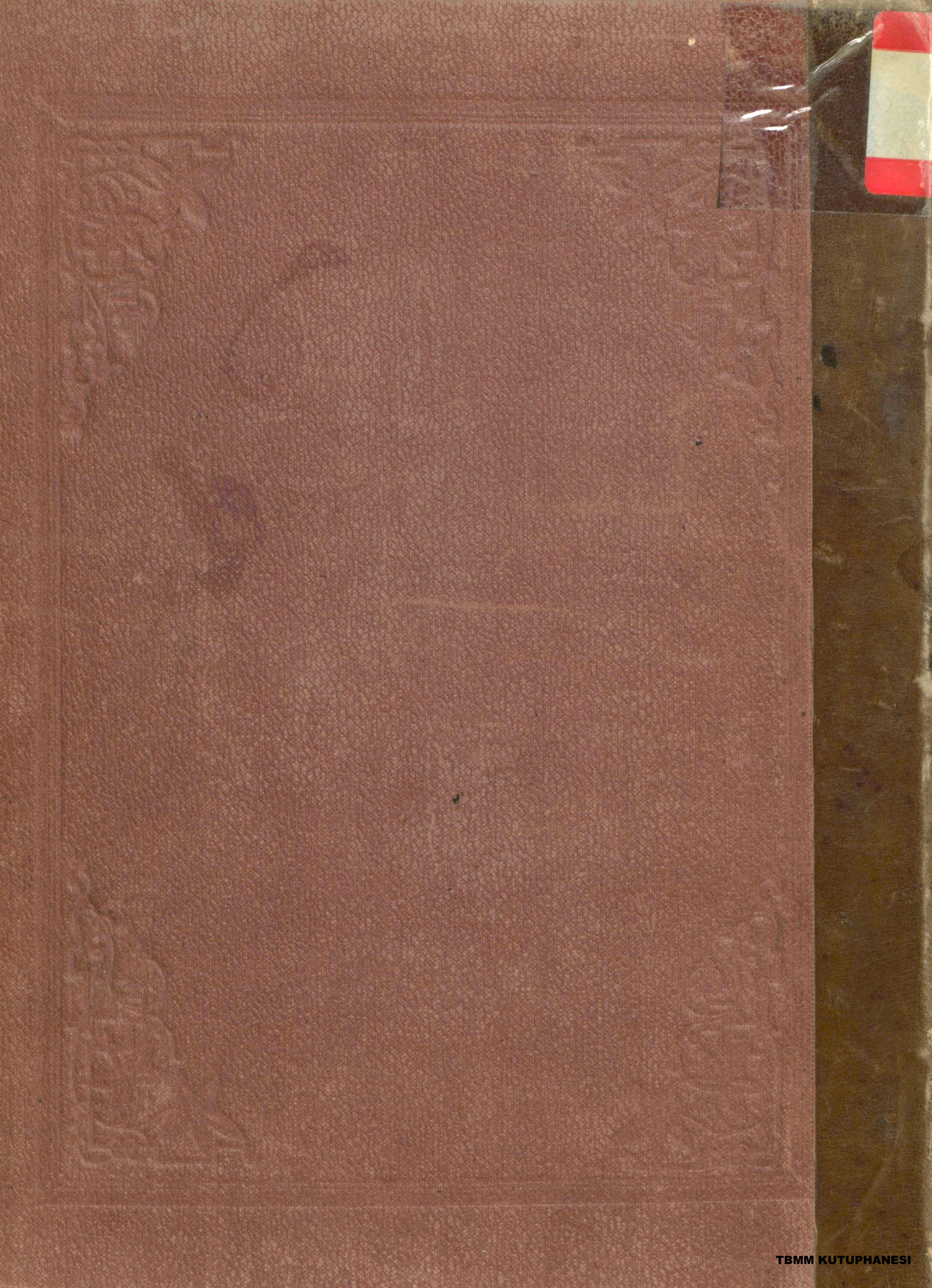
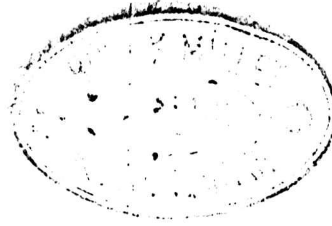

﴿ فهرس الجلد الثالث من ترجمة القاموس من فصل الصاد من باب القاف الى آخر الكتاب ﴾

﴿ فهرس الجلد الثالث من ترجمة القاموس الى آخر الكتاب ﴾

الجلد الثالث من القاموس

بسم الله الرحمن الرحيم

فصل الصاد المهملة

فصل الصاد المهملة

(الصدق) صادك كسرى و فتحيله و (المصدوقة) ميمك فتحيله برسوز و برخبر
كرچك اولمق و كرچك سويلك معناسنه دركه واقعه مطابق اولمقدن عبارتدر كذب مقابليدر و عندالبعض صادك
فتحيله مصدردر و كسريله اسم مصدردر كرچك و كرچكلك معناسنه پس مصدر اولدقده خبر كرچك اولمق
و بر آدم كرچك سوزلو اولمق و كرچك سويلك معنالرينه اولور يقال صدق فلان فى الحديث و صدق فلان
الحديث صدقا و مصدوقة من الباب الاوّل ضدّ كذب و يقال صدق القتال و منه المثل * صدقنى سن بكره * بو مثل
هدع مادّه‌سنده بيان اولدى * مؤلّفك بصائرده بيانه كوره صدق و كذب فى الاصل قول و كلامك وصفى اولمق
اوزره موضوعدركه فارسيده راست و دروغ و تركيده كرچك و يلان تعبير اولنور قول مزبور ماضى و مستقبل اولسون
و وعد و سائر كونه كلام اولسون و صدق و كذب قصد اوّل ايله انواع كلامدن همان كلام خبرى يه مخصوصدر

مطلب

و بعضا بالعرض امر و استفهام و دعا مثللو كلام انشائيده دخى استعمال اولنور و اتّساع جهتيله قائل و مخبره ده
وصف اولور و صدق بر نسنه نك اجزاسى مجتمع و اركانى تامّ و قوّتى كامل اولمق جهتيله حاصل اولمسنه اطلاق اولنور
نته كه امثلهٔ آتيه دن مستبان اولور و كاه اولور كه صدق اعتقاد متكلمده حاصل و ثابت اولان نسنه ده استعمال اولنور
و كذب آنك مقابلى اولور نته كه صدق ظنّى و كذب ظنّى دينور و كاه اولور كه افعال جوارحده استعمال اولنور نته كه
صدق القتال و صدق فى القتال ديرلر فتور و تهاونسز قتاله كرچكدن اقدام ايدوب حقّ حربى توفيه ايتدى معناسنه
و صدق مادّه‌سى لازم و متعدّى اولور ايكى فعله دخى تعديه ايدر نته كه مقابلى اولان كذب دخى بويلجه در انتهى
و صدق صادك كسريله شدّت معناسنه استعمال اولنور يعنى بر كسه شدّت اوزره صلاح و خيره نسبت اولنسه
صدق لفظنه مضاف ايدرلر مثلا رجل صدق و صديق صدق و امرأة صدق و حمار صدق ديرلر اضافتله يعنى
رجوليت و صديقيت و حماريتده صادقدر كه اجزاء و اركانى كاملدر نته كه اصطلا حمزده دخى اوكرچكدن آدم
و كرچكدن اشك تعبير اولنور و منه قوله تعالى ﴿ولقد بوّأنا بنى اسرائيل مبوّأ صدق﴾ اى انزلناهم منزلا صالحا يعنى
منزليتده كامل و غرض و مطلوبه صالح و مرضىّ و هر درلو خير ظنّ و اعتقاداولنمقده صادق منزله انزال بيوردیلر كه
مراد مصر و شام اولمقه لريدر و وجه مذكور اوزره شدّت و كمال معناسى اراده اولندقده اضافتله رجل صدق ديرلر
صادك كسريله و نعت اولديغى صورتده الرجل الصدق ديرلر كه صادك فتحيله در و صادك فتحيله متانتلو دوز
و طوغرى مزراغه وصف اولور يقال رمح صدق اى صلب مستو و متانت و سداد و استقامتى اولان آدمه وصف
اولور يقال رجل صدق اى مستقيم متين و مطلقا اجزاء و اركانى تامّ و كامل آدمه وصف اولور يقال رجل صدق

(اى كامل)

ای کامل ویقال امرأة صدقة وقوم صدقون ونساء صدقات ویقال رجل صدق اللقاء وصدق النظر قچن ناسله
کورشمسی والفت ونظر ومعامله‌سی ثابت ومستقیم ووجه تحقیق اوزره اولسه یعنی نفاق ومداهنه وصورت
معامله مقوله‌سی اوضاع ومعاملاتدن سالم اولسه وعربلرك یمینلرندندرکه صدقت الله حدیثا ان لم افعل کذا دیرلر
لاصدقت الله حدیثا ان لم افعل کذا تأویلنده‌درکه لاء نافیه محذوفدر (الصدق) صادك ضمیله وضمیتینله صدق
لفظندنکه صادك فتحیله وصفدر جمعدر رهن ورهن کبی یقال قوم صدق ای صادقون وصدوق لفظندن
وسحاب وزننده صداق لفظندن جمع اولور (الصدیق) امیر وزننده کرچك سوزلو راستکوی آدمه دینور یقال
رجل صدیق وصدیق صدق بالاضافة مبالغة وکرچك دوسته اطلاق اولنور مفرد وجمعی ومذکر ومؤنثی برابردر
ومؤنثنده صدیقه دخی دینور جمعی اصدقاء کلور وصدقاء کلور کرماء وزننده وصدقان کلور صادك ضمیله وجمع الجمعی
اصادق کلور مترجم دیرکه بیضاوی اشبو ﴿ولاصدیق حمیم﴾ کریمه‌سنده صدیقك افرادی بابنده بووجهی دخی
سرد ایلمشدرکه صدیق لفظی عدو کبی جمعه‌ده اطلاق اولنور زیرا حنین وصهیل کبی فی الاصل مصدردر پس
وصفیتی اعتباریله تأنیث وجمعی دخی کلور انتهی * وصدیقك مصغرنده صدیّق دینور یای مشدده ایله عربلر مدح
وتوقیر قصدیله تصغیر ایدرلرکه اخص واخلص اصدقاء دیمکی مراد ایدرلر تقول هو صدیقی ای اخصّ اصدقائی
(الصداقة) کرامه وزننده صدق وجهیله اولان دوستلغه ومحبته اطلاق اولنور یقال بینهما صداقة ای محبة بالصدق
(الصیدق) صیقل وزننده امین وموثوق به آدمه اطلاق اولنور یقال فلان صیدق ای امین وقطب دیدکلری
کوکبك اسمیدرکه مراد قطب شمالیدر نته‌که قود ماده‌سنده ذکر اولندی * مؤلف اوراده سهی نام کوکب ایله تفسیر
ایلمشیدی وصیدق پادشاهه اطلاق اولنور ملك معناسنه (المصداق) مصباح وزننده برنسنه‌یی تصدیق
ایدن شیئه دینور دلیل وبرهان کبی یقال عنده مصداق ذلك ای مایصدقه (المصدق) منبر وزننده لکن شارحك
لسان العرب واساس وعباب وسائر امهاتدن مصرح التقیید تصحیحی اوزره میمك ودالك فتحیله‌که مصدر
میمیدر صدق معناسنه‌در پس ذو لفظنه اضافتله شول بهادره اطلاق اولنورکه دشمن اوزره حمله وهجومی راست
ودرست اوله کویا که اول حمله‌یی وعد ایلمکله وعدنده صادق اوله ومنبر وزننده اولدیغنه کوره‌که آلت اولور
ینه صحیح بلکه بونده مبالغه‌یی متضمن اولور یقال شجاع وفرس ذو مصدق ای صادق الحملة وصادق الجری
یعنی دشمن اوزره کرچکدن حمله ایدن دلاوردر وکرچکدن سکردن آتدر (الصدقة) فتحاتله لوجه الله تعالی فقرایه
ویریلان نسنه‌یه دینور یقال اعطاه الصدقة وهی مااعطی فی ذات الله تعالی * مترجم دیرکه صدق فعل معناسندن
مأخوذدر زیرا صدقه ریا وسمعه‌سز صدق واخلاصله علی وجه القرب اخراج واعطا اولنان مالدن عبارتدر
زکوة کبی لکن صدقه متطوعه وزکوة واجبه مخصودر وبعضا واجبه دخی صدقه اطلاق اولنور فعلنده تحری
صدق ایلمك علاقه‌سیله والحاصل مثوباته صدق رغبتی اظهار ایلدیکیچون اول عطیه‌یه صدقه اطلاق اولنور
نته‌که مالك زکاء ونماسنی مستلزم اولدیغیچون زکات اطلاق اولنور صداق زوجه دخی صدق ماده‌سندندرکه
زوجك زوجه‌یه صدق رغبتنی اظهار ایدر (الصدقة) صادك فتحی ودالك ضمیله و(الدقة) غرفه وزننده
و(الصدقة) ثمره وزننده و(الصدقة) ضمتینله و(الصدقة) فتحتینله و(الصداق) کتاب وزننده و(الصداق) سحاب
وزننده زوجه‌نك مهرینه دینور کابین معناسنه وندسه وزننده اولان صدقه‌نك جمعی صدقات کلور وصدقه‌نك‌که
صادك ضمیله‌در صدقات کلور کذلك صادك ضمیله‌در وصدقات کلور صادك ضمی ودالك فتحیله وصدقات کلور
ضمتینله‌که اقبح جموعیدر (صدیق) زبیر وزننده بر طاغك آدیدر واسماء رجالدندر صدیق بن موسی واسمعیل
بن صدیق الذارع محدثلردر (الصدّیق) سکیت وزننده‌که مبالغه صیغه‌سیدر کثیر الصدق آدمه دینور یقال
رجل صدّیق ای کثیر الصدق بوراده کثرت دوامدن کنایه‌در * وصدّیق شیخ الخلفاء الراشدین ابوبکر رضی الله عنه
حضرتلرینك لقبلریدر امر معراجی ایشتدیکی آنده تصدیق ایلدیکیچون تلقیب اولندی وتابعیندن ابو هندك
اسمیدر ومحمد بن محمد البلخیّ نام محدثك جدی اسمیدر وابو الصدیق بکر بن عمرو الناجیّ التابعیّ کنیه‌سیدر
روایت حدیث ایلمشدر وخشنام بن صدیق‌که امیر وزننده‌در علی قول سکیت وزننده‌در محدثدر (الصادقة)
حقیقتی اوزره ظاهر ومتبین اولان ماده‌یه وحالته اطلاق اولنور فعله فی غبّ صادقة ای بعد ماتبین له الامر
(الاصداق) همزه‌نك کسریله خاتونك نکاحنده تعیین مهر ایلمك معناسنه‌در یقال اصدق المرأة اذا سمی لها صداقا
(الصدق) فتحتینله بعضلر نصاری طائفه‌سنك آتش کیجه‌لرینه اطلاق ایلدیلر لکن بو لحندر صواب اولان
سین مهمله ایله سدق‌در نته‌که سین ماده‌سنده بیان اولندی (التصدیق) برآدمك کلامنی کرچکه نسبت ایلمك

یعنی کرچك سویلدی دیمك و کرچکلمك معناسنه‌در یقال صدّقه ضدّ کذّبه و وحشی جانور اوزره حمله و هجوم
اولندقده چوره‌سـنه التفات ایتمیوب همان طوغریسنه سـکردوب کتمك معناسـنه استعمال اولور یقال صدّق
الوحشیّ اذا عدا ولم یلتفت لما حمل علیه ﴿المصدّق﴾ محدّث وزننده زکات اخذ ایدن عامله اطلاق اولنور یقال
اخذ المصدّق الفریضة وهو آخذ الصدقات ﴿المتصدّق﴾ متفرّق وزننده صدقه و زکات ویرن آدمه دینور یقال
هو متصدّق ای معطی الصدقات وفی التنزیل ❋ انّ المصّدّقین والمصّدّقات ❋ الایه اصله المتصدّقین والمتصدّقات
فقلبت التاء صاداً وادغمت فی مثلها * شارح دیرکه تصدّق مطلقا تفضل معناسنه اولوب بعده عرفده کندوسیله
ثواب الهی طلب اولنـان فعلده‌که صدقه ویرمکدن عبـارتدر استعمـال اولندی تقول تصدّقت علی الفقراء
وتصدقت بکذا ﴿المصادقة﴾ مفاعله وزننده و ﴿الصداق﴾ جدال وزننده صداقت اوزره دوستلشمق معناسنه‌در
یقال صادقه اذا خالّه ﴿التصادق﴾ تفاعل وزننده مصادقه معناسـنه‌در یقال تصادقا بمعنی صادقا ﴿الصرق﴾
فتحتینله یوفقه نسـنه‌یه دینور یقال شیٔ صرق ای رقیق ﴿الصریقة﴾ سـفینه وزننده یوفقه اتمکه دینور رقاقه
معناسنه جمعی صریق‌در هاسز و صرق کلور ضمتینك و صرایق کلور ﴿الصعفوق﴾ صادك فتحیله لئیم و فرومایه‌یه
دینور یقال رجل صعفوق ای لئیم و یمامه‌ده برقریه آدیدر آنده بین العرب بروقعه اولمشدر واکا صعفوقه دخی دینور
واشـبو صعفوقدن غیری کلام عربده فعلول وزننده وارد اولمامشدر اما خرنوب کلمه‌سی ضعیفدر فصیح اولان
خایی مضموم یاخود رایی مشدّد اولمقدر و صعفوق صعافقه‌نك مفردی اولورکما سـیذکر ﴿الصعافقة﴾ عمالقه
وزننده بنومروان خدّام و توابعندن بر طائفه‌یه اطلاق اولنور یمامه‌ده متمکن اولورلر ایدی وآنلره بنوصعفوق
دخی دیرلر صادك ضمیله‌ده زبانزده‌در و بو صعفوق کلمه‌سی اسم اعجمی اولمغله غیر منصرفدر یمامه‌ده صعفوق
نام قریه‌ده سـاکن اولملریله محلك اسمیله تسمیه اولندیلر و صعافقه شـول کمسـه‌لره دینورکه سرمایه‌سز بازاره
واروب تاجرلر برنسنه آلدقلرنده آرالرینه بیله‌جه صوقیلوب برتقریبله حصه‌یه داخل اولورلر اوله یقال هو
من الصعافقة وهم الذین یشهدون السوق للتجارة بلا رأس مال فاذا اشتری التاجر شیئا دخلوا معهم صعفقی‌که
جعفری وزننده‌در و صعفق‌که جعفر وزننده‌در و صعفوق‌که ذکر اولندی مفردلریدر و جمعلری صعـافقه کبی
صعافیق دخی کلور ﴿الصاعقة﴾ اولومه اطلاق اولنور موت معناسنه * مؤلّفك بصائرده بیاننه کوره صاعقه نزول
ناری یاخود عذاب و موتی مستصحب اوله‌رق جوّ سمادن ظهور ایدن اصوات شـدیده‌یه اطلاق اولنوب بعده
ملازمه علاقه‌سـیله بونلرك هر برنده استعمال اولندی و راغبك بیاننه کوره موت و نار و عذاب و صیحهٔ عذاب
جمله‌سی فی ذاتها شیٔ واحددر تأثیرات اعتباریله متعدّده اولمشدر انتهی * و صاعقه مهلك عذابه اطلاق اولنور
و صیحهٔ عذابه دینور و سوق سحابه مؤکل اولان فرشته‌نك یدنده اولان آتشین قامچی‌یه دینورکه اوجی طوقندیغی
نسـنه‌یی احراق ایدر یاخود سمادن دوشن آتشـدن عبارتدرکه یلدرم تعبیر اولنور و صاعقه مصدر اولور
راعیه کبی یلدرم طوقندرمق معناسنه یقال صعقتهم السماء صاعقه من الباب الثالث اذا اصابتهم بها ﴿الصعق﴾
صادك فتحیله و فتحتینله و ﴿الصعقة﴾ و ﴿التصعاق﴾ تذکار وزننده برشدّت سببیله بیهوش و بیخود اولمق معناسنه‌درکه
بایلمق تعبیر اولنور یقال صعق الرجل صعقا و صعقا و صعقة و تصعاقا من الباب الرابع اذا غشی علیه ﴿الصعق﴾
کتف وزننده و صفدر برشـدّتدن بایلمش بایغین آدمه دینور و شـدید الصوت کمسـه‌یه دینور یقال رجل صعق
ای الشدید الصوت و دائما صاعقه توقعنده اولان کمسه‌یه دینور و خویلد بن نفیل نام کمسه‌نك لقبیدر و بنو کلابدن
برفارس لقبیدر اکا صعق دخی دیرلر ایدی ابل وزننده نسبتنده صعقیّ دینور فتحاتله و صعقیّ دینور عنبیّ وزننده‌که
غیر قیاس اوزره‌در تمیم قبیله‌سی مزبورك باشنه شدّتله اوردقلرندن من بعد متاثّر اولوب برآواز شدید ایشتدکده
بیهوش اولور ایدی اکا مبنی لقب مزبور ایله تلقیب ایلدیلر و بعضلر دیدیلکه برکون طعام طبخ و ترتیب ایدوب ناکهان
برشدید روزکار ظهور و تجره‌یی سرنکون ایلمکله روزکاره سبّ ولعن ایتدکده مظهر رجز الهی اولوب اول
هنکامده برصاعقه ظهور و صدمه‌سیله صوب عدمه مرور ایلدیکی باعث تلقیب اولمشدر ﴿الصعق﴾ فتحتینله
شـدّتله حیقرمق معناسـنه‌در یقال صعق الرعد صعقا من الباب الرابع اذا اشتدّ صوته و شـدّتلو اوازه دینور
﴿صعانق﴾ علابط وزننده نجد اولکه‌سنده بنو اسد یوردنده بر موضعدر ﴿صعق﴾ زفر وزننده بر موضع آدیدر
﴿الصفرّق﴾ صادك و فانك و راء مشـدّده‌نك ضمه‌لریله فالوذق اسمیدرکه پالوذه محرّفی پلته تعبیر اولنور تقول
اکلنا صفرّقا ای فالوذقا و بر نبات اسمیدر ﴿الصفق﴾ صادك فتحی و فانك سـکونیله شمار کبی سسلنور و جهیله
اورمق معناسـنه‌در یقال صفق رأسـه صفقا من الباب الثالث اذا ضربه ضربا یسمع له صوت و برنسـنه‌یی

کیرو یه دوندرمك معناسنه‌در قپویی قپامق ایچون کیرو یه دوندرمك کبی یقال صفق الشیٔ اذا صرفه وردّه
وصفق ناحیه معناسنه‌در یقال قعد فی صفق ای ناحیة بونده صادك ضمیله وفتحتینله جائزدر ومحلّ وموضع
معناسنه‌در وصفق الجبل طاغك یوزینه دینور یاخود یورەسنه دینور یقال نزلوا صفق الجبل وهو وجهه
اوسفحه وصفق العنق بیونك بر جانبنه دینور یقال ضربه علی صفقی عنقه ای علی جانبیها وصفق الفرس
آتك یناغندن عبارتدر تقول لاتضرب صفقی الفرس ای خدّیه وصفق شول صاری صویه دینورکه اوزرینه
صو دوکیلوب اصلنمش یکی سختیاندن ظهور ایدر بومعناده فتحتینله جائزدر وعندالبعض صفق دباغت
اولنان شیئك ریح وطعمنه دینور وصفق وصفقه بیعك عقدی وقوعنده ال اله چالمق معناسنه‌درکه بایع ایله
مشتری ال اله آلوب قطع مادّه ایدرلر یقال صفق یده بالبیعة وعلی یده صفقا وصفقة من الباب الثانی اذا
ضرب یده علی یده وذلك عند وجوب البیع وبو معنادن اسم صفق وصفقی‌در زمجی وزننده‌که بیع وقتنده
ال اله آلمغه دینور وصفق قوش قسمی قنادلرینی قاقق معناسنه‌در یقال صفق الطائر بجناحیه اذا ضربهما
وقپویی ارقه‌سنه چویرمك علی قول قپامق معناسنه‌در بو معنا بابده خصیصه‌در یقال صفق الباب اذا
ردّه اواغلقه وقپویی آچمق معناسنه اولمغله اضداددن اولور یقال صفق الباب اذا فتحه وکوز یومق معناسنه‌در
یقال صفق عینه اذا غمضه وسازك تللرینی دپرتدرمك معناسنه‌در یقال صفق العود اذا حرّك اوتاره ویبانه
کتمك معناسنه‌در یقال صفق الرجل اذا ذهب ویل اغاجلری اویناتمق معناسنه‌در یقال صفقت الریح الاشجار
اذا حرکتها وکاسه‌یی طولدرمق معناسنه‌در یقال صفق القدح اذا ملأه وبر یره بر جماعت قونمق معناسنه‌در
تقول صفقت علینا صافقة ای نزل بنا جماعة وناقه‌نك رحمی قیصیلوب قپانمغله ایچنده یاوریسی اولمك معناسنه‌در
یقال صفقت الناقة اذا ارتجت رحمها عن ولدها حتی یموت وقلیجله اورمق معناسنه‌در یقال صفق بالسیف
اذا ضربه به وصوایله ممزوج شربتی سوزیلوب طورلمق ایچون برقابدن آخر قابه چکمك معناسنه‌در یقال
صفق الشراب اذا حوّله ممزوجا من اناء الی اناء (الصفق) صادك کسریله قپو قنادینه دینور یقال فتح صفق
الباب ای مصراعه وقال فی الاساس باب داره صفق واحد اذا لم یکن مصراعین (الاصفاق) همزه‌نك کسریله
بودخی کیرو دوندرمك معناسنه‌در یقال اصفق الشیٔ اذا صرفه وردّه وقپویی کیرو چویرمك علی قول قپامق
معناسنه‌در یقال اصفق الباب اذا ردّه اواغلقه وکاسه‌یی طولدرمق معناسنه‌در یقال اصفق القدح اذا ملأه
وصولو شرابی طورلمق ایچون آخر قابه چکمك معناسنه‌در یقال اصفق الشراب اذا حوّله ممزوجا من اناء الی اناء
لیصفو وبرماده اوزره اتفاق ایلمك معناسنه‌در یقال اصفق القوم علی کذا اذا اطبقوا وال برنسنه‌یه اتفاقی راست
کلمك معناسنه‌در تقول اصفقت یدی بکذا ای صادفته ووافقته وبرآدمه طویوره‌جق طعام کتورمك معناسنه‌در یقال
اصفق للقوم اذا جاءهم من الطعام بما یشبعهم * شارح دیرکه اصفاق قیونی یاخود چکی‌یی کونده برکرّه صاغمق
معناسنه‌ده کلور * مؤلف بو معنایی اهمال ایلدی یقال اصفق الغنم اذا لم یحلبها فی الیوم الّا مرّة (التصفیق) بودخی
قوش قسمی قنادلرینی قاقق معناسنه‌در یقال صفق الطائر بجناحیه اذا ضربهما وبرنسنه‌یی چویرمك معناسنه‌در
یقال صفقه اذا قلبه وممزوج شرابی تصفیه ایچون آخر قابه بوشالتمق معناسنه‌در یقال صفق الشراب اذا حوّله
ممزوجا من اناء الی اناء لیصفو وال قاقق معناسنه‌در یقال صفق یدیه اذا ضرب بباطن الراحه علی الاخری
ودوه‌یی برمرعادن آخرمرعایه تحویل ایلمك معناسنه‌در یقال صفق الابل اذا حوّل من مرعی الی آخر وکتمك
معناسنه‌در یقال صفق الرجل اذا ذهب وبر یرك چوره‌سنی طولاشمق معناسنه‌در یقال صفق الشیٔ اذا طافه
(الصافقة) بریره نازل اولان جماعت انسانی‌یه دینور (الصفقة) تمره وزننده مصدردرکه ذکر اولندی ولزوم
عادی علاقه‌سیله عقد اولنان بیعه‌یه اطلاق اولنور ومنه یقال صفقة رابحة اوخاسرة ای بیعة (الصفّاق) شدّاد
وزننده شول بازرکانه دینورکه چوق سفرلر ایدوب اشمش یورتمش اولوب امور تجارتده متقلب ومتصرّف وبغایت
کارکذار اوله یقال تاجر صفاق ای کثیر الاسفار والتصرّف فی التجارة ویقال هو صفاق آفاق (الصفاقة) حماقه
وزننده ثوب صیق وتفه‌لو ومحکم اولمق معناسنه‌در یقال صفق الثوب صفاقة من الباب الخامس ضدّ سخف
وبرکمسه پك یوزلو بی شرم وحیا اولمق معناسنه‌در یقال صفق الرجل اذا وقح (الصفیق) امیر وزننده وصفدر
صیق وتفه‌لو ومحکم طوقنمش ثوبه دینور یقال سوب صفیق ضدّ سخیف وپك واوتانمز یوزه وصف اولور یقال
وجه صفیق ای وقح (الصفوق) صبور وزننده بغایت یوکسك وصرپ طاغه دینور یقال جبل صفوق ای ممتنع
ویومشق کباده یایه دینور یقال قوس صفوق ای لینة ویوکسك یالچین قیایه دینور یقال صخرة صفوق

ای ملساء مرتفعة جمعی صفق کلور کتب وزننده وزیاده‌سیله صرپ ویوکسك دیك یوقاری عقبه‌یه وصف اولور
جمعی صفائق وصفق کلور ضمتیله ﴿الصفاق﴾ کتاب وزننده قاسقده قیل بتن درینك آلتنده اولان یوفقه‌جه
دری‌یه دینورکه زارکبی اولور اکثری فتق عارضه‌سی اکا عارض اولور عندالبعض دری ایله بغرسقلر ارالغی وعلی
قول بطنك دریسنك مجموعنه دینورکه جلد ظاهری وجلد باطنینك مجموعی اولور یقـال انشق صفاقه ای الجلد
الاسفل تحت الجلد الذی علیه الشعر او مابین الجلد والمصران او جلد البطن کله ﴿الصوافق﴾ و﴿الصفائق﴾ حوادث
ونوائبه اطلاق اولنور صفیقه وصافقه‌نك جمعیدر ﴿الصفق﴾ فتحتینله دماغك آخرونهایتنه دینور * شارح دیرکه
الدماغ نسخه‌لری غلطدر صواب اولان بای موحده ایله الدباغ اولمقدرکه درینك الك صولك دباغتی اوله‌جقدر
وصفق یکی قربه‌نك وطولومك چالقاندیسی اولان صاری صویه دینور وبوعنقریب ذکر اولندی لکن اول صورت
دیکر ایله تعبیر اولنمشیدی ﴿الصفاقیق﴾ صادك فتحیله برموضع آدیدر ﴿المصافق﴾ مصاحب وزننده شول دوه‌یه
دینورکه برمقدار بریانی اوزره وبرمقدار بریانی اوزره یتار اوله ﴿المصافقة﴾ مفاعله وزننده بریاندن بریانه دونه‌رك
یاتمق معناسنه‌در یقال صافق الرجل بین جنبیه اذا انقلب وناقه‌یی بوری طوتمق معناسـنه‌در یقال صافقت الناقة
اذا مخضت وایکی ثوبی بری برینك اوزرینه کیمك معناسـنه‌در یقال صافق بین ثوبین اذا طارق ﴿الانصفاق﴾
انفعال وزننده کیرو دونمك معناسـنه‌در یقال انصفق فلان اذا انصرف ورجع ﴿الاصطفاق﴾ افتعـال وزننده
روزکار طوقنمغله اغاجلر اوینایوب صرصلمق معناسـنه‌در یقال اصطفقت الاشجار اذا اهتزّت بالریح وسازك
تللری اوینایوب چالنمق معناسـنه‌در یقـال اصطفق العود اذا تحرّکت اوتاره ﴿التصفق﴾ تفعل وزننده بری اوته
اولطه ایلك معناسنه‌در یقال تصفق الرجل اذا تردّد وبر خصوصه تعرّض ایلمك معناسـنه‌در یقـال تصفق
للامر اذا تعرّض له وناقه ترسنه یاتمق معناسـنه‌در یقال تصفقت النـاقة اذا انقلبت ظهر البطن ﴿الصقّ﴾ صادك
فتحی وقافك تشدیدیله قیاکاری اوتمك معناسنه‌در یقال صقّ الحرباء صقّا من الباب الثانی اذا صرّ وصقّ بریره
زور ایله قاقیلان اکسرك صوتندن حکایه‌در ﴿الصلق﴾ خلق وزننده قتی آواز ایله فریاد ایلمك معناسـنه‌در یقال
صلق الرجل صلقا من الباب الاوّل اذا صات صوتا شدیدا شارح دیرکه اشبو ✻ لیس منّا من صلق وحلق ✻ حدیثنده
واقع صلق مصـائبده رفع صوت ایله نوحه وفریاد ایلمك وحلق کذلك مصـائبده حلق شعر ایلمك اوله‌جقدرکه
بونلر منهیدر وصلق دکنکله اورمق معناسنه‌در یقال صلق فلانا بالعصا اذا ضربه وخاتونی ارقه‌سی اوزره
یاتروب جماع ایلمك معناسـنه‌در یقال صلق جاریته اذا بسطهـا فجامعهـا وبر آدمی برعظیم فتنه‌یه وواقعه‌یه
اوغراتمق معناسنه‌در یقال صلق بنی فلان اذا اوقع بهم وقعة منکرة وبر آدمی کونش اسیسی چالوب کویندرمك
معناسـنه‌در یقال صلقت الشمس فلانا اذا اصابته بحرّها ﴿الاصلاق﴾ همزه‌نك کسریله قتی اواز ایله فریاد ایلمك
معناسنه‌در یقال اصلق الرجل اذا صات صوتا شدیدا ﴿المصلق﴾ منبر وزننده و﴿المصلاق﴾ محراب وزننده و﴿الصلّاق﴾
شدّاد وزننده جاری وسخنور وبلیغ آدمه دینور یقال خطیب مصلق ومصلاق وصلّاق ای بلیغ ﴿الصلیقة﴾
سلیقه وزننده کرکی کبی پشمش کبابه وبریانه دینور جمعی صلایق کلور تقول اطعمنا الصلیقة وهو لحم مشوی منضج
﴿صلیق﴾ امیر وزننده واسط ایالتنده بربلده‌در ومهره تختهسی کبی دوز واملس نسنه‌یه دینور یقاله شیٔ صلیق ای
املس * مترجم دیرکه یوفقه اتمکه صلیق وصلیقه اطلاقی ظاهر ابو معنادندر زیرا امهات سائره‌ده صلیق وصلیقه
یوفقه اتمك ایله‌ده مفسردر ﴿الصلق﴾ فتحتینله ال آیاسی کبی دوپدوز هموار اووه‌یه دینور جمعی اصلاق وجمع الجمعی
اصالیق کلور ﴿المصالیق﴾ مصابیح وزننده ایری بیوك طاشلره دینور وجست وچالاك دوه‌لره دینور ﴿المصلوق﴾
علی قول مصلیق که مندیل وزننده‌در بنو عمرو بن کلاب یوردنده برصو آدیدر ﴿صالقان﴾ لامك کسریله بلخ
قضـاسنده برقریه‌در وبست مضافاتندن بربلده‌در ﴿الصلاقة﴾ ثمامه وزننده شول صویه دینورکه بریرده چوق
اکلنوب وجابجا ایچنه طوار کیروب بری اوته قارشدروب دوندرمکله استعماله صلاحی قالمامش اوله یقال لا یتوضّأ
من الصلاقة وهی الماء الذی قد اطال فی مکان وقد صلقتها الدوابّ واول صویه مصلوقه دخی دینور دوابّ
صلق ایتدیکیچون یعنی ضرب یاخود ایقـاع وقعه ایلدیکیچون بوراده ابتدا اطال فعلی مذکر کلدی لفظ ماء
اعتباریله بعده صلقتها ضمیری مؤنث کلدی صلاقه یاخود ماءه اعتباریله وتذکیر ایله صلقها نسخه‌لری غلطدر
ومؤلفك فهی مصلوقة قولنده هی ضمیری بنه ماءه‌یه یاخود صلاقه‌یه راجعدر * مؤلف عجیب مشوّش رسم ایلمشدر
﴿الصلنق﴾ علندی وزننده والفك مدّیله جائزدر چوق سوزلو مکثار معناسـنه‌در ﴿التصلق﴾ تفعل وزننده
خاتونی بوری طوتمغله فریاد ایلمك معناسنه‌در یقال تصلقت المرأة اذا اخذها الطلق فصرخت ودابّه‌یه وجع

(مقوله‌سی)

مقوله‌سی عارض اولمغله اضطرابندن ارقه‌سی اوزره یاتوب بری اوته اغنمق معناسنه‌در یقال تصلقت الدابّة
اذاتمرّغت ظهرا لبطن غمّا وكذا كل متألّم (المصطلق) مصطلح وزننده جذيمة بن سعد بن عمروك لقبيدر بغايت
خوش آواز اولمغله تلقيب اولندی خزاعه قبيله‌سندن ابتدا طرب وتغنی ايدن مزبوردر بنوالمصطلق كه قبيلهٔ
مزبوره‌دن بربطن در آنك نسلندندر (الصمقة) فتحاتله بيزه‌سوده دينور تقول سقانی صمقة ای اللبن الذی ذهب
طعمه وقالين وغليظ دستی‌يه دينور (الاصماق) همزه‌نك كسريله قپويی قپامق معناسنه‌در علی قول آرقه‌سندن
كيرو دوندروب كركی كبی قپايوب پركتمك معناسنه‌در يقال اصمق الباب اذا اغلقه اورده واوثقه وسودك ياخود
صويك دادی بوزيلوب آزتمق معناسنه‌در يقال اصمق اللبن او الماء اذا تغيرّ طعمه وخبث (الصامق) آج علی قول
صوسز ديمكدر يقال مازال صامقا ای جايعا اوعطشان (المصمق) محدّث وزننده فرط حيرت سببيله اكل
وشربدن قالمش آشفته وحيران آدمه دينور يقال هو مصمق ای متحيّر لايأكل ولايشرب (الصندوق) صادك
ضمی وفتحيله معروفدركه تركيده دخی صندوق دينور زندوق وسندوق بونده لغتدر جمعی صناديق كلور
(الصنق) ضمتينله اصنه معناسنه‌دركه صنّ وصنان لفظلرينك جمعيدر قولتقلرك چركين رايحه سنه دينور
ظاهرا مفردی صناق‌در (الصنق) فتحتينله قولتق پك بد وچركين قوقمق معناسنه‌در يقال صنق ابطه صنقا
من الباب الرابع اذا ذفر شديدا (الصنق) كتف وزننده و(الصانق) جميع نسخه‌لرده المتين الشديد عبارتيله
مرسومدركه شديد ومتين ومستحكم اولان نسنه ديمكدر لكن مقتضای ماده اوزره المنتن الشديد اولمق يعنی نون
وتاايله منتن مصحفی اولمق ظن اولنوركه مراد قولتغی پك بد وچركين قوقان كمسه ديمك اولور فلينظر وصنق
جثه‌سی بيوك ويومری انسان وحيوانه دينور يقال رجل صنق وجمل صنقة ای ضخم كبير بوراده هاء مبالغه
ايچوندر (الصنقة) فتحاتله يومری قالين فرجه دينور وصانق لفظندن جمع اولوركه دوه‌يه خوشجه وكوزلجه خدمت
وتيمار ايدن آدملره دينور يقال هم صنقة ای المحسنون خدمة الابل (المصنق) محسن وزننده بودخی دوه قسمنه كوزل
نظارت وتقيد وتيمار ايدن آدمه دينور جمعی مصنقون‌در (الصناق) كتاب وزننده اسروب كوكره‌دكده آوازی
ايراغه كيدن بلند آواز دوه‌يه دينور (صانقان) نونك كسريله مروقضاسنده برقريه آديدر (الاصناق) همزه‌نك
كسريله اصرار ايلك معناسنه‌در يقال اصنق عليه اذا اصرّ عليه وطواره كوزلجه تقيدوتيمار ايلك معناسنه‌در
يقال اصنق فی ماله اذا احسن القيام عليه (الصوق) سوق وزننده ومرادفيدركه طوارسورمك معناسنه‌در يقال
صاق الدابّة يصوقها صوقا بمعنی ساقها (الصوق) صادك ضميله چارشويه دينور سوق معناسنه وعيقة المدينه قربنده
برموضع آديدر واكا صوقی دخی دينور طوبی وزننده وكثير نام شاعرك شعرنده جمع اوله‌رق صوقاوات عنوانده
وارد اولمشدر كوياكه اجزاسی اعتباريله جمع ايلمشدر (الصاق) ساق وزننده ومرادفيدركه بالدره دينور (الصويق)
اميروزننده سويق معناسنه‌دركه قاوده دينور (التصوّق) تفعل وزننده مرداره بيلاشمق معناسنه‌در يقال
تصوّق بعذرته‌ا ذاتلطخ * شارح ديركه مزهرده وسائركتب صرفيه‌ده مثبت اولديغی اوزره سين وصادايله لغت   مطلب
اولان ماده‌لر برأسها لغت مستقله اولوب تبادل جهتيله دكلدر حتی صالح نام برنحوی تبادل ادّعاسنده اولمغله
ايمدی جنابكزه سالح ديمك دخی صالح اولوردیو براديب ظريفك جواب مسكتی لطائفدن معدوددر (الصهصلق)
جحمرش وزننده چاغرغان وباغرغان شماطه‌جی قوجه قاری‌يه دينوروتند وشديد صوته دينور (الصهصليق) زنجبيل
وزننده بودخی چاغرغان قوجه قاری‌يه دينور تقول ما هذا الصهصلق من هذه الصهصلق والصهصليق ای
الصوت الشديد من هذه العجوز الصخّابة (الصيق) صادك كسريله و(الصيقة) هاايله هواده جولان ايدن توزه
دينور علی قول بری برينه طولاشق پوصه‌رق هوايه آغمش كثيف توزه دينور يقال سطع الصيق والصيقة ای
الغبار الجائل فی الهواء اوهو التفافه وتكاثفه وارتفاعه * مؤلف ترديد ثانيی مسامحه كونه رسم ايلمشدر الغبار الملتفّ
المتكاثف المرتفع تاويلنده‌در وسسه دينور صوت معناسنه وتره دينور عرق معناسنه وطوار قسمندن نشئت
ايدن بد ومنتن رايحه‌يه دينور وخرما بينيسنك ايچنده اولان قزل نسنه‌يه دينور جمعی صيق كلور عنب وزننده
وسرچه قوشنه دينور جمعی صيقان كلور وعربدن بربطن آديدر (صيقاة) صادك فتحيله برموضعدر آننده بر وقعه اولمغله
يوم صيقاة معروفدر (الصائق) لازق وزننده ومرادفيدر يقال هو صائق له ای لازق

فصل الضاد المعجمة

(الضفق) ضادك فتحی وفانك سكونيله برصقندی ايله بردن دفع طبيعی ايلك معناسنه‌در يقال ضفق الرجل
ضفقا من الباب الثانی اذا وضع ذابطنه بمرّة (الضقّ) ضادك فتحی وقافك تشديديله اجرام صلبه بری برينه
طوقنمغله سسلنمك يعنی طاق ايتمك معناسنه‌در يقال ضقّ الحجر ضقّا اذا صوّت كما يقال طقّ (الضيق) ضادك

فصل الضاد المعجمة

كسرى وفتحيله طار اولمق معناسنه‌در يقال ضاق الشئ يضيق ضيقا وضيقا ضدّ اتّسع وبوندن اسم ضادك
كسريله‌دركه طارلق ديمكدر وضيق ضيق لفظنك مخففى اولور ميت وميت كبى طار نسنه‌يه دينور ودرونده
اولان شكّ وكمانه اطلاق اولنور ضادك كسريله ده لغتدر وقلبه طارلق ويرن نسنه‌يه اطلاق اولنور غم وفكر
وتلاش وفقر وفاقه كبى يقال له فى قلبى ضيق اى شكّ وفى صدره ضيق اى ماضاق عنه الصدر وضيق يمامه‌ده
برقريه آديدر وبخيل اولمق معناسنه مصدر اولور يقال ضاق الرجل اذا بخل وضيق ضادك كسريله وسعت
وضيق شاننده اولان نسنه‌يه مخصوصدر دار وحجره كبى پس فقر وبخل وغم مقوله‌سنده استعمال اولنمز
بعضلر عندنده ضادك فتحى وكسريله برابردر يعنى عموم اوزره مستعملدر يقال فى الدار ضيق بالكسر فقط اويقال
فيها ضيق وضيّق بالكسر والفتح (التضيق) تفعل وزنده و(التضايق) تفاعل وزنده طارلمق معناسنه‌در
يقال تضيّق المكان وتضايق ضدّ اتّسع (الاضاقة) همزه‌نك كسريله طارلتمق معناسنه‌در يقال اضاقه ضدّ
اوسعه وبرآدمك مال ومنالى كيدوب طارلغه دوشمك معناسنه‌در يقال اضاق الرجل اذا ذهب ماله وافتقر
(التضييق) تفعيل وزنده بودخى طارلقلق وطارلتمق معناسنه‌در يقال ضيقه بمعنى اضاقه (الضيق) سيد وزنده
وتخفيفله و(الضايق) طار نسنه‌يه دينور ايكيسيده اسم فاعلدر اولكى ثبوتى وايكنجى حدوثى متضمندر قال الشارح
وقرئ قوله تعالى ﴿وضائق به صدرك﴾ الآية (المضيق) مكيل وزنده شول مكانه وامر ومصلحته دينوركه طار
وصيق اوله يقال نزل فى مضيق ويقال وقع فى مضيق وهوماضاق من الاماكن والامور ومضيق لحفاره نام جبلده برقريه
آديدر (الاضيق) پك طاره‌جق يره دينور مؤنثى ضيقى وضوقى درضيزى وطوبى وزنلرنده * شارح ديركه اصللرى ضيقى
ايدى ضادك ضمه‌سيله اوّلده يايه مجاورت ايچون ضمه كسره‌يه مبدل اولدى وثانيده ضمه‌يه مجانست ايچون ياءواوه ابدال
اولندى (الضيقة) ضادك كسرى وفتحيله فقر وفاقه‌يه اطلاق اولنور ضيق جمعيدركه جمع جنسى ديمكدر يقال اصابه
ضيقة اى فقر وسوء حال وضيقه منازل قمردن برمنزل آديدر * شارحك بيانه كوره ثريا ايله دبران بيننده ممرّ قمر
اوله‌رق بركوكبدر ممرّ مذكور بغايت ضيقدر پك منحوس عدّ ايدرلر قال فى الاساس فلان كوكبه ضيقة فهو ابدا
فى ضيقة وهى نجم بين الثريا والدبران وضيقه طائف ايله حنين بيننده برطريق آديدر وعيذاب قربنده برموضع
آديدر (المضايقة) مفاعله وزنده برآدمى برنسنه‌ده تضييق ايلك معناسنه‌دركه صقشدرمق تعبير اولنور يقال
ضايقه اذا عاسره (الضياق) كتاب وزنده خرقه وطيب مقوله‌سندن بركونه علاجه دينوركه آنكله نسوان
فرجلرينى تضييق ايدرلر

فصل الطاء المهملة

فصل الطاء المهملة

(الطبق) فتحتينله هرنسنه‌نك قپاغنه وپوشيده سنه
دينور جمعى اطباق كلور يقال وافق الشئ طبقه اى غطاءه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره بوماده اسماء متضايفه‌دندر
برنسنه برآخر نسنه‌نك مقدارنجه فوقنده قلنمق معناسنه‌در بعده اول فوقنده اولان نسنه‌ده وبومناسبتله برشيئه
اويغون وموافق اولان نسنه‌ده بعده درجه ومنزله‌ده واحوال واطوارده دخى استعمال اولندى وطبق الشى
اول نسنه‌يه اويغون وبرابر كلان شيئه دينور پاپوش تكى كبى وطبق الارض يرك يوزندن عبارتدر ولسانمزده دخى
طبق ديدكلرى نسنه‌يه دينوركه ايچنده ميوه وسائر مأكولات قورلر فارسيده تبوك وتپنك دينور وكوچك تپسى‌يه
وميوه سپدينه دخى اطلاق اولنور وزماندن برقرنه طبق اطلاق اولنور وقرن اشهر اقوالده يوز سنه مدتدر على قول
طبق يكرمى سنه‌يه اطلاق اولنور يقال مضى طبق من الزمان اى قرن اوعشرون سنة وطبق الناس والجراد
ناسدن وچكركه‌دن جمع كثيره ياخود بونلردن برر جماعته اطلاق اولنور تطابق اعتباريله وحال وشان معناسنه
استعمال اولنور ترقى وتعلّى مناسبتيله ومنه قوله تعالى ﴿لتركبنّ طبقا عن طبق﴾ اى حالا عن حال وآرقه‌ده اولان
اوكورغه كميكلرينك ارالقلرنده اوينا‌ق يرينه كلان يوفقه‌جه كميكاره اطلاق اولنور يقال اصاب طبقه وهو عظم
رقيق يفصل بين كلّ فقارين وهريرى احاطه ايدن عامّ وشامل يغموره اطلاق اولنور يقال مطر طبق الارض اى عامّ
وعورت فرجنك صرتنه دينور وطبق الليل والنهار كيجه وكوندوزدن وقت وفيرو معظمنه اطلاق اولنور يقال
مضى طبق من الليل او النهار اى معظمهما (بنات طبق) دواهى وآفاته اطلاق اولنور فى الاصل حيه‌يه اطلاق اولنور
ايدى قيوريلوب ياتدقده طبق شكلنده اولديغيچون يقال احدى بنات طبق اى الدواهى وقبلوبغه‌لره وحيه‌لره اطلاق
اولنور وبنت طبق شول قبلوبغه‌دركه طقسان طقوز يموطه يمورطليوب جمله‌سى قبلوبغه چيقار يوزنجى حيه
ظهور ايدرداهيه‌يه اطلاقى عندالبعض بوكه مبنى‌در وطبق مصدر اولور طفق معناسنه‌كه برايشه باشليوب ايشلمك
اوزره اولمق معناسنه يقال طبق يفعل كذا طبقا من الباب الرابع بمعنى طفق وطبق وطبق سبق وزنده برآدمك
الى يانه ياپشوب آيرلمز اولمق معناسنه‌در يقال طبقت يده طبقا وطبقا اذا لزقت بجنبه (التطبيق) برنسنه‌يى

قپاقلمق معناسنه‌در يقال طبق الشیٔ اذا غطّاه و برنسنه عامّ وشامل اولمق معناسنه‌در يقال طبق الشیٔ اذاعمّ وسحاب
هوا يوزينى بتون اورتوب قپلامق معناسنه مستعملدر يقال طبق السحاب الجوّ اذا غشّاه كذلك صو ياخود يغمور
ير يوزينى بوريمك معناسنه‌در يقال طبق الماء وجه الارض اذا غطّاه وتطبيق فى الصلاة ركوع حالنده ايكى اللرى
اويلقلر اراسنه صوقوب قصدرمقدن عبارتدر يقال طبق الراكع اذا جعل يديه بين فخذيه وقد نهى التطبيق وقلج
ايكى كميك ملاقى اولان مفصله راست كلوب برى برندن آيرمق معناسنه‌در يقال طبق السيف المفصل اذا اصابه
فابانها وتطبيق الفرس آت سكرديركن ايكى اللى معارفع ومعاوضع ايلمكدن عبارتدر يقال طبق الفرس اذا قرّب
فى العدو وسحاب هر يره قپلايى ياغدرمق معناسنه‌در يقال طبق الغيم الارض اذا عمّ بمطره ﴿الاطباق﴾ همزه‌نك
كسريله برنسنه‌يى قپاقلمق واوزرينه نسنه اورتوب قپامق معناسنه‌در يقال اطبق الشیٔ اذا غطّاه * مؤلف
بونى تكرار ايلمشدر و برنسنه ضمننده ناس اتفاق ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اطبق القوم عليه اذا اجمعوا
وفلكده كواكب پك چوق كورنمك معناسنه مستعملدر يقال اطبقت النجوم اذا كثرت وظهرت ﴿الانطباق﴾ انفعال
وزننده تطبيقدن مطاوعدر يقال طبقه فانطبق ﴿التطبق﴾ تفعل وزننده اطباقدن مطاوعدر يقال اطبقه
فتطبق ﴿المطابقة﴾ و﴿الطباق﴾ نفاق وزننده برنسنه‌يى برنسنه‌يه اويدروب مناسب ومساوى قلمق معناسنه‌در
يقال طابقه مطابقة وطباقا اذا وافقه وساواه وايكى لباسى برى برى اوزرينه كيمك معناسنه‌در يقال طابق
بين قيصين اذا لبس احدهما على الاخر و برنسنه برنسنه‌يه اويغون وجسبان اولمق معناسنه‌در يقال طابقه
اذا وافقه واياغى باغلو كمسه آديملرى صيق صيق آتارق يوريمك معناسنه‌در يقال يطابق المقيد اى يمشى مقارنا
الخطو وآت قسمى اياقلرينى اللرى بصديغى موضعه وضع ايده‌رك يوريمك معناسنه‌در يقال طابق الفرس اذا وضع
رجليه مواضع يديه ﴿الطبق﴾ طانك كسريله طبق كبى برسورى چكركه‌يه وبر كروه ناسه اطلاق اولنور ودبق اسميدركه
اوكسه ويلم قره تعبير اولنان لزوجتلو نسنه‌دركه آنكله قوش صيد اولنور وبرجنس آغاجك يمشنه دينور
وبرنسنه‌يى آخر نسنه‌يه ياپشديره‌جق شيئه دينور چريش وطوتقال كبى ودوزاقلره وقپانلره دينور مفردى
طبقه‌در ونهاردن برساعته دينور طبقه دخى دينور يقال مضى طبق من النهار وطبقة اى ساعة منه وطبق
كنج معناسنه مستعملدركه فارسيده دير ديرلر كوياكه زمان مطبق اولمشدر طبيق دخى دينور كما سيذكر
وبرنسنه‌نك اويغوننه ومناسب كلاننه دينور نته‌كه فحيله‌ده لغتدر طباق وطبيق دخى بومعنايه‌در كما سيذكر
﴿الطبقة﴾ فتحاتله طبق لفظنك مفرديدركه برنسنه‌نك قپاغى واوزرينه اورتيلان جسبان پوشيده‌سنه دينور
مؤلفك بصائرده بياننه كوره طبق وطبقه برنسنه‌نك موافق اولان قپاغه وپوشيده‌سنه موضوع اولوب
وبالتشبيه آلت قاته موافق كلان اوست قاته ويوكسك رتبه‌يه ودرجه‌يه اطلاق اولنور وجمعنده اطباق وطباق
دينور انتهى * وطبقه عربدن برعاقله خاتون اسميدركه آنى شنّ نام برعاقل ودانا كمسه تزوّج ايلدى * وافق شنّ طبقة *
مثلى آندن نشئت ايلمشدر * مترجم ديركه بومثلك تفصيلى مستقصى الامثال نام كتابده مبسوطدر وعندالبعض برقومك
برقربه‌سى وار ايدى استعمال ايده‌رك اكابر قپـاق دوزديلر وقپاق بغايت اويغون كلمكله وافق شنّ طبقة ديديلر
ياخود طبقه اياد قبيله‌سندن برجنكاور بهادر جماعت ايدى دائما ناسه مسلط وشركير اولوب برقبيله آنلره مقاومت
ايده‌مزلر ايدى لكن شنّ قبيله‌سى دخى نامدار پهلوانان اولمغله طبقه قبيله‌سنى شبخون ايدوب انلردن سائرلرك داد
وانتقامنى اخذ ايتملريله مثل مزبورى ايراد ايلديلر برنسنه برآخر شيئه پك مناسب وجسبان كلدكده ايراد اولنور
﴿الطباق﴾ كتاب وزننده وجه مذكور اوزره مفاعله‌دن مصدردر ومنه قوله تعالى ﴿الذى خلق سبع سموات طباقا﴾
الاية لمطابقة بعضها بعضا قال الشارح قال البيضاوى لمطابقة بعضها فوق بعض وهو مصدر طابقت
النعل بالنعل اوطوبقت طباقا اوذات طباق جمع طبق كجبل وجبال اوطبقة كرحبة ورحاب وطباق برنسنه‌يه
مطابق اولان شيئه دينور طبيق كبى كما سيذكر ﴿الطبّاق﴾ زنّار وزننده برجنس شجردر مكه طاغلرنده
نابت اولور شربا وضمادا سمومه نافع وجرب وحكه وحماى عتيقه‌لره وسانجو ويرقان وسدهٔ كبده مفيد
وشديد الاسخاندر مفرداتده بونى غافث ايله وبعض كتب طبيه‌ده غافث يرينه استعمال اولنور ديو مرسومدر
﴿الطباقاء﴾ طانك فتحى والفك مدّيله ناقه‌يه آشمقدن عاجز وبينوا اولان دوه‌يه دينور يقال جمل طباقاء اى عاجز
عن الضراب وتكلمده طوتيلوب طلاقت وجرى وسلاستله سويليه‌مز اولان آدمه دينور ياخود شول ثقيل
وكرانجان كمسه‌يه دينوركه وقت جماعده ثقلتندن خاتونك سينه‌سنه قپاق كبى قپانوب چوكر اوله ياخود جماعدن
عاجز سست اندام آدمه دينور يقال رجل طباقاء اى ينعجم عليه الكلام وينغلق او ثقيل يطبق على المرأة بصدره

لثقله اوعیّ ﴿الطابق﴾ هاجر وزننده و ﴿الطابق﴾ صاحب وزننده و ﴿الطاباق﴾ اشباعله بیوك قطعه‌لو یصی کرمیده وطوغله‌یه دینور وعضو بدنه دینور ال وایاق کبی علی قول برقیونك نصف کوده‌سنه دینور وطابق هاجر وزننده یاغ اریده‌جك طاوه‌یه دینور تابهٔ فارسی معرّبیدر جمعی طوابق وطوابیق کلور * مترجم دیرکه طوغله معناسنده دخی تابه معرّبیدر ﴿العمة الطابقیة﴾ باشه طاوه طرزنده عمامه صارنمغه دینورکه مراد اوجنی چکه آلتندن کتورمیوب باشده طاوه شکلنده منعقد اولمسیدر اقتعاط معناسنه و بوکونه صارنمق منهیدر ظاهرا بودیارلرده احطاب خدمتنه معین شـادی تعبیر ایتدکلری طائفه‌نك صارقلری کبی اولور یقال اعتمّ زید العمة الطابقیة وهی الاقتعاط ﴿الطبق﴾ عنب وزننده بودخی دوزاغه وقپانه دینور بونکده مفردی طبقه‌در طانك کسریله ﴿الطبیق﴾ امیروزننده کیجه‌دن برساعته دینور نته‌که طبق کوندزدن برساعته دینور جمعی طبق کلور طانك ضمیله یقال مضی طبیق من اللیل ای ساعة وکیجه معناسنه استعمال اولنور طبق کبی کویا که زمان مطبق اولمشدر یقال جاء طبقا وطبیقا ای ملیا وبرنسنه‌یه اویغون ومطابق کلان شیئه دینور طبق وطبق وطباق کبی یقال هذا طبقه وطبقه وطباقه وطبیقه ای مطابقه ﴿ماطبقه﴾ فعل تعجبدر ماحذقه معناسنه هرنسنه‌یی هرشیئه اویغون ومناسب ایتمك معناسندن مأخوذدر تعجب اوزواستاذآدمدر دیمك اولور ﴿الطبقة﴾ فرحه‌وزننده ذکراولنان طبق لفظندن مأخوذدرکه ال یانه یاپشق اولمق معناسنه‌درنته‌که ذکراولندی پس طبقه یانه یاپشق اله دینورکه خلقی اویلجه اولور اصلا آریلوب قلدایه‌مز یقال یدطبقة ای لازقة بالجنب ﴿المطبق﴾ محسن وزننده برنسنه‌یی تمام اورتوب بوروبجی نسنه‌یه دینور بومناسبتله عقل وادراکی تماما ستروتغطیه ایدن جنون عارضه‌سنه جنون مطبق اطلاق اولنور کذلك همیشه اخذ واستیلا ایدوب اصلا مفارق ومنفك اولمیان حماعلتنه حمای مطبقه اطلاق اولنور * قال الشارح یقال جنون مطبق ومجنون مطبق علیه بفتح الباء فی الثانی وحمی مطبقة ومحموم مطبق ﴿الحروف المطبقه﴾ محسنه‌وزننده ظهرلسانی اوست طماغه قپادان حروفدرکه صادوضاد وطاء وظاء حرفلریدر ﴿المطبق﴾ محدّث‌وزننده دائما امور ومصالحه رأی وفکریله مصیب اولان آدمه اطلاق اولنور تطبیق سیفدن مأخوذدرکه ذکر اولندی یقال هومطبق اذا کان یصیب الامور برأیه ﴿الطرق﴾ حرق وزننده اورمق علی قول مطرقه ایله اورمق معناسنه‌در یقال طرقه طرقا من الباب الثانی اذا ضربه اوبالمطرقة وچهره‌یه شمار اورمق معناسـنه‌در یقال طرقه اذا صکه وطرق شول ایرکلمش صویه اطلاق اولنورکه دوه‌لر ایچنه کیروب بول وتلویثله مرداراتمش اوله مطروق دخی دینورکاسیذکر وخرده طاشلر ایله فال آچمق معناسنه‌در نخود فالی کبی یقال طرق الکاهن اذا ضرب بالحصی ویوکی یولوب دتمك علی قول یومشتمق ایچون چبوقله چارپمق معناسـنه‌در یقال طرق الصوف اذا نتفه او ضربه بالقضیب وآیغر دوه‌یه دینورکه دائما آنی ناقه‌یه چکرلر یوغور تعبیر اولنور وبوتسمیه بالمصدردر یقال له طرق کثیرای فحل ضارب وطرق وطروق قعود وزننده ارکك دیشی‌یه آشمق معناسنه‌در یقال طرق الفحل الناقة طرقا وطروقا اذا ضربها وبریره کیجه وقتنده کلمك معناسنه‌در تقول طرقنا فلان طرقا وطروقا ای اتانا باللیل وسازوطرب ونغماتدن هرصوت وآغازه‌یه ونغمه‌یه علی حدة طرق اطلاق اولنور یقال تضرب هذه الجاریة کذا طرقا وهوکلّ صوت اونغمة من العود ونحوه وطرق ارکك منیسنه دینور ماء الفحل معناسنه وعقل وادراك ضعیف اولمق معناسنه‌در یقال طرق الرجل طرقا علی بناء المفعول اذا ضعف عقله وبرکونه کهانت معناسنه‌درکه پموغی یوکه قارشدرمق وجهیله ایدرلر یعنی اول جهتله فال آچمق معناسنه‌در یقال تطرق العجوز طرقا ای تخلط القطن بالصوف اذا تکهن وطرق طیّ لغتنده خرما اغاجنه دینور وطرق وطرقه برکرّه معناسنه استعمال اولنور یقال اختضبت المرأة طرقا او طرقین وطرقة اوطرقتین ای مرّة اومرّتین وتقول اتیته طرقین وطرقتین وبومعناده طانك ضمیله ده جائزدر وطرق دوزاغه وقپانه علی قول دوزاق طرزنده نسنه‌یه دینورکه آنکله وحش صیداولنور طانك کسریله ده لغتدر وطرق اصفهان قضاسنده برقریه آدیدر وطرق بولانق صوایچمك معناسنه‌در یقال طرق الرجل طرقا من الباب الرابع اذا شرب الماء الکدر ﴿المطروق﴾ طرق کبی بودخی شول صویه دینورکه ایچنه دوه‌لر کیروب خلط وتلویث ایلمریله مرداراولمش اوله یقال ماء طرق ومطروق اذا خوّضته الابل وبولت فیه وسست وکوشك وسلپوك آدمه اطلاق اولنور یقال رجل مطروق اذا کان فیه رخاوة وشول چایره دینورکه قوریدقدنصکره آکا یغمور اصابت ایلمکله نوعاطراوتلنمش اوله یقال کلأ مطروق اذا ضربه المطر بعد یبسه ﴿الاستطراق﴾ اوفه‌جق طاشلر ایله فال آچان فالجیدن فال آچمق ایستمك معناسـنه‌در تقول استطرقته اذا طلبت منه الطرق بالحصی وبرکسـه‌دن دول ایچون آیغر طلب ایتمك معناسنه‌در یقال استطرقه فحلا اذا طلبه منه لیضرب فی ابله ﴿المطرق﴾ و﴿المطرقة﴾ میملرك کسریله یوك چرپجك

(چبوغه)

چبوغه وطوقمغه دینور وچکیجه دینور ومطرق بردوه‌نك اسمیدر وابولینة ابن مطرق محدثیندندر ﴿الطرقة﴾ طانك فتحیله برکرّه دیمکدرکه ذکر اولندی وبرآدمك کار وصنعتنه اطلاق اولنور یقال هذا النصل طرقة رجل ای صنعته ﴿الطارق﴾ ایرته یلدزینه دینور کیجه طلوع ایتدیکیچون یقال طلع الطارق ای کوکب الصبح فنّ نجوم اصحابی عندنده کاه زهره وکاه مشتری یلدزی اولور ﴿الطروقة﴾ طانك فتحیله چکلمك درجه‌سنه بالغ اولمش ناقه‌یه دینور یقال ناقة طروقة الفحل اذا بلغت ان یضربها الفحل ودرجهٔ مزبوره‌یه کلمش قیزده اطلاق اولنور ﴿الطارقة﴾ برآدملك کوچك سریره دینور تقول رأیته یقعد علی طارقة ای علی سریر صغیر وبرآدمك اقرباء وعشیرتنه اطلاق اولنور یقال هم طارقته ای عشیرته ﴿الطارقیة﴾ برکونه قلاده اسمیدر ﴿المطروقة﴾ قولاغنك اورته‌یری تمغالنمش دیشی قیونه دینور یقال نعجة مطروقة اذا کانت قد وسمت علی وسط اذنها ﴿الطراق﴾ کتاب وزننده ذکر اولنان قیونك قولاغی اورته‌سنه باصیلان تمغایه دینور وبیضه مقوله‌سی نسنه ایلك ایچون دوکیلوب تنکه کبی یصیلنمش دمور دینور وقات قات دیکلمش عرب پاپوشنك هرقاتنه دینورکه پاپوشك اندازه‌سنه بس برابر اوله کذلك پاپوشك تکنه اویغون کلان دیکر تکنه اطلاق اولنور ومطلقا برایشه اویغون کلان ایشه دینور مثلا برکوپه‌نك تکی برآخر کوپه‌یه اویغون کلمك کبی یقـال هذا طراقه ای علی حذوه وایاق قابنك جلدینه دینورکه تصمه‌سی نزع اولندقدنصکره قلان جلدندن عبارتدر وشول دری‌یه دینورکه قلقانك مقدارنجه دکرمیجه بچیلوب قلقـانه قپلانمش اوله وطراق بومعناده مفاعله‌دن مصدر اولور یقـال طارق الترس طراقا اذا قوّر الجلد علی مقداره فالزقه به ﴿الطرق﴾ طانك کسریله سموزلکه وزور وقوّته دینور یقـال مابه طراق ای شحم وقوّة وسمن عربلر شحم ایله تاب وقوّتدن کنایه ایدرلر ﴿الطرق﴾ طانك ضمیله طریقك وطراقك که کتاب وزننده‌در جمعیدر ﴿الطرقة﴾ طانك ضمیله قرا کولغه دینور یقال غشیت الطرقة ای الظلمة وحرص وطمع معناسـنه‌در یقال به طرقة ای طمع واحمق آدمه دینور وبری بری اوزره بیغلمش طاشلره دینور وعادت وقانون معناسنه‌در یقال هذه طرقته ای دأبه وعادته ویوله دینور طریق معناسنه وبرشیئه سبب وموصل اولان وسیله‌یه وطریقهٔ مخصوصه‌یه دینور یقال هذه طرقة الیه ای طریقة وبری بری اوزره قات قات بیغلمش اشیاده اولان طریقه‌یه دینور جمعی طرق کلور صرد وزننده بومعناده طانك کسریله ده لغتدر ویایده اولان جزکیلره یاخود یول کورینان نسـنه‌یه دینور جمعی طرق کلور صرد وزننده ﴿الطرق﴾ فتحتینله قربه‌نك بوکندیسنه دینورکه بیوطرزنده اولور چین جبین کبی وطرق مصدر اولور دوه‌نك دیزلری کوشك وضعیف اولمق علی قول انجکارنده اکریلك اولمق معناسنه‌در یقال طرق البعیر طرقا من الباب الرابع اذا کان فی رکبتیه ضعف او فی ساقه اعوجاج وقوشك یلکلری بری بری اوزره قات قات اولمق معناسنه‌در یقال طرق الریش اذا کان بعضهـا فوق بعض وطرق صوایرکیلان یرلره دینور ووقبی نام محل قربنده برصویك آدیدر وطرقه‌دن جمع اولورکه حلقه حلقه اولان دوزاغه وآغه دینور وصره‌واردی دوه‌ایزلرینه دینور یقال هذه طرق الابل ای اثارها بعضها فی اثر بعض ﴿الاطرق﴾ احمق وزننده دیزلری کوشـك یاخود انجکلری اکریجه اولان دوه‌یه دینور طرقاء مؤنثیدر ﴿الاطراق﴾ همزه‌نك فتحیله طرق لفظنك که فتحتینله‌در جمعیدرکه قربه‌نك بوکم یرلرینه دینور بومناسبتله اطراق البطن قرن دریسنك بری بری اوزره بوکم بوکم اولان بیولرینه اطلاق اولنور واطراق القربه مشکك بوکندیلرینه دینورکه ذکر اولندی ﴿الطریق﴾ امیروزننده معلومدرکه یوله دینور طرق اقدام اولدیغیچون وبومذکر ومؤنث اولور مؤنثك جمعی اطرق کلور یمین وایمن کبی ومذکرك جمعی طرق کلور نذیرونذر کبی واطرقاء کلور نصیب وانصباء کبی واطرقه کلور رغیف وارغفه کبی وجمع الجمعی طرقات کلور ضمتینله ﴿الطریقة﴾ سفینه وزننده اوزون خرما اغاجنه دینور جمعی طریق‌در وحال وشان معناسـنه مستعملدر یقال فلان علی طریقة حسنة ای حالة وآلاچق وسایبان دیرکنه دینور وبرقومك شریف وذیشاننه اطلاق اولنور یقال هو طریقة القوم ای شریفهم بونده مفرد وجمعی مساویدر وکاه اولور طرائق اوزره جمعلنور وطریقه بعض یرده بوکم وبیوطرزنده اوزون اوزادی اوبرق وایسك یره دینورکه یول شکلنده اولور وبرنسـنه‌نك یوزنده اولان اوزون جزکی‌یه دینور وشول پلاسه دینورکه یوکدن یاخود قیلدن برارشون قدر عرضی اولوب حشم نشینلر آنی اولرینك اوزونلغی مقدارنجه نسج ایدرلر وآنی اولرینك برکوشه‌سندن او برکوشه‌سنه کلنجه شقه‌لرك ارالغنه ایکی طرفلو دیکوب وصل ایدرلر بزم چادرلرده اکاشریت تعبیر اولنور دیرکك باشی انك اورته‌لغنه کلوب آغرشغی انده اولور ویقولون ثوب طرائق ای خلق ثوب اسکیوب دراز دراز سوکیلوب آچلمغله کویاکه هرجزؤی اعتباریله جمع صیغه‌سنده استعمال ایدرلر ﴿الطرّیقة﴾ سکینه وزننده سلپوکلکه وکوشکلکه دینور یقال فیه طرّیقة

اى رخاوة ولين ومنه المثل * تحت طريقتك عنداوة * نته‌كه عند مادّه‌سنده بيان اولندى وطپراغى يومشق اولان
ارض سهله‌يه دينور ﴿المطراق﴾ محراب وزننده برنسنه‌نك اويغون واولچومنده اولان مثل ونظيرينه دينور يقال
هومطراقه اى تلوه ونظيره ﴿المطاريق﴾ مصابيح وزننده پياده آدملره دينور * شارحك بيانه كوره مفردى
مطرقدر منبروزننده‌كه نوادردندر وصويه يقلشدقده برى برى آردينه ديزلمش دوه‌لره دينور ﴿امّ طريق﴾ قبيط وزننده
صرتلانك كنيه‌سيدر ﴿الطرّيق﴾ سكيت وزننده اكثرى يره باقوب خاموش واپسم طوران آدمه دينور يقال
رجل طرّيق اى كثير الاطراق وطوى قوشنك اركك‌نه دينور ﴿الاطيرق﴾ احيمر وزننده و﴿الطريق﴾ زبير وزننده
جازه مخصوص برجنس خرما آغاجيدر ﴿الاطراق﴾ همزه‌نك كسريله خوش واپسم اولمق معناسنه‌در يقال
اطرق الرجل اذا سكت ولم يتكلم وكوزلرى يره ديكوب اپسم وخاموش طورمق معناسنه‌در يقال اطراق الرجل
اذا ارخى عينيه ينظر الى الارض وبركمسه‌يه دول ايچون عاريتى پوغور ويرمك معناسنه‌در يقال اطراق فلانا فحله
اذا اعاره ليضرب فى ابله ولهو ولعبه ميل ايلمك معناسنه‌در يقال اطرق الى اللهو اذا مال اليه وكيجه‌نك ظلمتى قات
قات چوكمك معناسنه مستعملدر يقال اطرق الليل عليه اذا ركب بعضه بعضا ودوه‌لر برى برى آردنجه كتمك
معناسنه‌در يقال اطرقت الابل اذا تبع بعضها بعضا وتزوّج معناسنه مستعملدر ومنه يقال لا اطرق الله عليه اى
لا اصير الله له ماينكحه ﴿اطرقا﴾ همزه‌نك فتحى ورانك كسريله كه تثنيهٔ امر حاضر بنيه‌سيله‌در بربلده اسميدر ومنه
قول ابى ذؤيب الهذلى * على اطرقا باليات الخيام * الا الثمام والا العصىّ * ﴿المطرق﴾ محسن وزننده بروادى آديدر
ونسب وحسب جهتيله دون وكمتر آدمه دينور يقال رجل مطرق اى وضيع ومحدّثيندن نضر كوفىّ پدرينك
اسميدر ﴿المطرقة﴾ مكرمه وزننده برى برى اوزرينه قاتلنمش نسنه‌يه دينور تأنيثى موصوف اعتباريله‌در مجانّ مطرقه
بومعنادندر مجانّ مجنّ لفظنك جمعيدر كه قلقانه دينور پس مجانّ مطرقه برى برينك اوزرينه قاتلنوب ياخود اوزرلرينه
درى وسكير قپلانمش قلقانلر ديمك اولوركه قات قات ديكلمش عرب پاپوشى طرزنده اولور * مؤلف بونكله اشبو
❋ لا تقوم الساعة حتى تقاتلوا قوما كان وجوههم المجانّ المطرقة ❋ حديثنه تلميح ايلمشدر معظمه وزننده دخى
مرويدر يعنى قيامت قائم اولمز تا كه سزلر چهره‌لرى قاتلنمش ياخود درى وسكير قپلانمش قلقان شكلنده دكرمى
ويومرى وغليظ اولان برطائفه ايله جنك ايلدكچه پس اول صفتلو طائفه ايله محاربهٔ اسلاميه قبل قيام الساعه
واقع اوله‌جقدر وحديث آخرده اوصاف سائره‌لرى دخى مسروده اولمغله شرّاحك بيانه كوره مراد مغول وتاتار
طائفه‌سيدركه مستعصم خليفه زماننده هلاكوخان ايله بغداده وسائر ديار اسلاميه‌يه استيلاى تام ايلديلر ﴿التطريق﴾
تفعيل وزننده مخصوص بغرتلق قوشنك يمورطلمسى وقتى كلوب چاتمق معناسنه‌در يقال طرّقت القطاة اذا حان
خروج بيضها وناقه‌نك كذلك خاتونك ولدى رحمنده ايلشوب طوغمسى كوجلنمك معناسنه‌در يقال طرقت
الناقة بولدها اذا نشب ولم يسهل خروجه وكذلك المرأة وبرآدمك حقنى انكار دنصكره اقرار ايلمك معناسنه
مستعملدر تقول طرّق فلان بحقّ اذا جحده ثم اقرّ به ودوه‌لرى مرعايه صاليورميوب آليقومق معناسنه‌در
يقال طرّق الابل اذا حبسها عن الكلأ ويول ايلمك معناسنه‌در يقال طرّق للابل اذا جعل لها طريقا ﴿الاطّراق﴾
همزه‌نك وطاى مشدده‌نك كسريله كه فى الاصل افتعال وزننده‌در دوه‌لر برى برينك آردينه دوشوب كتمك
معناسنه‌در يقال اطّرقت الابل اذا ذهب بعضها فى اثر بعض ودوه‌لر جادّه‌يى ترك ايدوب سائر يوللره پراكنده
اولمق معناسنه‌در يقال اطّرقت الابل اذا تفرّقت على الطرق وتركت الجوادّ ﴿التطارق﴾ بودخى دوه‌لر
برى برينك ايزينه دوشوب كتمك معناسنه‌در يقال تطارقت الابل اذا ذهب بعضها فى اثر بعض ﴿المطارقة﴾
مفاعله وزننده ايكى ثوبى برى برينك اوزرينه كيمك معناسنه‌در يقال طارق بين ثوبين اذا طابق اى لبس
احدهما على الآخر وايكى پاپوشى برى برينك اوزرينه اندازه‌سنده راست ايدوب ديكمك معناسنه‌در يقال
طارق بين نعلين اذا خصف احداهما على الآخرى ﴿المطارقة﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله برى برى اوزرينه
قاتلنوب ديكلمش اياق قابنه دينور عربلر قلوره‌سى كبى يقال نعل مطارقة اى مخصوفة ﴿الطرياق﴾ قرطاس
وزننده و﴿الطرّاق﴾ طانك كسرى ورانك تشديديله ترياق لفظنده لغتلردر ﴿الطرموق﴾ عصفور وزننده يراسه
قوشنه دينور ﴿الطسق﴾ طانك فتحى وسينك سكونيله برنوع اولچك اسميدر على قول ترلا دونملرى اوزره
وضع اولنان خراج مقرّرهٔ معينه‌يه دينور عند البعض ساليانه طرزنده اولان معلوم ومعهود كسيمه دينور واهل
بغداد طاى مكسوره ايله استعمال ايدوب لحن ايدرلر ولغت مزبوره مولّد ياخود معرّب ظنّ اولنور امّهات سائره‌دن
منفهم اولديغى اوزره اشبو طسق كلمه‌سى تشهٔ فارسى معرّبيدر تانك وشين معجمه‌نك فتحيله كه ياغ اولچه‌جك

(اولچويه)

اولچویه دینور بعده خراج ارضده استعمال اولندی وفیه قال فی النهایة وفی حدیث عمر رضی الله عنه * کتب
الی عثمان بن حنیف فی رجلین من اهل الذمة اسلما ارفع الجزیة عن رؤسهما وخذ الطسق من ارضهما * وقال الطسق
الوظیفة من خراج الارض المقررة علیها وهو فارسیّ معرّب ﴿الطفق﴾ طانك وفانك فتحیله و ﴿الطفوق﴾ قعود
وزننده برایشی ایشلمکه باشلیوب بردوزه یه ایشلیوب کتمك معناسنه‌در یقال طفق یفعل کذا طفقا وطفوقا
من الباب الرابع والثانی اذا واصل الفعل وبو ماده اثبات موقعنه خاصدر مقام نفیده استعماالله ماطفق دیمك
جائز دکلدر * شارح دیرکه طفق فعلی افعال مقاربه‌دندر خبرك دنوّیله فاعله ثبوتنك حصولنه موضوعدر وکرچه
بالفعل شروع معناسنه اولوب لکن استمراری متضمندر انتهی * وطفق وطفوق برآدم امل ومقصودینه ظفر
بولوب نائل اولمق معناسنه‌در یقال طفق الرجل بمراده اذا ظفر به وطفق بریره ملازمت ایلمك معناسنه‌در یقال
طفق الموضع طفقا من الباب الرابع اذا لازمه ﴿الاطفاق﴾ همزه‌نك کسریله برآدمی مرامنه نائل قلمق معناسنه‌در
یقال اطفقه الله تعالی بمراده ای اظفره به ﴿طق﴾ طانك فتحی وقافك سکونیله طاش بری برینه یاخود اجسام
صلبه‌یه طوقندقده ظهور ایدن طاقردیدن حکایه‌در ﴿الطقطقة﴾ زلزله وزننده اسمدر وجه مذکور اوزره
طاقردامغه وطاقردی‌یه دینور ﴿طق﴾ طانك کسریله صوکنارندن صحرایان قوربغه‌نك صوتندن حکایه‌در
﴿الطلوقة﴾ طانك ضمیله و ﴿الطلاقة﴾ حماقه وزننده برآدم کوللر یوزلو کشاده روی اولمق معناسنه‌درکه عباست
وترشرویی مقابلیدر یقال طلق الرجل طلوقة وطلاقة من الباب الخامس اذا کان طلق الوجه وکوندوز وکیجه
نه اسی ونه صوغوق اولمق یعنی خوش ومعتدل اولمق معناسنه‌در یقال طلق الیوم واللیل اذا صار طلقا ﴿الطلق﴾
طانك حرکات ثلاثی ولامك سکونیله و ﴿الطلق﴾ کتف وزننده و ﴿الطلیق﴾ امیر وزننده طلوقه وطلاقه‌دن
وصفلردر ودائماوجه لفظنه مضاف اولورلر کوللر یوزلو بشاشتلو کشاده روی آدمه دینور یقال هو طلق الوجه
مثلثة وطلق الوجه وطلیق الوجه ای ضاحك الوجه مشرقة والی آچق جوانمرد آدمه طلق الیدین اطلاق
اولنور طانك فتحیله وضمتینله یقال رجل طلق الیدین وطلقهما ای سمح الیدین ولسانی جاری وآب روان کبی متکلم
وفصیح آدمه طلق اللسان اطلاق اولنور طانك فتحی وکسریله وطلیق اللسان دخی دینور ولسانه دخی صفت اولور
یقال رجل طلق اللسان وطلیقه ای ذلیق اللسان ویقال لسان طلق ای ذلق ولسان طلیق ای ذلیق وطلق بضمتین
ای ذلق وطلق کصرد وطلق ککتف ای ذوحدّة واوچ ایاغی سکیل اولوب مثلا صاغ الی سکیل اولمیان آته
طلق الید الیمنی دیرلر طانك فتحیله یقال فرس طلق الید الیمنی ای مطلقها لاتحجیل فیها وقال فی الاساس فرس
محجل ثلاث مطلق یداورجل ویقال محجل الایامن مطلق الایاسر وطلق طانك فتحیله آهویه دینور ظبی معناسنه
جمعی اطلاق کلور وکلب شکاری‌یه دینورکه تازی تعبیر اولنور ومنه یقال ارسل الطلق الی الاطلاق ای کلب الصید
الی الظباء وباغلو اولمیوب آیاغی بوش اولان ناقه‌یه دینور * شارحك بیاننه کوره ناقه‌یه مخصوص دکلدر وطلق
نه اسی ونه صوغوق اولان معتدل کوندزه وکیجه‌یه وصف اولور یقال یوم طلق ولیلة طلق وطلقة ای لاحرّ ولاقرّ
وطلق اعلام ناسدندر طلق بن علیّ بن طلق وطلق بن خشاف وطلق بن یزید اصحابدندر وطلق مصدر اولور
خاتونی بوری طوتمق معناسنه‌در یقال طلقت المرأة فی المخاض طلقا علی بناء المجهول اذا اصابها وجع الولادة
وبرآدم النی خیر واحسانه آچق یعنی برّ واحسان ایلمك معناسنه مستعملدر یقال طلق فلان یده بخیر طلقا من الباب
الثانی اذا فتحها به وبرنسنه ویرمك معناسنه مستعملدر یقال طلقه الشیء اذا اعطاه ایاه وایراقلشمق معناسنه‌در
یقال طلق الرجل طلقا من الباب الرابع اذا تباعد وطلق ایاغی باغلو اولمیوب بوش اولان آدمه اطلاق اولنور
طانك ضمیله ده لغتدر یقال حبس فی السجن طلقا ای بلاقید ولا وثاق وآت قسمنك برباش سکرتمسنه دینور ومنه
یقال عدا الفرس طلقا او طلقین ای شوطا او شوطین ﴿الطالقة﴾ بودخی خوش ومعتدل کیجه‌یه وصف اولور
جمعی طوالق کلور یقال لیلة طالقة ای لاحرّة ولاقرّ ﴿طلیق﴾ زبیر وزننده ابن سفیان درکه اصحابدندر ﴿طلقه﴾
تمره وزننده برفرسك اسمیدر ﴿الطلاق﴾ طانك فتحیله عورت زوجندن بوش اولمق معناسنه‌درکه قید نکاحدن
خلاص اولور یقال طلقت المرأة من زوجها وطلقت طلاقا من الباب الاول والخامس اذا بانت * شارحك
بیاننه کوره اشبو طلاق ماده‌سی تخلیه من القید معناسنه موضوع اولوب معانیٔ سائره آندن منشعبدر وطلاق لفظی
وجه مذکور اوزره مصدر اولوب اسم اوله‌رق دخی استعمال اولنور ومنه قوله تعالی ﴿ الطلاق مرّتان ﴾
الآیه ترکیده آندن بوشامق وبوشانمق ایله تعبیر اولنور انتهی ﴿الطالق﴾ طلاق مذکوردن وصفدر بوش اولان
عورته دینور جمعی طلق کلور رکع وزننده وطالقه دخی دینور هایله جمعی طوالق کلور * شارحك بیاننه کور قول اوّل

بصریّون قولیدرکه نسوانه مختصّ اولان صفاتدندر ذات طلاق معناسنه درکه نسب او زره اولور وعند الاخفش ماضی
معناسنده طالق و مستقبلده طالقه استعمال اولنور یعنی اکر خاتون بالفعل بوش ایسه طالق دینور و بوشانمق داعیه سنده
ایسه طالقه دینور فیقال امرأة طالق ای طلّقها زوجها و یقال امرأة طالقة غدا انتهی * وطالق یولارسز صالمه ناقه یه
دینور علی قول صو یه کیدن ناقه یه یاخود برکون برکیجه ارالق و یوروب بعده صاغیلور اولان ناقه یه دینور جمعی
طوالق در و طالقه صالمه ناقه یه دینورکه اوبه نك و مرعانك هر طرفندن دیلدیکی یرلرده باشلو باشنه رعی ایدر اوله
یاخود شول ناقه یه دینورکه چوبان آنی کندی نفسیچون اختیار ایدوب سائر ناقه لری علی العاده صو یه کتوروب
صاغدقده انی ترك ایلیه یقال ناقة طالقة اذا صارت ترسل فی الحیّ ترعی من جنابهم حیث شاءت او هی التی تترکها
الراعی لنفسه فلا یحتلبها علی الماء (المطلاق) و (المطلیق) میملرك کسریله و (الطلقة) همزه وزننده و (الطلیق)
سکیت وزننده عورتنی چوق بوشار اولان کشی یه دینور یقال رجل مطلاق و مطلیق و طلقة و طلیق ای کثیر التطلیق
ومطلاق یولارسز صالمه یاخود صو یه توجّه ایدن ناقه یه دینور (الاطلاق) همزه نك کسریله طواری باغلیوب صالمه
اوله رق صالیورمك معناسنه در یقال اطلق المواشی ضدّ قیدها و طوتساغی صالیورمك معناسنه در یقال اطلق
الاسیر اذا خلّاه و زوجه یی بوشامق معناسنه در یقال اطلق امرأته اذا خلّاها عن قید النکاح و اطلاق ید خیر و احسان
ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اطلق یده بخیر اذا فتحها و برآدمی زهرلمك معناسنه مستعملدرکه قید حیاتدن بری ایدر
یقال اطلق عدوّه اذا سقاه سمّا و اغاجی آشیله مق معناسنه در یقال اطلق نخله اذا لقحه و برآدمك دوه سی باغدن
بوشانمق معناسنه در یقال اطلق القوم اذا اطلقت ابلهم (التطلیق) بودخی عورت بوشامق معناسنه در یقال طلق
المرأة بمعنی اطلقها و آغاج آشیله مق معناسنه در یقال طلق نخله اذا لقحه و یلان صوقمش آدمك رنج و دردی ساکن
اولوب راحت اولمق معناسنه در یقال طلق السلیم علی بناء المجهول اذا رجعت الیه نفسه و سکن وجعه و سلیم
تفأّلا یلان صوقمش کمسه یه اطلاق اولنور (الطلیق) امیر وزننده معانیٔ متعدده لری قریبا بیان اولندی و بندن
خلاص اولمش اسیره اطلاق اولنور و طلیق الأله روزکاره اطلاق اولنور مخلوقك مدخلی اولمیوب انجق بالذات
طرف ربّانیدن مرسل و مسیب اولدیغنه مبنی یقال طلیق الأله اطلقنا من کرب الحرّ ای الریح (الطلق) طانك کسریله
حلال معناسنه مستعملدر یقال هولك طلقا ای حلالا صاحبی هر جهتله تصرّفنه متمکن اولوب قطعا بر وجهله
متقید اولمامق علاقه سیله اطلاق اولنمشدر فعل بمعنی مفعولدر و برنسنه دن خارج و بریٔ و غیر متعلق اولان آدمه
اطلاق اولنور تقول انت منه طلق ای خارج بریٔ (الطلق) فتحتینله دریدن دوزیلور برکونه باغه و بوقاغی یه
دینور و دوه قسمنك صوارمسنه مخصوص برکونه سیرو روشه دینورکه دوه ایله صو یك میانه سی ایکی کیجه لك
مسافه اولمغله لیلهٔ اولاده اولان سیره طلق دیرلر چوبان دوه یی اطلاق ایلمکله یولده مسیبا اوتلیه رق کتدیکیچون
اطلاق اولندی بو جهتله ذکر اولنان دوه لره لیلهٔ ثانیه دن اوّل طوالق و لیلهٔ ثانیه ده قوارب دیرلر و طلق بهره
و نصیب معناسنه مستعملدر تقول اصبت من ماله طلقا ای نصیبا و بغرسغه دینور جمعی اطلاق کلور * مؤلف والمعی
والقتب عبارتیله تفسیر ایلمکله القتب لفظی عطف تفسیردر بغرسغه طلق اطلاقی مسیب اولدیغنه مبنی در
و شبرم اسمیدرکه مصرده شربت حجازی و ترکیده اغاج سودلکنی دیدکلری نباتدر علی قول طلق بشقه بر نبات
اسمیدرکه بو یه لرده استعمال اولنور یاخود بونی نبات ایله تفسیر و همدر ذکر آنی حجردن حائد اولمشدر * مؤلف بونکله
ابن عباده تعریض ایلمشدر و طلق برباش سکرتمکه دینور طلق کبی شوط معناسنه یقال عدا الفرس طلقا و طلقا
ای شوطا و برحجر اسمیدرکه دوا ایدر کوکب الارض دیدکلر یدر ترکیده اورن پولی دیرلر یمانی و هندی و اندلسی
نوعی اولور اعلاسی یمانی بعده هندی و بعده اندلسی اولاندر صحیفه لری بغایت رقیق و برّاق ولونی صدفی اولور
دقّ اولندقده قتمر قتمر صحیفه لری و پوللری ظهور ایدر و آنلری حمّاملرده جام یرلرینه استعمال ایدرلر محلولنك
اعضایه طلاسی آتش یانغنه مانع اولور و طریق حلی بودرکه بعض خرده چقل طاشلر یله برخرقه ده ایلیجه صو یه
وضع و تحریك ایدنصکره سوزوب کونشده قوریده لر و اشبو طلق لفظی تلك فارسی معرّبیدرکه فتحتینله در و کرچه
لامك سکونیله مشهوردر یاخود لامك سکونی لحن در زیرا اصلی فتحتینله در و ابو حاتم طانك کسریله مثل وزننده
حکایت ایلدی (المطلق) محدّث وزننده دائما آت یارشدرمه داعیه سنده اولان آدمه اطلاق اولنور یقال رجل
مطلق اذا کان یرید یسابق بفرسه (الانطلاق) انفعال وزننده کتمك معناسنه درکویا که برکمسه کندوسنی اطلاق
وارسال ایلمکله اکا مطاوع اولمش اولور یقال انطلق الرجل اذا ذهب و برآدمك یوزی کولوب بشاشتلنمك
معناسنه در یقال انطلق وجهه اذا انبسط و کیدرلمك معناسنه مجهولا باء حرفیله استعمال اولنور یقال انطلق به

(اذا)

اذا ذهب به ﴿الاستطلاق﴾ اسهاله اوغرایوب یورك سورمك معناسنه‌در یقال استطلق بطنه اذامشی ﴿التطلق﴾
تفعل وزننده آهو اصلا بر سمته میل ایلمیه‌رك اوق کبی طوغریسنه قاچوب کتمك معناسنه‌در یقال تطلق الظبی
اذا مرّ لایلوی علی شیٔ وآت سکرتدکدنصکره قشانمق معناسنه‌در یقال تطلق الفرس اذا بال بعدالجری
﴿الاطّلاق﴾ اطّراد وزننده‌که افتعالدندر انسانك درونی آچلوب منشرح ومنبسط اولمق معناسنه‌در یقال
ماتطلق نفسه اطّلاقا ای ماتنشرح ﴿طالقان﴾ خابران وزننده بلخ ایله مروالروذ بیننده بر بلده اسمیدر علمادن
ابو محمد محمود بن خداش الطالقانی اورادندر وقزوین ایله ابهر بیننده بر بلده یاخود بر ایالت اسمیدر صاحب اسمعیل بن عبّاد
اورادندر ﴿الطوق﴾ فوق وزننده حلیات نسوان انواعندن بیونه طاقدقلری کردنبنده دینورکه طانك ضمیله
طوق تعبیر اولنور یقال لها طوق من الذهب وهو حلی للعنق ومطلقا چنبر وحلقه وقسناق کبی بر نسنه‌نك
چوره‌سنه دائر امتداد ارچوریلان شیئه دینور اکا دخی طوق تعبیر اولنور دکرمن طوقی کبی جمعی اطواق کلور
ومنه المثل * کبر عمرو عن الطوق * وفق ومقدارندن دون وکمترنسنه‌یه ملابس اولانك حقنده ضرب اولنور بو مثلی
ابتدا تکلم ایدن امیر حیره جذیمة الابرش درکه مزبور عمروك دایسیدر اصلی بودرکه جذیمه ذاتنده جلیل الشان
اولمغله اطراف امراء وملوکك اوغللرینی کتوردوب استخدام ایدر ایدی عدیّ بن نصر دخی اول جمله‌دن اولوب و بغایت
خوب ودلبر اولمغله جذیمه‌نك رقاش نام همشیره‌سی آنك افتادهٔ حالی وآشفتهٔ عشق جمالی اولمشیدی وعدیّ
جذیمه‌یه مخصوص ساقیلك خدمتن ایدر ایدی برکون رقاش عدی‌یه دیدیکه جذیمه‌نك عشرت وانبساطی وقتنده
قافیه‌سنی دوشوروب بنی کندیدن طلب قیل اولدخی بر کیجه عالم آبده جذیمه تمام کرمی وتاب بولمغله عدی‌یه
بندن نه مطلوب ایدرسك مساعده ایدرم دیو تلطف ایلدکده همشیره‌سنك تزویجی خصوصنی نیاز ایلدی جذیمه
روی رضا اظهاریله مساعده ایلمکله رقاش جذیمه‌نك هوشیار اولدقدنصکره کیفیت مذکوره‌یی انکار ایلیه جکنی
تیقن ایلدیکندن همان اول کیجه عدیّ ایله داد وستاده اشتغال وشغل معهودی اکمال ایلدیلر علی الصباح
عدیّ عروسانه جدید ونفیس لباسلر کیوب انواع طیبله مطیب اوله‌رق پیشکاه جذیمه‌ده عرض اندام ایلدکده
اشبو عروسانه جامهٔ نازکانه ایله آرایشنك سببندن استفسار ایلدکده اولدخی کیجه همیشیره‌سنی کندیسنه تزویج
ایلدیکنی اخبار ایلدی جذیمه بووضعی کلیا انکار ودست تأسّفله سرورینی ضرب ولطمه ابتدار ایده‌رك همشیره‌سنه
توجّه و * حدّثینی وانت غیر کذوب * ابحرّ زنیت ام بهجین * ام بعبد وانت اهل لعبد * ام بدون وانت اهل لدون *
قطعه‌سیله حال وشاندن استفسار ایلدکده اولدخی سن بنی ابناء ملوکدن بر کفؤ کریمه تزویج ایلدك دیو اظهار
تشکر بیشمار ایلدی جذیمه اندیشهٔ دور ودراز ایله خجوش اولوب بومعامله عدی‌یه منعکس اولدقده خوفندن
وطنی طرفنه فرار وآنده عاقبت عزم دار القرار ایلدی بروطرفده رقاش عدیّ ظهرندن بر ولده حامل قالوب
مدّتی انقضاسنده بر اوغلان طوغوردی جذیمه اسمنی عمرو وضع ایدوب وکندیسی اولاد محرومی اولمغله
تبنی ایدوب برکونه اکا مهر ومحبت ایلدیکه دقیقهٔ واحده کورمسه آرام ایده‌مز ایدی مرور زمانله عمرو یتشوب
جوان اولدقده سائر غلمانلر ایله دائما جذیمه ایچون منتار دیوشورمکه صحرایه عزیمت ایدر ایدی غلمانلر صتاشدقلری
منتارك اعلالرینی کندیلری اکل وناچیز مقوله‌سنی جذیمه‌یه کتوررلر ایدی لکن عمرو اصلا اکل ایتمیوب دسترس
اولدیغی هیئتیله آلوب کتوروب * هذا جنای وخیاره فیه * اذ کلّ جان یده الی فیه * دیه‌رك نظرکاه جذیمه‌یه
عرض ووضع ایدر ایدی برکون نفیس وذی قیمت لباس وآرایشله صحرایه عازم اولوب ناکهان جنّ طائفه‌سی
کندیسنی اختطاف ایلمکله ناپدید اولمغین اطراف واکناف جستجو اولنوب نام ونشانی ناپیدا اولمشیدی بعدمدّة بلقین
یعنی بنو القین جماعتندن مالك وعقیل ابنا فارج نام برادرلر بعض تحف وهدایا ایله جذیمة طرفنه امل ضمننده
متوجّه اولمرله کذرکاهلری اولان سماوه ترابنده بروادی‌یه نزول ایدوب کندی مصلحتلرینه مشغول ایکن ناکهان
بر طرفدن عمرو مزبور پیدا اولوب قیافت منکره ایله بونلرك یانلرینه کلوب اوتوردی سن کیمسین دیو سؤال
ایلدکلرنده ابن التنوخیه دیو جواب ایلدیلر بونلر اکا التفات ایتمیوب یانلرنده اولان جاریه‌لرینه هکبه‌دن بزه طعام
اخراج ایله دیوامر ایلدلریله اولدخی چیقاروب اطعام ایدرکن عمرو بکا دخی طعام ویردیو جاریه‌یه اشارت ایلمکله
اکا دخی بر مقدار طعام اعطا ایلدی بعده جاریه مزبورلره باده ویررکن عمرو باده‌دن دخی التماس ایلمکله جاریه
* لاتطعم العبد الکراع فیطمع فی الذراع * دیمکله مثل اولمشدر بعده مرقوملر عمرو‌ی وجه تحقیق اوزره ادراك ایلدلریله
آلوب جذیمه‌یه کتوردیلر جذیمه عمرو اولدیغنی یقین ایدوب دودست محبتله در اغوش وتقبیل ایلدکدنصکره
والده‌سی یاننه ارسال ایلدی ومالك ایله عقیله بونك مقابلنده بندن هرنه‌که مطلوبکز وار ایسه حاصلدر دیمکله

انلر دخی کندیسنه ندیم ومصاحب اولمغی نیاز ایلدیلر بو جهتله الی آخر العمر مرکزمنادمه ده برقرار اولدیلر وعمروی
والده سی حمامه ادخال و بدننی تنظیف وکیسولرینی تسریح ایدوب اکننه ملوکانه لباسلر الباس وکردننه برمجوهر
التون طوق کچورمکله جذیمه اول طوقی کوردکده کلام مزبوری ایراد ایلدی وطوق مصدر اولور برنسنه یه کوج
یتوب طاقت کتورمك معناسنه طاقه کبی یقال طاقه یطوقه طوقا و طاقة اذا قدر علیه و طوق اسمادندر مالك بن
طوق هرون الرشید ایامی رجالندندر رحبة الفرات نام بلده صاحبیدر (الاطواق) همزه نك فتحیله هندستان
جوزینك سودینه دینورکه مسکردر لکن ایچن آدم روزکاره چیقمدقجه نشئه سی معتدل اولور واکر روزکاره
چیقار ایسه سکری افراط ومشتد اولور واعتیادی اولمیان آدمك شرب مدامی عقل ودماغنی بالکلیه تباه وافساد ایدر
حلاوت ونشئه سی برکون باقی اولوب برکوندنصکره سرکه کبی اکشی اولور (الطوقة) تمره وزننده درشت وغلیظ
اراضی ارالغنده واقع یومشق ودوزودکرمی ارضه دینور (الطاق) کمره دینورکه مقوس بنادن عبارتدر قنطره
ودیوانخانه وپنجره کمرلری کبی جمعی طاقات کلور وطیقان کلور طانك کسریله یقال بنی طاقا وهو ماعطف
من الابنیة * شارحك بیاننه کوره بونده ومعانیٔ آتیه ده تای معربیدر وطاق برکونه ثوبه دینورکه مراد پموقلی خرقه
وقفتان مقوله سیدر وباشه اورتدکری شال مقوله سنه دینور طیلسان معناسنه علی قول یشل اولانه مخصوصدر
وسیستان ایالتنده بر بلده آدیدر وطبرستانده برحصن آدیدر شیطان الطاق لقبیله ملقب اولان محمد بن النعمان
آنده ساکن اولمشیدی غلاة شیعه دن شیطانیه دیدکلری طائفه مسفورك اصحابیدر وطاق طاغك برون کبی
سیوریلوب چیقمش اوجنه دینور کذلك قیودن سوه لوب چیقان سیوری قیایه دینور وکمینك کوپشته سی
تخته لرینك ارالغندن طشره سوه لوب چیقان تخته یه واغاجه دینور وطاق تك معناسنه درکه چفت مقابلیدر
یقال طاق نعل ای فردمنه وایپك برقاتنه دینور ودسته معناسنه در یقال طاقة ریحان ای شعبة منه (الطائق)
بودخی طاغك برطرفه سیوریلوب چیقان اوجنه دینور (طایقان) بلخ قضاسنده برقریه در (التطویق) برکسه یه
بر ایش تکلیف ایلك معناسنه در تقول طوقتکه تطویقا ای کلفتکه واقدار ایلك معناسنه در تقول طوقنی الله
اداء حقه ای قوانی علیه وتطویق نفس تطویع کبی برآدمك نفسی برایشی کندوسنه تسهیل وترخیص ایلك
معناسنه درکه بوایش آساندر تمشیت ویره بیلورسن دیه رك تشجیع واغرا وتسویل ایلمکدن عبارتدر یقال طوقت له
نفسه ای طوعت یعنی رخصت وسهلت وبیونه طوق کچورمك معناسنه در کرك حلی اولسون وکرك دمور مقوله سی
اولسون ومنه قریٔ قوله تعالی ﴿ وعلی الذین یطوقونه ﴾ ای یجعل کالطوق فی اعناقهم من التطویق وقریٔ
یطوقونه اصله یتطوقونه من التطوق قلبت التاء طاء وادغمت کقولهم اطیر یطیر اصله تطیر یتطیر وقریٔ یطیقونه
اصله یطیوقونه قلبت الواو یاء وقریٔ یطیقونه بفتح الیاء والطاء والیاء المشددتین اصله یتطیوقونه وزنه یتفیعلونه
قلبت الواو یاء والتاء طاء (المطوقة) معظمه وزننده بیونی قدرتدن طوقلی کوکرجین قوشنه دینورکه بدننك
رنکنه مخالف اولور یقال حمامة مطوقة ای ذات الطوق وبیونی کندیدن طوقلی بیوك شیشه یه اطلاق اولنور
(الاطاقة) همزه نك کسریله برنسنه یه کوج یتوب قادر اولمق معناسنه درکه طاقت کتورمك تعبیر اولنور یقال اطاق
الشیٔ واطاق علیه اذا قدر بومعنادن اسم طاقه در تاب وتوان معناسنه تقول مالی طاقة به ای قدرة (الطهق) نهق
وزننده تیز تیز یوریمك معناسنه در یقال طهق الرجل طهقا من الباب الثالث اذا مشی سریعا

فصل العین

(العبق) فتحتینله و(العباقة) حماقه وزننده و(العباقیة) کراهیه وزننده بدنه مشك وعنبر مقوله سی طیب سپشوب
یاپشمق معناسنه در یقال عبق به الطیب عبقا وعباقة وعباقیة من الباب الرابع اذا لزق به وبریرده مقیم اولمق معناسنه
مستعملدر یقال عبق بالمکان اذا اقام به وبرنسنه یه پك دوکشون حریص اولمق معناسنه مستعملدر یقال عبق به
اذا اولع (العبق) کتف وزننده شول آدمه دینورکه برمقدارجه طیب سورندکده رایحه سی برمدت بدنندن
کتمیوب قالوراوله مؤنثی عبقه در یقال رجل عبق وامرأة عبقة اذا تطیبا بادنی طیب لم یذهب عنهما ایاما (العبقة)
فتحاتله یاغ طولومنده قالمش یاغ بیلاشغنه دینور یقال مافی النحی عبقة ای وضر السمن (عبق) فتحتینله ابو اسحق
اسمعیل بن عمر العبقی نام محدثك جدی اسمیدر (العباقاء) عینك فتحیله شول کسه یه دینورکه طوتقال کبی ناسه
یاپشوب ایرلمز اوله مبرم دلنجی کبی یقال رجل عباقاء ای یلزق بك (العباقیة) ثمانیه وزننده مصدر درکه ذکر اولندی
ومکار خدعه کار آفت وعیار کمسه یه اطلاق اولنور مکر وشری ناسه بیلاشوب قالدیغی تصورینه مبنی در یقال فلان
عباقیة ای مکار داهیة وشول یاره اثرینه دینورکه چهره نك کورینان یرنده قالمش اوله وعباقیه چالی جنسندن برآغاجك
اسمیدر وپك طرار وعیار اوغری یه دینور یقال لص عباقیة ای خارب (العبنقاء) عینك وبانك فتحیله و(العبنقاة)

هایله کسکین پنچه‌لو طوشنجل قوشـنه دینور یقـال عقاب عبنقاء وعبنقاة ای عقنباة ﴿العبقان﴾ عینك وبای
مشدده‌نك کسریله و ﴿العبقانة﴾ هایله بدخوی وبد مشرب آدمه دینور یقال رجل عبّقان ربّقان ورجل وامرأة
عبّقانة ربّقانة ای سیئ الخلق بوراده ربقان اتباعدر ﴿الاعبنقاء﴾ اسلنقاء وزننده برکسه آفت ومکار اولمق علی قول
بدخوی اولمق معناسنه‌در یقال اعبنقی الغلام اذا صار داهیة او ساء خلقه ﴿التعبیق﴾ تفعیل وزننده خوش رایحه
یایمق معناسنه‌در یقال عبق الرجل رایحة الطیب اذا ذکیها ﴿العتق﴾ عینك کسریله کرم وحسن وجمال واصالت
ونجابت وشرف وشان معنالرینه‌در یقال به عتق ای کرم وجمال ونجابة وشرف * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره
اصل عتق ماده‌سی قدم معناسنه‌درکه فارسیده دیرینه وترکیده چوقدانکی تعبیر اولنور وقدم دخی زمان ومکان
ورتبه جهتلریله متصوّردر بو جهتله قدیم نسنه‌یه وکریم وجمیل ونجیب وشریف کسه‌لره ورقیتدن خالی اولان کمسه‌یه
عتیق اطلاق اولنور انتهی * وعتق کشی زاده‌لك حرّیت معناسنه‌در وقول آزاد اولمق معناسـنه‌در بونده
عینك فتحیله‌ده لغتدر علی قول فتحله مصدر وکسرایله اسمدرکه آزادلق معناسنه‌در ﴿العتاق﴾ و ﴿العتاقة﴾ عینلرك
فتحیله بونلرده عتق کبی قول آزاد اولمق معناسـنه‌در یقال عتق العبد عتقا وعتاقا وعتاقة من البـاب الثانی
اذا خرج عن الرق فهو عتیق وعاتق * شارحك مصباحدن نقلنـه کوره بو معناده عتق بنفسـه متعدّی اولمز
فلا یقال عتقته پس مجهول صیغه‌سیله عتق العبد دیمك صحیح اولمز کذلك افعال بابندن بو معناده لازم کلمز بلکه
ثلاثی لازم وافعال بابی متعدّیدر انکچون معتوق دینمیوب عتیق وعاتق ومعتق دینور وعتیق مؤنثده وصف
اولور وعتق بر آدمك دریسی سرد ودرشت ایکن بعض علاج سببیله یوفقلوب نازك اولمق معناسنه مستعملدر
یقال عتق فلان وعتق بعد استعلاج وعتقا وعتقا وعتاقة من الباب الثانی والخامس اذا رقّت بشرته بعد الجفاء
والغلظ وبرکسه اوزره یمین واجب اولمق معناسنه‌در یقال عتقت الیمین علیه اذا وجبت وطوار تاولنوب برار
اولمق معناسنه‌در یقال عتق ماله اذا صلح وآت ایلروچوب قورتلمق معناسـنه‌در یقال عتق الفرس اذا سبق
فنجا وعتاقه برنسنه اسکی وقدیم اولمق معناسنه‌در یقال عتق الشیٔ وعتق عتاقة من الباب الخامس والاول
اذا قدم وشراب یللیوب نشئه دار اولمق معناسـنه مستعملدر یقال عتقت الخمر عتـاقة اذا حسنت وقدمت
وقیز یکی یتشمك معناسـنه‌درکه هنوز تملك زوج قیدندن آزاده‌لکی حالدر یقال عتقت الجاریة عتقا من الباب
الخامس اذا صارت عاتقا وعتق عینك فتحیله اصرمق معناسنه‌در اثر ابقا ایلدیکنه مبنی‌در یقال عتقه بفیه عتقا
من الباب الاول اذا عضّه وطواری خوشجه تیمار ورعایتله ایو وبرار ایلمك معناسـنه‌در یقـال عتق المال اذا
اصلحه وطوار کندوسی صلاحیت بولمق معناسـنه‌ده کلمکله بومعناده متعدّی ولازم اولور یقال عتق المال
هو اذا صلح وبوتکرار دکلدر زیرا سابق باب ثانیدن بو اوّلدندر وآت سائرلری تقدّم ایلمك معناسـنه‌در یقال
عتق الفرس عتقا من الباب المزبور اذا تقدّم نته‌که باب ثانیدن دخی کلورکه آنفا ذکر اولندی ﴿العتق﴾ عینك
ضمیله عتیق وعاتق لفظلرندن جمع اولور ﴿العتیق﴾ امیروزننده و ﴿العاتق﴾ حائض وزننده آزاد اولمش قوله دینور
شارحك بیاننه کوره عاتق باب ثانیدن لازمك وصفیدرکه حائض کبی نسب اوزره‌در آزادلو دیمك اولور وعتیق
مفعول معناسنه‌درکه آزاد اولمش دیمك اولور انتهی * لکن مؤلف اعتاق ذیلنده دخی فهو معتق وعتیق عنوانیله
رسم ایلمکله ظاهرا غیر قیاس اوزره اعتاقدن دخی کلمسی ملحوظدر وعتیقك جمعی عتقاء کلور کرماء وزننده
ومؤنثه دخی وصف اولور یقـال عبد عتیق وامة عتیق ویقال عتیقة وعتیقه‌نك جمعی عتائق کلور ویقـال
هو مولی عتاقة ومولی عتیق ومولاة عتیقة یعنی آزادلو قول وجاریه‌در مولی کلمه‌سی عتق ایدن افندی‌یه اطلاق
اولندیغی کبی عتق اولنان قوله‌ده اطلاق اولنور وعتیق قدیم اولان شیئه دینور وبیت عتیق کعبهٔ معظمه‌یه
اطلاق اولنور شرّفها الله تعالی وسبب تسمیه‌سنده وجوه عدیده بیان ایلدیلر اوّلا روی زمینده الك اوّل وضع
وطرح اولنان بیت اولدیغنه مبنی‌در وعند البعض طوفانده آسمانه رفع اولنمغله قید غرقدن عتیق وآزاد اولدیغی
وجه تسمیه‌در وعلی قول مطلقا تسلط واستیلاء جبابره‌دن معتق اولدیغنه مبنی‌در یاخود حبشه‌نك یعنی ملك
حبشه طرفندن سوء قصدایله هجوم ایدن ابرهه‌نك تسلطندن معتق اولدیغیچوندر ابابیل وفیل قصه‌سی معلومدر
یاخود کعبهٔ معظمه‌یه برکسه مالك اولمیوب حرّ الاصل اولمسی باعث تسمیه‌در وعتیق برجنس ارکك خرما
اغاجنه دینورکه آندن آشیلنان اغاجك خرماسی اصلادوکلمزوعتیق صویه وشیره‌یه وشرابه اطلاق اولنور یقال
سـقاه عتیقا ای ماء وطلاء وشرابا وخرمانك عملیدر وسوده اطلاق اولنور وهرشیئك کزیده‌سـنه وخیارینه
اطلاق اولنور وعتیق صدّیق اکبر رضی الله عنه حضرتلرینك لقبلریدر حسن وجماللرینه مبنی یاخود حقلرنده

لسان شريفى حضرت نبويدن عليه السلام ❁ من اراد ان ينظر الى عتيق من النار فلينظر الى ابى بكر ❁ حديث
شريفى صادر اولديغنه مبنى در ياخود و الده لرينك تسميه لريدر * مترجم ديركه عقب و لادتده و الده لرى قوجاغنه آلوب
بيت عتيقه كتوروب يارب اعتق هذا من الموت فهبه لى دعاسيله طول عمرى ايچون نيازمند اولدقده انطاق الهى ايله
ركنك برندن * يا امة الرحمن بالتحقيق * فزت بحمل الولد العتيق * يعرف فى التوراة بالصدّيق * ارجوزه سى
و الده سنك وسائر حضارك مسموعلرى اولديغى سبب تلقيب اولمشدر وعند البعض اسم اصليسى عتيق در انتهى
و عتيق بن يعقوب وعتيق بن سلمه و عتيق بن هشام وعتيق بن عبدالله المصرىّ و عتيق بن محمد بن هارون وعتيق بن
عبد الرحمن و عتيق بن موسى و عتيق بن محمد القيروانى و ولد مكرّملرى محدّثلردر و ابو عتيق محمد بن عبد الرحمن
بن ابى بكر وابو عتيق عبدالرحمن بن جابر بن عبدالله تابعيلردر و ابن ابى عتيق رواة حديثدن بر ماجن معروفدر
تابعين طبقه سندندر وعتيق يللمش خمره اطلاق اولنور يقال راح عتيق وعتيقة اى قديم و صويى پاك آته اطلاق
اولنور يقال فرس عتيق اى رائع و بعضلر ديديكه عتق لفظى عينك كسرى و ضميله خمر و تمر كبى جمادات و مواته
و صف اولور نته كه قدم لفظى موات و حيوانه عموما وصف اولور پس فرس عتيق ديميوب خمر عتيق دينور و خمر قديم
و فرس قديم دينور و عتيق دريسى سرد و درشت ايكن بعض معالجه ايله يوفقلنوب نازك اولمش آدمه دينور يقال
رجل عتيق اى الرقيق البشرة بعد الجفاء و الغلظ ﴿العاتق﴾ آزادلو قوله دينوركه ذكر اولندى و يللمش نشئه لو
باده يه دينور عتيق كبى و ككليش طولومه دينور يقال زق عاتق اى واسع و يكى يتشمش تازه قيزه دينور يقال
هى عاتق اى شابّة اوّل ما ادركت و هنوز اره و ارمامش قيزه دينور على قول اورته جه يعنى كرچه يتشوب و هنوز اره
و ارمامش اولوب لكن وقتى دخى كذران ايلمامش اوله بونلر ازواج تحت تملكى قيدندن هنوز آزاده اولدقلرى
ملاحظه سيله در و وصف خاصدر يقال جارية عاتق اى لم تتزوّج او هى التى بين الادراك و التعنيس و عاتق
اموزده رداء وشال وضع اولنان عضوه دينور على قول اموز باشيله بيونك ارالغنه دينور تركيده چكين تعبير اولنور
و بو مذكردر بعضا مؤنث اولور يقال حمله على عاتقه و هو موضع الرداء من المنكب او ما بين المنكب و العنق * شارحك
بياننه كوره تقدم معناسندندر و عاتق قزارمش اسكى يايه اطلاق اولنور عاتقه دخى دينور و هنوز اوچمغه باشلمش
قوش ياوريسنه على قول هنوز قوّتلنمامش بغرتلق و كوكرجن پلازينه دينور و عاتق لفظنك جمعى عواتق كلور
كواهل كبى ﴿العتيقة﴾ سفينه وزننده آزاد اولمش جاريه يه دينور نته كه ذكر اولندى يقال امة عتيق و عتيقة و اماء
عتائق و اسكى نسنه يه دينور تأنيثى موصوفه ناظردر و عربلرك قنطرة عتيقة و جديد ديدكلرينك وجهى بوراده
عتيقه عاتقه معناسنه دركه نسب اوزره در ذى عتق معناسنه در و جديد لفظى مفعول معناسنه اولديغندن
هاء ادخال اولنمامشدر ماله الفعل ايله ما وقع له الفعل بيننى تفريق ايچون ﴿الاعتاق﴾ همزه نك كسريله قول آزاد
ايلمك معناسنه در يقال اعتقه اذا اخرجه عن الرقّ و ذلك معتق و عتيق و راكب آتنى سرعت ايتديروب ايلرى
يكورمك معناسنه دركه كروهدن قورتاروب آزاد ايلمش اولور يقال اعتق فرسه اذا اعجلها و انجاها و اسكى
قيويى قازوب ديوارينى طاشله اورمك معناسنه در يقال اعتق قليبه اذا حفرها و طواها و طوارى كوزلجه تقيد
و تيمار ايله تاولندروب اصلاح ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اعتق المال اذا اصلحه و بر يرى حوزهٔ ضبطه
يكوروب ملك ايدنمك معناسنه مستعملدر يقال اعتق موضعه اذا حازه فصارله ﴿المعتق﴾ مكرم وزننده اعتاق
اولنمش قوله دينور عتيق كبى * شارح ديركه معتوق ديمك جائز دكلدر زيرا ثلاثى وجه مذكور اوزره همان لازمدر
مزيد متعدّيدر پس آزاد ايدنه معتق و آزاد اولنه معتق و عتيق دينور * و مؤلفك عتيق لفظنى تكرارى ظاهرا بوكه
اشارتدر انتهى ﴿مولى عتاقه﴾ اضافتله ﴿و مولى عتيق﴾ كذلك اضافتله آزاد اولمش قولك آزاد ايدن افنديسنه
دينوركه آخر عصبات سببيه در اشبو مولى لفظى افندى يه اطلاق اولنديغى كبى آزاد اولمش قوله دخى اطلاق اولنور
پس مولى عتاقه اضافتله ايكى طرفه دخى صالحدر و مولى عتيق اضافتله افندى طرفنه صالحدر و وصفيتله
آزاده قول طرفنه صالحدر كذلك مولاة عتيق و مولاة عتيقه اضافتله قولى و جاريه يى آزاد ايدن سيده يه اطلاق
اولنور و مولاة عتيقة و صفيتله آزاده اولان جاريه يه اطلاق اولنور بعض نسخه ده اضافتله و بعضده اعرابله
مضبوط اولمغله وجهين مذكورينه نسبتله ايكيسيده صحيحدر و فرائضده مولى العتاقه دن مراد افنديسيدر
﴿عتيق﴾ زبير وزننده اعلام ناسدندر عتيق بن محمد الجرشىّ و عتيق بن احمد بن حامد و عتيق بن عامر المنتجع
و بكير بن عتيق و نصر بن عتيق و الغضور بن عتيق و علىّ بن عتيق و احمد و محمد ابنا عتيق محدّثلردر ﴿العتقيون﴾
زفريون وزننده عتقايه منسوب اولنلردركه الف تخفيف اولنمشدر مراد اصحابدن عبدالله بن بشر و محدّثيندن حارث بن

مطلب

سعيد و قاضئ تدمر عبدالرحمن بن الفضل و امام مالك اصحابندن عبد الرحمن بن قاسمدر ﴿العتقاء﴾ كرماء وزننده
عتيق لفظندن جمعدركه ذكر اولندى وعتقاء كلمه سى كه اشبو ❊ الطلقاء من قريش و العتقاء من ثقيف بعضهم اولياء
بعض فى الدنيا والاخرة ❊ حديثنده واقعدر مراد يوم فتح مكه ده بعد الاسر والاسترقاق سبيللرى تخليه اولنانلردر
نته كه طلقاء حيطهٔ اسر واسترقاقه كيرمشيكن رعايتا اطلاق اولنانلردر وعتقاء قبائل متعدّده دن بر جماعتدر حجر
قبيله سندن حمير وسعيد قبيله سندن عشيره وكنانه دن مضر و بونلردن بشقه نيجه اشخاصدن عبارتدر و مسجد
العتقاء مصرده بر جامعدر مذكور عبد الرحمن بن قاسم كه امام مالك صاحبيدر آنك بنا كرده سيدر ﴿العناق﴾
كتاب وزننده بر تجى قوشلره اطلاق اولنور مفردى عتيقدر و صويى پاك نجيب آتلره اطلاق اولنور يقال خيل
عتاق اى نجائب ﴿العتايق﴾ ايكى قريه اسميدر برى نهر عيسى و بريسى حلهٔ مزيديه شرقيسنده در ﴿العتاق﴾
غراب وزننده بو دخى يلمش اسكى باده يه دينور ﴿التعتيق﴾ تفعيل وزننده اسكتمك معناسنه در يقال عتق الثوب
ضدّ جدّده واصرمق معناسنه در يقال عتقه اذا عضه ﴿المعتقة﴾ معظمه وزننده بردرلو عطر اسميدر و يللدلمش
اسكى خمره وصف اولور يقال خمر معتقة اى قديمة ﴿العتق﴾ عينك كسرى و ضمتيله بر جنس شجر اسميدر كه
آندن ياى اتّخاذ اولنور ﴿العثق﴾ عينك و ثاى مثلثه نك فتحيله بر جنس شجر اسميدر مفردى عثقه در و عثق الطريق
يولك جادّه سنه دينور تقول اخذنا عثق الطريق اى جادّته ﴿العثقة﴾ فتحاتله بوللق و آبادان و نعمت و حاصلاتى
فراوان ارضه دينور يقال امست الارض عثقة اى مخصبة ﴿الاعثاق﴾ همزه نك كسريله برير اوجوزلق و بوللق
نعمتلو بركتلو اولمق معناسنه در يقال اعثقت الارض اذا اخصبت ﴿المتعثق﴾ متفرّق وزننده و ﴿المنعثق﴾ منعقد
وزننده برى برينه قارشمش كيرشمش سحابه دينور يقال سحاب متعثق و منعثق اذا اختلط بعضه ببعض ﴿العيد سوق﴾
حيزبون وزننده بر بوجك آديدر ﴿العدق﴾ عينله فتحى و دالك سكونيله جمع ايلك معناسنه در يقال عدقه عدقا
من الباب الثانى اذا جمعه و يقينا بيلمديكى نسنه حقنده ظنّ و تخمينله سوز آتمق معناسنه در يقال عدق بظنه اذا
رجم به موجّها رأيه الى مالايستيقنه و برنسنه اراشدرر كبى حوضك اطرافنه ال صوقوب برى اوته كزدرمك
معناسنه در يقال عدق يده اذا ادخلها فى نواحى الحوض كطالب شئ ﴿التعديق﴾ تفعيل وزننده بو دخى يقينى
اولمديغى نسنه حقنده مجرّد رأى خوديله ظنّ و تخمين ايده رك سوز آتمق معناسنه در يقال عدّق بظنه بمعنى عدق
﴿العدق﴾ فتحتينله عدق ايله ايكى معناده دخى مرادفدر يقال عدق بظنه عدقا من الباب الرابع بمعنى عدق وعدق
يده بمعنى عدق فى نواحى الحوض ﴿الاعداق﴾ همزه نك كسريله بو دخى نسنه اراشدرر كبى حوض اطرافنه ال
صوقوب برى اوته كزدرمك معناسنه در يقال اعدق يده بمعنى عدق ﴿العودقة﴾ حوقله وزننده اعداق معناسنه در
و عودقه اسم اولور عودق كبى كه قيودن قوغه چيقاره جق چنكاله دينور و اكا عدوقه دخى دينور جمعى عدق
كلور كتب وزننده وعدقه دخى دينور فتحاتله بونك جمعى عدقدر فتحتينله و عودقه اوجى چنكللو بردموره دينور كه
قورد صيد ايدنلر اكا برپاره ات صاپليوب يره ديكرلر قورد كلوب انى قاوره نيجه بوغازينه صاپلنوب قالمغله
كلوب اخذ ايدرلر ﴿العادق﴾ بللو و پايدار اوله رق رأى و فكرى اولميان آدمه دينور كه رأى واحد اوزره قرار
ايده ميوب دائما تلوين و تحويل ذهن ايدر اوله يقال رجل عادق الرأى اى ليس له صيور يصير اليه ﴿العذق﴾ عينك
فتحى وذال معجمه نك سكونيله يمشلى خرما آغاجنه دينور جمعى اعذق و عذاق كلور عينك كسريله و عذق مصدر
اولور دوه سوريسندن بوغورى قوغوب سورييى برارايه طوپلمق معناسنه يقال عذق الفحل عن الابل عذقا
من الباب الثانى اذا دفع عنها و حواها و قيونه كندى رنكنه مخالف بر نسنه ايله نشان ايلك معناسنه در يقال
عذق الشاة اذا وسمها بالعذقة و بر كمسه يه برعيب و تهمت اسناد ايلك و ياخود حقنده بد سوز سويلك معناسنه
مستعملدر يقال عذق فلانا بشرّ او قبيح اذا رماه به و برشيئى برنسنه يه نسبت ايلك معناسنه در يقال عذقه الى كذا
اذا نسبه و دوه اسهال ايلك معناسنه در يقال عذق البعير اذا ثلط و مكه آريغى ديدكلرى اوتك يمشى بلورمك
معناسنه در يقال عذق الاذخر اذا ظهرت ثمرته ﴿العذق﴾ عينك كسريله خرما سالقمنه دينور كذلك اوزم سالقمنه
ياخود خرماسى ياخود اوزمى اكل اولنمش سالقم چوپنه دينور جمعى اعذاق و عذق كلور ضمتينله يقال قطع
عذق النخل و العنب و هو القنو من النخل و العنقود من العنب او اذا اكل ماعليه و عذق مدينه ده بنى امية بن زيده
مخصوص بر قله نك اسميدر و عزّ و مجد و رفعت معناسنه مستعملدر يقال فى بنى فلان عذق قديم اى عزّ و مجد و چتاللو
اغاج دالنه دينور ﴿خبراء العذق﴾ خانك فتحى و عذق عنب ياخود جبل وزننده صمّان ناحيه سنده بر موضعدر آنده
قتى وافرسدر اغاجى وجابجا مياه كثيره واردر ﴿العذقة﴾ عينك فتحى و كسريله قيونك رنكنه مخالف شول نشانه

دینورکه سائرك قیونلرینه قارشوب ضایع اولماق ایچون بیونه تعلیق ایدرلر ﴿الاعذاق﴾ همزه‌نك کسریله بو دخی
قیونه عذقه تعلیق ایلمك معناسنه‌در یقال اعذق الشاة بمعنی عذقها و مکه آریغی یمش و یرمك معناسـنه‌در یقال
اعذق الاذخر اذا ظهرت ثمرته ﴿الاعتذاق﴾ افتعال وزننده باشه صاریلان دلبندك ایکی اوجنی بردن ارقه‌یه
صالندرمق معناسنه در یقال اعتذق الرجل اذا اسبل لعمامته عذبتین من خلف و برکسه‌یی برنسنه‌یه مخصوص
قلمق معناسـنه‌در یقال اعتذق فلانا بکذا اذا اختصّه به و دوه‌یه کندی لوننه مخالف نشان ایلمك معناسـنه‌در
یقال اعتذق بکرة من الابل اذا اعلم علیها لیقبضها یعنی سورینك ایچندن برکنج دوه‌یی کندی اشتراء وقبض ایلمك
ایچون نشانلدی ﴿العذقانة﴾ شیطانه وزننده دلی زفیر بدزبان عورته دینور یقال امرأة عذقانة ای سلیطة ﴿العذق﴾
کتف وزننده اوز وچیره دست الی هرشیئه یاقشور آدمه دینور یقـال رجل عذق ای لبق ورایحه‌سی تیز طیبه
دینور یقال طیب عذق ای ذکیّ ﴿التعذلق﴾ تدحرج وزننده دوز یوریمیوب ایکی یکا حرکت ایده‌رك یوریمك
معناسنه‌در یقال تعذلق فی مشیه اذا مشی متحرّکا ﴿العذلوق﴾ عصفور وزننده جست وچالاك وسبکروح اوغلانه
دینور ذعلوق کبی ﴿العرق﴾ فتحتینله ذی روح قسمنك کوده‌سی دریسندن صیزوب چیقان رطوبته دینورکه
تر تعبیر اولنور سائر نسنه‌لرك ترنده بالاستعاره استعمال اولنور یقال مسح عرقه وهو رشح جلد الانسان و دیواردن
صیزوب چیقان رطوبته اطلاق اولنور وعوض وثوابه علی قول قلیلنه اطلاق اولنور یقال اتخذت عنده یدا
بیضاء واخری خضراء فما نلت منه عرقا ای ثوابا ونفعا وسوده اطلاق اولنور ممه‌یه کلنجه طمرلردن ترشح
ایلدیکیچون و دیوار صره‌سنه وقورینه دینور یقال بنی البانی عرقا او عرقین وعرقة وعرقتین ای صفا وصفین
وطاغك یوره‌سنده اولان یوللره اطلاق اولنور وصره صره دوه ایزلرینه اطلاق اولنور وعرق التمر خرما
پکمزینه دینور وعرق قوری اوزمه دینور زبیب معناسنه ودوه‌نك دولنه دینور نتاج الابل معناسـنه ونفع
وفائده‌یه اطلاق اولنور تقول ما اصبت منه عرقا ای نفعا وصره واردی طوران آتلره وقوشـلره اطلاق
اولنور ومطلقا هرنسنه‌نك صره‌سنه وطابورینه دینور وخرما یپراغندن حصیر طرزنده یاپلمش نسنه‌یه دینور
بوکوب زنبیل یاپمزدن مقدّم علی قول زنبیله دینور بونده رانك سکونیله ده لغتدر وآت قسمنك مصر اویونه
کیدر کبی بر باش سکرتمسـنه دینور یقال جری الفرس عرقا ای شوطا وطلقا وعرق القربه شدّتدن ومحنت
ومشـقتدن کنایه‌در قربه ترلدکده رایحه‌سی بد وخبیث اولور یاخود قربه‌ده فی نفس الامر عرق متصوّر
اولمامغله کویا که محال نسـنه‌یی متکلف اولور یاخود عرق القربه‌دن مراد قربه‌نك منفعتی یعنی ترشح ایدن
صویدر کویا اول کمسـه بغایت تعب ومحنته اوغرایوب ویانده وبر اسهل محلده دخی صو اولمامغله مسـافهٔ
بعیده‌ده واقع قربه‌نك صوینه واروب دفع حرارت ایلمکه محتاج اولمشدر یاخود عرق القربه دیدکلری خرما
یپراغندن اورلمش حصیر طرزنده نسنه‌درکه طلوقربه کتورن آدم آنی کوکسنه طیایوب قربه‌یی آنك اوزرندن آلور
یاخود طلوو آغر قربه‌یی کوتورن کمسه نه کونه ثقلت چکوب عرق ریز اولور ایسه اول کونه رنج و مشقته اوغرامقدن
کنایه‌در والحاصل بین العرب عرق القربه مثلدر تقول لقیت منه عرق القربة ای الشدّة والمجهود والمشقة وعرق
مصدر اولور ترلمك معناسـنه یقال عرق الرجل عرقا من الباب الرابع اذا ترشح جلده واوشنکن کاهل اولمق
معناسنه‌در یقال عرق الرجل اذا کسـل ﴿العرق﴾ صرد وزننده چوق ترلین شخصه دینور یقال رجل عرق
ای کثیر العرق واشبو عرق کلمه‌سی که صرد وزننده‌در مبالغه معناسنده مطرد دکلدر اما عرقه کلمه‌سی که همزه
وزننده‌در مبالغه‌ده مطرددر زیرا فعله علی الاطلاق ثلاثی مجرد فعلنده مطرددر ضحکه کبی که کوله‌کن آدمه
دینور ﴿العرقة﴾ تمره وزننده بو دخی طاغ یوره‌لرنده اولان انجه‌جك یوله دینورکه جلق وچغیر تعبیر اولنور
﴿العرق﴾ کتف وزننده شول سوده دینورکه طولوم ایچره اولوب دوه‌یه یوکلنمکله دوه‌نك تری نشف ایدوب طعمی
بوزلمش اوله یقال لبن عرق اذا فسد طعمه عن عرق البعیر المحمل علیه ﴿العرقة﴾ فرحه وزننده بر خاتون لقبیدرکه
اسمی قلابه ایدی کتابه وزننده مزبوره‌نك اوغلو حبّان بن العرقه‌درکه خندق غزوه‌سنده سعد بن معاذ رضی الله
عنه حضرتلرینه مشرکین طرفندن رمی سهام ایلمشدر ومزبوره‌یه عرقه ایله تلقیب رایحه‌سی پك خوش اولدیغنه
مبنی‌در ﴿العرقة﴾ فتحاتله دیواز قورلرینك ارالقلرینه ارقوری قونان اغاجه دینورکه هاطل تعبیر اولنور ودرّه‌یه
دینورکه تحریفله طوره تعبیر اولنور یقال ضربه بالعرقة ای بالدرّة وطوتساق بند ایتدکلری یصّی قولان طرزنده
باغه دینور جمعی عرق کلور هاسز وعرقات کلور فتحاتله ﴿العرق﴾ غرق وزننده ﴿والمعرق﴾ مقعد وزننده کمیك
اوزرنده اولان اتی کمیروب جمله‌سنی یمك معناسنه‌در یقال عرق العظم عرقا ومعرقا من الباب الاول اذا اکل ما علیه

من اللحم و بر سمته کیتمك معناسنه در یقال عرق فی الارض اذا ذهب وقربه یه وآزیق چانطه سنه عراق دیکمك
معناسنه در یقال عرق المزادة اذا جعل لها عراقا وعرق اتی یمش کمیکه دینور جمعی عراق کلور کتاب وزنده
وعراق کلور غراب وزنده و بو نوادردندر و بعضلر عندنده اتی اوززنده اولان کمیکه عرق واتی صویلیوب اکل
اولنمشه عراق دینور غراب وزنده کماسیذکر وعلی قول ایکیسیده ذکراولنان ایکی معنایه اطلاق اولنور وعرق بر آدمك
کوده سنده اتی آز اولمق معناسنه در کماسیذکر وعرق شول یوله دینورکه ناس آندن سلوك و تردد ایده رك شاهراه
اولمش اوله یقال اخذ العرق فی ذهابه وهو الطریق یعرقه الناس حتی یستوضح پس بو معروق معناسنه اولور
﴿العراق﴾ غراب وزنده اتی اکل اولنمش کمیکه دینور و بعضلرك قولی آنفا ذکر اولندی ﴿وعراق﴾ وعراقه هایله
صودن نطفه یه یعنی صافی یه علی قول قوغه وقربه دیبلرنده قلان برمقدارجه صویه دینور و پك چوق یغموره
دینور وعراق الغیث یغمور عقبنده بتن اوته دینور یقال ماطیب عراق الغیث ای نباته فی اثره ﴿المعرّق﴾ معظم
وزنده کوده سنده اتی آز اولان چلمسز آدمه اطلاق اولنور یقال رجل معرق العظم ای قلیل اللحم وآزجه صو ایله
ممزوج مشروبه دینور ﴿المعروق﴾ بودخی کوده سنده اتی آزجه چلمسز آدمه دینور یقال عرق الرجل علی بناء
المجهول عرقا فهو معروق ای قلیل اللحم وآزجه صو قاتلمش مشروبه دینور یقال سقاه معرقا ومعروقا وهو شراب جعل
فیه عرق من الماء ای قلیل ﴿العرق﴾ عینك کسریله طمره دینور فارسیده رك دینور بدنده اولور واغاجده اولورکه
کوکنده طمر طرزنده تل تل صچاقلردن عبارتدر هر طرفه سورروب کیدر جمعی عروق واعراق کلور وعراق کلور
عینك کسریله وعرق هر نسنه نك اصل وبنیادینه اطلاق اولنور یقال له عرق کریم ای اصل واصلا اوت
بتورمز چوراق یره دینور وشول یوکسك ودیك یوقاری غلیظ صرپ طاغه دینورکه صرپلغندن تپه سنه چیقمق
ممکن اولمیه وکوچك طاغه دینمکله ضدّ اولور وکوده یه دینور جسد معناسنه وبر موضع آدیدر وسوده دینور
وچوق دوابّ ومواشی دولنه دینور نتاج کثیر معناسنه وحسین بن عبد الجبار نام محدّثك لقبیدر وایلغین اغاجی بتن
چوراق یره دینور و یریله اوزون اوزادی یوقفه جه قوم یغننه دینور علی قول یوکسك مکانه دینور جمعی عروق در
وآزجه نسنه یه دینور یقال عرق من الماء ای قلیل ﴿ذات عرق﴾ بادیه ده برموضعدر حجاج عراقك میقاتیدر
وعرق بنو حنظلة بن مالکه مخصوص بر وادی اسمیدر وبصره ده ایکی موضع آدیدر ویالکزجه بولنمش طاغك
قطرینه دینور ویرده قلان اکشی اوت بقیه سنه دینور وعبد الرحمن بن عرق واوغلو محمد تابعیندندر وابراهیم
بن محمد بن عرق الحمصی محدّثدر واحمد بن یعقوب المقرئ البغدادی ابن اخی العرق دیمکله معروفدر ﴿عرقه﴾
عینك کسریله شامده بر بلده در عروة بن مروان المسند وواثلة بن حسن العرقیانکه اعلامدندر اورادندر
مؤلف بونی تکرار ایلمشدر ﴿العروق﴾ فارسیده زرده چوبه وترکیده صاری اغاج وتحریفله زرده چاو دیدکلری
کوکك اسمیدر علی قول هرد یاخود مامیران اسمیدر وعند البعض کرکم صغیر آدیدر ﴿العروق البیض﴾ مستعجله
دیدکلری نبات آدیدرکه بوزیدان دیدکلریدر تلکی طشاغی وسموزلك اوتی تعبیر اولنور نسوانی مسمن اولمغله
سمورمك ایچون تناول ایدرلر ﴿العروق الحمر﴾ فوّه اسمیدرکه قزل بویه وقزل کوك دیدکلریدر بویاجیلر استعمال
ایدرلر ﴿العراق﴾ ضمتینله عراق لفظنك که دکز قییسنه دینور جمعیدر ﴿العروق﴾ عینك ضمیله دیار بنی کلابده شجا نام
صویه قریب برنیچه قزل طپراقدن بیغلمش اویوکلره دینور ﴿العراق﴾ کتاب وزنده قوش یلکننك جوفنه دینور
وبنو سعد یوردنده برنیچه صولره اطلاق اولنور وصو کنارینه علی قول اوزون اوزادی قییسنه دینور کذلك
دکزك قییسنه دینور یقال یمشی فی عراق الماء وفی عراق البحر ای شاطئه وکذا شاطئ البحر طولا وقربه نك وصو
طولومنك دیبلرینه وضع اولنان کونه ومیشینه دینورکه ایکی قات دیکش چکیلور وطبابه یه دینورکه دیکش اوزرینه
قونیلان میشیندر دیکشك کوزلری طوتلمق ایچون قورلر وعراق یالکزجه طاغك قطرینه دینور ویرده قلان اکشی
اوتلرك بقیه سنه دینورکه دوه مرعاسندندر ومنه یقال ابل عراقیة ای ترعی بقایا الحمض وطرنغی چپ چوره احاطه
ایدن پروازه دینور وعراق الاذن قولاغك پروازی اولان کمرتلکدن عبارتدر وعراق الدار فناء داردرکه خانه نك
یوره سندن وحولوسندن عبارتدر وعراق السفره طعام سفره سنك پروازینه دینور وعراق النهر ایرمغك وارقك
اشاغی طرفندن منتهاسنه قدر قییسنه دینور وعراق الحشا بطنك کوبکدن یوقری آرقوری کلان یرندن عبارتدرکه
بوکورالغی اولور پرواز طرزنده در وعراق لفظنك مجموعنده جمعی اعرقه در وعرق در عینك ضمی وضمتینله وعراق
بلاد معروفه یی محتوی اولکه نك اسمیدرکه طولا بصره قربنده عبادان نام قصبه دن موصل شهرینه وعرضا
قادسیه دن حلوان نام بلده یه قدر ارضدن عبارتدر مؤنثدر مذکر دخی اولور وجه تسمیه سنده اقاویل مختلفه واردر

بعضلر عندنده ارض مرقومه ده خرما وسائر اغاجلر فراوان اولمغله عروقلرینك یری برینه صوقشوب صیق
وكور اولمسی باعث تسمیه در یاخود ارض عربی حاشیه وپروازكبی احاطه واستكفاف ایلدیكندن اطلاق اولندی
یاخود عراق المزاده دن مأخوذدركه ذكر اولندی ارض مرقومه ابادانلقله چول مابیننده واقع اولمغله كویاكه اول
ایكی دری ار الغنه دیكیلان میشنه تشبیه اولندی وبعضلر دیدیكه ارض مزبوره دجله نك وفراتك قیلرنده واقع اولمغله
اطلاق اولندی یاخود عراق ایرانشهر معرّبیدركه كثیرة النخل والشجر دیمكدر * مترجم دیركه ایرانشهر لفظنك
بومعنا ایله مناسبتی معلوم دكلدر (العراقان) كوفه ایله بصره یه اطلاق اولنور (العرقوة) عینك فتحی وقافك ضمیله
ترقوه وزننده وعینك ضمیله ده جائزدر قوغه نك آغزینه طاقیلان خاچ طرزنده ارقوری ایكی آغاجك بریسنه دینور
(العرقوتان) عرقوه نك تثنیه سیدر وشول ایكی آغاجه دینوركه سمرآغاجنك اوك قاشیله آردقاشنك ار الغنده اولوب
آنلری یری برینه قاوشدروب بندایدرلر جمعی عراقی كلور عینك فتحی وقافك كسریله وعرقوه برده اولان شول
یوكسكجه تپه یه دینوركه مزار طاشلقلری طرزنده بیغلمش اوله (العرقاة) عینك فتحیله بودخی قوغه نك اغزنده
صلیب شكلنده چكوریلان ایكی آغاجك برینه دینور وعرقاة عینك فتحی وكسریله اصل وبنیاد معناسنه در علی قول
مالك یعنی دوابّ ومواشی قسمنك اصل ومنشأینه دینور عرقه دخی دینور عینك كسریله وعرقاة وعرقه اغاجك
اومچه سنه وكتوكنه دینوركه اطرافنه سوروب كیدن طمرلر وكوكلر آندن منشعب اولور اویوم دخی دینور
ارومه معناسنه ومنه یقال استأصل الله عرقاتهم ای اصلهم وارومتهم پس عرقاتهم لفظنك عینی مفتوح ایدن
تابی دخی مفتوح ایدر وبو اكثر استعمالدر زیرا عرقاة لفظی مفرددر والفی الحاق ایچوندر وعینی مكسور ایدنلر تابی
دخی مسكور ایدرلر زیرا بوصورتده عرقه لفظنك جمعی اولمش اولور (ذات العراقی) عینك فتحیله آفت وداهیه یه
اطلاق اولنور عرآقئ مذكوردندر یقال رماه الله بذات العراقی ای الداهیة (عریق) زبیر وزننده بصره ایله بحرین
بیننده برموضعدر (عریقه) جهینه وزننده برموضعدر انده بروقعه اولمغله یوم عریقه معروفدر (الاعراق) همزه نك
كسریله عراق اولكه سنه وارمق معناسنه در یقال اعرق الرجل اذا اتی العراق وبركسه كرم ونجابتده یاخود لؤم
ودنائتده صوی واصیل اولمق معناسنه در یقال اعرق فلان اذا صار عریقا فی اللؤم او فی الكرم واغاج كوك صالوب
كوكلشمك معناسنه در یقال اعرق الشجر اذا اشتدّت عروقه فی الارض وشرابه برمقدارجه صوقاتمق معناسنه در
یقال اعرق الشراب اذا جعل فیه عرقا من الماء ای قلیلا وقوغه یی طلودن آزجه طولدرمق معناسنه در یقال
اعرق فی الدلو اذا جعل الماء فیها دون الملئ (التعریق) اعراق ایله ایكی معنای اخیرده مرادفدر (المعرقه) محسنه
وزننده و(المعرّقة) محدّثه وزننده بحر قلزم ساحلنده مكه دن شامه موصل طریقك اسمیدركه قریش آندن آمد شد
ایدرلر ایدی (المعترق) مفترق وزننده كوده سنده اتی آزجه اولان چلمسز آدمه دینور یقال رجل معترق ای قلیل
اللحم نته كه معرّق دخی دینور (الاستغراق) كوده ترلمك ایچون تره یاتمق معناسنه در یقال استعرق الرجل اذا تعرّض
للحرّ كی یعرق (العوارق) عارقه نك جمعیدركه كمیكدن اتی كركی كبی كمروب اكل ایدنه دینور بومناسبتله دیشلره
اطلاق اولنور وقحط سنه لره اطلاق اولنور انسانك اتنی صیروب اعدام ایلدیكیچون (التعرّق) تفعل وزننده كمیكده
اولان اتك جمله سنی كمیروب یمك معناسنه در یقال تعرّق العظم اذا اكل بما فیه وكورش طوتانكسه خصمنك باشنی
كندی قولتغی آلتنه قصدروب ییقمق معناسنه در یقال صارعه فتعرّق ای اخذ رأسه تحت ابطه فصرعه
(ابن عزقان) عرفان وزننده عربدن بركسه در (العرقان) عینك كسریله برموضعدر (عارق) رانك كسریله
قیس بن جروة الطائی نام شاعرك لقبیدر اشبو * فان لم نغیر بعض ماقد صنعتم * لانتحین العظم ذوانا عارقه * بیتی
باعث تلقیب اولمشدر مصراع ثانیده واقع ذو كلمه سی طیّ لغتنده الذی معناسنه در (الاعراق) همزه نك فتحیله
برموضعدر (العزق) عینك فتحی وزای معجمه نك سكونیله خاصّة یری یارمق معناسنه در یقال عزق الارض خاصة
عزقا من الباب الثانی اذا شقها وسرعتله یلك معناسنه در یقال عزق الرجل عزقا من الباب الاوّل اذا اسرع
فی العدو وبرخبری محلنه ایصال ایلیوب عوق وتأخیر ایلك معناسنه در تقول عزق الخبر عنی اذا حبسه وبركسه یی
اوروب سست وبی محال یره یماتمق معناسنه در تقول عزقته ضربا ای اثخنته (المعزق) منبر وزننده و(المعزقه)
مكنسه وزننده یریاره جق قازمه یه دینوركه كسركبی یاخود آندن بیوجك اولور وبیایه دینوركه خرمن صاورلر
(العزق) ضمتینله خرمن صاوران آدملره دینور وبداخلاق كمسه لره دینور مفردلری عزق درکتف وزننده یقال
رجل عزق ای العسر الخلق ورجال عزق بضمتین ای السیئوا الاخلاق (العزق) فتحتینله یاپشمق معناسنه در
یقال عزق به عزقا من الباب الرابع اذا لصق به (العزبق) امیر وزننده طاغ ارالقلرنده اولان اوتراقلو دوزیره

دينور ﴿العزاقة﴾ جبانه وزننده و﴿العزوق﴾ جرول وزننده شام فستغى اغاجنك فستق ويرمديكى سنه ده اولان
يمشنه دينوركه ايچى اولميوب دباغلر پلامود كبى آنكله درى دباغت ايدرلر ياخود بشقه بر آغاج يميشيدركه بغايت
بيزه اولور ﴿المتعزق﴾ متفرّق وزننده عزق كبى چهره‌شك خويلو آدمه دينور ﴿العسبق﴾ زبرج وزننده بر جنس
آجى اغاج اسميدركه آنكله يارهلره علاج اولنور ﴿العسق﴾ فتحتينله ياپشمق معناسنه در يقال عسق به عسقا من الباب
الرابع اذا لصق به و برنسنه يه دوشكون اولمق معناسنه در يقال عسق به اذا اولع به و بركسه دن مطلوب اولان
شيئك طلبنده الحاح واقدام ايلمك معناسنه در يقال عسق عليه اذا الحّ عليه فيما يطلبه وناقه پغوره سورنوب اوزرينه
دوشمك معناسنه در يقال عسقت الناقة على الفحل اذا اربت عليه و بد خويلغه وچهره شك مزاجلولغه وتنك
مشربلكه دينور يقال فى خلقه عسق اى التواء وعسر وضيق و ظلمته دينور غسق معناسنه وكترخرما سالقمنك چوپنه
دينور ﴿التعسق﴾ تفعل وزننده عسق ايله اوچاولكى معناده مرادفدر ﴿العسق﴾ ضمتينله بورجلولرينى صقشدروب
تضييق ايدن آدملره دينور وخرما آشيليان آشيجى كمسه‌لره دينور لقّاحون معناسنه ﴿العسيقة﴾ سفينة وزننده پك
صولو اولان كمترشرابه دينور ﴿العسلق﴾ جعفروزننده و﴿العسلق﴾ زبرج وزننده و﴿العسالق﴾ علابط وزننده
و﴿العسلق﴾ عملس وزننده سرابه دينوركه بيابانده ايراقدن صوشكلنده مرئى اولان نسنه در وسباعدن قورده دينور
وارسلانه دينور واركك دوه قوشنه دينور ومطلقا صيد وشكار خصوصنده جرئ و دليراولان برنجى جانوره دينور
وزشت چهره بدانداْم قبيح الصوره كمسه يه دينور وخفيف وسبكپا آدمه دينور واوزون بيونلو آدمه دينور وتلكى يه
دينور مجموعنك مؤنثى هايله در جمعى عسالق در ﴿العسنق﴾ قنفذ وزننده اجزاء حسن وجمالى تام وكامل محبوبه دينور
يقال غلام عسنق اى التامّ الحسن ﴿العشرق﴾ شين معجمه ايله زبرج وزننده اغلاث جنسندن بر نباتدر تخمى بواسيره
نافع وتوليد لبن وتسويد شعر بابنده مفيددر مفردى عشرقه در مفرداتده بونى مروجنسندن مرماخور ايله بيان
ايدرلركه تخمنه تخم مرو ديرلر ﴿العشرقة﴾ دحرجه وزننده نبات ياخود زمين يشللنمك معناسنه در يقال عشرق
النبت والارض اذا اخضرّا ﴿عشارق﴾ علابط وزننده برآدمك ياخود برموضعك اسميدر ﴿العشق﴾ عينك كسريله
و﴿العشق﴾ فتحتينله و﴿المعشق﴾ مقعد وزننده بركسه نك سوديكى محبوبدن غيرى نظرنده دلبرو محبوب اولميوب
نظرينى اكا حصر ايلمك على قول افراط اوزره محبت ايلمكدن عبارتدر عفاف و عصمت جهتيله اولسون كرك
فساد ضمير و نيت جهتيله اولسون و عندالبعض محبك نظرى محبوبك عيوب و نقائصنى كورمز اولوب سراپا عين
جمال مشاهده ايلمكدن عبارتدر ياخود عشق بركونه مرض وسواسيدركه عاشق كندى فكر واندیشه سنى بعض
صورت حسنه نك استحسانى اوزره تسليط ايلمكله مرض مزبورى كندى نفسنه جلب ايلمكدن عارض اولور
يقال عشقه عشقا وعشقا ومعشقا من الباب الرابع وهو عجب المحبّ بمحبوبه اوافراط الحبّ ويكون فى عفاف وفى دعارة
او عمى الحس عن ادراك عيوبه اومرض وسواسىّ يجلبه الى نفسه بتسليط فكره على استحسان بعض الصور
قول اوّله كوره ترجمه‌مز لازم معنا تصويرى قبيلندندر و اطبّاء عشق امراضندن عدّ ايلديلر حتى بقراط نصف
امراضدر وفارابى ثلثان امراضدر ديدى زيرا هم نفسه وهم بدنه متعلقدر و عشق غليظ الطبع وفاسد المزاج
ووضيع الهمه اولان اشخاصه عارض اولماز ديديلر * شارحك بياننه كوره عشقه ديدكلرى نباتدن مأخوذدر
وبوندن اسم كذلك عينك كسريله در ﴿العاشق﴾ عشقه كرفتار آدمه دينور مذكر ومؤنثه وصف اولور مؤنثنده
عاشقه دخى دينور يقال رجل عاشق وامرأة عاشق وعاشقة ﴿التعشق﴾ تفعل وزننده تكلفله اظهار عشق ايلمك
معناسنه در يقال تعشقه آذا تكلفه ﴿العشيق﴾ سكيت وزننده عشق و علاقه سى كثير اولان آدمه دينوركه دائما
كورديكى دلبرلره عاشق واشفته اولور يقال رجل عشيق اى كثير العشق ﴿العشق﴾ فتحتينله ياپشمق معناسنه در يقال
عشق به عشقا من الباب الرابع اذا لصق به ﴿العشقة﴾ فتحاتله برنوع شجره دركه يشروب كيده‌رك ايجلوب
صاپصارى اولور جمعى عشقدر جميع مفرداتده عشقه صارمشق ديدكلرى نباتله مفسردركه اغاجه صارمشوب
چيقار و صارلديغى اغاجى قوريدر ديو مفسردر ﴿المعشوق﴾ سرّمن رأى نام قصبه ده برقصرك اسميدر ومقياس مصرده
برموضعك آديدر ﴿العشق﴾ ضمتينله شكوفه قسمنى خوشبجه ديكوب تربيه و تيمارى خصوصنده استاد اولان
كمسه‌لره دينوركه چچكجى تعبيراولنور ظاهرا مفردى عشيق ياخود عشوق در ﴿العشنق﴾ عملس وزننده و﴿العشانق﴾
علابط وزننده ضخامتى و ثقلت وجودى اولميه‌رق ياقشقلوجه اوزون و بويلو آدمه دينور مؤنثى هايله در
جمعى عشانقه در عينك فتحيله يقال رجل عشنق او عشانق اى طويل ليس بضخم ولا مثقل ويقال امرأة عشنقة
وعشانقة اى كذلك ﴿العصاقية﴾ كراهيه وزننده و﴿العصاقياء﴾ مدّ ايله غريو وغوغا و شماطه يه دينور يقال

ماهذه العصاقية والعصاقياء اى الجلبة واللغط ﴿ العطرق ﴾ جعفر وزننده بررجل اسميدر ﴿ العفق ﴾ عينك فتحى
وفانك سكونيله نابديد اولمق معناسنه‌در يقال عفق الرجل عفقا من الباب الثانى اذا غاب وضرطه‌لمق معناسنه‌در
يقال عفق الحمار اذا ضرط وقامچى ايله چوق اوروب دوكمك معناسنه‌در يقال عفقه بالسوط اذا ضربه كثيرا
وبراز اويوب اويانمق معناسنه‌در يقال عفق فلان اذا نام قليلا ثمّ استيقظ وبر ايشى محكم ايليوب سست وكوشك
طوتمق معناسنه‌در يقال عفق العمل اذا لم يحكمه واركك مركب ديشى يه چوق آشمق معناسنه‌در يقال عفق
الحمار اذا اكثر ضرابها نهايه ده مطلق كثرت ضراب ايله مفسر اولمغله ظاهرا بوراده عفق حمار مثالى تمثيل
محضدر وعفق دوه صويه چوق واروب كلمك معناسنه‌در يقال عفقت الابل اذا تردّدت الى الماء كثيرا وبريكدرمك
معناسنه‌در يقال عفق الشئ اذا جمعه وبر آدمى برنسنه‌دن منع ايدوب اليقومق معناسنه‌در يقال عفقه
عن الامر اذا حبسه ومنعه وبرنسنه‌يى روزكار چالمق معناسنه‌در يقال عفقت الريح الشئ اذا ضربته وعفق
وعفوق دوه‌لر مرعايه صاليويرلدكده صاچيه‌رق بردوزه‌يه طوغرى كتمك معناسنه‌در يقال عفقت الابل عفقا
وعفوقا اذا ارسلت فى المرعى فرّت على وجوهها وبرآدم كتديكى يردن كيرو يه چوق چوق دونوب كلمك معناسنه‌در
تقول انك لتعفق اى تكثر الرّجوع وعفق وعفاق سحاب كتاب وزنلرنده ناقه‌يى چوى صاغمق معناسنه در يقال
عفق الناقة عفقا وعفاقا اذا اكثر حلبها وسرعتله كتمك معناسنه‌در يقال عفق الرجل عفقا وعفاقا اذا ذهب سريعا
﴿ العافق ﴾ برى اوته رجوع وتردّدى كثير اولان هرشيئه دينور يقال هو عافق اى راجع مختلف كثير التردّد
﴿ المعفاق ﴾ محراب وزننده احبابى چوق زيارت ايدن آدمه دينور دائما ذهاب واياب ايلديكيچون يقال رجل معفاق
الزيارة اى كثير الزيارة ﴿ العفقة ﴾ تمره وزننده نابديدلكه دينور يقال هو يعفق العفقة اى يغيب الغيبة وعفقه
اطفاله مخصوص بردرلو لعب آديدركه طبراغى يغوب متعارفلرى وجه اوزره اوينارلر ﴿ عفاق ﴾ كتاب وزننده
ابن مرّى دركه باهله قبيله‌سندن احدب بن عمرو نام كمسه مزبورى برقحط ايامده اشترا وبريان ايدوب اكل ايلمشدر
﴿ العيفقان ﴾ عينك فتحى وفانك ضميله عرفج كبى براوتك اسميدر ﴿ الاعفاق ﴾ همزه‌نك كسريله بركمسه اقتضاسى
يوغيكن بيهوده بريره چوق واروب كلمك معناسنه‌در يقال اعفق الرجل اذا اكثر الذهاب والمجئ فى غير حاجة
﴿ العفق ﴾ ضمتينله سباعدن قوردلره دينور ذئاب معناسنه ﴿ عفيق ﴾ زبير وزننده اعلامدندر فزع بن عفيق تابعيندندر
﴿ التعفيق ﴾ سوريى كتدكلرى سمتدن طوپليوب كيرو دوندرمك معناسنه‌در يقال عفق الغنم بعضها على بعض
اذا ردّها عن وجوهها ﴿ المنعفق ﴾ فانك فتحيله اسم مكاندر دونه‌جك يره دينور منعطف معناسنه بعضلر صودن
دونه‌جك يره تخصيص ايتديلر ﴿ الانعفاق ﴾ انفعال وزننده برايشه سرعتله قوشوب كتمك معناسنه‌در يقال
انعفقوا فى حاجتهم اذا مضوا فيها واسرعوا ﴿ المعافقة ﴾ مفاعله وزننده بركمسه‌يى الداتمغه چباليوب دورشمك
معناسنه‌در يقال عافقه اذا عالجه وخادعه مخادعه معالجه اوزره مرتّبدر وقورد كيدوب كلوب سوريى تباه وافساد
ايلمك معناسنه‌در يقال عافق الذئب الغنم اذا عاث فيها ذاهبا وجائيا ﴿ التعفق ﴾ تفعل وزننده صغنمق معناسنه‌در
يقال تعفق بفلان اذا لاذ ﴿ الاعتفاق ﴾ افتعال وزننده ارسلان شكار اوزره دونوب صالمق معناسنه‌در يقال اعتفق
الاسد فريسته اذا عطف عليها وقلجله چارپشمق معناسنه‌دركه مشاركت ايچوندر يقال اعتفق القوم بالسيوف اذا
اجتلدوا ﴿ معفق ﴾ منبر وزننده بررجل اسميدر ﴿ العفلق ﴾ جعفر وزننده و﴿ العفلق ﴾ عملس وزننده بول وسلپوك
وصويق فرجه دينور يقال فرج عفلق وعفلق اى واسع رخو وشاشقين وبون وبدنطق عورته دينوركه سويلديكنى
كنديسى دخى بيلمز اوله اكا عفلقه دخى دينور عملسه كبى يقال امرأة عفلق وعفلق وعفلقة اى خرقاء سيئة المنطق
﴿ العفلوق ﴾ زنبور وزننده احمق وبيغز آدمه دينور ﴿ العقيق ﴾ اميروزننده يمنى ديدكلرى قرمزى جرك اسميدركه
معروفدر يمن اولكه‌سنده وبحر روميه سواحلنده بولنور وآنك برنوعى واردركه طوزلنمش اتدن اقان صو
رنكنده بولانق اولوب وخفيجه آق آق خطوطى اولور جر مرقوم‌له تختم محاربه ومخاصمه هنكامنده خوف
واضطراب قلبى مسكن وذرورى جميع اعضادن دمك انقطاعنى موجبدر وجميع اقسامنك ذرورى ديشلرك
چركى وصفرتنى مزيل ومحروقنى طلا تحرّك اسنانى دافعدر مفردى عقيقه‌در جمعى عقايقدر وعقيق دره‌يه دينور
جمعى اعقه‌در وسيل صوينى ياردينى آقندى‌يه دينور يقال نزلوا فى العقيق اى الوادى وكذا كلّ مسيل شقه
ماء السيل ومدينه‌ده ويمامه‌ده وطائفه‌ده وتهامه‌ده ونجد اولكه‌سنده بر موضع آديدر وبونلردن بشقه التى
قطعه موضعك آديدر وعقيق مولودك صاچنه وتوينه دينوركه موى مادرزاد تعبير اولنور كرك انسان وكرك
بهايم اولسون * شارح ديركه عقّ مادّه‌سى شقّ وقطع معناسنه موضوعدر شعر مولود قطع اولنديغنه مبنى

عقيق وعقه وعقيقه اطلاق اولندى وعقه فى الاصل مصدردر درءيه وآقنديه عقيق اطلاقى منشقّ اولدقلرينه
مبنيدر يقال قطع عقيق الولد وهو شعر كلّ مولود من النـاس والبهايم وجر مزبوره عقيق اطلاقى مدار قطع
دم اولديغنه مبنيدر ﴿العقه﴾ عينك كسريله بودخى يكى طوغمش مولودك صاچنه وتوينه دينور وعند البعض
عقه انسان ايله حمار جنسندن اولانه مخصوصدر جمعى عقق كلور عنب وزننده ﴿العقيقة﴾ سفينه وزننده بودخى
مولودك صـاچنه وتوينه دينور وايكى ياشـنه وارممش جذعك يوكنه دينور و مولودك صاچى قيرقيلوب
ياتراش اولدقده ذبح اولنـان قيونه اطلاق اولنور * مترجم ديركه شقّ معناسـندن مأخوذدر ومنه الحديث
❁ الغلام مرتهن بعقيقته ❁ اى ان اباه يحرم شفاعة ولده اذا لم يعقّ عنه وهى الشـاة التى تذبح عند حلق شعر
المولود رسول اكرم صلى الله عليه وسـلم حضرتلرى دائما قبيح اسملرى حسـنه تغيير ايللريله عقيقه يى دخى
نسـيكه يه تحويل بيورديلر وعقيقه نك صفات وشروطى شرعة الاسـلام نام كتابده مفصلا مشروحدر انتهى
وعقيقة البرق شمشكك سحاب ايچره قلان اوزون شعاعنه اطلاق اولنور عربلر اكا تشبيهله تابدار قلجلره عقايق
اطلاق ايدرلر وعقيقه صو طولومنه وازيق طغارجغنه دينور وايرمغه دينور نهر معناسـنه وثوبدن يرتيلوب
قوپارلديغى حينده صارقى طرزنده قوپان بر پارچه سنه دينور وسنت اولان چوجغك سنت دريسنه دينور وهوايه
طوغرى آتيلان اوقه دينور * شارحك بيانه كوره بو مخصوص اوقدركه جاهليتده اكا سهم الاعتذار دخى ديرلر ايدى
عادات جاهليه دن ديت قتيله متعلق برماده ضمننده هوايه براوق اتارلر ايدى بينلرنده متعارف اولان وجه اوزره
نزول ايدر ايسه رضا داده اولورلر ايدى ﴿العقق﴾ صرد وزننده بودخى شمشكك سحاب ايچره قلان اثر شعاعنه
دينور ﴿العقّ﴾ عينك فتحى وقافك تشديديله يارمق معناسنه در يقال عقه عقا من الباب الاول اذا شقه ومولودك
حلق شعرنده عقيقه كسمك معناسنه در يقال عقّ عن المولود اذا ذبح عنه وهوايه طوغرى اوق آتمق معناسنه دركه
ذكر اولندى يقـال عقّ بالسهم اذا رمى به نحو السماء وعقّ صفت اولور كما سـيذكر ﴿العقوق﴾ قعود وزننده
و ﴿المعقة﴾ محبه وزننده ولد پدر ومادرينه عصيان ايلمك معناسنه دركه شقّ عصاى طاعت ايدر يقال عقّ والده
عقوقا ومعقة من الباب الاوّل ضدّ برّه ﴿العاقّ﴾ و ﴿العقّ﴾ عينك فتحيله و ﴿العقق﴾ عينك فتحيله پدر ومادرينه
عاصى اولان ناخلفه دينور * شارح ديركه صواب اولان عقق اولمقدر صرد وزننده كه عاقك معدوليدر عامر وعمر كبى
انتهى * وعاقّ لفظنك جمعى عققه در ﴿العقق﴾ ضمتينله بودخى عاقّ وعاصى اولان ناخلفه دينور يقال ولد عاق
وعقّ وعقق وعقق اى عاص لوالده ﴿عقاق﴾ قطام وزننده عقوقدن اسمدر پدر ومادره عاصيلغه دينور ﴿العقّ﴾
و ﴿العقاق﴾ عينلرك ضميله آجى صويه دينور يقال ماء عقّ وعقاق اى مرّ ﴿العقوق﴾ صبور وزننده كبه قصراغه
دينور قطع عقر وقطع شبهه ايلمديكنه ياخود حملى مقطوع ومجزوم اولديغنه مبنيدر يقال فرس عقوق اى حامل
وكبه اولميان قصراغه دينمكله ضدّ اولور يقال فرس عقوق اى حائل بعضلر عندنده كبه اولميانه عقوق اطلاقى
تفأل جهتيله در جمعى عقق در ضمتينله وجمع الجمعى عقاق در كتاب وزننده * وطلب الابلق العقوق * مثلى كه ممتنع
الحصول اولان نسـنه يى طلب معرضنده ضرب اولنور بلق ماده سـنده بيان اولندى ونوى العقوق اطلاق
ايتدكلرى خرما چكردكى كه بغايت يومشق اولمغله آغزده چينور كبه آتلر ملايمتندن ناشى كوه ليوب اكل ايتدكلريچون
اطلاق اولندى ﴿العقاق﴾ سحاب وزننده و ﴿العقق﴾ فتحتينله قصراق كبه اولمق معناسنه در يقال عقت الفرس
عقاقا وعققا من الباب الثانى اذا حملت وعند البعض عقاق سحاب وكتاب وزنلرنده كبه اولان قصراغك بعينه
حملنه دينور وعقق يارلمق انشقاط معناسنه در يقال عقّ الشئ يعقّ كعضّ يعضّ عققا اذا انشقّ ﴿عقه﴾ بقه
وزننده نمر بن قاسط قبيله سندن بر بطن در وعقه هواده شمشكك اوزون اوزادى شعاعنه دينور و يرده اولان
درين چقوره دينور ﴿العقّ﴾ عينك كسريله بودخى يرده اولان درين چقوره دينور يقال وقع فى العقة والعقّ
اى الحفرة العميقة فى الارض ﴿العقة﴾ عينك ضميله چوجق اويناغنه دينور ﴿العقان﴾ عينك كسريله خرما
اغاجنك واوزم اصمه سـنك ديبلرندن سوروب چيقـان فليزلره دينوركه اصلاح ايچون انلرى قطع ايدرلر
﴿الاعقاق﴾ همزه نك كسريله خرما اغاجنك واوزم اصمه سنك ديبلرندن زوائد فليزلر سوروب چيقمق معناسنه در
يقال اعقت النخلة او الكرمة اذا اخرجتا العقان وبر نسنه يى آجى قلمق معناسنه در يقال اعقه اذا امرّه وقصراق
كبه قالمق معناسنه در * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر يقال اعقت الفرس اذا حملت بو قياس اوزره كبه قصراغه معق
ديمك لازم ايدى لكن غير قياس اوزره عقوق اطلاق اولندى وبو نوادردندر ياخود لغت رديه ده معق دخى اطلاق
اولنمشدر ﴿العواقّ﴾ عينك فتحى وقافك تشديديله خرما اغاجنك روادفنه دينوركه چوره سـنده بيله جه بتن

فدانلرندن عبارتدر تقول اقطع عواق النخل ای روادفه ﴿العقعق﴾ فدفد وزننده برنوع آق وقاره ایله آلاجه
قوش اسمیدرکه صوتی عین وقاف حرفلرینه شبیهدر ترکیده صقصغان دیدکلریدر ﴿الاعتقاق﴾ افتعال وزننده
قلجی قیندن صیرمق معناسنه‌در یقال اعتقّ السیف اذا استله وسحاب یاریلوب آچلمق معناسنه‌در یقال اعتقّ
السحاب اذا انشقّ ﴿الانعقاق﴾ انفعال وزننده توزهوایه آغمق معناسنه‌در یقال انعقّ الغبار اذا سطع ودوکم
پکشمك معناسنه‌در یقال انعقت العقدة اذا انشدّت وبلوت دفعة صاغانقله یغمور دوکمك معناسنه‌در یقال
انعقت السحابة اذا تبجحت بالماء ومطلقا یارلمق معناسنه‌در یقال انعقّ الشیٔ اذا انشق ﴿العلق﴾ فتحتینله عامّة
قانه دینور دم معناسنه علی قول پك قزل قانه یاخود قویوقانه یاخود اویوشق قانه دینور علقه آندن برقطعه‌در
یقال فی ثوبه علق ای دم اوالشدید الحمرة اوالغلیظ اوالجامد اشبو علق مادّه‌سی یاپشوب ایلشمك معناسنه
موضوعدر ومطلقا ایلشکن ویاپشقان نسنه‌یه دینور بوراده نسخه‌لر ایکی کونه‌در ایکیسی دخی صحیح ومحتملدر
کیمنده وکلّ ماعلق عبارتیله که مجهول ومشدّد اللام اوله‌رق مرسومدر بوکه کوره مطلقا کندوسنه ایلشیلوب
علاقه اولنان نسنه دیمك اولور وکیمنده علق عنوانندەکه سمع وزننده‌در مرقومدر بوکه کوره مطلقا ایلشکن ویاپشقان
نسنه دیمك اولور زیرا فتحتینله فعل فاعل معناسنه کلور لکن بونی ذیلنده والطین الذی یعلق بالید معناسی مؤیّدر
واله یاپشقان بالچغه دینور وخصومت ومحبت لازمه معنالرینه مصدر اولورلر کما سیذکر وعلق سلوك
تعبیر اولنان سیاه واوزنجه قورده دینورکه اعضایه یاپشدر یلور واشجار طوروسندن مواشی ییدیکی طوروغه
دینور ویولك ایشلك برینه دینور وقویی‌نك بکره ایلشوب ایپی چوریلان نسنه‌یه دینور وبکره‌نك کندیسنه
یاخود ایپ وقوغه ومحورکبی جمله ادواتنه اطلاق اولنور یاخود بکره‌یه تعلیق اولنان ایپه دینور وعشق
ومحبت ایلمك معناسنه‌در علاقه کبی کما سیذکر وعلق القربة عرق القربه معناسنه‌درکه شدّت ومحنتدن کنایه‌در
یقال وقع فی علق القربة ای عرقها وعلق برایشی ایشلمکه باشلیوب وآنك اوزرینه اولمق معناسنه‌در یقال
علق یفعل کذا ای طفق وبیلمك معناسنه‌در یقال علق امره علقا من الباب الرابع اذا علمه وبرنسنه‌یه ایلشوب
طوتلمق معناسنه‌در ومنه المثل * علقت معالقها وصرّ الجندب * ومثل مزبور صرر ماده‌سنده بیان اولندی
مترجم دیرکه کرچه مؤلف بونی ماده‌ٔ مزبوره‌یه احاله ایلدی لکن آنده بردرلو تعرّض ایلدی اصلی بودرکه برقویی
قربنده یورد طوتمش برکمسه برکون اول قویی‌یه واروب ایپنی قویی‌نك ایپنه بند ایلدکدنصکره قویی صاحبنه
واروب حق جوار ادّعاسنده اولدی قویی صاحبی سببندن سؤال ایلدکده ایپنی قویی‌سنك ایپنه بند ایلدیکنی
اخبار ایلدی قویی صاحبی بونی ایشتدکده نه‌بیانه سویلرسن ایپکی آلوب بوسمتدن برطرف اول دیو استثقال
ایلدکده مزبور کلام مرقومی ایراد ایلدی یعنی قویی‌نك صو چکه‌جك آلتی باغلنوب وجندب اوتمکه باشلدیکه
حرارت ایامدن کنایه‌در پس بکا بورادن ارتحال امر محالدر دیمکدر برکمسه کندی ایشنه کماینبغی متانت واستحکام
ویردکده ضرب اولنور وبعضلر * جفّ القلم * مثلنك معرضنده ضرب ایتدیلر وعلق عورت کبه قالمق معناسنه
مستعملدر یقال علقت المرأة اذا حبلت وطوارك آغزینه سلوك یاپشمق معناسنه‌در یقال شربت الدابّة الماء فعلقت
بها العلقه ای تعلقت وعلق برنسنه ایلشوب چکمکله یرتلمش یرتغه دینور یقال بثوبه علق ای خرط من شیٔ علقه
وبوحاصل بالمصدر قبیلندندر ﴿العلقة﴾ عینك ضمیله بودخی طوارك اغاج طوروغندن یدکلری طوروغه دینور
وانسانك کفایت مقداری تعیش ایده‌جك معیشتنه دینور یقال له علقة وهی مایتبلغ به من العیش وشول اغاجلره
دینورکه یپراقلری قیش موسمنه قالمغله دوه‌لر بهار حلولنه قدر آنکله تعیش ایدرلر وقهوه آلتی وصفرالق تعبیر
اولنان طعام مختصره دینور تقول اطعمنا علقة ای لجة وجزؤیجه نسنه‌دن کنایه اولور یقال لم یبق عنده
علقة ای شیٔ وبرنسنه‌یه آصدقلری آصقی‌یه دینور وایلیشکه دینورتقول لی فی هذاالمال علقة ای علاقة ﴿العلاق﴾
سحاب وزننده و﴿العلاقة﴾ سحابه وزننده بونلرده مواشینك اشجار اوجلرندن چکندکلری برك وشاخه دینور
وعلاق صفرالق تعبیر اولنان طعام مختصره دینور علقه کبی‌که ذکر اولندی وعلاقه علق کبی برکمسه‌یه کوکل
ایلیشوب عشق ومحبت ایلمك معناسنه‌در کما سیذکر وبرکمسه‌یه یاخود برنسنه‌یه درونده اولان محبت لازمه‌یه
دینورکه زائل ومنفك اولمیه عینك کسریله‌ده لغتدر یاخود عینك فتحیله محبت مقوله‌سنك ایلیشکنه دینور وکسرایله
قامچی مقوله‌سنك قولپنه دینورکه کوشهٔ تازیانه تعبیر اولنور پس علاقه اسم اولور یقال بقلبه لفلان علاقة بالفتح
ویکسر ای الحبّ اللازم للقلب اوبالفتح فی المحبة ونحوها وبالکسر فی السوط ونحوه وعلاقه ایلیشك معناسنه‌در
علقه کبی تقول لی فی هذا المال علاقة ای تعلق وذخیره جلبی ایچون قافله‌یه قوشیلوب کوندریلان دوه‌یه دینور

(وصداقت)

وصداقت معناسنه‌در يقال بينهما علاقة اى صداقة وخصومت معناسنه كلمكله ضدّ اولور يقال بينهما علاقة اى
خصومة و برآدمك ايلشوب دائما مقيد اولديغى نسنه‌يه دينور كار وصنعت وحرفت كبى يقال مالفلان علاقة
اى مايتعلق به من صناعة وغيرها وكفاف اوزره چكنه‌جك معاشه دينور يقال لفلان علاقة اى مايتبلغ به من عيش
وعلاقة المهر خاتونك اهل واولياسى راضى اولوب آنكله خاتونى تزويجله تزوّج ايدن آدمه تعلق والتيام ايلدكلرى
مقداردن عبارتدر مثلا يوز غروشدر جمعى علايق كلور يقال ادّى علاقة المهر اى مايتعلقون به على المتزوّج وعلاقه
تابعيندن زيادك پدرى اسميدر واولومه اطلاق اولنور ﴿العلوق﴾ قعود وزننده و ﴿العلق﴾ عينك كسريله
و ﴿العلق﴾ فتحتينله و ﴿العلاقة﴾ عينك فتحيله بركيمسه‌يه ياخود برنسنه‌يه كوكل ايلشوب عشق ومحبتنه كرفتار
اولمق معناسنه‌در يقال علقه وعلق به علوقا وعلقا وعلقا وعلاقة من الباب الرابع اذا هواها واحبها ﴿ذو علق﴾
فتحتينله بنو اسد يوردنده برطاغدر آنده جماعت مزبوره ربيعة بن مالك اوزره هجوم ايلمكله بينلرنده يوم ذى علق
معروفدر ﴿العلق﴾ خلق وزننده طوار آغاج طورغندن اوتلامق معناسنه‌در يقال علقت الابل العضاة وعلقت
علقا من الباب الرابع والاوّل اذا رعتها من اعلاها وعلق شول يرتغه دينوركه اكا برنسنه ايلشوب طوقنمغله يرتلمش
اوله يقال اصاب ثوبه علق وعلق بفتحتين كامرّ اى خرق من شئ علقه وعلق برموضع آديدر و برشجر آديدركه
دباغلر استعمال ايدرلر وسوكمك معناسنه‌در يقال علقه علقا من الباب الاوّل اذاشتمه و برآدمى ديلملك معناسنه‌در
يقال علقه بلسانه اذاسلقه ﴿علقه﴾ فتحاتله اسمادندر علقة بن عبقر بن انمار بجيله قبيله‌سندن بركيمسه‌دركه اصحابدن
جندب بن عبدالله العلقمىّ آنك اولادندندر وعلقة بن عبيد ازد قبيله‌سى رجالندندر وعلقة بن قيس بربطن اسميدر
واما محمد بن علقة التيمى الاديب عينك كسريله‌در وعلقة بن الحارث كه قبيلهٔ قيس رجالندندر قبره وزننده‌در كذلك
عقيل بن علقه كه شاعردر وهلال بن علقه كه قادسيه وقعه‌سنده سرعسكر عجم اولان رستمك قاتليدر قبره وزننده‌در
﴿المعلوق﴾ بوغازينه صو ايچركن سلوك ياپشمش انسان وحيوانه دينور يقال علق الرجل على بناء المفعول فهو
معلوق اذا نشب العلق بحلقه ﴿علاق﴾ قطام وزننده اسم فعل امردر تعلق قيل معناسنه‌در تقول علاق ياهذا
اى تعلق ﴿العلق﴾ صرد وزننده غير منصرف اوله‌رق آفت وداهيه‌نك علميدر فلق لفظيله استعمال اولنور
عالق وفالق لفظلرندن معدوللردر يقال جاء بعلق فلق اى بالداهية وعلق اولوملره اطلاق اولنور منايا معناسنه
واشغاله اطلاق اولنور وجمع كثيره اطلاق اولنور * مؤلف والعلق كصرد المنايا والاشغال والجمع الكثير عبارتيله
رسم ايلمكله اول منوال اوزره ترجمه اولندى انجق وجه مذكور اوزره علق لفظى داهيه معناسنده‌و بونلرده صرد
ايله وزن ايلمكله هله داهيه‌ده مفرد اولديغى ظاهر اولوب لكن بومعنالر جمع اولمغله مفرد تركيبنه ملايم دكلدر غالبا
ذهنى اوله متعلق اولمغله بوراده دخى من غير تنبه صرد ايله وزن ايلدى زيرا مقتضاى معنا بوراده علق جمع اولمقدر
غرف كبى كه غرفه‌نك جمعيدر پس علق دخى علقه‌نك جمعى اولور غرفه وزننده فليحرر ﴿ذو معلقه﴾ مرحله وزننده
ايلشكن آدمه دينوركه هر كورديكى واوغراديغى نسنه‌يه ايليشوب تعلق ايدر اوله يقال رجل ذو معلقة اذا كان
يتعلق بكل ما اصابه ﴿المعلاقان﴾ ميمك كسريله معلاقك تثنيه‌سيدر قوغه وزنبيل مقوله‌سنك ايكى طرفنده اولان ايپلره
دينوركه آنلر ايله آصيلورلر ومعلاق وذو معلاق حجت وبرهانله جدل وخصومت ايدن آدمه اطلاق اولنور يقال
رجل معلاق وذو معلاق اى خصم يتعلق بالحجج ومعلاق لسانه اطلاق اولنور يقال هو شديد المعلاق اى اللسان
ومطلقا كنديسيله برنسنه ايلشدريلوب آصيلور اولان شيئه دينور ات آصه‌جق چنكال واوزنكى دوالى كبى جمعى
معاليقدر يقال فى بيته معاليق التمر والعنب وهو كلّ ماعلق به الشئ ومعاليق برجنس خرما آغاجنك اسميدر
﴿المعلوق﴾ ميمك ضميله بودخى كنديسيله برنسنه ايلشدريلوب آصيلور اولان شيئه دينور ﴿العلقى﴾ سكرى وزننده
برنوع نباتدركه داللرى اينجه وقيرلمسى عسير اولور آندن سپوركه اتخاذ ومطبوختى استسقا ايچون شرب ايدرلر مفرد
وجمعنه اطلاق اولنور ﴿العالق﴾ علق ديدكلرى نبات مزبور اوتليان دوه‌يه دينور ومغيلان كبى ايرى ميشه آغاجلرينه
بيوننى اوزادوب اوتليان دوه‌يه دينور ﴿العليق﴾ قبيط وزننده و ﴿العليق﴾ قبيطى وزننده برنوع نباتدركه آغاجلره
صارمشوب طولاشور ورقنى آغزده چينمك ديش اتلرينى مقوى وآغزده حادث اولان قلاع مرضنى دافع وضمادى
كوزه عارض اولان بياضى وقبارمسنى مزيل وبواسيره مفيددر وكوكى بوكركده اولان طاشلرى پاره‌لمقده مؤثردر
جميع مفرداتده بونى بوكورتلن ديدكلرى نباتله تفسير ايدرلركه كوچك سياه توت كبى يمشى اولور ومأكولدر
﴿عليق الجبل﴾ و ﴿عليق الكلب﴾ بر نبات آدلريدر مفرداتده عليق الجبل بكورتلنك جبلى قسميله مفسردركه تيكنلرى
آزو داللرى آق وتدويره مائل اولور وعليق الكلب بكورتلندن اكبرو شجره شبيه اولور وثمرى زيتون طرزنده ويشل

بعده قرمزی اولور ترکیده قوش بورنی و ایت بورنی و یبان کلی دیرلر (العولق) جوهر وزننده غول بیابانی یه اطلاق اولنور وحرصلو قانجق کاپه دینور وقوریغه دینور ذنب معناسنه وسباعدن قورده دینور ذئب معناسنه وآجلغه اطلاق اولنور تقول اخذنی العولق ای الجوع (العوالق) یمنده برطائفه درکه وادی الخنك نام محلده اقامت ایدرلر (العلاقة) کتابه وزننده قامچی مقوله سنك قولپنه دینورکه ذکر اولندی ویای آصمق ایچون باغلدقلری نسنه یه دینور (العلاقیة) ثمانیه وزننده شول کیمسه یه دینورکه ایلشدیکی نسنه دن آیرلمز اوله یقال رجل علاقیة اذا علق شیئالم یقلع عنه (العلقة) عینك فتحیله ثوبی آغاج وچالی مقوله سی نسنه ایلشوب چکمکه دینور (العلق) عینك کسریله مصدردرکه ذکر اولندی وایلشك معناسنه در علاقه کبی یقال له فی هذا الشیء علق ای علاقة ونفیس وفاخر نسنه یه اطلاق اولنورکه اکا قلب تعلق ایدر جمعی اعلاق وعلوق کلور یقال جاء بالاعلاق والعلوق ای النفائس وطغارجغه دینور جراب معناسنه بو ایکی معناده عینك فتحیله ده جائزدر وباده یه علی قول یللمش کهنه سنه دینور وفاخر وکریم ثوب وقاشه دینور وقلقانه یاخود قلجه دینور وبرنسنه یه علاقه سی اولان آدمه دینور بو جهتله دائما علم ومعرفته محبّ وتابع اولان آدمه علق علم اطلاق اولنور طلب علم وتبع علم کبی یقال هو علق علم ای یتبعه ویحبه ویقال فلان علق شرّ اذا کان کذلك (المتعلق) اسم مفعول بنیه سیله علق وعلاقه کبی ایلشکه اطلاق اولنور تقول لی فی هذا المال علقة وعلق وعلوق وعلاقة ومتعلق بمعنی (العلیق) امیر وزننده طوارك یمنه اطلاق اولنورکه طوربه یه وضع اولنور یقال علق مخلاة بلا علیق ای بلا قضیم (علیق) زبیر وزننده اسمادندر جبان بن علق طیّ قبیله سندن برکیمسه در (العلیقة) سفینه وزننده علاقه کبی ذخیره جلبی ایچون قافله یه قوشیلان دوه یه دینور (العلوق) صبور وزننده اولومه اطلاق اولنور یقال علقت به العلوق ای المنیة وغول بیابانی یه اطلاق اولنور وآفت وداهیه یه دینور یقال اصابه العلوق ای الغول وکذا الداهیة ودوه اوتلایه جق نبات واشجاره دینور وبرنوع شجره دینورکه وضع حملی متقرّب اولان ناقه لر اوتلار ومطلقا آدمه یاپشان شیئه دینور وشول ناقه یه دینورکه کندی کوشکندن غیری یه یاقلغله ولدینه اصلامیل وحنین ایتمیوب هربار یقین کلسه آنی استشمام ایدوب تبرّی ایدر اوله یقال ناقة علوق اذا کانت تعطف علی غیر ولدها فلاترأمه وانّما تشمّه بانفها وتمنع لبنها بوراده فلاترأمه ضمیری ولده راجعدر کرچه مقتضای نظم سیاق غیره راجع اولمقدر لکن اصول سائره دن ولده ارجاعی لائح اولمشدر ازجمله زمخشری مقدمة الادبده علوق * آنکه بچه رامی بوید وشیرندهد * عبارتیله رسم ایلمشدر وذکری آتی مثلی بونك ذیلنده ایراد ایلمشلردر واقعا بو معنایه ملایمتی ظاهردر وزجنك غیرینی سومیان خاتونه دینور یقال امرأة علوق اذا کانت لاتحبّ غیر زوجها ویغوره رام اولمیان ناقه یه دینور وولدینه یاقلمیان ناقه یه دینور ومنه قولهم * عاملنا معاملة العلوق * یقال لمن تکلم بکلام لافعل معه یعنی برکیمسه برسوزی سویلیوب یابرنسنه وعد ایدوب عهده سندن کلمدکده ایراد اولنور ودائما غیرك اولادینی ارضاع ایدن سود اناسنه دینور (العلقة) عینك کسریله یکی طوغمش چوجغه ابتدا دیکلمش ثوبه دینور علی قول یکلری یوق عرب کوملکنه دینور یاخود شول ثوبه دینورکه بچیلوب لکن ایکی طرفی اوچقور باغلیه جق یره قدر دیکلمامش اوله که بونی کوچك قیزجغزلر کینورلر یاخود نفیس وفاخر ثوبه دینور وبر آغاج اسمیدرکه انکله دباغت اولنور وعلقه بر رجل اسمیدر (العلقات) فتحاتله علقه نك جمعیدرکه عرقة القربه معناسنه در نته که ذکر اولندی ومنه یقال استأصل علقاتهم ای عرقاتهم (العلاق) زنّار وزننده برنبات آدیدر (العلاّقی) ربّانی وزننده مصرك طرف جنوبیسنده برحصن آدیدر (العلاقی) سکاری وزننده انسانه وضع اولنان القابه اطلاق اولنور مفردی علاقیه در ثمانیه وزننده (العلایق) بودخی القابه اطلاق اولنور مفردی علاقه در کتابه وزننده قامچی قولپی کبی آدمه طاقلدیغیچون اطلاق اولندی وشول شکارلره دینورکه ایاقلرینه دوزاقلرك ایپلری چکوب ایلشمش اوله (الاعلاق) همزه نك کسریله برعضوه سلوك یاپشدرمق معناسنه در یقال اعلق الرجل اذا ارسل العلق لیمصّ بوراده ترجمه مز حاصل معنادر زیرا اصل معنا یاپشمق ایچون سلوك صالیورمکدر ونفیس وفاخر ماله صتاشمق معناسنه در یقال اعلق فلان اذا صادف علقا من المال وبربلای عظیم پیدا ایلمك معناسنه در یقال اعلق الرجل اذا جاء بالداهیة وصو چکدکلری قوغه ایپنك اوجنه ایکی دوه قوشمق معناسنه در یقال اعلق بالغرب بعیرین اذا قرنهما بطرف رشائه ویایه آصاجق باغ طاقمق معناسنه در یقال اعلق القوس اذا جعل لها علاقة وآوجینك دوزاغنه آو طولشوب طوتلمق معناسنه در یقال اعلق الصائد اذا علق الصید فی حبالته (التعلیق) برنسنه یی برنسنه یه

چوروب آصمق معناسنه‌در يقال علق الشئ اذا جعله معلقا اساسده تعليق برنسنه‌يى معلق قلمق معناسنه‌ده مرسومدركه نه قطع ونه ترك ايلمكدن عبارتدر يقال علق امره وامره اذامعلق لم يصرمه ولم يتركه ومنه تعليق افعال القلوب انتهى * وتعليق قپويى قپامق معناسنه‌در يقال علق الباب اذا ازلجه وبرآدمك عشق ومحبتنه كرفتار اولمق معناسنه‌در يقال علق فلان امرأة على بناء المجهول اذا احبّها ﴿التعلق﴾ تفعل وزننده بودخى برنسنه‌يى برشيئه چوروب اصمق معناسنه‌در يقال تعلق الشئ اذا جعله معلقا وبرآدمك عشق ومحبتنه كرفتار اولمق معناسنه‌در يقال تعلق المرأة وتعلق بها اذا احبّها ﴿الاعتلاق﴾ افتعال وزننده بودخى برمحبوبك عشق ومحبتنه كرفتار اولمق معناسنه‌در يقال اعتلق الغلام اذا احبه ﴿المتعلق﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله علقه ايله يعنى سدّرمق مقداريله تعيش ايدن آدمه دينور ومنه المثل * ليس المتعلق كالمتأنق * يعنى كفايت مقداريله تعيش ايدن آدم طعام خصوصنده تدقيق واهتمام ايدوب ديلديكنى تناول ايدن كمسه كبى دكلدر مضرب مثل معلومدر ﴿علّاق﴾ شدّاد وزننده اعلامدندر علّاق بن ابى مسلم وعثمان بن حسين بن عبيدة بن علّاق محدثلردر وعلّاق بن شهاب بن سعد بن زيد مناة جاهليه‌دن بركسه‌در ﴿العمق﴾ عينك فتحى وضميله و﴿العمق﴾ ضمتينله قويى ودكز مقوله‌سنك درينلكنه دينوركه دبنه طوغرى بعددن عبارتدر يقال عمق البئر وعمقها كذا اى قعرها ﴿العماقة﴾ حماقه وزننده درين اولمق معناسنه‌در يقال عمقت البئر عماقة من الباب الخامس اذا صارت قعيرة وعماقة وعمق عينك ضميله يول بعيد ياخود طويل اولمق معناسنه كلور يقال عمق الطريق وعمق عماقة وعمقا من الباب الخامس والرابع اذا كان عميقا ﴿العميق﴾ امير وزننده وصفدر ديبى درين قويى ودكز مقوله‌سنه دينور جمعى عمق كلور ضمتينله وعمق كلور عنب وزننده وعمايق كلور وعماق كلور عينك كسريله يقال بحر عميق وبئر عميقة اى قعيرة وعميق بعيد ياخود دور ودراز اولان يوله اطلاق اولنور ومنه قوله تعالى ﴿يأتين من كلّ فجّ عميق﴾ اى بعيد او طويل ويقال فى التعجب ماابعد عماقة البئر وما اعمقها ﴿العمق﴾ عينك فتحيله بيابانك بعيد اولان اطرافنه دينور عينك ضميله‌ده جائزدر جمعى اعماق‌در وقورتمق ايچون كونشه وضع اولنمش خرما قوريغنه دينور وطائفده بر وادى آديدر وبلاد مزينه‌ده برموضع ياخود برصو آديدر بونده فتحتينله جائزدر وحلب نواحيسنده برقضانك آديدر وباديه‌ده وادى القرع نام محلده برپيكار آديدر ونهر فرات اوزرنده برحصن آديدركه حالا خرابه‌در مؤيّد خليل بن ابراهيم العمقى اورادندر ﴿العمق﴾ صرد وزننده وضمتينله ذات عرق ايله معدن بنى سليم بيننده‌كه مكه جاده‌سنده‌در حجاج كوفه‌نك برقوناق يرينك آديدر ياخود ضمتينله خطادر ﴿عمق﴾ ذكرى وزننده برنبات آديدروا كا عماقيه دخى دينور ثمانيه وزننده وعمق شول ارضك اسميدركه آنده ابوذؤيب الهذلى نام برشاعرك يار وهمدمى قتل اولنمغله مرثيه‌سنده اشبو * لما رأيت اخا العمق تاوّبنى * همى وافرد ظهرى الاغلب الشجح * بيتيله ندبه ايلمشدر وبعضلر بونده عمق لفظنى عينك ضميله روايت وبردره ايله بيان ايلديلر ﴿الاعماق﴾ همزه‌نك فتحيله حلب ايله انطاكيه بيننده بربلده‌در زمينى مصبّ مياه كثيره اولمغله دائما مرج وچپل اولور همان شدّت صيف ايامنده برمقدارجه چكيلور وبو آنفا ذكراولنان عمق نام قضا اوله جقدر اجزاسى اعتباريله جمع اولنمشدر حالا عمق اووه‌سى ديدكلرى آنك اووه‌سيدر حشم نشين اولان اكراد طائفه‌سنك قشلاقلريدر ﴿العمقة﴾ فتحاتله طولومده قلان ياغ بيلاشغنه دينرر ﴿العمق﴾ فتحتينله حقّ واستحقاق معناسنه‌در يقال له فيه عمق اى حقّ ﴿العامق﴾ ذكر اولنان عمق نام اوتليان دوه‌يه دينور ﴿عماط﴾ كتاب وزننده بر موضعدر ﴿اعامق﴾ همزه‌نك فتحيله بر وادى آديدر ﴿الاعماق﴾ همزه‌نك كسريله درين قلمق معناسنه‌در يقال اعمق البئر اذاجعلها عميقة ﴿التعميق﴾ اعماق معناسنه‌در يقال عمق البئر بمعنى اعمقها وبرنسنه‌ده درين نظر وفكر ايلمك معناسنه‌دركه تدقيق وامعاندن عبارتدر يقال عمق النظر فى الامور اذا بالغ ﴿الاعتماق﴾ افتعال وزننده درين ايلمك معناسنه‌در يقال اعتمق البئر اذا جعلها عميقة ﴿التعمق﴾ تفعل وزننده دريلتمك معناسنه‌در ومنه يقال تعمق فى كلامه اذا تنطع ﴿العماليق﴾ و﴿العمالقة﴾ عينلرك فتحيله عمليق اولادندن برقوم ايديكه اطراف بلاده متفرق اولمشلر ايدى وعمليق قنديل ياخود قرطاس وزننده ابن لاوذ بن ارم بن سام بن نوح عليه السلام‌در * شارح ديركه قوم عاد بقيه‌سندن جبابره ايديلر شام ديارنده تمكن ايدرلر ايدى جالوت انلردن ايدى ﴿العملقة﴾ دحرجه وزننده ايشه‌مك وحدثلمك على قول اسهالله دفع ايتمك معناسنه‌در يقال عملق الصبىّ اذا بال وسلح اوهو الرمى بهما وسوزى درين سويلمك معناسنه‌در يقال عملق فى الكلام اذا عمق ﴿العملاق﴾ قرطاس وزننده شول آدمه دينوركه ظرافت ونزاكتله ناسى فريفته ومنخدع ايدراوله يقال رجل عملاق اى يخدعك بظرفه ﴿العندقة﴾ بندقه وزننده بطنك اشاغيسنده كوبك يانده‌كى چقوره دينوركه بوغاز چقورى

طرزنده اولور مرادكوبك چقوری اوله جقدر (العنفق) جعفر وزنده برنسنه نك خفتنه دینوركه مراد خفیف نسنه
اوله جقدر بو معادندركه آلت دوداقله اكك ارالغنده بتن آزجه وخفیفجه صقال تللرینه عنفقه دینور * مؤلف
مسامحه اوزره تفسیر ایلمشدر یقال شیٔ عنفق ای خفیف زیرا خفت عنفقه نك معناسیدر یقال عنفق الشیٔ اذاخفّ
وقلّ وعنق لفظنك مؤنثی عنفقه در یقال فی عنفقته شعرات بیض وهی شعیرات بین الشفة السفلی و الذقن (العنق)
عینك ضمی و ضمتینله و (العنیق) امیروزنده و (العنق) صردوزنده بیونه دینور جید معناسنه مذكرو مؤنث اولور
جمعی اعناق در وعنق ناسدن بركروهه اطلاق اولنور تقول اتانی عنق من الناس ای جماعة و رؤسای قومه اطلاق
اولنور یقال هو عنق قومه ای رئیسهم وهم اعناق ای اشراف وعنق الكرش اشكنبه نك اسفلندن عبارتدركه
مرادكودن بغرسغنك اشاغیسیدر وعنق الخیر برّ وخیر وحسنه دن برقطعه یه اطلاق اولنور یقال لفلان عنق
من الخیرای قطعة منه ومنه الحدیث ❁ المؤذنون اطول الناس اعناقا یوم القیمة ❁ ای اكثرهم اعمالا اورؤساء لانهم
یوصفون بطول العنق وروی بكسر الهمزة ای اسراعا الی الجنة یعنی یوم قیامتده مؤذّن زمره سی جمله دن ازید
اعمال حسنه قطعه لرینه مظهر اوله رق محشور اولورلر بعضلر اشراف وسادات معناسنه حمل ایلمكله امّت محمد
بیننده اشراف وسادات اوله رق حشر اولنورلر دیمك اولورزیرا عربلر رؤساء واعیانی طول اعناقله توصیف ایدرلر
ولفظ مزبور همزه نك كسریله ده مروی اولمغله اسراع معناسنه اولمغین جمله دن زیاده جنته سرعت ایدن طائفه
مؤذّن كروهی اولور دیمك اولور وبونده التی كونه وجه دخی ذكر ایدرلر شروح كتب احادیثده مبسوطدر وعربلر
عنق ایله برنسنه نك اوّلندن كنایه ایدرلر مثلا كان ذلك علی قول غنق الدهر دیرلر علی قدیم الدهر معناسنه وهم عنق الیك
دیرلر آنلر سكا مائل ومنتظرلردر دیه جك یرده زیرا بیون مدار میل و توجّه وانتظاردر (ذو العنق) مقداد بن اسودك
فرسی لقبیدر و یزید بن عامر بن ملوّح نام كمسه نك لقبیدر و برشاعر جذامی لقبیدر وخویلد بن هلال البجلیّ لقبیدر بیونی
قالین اولدیغیچون ومزبورك اوغلی حجاج بن ذی العنق جاهلیه رؤساسندندر (الاعناق) همزه نك فتحیله عنقك
جمعیدركه ذكر اولندی بو معنادندركه تشبیه طریقیله روزكارك هوایه اغان توزندیلرینه اعناق الریح اطلاق
ایدرلر یقولون اقبلت اعناق الریح ای ماسطع من عجاجها (المعنقة) مكنسه وزننده كردانبنده دینور یقال جاءت
وعلیها معنقة ای قلادة وبیوك قوملق اوكارنده كائن انجه اوزون قوم یغننه اطلاق اولنور وبونده قیاس اولان
معناقه اولمقدر زیرا جمعنده معانیق الرمال دیرلر (ذو العنیق) زبیروزنده برموضعدر (ذات العنیق) حاجر نام محلّ
قربنده برصودر (المعنقة) مرحله وزنده بوكری قیا پارچه سنه دینور وشول یره دینوركه بغایت قوراق اولمغله آنده
اقامت قابل اولمیه یقال بلد معنقة ای لامقام به لجدوبته (یوم عانق) بین العرب یوم معروفدر (الاعنق) احمق
وزنده اوزون بیونلو انسان وحیوانه دینور یقال رجل اعنق ای الطویل العنق و برآیغر آتك اسمیدركه خیول اعنقیه
اكا منسوبلردر وبیوننده بیاض اولان كلبه دینور وابراهیم بن اعنق محدّثدر (بنات اعنق) سلفده اعنق نام برمتموّل
دهقانك قزلریدركه پك خوب ودلبر اولملریله اشعار عربده ایراد اولنور واعنق دیدكاری مزبور آیغرك دوللری اولان
قصراقلره بنات اعنق اطلاق اولنور وعمرو بن احمر نام شاعرك اشبو * تظل بنات اعنق مسرجات * لرؤیته یرحن
ویغتدینا * بیتنده وجهین مزبورینله مفسردر * شارحك بیاننه كوره اكر اعنقدن رجل مراد اولورسه مسرّج
لفظی اسم فاعل وآت مراد اولورسه اسم مفعول بنیه سیله اولور (العنقاء) حمراء وزننده اعنقك مؤنثیدر بو مناسبتله
سیمرغ دیدكاری قوشه عنقاء مغرب اطلاق اولنمشدركه معروف الاسم ومجهول الجسم قوشدر نته كه غرب ماده سنده
ذكر اولندی * مترجم دیركه شارحك بیاننه كور تأنیثی داهیه اعتباریله در لكن داهیه یه عنقاء اطلاقی طائر مزبوردن
متفرّعدر وجه اصحی بو فقیرك مغرب ماده سنده بیان ایلدیكیدركه ابتدا دیشی اوله رق خلق اولنمشدر كرچه
جثه سنك عظم وضخامتی كذلك اوتوز كونه رنكدن تركبی جهتلریله كویا كه جماعت طیرتأویل واعتباری دخی ممكندر
لكن انلره حاجت یوقدر ومذكر اولان مغرب ایله توصیفی لحیة ناصل وناقة ضامر قبیلندر یاخود تذكیری استعظام
جهتنه محمولدر زیرا عربلر شیٔ كبیره ذكر اطلاق ایدرلر مثلا آری قسمنك یعسوب دیدكاری بیوك رئیسلرینه ذكر النحل
اطلاق ایدر وعنقاء ایله آفت وداهیه دن كنایه اولنور وعنقاء ملوك غسّاندن ثعلبة بن عمروك لقبیدر كردنی اوزون
اولدیغندن ملقب اولمشدر ویوكسك واطرافه حواله اولان طاغك باشنده اولان تپه یه اطلاق اولنور وقبیلهٔ
قضاعه دن برامیرك لقبیدر وابن عنقاء برشاعردر (عنق) بشری وزننده برارضك یاخود بر دره نك اسمیدر (العنیق)
امیروزنده بری برینك بیوننه صارمشمش ایكی كمسه نك هربرینه دینور یقال هو عنیقه ای معانقه (العنق)
فتحتینله دوه وسائر دوابه مخصوص بركونه یوروبشه دینوركه آدیملرینی آچوب بیونلرینی سوندروب یره دوشنه رك

اشكين يورويشندن عبارتدر نشاط وسرعتله اولرسمه يوررلر طريق حجازده كيجه ايچره دوه‌لر نشاطه كلوب اول كونه
يوريدكارى مشهودمز اولمشدر واول دورودراز بيابانى اول يورويشله قطع ايدرلر طيران ايده‌يوررلر قياس اولنور
يقال تسير الابل العنق وهو سير مسبطرّ للابل والدابة وعنق مصدر اولور برآدم اوزون بيونلو اولمق معناسنه يقال
عنق الرجل عنقا من الباب الرابع اذا كان اعنق ﴿العناق﴾ سحاب وزننده ديشى اوغلاغه دينور جمعى اعنق وعنوق
كلور عينك ضميله ومنه المثل * العنوق بعد النوق * يعنى مقدما ناقه‌لر صاحبى ايكن شمدى ديشى اوغلاقلره قالدى
ديمكدر مثل مزبور بركسه وسعت ورخا صاحبى ايكن قلت ومضايقه‌يه دوشدكده ضرب اولنور ﴿عناق الارض﴾
فارسيده سياهكوش ديدكارى جانوردر تركيده قره‌قولاق ديدكارى اوله‌جقدر جانور مزبور دائما ارسلان او كنجه
كيدوب ارسلانك خبرجيسى اولمغله داهيه‌دن وبر امر شديد وفظيعدن كنايه ايدرلر يقولون جاء بالعناق وبعناق الارض
اى بالداهية والامر الشديد وعناق وعناقه هايله خيبت وخسران ونوميدى معناسنه استعمال اولنور يقال جاء فلان
بالعناق والعناقة اى بالخيبة وبنات نعش ديدكارى يدى كوكبك وسطنده اولان كوكبه اطلاق اولنور نته‌كه قود
ماده‌سنده تفصيل اولندى وعناق ايكى يللق زكات مالنه دينور قيل ومنه قول ابى بكر لعمر رضى الله عنهما حين حارب
اهل الردّة * لو منعونى عناقا مما كانوا يؤدونه الى رسول الله عليه الصلوة والسلام لقاتلتهم عليه * اى زكاة عامين ويروى
عقالا وهو زكاة عام * مترجم ديركه نهايه‌نك بيانه كوره عناقدن مراد برياشنى تمام ايتمامش ديشى اوغلاقدر امام شافعى
بو معنايى اخذايله سخالده صدقه‌نك وجوبنه ذاهب اولدى وبعضلر ايكى يللق مال زكاتله تفسير ايتديلر نته‌كه عقال
بر يللغه اطلاق اولنور وعناق مسلم بن عمرو الباهلىّ فرسنك اسميدر وبر موضع آديدر ودهناده بر منارۀ عاديه‌نك يعنى
ديكيلى طاش كبى بر ميل قديمك آديدر نته‌كه ذو الرّمه اشبو * عناق فاعلى واحفين كانه * من البغى للاشباح سلم مصالح *
بيتنده ذكر ايلمشدر وعناق طىّ قبيله‌سى ارضنده بر وادى اسميدر ﴿العناقان﴾ بر موضع آديدر ﴿العناقة﴾
سحابه وزننده غنى قبيله‌سى يوردنده بر صودر ﴿العانقاء﴾ نونك كسريله عرب طوشانى وترلا صيچانى ديدكلرى
جانورلك يوه‌لرندن برينه اطلاق اولنور ﴿التعنق﴾ تفعل وزننده عرب طوشانى مذكور يوه‌سنه كيرمك معناسنه‌در يقال
تعنق اليربوع اذا دخل العانقاء وطوشان باشنى بيونى يوه‌سنه كوموب سيلمك معناسنه‌در يقال تعنق الارنب اذا دسّ
رأسه وعنقه فى جحره ﴿التعانيق﴾ بر موضع آديدر وتعنوق لفظنك جمعى اولور ﴿التعنوق﴾ تانك ضميله يومشق
طپراقلى يره دينور ﴿المعناق﴾ محراب وزننده عنق ديركارى يورويشى كوزل يعنى اشكنى آچق وراحت اولان آته
دينور جمعى معانيق‌در يقال فرس معناق اى الجيد العنق ﴿الاعناق﴾ همزه‌نك كسريله سرعت ايلمك معناسنه‌در
يقال اعنق الفرس اذا اسرع وكلبك كردانته قلاده چكورمك معناسنه‌در يقال اعنق الكلب اذا جعل فى عنقه
قلادة واكين بويلنوب سنبله‌سى چيقمق معناسنه‌در يقال اعنق الزرع اذا طال وطلع سنبله واولكر يلدزى
باتمق معناسنه‌در يقال اعنقت الثريا اذا غابت ويل طپراق صاورمق معناسنه‌در يقال اعنقت الريح اذا ذرّت
التراب ﴿المعنق﴾ محسن وزننده شول پك وسرد يوكسك يره دينوركه اطراف وحواليسى يومشق ودوز اوله
ومطلقا يوكسك ارضه وتپه‌يه دينور ومنه يقال مربأة معنقة اى مرتفعة ﴿التعنيق﴾ بركسه‌نك اوزرينه يوريوب
حواله اولمق معناسنه‌در كوياكه بيوندن قاوره‌يوب طوتمق ايچون يورركبى يقال عنق عليه اذا مشى واشرف
وخرمانك قبچوغى اوزامق معناسنه‌در يقال عنقت كوافير النخل اذا طالت ومقعد طشره اوغرامق معناسنه‌در
يقال عنقت استه اذا خرجت وخرما قوريغى دبينه قدر الاجه‌لنوب اولمغه باشلمق معناسنه‌در يقال عنقت البسرة
اذا بلغ الترطيب قريبا من قمعها وبرآدمى خائب ومحروم قلمق معناسنه‌در يقال عنق فلانا اذا خيبه وبركسه‌نك
بيونى طوتوب صيقمق معناسنه‌در ومنه حديث امّ سلمة رضى الله عنها قالت دخلت شاة فاخذت قرصا تحت دنّ لنا
فقمت فاخذت من بين لحييها فقال رسول الله عليه السلام * ما كان ينبغى لك ان تعنقيها * اى تأخذى بعنقها
وتعصريها او تخييبها من عنقه اذا خيبه كما ذكر وروى * تعنكيها * من التعنيك وهو المشقة والتعنيف ولو روى تعنفيها
بالفاء لكان وجها ﴿المعنقة﴾ محدّثه وزننده بر بوجك آديدر ﴿المعنقات﴾ اسم فاعل بنيه سيله اوزون طاغلره وصف اولور
يقال جبال معنقات اى طوال ﴿التعانق﴾ تفاعل وزننده ﴿والمعانقة﴾ مفاعله وزننده برى برينك بيونلرينه صارلمق
معناسنه‌در بونلر عاشق ومعشوق كبى محبت ضمننده صارلمقده مستعملدر نته‌كه اعتناق خصومته مخصوصدر
شارحك بيانه كوره كاهجه احدهما آخر موضعنده دخى مستعمل اولور يقال تعانقا وعانقا اذا التوى كل واحد عنقه
بالمحبة ﴿الاعتناق﴾ افتعال وزننده بو دخى برى برينك بيونه صارلمق معناسنه‌دركه مشاركت ايچوندر لكن
بو خصومته خاصّ اولمغله برى برينك بيونلرينى قاوره‌يوب وبوغازينه صارمشمق اولور يقال اعتنقا فى الحرب

ونحوها بمعنى تعانقا (المعتنق) اسم مفعول بنيه‌سيله بادیه‌ده سراب لمعان ایدن یردن اوزون اوزادی قوم یغننك
چیقوب کورینان اوجنه دینورکه کویا سرابله اعتناق ایلمشدر (العوق) سوق وزننده برکسه‌یی بر ایشدن آلیقومق
معناسنه‌در یقال عاقه یعوقه عوقا اذا حبسه وصرفه وکیجکدرمك معناسنه‌در یقال عاقه اذا ثبطه وعوق
براحده خیرومنفعتی اولمیان شخصه دینور فی الاصل مصدردر عینك ضمیله‌ده جائزدر جمعی اعواق‌در یقال هو
عوق من اعواق ای لاخیرعنده ودائما ناسی خیردن صرف ومنع ایدن شخصه اطلاق اولنور عوقه دخی دینور یقال
فلان عوق وعوقة اذا کان یعوق الناس عن الخیر وعربلرك لایکون ذلك آخر عوق قوللری آخر دهر معناسنه
مستعملدر کویاکه زمانك نهایتنه قدر اولمز دیمکدرکه عوق وتاخیرك توکندیکی وقتدر وعوق عائق معناسنه
اولورکاسیذکر ودره‌نك بورغاج یرینه دینور یقال نزلوا عوق الوادی ای منعرجه وحجازده برموضع آدیدریاخود
بونده ضمله‌در یاخود ضمّ ایدنلر غلط ایلدیلر یاخود صرد وزننده‌در وعوق خاتون زوجنك قلبنه کیروب یانده
مرغوب ومعتبر اولمق معناسنه مستعملدر یقال ماعاقت المرأة ولالاقت عندزوجها ای لم تلصق بقلبه بومعنا حاصل
معنادر ومفعولدن اکتفا ایله بویلجه مستعملدر وهمیشه لاقت کلمه‌سیله مستعملدر اصل ترکیب ماعاقت المرأة
زوجها عن النظر والمحبة الی الغیر ولالاقت عنده ای لاصقت تقدیرنده‌در یعنی مرأه زوجنی غیره نظر ومحبتدن
صرف ایله کندوسنه حصر وتخصیص ایلدی دیمکدرکه عندنده وقع واعتباری مستلزمدر ولیاقة التصاق
معناسنه‌در وترکیب مزبور همیشه مقام نفیه مخصوصدر (التعویق) و(الاعتیاق) بونلرده عوق وصرف ایلمك
معناسنه‌در یقال عوّقه واعتاقه بمعنی عاقه (العائق) و(العوق) کتف وزننده عوق کبی برایشدن آلیقویوب
منع وصرف ایدن مانع ومشغله‌یه دینور تقول عاقنی عائق وعوق بالفتح والضمّ کما مرّ وعوق ای صارف وشاغل
(یعوق) یای تحیه‌نك فتحیله حضرت نوح علی نبینا وعلیه السلام قومنك پرستش ایتدکلری بتك اسمیدر وبعضلر
دیدیکه یعوق سلفده صلحادن هرکسك معتقد ومرغوبی برآدم ایدی حلول اجل موعودیله عازم دار الخلود
اولدقدنصکره ناس اکا بغایت متاسّف ومتاثر اولوب جزع واضطراب ایلدیلر شیطان لعین اغتنام فرصت ایدوب
همان برآدم صورتنه تمثل وآنلره کلوب سزه یعوقك صورتنی تمثیل ایده‌یم محراب جامعه نصب ایده‌سز تاکه هر نمازده
آنی مشاهده ایله تسلیه بوله‌سز دیو تسویل ایلمکله آنلر دخی رأیینی استحسان ایلدیلر پس لعین مسفور یعوقك
صورتنی وآندنصکره وفات ایدن یدی نفر صلحانك صورتلرینی بعینها دوزوب محرابلرینه وضع ایلدیلر وآنلره
دائما تعظیم ایدر اولدیلر مرور زمانله اولادلری آباء واجدادینك تعظیملری جهتندن غافل اولملریله آباء واجدادمز
بونلره عبودیت ایدرلر ایدی دیه‌رك اصنام اتّخاذ وپرستش ایدر اولدیلر (العوائق) عائقه‌نك جمعیدرکه برنسنه‌یی
جهتندن منع وعوق ایدن حالته ومشغله‌یه دینور ومنه عوائق الدهر ای الشواغل من احداثه (العیق) سید وزننده
ضیق کلمه‌سنه اتباعا ایراد اولنور یقال ضیق لیق عیق اتباع وعیق ناسی دائما ایشندن کوجندن عوق وتأخیر
ایدن کسه‌یه دینور بونده یای مشدّده‌نك فتحیله‌ده جائزدر یقال رجل عیق وعیق ای ذو تعویق وتربیث بونلرك اصلی
عیوق وعیوق ایدی (العوق) صرد وزننده و (العوق) عنب وزننده و (العوقة) همزه وزننده بونلرده ناسی
دائما امور ومصالحندن عوق وتثبیط ایدن آدمه دینور (العوّق) قبر وزننده بودخی عیق وعیوق معناسنه‌در علی قول
قورقق آدمه اطلاق اولنور یقال رجل عوّق ای یثبط الناس عن امورهم اوجبان وعوّق عائق لفظندن جمع
اولور (العوق) صرد وزننده عائق وشاغل معناسنه‌در وقورقق آدمه دینور وشول آدمه دینورکه دائما آنی
امور ومصالح زائده کندی ایشندن عوق ایدراوله یقال رجل عوق ای لایزال تعوقه امور عن حاجته وقصد ایلدیکی
ایشی فعله کتوررر اولان آدمه دینور بوایکی معناده واوك تشدیدیله‌ده لغتدر (عوقه) همزه وزننده یمامه‌ده
برموضع آدیدر (عوق) فتحتینله عبدالقیس قبیله‌سندن بربطن اسمیدر فضلای سلفدن منذر بن مالك وشیخ البخاری
محمد بن سنان العوقیان انلردندر وعوق آجلق معناسنه مستعملدر تقول اخذنی العوق ای الجوع (العوق) خجل
وزننده آج آدمه دینور یقال رجل عوق لوق ای جائع (عاق عاق) قرغه‌نك صوتندن حکایه‌در (عوق) نوح وزننده
سلفده طول قامتله زبانزد اولان عوج نام کسه‌نك پدری اسمیدرکه عوج بن عوق طول قامتده ضرب مثلدر
عامّه‌ناسك عوج بن عنق دیملری یکلشدر (العواق) غراب وزننده دابه‌نك یورركن قرنندن ظهور ایدن صوته دینور
(العیوق) قیوم وزننده برقرمزی تابان ومشتعل کوکبك اسمیدرکه کهکشانك دائما صاغ طرفنده ثریانك اردنجه کیدوب وثریایه
تقدّم ایلمز یقال طلع العیوق وهو نجم احمر مضیء فی طرف المجرّة الایمن یتلو الثریا لایتقدّمها * شارحك
بیاننه کوره دبران دیدکلری کوکبلر ایله ثریا میانده اولمغله آنلری ثریا ایله ملاقاتدن عوق ومنع ایلدیکیچون عیوق

(اطلاق)

اطلاق ایلدیلر و بو فیعول وزننده‌در و اویایه منقلب و ادغام اولندی و ازهری عندنده یفعول وزننده‌در ﴿الاعواق﴾ همزه‌نك کسریله یولده دابّه درمانده قالوب یاخود زاد راه توکنمکله سیردن کسیلوب اویلجه قالمق معناسنه‌در تقول اعوق بی الدابة او الزاد ای قطع یعنی عجزت عن السفر ﴿المعوق﴾ محسن وزننده خفقان قلبه اوغرامش آدمه دینور یقال رجل معوق ای محفق و آج آدمه دینور یقال هو معوق ای جائع ﴿التعوّق﴾ تفعل وزننده اویالنوب اکلنمك معناسنه‌در یقال تعوّق الرجل اذا تثبط ﴿العوهق﴾ جوهر وزننده اوزون آدمه دینور مذکر و مؤنثه اطلاق اولنور یقال رجل و امرأة عوهق ای طویل و برپغور آدیدرکه صوی دوه‌لر اکا نسبت اولنور ولونی سیاهه مائل قرامتق اوکوزه دینور و طاغ قرلنقجی دیدکلری قوشه دینور و قره قارغه‌یه دینور و لازورد یعنی لاجورد تعبیر اولان حجره دینور علی قول لاجورده شبیه بردرلو بویه اسمیدر و سماء رنکنده اولوب قرامتقجه اولان لونه دینورکه قویو مائی و لاجوردی اوله جقدر و بعضلر عندنده سیاه تویلو دوه‌یه دینور و بوزرنکلو دوه قوشنك اوزون اولانه دینور و قین اغاجنك کزیده سنه دینورکه یای دوزرلر و برچمنزار اسمیدر ﴿العوهقان﴾ تثنیه بنیه سیله ایکی کوکبدرکه فرقدانك یانلرینه طوغری منتسقلر در مدارلری قطب جاه و راسنده‌در ﴿العیهق﴾ صیقل وزننده جنبش و نشاط معناسنه‌در یقال اخذه العیهق ای النشاط ﴿العیهقة﴾ هایله برقوش آدیدر ﴿العیهاق﴾ عینك فتحیله ضلال وکمراهی معناسنه‌در یقال ماهذا العیهاق ای الضلال ﴿العوهقة﴾ دحرجه وزننده برآدمی ضلال و کمراهلغه اوغراتمق معناسنه‌در تقول ماذا عوهقك ای رمی بك فی العیهاق ﴿العیقة﴾ غینك فتحیله دکز یالیسنه و قییسنه دینور ساحل البحر معناسنه ﴿العیق﴾ عینك فتحیله عوق لفظنده لغتدر یقال عاقه یعیقه عیقا بمعنی عاقه عوقا و صو حصه سنه دینور یقال اخذ عیقه ای نصیبه من الماء ﴿عیق﴾ عینك کسریله زجر و آزار کلماتندندر ﴿التعییق﴾ تفعیل وزننده سسلنمك معناسنه‌در یقال عیق الرجل اذا صوّت ﴿العیوق﴾ قیوم وزننده‌ر کوکب اسمیدرکه آنفا ذکر اولندی و اوی و یائیدر زیرا عیق عوق معناسنه ده کلور

فصل الغين المعجمة

فصل الغین المعجمة

﴿الغبرقة﴾ قنفذه وزننده کوزلری بیوجك و مکحل کبی بغایت سیاه اولان خاتونه دینورکه جاموس کوزلو تعبیر اولنور یقال امرأة غبرقة العینین ای واسعتهما شدیدة سواد سوادهما ﴿الغبوق﴾ صبور وزننده اخشام وقتی ایچیلان باده و سود مقوله‌سی نسنه‌یه دینور صبوح مقابلیدر یقال شرب الغبوق و هو مایشرب بالعشیّ ﴿الغبق﴾ سبق وزننده غبوق ایچورمك معناسنه‌در یقال غبقه غبقا من الباب الاول اذا سقاه الغبوق ﴿الاغتباق﴾ غبوق ایچمك معناسنه‌در یقال اغتبق الرجل اذا شرب الغبوق ﴿المغتبق﴾ میمك ضمی و بانك فتحیله اسم مکان اولور غبوق ایچه جك محله دینور و مصدر میمی اولور غبوق ایچمك معناسنه ﴿الغبقان﴾ عطشان وزننده دائما غبوق ایچن کشی‌یه دینور مؤنثنده غبقی دینور یقال رجل غبقان و امرأة غبقی اذا کان یشرب الغبوق ﴿الغبقة﴾ فتحاتله شول ایپه دینورکه چفت سورن و قویی دن صو چکن اکوزك بیوندرق طوتمق ایچون اورکچی اوزره ارقوری کلان خشبه‌یه بند ایدرلر ﴿التغبق﴾ تفعل وزننده اخشام سودینی صاغمق معناسنه‌در یقال تغبق الرجل اذا حلب بالعشیّ ﴿الغدق﴾ فتحتینله چوق صویه دینور یقال ماء غدق ای کثیر و حسن بن بشر بن اسمعیل بن غدق حفاظدن شیخ عبدالغنی شیخیدر و غدق مصدر اولور پیکارك صویی فراوان اولمق معناسنه یقال غدقت العین غدقا من الباب الرابع اذا غزرت ﴿بئر غدق﴾ اضافتله مدینه‌ده برقویی آدیدر ﴿الغیدق﴾ و ﴿الغیدقان﴾ غینك و دالك فتحیله و ﴿الغیداق﴾ بیطار وزننده تر و تازه جوانه دینور و جوانلغه وصف اولور یقال شاب و شباب غیدق و غیدقان و غیداق ای ناعم و غیداق کریم و محسن آدمه وصف اولور یقال رجل غیداق ای کریم و کلر یاوریسنه دینور و کرملو اوزون آته دینور یقال فرس غیداق ای طویل و غیدقان کریم الخلق اولان تازه جوانه دینور یقال شابّ غیدقان ای ناعم کریم الخلق ﴿الغیادیق﴾ غینك فتحیله یلانلره دینور حیّات معناسنه ﴿الاغداق﴾ همزه‌نك کسریله و ﴿الاغدیداق﴾ اعشیشاب وزننده یغمورك قطراتی فراوان اولمق معناسنه‌در یقال اغدق المطر و اغدودق اذا کثر قطره ﴿الغیدقة﴾ دحرجه وزننده برآدمك آغزینك توکرکی چوق اولمق معناسنه‌در یقال غیدق الرجل اذا کثر بزاقه ﴿الغرق﴾ فتحتینله صویه بوغلمق معناسنه‌در یقال غرق فی الماء غرقا من الباب الرابع اذا رسب و برایچم سود ایچمك معناسنه‌در یقال غرق الرجل اذا شرب الغرقة و برآدمك احتیاجی قالمیوب مستغنی و بی نیاز اولمق معناسنه مستعملدر یقال غرق فلان اذا استغنی ﴿الغرق﴾ کتف وزننده و ﴿الغارق﴾ ناصر وزننده و ﴿الغریق﴾ امیر وزننده صویه غرق اولمش آدمه دینور غریقك جمعی غرقی کلور مریض و مرضی کبی باب رابعدن دخی اسم فاعل ناصر وزننده کلمك مطرده‌در عالم و عاشق و ناعم کبی ﴿الغرقة﴾ فرحه وزننده زیاده‌سیله صویه قانمش ارضه اطلاق اولنور یقال ارض غرقة اذا کانت فی غایة الریّ ﴿الغاروق﴾ کوفه مسجدینك اسمیدرکه

مراد زمینی اوله جقدر زیرا فوران تنور آنك کوشه سندن اولمغله طوفان نوح واقع اولوب عالم اورادن صویه غرق اولدی قال الشارح وفی النهایة وفی حدیث علیّ رضی الله عنه وذکر مسجد الکوفة فی زاویته * فار التنور وفیه هلك یغوث ویعوق وهو الفاروق * ﴿الغرقة﴾ غرفه وزننده بر ایچم سود وشربت مقوله سنه دینور جمعی غرق در صرد وزننده ﴿غرق﴾ زفر وزننده یمن دیارنده همدان قبیله سنه مخصوص بر بلده اسمیدر ﴿غرق﴾ فرق وزننده بر قریه در وبو غزق مصحفی دکلدرکه زای معجمه ایله در محدثیندن جرموز بن عبدالله الغرقیّ اورادندر ﴿الغرقئ﴾ غینك کسریله یمورطه قبوغنك ایچنده بیاضنه یاپشق اینجه زاره دینور وبونك محلّ ذکری بو مقامدر زیرا همزه سی زائددر جوهری وهمندن ناشی همزه بابنده ذکر ایلدی * شارح دیرکه مؤلف دخی مخصوص باب مز بورده ثبت ایلدی وجوهری اوراده همزه نك زیاده سنه تنبیه ایلدی ﴿الغرقاة﴾ دحرجه وزننده طاوق طشره قبوقسز یالکز اینجه زار ایله یمورطه یمورطلمق معناسنه در یقال غرقات الدجاجة بیضتها اذا باضتها ولیس لها قشر یابس ﴿غریق﴾ زبیر وزننده بنوسلیم یوردنده بر دره آدیدر ﴿الغرقة﴾ غینك فتحیله بر ایچم سود آلمق معناسنه در تقول غرقت من اللبن غرقة اذا اخذت منه کثبة ﴿الغرق﴾ کتف وزننده غریق معناسنه در که ذکر اولندی بو معناده رکه بر نسنه دن قورقش اولمغله چاغرمقدن سسی بوغیلوب کسلمش اولان آدمه غرق الصوت اطلاق اولنور یقال انّه لغرق الصوت ای منقطعه مذعور ﴿الغریاق﴾ جریال وزننده بر قوش آدیدر ﴿الاغراق﴾ همزه نك کسریله صویه بوغمق معناسنه در یقال اغرقه وغرّقه فی الماء بمعنی بو معناده ثلاثی استعمال اولنمز واما قوله تعالی ﴿والنازعات غرقا﴾ فالغرق فیه اقیم مقام المصدر الحقیقیّ ای اغراقا یعنی آیت مرقومه ده غرق کلمه سی فی الاصل اسم مصدر اولوب مصدر مقامنه اقامت اولنمشدر * مترجم دیرکه سعدی چلبی بو وجهی بیاندنصکره حذف زوائد ایله اغرق صیغه سندن مصدر اولمق احتمالنی دخی ایراد ایلمشدر ووجه اوّل آذی اذاة واطاع طاعة وسلم سلاما واصاب صوابا واطاق طاقة قبیلندندرکه اسم مصدر مصدر حقیقی موضعنده مستعملدر وبو سماعیدر انتهی * واغراق برقابی کرکی کبی طولدرمق معناسنه مستعملدر یقال اغرق لکأس اذا ملأه وبای چکن آدم یابی شدّت وافراطله چکمك معناسنه مستعملدرکه یابی طولدرمق تعبیر اولنور یقال اغرق النازع فی القوس اذا استوفی مدّها ﴿التغریق﴾ بودخی صویه بوغمق معناسنه در یقال غرّقه بمعنی اغرقه ویابی طولدرمق معناسنه در یقال غرّق النازع فی القوس اذا استوفی مدّها وقتل ایلمك معناسنه مستعملدر یقال غرّقه اذا قتله بونك اصلی قابله اولان خاتون قیتلق بیلنده تولد ایدن مولودی صولك صوینده بوغارلر ایدی بعده کثرت استعماالله مطلقا قتلده استعمال اولندی ﴿المغرّق﴾ معظم وزننده و ﴿المغرق﴾ مکرم وزننده کومش ایله بالتمام تزیین اولنمش نسنه یه اطلاق اولنور یقال لجام مغرّق بالفضة ومغرق ای محلی ﴿الاستغراق﴾ بر نسنه یی سراپا قپلامق معناسنه مستعملدر یقال استغرق الشیء اذا استوعبه وشدّتله بایله رق کولمك معناسنه مستعملدر یقال استغرق فی الضحك اذا استغرب ودوه نك قرنی پك بیومکله قولان وکوکسلك هر برینی طوتوب صیقیلامق معناسنه مستعملدر یقال * استغرق البعیر التصدیر * اذا ضخم بطنه فاستوعب الحزام حتی ضاق عنه مثال مزبورده البعیر فاعل والتصدیر مفعولدر ﴿الاغتراق﴾ افتعال وزننده آت سوری یه قارشوب بعده جمله سنه سبق وتقدّم ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اغترق الفرس الخیل اذا خالطها ثم سبقها وصولغی زیاده سیله ایچری چکمك معناسنه مستعملدرکه هنجقرمه درجه سنده اوله یقال اغترق النفس اذا استوعب فی الزفیر ودوه نك قرنی پك بیومکله کوکسلك وقولان طارلمق معناسنه در یقال اغترق البعیر التصدیر اذا ضخم بطنه فاستوعب الحزام حتی ضاق عنه ومحبوبه دلبر بالجمله انظار ناسی کندیسنه مشتغل قلمق معناسنه مستعملدر یقال فلانة تغترق نظرهم ای تشغلهم بالنظر الیها عن النظر الی غیرها لحسنها ﴿الاغریراق﴾ اعشیشاب وزننده کوز یاشله طولمق معناسنه مستعملدر شویله که مردم دیده یاشه غرق اوله یقال اغرورقت عیناه اذا ادمعتا کانها غرقت فی دمعها ﴿غاریقون﴾ یاخود اغاریقون همزه ایله بر نبات کوکنك اسمیدر یاخود بر نسنه درکه متعفن اولمش اشجار جوفنده تکوّن ایدر ترکیده قطران کپوکی دیدکلریدرکه کوکه شبیه ودریای روم جزیره لرندن اغاریقا نام جزیره دن کتوررلر انجیر وچیز کبی اغاجلرك جوفلرنده تعفن سببیله تکوّن ایدر میشه اغاجنده قاو تکوّن ایلدیکی کبی سمومك تریاقیدر مفتح واخلاط کدره یی مسهل ومفرّح وعرق النسأ ووجع مفاصله بغایت مفید وصاالحدر وتعلیق لسع عقربه مانعدر ﴿الغردقة﴾ دحرجه وزننده خلق توز وطلاز بوریمك علی قول کیجه نك ظلمتی هر شیئی بوریمك معناسنه در یقال غردق الغبار الناس اذا البسه او الغردقة الباس اللیل کلّ شیء کذلك پرده مقوله سنی صالیوروب اورتمك

مطلب

معناسنه‌در يقال غردق الستر ونحوه اذا ارسله ﴿الغرنوق﴾ زنبور وزننده و ﴿الغرنوق﴾ فردوس وزننده و ﴿الغرنيق﴾ غينك ضمى و نونك فتحيله صوقوشلرندن برسياه على قول بياض قوشك آديدر وعند البعض غرنوق وغرنيق‌كه غينلرك ضميله‌در بو ايكى اسم طورنا قوشينه دينور كركى كبى ياخود طورنايه شبيه برقوشدر واسامئ آتيه شابّ ناعمه دينور كماسيذكر بوقوش جميع مفرداتده قوغو تعبير اولنان آق صوقوشيله مبيندر قازدن بيوك و بيونى اوزون اولور فارسيده اكاقوديرلر وبونك اشبو غرق ماده‌سنده ذكرى صحيح دكلدر جوهرى و همندن ناشى اوراده ذكر ايلديكه نونك زياده‌سنه ذاهب اولمشدر * شارح ديركه ابن جنى روايت ايدركه سيبويه بوماده‌نك بنات اربع اولديغنه يعنى اصالت نونه وابوحيان زياده‌سنه ذاهب اولدى وابن اثير نهايه‌ده بنات اربع راده‌سنده ذكر وبياضى وجه تسميه ايلمشدر وغرنيق غينك ضمى ونونك فتحيله وغرنوق زنبور وزننده وغرنيق قنديل وزننده وغرنيق سموءل وزننده وغرنوق فردوس وزننده وغرناق قرطاس وزننده وغرانق علابط وزننده بدنى سيم كبى بياض وكل كبى تروتازه دلبر جوانه دينور جمعلرى غرانيق وغرانقه كلور وغرنوق زنبور وزننده اورلمش صاج طوپنه دينور و برشجر آديدر جمعى غرانق‌در على قول غرنوق وغرانق برنباتدركه عوسج اغاجنك كوكنده بتر بغايت يومشق ولطيف اولور جمعى غرانيق كلور وعندالبعض غرنوق تازه ومستتر اولان اوتلغه دينوركه كونش وسائر حوادث اوغرامديغندن تروتازه اوله وغرانق اعضاء واندامى تام وهر يرى اويغون اتنه طولو تازه‌دلو قانلو يه‌دينور محبوبه‌يه‌ده وصف اولور يقال شابّ غرانق اى تام وامرأة غرانق وغرانقة اى شابّة ممتلئة پس بوراده غرانق مفرد اولور * شارح ديركه تلك الغرانيق العلى فقره‌سنده غرانيقدن مراد اصنامدر بياض جهتيله طيور مذكوره‌يه تشبيه اولنمشدر ﴿الغرانقة﴾ و ﴿الغرانقية﴾ غينلرك فتحيله شول نرم كيسويه وصف اولوركه نسيم دلكشاآنى برى اوته پريشان ايدر اوله يقال لمة غرانقة وغرانقية اى ناعمة تفيئها الريح ﴿الغرنقة﴾ دحرجه وزننده كوز فاتر اولمغله شعاع شمسه نظر ايدركن ايپلك ايپلك نسنه‌لر كورنمكه دينور ﴿الغرنق﴾ جندب وزننده بنوسليم يوردنده بروادى آديدر ﴿غزق﴾ غينك وزاى معجمه‌نك فتحيله مرو قصاسنده برقريه آديدر وبوغرق مصحفى دكلدر ﴿الغسق﴾ فتحتينله كيجه‌نك ابتدا قرا كولغنه دينور يقال من الغسق الى الفلق اى من ظلمة اوّل الليل وغسق بغداى ايچنده زوان وقره‌موق كبى زائد نسنه‌يه دينور مفردات سائره بيانه كوره قره‌موق اوله‌جقدر ﴿الغسوق﴾ قعود وزننده و ﴿الغسقان﴾ فتحاتله كوز طمانلنوب سچمز اولمق ياخود يشارمق معناسنه‌در ظلمت معناسندن مأخوذدر يقال غسقت عينه وغسقت غسوقا وغسقا نا من الباب الثانى والرابع اذا اظلمت اودمعت وغسقان ياره‌دن صارى صو آقق معناسنه‌در يقال غسق الجرح غسقانا من الباب الرابع اذا سال منه ماء اصفر وغسق ضرب وزننده وغسقان فتحاتله بلود يغمور چسنتيلتمك معناسنه‌در يقال غسقت السماء غسقا وغسقانا من الباب الثانى اذا ارشت ومه‌دن سود دوكلمك معناسنه‌در يقال غسق اللبن اذا انصبّ من الضرع اوغسق وفتحتينله غسق وغسقان كيجه پك قراكو اولمق معناسنه‌در يقال غسق الليل غسقا وغسقا وغسقانا اذا اشتدّت ظلمته وغسقان برنسنه دوكلمك معناسنه‌در يقال غسق الماء غسقانا من الباب الرابع اذا انصبّ ﴿الاغساق﴾ همزه‌نك كسريله بودخى كيجه پك مظلم اولمق معناسنه‌در يقال اغسق الليل اذا اشتدّت ظلمته وكيجه‌نك ابتدا قراكوسنه كيرمك معناسنه‌در يقال اغسق الرجل اذا دخل فى الغسق ومؤذّن اخشام اذانى ابتدا قراكولغه قدر تأخير ايلمك معناسنه استعمال شرعيدر يقال اغسق المؤذّن اذا اخّر المغرب الى غسق الليل بوراده والغسوق والاغساق الاظلام عبارتى دخى مرسوم اولمغله تكرار اولديغندن تعرض اولنمدى نهايت اغساقى غسوق كبى مجرد اظلام معناسنه حمل ايله تكراردن تفصّى اولنور ﴿الغاسق﴾ اسم فاعلى بنيه‌سيله قمره اطلاق اولنور ياخود شفق غائب اولديغى حينده ليله اطلاق اولنور ومنه قوله تعالى ﴿ومن شرّ غاسق اذا وقب﴾ اى الليل اذا دخل اوالثريا اذا سقطت لكثرة الطواعين والاسقام عنده سقوطها * وقال ابن عباس وجماعة من شرّ الذكر اذا قام يعنى بعضلر مطلقا قمر ايله وبعضلر ليل ايله وبعضلر خسوفه داخل قمر ايله وبعضلر ظلمته داخل كيجه ايله تفسير ايلديلر زيرا موقع شرّ وشوردر وبعضلر ارتفاعدن ساقط اولان ثريا ايله تفسير ايلديلركه اول هنكامده طواعين واسقام چوق تحدّث ايدر خصوصا دوابّ ومواشى هلاكارى اول اوانده اولور وطلوع وارتفاعنده مندفع اولور نته‌كه ﴿اذا طلع النجم ارتفعت العاهات﴾ حديثنده اشارت اولنمشدر وفى الجامع الصغير ﴿اذا طلعت الثريا امن الزرع من العاهات﴾ وابن عباس ومفسريندن جماعت كثيره قوامه كلمش ذكر ايله بيان ايلديلركه شرّ وشورك آلت مخصوصى اولديغى تذكردن مستغنى‌در ﴿الغسوق﴾ وقوف وزننده قراكو اولمق معناسنه‌در يقال

غسق الليل غسوقا اذا اظلم (الغساق) سحاب وزننده و (الغسّاق) شدّاد وزننده بارد ومنتن و بدرايحه ايچه جكه دينور قال الشارح ومنه قوله تعالى ❋لايذوقون فيها برداولاشرابا الاحميا وغسّاقا❋ اى باردامنتنا بوراده باردن مراد غاية الغايه بارد اولاندركه ايچلمز رتبه سنده اوله * مؤلّف همان البارد المنتن عنوانيله تفسير ايلمكله مطلق ايچه جك ايله ترجمه اولندى لكن صحاحده وسائرده الماء البارد المنتن عبارتيله مرسوم اولمغله بوراده الماء قيدى ساقط اولمق دخى محتملدر اساسده اهل نارك جلودلرندن سيلان ايدن ماء اسودايله مفسردر پس وجه تسميه سواد اولور *مؤلّفك تفسيرينه كوره ده سواد البته تعفنه لازم وملزوم غالبدر وراغب مفرداتده مايقطر من جلود اهل النار عبارتيله بيان ايلمشدر و بيضاويده مايغسق اى يسيل من صديد هم وقيل الزمهرير عبارتيله مفسر اولمغله غسق لفظنى سيل و جريان معناسنه حمل ايلمشدر نته كه مؤلف مقيدا بيان ايلدى وغريبدركه جوالقى غساق لفظنى لغت تركيه ده صوغوق وقوقش صويه ديمكله كويا كه معرّب عدّ ايلمشدر هرحالده جيم مقابله سيله مؤلفك تفسيرى ارجحدر وقرئ بالتخفيف والتثقيل (الغشق) غينك فتحى وشين معجمه نك سكونيله يومشق نسنه يه اورمق معناسنه در (الغصلقة) غينك فتحى وصادك سكونيله ايوجه طوز لنمامش وخوشجه پشمامش تاتارى اته و پصدرميه دينور (العفق) غينك فتحيله ضرطه لمق معناسنه در يقال غفق الحمار غفقا من الباب الثانى اذا خرجت منه ريح و بر آدمى چوق اوروب دوكمك معناسنه در يقال غفق فلانا بالسوط اذا ضربه كثيرا ودوه هرساعت صويه كلمك معناسنه در يقال غفقت الابل اذا وردت كلّ ساعة واركك اشك ديشى يه پيدرپى آشمق معناسنه در يقال غفق الحمار الاتان اذا اتاها مرّة بعد مرّة وغفق شدّتلو اولميان خفيفجه يغموره دينور و برنسنه اوزره هجوم ايلمك معناسنه در يقال غفق عليه اذا هجم وغائب ونابديد اولدقدنصكره ناكهانى چيقه كلمك معناسنه در يقال غفق فلان اذاآب من الغيبة فجاءة (الغفقة) صفقه وزننده برمقدارجه اويومق معناسنه در يقال غفق القوم غفقة اذا ناموا نومة (التغفيق) اهل مجلسك كلماتنى دكليه رك اويومق معناسنه در يقال غفق فلان اذانام يسمع حديث القوم و يلان صبوقش آدمى اويوتمامقله تيمار ايلمك معناسنه در على قول اويقوسز قالدقدنصكره اويومق معناسنه در يقال غفق السليم اذا عالجه وسهده او التغفيق نوم فى ارق (المغفق) منزل وزننده مرجع معناسنه در (التغفق) تفعل وزننده بتون كون شراب ايچمك معناسنه در يقال تغفق الشراب اذا شربه يومه اجمع جوهرى بوراده المنغفق للمنصرف عبارتيله منغفق دونه جك برمعناسنه اولمق اوزره ثبت ايدوب لكن اول عين مهمله ايله اولمغله آنده واستشهاد ايلديكى ارجوزه ده غلط ايلدى * شارح ديركه جوهرى اصمعى ايله ابن اعرابيدن روايت ايلمشدر (غافق) صاحب وزننده اندلسده برحصن آديدر (الاغتفاق) افتعال وزننده احاطه ايلمك معناسنه در يقال اغتفق به اذا احاط (الغفلقة) عفلقه وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى ومهمله ايله افصحدر (الغقّ) شقّ وزننده و (الغقيق) حقيق وزننده زفت قينار ايكن واقر واقر سسى چيقمق معناسنه در يقال غقّ القار غقا وغقيقا من الباب الثانى اذا غلى وسمع صوته وچاقر طوغان اوتمك معناسنه در يقال غقّ الصقر اذا صوّت وصوككيش يردن طارجه يره اقاركن چاغلمق معناسنه در يقال غقّ الماء غقا وغقيقا اذا صات صائرا من سعة الى ضيق وغقّ قرغه نك سسى بوغيلوب غلظتلندقده اولان اوتمسندن حكايه در (الغقغقة) زلزله وزننده چاقر طوغان اوتمك معناسنه در يقال غقغق الصقر اذا صوّت (الغقاق) شدّاد وزننده و (الغقوق) صبور وزننده جماع حالنده فرجى اوتن عورته دينور يقال امرأة غقاق وغقوق اذا كانت يسمع لفرجها صوت عند الجماع (الغققة) فتحاتله طاغ قرلنقج قوشلرينه دينور (غق غق) غينلرك كسريله برنسنه قينار ايكن ظهور ايدن صوتندن حكايه در ومنه الحديث ❋ انّ الشمس لتقرب من الناس يوم القيمة حتى انّ بطونهم تقول غق غق ❋ وهى حكاية صوت الغليان (الغلفق) جعفر وزننده يوصونه دينور طحلب معناسنه على قول صوده نابت بركونه اوتلقدركه يصى بپراقلرى اولور ورخاء ووسعت اوزره اولان ديرلكه دينور يقال عيش غلفق اى رخىّ وكباده كبى ملايم يايه دينور يقال قوس غلفق اى رخوة وآصمه اوزره اولدجه بپراغه دينور وخرما لفينه دينور وقول وفعلى چركين چولپه وهمج قارى يه دينور يقال تزوّج غلفقا اى خرقاء سيئة المنطق والعمل (الغلفاط) قرطاس وزننده چاپك يوريان عورته دينور يقال امرأة غلفاق المشى اى سريعته واوزون عورته دينور يقال امرأة غلفاق اى طويلة (غلافقه) غينك ضميله يمنده زبيد ساحلنده برقريه آديدر (الغلفقة) دحرجه وزننده معسر وبدحال اولمق معناسنه در يقال غلفق الرجل اذا اعسر وبدسويلمك معناسنه در يقال غلفق الكلام اذا اساءه (الغلقة) غينك فتحى وكسريله و (الغلق) سكرى وزننده برجنس كوچك اغاج اسميدركه حجاز وتهامه وحبش مملكتلرنده اولور آنكله اعلا دباغت اولنور وحبشه

(طائفه سى)

طائفه سی آنکله آلات حرب صواروب تسمیم ایدرلر اول آلاتك اصابت ایلدیکی وجود اصلا فلاح بولمیوب هلاك
اولور بونی مفرداتده طخشیقون ایله بیان ایدرلر که سود لکن نوعندن سمیتلو بر نباتدر بلادارمنده آنکله سلاح
نامملوسنی صواررلر (المغلوق) شجر غلقه ایله دباغت اولنمش دری یه دینور یقال اهاب مغلوق اذا دبغ بالغلقة
(الغلق) خلق وزننده قپو قپامق معناسنه‌در یقال غلق الباب غلقا من الباب الثانی اذاردّه وبولثغه‌در یعنی
خطادر یاخود لغت ردیهٔ مهجوره‌در فصیح اولان افعال بابنده اولمقدر وغلق بومعنادن اسمدر قپویی قپامغه
دینور وغلق پك ایراق یره کتمك معناسنه‌در یقال غلق فی الارض غلقا اذا امعن وغلق آریق وقوجه آدمه ودوه یه
علی قول قزل بکزلو آدمه وقزل تویلو دوه یه دینور یقال رجل اوجمل غلق ای کبیر اعجف او احمر (الغلق) ضمتینله
قپانمش قپویه دینور نته‌که ضمتینله فتح بونك مقابلیدر یقال باب غلق ای مغلق (الغلق) فتحتینله مغلاق معناسنه‌در که
قپویی قپایه‌جق منداله وسورکویه وکلیده دینو یقـال اغلق الباب بالغلق ای المغلاق وهو ما یغلق به البـاب
وغلق مصدر اولور ویردیکی قرض بدلی یاننـه وضع اولنان رهنی مدیون وقت مشروطده ادا ایتمامکله مرتهن
اول رهنه مستحقّ ولمق معناسنه‌در یقـال غلق الرهن غلقـا من البـاب الرابع اذا استحقه المرتهن وذلك
اذا لم یفتكك فی الوقت المشروط * شارح دیرکه فعل مزبور افعال جاهلیه دن اولمغله اشبو ﴿لا یغلق الرهن بما فیه﴾
حدیثیله نهی ورفع اولندی پس غلق فكّ رهنك ضدّی اولور وغلق خرما دالارینك دیبلری قورولنمغله میوه
ویرمکدن قالمق معناسنه‌در یقال غلقت النخلة اذا دوّدت اصول سعفها فانقطع حملها ودوه‌نك ارقه‌سی اصلا
اوکولمیه‌جق وجه اوزره یاغر اولمق معناسنه‌در یقال غلق ظهر البعیر اذا دبر دبر الایبراء (المغلاق) مفتاح وزننده
و(المغلوق) میمك ضمیله بونلرده قپویی قپایه‌جق آلته دینور کلیدو طرقاز ومندال وسورکو کبی مغلوق کلمه‌سی که میم
مضمومه ایله مکحل ومسعط کبی نوادردندر (المغلق) منبر وزننده قمار اوقلرندن براوق یاخود قمار تضعیف اولندقده
بدنجیده کلان اوقه دینور جمعی مغالق کلور علی قول مغالق قمارده فائز اولان اوقلرك نعوت واوصافندندر
اسماسندن دکلدر (الاستغلاق) بازاری مخیر قلمیوب وجه قطعی ایله ویرمك معناسنه‌در که باب معـامله‌یی
اغلاق ایتمش اولور تقول استغلقنی فی بیعته ای لم یجعل لی خیارا فی ردّه ویقـال استغلقت علیّ بیعته اذا صـار
کذلك وتکلمده حصر اولمق معناسنه‌در یقال استغلق علیه الکلام اذا ارتج (الغلق) کتف وزننده چیره‌شك چتین
سوزه دینور یقال کلام غلق ای مشکل (غلاّق) شدّاد وزننده بنو تمیم قبیله‌سندن بر رجل آدیدر وبر شاعر
اسمیدر وخالد بن غلاق محدثیندندر یاخود بومهمله ایله‌در (غلاق) قطام وزننده بر موضع آدیدر (غولقان) صولجان
وزننده مرو قضاسنده بر قریه‌در (الاغلاق) همزه‌نك کسریله قپویی قپامق معناسنه‌در یقال اغلق الباب ضدّ
فتحه وزوراکی ایشلتمك اکراه معناسنه مستعملدر یقال اغلقه علی شیٔ اذا اکرهه وآغر یوك یوکلتمکله دوه‌نك
صرتنی یاغر ایلمك معناسنه‌در یقال اغلق ظهر البعیر اذا ادبره بالاحمال (المغالقة) مفاعله وزننده مراهنه
معناسنه‌در یقـال غالقه اذا راهنه (الغمق) فتحتینله یری رطوبت باصمقله مرج وچپل اولمق معناسنه‌در که
هواسنك وخامتنی مستلزمدر یقال غمقت الارض وغمقت وغمقت غمقا من الباب الرابع والاول والخامس اذا رکب
علیها الندی (الغمقة) فرحه وزننده پك رطوبتلو اولمغله هواسی وخیم اولان یاخود صولره قریب اولان ارضه
دینورکه جذب وسریانله دائما رطوبتلو اولوب هواسی توخیم ایدر یقال ارض غمقة ای ذات ندی وثقل او قریبة
من المیاه (الغمق) کتف وزننده کثرت رطوبتدن رایحه‌سی فاسـد ومتعفن اولمش نباته دینـور یقال نبات غمق
اذا کان لریحه خمة وفساد لکثرة الندی (المغموق) شول خرما قوریغنه دینورکه نضیج بولوب اولمق ایچون اوزری
اورتلوب بورنمش اوله یقال بسر مغموق اذا کان قد غمّ لیدرك وینضج * شارح دیرکه اصل مغموق شول خرما
قوریغیدرکه جزؤیجه سرکه یه طوزسوروب کمالیله نضیج بولمق ایچون کونشه موضوع اوله ومغموق غمقه مرضنه
اوغرامش دوه یه دینور (الغمقة) فتحاتله برکونه مرضدرکه دوه‌نك اوکورغه کمیکنده حادث اولور (الغهق) کتف
وزننده و(الغیهق) صیقل وزننده کریملو اوزون دوه یه دینور وغیهق نشات وشطارت معناسنه‌در ودلیلکه
دینور جنون معناسنه یقال به غیهق ای نشـاط وکذا جنون وبولفظله عظم ونزارت صفتلنور یعنی بیوکلکه
وآزلغه مبالغة وصف اولور یقال شیٔ غیهق ای عظیم ویقال شیٔ غیهق ای نزر (الغوهق) جوهر وزننده بو دخی
جنون معناسنه‌در وقرغه یه دینور مهمله‌ده لغتدر (الغیهقة) دحرجه وزننده کوزه طمانلق کلمکله بصری
ضعیف ایلمك معناسنه‌در یقال غیهق الظلام عینه اذا اضعف بصره وکوزه طمان کلوب ضعیف اولمق معناسنه‌در
یقال غیهقت عینه اذا اظلمت (الغاق) بر جنس صوقوشی اسمیدر غاقه دخی دینور وقرغه یه دینور (غاق) قافلك

كسريله قرغه نك سسندن حكايه در قچن نكره اولدقده تنوين ادخال اولنور ﴿التغييق﴾ تفعيل وزننده برنسنه يی
فساده ويروب تباه ايلك معناسنه در يقال غيق ماله اذا افسده و برنسنه نظری دنك وحيران قلمق معناسنه در
يقال غيق بصره اذا حيره و برآدم بررأی وفكرده قرار ايتميوب تردد وشورش اوزره اولمق معناسنه در يقال
غيق الرجل فی رأيه اذا اختلط فيه فلم يثبت علی شیء ﴿التغيق﴾ تفعل وزننده كوز طمانلنمق معناسنه در يقال تغيقت
عينه اذا اظلمت ﴿ غيقه ﴾ تمره وزننده تنيس قربنده برقريه در محدّثيندن حسين وعمر ابنا ادريس وعبد الكريم
بن الحسين الغيقيون اورادندر وحرّة النار ظهرنده بنی ثعلبه بن سعد يوردنده برموضعدر تجز بعونه تعالی

فصل الفاء

فصل الفاء ﴿ الفؤاق ﴾ همزه ايله غراب وزننده فواق لفظنده لغتدركه انجقرغه دينور يقال اخذه الفؤاق
ای الفواق ومصدر اولور انجقرمق معناسنه در يقال فأق الرجل فؤاقا من الباب الثالث اذا احذه الفؤاق
وعند البعض فؤاق همزه ايله وجعك اسميدركه معده ده متحدث اولان ريح سببيله تكوّن ايدن انجقرق علتندن
عبارتدركه علت مخصوصه در يعنی مهموز اولان فؤاق علت اولان انجقرغه وواوی اولان عادتا عارض اولاننه
مخصوصدر علتك سببی وعلاجی كتب طبيه ده مشروحدر ﴿ الفتق ﴾ فانك فتحی وتانك سكونيله يارمق معناسنه در
يقال فتق الشیء فتقا من الباب الاول اذا شقه وفتق شق عصای جماعت معناسنه مستعملدركه اتفاقلری ياخود
مصالحه لری بوزيلوب نيتلرينه شقاق دوشوب حرب وقتال رجوع ايلمكدن عبارتدر يقال فتق فلان بينهم
ای شقّ عصاهم فرجع الحرب بينهم وشفق سوكوب فجر يری اغارمق معناسنه مستعملدر بونده فتحتينله جائزدر
يقال انظر الی فتق الفجر ای الصبح وشول يره اطلاق اولنوركه اطراف وحواليسنه يغمور ياغوب اورايه ياغميه
وبو فاتق معناسنه دركه كويا كه اطرافنی شقّ ايتمش اولور تقول نزلنا فی فتق المواضع وهو موضع لم يمطر وقد مطر
ماحوله وفتق قاسيق ياريغی تعبير اولنان علته دينور * مؤلف ايجاز وجهيله تعريف ايلمكله تفصيلی بودركه علت
مزبوره تفرّق اتصالدر يعنی شول يارقدركه قاسغك پرده لری آلتنده محتبس اولان جسمك تفرّق اتصال سببيله
خارجه نفوذ ايلسيدر وكاهجه انثيينك اوستنده اولان ايكی مجرا الرك يرتلوب واسع اولمسنه اطلاق اولنور بوتقديرجه
كيس انثيينه ايچ ياغی وياپرده ويابغرسق نازل اولور خصوصا اعور ديدكلری بغرسق نازل اولور ياخود يارقدن
چيقان شیء غليظ يلدر وياماﺋيتلی ويادمويتلی رطوبتدر وبو علت صبياندن غيريه حادث اولورسه برؤ وافافتی
بوقدر ودبّه ديدكلری بونك شديد اولانيدركه انثيينه امعانك نزوليله بيويوب قرعه طرزنده اولور وفتق كنكيش
وكشاده وميدانلو يره اطلاق اولنور يقال خرج الی فتق ای الی ماانفرج واتّسع وخميره مايه قاتمق معناسنه در
يقال فتق العجين فتقا اذا جعل الفتاق فيه وفتق آفت ونازله وحادثه يه اطلاق اولنور دين ومرض وفقر كبی جمعی
فتوق كلور يقال اصابتهم فتوق ای آفات كالدين والفقر والمرض ﴿التفتيق﴾ بودخی يارمق معناسنه در يقال
فتقه اذا شقه ﴿التفتق﴾ تفعل وزننده و ﴿الانفتاق﴾ انفعال وزننده يارلمق معناسنه در يقال فتقه فتفتق وانفتق
ای شقه فانشق وانفتاق ناقه نك ممه سيله كوبكی ارالغنده فتق ديدكلری علت حادث اولمق معناسنه دركه
كاهجه هلاكه مؤدّی اولور وبو پك سموزلكدن تحدث ايدر يقال انفتقت الناقة اذا اخذها داء فيما بين ضرعها
وسرّتها وربّما تموت به ﴿المفتق﴾ مقعد وزننده كوملكك يرتماجنه ويقاسی يريغنه دينور ﴿الافتاق﴾ همزه نك كسريله
فتق ديدكلری يره يعنی اطرافنه يغمور ياغوب اكا اصابت ايلمامش اولان يره اوغرامق معناسنه در يقال افتق الرجل
اذا صادف الفتق وبرآدمك طوارلری سموروب تاولنمق معناسنه در يقال افتق الرجل اذا سمنت دوابّه وخرما
سالقمنك چوپيله مسوا كلنمك معناسنه در يقال افتق فلان اذا استاك بالعراجين وبركسه اوستندن سحاب كشافتی
آچلوب برطرف اولمق معناسنه در يقال افتق القوم اذا انفتق عنهم الغيم وافتاق قرن الشمس كونش سحاب ايچره
كيروب قولاغی ايازده قالمغله اندن برلمعه وشعاع ظاهر اولمقدن عبارتدر يقال افتق قرن الشمس اذا اصاب فتقا فی السماء
فبدا منه وافتاق برآدمه اكثری فتوق عارض اولمق معناسنه در يقال افتق الرجل اذا الحت عليه الفتوق كما ذكر
وكنكيش وميدانلو آچق يره چيقمق معناسنه در يقال افتق الرجل اذا خرج الی فتق ﴿ الفتق ﴾ فتحتينله عورتك فرجی رتقاء
يعنی بتشك اولميوب پك آيرق اولمق معناسنه در يقال فتقت المرأة فتقا من الباب الرابع ضدّ رتقت ويل قوراق
اولميوب نعمتلو وبركتلو اجوزلق بوللق اولمق معناسنه در يقال فتق العام اذا اخصب ﴿الفتقاء﴾ حمراء وزننده
فرجی بتشك اولميوب آيرق اولان عورته دينور يقال امرأة فتقاء ای منفتقة الفرج ﴿ الفتق ﴾ ضمتينله چوق سوزلو
عورته دينور يقال امرأة فتق ای المنفتقة بالكلام وطائفده برقريه آديدر ﴿ الفتيق ﴾ امير وزننده پك سموزلكدن
دريسی جابجا ياريلوب يرتلمش اولان دوه يه دينور يقال جمل فتيق اذا كان قد انفتق سمنا وفتيق اللسان متكلم

ومنطيق تيز زبان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل فتيق اللسان اى حديده وچتال تمرنه فتيق الشفرتين دينور
كوياكه بريسى آخرندن آيرلمشدر يقال نصل فتيق الشفرتين اذا كانت له شعبتان وفتيق پك روشن صباح وقتنه
وصف اولور يقال صبح فتيق اى مشرق ﴿ الفيتق ﴾ صيقل وزننده دولكره دينور نجّار معناسنه ودمورجى يه
دينور حدّاد معناسنه وپادشاهه اطلاق اولنور وقپوجى يه دينور بوّاب معناسنه بونلرك مجموعنده فتق معنالرى
ملحوظدر ﴿ ذوفتاق ﴾ كتاب وزننده برموضعدر ﴿ الفتاق ﴾ كتاب وزننده برطاغك آديدر وخمير مايه سنه
دينور يقال العجين لا يربو الّا بالفتاق وهى الخميرة الكبيرة تعجل ادراك العجين وخرماليفنك بياض دبينه دينور وخرما
سالقمنك چوپنه دينور وكونشك طلوع وظهور ايله كورينان قولاغنه اطلاق اولنور يقال ظهر فتاق الشمس
اى قرنها وعينها بوراده واو مع معناسنه اولمق ملحوظدر وكونشك اوكندن سحاب آچيلوب برطرف اولمغه دينور
يقال ظهرت الشمس بالفتاق اى بانفتاق الغيم عنها وادويهٔ مخلوطه دن مركب معجونه دينور وبرمعروف صو
اسميدر ﴿ فوتق ﴾ فوفل وزننده مرو قضاسنده برقريه در ﴿ الفيحقة ﴾ جيمله دحرجه وزننده يورركن آيشى آيروب
آچمق معناسنه در يقال فيحق بين رجليه اذا باعد ﴿ الفيحق ﴾ صيقل وزننده بول وميدانلو يره دينور يقال ارض
فيحق اى واسعة ﴿ المتفيحق ﴾ اسم فاعل بنيه سيله آيشى آيره رق يوريان آدمه دينور متفيهق معناسنه ﴿ الانفجاق ﴾
انفهاق وزننده ومرادفيدر كما سيذكر ﴿ الفرزدق ﴾ سفرجل وزننده تنوره دوشمش كرده لره دينوركه جابجا كوينوب
محترق اولور مفردى فرزدقه در تقول اطعمنا الفرزدق وهو الرغيف سقط فى التنور واتمك قرنتيسنه دينور فتات
الخبز معناسنه وبعضلر عندنده فرزدقه پرازدهٔ فارسى معرّبيدركه خمير يومغنه دينور على قول فرز ايله دقّ
لفظلرندن منحوت ومركبدر زيرا خمير دقيق اولمغله آندن برقطعه افراز اولنمشدر يعنى يومق ديدكلرى دقّ اولنان
خميردن برقطعهٔ مفرزه در جمعى فرازق كلور قياس ايسه فرازد اولمقدر * وفرزدق ايله همام بن غالب بن صعصعه نام
شاعر معروف ملقب اولمشدر * شارحك بيانته كوره چهره سى تنوره دوشمش كرده يه شبيه اولمسى باعث تلقيبدر
وفرزدق لفظنك تصغيرنده دخى قياس اولان فريزد اولمقدر زيرا اسم قچن بش حرفلو اولسه وجمله سى حروف
اصول اولسه جمع وتصغيرنده حرف اخيرى حذف اولنور لكن دالك مخرجى تاء مخرجى اولوب وتاء حروف زياده دن
اولمغله مادهٔ مزبوره ده تايه قياسله قافدن حذفه اولى عدّ اولندى وجمع وتصغيرنده ياء تعويض ايدوب فرازيق
وفريزيق دخى دينور ﴿ الفرسق ﴾ فرسك وزننده ومرادفيدركه ات شفتالوسنه دينور ﴿ الفرق ﴾ حرق وزننده
و﴿ الفرقان ﴾ فانك ضميله ايكى نسنه آراسنى آيرمق معناسنه در يقال فرق بينهما فرقا وفرقانا من الباب الاول اذا فصل
وقوله تعالى ﴿ فيها يفرق كل امر حكيم ﴾ اى يقضى وقوله تعالى ﴿ وقرأنا فرقناه ﴾ اى فصلنا واحكمناه * وقوله تعالى
﴿ واذ فرقنا بكم البحر ﴾ اى فلقناه وقوله تعالى ﴿ فالفارقات فرقا ﴾ اى الملائكه تنزل بالفرق بين الحقّ والباطل وفرق
باشده اولان صاچ بلوكلرينك يولنه دينوركه مراد ارالقلريدر يقال بدا الشيب فى فرقه وهو الطريق فى شعر الرأس
وبرقوش اسميدر وكتان بزينه دينور وبراولچك آديدركه مدينه ده معروفدر اوچ صاع غلال استيعاب ايدر بونده
فتحتينله جائزدر على قول فتحتينله افصحدر وعند البعض اون التى رطل وعلى قول درت رطل استيعاب ايدر جمعى
فرقان كلور بطنان وزننده يقال كاله بالفرق وهو مكيال بالمدينة يسع ثلاثة آصع ويحرّك اوهو افصح اويسع ستة
عشر رطلا اواربعة ارطال * مترجم ديركه بوراده نسخه لرده اواربعة ارباع مرسوم اولمغله غلط محضدر مطرّزى
مغربده اقوال عديده تحرير ندنصكره وبعضهم يقول الفرق بسكون الراء اربعة ارطال عبارتنى رسم ايلمكله
صواب اولان بوراده اربعة ارطال عنوانيله اولمقدر وتهذيبده اوچ صاع اون التى رطلى مستوعبدر ديو مرسوم
اولمغله ظاهرا مؤلفك اختلافله بيانى ملايم دكلدر زيرا اصحّ اقوال اوزره صاع نبوى بش رطل وثلث رطل اولمغله
اوچ صاع تمام اون التى رطل اولور مكر حجازى وعراقى اختلافنه محمول اوله * وفرق ديدكلرى يارلمش چكردكه
مالك اولمق معناسنه دركه دوه يه علف ايدرلر كما سيذكر يقال فرق الرجل فرقا من الباب الاول اذا ملك الفرق
شارح ديركه كرچه مؤلفك سياقندن ضمير ملك اكا ارجاع اولنمق متبادر در لكن صواب اولان قيون سوريسنه
راجع اولمقدر وفرق قوش حدثلمك معناسنه در يقال فرق الطائر فرقا اذا ذرق ﴿ الفاروق ﴾ مبالغه در بغايت فرق
وفصل ايدن آدمه دينور بومناسبتله عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرينه تلقيب اولنمشدر حقّ ايله باطل
مابيننى كمال اوزره فرق وفصل ايلديكنه مبنى ياخود مكهٔ مكرمه ده آفتاب اسلامى اظهار ايدوب ايمان وكفرك ميانني
فرق وفصل ايلديكندن تلقيب اولندى وترياق فاروق كه جميع ترايق ومركباتك احجدو افضليدر مرض ايله صحت
بيننى فارق اولديغيچون فاروق ايله متصف اولدى وفاروق پك قورقق آدمه دينور كما سيذكر ﴿ الفرق ﴾ فتحتينله

قورقق واودك اولمق كذلك قورقق معناسنه در خوفدن قلبي منصدع اولمق ملاحظه سيله در يقال فرق الرجل
فرقا من البـاب الرابع اذا فزع وفرق صباح وقتنه دينور بامداد معناسـنه على قول فجر سوكوب صباح يرينك
آچلمسنه دينور تقول بتنانسامر الى الفرق اى الصبح نفسه اوفلقه واوك ديشلرك ارالغى سيرك اولمغه دينور يقال
فى ثناياه فرق اى تبـاعد فيما بينها ودوه نك اياقلرينك بقنه قلرى برى برندن آچق وميدانلو اولمغه دينور وآت
قسمنده فرق آلمـاجغنك بريسى آخرينك اوزرينه حواله اولمق يعنى برطرفى يوكسك او برطرفى چوكك وباصق
اولمقدن عبـارتدر وبوآت قسمنده مكاره اوصافندندر * وخروس قسمنده فرق ايبكى آيرق يعنى چتال اولمسندن
عبارتدر وپرچك وصقالك تللرى سيرك اولمغه دينور ويرده نبات آيرو آيرو طاغنق اولمغه دينور معانئ مذكوره ده
فرق مصدر واسم اولور وفرق دكزك موجنه كيروب طالمق معناسـنه در يقال فرق الرجل فرقا من الباب الرابع
اذا دخل فى الفرق اى الموجة وغاص فيهـا وفرق ديدكلرى مكيال ايله نسنه ايچمك معناسـنه در يقال فرق
الرجل اذا شرب بالفرق اى بالمكيال المزبور (الفاروقة) و (الفروقة) صبوره وزننده وتشديد ايله جائزدر قورقق
وبى زهره آدمه دينوركه اودك تعبير اولنور مذكر ومؤنثه وصف اولور يقال رجل وامرأة فاروقة وفروقة اى فزع
وعند البعض فرق كه كتف وزننده وفرق كه ندس وزننده در وفروق كه صبور وزننده در وفروقه كه ملوله وزننده در
وفرّوق كه فرّوج وزننده در وفاروق وفاروقه پك قورقق شديد الفزع آدمه دينور وبعضلر عندنده فرق ندس
وزننده جبلى وطبيعى قورقق واودك اولانه دينور وفرق كتف وزننده برنسنه دن خوف ايلمش اولانه دينور
(المفرق) مقعد وزننده و (المفرق) مجلس وزننده باشك تپه سنك اورته سـنه دينوركه صاچك هرطرفه تفرّق
ايلديكى محلدن عبارتدر يقـال بدا الشيب فى مفرقه ومفرقه اى وسط رأسه وهو الذى يفرق فيه الشعر ومفرق
الطريق يولك نيچه يوللر آيريلان يرينه دينوركه يول آغزى تعبير اولنور جمعى مفـارق در ومنـه تقول
وقفته على مفارق الحديث اى وجوهه * مترجم ديركه بوراده مفرق مقعد وزننده كلديكى قيـاس اوزره باب
اوّلدن اولديغنه مبنى درو مجلس وزننده كلديكى باب ثانيدن دخى ورودينه مبنى در * كرچه مؤلف بونى ذكر ايلمدى
لكن امهات سائره ده مثبوتدر حتى مصباحده وفى لغة من باب ضرب عبارتيله مرسومدر انجق لغة عاليه اولمامغله مؤلف
اكا التفات ايتميوب بوراده اشارتله اكتفا ايلدى (الفروق) قعود وزننده يول چتاللنمق معناسنه در على قول بر خصوص
ظهور ايدوب وجه وطريقى بيلنمك معناسنه در يقال فرق له الطريق فروقا اذا اتجه له طريقان او اتجه امر فعرف وجهه
وناقه يى ياخود قانجق مركبى بورى طوتمغله درد وتلاشندن طوره ميوب برطرفه قاچوب كتمك معناسـنه در يقال
فرقت الناقة او الاتان اذا اخذها المخاض فندّت فى الارض (الفارق) بورى طوتمغله دردندن باشنى آلوب قاچوب
كيدن ناقه يه ياخود مركبه دينور جمعى فوارق وفرّق كلور ركع وزننده وبر سحـابدن آيريلوب بشقه جه كيدن
سحـاب قطعه سنى اكا تشبيهله فارق اطلاق ايدرلر (الافرق) برآلماجغى ديكرندن يوكسك اولان آته دينور
يقـال فرس افرق اذا كانت احدى وركيه مشرفا على الاخرى وچتـال ايبكلى خروسه دينور يقال ديك افرق
اى بين الفرق وناصيه سى ياخود لحيه سى چتال هيئتنده آيرق اولان آدمه دينور يقال رجل افرق اى كانّ ناصيته
اولحيته مفروقة بين الفرق وآق خروسه اطلاق اولنور يقال ديك افرق اى ابيض * مترجم ديركه ظاهرا اطلاقك
وجهى افرق فى الاصل حقنده حديث شريف صادر اولان خاصّه لو ديك ابيضك وصفى اولوب ناسك كمال
رغبتلرينه مبنى كثرت استعمالله كيده رك اسم منزلنده شايع اولمق ملحوظدر وخايه لرينك ارالغى ميدانلو اولان قيونه
دينور جمعى فرق كلور فانك ضميله وتك طشـاق آته دينور يقال فرس افرق اى ذو خصية واحدة وقوللرينـك
ارالغى ميدانلو وقولاجلو اولان آدمه دينور يقال رجل افرق اى افلج (الفرقة) فرحه وزننده اوتلرى پراكنده
بتمش يره دينور يقال ارض فرقة اى فى نبتهـا فرق يعنى اذا كان متفرّقا وبعضلر ديديكه فرق كتف وزننده خرده
اولمغله يرك يوزينى اورتوب بوريميان اوته دينور يقال نبّت فرق اى صغير لم يغطّ الارض (الفرقاء) حمراء وزننده
ممه لرينك امزكلرينك آرالقلرى كشاده اولان قيونه دينور يقال شاة فرقاء اى البعيدة ما بين الطبيين (فارقين) م ى ى
ماده سنده مذكور در يعنى ديار بكر ايالتنده بربلده دركه ميافارقين ايله متعارفدر (الافراق) همزه نك فتحيله اموال
مدينه دن بر موضعدر (فريقات) جهينات وزننده عقيق مدينـه ده بر موضعدر (فريق) زبير وزننده تهـامه ده
بر موضعدر (فرّيق) ياى مشدده مكسوره ايله صغير وزننده بحرين قربنده برچول بيابان آديدر (فروق) فانك ضميله
ديار سعدده بر موضعدر (مفروق) برطاغك آديدر وابو عبد المسيح نام كسه نك اسميدر (فروق) صبور وزننده
هجر نام بلده دن اوته جه ده برعقبه آديدر وقسطنطنيه شهرينك لقبيدر * شارحك بيانه كوره شرق وغرب ياخود

بحرین بینلرینی فارق اولدیغنه مبنی‌در و بر موضع اخر اسمیدر ﴿الفروقة﴾ ملوله وزننده حرمت و ناموسه دینور
تقول انتهکت فروقته‌ای حرمته و بوکرك یاغنه دینور تقول اطعمنا الفروقة ای شحم الکلیتین ﴿یوم الفروقین﴾ ایّام
عربدن بر یوم معروفدر ﴿الفرق﴾ فانك کسریله عظیم قیون و کچی و صغر و آهو سوریسنه دینور علی قول یالکزجه
قیون و کچی سوریسنه یاخود صاحبنك غائب ایلدیکی قیون و کچی سوریسنه دینور یاخود یوزدن اکسك اولان
قیون و کچی سوریسنه دینور و هر نسنه‌دن بر بلوکه دینور یقـال فرق منه ای قسم و صبیاندن بر طائفه‌یه دینور
و فی الاساس رأی اعرابیّ صبیانا فقال هؤلاء فرق سوء ظاهرا من بعد کثرت استعماللله اسم اولمشدر و دوه‌لره علف
ایده‌جك چکردك کلچه‌سـنه دینور و پاره‌لنمش یاخود فصله فصله آیرلمش نسنه‌دن بر پارچه‌یه دینور یقـال هذا
فرق منه‌ای فلق و طاغه اطلاق اولنور و یصتم بایره و تپه‌یه دینور و دکزك طالغه‌سنه اطلاق اولنور یقال اخذه
فرق البحر ای موجته ﴿الافراق﴾ همزه‌نك کسریله قوشی صاغنمق معناسـنه‌در یقال افرق الطائر اذا ازرقه
و لوخسه خاتونه فریقه یدرمك معناسـنه‌در یقال افرق النفساء اذا اطعمها الفریقة و خسته صحته یوزطوتمق
معناسنه‌در علی قول صاغالمق معناسنه‌در بعضلر عندنده افراق انسانه مدّة العمر بر دفعه عارض اولان علتدن
افاقته مخصوصدر چچك و قیزامق کبی یقال افرق المریض من مرضه اذا اقبل و افاق او برئ او لایکون الافراق
الّا فیما لایصیبك غیر مرّة و ناقه‌نك چکیلان سودندن ممه‌سنه بر مقدارجه سود کلمك معناسنه‌در یقال افرقت الناقة
اذا رجع الیها بعض لبنها و دوه‌لری انتاج و القاح قیدلرینه دوشمیوب مرعاده ایلمق کبی حاللری اوزره ترك ایلمك
معناسنه‌در یقال افرق القوم ابلهم اذا خلوها فی المرعی لم ینتجوها و لم یلقحوها ﴿ذات فرقین﴾ یاخود ذات فرق
فالرك کسری و فتحیله بصره ایله کوفه بیننده بلاد تمیمده بر یاصتم بایر اسمیدر ﴿الفرقة﴾ فانك کسریله بر مقداربنی
اخراج ایلمدکجه چالقمسی قابل اولمیان سود ایله طلو یایغه و طلومه دینور و ناسدن بر بلوکه دینور جمعی فرق کلور
فانك کسری و رانك فتحیله و بعض اشعارده افارقه اوزره جمعلنمشدر و جمع الجمعی افراق کلور و صیغهٔ منتهی
الجموعی افاریق کلور یقال بدت فرقة من الناس ای طائفة ﴿الفریق﴾ امیروزننده فرقه‌دن اکثر اولان طائفهٔ
انسانی‌یه دینور جمعی افرقاء کلور و افرق کلور افلس وزننده و فروق کلور یقال جاء فریق من الناس و هو اکثر
من الفرقة * شـارحك بیـانـنه کوره فریق اسم جمعدر واحد و کثیره اطلاق اولنور ﴿الفرقان﴾ فافك ضمیله
مصدردرکه ذکر اولندی و قرأن کریمه اطلاق اولنور حقّ و باطل و حلال و حرام بینلرینی فرق ایلدیکیچون مبالغة
مصدر ایله تسمیه اولندی و هر نسنه‌یه دینورکه آنکله حقّ باطل و بینی فرق اولنه و نصر و عون معناسنه‌در
و دلیل و برهان معناسنه‌در و صبح وقتنه علی قول سحر هنکامنه اطلاق اولنور و صبیانه اطلاق اولنور مراد فرق
مذکور کبی صبیان کروهی اوله‌جقدر فرقهٔ کباردن مفترق اولدقلری تصوّریله‌در پس بو معنـاده اسم جمع
منزلنده اولور یاخود فای مضمومه ایله فرق لفظندن جمع اعتبار اولنور و حضرت موسایه نازل اولان توراة
شریفه اطلاق اولنور و دریانك بولنوب آچلمسنه اطلاق اولنور انفراق بحر معناسـنه و منه قوله تعالی ﴿و اذ آتینا
موسی الکتاب و الفرقان﴾ ای انفراق البحر ﴿یوم الفرقان﴾ که قرأن کریمده یعنی اشبو ﴿و ما انزلنا علی عبدنا یوم الفرقان﴾
الایه کریمه‌سنده واقعدر مراد یوم بدر درزیرا حقّ ایله باطلی ابتدا فرق ایدن کوندر ﴿الفرق﴾ فانك ضمیله بودخی قرأن
کریمه اطلاق اولنور فارق معناسنه‌در نهایت فرقان ابلغدر ﴿الفریقة﴾ کنیسه وزننده بر درلو طعامدرکه لوخسه
خاتون ایچون ترتیب ایدرلر سود ایله خرمادن یاخود پرنج و سائر حبوباتله سوددن ترتیب ایدرلرکه لپه اوله‌جقدر
و سوریدن کیجه آیریلوب بر طرفه طوغری چکلوب کیدن قیون بلوکنه دینور ﴿الفراق﴾ سحاب وزننده و ﴿الفراق﴾
کتاب وزننده آیریلغه دینور فرقه معناسنه‌که اسمدر و قرئ قوله تعالی ﴿هذا فراق بینی و بینك﴾ بالفتح ﴿افریقیه﴾
همزه‌نك فتحیله مغربده اندلس قارشوسنده واقع بلاد واسعه‌نك یعنی بر اولکه‌نك آدیدر * شارحك بیانـنه کوره افریقش
بن ابرهه نام پادشـاه اسمیله مسمّادر مصر ایله مغرب میاننده‌در ﴿المفرق﴾ محسن وزننده یاوریسی اولمکله فراقنه
اوغرامش ناقه‌یه دینور یقـال ناقة مفرق اذا فارقها ولدها بموت و مفرق الجسم کوده‌سی اتسزجه علی قول سموز
اولان انسان و حیوانه اطلاق اولنورکه ضدّ اولور ایکیسنده دخی فرق ملحوظدر یقال رجل و فرس مفرق الجسم
ای قلیل اللحم او سمین ﴿التفریق﴾ و ﴿التفرقة﴾ تکمله وزننده بری برندن آیرمق معناسنه‌در یقال فرّقه تفریقا و تفرقة
اذا بدّده * مترجم دیرکه ظاهرا تفرقه تجربه کبی اسم مصدر ایکن مصدر منزلنده دخی استعمال اولنمشدر زیرا تفعیل
وزنی صحیح اللام اولان بابه و تفعله تسمیه و تزکیه کبی معتل اللام اولان بابه مخصوصدر انتهی * و تفریق قورقتمق معناسنه
مستعملدرکه شعورینی دماغندن پراکنده ایدر یقال فرّقه اذا خوّفه ﴿التفاریق﴾ تفرقه‌نك یاخود اسم قلنان تفریقك

جعیدر آیروجه نسنه‌لره دینور ومنه یقال اخذ حقه بالتفاریق ومن الامثال* انك خیر من تفاریق العصا* بو مثلی
ابتدا اعرابدن غنیه نام عورت کندی اوغلنه خطاب ایلمشدر بیانی بودرکه مزبوره‌نك بر اوغلو وار ایدی
شوکهٔ شکاعی کبی بغایت بنیه‌سی ضعیف ونحیف اولوب لکن زیاده‌سیله بدخوی وبد مشرب ودائما همحالی
اولان جوانلره اویوب اولاشور ایدی خلاصه آفت کبی بر معنا ایدی برکون علی العاده ینه بر دلوقنلو یه شرکیر
اولوب اوزرینه اوق یلانی کبی هجوم ایلدکده اولدخی برضربه ایله کندیسنی خاکسار ایتدکدنصکره طوتوب انفنی
قطع ایلمکله والده‌سی دیتنی اخذ ایلدی فی الاصل مبتلای فقر وفاقه ایکن دیت مرقومه حالنه امداد ایدوب
برمقدارجه رطوبته دسترس اولدی بعد مدّة ینه برینه شرکیر اولمغله اولدخی اخذ وقولاغنی قطع ایلدی ینه والده‌سی
دیتنی اخذ ایلدی برکونده بریسی دوداغنی قطع ایلمکله آنکدخی دیتنی آلوب خلاصه اوغلنك کویاکه درهم
درهم اتنی صاتمغله وافرجه ماله نائل اولوب اوغلنه مدح وثنا معرضنده کلام مرقومی ایراد ایلدی یعنی ای اوغلم
سن عصا پاره‌لرندن خیرلوسن زیرا عصا قطع اولندقده پاره‌سندن کابك بیونه خلطه اولور وچوی وقازیق اولور
وچوال قولپنه چکره جك آغاج اولور وآنك باشنه آغرشق کبی برنسنه چکرلسه بسرك دوه برونسه‌لغی اولور وناقه‌نك
ممه‌سنه باغله‌یجق اغاچ اولور واکر عصا شجردن کوندرشکلنده قطع اولنورسه هرشق برکانکره اولورکه مهره آته‌جق
زنبورکدر وشقه‌لری تفریق اولنورسه اوق اولور واول اوقلر تفریق اولندقده خطاء اولور یعنی اطفال ملعبه‌سی
اولان خرده اوقلر اولور بعده دیپ چوپسی اولور بعده ایپلك اکیره جك اولور بعده قریق چنق کنادلری اولورکه
کنادجی آندن انسب کنادلیه جك نسنه بوله‌مز ﴿مفرّق النعم﴾ ظربان لقبیدرکه ترکیده کوجن دیدکلری بد رایحه
جانوردر یولده دوه‌لر وسائر حیوانلر کیدرکن ارالقلرینه کیروب پیدرپی ضرطه ارسال ایدر بغایت بد بوی اولمغله
حیوانلر تعفننه تحمل ایده‌میوب پراکنده اولورلر ﴿التفرّق﴾ تفعل وزننده و ﴿التفرّاق﴾ تانك وفانك کسری ورانك
تشدیدیله بری برندن آیریلوب فرقه فرقه اولمق معناسنه‌در یقال تفرّق القوم تفرّقا وتفرّاقا ضدّ تجمع ﴿الافتراق﴾
افتعال وزننده تفرّق معناسنه‌در یقال افترق القوم بمعنی تفرّق * شارح دیرکه بعضلر تفرّقی ابدانه وافتراقی کلام
وهوایه تخصیص ایلدیلر لکن اصحّ اولان ایکیسی بردرنته‌که مؤلف دخی تفریق ایلمدی ﴿الانفراق﴾ انفعال وزننده
آیرلمق معناسنه‌در یقال انفرق عنه اذا انفصل ﴿المنفرق﴾ میمك ضمی ونونك سکونی ورانك فتحیله اسم مکان
ومصدر اولور انفراقدن ﴿الفرانق﴾ علابط وزننده ارسلانه دینور وارسلانك قاره قولاغنه دینورکه پروانك
معرّبیدر اوکنجه سائر جانورلری انذار ایده‌رك کیدر واولاق سوریجیسنه دینورکه اکا یول دلالت ایدر یقال
هو فرانق ای الذی یدلّ صاحب البرید علی الطریق * مترجم دیرکه برهانده پروانك قره قولاق ایله وچرقه‌جی ایله
وپروانه کلبك دیدکلری بوجك ایله وفرمان شاهی ایله وینه قره قولاق ایله مفسردر ﴿الفرنق﴾ قنفذ وزننده کوتو
وکترشیئه دینور یقال شیء فرنق ای ردیء ﴿التفرنق﴾ تدحرج وزننده برنسنه فاسد وتباه اولمق معناسنه‌در یقال
تفرنق الشیء اذا فسد وحیوانك قولاغی قالقوب دیك طورمق معناسنه‌در یقال تفرنقت اذن البعیر اذا شخصت
﴿الفستق﴾ قنفذ وزننده و ﴿الفستق﴾ جندب وزننده پسته معربیدرکه شام فسدیغی تعبیر اولنان میوه‌در فندیغك
قرنداشیدر جکره وفم معده‌یه وسانجویه وآغز رایحه‌سنه بغایت نافعدر * شارحك بیاننه کوره عندالبعض فسق
ماده‌سندن مأخوذدرکه عربیدر ﴿فستقان﴾ فانك وتانك ضمیله مرو قضاسنده برقریه آدیدر ﴿فستقه﴾ فانك وتانك
ضمیله بر محدّث لقبیدر ﴿الفسق﴾ فانك کسریله و ﴿الفسوق﴾ قعود وزننده خدای متعالك امرینی ترك ایلمکله
عصیان ایدوب طریق حقدن خروج ایلمك یاخود زنا وفجور ایلمك معناسنه‌در یقال فسق الرجل وفسق فسقا
وفسوقا من الباب الاول والثانی والخامس اذا ترك امر الله تعالی وعصی وخرج عن طریق الحقّ او فجر وقوله
تعالی ﴿انه لفسق﴾ ای خروج عن الحقّ وقوله تعالی ﴿ففسق عن امر ربّه﴾ ای خرج وطوغری یولدن صاپمق
معناسنه‌در یقال فسق الرجل اذا جار یعنی عن قصد السبیل وتازه خرما قبوغندن طشره پورتلیوب چیقمق
معناسنه‌درکه مأخذ معانی اولمق منقولدر یقال فسقت الرطبة عن قشرها اذا خرجت ﴿الفاسق﴾ طریق حقدن
خارج اولان آدمه دینور کرك اصلی وکرك عارضی اولسون بعضلر عندنده معنای مزبوردن مأخوذدر ولفظ
مزبور عربیّ خالص ایکن رجال جاهلیه‌نك منثور ومنظوم کلاملرنده قطعا وارد اولمامشدر سیوطی مزهرده
مطلب
دیدیکی فسق لفظنی عرب مجرّد خروج معناسنه استعمال ایدرلر ایدی بعده شارع طاعت الهیدن خروج فاحش
ایله خروج معناسنه نقل ایدوب بووجه اوزره خارج اولان کمسه‌یه فاسق اطلاق ایلدی پس معنای مزبور
اصطلاح شرعی اولور * مؤلفك مرادی معنای مزبورده استعمال عرب واقع اولمدی دیمك اولور یوخسه خروج

معناسنه بينلرنده متد اولدر نته فسق رطبه مثالی مرور ایلدی پس مزهرك تقريرينه كوره فسق رطبه مثالی
مجرّد تمثيل اولور لكن راغبك بيانه كوره مخصوص صدر ﴿الانفساق﴾ انفعال وزننده بودخی خرما قبوغندن طشره
چيقمق معناسنه در يقال انفسقت الرطبة عن قشرها اذا خرجت ﴿الفسق﴾ صرد وزننده و ﴿الفسيق﴾ سكيت
وزننده دائما فسق وفجور اوزره اولان آدمه دينور يقال رجل فسق وفسيق اى دائم الفسق ﴿الفويسقة﴾
مصغر بنيه سيله فاره يه اطلاق اولنور يوه سندن اضرار ناس قصديله خروج ايلديكيچون قال الشارح ومنه الحديث
﴿ اقتلوا الفويسقة ﴾ وفى النهاية انّه عليه السلام سمّى الفارة فويسقة پس اسم مزبور تسميهٔ نبوى اولور ﴿فساق﴾ قطام
وزننده و ﴿فسق﴾ زفر وزننده حرف ندا ايله استعمال اولنورلر اوّلكى مؤنثه وثانى مذكره مخصوص صدر ايكيسيده
معدوللردر يقال يافساق للمرأة اى يافاسقة ويقال للرجل يافسق اى ياايّها الفاسق ﴿التفسيق﴾ بر آدمى فسقه نسبت
ايلمك يعنى اول فاسقدر ديمكدركه تعديل مقابليدر يقال فسقه الحاكم ضدّعدّله ﴿الفاسقية﴾ بركونه صارق
صارنمغه دينور ﴿الفشق﴾ مشق وزننده قيرمق معناسنه در يقال فشق الشئ فشقا من الباب الاول اذا كسره
وفشق يمك يمكدن برنوعدركه دوكه رك وصاچه رك پك پك يمكدن عبارتدر يقال فشق الرجل فشقا وهو
ضرب من الاكل فى شدّة وبر آدمه دنيالق پك چوق توجّه ايلمكله دائما دنيا ايله اوغراشوب اوينامغه مشغول
اولمق معناسنه در يقال فشقوا الدنيا فشقا من الباب الثانى اذا كثرت عليهم فلعبوابها ﴿الفشق﴾ فتحتينله
نشاط وشطارت معناسنه در يقال فشق الرجل فشقا من الباب الرابع اذا نشط وبرنسنه يه نفس طاغيلوب
يعنى پاره پاره اولوب حرص ايلمك معناسنه دركه تحصيلنه شدّت حرصندن نشأت ايدر يقال فشق عليه اذا حرص
وانتشرت نفسه عليه وسكردوب قاچمق معناسنه در يقال فشق العبد اذا هرب وصغر وقيون قسمنك بوينوزلرى
ارالغى آچق وميدانلو اولمغه دينور وحيوانك اوكده اولان ممه لريله كيروده اولان ممه لرى ارالقلرى آچق اولمغه
دينور ﴿التفشق﴾ تفعل وزننده توشّح بالثوب معناسنه دركه ثوبى صاغ قولتغندن آلوب صول اموزينه القا ايلمكدن
عبارتدر احرام محرم كبى يقال تفشق الرجل اذا توشّح بثوبه ﴿فاشوق﴾ بخارى قضاسنده بر قريه در ﴿المفاشقة﴾
مفاعله وزننده ناكهانى بركمسه اوزره چيقه كلمك معناسنه در يقال فاشقه اذا باغته ﴿الفقّ﴾ فانك فتحى وقافك تشديديله
آچمق معناسنه در تقول فققته فقا من الباب الاول اذا فتحته ﴿الفقاق﴾ سحاب وزننده و ﴿الفقاقة﴾ سحابه وزننده
و ﴿الفقفاق﴾ و ﴿الفقفاقة﴾ فالرك فتحيله بيهوده كوى وپريشان سخن احمق وبيمغز آدمه دينور يقال رجل فقاق
وفقاقة وفقفاق وفقفاقة اى احمق هذرة وفقفاق ياوه وبيمعنى سوزه دينور يقال كلام فقفاق اى سقط
﴿الفقفقة﴾ زلزله وزننده پك فقير وخاكسار اولمق معناسنه در يقال فقفق الرجل اذا افتقر مدقعا وكوپك
قسمى خوفندن اورمك معناسنه در يقال فقفق الكلب اذا نبح فرقا وتكلمده پك درينلنوب تصنع ايلمك معناسنه در
يقال فقفق فى كلامه اذا تقعر وفقفقة الماء صويك صاپر صاپر قطره لرى دوكيلوب آقمسى صوتندن حكايه در
﴿الفقفوق﴾ زنبور وزننده عقل وذهن وشعور معناسنه در يقال مابه فقفوق اى عقل وذهن ﴿فقاقة﴾ سحابه
وزننده بر قوش آديدر جمعى فقاق در هاسز ﴿الفققة﴾ فتحاتله اوغوز وسبكمغز عورته دينور يقال امرأة فققة
اى الحمق ﴿الانفقاق﴾ انفعال وزننده برنسنه ياريلوب آيرلمق معناسنه در يقال انفقّ الشئ اذا انفرج ﴿الفلق﴾ خلق
وزننده يارمق معناسنه در يقال فلق الشئ فلقا من الباب الثانى اذا شقه وفلق ياريغه وچتلاغه دينور جمعى فلوق در
يقال فى رجله فلوق اى شقوق وكرج مقوله سنه اورلمش درينك تويى يولمق معناسنه در يقال فلق صوف الجلد
اذا نزعه نته كه مرق دخى بو معنايه در ﴿التفليق﴾ بودخى برنسنه يى يارمق معناسنه در يقال فلق الشئ بمعنى فلقه
﴿الانفلاق﴾ انفعال وزننده و ﴿التفلق﴾ تفعل وزننده يارلمق معناسنه در يقال فلقه فانفلق وتفلق اى شقه فانشق
وتفلق ناسى متعجب ايده جك مرتبه ده افراط ومبالغه ايله سكرتمك معناسنه در يقال تفلق الرجل اذا اجتهد فى العدو
حتى اعجب من شدّته ﴿الفالق﴾ فلقدن اسم فاعلدر ياريجى معناسنه وقوله تعالى ﴿ فالق الحبّ والنوى ﴾ اى خالقه
اوشاقّه باخراج الورق منه بوراده خلق معناسى دخى فطر كبى مجازدر وفالق بنو كلاب يوردنده بر موضعدر انده
بركوچك صوواردر وفالق چكنى يارمش خرما اغاجنه وصف اولور يقال نخل فالق اى منشقّ عن الطلع وايكى
تپه ياخود ايكى يوكسك ير ارالغنده اولان الچق اوتوراقلو دوز يره اطلاق اولنور فالقه دخى دينور ومنه يقال كان
ذلك بفالق كذا يريدون المكان المنحدر المطمئنّ بين الربوتين ﴿الفلقة﴾ تمره وزننده دوه نك قولاغى التنده اشبو
رسمه باصلمش تمغايه دينوركه اورته سندن برعمود شقّ ايلمش حلقه دن عبارتدر ﴿المفلوق﴾ قولاغى التنه فلقه
ديدكلرى تمغا باصلمش دوه يه دينور ﴿الفلتى﴾ فانك كسرى وفتحيله آغزك شقنه يعنى بركوشه سنه دينور تقول كلمنى

من فلق فيه اى من شقه يعنى بكا يارم آغز سويلدى و فلق آفت و داهيه يه اطلاق اولنور و يمامه ده برقريه آديدر
و تعجب اولنه جق امر عجيبه دينور يقال يأتى بالفلق اى بالامر العجب و يارى بولنمش اغاجك برنصفندن دوزلمش
پايه دينور و ايكى بولنان چبوغك هرشقنه فلق اطلاق اولنور ﴿الفلقة﴾ فانك كسريله بودخى داهيه معناسنه در
و برنسنه نك قرنتيسنه دينور يقال هذه فلقته اى كسرته و فلقة الجفنة آيرلمش چناغك نصفنه دينور يقال هذه
فلقة الجفنة اى نصفها ﴿الفليق﴾ امير وزننده بودخى آفت و داهيه يه دينور و امر عجيبه دينور و طائفده برقريه
آديدر وقولده برطمرك اسميدر على قول دوه نك بيوننك اوكنده مجراى حلقوم قتنده اولان دوزجه چقور يره دينور
﴿الفليقة﴾ سفينه وزننده و ﴿المفلقة﴾ محمده وزننده و ﴿الفلق﴾ سكرى وزننده بونلر ده داهيه يه دينور ﴿الفلق﴾ فتحتينله
صبح و بامداد معناسنه در ياخود عمود صبحدن منشق اولان يعنى عمود شكلنده ممتد اولان آيدينلقدن و ضيادن
عبارتدر ياخود فجر معناسنه دركه صباح يرى اغاروب آچيلمقدن عبارتدر و منه قوله تعالى ❊ قل اعوذ برب الفلق ❊
اى الصبح او ما انفلق من عموده او الفجر و بعضلر بونى مجموع مخلوق ايله تفسير ايلديلر و عندالبعض مراد جهنمدر
ياخود جهنمده برچاهك آديدر و فلق ايكى تپه بيننده واقع آلچق او تورا قلى دوز يره دينور جمعى فلقان كلور فانك ضميله
على قول ايكى قوملق تپه بيننده واقع دوز و آچق ميدانه دينور و طومرغه دينور كه زندانده مجرم اياغنه اوررلر يقال
مات اللص فى الفلق اى فى مقطرة السجان مكتب خواجه لرينك فلقه لرى بوندندر كه فلق مفرديدر و چناق ديبنده
قلان سود بقيه سنه دينور و منه يقال تحقيرا يا ابن شارب الفلق و هو ما بقى من اللبن فى اسفل القدح و اكشيوب كسلمش
سوده دينور و يمنده عثر ناحيه سنده برقريه آديدر ﴿المتفلق﴾ متفرق وزننده بودخى اكشيوب كسلمش سوده دينور
﴿الافلاق﴾ همزه نك كسريله برامر عجيب پيدا ايلمك معناسنه در يقال افلق الشاعر اذا اتى بالعجيب * شارحك بيانه
كوره شعرا قسمنده بو وصف غالب اولمشدر مضامين عجيبه و معانئ نادره و غريبه اختراع ايدن شاعر بليغه مفلق
اطلاق اولنور و افلاق آفت و داهيه احداث ايلمك معناسنه در هميشه اعلاق ماده سنه مرادفا استعمال ايدرلر
يقال اعلق و افلق فلان اذا جاء بعلق فلق كما سيذكر ﴿الافتلاق﴾ افتعال وزننده بودخى امر عجيب پيدا ايلمك معناسنه در
يقال افتلق الرجل اذا اتى بالعجيب و خلقى عجبه كتوره جك درجه سكرتمكده چباليوب مبالغه ايلمك معناسنه در
يقال افتلق فلان اذا اجتهد فى العدو حتى اعجب من شدته ﴿علق فلق﴾ زفروز نلرنده و خمسة عشر كبى مركب اوله رق
آفت و داهيه يه اطلاق اولنور يقال جاء بعلق فلق اى بالداهية ﴿الفليق﴾ قبيط وزننده يارمه شفتالو ديدكلرى
شفتالويه دينور كه چكردكندن ياريلوب آيريلور تقول اكلت فليقا اى خوخا يتفلق عن نواه ﴿المفلق﴾ معظم
وزننده چكردكندن آيريلوب قوريدلمش يارمه شفتالويه دينور كه ريچال مقوله سى يپارلر ﴿الفيلق﴾ صيقل
وزننده عسكره دينور جمعى فيالقدر يقال جاء بفيلق عظيم اى بجيش عظيم و عظيم الهيكل آدمه دينور
يقال رجل فيلق اى عظيم * مؤلف پيله معربى اولان فيلق لفظندن سكوت ايلدى كه ايپك قوردينه و آصقى تعبير
ايتدكلرى ايپك قوزه سنه دينور كتب فقهيه ده بيع فاسد مبحثنده مسطوردر ﴿التفيلق﴾ تدحرج وزننده بركمسه
سموز و يومرى تنومند اولمق معناسنه در يقال تفيلق الرجل اذا ضخم و سمن و تماشا ايدنلرى متعجب ايده جك رتبه
سكرتمكده جهد و مبالغه ايلمك معناسنه در يقال تفيلق الرجل اذا اجتهد فى العدو حتى اعجب من شدته ﴿المفلاق﴾
محراب وزننده ذاتنده آلچق و فرومايه اوله رق مفلس و مندبور كمسه يه دينور يقال رجل مفلاق اى دنئ رذل قليل
الشئ يعنى معدم ﴿فلق﴾ عنب وزننده نيسابور قضاسنده برقريه آديدر ﴿الفلاق﴾ غراب وزننده و ﴿الفلوق﴾
صبور وزننده پنيرلنمش سوده دينور كه مراد سود كسكى اوله جقدر صورتقه پنيرى كبى يقال لبن فلاق و فلوق
اى متجبن ﴿الفلاق﴾ كتاب وزننده سودك اكشيوب كسلمسنه دينور و فلاق فانك كسرى و ضميله يارلمش يمورطه
پارهسنه دينور ﴿الافلاق﴾ همزه نك فتحيله فلقك جمعيدر كه يارلمش يمورطه پارهسنه دينور يقال صار البيض فلاقا
و افلاقا اى متفلقا ﴿الفلاقة﴾ ثمامه وزننده برنسنه دن آيريلان پارهيه دينور يقال فلاقة آجر اى قطعة منه جمعى
فلاقدر هاسز ﴿الفلقاء﴾ حمراء وزننده ممه سنك دليكى واسع قيونه وصف اولور يقال شاة فلقاء الضرة اى واسعتها
﴿الفليقة﴾ سفينه وزننده آزجه صاچه دينور يقال فى رأسها فليقة اى قليلة من الشعر ﴿الفلقان﴾ عثمان وزننده آچق
و آشكاره يلان سوزه دينور يقال جاء بالفلقان اى الكذب الصراح ﴿الفنتق﴾ قنفذ وزننده يوللرده ياپلمش خانه
و كاربانسرايه دينور تقول نزلنا الفنتق اى خان السبيل ﴿الفندق﴾ قنفذ وزننده بندق كبى فندق تعبير اولنان يمشه دينور
و يوللرده اولان خانه و كاربانسرايه دينور فنتق كبى * شارح ديركه فنتق و فندق شول خاندركه يوللر اوزره يپارلر غرباء
و ابناء سبيل اجرتسز اكا قونرلر و مصيصه نام قصبه قربنده برموضع آديدر و برمحدث لقبيدر ﴿فندق الحسين﴾

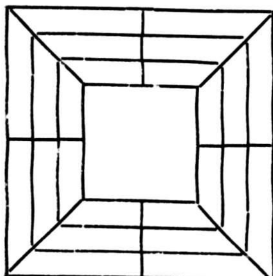
برموضعدر ﴿الفنيدق﴾ مصغر بنيه‌سيله حلب قضاسنده برموضع آديدر ﴿الفنداق﴾ فانك ضميله حساب دفترينه
دينور يقال احضر الفنداق اى صحيفة الحساب * شارح ديركه فنداق روزنامج ديدكلريدركه ارباب ديوان روزنامه
تعبيرايتدكارى دفتراوله‌جقدر ﴿الفنيق﴾ اميروزننده مدينه قربنده برموضعدر وشول پغوره دينوركه بغايت كريم
ونجيب اولمغله اصلا كنديسنه تحميل كبى حالتله رنج واذا اولنميوب واوزرينه ركوب اولنميه جمعى فنق‌در كتب
وزننده وجمع الجمعى افناق‌در ﴿الفنيقة﴾ سفينه وزننده غراره‌يه دينوركه ظرف معلومدر جمعى فنائق‌در ﴿الفنق﴾
ضمتينله و ﴿المفناق﴾ محراب وزننده وجودى تر ونازك ونازنده محبوبه‌يه دينور يقال جارية فنق ومفناق اى
منعمة وفنق سموز وتاولو كنج ناقه‌يه دينور يقال ناقة فنق اى فتية سمينة ﴿الافناق﴾ همزه‌نك كسريله فقر
ومحنتده ايكن ناز ونعيمه نائل اولمق معناسنه‌در يقال افنق الرجل اذا تنعم بعد بؤس ﴿التفنيق﴾ تفعيل وزننده
ناز ونعمتله پرورده ايلمك معناسنه‌در يقال فنق فلانا اذا نعمه ﴿التفنق﴾ تفعل وزننده ناز ونعيمله پرورده
اولمق معناسنه‌در يقال تفنق الغلام اذا تنعم ﴿المفانق﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله خوش ونازك وملايم ديرلكه دينور
يقال عيش مفانق اى ناعم ﴿فوق﴾ فانك فتحى وواوك سكونيله جهات ست اقسامندندر برنسنه‌نك اوستنه
دينوركه تحت مقابليدر اسم وظرف اولور وهرحالده مبنى‌در چون بركلمه‌يه مضاف اولسه معرب اولور
مؤلفك بصائرده بياننه كوره فوق كلمه‌سى مكانده وزمانده وجسمده وعدده ورتبه ومنزلتده استعمال اولنور
وبرقاچ نوع اوزره مستعمل اولور ازجمله علو معناسنه نحو قوله تعالى ﴿قل هو القادر على ان يبعث عليكم
عذابا من فوقكم ومن تحت ارجلكم﴾ الايه وصعود وحدور اعتباريله استعمال اولنور نحو قوله تعالى
﴿فان كنّ نساء فوق اثنتين﴾ الايه وكبر وصغر جهتلرنده استعمال اولنور نحو قوله تعالى ﴿انّ الله لا يستحيى ان يضرب
مثلا مابعوضة فما فوقها﴾ الايه اشار بما فوقها الى العنكبوت وكاهجه فضيلت دنيويّه واخرويّه اعتباريله اولور
وقهر وغلبه اعتباريله استعمال اولنور انتهى * وقوله تعالى ﴿مثلا مابعوضة فما فوقها﴾ اى فى الصغر وقيل فى الكبر
وفوق وفواق سحاب وزننده مصدر اولورلر شرف وفضيلتده سائره غالب وسربلند اولمق معناسنه يقال فاق فلان
اصحابه يفوق فوقا وفواقا اذا علاهم بالشرف واوقك كزينى قيرمق معناسنه‌در تقول فقت السهم فوقا اذا كسرت
فوقه واوقك كزى اكلمك يااوفانمق معناسنه‌در كماسيذكر ﴿الفواق﴾ غراب وزننده برآدمى انجقرق طوتمق
معناسنه‌در معده‌دن ريح متفوّق اولور يقال فاق الرجل فواقا من الباب الاول اذا شخصت الريح من صدره
وفواق وفؤوق قعود وزننده بدندن جان چيقمق اوزره اولمق على قول اولمك ياخود جان ويرمك معناسنه‌در يقال
فاق بنفسه فواقا وفؤوقا اذا كانت على الخروج اومات اوجادلها وناقه‌نك ممه‌سنده فيقه بريكمك معناسنه‌در يقال
فاقت الناقة اذا اجتمعت الفيقة فى ضرعها وفواق انجقرق علتنه دينور حالت نزعده بعض محتضره عارض
اولور وصدردن يعنى معده‌دن بى اختيار يوقرى چيقان ريحه دينوركه بودخى انجقرق اوله‌جقدر اوّلكى علتدر
ثانى عارضه‌در معده متأذّى اولديغى نسنه‌دن قاچنوب منقبض اولمسيله موذى‌يى دفع ايچون منبسط اولمسندن
مركب برحالتدر بعض اختلاف مهموز اولان فؤاق ماده‌سنده بيان اولندى يقال اخذه الفواق وهو الذى يأخذ
لمحتضر عند النزع والريح التى تشخص من الصدر * مترجم ديركه فواق استيلا ايلدكده ايكى پرمغيله بروننى طوتوب
صولغنى قبض ايليه شويله‌كه آخررمق كرته‌سنه واره باذنه تعالى مندفع اولور انتهى * وفواق ايكى صاغمك ارالغى
اولان وقته دينور مثلا ناقه‌يى برمقدار صاغدقدنصكره ترك ايدرلر ياوريسى برمقدارجه اموب اندنصكره ينه
صاغارلر ايشته بوايكى صاغمك مابيننه فواق ديرلر بونده سحاب وزننده دخى جائزدر وعندالبعض فواق ممه‌يى
صاغان كمسه‌نك صاغاركن النى آچوب يومديغنك مابينى اولان وقتدن عبارتدر جمعى افوقه كلور اشربه وزننده
وآفقه كلور قلبله وبوآادر قبيلندندركه مقلوبدر يقال ماقام عنده الّا فواق ناقة اى مابين الحلبتين من الوقت
اومابين فتح يد الحالب وقبضها على الضرع واندامى سلكى ومضطرب اولان اوزون آدمه دينور كماسيذكر
﴿الفائق﴾ هرنسنه‌نك كزيده واعلاسنه اطلاق اولنور يقال شئ فائق اى خيار وبيون ايله باشك بتشديكى يره
دينور يقال ضرب فائقة وهو موصل العنق والرأس ﴿الفوقة﴾ فتحاتله ادباء خطبايه اطلاق اولنوركه ادب وبلاغتده
سائردن سربلندلردر مفردى فائق‌در يقال هم فوقة اى ادباء خطباء ﴿الفاق﴾ طعامله طولو كاسه‌يه دينور * شارحك
بياننه كوره اصلى فوق ايدى فتحتينله وطبخ اولنمش زيتون ياغنه دينورو صحرايه دينور وبرارضك اسميدر وبنيه
واندامى سلكى ومضطرب اوزون آدمه دينور وبرصو قوشى آديدركه بيونى اوزون اولور وفاق مصدر اولور
فوق كبى بونكده اصلى فوق‌در فتحتينله كماسيذكر واوقك كزى اكيلمك على قول اوفانمق معناسنه‌در يقال فاق السهم

يفاق فاقا وفوقا اذا مال وانكسر و بوباب رابعدندر كما سيذكر ﴿الفوق﴾ فانك ضميله بو دخی اندامی مضطرب
سلكی اوزون آدمه دينور وفوق الذكر آلت تناسلك باشنه اطلاق اولنور اوق كزينه تشبيهله وفوق طريق اوّله
دينوركه مسلوك اولان طريقلردن طريق اوّل اولهجقدر يقال اخذ فوق الطريق وهو الطريق الاوّل و برسمته
بردن اوق سرپمكه اطلاق اولنور كوياكه بركزدن آتلمش اولور تقول رمينا فوقا ای رشقاوينه اوق كزی معناسندن
مأخوذ اولهرق برآدم بردوزهيه كيدوب بردخی كيرودونوب كلمسه ماارتدّعلی فوقهدير لرمضی ولم يرجع معناسنه
وفوق برقوش آديدر وفنون كلامدن برفنه اطلاق اولنور ومنه تقول للرجل اذا اخذ فی فنّ من الكلام خذفی فوق
احسن منه ای فی فنّ وعورتك فرجنه اطلاق اولنور ولسانك اوجنه علی قول اغزك ياريغنه وشكافنه دينور واوق
كزينه دينوركه اوقده كريش بندرهجك كرتكدر بعضلر عندنده فوقان تثنيه بنيهسيله زنمتان يعنی اول كرتكك ايكی
طرفنده اولان ديرسكلره دينوركه هربرينه فوق ديرلر جمعی فوق كلور صرد وزننده وافواق كلور وفقی كلوركه
فوق لفظندن مقلوبدر فانك ضمی والفك قصريله ﴿ذو الفوق﴾ مفروق ابو عبد المسيح نام كمسهنك قلجنك لقبيدر
وفوق سلفده روم شاهلرندن برينك اسميدركه دنانير فوقيه اكا منسوبدر ياخود صواب اولان قافين ايله اولمقدر
﴿الفوقة﴾ فانك ضمـيله بودخی اندامی مضطرب اوزون آدمه دينور واوق كزينه دينور ﴿الفيق﴾ فانك كسريله
بودخی خلقتی مضطرب سلكی اوزون كمسهيه دينور ﴿الفياق﴾ غراب وزننده فيق معناسنهدر ﴿الفاقة﴾ فقر واحتياج
معناسنهدركه آدمه استيلاء وقهر ايدر بودخی فوق مادهسندندر يقال اخذته الفاقة ای الفقر والحاجة ﴿الفوقاء﴾
حمراء وزننده شول بكرهيه دينوركه دمورينك هرديشنده ايكی فوق اوله يعنی اوق كزی كبی ايكی كرتك اوله يقال
محالة فوقاء اذا كان لكل سنّ منها فوقان وسيوری اوجلو ذكر باشنه اطلاق اولور يقال كمرة فوقاء ای المحدّدة
الطرف ﴿الافوق﴾ احمق وزننده كزی قيرلمش اوقه دينور يقال سهم افوق ای مكسور الفوق ﴿الفوق﴾ فتحتينله
اوقك كزی اكيلمك ياخود قيرلمق معناسـنهدر بعضلر ديديكه بونك فعلی باب رابعدندر يعنی فی الاصل فاق السهم
يفاق فاقا وفوقا صيغهسندندر خاف يخاف كبی بعده رفع التباس ايچون واوی تحريك اولنوب حذر محرجنه اخراج
اولندی زيرا بوفعل باب رابعدندر فيقال فاق السهم يفاق فاقا وفوقا بالتحريك اذا مال وانكسر كما ذكر ﴿الفيقة﴾ فانك
كسريله ايكی صاغم اراسنده ممهده مجتمع اولان سودك اسميدر جمعی فيق كلور هاسز وفيق كلور عنب وزننده
وفيقات كلور فانك كسر ومدّيله وافواق كلور وجمع الجمعی افاويق كلور وفيقة الضحی قبا قوشلغه اطلاق اولنور
تقول اتيته فيقة الضحی ای ارتفاعها وافاويق سحابده جمع اولان شول يغمورلره دينوركه ساعة بعد ساعة ياغار اوله
يقال سحت السماء افاويقها وهی مااجتمع فی السحاب من ماء فهو يمطر ساعة بعدساعة وافاويق الليل كيجهنك
اكثر وقتنه اطلاق اولنور تقول خرجنا بعد افاويق من الليل ای اكثره ﴿افيق﴾ امير وزننده يمنده برقريه آديدر
ودمشق ايله طبريّه بيننده بربلده آديدر آنده برعقبه واردركه اخبار ملاحمده ذكر ايدرلر عامّة همزهسز فيق ديرلر
حضرت عيسانك عقبهٔ مزبورهيهده نزوللری مرويدر ﴿الافاقة﴾ همزهنك كسريله اوق كزينی كريشه بندرمك
معناسـنهدر تقول افقت السـهم افاقة اذا وضعت فوقه فی الوتر وتقول اوفقته ايفاقا بالقلب واما افوقته فنادر
وافاقه ناقهنك ممهسنده ذكر اولنان فيقه بريكمك معناسنهدر يقال افاقت الناقة اذا اجتمعت الفيقة فی ضرعها
وخستهيه صحت ياخود خستهصحته دونمك يعنی صاغالمق معناسنهدر اجتماع فيقهدن مأخوذدر يقال افاق
المريض من مرضه اذا رجعت الصحة اليه اورجع الی الصحة وقحط وقلتدنصكره زمان اجوزلق بوللق اولمق
معناسنهدر يقال افاق الزمان اذا اخصب بعد جدب وراحت وآسايش معناسنه مستعملدر يقال ماله افاقة ای
راحة وايكی صاغم بيننده ديكلنوب آرام ايلمك معناسنهدر يقال افاق الحالب اذا اراح بين الحلبتين ﴿المفيق﴾
مجيب وزننده و ﴿المفيقة﴾ هايله ممهسـنده فيقه مجتمع اولمش ناقهيه دينور جمعی مفـاويقدر ومفيق مفالمق
معناسنهدركه مضامين عجيبه ابداع ايدن شاعره دينور يقال شاعر مفيق ای مفلق ﴿الاستفاقة﴾ بودخی خسته
صحت بولمق معناسنهدر يقال استفاق المريض من مرضه بمعنی افاق وناقهيی برمقدار فاصله ويرهرك ارالق
ارالق صاغمق معناسـنهدر يقال استفاق الناقة اذا حلبها فواقا فواقا ومنه تقول استفق الناقة ای لاتحلبها
قبل الوقت يعنی ناقهيی ممهسـنه سود مجتمع اولمزدن اقدم عجـله ايدوب صـاغمه وشرابدن فراغت ايدوب
هوشيار اولمق معناسـنه مستعملدر يقال مايستفيق من الشراب ای مايكفّ * مؤلفك مرادی شربی ترك ايلمكله
هميشه آيق اولمقدر صحاحده استفاق من سكره عنوانده اولمغله سرخوشلقدن آيلمق ديمك اولور وفی الاساس
هومدمن لايستفيق من الشراب واو يقودن كوز آچليوب هميشه اويور اولمق معناسـنه مستعملدر ومنه يقال

رجل مستفيق اى كثير النوم استفاقهٔ ناقه معناسندندر ﴿التفويق﴾ اوقه كز ياپمق معناسنه‌در يقال فوّق السهم
اذا جعل له فوقا و دوه كوشكنه ارالق ارالق سود ايچورمك معناسنه‌در يقال فوّق الراعى الفصيل اذا سقاه اللبن
فواقا فواقا ﴿المفوّق﴾ معظم وزننده آزجه آزجه اكل و شرب اولنان مأكول و مشروبه دينور ﴿التفوّق﴾ تفعل
وزننده بركسه اوزره يوكسكلنمك معناسنه‌در كرك حسّى و كرك معنوى اولسون يقال تفوّق على قومه اذا ترفّع
و دوه كوشكى سودى ارالق ارالق ايچمك معناسنه‌در يقال تفوّق الفصيل اذا شرب اللبن فواقا فواقا و ناقه‌يى
ارالق ارالق صاغمق معناسنه‌در يقال تفوّق الناقة اذا حلبها فواقا فواقا ﴿الانفياق﴾ انفعال وزننده دوه
زياده‌سيله آريقليوب هلاك اولمق معناسنه‌در يقال انفاق الجمل اذا هزل و هلك و اوقك كزى قيرلمق معناسنه‌در
يقال انفاق السهم اذا تكسر فوقه ﴿الافتياق﴾ افتعال وزننده فقير اولمق ياخود انجقرق استيلاسيله اولمك
معناسنه‌در يقال افتاق الرجل اذا افتقر او مات بكثرة الفواق ﴿الفهق﴾ نهق وزننده و فتحتينله جائزدر كركى كبى
طولمق معناسنه‌در يقال فهق الاناء فهقا من الباب الرابع اذا امتلاء و برآدمك فهقه‌سنه اورمق ياطوقنمق
معناسنه‌در يقال فهقه فهقا من الباب الثالث اذا اصاب فهقه ﴿الفهقة﴾ تمره وزننده بيونك آرقه كميكنه بتشديكى
يرك يانده اولان كميكه دينوركه اوكورغه كميكلرينك اوّلكسى اوله جقدر على قول بيونك ايچ يوزنده باشه بتشديكى
يرك يانده طماق اوزرندن كوچك دل اوزره حواله اولان كميكه دينور ﴿الفاهقة﴾ عقبنده قان روان اولان طعنه‌يه دينور
على قول فهقه اوزره باصيلان داغه و صف اولور كيه لفظنه وصف اولور تقول رأيت عليه فاهقة اى طعنة تفهق
بالدم اى تتصبب او هى كية على الفهقة ﴿الفيهق﴾ صيقل وزننده واسع نسنه‌يه دينور يقال حوض فيهق
اى واسع و سودى پك چوق ناقه‌يه دينور يقال ناقة فيهق اى صفىّ ﴿المفهاق﴾ محراب وزننده صويى فراوان
قيويه دينور يقال بئر مفهاق اى كثيرة الماء ﴿الافهاق﴾ همزه‌نك كسريله طولدرمق معناسنه‌در يقال افهق
الاناء اذا ملأه و دوه‌نك فهقه‌سى اوزره فاهقه ديدكلرى داغ باصمق معناسنه‌در يقال افهق البعير اذا كواه الفاهقه
و برنسنه فراوان اولمق معناسنه‌در يقال افهق البرق و غيره اذا اتّسع ﴿التفهق﴾ تفعل وزننده و ﴿الانفهاق﴾
انفعال وزننده بونلرده برنسنه فراوان اولمق معناسنه‌در يقال انفهق الشئ اذا اتسع ﴿التفيهق﴾ تفيعل وزننده
كلامده تعمق ايده‌رك دكرمن جقجقه‌سى كبى پك چوق سويلمك معناسنه‌در يقال تفيهق فى كلامه اذا تنطع و توسّع كأنّه
ملأ به فمه يعنى طولدرمق معناسنه اولان فهق لفظندن مأخوذدر ﴿الفيق﴾ فانك فتحيله طاوغك صوتندن
حكايه‌دركه مراد طوتلدقده چاغرمسندن حكايه اوله جقدر و فيق مصدر اولور جان ويرمك معناسنه يقال
فاق الرجل يفيق فيقا اذا جاد بنفسه لغة فى يفوق ﴿الفيق﴾ فانك كسريله دنيايى محيط اولان طاغك اسميدر
شارحك بيانه كوره قاف ايله قيق مصحفيدر و فيق پك اوزون آدمه دينور و بر موضع آديدر ﴿الافاقه﴾ همزه‌نك
كسريله شاعر مفلق اولمق معناسنه‌در يقال افاق الشاعر اذا افلق و بو ماده‌لر يائيه و واويه‌در تته‌كه ذكر اولندى
﴿افيق﴾ امير وزننده آنفا ذكر اولنان عقبه‌در

فصل القاف

﴿القربق﴾ جندب وزننده كربهٔ فارسى
معرّبيدركه بقال دكانه دينور و اما ابو الغفان العنبرىّ نام شاعرك اشبو * يا ابن رقيع هل لها من مغبق * ما شربت
بعد قليب القربق * بيتنده واقع قربقدن مراد بعينها بصره شهريدر پس قربق بصره‌نك دخى اسماسندندر
اولور ﴿القرطق﴾ جندب وزننده كرتهٔ فارسى معربيدركه كردكى و بو بلده‌ده خرقه تعبير ايتدكلرى لباسه دينور
﴿القرطقة﴾ دحرجه وزننده كردكى كيدرمك معناسنه‌در ﴿التقرطق﴾ تدحرج وزننده كردكى كيمك معناسنه‌در
تقول قرطقته فتقرطق اى البست القرطق اياه فتلبس ﴿القرق﴾ كتف و جبل وزنلرنده ال اياسى كبى دوز و همواره
مكانه و اوه‌يه دينور يقال مكان و قاع قرق و قرق اى مستو و قرق فتحتينله دوز اوه‌لرده ياخود ايراق بيابانلرده سيرايلمك
معناسنه‌در يقال قرق الرجل قرقا من الباب الرابع اذا سار فى القرق او فى المهامه ﴿القرق﴾ فرق وزننده طاوق سسنه دينور
﴿القرق﴾ قافك كسريله كترصويه و نسبه دينور يقال هو من قرق اى اصل ردئ و عادت و آيين معناسنه‌در يقال له
قرق حسن اى دأب و عادة و صغار ناسه دينور پس مفردى قرقه اولور يقال هو من قرق الناس اى من صغارهم

و سدّر ديدكلرى لعبه دينوركه تركيده طقورجن او يونى ديدكلريدر مربّع الشكل اوله‌رق يكرمى درت
جزكيلى خانه‌لر طرح ايدوب خرده طاشلر ايله اوينارلر صورتى بودر و سدّر سكر وزننده سه‌در معرّبيدركه
اوچ قپولى ديمكدر و فى النهاية و فى حديث ابى هريرة * انه ربّما رأهم يلعبون بالقرق فلا ينهاهم * ﴿القروق﴾
صبور وزننده عمان ايله هجر بيننده بر وادى آديدر ﴿قريق﴾ زبير وزننده موضع مزبور يانده بر موضع
اسميدر ﴿القققة﴾ فتحاتله غربان اهليه‌يه دينوركه اولرده بسلنان قرغه‌لردر و چوجق حدثنه دينور ققه دخى دينور

تشديد ايله و قافك كسريله ده زبانزده‌در وقفه فنا وكثررأی وفكر وتدبيره اطلاق اولنور يقال وقع فی قفة ای رأی
سوء وبعضلر ديديكه چوجق حدثنه ققه دينور بقه وزننده ياخود نقه كه ثقه وزننده‌در چوجق قسمی بر فنا ومردار
شيئه يقلشدقده زجر ايچون چاغردقلری صوتدن حكايه‌دركه ققه نقه ديو چاغررلر ياخود چوجق بر نسنه ايله
قورقدلدقده يعنی مخاطره شيئه صالمق داعيه‌سنده اولدقده تخويف ايچون چاغردقلری صوتدن حكايه‌در
(القلق) فتحتينله مضطرب وبيقرار اولمق معناسنه‌در يقال قلق الرجل قلقا من الباب الرابع اذا انزعج ای اضطرب
(القلقی) جمزی وزننده بر كونه قلاده اسميدر (القلق) كتف وزننده مضطرب وبيقرار آدمه دينوركه اسم فاعلدر
يقال رجل قلق ای مضطرب ومنه يقال امرأة قلق الوشاح ای مضطرب وشاحها بونكله عربلر چلمسز بونجه
خاتوندن كنايه ايدرلر (المقلاق) مفتاح وزننده مضطرب وبی آرام آدمه دينوركه مبالغه‌يی متضمندر يقال رجل
وامرأة مقلاق ای مضطرب (الاقلاق) همزه‌نك كسريله دابه‌نك ارقه‌سنده ادواتی پك طورميوب بری اوته
اوينار اولمق معناسنه‌در همزه صيرورت ايچوندر يقال اقلقت الناقة اذا قلق جهازها ای قتبها وآلتها (القوق)
قافك ضميله و(القاق) حال وزننده‌كه اصلی قوق ايدی فتحتينله و(القيق) قافك كسريله حدّی متجاوز اوزون
اولان كشی‌يه دينور يقال رجل قوق وقاق وقيق ای الفاحش الطول وقوق بر جنس بوينی اوزون صو قوشنه
دينور وعورتك فرجنه دينور وقياصرهٔ رومدن بر قيصرك آديدر دنانير قوقيه اكا منسوبدر * مؤلف بونی فائله‌ده
ذكر ايلمشدر * شارح ديركه اكا قوقا دخی ديرلر ايدی ظاهرا قوقا ديدكاری كسوت اورام اكا منسوبدر وقاق خفيف
وشلفه سبكمشرب احمق آدمه دينور يقال رجل قاق ای احمق طائش (القوقه) قافك ضميله صلعه معناسنه‌دركه
طازلغه دينور يقال برأسه قوقة ای صلعة (المقوّق) معظم وزننده باشنك اوكی پك طازو قاولق آدمه دينور يقال
رجل مقوّق ای عظيم القوقة (القوق) قافك فتحيله و(القوقأة) دحرجه وزننده طاوق قاق قاق ديو قاقه‌لمق
معناسنه‌در يقال قاقت الدجاجة تقوق قوقا وقوقأت قوقأة اذا صوّتت (قهقاء) صحراء وزننده بر قريه آديدر
(قهقوه) ترقوه وزننده مصرده بر ولايت آديدر (القيق) قافك فتحيله طاوق قسمنك چاغرمسندن حكايه‌در
خروسی چفتلشمكه چاغردقده (القيق) قافك كسريله شلفه ويل قوان احمق آدمه دينور قاق كبی يقال رجل
قيق ای احمق طائش ودنيايی محيط اولان طاغك اسميدر * مؤلف بونی فائله‌ده ذكر ايلدی (القياق) كتاب وغراب
وزنلرنده اوزون آدمه دينور (القيقة) قافك كسريله يمورطه قبوغنك ايچنده اولان انجه زاره دينور (القيقئ) زبرج
وزننده يمورطه ايچنك آقنه دينور * مؤلف بونی همزه بابنده دخی ذكر ايلدی (القيقان) جيران وزننده ايكی موضعدر
(القيقاءة) قافك كسريله ارض غليظه‌يه دينور جمعی قواقی وقياقی كلور قاف ثانيه‌لرك كسريله وقوق كلور عنب
وزننده * شارح ديركه اصلی قوقاءه‌در جمع اوّل اصلی اوزره‌در ثانی لفظی اوزره‌در ثالث مفردی قيقه اولمق توهمنه
مبنی‌در

فصل اللام

فصل اللام

(اللبق) كتف وزننده و(اللبيق) امير وزننده ايشی ياقشغی اوزره ايشلر اولان اوز
وچيره‌دست استاده دينور يقال رجل لبق ولبيق ای حاذق بما عمل واكننه كيديكی هر جامه براشق وياقشق اولان
آدمه دينوركه خلق بر معنادر هرنه كيرسه ياقشوب اندامنه جسبان اولور يقال رجل لبق ولبيق ای يليق به الثوب
معنای آتيدن وصفلردر (اللبقة) فرحه وزننده و(اللبيقه) ظريفه وزننده مؤنثلريدر علی قول نازوشيوه واداسی
كوزل ولباس كيوب قوشنمسی نازك براشقلو محبوبه‌يه دينور يقال امرأة لبقة ولبيقة ای يليق بها الثوب او الحسنة
الدلّ واللبسة (اللبق) فتحتينله و(اللباقة) كرامه وزننده هر ايشده اوزو چيره‌دست وحاذق اولمق معناسنه‌در
يقال لبق الرجل ولبق لبقا ولباقة من الباب الرابع والخامس اذا حذق وبعضلر عندنده لبق ظرافت معناسنه‌در
يقال لبق الرجل لبقا اذا ظرف ولبق ولباقة اندامه لباس براشوب ياقشمق معناسنه‌در يقال لبق به الثوب ولبق به
اذا لاق (اللبق) سبق وزننده بر نسنه‌يی يومشتمق معناسنه‌در يقال لبق الشیٔ لبقا من الباب الاول اذا لينه
(التلبيق) لبق معناسنه‌در يقال لبقه اذا لينه (الملق) معظم وزننده چرو يشله يومشدلمش تريده وصف اولور
يقال ثريد ملبق ای ملين بالدسم (اللثق) لامك وثای مثلثه‌نك فتحيله كون روزكارسز اولوب وچوق قيراغی
دوشمكله رطوبتلو اولمق معناسنه‌دركه وخامتی موجبدر تقول لثق يومنا لثقا من الباب الرابع اذا ركدت ريحه
وكثرنداه (الالثاق) همزه‌نك كسريله بر نسنه‌يی يشاردوب اصلاتمق معناسنه‌در يقال الثقه اذا بلّه ونداه
(الالتثاق) افتعال وزننده بر نسنه يشاردوب اصلاتمق معناسنه‌در يقال الثقه فالتثق ای بلّه فتبلل (اللثق) كتف
وزننده تويلری اصلاق قوشه وصف اولور يقال طائر لثق ای مبتل (التلثيق) بر نسنه‌يی افساد وتباه ايلمك
معناسنه مستعملدر يقال لثقه اذا افسده (اللحق) لامك فتحی وحانك سكونيله و(اللحاق) سحاب وزننده بر آدمك

آردندن يتشمك معناسـنه‌در يقال لحق به و لحقه لحقا و لحاقا من الباب الرابع اذا ادركه ﴿الالحاق﴾ همزه‌نك كسريله
لازم و متعدّى اولور آردندن يتشمك و يتشـدرمك معنـالرينه يقال الحقه اذا ادركه و الحق غيره اذا جعله مدركا
و فى القنوت ❁انّ عذابك بالكفار ملحق❁ اى لاحق پس بوراده لازمدر لكن بوراده احسن بلكه صواب اولان اسم
مفعول صيغه‌سيله اولمقدر ﴿اللحوق﴾ قعود وزننده آت قسمى اتندن دوشوب آريقلامق معناسـنه‌در يقال لحق
الفرس لحوقا من الباب الرابع اذا ضمر آت قسمنك ضمورى ايكى كونه اولور برى صاحبى عمليله و برى بنفسه اولور بوراده
لحوق ضمور معناسنه اولمق آتك درسى هزالدن كيكنه ياخود قرنى صرتنه لاحق ولاصق اولمق تصوّرينه مبنى‌در
﴿لاحق﴾ معاوية بن ابى سفيانك وغنىّ بن اعصرك و حازوق نام خارجينك و عيينة بن حارثك فرسلرى اسميدر
و لاحق الاصغر بنواسده مخصوص بر فرسك اسميدر ﴿ابو لاحق﴾ طوغان قوشنك كنيه‌سيدر ﴿اللويحق﴾ مصغر
بنيه‌سيله بر يرتجى قوش آديدركه ككلك شكار ايدر ﴿الملحاق﴾ مفتاح وزننده شول ناقه‌يه دينوركه بغايت رونده
اولمغله سـائرده‌لره يتشوب و اكا اصلا سـبق و تقدّمله فائق اولميه‌لر ﴿الملحق﴾ مكرم وزننده برقوم و قبيله‌دن
اولميوب صكره‌دن انلره التصاق ايدن آدمه اطلاق اولنور يقال هو ملحق اى دعىّ ملصق ﴿اللحاق﴾ كتاب وزننده
ياى غلافنه دينور ﴿الالحاق﴾ همزه‌نك فتحيله دره‌نك شول يرلرينه دينوركه آنلردن صو چكيلوب يرينه اكين زرع
اولنور اوله مفردى لحق‌در فتحتينله ﴿الاستلحاق﴾ الحاق ديدكلرى مواضع مذكوره‌يه اكين اكمك معناسنه‌در يقال
استلحق الرجل اذا زرع الالحاق و فلان بنم اوغلمدر ديو ادّعا ايلمك معناسنه‌در يقال استلحق فلانا اذا ادّعاه ﴿اللحق﴾
فتحتينله الحاق لفظنك مفرديدركه ذكر اولندى واوّلكى شيئه يتشن نسنه‌يه دينور واوّلكى ميوه‌نك عقبندن بردخى
ايريشن ميوه‌يه دينور يقال اثمر الشجر اللحق و هو الثمر الذى يلحق بعد الاوّل ﴿التلاحق﴾ تفاعل وزننده برى برينه يتشمك
معناسنه‌در يقال تلاحقت المطايا اذا لحق بعضهم بعضا ﴿اللخقوق﴾ خاى معجمه ايله عصفور وزننده جانور اينى كبى يرده
اولان ياريغه دينور ﴿اللاذقية﴾ ذال معجمهٔ مفتوحه ايله حلب اعمالندن بر بلده آديدر حالا مهمله ايله لادقيه ديدكلريدر
﴿لرقه﴾ لامك ضميله مغربده بر حصن آديدر ﴿اللزوق﴾ زاى معجمه ايله لصوق وزننده و مرادفيدركه ياپشمق معناسنه‌در يقال
لزق به لزوقا من الباب الرابع اذا لصق ﴿الالتزاق﴾ افتعال وزننده بودخى ياپشمق معناسنه‌در يقال التزق به بمعنى لزق به
﴿اللزاق﴾ كتاب وزننده كنديسـيله نسـنه ياپشديريلان شيئه دينور چريش و وطوتقال كبى يقال الزقه باللزاق
اى مايلزق به و جماع معناسـنه مستعملدر ﴿لزاق الذهب﴾ كتاب العرب وزننده اشق آسميدركه چادر اوشغى
ديدكلرى نباتدر و بر نوع دواى دارو آديدركه پراصه لوننده اولور ارمن بلادندن جلب ايدرلر و بشقه بر دارو آديدركه
بول صبياندن اتخاذ اولنور يعنى بلوغه قريب غلمانك بولنى باقر ظرف ايچره بورهٔ ارمنى ايله كونش قرشوسنده
غلظت پيدا ايدنجه نيجه مدّت سحق ايدرلر جراحات خبيثه‌يه پك نافعدر * مؤلف بونلرى تفريقله بشقه جه نسنه عدّ
ايلمشدر لكن مفرداتك بيانه كوره لزاق الذهب بورهٔ ارمنى نوعندن اولان تنكارك بر نوعى اوله جقدركه لحام الذهب
دخى ديرلر معدنى و مصنوعى اولور ادخالى التونك سريعا ذوبنه باعث اولور انتهى ﴿لزاق الحجر﴾ ياخود لزاق الرخام
بر دارودركه حجر مخصوصدن اتخاذ اولور بودارو صمغ البلاط ديدكلريدركه مرمر ياخود آخر حجر اوننه طوتقال
اضافه‌سيله شئ واحد اولنجه دقّ ايتدكلرى نسنه‌در تركيده طاش ياليمى ديرلر ﴿اللزوق﴾ صبور وزننده و ﴿اللازوق﴾
قاموس وزننده شول لاصقيه دينوركه ياره اوزره ياپشديريلور صغالمينجه آندن قوپمز يقال داوى الجراحة باللزوق
و اللازوق و هو دواء للجرح يلزمه حتى يبرأ ﴿اللزق﴾ لامك كسريله و ﴿اللزيق﴾ امير وزننده بر نسنه‌يه يتشك و ياپشق
اولان شيئه دينور و منه يقال هو لزقى و بلزقى و لزيقى اى بجنبى ﴿اللزّيق﴾ لامك ضمى و زاى مشدّده‌نك فتحيله خليطى
وزننده كلامده اولان رطوبته يعنى لطافت و ملايمته اطلاق اولنوركه سـامعك درونه چريش كبى صوانوب
ياپشور يقال فى كلامه لزيقى اى رطوبة ﴿اللزق﴾ فتحتينله لوى معناسنه‌دركه آق جكرك صوسزلقدن يانه ياپشمسندن
عبـارتدر يقال لزقت الرئة بالجنب لزقا من البـاب الرابع اذا لصقت به عطشا ﴿اللزيقاء﴾ قطيعـاء وزننده يغمور
عقبنده طاشلرك ديبلرندن يشروب چيقان خرده اوتلره دينور ﴿الملزّق﴾ معظم وزننده محكم و متين اولميان شيئه
اطلاق اولنور يقـال شئ ملزّق اى غير محكم ﴿اللسوق﴾ لصوق وزننده ياپشمق معناسـنه‌در يقال لسق به لسوقا
من الباب الرابع اذا لزق به ﴿الالتساق﴾ افتعال وزننده لسوق معناسنه‌در يقال التسق به بمعنى لسق ﴿الالساق﴾ همزه‌نك
كسريله ياپشدرمق معناسنه‌در تقول السقته اذا الزقته ﴿اللسق﴾ لامك كسريله و ﴿اللسيق﴾ امير وزننده بر نسنه‌يه
ياپشق اولان شيئه دينور و منه يقال هو لسقى و بلسقى و لسيقى اى بجنبى ﴿اللسق﴾ فتحتينله صوسزلقدن آق جكر
بوكوره ياپشمق معناسنه‌در لزق كبى يقال لسقت الرئة بالجنب لسقا من الباب الرابع اذا لصقت عطشا و يقال لسق

البعیر اذا التصقت رئته بجنبه عطشا بو ذکر اولنان ماده‌لرك مجموعنده زای و صاد ایله‌ده لغتدر ((الملسق)) معظم
وزننده برقومه صکره‌دن ملحق اولان کمسه‌یه دینور یقال هو ملسق بهم ای دعی ((الملصقة)) مکرمه وزننده
اتنه طلوطقناز خاتونه دینور ((الالصاق)) همزه‌نك کسریله یاپشدرمق معناسنه‌در یقال الصقه بمعنی الزقه
ودوه‌نك آرد سکیرینی یاخود بجاغنی سکیرلك معناسنه مستعملدر یقال الصق بعرقوب بعیره او بساقه اذا عقره
((اللعقة)) لامك فتحی و ضمیله یلامق معناسنه‌در یقال لعقه لعقة من الباب الرابع اذا لحسه و لعق الاصبع او لمکدن
کنایه‌در ارزاقی توکنمك ملابسه‌سنه مبنی‌در یقال لعق فلان اصبعه اذا مات و لعقه لامك فتحیله بناء مره اولور بر کره
یلامق معناسنه واسم اولور بر یلامتق نسنه‌یه دینور ومنه یقال فی الارض لعقة من ربیع ای قلیل من الرطب یعنی
ارض مذکوره‌دن حیوانلره بر یلامتق چایر وار در ((اللعقة)) غرفه وزننده بر قاشق طلوسی نسنه‌یه دینور یقال العقه
لعقة وهی اسم ما تأخذه فی الملعقة ((الملعقة)) مکنسه وزننده قاشیغه دینورکه یلایه‌جق آلتدر ((اللعوق)) صبور
وزننده قاشقله یلادقلری نسنه‌یه دینور معجون وکلبشکر کبی ((العوق)) جرول وزننده عقلی آزجه اولان سبکسر
آدمه دینورکه بر یلامتق عقلی اولور یقال رجل لعوق ای القلیل العقل ((اللعاق)) غراب وزننده یلانمش طعامدن
آغزده قلان بقیه‌یه دینور تقول مافی فیّ لعاق وهو مابقی فیه من طعام لعقه ((اللعوقه)) دحرجه وزننده بر ایشی
چابك طوتمق معناسنه‌در یقال لعوق فی عمله اذا اسرع ((اللعق)) کتف وزننده حریص کمسه‌یه دینور یقال رجل
وعق لعق ای حریص ((لعقة الدم)) فتحاتله قان یلایان کمسه‌لر دیمکدرکه مراد بنو عبد الدار و بنو مخزوم و بنو عدیّ
و بنو سهم و بنو جمح قبیله‌لریدر قبائل مزبوره عادت جاهلیه اوزره بری بریله اعتضاد و اتّحاد ایلك اوزره تعاهد
و تحالف ایلدکلرنده بر دوه ذبح ایدوب دمنی یلایوب علی قول اللرینی اول دمه باترمغله کویاکه عقد یمین و توثیق عهد
ایلدیلر ((الالتعاق)) افتعال وزننده بر آدمك لونی متغیر اولمق معناسنه‌در کویاکه لونی لعق اولنمشدر یقال التعق
لونه علی بناء المفعول اذا تغیر ((اللفق)) لامك فتحی و فانك سکونیله ثوبك بر پاره‌سنی بر پاره‌یه بناشدروب دیکمك
معناسنه‌در یقال لفق الثوب لفقا من الباب الثانی اذا ضمّ شقة الی اخری فخاطهما و طلب ایلدیکی نسنه‌یه
یتشمیوب خائب اولمق معناسنه‌در یقال لفق الامر اذا طلبه فلم یدرکه و طوغان قوشی صالیورلدیکی شکاری صید
ایتمیوب بوش دونمك معناسنه‌در یقال لفق الصقر اذا ارسل فلم یصطد ((اللفق)) لامك کسریله ایکی ایندن دیکلمش
جارك بر ایننه دینور یقال ملاءة ذات لفقین ای عرضین ((التلفاق)) تانك کسریله یاخود لفاق که کتاب وزننده‌در بری برینه
بناشدریلوب دیکیله‌جك ایکی ثوبه دینور * مؤلف ثوبان عنوانده رسم ایلمکله او یلجه ترجمه اولندی لکن مقتضا اول
ثوبلرك هر برینه اطلاق اولنمقدر حتی اساسده ماهذا بطباق لذا و لفاق عبارتیله مرسومدر ((التلفق)) تفعل
وزننده التحاق معناسنه‌در یقال تلفق به اذا لحقه ((التلافق)) تفاعل وزننده برقومك امور متفرّقه‌سی رابطه و التیام
بولمق معناسنه‌در یقال تلافق القوم اذا تلاءمت امورهم ((اللفق)) فتحتینله بر ایشه باشلیوب ایشلیوب کتمك معناسنه‌در
یقال لفق یعمل کذا لفقا من الباب الرابع اذا طفق و بر نسنه‌یه نائل اولوب اخذ ایلك معناسنه‌در یقال لفق الشی
اذا اصابه و اخذه ((الملفقة)) معظمه وزننده دوزمه قوشمه یالدزلمه اولان کلماته اطلاق اولنور یقال احادیث ملفقة
ای مزخرفة ((اللقّ)) شقّ وزننده یرده اولان یاریغه و چتلاغه دینور یقال بالارض لقّ ای صدع و لقّ مصدر
اولور ال ایله یاخود ال ایاسیله بر آدمك کوزینه اورمق معناسنه یقال لق عینه لقا من الباب الاول اذا ضربها بیده
او براحته ((اللقلق)) فدفد وزننده لسانه اطلاق اولنور یقال حرّك لقلقه ای لسانه و لکلك قوشنه دینور
یاخود بونده افصح اولان لقلاق اولمقدر جمعی لقالق کلور * شارحك بیانه کوره لقلق لقلاق مختصریدر
و لکلك معرّبیدرکه فارسیدر ((اللقلقة)) زلزله وزننده لکلك اوتمك معناسنه‌در یقال یلقلق اللقلق ای یصوت
و مطلقا اضطراب ایله اولان صوته یاخود شدّتلو صوته دینور یقال لهنّ لقلقة ای صوت فی اضطراب او شدّة
الصوت و یلان قسمی متصل دلنی چیقاروب چکه‌لرینی اویناتمق معناسنه‌در یقال الحیة تلقلق ای تحرك لحییها
دائما و تخرج لسانها و بر نسنه‌یی صرصوب ارغلامق معناسنه‌در یقال لقلق الشیء اذا حرّکه ((التلقلق)) تزلزل
وزننده بری اوته ارغلانمق معناسنه‌در یقال تلقلق الشیء اذا تقلقل ((الملقلق)) اسم مفعول بنیه‌سیله متصل
شمشك کبی حرکت ایدوب اوینار اولان یاوز کوزه دینور یقال طرف مقلق ای حدید لا یقرّ مکانه
((اللققة)) فتحاتله آغزلری طاره‌جق چقورلره دینور و اللریله ناسك کوزلرینه ضرب ایدن کمسه‌لره دینورکه جمع
اسم فاعلدر مفردی لاقّ در تشدید قافله ((اللمق)) لامك فتحیله یازی یازمق معناسنه‌در یقال لمقه لمقا من الباب
الاول اذا کتبه و یازی‌یی سیلوب محو ایلك معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال لمق بعد مالمق ای محا بعد ما کتب

وال آیه سیله خاصة کوزه اورمق معناسنه‌در یقال لمق عینه اذاضربها بکفه وباقق معناسنه‌در یقال لمق الیه
اذانظر ﴿اللمق﴾ فتحتینله یولك اورته سنه دینور یقال اخذ فی لمق الطریق ای لقمه ﴿اللمق﴾ ضمتینله لامقك
جمعیدرکه برکسه ایله اورشمغه یاخود اورمغه باشلدقده ابتدا آنك کوز ینك ایچنه اورمغه ابتدار ایدن آدمه دینور
تقول رأیته لامقا وهو المبتدئ بصفق الحدقة فی ضرابه وهم لمق ﴿اللماق﴾ سحاب وزننده مأکولات ومشروباتدن
جزؤی نسنه‌یه دینورکه بر دادیملق و بر یلامتق تعبیر اولنور یقال ماذاق لماقا ای شیئا ﴿التلمق﴾ تفعل وزننده
داتمق معناسنه‌در یقال ماتلمق بشئ ای ماتلمج ﴿اللوق﴾ سوق وزننده یومشتمق معناسنه‌در تقول لقته الوقه
لوقا اذا لینته وکوزه اورمق معناسنه‌در تقول لقت عینه اذاضربتها ودواتك مرکبنی اصلاح ایلك معناسنه‌در
تقول لقت الدواة اذا اصلحت مدادها وثابت و برقرار اولمق معناسنه‌در یقال هو لایلوق عندك ای لایقرّ ﴿اللوقة﴾
لامك فتحیله ساعت معناسنه‌در یقال ذهب فلان لوقة ای ساعة ﴿اللوقة﴾ لامك ضمیله قایمغه یاخود کره یاغنه
دینور علی قول قایمقله یاخود کره یاغیله تازه خرمادن یاخود صافی یاغله تازه خرمادن مرتّب طعامه دینور
واکا الوقه دخی دیرلر ملوله وزننده تقول اطعمنا لوقة والوقة ای زبدة اوهی بالرطب والسمن * مؤلف الوقه‌یی
الق باننده دخی ثبت ایلشیدی که الق ماده سندن ایدی ظاهرا بوراده مرادهمان تمثیلدر ﴿التلویق﴾ کره یاغیله
طعامی اصلاح ایلك معناسنه‌در یقال لوّق الطعام اذا اصلحه بالزبدة ﴿اللواق﴾ سحاب وزننده بر دادملق
نسنه‌یه دینور یقال ماذاق لواقا ای شیئا ﴿الاوق﴾ فتحتینله حمق و بلاهت معناسنه‌در ﴿الالوق﴾ احمق وزننده
ومرادفیدر یقال رجل الوق ای بین اللوق احمق ﴿اللهق﴾ کتف وفرح وزنلرنده شول آق دوه‌یه دینورکه رنکنده
نوعا اشقرلك اوله که چیل اولور مؤنثی لهقه‌در جمعی لهقات‌در ولهاق‌در لامك کسریله ولهق بیاض اوکوزه دینور
ومطلقا آق نسنه‌یه دینور و پك آق نسنه‌یه وصف اولور کماسیذکر مؤنثی لهقه‌در علی قول لهق پارلدیلی اولمیان
آق نسنه‌یه دینور ثور وثوب وشیبده وصف اولور یقال شئ لهق ولهق ای ابیض اوالهق بفتحتین الابیض لیس
بذی بریق ولهق فتحتینله مصدر اولور پك آق اولمق معناسنه یقال لهق الشئ لهقا من الباب الرابع اذا ابیضّ
شدیدا ﴿اللهاق﴾ سحاب وزننده بودخی آق اوکوزه ومطلقا آق نسنه‌یه دینور ﴿اللهاق﴾ کتاب وزننده بودخی
شدید البیاض نسنه‌یه دینور مؤنثی دخی لهاق‌در ﴿اللهق﴾ سحق وزننده بودخی برنسنه پك آق اولمق معناسنه‌در
یقال لهق الشئ لهقا من الباب الثالث اذا ابیضّ شدیدا ﴿التلهق﴾ تفعل وزننده لهق معناسنه‌در ﴿اللهوق﴾
جرول وزننده لافزن کسه‌یه دینورکه عهده سندن کلمیه‌جکی نسنه‌لر وعد ایدر یقال رجل لهوق ای مطرمذ فیّاش
﴿اللهوقة﴾ دحرجه وزننده برکسه عهده سنده اولمدیغی نسنه ایله حسن وزینت صاتمق معناسنه‌در یقال یلهوق
فلان اذا کان یتحسن بمالیس فیه و برایشی یاخود برسوزی وجه لایقی اوزره اهتمامله عمل وادا ایلیوب همان
کلیشی کوزل ایلك معناسنه‌در یقال لهوق فی العمل والکلام اذا لم یبالغ فیه ﴿التلهوق﴾ تدحرج وزننده لهوقه
معناسنه‌در یقال تلهوق فی العمل والکلام بمعنی لهوق ﴿الملهق﴾ معظم وزننده لونی آق اولان شیئه دینور یقال
شئ ملهق اللون ای ابیضه ﴿اللیقة﴾ و ﴿اللیق﴾ لاملرك فتحیله دواته لیقه قومق علی قول مرکبنی اصلاح ایلك
معناسنه‌در یقال لاق الدواة یلیقها لیقة ولیقا اذا جعل لها لیقة او اصلح مدادها ودواتده مرکب لیقه‌یه آلشمق
معناسنه‌در یقال لاقت الدواة اذا الصق المداد بصوفها وصغمق معناسنه‌در یقال لاق به اذالاذ و برآدمك
اندامنه لباس اویوب یاقشمق معناسنه‌در یقال لاق به الثوب اذالبق و برنسنه برشیئه مناسب وجسبان اولمق
معناسنه‌در یقال هذا الامر لایلیق بك ای لایعلق یعنی بوایش سکا یاپشمزکه یاقشمز دیمکدر * شارحك بیانه کوره
بوایکی معنای اخیرده مصدری لیاقه دخی کلور کتابه وزننده ﴿الالاقة﴾ همزه‌نك کسریله بودخی دواته
لیقه قومق یامرکبنی اصلاح ایلك معناسنه‌در یقال الاق الدواة بمعنی لاقها و یاپشدرمق معناسنه‌در یقال الاقه
بنفسه اذا الزقة ومنه یقال مایلیق درهما من جوده ای مایمسکه یعنی کمال جود وسخاسندن النده اقچه طوتمز
ذکر اولنان الصاق معناسندرکه کفنه درهمی الصاق ایتمز معناسنك لازمیدر ﴿اللیقة﴾ لامك کسریله دواته وضع
اولنان ابریشم مقوله‌سیدرکه لسانمزده دخی لیقه تعبیر اولنور دواته ومداده ملاصق اولدیغیچون اطلاق اولندی
ولیقه شول لزوجتلو چامور پارچه‌سنه دینورکه ال ایله دیواره اورلدقده یاپشور اوله ﴿اللیق﴾ لامك کسریله برسیاه
نسنه‌درکه سرمه‌یه قارشدررلر ﴿اللیق﴾ عنب وزننده یوفقه سحاب پاره‌لرینه دینور ﴿الالتیاق﴾ افتعال وزننده
برکسه برآدمله بری برینه یاپشوب جسم واحد اولمق درجه سنده خلوص اوزره قونشوب دوستلق ایلك معناسنه‌در
یقال التاق فلان بفلان اذا صافاه کانّه لزق به ولازم اولمق معناسنه‌در یقال التاق له اذا لزمه ومستغنی اولمق

معناسـنه‌در یقال التاق فلان اذا اسـتغنى (اللياق) سحاب وزننده ثبـات و پايدارى معناسـنه‌در يقال ليس
لفلان لياق اى ثبات فى الامر واوتلاغه دينور مرتع معناسنه (اللياق) كتاب وزننده آتش شعله سـنه دينور
تقول آنست لياقا اى شعلة نار نجز بعونه تعالى

فصل الميم

(المأق) ميمك فتحى وهمزه‌نك سكونيله كه
معق وزننده‌در و (المؤق) ميمك ضمى وهمزه‌نك سكونيله كه معق وزننده‌در و (المؤقى) معطى وزننده و (الماقى) قاضى
وزننده و (الماق) مال وزننده كه همزه الفه قلب اولنمشدر و (الموقى) همزه‌يى واوه قلبله موقع وزننده و (المأقى) ميمك
فتحى وهمزه‌نك سكونى وقافك كسريله مأوى الابل وزننده و (الموق) ميمك ضميله سوق وزننده و (الامق) همزهٔ
مضمومه ايله و (المقية) ميمك ضميله كوزك بروندن جانبنه دينور كه كوزدن ياش اقه‌جق يردر تركيده كوزك پيكارى
تعبير اولنور على قول كوزك مقدّمنه وعلى رأى مؤخرينه دينور * شارح ديركه مقدّم العين ديديكى ينه كوزك پيكارى
اوله جقدر ومؤخر العين قويريغى اوله جقدر بو صورتده حرف ترديد ايله او مقدّم العين عباره‌سى تكراردر ظاهرا
امام ليثك موق العين مؤخرها ومأقها مقدّمها تعبيرندن متحوّلدر انتهى * و بونلرك جمعى آماق كلور آبار كبى
وامآق كلور ابآر كبى ومواق كلور ميمك فتحيله ومآق كلور ميمك فتحى وهمزه‌نك مدّيله * شارحك بيانه كوره ايكى
اوّلكى موق ومأق وامق وموق وماق لفظلرينك جمعندر (المأقة) فتحاتله برحالتدركه انسانه بكاء حالنده عارض
اولور صدرندن انجقرق كبى قوپار ايچ چكمه وكوكس كچورمه تعبير اولنور يقال اصابته مأقة وهى شبه الفواق كانه
نفس ينقلع من الصدر عند البكاء والنشيج (المأق) فتحتينله اغلركن ايچ چكمك وكوكس كچورمك معناسـنه‌در
يقال مئق الصبىّ مأقا من الباب الرابع اذا اخذته المأقة * شارحك بيانه كوره اسم فاعل مئق دركتف وزننده ومنه
المثل * انت تئق وانا مئق فكيف نتفق * بوراده تئق تاء فوقيه ايله‌دركه محلنده ذكر اولندى يعنى سن سريع الغضب
و بن ضعيف القلب اولمق حسبيله امتزاجمز ممكن دكلدر (الامتئاق) افتعال وزننده مأق معناسنه‌در يقال امتاق الصبىّ
بمعنى مئق وغضب مشـتدّ اولمق معناسنه‌در يقال امتأق غضبه اذا اشتدّ (المؤق) ميمك ضمى وهمزه‌نك سكونيله
وهمزه‌نك تركيله ده لغتدر برارضك پك چقور اولان اطراف ونواحيسنه دينور جمعى امأق كلور ازمان وزننده (الامأق)
امهال وزننده مأقه‌يه يعنى ذكر اولنان كوكس كچورمه حالتنه داخل اولمق معناسنه‌دركه مراد اول حالته اوغرامقدر
يقال امأق الرجل اذا دخل فى المأقة ومنه الحديث ❊مالم تضمروا الامأق❊ اى الغيظ والبكاء مما يلزمكم من الصدقة
نهايه‌ده حذف همزه ايله اماق عنوانده كه كتاب وزننده‌در مرسوم وامأق مخففى اولمق اوزره مشروحدر (المحق)
سحق وزننده برنسنه‌يى محو وابطال ايلمك معناسنه‌دركه آندن اثر ونشان قومييوب بلورسز نابود ايلمكدن عبارتدر
يقال محق الشئ محقا من الباب الثالث اذا ابطله ومحاه و برنسـنه‌نك بركتنى كيدرمك معناسـنه مستعملدر يقال
محق الله الشئ اى ذهب ببركته و برنسـنه‌يى اسّى ياقوب كوينِدرمك معناسنه‌در يقال محق الحرّ الشئ اذا احرقه
(التمحيق) بودخى برنسـنه‌يى محو وابطال ايلمك معناسنه‌در يقال محقه بمعنى محقه وعادت جاهليه اوزره محيق
رسمنى اجرا ايلمك معناسنه‌در يقال محق الرجل اذا راعى المحيق كما سنذكر (التمحق) تفعل وزننده و (الامتحاق)
افتعال وزننده محو ومضمحل اولمق معناسنه‌در يقال محقه فتمحق وامتحق ويقال امّحق بتشديد الميم اصله امتحق
فقلبت التاء ميما وامتحاق برنسـنه‌يى اسّى چالمقله كوينمك معناسنه‌در يقال محقه الحرّ فامتحق (الامحاق) همزه‌نك
كسريله بودخى برنسـنه‌نك بركتنى كيدرمك معناسـنه‌در يقال امحق الله الشئ اى ذهب ببركته لكن بو لغت
ضعيفه‌در فصيحى ثلاثيدن اولمقدر ومحاق هلال كبى هلاك اولمق معناسـنه‌در يقال امحق المال اذا هلك كمحاق
الهلال (المحاق) ميمك حركات ثلاثيله آيك آخرينه على قول آيك آخرنده اولان اوچ كيجه‌يه دينور ياخود قمرك
نهان اولمسندن عبارتدركه صباح واخشام كورنمز اولور قمر كونشله برابرجه طلوع ايلمكله كونشك نور قمرى محق ومحو
ايلديكيچون اطلاق اولندى يقال جاءنى فى محاق القمر وهو آخر الشـهر او ثلاث ليال من آخره او هو ان يسـتتر
القمر فلا يرى غدوة ولا عشـية (المحيق) امير وزننده بوقه‌لنوب كسكينلنمش ناملويه دينور كمال رقتندن كويا كه
محق اولمش اولور يقال نصل محيق اى مرقق محدّد ومحيق افعال جاهليه‌دن برعمل اسميدركه يوم محاقده برصويك
صاحبى اولان كمسه صودن برجانبه طوغرى چكيلوب كتدكده برآخر كمسه كلوب اول صويه نزول وطوارينى
اسـقا ايدوب آخرماه آتى‌يه قدر انده اقامت ايدر بعده صاحبى كلوب اول صويه مستحق اولو بينلرنده اول
صويه محيق تعبير ايدرلر (الماحق) پك اسّى كونه اطلاق اولنور يقال يوم ماحق الحرّ اى شديده وماحق الصيف
ياز ايامنك شـدّت حرّندن عبارتدر يقال جاء فى ماحق الصيف اى شـدّة حرّه (المدق) محق وزننده طاش
قيرمق معناسنه‌در يقال مدق الصخرة مدقا من الباب الاوّل اذا كسرها (المذيق) ذال معجمه ايله امير وزننده

صوقاتلمش سوده دینور تقول سقانی مذیقا ای لبنا ممزوجا بالماء ﴿المذق﴾ میمك فتحیله سوده صو قاتمق معناسنه در
یقال مذق اللبن مذقا من الباب الاوّل اذامزجه بالماء ودوستلغی خلوص اوزره ایتمیوب منافقانه ایلمك معناسنه
مستعملدر یقال مذق الودّ اذا لم یخلصه ﴿الامتذاق﴾ افتعال وزننده و ﴿الامّذاق﴾ همزه‌نك ومیم مشدده‌نك
کسریله که بودخی افتعال وزننده‌در سود صوایله ممزوج اولمق معناسنه‌دریقال مذق اللبن فامتذق وامّذق ای اختلط
بالماء ﴿الممذوق﴾ صوقاتلمش سوده دینور یقال لبن ممذوق ومذیق ای ممزوج ﴿المذاق﴾ شدّاد وزننده و ﴿المماذق﴾
مناقق وزننده دوستلغی خلوص وصفوت اوزره اولمیان کمسه‌یه دینور احباب زمانه کبی یقال رجل مذّاق
ومماذق ای غیر مخلص ﴿المذرقة﴾ دحرجه وزننده آتمق معناسنه در یقال مذرق به اذا رمی به ﴿المرق﴾ فرق
وزننده عجله ایله دورتمك وسانجمق معناسنه‌در یقال مرقه بالرّمح مرقا من الباب الاول اذا طعنه به بالعجلة وتنجره‌ده
شوربایی یات صوینی چوق ایلمك معناسنه‌در یقال مرق الرجل اذا اکثر مرق القدر وسپی‌یه اورلمش درینك
توینی یولمق معناسنه در یقال مرق الجلد اذا نتف صوفه معطونا ومرق جواری واسافل مقوله‌سنك یعنی
موسقیدن بیخبر اشخاص رذله‌نك بسته وشرقی کبی طرب وتغنّی ایلمسنه دینور حالا بودیارلرده آیوجی ومیمونجی
چنکانه‌لرك ومحله بکجیلرینك وبلغورلو عربجیلرینك ترکیلری ومعنیلری کبی * شارحك بیاننه کوره بونده اسمدر فعلی
تمریق‌در تقول سمعت المرق وهو غناء الاماء والسفلة ودباغت ایچون سپی‌یه اورلمغله متعفّن اولمش دری‌یه دینور
یقال انتن من المرق ای الاهاب المنتن وتقول العرب فلان اصابه ذلك فی مرقك ای من جرّاك وفی جرمك یعنی
من اجلك بوراده فی من معناسنه اولمغله فلان کمسه‌یه فلان ایش سندن اوتوری وسنك جرمکدن ناشی اصابت ایلدی
دیمك اولور اهاب منتن معناسندن یاخود شارحك بیاننه کوره مرق خرما اغاجنه مخصوص برآفته دخی دینمکله
آندن مأخوذدر ﴿الامراق﴾ همزه‌نك کسریله بودخی تنجره‌ده چوربایی یاخود ات صوینی چوق ایلمك معناسنه در
یقال امرق القدر اذا اکثر المرق فیها وبرآدم عورت یرینی آچمق معناسنه‌در یقال امرق الرجل اذا ابدی عورته
ودباغت ایچون معالجه اولنان درینك توبی یولنه‌جق وقتی کلمك معناسنه‌در یقال امرق الجلد اذا حان له ان ینتف
﴿المرق﴾ میمك ضمیله تویلری قاوله‌مش قوردلره دینور امرق مفردیدر یقال ذئب امرق وذئاب مرق ای امعط
﴿المرق﴾ میمك کسریله سپی‌یه اورلمش درینك قوقمش توینه دینور یقال انتن من المرق ای الصوف المنتن ﴿مرق﴾
فتحتینله موصل قضاسنده برقریه آدیدر واکینه عارض اولور برآفته دینورکه سنبله‌دن حبّه‌لر قبل النضج صاپر
صاپردوکیلور یقال اصاب الزرع مرق ای آفة وشوربایه وات صوینه دینور مرقه آندن اخص‌درکه برمقدارجه‌سنه
دینور * مؤلف ومن الطعام معلوم عبارتیله رسم ایدوب شوربایه کذلك ات صوینه دیندیکی امهات سائره‌دن استنباط
اولندی وجه تسمیه نتف صوف معناسندن مأخوذدر ات صوبی اتدن مروق ایدوب شوربا دخی ات صویندن
اولدیغنه مبنی‌در بعده مطلق شوربایه دخی اطلاق اولندی بوفقیر عربستانده برادیبدن * اذا فاتك اللحم فاشرب
المرقة * کلامنی مثل اوله‌رق استماع وسؤال ایلدیکمده ات صوبی اولدیغنی افاده ایلمشدر واساسده وهو الماء الذی
یمرق من اللحم عنوانیله بیان اولنمشدر ومقدّمه‌ده شوربا ایله مفسردر پس مرق شوربایه وات صوینه‌ده اطلاق
اولنور ومرق مصدر اولور خرما اغاجنك یمشی پك فراوان اولمغله یمشی دوکمك معناسنه‌در یقال مرقت
النخلة مرقا من الباب الرابع اذا انفضت حملها بعد الکثرة ویمورطه ایکدین اولوب جلق کسمك معناسنه‌در یقال
مرقت البیضة اذا فسدت فصارت ماء ﴿المروق﴾ قعود وزننده اوق نشانك اوته جانبنه چکوب چیقمق معناسنه‌در
یقال مرق السهم من الرمیة مروقا من الباب الاول اذا خرج من الجانب الاخر ومروق سنبله‌نك قلچقلرینه دینور
مفردی مرق‌در میمك ضمیله ﴿المارقة﴾ خوارج طائفه‌سنه اطلاق اولنور دین محمدیدن مروق سهم کبی مروق
وخروج ایلدکلری ایچون قال الشارح وفی الحدیث * وذکر الخوارج یمرقون من الدین کما یمرق السهم من الرمیة *
وفی حدیث علیّ رضی الله عنه * امرت بقتال المارقین * یعنی الخوارج ﴿الانمراق﴾ انفعال وزننده بودخی
اوق نشاندن اوته چکمك معناسنه‌در ومنه المثل * روید الغزو ینمرق * بنوکنانه‌دن برخاتون بغایت دلیر اولمغله دائما
باشنه عسکر جمع ایدوب قبائل سائره‌یه چاپل ایدر ایدی مقدّما استرقاق ایلدیکی جوانلردن برینه علاقه واتصال
ایلمکله اندن حامل اولوب اول اثناده توابعی ینه برسمته آغاز ایلمك خصوصنی درمیان ایلدکلریله کلام مزبوری
ایراد ایلدی که شبخون خصوصنده برمدّت دخی امهال وتأخیر ایلیه‌سز تا که بطنمده اولان ولد طشره خروج
ایدنجه دیمکدر مثل مزبور عاقبت احواله انتظار وتوقّف موقعنده ضرب اولنور ﴿المرّیق﴾ قبیط وزننده عصفر
اسمیدرکه اصپور دیدکلری نباتدر ﴿المتمرّق﴾ اسم مفعول بنیه‌سیله مریق ایله یاخود زعفرانله بویانمش نسنه‌یه دینور

يقال ثوب متمرّق اى مصبوغ بالمرّيق او بالزعفران ﴿المتمرّق﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله سمورمكه يوز طوتمش آته دينور
يقال فرس متمرّق اذا اخذ فى السمن ﴿المراقة﴾ ثمامه وزنده دريدن يولنان يوكه دينوركه يولنتى تعبير اولنور ياخود
دوه ايچون يولنان برمقدارجه اوت يولنتيسنه دينور ﴿الامتراق﴾ افتعال وزنده برنسـنه سرعتله خروج ايلك
معناسـنه در يقال امترق الشئ اذا خرج سريعا ﴿بئرمرق﴾ فرق وزنده وفرح وزنده مدينه‌ده برقيو آديدر
﴿الممرّق﴾ محدّث وزنده سـودك يوزنده يلدز يلدز چكركه كوزى كبى جابجا پارلدايان دانه دانه اوزينه دينور
﴿الامراق﴾ همزه‌نك فتحيله بودخى سـنبله قلچقلرينه دينور مفردى مرق‌در ميمك ضميله ﴿مرقيه﴾ فتحاتله شامده
برحصن آديدر ﴿المزق﴾ ميمك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيله و﴿المزقة﴾ هايله يرتمق معناسنه‌در يقال مزق الثوب
مزقا ومزقة من الباب الثانى اذا خرقه وقوش چقرمق معناسنه‌در يقال مزق الطائر مزقا من الباب الاول والثانى اذا
رمى بذرقه وبركسه‌نك عرض وناموسنه طوقنمق معناسنه مستعملدر يقال مزق عرض اخيه اذا طعن فيه ﴿التمزيق﴾
بودخى بونسنه‌يى يرتمق معناسنه‌دركه مراد پاره لمقدر ﴿التمزّق﴾ تفعل وزنده يرتلمق معناسنه‌در يقال مزّقه فتمزّق
﴿الممزّق﴾ معظم ياخود محدّث وزنده شأس بن نهار نام شاعرك لقبيدر زادهٔ طبعى اولان اشبو * فان كنت مأكولا
فكن خيرآكل والافادركنى ولمّا امزق * بيتى باعث تلقيب اولمشدر وممزّق محدّث وزنده بشقه برشاعر حضرمىّ‌در
وممزّق كه معظم وزنده‌در تمزيق كبى مصدردر اشار المؤلف به الى قوله تعالى ﴿ومزّقناهم كلّ ممزّق﴾ الايه ﴿المزق﴾
عنب وزنده يرتلان شيئك پاره‌لرينه دينور مفردى مزقه‌در فرقه وزنده يقال مزق ثوبه فصار مزقا اى قطعا ﴿المزاق﴾
كتاب وزنده زياده‌سيله رونده وچابك ناقه‌يه دينوركه فرط سرعتندن يرتلق درجه‌سـنه واره يقال ناقة مزاق
اى سريعة جدّا ﴿مزيقياء﴾ مصغر بنيه‌سيله ملوك يمندن عمرو بن عامرك لقبيدر هركون ايكى فاخر جامه كيوب بغايت
متكبر وخودبين اولمغله بردخى كيمكدن وآخر كسه‌نك دخى كيمسندن عاروتابى ايلكله اخشام اولنجق ايكيسنى دخى
يرتوب پاره پاره ايدر ايدى اكا بناء مزيقياء ايله ملقب اولدى ﴿المزقة﴾ غرفه وزنده بركوچك قوش آديدر ﴿المزقة﴾
ميمك كسريله مطلقا يرتق پاره‌سنه دينور جمعى مزق‌در عنب وزنده‌كه ذكر اولندى ﴿الممازقة﴾ مفاعله وزنده
سكرتمكده بريله يارشوب مسـابقه ايلك معناسنه‌در يقال مازقه اذا سـابقه فى العدو ﴿المستق﴾ قنفذ وزنده ستق
ماده‌سـنده بيان اولندى ﴿المشق﴾ رشق وزنده مزراق دورتمكده واورمقده على قول خاصة قامچيله اورمقده
وطعام يمكده سرعت ايلك معناسنه‌در يقال مشق الطعن والضرب او بالسوط والاكل مشقا من الباب الاوّل اذا
اسرع اساسده ومقدمه‌ده بونلره كتابتى دخى الحاق ايلمشدر نته‌كه مشهور ومتداولدر * لكن مؤلف تفريق ايلمشدر
ومشق فى الكتابة حروفلرى اوزاتمقدن يعنى خط جلى كبى اوزون اوزون كشيده‌لو يازمقدن عبارتدر يقال مشق
فى الكتابة اذا مدّ حروفها ومشق بردرلو جماع ايلك معناسنه‌دركه مراد سرعتلو جماع ايلكدر وطرامق معناسنه‌در
يقال مشق شعره اذا مشطه وبرنسنه‌يى سونوب اوزامق ايچون چكمك معناسـنه‌در ياش درى چكمسى كبى يقال
مشق الشئ اذا جذبه ليمتدّ واثواب يرتمق معناسنه‌در يقال مشق الثوب اذا مزقه وضعيف ضعيف طعام يمك معناسنه
اولمغله كوياكه ضدّ اولور زيرا سرعت اكل معناسـنه‌ده كلور نته‌كه ذكر اولندى وسـودى آزچه صاغمق
معناسنه‌در يقال مشق الناقة اذا حلبها قليلا وخاصة كريشى يومشمق ايچون چكوب سوندرمك معناسنه‌در يقال
مشق الوتر اذا مدّه ليلين وبرنسـنه اينجه اوزون اولمق معناسـنه‌در يقال مشقت الجارية على بناء المجهول ويقال
فى قدّها مشق وقدّ ممشوق اى طويل مع رقّة وطوار چايرك ايو وخوش اولنلرينى اوتلامق معناسنه‌در يقال مشقت
الابل الكلأ اذا اكلت اطايبه وبر آدم طعامدن برمقدارجه‌سنى ييوب چوغنى قابده قومق معناسنه‌در يقال مشق
الطعام اذا ابقى منه اكثرمما اكل وجديد لباس بجاغه سورتمكله ياقوب آجتمق معناسنه‌در يقال مشق الثوب الجديد
الساق اذا حرقها بالاصابة ﴿المشقة﴾ تمره وزنده طوارك اياغنه باغلنان باغك اثرينه دينوركه يراتمش اولوروآت
وقاتر مقوله‌سى طوارك اياقلرى ميدانلو آيشق اولمغه دينور يقال فى قوائم الفرس مشقة اى تفحج وتشنج ﴿المشاقة﴾
ثمامه وزنده صاچ وصقال وكتان طرانوركن دوكيلان طرانتى‌يه دينور ياخود هوايه كيدن ياطراقدن قورتلانه
دينور ايكيسى برنسنه اوله جقدر كتان طرانتيسنه اوستبو تعبير اولنور ﴿الامتشاق﴾ افتعال وزنده برنسنه‌يى سهولتله
قاپمق معناسنه‌در يقال امتشقه اذا اختلسه وبرنسنه‌يى كسوب يابولوب برپاره‌سنى آلمق معناسنه‌در يقال امتشقه اذا
اقتطعه وممه‌ده اولان سودك جمله‌سنى صاغمق معناسنه‌در يقال امتشق مافى الضرع اذا استوفاه حلبا ﴿المشق﴾ ميمك
كسريله كوده‌سى چلمسز آدمه دينور كاسيذ كرو ميمك كسرى وفتحيله آشى بويه‌سنه دينور يقال صبغه بالمشق اى بالمغرة
﴿المشيق﴾ اميروزنده بودخى آزاتلو چلمسز آدمه دينور كاسيذ كرو كيلمش لباسه دينور يقال ثوب مشيق اى لبيس

(واريقلنمش)

وآریقلنمش یراق آته دینور یقال فرس مشیق ای ضامر (الممشوق) بودخی چلمسز آدمه دینور یقال رجل مشق ومشیق
وممشوق ای خفیف اللحم ویراغنی بولمش آته دینور یقال فرس ممشوق ای ضامر وانجه‌رك اوزون چبوغه دینور
یقال قضیب ممشوق ای طویل دقیق (المشقة) میمك ضمیله امتشاقدن اسمدرکه یکی لباسك بجاغی سورتوب
یاقسنه واویلقلرك بری برینه سورتوب اجشمسنه دینور یقال فی ساقه اوقوائمه مشقة ای حرقة من الثوب الجدید
(الامشق) جابجا چتلامش دری‌یه دینور یقال جلد امشق ای متشقق ویوررکن اویلقلری بری برینه سورینان آدمه
دینور جمعی مشق در میمك ضمیله (المشق) فتحتینله برآدمك اویلقلری بری برینه سورنور اولمق معناسنه در یقال
مشق الرجل مشقا من الباب الرابع اذا اصابت احدی ربلتیه الی الاخری (المشقاء) امشق لفظندن مؤنثدر یوررکن
اویلقلری بری برینه سورینان عورته دینور (التمشق) تفعل وزننده کیجه‌نك چوغی کتمك معناسنه در یقال تمشق
اللیل اذا ولی وتمشق جلباب اللیل شفق سوکوب فجر آیدنلغی عیان اولمقدن کنایه‌در بونلر اینجلمك معناسندن
مأخوذلردر یقال تمشق جلباب اللیل اذا ظهر تباشیر الصبح واغاجك دالی وچبوغی صویلوب قبوغندن قاولمق معناسنه در
یقال تمشق الغصن اذا تقشر وتحسر ولباس پاره‌لنمك معناسنه در یقال تمشق الثوب اذا تمزق (الممشوقه) قامتی تازه
فدان کبی نازك وموزون ودلکش اولان محبوبه‌یه دینور یقال جاریة ممشوقة ای حسنة القوام (التماشق) تفاعل وزننده
برنسنه‌یی چکشمك معناسنه در یقال تماشقوا اللحم اذا تجاذبوه (المماشقة) مفاعله وزننده بودخی چکشمك معناسنه در
یقال ماشقه الشیء اذا جاذبه وسوکشمك معناسنه در یقال ماشقه اذا سابّه وحیقرشمق معناسنه در یقال ماشقه
اذا صاخبه (المشقة) میمك کسریله بودخی مشاقه معناسنه درکه کتان اوستبوسنه دینور واسکی ثوبه دینور یقال جاء
وعلیه مشقة ای ثوب خلق علی قول پموق پارچه‌سنه دینور جمعی مشق کلور عنب وزننده (الامشاق) همزه‌نك
کسریله قامچی ایله اورمق معناسنه در یقال امشقه اذا ضربه بالسوط (المطق) فتحتینله خرما اغاجنه مخصوص
برعلت آدیدرکه اصلا میوه طوتمز اولور (المطقة) تمره وزننده طتلولغه دینور یقال مابه مطقة ای حلاوة (التمطق)
تفعل وزننده برنسنه‌نك طعمنی بیلمك ایچون طاتمق معناسنه در یقال تمطقه اذا تذوّقه ولذیذ طعام یرکن پك
خوشلندیغندن دلنی طماغه اوروب اوتدرمك معناسنه در یقال ذاقه او اکله فتمطق اذا صوّت بلسانه یضمه بالغار
الاعلی (المعق) میمك فتحیله برنسنه‌یی شدّتله ایچمك معناسنه در یقال معق الماء معقا من الباب الثالث اذا شربه
شدیدا ومعق اوتسز قیریره دینور یقال نزلوا فی معق ای ارض بلانبات ومعق میمك فتحی وضمیله ایراقلق بعد
معناسنه در یقال بینهما معق ای بعد ومعده فاسد اولمق معناسنه در یقال معق الرجل فهو ممعوق علی بناء المجهول
اذا فسدت معدته وسیل صویی اوغرادیغی یری یاروب طپراغنی صیروب کوتورمك معناسنه در یقال معق السیل
الارض اذا جرفها وبدخویلغه دینور یقال به معق ای سوء خلق (المعیق) امیر وزننده درین شیئه دینور
یقال نهر معیق ای عمیق ویقال بئر معیقة ای عمیقة (المعاقة) کرامه وزننده درین اولمق معناسنه در یقال
معقت البئر معاقة من الباب الخامس اذا عمقت (الامعاق) همزه‌نك کسریله درین ایلمك معناسنه در تقول امعقت
البئر اذا اعمقتها (التمعق) تفعل وزننده درینلنمك معناسنه در یقال تمعق الشیء اذا تعمق وبدخوی اولمق
معناسنه در یقال تمعق الرجل اذا ساء خلقه (الامعاق) همزه‌نك فتحیله اعماق معناسنه درکه بعید اولان بیابان
اطراف ونواحیسنه دینور جمع الجمعی اماعق واماعیق کلور (تمعق) تنصر وزننده برطاغك آدیدر (المقّ) شقّ
وزننده آشیلق ایچون خرما چچکنی یارمق معناسنه در یقال مقّ الطلعة مقّا من الباب الاول اذا شقها للابار
(الامتقاق) افتعال وزننده یاوری ممه‌ده اولان سودك جمله‌سنی اممك معناسنه در یقال امتقّ الفصیل ما فی الضرع
اذا شربه کله (التمقق) تفعل وزننده مشروبی تدریجی آزجه آزجه ایچمك معناسنه در یقال تمققه اذا شربه
شیئا فشیئا وبرنسنه‌دن متأثّر اولمق معناسنه مستعملدر یقال اصابه جرح فما تمققه ای لم یضرّه (المقق) فتحتینله
اوزونلغه دینور (الامقّ) پك اوزونه دینور یقال فرس امقّ ای بین المقق طویل (المقامق) اسم فاعل بنیه‌سیله
اقصای حلقومدن تکلم ایدن آدمه دینور یقال رجل مقامق اذا کان یتکلم باقصی حلقه (المقّاء) سقّاء وزننده
اتسز چلمسز اویلغه وصف اولور یقال فخذ مقّاء ای عاریة عن اللحم وایراق یره دینور یقال ارض مقاء ای بعیدة
(المققة) فتحاتله هنوز سود امن اوغلاقلره دینور وجاهل ونادان اشخاصه دینور (التمقیق) تفعیل وزننده
برکسه نفقهٔ عیالی خصوصنی تضییق ایلمك معناسنه در یقال مقق علی عیاله اذا ضیق علیهم وقوش یاوریسنی
آغزیله یملك معناسنه در یقال مقق الطائر فرخه اذا غرّه (المقمقة) زلزله وزننده برنسنه یومشیوب سهولتلنمك
معناسنه در یقال مقمق الشیء اذا لان وسلس وسرد نسنه‌یی منقاد ایلمك معناسنه در یقال مقمق الشیء اذا

خيسه وذلله وياورى اناسنك ممه‌سنى شدّتله چكوب اممك معناسنه‌در يقال مقمق امّه اذا مصّ ضرعها شديدا (موقق) موهب وزنده اجأ نام جبلده برقريه آديدر (الملق) خلق وزنده محو ايلك معناسنه‌در يقال ملق الشئ ملقا من الباب الاوّل اذا محاه وجماع ايلك معناسنه‌در يقال ملق جاريته اذا جامعها و يايقه‌مق معناسنه‌در يقال ملق الثوب اذا غسله وياورى سود اممك معناسنه‌در يقال ملق امّه اذا رضعها واورمق معناسنه‌در يقال ملقه بالعصا اذا ضربه بها و پك پك يورېمك معناسنه‌در يقال ملق فلان اذا سار شديدا (التملق) تفعل وزنده و (التملاق) كسرتيله ولامك تشديديله بر آدمه تلطفله عرض واظهار محبت ايلك معناسنه‌دركه يلتاقلنمق تعبير اولنور يقال تملقه وتملق له تملقا وتملاقا اذا تودّد اليه وتلطف له (الملق) فتحتينله لطف ومحبّت معناسنه‌در يقال فيه ملق اى ودّ ولطف وضميرنده اولميان نسنه‌يى لسانيله اعطا ايلك معناسنه‌در يقال ملقه وملق له ملقا من الباب الرابع اذا اعطاه بلسانه ما ليس فى قلبه وملق دوز وهموار يره دينور تقول سرنا فى الملق اى الارض المستوية ويوكرك آتك بغايت سريع وراحتلو والطف سكرتمسنه دينور يقال لهذا الفرس ملق وهو الطف الحضر واسرعه وبول خاتم پرمقده برى اوته اوينامق معناسنه‌در يقال ملق الخاتم اذا خرج (الملق) كتف وزنده پك سرعت ولطافتله سكردن يوكرك آته دينور يقال فرس ملق اذا كان به ملق مؤنثى ملقه‌در وضعيف وزبون آدمه دينور يقال رجل ملق اى ضعيف ولطافت واستقامتله سكرتمسنه اعتماد اولنميان يعنى چالق سكردر اولان آته دينور يقال فرس ملق اى لا يوثق بجريه (المالق) هاجر وزنده اكينجيلرك ترلانك طپراغنى دوزلتدكلرى نسنه‌يه دينوركه سوركو تعبير اولنور وديوارجيلرك صيوه صيوادقلرى وصيوه دوزلتدكلرى نسنه‌يه دينوركه تركيده فارسى تعبيرايله ماله دينور * شارحك بيانته كوره مالج كبى مالق دخى ماله معرّبيدر (المملق) منبر وزنده بودخى مالق معناسنه‌در پس بو محو معناسندن اولور (التمليق) ترلانك طپراغنى ذكر اولنان ماله ايله دوزلتمك وديوارك صيواسنى كذلك ماله ايله صيوايوب دوزلتمك معناسنه‌در يقال ملق الارض والجدار اذا ملسوهما بالمالق (مالقه) لامك فتحيله اندلس ديارنده بربلده آديدر (الميلق) حيدر وزنده جست وچابك انسان وحيوانه دينور يقال رجل وفرس ميلق اى سريع وبر رجل اسميدر (الانملاق) انفعال وزنده برنسنه مهره تخته‌سى كبى دوز وهموار اولمق معناسنه‌در يقال انملق الشئ اذا املس وبرنسنه صابون كبى الدن قايوب سيوشمك معناسنه‌در يقال انملق منى اى افلت (الامّلاق) همزه‌نك وميم مشدّده‌نك كسريله كه فى الاصل افتعال وزنده‌در انملاق ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال امّلق الشئ اذا املس (الملقة) فتحاتله يالچين دوزقيايه دينور يقال قام على الملقة اى الصفاة الملساء (ملاق) غراب وزنده برنهرك اسميدر (ملقونيه) يانك تخفيفيله حلزونيه وزنده قونيه قربنده بربلده آديدر (المملوق) ملقدن اسم مفعولدر يايقانمش واملش معنالرينه‌در بومناسبتلر ايله يكيجه قصراغه چكيلش آيغره مملوق الذكر اطلاق ايدرلر يقال فرس مملوق الذكر اى حديث العهد بالنزاء (الاملاق) همزه‌نك كسريله فقير اولمق معناسنه‌در ملاست معناسندندر ياخود محو معناسندندر يقال املق الرجل اذا افتقر وقصراق قولون دوشورمك معناسنه‌در يقال املقت الفرس اذا ازلقت ويايقه‌مق معناسنه‌در يقال املق الثوب اذا غسله (الامتلاق) افتعال وزنده اخراج ايلك معناسنه‌در يقال امتلق الشئ اذا اخرجه (الموق) ميمك ضميله قنادلى قرنجه‌يه دينور وغباره دينور وكوزك پيكارينه دينور وقالين جزمه‌يه دينوركه مست كبى بوقه خفّ اوزرندن كيلور ادك وطوماق ونسوان چدكى كبى جمعى امواقدر * شارحك بيانته كوره موزه معرّبيدر بونك تفصيلى جرموق ماده‌سنده مرور ايلدى فلينظر وموق غباوته مقارن حماقته دينور يقال ماابين موقه اى حمقه فى غباوة وبومعناده مصدر اولور كما سيذكر (المائق) غبى وكند ذهن اولان احمق وبيغزه دينوركه مانق وسمه تعبير اولنور جمعى موقى كلور سكرى وزنده يقال رجل مائق واحمق مائق ورجال موقى (المواقة) كرامه وزنده و (المؤوق) قعود وزنده و (الموق) ميمك ضميله بركمسه كند ذهن اولەرق احمق يعنى سمه ومانق اولمق معناسنه‌در يقال ماق الرجل يموق مواقة ومؤوقة ومؤوقا وموقا اذا حمق (الموق) شوق وزنده بازار رايكان اولمق معناسنه‌در يقال ماق البيع يموق موقا اذا رخص و (موق) ميمك فتحيله و (موق) ميمك ضميله و (مؤوق) قعود وزنده و (مواقه) طلاقه وزنده هلاك اولمق معناسنه‌در يقال ماق فلان موقا وموقا ومؤوقا ومواقة اذا هلك (الانمياق) انفعال وزنده بودخى هلاك اولمق معناسنه‌در يقال انماق الرجل اذا هلك (موقان) سلطان وزنده ارمينيه‌ده برقضا اسميدر (الاستماقة) بركمسه‌يى احمق عدّ ايلك معناسنه‌در يقال استماقه اذا استحمقه (المهق) فتحتينله صويه عارض اولان خضرته دينوركه چوق طورمقدن عارض اولور يقال الماء علاه مهق اى خضرة (الامهق) احمق وزنده

(شول)

شول آق نسنه یه دینورکه اکا اصلا حمرت قارشمیوب و برّاق اولمیوب لکن کرج رنکنده اوله یعنی کرچه بیاضلغی
ساده اوله لکن برق و رونق اولمامغله کرج کبی بوزمتق طونقسی اوله یقال ابیض امهق اذا کان لاتخالطه حمرة
ولیس بنیر لکنه کالجصّ ومنه فی النهایة فی صفته علیه السلام ❋ ولم یکن بالابیض الامهق ❋ وهو الکریه البیاض
کلون الجصّ یرید انه کان نیر البیاض (المهیق) امیر وزننده یولده اولان چقورجه ایاق ایزلرینه دینورکه چوق
چکنندیکندن پرایتمش اولور وارض بعیده یه دینور (التمهق) تفعل وزننده مشروبی ساعة فساعة ایچمك
معناسنه در یقال تمهق الشراب اذا شربه ساعة بعد ساعة (التمهیق) یاوری سودی بول بول امك معناسنه در
یقال مهق الفصیل الضرع اذا رضع مخرجا (المهق) نهق وزننده یلك پو یدن معناسنه در یقال الخیل تمهق
مهقا من الباب الثالث ای تعدو

فصل النون

(النبق) سبق وزننده یازو یازمق معناسنه در یقال نبق
الرجل نبقا من الباب الاول اذا کتب و نبق سدر اغاجنك یمشنه دینورکه عربستان کراسی تعبیر اولنور مفردی نبقه در
و شول اون کبی نسنه یه دینورکه خرما اغاجنك اوزدکنك اوزندن ظهور ایدر لذیذ اولور پکمز ایله تقویه ایدوب نبیذ
ایدرلر (النبق) نون کسریله و (النبق) کتف وزننده بونلرده سدر اغاجنك میوه سنه دینور مفردلری هایله در
(ذو نبق) بر موضعدر (التنبیق) آهسته جه ضرطه لمق معناسنه در یقال نبق الحمار اذا حبق غیر شدید (المنبق)
معظم وزننده و (المنبق) محدّث وزننده زوائدلری ازاله اولنمغله برچرپیدن چیقمش کبی یاقشقلو دوپدوز خرما
و سائر نسنه لرك صره سنه دینور یقال نخل منبق ومنبق ای مستو مهذب مصطفّ علی سطر (النبیقة) سفینه
وزننده ایری اصمه قوللرینك کوزلرندن آقان یاشه دینور (ابو نبقه) حمزه وزننده بنو مطلبدن برجاعتك جدّی
کنیه سیدر (الانتباق) افتعال وزننده استخراج کلام معناسنه در یقال انتبق الکلام اذا استخرجه (الانبیاق)
بو اجوف اولمغله محلّ ذکری بوق ماده سیدر لکن جوهری وهمندن ناشی بوراده رسم ایلدی (النتق) فتق وزننده
بر نسنه یی صرصوب سلکمك معناسنه در یقال نتق الشیء نتقا من الباب الاول اذا زعزعه ونفضه و بر نسنه یی
بر ندن طشره چکمك معناسنه در یقال نتق الغرب من البئر اذا جذبه و خاتونك اولادی کثیر اولمق معناسنه مستعملدر
کویاکه رحمی ماده ٔ اولاددن سلکمش اولور یقال نتقت المرأة اذا کثر ولدها و سویلمك نطق معناسنه در یقال
لاینتق ای لاینطق (الناتق) و (المنتاق) اولادی کثیر اولان خاتونه دینور و ناتق فاتق معناسنه درکه بر نسنه یی
شقّ ایدن کمسه یه دینور و رافع معناسنه درکه بر نسنه یی یوقاری قالدر یجی دیمکدر یقال هو ناتق له ای رافع
و بر نسنه یی دوشیوب بسط ایدیجی یه دینور یقال هو ناتقه ای باسطه * شارح دیرکه مصدرلری اولان نتق شق و رفع
و بسط معنالرینه در و چاپك طوتیشن چقماغه دینور یقال زند ناتق ای وارو تیز کبه اولان ناقه یه دینور یقال ناقة
ناتق ای سریع الحمل و شول آته دینورکه دوزو راحت یوریمیوب راکبنی سلکوب ارغلار اوله یقال فرس ناتق اذا کان
ینفض راکبه و ناتق حرف تعریفسز رمضان آینك علمیدر صائمی سلکوب صرصدیغیچون (النتوق) قعود
وزننده وجودی ات ایله طولمق درجه سنده سمورمك معناسنه در یقال نتق زید نتوقا من الباب الاول اذا سمن
حتی امتلأ (المنتق) مقعد وزننده آت قسمنك قرننده اوزنکی چاله جق و ماهمیز اوره جق یره دینور (الانتاق)
همزه نك کسریله زورمند آدملرك قالدره جقلری آغر کرز طاشنی قالدرمق معناسنه در یقال انتق الرجل اذا شال
حجر الاشدّاء و برآدمك خانه سی یماجنده خانه یاپمق معناسنه در یقال انتق فلان اذا بنی داره نتاق دار غیره و چوق
اولادطوغورر خاتون آلمق معناسنه در یقال انتق الرجل اذا تزوّج منتاقا و کولکه لك و سایبان طوتمق معناسنه در
یقال انتق فلان اذا عمل مظلة من الشمس * شارح حمل نسخه لرینی تخطئه ایلمشدر و دغارجغی ایچنده اولان کوه لر
دوشمك ایچون سلکمك معناسنه در یقال انتق الرجل اذا انفض جرابه لیصلحه من السوس و صوم رمضان طوتمق
معناسنه در یقال انتق الشیخ اذا صام شهر رمضان (النتاق) کتاب وزننده بر نسنه نك یماجنه دینور یقال داره نتاق داری
ای بحیاله (النخانیق) خای معجمه ایله نخنوق لفظنك جمعیدرکه قویو دیوارینه مشابه یاپیلو دیواره دینور لکن بو آندن
کوچك اولور (النخانقة) کلب قبیله سندن بنو عامر بن عوفدن برجاعته اطلاق اولنور (انداق) همزه نك فتحیله سمرقند
قضاسنده برقریه در ابن ابی الحسن دیمکله معروف حسن بن علیّ بن سباع الانداقیّ اورادندر و مرو قضاسنده
برقریه در (النرمق) نونك و میمك فتحیله نرمه ٔ فارسی معرّبیدر تازه محبوب بدنی کبی تر وملایم نسنه یه دینور (النزق) نونك
فتحی و زای معجمه نك سکونیله و (النزوق) قعود وزننده آیغر قسراغه آشمق معناسنه در یاخود جست و خفیفلکدن
ایلرو صیچرایوب سائرلری تقدّم ایلمك معناسنه در یقال نزق الفرس و نزق نزقا و نزوقا من الباب الرابع والاول
والثانی اذا نزا او تقدّم خفة ووثب و نزق فتحتینله و نزق و نزوق غضب هنکامنده تو قرایلیوب خفیفلك ایلمك

معناسنه‌درکه چکرکه کبی اورادن اورایه صیچرامقدر یقال نزق الرجل ونزق نزقا ونزقا ونزوقا من الباب الرابع
والثانی اذا طاش وخفّ عندالغضب (الانزاق) همزه‌نك کسریله آیغری قسراغه آشدرمق معناسنه‌در یقال
انزق الفحل اذا انزاه وافراطله کلمك معناسنه‌در یقال انزق الرجل اذا افرط فی ضحکه وبرآدم رشد وفطانت
ووقار صاحبی ایکن سفیه وخفیف وسبکسر اولمق معناسنه‌در یقال انزق فلان اذا سفه بعد حلم (التنزیق)
بودخی آیغری قسراغه آشدرمق معناسنه‌در یقال نزّق الفحل بمعنی انزقه (النزق) فتحتینله نزق ونزوق
معناسنه‌درکه ذکر اولندی وقاب وحوض مقوله‌سی آغزینه قدر طولمق معناسنه‌در یقال نزق الاناء والغدیر
اذا امتلأ الی رأسه وقریب معناسنه‌در یقال مکان نزق ای قریب (النزاق) کتاب وزننده رونده وچابك ناقه‌یه
دینور یقال ناقة نزاق ای سریعة (المنازقة) مفاعله وزننده و(النزاق) جدال وزننده سوکشمك معناسنه‌در
یقال نازقامنازقة ونزاقا اذا تشاتما ومقاربه معناسنه‌در یقال نازقه اذا قاربه (التنازق) تفاعل وزننده بودخی
سوکشمك معناسنه‌در یقال تنازقا اذا تشاتما (النستق) قنفذ وزننده خدمتکاره دینور خادم معناسنه علی قول
بولغت رومیه‌درعربلرده تکلم ایلدیلر (النسق) نونك فتحی وسینك سکونیله کلماتی بری برینه عطف وربط ایدوب
انجو دیزیسی کبی اسلوب ونظام واحد اوزره ترتیب ایلمك معناسنه‌در یقال نسق الکلام نسقا من الباب الاول
اذاعطف بعضه علی بعض (النسق) فتحتینله انجو دیزیسی کبی بردوزه‌یه اسلوب واحداوزره مرتّب اولان سوزه
دینور بوراده نسق منسوق معناسنه‌در یقال کلام نسق ای علی نظام واحد فی الاصل نسق مصدردر ونستق نظم اللآل
کبی دوزوهموار اولان دندانه وصف اولور یقال ثغر نسق ای مستویة وانجوو بونجق دیزیسنه دینور وجوزا برجنك
مشتمل اولدیغی کواکبه دینورکه ثریانك اکسه‌سنده جوزانك صول اموزنده واقع کواکب منتظمه‌دن عبارتدر
علی قول بونده ضمله‌در ومطلقا نظام وترتیب واحد اوزره اولان شیئه دینور یقال جاءالقوم نسقا وغرست النخل
نسقا (النسقان) تثنیه صیغه‌سیله ایکی کوکبه اطلاق اولنورکه فکه‌یه قریب یردن طلوعه ابتدا ایدرلر بری یمانی
ودیکری شامیدر وفکه شمال طرفنده قصعة المساکین دیدکاری کوکبلردر (الانساق) همزه‌نك کسریله مسجع
ومقفی منتظم کلام ایراد ایلمك معناسنه‌در یقال انسق الرجل اذا تکلم سجعا (التنسیق) تفعیل وزننده پك دوز
ونظام اوزره دیزمك معناسنه‌در یقال نسق الشیٔ اذا نظمه (المناسقة) مفاعله وزننده برنسنه‌یی برنسنه عقبنده
ایراد ایلمك معناسنه‌در یقال ناسق بینهما اذا تابع (التناسق) تفاعل وزننده و(الانتساق) افتعال وزننده
و(التنسق) تفعل وزننده نظام اوزره دیزلمك معناسنه‌در یقال تناسقت الاشیاء وانتسقت وتنسقت ای انتظمت
بعضها الی بعض (النشوق) صبور وزننده انفیه کبی بورنه چکیلان آجشدریجی دوایی دارویه دینور علی قول
رایحه‌سنی وکسکینلکنی طویمق ایچون بورنه یقلشدروب استشمام اولنه‌جق دارویه دینور یقال جاء بالنشوق
واللعوق وهوکلّ دواء ینشق بماله حرارة او یدنی من الانف لیجد ریحه وحرّه (النشق) فتحتینله قوقلمق معناسنه‌در
یقال نشقه نشقا من الباب الرابع اذاشمه ودوزاغه ایلشمك معناسنه‌در یقال نشق الظبی فی الحبالة اذا علق
(الانشاق) همزه‌نك کسریله قوقلتمق معناسنه‌در تقول انشقته ایّاه اذا اشممته ودوزاغه وآغه ایلشدرمك
معناسنه‌در تقول انشقته فی الحبالة اذا اعلقته فیها (المنشق) مقعد وزننده بورنه اطلاق اولنور (النشقة)
غرفه وزننده قیون وقوزی مقوله‌سنك بیونلرینه چریلان حلقه‌یه دینور (النشاقی) سکاری وزننده بیونه
دوزاغك حلقه‌سی چورلمش صیدلره دینور نته‌که ایاقلرینه ایلشمش اولنلره علاقی دینور ومنه یقول الصائد
لشریکه لی النشاقی ولك العلاقی (الاستنشاق) بورنه نسنه چکمك معناسنه‌در یقال استنشق الماء اذا ادخله
فی انفه (نشاق) غراب وزننده دیار خزاعه‌ده برموضعدر (النشق) کتف وزننده شول‌ا یلشکن آدمه دینورکه
دخول ومباشرت ایلدیکی ماده‌لره ایلشوب قالوراوله یقال رجل نشق اذا دخل فی امر نشب فیه (النطق) نونك
ضمیله و(المنطق) مجلس وزننده و(النطوق) قعود وزننده معانی فهم اولنور حروف واصواتله سوز سویلك
معناسنه‌در یقال نطق الرجل نطقا ومنطقا ونطوقا من الباب الثانی اذا تکلم بصوت وحروف تعرف بها المعانی
شارح دیرکه بوتعریف مقتضاسنجه نطق انسان کلماتنه مخصوصدر سائرلره اسنادی مجازدر (الانطاق) همزه‌نك
کسریله سویلتمك معناسنه‌در یقال انطقه الله ای کلّمه (الاستنطاق) برکمسه‌دن سوز سویلك طلب ایلمك معناسنه‌در
تقول استنطقته اذا طلبت منه النطق (الناطق) سویلیجی کوینده معناسنه‌در یقال هو ناطق ای متکلم وناطق
مطلقامالدن حیوان قسمنه اطلاق اولنور نته‌که صامت التون وکومش مقوله‌سنه اطلاق اولنور ومنه یقال ماله
ناطق ولاصامت ای حیوان ولاغیره من المال (الناطقة) بوکوره دینور خاصره معناسنه (المنطقة) مکنسه وزننده

قوشاغه دینور ﴿المنطق﴾ منبر وزننده و ﴿النطاق﴾ کتاب وزننده نسوان عرب لباسلرندن برلباسدر حقیقتی ازار کبی
برشقه در وسطنی بللرینه باغلیوب یوقریسنی اشاغیسنك اوزرندن دیزلرینه طوغری صالیوررلر واشاغیسی برده
سورینور آنك اوچقورلغی وآغی وپاچه‌لری اولمز حالیا فستان تعبیر ایتدکلری کبی برثوبدر یقال جائت وبها منطق
ونطاق وهی شقة تلبسها المرأة وتشدّ وسطها فترسل الاعلی علی الاسفل الی الارض والاسفل ینجرّ فی الارض
لیس لها حجزة ولا نیفق ولا ساقان * شارح دیرکه ابتدا آنی والدهٔ اسمعیل علیه السلام اتخاذ ایلدی وثوب
مذکور نسوانك ایش اثوابلرندندر ﴿الانتطاق﴾ افتعال وزننده خاتون نطاق باغلنمق معناسنه‌در یقال
انتطقت المرأة اذا لبست النطاق وقوشاق قوشانمق معناسنه‌در یقال انتطق الرجل اذا شدّ وسطه بمنطقة
وبرنسنه ایله قوّت ومتانت بولمق معناسنه مستعملدر ومنه قول علیّ رضی الله عنه * من یطل هن ابیه ینتطق به *
ای من کثر بنو ابیه یتقوّی به یعنی پدرینك ذکری اوزون اولان آدم آنی بلنه قوشانور طول ذکر پدر کثرت
اولاددن وانتطاق آنلر ایله قوّت ومناعت بولمقدن کنایه‌در ﴿التنطق﴾ تفعل وزننده بودخی قوشاق قوشانمق
معناسنه‌در یقال تنطق الرجل بمعنی انتطق ﴿ذات النطاقین﴾ اسماء بنت ابی بکر رضی الله عنهما لقبیدر لیلهٔ
هجرتده فخر عالم علیه الصلوة والسلام حضرتلریله ابو بکر الصدیق رضی الله عنه غاره تشریفلرنده
اکننده اولان نطاقنی ایکی برلوب برپاره‌سنی کندیلره طعام سفره‌سی وبرپاره‌سنی قربه‌یه باغ ایلشیدی
﴿ذات النطاق﴾ بنوکلابه مخصوص برتپه‌یه اطلاق اولنور یوقریسی واشاغیسی سیاه اولوب وسطی قوشاق
طرزنده بیاض اولمغله اطلاق اولندی ﴿النطاقان﴾ تثنیه بنیه‌سیله عورت فرجنك ایکی طرفلو دوداقلرینه اطلاق
اولنور ﴿المنطیق﴾ مبالغه صیغه‌سیله بلیغ وسخنور آدمه اطلاق اولنور یقال رجل منطیق ای بلیغ وشول
خاتونه دینورکه صغریسنی بوغچه ایله طومالدوب بیوك کوسترر اوله زیرا بین العرب صغریلو قاری مقبوله‌در
یقال امرأة منطیق اذا کانت متأزّرة بحشیة تعظم عجیزتها ﴿التنطیق﴾ قوشاق قوشاتمق معناسنه‌در
یقال نطقه اذا البسه المنطقة وصو برآدمك یابرنسنه‌نك کمرکاهنه چیقمق معناسنه مستعملدر یقال نطق الماء
الاکمة وغیرها اذا بلغ نصفها ﴿النطق﴾ ضمتینله نطاقك جمعیدر وعبّاس رضی الله عنه حضرتلرینك قولنده
یعنی نعت نبویده نظم ایلدکلری قصیده ابیاتندن اشبو * حتی احتوی بیتك المهیمن من * خندف علیاء تحتها النطق *
بیتنده واقع بیتدن مراد شان وشرف مصطفویدر ونطقدن مراد بعضها فوق بعض اعراض ونواحی
جبالدر کندوسیله شدّ اوساط اولنان نطاق مذکورلره تشبیهله رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك
قوم وعشیرتلری میانده ارتفاعلری وانلرك کندیلردن مادون اولدقلرینی تمثیل ایلشلردر ﴿المتنطق﴾ اسم فاعلدر
بالتجوّز عزیز ومنیع ورفیع الشان آدمه اطلاق اولنور تنطق اولاد معناسندندر یقال رجل متنطق ای عزیز
﴿المنطقة﴾ معظمه وزننده شول اغنامه اطلاق اولنورکه کمرکاهلرینه قرمزی نسنه ایله نشان اولنمش اوله ﴿المنطق﴾
معظم وزننده بلنه کمر قوشادلمش کمسه‌یه دینور ومنه * جبل اشمّ منطق * یعنی شول مرتبه یوکسك طاغدرکه
سحاب آنك کمرکاهنده کمر کبی قالور ﴿المنتطق﴾ انتطاقدن فاعلدر آتنه بنیوب یدکنده چکوب کوتورن آدمه دینور
یقال جاء منتطقا فرسه اذا جنبه ولم یرکبه ﴿النعق﴾ صعق وزننده و ﴿النعیق﴾ نونك فتحیله و ﴿النعاق﴾ نونك ضمیله
و ﴿النعقان﴾ فتحاتله چوبان قیونه وکچی‌یه زجر وآزار ایله حیقرمق معناسنه‌در یقال نعق الراعی بغنمه نعقا ونعیقا
ونعاقا ونعقانا من الباب الثالث والثانی اذا صاح بها وزجرها وقرغه اوتمك معناسنه‌در یقال نعق الغراب اذا صاح
﴿الناعقان﴾ جوزا برجنك کواکبندن ایکی کوکبه دینور * شارحك بیانه کوره بری صول ایاغنده وبری صول
اوموزنده مرکوز وبغایت براقلردر ﴿ناعق﴾ بنومقیم جماعتنه مخصوص برفرس اسمیدر ﴿النعبق﴾ عین مهمله ایله قنفذ
وزننده احمق وبیغز آدمه دینور یقال رجل نعبق ای احمق ﴿النعبوق﴾ عصفور وزننده برقوش وبرموضع
آدلریدر ﴿النعبقة﴾ دحرجه وزننده طوارك یوررکن قرندن ایشیدیلان لارق لارق دیه‌رك سسه دینور علی قول
بوسس خایه‌لری قابلرینك ایچنده اوینامسندن حاصل اولور ﴿النعبوقة﴾ نونك ضمیله نعبقه معناسنه‌در ﴿النغرقة﴾
غین معجمه ایله قنفذه وزننده شول اکسه‌دن صارقق صاچ بلوکنه دینورکه قیورجق اولمق ایچون بورلمش
واورلمامش اوله یقال ما الطف نغرقتة وهی قصیبة الشعر ﴿النغیق﴾ شهیق وزننده قرغه اوتمك معناسنه‌در
علی قول مادهٔ مزبوره خیر اولان خصوصده اوتمسنه مخصوصدر نته‌که نعب شرّ اولان ماده‌یه مخصوصدر یعنی
عربلر قرغه‌نك آوازندن تفأل وتطیر ایلرلریله تفألده نغق وتطیرده نعب استعمال اولنور یقال نغق الغراب نغیقا
من الباب الثانی اذا صاح او نغق فی الخیر ونعب فی الشر ونغیق شول ناقه‌یه دینورکه ارالق ارالق بوغوق سس ایله

باغرر اوله يقال ناقة نغيق اذا كانت تبغم بعيدات بين ﴿النفاق﴾ فايله سحاب وزنده بازار كاسد اولميوب رايج ورايكان اولمق معناسنه‌در يقال نفق البيع نفاقا من الباب الاوّل اذا راج * مؤلفك بصائرده بياننه كوره اشبو نفق ماده‌سى مضىّ ونفوذ معناسنه موضوع سائر معانى بر رمناسبتله آندن منشعبلردر ونفاق چارشوده بازار قورلمق معناسنه‌در يقال نفقت السوق اذا قامت وبرنسنه توكنوب بتمك على قول آزالمق معناسنه‌در يقال نفق الشئ اذا نفدوفنى اوقل ﴿النفوق﴾ قعود وزنده اولمك معناسنه‌در يقال نفق الرجل والدابّة نفوقا اذاماتا ويارەنك قبوغى قاوله‌مق معناسنه‌در يقال نفق الجرح اذا تقشر ﴿النفق﴾ فتحتينله بودخى برنسنه توكنمك ياخود آزالمق معناسنه‌در يقال نفق الشئ نفقا من الباب الرابع اذا نفدوفنى اوقلّ ونفق زيرزمينده اولان لغم وجانور اينى وايزبه مقوله‌سنه دينوركه براوجى آخر طرفه چيقار اوله ومنه المثل * ضلّ دريص نفقه * نته‌كه درص ماده‌سنده بيان اولندى ﴿النفاق﴾ كتاب وزنده منافقلق ايلمك معناسنه‌دركما سيذكر وآندن اسم اولوركه منافقلغه دينور ونفقه‌دن جمع اولوركه حوايجه صرف اولنه‌جق نسنه‌يه دينور درهم وسائرى كبى يقال نفقت نفاقهم اى فنيت نفقاتهم ﴿المنفاق﴾ محراب وزنده كثير النفقه آدمه دينور يقال رجل منفاق اى كثير النفقة ﴿النفق﴾ كتف وزنده شول آته دينوركه سكرتمسنى چابك قطع ايدر اوله‌كه صولوقسز وميدانسز تعبيراولنور يقال فرس نفق الجرى اى سريع انقطاعه ﴿نفيق﴾ زبيروزنده برموضعدر ﴿نافقان﴾ مرو قضاسنده برقريه‌در ﴿الانتفاق﴾ افتعال وزنده يرالتنده نفق ديدكلرى زيرزمينه كيرمك معناسنه‌در يقال انتفق الرجل اذا دخل النفق وعرب طوشانى يوه‌سنه دخول ايلمك معناسنه‌در يقال انتفق اليربوع اذا اخذ فى نافقائه وعرب طوشانى يوه‌سندن چيقمق معناسنه‌در يقال انتفق اليربوع اذا خرج من نافقائه ﴿النفقة﴾ فتحاتله حوايجه وتعيشه صرف اولنه‌جق اقچه وزاد وزواده مقوله‌سنه دينور يقال نفدت نفقته وهى ماينفقه من الدراهم ونحوها ﴿النافقة﴾ نافجه وزنده ومراد فيدركه كوبك مسكنه دينور يقال‌له نافقة من مسك اى نافجة ظاهرا بودخى نافه معرّبيدر نافجه كبى ﴿النافقاء﴾ مدّايله و﴿النفقة﴾ همزه وزنده عرب طوشانى وترلا فاره‌سى ديدكلرى جانورك يوه‌لرنده بريوه‌نك اسميدر ايكى يوه اتخاذ ايدر بريني كتم وبريني اظهار ايدر برحيثيتله‌كه آنك سقفنى يوقه‌جه يرك يوزينه قريب ايدر قاصعاء ديدكلرى يوه‌سندن كلنسه همان نافقانك سقفنى دلوب طشره فرار ايدر منافقت بوندن مأخوذدر ﴿النفق﴾ نفع وزنده عرب طوشانى نافقاء ديدكلرى يوه‌سندن طشره چيقمق معناسنه‌در يقال نفق اليربوع ونفق نفقا من الباب الاوّل والرابع اذا خرج من نافقائه ﴿التنفيق﴾ تفعيل وزنده نفق معناسنه‌در يقال نفق اليربوع بمعنى نفق وبرمتاعى رايج ورايكان قلمق معناسنه‌در يقال نفق السلعة اذا روّجها ﴿النيفق﴾ صيقل وزنده ايج طونك آغنه دينوركه ايكى پاچه سنك ارالغيدر * شارحك بياننه كوره نيفه فارسى معرّبيدر ﴿الانفاق﴾ همزه‌نك كسريله برآدمك مالى دوكنوب فقير اولمق معناسنه‌در ظاهرا انفاق كثيره افتقار لازمدر املاق كبى يقال انفق الرجل اذا افتقر وبركسه مالنى خرج وصرف ايدوب دوكتمك معناسنه‌در يقال انفق ماله اذا انفده وناسك بازارى رايج ورايكان اولمق معناسنه‌در يقال انفق القوم اذا نفقت سوقهم ودوه‌نك پك سموزلكدن تويلرى دوكلك معناسنه مستعملدر يقال انفقت الابل اذا انتثرت اوبارها سمنا ﴿الاستنفاق﴾ بودخى مالى خرج ايدوب دوكتمك معناسنه‌در يقال استنفق ماله اذا انفده ﴿المنتفق﴾ منتسب وزنده برقبيله پدريدر حالا منتفق عربلرى ديدكلرى آندن منشعبدر ومالك بن المنتفق بسطام بن قيسك قاتليدر ﴿المنافقة﴾ مفاعله وزنده و﴿النفاق﴾ جدال وزنده بركافر كفرينى ستر ايدوب صورتا ايمان واسلام اظهار ايلمك معناسنه‌در يقال نافق فى الدين اذا ستر كفره واظهر ايمانه * شارحك بياننه كوره وجه مذكور اوزره عرب طوشانك نافقاء نام مستور يوه اتخاذندن مأخوذدر وبوتعبير اسلاميدر قبل الاسلام عربلر استعمال ايلمزلر ايدى وراغبك بياننه كوره نافقاء ايكى قپولى اولمغله نفاق آندن مأخوذدر منافق كمسه كوياكه برقپودن شرعه دخول وبرقپودن خروج ايدر انتهى *وعرب طوشانى نافقاء ديدكلرى يوه‌سنه كيرمك معناسنه‌در يقال نافق اليربوع اذا اخذ فى نافقائه ﴿التنفق﴾ تفعل وزنده عرب طوشانى يوه‌سندن طشره چيقارمق معناسنه‌در تقول تنفقت اليربوع اذا استخرجته يعنى من نافقائه ﴿النقيق﴾ قافله ازيزوزنده قوربغه اوتمك معناسنه‌در يقال نقّ الضفدع نقيقا من الباب الثانى اذا صاح وعقرب وكدى وطاوق سسلنمكده دخى مستعملدر يقال نقت العقرب والدجاجة والهرّ اذا صاتت ﴿النقاقة﴾ دقّاقه وزنده قوربغه‌يه دينور ﴿النقنقة﴾ زلزله وزنده قتى قتى نقراتله قوربغه اوتمك معناسنه‌در يقال نقنق الضفدع اذا صوتت وذلك اذا ضوعف وكوز ايچرو باتمق معناسنه‌در يقال نقنقت العين اذا غارت ﴿النقنق﴾ زبرج وزنده اركك دوه قوشنه على قول اوركك

مطلب

(اولاننه)

اولانه یاخود چابك اولانه دینور مؤنثی نقنقه‌در (النمرق) و (النمرقة) نونك ورانك حركات ثلاثیله كوچك یصدغه دینوركه قولتق یصدغی تعبیر اولنور علی قول میثره معناسنه‌دركه اكر و پالان یصدغیدر بورالرده اكر وپالان یصدیغی متعارف دكلدر انجق محفه وتختروان ایچره قودقلری كوچك یصدق متعارفدر و پالان اوزرینه اورتیلان اورتویه ونهالی‌یه وغاشیه‌یه وزینپوشه دینور * شارحك بیانه كوره نمارق جمعیدر یقال اتكأ علی نمرقة ای الوسادة الصغیرة اوالمیثرة و یقال جلس علی النمرقة وهی الطنفسة فوق الرحل (ذوالنمرق الكندیّ) نعمان بن یزیدك لقبیدر (النمرقة) زبرجه وزننده ارالری آچق آچق اولان سحابه اطلاق اولنور (النمق) نونك فتحیله كوزه طبانجه اورمق معناسنه‌در یقال نمق عینه نمقا من الباب الاول اذا لطمها و یازی یازمق معناسنه‌در یقال نمق الكتاب اذا كتبه (التنمیق) تفعیل وزننده یازویی پك كوزل ورونقلو یازمق معناسنه‌در یقال نمق الكتاب اذا حسنه وزیّنه بالكتابة (النمقة) فتحاتله مردار رایحه‌یه دینور یقال للشیٔ المروّح فیه نمقة ای زهومة وانتان (النمق) فتحتینله یولك مسلوك اولان وسطنه وپایكاهنه دینور یقال اخذ نمق الطریق ای لقمه (المنمق) محسن وزننده چكردكسز تازه خرمایه دینور یقال رطب منمق ای ماله نواة (الانماق) همزه‌نك كسریله آغاجك خرماسی چكردكسز اولمق معناسنه‌در یقال انمقت النخلة اذالم یكن لرطبها نواة (الناقة) معلومدركه دیشی دوه‌یه دینور فارسیده اشترماده دینور تركیده ماده‌یی تحریفله مایه تعبیر ایدرلر جمعی ناق ونوق كلور نونك ضمیله وانؤق كلور همزه‌نك فتحی وهمزهٔ متوسطه‌نك ضمیله وانوق كلور واونق كلور قلب ایله وانیق همزه‌نك فتحی و یانك سكونیله ونیاق كلور نونك كسریله وناقات وانواق وجمع الجمعی ایانق كلور ونیاقات كلور وانیق كلمه‌سنك مصغرنده اینقات دینور قیاس ایسه اینق اولمقدر * شارح دیركه لفظندن مذكری یوقدر بلكه مذكری جمل وناقه‌نك اصلی نوقه‌در فتحاتله زیرا جمعی نوق كلمشدر خشب وخشب كبی وهمزه ایله انؤق كلمسی واوك ثقلت ضمه‌سنه مبنی‌در و یاایله اینق كلمه‌سنده مقلوب اولان اونقك واوی یایه مقلوبدر و بونك جمع الجمعی ایانق‌در وناقه لفظی نوق آتی معناسندن مأخوذدر وناقه فلكده برنیچه كواكبه اطلاق اولنوركه ناقه شكلنده منتظملردر (نوق) نونك ضمیله بلخ قضاسنده برقریه‌در (نوقان) نونك ضمیله طوس ایالتنك ایكی شهرندن برینك اسمیدركه دیكری طابراندر (نوقات) نونك ضمیله سیستان شهرنده برمحله‌در (المنوّق) معظم وزننده شول اركك دوه‌یه دینوركه چوق قوللانلمغله ناقه كبی یواشیوب رام اولمش اوله یقال جمل منوّق ای مذلّل كالناقة وآشلنمش خرما آغاجنه دینور یقال نخل منوّق ای ملقح و برصره‌یه دیزلمش و بردیزی‌یه قطاركبی یول یول وصوقاق صوقاق اولمش نسنه‌یه دینور مؤنثی منوّقه‌در یقال شیٔ منوّق ای مصفف مطرّق مسكك (النوّاق) شدّاد وزننده ایش اری كاركذار آدمه دینور یقال هو نوّاق ای رائض الامور ومصلحها (النوقة) نوبه وزننده هرنسنه‌ده اوزلغه وحذاقت ومهارته دینور یقال به نوقة ای حذاقة فی كل شیٔ (النوقة) فتحاتله یهود طائفه‌سی طرفندن قصاب دكاننه ناظر تعیین اولنان اشخاصه دینوركه ایچ یاغی اتدن آیروب تنقیه ایدرلر زیرا آنلرك عندنده ایچ یاغی حرامدر (نق نق) نونلرك ضمیله ذكر اولنان نوقه‌دن امرحاضردر اتدن یاغی تنقیه قیل دیمكدركه مرسوم ناظر قصابه امر وخطاب ایدر پس نوق بوندن مصدر اولور (الناق) باش پرمغك آلتنده اولان ات ایله سرچه پرمغك آلتنده اولان ات بیننده بلكجه‌نك ایچ یوزنه مقابل والك اياسنه ملاصق یاریغه شبیه بوكندی‌یه دینور كذلك دیرسكك ایچ یوزنده وقوبروق صوقمنك كمیكی دیبنده واقع اول رسمه‌یرلره دینور والده ظهور ایدن سیوجه‌لره دینور مفردی ناقه‌در (النوق) فتحتینله آزجه حمرتی اولان بیاضه دینور ناقه‌نك تویی كبی یقال به نوق ای بیاض فیه حمرة یسیرة (التنیّق) و (التنوّق) تفعل وزنلرنده بركیمسه طعام ولباس خصوصنده اهتمام ایدوب دائما نفیس طعام اكل وفاخر لباس تلبس ایدر اولمق معناسنه‌در یقال تنیّق فلان وتنوّق فی مطعمه وملبسه اذا تجوّد وبالغ (النیقة) نونك كسریله تنوّق معناسندن اسمدر نفیس یوب نفیس كیر اولمغه دینور (النیق) كیس وزننده طعام ولباس خصوصنده تقید واهتمام ایدن آدمه دینور یقال رجل نیق اذا كان یتجوّد فی مطعمه وملبسه (الانتیاق) افتعال وزننده برنسنه‌یی اورندیلك معناسنه‌در یقال انتاق الشیٔ اذا انتقی (النیق) نونك كسریله طاغك اك یوكسك یرینه دینور جمعی نیاق كلور نونك كسریله وانیاق ونیوق كلور (الاستنواق) ناقه‌لنمك معناسنه‌در ومنه المثل *استنوق الجمل* اصلی بودركه مسیب بن علس نام شاعر ملوك عربدن عمرو بن هند حضورنده برجمل وصفنی متضمن نظم ایلدیكی اشبو * وقد اتلاقی الهمّ عند احتضاره * بناج علیه الصیعریّة مكدم * بیتنی انشاد ایلدكده طرفة بن العبدكه اول هنكامده هنوز نوجوان ومجلس مزبورده حاضر ایدی همان كلام مرقومی ایراد ایلدی زیرا صیعریّه

ناقه یه مخصوص بر کونه تمغادر مسیب جمل حقنده ایراد ایلمشیدی پس مسیب طرفه‌نك بو تعریضندن خشمناك
اولوب لیقتلنه لسانه یعنی بواوغلانی البته کندی لسانی قتل ایدر دیدی واقعا انجام کار کندی لسانی بلاسیله
خاکسار اولدی مثل مزبور برآدم حین تکلمده خلط کلام ایدوب آخر کلام تقریر ایلدکده ضرب اولنور
﴿نیقیه﴾ نونك کسریله یاخود همزه ایله انیقیه یاخود نیقیا استنبول اعمالندن بر بلده‌در * شارح دیرکه معرّباتده
مدینهٔ ازنیق اولمق اوزره مرسومدر لکن نیکده معرّبی اولمق آندن اقربدر ﴿نیوق﴾ صبور وزننده بر جبل
عظیم آدیدر و بوفایله نیوف مصحفی دکلدر ﴿تنوق﴾ تانك فتحیله عمان قضاسنده بر موضعدر ﴿الانیاق﴾ همزه‌نك
کسریله برنسنه یك نکره اولمغله تماشا ایدنلری عجبه کتورمك معناسنه‌در تقول اآنقنی الشیٔ انیاقا ونیقا ای اعجبنی
شارحك بیانی اوزره اآنقنی مقلوبدر ونیق کلمه‌سی‌که ثلاثیدر افعال بابندن غیر قیاس اوزره وارد اولمشدر
ومؤلف بوماده‌یی بعینها انق ماده‌سنده دخی ثبت ایلمشدر ﴿نیق العقاب﴾ بین الحرمین بر موضعدر و نیق برآخر
موضع آدیدر ﴿النهق﴾ نونك فتحی وهانك سکونیله برقوش آدیدر وصوترسنه شبیه براوتك اسمیدر علی قول
فتحتینله صوتره‌سی وصوکردمه‌سی دیدکاری نباتك یبانی نوعیدر ﴿النهیق﴾ نونك فتحیله و ﴿النهاق﴾ نونك
ضمیله مرکب آکیرمق معناسنه‌در یقال نهق الحمار ونهق نهیقا ونهاقا من الباب الثانی والرابع اذا صوّت ﴿الناهقان﴾
ایکی یومری کمیکدرکه بتون طرنقلی حیوانك یوزنده کوز یاشی آقدیغی یرده اولور وآنلره نواهق دخی دینور
صیغهٔ جمع ایله بعضلر عندنده ناهق حلق حماردن آوازی چیقدیغی یره دینور جمعی نواهق کلور

فصل الواو

فصل الواو

﴿الوبوق﴾ قعود وزننده و ﴿الموبق﴾ موعد وزننده هلاك اولمق معناسنه‌در یقال وبق الرجل وو بق
کوعد ووجل وورث وبوقا وموبقا اذا هلك ﴿الاستیباق﴾ وبوق معناسنه‌در ﴿الموبق﴾ مجلس وزننده مصدردرکه
ذکر اولندی واسم مکان اولور مهلك معناسنه ووعدکاهه دینور موعد معناسنه وزندانه دینور محبس معناسنه
وجهنمده بر وادی آدیدر وایکی نسنه‌نك بیننه حاجز وحائل اولان شیئه دینور * قال الشارح قال فی الاساس قوله تعالی
﴿ وجعلنا بینهم موبقا ﴾ ای مهلکا من اودیة جهنم یحول بینهم وقال فی البصائر ای من العذاب مایهلکهم او الموبق
الموعد او محبسا وقیل واد فی جهنم ﴿الایباق﴾ همزه‌نك کسریله حبس ایلمك یاخود هلاك ایلمك معناسنه‌در یقال
اوبقه اذا حبسه او اهلکه ﴿الثقة﴾ ثای مثلثه‌نك کسریله و ﴿الموثق﴾ موعد وزننده برآدمه امنیتله اعتماد قلمق
معناسنه‌درکه اینانمق تعبیر اولنور یقال وثق به کورث ثقة وموثقا اذا ائتمنه * شارحك بیانه کوره اسم فاعل واثق‌در
﴿الوثیق﴾ امیر وزننده محکم واستوار اولان شیئه دینور جمعی وثاق کلور واوك کسریله وبو وثاقه‌دن صفتدر یقال
عقد وثیق ای محکم ﴿الوثاقة﴾ طلاقه وزننده برنسنه محکم واستوار اولمق معناسنه‌در یاخود برایشه محکم تدارك ایله
باشلر اولمق معناسنه‌در یقال وثق الشیٔ وثاقة من الباب الخامس اذا صار وثیقا او یقال وثق الرجل اذا اخذ بالوثیقة
فی امره ﴿الوثیقة﴾ سفینه وزننده و ﴿الثقة﴾ عده وزننده شول نسنه‌یه دینورکه اکا اینانلوب آنکله قلبه اعتماد
حاصل اوله تمسك وحجت وکفیل کبی یقال اخذ امره بالوثیقة والثقة ای مایعتمد به بوراده ثقه مصدر بمعنی مفعولدر
انکیچون تذکیر وتأنیثی وافراد وجمعی مساویدر وبعضا ذکور واناثده ثقات اوزره جمعلنور عدات کبی و وثیقه
چایری چوق یره اطلاق اولنور یقال ارض وثیقة ای کثیرة العشب ﴿التوثق﴾ تفعل وزننده برایشه متانت واستحکام
اوزره یاپشمق معناسنه‌در یقال توثق فی امره اذا اخذه بالوثیقة ﴿المیثاق﴾ و ﴿الموثق﴾ مجلس وزننده عهد وپیمانه
دینور جمعلری مواثیق ومیاثق ومیاثیق کلور تقول بیننا میثاق وموثق ای عهد * شارح دیرکه میثاق اصلده موثاق
ایدی‌که برنسنه‌یی باغلیه‌جق نسنه‌یه دینور وموثق مصدردر بعده مبالغة عهد وپیمانده مستعمل اولدی ومصباحده
بو جمعلر میثاقك اولوب موثقك جمعی یالکز مواثق اولمق اوزره مرسومدر ﴿الوثاق﴾ واوك فتحی وکسریله برنسنه‌یی
محکم باغلیه‌جق باغه دینور یقال شدّه بالوثاق وهو مایشدّ به ﴿الایثاق﴾ همزه‌نك کسریله وثاق ایله یاخود وثاق
ایچره محکم باغلمق معناسنه‌در یقال اوثقه فی الوثاق اذا شدّه فیه ﴿التوثیق﴾ برنسنه‌یی محکم واستوار قلمق معناسنه‌در
یقال وثقه اذا احکمه وبرکیمسه حقنده امین ومعتمدر دیمك معناسنه‌در یقال وثق فلانا اذا قال فیه انه ثقة ﴿الاستیثاق﴾
برکیمسه‌دن امین واعتماد اولنه‌جق وثیقه آلمق معناسنه‌در حجت وکفیل وتمسك آلمق کبی یقال استوثق منه اذا اخذ
منه الوثیقة ﴿الودق﴾ واوك فتحیله یغموره دینور یقال اخذنا الودق ای المطر * مؤلفك بصائرده بیانه کوره ودق
مطر ارالغنده غبار کبی نسنه‌یه موضوعدرکه ترکیده اکا قای دیرلر بعده تجوّزا مطرده استعمال اولنور وودق مصدر
اولور یغمور طملمق معناسنه یقال ودق المطر ودقا من الباب الثانی اذا قطر وودق وودوق وقوف وزننده برنسنه‌یه یك
کلوب چاتمغله تولکه کلمك معناسنه‌در یقال ودق الیه ودوقا وودقا اذا دنا منه وامکنه ومنه المثل * ودق العیر الی الماء *

ای دنامنه بومثل برنسنه یه افراط حرصندن تذلل وخضوع ایدن کسه حقنده ضرب اولنور وودق آلشوب انس
والفت ایلك معناسنه در یقال ودق به اذا استأنس به وقارن وسعتلنمك علی قول اسهال ایلك معناسنه در یقال ودق
بطنه اذا اتّسع او استطلق وبلود یغمور یاغدرمق معناسنه در یقال ودقت السماء اذا امطرت وقلج کسکینلنمك
معناسنه در یقال ودق السیف اذا حدّ وبر شخصك پك سموزلکدن کوبکی سلپوکلنوب صارقق علی قول کوبکی
چیقق کسه کبی سموزلکدن طشره اوغرامق معناسنه در یقال ودقت سرّته اذا سالت واسترخت او خرجت کانه
ابجر وودق شول قرمزی نقطه‌لره وبنکاره دینورکه کوزده حادث اولوردمك قینایوب چیقمسندن حادث اولور
علی قول براتجکزدرکه کوزده حادث اولوب کیده‌رك بیویوب غلیظلنور یاخود کوزده برمرضدرکه آنك ضربندن
قولاق شیشوب قبارر مفردی ودقه‌در وبونده دالك فتحیله‌ده جائزدر یقال اصاب بعینه ودق ای نقط حمر تخرج
فیها من دم تشرق به اوهی لحمة تعظم فیها اومرض فیها ترم منه الاذن لکن کتب طبیه‌ده ودقه شحمه‌یه شبیه قطعهٔ
بیضادرکه طبقهٔ ملتحمه‌ده ظهور ایدر دیو معرّف اولمغله قول ثانی بوکه اقربدر ﴿الایداق﴾ همزه‌نك کسریله بودخی
بلود یغمور یاغدرمق معناسنه در یقال اودقت السماء اذا امطرت وبتون طرنقلی حیوان کوسنمك معناسنه در یقال
اودقت ذات الحافر اذا ارادت الفحل ﴿الوداق﴾ سحاب وزننده و﴿الودقان﴾ فتحاتله و﴿الودق﴾ فتحتینله بونلرده
بتون طرنقلی حیوان کوسنمك معناسنه در یقال ودقت ذات الحافر وودقت وداقا وودقانا وودقا من الباب
الثانی والرابع والخامس اذا ارادت الفحل ﴿الاستیداق﴾ بودخی وداق معناسنه در یقال استودقت ذات الحافر
بمعنی ودقت ﴿الودوق﴾ صبور وزننده و﴿الودیق﴾ امیر وزننده کوسنمش بتون طرنقلی حیوانه دینور یقال
فرس واتان ودوق وودیق ای بها وداق بوراده وبهاء وداق نسخه‌لری غلطدر ﴿الوداق﴾ کتاب وزننده اسمدر
بتون طرنقلی حیوانك کوسنکلکنه دینور یقال بالاتان وداق ای ارادة لفحل ﴿المودق﴾ مجلس وزننده اسم مکاندر
برنسنه‌نك پك کلوب چاتوب تولکه کلدیکی موضعه دینور ﴿ذات ودقین﴾ ایکی طرفلو شدّتله یاغان یغموره دینور
بومناسبتله آفت وداهیه‌یه اطلاق اولندی ومنه قول علیّ رضی الله عنه * تلکم قریش تمنانی لتقتلنی * فلا وربك
مابرّوا ولاظفروا * فان هلکت فرهن ذمتی لهم * بذات ودقین لایعفو لها اثر * امام مازنی دیدیکه امام علی کرم الله
وجهه حضرتلرندن اشبو ایکی بیتدن غیری شعر صدوری صحت بولمامشدر وزمخشری بوقولی تصویب ایلدی
﴿الودیقة﴾ سفینه وزننده پك اسیلکه دینور یقال خرجوا فی الودیقة ای شدّة الحرّ وسبزوات یاخود چایرلو چمنلو
اولان موضعه دینور تقول نزلنا فی الودیقة ای الموضع الذی فیه بقل او عشب ﴿الودق﴾ فتحتینله برآدمك کوزنده
ودق دیدکاری ذکر اولنان عارضه ظهور ایلك معناسنه در یقال ودقت عینه کوجلت تیدق بکسر التاء ودقا اذا
ظهر فیها الودق بوراده مضارعت حرفنك کسری بهراء لغتنه مبنیدر ﴿الودقة﴾ فرحه وزننده ودق عارضه‌سی
ظهور ایلمش کوزه دینور یقال عین ودقة ای بها ودق ﴿الوادق﴾ کسکین آلته دینور یقال سیف وادق ای حدید
﴿ودقان﴾ سحبان وزننده برموضعدر ﴿ودقه﴾ حمزه وزننده بررجل اسمیدر ﴿الورق﴾ واوك حرکات ثلاثیله
و﴿الورق﴾ کتف وزننده و﴿الورق﴾ جبل وزننده سکه‌لو اقچه‌لره دینور دراهم مضروبه معناسنه جمعی
اوراق وورراق کلور واوك کسریله * شارحك بیاننه کوره بونلر جنسدر انکچون مؤلف جمع صیغه‌سیله تفسیر
ایلدی مفردلری هایله‌در ﴿الرقة﴾ رانك کسریله بودخی سکه‌لو اقچه‌یه دینور جمعی رقون کلور * شارح دیرکه
بواره ایله ارون کبیدر ومنه الحدیث ❋فی الرقة ربع العشر❋ ورقه بغدا بجق او تنك ابتدا نابت اولانه دنور وشول
ارضه دینورکه ابتدا کوز فصلنده یاخود اورته یاز موسمنده اکا یغمور یاغمغله تازه ویشل اوتلر بتمش اوله رق
کلمه‌سنده هاء واو محذوفه‌دن عوضدر وعد وعده کبی ﴿الورّاق﴾ شدّاد وزننده اقچه‌سی چوق آدمه دینور یقال
رجل ورّاق ای کثیر الدراهم وکاغدجی‌یه دینور ﴿الوراقة﴾ کتابه وزننده کاغدجیلق حرفتنه دینور ﴿الوراق﴾
سحاب وزننده یریوزینك نباتله یم یشل اولمسنه دینور وبو ورقدن مأخوذ دکلدر ﴿ورق﴾ وعد وزننده اسمادندر
محمد بن عبالله بن حمدویه بن ورق محدّثدر وورق مصدر اولور اغاج یپراقلنمق معناسنه یقال ورق الشجر ورقا
من الباب الثانی اذا ظهر ورقه ﴿الورق﴾ فتحتینله کاغده دینور ویپراغه دینور * شارح دیرکه فی الاصل
یپراغه موضوعدر بعده یپراق کبی یوفقه دری‌یه اطلاق اولندیکه اکا یازو یازیلور ایدی بعده کتاب کاغدینه
اطلاق اولندی مفردلری ورقه‌در هایله و یریوزنده دکرمیجه قان قطعه‌سنه اطلاق اولنور علی قول
یاره‌دن دوشمش قان پاره‌سنه دینور تقول رأیت فی الارض ورق الدم وهو ما استدار منه علی ارض اوما
سقط من الجراحة وخبط معناسنه درکه اون کبی دقّ اولنوب اونه قاتلدقدنصکره دوه بوغازینه دوکدکاری

یپراق مجحوننه دینور و مطلقا جانلو حیوانه دینور تقول صادفت ورقا وهو الحیّ من کلّ حیوان ودوه وقیون واچه
وسائری کبی مال ومواشی یه دینور وورق القوم جماعتك دلوقنلولرینه اطلاق اولنور علی قول ضعیف اولان
دلوقانلولرینه دینور یقال هم ورق القوم ای احداثهم اوضعفاء فتیانهم وناسك حسن وجماله ودنیانك جمال وبهجت
وزینتنه اطلاق اولنور یقال ما احسن ورق القوم ای حسنهم وغرّته ورق الدنیا ای جمالها وبهجتها ﴿الورقة﴾
فتحاتله ورقك مفردیدرکه ذکر اولندی ووروقه خسیس وناکس شخصه اطلاق اولنور ورقك ابتذالی مناسبتیله
یقال هو ورقة القوم ای خسیسهم وکریم آدمه اطلاق اولنمغله ضدّ اولور وبو ورقك نضارت ولطافتی تصوّریله در
یقال هو ورقة بین القوم ای کریم وبعضیلر دیدیکه مذکرده هاسز ومؤنثده هایله اولهرق همان خسیس معناسنه
مستعملدر یقال رجل ورق وامرأة ورقة ای خسیسان وورقه یمنده بربلده آدیدر *وورقه بن نوفل بن اسد بن
عبد العزّی که خدیجة الکبری رضی الله عنها جنابلرینك عمّ زاده لریدر خصوص اسلامی مختلف فیه در وورقة
بن حابس التمیمیّ اصحابدندر ﴿الوریقة﴾ سفینه وزننده و﴿الورقة﴾ فرحه وزننده یپراغی فراوان اغاجه دینور
یقال شجرة وریقة وورقة ای کثیرة الورق ﴿الایراق﴾ همزه نك کسریله اغاج یپراقلنمق معناسنه در یقال اورق
الشجر اذا ظهر ورقه وبر آدمك آقچه سی ودوابّ ومواشیسی فراوان اولمق معناسنه در یقال اروق الرجل اذا
کثر ماله ودراهمه وصیّاد صید ایده میوب خائب اولمق معناسنه در یقال اورق الصائد اذا لم یصد وطالب مرامنه
نائل اولمیوب محروم اولمق معناسنه در یقال اورق الطالب اذا لم ینل وغازی غنیمته ظفر بولمیوب تهی دست اولمق
معناسنه در یقال اورق الغازی اذا لم یغنم ﴿التوریق﴾ بودخی اغاج یپراقلنمق معناسنه در یقال ورّق الشجر بمعنی
اورق ﴿الوراق﴾ کتاب وزننده یپراغك یاروب ظهور ایده جك هنکامنه دینور یقال قدحان الوراق ای وقت
خروج الورق ﴿الوراقة﴾ سحابه وزننده داللری یم یشل ویپراقلری تاب وطراوتلو خوشمنظر شجره دینور یقال
روضة ذات وراقة وهی الشجرة الخضراء الورق الحسنة ﴿ورقان﴾ سحبان وزننده برموضعدر ﴿ورقان﴾ رانك
کسریله عرج ایله رویثه بیننده مدینه دن مکه یه مصعد طریقك صاغ طرفنده واقع برسیاه طاغك اسمیدر قال الشارح
ومنه الحدیث ❁ضرس الکافر فی النار مثل ورقان❁ ﴿مورق﴾ مقعد وزننده روم پادشاهلرندن برینك آدیدر ظاهرا
ماوران معرّبیدر ومحدّثیندن طریف مدنینك پدری اسمیدر وبونك موکل وموزن وموهب وموظب وموحد کلماتندن
اوزکه نظیری یوقدر ﴿الورقة﴾ تمره وزننده یایده اولان عیب ونقیصه یه دینور یقال ما فی القوس ورقة ای عیب
﴿الاورق﴾ احمق وزننده لونی قرامتق بیاض اولان دوه یه دینور بولونده اولان دوه نك اتی خوش ولذیذ اولور
کرچه استعمالی ویوریمسی مقبول اولمز وبو نضارت ورق معناسندن یاخود رماد معناسندن مأخوذدر یقال جمل
اورق اذا کان فی لونه بیاض الی سواد وکوله دینور رماد معناسنه ویغمورسز قوراق زمانه اطلاق اولنور
یقال عام اورق ای لا مطر فیه وثلثانی صودن عبارت اولان سوده دینور یقال لبن اورق اذا صار ثلثاه ماء وثلثه
لبنا جمعی ورق کلور واوك ضمیله ﴿الورقاء﴾ حمراء وزننده دیشی قورده دینور ذئبه معناسنه وکوکرجین قوشنه
دینور یقال غنت الورقاء ای الحمامة جمعی وراقی ووراق کلور صحاری وصحاری کبی نسبتنده ورقاویّ دینور واوایله
وبدیل بن ورقاء اصحابدندر ﴿الاریق﴾ ترخیم اوزره اوراقك مصغریدر ومنه المثل *جاء بامّ الربیق علی اریق* تته که
ارق ماده سنده ذکر اولندی ﴿مورق﴾ مکرم وزننده فارس ایالتنده برموضعدر ﴿مورّق﴾ محدّث وزننده اسامیدندر
مورّق بن مهلب ومورّق بن مشمرخ تابعیلردر ومورّق بن شخیب محدّث ضعیفدر ﴿الایریقاق﴾ احمیرار وزننده
اصمه نك اوزمی رنکلنمك معناسنه در یقال ایراقّ العنب یوراقّ ایریقاقا اذا لوّن ﴿الموراق﴾ میمك ضمیله رنکلنمش
اوزمه دینور ﴿وریقه﴾ جهینه وزننده برموضعدر ﴿التورّق﴾ تفعل وزننده طوار یپراق اوتلامق معناسنه در
یقال تورّقت الناقة اذا اکلت الورق ﴿الموارقة﴾ مفاعله وزننده یك یقلشمق معناسنه در ومنه تقول مازلت منك
موارقا ای قریبا مدانیا ﴿المورقة﴾ مجلبه وزننده مالك کثرت ووفرتنه باعث اوله جق نسنه یه دینور یقال التجارة
مورقة للمال ای مکثرة ﴿الوسق﴾ واوك فتحی وسینك سکونیله برنسنه یی بریکدیروب یوکلنمك معناسنه در یقال وسقه
یسقه وسقا اذا جمعه وحمله ومنه قوله تعالی ❁والیل وما وسق❁ زیرا کیجه جمیع جبال وبحار واشجار واحجاری
وروی زمینی احاطه واستیعاب ایلمکله انلری جمع ایدوب ارقه سنه یوکلنمش کبی اولور ووسق سوروب
کوتورمك طرد معناسنه در یقال وسقه اذا طرده ودیشی حیوانك رحمی ارککك منیسنی کوتروب کبه قالمق معناسنه در
یقال وسقت الناقة اذا حملت واغلقت علی الماء رحمها وکوز یاشی حامل اولمق معناسنه مستعملدر یقال وسقت
لعین الماء اذا حملته وقال فی الاساس لا افعل ذلك ما وسقت عینی الماء ووسق التمش صاعی مستوعب کیل ومقداره

دینور علی قول بردوه یوکندن عبارتدر یقال عنده وسق من تمر ای ستّون صاعا اوحمل بعیر و بوحمل معناسندندر
قول اوّله کوره التمش صاع نبوی عند اهل الحجاز اوچیوز یکرمی رطل ایدر و عند اهل العراق درتیوز سکسان
رطل ایدر نته که نهایه ده بویلجه مرسومدر ﴿الوسیقة﴾ سفینه وزننده شول دوه‌لره اطلاق اولنور که بری برینه
بغایت مونس والوف اولمغله بری اوغورلنوب سورلسه جمله‌سی آندن آیرلمیوب برابرجه سوریلور اوله بنی
آدمده رفقه کبیدر که بری بریندن منفك اولمزلر یقال ساق العدوّ الوسیقة وهی من الابل کالرفقة من الناس فاذا سرقت
طردت معا ﴿الواسق﴾ گبه ناقه‌یه دینور جمعی وساق کلور واوك کسریله ومواسق ومواسیق کلور غیر قیاس
اوزره کویا که میساقك یاخود موسقك جمعلریدر ﴿الوسیق﴾ نهیق وزننده حیوانی سوروب کتورمك معناسنه‌در
یقال وسقه وسیقا اذا ساقه ووسیق یغموره اطلاط اولنور ﴿التوسیق﴾ غلالی التمشر صاع مقدارنده بلوك بلوك
ایلمك معناسنه‌در یقال وسق الحنطة توسیقا اذا جعلها وسقا وسقا ﴿الایساط﴾ همزه‌نك کسریله دوه‌یه یوك
یوکلتمك معناسنه‌در یقال اوسق البعیر اذا حمله حمله وآغاجك خرماسی فراوان اولمق معناسنه‌در یقال اوسقت
النخلة اذا اکثر حملها ﴿الاستیساق﴾ دوه‌لر بریکمك معناسنه‌در یقال استوسقت الابل اذا اجتمعت ﴿الاتّساق﴾
اتّفاق وزننده‌که اصلی اوتساق ایدی اسلوب واحد اوزره منتظم اولمق معناسنه‌در یقال اتّسق امره اذا انتظم
﴿المواسقة﴾ مفاعله وزننده برکمسه ایله قوّتده یاخود سائر حالتده معارضه ایدوب آنکله برابر کلمك معناسنه‌در
یقال واسقه اذا عارضه فکان مثله ولم یکن دونه ومناهده معناسنه‌در که جنکده بری برینك اوزرینه صالوب
طوتشمقدن عبارتدر یقال واسقه اذا ناهده ﴿المیساق﴾ میمك کسریله شول قوشه دینورکه اوچارکن قنادلرینی
بری برینه چالوب اورر اوله جمعی میاسیق ومأسیق کلور همزه ایله ﴿الوشیق﴾ شین معجمه ایله امیر وزننده
و﴿الوشیقة﴾ سفینه وزننده ات پصدرمه‌سنه دینور علی قول بردفعه قینادوب قورتدقدنصکره اولان پصدرمه‌یه
دینورکه یوله کوتوررلر و بوکونه اولان سائردن زیاده طیانوب برقرار اولور بوظاهرا بزم سوکش دیدیکمز
اوله‌جقدر یقال عنده وشیق ووشیقة ای لحم یقدّد حتی ییبس اویغلی اغلاءة ثمّ یقدّد ﴿الوشق﴾ مشق وزننده
اتی پصدرمه قلمق معناسنه‌در یقال وشق اللحم وشقا من الباب الثانی اذا قدّده ودورتمك معناسنه‌در یقال وشقه
بالرمح اذا طعنه به وسرعت ایلمك معناسنه‌در یقال وشق زیدا اذا اسرع ووشق پراکنده چاپره دینور یقال بالمرعی
وشق ای متفرّق من الرّعی ﴿الاتشاق﴾ اتفّاق وزننده اتی یول پصدرمه‌سی قلمق معناسنه‌در یقال اتّشق بمعنی
وشقه ونیچه کمسه‌لر برآدمی قلجله پصدرمه کبی پاره‌پاره طوغرامق معناسنه‌در یقال اتّشق القوم فلانا اذا جعلوه
وشایق یعنی کما یقطع اللحم اذا قدّد بوراده اتّشاق اشتراك ایچوندر ﴿الواشق﴾ صاحب وزننده برمقدارجه سوده
دینور تقول سقانا واشقا ای لبنا قلیلا وسرعتله چکوب کیدن شیئه دینور عمر وزمان کبی وباشق لفظنده لغتدرکه
آتمجه قوشنه دینور و برکلب آدیدر یاوز اولوب هرشیئی پاره لدیکیچون تسمیه اولنمشدر و بروع نام صحابیه‌نك
پدری اسمیدر ﴿الوشاق﴾ شدّاد وزننده بودخی سرعتله چکوب کیدیجی نسنه‌یه دینور یقال شیٔ واشق ووشاق
ای ذاهب مضیّ ﴿التوشیق﴾ برنسنه‌یی کسوب طوغرامق معناسنه‌در یقال وشّقه اذا قطعه وپراکنده ایلمك
معناسنه‌در یقال وشّقه اذا فرّقه ﴿التواشق﴾ تفاعل وزننده بودخی نیچه کمسه‌لر برآدمی قلجله پصدرمه کبی پاره
پاره طوغرامق معناسنه‌در یقال تواشقه القوم بمعنی اتّشقوه ﴿الایشاق﴾ همزه‌نك کسریله برنسنه‌یه ایلیشوب
طوتلمق معناسنه‌در یقال اوشق الشیٔ اذا نشب فی شیٔ قلج قننه وانختر کلیده ایلشوب طوتلدیغی کبی ﴿المواشق﴾
انختر دیشلرینه اطلاق اولنور مفردی میشاق‌در ﴿وشقه﴾ حمزه وزننده اندلسده بربلده‌در ﴿الوشق﴾ رکع وزننده
اشّق لفظنده لغتدرکه چادر اوشاغی دیدکلری دارودر * عجیبدرکه مؤلف وشق تعبیر اولنان حیواندن سکوت
ایلدی معلومدرکه دریسندن اعلا کورك اولور تلبسی بواسیر ونقرس علتلرینه اماندر وغریبدرکه حیات
الحیوان صاحبی دخی ذکر ایلامشدر مفردات طبیه‌ده همان بواسمله معروف جانوردر لون وشکلده قپلانه شبیه اولور
کلامیله مرسومدر لکن ظن ایدرمکه فی الاصل وشق مذکور معناسندن عربی اوله نته‌که کلب مرسوم واشق ایله
مسمادر ﴿الوصیق﴾ امیر وزننده برطاغ آدیدر که کنانه قبیله‌سنك یوردینه اندن اقرب طاغ یوقدر ﴿الوعیق﴾ نعیق
وزننده و﴿الوعاق﴾ غراب وزننده طوار یوررکن قرنندن ظهور ایدن صوته دینور ﴿الوعق﴾ وعد وزننده طوار
یوررکن قرنندن صوت ظهور ایلمك معناسنه‌در یقال وعق الفرس وعقا من الباب الثانی اذا سمع من بطنه نعیق
ونعاق اذا مشی ووعق بدخوی وتنك مشرب ودارغین وجزؤی نسنه‌دن ضجرتلنور بی امتزاج آدمه دینور
وعقه دخی دینور صخره وزننده وعق دخی دینور کتف وزننده یقال رجل وعق ووعقة ووعق ای شرس

سیٔ الخلق ضجر متبرم و وعقه اسم اولور چتین خویلولغه دینور یقال به وعقة ای شراسة ﴿ووعق﴾ وعد وزننده
عجول اولمق معناسنه در تقول وعقت علیّ یارجل کورثت وعقا ای عجلت و یقال ماأوعقك ای ما اعجلك بالتعجب
﴿واعقه﴾ برموضع آدیدر ﴿التوعیق﴾ تعویق وزننده ومرادفیدر کویا که آندن مقلوبدر یقـال وعّقه ای عوّقه
وخلاف ومخالفت معناسـنه در یقال وعّقه اذا خالفه و افساد معناسنه در یقال وعّقه اذا عاثه و برکسه یی چتین
خویلولغه وسرکشلکه نسبت ایلك معناسنه در یقال وعّق فلانا اذا نسبه الی الشراسة ﴿الوغیق﴾ غین معجمه ایله
وعیق وزننده ومرادفیدرکه طوار قسمنك یورركن قرنندن ظهور ایدن صوته دینور علی قول بو صوت ذکری قابنك
چالقانمسندن نشأت ایدر ﴿الوفیق﴾ امیر وزننده یولداشه اطلاق اولنور تقول هو وفیقی ای رفیقی و برآدمك عملیدر
﴿الوفق﴾ واوك فتحیله برنسنه برشیئه اویغون کلمك معناسنه در و بعضا موافق معناسنه استعمال اولنور ومنه یقال
حلوبته وفق عیاله ای لبنه قدر کفایتهم وتوفاق وتیفاق معناسنه کلور کاسیذکر و برکسه نك ایشی راست کلمك معناسنه در
تقول وفقت امرك وفقا من الباب السادس ای صادفته موافقا ﴿التوفاق﴾ و ﴿التیفاق﴾ تالرك فتحی وکسریله
و ﴿التوفیق﴾ و ﴿المیفاق﴾ و ﴿التوفق﴾ تفعل وزننده برنسـنه برشیئك حدوث وظهوری هنکامنده صورت
بولمسنده استعمال اولنور کویا که اولنسنه اول شیئك آن حدوثنه موافق اولور و بونلر فی الاصل مصدرلردر ومنه
تقول اتیتك لوفق الامر وتوفاقه وتیفاقه ای لحین حدوثه ویقال اتیتك لوفق تفعل ذلك وتوفاقه وتیفاقه ای لحین
فعلك ذلك و یقال اتیتك لتوفیق الهلال وتوفاقه وتیفاقه وتوفیقه ومیفاقه وتوفقه ای حین اهلّ وتیفاق
تانك کسری و فتحیله حذا و مقابل معناسنه مستعملدر و منه حدیث علیّ رضی الله عنه و سـئل عن البیت المعمور * فقال
هو بیت فی السماء تیفاق الکعبة * ای حذاءها ومقابلها ﴿الایفاق﴾ همزه نك کسریله اوقك کزینی کریشـه قومق
معناسنه درکریشه کزی اویدرمقدن عبارتدر یقال اوفق السهم و بالسهم اذا وضع الفوق فی الوتر لیرمی ولایقال
افوق نته که فوق ماده سنده ذکر اولندیکه بومعناده افاق افاقة دینور افوق افواقا نادردر وایفاق ناس برآدمك
یانه کلوب جمله سـنك سوزی برلکده متحد اولمق معناسـنه در یقال اوفق القوم لفلان اذا دنوا منه و اجتمعت
کلمتهم ودوه لر قطارلنوب جمله سی بس برابر صره لنمق معناسنه در یقال اوفقت الابل اذا اصطفت واستوت معا
وبرنسنه یه ناکهانی راست کلمك معناسنه در تقول اوفق لزید لقاؤنا علی المجهول اذا کان لقاؤه فجأة ﴿الموافقة﴾
مفاعله وزننده برنسنه یی برنسنه یه اویدرمق معناسنه در تقول وافقت السهم بالسهم ای قصدت له به و برکسه یه
راست کلمك معناسنه در تقول وافقت فلانا اذا صادفته ﴿التوافق﴾ تفاعل وزننده اتفاق ایلك معناسنه در یقال
توافقوا فی الامر اذا اتفقوا ویاردملشمق معناسنه در یقال توافقوا اذا تظاهروا ﴿الاتفاق﴾ افتعال وزننده که اصلی
اوتفاق در بری برینه متقارب اولمق معناسـنه درکه مراد برلکده اولمقدر یقال اتفقا اذا تقاربا ﴿المتوفق﴾ متکلم
وزننده کلامی دوزوب قوشوب اجتماع والتیام ایله تکلم ایدن آدمه دینور یقال هو متوفق للکلام اذا کان یجمعه
ویهیؤه ﴿التوفیق﴾ ایشی راست کتورمك معناسنه در یقال وفّق امره اذا جعله موافقا و برآدمك دلیل وحجتنی
مصیب قلمق معناسنه در یقال وفّقه الله ای اصابه فی الحجة ﴿الاستیفاق﴾ خدای متعالدن توفیق نیاز ایلك معناسنه در
تقول استوفقت الله ای سألته التوفیق ویقال انه لمستوفق له بالحجة بفتح الفاء اذا اصاب فیها ﴿التوفّق﴾ تفعل وزننده
توفیقه مظهر اولمق معناسـنه در یقال مایتوفّق عبد الّا بتوفیقه ﴿الوقّ﴾ شقّ وزننده کوچکن قوشی اوتمك
معناسنه در یقال وقّ الصرد وقّا من الباب الاول اذا صاح ﴿الوقواق﴾ ثرثار وزننده قورقق آدمه دینور یقال رجل
وقواق ای جبان و برشجر آدیدرکه آندن یازی یازه جق دیویتلر اتّخاذ اولنور بو شجر هندستان طرفنده اولور
و وقواق چین اولکه سندن یوقریجه ده برمملکتك اسمیدر * مترجم دیرکه بعض جغرافیا کتابلرنده وقواق برجزیره
اسمی اولوب آنده شجرهٔ وقواق نابت اولمق اوزره مرسوم واول شجره نك وصفنده عجائب حکایات مرقومدر
﴿الوقوقة﴾ وعوعه وزننده کوپکلر اورشمك وقوشلر جولدشمك معنالرینه در یقال الکلاب توقوق ای تنبح ویقال
الطیر توقوق ای تصوّت ﴿الوقواقة﴾ ثرثاره وزننده یکشاق وپرکوی آدمه دینور یقال رجل وقواقة ای مکثار
﴿الولق﴾ خلق وزننده سرعت ایلك معناسنه در یقال ولق الرجل ولقا من الباب الثانی اذا اسرع وآهسته جه
دورتمك معناسـنه در یقال ولق فلانا بالرمح اذا طعنه به خفیفا وقلجله اورمق معناسنه در یقال ولقه بالسیف اذا
ضربه به وبردوزه یه کتمك یاخود بردوزه یه یلان سویلك معناسنه در یقال ولق فی السیر او الکذب اذا استمرّ قال
الشارح ومنه قریٔ قوله تعالی ❁ اذتلقونه بالسنتکم ❁ بفتح التاء وکسر اللام قال الراغب ای تسرعون الکذب
﴿الولق﴾ جمزی وزننده ناقه یه مخصوص پك پك یلکه دینور یقال ناقة تعدو الولقی ای العدو فیه شدّة وروانده

وچالاك ناقه يه دينور يقال ناقة ولقى اى سريعة ﴿الوليقة﴾ سفينه وزننده اون وسـود وصافى ياغله ياپدقلرى
بولاج آشنه دينور ﴿الاولق﴾ همزه‌نك ولامك فتحيله دلولكه دينور على قول دلولكه شبيه برعارضه‌يه دينوركه
مراد چالقسى اولمقدر يقال اخذه الاولق اى الجنون او شبهه * شارح ديركه امام فارسى بونى افعل وزننده وابن برّى
فوعل وزننده تقييد ايلدى پس اوّله كوره سرعت معناسنه اولان ونقدن اولور افكل كبى اسمدر وثانى‌يه كوره
جنون معناسنه اولان القدن اولور * ومؤلف بونى الق ماده‌سنده دخى ثبت ايلدى اختلافه بناء ﴿المألوق﴾ مألوف
وزننده و ﴿المأولق﴾ مدحرج وزننده ديوانه‌يه ياخود چالق عقللو سبكسز آدمه دينوركه عقلى يلق تعبير اولنور
ويلق تعبيرى بوماده‌دن مأخوذ ومحرّف اولمق محتملدر مأولق كلمه‌سى اولق ماده‌سندن اسم مفعولدر يقال الق
الرجل واولق على بناء المجهول فهو مألوق ومأولق اى مجنون اوشـبيهه ﴿والق﴾ صاحب وزننده اسمادندر
جندل بن والق تابعىّ كوفيدر ﴿الوالقىّ﴾ خزاعه قبيله‌سـنه مخصوص برفرسك اسميدر ﴿الومق﴾ نمق وزننده
و ﴿المقة﴾ عده وزننده سومك معناسنه‌در يقال ومقه ومقا ومقة من الباب السادس اذا احبه ﴿الوامق﴾ اسم فاعلدر
يقال هو وامق له اى محبّ ﴿التومّق﴾ تفعل وزننده محبت اظهار ايلمك معناسنه‌در يقال يتومّقه اى يتودّده ﴿الوهق﴾
فتحتينله وهانك سـكونيله جائزدر اوجى ايلمكلى ايپه واورغانه دينوركه كمند تعبير اولنور جمعى اوهاق كلور
على قول معرّبدر يقال طرح فى عنقه الوهق وهو الحبل يرمى فى انشوطة فتؤخذ به الدابّة والانسـان * مترجم
ديركه معرباتده وهك فارسى معرّبى اولمق اوزره مرسومدر ووهق نهق وزننده آليقومق حبس معناسنه‌در يقال
وهقه عنه يهقه وهقا من الباب الثالث اذا حبسه ﴿المواهقة﴾ مفاعله وزننده يولداشلره همپا اولوب برابرجه يوريمك
معناسنه‌در يقال هذه الناقة تواهق الاخرى اى تواغدو تواضخ ودوه بيوننى اوزاده‌رق آخر دوه ايله ياريشور كبى
اشوب كتمك معناسنه‌در يقال البعير يواهق الاخر اى يمدّ كلّ واحد اعناقه فى السـير ويبارى ﴿التوهّق﴾ تفعل
وزننده برآدمى كلامده مضطرّ ومتحير قلمق معناسنه‌دركه نه سويليه‌جكنى بيلمز اولور يقال توهّق فلانا فى الكلام
اذا اضطرّه الى مايتحير فيه وچقل طاشلرى پك قيزمق معناسنه‌در يقال توهّق الحصى اذا اشتدّ حرّه ﴿التواهق﴾
تفاعل وزننده برى بريله برايشده برابرلشمك معناسنه‌در يقال تواهقوا اذا استووا فى الفعال ودوه‌لر ياريشور كبى
﴿فصل الهاء﴾
برى برينه قيزيشوب يوروشمك معناسنه‌در يقال تواهقت الركاب اذا تسايرت نجز بعونه تعالى ﴿فصل الهاء﴾
﴿الهبرقىّ﴾ جعفرى وزننده و ﴿الهبرقى﴾ هبرزى وزننده دمورجى‌يه دينور حدّاد معناسنه وقوجمى‌يه دينور صايغ
معناسـنه وبيان اكوزينه دينور ثور وحشى معناسـنه ﴿الهبلق﴾ عملس وزننده بودور آدمه دينور ﴿الهبنق﴾
قنفذ وزننده و ﴿الهبنوق﴾ زنبور وزننده و ﴿الهبنيق﴾ قنديل وزننده وبونده هانك فتحيله جائزدر و ﴿الهبينق﴾
سميدع وزننده و ﴿الهبانق﴾ علابط وزننده تازه دلى قانلى خدمتكاره دينور و ﴿هبنق﴾ عملس وزننده احمق
وبيغز آدمه دينور وبودور كشى‌يه دينور يقال هو هبنق اى احمق وكذا قصير ﴿هبنقه﴾ عملسه وزننده ذو الودعات
يزيد بن ثروان نام احمق مشهورك لقبيدر نته‌كه ودعه ماده‌سنده بيان اولندى ﴿الهبنوقة﴾ هانك ضميله دودكه دينور
مزمار معناسنه مفردات سائره‌ده كميلرده چالنان دودك ايله مفسردركه تركيده سپسى وفارسـيده شينه ديدكلريدر
﴿الهبنقة﴾ دحرجه وزننده اويلقلرك ايچ يوزلرينى برى برندن آيره‌رق يره‌دوشيوب اوتورمغه دينور يقال يهبنق
فى الجلوس هبنقة ويقال يجلس الهبنقة وهى ان تلزق بطون فخذيك بالارض اذا جلست وتكفهما ﴿الهدلق﴾
زبرج وزننده اون الكنه دينور منخل معناسنه وسلپوك ومسترخى نسـنه‌يه دينور وآوردى بيوك دوه‌يه دينور
﴿الهدلقة﴾ زبرجه وزننده دوه‌نك آلت چنه‌سنده اولان صارقق تويلره دينور ﴿الهراقة﴾ كتابه وزننده صودوكمك
معناسـنه‌در يقال هراق الماء يهريقة بفتح الهاء هراقة اذا صبه واصله اراق اراقة يريق كما سيذكر ﴿الاهراق﴾
همزه‌نك كسريله هراقه معناسنه‌در يقال اهرق الماء يهرقه اهراقا على وزن اكرم يكرم اكراما اذا صبه ﴿الاهرياق﴾
همزه‌نك ورانك كسريله اهراق معناسنه‌در يقال اهراقه يهريقه بضم الياء وسكون الهاء وكسر الراء اهرياقا فهو
مهريق بضمّ الميم وفتح الهاء وكسر الراء وذاك مهراق بضم الميم وفتح الهاء ومهراق بضمّ الميم وسكون الهاء
اذا صبه واصله اى اصل هراق الماء يهريق هراقة اراق يريق اراقة كاجاب يجيب اجابة واصل يريق يريق
كيكرم واصل يريق يأريق على وزن يؤكرم خلاصه‌سى بودركه هراقه كتابه وزننده افعال بابندن مصدردر
بوماده‌ده اوچ لغت واردر برى لغت مزبوره‌دركه همزه بايه قلب اولندى نته‌كه ارحت وهرحت ديرلر زيرا
كلام عربده متكلم صيغه‌سنده انا اءريقه استعمال اولنمدى بلكه همزه‌تينك اجتماعنى ثقيل كوردكلرندن هايه قلب
ايدوب اهريقه ديديلر ولغت ثانيه اهرق يهرق اهراقا عنوانده استعمال اولنمقدر اكرم يكرم اكراما كبى وقتا كه

همزه‌یی وجه مذکور اوزره هایله قلب ایلدیلر ایسه هایی نفس کلمه‌دن کبی لازم قیلوب اوزرینه الف ادخال وهانك
لزومنی عین الفعلی حذف ایلمکدن عوض ایلدیلر زیرا اهرق فی الاصل اریق ایدی ولغت ثالثه اهراقه یهریقه
اهریاقا عنوانده‌در نته‌که اطاع یطیع اطاعة صیغه‌سنده اسطاع یسطیع اسطیاعا دیرلر ماضیده همزه‌نك فتحی
ومضارعده یانك ضمیله‌که سینی عین الفعلك حرکهٔ محذوفه‌سندن تعویض ایلدیلر واسم فاعلنده مهریق دینور
میمك ضمی وهانك فتحی ورانك کسری ومدّیله واسم مفعولنده مهراق دیرلر میمك ضمی وهانك فتحی وسکونیله ومعلوم
اوله‌که یهریق لفظنك‌که لغت اوّلك مضارعیدر یانك ضمی وهانك فتحیله وزنی یهفعل‌در ومهراق لفظنك‌که میمك
ضمی وهانك فتحیله اسم مفعولدر مهفعل‌در امّا یهریق ومهراق کلمه‌لریکه هانك سکونیله‌در تکلملری ممکن
دکلدر زیرا هاء وفاء ایکیسیده ساکنلردر امّا هانك سکونی ظاهردر وفانك سکونی راء ساکنه‌دن بدل اولدیغنه
مبنی‌در وعربلر هریقوا علیکم اوّل اللیل دیرلر امر بنیه‌سیله انزلوا معناسنی اراده ایدرلر * مؤلفك خلاصهٔ مرادی
منوال محرّردر شافیه شرحنده دخی بورسمه مسطوردرکه مصنف یعنی ابن حاجب اراق کلمه‌سنك همزه‌سی هایه
ابدال اولندقدنصکره هایی نفس فاء الفعل توهمنه مبنی اوّلنه همزه ادخال وهایی اسکانله اهراق یهریق دینلری
تغلیط ایلمشدر وبو آنفا ذکر اولنان وجه ثانی اوله‌جقدر اسطاع یسطیع اسطیاعا کبی‌که طوع ماده‌سنده ذکر
اولندی * ومصباحده مؤلفك ذکر ایلدیکی وجه اوّلی دحرج بابندن عدّ ایلمشدر هراق کلمه‌سنك اصلی هریق
ایدی دحرجه وزننده انکچون مضارعده هاء مفتوح اولور یدحرج کلمه‌سنده دال مفتوح اولدیغی کبی کذلك
اسم فاعلنده واسم مفعولنده دخی مفتوح اولور وامر حاضرنده هرق دینور هانك فتحی ورانك کسریله اصلی هریق
ایدی دحرج وزننده وبعضا هاء ایله همزه‌یی جمع ایدوب اهراقه یهریقه دیرلر های ساکنه ایله کویاکه همزه
فی الاصل یانك حرکه‌سندن عوض اولمشدر ولهذا بوزیاده ایله فعل خماسی اولمز وصاحب تهذیب بونی تخطئه
ایلدی وبعضلر هایی اصلیه اعتباریله ثلاثیدن هرقته هرقا دیدیلرکه باب ثالثدندر * لکن مؤلف وجوهری بوقوله
التفات ایلمدی پس وجه وجیه قول اوّلدرکه مؤلفه کوره اقامه بابندن ومصباحه کوره دحرجه بابندندرکه مصدری
بنه هراقه‌در اصلی هریاق ایدی دحراج وزننده یاء حذف اولنوب آخرینه هاء عوض اولمشدر وامر حاضرنده هرق
هریقا هریقوا دیرلر (المهرق) مکرم وزننده صحیفه‌یه دینورکه یازو یازیلور وبو معرّبدر جمعی مهارق‌در * مترجم
دیرکه مهره کرده معرّبیدرکه مهره لنمش کاغد دیمکدر ومهرق مهره تخته‌سی کبی دوز وهموار اوه‌یه اطلاق اولنور
(المهرورق) اهریراقدن اسم فاعلدر شدّتله دوکیلان صغاناقلی یغموره وصف اولنور یقال مطر مهرورق ای صیب
(التهریق) برنسنه‌یی چوق دوکمك معناسنه‌در یقال ومنه تقول العرب هرّق علی خمرك ای تثبت یعنی کرکی کبی
تثبت واستحکام ایله اصلا زیغ ایلمه دیه‌جك یرده هرّق علی خمرك دیرلرکسه‌دن باك وپروا ایلمه سکرونشئه‌لك اوزره برقات
دخی زیاده ایله دیمکدر بعده بونکله تثبتدن کنایه ایلدیلر (المهرقان) میمك ورانك ضمیله مسحلان وزننده و(المهرقان)
میمك ورانك فتحیله ملکعان وزننده ومیمك ضمی ورانك فتحیله‌ده لغتدر دریایه دینور بحر معناسنه علی قول ساحلدن
دریانك مدّ ایله طاشدیغی موضعه دینور اهراقدن مأخوذدر ومهرقان میمك ورانك ضمیله ساحل بحر بصره‌ده
بربلده آدیدر ماهی رویان معرّبیدرکه بالق چهره‌لو دیمك اولور * مترجم دیرکه ماه‌رویان معرّبی اولمق دخی روشندر
(هورقان) عسقلان وزننده مرو قضاسنده برقریه‌در (الهرق) هانك کسریله اسکی ثوبه دینور یقال جاء وعلیه
هرق ای ثوب خلق (هرزوقی) هانك وزای معجمه‌نك ضمی وقصر ایله حبس وتسجین معناسنه اسمدر * شارحك
بیاننه کوره لغت نبطیدر زایك تقدیمیله‌ده لغتدر عدم انصرا فی علمیت والف تأنیثه مبنی‌در (المهرزق) مدحرج
وزننده محبوس معناسنه‌در * شارحك بیاننه کوره بوماده متصرّف اولمیه‌رق بورسمه مسموعدر (الهزق) کتف
وزننده رعد شدیده دینور (الاهزاق) همزه‌نك کسریله چوق کولمك معناسنه‌در یقال اهزق فی الضحك اذا
اکثر منه (المهزاق) میثاق وزننده کوله‌کن خاتونه دینور یقال امرأة مهزاق ای کثیرة الضحك وبریرده قرار ایتمز
اولان سبکمشرب ویل قوان قاری‌یه دینور (الهزقة) فرحه وزننده مهزاق معناسنه‌در یقال امرأة مهزاق
وهزقة ای لاتستقرّ فی موضع (الهزق) فتحتینله جنبش ونشاط معناسنه‌در یقال به هزق ای نشاط (الهزرقة)
دحرجه وزننده پك چرکین کولمکه دینور یقال تنفر الناس هزرقته وهی اسوء الضحك (هزروقی) هرزوقی وزننده
ومرادفیدر وآندن مصحف دکلدر (المهزرق) مهرزق وزننده ومرادفیدر (الهطق) فتحتینله تیز تیز یوریمکه
دینور یقال ماهذا الهطق ای سرعة المشی (الهفتق) جعفر وزننده هفته معرّبیدرکه یدی کوندن عبارتدر
اسبوع معناسنه‌در (الهقهقة) زلزله وزننده شدّتله یوریمك معناسنه‌در یقال یهقهق الرجل ای یسیر شدیدا

مطلب

(وبر)

و برقومك كرامنه بعده لئام وسفلهسنه برمقدارجه عطيه توزيع ايلك معناسنه در يقال هقهق فى القوم اذا خوّص فيهم بشئ من عطاء * شارح ضاد معجمه ايله تخوض نسخهسنى تخطئه ايلمشدر (الهقّ) شقّ وزنده جماعه جهد ايله خاتونى بيتاب ايلك معناسنه در يقال هقّ المرأة هقا من الباب الاول اذا جهدها بالجماع (الهقق) فتحتينله پك چوق جماع ايدن كسه لره دينور يقال هم هقق اى نيا كون (الهقهاق) ثرثار وزنده امور و مصالحنده قطعا فاتر و متكاسل اولميوب مقدم وساعى اولان آدمه دينور يقال رجل هقهاق اى منكمش فى اموره (الهلق) خلق وزنده و (التهلق) تفعل وزنده سرعت ايلك معناسنه در يقال هلق الرجل هلقا من الباب الثانى وتهلق تهلقا اذا اسرع (الهلق) جزى وزنده ولق معناسنه دركه ناقه نك شدّتله يلسنه دينور (الهمق) كتف وزنده تروتازه وايپك كبى يومشق چاپره دينور وچوق اوته دينور وقورى اوتلغه دينور (الهمق) هانك كسرى و ميمك كسرى و فتحيله زمكى وزنده كاه اويكا كاه بويكا مستانه كبى يوريمكه دينور يقال يمشى الهمقى وهو مشى على جانب مرّة وعلى اخرى مرّة (الهمقيق) خصيص وزنده برنوع نبات آديدر (الهمقاق) هانك فتحى و ضميله بر جنس دانه دركه بلعم جبالنده نابت اولور قاوروب تقويت جماع ايچون اكل ايدرلر مفردى همقاقه در (المهمق) معظم وزنده اوكونمش سويقه دينور (الهمقّ) خدبّ وزنده چولپه وسلكى و پريشان احمق آدمه دينور يقال رجل همقّ اى احمق مضطرب (الهملقة) دحرجه وزنده سرعتله يوريمك معناسنه در يقال هملق الرجل اذا اسرع (الهنق) فتحتينله قلب صقنديسى كبى حالت انقباضه دينوركه انسانه عارض اولور تقول اخذنى الهنق وهو شبه ضجر يعترى الانسان (الهندليق) زنجبيل وزنده چوق سوزلو پركوى آدمه دينور يقال رجل هندليق اى الكثير الكلام (الهوقة) هانك فتحيله اوقه وزنده ومراد فيدركه ذكر اولندى (الهيق) هانك فتحيله و (الهيقم) زيادهٔ ميمله اركك دوهقوشنه دينور وهيق انجه اوزون آدمه دينور (الاهيق) احمق وزنده اوزون بوينلو انسان وحيوانه دينور يقال رجل وفرس اهيق اى الطويل العنق

فصل الياء

فصل الياء

(اليرقان) فتحاتله وراءنك سكونيله اكينه عارض اولور بركونه آفت اسميدر تركيده صاك اورمش وسام چالمش تعبير اولنور كذلك انسانه عارض اولور بركونه مرض اسميدركه ايكيسنه ده صاريلق تعبير اولنور نته كه ارق مادهسنده بيان اولندى * مؤلف اوراده يرقان اسود و يرقان اصفر تعبيريله ايكى كونه يه تقسيم ايلشيدى ومشهورى دخى بودر لكن تذكرهٔ داودده بوفقير كوردمكه بردخى اخضر نوعى اولور ايمش و اول هندستاندن غيرى دياره قليل الوقوع ايمش اصفر واسودك اجتماعى ايمش (المأروق) و (الميروق) يرقان علتنه اوغرامش آدمه واكينه دينور يقال رجل وزرع مأروق وميروق اذا اصابهما اليرقان بعض نسخهده ورق و بعضده رزق عنوانده مرسوم اولمغله آنلرده صالحدر (اليارق) هاجرز وزنده يصى دستبنده دينوركه نسوان عربه مخصوص بلازكدر * شارحك بيانه كوره يارهمعرّبيدر (اليقق) يانك وقافك فتحيله خرما كوبكى ديدكلرى نسنه يه دينور جمار النخل معناسنه يققه آندن اخص دركه برپاره سنه و برلقمهسنه دينور و يقق پموغه دينور و پك آق اولان شيئه دينور وتأكيد اوصف ايدرلر يقال ابيض يقق اى جدّا (اليقق) كتف وزنده پك آق اولان شيئه دينور يقال شئ يقق اى شديد البياض * شارح ديركه اوّلكى كسائى وثانى ابن السكيت روايتيدر (اليقايق) يقق لفظندن جمعدر يقال بيض يقايق اى شديدة البياض (اليقوقة) عمومه وزنده پك آق اولمق معناسنه در يقال يق الشئ يقق يقوقة من الباب الرابع اذا ابيضّ (اليلق) فتحتينله آق نسنه يه دينور يقال شئ يلق اى ابيض (اليلقة) سمكه وزنده آق تويلو كچى يه دينور (اليلمق) يانك و ميمك فتحيله يلمهٔ فارسى معرّبيدركه قفتانه دينور قباء معناسنه جمعى يلامق در و بولمق مادهسنده دخى ذكر اولندى * لكن مؤلف مادهٔ مذكورهده بوكه تصدى ايلامشدر قالديكه اصل فارسيده يلمه قپامه تعبير اولنان قفتانه دينور (يناق) سحاب وزنده روم سرعسكرلرندن برينك اسميدركه زمان خلافت صدّيق اكبرده قتل وسر مقطوعى ديوان خلافتده غلطان اولدى (ينّاق) شدّاد وزنده اتباع تابعيندن حسن بن مسلمك جدّى اسميدركه صحابيدر

باب الكاف

باب الكاف

فصل الهمزة

فصل الهمزة

(أيلك) احمد وزنده برموضع آديدر (الابك) فتحتينله برآدمك وجودى پك اتلو سموز اولمق معناسنه در يقال ابك الرجل ابكا من الباب الرابع اذا كثر لحمه (الابك) كتف وزنده و (المئبك) منبر وزنده احمق آدمه اطلاق اولنور يقال انه لعفك ابك ومعفك مئبك اى اخرق عفك دخى بومعنايه اولمغله تاكيدا اولور (الاراك) سحاب وزنده برقطعه ارضه دينور وعرفاتده نمره قربنده برموضع آديدر نعمان الاراك ووادى الاراك ديدكلريدر وهذيل قبيلهسى يوردنده برطاغك آديدر واراك اكشى اوته دينور حمض معناسنه كه مراد ملوحت

ومرارتی اولان اوتدر دوه قسمنك فاكهه سیدر وحمض نوعندن بر شجر اسمیدركه داللریله استیاك اولنور تركیده
مسواك اغاجی دیرلركه یمن طرفنه مخصوصدر جمعی ارك كلور ضمتینله واراٸك كلور (الارك) همزه‌نك كسریله بودخی
اكشی اوته دینور حمض معناسنه ویقال عشب له ارك ای تقیم فیه الابل زیرا دوه قسمی شور اوتلقدن پك محظوظ
اولور (الاراكیة) همزه‌نك فتحیله مسواك اغاجی اوتلیان دوه‌لره دینور یقال ابل اراكیة اذا كانت ترعی الاراك
(الاركة) فرحه وزننده مسواك اغاجی چوق اولان یره دینور یقال ارض اركة ای كثیرة الاراك ومسواك اغاجی
اوتلامقدن خسته اولان دوه‌لره دینور جمعی اراكی كلور طلاحی كبی (الارك) كتف وزننده و(المؤترك) مؤتلف
وزننده مسواك اغاجنك قورولغنه دینوركه فراوان وبری برینه صارمشق اوله یقال اراك ارك ومؤترك ای كثیر
ملتف (الارك) فتحتینله دوه اراك اغاجی اوتلامقدن قرنی اغریوب خسته اولمق معناسنه‌در یقال اركت الابل
اركا من الباب الرابع اذا اشتكت من اكل الاراك فهی اركة واراكی وارك بر یرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال ارك
بالمكان اذا اقام به (الاروك) قعود وزننده بودخی دوه اراك اغاجی اوتلامقدن خسته اولمق معناسنه‌در یقال اركت
الابل اروكا من الباب الاول اذا اشتكت من اكل الاراك ویقال اركت الابل علی المجهول ودوه اراك اغاجی اوتلامق
یاخود داٸمی انی اوتلایوب طورمق یاخود مطلقا اوغرادیغی اغاجی اوتلایوب قالمق معناسنه‌در یقال اركت الابل
اروكا من الباب الثانی والاول اذا رعت الاراك اولزمته واقامت فیه تأكله اوهو ان تصیب ای شجر كان فتقیم فیه
وبرخصوصده لج واصرار ایلمك معناسنه‌در یقال ارك فی الامر اذا لج وبرایشده قچنلیوب كیرو لنمك معناسنه‌در
یقال ارك فی الامر اذا تأخر ویاره‌نك شیشی چكیلوب اوكولمغه یوز طوتمق معناسنه‌در یقال ارك الجرح اذا سكن
ورمه وتماثل وبر یرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال ارك بالمكان اذا اقام وبرنسنه‌یی بركمسه عهده‌سنه الزام ایلمك
معناسنه‌در یقال ارك الامر فی عنقه اذا الزمه (الارك) ترك وزننده دوه‌یه اراك اغاجی اوتلاتمق معناسنه‌در تقول
اركت الابل اركا من الباب الاول اذا رعیتها الاراك وارك سیستان قضاسنده بر موضع آدیدر (المورك) ایراكدن
اسم فاعلدر اراك اغاجلغنده یوردطوتوب دوه‌سنه آنی اوتلادراولان آدمه دینور ومنه یقال قوم موركون ای نازلون
بالاراك یرعونها (الاریكة) سفینه وزننده زفافخانه‌ده قوریلان سریره دینور یاخود مطلقا اتكا اولنه جق نسنه‌یه
دینور سریر ومنصه وفراش كبی یاخود كلین ایچون نصب اولنان قبه یاخود چادر ایچره ترتیب ایلدكلری عالی ومزین
تخته دینور واكر آنده سریر اولمز ایسه اكا حجله دینور جمعی اریك كلور هاسز واراٸك كلور وبو اقامت معناسندن
مأخوذدر ومنه یقال هم متكئون علی الاراٸك مع بیض كالتراٸك فالاریكة سریر فی حجلة اوكل ما یتكأ علیه من سریر
ومنصة وفراش اوسریر منجد مزین فی قبة اوبیت فاذا لم یكن فیه سریر فهو حجلة قال الراغب الاریكة حجلة
علی سریر واریكه یاره‌نك درست اولان اتنه اطلاق ولنوركه چرك وهجرانی زاٸل اولدقدنصكره تازه قینایوب
ظاهر اولوب همان اوزرنده دری بتمكدن غیری نسنه قالمامش اوله یقال ظهرت اریكة الجرح ای ذهبت غثیثته
وظهر لحمه الصحیح الاحمر (التأریك) كلینی اریكه‌یه اوتورتمق معناسنه‌دركه اوكنه پرده چكوب انده اجلاس ایدرلر
داماد كلوب آنك اوزرنده زفاف ایدر یقال ارك العروس اذا سترها بالاریكة (ارك) فتحتینله تدمر قربنده برقریه‌در
ونجد وحجاز بیننده قفا حضن نام جبلده برطریق آدیدر (ذوارك) جبل وعنق وزنلرنده یمامه‌ده بر وادی آدیدر
(ذواروك) همزه مضمومه ایله بر وادی اسمیدر (ارك) همزهٔ مضمومه وضمتینله برموضعدر (اریك) امیر وزننده
بر دره آدیدر (اریكتان) مصغر بنیه‌سیله ابوبكر بن كلاب قبیله‌سی یوردنده ایكی طاغك آدیدر (اراكه) سحابه
وزننده اسامیٔ نسواندن ورجالدندر اراكة بن عبدالله ویزید بن اراكه شاعرلردر (المأروك) اصل وبنیاد معناسنه‌در
یقال هو كریم المأروك ای الاصل (آرك) همزه‌نك مدیله افضل وزننده افعل تفضیلدر اریكه‌دن اخذ وتصرف
اولنمشدر پك لایق وحسبان معناسنه‌در ومنه یقال هو آركهم بكذا ای اخلقهم (الایتراك) افتعال وزننده
اراك اغاجی ایریلنوب قوتلنمك علی قول یتشوب كمالنی بولمق معناسنه‌در یقال ائترك الاراك اذا استحكم وضخم
او ادرك (الاسكتان) همزه‌نك فتحی وكسری وكافك فتحیله تثنیه‌در فرجك ایكی قیسنه دینوركه دوداقلری
تعبیر اولنور علی قول قیلرندن اوته‌جه ایكی جانبنه یاخود ایكی كنارینه دینور اوزون زه كبی یرلریدر مفردی اسكه‌در
وجمعی اسك‌در همزه‌نك كسری وفتحیله واسك‌در عنب وزننده * شارح دیركه مؤلف شفرا الرحم عنوانانده
ثبت ایلمكله رحمدن مراد فرجدر (المأسوكة) شول خاتونه دینوركه سنتجی خطا ایتمكله سنت اوله جق لحم زاٸدینی
كسمیوب غیری یرنی كسمش اوله یقال امرأة مأسوكة اذا كانت قدا خطأت خافضتها فاصابت غیر موضع الخفض
(الآسك) هاجر وزننده ارجان قربنده برموضعدر (الافك) همزه‌نك كسری وفتحیله و(الافك) فتحتینله و(الافوك)

قعود وزننده يلان سويلمك معناسنه در يقال افك الرجل وافك افكا وافكا وافوكا من الباب الثانى والرابع اذا كذب * مؤلفك بصائرده بيانه كوره افك صرف الشئ عن وجهه معناسنه موضوع اولوب معانئ سائره آندن منشعبدر وافك برآدمى برنسنه دن كيرو چويرمك ياخود رأى وانديشه سنى دوندرمك معناسنه در يقال افك فلانا عنه افكا من الباب الثانى اذا صرفه وقلبه اوقلب رأيه وبركسه يى يلان سويلر ايلمك يعنى يلانجى قلمق معناسنه در يقال افك فلانا اذا جعله يكذب وبرآدمى مقصودندن محروم ونوميد ايلمك معناسنه در يقال أفك فلانا اذا حرمه مراده ﴿التأفيك﴾ بودخى يلان سويلمك معناسنه در يقال أفّك الرجل اذا كذب ﴿الافاك﴾ شدّاد وزننده و﴿الافيك﴾ اميروزننده و﴿الافوك﴾ صبور وزننده يلانجى آدمه دينور كذّاب معناسنه وافيك حزم ورشدى وحيله وفطانتى قليل اولان عاجز وچولپه آدمه دينور بومعناده بمعنى مفعولدر يقال رجل افيك اى عاجز قليل الحيلة والحزم وكندى رأى وفكرى جهتندن مخدوع وفريفته اولان آدمه دينوركه قلت رشدندن نشأت ايدر يقال هوافيك اى مخدوع عن رأيه ﴿المأفوك﴾ افيك ايله معناى اخيرده مرادفدر وشول يره دينوركه اكا يغمور اصابت ايلميوب وآنده اصلا نبات اولميه مؤنثى هايله در يقال مكان مأفوك وارض مأفوكة اذا لم يصبه مطر وليس به نبات وعقل ورشد واذعانى ضعيف اولان آدمه دينور يقال افك المكان على بنـاء المجهول افكا بالفتح فهو مأفوك اى لم يصبه مطر ومابه نبـات وكذا يقال افك الرجل فهو مأفوك اى الضعيف العقل ﴿الائتفاك﴾ افتعـال وزننده برنسنه ترسنه دونمك معناسـنه در يقال ائتفكت البلدة اذا انقلبت ﴿المؤتفكات﴾ اسم فاعل بنيه سيله شـول بلده لردركه قوم لوط عليه السـلام اوزره زير وزبر اولديلر ومنـه قوله تعـالى ﴿والمؤتفكات بالخاطئة﴾ شـارح ديركه صعبه وصعده وعمره ودوما وسـدوم نام شهرلر ايدى و مؤتفكات شول رياحه اطلاق اولنوركه ارسال الهى ايله برارضى تقليب ايليه ياخود مختلفة المهابّ اوله يعنى نشئت ايدوب اسديكى كرته لر مختلف اوله كه كيمى جنوبى وكيمى شمالى وغربى اوله ومنه تقول العرب اذا كثرت المؤتفكات زكت الارض يعنى مختلف يللر اسدكده يرك زرعى قوّتلو ونمادار اولور ﴿الافيكة﴾ سفينه وزننده يلان سوزه دينور جمعى افائك كلور يقال رماه بالافيكة اى الكذب ﴿افكان﴾ سحبان وزننده بربلده آديدر ﴿الافكة﴾ فرحه وزننده قوراق سنه يه اطلاق اولنور يقال سنة افكة اى مجدبة ﴿الافك﴾ فتحتينله چهره ده چكه ايله آغز اوچلرينك قاوشديغى يره دينور يقال اصاب بافكه اى بمجمع الفكّ والحطمين ﴿الافك﴾ همزه نك ضميله افوك لفظندن جمعدر يلانجيلره دينور ﴿الاكة﴾ همزه نك وكاف مشدده نك فتحيله و﴿الاكاكة﴾ شدّاده وزننده شدائد زماندن اولان شديده ومحنته دينور يقال اصابتهم الاكة والاكاكة اى الشديدة من شدائد الدهر واكه شدّت دهره وشدّت حرّه دينور يقال ازعجته اكة الدهر واكة الحرّ اى شدّتهما وبدخويلغه دينور يقال به اكة اى سوء الخلق وحقد وكينه معناسنه در يقال بقلبه اكة اى حقد واولومه اطلاق اولنور وبركسه اوزره خشم وغضبله توجّه ايلمكه دينور تقول ادهشتنى اكته اى اقباله علىّ بالغضب وصقشمق زحمت ومزاحمه معناسنه در تقول ماهذه الاكة اى الزحمة وهوا انك راكد اولمسنه دينور ﴿الاكّ﴾ همزه نك فتحى وكافك تشديديله و﴿الاكيك﴾ اميروزنند ايكيسـيده وصفدر روزكارسز اسّى كونه دينور يقال يوم اكّ واكيك اى حارّ ساكن الريح واكّ مصدر اولور كون روزكارسز اسّى اولمق معناسنه در يقال اكّ يومنا اكا من الباب الاول اذا صار اكيكا وكيرو دوندرمك معناسنه در يقال اكه اذارده ومزاحمه ايلمك معناسنه در يقال اكّ فلانا اذا زاحمه وتنكدل اولمق معناسنه در يقال اكّ فلان اذا ضاق صدره ﴿الايتكاك﴾ افتعال وزننده بودخى هوا راكد اوله رق پك اسّى اولمق معناسنه در تقول ائتكّ يومنا بمعنى اكّ وصقشمق معناسنه در يقال ائتك الورد اى جماعة الابل الواردة اذاازدحم وبرايش برآدمه بيوك كورينوب وبيوك كلمكله آندن استنكاف ايلمك معناسنه در يقال ائتك من الامر اذا عظم عليه وانف منه ويورركن اياقلرى بري برينه چارپلوب طوقنمق معناسـنه در يقال ائتكت رجلاه اذا اصطكتا ﴿الالك﴾ همزه نك فتحيله آغزده نسنه چينمك معناسنه در يقال الك الفرس اللجام الكا من الباب الاول اذاعلكه ﴿الالوكة﴾ همزه نك فتحى ولامك ضميله و﴿المألكة﴾ ميمك فتحى ولامك ضمى وفتحيله و﴿الالوك﴾ همزه نك فتحيله و﴿المألك﴾ ميمك فتحى ولامك ضميله وبوندن غيرى مفعل وزننده وارداولمامشدر مجموعى ايلچيلك رسالت معناسنه در * شارح ديركه مؤلف تشويش ايله ثبت ايلمشدر زيرا امّهات سائره نك بيانه كوره الك والوكه والوك ومألك مقعد وزننده مصدرلردر ايلچيلك ايلمك معناسـنه در ومألك ميمك فتحى ولامك ضميله ومألكه لامك ضمى وفتحيله اسمدر ايلچيلكه دينور يقال الك بين القوم الكا والوكة ومألكا والوكا من الباب الثانى اذا ترسّل ويقال بينهما مألك ومألكة اى رسالة والوكه ايلچينك حامل اولديغى رساله ونامه يه

اطلاق اولنور تقول احمل اليه الوكتى اى رسالتى انتهى * والوك صبور وزننده ايلچى يه دينور يقال هو الوك بينهما اى رسول ﴿الملك﴾ فتحتينله فرشته يه دينور لسانمزده دخى ملك دينور جن وشيطان كبى بونكده تركيسى يوقدر عند البعض بو ماده دن مأخوذدركه اصلى مألك ايدى همزه لام اوزره تقديم اولندقدنصكره حذف اولندى وبعضلر عندنده ملكدن مأخوذدر كاسيذكر ﴿المألوك﴾ مألوق وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى يقال رجل مألوك اى مألوق ﴿الاستيلاك﴾ ايلچيلك معناسنه در يقال استألك مألكته اذا حمل رسالته ﴿الآنك﴾ همزه نك مدى ونونك ضميله قورشونه دينور اسرب معناسنه على قول ابيضنه دينوركه قلاى اوله جقدر ياخود اسودينه ياخود خالصنه دينور * مؤلف اسرب لفظنى آنك وآنك لفظنى اسرب ايله تعريف ايدوب ورصاصى ماده سنده ايكى نوعه تقسيم ايلمشيديكه برى اسوددركه اسربدر وبرى ابيضدركه قلعيدر ديمشيدى شمدى بوراده آنك لفظنى اسرب ايله تعريف ايلديكه كندى بيانه كوره رصاص اسود اولور تركيده قورشون ديدكلريدر وقول ثانى يه كوره قلعى اولوركه قلاى ديدكلريدر قول ثالثكه اواسوده يعنى ياخود اسودى ديمكدر ايشته تقرير مذكور اسودى اسرب اوله جقدر بو ترديدك زائده اولديغى غيرستيردر واسرب فارسيدن معربدر وآنك لفظنك وزنى افعلدركه افلس وزننده جمعه مخصوص اولمغله مفرد اوله رق بوندن واشد لفظندن غيرى وارد اولمامشدر * شارح ديركه بعضلر وزنى فاعل اولمغه ذاهب اولديلر ﴿الانك﴾ همزه نك فتحيله برنسنه بيويوب يوغونلنمق معناسنه در يقال انك الشئ انكا من الباب الاول اذا عظم وغلظ واوزامق معناسنه در يقال انك البعير اذا طال ودردناك اولمق معناسنه در يقال انك الرجل اذا توجع وخست ودنائت وارتكاب كبى اخلاق رذيله پيدا ايدوب حرص وطمعه دوشمك معناسنه در يقال انك الرجل اذا طمع واسف لملائم الاخلاق ﴿الاوكة﴾ شوكه وزننده غضب وشر وشور معناسنه در يقال ماهذه الاوكة اى الغضب والشر تركيده غضبه اويكه ديمكله ظاهرا اوكه دن مأخوذ ومحرفدر ﴿الايك﴾ همزه نك فتحيله صيق وبرى برينه صارمشق اغاج قورولغنه دينور ياخود سدر واراك اغاجلغى اولان اورمانه دينور على قول مطلقا اغاجلغه دينور حتى خرمالغه دينور مفردى ايكه در يقال نزلوا فى الايك وهو الشجر المتلف الكثيرا والغيضة تنبت السدر والاراك او الجماعة من كل الشجر حتى من النخل ومن قرأ قوله تعالى ﴿ اصحاب الايكة ﴾ بالايكة فهى الغيضة ومن قرأ * ليكة * باللام فهى اسم القرية قراءت ثانيه يه كوره موضع ذكرى لام فصلى اولور وصحيح بخاريده اصحاب الائكة يعنى لام مشدده ايله ايكه نك جمعى اولمق اوزره مرسوم اولمغله وهم اولمق ملحوظدر وايك مصدر اولور اغاج قورولق ياخود اورمانلق اولمق معناسنه يقال ايك الاراك ايكا من الباب الرابع اذا صار ايكة ﴿استئياك﴾ ايك معناسنه در يقال استأيك الاراك بمعنى ايك ﴿الايك﴾ كتف وزننده ميوه دار اولان اغاجلغه دينور يقال ايك ايك اى مثمر

﴿ فصل الباء الموحدة ﴾

﴿بابك﴾ هاجر وزننده مشهور صاحب خروج اسميدركه بلاد فارسدن خرم نام قصبه دن نشئت وظهور ايدوب جمله ممالكه استيلا ايلمكه رمق يسير قالمشيدى بعده برتقريبله معتصم عباسى زماننده قتل واعدام اولندى وعبد الصمد بن بابك شعراء مفلقيندندر * شارحك بيانه كوره بابك عجمه وعلميتله غير منصرفدر ﴿البتك﴾ فتك وزننده كسمك معناسنه در يقال بتكه بتكا من الباب الثانى والاول اذا قطعه ﴿التبتيك﴾ تفعيل وزننده بو دخى كسمك معناسنه در ﴿الانبتاك﴾ انفعال وزننده و ﴿التبتك﴾ تفعل وزننده كسلمك معناسنه در يقال بتكه فانبتك وتبتك اى قطعه فانقطع وتقطع ﴿البتكة﴾ بانك كسرى وفتحيله كسيلان شيئك پارهسنه دينوركه كسنتى تعبير اولنور جمعى بتك كلور عنب وزننده يقال فى يده بتكة من الحبل اى قطعة منه واواخر ليلده اولان ظلمته اطلاق اولنور تقول خرجت وقد بقيت بتكة من الليل اى جهمة اشبو بتك ماده سنده صحاح مترجمنك بتك برنسنه يى قبض ايدوب چكمك معناسنه ده كلور عنوانيله صحاحدن برمعنا دخى ترجمه سى قطع معناسندن متفرع اولوب معناى مذكور تحتنده اولديغنه بناء مؤلف اكا التفات ايلمامشدر حتى راغب مفرداتده بتك اعضاء وشعر قطعنده مستعملدر يقال بتك شعره واذنه وبتكت الشعر اى تناولت قطعة منه والبتكة القطعة المنجذبة عبارتيله رسم ايلمكله معناى اول ضمننده اولديغى واضحدر ﴿الباتك﴾ قاطع معناسنه در ومالك بن كعب الهمدانى قلجنك اسميدر ﴿البتوك﴾ صبور وزننده بو دخى قاطع معناسنه در يقال سيف باتك وبتوك اى قاطع ﴿البخنك﴾ بخنق وزننده ومرادفيدر ﴿تبوذك﴾ تانك فتحيله عنقريب تاء فصلنده مرسومدر ﴿البركة﴾ فتحاتله برنسنه نك آرتوب چوغالمسنه دينور يقال فيه بركة اى نماء وزيادة مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل برك دوه يره چوكمك معناسنه موضوعدركه ديزلرينى وصدرينى يره قويوب يرلشمكدن عبارتدر بو معنادن لزوم وثبوت معناسى اعتبار اولندى بروك دابه وابتراك فى الحرب وبركة الماء وبرشيئه

خير الهينك ثبوتنه بركه اطلاق وآندن زياده ونماء معناسى وسعادت معناسى منشعب اولمشدر انتهى * وبركه
سعادت معناسنه‌در يقال هو اهل البركة اى السعادة وبركه اساميدندر بركة المجاشع تابعيندندر (التبريك) بركتله
دعا ايلمك معناسنه‌در يقال برّك على الطعام وبرّك فيه اذا ادعاله بالبركة ودوه چوكمك معناسنه‌در يقال برّك البعير
اذا استناخ (البريك) اميروزننده خيروبركتلو شيئه دينور يقال طعام بريك اى مبارك فيه (المباركة) مفاعله
وزننده بركت ويرمك وبركتلو قلمق معناسنه‌در يقال بارك الله لك وفيك وعليك وباركك اى وضع فيك البركة
واما فى حديث الصلوة على النبىّ عليه السلام ❁ وبارك على محمد وعلى آل محمد ❁ فمعناه ادم له مااعطيته من التشريف
والكرامة پس اهدنا ثبتنا على الهداية معناسنى متضمن اولديغى كبى بوراده بارك دخى ادم له البركة معناسنى
متضمندر ومباركه برنسنه‌يه مداومت ايلمك معناسنه مستعملدر يقال بارك عليه اذا واظب (التبارك) تفاعل
وزننده خاصهٔ صفت الهيه‌دن اولمغله اشياء سائره‌ده استعمال اولنمز يقال تبارك الله اى تقدّس وتنزّه فى ذاته وصفاته
پس بوراده ملازمه علاقه‌سيله تعالى معناسنه اولور وجميع خيرات وبركات حضرت حقه مخصوص اولمغله
مخلوقاتدن متعالى اولديغنه مبنى مخلوقاتده استعمال اولنمز * مترجم ديركه خصيصه‌دن اولمغله بوندن مضارع ومصدر
واسم فاعل صيغه‌لرى متصرّف اولمز نته‌كه بيضاوى سورهٔ فرقان اوّلنده تنصيص ايلمشدر وينه بيضاوى
عليه الرحمه تكاثر خيره اوتزايد عن كلّ شئ وتعالى عنه فى صفاته وافعاله عبارتيله تفسير ايلمشدركه قول اوّل حاصل
معنادر وقول ثانيده تعالى كلمه‌سى تزايد لفظنه عطف تفسيردر وتفاعل صيغه‌سى مبالغه‌يى متضمندركه ازلى وابدى
خيروبرّ واحسانى كثير يعنى غير منقطعدر ياخود وجه مذكور اوزره مخلوقاتدن متعالىدر ديمكدر تعالى وتقدّس
ومزهرده مرسومدركه نواسخ ابتداء وباب استثناء وباب تعجب وامثالى اوزره مبنيه اولان افعال وصفات الهيه‌يه
مخصوص اولان تبارك فعلى وينبغى وعمّ وهب مقوله‌سى فعللر صيغ مختلفه تصرفندن ممنوعلردر وتبارك برنسنه ايله
خيره تفأل ايلمك معناسنه‌در يقال تبارك بالشئ اذا تفأل به معناى اوّلده وجه مذكور اوزره متصرّف اولميوب
لكن معناى ثانيده متصرّف اولور (البروك) قعود وزننده و(التبراك) تذكار وزننده دوه چوكمك معناسنه‌در
يقال برك البعير بروكا وتبراكا من الباب الاول اذا استناخ وثابت ومقيم اولمق معناسنه‌در يقال برك بالمكان اذا ثبت
واقام به وبروك ابتراكدن اسم اولور كماسيذكر وبلودك يغمورى دائمى اولمق معناسنه‌در يقال بركت السحاب
اذا دام مطرها وچالشمق معناسنه‌در يقال برك الرجل فيه اذا اجتهد (الابراك) همزه‌نك كسريله دوه‌يى
چوكرمك معناسنه‌در تقول ابركت البعير اذا انخته (البرك) بانك فتحيله حشم نشين اولان اوبه خلقنك مجموع
دوه‌لرينه دينوركه اوتلاقدن اخشام وقتنده كلوب اوبه‌نك كنارلرنده بالغة مابلغت بلود كبى چوكمش اوله هرنقدر
كثير اولورسه‌ده برك اطلاق اولنور على قول چوكمش دوه‌سوريسنه ياخود پك چوق دوه‌لره دينور مفردى باركدر
صحب وصاحب كبى مؤنثى باركه‌در وجمعى بروكدر پس اسم جمع اولور يعنى ماده‌سندن واحدى اولان اسم جمع
اولور ركب كبى وبرك كوكسه اطلاق اولنور معناى آتيدن مأخوذدر يقال ضربه بركه اى صدره ودوه‌نك كوكسندن
يره كلان موضعنه دينور وبر موضع آديدر فتحتينله ده زبانزده‌در (المبترك) ابتراكدن اسم فاعلدر برنسنه اوزره
چوكوب زور واقداملة طيانان كمسه‌يه دينور يقال رجل مبترك اى معتمد على شئ ملحّ (البرك) صرد وزننده دائما
نسنه اوزره چوكر اولان كمسه‌يه دينور (البركة) بانك كسريله بودخى كوكسه دينور صدر معناسنه وچوكمش
ناقه‌نك چوكديكى يرده سودينك ادرار ايلمسنه دينوركه صاحبى آنى كوردكده قالدروب صاغار يقال دنا وقت بركة
الناقة وهى ان تدرّ لبنها وهى باركة فيقيمها ويحلبها ودوه‌نك كوكسنك يره كلان دريسنه دينور ياخود بونده برك
لفظنك كه بانك فتحيله‌در جمعيدر حليه وحلى كبى بوراده تشويش واردر زيرا مؤلف حلى ماده‌سنده حلى كه حانك
فتحى ولامك سكونيله‌در جمعى حلىّ كلور دلو ودلى كبى ياخود حلى جمعدر مفردى حليه‌در ظبيه كبى وحليه كه حانك
كسريله‌در جمعى حلى كلور حانك كسرى والفك قصريله وحلى كلور حانك ضميله ديو تنصيص ايلمكله بوراده البركة
او جمع البرك كحلية وحلى قولى ملايم دكلدر غالبا عباره او مفرد البرك عنوانيله ايكن قلم ناسخدن او جمع عنوانيله واقع
اولمشدر فليحرر وعلى قول برك بانك فتحيله انسانك كوكسنه وبركه سائر حيوانك كوكسنه دينور ياخود برك كوكسك
ايچ يوزينه دينور وبركه طشره يوزينه دينور وبركه حوضه دينور برك كبى جمعى برك كلور عنب وزننده وبركه بناء نوع
اولور دوه بركونه چوكمك معناسنه يقال مااحسن بركة هذا البعير اى نوع من البروك وصاغمال قيونه دينور تثنيه‌سى بركتان
وجمعى بركات‌در يقال له بركة اى شاة حلوبة وبركه صوايركيلوب كولنديكى يره دينور حالا طريق حجازده بركه‌لركه بانك
ضميله‌در آندن محرّفدر وصباح وقتى صاغيلان سوددن برصاغملغه دينور بونده بانك فتحيله ده جائزدر وبردرلو قماش

مطلب

یمنی اسمیدر (البرك) بانك كسریله بو دخی حوضه دینور ومكه ایله زبید میاننده برموضع آدیدر ونجدده بنو عقیل یوردنده برصو آدیدر ومجازه‌ده برموضعدر ودیكر ایكی موضع آدیدر (البركة) غرفه وزننده بركونه صوقوشنه دینوركه صغیر وابیض اولور تركیده مارتی قوشی دیدكلریدر جمعی برك‌در صرد وزننده وابراكدر اصحاب كبی وبركاندر رغفان وزننده بانك كسریله‌ده جائزدر وبركه قوربغه‌یه دینور جمعی برك‌در ودیت وحماله معناسنه‌در علی قول دیتی متحمل اولوب اداسنه سعی ایدن كمسه‌لره دینور واشراف واعیان كروهنه دینور تقول اتیته وعنده بركة ای جماعة من الاشراف ودكرمنجینك آلدیغی دكرمن حقنه دینور آوج اونی تعبیر اولنور ودیت طلبنده اولان جماعته دینور بونده بانك حركات ثلاثیله‌ده جائزدر وبركة الاردنی محدثدر مكحولدن روایت ایلمشدر (الابتراك) افتعال وزننده دیز اوزره چوكوب محاربه ایلك معناسنه‌در یقال ابتركوا اذا جثوا للركب فاقتلوا وسكرتمكده یك چبالیوب سرعت واقدام ایلك معناسنه‌در یقال ابتركوا فی العدو اذا اسرعوا مجتهدین بوندن اسم بروكدر وقلجك پاسنی آچان آدم پاس آچه‌جق آلتك اوزرینه یمانوب چوكمك معناسنه‌در یقال ابترك الصیقل اذا مال علی المدوس وبلودك یغموری شدتله صغانقلی دوكلك معناسنه‌در یقال ابتركت السحابة اذا اشتد انهلالها وبلودك یغموری دائمی اولمق معناسنه‌در یقال ابتركت السماء اذا دام مطرها وبر آدمه سوكوب عرض وناموسنه نقص وخلل ویرمك معناسنه‌در یقال ابترك فی عرضه وعلیه اذا تنقصه وشتمه (البروكاء) جلولاء وزننده و (البراكاء) بانك فتحیله دیز اوزره چوكوب ثبات وتمكینله اولان حرب وقتاله دینور (البروك) صبور وزننده ولد كبیری وار ایكن اره وارمش عورته دینور یقال امرأة بروك اذا كانت قد تزوجت ولها ولد كبیر (البروك) بانك ضمیله اون حلواسنه دینور خبیص معناسنه (البریكة) بانك فتحیله اسمدر اون حلواسی یاپمغه دینور وعندالبعض بریك امیر وزننده قایمغله تازه خرمادن مركب طعامه دینور * مترجم دیركه بوراده عباره مشوش ظن اولنیور زیرا حسب الظاهر بریكه حلوایه دیمكدر خبیصه كبی جمعی بریك اولور وبروك اسم اولمقدر (البراك) كتاب وزننده برجنس بالقدركه قوش برونی كبی برونی اولور جمعی برك كلور بانك ضمیله (براك) قطام وزننده اسم فعل امردر ابركوا معناسنه‌دركه كل واحد اعتباریله‌در ثابتقدم اوله‌سز دیمكدر یقولون فی الحراب براك براك ای ابركوا (البراكیة) غرابیه وزننده بردرلو كمی‌یه دینور (البركان) بانك كسریله برشجر آدیدر علی قول شوراولان نباته دینور یاخود ساقی اوزامیان نباته دینور وبرنوع نبات آدیدركه نجد بلادنده نابت اولور یاخود نباتك خرده نوعنه دینور مفردی بركانه‌در یاخود بركان جمعدر مفردی برك‌در صرد وصردان كبی (بركان) عثمان وزننده اسمادندر ابو صالح بركان تابعیدر (البركان) و (البركانی) بانك وراء مشدده‌نك فتحیله و (البرنكان) زعفران وزننده و (البرنكانی) زعفرانی وزننده ایپدن طوقنمش بركونه سیاه عبایه دینور جمعی برانك كلور حالا كمیجیلرك واودونجی مقوله‌لرینك كیدكلری سیاه عبا اوله‌جقدر (برك الغماد) بانك كسری وفتحی وغین معجمه‌نك حركات ثلاثیله یمنده علی قول وراء مكه‌ده بش مرحله مسافه‌ده برموضعدر علی رأی اقصای معموره ارضده واقعدر (برك النخل) و (برك التریاع) بالرك كسریله ایكی موضعدر (طرف البرك) مكه‌یه اون فرسخ جبل سطاع قربنده برموضعدر (بركة ام جعفر) بانك كسریله طریق مكه‌ده مغیثه ایله عذیب ارالغنده بربركه‌در (بركة الخیزران) فلسطین ترابنده‌در (بركة زلزل) بغداد قصاسنده‌در (بركة الحبش) و (بركة الفیل) و (بركة رمیس) و (بركة جب عمیره) مصر دیارنده‌در (بریك) زبیر وزننده یمامه‌ده بربلده‌در ومحدثیندن برجاعتدر (البریكان) مصغر بنیه سیله فرسان عربدن بارك وبریك نام برادرلردر (یوم البریكین) ایام عربدندر (بركوت) عصفوت وزننده مصرده برقریه‌در (برك) عنب وزننده بصره‌ده برصوقاق آدیدر (المبارك) اسم مفعول بنیه سیله بصره‌ده برنهر آدیدر وواسطه برنهردركه اوزرنده برقریه واردر (المباركة) خوارزم ایالتنده برقریه‌در (المباركیة) برقلعه‌دركه موالئ بنی عباسدن مبارك تركی بنا ایلمشدر (مبرك) مقعد وزننده تهامه‌ده برموضعدر ومدینه‌ده برخانه‌دركه پیغمبر اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری مدینه‌یه تشریفلرنده ناقه‌لری انده بروك ایلمشدر (مبركان) میمك ورانك فتحیله برموضعدر (تبراك) قرطاس وزننده برموضعدر (برك) زفر وزننده شهر ذی الحجه‌نك اسم قدیمیدر وعوف بن مالك بن ضبیعه‌نك لقبیدر (وبرك) قورقق جبان معناسنه‌در وكابوس معناسنه‌دركه اویقوده عارض اولان آغرلقدر آغر باصمه تعبیر اولنور (الباروك) بودخی قورقق آدمه دینور یقال رجل برك وباروك ای جبان وكابوسه دینور تقول زاحمنی البرك والباروك فی النوم ای الكابوس (التبرك) تفعل وزننده برنسنه ایله تیمن ایلك معناسنه‌در یقال تبرك به ای تیمن (البروكة) قسوره وزننده دیشی كرپی‌یه دینور (المبركة) محسنه وزننده آتشه

(دینور)

دينور ﴿البورك﴾ بورق وزننده ومرادفيدركه ماده سنده بيان اولندى ﴿برزك﴾ قنفذوزننده سامة بن لوى اولادندن
اسم ابن نعمان در ﴿البرتكة﴾ دحرجه وزننده برنسنه يى يرتوب چاچاك ايلك معناسنه در يقال برتك الثوب
اذامزّقه وخرّقه و برنسنه يى قيمه قيمق معناسنه در يقال برتكه اذا قطعه مثل النملة ﴿البراتك﴾ بانك فتحيله كوچك
طپراق تپه لره دينور مفردى مسموع دكلدر ﴿البرشكة﴾ شين معجمه ايله دحرجه وزننده برنسنه نك اجزاء واعضاسنى
ياروب برى بريندن آيرمق معناسنه در يقال برشك الجزور اذا فصلها و ابان بعضها من بعض ﴿البرشتوك﴾ سقنقور
وزننده برنوع سمك بحرى اسميدر ﴿برمك﴾ جعفر وزننده يحيى بن خالد برمكينك جدّى اسميدركه آنلره برامكه
اطلاق اولنور ﴿البرنكان﴾ برك ماده سنده بيان اولندى ﴿بزرك﴾ بانك وزاى معجمه نك ضميله لفظ اعجميه يعنى
فارسيه در بيوك كبير معناسنه در ياخود اولو وعظيم معناسنه در بعده انكله وزير مشهور نظام الملك ملقب اولدى
﴿البزكى﴾ جمزى وزننده سرعت سير معناسنه در يقال يسير البزكى وهو سرعة السير ﴿البشك﴾ بانك فتحى وشين
معجمه نك سكونيله برايشى فناء وكتر ايشلمك معناسنه در يقال بشك فى عمله بشكا من الباب الاول والثانى اذا ساء فيه
وتيكشى سيرك سيرك فناء وكوتو ديكمك على قول عجله ايلك معناسنه در يقال بشك الثوب اذا خاطه خياطة رديّة
او عجل ويلان سويلك معناسنه در يقال بشك الرجل اذا كذب وكسمك معناسنه در يقال بشكه اذا قطعه
ودوه نك اياغى باغى چوزمك معناسنه در يقال بشك عقال البعير اذا حله وبرنسنه يه برشئ قاتمق معناسنه در يقال
بشكه فيه اذا خلطه وطوارى تيز تيز سورمك معناسنه در يقال بشك الدابة اذا ساقها سريعا وسرعتله يوريمك
معناسنه در يقال بشك الرجل اذا اسرع وطوار يورركن اياقلرينى تيز تيز نقلليوب اشمك معناسنه در يقال بشك
الفرس اذا خفّ نقل قوائمه وبونده شينك فتحيله ده جائزدر وبشك آت يردن طرنقلرينى قالديره رق اللرينى تمام
دوشميه رك وجه اوزره يوريمك ياسكرتمكه دينور يقال يعدو او يمشى البشك وهو ان يرفع بحوافره من الارض
ولا تنبسط يداه ﴿الابتشاك﴾ افتعال وزننده بودخى يلان سويلك معناسنه در يقال ابتشك فلان اذا كذب وكسلمك
معناسنه در نته كه بشك كسمك معناسنه در يقال ابتشك سلكه اذا انقطع * قال الشارح وفى العباب ابتشك سلاه
اى انقطع و انقطاع سلاء محنت شديده اوغرامقدن كنايه در عباب مأخذ قاموس اولمغله ظاهرا صواب اودرسلكه
عنوانى قلم ناسخ اثريدر وابتشاك برآدمك عرض وناموسنه طوقنمق معناسنه در يقال ابتشك عرضه اذا وقع فيه
﴿البشكى﴾ جمزى وزننده جست وچيره دست وپيشكار خاتونه دينور يقال امرأة بشكى اليدين والعمل اى خفيفة
سريعة وروندده وچابك ناقه يه دينور يقال ناقة بشكى اى سريعة ﴿البشكانى﴾ عثمانى وزننده عربدن اولوب
عربيه بيلمز اولان احمق وبيغز آدمه دينور يقال هو بشكانى اى احمق لايعرف العربية ومحمد بن على الهروى
البشكانى القاضى محدّثدر ﴿الباضك﴾ ضاد معجمه نك كسريله و ﴿البضوك﴾ صبور وزننده پك كسيجى قلجه دينور
﴿البضك﴾ بتك وزننده كسمك معناسنه در يقال لايبضك الله يده بضكا من الباب الثانى اى لايقطعها ﴿البطرك﴾
قطر وزننده و ﴿البطرك﴾ جعفر وزننده بطريق معناسنه دركه نصارى طائفه سنك سرعسكرى ياخود
مجتهدلرى مثابه سنده اولان پاپاسلريدر على قول مجوس طائفه سنك اولولرينه دينور نته كه بطرق ماده سنده
بيان اولندى ﴿البعكوكة﴾ بانك ضميله ناسك جمعيتكاهلرينه دينور يقال اجتمعوا فى بعكوكتهم اى مجتمعهم
وبعكوكه بانك ضمى وفتحيله وبعكوك برمحله نازل اولان جماعتك منزللرنده باقى قلان آثارلرينه ياخود خواصّنه
ياخود جماعتنه دينور ودوه لرده دخى استعمال اولنور وبرنسنه نك وسطنه دينور ودوابّ ومواشينك كثرتنه
وغبار وازدحامنه دينور وبعضلر ديديكه بعكوكة الصيف يازموسمنك اسيلكنك ازدحام واجتماعنه وبعكوكة الشتاء
قيش فصلنك اجتماع برودتنه اطلاق اولنور وبعكوك اسيلكه دينور حرّ معناسنه ﴿البعك﴾ بانك فتحيله برنسنه نك
اطرافنى قلجله چالمق معناسنه در يقال بعكه بالسيف بعكا من الباب الاول اذا ضرب اطرافه ﴿البعك﴾ فتحتينله
بدن طقناز ويومرى اولمق معناسنه در يقال بعك جسمه بعكا من الباب الرابع اذا غلظ واكتنز ﴿الباعك﴾ احمق
وبيغز آدمه دينور ﴿البعكوكاء﴾ بانك فتحيله شرّ وشور وغريو وغوغايه دينور يقال ماهذه البعكوكاء اى الشرّ
والجلبة ﴿البكّ﴾ بانك فتحى وكافك تشديله برنسنه يى يرتمق معناسنه در يقال بكّ الثوب بكّا من الباب الاول
اذا خرقه وطاغتمق معناسنه در يقال بكّ الشئ اذا فرّقه وبرنسنه يى فسخ وتباه ايلك معناسنه در يقال بكّ الشئ
اذا فسخه نسخه لرده بو مكرّرا واقع اولمشدر ومجلسده برآدمه صقشديروب مضايقه ويرمك معناسنه در يقال بكّ
فلانا اذا زاحمه بو صورتده تفريق معناسيله بينلرنده ضدّيت اولور * شارحك بيانه كوره اوزحمه عنوانى زائددر
زيرا زحم ومزاحمه برمعنايه در ومتكبر ومدمّغ كمسه نك نخوت ودماغنى ردّ ايله اشاغيلتمق معناسنه در يقال بكّ فلانا

اذا ردّ نخوته و وضع و برکمسه‌نك بیونی قیرمق معناسنه‌در یقال بك عنقه اذا دقها وفقر واحتیاجه اوغرامق
معناسنه‌در یقال بكّ الرجل اذا افتقر و بهادرلقدن ناشی تن‌پرور اولماغله وجود خشونتلو سرت اولمق معناسنه‌در
یقال بك الرجل اذا خشن بدنه شجاعة وچالشوب چبالیه‌رق یاخود کثرت والحاح اوزره جماع ایلمکله خاتونه
زحمت ویروب بی‌تاب ایلمك معناسنه‌در یقال بكّ المرأة اذا جهدها جماعا ﴿بكّة﴾ بانك فتحیله مکهٔ مکرمه‌نك
اسمیدر علی قول ایکی طرفنده واقع ایکی طاغك مابینی اولان بقعه‌نك یاخود مطافك اسمیدر دقّ العنق
معناسندن مأخوذدر اعناق جبابره‌یی دقّ وشکست ایلدیکیچون اطلاق اولندی ابرهه وقریش کبی یاخود
مزاحمه معناسندن مأخوذدر بهرسنه آنده ناسك ازدحامی باعث تسمیه‌در * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره عندالبعض
باء میمدن بدلدر لازب ولازم کبی یاخود آنده ظلمله الحاد ایدن جبابره‌نك اعناقنی دقّ ایلدیکیچون یاخود ازدحامدن
ناشی اطلاق اولندی ومنه قوله تعالی ﴿ببكة مباركا﴾ الایه مترجم دیرکه ادیان سالفه‌یی خرق واهل کفری
تفریق ومشرکینی فسخ وتباه ودماغ ونخوتلرینی ردّ ووضع ایلمك معنالری دخی وجه اطلاق اولمق بعید دکلدر
﴿التباكّ﴾ تفاعل وزننده تراکم ایلمك معناسنه‌در یقال تباكّ الشیٔ اذا تراکم وناس صقشوب غلبه‌لك ومزدحم اولمق
معناسنه‌در یقال تباكّ القوم اذا ازدحموا ﴿التبكبك﴾ تزلزل وزننده بودخی مزدحم اولمق معناسنه‌در یقال
تبکبك القوم اذا ازدحموا ﴿البكبكة﴾ زلزله وزننده نسنه‌یی بری برینك اوزرینه طرح والقا ایلمك معناسنه‌در یقال
بکبك الشیٔ اذا طرح بعضه علی بض وغلبه‌لك وازدحام معناسنه‌در یقال بکبکوا اذا ازدحموا وبری اوته کلوب
کتمك معناسنه‌در یقال یبکبك الناس ای یجیئون ویذهبون وبرنسنه‌یی ارغلامق معناسنه‌در یقال بکبك الشیٔ
اذا هزّه‌و برمتاعك آلتنی اوستنه دوندرمك معناسنه‌در یقال بکبك المتاع اذا قلبه وکچی قسمی اوغلاغنك
کوده‌سنی بتلر کبی دیشلمك معناسنه‌در یقال بکبکت العنز بولدها اذا فعلت بها کانّها تعضها ﴿الابك﴾ همزه‌نك
وبانك فتحیله پك قوراق وقتلق زمانه دینور یقال عام ابكّ ای شدید ودوابّ ومواشی وسائرلری تفریق وپراکنده
ایدنه دینور واهل وقومك امورنده سعی وکوشش ایدن اجیره دینور وبرموضع آدیدر ومقطوع الیدکمسه‌یه
دینور یقال رجل ابكّ ای اجذم جمعی بكّ کلور بانك ضمی وکافك تشدیدیله ﴿البكبك﴾ فدفد وزننده قازیق
کبی تند وقویّ آلته دینور یقال ذکر بکبك ای مدفع ﴿البكباك﴾ ثرثار وزننده‌شول پك بودور آدمه دینورکه بغایت
قصه‌لغندن یورر کن کره کبی یوارلنور اوله یقال رجل بکباك ای قصیر جدّا اذا مشی تدحرج من قصره ﴿البأك﴾
صواب وخطاسنی فرق وتمییزه قدرتی اولمیان احمق ونادانه دینور یقال احمق باكّ تاكّ اذا کان لایدری
صوابه من خطائه تاكّ لفظی تأکید در ﴿البكث﴾ ضمتینله کوجلو قوّتلو دلی قانلولره دینور یقال هم بكث ای
احداث اشدّاء واو یناق دنج اشکاره دینور ﴿البكابك﴾ علابط وزننده بغایت جنبشلو نشاطلو شوخ مشرب آدمه
دینور یقال انّه لبكابك ای مرح ﴿باكباك﴾ بر رجل آدیدر ﴿الابلنداك﴾ احرنجام وزننده برنسنه بول اولمق
معناسنه‌در یقال ابلنداك الشیٔ اذا اتّسع وحوض یرایله بس‌برابر اولمق معناسنه‌در یقال ابلنداك الحوض اذا
استوی بالارض ﴿البلسكاء﴾ بانك وسینك فتحی وکسرلریله برجنس اوتدرکه اثوابه ایلشدکده اصلا آیرتلنوب
ایرلمز یاپشقان اوتی کبی * شارح دیرکه بومناسبتله ناظر عسکره بلسکاء اطلاق ایدرلر ﴿البلعك﴾ جعفر وزننده صالق
وسلپوك ناقه‌یه علی قول قوجه یاخود یومری کوده‌لو اولوب وقوللانلمغله رام وذلول اولانه دینور وکند
ذهن وبلید اوله‌رق بین الناس لئیم وحقیر آدمه دینور یقال هو بلعك ای بلید لئیم حقیر وبرنوع خرما اسمیدر
﴿البلعكة﴾ دحرجه وزننده قلجله کسمك معناسنه‌در یقال بلعكه بالسیف اذا قطعه به ﴿البلك﴾ بانك فتحیله
قارشدرمق معناسنه‌در لبك کبی یقال بلکه بلکا من الباب الاوّل اذا لبکه ﴿البلك﴾ ضمتینله برآدمی استخفافدن
ناشی پرمقله آوردی تحریك ایلمکدن ظهور ایدن اصواته دینورکه جرطه تعبیر اولنور ﴿بالك﴾ هاجر وزننده
ابو معمر نام فقیهك قریه‌سی اسمیدر ﴿البنك﴾ بانك ضمیله برشیئك اصلنه یاخود خالصنه دینور یقال هو بنکه
ای اصله اوخالصه * شارح دیرکه بن فارسی معرّبیدرکه برنسنه‌نك اصلنه وکوکنه دینور وبنك کیجه‌دن
برساعته دینور یقال مضی بنك من اللیل ای ساعة منه وبردرلو طیب معروف آدیدر تحفه صاحبنك بیاننه کوره
بنك توت اغاجی قبوغنه شبیه رایحه‌سی کوزل برکونه قبوقدر بعضلر مغیلان یمنی اغاجنك قبوغیدر دیدیلر وبو
عطریاتدندر ﴿التبنك﴾ تفعل وزننده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال بتنك بموضع اذا اقام ویرلشوب پایدار اولمق
معناسنه‌در یقال تبنك فی عزّه اذا تمکن ﴿بانك﴾ هاجر وزننده برقریه‌در وشیخ الفقعسیّ اولان سعید بن مسلمك
جدّی اسمیدر ﴿البنبك﴾ قنفذ وزننده و﴿البنبك﴾ جندل وزننده دلفین کبی برجنس دکز جانوریدر

علی قول قدرغه بالغی کبی بربالقدرکه انسانی ایکی پاره ایدوب بلع ایدر (البابونك) بابونج درکه پاپادیه دیدکاری
نباتدر * شارحك بیاننه کوره ایکیسیده بابونه معرّبیدر (التبنیك) تفعیل وزننده ایکی او به دن ایکی قیز بر سمته
چیقوب بری برینه اهل وقومنك اخبار وحوادثنی نقل و بیان ایلمك معناسنه‌در یقال الجاریتان تبنكا تبنیكا
وهو ان تخرجا من حیهما فتخبر کلّ صاحبها باخبار اهلها وایش بتورمك معناسنه‌در ومنه یقال اذهبی فبنّکی
حاجتنا ای اقضیها علی بناء الامر (البنادك) بانك فتحیله بنائق معناسنه‌درکه لباس قولتقلرینه اوریلان
خشتکلره دینور * شارحك بیاننه کوره مفردی بندك اولوب معرّب اولمق غالبدر (بندكان) عنفوان وزننده
مرو قضاسنده برقریه‌در فقهادن محمد بن عبد العزیز اورادندر (البووك) قعود وزننده دوه تاولنمق معناسنه‌در
یقال باك البعیر یبوك بووكا اذا سمن (البائك) سموزدوه‌یه دینور جمعی بوّك وبیك کاورركع وزننده مؤنثی بائکه‌در
جمعی بوائك در * مترجم دیرکه بائك لفظی واوی ایکن جمعنده یا ایله بیك ورودی مفردینك لفظنه نظر ایله‌در

مطلب

نته‌که قائم ونائم وصائم کلمه‌لرنده دخی قوّم وقیم ونوّم ونیم وصوّم وصیم دیرلر انجق چار پردی بومقوله‌یی شواذدن
عدّ ایلمشدر زیرا قاعدهٔ صرف اوزره واوك یایه انقلابنی مقتضی یوقدر لکن صرفیون عندنده استثقال وتخفیف
بعینه طبیبلر عندنده هردرد ایچون قوللندقلری پهلوان یاقیسی یرنده اولمغله بو بابده دخی متمشی اولور زیرا
عندلرنده بر واو ایکی ضمه ایله مقدردر بونده ایسه ایکی واو وارکه درت ضمه یرنده‌در بردخی اوّلك ضمه‌سی اولمغله
بش ضمه مجتمع اولور برضمه‌یی استثقال ایدرلر ایکن بش ضمه‌یی البته استثقال ایدرلر پس استثقالا للضمّات وقصدا
للتخفیف یایه قلبله بیك ونیم وقیم دیمش اولمق بعید دکلدر فلینظر (البوك) بانك فتحیله ارکك حیوان دیشی‌یه
آشمق معناسنه‌در یقال باك الحمار الاتان بوكا اذا نزا علیها وایکی آوج ایچره مهره کبی یوالق نسنه‌یی بری اوته
یوالیوب دوندرمك معناسنه‌در یقال باك البندقة اذا دوّرها بین راحتیه ونسنه صاتمق یاخود صاتون آلمق
معناسنه در یقال باك المتاع اذا باعه اواشتراه وصو چیقمق ایچون صویك کوزینه اغاج مقوله‌سنی صوقوب
بری اوته او یناذوب قارشدرمق معناسنه‌در یقال باك العین اذا ثوّر ماءها بعود ونحوه لیخرج وجماع ایلمك
معناسنه در یقال باك المرأة اذا جامعها وبرنسنه قارش مورش اولمق معناسنه‌در یقال باك الامر اذا اختلط وبرقومك
رای واندیشه‌لری عرب صاچی کبی شوریده ومختلط اولوب بروجهله مخرج صوابدن عاجز اولمق معناسنه در
یقال باك القوم رأیهم اذا اختلط علیهم فلم یجدوا مخرجا وبوك کرّه یاخود شیء معناسنه استعمال اولنور یقال اوّل
بوك ای اوّل مرّة اوشیء (الانبیاك) انفعال وزننده بو دخی رأی واندیشه شوریده ومختلط اولمق معناسنه‌در
یقال انباك علیه رأیه اذا اختلط فلم یجد مخرجا (المباوك) اسم فاعل بنیه‌سیله جوار وصحبتده برآدمه مخالط
وهمحال اولان آدمه دینور یقال هو مباوك له ای مخالطه فی الجوار والصحابة (تبوك) تانك فتحیله شام ایله مدینه
بیننده برارضك اسمیدر غزوهٔ تبوك اوراده واقعدر * مترجم دیرکه اهل سیر بیانی اوزره تبوك تقول وزننده که فعل
مستقبل مخاطبدر شامه موصل طریق مدینه‌ده واقع برقلعه آدیدر تاسعهٔ هجریه‌ده اورایه غزای حضرت نبوی
واقع اولمشدر مخلفین قصه‌سی بونده اولمشدر بعضلر قولنجه منزل مذکورده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اصحابدن
برجماعتك برنمناك اشمه‌یه صوبی چیقسون دیو اوق صوقوب اویناتدقلرینی کوردکده ﴿مازلتم تبوکونها بوکا﴾ بیورملریله
من بعد تبوك ایله مسمی اولدی بعده معجزهٔ علیه‌لریله صو نبع ایدوب جریان ایلدی لکن اهل جغرافیا عندنده تبوك
نام اصلیدر حتی حلبی مرحوم عجمه‌دن عدّ ایلمکله عدم انصرافنی ترجیح ایلمشدر حالا منزل مزبور شام حاجنك
قوناغیدر عاصی خرما تعبیر ایدرلر بیان خرماسی کثیردر (التبوکیّ) یای نسبتله بردرلو طائفی اوزم اسمیدرکه
تبوکه نسبت اولنور (البوكاء) بانك فتحیله شورش واختلاط معناسنه‌در یقال بین القوم بوكاء ای اختلاط (باکویه)
دربند شروان نواحیسندن بربلده‌در ومحمد بن عبدالله بن احمد بن باکویة الشیرازیّ صوفیه‌دندر نجز بعونه تعالی

فصل التاء الفوقیة

﴿فصل التاء الفوقیة﴾

(تبوذك) تانك فتحی وذال معجمه‌نك فتحیله برموضع آدیدر وحفاظدن ابو سلمه موسی
بن اسمعیل المنقری‌یه تبوذکی اطلاقی تبوذك اهلندن برجماعت کندینك خانه‌سنه نزیل اولوب آنلر ایله الفت
ومجاورتلرندن ناشیدر علی قول موضع مزبوردن برخانه اشترا ایلمکله سبب انتسابی اولمشدر وتبوذك طاوق احشاسی
صتان آدمه دینور قورصغی ویورکی وجکری مقوله‌سی حشویاتدن عبارتدر (التبرکة) دحرجه وزننده بریرده مقیم
اولمق معناسنه‌در یقال تبرك بالمکان اذا اقام (تبراك) قرطاس وزننده برموضعدر (الترك) تانك فتحیله و(الترکان)
تانك کسریله برنسنه‌دن فراغت ایلمك معناسنه‌درکه واز کلمك وبراقمق وبوشلمق تعبیر اولنور یقال ترك الشیء ترکا
وترکانا من الباب الاول اذا ودعه * شارح دیرکه ترك ماده‌سی مفعول واحده تعدیه ایلدکده طرح وتخلیه معناسنه اولور

ومفعولینه متعدّی اولدقده صیر وجعل معناسنی مضمن اولوب افعال قلوب مجراسنه جاری اولور انتهی * وترك
جعل معناسنه مستعملدر یقال ترکه کذا ای جعله بو صورتده کویا که ضدّ اولور وقوله تعالی ﴿وترکنا علیه فی الاخرین﴾
ای ابقینا یعنی ابقینا له ذکرا حسنا پس ابقاء معنای لازمی اولور وترك تریکه اولان خاتونی تزوّج ایلمك معناسنه در یقال
ترك الرجل ترکا من الباب الرابع اذا تزوّج تریکة (الاتّراك) تای مشدّده ایله افتعال وزننده بودخی ترك وفراغت ایلمك
معناسنه در یقال اتّرکه بمعنی ترکه (التتارك) تفاعل وزننده برنسنه یی ترك ایدشمك معناسنه در یقال تتارکوا
الامر بینهم اذا ترکوه (الترکة) رانك کسریله فرحه وزننده کشینك بعد الموت ترك وابقا ایلدیکی میراث ومخلفاتنه
اطلاق اولنور یقال بقی منه ترکة کثیرة ای میراث * شارح دیر که فعله بمعنی مفعوله در وبعضا تانی کسر ورانی اسکانله
تخفیف اولنور کلمه وکلمه کبی پس لسان عوامده فتحاتله ترکه غلطدر (التریکة) سفینه وزننده شول خاتونه دینور که
آنی کمسه تزوّج ایلیوب مهجوره قالمش اوله یقال امرأة تریکة اذا کانت قد ترکت ولم تزوّج وشول چمنزاره وچایرلغه
دینور که اوتلانمسندن غفلت اولنمش اوله یقال روضة تریکة اذا غفلت عن رعیها وسیل صوینك برنده ترك وابقا
ایلدیکی صولره دینور وایچندن یاوری چیقدقدنصکره یمورطه یه اطلاق اولنور بعضلر دوه قوشنك یمورطه سنه
تخصیص ایلدیلر وتوغلغه یه دینور بیضة الحدید معناسنه جمعی ترائك وتریك کلورهاسز یقال اقتحم فی المعرکة
وعلی رأسه تریکة ای بیضة الحدید وخرماسی سلکلمش صالقمه دینور (الترکة) تمره وزننده بودخی یاوریسی
چیقمش یمورطه یه وتوغلغه یه دینور جمعی ترك درهاسز وفی الحدیث ﴿جاء الخلیل﴾ علی نبینا وعلیه السلام ﴿الی مکة
یطالع ترکته﴾ ای هاجر وولدها اسمعیل ولوروی بکسر الراء کان وجها بمعنی الشیء المتروك یعنی تمره وزننده روایته
کوره مراد هاجر ایله حضرت اسمعیل در ترك اولنان بیضهٔ نعامه یه تشبیه اولنمشدر وفرحه وزننده روایته کوره
مفعول معناسنه در که شیء متروك دیمك اولور که وترکه اورته بویلو خاتونه دینور یقال تزوّج ترکة ای امرأة ربعة
(التریك) امیر وزننده بمعنی اکل اولنمش صالقمه دینور یقال مافیه الاّ تریك ای عنقود اکل ما علیه وخرماسی سلکلمش
داله دینور (روضة التریك) یمنده برمرغزار اسمیدر (المتارکة) مفاعله وزننده برنسنه یی حالی اوزره ترك ایلمك
وترك ایدشمك معنالرینه واحد ومشارکت ایچون اولور یقال تارکه وتارکه البیع وقولهم لابارك الله فیه ولا تارك
ولا دارك اتباع (الترك) تانك ضمیله ناسدن برجنس در عرب وروم کبی جمعی اتراك در بونلر ترك بن یافث نسلندندر
(بنو ترکان) عثمان وزننده واسط شهرنده براهل بیت یعنی برخاندان ودودماندر (ابو التریك الاطرابلسیّ) ومحسن بن
تریك که زبیر وزننده لردر محدّثلردر (ترکه) تانك ضمیله بررجل اسمیدر وزید ویزید ابنا ترکی شاعرلردر * مؤلف اسم
فعل امر اولان تراك لفظندن که قطام وزننده در سکوت ایلدی وبو اترك معناسنه در قال فی الاساس * تراك تراك
صحبة الاتراك (الترنوك) نونله عصفور وزننده خیره جوره آدمه دینور یقال رجل ترنوك ای حقیر مهزول (التكّ)
شكّ وزننده برنسنه یی کسمك یاخود چکنیوب پاره لمق معناسنه در یقال تكّ الشیء تکا من الباب الاوّل اذا قطعه
اووطئه فشدخه ونبیذ وشراب آدمی کرکی کبی سرخوش ایلمك معناسنه در یقال تكّ النبیذ فلانا اذا بلغ منه
(التکتکة) زلزله وزننده تكّ ایله معنای اوّلده مرادفدر یقال تکتك الشیء بمعنی تکه (التاكّ) تشدیدکافله آریق بیتاب
آدمه دینور یقال هو تاكّ ای مهزول واولو مجل کمسه یه دینور یقال رجل تاكّ ای هالك بونلر ومعنای آتی قطع معناسندن
نسب اوزره در واحمق ونادانه دینور جمعی تاکون وتککه کلور فتحاتله وتکاك کلور زهّاد وزننده وتکاك کلور صرد
وزننده (التکوك) قعود وزننده برکمسه احمق اولمق معناسنه در تقول تککت یافلان تکوکا من الباب الثانی
ای کنت تاکا (التکه) تانك کسریله اوجقوره دینور شلوار بند معناسنه وبو قطع معناسندندر جمعی تکك کلور
عنب وزننده یقال حلّ تکته ای رباط السراویل (الاستکاك) طونه وشالواره اوچقور چکورمك معناسنه در یقال
استكّ التکة اذا ادخلها فی السراویل (التمك) تانك فتحیله و(التموك) قعود وزننده دوه نك اورکجی کرکی کبی
بویلنوب وصمصقی طقناز اولمق معناسنه در یقال تمك السنام تمکا وتموکا من الباب الاوّل والثانی اذا طال وارتفع وتروّی
واکتنز (التامك) وجه مذکور اوزره اولان اورکجه دینور واورکجی بیوك ناقه یه دینور (الاتماك) همزه نك کسریله
ناقه یی چایر سمورتمك معناسنه در یقال اتمك الکلأ الناقة اذا اسمنها (تایك) هاجر وزننده محمد بن یوسف السمرقندیّ
نام محدّثك جدّی اسمیدر (التائك) صاحب وزننده پك احمق آدمه دینور که سمه تعبیر اولنور یقال احمق تائك
ای شدید الحمق (التیوك) قعود وزننده برآدم سمه اولمق معناسنه در یقال تاك الرجل یتیك تیوکا اذا کان تایکا
(الاتاکة) همزه نك کسریله قیل یولمق معناسنه در یقال اتاك الشعر اذا نتفه ﴿فصل الثاء المثلثة﴾ (الثكّ)
شكّ وزننده سیر وسیاحت ایلمك معناسنه در یقال ثكّ فی الارض ثکاً من الباب الاوّل اذا ساح (الثکثکة)

﴿فصل الثاء المثلثة﴾

زلزله وزننده برکسه نادان اولمغله ناسله دائما عربده وغوغا ایلمك معناسنه‌در یقال ثکثك الرجل اذا حمق وعربد وثکثکه اسم اولور شاشقین وچولپه عورته دینور یقال هی ثکثکة ای رعناء

فصل الجیم

(جرکان) سحبان وزننده اصفهان قضاسنده بر قریه‌در محدّثیندن ابو الرجاء محمد بن احمد آندندر (الجرعکیك) و (الجرعکوك) فتحتینله وعینلرك سکونیله پك اویومش قویو یوغرده دینور تقول اطعمنی الجرعکیك والجرعکوك ای اللبن الرائب الثخین (الجکجکة) جیملرك فتحیله دمورلر بری برینه طوقندقده ظهور ایدن صوتدن حکایه‌در (جنك) جیمك فتحیله بر رجل اسمیدر ظاهرا اعجمیدر زیرا جنك فارسیدر حرب معناسنه (جیکان) جیمك کسریله فارسده بر موضعدر ومحمدبن منصور بن جیکان محدّث کذا ایدر

فصل الحاء المهملة

(الحبك) حانك فتحیله برنسنه‌یی پك باغلیوب محکم قلمق معناسنه‌در یقال حبکه حبکا من الباب الاول والثانی اذا شدّه واحکمه وجلاه ایشلدیکی ثوبده اثر صنعتی کوزل ایلمك یعنی تفه‌لو متین وزیبا طوقیوب کوزل زمانلر طرح ایلمك معناسنه‌در یقال حبك الحائك الثوب اذا حسن اثر الصنعة فیه واجاد نسجه مؤلف بونی تکرار ایلمشدر وکسمك معناسنه‌در یقال حبکه اذا قطعه وبیون اورمق معناسنه‌در یقال حبك عنقه اذا ضربها وضرطه‌لمق معناسنه‌در یقال حبك بالمرأة اذا حبق واشترا اولنان شیئی مشتریدن کیرو ردّ ایلمك یاخود مشتری بایعه ردّ ایلمك معناسنه‌در یقال حبك فلانا فی البیع اذا ردّه (الاحتباك) افتعال وزننده بودخی جلاه ثوبی کوزل زمانلر طرحیله خوب ومحکم طوقیمق معناسنه‌در یقال احتبك الحائك الثوب اذا اجاد نسجه ودیزلری دیکوب جامه‌سنی صرتنه وایاقلرینه صاروب اوتورمق معناسنه‌درکه درویشان اصطلاحنده کمنده کیرمك وکمره کیرمك تعبیر اولنور یقال احتبك بازاره ای احتبی * مترجم دیرکه اهل بیان صنایع بدیعیه‌دن احتباك صنعتی معنای اوّلدن اخذ ایلدیلر زیرا جلاه ثوبی صیق ومتین طوقمغله خیوط ارالقرینی سدّ ایدوب وزائد حسن ورونق ولطافت ایداع ایلدیکی کبی متکلم دخی مواضع حذفه محذوفلر وضع ایله کلامی ملتئم ایدوب ایجاز ولطافت وحسن افاده ایله زیبا ورونقدار ایدر زیرا احتباك ثانیده نظیری اثبات اولنان لفظی اوّلدن واوّلده نظیری مثبت اولنانی ثانیدن حذف ایلمکدر کذلك ایکی جمله ذکر اولنه‌که هر برنده آخره متقابل کلمه اولمغله هر برندن آخرده ذکر اولنانك ضدّنی حذف ایلمکدن عبارتدر وبوصنعتی متأخرین اختراع ایلمشدر ﴿حتی انبته الله نباتا﴾ قول شریفنی احتباکه حمل ایلدیلر فلیحفظ (الحبیك) امیر وزننده و (المحبوك) کوزل طریقه‌لر وزمانلر ایله صنعتلو محکم طوقنمش قماشه دینور ومحبوك قویّ البنیه توانا آته وصف اولور یقال فرس محبوك ای قویّ (الحبکة) غرفه وزننده شلوارك اوچقورلغنه دینور حجزه معناسنه وکمرکبی بله باغلدقلری ایپه دینور وشول قایشه دینورکه انکله پالانك صاغلو صوللو غراضیف دیدکلری اغاجلره پالانك باشنی چکوب صرارلر جمعی حبك کلور صرد وزننده (التحبك) تفعل وزننده بلنه حبکه‌یی چکوب باغلمق علی قول جامه‌سنی قاوشدروب صارلمق معناسنه‌در یقال تحبك الرجل اذا شدّ الحبکة او تلبب بثیابه وخاتون نطاق قوشنمق معناسنه‌در یقال تحبکت المرأة اذا تنطقت بنطاقها (الحباك) کتاب وزننده بودخی سمرك ایکی طرفلو اغاجلرینی باشنه صاردقلری قایشه دینور جمعی حبك کلور کتب وزننده وحباك الحمام کوکرجین قنادلری اوزره اولان سیاه سیاه اوزونجه نقشلره اطلاق اولنور (الحبك) ضمتینله قوملقده اولان زه کبی اوزون اوزون قیورم طرزنده طریقه‌لره دینورکه روزکار سهولتلوجه اورمغله پیدا اولور کذلك دکز وسائر صو اوزره اول رسمه پیدا اولان یول یول مخیل آق طریقه‌لره دینور مفردی حباك‌در کتاب کبی یقال للریح فی الرمل والماء حبك ای حروف وطرائق وپك قیورجقدن قاورلمش کبی شکن شکن اولان صاچه دینور یقال فی رأسه حبك ای شعره جعد متکسّر وحبك السماء فلکده کواکبك سیر ایتدکلری طرائق ومداراتدن عبارتدر یقال حبك السماء ای طرائق النجوم بونك مفردی حبیکه‌در * قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿والسماء ذات الحبك﴾ ای الطرائق فمن الناس من تصوّرها منها الطرائق المحسوسة بالنجوم والمجرّة ومنهم من اعتبر ذلك بمافیها من الطرائق المعقولة المدرکة بالبصیرة وسبیکه کبی حبیکه صاچ طوتامنده اولان شکنه دینور ودمور توغلغه‌ده زه کبی کورینان طریقه‌یه دینور بونك جمعی حبیك درهاسز وحبائك وحبك‌در ضمتینله (الحبکة) فتحاتله اصمه اوچه‌سنه دینور حبك دخی دینور هاسز وبولامله حبله‌دن مصحف دکلدر وسویق دانه‌سنه دینور عبکه‌ده لغتدر (ذو الحبکه) عبیده یاخود عبدة بن سعدی النهدی لقبیدر (الحبكّ) حدبّ وزننده لئیم وناکسه دینور یقال رجل حبكّ ای لئیم (الحبكّ) عتلّ وزننده تندوشدید آدمه دینور یقال رجل حبكّ ای شدید (التحبیك) محکم باغلمق معناسنه‌در یقال حبکه اذا وثقه وبرنسنه‌یه اوزون اوزون

يوللر ايلمك معناسنه‌در يقال حبك فيه اذا خطط (المحبك) معظم وزننده پك قيورجق صاچه اطلاق اولنور
كما جاء فى صفة الدجال محبك الشعر اى مجعده و يروى حبك الشعر بضمتين بمعناه (الحبتك) جعفر وزننده
(والحباتك) علابط وزننده جوره كسه يه دينور (الحبركى) فتحتينله وقصرايله اسم جمعدر قوم هلكى معناسنه دركه
هلاك اولان طائفه و جماعتدن عبارتدر ومفرد اولور كنه ديدكلرى بوجكه دينور قرادمعناسنه مؤنثى حبركاة در
وقات قات صيق وقالين سحابه دينور و برى برى اوزره ييغلمش قوم ييغننه دينور و يوغون بيونلى آدمه دينور يقال
رجل حبركى اى الغليظ الرقبة وشول اياقلرى فرسز وضعيف آدمه دينوركه اياقلرينك فرسز لكندن مقعد كبى
حركت ايدر اوله يقال رجل حبركى اى الضعيف الرجلين كانّه مقعد لضعفهما و بلندن يوقاريسى اوزون واياقلرى
قصه انسان وحيوانه دينور يقال هو حبركى اى الطويل الظهر القصير الرجلين و بو حبركى لفظنك الفى تأنيث
ايچوندر يعنى غيرمنصرفدر و بعضا تنوين الحاق اولنور انصرافله (الحتك) فتك وزننده و (الحتكان) فتحاتله
آدىملرى صيق صيق آته‌رق تيز تيز يوريمك معناسنه‌در يقال حتك الرجل حتكا وحتكانا من الباب الثانى اذا مشى
وقارب الخطو مسرعا و بر نسنه‌يى جدّ ايله اراشدرمق معناسنه‌در يقال حتك الشئ اذا بحثه وقوش طپراغى
ياقوملغى اشنوب يوه ايلمك معناسنه‌در يقال حتك النعام الرمل اذا فحصه وتوجّه ايلمك معناسنه مستعملدر
تقول لاادرى اين حتكوا اى اين توجهوا (التحتك) تفعل وزننده بودخى آدىملرى صيق صيق آته‌رق تيز تيز يوريمك
معناسنه‌در يقال تحتك الرجل اذامشى وقارب الخطو مسرعا (الحوتكىّ) جوهرىّ وزننده چلسز جوره اوله‌رق
جوجه آدمه دينور حوتك دخى دينور وحوتكىّ پك پك طعام اكل ايدن اذعانسزه دينور يقال رجل حوتكىّ
وحوتك اى قصيرضاو و يقال حوتكىّ اى الشديد الاكل (الحوتكية) جوهريّه وزننده بردرلو دلبند وعمامه
صارنشه دينوركه عربلره مخصوصدر ومنه الحديث ❋ كان رسول الله عليه السلام يخرج و عليه الحوتكية ❋ وهى عمة
تتعممها العرب * شارح ديركه حوتك نام كسه يه منسوبدر (الحوتكة) دحرجه وزننده و (الحتكى) زمكىّ وزننده
بودور آدمك يورويشنه دينور يقال يمشى الحوتكة والحتكىّ اى مشية القصير (الحواتك) علف وغدالرى كمتر
وناخوش دابّه‌لره دينور ودوه قوشنك ياوريلرينه ياخود خرده نوعنه دينور (الحتك) فتحتينله بودخى دوه قوشى
ياوريلرينه ياخود خرده‌لرينه دينور (الحرتك) جعفر وزننده خرده كوده‌لو جوره آدمه دينور يقال رجل حرتك
اى الصغيرالجسم (الحرك) ترك وزننده و (الحركة) بركه وزننده قلدامق ودپرنمك معناسنه‌در يقال حرك الرجل
حركا وحركة من البـاب الخامس ضدّ سكن وحرك برآدم ذمتنده اولان حقى ادادن امتناع ايلمك معناسـنه‌در
يقال حرك الرجل حركا من الباب الاوّل اذا امتنع من الحقّ الذى عليه و برآدمك اموزى باشنه اورمق معناسنه‌در
يقال حرك فلانا اذا اصاب حاركه (التحريك) دپرتمك وقلداتمق معناسنه‌در (التحرّك) تفعل وزننده مطاوعيدر
تقول حرّكته فتحرّك (الحراك) سحاب وزننده اسمدر دپرنشـه وقلدى‌يه دينور جنبش معناسـنه يقال مابه
حراك اى حركة (المحراك) محراب وزننده آتش تحريك ايدوب اولچره‌جك كوسكى‌يه دينور (المحرك) مقعد
وزننده بيونك يوقرى كله طرفندن كوكنه دينور يقال ضربه محركه وهو اصل العنق من اعلاها (الحارك)
اعلى الكاهل اسميدركه ارقه‌ده يغرينك اوست يانيدركورك كميكلرينك ملتقاسيدر واموز باشلرينك ارالغيدر تركيده
چكين تعبير اولنور جيم فارسى وكاف فارسى مكسورتينله ايكى طرفنده ايكى حارك اولوركه كورك باشلرى اوله‌جقدر
ايكى كوركى اوراده قاوشوروحارك فى الاصل ذوحركه معناسنه اولوب بعده عضومزبورده اسم اولدى كاهل كبى
يقال حمل على حاركه اى اعلا الكاهل وشول يومريجه كميكه دينوركه آتك كوركى باشنك ايكى طرفنده اولور وآتك
اموزلرينه قريب بيونندن ابتدايليسى بتن يره دينوركه راكب اليله اكا ياپشوب ركوب ايدر (الحركوك) عصفور وزننده
يغرنى‌يه دينور كاهل معناسنه (الحركة) حانك وكافك فتحيله اويلق باشنده اولان سيورى كميكه دينور جمعى
حراكك وحراكيك‌در (الحريك) اميروزننده بى رجوليت آدمه اطلاق اولنور تفأل قبيلندندر يقال رجل حريك
اى عنين وشول آدمه دينوركه بلى پك ضعيف اولمغله يورركن نبات كوكى كبى كوياكه يردن قوپارصورتنده اوله
مؤنثى حريكه‌در يقال رجل حريك وامرأة حريكة اى ضعيف الخصر اذامشى كانّه يتقلع (الحرك) فتحتينله عنين
اولمق معناسنه‌در يقال حرك الرجل حركا من الباب الرابع اذا صار حريكا (المحترك) محترق وزننده دائما دوه‌نك
اموزى باشنه بتن آدمه دينور (الحرك) كتف وزننده ذكىّ وزيرك وجست وچالاك اوغلانه دينور يقال غلام
حرك اى خفيف ذكىّ (الحزك) حانك فتحى وزانك سكونيله برنسنه‌يى صاروب باغلمق معناسنه‌در يقال حزكه
حزكا من الباب الثانى اذا عصبه و برنسـنه‌يى بر يره قصوب صقشدرمق معناسـنه‌در يقـال حزكه اذا ضغطه

وبند ايلمك معناسنه‌در يقال حزكه بالحبل اذا شدّه (الاحتزاك) افتعال وزننده برنسنه ايله باغلنمق معناسنه‌در يقال احتزك بالثوب اذا احتزم (الحسك) فتحيتله دمور تيكنى ديدكلرى نباته دينوركه چوبان قالقدان دخى ديرلر ثمره‌سى قيونلرك يوكلرينه ايلشوب آيرلنمز تركيده اكاپوتراق ديرلر ويپراغى رجله يپراغنه شبيه واندن خرده اولوب ويپراقلرى يانده قتى وصيق ومثلث الشكل تيكنلرى اولور ثمرينى شرب كليتينده ومثانه‌ده اولان طاشلرى مفتت وعصارهٔ ورقنى شرب قوّت جماع ودفع عسر بول ويلان صوقمسى خصوصنده نافع وبرخانه‌يه مطبوخنى سرپمك پيره قسمنى مهلكدر وحسك بركونه دمور چنكاله اطلاق اولنوركه بعينه دمور تيكنى طرزنده اوچ دانه سيورى مخلرى اولور جنكلرده خصوصا حصارلرده قلعه‌نك واوردونك دشمن كله‌جك يرلرينه آتارلر نه طرفندن آتسه‌لر حاجى ياتمز كبى البته اول مخلر ديك يوقرى كلور على الغفله كلدكلرنده آتلرك وپياده‌لرك اياقلرينه سانجلمغله برخطوه ايلرى كذران ايده‌مزلر وبعضا متين قامشدن دخى ايدرلر تركيده بوكه دخى دمور تيكنى وطموز اياغى تعبير اولنور فارسيده سيالخ دينور وحسك حقد وعداوت معناسنه‌دركما سيذكر وطارلمق معناسنه‌در تقول حسك علىّ حسكا من الباب الرابع اذا غضب وطواريم يمك معناسنه‌در يقال حسكت الدابة اذا قصمت (الحسيكة) سفينه وزننده و(الحساكة) ثمامه وزننده و(الحسكة) فتحاتله بونلرده كين وعداوته دينور تقول فى صدره علىّ حسك وحسيكة وحساكة وحسكة اى حقد وعداوة وحسيكه كرپى‌يه دينور وطوارك يم طوتلمش اريه‌سنه دينور (الحسك) كتف وزننده طارغين آدمه دينور يقال رجل حسك اى غضبان (حسكان) سحبان وزننده محدثيندن نيسابورى برجماعتك نسبلرى رجالندندر (الحسكك) زبرج وزننده كرپى‌يه دينور (الحساكك) هرشيئك خرده وكوچك اولنلرينه دينور (الحسيك) اميروزننده بودور آدمه دينور (الاحساك) همزه‌نك كسريله طواره يم طوتمق معناسنه‌در يقال احسك الدابة فحسكت اى اقصمها فقصمت (الحسيكة) جهينه وزننده مدينه‌ده برطاغك اوجنده برموضع آديدر (حسك) حانك ضميله اساميدندر عبد الملك بن حسك محدّثيندندر (الحشك) حانك وشين معجمه‌نك فتحيله ممه‌يه سود شدّتله ادرار ايدوب اركلمك على قول ممه‌ده سود چابك طوبلمق معناسنه‌در يقال حشك اللبن فى الضرع حشكا من الباب الرابع اذا درّ سريعا اوهو سرعة تجمع اللبن فى الضرع ويايى شدّتله قوروب چكمك معناسنه‌در يقال حشك القوس اذا نزعها شديدا وطواريه ايله يملمك معناسنه‌در مهمله‌ده لغتدر (الحشك) حانك فتحيله ناقه‌نك سودى چوغلسون ديو صاغميوب ترك ايلمك معناسنه‌در يقال حشك الناقة حشكا من الباب الثانى اذا ترك حلبها حتى يجتمع لبنها وحشك وحشوك ناقه ممه‌ده سودينى كندى بريكدرمك معناسنه‌در يقال حشكت الناقة لبنها اذا جمعته وبلودك يغمورى فراوان اولمق معناسنه‌در يقال حشكت السحابة اذا كثر ماؤها وخرمانك يمشى چوق اولمق معناسنه‌در يقال حشكت النخلة اذا كثر حملها وناس بريكمك معناسنه‌در يقال حشك القوم اذا تجمعوا وهارهار صولومق معناسنه‌در حشك نفسه اذا علاه البهر وياى پك وصلابتلو اولمق معناسنه‌در يقال حشكت القوس اذا صلبت (الحشوك) صبور وزننده ممه‌سنده سودى تيز بريكدرن ناقه‌يه دينور (الحاشك) ميوه‌سى كثير اولان خرما اغاجنه دينور يقال نخلة حاشك اى كثيرالحمل وصلابتلو يايه دينور يقال قوس حاشك اى صلب وپيدرپى متتابع نسنه‌يه دينور يقال جاؤا حاشكا اى متتابعا (الحواشك) مختلف اسن يللره دينور على قول سرت وشديد ياخود آهسته‌جه اسن يللره دينور يقال رياح حواشك اى مختلفة اوشديدة اوضعيفة * شارح ديركه حشك لفظنك برمعناسى دخى بودر حواشك كه مفردى حاشكه‌در آندندر (حشّاك) شدّاد وزننده برنهرك آديدر (الحشاك) سحاب وزننده اناسنى امسون ديو اوغلاغك آغزينه باغلدقلرى اغاجه دينوركه اسنك تعبير اولور (الحوشكة) جوهره وزننده قوناغك بركوشه‌سندن ايشيديلان سسه دينور تقول سمعت حوشكة وهو ما تسمعه فى ناحية من الدار والمنزل (الحشكة) فتحاتله جماعت معناسنه‌در يقال جاؤا بحشكتهم اى بجماعتهم (الحشيكة) حسيكه وزننده ومرادفيدر وبو ابو زيد روايتيدر (الاحشاك) همزه‌نك كسريله طواره يم ويرمك معناسنه‌در يقال احشك الدابة اى اقضمها فحشكت كما ذكر (الحفلكى) حبركى وزننده ضعيف البنيه جوره آدمه دينور (الحفنكى) حفلكى وزننده ومرادفيدر پس الفلرى الحاق ايچوندر يقال رجل حفلكى وحفنكى اى ضعيف (الحكّ) شكّ وزننده اجرامدن برنسنه‌يى ديكر نسنه‌يه شدّتله سورتمك معناسنه‌در يقال حكّ الحجر بالحجر حكّا من الباب الاول اذا امرّه عليه صكّا وبدن كچشوب قاشندرمق معناسنه‌در تقول حكّنى رأسى اى دعانى الى حكه * مؤلف بوراده تشويش وتفريط اوزره رسم ايلمشدر زيرا امّهات سائره‌ده حك قازيمق وقاشيمق معنالريله منصوصدر از جمله مقدمة الادبده تراشيدن وخاريدن تعبيرلريله مفسر واساسده ماحكّ جلدك مثل ظفرك

واحكنى راسى فحككته وبى بثرة تحكنى عبارتيله مرسوم ومصباحده حككت الشئ قشرته عنوانيله مرقومدر
وسائرلرده دخى بورسمه‌در * مؤلف معناى اوّلى رسم ايتدكدنصكره واحتكّ رأسى وحكنى واحكنى واستحكنى اى دعانى
الى حكه عبارتيله رسم ايلمكله احتكاك بجشمك وقاشنمق وقازنمق معنالرينه اولوب حكّ واحكاك واستحكاك
قاشندرمق معناسنه اولمش اولور نهاية الامر قازيمق وقاشيمق معناسنى دعانى الى حكه تفسيرنده بالاشاره بيان
ايتمشدر مادّه‌ايسه معناى مزبورده مستقل اولوب اندن فروعات تفرع ايلدى وكمال ايجازدن مكركه معناى اوّل تحتنه
ادراج ادّعاسنده اوله كه طرنغى عضوه سورتمك اولور بيان لغت معرضنده بو وتيره‌ايسه ناملايمدر والحاصل حكّ
قازيمق وقاشيمق معناسنه‌در مؤلفه كوره قازتدرمق وقاشتدرمق معناسنه‌ده اولوركه بجشمكك لازميدر وقالديكه
بورادە عبارە اساسك عبارەسى كبى دعانى الى حكه فحككته اولوب قلم ناسخدن فحككته لفظى ساقط اولمق دخى
ملحوظدر وحكّ صدرريب وكمان واثم وخلجان قلب مقوله‌سى درونه تأثير ايدن حالاتدن عبارتدر ومنه تقول
ماحكّ فى صدرى كذا اى لم ينشرح له صدرى يعنى كان فى قلبى شئ من الشكّ والريب ويقال حكّ فى صدرى
اى عمل فى صدرى ودائما شرّ وشور وفتنه احداثنه سبب اولان آدمه حكّ الشرّ وحكاك الشرّ اطلاق ايدرلر
كتاب وزننده يقال انّه حكّ الشرّ وحكاكه اى يحاكه كثيرا يعنى يحدّثه ﴿الاحتكاك﴾ افتعال وزننده بجشمك
معناسنه‌در تقول احتكّ رأسى اى دعانى الى حكه وبرنسنه‌يه سورتنوب وقاشنمق معناسنه‌در اويوزك اغاجه سورتنوب
قاشندیغی كبى يقال احتكّ به اذا حكّ نفسه عليه ودرونده برنسنه تأثير وخلجان ايلمك معناسنه مستعملدر
تقول احتكّ فى صدرى اذا عمل ﴿الاحكاك﴾ همزه‌نك كسريله بودخى قاشتدرمق معناسنه‌در تقول احكنى رأسى
اى دعانى الى حكه وقلبه برنسنه خلجان ويرمك معناسنه‌در تقول احكّ فى صدرى اذا عمل ﴿الاستحكاك﴾ احكاك ايله
معناى اوّلده مرادفدر تقول استحكنى رأسى اى دعانى الى حكه ﴿الحكة﴾ حانك كسريله و﴿الحكاك﴾ غراب وزننده
اسملردر بجيكه دينور يقال به حكة وحكاك اى داء يحكّ منه كالجرب وحكاك بورق اسميدركه بوره ديدكلرى
نسنه‌در ﴿الحكّ﴾ حانك كسريله شكّ وكمانه اطلاق اولنور قلبى قازيد يغيچون يقال فى صدرى منه حكّ اى شكّ
﴿التحاكّ﴾ تفاعل وزننده ايكى نسنه برى برينه طوقنوب يكديكرى صيروب قازيمق معناسنه‌در يقال تحاكّا
اذا اصطكّ جرماهما فحكّ كلّ الاخر ﴿المحاكة﴾ برى بريله برابرلك ادّعاسيله يارشمق معناسنه مستعملدر يقال حاكه
اذا باراه ﴿الحكاكة﴾ ثمامه وزننده ايكى سرمه طاشنى برى برينه سورتمكله ارالرندن نشاره كبى حاصل اولان سرمه‌يه
دينور وقازينوب وپرداخت اولنان نسنه‌دن دوكيلان خرده ويومشق قازنتى‌يه ودوكنتى‌يه دينور ﴿الحكّاكات﴾
حانك فتحى وكافك تشديديله حكاكه‌نك جمعيدر قلبه خلجان ويرن وساوس واوهامه اطلاق اولنور ومنه واياكم
والحكّاكات اى الوساوس ﴿الحكك﴾ ضمتينله اصحاب شرّ وفتنه‌يه اطلاق اولنور وحوايج ومهمّات طلبنده
الحاح وجدّ واقدام ايدن كمسه‌لره اطلاق اولنور يقال هم حكك اى ملحّون فى طلب الحوايج مفردلرى حاكّ در
﴿الحكك﴾ فتحتينله رخامه شبيه برنوع آق طاشه دينور بوطاش آق ويومشق اولور عربستان طرفلرنده حوارى
تعبير ايدرلر وحكك اوموزلرى اوينادەرق بودور آدمك يورويشى كبى يوريمكه دينور يقال يمشى الحكك وهو مشية
يتحرّك كمشية القصير يحرّك منكبيها وحكك اسم اولور برنسنه‌يى رفق ولطافتله يونمغه وپرداخت ايلمكه دينور
وطوارك اياغى قيارلنمق معناسنه‌در يقال حككت الدابّة حككا من الباب الرابع اذا نحتت قوائمه خفيا ﴿المحكك﴾
تحكيكدن كه سورتوب قاشيمق معناسنه‌در اسم مفعولدر ومنه الجذل المحكك وبوشول ديركه دينوركه دوه
آغللرنده ديكرلر بجيك اولان دوه‌لر اكا سورنوب قاشنورلر ومنه المثل * اناجذ يلها المحكك * حباب بن منذر
سقيفهٔ بنى ساعده‌ده مشورت اثناسنده كندى رأى وتدبيرينى ترجيحله عزّيفلك معرضنده * اناجذيلها المحكك
وغديقها المرجّب * ديمكله من بعد مثل اولدى جذيل جذلك مصغريدر وغديق غدقك مصغريدر تعظيمى
متضمندر وغديق مرجّب شول خرمادالنه دينوركه طياق اورلمغله متانت واستحكام پيدا ايلمش اوله يعنى خلقك
شفاى صدرى وتمشيت امورى بنم رأى وتدبيرمه منوطدركه بيلكج باشيلرى بنم ديمكدر ﴿الاحكاك﴾ همزه‌نك
فتحيله حاكّ لفظندن جمعدر قازيجى وقاشيجى معناسنه‌در ومنه يقال * ماانت من احكاك * اى من رجاله يعنى سن
بوخصوصك تمشيتنه اهل وجسبان دكلسين ﴿الحكيك﴾ اميروزننده قازنمش آشيغه دينور وبو مناسبتله كثرت
مشى سببيله فرسوده اولمش طوپوغه اطلاق اولنور يقال كعب حكيك اى محكوك وقيارلنمش آت طرنغنه
دينور يقال حافر حكيك اى منحوت ولطافتله پرداخت اولنمش نسنه‌يه دينور يقال شئ حكيك اى منحوت
خفيا وطرنقلرى قيارلنمش آته دينور يقال فرس حكيك اى منحت الحافر ﴿الاحكّ﴾ بودخى قيارلنمش آت

(طرنغنه)

طرنغنه وصف اولور يقال حافر احكّ اى منحوت وآغزنده ديشلرى قالمامش آدمه دينور يقال رجل احكّ
اى لاسنّ فى فه ﴿الحاكة﴾ ديشه اطلاق اولنور ﴿التحكك﴾ تفعل وزننده برآدمه شرّ وشور ايچون تعرّض ايدوب
شركير اولمق معناسنه مستعملدر يقال فلان يتحكك بك اى يتعرّض لشرّك ﴿الحلكة﴾ حانك ضميله و ﴿الحلك﴾
فتحتينله پك سياهلغه دينور يقال فيه حلكة وحلك اى شدّة السواد وحلكه لسانده اولان عجمه لكه دينور حكله
معناسنه كوياكه مقلوبدر يقال فى لسانه حلكة اى حكلة و برجنس خرده جانوره دينوركه بالق صويه طالديغى كبى
قوملغه طالوب كيدر على قول كرتنكله انواعندندر ﴿وحلك﴾ فتحتينله مصدر اولور پك سياه اولمق معناسنه يقال
حلك الشيء حلكا من الباب الرابع اذا اسوّد شديدا وحلك الغراب قرغه نك منقارينه ياخود سياهلغنه دينور
يقال لونه اسود مثل حلك الغراب اى حنكه او سواده ﴿الحالك﴾ نسب اوزره اسم فاعلدر پك سياه نسنه يه دينور
﴿المحلولك﴾ اسم فاعل بنيه سيله و ﴿الحلكالك﴾ قذعمل وزننده و ﴿الحلكوك﴾ عصفور وزننده و ﴿الحلكوك﴾ قربوس
وزننده و ﴿المحلنكك﴾ و ﴿المستحلك﴾ اسم فاعل بنيه لريله بونلرده پك سياه اولان شيئه دينور و بونلر اتباع دكلدر
يقال شيء واسود حالك ومحلولك وحلكالك وحلكوك وحلكوك ومحلنكك ومستحلك اى شديد السواد ﴿الحلكاء﴾
حانك ضمى وفتحيله و ﴿الحلكاء﴾ غلواء وزننده و ﴿الحلكى﴾ حانك ولامك ضمى وكاف مشدده نك فتحيله غلّى
وزننده بونلرده حلكه كبى برجنس كرتنكله يه دينور ﴿الحمك﴾ فتحتينله مطلقا خرده وكوچك جوره نسنه لره دينور
مفردى حمكه در وكهله لره دينور ورذال ناسه اطلاق اولنور يقال هم حمك اى رذال وخرده قرنجه لره دينور
وسود امرقوزيلره دينور وخاصّة بغرتلق قوشنك ودوه قوشنك جوره لرينه دينور و برنسنه نك اصل وطبعنه دينور
يقال كريم الحمك اى كريم الاصل والطبع و يولسز بيابانلرده بيلميه رك رهبرلك ايدن نادان قلاغوزلره دينور يقال
ذهبوا بدلالة الحمك اى الادلاء الذين يتعسفون الفلاة ﴿الحمكة﴾ هاايله مفرديدر وچركين و بد اندام بودور عورته
دينور وحمك محدّثيندن ابراهيم بن علىّ بن حمك الحمكىّ جدّينك لقبيدر ﴿الحمك﴾ حانك فتحيله اوبجه قلاغوزلق
ايدوب كتمك معناسنه در يقال حمك فى الدلالة حمكا من الباب الرابع اذا مضى ﴿حماك﴾ سحاب وزننده يمنده
برحصن آديدر ﴿الحنك﴾ فتحتينله اغزك ايچ يوزندن سقف اعلاسنك ايچ يوزيله چكه كميكلرينك اوكارينك اوجلرندن
اشاغيجه اولان عضوه دينوركه مراد اغزك تماما سقف اعلاسيدر فارسيده كام وتركيده دماق تعبير اولنور
بعض نسخه ده اوالاسفل واقع اولمغله اكا كوره او لفظى تنويع اولوركه اغزك سقف اسفلنده ده حنك دينور ياخود
واو نسخه سنه كوره والاسفل من طرف مقدّم اللحيين مفهومندن مراد سقف اسفل اولوركه سقف اعلايه و سقف
اسفله ده حنك دينور و بوپك ملايمدر زيرا لسانمزده يوقاريسنه اوست دماق واشاغيسنه آلت دماق تعبيرى
واردر لكن زمخشرى اساسده ومقدّمة الادبده وهو سقف اعلى الفم عنوانيله تصريح ايلمكله ترجمه ده
بو معنا تقديم اولندى وحنك لفظنك جمعى احناكدر وحنك كوچراولو اولوسه دينوركه اغرادقلرى يرلرى رعى ايدرلك
كيدرلر يقال هم حنك واحناك اى جماعة ينتجعون بلدا يرعونه وشول كوچك ويوكسك تپه لره اطلاق اولنوركو فدكى
طاشى كبى يومشق وآق طاشلق اوله وبو اطلاق حنك سقف اعلايه اولنديغنى تأييد ايدر وحنك يمنده عوالق
قبيله سى يوردنده بروادى آديدر ومحدّثيندن عامر اصفهانى لقبيدر و ﴿حنك الغراب﴾ قرغه نك منقارينه على قول
سياهلغنه اطلاق اولنور ﴿الحنكة﴾ فتحاتله يوكسك محلده اطرافنه مشرف قله كبى تپه يه دينور ﴿الحنك﴾ ضمتينله
رشد وفطانت اهلى خاتونه دينور اره دخى اطلاق اولنور يقال رجل وامرأة حنك اى لبيب وحنك محنكّ معناسنه در
كما سيذكر ﴿التحنيك﴾ بركسه نك دماغنى اوغمق معناسنه در يقال حنكه اذا دلك حنكه وخرما مقوله سنى
اغزده چينيوب چوجغك دماغنه چالمق معناسنه در يقال حنّك الصبىّ اذا مضغ تمرا او غيره فدلكه بحنكه
وعمر وزمان سببيله احوال وتقلبات كثيره تجربه سى آدمك عقل ورأى وفطانتنى مستحكم قلمق معناسنه مستعملدر
كوياكه فرس محنوك طرزنده مذلّل ايدر يقال حنكته السنّ بمعنى حنكته كما سيذكر ﴿الاحناك﴾ همزه نك كسريله
بو دخى برآدمك طماغنى اوغمق معناسنه در يقال احنك فلانا اذا دلك حنكه وعمر وزمان سببيله تجارب احوال
آدمك رشد ورأينى استوار ايلمك معناسنه در يقال احنكته السنّ اذا احكمته التجارب وكيرو دوندرمك معناسنه در
يقال احنكه اذا ردّه ﴿المحنك﴾ منبر وزننده و ﴿الحناك﴾ كتاب وزننده يواشه تعبير ايتدكلرى اييه دينوركه يواشمق
ايچون سركش دابه نك اغزينه بند ايدرلر وحناك حنكه معناسنه دركه حانك ضميله دركما سيذكر وحناك
اساميدندر حناك بن سنة وحناك بن ثابت وابو حناك بنو ابى بكر بن كلاب وابو حناك براء بن ربعى شاعرلردر
﴿الحنك﴾ حانك فتحى ونونك سكونيله يواشيق ايچون طوارك اغزينه يواشه اورمق معناسنه در يقال حنك الفرس

حنكا من الباب الثانى والاول اذا جعل فى فيه الرسن و برنسنه يى كركى كبى فهم و اتقان ايلمك معناسنه‌در يقال
حنك الشئ اذا فهمه و احكمه و خرما مقوله‌سنى اغزده ازوب پرمقله كوچك چوجغك طماغنه چالمق معناسنه‌در
كرك ابتدا طعامه آلشدرمغه باشلدقده اولسون كه ابه قادينلر آغزآچه تعبير ايدرلر و كرك آلشدقدنصكره اولسون
يقال حنك الصبىّ اذا مضغ تمرا اوغيره فدلكه بحنكه و برآدم معمر اولمغله تقلبات كثيره تجربه‌سى رأى و انديشه‌سنى
و عقل و رشدنى متين و استوار قلمق معناسنه‌در يقال حنكت السن فلانا اذا احكمته التجارب بو معناده فتحتينله‌ده
لغتدر ﴿الاحتناك﴾ افتعال وزننده بودخى يواشيق ايچون آتك آغزينه يواشه چكورمك معناسنه‌در يقال احتنك
الفرس بمعنى حنكه واحتناك السن معمر آدمى تجربهٔ احوال زمان متين الرأى قلمق معناسنه در يقال احتنكته
السن بمعنى حنكته و بركسه اوزره غالب و مستولى اولمق معناسنه مستعملدر معناى اوّلدن مأخوذدر يقال
احتنكه اذا استولى عليه و چكركه يرده اولان نباتاتى سپورى يمك معناسنه مستعملدر يقال احتنك الجراد الارض
اذا اكل ماعليها و برآدمك بالجمله مالنى اخذ ايلمك معناسنه مستعملدر يقال احتنك فلانا اذا اخذ ماله كله ﴿المحنوك﴾
و ﴿المحنك﴾ معظم وزننده اغزده خرما مقوله‌سنى ازوب طماغنه سوردكلرى چوجغه دينور و ﴿محنك﴾ معظم
وزننده و ﴿محنك﴾ مكرم وزننده و ﴿محتنك﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله و ﴿حنيك﴾ امير وزننده كثرت تجارب احوال زمان
سببيله رشد و رأيى متين و استوار اولان آدمه دينور حنك دخى دينوركه ذكر اولندى يقال رجل محنك و محنك
و محتنك و حنيك و حنك اى محكم الرأى بالتجارب ﴿الحنكة﴾ و ﴿الحنك﴾ حالرك ضميله و ﴿الحنك﴾ حانك كسريله اسمدر
تجربهٔ احوال سببيله عقل و فكرك متانت و استحكامنه دينور ﴿الاحنك﴾ افضل وزننده افعل تفضيلدر سائرلردن
ازيد اكول اولان دوه‌يه اطلاق اولنور يقال احنك البعيرين اى اشدّهما اكلا و هو نادر لان الخلقة لا يقال فيها ما افعله
يعنى خلقت افعالندن فعل تعجب و اول واديدن اولان افعل تفضيل وارد اولمز * لكن شارحك بيانته كوره بو صيغ
تعجب و مفاضله دندر فعلى يوقدر ﴿الحانك﴾ حالك وزننده و مرادفيدر يقال اسود حانك اى حالك ﴿الحنكة﴾ غرفه
وزننده و ﴿الحناك﴾ كتاب وزننده شول اغاجه دينوركه انكله سمرك صاغلو صوللو قاشنده اولان چوبلرى برى برينه
ضم اولنور ياخود انلرى برى برينه يناشدروب صاردقلرى قايشه دينور و شول تخته‌يه دينوركه ناقه‌نك چكه‌سى
آلتنه برايپ ايله باغليوب ايپك براوجنى بيكانه كوشكك بيوننه بندايدرلر تاكه اكايا قيلوب قبول ايليه ﴿الحنيكة﴾ سفينه
وزننده كوزل ييشلو دابّه‌يه دينور يقال دابّة حنيكة اى الجيدة الاكل ﴿التحنك﴾ تفعل وزننده صارغك كابنى چكه
آلتندن كتوروب آلمق وجه اوزره صارنمق معناسنه‌در يقال تحنك الرجل اذا ادار العمامة من تحت حنكه ﴿الاستحناك﴾
برآدم قليل الاكل ايكن صكره‌دن شديد الاكل اولمق معناسنه‌در يقال استحنك الرجل اذا اشتدّ اكله بعد قلة
و اغاج كوكندن آيريلوب قوپمق معناسنه‌در يقال استحنك العضاة اذا انقلع من اصله ﴿الحوك﴾ شوك وزننده
و ﴿الحياك﴾ و ﴿الحياكة﴾ حالرك كسريله طوقومق معناسنه‌در و بو تركيب واوى و يائيدر و بوراده حياك و حياكه‌نك
اصلى واويدر يقال حاك الثوب يحوك حوكا و حياكا و حياكة اذا نسجه و برخاطره درونده يرلشمك معناسنه
مستعملدر تقول حاك الشئ فى صدرى اذا رسخ و حوك باذروج اسميدركه ترهٔ خراسانى ديدكلرى نباتدر
و سموزاوتنه دينور ﴿الحائك﴾ جلاهه دينور جمعى حاكه‌در قائد و قاده كبى و حوكه‌در فتحاتله مؤنثى حائكه‌در جمعى
حوائك‌در ﴿المحاكة﴾ ميمك فتحيله اسم مكاندر جلاه تزكاهنه دينور دستكاه معناسنه ﴿حاكه﴾ بلاد عذره‌ده بر وادى
آديدر ﴿المحوكة﴾ مقعده وزننده‌كه ذكر اولنان محاكه‌نك اصليدر تزكاهه دينور بو مناسبتله قتال و محاربه‌ده
استعمال اولندى كويا كه قلج تزكاهيدر و منه تقول تركتهم فى محوكة اى قتال ﴿الحيك﴾ حانك فتحيله و ﴿الحيكان﴾
فتحاتله بودخى طوقومق معناسنه‌در يقال حاك الثوب يحيك حيكا و حيكانا اذا نسجه و صالنى صالنى يوريمك
على قول و جودينى و اموزلرينى اوينادرق يوريمك معناسنه مستعملدر حياكت هنكامنده‌كى اوضاع كبى يقال
حاك الرجل اذا تبختر و اختال او حرّك منكبيه و جسده فى مشيه و حيك برسوز درونه ايشلمك كذلك قلج ضربه‌يه
ايشلمك معناسنه مستعملدر يقال حاك القول فى القلب حيكا اذا اخذ و حاك السيف اذا اثر و كسمك معناسنه
مستعملدركه تأثيرك لازميدر يقال حاكت الشفرة اذا قطعت ﴿الحائك﴾ و ﴿الحيّاك﴾ شدّاد وزننده جلاهه
دينور مؤنثى حياكه‌در ﴿الحيكى﴾ جمزى وزننده و ﴿الحيكانة﴾ حانك فتحى و كسرى و ﴿الحيكانة﴾ حانك ضمى و يانك
فتحيله بونلرده مؤنثلردر صالنى صالنى ياخود اموزلرينى و كودەسنى اوينادرق يوريان عورته دينور ﴿الاحاكة﴾
همزه‌نك كسريله بودخى تأثير ايلمك معناسنه‌در يقال احاك السيف اذا اثر و كسمك معناسنه‌در يقال احاكت الشفرة
اذا قطعت و يقال ما احاكه السيف اى ما احاك فيه ﴿حيك﴾ فتحتينله اسمادندر نصر و محمد ابنا حيك محدّثلردر

(حيكان) غيلان وزننده نيسابورده امام اهل حديث وابن امام اولان يحيى بن محمد بن يحيى الذهلىّ لقبيدر
(الحييكة) مصغر بنيه سيله طقناز ويومرى بودور عورته دينور يقال امرأة حييكة كييكة اى قصيرة مكتلة
(الاحتياك) افتعال وزننده كمنده كيرركبى جامه سنه صارلمق معناسنه در احتباك دخى بومعنايه در يقال احتاك بثوبه
اذا احتبى به ﴿فصل الخاء المعجمة﴾ (خبك) فتحتينله وثيرابن المنذر نام محدّثك جدّى اسميدر (خبنك) سمند
وزننده بلخ قضاسنده برقريه در (الخرك) خرق وزننده لجّ واصرار ايلمك معناسنه در يقال خرك فيه خركا من الباب
الرابع اذا لجّ (خارك) هاجر وزننده بحر فارسده برجزيره آديدر (خركان) فتحاتله بخاراده برمحله آديدر (خسك)
خانك ضميله عبد الملك نام محدّثك جدّى اسميدر (خشك) خانك ضميله محدّثيندن اسحق بن عبد الله النيسابورى
لقبيدر وداود مفسرك پدرى اسميدر وابراهيم بن حسين بن خشكان كه عثمان وزننده در واعظ مشهوردر اشبوخشك
لفظى فارسيده قورى يه دينور (خاشك) التقاء ساكنينله مكران ايالتنده بربلده آديدر ﴿فصل الدال المهملة﴾
(الدباكة) ثمامه وزننده كرنافه معناسنه در كسلمش بداغك اغاجده قلان كتوكنه دينور (الدرك) فتحتينله برآدمك
آردندن يتشمكه دينور لحاق معناسنه اسمدر قال الشارح ومنه الحديث ﴿اعوذ بك من درك الشقاء﴾ اى لحاقه
وتبعه معناسنه دركه طلبندن صاحب حقّ اولان آدمك خالى اولمديغى نسنه دن عبارتدر ضمان كبى بونده رانك
سكونيله ده لغتدر ومنه يقال ماادركاك من دركك فعلىّ خلاصه وهو اللحق من التبعة ودرك هرنسنه نك نهايت قعرينه
دينور جمعى ادراك در يقال بلغ الغوّاص درك البحر اى اقصى قعره وشول ايپ پارهسنه دينوركه قيو ايپنك
قوغه دن طرفنه بندوالحاق ايدرلر تاكه صويه اول پاره كلوب اصل ايپ صويه كليوب چوريمكدن محفوظ اوله
ودرك اشاغى يه طوغرى اولان طبقه يه وپايه ومرتبه يه دينور نته كه درج يوقرى يه اولاندن عبارتدر جمعى دركات
كلور بوجهتله مراتب جنتدن درجات ايله ومنازل اهل جهنمدن دركات ايله تعبير اولنور (يوم الدرك) اوس ايله
خزرج ميانده بريوم معروفدر (الادراك) همزه نك كسريله ايرشمك ويتشمك لحوق معناسنه در يقال ادركه اذا لحقه
وبرنسنه نك وقتى ايريشوب درجهٔ كمالنى بولمق معناسنه مستعملدر يقال ادرك الشئ اذا بلغ وقته وانتهى وبرنسنه
توكنوب فنا بولمق معناسنه در يقال ادرك الشئ اذا فنى (الدرّاك) شدّاد وزننده و(المدرك) و(المدركة) اسم
فاعل بنيه لريله سريع الادراك اولان آدمه دينور يقال رجل درّاك ومدرك ومدركة اى سريع الادراك ودرّاك
بررجل اسميدر (التدارك) تفاعل وزننده برجماعتك آخرى كلوب اوّلنه يتشمك معناسنه در يقال تدارك القوم اذا
لحق آخرهم اوّلهم وقوله تعالى ﴿حتى اذا ادّاركوا فيها جميعا﴾ الاية اصله تداركوا يعنى تاء داله قلب وادغام
واوّلنه همزه ادخال اولندى وقوله تعالى ﴿بل ادّارك علمهم فى الاخرة﴾ اى جهلوا علمها ولاعلم عندهم من امرها يعنى
علملرى لحوق امر آخرت خصوصنده نهايت بولدى * شارح ديركه تداركه الله برحمته قولنده تدارك لحوق معناسنه در
خداى متعال اكا رحمتيله يتشه كه رحمتنى ايصال ايده ديمكدر (الدراك) كتاب وزننده مفاعله دن مصدردر آت
آردينه دوشديكى وحشينك اردندن يتشمك معناسنه در يقال دارك الفرس الوحش دراكا اذا لحقه وبرنسنه يى برى
برينك اردنجه قلمق معناسنه در يقال دارك الشئ اذا اتبع بعضه على بعض ودراك بركلبك آديدر (المتدارك) اسم
فاعل بنيه سيله اهل عروض اصطلاحنده شول قافيه يه دينوركه انده ايكى حرف ساكن بيننده ايكى حرف متحرّك
واقع اوله متفاعلن كبى كه الف ونون بيننده عين ولام واقعدر وفعولن فعل كبى وفعول فل كبى كه لام اولانك سكونيله در
كوياكه متحرّكين بيننده واقع ساكن اوّل عايق اولمامغله حركات برى برينى متعاقب اولمشدر (التدريك) يغمورك
قطره لرى پيدرپى دوكلمك معناسنه در يقال درّك المطر اذا تابع قطره (الاستدراك) برنسنه ايله برنسنه يى ادراك
ايلمك قيدنده اولمق معناسنه در يقال استدرك الشئ بالشئ اذا حاول ادراكه به ومثلا استدرك الخطأ بالصواب
ديرلر خطا اولان قول ورأيى صو ابله ادراك ايدوب چاره سنى كورمك طلبنده اولسه كذلك فوت اولان نسنه يى
برشئ ايله يرينه كتورسه استدرك مافاته ديرلر (الدركة) دالك كسريله يايه كچريلان كريش باشنك ايلمكنه دينور
وشول قايشه وصرمه دينوركه يايك كريشنه وصل اولنور وقصه قولانه اكلدكارى پارچه يه دينور (المداركة) مفاعله
وزننده در مصدر ثانيسى ذكر اولندى واما قولهم لابارك الله فيه ولادارك فاتباع (المداركة) اسم فاعل بنيه سيله
جماعدن طويمز اولان عورته اطلاق اولنور يقال امرأة مداركة اذا كانت لا تشبع من الجماع (المدركة) محسنه
وزننده بنو يربوع يوردنده برصو آديدر وايكى اموزك بيننده اولان يومريجه يه مدركه اطلاق اولنور ومدركة بن
الياس خندف ماده سنده بيان اولندى (مدرك) محسن وزننده برفرسك اسميدر ومدرك بن زياد ومدرك بن الحارث
ومدرك الغفارىّ ابو الطفيل اصحابدندر وخلد بن دريك كه زبير وزننده در تابعيندندر (دراك) قطام وزننده

فصل الخاء المعجمة
فصل الدال المهملة

فعل امر در يتش معناسنه تقول دراك بمعنى ادرك ﴿الدريكة﴾ سفينه وزننده آردندن سور يلوب كيدن شكاره دينور تفألا ياخود مألا اطلاق اولنور طريده معناسنه در ﴿الدرمك﴾ جعفر وزننده خاص بغداى اوننه دينور يقال فلان يطعم من الدرمك اى الخبز من الدقيق الحوارى ويومشق طپراغه دينور ﴿الدرموك﴾ عصفور وزننده قاليچه يه دينور طنفسه معناسنه ﴿الدرمكة﴾ دحرجه وزننده يلك على قول آديملرى صيق صيق اتارق يورمك معناسنه در يقال درمك الرجل اذا عدا اوقارب الخطو وبنايى دوز وياليچين ياپمق معناسنه در يقال درمك البناء اذاملسه وبر يرى بوزوب ريزه ريزه خراب وتباه ايلك معناسنه در يقال درمك الحوض اذا كثره ﴿الدرنوك﴾ عصفور وزننده و﴿الدرنيك﴾ دالك كسريله برجنس ثوبه ياخود بركونه دوشمه يه دينور ودرنوك قاليچه يه دينور درنك دخى دينور زبرج وزننده ﴿الدوسك﴾ جوهر وزننده ارسلانه دينور ﴿الديسكى﴾ دالك وسينك فتحى والفك قصريله دوه قوشندن وقيون وكچيدن برعظيم سوري يه دينور ﴿الدعك﴾ دالك فتحيله يكى لباسى كيمكله خشونتنى كيدروب ملايم قلمق معناسنه در يقال دعك الثوب باللبس دعكا من الباب الثالث اذا الان خشنته ودشمنى رام ومنقاد ايلك معناسنه در يقال دعك الخصم اذا لينه وطپراغه بيله مك معناسنه در يقال دعكه فى التراب اذا مرّغه واوغمق معناسنه در يقال دعك الاديم اذا دلكه ﴿المداعك﴾ معاند وزننده و﴿المدعك﴾ منبر وزننده خصومتى تند وشديد آدمه دينور يقال خصم مداعك ومدعك اى الدّ ﴿الدعك﴾ صرد وزننده ضعيف وناتوانه دينور وبوق بوجكنه دينور وبرقوش آديدر ﴿الدعك﴾ كتف وزننده يناز اونكو آدمه دينور يقال رجل دعك اى لجوج ﴿التداعك﴾ تفاعل وزننده برى برينه خصومتلرى مشتدّ اولمق معناسنه در يقال تداعك القوم اذا اشتدّت خصومتهم واوغراشده برى برينى برى اوته سوروب دورشمك معناسنه در يقال تداعكوا فى الحرب اذا تمرّسوا ﴿الدعكة﴾ دالك ضميله دعفه وزننده ومرادفيدركه بربلوك دوه يه دينور ويولك ايشلك صرتنه دينور يقال اخذ دعكة الطريق اى سننه ﴿الدعك﴾ فتحتينله حمق ورعونت معناسنه در يقال دعك الرجل دعكا من الباب الرابع اذا حمق ﴿الداعكة﴾ و﴿الداعك﴾ احمق وبيغز آدمه دينور وداعكه جرأت واقدامى اولان حماقتلو عورته دينور ﴿الدعكاية﴾ دالك كسريله شيشمان آدمه دينور ار وعورته اطلاق اولنور كرك طويل وكرك عريض وكرك بودور اولسون ﴿المدعوكة﴾ ميمك فتحيله شول يره دينوركه اكا ناس چوق قونوب كوچر اولمغله مهملاتدن وطوار فضلاتندن مردار وملوّث ومتعفن اوله يقال ارض مدعوكة اذا كانت كثربها الناس فكثر آثار المال والابوال حتى تفسدها وهم يكرهون ذلك ﴿الدكّ﴾ شكّ وزننده ديوار مقوله سنى يقوب ريزه ريزه وخردمرد ايلك معناسنه در يقال دكّ الحائط دكا من الباب الاوّل اذا دقّه وهدمه ودك دوز وهموار قوملغه دينور جمعى دكاك كلور دالك كسريله ودوز وهموار مكانه دينور جمعى دكوك در يقال مكان دكّ اى مستوو دكّ مصدر اولور يرك انيش ويوقش وچاقر چقور ينى مهره تخته سى كبى دوزلتمك معناسنه در يقال دكّ الارض دكا من الباب الاوّل اذا سوّى صعودها وهبوطها وچقورجه يره طپراق چكوب دوبدز ايلك معناسنه در يقال دكّ الارض اذا كبس حفرتها بالتراب وسوّيها وقيويى طپراغله اورتوب باصرمق معناسنه در يقال دكّ البئر اذا دفنها وطمها ودكّ ايوكه دينور تلّ معناسنه ودك مجهول صيغه سيله خسته اولمق معناسنه در على قول بناء معلوم اوزره مستعملدر برآدمى مرض وعلت زبون ايلك معناسنه يقال دكّ الرجل على بناء المجهول اذا مرض او يقال دكه المرض اذا اضعفه ﴿الدكة﴾ دالك فتحيله بودخى دوز وهموار قوملغه دينور ودكان معناسنه دركه قپو اوكنده وقپو ارالغنده اوتورمق ايچون مسطح ياپلمش سدّوسكى وصفه مقوله سى نشيمنه دينور تقول رأيته يقعد على الدّكة والدكاّن وهو بناء يسطح اعلاه للمقعد ودكه غوطهٔ دمشقده بر موضع آديدر ﴿الاندكاك﴾ انفعال وزننده بريرك انكبه ويومريلرى وچاقرى چقورى برابر ويكسان اولمق معناسنه در يقال دكّ المكان فاندكّ ﴿الدكّ﴾ دالك ضميله پك ايرى ويومرى نسنه يه دينور ويره يقين ياصتم طاغه دينور جمعى دككه در قرده وزننده وادكّ لفظندن جمع اولوركاسيذكر ﴿الادكّ﴾ يصى ارقه لى يره يقين آته دينور يقال فرس ادكّ اى العريض الظهرواوركجسز ياخود يصى اوركجلو اركك دوه يه دينور يقال جمل ادك اى لاسنام له اولم يشرف سنامه ﴿الدكاء﴾ كافك تشديديله مؤنثدر غليظ اولميان كوچك باليچق تپه يه دينور جمعى دكّاوات در على قول جمع صيغه سيله مستعملدر مفردى يوقدر ودكاّء اوركجسز ياخود يصى اوركجلو ناقه يه دينور ﴿الدكاك﴾ فتحتينله اسمدر دوه نك اوركجسز لكنه ياخود يصى اوركجلولكنه دينور ﴿المدكوك﴾ الماجقلرى باصق ويا صتم آته دينور يقال فرس مدكوك اى لااشراف لجبته ﴿الدكاّن﴾ رمّان وزننده دكه كبى مسطح سدوسكى وصفه مقوله سى نشيمنه دينور * شارح ديركه بعضلر

(عندنده)

عندنده نونی اصلیه‌در تقول رأیته یقعد علی الدکان وهو بناء یسطح اعلاه للمقعد و دکان همدان قضاسنده برقریه
آدیدر (الدکدک) داللرک فتحی و کسریله و (الدکداک) ثرثار وزننده چقوررو دره و خندق مقوله‌سی یرلری اورتوب
برایله بس برابر اولان قوملغه دینور علی قول یره یاپشق اولان قوملغه دینور یاخود غلظتلو ارضه دینور جمعی
دکادک و دکادیک کلور یقال نزلنا بدکدک و دکداک ای رمل تکبس و استوی او ملتبد بالارض او هی ارض فیها غلظ
(المدکدکة) مدحرجه وزننده مدعوکه معناسنه درکه ذکر اولندی یقال ارض مدکدکة ای مدعوکة (المدکوکة)
مسلوکه وزننده شول ارضه دینورکه چورەسنده سنور کبی تومسکلری اولمیوب هموار اولوب ورمث دیدکاری نبات
انبات ایدر اوله (المدکة) میمک کسریله مصکه وزننده بغایت پیشکار ایشه کوجه طیانقان جاریه‌یه دینور یقال امة مدکة
ای قویّة علی العمل و مذکره دخی وصف اولور یقال غلام مدکّ ای قویّ (الدکیک) امیر وزننده تام و کامل نسنه‌یه
اطلاق اولنور کویا که نقصانی کبس اولنمشدر یقال یوم دکیک ای تامّ (المدکاک) معظم وزننده خرما مقوله‌سی
نسنه ایله مأکول اولان ابوجهل قرپوزینه دینور یقال حنظل مدکاک ای یؤکل بتمر وغیره (التدکیک) ابوجهل
قرپوزینه خرما مقوله‌سی طتلو قاتمق معناسنه‌در یقال دکاک الحنظل بالتمر اذا خلطه (الدلک) دالک فتحی
و لامک سکونیله برنسنه‌یی ال ایله سورتمک و اوغمق معناسنه‌در یقال دلک الشیء بیده دلکا من الباب الاول
اذا مرسه ودعکه و تأدیب و کوشمال ایتمک معناسنه مستعملدر یقال دلک الدهر فلانا اذا ادّبه وحنکه (الدلوک)
سلوک وزننده کونش باتمق علی قول صرارمق یاخود زواله وارمق یاخود وسط سمادن زائل اوق معناسنه‌در
یقال دلکت الشمس دلوکا اذا غربت او اصفرّت او مالت او زالت عن کبد السماء (الدلیک) امیر وزننده یل توزیدوب
صاوردیغی طپراغه دینور و ترکمانلرک خوشمرم دیدکاری یه‌جکه دینورکه قیغله سوددن ترتیب ایدرلر علی قول
خرما ایله قیمقدن مرتّب اولور یقـال اطعمنا الدلیک وهو طعام من الزبد واللبن او زبد و تمر و برنبات آدیدر
وورد احمرک ثمرینه دینورکه چچکی دوکلدکدنصکره بتر و تازه خرما کبی شیرین اولور شامده اکا صرم الدیک دیرلر
علی قول دلیک یبانی قرمزی کلک ثمریدر جرم و حمرتده خرما قوریغی قدر و حلاوتده تازه خرما دادینه شبیه اولور
یمنده بری برینه اهدا ایدرلر بعض مفرداتده دلیک چیلک دیدکاری میوه ایله مفسردر و چیلک اندن محرّف اولمق
اقربدر و دلیک امور و مصالحه ممارست ایلمش کارکذار و تجربه کار آدمه اطلاق اولنور جمعی دلک‌در عنق وزننده
یقال رجل دلیک اذا کان قد مارس الامور (التدلّک) تفعل وزننده برخوی ایله طبیعتلنوب خویلنمق معناسنه‌در
یقال تدلّک به اذا تخلق (الدلوک) صبور وزننده بدنه سوروب اوغوشدره‌جق نسنه‌یه دینور طیب و دهن کبی
یقال تدلّک بدلوک وهو مایدلک به من طیب وغیره و دلوک حلب ترابنده برموضع آدیدر * مترجم دیرکه دلوک عینتاب
قضاسنده برقلعهٔ قدیمه اولوب حالا برقریهٔ کبیره اولمشدر ابنیهٔ قدیمه آثارینی مشتملدر و متنبی قصائدینک برنده ذکر
ایلمشدر (الدلاکة) ثمامه وزننده فیقهٔ اولادن اوّل صاغیلان سوده دینور و فیقه ماده‌سنده ذکر اولندی
(المدلوک) مدکوک وزننده و مرادفیدر یقال فرس مدلوک ای مدکوک و برنسنه طلبنده ابراملە اورسلنمش آدمه
دینور یقال رجل مدلوک اذا الحّ علیه فی المسألة و کثرت سیر و سفر ایله پک اورسلنوب فرسوده اولمش دوه‌یه دینور
یاخود دیزلرنده کوشکلک اولانه دینور یقال بعیر مدلوک اذا دلک بالاسفار او هو الذی فی رکبتیه دلک (الدلک)
فتحتینله کوشکلکه دینور یقال به دلک ای رخاوة (المدالکة) مفاعله وزننده برآدمک حقنی اویالندرمق معناسنه‌در
یقال دالکه اذا ماطله (الدلکة) همزه وزننده بربوچک آدیدر (الدوالیک) دالک و لامک فتحیله اثوابنه صاریلوب
قاوشدیره‌رق سرعتله دیوشورکلی یوریمکه دینور دأ آلیک دخی دینور همزه ایله و لامک کسریله بونی مؤلف دول
ماده‌سنده ثبت ایلمشدر بوراده ثبتی ظاهرا لفظنه نظر ایله‌در یوخسه بو دوال ماده‌سندن تثنیه‌در فلینظر
(الدؤلوک) دالک ضمیله امر عظیمه دینور جمعی دأ آلیک‌در (الدلعک) جعفر وزننده یومری جثه‌لو سلپوک ناقه‌یه
دینور (الدموک) سلوک وزننده سرعتله سکرتمک معناسنه‌در یقـال دمکت الارنب دموکا من الباب الاول
اذا اسرعت فی عدوها و برنسنه مهره تخته‌سی کبی دوز و یالچین اولمق معناسنه‌در یقال دمک الشیء اذا صار
املس (الدمک) دالک فتحیله برنسنه‌یی اون کبی اوکوتمک معناسنه‌در یقال دمک الشیء دمکا اذا طحنه
و کونش ارتفاع بولمق معناسنه‌در یقـال دمکت الشمس اذا ارتفعت و ایپ بوکمک معناسنه‌در یقال دمک
الرشاء اذا فتله و ناقه‌یه یغور آشمق معناسنه‌در یقال دمک الفحل الناقة اذا رکبها (الدموک) صبور وزننده
صلب و متین اولان یاخود تیز تیز دونر اولان مقاره‌یه دینور علی قول پک بیوک اولمغله اکا دولاب دوه‌سی قوشیلان
مقاره‌یه دینور جمعی دمک کلور عنق وزننده یقال بکرة دموک ای صلبة او سریعة المرّ او عظیمة یسقی بها السانیة

(الدامكة) آفت و داهيه معناسنه در (الدميك) اميروزننده تامّ و كامل شيئه دينور يقال شهر دميك اى تامّ و قاره
دينور ثلج معناسنه (دموك) صبوروزننده عقبة بن سنانك فرسى اسميدر وامّا راجزك اشبو * انا ابن عمرو وهى الدموك *
مصراعنده واقع دموك فرسك اسمى اولميوب بلكه صفتدر سريعه معناسنه در سرعتله دائر اولان دكرمانه
تشبيه ايلمشدر جوهرى اسم اولمق اوزره قيد ايلكله وهم ايلمشدر (المدمك) منبر وزننده يوققه آچه جق
اوقلاغويه دينور مطمله معناسنه (المدماك) محراب وزننده بنانك برصره سنه دينوركه قور تعبير اولنور يقال
رفع البانى اليوم مدماكا واحدا وهو الساف من البناء (الدمكمك) سفرجل وزننده طيانقان قوىّ و شديد انسان
وحيوانه دينور (الدملوك) عصفور وزننده كله كبى يوالق يالچين طاشه دينور يقال جاء و بيده دملوك اى حجر
املس مستدير (المدملك) مدحرج وزننده يكپاره دوزلنوب تدوير تامّ اوزره مدوّر اولمش قوند و همواروصمصيق
نسنه يه دينور قلعه يوالقلرى كبى يقـال حجر وسهم مدملك اى مخلق (التدملك) تدحرج وزننده قيزك ممه سى
اغر شقلنمق معناسنه در يقال تدملك ثدى الجارية اذا فلك و نهد (الدونك) جوهر وزننده بر موضع آديدر تثنيه
وجيع بنيه لريله ده استعمال اولنور نته كه ابن مقبل ايكى دوه قوشنك شدّت عدوى و صفنده انشا دايلديكى اشبو
* يكاد ان بين الدونكين والوة * وذات القتاد السمر ينسلخان * بيتنده تثنيه صيغه سيله ايراد ايلمشدر كويا كه شدّتله
عدولرى سببيله دريلرندن منسلخ اوله يازارلر ديمكدر كذلك كثير نام شاعرك اشبو * اقول وقد جاوزن اعلام ذى دم *
وذى وجمى او دونهنّ الدوانك * بيتنده جمع صيغه سيله واقع اولمشدر (الدندك) قنفذ وزننده شول سموز قوچ قيونه
دينوركه پك سموزلندن يورركن كوده سنك اتلرى تريل تريل دتره يوب اوينار اوله (الدوك) شوك وزننده و(المداك)
ميمك فتحيله ازمك معناسنه در يقال داك الشئ يدوك دوكا ومداكا اذا سحقه و جماع ايلمك معناسنه مستعملدر
يقال داك المرأة اذا جامعها و ناس شورش و غوغا و فتنه يه دوشمك معناسنه در يقال داك القوم اذا وقعوا فى اختلاط
و خلق بردن خسته اولمق معناسنه در كويا كه خسته لك مجموعنى سحق ايدر يقال داك القوم اذا مرضوا و برآدمى
صويه ياخود طپراغه طالدرمق معناسنه در يقال داك فلانا اذا غته فى ماء او تراب (المداك) ميمك فتحيله و (المدوك)
منبروزننده عطّارلرك دار و ازه جك سماقيلرينه دينور (الدوكة) دالك فتحى و ضميله شرّ و شور و غوغا و خصومته
دينور يقال وقعوا فى دوكة اى فى شرّ و خصومة (التداوك) تفاعل وزننده شرّ و غوغا و نزاع و محاربه ده برى برينه
كيروب تضييق ايدشمك معناسنه در يقال تداوكوا اذا تضايقوا فى الشرّ والخصومة (دهك) فتحتينله شيراز ياخود
واسط قضاسـنده برقريه در محدّثيندن علىّ و هارون ابنا حميد اورادندر (الدهك) دالك فتحيله برنسنه يى
ريزه ريزه ايدوب اوكتمك معناسنه در يقال دهك الشئ دهكا من الباب الثالث اذا طحنه وكسره و اياقله باصوب
چكنمك معناسـنه در يقال دهك الارض اذا وطئها و جماع ايلمك معناسنه مستعملدر يقال دهك المرأة اذا وطئها
(دهلك) جعفر وزننده برّ يمن ايله برّ حبشه ميانده برجزيره آديدر (الدهالك) دالك فتحيله ارض عربده معروف
برقاچ سياه تپه لره اطلاق اولنور (الديك) دالك كسريله خروسه دينور جمعى ديوك و ادياك و ديكه در قرده وزننده
وكاه اولوركه طاوغه ده اطلاق اولنور نته كه اشبو * وزقّت الديك بصوت زقّا * مصراعنده واقعدر و ديك مشفق
و مهربان آدمه اطلاق اولنور خروس خصلتى اولديغيچون و بهار موسمنه اطلاق اولنور كويا كه تلوّن نباتنه
مبنى در وساج اياغنه دينور اثافىّ معناسنه بونده مفرد و جمعى برابردر و آتك قولاقلرى اردنده اولان يومرى كميكه
اطلاق اولنور و هارون بن موسى نام محدّثك لقبيدر (ديك الجنّ) عبد السلام نام شاعرك لقبيدر (المداكة) ميمك فتحى
و ضميله و (المديكة) ميمك فتحيله خروسى چوق يره دينور يقال ارض مداكة ومديكة اى كثيرة الديك (دك دك) دالك
كسريله خروس كشليه جك اصواتدندر يقولون دك دك للديك وهو زجرلها

فصل الذال المعجمة

(الذكذكة) زلزله وزننده حيات قلب معناسنه دركه قلبك كمال راحت و انبساطندن عبارتدر يقال بقلبه ذكذكة
اى حياة

فصل الراء

(الربك) سبك وزننده برنسنه يى قارشدرمق معناسـنه در يقال ربك الشئ ربكا
من الباب الاول اذا خلطه و تريدى اصلاح ايلمك معناسـنه در يقـال ربك الثريد اذا اصلحه و برآدمى چاموره
براقق معناسنه در يقال ربك فلانا اذا القاه فى وحل و ربيكه ديدكلرى طعام ياپمق معناسـنه در يقال ربك الربيكة
اذا عملها (الارتباك) افتعال وزننده قارشمق معناسنه در يقال ربكه فارتبك اى اختلط و چاموره باتمق معناسنه در
يقال ارتبك فى الوحل اذا وقع و برآدمك ايشى شوريده اولمق معناسنه در يقال ارتبك الرجل اذا اختلط عليه امره
و سوزى آچق سويليوب قارشق و طولاشق سويلك معناسنه در يقال ارتبك فى كلامه اذا تعتع و صيد دوزاغه
ايلشوب برى اوته مضطرب اولمق معناسـنه در يقال ارتبك الصيد فى الحبالة اذا اضطرب (الربيكة) سـفينه

فصل الذال المعجمة

فصل الراء

وزننده بردرلو طعامدرکه کش وخرما وصافی یاغله ترتیب اولنور وکاهجه اوزرینه صودوکوب ایچرلر علی قول
اون ایله یاخود سو یقله تربیه ایدرلر یاخود خرما و بغدای یااون وکش ایله یاغی بولایوب طبخ ایدرلر واکار بیك دخی
دیرلر ومنه المثل * غرثان فاربکواله * یعنی قرنی آجدر اکار بیکه ترتیب ایده سزکه اکل ایلیه اصلی بودرکه براعرابی
بیاندن یوردنه کلدکده براوغلی تولد ایلدیکنی تبشیر ایلدیلر اعرابی مبشره ماصنع به اآکله ام اثره به یعنی بن اول
اوغلانی نه یپایم یه یمی ایچه یمی دیدی خاتونی بوکلامی ایشتدکده کلام مزبوری ایراد ایلدی پس اکار بیکه یاپوب
تمام اکل وشبع حاصل اولدقدنصکره کیف الطلی وامّه یعنی صبی ایله اناسنك حالی نیجه در دیو استفسار ایلدی
وربیکه سوددن ایرلمیان قیمغه دینوروچامور ایله قارشق صویه دینور (الربك) صردو زننده و (الربیك) امیروزننده
و (الربكّ) هجفّ وزننده ایشی شوریده ومختلط ومشوّش اولان آدمه دینور (الربك) کتف وزننده ضعیف الحیله قلیل
التدبیر آدمه دینور یقال رجل ربك ای ضعیف الحیلة (الربك) فتحتینله برآدمك ایشی قارش مورش اولمق معناسنه در
یقال ربك الرجل ربکا من الباب الرابع اذا اختلط علیه امره (الاربیكاك) اعشیشاب وزننده برماده دن ایرکیلوب
طورمق معناسنه در یقال اربأكّ عن الامر اذا وقف وبرآدمك فکر واندیشه سی شوریده اولمق معناسنه در یقال اربأك
رأیه اذا اختلط (اربك) همزه نك فتحی وبانك ضمیله خوزستان قضاسنده برقریه در اربق دخی دیرلر اعلامدن علیّ بن
احمد الفضل الاربكیّ اورادندر (الاربك) احمر وزننده بوزمتق سیاه دوه یه دینور علی قول قولاقلری ویانلری
پك سیاه اولوب سائر یرلری بوزمتق اوله (الرتك) راتك فتحی وتانك سکونیله و (الرتك) فتحتینله و (الرتكان) فتحاتله
دوه آدیملری صیق صیق آته رق یوریمك معناسنه در یقال رتك البعیر رتکا ورتکا ورتکانا من الباب الاول اذا قارب
خطوه (الارتاك) همزه نك کسریله دوه یی وجه مذکور اوزره یورتمك معناسنه در تقول ارتکت البعیر اذا مشیته
بالرتك وفرسز فرسز کولمك معناسنه در یقال ارتك الضحك اذا ضحك فی فتور (المرتك) مقعد وزننده مرداسنج
اسمیدرکه مرده سنك دیدکاری دارودر (الردك) فتحتینله برکلمه درکه صیغه سی مهجوردر لکن آندن کلمات آتیه
یعنی رودك ومرودك کلمه لری تصرّف اولنمشدر (الرودك) جوهر وزننده و (المرودك) مجوهر وزننده دلبر وخوب
اندام مستثنا تازه جوانه دینور مؤنثی رودکه ومرودکه در یقال غلام رودك ومرودك وجاریة رودکة ومرودکة ای
فی عنفوانهما حسنا الخلق ومرودك ومرودکه کلمه لرینك میملری مفتوح اولمقده جائزدر بو صورتده رباعی اولورلر
یعنی رودکه دن اسم مفعول اولمیوب حبوکرکبی رباعیّ الاصل اولورلر پس وزنی فعولل اولور ومزهرده فوعل بابنده
شباب رودك ای ناعم عبارتیله ده رسیدهٔ نظردر قالدیکه ذکری آتی رودکه قول ثانیدن آیبدر فلینظر (الرودکة)
دحرجه وزننده برنسنه یی کوزل یاپمق وکوزل ایلمك معناسنه در یقال رودکه اذا حسنه (مردك) مقعد وزننده
بر رجل آدیدر (الروذکة) ذال معجمه ایله جوهره وزننده کوچك قوزی یه واوغلاغه دینور جمعی رواذك در (راذکان)
ذال مفتوحه ایله طوس قضاسنده برقریه آدیدر فقهادن احمد بن حامد اورادندر (رزیك) زای معجمه ایله قبیط
وزننده وزیر مصر اولان ملك صالح طلایعك پدری اسمدر وطلایعك اوغلو ملك عادلدر (الرشك) رانك کسریله
قبا صاقللو آدمه دینور یقال رجل رشك ای الکبیر اللحیة * مترجم دیرکه فارسیده دخی رشك بو معنایه درواوق یارش
ایدنلرك سبق وتقدملرینی عدّ وشمار ایدن آدمه دینور اصلی رشق ایدی قافله بعده معنای مزبورده استعمال
اولندی یقال هو رشك ای الذی یعدّ علی الرماة فی السبق * لکن مؤلف رشق لفظنی ماده سنده بو معنایه ذکر
ایلمامشدر ورشك یزید بن ابی یزید الضبعیّ نام کمسه نك لقبیدرکه علم فرائض وحسابده یکانهٔ عصر ایدی * شارح
دیرکه رشك لفظی بصریوّن لساننده قسامه اطلاق اولندیغی منقولدر * مترجم دیرکه ابن جوزی نقلی اوزره مزبورك
صقالی پك بیوك ایمش برکیجه صقالی ایچنه برکبیر عقرب کیروب اوچ کون قالمش وآکاه اولمامش فارسیده راء
مضمومه ایله رشك عقربه دینمکله تعریبا راء مکسوره ایله مزبوره رشك تلقیب ایلمشلر سبب تلقیبی بو ایمش کرچه
دمیری دخی بو حکایه یی نقل ایلمشدر انجق شارحك نقل مذکورینی ترجیح ایتمشدر (الارضاك) ضاد معجمه ایله ادراك
وزننده کوزلری پیدرپی یوموب آچمق معناسنه در یقال ارضك عینیه اذا غمضهما وفتحهما (الرکیك) امیر وزننده
و (الرکاك) غراب وزننده و (الرکاکة) غرابه وزننده و (الاركّ) همزه نك ورانك فتحی وکافك تشدیدیله ذاتنده
فرومایه وناکس اوله رق رأی وعقل وادراکی ضعیف اولان آدمه دینور علی قول غیرت وناموسی اولمیان یاخود
اهلی عندنده وقع ومهابتی اولمامغله کندیسنی اسلیوب ومبالات ایلمز اولان کمسه یه دینور مؤنثی رکاکه در ومذکری کبی
رکیك در جمعی رکان در رانك کسریله یقال رجل رکیك ورکاك ورکاکة وارك ای فسل ضعیف فی عقله ورأیه
اومن لا یغار اومن لا یهابه اهله وعلم وعرفانی قلیل اولان آدمه رکیك العلم اطلاق اولنور یقال هو رکیك العلم

اى قليل العلم (الركّ) شكّ وزنده و (الركاكة) سماحه وزنده برنسنه سست وضعيف اولمق معناسنه‌در يقال
ركّ الشئ ركًّا وركاكة من الباب الثانى اذا ضعف و يوفقه اولمق معناسنه‌در يقال ركّ الشئ اذا رقّ و برنسنه‌نك
بعضنى بعض اوزره آتمق معناسنه‌در يقال ركّ الشئ ركًّا من الباب الاول اذا طرح بعضه على بعض و برنسنه‌يى
بركسه‌نك بيوننه الزام ايلك معناسنه‌در بيوننه طوق چكورمك كبى يقال ركّ الذنب فى عنقه اذا الزمه اياه و برنسنه‌نك
جسم وجثه‌سنى بيلمك ايچون ال ايله صيقوب يوقلمق معناسنه‌در يقال ركّ الشئ بيده اذا غمزه ليعرف حجمه و چالشه‌رق
جماع ايلك معناسنه‌در يقال ركّ المرأة اذا جامعها فجهدها وركّ آزجه يغموره على قول چسنتيدن زياده‌جه
اولانه دينور رانك كسريله ده لغتدر ركيكه دخى دينور كاسيذكر جمعى اركاك وركاكدر رانك كسريله وركّ
بلود چسنتى ياغدرمق معناسنه‌در يقال رككت السماء ركًّا اذا جاءت بالركّ وركّ جبل سلمى شرقيسنده برصو
آديدر زهير اشبو * ثم استمرّوا وقالوا انّ مشربكم * ماء بشرقىّ سلمى فيه اوركك * بيتنده ضرورت ايچون فك
ادغام ايلدى (الاستركاك) برنسنه‌يه ضعيف عدّ ايلك معناسنه‌در يقال استركه اذا استضعفه (المرتكّ) مرتدّ
وزنده شول آدمه دينوركه ظاهرا بليغ ومنطيق وسخندان كورينوب لكن وقت جدل وخصومت ومحاوره‌ده
عاجز وابكم اوله يقال فلان مرتكّ اذا كان تراه بليغا واذا خاصم عيي وشول دوه‌يه دينوركه بنيه‌سى سست
اولوب وايليكى اولميه يعنى صيويق وسلكى اوله يقال جمل مرتكّ اى رخو ممذوق النقى (الارتكاك) افتعال
وزنده بركمسه ظاهرا سخنوركورينوب جدل ومخاصمه‌ده عاجز ومبهوت اولور اولمق معناسنه‌در يقال ارتكّ
الرجل اذا كان مرتكا و برى اوته مضطرب اولمق معناسنه‌در يقال ارتكّ الشئ اذا ارتجّ و برخصوص ضمننده
مطمئنّ القلب اولميوب شك وشبهه‌ده اولمق معناسنه‌در يقال ارتكّ فى امره اذا شكّ (الركركة) زلزله وزنده
برنسنه فرسز وضعيف اولمق معناسنه يقال ركرك الشئ اذا ضعف و يقال به ركركة اى ضعف (الركيكة)
سفينه وزنده ركّ كبى چسنتى‌يه ياخود چسنتيدن زياده‌جه اولان يغموره دينور تقول مااصابنا الّاركّ وركيكة
اى مطر قليل او هو فوق الدثّ وچسنتى سپه‌لمش يره دينور كاسيذكر (الاركاك) همزه‌نك كسريله بلود چسنتى
ياغدرمق معناسنه‌در يقال اركت السماء اذا جاء بالركّ (المركّ) اسم مفعول بنيه‌سيله و (الركّ) رانك كسريله
بونلرده چسنتى سپه‌لمش يره دينور ركيكه كبى يقال ارض ركيكة ومركّ وركّ اذا مطر عليها الركّ (الركّاء) صحراء
وزنده بايقوش سسنه دينور (الركراكة) ثرثاره وزنده قچى واويلقلرى بيوك عورته دينور يقال امرأة ركراكة
اى العظيمة العجز والفخذين (الركى) راى مضمومه ايله ربّى وزنده تيزاريوب صزدر يلور اولان ايچ ياغنه دينور
ومنه المثل * هو شحمة الركى * دم حاجتده امور ومصالحكده يار وياور اولميان آشنا حقنده ضرب اولنور (المركوك)
علاج واصلاح اولنمش قربه‌يه وطولومه دينور يقال سقاء مركوك اذا عولج واصلح (التركرك) تزلزل وزنده طولوم
و يايق ايچنده اولان سود ياغ اولمق ايچون چالقمق معناسنه‌در (الرمكة) فتحاتله قسراق آته دينور ودول ايچون
اتخاذ اولنان قسراق باركيره دينور جمعى رمك‌در جمع الجمعى ارماك‌در * مؤلف الفرس والبرذونة تتخذ للنسل عبارتيله
بيان ايلمكله مقتضاى سياق وصف مذكور ايكيسنه ده صفت اولمقدر * لكن شارح يالكز برذونه‌يه تخصيص ايلمكله
اول رسمه ترجمه اولندى تقول ركبت الرمكة اى الفرس او البرذونة تتخذ للنسل وضعيف وبى مجال آدمه ده اطلاق
اولنور يقال هو رمكة يركب الرمكة اى ضعيف (الرامك) صاحب وهاجر وزنده برسياه نسنه‌دركه آنى مسكه
قاتوب قارشدررلر مفرداتك بياننه كوره رامك زاج اسود ومازو وقشر رمّان وصمغ عربى ودبسدن مرتّب
بر تركيبدر ورامك بر يرده مقيم اولوب اوradan ايرلميان آدمه دينور على قول بيتيا بلكدن جماد كبى طورغون آدمه
دينور يقال هو رامك اى مقيم او مجهود (الرموك) قعود وزنده بر يرده دائمى مقيم اولمق معناسنه‌در يقال رمك
بالمكان رموكا من الباب الاول اذا اقام به و يقال رمكت الابل اذا عكفت على الماء (الارماك) همزه‌نك كسريله برآدمى
بر يرده مقيم قلمق معناسنه‌در تقول ارمكته بالمكان اذا اقته به (الرمكة) غرفه وزنده كول رنكنه دينوركه بوزلقدر
يقال به رمكة اى لون الرّماد * مؤلف وجه مذكور اوزره بونى لون رماد ايله تفسير ايلدى لكن نهايه‌ده كدوره ايله
بيان وذكر اولنان رامكى بوندن تصويغ ايلمشدر واساسده ورقة فى سواد عبارتيله تفسير اولنمغله قرامتق بوز
اولور پس بوقوللره كوره كول رنكندن قويو قرامتق اولور ومقدّمة الادبده پك قزل رنكله بيان ايلمشدركه شدّت
حمرتدن سياهه مائل كورينه فلينظر (الارمكاك) احمرار وزنده دوه كول رنكنده بوز اولمق معناسنه‌در
يقال ارمكّ الجمل اذا كان فى لون الرماد ودوه آريق وزبون اولمق معناسنه‌در يقال ارمكّ البعير اذا ضمر ونهق
(الارمق) احمر وزنده كول رنكنده بوز دوه‌يه دينور (رمكان) فتحاتله برموضع آديدر يرموك يعفور وزنده

شام ناحيه سنده بر وادى اسميدر ﴿ارمك﴾ همزه نك فتحى و ميمك ضميله بحر يمنده بر جزيره در ﴿الاسترماك﴾ بر آدمك اصل و حسبى معيوب و مستهجن اولمق معناسنه در يقال استرمك القوم اذا استهجنوا فى احسابهم ﴿رانك﴾ صاحب وزننده بر كوچك قبيله آديدر ﴿الروكة﴾ شوكه وزننده بايقوش آوازينه دينور روكاء دخى دينور و اهل بغداد لساننده طالغه يه دينور موج معناسنه ﴿الرهك﴾ رانك فتحيله بر نسنه يى ايكى طاش ارالغنده بلغور كبى خرد ايلمك على قول پك سحق ايلمك معناسنه در يقال رهك الشئ رهكا من الباب الثالث اذا اجشه بين حجرين او سحقه شديدا وچباليه رق شدتله جماع ايلمكله خاتونى اتعاب ايلمك معناسنه در يقال رهك المرأة اذا جهدها فى الجماع و بر يرده مقيم اولمق معناسنه در يقال رهك بالمكان اذا اقام به و رهك عمل صالح معناسنه در يقال له رهك اى عمل صالح ﴿المرهوك﴾ و ﴿الرهيك﴾ امير وزننده بلغور كبى خرد اولمش ياخود پك سحق اولنمش نسنه يه دينور ﴿الرهوكة﴾ دحرجه وزننده يورركن اعضاء و مفاصل سست و سلپوك اولمق معناسنه دركه مراد مفاصل واعضاسى صالق و سلپوك اوله رق قاغشق كبى كوشك كوشك صالقم صچاق يوريمكدر يقال رهوك الرجل اذا استرخى مفاصله فى المشى و مضطرب و بيقرار اولمق معناسنه در يقال رهوكوا اذا اضطربوا ﴿الارتهاك﴾ افتعال وزننده رهوكه معناى اولده مرادفدر يقال ارتهك الرجل بمعنى رهوك و يقال به رهوكة وارتهاك اى استرخاء المفاصل فى المشى ﴿الترهوك﴾ تدحرج وزننده طالغه كبى چالقنه رق يوريمك معناسنه در يقال مر فلان يترهوك اى يموج فى مشيه ﴿الرهكة﴾ تمره وزننده ضعيفلكه و زبونلغه دينور يقال فيه رهكة اى ضعف ﴿الرهكة﴾ فتحاتله صو يسز و ضعيف و ناتوان ناقه يه دينور و اصلا بر ايشه كوجه يراميان بى خير و منفعت آدمه دينور رهكه دخى دينور همزه وزننده يقال رجل رهكة و رهكة اى لاخير فيه ﴿الرهوك﴾ جدول وزننده سموز او غلاغه و سموز آهو يه دينور و تر و تازه دلى قانلو يه دينور يقال جدى و ظبى رهوك اى سمين و يقال شاب رهوك اى ناعم مؤلفك ومن الشباب قولنده شباب شاب لفظندن جمعدر ﴿المرهوك﴾ مدحرج وزننده ضعيف و مضطرب اولان شيئه دينور يقال امر مرهوك اى ضعيف مضطرب ﴿الريكتان﴾ رانك كسرى و يانك فتحيله ريكه لفظندن تثنيه در ايكى يومريجه مهره يه دينوركه اوجلرى آت قسمنك ايكى طرفلو كوركلرى قاوشديغى يرك اوجلرندن چيقوب كوكلرى محل مزبورك اوست طرفندن اولور هر برينه ريكه دينور تجز بحمده تعالى ﴿فصل الزاى المعجمة﴾

﴿فصل الراى المعجمة﴾

﴿الزأكان﴾ زايك و همزه نك فتحيله صالنمق تبختر معناسنه در يقال زأك الرجل زأكانا من الباب الثالث اذا تبختر ﴿التزاؤك﴾ تفاعل وزننده اوتانمق معناسنه در يقال تزاءك منه اذا استحيى ﴿الزبعبك﴾ سفرجل وزننده و ﴿الزبعبكى﴾ ياى مشدده ايله شول بيعار و فاحش و بى پرده كمسه يه دينوركه حقنده سويليان سوزه لره اصلا مبالات ايتميوب متأثر اولميه يقال رجل زبعبك و زبعبكى اى فاحش لايبالى بما قيل فيه ﴿الزحك﴾ زايك فتحى وحاى مهمله نك سكونيله يوريلوب فرومانده اولمق معناسنه در يقال زحك البعير زحكا من الباب الثالث اذا اعيا و مقيم اولمق معناسنه در يقال زحك بالمكان اذا اقام به و بر نسنه يه پك يقين اولمق معناسنه در يقال زحك منه اذا دنى و بر نسنه دن آلارغه اولمق معناسنه اولمغله ضد اولور يقال زحك عنه اذا تنحى عنه ﴿الازحاك﴾ همزه نك كسريله بر آدمك دابه سى يوريلوب قالمق معناسنه در يقال ازحك الرجل اذا اعيت دابته ﴿المزاحكة﴾ مفاعله وزننده بعيد ايلمك معناسنه در يقال زاحكه عن نفسه اذا باعده ﴿التزاحك﴾ تفاعل وزننده برى برينه يقلشمق معناسنه در يقال تزاحكوا اذا تدانوا و ايراقلشمق معناسنه در يقال تزاحكوا اذا تباعدوا ﴿الزحلوكة﴾ زحلوفه وزننده و مرادفيدركه قيزاغه دينور ﴿التزحلك﴾ تزحلق وزننده و مرادفيدر ﴿الزحوك﴾ عصفور وزننده كشوثا اسميدركه باغ صرمشغى ديدكلرى نباتدر جمعى زحاميكدر ﴿الزرك﴾ فتحتينله بدخوى اولمق معناسنه در يقال زرك الغلام زركا من الباب الرابع اذا ساء حلقه ﴿زريك﴾ زبير وزننده اساميدندر زريك ابن ابى زريك البصرى محدثدر ﴿الزرنوك﴾ زنبور وزننده الدكرمنك النه دينور ﴿زرنك﴾ سمندو زننده اسمادندر عبدالرحمن بن زرنك واوغلو ابو بكر وحفيدى حسن بن محمد محدثلردر ﴿الزوزكة﴾ زاى معجه ايله دحرجه وزننده قيناقلرى و يانلرى چالقيه رق يوريمك معناسنه در يقال زوزكت المرأة اذا حركت اليتيها و جنبيها فى المشى ﴿الزونزك﴾ سفرجل وزننده اموزلرينى و يانلرينى اويناده رق بدننى چالقيه رق يورر اولان بودوره دينور زونك دخى دينوركما سيذكر تفصيله ﴿الزعلوك﴾ عصفور وزننده سموز دوه يه دينور و لئيم و ناكس بودوره دينور جمعى زعاكك و زعاكيك كلور ﴿الازعكى﴾ احمرى وزننده زعكوك معناسنه در ﴿الزعكة﴾ زجه وزننده بر مقدارجه اكنوب طورمغه دينور يقال لهم زعكة اى لبثة ﴿الزك﴾ شك وزننده و ﴿الزكك﴾ فتحتينله و ﴿الزكيك﴾ زايك فتحيله ضعف و زبونلقدن آدملرى صيق صيق اتارق

يور يمك معناسنه‌در يقال زكّ الرجل زكّاً وزكيكا من الباب الثانى اذا مرّ يقارب خطوه ضعفا وزكّ آريق
وزبون شخصه دينور يقال رجل زكّ اى مهزول وسكرتمك معناسنه‌در يقال زكّ الغلام زكّاً اذا عدا وچقرمق
معناسنه‌در يقال زكّ بسلحه اذا رمى به وطاوق يلك معناسنه‌در يقال زكت الدّجاجة اذا هرولت وطولدرمق
معناسنه‌در يقال زكّ القربة اذا ملاءها ﴿الزكزكة﴾ زلزله وزننده بو دخى زبونلقدن آديملرى صيق صيق اتارق
يور يمك معناسنه‌در يقال زكزك الشيخ بمعنى زكّ ﴿الزّكيك﴾ مصدردركه ذكر اولندى وخرده خرده قارشق
يورويشه دينور يقال مشى زكيك اى مقرمط ﴿الزكازك﴾ علابط وزننده جثه‌سى خوار ونمايشى حقير وجوره
آدمه دينور يقال رجل زكازك اى دميم ﴿الزكّ﴾ زايك ضميله اوكيك قوشنك ياوريسنه دينور ﴿الزكة﴾ سكه
وزننده سلاحه دينور يقال جاء وعليه الزكة اى السلاح ﴿الزكة﴾ زايك ضميله دروننده اولان غيظ وغمّ وتاسه‌يه
اطلاق اولنور يقال اخذته الزكة اى الغيظ والغمّ ﴿التزكزك﴾ تزلزل وزننده سلاحلنوب براقلنمق معناسنه‌در
يقال تزكزك الرجل اذا اخذ عدّته اى سلاحه ﴿الزكزاكة﴾ ثرثاره وزننده قچى بيوك عورته دينور يقال امرأة
زكزاكة اى عجزاء ﴿الازكاك﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه اوزره مصرّ ومستولى اولمق معناسنه‌در يقال ازكّ
على الشى اذا اصرّ واستولى وحبس بول ايلمك معناسنه‌در يقال ازكّ ببوله اذا حقن ﴿الازدكاك﴾ افتعال وزننده
اكين تاب وطراوت پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال ازدكّ الزرع اذا ارتوى ﴿الزمكّى﴾ كسرتينله وكافك تشديدى
والفك قصريله و﴿الزمكّ﴾ ياسز قوشك قويريغى بتديكى يره دينور على قول بالجمله قويريغنه ياخود كوكنه دينور
﴿الزمك﴾ زايك فتحيله برآدمى بركسه اوزره اوليجروب قشقرتمق معناسنه‌در تاكه آنك حقنده غيظ وغضبى مشتدّ اوله
يقال زمك فلانا عليه زمكا من الباب الاوّل اذا حرّشه حتى اشتدّ عليه غضبه وطولدرمق معناسنه‌در يقال زمك
القربة اذا ملأها ﴿الازميكاك﴾ اعشيشاب وزننده پك غضبه كلمك معناسنه‌در يقال ازماكّ الرجل اذا غضب شديدا
﴿الزمك﴾ فتحتينله طارغنلغه دينور يقال اخذه الزمك اى الغضب ﴿الزمكة﴾ فتحاتله طارغين وعجول وتيز
مشرب آدمه دينور على قول احمق بودوره دينور يقال رجل زمكة اى عجول غضوب او احمق قصير ﴿زملكان﴾
زايك وميمك كسريله دمشق قضاسنده برقريه‌در شيخمز ابو المعالى اورادندر وبلخ قضاسنده برتفرجگاه اسميدر
﴿زنك﴾ زايك فتحى ونونك سكونيله احمد بن احمد نام محدّثك جدّينك جدّى اسميدر ﴿الزنكتان﴾ فتحاتله زنكه‌نك
تثنيه‌سيدر ريكتان معناسنه‌دركه ذكر اولندى ﴿الزونك﴾ عملس وزننده زونزك معناسنه‌دركه چالقنه‌رق صالنى
بولانى يوريين بودوره دينور على قول شول فضول كمسه‌يه دينوركه مقدارندن زياده خودبينلك ايدوب ادا ايله ايكى
طرفنه باقنوب كويا كه كندى نفسنى برآدم قياس ايدر اوله لكن ذاتنده برپوله دكمز اوله يقال هو زونك اى زونزك
اى القصير الحيّاك فى مشيته كما ذكر او هو الرافع نفسه فوق قدرها الناظر فى عطفيه يرى ان عنده خيرا وليس كذلك
مترجم ديركه اشبو زونزك وزونك امّهات سائره‌ده قصير دميم ايله يعنى چركين بد اندام تصلق بودور ايله مفسردر
ولفظ مز بور فارسيدر حتى برهانده زونزك وخدنك وزننده زونك وزونكل حقير الجثه قنبور اولان بودور ايله
مفسردر بعينه عرب اخذ واستعمال ايلمشدر ﴿الزانكىّ﴾ نونك كسريله شاطر آدمه دينور ﴿الزوك﴾ شوك وزننده
قرغه‌نك يورويشنه دينور واموزلرينى اويناده‌رق يوريمكه دينور وصالنمق تبختر معناسنه‌در ﴿الزوكان﴾ فتحاتله
زوك معناسنه‌در عند البعض ذكر اولنان زونك لفظى بوندن مأخوذدر ﴿المزوزكة﴾ اسم فاعل بنيه‌سيه مسرعه
خاتونه دينور نته‌كه عنقريب زوزك ماده‌سنده ذكر اولندى لكن معناى آخر ايله ذكر ايلمشدر ﴿زوك﴾ زايك ضميله
يمنده برقريه آديدر ﴿الزهك﴾ زايك فتحيله برنسنه‌يى ايكى طاش بيننده يارمه كبى خرد ايلمك معناسنه‌در يقال
زهك الشىء زهكا من الباب الثالث اذا جشه بين حجرين ويل يرك طپراغنى صاورمق معناسنه‌در يقال زهكت
الريح الارض اذا سهكته ﴿الزيكان﴾ فتحاتله صالنمق معناسنه‌در زوكان كبى يقال زاك الرجل يزوك زوكانا ويزيك
زيكانا اذا تبختر ﴿زيكون﴾ نسيف قضاسنده برقريه‌در

فصل السين المهملة

﴿السبك﴾ سينك فتحيله
التون وكومش مقوله‌سنى اريدوب قالبه سوزمك معناسنه‌در يقال سبك الذهب وغيره سبكا من الباب الثانى اذا اذابه
وافرغه ﴿التسبيك﴾ سبك معناسنه‌در يقال سبكه بمعنى سبكه ﴿السبيكة﴾ سفينه وزننده اريدلوب قالبه افراغ
اولنمش قطعه‌يه دينوركه تحريفله سوبكه تعبير اولنور تقول عندى سبيكة من الفضة اى قطعة مذوّبة منها وسبيكه
برآدمك علميدر ﴿سبك الضحاك﴾ سينك ضميله مصرده برقريه‌در ﴿سبك العبيد﴾ ينه مصرده برقريه‌در شيخمز
علىّ بن عبد الكافى اورادندر ﴿سبنك﴾ سمند وزننده ابو القاسم عمر بن محمد نام محدّثك كه حفيدى محمد بن اسمعيل بن عمر
دخى محدّثدر جدّى اسميدر وبونلر ابن السبنك ديمكله معروفدر ﴿ستيك﴾ تاى فوقيه ايله تاء فصلنده مذكوردر

(الاسحنكاك)

(الاسحنكاك) همزه‌نك و حانك كسريله كيجه‌نك قراكو اولمق معناسنه‌در يقال اسحنكك الليل اذا اظلم وسوز
سويلركن طوتلوب حصر اولمق معناسنه‌در يقال اسحنكك الكلام عليه اذا تعذر (السحكوك) عصفور وزننده
(والسحكوك) قربوس وزننده و(المسحنكك) كافك كسرى و فتحيله پك سياه نسنه‌يه دينور يقال شعر سحكوك
وسحكوك ومسحنكك اى شديد السواد (السدك) سينك فتحيله و(السدك) فتحتينله ايرلمامق وجه‌اوزره برنسنه‌يه
ملازم اولمق معناسنه‌در يقال سدك به سدكا وسدكا من الباب الرابع اذا لزمه (السدك) كتف وزننده برنسنه‌يه
دوشكون آدمه دينور يقال هو سدك به اى مولع به وايش ايشلمكده الى چابك چيره‌دست آدمه دينور يقال رجل
سدك اى الخفيف اليدين بالعمل ومزراق سانجمقده ماهر و سبكدست آدمه دينور يقال هو سدك بالرمح اى طعّان
و برنسنه‌يه دائما ملازم اولانكمسه‌يه دينور يقال هو سدك به اى لازم به (التسديك) برنسنه‌يى برى برينك اوزرينه
ديزوب استف ايلمك معناسنه‌در يقال سدّك جلال التمر اذا نضد بعضه فوق بعض (سدنك) سمند وزننده بررجالك
علميدر (السرك) فتحتينله بركمسه قوىّ البنيه ايكن ضعيف وزبون اولمق معناسنه‌در يقال سرك الرجل سركا
من الباب الرابع اذا ضعف بدنه بعد قوّة (السروكة) دحرجه وزننده (والتسروك) تدحرج وزننده زبونلقدن ياخود
يورغنلقدن قبلو بغه كبى آغر آغر و كوشك كوشك يوريمك معناسنه‌در يقال يسروك فلان و يتسروك اى يمشى
رديئا و بطيئا من عجف او اعياء (السركوك) عصفور وزننده آريق دوه‌يه دينور يقال بعير سركوك اى مهزول
(السفك) سينك فتحيله صو وقان مقوله‌سى نسنه‌يى دوكمك معناسنه‌در قانده كثير الاستعمالدر يقال سفك الدم
سفكا من الباب الثانى اذا صبه وسرعتله چوق كلام سويلمك معناسنه مستعملدر يقال سفك الكلام اذا نثره
(المسفوك) و(السفيك) امير وزننده دوكلمش نسنه‌يه دينور (الانسفاك) انفعال وزننده دوكلمك معناسنه‌در يقال
سفكه فانسفك اى انصبّ (المسفك) منبر وزننده چوق سوزلو پركوى آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مسفك
اى مكثار (السفّاك) شدّاد وزننده كلامه قادر بليغ وسخندان آدمه اطلاق اولنور يقال خطيب سفّاك اى بليغ
قادر على الكلام (السفكة) غرفه وزننده لجه معناسنه‌دركه مهمانه تقديم اولنان ماحضردر (السفوك)
صبور وزننده نفس انسانى‌يه اطلاق اولنور وكذا به اطلاق اولنور (السكّ) شكّ وزننده ياكسره دينور ميخ ومسمار
معناسنه سكى دخى دينور جمعى سكاك در سينك كسريله وسكوك در ضمله و طاره‌جق قيويه دينور سينك ضميله‌ده
لغتدر و طوغرى ياپلمش راست وهموار بنايه دينور كذلك طوغرى قازلمش چقوره و مصدر اولور برنسنه‌نك
اوكنى طوتوب قپامق معناسنه يقال سكه سكا من الباب الاول اذا سدّه وايكى قولاغى ديبلريندن كسمك معناسنه‌در
يقال سك اذنيه اذا اصطلمهما وقپونك ارقه‌سنه قول دمورى قاقمق معناسنه‌در يقال سك الباب اذا ضببه بالحديد
ودوه قوشى چقرمق معناسنه‌در يقال سك النعام مافى بطنه اذا القاه واسهاله يستهلك معناسنه‌در يقال سك
سلحه اذا رمى به رقيقا وسكّ حلقه‌لرى وكوزه‌نكلر طاره‌جق زرهه دينور يقال جاء وعليه سكّ اى درع
ضيقة الحلق (السكوك) صبور وزننده بودخى طاره‌جق قيويه دينور (السك) سينك ضميله عقرب ياخود
اورمجك يوه‌سنه دينور ولاءمت طبعه دينور يقال به سكّ اى لؤم طبع وكوزه‌نكلرى طاره‌جق زرهه دينور
واوكى طوتلوب قپانمش يوله دينور ديبسز صوقاق كبى يقال اخذ سكا اى طريقا منسدّا واسك لفظندن
جمع اولور كما سيذكر وبردرلو طيب آديدركه رامكدن اتخاذ اولنور رامكى اون ايدوب الدن چكردكدنصكره
صو ايله معجون ايدوب كركى كبى اوغارلر بعده قابه ياپشمامق ايچون برمقدار دهن خيرى ايله بيلايوب بركيجه
على حاله ترك ايلدكدنصكره برمقدار مسحوق خالص مسك اضافه وكركى كبى مزج وقرصلر دوزوب
وايكى كون ترك ايدرلر صكره اول قرصلرى چوالدوز ايله دلوب برقنبه تسبيح كبى ديزوب برسنه اويلجه ترك ايدرلر
عتيق اولدقجه رايحه‌سى اطيب اولور بين الاطباء بوسكّ المسك ايله متعارفدر (السكّاء) تشديد كافله بودخى
حلقه‌لرى طاره‌جق زرهه دينور واسك لفظندن مؤنثدر كما سيذكر (السكك) فتحتينله صاغرلغه دينور مصدر
واسم اولور ومنه يقال فى اذنه سكك اى صمم وقولاقلر كوچك و باصيق وباشه ياپشق اولمق معناسنه‌دركه تركيده
چومار تعبير اولنور على قول اوستى ياخود ايچ دائره‌سى كوچك ودليكى طار اولمق معناسنه‌در انسانده وحيوانده
اولسون تقول سككت ياجدىّ خطابا للصبىّ سككا من الباب الرابع وهو صغر الاذن ولزوقها بالرأس وقلة اشرافها
او صغر فوف الاذن وضيق الصماخ (الاسكّ) صفتدر قولاغى وصف مذكور اوزره اولان انسان وحيوانه دينور
سكاء مؤنثيدر * مترجم ديركه سكاء ماده‌سى كتب فقهيه‌ده اضحيه بحثنده مستعملدر لكن فقهاء خلقى قولاغى اولميان ايله
تعريف ايدرلر حتى مغربده التى لااذن لها الّا الصماخ عبارتيله بيان ايلمشدر قوش كبى ومنه كلّ سكاء تبيض وكلّ

شرقاء تلد واسكّ صاغره دینور یقال هو اسكّ ای اصمّ وبنو عبدالله بن عمرو بن كلثوم جماعتندن برینك فرسی
اسمیدر ودوه قوشنه اطلاق اولنور ایشتمز اولدیغیچون (السكاكة) ثمامه وزننده خرده قولاقلی شخصه دینور
وكوك یوزینه ملاقی هوایه دینور سكاك دخی دینور اهل حكمته كوره طبقهٔ سابعهٔ هوائیه اولور تقول لاافعل ذلك
ولونزوت فی السكاكة والسكاك ای الهواء الملاقی عنان السماء ورأی خودیله عامل اولوب بركمسه ایله مشورت ایلمز
اولان آدمه دینور یقال هو سكاكة ای مستبدّ بالرأی (السكاك) غراب وزننده بودخی كوك یوزینه ملاقی هوایه
دینور كما ذكر واوقه یلك یاپشدر یلان یره دینور (السكة) سینك كسریله ضربخانه سكه سنه دینور یقال هذا الدرهم
فی سكة فلان وهی حدیدة منقوشة تضرب علیها الدراهم واشجار طابورینه دینوركه مسطر واری صره ایله
دیكلمش اشجاردن عبارتدر جمعی سكاك درسینك كسریله ومنه قولهم ضربوا بیوتهم سكاكا ای صفا واحدا
وسكه چفتجیلرك صبان دمورینه دینور یقال شقّ الارض بسكة وهی حدیدة الفدّان وطوغری یوله وصوقاغه
دینور ومنه یقال اخذالامر بسكته ای فی حین امكانه * شارحك بیاننه كوره جمعی سكك كلور سدره وسدر كبی
مصباحده وغیریده السكة الزقاق عبارتیله مرسومدر ومغربده زقاق واسع ایله مفسّردر و بومعناسكهٔ شجردن
مأخوذدر (السكیّ) سكه یه منسوب دیمكدر بومناسبتله مسكوك آلتونه اطلاق اولنور (السكسكة) زلزله وزننده
ضعف وزبونی معناسنه در یقال به سكسكة ای ضعف وشجاعت معناسنه در یقال فی سجیته سكسكة
ای شجاعة (السكاسك) سینك فتحیله یمنده بركوچك قبیله آدیدر پدرلری ملوك یمندن سكسك بن اشرس ایدی
علی قول اسمی سكاسك بن وائله در یاخود بووهمدر صواب اولان قول اوّلدر نسبتنده سكسكیّ دینور (الاستكاك)
افتعال وزننده نبات كثرتندن بری برینه صارمشمق معناسنه در یقال استكّ النبت اذا التفّ وقولاق دلیكی
طار اولمغله ایشتمز اولمق معناسنه در یقال استكت المسامع اذا صمت وضاقت بورادهو امّهات سائره ده مثال بورسمه در
ظاهرا قولاغك دلیكی خلقی قپانق وجهیله طار اولمغله هواء خارج هواء واقفی قرع ایله ایچرو دماغ وقلبه ادخال
ایده مدیكی سببیله ایشتمز اولور یاخود خارجدن جسم غریب وقوعی كبی عارضه دن یا داخلدن رطوباتك غلظتلنوب
عصبده تحجری كبی عارضه دن ناشی سدّه حادث اولمغله دلیك مسدود طرزنده طاره جق اولمغله ایشتمز اولور
فلیحرّر (التسكسك) تزنزل وزننده یلوارمق معناسنه در تسكسك الیه اذا تضرّع (الانسكاك) خاصّة
بغرتلق قوشی پك هوالنوب پرواز ایلدكدنصكره كوكسنی اشاغی یه و یروب یوزی قیو طوغر یلغنه سوز یلوب اینمك
معناسنه در یقال انسكّ القطا واعجبنی انسكاكه وهو ان ینسكّ علی وجهه و یصوّب صدره بعدالتحلیق اصل
انسكاك طوغری یوله كتمك معناسنه در (السكركة) ضمتینله مصر بغدایندن مرتب بوزه یه دینور تقول سقانی
السكركة ای شراب الذرّة (السلك) سینك فتحیله و(السلوك) قعود وزننده یول ومكان مقوله سنه كیرمك
معناسنه در یقال سلك المكان سلكا وسلوكا من الباب الاول اذا دخل فیه * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره اصل
یوله كیرمك معناسنه موضوعدر كه یوله دوزلمك تعبیراولنور وسلك متعدّی اولور یقال سلكه غیره وفیه وعلیه سلكا
ای ادخله و یقال سلك یده فی الجیب ای ادخلها فیه (الاسلاك) همزه نك كسریله ادخال معناسنه در یقال اسلكه
ایّاه واسلك یده فی الجیب اذا ادخلها فیه (السلكة) سینك كسریله ایپلك تلنه دینوركه ایكنه یه چوریلور جمعی
سلك وجمع الجمعی اسلاك وسلوك كلور یقال سلك السلكة فی الابرة ای الخیط (السلكی) بشری وزننده مزراق
مقوله سنك طوغر یلغنه دورتمسنه ودورتلمسنه دینور یقال طعنه السلكی ای طعنة مستقیمة وطوغری ایشه
دینور امر مستقیم معناسنه یقال امر سلكی ای مستقیم ظاهرا تأنیثی حال یاخود فعله تأو یلنه مبنیدر (السلك)
صرد وزننده بغرتلق قوشنك علی قول ككلك قوشنك فریكنه دینور تقول اخذت سلكا ای فرخ القطا اوالحجل
ودیشیسنه سلكه دینور هایله وسلكانه دینور سینك كسریله و بونادردر جمعی سلكان كلور سینك كسریله (سلیك)
زبیر وزننده اسامیدندر سلیك بن عمر و یاخود سلیك بن هدبة القطفانی اصحابدندر وسلیك بن یثربیّ بن سنان بن
سلكه شاعر ودزد چالاك وفتاكدر سلكه كه همزه وزننده در والده سیدر * اعدی من سلیك * مثلنك منشأیدر
وسلیك العقیلیّ وشقیق بن سلیك شاعرلردر وسلیك بن مسحل واغر بن حنظلة بن سلیك السلیكیّ تابعیلردر (المسلك)
معظم وزننده ایپلك تلی كبی نحیف ونزار آدمه دینور یقال رجل مسلك ای نحیف (السلكوت) جبروت وزننده
برقوش آدیدر * شارح دیركه سیالكوت دخی هندستانده برشهر آدیدر (المسلكة) مقعده وزننده قفتانك برتماجنه
دینور (السلك) سینك كسریله ناقه طوغردقده ممه سندن ابتدا چیقان نسنه یه دینوركه ممه آغزی تعبیر اولنور بعده
آغوز چیقار (السمك) فتحتینله بالغه دینور (السمكة) هایله مفردیدر وفلكده حوت برجنه اطلاق اولنور (السمك)

(سینك)

سینك فتحیله یوكسلتمك معناسنه‌در یقال سمك البناء سمكا من الباب الاوّل اذا رفعه و سمك خانه‌نك تاوانه اطلاق اولنور سقف معناسنه علی قول خانه‌نك اعلاسندن اسفلنه قدر اطلاق اولنور كه مرادی بوقاریسندن دیبنه قدر امتدادیدر یقال رفع سمك البیت و هو السقف او من اعلا البیت الی اسفله لكن بیضاوی اشبو ﴿رفع سمكها﴾ آیت كریمه‌سنده ای جعل مقدار ارتفاعها من الارض او ثخنها الذاهب فی العلو رفیعا عبارسیله تفسیر ایلمكله ایكیسی دخی مؤلفك تفسیرینه منافیدر قول اوّل ظاهردر و قول ثانی علی العكس‌در مؤلفك قولنه كوره عمق اولمشدر و هر نسنه‌نك بوینه و قامتنه دینور یقال سمك الشیء ای قامته و تهامه نام قصبه‌ترابنده بر صو آدیدر ﴿السموك﴾ سلوك وزننده یوكسلمك معناسنه‌در یقال سمك البناء سمكا فسمك سموكا ای ارتفع ﴿السماك﴾ كتاب وزننده شول نسنه‌یه دینوركه آنكله بر نسنه‌یی یوكسلدوب یوقاری قالدررلر جمعی سمك كلور ضمتینله و سماك اعزل و سماك رامح فلكده ایكی برّاق كوكبلردر یاخود اسد صورتنك بوغزی چنبرینه طوغری كوكسنه كلمش ایاقلری صورتلریدر و سماك بن حرب و سماك بن ثابت و سماك بن سعد و سماك بن مخزمه كه كوفه‌ده مسجد سماك صاحبیدر و سماك بن هزال صحابیلردر ﴿السمّاك﴾ شدّاد وزننده محمد بن صبیح نام عابد و محدّثك جدّی اسمیدر و دار قطنی شیخی اولان عثمان بن احمد الدقّاقك جدّیدر ﴿المسماك﴾ محراب وزننده چادر دیركنه اطلاق اولنوركه آلت رفع خیمه‌در ﴿المسمكات﴾ مكرمات وزننده سماواته اطلاق اولنور مسموكات لحن‌در یاخود آنده لغتدر لكن سمك رفع معناسنه اولمغله مسموكات قیاس اوزره وارد اولدیغندن تلحینی ناملایمدر حتی نهایه‌ده وفی حدیث علیّ * و باریء المسموكات * ای السموات السبع عنوانیله مرسومدر ﴿المسموك﴾ اوزون شیئه دینور و متین و محكم ایپه و اورغانه دینور ﴿السمیكاء﴾ مصغر بنیه سیله قورتدقلری خرده بالقلره دینور آترینه وترهوز كبی ﴿سمكه﴾ فتحاتله بر رجل اسمیدر ﴿السملكة﴾ دحرجه وزننده بر نسنه‌یی اوزون و دكرمی قلمق معناسنه‌در طپوز صاپی كبی یقال سملك اللقمة اذا طوّلها فی لملمة و تدویر ﴿السنك﴾ ضمتینله آچق شاهراه یوللره دینور ﴿السنبك﴾ قنفذ وزننده بركونه یلمكه دینور و بتون طرنقلو دوابك طرنقلری اوجنه دینور یقال سنبك الفرس ای طرف حافره و سنبك السیف قلجك قیننده اولان زینتك اوجنه اطلاق اولنور و سنبك المطر یغمورك اوّلنه دینور و سنبك البیض توغلغه‌نك تپه‌سنه دینور و سنبك البرقع پچه‌نك اكسه‌یه باغلدقلری باغندن عبارتدر و سنبك الارض غلیظ اولوب خیرو منفعتی آز اولان یوریره دینور و بر نسنه‌نك وقت و زمان ادراكنه اطلاق اولنور یقال كان ذلك علی سنبكه ای علی عهده و بر نسنه‌دن سابق و متقدّم اولانه دینور یقال سنبك من كذا ای متقدّم منه ﴿السهك﴾ فتحتینله ترلین كسه‌دن ظهور ایدن بد رایحه‌یه دینور یقال فیه سهك ای ریح العرق و سهك مصدر اولور ترلمش كسه بد قوقق كذلك تر بد قوقق معناسنه یقال سهك الرجل و العرق سهكا من الباب الرابع اذا اروح و متعفن ات قوقوسنه و بالق ودمور پاسی قوقولرینه دینور ﴿السهكة﴾ سینك فتحیله و ﴿السهكة﴾ همزه وزننده بونلرده سهك معنالرینه‌در یقال ماهذا السهك و السهكة و السهكة ای قبح رایحة اللحم الخنز و كذا ریح السمك و صدء الحدید ﴿السهك﴾ كتف وزننده تری بد قوقان آدمه دینور ﴿السهك﴾ سحق وزننده یل یرك طپراغنی صاورمق معناسنه‌در یقال سهكت الریح التراب عن الارض سهكا من الباب الاول اذا اطارته و سحق ایلمك معناسنه‌در یقال سهكه اذا سحقه ﴿السهوك﴾ سلوك وزننده دابه آهسته‌جه و ملایم اشوب كتمك معناسنه‌در یقال سهكت الدابة سهوكا اذا جرت جریا خفیفا ﴿الاساهیك﴾ دوابك كوناكون اشوب كیدشلرینه دینور ﴿الساهكة﴾ و ﴿السهوك﴾ صبور وزننده و ﴿السیهك﴾ صیقل وزننده و ﴿السیهوك﴾ طیفور وزننده و ﴿المسهكة﴾ مقعده وزننده پك شدیداسن روزكاره دینور و مسهكه و مسهك میملرك فتحیله شدیداسن روزكارك ممرّینه و كذر كاهنه دینور ﴿الساهك﴾ صاحب وزننده كوز اغریسنه و بجیكنه دینور كاهل كبی اسمدر یقال بعینه ساهك ای رمد و حكة ﴿السهّاك﴾ شدّاد وزننده و ﴿المسهك﴾ منبر وزننده شول بلیغ و سخنور آدمه دینوركه روزكار اسر كبی فتور و فاصله‌سز متصل و احد سرد كلام ایدر اوله یقال رجل سهّاك و مسهك ای بلیغ یمرّ فی الكلام مرّ الریح یقال فرس مسهك ای جرّاء و مسهك روزكار كبی اشوب كیدن آته اطلاق اولنور ﴿السهوك﴾ صبور وزننده طوشنجل قوشنه دینور ﴿التسهوك﴾ ترهوك وزننده آهسته‌جه تانّی ایله یوریمك معناسنه‌در یقال تسهوك الرجل اذا مشی رویدا ﴿السهیكة﴾ سفینه وزننده بردرلو طعام آدیدر ﴿السوك﴾ شوك وزننده بر نسنه‌یی سورتوب اوغمق معناسنه‌در یقال ساك الشیء یسوك سوكا اذا دلكه و اغزی مسوا كلمك معناسنه‌در یقال ساك فمه بالعود اذا دلكه ﴿التسویك﴾ بو دخی اغزه مسواك سورمك معناسنه‌در یقال سوّك فمه بمعنی ساكه ﴿الاستیاك﴾ افتعال وزننده و ﴿التسوّك﴾ تفعل وزننده مسوا كلنمك معناسنه‌در یقال استاك الرجل و تسوّك اذا تدلّك بالمسواك بو ایكی مادّه‌ده فم و عود ذكر اولنمق صحیح دكلدر

(المسواك) آغزه سوره جك معهود اغاجدر (السواك) كتاب وزننده مسوا كه دينور جمعى سوك‌در كتب وزننده
و بو مؤنث و مذكر اولور و (سواك) و (تساوك) تفاعل وزننده ضعيف و فرسز يوريمك معناسنه مستعملدر كويا كه
فرط ضعفندن وجودينى ايكى طرفه سوروب و سورتونه رك يعنى يوجه اوره رق يورر يقال ساك الرجل يسوك سوا كا
و تساوك تساوكا اذا سار ضعيفا (سواك) غراب وزننده بر رجالك عليدر نجز بحمده تعالى فصل الشين المعجمة

فصل الشين المعجمة

(الشبك) سبك وزننده برنسنه نك اجزاسنى برى برينه چكروب صوقشدرمق معناسنه در پنجره قفسى و بالق آغى
و پرمقلرى برى برينه چكروب كليدلمك كبى يقال شبك الشئ شبكا من الباب الثانى اذا انشب بعضه فى بعض فنشب
و امور و مصالح پيچيده و شوريده اولمق معناسنه مستعملدر ظاهرا بونك مصدرى شبوك‌در قعود وزننده يقال
شبكت الامور اذا اختلطت و التبست (الاشتباك) افتعال وزننده مطاوعيدر يقال شبك الشئ فاشتبك و يقال
اشتبكت الامور بمعنى شبكت (التشبيك) شبك معناسنه در (التشبك) تفعل وزننده مطاوعيدر يقال شبك الشئ
فتشبك (التشابك) تفاعل وزننده بودخى امور و مصالح شوريده و پيچاپيچ اولمق معناسنه در يقال تشابكت
الامور بمعنى اشتبكت و تشابك كلب و سائر سباع چاتشمق معناسنه در كه كليدلنورلر يقال تشابكت السباع اذا نزت
(الشابك) برى برينه كيريشوب صوقشمش نسنه يه دينور ذو شبك معناسنه يقال طريق شابك اى متداخل ملتبس
و ديشلرى برى برينه كيرشمش ارسلانه وصف اولور يقال اسد شابك اى مشتبك الانياب (الشبّاك) زنّار وزننده
قوزغون قلجى ديدكارى نباته شبيه و آندن اعذب بر نبات آديدر و حصير طرزنده صوقشدرمه اولان نسنه لره دينور
پنجره قفسى و پنجره دمورى و زنبورى پرده كبى هر طائفه سنه شبّاكه دينور ودوه يه چاتدقلرى محمللرك خانه لرينك
چاته جق اوجلرينك ارالقلرينه دينوركه قايشلر ايله مشبك چاتوب صرارلر و صيّاد آغنه دينور شبكه كبى كماسيذكر
جمعى شبابيك‌در و شبّاك اسمعيل بن مبارك نام محدّثك جدّى اسميدر و علىّ بن احمد بن ابى العزّ نام محدّثك
پدرينك جدّى اسميدر (الشبّاك) شدّاد وزننده اساميدندر شباك بن عائذ الدستوانى و شبّاك بن عمر و محدّثلردر
(شباك) كتاب وزننده اساميدندر شباك الضبى و شباك بن عبدالعزيز و عثمان بن شباك محدّثلردر و شباك
اوچ موضعك آديدر (الشبكة) فتحاتله آوجيلرك آغنه دينور شركه معناسنه جمعى شبك و شباك‌در شينك كسريله
يقال نصب الصيّاد الشباك و الشبكة اى شركة و شبكه برى برينه يقين قيولره اطلاق اولنور و ديبى يقين اولان
آشمه لره اطلاق اولنوركه بونلرده برى برينه متقارب اوله و قيولرى چوق ارضه دينور و ترلا صحچانك يوه لرينه
دينوركه دلك دلك اولور و اجأ نام جبلده بر صو آديدر و سميراء الاسد نام محل شرقيسنده بر صو آديدر و بنو قشير يوردنده
بر صودر و بنو نمير يوردنده اوچ صو آديدر و بشقه بر صو آديدر (الاشباك) همزه نك كسريله برى برينه قريب قيولر
و ديبى يقين آشمه لر قازمق معناسنه در يقال اشبك القوم اذا حفروا الشبكة (الشبكة) غرفه وزننده صوقشمه معناسنه در
بو علاقه ايله نسب قرابته يعنى خصملغه اطلاق اولنور يقال بينهما شبكة اى نسب قرابة (شبيك) زبير وزننده بنو
مازن بلادنده بر موضع آديدر (شبيكه) جهينه وزننده عرجاء قربنده بر وادى اسميدر و مكه ايله زاهر بيننده بر موضع
ياخود بر قيو آديدر و بنو سلوله مخصوص بر صو آديدر (بنو شبك) شينك كسريله بر بطن آديدر (ذو شبك) فتحتينله
حجازده بلاد بنى نضر بن معاويه ده بر صو آديدر (الشبك) فتحتينله طراق ديشلرينه اطلاق اولنور (الشابابك)
بانك فتحيله بر نبات اسميدركه مصرده برنوف ديمكله متعارفدر بين الاطباء شابانج ايله معروفدر مصر ديارنده
اولور (الشحك) سحق وزننده اوغلاق اناسنى امسون ديو آغزينه شحاك باغلمق معناسنه در يقال شحك الجدى
شحكا من الباب الثالث اذا جعل فى فمه الشحاك (الشحاك) كتاب وزننده اناسنى امسون ديو اوغلاغك اغزينه
ارقورى بند ايتدكارى اغاجه دينوركه اسنك و آغزلق تعبير اولنور (الشودكان) شينك و دالك فتحيله سلاح
و يراغه دينور شكه و اداة سلاح معناسنه بعض نسخه ده الشبكة واقع اولمغله * شارح آنى تخطئه ايلمشدر (شاذك)
ذال معجمه ايله هاجر وزننده محدّثيندن يوسف السجستانى پدرينك اسميدر (الشرك) شينك كسريله و (الشركة)
شينك كسرى و ضميله اورتاقلق معناسنه در تقول لى فيه شرك و شركة اى اشتراك و شرك شريك كبى اورتاغه دينور
جمعى اشراك كلور شبر و اشبار كبى يقال هو شركه اى مشاركه و شركه مصدر اولور اورتاغ اولمق معناسنه يقال شركه
فى البيع و الميراث شركة من الباب الرابع اذا صار شريكه و شرك اشراكدن اسم اولور كفر معناسنه كه واحد حقيقى
اولان ذات اجلّ و اعلايه حاشا شريك اسنادينه دينور و خصملغه و قرابته اطلاق اولنور نسبده اورتاقلق اولمق
ملابسه سيله تقول رغبنا فى شرككم اى مشاركتكم فى النسب و شرك جبل قنان وراسنده بر صو آديدر (الاشتراك)
افتعال وزننده و (التشارك) و (المشاركة) برى برينه اورتاق اولمق معناسنه در يقال اشتركا و تشاركا و شاركا

اذا وقعت بينهما الشركة ﴿الشريك﴾ اميروزننده اورتاغك هر برينه دينور جمعى اشراك كلور شهيد واشهاد كبى
وشركاء كلور كرماء كبى مؤنثى شريكه‌در جمعى شرائكدر ﴿الاشراك﴾ همزه‌نك كسريله خداى متعاله غيرى بى
حاشا شريك ايلمك زعم باطلنده اولمق معناسنه‌در يقال اشرك بالله اى كفر ﴿المشرك﴾ والمشركىّ ياى نسبتله‌كه
مبالغة نفسنه منسوبدر وصف مذكور اوزره اولان كافر ملعونه دينور ﴿الشرك﴾ فتحتينله آوجيلرك دوزاغنه
وآغنه دينوركه ايپدن اورلمش اولور كوياكه كوزه‌نكلر واوركولر برى برينه شريكدر دام وشصت معناسنه جمعى
نادر اوله‌رق شرك‌در ضمتينله يقال نصب الصائد الشرك وهو حبـائل الصيد ومانيصب للطير وشرك الطريق
يوللرك جاده‌لرينه وايشلكنه دينور على قول اولويولده اولان چتـال چتال يوله دينوركه اويلجه چكيلوب
كيدوب برمحلده اصل جادّه‌يه قارشمه‌يه مفردى شركه‌در ايكيسى دخى معناى اوّلدن مأخوذدر قول اوّله كوره
كوياكه بالق آغى سرلمش طرزنده اولديغى تصوّريله‌در وثانى ظاهردر يقال مضوا على شرك الطريق اى جوادّه
اوهى الطرق التى لاتخفى عليك ولاتستجمع لك وشرك حجازده برموضع آديدر ومصدر اولور پاپوشك تصمه‌سى
منقطع اولمق معناسنه يقال شرك النعل شركا من الباب الرابع اذا انقطع شراكه وحجازده برطاغك آديدر ﴿الشراك﴾
كتاب وزننده پاپوش تصمه‌سنه دينور كوياكه پاپوشله شركتى واردر جمعى شرك‌در كتب وزننده واشرك‌در
افلس وزننده يقال اصلح شراك نعله اى سيرها وچارلقده اولان انجه يولجغزه دينوركه جيغرو جلق تعبيراولنور
﴿التشريك﴾ اورتاق ايلمك معناسنه‌در يقال شرّكه به اذا جعله شريكاله واياق قابنه تصمه چكورمك معناسنه‌در
يقال شرّك النعل اذاجعل لها شراكا واشترا اولنان نسنه‌نك برمقدارينى مجموعنى آلديغى بهايه بيع ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال عامل بالتشريك وهو بيع بعض ما اشتراه بما اشتراه به ﴿الشركىّ﴾ شينك ضميله هذلىّ وزننده
ورانك تشديديله جائزدر سرعتله يورويشه دينور كوياكه خطوهٔ اولايى ثانيه‌يه شريك ايدر يقال سار شريكا اى سيرا
سريعا وسرعتله پيدرپى اوريلان سـله وشماره دينور يقال لطم شركىّ اى سريع متتابع ﴿شريك﴾ زبيروزننده
اساميدندر شريك بن مالك بن عمرو بربطن پدرينك اسميدر ومسـدّد بن مسرهد نام كمسـه‌نك جدّى اسميدر
ومرقوم محدّثيندندر نسبى رقية العقرب كبى مسلسل اوله‌رق سرهد ماده‌سنده بيان اولندى ﴿المشترك﴾ اسم فاعل
بنيه‌سيله موسوس ومهموم كبى كندى كنديسيله سويلشور اولان آدمه دينور كوياكه كندى نفسيله اشتراكى
واردر ياخود بالق آغى كبى نفسنه طولاشمشدر يقال رجل مشترك اذا كان يحدّث نفسه كالمهموم ﴿الفريضة المشركة﴾
معظمه وزننده‌در واكا مشتركه ومسئلهٔ حماريّه دخى اطلاق اولنور وبو ميراثه متعلق شول مسئله‌دن عبارتدركه برخاتون
فوت اولوب زوجنى وامّنى واخوان لامّ واخوان لابوينى ترك ايلمكله عمر الفاروق رضى الله عنه حضرتلرندن كيفيت
تقسيمى سؤال اولندقده اصل مسئله آلتيدن كلمكله نصفنى زوجه وسدسنى امّه وثلثنى اخوان لامّه ويروب اخوان
لابوينى محروم ايلدكده مزبورلر ياامير المؤمنين طوته‌لم پدرمز حمار ايمش انامز بر دكلميدر ديديلر حضرت عمر دخى
تفكر ايدوب اول ثلثده انلرى تشريك ايلديلر بناء عليه اول مسئله‌يه مشرّكه ومشتركه وحماريّه اطلاق اولندى
﴿الشركة﴾ فتحاتله بنواسده مخصوص برقريه‌در ﴿المشارك﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله اصولدن اسن يللرك بيننده هبوب
ايدن اكرى يلك كرته‌سنه قريب كرته‌دن اسن يله اطلاق اولنور يقال ريح مشارك وهى التى تكون النكباء اليها
اقرب من الريحين التى تهبّ بينهما ﴿الشكّ﴾ شينك فتحى وكافك تشديديله شبهه وكمان معناسنه‌دركه يقين مقابليدر
جمعى شكوك‌در يقال مافيه شكّ وهو خلاف اليقين * مترجم ديركه شكّ ماده‌سى مصباحده مبسوطدر فليراجع
وشكّ مصدر اولور شبهه وكمان ايلمك معناسنه يقال شكّ فى الامر شكاً من الباب الاوّل اذا ارتاب وشكّ كميكده
اولان آزجه چتلاغه دينور يقـال فى ضلعه شكّ اى صديع صغير فى العظم وبركونه دارو اسميدركه فاره‌يى
اهلاك ايدر خراسانده واقع كومش معدننده جلب اولنور تركيده صيچان اوتى ديرلر بياضى وصاريسى اولور
وشكّ مزراغى درى وات وكميكه ايشلدوب تااوته‌سنه قدر چكورمك معناسنه‌در يقال شكه بالرمح شكا اذا انتظمه به
يعنى خرقه الى العظم وسلاحلنمك معناسـنه‌در يقال شكّ فى السلاح اذا دخل فيه ودوه‌نك قوللرى يانلرينه
ياپشمق معناسـنه‌دركه بيتابلغندن اولوب آغسمغه باشلر يقال شكّ البعير اذا لزق عضده بالجنب وبرنسـنه‌يه
نوعاميل ايلمك معناسنه‌در تقول شككته واليه شكاً من الباب الرابع اذا ركنت وخانه‌لرى برچرپيده صره‌واردى
ياپمق معناسـنه‌در يقـال شكوا بيوتهم اذا جعلوها على طريقة واحدة ﴿التشكك﴾ تفعل وزننده بودخى كمان
ايلمك معناسنه‌در يقال تشكك فيه بمعنى شكّ ﴿التشكيك﴾ تفعيل وزننده برآدمى شكّ وكمانه دوشورمك معناسنه‌در
يقال شككه فلان اذا القاه فى الشكّ ﴿الشكوك﴾ صبوروزننده شول ناقه‌يه دينوركه پك تويلو اولمغله سموزلكنده

* لث *

وزبونلغنده شكّ وكمان اولنمغين اوركجنه ياپشيلوب يوقلنور اوله جمعى شكّ كلور شينك ضميله (الشكّ) شينك كسريله
ياى كوشه‌لرينك ارقه‌لرينه چكوريلان غلافلره دينور (الشكّ) شينك ضميله شكوك لفظندن جمعدركه ذكر
اولندى (الشكة) سكه وزننده سلاحه ويراغه دينور يقال جاء وعليه شكة اى سلاح وبالته مقوله سنك صاپى كيره جك
دليكه صقشوب طوتمق ايچون صوقيلان چوى يه دينور (الشكة) شينك ضميله شقه وزننده ومرادفيدركه مسافه
معناسنه‌در يقال بينهما شكة بعيدة اى شقة (الشاكة) بركونه ورم اسميدركه بوغازده حادث اولور (الشكيكة)
سفينه وزننده فرقه معناسنه‌دركه بربلوكه دينور يقال جاءت شكيكة من الناس اى فرقة واسلوب وطريقه
معناسنه‌در جمعى شكايك وشكاك كلور ضمتينله وخوى وخلق معناسنه‌در يقال له شكيكة حسنة اى خلق وميوه
سپدينه دينور (الشكىّ) شينك ضميله آغركه دينوركه سركش آتلره اوريلور * شارحك بياننه كوره ارمينيه‌ده
شكّ نام قريه‌يه منسوبدر (الشكاك) كتاب وزننده صره‌صره مسطر وارى ياپلمش بيوت وخيامه دينور
(الشكاكة) سحابه وزننده ارضدن برناحيه‌يه دينور (الشكشكة) زلزله وزننده كسكين سلاحه دينور على قول
سلاحك كسكينلكنه دينور (شنبك) جعفر وزننده محدّثيندن عبد الله الدينورى پدرى وعثمان بن
احمد الدينورى جدّينك اسميدر (شنبك) زبرج وزننده محدّثيندن عبدالله بن احمد النهاوندى جدّينك اسميدر
(شنوكه) ملوله وزننده برطاغك آديدر وكثير نام شاعر * فان شفائى نظرة لو نظرتها * الى ثاقل يوما وخلفى شنائك *
بيتنده اجزاسى اعتباريله جمع بنيه سيله ايراد ايلمشدر (الشوك) شينك فتحيله تيكنه دينور خار معناسنه مفردى شوكه‌در
وشوك مصدر اولور كوده‌يه تيكن باتمق معناسنه‌در يقال شاكته الشوكة تشوكه شوكا اذا دخلت فى جسمه
وبومعناده متعدى اولور برينك كوده‌سنه تيكن باتورمق معناسنه تقول شكته الشوك اشوكه شوكا اذا ادخلتها
فى جسمه وشوك السلاح حديد السلاح آدمه اطلاق اولنور كماسيذكر وبرآدمك شوكت وحدّتى نمايان اولمق
معناسنه‌در يقال شاك الرجل يشاك شوكا من الباب الرابع اذا ظهرت شوكته وحدّته (الشاكة) تيكنلك يره دينور
خارستان معناسنه يقال ارض شاكة اى كثيرة الشوك وشاكه وشوكه فرحه وزننده وشائكه ذائقه وزننده
تيكنلو اغاجه دينور يقال شجرة شاكة وشوكة وشائكة اى كثيرة الشوك شاك كلمه سنك اصلى شوكه ايدى فرحه
وزننده واوالفه قلب اولندى وشاكه وشيكه شينك كسريله مصدر اولور تيكنلكه اوغرامق وتيكنلكه دوشمك
معناسنه‌در يقال شاك الرجل يشاك شاكة وشيكة اذا وقع فى الشوك وتيكنلكه قارشمق معناسنه‌در يقال شاك
الرجل الشوكة اذا خالطها وباء حرفيله متعدّى اولور برآدمه تيكن طوقندرمق معناسنه يقال ماشاكه بالشوكة
اى ما اصابه بها وتيكن طوقنمق معناسنه‌در تقول شاكتنى الشوكة اى اصابتنى وتقول شكت الشوك اشاكه اذا وقعت فيه
بونلرك مجموعى باب رابعدندر قالديكه مثال اخير تكرار دكلدر زيرا امثال سابقه‌ده شوك لفظى غير مذكوردر وبوراده
ظرفيت اوزره منصوبدر (التشويك) اغاج تيكنلو اولمق معناسنه‌در يقال شوّكت الشجرة اذا كانت شايكة
وديوارك اوزرنى تيكنلمك معناسنه‌در يقال شوّك الحائط اذا جعل الشوك عليه واكين سنبله سنك دانه‌لرى
طاغلمزدن مقدّم اوجلرى اغارب تيكن تيكن كسكينلنمك معناسنه‌در يقال شوّك الزرع اذا ابيضّ قبل ان ينتشر
يعنى حدّد ودوه‌نك آزى ديشلرى اوزامق معناسنه مستعملدر يقال شوّكت لحيا البعير اذا طالت انيابه
وقوش ياوريسى تويلنوب اوجلرى تيكن تيكن چيقمغه باشلمق معناسنه مستعملدر يقال شوّك الفرخ اذا خرجت
رؤس ريشه ودلى‌قانلو جوانك بيغى سردلنمكه باشلمق معناسنه مستعملدر يقال شوّك شارب الغلام اذا خشن
لمسه وقيزك مه‌لرى اوجلرى كورنمكه باشلمق معناسنه‌در يقال شوّك ثدى الجارية اذا تحدّد طرفه وتراش اولمش
آدمك باشنك قيللرى ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال شوّك الرأس بعد الحلق اذا نبت شعره (الاشواك) همزه‌نك
كسريله بودخى اغاج تيكنلنمك معناسنه‌در يقال اشوكت الشجرة اذا كانت شائكة وبواصلى اوزره‌در
وبعد الاعلال اشاكه برآدمه تيكن باتورمق معناسنه‌در تقول اشكته الشوك اذا ادخلتها فى جسمه وبرآدمه تيكن
طوقندرمق معناسنه‌در يقال ماشاكه شوكة ولاشاكه بها اى ما اصابه (الشوكة) شوكك مفرديدركه ذكراولندى
وشوكه يراغه دينور يقال جاء وعليه شوكة اى سلاح وعند البعض سلاحك حدّتنه اطلاق اولنور اوّله كوره
اسم وثانى‌يه كوره مصدر ياخود اسم مصدر اولور وشوكة القتال حرب وجدالك شدّتنه ودشمنى افراط اوزره
قتل ونكايت واستيصاله اطلاق اولنور يقال دهشتنى شوكة القتال اى شدّة بأسه والنكاية فى العدوّ وشوكه
برمرض معروف اسميدر * شارحك بياننه كوره طاعون نوعندندر ظاهرا كتب طبيه‌ده باغره اسميله مرسوم اولان
علتدركه طاعون طرزنده اولور اكثر متطبب آنى طاعون ظن ايدرلر لكن دكلدر مصرده اكابه ديرلر كاف مضمومه ايله

وشـامده ضربه دیرلر وقزللق وقزل طونلی دیدکاری علته دینورکه قورداشنی کبی بتون کوده قبقزل اولور
وجلاهلرك چینبر دیدکاری آلته دینورکه تیکن تیکن اولور ارش وارغاجی آنکله دوزلدرلر وعقربك ایکنه‌سنه
دینور وبرخاتون اسمیدر وشوکة الکتان کتانجیلرك طراق یرینه قوللندقلری نسنه‌یه دینورکه یاش چاموره خرما
تیکنلری دیزدکدنصکره قوریدوب کتانی آنکله طرارلر ﴿المشوك﴾ میمك فتحیله مقول وزننده کوده سنده شوکه دیدکاری
قزللق حادث اولان آدمه دینور یقال شیك الرجل علی بناء المجهول فهو مشوك اذا علت جسده الشوکة ﴿الشوکاء﴾
حمراء وزننده هنوز اولکری وسردلکی اولان یکی لباسه وصف اولور یقال حلة شوکاء اذا کانت علیها خشونة
الجدة ﴿شاك السلاح﴾ کافك تخفیفی وضمیله و﴿شائك السلاح﴾ و﴿شوك السلاح﴾ کتف وزننده و﴿شاکی السلاح﴾
کسکین یراقلو آدمه دینور یقال رجل شاك السلاح وشائك السلاح وشوك السلاح وشاکی السلاح ای حدیده
شارح دیرکه شاك السلاح لفظنده شاك کلمه‌سی کافك کسریله اولدیغی صورتده منقوص اولور قاض کبی وبونده
ایکی قول واردر بری اصلی شائك ایدی هار وهائر کبی قلب اولندی شوکه‌دن مأخوذدرکه حدت سلاح معناسنه‌در
قول ثانی شکه لفظندنکه تشدید ایله‌در مأخوذدر سلاح معناسنه مبالغه‌یی متضمندر وکافك ضمیله اولدیغی حینده
کذلك ایکی قول واردر بری اصلی شوك ایدی واو الفه قلب اولندی وقول ثانی شائکدن محذوفدر انتهی ﴿المشوکة﴾
محسـنه وزننده تیکنلو آغاجه دینور یقـال شجرة مشوکة ای ذات الشوك وسحاء وقتاد وهراس مقوله‌سی
چالیلق یره دینور یقال ارض مشوکة اذا کانت فیها السحاء والقتاد والهراس ﴿شوکان﴾ شینك فتحی وضمیله برموضع
آدیدر ﴿مشوّکه﴾ معظمه وزننده یمنده جبل قلحاح اوزره برقلعه‌در ﴿الشویکة﴾ جهینه وزننده برجنس دوه‌یه
دینور * شارحك بیانته کوره آزی دیشلری اوزون اولانه دینور وشویکه برموضع آدیدر وقدس قربنده برقریه
آدیدر ﴿شاوکان﴾ بخارا قضاسنده برموضعدر ﴿قنطرة الشوك﴾ بغداد قضاسـنده نهر عیسی اوزرنده برقریه‌در
نسبتنده شوکیّ دینور ﴿شوکان﴾ چوکان وزننده بحرین قضاسنده برقریه ویمنده برحصن آدیدر وسرخس ایله
ابیورد بیننده بربلده‌در محدثیندن عتیق بن محمد بن عنیس وبرادری ابو العلا یس بن محمد الشوکانیان اورادندر

فصل الصاد المهملة

تجز بعونه تعالی ﴿فصل الصاد المهملة﴾ ﴿الصأك﴾ فتحتینله برکسـه ترلدکده کوده‌سی بدوچرکین قوقمق
معناسنه‌در یقال صئك الرجل صأکا من الباب الرابع اذا عرق فهاجت منه ریح منتنة وقان طوکمق معناسـنه‌در
یقال صئك الدم اذا جمد وبرنسنه‌یه یاپشمق معناسنه‌در یقال صئك به اذا لزق به ﴿الصأکة﴾ تمره وزننده اصلانمش
تخته واغاج رایحه‌سـنه دینور تقول ماهذه الصأکة وهی رائحة الخشبة اذا ندیت ﴿الصئك﴾ کتف وزننده تند
وشدید آدمه دینور یقال رجل صئك ای شدید ﴿المصائکة﴾ مفاعله وزننده برآدمه شدتله معامله ایلمك معناسنه‌در
تقول ظل یصائکنی منذ الیوم ای یشادّنی ﴿الصعلکة﴾ دحرجه وزننده فقیر ایلمك معناسـنه‌در یقال صعلکه
ای افقره وقاب ایچره تریده تپه یاپمق علی قول تپه‌سنی قبه کبی یوکسلتمك معناسنه‌در یقال صعلك الثریدة اذا جعل
لها رأسا اورفع رأسها وچایردوه‌یی سمورتمك معناسنه‌در یقال صعلك البقل الابل اذا سمنها ﴿المصعلك﴾ مدحرج
وزننده یوالق نسنه‌یه دینور ومنه یقـال رجل مصعلك الرأس ای مدوّره ﴿الصعلوك﴾ عصفور وزننده
فقیر وبی نوایه دینور یقال رجل صعلوك ای فقیر ﴿التصعلك﴾ تدحرج وزننده فقیر اولمق معناسـنه‌در یقال
تصعلك الرجل اذا افتقر ودوه توینی دوکمك معناسـنه‌در یقـال تصعلکت الابل اذا طرحت اوبارها
﴿عروة الصعالیك﴾ عروة بن الوردك لقبیدر دائما فقرایی بردوه آغلنه بریکدروب مال غنایمله بهره‌مند ایلدیکیچون
اسمنه مضاف اولمشدر ﴿صعلکیك﴾ زنجبیل وزننده بررجل آدیدر ﴿الصكّ﴾ شكّ وزننده برآدمه بریصی نسنه ایله
اورمق علی قول مطلقا اورمق معناسنه‌در یقال صکه صکا من الباب الاوّل اذا ضربه شدیدا بعریض اوعامّ
وقپویی کلیدلمك یاقپامق معناسنه‌در یقال صكّ الباب اذا اغلقه او اطبقه وصكّ نامه ومکتوبه دینور کتاب معناسنه
جمعی اصكّ کلور همزه‌نك فتحی وصادك ضمیله وصکوك وصکاك کلور صادك کسریله * مترجم دیرکه بوندن مراد
پادشاه براتی وقاضی حجتی اوله‌جقدر فارسی اولان چك معرّبیدر لکن قاضی حجتنده مشهوردر علم صك متداولدر
بعضلر ضرب معناسندن بمعنی مفعولدر کویا که شهود اکا ضرب یدا ایتمشلردر بوجهتله عربیدر دیدیلر بوکه کوره
شهود اسملری قیدا اولنمدقجه صكّ اطلاق اولنمز * ومؤلفه کوره ایکی صورتده دخی مطلق مکتوبه‌ده استعمالی مجازدر
﴿الاصكّ﴾ و﴿المصكّ﴾ میمك کسریله شول آدمه دینورکه یوررکن دیزلری واوکجه‌لری بری برینه چارپلور اوله طواردده
طوپوق چالمق تعبیر اولنور یقال رجل اصكّ ومصكّ ای مضطرب الرکبتین والعرقوبین وقویّ وتوانا انسان
وحیوانه دینور ومصكّ ابرش الکلبی فرسنك آدیدر وقپو بندایده‌جك کلیدو طرقاز مقوله‌سنه دینور ﴿الصکاك﴾ فتحتینله

يوزركن طپوق چلار اولمق معناسنه‌در تقول صككت يارجل صككا من الباب الرابع اى كنت مصكا (الصكيك)
اميرو زننده ضعيف وز بون معناسـنه‌در (الصكة) صادك فتحيله اويله اسّيسنك پك شـدّتنه دينور اعمى لفظنك
مرخما مصغرى اولان عمى كلمه‌سـنه اضافتله استعمـال اولنور تاكيد ومبالغه ايچون تقول لقيته صكة عمى
اى فى اشدّ الهاجرة حرّا وعمى عمالقه‌دن برجبّارك آديدر برقومى شدّت هاجره‌ده باصوب نهب وغارت ايلمكله
ادنى ملابسـه ايله اسمنه مضاف اولمشدرياى تحتيه بابنده ذكرى اعاده ولنور انشاالله تعالى (الصكاك) غراب
وزننده سكاك كبى هوايه دينور (الصلك) عنب وزننده قيونك ممه‌سندن ابتدا چيقان قويو ولزوجتلى نسـنه‌يه
دينوركه آغوز آندنصكره كلور سود آغزى تعبيراولنور (التصليك) تفعيل وزننده ناقه‌نك ممه‌لرينى صارقى ايله
صاروب باغلمق معناسنه‌در يقال صلك ضرع الناقة اذاصرّ (الصمكيك) فتحتينك و(الصمكوك) حلزون وزننده
شرّوشور وفساده سرعت ايدن جاهل ونادانه دينوركه پيك شرّ تعبيراولنور يقال رجل صمكيك وصمكوك اى جاهل
سريع الى الشرّ وياوز وقوىّ وشديد اولان انسان وحيوانه دينور ولزوجتلى يلشك نسنه‌يه دينور وقالين وكنده
وتصلق انسانه وسائرنسنه‌يه دينور وصمكيك برموضع آديدر وعجول اولان احمق وبيغزه دينور يقال رجل صمكيك
اى احمق عجل (الصمكة) فتحاتله توانا اركك دوه‌يه دينور يقال جمل صمكة اى قوىّ (المصمئكة) مطمئنّه وزننده
يغموردن اصلانمش يره دينور يقال ارض مصمئكة اى مبتلة من المطر ودوبدوز قاپلايى رطوبتلو بلوده دينوركه
همـان يغمور ياغدرمق اوزره اوله يقـال السماء اى السحاب مصمئكة اى مستوية خليقة للمطر (الاصميكاك)
اعشيشاب وزننده غضبه كلمك معناسـنه‌در يقال اصمأكّ الرجل اذا غضب وسود يوغردكبى پك قويولمق
معناسنه‌در يقال اصمأكّ اللبن اذا خثر (الصمكمك) سفرجل وزننده بدبوى اولان شيئه دينوروا ركن آدمه دينور
عزب معناسنه وقوىّ وتوانا آدمه دينور (الصماك) كتاب وزننده‌اولچكه صكره‌دن الحاق اولنان تخته‌يه دينوركه
كوچك اولمغله الحاق ايدرلر جمعى صمك كلور كتب وزننده (الصملك) عملس وزننده پك قوّتلو زورمند قوند
كوده‌لو آدمه دينور جمعى صمالك‌در يقال رجل صملك اى الشديد القوّة والبضعة (الصوك) شوك وزننده اوّل
ونخستين معناسنه‌در تقول لقيته اوّل صوك وبوك اى اوّل شئ يعنى الك اوّل اكا بولشدم وحركت معناسـنه‌در
يقال مابه صوك ولابوك اى حركة وبرنسنه بلاشوب ياپشمق معناسنه‌در يقال صاك به الزعفران يصوك صوكا
اذالزق به وصوك اركشينك منيسنه دينور (التصوّك) تفعل وزننده بلاشمق معناسنه‌در يقال تصوّك فى رجيعه اذا تلطخ به
(الصيك) صادك فتحيله ياپشمق معناسنه‌در يقال صاك به الطيب يصيك صيكا اذا لزق به ﴿فصل الضاد المعجمة﴾
﴿فصل الضاد المعجمة﴾
(المضئوك) منهوك وزننده زكامه اوغرامش آدمه دينور يقـال ضئك الرجل على المجهول فهو مضئوك اى
مزكوم * شارحك بيانه كوره مصدرى واسمى ضأك‌در زكام وزننده (الضبوك) ضادك ضميله يرك تباشيرينه
اطلاق اولنوركه اوّل بهارده جابجا اوتلرى قينايوب چيقمغه باشلامغله تاب وطراوتلو خوشمنظراولمسندن عبارتدر
تقول اعجبنى ضبوك الارض اى تباشيرها وضبوك الغيث سحابك يغمور علامتلرينى كوستورمسنه اطلاق اولنوركه
اوائلندن عبارتدر يقال قدظهر ضبوك الغيث اى اخالته للمطر (الاضبيكاك) اعشيشـاب وزننده يرك اوتلرى
ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال اضباكت الارض اذا خرج نبتها (الضبرك) زبرج وزننده قبا اويلقلى عورته دينور
يقـال هى ضبرك اى العظيمة الفخذين (الضبارك) علابط وزننده ارسلانه دينور واهل وعيالى چوق ثقلتلو
آدمه دينور ووجودى ايرى وشديد شخصه دينور ضبراك دخى دينور قرطاس وزننده (الضحك) ضادك فتحى
وكسريله و(الضحك) كسرتينله و(الضحك) كتف وزننده كولمك معناسنه‌در يقال ضحك الرجل ضحكا وضحكا
وضحكا من البـاب الرابع ضدّ بكى وبعض ناس ضادك كسريله ضحكت ديرلر كسرهٔ حايه اتبـاعا وحلقيه ده
بووضع صحيحدر (التضحّك) تفعل وزننده كولمك پيدا ايلمك معناسـنه‌در (التضاحك) تفاعل وزننده كولشمك
معناسـنه‌در (الضاحك) اسم فاعلدر و(الضحّاك) شدّاد وزننده و(الضحوك) صبور وزننده و(المضحاك)
محراب وزننده و(الضحكة) همزه وزننده و(الضحكة) خزقه وزننده كوله‌كن آدمه دينور كثير الضحك معناسنه
وضحاك وضحكه همزه وزننده بين العرب ذمّ وقدح محلنده ايراد اولنوركه مراد كستاخ وبى پرده اولوب دائما ناسك اقوال
وافعالنه خنده ايدن بى ادبده استعمال اولنورنته‌كه غرفه وزننده ضحكه بوندن مذمومدر كماسيذكر وضحاك وضحوك
بولك آچيق وبللو يرينه ووسطه اطلاق اولنور تقول اخذنا ضحاك الطريق وضحوكه اى المستبين منه وضحاك سلفده
برشاهك اسميدركه بتون ارضه مالك اولمشيدى والده‌سى جينه اولمغله اولدخى انلره ملحق اولمشيدى * مترجم ديركه
ظاهرا فريدونك قتل ايلديكى ضحاك ماردوش اوله جقدركه ده آك معرّبيدر اون عيبلو ديمكدر برهان قاطع ترجمه‌مزده

(مبسوطدر)

مبسوطدر (الضحكة) غرفه وزننده خلقه كولنج اولان كمسه يه دينور وبو غايت ذمّ وقدح مقامنده ايراد اولنور مسخرة
كبى يقال هو ضحكة اى يضحك عليه (الاضحاك) همزه نك كسريله كولدرمك معناسنه در تقول اضحكته ضدّ
ابكيته (الضاحكة) شول ديشلره اطلاق اولنوركه كولدكده عيان اولورلر ياخود آزى ديشلر ايله سيورى ديشلرك
بيننده اولان درت ديشدن عبارتدر ايكى قولك مألى بردر يقال افترّ عن ضاحكته وهى كلّ سن يبدو عند الضحك
او الاربع التى بين الانياب والاضراس وضاحكه بنى سبيع يوردنده برصو آديدر (الاضحوكة) همزه نك ضميله كولمكه
باعث اولان كوله جك شيئه دينور يقال جاء باضحوكة اى مايضحك منه (الضحك) فتحتينله حيض كورمك معناسنه در
يقال ضحكت الارنب ضحكا من الباب الرابع اذا حاضت قيل ومنه قوله تعالى ﴿فضحكت فبشرناها باسحق﴾ الاية
اى حاضت بعض امّهاتده مصدرى ضاد مكسوره ايله ضحك اولمق اوزره مرسومدر * لكن مؤلفك قاعده سى اوزره
فتحتينله در وكولمك معناسندن مستعاردر زيرا حائض اولان خاتون حامل اولمق غيرمنكر اولمغله حيضى باعث
انبساطى اولور يوخسه حيض ضحك ماده سنك معناى موضوعى دكلدر وارنب قسمى حيض كورر اولمغله
مؤلف افاده ايچون آنكله تمثيل ايلدى حيوة حيوانده طوشان وصرتلان وكلب ويراسه قوشى حيض كورر اولدقلرى
مسطوردر وقالديكه راغب مفرداتده حاضت ايله تفسيرى اشدّ ردّ وانكار ايله تزييف ايلمشدر فليراجع انتهى * وضحك
برنسنه يى عجبلمك ياخود برنسنه دن بلكلمك معناسنه مستعملدر يقال ضحك الرجل اذا عجب اوفزع وبلودده
شمشك اويناٖمق معناسنه مستعملدر يقال ضحك السحاب اذا برق وميمون سسلنمك معناسنه در يقال ضحك
القرد اذا صوّت (الضحك) ضادك فتحيله قاره دينور ثلج معناسنه وكره ياغنه وقيمغه دينور زبد معناسنه
وباله دينور عسل معناسنه ياخود مومليو باله دينور وعجب وتعجب معناسنه در وآق وبرّاق ديشه دينور
واغاجك چيچكنه دينور وبولك وسطنه دينور وخرمانك قبجوغندن هنوز ياروب چيقان طمورجغنه دينور
(الضحك) ضادك ضميله ضحوكك جميدر (الضاحك) اسم فاعلدركه ذكراولندى وطاغلرده كورينان بلّوركبى
آق وبرّاق طاشه اطلاق اولنور واعراض مدينه دن فرش نام ناحيه دن اشاغيجه ده ايكى طاغك آديدركه برينه
ضاحك وبرينه ضويحك دينور (برقة ضاحك) ديار تميمده برموضعدر (روضة ضاحك) صمان نام جبلده
برموضعدر (الضريك) اميروزننده اركك كركس قوشنه دينور واحمق آدمه دينور يقال رجل ضريك اى احمق
وكوترم كمسه يه دينور يقال هو ضريك اى زمن ومادرزاد اولان اعمايه دينور يقال رجل ضريك اى ضرير ويك فقير
وبينوايه دينور يقال هو ضريك اى فقير سيّئ الحال جمعى ضرائك وضركاء كلور (الضراكة) سماحه وزننده معانئ
مزبوره نك مجموعندن مصدردر برآدم ضريك اولمق معناسنه در يقال ضرك الرجل ضراكة من الباب الخامس
اذا كان ضريكا وبركسه ضراك اولمق معناسنه در يقال ضرك الرجل اذا كان ضراكا (الضراك) غراب
وزننده ارسلانه دينور ويوغون كوده لر سكيرلرى ايرى اعضاسى قوند ومتين انسان وحيوانه دينور يقال رجل
ضراك اى الغليظ الشديد عصب الخلق (الضيراك) ضادك فتحيله برجنس بالق آديدر (الضكّ) شكّ وزننده
برنسنه برآدمه مضايقه ويروب تنكدل ايلمك معناسنه در يقال ضكه الامر ضكا من الباب الاول اذا ضاق
عليه وقصدروب صقشدرمق معناسنه در يقال ضكّ الشئ اذا ضغطه (الضكضكة) زلزله وزننده ضكّ
معناسنه در يقال ضكضكه بمعنى ضكه وتيز تيز يورمك معناسنه در يقال هو يضكضك اى يمشى فى سرعة
(الضكضاك) ثرثار وزننده طقناز بودوره دينور ضكاضك دخى دينور علابط وزننده مؤنثى هايله در يقال رجل
ضكضاك وضكاضك اى قصير مكتنز (التضكضك) تزلزل وزننده شن وشاد وخندان اولمق معناسنه در يقال
تضكضك الرجل اذا انبسط وابتهج (الاضميكاك) اعشيشاب وزننده اوت كركى كبى صويه قانوب يم يشل پرتاب
وطراوت اولمق معناسنه در يقال اضمأك النبت اذا روى واخضرّ ويرك نباتى ظهور ايلمك معناسنه در يقال
اضمأكت الارض اذا خرج نبتها وپرخشم وغضب اولمق معناسنه در يقال اضمأكّ الرجل اذا انتفخ غضبا
وسحاب شبهه سز يغمورلى اولمق معناسنه در يقال اضمأكّ السحاب اذا لم يشكّ فى مطره (الضنك) ضادك
فتحيله مطلقا طار نسنه يه دينور وصف بالمصدردر مذكر ومؤنثده مستعملدر يقال مكان ضنك وعيشة ضنك
اى ضيق و(ضنك) و(ضناكه) ضادك فتحيله و(ضنوكه) ضادك ضميله طار اولمق معناسنه در يقال ضنك
المكان ضنكا وضناكة وضنوكة من الباب الخامس اذا ضاق وضناكه برآدم ضعيف وبى مجال اولمق معناسنه در
كرك رأى وفكرنده وكرك جسمنده ونفس وعقلنده اولسون وكرك بونلرك مجموعنده اولسون ضيق معناسندن
مأخوذدر يقال ضنك الرجل ضناكة اذا ضعف فى رأيه وجسمه ونفسه وعقله (الضنيك) اميروزننده وصفدر

مطلب

ضعيف آدمه دينور يقال رجل ضنيك اى ضعيف وطار دير لكه دينور يقال عيش ضنيك اى ضيق وكندى
اتمكيله برآدمه خدمت ايدن خدمتكاره دينوركه بوهمان بوغازى طوقلغنه خدمت ايدن خادمدن دخى مادوندر
يقال هو ضنيك لفلان اى تابعله يخدم بخبزه وقطع اولنمش نسنه يه دينور ﴿الضناك﴾ غراب وزننده و ﴿الضنكة﴾
غرفه وزننده زكام علتنه دينور ﴿المضنوك﴾ زكام علتنه اوغرامش كمسه يه دينور يقال ضنك الرجل على المجهول
فهو مضنوك اى مزكوم ﴿الضنأك﴾ همزه ايله جندب وزننده و ﴿الضنأك﴾ جندل وزننده بنيه وتركيبى متين واندامى
محكم سكيرلرى قوىّ آدمه دينور مؤنثى ضنأكه‌در وضنأك جندب وزننده ناقهٔ عظيمه يه دينور ﴿الضناك﴾ كتاب
وزننده بنيه وتركيبى قوند ومحكم انسان وحيوانه دينور مذكر ومؤنثه اطلاق اولنور وصغريسى قيون قويريغى كبى
بيوك وثقيل اولان عورته دينور وبو فى الاصل مصدردر يقال رجل وامرأة ضناك اى الموثق الخلق الشديد ويقال
امرأة ضناك اى الثقيلة العجز واولو آغاجه دينور ﴿الضوك﴾ شوك وزننده آيغر قسراغه آشمق معناسنه‌در
يقال ضاك الفرس الحجر يضوك ضوكا اذا نزا عليها ﴿الضواكة﴾ ثمامه وزننده و ﴿الضويكة﴾ مصغر بنيه سيله
جماعت معناسنه‌در يقال جائت ضواكة من الناس وضويكة اى جماعة ظاهرا تصغير نوعدن برقطعه اولديغى
تصوّر يله‌در ﴿التضوّك﴾ تفعل وزننده بيلاشمق معناسنه‌در يقال تضوّك فى رجيعه اذا تلطخ ﴿الاضطواك﴾
افتعال وزننده برنسنه‌يى شدّتله چكشمك معناسنه‌در يقال اضطوكوا عليه اذا تنازعوه بشدّة ﴿الضيك﴾
حيك وزننده ناقه هوانك شدّت حرارتندن آپشوب قالمق معناسنه‌در يقال ضاكت الناقة تضيك ضيكا
اذا تفاجّت من شدّة الحرّ فلم تقدر ان تضمّ فخذيها على ضرعها يعنى اسينك شدّتندن آپشلرينى آيروب اويلقلرينى
ممه‌لرينه يناشدرمغه قادر اوله‌مدى و پرغضب اولمق معناسنه‌در يقال ضاك فلان علىّ اى امتلاء غضبا
﴿الضائك﴾ اسيلكدن آپشوب فلان ناقه‌يه دينور جمعى ضيك‌در ركع وزننده ﴿فصل الطاء﴾ ﴿طبرك﴾
فتحاتله رىّ قضاسنده برقلعه آديدر واصفهان الكاسنده برقلعه‌در ﴿الطحك﴾ قبر وزننده هنوز بازل
اولمامش يعنى آزيسنى يارمامش دوه‌يه دينور ﴿طرّكونه﴾ طانك وراء مشدده‌نك فتحيله اندلسده بربلده‌در ومغربده
برموضعدر ﴿الطسك﴾ طانك فتحيله طسق وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى ﴿فصل العين المهملة﴾
﴿العبك﴾ عينك فتحيله برنسنه‌يى برنسنه‌يه قاتوب قارشدرمق معناسنه‌در يقال عبك الشئ بالشئ عبكا
من الباب الاول اذا لبكه ﴿العبكة﴾ فتحاتله حبكه معناسنه‌دركه سويقده اولان دانه‌در و برنسنه‌نك قرنتيسنه
دينور كسره معناسنه يقال هذا عبكة ذاك اى كسرته وطولومه بيلاشوب صوانمش ياغ اثرينه دينور يقال
مافى النحى عبكة اى مايتعلق به من الوضر وناچيز نسنه‌يه دينور وثقيل وبدرون ونادان وبدلقا وبغيض كمسه‌يه
دينور يقال رجل عبكة اى عبام بغيض ﴿العبنك﴾ عملس وزننده بنيه‌سى محكم ومتين وشديد انسان وحيوانه
دينور ﴿العتك﴾ عينك فتحى وتاى فوقيه‌نك سكونيله صواشده دشمان اوزره حمله ايتمك معناسنه‌در يقال
عتك الرجل عتكا من الباب الثانى اذا كرّ فى القتال وآت برآدمى قاپمغه صالدرمق معناسنه‌در يقال عتك الفرس
اذا حمل للعضّ ويااى اسكيلكندن قزارمق معناسنه‌در يقال عتكت القوس اذا احمرّت قدما وبركمسه‌نك الني
كوكسنه طوغرى بوروب چويرمك معناسنه‌در يقال عتك يده اذا ثناها الى صدره و برنسنه حقنده عزم
ونيتى اصلا منحرف ايليوب طوغرى وراست ايلك معناسنه‌در يقال عتك فلان بنيته اى استقام لوجهه و برآدمه
حواله اولوب متصل بلامانع طورميوب اورب دوكمك معناسنه‌در يقال عتك فلان عليه يضربه اى لم ينهنهه
شئ وعتك دهر وزمانه دينور يقال مضى عليه عتك اى دهر و بوعاتك معناسنه‌در و برطاغك اسميدر
﴿العتوك﴾ قعود وزننده يالكزجه كتمك معناسنه‌در يقال عتك فى الارض عتوكا اذا ذهب وحده و يمين فاجره‌يه
اقدام وجسارت ايلك معناسنه‌در يقال عتك على يمين فاجرة اذا اقدم و برآدمه آرقورى كلوب معترض اولمق
معناسنه‌در يقال عتك عليه بخيرا وشرّ اذا اعترض وعورت زوجنه عقوق وعصيان ايلك معناسنه‌در يقال
عتكت المرأة على زوجها اذا نشزت وعصت وعتك كبى ياى كهنه لكدن قزارمق معناسنه‌در يقال عتكت
القوس عتكا وعتوكا اذا احمرّت قدما و برنسنه يك اكشيمك معناسنه‌در يقال عتك اللبن والنبيذ اذا اشتدّت
حموضته وسدك ناقه‌نك اويلقلرندن قوريبوب قالمق معناسنه‌در يقال عتك البول على فخذ الناقة اذا يبس
و بريره يولسز آرقورى قطع ايدوب وارمق معناسنه‌در يقال عتك البلد اذا عسفه و بريره صاپمق معناسنه‌در
يقال عتكوا الى موضع كذا اذا مالوا اليه وعدلوا و برخاتون قومنه سركرده اولمق معناسنه‌در يقال عتكت المرأة
اذا شرفت ورأست * مؤلف كرچه مصدرلرى تخليط وابهام ايدوب لكن شارحك تميزى اوزره رسم اولندى

فصل الطاء
فصل العين المهملة

فلا تغفل ﴿العاتك﴾ اسكيلكدن قيقزل اولان بايه دينور وكريم وبهتر نسنه يه دينور وخالص اولان رنكه دينور يقال شيءٔ عاتك ورجل عاتك اى كريم ولون عاتك اى خالص واونكو يناز آدمه دينور يقال رجل عاتك اى لجوج وبرحال اوزره ثابت اولميوب حالدن حاله تلوّن ايدن نسنه يه دينور ونبيذ صافي يه دينور ﴿العتيك﴾ اميروزننده بك اسىّ كونه دينور يقال يوم عتيك اى شديد الحرّ وازد قبيله سندن بر فخذك اسميدر نسبتنده عتكيّ دينور فتحاتله ﴿العاتكة﴾ آشى طوتمز اولان خرما آغاجنه دينور يقال نخلة عاتكة اذا صارت لاتأتبر وطيب وكلكونه سورنمكدن چهره سى قيقزل اولان عورته دينور يقال امرأة عاتكة اى محمرّة من الطيب وعاتكه اسماء نسواندندر پيغمبر اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك جدّاتنده طقوز نفر عاتكه كلمشدر كه عواتك ايله تعبير اولنور اوچ نفرى سليم قبيله سندندر برى عاتكه بنت هلال دركه هاشمك جدّينك والده سيدر وبرى عاتكه بنت مرّة بن هلال دركه هاشمك والده سيدر وبرى عاتكه بنت اوقص بن مرّة بن هلال دركه وهب بن عبد منافك والده سيدر وباقيلرى سليم قبيله سنك غيريدندر قال فى النهاية قال النبيّ عليه الصلاة والسلام ✻ انا ابن العواتك من سليم ✻ بنو سليمى مزيّت جهتيله تصريح وتخصيص بيورديلر وعاتكه بنت اسيد وعاتكه بنت خالد وعاتكه بنت زيد بن عمرو وعاتكه بنت عبدالله وعاتكه بنت عوف وعاتكه بنت نعيم وعاتكه بنت الوليد صحابيه لردر ﴿عتكان﴾ عينك كسريله بر موضعدر ﴿العثك﴾ عينك وثاى مثلثه نك فتحيله و﴿العثك﴾ صردوزننده و﴿العثك﴾ عنق وزننده خاصّة خرما اغاجنك عروق واصولنه دينور ﴿الاعثك﴾ اعسر وزننده ومراد فيدركه صولاق آدمه دينور يقال رجل اعثك اى اعسر ﴿العثكة﴾ فتحاتله ردغه معناسنه دركه صولو چاموره دينور ﴿العدك﴾ عينك فتحيله ياغى يى طوقمقله چرپمك معناسنه در ﴿المعدكة﴾ مكنسه وزننده ياغى چرپه جك طوقمه دينور يقال عدك الصوف بالمعدكة اذا ضربه بالمطرقة ﴿العرك﴾ ترك وزننده اوغمق معناسنه در يقال عرك الاديم عركا من الباب الاوّل اذا دلكه وبرنسنه يى محو اولنجه يا اصلاح اولنجه يه دك سورتمك معناسنه در يقال عركه اذا حكه حتى عفاه وبركمسه يه آزرده ايده جك شرّ وشور ياخود بر حادثه ومصيبت حمل وحواله قلمق معناسنه در يقال عركه اذا حمل عليه الشرّ والدهر دهر نازله ونكبته اطلاق اولنديغى ماده سنده بيان اولندى وعرك دوه ديرسكيله يانني سوروب ياقاشيوب برهلمك معناسنه در يقال عرك البعير اذا جزّ جنبه بمرفقه حتى خلص الى اللحم وتقلبات زمان بر آدمى تأديب وكوشماله متبصر وهشيار ايلمك معناسنه مستعملدر يقال عرك الدهر فلانا اذا حنكه وطوارى مرعايه صالمه صاليويرمك معناسنه در يقال عرك الابل فى الحمض اذا خلاّها فيه تنال منه حاجتها وطوار اوتلرى هپ اوتلامق معناسنه در يقال عركت الماشية النبات اذا اكلته وعرك وعراك سحاب وزننده وعروك سلوك وزننده حيض كورمك معناسنه در يقال عركت المرأة عركا وعراكا وعروكا اذا حاضت وعرك برتجى جانور نجسنه دينور ﴿العارك﴾ ديرسكيله يانني سورتوب برهايدن اركك دوه يه دينور وحائض عورته دينور ﴿العركرك﴾ سفرجل وزننده عارك ايله معناى اوّلده مراد فدر وبيوك ومجسم فرجه دينور وبنيه سى قالين دوه يه دينور ﴿العرك﴾ فتحتينله اسميدر طوارى استديكى قدر اوتلامق ايچون مرعايه مسيب صاليويرمكه دينور وجنكده بركمسه مردافكن اولمق يعنى اوغراشديغى كمسه يى آقدارر بهادر اولمق معناسنه در يقال عرك الرجل عركا من الباب الرابع اذا صار عركا وعرك سسه دينور صوت معناسنه ﴿الاعراك﴾ همزه نك كسريله بودخى حيض كورمك معناسنه در يقال اعركت المرأة اذا حاضت ﴿المعرك﴾ محسن وزننده حائض عورته دينور عارك ومعرك وصف خاصلردر ﴿العراكة﴾ غرابه وزننده اوّلكى فيقه دن مقدّم صاغيلان سوده دينور وفيقه ماده سنده ذكر اولندى ﴿العراك﴾ كتاب وزننده و﴿المعاركة﴾ مفاعله وزننده صواشمق معناسنه در يقال عاركه عراكا ومعاركة اذا قاتله وعراك دوه لر صو اوزرنده مزاحمه ايلمك معناسنه در يقال اوردابله العراك اى اوردها جميعا الماء يعنى زاحمت وبونده العراك لفظى منصوبدر فى الاصل مصدر اولوب بعده حرف تعريف ادخال اولنمشدر وحرف تعريف مصدرى كندى حالندن تغيير ايلمامشدر * مترجم ديركه بو تركيب مررت بهم الجماء الغفير ودالك نصبيله الحمدلله قوللرى قبيلندر وبعضلر حال تركيب ايدرلر وبونده سيبويه وابوعلى قوللرى واردر كتب نحويه ده وارسلها العراك قولى بر مبحثدر وعراك بن مالك اجلهٔ تابعيندندر ﴿المعركة﴾ مقعده وزننده ورانك ضميله ده لغتدر و﴿المعرك﴾ مقعد وزننده و﴿المعترك﴾ مشترك وزننده جنكاهه دينور تقول حضرنا معركتهم ومعركهم ومعتركهم اى موضع العراك والمعاركة ﴿الاعتراك﴾ افتعال وزننده برى بريله اوغراشمق وصواشمق معناسنه در يقال اعتركوا فى المعركة اذا اعتلجوا ودوه لر صو اوزره ازدحام ايلمك معناسنه در يقال اعتركت الابل فى الورد اذا ازدحمت وحايض عورت بز طوتمق معناسنه در يقال اعتركت المرأة بمعركة اذا

احتشت بخرقة (المعركة) مكنسه وزننده حيض بزينه دينور (العرك) كتف وزننده ميدان حربده مردافكن اولان
بهادره دينور جمعی عركون كلور ذكراولنان عرك لفظندن كه فتحتينله در وصفدر و برى برينه صوقشمش قوملغه
دينور وسسه دينور صوت معناسنه (المعرورك) اسم فاعل بنيه سيله برى برينه كيرشمش قوملغه دينور
ومعرورك اعضاء ومفاصلى متداخل آدمه دينور كما سيذكر (العركركة) سفرجله وزننده شول عورته دينوركه
شيشمان اولوب لكن صغريسى واويلقلرى اتسز اولمغله بد اندام وبد قيافت اوله يقال امرأة عركركة اى
رسحاء لحيمة قبيحة (العريكة) سفينه وزننده دوه نك اوركجنه على قول اوركجك بقيه سنه اطلاق اولنور ونفس
وذات معناسنه مستعملدر يقال كريم العريكة اى النفس ويقال رجل لين العريكة اى سلس الخلق منكسر النخوة
يعنى ملايم مشرب ونازك طبيعت اولوب نخوت وخشونتدن وخلاف ونفوردن آزاده در وبونلر اوركج معناسندن
مستعاردر بوجهتله طبيعت معناسنده ده مستعملدر نته كه صحاحده مرسومدر (العروك) صبور وزننده شول ناقه يه
دينوركه سموزلكى وزبونلغى اوركجنى يوقلامغله معلوم اوله على قول اوركجى ياغليميدر دكليدر يوقلنور اوله جمعی
عرك كلور كتب وزننده (العركة) تمره وزننده كرّه ومرّه موقعنده استعمال اولنور جمعی عركات كلور حركات كبى
تقول لقيته عركة اى مرّة وعركات اى مرّات (العركىّ) عربىّ وزننده بالق آوجيسنه دينور جمعی عرك در عربىّ
وعرب كبى وعروك در ضمله وكميجى لوندلرينه عرك اطلاقى بومعنادندر آنكده واحدى عركى در * شارح ديركه
عرك موج وتلاطم معناسنه اولمغله اطلاق مزبور آندن مأخوذدر (العريك) امير وزننده اعضاء ومفاصلى قوند
ومتداخل آدمه دينور (العركية) عربيه وزننده روسبى عورته دينور يقال امرأة عركية اى فاجرة ويوغون كوده لو
عورته دينور عركانيه دخى دينور (المعروك) مزدحكاه اولان صويه دينور يقال ماء معروك اى مزدحم عليه
(المعروكة) شول ارضه دينوركه اوتلرينى مواشى بالجمله اكل ايلمكله كل باش كبى قيرو قوراق قالمش اوله يقال ارض
معروكة اذا كانت قد عركتها الماشية حتى اجدبت (العركة) همزه وزننده رنج وجفايه متحمّل آدمه اطلاق اولنور
يقال رجل عركة اذا كان يعرك الاذى بجنبه يعنى يحتمله (ذو العركين) بنو شيبادن نباتة الهندىّ نام كمسه نك لقبيدر
(المعرك) منبروزننده و (المعراك) محراب وزننده اساميدندر (العسك) فتحتينله برنسنه يه ياپشوب آندن آيرلميوب
قالمق معناسنه در يقال عسك به عسكا من الباب الرابع اذا لزمه ولصق به (العضنك) ضاد معجمه ايله عملس وزننده
غليظ وشديد نسنه يه دينور يقال شئ عضنك اى غليظ وشديد ويومرى وصمصيق بيوك فرجه دينور وشول
عورته دينوركه سموزلكندن وطقنازلغندن صغريلرى قاوشق واويلق آره لقلرى طاره جق وصمصيق اوله
وبيوك فرجلو عورته دينور يقال امرأة عضنك اى اللفاء التى ضاق ملتقى فخذيها مع ترارتها وكذا العظيمة الركب
(العضنكة) عملسه وزننده شيشمان وتصلق عورته دينور وبيوك فرجلو عورته دينور (العفك) عينك فتحى وفانك
سكونيله و (العفك) فتحتينله پك آحمق اولمق معناسنه در يقال عفك الرجل عفكا وعفكا من الباب الرابع اذا حمق
جدّا وعفك فانك سكونيله سوزى كج سويلك ياخود سوزى غيرى جهته بوروب چويرمك معناسنه در يقال
عفك الكلام عفكا من الباب الثانى اذا لم يقمه او لفته لفتا (الاعفك) پك احمق سمه كمسه يه دينور وصولاق آدمه
دينور وبرايشى حسن ولايق اوزره ايشلمكه قادر اوليان همج كمسه يه دينور وبرسوزده ثابت اولميوب چالى قوشى كبى
برسوزدن برسوزه منصرف اولان آدمه دينور ومن كلّ المعانى يقال رجل اعفك اى احمق جدّا وكذا الاعسر وكذا
من لا يحسن العمل وكذا من لا يثبت على حديث (العفك) كتف وزننده و (العفيك) اميروزننده و (العنفك) جندل
وزننده پك احمق وشاشقين آدمه دينور (ابو عفك) فتحتينله بريهوديدركه بغايت موذى وملعون اولمغله پيغمبر اكرم
صلى الله عليه وسلم سالم بن عمير انصارى يى ارسال وملعون مزبورى سپردهٔ دار النكال ايلمشدر (العفكاء) حمراء
وزننده سركش اولان ناقه يه دينور (العكة) عينك حركات ثلاثى وكافك تشديديله و (العكاك) فتحتينله و (العكيك)
امير وزننده و (العكاك) كتاب وزننده هوا طورغون اولديغى حالده اسّينك شدّتنه دينور جمعی عكاك كلور
مفردى كبى وعكه قربه دن كوچك اولان ياغ طولومنه دينور جمعی عكك در صرد وزننده وعكاك در عينك كسريله
وعكه حمانك دترتمسنه واوشوتمسنه دينوركه مقدّمه سيدر يقال اخذته عكة الحمّى اى عرواؤها وشول قوملغه
دينوركه كونشك تأثيرندن آتش كبى قزغين اوله بو ايكى معناده عينك فتحيله ده لغتدر وكبه ناقه يه عروض ايدر
بركونه لونه دينوركه كبه نسوانه عارض اولان چغت ديدكلرى لونه شبيه اولور (العكة) عينك فتحيله پك اسّى يره
دينور يقال ارض عكة بالنعت وارض عكة بالاضافة اى حارّة وطورغون هوالى پك اسّى كيجه يه دينور يقال
ليلة عكة اى شديدة الحرّ مع لثق واحتباس ريح (العكّ) و (العكيك) اميروزننده بونلرده طورغون هوالى اسّى كونه

دینور یقال یوم عكّ وعكیك ای شدید الحرّ وعكّ مصدر اولور هوا طورغون اوله رق بغایت اسّی اولمق معناسنه در تقول عكّ یومنا عكّاً من البـاب الاول اذا صار عكیكا وكبه ناقه چغیت اولمش خاتون كبی بردرلو رنكه كیرمك معناسنه در یقال عكت النـاقة اذا تبدّلت لونا غیر لونها و بركسه نك اوزرینه كرّ وحمله ایلمك معناسـنه در یقال عكّ علیه اذا عطفه كما یقال عاكه عوكا و برسوزك تكرار سویلنمسنی طلب ایلمك معناسنه در یقال عكّ فلانا اذا حدّثه بحدیث فاستعاد منه مرّتین او ثلاثا و برآدمك حقنی عوق وتأخیر ایلمك معناسـنه در یقال عكه اذا ماطله بحقه و بركمسه اوزره تكرار بتكرار شرّ وشور القا ایلمك معناسنه در یقال عكه بشرّ اذا كرّره علیه و برآدمی ایشندن صرف ایدوب آلیقومق معناسنه در یقال عكه عن حاجته اذا صرفه وحبسه و بركمسه یه حجت و برهانله غالب اولمق معناسنه در یقال عكه بالحجة اذا قهره بها و برآدمی اتعاب ایدنجه قدر برایشی تكرار بتكرار ایشلتمك معناسنه در یقال عكه بالامر اذا ردّه حتی اتعبه وقامچی ایله اورمق معناسنه در یقال عكه بالسوط اذا ضربه به و برمغلق ومبهم كلامی تفسیر و بیان ایلمك معناسنه در یقال عكّ الكلام اذا فسره وعكّ بله قوشانیلان فوطه نك ایكی اوجلرینی صالیویروب سائر یرینی قوشانوب باغلنمغه دینور عكی دخی دینور حتی وزننده یقال ایتزر ازرة عكّ ولكّ وازرة عكی وهی ان یسبل طرفی ازاره و یضمّ سـائره بوراده لكّ واو ایله دفع معناسنه دركه ازاری صالیویرمكدن عبارتدر وعكّ بن عدثان ثای مثلثه ایله ابن عبدالله بن الازددر جوهری وهمندن ناشی معدّك برادری اولمق اوزره نونله ابن عدنان دیو رسم ایلمشدر وعكّ علی قول حارث بن الدئث بن عدنانك لقبیدر لكن صواب اولان قول اوّلدر (المعاكّة) مفاعله وزننده بو دخی بركمسه اوزره كرّه وحمله ایلمك معناسنه در یقال عاكّه اذا عطف علیه (العكوّك) جزوّر وزننده طقناز بودوره علی قول شیشمان بودوره دینور یقال رجل عكوّك ای قصیر ملزّز او سمین وطپراغی پك وقاتی اولان یوریره دینور علی قول ملایم وسهل یره دینور و بر رجل آدیدر (المعكّ) میمك كسریله خصومتی شدید آدمه دینور یقال رجل معكّ ای خصم الدّ وشول آته دینوركه برمقدار اشوب صكره ضرب ومهمیز ایله یوروتمكه محتاج اوله یقال فرس معكّ اذا كان یجری قلیلا ثمّ یحتاج الی الضرب (عكاء) عینك فتحی والفك مدّیله ثغور شـامیه دن برمعروف بلده در (العكی) عینك ضمیله ربّی وزننده مقل سویقنه دینور (العلك) عینك فتحی ولامك سكونیله برنسنه یی آغزده ساقز كبی بری اوته چینمك معناسنه در یقال علكه علكا من الباب الثانی والاول اذا مضغه ولجلجه وآت آغزنده كمی كومك معناسنه مستعملدر یقال علك الفرس اللجام اذا حرّكه فی فیه ودیشلری بری برینه سورتوب غجرداتمق معناسنه در یقال علك نابیه اذا حرق احدهما بالاخر فحدث صوت (العالك) و(العلك) كتف وزننده چینمسی متین اولان اوزلو نسنه یه دینوركه تكلفله یومشیوب اكل اولنه یقال طعام عالك وعلك ای متین المضغة (العلك) عینك كسریله چینمكه قابل اولوب اجزاسی متفرق اولمیان نسنه لره اطلاق اولنور اسم جنسدركه ساقز تعبیر اولنور صمغ صنوبر وصمغ ازره وصمغ فستق وسرو وینبوت وبطم كبی جمله سندن بهتری صمغ البطم دركه ساقز ترمنتی تعبیر اولنور مسخن ومدرّ وتقویت جاعده مؤثردر وعلك لفظنك جمعی علوك كلور (العلاك) شدّاد وزننده ساقز صتانه دینور (العلاك) غراب وزننده و(العلاك) سحاب وزننده چینمتی یه دینور یقال ماذاق علاكا وعلاكا ای مایعلك (التعلیك) دری یی كوزل دباغت ایلمك معناسنه در یقال علك القربة اذا اجاد دبغها ودوابّ ومواشی یه كركی كبی تقید وتیمار ایلمك معناسـنه در یقال علك ماله اذا احسن القیام علیه واللرینی مالنك اوزرینه ساقز كبی یاپشدروب طوتمق معناسـنه دركه افراط اوزره بخل وخست ایلمكدن كنایه در یقال علك یدیه علی ماله اذا شدّهما بخلا (العلكة) فرحه وزننده اركك دوه اسردكده بوغازندن چیقان قزل دغارجغه دینور شقشقه معناسنه وصویه قریب اولان یره اطلاق اولنور یقال ارض علكة ای قریبة من الماء (العلكات) فرحات وزننده شدید آزی دیشلره اطلاق اولنور مفردی علكه در یقال له علكات ای انیاب شداد (العلك) فتحتینله و(العلاك) سحاب وغراب وزنلرنده برنوع شجر حجازی اسمیدر (العولك) جوهر وزننده آت واشك وقیون قسمنده بر طمردركه براوجی رحملرنده اولوب و براوجی فرجلرنده اولان لحم زائده داخل اولمشدر وعولك لسانده اولان پلتكلكه دینور یقال فی لسـانه عولك ای لجلجة (الاعلنكاك) احنكاك وزننده صاچ كور وطوپ اولمق معناسنه در یقال اعلنكك الشعر اذا كثر واجتمع (العلكة) فتحاتله سموز وخوشمنظر ناقه یه دینور (العنك) عینك فتحیله و(العنوك) قعود وزننده قوملق بغایت متعقد ومحكم ومرتفع اولمق معناسنه در شویله كه اندن طریق ومسلك ممكن اولمیه یقال عنك الرمل عنكا وعنوكا من الباب الاول اذا تعقد وارتفع فلم تكن فیه طریق وعورت ارینه نشوز وعصیان ایلمك معناسنه در یقال عنكت المرأة اذا نشزت وعصت وسود پك قویو اولمق معناسنه در

يقال عنك اللبن اذا خثر و بريره روان اولمق معناسنه‌در يقال عنك فلان اذا ذهب فى الارض و بركسه اوزرينه
حمله ايدوب سور صالمق معناسـنه‌در يقال عنك الفرس اذا حمل وكرّ وقوم وقان پك قزارمق معناسنه‌در يقال
عنك الرمل والدم اذا اشتدّت حمرتهما ودوه خلاصى دشوار اولان قومساله دوشوب كتمك معناسـنه‌در يقال
عنك البعير اذا سار فى الرمل فلم يكد يتخلص منه وقپويى قپامق معناسنه‌در يقال عنك الباب اذا اغلقه ﴿التعنك﴾
تفعل وزننده قوملق يغلوب متعقد ومرتفع اولمق معناسنه‌در يقال تعنك الرمل بمعنى عنك ﴿الاعتناك﴾ افتعال
وزننده دوه خلاصى كوج قوملغه دوشوب تعب ومحنتله كتمك معناسنه‌در يقال اعتنك البعير بمعنى عنك ﴿العانك﴾
محكم ومعقد قوم يغننه دينوركه اندن يول ممكن اولميه ولازم وملازم معناسنه‌در يقال هوعانك له اى لازم وسموز
عورته دينور وجوهرينك قرمزى ياخود پك قزل قانه عانك اطلاقى وهمدر بونلرتاى فوقيه ايله‌در ﴿العنك﴾ عينك
كسريله اصل واساس معناسـنه‌در فتحتينله ده جائزدر يقال له عنك قوىّ اى اصل وكيجه‌نك اوّلندن بر بلوكه
دينور ثلثه وارنجه على قول مظلم اولان بلوكنه ياخود ثلث باقى‌يه دينور بومعنـاده عينك حركات ثلاثيله ده
لغتدر يقال مضى عنك من الليل اى سدفة من اوّله الى ثلثه اوقطعة منه مظلمة اوالثلث الباقى وهرنسنه‌نك وافر
ومعظمنه دينور وقپويه دينور يقال فتح العنك اى الباب ﴿العنيك﴾ امير وزننده محكم ومتعقد قوم يغننه دينور
جمعى عنك‌در عينك ضميله ﴿المعنك﴾ منبر وزننده قپو قپايه‌جق كليده وسوركويه دينور ﴿الاعناك﴾ همزه‌نك كسريله
قپويى قپامق معناسنه‌در يقال اعنك الباب اذا اغلقه وچرچى وصاتجى مقوله‌سى قپولرده آلم صاتم ايلمك معناسنه‌در
يقال اعنك الرجل اذا اتّجر فى الابواب وچوق وعظيم قوملغه دوشمك معناسـنه‌در يقال اعنك فلان اذا وقع
فى الرمل الكثير ﴿العناك﴾ عينك فتحيله برموضع آديدر ﴿عنك﴾ زفر وزننده بحرين قضاسنده برقريه‌در ﴿العنقك﴾
قافله جندل وزننده احمق وشاشقين آدمه دينور اره وعورته اطلاق اولنور وثقيل وناتراش كمسه‌يه دينور ﴿العوك﴾
شوك وزننده بركسه اوزره دونه دونه حمله ايلمك معناسنه‌در يقال عاك عليه يعوك عوكا اذا عطف وكرّ وبرنسنه‌يه
توجه واقبال ايلمك معناسنه‌در يقال عاك عليه اذا اقبل وعورت كندى خانه‌سنه كلوب بولديغنى يمك معناسنه‌در
يقال عاكت المرأة اذا رجعت فى بيتها فاكلت مافيه ومنه المثل * عوكى على بيتك اذا اعياك بيت جارتك * يعنى
اى خاتون قومشوكك اونده يه‌جك نسنه بولمديغك حينده كندى اوجكزكه واروب بولديغكى اكل ايله وكسب
ايلمك معناسنه‌در يقال عاك معاشه اذا كسبه وصغنمق معناسـنه‌در يقال عاك به اذا لاذ وبرنسنه اميدينه دوشمك
معناسنه‌در يقال عاك على ماله اذا رجاه وعوك اوّل وهله معناسنه‌در تقول لقيته اوّل عوك وبوك اى اوّل شئ
وحركت معناسنه‌در يقال مابه عوك اى حركة ﴿المعاك﴾ ميمك فتحيله بودخى كسب ايلمك معناسـنه‌در يقال عاك
معاشه عوكا ومعاكا اذا كسبه ومعاك اسم مكان اولور مذهب ومسلك معناسنه وملجأ وملاذ معناسنه‌در يقال هو
معاكى اى ملاذى واحتمال معناسنه‌در يقال ليس عنده معاك اى احتمال ﴿الاعتواك﴾ افتعـال وزننده غلبه‌لك
اولمق ازدحام معناسنه‌در يقال اعتوكوا اذا ازدحموا ﴿التعاوك﴾ تفاعل وزننده حرب وقتال ايلمك معناسـنه‌در
يقالوا تعاوكوا اذا اقتتلوا ﴿المعوكة﴾ معركه وزننده و ﴿العويكة﴾ سفينه وزننده حرب وقتال معناسنه‌در تقول
تركتهم فى معوكة وعويكة اى قتال ﴿العيهكة﴾ و ﴿العوهكة﴾ عينلرك فتحيله حرب وقتال معناسنه‌در على قول
عيهكه برى بريني يره چالمغه دينور صراع معناسنه وحيقرشمغه دينور صياح معناسنه يقال ماهذه العيهكة والعوهكة
اى القتال اوالعيهكة الصراع والصياح ﴿العيكان﴾ فتحاتله اموزلرى اوينادرق يوريمك معناسـنه‌در يقال عاك
الرجل يعيك عيكانا اذا مشى وحرّك منكبيه ﴿العيكة﴾ ايكه وزننده ومرادفيدركه صيق اغاج قوريلغنه دينور
﴿العيكتان﴾ ايكى طاغدر عيكان دخى دينور سـيدان وزننده

فصل الغين المعجمة

﴿الغسك﴾ غسق
وزننده ومرادفيدركه ظلمت معناسـنه‌در ﴿الغائكة﴾ شـاشقين وبون عورته دينور يقال امرأة غائكة اى حمقاء

فصل الفاء

﴿الفتك﴾ فانك حركات ثلاثيله و ﴿الفتوك﴾ سلوك وزننده نفسك خواهش وآرزو ايتديكى
نسنه‌لره وخاطره خطور ايدن ايشلره ايركليوب همان تعرّض وهجوم ايلمك معناسنه‌در يقال فتك الرجل فتكا
مثلثة وفتوكا من الباب الثانى والاول اذاركب ماهمّ من الامور ودعت اليه نفسه وفتك بركمسه‌نك فرصتنى كوزه‌درك
دوشوروب ناكهانى همان آچيقدن قتل ايلمك ياخود پاره‌لمق معناسنه‌در على قول اعمدر كرك خفية وكرك مجاهرة
اولسون يقال فتك بفلان اذا انتهز منه فرصة فقتله اوجرحه مجـاهرة اواعمّ * قال الشـارح ومنه الحديث
❋ الايمان قيد الفتك ❋ يعنى اهل ايمان فتك فعلنى ارتكاب ايلمزولجّ وعناد ايلمك معناسنه‌در يقال فتك فى الامر اذا لجّ
وعورت لاابالیانه اولمق معناسنه مستعملدر يقال فتكت الجارية اذا مجنت وفتوك خباثتده مبالغه ايلمك معناسنه‌در

فصل الغين المعجمة
فصل الفاء

يقال فتك فى الخبث فتوكا اذا بالغ ﴿الافتاك﴾ همزه نك كسريله فتك ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال افتك بمعنى
فتك ﴿الفاتك﴾ فتك و فتوكدن اسم فاعلدر و فاتك جرئ ومقدام وبهادره دينور جمعى فتّاك كلور رمّان وزننده
﴿المفاتكة﴾ مفاعله وزننده برى برينه مهارت وحذاقت وچيره دستلك اظهار ايدشمك معناسنه‌در يقال فاتكه
وفاتكوا اى ماهره وماهروا و برنسنه ايله شدّتله اوغراشمق معناسنه‌در اكل طعامه او يكه ايله اوغراشمق كبى
يقال فاتك الشئ اذا واقعه بشدّة و برايشه دورشمك معناسنه‌در يقال فاتك الامر اذا واقعه و بركمسه طرفنه ملازمت
ايلك معناسنه‌در يقال فاتك فلانا اذا داومه وصاتلق شيئه صاحبنك تقدير ايلديكى ثمنى ويرمك معناسنه‌در نته‌كه
مفاتحه بها سويلشوب برنسنه و يرمكدن عبارتدر يقال فاتك فلانا اذا اعطاه ما استام ببيعه كما يقال فاتحه اذا ساومه
ولم يعطه شيئا ﴿التفتيك﴾ پموق ديتمك معناسنه‌در يقال فتك القطن اذا نفشه ظاهرا لسانمزده بوندن تفتك مأخوذ
ومحرفدر ﴿التفتك﴾ تفعل وزننده برايشه بركمسه ايله مشورتسز همان كندى نفسنه هجوم ومباشرت ايلك معناسنه‌در
يقال تفتك بامره اذا مضى لايؤامر احدا ﴿فدك﴾ فتحتينله خيبر قضاسنده برقريه آديدر وفدكىّ ابن اعبدكه عربى
وزننده درامّ عمرو بن الاهتم اولان ميّا نام خاتونك پدريدر ﴿فديك﴾ زبير وزننده برموضعدر ﴿الفديكات﴾ مصغر
بنيه سيله خوارجدن برطائفه‌در فديك نام خارجى يه منسوبلردر ﴿التفديك﴾ پموق ديتمك معناسنه‌در تفتيك كبى
يقال فدّك القطن اذا نفشه ﴿الفذلكة﴾ ذال معجمه ايله دحرجه وزننده حاسب حساب مفصلنى تكميل وفراغت
ايلك معناسنه‌در يقال فذلك الحاسب حسابه اذا انهاه وفرغ منه و بو محاسبلرك حسابى نهايته ايرشدروب خلاصه
واجمال ايلدكده مقدار مبلغنى بيان ضمننده فذلك كذا وكذا يعنى حساب مزبورك جمله‌سى شومقداردر ديدكلرندن
مأخوذ ومخترعدر پس بسمله وحوقله كبى منحوت اولور ﴿الفرك﴾ ترك وزننده برنسنه‌يى ال ايله سورتوب اوغمق
معناسنه‌در يقال فرك الثوب والسنبل فركا من الباب الاوّل اذا دلكه و برآدمه بغض ايلك على قول احد زوجين
آخره بغض ايلكه مخصوصدر نته‌كه فانك كسريله فرك وقعود وزننده فروك وضمتين وتشديد كافله فركان دخى
بومعنايه‌در يقال فركه وفركه فركا وفركا وفروكا وفركانا من الباب الرابع ومن الاول شاذا اذا بغضه او خاصّ ببغضة
الزوجين فيقال فركها وفركته ﴿الانفراك﴾ مطاوعدر برنسنه ال ايله اوغلمق معناسنه‌در يقال فرك الثوب فانفرك
واموز دوشوك اولمق معناسنه‌در يقال انفرك منكبه اذا زالت وابلته من العضد ﴿الفارك﴾ و ﴿الفروك﴾ صبور
قول اوّله كوره مطلقا بغيض اولان وثانى يه كوره زوجنى سوميوب بغض اوزره اولان عورته دينور ﴿المفرّك﴾
معظم وزننده شول كشى يه دينوركه عورتلر اندن خوشلنميوب بغض ايدر اوله يقال رجل مفرّك اذا كان تبغضه
النساء ﴿المفرّكة﴾ معظمه وزننده شول عوته دينوركه ارككلر اندن حظّ ايلميوب بغض ايدر اوله يقال امرأة
مفرّكة اذا صارت يبغضها الرجال ﴿المفاركة﴾ متاركه وزننده ومرادفيدر يقال فاركه اذا تاركه ﴿الفرك﴾
فتحتينله قولاق ديبندن صالق اولوب دوشوك اولمق معناسنه‌دركه كوكج قولاقلى تعبير اولنور يقال فركت
اذنه فركا من الباب الرابع اذا استرخى اصلها ﴿الفركاء﴾ حمراء وزننده و ﴿الفركة﴾ فرحه وزننده ديبندن صالق
ودوشوك اولان قولاغه وصف اولور يقال اذن فركاء وفركة اى مسترخية ﴿التفرّك﴾ تفعل وزننده يوريمكده
وسوز سويلمكده فرسز وفاتر اولمق معناسنه‌در يقال تفرّك الرجل اذا تكسر فى كلامه ومشيه ﴿الافراك﴾ همزه‌نك
كسريله اكين سنبله سنك الده اوغولمق وقتى كلوب چاتمق معناسنه‌در يقال افرك الحبّ اذا حان ان يفرّك ﴿الاستفراك﴾
سنبله‌نك دانه‌لرى اوزلنوب پكشمك معناسنه‌در يقال استفرك الحبّ فى السنبلة اذا سمن واشتدّ ﴿الفريك﴾ امير وزننده
شول دانه‌لره دينوركه كمالنى بولمغله الده اوغولمغه صالح اوله اناطوليده فريك پلاوى بوندن اولور وفريك آشنه
دينوركه ياغله ياسود ايله ترتيب ايدرلر ﴿المفروك﴾ شول دوه‌يه دينوركه ضعفندن وكوشكلكندن اموزلرى
مفصلدن آيريلوب وكورك كميكنك وسطنده اولان يومرى كميكك جوفنده‌كى سكيرى يرندن جدا اولمش اوله
وپك قويو بويانمش نسنه‌يه دينور يقال ثوب مفروك اى مصبوغ صبغا شديدا ﴿الفرّيكان﴾ فانك ضمى وياى
مشدده‌نك كسريله لسانك ديبنده اولان ايكى دانه كميكلره اطلاق اولنور هر برى فرّيك‌در ﴿فركان﴾ سمّار
وجلنار وزنلرنده برموضع ياخود ايكى موضع آديدر ﴿الفرك﴾ فانك كسريله كلواذى قربنده برقريه آديدر ﴿فرك﴾
عنب وزننده برموضعدر ﴿فرك﴾ جبل وزنند اصفهان قضاسنده برقريه‌در ﴿الفرك﴾ كتف وزننده ال ايله
اوغولمغله قبوغندن قاولمش نسنه‌يه دينور ﴿افرك﴾ احمد وزننده اسامئ رجالدندر ﴿الفرتكة﴾ دحرجه
وزننده قيمه قيمق معناسنه‌در يقال فرتكه اذا قطعه مثل الذرّ و برايشى بوزوب تباه ايلك معناسنه‌در يقال
فرتك عمله اذا افسده وآديملرى خرده خرده اتارق يوريمك معناسنه‌در يقال فرتك الرجل اذا مشى مشية متقاربة

(فرتك) جعفر وزنده یاخود رأس الفرتك یمن جانبنه طوغری ساحل بحر هندستانده برطاغك کلاه کبی سیوری
تپه‌سنك آدیدر (الفرسك) زبرج وزنده شفتالویه دینور خوخ معناسنه علی قول تویسز وقزل نوعنه دینورکه
ات شفتالو تعبیراولنور یاخود چکردکندن آیریلور اولاننه‌دینورکه فارسیده هلو وترکیده یارمه شفتالو وبعض
دیارده اتمك شفتالو دیرلر تقول اکلنا الفرسك ای الخوخ او هو ضرب منه اجرد احمر او ماینفلق عن نواه وانقولی
مرحوم ماینفلق لفظنده‌کی ما کلمه‌سنی نافیه‌یه حمل ایله انحراف ایلمشدر (الفكّ) شكّ وزنده برنسنه‌یی بتشك
ویاپشق اولدیغی نسـنه‌دن آیرمق معناسنه‌در مفصل وختم مکتوب کبی یقال فكّ الشیء فكّاً من البـاب الاول
اذا فصله وفكّ وفکوك رهن ایلدیکی نسنه‌یی قورتروب چیقارمق معناسنه مستعملدر یقال فكّ الرهن اذا خلصه
وپیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال فكّ الرجل اذا هرم ویقال فكّ الشیخ وفرج یعنی پك پیراولوب چکه‌سی دوشدی
واسیری قورترمق معناسـنه‌در یقال فكّ الاسیر اذا خلصه وقول آزاد ایلمك معناسـنه‌در یقال فكّ الرقبة اذا
اعتقها وبرنسـنه‌یی طتوب یومش وصقمش اولان آوجی آچمق معناسنه‌در یقال فكّ یده اذا فتحها عما فیها وفكّ
ال وبلك یرندن بورقیلوب چیقمغه دینورکه قیرلقدن دوندر یقال وقع فكّ بیده وهو انفصـال الید دون الکسر
وفكّ وفکه سـلپوك وچولپه اوله‌رق احمق وشاشقین اولمق معناسـنه‌در تقول فککت یارجل وفککت فكّا
وفکة من الباب الرابع والخامس ای حمقت فی استرخاء ویقال به فکة ای اسـترخاء فی الحمق وفكّ چکه‌یه دینور
زنخ معناسـنه ایکیسنه فکان دینور یقـال ضرب فکه ای لحیه وبو انفصال معناسـندن مأخوذدر فی الاصل
مصدردر (الافتکاك) بودخی رهنی قورترمق معناسـنه‌در یقال افتكّ الرهن اذا خلصه (الفکاك) فانك فتحی
وکسریله بودخی اسیر قورترمق معناسـنه‌در یقال فكّ الاسـیر فکا وفکاکا اذا خلصه وفکاك شول نسـنه‌یه
دینورکه آنی ویرمکله رهن خلاص اولور فانك کسریله ده لغتدر یقال مالرهنك فکاك ای مایفتك به (الانفکاك)
برعضو یرندن آیریلوب چیقمق معناسـنه‌در یقال انفکت قدمه اذا زالت ویقـال انفکت اصبعه اذا انفرجت
(الفکك) فتحتینله ایاق یرندن بورقیلوب چیقمق معناسـنه‌درکه مصدر واسم اولور یقـال فکت قدمه تفكّ
فککا من الباب الرابع ویقال بقدمه فکك ای انفسـاخ وچکه یرندن آیریلوب دوشمك معناسـنه‌در یقال فكّ
فکه فککا اذا انکسر واموز مفصلندن آیریلوب دوشك اولمق معناسنه‌در یقال فك منکبه فککا وفکا بالادغام اذا
انفرج واسترخی (الافك) صفتدر ضعف واسترخادن ناشی اموزی مفصلندن آیریلوب دوشوك اولان کمسه‌یه
دینور * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر وافك چکه‌یه دینور فكّ کبی یاخود برون اوجندن اوست چکه‌نك بریکدیکی
یره یاخود آلت واوست چکه‌لرك قاوشدیغی یره دینور ایکی طرفلو اولور هر برینه دینور (الفکة) فانك فتحیله
صبیان عربك قصعة المسـاکین واطفال ترکك دلنجیلر کشکولی دیدکلری کواکب مسـتدیره‌یه دینورکه سماك
رامحك خلفنده اولور (المتفککة) متفکهه وزنده کوسـنك قصراغه دینور یقال فرس متفککة ای ودیق
(الافکاك) همزه‌نك کسریله و (التفکك) تفعل وزنده ناقه‌نك طوغورمسی یاقلشمغله قوریغی دیبنك ایکی
طرفی صالقلنوب ومه‌سی بیومك معناسـنه‌در علی قول تفکك پك کوسنیوب ارکك ایستمك معناسـنه‌در یقال
افکت الناقة وتفککت اذا اقربت فاسـترخی صلواها وعظم ضرعها ودنا نتاجها او تفککت بمعنی اشـتدّت
ضبعتها وتفکك حماقتدن ناشی هر فعلده صالق وسونپه وپریشان کردار اولمق معناسـنه‌در یقال هو یتفکك
اذا لم یکن به تماسك من حمق یعنی فی کلامه ومشـیه وغیره (الفالكّ) پیرفانی آدمه ودوه‌یه دینور یقال رجل
وبعیر فالكّ ای هرم وپك احمق وشاشـقین آدمه دینور جمعی فککه کلور فتحـاتله وفکاك کلور رجال وزنده
(الفلك) فتحتینله مدار النجوم اسمیدرکه کواکبك دائر اولدیغی کوك اولمش اولور جمعی افلاك وفلك کلور
ضمتینله استداره معناسندن مأخوذدر * مؤلف ایجاز وجهیله تعریف ایلمشدر کرچه راغب دخی مجری النجوم
عنوانیله تفسیر ایلمشـدر پس مراد مدار کواکب اولان کوك دیمکدر حتی نهـایه‌ده وهو مدار النجوم من السماء
عبارتیله رسم ایلمشـدر وابوعبید فلك السماء الذی یدور علیه النجوم ایله بیان ایلمشـدر بناءً علیه سماده نجومك
طریقهٔ مدلهراتی دیمك دکلدر خلاصه فلك کندوده نجوم دوران ایدن کوکه اطلاق اولنورکه فلك البروج
وافلاك تدویرات اولور فلك اعظمه وسائر افلاکه وضعا اطلاق اولنموب بلکه تغلیبا یاخود مرسلا اطلاق اولنمش
اولور وهر شیئك مستدار ومعظمنه دینور ودریانك چالقنان طالغه‌سـنه دینور تقول ترکته کانّه یدور کالفلك
ای کموج البحر المضطرب وروزکارك تحریك ومضطرب ایلدیکی بیوك صویه دینور یقـال یضطرب کالفلك ای
کالماء الذی حرّکته الریح ودوز صحرا اورته‌سنده واقع قومدن تپه‌یه دینور واطرافندن مرتفع دکرمیجه ارض

(قطعه لرینه)

قطعه‌لرینه دینور مفردی فلکه‌در ثمره وزننده وجمعی فلاك‌در رجال وزننده ﴿الافلك﴾ احمر وزننده فلکه
دیدکلری ارض مذکوره چوره‌سنده دائر اولان آدمه دینور ﴿الفلك﴾ فانك فتحیله قیزك ممه‌سی آغرشقلنمق
معناسنه‌در یقال فلك ثدی الجارية فلكا من الباب الاول اذا استدار وقیزآغرشق ممه‌لی اولمق معناسنه‌در
یقال فلكت الجارية اذا صارت فالكا ﴿الافلاك﴾ همزه‌نك کسریله و﴿التفليك﴾ تفعیل وزننده بونلرده قیزك ممه‌سی
آغرشقلنمق معناسنه‌در یقال افلك ثديها وفلك بمعنى فلك وتفليك قیز آغرشق ممه‌لی اولمق معناسنه‌در یقال
فلكت الجارية بمعنى فلكت وبرخصوصده لجّ واصرار ایلمك معناسنه‌در یقال فلك فلان اذا لجّ فی الامر
وقانجق کلب ارککه قیزمق معناسنه‌در یقال فلكت الكلبة اذا اجعلت وحاضت یعنی ارککه پك قیزدیغندن
ایچریسندن قان کلدی ﴿التفلك﴾ بودخی قیزك ممه‌سی آغرشقلنمق معناسنه‌در یقال تفلك ثديها اذا استدار
﴿الفالك﴾ و﴿المفلك﴾ محدث وزننده آغرشق ممه‌لی قیزه دینور وصف خاصلردر ﴿الفلكة﴾ فانك ضمیله آغرشغه
دینورکه ایپلك اکردکلری ایکده اولور فانك کسریله‌ده جائزدر یقال صار ثديها كالفلكة وهی شئ مدوّر
للمغزل سمایه فلك تسمیه‌سی بوندندر وده‌نك اوکورغه کمیکلری اراقلرینك قاوشدقلری اکه دینور ولسانك
دیب طرفندن اولان اوجنك اوزرندن اولان یومریجه کوچك نسنه‌یه دینورکه کوچك دلدن بشقه‌در وآتك
ودوه‌نك کوکسلرینك چوره ودائره‌سنه دینور ویکپاره برقیادن اولان تپه‌یه دینور وآت قوریغنك قیللرندن اورلمش
آغرشق طرزنده شول نسنه‌یه دینورکه اناسنی امسون دیو دوه یاوریسنك لسانی جزئیجه یاروب اوزرینه بند ایدرلر
ومطلقا دکرمی اولان نسنه‌یه اطلاق اولنور ﴿الفلك﴾ فانك ضمیله کمی‌یه دینور سفینه معناسنه مؤنث ومذکر
اولورومفردوجمع اولور پس اسم جنس اولمش اولور وبعضلر یعنی سیبویه دیدیکه جمع اولان فلك مفرد اولان فلكك
جمع تکسیریدر یعنی جمعده اولان ضمه وسکونه مفردده اولان ضمه وسکونه مغایر اعتبار اولنور وبوجنب وطفل کبی
واحد وجمع اولان اسم قبیلندن دکلدر زیرا فعل فانك ضمیله وفعل فتحتینله شئ واحده اطلاق اولنمقده مشترکلردر
عرب ایله عرب کبی وفتحتینله اولان فعلك خود فانك ضمیله فعل اوزره جمع اولنمسی جائزدر اسد ایله اسد کبی پس
فانك ضمیله فعلك ینه فانك ضمیله فعل اوزرینه جمعلنمسی جائز وصحیح اولور * مترجم دیرکه مصباحك وسائرك
بیانته کوره واحد اولدقده مذکر اولورکه بناء قفل کبی اولور وجمع اولدقده مؤنث اولورکه بناء حمر کبی اولور
یاخود مرکب تأویلیله مذکر وسفینه تأویلیله مؤنث اولور وجمع اولدقده وجه مذکور اوزره حروفنك تغییری
تقدیری اولور دلاص وهجان کبی ﴿الفلك﴾ کتف وزننده کمیکلری صالق ومفاصللری ایری وکنده اولان تصلق
آدمه دینور ودیزینك اغرشغنده وجع اولان کمسه‌یه دینور یقال رجل فلك اذا كان به وجع فی فلكة ركبته وزنکی
عربلر کبی آغرشق صغریلی آدمه دینور یقال رجل فلك ای له الية كفلكة كالزنج ﴿فلك﴾ جبل وزننده سرخس
قضاسنده برقریه آدیدر ﴿الفیلكون﴾ حیزبون وزننده اوقلاغو یه دینور شوبق معناسنه ﴿الافليكان﴾ همزهٔ
مکسوره وتثنیه بنیه‌سیله بوغازده کوچك دلی جناح طرزنده احاطه ایدن ایکی خرده ات پارچه‌سنه دینور
هر برینه افلیك دینور ﴿الفنوك﴾ سلوك وزننده بر یرده اقامت ایلمك معناسنه‌در یقال فنك بالمكان فنوكا من الباب
الاول اذا قام به وبرنسنه‌یه مداومت ایلمك معناسنه‌در یقال فنك عليه اذا واظب ویلان سویلمك معناسنه‌در
یقال فنك الرجل اذا كذب وبرنسنه‌ده لجّ واصرار ایلمك معناسنه‌در یقال فنك فيه اذا لجّ وعورت لا ابالیانه
وبی پرده اولمق معناسنه‌در یقال فنكت الجارية اذا مجنت وسفره‌ده برنسنه قومیوب بردوزه‌یه یوب
کتمك معناسنه‌در یقال فنك فی الطعام فنوكا من الباب الاول والرابع اذا استمرّ فی اكله ولم يعف منه شيئا وبر
ایشه کیرشمك معناسنه‌در یقال فنك فی الامر اذا دخل ﴿الافناك﴾ همزه‌نك کسریله بودخی مداومت ایلمك
معناسنه‌در یقال افنك عليه اذا واظب ویلان سویلمك معناسنه‌در یقال افنك الرجل اذا كذب ولجّ وعناد
ایلمك معناسنه‌در یقال افنك فی الامر اذا لجّ ﴿المفانكة﴾ مفاعله وزننده بودخی برایشه دخول ایلمك معناسنه‌در
یقال فانك فی الامر اذا دخل فيه ﴿الفنيك﴾ امیر وزننده چکه‌لرك قاوشدیغی یره دینورکه ایکی طرفلو اولور ایکیسنه
فنیکان دینور علی قول آلت دوداغك آلتنده عنفقه‌نك ایکی یانلرینه کلان اوجلرینك هر برینه دینور ایکیسنه
فنیکان دینور عنفقه ذقن اورته‌سنده کی آزجه قیللره دینور نته‌که ماده‌سنده بیان اولندی * قال الشارح
ومنه الحديث ❊ اذا توضأت فلا تنس الفنيكين ❊ قال المؤلف وهو مجمع لحييك او طرفهما عند العنفقة محلّ مزبورلر
غسلده موقع غفلت اولدیغنه مبنی تنبیه صادر اولدی لکن نهایه‌ده غیر کونه تفسیر اولنمشدر وباشده تراش منتهی
اولدیغی یرده‌کی کمیکه دینور وزمکیّ معناسنه‌درکه قوشك قوریغنك کوکنه دینور ﴿الافنيك﴾ همزه‌نك کسریله

مطلب

فنيك معناسنه در ﴿الفنك﴾ فانك فتحى و نونك سكونيله و فتحتينله عجب و تعجب معناسنه در و بر كمسه يه تعدّى ايلمك
معناسنه در يقال فنك عليه فنكا من الباب الاوّل اذا تعدّى عليه و لجّ و اصرار ايلمك معناسنه در يقال فنك فيه اذا
لجّ و غالب اولمق معناسنه در يقال فنك عليه اذا غلب و يلان سويلمك معناسنه در يقال فنك الرجل اذا كذب و فنك
قپو يه دينور باب معناسنه ﴿الفنك﴾ فانك كسريله بودخى قپو يه دينور باب معناسنه و كيجه دن بر ساعته و بر بلوكه
دينور فانك ضميله ده لغتدر ﴿الفنك﴾ فتحتينله قرصق تعبير اولنان جانوره دينور كه دريسندن كورك اولور
كورك انواعنك اطيبى و اشرف و اعدليدر جميع امزجهٔ معتدله يه صالحدر و فنك سمر قند قضاسنده بر قريه
آديدر و جزيرهٔ ابن عمر قربنده اكراده مخصوص بر قلعه آديدر ﴿المتفنكة﴾ متفكهه وزننده بون عورته دينور
حمقاء معناسنه ﴿الفنّاك﴾ شدّاد وزننده قرصق كوركى صتان آدمه دينور واحد بن محمد الفناكى كه فقهادندر پدرى
اكا منسوبدر ﴿الفيهك﴾ حيدر وزننده بون و سبكمغز عورته دينور ﴿ فصل الكاف ﴾ ﴿الكركىّ﴾

فصل الكاف

كردىّ وزننده طائر معرف اسميدر كه طورنا قوشنه دينور فارسيده كلنك دينور جمعى كراكى كلور كافك فتحيله
زنبق ياغيله قارشدرلمش دماغنى و مرارهسنى سعوطا استعمال قوّت محافظه ايراثنده عجيب الاثردر بلكه اكثرى
حافظه يه الديغى نسنه يى من بعد اونتمز اولور و پازى صوييله مرارهسنى اوچكون سعوط لقوهٔ بتديه نافع كذلك
مرارهسنى طلا جرب و برص علتلرينه ظاهر المنافعدر * مترجم ديركه طورنا دماغنى اكل قوّت حافظه ايراثنده
بيعديل اولوب لكن رجوليتى قاطع اولديغى بعض ثقاتدن مسموع اولمشدر ﴿كرك﴾ كافك فتحيله جبل لبنان
اتكنده بر قريه آديدر ﴿كرك﴾ فتحتينله بلقاء نواحيسنده بر قلعه آديدر ﴿الكرّك﴾ دمّل وزننده عربلره مخصوص
بر لعب آديدر * شارح ديركه كره او يونيدركه طوپ او يونى اوله جقدر انتهى * و حيز و مخنثه كركى اطلاقى بو جهتدندر
غلامپارلرهك اوكارينه طوپ كبى يوارلنورلر ﴿الكرك﴾ كتف وزننده قرمزى نسنه يه دينور يقال شئ كرك اى احمر
﴿الكشك﴾ كافك فتحى و شين معجمهنك سكونيله ارپه صوينه دينور ماء الشعير معناسنه مراد ارپه چورباسيدر كه اطباء
بوغردقروسى اولان كشك ايله فرق ايچون كشك الشعير اطلاق ايدرلر بوخسه ماء الشعير بشقه تركيبدر ﴿الكزمازك﴾
كافك فتحيله ايلغين يمشنه دينور فارسيده كاف عجميله اولمغله تعريب اولندى و لفظ مزبور ايلغين مازوسى ديمكدر
زيرا فارسيده كز ايلغين اغاجنه دينور و صف تركيبى جهتيله تقديم اولنمشدر ﴿الكعك﴾ كافك فتحيله كاك و پكسماد
ديدكلرى اتمكه دينور كاك فارسى معرّبيدر شام كاكى معلومدر ﴿الكوكوة﴾ دحرجه وزننده ايكى طرفه حركت
و تمايل ايدرك تيز تيز يوريمك على قول بودور كمسه يلمك معناسنه در يقال كوكى الرجل كوكوة اذا اهتزّ فى مشيه
و اسرع او هو عدو القصير ﴿الكواكية﴾ علابطه وزننده و ﴿الكوكات﴾ كافك فتحيله بودوره دينور ﴿المكوكى﴾
ميمك ضميله اصلا ايشه يرامز بى خير و منفعت كمسه يه دينور يقال رجل مكوك اى لاخير فيه ﴿الكيكة﴾ ايكه وزننده
يمورطه يه دينور بيضه معناسنه اصلى كيكيه در فيعله وزننده جمعى كياكى كلور ليالى وزننده و مصغرى كييكه در
جهينه وزننده و كييكيه در لييليه وزننده ﴿الكيكاء﴾ بيداء وزننده ايشه يرامز بى خير آدمه دينور يقال هو كيكاء اى لاخير
فيه ﴿ فصل اللام ﴾ ﴿الملأك﴾ و ﴿الملأكة﴾ ميملرك و همزهلرك فتحيله ايلچيلكه دينور رسالت معناسنه

فصل اللام

تقول احمل اليه ملأكى و ملأكتى اى رسالتى ﴿الألاكة﴾ همزهنك كسريله ايلچيلك ايلمك معناسنه در تقول الكنى
الى فلان اى ابلغه عنى و بونك اصلى الئكنى ايدى اكرمنى وزننده همزهنك حركهسى ماقبلنه نقل اولندقدنصكره همزه
حذف اولندى ﴿الملأك﴾ مقعد وزننده فرشته يه دينور طرف الهيدن پيغمبرلره رسول اولوب ابلاغ احكام
ايلدكلريچون وزنى مفعلدر كثرت استعمالدن همزه حذف اولنوب ملك ديديلر و بعضا شاذّ اوله رق اثبات اولنور
مؤلف همزه فصلنده دخى بونى ايراد ايلشيدى بو جهتله همزيّه و لاميه اولمسى مختلف فيهدر * بلكه مؤلف ملك
مادهسنده دخى ثبت ايتمشدر پس بونده اوچ كونه بلكه بعضلر لوكدن دخى مأخوذدر ديمكله درت كونه اختلاف
اولمشدر راغب و زمخشرى و اكثر ائمه مهموز الفاء اولمسنه ذاهبلردر قالديكه لاميه اولديغى صورتده ذكر اولنان
ملأك و ملأكه مصدر ميمى اولوب مأخذ اولمق و تركيب ارسال معناسنه اولمق لازمدركه حتى مفعل آندن مأخوذ
و اسم مكان ياخود اسم مفعول مقامنه قائم تصوّر اولنه زيرا مبالغة ملك موضع رسالت ياخود اسم مفعول اعتبار

مطلب

اولنمق صحيحدر و بو قول ابو عبيده قوليدر لكن تركيبك ارسال معناسنه اولديغى ثابت دكلدر انكچون مؤلف دخى
تلعثم و ايجاز ايله ثبت ايلدى و الّا بو قول تكلف جهتندن اسلمدر و كتب سالفهنك برنده بو حقير كوردمكه سريانيده
مقلياثا ملك ديمكدر ميمك و قافك فتحى و آخرده ثاى مثلثه ايله بعده عربلر تعريب ايدوب ملكايا ديديلر صكره تخفيف
و تصرّف ايدوب ملك و ملائكه ديديلر نته كه لفظهٔ جلالهنك و آمين كلمهسنك و رحمن لفظنك اهل تحقيق سريانى

(الاصل)

الاصل اولديغى تنصيص ايلديلر فليحفظ ﴿اللبك﴾ سبك وزننده قاتوب قارشدرمق معناسنه در يقال لبكه لبكا
من الباب الاول اذا خلطه و لبك مخلوط نسنه يه اطلاق اولنور لبكه كبى يقال سريد لبك و ثريدة لبكة اى مخلوط و تريدى
اكل ايچون برارايه طوپلمق معناسنه در يقال لبك الثريد اذا جمعه ليأكله ﴿التلبيك﴾ بودخى قارشدرمق معناسنه در
يقال لبكه اذا خلطه ﴿اللبك﴾ كتف وزننده قارشق شوريده نسنه يه دينور يقال امر لبك اى ملتبس مختلط ﴿الالتباك﴾
قارشق شوريده اولمق معناسنه در يقال التبك الامر اذا اختلط ﴿اللبيكة﴾ سفينه وزننده بكيله معناسنه دركه
برى برينه قارشمش كچى و قيون سوريسنه دينور و جماعت انسانى يه دينور يقال جائت لبيكة من الناس اى جماعة
و بردرلو طعام آديدركه كش واون ياخود خرما و صافى ياغله مرتب اوماج آشيدر ﴿اللباكة﴾ ثمامه وزننده بودخى
جماعت انسانى يه دينور ﴿اللبكة﴾ فتحاتله لقمه يه على قول تريددن ياحيس ديدكارى طعامدن برقطعه يه دينور
﴿الالباك﴾ همزه نك كسريله فحش وخطا سويلمك معناسنه در يقال البك الرجل اذا اخنى و اخطأ فى منطقه ﴿التلبك﴾
تفعل وزننده برماده مشتبه و مختلط اولمق معناسنه در يقال تلبك الامر اذا تلبس ﴿اللحك﴾ سحق وزننده آغزه
دارو يعنى آغز اوتى دوكمك معناسنه در يقال لحك الصبىّ لحكا من الباب الثالث اذا اوجره الدواء و برنسه يى برنسنه يه
كركى كبى ياپشدروب بتشدرمك معناسنه در يقال لحك بالشئ اذا شدّ التئامه و يلامق معناسنه در يقال لحك العسل
لحكا من الباب الرابع اذا لعقه ﴿الملاحكة﴾ مفاعله وزننده و ﴿التلاحك﴾ تفاعل وزننده بونلرده لحك معناسنه در
يقال لاحكه به و تلاحكه بمعنى لحكه * مؤلف كلاحك و تلاحك عبارتيله لحك لفظنه تنظير ايلمكله اول رسمه ترجمه
اولندى يوخسه امهات سائره ده تلاحك برنسنه نك اجزاسى صوقشدرمه كبى برى برينه كيرشمك معناسيله مرسومدر
و مؤلفه كوره برنسنه برشيئه كركى كبى ياپشوب بتشك اولمق معناسنه در يقال تلاحكت فقار الظهر تلاحكا اذا شدّ
التيامها ﴿اللحك﴾ كتف وزننده كيچ انزال ايدن آدمه دينور يقـال رجل لحك اى بطئ الانزال ﴿اللحكاء﴾ غلواء
وزننده و ﴿اللحكة﴾ همزه وزننده كرتنكله يه شبيه كوك رنكلو برجانور آديدر ﴿المتلاحكة﴾ متلاحقه وزننده بنيه
و تركيبى قوند و قوىّ و شديد ناقه يه دينور ﴿الملاحك﴾ ميمك فتحيله طار يرلره دينور يقال وقعوا فى الملاحك اى
المضايق ﴿اللدك﴾ لامك فتحيله و ﴿اللدك﴾ فتحتينله ياپشمق معناسنه در يقال لدك به لدكا و لدكا من الباب الرابع
اذا لزق به ﴿اللذك﴾ لامك و ذال معجمه نك فتحيله يارە هنوز برخوشجه اوكولميوب لكن اتلرى بتوب دوزلمك معناسنه در
يقال لذك الجرح لذكا من الباب الرابع اذا استوى نبات لحمه و بعضلر عندنده لفظ مزبور مصحفدر صواب اولان
ارك الجرح اولمقدر ﴿الالفك﴾ احمر وزننده صولاق آدمه دينور اعسر معناسنه و احمق كمسه يه دينور يقال رجل
الفك اى اعسر و كذا احمق ﴿اللفيك﴾ اميروزننده بودخى احمق آدمه دينور ﴿اللكّ﴾ شكّ وزننده يومرقله برآدمك
قفاسنه اورمق على قول بركمسه يه اوروب اوته قاقمق معناسنه در يقال لكه لكا من الباب الاول اذا ضربه بجمعه
فى قفاه او ضربه فدفعه و اتى كميكدن آيرمق معناسنه در يقال لكّ اللحم اذا فصله عن عظامه و قارشدرمق معناسنه در
يقال لكه اذا خلطه و لكّ اته دينور لحم معناسـنه و برنبات آديدركه انكله نسنه بويانور شارحك تعريفنه كوره
فارسيده لاك ديدكارى نباتدركه لوك تعبيراولنان قرمزى بويه انك صمغيدر اندن مهر مومى دوزيلور و انكله يالكز
ايپك و يوك بويانور و ثفلنى قيومجيلر استعمال ايدرلر ﴿اللكاك﴾ كتاب وزننده زحام معناسنه در يقال ماهذا اللكاك
اى الزحام و اتى قوندو شديد اولان ناقه يه دينور جمعى لكك كلور صرد وزننده و لكاك كلور مفردى كبى و بودلاص
قبيلندندر ﴿اللكية﴾ و ﴿اللكالك﴾ لاملرك ضميله بونلرده شديد اللحم اولان ناقه يه دينور ﴿الالتكاك﴾ صقشوب
مزدحم اولمق معناسنه در يقال التكّ الورد اذا ازدحم و ناس يمكلك طاسى كبى برى برينه كيرشمك معناسنه در يقال
التكّ العسكر اذا تضامّ و تداخل و سوزده خطا ايلمك معناسـنه در يقال التكّ فى كلامه اذا اخطأ و برآدم اقتضا
ايدن دليل و حجتنى كيچ ايراد ايلمك معناسنه در يقال التكّ فى حجته اذا ابطأ ﴿اللكيك﴾ اميروزننده برى برينه كيرشمش
عسكره دينور و بدنده كى اته اطلاق اولنور و كوده سى صيقى و پك و طقناز آدمه دينور و قطرانه دينور و برشجر ضعيف
آديدر و برموضع اسميدر ﴿اللك﴾ لامك ضميله ذكر اولنان لكّ ديدكارى نباتك ثفلنه ياخود عصاره سنه دينور
قيومجيلر انكله خنجر و بچاق صاپلرينى ياپشدررلر بردرهمى شرب خفقان و يرقان و استسقا و جكر و معده و طلاق
و مثانه اوجاغنه نافع اولوب لكن سموز آدمى اهزال ايدر و بعضلر ديديلركه لامك ضميله لكّ ذكر اولنان لكّ بويه سيله
بويانمش درينك يوفقه تراشه سنه دينوركه انكله خنجر و بچاق صاپلرينى بند ايدرلر لامك فتحيله ده جائزدر و لك اندلس
اولكه سنده بربلده آديدر و اسكندريه ايله طرابلس غرب بيننده بربلده در و لك لكيك كبى اتنه طلو صمصيق طقناز آدمه
دينور ملكك دخى دينور معظم وزننده ﴿الملتك﴾ ملتذّ وزننده كچكين سرخوشه دينور يقال سكران ملتكّ اى يابس

سكرا (الكلك) هدهدوزننده بودوره دینورو ایری ویومری کوده لودوه یه دینو (لكاك) غراب وزننده حزن بنی
یربوعده برموضع آدیدر (اللكّاء) عكّاء وزننده اولك بویه سیله بویانمش دریلره دینور (اللالكائیّ) آخرده همزه بعده
یای نسبتله محدّث مشهور ابوالقاسم هبة الله بن الحسن بن منصور الرازیّ الطبریّ نسبتیدر (اللمك) لامك فتحیله
و (اللماك) غراب وزننده و (اللماك) كتاب وزننده توتیایه دینورکه کوزه چکیلوب جلا ویرر یقال اكتحل باللمك واللماك
واللماك وهو الجلاء یكحل به العین ولمك مصدر اولور خمیری ایوجه یوغورمق معناسنه یقال لمك العجین لمكا
من الباب الاول اذا ملكه (اللماك) سحاب وزننده جزؤیجه طعامه دینورکه یلامتق تعبیر اولنور (التلمك) تفعل
وزننده جزؤیجه نسنه طاتمق معناسنه در یقال ماتلمك بلماك ای ماذاق شیئا ودوه چکه لرینی بری اوته اوینادوب
کومك معناسنه در یقال تلمك البعیر اذا الوی لحییه ودل ایله دوداقلری یلانمق معناسنه در یقال هو یتلمك ای یتلمظ
(لمك) فتحتینله و (لامك) هاجر وزننده نوح پیغمبر علی نبینا وعلیه السلام حضرتلرینك پدرلری اسمیدر (اللمیك)
امیروزننده کوزلری سورمه لو آدمه دینور یقال رجل لمیك ای مكحول العینین (الیلمك) یلمع وزننده قویّ وتوانا
دلی قانلو یه دینور وبو رجاله مخصوصدر یقال رأیت یلمكا ای شابّا قویّا (اللوك) شوك وزننده اغزده برنسنه یی پك
یابجه چینمك معناسنه درکه کومك تعبیر اولنور علی قول پك نسنه یی چینمك یاخود ساقز کبی چینمك معناسنه در یقال
لاك الشیء یلوك لوكا اذا مضغه اهون المضع او هو مضغ صلب او علك الشیء وآت کمی کومك معناسنه مستعملدر
یقال لاك الفرس اللجام اذا مضغه وبر آدمك عرض وناموسنه طوقنوب دیللمك معناسنه مستعملدر یقال هو یلوك
اعراض الناس ای یقع فیهم (اللواك) سحاب وزننده چینمتی یه دینور یقال ماذاق لواكا ای مضاغا وقولهم
الكنی الی فلان ذكر فی لاك یعنی الاكه دن مأخوذ الكنی مثالی که ایلچیلك ایلمك معناسنه در الاكه دن امردر جوهرینك
بوراده ذكری وهمدر واكا متعلق قیاسدن ذكر ایلدیكی كلاملر بالجمله تخبیط وتخلیطدر خلاصه اشبو لوك
ماده سندن دكلدر * شارح دیركه جوهری ابوزید وابوعصفور وابوحیان امثالی اهل لغته اتباع ایلمشدر لانهم قالوا
ویقال الملك من لاك الشیء فی فیه ای اداره وهو مفعل كمعاد ثم حذفت العین (الایكة) ایكه وزننده اصحاب حجرك
قریه لری اسمیدر وبها قرأ نافع وابن كثیر وابن عامر فی سورة الشعراء وصاد وزمخشرینك لیكه نك اسم قریه اولدیغنی
انكار ایلسی نابجادر ﴿فصل المیم﴾ (المتك) فتك وزننده وضمتینله ویالكز میمك ضمیله سینكك برونه علی قول
ذكرینه دینور وهر حیوانك ذكرینك اوجنه دینور وانسان ذكرینك كله سنك التنده واقع طمرك اسمیدر منینك
مخرجی اودر دیرلر علی قول احلیلدن ایچرو طوغری كریلوب چكیلان دریجكه دینور یاخود احلیلك ورینه یعنی
كریشنه دینوركه اوكنده كریلوب طوران طمر اوله جقدر * شارح دیركه بونكله اوّلكی قولك فرقی نامعلومدر یاخود
شول طمره دینوركه حشفه نك آلتی یانندن ذكرك ایچ یوزنده اولوركه سنت اولان كمسه ده الكصكره صاغالن اور القدر
وعورت قسمنك فرجنده دلجك تعبیر اولنان لحم زائده دینوركه سنت اولدقدنصكره برنده قالور یاخود آنده اولان
طمره دینور واغاج قاونه دینور بونده دینور بونده میمك كسریله ده لغتدر وزماور داسمیدركه قادین بوطی وقادین لقمه سی تعبیر
اولنان طعامدر وقریء قوله تعالی ﴿واعتدت لهن متكأ﴾ ای زماوردا اواترجا وانقولی مرحومك بوراده زماوردی
طرفنده میوه ایله تفسیری غریبدر وسوسن اسمیدركه معروف چچكدر (المتك) عتلّ وزننده بودخی عورت فرجنك
لحم زائدینه دینور (المتك) فتك وزننده كسمك معناسنه در یقال متك الشیء متكا اذا قطعه ومتك بر نبات آدیدركه
عصاره سی بوز كبی منجمد اولور (المتكاء) حمراء وزننده فرجنك لحم زائدی اوزون اولان خاتونه دینور یقال
امرأة متكاء ای بظراء وایكی دلیكی براولان عورته دینور یقال هی متكاء ای مفضاة وبولنی طوتمیان عورته دینور
یقال امرأة متكاء ای لاتمسك بولها (المماتكة) مفاعله وزننده برنسنه نك بیع وشراسنده بری برینه مماهره ایلمك
معناسنه دركه هر بری مهارتده غلبه ایلمك قیدنده اولمقدن عبارتدر یقال ماتكه فی البیع اذا ماهره (التمتك) تفعل
وزننده آزجه آزجه ویودم یودم ایچمك معناسنه در یقال تمتك الشراب اذا تجرّعه (المحك) سحق وزننده لجّ
وعناد ایلمك معناسنه در یقال محك الرجل محكا من الباب الثالث اذا لجّ (المحك) كتف وزننده و (المماحك) معاند
وزننده و (المتمحك) و (المحكان) عطشان وزننده لجوج ومعاند آدمه دینوركه اونكو تعبیر اولنور ومحكان چتین خویلو
چپارز مشربلو ینازبی امتزاج آدمه دینور وبونكله بعض كمسه لر تسمیه اولندیلر یقال رجل محكان ای عسر الخلق
(التماحك) تفاعل وزننده لجّ وعناد ایدشمك معناسنه در یقال تماحكا اذا تلاحّا (الممتحك) اسم فاعل بنیه سیله غضوب
اوله رق لجوج اولان آدمه دینور یقال رجل ممتحك ای لجوج فی الغضب (الامحاك) همزه نك كسریله برآدم دارغین
مشرب اوله رق لجوج اولمق معناسنه در یقال امحك الرجل اذا كان ممتحكا (مراك) سحاب وزننده یمنده عدن شهرینه

﴿فصل المیم﴾

(برمرحله)

برمرحله مسافه ده برموضعدر ﴿مركه﴾ تمره وزننده زنكبارده بر بلده آديدر ﴿المرك﴾ كتف وزننده مأبون كمسه يه دينور مذكر سماعى اوله جقدر يقال رجل مرك اى مأبون ﴿المسك﴾ ميمك فتحيله درى يه دينور جلد معناسنه على قول خاصّة قوزى دريسنه دينور جمعى مسوك در برقطعه سنه مسكه دينور تمره وزننده كه اخصدر وتقول العرب هم فى مسوك الثعالب اى مذعورون خائفون زيرا تلكى قسمى بغايت وهّام واندیشناك اولورلر و درى يه مسك اطلاقى بدنى ماسك اولديغنه مبنيدر و مسك مصدر اولور برنسنه يى صاليويرمك وجه اوزره يك طتوب ضبط ايلمك معناسنه در يقال مسك به مسكا من الباب الاول اذا احتبس واعتصم به ﴿المسك﴾ فتحتينله بوينوزدن وبغه دن وفيل كميكندن دوزلمش بلازكاره وخلخالره دينور مفردى مسكه در و صويى ايچميوب طوتان پك يرلره اطلاق اولنور ﴿المسك﴾ ميمك كسريله طيب معروفدر برمقدارينه مسكه دينور كه اخصدر جمعى مسك در عنب وزننده قلبه تقويت وسوداوى اولنلره شجاعتى مورث وخفقانه وامعاده اولان رياح غليظه يه نافع وسمومه مفيد وجماعى مقوّيدر وشبوى ياغيله ممز وجنى رأس احليله طلا تحريك قوّت جماعيه ده عجيب الاثردر * شارحك بيانيه كوره مشك فارسى معرّبيدر عربلر اكا مشموم اطلاق ايدرلر ﴿مسك البرّ﴾ تركيده مسك اوتى ديدكلرى خوشبو نباتدر ﴿مسك الجنّ﴾ عنبر بوى ديدكلرى نباتدركه سريانيده شواصر دينور ﴿الممسك﴾ معظم وزننده مسك قاتلمش نسنه يه دينور يقال دواء ممسك اى خلط بالمسك ﴿التمسيك﴾ مسك سورمك معناسنه در يقال مسكه اذا طيبه بالمسك و برنسنه يى پك طتوب حفظ ايلمك معناسنه در يقال مسكه اذا احتبس واعتصم به ﴿المسكان﴾ ميمك ضميله اشترا اولنان نسنه نك و يريلان پيشين بهاسنه دينور تقول اشتريته بمسكانه اى بعربونه ﴿الامساك﴾ همزه نك كسريله و ﴿التماسك﴾ و ﴿التمسك﴾ و ﴿الاستمساك﴾ بونلرده برنسنه يى صاليويرمك وجه اوزره طوتمق معناسنه در يقال امسك به وتماسك وتمسك واستمسك اذا احتبس به واعتصم به و امساك آليقومق معناسنه مستعملدر يقال امسكه اذا حبسه وسويلركن ابسم اولمق معناسنه در يقال امسك عن الكلام اذا سكت و بخل معناسنه مستعملدر يقال فيه امساك اى بخل ﴿المسكة﴾ غرفه وزننده كنديسنه تمسك اولنه جق شيئه دينور تقول لى فيه مسكة اى ماانمسك به و امساك بدن ايده جك اكل و شربه متعلق غدايه دينوركه بدل مايتحلل تعبير اولنور على قول بكنه جك قدر قوت وغدايه اطلاق اولنور يقال ماله مسكة وهى مايمسك البدن من الغداء والشراب اومايتبلغ به منهما و عقل وافره وذهن كامله اطلاق اولنوركه ناشايان اعمالدن امساك ايدر جمعى مسك در صرد وزننده يقال انه لذو مسكة اى عقل وافر و بخل و خست معناسنه در بونده ضمتينله ده جائزدر و مراجعت اولنه جق خير و فائده يه دينور كما سيذكر ﴿المسيك﴾ اميروزننده بودخى بدنى امساك ايده جك قوت و غدايه ياخود بكنه جك قدر معاشه دينور و عقل وافره دينور و بخيل آدمه دينور يقال رجل مسيك اى بخيل ﴿المسكة﴾ فتحاتله يكى طوغمش چوجغك و آت قولوننك چهره لرنده اولان قبوق كبى يوفقه دريجكه دينور و قويى قازيله جق پك و محكم يره على قول شول پك يرده واقع كسمه قويى يه دينوركه ايچريسى طاشله اوريلوب ياپلغه محتاج اولميه بوايكى معناده ميمك ضميله ده جائزدر و دلير و بهادر آدمه اطلاق اولنور يقال حسكة مسكة اى شجاع ﴿الماسكة﴾ مسكه ايله معناى اوّلده مرادفدر و ماسكه طوتيجى نسنه يه دينور تأنيثى موصوف اعتباريله در ومنه تقول العرب بيننا ماسكة رحم اى واشجة رحم و بورحم ماسكة تاويلنده در ﴿المسيك﴾ سكيت وزننده و ﴿الممسكة﴾ همزه وزننده ﴿والمسك﴾ عنق وزننده بونلرده بخيل و ممسك شخصه دينور يقال رجل مسيك و مسكة و مسك اى بخيل و مسيك چوق صو آلان قربه يه اطلاق اولنور يقال سقاء مسيك اى كثير الاخذ للماء و مسكه همزه وزننده شول الى قوّتاو زوردست آدمه دينوركه برنسنه يى طتوب ضبط ايلدكده بركمسه آنى الندن قورترمغه قادر اولميه يقال رجل مسكة اذا امسك بشيء لم يقدر على تخليصه منه بونك جمعى مسك درصرد وزننده ﴿المساك﴾ سحاب وزننده و ﴿المساكة﴾ سحابه وزننده و ﴿المساك﴾ كتاب وزننده و ﴿المساكة﴾ كتابه وزننده بونلرده بخيللكه دينور يقال فيه امساك و مسكة ومساك ومساكة ومساك ومساكة اى بخل و مساك سحاب وزننده صويى طتوب ايچمين پك يره دينوركه صو آنده اريكيلوب قالور و مساك كتاب وزننده مراجعت اولنه جق خير و منفعته دينوركه آنى الدن صاليويرمك مناسب و ممكن اولمامغله كويا كه آدمى امساك ايدر يقال مافيه مساك و مسكة و مسيك اى خير يرجع اليه ﴿الممسكة﴾ مكرمه وزننده آتك سكيل اولان اياغنه اطلاق اولنور بياضى امساك ايلديكيچون على قول سكيل اولميان اياغه دينور ﴿المساكة﴾ كرامه وزننده قربه چوق صو آلور اولمق معناسنه در يقال مسك السقاء مساكة اذا صار مسيكا ﴿مسكويه﴾ سيبويه وزننده بر رجل علميدر ﴿ماسكان﴾ سينك كسريله مكران ايالتنده بر ناحيه در ﴿مسيك﴾ زبير وزننده

اساميدندر فروة بن مسيك اصحابدندر (مسكان) عثمان وزننده شيخ طائفهٔ شيعه اولان عبدالملك لقبيدر (ماسك)
صاحب وزننده بر رجل آديدر (المسيكة) سفينه وزننده صويى صوروب ايچمز اولان پك يره دينور يقال ارض
مسيكة اذا صارت لاتنشف المـاء صلابة (مشكان) شين معجمه ايله عثمـان وزننده بر رجل علميدر واصطخر
قضاسنده برقريه‌در وفيروزآباد فارس قضاسنده برقريه‌در وهمدان اعمالندن بربلده‌در ومشكان الجمال تابعيندندر
ومعروف بن مشكان المقرى وعطوان بن مشكان التـابعى ومحمد بن مشكان محدّثلردر (مشكدانه) ميمك ضميله
فارسده شول خوشبوحبه‌لره دينوركه بعض عطرياتله تركيب ايدوب تسبيح كبى ايپلكه ديزوب كوچك قيزلر
بيونلرينه وقوللرينه قلاده ايدرلر محدّثيندن عبدالله بن عامر بغايت خوشـبوى اولمغله انكله ملقب اولمشدر
(المصطكى) ميمك فتحى وضمى والفك قصريله و(المصطكاء) ميمك فتحى ومدّايله علك رومى اسميدركه تركيده ساقز
تعبير اولنور بياضى وسياهى اولور بياضنك مطبوخنى شرب معده‌يه وخروج مقعده وامعاء وجكره وسعال
مزمنه نافع واغز قفوسنه وديش اتلرينه وتفتيح شهوه وتفتيح سدّه بابلرنده بغايت مفيددر (الممصطك) مدحرج
وزننده مصطكى قاتلمش داروىه دينور يقال دواء ممصطك اذا خلط به المصطكى (المعك) ميمك فتحيله برنسنه‌يى
طپراغه سورتوب بيله‌مك معناسـنه‌در يقال معكه فى التراب معكا من الباب الثالث اذا دلكه به * شارح ديركه
معك مطلقا اوغمق معناسنه‌ده كلور يقال معكه اذا دلكه ومعك برآدمى برتقريبله مغلوب ومقهور ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال معكه بالقتال والخصومة اذا لواه وبرآدمك حقنى اويالندرمق معناسنه مستعملدر يقال معك دينه
وبدينه اذا مطله به (المعك) كتف وزننده و(الممعك) منبروزننده و(المماعك) معاندوزننده دائما بورجنى تأخير
ايدن آدمه دينور يقال رجل معك وممعك ومماعك اى ماطل بدينه ومعك شديد الخصومه آدمه دينور واحمق
ونادانه دينور يقال رجل معك اى الالدّ وكذا الاحمق (المعاكة) سماحه وزننده احمق اولمق معناسنه‌در يقال معك
الرجل معاكة من الباب الخامس اذا حمق (التمعك) تفعل وزننده طپراغه بيلنمك معناسنه‌در يقال تمعك فى التراب
اذا تمرّغ (التمعيك) طپراغه بيله‌مك معناسنه‌در تقول معكته اذا مرّغته (المعكى) سكرى وزننده چوق دوه‌يه دينور
يقال ابل معكى اى كثيرة (المعكوكاء) ميمك فتحى وضميله قرقشه وفتنه وتوز وطمان وشرّ وشور معناسنه‌دركه
ايكى عسكر برى برينه آميخته اولدقده پيدا اولور يقال وقعوا فى معكوكاء اى فى غبار وجلبة وشرّ (المعكوكة)
ميمك ضميله كثرت ووفرت ماله دينور تقول اعجبتنى معكوكة المال اى كثرته (الملك) شكّ وزننده ممه‌دن سودى
وكميكدن ايليكى اغز ايله صوروب جمله‌سنى اممك معناسنه‌در يقال ملكّ المخ مكا من الباب الاول اذا مصه جميعه
وهلاك ايلمك معناسنه مستعملدر يقال مك الشئ اذا اهلكه واكسلتمك معناسنه مستعملدر يقال مكه اذا نقصه
ومنهما مكة كما سيذكر وقوش چقرمق معناسنه‌در يقال مكّ الطائر بسلحه اذا رمى به (الامتكاك) و(التمكك)
تفعل وزننده بونلرده برنسنه‌نك مجموعنى آغز ايله اموب صورمق معناسنه‌در يقال امتكّ المخ وتمككه اذا مصه جميعه
وتمكك مديونه تقاضا ايلمك معناسنه‌در يقال تمكك على الغريم اذا الحّ (المكمكة) زلزله وزننده بودخى برنسنه‌نك
مجموعنى صوروب امك معناسـنه‌در يقال مكمك الشئ بمعنى مكه ويوالق كبى يوارلنه‌رق يوريمك معناسنه‌دركه
طقناز يومرى بودور يورويشيدر يقال يتمكمك فى المشى اى يتدحرج (المكاك) غراب وزننده و(المكاكة) غرابه
وزننده صوريلوب جمله‌سى آغز ايله آلنان نسـنه‌يه دينور صوريلان ايليك كبى يقال خرج مكاكه ومكاكته
اى مصاصه (مكة) ميمك فتحيله بلد حرام ياخود مجموع حرم شريفك اسميدركه داخل مواقيت اولان ارض منيفه‌دن
عبارتدر نقص معناسندن مأخوذدر جميع كناهى نقص وافنا ايلديكيچون ياخود اهلاك معناسندندر آنده ظلم
وجور ايدنلرى اهلاك ايلديكيچون * مؤلفك بصائرده بياننه كوره بش وجه دخى محتملدر برى ارض مرقومه‌ده
صو قليل اولمغله كوياكه يردن صويى آغزلريله اموب استخراج ايدرلر ثانى ينه اموب صورمق معناسندندر كوياكه
بهرسنه ناسى كنديسنه طوغرى اموب جذب ايدر ثالثا مكّ طائر معناسندندر كوياكه عصيانى مكّ ودفع ايدر
رابعا مكاكه‌دن مأخوذدركه وسط عظمده اولان لبّ ومخّ اوله‌جقدر ارض مرقومه دخى دنيـانك وسطى
وخلاصه‌سيدر خامسا عصاتك ذنوبنى كميكدن ايليك صوروب چيقارركبى استخراج وازاله ايدر انتهى (المكوك)
تنور وزننده بركونه صو ايچه‌جك طادينور * شارحك بياننه كوره وسطى واسع ويوقريسى طاره‌جق اولور
ومكوك بردرلو اولچك آديدركه بربچق صاغ آلور على قول نصف رطل آلور سكز اوقيه‌يه قدر ياخود نصف ويبه
آلور وويبه يكرمى ايكى ياخود يكرمى درت مدّ حضرت نبوى عليه السلام مقداريدر وعندالبعض اوچ كيلجه آلور
وكيلجه برمنّ ايله برمنك يدى ثمنيدر ومنّ كه بربطماندر ايكى رطل‌در ورطل اون ايكى اوقيه‌در وبراوقيه براستار ايله

مطلب

(وبر)

و براستارك ثلثانيدر و استار درت مثقالله نصف مثقالدر و مثقال بردرهم ايله بردرهمك ثلث اسباعيدر و درهم
التى دانقدر و دانق ايكى قيراطدر وقيراط ايكى طسوجدر و طسوج ايكى حبه در و حبه بر درهمك ثمننك
سدسيدركه درهمك قرق سكز جزؤندن برجزؤدر و مكوك لفظنك جمعى مكاكيك در و مكاكىّ كلور كاف اخيرى
يايه ابدال وادغامله ﴿المكماكة﴾ ثرثاره وزننده و﴿المتمكمكة﴾ متدحرجه وزننده اعضاسى صيق ودبرنكلى عورته
دينور يقال امرأة مكماكة و متمكمكة اى لمكامة ﴿المكّانة﴾ كتّانه وزننده جاريه قسمنه اطلاق اولنور امه معناسنه
تحقيرا مكّ طائر معناسندندر ﴿الملك﴾ ميمك حركات ثلاثى و لامك سكونيله و﴿الملكة﴾ فتحاتله و﴿المملكة﴾ ميمك
فتحى ولامك ضمى على قول حركات ثلاثيله برنسنه يه استقلال وجهى اوزره ضبط ايلمكه قادر اولهرق ظفر بولوب
زير دست و استيلايه آلمق معناسنه دركه مالك اولمق تعبير اولنور يقال ملك الشئ ملكا مثلثة وملكة ومملكة
من الباب الثانى اذا احتواه قادرا على الاستبداد به و ملك ميمك حركات ثلاثيله ياخود فتحتينله ياخود ضمتينله ملكيت
اوزره ضبط وتصرّف اولنه جق نسنه يه دينور يقال ماله ملك اوملك اوملك اى شئ يملكه و بين الاعراب برآدمك
مرعا ومشرب ودوابّ ومواشيسنه ياخود برآدمك كنديسى حفر ايدوب انفراد اوزره ضبط ايلديكى قويويه اطلاق
اولنور ومنه تقول لى فى هذا الوادى ملك مثلثا و يحرّك اى مرعى و مشرب و مال او هى البئر يحفرها و ينفرد بها
و ملك ميمك حركات ثلاثيله خاصّة برآدمك صو ينه اطلاق اولنور يقال ليس لهم ملك مثلثا اى ماء و ملك كذلك
حركات ثلاثله مملوك معناسنه مستعملدر ملكه كبى كما سيذكر و برآدمك تحت اقتدارنده اولان شيئه دينور تقول
اعطانى من ملكه مثلثة اى مما يقدر عليه و ينه حركات ثلاثله قوللق رقّ و بندكى معناسنه در يقال طال ملكه مثلثة
اى رقّه و ينه حركات ثلاثله خاتون تزوّج ايلك معناسنه مستعملدر يقال املكه اياها حتى ملكها ملكا مثلثا
اى زوّجه ايّاها فتزوّجها و لا يقال ملك بها و لا املك و ملك الطريق ينه حركات ثلاثله يولك وسطنه ياخود
كنارينه اطلاق اولنور يقال اخذ ملك الطريق اى وسطه او حدّه ﴿الاملاك﴾ همزه نك كسريله برنسنه يى بركمسه يه
ملك ايلك معناسنه در يقال املك الشئ اذا جعله ملكا له يملكه و برآدمى شاه نصب ايلك معناسنه در يقال املكوه
اذا صيرّوه ملكا و برآدمه خاتون تزويج ايلك معناسنه مستعملدر يقال املكه اياها اذا زوّجه اياها و لا يقال ملك
بها كما ذكر و يقال املك فلان على بناء المجهول اذا زوّج ايضا پس املاك معلوم و مجهولدن تزويج و تزوّج معناسنه
كلور * شارح ديركه مؤلفك اذا زوّج عنه ايضا كلامنده عنه ايضا عبارهسى تمّهٔ تفسيردن دكلدر بلكه تهذيبده
و محكمده قول اوّل لحيانيدن منقول اولوب بعده قول ثانى دخى آندن منقول اولديغى بيان ضمننده عنه ايضا عبارتى
مرسوم اولمغله مؤلف من غير امعان اول عبارهيى دخى صحيفه سنه نقل ايلمشدر انتهى * و املاك امر تطليق محلنده
استعمال اولنور يقال املكت فلانة امرها على المجهول اذا طلقت و خميرى كركى كبى اوزليهرك يوغورمق
معناسنه مستعملدر ملّاكهدن مأخوذدر يقال املك العجين اذا انعم عجنه يعنى حتى انتهت ملاكته ﴿التمليك﴾ بودخى
برنسنه يى برآدمه ملك ايلك معناسنه در يقال ملكه اياه اذا جعله ملكا له يملكه و برآدمى شاه قلمق معناسنه در يقال
ملكوه اذا صيرّوه ملكا و خميرى كركى كبى يوغورمق معناسنه در يقال ملك العجين اذا انعم عجنه ﴿الملك﴾ ميمك
و لامك فتحيله بر نسنه نك قيام ملكيتنه سبب اولان شيئه دينور و منه يقال الماء ملك امر لانهم اذا كان معهم ماء
ملكوا امرهم و ملك ملائكه نك مفرديدركه فرشته يه دينور لأك ماده سنده بيان اولندى * شارح ديركه ملك
لفظنى اشبو ملك ماده سندن دخى اخذ ايلديلركه قوّت معناسنه در ﴿الملك﴾ ميمك فتحيله صو يه قاندرمق
معناسنه در تقول ملكنا الماء ملكا اى اروانا يعنى فقوّينا على امرنا كما ذكر و مالك اولمق معناسنه در نتهكه رأس
ماده ده تثليثله بيان اولندى و ملك الولىّ يعنى ولىّ تحت ولايتنده اولان خاتونى كندى باشنه تزوّجدن حظر
و منع ايدوب امر تزوّجنده متصرّف اولمسندن عبارتدر و ملك ذو الملك يعنى ملك صاحبى پادشاه و ملك
معناسنه دركما سيذكر و ملك املاك كبى خميرى قوّتله اوزليهرك يوغورمق معناسنه در يقال ملك العجين
ملكا من الباب الثانى اذا انعم فى عجنه و آهو ياوريسى قوّتلنوب اناسنك ارقه سنه دوشوب كتمكه قادر اولمق
معناسنه در يقال ملك الخشف امّه اذا قوى و قدر ان يتبعها ﴿الملكة﴾ فتحاتله مملوك معناسنه در تقول ملك
يمينى و ملكة يمينى اى ماملكه و قوللق رقّ معناسنه در يقال طال ملكه و ملكته اى رقّه و يقال اقرّ بالملكة
اى بالملك * مترجم ديركه علماء و حكماء ملكهٔ نفسانيه يى بوندن تفريع ايلديلر واول نفس انسانيده راسخ
برصفتدن عبارتدر توضيحى بودركه نفس ايچون افعالدن بعض افعال سببيله برهيئت مخصوصه حاصل اولور
اول هيئته كيفيت نفسانى دينور پس اول كيفيت سريع الزوال ايسه اكا حالت دينور اما تكرار سببيله نفسه ممارست

حاصل واول كيفيت مرتسم اولوب عديم الزوال يابطئ الزوال اولورسه اكا ملكه اطلاق اولنور كويا كه صاحبنك مملوكى اولمش اولور ﴿ المملكة ﴾ ميمك فتحى ولامك حركات ثلاثيله مصدردر نته كه ذكر اولندى وعربلرك عبد مملكه ديدكلرى شول قولدركه اوزى اسير اولوب پدر ومادرى اسير اولميه نته كه عبدقن كوله زاده اولان كوله دن عبارتدر وبعضلر عبدقن اشترا اولنان قولدر ديديلر يقال هو عبد مملكة اذا ملك ولم يملك ابواه ومملكه لامك فتحى وضميله پادشاهك عزّ وملكنه وفرّ ودارات وسلطنتنه وخدم وحشم وبندكاننه اطلاق اولنور يقال ذاك الملك صاحب مملكة اى عزّ وسلطان وعبيد ولامك فتحيله اسم مكاندر قلمرو وسلطنتى اولان اراضى وايالاته اطلاق اولنور ولامك ضميله مملكتنك وسطنه اطلاق اولنور سرّة الملك كبى ﴿ الملوكة ﴾ ميمك ضميله ملك معناسنه در يقال اقرّ بالملوكة اى بالملك ﴿ الملك ﴾ ميمك ضميله اسمدر حكم ايله برنسنه نك ضبط وتصرّفنه دينور وزير تصرّفنده اولان شيئه دينور مذكر ومؤنث اولور وعز وعظمت وشوكت وسلطنت معناسنه مستعملدر يقال له الملك اى العزّ والسلطان وملك جلبان ديدكلرى غله يه دينور وآجه صويه دينور وملك الدابّه طوارك اياقلرينه دينور وضمتينله لغتدر مفردى ملا كدر كتاب وزننده ﴿ الملك ﴾ ميمك فتحيله و﴿ الملك ﴾ كتف وزننده و﴿ المليك ﴾ امير وزننده و﴿ المالك ﴾ صاحب وزننده ملك صاحبنه دينوركه مراد پادشاهدر جمعلرى ملوك واملاك وملكاء كلور كرماء وزننده وملك كلور ركع وزننده لفّ ونشر مرتب اوزره در ﴿ الاملوك ﴾ همزه نك ضميله اسم جمع ملوكدر وعربدن برجماعتدر على قول حمير قبيله سنك مقاولنه يعنى ملوكنه اطلاق اولنور ﴿ الملكوت ﴾ رهبوت وزننده و﴿ الملكوة ﴾ ترقوه وزننده مبالغه در عز وسلطنت وعظمته اطلاق اولنور ومنه لله الملك والملكوت والملكوة اى العزّ والسلطان * شارح ديركه اهل تحقيق ملكى عالم ظاهرده وملكوتى عالم باطنده استعمال ايدرلر واشبو ملكوت وجبروت ورغبوت ورهبوت وتربوت مقوله سنده واو وتاء زائده در مبالغه ايچوندر پس ملكوت ملك عظيم معناسنه در ﴿ التمالك ﴾ تفاعل وزننده برآدم كندى نفسنه مالك اولمق يعنى نفسنك مغلوب ومحكومى اولميوب ضبط وتصرّفنه قادر اولمق معناسنه در يقال تمالك فلان عنه اى ملك نفسه وما تمالك فلان ان وقع كذا ديرلر نفسنى ضبط وحبسه قادر اولميوب فلان ماده يه اوغرادى ديجك يرده وشو ديوار محكم دكلدر ديجك يرده هذا حائط لا يتمالك ديرلر ﴿ الملاك ﴾ سحاب وزننده اقتدار ملك معناسنه در يقال ليس له ملاك اى لا يتمالك و﴿ ملاك ﴾ ميمك فتحى وكسريله برايشك قوامنه اطلاق اولنوركه آنكله اكا مالك اولنور يقال هذا ملاك الامر وملاكه اى قوامه الذى يملك به ﴿ الملاك ﴾ كتاب وزننده بالچغه اطلاق اولنوركه بنا ياپيلور وتزوّج على قول عقد نكاح معناسنه مستعملدر بونده فتحله ده جائزدر تقول شهدنا املاكه وملاكه اى تزوّجه او عقده وقوام معناسندندركه ناقة ملاك الابل ديرلر ناقه نك بالجمله دوه لر اكسه سنه اويوب آردنه دوشرلر ديجك يرده كويا كه اول دوه لره مالك اولمغله انلرى چكوب كوترر ﴿ المليكة ﴾ جهينه وزننده صحيفه يه اطلاق اولنور وبر جماعتك اسميدركه نسواندن صحابيه لردر ﴿ تملك ﴾ تضرب وزننده بر صحابيه اسميدر ﴿ مليكه ﴾ سفينه وزننده بنت ابى الحسن النيسابوريّه دركه محدّثه در ﴿ مليك ﴾ زبير وزننده اساميدندر يزيد بن مليك وعبدالرحمن بن احمد بن مليك محدثلردر ﴿ مليك ﴾ امير وزننده اساميدندر محمد بن على بن مليك محدثدر ﴿ ملوك ﴾ صبور وزننده اساميدندر محمد بن الحسن بن محمد بن ملوك واحمد بن ملوك محدثلردر ﴿ مالك ﴾ صاحب وزننده امام مدينه ابن انس عليه الرحمه حضرتلريدركه صاحب مذهبدر ومالك قتى وافر محدّثين وطقسان نفر صحابهٔ كزين اسملريدر ﴿ ابو مالك ﴾ آجلغك ياخود پك قوجه لغك كنيه سيدر تفأل قبيلندندر يقال اخذه ابو مالك اى الجوع او السن والكبر ﴿ ملك ﴾ ميمك كسريله مكه ده ياخود يمامه ده بر وادى اسميدر ﴿ ملكان ﴾ ميمك كسريله ياخود فتحاتله طائفده بر طاغك آديدر وفتحاتله ملكان بن جرم وملكان بن عباد قضاعه قبيله سى رجالندندر بو ايكيدن ماعداسى ميمك كسريله در ﴿ المهك ﴾ ميمك فتحيله برنسنه يى كركى كبى سحق ايلمك معناسنه در يقال مهك الشئ مهكا من الباب الثالث اذا سحقه فبالغ وتيز تيز يورمك معناسنه در يقال مهك فى المشى اذا اسرع وجماعده جهد ايله خاتونى خاكسار ايلمك معناسنه در يقال مهك المرأة اذا جهدها جماعا وبرنسنه يى مهره تخته سى كبى دوز وصيرنجق ايلمك معناسنه در يقال مهك الشئ اذا ملسه واركك انسانك وحيوانك صلبى ضعيف وبيتاب اولمغله دولى اولماز اولمق معناسنه در يقال مهك صلبه مهكا من الباب الرابع ومهك على بناء المجهول اذا صار مهيكا كما سيذكر ﴿ المهكة ﴾ غرفه وتمره وزننده جوانلغك ودلو قانلولغك تمام چاغنه دينوركه بنيه وتركيب كركى كبى قرارينه كلوب اعضاء واندام قالبنه كيرمكدن عبارتدر يقال به مهكة الشباب اى نفحته وامتلاؤه ﴿ الممتهك ﴾ امتهاكدن اسم فاعلدر و﴿ الممهك ﴾ معظم وزننده كركى كبى چاغنى واندامنى بولمش دولغون جوانه دينور

(يقال)

يقال شابّ ممتهك ومُمهك اى ممتلئ شبابا ﴿الممهك﴾ زملق وزننده اندامى مضطرب وسلكى اوزون آدمه دينور
وآدمليرى سيرك وميدانلو آته دينور ﴿المهوك﴾ صبور وزننده يومشق يايه دينور يقال قوس مهوك اى لينة ﴿ماهك﴾
هاجر وزننده اساميدندر يوسف بن ماهك محدثدر ﴿التمهك﴾ تفعل وزننده برايشى كوزل ايشليوب حسن ولطافت
كوسترمك معناسنه‌در يقال تمهك فى العمل اذا تحسن فيه وبرنسنه‌يى ال ايله نقش ايلمك معناسنه‌در يقال
تمهك بيده اذا نقشه ﴿الممهوك﴾ كلامده خطاسى چوق اولان آدمه دينور يقال رجل ممهوك اى الكثير الخطأ
﴿المهيك﴾ اميروزننده دولى اولميان اركك حيوانه دينور صلبى ضعيف وعليل اولديغندن نشئت ايدر يقال فحل
مهيك اذا ضرب فلم يلقح ﴿التماهك﴾ تفاعل وزننده برى بريله لجاج وجدال ايلمك معناسنه‌در يقال تماهك القوم
اذا تماحكوا ولجوا نجز بعونه تعالى

فصل النون

﴿النبكة﴾ فتحتينله وتمره وزننده باشى سيورى تپه‌يه
دينوركه اكثرى طپراغى قزل اولاننه دينور على قول اينشلو يوقشلو ارضه دينور ياخود طپراقدن اولان كوچك
تپه‌يه دينوركه ايوك تعبير اولنور جمعى نبك‌در ونبك كلور فتحتينله ونباك‌در نونك كسريله ونبوك‌در نونك ضميله
﴿الانتباك﴾ افتعال وزننده يوكسلمك معناسنه‌در يقال انتبك الشئ اذا ارتفع وبرشرّ وفتنه خصوصنه عزم
وتصميمله قيام ايلمك معناسنه مستعملدر يقال انتبك القوم اذا انطووا على شرّ ﴿النبك﴾ نونك فتحيله حمص ايله
دمشق بيننده برقريه‌در ﴿النباك﴾ غراب وزننده سفّاح بن خالد التغلبىّ وكليب بن ربيعة التغلبىّ فرسلرينك اسميدر
وبرموضع آديدر ياخود بونباكه‌در ﴿النبوك﴾ قعود وزننده برموضعدر ﴿النابك﴾ صاحب وزننده مرتفع يره
دينور يقال مكان نابك اى مرتفع ﴿تنبوك﴾ تنسوخ وزننده برموضع آديدر ﴿النتك﴾ نتق وزننده برنسنه‌يى ال ايله
كركى كبى قاوره‌يوب طوتدقدنصكره كنديسنه طوغرى زور ايله چكرك اكوب بوكمك معناسنه‌در يقال نتك الشئ
نتكا من الباب الثانى اذا جذبه يقبض عليه ثمّ يكسره اليه بجفوة وبعد البول ذكرى ال ايله برى اوته اوغوب استبرا
ايلمك معناسنه‌در يقال نتك ذكره اذا استبرأ بعد البول ونفضه وقيل يولمق معناسنه‌در يقال نتك شعره اذا نتفه
﴿اندكان﴾ همزه‌نك فتحى ودالك ضميله فرغانه قضاسنده برقريه‌در عمر بن محمد بن طاهر الصوفى اورادندر وسرخس
قضاسنده برقريه‌در احمد الحمادى نام زاهد مشهورك مرقدى آنده‌در ﴿النزك﴾ نونك كسرى وفتحيله كلرو بزمجه
تعبير اولنان جانورلرك آلت تناسلنه دينور بونلرك ايكيشر ذكرى اولور ﴿النيزك﴾ حيدر وزننده قصه مزراغه
دينور * شارح ديركه بونيزهٔ فارسى معرّبيدر كرچه كاف فارسيده تصغير ايچوندر لكن بوراده تعريبه علامتدر
﴿النزك﴾ نزق وزننده نيزك ايله دورتمك معناسنه‌در يقال نزكه نزكا من الباب الاول اذا طعنه بالنيزك وبرآدمه
بلاموجب بدسويليوب طعن وآزار ايلمك معناسنه مستعملدر يقال نزك فلانا اذا اساء القول فيه ورماه بغير حق
﴿النزك﴾ صرد وزننده شول كيمسه‌يه دينوركه دائما ناسى طعن وتعريض وتعييبله آزرده ايدر اوله يقال رجل نزك
اى عياب لمزة ﴿النزيكات﴾ مصغر بنيه‌سيله اصلا ايشه يرقمز بى‌خير ومنفعت اولان آدملره وچكيلره دينور ﴿النسك﴾
نونك حركات ثلاثى وسينك سكونيله وضمتينله حضرت ربّ ذو الجلاله اولان قوللغه وعبادت وطاعته دينور
ومطلقا حقّ الهه اطلاق اولنور زكات وصدقه وذبح لله كبى وبومعناده مصدر اولور كماسيذكر ﴿النسكة﴾ نونك
فتحيله ﴿والمنسك﴾ مقعد وزننده و﴿النساكة﴾ سماحه وزننده نسك كبى مصدرلردر حضرت خدا عزّ وجلّ
دركاهنه عبادت وطاعت ايلمك معناسنه يقال نسك الرجل ونسك نسكا مثلثة ونسكا بضمتين ومنسكا ونساكة
من الباب الاول والخامس اذا تعبد ﴿التنسك﴾ تفعل وزننده بودخى حق تعالى‌يه قوللق ايلمك معناسنه‌در يقال
تنسك الرجل اذا تعبد ﴿النسك﴾ نونك ضميله و﴿النسك﴾ ضمتينله و﴿النسيكة﴾ سفينه وزننده حق يولنه ذبح
اولنان قربانه دينور على قول نسك نونك ضميله قربانك دمنه ونسيكه قربانه دينور يقال من صنع كذا فعليه
نسك ونسك ونسيكة اى ذبيحة او النسك الدم والنسيكة الذبيحة ونسيكه آلتوندن يا كومشدن يوغون
سبيكه كبى قطعه‌يه دينور * شارح ديركه بومعنا اولاننه مخصوصدر حتى عبادت معناسى بوندن مأخوذ اولديغى
بعضلردن منقولدر ﴿المنسك﴾ مجلس وزننده و﴿المنسك﴾ مقعد وزننده نسك وعباداتك شرعه وطريقه‌سنه
وامور مرعيه‌سنه دينوركه طريقهٔ اعمالندن عبارتدر وعبادتكاهه دينور جمعى مناسكدر ومنه قوله تعالى
﴿وارنا مناسكنا﴾ اى متعبداتنا * شارح ديركه منسك ومنسك كلمه‌سى اسم مكان اولور عبادتكاه معناسنه ومصدر اولور
واسم زمان اولور مناسك حجده شايع اولمشدركه امور مشروعهٔ مخصوصه‌دن عبارتدر انتهى * ومنسك ومنسك
نفس نسك وعبادت معناسنه اولور وقربان ذبح ايده‌جك موضعه دينور بسملكاه معناسنه ومنسك مقعد
وزننده برآدمك مألوف اولديغى مكانه اطلاق اولنور ﴿النسك﴾ نونك فتحيله برنسنه‌يى صو ايله يايقيوب پاك ايلمك

معناسنه‌در يقال نسك الثوب وغيره نسكا من الباب الاوّل اذا غسله بالماء فطهره وچوراق يرى تطييب واصلاح
ايتمك معناسنه‌در يقال نسك السبخة اذا طيبها وكوزل سيرت وطريقه‌يه مداومت ايلمك معناسنه‌در يقال نسك
الى طريقة جميلة اذا داوم عليها ونسك منسك كبى مكان مألوف ومعتاده اطلاق اولنور ﴿الناسكة﴾ شول ارضه
دينوركه يقينده اكا يغمور ياغمغله يشروب تازه‌لنمش اوله يقال ارض ناسكة اى خضراء حديثة العهد ﴿النسيك﴾
امير وزننده آلتونه وكومشه اطلاق اولنور ﴿نسك﴾ صرد وزننده برقوش آديدر ﴿المنسوكة﴾ تويلرى دوكلمش
جبلاق قسراغه دينور يقال فرس منسوكة اى ملساء جرداء وكوبره‌لنمش ترلايه دينور يقال ارض منسوكة
اى دمنت بالابعار ﴿النشّاك﴾ شين معجمه ايله شدّاد وزننده خالد بن مبارك نام محدّثك جدّى اسميدر ﴿انطاكيه﴾
همزه‌نك فتحى وكسرى ونونك سكونى وكافك كسرى ويانك تخفيفيله عواصم تعبير اولنان اولكه‌نك قاعدة الملكى
اولان بلده‌نك اسميدركه مراد عواصم حلب الشهبادر جابجا عيون كثيره‌يى حاوى بر بلده‌در سورينك مقدار
دوره‌سى اون ايكى ميلدر ودروننده بش جبلى مشتملدر * مترجم ديركه بقاياى ملوك اسكندردن انطقيوس بناسيدر
﴿النفكه﴾ فتحاتله نكفه معناسنه‌دركه بوغازده چيقان اوره ويومرى‌يه دينور ﴿النكنكة﴾ زلزله وزننده بورجلويه
پك تشديد وتقاضا ايلمك معناسنه‌در يقال نكنك على غريمه اذا شدّد وبرايشى ايو اوكارمق معناسنه‌در يقال نكنك
العمل اذا اصلحه ﴿النلك﴾ نونك ضمى وكسريله شجردبّ ياخود زعرور اسميدر * مؤلفك اوّلكيدن مراد اخلاط
آغاجى اوله‌جقدر وزعرور آلج آغاجيدر * شارحك بيانه كوره معرّبدر ﴿ننك﴾ بقم وزننده بررجل علميدر ﴿نانك﴾
هاجر وزننده محدثيندن احمد بن داود الخراسانىّ لقبيدر ﴿النوك﴾ نونك ضمى وفتحيله اسمدر حمق وبلاهت
معناسنه‌در يقال به نوك اى حمق ﴿النواكة﴾ و ﴿النوالك﴾ نونلرك فتحيله و ﴿النوك﴾ فتحتينله احمق اولمق
معناسنه‌در يقال نوك الرجل نواكة ونواكا ونوكا من الباب الرابع اذا حمق ﴿الاستنوالك﴾ نواكه معناسنه‌در
﴿الانوك﴾ احمر وزننده و﴿المستنوك﴾ احمق آدمه دينور انوكك جمعى نوكى كلور سكرى وزننده ونوك كلور نونك
ضميله هوج وزننده ﴿النوكاء﴾ حمقاء وزننده ومرادفيدر جمعى نوكدر نونك ضميله ﴿الانوالك﴾ همزه‌نك كسريله
برآدمى احمق بولمق معناسنه‌در يقال انوك فلانا اذا صادفه انوك ﴿ماانوكه﴾ فعل تعجبدر مااحمقه معناسنه ولم يقل
انوك به وهو القياس يعنى قياس ايكن بوندن فعل تعجب آخر وارد اولمامشدر ﴿النهاكة﴾ نونك فتحيله غالب اولمق
معناسنه‌در يقال نهكه نهاكة من الباب الثالث اذا غلبه ولباسى اسكينجه قدر كيمك معناسنه‌در يقال نهك الثوب
اذا لبسه حتى خلق واكل طعامده افراطه كتمك معناسنه‌در يقال نهك من الطعام اذا بالغ فى اكله وبرآدمه مبالغه ايله
شتم ايلمك معناسنه‌دركه عرض وحرمتنه كركى كبى خلل ويرمكدن عبارتدر يقال نهك عرضه اذا بالغ فى شتمه
﴿النهك﴾ نهك وزننده ممه‌ده‌كى سودك مجموعنى صاغوب آلمك معناسنه‌در يقال نهك الضرع نهكا اذا استوفى
جميع مافيه وبرآدمى برعارضه وعلت كركى كبى زبون وبى مجال ايلمك معناسنه‌در يقال نهكته الحمّى اذا اضنته
وهزلته وجهدته ويقال نهكته نهكا من الباب الرابع كماسيذكر ونهك ونهكه برآدمه پك اشكنجه ايلمك معناسنه‌در
يقال نهكه السلطان نهكا ونهكة من الباب الرابع اذا بالغ فى عقوبته وبرنسنه‌يى ايچوب دوكتمك معناسنه‌در
يقال نهك الشراب اذا افناه وبرنسنه‌نك كثرت شربى شاربى زبون وبيتاب ايلمك معناسنه‌در يقال نهكه الشراب
نهكا من الباب الثالث اذا اضناه واشبو نهك ماده‌سى مبالغه معناسنى متضمندر ومنه قوله عليه السلام ✵انهكوا
اعقابكم اولتنهكنها النار✵ اى بالغوا فى غسلها وتنظيفها يعنى آبدستده طپوقلريكزى كركى كبى غسل وتطهيرنه
اهتمام ايده‌سز يوخسه اورايى صكره نار جهنم احراقده مبالغه وافراط ايدر وكذا فى الحديث ✵ انهكوا وجوه
القوم ✵ اى اجهدوهم وابلغوا جهدهم يعنى جنك وقتاله تشويق وسوق واغرا ايله عسكرك يوزلرينه سلّ سيف
هجوم ايلكده پك مبالغه وبذل جهد ومقدور ايده‌سز ونهك ونهك فتحتينله ونهكه ضربه وزننده ونهاكه نساكه
وزننده مرض برآدمى زبون وناتوان ايلمك معناسنه‌در يقال نهكته الحمّى نهكا كمامرّ ونهكا ونهكة ونهاكة من الباب
الرابع اذا اضنته وهزلته وجهدته ﴿الانتهاك﴾ افتعال وزننده بودخى مرض برآدمى بيمجال ايلمك معناسنه‌در
يقال انتهكته الحمّى بمعنى نهكته ﴿الانهاك﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برآدمه پك اشكنجه ايلمك معناسنه‌در
يقال انهكه السلطان اذا بالغ فى عقوبته ﴿المنهوك﴾ مرض وعلتدن زار وزبون اولمش آدمه دينور يقال نهك
الرجل على المجهول فهو منهوك اذادنف وضنى ومنهوك عروضيون عرفنده بحر رجزدن ثلثانى اسقاط اولوب
ثلثى قلان بيته اطلاق اولنور نهك علتى جارى اولمش اولور * شارح ديركه بحر منسرحده دخى جارى اولور
﴿النهيك﴾ اميروزننده و﴿الناهك﴾ هرخصوصده مبالغه ايدن آدمه دينور يقال رجل نهيك وناهك اى مبالغ فى الاشياء

(ونهينك)

فصل الواو

ونهيك بهادر آدمه دينور يقال رجل نهيك اى شجاع وآدمجل اولان قوىّ وتوانا دوه‌يه دينور وبغايت
كسكين و ايشلك قلجه دينور يقال سيف نهيك اى القاطع الماضى وحسن خلق صاحبى آدمه دينور وبر رجل
اسميدر (النهوك) صبور وزننده بودخى بهادر آدمه دينور (النهاكة) سماحه وزننده نهيك اولمق معناسنه‌در
يقال نهك الرجل والفحل نهاكة من الباب الخامس اذا كان نهيكا (نهيك) زبير واميروزنلرنده حرقوص ديدكارى
بوجكه دينور (الانهكاك) انفكاك وزننده ومرادفيدر يقال ماينهك اى ماينفك امّهات سائره‌دن منفهم اولديغى
اوزره مبالغه‌نك لازمى اولان دوام معناسنى متضمن اولوب وهميشه منفيا استعمال اولنور نته‌كه انفكاك ماده‌سندن
ماانفك وماينفكّ دخى بويلجه‌در (النيك) نونك فتحيله جماع ايلمك معناسنه‌در يقال ناك المرأة ينيك نيكا اذا جامعها
(النيّاك) شدّادوزننده جمّاع آدمه دينور ومنه المثل * من ينك العير ينك نياكا * عيراشكه دينور غالبلره مغالبه معرضنده
ضرب اولنور (التنايك) تفاعل وزننده كوزى اويقو باصمق معناسنه‌در يقال تنايكوا اذا غلبهم النعاس
وكوزك قپاقلرى فتور ونومدن يوملمق معناسنه‌در يقال تنايكت الاجفان اذا انطبق بعضها على بعض نجزت
النون بعونه تعالى ﴿ فصل الواو ﴾ (الاوتك) احمر وزننده و(الاوتكى) قصر ايله اجفلى وزننده شهريز
ديدكارى برجنس خرمايه دينور ياخود سواد عراقه مخصوص بركونه خرمادر (الودك) فتحتينله ات ياغنه دينوركه
چرويش تعبير اولنور يقال مافيه ودك اى دسم وودك مصدر اولور ات ياغى بيلاشمغله ياغلو اولمق معناسنه‌در
يقال ودكت يده ودكا من الباب الرابع اذا دسمت (الدكة) عده‌وزننده اسمدر ياغلولغه دينور (التوديك) برنسنه‌يه
چرويش قومق معناسنه‌در يقال ودّك الثريد اذا جعل فيه الودك (الودك) كتف وزننده سموز ياغلو اته دينور
يقال لحم ودك اى سمين ذوودك (الوادك) سموز وچرب آدمه دينور يقال رجل وادك اى سمين (الوديكة) و(الوديك)
واولك فتحيله و(الودوك) صبور وزننده سموز وياغلو طاوغه وصف اولور يقال دجاجة وديكة ووديك
وودوك اى سمينة ووديكه اون ايله وچرويش ايله ياپيلان بولامج آشنه دينور (ودك) فتحتينله ربع مسكونه
مالك اولان ضحّاك ماردوشك والده‌سى اسميدر (وادك) صاحب وزننده و(ودوك) صبور وزننده و(ودّاك) شدّاد
وزننده و(مودّك) محدّث وزننده اسامئ رجالدندر (بنات اودك) احمر وزننده دواهى وآفاته اطلاق اولنور واودك
ناسدن كنايه اولنور يقال مادرى اىّ اودك هو اى اىّ الناس (الودكاء) صحراء وزننده برقوملق ياخود برموضع
آديدر (وديك) زبير وزننده برموضع آديدر (الورك) واولك فتحى وكسريله و(الورك) كتف وزننده بدنده اويلغك
اوست طرفنه دينوركه اوجه وكميكنه اوجه كميكى دينور ايكى طرفلو اولور ايكيسنه وركان دينور لحم وشحميله تركيده
قيناق تعبير اولنوركه عربيده اليه دينور وفارسيده سرون دينور وبومؤنثدر جمعى اوراك‌در ومنه يقال القوم علىّ
ورك واحد اى متفق كما يقال ساق واحد (الورك) فتحتينله برآدمك قيناغى بيوك اولمق معناسنه‌در يقال
وركت المرأة وركا من الباب الرابع اذا عظمت وركه (الاورك) احمر وزننده بيوك قيناقلو آدمه دينور ووركاء
مؤنثيدر (الورك) ترك وزننده قيناق اوزره چوكوب اوتورمق معناسنه‌در يقال ورك الرجل يرك وركا اذا اعتمد
على وركه وبرنسنه‌يى وركك برابرنده قلمق يعنى تمام وركى آنك اوستنه كتورمك معناسنه‌در مثلا اكره وپالانه
بندكده قولانى وركك التنه كتورمك كبى يقال ورك الحبل او الرجل اذا جعله حيال وركه واركك اشك آلت چكه‌سى
ديشينك صغريسى اوزره قومق معناسنه‌در يقال ورك الحمار على الاتان اذا وضع حنكه على قطاتها وراكب
آتدن اينمك ايچون وركنى بوكمك معناسنه‌در يقال ورك الراكب اذا ثنى وركه لينزل اى عن الدابة وبرآدمك وركنه
اورمق معناسنه‌در يقال ورك فلانا اذا ضرب فى وركه (التورّك) تفعل وزننده بودخى ورك اوزره چوكمك معناسنه‌در
كرك بروركى وكرك ايكيسى اوزره اولسون وكرك بريني ياخود ايكيسنى دخى يره وضع ايلسون يقال تورّك الرجل
اذا اعتمد على وركه وبرآدم برنسنه‌يى قيچنه باصدروب يوكلنمك معناسنه‌در يقال تورّك الصبىّ اذا جعله على وركه
معتمدا عليها وتورّك فى الصلوة وركى صاغ آياق اوزره قويوب اوتورمق على قول قيناقلرك ايكيسنى يابريني يره
قومقدن عبارتدر اوّلكى وضع سنت وايكنجى منهى‌در زيرا صول ورك صول اياغك اوزرينه كلمك لازمدر
وبو وضع رجال حقنده منهى‌در ونسوان حقنده استر اولمغله صول اليه‌سنى يره قويوب ايكى اياقلريني دخى
صاغ جانبندن اخراج ايدرلر يقال تورّك فى الصلوة اذا وضع الورك على الرجل اليمنى اووضع اليتيه اواحداهما
على الارض وراكب اينمك ايچون ياخود استراحت ايچون اياغنك بريني بوكوب وركنى اكرقاشنك ايچ يوزينه
قومق معناسنه‌در يقال تورّك على الدابة اذا ثنى رجله لينزل اويستريح وكيجكمك معناسنه مستعملدر
يقال تورّك عن الحاجة اذا تبطأ وبركسه نجسنه بيلاشمق معناسنه‌در يقال تورّك فى خرئه اذا تلطخ به وبريره

مقيم اولمق معناسنه در يقال توّرك بالمكان اذا اقام به و برشيئه قادر اولمق معناسنه در يقال توّرك على الامر اذاقدر
《التوارك》 تفاعل وزننده بودخی ورك اوزره چوكوب اوتورمق معناسنه در يقال توارك الرجل اذا اعتمد على وركه
《الوروك》 قعود وزننده راكب اياغنك برينی بوكوب وركنی اكر ياخود پالان خانه سنه قومق معناسنه در يقال
ورّك الراكب وروكا اذاثنى رجله لينزل اويستريح ومنه المثل * لاتركّ فانّ الوروك مصرعة * يعنی وروك راكبی
دوشورمكه سببدر ووروك بريرده مقيم اولمق معناسنه در يقال ورك بالمكان اذا اقام به وبر ايشه قادر اولمق معناسنه در
يقال ورك على الامر اذا قدر ويان اوزره ياتمق معناسنه در يقال ورك الرجل وروكا من الباب السادس اذا اضطجع
كانّه وضع وركه على الارض 《المورك》 مجلس وزننده و《الموركة》 و《الواركة》 و《الوراك》 كتاب وزننده پالانده
واكرده قاشك ايچ يوزينه دينوركه راكبك اياغيه فتور كلدكده بوكوب وركنی اورايه وضع ايدر ووارك كتاب وزننده
شول زيباثوب وچلتار مقوله سنه دينوركه هاودك و پالانك موركنه زينت ايچون وضع وتعليق ايدرلر جمعی ورك در
كتب وزننده وشول منقش قماشه دينوركه رنكين يوكاردن صچاقلر و پوسكلر ياپوب پالانك موركنه چكررلر
ياخودشول مزّين كوچك خرقه و پرده مقوله سنه دينوركه پالانك موركنه اورتيلورا كرغاشيه سی كبی پالان اورتوسی
اوله جقدر اكثری تحميدن ايدرلر 《الموركة》 مكنسه وزننده و《الموراك》 محراب وزننده پالانك اولك خانه سنه دينور
و پالان مندرينه دينوركه اكرمندری كبی پالانه ركوب ايدنلر آنك اوستنه قعود ايدرلر 《التوريك》 برنسنه يی وركك
برابرينه آلوب اوزرينه اوتورمق معناسنه در يقال ورك الحبل او الرحل اذا جعله حيال وركه و برنسنه يه قادر
اولمق معناسنه در يقال ورّك على الامر اذا قدر و برنسنه يه ايجاب والزام ايلمك معناسنه در يقال ورّكه
اذا اوجبه و برجنحه وكناهی بركسه يه نسبت ايدوب اكا يوكلتمك معناسنه در يقال ورّك الذنب عليه اذا حمله
ويمين ويرن آدمك خلاف مرادنی نيت ايده رك يمين ايلمك معناسنه در يقال ورّك اليمين اذا نوى غير مانواه
المستحلف 《الموراكة》 مفاعله وزننده طاغی آشمق معناسنه يقال وارك الجبل اذا جاوزه 《المورّك》 معظم
وزننده بی كناه اولوب اوزرينه كناه حمل اولنان مظلومه دينور يقال انّه لمورّك فی هذا الامر ای ليس له ذنب
توريك مذكوردن مأخوذدر ومنه توريك العلماء فی مصنفاتهم على بعض 《الورك》 واوك كسريله يايك كريش
چكره جك جانبنه دينور واغاجك وركندن يعنی كوكنه قريب يرندن دوزلمش مصنوع اولان يايه دينور 《الورك》 واوك
ضميله وضمتينله واركك جمعيدركه ذكر اولندی 《الوركان》 واوك فتحی وراك كسريله برنسنه نك كوكندن ودبندن
يو قريجه ايكی يان باشنه دينور 《نعل موركة》 موعده وزننده و《نعل مورك》 موعد وزننده و《نعل موروكة》 دوه نك
طبانك دريسندن دوزيلان اياق قابنه دينور يقال نعل موركة و مورك و موروكة اذا كانت من الوارك ای من نعل
الحفّ * شارح ديركه ورك نعل خف اسمی دكلدر بلكه دوه نك اياغی طشرقدقده نه دوه صغريسندن طبانك
التنه نعل پيارلر ايشته اول دريدن ياپيلان اياق قابنه نعل موركه ديرلر حتی اهل مكه اكا فارسيدن مأخوذ
اوله رق دركون وجمعنده دراكين ديرلر ودركون باب الاست ديمكدر و مورك لفظنك تذكيری نعل كلمه سنك لفظی
اعتباريله در 《الميركة》 ميجنه وزننده اكرك و پالانك اولك خانه سنه دينوركه راكبك اياغنه كلال كلدكده بوكوب وركنی
اورايه وضع ايدر موركه دخی دينور 《المورك》 محسن وزننده ايراكدن اسم فاعلدر پالانك اولك خانه سنه فتور كلان اياغی
بوكوب وركنی وضع ايدن آدمه دينور بعده استعاره وجهيله مركوبده علاقه سی اولميان آدمه اطلاق اولندی ومنه
يقال هو مورك فی هذه الابل ای ليس له منهاشیء 《الوركة》 فرحه وزننده يمامه ده برقوملق آديدر 《وركان》 سلمان
وزننده اصفهانده برمحله آديدر 《الوركاء》 حمراء وزنند و《الوركانة》 عطشانه وزننده بيوك قيناقلی عورته و بيوك
قويرقلی ديشی قيونه دينور ووركاء ابراهيم الخليل على نبينا وعليه التسليم حضرتلرينك مولدشريفلری اولان محلك
اسميدر * مترجم ديركه اكثر مورّخين عندنده بابل اقليمنده كوثی وكتب سالفه ده كوثار يانام بلده فناسنده برغار
ايچره تولد ايلمشدر ظاهرا وركاء اول غارك اسميدر حضرت نوح عليه السلام دخی انده تولد ايلدی وعند البعض
مولدی سوس اهواز شهرنده در 《الوركی》 سكری وزننده واوك كسريله ده جائزدر برنسنه نك اصلنه واساسنه
اطلاق اولنور ومنه يقال انّ عنده لوركی خبر ای اصل خبر 《الوزك》 واوك فتحی وزای معجمه نك سكونيله عورت
قسمی سرعتله يوريمك على قول چركين وبدبد يوريمك معناسنه در يقال وزكت المرأة وزكا اذا اسرعت
اومشت قبيحة وجماع حالتنده ارينه ملايمت وانقياد ايلمك معناسنه در يقال وزكت عند النكاح اذا لانت وواتت
《الوشك》 واوك فتحی وشين معجمه نك سكونيله و《الوشاكة》 نساكه وزننده سريع وچابك اولمق معناسنه در يقال
وشك الامر وشكا ووشاكة من الباب الخامس اذا سرع ومنه وشك الفراق كما سيذكر 《التوشيك》 بودخی تيز

(وسريع)

وسريع اولمق معناسنه دريقال وشك الامر اذا سرع ﴿الايشاك﴾ همزه نك كسريله سرعتله يوريمك معناسنه دريقال
اوشك الرجل اذااسرع السير ومنه يوشك الامر ان يكون كذا ويوشك ان يكون الامر ولاتفتح شينه او فتحة لغة رديّة يعنى
وجه مذكور اوزره يوشك كلمه سى ايشاكدن فعل مستقبل اولمغله سرعت ايدر معناسنه اولوب بعده فعل مقاربه ده
استعمال اولندى پس مثال مزبورده ايش شويلجه اولمغه يقلشور ديمك اولور * شارح ديركه فعل مقاربه ده مضارعك
استعمـالى ماضيدن اكثردر واسم فاعلك استعمالى قليلدر وبعضلر ثلاثيدن دخى استعمال ايلديلر قال فى الاسـاس
اوشك ذاخر وجاووشك واوشك ان يفعل ويوشك ان يخرج ﴿المواشكة﴾ ايشاك معناسنه دريقال واشك الرجل
اذا اسرع السير ﴿الوشيك﴾ امير وزننده سريع وچابك معناسـنه درمذكر ومؤنثده استعمال اولنور يقال امرأة
وشيك اى سريعة ووشيك حازوق نام خارجينك فرسى اسميدر ﴿الوشك﴾ واوك فتحى وضميله و﴿الوشكان﴾ واوك فتحى
وضميله اسملردر سرعت معناسنه دريقال وشك الفراق ووشكانه اى سرعته ﴿وشكان﴾ واوك حركات ثلاثيله اسم
فعل ماضى در سريع اولدى معناسنه يقال وشكان مايكون ذلك اى سرع * مترجم دركه شيخ رضى قولنجه خبر
معناسـنه دالّ اولان اسمـاء افعالك جملهسى تعجب معنـاسنى متضمندر مثلا هيهات كلمهسى ما ابعده ووشكان
مااسرعه وبطآن ماابطأه معنالرينه در زيرا اسماء افعال معناسنه دالّ اولديغى فعللردن آكد وابلغدر پس بونلرده
تعجب معناسى تأكيد مذكوردر ﴿المواشك﴾ مصاحب وزننده چابك وچالاك انسان وحيوانه دينور يقال رجل وبعير
مواشك وناقة مواشكة اى سريع وقد واشك ﴿الوشاك﴾ كتاب وزننده اسمدر چابكلكه دينور ﴿الوعك﴾ واوك فتحيله
و﴿الوعكة﴾ ضربه وزننده هوا طورغون اولهرق يك اسّى اولمق معناسنه در يقال وعك الحرّ وعكا ووعكة من الباب
الثانى اذا اشتدّ مع سكون الريح وايصتمه وجودى اورسليوب آزرده قلمق معناسنه دريقال وعكته الحمى اذا اذته ويك
يورغونلقدن نشئت ايدن درد واله دينور يقال اخذه الوعك اى الم من شدّة التعب ووعك محموم آدمه دينور
مصدر ايله مسمادر ووعك برنسنهيى يره اوروب پاره پاره ايلمك معناسنه دريقال وعك الشئ وعكا اذادكه وطپراغه
بيلهمك معناسنه در يقال وعكه فى التراب اذامعكه ﴿الوعك﴾ كتف وزننده و﴿الموعوك﴾ وعك حمّادن زار وزبون
اولان آدمه دينور ﴿الوعكة﴾ ضربه وزننده مصدردركه ذكر اولندى ووعكه صواش يرينه دينور معركه معناسنه
وشدّتله دوشمكه دينور وصو اوزره دوهلرك ازدحامنه دينور ﴿الايعاك﴾ همزه نك كسريله طپراغه بيلهمك معناسنه در
يقال اوعكه فى التراب اذا معكه ودوهلر صواوزره ازدحام ايلمك معناسـنه در يقال اوعكت الابل فى الورد اذا
ازدحمت ﴿الوكوكة﴾ زلزله وزننده طوپ كبى يوارلنهرق يوريمك معناسنه در طقناز بودور يوريمسى كبى يقال
وكوك الرجل اذامشى متدحرجا وجنكدن قاچمق معناسـنه در يقال وكوك من الحرب اذا فرّ وكوكرجين اوتمك
معناسـنه در يقال وكوك الحمام اذا هدر ﴿التوكوك﴾ تزلزل وزننده بودخى يوارلنى يوريمك معناسـنه در
يقال توكوك الرجل اذامشى متدحرجا ﴿الوكواك﴾ ثرثار وزننده طقناز بودوركبى يوارلنى يورين آدمه دينور
وقورقق بى زهره آدمه دينور يقال رجل وكواك اى جبان ﴿الوكواكة﴾ ثرثاره وزننده صغريسى بيوك عورته دينور
يقـال امرأة وكواكة اى العظيمة الاليتين ﴿الوكّ﴾ دكّ وزننده اوته قاقمق معناسنه در يقال وكه وكا اذا دفعه
وعربلرك ايتزعكّ وكّ قوللرى عكك مادهسنده ذكر اولندى ﴿الومكة﴾ واوك فتحى وميمك سكونيله ككيشلكه
دينور يقال فيه ومكة اى فسحة ﴿الونك﴾ واوك فتحى ونونك سكونيله كشى كندى قومى ايچره يرلشوب تمكن ايلمك
معناسنه در يقال ونك فلان فى قومه ونكا من الباب الثانى اذا تمكّن فيهم ﴿الوانك﴾ يوردنده آرام ايدن قوشه دينور
واكن معناسـنه يقال طائر وانك اى واكن نجز بعونه تعـالى ﴿فصل الهاء﴾ ﴿الهبكة﴾ همزه وزننده احمق
ونادان كمسهيه دينور يقال رجل هبكة اى احمق وطپراغى بتاق يره دينوركه يورركن اياق باتوب كيدر جمعى هبكات
كلور تقول وقعنا فى هبكة اى الارض التى تسـوخ فيها الاقدام وهبكات كلب بوندركه كلب قبيلهسى يوردنده
برنيچه صولردر ﴿الانهباك﴾ انفعال وزننده بتاغه باتوب كومولمك معناسنه در يقال انهبكت به الارض اذا ساخت به
بورادهانهباك باء حرفيله متعدّى اولمشدر يوخسه اصل بناء انفعالدر ﴿الهبركة﴾ هانكورانك فتحيله تر و تازه و نازنين
قيزه دينور يقـال تزوّج هبركة اى جارية ناعمة ﴿الهبرك﴾ جعفر وزننده كمالنه كلمش جوانلغه دينور يقـال شـباب
هبرك اى تامّ وهبرك وهبارك علابط وزننده كمالى بولمش جوانه دينور يقال شابّ هبرك وهبارك اى تامّ ﴿الهبنك﴾
عملس وزننده عقل وفكرنده نقصان اولان احمق وسمه آدمه دينور وقوغجى ونقّال مقال كمسـهيه دينور مؤنثى
هبنكه دريقال رجل هبنك اى الاحمق الضعيف يعنى فى العقل ويقال رجل هبنك وامرأة هبنكة اى الماشى بالنميمة
وهبنكه اوشنكن تنبل آدمه دينور كسلان معناسنه ﴿الهتك﴾ فتك وزننده پرده مقولهسى نسـنهيى يرتدن چكوب

فصل الهاء

قطع ایلمك علی قول دلیك و یرتق آچیلوب آردنده‌کی کورینه جك قدر بر پارچه‌سنی یرتمق معناسنه‌در یقال هتك السترّ و غیره هتكا من الباب الثانی اذا جذبه فقطعه من موضعه او شقّ جزءا منه فبدا ماوراءه (الانهتاك) و (التهتك) تفعل وزننده پرده مقوله‌سی وجه مذکور اوزره یرتلمق معناسنه‌در یقال هتكه فانهتك وتهتك (المنهتك) و (المتهتك) و (المستهتك) اسم فاعل بنیه‌لریله شول بیحیا و بیعاره دینورکه رسوا ایلقدن مبالات ایلمز اوله یقال رجل منهتك و متهتك و مستهتك ای لایبالی ان یهتك ستره (الهتكة) غرفه وزننده اسمدر یرتق پرده‌نك یرتلمش پارچه‌سنه دینور و کیجه‌دن بر ساعته اطلاق اولنور کویاکه یرتق پارچه‌سیدر تقول سرنا هتكة من اللیل ای ساعة (الهتك) عنب وزننده یکی طوغمش چوجقله بیله‌جه چیقان اش دیدکلری دریدن یرتلان پاره‌لره دینور (الهترك) جعفر وزننده ارسلانه دینور (الهدك) هانك فتحیله بنایی ییقمق معناسنه‌در یقال هدك البناء هدكا من الباب الثانی اذا هدمه (التهدّك) تفعل وزننده برکسه‌یه افراط غضب وتهوّر ایله حواله اولوب خاطرشکن و دلازار سوزلر سویلمك معناسنه‌در یقال تهدّك علیه بالكلام اذا تهدّم (الهودك) جوهر وزننده سموز و ملحم آدمه دینور (الهنادكة) عنقریب مذکوردر * مؤلف جوهری‌یه تعریض ایلمشدر (الهیفك) صیقل وزننده شاشقین و حمقاء عورته دینور یقال تزوج هیفكا ای حمقاء (المنهفك) منهمك وزننده صالقی و پریشان یورراولان آدمه دینور و خلط و خطاسی کثیر آدمه دینور یقال رجل منهفك ای المضطرب المسترخی فی المشی و کذا الكثیر الخطاء و الاختلاط پس مصدرلری معنای مذکور اوزره‌در (المهفك) معظم وزننده منهفك معناسنه‌در (الهكّ) دكّ وزننده آهسته‌جه ضرطه‌لمق معناسنه‌در یقال هكّ الرجل هكاّ من الباب الاول اذا فسا و قوش چقرمق معناسنه‌در یقال هكّ الطائر اذا خذف بذرقه و دوه قوشی صاغمق معناسنه‌در یقال هكّ النعام اذا سلح و سحق ایلمك معناسنه‌در یقال هكّ الشیء اذا سحقه و قلجله اورمق معناسنه‌در یقال هكه بالسیف اذا ضربه به و نبیذ یاخود باده شاربنی کرکی کبی سرخوش ایلمك معناسنه‌در یقال هكّ النبیذ فلانا اذا بلغ منه و ممه‌دن سودك مجموعنی صاغوب چیقارمق معناسنه‌در یقال هكّ اللبن اذا استخرجه و بر آدمك کرکی کبی عرضنی ییقمق معناسنه‌در یقال هك فلانا اذا نهكه و شدّتله یاخود چوق جماع ایلمك معناسنه‌در یقال هكّ المرأة اذا جامعها شدیدا او کثیرا و هكّ فاسد العقل آدمه دینورکه وصف اولور یقال رجل هكّ ای فاسد العقل جمعی هككه کلور فتحاتله و اهكاك کلور و صغانقلو شدید یغموره دینور و مزراغله پیدرپی سانجمق معناسنه‌در یقال هكه بالرمح اذا دارکه بالطعن و قیو اوبریلوب چوکمك معناسنه‌در یقال هكت البئر اذا تهوّرت و هكّ طوی قوشی عجله ایله چقرمق معناسنه‌در هكیك کبی کما سیذکر و اسقاط اولنمق معناسنه‌در یقال هك الشیء علی المجهول اذا اسقط (المهكوك) سحق اولنمش نسنه‌یه دینور و قوّهٔ ماسکه‌سی اولمامغله دبرینه مالك اولمیان آدمه دینور و کلامده مبالات ایلمیوب دلنه نه کلورسه سویلیان فضوله دینور یقال رجل مهكوك ای لایملك استه و کذا یتمجن فی کلامه (الهكیك) بو دخی سحق اولنمش نسنه‌یه دینور و مخنث و زن سیرت شخصه دینور و مصدر اولور هكّ کبی طوی قوشی عجله ایله چقرمق معناسنه‌در یقال هكّ الحباری هكاّ و هكیكا اذا ذرق بالعجلة (الهكوّك) عزوّر وزننده پك و غلیظ یره دینورکه پور تعبیر اولنور علی قول یومشق سهل یره دینمکله ضدّ اولور و سموز ملحم آدمه دینور و ماجن و لاابالی کمسه‌یه دینور یقال رجل هكوّك ای سمین و کذا ماجن (الهكوك) صبور وزننده بو دخی لاابالی و ماجن کمسه‌یه دینور (الانهكاك) انفعال وزننده عورت طوغورر کن چاتیسی آیرلمق معناسنه‌در یقال انهكّ صلاها اذا انفرج فی الولادة و دوه چوکرکن یره سورینوب یاپشمق معناسنه‌در یقال انهكّ البعیر اذا لزق بالارض عند بروکه (المنهكة) منفكه وزننده طوغورمسی دشوار اولان خاتونه دینور یقال امرأة منهكة اذا عسر ولادها (الهكهكة) زلزله وزننده چوق جماع ایلمك معناسنه‌در یقال هكهك الرجل اذا اکثر من الجماع (الهكهاك) ثرثار وزننده چوق جماع ایدن آدمه دینور یقال رجل هكهاك ای کثیر الشفتنة (التهكك) تفعل وزننده کبه حیوانك وضعی کلوب چاتمغله ممه‌لری بیویوب آیشی ککیشوب سلپو کلمك معناسنه‌در یقال تهككت الانثی اذا اقربت فاسترخی صلواها و عظم ضرعها (الهلك) هانك ضمیله و (الهلاك) سحاب وزننده و (التهلوك) تانك ضمیله و (الهلوك) سلوك وزننده و (المهلكة) مقعده وزننده و (التهلكة) تانك فتحی و لامك حرکات ثلاثیله اولمك معناسنه‌در یقال هلك الرجل و هلك هلكا و هلاکا و تهلوکا و هلوکا و مهلكة و تهلكة من الباب الثانی و الثالث و الرابع اذا مات * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره هلاکه میتهٔ سوء ایله اولمك و فنا بولمق معناسنه‌در آنکچون انبیای عظام حقلرنده استعمالی ممنوعدر و درت وجه اوزره مستعملدر اوّلا بر نسنه برکسه‌دن مفقود اولوب لکن سائرك عندنده موجود اوله و منه قوله تعالی ﴿هلك عنی سلطانیه﴾ ثانیا

فاسد و تباه اولمق معناسنه در و منه قوله تعالى ﴿ و يهلك الحرث و النسل ﴾ ثالثاموت معناسنه در و منه قوله تعالى
﴿ ان امرؤ هلك ليس له ولد ﴾ رابعا بالكليه محو و معدوم اولمق معناسنه دركه آندن فناء ايله تعبير اولنور و منه قوله تعالى
﴿ كل شئ هالك الا وجهه ﴾ و عذاب و خوف و فقر معنالرنده دخى مستعملدر و تهلكه لفظى نوادر مصادردندر
و مؤلف منع كلمه سيله ده تنظير ايلمكله باب ثالثدن دخى وارد اولور ايمش لكن ظاهرا شواذدندر انجق فصيح شارحى
عامى يه نسبت ايلمشدر انتهى * و هلك و هلاك متعدى اولور يقال هلكه هلكا و هلاكا من الباب الثانى بمعنى اهلكه
و بو تميم لغتنه مخصوص اولديغى مصباحده مثبتدر و برنسنه يه پك دوشكون حريص اولمق معناسنه مستعملدر
يقال هلك اليه اذا شره ﴿ الاهلاك ﴾ همزه نك كسريله هلاك ايلمك معناسنه در يقال اهلكه بمعنى هلكه و برنسنه يى
صاتمق معناسنه مستعملدر يقال اهلكه اذا باعه ﴿ الاستهلاك ﴾ هلاك ايلمك معناسنه در يقال استهلكه بمعنى
اهلكه و مالى طاغيدوب بتورمك معناسنه در يقال استهلك المال اذا انفقه و انفده ﴿ التهليك ﴾ بو دخى هلاك ايلمك
معناسنه در يقال هلكه بمعنى اهلكه ﴿ الهالك ﴾ هلاك اولان شيئه دينور نسب اوزره اسم فاعلدر پس تميم لغتنده
متعدى اولمق لازمدر جمعى هلكى كلور مرضى كبى و هلك كلور ركع وزننده و هلاك كلور قطاع وزننده و هوالك
كلور شاذ اوله رق فوارس و نواكس كبى زيرا فواعل فاعله نك كذلك صفت مختصۀ مؤنث اولان غير عاقلك
صفتى ياخود اسمى اولان فاعلك جمعيدر ﴿ الهلكة ﴾ فتحاتله و ﴿ الهلكاء ﴾ صحراء وزننده هلاك معناسنه اسملردر يقال
وقع فى الهلكة و الهلكاء اى الهلاك و يقال هى هلكة هلكاء توكيد ﴿ الهلك ﴾ هانك فتحى و ضمى و لامك سكونيله
هلاك معناسنه اسمدر و منه تقول * لاذهبن فاما هلك و اما ملك * اى اما ان اهلك او املك يعنى البته بن كيدرم يا هلاك
اولورم يا مطلوبمه مالك اولورم تركيب مزبور اما ان اهلك هلكا و اما ان املك ملكا سبكنده دركه فى الاصل مفعول
مطلقدر فعلى حذف اولنوب ثباته دلالت ايچون مرفوع اولدى ياخود فعل محذوفك فاعليدر اما ان يقع لى هلك
و ملك تاويلنده در ياخود مبتداى محذوفه خبر ياخود مبتدا در و ملك لفظنده دخى ميمك فتحى و ضمى جاريدر
المهلكة ميمك فتحى و لامك حركات ثلاثيله مصدر دركه ذكر اولندى و اسم مكان اولور چوله و بيابانه اطلاق
اولنور مفازه معناسنه ﴿ الهلكون ﴾ حلزون وزننده و هانك كسريله جائزدر اوتسز و نباتسز ارضه دينور هر نقدر
آنده صو دخى اولورسه و هلكون و هلكين مدت مديده دنبرو يغمور ياغمامش قوراق ارضه دينور يقال ارض
هلكون و هلكين اذا لم تمطر منذ دهر و بونلر صيغۀ جمع اوزره مبالغه يى متضمن اسملردر ﴿ الهلك ﴾ فتحتينله قحط
و قوراق سنه لره دينور مفردى هلكه در و هلكات دخى دينور فتحاتله و هلك يدى قات ارضك هر برينك ارالغنه
دينور يدنجى يه وارنجه قدر و هلاك اولمش حيوانك جيفه سنه دينور و طاغك بوقريسيله اشاغيسنك مابيننه
دينوركه بوره تعبير اولنور و مطلقا ايكى نسنه ارالغنده اولان بوشيره و هوايه دينور زمين ايله سقف ارالغى كبى
و بوقريدن اشاغى يه دوشن نسنه يه دينور ﴿ الهلوك ﴾ صبور وزننده اركك اوزره بوملوب دوشن كيرديوانه سى
روسبى عورته دينور يقال امرأة هلوك اى فاجرة متساقطة على الرجال و قوجه سيله خوش معاشرت ايدن خاتونه
دينمكله ضد اولور معناى ثانيده هلاك محبتدن ناشى متصور در يقال امرأة هلوك اى الحسنة التبعل لزوجها و سريع
الانزال آدمه دينور ﴿ الهلك ﴾ ضمتينله هالكه معناسنه دركه صفت مفرده در و منه قولهم افعل ذلك اما هلكت هلك
بوراده هالكه معناسنه در و اما كلمه سى همزۀ مكسوره ايله در و هلكت ماضئ مؤنثدر فاعلى هلك لفظيدركه صفت
مفرده در هالكه معناسنه در ناقة سرح و امرأة عطل كبى و هلكدن مراد نفس هالكه در و منونا و بعضا غير منون
استعمال اولنور غير منصرف اولديغنه كوره كويا كه هلك لفظنى نفسنه علم اعتبار ايلمشدر و اضافتله هلكت هلكه
دخى واقع اولمشدر اوله كوره هالك يعنى هلاك شانندن اولان نفسك هلاك اولورسه ده و ايكنجى يه كوره آنك نفس
هالكه سى هلاك اولورسه ده اول ايشى ايشله ديمك اولور بعده كلام مزبورى توسيعله على ماخيلك موقعنده مثل
اوله رق اجرا ايلديلركه بهمه حال ديمك اولور نته كه لسانمزده دخى بورسمه تعبيرلر زبانزده در مثلا افعل ذلك اما
هلكت هلك و اما هلكت هلكه ديمك بهمه حال بن او ايشى ايشله رم ديمك اولور و عن الكسائى اما هلكة هلك جعله
اسما و اضاف اليه بوندن مرادينه نفسدر هى هلكة هلك سبكنده در و هلك بونده غير منوندركه يعنه غير منصرفدر
و هلكه هانك فتحيله هلاك معناسنه در پس اسناد مبالغه يى متضمن ياخود وقعت فعل محذوفنك فاعلى اعتبار اولنور
و على كلا الوجهين قسيم اول تقدير اولنور و اماء ثانيه ده واوك حذفى جائزدر ياخود يا زائد اولوب ان و صلبيه اعتبار
و واو صلبيه مقدرا اراده اولنور كذا افاد الشارح و وقع فى مسند احمد بن حنبل فى حديث الدجال و ذكر صفته
فقال ﴿ اعور جعد ازهر هجان اقمر فاما هلك الهلك فان ربكم ليس باعور ﴾ هكذا روى بأل يعنى بحرف التعريف بو دخى

معنای مزبورده یعنی علی کلّ حال موقعنده مستعملدر * مترجم دیرکه ابن اثیر ایکی روایت دخی نقل ایلمشدر بری
ولکنّ الهلك کلّ الهلك که هالرك ضمی و لا ملرك سکونیله در و بری وامّاهلکت هلك که رکع وزننده در روایت
اولایه کوره هلك هلاك معناسنه اسمدر دجّاله هلاکه دعادر ملعون مسفور هر نقدر ادّعای ربوبیتله ناسه
مقدوردن خارج بعض اوضاع و حالات تلبیس و تسویل ایدرسه ده کوزندن یکچشملك نقیصه سنی ازاله یه قادر
دکلدر سزلك تکریکز اعور دکلدر یعنی عیب و نقیصه دن منزهدر دیمکدر و روایت ثانیه یه کوره هلك هالکك
جمعیدر ملعون مزبوره اتّباع ایدن نفوس جاهله هلاك اولسون دیمکدر خلاصه کلمات مرقومه نه کونه اولورسه
اولسون بهمه حال موقعنده مثل متد اولدر ﴿التهلکة﴾ تانك فتحی و لامك ضمیله مصدردرکه ذکر اولندی و اسم
مجراسنده استعمال اولنورکه عاقبتی هلاکه مؤدّی اولان نسنه یه و حال و کیفیته دینور یقال وقع فی التهلکة وهی کلّ
ماعاقبته الی الهلاك ﴿وادی تهلك﴾ تانك وهانك ضمی ولام مشدده نك کسریله باطل و بیهوده معناسنه علمدر وغیرمنصرفدر
وزن فعل وعلمیتله نته که تخیب و تضلل دخی بویلجه باطل موقعنده علمدر یقال وقع فلان فی وادی تهلك ای فی الباطل
﴿الاهتلاك﴾ و﴿الانهلاك﴾ برکسه کندی نفسنی مهلکه یه صالمق معناسنه در یقال القطاة تهتلك و تنهلك من خوف
البازی ای ترمی بنفسها فی المهالك ﴿المهتلك﴾ اسم فاعل بنیه سیله یالخوار و عبد البطن شخصه دینورکه ناس کندیسنی
ضیافت و اطعام ایلمکدن غیری فکر و مقصدی اولمیه یقال رجل مهتلك ای لاهمّ له الّا ان یتضیفه الناس ﴿الهلّاك﴾
زوّار وزننده شول جرّار و سائل مشرب طائفه یه دینورکه ناسی جرّ و سئوال ایده رك دورایدر اوله لر و شول
اوبه اوبه جرّ و استعطا ایلمك عادتلری اولان جرّار طائفه سنه دینورکه یوللرندن آزوب کمراه اولمش اوله لر و انلره
مهتلکون دخی دیرلر یقال قوم هلاك ای الذین ینتابون الناس ابتغاء معروفهم و یقال هم هلاك و مهتلکون ای المنتجعون
الذین ضلوا الطریق ﴿الهالکیّ﴾ دمورجی یه دینور فی الاصل هالك قبیله سندن برکسه مشهور دمورجی اولوب
بعده کیده رك مطلقا دمورجی یه اطلاق ایلدیلر علی قول الك اوّل بین العرب دمور ایشلیان هالك بن اسد نام
کمسه اولمغله هر دمورجی یی صکره اکا نسبت ایلدیلر و قلج و خنجر یاسلر ینی آچوب جلا و یرن آدمه دخی
اطلاق ایلدیلر ﴿التهالك﴾ تفاعل وزننده برنسنه اوزرینه نفسنی القا ایله یوملوب دوشمك معناسنه در
پروانه نك چراغه دوششدیکی کبی یقال تهالك علی الفراش اذا تساقط و خاتون ایکی طرفه صالنی بولانی یوریمك
معناسنه در یقال تهالکت المرأة فی مشیها اذا تمایلت ﴿الهالکة﴾ زیاده سیله حریصه اولان نفسه وصف اولور
یقال نفس هالکة ای شرهة ﴿الهلکة﴾ هانك کسریله ساقطه و هالکه معناسنه در جمعی هلك کلور عنب وزننده یقال
فلان هلکة الهلك ای ساقطة من السواقط ﴿الهیلکون﴾ حیزبون وزننده دندانه سی اولمیان اوراغه دینور اکینی ایوجه
بچمیوب تباه ایلدیکیچون ﴿الهالوك﴾ صیچان اوتنه دینور سمّ الفار معناسنه کتب طبیه ده تراب هالك ایله مرسومدر
و طراثیث یعنی قولغان تیکنی تعبیر اولنان نباتدن برنوعك اسمیدر ﴿الهمك﴾ هانك فتحی و میمك سکونیله برآدمی برایشه
کیرشدروب آنکله متمادی متوغّل ایدوب اوغراشدرمق معناسنه در ﴿الانهماك﴾ انفعال وزننده و ﴿التهمك﴾ تفعل
وزننده برایشه کیریشوب جدّ و اصرار ایله متمادیا کامتوغّل اولوب اوغراشمق معناسنه در یقال همکه فی الامر همکا
من الباب الاوّل فانهمك و تهمك ای لججه فیه فلج یعنی جدّ و تمادی فیه ﴿المهموك﴾ ممدود و متمادی اولمش نسنه یه
دینور بو مناسبتله صرتنك ایکی طرفنده تکلتی دکدیکی یرلری یومری اولمیوب صالق اولان آته مهموك المعدّین
اطلاق اولنور یقال فرس مهموك المعدّین ای مرسلهما موضع مزبورلری اشاغی یه طوغری ممدود اولدیغیچون
اطلاق اولندی ﴿الاهمیکاك﴾ اشمیزاز وزننده پرغضب اولمق معناسنه در یقال اهمأك الرجل اذا امتلأ غضبا
﴿الهندکیّ﴾ هانك و دالك کسریله هند طائفه سندن اولان برکسه یه دینور و بوهند لفظندن متصرّف دکلدر یعنی
هند لفظنه منسوب دکلدر زیرا حرف کاف حروف زیاده دن دکلدر جمعی هنادك در یقال رجل هندکیّ
من الهنادك ای من اهل الهند * مترجم دیرکه مؤلف بونکله جوهری یه تعریض ایلمشدر زیرا جوهری کافی زائد
اعتباریله غیر قیاس اوزره هند لفظنه نسبت ایلمشدر لکن بو اعتباری ازهریدن و سائردن اخذ ایلمشدر و واقعا
کافك بر محلده زیاده سی ثابت دکلدر مکرکه لفظ مزبوری عرب ابتدا حبشه اهلندن استماعله استعمال ایلمش اوله لر
زیرا اهل حبشه اسمك آخرینه نسبته دال اولمغیچون کاف زیاده ایدرلر و قالدیکه محتملدرکه لفظ مزبور فارسیدن
مأخوذ اوله زیرا فارسیده آخره لاحق اولان کاف اداة تصغیردر اهل هند اهل فرس عندنده محقر اولمغله اکثری هندی
و هندو مقامنده هندك دیرلر نسبت تصوّریله زیرا اصلی هندوك ایدی هندیجك دیمکدر بعده عرب اخذ و کافی جوهر
کلمه دن قیاسله آخرینه یاء نسبت الحاق و تعریبا دالی مکسور ایدوب هندکی دیدیلر صدور اسلامده عرب ایران

اقليمنى فتح و اهل فرسه اختلاطله قتى و افر الفاظ فارسيه اخذ و كونا كون انلرده اجراى تلاعب ايتدكارى مزهرده
منصو صدر و فيه قال الازهرى سيوف هندكية اى هندية والكاف زائدة و صحاحده جمعى هنادكه عنوانده مثبو تدركه
واحدى منسوب اولديغنه دالدر فليحرر (الهوك) شوك وزننده و (الهوكّ) هجفّ وزننده و (اليهكوك) يعفور
وزننده شول احمق كمسه يه دينوركه پك نادان اولميوب دماغنده برمقدارجه رشد و ادراك بقيه سى اوله (الهوك)
فتحتينله اسمدر وجه مذكوره اوزره اولان حماقته دينور يقال به هوك اى حمق و فيه بقية و مصدر اولور بر آدم يهكوك
اولمق معناسنه يقال هوك الرجل هوكا من الباب الرابع اذا كان يهكوكا (المتهوّك) متهوّر وزننده و (الهوّاك) شدّاد
وزننده سركشته و متحير آدمه دينور و متهوك دائما هلاكه مؤدّى اولان ورطه يه كنديسنى القا ايله ساقط و هالك
اولور اولان آدمه دينور (الهوكة) هانك ضميله چقوره دينور حفره معناسنه (التهويك) تفعيل وزننده چقور
قازمق معناسنه در يقال هوّك الرجل اذا حفر (التهوك) تفعل وزننده سركشته و متحير اولمق معناسنه در يقال
تهوّك الرجل اذا تحير و تهوّر معناسنه دركه برخصوصه ملاحظه و مبالات ايلمكسزين شروع و اقتحام ايلمكدر يقال
تهوّك فلان اذا تهوّر (الهوّاكة) شدّاده وزننده چوراق يره دينور سبخه معناسنه (الهوكة) فرحه وزننده
هوّاكه معناسنه در (الانهياك) انفعال وزننده تهوّك معناسنه در يقال انهاك الرجل بمعنى تهوّك (التهييك)
تفعيل وزننده سرعت ايلمك معناسنه در يقال هيك الرجل اذا اسرع و چقور قازمق معناسنه دركه تهويكده لغتدر
يقال هيك الرجل اذا حفر * مؤلف هيك و هيك كلمه لرينى دخى لفظلرينه نظرا بوراده ذكر ايلمسى مناسب ايدى هيك كه
هاء مكسوره ايله در هيك لفظندن محففدركه ياى مشدّدۀ مفتوحه ايله در و بو اياك لفظندن مقلوب اولان هياك
محففيدر تحذير ايچوندر احذر معناسنه مستعملدر و هيك كلمه سى كه هاء مفتوحه ايله در هيك لفظندن محففدركه
ياى مشدّدۀ مفتوحه ايله در و بو هياك محففيدركه اسرع معناسنه اسم فعل امردر * ظاهرا مؤلف كاف خطابيه
اولديغنه نظر ايله اواخر كتابه توقيف ايدوب لكن اوراده دخى سكوت ايلمشدر

فصل الياء

فصل الياء

(يكّ) يانك
فتحى و كافك تشديله فى الاصل لفظ فارسيدر برعددك اسميدر واحد معناسنه و رؤبه نام شاعر اخذ ايدوب اشبو
وقد اقاسى حجة الخصيم المحك * تحدّى الرومىّ من يكّ ليكّ * بيتنده ايراد ايلمشدر من واحد لواحد ديمكدر
و بونده يك لفظى منوّنا و غير منوّن مرويدر والفارسىّ لفظنه وزنك تحملى اولمديغندن الرومىّ ايله تعبير
ايلمشدر زيرا مرادى تحدّى الفارسىّ ديمك ايدى * مترجم ديركه شاعر مرقوم الرومى ديجك يرده
الفرسى ديسيدى دخى اهون اولور ايدى و يك مغربده بر بلده در (يكك) فتحتينله بر موضعدر قد نجزت
الكاف بعون الملك الكافى المعين والحمدلله اوّلا و آخرا والصلوة على نبيه و آله و صحبه اجمعين

باب اللام

باب اللام

فصل الهمزة

فصل الهمزة

(الابل) همزه نك و بانك كسريله و بانك سكونيله كه محففدر دوه يه دينور و بو مفرددر جمعه دخى
اطلاق اولنور فى ذاته جمع و اسم جمع دكلدر جمعى آبال كلور همزه نك مدّيله مصغرى ابيله درهايله * مترجم ديركه اصول
سائره نك و شيخ رضى و سائرك بيانلرينه كوره غنم كبى ابل كلمه سى دخى اسم جمعدر لفظندن مفردى يوقدر و مؤنثدر زيرا
لفظندن مفردى اولميان اسماء جموع آدميونك غيريده تانيثى واجبدر اكا بناء مصغرى ابيله درهايله و جمعنده آبال
دينوركه چوق دوه سوريلرى ديمك اولور و تثنيه سنده ابلان دينوركه ايكى دوه سوريلرى ديمكدر * مؤلف دخى تثنيه يى
بو معنا ايله بيان ايلمكله اسم جمع دكلدر قوللرينك بيننده تناقض شائبه سى اولور و مفردى بعيردر نته كه غنمك مفردى
شاةدر و مؤلفه كوره جنسه دال اولور لكن غنم قبيلندن اولمز * وحياة حيوان صاحبنك تنصيصنه كوره ابل ناس
منزلنده و بعير انسان * و جمل رجل و ناقه مرأه * و قعود فتىّ و قلوص فتيه منزلرنده در فلينظر * و درّ مختارده
مرسومدركه ابل تسميه سى افخاذلرينه بول ايلدكارى تصوّرينه مبنى در پس بينلرنده اشتقاق كبير مناسبتى اولور
لكن بو توجيه وجدانه ملايم كلمديكى غير ستيردر قالديكه مأخذ اشتقاق اباله تصوير اولنمق اقربدر (الابلان)
تثنيه در ايكى سورى دوه ديمكدر يقال له ابلان اى القطيعين من الابل و ابل يغمورلى سحابه اطلاق اولنور
(التأبّل) تفعل وزننده دوه ايدنمك معناسنه در يقال تأبّل الرجل اذا اتخذ الابل و طوار چاير اوتلامق سببيله
صودن اكتفا ايلمك معناسنه در يقال تابّلت الابل وغيرها اذا جزأت عن الماء بالرطب و ار عورتك جماعندن امتناع
ايلمك معناسنه در يقال تابل عن امرأته اذا امتنع عن غشيانها (الابل) همزه نك فتحيله بر آدمك دوه سى چوغالمق
معناسنه در يقال ابل الرجل ابلا من الباب الثانى اذا كثرت ابله و غالب اولمق معناسنه در يقال ابله اذا غلبه
و امتناع ايلمك معناسنه در يقال ابل عنه اذا امتنع و ابل و ابول دوه تازه چاير ياخود يونجه اوتلامغله صودن مستغنى

اولمق معناسنه‌در يقال ابلت الابل و ابلت ابلا و ابولا من الباب الاوّل و الثانى و الرابع اذا جزأت عن الماء بالرطب
و بعضلر عندنده ابل و ابول دوه‌لر چوبانسز صالمه و مسيب اوله‌رق يورد يرندن ایراقلشوب غائب اولمق ياخود
وحشيلنوب ايلق كبى يبانى اولمق معناسنه‌در يقال ابلت الابل و ابلت اذا هملت فغابت وليس معها راع او تأبدت
و بركسه جماعدن ايكره‌نوب امتناع ايلمك معناسـنه‌در يقال ابل الرجل عن امرأة اذا امتنع عن غشـيانها و عبادته
دورشمك معناسنه‌در يقال ابل الرجل اذا نسك و دكنكله اورمق معناسنه‌در يقال ابله بالعصا اذا ضربه بها
و بركسه‌يى صالمه دوه‌لر صاحبى قلمق معناسنه‌در يقال ابله ابلا اذا جعل‌له ابلا سائمة و قويى آغزينه اباله چاتمق
معناسنه‌در تقول ابلت البئر اذا جعلت لها اباله و ابل ياش ياخود قورى اوتلغه دينور همزه‌نك ضميله‌ده جائزدر
﴿التأبيل﴾ تفعيل وزننده برآدمك دوه‌سى چوغالمق معناسنه‌در يقال ابّل الرجل اذا كثرت ابله و برنسنه‌دن امتناع ايلمك
معناسنه‌در يقال ابّل عنه اذا امتنع و دوه قسمنه خوشجه تقيّد و تيمار ايدوب طاولندرمق معناسنه‌در يقال ابّل الابل
اذا سمنها و برآدم كندى نفسيچون بسليه‌جك دوه‌لر ايدنمك معناسنه‌دركه بيع ايچون اولميه يقال ابّل فلان اذا اتخذ
ابلا و اقتناها و تأبيل الميت تأبين معناسنه‌دركه ميتك صفات جميله‌سنى ياد و تعداد ايده‌رك كريه و زارى ايلمكدن
عبارتدر يقال ابّل الميت بمعنى ابّن ﴿الايبال﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برآدمك دوه‌لرى چوغالمق معناسـنه‌در
يقال آبل الرجل ايبالا اذا كثرت ابله ﴿الابول﴾ قعود وزننده حيوان چاير يمكله صودن اكتفا ايلمك معناسنه‌دركه
ذكر اولندى و دوه‌لر بريرده آرام و اقامت ايلمك معناسنه‌در يقال ابلت الابل ابولا اذا اقامت بالمكان و دوه‌لر چوغالمق
معناسنه‌در يقال ابلت الابل اذا كثرت و اوتلر دوه‌لر اوتلايه‌جق درجه‌ده اوزامق معناسنه‌در يقال ابل العشب
اذا طال فاستمكن منه الابل ﴿الآبل﴾ صاحب وزننده چاير اوتلامغله صودن مستغنى اولان حيوانه دينور جمعى
ابّال‌در كفار كبى و دوه و قيون مصالحنده استاذ و هنرمند آدمه دينور يقال رجل آبل اى حاذق فى مصلحة الابل
و الشاء و دوه صاحبى آدمه دينور يقال رجل آبل اى ذو ابل و حمص قضاسـنده برقريه آديدر و دمشق سنجاغنده
برقريه‌دركه آبل السوق ديمكله متعارفدر حسين بن عامر المقرئ الآبلى اوراندندر و نابلس ترابنده برموضعدر واردن
قربنده برموضعدركه آبل الزيت ديمكله متعارفدر ﴿الابالة﴾ سماحه وزننده و ﴿الابل﴾ فتحتينله برآدم دوه و قيون
مصالحنده اوز و هنرمند اولمق معناسنه‌در يقال ابل فلان و ابل اباله و ابلا من الباب الاوّل و الرابع اذا حذق فى مصلحة
الابل و الشاء فهو آبل كما ذكر و دوه چوغالمق معناسنه‌در يقال ابلت الابل و ابلت من الباب الرابع و الاوّل اذا كثرت
﴿الابل﴾ كتف وزننده باب رابعدن اسم فاعلدر دوه و قيون مصالحنده اسـتاذ اولان آدمه دينور و دوه صاحبى
كمسه‌يه دينور و سموز تنومند دوه‌يه دينور يقال بعير ابل اى لحيم ﴿الآبل﴾ افضل وزننده اسم تفضيلدر دوه و قيون
قسمنك تقيّد و تيمارى خصوصنده پك اوز و پك هنرمند آدمه دينور يقال هو من آبل الناس اى اشدّهم تانقا فى رعية
الابل و الشاء ﴿المؤبّلة﴾ معظّمه وزننده بركمسه‌نك كندى نفسيچون و بسلمه ايچون اتخاذ ايلديكى دوه‌لره دينوركه
بيع ايچون اولميه يقال ابل مؤبلة اذا اتخذت للقنية ﴿الابل﴾ سكر وزننده صالمه دوه‌لره دينور يقال ابل ابلّ اى مهملة
﴿الاوابل﴾ چوق دوه‌لره دينور يقال ابل اوابل اى كثيرة ﴿الابابيل﴾ همزه‌نك فتحيله بلوكلر و سوريلر فرق معناسنه‌دركه
فرقه‌نك جمعيدر و بو مفردى اولميان جمعدر عباديد و شماطيط كبى يقال جائت الابل ابابيل اى فرقا * شارح ديركه
بعضلر مفردى اباله و ابوّل و ابيل اولديغنه ذاهب اولديلر و بعضلر ابابيل طاغ قرلنقجى ديدكلرى قوش اولمسـنه
ذاهب اولديلر نته‌كه بعض كتب تفاسـيرده و حياة حيوانده مرسـومدر ﴿الابّالة﴾ اجّانه وزننده بانك تخفيفيله‌ده
جائزدر ﴿والابّيل﴾ سكيت وزننده و ﴿الابول﴾ عجول وزننده و ﴿الايبال﴾ دينار وزننده‌كه بونك اصلى ابّال ايدى
تشـديد بايله قوش و دوه و آت قسمندن بربلوكه دينور على قول پيدرپى كلان باوكلردن هر بلوكه دينور يقال اباله
من الطير و الخيل و الابل و ابيل و ابول و ايبال اى قطعة او متتابعة منها و ابّاله اجانه وزننده برباغ اوتلغه دينوركه
كوتريلور و منه المثل * ضغث على اباله * يعنى برباغ اوتلق يوكنك اوزرينه برطوتام اوتلق دخى وضع و تحميل اولندى
مراد ثقلت كالنده ايكن برثقلت دخى عارض اولدى ديمكدر مثل مزبور بليه اوزره بليه عارض اولدقده ايراد اولنور
بعضلر عندنده خصب و رخانك تعاقبنده ضرب اولنوركه اوّلك ضدّيدر و بونده دخى بانك تخفيفيله جائزدر
﴿الابيل﴾ امير وزننده دكنكه دينور عصا معناسنه و سريانى لساننده حزين و غمكين آدمه دينور و نصارى طائفه‌سنك
رئيسنه ياخود پاپاسلرينه دينور راهب معناسنه ياخود صاحب ناقوسـلرينه دينوركه ظاهرا مؤذّن مقامنده اولور
جمعى آبالدر شهيد و اشهاد كبى و ابل‌در همزه‌نك ضميله بوجهتله ابيل الابيلين‌كه پاپاسـلر پاپاسى ديمكدر نصارى
طائفه‌سى عيسى على نبينا و عليه السلام حضرتلرينى مراد ايدرلر * مؤلّف والحزين بالسريانية و رئيس النصارى

او الراهب عبارتيله ثبت ايلمكله مقتضاى سياق بو معناده ابيل سريانى اولوب وسبب تسميه حزن مادّه سى اولمقدر
نته كه راهب خوف معناسنه اولان رهبدندر وزمخشرى اساسده ديديكه ابلت الابل ديرلر دوه ياش يونجه يمكله
صودن قانع وفارغ اولسه وتأبّل فلان ديرلر نكاحى وقربان نسوانى ترك ايلسه وراهبه ابيل اطلاقى بو معنادندر يقال
ابل اباله فهو ابيل مثل فقه فقاهة فهو فقيه وابن اثير دخى نهايه ده وجه مذكور اوزره بيان ايلمشدر * مؤلّف دخى
بو معنالرى يوقريده ثبت ايلمشـدر فلينظر (الايبلىّ) همزه نك فتحى و يانك سكونى وباى موحده نك ضمى وفتحيله
(والهيبلىّ) صيقلىّ وزننده و(الابلىّ) همزه نك فتحى وبانك ضميله و(الايبل) صيقل وزننده (الايبل) بانك ضميله
و(الايبلىّ) اميرىّ وزننده بونلرده ابيل معناسنه دركه نصارانك رئيسلرينه ياخود پاپاسلرينه ياخود چاك صاحبلرينه
دينور (الابيلة) سفينه وزننده و (الايبالة) ديناره وزننده و (الوبيلة) سفينه وزننده بونلرده اباله كبى برقوجاق
اوتلغه دينور (الابالة) كتابه وزننده دوه وقيون مقوله سنى كركى كبى كوزه دوب تقيد وتيمارلرينه حسن اهتمام
ايلمك معناسنه در يقال فلان حسن الابالة اى السياسة يعنى القيام على ماله واباله برآدمك اصحاب وعشيرتنه دينور
ابله كبى كما سيذكر و برآدمك استكلوسى اولان شيئه دينور طلبه معناسنه كما سيذكر وقيونك آغزينه چويردكلرى
بنايه دينوركه قيو بلازكى تعبير اولنور يقال *ليس على البئر اباله *وهى شئ تصدّر به البئر و بيوك وقبا اوطون باغنه
دينوركه اورته سندن ايپ ايله باغليوب يوكلنورلر ثمامه وزننده دخى لغتدر مثل مذكورده بانك تخفيفى بو معنادندر
يقال احتمل اباله من الحطب اى حزمة كبيرة (الابلة) فرحه وزننده بودخى برآدمك استكلوسى وخواهشى اولان
نسـنه يه دينور يقال هى ابلته اى طلبته وحاجته ودوللودوشلو خيرو بركتلو ناقه يه دينور يقال ناقة ابلة اى
مباركة من الولد * مؤلّف بونى تكرار ايلمشدر (الائتبال) افتعال وزننده دوه قسمنك تقيّدو تيمارى ورعايتى مصلحتنه
دائما قيام واهتمام ايلمك معناسـنه در يقـال انه لايأتبل اى لايثبت على رعية الابل ولايحسن مهنتها اى خدمتها
وراكب دوه اوزره مصر جنديسى كبى ثابت و برقرار اولمق معناسنه در يقال هو لايأتبل اى لايثبت على الابل
راكبا (الابلىّ) كسرتينله وفتحتينله آبل وابل كبى دوه لرى اولان آدمه دينور يقال رجل آبل وابل وابلىّ اى ذو ابل
(الآبال) شدّاد وزننده دوه چوبانه دينور (الابلة) همزه نك كسريله عداوت معناسـنه در يقال هو شديد الابلة
اى العداوة (الابلة) غرفه وزننده آفته دينور عاهه معناسنه (الابلة) تمره وزننده على قول فتحاتله انسانه عارض
اولان ثقلت و وخامته دينور كثرت طعامدن عارض اولان ثقلت كبى تقول اخذتنى الابلة اى الثقل والوخامة وكناهه
دينور اثم معناسنه (الابل) فتحتينله بودخى آدمه عارض اولان ثقلت و وخامته دينور * شارحك بيانه كوره بونلرك
اصلى وبله ووبل ايدى واو همزه يه تبديل اولندى (الابلة) عتله وزننده بردرلو طعامدركه خرمايى ايكى طاش
بيننده نيمجه دوكدكدنصكره اوزرينه سود صاغوب قارشدرمقله ترتيب ايدرلر و بربلوك خرمايه دينور يقال ابلة
من التمر اى قدرة وابله بصره ده برموضع آديدركه دنياده مشهور اولان درت جنانك بريسيدركه غوطهٔ دمشق
سغدسمرقند وشعب بوان وابلهٔ بصره در امام مسلم شيخى شيبان بن فرّوح الابلىّ اورايه منسوبدر وابله برآدمك
عشيرت واصحابنه دينور اباله كبى يقال جاء فى ابالته وابلته اى اصحابه وقبيلته و برآدمك مطلوبى وخواهشكرده سى
اولان شيئه دينور كما سيذكر (ابيلى) مصغرا ومقصورا برخاتون اسميدر (المؤبّل) معظم وزننده شعرادن ابراهيم
اندلسىّ لقبيدر (ابل) همزه نك ضميله برموضعدر (الابل) ضمتينله اوتلاندقدنصكره تازه دن يشروب چيقـان
چايره دينور (الابلّة) كسرتين ولام مشدّده ايله وضمتينله كه ذكر اولندى و(الابلاة) همزه نك كسريله بونلرده طلب
اولنه جق نسنه يه دينور يقال هو من ابلة سوء وابلته وابلاته واباته كما ذكر اى من طلبة سوء يعنى جهت قبيحه دن
مطلوب اولان نسنه لردندر (ابلىّ) كردىّ وزننده طىّ قبيله سنه مخصوص ايكى مشهور طاغك يانده برطاغك
آديدر (ابلى) حبلى وزننده برنيجه طاغلردركه بئر معونه اوراده در (المأبولة) آغزينه بلازك چويرلمش قيويه
دينور يقال بئر مأبولة اى مصدّرة بالاباله (البلة) ثبه وزننده بودخى بيوك وقبا اوطون باغنه دينور (المأبلة)
مأسده وزننده دوه لى يره دينور يقال ارض مأبلة اى ذات ابل (الاتل) همزه نك فتحى وتانك سكونيله و(الاتلان)
و(الاتلال) فتحاتله اويكه وطارغنلقـله آدملرى صيق صيق آته رق ارقون ارقون يوريمك معناسـنه دركه
برنسنه ضمننده غضبناك اولانكسه اويلجه يوريوب كيدر يقال اتل الرجل اتلا واتلانا واتلالا من الباب الثانى
اذا قارب الخطو فى غضب وطعامدن طولوم كبى طپطلو اولمق معناسنه در يقال اتل من الطعام اذا امتلأ (الاوتل)
احمر وزننده طوق كمسه يه دينور شبعان معناسنه * مؤلّف بونى واو فصلنده دخى ذكر ايلمشدر ظاهرا واو همزه دن
مقلوب ديان قوله مبنى بوراده دخى ثبت ايلدى (الاتل) و(الوتل) ضمتينله طوق كمسه لره دينور مفردلرى اوتل در

يقال قوم اثل وو ثل اى شـباع * شارح ديركه مؤلف نهراتل ماده سندن ذهول ايلمشدركه بلادخزر و بلغار ايچره
جارى برنهر عظيمدر ﴿الاثول﴾ ثاى مثلثه ايله وصول وزننده برنسنه كوكلنوب تمام مرتبه اصل و استحكام بولمق
معناسـنه‌در يقال اثل الشئ اثولا من الباب الثانى اذاتأصل ﴿التأثل﴾ تفعل وزننده اثول معناسـنه‌در يقال تاثل
الشئ بمعنى اثل واولولنمق معناسـنه‌در يقال تأثل الشئ اذاعظم وامك چكوب سرمايه قزانمق معناسنه‌در
يقال تأثل المال اذا اكتسبه وقويى قازمق معناسنه‌در يقال تأثل البئر اذا حفرها وذخيره ايدنمك معناسـنه‌در
يقال تأثل الرجل اذا اتخذ ميرة و برنسنه اطرافدن تدر يجله بريكمك معناسنه‌در يقال تأثل الشئ اذاتجمع ﴿التاثيل﴾
تفعيل وزننده مالى مايه‌لندروب نما و بركتله فراوان ايلمك معناسـنه‌در يقال اثل ماله اذا زكاه واصله وملكى
اولولندرمق معناسـنه‌در يقال اثل ملكه اذا عظمه واهل ومتعلقاتنه فاخركسوه‌لر البـاس ايدوب نوازش
واحسان ايلمك معناسنه‌در يقال اثل الاهل اذا كساهم افضل كسوة واحسن اليهم و برآدمك مالى كثرت بولمق
معناسنه‌در يقال اثل الرجل اذا كثرماله ﴿الاثلة﴾ تمره وزننده برسمتدن مجلوب اولان ذخيره‌يه دينور يقال جلب
اثلة اى ميرة واواسبابنه دينور متاع البيت معناسنه و بونده حركاتله جائزدر ويات و يراغه وساز وسامانه دينور
يقال اخذ اثلته اهبته و برنسـنه‌نك اصل ومايه سنه دينور جمعى اثال كلور جبال وزننده يقال لفلان اثلة مال
اى اصل مال ومجازا شرف وحسـبه اطلاق اولنور ومنه يقال هو ينحت فى اثلتنا اى يطعن فى حسبنا اساسده
بومعنا شجراتى الذكر اسمى اولان اثل كلمه‌سندن اولمق اوزره مرسومدر واقعا نحت تعبيرى اكاقرينه اولورواثله
مدينه قربنده برموضعدر و بغداد قضاسنده برقريه‌در وهذيل بلانده برموضع آديدر ﴿الاثل﴾ همزه‌نك فتحى وثانك
سـكونيله آجى ايلغين اغاجنه دينور مفردى اثله در وجمعى اثلاتدر فتحاتله واثول كلور ايلغين اغاجى ايكى نوع
اولور برى طرفاء و برى اثل دركه كبيراولور بوكه آجى ايلغين ديرلر اغاجى پك متين اولورقصعه وقدح پيارلر ذكر
اولنان شرف وحسب معناسى بوندن مأخوذدر ﴿الاثال﴾ سحاب وزننده و ﴿الاثال﴾ غراب وزننده موروث
اولان مجد وشرف وشانه اطلاق اولنور يقال هوعلوّ الاثال والاثال اى المجد والشرف واثال غراب وزننده
برطاغك آديدر وعبس قبيله‌سنه مخصوص برصوياخود برحصن آديدر وقاعه‌ده برقريه آديدر و بردره اسميدركه
وادى الستاره‌يه منتهى اولورو غمازه قربنده برصو آديدرو غميرايله بستان ابن عامر بيننده برموضع آديدر وضمرة بن
ضمرة النهشلى نام كمسه‌نك فرسى اسميدر واثال بن النعمان اصحابدندر ﴿اثيل﴾ زبير وزننده نواحئ مدينه‌ده بردره
آديدر عندالبعض ذواثيل ايله مسمادركه بدرايله صفراء بيننده واقعدر آل جعفره مخصوص خرمالغى چوق بريردر
﴿اثيل﴾ امير وزننده برموضعدر ﴿ذو المأثول﴾ و ﴿ذات الاثل﴾ و ﴿اثيله﴾ جهينه وزننده بررموضعدر ﴿الاجل﴾ فتحتينله
بروقتك غاية وانجامنه دينور مثلا حيات وعمر انسانى بابنده مضروب ومقدّر اولان مدّتك غايتنه دينوركه اول آنده
انسـان لامحاله وفات ايدر كذلك وعده ايله آلنان بورجك نهايت مدّتنه دينور و برنسنه‌نك مدّت وزمانه دينور
جمعى آجال كلور آمال وزننده * مؤلف بصائرده ديديكه اجل كلمه‌سى برنسـنه حقنده مضروب ومقدّر اولان
مدته موضوعدر بعده حيات انسانه مضروب اولان مدّته‌كه مراد غايتيدر استعمال اولندى ونصّ كريمده
بش وجه اوزره مستعملدر * اوّلا غايت مدّت حياتكه موت مقدّردن عبارتدر * ثانيا وقت معين معناسـنه‌در
ثالثـا اهلاك كفار معناسـنه در * رابعا عدّت مطلقه‌ده استعمال اولندى * خامسا عذاب وعقوبت معناسنده
استعمال اولندى انتهى * واجل مصدر اولوركيرو لنمك تأخر معناسنه‌در يقال اجل الامر اجلا من الباب الرابع
اذاتأخر ﴿التأجيل﴾ تفعيل وزننده برمعين وقته قدر مدّت مهلت تعيين ايلمك معناسنه‌در يقال اجّله اذاحدّدله
الاجل واجل ديدكلرى بيون آغريسـنه تيمار ايلمك معناسنه‌در يقال اجّل فلانا اذاداواه من الاجل و برايشدن
برآدمى آليقومق معناسنه در يقال اجّله عنه اذا منعه وحبسه وصو ايركيله‌جك كولجك مقوله‌سى يره اطرافدن
صو كتوروب بر يكدرمك معناسنه‌در يقال اجّل الماء فى المأجل اذاجمعه فيه ﴿الآجل﴾ عاجل وزننده و ﴿الاجيل﴾
امير وزننده ذكراولنان اجل ماده‌سندن اسم فاعللردر متأخر اولان شيئه دينور عاجل مقابليدر ومنه يقال يوثر العاجل
ويذر الآجل والاجيل ﴿الاستيجال﴾ وقت معينه قدر مهلت ايستمك معناسنه‌در تقول استأجلته فاجّلنى الى مدّة ﴿الاجل﴾
عاجله وزننده آخرته اطلاق اولنور نته‌كه عاجله دنيايه اطلاق اولنور ﴿الاجل﴾ همزه‌نك كسريله بيون آغريسنه دينوركه
مراد بيون يصدقدن دوشمكدن ياخود يصدغك خشونتندن عارض اولان اغرى اوله‌جقدر وبقروحش سوريسنه
دينور جمعى آجالدر ﴿الاجل﴾ همزه‌نك فتحيله بيون وجه مذكور اوزره اغريمق معناسنه‌در يقال اجل الرجل
اجلا من الباب الرابع اذا اشتكت عنقه و بيون اغريسنه تيمار ايلمك معناسنه‌در يقال اجله من الاجل اجلا من الباب

الثانی اذا داواه منه و برآدمی بر ایشدن آلیقومق معناسنه‌در یقال اجله عنه اذا حبسه ومنعه ومنه یقال اجلوا
مالهم ای حبسوه عن المرعی و برکسـه حقنده شرّ و مضرّتله جنایت ایلك علی قول اوزرینه شرّ وفتنه توزتمق
معناسـنه‌در یقال اجل الشرّ علیهم اذا جناه او اثاره وهیجه و بری اوته سعی وکوشش ایده‌رك مال کسب
وجمع ایلك معناسنددر یقال اجل لاهله اذا کسب وجمع وجلب واحتال ﴿المواجلة﴾ مفاعله وزننده بو دخی
بیون اغریسنه علاج ایلك معناسنه‌در یقال آجله اذا داواه من الاجل ومنع وتوقیف ایلك معناسـنه‌در یقال
آجله عنه اذا حبسه ومنعه ﴿الاجل﴾ همزه‌نك ضمیله اجیلك جمعیدرکه متاخر معناسنه‌در و خرما اغاجنك چوره‌سنده
مجتمع اولان چاموره دینور ﴿التأجل﴾ تفعل وزننده وقت معینه قدر مهلت ایستمك معناسنه‌در یقال تاجّل منه اذا استاجل
تفعل بابی استفعال معناسنه‌ده مطرده‌در و طاغ اوکوزلری بریکوب سوری اولمق معناسنه‌در یقال تأجّل الصوار
اذا صار اجلا وناس برارایه کلوب بریکمك معناسنه‌در یقال تاجّل القوم اذا تجمعوا وکولجك مقوله‌سی یرده صو ایرکمك
معناسنه‌در یقال اجّل الماء فی المأجل فتاجّل ای استنقع ﴿من اجلك﴾ و ﴿من اجلاك﴾ و ﴿من اجلالك﴾ همزه‌لرك فتحی
وکسریله من اجللك معناسنه‌درکه سندن اوتری دیمکدر فارسیده * از برای تو * مقامنده‌در ایکنجی او چنجیدن مخففدر
واول جلل ماده‌سندندر * مؤلف بوراده استطرادا ذکر ایلمشدر مترجم دیرکه تحقیقمزه کوره اجل فی الاصل ذکر اولندیغی
اوزره جنایت شرّ معناسنه اولوب بعده مطلقا جنایتده شایع اولدی مثلا من اجله فعلت ذلك قولنده آنك کسب و جنایتی
سببیله ایجاب ایلدیکی فعلدن ناشی بن شویله ایتدم دیمك اولوب کیده‌رك اتّساع ایله مطلقا علت مقامنده استعمال
ایلدیلر پس مجاز بمرتبتین اولور ومن کلمه‌سی ابتدائیه‌در فعل مذکوره متعلقدر مثلا من اجله ضربت قولنده ضربت
فعلنه متعلقدر ابتداء ضربی و انشاؤه من اجله سبکنده‌در نته‌که من جرّاك دخی بویلجه‌درکه من ان جررته سبکنده‌در
﴿المأجل﴾ مقعد وزننده و ﴿المؤجّل﴾ معظم وزننده صو بریکه‌جك یره دینور مستنقع معناسنه ﴿اجیل﴾ زبیر وزننده
اسامیدندر عمر و عثمان ابنا اجیل محدثلردر و ناعم بن اجیل موالیٔ امّ سلمه‌دندر تابعیدر ﴿اجل﴾ فتحتینله نعم لفظی کبی
کلهٔ جوابدر یعنی ایجاب ایچون موضوعدر نعم و بلی کلمه‌لری کبی ترکیده اوت و بلی و فارسیده آری دینور لکن اجل
تصدیقده نعم کلمه‌سـندن احسندر و نعم استفهامده اجل کلمه‌سـندن احسندر مثلا انت سوف تذهب دینلسـه
جوابنده اجل دیمك احسندر و اتذهب دینلسه جوابنده نعم دیمك احسندر ﴿اجلی﴾ جمزی وزننده برمعروف
مرعانك آدیدر ﴿اجله﴾ دجله وزننده یمامه‌ده برقریه‌در ﴿الاجّل﴾ قنب وزننده و ﴿الاجّل﴾ قبر وزننده طاغ کچیسنك
ارککنه دینور ﴿الادل﴾ عدل وزننده اوکولمغه باشلیان یاره‌نك مهره‌سی دوشمك معناسنه‌در یقال ادل الجرح ادلا
من الباب الثانی اذا سقط جلبه و سودی یاخود آیرانی یایقده یایمق معناسـنه‌در یقال ادل اللبن اذا مخضه وحرّکه
و برآغر نسنه‌یی یوکلنوب امکلیه‌رك ایقنه‌رق یاب یاب یور یوب کتمك معناسنه در یقال ادل الشیٔ اذا دلح به
مثقلا ﴿الادل﴾ همزه‌نك کسریله بیون آغریسنه دینور یصدقدن دوشمکله عارض اولان اغری اوله جقدر و یك قویو
اکشی سوده دینور تقول اطعمنا ادلا مایطاق حمضا ای لبنا خاثرا حامضا و برآدمك امکلیه‌رك کتوروب کتدیکی آغر نسنه‌یه
دینور ﴿الاردخل﴾ خای معجمه ایله قرطعب وزننده اتنه طلوسمو ز آدمه دینور یقال رجل اردخل ای تارّ سمین ﴿ازل﴾ ضمتینله
بر طاغك آدیدر و دیار فزاره‌ده برموضع آدیدر و طیّ قبیله‌سی دیارنده برصهریجك اسمیدر ﴿اریلیه﴾ همزه‌نك فتحی
ویانك تخفیفیله اندلس اولکه‌سنده برحصن آدیدر ﴿اریل﴾ زبیر وزننده ابن والبة بن الحارثدرکه بنو والبه‌دندر ﴿الارلة﴾
همزه‌نك ضمیله غرله وزننده و مرادفیدرکه حشفه‌نك دریسیدر ختانده قطع اولنور ﴿الازل﴾ همزه‌نك فتحی و زای
معجمه‌نك سکونیله طارلق وشدّت وسختی معناسـنه‌درکه اسمدر و مصدر اولور کما سیذکر یقال هو فی ازل
من العیش ای ضیق وشدّة ویقال ازل ازل ککتف مبالغة ای شدّة شدیدة وحبس و توقیف ایلك معناسـنه‌در
یقال ازله ازلا من الباب الثانی اذا حبسه وآتك اورکنی وکوستکنی قصالدوب صالیویرمك معناسنه‌در یقال
ازل الفرس اذا قصر حبله ثمّ سیبه ودوابّ ومواشی‌یی خوفدن یاخود قوراقلقدن ناشی یبانه چیقارمیوب اوبه‌ده
آلیقومق معناسنه‌در یقال ازلوا اموالهم اذا لم یخرجوها الی المرعی خوفا اوجد بابو معنا ذکر اولنان عمومده داخل
ایکن مؤلف تخصیص ایلمشـدر کویا که بونده زیادهٔ ضیق وشـدّت متصوّردر و طارلغه و قیتلغه اوغرامق
معناسنه‌در یقال ازل الرجل اذا صار فی ضیق وشدّة ﴿الازل﴾ همزه‌نك کسریله کذب معناسنه‌در یقال فی کلامه
ازل ای کذب وآفت وداهیه‌یه دینور ﴿الازل﴾ فتحتینله قدم معناسنه‌درکه شیئك اوّل وابتداسی اولمامقدر یعنی
وجودك جانب ماضیده معتبر ازمنهٔ مقدرهٔ غیر متناهیه‌ده استمرارندن عبـارتدر نته‌که ابد جانب مسـتقبلده
استمرارندن عبارتدر یقولون هو ازلیّ ای منسوب الی الازل وبونك اصلی یزلیّ ایدی‌که لم یزل کلمه‌سنه منسوبدر

مطلب

يعنى قديم اولان شيئه لم يزل اطلاق اولنمغله آندن اختصار اولنان يزله منسوبدر بعده تخفيفا يايى الفه قلب ايدوب ازلى ديديلر نته كه ذى يزن نام ملكه منسوب اولان مزراقى نسبتده رمح ازنى ديديلر ولم يزل زوال ماده سندندركه دوام معناسنه مستعملدر * شارح ديركه بعضلر ضيق معناسنه اولان ازلدن مأخوذدر ديديلر قديمك بدايتى طرفنى تقدير وادراكدن عقول ومدركه مضايقه ده قالوب بروجهله نافذ اولمديغنه بناء آنده استعمال اولندى وزمخشرى ديديكه بو ماده مصنوعدر كلام عربدن دكلدر كويا كه لم ازل لفظنه نظر ايدوب اختصار ايله ازلىّ اخذ واستعمال ايلديلر * مترجم ديركه ظاهرا ابدى تعبيرينه مشاكل ومقابل ايلديلر ﴿الازول﴾ صبور وزننده پك قحط وشديد اولان ييله وصف اولور جمعى ازل كلور همزه نك ضميله يقال سنة ازول اى شديدة ﴿المأزل﴾ منزل وزننده اسم مكاندر مضيق معناسنه ﴿التازّل﴾ تفعل وزننده طارلمق معناسنه در يقال تازّل صدره اذا ضاق ﴿ازال﴾ سحاب وزننده يمنده صنعاء شهرينك اسم قديميدر على قول بانيسى اسميدر ﴿الاسل﴾ فتحتينله قوغه لق وحصير اوتى ديدكارى نباته دينوركه سازلق اقسامندندر وتشبيهله مزراق قارغيلرينه واوقلره اطلاق اولنور وخرما اغاجنك سيورى سيورى تيكنلرينه دينور وشول چبوق طرزنده فدانلره ودانلره دينوركه يپراقسز دوز وهمواره بتوب آندن حصير وسپت مقوله سى نسج ايدرلر على قول اكرى اولميوب دوزوطوغرى اولان چبوقلره وشاخلره اطلاق اولنور مفردى اسله در واسلة اللسان دلك سيورى اوجنه اطلاق اولنور واسلة البعير دوه نك قضيبنه يعنى ذكرينه اطلاق اولنور واسلة النصل تمرنك يلمانه اطلاق اولنور واسلة الذراع قولك انجه لن يرينه اطلاق اولنور واسلة النعل پاپوشك برونندن عبارتدر واشبو اسله كلمه سى عظم ماده سنده اعاده اولنور انشاءالله تعالى ﴿التأسيل﴾ تفعيل وزننده يغمورك يره نافذ اولان رطوبتى قولك اسله سنه يعنى انجه لن يرينه قدر بالغ اولمق معناسنه دركه مراد يغمور طپراغه اولمقدار نفوذ ايلمكدر يقال اسلّ المطر اذا بلغ نداه اسلة اليد * مترجم ديركه نته كه يغمور قولك عظيم اولان يرينه قدر بالغ اولسه عظم المطر ديرلر واساسده مرسومدركه بر اعرابى بر آخر اعرابى يه كيف كانت مطرتكم اسلت ام عظمت يعنى آثار رطوبتى قولك انجه رلك اولان يرى ياخود قبا يرى قدرمى يره نفوذ ايلدى ديو سؤال ايلدكده مابلغت الضرائر يعنى باش پرمغك ضرّه لرينه يعنى التنده اولان اته قدر بيله وارمدى ديو جواب ايلدى ﴿الاسال﴾ همزه نك مديله شمائل واخلاق وعلامات معناسنه در يقال هو على آسال من ابيه اى شبه وعلامات وبونك مفردى مسموع دكلدر * شارح ديركه آسان كلمه سى دخى بو معنايه در اكا قياس اولنورسه مفردى اسل اولور ضمتينله ﴿المؤسّل﴾ معظم وزننده كسكينلنمش نسنه يه دينور يقال شئ مؤسّل اى محدّد پس تأسيل بر نسنه يى كسكينلتمك معناسنه در ﴿الاسيل﴾ امير وزننده چبوق كبى طوغرى ودوز وصيرنجق نسنه يه دينور يقال شئ اسيل اى املس مستو وسوبو يوزه اطلاق اولنور يقال خدّ اسيل اى طويل مسترسل ﴿الاسالة﴾ اصاله وزننده يوزسوبو اولمق معناسنه در يقال اسل خدّه اسالة من الباب الخامس اذا كان اسيلا ﴿اسيله﴾ سفينه وزننده بنو العنبر يوردنده برصو وبر خرمالق آديدر وبنو مالك بن امرئ القيس جماعتنه مخصوص بر صو آديدر ﴿التأسّل﴾ تفعل وزننده بر آدم شمائل واخلاقده اتاسنه بكزه مك معناسنه در يقال تاسّل اباه اذا اشبهه ﴿المأسل﴾ مقعد وزننده بر طاغك آديدر ﴿دارة مأسل﴾ داراة عربدندر ﴿الاشل﴾ همزه نك فتحى وشين معجمه نك سكونيله ارشون واندازه مقاديرندن بر مقدار معلومدركه بصره اهاليسى بيننده متعارفدر جمعى اشولدر واشول ايپلره دينور كويا كه آنلر ايله اولچلدكيچون اطلاق اولندى وبو لغت نبطيه در ﴿الاصل﴾ همزه نك فتحيله و﴿الياصول﴾ يافوخ وزننده هر نسنه نك اسفلنه يعنى وجودينك اشاغيسنه دينوركه ديب وكوك تعبير اولنور جمعى اصولدر وآصلدر همزه نك مديله افلس وزننده يقال قعد فى اصل الجبل وياصوله اى اسفله * شارح مرحوم ديركه بعضلر عندنده برشيئك اصلى قاعده سندن عبارتدركه اوشيئى يوقارى مرتفع اوليور توهّم ايلسك آنك ارتفاعيله ساير اوله رق مرتفع اوله اغاجك كوكى وديوارك ديبى كبى وعندالبعض اصل الشئ اول شيئك وجودينك مستند اولديغى نسنه دن عبارتدر قالديكه صورت تعريفلر مختلف ومألر متحدّدر وحسب ونسبه كه صوى تعبير اولنور اصل اطلاقى بو معناددر وعربك لا اصل له ولا فصل قوللرنده اصلدن مراد حسب وفصلدن مراد لسان اولديغى كسائيدن منقولدر انتهى * واصل مصدر اولور بركمسه يى بيله رك قتل ايلمك معناسنه در يقال اصله علما اصلا من الباب الاوّل اذا قتله * مترجم ديركه اساسك بيانه كوره بو معنا اصلك معناى موضوعندن مأخوذدركه اصل وحقيقتنه اصابت ايتدى معناسى اراده اولنور ياخود اصله دن مأخوذدركه انسانه صيچرايجى حية قتاله يه دينور كما سيذكر انتهى * واصل بركمسه اوزرينه اصله ديدكارى ييلان صيچرايوب آتلمق معناسنه در يقال اصلته الاصلة اذا وثبت

(عليه)

عليه (الاصالة) كرامه وزننده برنسنه كوكلى اولمق على قول كوكى محكم يرلشوب ثابت و برقرار اولمق معناسنه در
يقال اصل الشئ اصالة من الباب الخامس اذا صار ذا اصل او ثبت و رسخ اصله و بدآدمك رأى و فكر و ملاحظه سى
خوب و بهتر اولمق معناسنه مستعملدر يقال اصل الرأى اذا جاد و برآدم اصيل اولمق معناسنه در يقال اصل
الرجل اذا كان اصيلا (التأصّل) تفعل وزننده بودخى برنسنه نك كوكى يرلشوب كوكلنمك معناسنه در يقال تأصّل
الشئ اذا ثبت و رسخ اصله (الاصيل) اميروزننده و (الاصيلة) هايله هلاك معناسنه در و موت معناسنه در اصالة
مذكوردن مأخوذ اسمدر و اصيل اندلسده بربلده اسميدر و كوكلى نسنه يه دينور يقال شئ اصيل اى له اصل
وعرق و نسب صاحبى آدمه اطلاق اولنور يقال رجل اصيل اى له اصل و رأى و تدبيرى ثابت و متين اوله رق
دور انديش و عاقبت بين آدمه اطلاق اولنور يقال هو اصيل اى عاقب ثابت الرأى و ايكندى ايله اخشام ارالغنه
دينوركه آخر نهار در تقول لقيته اصيلا اى عشيا جمعى اصل كلور ضمتينله و اصلان كلور همزۀ مضمومه ايله و آصال
كلور همزۀ ممدوده ايله و اصائل كلور و اصلان كلمه سنك مصغرنده نادر اوله رق اصيلان دينور و كاهجه اصيلال
دينور نونى لامه ابدالله * شارح ديركه بركلمه جمعده ادناى عدد اوزره مصغر اولور يعنى جمع قلت وزندن تصغير
اولنور و جمع قلت افعل و افعال و افعله و فعله در اصلان كلمه سى بونلردن اولمامغله شاذ اولدى (الايصال)
همزه نك كسريله ايكندى ايله اخشام ارasنه كيرمك معناسنه در يقال آصل الرجل اذا دخل فى الاصيل
(الاصيلة) سفينه وزننده برنسنه نك كوتريسنه دينور كماسيذكر و خاصة دوابّ و مواشينك ياخود خرمالغك
مجموعنه اطلاق اولنور يقال اصيلتك اى مالك او نخلك (الاصلة) فتحاتله بودخى برنسنه نك كوتريسنه دينور
يقال اخذه باصيلته و اصلته اى كلّه يعنى اصل و اساسيله كه مجموعيدر اخذ ايلدى و اصله برجنس يلانه دينوركه
كوچك على قول بيوك اولوب نفخ و نفسيله انسان و حيوانى درساعت هلاك ايدر جمعى اصل در فتحتينله (اصيل)
زبيروزننده اساميدندر اصيل بن عبدالله الهذلى او الغفارى اصحابدندر (الاصل) فتحتينله صوچامورلقدن
ناشى متعفّن اولمق معناسنه در يقال اصل الماء اصلا من الباب الرابع اذا اسن من حمأة و ات بوزلمق معناسنه در
يقال اصل اللحم اذا تغير (الاستيصال) برنسنه يى كوكندن قوپرمق معناسنه در يقال استأصله اذا قلعه
من اصله (الاصل) كتف وزننده استيصال اولنمش نسنه يه دينور يقال شئ اصل اى مستأصل (الاصطبل)
جردحل وزننده آخوره دينور موقف دابّه معناسنه و بولغت شاميه در * شارح ديركه مؤلف مأوى الدابّة
عنوانيله ايراد ايلسه انسب ايدى و بونك همزه سى اصليه در ابن دريد بونى مولّداتدن عدّ ايلدى * مؤلف شاميه ايله
اكا تلميح ايلمشدر و جمعنده اصاطب دينور (الاصطفلين) جردحلين وزننده كه ياء و نون زياده سيله در سبزواتدن
هاويجه دينور مفردى اصطفلينه در * كما ورد فى كتاب معاوية الى قيصر و بلغه انّه اراد ان يغزو بلاد الشام ايّام
فتنة صفين لئن تممت علىّ مابلغنى من عزمك لاصالحنّ صاحبى و لأكوننّ مقدّمته اليك و لاجعلنّ القسطنطينية
البخراء حممة سوداء و لانتزعنك من الملك انتزاع الاصطفلينة و لاردنك ارّيسا من الارارسة ترعى الدوبل * اى انتزاع
الجزرة يعنى معاويه امير المؤمنين امام علىّ كرم الله وجهه حضرتلريله صفين ملحمه سنه مشغول ايكن قيصر
روم شام اوزره هجوم قصدنده اولمغله معاويه تهديدى حاوى مرسوم طرفنه اشبو نامه يى ارسال ايلدى مفهومى
بودركه اكرسن مسموعم اولديغى اوزره شام اوزره عزمكى تميم و تحقيق ايدر ايسك صاحبمله يعنى حضرت
مرتضى ايله مصالحه ايدوب بعده مقدّمۀ عسكر مشار اليه اوله رق اوزرينه واروب بالله الكريم پاى تختك اولان
قسطنطنيۀ بخرايى ياقوب يقوب سياه كومور ايده رم و سنى مملكتكدن يردن هاويج چكيلوب قوپارلديغى كبى چكوب
قوپاردقدنصكره سنى خنزير چوبانى ايده رم قالديكه قسطنطنيه يى بخراء ايله توصيفى ساحل بحرده اولمغله كثير
الابخره اولديغنه مبنيدر و ابن اسير اصطفل كلمه سنى دخى شاميه دن عدّ ايلمشدر (الاطل) همزه نك كسريله
و كسرتينله بدنده بوكوره دينور خاصره معناسنه جمعى آطال در (الايطل) صيقل وزننده بودخى بوكوره دينور
جمعى آياطل در (الاطل) همزه نك ضميله نسنه معناسنه در يقال ماذاق اطلا اى شيئا (الافول) قعود وزننده
غائب و نابود اولمق معناسنه در يقال افل القمر و افل افولا من الباب الثانى و الاوّل و الرابع اذا غاب و امزكاى
خاتونك سودى چكيلوب صوغشمق معناسنه در يقال افلت المرضع افولا من الباب الاوّل اذا ذهب لبنها
(الافيل) اميروزننده دوه نك ابن مخاض اولانه و اندن ياشلوجه اولاننه دينور و دوه كوشكنه دينور فصيل
معناسنه جمعى افال كلور همزه نك كسريله جمال وزننده و افائل كلور (الآفل) و (الآفلة) صاحب و صاحبه
وزننده كبه اولان يرتجى جانوره دينور يقال سبعة آفل و آفلة اى حامل (الافل) فتحتينله جنبش و نشاطه كلمك

معناسنه‌در يقال افل الرجل افلا من الباب الرابع اذا نشط و امزکلی خاتونك سودی بالجمله صوغشمق معناسنه در
يقال افلت المرضع اذا ذهب لبنها ﴿المأفّل﴾ معظم وزننده ضعيف و ناتوان آدمه دینور ﴿التأفّل﴾ تفعل وزننده
تکبرلك ایلمك معناسنه‌در يقال تافل الرجل اذا تكبرّ ﴿التافيل﴾ تفعيل وزننده برآدمه توقير ایلمك معناسنه‌در يقال
افله اذا وقّره ﴿الاكل﴾ همزه‌نك فتحیله و ﴿المأكل﴾ مقعد وزننده یمك خوردن معناسنه‌در يقال اكله اكلا
ومأكلا من الباب الاول اذا تناول المطعم وفی الحديث ﴿امرت بقرية تأكل القرى﴾ ای يفتح اهلها القرى ويغنمون
اموالها فجعل ذلك اكلا منها او هذا تفضيل لها كقولهم هذا حديث يأكل الاحاديث اشبو حديث شريفده
واقع قریه‌دن مراد مدينهٔ منوّره‌در واهلی انصار کرامدر حاصل معنا بن مدينه‌يه هجرتله مأمور اولدم‌که
اهالیسی اسلام سببیله بلاد سائره‌یه غالب اولوب اموال و اشیالرینی اغتنام و اكل ایدرلر وعند البعض مدينه‌نك بلاد
سائره‌یه جهت تفضیلنی مبیندرکه مدينه‌یه نسبتله بلاد سائره معدوم مثابه سنده‌در مدینه‌نك قدر وشانی
انلری محو و کتمام ایدر دیمك اولور ﴿الآكل﴾ والاكيل﴾ امير وزننده اسم فاعلدر آكلك جمعی اكله‌در كاتب
وكتبه کبی و اكيل اكل اولنان نسنه‌يه دینور يقال شیٔ اكيل ای مأكول و برکسه ایله برابر طعام ایدن آدمه دینور
يقال هو اكيله ای مؤاكله وجانور اكل ایلدیکی ماشیه‌یه دینور ﴿الاكلة﴾ ضربه وزننده بناء مرّه‌در برکرّه یمك
معناسنه‌در تقول اكلته اكلة ای مرّة ﴿اكلة﴾ غرفه وزننده لقمه‌یه دینور و برقرص نانه اطلاق اولنور تقول
اكلت اكلة ای قرصة و مطلقا یيه‌جك نسنه‌یه دینور تقول ماذقت عنده اكلة ای طعمة جمعی اكل کلور صرد
وزننده ﴿ذو الاكله﴾ حسّان بن ثابت رضی الله عنه حضرتلرینك لقبیدر ﴿الاكله﴾ همزه‌نك کسریله بناء نوعدر
طعام یمك قلغنه و هیئتنه دینورکه ییش تعبیر اولنور يقال يأكل الطعام اكلة حسنة وفصل و غیبت معناسنه مستعملدر
و بونده همزه‌نك حرکات ثلاثیله جائزدر ومنه يقال للمغتاب هو يأكل لحوم الناس واكله کجیك علتنه دینور حكه
معناسنه ومصدر اولور اكال کبی کما سیذکر ﴿الاكال﴾ غراب وزننده بودخی کجیك علتنه دینور يقال اخذه
الاكلة والاكال ای الحكة و تأكل معناسندن اسم اولور عضو سورتنوب بری برینی یمکه دینور اكال کبی و ناقه‌نك
قارننده ولدی تویلنوب بری اوته سورتمکله ایچریسنده عارض اولان کجیکه دینور يقال بالناقة اكال ای حكة
فی بطنها حين نبت وبر جنينها ومصدر اولور اكله کبی بدن کجشمك معناسنه تقول اكلنی رأسی اكلة واكالا
ای حكنی و بو معناده سحاب وزننده دخی جائزدر ﴿الاكلة﴾ فرحه وزننده بودخی کجیکه دینور و برمرض اسمیدرکه
عارض اولدیغی عضوی تدریجله اكل و محو ایدر خلق بیننده آكله مرضی دیدکلریدر يقال وقعت فی رجله اكلة
وهی داء فی العضو يأتكل منه واكله شول ناقه‌یه دینورکه قارننده ولدی تویلنمکله بری اوته ایچریسی سورتنوب
کجشور اوله ﴿الاكلة﴾ همزه وزننده و ﴿الاكيل﴾ امير وزننده و ﴿الاكول﴾ صبور وزننده یه‌کن پرخور آدمه دینور
يقال رجل اكلة واكيل واكول ای كثير الاكل ﴿الايكال﴾ همزه‌نك کسریله برکسه‌یه برنسنه یدرمك معناسنه‌در
يقال آكله الشیٔ اذا اطعمه اياه و برنسنه‌یی اكل ایلدك دیو دعوی قلمق معناسنه‌در يقال اكله الشیٔ اذا ادّعاه
عليه و ناس ارالغنه فتنه و فساد القاسیله بری برینه دوشورمك معناسنه مستعملدر يقال آكل بينهم اذا حمل بعضهم
علی بعض و خرما واکین مقوله‌سی حاصل ویرمك معناسنه‌در يقال آكل النخل والزرع اذا اطعم و برآدمی
برکسه‌نك اخذ و قهرینه مقتدر ایلمك معناسنه‌در يقال آكل فلانا اذا امكنه منه * قال الشارح ولمّا انشد الممزّق
العبدی النعمانی قوله * فان كنت مأكولا فكن خير آكل * والّا فادركنی ولمّا امزّق * قال له النعمان لا آكلك ولا اوكلك
غيری اوّلکی اكلدن ثانی ایکالدندر یعنی سنی نه بن قهر ایدرم و نه غیری‌یه قهر و خاکسار ایتدیررم ﴿التاكيل﴾
تفعيل وزننده بودخی برنسنه‌یی اكل ایلدك دیو ادّعا ایلمك معناسنه‌در يقال اكله الشیٔ اذا ادّعاه عليه و چوق
یدرمك معناسنه‌در يقال اكل فلان مالی وشرّبه ای اطعمه الناس یعنی هب مالنی خلقه یدیروب ایچوردی و چوق
یمك معناسنه‌در تقول ظلّ مالی يؤكل ويشرّب ای يرعى كيف شاء ﴿المؤاكلة﴾ مقاتله وزننده و ﴿الاكال﴾
قتال وزننده برکسه ایله بیله‌جه اكل ایلمك معناسنه‌در يقال آاكل فلانا مؤاكلة واكالا اذا اكل معه كما يقال
واكله مواكلة فی لغية یعنی لغت ردیه‌ده همزه‌سی واوه ابدال اولنور ﴿الاستيكال﴾ برکسه‌دن یيه‌جك ایستمك
معناسنه‌در يقال استأكله الشیٔ اذا طلب اليه ان يجعله له اكلة ای طعمة ويقال فلان يستأكل الضعفاء ای يأخذ
اموالهم ﴿الاكل﴾ همزه‌نك ضمیله و ضمتینله میوه‌یه اطلاق اولنور ثمر معناسنه يقال اكل بستانك دائم ای ثمره
و دنیادن رزق و حظ و نصیبه اطلاق اولنور يقال فلان ذو اكل من الدنيا ای رزق و حظ مفردلری اكله‌در
عمده وزننده و رأی و عقل و ادراکه اطلاق اولنور و حصافت و متانت ذهن و رشد معناسنه مستعملدر يقال انه

(ذواكل)

ذو اكل اى رأى و عقل اى حصافة ذهن و منسوج او لان بزك و قماشك تفه لو لكنه و صيقلغنه اطلاق او لنور كثرت
غزل تصوّرينه مبنيدر يقال ثوب ذو اكل اى صفاقة و قوّة (الاكيلة) سفينه وزننده اكيل كبى جانورك اكل
ايلديكى قيون و كچى مقوله سى ماشيه يه دينور و شول قيونه دينوركه اكل ايچون سوريدن افراز اولنمش اوله (الاكولة)
صبوره وزننده طوغرمز قسير قيونه دينور يقال شاة اكولة اى عاقر و اكل ايچون سوريدن افراز اولنمش قيونه
دينور و جانور صيدى ايچون دوزاغه نصب اولنان قيونه دينور اكوله دخى دينور همزهٔ مضمومه ايله و بو لغت
قبيحه در (المأكلة) ميمك فتحى و كافك فتحى و ضميله بر محلدن جلب اولنان ذخيره يه دينور يقال جاء بالمأكلة
اى الميرة و اكل اولنه جق نسنه يه دينور و بونده وصف اولور يقال لفلان مأكلة اى مايؤكل و يقال شاة مأكلة
(ذو الآكال) مدّايله بين العرب اهل قبيله نك رؤساء و ساداتنه اطلاق اولنور كه مرباع اخذ ايدرلر و مرباع غنيمت
مالنك ربعنه دينوركه جاهليتده رؤسايه عائد اولور ايدى يقال هو من ذو الآكال اى سادة الاحياء الاخذين للمرباع
جوهرى و همندن ناشى يالكزجه الآكال عنوانندهثبت ايلدى و آكال مدّايله اكل لفظنك جمعيدركه اكل اولنه جق
نسنه لردر آنكچون ملوكك خواص تعبير اولنان مأكلرينه آكال الملوك اطلاق اولنور يقال آكال الملوك
اى مآكلهم و آكال الجند عسكرك علوفه لرينه اطلاق اولنور يقال اعطوا آكال الجند اى اطماعهم (الآكلة)
صاحبه وزننده اوتلايجى حيوانلره اطلاق اولنور و آكلة اللحم بچاغه اطلاق اولنور و اوجى سيورى كسكين
دكنكه اطلاق اولنور و آتشه و قامچيلره اطلاق اولنور (المئكلة) مكنسه وزننده اوچ آدم طويوره جق كوچك
چناغه و قواته يه دينور و كوچك تنجره يه دينور و مطلقا ايچنده طعام اكل اولنه جق قابه دينور تقول اكلنا الطعام
من المئكلة و هى قصعة صغيرة تشبع الثلاثة و كذا برمة صغيرة و كلّ ما اكل فيه و بو اسم آلت بنيه سنده اولان
اسم مكانلردندر (الاكل) فتحتينله اعضاء و اغاج مقوله سى برى برينه سورتمكله ييريوب آشنمق معناسنه در يقال
اكل العضو و العود اكلا من الباب الرابع اذا اكل بعضه بعضا (الايتكال) افتعال وزننده بو دخى اكل معناسنه در
يقال ايتكل العضو و العود بمعنى اكل و بركمسه پك اويكه لنوب دريا كبى جوش و خروشه كلمك معناسنه در يقال
ايتكل الرجل منه اذا غضب و هاج و پك دارغنلقدن آتش كبى يانوب ياقلمق معناسنه در يقال ايتكل غضبا اذا احترق
و توهّج (التاكل) تفعل وزننده ايتكال معنالرينه در و بر نسنه نك پك پارلدايوب يلابيق معناسنه در يقال تاكل
الكحل و الصبر و الفضة و السيف و البرق اذا اشتدّ بريقه (الاكال) كتاب وزننده اكال كبى اسمدر عضو و اغاج
مقوله سى برى برينه سورتمكله آشنوب ييرنمسنه دينور (الاكال) سحاب وزننده ناقه نك قرننده ولدى تويلنوب برى
اوته سورتمكله جوفى كچشمك معناسنه در يقال اكلت الناقة اكالا من الباب الرابع اذا نبت وبر جنينها فوجدت
حكة و اذى فى بطنها و آغزده ديشلر آشنوب ييريمك معناسنه در يقال اكلت الاسنان اذا تكسّرت اى احتكت
فذهبت (الآكل) اسم فاعلدركه ذكر اولندى و آكل پادشاه و والى يه اطلاق اولنورته كه رعيت و زير دستانه
مأكول اطلاق اولنور (المؤكل) مكرم وزننده مرزوق و منعم آدمه دينور يقال هو مؤكل اى مرزوق (المئكال)
محراب وزننده قاشيغه اطلاق اولنور ملعقه معناسنه (الأل) همزه نك فتحى و لامك تشديديله حركت و اهتزاز ايله تيز
تيز يوريمك ياخود مضطرب و ناهموار يوريمك معناسنه در يقال الّ الرجل فى مشيه يؤلّ و يئلّ الّا من الباب الاول
و الثانى اذا اسرع و اهتزّ او اضطرب و بر نسنه صاف و برّاق اولمق معناسنه در يقال الّ اللون اذا برق و صفا و يلوب
سكردركن اموزلرك باشلرنده فريصه ديدكلرى اتلر يوقرى يوقرى دتره يوب اوينامق معناسنه در يقال آلّت فرائصه
اذا لمعت فى عدو و حربه ايله دورتمك معناسنه در يقال الّ فلانا اذا طعنه و طرد ايلمك معناسنه در يقال الّه اذا طرده
و ثوبى سيرك سيرك ديكمك معناسنه دركه ايلمك تعبير اولنور يقال الّ الثوب اذا خاطه تضريبا و بركمسه يى ياخود بر نسنه يى
بركمسه اوزره حمل و حواله قلمق معناسنه در يقال الّه عليه اذا حمله عليه و تقول ما الّك علىّ اى ما حملك و الّ و الل
فتحتينله و اليل خسته ياخود غمناك آدم ايكليوب زاريلق ايلمك معناسنه در يقال الّ المريض و الحزين الّا و اللا و اليلا
من الباب الثانى اذا انّ و حنّ و بلند آواز ايله دعا ايلمك معناسنه در يقال الّ الرجل اذا رفع صوته بالدعاء و مصيبت
هنكامنده فرياد و افغان ايلمك معناسنه در يقال الّ الرجل اذا صرخ عند المصيبة و آت قولاقلرينى قلم كبى ديكمك
معناسنه در يقال الّ الفرس اذا نصب اذنيه و حدّد هما و شكارى قوش آوه صالمقدن امتناع ايلمك معناسنه در يقال
الّ الصقر اذا ابى ان يصيد و ناله و زاريلقله دعا ايلمك معناسنه در يقال الّ الرجل اذا جأر بالدعاء و الّه لفظندن جمع
اولوركما سيذكر (الالل) فتحتينله مصدردركه ذكر اولندى و ديشلر چوريوب تباه اولمق معناسنه در يقال اللت
اسنانه اللا من الباب الرابع اذا فسدت و طولوم قوقمق معناسنه در يقال اللت السقاء اذا اروحت و اللان كه

تثنیه‌در خنجرك وبچاغك ایکی یوزینه دینور هر برینه الل دینور واللان کتفك ایکی یوزینه دینور یاخود کتفده
بری برینه متطابق ایکی لحمه‌یه دینورکه بینلرنده کتف کمیکنك یوزینه طوغری بربوش ارالق واردر اوراده ات نزع
اولنوب اول ایکی لحمه‌لردن بری آخردن فصل وتمییز اولندقده بینلرندن صو سیلان ایدر والل یلل کلمه‌سنده لغتدرکه
دیشلرك قیصه وآغزك ایچنه طوغری دوریلوب اکریجه اولمسنه دینور (الالیل) امیروزننده مصدردرکه ذکر اولندی
والیل چوجغی وفات ایلمش خاتونه دینور الیله دخی دینور یقال امرأة الیل والیلة ای ثکلة وحمی عارضه‌سنك درد
واضطرابنه دینور یقال اخذه الیل الحمّی ای علزها وایری واوفق طاشلرك بری برینه طوقنملرندن حاصل اولان
جاقردی‌یه دینور وصو جاغلتیسنه دینور خریر معناسنه (الالیلة) الیل معناسنه‌درکه ذکر اولندی وشول
اوتلاق طوارلرینه دینورکه مرعالری بعید اوله الله دخی دینور همزهٔ مضمومه ایله (الالّ) همزه‌نك کسریله عهد
وپیمان ویمین معناسنه‌در یقال بینهما الّ ای عهد وحلف وبرموضع آدیدر وقومشولق جار معناسنه‌در وخصملق
قرابت معناسنه‌در یقال بینهما الّ ای جار وکذا قرابة وجید وبهتراولان اصل ومعدنه دینور یقال هو من الّ
ای اصل جید ومعدن صحیح وحقد وبغض وعداوت معناسنه‌در یقال به الّ ای حقد وعداوة وتکریلق ربوبیت
معناسنه‌در * قال الشارح ومنه وحدیث لقیط ❊ انبئك بمثل ذلك فی الّ الله ❊ ای فی ربوبیته والهیته والّ خدای متعالك
اسم شریفیدر وهر اسم‌که آخری الّ وایل اوله اول اسم اللهه مضافدر زیرا الّ وایل اسماء خدای متعالدر لکن
راغب تفسیرنده بونی تضعیف ایلمشدر کما سیذکر اسرائیل وجبرائیل کبی والّ وحی ربّانیّ معناسنه‌درکه
طرف ربانیدن انبیاء عظامه القا اولنان کلمه‌در وذمت وامان وزنهار معناسنه‌در ومصیبت دمنده جزع
وفریاده دینور ومنه ماروی فی الحدیث ❊ عجب ربّکم من الکم ❊ فمن رواه بالکسر وروایة الفتح اکثر ای
من جزعکم عند المصیبة ویروی من ازلکم وهو اشبه ای من ضیقکم وشدّة قنوطکم (الالة) همزه‌نك فتحیله
یصیّ دمرنلو حربه‌یه دینور یقال طعنه بالآلة ای الحربة العریضة وایکلتی‌یه دینور ناله معناسنه تقول مانمت من الّته
ای من انّته وسلاحه وبالجمله ادوات جنکه دینور وباشی چتال اولان شاخه وصریغه دینور واقان صویك جغلتیسنه
دینور وحربه ایله دورتمکه دینور یقال القاه بالآلة ای بطعنة الحربة (الالال) کتاب وزننده بودخی یصی تمرنلو
حربه‌یه دینور (الالّ) همزه‌نك ضمیله اوّل معناسنه‌در وبو اوّل لفظندن متصرّف دکلدر یقال الّه ای اوّله (الآلة)
همزه‌نك کسریله بنای نوعدر برکونه انین ایلمك معناسنه‌در (الالال) سحاب وزننده باطل وبیهوده‌یه دینور
وعربلرك هو الضلال بن الألال قوللری اتباع ومزاوجه‌در (الّا) همزهٔ مکسوره والف مقصوره ایله‌در توجه
اوزره مستعملدر اوّلا استثنا ایچوندر کقوله تعالی ❊ فشربوا منه الّا قلیلا ❊ ثانی غیر کلمه‌سی مقامنه قائم صفت اولور
مابعدینك ماقبلنه ذاتا وصفة تغایری حسبیله پس الّا ایله یاخود مابعدیله یاخود ایکیسیله بیله جمع منکر یاخود شبه
منکر صفتلنور اوّلك مثالی ❊ لوکان فیهما آلهة الّا الله لفسدتا ❊ کریمه‌سیدر وثانی‌یه مثال ذوالرّمه‌نك اشبو * قلیل بها
الاصوات الّا بغامها * مصراعنده واقع الّا کلمه‌سیدر زیرا الاصوات کلمه‌سنك تعریفی تعریف جنس اولمغله منکره
شبیهدر وجه ثالث عاطفه اولور واو کبی قیل ومنه قوله تعالی ❊ لئلّا یکون للناس علیکم حجة الّا الذین ظلموا ❊ الایه وکذا
قوله تعالی ❊ انی لا یخاف لدیّ المرسلون الّا من ظلم ثم بدل حسنا بعد سوء ❊ الایه جمهور بونلری استثناء منقطعه
ارجاع ایلمریله مؤلّف قیل ایله تمریضا ایراد ایلمشدر وجه رابع زائد اولور کقول ذی الرّمة * حراجیج ماتنفك الّا مناخة
علی الخسف او ترمی بها بلدا قفرا * ماتنفك مناخة دیمکدر (الّا) همزه‌نك فتحیله حرف حثّ وتحضیضدر جملهٔ
فعلیهٔ خبریه‌یه مختصدر * مؤلّف بونلری اواخر کتابده دخی ثبت ایلمشدر (الال) سحاب وزننده و(الال) کتاب
وزننده عرفاتده برطاغك آدیدر یاخود براوزون قوملق یغنیدرکه عرفاتده امامك صاغ طرفنه دوشر بعضلر بونی
خلّ وزننده الّ عنوانیله بیان ایلمریله وهم ایلمدیلر (الله) همزه وزننده برموضع آدیدر (التألیل) تفعیل وزننده
برنسنه‌نك اوجنی سیورلدوب کسکینلتمك معناسنه‌در یقال الّل الشیٔ اذا حدّده ای حدّد طرفه (الالل) عنب
وزننده الّه‌نك جمعیدرکه خصملق معناسنه‌در یقال بینهم الل ای قرابات (الالل) صرد وزننده الّه‌نك جمعیدرکه
قوروسی بعید اولان مواشی‌یه دینور (الو) همزه‌نك ولامك ضمیله برجمعدرکه کندی لفظندن مفردی یوقدر ذوو
معناسنه‌درکه صاحبلر دیمکدر وهمان مضاف اوله‌رق استعمال اولنور وکویا که مفردی ال کلمه‌سیدر تخفیفله
زیرا حالت رفعنده واو ایله استعمال اولنور کقوله تعالی ❊ نحن اولو قوّة ❊ وحالت نصب وجرّنده یاء ایله استعمال اولنور
کقوله تعالی ❊ ذرنی والمکذبین اولی النعمة ❊ وقوله تعالی ❊ لتنوء بالعصبة اولی القوّة ❊ شارح دیرکه بعضلر اسم جمع
اولوب مفردی لفظنك غیرندن ذو اولدیغنه ذاهب اولدیلر مرأه ایله نسوه کبی واولات جمع مؤنثیدر انتهی (اولو الامر)

كه حكم و فرمان صاحبلری دیمكدر مراد پیغمبر اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك اصحاب كرامیدر و اصحاب
كرامه اتباع و اقتدا ایدن اهل علم زمرهسیدر و اهل علم و دین اولان ملوك و امراء فرقهسیدر * مترجم دیركه بو مادّه امر
مادّهسنده بسط اولندی ﴿الامل﴾ جبل و نجم و شبر وزنلرنده امید و رجاء معناسنهدركه تركیده بوندن اومی ایله و اومه ایله
تعبیر اولنور جمعی آمال كلور مدّ ایله یقال انقطع امله ای رجاؤه و امل مصدر اولور اومق و امید ایلمك معناسنهدر
یقال امل الشیء املا من الباب الاوّل اذا رجاه ﴿التأمیل﴾ تفعیل وزننده بو دخی اومق معناسنهدر لكن تكثیر ایچوندر
یقال امّله بمعنی امله ﴿الاملة﴾ همزهنك كسریله بناء نوعدر و منه یقال ما اطول املته ای امله او تأمیله طول املندن تعجب
مقامنده سویلنور * مؤلفك او تأمیله قولنه كوره امله تأمیلدن اسم دخی اولور ایمش كه آندن اومه ایله و امید ایله تعبیر
اولنور ﴿التأمّل﴾ تفعل وزننده بر ایشك غور و حقیقتنه اطلاع امیدیله بالتأنی اعادهٔ فكر ایدهرك كركی كبی دوشونمك
معناسنهدر یقال تأمل فی الامر اذا تلبث فیه و النظر ﴿امیل﴾ امیر وزننده بر موضعدر و شول طولانی قوم یغننه دینوركه
طولی بر مرحله و عرضی بر میل مقداری اوله علی قول بلند و مرتفع اولانه دینور جمعی امل در كتب وزننده
﴿امول﴾ صبور وزننده بر موضعدر ﴿المؤمّل﴾ معظم وزننده قوشی آتلرندن سكزنجی كلان آته دینوركه جملهسی
اون اولور ﴿الاملة﴾ فتحاتله بر آدمك اعوان و انصارینه دینور یقال هم املته ای اعوانه مفردی آمل در امیدوار
معناسنه زیرا فی الحقیقه اوموجیلریدر ﴿آمل﴾ آنك وزننده طبرستانده بر بلده آدیدر امام محمد بن جریر الطبریّ
الآملیّ و محدّث مشهور فضل بن احمد الزهریّ الآملیّ اورادندر و آمل نهر جیحونه بر میل مسافهده بر بشقه بلده
آدیدر عامّه اكا آمو دیرلر صواب اولان آمل در شیخ البخاریّ عبد الله بن حمّاد الآملیّ و شیخ ابی داود احمد بن عبدة
الاملیّ اورادندر ﴿الاول﴾ حول وزننده و ﴿المآل﴾ معاد وزننده رجوع ایلمك معناسنهدر یقال آل الیه الامر
یؤول اولا و مآلا اذا رجع و بر نسنهدن كیرویه دونمك معناسنهدر یقال آل عنه اذا ارتدّ و اول و ایال كتاب وزننده
بر نسنه پك قویولنوب غلیظ اولمق معناسنهدر یقال آل الدهن و غیره اولا و ایالا اذا خثر و اول بو معناده متعدی
اولور تقول الته اذا جعلته خاثرا و اول و ایال و ایالة كتاب و كتابه وزنلرنده والی اولوب حكومت ایلمك معناسنهدر
یقال آل علی القوم اولا و ایالا و ایالة اذا ولی و دوابّ و مواشی یی حسن تقید و تیمار ایله اصلاح ایلمك معناسنهدر
یقال آل المال اذا اصلحه و ساسه و قورتلمق معناسنهدركه وأل لفظنده لغتدر یقال آل من فلان اذا نجا و طوار
زبونلیوب آریقلمق معناسنهدر یقال آل لحم الناقة اذا ذهب فضمرت ﴿الایال﴾ كتاب وزننده اول معناسنهدركه
ذكر اولندی و والیٔ مملكت امور و مصالح رعیتی كوزل رعایت و سیاست ایلمك معناسنهدر یقال آل الملك رعیته
ایالا اذا ساسهم ای احسن رعایتهم ﴿الایتیال﴾ افتعال وزننده بو دخی مالی خوشجه كوروب كوزتمك معناسنهدر
یقال ائتال المال اذا اصلحه و ساسه ﴿المآل﴾ معاد وزننده اول معناسنهدركه ذكر اولندی و بر نسنهیی اكسلتمك
معناسنه كلور یقال آل الشیء مألا اذا نقصه ﴿الآیّل﴾ قنب وزننده و ﴿الآیّل﴾ خلب وزننده و ﴿الآیّل﴾ سید وزننده
وعل اسمیدركه طاغ كچیسی تكهسنه دینوركه تركیده كیك و بر نوعنه صغن تعبیر اولنور و طاغ كچیسنه تركیده
جیران دیرلر معلوم اولهكه بو بر قاچ نوع اولور بر نوعی قویّ الهیكل و استّی میشهلكلرده اولور عربیده بقر الوحش
و فارسیده كوزن دینور و بر نوعی طاغ اتكلرنده اغاجلی یرلرده اولور جثهسی آهودن اكبر و شتاده تویلری سیاهه
مائل و صیفده قرمزی اولور و قویریغی اولمز بونه عربیده وعل و تركیده چوپر دینور و استّی طاغلرده اولان نوعنه
بقرجبلی دیركه طاغ اوكوزی تعبیر اولنور ﴿التأویل﴾ تفعیل وزننده بر نسنهیی بر نسنهیه ردّ و ارجاع ایلمك
معناسنهدر یقال اوّل الشیء الیه اذا رجعه الیه و تأویل الكلام مرجع كلامی تدبّر و تحرّی و تقدیر ایله تفسیر ایلمكدن
عبارتدر یقال اوّل الكلام اذا دبّره و قدّره و فسّره * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره تفسیر كلمهسنك اشتقاقنده
اختلاف اولندی بعضلر عندنده لفظ تفسیردن منقولدركه طبیبك تشخیص علت ایچون قارورهٔ مریضه نظر
ایلمسندن عبارتدر و بعضلر اجرای فرس معناسنه اولان تفسیردن و بعضلر كشف معناسنه اولان سفردن
مأخوذدر دیدیلر و حقیقت عرفیهسی بر لفظدن مراد اولوب و فهمدن محتبس اولان معنایی كشف و ایضاحدن
عبارتدر و تأویل رجوع معناسنه اولان اولدن مأخوذدر پس عند المفسرین بر آیت كریمهنك معناسنی بر نسنهیه
ارجاعله بیان ایلمكدن عبارتدر و بعضلر اوّل لفظندن مأخوذدر دیدیلر بوكه كوره تأویل كلامی اوّلنه صرف
و ارجاع ایلمكدن عبارت اولور و بعضلر حكم و سیاست معناسنه اولان ایالتدن مأخوذدر دیدیلر بوكه كوره
تأویل مأوّل اولان كمسه ذهن و فكرینی سرّ كلامك تتبعنه تسلیط ایلمكدن عبارتدركه كلمهدن مقصود اولان معنا
ظاهر و مراد متكلم عیان اوله پس تفسیر ایله تأویل بیننده فرق اولور تفسیر نزول آیتك سببندن بحث و من حیث اللغه

مطلب

موضع كلامك بياننه متعلق ماده يه مباشرتدن عبارتدر وتأويل اسرار آياتى واستار كلماتى تفحص واحد
احتمالات آيتى تعيين ايلكدن عبارتدركه وجوه مختلفه يه محتمل اولان آيتده اولور انتهى * وتأويل رؤيا تعبير ايلك
معناسنه مستعملدر يقال اوّل الرؤيا اذا عبّره وتأويل بر خوشبو نبات آديدر وبو تنبيت بابندندر يعنى تفعيل
وزننده كلان اسملردندر ﴿التاوّل﴾ تفعل وزننده بو دخى تاويل كلام معناسنه‌در يقال تاوّل الكلام بمعنى
اوّله ﴿الايّل﴾ خلب وزننده رحمه ساقط اولمش منى يه دينور ويك قويو سوده دينور على قول سودك قابنه دينور
﴿الآيل﴾ صاحب وزننده بودخى پك قويو سوده دينور ﴿الآل﴾ حال وزننده قورمى يوكسلك دوه يه دينور وسرابه
دينوركه تاب آفتاب چوراق يرلره طوقنغله شعشعه‌سى ايراقدن صو كبى كورينور ايلغم سالغم تعبير اولنور على قول
اوّل نهارده مرئى اولان سرابه مخصوصدركه خفيفجه برپارلديدركه پيدرپى ترفع وتموّج وترددايدر صورتنده
كورينور پوصارقدروكاهى سمتنده اولان اشخاصى ترفيع ايدر تخيل اولنور اولنور راغبك بياننه كوره آل يؤول
ماده‌سندندر وبومذكردر ومؤنث اولور يقال لمع الآل ولمعت اى السراب اوهو خاصّ بما فى اوّل النهار وآل
تخته يه وكراسته يه دينور خشب معناسنه وبرنسنه‌نك شخصنه دينور قال الشارح فى تفسير قوله تعالى ﴿ وغرقنا
آل فرعون ﴾ قيل آل فرعون اى شخصه وچادر ديركنه دينور آله دخى جمعى آلات كلور وآل بر طاغك آديدر
وطاغك اطراف ونواحيسنه دينور يقال نزلوا آل الجبل اى اطرافه ونواحيه وال الرجل كشينك اهل وعيال
واتباع واحبّاء واصدقاسندن عبارتدر واكثرى اشرافده واصحاب قدر وشانده استعمال اولنور پس آل الاسكاف
ديمز نته‌كه اهل الاسكاف دينور وبو معناده اصلى اهل ايدى هاء همزه يه ابدال اولندقدنصكره توالئ همزتان
استهجان اولنمغله همزهٔ ثانيه الفه قلب اولنوب آل اولدى مصغرنده اويل دينور واصلنه رد ايله اهيل دخى
دينور يقال آل الاميراى اهله واتباعه واولياؤه * شارح ديركه عند البعض اصلى اول ايدى فتحتينله واو الفه
مقلوب اولدى پس رجوع معناسندن اولور ﴿الآلة﴾ حاله وزننده بودخى چادر ديركنه دينور وحالت معناسنه‌در
تقول رأيته فى آلة شديدة اى حالة وقاتيلق شدّت معناسنه‌در وسرير ميته دينوركه تابوت اوله‌جقدر وبر نسنه‌يى
ايشلمكه وسيله اولان شيئه دينور اداة معناسنه دولكرك كسرى وكاتبك قلمى كبى يقال لايعمل الّا بالآلة وهى
مااعتملت به من اداة وآل لفظى مفرد وجمعه اطلاق اولنور على قول مفردى اولميه‌رق جمعدر ياخود مفرددر
جمعى آلات كلور ﴿اول﴾ حول وزننده ارض غطفانده بر موضع آديدر ومكه ايله يمامه بيننده بر دره
آديدر ﴿اوال﴾ سحاب وزننده بحرين دكزنده بر جزيره‌دركه ياننده مغاص لؤلؤ واردر وبكر وتغلب
قبيله‌لرينه مخصوص بر صنم آديدر ﴿الاوّل﴾ همزه‌نك وواو مشدده‌نك فتحيله‌كه آخر مقابليدر وأل ماده‌سنده
مرسومدر ﴿الايالات﴾ همزه‌نك كسريله دره‌لره دينور اوديه معناسنه ﴿الاول﴾ فتحتينله سبق وتقدّم ايلك
معناسنه‌در يقال اول الرجل اولا من الباب الرابع اذاسبق ﴿اوليل﴾ همزه‌نك فتحيله مغربده برطوزله آديدر ﴿الاهل﴾
همزه‌نك فتحى وهانك سكونيله برآدمك عشيرت واقرباسنه دينور اولاد وعيال واخوان وسائر قوم وتبارى كبى
يقال هومن اهله اى من عشيرته وذوى قرباه آل بوندن مقلوبدر جمعى اهلون كلور واهالى كلور همزه‌نك
فتحيله وآخرنده ياايله ليالى كبى وآهال كلور مدّ ايله فرخ وافراخ كبى واهلات كلور هانك سكونيله وفتحيله
واهل الامر اولو الامر ديمكدر يقال اهل الامر اى ولاته واهل البيت برآدمك خانه‌سى سكاننه اطلاق اولنور واهل
المذهب برمذهبك سالك ومعتقدينه اطلاق اولنور واهل الرجل واهلة الرجل كشينك زوجه‌سنه اطلاق اولنور
واهل النبىّ عليه السلام ازواج مطهره وبنات مزهّره وداماد مكرملرى اولان علىّ المرتضادن ياخود ازواج مطهره
ايله آل اطلاق اولنان رجالدن عبارتدركه احفاد وذريّات انده داخلدر واهل الانبياء هر پيغمبرك امتنده
اطلاق اولنور * مؤلفك بصائرده بياننه كوره اهل اسماء عمومندندر از انجمله اهل الرجل شول كمسه‌لردركه آنلرى
واول آدمى برنسب ياخود بردين يابر صناعه يابيت وبلد جمع ايلمش اوله پس فى الاصل اهل بيت الرجل برمسكنك
جمع ايلديكى كمسه‌لر اولوب بعده تجوزا برنسبك جمع ايلدكلرنده استعمال بعده على الاطلاق اسرة حضرت نبويده
متعارف اولدى بومناسبتله اهل الرجل صاحبة البيتى يعنى زوجه‌سنده واهل الاسلام دين اسلامك جمع ايلديكى
ذواتده استعمال اولندى وعربلرك قادم اولان آدمه مرحبا واهلا قوللرى سن مضايقه‌سز وسعتلو وشن وآبادان
ويرلو آشنا وخاندان اولان محله كلدك اجانب وغرباء اولان محله كلمدك ديمكدركه مراد ذات وقدر وشانكى عارف
آشنا واحبابه كلدك هرحالده خوشدل وعزيز ومكرّم اوله‌جقسز ديمكدر يقولون مرحبا واهلا اى صادفت
اهلا لاغرباء واهل مستحقّ ومستوجب معناسنه مستعملدر بونده مفرد وجمعه اطلاق اولنور يقال هو وهم

اهل لكذا اى مستوجب وآل معناسنه دركه اقرباء واحباء واوليايه دينور وآل كلمه سنك اصلى اهل ايدى
كما تقدّم فى اوّل ومنه آل الله ورسوله اى اولياؤه (الاهول) افول وزننده اهل ايدنمك معناسنه دركه زوجه
ايدنمك وقوم وعشيرت واحباب ايدنمكدن عبارتدر يقال اهل الرجل اهولا من الباب الاول والثانى اذا اتخذ اهلا
(التاهّل) تفعل وزننده و (الاتّهال) افتعال وزننده اهول معناسنه در يقال تاهّل الرجل واتّهل بمعنى اهل
(الآهل) صاحب وزننده شن وآبادان يره دينور يقال مكان آهل اى له اهل (المأهول) بالفعل كنديده شنلك
اولان يره دينور يقال مكان مأهول اى فيه اهله وقد اهل على بناء المجهول (الاهلىّ) ياى نسبتله خانه يه وآدمه
مونس وشنلكه مألوف اولان حيوانه دينوركه وحشى و يبانى مقابليدر يقال حمار اهلىّ اى مألوف للمنزل
(الاهل) كتف وزننده اهلىّ معناسنه در (التأهيل) قادم ومسافره مرحبا واهلا ديوآلقشلق معناسنه در يقال
اهّل به اذا قال له مرحبا واهلا و برآدمى برنسنه يه مستحقّ وشايان كورمك معناسنه در يقال اهّله لذلك اذا رأه
اهلاله (الاهل) فتحتينله انس والفت ايلك معناسنه در يقال اهل به اهلا من الباب الرابع اذا انس به (الايهال)
ايصال وزننده بودخى برآدمى برنسنه يه مستحقّ كورمك معناسنه در يقال آهله لذلك ايها لا اذا رأه اهلاله
(الاستيهال) مستحقّ اولمق استيجاب معناسنه در يقال استأهله اى استوجبه و بو لغت جيده در جوهرينك
انكارى باطل و بيهوده در * مترجم ديركه خيالى حاشيه سنك ديباجه سنده الحمد لمستأهله قولى بوندندر واستيهال
اهاله اخذ ايلك معناسنه در يقال استأهل فلان اذا اخذ الاهالة (الاهالة) همزه نك كسريله ايچ ياغنه
دينور على قول ارنمش وصزدرلمشنه دينور ياخود زيتون ياغنه دينور تقول اكلنا اهالة اى شحما اوما اذيب منه
اوزيتا ومطلقا قاتيق اولان شيئه دينور ياغ وسركه وسائرى كبى وعربلرك * سرعان ذا اهالة * مثللرى سرع
ماده سنده بيان اولندى واهاله برموضع آديدر (الاهلة) فرحه وزننده ماله اطلاق اولنور عندالعرب اجمال
ومواشيدر يقال هو اهل اهلة اى مال (اهيل) زبير وزننده برموضع آديدر (ايل) همزه نك كسريله اسماء
حسناء الهيه دندر * شارح ديركه سريانيدر اسرائيل عبدالله ياخود صفوة الله ديمكدر واسمعيل مطيع الله ديمكدر
پس ايل كلمه سى توارد اللغه قبيلندن اولور وايل برطاغك آديدر (ايلياء) همزه نك كسريله والفك مدّى وقصريله
وايكى صورتده لامك تشديديله و (الياء) ياى واحده ايله والفك مدّى وقصريله قدس شريف شهرينك اسميدر
مترجم ديركه سريانيده ايليا خدايى معناسنه در زيرا ايل اسم جلال و يا كلمه سى سريانيده اداة نسبتدر واليا ايليا
مخففيدر حاصل معنا بيت الله ديمكدر (ايله) همزه نك فتحيله مكه ايله مدينه بيننده ينبع قربنده برطاغك آديدر
و ينبع ايله مصر بيننده بر بلده آديدر عقبهٔ ايله مشهوردر عقيل بن خالد الاموى كه موالئ حضرت عثماندندر وآنك
اقربالرى و يونس بن يزيدكه موالئ معاويه دندر واقربالرى و برجماعت محدّثين اورادندر (ايله) همزه نك كسريله
باخرز قضاسنده برقريه در وايكى موضع آديدر (ايلول) همزهٔ مفتوحه ايله شهور روميه دن برشهرك اسميدر
(ايل) بقّم وزننده بر بلده در

فصل الباء

(البأدلة) دحرجه وزننده سرعتله يوريمك معناسنه در
يقال بأدل الرجل اذا مشى سريعا و بأدله كشينك ممه سيله قولتغى ارالغنده اولان اته على قول ممه اتنه دينور جمعى
بآدل در بطائل وزننده وعند البعض بونك ماده سى ثلاثى اولمغله موضع ذكرى بدل ماده سيدر جوهرينك بوراده
ذكرى وهمدر (البأزلة) دحرجه وزننده نزاع وجدال معناسنه در يقال ماهذه البأزلة اى اللحاء والمعارضة
وتيز تيز يوريمك معناسنه در يقال بأزل الرجل ازا مشى سريعا (البئيل) امير وزننده خيره وجوره آدمه دينور
يقال ضئيل بئيل اى صغير ضعيف (البأآله) كرامه وزننده و (البؤوله) سهوله وزننده بركمسه خيره وجوره اولمق
معناسنه در يقال بؤل الرجل بألة و بئولة من الباب الخامس اذا كان بئيلا (بابل) صاحب وزننده عراقده برموضع آديدر
اكا سحر وخمر نسبت اولنور سحر بابلىّ وخمر بابلىّ مشهوردر * شارح ديركه بابل بلده اولمق اوزره معروفدر وسريانيدر
نهر معناسنه در دجله وفرات يانلرنده واقعدر سلفده ملوك كنعانيين مقرّى ايدى نمرود حضرت ابراهيمى
اوراده ناره القا ايلدى انتهى (البابلىّ) و (البابلية) سمّ ايله خمره اطلاق اولنور ظاهرا بابل موقعلرى اولديغنه
مبنيدر (البتل) بانك فتحيله كسمك معناسنه در يقال بتله بتلا من الباب الاوّل والثانى اذا قطعه و برنسنه يى
آخردن آيروب افراز وتمييز ايلك معناسنه در يقال بتل الشئ اذا ميزه عن غيره و بتل كسلمش نسنه ده استعمال
اولنور مبالغة مبتول معناسنه ومنه يقال عطاء بتل اى منقطع لا يعطى بعده عطاء يعنى برعطادركه انواعندن
منقطع ومتميزدر مقدارده كنديسنه اصلا بردرلو عطاء شبيه اولمز ياخود افرادندن منقطعدر ديمكدركه اكسه سى
كسلمش عطادر ديمك اولور و يقال صدقة بتلة اى منقطعة عن صاحبها يعنى قطعى اولمغله من بعد رجعت احتمالى

يوقدر ﴿التبتيل﴾ تفعيل وزننده بودخی کسمك معناسنه‌در یقال وتبتل معناسنه‌در کلسیذکر ﴿الانبتال﴾ انفعال
وزننده و﴿التبتل﴾ تفعل وزننده کسلمك معناسنه‌در یقال بتله فانبتل وتبتل ای قطعه فانقطع وتقطع وخرما
فدانی بتول اولمق معناسنه‌در کلسیذکر یقال انبتلت الفسیلة وتبتلت اذا صارت بتولا وتبتل الی الله ماسوادن
کسیلوب وجه اخلاصله حقه توجه وعبودیت ایلمك علی قول نکاح وتزوّجی ترك ایدوب زهادت ایلمك
معناسنه‌در یقال تبتل الی الله وبتل اذا انقطع واخلص اوترك النکاح وزهد فیه * مؤلف اشبو آیت کریمه‌یه اشارت ایلمشدر
﴿وتبتل الیه تبتیلا﴾ بو آیتده احتباك صنعتی واردر وتبتل تبتلا وبتل نفسك تبتیلا سبکنده‌در بالکلیه درگاه
حضرت حقه منقطع ومتوجه اولوب وادئما نفسنی ماسوادن قطع وتجرید اوزره اولمغی متضمندر وتبتیل دخی
تبتل معناسنه‌ده اولمغله رعایت فواصل وتفنن ودقیقهٔ مذکوره نکته‌لرینه‌ده مبنی اولور وبو سیبویه مذهبیدر ﴿البتول﴾
صبور وزننده شول خاتونه دینورکه رجال قسمندن بالکلیه کسیلوب اصلا آنلره دائر حاجتی وشهوت ومراجعتی
اولمیه یقال امرأة بتول ای منقطعة عن الرجال لا ارب لها فیهم مریم العذراء رضی الله عنها جنابنه بتول اطلاقی بو جهتله‌در
و بتول فاطمة الزهراء رضی الله عنها جنابلرینك لقبلریدر فضل ودین وحسب جهتلریله نسوان زماندن ونسوان
امتدن منقطعه ومتمیزه اولدیغیچون و بتول شول خرما فدانته دینورکه اغاجك کوکندن بشقه‌جه آیریلوب کوك
صالمغله اناسندن منقطع ومستغنی اوله یقال فسیلة بتول ای منقطعة عن امّها مستغنیة بنفسها ﴿البتیل﴾ امیروزننده
بودخی حضرت مریمه اطلاق اولنور بتول کبی وآناسندن آیریلوب بشقه‌جه کوك صلان خرما فدانته دینور
ودره‌نك اشاغیسنده اولان آقندی‌یه دینور جمعی بتل کلور کتب وزننده وصالقملری اشاغی‌یه طوغری صارقق
اولان اغاجه دینور و یمامه‌ده برطاغك آدیدر و بردره‌نك اسمیدر ﴿البتیلة﴾ سفینه وزننده بودخی اناسندن بشقه‌جه
بنفسه کوك صالمش خرما فدانته دینور و بتیل نام جبل مذکورقربنده برصو آدیدر وانسانك وحیوانك صغریسنه
دینور عجز معناسنه واتنه طلو طقناز عضوه دینور یقال عضو بتیل ای مکتنز و بتلاء معناسنه‌در کلسیذکر
﴿المبتلة﴾ محسنه وزننده شول خرما اغاجنه دینورکه بتیله دیدکلری فدان مذکورك اناسی یعنی اصلی اوله ﴿الاستبتال﴾
بودخی خرما فدانی بتول اولمق معناسنه‌در یقال استبتلت الفسیلة بمعنی تبتلت ﴿المبتله﴾ معظمه وزننده بغایت
خوب ودلبر محبوبه‌یه دینور کویاکه حسن وجمال جسم واندامنه بچلمش قطعی کسوت اوله یقال امرأة مبتلة
ای جمیلة کأنّها بتل حسنها علی اعضائها وشول خاتونه دینورکه تامّ الخلقه ومتناسبة الاعضاء اولوب اندامنك
اتلری بری بری اوزره کلمش اولمیه یعنی سرو سهی کبی برچرپیدن چیقمش موزون اوله علی قوله اندامنده انقباض
اولمیوب راست ونازك اوله یقال امرأة مبتلة اذا کانت لم یرکب بعض لحمها بعضا اوکان فی اعضائها استرسال
ویقال جمل مبتل اذا کان کذلك و بونکله رجال طائفه‌سی صفتلنمز ﴿البتلاء﴾ حمراء وزننده ابتل کلمه‌سندن
مؤنثدر بتیله کبی کسیك ومنقطع نسنه‌لره وصف اولور ومنه عمرة بتلاء ای لیس معها غیرها ویقال عمرة بتیلة
ویقال مرّ علی بتیلة و بتلاء من رأیه ای عزیمة لا تردّ یعنی ردّ وارجاعی ممکن اولمیان عزیمت قطعیه اوزره مرور
ایلدی ﴿البثلة﴾ بانك ضمی وثای مثلثه‌نك سکونیله شهرت معناسنه‌در یقال له بثلة ای شهرة ﴿التبجیل﴾ تفعیل
وزننده برآدمه تعظیم ایلمك معناسنه‌در یقال بجلة تبجیلا اذا عظمه و برآدمه بجل دیمك معناسنه‌در یقال بجله
اذا قال له بجل ﴿البجال﴾ سحاب وزننده و﴿البجیل﴾ امیروزننده معظم وموقّر آدمه یاخود عظیم القدر مسنّ واختیار
اوله‌رق شکل وشمائل صاحبی وجیه وسید وذیشان آدمه دینور یقال رجل بجال و بجیل ای مبجل اوهو الشیخ
الکبیر السید العظیم مع جمال ونبل و بجیل یوغون وغلیظ نسنه‌یه اطلاق اولنور یقال شیٔ بجیل ای غلیظ
﴿البجالة﴾ اصاله وزننده و﴿البجول﴾ قعود وزننده برآدم بجیل اولمق معناسنه‌در یقال بجل الرجل بجالة و بجولا
من الباب الخامس اذا کان بجیلا ﴿الباجل﴾ صاحب وزننده خوشحال وصاحب نعمت ورفه وثروت آدمه دینور
یقال رجل باجل ای الحسن الحال المخصب ودائما شن وشادان آدمه دینور یقال رجل باجل ای فرحان و بونلر
باب آتیدندر ﴿البجل﴾ بانك فتحیله و﴿البجول﴾ وصول وزننده برآدم باجل اولمق معناسنه‌در یقال بجل الرجل و بجل
بجلا و بجولا من الباب الرابع والاول اذا صار باجلا ﴿الابجل﴾ احمد وزننده ایاقده برقالین طمرك اسمیدر علی قول آت
قسمنك قوللرینه مخصوص صدر انسانده اکحل دیدکلری طمر مشابه‌سنده‌در ﴿البجل﴾ فتحتینله بهتان معناسنه‌در
علی قول بانك ضمیله بهتان عظیمه دینور وعجب وتعجب معناسنه‌در ولقمان بن عادك اشبو * خذی منی اخی ذا البجل *
قولنده یرضی بخسیس الامور معناسنه‌در تفصیلی بودرکه برادرلرندن بریسی برخاتونه خطبه ایلمکله لقمان اول
خاتونه برادر مرقومی ذمّ وقدح ضمننده کلام مزبوری ایراد ایلمشدر بونده واقع بجل کلمه‌سی وجه آتی اوزره حسب

وكفايه معناسندن مأخوذ اولمغله برادرم مزبور بغايت دون همت و متنزل كمسه اولمغله معالئ اموره صرف ذهن ايلميوب رذالت طبعى حسبيله دائما امور خسيسه يه رغبت و ارتكاب ايدوب بو بكا كفايت ايدر ديو قصر باغ همت ايدر ديمكدر (بجلى) فتحتينله و ياى متكلمه اضافتله و جيمك سكونيله جائزدر حسبى معناسنه در يعنى بجل كلمه سى اسم اولور وايكى وجه اوزره استعمال اولنور اولا حسب مرادفى اولور تقول بجلى اى حسبى يعنى بكا يتشور و اسم فعل اولور يكفى معناسنه پس بجلك و بجلنى ديرسن لاملرك سكونلريله يكفيك و يكفينى معناسنه ثانيا حرف اولور نعم معناسنه كه حرف تصديقدر (الابجال) همزه نك كسريله كفايت ايلمك معناسنه در يقال ابجله الشئ اذا كفاه (البجلة) تمره وزننده شجرۀ صغيره يه دينور جمعى بجلات در و خوب و دلبر اولان شكل و سيمايه و چهرۀ دلارايه دينور يقال به بجلة اى بشارة حسنة و بجله برقبيله نك پدرى اسميدر نسبتنده بجلى دينور جيمك سكونيله اصحابدن عمرو بن عيسه و محدثيندن عيسى بن عبدالرحمن البجليان آنلردندر (بجيله) سفينه وزننده يمنده معد قبيله سندن برجماعتدر نسبتنده بجلى دينور حركاتله اصحابدن جرير بن عبدالله البجلى آكا منسوبدر (بنو بجاله) سحابه وزننده بربطنك اسميدر (البحل) بانك فتحى و حاى مهمله نك سكونيله آدمى خاكسار ايدن فقر شديد معناسنه در (البحدلة) دحرجه وزننده اموزباشنك آردنده اولان كورك كميكى اكيلمك معناسنه در يقال بحدل الرجل اذا مالت كتفه و سرعتله يوريمك معناسنه در يقال بحدل الرجل اذا اسرع فى المشى و ايشده و يلوب پوريمقده جست و چابكلكه دينور يقال به بحدلة اى خفة فى السعى (بحدل) جعفر وزننده بر رجل آديدر (البحشلة) شين معجمه ايله دحرجه وزننده قاره عربلرك رقصى كبى رقص ايلمك معناسنه در يقال بحشل الغلام اذا رقص رقص الزنج (بحشل) جعفر وزننده احمد بن عبدالرحمن المحدث المصرى لقبيدر (البحظلة) ظاى معجمه ايله دحرجه وزننده عرب طوشاننك و فاره نك قالقيوب صچرامسى كبى صچرايوب آتيلمق معناسنه در يقال بحظل اذا قفز قفزان اليربوع و الفارة (البخضل) خاى معجمه ايله جعفر وزننده قالين كوده لى اتى چوق يومرى و طوپاچ آدمه دينور (التبخضل) تدحرج وزننده كوده نك اتى چوق و قالين اولمق معناسنه در يقال تبخضل لحمه اذا غلظ و كثر (البخل) و (البخول) بالرك ضميله و (البخل) جبل وزننده و (البخل) نجم وزننده و (البخل) عنق وزننده ناكسلكه دينور كه جود و كرم مقابليدر يقال به بخل و بخول و بخل و بخل اى ضد الكرم و بخل بانك ضميله و بخل فتحتينله مصدر اولورلر ناكسلك ايدوب امساك ايلمك معناسنه يقال بخل بكذا و بخل بخلا و بخلا من الباب الرابع و الخامس ضد كرم و كاه اولور كه بخل ايله كه فتحتينله در مبالغة پك بخيل اولان كمسه صفتلنور يقال رجل بخل مبالغة (الباخل) ممسك و ناكس شخصه دينور جمعى بخل كلور ركع وزننده (البخيل) امير وزننده جبلى ناكسه دينور باب خامسدندر جمعى بخلاء كلور امراء وزننده (البخال) سحاب وزننده و (البخال) شداد وزننده و (المبخل) معظم وزننده پك بخيل و ناكسه دينور (الابخال) همزه نك كسريله بر كمسه يى بخيل بولمق معناسنه در يقال ابخله اذا وجده بخيلا (التبخيل) بر آدمى بخله نسبت ايلمك معناسنه در يقال بخله اذا رماه بالبخل (المبخلة) مرحله وزننده باعث بخل اولان شيئه دينور * قال الشارح ومنه الحديث ❁ الولد مبخلة مجبنة ❁ اى ما يحمل على البخل و الجبن و يدعو اليه (البدل) فتحتينله و (البدل) بانك كسريله و (البديل) امير وزننده بر نسنه نك عوض و خلفنه دينور كه دكشيك تعبير اولنور جمعى ابدالدر يقال هذا بدل منه و بدل و بديل اى خلف منه (التبدل) تفعل وزننده برنسنه يى بر نسنه دن بدل آلمق معناسنه در يقال تبدله و تبدل منه اذا اتخذه منه بدلا و برنسنه اسكى هيئتندن بوزيلوب متغير اولمق معناسنه در يقال تبدل الشئ اذا تغير (الاستبدال) بو دخى برنسنه يى برنسنه دن بدل آلمق معناسنه در يقال استبدله و به بمعنى تبدله (الابدال) همزه نك كسريله و (التبديل) تفعيل وزننده بونلرده تبدل معناسنه در يقال ابدله منه و بدله اذا اتخذه منه بدلا و تبديل برنسنه يى تغيير ايلمك معناسنه در يقال بدله اذا حرفه اى غيره مؤلف تبديلك برنسنه يى شئ آخره دكشمك معناسندن اقتصار ايلمشدر بو معناده ايكى مفعوله تعديه ايدر (حروف البدل) عند الصرفيين اون درت حرفدر كه انلرى اشبو * انجدته يوم وصال زط * كلامى جمع ايلمشدر و ادغامك غيريده شايع اولان حروف بدل يكرمى بر حرفدر كه اشبو * بجد صرف شكس آمن طى ثوب عزته * كلامى جمع ايلمشدر و اشبو حروف بدلدن مراد يكديكرك مقامنه وضع اولنان حروفدر مثلا ياء يرينه وضع اولنان واو كبى (المبادلة) مفاعله وزننده و (البدال) جدال وزننده برنسنه يى برنسنه ايله دكشمك معناسنه در يقال بادله مبادلة و بدالا اذا اعطاه مثل ما اخذه منه (الابدال) همزه نك فتحيله اولياء الله زمره سندن برجماعتدر كه حضرت حق جل و علا انلرى ارضنده اقامت يعنى بعض تصرف مصالح خلق ضمننده اذن معنوى ايله مظهر خلافت ايدر و انلر دائما

يتمش نفر اولورلر قرق نفری ارض شامده واوتوزی بلاد سائره ده اولور انجلرندن بریسی انتقال ایلدکده سائرناسدن
برینی انتخاب وانك یرینه اقامه واجلاس ایدرلر ﴿البدل﴾ بانك کسریله وفتحتینله شریف وکریم آدمه اطلاق اولنور
جمعی ابدالدر ﴿البدل﴾ فتحتینله برآدم وجع مفاصله وقول آغریسنه مبتلا اولمق معناسنه در یقال بدل الرجل بدلا
من الباب الرابع اذا اشتکت مفاصله ویده ویقال اخذه البدل ای وجع المفاصل والیدین وبرآدمك بأدله سی
آغریمق معناسنه در یقال بدل الرجل اذا اشتکت بأدلته کما ذکر فی مادّته ﴿البدل﴾ کتف وزننده وجع مفاصله
وقول آغریسـنه مبتلا آدمه دینور ﴿البدّال﴾ شدّاد وزننده مأکولات صاتیجی آدمه دینورکه عامّه بقال دیرلر
یقال هو بدّال ای بیّاع المأکولات والعامّة تقول بقال زیرا بقال سبزوات صاتیجی یه دینور ﴿بادولی﴾ دالك فتحی
وضمی والفك قصریله برموضعدر ﴿بدیل﴾ زبیروزننده اسماء رجالدندر بدیل بن ورقاء وبدیل بن میسره وبدیل بن
امّ اصرم الخزاعیان وبدیل بن سلمه وبدیل بن عمرو بن کلثوم وبدیل بن ماریه وبدیل آخرکه بربلده وقبیله یه نسبتله
متعارف دکلدر جمله سی اصحابدندر واحمد بن بدیل الایّامی وبرجاعت آخری وامیروزننده بدیل بن علی الاردبیلی
وبدیل بن احمد الهروی وبدیل بن ابی القاسم الخوییّ وصالح بن بدیل محدّثلردر ﴿البذل﴾ بانك فتحی وذال معجمه نك
سکونیله معلومدرکه طیب نفسله برآدمه عطیه احسان ایلمك معناسنه در یقال بذله بذلا من الباب الاوّل والثانی
اذا اعطاه وجاد به ﴿الابتذال﴾ افتعال وزننده برنسنه یی دائمی قوللنمق معناسـنه درکه صیانت مقابلیدر یقال
ابتذله ضدّ صانه ومنه یقال * فرس له بذل او ابتذال * ای له حضر یصونه لوقت الحاجة یعنی برآتدرکه وقت حاجتده
اجرا ایدوب قوللنمق ایچون ذاتنده موقوف ومحفوظ یوکرکلك مایه سی واردر * شارح دیرکه اصل مثل فرس له صون
وبذل وابتذال عنوانده در نته که اساسده مرسوم اولدیغی اوزره فرس له صون وبذل دیرلر قچن آت مقدوری
اولان جری وحضرك جمله سنی دفعة اخراج ایلیوب بعضنی بذل وبعضنی وقت اقتضایه توقیف ایلسه نته که
خیل آتلرك حالیدر انتهی ﴿المبذلة﴾ مکنسه وزننده و﴿البذلة﴾ بانك کسریله سپتده وصندوقده حفظ اولنیوب
هرکون استعمال اولنان ثوبه دینورکه کونده لك تعبیر اولنور ومبذله ومبذل منبر وزننده کهنه لباسـه دینور
تقول خرج علینا فی مبذلته وبذلته وهی مالا یصان من الثیاب وتقول جاء وعلیه مبذلة ومبذل ای ثوب خلق ﴿المبتذل﴾
و﴿المتبذل﴾ ابتذال وتبذّلدن اسم فاعل بنیه لریله کونده لك یاخود کهنه لباس تلبس ایدن آدمه دینور ودائما ایشنی
بنفسه ایشلر اولان کمسه یه دینورکه نفسنی مبتذل ایدر یقال هو مبتذل ومتبذل اذا کان یعمل عمل نفسه ﴿المبتذل﴾
اسم مفعول بنیه سیله دائما قوللنلان شیئه دینور ومنه یقال سیف صدق المبتذل ای ماضی الضریبة یعنی قوللنلوب
چارپلدیغی نسنه ده کرکی کبی ایشلك ونافذدر ﴿مبذول﴾ میمك فتحیله برشاعردر ﴿بذل﴾ نجم وزننده ﴿بذال﴾ شدّاد
وزننده ﴿بذیل﴾ زبیر وزننده اسماء رجالدندر ﴿البرائل﴾ علابط وزننده و﴿البرائلی﴾ قصر ایله قوشك بیوننك
چورەسنده اولان دکرمیجه تویلره دینورکه اکثری خروس بیوننده اولور علی قول همان طوی قوشنك بیوننده
اولان دکرمیجه تویلره مخصوصدر وبرائل وبرائلی وابو برائل خروسه اطلاق اولنور وبرائل الارض یرده بتن
چایره وچمنه اطلاق اولنور ﴿البرألة﴾ دحرجه وزننده و﴿التبرأل﴾ تدحرج وزننده و﴿الابریلال﴾ اشمئزاز وزننده
خروس وطوی قوشی بری بریله دوکشورکن بیونلرنده برائل دیدکلری دکرمی تویلری قبارتمق معناسنه در یقال
برأل الدیك والحباری وتبرأل وابرألّ اذا نفش البرائل للقتال ﴿المبرئل﴾ اسم فاعل بنیه سـیله شرّ وشـوره آماده
اولان کمسه یه اطلاق اولنور یقال هو مبرئل للشرّ ای متهیّئ له ﴿برآل﴾ بانك ضمیله اسمادندر عبدالباقی بن محمد بن
برآل محدّث اندلسیدر ﴿برجلان﴾ بانك وجیمك ضمیله واسط قضاسنده برقریه در ﴿البرجلانیة﴾ بغدادده برمحله در
﴿البرزل﴾ قنفذ وزننده فیل هیئت ایری آدمه دینور ﴿البرطل﴾ قنفذ وزننده و﴿البرطلّ﴾ تشدید لامله اردنّ
وزننده برکونه قلنسوه یعنی باش کسوتیدر * شارحك بیاننه کوره سلفده مولوی کلاهی کبی اوزون برکونه مجوّزه
ایدی ﴿البرطلة﴾ ضمتینله ولامك تشـدیدیله ایچریسی طاره جق اولان کولکه لکه دینور مظلهٔ ضیقه معناسـنه
﴿البرطیل﴾ قندیل وزننده برکونه اوزون ویك طاشه دینور ترکیده بلاندز طاشی دیرلر وبعضلر عندنده بردرلو دمور
کلنکه دینورکه پك متین وطولانی اولور آنکله دکرمن طاشی نقر ایدرلر ترکیده دیشنکی دیرلر وطاشجیلرك مطلقا
طاش قیردقلری کلنکه دینورکه واریوز تعبیر اولنور ورشوته دینورکه حقی ابطال وباطلی احقاق صورتنه
کتورمك ایچون ویریلان زهرلکدر جمعی براطیل کلور * شارحك بیاننه کوره بو معنای اوّلدن مأخوذدر یقال
القمه البرطیل ای الرشوة ﴿البرطلة﴾ دحرجه وزننده حوضك دیوار وکناری مقوله سی برابرینه برطیل دیدکلری
طاش یاپمق معناسنه در یقال برطل الرجل اذا جعل بازاء حوضه برطیلا وبرآدمه رشوت ویرمك معناسنه در

يقال برطل فلانا اذا رشاه (التبرطل) تدحرج وزننده رشوت المق معناسنه‌در يقال برطله فتبرطل اذا ارتشى (البرعل) قنفذ وزننده صرتلان ياور يسنه دينور على قول آق طوشان ايله چقالك امتزاجندن حاصل اولان ياوري‌يه دينور (البراغيل) غين معجمه ايله براطيل وزننده صويه قريب اولان قرى واراضي‌يه دينور على قول اوتلو صولو آبادان يرايله برّيه ميانده اولان بلاده دينور انبار وقادسيه كبى مفردى برغيل‌در قنديل كبى (البرغلة) دحرجه وزننده براغيل ديدكلرى ارض مذكوره‌ده ساكن اولمق معناسنه‌در يقال برغل الرجل اذا سكن البرغيل (البرقلة) قافله دحرجه وزننده يلان سويلمك معناسنه‌در يقال برقل الرجل اذا كذب (البرقيل) قنديل وزننده سلفده كمانكره ديدكلرى آلته دينوركه آنكله يوالق آتارلر ايدى جلاهق معناسنه حالا تفك آنك بدليدر بوصورتده تفكه ده اطلاقى صحيح اولور اصل كمانكره زنبورك اوله جقدركه حالا عجمده مستعملدر بعض وزراء جبخانه‌سنده دخى رسيدهٔ نظردر (البزل) بانك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيله يارمق معناسنه‌در يقال بزل الشئ بزلا من الباب الاول اذاشقه وخمرك وسائر نسنه‌نك ظرفنى دلمك معناسنه‌در يقال بزل الخمر وغيرها اذا نقب اناءها وبرنسنه‌يى سوزوب طورلتمق معناسنه‌در يقال بزل الشراب اذا صفاه وبرايشى ياخود برملاحظه‌يى قطعى وايلشكسز ايلمك معناسنه مستعملدر يقال بزل الامر اوالرأى اذا قطعه وبزل وبزول دوه‌نك آزى ديشى ياروب چيقمق معناسنه‌در يقال بزل ناب البعير بزلا وبزولا اذا طلع وبزل شدّت وسختى معناسنه‌در يقال امرذو بزل اى شدّة (التبزيل) بودخى يارمق معناسنه‌در (التبزل) تفعل وزننده يارلمق معناسنه‌در يقال بزّل الشئ فتبزل اى شققه فتشقق وبرنسنه‌نك قابنى دلمك معناسنه‌در يقال تبزل الخمر وغيرها اذا نقب آناءها (الانبزال) انفعال وزننده بودخى يارلمق معناسنه‌در يقال انبزل الشئ اذا تشقق (الابتزال) افتعال وزننده بودخى برنسنه‌نك ظرفنى دلمك معناسنه‌در يقال ابتزل الخمر وغيرها اذا نقب آناءها (البزال) غراب وزننده خمر مقوله‌سى نسنه‌نك ظرفنك دلنمش يرينه يعنى دليكنه دينور (البازل) و(البزول) صبور وزننده آزيسنى هنوز يارمش دوه‌يه دينور جمل وناقه‌يه وصف اولور يقال جمل وناقة بازل وبزول اذا كان قدبزل نابه جمعلرى بزل كاور ركع وزننده وبزل كاور كتب وزننده وبوازل كاور وبوطقوزنجى سنه‌ده اولوركه اندنصكره براسمله مسمّا اولور ديشى ظهور ايلمز لكن مؤلفك اوتنجى ياشنده دوه‌يه مخلف اطلاقى بوقولنه مناقضدر نته‌كه خلف ماده‌سنده بيان ايلدى وبازل دوه‌نك بزول وقتنده ظهور ايدن ديشنه‌ده دينور جمعى بوازل كلور وبازل تجربهٔ احوالده كامل ورشد ودرايتده تامّ ومستكمل آدمه اطلاق اولنور يقال هوبازل اى كامل فى تجربته (المبزل) منبروزننده و(المبزلة) مكنسه‌وزننده سوزكويه دينور مصفاة معناسنه (البزلاء) حمراء وزننده شول امر عظيمه اطلاق اولنوركه حق ايله باطل ميانني فرق وفصل ايليه يقال خطة بزلاء اى تفصل بين الحق والباطل وداهيهٔ عظيمه‌يه اطلاق اولنور ورأى جيد وفكر صائبه اطلاق اولنور وشدائده وامور عظامه اطلاق اولنور يقال هونهّاض ببزلاء اى الشدائد ويقوم بالامور العظام (البازلة) مال قسمندن شئ يسيره دينور يقال ماعنده بازلة اى شئ من مال وشول باش ياريغنه دينوركه درى‌يى ياروب لكن اوته صاوشميه يقال مايلزم فى البازلة وهى الحارصة من الشجاج تبزل الجلد ولاتعدوه (بزل) قفل وزننده بر لچينك آديدر (بزيل) زبيروزننده عاص بن وائلك عبد آزادكرده‌سيدر (البزال) كتاب وزننده شول چوالدوز طرزنده دمور آلته دينوركه انكله كوپك سوزه‌جك دليكى آچلور (التبزلة) تانك وزايك كسريله و(التبيزلة) مصغر بنيه‌سيله بعض نسخه‌ده تبزيله مرسومدر و(التبزلّة) لامك تشديديله بودور آدمه دينور يقال رجل تبزلة وتبيزلة وتبزلّة اى قصير (البسل) نسل وزننده حرام معناسنه‌در وحلال معناسنه اولمغله ضدّ اولور مفرد وجمعه ومذكر ومؤنثه اطلاق اولنور زيرا فى الاصل مصدردر يقال هذا وهى بسل اى حرام وكذا حلال ودشنام ولوم وتوبيخ معناسنه‌در يقال بسله بسلا من الباب الاول اذا لحاه ولامه وجاهليتده غطفان وقيس قبيله‌لرندن برطائفه عندنده معتبر اولان سكز اشهر حرمك اسميدر وايودرمك معناسنه‌در يقال بسله بسلا اذا اعجله وشدّت وسختى معناسنه‌در والك ايله اون مقوله‌سى نسنه‌يى الهمك معناسنه‌در يقال بسله اذا نخله بالمنخل وبرنسنه‌يى آزجه آزجه اخذ ايلمك معناسنه‌در يقال بسل الشئ اذا اخذه قليلا قليلا وبسل اصپور صوينه وقنه صوينه دينور وبدمنظر وزشت هيئت آدمه دينور كماسيذكر وحبس ايلمك معناسنه‌در يقال بسله اذا حبسه وبنى عامر بن لوىّ جماعتنك لقبيدر وانلر قريش ظواهرك برجناحلرى ايدى جناح آخرلرينه يسل اطلاق اولنور ايدى ياى تحتيه ايله وبسل آمين معناسنه استعمال اولنور اذا دعاالرجل يقال بسلا بسلا اى آمين آمين * شارحك بيانه كوره ايجاب معناسندن مأخوذدر وكان عمر رضى الله عنه يقول فى دعائه آمين وبسلا معناه ايجابا وتحقيقا

مترجم دیرکه حلّ واباحه معناسندن اولمق اقربدر یقال بسله الله بسلا ای احله پس بوراده ابسله بسلا سبکنده درکه
یارب دعامی مستجاب ایدوب اول مقصودی ارزان قیل دیمك اولور وبسل ویل وهلاك معناسنه مستعملدر
لوم وشدّت معناسندن مأخوذدر یقال بسلاله ای ویلاله ویقال بسلا واسلا دعاء علیه ﴿البسیل﴾ امیروزننده
بودخی بدمنظر وکریه قیافت آدمه دینور یقال رجل بسل وبسیل ای الکریه المنظر وبرقریه آدیدر وادبای اندلسدن
حلف قرشی نام ادیبك پدری اسمیدر وقابده بیاته قالمش نبیذ وباده بقیه سنه دینور وحرام نسنه یه دینور یقال شیٔ
بسیل ای حرام ﴿بسل﴾ فتحتینله اجل معناسنه درکه کلمهٔ تصدیقدر ﴿الابسال﴾ همزه نك کسریله حرام قلمق تحریم
معناسنه در یقال ابسله الله ای حرّمه وبرنسنه یی برشیئه قرشو طتوب رهن ایلمك معناسنه در یقال ابسله
لکذا اذا عرضه ورهنه وبرآدمی مهلکه وخذلانه براقق معناسنه در یقال ابسله اذا اسلمه للهلکة وبرایشی
برآدمه احاله وسپارش قلمق معناسنه در یقال ابسله لعمله وابسل به اذا وکله الیه وبرکمسه نفسنی موت وهلاکه
تمکین ایلمك معناسنه در یقال ابسل نفسه للموت اذا وطنها وخرما قوریغنی قوریدوب پخته ایلمك معناسنه در
یقال ابسل البسر اذا طبخه وجففه ﴿البسول﴾ قعود وزننده برنسنه حرام اولمق معناسنه در یقال بسل الشیٔ
بسولا من الباب الاول اذا کان بسیلا ای حراما وسود ونبیذ مقوله سی قتی وبدطعم اولمق معناسنه در یقال بسل
اللبن والنبیذ اذا صارا باسلا ﴿الباسل﴾ حرام نسنه یه دینور وارسلانه دینور ودلیرو بهادره دینور جمعی بسلاء
کلور امراء وزننده وبسل کلور بانك ضمیله یقال رجل باسل ای شجاع وباسل کریه ومستهجن وشدید سوزه
دینور یقال قول باسل ای کریه شدید ﴿البسل﴾ کتف وزننده حرام شیئه دینور ﴿التبسل﴾ تفعل وزننده
غضبدن یاشجاعتدن یوزی کوزی بورتروب اکشتمك معناسنه در یقال تبسل الرجل اذا عبس غضبا وعندالبعض تبسل
برآدمك جهره ومنظره سی پك زشت وکریه اولمق معناسنه در یقال تبسل الرجل اذا کرهت مرأته وفظعت ﴿المتبسل﴾
متوکل وزننده ارسلانه دینور ﴿البسالة﴾ و ﴿البسال﴾ بالرك فتحیله بهادر اولمق معناسنه در یقال بسل الرجل
بسالة وبسالا من الباب الخامس اذا صار باسلا ﴿التبسیل﴾ تفعیل وزننده برنسنه دن خوشلنمیوب ایکرنمك
معناسنه در یقال بسله اذا کرهه ﴿البسیلة﴾ سفینه وزننده برنسنه نك طعمنده اولان آجترق داده دینور یقال
فیه بسیلة ای فی طعمه علقمة وبرنسنه نك بقیه سنه دینور ﴿البسلة﴾ غرفه وزننده رقیه وافسون اوقیان آدمه
ویریلان اجرته دینور ﴿الابتسال﴾ افتعال وزننده رقیه خوان اجرت آلمق معناسنه در یقال ابتسل الرّاقی اذا اخذ
البسلة ﴿المبسل﴾ معظم وزننده طعمی آجی وکریه اولان نسنه یه دینور ومنه یقال حنظل مبسل اذا اکل وحده
فتکره طعمه زیرا ساده جه یندکده طعمی پك بشیع کلور ﴿الاستبسال﴾ بودخی برآدم نفسنی موت وهلاکه
توطین وتقریر ایلمك معناسنه در یقال استبسل نفسه للموت اذا وطنه وبرآدم دشمنی یاهلاك ایدرم یابن هلاك
اولورم دیو بیمحابا وبی باك وپرواکندیسنی جنکه القا ایلمك معناسنه در یقال استبسل الرجل اذا طرح نفسه
فی الحرب یرید ان یقتل او یقتل ﴿البسکل﴾ قنفذ وزننده فسکل معناسنه درکه یارش آتلرندن اك صکره کلان آته
دینور ﴿البسملة﴾ دحرجه وزننده بسم الله دیمك معناسنه در یقال بسمل القاریٔ اذا قال بسم الله * مترجم حقیر
دیرکه امام سیوطی مزهر نام کتابنده بو ماده ایچون باب مخصوص عقد ایدوب وبو قبیلدن اولانه منحوت اطلاق
ایلمشدر ونحت اصطلاح ادبیه ده ایکی کلمه یی بعد الاختصار ترکیب ایلمکدن عبارتدر حمدله وحوقله وحیعله
وهلله بونلردندر ﴿بسیل﴾ یای تحتیه ایله جعفر وزننده روم طائفه سندن برکمسه درکه دولت رشیدیه ده ترجمان ایدی
وخلف بن بسیل علماء اندلسدندر ﴿البصل﴾ فتحتینله معلومدرکه صوغانه دینور مفردی بصله درو جنکده باشه
کیلان توغلغه یه دینور یقال جاؤا وفی رأسهم البصل ای بیض الحدید ﴿البصیلة﴾ بغدادده برمحل آدیدر ﴿اقلیم البصل﴾
اندلسده اشبیلیه ده براولکه نك آدیدر ﴿المتبصل﴾ متبصّر وزننده شول نسنه یه دینورکه صوغان کبی صیق وقات
قات قبوقلو اوله یقال قشر متبصل ای کثیر القشور کثیف ﴿بصله﴾ غرفه وزننده بررجل علمیدر ﴿التبصیل﴾
تفعیل وزننده و ﴿التبصل﴾ تفعل وزننده صویوب جبلاتمق معناسنه در بنالری سلب ایچوندر یقال بصله
من ثیابه وتبصله اذا جرّده ویقال تبصلوه اذا اکثروا سؤاله حتی نفد ماعنده یعنی کثرت سؤال ایله اول آدمی
صوغان کبی صویوب بتون مالنی توکتدیلر ﴿البطل﴾ و ﴿البطلان﴾ و ﴿البطول﴾ بالرك ضمیله برنسنه عبثه کیدوب
لغو وهدر اولمق معناسنه در یقال بطل الشیٔ بطلا وبطلانا وبطولا من الباب الاول اذا ذهب ضیاعا وخسرا
﴿الابطال﴾ همزه نك کسریله برنسنه یی لغو وهدر قلمق معناسنه در یقال ابطله اذا ذهب به ضیاعا وخسرا
وهزل ویاوه سوز سویلمك معناسنه مستعملدر یقال ابطل فی الحدیث اذا هزل وبرباطل وبیهوده نسنه پیدا

(ایلمك)

ایلمك معناسنه در یقال ابطل الرجل اذا جاء بالباطل ﴿البطالة﴾ اصالهوزننده یاوه و بیهوده سوز سویلمك معناسنه در
یقال بطل فی الحدیث بطالة اذا هزل وارغاد آواره قلمق معناسنه در یقال بطل الاجیر اذا تعطل و بهادر
اولمق معناسنه در یقال بطل الرجل بطالة من الباب الخامس اذا کان بطلا ای شجیعا ﴿الباطل﴾ حق مقابلیدر
نته که خطأ صواب مقابلیدر ذاتنده ثبات وحقیقت اولمیان نسنه دن عبارتدر جمعی اباطیل کلور یقال هو
باطل ای ضدّ الحقّ وابلیس لعینه اطلاق اولنور ومنه قوله تعالی ❁ ومایبدیٔ الباطل ❁ ﴿البطّال﴾ شدّاد وزننده
کمال بطلانله متصف اولان شیئه دینور یقال رجل بطّال ای ذو باطل بین البطول و پك بهادره دینور کما سیذکر
مترجم دیرکه اصطلاحزده آیلاق تعبیر اولنان شخصه بطّال اطلاق اولنور ﴿التبطل﴾ تفعل وزننده باطل و بیهوده
نسنه ایله اوغراشمق معناسنه در یقال تبطلوا بینهم اذا تداولوا الباطل و بهادرلنمق معناسنه در یقال تبطل الرجل
اذا تشجع ﴿البطل﴾ فتحتینله و ﴿البطّال﴾ شدّاد وزننده بهادر آدمه دینور جنکده زخمدار اولدقده نجدت
و شهامتندن زخمنه مبالات ایلیوب او یلجه ترك و ابطال ایلدیکیچون یاخود اکفاء و اقرانك دملری انلرك یانلرنده هدر
و باطل اولدیغیچون اطلاق اولندی یقال رجل بطل و بطّال ای شجاع تبطل جراحته فلا یکترث لها او تبطل
عنده دماء الاقران جمعی ابطال کلور مؤنثی بطله در ﴿البطلات﴾ سکرات وزننده ترّهات ومالایعنی کلمات وافعاله
دینور یقال جاء بالبطلات ای الترّهات ﴿الابطولة﴾ همزه تك ضمیله و ﴿الابطالة﴾ همزه نك کسریله باطل و بیهوده
معناسنه در یقال بینهم ابطولة وابطالة ای باطل ﴿البطلة﴾ فتحاتله باطلك جمعیدر جادولره اطلاق اولنور یقال
هم بطلة ای سحرة ﴿البعل﴾ بانك فتحی وعینك سکونیله شول یوکسك یره دینورکه اکا همان سنه ده بر دفعه یغمور
اصابت ایدر اوله و مسقی اولمیان خرما و سائر اغاجلره و اکینلره دینورکه دشتی تعبیر اولنور علی قول یغمور ایله مسقی
اولانلرینه دینور یقال فی البعل کذا عشرا وهو کلّ نخل وشجر وزرع لایسقی او ماسقته السماء و باغچه و تارلا
صواومق ایچون میری طرفنه و یریلان خراجه دینورکه نهر خراجیدن سقی اولندقده و یریلور یقال ادوا بعلهم
وهو مااعطی من الاتاوة علی سقی النخل و خرما اغاجنك ارککنه دینور و یونس علیه السلام قومنه مخصوص
برینك آدیدر بعض نسخه ده قوم الیاس واقع اولوب لکن الیاس نسخه سی صحیح وصوابدر یونس لفظی سهو قلم
ناسخدر اذقال تعالی ❁ وانّ الیاس لمن المرسلین اذقال لقومه الاتتقون اتدعون بعلا ❁ الآیة بیضاوینك بیاننه کوره
شام دیارنده بكّ نام بلده اهلنه مخصوص بر صنمدر اول بلده حالا بعلبك ایله مشتهردر و عندالبعض بعل یمن لغتنده
ربّ معناسنه در انتهی * و بعل سلاطین سالفه دن برینك اسمیدر و بعل الشیٔ بر نسنه نك صاحب و مالکنه دینور
یقال هو بعله ای ربّه و آغرلغه دینور ثقل معناسنه و زوج معناسنه درکه زوج و زوجه یه اطلاق اولنور و زوجه ده
بعله دخی دینور جمعی بعال در بانك کسریله و بعوله در بونده هاء تأنیث جماعت ایچوندر و بعول در بالرك ضمیله
مؤلفك بصائرده بیاننه کوره زوج معناسنده حقیقت و ماعداده مجازدر استعلاء تصوّرندن منشعبلردر ﴿الاستبعال﴾
بر یر یغمور صو یله صواریلور اولمق معناسنه در یقال استبعل المکان اذا صار بعلا و زوج اولمق معناسنه در
یقال استبعل لها اذا صار بعلا لها ﴿البعولة﴾ بانك ضمیله بو دخی زوجیت معناسنه درکه طرفیندن معتبردر یقال
بعل الرجل لها بعولة من الباب الثالث اذا صار بعلا لها وکذا بعلت المرأة اذا صارت ذات بعل و ابا و امتناع و مخالفت
ایلمك معناسنه در یقال بعل علیه اذا ابی ﴿التبعّل﴾ تفعل وزننده خاتون زوجنه خدمت و اطاعت ایلمك علی قول
زوجی صفالنمق ایچون آراسته اولمق معناسنه در یقال تبعلت المرأة اذا اطاعت بعلها او تزیّنت له ﴿البعال﴾ جدال
وزننده و ﴿المباعلة﴾ مجادله وزننده جماع ایلمك معناسنه در یقال باعلها بعالا و مباعلة اذا جامعها و ارعورتیله
اویناشمق معناسنه در یقال باعلها اذا لاعبها و خاتون اره وارمق معناسنه در یقال باعلت المرأة اذا اتخذت بعلا
و برجماعت بری برینك قیزلرینی تزوّج ایلمك معناسنه در یقال باعل القوم اذا تزوّج بعضهم الی بعض و مجالست معناسنه
مستعملدر یقال باعل فلان فلانا اذا جالسه ﴿التباعل﴾ تفاعل وزننده بو دخی ارعورتیله اویناشمق معناسنه در یقال تباعل
اهلها اذا لاعبها ﴿البعل﴾ فتحتینله بر نسنه دن پك هیبتلنوب خوف ایلمکله مدهوش اولوب نه ایشلیه جکنی بیلمز اولمق
معناسنه در یقال بعل بامره بعلا من الباب الرابع اذا دهش و فرق و برم فلم یدر ما صنع ﴿البعل﴾ کتف وزننده وصف مذکور
اوزره اولان آدمه دینور ﴿البعلة﴾ فرحه وزننده شول چولپه و پریشان عورته دینورکه لباسی حسن اسلوبله
یاقشدرمیوب اندامه اویدیره مز اوله یقال امرأة بعلة اذا کانت لاتحسن لبس الثیاب ﴿بعال﴾ سحاب وزننده
عسفان قربنده بر ارضك آدیدر ﴿بعال﴾ غراب وزننده ارمینیه ده بر طاغك آدیدر ﴿شرف البعل﴾ حجاج شام
یولنده بر طاغدر ﴿بعلبك﴾ شامده بر شهرك آدیدر بكّ ماده سنده ذکر اولندی * مترجم دیرکه بو احالهٔ موهومه در

زیرا آنده مادهٔ مزبوره‌یی ذکر ایلمدی قالدیکه بعل صنم اسمیدرکه ذکر اولندی وبكّ اول صنمه پرستش ایدن
ملكك اسمیدر صنم مزبور بقعهٔ شهر مذکورده قائم اولوب کیده‌رك ترکیبله شهر مرقومه اطلاق اولندی (البغل)
بانك فتحی وغین معجمه‌نك سکونیله دوابّ قسمندن قاتره دینور فارسیده استر دینور جمعی بغال کلور بانك کسریله
مؤنثی بغله‌در (المبغولاء) میمك فتحیله اسم جمعدر قاترلره دینور (البغل) بدل وزننده برآدمك اولادینی هجنته نسبت
ایلمك معناسنه‌در مادّهٔ مزبوره‌دندر قاتر قسمی ناجنس اولدیغنه مبنیدر قاتره باباك کیمدر دیو سؤال ایتمشلر انام آتدر
دیمش یقال بغلهم بغلا من الباب الثالث اذا هجنهم (التبغیل) بغل معناسنه‌در یقال بغلهم بمعنی بغلهم ویوریمکدرن
یوریلوب فرومانده اولمق معناسنه‌در یقال بغل فی المشی اذا بلد واعیی ودوه یورغه ایله اشکین بیننده
یوریمك معناسنه‌در یقال بغلت الابل اذا مشت بین همlجة والعنق (بغیل) زبیر وزننده اسماندندر حفص
بن بغیل محدّثدر (البقل) بانك فتحی وقافك سکونیله ظاهر وعیان اولمق معناسنه‌در یقال بقل الشئ بقلا
من الباب الاوّل اذا ظهر ویرك یوزنده اوتلر بتمك معناسنه‌در یقال بقلت الارض اذا انبتت ورمث دیدکاری
اوت یشرمك معناسنه‌در یقال بقل الرمث اذا اخضرّ وتازه‌جوانك سبزه کبی خطّ رخساری بلورمك معناسنه
مستعملدر یقال بقل وجه الغلام اذا خرج شعره وطوار ایچون تازه چایر بریکدرمك معناسنه‌در یقال بقل
لبعیره اذا جمع له البقل وبقل شول اوته دینورکه تخمدن بتر اوله‌که آنك بهرسنه یکیلیه‌جك اصلی واویومی اولمیه
اوزرنده اولان تخمی دائما دوکیلوب کلجك سنه اول تخملردن ینه نابت اوله مفردی بقله‌در یقال ترعی الابل البقل
وهو مانبت فی بزره لافی ارومة ثابتة (ابقال) همزه‌نك کسریله بودخی یر اوتلانمق معناسنه‌در یقال ابقلت
الارض اذا انبتت ورمث دیدکاری اوتلق یشرمك معناسنه‌در یقال ابقل الرمث اذا اخضرّ وتازه‌نك خطّ
رخساری بلورمك معناسنه‌در یقال ابقل وجه الغلام اذا اخرج شعره واظهار ایلمك معناسنه‌در یقال ابقله الله
ای اظهره وانبات ایلمك معناسنه‌در یقال ابقله ای انبته وبرآدمك مواشیسی بقل اوتلامق معناسنه‌در یقال
ابقل القوم اذا رعت ماشیتهم البقل (الباقل) رمث دیدکاری اوتك یشروب تازه‌لنمشنه دینور یقال رمث
باقل ای مخضرّ وباقل برعاجز وهمج وبیغز کمسه‌نك اسمیدرکه بین العرب * اعیی من باقل * مثلنك منشأیدر برکون
اون بر اقچه‌یه برآهو اشترا ایدوب آغوشنده کتورر ایکن بر کمسه بوآهویی قاچ اقچه‌یه آلدك دیو بهاسندن سؤال
ایلدکده لسانیله اون بر اقچه‌یه آلدم دیمکی اداره ایده‌مدیکندن اشارتله تفهیم ایده‌یم زعمیله اون پرمغنی ارائت
ایچون آوجلرینی آچوب وبر عدده اشارت ایچون لسانی چیقاردقده آهو قوجاغندن پرتاو ایدوب فرار ایلدی
(بنو باقیل) ازد قبیله‌سندن برجاعتدر وانلره بقل دخی دینور (البقیلة) سفینة وزننده و (البقلة) فرحه وزننده
سبزه‌لو یره دینور یقال ارض بقیلة وبقلة ای مبقلة (التبقیل) تفعیل وزننده بودخی یر اوتلانمق وتازه‌نك خط
رخساری بلورمك معناسنه‌در یقال بقلت الارض اذا انبتت وبقل وجه الغلام اذا خرج شعره وحیوانه کوزل
تقیّد وتیمار ایلمك معناسنه‌در یقال بقل الدابّة اذا ساسها (التبقل) تفعل وزننده بقل اراشدیرمغه چیقمق
معناسنه‌در یقال تبقل الرجل اذا خرج یطلب البقل وطوار بقول اوتلامق معناسنه‌در یقال تبقلت الماشیة
اذا رعت البقل (البقل) بانك ضمیله خاصّة موسم بهارده ظهور ایدن بقل دیدکاری اوته دینور (البقّالة) شدّاده
وزننده و (المبقلة) مرحله وزننده سبزه زاره دینور بونده قافك ضمیله ده جائزدر (الابتقال) افتعال وزننده طوار
بقول اوتلامق معناسنه‌در یقال ابتقلت الماشیة اذا رعت البقل وبرآدم طواری بقول اوتلار اولمق معناسنه‌در
یقال ابتقل القوم اذا رعت ماشیتهم البقل (بقلة الضبّ) برنبات آدیدر بادر نجبویهٔ برّیدرکه اوغل اوتنك یبانی
نوعیدر (الباقلی) لامك تشدید وتخفیفی وقصر ایله و (الباقلاء) لامك تخفیفی ومدّ ایله فول اسمیدرکه بقله تعبیر
اولنان غله‌در مفردنده باقلاءه دینور هایله علی قول مفرد وجمعی برابردر تناولی ریاح فاسده واویقوده احلام
ردیّه یعنی فناء ومختلف دوشلر کورمکی مورث وسدر وهمّ واخلاط غلیظه‌یی مولد وسعاله وطراوت بدنه نافعدر
وبعض مصلحلر ایله اصلاح اولنمشی حفظ صحت بابنده مؤثردر وزنجبیل ایله تازه‌سنی تناول تقویت جماعده
بیعدیلدر (الباقلیّ القبطیّ) برنباتدرکه دانه‌سی بقله‌دن اصغر اولور ترکیده یبان بقله‌سی وفارسیده جامسه دیدکاری
اوله‌جقدر (البقلة الیمانیة) و (بقله الرماة) و (بقلة الرمل) او (البراریّ) و (البقلة الحامضه) و (البقلة الاترجیه)
برر نبات آدیدر بقلهٔ یمانیه اشتر دیدکاری نباتدر وبقلة الرماة ارمینیه وخزر ومغربده کثیر اولور ورقی سکرلی
پیراغنه شبیه وآندن اصغر وکوکی انجه وشعبه‌لری کثیر اولور وبقلة الرمل که بقلة البراری دخی دیرلر قوم بقله‌سی
دیدکاریدر قنابری‌یه شبیه واندن اصغر اولور وبقلهٔ حامضه قوزی قولاغی نوعندن حماض دیدکاریدرکه

فارسیده ترهٔ خرسانی وساق ترشك دخی دیرلر وبقلهٔ اترجیه بادرنجبویه درکه اوغل اوتی دیدکاریدرکه سبزوات
بدلی تناول ایدرلر ﴿ بقلة الانصار ﴾ کرنب درکه لهنه دیدکاری سبزه‌در ﴿ بقلة الخطاطیف ﴾ عروق الصفردرکه
زرده‌چاو یاخود مامیراندر ﴿ البقلة المبارکة ﴾ هندبادر یاخود سموز اوتیدر ﴿ البقلة اللینه ﴾ وبقلة الحمقاء سموز اوتیدر
پایکاهلرده بتدیکیچون حمقه مسنددر ﴿ بقلة الملك ﴾ شاهتره‌در ﴿ البقلة الباردة ﴾ لبلاب درکه صرمشق نوعندندر
ترکیده همیل دیرلر ﴿ البقلة الذهبیة ﴾ قطف اسمیدرکه سرمق دیدکاریدر قیون صرمشغی تعبیر اولنور
﴿ بقول الاوجاع ﴾ برنباتدرکه وجع بطن ایچون مجربدر یونانیده قاقالیا دیدکاریدرکه بو اسمله مشهوردر
مغربده وافریقیه بادیه‌لرنده بتر ﴿ البوقال ﴾ بانك ضمیله قولپسز برداغه دینور تقول شربت من البوقال
وهو کوز بلاعروة ظاهرا تشدید قافله ترکیده بقّال دیدکاری اندن محرّفدر ﴿ بنوبقیله ﴾ جهینه وزننده
بربطن اسمیدر ﴿ البقّال ﴾ شدّاد وزننده اطعمه ومأکولات صتان کمسه‌یه دینور وبولغت عامیه‌در
صواب اولان بدّال اولمقدر نته‌که ماده‌سنده بیان اولندی ومحمد بن ابی القاسم الخوارزمیّ البقّال‌که
تصانیف کثیرهٔ حسنه صاحبی امام بارعدر عجم آخرینه یاء زیاده‌سیله امام البقّالی عنواننده ذکر ایدرلر
پس یاء نسبت اولمیوب یاء عجمه اولور ﴿ البکل ﴾ بانك فتحیله برنسنه‌یی قاتوب قارشدرمق معناسنه‌در یقال بکل الشیٔ
بکلا من الباب الاول اذا خلطه وغنیمت معناسنه‌در یقال اخذ بکلا کثیرا ای غنیمة وبکیله دیدکاری طعام یاپمق
معناسنه‌در یقال بکل الرجل اذا اتّخذ البکیلة ﴿ التبکل ﴾ تفعل وزننده بودخی غنیمته دینور وبو اسمدر مصدر
دکلدر تنوّط کبی یقال له تبکل کثیر ای غنیمة وتبکل مصدر اولور وبرنسنه‌یی برنسنه‌یه مقابل صاتمق معناسنه
مثلا دوه‌یی سختیانه صاتمق کبی یقال تبکله بشیٔ اذا عارضه به کالبعیر بالادم وبرکمسه‌یه شتم وضرب وقهر ایله
حواله وشرکیر اولمق معناسنه‌در یقال تبکله وتبکل علیه اذا علاه بالشتم والضرب والقهر وتخلیط ایلمك
معناسنه‌در یقال تبکل فی الکلام اذا خلط وعجب وپندار ایله صالنه‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال تبکل فی مشیته
اذا اختال ﴿ البکیلة ﴾ سفینه وزننده و ﴿ البکالة ﴾ سحابه وزننده بردرلو طعامدرکه اونی ربّ ایله یاخود صافی یاغ
وخرما ایله قارشدروب اوماج ایدرلر علی قول کرکی کبی اصلانمش قاود یاخود خرما وسود ایله قارشق قاود یاخود
قاود ایله اونی قارشدروب صو ایله وصافی یاغله یاخود زیتله مرطّب اولمش قاود یاخود دقیق کشکه تازه خرما قاتیلوب
یاخود اوکونمش کش وخرمایی زیتله قارشدرمق جهتیله ترتیب اولنور وبکیله بری برینه قاتلمش قیون وکچی
سوریسنه اطلاق اولنور کذلك برآخر سوری قاتلمش سوری‌یه دینور یقال ظلت القطیعة بکیلة اذا اختلط الضأن
والمعز وکذا الغنم اذا القیت علیها غنم اخری وغنیمت مالنه دینور وطبیعت معناسنه‌در یقال کریم البکیلة ای الطبیعة
﴿ التبکیل ﴾ تفعیل وزننده قارش مورش ایلمك معناسنه‌در یقال بکله اذا خلطه ﴿ البکلة ﴾ بانك کسریله بودخی
طبیعت معناسنه‌در وهیئت وشکل وقیافت وحال وخلقت معنالرینه‌در ﴿ بنو بکال ﴾ کتاب وزننده حمیر قبیله‌سندن
بربطندر تابعیندن نوف بن فضالة البکالیّ انلردندر ﴿ البکیل ﴾ امیر وزننده همدان قبیله‌سندن برجماعتدر
وبکیل شول دلبر محبوبه دینورکه لباس وروشنده کرکی کبی تکلف ودقّت واهتمام ایدر اوله یقال جمیل بکیل
ای متنوّق فی لبسه ومشیه ﴿ ذو بکلان ﴾ سحبان وزننده ابن ثابت نام امیردرکه رعین قبیله‌سندندر ﴿ البلل ﴾ فتحتینله
و ﴿ البلة ﴾ بانك کسری ولامك تشدیدیله و ﴿ البلال ﴾ کتاب وزننده و ﴿ البلالة ﴾ بانك ضمیله یاشلق معناسنه‌در یقال به
بلل وبلة وبلال وبلالة ای ندوّة ﴿ البلّ ﴾ بانك فتحیله و ﴿ البلة ﴾ بانك کسریله برنسنه‌یی یشارتمق واصلاتمق
معناسنه‌در یقال بله بالماء بلاّ وبلة من الباب الاول اذا ندّاه وبلّ وبلال صلهٔ رحم ایلمك معناسنه مستعملدر
نته‌که یبس قطع رحم معناسنه مستعملدر زیرا ندواتله بعض اشیاء بری برینه مختلط ومتصل اولور یقال بلّ رحمه
بلاّ وبلالا اذا وصلها وبل وبلول وبلل فتحتینله خسته لکدن صحت بولوب تندرست اولمق معناسنه‌در
یقال بلّ من مرضه بلاّ وبلولا وبللا من الباب الثانی اذا حسنت حاله وبلّ برشیئه پك دوشکون وآشفته اولمق
معناسنه‌در یقال بلّ بالشیٔ بلاّ اذا لهج به وبلّ وصف اولور شول کمسه‌یه دینورکه دائما یمین ایده‌رك انکار ایله
خلقك حقنی اکل وبلع ایدوب ادا ایلمز اوله یقال رجل بلّ اذا کان یمنع بالحلف ماعنده من حقوق الناس وعلیّ بن
الحسن بن البلّ البغدادیّ محدّثدر وبلّ بیانه کتمك معناسنه‌در یقال بلّ فلان بلاّ اذا ذهب فی الارض وبلّ
بغایت لجوج ومجادل ومعارض آدمه دینور یقال رجل بلّ ای الدّجدل وذمتنده اولان حقوق ناسی مماطله
واکل وبلع ایدن حلاّف وظلوم کمسه‌یه دینور وبو تکراردر وبلّ لطف واحسان معناسنه مستعملدر یقال
بلك الله ابنا وبلك بابن ای رزقکه وترلایه تخم اکمك معناسنه‌در یقال بلوا الارض اذا بذروها ﴿ التبلیل ﴾ تفعیل

وزنده برنسنه‌یی یك اصلاتمق معناسنه‌در ﴿الابتلال﴾ افتعال وزنده اصلانمق معناسنه‌در یقال بلّه فابتلّ
﴿التبلل﴾ تفعل وزنده بودخی اصلانمق معناسنه‌در یقال تبلل الشیٔ اذا تندّی وابتلال وتبلل خسته افاقت بولوب
کرکی کبی تندرست اولمق معناسنه مستعملدر یقال ابتلّ من مرضه وتبلل اذا حسنت حاله بعد الهزال وتبلل
ارسلان حیقره‌رق پنجه‌سیله یره اوروب طاشنی طپراغنی توزتمق معناسنه‌در یقال تبلل الاسد اذا اثار بمخالبه
الارض وهو یزأر ﴿البلة﴾ بانك کسریله اسم مصدردرکه ذکر اولندی وبله خیر ورزق وحسنه معناسنه مستعملدر
یقال اصاب منه بلة کثیرة ای خیرا ورزقا ولسانك طلاقت وبیان وفصاحتله جریاننه علی قول مطاوعتله
هرحرفی مخرجندن اخذ ایده‌رك آب روان کبی سلاستله جری واستمرارینه اطلاق اولنور یقال ما احسن بلة لسانه
ای جریانه وفصاحته اووقوعه علی مواضع الحروف واستمراره علی المنطق وسلاسته وآزجه یاشلغه دینورکه
نمناکلك تعبیر اولنور یاخود مطلقا یاشلغه دینور یقال به بلة ای بلل دون اونداوة وصحت وعافیته اطلاق اولنور
وولیمه‌یه اطلاق اولنور ﴿البلال﴾ کتاب وزنده وبانك حرکات ثلاثیله صویه اطلاق اولنور ومطلقا کندوسیله
بوغاز ترطیب اولنه‌جق شیئه دینور یقال مافی سقائه بلال وهو مایبلّ به الحلق وبلال مصدردر صلهٔ رحم ایلمك
معناسنه‌درکه ذکر اولندی واسامیٔ رجالدندر بلال بن ریاح بن حمامه امام المرسلین علیه الصلوة فی کلّ حین
حضرتلرینك مؤذنلریدرکه بلال حبشیدر رضی الله عنه وحمامه ریاحك والده‌سیدر وبلال بن مالك وبلال بن
حارث المزنیّان وبرمحله منسوب اولمیه‌رق بلال آخر صحابه‌لردر ﴿بلال اباد﴾ برموضعدر ﴿البلة﴾ بانك ضمیله تازه
چایرك رطوبتنه وترلکنه دینور ومرعاده قلان چایر بقیه‌سنه دینور یقال بالمرعی بلة ای بقیة الکلا وعیب ونقیصه
معناسنه مستعملدر یقال طواه علی بلته کماسیذکر وبونده بانك فتحیله جائزدر ﴿البلة﴾ بانك فتحیله وضمیله کنجلك
وتازه‌لك هنکامنك طراوتنه وترلکنه اطلاق اولنور یقال به بلة الشباب ای طراوته ومغیلان کبی بیوك میشه
اغاجلرك چچکنه یاخود چچکلری عقبنده ظهور ایدن خرده توی وتفتك کبی نسنه‌یه دینور وعرفط وسمر اغاجلرینك
چچکلرینه دینور یاخود انلردن حاصل اولان لزوجتلی شیره‌یه دینورکه میان بالی کبی نسنه‌در وبونده بانك کسریله لغتدر
وفقر وفاقه دنصکره اقبال ایدن زنکینلکه اطلاق اولنور تقول شکرت بلة فلان ای غناه بعد الفقر ومرعاده قلان چایر
بقیه‌سنه دینور بانك ضمیله ده جائزده وقرظ اغاجنك یمشنه دینورکه انکله دباغت ایدرلر پلامود اوله‌جقدر ﴿البلی﴾
بانك ضمیله ربّی وزنده بودخی بعد الفقر اقبال ایدن غنایه دینور ﴿البلیل﴾ بانك فتحیله رطوبتلو سرین روزکاره
دینور مفرد وجمعنه اطلاق اولنور یقال روّحنا البلیل ای الریح الباردة مع ندی وصوت معناسنه‌در وقلیل کلمه‌سنه
اتباع اولور یقال قلیل بلیل ﴿البلول﴾ وصول وزنده سرین رطوبتلو یل اسمك معناسنه‌در یقال بلت الریح
بلولا من الباب الثانی اذا هبت بلیلا وقورتلمق معناسنه‌در یقال بلّ منه اذا نجا وخسته صحت بولمق معناسنه‌در
کما ذکر وبلول عیب ونقیصه معناسنه مستعملدر کما سیذکر وبرنسنه‌یه ایلشوب مبتلا اولمق معناسنه‌در کما سیجیٔ
﴿البل﴾ بانك کسریله شفاء معناسنه‌در یقال وجد بلا من مرضه ای شفاء ومباح معناسنه‌در یقال هو بلّ
ای مباح ویقال حلّ وبلّ ای حلال ومباح اوهو اتباع وآفت وداهیه معناسنه‌در جمعی ابلالدر یقال هو
بلّ ابلال ای داهیة الدواهی ﴿بلال﴾ قطام وزنده صلهٔ رحمك اسمیدر یقال هو یراعی بلال ای صلة الرحم
وخیر ومنفعته اطلاق اولنور یقال لاتبلك عندنا بلال ای لایصیبك خیر ﴿الابلال﴾ همزه‌نك کسریله بودخی
قورتلمق معناسنه‌در یقال ابلّ منه اذا نجا واغاج میوه ویرمك معناسنه‌در یقال ابلّ الشجر اذا اثمر وخسته
افاقت بولمق معناسنه‌در یقال ابلّ المریض اذا برأ وحیوان باشنی آلوب بیابانه قاچوب ناپدید اولمق معناسنه‌در
یقال ابلت مطیته علی وجهها اذا همت ضالة واغاجه صویوریمك معناسنه‌در یقال ابلّ العود اذا جری فیه
الماء وسیر وسیاحت ایلمك معناسنه‌در یقال ابلّ الرجل اذا ذهب فی الارض وبرکمسه نهایت درجه‌ده مفسد
وخبیث اولمق معناسنه‌در شویله‌که ناسی فساد وخباثتله عاجز ایدر اوله یقال ابلّ الرجل اذا اعیی فسادا وخبثا وبرآدمه
غالب ومستولی اولمق معناسنه‌در یقال ابلّ علیه اذا غلبه ﴿البلل﴾ فتحتینله بلّ وبلول کبی خسته لکدن وزبونلقدن
کمال عافیت بولمق معناسنه‌در یقال بلّ من مرضه بلاّ وبللا وبلولا من الباب الثانی اذا حسنت حاله بعد الهزال
وبلل فتحتینله وضمتینله وبلوله بانك ضمیله بقیه معناسنه‌در ومنه یقال انصرف القوم ببللهم وبلولتهم ای وفیهم
بقیة ﴿البلة﴾ بانك ضمی وفتحیله و﴿البلولة﴾ و﴿البلول﴾ و﴿البلالة﴾ باراك ضمیله و﴿البللة﴾ فتحاتله و﴿البللات﴾ حرکات
وزنده و﴿البلالة﴾ سحابه وزنده و﴿البللات﴾ بانك ضمیله یاشلغه دینور ومنه یقال طویته علی بلته وبلولته
وبلوله وبلالته وبللته وبللاته وبلالته وبللاته ای احتملته علی مافیه من العیب اوداریته وفیه بقیة من الودّ بوکلام

یاشلق معناسندن یاخود بقیه معناسندندر یاخود عیب ونقیصه معناسندندر که حقیقتلری یاشلق معناسیدر پس
مراد بن آنك عیب و اسائتنی تغافل و تجاهل کونه کتم و اخفا ایدەرك اوضاعنه متحمل اولدم یعنی ظاهرا حقوق
و محبته خلل و یرمدم دیمکدر یاخود هنوز درونده بکا محبت بقیه‌سی اولمغله جفاسندن اغماضله ینه مدارا و مواساة
ایلدم دیمکدر بونك اصلی طولومی یاش ایکن بوکدکده دری متکسر اولمیوب قوریدقدنصکره بوکدکده البته
اندامنه کسر و خلل عارض اولور اولمغله اطو السقاء علی بله و بلله دیدکاری کلامدندر کما یقال طویت السقاء
علی بلته بضم الباء و اللام و بفتحها ای طویته وهوند و بلل فتحتینله فوز و ظفر بولمق معناسنه‌در تقول بللت به
بللا من الباب الرابع اذا ظفرت به و بر محنت دلسوزه کرفتار اولمق معناسنه‌در تقول بللت به ای صلیت و شقیت
بالقاف و بر آدمك صحبتنه ملازم اولمق معناسنه‌در تقول بللت فلانا اذا لزمته و بلل و بلاله و بلول بر نسنه یه شیفته
و مبتلا اولمق معناسنه‌در تقول بللت به بللا و بلالة و بلولا اذا منیت به و علقته کما تقول بللت به بالفتح ابل بلولا و بر نسنه یی
بیلمك و آشنا اولمق معناسنه مستعملدر ومنه یقال ما بللت به بالکسر بللا ای ما اصبته و لاعلمته و بر کمسه ابل اولمق
معناسنه‌در یقال بلّ الرجل بللا من الباب الرابع اذا صار ابلّ کما سیذکر و رونق و تجمل و آب و تاب معناسنه مستعملدر
یقال ما احسن بلله ای تجمله (الاستبلال) بودخی خسته کرکی کبی صحت بولمق معناسنه‌در یقال استبلّ من
مرضه اذا حسنت حاله بعد الهزال (البالّة) تشدید لامله دالّه وزننده خیر و منفعته اطلاق اولنور یقال لاتبلك
عندنا بالة او بلال کقطام کما ذکر ای لایصیبك خیر (الابل) و صفدر پك اونکو مجادل و منازع آدمه دینور بلّ کبی یقال
رجل ابلّ ای الدّ جدل و کمسه‌دن اوتانمز پك یوزلو کمسه یه دینور یقال هو ابلّ اذا کان لایستحیی و نهایت درجه‌ده
لئیم و ناکسه دینورکه اصلا خیر و نفعی شائبه‌سنه برکمسه ظفریاب اولمز اوله یقال رجل ابلّ ای المتمنع و الشدید
اللؤم لایدرك ماعنده و ناسك دائما حقنی مماطله ایله اکل و بلع قیدنده اولان حلاف و ظلوم آدمه دینور یقال
فلان ابلّ ای مطول حلاف ظلوم و زناکار کمسه یه دینور مؤنثی بلاء درجمعی بلّ کلور بانك ضمیله یقال رجل ابلّ
وامرأة بلاء ای فاجر (المبلّ) میمك کسریله خصومتده ثابت و پایدار آدمه دینور یقال خصم مبلّ ای ثبت
(البلبل) دلدل وزننده معروف قوشك اسمیدرکه لسانمزده دخی بلبل دینور و شول آدمه دینورکه بغایت جست
و سبکروح و صاحب غیرت اولمغله سفرلرده هر کسك امور و مصالحنه معاونت ایدر اوله بلبلیّ دخی دینور نفسنه
نسبتله یقال رجل بلبل و بلبلیّ ای خفیف فی السفر معوان و بر بالق اسمیدرکه جثه‌سی ال قدر اولور و بلبل اسماء
رجالدندر ابراهیم بن بلبل و حفیدی بلبل بن اسحق محدّثلردر و اسمعیل بن بلبل معتمد خلیفه‌نك وزیری ایدی کرماء
ناسدن ایدی و بلبل الکوز برداق و ابریق امزکنه اطلاق اولنور تقول شربت من بلبل الکوزة ای من قناتها
التی تصبّ الماء (البلبلة) هدهده وزننده امزکلی برداغه دینور و قادینلر بینه‌جکی هودجه دینور (البلبلة) زلزله
وزننده جنکده مزراقلری بری برینه کیرشدروب قارش مورش ایلمك معناسنه‌در یقال بلبلوا الاسنة اذا اختلطوها
و آراء و افکاری پریشان و پراکنده قلمق معناسنه‌در کذلك متاعی پریشان ایلمك معناسنه‌در یقال بلبلوا آراءهم
اذا فرّقوها و یقال بلبل المتاع اذا فرّقها و بلبله بر نوع سیاه بوجغه دینورکه صدفلر ایچلرنده اولور و بلبله قلبه بغایت
خراش و اضطراب و یرن تاسه یه و وسوسه یه و خلجانه دینور کما سیذکر و مصدر اولور بر آدمك درونه تاسه و وسوسه
و خدشه و یرمکله مضطرب و بیقرار ایلمك معناسنه (البلبال) بانك کسریله بودخی مصدردر بلبله معناسنه یقال
بلبل فلان القوم بلبلة و بلبالا اذا هیّجهم و حرّکهم (البلبال) و (البلابل) و (البلبالة) بالرك فتحیله بونلرده قلبه
عارض اولان تاسه یه و خدشه و وسوسه یه دینور یقال الحق فی صدر فلان بلبلة و بلبالا و بلابل و بلبالة ای همّا شدیدا
و وساوس و بلبال قورده دینور ذئب معناسنه (بلبول) سرسور وزننده بر موضع اسمیدر و یمامه‌ده بر طاغك آدیدر
(بلیّ) و (بلیان) کسرتینله و یالرك تشدیدیله (وبلی) حتی وزننده و بانك کسریله جائزدر بونلر پك بعید اولمغله
یری نامعلوم اولمق مقامنده استعمال اولنور وجه مذکور اوزره باشنی آلوب بیانه کیدوب نابود اولمق معناسنه اولان
بلول ماده‌سندن مأخوذدر ومنه یقال هو بذی بلیّ و ذی بلیان و بذی بلی ای بعید حتی لایعرف وقنده
اولدیغی معلوم دکلدر دیه‌جك یرده هو بذی بلی دیرلر ولی وزننده بانك کسریله‌ده جائزدر وذی بلیان
دیرلر فتحاتله و یانك تخفیفله وذی بلیان دیرلر کسرتینله و یانك تشدیدیله و بذی بل دیرلر بانك کسریله وذی
بلیان دینور بانك کسری و لام مشدده‌نك فتحیله وذی بلیان دیرلر بانك و لام مشدده‌نك فتحیله ودی بلیان
دیرلر سحبان وزننده کذلك ذهب بذی هلیان و بذی بلیان دیرلر هانك و بانك و لام مشدده‌نك کسریله
و منصرف و غیر منصرف اولەرق نیرده اولدیغی معلوم دکلدر دیه‌جك یرده و عند البعض بلیان بعدك علمیدر

بو نلرك مجموعی بلول مذكور معناسندن مأخوذ و متصرّفدر علی قول بليـان وراء يمنده ياخود اعمال هجردن
برموضع اسميدر ياخود ربع مسكونك نهـايتنه دينور وخالد بن وليد رضی الله عنه حضرتلرينك اما وابن
الخطاب حی فلان ولكن ذلك اذا كان النـاس بذی بلی بكسر البـاء واللام والياء المشددة وذی بلی بكسر الباء
وفتح اللام المشددة والقصر قولندن مراد ناس متفرق اولوب خليفه سز وامامسز قالمغله فرق مختلفه وطوائف
نامؤتلفه اولمغين بری بريندن حسی يامعنوی بعيد اولمليدر نته كه وجه مذكور اوزره هرنسـنه كه بعيد اولوب
محلی نامعلوم اولسه هو بذی بلی وذی بلی وذی بليان ديرلر بورسمه تركيبلرده ذی صاحب معناسنه اولوب مقتضاسنه
كوره مكان ياخود وقت مقدّره مضاف اعتبار اولنور ومنه اذهب بذی تسلم (البلاّن) شدّادوزننده حمامه دينوركه
غسلگاهدر جمعی بلانات در تقول دخلت البلاّن فاغتسلت ای الحمام * شارح ديركه حاليا عامّه حمام خدمتكارينه
اطلاق ايدرلر (المتبلل) متذلل وزننده ارسلانه دينور (المبلل) محدّث وزننده اوتكن كوكرجينه دينور و چاغرغان
طاوس قوشنه دينور (البلل) صردوزننده تخمه دينور بذر معناسنه (التبلبل) تزلزل وزننده لسانلر مختلف و مختلط
اولمق معناسنه در مثلا كيمی عربی وكيمی فارسی ورومی اولمق كبی يقال تبلبلت الالسن اذا اختلطت ودوابّ
ومواشی اوتلاغك هرطرفنی تتبع ايدەرك بالجمله اوتلايوب بتورمك معناسنه در يقال تبلبلت الابل الكلأ اذا تتبعته
فلم تدع منه شيئا (البلابل) علابط وزننده جست وچالاك آدمه دينوركه هرنه ايشه شروع ايلسه چابكلك ايله
رؤيت ايليه جمعی بلابل در بانك فتحيله يقال رجل بلابل ای خفيف فيما اخذ (المبل) ميمك ضمی وبانك كسريله
شول آدمه دينوركه خبث وخدعه سندن ناشی مراد ايلديكك خصوصده سكا متابعتدن سنی عاجز وبيتاب
ايدر اوله يقال رجل مبل اذا كان يعييك ان يتابعك علی ماتريده (بليل) زبيروزننده صفين ترابنده واقع شريعه نك
يعنی نهرك اسميدر وبررجل آديدر (البالول) جزؤ بجه صويه دينور يقال مافی البئر بالول ای شیء من الماء (البللة)
همزه وزننده زیّ وهيئت وقيافت معناسنه در (البللة) و (البلولة) ضمتينله حال وشان معناسـنه در تقول كيف
بللتك وبلولتك ای حالك (الابلة) ضمتينله قبيله معناسنه در يقال جاء فی ابلته ای فی قبيلته (بل) بانك فتحی ولامك
سكونيله حرف اضرابدر اكر كنديدنصكره جمله ذكر اولنورسه اضرابك معناسی يامفهوم اوّلی ابطال اولور كقوله
تعالی ﴿وقالوا اتخذالله ولدا سبحانه بل عباد مكرمون﴾ ياخود برغرضدن غرض آخره انتقال اولور كقوله تعالی
﴿فصلی بل تؤثرون الحياة الدنيا﴾ واكر كنديدنصكره مفرد كلورسه ثانی يی اوّله عطف ايچون اولور بعده اكر كنديدن
مقدّم فعل امر ياخود كلمهٔ ايجاب ذكر اولنورسه ماقبلنی مسكوت عنه شكلنده قيلر يعنی ماقبلنه برنسنه ايله حكم اولنميوب
بلكه حكم مابعدينه اثبات اولنور كقولهم اضرب زيدا بل عمرا وقام زيد بل عمرو واكر كنديدن مقدّم نفی ياخود
نهی ذكر اولنورسه ماقبلنی علی حاله تقرير ايدوب ضدّ مفهومنی مابعدينه اثبات ايدر كقولهم ماقام زيد بل عمرو
ولايقم زيد بل عمرو وبعضلر يعنی مبرّد وعبد الوارث نفی ونهيك معنالرينی مابعدينه ناقل اولمسنی تجويز ايلديلر
پس مازيد قائما بل قاعدا وبل قاعد ديمك صحيح اولوب ومعنا جهتلری مختلف اولور وكوفيون نهی وشبه نهيك
غيريسنده واقع بل ايله عطف كلام اولنمغی منع ايلديلر پس ضربت زيدا بل اباك قولی صحيح اولمز وكاه اولوركه
توكيد اضراب ايچون بعد الايجاب واقع اولان بل كلمه سندن مقدّم لاء نافيه زياده اولنور كقول الشاعر * وجهك
البدر لابل الشمس لونا * ولاء مزبوره بعد النفی بل كلمه سـنك تقرير ماقبلنی توكيد ايچون زياده اولنور كقوله
* وماهجرتك لابل زادنی شغفا * (بنيل) بانك ضمی ونونك كسريله شعرای اندلسدن محمد بن مسلمك جدّی اسميدر
وبونده اصحّ اولان اماله ايله اولمقدر لكن اصطلاحا يای تحتيه ايله كتب ايدرلر (البول) بانك فتحيله معلومدركه سدكه
دينور جمعی ابوال كلور فی الاصل مصدردر وبول مصدر اولور ايشه مك معناسـنه يقـال بال الرجل يبول بولا
وبول ولده اطلاق اولنور يقال له بول كثير ای ولد وعدد كثيره اطلاق اولنور ويردن صوقينايوب آقمق معناسنه
مستعملدر يقال بال الماء اذا انفجر واريمك معناسنه مستعملدر يقال بال الشحم اذا ذاب (البيلة) بانك كسريله اسمدر
ايشمكه دينور (البولة) تمره وزننده قيزاولان ولده دينور دختر معناسـنه يقال له بولة ای بنت (البوال) غراب
وزننده برعلتدركه چوق چوق ادرار ايتدرر يقال اصابه بوال ای داء يكثر منه البول * مترجم ديركه ظاهرا بوعلت
كتب طبيه ده ذيابيطس اسميله مرسوم اولاندركه يونانيدر واكا عربيده دواره ودولاب وزلق الكليه ديرلر وبوسلس
البولدن بشقه در بونده عطش دائمی اولەرق ايچديكنی همان بول ايدر كلی ضعيف اولمغله امساك ماء ايده ميوب
تيز تيز ادرار ايدر اولور (البولة) همزه وزننده چوق ادرار ايدن آدمه دينور (المبولة) مكنسه وزننده اوردك تعبير
اولنان قابه دينوركه اكا ادرار ايدرلر (المبولة) مرحله وزننده ادراره باعث اولان شيئه دينور يقال الشراب مبولة

ای یحمله علی البول (البال) حال وشان معناسنه‌در ومنه یقال هوکاسف البال ای سیٔ الحال وخاطر معناسنه‌در
یقال قال له فما القی له بالا ای خاطرا وقلبا وبرجنس ایری بالق آدیدر بو بالق هند وحبشه دریاسنده اولور پك
عظیم وغریب جثه‌سنی نقل ایدرلر وبال ترلا بیللدکلری دمور بیله‌دینور ورفاه ورخاء معاش معناسنه‌در یقال له بال
ای رخاء عیش (البالة) حاله وزننده قاروریه دینور ودغارجه دینور جراب معناسنه وطیب قویه‌جق قابه
وقوطویه دینور وبجازده برموضع آدیدر وقایرمق معناسنه اولان باله‌نك محلّ ذکری معتلّ بابیدر (بولی)
سکری وزننده اسمادندر هلال بن زید بن یساری بن بولی تابعیندندر (ابو البغال) سرایه اطلاق اولنور * مترجم
دیرکه بغل سفر بعیده متحمل اولدیغیچون اطلاق اولندی لکن بوراده بولدن مراد ولد اولمق اغلبدر بغالك
ولدی اولمامغله واهی اولان سرایدن کنایه ایدرلر (بالویه) بررجل اسمیدر (البهدل) جعفر وزننده صرتلان
انکنه دینور وبریشل قوشك آدیدر (بنو بهدل) بنی سعددن برجماعتدر (البهدلة) دحرجه وزننده جست وچاپك
یوریمك معناسنه‌در یقال بهدل الرجل اذا خفّ واسرع فی المشی وارکشینك ممه‌سی بیوك اولمق معناسنه‌در یقال
بهدل الرجل اذا عظمت ثندوته وبهدله تمیم قبیله‌سندن بررجل اسمیدر وامّ عاصم بن ابی النجود المقری اسمیدر (البهصل)
عصفر وزننده یومری کوده‌لو دیزمان آدمه دینور یقال رجل بهصل ای الغلیظ الجسم وآق نسنه‌یه دینور (البهصلة)
قنفذه وزننده بودور عورته دینور بانك فتحیله‌ده جائزدر وچاغرغان عورته دینور یقال امرأة بهصلة ای صخابة
وبشره‌سی پك بیاض اولان خاتونه دینور بانك فتحیله‌ده لغتدر یقال امرأة بهصلة ای الشدیدة البیاض (البهیصل)
مصغر بنیه‌سیله ضعیف وکتروردیٔ آدمه دینور (البهصلة) دحرجه وزننده برکسه صو یوب لباسنه قار
او یانمق معناسنه‌در یقال بهصل الرجل اذا خلع ثیابه فقام بها وکمیکك اتنی کمروب چوره‌سنده اولانی
زه کبی آلیقومق معناسنه‌در یقال بهصل الرجل اذا اکل اللحم علی العظم فتنکفه من اکنافه وناسی مالرندن
یعنی خرکله‌سی ایچندن سوروب اخراج ایلمك معناسنه‌در یقال بهصل القوم من مالهم اذا اخرجهم (البهکلة)
بهکنه وزننده ومراد فیدرکه نرم تن تازه محبوبه‌یه دینور یقال امرأة بهکلة ای غضة ناعمة (البهل) بانك فتحیله
آزجه صویه دینور ماء قلیل معناسنه بعض نسخه‌ده مال قلیل مرسومدر ولعن ونفرین ایلمك معناسنه‌در مؤلف
بونی تکرار ایلمشدر یقال بهل الله فلانا بهلا من الباب الثالث ای لعنه ومهل معناسنه‌در یقال بهلا ای مهلا ای
ابهل بهلا وبرآدمی کندی رأی وارداه‌سنه قویوب خودسر اوله‌رق بوشلامق معناسنه‌در تقول بهلت فلانا
اذا خلیته مع رأیه * شارحك بیانه کوره معنای موضوعی بودر لعن وسائر معانیٔ منشعبه بوندن متفرّعدر
(التبهل) تفعل وزننده مطلوب اولان نسنه‌نك تحصیلی سببیله رنج وزحمت چکمك معناسنه‌در یقال تبهل فلان
اذاعنی بمایطلب (الابهال) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی بوشلامق ترك واخلا معناسنه‌در یقال ابهله اذا ترکه
وناقه‌یی صالمه صالیورمك معناسنه‌درکه ایستین کمسه سودینی صاغوب تناول ایدر یقال ابهل الناقة اذا
اهملها کذلك سودلو ناقه‌نك ممه‌سی باغنی چوزوب او یلجه صالیورمك معناسنه‌در یقال ابهل الناقة اذا حلّ
صرارها وترکها وبرکسه‌یی رأی وارداه‌سنه قویوب اصلا آنك قید وغائله‌سنده اولمیه‌رق کندی باشنه ترك ایلمك
معناسنه‌در تقول ابهلت فلانا اذا خلیته مع رأیه بعضلر دیدیکه اکر بورسمه تسییب واهمال اولنان حرائر ایسه
یعنی کشی زاده ایسه بهله دینور ثلاثیدن واکر عبید قسمی ایسه ابهله دینور افعال بابنده وابهال تخمی تمام
اکدکدنصکره ترلایه صو صالیورمك معناسنه‌در یقال ابهل الماء اذا ارسله فیمابذره (الباهل) شول ناقه‌یه دینورکه
ممه‌سنك باغی اولمیه علی قول یولارسز صالمه اوله یاخود تمغا ونشانه‌سی اولمیه جمعی بهل کلور بانك ضمیله بردکبی
وبهل کلور رکع وزننده یقال ناقة باهل ای لاصرار علیها او لاخطام او لاسمة وباهل خودسر آدمه دینور بادیه
اعرابی کبی یقال رجل باهل ای علی رأسه لایصل الیه احد وبیکار وآواره کزن شخصه دینور یقال هو باهل ای
ای متردد بلاعمل وصو یه‌سی وطو یقه‌سی اولمیان چوبانه دینور یقال راع باهل اذا کان بلاعصا (البهل) فتحتینله
ناقه‌نك ممه‌سی باغی چوزیلوب ولدی امر اوله‌رق صالمه اولمق معناسنه‌در یقال بهلت الناقة بهلا من الباب
الرابع اذا حلت صرارها وترك ولدها یرضعها (المبهلة) مکرمه وزننده ممه‌سنك باغنی چوزوب تسییب ایتدکلری
صالمه ناقه‌یه دینور جمعی مباهل کلور (الاستبهال) ممه‌سنك باغی اولمیان ناقه‌یی صاغمق معناسنه‌در یقال استبهل
الناقة اذا حلبها بلا صرار ووالی رعیتی خودسر ترك ایلمك معناسنه‌در یقال استبهل الوالی الرعیة اذا اهملهم
واستبهلت البادیة القوم دیرلر چجن حشم نشین طائفه‌سی بادیه‌یه نزول ایدوب مقرّ حکومت پك بعید اولمغله
تصرّف ولاة قیدندن سرازاده اولوب دلخواهلری اوزره عمل وحرکت ایلسه‌لر (الباهلة) طول خاتونه اطلاق

اولنور يقال امرأة باهلة اى ايمّ و برقبيله اسميدر ﴿البهلة﴾ بانك فتحى و ضميله اسمدر لعنت و نفرين معناسنه‌در
يقال عليه البهلة اى اللعنة ﴿المباهلة﴾ مفاعله وزننده و ﴿التبهل﴾ تفعل وزننده و ﴿التباهل﴾ تفاعل وزننده برى
برينه لعنتله بد دعا ايلمك معناسنه‌در يقال باهل بعضهم بعضا و تبهلوا و تباهلوا اى تلاعنوا ﴿الابتهال﴾ افتعال
وزننده سائردن قطع تعلق ايدوب صميم و اخلاصله حضرت حقه تضرّع و دعا ايلمك معناسنه‌در يقال ابتهل
اليه تعالى اذا دعا و تضرّع ﴿بهلل﴾ قنفذ وزننده و ﴿بهلل﴾ جعفر وزننده غير منصرف اوله‌رق باطل و بيهوده
موقعنده مستعملدر يعنى باطل و بيهوده‌نك علميدر سبب انصرافلرى وزن فعل و علميتدر اوّل فى الاصل مجهول
صيغه‌سى اولوب بعد العلم لام اولى مضموم اولمشدر يقال هو الضلال بن بهلل و بهلل اى الباطل ﴿الابهل﴾ احمد
وزننده برشجر كبير يمشنه دينوركه ورقى طرفاء ورقنه و يمشى سدر يمشنه شبيه اولوروبوجوهر ينك توهم ايلديكى
كبى شجر عرعر دكلدر تركيده اول شجره آردج آغاجى و يمشنه آردج تخمى ديدكاريدر بخورى رحمدن جنينك
سرعت اسقاطنده مؤثر و سركه ايله طلاسى داء الثعلب علتنه نافع و بال ايله طلاسى قروح خبيثه‌نك تنقيه‌سنده
مفيددر ﴿البهلول﴾ بانك ضميله سرسور وزننده كوله‌كن خندان آدمه دينور يقال رجل بهلول اى ضحاك و جامع مجامع
خير و حسنات اولان سيد و ذيشان آدمه دينور يقال هو بهلول اى سيد وجامع لكل خير * شارح ديركه صورت
مجانينده اولان عقلادن بهلول دانا مجذوب معروفدر ﴿البهيلة﴾ سفينه وزننده بهيره معناسنه‌دركه بين القوم سيده
و شريفه اولان خاتونه دينور يقال امرأة بهيلة اى بهيرة ﴿بهيل﴾ اميروزننده ابن عريب بن حيداندر ﴿بيل﴾ بانك
كسريله رى قضاسنده برناحيه‌در زهّاد و محدّثيندن عبدالله بن حسن البيلىّ اورادندر و سرخس قضاسنده
برقريه‌در محدّثيندن عصام بن الوضاح و محمد بن احمد بن عمرويه و محمد بن حمدون بن خالد البيليون اورادندر تجز
بحمده تعالى

فصل التاء الفوقية

﴿التألان﴾ تانك و همزه‌نك فتحيله بركسه باشنى يوقرى يوقرى
سلكه‌رك يوريمك معناسنه‌در على قول صواب اولان نونله اولمقدر كاسيذكر ان شاء الله تعالى * مؤلف بوراده
تعريفده مسامحه ايلمشدر ﴿التبل﴾ حبل وزننده دشمنلكه دينور جمعى تبول و نادر اوله‌رق تبابيل كلور يقال بينهما تبل
اى عداوة و حقد و كينه معناسنه‌در يقال له فى قلبه تبل اى ذحل و بركسه‌يى خسته قلمق معناسنه‌در يقال تبله الحبّ
تبلا من الباب الاول اذا اسقمه و برآدمك علقنى آلوب سمه و بيهوش ايلمك معناسنه‌در يقال تبله اذا ذهب بعقله
و زمان حوادث و نوائبله بركسه‌يى تباه و تلف ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تبل الدهر القوم اذا رماهم بصروفه
و افناهم و برمحبوبه عشق جاليله برعاشق بيچاره‌نك كوكلنى آشفته و دردناك ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تبلت
المرأة فؤاد الرجل اى اصابته بتبل و ذلك الفؤاد متبول و تنجره‌يه تابل قومق معناسنه‌در يقال تبل القدر اذا جعل فيها
التابل ﴿الاتبال﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برآدمى درده دوشورمك معناسنه‌در يقال اتبله اذا اسقمه ﴿التتبيل﴾ تفعيل
وزننده و ﴿التوبلة﴾ حوقله وزننده و ﴿المتابلة﴾ مفاعله وزننده بونلرده تنجره‌يه تابل قومق معناسنه‌در يقال تبل القدر
و توبلها و تابلها اذا جعل فيها التابل ﴿التابل﴾ صاحب و هاجر وزنلرنده و ﴿التوبل﴾ جوهر وزننده ابزار الطعام
معناسنه‌دركه تنجره حوايجنه دينور فلفل و كمون و سائرى كبى كه تلذيذ طعام ايچون وضع اولنور جمعى توابل كلور
شارح ديركه توابل حوايجدن اخصدر توابل تلذيذ ايچون وضع اولنان ابزاردر ﴿التبّال﴾ شدّاد وزننده توابل صاحبنه
دينوركه مراد صاتيجيسى اوله جقدر ﴿توبال النحاس﴾ و ﴿توبال الحديد﴾ تالرك ضميله باقر و دمور چكيجلندكده اطرافه
صيچرايان خرده‌لردركه تركيده توال ديرلر باقر توالى و دمور توالى تعبير اولنور ماء عسل ايله برمثقالنى شرب بلغمى
قوّتلو مسهلدر ﴿تباله﴾ سحابه وزننده يمنده بربلده‌دركه خصب و رخاء و نعمتله معروفدر امويه‌دن عبدالملك حجاج
ظالمى اورايه والى ايلمكله واروب خارجدن شهرى تماشا ايلدكده بكنميوب استحقار ايلديكندن بين العرب * اهون
من تبالة على الحجّاج * مثل اولمشدر ﴿تبل﴾ زفر وزننده برده‌نك اسميدر ﴿تبل﴾ سكر وزننده حلب اعمالندن بربلده‌در
﴿كفرتبيل﴾ اميروزننده رقه ايله بالس بيننده برموضعدر ﴿التتل﴾ تانك فتحيله برنوع طيب اسميدر ﴿التوزلى﴾ تانك فتحى
و الفك قصريله و مدّيله آفت و داهيه‌يه دينور ﴿تربل﴾ زبرج و جعفر وزنلرنده برموضعدر ﴿التعل﴾ فتحتينله كاهجه
آدمك بوغازينه عارض اولان يانقسى آجى كجشمكه دينور يقال اخذه التعل اى حرارة الحلق الهائجة و يقال تعل حقه
تعلا من الباب الرابع ﴿التفل﴾ تانك فتحى و فانك سكونيله توكرمك معناسنه‌در يقال تفل تفلا من الباب الاول و الثانى اذا
بصق * شارح ديركه تفل يابجه توكرمكه دينور رقيه خوانك آوجنه او قوديغى آدمك وجودينه توتوديه‌رك رطوبتسز
توكرديكى كبى بوندن مادونى نفث بعده نفخ اولور ﴿التفل﴾ تانك ضميله و ﴿التفال﴾ غراب وزننده توكركه دينور
بصاق معناسنه و كپوكه دينور زبد معناسنه ﴿التفل﴾ فتحتينله برآدمك وجودى بد قوقمق معناسنه‌در يقال

تفل الرجل تفلا من الباب الرابع اذا تغيرت رايحته ﴿ التفل ﴾ كتف وزننده كودەسی بد قوقان آدمه دينور ﴿ التفلة ﴾
فرحه وزننده و ﴿ المتفال ﴾ محراب وزننده كودەسی بد قوقان عورته دينور ﴿ الاتفال ﴾ همزەنك كسريله برنسنه‌نك
رايحه‌سنی متغير ايدوب بد قوقتمق معناسـنه‌در يقال اتفلت الشمس رايحته اذا غيرته ﴿ التنفل ﴾ تنضب وزننده
و ﴿ التنفل ﴾ قنفذ وزننده و ﴿ التنفل ﴾ درهم وزننده و ﴿ التنفل ﴾ جعفر وزننده و ﴿ التنفل ﴾ زبرج وزننده و ﴿ التنفل ﴾
جندب وزننده و ﴿ التفل ﴾ سـكر وزننده تلكی‌يه علی قول انيكنه دينور مؤنثلری هايله‌در وتنفل تنضب وزننده
قوری اوتلغه دينور علی قول برشجر آديدر ياخود قرامتق يشل برنبات آديدر ﴿ التكلان ﴾ تانك ضميله برنسـنه‌يه
يابركسه‌يه اعتماد ايلمك معناسنه‌در يقال تكل عليه تكلا من الباب الرابع اذا اتكل وبو كرچه وكولدن مأخوذ اولمغله
موضع ذكری واوفصلی اولوب لكن لفظنه رعاية بومقامده دخی ذكر ايلدم ﴿ التلّ ﴾ تانك فتحی ولامك تشديديله
برآدمی يره يقمق معناسنه‌در علی قول بيونك برطرفی وبريكاغی يره كلمك وجه اوزره يقمق معناسنه‌در يقال تلّ فلانا
تلّا من الباب الاول اذا صرعه او القاه علی عنقه وخدّه وبركسه حقنده مخلّ ناموس اوله‌جق حرف اندازلق ايلمك
معناسنه مستعملدر يقال تلّ فلانا بتلة سوء اذا رماه بامر قبيح وبرنسنه‌يی برآدمك النه خشونتلوجه ويرمك ياخود
النه براقيو يرمك معناسـنه‌در يقال تلّ الشیٔ بيده اذا دفعه اليه اوالقاه وتضرّع ونياز ايلمك معناسـنه‌در يقال تلّ
الرجل اليه تلّا من الباب الاول والثانی اذاتضرّع ودوشمك معناسنه‌در يقال تلّ الشیٔ اذاسقط ودوكمك معناسنه‌در
يقـال تلّ الماء اذا صبه وكوده ترلمك معناسنه مستعملدر يقال تلّ جبينه اذا رشح بالعرق وقيويه ايپ صارقتمق
معناسنه‌در يقال تلّ الحبل فی البئر اذا ارخاه فيهاوتلّ طپراقدن تپه‌يه دينوركه اويوك تعبير اولنور وقوم كومه‌سنه
دينوروكوچك طاغ طرزنده يوكسك تپه‌يه دينور رابيه معناسنه جمعی تلال كلور جبال كبی ويصدغه اطلاق اولنور
وساده معناسنه بونك جمعی شاذ اوله‌رق اتلال‌در علی قول تلّ بردرلو قماشه دينور وتلّ اعلامدندر عمر بن محمد بن
التلّ الكوفی محدّثدر ﴿ المتلول ﴾ و ﴿ التليل ﴾ اميروزننده يره چالنمش كسه‌يه دينور ومتلول قرومی متين وديوشورملی
قوند اوكوزه دينور وتليل بيونه اطلاق اولنور عنق معناسنه جمعی اتله كلور اجله وزننده وتلل كلور سرروزننده
وتلائل كلور دلائل وزننده ﴿ التلة ﴾ تانك كسريله چركين ايشه دينور يقال رماه بتلة سوء ای بامر قبيح بوراده سوء
لفظنه اضافتی مبالغه‌يه محمولدر وبو صرع معناسندن مأخوذ اسمدر معنای مزبورده استعمال اولندی وتله بناء نوع
اولور يان اوزره بركونه ياتمق معناسنه‌كه آندن ياتش ايله تعبير اولنور يقال له تلة حسنة ای ضجعة وياشلغه دينور
يقال به تلة ای بلل وحالت معناسنه‌در يقال له تلة حسنة ای حالة واوشنكنلكه دينور يقال فی خلقته تلة ای كسل
﴿ التلی ﴾ حتی وزننده يره يقلمش كسه‌لره دينور مفردی تليل‌در يقال قوم تلی ای صرعی وتلی برموضع آديدر تانك
كسريله ده جائزدر ﴿ المتلّ ﴾ ميمك كسريله مقصّ وزننده برآدمی يره يقه‌جق نسـنه‌يه دينور يقال تله بالمتلّ وهو
ماتلّ به وديم ديك قویّ ومتين مزراغه دينور وياوز آدمه ودوه‌يه دينور ونمازده ديم ديك طورر اولان مصلی‌يه
اطلاق اولنور يقال هو يصلی متلا وهو المنتصب فی الصلوة ﴿ التلتلة ﴾ زلزله وزننده برنسنه‌يی صرصوب ارغلامق
معناسنه‌در يقال تلتل الشیٔ اذا حرّكه واقلقه وارغلانمق معناسنه‌در يقال تلتل الشیٔ اذا زلزل وپك پك يوريمك
معناسنه‌در يقال تلتل الرجل اذا سار شديدا وطواری عنف وشدّتله سورمك معناسـنه‌در يقال تلتل الدابة اذا
ساقها عنيفا وقاتيلق شدّت معناسـنه‌در يقال لقی منه تلتلة ای شدّة وتلتله شول مشربه‌يه دينوركه خرمانك ابتدا
چيقان يمشنك قبجوقلرندن دوزلمش اوله وتلتلهٔ بهراء قبيلهٔ بهراء خلقنك مضارعت حرفنی مكسور تلفظ ايلمرندن
عبـارتدر* شارح ديركه نته‌كه قيس وتميمك همزه‌يی عينه تبديللرينه عنعنه وهذيلك حايی عينه تبديللرينه فحفحه
وربيعه ومضرك كاف خطاب مؤنثدنصكره شين معجمه الحاقنه كشكشـه ديرلر وبونلرك تفصيلی كتاب مزهرده
مبسوطدر* مترجم ديركه لطايفدندركه عقيلهٔ قبيله‌سی اولان ليلای اخليهٔ بهرائيه نام خاتون حسب العاده كندی
لغتلری اوزره تكلم ايدر ايدی بركون عبد الملك اموی حضورينه دخول ايدوب اتفاقی امام شعبی دخی حاضر
بالمجلس اولمغله ليلی ايله مطايبه بابنده بالاشاره مأذون اولدقدنصكره ليلايه خطاب ايدوب * ياليلی مابال قومك
لايكتنون *يعنی سنك قومك نيچون كنيه ايله اكتنا ايلمزلر ديدكده ليلی *ويحك امانكتنی* ديديكه مرادی بزلر كنيه

(لطيفه)

ايله اكتنا ايلمزميز ديمكدركه نكتنی اكتنادن مستقبل متكلم مع الغيردر لكن كندی لغتلری اوزره نونی مكسورا تلفظ
ايلكله جماع معناسنه اولان نيكدن ماضیٔ مخاطب صورتنده اولمشدركه ظاهرا سن بنی تصرّف ايلدكمی ديمك اولور
پس امام شعبی جوابنده لاوالله لو وعلت لاغتسلت ديمكله ليلايه حجاب ومجلسه انبساط بی حساب عارض اولدی انتهی
﴿ التلة ﴾ تانك فتحيله بودخی خرما يمشنك قبجوقلرندن دوزلمش مشربه‌يه دينور تلتله كبی تقول شربت بالتلة والتلتلة

وهی مشربة من قيقاء الطلع وتله بناء مرّه اولور بركرّه دوكمك معناسـنه يقال تله تلة ای صبه صبة واحدة ويان
اوزره ياتمغه دينور ضجعه معناسنه (التالّ) ضالّ كلمه سنه اتباعا ذكر اولنور يقال ضالّ تالّ (التلالة) و (التلال)
ضلاله وضلال وزنلرنده وآنلره اتباع اولورلر يقال ضلالة تلالة والضلال بن التلال اتباع (التلى) ربى وزنده
بوغزلنمش قيونه دينور (المتالّة) تشـديد لامله مفاعله وزنده قسراق ايچون آيغر طلب ايلمك معناسـنه در يقال
ذهب يتالّ متالّة ای يطلب لفرسه فحلا (الاتلال) همزه نك كسريله برنسنه يى طاملتمق معناسنه در يقال اتلّ المايع
اذا اقطره وحيوانى يدكه باغليوب چكوب يدمك معناسنه در يقال اتلّ الفرس اذا ارتبطه واقتاده (التلل) فتحتينله
ياشلغه دينور يقال به تلل ای بلل (التلول) صبور وزنده يدكه بطائله كلوب كوجله يديلور اولان حيوانه دينور
يقال فرس تلول اذا كان لا ينقاد الاّ بطيئا (التلاتل) علابط وزنده قالين كوده لو صمصيق طقناز آدمه دينور يقال
رجل تلاتل ای تارّ غليظ (المتمئلّ) مشمعلّ وزنده اعتدال اوزره اوزون بويلو آدمه دينور على قول اوزون اولوب
ميل كبى ديم ديك طورر اولان آدمه دينور يقال رجل متمئلّ ای طويل معتدل او طويل منتصب (الاتميلال) افعيلال
وزنده برنسنه پك اوزامق معناسـنه در يقال اتمألّ الشیء اذا طال واشتدّ (التملول) عصفور وزنده بر نبـات
آديدر كه نبطى لساننده قنابرى وفارسيده برغست ديرلر ابتداى بهارده جميع سبز واتدن اقدم ظهور ايدر تركيده
ارمنيلر خيارى وسلوكلى پنجار تعبير ايدرلر اكلا وضمادا بهق و وضح وبرص علتلرينه نافع ومسـهل ومعده يه
وجكره صالح ومحرور ومبرود مزاجلره موافقدر مكبوسى اشتهاى طعامى زياده ايدر (التامول) تانبول اسميدركه
يقطيندن يعنى سـاق اوزره طورميان نبات انواعندندر قاون وصرمشق كبى ورقنك طعمى قرنفل طعمنه شبيه
اولور مغسول كرج ايله مضغ ايدرلر طعامى مشتهى ونشئه بخش وجماعى مقوّى وديش اته ومعده وكبده ايرات
تقويتده بيعديلدر وبونى اهل هند باده بدلى استعمال ايدرلر نوعا كيف ونشـوه ايرات ايدر ونباتى بوكرجه نباتى
شكلنده بتوب صرمشق كبى جوارنده اولان اشجاره صاريلور هند اهلى تنبول وپان دخى ديرلر (تميله) جهينه
وزنده حجاز ديارينه مخصوص برجانوردركه كدى يه شبيه اولور على قول قره قولاق ديدكلريدر جمعى تملان در
تانك كسريله وتميلات كلور تانك ضميله ابو تميله يحيى بن واضح نام محدّثك كنيه سـيدر (الاتمهلال) اقشعرار
وزنده برنسـنه پك اوزامق على قول اعتدال وجهيله اوزامق معناسـنه در يقال اتمهلّ الشیء اذا طال واشتدّ
او اعتدل (التنبل) درهم وزنده و (التنبال) قرطاس وزنده و (التنبالة) قرطاسه وزنده و (التنبول) زنبور
وزنده بودور آدمه دينور (التنبل) تنضب وزنده و (التانبول) ذكر اولنـان تامول كلمه سنده لغتدر (التنتل)
درهم وزنده و (التنتالة) قرطاسه وزنده بودور آدمه دينور (التولة) تانك ضميله همزه وزنده جادولغه دينور
سحر معناسنه على قول سحره شبيه وضع وفعله دينور نيرنجات كبى يقال هو يعمل التولة ای السحر او شبهه ونسوانك
افسون بونجغنه دينوركه قوجه لرينى تسخير وتحبيب ايچون افسـون ايدوب استصحاب ايدرلر وپك عظيم ومنكر
داهيه يه دينور جمعى تولات كلور تانك ضمى و واوك فتحيله (التولة) عنبه وزنده توله ايله ايكى معناى اوّلده مرادفدر
(التولة) تانك فتحى و واوك سكونيله بودخى عظيم ومنكر داهيه يه دينور (التول) قول وزنده سحره دورشمك
معناسنه در يقال تال الرجل يتول تولا اذا عالج السحر (التال) حال وزنده خرما فدانلرينه دينور مفردى تاله در
(توله) حمزه وزنده اسمادندر محمد بن احمد بن توله محدّثدر (التويلة) سـفينه وزنده جماعته دينور (تولى)
سـكرى وزنده اسمادندر عبدالله بن تولى تابعيندندر (تويل) امير وزنده امراء مصردن حنظلة بن صفوانك
جدّيدر (تويل) زبير وزنده اسمادندر قيس بن تويل بر كمسـه در (التاويلة) واوك كسريله براوت اسميدر
(التولات) تانك ضمى و واوك فتحيله ذكر اولنان توله نك جمعيدركه داهيه يه دينور ومنه يقال جاء بدولاه وتولاه
ودولاته وتولاته ای بالدواهى ودولات دخى داهيه معناسنه در فقرهٔ اولاده اختصارا تالرى حذف اولنمشدر

فصل الثاء المثلثة

(الثؤلول) زنبور وزنده ممه نك دوكه جكنه دينور حلمة الثدى معناسنه وبدنده حادث
اولان خرده خرده دانه جكلره دينوركه سكيل تعبير اولنور فارسيده آزخ ديرلر كونا كون ظهور ايدر كيمى منكوس
وكيمى متشقق اولوب يونقه لنور وكيمى بدنه ياپشق اولور وبر نوعى واردركه مسمار شكلنده دبى انجه واوزون
وبرطرفه مائل ومنفتح اولور بوكه طاوق كوتى تعبير ايدرلر جمله سى بلغمى ياسوداوى ياخود ايكيسندن مركب خلط
غليظ ويابسدن تحدّث ايدر وثؤلول كلمه سنك جمعى ثآليل كلور يعاليل وزنده (الثألة) دحرجه وزنده و (التثألل)
تدحرج وزنده برآدمك بدننه سكيللر بتمك معناسنه در يقال ثؤلل الرجل على المجهول وتثألل جسده اذا خرجت به
الثآليل (الثبل) ثانك ضميله و (الثيل) فتحتينله قاب وحوض مقوله سنك ديبنده قلان بقيه يه دينور يقال لم يبق

فيه الاثبل وثبل وهو البقية فى اسفل الاناء وغيره ﴿الثيتل﴾ تا ايله حيدر وزنده رجو ليتمز آدمه دینور يقال هو ثيتل اى عنين وصغن ديدكارى كيكه على قول قوجه‌سنه ياخود اركگنه دينور وبرجنس يبان اوكوزينه دينور وكمى ارسلانى كبى صاحب شكل وقيافت اولمغله كنديدن اركك وشجاعت مأمول ايكن ايچى بوش طاول كبى مايه‌دن خالى آدمه دينور يقال انه ثيتل وهو الرجل الضخم الذى تظن انّ فيه خيرا ﴿الثيتلة﴾ بيطره وزنده بعد التعاقل اظهار حماقت ايلمك معناسنه‌در يقال ثيتل الرجل اذا تحامق بعد تعاقل ﴿الثجل﴾ فتحتينله برآدمك قرنى بيويوب صارقق ياخود بوكورلرى ويانلرى طولوم كبى قباروب بلورمك معناسنه‌در يقال ثجل الرجل من الباب الرابع اذا عظم بطنه واسترخى او خرجت خاصرتاه ﴿الاثجل﴾ و﴿المثجل﴾ معظم وزنده قرنى بيوك وصالقى آدمه دينور واثجل الوادى دره‌نك ككليش يرينه اطلاق اولنور ﴿الثجلاء﴾ حمراء وزنده اثجلك مؤنثيدر وككليش چانطه‌يه ودغارجغه دينور يقال مزادة ثجلاء اى واسعة ﴿الاثجلين﴾ اثجل كلمه‌سندن جمعدر داهيه سوزلره اطلاق اولنور ومنه يقال طعن فلانا الاثجلين اى رماه بداهية من الكلام وبو افورين وفتكرين قبيلندندركه عربلر اسماء دواهى‌يى تاكيد وتهويل ايچون صيغهٔ عاقل اوزره جمع اوله‌رق ايراد ايدرلر ﴿ثجل﴾ قفل وزنده شقّ عاليه‌ده برموضعدر ﴿يثجل﴾ يمنع وزنده برموضعدر ﴿ثرثال﴾ ثاى مثلثه ايله خزغال وزنده احمد بن عبدالعزيز بن احمد البغدادى نام محدّثك پدرينك جدّى اسميدر بين المحدّثين جزؤ مشهور صاحبيدر ﴿الثرطلة﴾ دحرجه وزنده صالقيلق وسلپوكلك معناسنه‌در يقال به ثرطلة اى استرخاء ولباسى يره سوريه‌رك يوريمك معناسنه‌در يقال مرّ مثرطلا اذا كان يسحب ثيابه ﴿الثرعلة﴾ قنفذه وزنده خروسك بيوننده دكرمى طوپ تويلره دينور ﴿الثرغلة﴾ اعجامله قنفذه وزنده ديشى تلكى‌يه دينور ﴿ثرغول﴾ زنبور وزنده براوت آديدر ﴿الثرملة﴾ دحرجه وزنده يستهلك معناسنه‌در يقال ثرمل الصبىّ اذا سلح وات يمك معناسنه‌در يقال ثرمل الرجل اذا اكل اللحم واتى تاتارى پشورمك على قول مسافره تيزجه يتشدرمك ايچون طعامى چيك پشورمك ياخود آتش قورنده پشورمش اتك كولنى سلكميوب ميدانه اويلجه كتورمك معناسنه‌در يقال ثرمل اللحم اذا لم ينضجه اولم ينضج طعامه تعجيلا للقرى اولم ينفض ملته من الرّماد لذلك وطعامى صاچنه صقالنه دوكه‌رك والنى واغزينى بيلاشدره‌رق پيسجه يمك معناسنه‌در يقال ثرمل الطعام اذا لم يحسن اكله فانتثر على لحيته وفمه وايشلديكى ايشده دقّت وورزش ايتميوب همان كاشى كوزل ايشلمك معناسنه‌در يقال ثرمل عمله اذا لم يتنوّق فيه ﴿الثرمل﴾ قنفذ وزنده برجانور آديدر ﴿امّ ثرمل﴾ ديشى صرتلان كنيه‌سيدر ﴿الثرملة﴾ قنفذه وزنده اوست دوداغك طشره يوزنده اولان يبوه دينوركه بروندن بروجه‌ده اورته‌سنده اولور وقابده قلان بقيه‌يه دينور وتلكى‌يه دينور وبررجل آديدر ﴿الثعل﴾ قفل وزنده ﴿والثعل﴾ جبل وزنده و﴿الثعلول﴾ بهلول وزنده ديشلرك اكسه‌سنده بتن زائد ديشه دينوركه اكثرى بعد البلوغ ظهور ايدر على قول ديشلرك منبتلرى مختلف اوله‌رق برى برينك اوستنه آوريلوب بنكشمكه دينور يقال باسنانه ثعل وثعل وثعلول اى سنّ زائدة خلف الاسنان او دخول سنّ تحت اخرى فى اختلاف من المنبت ﴿الثعل﴾ فتحتينله ديشلرك منبتى مختلف اوله‌رق برى برينك اوزرينه بنكشمك معناسنه‌در يقال ثعلت سنّه ثعلا من الباب الرابع اذا تراكبت احديها على الاخرى وثعل ناقه‌نك واينكك وقيونك ممه‌لرينك باشلرنده اولان زائد نسنه‌يه دينوركه سكيل طرزنده اولور على قول ممه‌لرينك امزكلرى اوستنده برزائد امزكه ياخود امزكك اوجى چتال اوله‌رق زائدينه دينور ﴿الاثعل﴾ ديشلرى برى برينك اوزرينه يمانوب بنكشمش اولان آدمه دينور وبين الناس احسانله فضيلت زائده‌سى اولان سيد وعاليشان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل اثعل اى سيد ضخم له فضول معروف ﴿الثعلاء﴾ حمراء وزنده شول ديشى اتنه وصف اولوركه ديشلرى برى برينك اوستنه بنكشيوب يمانمش اوله يقال لثة ثعلاء اذا تراكبت اسنانها ﴿الاثعال﴾ همزه‌نك كسريله مهمانلر چوغالمق معناسنه‌در يقال اثعل الضيفان اذا كثروا واجرت عظيم اولمق معناسنه‌در يقال اثعل الاجر اذا عظم ومخالفت ايلمك معناسنه‌در يقال اثعل القوم علينا اى خالفوا وبرماده‌پك عظيم اولمغله جهت تشبث وسلوكى نامعلوم اولمق معناسنه‌در يقال اثعل الامر اذا عظم فلا يدرى كيف يتوجه له ودواتك كثرتندن صويك باشى پك مزدحم اولمق معناسنه‌در يقال اثعل الورد اذا ازدحم ﴿الثعول﴾ صبور وزنده ملحقاتى واوبونتسى چوق اولان عسكره دينور يقال كتيبة ثعول اى كثيرة الحشو والتباع وزائد ممه‌سى اولان ياخود امزكى چفته اولان ناقه‌يه دينور ﴿الثعل﴾ ثانك فتحى وضميله ثعل معناسنه‌دركه فتحتينله‌در نته‌كه ذكر اولندى ﴿ثعاله﴾ ثمامه وزنده و﴿ثعال﴾ غراب وزنده ديشى تلكى‌يه دينور معرفهٔ لاينصرفدر وبعضلر عندنده ثعاله عنب الثعلب اسميدركه چقال اوزمى ديدكلريدر وثعالة الكلا چايرك قوريسنه ويابسنه دينور ﴿المثعلة﴾ مرحله

وزننده دیشی تلکی چوق اولان یره دینور یقال ارض مثعلة ای کثیرة الثعالة (بنو ثعل) ابن عمروکه صرد وزننده‌در بر جماعتدر (ثعال) غراب وزننده روحا ایله رویثه بیننده برشعب آدیدر (ثعل) قفل وزننده نجددیارنده برموضعدر و بربوجك اسمیدرکه تعفن ایدن قربه‌لرده متکوّن اولور ولئیم و فرومایه کمسه‌یه دینور (المثعل) محسن وزننده مزدحم اولان صو باشنه دینور یقال ورد مثعل ای مزدحم (الثعلول) سرسور وزننده طارغین وغضبناك آدمه دینور یقال رجل ثعلول ای غضبان واوچ یادرت طرفدن دخی صاغمسی ممکن اولان قیونه دینور و بوسهولت وانقیادندن یاخود ممه‌سنك زیاده‌لکندن ناشی اولور (الثفل) ثانك ضمی وفانك سکونیله و (الثافل) برنسنه‌نك چوکندیسنه دینورکه دردی محرّفی طورطی تعبیر اولنور یقال فی الدواء والماء علاصفوه ورسب ثفله وثافله وهو مااستقرّ تحت الشیء من کدرة وثفل دانه وغله جنسنه دینور اهل بادیه لبن وتمرك ماعداسنه که مراد حبوباتدر ثفل اطلاق ایدرلر تقول ترکتهم یأکلون الثفل ای الحبّ وال دکرمننك آلتنه یایدقلری سفره‌یه دینور وثافل انسان نجسنه دینور (الثفل) کتف وزننده دائما برنسنه‌نك چوکندیسنی ولورینی وطورطوسنی اکل ایدن آدمه دینور یقال رجل ثفل اذا کان یأکل الثفل (المثافل) مسافر سود ویوغرت قسمی اولمامغله حبوباتله تعیش ایدن آدمه دینورکه بدوی طائفه‌سنك اول صورتده احواللری شدیداولور یقال هم مثافلون ای یأکلون الثفل وهو الحبّ ای مالهم اللبن (الثفال) کتاب وزننده ابریغه دینورکه ابدست آلنور وال دکرمنی آلتنه یایدقلری سفره‌یه دینور وزهیر نامشاعرك اشبو * فتعرککم عرك الهوی بثفالها * مصراعنده واقع بثفالها کلمه‌سنك بایی علی یاخود مع معناسنه اولمغله ظرف محلیت حالده‌در حال کونها طاحنة سبکنده‌در زیرا دکرمن چکنلر آلتنه سفره‌یی چکدکاری وقتده بسط ایدرلر وثفال دکرمنك آلت طاشنه دینور ثفال دخی دینور غراب وزننده (الثفل) ثانك فتحیله ال دکرمننك التنه سفره یایمق معناسنه‌در یقال ثفل الرحی ثفلا من الباب الاول اذا وقاها بالثفال و برنسنه‌یی برکرّه‌ده صاچمق معناسنه‌در یقال ثفل الشیء اذا نثره بمرّة واحدة (الثفال) سحاب وزننده و (الثفل) جبل وزننده ایاغی آغر حیوانه دینور (الاثفال) همزه‌نك کسریله برنسنه چوکندیلی اولمق معناسنه‌در یقال اثفل الشراب اذا صار فیه ثفل (التثفل) تفعل وزننده برنسنه طورطولنمق معناسنه‌در و طورطولتمق معناسنه لازم ومتعدی اولور ومنه یقال تثفله عرق سوء اذا قصر به عن المکارم یعنی اول آدمی بداصل وفرومایه لکی مآثر ومکارم ومروّتدن قاصر وبی بهره ایلدی (المثافلة) مثافنه وزننده ومرادفیدرکه برکمسه ایله بریرده چوکوب اوتورمق معناسنه‌در یقال ثافله بمعنی ثافنه (التثفیل) تفعیل وزننده طعامی سود ایله برابر یمك معناسنه‌درکه مراد طعام ارالغنده آیران کبی جابجا سود ایچه‌رك یمکدر کویاکه طعامی سودده ثفل ایدر تقول ثفلت عن اللبن بالطعام اذا اکلت الطعام مع اللبن (الثقل) قافله عنب وزننده آغرلغه دینور یقال به ثقل ای ضدّ الخفة وثقل وثقاله اصاله وزننده مصدر اولورلر آغر اولمق معناسنه‌در یقال ثقل الشیء ثقلا وثقالة من الباب الخامس ضدّ خفّ وکبه‌لك حالتی بلورمك معناسنه مستعملدر یقال ثقلت المرأة اذا استبان حملها واغاجك داللری اوزلنوب قوّتلنمك معناسنه مستعملدرکه اغرلقلرینی مستلزمدر یقال ثقل العرفج والثمام اذا تروّت عیدانه وقولاق برمقدارجه صاغرلنمق معناسنه‌درکه آغرلشمق تعبیر اولنور یقال ثقل سمعه اذا ذهب بعضه (الثقیل) امیر وزننده و (الثقال) سحاب وزننده و (الثقال) غراب وزننده وصفلردر آغر نسنه‌یه دینور جمعلری ثقال کلور ثانك کسریله وثقل کلور ضمیله وثقیل باب رابعدن دخی وصف اولور مرضی آغرلشوب مشتدّ اولان خسته‌یه دینور ثاقل کبی کما سیذکر (الثقل) فتحتینله مسافرك متاع وحشمنه دینور ساز وسامان وبار وبنکاه معناسنه‌که آغرلق تعبیر اولنور یقال للمسافر ثقل کثیر ای متاع وحشم وشول نفیس وعالیقدر نسنه‌یه دینورکه گرانبها اولمغله صاحبی چوقلق استعمال ایلیوب حفظ وصیانت ایدر اوله یقال له ثقل کثیر وهو کلّ شیء نفیس مصون ومنه الحدیث ❁ انّی تارك فیکم الثقلین کتاب الله وعترتی ❁ بونلرك هر بری شیء نفیس ومصوندر والثقلان فی قوله تعالی ❁ ایّها الثقلان ❁ الآیه الانس والجنّ زیرا بونلرك هر بری قطّان ارض اولمغله کویاکه ارضی ثقیل ایدرلر یاخود ذنوب سببیله مثقللردر (الاثقال) همزه‌نك فتحیله ثقل کلمه‌سنك جمعیدرکه ثانك کسریله دربرده مدفون اولان کنج ودفینه‌یه اطلاق اولنور ومدفون اولان موتایه اطلاق اولنور قال الشارح ومنه قوله تعالی ❁ واخرجت الارض اثقالها ❁ ای کنوزها اوموتاها وانسانك متحمل اولدیغی ذنوب وآثامه اطلاق اولنور وآغر یوکاره دینور یقال حملوا الدوابّ اثقالا ای احمالا ثقیلة (التثقیل) تفعیل وزننده آغرقلمق وآغرلتمق معناسنه‌در یقال ثقله اذا جعله ثقیلا (الاثقال) همزه‌نك کسریله آغر یوك یوکلتمك معناسنه‌در یقال اثقله اذا حمله ثقیلا وکبه‌لك بلورمك معناسنه‌در یقال اثقلت المرأة اذا استبان حملها وبرآدمی مرض ونوم ولأمت کبی

(عارضه)

عارضه باصمق معناسنه مستعملدر يقال اثقله المرض والنوم واللؤم اذا علاه وثقله (المثقل) محسن وزننده حملی
آغرلشوب بيانه چيقان عورته وسائره دينور يقال امرأة وفرس مثقل اذا استبان حملها (المثقلة) معظمه وزننده
دوشمه مقوله سنی بصدرن بصق طاشنه دينوركه مرمردن اولور برطرفی قالقوب بورشمسون ديو قورلر (المثقال)
محراب وزننده برشيئك كندی مثلندن وزن وميزانه دينوركه مراد آنك آغرلغنده اولان نسنه در مثلا برمثقال كشكه
بردينار اغرلغندن اولان كش ديمكدر يقال مثقال الشیء ای ميزانه من مثله فقوله تعالى ﴿مثقال ذرّة﴾ ای زنة ذرّة
جمعی مثاقيلدر ومثقال الذهبكه بردرهم وبردرهمك سبعی اوله جقدر مكوك ماده سنده تفصيل اولندی
ومثاقيل مؤنت وحوائجه اطلاق اولنور يقال القى عليه مثاقيله ای مؤنته (الثقال) سحاب وزننده ثقيل معناسنه دركه
ذكراولندی وصغريسی بيوك على قول آغرطبيعتلو تمكين ورزانتلو خاتونه اطلاق اولنور يقال امرأة ثقال ای مكفال
اورزان واياغی آغركند حيوانه دينور يقال بعيرثقال ای بطیء (الثقل) نقل وزننده برنسنه نك خفت وثقلتنی بيلمك
ايچون الده تخمينله طارتمق معناسنه در يقال ثقل الشیء بيده ثقلا من الباب الاوّل اذا رازثقله (التثاقل) تفاعل
وزننده اوشنوب آغرلشمق معناسنه در يقال تثاقل عنه اذاثقل وتباطأ وبركسه نجدت ومبارزته حثّ وتحريك اولنمشيكن
قيام ومبادرتدن اويالنوب تقاعد ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تثاقل القوم اذالم ينهضوا للنجدة وقداستنهضوا اليها
(الثقلة) فتحاتله و(الثقلة) ثانك كسريله و(الثقلة) تمره وزننده و(الثقلة) عنبه وزننده و(الثقلة) فرحه وزننده
آغرلغه وباروبنكاهه اطلاق اولنور يقال ارتحل القوم بثقلتهم وثقلتهم وثقلتهم وثقلتهم وثقلتهم ای باثقالهم
وامتعتهم كلها وثقله تمره وزننده وثقله فتحاتله طعامك ثقلتندن ايچرويه عارض اولان آغرلغه دينور تقول
وجدت فی نفسی ثقلة وثقلة بعد الطعام وهی مايوجد فی الجوف من ثقل الطعام (وثقله) ثانك فتحيله آدمی
باصدیرن اويوقلمق حالتنه دينوركه كوزی آچقدن قالور تقول اثقلتنی الثقلة ای النعسة الغالبة (الثقل) فتحتينله
متاع وحشم معناسنه دركه ذكر اولندی وثقل مصدر اولور خسته آغرلشمق معناسنه يقال ثقل المريض ثقلا
من الباب الرابع اذا اشتدّ مرضه (الثاقل) ثقيل كبی خسته لكی آغرلشمش خسته يه دينور يقال مريض ثقيل
وثاقل واصبح ثاقلا ای اثقله المرض بورادہ ثاقل نسب اوزره دروتامّ وكامل الوزن التونه وصف اولور يقال دينار
ثاقل ای كامل ويقال دنانير ثواقل ای كوامل وثاقل بربلده آديدر (المستثقل) اسم مفعولدر ثقيل عدّ اولنان
شيئه دينور وخسته لك ونوم ولؤم مقوله سی حالته باصلمش آدمه دينور (الثقال) جبال وزننده و(الثقلاء) جهلاء
وزننده ثقيلك جمعيدر صحبتلری مستثقل نادان وكرانجان كسه لره اطلاق اولنوركه مقارنتلری ثقلت روحانيدر
يقال هم ثقال الناس وثقلاؤهم ای يكره صحبتهم (الثقل) ثانك كسريله برموضع آديدر (الثكل) ثانك ضميله موت
وهلاك معنالرينه در يقال اصابهم الثكل ای الموت والهلاك وبركسه محبوبنی ياخود ولدينی ياوی قلمغه دينور بونده
فتحتينله ده لغتدر يقال اقلقه الثكل والثكل ای فقدان حبيبه اوولده وثكل فتحتينله مصدر اولور برآدم سوكيلی
دوستنی ياخود ولدينی ياوی قلمق معناسنه يقال ثكل فلان الحبيب او الولد ثكلا من الباب الرابع اذا فقده (الثاكل)
و(الثكلان) عطشان وزننده سوكيلی دوستنی ياخود ولدينی ياوی قلمش آدمه دينور مؤنثنده كذلك ثاكل وهايله
ثكلانه دينور قليل اوله رق يقال رجل ثاكل وثكلان ای ذوثكل وامرأة ثاكل وثكلانة ای ذات ثكل (الثكول)
صبور وزننده و(الثكلی) سكری وزننده بونلرده ولدينی ياوی قلمش عورته دينور (الاثكال) همزه نك كسريله
خاتون دائما ولدينی ياوی قيلر اولمق معناسنه در يقال اثكلت المرأة اذا لزمها الثكل وولدينی ياوی قلدرمق
معناسنه در يقال اثكلها الله ولدها اذا جعلها مثكلا (المثكل) محسن وزننده دائما ولدينی ياوی قيلان ماتمزده
خاتونه دينور جمعی مثاكيلدر (المثكلة) محسنه وزننده شول قصيده يه وصف اولوركه آنده ماتمه متعلق مضامين
ايراد اولنه يقال قصيدة مثكلة اذا كانت قدذكر فيها الثكل (المثكلة) مرحله وزننده دوستی ياخود ولدی ياوی قلمغه
باعث اولان شيئه دينور ومنه يقال رمحه للوالدات مثكلة ای داعية للثكل (الثكول) صبور وزننده ولدينی ياوی
قلمش خاتونه دينوركه ذكر اولندی وشول بيابانه وصف اولوركه اكا سلوك ايدن مفقود ونابود اوله يقال فلاة
ثكول ای من سلكها فقد (الاثكال) همزه نك كسريله و(الاثكول) اطروش وزننده خرمانك سالقملو چوپنه
دينور عثكال معناسنه اثكال اعصار كبی افعال وزننده كلان اسمدر (الثلّة) ثانك ولام مشدده نك فتحيله
قارشق قيون وكچی سوريسنه على قول چوق اولان سوريسنه وعلى رأی خاصّة يالكز قيون سوريسنه دينور
جمعی ثلل كلور ثانك كسريله بدره وبدر كبی وثلال كلور سلال كبی يقال له ثلة ای جماعة الغنم او الكثيرة منها
اومن ضأن خاصّة ويالكزجه قيون يوكنه دينور يقال كساء جيد الثلة وهو الصوف وحده وقيل ودوه تويلريله

قارشق يوكه دينور وقو يودن اخراج اولنان طپراغه دينور بونك جمعى ثلل كلور صرد وزننده وصحرالرده ميل
ومناره كبى نسنه‌لره دينوركه يوله كيدنلر انلرك ديبلرنده كولكه‌لنورلر ودوه قسمنك صوسزلغى حالاتندن برحالته
دينوركه اول ايكى شرب بيننده اولان ايكى كوننك صوسزلقدر مراد ايكى كون صوسز قالوب صويه كلمرى اوله جقدر
﴿الاثلال﴾ همزه‌نك كسريله برآدمك قيون سوريسى ياخود يوكى چوق اولمق معناسنه‌در يقال اثلّ الرجل اذا كثرت
عنده الثلة وبرآدمه ديوارك ياخود خانه‌نك ترميم واصلاحيله امر ايلمك معناسنه‌در تقول اثللته اى امرته باصلاح
ماثلّ منه ﴿المثلّ﴾ مقلّ وزننده ثلّه‌سى كثير اولان آدمه دينور ﴿الثلّ﴾ ثانك فتحيله قيودن طپراق چيقارمق
معناسنه‌در يقال ثلّ البئر ثلّا من الباب الاوّل اذا اخرج منه الثلّة اى التراب ﴿وثلّ﴾ وثلل فكّ ادغامله هلاك
ايلمك معناسنه‌در يقال ثلهم ثلّاً وثللا اذا اهلكهم وثلّ طوار ترسلمك معناسـنه‌در يقال ثلت الدابّة اذا راثت
وطپراق ياخود قوم يغنى ال ايله برطرفه چالمق ياخود برجانبندن يقوب كيدرمك معناسـنه‌در يقال ثلّ التراب
المجتمع او الكثيب اذا حرّكه بيده اوكسر من احدى جوانبه وبنايى ييقمق معناسـنه‌در يقال ثلّ الدار اذا هدمه
ومنه يقـال ثلّ الله عرشه اى اماته او اذهب ملكه اوعزّه پس بوراده عرشدن مراد وجودى ياخود تخت
ملك وعزتيدر وثلّ قيويى طپراقلمق معناسـنه‌در يقال ثلّ التراب فى البئر اذا هاله واقچه دوكمك معناسـنه‌در
يقال ثلّ الدراهم اذا صبها ﴿الثلة﴾ ثانك ضميله جماعت انسـانى يه دينور ومنه يقال فلان لاتفرق بين الثلة
بالفتح وبين الثلة بالضمّ اى بين جماعة الغنم وبين جماعة الناس وچوق اقچه‌يه دينور يقال ثلة من الدراهم
اى كثيرة بونده فتحله‌ده جائزدر ﴿الثلة﴾ ثانك كسريله هلاكلكه دينور هلكه معناسنه جمعى ثلل‌در عنب وزننده
﴿الثلل﴾ فتحتينله هلاك ايلمك معناسنه‌دركه ذكر اولندى وهلاك معناسنه‌دركه اسمدر يقال اصابه ثلل اى هلاك
وثلل الفم اغزده اولان ديشلرك دوكلسـندن عبارتدر يقـال رماه الله بثلل الفم اى ان تسقط اسنانه ﴿الثلثلة﴾
زلزله وزننده بودخى طپراق ياخود قوم يغننك برطرفنى ال ايله رخنه‌دار ايلمك معناسنه‌در يقال ثلثل التراب
المجتمع او الكثيب بمعنى ثله ﴿التثلل﴾ تفعل وزننده بناء ييقلمق معناسنه‌در يقال ثلّ الدار فتثللت ﴿الثلثل﴾ هدهد وزننده
ييقلمش بنايه دينوركه يقق تعبير اولنور هدم معناسـنه‌كه فتحتينله‌در مهدوم معناسـنه‌در ﴿الثليل﴾ امير وزننده
صويك چاغلديسنه دينور على قول صو دوكيلوركن شارلديسنه دينور تقول سمعت ثليل الماء اى صوت جريه
او صوت انصبابه ﴿الثلثال﴾ ثرثار وزننده طعمى اكشى اولان نباتاتدن برنوع نبات آديدر ﴿الانثلال﴾ انفعال وزننده
برنسنه اوزره هرطرفدن اوشنتو ايلمك معناسـنه‌در يقال انثلوا عليه اذا انثالو ﴿المثلل﴾ محدّث وزننده دائما
مال جمع وادّخار ايدن آدمه دينور يقال رجل مثلل اى جامع للمال ﴿الثلى﴾ ربّى وزننده برباد وتباه اولمش عزّت
وشوكته اطلاق اولنور يقال عزّة ثلى اى هالكه ﴿الثلثلان﴾ جلجلان وزننده ايت اوزمى ديدكارى نباته دينور
وقورى چايره دينور بونده ثانك كسريله لغت اعلادر ﴿الثملة﴾ ثانك ضمى وفتحيله و﴿الثميلة﴾ سفينه وزننده قاب ايچره
اولان شول دانه وغله يه وقاوده وخرمايه دينوركه قابك نصفى قدر يانصفندن اكسكجه اوله ياخود
نصفندن زياده‌جه اوله ثمله‌نك جمعى ثمل كلور صرد وزننده وثمائل كلور وثمله وثميله حوضك ياقربه‌نك ديبنده
قلان جزئيجه صو بقيه‌سنه دينور واشمه تعبير اولنان قويونك ديبندن چيقـان چاموره دينور ودوه‌يه قطران
ياقربه‌يه ياغ سوردكارى يوك وياغى پارچه‌سنه دينور وثمله رشد وحزم وفطانت اثرينه اطلاق اولنور ثمل كبى
كما سـيذكر ﴿الثملة﴾ فتحاتله بودخى حوض وقربه ديبلرنده قلان برمقدارجه صو بقيه‌سنه دينور ودوه وقربه
ياغليه‌جق يوك پارچه سـنه دينور وحيض بزينه دينور ﴿الثمالة﴾ ثمامه وزننده و﴿الثميلة﴾ سفينه وزننده بطنده
طعام وشرابدن قلان بقيه‌يه دينور وثماله كپوكه دينور رغوه معناسـنه يقال شرب ثمالة اللبن اى رغوته وثماله
عوف بن اسلمك‌كه بربطن پدريدر لقبيدر كندى قومنى اطعام ايدوب كپوكلى سود ايچورمكله تلقيب اولندى
﴿الثميلة﴾ سفينه وزننده ثمله وثماله معنالرينه‌دركه ذكر اولندى واوتراقلى دوشكلى بنايه دينوركه تملى طاشلر ايله
دوشنمش اوله وبرقوش آديدر واكين يرلرنده صوايركلك ايچون ساده طاشلر ايله چورلمش چوريكه ودائره‌يه دينور
﴿المثملة﴾ مكنسه وزننده بودخى دوه وقربه ياغليه‌جق يوك پاره‌سنه دينور وسوزمه يوغرد قويه‌جق سپده دينوركه
خرما يپراغندن ايشلنور وچوبانك آزيق چانطه‌سنه دينوركه ايچنه آزيغنى قيوب اموزينه ګچورر ﴿الثمل﴾ ثانك ضميله
بودخى عقل وحزم ودرايت شائبه‌سنه اطلاق اولنور ثمله كبى يقال به ثملة وثمل اى شئ من عقل وحزم ﴿الثمل﴾
فتحتينله سرخوش اولمق معناسـنه‌در يقـال ثمل الرجل ثملا من الباب الرابع اذا سكر وكولكه‌يه دينور ظلّ
معناسنه ومكث واقامت معناسـنه‌در يقال ثمل فلان اذا اقام ومكث وثمله لفظنك جمعى اولوركه حيض بزينه

(دينور)

دینور (الثمل) کتف وزننده سرخوشه دینور یقال شرب حتی اصبح ثملا ای سکرانا و برنسنه یه محبّ اولان
کمسه یه دینور تقول اناثمل الی کذا ای محبّ له (الثمل) حمل وزننده و (الثمول) شمول وزننده مکث واقامت
معناسنه در یقال ثمل الرجل ثملا وثمولا من الباب الثانی والاوّل اذا اقام ومکث و برآدمه مدد و یاردم ایدوب
ایشنی کورمك معناسنه در یقال ثمل قومهم اذا اغاثهم وقام بامرهم و برآدمی یدروب ایچروب وهر لوازمنی
یتورمك معناسنه در یقال ثملهم ای اطعمهم وسقاهم وقام بامرهم و اکل ایلمك معناسنه در یقال ثمل الطعام ثملا
من الباب الثانی اذا اکل و یقال ماثمل شرابه بشیءٍ ای ما اکل قبل ان یشرب طعاما (الثمال) کتاب وزننده
شول آدمه دینورکه دائما قومنه مدد و یاورلك ایدوب امور و حوایجلرینه قیام ایدر اوله یقال هو ثمال قومه ای
غیاثهم یقوم بامرهم (الثمال) غراب وزننده و (المثمل) معظم وزننده شول زهره دینورکه تربیه اولنوب قابده
مدّت مدیده قالمغله کماله بالغ اوله که یللمش زهر اولور یقال سقاه الثمال والمثمل ای السمّ المنقع یعنی ایّاما حتی اختمر
و ثمال ثماله نك جمعی اولورکه کپوکه دینور (المثمل) منزل وزننده ملجأ و پناه معناسنه در یقال هو مثمله ای ملجاءه
(الثامل) جلاسی کهنه لنمش چوقدان پاسلو قلجه دینور یقال سیف ثامل ای قدیم العهد بالصقال وشول محله
دینورکه لطیف وموافق اولمغله لطافتی انسانی آنده اقامته حمل وتشویق ایدر اوله (المثمل) محسن وزننده کپوکلی
سوده دینور کماسیذکر وثامل ایله معنای ثانیده مرادفدر یقال بلد ثامل ومثمل اذا کان یحمل المقام (المثمل)
محدث وزننده بودخی کپوکلی سوده دینور یقال لبن مثمل ومثمل ای ذو رغوة ومثمل کوکرجین قوشنك اصوات
والحانلری اوصافندندر یعنی کوکرجنك شول کونه اوتشیدرکه سامعی باده کبی نشئه دار ایلیه ومنه یقال سمعت الحمام
یصوت مثملا وهو الذی یطرب و یکاد یثمل ای یسکر من یسمع صوته (الثاملیة) اشجیع قبیله سی یوردنده برصو آدیدر
(المثملة) مرحله وزننده صهریجه دینور مصنعه معناسنه (الثمیل) امیر وزننده اکشی سود اطلاق اولنور تقول سقانی
ثمیلا ای لبنا حامضا وطاغلرده وقیالرده صوایرکیله جك نقره یه وچقوره دینور دینور (ثمیل) زبیر وزننده ابن عبدالله
الاشعری درکه تابعیدر (التثمل) تفعل وزننده قابده اولان بقیه یی بالجمله ایچمك معناسنه در یقال تثمل مافی الاناء
اذا تحساه (التثمیل) تفعیل وزننده برنسنه دن آرتروب بقیه قومق معناسنه در یقال ثمله اذا بقاه (الثنتل) تای
فوقیه ایله زبرج وزننده بودوره دینور (الثنتلة) قنطره وزننده ایکدین یمورطه یه دینور ومصدر اولور برکمسه
پاکلندکدنصکره ینه مردار وملوّث اولمق معناسنه یقال ثنتل الرجل اذا تقذّر بعد تنظف (الثول) قول وزننده
بال آریسنك سوریسنه دینور جماعة النحل معناسنه مفردی یوقدر علی قول ارککنه دینور وطعمنده حموضت
اولان شجره دینور (الثول) فتحتینله خاصة قیون قسمنك اعضاسی کوشکلك وسلپوکلك پیدا ایلمکله صالقی وسست
اولمق علی قول جنون کبی برعارضه درکه سراسمه اولمغله اصلا سورویه اویمیوب اوتلاقده سرسری بری اوته
دوران ایدر یقال ثولت الشاة ثولا من الباب الرابع وهو استرخاء فی اعضائها خاصّة اوکالجنون یصیبها فلا تتبع الغنم
وتستدیر فی مرتعها (الاثولال) افعلال وزننده ثول معناسنه در یقال اثولّت الشاة اثولالا بمعنی ثول (التثوّل) تفعل
وزننده برآدمه شتم وقهر ایله حواله وشرکیر اولمق معناسنه در یقال تثوّل علیه اذا علاه بالشتم والقهر و بال آریلری
بریکوب طوپلنمق معناسنه در یقال تثوّلت النحل اذا اجتمعت والتفت (الانثیال) انفعال وزننده بردن دوکلمك معناسنه در
یقال انثال التراب اذا انصبّ وقوّهٔ ناطقه ده سوز چوغالوب پیدرپی لسان طولمق معناسنه در مستعملدر کویا که
ناطقه یه کلام اوشونتو ایدر یقال انثال علیه القول اذا تتابع وکثر فلم یدر بایه یبدأ (الثویلة) سفینه وزننده بربلوك
طوپ چایرلغه دینور وشول جماعته دینورکه متفرّق اوبه لردن کلوب بریکمش اوله لر (الثوّالة) جبّانه وزننده چوق
چکرکه سوریسنه دینور وبوجبّانه کبی اسمدر (الاثول) احمر وزننده مجنونه دینور واحمق و بیغز آدمه دینور
و برکمسه یه مدد ونصرت خصوصنده کذلك خیر وحسنه خصوصنده ومطلقا کار وعملده بطیء وکرانطبع اولان
آدمه دینور وسکرتمسی آغر قابران طواره دینور جمعی ثول در ثانك ضمیله (الثول) قول وزننده برآدم احمق
اولمق علی قول کندیده نوعا جنون شائبه سی بلورمك معناسنه در یقال ثال الرجل ثولا اذا حمق اوبدا فیه الجنون
ولم یستحکم وقابده اولان نسنه یی دوکمك معناسنه در یقال ثال مافی الوعاء اذا صبّ مافیه (الاثاولة) اسافله وزننده
کویا که ثول کلمه سندن جمع الجمعدر کاهل وقابران اشخاصه دینور یقال اشباح اثاولة ای بطاء (الثولاء) حمراء
وزننده اثول کلمه سندن مؤنثدر یقال شاة ثولاء ای مجنونة ونعیم بن الثولاء بصره صوباشیلغنه متصرّف برآدم ایدی
(ثهلان) سلمان وزننده برطاغك آدیدر و بررجل اسمیدر (ثهلل) جعفر وقنفذ وجندب وزنلرنده مجهول وغیر معروف
اسمیدر یاخود اسماء باطله دندر وغیر منصرف اوله رق استعمال اولنورکه علمیت ووزن فعل سببلری وارد ریقال هو

الضلال بن ثهلل اى الذى لايعرف او من اسماء الباطل (الثهل) فتحتينله براوزره يايلوب دوشمك معناسنه در يقال
ثهل الشئ ثهلا من الباب الرابع اذا انبسط على الارض (ثهلل) جعفر وزننده ساحل كاظمه قربنده بر موضعدر
(الثيل) ثانك كسرى و فتحيله دوه نك وسائر حيوانك ذكرى غلافنه دينور على قول ذكرلرينه دينور وثيل ثانك
كسريله بر نبات آديدر ثيل دخى ديرلر كيس وزننده تركيده آيرق ديدكارى نبات اوله جقدر (الاثيل) احمر وزننده
ذكرينك غلافى بيوك اولان دوه يه دينور جمعى ثيل كلور ثانك كسريله (ثيله) كيسه وزننده قطن نام محلده بر صودر

فصل الجيم

(الجأل) جعل وزننده برى اوته كيدوب كلمك معناسنه در يقال جأل الرجل جأْلا من الباب
الثالث اذا ذهب وجاء و يوك و يپاغى بريكدرمك معناسنه در و كندى بريكمك معناسنه اولمغله لازم ومتعدى
اولور يقال جأل الصوف اذا جمعه او اجتمع (الجألان) فتحاتله طوپال اولمق معناسنه در يقال جئل الرجل جألانا
من الباب الرابع اذا عرج (الاجئلال) افعلال وزننده بر نسنه دن قورقق معناسنه در يقال اجئلّ عنه اذا فزع
(الجئلال) دحراج وزننده بو دخى بلكليوب قورقق معناسنه در يقال جئلل عنه جئلالا اذا فزع (جيأل) حيدر
وزننده و (جيأله) حيدره وزننده غير منصرف اولهرق و (جيل) فتحتينله و (الجيأل) معرّف باللام اولهرق
حيدر وزننده صرتلانه دينور ضبع معناسنه (الجيألة) حيدره وزننده يارهنك چركنه دينور يقال مسح جيألة الجرح
اى عثيثه (جبتل) جعفر وزننده يمنده ديار نهد ترابنده بر موضع آديدر (الجبل) فتحتينله مطلقا وتد ارضه دينوركه
طاغ تعبير اولنور فارسيده كوه دينور كرك عظيم وكرك طويل اولسون اكر بشقه جه منفرد اولورسه اكمه ياخود قنه
دينور جمعى اجبل كلور افلس وزننده و جبال كلور جيمك كسريله و اجبال كلور و جبل بر قومك سيد و ذيشاننه كذلك
عالم و فاضلنه اطلاق اولنور يقال هو جبل قومه اى سيدهم وعالمهم و بخيل و ممسك شخصه اطلاق اولنور يقال
فلان جبل اى بخيل و جبل اسمادندر جبل بن جوّال اصحابدندر (بلاد الجبل) اذربيجان اولكه سيله عراق عرب
بيننده واقع مملكته دينوركه نيجه بلاد وخوزستان وفارس و بلاد ديلمدن عبارتدر محدّثيندن حسن بن علىّ الجبلىّ
اورايه نسبت اولنور (الجبلال) طىّ قبيله سنه مخصوص سلمى واجأ نام ايكى طاغه اطلاق اولنور (الاجبال)
همزه نك كسريله طاغه وارمق معناسنه در يقال اجبل القوم اذا صاروا الى الجبال و برآدمى بخيل بولمق معناسنه در
يقال اجبله اذا وجده جبلا اى بخيلا و متكلمه سوز دشوارلنوب انقباض وانجماد كلمك معناسنه مستعملدر يقال
اجبل الشاعر اذا صعب عليه القول و قويى قازان كسه پك يره وارمق معناسنه در يقال اجبل الحافر اذا بلغ المكان
الصلب و زور و جبر ايلمك معناسنه در يقال اجبله اذا جبره و برآدمك اوقنك تمرنى ياقلجى جبل يعنى كند اولمق
معناسنه در يقال اجبلوا اذا جبل حديدهم كما سيذكر (ابنة الجبل) يلانه اطلاق اولنور حيه معناسنه وآفت
و داهيه يه اطلاق اولنور يقال رماه الله بابنة الجبل اى بالداهية وطاغ تپه سنده نابت قين اغاجندن دوزلمش يايه
اطلاق اولنور (المجبول) عظيم الخلقه كوه پيكر آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مجبول اى عظيم (الجبل) حبل
وزننده اوحولوسنه دينور ساحه معناسنه و مصدر اولور يراتمق معناسنه يقال جبلهم الله جبلا من الباب الثانى
والاول اى خلقهم و بر طبيعتله طبيعتلندرمك معناسنه در يقال جبله على الشئ اى طبعه و جبر و زور ايلمك
معناسنه در يقال جبله اذا جبره و جبل تصلق و غليظ وكنده شيئه دينور مجبول معناسنه در و منه يقال رجل جبل
الرأس اى قليل الحلاوة (الجبل) جيمك كسرى و ضميله چوق شيئه دينور كثير معناسنه (الجبل) جيمك ضميله
قورى اغاجه دينور و جماعت انسانى يه دينور يقال جاء جبل من الناس اى جماعة (الجبل) عنق وزننده و (الجبل)
عدل وزننده و (الجبلّ) عتلّ وزننده و (الجبل) طمرّ وزننده و (الجبلة) طمره وزننده و (الجبيل) امير وزننده
بونلرده جماعت انسانى يه دينور (الجبل) كتف وزننده تصلق و ياقشقسز يونلمش اوقه دينور يقال سهم جبل
اى الجافى البرى و عند البعض مطلقا يوغون و تصلق و ناتراش نسنه يه دينور و ديشى دموردن دوزلمش تمرنه دينوركه
كند اولوب چكمز اولور (الجبلة) جيمك فتحى و كسريله يوزه دينور وجه معناسنه على قول بشره سنه دينور
ياخود ناظره مقابل كلان يرينه دينور يقال به صباحة الجبلة اى الوجه او بشرته اوهى ما استقبلك منه و يوغون
كودهلو تصلقجه عورته دينور و عيب و نقيصه معناسنه در يقال ما فيه جبلة اى عيب و زور و قوّت معناسنه در يقال به
جبلة اى قوّة و يرك پكلكنه و صلابتنه دينور (الجبلة) جيمك كسريله و ضميله و (الجبلة) طمرّه وزننده امت و جماعت
معناسنه در يقال جبلة و جبلة كثيرة اى امّة و جماعة و بر نسنه نك اصل و مبناسنه دينور يقال هو قوىّ الجبلة اى الاصل
و ثوبك مايه و قوامى اولان نسج اولنه جق ايپلكه دينور و منه ثوب جيد الجبلة اى الغزل و غلظت معناسنه در يقال
رجل ذو جبلة اى غليظ (الجبلة) جيمك ضميله امّت و جماعت معناسنه در و اوركجه دينور سنام معناسنه و فتحله جائزدر

فصل الجيم

(الجبلة) طمره وزننده بودخی امت وجماعته دینور وخلقت وطبیعت معناسنه‌در یقال کریم الجبلة ای الخلقة
وچوقلغه دینور یقال به جبلة ای کثرة (الجبلة) حزقّه وزننده بودخی چوقلق کثرت معناسنه‌در وبر نسنه‌نك
اصل واساسنه دینور (الجبلة) جیمك حرکات ثلاثیله و(الجبلة) فتحاتله یرادلش خلقت ونهاد وطبیعت معناسنه‌در
یقال جبلة فلان وجبلته علی الکرم ای خلقته وطبیعته (الجبال) کتاب وزننده جسده وبدنه دینور یقال بعیر
عظیم الجبال ای الجسد والبدن (جبیل) زبیر وزننده فید قربنده بر طاغ آدیدر وافاعیه ایله مسلخ میاننده
بر طاغدرکه آنده بان اغاجلری نابت اولور وسواحل دمشقده بر بلده آدیدر عبید بن خیار واسمعیل بن حصین
ومحمد بن الحارث وابوسعید المحدّثون الجبیلیون اورادندر ورضا ابن جبیل قضاعه نسبی رجالندندر (جبل) جیمك
فتحی وبای مشدده‌نك ضمیله شاطئ دجله‌ده برقریه‌در موسی بن اسمعیل وحکم بن سلیمان واحمد بن حمدان
واسحق بن ابراهیم المحدّثون الجبلیون آندندر (ذوجبله) جیمك کسریله یمنده برموضعدر (جبله) غرفه وزننده عدن
ایله صنعا میاننده بر بلده‌در (الجبیلة) سفینه وزننده قبیله معناسنه‌در (الجبلّة) تشدید لامله ایله وزننده قیتلق وقوراقلق
ییله دینور سنهٔ مجدبه معناسنه (التجبیل) تفعیل وزننده برنسنه‌یی کسوب طوغرمق معناسنه‌در یقال جبله اذا قطعه
(التجبل) تفعل وزننده برنسنه‌یی سپوری آلمق معناسنه‌در یقال تجبل ماعنده اذا استنظفه (الجبلة) تمره وزننده
و(المجبال) محراب وزننده قالین کوده‌لو عورته دینور یقال امرأة جبلة ومجبال ای غلیظة (جبله) فتحاتله
نجدده بر موضع وتهامه‌ده برقریه آدیدر وساحل بحر شامده بر بلده‌در محدّثیندن سلیمان بن علیّ وعثمان بن ایوب
وعبدالرحمن بن شعیب الجبلیون اندندر وبحرین قضاسنده برقریه‌در وحجازده برموضعدر ذکر اولنان سلیمان
بن علی اکا منسوب اولدیغی بعضلردن مرویدر وجبله اسامیدندر جبلة بن حارثه وجبلة بن عمرو بن الازرق وابن
مالك وابن الاشعر وابن ابی کرب وابن ثعلبه وابن سعید ومنسوب اولمیه‌رق نیچه جبله نام ذوات اصحابدندر وجبلة
بن سحیم وجبلة بن عطیه محدّثلردر وجبلة بن ایهم آخر ملوك غسّاندر عمرو بن النعمان الجبلیّ نسلندندر
واما محمد بن علیّ الجبلیّ جبل اندلسدندر ومحمد بن عبد الواحد الجبلیّ الحافظ ضیاء الدین شامده جبل قاسیونه
منسوبدر ومحمد بن احمد بن علیّ واحمد بن عبدالرحمن الجبلیان محدّثلردر (الجبیل) امیروزننده جماعت انسانی‌یه
دینورکه ذکر اولندی ومطلقا تصلق وغلیظ وچرکین نسنه‌یه دینور ومنه یقال رجل جبیل الوجه ای قبیحه
(جبیله) جهینه وزننده بحرین اعمالندن برقصبه‌در (جبول) تنور وزننده حلب قربنده برقریه‌در (الجنبل) قنفذ
وزننده اغاجدن مصنوع یومری وقالین قواطه‌یه وچناغه دینور (جبریل) جبر ماده‌سنده ذکر اولندی (الجبهل)
سمند وزننده تصلق ویاقشقسز آدمه دینور یقال رجل جبهل ای جاف (الجثل) جیمك فتحی وثای مثلثه‌نك سکونیله
و(الجثیل) امیروزننده چوق وکور اولوب بری برینه صارمشمش طوپ اغاجلغه وصاچه دینور علی قول قصه
اوله‌رق قالین وقبا اولانه یاخود سیاه وکثیف اولانه دینور یاخود مطلقا صیق وقبا اولوب بری برینه صارمشق
طوپ اولان شیئه دینور (الجثالة) اصاله وزننده و(الجثولة) عمومه وزننده برنسنه جثیل اولمق معناسنه‌در یقال
جثل الشعر او الشیٔ وجثل جثالة وجثولة من الباب الرابع والخامس اذا کان جثیلا (الجثلة) تمره وزننده
ایری قرنجه‌یه دینور جمعی جثل درتمرکبی ویپراقلری کوروفر اوان ایری اغاجه دینور یقال شجرة جثلة ای الکثیرة الورق
الضخمة (الاجثیلال) اشمئزاز وزننده قوش تویلرینی قبارتمق معناسنه‌در یقال اجثألّ الطائر اذا نفش ریشه
واوت قسمی بویلنوب کور اولوب بری برینه صارمشمق یاخود بویلنوب حرکته باشلامغله یولمغه قابل اولمق معناسنه‌در
یقال اجثألّ النبت اذا طال والتفّ او اهتزّ وامکن ان یقبض علیه وقوشك تویلری اورپروب قبارمق معناسنه‌در
یقال اجثألّ الریش اذا انتفش وبرآدم غضبه کلمکله شرّ وقتاله یاتمق معناسنه‌در یقال اجثألّ فلان اذا غضب
وتهیأ للقتال والشرّ (المجثئلّ) مشمعلّ وزننده انلو عریض نسنه‌یه دینور ودیکیلوب طوران شیئه دینور (الجثل)
جیمك فتحیله یل برنسنه‌یی صیروب ایلتمك معناسنه‌در یقال جثلته الریح جثلا من الباب الاوّل اذا جفلته (الجثال)
غراب وزننده طویغار قوشنه دینور (الجثالة) ثمامه وزننده خزان اولوب دوکیلان اغاج یپراقلرینه دینور
(الجثل) فتحتینله انایه دینور امّ معناسنه وزوجه‌یه دینور ومنه یقال ثکلته الجثل وفسر بهما (الجحل) جیمك فتحی
وحای مهمله‌نك سکونیله قیا کلرینه دینور حرباء معناسنه وایری کاره دینور وآری قسمنك بکنه دینورکه بیوك اولور
یعسوب معناسنه وایری طولومه دینور وبوق بوجکنه دینور جمعی جحول وجحلان کلور جیملرك ضمیله وایکی یانلری
ایری وقبا آدمه دینور یقال رجل جحل ای عظیم الجنبین وخرده دوه‌لره دینور وجحل اسامیدندر جحل بن حنظله
برشاعردر وحکم بن جحل وسالم بن بشر بن جحل تابعیلردر وجحل مصدر اولور یره چالمق معناسنه‌در یقال جحله

جحلا من الباب الثالث اذا صرعه (التجحيل) جحل معناسنه‌در يقال جحله اذا صرعه (الجحلاء) حمراء وزننده ناقهٔ عظیمه‌یه دینور (الجيحل) حيدر وزننده بيوك قيايه دينور وشول بيوك بالق در يسنه دينوركه اندن قلقان دوز يلور ومطلقا ايرى وبيوك شيئه دينور (المجحّل) معظم وزننده يره چالنمش مصروع معناسنه‌در (الجحال) غراب وزننده آغويه دينور رسمّ معناسنه (الجحدلة) دحرجه وزننده بر آدم دوه‌جى على قول كراجى اولمق معناسنه‌در يقال جحدل الرجل اذا صار جمّالا او مكارا يا فقير ايكن زنكين اولمق معناسنه‌در يقال جحدل فلان اذا استغنى بعد فقر وبر كمسه‌يى يره ييقمق على قول باغلمق معناسنه‌در يقال جحدل فلانا اذا صرعه او ربطه وطولدرمق معناسنه‌در يقال جحدل الاناء اذا ملاءه ومال بريكدرمك معناسنه‌در يقال جحدل المال اذا جمعه ودوه‌لرى طوپليوب كرايه قوشمق معناسنه‌در يقال جحدل الابل اذا ضمها واكراها (الجحدل) جعفر وزننده و(الجحدل) قنفذ وزننده هرياني اويغون اتنه طلوسموز اوغلانه دينور (الجنحدل) كنهبل وزننده بودوره دينور (الجحشل) شين معجمه ايله جعفر وزننده و(الجحشل) قنفذ وزننده و(الجحاشل) علابط وزننده جست وچالاك آدمه دينور (الجحفل) جعفر وزننده چوق عسكره دينور يقال جاء الامير بجحفل اى جيش كثير وسيد وكريم آدمه دينور يقال هو جحفل اى سيد كريم و يانلرى ايرى وقبا آدمه دينور يقال رجل جحفل اى العظيم الجنبين (الجحفلة) جوهره وزننده بتون طرنقلو طوارك دوداغنه دينور آت وقاطر واشك كبى نته‌كه انسان دوداغنه شفه دينور وآت قسمنك قوللرينك ايچ يوزلرنده فلورى مقدارنده ايكى دانه تويسزجه نشانلرك ومهره‌لرك هر برينه دينوركه خلقى تمغا طرزنده اولور وجحفله مصدر اولور آتوب يره چالمق معناسنه يقال جحفله اذا صرعه ورماه وبر آدمى كندى فعليله تبكيت واسكات ايلمك معناسنه‌در يقال جحفله اذا بكته بفعله (التجحل) تدحرج وزننده بريكمك معناسنه‌در يقال تجحفل القوم اذا تجمعوا (الجحنفل) سمندل وزننده قالين دوداقلى آدمه دينور يقال رجل جحنفل اى الغليظ الشفة (الجخدل) خاى معجمه ايله جعفر وقنفذ زنلرنده هرياني اويغون اتلو جانلو اوغلانه دينور يقال غلام جخدل اى حادر سمين (الجدل) جيمك فتحى ودالك سكونيله اوركويى محكم ايلمك معناسنه‌دركه محكم بوكمك اوله‌جقدر يقال جدل الحبل جدلا من الباب الثانى والاول اذا حكم فتله وجدل قازيق كبى قوىّ وشديد اولان ذكره اطلاق اولنور واللرك واياقلرك وسائر اعضانك متين ومحكم اولان اوزون كميكلرينه اطلاق اولنور وبدنده شول كميكه دينوركه كتوك كبى يوغون ومحكم اولوب واكاسائر كميكلر قارشميوب بشقه‌جه اوله اومجه كميكى كبى بونلرده كسر ايله ده جائزدر جمعى اجدال كلور وجدول كلور وجدل مصدر اولور آهو وسائر حيوان ياوريلرى قوتلنوب اناسى آرقه‌سنه اويوب كيدر اولمق معناسنه‌در يقال جدل ولد الظبية وغيرها جدلا اذا قوى وتبع امّه وسنبله اوزلنمك معناسنه‌در يقال جدل الحبّ فى السنبل اذا وقع وبر آدمى يره ييقمق معناسنه‌در يقال جدله اذا صرعه على الجدالة وجدل قبرومزاره اطلاق اولنور (الجديل) اميروزننده تصمه‌دن اورلمش يولاره دينور ودوه بيونه چكردكلرى ايپه دينوركه تصمه‌دن ياخود قيلدن اورلمش اوله ونسوان عربك وشاح تعبير ايتدكلرى زينته دينوركه كردنلرينه حمائل وارى طاقنورلر جمعى جدل كلور كتب وزننده وجديل نعمان بن منذرك بر پوغورينت اسميدر (المجدول) كميكلرى متناسب ولطيف واندام وتركيبى محكم وقوند آدمه دينور يقال رجل مجدول اى لطيف القصب محكم القتل (الاجدل) قوريمى قوند وخوش اولان عضوه وصف اولور يقال ساعد اجدل اى حسن الطىّ واجدل صقر اسميدركه جوارح طيوردن چاقر تعبير ايتدكلريدر فارسيده چرغ دينور جمعى اجادلدر واجدل ابوذرّ الغفارىّ رضى الله عنه حضرتلرينك فرسى اسميدر وجلاس بن معدى كرب الكندى فرسنك آديدر وبنو جديله‌دن مشجعه‌نك فرسى اسميدر (المجدولة) و(الجدلاء) حمراء وزننده قوريمى قوند وكوزل وياقشقلى بالديره وصف اولور يقال ساق مجدولة وجدلاء اى حسنة الطى ومحكم اورلمش زرهه وصف اولور جمعى جدلدر جيمك ضميله يقال درع جدلاء ودروع جدل اى محكمة وجدلاء بر ديشى كلبك آديدر وقولاقلرى بر طرفه بوكك وقيوريق اولان قيونه دينور يقال شاة جدلاء اى المنثنية الاذن وبر طرفه طوغرى وربجه اولان شقشقه‌يه يعنى دوه‌نك اغزندن چيقان قزل دغارجغه وصف اولور يقال شقشقة جدلاء اى مائلة وبر شيئك جهتنده سمت وناحيه‌سنده مستعملدر ومنه يقال ذهب على جدلائه اى على وجهه وناحيته (الاجدلىّ) نفسنه نسبتله بودخى اجدل كبى چاقره دينور صقر معناسنه (المجدل) منبر وزننده كوشكه دينور قصر معناسنه جمعى مجادلدر قال الشارح ومنه قول الاعشى * فى مجدل شيد بنيانه * اى فى قصر بوراده قصير نسخه‌لرى غلطدر ومجدل پك مجادل ومنازع آدمه دينور وبر موضع آديدر (الجدالة) سحابه وزننده يره دينور ارض معناسنه يقال القاه على الجدالة

(اى)

اى الارض وعند البعض بو فقه جه قومساله دينور وشول خرماقوريغنه دينوركه هنوز پكشميوب لكن دكرميلنوب
يشللنمش اوله وايافلرى اوزونجه خرده قرنجه يه دينور ﴿التجديل﴾ بودخى يره ييقمق معناسنه در ﴿الانجدال﴾ انفعال
وزننده و ﴿التجدل﴾ تفعل وزننده مطاوعلردر يره چالنمق معناسنه در يقال جدّله جدلا فانجدل وتجدّل اى صرعه
فانصرع ﴿الجدول﴾ وصول وزننده پك ومحكم اولمق معناسنه در يقال جدل الشئ جدولا من الباب الاول اذا
صلب ﴿الجدل﴾ كتف وزننده و ﴿الجدل﴾ عدل وزننده جدولدن وصفدر پك وسخت اولان شيئه دينور يقال شئ
جدل وجدل اى صلب وجدل كتف وزننده پك منازع ومجادل آدمه دينور ﴿الجدل﴾ فتحتينله عن اقتدار شدّتله
نزاع وخصومت ايدر اولمق معناسنه در يقال جدل الرجل جدلا اذا اشتدّت خصومته وقدر عليها وبو احكام
فتل معناسندن مأخوذدر ﴿المجادلة﴾ مقاتله وزننده و ﴿الجدال﴾ قتال وزننده بركسه ايله شدّتله مخاصمه ايلمك
معناسنه در يقال جادله مجادلة وجدالا اذا خاصمه باللّدد ﴿المجدال﴾ محراب وزننده بودخى پك مجادل ومنازع
آدمه دينور يقال رجل جدل ومجدل ومجدال اى شديد الجدال ﴿المجدل﴾ مقعد وزننده جماعت انسانىيه دينور
﴿الجديلة﴾ قبيله وزننده ومراد فيدر وسجيت وفطرت وشاكله معناسنه در يقال عمل على جديلته اى شاكلته
وناحيه معناسنه در وكوكرجين مقولهسى قوش قويهجق قفسه دينور وحال واسلوب وطريقه معناسنه در
يقال القوم على جديلة امرهم اى حالتهم الاولى وطريقتهم ويقاسز عرب كوملكى طرزنده بردرلو ثوبه دينوركه
عرب صبيانى وحايض خاتونلر كيرلر وجديله اسماء نسواندندر جديله بنت سبيع بن عمرو حمير قبيلهسندن
برجماعتك والدهسيدر نسبتنده جدلىّ دينور عربىّ وزننده ﴿الجدّال﴾ شدّاد وزننده جديله ديدكلرى قوش قفسى
ييان آدمه دينور ﴿جدال﴾ غراب وزننده موصل اعمالندن بر بلدهدر ﴿مجادل﴾ اسم فاعل بنيهسيله خابور قضاسنده
بر بلده آديدر ﴿الجدول﴾ جعفر وزننده و ﴿الجدول﴾ خروع وزننده نهر صغيره دينور وخاصّة بر نهر معروف اسميدر
﴿الجدلة﴾ تمره وزننده ديبك وهاون النه دينور ﴿الاجدال﴾ همزهنك كسريله آهو مقولهسى ديشى حيوانك ولدى
قوّتلنوب كنديسيله كزر اولمق معناسنه در يقال اجدلت الظبية اذا مشى معها ولدها ﴿الجذل﴾ جيمك كسرى
وذال معجمهنك سكونيله اغاج مقولهسنك يوقرى طوروسى كتدكدنصكره قلان اومچهسنه وكوكنه دينور على قول
اغاجك كتوكنه دينوركه خرمانك كسلمش بداغى ديبى طرزنده اولور جيمك فتحيلهده جائزدر جمعى اجذال وجذال
كلور جيمك كسريله وجذول وجذوله كلور جيملرك ضميله يقال انتصب كالجذل وهو اصل الشجرة وغيرها بعد ذهاب
الفرع اوما عظم من اصول الشجرة وما على مثال شماريخ النخل من العيدان واياق قابنك اوجنه دينور وطاغك
مرئى وظاهر اولان تپهسنه دينور جمعى اجذال كلور وآزجه ماله اطلاق اولنور يقال له جذل من المال اى قليل
وشول سيورى كتوك طرزنده يوغون اغاجه دينوركه دوه قسمنك بتاغنه ديكرلر ايوز وبجيك دوهلر كلوب اكاسورتنك
ايچون مصغرنده جذيل دينور ومنه قول الحباب بن المنذر * اناجذيلها المحكك وعذيقها المرجّب * تصغيرلرى
تعظيم ايچوندر ومنه يقال انا جذل برهان اى صاحب برهان وعربلر دوابّ ومواشى قسمنك ضبط وصيانت ورعايتى
خصوصنده رفيق ومعاون اولان آدمه جذل مال اطلاق ايدرلر يقولون فلان جذل مال اى رفيق بسياسته ﴿جذل الطعان﴾
مشاهير عربدن علقمة بن فراسك لقبيدر ﴿الجذول﴾ وصول وزننده اغاج كبى ديكيلوب طورمق معناسنه در يقال
جذل الشئ جذولا من الباب الاوّل اذا انتصب وثبت ﴿الجذل﴾ فتحتينله شادان اولمق معناسنه در يقال جذل الرجل
جذلا من الباب الرابع اذا فرح ﴿الجذل﴾ كتف وزننده و ﴿الجذلان﴾ سكران وزننده مسرور وشادان كمسهيه دينور
وبعض اشعارده ضرورة جاذل عنوانده وارد اولمشدر يقال رجل جذل وجذلان اى فرح ﴿الاجذال﴾ همزهنك
كسريله بر آدمى سوندرمك معناسنه در ﴿الاجتذال﴾ افتعال وزننده سونمك معناسنه در يقال اجذله فاجتذل
اى افرحه فابتهج ﴿الجاذل﴾ شول طولومه دينوركه ايچنده اولان سودك طعمنى تغيير ايدر اوله يقال سقاء جاذل
اذا غيّر طعم اللبن ﴿التجاذل﴾ تفاعل وزننده كين وعداوت ايدشمك معناسنه در يقال تجاذلوا اذا تضاغنوا
وتمادّوا ﴿الجذلة﴾ فرجه وزننده شول آصمهيه وصف اولوركه صوسزلقدن چبوقلرى وفليزلرى قيور جقلنمش اوله
يقال كرمة جذلة اذا نبتت وجعدت عيدانها يعنى من العطش ﴿الجرل﴾ فتحتينله طاشلره دينور پس مفردى
جرلهدر على قول اغاجلو طاشلغه ياخود پك وسخت وغليظ اولان مكانه دينور جمعى اجرال كلور وجرل مصدر
اولور بر محل پك وقاتى وغليظ اولمق معناسنه در يقال جرل المكان جرلا من الباب الرابع اذا صلب وغلظ ﴿الجرل﴾
كتف وزننده طپراغى پك وغليظ اولان مكانه دينور بونكده جمعى اجرالدر ﴿الجرول﴾ جعفر وزننده طاشلق
يره دينور سنكستان معناسنه وطاشلره على قول ال قياسنه دينور تحملنه قدر ويرتجى جانورلردن بر جانورك

اسمیدر وحطیئة العبسیّ نام شاعرك لقبیدر ﴿ الجرول ﴾ علبط وزننده و ﴿ الجرولة ﴾ علبطه وزننده بونلرده
طاشلق یره دینور ﴿الجریال﴾ جیمك كسریله قرمزی بویایه دینور یقال صبغه بالجریال وهو صبغ احمر وجریال
الذهب آلتونك حمرتنه دینور واصپورك ابتدا چیقان عصارهسنه دینور ومطلقا صافی وخالص اولان رنكه دینور
قرمزی وسائری اولسون وبادهیه دینور خمر معناسنه علی قول بادهنك رنكنه دینور وعبّاس بن مرداسك
وقیس بن زهیر نمرینك فرسلری اسمیدر ﴿الجریالة﴾ جیمك كسریله بو دخی بادهیه یاخود رنكنه دینور ﴿الجرولة﴾
جیمك فتحیله اعلای دیارنجدده غنی قبیلهسی یوردنده برصو آدیدر ﴿جرول﴾ جندب وزننده یمندهبرقریه یاخود
برصو آدیدر ﴿الاجرال﴾ همزهنك كسریله قیو قازاركن پك وپوریره وارمق معناسنهدر یقال اجرل الحافر
اذا حفر فبلغ الجراول ﴿ الجرثلة ﴾ ثای مثلثله ایله دحرجه وزننده ال ایله طپراغی صاورمق معناسنهدر یقال
جرثل التراب اذا سفاه بیده ﴿الجردبیل﴾ زنجبیل وزننده جردبان معناسنهدر واول شول كمسهدركه سفره باشنده
برمقدار طعام آلوب صول النه حفظ ایدوب وخلق ایله برابرجه صاغ الیله یمكه باشلر خلقك اوكنده اولان طعام
بتدكدنصكره كندیسی اول صقلدیغی طعامی اكل ایدر * مترجم دیركه جردبال جردبان معرّبیدر عربلر اخذ ومعنای
مزبورده تلاعب ایلدیلر بعده آندن جردبیل كلمهسنی دخی اخذ ایتدیلر ﴿الجردحل﴾ جیمك كسریله درهیه دینور
وادی معناسنه وپك ایری كوه پیكردوهیه دینور ارككنه ودیشیسنه اطلاق اولنور ﴿الجردلة﴾ دحرجه وزننده
اشاغی یه دوشمكه مشرف اولمق معناسنهدر یقال جردل الرجل اذا اشرف علی السقوط ووقع فی صحیح
البخاری ❋ فنهم الموبق بعمله ومنهم من یجردل ❋ وفی روایة فنهم المجردل كلاهما بالجیم فیما ضبطه ابومحمد الاصیلیّ
وفسره بالاشراف علی السقوط وحكی ابن الصابونیّ المجردل بالجیم والزای المعجمة وهو وهم وروایة الجمهور
بالخاء المعجمة والراء المهملة ومعناه المقطع بالكلالیب اوالمصروع كماسیأتی ﴿الجرعبیل﴾ زنجبیل وزننده یوغون
وغلیظ شیئه دینور یقال شیٔ جرعبیل ای غلیظ ﴿الجزل﴾ جیمك فتحی وزای معجمهنك سكونیله قوری اوطونه
دینور علی قول حمّام اوطونی كبی قالین اوطونه دینوركه طومرق تعبیر اولنور یقال جاء بجزل كثیر ای حطب
یابس اوهو الغلیظ العظیم منه وچوق نسنهیه اطلاق اولنور جمعی جزال كلور جیمك كسریله یقال شیٔ
جزل ای كثیر وپك جومرد كریم آدمه اطلاق اولنور یقال رجل جزل ای كریم معطاء ورأی وفكری متین
درایت كامله صاحبی عاقل ورشید آدمه اطلاق اولنور یقال رجل جزل ای عاقل اصیل الرأی وركیك اولمیوب
راست ودرست اولان لفظ وكلمهیه وصف اولور یقال لفظ جزل ای خلاف الركیك وكوكرجین آوازهسنه دینور
یقال ماالطف جزل الحمامة ای صوتها وجزل عروضیون اصطلاحنده زحافات بحر كاملدندر كه متفاعلن
جزؤنك حرف رابعنی اسكان وثانیسنی اسقاطدن عبارتدر كه مفتعلن جزؤنه نقل اولنور * مترجم دیركه كتب
عروضده خای معجمه ایله خزل عنواننده مرسومدر نتهكه مؤلف اوراده دخی ذكر ایلشدر وجزل مصدر اولور
جزؤ مذكورده زحاف مرقومی اجرا ایلك معناسنه یقال جزل متفاعلن جزلا من الباب الثانی اذا اسقط رابعه
واسكن ثانیه وبعضلر دیدیكه جزؤ مذكوره مجزول اطلاقی جزل عارض اولان دوهیه تشبیهلهدركه وسطی اولان
حرف رابعی سنام مجزوله تشبیه اولنمشدر وجزل هاوید دوهنك اموزی باشنی كسوب یاغر ایلك معناسنهدر
یقال جزل القتب غارب البعیر اذا قطعه وبرنسنهیی قلجله چالوب ایكی پاره قلمق معناسنهدر یقال جزله
بالسیف اذا قطعه جزلتین وجزل برنبات آدیدر ﴿الجزیل﴾ امیر وزننده بودخی چوق نسنهیی دینور یقال
شیٔ جزیل ای كثیر ﴿الجزلة﴾ تمره وزننده و ﴿الجزلاء﴾ حمراء وزننده جزل كلمهسنك مؤنثلریدركه فكر وملاحظهسی
اصیل ومتین اولان عاقله ورشیده خاتونه دینور وجزله صغریسی بیوك خاتونه دینور یقال امرأة جزلة ای العظیمة
العجز واتمك بقیهسنه دینور وسود طلومنه دینور وخرما سپدینه دینور ﴿الجزل﴾ جیمك ضمیله اجزل كلمهسنك
جمعیدر كماسیذكر ﴿الجزلة﴾ جیمك كسریله بیوك خرما بلوكنه دینور جزل دخی دینور هاسز یقال جزلة من التمر
وجزل ای قطعة عظیمة منه وبرنسنهدن برپارهیه دینور یقال اخذ جزلة منه ای قطعة ﴿الجزل﴾ فتحتینله دوه
هاوید اغاجی تأثیرندن اموزی باشی كسلمش یاخود جداواولمش اولمق معناسنهدركه اموزی باشنی یاغر ایلكله
اورادن كمیك چیقوب یری چقوراولور یقال جزل البعیر جزلا من الباب الرابع اذا صار اجزل ﴿الاجزل﴾ احمروزننده
وصف مرقوم اوزره اولان دوهیه دینور مؤنثی جزلاءدر ﴿الاجزال﴾ همزهنك كسریله هاوید دوهنك اموزی
باشنی یاغر ایلك معناسنهدر یقال اجزل القتب البعیر بمعنی جزله ﴿الجزالة﴾ اصاله وزننده برنسنه بیوك وعظیم
اولمق معناسنهدر یقال جزل الشیٔ جزالة من الباب الخامس اذا عظم وبرآدم خوب رأی ونیك اندیش اولمق

(معناسنهدر)

معناسنه‌در يقال جزل الرجل اذا صار ذارأى جيّد ﴿الجزال﴾ سحاب وزننده خرما كسيمنه دينور يقال هذا
زمن الجزال اى صرام النخل ﴿جزالى﴾ سكارى وزننده برموضع آديدر ﴿الجوزل﴾ جوهر وزننده تازه جوانه
اطلاق اولنور تقول رأيت جوزلا اى شابّا وكوكرجين پلازينه دينور وآريقلقدن دوشكون وفرومانده اولمش
ناقه‌يه دينور وزهره دينورسم معناسنه يقال سقاه الجوزل اى السمّ ﴿بنوجزيله﴾ سفينه وزننده كنده قبيله‌سندن
بربطندر ﴿جزل﴾ صرد وزننده محدّثيندن سعيد بن عثمانك لقبيدر ﴿جزل﴾ و﴿جزله﴾ تمر وتمره وزنلرنده
اساميدندر ﴿الجطلاء﴾ حمراء وزننده سست وزبون قوجه ناقه‌يه دينور وپيرلكدن ديشلرى ياخود قوّتى قالمامغله
علفى چيغنيوب كوه‌لر اولان ناقه‌يه دينور ﴿الجعل﴾ جيمك فتحى وضميله و ﴿الجعالة﴾ جيمك فتحى وكسريله
ايش ايشلمك معناسنه‌در يقال جعله جعلا وجعالة وجعالة من الباب الثالث اذا صنعه * مؤلفك بصائرده
بيانه كوره جعل كلمه‌سى اصل معناده عموم افعاله موضوعدر فعل وصنع وسائرى كبى معانئ آتيه‌دن قنقى معناده
استعمال اولنسه لامحاله فعل يعنى ايشلمك معناسنى متضمندر وقرأن مبينده اون اوچ وجه اوزره مستعملدر
(١) طفق واخذ وانشأ واقبل معناسنه‌كه برايشى ايشلمكه يونلوب باشلمق وايشلر اولمق ديمكدر يقال جعل
يفعل كذا اى طفق (٢) خلق معناسنه‌در كقوله تعالى ﴿وجعل الظلمات والنور﴾ (٣) قول وارسال معناسنه‌در
كقوله تعالى ﴿انا جعلناه قرأنا عربيا﴾ اى قلناه وارسلناه (٤) تهيئه وتسويه معناسنه‌در كقوله تعالى ﴿يجعل له
من امره يسرا﴾ اى يهيّئ (٥) تقدير معناسنه‌در كقوله تعالى ﴿قدجعل الله لكل شئ قدرا﴾ اى قدّر (٦) تبديل
معناسنه‌در كقوله تعالى ﴿وتجعلون رزقكم﴾ (٧) ادخال الشئ فى الشئ معناسنه‌در كقوله تعالى ﴿يجعلون
اصابعهم فى آذانهم﴾ (٨) برنسنه‌يى قلبه الهام والقا ايلمك معناسنه‌در كقوله تعالى ﴿وجعلنا فى قلوب الذين
اتبعوه﴾ (٩) اعتقاد معناسنه‌در كقوله تعالى ﴿الذين يجعلون مع الله الها آخر﴾ (١٠) تسميه معناسنه‌در كقوله
تعالى ﴿وكذلك جعلناكم امّة وسطا﴾ (١١) برشيئى شئ اخردن ايجاد وتكوين ايلمك معناسنه‌در كقوله تعالى
﴿وجعل لكم من انفسكم ازواجا﴾ (١٢) برنسنه‌يى برصفت وحالتدن آخر صفت وحالته دوندرمك معناسنه‌دركه تصيير
مراديدر بوندن لسانمزده قلمق ايله تعبير اولنور كقوله تعالى ﴿جعل لكم الارض فراشا﴾ اى صيّرها (١٣) برنسنه
اوزره حكم ايلمك معناسنه‌در كرك حقّ وكرك باطل اولسون كقوله تعالى ﴿انا رادّوه اليك وجاعلوه من المرسلين﴾
پس معانئ مذكوره‌ده عموم وخصوص ياخود اطلاق وتقييد علاقه‌لريله استعمال اولنور اصل قلمق معناسنه اولوب
وافعال مرقومه‌نك هربرنده ملحوظ ومصوّردر انتهى * وجعل وضع ايلمك معناسنه‌در يقال جعل الشئ جعلا
اذا وضعه ويقال جعل بعضه قول بعض اى القاه وقلمق معناسنه‌در يقال جعل القبيح حسنا اى صيّره واعتقاد
ايلمك معناسنه‌در يقال جعل البصرة بغداد اى ظنها ايّاها بوراده ظنّ اعتقاد معناسنه‌در وبركيمسه ايله برخصوصى
بروجه اوزره شرطلشمق معناسنه‌در يقال جعل له كذا على كذا اذا شارطه به عليه وبرايشه يونلوب باشلمق
معناسنه‌در يقال جعل يفعل كذا اى اخذ واقبل وتسميه معناسنه‌در ومنه قوله تعالى ﴿وجعلوا الملائكة الذين هم
عباد الرحمن اناثا﴾ اى سمّوا وتبيين معناسنه‌در كقوله تعالى ﴿اناجعلناه قرأنا عربيا﴾ اى بيناه وعزو ونسبت
ايلمك معناسنه‌در تقول جعلت زيدا اخاك اى نسبته اليك وياراتمق معناسنه اولور كقوله تعالى ﴿وجعل الظلمات والنور﴾
اى خلقهما وتشريف معناسنه‌در كقوله تعالى ﴿وجعلناكم امّة وسطا﴾ اى شرّفناكم وكقوله تعالى
﴿جعل الله الكعبة البيت الحرام قياما﴾ اى شرّفه وتبديل معناسنه‌در كقوله تعالى ﴿وجعلنا عاليها سافلها﴾ اى
بدّلنا وحكم شرعى معناسنه‌در نحو جعل الله الصلوات المفروضات خمسا وتحكم بدعى معناسنه‌در مخالف شريعت
اوله‌رق حكم عنديدن عبارتدر حكم شرعى مقابليدر كقوله تعالى ﴿الذين جعلوا القرأن عضين﴾ وكاه اولوركه
لازم اوله‌رق استعمال اولنور چون افعال مقاربه‌يه داخل اولسه يعنى فعل مقاربه معناسنى متضمن اولسه كقول
الشاعر * وقدجعلت اذاماقمت يثقلنى * ثوبى فانهض نهض الشارب الثمل * وجعل خرما آغاجنك اركڭنه دينور
﴿الجعالة﴾ جيمك حركات ثلاثيله و ﴿الجعال﴾ كتاب وزننده و ﴿الجعل﴾ قفل وزننده و ﴿الجعيلة﴾ سفينه وزننده
برايش مقابله‌سنده شرط اولنان عوض واجرته دينور اياق ترى وال كراسى كبى يقال اعطى العامل جعالته مثلثة
وجعيلته اى ماجعله له على عمله يعنى اجره ﴿التجاعل﴾ تفاعل وزننده برنسنه‌يى بينلرنده جعل وشريطه تعيين ايدشمك
معناسنه‌در يقال تجاعلوا الشئ اذاجعلوه بينهم ﴿الجعالة﴾ سحابه وزننده رشوته اطلاق اولنور يقال اعطى له جعالة
اى رشوة وغزا وقتاله بدل كوندريلان آدمه شرط وتعيين ايلدكلرى بدل اجرته اطلاق اولنور بونده جيمك كسرى
وضميله‌ده جائزدر تقول اعطيت جعالته وهى مايجعل للغازى اذاغزى عنك بجعل ﴿الجعالة﴾ جيمك كسرى وضميله

پچاوره‌یه دینورکه آنکله آتشدن تنجره‌یی طوتوب ایندررلر جعال‌دخی دینور هاسز یقال انزل القدر بالجعالة
والجعال ای الخرقة ﴿الاجعال﴾ همزه‌نك كسريله بركيمسه‌يه عملی مقابلنده جعل واجرت تعيين ايلمك معناسنه‌در
يقال اجعله جعلا اذا اثبته‌له واجرت ويرمك معناسنه‌در يقال اجعل له الجعل اذا اعطاه وپچاوره ايله اوجاقدن
تنجره اندرمك معناسنه‌در يقال اجعل القدر اذا انزلها بالجعال وقانجق كوپك وسائر جانورلر ارككه قزمق
معناسنه‌دركه يلاقيمق تعبير اولنور يقال اجعلت الكلبة وغيرها اذا احبت السفاد وصويه بوق بوجكی اوشمق
ياخود صوده اولمك معناسنه‌در يقال اجعلت الجعلان ماء اذا كثرت فيه اوماتت فيه ﴿الاستجعال﴾ بودخی
قانجق كوپك وقورد مقوله‌سی جانور يلاقيمق معناسنه‌در يقال استجعلت الكلبة بمعنى اجعلت ﴿المجعل﴾ محسن
وزننده اركگه قزمش قانجق كوپك مقوله‌سنه دينور وبوق بوجكی اوشمش صويه دينور ﴿الجعلة﴾ تمره وزننده
خرما فدانـنه دينور علی قول بودور خرما آغاجنه دينور ياخود كمتر اولانـنه ياخود يمشنه ال ايرشمز اولانـنه دينور
جمعی جعل‌در تمر گبی ﴿الجعل﴾ صرد وزننده سياه وچركين وبدمنظر وبدقيافه كيمسه‌يه دينور يقال رجل جعل
ای اسود دميم واوتكو لجوج ومعاند كيمسه‌يه دينور ودائما ناسك افعال واوضاعنی كوزه‌دن رقيبه دينور يقال
رجل جعل ای لجوج وكذا رقيب وبوق بوجكنه دينوركه فارسيده سركين كردان دينور جمعی جعلان‌در جيمك
كسريله ﴿المجعلة﴾ محسنه وزننده بوق بوجكی چوق اولان يره دينور يقال ارض مجعلة ای كثيرة الجعلان ﴿الجعل﴾
جيمك كسريله و﴿الجعل﴾ كتف وزننده بوق‌جكی اوشمش ياخود ايچنده اولمش صويه دينور يقال ماء جعل
وجعل ومجعل كامرّ اذا كثرت فيه الجعلان اوماتت فيه ﴿الجعل﴾ فتحتينله صو بوق بوجكيله طولمق معناسنه‌در
يقال جعل الماء جعلا من الباب الرابع اذا امتلاء بالجعلان وبرآدم سموز اوله‌رق بودور اولمق معناسنه‌در يقال
جعل الغلام اذا قصر فی سمن ويناز اولمق معناسنه‌در يقال جعل فلان اذا كان لجوجا ﴿الجعول﴾ جرول
وزننده دوه قوشنك ياوريسنه دينور ﴿بنوجعال﴾ كتاب وزننده برجماعتدر ﴿جعله﴾ همزه وزننده برموضع
آديدر ﴿جعيل﴾ زبير وزننده اساميدندر جعيل بن سراقة الضمری وجعيل الاشجعی اصحابدندر وكعب بن جعيل
برشاعردر ﴿الجاعل﴾ نسنه ويريجی معطی معناسنه‌در ﴿المجتعل﴾ آليجی آخذ معناسنه‌در يقال هو جاعل
ای معط وذا مجتعل ای آخذ من قولهم جعله فاجتعل ای اعطاه فاخذ ﴿المجاعلة﴾ مفاعله وزننده برآدمه
رشوت ويرمك معناسنه‌در يقال جاعله اذا رشاه ﴿الجعبلة﴾ دحرجه وزننده سرعت ايلمك معناسنه‌در يقال
جعبل الرجل اذا اسرع ﴿جعثل﴾ ثای مثلثه ايله قنفذ وزننده ابن عاهاندركه قاضئ افريقيه‌در قراء وفقهادندر
﴿الجعدل﴾ جعفر وزننده و﴿الجنعدل﴾ كنهبل وزننده و﴿الجنعدل﴾ خبعثن وزننده صلب وشديد اولان شيئه
دينور ﴿الجعفليل﴾ زنجبيل وزننده شيشوب يتان مقتوله دينور يقال فی الارض جعفليل ای قتيل منتفخ ﴿الجعفلة﴾
دحرجه وزننده سواری‌يی اوروب آقدارمق معناسنه‌در يقال طعنه فجعفله ای قلبه عن السرج فصرعه ﴿الجفل﴾
نفل وزننده برنسنه‌نك قبوغنی صويمق معناسنه‌در يقال جفله جفلا من الباب الثانی اذا قشره وچاموری صيروب
كوريمك معناسنه‌در يقال جفل الطين اذا جرفه وخاصة فيل قسمی ترسلمك معناسنه‌در يقال جفل الفيل
اذارات وكميكدن اتی صيرمق معناسنه‌در يقال جفل اللحم عن العظم اذا نحاه وبالغی دكزطشره آتمق معناسنه‌در
يقال جفل البحر السمك اذا القاه علی الساحل ويل بلودی چالوب سرعتله ايلتمك معناسنه‌در يقال جفلت الريح
السحاب اذا ضربته واستخفته ويقال جفلت الريح الظليم اذا حرّكته وطردته ويره چالمق معناسنه‌در يقال
جفل فلانا اذا صرعه ﴿وجفل﴾ پك اوركك دوه قوشنه دينور ويغموری بوشالمغله بوش كيدن سحابه دينور يقال
سحاب جفل اذا كان قدهراق ماءه ومضی واياقلو ايری قرنجه‌يه دينور جثل كلمه‌سنده لغتدر وبردرلو سياه قرنجه‌يه
دينور وكمی‌يه دينور سفينه معناسنه جمعی جفول كلور ﴿التجفيل﴾ تفعيل وزننده جفل ايله ايكی معنای اوّلده
مرادفدر يقال جفله تجفيلا بمعنی جفله فی المعنيين الاوّلين ﴿الجفل﴾ جيمك كسريله فيل قسمنك ترسنه دينور
جمعی اجفالدر ﴿الجفول﴾ قعود وزننده صاج پژمرده وپريشان اولمق معناسنه‌در يقال جفل الشعر جفولا
من الباب الاول اذا شعث وسرعتله چيقوب كتمك معناسنه‌در يقال جفل الظليم اذا اسرع وذهب فی الارض
ويل سرعتله اسمك معناسنه‌در يقال جفلت الريح اذا اسرعت ﴿الاجفال﴾ همزه‌نك كسريله بودخی سرعتله
كتمك معناسنه‌در يقال اجفل الظليم اذا اسرع ويقال اجفل القوم ای انجفلوا ومتعدّی اولور سرعتله يورتمك
معناسنه‌در تقول اجفلته اذا اسرعته ﴿الجفول﴾ صبور وزننده سحابی سرعتله كوتروب كيدن يله دينور يقال
ريح جفول ای تجفل السحاب وكور وفراوان شيئه دينور يقال جمة جفول ای عظيمة وياشلو عورته دينور يقال

(امرأة)

امرأة جفول ای کبیرة (الجافلة) و(المجفل) محسن وزننده سرعتله اسن یله دینور یقال ریح جافلة ومجفل ای سریعة
(الاجفیل) ازمیروزننده قورقق جبان معناسنه‌در یقال هو اجفیل ای جبان واورکك دوه قوشنه دینور
واوقی میدانلو سورن یایه دینور ویاشلو عورته دینور یقال تزوّج اجفیلا ای مرأة مسنة (الانجفال) انفعال وزننده
سرعتله کتمك معناسنه‌در یقال انجفل الظلّ اذا ذهب وخلق یوردندن قوپوب سرعتله عزیمت ایلمك معناسنه‌در
یقال انجفل القوم اذا انقلعوا فمضوا (الجفالة) ثمامه وزننده جماعت انسانی یه دینور وتنجره‌نك یوزندن کبچه ایله
آلنان کفه وکپوکه دینور وسیل صوینك سپوروب ایلتدیکی خار وخاشاك مقوله‌سنه دینورکه سیلندی تعبیر اولنور
(الجفلی) جمزی وزننده و(الاجفلی) همزه‌نك فتحیله انساندن عامّه وجماعت معناسنه‌درکه شمولی متضمندر یقال دعاهم
الجفلی والاجفلی ای بجماعتهم وعامّتهم بعضلر دیدیکه همزه ایله اجفلی هرنسنه‌نك جماعتنه دینور (الجفل) جیمك
ضمیله جفولك جمعیدرکه ذکر اولندی (الاجفلة) همزه‌نك وفانك فتحیله جماعت معناسنه‌در یقال جاؤا اجفلة
وازفلة وباجفلتهم وازفلتهم ای بجماعتهم (جفول) جیمك ضمیله بر موضعدر (الجفال) غراب وزننده سودك کپوکنه
دینور وچوق نسنه یه دینور علی قول خاصة چوق یوکه وپیاغی یه دینور وسیل کوتردیکی سیلندی یه دینور (الجفیل)
امیروزننده بودخی چوق یوکه وپیاغی یه دینور وکوراولدیغندن ترلایی بصان اکیندن تخفیف ایچون قطع اولنانه
دینور (الجفلة) تمره وزننده قرقلمش یوکه دینورکه پیاغی تعبیر اولنور (الجفلة) تمره وزننده یپراقلری کورو فراوان
اغاجه دینور یقال شجرة جفلة ای الکثیرة الورق (جیفل) صیقل وزننده ماه ذی القعده‌نك اسم قدیمیدر (التجفل)
تفعل وزننده خروس بیونك تویلرینی قبارتمق معناسنه‌در یقال تجفل الدیك اذا نفش برایله (الجافل) یرندن
قپوب اوینیان شیئه دینور یقال هو جافل ای منزعج وبنو ذبیانه مخصوص برفرسك اسمیدر (الجلالة) و(الجلال)
جیملرك فتحیله برآدم یاشلو ومعمّر اولمق معناسنه‌در یقال جلّ فلان جلالة وجلالا من الباب الثانی اذا اسنّ
واحتنك * مؤلّفك واحتنك قولی تفسیر ارکانندن دکلدر تتمیم قبیلندندر وجلال اولو وبزرك اولمق معناسنه‌در
یقال جلّ جلالا اذا عظم * مؤلفك بصائرده بیانه کوره جلاله عظم قدر معناسنه اولوب وجلال که هاسزدر
عظم قدر وشانده غایت وتناهی معناسنه‌درکه آنکله همان ذات اجلّ واعلا موصوف اولور فقیل ذو الجلال والاکرام
وحق جلّ وعلایی آنکله توصیف یاذات وحدانیتنه استدلال اولنه‌جق اشیاء عظیمه خلق ایلدیکیچوندر یاخود
احاطه‌دن عالی وجلیل اولدیغنه یاخود حواسله ادراك اولنمقدن جلیل اولدیغنه مبنیدر انتهی * وجلال اجلّ معناسنه
کلورکه اداة تعلیلدرکماسیذکر (الجلیل) امیروزننده ایکی معنای مذکوردن وصفدر یاشلو وسالخورده آدمه دینور
واولو وبزرك وعظیم معناسنه‌در وثمام دیدکلری نباته دینورکه بیان داریسی تعبیر اولنان اوتدر معنای اوّلك
جمعی جله کلور جیمك کسریله واخیرك جمعی جلائل کلور وبر رجلك آدیدر ویمن دیارنده برقومك اسمیدر تابعیندن
ابو مسلم الجلیلی انلردندر علی قول یمنده ذو الجلیل نام وادی یه منسوبدر (جبل الجلیل) شامده برطاغك اسمیدر (الجلّ)
جیمك کسری وفتحیله جلیل معناسنه‌درکه اولو وعظیم دیمکدر وخرده ودقیق اولمیان شیئه دینورکه ایری وبیوك دیمك
اولور ومنه یقال ماله دقّ ولا جلّ ای دقیقة ولا جلیلة وبیوك دوشمه وکلیم مقوله‌سنه اطلاق اولنورکه پلاس مقوله‌سنه
مقابلدر وحصاد اولان اکینك قامشنه دینورکه اکیز تعبیر اولنور فارسیده سباری دیرلر وبونده جیمك ضمیله
وفتحیله جائزدر (الجلال) غراب وزننده و(الجلال) رمّان وزننده بونلرده جلیل وعظیم معناسنه‌در وصفلردر یقال
شیٔ جلال وجلال ای جلیل وجلال هرنسنه‌نك معظمنه ووفرتنه دینور مثلا جلال البحر دکزك انکین یرینه دینور
(الجلیلة) و(الجلالة) غرابه وزننده مؤنثلردر قدری عظیم اولان قادینه دینور وجلیله همان برقرن طوغورمش
حیوانه دینور یقال ناقة جلیلة اذا کانت نتجت بطنا واحدا ویمشی پك چوق اولان اولو خرما اغاجنه دینور جمعی
جلال کلور کسرایله (الاجلال) همزه‌نك کسریله اولولمق تعظیم معناسنه‌در یقال اجله اذا عظمه وبر آدمه
جلیله دیدکلری حیوان ویرمك معناسنه‌در تقول ما اجلنی ای ما اعطانی الجلیلة وقویّ وزورمند اولمق معناسنه‌در
یقال اجلّ الرجل اذا قوی وضعیف وناتوان اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور پس همزه‌سی سلبیه اولور
یقال اجلّ فلان اذا ضعف (التجلة) تحله وزننده اسمدر اولولمغه دینور تکرمه کبی (الجلّ) جیمك ضمیله جلال
کبی برشیئك وافر ومعظمنه دینور یقال اخذ جله وجلاله وکبره ای معظمه وجل دابّه چولنه دینور
چول جل محرّفیدر جیمك فتحیله‌ده جائزدر جمعی جلال‌در جیمك کسریله واجلال‌در یقال رفع جل الفرس
ای مایلبسه لیصان به * مترجم دیرکه راغبك مفرداتده بیانه کوره جلّ کندوسیله معظم شیٔ اورتیله‌جك پوششه
دینور جل فرس وجلهٔ تمر بو معنادندر صحیفه معناسنه اولان مجله دخی بوندندر کماسیذکر وجل کذلك

فتح و ضمله یاسمین دیدکاری چچکه دینور * وورد اسمیدرکه کل تعبیر اولنان معروف شکوفه‌در
کرك آق و قرمزی وصاری اولسون مفردی جله‌در * شارحك بیاننه کوره کل فارسی معرّبیدر وجلّ واقصه قربنده
برصوآدیدر وجلّ بن خقّ طیّ قبیله‌سی نسبندندر وجلّ چادر وآلاجق وبنا قوریلان یره دینورکه اوبه یری
اوله‌جقدر یقال جلّ بیتك ای حیث ضرب وبنی ﴿التجلل﴾ تفعل وزننده برنسنه اوزره تفوّق ایلمك معناسنه‌در
یقال تجلله اذا علاه وبرنسنه‌نك وافر ومعظمنی آلمق معناسنه‌در یقال تجلل الشیٔ اذا اخذ معظمه ﴿التجالّ﴾
تشدید لامله تفاعل وزننده اولو لنمق معناسنه‌در یقال تجالّ عنه ای تعاظم ﴿الجلی﴾ ربّی وزننده امر عظیمه دینور
جمعی جلل‌در صرد وزننده * شارح دیرکه بو اجلّ کلمه‌سندن مؤنثدر تأنیثی خطه یاخود داهیه تأویلیله‌در ﴿الجلة﴾
جیمك کسریله وجه مذکور اوزره جلیلك جمعیدر قدر وشان صاحبلری عظماء وساداته دینور یقال قوم جلة
ای عظماء سادة ذووا الاخطار ویاشلو وساخورده آدمه ودوه‌یه دینور مفرد وجمعنه ومذکر ومؤنثنه اطلاق اولنور علی قول
ایکی یاشندن بازل اولنجه‌یه دك ناقه‌یه دینور یاخود ایکی یاشنده اولان ارکك دوه‌یه دینور یاخود ارککنه جلّ
وناقه‌یه جله دینور یقال بعیر جلّ وناقة جلة ﴿الجلة﴾ جیمك ضمیله بیوك خرما کوفه‌سنه وزنبیلنه دینورکه بشقه‌جه
بردنك اولور خرماد الرندن ایشلنور جمعی جلال کلور جیمك کسریله وجلل کلور صرد وزننده * مؤلف بونی تکرار
ایلمشدر مقدّمة الادبده یاش خرما دنکی ایله مفسردر ﴿الجلل﴾ فتحتینله عظیم اولان شیئه دینور یقال امر جلل
ای عظیم وصغیر وحقیر اولانه دیمکله ضدّ اولور یقال شیٔ جلل ای حقیر * مؤلف بونیده تکرار ایلمشدر ﴿التجلیل﴾
تفعیل وزننده بودخی دابه‌یی چوللمق معناسنه‌در تقول جللت الدابة اذا البستها الجلّ ﴿الجلّ﴾ جیمك فتحیله
بودخی دابه‌یی چوللمق معناسنه‌در تقول جللت الدابة جلا اذا البستها الجل * جلّ جیمك فتحی وضمیله کمی یلکننه
دینور شراع معناسنه جمعی جلول‌در وجلّ عربدن برجماعتك پدری اسمیدر وجلیل معناسنه‌در یقال امر
جلّ ای جلیل وحقیر معناسنه اولمغله ضدّ اولور * وجلّ وجله مصدر اولورلر ایله دوه قیغنی بریکدرمك معناسنه
یقال جلّ البعر جلا وجلة من الباب الاوّل اذا جمعه بیده وجنایت معناسنه‌در تقول جللت هذا علی نفسك
ای جنیته وجلّ جلای وطن ایلمك معناسنه‌در کما سیذکر وبرنسنه‌نك کوم ومعظم اولاننی آلمق معناسنه‌در
یقال جلوا الاقط جلاّ اذا اخذوا جلاله وجلّ برجماعت آدیدر ﴿جلال﴾ سحاب وزننده اسماء والقابدندر
ابو الجلال زبیر بن عمرو وابو الجلال الکرمنی محدّثلردر بعضلر ثانی‌یی حاء مهمله ایله ضبط ایلدیلر وامّ الجلال
بنت عبدالله بن کلیب العقیلیه محدثه‌در ومحمد بن ابی بکر الجلالیّ محدّثدر ﴿ذات الجلال﴾ کتاب وزننده هلال
بن قیس الاسدی فرسنك لقبیدر ﴿الجلال﴾ غراب وزننده ایری ودیزمان شیئه دینور یقال شیٔ جلال ای ضخم
وبر طاغك آدیدر وبرنسنه‌نك کومنه دینور یقال اخذ جلال الشیٔ ای معظمه ﴿جلال﴾ شدّاد وزننده نجد
اولکه‌سندن مکه‌یه کله‌جك یولك اسمیدر ﴿الجلالة﴾ سحابه وزننده شول صغره دینورکه بوش کزوب نجاسات تناول
وتتبع ایدر اوله * قال الشارح ومنه الحدیث ❊ نهی عن لحوم الجلالة ❊ ای البقرة التی تتبع النجاسات نهایه‌ده مطلقا
نجاسات اکل ایدن حیوانله مفسردر واحکامی مفصلدر ﴿الجلالة﴾ کناسه وزننده بیوك وقبا ناقه‌یه دینور ﴿الجلة﴾
جیمك حرکات ثلاثیله دوه قیغلرینه علی قول بردانه‌سنه یاخود ازیلوب طاغلمامش اولاننه دینور ﴿الاجتلال﴾
افتعال وزننده طوترق ایچون دوه قیغی دیوشورمك معناسنه‌در یقال اجتلّ الرجل اذا التقط الجلة للوقود
وبرنسنه‌نك کومنی آلمق معناسنه‌در تقول اجتللت الشیٔ اذا اخذت جلاله ای معظمه ﴿من جلك﴾ جیمك ضمیله
و﴿من جلالك﴾ جیمك فتحیله و﴿من جللك﴾ فتحتینله و﴿من تجلتك﴾ تحله وزننده و﴿من اجلالك﴾ همزه‌نك کسریله
و﴿من اجل اجلالك﴾ جمله‌سی من اجلك معناسنه مستعملدرکه کلمهٔ تعلیلدر سندن اوتوری دیمکدر یقال فعله
من جلك وجلالك وجللك وتجلتك واجلالك ومن اجل اجلالك ای من اجلك ابتداسی تعظیم ایچون اولوب
بعده کیده‌رك تعلیل موقعنده استعمال اولندی زیرا مثلا فعلته من جلك قولی سکا تعظیما آنی ایشلدم دیمك اولوب
کیده‌رك توسیعله سنك ایچون ایشلدم موقعنده استعمال اولندی ﴿الجلول﴾ وصول وزننده جلکبی جلای وطن
ایلمك معناسنه‌در یقال جلّ القوم عن منازلهم جلولا وجلا من الباب الثانی اذا جلوا ﴿الجالّة﴾ لامك تشدیدیله جلاء وطن
ایدن جماعته دینور ﴿جلّان﴾ برکوچك قبیله آدیدر ﴿التجلجل﴾ تزلزل وزننده یره کوملمك معناسنه‌در یقال تجلجل
فی الارض اذا ساخ وصرصلوب ارغلانمق معناسنه‌در یقال تجلجل الشیٔ اذا تحرّك وتضعضع ﴿الجلجلة﴾
زلزله وزننده برنسنه‌یی ارغلامق معناسنه‌در یقال جلجل الشیٔ اذا حرّكه وپك چاغرمق معناسنه‌در یقال
جلجل الرجل اذا صات شدیدا وکوك کورلده‌مك معناسنه‌در یقال جلجل السحاب اذا رعد ولسان ایله برآدمی

قورقتمق معناسنه‌در يقال جلجل فلانا اذا اوعد بالوعيد وقارشدرمق معناسنه‌در يقال جلجل الشیٔ اذا خلطه
وآت قسمی صفوتله كشنمك معناسنه‌در يقال جلجل الفرس اذا صفاصهيله وكريشی محكم بوكمك معناسنه‌در
يقال جلجل الوتر اذا شدّ فتله ﴿المجلجل﴾ مسلسل وزننده كورلديلی بلوده دينور يقال سحاب مجلجل ای راعد
وپك ظريف اولوب اصلا عيب ظاهريسی اولميان آدمه دينور يقال رجل مجلجل ای طريف جدّا لاعيب فيه
وقوّتی تامّ وكامل اولان دوه‌يه دينور ﴿الجلجال﴾ ثرثار وزننده كورلديلی وهريره شامل يغموره دينور يقال غيث
جلجال ای راعد مطبق ﴿المجلجل﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله قویّ وتوانا اولان سيد وذيشان آدمه دينور علی قول
بلند آواز اولانه دينور يقال هو مجلجل ای سيد قویّ اوالبعيدالصوت وجریٔ ودفّاع اوله‌رق ناطقه‌يه مالك
سخنور آدمه دينور يقال رجل مجلجل ای جریٔ دفّاع منطيق وچوق عدده دينور يقال عدد مجلجل ای كثير
﴿الجلجل﴾ هدهد وزننده كوچك چاكه ودف پولنه دينور جرس صغير معناسنه وسبكروح اولوب
ايشده كوجده جست وچالاك ونشاطمند آدمه دينور جمعی جلاجل كلور ﴿الجلاجل﴾ علابط وزننده
جلجل معناسنه‌در يقال غلام جلاجل وجلجل ای خفيف الروح نشيط فی عمله وجلاجل دروننده جلجل كبی
مختلج اولان خاطره‌يه اطلاق اولنور ومنه تقول ابثثته جلاجل نفسی ای ماكان يتجلجل فيها وصوت ونهيقی
صاف وطوری حماره دينور جلال كبی‌كه غراب وزننده‌در يقال حمار جلاجل وجلال ای صافی النهيق
﴿المجلجلة﴾ مسلسله وزننده چاك چكورلمش دوه‌لره دينور يقال ابل مجلجلة اذا علقت عليها الجلاجل
﴿دارة جلجل﴾ هدهد وزننده نجدده برموضع آديدر ﴿الجلجلان﴾ جيملرك ضميله كشنش تخمنه دينور ثمرالكزبره
معناسنه وحبّ السمسم اسميدركه صوصم ديدكلری غله‌در وحبّ القلب اسميدركه سويدا اوله‌جقدر يوركده
مردمك ديده كبی دانه‌جكدر ﴿جلاجل﴾ جيمك فتحی وضميله برموضع آديدر وجيمك فتحيله برموضع آخردر ﴿المجلة﴾
ميمك وجيمك فتحيله شول صحيفه‌يه دينوركه آنده حكمت مسطور اوله ومنه قرأ مجلة لقمان وهی الصحيفة التی
فيها الحكمة وهر كتاب ومكتوبه مجله اطلاق اولنور يقال رأيته وبيده مجلة ای كتاب * مترجم ديركه جلّ كتابك
جلد وغطاسنه ديمكله مجله بوندن مأخوذدر پس مجله غطا چكورلمش كتاب وصحيفه‌يه دينوب بعده بالتوسيع
مطلق كتابه اطلاق اولندی نته‌كه جل ماده‌سنده بيان اولندی نهايه‌ده بعضلر عبرانيدن معرّب اولديغنه ذاهب
اولدقلری مرسومدر لكن وجه مذكور اوزه عربی صحيحدر مقدّما كتب حكميه‌يك مرغوب ومعتبر اولمغله فاخر
غطاء چكوررلر ايدی بعده مطلق كتابده استعمال اولندی ﴿جلولاء﴾ جيمك فتحی ولامك ضميله بغداد قضاسنده
خانقين نام بلده‌يه برمرحله مسافه‌ده برقريه آديدر آنده اهل اسلامله عجم بيننده بروقعه اولمشدر نسبتنده جلولیّ
دينور غير قياس اوزره ﴿المجلل﴾ محدّث وزننده اعلامدندر امّ جميل فاطمه بنت المجلل صحابيه‌در ﴿التجالل﴾
تفاعل وزننده برنسنه‌نك كومنی آلمق معناسنه‌در تقول تجاللته اذا اخذت جلاله ای معظمه ﴿جلتا﴾ جيمك فتحی
ولام اولانك ضميله نهروان ناحيه‌سنده برقريه‌در ﴿جلولتين﴾ جيمك فتحی ولامك ضميله برقريه آديدر ﴿ابو جله﴾ جيمك
ضميله بررجلك كنيه‌سيدر ﴿جلاله﴾ ثمامه وزننده برعورتك آديدر ﴿الجلال﴾ غراب وزننده جلاجل كبی سسی
طوری اشكه دينور ﴿الجمل﴾ جيمك وميمك فتحيله وميمك سكونيله جائزدر اركك دوه‌يه دينور وشذوذ اوزره ناقه‌يه
اطلاق اولنور ومنه قيل شربت لبن جمل وبعضلر ديديكه جمل درت ياشنه كيرمش علی قول جذع ياخود بازل
ياخود ايكی ياشنه كيرمش اركك دوه‌يه مخصوصدر بوكرته‌يه وارمينجه جمل اطلاق اولنمز جمعی اجمال وجامل
وجمل كلور جيمك ضميله وجمال كلور جبال كبی وجماله وجمالات كلور جيملرك حركات ثلاثلريله وجمائل كلور
واجامل كلور * مترجم ديركه جمل ذكری آتی جمالدن مأخوذدر زيرا عربلر جمل قسمنی جمال وزينت عدّ ايدرلر
قالديكه مؤلف جمع عدادنده جامل كلمه‌سنی دخی ثبت ايلدی بقر ماده‌سنده باقر كلمه‌سنك اسم جمع اولديغنی تنصيص
ايلمكله بودخی آنك كبی اسم جمع اولمق اغلبدر حتی شيخ رضی دخی تنصيص ايلمشدر وفی المثل * اتخذ فلان الليل جملا *
ای سری كله يعنی بتون كيجه طورميوب بر دوزه‌يه كتدی ﴿الجامل﴾ جمعدر نته‌كه ذكر اولندی وچوبانلری
وصاحبلری برابر اوله‌رق دوه سوريسنه دينور وعظيم اوبه‌يه اطلاق اولنور ﴿الجمالة﴾ ثمامه وزننده جامل ديدكلری
دوه سوريسندن بربلوكه دينور علی قول ايچنده اركك دوه اولميان ناقه سوريسنه دينور جيمك حركات ثلاثيله‌ده
جائزدر وآت سوريسنه دينور جمعی جمال كلور جيمك ضميله نادر اوله‌رق ومنه قول الشاعر * والادم فيه يعتركن
بجوّه عرك الجمالة * ﴿الجميل﴾ امير وزننده اريمش وصزدرلمش ايچ ياغنه دينور يقال اكل الجميل ای الشحم
الذائب وجمال ماده‌سندن وصف اولور خلقی وخلقی خوب اولان آدمه دينور يقال هو جميل ای الحسن الخلق

والخلق (درب جیل) بغدادده باب معروفدر اکا نیچه ذوات منسوبلردر واسحق بن عمرو الجمیلی برشاعر یکانه
ومفلقدر (الاستجمال) دوه جمل اولمق مرتبه یه وارمق معناسنه‌در یقال استجمل البعیر اذا صار جملا (الجمالة)
شدّاده وزننده دوه‌جیلره دینور خیّاله وحمّاره کبی یقال‌هم جمّالة ای اصحاب الجمال (الجمالیة) غرابیه وزننده
جمل کبی بنیه وترکیبی قوی ومحکم وطیانقان ناقه یه‌وصف اولور یقال ناقة جمالیة ای وثیقة کالجمل وکذا یقال رجل
جمالی ای ضخم الاعضـاء تامّ الخلق (الجمل) فتحتینله ارکك دوه یه دینورکه ذکر اولندی وخرما آغاجنه دینور
وبرجنس دکز بالغنه دینورکه طولی اوتوز اندازه مقدارنده اولور وبو جمل البحر دیدکلریدر وجمل اسـامیدندر
جمل بن سـعد مذحج قبیله‌سـندن برجماعتك پدریدر تابعیندن هند بن عمرو الجملی انلره منسوبدر (بئر جمل)
مدینه‌ده برمعروف قویدر وجمل حسین بن عبدالسلام نام شاعرك لقبیدرکه امام شافعیدن روایت فقه وحدیث
ایلمشدر (لحی جمل) لامك فتحیله بین‌الحرمین بر موضعدر مدینه یه اقربدر کذلك مدینه ایله فید بیننده برموضعدر
وبحران ایله تثلیث بیننده برموضعدر (لحیا جمل) تثنیه بنیه‌سیله یمامه‌ده بر موضعدر (عین جمل) کوفه قربنده
برچشمه آدیدر (ابو الجمل) ایوب بن محمد وسلیمان بن داود الیمامیان کنیه‌لریدرکه محدّثلردر (الجمیل) زبیر وزننده
و(الجمیل) قبیط وزننده و(الجملانة) جیمك ضمیله و (الجمیلانة) مصغر بنیه‌سـیله بلبل قوشـنه دینور (الجمال)
کمال وزننده برآدم خلق وخلقی کوزل اولمق معناسـنه‌در یقال جمل الرجل جمالا من الباب الخامس اذا صار
جمیلا مصباحك بیاننه کوره اصلی جماله ایدی کثرت استعمالدن هاپی تخفیف اولندی وعربلر جمالك ان لاتفعل کذا
دیرلرکه اغرادر یعنی شویلجه ایلمك سکا شین ونقیصه ایراث ایدر اولمغله آنی ایشلیوب جمال ایراث ایده‌جك
فعله ملازمت ایله (الجمال) غراب وزننده و(الجمال) رمّان وزننده بودخی وصفدر صاحب جمال آدمه دینور
(الجملاء) حمراء وزننده مؤنثدر واعضاء وترکیبی تامّ وهرطرفی اویغون ولطیف حیوانه دینور (التجمل) تفعل
وزننده زینتلنمك معناسنه‌در یقال تجمل الرجل اذا تزیّن واریمش یاغ اکل ایلمك معناسـنه‌در یقال تجمل الرجل
اذا اکل الشحم المذاب (المجاملة) مفاعله وزننده برآدم ایله صدق صمیمله دوستلق ایلیوب صورتا کوزلجه معامله
ایدشمك علی قول کوزل الفت ومعاشرت ایدشمك معناسـنه‌در یقال جامله اذالم یصفه الاخاء بل ماسحه بالجمیل
او احسن عشرته (الجمل) جمل وزننده بریکدرمك معناسنه‌در یقال جمل الشیء جملا من الباب الاول اذا جمعه
وایچ یاغنی ارتمك معناسنه‌در یقال جمل الشحم اذا اذابه (الاجمال) همزه‌نك کسریله ایچ یاغنی ارتمك معناسنه‌در
یقال اجمل الشحم اذا اذابه واجمال برنسـنه‌نك طلبنده عجله وافراط ایلیوب تأنّی واعتدال ایلمك معناسـنه‌در
یقـال اجمل فی الطلب اذا اتأد واعتدل فلم یفرط وطاغنق نسـنه‌یی بریکدرمك معناسـنه‌در یقال اجمل الشیء
اذا اجمعه عن تفرّقه وحساب وکلامی جمله ایلمك معناسـنه‌درکه تفصیل مقابلیدر یقال اجمل الحساب اذاردّه
الی الجملة وایولکی واحسانی چوق وکوزل ایلمك معناسنه‌در یقال اجمل الصنیعة اذا حسنها وکثرها (الاجتمال)
افتعال وزننده ایچ یاغنی ارتمك معناسنه‌در یقال اجتمل الشحم اذا اذابه (الجمول) صبور وزننده دائما ایچ یاغی
اریدن آدمه دینور وسموز خاتونه دینور (الجملة) غرفه وزننده معلومدرکه برنسنه‌نك جماعتنه ومجموعنه دینور
یقـال جملة الشیء ای جماعته وجمله قاضیء دمشق اولان یوسف بن ابراهیم نام فاضلك جدّی اسمیدر (الجمل)
سکر وزننده‌و (الجمل) صرد وزننده‌و (الجمل) قفل وزننده‌و (الجمل) عنق وزننده‌و (الجمل) جبل وزننده‌کمی ایپنه
دینورکه مراد ایری هلاطیدر قومنه تعبیر اولنور وقریء بهن قوله تعالی ❊حتی یلج الجمل فی سم الخیاط❊ الایة وجمل
سکر وزننده وتخفیفله جائزدر حساب جمله دینورکه * ابجاد * حروف مقطعه‌سیدر هربری برعدده دالدر تاریخ
حساب ایدرلر (الجمل) صحف وزننده جماعت انسانی‌یه دینور (التجمیل) تفعیل وزننده تزیین ایلمك معناسنه‌در
یقال جمله اذا زیّنه وعسـکری خیلی مدّت اویالندروب توقیف ایلمك معناسـنه‌در یقال جمل الجیش اذا اطال
حبسهم (الجمیلة) سفینه‌وزننده آهو مربه‌سنه وکوکرجین سوزیسنه دینور (جمل) قفل‌وزننده برعورتك اسمیدر
(جمال) سحاب وزننده بربشقه‌جه خاتون اسمیدر (جمل) صرد وزننده ابن وهبدرکه بنوسامه جماعتی نسبندندر
(جمیل) زبیر وزننده اخت معقل بن یساردرکه صحابیه‌در (جومل) جوهر وزننده بررجل آدیدر (جمال) سحاب
وزننده‌و (جمل) جبل وزننده‌و (جمیل) امیر وزننده اسامیء ناسدندرکه جمله‌سی ذکر اولندی (جمال) غراب وزننده
بربلده‌در (جمیل) قبیط وزننده ابوالخطاّب عمر بن حسن بن دحیه نام حافظك جدّیدر (الجمحل) حای مهمله ایله
شمخر وزننده صدف ایچره اولان اته دینورکه قابنه یاپشق اولور کتب طبیه‌ده ادویه اقسـامندن معدوددر
(الجملیل) خزعبیل وزننده هرنسنه‌دن برمقدار بریکدر اولان کسه یه دینور (الجملیلة) خزعبیله وزننده صرتلانه

دینور و پك قوجه دوشكون ناقه یه علی قول بنیه‌سی قوی طیانقلو یاوز اولانه یاخود ضعف و هزالدن فرومانده
اولمشیكن صكره‌دن وجودینه تاب و توان كلوب كمالیله قوتلنمش اولانه دینور یقال ناقة جملیلة ای هرمة او شدیدة
وثیقة او التی كانت رازمة ثم انبعثت (الجمعلة) قنفذه وزننده بالدن یاخود یاغدن بر طوپاغه دینور كه جوز قدر اوله
تقول اخذت جملة من عسل او لبن ای قدر جوزة (المجمعلة) مدحرجه وزننده بدنی طوپاج عورته دینور یقال
امرأة مجمعلة اللحم ای معقدته (جماعیل) جیمك فتحی و میمك تخفیفی و تشدیدیله قدس قضاسنده بر قریه آدیدر
(الجنبل) قنفذ وزننده اغاجدن دوزلمش قالین قواطه یه و چناغه دینور * مؤلف بونی جبل ماده‌سنده دخی ثبت ایلدی
ظاهرا نون امرنده اختلافه مبنیدر و جنبل ابو عبدالله محمد بن عصمة الضبی نام محدثك جدی اسمیدر (جنثل) ثای
مثلثه ایله جعفر وزننده بر رجل آدیدر (الجندل) جعفر وزننده بر آدمك قالدیروب كوتره‌جكی قدر اولان طاشه دینور
دالك كسریله ده جائزدر * ومنه یقال شاد قصره بصم الجندل و هو مایقله الرجل من الحجارة اساسك بیاننه كوره
نونی زائده‌در * ظاهرا مؤلف عندنده اصلیه‌در و جندل معرفه اوله‌رق بر بقعه‌نك اسمیدر (الجندل) علبط وزننده
طاش یعنی اولان محله دینور (الجندلة) علبطه وزننده طاشلق یره دینور سنكستان معناسنه جیمك فتحیله ده جائزدر
یقال ارض جندلة ای كثیرة الحجارة (الجنادل) علابط وزننده قوی و عظیم اولان انسان و حیوانه دینور (دومة الجندل)
بر موضع آدیدر (الجنجل) جیمیله قنفذ وزننده قوش قونمز او تنه شبیه بر اوتك اسمیدر صلاته‌سنی و جاجیغنی یپارلر
مفرداتده قوش قونمزدن بر صنف اولمق اوزره مبیندر (الجنعدل) سفرجل وزننده و جیمك ضمی و دالك كسریله
لغتدر قالین كوده‌لو صمصیقی طقناز آدمه دینور یقال رجل جنعدل ای تار غلیظ (الجولة) جیمك فتحیله خاصة
جنكده جوانب میدانی طولانمق معناسنه‌در كه بهادر سواری و ضعیدر نته كه جول و جولان طوافده مستعملدر
كما سیذكر یقال جال فی الحرب یجول جولة اذا دار المیدان و عسكر اعدادن كیرو چكیلوب ینه حمله ایلمك معناسنه
مستعملدر كه دونك چالمق تعبیر اولنور یقـال جال القوم اذا انكشفوا ثم كروا (الجول) جیمك فتحی و ضمیله
و (الجؤول) قعود وزننده و (الجولان) فتحاتله و (الجیلان) جیمك كسریله كه اصلی جولان ایدی بونلر مطلقا طولانمق
معناسنه‌در یقال جال فی الطواف یجول جولا و جؤولا و جولانا و جیلانا اذا دار و جول طپراق یرندن صاوریلوب
هوایه آغمق معناسـنه‌در یقال جال التراب جولا اذا ذهب و سطع و بر نسـنه‌یی اختیار ایلمك معناسـنه‌در یقال
جال الشیء اذا اختاره و جول جیمك فتحی و ضمیله طپراغه دینور جائل معناسنه‌در و جول باء حرفیله متعدی اولور
بر نسنه‌یی طولاندرمق معناسنه‌در یقال جال به اذا اداره و جول پك چوق قیون و كچی‌یه دینور و عظیم لشكره دینور
و دوه سوریسنه و آت سوریسنه دینور علی قول اوتوز یا قرق رأس یاخود كزیده و منتخب اولان دوه بلوكنه دینور
و یاشلو قوجه كیكه دینور و بر شجر آدیدر و طاغه دینور جبل معناسنه * شارح دیر كه بونده صواب اولان حبل
اولمقدر كه ایپه دینور و توزه دینور غبار معناسنه (التجوال) تانك فتحیله تفعیلدن مصدردر چوق طولانمق معناسنه‌در
یقال جول الرجل تجوالا اذا طاف (الاجتیال) افتعال وزننده طولانمق معناسنه‌در یقال اجتال الرجل اذا طاف
و بر آدمی طوغری یولنـدن صرف و تحویل ایلمك معناسـنه‌در یقال اجتالهم اذا حولهم عن قصدهم و اختیار
ایلمك معناسنه‌در یقال اجتاله منهم اذا اختاره (الانجیال) انفعال وزننده بو دخی جولان ایلمك معناسـنه‌در یقال
انجال الرجل بمعنی جال و طپراق یرندن قالقوب هوایه آغمق معناسنه‌در یقال انجال التراب اذا ذهب و سطع (المجول)
منبر وزنـنده نسوانه مخصوص بر كسیم جامه‌یه دینور كه قصه زیبون اوله جقدر علی قول كوچك قیزلر كیرلر
بر چرك لباسدر كه ایچنده جولان ایدرلر و قلقانه اطلاق اولنور و خلخاله اطلاق اولنور و درست اقچه‌یه دینور
بین الناس جولان ایدر و بازو بنده و حمائله دینور عوذه معناسنه و حمار وحشی‌یه دینور و كومشه دینور و كردانلق
اورته‌سنه كچوردكلری كومشدن یاپلمش شمسه‌یه دینور و شول بیاض ثوبه دینور كه قارجیلر برارایه كلوب قماره
باشلدقده قمار اوقلری كندیسنه تسلیم اولنان كسه‌نك یدینه و یریلور (الجولان) سلمان وزننده شامده بر طاغك
آدیدر و طپراغه دینور و شول خرده چقللره دینور كه روزكار آنلری بری اوته او ینادوب دوران ایتدیریر اوله و توزلو
طپراقلو یعنی طومانلو كونه دینور كما سیذكر (الجیلان) جیمك فتحیله طپراغه دینور و طومانلو كونه دینور (الجولان)
فتحاتله مصدردر كه ذكر اولندی و دواب و مواشینك خرده‌لرینه و كمترلرینه دینور و جولان الهموم قلبه عارض
اولان تاسه و اندوهك ابتدای عروضندن عبارتدر كه دروننده او ینایوب دورانه باشلر تقول فی قلبی جولان الهموم
ای اولها (الاجالة) همزه‌نك كسریله طولاندرمق معناسـنه‌در یقال اجاله و اجال به اذا اداره (التجاول)
تفاعل وزننده میدانده جولان ایدشمك معناسـنه‌در یقال تجـاول الجیش اذا جال بعضهم علی بعض فی الحرب

 * لث *

(المجاولة) مفاعله وزننده مدافعه و مطارده معناسنه در يقال بينهم مجاولات اى مطاردات و مدافعات (الاجول)
احمر وزننده و(الجولانىّ)و(الجيلانىّ) جيملرك فتحيله بونلرده توزلو طپراقلو طومانلوكونه وصف اولور يقال يوم
اجول وجولانىّ وجيلانىّ وجولان وجيلان اى كثير الغبار والتراب وجولانى عامّ المنفعه آدمه دينوركه خير ونفعى
قريب وبعيده جائل اولور يقال رجل جولانىّ اى عامّ المنفعة (الجائلة) جولان ايدن نسنه يه دينور تأنيثى موصوف
اعتباريله در بومناسبتله ضميرده جولان ايدن خاطره يه و ميانه ده دائر اولان مصلحته اطلاق اولنور ومنه تقول اجل
جائلتك اى اقض الامر الذى انت فيه (الجول) جيمك ضميله عقل معناسنه مستعملدر وعزم معناسنه مستعملدر
يقال ليس له جول اى عقل وكذا عزم وآت سوريسنه ودوه سوريسنه دينور وقبرك وقيونك ديبلرندن آغزلرينه قدر
يالمنه دينور ودكزك وطاغك برطرفنه دينور جمعى اجوال وجواله كلور جيمك ضميله وبربلوك دوه يه ودوه
قوشنه وقيون وكچى سوريسنه دينور وصويك ديبنده اولان بيوك قيايه دينور (الجيل) جيمك فتحيله و(الجال)
بونلرده قبرك وقوينك ودكزك وطاغك برجانبنه دينور (جوله) جيمك ضميله اساميدندر عبدالله بن احمد بن
جوله ومحمد بن على بن جوله وعلى بن محمد بن احمد بن جوله محدثلردر (اجول) احول وزننده طىّ قبيله سى
يوردنده واقع اجأ وسلمى نام طاغلرك حذاسنده برطاغ آديدر ياخود برى برينه قريب برقاچ بايرلره دينور (الجوالة)
سحابه وزننده برنسنه نك سچلمش كزيده سنه دينور يقال اخذ جوالة ماله اى نقاينه وخياره (الجوّال) شدّاد
وزننده عقفان اليربوعىّ نام كمسه نك فرسى آديدر (الاجولىّ) احمرىّ وزننده پك جست وچالاك وجوّال آته
دينور يقال فرس اجولىّ اى سريع جوّال (جولى) سكرى وزننده برموضعدر (الجويل) امير وزننده روزكارك
اوكنه آلوب توزتديغى نسنه يه دينور قورى اوتلق واغاج يپراغى كبى يقال مال الدنيا كالجويل وهو ماسفرته
الريح من حطام النبت (الجهل) سهل وزننده و(الجهالة) رذاله وزننده بيلمز اولمق معناسنه دركه علم مقابليدر
يقال جهل الشئ جهلا وجهالة من الباب الرابع ضدّ علمه وعلى حرفيله بيلمزلنمك معناسنه اولور يقال جهل
عليه اذا اظهر الجهل (الجاهل)و(الجهول) صبور وزننده بيلمز نادان معناسنه اسم فاعللردر جمعلرى جهل كلور
جيمك ضمى وضمتينله وجاهلك جمعى جهّل كلور ركع وزننده وجهّال كلور وجهلاء كلور ويقال هو جاهل منه
اى جاهل به يعنى اول نسنه مقدّمدن آنك معلومى دكلدر بوجهل مذموم دكلدر وجاهل ارسلانه اطلاق اولنور
(التجاهل) تفاعل وزننده بركمسه كنديسنى جاهل كوسترمك يعنى بيلمزدن كلمك معناسنه در يقال تجاهل زيد
اذا اظهر الجهل (المجهلة) مرحله وزننده برآدمى جهالته باعث ومؤدّى اولان شيئه دينور يقال شغل العبث
مجهلة اى يحمل على الجهل (التجهيل) برآدمه جاهلدر ديو جهله نسبت ايلمك معناسنه در يقال جهله اذا نسبه
الى الجهل (المجهل) مقعد وزننده شول بيابانه دينوركه آنده علامت طريق وسمت اولمامغله منزل مقصوده عزم
ووصول متعذّر اوله وبونك تثنيه وجمعى يوقدر يقال ارض مجهل اذا كانت لايهتدى فيها لكن اساسده جمع
بنيه سيله ده مرسومدر (الاستجهال) برآدمى جاهل عدّ ايلمك معناسنه در يقال استجهله اذا عدّه جاهلا
واستخفاف واستحقار معناسنه مستعملدر يقال استجهله اذا استخفه وروزكار اغاجك داللرينى اوينالمق معناسنه
مستعملدر يقال استجهلت الريح الغصن اذا حرّكته فاضطرب (المجهل) منبر وزننده و(المجهلة) مكنسه وزننده
و(الجيهل) صيقل وزننده و(الجيهلة) صيقله وزننده كوسكويه دينوركه آنكله اوجاق وآتش قارشدررلر و(جيهل)
صيقل وزننده برخاتون آديدر وبيوك يالچين قيايه دينور (المجهولة) شول ناقه يه اطلاق اولنوركه آندن هركز سود
صاغلمامش اوله ياخود تمغاسز اوله يقال ناقة مجهولة اى لم تحلب قطّ او لاسمة عليها (الجهلاء) حمراء وزننده جاهليت
لفظندن مأخوذ اولوب وآنى تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال كان ذلك فى الجاهلية الجهلاء وهى القديمة (الجهبل)
جعفر وزننده بيوك باشلو آدمه دينور يقال رجل جهبل اى العظيم الرأس وياشلو سالخورده كيكه على قول ايرى
جثه لو سنه دينور وجهبل بن سيف شول كمسه دركه پيغمبر اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك انتقاللرى خبرينى
اهل حضرموته ايصال ايلمشدر (بنو جهبل) شامده برخانماندركه جمله سى فقهاء ايدى (الجهبلة) جيمك وبانك فتحيله
چركين وبدچهره عورته دينور يقال امرأة جهبلة اى قبيحة (الجيل) جيمك كسريله ناسدن برصنف وطائفه يه
دينور يقال جيل من الترك وجيل من العرب اى صنف وجيل اسفل بغدادده برقريه آديدر وزياد بن جيل ويزيد
بن جيل محدّثلردر (جيلان) جيمك فتحيله عبد القيس قبيله سندن برجماعتدر ويمنده برايالتدر وشول چقل
طاشلرينه دينوركه آنى روزكاربرى اوته طوزندى كبى يوالبوب اوينادر اوله (جيلان) جيمك كسريله ايرانده براقليم
يعنى براولكه نك اسميدر كيلان معرّبيدر وبرجماعته دينوركه آنلرى نوشروان بحرين ولايتنه ترتيب وتمكين

ايلمشيدى وجيلان ابو الجلد بن فروه ديمكله معروف محدّث تابعينك اسميدر ﴿ فصل الحاء المهملة ﴾ (الحبل)
حانك فتحيله ايپه دينوركه نسنه بندايدرلر جمعى احبل واحبال وحبول كلور وفى الحديث ❁ حبائل اللولؤ ❁
كانّه جمع على غير قياس او هو تصحيف والصواب جنابذ يعنى صفت جنتده وارد اولان ❁ فاذا فيها حبائل اللولؤ ❁
حديثنده واقع حبائل كلمه سى كويا كه غير قياس اوزره حبلك جمعيدر وبعضلر عندنده مصحفدر صواب اولان جنابذ
اولمقدركه جنبذك جمعيدر كنبد معرّبيدركه قبه يه دينور * شارح ديركه اوّلكى امام بخارى روايتيدر رمل مستطيل
معناسنه اولان حبلك غير قياس اوزره جمعى اولان حبالهدن جمع الجمع اولمغله بالتشبيه اطلاق اولنمشدر وحبل
اساميدندر احمد بن محمد بن حبل قاضئ مالقه دركه نحويّوندندر وربيعة بن حاتم الحبلىّ المصرىّ محدّثيندندر وحبل
مصدر اولور برنسنه يى ايپله باغلمق معناسنه يقال حبل الشئ حبلا من الباب الاوّل اذا شدّه بالحبل ومنه المثل * ياحابل
اذكر حلاّ * يعنى اى بونى بندايدن كسه چوزمه يى خاطر كدن اخراج ايتمه كه بونك باغلمسى وار امّا چوزمسيده وار
وحبل ايپه واورغانه دينور رسن معناسنه جمعى حبول در * شارح ديركه بونك معناى اوّل ايله فرقى نامعلوم اولمغله
تكرار كبيدر لكن اوّلده رباط ايله تفسير ايتمكله بوندن اخصّ اولور واوزون اوزادى قوم ييغننه اطلاق اولنور يقال
نزلوا فى حبل اى رمل مستطيل وعهد وپيمان معناسنه مستعملدر يقال بينهما حبل اى عهد وذمّت وزنهار
وامان معناسنهدر يقال قطع حبله اى ذمته وامانه وآغرلق ثقل معناسنهدر وآفت وداهيه يه اطلاق اولنور
ووصال وتواصل معناسنهدر وعاتق معناسنهدركه اوموز باشيله بيونك آرهلغندن عبارتدر على قول اول آرهلقده
اولان اوزونلغه وطريقه يه دينور ياخود اورادهاولان سكيره دينور وقولده وارقهده بر طمرك اسميدركه اضافتله
متعيّن اولور يقال حبل الزراع وحبل الظهر * قالديكه هر عضوده اوزون وقالين اولهرق اصيل وقوام اولان طمره
حبل اطلاق ايدرلر مثلا حبل الظهر قفادن نازل آرقه طمريدركه آندن نيجه طمرلر منشعب اولور وحبل الذراع
قيفالدن ديرسك يانندهظهور وزندين اوزرينه دائر ايكى قسمه منقسم اولور وحبل الوريد بيون طمريدر وقس
على ذلك وبصرهده بر موضع آديدركه رأس ميدان زياد ديمكله متعارفدر بونده حانك كسريلهده جائزدر ياخود
هر برى بشقه موضعلردر وحبل عرفهنك يعنى جبل عرفاتك اسميدر وقوشى ميدانك باشنه دينوركه يارشجيلر آنده
طوروب اورادن قوشرلر وحبل بنه مصدر اولور حباله ايله جانور طوتمق ياخود حباله نصب ايلمك معناسنه
يقال حبل الصيد حبلا اذا اخذه بالحبالة او نصبها له (حبال) كتاب وزننده اساميدندر حبال بن رفيده تابعيندندر
وحبال بن سلمة بن خويلد طليحة بن خويلدك برادر زادهسيدر وحبال الساق بالدرده اولان سكيرلره اطلاق
اولنور بورادهحبال ينه حبلك جمعيدر * لكن مؤلف بوكه تعرّض ايلمدى وحبال الذكر آلت تناسلك طمرلرندن عبارتدر
(الحبّال) شدّادوزننده ايپجى يه واورغانجى يه دينور محدّثيندن ابو اسحق الحبّال وبرجاعت اول حرفت اصحابيدر
(المحبل) معظم وزننده بودخى ايپه واورغانه دينور وقيويرجق صاچه دينوركه ايپ كلچهسى شكلنده اولور يقال
شعر محبل اى مجعد شبه الحبل (حبله) تمره وزننده عسقلان قربنده برقريه آديدر (الحابول) خرما اغاجنه
چيقه جق كمنده دينور (الحبالة) كتابه وزننده و(الاحبول) و(الاحبولة) همزهلرك ضميله دوزاغه وآغه دينوركه
ايپدن دوزيلور يقال نصب حبالته واحبوله واحبولته اى مصيدته (الاحتبال) افتعال وزننده حباله ايله جانور
آولمق ياخود حباله قورمق معناسنهدر يقال احتبل الصيد اذا اخذه بالحبالة او نصبها له (المحبول) شول جانوردركه
كنديسنى صيد ايچون دوزاق قورلمش اوله هرنقدر دوشمديسهده (المحتبل) اسم فاعل بنيهسيله دوزاغه دوشمش
جانوره دينور (الحبائل) حبالهنك جمعيدركه آغه ودوزاغه دينور نتهكه ذكر اولندى ومنه حبائل الموت اى اسبابه
قال الشارح ومنه الحديث ❁ النساء حبائل الشيطان ❁ اى مصائده (حبيل براح) امير فلاح وزننده بهادره اطلاق اولنور
وارسلانك اسميدر بوراده حبيل محبول معناسنهدركه باغلنمش ديمكدر وبراح زوال معناسنهدر ارسلان وبهادر آدم
جرأت وشجاعتلرندن ناشى يرلرنده باغلنمش كبى ثابتقدم اولدقلرينه مبنى اطلاق اولندى (حبيل) زبير وزننده
اساميدندر محمد بن الفضل بن ابى حبيل محدّثدر (الحبل) حانك كسرى وفتحيله آفت وداهيه يه دينور جمعى حبول كلور
ودانا وزيرك وصاحب رشد وفطانت آدمه دينور ومنه يقال انه لحبل من احبالها للداهية من الرجال وحبل رفق
وتلطفله دوابّ ومواشيسنه تقيد وتيمار واهتمام ايدن آدمه دينور يقال هو حبل ماله اى قائم عليه رفيق بسياسته
(الحابل) دوزاق نصب ايدن آدمه دينور ومنه قولهم ثار حابلهم على نابلهم اى اوقدوا الشر بينهم يعنى بينلرنده آتش
شرّ وفتنه ايقاد ايدوب برى برينه دوشديلر بوراده نابل اوق آتانه دينور وحابل بزك ارشنه ونابل ارغاجنه دينور
مثل مزبور بو معنادن دخى اخذ اولنور وعربلر حوّل حابله على نابله ديرلر زير وزبر ايلدى ديه جك يرده وحابل حبله

ديدكلرى نبات اكل ايدن جانوره دينور يقال ضبّ حابل اذا كان يأكل الحبلة وجادويه دينور ساحر معناسنه
و برارضك اسميدر ﴿الحبلة﴾ غرفه وزننده اصمه يه دينور كرم معناسنه على قول تكاكندن واومجه سندن برقوله دينور
وقحاتله جائزدر وسلم وسيال وسمر نام باديه اغاجلرينك يمشنه دينور ياخود ايرى ميشه اغاجلرينك يمشنه دينور
مغيلان يمشى كبى جمعى حبل كلور قفل وزننده وحبل كلور صرد وزننده وحبله نسوان زينتلرندن بركونه پيرايه
اسميدر و براوت اسميدركه انى دائما كلر اكل ايدر ﴿الحبل﴾ فتحتينله اوزم اصمه سنه دينور و بعضلر بانى اسكان ايدرلر
مفردى حبله در هايله يقال له حبل تغلّ صيعانا وهى الكرم والحبلة الكرمة اصمه نك چبوقلرى وقوللرى حباله تشبيه
اولنمشدر وحبل طولمق معناسنه مصدر اولور يقال حبل من الشراب حبلا من الباب الرابع اذا امتلأ واويكه لنمك
معناسنه در يقال حبل فلان اذا غضب واويكه وغمّ وتاسه معناسنه اسم اولور يقال به حبل اى غضب وغمّ وكبه
اولمق معناسنه در يقال حبلت المرأة حبلا اذا صارت حبلى واسم اولور قرنده اولان چوجغه وياورى يه دينور
مؤنثى حبله در جمعى احبالدر ﴿الحبال﴾ غراب وزننده طولمغه دينور امتلاء معناسنه يقال به حبال من الشراب
اى امتلاء ﴿الحبلان﴾ سكران وزننده قارنى شرابدن طولمش كشى يه دينور مؤنثى حبلى در عطشى وزننده وحالك
ضميله ده جائزدر وحبلان وحبلانه پرخشم وغضب اره وعورته دينور ﴿حبل حبل﴾ حالك فتحى وبالك سكونيله
قيون قسمنه مخصوص زجر وآزار كلماتندندر ﴿الحابلة﴾ كبه خاتونه دينور جمعنده شاذ اوله رق حبله دينور قحاتله
﴿الحبلى﴾ كبرى وزننده بودخى كبه خاتونه دينور امتلاء معناسندن مأخوذ در جمعى حبليات در وحبالى در
حانك فتحى والفك قصريله كه الف تأنيثندن مقلوب اولان ياء الفه ابدال اولنمشدر وكاهجه حبلانه دخى دينوركه
مفرددر وحبلى كلمه سنك نسبتنده حبلى وحبلوى وحبلاوى دينور حالك ضميله ﴿حبل الحبلة﴾ فتحتينله عمل العمله
وزننده كه اشبو ❊نهى عن بيع حبل الحبلة❊ حديثنده وارد اولمشدر مراد بطن ناقه ده اولان ياوريدر پس حبل حابله نك
جمعى اولوركه ناقه لر ديمكدر ياخود اصمه نك قبل البلوغ اوزميدر ياخود بطنده اولان ولدك ملحوظ اولان ولديدركه
جاهليتده ولدو لدمواشى يى تبايع ايدرلر ايدى پس بوكه كوره حبله مفرد مؤنث اولور * قال المؤلف وهوما فى بطن الناقة
او حمل الكرمة قبل ان يبلغ او ولد الولد الذى فى البطن وكانت العرب تفعله ﴿المحبل﴾ مقعد وزننده اسم زماندر
كبه لك وقتنه دينور يقال كان ذلك فى محبل فلان اى وقت حبل امّه به ومحبل كتاب اوّله اطلاق اولنوركه مراد
لوح محفوظدر ﴿المحبل﴾ منزل وزننده مهبل معناسنه دركه رحم ياخود رحمك نهايتيدر كما سيذكر ﴿التحبيل﴾ تفعيل
وزننده اكينك ياخود اصمه نك فليزلرينى وچبوقلرينى برى برينك اوزرينه آتمق معناسنه در يقال حبل الزرع اذا قذف
بعضه على بعض ﴿الاحبل﴾ اثمد واحمد وزنلرنده و ﴿الحنبل﴾ قنفذ وزننده بوكرجه يه دينور لوبياء معناسنه
﴿الحبالة﴾ حانك فتحى ولامك تشديديله اوزون اوزادى كتمكه دينور انطلاق معناسنه و برنسنه نك موسم وزماننه
دينور يقال حانت حبالته اى زمانه وحينه وآغرلق ثقل معناسنه در ومطرده دندركه لامك شدّه سيله فعاله وزننده
اولان كلمه ده لامك تخفيفى دخى جائزدر الاحباله كلمه سنده جائز دكلدر نته كه حمارة القيظ وصبارة البرد كلمه لرنده مخفف
اولور ﴿الحبلى﴾ بشرى وزننده كبه خاتونه دينوركه ذكر اولندى وسالم بن غنم بن عوفك لقبيدر كبير البطن اولديغيچون
بنو الحبلى كه انصادن بربطندر مزبورك ذرّيتندندر واكا نسبتده حبلى ديرلر قيـاس اوزره وحبلى دينور ضمتينله
وحبلى دينور جهنىّ وزننده ﴿الحبليل﴾ حانك ضميله بركوچك جانوردركه هلاك اولدقدنصكره وجودينه يغمور
اصابت ايلدكده ينه جانلنور ﴿المحتبل﴾ محتمل وزننده آت قسمنك بلكجه سنه دينوركه خرده تعبير اولنور يقـال
فرس طويل المحتبل اى ارساغه ﴿حبال﴾ كتاب وزننده ابن سلمة بن خويلددركه ابن اخى طليحة بن خويلددر ﴿حبل﴾
زفر وزننده بر موضعدر ﴿الاحبال﴾ همزه نك كسريله كبه ايلمك معناسنه در يقال احبلها اذا القحها وايرى ميشه
اغاجلرينك چچكارى دوكيلوب يمش طوتمق معناسنه در يقال احبلت العضاة اذا تناثر وردها وعقد ﴿الحتبل﴾
تاى فوقيه ايله جعفر وزننده و ﴿الحتابل﴾ علابط وزننده وجودى چلمسز اولان ياخود جوره وخرده بدن
آدمه دينور ﴿الحباجل﴾ جيمله علابط وزننده اعضاسى طوپاج طقناز بودوره دينور يقال رجل حباجل اى
القصير المجتمع الخلق ﴿الحبركل﴾ سفرجل وزننده قالين دوداقلى آدمه دينور يقـال رجل حبركل اى الغليظ الشفة
﴿الحبوكل﴾ واو ايله حبركل وزننده ومرادفيدر ﴿الحبكل﴾ جعفر وقنفذ وزنلرنده بودوره دينور ﴿الحتل﴾ فتل
وزننده ويرمك معناسنه در يقال حتله حتلا من الباب الاول اذا اعطاه وحتل هرشيئك ردئ وكمترينه دينور
يقال اعطاه حتلا اى رديئا ومثل وشبه معناسنه در بونده حانك كسريله ده جائزدر ﴿الحاتل﴾ بودخى مثل ونظير
معناسنه در ﴿الحوتل﴾ جوهر وزننده بلوغه مراهق اوغلانه دينور وبغرتلق قوشنك ياوريسنه دينور وجوره

وضعف آدمه دینور یقال رجل حوتل ای ضعیف ﴿الحوتلة﴾ حوصله وزننده بودوره دینور ﴿الحتفل﴾ عصفر
وزننده چوملك دینده قلان شوربا وات صویی بقیه سنه دینور علی قول ات صوینك دیبنده قلان قرنتی تریدبقیه سنه
دینورو یاغ طورطوسنه و پوصه سنه دینورو مالك کوتوسنه وکترینه دینورکه ایوسی انتخاب اولنمش اولنور وولد
ایله وصکره جه چیقان چرکاب ومهملاته دینور وسفله ورذال ناسه دینورکه آدم مولوزی تعبیر اولنور وتنجره
دیبنده قلان ات خردمر دینه دینور ﴿الحثل﴾ حانك فتحی وثای مثلثه نك سکونیله سوء رضاع وسوء حال معناسنه در
یقال نشأ الصبیّ بالحثل ای بسوء الرضاع والحال وحثل هرشیئك کوتوسنه وکترینه دینور ﴿الاحثال﴾ همزه نك
کسریله صبینك رضاع وغداسنده اهتمام ایلیوب سوء حالله باقوب بسلمك معناسنه در یقال احثلته امّه اذا اساءت
رضاعه فنشأ بالحثل و برآدمی زمان فقیر و بدحال ایلمك معناسنه در یقال احثله الدهر اذا اساء حاله ﴿المحثل﴾
مکرم وزننده بدرضاع وبدغدا ولده دینور ومحثل بن حوثاء برشاعردر ﴿الحثل﴾ حانك کسریله خیره وزبون
آدمه دینور یقال رجل حثل ای ضاو ﴿الحثالة﴾ کناسه وزننده بغدای وخرما مقوله سندن آتیله جق سلکندی
مقوله سنه دینورکه زوان وقبوق مثللو مهملاتدر ایشه یرامیوب آتارلر وهرشیئك کوتوسنه وکترینه دینور تقول اطرح
حثالة الطعام وهی الزوان ونحوه یکون فیه والقشارة ومالاخیر فیه وکذا الردیء من کلّ شیء ﴿الحثیل﴾ حذیم
وزننده بودوره دینور و برشجر کوهی اسمیدر واوشنکن کاهل وکسلان آدمه دینور وبدغدا اولان خیره
چوجغه دینور ﴿الحثل﴾ فتحتینله برآدمك قرنی بیوك اولمق معناسنه در یقال حثل الرجل حثلا من الباب الرابع
اذاعظم بطنه ﴿الحثلة﴾ حانك کسریله حوض دیبنده قلان صو بقیه سنه دینورکه استعماله موافق اولمز ﴿الحثفل﴾
حتفل وزننده ومرادفیدرکه ذکر اولندی ﴿الحثفلة﴾ دحرجه وزننده تنجره دیبنده قلان بقیه یی ایچمك
معناسنه در یقال حثفل الرجل اذاشرب الحثفل من القدر ﴿الحجل﴾ فتحیتنله ککلك قوشنك ارککنه دینور
مفردی حجله در * مؤلّف الواحدة حجلة عبارتیله رسم ایلمکله مؤنثنه ده اشارت ایلمشدر ﴿الحجلی﴾ حانك کسری
والفك قصریله دفلی وزننده اسم جمعدر و بونك ظربی لفظندن غیری نظیری یوقدر و بوظربان لفظندن اسم
جمعدر لکن مصباحده وشافیه ده بوحجل وحجله دن جمع اولمق اوزره مرسومدر وککلك اتی معتدلدر نصف
مثقال جکرندن اکل وابتلاع صرع مرضنه نافع ومراره سنی آیده برکره دماغه استعاط ذکاء وفطنت ایراثنده
بغایت مفیدو بصری مقوّیدر ﴿الحجلة﴾ فتحاتله حجل مفردیدرکه ذکر اولندی وقبه طرزنده زفافخانه ترتیب اولنان
چادره دینورکه عربلر مخصوصا جوانب اربعه سی ایلکلی مستور قبه طرزنده چادر اتّخاذ وثیاب وستور ایله
درونی تزیین ایدوب اوراده زفاف ایتدررلر حالا شهرلرده دخی انواع جهاز ایله اراسته بیت الزفاف وجهاز اوطه سی
معلومدر جمعی حجل کلور فتحتینله وحجال کلور حانك کسریله یقال المرأة فی حجلتها وهی کالقبة وموضع یزیّن
بالثیاب والستور للعروس * مؤلّفك وموضع قولی وهی موضع تقدیرنده در یاخود واو طغیان قلم ناسخدر زیرا
نهایه ده بیت کالقبة یستر بالثیاب عبارتیله مرسومدر وحجله خلقی کوچك وخرده دوه لره دینورکه غیر مقبوللدر
جمعی حجل کلور فتحتینله ﴿التحجیل﴾ تفعیل وزننده کلین ایچون مجهز زفافخانه اتّخاذ ایلمك علی قول کلینی زفافخانه یه
قومق معناسنه در یقال حجل العروس اذا اتّخذلها حجلة او ادخلها فیها وخاتون پرمقلری اوجنه آلاجه قنه یاقق
معناسنه در یقال حجلت المرأة بنانها اذالوّنت خضابها وتحجیل آت قسمنك قوائمنده اولان بیاضه دینورکه سکیل تعبیر
اولنور بلکلرینی تجاوز ایدوب دیزلرینی یوقری یچمیه زیرا بوقاغی معناسنه اولان حجلدن مأخوذدر واشبوسکیل دخی کیمنك
درت ایاغنده و کیمنك ایکی ایاغیله برالنده و یالکز ایکی ایاغنده اولور بویلجه اولورسه اکا تحجیل واول آته
محجل دینور وخاصّة ایکی اللرنده اولمز مادامکه ایاقلریله بیله جه اولمیه کذلك یالکز الك برنده اولمز مکرکه ایاقلریله
بیله جه اوله یعنی برایاغیله یا ایکی ایاغیله بیله جه اوله پس بویلجه اولمزسه تحجیل ومحجل اطلاق اولنمز واشبو تحجیل
کلمه سی مصدر در اسم دخی اولور یقال حجلت قوائم الفرس تحجیلا علی بناء المجهول وفی قوائمه تحجیل وهو بیاض
فی قوائمه کلها ویکون فی رجلین ویدوفی رجلین فقط وفی رجل فقط ولایکون فی الیدین خاصة الّامع الرجلین
ولافی یدواحدة دون الاخری الّامع الرجلین * مترجم دیرکه سیرکبیرده مسطوردرکه زمان جاهلیه ده فرس ارجل ایله
تشأم واحجل ایله تفأل ایدرلر ایدی رسول اکرم علیه الصلوة والسلام مبعوث اولوب عادات جاهلیه نك کیمنی نسخ
وابطال وکیمنی ابقا ومسامحه بیوردیلر اشبو تحجیل خصوصنی دخی مسامحه وابقاء ایدوب ❁ خیر الخیل الافرج
المحجّل ❁ حدیثیله فرس محجل میمون وافضل اولدیغنی بیان بیوردیلر حالا بین العرب معتبردر انتهی * وتحجیل ناقه نك
ممه سنده باغدن عارض اولان بیاضه دینور ودوه یه مخصوص برتمغا اسمیدر وکوز چقورلنوب ایچری باتمق

مطلب

معناسنه‌در يقال حجلت عينه تحجيلا اذا غارت و تحجيل المقرى بين العرب مهمان ضيافت ايده‌جك چناغه آتك تحجيلى مقدار سودجكز قودقدنصكره اوزرينه صودوكوب چناغى طولدرمقدن عبارتدرو بونى قوراق ايّامده ايدرلركه سودك عزّت وقلتى اولور يقال قراهم بتحجيل المقرى وهوان يصبّ فيه لبينة قليلة قدر تحجيل الفرس ثمّ يوفىّ المقرى بالماء بوراده مقرى كلمه سى منبروزننده‌در (الحجل) حجل وزننده و (الحجلان) فتحاتله اياغى بوقاغيلى كمسه براياغنى قالديروب ديكر اياغى اوزره چوكوب صيچرايه‌رق يوريمك معناسنه‌در يقال حجل المقيد حجلا وحجلانا من الباب الثانى والاول اذا رفع رجلا وتربّث فى مشيه على رجله وسكه‌رك يوريمك معناسنه‌در يقال حجل الغراب اذانزا فى مشيه وايكى نسنه بيننده حائل اولمق معناسنه‌در يقال حجل بينه و بينه على بناء المجهول اذاحيل (الحجل) حانك كسرى وفتحيله و (الحجل) ابل وزننده و (الحجلّ) طمرّ وزننده خلخاله‌دينورجمعى احجال وحجول كلورو حجل حانك كسريله آقلغه‌دينورجمعى احجال كلور يقال به حجل اى بياض و بوقاغونك اياقلره كچه‌جك ايكى طوقك هربرينه‌دينور و بوقاغونك كنديسنه‌دينور يقال حلّ حجله اى قيده و بونده حانك فتحيله و كسرتينله جائزدر (المحجول) و (المحجل) معظم وزننده وجه‌مذكور اوزره اياغى سكيل اولان آته‌دينور * شارح ديركه اكرسكيل درت اياغنده اولورسه اكا محجل الاربع ديرلر واكر ايكى اياقده اولورسه محجل الرجلين ديرلر واكر براياغنده اولوب بلكنى تجاوز ايلمش اولورسه محجل الرجل اليمنى ياخود محجل الرجل اليسرى ديرلر واكر اوچ اياغنده اولوب برالنده يابراياغنده اولمسه محجل الثلث مطلق اليديامطلق الرجل ديرلر واكر صاغ اليله صول اياغنده اولورسه ممسك الايامن مطلق الاياسر ديرلر واكر صوللرنده اولورسه ممسك الاياسر مطلق الايامن ديرلرواكر صاغ اليله صول اياغنده ياخود صول اليله صاغ اياغنده اولورسه كرك آز وكرك چوق اولسون اكا مشكول ديرلرو محجل باغدن صقرلنمش ناقه ممه‌سنه دينور يقال ضرع محجل اى مبيض من آثار الصرار (الحجول) قعود وزننده كوز چقورلنوب ايچرو باتمق معناسنه‌در يقال حجلت عينه حجولا من الباب الاول اذا غارت (الحوجلة) حوقله وزننده حجول معناسنه‌در يقال حوجلت عينه اذاغارت و حوجله قاروره‌يه دينور على قول ديبى بيوك اولانه دينورو بعضا لامى مشدد اولور جمعى حواجل وحواجيل كلور (الحجلاء) حمراء وزننده سائر اعضاسى سياه اولوب همان قوللرى بياض اولان قيونه وصف اولور و بروادى اسميدر (الحاجلات) شول دوه‌لره دينوركه سكيرلنمكله صاغ قلان اياغى اوزره سكرك يورويه‌لر (تحجل) تنصروزننده‌كه جوهرى برفرس اسميدر ديو ثبت ايلمشدر بو تصحيفدر صواب اولان عجلى اولمقدر عينله سكرى وزننده (الحجيلاء) مصغر بنيه‌سيله شول صويه دينوركه اكا هركز كونش طوقنمز اوله والفك قصريله برموضع آديدر (الحجال) شدّاد وزننده برّاق وتابان نسنه‌يه دينور يقال شئ حجال اى برّاق (الحجول) صبور وزننده ايراق نسنه‌يه دينور يقال منزل حجول اى بعيد (حجل حجل) فتحتينله مكرّرا ديشى قيونه مخصوص زجر وآزاردر على قول سودينى صاغمق ايچون چاغره‌جق اصواتدندر (دبّى حجل) دالك ضميله اطفال عربه مخصوص برلعبدر (حجل) فتحتينله اساميدندر حجل بن عمر و بنو حنيفه‌دن برفارسدر وحجل برشاعردركه بنومازن مواليسندن ايدى (الحجيل) اميروزننده اوچ اياغى سكيل اولان آته دينور يقال فرس حجيل اى محجل ثلاث (حجل) حانك فتحيله پيغمبر اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك مغيره نام عموجه‌لرينك لقبيدر (الاحجال) همزه‌نك كسريله دوه‌نك صول الندن باغى چوزوب صاغ اياغنه باغلمق معناسنه‌در يقال احجل البعير اذا اطلق قيده من يده اليسرى وشدّه فى اليمنى (الحدل) فتحتينله ظلم ايلمك معناسنه‌در تقول حدل علىّ حدلا من الباب الرابع اى ظلمنى و برآدمك براموزى ديكرندن يوكسلك وقالقق اولمق معناسنه‌در يقال حدل الرجل اذا اشرف احد عاتقيه على الآخر وكوزك بريانيله بقمق معناسنه‌در يقال هو يحدل حدلا اى ينظر فى شقّ عينه (الاحدل) و (الحدل) كتف وزننده وصفلردر براموزى ديكرندن قالقق اولان كشى‌يه دينور جمعى حدالى كلور سكارى كبى وعند البعض احدل بيونى برطرفه اكرى اولانه دينور جمعى حدل‌دركتب وزننده على قول بريانى اوزره ينكج كبى يانن يانن يورر اولان آدمه دينور وتك طشاق حيوانه دينور يقال فرس احدل اى ذوخصية واحدة وصولاق آدمه دينور يقال رجل احدل اى اعسر و بركلبك آديدر وابو ذرّ غفارينك فرسى آديدر ياخود بونده صواب اولان جيمله اولمقدر (الحدل) عدل وزننده و (الحدول) عدول وزننده جور وستم ايلمك معناسنه‌در يقال حدل عليه حدلا وحدولا من الباب الثانى اذاجار وحدل وصف اولور عدل كبى يقال انّه لحدل اى غيرعدل (المحدلة) مكرمه وزننده و (الحدال) غراب وزننده و (الحدلاء) حمراء وزننده شول يايه دينوركه بركوشه‌سى ديكر كوشه‌سندن قالقق اوله‌كه برابر اولميوب برطرفى

(قاچمش)

قاچش اولور يقال قوس محدلة وحدال وحدلاء اى بينة الحدل والحدولة يعنى تطامنت احدى سيتيها (التحادل)
تفاعل وزننده اوق اتان كسه يايك اوزرينه اكيلوب يمامق معناسنه در يقال هو يتحادل اى ينحنى على القوس (الحدل)
حانك كسريله طونك وشلوارك اوجقورلغنه دينور وبيون اغريسنه دينوركه باش يصدقدن دوشمك سببيله
تحدّث ايدر تقول اخذنى حدل اى وجع عنق (الحودل) جوهر وزننده اركك ميمونه دينور (بنوحدال) غراب
وزننده ياخود بنوحداله ثمامه وزننده برجماعتدر (حدالى) سكارى وزننده برموضعدر (حدال) سحاب وزننده
برشجردر وشامده برموضعدر (الحدال) غراب وزننده دوزويالچين نسنه يه دينور مهره تختهسى كبى يقال شئ حدال
اى املس (المحادلة) مفاعله وزننده تلكوكبى برنسنه يه سينه رك واغفال ايده رك وارمق معناسنه در يقال حادله
اذا راوغه (الحدل) ضمتينله حضض اسميدركه حولان ديدكارى داروددر (الحديل) حذيم وزننده و(الحيدلان)
صيدلان وزننده بودوره دينور (الحودلة) حوصله وزننده تپه يه دينور اكمه معناسنه (حديله) جهينه وزننده
بررجلك اسميدر ومدينه ده برمحله آديدر (حديلاء) مصغر بنيه سيله برموضعدر (الحدلاء) حمراء وزننده طوغريلغنه
قازلمامش قيويه دينور يقال ركية حدلاء اى مخالفة عن قصدها (الحدقلة) دحرجه وزننده كوزى چويره رك
باقمق معناسنه در يقال حدقل الرجل اذا ادار العين فى النظر (الحذل) حانك فتحى وذال معجمه نك سكونيله ميل
معناسنه در يقال حذلك مع فلان اى ميلك (الحذل) فتحتينله كوز علتلرندن برعلتدركه كوزك قپاقلرى وپيكارى
قبقزل وقرحه لر پيدا اولوب دائما ياشى سيلان ايدر اولقدر ياخود خرده سيوجه لر پيدا اولمغله كوزك كرپكلرى
دوكلمكدن عبارتدر يقال حذلت عينه حذلا من الباب الرابع وبها حذل وهى حمرة فى العين وانسلاق وسيلان
دمع اوقلة شعر العينين وحذل برجنس شجرك دانه سنه دينوركه قحط سنه لرده اعرابيلر آندن اتمك ياپوب اكل
ايدرلر وحذل كوملكك اتكنك چوره سنه دينور (الحاذلة) ذكر اولنان حذل علتنه اوغرامش كوزه دينور
(الاحذال) همزه نك كسريله كوزى حاذله قلمق معناسنه در يقال احذل عينه البكاء والحرّ اى جعلها حاذلة
(الحذال) سحاب وغراب وزنلرنده قانه شبيه برنسنه دركه سمر اغاجندن ظهور ايدر عربلر اكا حيض السمر
ديرلر بعض توت اغاجندن دخى ظهور ايدر على قول برزائد نسنه دركه شجر مزبورده نابت اولور ياخود صمغه
شبيه برنسنه دركه طلح ومغيلان اغاجلرنده حاصل اولور (وحذال) سحاب وزننده قرنجه يه دينور (الحذل) حانك
ضمى وكسريله و(الحذل) صرد وزننده اصل ومبنا معناسنه در وحذل صرد وزننده طونك اوجقورلغنه
دينور وقوجاغه دينور آغوش معناسنه يقال فى حذل امّه اى فى حجرها وحذل حانك ضميله وحذله هايله نطاق
ديدكارى قوشاغك ياقوجاغك اشاغى كنارينه دينور (الحذل) حانك كسريله شول آغر يوكه دينوركه آلتنده
امكليه رك ثقلت عظيمه ايله يورينور اوله تقول رأيته وعليه حذل وهو مايدلح به مثقلا من شئ يحمله (الحذل) صرد
وزننده و(الحذل) قفل وزننده و(الحذالة) ثمامه وزننده بونلرده كوملكك اتكنك چوره سنه دينور وحذاله ثمامه
وزننده بركونه قزل صمغ اسميدر وهرنسنه نك آتيله جق دوكندى مقوله سنه دينور وصمان قريقلرينه
وتوكنديلرينه دينور (التحذّل) تفعل وزننده برآدمك حالنه آجيوب مهر ومرحمت ايلمك معناسنه در يقال
تحذّل عليه اذا اشفق (الحذال) كتاب وزننده زعفران كبى برنسنه دركه نارچچكنك ايچنده اولور (الحوذلة) حوصله
وزننده دوه نك طبانى برجانبه ميل ايدوب اكيلمك معناسنه در يقال حوذل خفّ البعير اذا مال فى شق ويقال
فى خفه حوذلة (حديلاء) رتيلاء وزننده برموضعدر (حذاله) سحابه وزننده برعورت آديدر (الحرجل) عصفر
وزننده و(الحراجل) علابط وزننده اوزون آدمه دينور وحرجل چابك وچالاك انسان وحيوانه دينور (الحرجلة)
حانك وجيمك فتحيله آت سوريسنه دينور حرجل دخى دينور هاسزوچكركه سوريسنه دينور واسى وخيم ارضه
دينور وآغسقلغه دينور يقال برجله حرجلة اى عرج ومصدر اولور اوزامق معناسنه يقال حرجل الشئ اذا طال
وصفّ وطابورى تماملق معناسنه در يقال حرجل فلان اذا تمم صفا فى صلاة اوغيرها وصاغه صوله يلوب
يوپورمق ياخود بغى ونشاطله يلمك معناسنه در پرورده طايك يلمسى كبى يقال حرجل الرجل اذا عدا يمنة
ويسرة اوهى عدو فيه بغى ونشاط (الحراجلة) حانك فتحيله حرجله نك جمعيدركه آت سوريسنه دينور ومنه يقال
جاؤا حراجلة اى على خيلهم وعراجلة اى مشاة (الحرقلة) قافله دحرجه وزننده بركونه يوريمكه دينور
(الحركلة) حرقله وزننده ومرادفيدر وحركله پيادكانه دينور رجّاله معناسنه ومصدر اولور صياد شكاردن
خيبتله دونوب كلمك معناسنه يقال حركل الصائد اذا اخفق (حرالّه) حانك فتحى ولامك تشديديله مغربده بربلده
آديدر على قول بربرقومندن برقبيله در علىّ بن احمد بن الحسن الحرالىّ كه تصانيف مشهوره صاحبيدر اكا منسوبدر

(الحرمل) جعفر وزننده اوزرلك تخمنه دینور فارسیده سپند دیرلر سودایی و بلغم غلیظی بغایت مسهل ودمی مصفّی ومنوّمدر غیرمسحوقندن بربچق مثقالنی اونایکی کون سفوف وجهیله تناول عرق النسأ علتنك بالكلیه دفعنده مجرّبدر وحرمل برآدمك وبرموضعك اسملریدر (الحرملة) حركله وزننده بربشقه نبات اسمیدركه بادیه نشینلر چقماق اتخاذ ایتدكلری مرخ وعفار نام اغاجلردنصكره چقماقلرینك اجودی بونباتدر وجمله‌ٔ یتوعاتدندركه سودلو اولور سودی یپاغیله آلنوب قوریدلدقدنصكره ضماد اولنسه علت جربه بغایت مفیددر وحرمله اسامیدندر حرملة بن عبدالله بن حرمله امام شافعی اصحابندندر ونیچه محدّثین اسملریدر (حرملاء) حانك فتحیله برموضعدر (الحرملیة) حانك فتحیله انطاكیه قضاسنده برقریه‌در (الحریملة) مصغر بنیه‌سیله برجنس شجردركه كوچك نارشكلنده قوزه‌لری اولور ایچندن بغایت ملایم ولطیف پموق حاصل اولور آنك پموغی خفّت ونعومتی حسبیله ملوك وكبارك یوزیصدیغنه وضع اولنور (الاحزیلال) زای معجمه ایله اقشعرار وزننده برنسنه یوكسكه آغوب یوجلمك معناسنه‌دركرك حسّی وكرك معنوی اولسون فمن الثانی یقال احزألّ البعیر فی السیر احزءلالا اذا ارتفع ومن الاول احزألّ الجبل اذا ارتفع فوق السّراب وبریكمك معناسنه‌در یقال احزألّ الشیٔ اذا اجتمع وبرنسنه‌نك اجزاسی دیوشوریلوب طوپلنمق معناسنه‌در یقال احزألّ فؤاده اذا انضمّ خوفا زیراآسوده‌لكده یورك منبسطاولور (الحوزل) جوهروزننده و(الحوزلة) جوهره‌وزننده‌بودوره‌دینور (الاحتزال) افتعال وزننده لباسه بورنمك معناسنه‌در یقال احتزل الرجل اذا احتزم بالثوب وبعضلر عندنده بومصحفدر صواب اولان احتزاك اولمقدر كافله (الحزنبل) غضنفر وزننده شاشقین وبون عورته دینور یقال تزوّج حزنبلا ای مرأة حمقاء وكوده‌سی دیرنكلو طوپاج بودوره دینور ویك قوجه‌قاری‌یه دینور وعقاقیرانواعندن برنبات آدیدركه بواسمله معروفدر دیارشامده آندن مربالر ترتیب ایدرلر وحزنبل قالین دوداقلو آدمه دینور ویومری قالقق فرجه دینور وسائر یومری قالقق نسنه‌یه دینور (حزقل) قافله زبرج وزننده یاخود حزقیل‌كه زنبیل وزننده‌در انبیای عظامدن برپیغمبر ذیشانك اسمیدر صلوات الله علی نبینا وعلیهم اجمعین * شارح دیركه پیغمبر مشارالیه بنی اسرائیل انبیالرندندر حضرت موسی انتقالندنصكره حضرت یوشع بن نون قائم اولوب بعده كالب وبعده حزقیل قائم اولمشدر قومنه طاعون اصابت ایلكله الوف یعنی بغایت كثیر اوله‌رق دیارلرندن خروج ایلدیلر بعده‌جمله‌سی بروادی‌یه كلوب انده‌آرام ایدرلرایكن حق جلّ وعلا مجموعنی بردن اهلاك وبعده حضرت حزقیل دعاسیله علی العموم احیا ایلدی (الحزاقلة) حانك فتحیله سفله ورذال ناسه دینور یقال هم حزاقلة الناس ای خشارتهم (الحزقل) زبرج وزننده طارخویلو تنك مشرب آدمه دینور (الحزوكل) فدوكس وزننده‌بودوره دینور (الحزمل) زبرج وزننده خسیسه وناكس عورته دینور یقال هی حزمل ای خسیسة (الحسبلة) بسمله وزننده حسبی الله دیمك معناسنه‌در یقال حسبل زید اذا قال حسبی الله * شارحك بیاننه كوره بسمله وحمدله كبی بودخی منحوتدر (الحسدل) جعفر وزننده كنه دیدكلری بوجكه دینور قراد معناسنه (الحسدلی) جعفری وزننده شول قومشویه وصف اولوركه دائما كوزی وكوكلی همجوارنده اوله یعنی آینده وروندەسنی واحوال وافعالنی همیشه كوزه‌دوب تجسّس وتفتیش ایدراوله اولمقوله قومشوجوارنده‌دكل محله‌سنده اقامت نامعقولدر یقال هوجار حسدلیّ وهوالذی عینه ترعاك وقلبه یراك * مترجم دیركه اقتطاف نام كتابده مرسوم اولدیغی اوزره جار حسدلیّ قراد مذكوره منسوبدر قراددابه‌نك توینی وقانی نه‌كونه تقشیر ایدرسه جارحسوددخی كوزیله اویلجه تقشیر ایدرحتی حسدماده‌سی حسدل ماده‌سندن مأخوذاولدیغی دخی آنده مسطوردر ومنه یقال * الجار ثم الدّار * بوحقیر اویلجه قومشونظریله خیلیجه مصاب اولمشدر بوبابده تحرّی وتباعد ایله جمله‌یه وصیتم دركاردر عمل ایتمك واجبه‌دندر (الحسل) نسل وزننده طواری شدّتله سورمك معناسنه‌در یقال حسل الدابة حسلا من الباب الاول اذا ساقها شدید اوحسل نبق دیدكلری میوه‌نك هنوز یشل وخام اولاننه دینور ورذیل ایلمك معناسنه‌در یقال حسله اذا رذله وبرنسنه‌دن ایشه یرامز رذیل وكمتر بقیه قومق معناسنه‌در یقال حسل منه اذا ابقی بقیة رذالا (الحسل) حانك كسریله كلر دیدكلری جانورك هنوز یمورطه‌دن چیقمش یاوریسنه دینور جمعی احسال وحسول وحسلان كلور حانك كسریله وحسله كلور عنبه وزننده ومنه المثل * لاآتیك سنّ الحسل * ای ابدا یعنی بن سكا حسل قسمنك دیشلری طوردقجه كلم كه ابدی كلم دیمكدن كنایه‌در زیراكلر قسمنك هلاك اولنجه‌یه‌دك دیشلری ساقط اولمز (ابوحسل) و (ابوحسیل) مصغر بنیه‌سیله كلرك كنیه‌سیدر (الاحتسال) افتعال وزننده یمورطه‌دن چیقمش كلر یاوریسی آولمق معناسنه‌در یقال احتسل الرجل اذا اصطاد الحسل (الحسیلة) سفینه

مطلب

وزننده خرمانك كمترينه دينوركه قوريغى حلاوتلنمزدن مقدّمجه قوريدلوب سوده ياصويه اصلاتدقدنصكره
برمقدار لذيذ خرما قاتمغله كسب حلاوت ايدوب اكل اولنور ورذال ناسه دينوركه آدم مولوزى تعبير اولنور
يقال هوحسيلة القوم اى خشارتهم و بوزاغى يه دينور (الحسيل) اميروزننده حسيله نك جمعيدر و بقراهلى يه
دينور بوندن مفردى يوقدر وهرنسنه نك كمترينه ورذالنه دينور جمعى حسل كلور كتب وزننده (الحسالة)
ثمامه وزننده كومشه على قول برادهسنه دينور يقال اتى بحسالة اى الفضة اوسحالتها وارپه وبغداى مقولهسنك
دوكيلان قبوق مثللو دوكنديسنه دينور (المحسول) خسيس و ناچيز وكمتر نسنه يه دينور يقال هو محسول
اىخسيس ومرذول (الحسلات) فتحاتله ديار بنى ضبابده برنيچه هضبه لردر آنلرك هر برينه حسله وحسيله دخى
دينور تمره وجهينه وزننده (الحسفل) فايله زبرج وزننده هرنسنه نك كمترينه ورذالنه دينور تقول اعطانى
حسفلة اى رديئه وخيره وجوره چوجقلره دينور جعفر وزننده دخى جائزدر (الخسفل) حضجر وزننده قرنى بيوك
آدمه دينور يقال رجل حسفل اى الواسع البطن (الحسقل) قافله زبرج وزننده هرحيوانك خرده و صغيراولان
ياوريسنه دينور (الحسكل) حسقل وزننده ومرادفيدر جمعى حساكل كلور وحسكله كلور هايله * مترجم ديركه
اشبو حسكل كلمهسنك جمعى هايله حسكله دخى كلمشدركه نوادردندر نته كه على قول كمء كلمهسنك دخى جمعى كمئه
كلمشدر تذكيرو تانيث مادهسنده شيخ رضى ديديكه كاهجه تاء واحددن مفارقت ايدوب جنسه داخل اولور كمئه
مطلب
وفقعه كبى كه جنسلردر كمء وفقع مفردلريدر و عندالبعض بونلرده تاء بنه وحدت ايچوندر مجرد اولنلر جنسلردر پس
اشبو حسكل دخى بوقبيلدندر اختلاف مذكوره مبنى مؤلف كمء مادهسنده اختلاف اوزره ثبت ايلمشدر و اكثر
محلده مؤلف جنسى جمع عنوانيله ثبت ايدركه مرادجمع جنسى اوله جقدر زيرا تركيبندن واحدى اولان اسم جنس
عندالاصح جمعدر وحسكل دمورجى قيزغين دمورى دوكركن صيچرايان صاچنديه دينور (الحسكل) جعفر
وزننده هرشيئك ردئ وكمترينه دينور (الحسكلتان) زبرجتان وزننده حسكله نك تثنيهسيدر خصيتينه دينور
(الحسكلة) دحرجه وزننده دوه نك خرده نوعنى بوغزلمق معناسنه در يقال حسكل الرجل اذا نحر صغار ابله
(الحساكلة) حانك ضميله عسكرك ايشه يرامز خرده وخشارهلرينه دينور (الحشل) حانك فتحى وشين معجمه نك
سكونيله هرشيئك الچغنه وكمترينه دينور ومصدر اولور رذيل وكمترقلمق معناسنه يقال حشله حشلا اذا رذله
(الحشيلة) سفينه وزننده برآدمك عيالنه دينور حشبله كبى كه باى موحده ايله در ياخود احدهما آخردن مصحفدر
(الحاصل) هرنسنه دن حاصل شول شيئه دينوركه ماعداسى زائل اولدقدنصكره كنديسى يرنده باقى و ثابت اوله يعنى
هرشيئك برازى كتدكدنصكره يرنده باقى و ثابت اولاندن عبارتدر يقال هذا حاصله وهو مابقى وثبت وذهب ماسواه
(الحصول) وصول وزننده و (المحصول) معقول وزننده مصدرلردر حاصل اولمق معناسنه در يقال حصل الشئ
حصولا ومحصولا من الباب الاول اذابقى وثبت وذهب ماسواه (التحصيل) تفعيل وزننده حاصل اولان نسنه يى تخليص
و تمييز ايلمك معناسنه دركه سائرندن آيروب حاصل قلمقدن عبارتدر مثلا حصل تراب المعدن ديرلر التونى طپراغندن آيروب
خالص ايلدى و حصل الدقيق ديرلر اونى كپكندن الك ايله آيردى و حصلوا القوم فى الديوان ديرلر قومك حاضر
وغائبنى وزنده ومردهسنى تفتيش وتمييز ايلدى معناسنه كه اصطلاحجزده يوقلامه ايله تعبير اولنور و تحصيل خرمانك
بلح ديديكى قروغى كذلك ابتدا چيقان طمورجغى حصل اولمق معناسنه در يقال حصل النخل اذا صار بلحه او طلعه
حصلا (الحصيلة) سفينه وزننده اسمدر برنسنه نك برازى كتدكدنصكره باقى و متميز اولانه دينور ومنه يقال
ماحصيلتك اى ماميز من تحصيلك اساسك بيانه كوره جمعى حصائل در وسمى كتاب الحصائل لان صاحبه زعم
انّه حصل فيه مافات الخليل (التحصل) تفعل وزننده برنسنه براراية بريكوب ثابت وباقى اولمق معناسنه در يقال
تحصل الشئ اذا تجمع وثبت (المحصول) مصدركه ذكر اولندى و حاصل معناسنه مستعملدركه حصول بولان
نسنه دن عبارتدر ومنه يقال هذا محصول كلامه اى حاصله * شارح ديركه صوم و فطر صائم و مفطر موقعنه ايقاع
اولنديغى كبى بو دخى فاعل موقعنه ايقاع اولندى (الحصل) فتحتينله دابّه طپراق ياخود چقل ييوب جوفنده
قالمق معناسنه در يقال حصلت الدابّة حصلا من الباب الرابع اذا اكلت التراب اوالحصى فبقى فى جوفها ومثانه ده
طاش پيدا اولمق معناسنه در يقال حصل الصبىّ اذا وقع الحصى فى انثيبه و حصل خرما قوريغنه دينور پكشمزدن
اقدم على قول پكشوب دكرميلنديكى هنكامده اطلاق اولنور وخرمانك ابتدا طمورجقلنوب چيقان چچكى
قوريغنه دينور صرارمغه باشلدقده و بغدايدن آيرتلنوب آتيلان نسنه يه دينوركه زوان وقره موق كبى
نسنهلردر وخرمن يرنده تميزلندكدنصكره قلان جج و پاك غله يه دينور (الحصل) ثمر وزننده حصل ايله معناى

اوّلده مرادفدر (الاحصال) همزه‌نك كسريله خرما قوروغى حصل اولمق معناسنه‌در يقال احصل النخل
بمعنى حصل (الحصالة) ثمامه وزننده بودخى بغداى ايچنده آيرتلنوب آتيلان دليجه وقره‌موق مقوله‌سنه دينور
وخرمن يرنده تنقيه وتميزلندكدنصكره باقى قلان جج غله‌يه دينور (الحصيل) امير وزننده برنبات آديدر (الحوصل)
جوهر وزننده و (الحوصلاء) مدّايله و (الحوصلة) جوهره وزننده وتشديد لامله لغتدر قوشك قورسغنه دينوركه
انسانك معده‌سى يرنده‌در فارسيده سنكدان دينور غداسى اوراده حاصل اولديغيچون اطلاق اولنمشدر وعند البعض
حوصله هرحيوانك قرنندن اشاغى يرينه دينور قاسغنه وارنجه قدر وحوصلة الحوض حوضك نهايتنده صويك
مستقرّ اولديغى يره اطلاق اولنور وحوصله مصدر اولور قوش كندى قورسغنى طعمه ايله طولدرمق معناسنه
يقال حوصل الطائر اذا ملأ حوصلته * مترجم ديركه مؤلف حوصل ديدكلرى قوشدن سكوت ايلدى واول
صوقوشلرندن كبير الجثه عظيم الحوصله برقوشدر مصرده بجع وجمل الماء دخى ديرلر آق طوشان تويى كبى تويلرى
اولمغله آندن كورك اتخاذ ايدر حياة حيوان صاحبنك بيانته كوره سياه نوعى دخى اولور (الاحونصال) احرنجام
وزننده قوش بيوننى اكسه‌سنه طوغرى بوكوب قورسغنى طومالتمق معناسنه‌در يقال احونصل الطائر اذا ثنى
عنقه واخرج حوصلته (الحوصل) جوهر وزننده و (المحوصل) مجوهر وزننده بونلرده حوضك نهايتنده
صومستقرّ اولان يرينه دينور وحوصل شول قيونه دينور قرننك كوبكندن يوقرى طرفى عظيم اوله (المحصوصل)
اسم فاعل بنيه‌سيله شول آدمه دينوركه كبه قارى كبى كوبكندن اشاغيسى طومالوب قالقمش اوله يقال رجل
محصوصل اذا كان قد خرج اسفله من قبل سرّته كالحبلى (حوصلاء) حانك فتحيله برموضعدر (المحصلة) محدّثه
وزننده دائما معدن ترابندن التونى تحصيل وتمييز ايدن خاتونه دينوركه معدن رنجبرى اولمش اولور (الحيصل)
صيقل وزننده سبزواتدن بادنجانه دينور (الحضل) حانك وضاد معجمه‌نك فتحيله خرما اغاجنك بداقلرينك ديبلرى
فاسد وتباه اولمق معناسنه‌در يقال حضلت النخلة حضلا من الباب الرابع اذا فسدت اصول سعفها وآنك
اصلاحى شووجهله‌دركه بداقلرك ديبلرنده فونده‌ياقوب اول فاسد اولان ليفلر ودالر بالجمله محترق اولوب بعده
يكيدن تازه‌لنوب خوب وجيد ليفلر وبرك وشاخلر ظهور ايدر (الحطل) حانك كسريله سباعدن قورده دينور
جمعى احطالدر (الحظل) حانك فتحى وظاى معجمه‌نك سكونيله و (الحظلان) حانك كسريله و (الحظلان)
فتحاتله برآدمى تصرّفدن ومشى وحركتدن منع ايلمك معناسنه‌در يقال حظل عليه حظلا وحظلانا وحظلانا
من الباب الاول والثانى اذا منعه من التصرّف والحركة والمشى (الحظل) كتف وزننده و (الحظّال) شدّاد
وزننده و (الحظول) صبور وزننده شول ممسك وحسابى متصرّف آدمه دينوركه اهل وعيالنه اتفاق ايلديكى
نفقه‌يى حساب ايدر اوله يقال رجل حظل وحظّال وحظول اى مقتر يحاسب اهله بالنفقة (الحظلان) خذلان
وزننده معناى مزبوردن اسمدر (الحظلان) فتحاتله مصدردركه ذكر اولندى وغضبناك آدمك يورويشنه
دينور يقال هو يحظل حظلانا اى يمشى مشى الغضبان ومقدور اولان يورويشك مجموعنى صرف وابراز ايلميوب
برازينى اليقومق معناسنه‌در يقال حظل المشى حظلانا اذا كفّ بعض مشيه (الحظل) فتحتينله دوه ابوجهل
قرپوزينى چوق يمك معناسنه‌در يقال حظل البعير حظلا من الباب الرابع اذا اكثر من اكل الحنظل وخرما
شاخلرينك ديبلرى فاسد وتباه اولمق معناسنه‌در يقال حظلت النخلة بمعنى حضلت وقيونك ممه‌سنده ورم پيدا
اولمغله لون وقيافتى پژمرده‌لنوب واياغى اغسمق معناسنه‌در يقال حظلت الشاة اذا ظلعت وتغيرّلو نهالورم
فى ضرعها (الحظل) كتف وزننده ابوجهل قرپوزينى چوق اكل ايدن دوه‌يه دينور جمعى حظالى كلور سكارى
وزننده (الحفل) نفل وزننده و (الحفول) قعود وزننده و (الحفيل) حانك فتحيله بريكمك معناسنه‌در يقال
حفل الماء واللبن حفلا وحفولا وحفيلا من الباب الثانى اذا اجتمع ويقال حفل القوم حفلا اذا اجتمعوا
وبريكدرمك معناسنه متعدى اولور يقال حفله اذا جمعه وچاى ايكى يانلرى سيل ايله طپطلو اوله‌رق آقمق معناسنه
مستعملدر يقال حفل الوادى بالسيل اذا جاء بملء جنبيه وبلوتدن صغانقلى يغمور ياغمق معناسنه مستعملدر يقال
حفلت السماء اذا اشتدّ مطرها وكوز ياشى چوق آقمق معناسنه‌در يقال حفل الدمع اذا كثر وحفل جمع كثيره
اطلاق اولنور كماسيذكر وبو فى الاصل مصدردر وقايرمق مبالات معناسنه مستعملدركه بريكدرمكى مستلزمدر
يقال ماحفله به اى مابالى (التحفل) تفعل وزننده بودخى بريكمك معناسنه‌در يقال تحفّل الماء اذا اجتمع وزينتلنمك
معناسنه مستعملدر كوياكه انكله جمعيت پيدا ايدر يقال تحفل فلان اذا تزيّن * شارح ديركه صحاحده حفل اى
جلا وتحفل اى اجتلا معنالرندن مرادزين وتزيندر وتحفل مجلسك اصحابى چوغالمق معناسنه مستعملدر يقال

(تحفل)

تحفل المجلس اذا كثر اهله (الاحتفال) افتعال وزننده بودخی بریكمك معناسنه‌در یقال احتفل الماء اذا اجتمع ویقال
احتفل القوم اذا اجتمعوا وچای سیل ایله مالا مال اقق معناسنه مستعملدر یقال احتفل الوادی بالسیل اذا جاء بملأ
جنبیه وبرنسنه واضح وآشكاره اولمق معناسنه مستعملدركه جمعیتك لازمیدر یقال احتفل الشیء اذا وضح وافراط
ومبالغه ایلمك معناسنه مستعملدر یقال احتفل فیه اذا بالغ وامور ومصالحه حسن قیام واهتمام ایلمك معناسنه دركه
جمعیتلو طوتمقدن عبارتدر یقال هو یحتفل بالامور ای یحسن القیام بها ومبالات ایلمك معناسنه‌در یقال ما احتفل به
ای ما بالی ویول بللو وعیان اولمق معناسنه‌در یقال احتفل الطریق اذا بان وظهر لكن بونده تكرار شائبه‌سی
واردر وآت قسمی مقدوری اولان سكرتمكدن هنوز عهدهٔ اقتدارنده بقیه وارایكن راكبنه نهایت وسعی صرف
ایلدی صورتنی كوسترمك معناسنه‌در یقال احتفل الفرس اذا اظهر لفارسه انّه بلغ اقصی حضره وفیه بقیة
(التحفیل) تفعیل وزننده بریكدرمك معناسنه‌در یقال حفله اذا جمعه وتزیین ایلمك معناسنه‌در یقال
حفله اذا زیّنه وتصریه معناسنه‌دركه صاتلق قیونی ممه‌سنده سود جمع اولوب پك سودلو كورنمك ایچون
برقاچ كون صاغمیوب حالی اوزره قومقدن عبارتدر یقال حفل الشاة اذا صرّاها * قال الشارح *
نهی عن بیع المحفلة * (الحافل) سود ایله طپطلو اولان ممه‌یه وصف اولور جمعی حفلدر ركع وزننده یقال
ضرع حافل ای كثیر لبنه وممه‌سی پك سودلو حیوانه دینور تانیثله ده مستعملدر (الحفول) صبور وزننده
بودخی ممه‌سی پك سودلو حیوانه دینور یقال ناقة حافلة وحفول وشاة حافل ای كثیر اللبن فی ضرعها (الحفلی)
جمزی وزننده و(الاحفلی) همزه ایله جفلی واجفلی كلمه‌لرنده لغتلردركه ذكر اولندی (الحفیل) امیر وزننده حفل كبی
جمع كثیره دینور یقال جمع حفل وحفیل ای كثیر وبرنسنه‌یی مبالغه وجهیله اخذ ایدن آدمه دینور كما سیذكر
(الحفیلة) سفینه وزننده كوتری ومجموع معناسنه‌در یقال جاؤا بحفیلتهم ای باجمعهم (المحفل) مجلس وزننده
(والمحفل) مقعد وزننده و(المحتفل) احتفالدن اسم مكان اوله‌رق جمعیتكاهه دینور یقال هذا محفل القوم ومحفلهم
ومحتفلهم ای مجتمعهم (الحفلة) تمره وزننده افراط ومبالغه معناسنه‌در یقال رجل حفیل وذو حفل وحفلة
ای مبالغ فیما اخذ فیه وبرخصوصده جدّ ومبالغه ایلمكه دینور یقال اخذ للامر حفلته ای جدّ فیه (الحفالة)
حثاله وزننده ومراد فیدركه برشیئك رذال وكمترینه دینور ودهن وطیبك رقیق اولان پوصه‌سنه وتفلنه دینور
وسود كپوكنه دینور (الحفول) خروع وزننده برجنس شجردركه یمشی خرده اریك قدر وآجیترق ومأكول
اولور (الحوفلة) حوصله وزننده ایری ذكر باشنه دینور ومصدر اولور برآدمك ذكرینك باشی شیشوب قبارمق
معناسنه یقال حوفل الرجل اذا انتفخت حوفلته (الحفال) غراب وزننده جمع عظیم معناسنه‌در یقال
جاؤا حفالا ای جمعا عظیما ومجتمع اولمش سوده دینور (المحافل) مجادل وزننده شان وناموسنی حفظ ووقایه ایدن
آدمه اطلاق اولنور یقال هو محافظ علی حسبه محافل ای یصونه (ذات الحفائل) برموضعدر (حفائل) حانك
ضمیله برموضع یاخود بروادی اسمیدر (الحفیلل) سمیدع وزننده برشجر اسمیدر (الحقل) عقل وزننده طپراغی پاك
ومنبت ترلایه دینور حقله دخی دینور تمر وتمره كبی ومنه المثل * لا تنبت البقلة الاّ الحقلة * جوهر انسانیت اصیل آدمدن
مأمولدردیه‌جك یرده ایرادا اولنور وحقل بیراقلری كركی كبی شعبه‌لنوب ترلایی باصمش كورواوكادكولك اكینه دینور
علی قول دیرنكلنوب طپراقدن ظهوره باشلمش اولان یاخود هنوز تازه ویشل ایكن اطلاق اولنور (الحقلة) تمره
وزننده حقل معناسنه‌در یعنی مفردیدر ودوه‌یه مخصوص برعلت آدیدركه قرنی ساںجیلنمقدن عبارتدر وطپراق
یمكدن ناشی آت قسمنك قرننه عارض اولان وجعه دینور وبو معناده مصدر اولور كما سیذكر (الاحقال) همزه‌نك
كسریله ترلا واكین حقل اولمق معناسنه‌در یقال احلقت الارض واحقل الزرع اذا صار حقلا (المحاقل) محافل
وزننده مزارع معناسنه‌دركه مزرعه‌نك جمعیدر مفردی محقله‌در یقال فی ارضه محاقل ای مزارع (المحاقلة)
مفاعله وزننده ترلاده اولان اكینی هنوز صلاحی عیان اولمزدن مقدّم صاتمق علی قول هنوز سنبله‌ده اولانی درانبار
اولان بغدایه صاتمق وعندالبعض حاصلك ثلثنه یاربعنه یاخود آندن اقلّ واكثره عقد مزارعه ایلمك یاخود ترلایی
برمقدار بغدای بدلی اكترا ایلمك معناسنه‌در قال الشارح ومنه الحدیث * نهی عن المحاقلة * وهی بیع الزرع قبل بدوّ
صلاحه او بیعه فی سنبله بالحنطة اوالمزارعة بالثلث اوالربع اواقلّ اواكثر اواقتراء الارض بالحنطه (الحقلة)
حانك كسریله وحركات ثلاثیله جائزدر حوضده قلان صافی صوبقیه‌سنه دینور وقابده قلان سود بقیه‌سنه دینور
وسچیلان خرما دوكندیسنه دینور وكاسه‌نك دوداغندن اشاغیجه طلوسنه دینور وعمامه‌ده برناحیه اسمیدر
(الحقل) فتحتینله دوه ذكر اولنان حقله مرضنه اوغرامق معناسنه‌در حقله كبی كذلك آت دخی حقله دیدیكی

قرن وجعنه اوغرامق معناسنه در يقال حقل البعير والفرس حقلة وحقلا اذا اصاب الحقلة ﴿الحقل﴾ حانك كسريله
محفه يه دينور وبطن امراضندن برمرض آديدروطوارك چاير يمكدن بغرسقلرنده حاصل اولان صويه دينور ﴿الحقال﴾
غراب وزننده بودخى بطن دوابده چايردن حاصل اولان صويه دينور ﴿الحقيلة﴾ سفينه وزننده حقال معناسنه در
جمعى حقائلدر وخرمانك رذال وكمترينه دينوركه آيرتلنوب آتيلور ﴿الحقيل﴾ امير وزننده شول يوكسكجه ارضه
دينوركه طاغلق درجه سنه بالغ اولميه ياصمترق بايرجه يراوله جقدر وبرنبات آديدر ﴿الحوقلة﴾ حوصله وزننده
شول كردنى اوزون شيشه يه دينوركه سقالر طاشرلر وسست وسلپوك ذكره دينور وآديملرى صيق صيق آته رق
تيز تيز يوريمك معناسنه در يقال حوقل الرجل اذا مشى سريعا وقارب الخطو وضعف وعجز واعياء معناسنه در
يقال حوقل الرجل اذا ضعف واعيا واويومق معناسنه در يقال حوقل الرجل اذا نام وادبار معناسنه در يقال
حوقل اذا ادبر وجاعدن عاجز اولمق معناسنه در يقال حوقل الشيخ اذاعجز عن الجماع وپير وسالخورده آدم
ناتوانلقدن اللرينى بوكرينه طيامق معناسنه دركه قيامه عجزدن نشئت ايدر يقال حوقل الشيخ اذا اعتمد بيديه
على خصره واوته قاقق معناسنه در يقال حوقله اذا دفعه ﴿الحيقل﴾ صيقل وزننده خير ومنفعتسز آدمه دينور
يقال هو حيقل اى لاخيرفيه ﴿الحوقل﴾ جوهر وزننده ذكره دينور ﴿الحاقول﴾ برنوع بالق اسميدركه يشل واوزون
اولور ﴿حقل﴾ تمر وزننده جبل اجأ قربنده برقريه در وايله قربنده برقريه در وقبيلهٔ سليم يوردنده بردره آديدر
وساحل شهر تيما اسميدر ﴿مخلاف الحقل﴾ يمنده براولكه در ﴿حقل الرخامى﴾ نقل اليتامى وزننده برموضعدر
﴿الحقالية﴾ غرابيه وزننده يمنده برحصندر ﴿حقال﴾ كتاب وزننده برموضعدر ﴿حقال﴾ سحاب وزننده
ابن انماردر ﴿الحكل﴾ حانك ضميله آوازى ايشدلميان حيوانه دينور قرنجه كبى يقال تكلم كلام الحكل واصب وهو
مالا يسمع صوته كالذرّ مثال مزبورده تكلم امر صيغه سيله در پيره وكهله دخى بونوعدندر وحكل سليمان پيغمبرك
على نبينا وعليه السلام اسميدر * مؤلفك بصائرده بيانه كوره سليمان قول راجحده اسم اعجمى اولمغله اسم مادر
زادلرى اولور پس براسم شريفى دخى حكل اولور لكن بوكه تعرّض ايلمامشدر وسائرلرك بيانه كوره سليمان
اسم عربيدر حكل داود كبى علم عبريدر وحكل آت قسمنك طپوقلرى سلپوك وبوطلرى باصق اولمغله يوركن
برى برينه سورتيلور اولمغه دينور ﴿الحكلة﴾ غرفه وزننده لسانده اولان طوتقونلغه دينوركه كلامى خوشجه بيان
ايدوب آچقجه فهم اولنمز اولور يقال فى لسانه حكلة اى عجمة ﴿الحكل﴾ شكل وزننده بركلام مشكل ومشتبه اولمق
معناسنه در يقال حكل علىّ الخبر حكلا من الباب الاول اذا اشكل وسكويى براياق اوزرنده طوغورمق معناسنه در
يقال حكل الرمح اذا اقام على احدى رجليه ودكنكله اورمق معناسنه در يقال حكله بالعصا اذاضربه بها ﴿الاحكال﴾
همزه نك كسريله بودخى بركلام وخبر مشكل ومشتبه اولمق معناسنه در تقول احكل علىّ الخبر اذا اشكل وبركمسه
اوزره شرّ وفتنه قوپرمق معناسنه در يقال احكل عليهم اذا اثار عليهم شرّا ﴿الحوكل﴾ جوهر وزننده بودوره
دينور وبخيل وناكسه دينور ﴿الحوكلة﴾ حوصله وزننده بركونه يوريمكه دينور ﴿الاحتكال﴾ افتعال وزننده برماده
طوتقونلنوب مشكل ومشتبه اولمق معناسنه در يقال احتكل عليه الامر اذا اشتكل والتبس ولسان عربى ايكن
عجميه تعلم ايلمك معناسنه در مراد عربلرك تركجه تكلملرى كبى تكلم ايدر اولمقدر عجميه عربيه مقابليدر روم
وترك وفرس وسائر لسانه شاملدر يقال احتكل الرجل اذاتعلم العجمية بعدالعربية ﴿الحاكل﴾ برنسنه يى تخمين وتقدير
ايدن آدمه دينوركه اهل خبره ديديكمز اوله جقدر يقال رجل حاكل اى مخمن ﴿التحكل﴾ تفعل وزننده جهلدن ناشى
لجّ وعناد ايلمك معناسنه در هرنه خصوصده اولورسه اولسون يقال تحكل فلان اذالجّ جهلا ﴿الحلّ﴾ حانك فتحى
ولامك تشديديله و ﴿الحلول﴾ قعود وزننده و ﴿الحلل﴾ فتحتينله كه نوادردندر بريره نزول ايدوب قونمق معناسنه در
يقال حلّ المكان وبالمكان حلا وحلولا وحللا من الباب الاول والثانى اذانزل به وكاه اولوركه باء حرفيله متعدّى اولور
قوندرمق معناسنه حرف باء همزهٔ افعالى معاقب اولديكه آنكله همزه دن استغنا اولندى يقال حلّ به اذا جعله
يحلّ وحلّ سكرتمك معناسنه در يقال حلّ الرجل اذا عدا ودوكمى چوزمك معناسنه در يقال حلّ العقدة اذا
نقضها * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اشبو حلّ ماده سى چوزمك معناسنه موضوعدر معانئ سائره برر مناسبت
وتصوّر ايله آندن منشعبدر وحلّ وحلول طوكمش نسنه نك طوكى چوزيلوب اريمك معناسنه در يقال حلّ
الجامد على المجهول اذا اذيب وبرمكان مسكون اولمق معناسنه در يقال حلّ المكان على المجهول اذا سكن
وحلّ شيرج اسميدركه صوصم ياغيدر شيرروغن محرّفى شيرلغن تعبير اولنور يقال ما فى القنديل حلّ اى شيرج
﴿الحالّ﴾ برمحله قونان آدمه دينور جمعى حلول كلور حانك ضميله وحلّال كلور عمال وزننده وحلل كلور ركع وزننده

﴿الاحتلال﴾ افتعال وزننده بودخی بریره قونمق معناسنه‌در یقال احتلّ المكان وبالمكان اذا نزل به ﴿الاحلال﴾
همزه‌نك كسریله بریره قوندرمق معناسنه‌در یقال احله المكان وبالمكان اذا جعله یحلّ به وحاجی احرامدن
چیقمق معناسنه‌در یقال احلّ من احرامه اذا خرج وبر نسنه‌یی حلال قلمق معناسنه‌در یقال احله الله ای جعله
حلالا وبر نسنه‌یی واجب ولازم قلمق معناسنه‌در یقال احله الله علیه ای اوجبه وقیونك سودی آزالمق علی
قول ممه‌سی قوریمغله چایر اوتلایوب یکیدن ممه‌سی سودلنمك معناسنه‌در یقال احلت الشاة اذا قلّ لبنها او یبس
فاكلت الربیع فدرّت واشهر حرمدن چیقوب اشهر حلاله كیرمك یاخود حرم شریفدن حله چیقمق یاخود
درعهده ایلدیكی عهد ومیثاقدن چیقمق معناسنه‌در یقال احلّ الرجل اذا دخل فی اشهر الحلّ او خرج الی الحلّ
او من میثاق كان علیه وبر آدم كندی نفسنه استلزام عقوبت ایلمك معناسنه‌در یقال احلّ الرجل بنفسه اذا استوجب
العقوبة ﴿التحلیل﴾ تفعیل وزننده بودخی برآدمی بریره قوندرمق معناسنه‌در یقال حلله المكان اذا جعله یحلّ
به وبر نسنه‌یی حلال قلمق معناسنه‌در یقال حلله الله ای جعله حلالا وكفارت یمین ایلمك معناسنه‌در تحل
وتحله كبی كه سیذكر وبو معنادن اخذ ایله برنسنه‌یی خفت وسهولتله طوتمقده استعمال اولنور ومنه ضربه ضربا
تحلیلا ای كالتعزیر یعنی لم یبالغ فیه ﴿المحالّة﴾ تشدید لامله مفاعله وزننده بركسه ایله بیله‌جه قونمق معناسنه‌در
یقال حالّه محالّة اذا نزل معه ﴿الحلیلة﴾ سفینه وزننده برآدمك زوجه‌سنه اطلاق اولنور وزوجنه حلیل
دینور وبمعنی فاعل تصوّریله زوجه‌یه‌ده حلیل اطلاقی جائزدر زیرا هر بری آخرك محلنه حلول ایدر بیكانه
قسمی حلول ایده‌مز یاخود احدهما آخرك ازارینی حلّ ایدوب یاخود بربرینه حلال اولدقلرینه مبنیدر ﴿الحلة﴾
حانك فتحیله بغداد اعمالندن دجیل ناحیه‌سنده برقصبه‌در حالا لسانمزده كسر ایله متعارفدر وضریه ایله یمامه
بیننده بربوكسكجه یرك اسمیدر یاخود بلاد ضبه‌ده برطپراغی درست موضعك آدیدر وحله سازلقدن اورلمش بیوك
زنبیله دینور وقوناق یرینه دینور محله معناسنه یقال نزلوا بالحلة الوخیمة ای المحلة وشامده برموضع آدیدر وحلة
الشیء حانك فتحی وكسریله برنسنه‌نك جهتنه وطوغری سمتنه دینور یقال هذه لیست بحلته ای جهته وقصده
ووجوده عارض اولان قریقلغه وضعف وفتوره اطلاق اولنور حانك كسریله‌ده جائزدر یقال فیه حلة ای ضعف
وفتور وتكسر ﴿الحلة﴾ حانك كسریله بریره قونوب آرام ایدن قوم وجماعته دینور تقول رأیت بها حلة ای
قوما نزولا وحله بناء نوع اولور قونمق هیئتنه دینوركه آندن قونوش ایله تعبیر اولنور یقال لهم حلة سهلة وهی
هیئة الحلول وبر محلده مجتمع جملهٔ بیوته اطلاق اولنوركه بادیه نشینلر اوبه واهل شهر محله تعبیر ایدرلر علی قول
یوزخانه‌دن عبارت اولان بیوته اطلاق اولنور یقال بها حلة ای جماعة بیوت الناس او هی مائة بیت ومجلسه
اطلاق اولنور وقومك جمعیتگاهنه اطلاق اولنور جمعی حلال گلور حانك كسریله وحله برجنس تیكنلی چالی‌یه
دینوركه مواشی مرعاسندندر وآنلره بغایت یرار وحصیر شقه‌سنه دینور وحله بربلده آدیدركه امیر عرب صدقة
بن دبیس بن مزید بنا ایلمكله حالا مزیدیّه ایله متعارفدر وجویزه قربنده برقریه اسمیدركه دبیس بن عفیف نام امیر
عرب بنا ایلمشدر وحلة بن قیله اعمال مذاردن بربلده‌در وحله مصدر اولورجه قربان كندیسی ذبح اولنمسی
حلال اولان محله ایرشمك معناسنه یقال حلّ الهدی حلة من الباب الثانی اذا بلغ الموضع الذی یحلّ فیه نحره
ومطلقه خاتون عدّتندن چیقمق معناسنه‌در یقال حلت المرأة اذا خرجت من عدّتها ﴿الحلة﴾ حانك ضمیله قاشدن
وآخر ثوبدن رداو ازارك مجموعنه دینور البته حله ایكی ثوبدن اولور برثوبه اطلاق اولنمز علی قول حله ایچی استارلی
ثوبه اطلاق اولنور * شارح دیركه قول اول ارجحدر واول ایكی ثوب جنس واحد اولمغه محتاجدر یقال جاء
وعلیه حلة وهی ازار ورداء بردا وغیره ولا یكون حلة الّا من ثوبین او ثوب له بطانة وحله سلاحه اطلاق اولنور
زره وسپر وسائری كبی جمعی حلل گلور صرد وزننده وحلال گلور حانك كسریله ﴿ذو الحلة﴾ عوف بن حارث
بن عبد مناة لقبیدر ﴿المحلة﴾ میمك وحانك فتحیله قوناق یرینه دینور یقال هی محلة القوم ای منزلهم ومصرده
بربلده واون درت موضع اسمیدر ﴿المحلال﴾ محراب وزننده شول چایرلغه ومرغزاره دینوركه اكا ابناء سبیل چوق
قونار اوله اسم آلت منزلنه تنزیل اولنمشدر یقال روضة محلال اذا كانت تحلّ الناس فیها كثیرا ﴿المحلتان﴾
اسم فاعل عنوانی وتثنیه بنیه‌سیله تنجره ایله ال دگرمننه اطلاق اولنوركه بادیه نشینلره ادوات نزولك الزملریدر
﴿المحلات﴾ بودخی میمك ضمی وحانك كسری وجمع بنیه‌سیله تنجره وال دگرمنی وقوغه وقربه وچناق وبچاق
وبالته وچقماق مقوله‌سی ادواته اطلاق اولنور زیرا حوائج مزبوره‌سی موجود ومكمل اولان مسافر دلخواهی
اولان محله نزول ایدرلر والّا براوبه‌یه یاخود قریه سمتنه نزول ایلمكه مضطرّ اولورلر یقال نزلوا ومعهم

المحلات وهى القدر والرحى والدلو والقربة والجفنة والسكين والفاس والزند من الاشياء التى لابدّ للنازل منها
(المحلة) اسم فاعل بنيه‌سيله شول آقندى ودره آغزينه دينوركه ايچنه حشم نشين اولرندن بريا ايكى او صغيشور اوله
يقال تلعة محلة اذا كانت تضمّ بيتا او بيتين (الحلّ) حانك كسريله حاجى احرامدن چيقمق معناسنه‌در يقال حلّ
من احرامه حلاّ من الباب الثانى اذا خرج ويقال فعله فى حله وحرمه بالكسر والضمّ فيهما اى وقت احلاله واحرامه
وحلّ ارض مكه‌ده حرم حوزه‌سندن خارج اولان محله اطلاق اولنوركه حرم مقابليدر و بو تسميه بالمصدردر
يقال صار فى الحلّ وهو ماجاوز الحرم وحلال اولان شيئه دينور يقال هو حلّ اى ليس بحرام وحلال اولمق
معناسنه مصدر اولور يقال حلّ الشئ حلّا من الباب الثانى اذا كان حلالا وقول العرب حلّ وبلّ ذكر فى فصل
الباء وحلّ تحليل يمين معناسندن اسم اولور عهدهٔ يميندن چيقمغه دينور واوق نشانته دينور (الحلال) سحاب
وزننده احرامدن چيقمش حاجى‌يه دينور حلّ يحلّ حلا صيغه‌سندندر بونده حالّ ديمز قياس ايسه حال اولمقدر
يقال حلّ المحرم فهو حلّ كما ذكر وحلال لاحالّ * شارحك بيانته كوره مصدر ايله تسميه‌در حلول معناسندن
التباس واهمه‌سنه مبنى حال اطلاق اولنمدى وحلال حرام اولميان شيئه دينور حانك كسريله‌ده جائزدر يقال
شئ حلال ضدّ حرام وحلال اساميدندر حلال بن ثور بن ابى الحلال العتكى وبشر بن حلال واحمد بن حلال
محدّثلردر (الحلو الحلال) شبهه وريبه وافترا شائبه‌سندن عارى اولان كلامه اطلاق اولنور يقال كلامه حلو
حلال اى لاريبة فيه (الحلول) قعود وزننده قونمق معناسنه‌دركه ذكر اولندى وقربانلق حيوان حجده ذبح
اولنه‌جغى محله بالغ اولمق معناسنه‌در حله كبى يقال حلّ الهدى حلة وحلولا اذا بلغ الموضع الذى يحلّ فيه
نحره وواجب ولازم اولمق معناسنه‌در يقال حلّ امر الله عليه اى وجب (المحلّ) اسم فاعل بنيه‌سيله حرام اولان
شيئك حرمتنى نقض ايله حلال عدّ ايدن على قول اشهر حرمك حرمتنى نقض ايدوب رعايت واعتبار ايلميان
كمسه‌يه دينور يقال رجل محلّ اى منتهك للحرام اولايرى للشهر الحرام حرمة (الحليل) اميروزننده بودخى حلال
معناسنه‌دركه حرام مقابليدر (الاستحلال) برنسنه‌يى حلال اتخاذ ايلمك ياخود بركمسه‌دن حلاللق ديلمك معناسنه‌دركه
حقوقى حلاللشمق تعبيراولنور يقال استحله اذا اتخذه حلالا ويقال استحله الشئ اذا سأله ان يحله له (الحلال)
حانك كسريله نسوانه مخصوص بر كونه مركب اسميدر محفه كبى وپالانك اسباب وادواتنه دينور (التحلة) و(التحلّ)
تالرك فتحى وحالرك كسريله تحليل كبى مصدرلردر وصيغهٔ اخيره شاذدر كفارت يمين ايلمك معناسنه‌دركه يميندن
حانث اولميوب برنسنه ايله چيقمقدن عبارتدر يقال حلل اليمين تحليلا وتحلة وتحلا اذا كفرها يمين ايدن آدم كفارت
ايلديكى عقدهٔ يمينى حلّ ايدر وتحله اسم اولور كنديسيله عقدهٔ يمينك انحلال بوله‌جغى كفارته دينور * شارح
ديركه استثناء بالمشيه دخى تحله‌در ومنه قوله تعالى ﴿قدفرض الله لكم تحلة ايمانكم﴾ اى بين ماتنحلّ به عقدة ايمانكم
من الكفارة والاستثناء بالمشية * مؤلفك بصائرده بيانته كوره تحلة القسم كفارتدن واستثناء قولنك مقدار مدّتندن دخى
عبارت اولور مثلا والله افعل ذلك ان شاءالله قولنده واقع ان شاءالله كلامنك تكلمى قدر آن يسيردن عبارتدر ومنه
الحديث ﴿لايموت لرجل ثلثة من الولد فتمسه النار الاتحلة القسم﴾ اى الاقدر مايقول ان شاء الله يعنى بر مسلمك اوچ
ولدى وفات ايلسه اول كمسه‌يه نار جهنم همان ان شاء الله ديه‌جك قدر مدّت مسّ ايدر زياده مسّ ايلمز ومسّ مزبوردن
مرادورود على النار در بعده عرب تحلهٔ قسمى قليل مفرطده استعمال ايلديلر اصلى وجه مذكور اوزره يمين يرينى
بوله‌جق فعلك مقدار جزئيسنه مباشرتدن عبارتدر مثلا برمكانده قعود ايلمك بابنده بركسه يمين ايلمكله مكان
مزبورده جزئيجه قعود ايلسه يمين يرينى بولوب اول كمسه حانث اولمزايشته تحلة القسم بوندن عبارتدركه يمينى
حلّ ايده‌جك قدر فعل اولور بعده لمح البصر كبى قدر يسيرده استعمال ايلديلر كذلك استثناء بالمشية ايله حانث
اولماملغه انك تلفظنده وقدر مدّتنده استعمال ايلديلر (التحلل) تفعل وزننده يمينده استثنا ايلمك معناسنه
مستعملدركه مشيت الهيه‌يه تعليقله يمين ايلمكدن عبارتدر والله افعل ذلك ان شاء الله ديمك كبى يقال تحلل فى يمينه
اذا استثنى وبركمسه يولدن كلدكدنصكره يولك عارضه سندن عليل وبيزاج اولمق معناسنه مستعملدر يقال تحلل
السفر بالرجل اذا اعتلّ بعد قدومه (الحلاّن) حانك ضمى ولامك تشديديله كفارت يمين ايچون ويريله‌جك
نسنه‌يه دينور تقول اعطه حلاّن يمينه اى مايحللها واوغلاغه دينور جدى معناسنه ياخود تازه قوزيجغزه
دينور خروف معناسنه على قول اناسنك قرننى ياروب چيقاردقلرى اوغلاغه مخصوصدر وهدر وباطل
معناسنه مستعملدر يقال دمه حلاّن اى باطل (المحلل) محدّث وزننده يارشده ايكى بحث ايدن كمسه‌يه ثالث اولانه
دينوركه اكر آنلرى سبق ايدرسه اوكدلى آلوب وكيرو قالورسه غرامتدن معاف اولور * شارح ديركه مؤلفك المحلل

مطلب

(الفرس)

الفرس الثالث فی الرهان ان سبق اخذ وان سبق فما علیه شیٔ عنوانیله یعنی فرس ایله تفسیری مسامحه دروشول
کمسه یه دینورکه طلاق ثلاثه ایله مطلقه اولان خاتونی تزوّج ایلیه تا که زوج اوّله نکاحك حلنی مؤدی اوله یقال
فلان محلل فراجعه وهو متزوّج المطلقة ثلاثا لتحلّ للزوج الاول ﴿الانحلال﴾ انفعال وزننده دوکم چوزلمك معناسنه در
یقال حلّ العقدة فانحلت ﴿المحلل﴾ معظم وزننده آزجه ناچیز نسنه یه دینور شیٔ یسیر معناسنه وایچنه دوه‌لر
کیروب تکدیر وتغییر ایلمش صویه دینور یقال ماء محلل اذا کان قد حلته الابل فکدّرته ﴿المحلّ﴾ میمك فتحی
وحانك کسریله مصدر در مرجع کبی واجب ولازم اولمق معناسنه در یقال حلّ حق علیه محلاّ من الباب الثانی
ای وجب ویقال حلّ الدین اذا صار حالاّ یعنی مدّت معقوده‌سی تمام اولمغله اداسی لازم اولدی * شارح دیرکه
مدیون اولان عربلر هلالی کورنجه * لا مرحبا بمحلّ الدین وتقرّب الآجال * دیدکلری بوندندر ﴿الاحلیل﴾ و﴿التحلیل﴾
همزه‌نك وتانك کسره‌لریله ذکرك دلیکنه دینور کذلك ممه‌نك دلیکنه دینور اضافتله متعین اولور ﴿الحلل﴾ فتحتینله
قونمق معناسنه درکه ذکر اولندی ودواتّك ایاقلرنده اولان سلپوکلکه دینور علی قول سکیرلری کوشك ویومشق
اوله‌رق طبوقلرنده اولان سلپوکلکه دینور یاخود دوه قسمنه مخصوص صدر ویقال حلّ البعیر حللا من الباب الرابع
اذا کان به حلل وهی رخاوة فی قوائم الدابّة او استرخاء فی العصب مع رخاوة فی الکعب او تخص الابل ورسح
معناسنه درکه انسانك قیناقلری چلمسز اولمغه دینور تقول حللت یارجل ای کنت ارسح وپوچلر ودیزلر آغرقلی
اولمق معناسنه در تقول حللت یافلان ای اصابك وجع بورکیك ورکتبك ﴿الاحلّ﴾ معنای مزبوردن وصفدر
مؤنثنده حلاء دینور جمعی حلّ کلور حانك ضمیله ﴿احلیل﴾ اکلیل وزننده بروادی اسمیدر ﴿احلیلاء﴾ مدّ ایله
برطاغك آدیدر وقصر ایله بنو اسد یوردنده برشعبك آدیدر ﴿المحلّ﴾ میمك فتحی وحانك کسریله یمنده برقریه آدیدر
﴿الحلحلة﴾ زلزله وزننده برنسنه‌یی دپره‌دوب اویناده‌رق یرندن آیروب الارغه ایلك معناسنه در یقال حلحلهم
اذا ازالهم عن موضعهم وحرّکهم ودوه‌یه حل حل دیمك معناسنه در یقال حلحل الابل اذا قال لها حل حل
﴿التحلحل﴾ تزلزل وزننده یرندن اوینایوب آلارغه اولمق معناسنه در یقال حلحلهم فتحلحلوا ﴿حل حل﴾
حالرك فتحی ولاملرك تنوینلریله یاخود حل سکون لامله دوه زجروآزارندندر اشدروب یورتمك ایچون آنکله آزار
واغرا ایدرلر ﴿الحلاحل﴾ علابط وزننده برموضع آدیدر وحلاحل ذاتنده بهادر اولان عظیم الشان آدمه دینور
یاخود کثیر المروّه عالیشان یاخود صلابتلو وجاهتلو وقور وپرتمکین اولانه دینور وبورجاله مخصو صدر وبوندن
فعل متصرّف اولمز جمعی حلاحل در حانك فتحیله یقال هو حلاحل ای سید شجاع او الضخم الکثیر المرؤة او الرزین
فی ثخانة بوراده ضخامت علوّ شانه مصروفدر ﴿المحلحل﴾ اسم مفعول بنیه سیله حلاحل معناسنه در ﴿حلحل﴾
فدفد وزننده برموضعدر ﴿حلحول﴾ حانك فتحیله شامده خیرون قربنده برقریه درکه یونس پیغمبرك علی نبینا
وعلیه السلام مرقد منوّرلری انده‌در وبونده قیاس اولان حانك ضمیله اولمقدر ﴿حلیل﴾ زبیر وزننده سلیم قبیله‌سی
یوردنده برموضعدروحرون نام آیغرك نسلندن برفرسك اسمیدرکه مقسم بن کثیرك ایدی وبررجلك اسمیدر ﴿الحلحال﴾
ثرثار وزننده ابن ذریّ الضبیّ درکه تابعیندندر ﴿الحمدلة﴾ دحرجه وزننده الحمدلله حکایه‌سیدرکه مراد الحمدلله دیمکدر
بسمله وحسبله کبی منحوتدر یقال حمدل القاریٔ حمدلة اذا قال الحمدلله ﴿الحمظل﴾ ظای معجمه ایله حنظل وزننده
ومرادفیدرکه ابوجهل قرپوزیدر ﴿الحمظلة﴾ دحرجه وزننده حنظل دیوشورمك معناسنه در یقال حمظل الرجل
اذا جنی الحمظل ﴿الحمل﴾ رمل وزننده و﴿الحملان﴾ حانك ضمیله ارقه‌یه برنسنه‌یی یوکلنوب کوتورمك معناسنه در یقال
حمله حملا وحملانا من الباب الثانی بمعنی احتمله وقوله تعالی ﴿ اناعرضنا الامانة علی السموات والارض والجبال فابین
ان یحملنها واشفقن منها وحملها الانسان ﴾ الایة ای یخنها وخانها الانسان والانسان هنا الکافر والمنافق یعنی آیت
مرقومه‌ده واقع حملدن مراد تجوّز طریقیله خیانتدر زیرا امانت برحملدر وحائدرکه صاحبنه ادا ایلمدکجه ذمتندن
زائل وعهده‌سندن خارج اولمیوب دائما انی کویا که ارقه‌سنده یوك طرزنده کوتروب طورر بو جهتدندرکه عربلر ادای
امانت ایلمیان آدمه حامل الامانه ومحتمل الامانه اطلاق ایدرلر پس انسانکه بوراده مراد کافر ومنافقدر بعد التحمل
خیانت یعنی ادای حقوقنده امتناع وتقصیر ایلدیلر * مؤلف بصائرده قبول ایله ده تفسیر ایلمشدر وحمل علی الشیٔ قندرمق
حثّ واغرا معناسنه در یقال حمله علی الامر اذا اغراه به وعن ایله صله لندقده حلم ومسامحه وملایمت معناسنه اولور
یقال حمل عنه اذا حلم فهو حمول وحمل قرنده اولان ولده اطلاق اولنور وصف بالمصدر در جمعی حمال کلور
حانك کسریله واحمال کلور یقال سقط حملها وهو مایحمل فی البطن من الولد وحمل یمنده برقریه آدیدر وخاتون کبه
اولمق معناسنه در یقال حملت المرأة حملا من الباب المزبور اذا علقت ولایقال حملت به او قلیل یعنی باء حرفیله

بو معناده تعدیسی جائزدکلدر یاخود نوادردندر * مترجم دیرکه حماسه ابیاتندن * حملت به فی لیلة مزودة * مصراعنده
شرّاح علقت معناسنی تضمین ایلمشلردر و حمل اغاجك یمشنه اطلاق اولنور حانك کسریله ده جائزدر یاخود
حانك فتحیله هنوز اناسی قو ینده اولان میوه یه و کسرایله ظاهره چیقان میوه یه دینور یاخود فتحله عورتك بطننده
وشجرك رأسنده اولانه وکسرایله ارقه ده یاباشده کوتوریلان یوکه دینور و عندالبعض اغاجك میوه سی چوق و کور
اولمزسه کسرایله اطلاق اولنور وچوغالوب فراوان اولورسه فتحله حمل دینور جمعی احمال کلور و حمول کلور
حانك ضمیله و حمال کلور کسر ایله و منه یعنی فی الحدیث یعنی حدیث بناء مسجدالمدینة ❊ هذا الحمال لاحمال خیبر ❊
یعنی ثمرالجنة وانه لاینفد وقال ابن الاثیر ای ان هذا فی الاخرة افضل من ذاك واحمد عاقبة و فی المشارق ❊ هذا الحمال
لاحمال خیبر هذا ابرّ ربنا واطهر ❊ وقال فی شرحه الحمل مصدر حمل اللبن لبناء المسجد وقوله لاحمال بالنصب یعنی
لایكون مثل حمل خیبر وقوله ربنا بالنصب علی حذف حرف النداء کانه یتمثل به عند نقله اللبن فی بنیان المسجد
وكلام مزبور موزوندر و حمل متعدی اولور یوك یوكلتمك معناسنه یقال حمله الحمل ای فعل ذلك به و اظهار
غضب ایلمك معناسنه در یقال حمل الغضب اذا اظهره قیل و منه الحدیث ❊ اذا بلغ الماء قلتین لم یحمل خبثا ❊
ای لم یظهر فیه الخبث ﴿المحمول﴾ و ﴿الحمیل﴾ امیر وزننده برنسنه یی ارقه سنه یوكلنمش آدمه دینور یقال حمله
فهو محمول و حمیل و محمول شول آدمه اطلاق اولنور كه دائما اشكین وفاره دابه یه بنمك جهتندن بختلو و محظوظ اوله
یقال رجل محمول ای مجدود من ركوب الفره و حمیل اوغلغه اطلاق اولنور یقال هو حمیله ای دعیه و غریب آدمه
اطلاق اولنور یقال هو حمیل ای غریب و برآدمك شریكنه دینور و كفیله دینور یقال هو حمیله ای شریك
و كذا كفیل و بلاد كفردن اناسی قرننده كتورلمش ولده دینور و اسلام ولایتنده طوغیوب دیارندن كوچك كتوریلان
اسیره دینور و سیل صوینك كتوردیكی خار و خاشاكه دینور و ثمام و و شیح دیدكلری اوتك سیاهلنوب پژمرده اولانه
دینور و صوآقندیسنك وسط و بطننه دینوركه اوراده هركز اوت نابت اولمز و طریقه یاخود جامعه براقلمش شول
صبی یه دینوركه قوم آخر آنی كوتوروب كندی بلادنده پرورش ایلیه هذا حمیل و هو المنبوذ یحمله قوم فیربونه
﴿الاحتمال﴾ افتعال وزننده بودخی برنسنه یی یوكلنوب كوتورمك معناسنه در یقال احتمله بمعنی حمله و برآدمك
احسانینی قبول و تلقی ایدوب مقابلنده شكر و ثنا ایلمك معناسنه مستعملدر یقال احتمل الصنیعة اذا تقلدها و شكر
و غضبدن لون بشره متغیر اولمق معناسنه در یقال احتمل لونه علی المجهول اذا غضب و امتقع و بر بلده دن بلدهٔ
اخرایه كوتریله جك اسیر اشترا ایلمك معناسنه در یقال احتمل الرجل اذا اشتری الحمیل ای السبی المحمول من بلد الی بلد
﴿الحمل﴾ حانك كسریله كوتریلان یوكه دینور فارسیده بار دیرلر جمعی احمال در یقال علی ظهره حمل و هو ما حمل
و محفه كوترن دوه یه دینور فتحله ده جائزدر ﴿الحملان﴾ حانك ضمیله مصدردر نته كه ذكر اولندی و حملان برآدمه
یوكنی یوكلتمك ایچون خاصة هبه طریقیله ویریلان دابه یه دینور یقال سأله الحملان و هو ما یحمل علیه من الدوابّ
فی الهبة خاصة و قیومجیلر اصطلاحنده آقچه یه حمل و اضافه اولنان باقر مقوله سی قاتندی یه دینور یقولون
ما بهذا الدرهم حملان و هو ما یحمل علی الدراهم من الغشّ ﴿الانحمال﴾ انفعال وزننده اغرا معناسنه اولان
حملدن مطاوعدر برنسنه یه اغرا او لنمغله اكا حواله اولمق معناسنه در یقال حمله علیه فانحمل * شارح دیركه بودخی
انعدم كبی شواذندر ﴿الحملة﴾ تمره وزننده جنكده دشمن اوزره صالدروب هجوم ایلمكه دینور یقال له حملة
صادقة ای كرّة فی الحرب ﴿الحملة﴾ حانك كسری و ضمیله براو به دن براو به یه یاخود برمنزلدن برمنزله یوكلنوب
كوترمكه دینور پس بو حمل و احتمالدن اخص اولور ﴿التحمیل﴾ تفعیل وزننده و ﴿الحمال﴾ حانك كسری و میمك
تشدیدیله كذاب وزننده برنسنه یی آخره یوكلتمك معناسنه در یقال حمله الامر تحمیلا و حمالا ﴿التحمل﴾ تفعل
وزننده و ﴿التحمال﴾ كسر تینله و تشدید میمله برنسنه یی یوكلنمك و برماده یی اوزرینه المق معناسنه در یقال حمله
فتحمل تحملا و تحمالا ﴿التحامل﴾ تفاعل وزننده برزحمتلو كوج نسنه یی كندی اوزرینه آلوب محنت چكمك
معناسنه در یقال تحامل فی الامر و بالامر اذا تكلفه علی مشقة و برآدمه طاقتندن خارج نسنه تكلیف و تحمیل
ایلمك معناسنه در یقال تحامل علیه اذا كلفه مالایطیق * مترجم دیركه امّهات سائره ده تحامل بنه علی حرفیله میل
معناسنه كذلك ظلم و جور معناسنه مستعمل اولدیغی مسطوردر و قال فی الاساس و الشیخ یتحامل فی مشیه یعنی
آغر آغر یوریسه كویا كه صرتنده آغر یوك واردر و بو معنالر مجازدر مؤلفینك تحامل تعبیرلری ظلم معناسندندركه
صوچی اكا یوكلتمك كبیدر ﴿الاستحمال﴾ برآدم كندی امور و حوایجنی بركمسه یه حواله و تحمیل ایلمك معناسنه در
كتخدایه امور حمل و حواله ایتدكلری كبی یقال استحمله نفسه اذا حمله حوایجه و اموره ﴿المستحمل﴾ اسم فاعل

(بقیه سیله)

بنیه‌سیله شول آیه اطلاق اولنورکه مدّت دورنده موجود اولان ناسه محنت و مشقت حمل ایلیه یعنی ختامنه قدر
خلق رنج و محنتله امرار اوقات ایده‌لر یقال شهر مستحمل اذا کان یحمل اهله علی مشقة (الحمول) صبور وزننده
مبالغه‌در آغر یوك وچوق یوك کوتورەنه دینور وحلیم وحوصله دار آدمه اطلاق اولنور یقال رجل حمول ای
ذوحلم کما ذکر (حملان) عثمان وزننده یمنده برقریه‌در (الحامل) و (الحاملة) کبه خاتونه دینور یقال امرأة
حامل و حاملة ای ذات حمل حامل صفت مختصه اولدیغندن و حامله حملت صیغه‌سندن مبنی اولدیغندن ناشیدر
مترجم دیرکه کافیه شارحی شیخ رضی تأنیث بحثنده بومبحثی شرح و بسط ایلمشدر فلیراجع * و حامله میوه‌لو اغاجه
وصف اولور یقال شجرة حاملة ای ذات حمل و اوزوم طاشیه‌جق زنبیله اطلاق اولنور محمل کبی (الحمّال) شدّاد
وزننده دائما یوك کوتورنه دینور بارکش معناسنه یقال هو حمال ای حامل الاحمال (الحمالة) کتابه وزننده حماللق
حرفتنه دینور (المحمل) مجلس وزننده محفه طرزنده ایکی طرفلو نسنه‌درکه دوه‌یه چاتوب هربرینه برآدم بنوب
کیدر جمعی محامل کلور حالا شام و مصر حاجلری اوکارنده کیدن محمل اوله‌جقدرکه محفه شکلنده لکن تپه‌سی
مخروطی اولور ناس محفل شریف تعبیر ایدرلر و آنك بیعنه محدّثیندن ابوالحسن احمد بن محمد بن القاسم بن اسمعیل
بن محمد بن اسمعیل المحاملیّ وولدی محمد و یحیی و برادری ابوالقاسم الحسینیّ منسوبلردر * شارح دیرکه آنی ابتدا
حجاج ظالم ایجاد ایلمشدر و محمل شول بیوك زنبیله دینورکه آنکله سره‌جك یره اوزوم طاشرلر (المحل) منبر
وزننده قلج باغنه دینور یقال کما سیذ کر و اغاجك یره سوروب کیدن کوکنه و طمرینه اطلاق اولنور (الحمیلة) سفینه
وزننده و (الحمالة) حانك کسریله بونلرده قلج باغنه دینور یقال تقلد محمل السیف و حمیلته و حمالته ای علاقته
شارح دیرکه محمل کلمه‌سنك جمعی محامل‌در و حمیله و حماله‌نك عند الخلیل حمائلدر و عند الاصمعی حمائل
کلمه‌سنك لفظندن مفردی یوقدر بلکه مفردی محمل‌در (الحمولة) حانك فتحیله یوك طوارینه دینور کرك دوه
و حمار و کرك سائری اولسون و حالا صرتنده یوك اولسون و اولمسون یقال لهم حمولة و هی ما یحتمل القوم علیه
من بعیر و حمار و نحوه کانت علیه اثقال اولم تکن * شارح دیرکه اشبو حموله لفظی رکوبه و حلوبه قبیلندندر و حموله
بعینه یوکلره‌ده اطلاق اولنور یقال مرّت الابل و علیها حمولة ای احمال (الحمول) حانك ضمیله حمل کلمه‌سنك که
کسر و فتحیله‌در جمعیدر هودجلره علی قول هودج چاتلمش دوه‌لره دینور یقال مرّت الحمول ای الهوادج او الابل
علیها الهوادج (الاحمال) همزه‌نك کسریله برآدمه یوك یوکلتمك خصوصنده معاونت ایلمك معناسنه‌در یقال
احمله الحمل اذا اعانه و عورت کبه اولمدین ممه‌سنه سود کتورمك معناسنه‌در یقال احملت المرأة اذا نزل لبنها
من غیر حبل (الحمالة) سحابه وزننده شول دیته دینورکه برقوم جهتندن قوم آخر تحمّل ایدوب درعهده ایده‌لر
حمال دخی دینور سحاب وزننده جمعی حمل‌در کتب وزننده یقال علیهم حمالة و حمال ای الدیة یحملها قوم * مؤلف
قوم ایله تعبیری مجرّد تمثیل قبیلندن اکثری‌یه مبنیدر یوخسه برآدم دخی تحمّل ایدر مثلا ایکی طائفه مقاتله ایدرکن
خارجدن بری میانه‌لرینه دخول و مقتوللرك دیتنی تحمّل برله اصلاح مابین ایدر و حماله مصدر اولور کفیل اولمق
معناسنه یقال حمل به حمالة من الباب الثانی اذا کفل (حماله) کتابه وزننده بنی سلیم و عامر بن الطفیل و مطر
بن الاشیم و عبایة بن شکس نام کسه‌لرك فرسلری اسمیدر (حمّال) شدّاد وزننده اوفی بن مطرك فرسی اسمیدر
و فقهادن رافع بن نصرك لقبیدر (حمیل) زبیر وزننده بررجل اسمیدر و ابوبصرة الغفاری لقبیدر و بصره بای
موحده و صاد مهمله ایله‌در و بنو عجله مخصوص برفرسك اسمیدرکه حرون نام آیغرك دولندندر (الحوامل) ایاقلره
اطلاق اولنور و حوامل القدم و حوامل الذّراع ایاقلرك و قوللرك سکیرلرینه اطلاق اولنور مفردلری حامله‌در
(المحامل) میمك فتحیله محملك جمعیدرکه ذکر اولندی و محامل الذکر و حمائل الذکر آلت تناسلك کوکنده اولان طمر
ایله دریسنه اطلاق اولنور (المحمل) محسن وزننده شول خاتونه دینورکه کبه دکل ایکن ممه‌سنه سود کلمش اوله
احمال مذکوردندر (الحمل) فتحتینله املیك قوزی‌یه دینور یاخود طوقلی‌یه و آندن سهلجه کوچکنه دینور جمعی
حملان کلور حانك ضمیله و احمال کلور یقال ذبح حملا و هو الخروف او الجذع من اولاد الضأن فادونه راغبك بیانه
کوره صغرندن ناشی قوجاقده حمول اولدیغنه مبنی اولمغله قول اوّل ارجح اولور و حمل یغموری چوق بلوده
و بروج فلکیه‌دن بربرجك آدیدرکه آنده مرکوز اولان کواکب حمل هیئتنده‌در و شامده برموضع آدیدر و مکه‌یه
قریب زیمه و سومه یاننده برطاغك آدیدر و حمل اسامیدندر حمل بن سعدانه اصحابدندر و حمل بن مالك بن النابغه
و حمل بن بشر الاسلمی و عدام بن حمل و علی بن السرّی بن الصقر بن حمل محدّثلردر و عالج نام قوملغك تپه‌لرندن
برتپه اسمیدر و برطاغك آدیدرکه اوراده طمرّان نام ایکی طاغ دخی واردر (الحومل) جوهر وزننده طوری و صافی

اولان سيل صوينه دينور ويغمورينك كثرتندن ناشى قابقاره اولمش سياه بلوده دينور وهرشيئك اوّلنه دينور
وحارثة بن اوسك فرسى اسميدر و برخاتون اسميدركه * اجوع من كلبة حومل * مثلنك منشأيدر مزبورەنك برديشى
كلبى وار ايدى كوندز آج قويوب كيجه صاليورر ايدى و بتون كيجه چادرك اطرافنى طولانوب حراست ايدر ايدى
بركون آچلق جاننه كار ايلمكله ناچار كندى قويريغنى اكل ايلدى بعده بغايت آج كسه حقنده مثل اولدى
وحومل برموضع آديدر ﴿الاحمال﴾ همزەنك فتحيله تميم قبيله سندن برنيچه بطنه اطلاق اولنور ﴿المحمولة﴾ برجنس
بغدايه دينوركه بوز اولوب سنبله سنك دانه‌لرى بيوك اولور ﴿بنوحميل﴾ امير وزننده بربطندر ﴿الحميلة﴾ جهينه
وزننده عراقده نهرالملك ناحيه سنده برقريه‌در ﴿الحميلة﴾ سفينه وزننده بركسه اوزره ثقلت ومحنت اولان آدمه
ونسنه‌يه اطلاق اولنور تقول هو حميلة علينا اى كلّ وعيال بويله محللرده تاء مبالغه‌يه دالدر داهيه تصوريله
﴿الحوملة﴾ دحرجه وزننده صوكوتورمك معناسنه‌در يقال حومل الرجل اذا حمل الماء ﴿الحنبل﴾ جعفر وزننده
بودوره دينور وكوركه دينور فرو معناسنه على قول كهنه‌سنه دينور ياخود اسكى جزمه‌يه دينور يقال جاء حنبل
وله حنبل اى قصير وله فرو اوخلقه اوالخفّ الخلق ودكزه دينور و بيوك قرنلو آدمه دينور على قول شيشمان
آدمه دينور وحنبل ديار تميمده برمرغزاره دينور * وحنبل اسامىٔ ناسدندر ابوعبدالله احمد بن عبدالله بن حنبل
صاحب المذهب وامام السنّه‌در * شارح ديركه صواب اولان احمد بن محمد اولمقدر ﴿الحنبالة﴾ حانك كسريله
بودخى دريايه دينور وچوق سوزلو پركوى آدمه دينور ﴿الحنبال﴾ حانك كسريله بيوك قرنلو ياخود ملحم وشيشمان
آدمه دينور يقال رجل حنبال اى الضخم البطن او اللحيم ﴿الحنبل﴾ قنفذ وزننده مغيلان آغاجنك طمورجغنه
دينور وغاف ديدكلرى شجرك يمشنه دينور وغاف ماده‌سنده ذكر اولندى وحنبل بوكرلجه‌يه دينور ﴿الحنبلة﴾
دحرجه وزننده بوكرلجه يمك على قول كورك كيمك معناسنه‌در يقال حنبل الرجل اذا اكل الحنبل او لبس الحنبل
﴿التحنبل﴾ تدحرج وزننده باشى اشاغى اكمك معناسنه‌در يقال تحنبل الرجل اذا تطأطأ ﴿الحنابل﴾ علابط وزننده
قالين ومتين كريشه دينور يقال وتر حنابل اى غليظ شديد ﴿ابوحنتل﴾ تاى فوقيه ايله جعفر وزننده بشر بن احمد
بن فضاله نام محدّثك كنيه‌سيدر ﴿الحنتال﴾ حانك ضميله وهمزه ايله وهمزه‌سز اكثردر خلو وافتراق معناسنه‌در
بدّ كلمه‌سى تقول مالى منه حنتال اى بدّ يعنى بنمچون آنى بوشلامق يوقدر ناچار وضروريدر نته‌كه لابدّ چاره‌سز
وناكزير ديمكدر وكلمهٔ مزبوره رباعى ياخود خماسيدر جوهرى وهمندن ناشى ثلاثى ماده‌سنده ذكر ايلمشدر
شارح ديركه بعض ائمهٔ صرفك قولى اولمغله وهم مترتب دكلدر ﴿الحنثل﴾ ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده ضعيف وزبون
آدمه دينور ﴿الحنجل﴾ زبرج وزننده ايرى كوده‌لو چاغرغان شماطه‌جى عورته دينور يقال ابتلى فلان بحنجل اى بامرأة
ضخمة صخّابة ﴿الحنجل﴾ قنفذ وزننده بريرتجى جانور آديدر ﴿الحناجل﴾ علابط وزننده اعضاسى دير نكلو صيق
بودوره دينور ﴿الحندل﴾ جعفر وزننده بودوره دينور ﴿الحنصال﴾ و﴿الحنصالة﴾ حانك كسريله قرنى بيوك آدمه دينور
وبوبعضا مهموز اولور ﴿الحنضلة﴾ حنظله وزننده قيالرده اولان صوايركيله‌جك چقوره وآنده ايركيلان صويه
دينور على قول كوچك صوكولنه دينور حنضله مفرديدر ﴿الحنظل﴾ جعفر وزننده معلومدركه ابوجهل قربوزينه
دينور افضلى صارى نوعيدر مستعمل اولان شحميدر مفاصله منصبّ اولان بلغم غليظى شربى يا احتقانى مسهل
ومالیخوليا وصرع وافكار فاسده وداء الثعلب وجذام علتلرينه نافع كذلك شحمى خصوصا كوكى يلان وعقرب
صوقديغنه مفيد ودانه‌سيله بخورى وجع دندانه ومطبوخنى خانه‌يه سرپمك اهلاك براغيثده مؤثر ويشلنى دلك عرق
النسأ علتنه عظيم المنافعدر ونباتنده منفردا نابت اولانى قتلدر وحنظل اساميدندر حنظل بن حصين اصحابدندر
وحنظله اون درت صحابه‌نك اسميدر وبش نفر محدّث آديدر وحنظلة بن مالك قبيلهٔ تميمده اعزّ واكرم قبيله‌دركه
دودمانه اكرمون اطلاق ايدرلر ﴿درب حنظله﴾ رىّ شهرنده بردروازهٔ سور اسميدر ﴿ذوالحناظل﴾ نكرة بن قيس نام
فارس وبهادرك لقبيدر ﴿الحنكل﴾ جعفر وزننده و﴿الحناكل﴾ علابط وزننده لئيم وفرومايه‌يه دينور وبودوره
دينور ويومرى كوده‌لو تصلق وناز يباكسه‌يه دينور يقال رجل حنكل وحناكل اى لئيم وقصير وجاف غليظ
﴿الحنكلة﴾ حنظله وزننده چركين وبد اندام قاره عورته دينور وتصلق وياقشقسز عورته دينور يقال تزوّج
حنكلة اى دميمة سوداء وكذا جافية وحنكله مصدر اولور آغر آغر اويالنه‌رق يوريمك معناسنه يقال حنكل فى المشى
اذا تثاقل وتباطأ ﴿الحوقلة﴾ حولقه وزننده ومرادفيدر وسائر معنالرى حقل ماده‌سنده ذكر اولندى ﴿الحول﴾
قول وزننده‌يله دينورسنه معناسنه جمعى احوال وحؤول كلور حانك وهمزه‌نك ضميله وحوول كلور حانك وواوك
ضميله * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل حول ماده‌سى برشيئك غيردن تغير وانفصالى معناسنه موضوعدر

كاه تغیروكاه انفصال اعتباریله معانیٔ سائره اندن منشعبدر مثلا سنه یه حول اطلاق اولنوركه تسمیه بالمصدردر
انقلابی وشمسك مطالع ومغاربنده دورانی اعتبارینه مبنیدر انتهی * وحول سنه تمام اولمق معناسنه‌در یقال
حال الحول یحول حولا اذا تمّ وحول وحؤول همزه ایله قعود وزننده برنسنه اوزرینه ییل یكمك معناسنه‌در یقال
حال علیه الحول حولا وحؤولا اذا اتی علیه وكذا یقال حالت الدار وحیل بها وبرحالدن برحاله دونمك معناسنه‌در
یقال حال الشیٔ اذا تحوّل من حال الی حال ویای اكیلمك معناسنه‌در یقال حالت القوس اذا صارت معوجة ومطلقا
برنسنه اسكی حالندن متغیّر اولمق معناسنه‌در طوغری نسنه‌نك اكیلمسی كبی یقال حال الشیٔ مثلا اذا تغیّر من الاستواء
الی العوج وحول حیله معناسنه‌در كما سیذكر * مؤلف بونی اسم سیاقنده بالمسامحه ثبت ایلدی لكن بو معناده
مصدردر وطواره صیچرایوب بنمك معناسنه‌در یقال حال فی ظهر دابته اذا وثب واستوی وحول وحؤول وحیلوله
قیلوله وزننده ایكی نسنه ارالغنه حاجز وحائل اولمق معناسنه‌در یقال حال بینهما اذا حجز وحول برنسنه‌نك
چوره وپیرامننه دینور حوال كبی كه سحاب وزننده‌در یقال قعدهو حوالیه مثنی حوال وحوله وحولیه مثنی وحواله
كسحاب واحواله جمع حول تثنیه تركیبلرینه كوره چوره مقوسا ایكی یه تقسیم اولنور وحول قوّت معناسنه‌در كلور
حوله كبی كما سیذكر ﴿الاحالة﴾ همزه‌نك كسریله سنه‌یی تمام ایلمك معناسنه‌در یقال احاله الله الحول ای اتمه وكافر
اسلامه كلمك معناسنه‌دركه كفردن تحوّل ایلمكدر یقال احال فلان اذا اسلم وبرآدمك ناقه‌سی یغوره چكلمش
ایكن اول سنه قسیرقالمق معناسنه‌در یقال احاله الرجل اذا صارت ابله حائلا فلم تحمل وبرنسنه اوزرندن ییل
یكمك معناسنه‌دركه بر ییللق اولمق تعبیر اولنور یقال احال الشیٔ اذا اتی علیه حول وبرمحلده بر ییل اقامت ایلمك
معناسنه‌در یقال احال بالمكان اذا اقام فیه حولا وكذا یقال احوله به علی الاصل وسنه‌نك تمامنه ایرشمك
معناسنه‌در یقال احال الرجل الحول اذا بلغه یعنی وفات ایلیوب ختام ساله ایرشدی وبرنسنه برحالدن برحاله
دونمك معناسنه‌در یقال احال الشیٔ اذا تحوّل ای من حال الی حال ودایینی آخر آدمه حواله وتقاص ایلمك
معناسنه‌در یقال احال الغریم اذا زجّاه عنه الی غریم آخر وبركسه‌یی ضعیف عدّ ایلمك معناسنه‌در یقال
احال علیه اذا استضعفه وقوغه‌دن وقابدن برنسنه بوشالتمق معناسنه‌در یقال احال علیه الماء من الدلو
اذا افرغه منه وبركسه اوزره قامچی مقوله‌سی نسنه ایله اورمغه قصد وهجوم ایلمك معناسنه‌در یقال احال
علیه بالسوط اذا اقبل وكیجه‌نك ظلمتی زمین اوزره یایلمق معناسنه‌در یقال احال اللیل اذا انصبّ علی الارض
وصیچرایوب طوارك ارقه‌سنه بنمك معناسنه‌در یقال احال فی ظهر دابته اذا وثب واستوی وبرنسنه اوزره ییللر
یكمك معناسنه‌در ییللمق وسالخورده اولمق تعبیر اولنور یقال احالت الدار اذا اتی علیها احوال ای سنون وكذا
یقال احولت واحوال‌كه همزه‌نك كسریله اصل اوزره‌در چوجق بر ییللق اولمق معناسنه‌در یقال احول الصبیّ
احوالا اذا اتی علیه حول واحاله محال سوز سویلمك معناسنه‌در یقال احال الرجل اذا اتی بالكلام المحال وناقه
حائل اولمق معناسنه‌در یقال احالت ناقته اذا صارت حائلا كما سیذكر ﴿الاحتیال﴾ افتعال وزننده بودخی
برنسنه اوزرندن ییل یكمك معناسنه‌در یقال احتال الشیٔ اذا اتی علیه حول وحیله ایلمك معناسنه‌در یقال
احتال فلان اذا اتی بالحیلة كما سیذكر ﴿الحوالة﴾ سحابه وزننده احالهٔ دین معناسندن اسمدر بور جلوبی
برآدمه یوز ایلدیكی آقچه‌یه دینور وبرنهری نهر آخره دوندرمكه دینور وكفالت معناسنه‌در یقال قبل حوالته
ای كفالته وعبدالله بن حواله یاخود ابن حولی صحابه‌در ﴿المحلول﴾ محسن وزننده بر ییللق چوجغه دینور یقال
صبیّ محول اذا اتی علیه حول ودیشی طوغوردقدنصكره اركك طوغرمش یاخود علی العكس اولان عورته
وناقه‌یه دینور محیل كبی كما سیذكر ﴿الحولیّ﴾ حالك فتحیله بر ییللق حیوانه دینور كرك چتال طرنقلی وكرك سائری
اولسون مؤنثنده حولیة وآنك جمعنده حولیات دینور یقال اتی بالحمل الحولیّ وهو ما اتی علیه حول من ذی حافر
وغیره * شارح دیركه عربلر بونی توسیعله مطلقا صغیر نسنه‌ده وقصیر المدّه نسنه‌ده استعمال ایدرلر ﴿المستحالة﴾
و﴿المستحیلة﴾ صكره‌دن اكیلمش یایه وصف اولور یقال قوس مستحالة ومستحیلة ای معوّجة وبرنسنه‌یاخود ایكی سنه
سورلمیوب بورقالمش تارلایه اطلاق اولنور ومطلقا استواء حالندن عوج حالنه متحوّل اولان نسنه‌یه مستحیل
اطلاق اولنور ومستحاله بالدرینك وانجك كمیكنك ایكی طرفیده اكری اولان آدمه دینور هاء نقلیه‌در یقال
رجل مستحالة اذا كان طرفا ساقیه معوّجین ﴿الاستحالة﴾ برنسنه اوّلكی حالندن حالت اخرایه دونمك معناسنه‌در
استقامتدن عوجه دونمك كبی یقال استحال الشیٔ اذا تحوّل من حال الی حال ویقال استحالت القوس اذا تغیّرت
من الاستواء الی العوج وبرنسنه‌یه عجبا حركت ایدرمی دیو بیلمك ایچون نظر ایلمك معناسنه‌در یقال استحاله

اذا نظر اليه هل يتحرّك (الحون) و (الحيل) و حالرك فتحياه و (الحول) عنب و زننده و (الحولة) صوله و زننده
و (الحيلة) حانك كسريله كه اصلى حوله ايدى و (الحويل) عويل و زننده و (المحال) و (المحالة) ميملرك فتحيله
و (الاحتيال) و (التحوّل) و (التحيل) تفعيل و زنلرنده امور و مصالحك تصرّف و اداره سنده حذاقت و جودت
فكر و نظر و قدرت معناسنه دركه تقليب فكر صائب لازمه سيدر اصطلاحمزده حيله فند و مكر و دوباره مقامنده
استعمالى بوندن بعيد دكلدر بونك لازمى كبيدر * مؤلف احتيال ايله تحوّل و تحيلى اطرادا مزج ايلمشدر حيله نك
جمعى حول كلور عنب و زننده اصلى اوزره و حيل كلور ينه عنب و زننده و حيلات كلور عنبات و زننده يقال فلان
ذو حول و حيل و حول و حولة و حيلة و حويل و محال و محالة و احتيال و تحوّل و تحيل اى ذو حذق و جودة نظر و قدرة
على التصرّف و حول عنب و زننده اسمدر زوال و انتقال معناسنه و منه قوله تعالى ﴿لا يبغون عنها حولا﴾ و حول الدهر
زمانك تقاليب و عجايبنه اطلاق اولنور و حول شول خندقه دينوركه اكاسرا يا خرما اغاجلرى ديكرلر (الحولة) صوله
و زننده حيله معناسنه دركه ذكر اولندى و زور و قوّت معناسنه در و برحالدن برحاله دونمكه دينور تحوّل و انقلاب معناسنه
بو ايكى معناده حول دخى مستعملدر * قال الشارح و منه ﴿لا حول و لا قوّة الّا بالله﴾ و آتك ارقه سنه بنمكه دينور (الحول)
صرد و زننده و (الحولة) بومه و زننده و (الحوّل) سكر و زننده و (الحولة) همزه و زننده و (الحوالىّ) حانك فتحى
و ضميله و (الحولول) سفرجل و زننده و (الحوّلىّ) سكرّى و زننده بغايت حيله كار آدمه دينوركه هر امورنده لطف
و حذاقتله تصرّف ايدر يقال رجل حول و حولة و حوّل و حولة و حوالىّ و حولول و حوّلىّ اى شديد الاحتيال
(ما احوله) و (ما احيله) فعل تعجبدر ما اكثر حيلة معناسنه در و يقال هو احول منك و احيل اى اكثر حيلة يعنى افعل
تفضيل دخى كلور و بونلر سابق الذكر حيله معناسنه اولان حول بناسندن ياخود احتيال بناسندن مصوغلردر زيرا
اخفش و مبرد عندلرنده جميع مزيد ثلاثيدن فعل تعجب و افعل تفضيل مصوغ اولور (التحوّل) و (التحيل) تفعل و زننده
بر يردن آخر يره انتقال ايلك معناسنه در يقال تحوّل عنه اذا زال الى غيره و ارقه ده كاره يعنى بر ارقه يوكى يوكلتورمك
معناسنه در يقال تحوّل الرجل اذا حمل الكارة على ظهره و يقال تحوّل الكساء اذا جعل فيه شيئا ثم حمله على ظهره
و حيله قلمق معناسنه دركه ذكر اولندى يقال تحوّل فى الامر اذا احتال و تحوّل و اعظ ناسك قبول وعظ و پند ايچون
نشاط و اقبال وقتنى ارشدروب كوزتمك معناسنه در يقال تحوّل فلانا بالموعظة اذا توخّى الحال التى ينشط فيها
لقبولها (لامحالة) ميمك فتحيله لابدّ معناسنه در محاله كلمه سى مصدر ميميدر تحوّل ياخود حيله معناسنه در لا كلمه سنك
اسميدر خبرى محذوف موجودة لفظيدر لابدّ معناسنه مستعملدركه ناچار و لا علاج ديمكدر مثلا الموت آت لامحالة
منه ديرلر موت البته كله جكدر كلسون ديو حيله و اندن خلاصه چاره و زوال و انتقال ممكن دكلدر ديمكدر (المحال)
غراب و زننده وجه و طريقندن منحرف اولان كلامه دينوركه مراد وقوع و امكان جهتندن خارج باطل و بيهوده
كلامدر مثلا جسم واحد حالت واحده ده ايكى مكانده بولنور ديمك كبى يقال تكلم بالمحال اى الكلام الذى عدل
عن وجهه * شارح ديركه بعده مطلقا ممكن الوقوع اولميان باطل نسنه ده استعمال اولندى (المستحيل) بو دخى محال
معناسنه در و طلو نسنه يه اطلاق اولنور يقال شىء مستحيل اى ملآن (التحويل) تفعيل و زننده برنسنه يى محال
قلمق معناسنه در يقال حوّله اذا جعله محالا و برنسنه يى بريردن آخر يره آيرمق معناسنه در يقال حوّله اليه
اذا ازاله اليه بوندن اسم حول و حويل در عنب و امير و زنلرنده و برنسنه يردن آخر يره ايرلمق معناسنه اولمغله لازم
و متعدى اولور يقال حوّل الشىء اذا تحوّل و كهكشان وسط فلكه وارمق معناسنه دركه ياز موسمنده اولور
يقال حوّلت المجرّة اذا صارت فى وسط السماء و ناقه حائل اولمق معناسنه در يقال حوّلت الناقة اذا صارت حائلا
و برآدمك كوزينى برعارضه ايله شاشى قلمق معناسنه در يقال حوّل عينه اذا صيّرها حولاء (الحول) عنب و زننده
و (الحويل) امير و زننده زائل اولمق معناسندن اسملردر ايرلمغه دينور زوال معناسنه نته كه ذكر اولندى يقال
لا حول عنه و لا حويل اى لا زوال و لا انتقال عنه و حويل طلب و خواهش معناسنه اسمدر محاوله معناسندندر
و شاهد و كواهه دينور يقال هو حويله اى شاهد و برموضع آديدر و كفيل معناسنه دركه بوندن اسم حواله در
نته كه ذكر اولندى يقال يجب على حويله اى كفيله (الاحتوال) اصلى اوزره افتعال و زننده برآدمه ناس هر طرفدن
اوشونتو ايدوب اورتايه آلمق معناسنه در يقال احتولوا اذا احتاشوا عليه (الحوال) جدال و زننده و (المحاولة)
مجادله و زننده برنسنه يى طلب و خواهش قلمق معناسنه در يقال حاوله حوالا و محاولة اذا رامه اساسده طلب
بالحيله معناسيله مفسردر و برنسنه طرفنه حوالة نظر ايدوب دقّت و امعانله باقمق معناسنه در تقول حاولت له
بصرى اى حددته نحوه و رميت به (الحيلولة) كينونه و زننده ايكى نسنه ارالغنه كيروب حاجز اولمق معناسنه دركه

ذكر اولندی يقال حال بينهما حيلولة اذا حجز (الحوال) كتاب وزننده و (الحول) صردوزننده و (الحول) جبل
وزننده ايكی نسنه ارالغنه كيروب حاجز و مانع اولان شيئه دينور (الحوال) سحاب وزننده تغيّر وانقلاب معناسنه در
ومنه حوال الدهر ای تغيّره وصرفه (الحولة) حانك ضميله و (الحولان) فتحاتله و (الحول) عنب وزننده و (الحولان)
حانك ضمی و واوك فتحيله و (الحولاء) حانك ضميله جمله سی صرف و تغيّر معناسنه اولمغله لازمی اولان عجايب وغرائب
اراده اولنور ومنه يقال هذا من حولة الدهر وحولانه وحوله وحولانه وحولائه ای من عجائبه (الحائل) لونی بوزلمش
نسنه يه دينور يقال شئ حائل ای متغير لونه وطئ قبيله سی يوردنده اولان ايكی طاغ يانده بر موضع آديدر و نجدده
بر موضع آديدر و بوغوره چكلمش ايكن طوتميوب قسير قالمش ناقه يه دينور على قول بر سنه ياخود ايكی ياخود بر قاچ سنه
قسير قالمشنه دينور كذلك مطلقا حمل شاننددن اولان نساء وحيوان وجه مذكور اوزره قسير قالسه وميوه دار اغاج
اويلجه ميوه طوتميوب قالسه حائل اطلاق اولنور جمعی حيال كلور حانك كسريله وحول كلور حانك ضميله و حوّل
كلور سكر وزننده وحولل كلور كه حانك ضمی ولامك فتحيله اسم جمعدر و كاهجه تأكيد ومبالغه ايچون حائل حول
وحائل حولل ديرلر اضافتله وعند البعض بر سنه كبه قالميانه حائل وايكی سنه كبه قالميانه حائل حول و حائل حولل
ديرلر حالرك ضميله پس بو مبالغه يی متضمندر يقال ناقة حائل اذا كانت قد حمل عليها فلم تلقح او التی لم تلقح سنة
او سنتين او سنوات وكذا كلّ حائل ويقال حائل حول وحائل حولل مبالغة اوان لم تحمل سنة فحائل او سنتين فحائل
حول وحولل وحائل ديشی كوشكه دينور طوغديغی ساعتده نته كه ارككنه سقب دينور يقال نتجت الناقة
حائلا حسنة ای الانثی من اولاد الابل ساعة توضع (الحال) بال وزننده انسانك ماهو عليهی اولديغی نسنه يه
دينور تأنيثله حالت دخی دينور يعنی نفسی وبدنی ووصفی اولان امور متغيّره دن انسانه مختص اولان هيئت وكيفيته
اطلاق اولنور كه انسان آنك اوزرنده قائم اولور هيئت مزبوره ذی الحال اولان انسانه لازم ومفارق دخی اولور
لكن صفتده ثبوت معتبردر وحال لفظی اعتباريله مذكر وصفت اعتباريله مؤنث اولور يقال له حال حسن وحسنة
وحالة وهی كينة الانسان وماهو عليه وحال الآن ايچنده اولديغك وقته اطلاق اولنور كه ماضی ايله مستقبل
بيننده برزخدر ماضينك نهايتی ومستقبلك بدايتيدر جمعی احوال واحوله كلور افعله وزننده * شارحك بيانه
كوره اصلی حول ايدی فتحتينله وحال سياه بالچغه دينور و يومشق طپراغه دينور وچارشف مقوله سی ثوبه سلكلمش
سمر اغاجنك ييراغنه دينور وكشينك زوجه سنه اطلاق اولنور وسوده دينور وخاصة متعفن سياه بالچغه دينور
حمأه معناسنه وبو معنای اوّلدن اخصدر وارقه يوكنه دينور نه اولورسه اولسون كاره معناسنه يقال جاءنا
يحمل حالا ای كارة وهی ماتحمله علی ظهرك وچوجق عربه سنه دينور كه آنكله يوريمكه مشق ايدرلر وآت قسمنك
صرتنده تكلتی كلان يره دينور ياخود صرتنك بيوندن صغری يه قدر اوزاديسنه وطريقه سنه دينور واسّی كوله
دينور رماد حارّ معناسنه وايچنه بچلمش چاير قويوب كوتوردكلری چول و پلاس مقوله سنه دينور و يمنده ازد
ديارنده بر بلده آديدر (الحالة) حال معناسنه دركه مؤنثيدر جمعی حالات كلور وحالات الدهر واحوال الدهر زمانك
صروف وانقلاباتنه اطلاق اولنور يقال غيرتهم حالات الدهر واحواله ای صروفه (الحولة) حانك ضميله عجيبهٔ
زمانه اطلاق اولنور جمعی حول كلور غول وزننده وداهی ومنكر نسنه يه اطلاق اولنور ومطلقا تعجب ايده جك
نسنه يه دينور (الحؤول) قعود وزننده و (الحيال) و (الحيالة) حالرك كسريله ناقه حائل اولمق معناسنه در
يقال حالت الناقة حؤولا وحيالا وحيالة اذا صارت حائلا وحيال اسم اولور شول ايپه دينور كه دوه نك قارنی التندن
قولانه بند اولنور تا كه قولان صيريلوب خايه سنه طوغری انميه وحيال الشئ برنسنه نك يماجنه دينور قباله معناسنه
ومنه يقال قعد حياله وبحياله ای بازائه (المحوّل) محدّث وزننده تحويل مذكور معناسندندر حائل اولان ناقه يه
دينور يقال ناقة محوّل ای حائل وديشی عقبنده اركك طوغرمش ياخود علی العكس اولان عورته و ناقه يه دينور
كاسيذ كر (حيويل) يای تحتيه ايله زنبيل وزننده اسمادندر قرّة بن حيويل محدّثدر (المحالة) ميمك فتحيله قويو چرخنه
دينور منجنون كبی و بيوك مقاره يه دينور بكرهٔ عظيمه معناسنه * شارحك بيانه كوره تكرلكه دخی دينور
جمعی محال درهاسز ومحاول كلور وبودونمك معناسنه اولان حولدندر و ارقه ده اكورغه كميكلرينك اورته سنده
اولان كميكه دينوركه ارقه كميكی تعبير اولنور مهرهٔ پشت معناسنه محال دخی دينور سحاب وزننده (الحول)
فتحتينله كوز شاشی اولمق معناسنه دركه بر قاچ كونه اولور بياضی قويرغنده وسياهی بكارينه طوغری اولور
وكيمنده حدقه دن برون اوزرينه مائل اولور وكيمنده قويريغنده اولور وكيمنده يوقاری قاش كميكنه طوغری مائل
وناظر اولور وكيمنده حدقه قويريغنه طوغری مائل اولور ويقال حولت عينه حولا من الباب الرابع وفی عينه

حول ویقال حالت تحال مثل خافت تخاف ﴿الاحولال﴾ احمرار وزننده بودخی کوز شاشی اولمق معناسنه‌در
یقال احوّلت عینه بمعنی حولت لکن بو مبالغه ایچوندر ﴿الاحول﴾ احمر وزننده و﴿الحول﴾ کتف وزننده کوزی
شاشی آدمه دینور مؤنثی حولاءدر وکوزه ده وصف اولور یقال امرأة حولاء وعین حولاء ﴿الحولاء﴾ حانك کسری
وواوك فتحیله عنباء وشیراء وزنلرنده‌که وزن مزبورده بو اوچ کلمه‌دن غیری یوقدر حانك ضمیله ده جائزدر ناقه‌نك
دول یتاغی اولان دری‌یه دینور نسوانده مشیمه دینور واول یشله مائل بر دریدرکه کدورتلو اولور صوایله طلو
اولوب یاوریله بیله‌جه ظهور ایدر وجابجا قزل ویشل خطوطله مخطط وایچنده عرس دیدکلری دریجکلر اولور
وبوسلانك غیریدر زیرا اول یاورینك یوزنده بورلمش چیقار کیدرمینجه هلاك اولور وبو معنایه مبنی عربلر ماء
وخضرت وخصبی حاوی محله نازل اولدی دیه‌جك یرده نزلوا فی مثل حولاء الناقة دیرلر زیرا حولاء وجه مذکور
اوزره یشل وصوایله مملو وریّان اولور ﴿الاحویلال﴾ احمیرار وزننده یرك نباتلری بویلنوب بر یوزی یم یشل اولمق
معناسنه‌در یقال احوالّت الارض اذا اخضرّت واستوی نباتها ﴿بنو حواله﴾ سحابه وزننده عربدن بر بطن
آدیدر ﴿بنو محوّله﴾ معظمه وزننده اصحابدن عبدالله بن عطفان اولاد وانسالنه اطلاق اولنور مقدّما اسمی
عبدالعزّی اولوب بعد الاسلام مفخر انام علیه الصلوة والسلام حضرتلری تحویل وعبدالله ایله تسمیه بیورملریله
اولاد واحفادنه بنو محوّله اطلاق اولندی ﴿المحوّل﴾ معظم وزننده بغداد غربیسنده بر موضعدر ﴿المحیل﴾ میمك
ضمیله‌که احاله‌دن اسم فاعلدر محول ومحوّل کبی دیشی طوغوردقدنصکره عقبنده ارکك یاخود بالعکس
طوغورمش خاتونه وناقه‌یه دینور یقال امرأة محیل وناقة محیل ومحول ومحوّل اذا کانت قدولدت غلاما اثر جاریة
اوعکست ﴿حاله﴾ بنو القین دیارنده بر موضعدر ﴿حولایا﴾ حانك فتحیله نهروان اعمالندن بر قریه‌در ﴿حوالی﴾ حانك
ضمی وقصریله بر موضعدر ﴿ذوحولان﴾ سلمان وزننده بر موضعدر ﴿التحاویل﴾ تجاویف وزننده بر سنه
زراعت اولنوب وبر سنه زراعت اولنمیان یرلره اطلاق اولنور * شارحك بیاننه کوره مفردی تحویلدر ومؤلف
مسامحه ایله تفسیر ایلمشدر یقال تحاویل الارض ای تخطی حولا وتصیب حولا ای تزرع سنة وسنة لا وبه تتقوّی الارض
﴿الحولول﴾ سفرجل وزننده پك چالاك وچرك محیل وداهیه آدمه دینور یقال رجل حولول ای منکر کمیش ﴿ذوحوال﴾
سحاب وزننده ملوك حمیردن بر ملکك لقبیدرکه اذواء زمره‌سندندر ﴿الحیعلة﴾ دحرجه وزننده اذان واقامت ایدن
مؤذن حیّ علی الصلوة وحیّ علی الفلاح دیمك معناسنه‌در وبو بسمله وحمدله کبی منحوتدر یقال حیعل المؤذن اذا قال
حیّ علی الصلوة حیّ علی الفلاح ﴿الحیهل﴾ حیدر وزننده و﴿الحیهل﴾ حانك ویای مشدّده‌نك فتحیله ویانك
کسریله جائزدر دوه مرعاسی اولان ترش وخرده نبات نوعندن برکونه خرده شجر اسمیدرکه یپراغی اولمز مفردی
حیهله وحیهله‌در وحمید بن ثور نام شاعرك اشبو * دمیث به الرمث والحیهل * مصراعنده‌که هاء مضمومه‌در
لامك حرکه‌سی هایه نقل اولندی وحیهله یانك تشدیدی ولامك فتحیله وحیهل لامك سکونیله وحیهلن
نونله وحیهلا تنوینله وحیهلا تنوینسز حثّ واغرا کلماتندندر وبونلرك حکم آخرلری دخی واردر معتلّ
بابندن حیّ فصلنده ذکرلری کلور ان شاء الله تعالی ﴿الحیلة﴾ حانك فتحیله کچی سوریسنه علی قول کچی وقیون قارشق
سوری‌یه دینور وطاغك یوقاریسندن یوالنوب انمکله طاغك دیبنده چوغالوب کومه‌لنمش طاشلره دینور وسراة
قضاسندن بر بلده آدیدر واحتیالدن اسم اولور حیل وحول کبی یقال انّه لذوحیلة وحیل وحول ای حیلة
وحیل زور وقوّت معناسنه‌در یقال به علیه حیل ای قوّة ودره‌نك اورته‌سنده ایرکیلوب قالمش صویه دینور جمعی
احیال وحیول کلور وحیل مدینه ایله خیبر بیننده بر موضعدر ﴿یوم الحیل﴾ ایام عربدن بر یوم معروفدر ﴿حیلان﴾
سلمان وزننده حلب قضاسنده بر قریه اسمیدرکه درون حلبه جاری مجرانك مخرجی آندندر ﴿الحیلان﴾ حانك
کسریله خرمن عربه‌سنك تخته‌لریله دمور ادواتنه دینور ﴿الحیول﴾ قعود وزننده بوزلمق معناسنه‌در یقال
حال الشیء یحول حیولا اذا تغیّر ﴿حیل حیل﴾ مکررا جیر وزننده کچی قسمنه مخصوص زجر وآزار کلماتندندر

فصل الخاء المعجمة

فصل الخاء المعجمة

﴿الخبل﴾ خانك فتحی وبانك سکونیله برعارضه سببیله اعضایه عارض اولان فساده
وتباهلغه دینور وفالج علتنه دینورکه عضو کوشیوب طوتمز اولور وکاه باشدن غیری جمیع اعضایه عارض اولوب
حسّ وحرکتدن قالور بو معنالرده فتحتینله ده جائزدر یقال به خبل ای فساد عضو وکذا فالج واللرك وایاقلرك
کسلکنه دینور جمعی خبول کلور یقال بنو فلان یطالبون بدماء وخبل ای قطع الایدی والارجل بو معنالرده
خبل وصف بالمصدردر زیرا فی الاصل مصدردر وخبل اصطلاح عروضیونده بحر بسیط ورجزك مستفعلن
جزؤلرندن سین وفاء حرفلرینی اسقاط ایلمکدن عبارتدر زیرا حرف ساکن سبب خفیفك یدی منزلنده اولمغله

اسـقاط اولندقده کویا که قطع اولنمش اولور و بوزحاف مزدوجدرکه طیّ ایله خبن علتلرندن مرکبدر وخبل
اصلی اوزره مصدرا استعمال اولنور حبس ایلك معناسنه یقال خبله خبلا من الباب الاوّل اذا حبسـه ومنع
ایلك معناسـنه‌در یقال خبله خبلا من الباب الثانی اذا منعه واودنج معناسـنه‌در قرض کبی یقال اخذه خبلا
ای قرضا وعاریت نسنه آلمغه دینور یقال اخذه خبلا ای اسـتعارة ویوك کتورن حماله قول وشرطدن زائد
ویریلان نسـنه‌یه دینور یقال اعطاه خبلا وهو مازدته علی شرطك الذی یشترطه الحمّال وبر آدمی مجنون
قلمق معناسـنه‌در یقال خبله الحزن خبلا اذا جننه وبر آدمك عقلنی یاخود عضوینی تباه ایلك معناسـنه‌در
یقال خبل فلانا اذا افسد عقله اوعضوه وتقصیر ایتمك معناسـنه‌در یقال خبل عن فعل ابیه اذا قصر ﴿الخبل﴾
فتحتینله جنّ ودیوه دینور یقال مسه الخبل ای الجنیّ وطوارك ایاقلرینه عارض اولان فسـاده وبوزقلغه دینورکه
یوریمکدن قالور ودلیلکه دینور بونده خانك ضمی وفتحی وبانك سـکونیله‌ده جائزدر یقـال‌به خبل وخبل
وخبل ای جنون وخبل بر قوش آدیدرکه بتون کیجه کویا که ماتت خبل دیه‌رك اوتر وصو طولومنه وطلو
قربه‌یه دینور ﴿الخابل﴾ بودخی جنّ وپری‌یه دینور ومفسـد وفتنه کاره دینور وشیطانه دینور ﴿الخبال﴾
سحاب وزننده نقصان معناسنه‌در وهلاك معناسنه‌در ورنج وزحمت معناسنه‌در وثقلت وکلّ وعیال معناسنه‌در
یقال فلان خبال علیه ای کلّ وعیال وزهر قاتله دینور واهل جهنمك حین حرقنده بدنلرندن سـیلان ایدن
صاری صویه‌دینور * قال الشارح ومنه الحدیث ﴿من شرب الخمر سقاه الله من طینة الخبال یوم القیمة﴾ وهو صدید
اهل النار وقیونك ایچریسنده اولان اوبرقلق وبوجاقلولق وضعنه دینورکه بعضا قوغه اول اوبرقلره وبوجاقلره
کیروب ایلشمکله یرتیلور یقال هذه البئر فیها خبال وهو ان تکون متلجفة فربما دخلت الدلو فی تلجیفها فتخترق وجوهری
خبالی لبیدك فرسی اسمیدر دیو ثبت ولبیدك اشبو * تکاثر قرزل والجون فیها * وعجلی والنعامة والخبال * بیتیله
استشهادی وهمدر نته‌که عجلی لفظنده دخی وهمله تحجل عنوانده رسم ایلمشدر صواب اولان یای تحتیه ایله خیال
اولمقدر وخبال مصدر اولور دلورمك معناسنه‌در یقال خبل الرجل خبالا من الباب الرابع اذا جنّ وبر کمسه‌نك الی
چولاق اولمق معناسنه‌در یقال خبلت یده اذا شلت ﴿التخبیل﴾ تفعیل وزننده‌و ﴿الاختبال﴾ افتعال وزننده مجنون قلمق
معناسنه‌در یقال خبل فلانا واختبله اذا جننه وبر کمسه‌نك عقلنی یاعضونی فاسـد وتباه ایلك معناسـنه‌در یقال
خبله واختبله اذا افسد عقله اوعضوه واختبال طوار قسمی دلوروب بریرده آرام ایلیوب بری اوته چالقنمق معناسنه‌در
یقال اختبلت الدابة اذالم تثبت فی موطنها ﴿الاخبل﴾ احمر وزننده خبال مذکوردن وصفدر یقال هو اخبل
ای مجنون ﴿الخبل﴾ کتف وزننده شـول زمانه وصف اولورکه خلقی بغایت شـدّت ومضایقهٔ حوادثله قهر
وتباه ایلیه یقال دهر خبل ای ملتو علی اهله ﴿الاسـتخبال﴾ طواری عاریت ایستمك معناسنه‌در ﴿الاخبال﴾ همزه‌نك
کسریله بر طواری عاریته ویرمك علی قول سـودیله ویوکیله انتفاع ایلك ایچون یاخود اوزرینده غزا ایلك
ایچون برآتی عاریته ویرمك معناسـنه‌در تقول استخبلنی ناقة فاخبلتها ای اسـتعار نیها فاعرتها اواعرتها لینتفع
بلبنها ووبرها اوفرسا لیغز وعلیه واخبال بر آدم ناقه‌لرینی ایکی بلوك ایدوب برسنه بر بلوکنی وکله‌جك سنه دیکر
بلوکنی انتاج ایلك معناسنه‌در نته‌که ایکی ترلاسی اولان برینی برسنه ودیکرینی کله‌جك سنه زراعت ایلمکله ترلالری
دیکلندروب قوّت بولدرر یقال فلان یخبل ابله اخبالا وهو ان یجعل ابله نصفین ینتج کلّ عام نصفا ﴿المخبل﴾ معظم
وزننده بنو ثماله‌دن وقریع وسـعد قبیله‌لرندن برنیچه شـاعرلردر کذلك کعب المخبل شـاعر معروفدر ﴿المخبل﴾
محدّث وزننده دهر وزمانك اسمیدر معانیٔ مذکوره ملاحظه‌لرینه مبنیدر ﴿الخبل﴾ خانك ضمیله وفتحیله قلب
وخاطره اطلاق اولنور تقول وقع فی خبلی ای فی نفسی وخلدی وبو ترکیب نادم وپشیمان اولدم دیه‌جك موقعده
استعمال اولنور تقول وقع فی خبلی ای سقط فی یدی بو ترکیب خیلیجه تتبعه الجاء ایلمکله بالاخره مأخذمؤلف اولان
عبابده وقع فی خبلی من کذا ای فی نفسی وخلدی وهو کقولهم سقط فی یدی وقد یفتح عبارتیله مذکور اولمغله
ترکیب مذکور مثل مزبور وادیسنده استعمالی منفهم وسـائر مأخذلردن وکتب امثالدن دخی مستنبط اولدیغی
اوزره خبل مادّه‌سی بروجه مذکور جنون وفساد عقل معناسنه اولوب حالیت ومحلیت علاقه‌سیله ابتدا نفس
وقلبده مستعمل اولمشدر نته‌که مثل مزبورده واقع یددخی نفس وقلبده استعمال اولندی ووجوهی سقط ماده‌سنده
تفصیل اولندی بعده مثل مزبور معرضنده استعمال اولندی زیرا عادتا قلب ونفسه واقع اولان خدشه ووسوسه
وخلجان اکثری تأسّـف وندامت یاخود حیرتدن یاخود زلّه وخطادن ناشی اولور وقع فی خبلی من کذا قولی
اول نسـنه‌دن ناشی نادم ومتاسّـف یاخود متحیر اولدم یاخود مخطی اولدیغم معلومم اولدی دیمك اولور وبعض

مطلب

مأخذده سقطت فی یدی عنوانیله مرسومدرتته‌که جوازی سقط ماده‌سنده تفصیل اولندی ﴿الخبتل﴾ تای فوقیه
ایله جعفر وزننده بودور عورته دینور ﴿الخبتل﴾ قنفذ وزننده شول چالق و شاشقین کمسه‌یه دینورکه دائما ناسك
مکروه ومنفوری اولان اعمال واوضاع واشیایه اقدام ایدوب اولمقوله مکروهاتله اوغراشـور اوله یقال فلان
خبتل ای اهوج ابله مقدم علی مکروه الناس ﴿الخبتلة﴾ دحرجة وزننده برکمسه چالق وسرسم وبیغز اولمغله دائما
مکاره ناسله اوغراشمق معناسنه‌در یقال هو یخبتل ای اهوج ابله یقدم علی مکروه الناس ﴿الخبرجل﴾ سفرجل
وزننده طورنا قوشنه دینور کرکی معناسنه ﴿الختعلة﴾ تای فوقیه ایله آغر آغر اویالنه‌رق یوریمك معناسنه‌در
یقال ختعل الرجل اذا ابطأ فی مشیه ﴿الختل﴾ قتل وزننده و ﴿الختلان﴾ فتحاتله الدامق معناسـنه‌در یقال ختله
ختلا وختلانا من الباب الثانی والاول اذا خدعه وقورد مقوله‌سی جانور طوتمغه شکاری آهسته آهسته سینه‌رك وارمق
معناسـنه مستعملدر یقال ختل الذئب الصید اذا تخفی له ﴿الخاتل﴾ و ﴿الختول﴾ صبور وزننده معنای مذکوردن
اسم فاعللردر ﴿الخوتل﴾ جوهر وزننده ظریف وخوشطبع آدمه دینور یقال رجل خوتل ای ظریف ﴿الخوتلی﴾
خوزلی وزننده سیرلنه‌رك سینه‌رك یورویشه دینورکه شکار یاخود برکمسه‌یی کورمسون دیو اویله یوررلر یقال یمشی
الخوتلی وهی مشیة فی سترة ﴿ختلان﴾ سلمان وزننده بربلده آدیدر بو بلده ترکستانده واقعدر نسبتنده ختلی دینور
خانك فتحی وتانك سکونیله * شارح دیرکه بو نسبتك وجهی معلوم اولمدی * مترجم دیرکه کتب جغرافیانك بعضنده
ختل قتل وزننده بدخشان اولکه‌سنده برولایت آدیدر اکا ختلان دخی دیرلر دیو محرر اولمغله ختلی اخفنه نسبت
اولنمش اولور وبعضنده ختل شهرلك وختلان ایالتك اسمی اولمق اوزره مرسوم اولمغله نسبتی موافق اولور ﴿الختل﴾
خانك کسریله سیرلنه‌جك وتستر ایده‌جك پرده مقوله‌سنه وموضعنه دینور وطوشان اینه دینور ﴿ختل﴾ سکر وزننده
ماوراء نهرده برولایت آدیدر مصنف الدیباج اسحق بن ابراهیم ومؤلف کتاب المحبه ابراهیم بن عبد الله وعباد
ومجاهد ابناموسی ومحمد بن علی بن طوق وموسی بن علی وعباس بن احمد واحمد بن عبد الله وعبد الرحمن بن احمد وعلی
بن احمد الازرق وعمر واحمد ابنا جعفر وعلی بن عمر ومحمد بن ابراهیم ومحمد بن خالد وحسن بن محمد بن الجنید المحدثون
وعلی بن حازم ابو الحسن اللحیانی اللغوی الختلیون اورایه منسوبلردر ﴿المخاتلة﴾ مفاعله وزننده برآدمی الداتمق ودوباره
ایتمك معناسنه‌در یقال خاتله اذا خادعه ﴿التخاتل﴾ تفاعل وزننده بری برینی الداتمق معناسنه‌در یقال تخاتلوا
اذا تخادعوا ﴿الاختتال﴾ افتعال وزننده ناسـك سرا سویلشدکاری فسـلدی‌یه خفیة قولاق طوتوب دیکلمك
معناسنه‌در یقال اختتل الرجل اذا تسمع سر القوم ﴿الخثلة﴾ خانك فتحی وثای مثلثه‌نك سـکونیله وفتحاتله قرندن
کوبك ایله قاسیغك ارالغنه دینور جمعی خثلات کلور خانك فتحی وثانك سکونیله وفتحیله وخثله بیوك قرنلو عورته
دینور ومنهما یقال الخثلة اشتکت خثلتها ای المرأة الضخمة البطن عن وجع مابین السرة والعانة ﴿خثیل﴾ زبیر وزننده
امام مالکك جدی اسمیدر یاخود بوجیمله‌در ﴿الخجل﴾ فتحتینله برآدم اوتاندیغندن متحیر ومدهوش اولوب جماد
کبی ساکن واپسم قالمق معناسنه‌در یقال خجل الرجل خجلا من الباب الرابع اذا استحیی ودهش وبقی ساکتا
لایتکلم ولایتحرك وطوار بالچغه وبتاغه اوغرامغله متحیر کبی بی مجال اولوب قالمق معناسـنه مستعملدر یقال خجل
البعیر اذا سار فی الطین فبقی کالمتحیر وارقه‌ده اولان یوك پك آغر اولمغله آلتنده باصلوب بیتاب اولمق معناسـنه
مستعملدر یقال خجل بالحمل اذا ثقل علیه واوتلر اوزایوب وچوغالوب بری برینه صارمشمق معناسـنه‌در یقال
خجل النبت اذا طال والتف وبرآدمه برماده پك مشکل وچپارز اولمغله حیران اولوب نه کونه عمل وحرکت ایده‌جکنی
بیلمز اولمق معناسنه مستعملدر یقال فلان خجل بامره اذا التبس علیه فلا یدری کیف المخرج منه وبرکمسه دولت
واقبالنی هضم ایتمیوب سرمستلکله کویا که بو طورلغه مؤدی اولمق معناسنه مستعملدر کویا که دولت وغنا کندیسنی
باصمش اولور یقال فیه خجل ای سوء احتمال الغنی کان یأشر ویبطر عنده * قال الشارح ومنه الحدیث ❋ للنساء
اذا جعتن دقعتن واذا شبعتن خجلتن ❋ یعنی آج اولدیغکز وقتده درد وتفکردن خاکسار اولورسز وطویدیغکزده
مست کبی جهانه صغمز اولورسز بعضلر موجب شرم وخجالت اوله‌جق اوضاعه مبادرت ایدرسز دیو تفسیر ایلدی
وبر نسنه‌دن اوصانوب بیقمق معناسنه مستعملدر یقال خجل منه اذا برم وکسب وطلب معاش خصوصنده کاهللك
ایلمك معناسنه مستعملدر یقال به خجل فی طلب الرزق ای التوانی وفساد وتباهی معناسنه‌در یقال خجل الشیء اذا فسد
وکوملك وقفتان مقوله‌سی لباسك اتکلری پاره پاره صالقم صچاق اولمق معناسنه‌در یقال خجل القمیص اذا تشقق
اسافله وذلاذله ﴿الخجل﴾ کتف وزننده و ﴿المخجل﴾ محسن وزننده اوتلری پك فراوان یاخود بری برینه صارمشق
اولان یره دینور یقال وادخجل ومخجل ای مفرط النبات او ملتف به النبات وخجل کهنه ثوبه وصف اولور یقال

مطلب

(ثوب)

ثوب نجل ای خلق و بول و اوزون ثوبه وصف اولور یقال ثوب نجل ای واسع طویل و بویلو اوزون اوته دینور
و شول ککیش چوله دینورکه آتك آرقه‌سنی صقمامغله بری اوته او ینایوب مضطرب اوله یقال جلّ نجل
ای واسع یضطرب علی الفرس (الانجال) همزه‌نك كسريله و (التنجيل) تفعيل وزننده بر آدمی نجل و شرمسار
قلمق معناسـنه‌در یقال انجله و نجله اذا جعله نجلا (الخدل) خانك فتحی و دالك سكونيله يومری و طولغون
نسنه‌یه دینور قباق طولمه‌سی كبی اولان بالدر كبی یقال شیٔ خدل ای ممتلیٔ ضخم (الخدل) فتحتينله و (الخدالة)
عداله وزننده و (الخدولة) عمومه وزننده برنسنه يومری و طولغون اولمق معناسنه‌در یقال خدلت الساق خدلا
و خدالة و خدولة من الباب الرابع اذا كانت خدلة (الخدلة) عدله وزننده وصف اولان خدل مذكورك مؤنثيدر
قباق طولمسی كبی يومری و طولغون بالدره دینور یقال ساق خدلة ای بينة الخدل ممتلئة ضخمة و شول خاتونه
وصف اولوركه بالدری يومری و طولغون و دكرمی اوله فرحه وزننده دخی لغتدر جمعی خدال كلور علی قول
خدله كميكلری انجه اوله‌رق كوده‌سی اتنه طلو خاتونه دینور یقال امرأة خدلة ای الغليظة الساق المستديرتها
او هی ممتلئة الاعضاء فی دقة عظام و خدله برعارضه سببيله ضعيف و پژمرده اولمش اوزم دانه‌سنه دینور و صاب
دیدكلری شجرك اوزدكنه دینور بونده خانك ضميله‌ده لغتدر (الخدلاء) حمراء وزننده و (الخدلم) خانك و لامك
كسريله بونلرده كميكلری انجه اوله‌رق اتنه طلو طقناز خاتونه دینور ميم مبالغة زائددر (الخدافل) خانك فتحيله
پك اسكی و مبتذل لباسلره دینور معاوز معناسنه و بونك مفردی مسموع دكلدر و منه المثل * غرّنی بردك من خدافلی *
یعنی سنك اكنكده اولان ايكی قاشك بنی الداتمغله كندی اسكی چامه‌لرمك تلفنه بادی اولدی بونك اصلی بودركه
بر خاتون بركسه‌نك اكنكده ايكی نفيس لباس كورمكله ثروت و سامان صاحبی برآدم ظن ايدوب تزوجنه رغبت و برتقريب
ايله عقدی صورتياب اولوب حال و مال صاحبی اره واره‌يورم ديو كندی كهنه لباسلرينی طرح ايدوب استقراضله
جديد جامه‌لر اتخاذ ايلدی بعد المقارنه اول آدمك يالدز اولديغی متبين اولمغله كلام مزبوری ايراد ايلدی بعضلر
بردك لفظنده كاف خطابی كسر ايله تكلم و اصلنی بورسمه بيان ايلديكه بركسه بر خاتوندن ايكی فاخر جامه
استعاره و تلبس و كندی كهنه جامه‌سنی طرح ايدوب چندروز مرورنده خاتون كلوب اول عاريت جامه‌لرينی استرجاع
ايلدكده اول كسه مثل مزبوری ايراد ايلدی آخر كسه‌نك مالنه طمع ايله كندی مالنی تلف و ضايع ايدن كسه حقنده
ضرب اولنور (الخدفلة) دحرجه وزننده اسكی لباس كيمك معناسنه‌در یقال خدفل الرجل اذا لبس قيصا
خلقا (الخذل) خانك فتحی و ذال معجمه‌نك سكونيله و (الخذلان) خانك كسريله برآدمه مدد و نصرت ايليوب خوار
و ذليل ترك ايلمك معناسنه‌در یقال خذله و خذل عنه خذلا و خذلانا من الباب الاوّل اذا ترك نصرته * شارح ديركه
نصرت مأمول اولنان كسه نصرتی ترك ايلمك لفظ مذكورك وضعنده معتبردر انتهی * و كيك مقوله‌سی حيوان
صواحبندن يعنی سوريدن و اشلرندن تخلف ايدوب يالكزجه اولمق علی قول تخلف ايدوب سوری‌يه يتشميوب اويلجه
كندی باشنه قالمق معناسـنه‌در یقال خذلت الظبية و غيرها اذا تخلفت عن صواحبها او تخلفت فلم تلحق تركيب
مذكور خذلت الظبية القطيع او صواحبها تقديرنده‌در كوياكه سوريدن مفارقت و انفرادی سببيله ابناء نوعنی
مخذول ايتمش اولور و وحشيه اولان حيوان ياوريسنی ترك ايتميوب اوزرنده برقرار اولمق معناسنه‌در یقال
خذلت الظبية اذا اقامت علی ولدها و حشيهٔ مزبوره سوری‌يی ترك و ولدی عندنده قيام ايلمكله عبارت مرقومه‌ده
ترك معناسی معتبردر كذلك مثال اوّل كبی و لدی اوزره قيام سببيله سوريدن مفترق اولمغله كندوسی ياخود بالسببيه
ولدی سوری‌يی مخذول ايتمش اولور * شارحك تركيب مذكوری قلب قبيلندن ديمسنه حاجت يوقدر (الخاذل)
و (الخذلة) همزه وزننده اسم فاعللردر ترك مدد و نصرت ايدن كسه‌يه دينورمفهوم ثانيده مبالغه معتبردر و خاذل سوريدن
متخلف اولوب متفرّد اولان وحشی حيوانه دينور و ولدينی ترك ايليوب اوزرنده قائم اولان وحشی‌يه دينور و منهزم
آدمه دينور و بونسب اوزره‌در یقال رجل خاذل ای منهزم (الخذول) صبور وزننده و (المخذل) محسن وزننده دائما
سوريدن تخلفله يالكز باشنه اولان كيك مقوله‌سی حيوانه وصف اولور و خذول شول قسراغه دينوركه طوغورمق
بوريسی طوتدقده اصلا بری اوته اضطراب ايليوب يرندن برقدم ايرلمز اوله یقال فرس خذول اذا ضربها المخاض
لم تبرح من مكانها (الاخذال) همزه‌نك كسريله بو دخی وحشی حيوان ولدينی ترك ايليوب اوزرنده اولمق
معناسـنه‌در یقال اخذلت الظبية اذا اقامت علی ولدها و وحشی حيوانك ياوريسی اناسنی كنديسنی خذل
و ترك ايدربولمق معناسنه‌در یقال اخذل ولد الوحشية اذا وجدامّه تخذله (التخاذل) تفاعل وزننده اخذال ايله
معنـای اوّلده مرادفدر یقال تخاذلت الظبية بمعنی اخذلت و بر آدمك اياقلری ضعيف و بی مجال اولمق

معناسـنه‌در كو ياكه مشى حالتنده اياقلرى كنديسنه تبعيت ايتميوب ترك ايدر يقال تخاذلت رجلاه اذا ضعفتا
و بر آدم جنكدن ياخود عسكردن چنليوب كيرو دونمك معناسنه‌در يقال تخاذل القوم اذا تدابروا (الخذعل)
زبرج وزننده شاشـقين واحمق عورته دينور وميشيندن ديكلمش بر كسيم لباسه دينوركه اعراب طائفه‌سندن
حائض عورتلر وبعض بون واوغوزعورتلر دخى كيرلر (الخذعلة) دحرجه وزننده بوكونه يوريمكه دينور مراد
اياقلرينى چكه‌رك وآغسيه‌رق يوريمكدر وقارپوز مقوله‌سنى كوچك كوچك ديلمك معناسنه‌در يقال خذعل البطيخ
وغيره اذا قطعه قطعا صغـارا (الخذعوله) خانك ضميله قباق وخيار مقوله سـندن ديلنمش دليمه دينور
(خربيل) راء مهمله وباء موحده ايله قنديل وزننده آل ياسيندن مؤمن اولان ذات كزينك اسميدر * شارح
ديركه تبصيرده آل فرعوندن اولمق اوزره مرسومدر نته‌كه قرأن كريمده حضرت موسى على نبينا وعليه الصلوة
والسلام قصه‌سنده مذكوردر وخربيل شاشقين احمق عورته على قول پك قوجه قارى‌يه دينور جمعى خرابل‌در
شارح ديركه بونده قياس اولان خرابيل اولمقدر (الخردلة) دحرجه‌وزننده طعام قسمنك طيب ونفيسنى يمك معناسنه‌در
يقال خردل الطعام اذا اكل خياره وخرما قورو قلرينك اكثرينى دوكوب كيرو قلانلرى سيركلنمكله ايريلنوب
شهدانه اولمق معناسنه‌در يقال خردلت النخلة اذا كثر نفضها وعظم مابقى من بسرها واتى ايرى ايرى پارچه‌لمق
على قول خرده خرده طوغرايرب طاغتمق معناسـنه‌در يقال خردل اللحم اذا قطع اعضائه او قطعه وفرقه
(المخردل) اسم فاعل بنيه‌سيله شول خرما اغاجنه دينوركه يمشلرينك اكثرينى دوككله كيرو قلان قورو قلرى ايريلنوب
شهدانه اولور اوله يقال نخلة مخردل اذا كثر نفضها وعظم مابقى من بسرها (الخراديل) خرده خرده طوغرانمش
وقيلمش اته دينوركه قيمه تعبير اولنور يقال لحم خراديل اى مخردل * شارحك بيانه كوره مفردى مسموع دكلدر
(المخردل) مدحرج وزننده يره چالنوب ييقلمش آدمه دينور مصروع معناسنه (الخردل) جعفر وزننده معروف دانه‌در
تركيده تحريفله خاردال ديدكلريدر برى قسمندن برنوعنه قجى تعبير اولنور مسخن وملطف واعماق بدندن بلغمى
جاذب وقالع وملين وهاضم وطلاسى نقرس وعرق النسأ وبرص علتلرينه نافع وبخورى خانه‌دن طرد حيات
خصوصنده مفيد وعصاره‌سنى تقطير وجع اذنى مسكن ومسحوقنى ضماد وجع اسنانى دفع ايتمكده بغايت مؤثردر
وخردل فارسى ديدكلرى مصرده حشيشة السلطان ديمكله متعارف اولان نباتدركه حرف ابيض يعنى تره‌دن
بر قسمدركه ورقى عريض وچچكى آق وحدتى اقل اولور (الخرذلة) ذال معجمه ايله خردله وزننده ومرادفيدر
يقال خرذل اللحم لغة فى خردلة (الخرطال) خزعال وزنـنـده برجنس معروف غله اسميدر ياخود هر طمان
ديدكلريدركه پورچغه شبيه دانه‌لردر ارپه وبغداى ارلقلرنده بترتركيده كله چرى وچتالجه دخى ديرلر (الخرقلة)
قافله دحرجه وزننده اوقى خذاقتله استادانه آتمق ياخود تأنى وسكونتله ياپنه‌رق صاليورمك ياخود نشانه
ايشلدوب اوته‌سنه كچورمك معناسنه‌در يقال خرقل الرامى فى رميه اذا تنوق او ارسله بالتأنى او هو امراق السهم
من الرمية (الخرمل) زبرج وزننده بون واوغوزعورته على قول چولپه وسلپوك وپريشانه ياخود پك ياشلو قوجه
قارى‌يه دينور وپك چوق ناسه دينور يقال تزوج فلان خرملا وهى المرأة الحمقاء او الرعناء او العجوز المتهدمة
(الخرامل) خدافل وزننده ومرادفيدركه پك اسكى اثوابه دينور (التخرمل) تدحرج وزننده لباس كهنه لكندن
پاره‌لنمك معناسـنه‌در يقال تخرمل الثوب اذا تمزق (الخزل) خانك وزاى معجمه‌نك فتحيله بركمسه بلنى صارمش
كبى آغر آغر يوريمك معناسنه‌در يقال خزل الرجل خزلا من الباب الرابع اذا مشى فى تثاقل وبر آدمك يا بر حيوانك
بلى شكست اولمق معناسنه‌در يقال خزل فلان اذا انكسر ظهره (التخزل) تفعل وزننده بو دخى بلى شكسته
كبى آغر آغر يوريمك معناسنه‌در يقال تخزل الرجل اذا مشى فى تثاقل ويقال تخزل السحاب كانه يتراجع
تثاقلا يعنى بلود بغايت آغر يوريدكندن كو ياكه كيرو كيدر تخيل اولنور (الانخزال) انفعال وزننده تخزل
معناسنه‌در يقال انخزل الرجل اذا مشى فى تثاقل وبر آدمك سوزينه مبالات ايتميوب عجزدن ياخود سائر حالتدن
ناشى جوابندن سكوت ايلمك معناسنه مستعملدر يقال انخزل عن جوابى اذا لم يعبأ به وكسلمك معناسـنه‌در يقال
انخزل فى كلامه اذا انقطع (الخيزل) حيدر وزننده و(الخيزلى) و(الخوزلى) خيزرى وزننده بلنى صالمش كبى كسيك
كسيك آغر آغر يوريشه دينور يقال يمشى الخيزل والخيزلى والخوزلى وهى مشية فى تثاقل كانه انكسر
ظهره (الخزلة) غرفه وزننده اسمدر بل قيريقلغنه دينور يقال به خزلة اى كسرة فى ظهره واهل عروض
اصطلاحنده متفاعلن جزؤندن الفك سقوطيله تانك ساكن اولمسنه اطلاق اولنوركه مفتعلن جزؤنه نقل اولنور
(الاخزل) احمر وزننده و(المخزول) بلى شكسته انسان وحيوانه دينور يقال هو اخزل ومخزول اى منكسر الظهر

واخزل شول دوه‌یه وصف اولورکه اورکجی بتمامه ییریوب قالمامش اوله یقال بعیر اخزل اذا ذهب سنامه کله
(الخزل) خانك فتحی وزاینك سکونیله بودخی عروضیون اصطلاحنده خزله دیدکاری علت مرقومه‌یه اطلاق اولنور
لکن خزل مصدردر ذکر اولنان خزله اسمیدر اول جزؤه مخزول دینور نته‌که جمیله جزل دخی بومعناده مستعملدر
وبرآدمی ایشندن عوق ایدوب آلیقومق معناسنه‌در یقال خزله عن حاجته خزلا من الباب الثانی اذا عوّقه
وکسمك معناسنه‌در یقال خزل الشئ اذا قطعه (الاختزال) افتعال وزننده برآدم قوم وجماعتندن آیرلوب
منفرد اولمق معناسنه‌در یقال اختزل فلان اذا انفرد وبرنسنه‌یی کسوب اسقاط ایلمك معناسنه‌در یقال اختزله
اذا حذفه وبرنسنه‌یی کندیسیچون بولوب آیرمق معناسنه‌در یقال اختزله اذا اقتطعه (الخزلة) همزه وزننده
شول آدمه دینورکه دائما ناسی حاجت ومقصدندن عوق وتأخیر ایدر اوله یقال هو خزلة اذا کان یعوّق الناس
عمایرید (الخزعلة) دحرجه وزننده آغسیه‌رق ویکدیره‌رك یوریمك معناسنه‌در یقال خزعل الضبع اذا عرج
وخمع ویقال خزعل الماشی اذا نفض رجلیه یعنی اغسق کبی ایاقلرینی سلکه‌رك یوریدی (الخزعال) خانك فتحیله
آغسقلغه دینور یقال ناقة بها خزعال ای ظلع وکلام عربده فاء الفعلی مفتوح فعلال وزنی مضاعف اولنلردن
غیریده بوقدر الآهمان خزعال وقسطال وخرطال کلمه‌لری واردر (الخزعل) جعفر وزننده صرتلانه دینور
(الخزعالة) خانك ضمیله خوراطه وشقا ایلمك معناسنه‌در یقال ماهذه الخزعالة ای المزاح والتلعب (الخزعبل)
فتحتینله شمردل وزننده طرفه وخوش آینده حکایه‌لره وداستانلره دینور یقال جاء بالخزعبل ای الاحادیث المستطرفة
(الخزعبل) خانك ضمیله قذعمل وزننده و(الخزعبیل) اشباعله باطل وبیهوده ومهمل نسنه‌یه دینور یقال اتی
بالخزعبل والخزعبیل ای الباطل * مترجم دیرکه مقاماتده جمع صیغه‌سیله خزعبلات عنوانده مرسوم اولمغله خزعبل
جمعی اولمش اولور (الخزعبلة) قذعمله وزننده تعجب اولنه‌جق عجیب نسنه‌یه دینور (الخزعبیلة) اشباعله آدمی
کولدره‌جك نسنه‌یه دینور اضحوکه معناسنه (الخسیل) امیر وزننده الچق ورذیل وکمترشیئه دینور جمعی خسائل
وخسال کلور خانك کسریله یقال شئ خسیل ای رذل وناسك ناکس ورذیل وفرومایه‌سنه دینورکه آدم مولوزی
تعبیر اولنور یقال هو خسیل ای خشارة القوم (المخسل) معظم وزننده و(المخسول) بین الناس مرذول ومحقّر آدمه
دینور (الخسل) سکر وزننده و(الخسال) رمّان وزننده ارذال ناسه دینور یقال هم خسل وخسال ای ارذال
(الخسل) غسل وزننده برنسنه‌یی که کمترلکندن ناشی بیانه طرد ایلمك معناسنه‌در یقال خسله خسلا من الباب الاول
اذا نفاه (الخسالة) حساله وزننده ومراد فیدرکه هرنسنه‌نك بیانه آتیله‌جق کوتوسنه وکمترینه دینور (الخشل)
خانك فتحی وشین معجمه‌نك سکونیله ایجی چیقمش یمورطه‌یه دینور ومقل دیدکاری دارویه علی قول یابسنه یاخود
تازه‌سنه یاخود خرده‌سنه یاچکردکنه دینور فتحتینله ده جائزدر مفردی خشله‌در تمره وزننده وخشله‌در ثمره
وزننده بودارویه ترکیده ابوجهل قوزه‌غی تعبیر اولنورکه حجاز وهندده مخصوص برشجرك یمشیدر (وخشل)
برجنس نبات اسمیدرکه صاری وقرمزی ویشل نوعلری اولور وخشل بلازکارك وخلخالرك باشلرینه واوجلرینه
دینور (الخشل) فتحتینله کوتو وکمترشیئه دینور یقال شئ خشل ای ردئ ومصدر اولور لباس اسکیمك معناسنه
یقال خشل الثوب خشلا من الباب الرابع اذا بلی (المخشل) معظم وزننده و(المخشول) مرذول ومحقرکمسه‌یه دینور
ومخشل مزیّن آدمه اطلاق اولنور بونده تفعیل ازاله ایچوندر یقال رجل مخشل ای محلی (الخشل) خانك فتحی
وشینك سکونیله رذیل ایلمك معناسنه‌در یقال خشله خشلا من الباب الاول اذا رذله (الخشیل) امیر وزننده
قوری سیلندی‌یه دینور غثاء یابس معناسنه (الخشل) کتف وزننده زبون وبی‌مجال آدمه دینور یقال هو خشل
فشل ای ضعیف (التخشل) تفعل وزننده تذلل وتحقر ایلمك معناسنه‌در یقال تخشل الرجل اذا تطامن وذلّ
(الخنشلیل) زنجبیل وزننده پك ایشلك سریع وماضی انسان وحیوانه دینور یقال رجل خنشلیل ای ماض
(الخشبلّ) خانك وبانك فتحی ولامك تشدیدیله طپراغی پك تپه‌یه دینور اکمهٔ صلبه معناسنه (الخشنفل) جحنقل
وزننده عورت قسمنك فرجنه دینور (الخصلة) خانك فتحی وصادك سکونیله خوی وخلق معناسنه‌در یقال له
خصلة حسنة ای خلة وانسانده مرکوز اولان فضیلت ومزیّت یاخود رذیلت ودنائت صفتنه دینور لکن فضیلت
صفتنده غالب اولمشدر پس به خصلة دینسه صفت فضیلتله متصفدر دیمك اولور جمعی خصال‌در وخصله
اوق نشانه راست دکمکه دینور علی قول نشانك پك یقین بتشکنه اورمغه دینور آنکچون ایکی دفعه نشانك اول رسمه
پك سمتنه اورسه‌لر تیراندازلر بیننده راست نشانه اورمش عدّ اولنور خصل دخی دیرلر وخصله اورمك نفریّه تعبیر
اولنان خرده سالقمنه دینور وکسلمش تیکنکلی شاخه دینور بوایکی معنالرده خانك ضمیله ده جائزدر واغاجده دالك

وچبوغك تازه و يومشق اولان اوجنه دينور فليز كبي و عرفط نام شجرك تر و تازه اولان چبوغنه دينور بو ايكى معناده فتحاتله ده لغتدر على قول اصل فتحاتله لغتدر (الخصل) اصل وزننده خصله ايله معناى ثالثده مرادفدر واوق يارشنده ميدانه وضع اولان اوكدله دينور ومنه يقال احرز فلان خصله اذا غلب اى اخذ خطره وخصل وخصال كتاب وزننده اوق آتشمقده سائره غالب اولمق معناسنه در يقال خصلهم خصلا وخصالا من الباب الاول اذا نضلهم وبو باب مغالبه دن اولمغله خاصلهم فخصلهم سبكنده در ناضلهم فنضلهم كبي وبونده فايله فضلهم نسخه سى غلطدر وخصل برنسنه يى كسوب آيرمق معناسنه در يقال خصله اذا قطعه وفصله (الخصلة) غرفه وزننده ديوشورلمش طوپ صاچه دينور على قول برطوتام صاچه دينور وات پارچه سنه دينوركه عضو اوله قول وبوط كبي (الخصيلة) سفينه وزننده بودخى خصله معناسنه در وات پارچه سنه دينور على قول عضونده اولوب آيرلمامش اولان ات پارەسنه دينور اويلقلرك وبازولرك وقره جه لرك بالق اتلرى كبي ياخود قالين وقبا اتلوسكيره دينور جمعى خصيل در وخصائل در (التخاصل) تفاعل وزننده اوق يارشمقده اوكدل قومق معناسنه در يقال تخاصلوا اذا تراهنوا على النضال (الخصيل) اميروزننده اوق يارشنده مغلوب اولان آدمه دينور يقال هو خصيل اى مقمور وآت وصغر مقوله سى حيوانك قويريغنه دينور ذنب معناسنه بوراده ذئب نسخه سى غلطدر (المخصال) محراب وزننده اكين بچه جك اوراغه دينور منجل معناسنه (المخصل) منبر وزننده كسكين قلجه اطلاق اولنور سيف قطاع معناسنه (التخصيل) تفعيل وزننده برنسنه يى كسوب پاره پاره ايلمك معناسنه در يقال خصله اذا جعله قطعا واغاج بودامق معناسنه در يقال خصل الشجر اذا شذبه وطواره يدرمك ايچون يومشق تازه شاخلر كسمك معناسنه در يقال خصل البعير اذا قطع له الخصلة (خصيله) جهينه وزننده بنت واثلة بن الاسقع دركه اصحابدندر (بنوخصيله) عربدن بركوچك بطندر (الخصالة) ثمامه وزننده حصاله لفظنده لغتدركه خرمن يرنده قلان سپورندى يه دينور (الخضل) ضاد معجمه ايله كتف وزننده و (الخاضل) شول اصلاق ونمناك نسنه يه دينوركه رطوبتى آزجه آزجه طشره يه صيزوب چيقار اوله يقال شئ خضل وخاضل اى ند يترشف نداه وخضل سموز وطراوتلو اته وبريانه وصف اولور يقال شواء خضل اى رشراش وخضل بن سلمه وخضل بن عبيد شاعرلردر (الخضل) فتحتينله برنسنه ياشاروب نمناك اولمق معناسنه در يقال خضل الشئ خضلا من الباب الرابع اذا ندى واصلانمق معناسنه در يقال اخضله فخضل اى ابتلّ (الاخضلال) افعلال وزننده برنسنه پك نمناك اولمق معناسنه در يقال اخضلّ الشئ اذا ندى واصلانمق معناسنه در يقال اخضله فاخضلّ وكيجه پك مظلم اولمق معناسنه در يقال اخضلّ الليل اذا اظلم (الاخضيلال) اطمينان وزننده بودخى برنسنه پك نمناك اولمق معناسنه در يقال اخضألّ الشئ اذا ندى واخضيلال كه احميرار وزننده در اخضلال مذكور معناسنه در يقال اخضالّ الشئ اذا ندى واغاجك داللرى ويپراقلرى فراوان اولمق معناسنه در يقال اخضألّ الشجر كاطمأنّ واخضالّ كاحمارّ اذا كثرت اغصانها واوراقها (الاخضال) همزه نك كسريله برنسنه يى اصلاتمق معناسنه در يقال اخضله اذا بلّه واصلانمق معناسنه لازم اولور يقال اخضل الشئ اذا ابتلّ (الاخضيضال) اعشيشاب وزننده بودخى برنسنه اصلانمق معناسنه در يقال اخضوضل الشئ اذا ابتلّ (الخضيلة) سفينه وزننده باغچه يه وچمنزاره دينور (الخضلة) حزقه وزننده تاب وطراوت معناسنه در يقال به خضلة اى نعمة وريّ ورفاه واقبال وسامان معناسنه در يقال هو فى خضلة اى رفاهية ويقال يوم خضلة بالاضافة اى يوم نعيم وزوجه يه اطلاق اولنور يقال خضلة الرجل اى زوجته وخضله نسوان عرب اساميسندندر والكم صاغمه يه دينور عادتا موجب مطر ونعمت اولديغنه مبنى يقال طلعت الخضلة وهى قوس قزح وبدنى تر وتازه ونازك خاتونه دينور يقال امرأة خضلة اى ناعمة (المخضل) مكرم وزننده ولامك تشديديله محمرّ وزننده لغتدر تاب وطراوتلو خوش ديرلكه وصف اولور يقال عيش مخضل ومخضلّ اى ناعم (الخضل) فضل وزننده وفتحتينله جائزدر انجويه على قول صافى وآبدار اولانه اطلاق اولنور يقال جاء وفى يده خضل كثير اى اللؤلؤ او الدرّ الصافى وبرمعروف بونجق آديدر مفردى خضله در (الخطل) فتحتينله چاپكلكه دينور يقال بيده خطل اى خفة وسرعة وفاسد اوله رق چوق كلامه دينور وبومعنالرده مصدر اولور يقال خطل الرجل خطلا اى تكلم بكلام فاسد كثير وانسان وفرس قسمنك قامتلرنده سلكيلك واضطراب اوله رق اوزنلغه دينور يقال فيه خطل اى طول واضطراب كذلك مزراقده دخى وصف مذكوره دينور وخطل المرأة عورت قسمنك فاحشه لكندن عبارتدر يقال بها خطل اى فحش وريبة وصالنه رق وبوريله رق اولان يورويشه دينور يقال فى مشيه خطل اى تلوّ

(وتبختر)

وتبختر ﴿الاخطل﴾ احمر وزننده جست وچالاك آدمه دینور وهرزه كوی اولەرق اوزان ویكشاق كیمسه یه
دینور یقال رجل اخطل ای الكثیر الكلام الفاسد واخطل القابدندر اخطل تغلبی كه غیاث بن غوثدر واخطل
ضبعی كه ضبیعه قبیلهسندندر واخطل بن حماد بن النمر بن تولب واخطل بن غالب شاعرلردر ﴿الخطل﴾ كتف
وزننده بودخی وصفدر اخطل معناسنەدر واحمق وبیغز آدمه دینور یقال رجل خطل ای احمق وشول مقاتله
دینور كه تانیّ ایلیوب خصمه همان مزراغی سانجمقده عجله وسرعت ایدر اولهكه مرام اوزره اولهمز یقال
هو خطل ای السریع الطعن العجله ونشان سمتنه طوغری كیتمیوب دوز اولمدیغندن برطرفه صپان اوقه دینور
وسرد وغلیظ ثوبه وصف اولور یقال ثوب خطل ای خشن غلیظ وصیادك دوزاق ایپنه دینور والاچق دیدكلری
چادرك وثوبك اوجلرینه واتكلرینه دینور كه اوزونلقلرندن یره سورنور اوله وخطل الیدین اللری سرد
ودرشت اولان آدمه دینور یقال رجل خطل الیدین ای خشنهما وسریع الاحسان آدمه اطلاق اولنور یقال رجل
خطل بالمعروف ای عجل عند العطاء ﴿التخطل﴾ تفعل وزننده صالنەرق وبوریلارق یوریمك معناسنەدر یقال
تخطل فی مشیته اذا تبختر وتلوّی ﴿الخطل﴾ جبل وزننده اسامیدندر هلال یاخود عبدالله بن خطل شول كیمسه دركه
یوم فتح مكهده استجاره قصدیله استار كعبه یه صارلمشیكن رسول اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری قتلی بابنده
فرمان ایلمكله ابو برزة الاسلمی تیغیله عازم سوی نیران اولدی ﴿الخیطل﴾ صیقل وزننده كلبه دینور وكدی یه
دینور ﴿الخنطل﴾ جندل وزننده خیطل معناسنەدر وآفت وداهیه یه دینور وچكركه سربهسنه دینور
وعطاره دینور ﴿الخطلاء﴾ حمراء وزننده اینلو قولاقلی قیونه دینور جمعی خطلدر كتب وزننده وصالق
ودوشوك قولاغه وصف اولور یقال اذن خطلاء ای مسترخیة وممهلری طولوم كبی صارقق اندامی تصاق
نازیبا عورته دینور یقال امرأة خطلاء ای جاقیة طویلة الثدیین ﴿الخیعل﴾ صیقل وزننده كوركه دینور كه كیلور
فرو معناسنه علی قول یرتماجلی ثوبه دینور یاخود شول نسوان فراجهسنه دینور كه برشق دیكیلوب شقّ آخری
دیكلمیوب اویلجه كوملك كبی ارقه یه آلوب كیرلر یاخود دیكسز عرب كوملكنه دینور * مؤلف اوقیص لاكمیّ له
عبارتیله رسم ایلمكله لاكمیّ له كلمهسنده لام مقحم منزلنده اولمغین معتدّبها اولمدیغندن كویا كمّ لفظی ضمیره مضاف
اعتبار اولنمغله نون تثنیه ساقط اولمشدر لاغلامی له ولاابا له تركیبلری كبی انتهی * وخیعل قورده دینور ذئب معناسنه
وصیرق یوزلو بی پرده وبیحیا كیمسه یه دینور خلیع معناسنه وغول بیابانی یه دینور ﴿الخیاعیل﴾ برموضع آدیدر
﴿الخیعلة﴾ دحرجه وزننده برآدمه خیعل دیدكلری ثوب مزبوری كیدرمك معناسنەدر ﴿التخیعل﴾ تدحرج
وزننده ثوب مرقومی كیمك معناسنەدر یقال خیعله فتخیعل ای البسه الخیعل فلبسه ﴿الخوعلة﴾ حوقله وزننده
برتهمتدن ناشی كیزلنمك معناسنەدر یقال خوعل الرجل اذا اختبی من ریبة ﴿الخافل﴾ فای مكسوره ایله قاچقین
كوله ومحبوس كبی قاچوب كیدن آدمه دینور هارب معناسنه یقال هو خافل ای هارب ﴿الخفثل﴾ ثای مثلثه ایله
جعفر وزننده و﴿الخفاثل﴾ علابط وزننده عقلی وبدنی ضعیف وزبون اولان آدمه دینور یقال رجل خفثل وخفاثل
ای الضعیف عقلا وبدنا ﴿الخفاجل﴾ علابط وزننده اصلا قولا وفعلا برایشه یرامز اولان عاجز وچولپه كندفهم
آدمه دینور یقال رجل خفاجل ای فدم ﴿الخفنجل﴾ سمندل وزننده ثقیل وكرانجان وترك ونادان كیمسه یه دینور
وآپشق بداندام قبیح الهیكل كیمسه یه دینور یقال رجل خفنجل ای ثقیل وخم وكذا من فیه سماجة وفحج ﴿الخفنشل﴾
شین معجمه ایله خفنجل وزننده ومرادفدر ﴿الخلّ﴾ خانك فتحی ولامك تشدیدیله تازه اوزمك وغیرینك شیرهسندن
حوضت بولان نسنه یه دینور كه سركه تعبیر اولنور ولفظ مزبور عربیّ صحیحدر آندن برمقداره خله دینور تاء تخصیصله
وسركه تازه اوزمدن وقورو اوزمدن وخرما وشكر وعسل وانجیر امثالندن وپرنج مثللو حبوباتدن ترتیب اولنور
اجود وافضلی خلّ الخمردر یعنی تازه اوزم شیرهسندن اولان سركهدر ابتدا خمر اولمدقجه سركه اولمامغله خلّ الخمر
اطلاق اولنور وسائرك شیرهلری اوّل امردن سركه اولور وبو سركه ایكی لطیف جوهردن مركبدر كه بارد وحارّدر
معده یه ودیش اتنه وقرح وخبیثه یه وبجیكه نافع وحشرات صوقمسنه وافیون تناولنك مضرّتنه وآتش یانغنه ووجع
اسنانه وآتشده كرم اولانك بخاری استسقایه وعسر سمعه وقولاق كورلتیسنه وچكلتیسنه بغایت مفیدر * مؤلفك
بصائرده بیاننه كوره اشبو مادّه فرجه بین الشئین معناسنه موضوعدر بالجمله معانئ سائره بر ملاحظه ایله آندن
منشعبدر ازجمله خلّ كلمهسی كه سركه یه دینور شیره یه حوضت تخلل ایلدیكی تصورینه مبنیدر وخله كه مودّت
وصداقت معناسنەدر درونه متخلل اولمق ملاحظهسیلهدر وسائرلری بونلره قیاس اولنه انتهی * وخلّ قوملقده
اولان نافذ یوله علی قول ایكی قوم صال ارالغندن كچن یوله یاخود بیغلمش ومتراكم اولمش قوملقده كچن یوله دینور

و بومذ کردر مؤنث دخی اولور جمعی اخلّ کلور همزه‌نك فتحی و خانك ضمیله وخلال کلور خانك کسریله یقال
اخذوا الخلّ ای الطریق الذّی ینفذ فی الرمل او النافذ بین رملین او النافذ فی الرمال المتراکمة ونحیف وزبون
ومختلّ الجسم آدمه اطلاق اولنور یقال رجل خلّ ای نحیف مختلّ الجسم وپك کهنه جامه‌یه دینور یقال
ثوب اخلّ ای بال وپیونده وارقه‌ده اولور بر طمر آدیدر باشدن اینوب کلور وابن مخاضه دینورکه ایکی‌یه کیرمش
ارکك دوه یاوریسیدر خله دخی دینور مذکر اوله‌رق مؤنثنده کذلك خله دینور کماسیذکر بونك یاور یلغنه
بیوکلك تخللی باعث تسمیه‌در یقال اتاهم بقرص کانّه فرسن خلّ اوخلة ای ابن المخاض وتویلری آزجه اولان
قوشه دینورکه جابجا آر القلرنده دریسی کورینور یقال طائر خلّ ای القلیل الریش واکشی اوته دینور حمض
معناسنه وآریق ومهزول انسان وحیوانه دینور وسموزه دینمکله ضدّ اولور یقال رجل خلّ ای مهزول وکذلك
سمین ودوه کوشکنه دینور فصیل معناسنه وشرّ وشوره اطلاق اولنور یقال رماه بالخلّ ای بالشرّ ولباسده
اولان یرتماجه دینور ورمال الخلّ حجازده لینه قربنده واقع قومساللره اطلاق اولنور ومحمد بن المبارك بن الخلّ
فقهادندر وکاه اولورکه سرکه معناسنه اولان خلّ ایله خیردن کنایه ایدرلر حلال اولدیغیچون نته‌که خمر ایله
شردن کنایه ایدرلر یقال ماله خلّ وخمر ای خیر ولاشرّ یعنی الندن خیر وشر کلمز وخلّ مصدر اولور دوه‌یی
نباتی اکشی اولمیان محله کوتورمك معناسنه یقال خلّ الابل خلا من الباب الاوّل اذا حوّلها الی الخلة
وبرنسنه‌یی دلوب اوته یانه ایشلتمك معناسنه‌در یقال خلّ الشیٔ اذا ثقبه ونفذه واناسنی امسون دیو کوشکك
دلنه خلال دیدکلری آغزلق کچورمك معناسنه‌در یقال خلّ الفصیل اذاشقّ لسانه فادخل فیه الخلال وکلیم
وکچه مقوله‌سنك پاره‌لرینی خلال ایله بری برینه بتشدروب اویوقلق معناسنه‌در یقال خلّ الکساء اذاشدّه بخلال
وفقیر ومحتاج اولمق معناسنه‌در یقال خلّ زید علی المجهول اذا احتاج وتخصیص معناسنه‌در اعمدن
افرازینه مبنی‌در یقال خلّ فی دعائه ای خصّ وهو ضدّ عمّ وخلّ وخلول کوده‌نك اتی اکسیلوب مهزول اولمق
معناسنه‌در یقال خل لحمه خلا وخلولا من الباب الاوّل والثانی اذا نقص وهزل ﴿الخلیل﴾ امیر وزننده بدنی
نحیف ومختلّ الجسم اولان آدمه دینور یقال رجل خلیل ای نحیف مختلّ الجسم وبرنسنه ایله دلنمش نسنه‌یه
دینور وفقیر وبی نوایه دینور یقال رجل خلیل ای معدم فقیر وبرآدمك یار ودوستنه دینور جمعی اخلاء کلور
وخلان کلور خانك ضمیله علی قول خلیل صادق دوسته دینور یاخود محبتی شائبهٔ خللدن عاری راست
ودرست وصافی اولان دوسته دینور مؤنثی خلیله‌در جمعی خلیلات وخلائلدر یقال هو خلیله ای صدیقه
اوهو الصادق اومن اصفی المودّة واصحّها وخلیل اصحابدن سعید بن زید بن عمرو بن نفیلك قلیجی آدیدر
وابراهیم الخلیل علی نبینا وعلیه صلوة الجلیل حضرتلرینك بلده‌لری اسمیدرکه قدس شریف قربنده‌در نسبتنده
خلیلی دینور * مؤلف حبر ماده‌سنده اسم مدینهٔ حضرت ابراهیم علیه السلام حبرون اولمق اوزره رسم ایلمشدر
قالدیکه اصل اسمی حبروندرکه بیت حبرون دخی دیرلر مدینة الخلیل تعبیری متداول ایکن کیده‌رك مدینه لفظی
اسقاطله خلیل زبانزد اولمشدرکه حالا خلیل الرحمن ایله متعارفدر وخلیل الرجل آدمك قلبنه یاخود انفنه
اطلاق اولنور ﴿الخلة﴾ خانك فتحیله سرکه‌دن برمقداره وابن مخاضه وبنت مخاضه دینور نته‌که ذکر اولندی
وکوچك دلیکه یاخود مطلقا دلیکه دینور وسائر قوملقلردن بشقه‌جه اولان قوملغه دینور وخمره یاخود
اکشیسنه دینور یاخود اکشیموب بشقه کونه طعمی متغیّر اولمش خمره دینور جمعنده خلّ دینور هاسز یقال اتی
بالخلة ای الخمر او حامضها او المتغیرة بلا حموضة وخله یمنده بر قریه آدیدر وخفیفه عورته دینور وبرآدمك
وفاتندنصکره خالی قلان مکانه دینور وحاجه وفقر وفاقه معناسنه‌در ومنه المثل * الخلة تدعو الی السلة * ای الفقر
والخصاصة تدعو الی السرقة یعنی ضرورت فقر واحتیاج اوغریلق ارتکابنه مؤدّی اولور وخله خوی وخصله
معناسنه‌در جمعی خلال‌در خانك کسریله یقال هذه خلة صالحة ای خصلة ﴿التخلیل﴾ تفعیل وزننده خمر وسائر
اشربه اکشیوب تباه اولمق معناسنه‌در یقال خللت الخمر وغیرها من الاشربة اذا حمضت وفسدت وشیره سرکه
اولمق معناسنه‌در یقال خلل العصیر اذا صار خلا وسرکه ایلمك معناسنه متعدی اولور یقال خلل الخمر اذا جعلها
خلا وترشی باصمق معناسنه‌درکه حجاز سمتنده خرما قوریغی بصارلر یقال خلل البسر اذا وضعه فی الشمس ثم
نضجه بالخلّ فجعله فی جرّة یعنی خرما قوریقلرینی ابتدا کونشده برمقدار سرکه ایله اصلادوب تربیه‌دنصکره دستی‌یه
باصدی وخیار ترشیسی باصدقده خلل الخیار دیرلر وتخلیل صقالی وپرمقلری خلالمق معناسنه‌درکه ارالقلرینه
صو کچورمکدن عبارتدر یقال خلل لحیته واصابعه اذا اسال الماء بینها ﴿الاختلال﴾ افتعال وزننده بودخی شیره سرکه

اولمق معناسنه در يقال اختلّ العصير اذا صار خلاّ وسركه اتخاذ ايلمك معناسنه در يقال اختلّ الرجل
اذا اتخذ الخلّ ودوه‌لر شور اوليان يردها وتلايوب قالمق معناسنه در يقال اختلت الابل اذا احتبست فى الخلة
و برنسنه يه محتاج اولمق معناسنه در يقال اختلّ اليه اذا احتاج ودشمنى مزراغه ديزمك معناسنه دركه اوته سنه
پچورى قومقدن عبارتدر يقال اختله بالرمح اذا نفذه وانتظمه وكوده‌نك اتى اريوب مهزول اولمق معناسنه در
يقال اختلّ لحمه اذا نقص وهزل ﴿الخلاّل﴾ شدّاد وزننده سركه صتان آدمه دينوركه سركه‌جى تعبير اولنور
يقال هو خلاّل اى بايع الخلّ ﴿الخلة﴾ خانك ضميله برجنس تيكنلى ميشه اغاجنه دينوركه دوه قسمنك مرعاسندندر
وعرفج اغاجنك اورماننه دينور وشول اوته دينوركه طعمى شور اوليوب حلاوتلو اوله كه حمض مقابليدر
اشبو خله دوه قسمنك اتمكى وحمض كبابى منزله سنده در وخله شول ارضه دينوركه آنده حمض اولميه كرك خله اولسون
كرك اولمسون جمعى خلل كلور صرد وزننده وخله خليله معناسنه دركه صدق وصميله يار اولان خاتونه دينور
وبركمسه طرفنه مختص اولان صداقت ومحبته دينوركه آنده اصلا خلل اولميه كرك عفت وكرك فجور ووعارت
جهتيله اولسون جمعى خلال در كتاب وزننده وخله صميمى دوسته دينور صديق معناسنه تسميه بالمصدر در
مذكر ومؤنثه ومفرد وجمعه اطلاق اولنور تقول هو وهى وهم خلتى اى صديق ﴿الخلولة﴾ خانك ضميله و ﴿الخلالة﴾
خانك حركات ثلاثيله معناى اوّلدن اسمدر كه وجه مذكور اوزره دوستلشمغه وآشنالغه دينور ﴿الخلية﴾ خانك ضمى
ولام مشدده‌نك كسريله كه خله يه منسوبلر ديمكدر مؤنثدر و ﴿المخلة﴾ ميمى ضمى وخانك كسريله و ﴿المختلة﴾ شول
دوه‌لره دينوركه خله ديدكلرى ذكر اولنان اوتلق اوتلار اوله‌لر يقال ابل خلية ومخلة ومختلة اذا كانت ترعى الخلة
﴿الاخلال﴾ همزه‌نك كسريله دوه‌يى شور اوليوب طتلو اولان اوتده اوتارمق معناسنه در يقال اخلّ القوم اذا رعت
ابلهم الخلة ودوه‌لرى اوتى شور اوليان محله ايلتمك معناسنه در يقال اخلّ ابله اذا حوّلها الى الخلة و برنسنه‌يى
رخنه دار ايلمك معناسنه دركه سقطلمق تعبير اولنور يقال اخلّ بالشئ اذا اجحف و بريرى ياخود برنسنه‌يى ترك
ايدوب كتمك معناسنه در يقال اخلّ بالمكان وغيره اذا غاب عنه وتركه مثلا برآدم مصاف معركه‌ده طور ديغى
يردن برآخر يره كتسه اخلّ فلان ديرلر ووالئ مملكت سرحدلرده محافظ اولان عسكرى تقليل ايلمكله سرحدلرده
رخنه ووهن وخلل پيدا ايلمك معناسنه در يقال اخلّ الوالى بالثغور اذا قلل الجندبها يعنى فاوهنها بالخلل فيها
ووعده ياخود حقوقه وفا ايلميوب غدر ايلمك معناسنه در يقال اخلّ بالرجل اذا لم يف له وكذا ومحتاج اولمق
معناسنه در يقال اخلّ الرجل على المجهول اذا احتاج ومحتاج قلمق معناسنه در تقول ماخلك الله اليه
اى مااحوجك وخرما اغاجى قوروق طوتمق معناسنه در يقال اخلت النخلة اذا اطلعت الخلال وخرما اغاجى
يمشنى بدوفنا ويرمك معناسنه در يقال اخلت النخلة اذا اساءت الحمل * مؤلف بونى كرچه اضداددن عدّ ايلدى
لكن ضدّيتى مختلدر ﴿الخلل﴾ فتحتينله ايكى نسنه بيننده اولان آچقلغه وآرالغه دينور پرمقلرك بيننده اولان
ارالق كبى وسحابده اولان سونكر ارالقلرى كبى خفى وموهوم ارالغه دينوركه آنلردن يغمور خروج ايدر خلال كبى
كماسيذكر * شارحك بيانه كوره جمعى خلالدر جبل وجبال كبى پس مؤلفك كخلاله قولى مسامحه اولور فقوله تعالى
﴿فترى الودق يخرج من خلاله﴾ الآية قرئ بهما وخلل برنسنه‌ده ياخود برخصوصده اولان وهن وضعف
حالتنه دينوركه مضبوط ومستحكم اولمز يقال فى امره خلل اى وهن وانسانده اولان رقته وحال يوقه لغنه دينور
ورأى وتدبير وانديشه‌ده اولان نظامسزلغه وپريشانلغه دينور يقال فى رأيه خلل اى انتشار وتفرّق ﴿الخلال﴾
خانك كسريله سحابدن يغمور مخرجلرينه دينور مفردى خللدر كماذكر يقال المطر يخرج من خلل السحاب
ومن خلاله اى مخارج الماء وايكى نسنه ارالغنه صوقلمش شيئه دينور خلل كبى كماسيذكر بونده خانك فتحيله ده
جائزدر وخلال الدار اولرك ارالقلرينه دينوركه حدودلرينك ماحوللريدر زقاق كبى كرك بيوت شهر وكرك بيوت
حشم اولسون مفردى خللدر ومنه قوله تعالى ﴿فجاسوا خلال الديار﴾ الآية اى ماحوالى حدودها ومابين بيوتها
وبرنسنه‌يى دله‌جك آلته دينور بيز كبى كرك دموردن وكرك اغاجدن اولسون جمعى اخله در وديش وقولاق
آيرتليه‌جق شيئه دينوركه تحريفله هلال تعبير اولنور فارسيده دندان فريز ديرلر ودوه كوشكى اناسنى امسون ديو
دلنى ياروب پچوردكلرى تخته پاره‌سندن دوزلمش آغزلغه دينور وبرتلمش كليم مقوله‌سى نسنه‌يى برى برينه
اويوقليوب بتشدره‌جك تخته پاره‌لرينه دينوركه بعينه كنه طرزنده اولور وخلال يوقلغه وعدم حاله دينور بومعنايه
مبنى ابو بكر الصديق رضى الله عنه حضرتلرى ذوالخلال ايله ملقب اولديلر زيرا ماملكلرينى تصدّق وانفاق
ايدوب قطعا كيرويه برنسنه تخليف ايلمديلر ومحمد بن احمد الخلالىّ محدّثدر كذلك محدّثيندن ابراهيم بن

عثمان الخلالی که کتانی وزننده‌در بیع خلاله منسوبدر وخلال مفاعله‌دن مصدر اولور کما سیذکر وخلال
دیش ارالقلرنده قلان طعام بقیه‌سنه دینور کما سیذکر «الخلل» خانك کسریله بودخی ایکی نسنه‌ارالغنه صوقلمش
شیئه دینور خلال کبی یقال هوخللهم وخلالهم ای بینهم ودیشلرك ارالقلرنده قلان طعام بقیه‌لرینه دینور
خلاله کبی کما سیذکر مفردی خله وخلله‌در خالرك کسریله «التخلل» تفعل وزننده ارالغه صوقلمق معناسنه‌در یقال
تخللهم اذا دخل بینهم وبرنسنه‌نك اورته‌سنه ایشلیوب کچمك معناسنه‌در یقال تخلل الشیء فیه اذا نفذفیه وانقولی
مرحوم نفذ لفظنی غالبا اهماله بولدیغندن برنسنه تمام اولمق معناسنه ترجمه ایلمشدر وتخلل یغمور هریره یاغمیوب
مخصوص بریره یاغمق معناسنه‌درکه مراد بعض یره یاغمقدر یقال تخلل المطر اذا خصّ ولم یکن عامّاً وجماعتك
ارالغنه کیرمك معناسنه‌در یقال تخلل القوم اذا دخل خلالهم بوراده تقدیر مضافله خلال دیارهم تأویل اولنسه
تکراردن سالم اولور وشاخلرك ارالقلرندن رطب اراشدرمق معناسنه‌در یقال تخلل الرطب اذا طلبه بین خلال
السعف ومزراغله برآدمه پیدرپی دورتشدرمك معناسنه‌در یقال تخلل فلانا بالرمح اذا طعنه طعنة اثر اخری
وخلال ایله دیش ارالقلرینی آریتلمق معناسنه‌در تقول وجدت فی فمی خلة فتخللت «الخلال» و«الخلالة» خالرك
ضمیله شاخلر ارالقلرنده اولان میوه‌یه‌وقوریقلر ارالغنده‌اولان اولمش خرمایه دینور وخلال شول عارضیه دینورکه
حلاوتلو نسنه‌یه عارض اولوب طعمنی اکشیترك ایدر یقال اصابه خلال وهو عرض یعرض فی کلّ حلو فیغیر طعمه
الی الحموضة وخلاله دیش ارالقلرنده قلان طعام بقیه‌سنه دینور خلل کبی * مترجم دیرکه عربلر فلان یأکل خلاله
وخلله وخلالته دیرلرکه کتاب وعنب وثمامه وزنلرنده دیرلر فلان دیشلری ارالقلرنده قلان طعام بقیه‌سنی
اکل ایدر دیمکدر بونکله آنك خست ولامتندن کنایه ایدرلر «المخلول» دلنوب اوته‌سنه ایشلنمش نسنه‌یه دینور
خلیل کبی «الخالّ» تشدید لامله و«المتخلخل» متزلزل وزننده ارالقری سیرك سیرك اولان شیئه دینورکه بری برینه
یناشی وبتشك منضم ومتکاثف اولمیه یقال عسکر خالّ ومتخلخل ای غیر متضامّ *مترجم دیرکه قاضی میرده وسائر
کتب حکمیه‌ده تکاثف مقابلنده تخلخل تعبیرلری بومعنادندر «المختلّ» معتلّ وزننده شول نسنه‌یه دینورکه وهن
وضعفندن تباه اولوب بربادلغه مشرف اوله یقال امر مختلّ ای واه ویوخسول آدمه دینور مخلّ کبی وبك صوسز
انسان وحیوانه دینور یقال رجل مختلّ ای الشدید العطش «المخلّ» اسم فاعل بنیه‌سیله و«الاخلّ» خلیل
ومختلّ کبی یوخسوله دینور یقال رجل مخلّ ومختلّ وخلیل واخلّ ای معدم فقیر ویقال رجل اخلّ ای افقر
بونده اصل فعل معتبر اولمیوب فضیلت معتبردر «المخالّة» مفاعله وزننده و«الخلال» جدال وحلال وزنلرنده
برکسه ایله صدق وصفوت اوزره دوستلق ایلمك معناسنه‌در یقال خالّه مخالّة وخلالا اذا صادقه بونده حلال
وزنی شذوذ اوزره‌در «الخلّ» و«الخلة» خالرك کسریله صمیمی ازدل وجان دوستلغه دینور یقال انه لکریم الخلّ
والخلة ای المصادقة والاخاء وخلّ کذلك خانك کسریله وضمیله صدیق مختصه دینورکه برآدمك صمیمی یاریدر
وعند البعض ودّ کلمه‌سنه مقارن اولمدقجه ضمّ خایله خلّ اطلاق اولنمز جمعی اخلال کلور تقول کان فلان لی ودّا
وخلاّ وهو بالکسر والضمّ ای صدیقا مختصّا ولا یضمّ الاّ مع ودّ «المخلل» محدّث وزننده نافع بن خلیفة
الغنوی نام شاعرك لقبیدر «الخلال» سحاب وزننده خرما قوریغنه دینورکه مراد دکرمیلنوب یشللنمکه باشلامش
اولاندر * کرچه مؤلف بلح ایله تفسیر ایلدی لکن مسامحه کونه بیان ایلمشدر درجاتنی بسره ماده‌سنده تفصیل
ایلمشدر «الخلة» خانك کسریله دوستلغه دینورکه ذکر اولندی ومیشین یاسختیان قپلانمش اولان قلج قیننه دینور
علی قول زرّین وسیمین قین اوزره محافظه ایچون چکیلان میشین مقوله‌سی دری‌یه دینور وکوشه‌کمانه صاردقلری
دری‌یه دینورکه تیراندازلر بیننده زاغ تعبیر اولنور طونجی اکا چررلر ومطلقا منقش ومزیّن اولان میشینه
وسختیانه دینورکه آنکله بعض نسنه دوزرلر جمعی خلل کلور عنب وزننده وخلال کلور خانك کسریله وجمع الجمعی
اخله‌در «الخلخل» فدفد وهدهد وزنلرنده و«الخلخال» بلبال وزننده نسوانك زینت معروفه‌لریدرکه ایاق
بلازکلریدر عربستانده متعارفدر کومشدن دوزیلور ونازك ثوبه دینور یقال ثوب خلخل وخلخال ای رقیق
وخلخال اذربیجان اولکه‌سنده سلطانیه شهرینه قریب بربلده آدیدر «الملخلخل» اسم مفعول بنیه‌سیله ایاقده
خلخال کچره‌جك یره دینورکه اسم مکاندر یقال نعم الخلخال فی الملخلخل الحسن وهو موضع الخلخال «التخلخل»
تزلزل وزننده خاتون ایاغنه خلخال طاقنمق معناسنه‌در یقال تخلخلت المرأة اذا لبست الخلخال «الخلخلة»
زلزله وزننده کمیك اوزرنده اولان اتك جمله‌سنی صیرمق معناسنه‌در یقال خلخل العظم اذا اخذ ماعلیه من اللحم
«خلیلان» نونك ضمیله برمطرب ومغنی اسمیدر جمیع نسخه‌لرده بضمّ النون عنوانیله مقیددر لکن اصل بضمّ الخاء

اولمقدر که مصغر اولور النون نسخه‌لری قلم ناسخ طغیانی اولمق ملحوظدر ﴿الخمول﴾ شمول وزننده برکسه کمنام
اولمق معناسنه‌در که آدی صانی باتمق تعبیر اولنور یقال خمل ذکره وصوته خمولا من الباب الاوّل اذا خفی فهو
خامل ﴿الاخمال﴾ همزه‌نك کسریله برآدمی کمنام ایدوب ذکر وشهرتنی منسی ومهجور ایلمك معناسنه‌در یقال
اخمله الله ای جعله خاملا وبز وقطیفه وکلیم ومقرمه وچوقه مقوله‌سنه خاو وصچاق ایلمك معناسنه‌در یقال
اخمل القطیفة اذا جعلها ذات خمل ﴿الخامل﴾ بین الناس شان وشهرتی ساقط اولان کمنام آدمه دینور جمعی
خمل کلور فتحتینله یقال رجل خامل ای ساقط لانباهة له ﴿الخمیلة﴾ سفینه وزننده الچق وچقورجه باصق یره
دینورکه کوزل اوت بته‌کی اوله علی قول اشجار انبات ایدر اولان قومساله دینور یقال نزلوا فی خمیلة وهی الارض
المنهبطة وهی مکرمة للنبات او رملة تنبت الشجر وقطیفه‌یه دینورکه معروفدر وبری برینه صارمشق صیق وکور
اغاجلره دینورکه فارسیده خیابان دیرلر واغاج قورولغی یره دینور نیرده اولورسه اولسون تقول نزلنا فی خمیلة ای
الموضع الکثیر الشجر ودوه قوشنك یلکلرینه وتویلرینه دینور ﴿الخملة﴾ ثمره وزننده بودخی قطیفه‌یه دینور کلیم واحرام
وزیلو وچوقه ومقرمه مقوله‌سی خاولی وصچاقلی نسنه‌یه دینور بونده کسرایله ده جائزدر ﴿الخملة﴾ خانك کسریله
بودخی قطیفه‌یه دینور وبرآدمك سریره وبطانه‌سنه دینورکه نفسنده مرکوز اولان مایه‌سیدر جمعی خملات‌در
یقال فلان خبیث الخملة ای البطانة والسریرة ویقال اسئل عن خملاته ای اسراره ومخازیه ویقال هو لئیم الخملة
اوکریم الخملة وعند البعض لؤم ودنائته مخصوصدرکه کریم الخمله دیمك جائزدکلدر ﴿الخمل﴾ خانك فتحیله بودخی
دوه قوشنك تو ینه ویلکنه دینور وخمل مصدر اولور خرما قوریغنی یومشمق ایچون دستی مقوله‌سی قابه باصمق
معناسنه‌در یقال خمل البسر خملا من الباب الاوّل اذا وضعه فی الجرّ اونحوه لیلین وخمل قطیفه وزیلو واحرام
ونهالی مقوله‌سنك صچاغنه وخاوینه وپوسکلنه دینور یقال قطیفة ذات خمل ای هدب وقالیچه‌یه دینور طنفسه
معناسنه وبربالق اسمیدر علی قول بونده صواب اولان جیمله وفتحتینله اولمقدر ﴿الخمالة﴾ سحابه وزننده بودخی دوه
قوشنك تو ینه دینور ﴿الخمل﴾ خانك کسریله و ﴿الخمال﴾ غراب وزننده و ﴿الخمالیّ﴾ غرابیّ وزننده صدق وصفوت وصمیم
اوزره اولان دوسته وآشنایه دینور یقال فلان له خمل وخمال وخمالیّ ای الحبیب المصافی وخمال غراب وزننده برعلت
آدیدرکه انسانك مفاصلنه وحیوانك قوائمنه عارض اولورکه ایاقلری اندن آغسیوب طوپاللنور وجع مفاصل اوله جقدر
﴿المخمول﴾ خمال علتنه اوغرامش انسان وحیوانه دینور یقال خمل الانسان وغیره علی المجهول فهو مخمول ای به
خمال ﴿بنوخماله﴾ ثمامه وزننده عربدن بربطندر ﴿الخمیل﴾ امیر وزننده یومشق وملایم اولان طعامه دینور ثرید
وحلوا کبی یقال اکلوا خمیلا وهو مالان من الطعام وصیق وکثیف سحابه دینور وصچاقلو ثوبلره دینور
مفردی خمیله‌در ﴿خمل﴾ خانك ضمیله و ﴿خمیل﴾ امیروزننده و ﴿خمیله﴾ سفینه وزننده و ﴿خمیله﴾ جهینه وزننده
اسامیدندر ﴿خمیل﴾ زبیر وزننده حبیب بن ابی ثابت الزیّات نام محدّثك شیخیدرکه تابعیدر ﴿الاختمال﴾ افتعال وزننده
دوابّ ومواشی صیق اغاجلق اوتلامق معناسنه‌در یقال اختمل البعیر اذا رعی الخمائل ﴿الخمجلیلة﴾ زنجبیله
وزننده ناس ارالغنده اولان شورش وفتنه وغوغا واختلاله دینور یقال وقعت بین القوم خمجلیلة ای تهویش ﴿خنبل﴾
حنبل وزننده بررجل اسمیدر ﴿خنبل﴾ قنفذ وزننده دیار قبیلهٔ کلابده برموضع آدیدر ﴿الخنثل﴾ ثای مثلثه ایله جندل
وزننده ضعیف وزبون کمسه‌یه دینور یقال رجل خنثل ای ضعیف وبیوك قرنلو صالیق وسلپوك خاتونه دینور یقال
تزوّج خنثلا ای مرأة ضخمة البطن مسترخیة وبروادی اسمیدر ﴿الخنجل﴾ زبرج وزننده ایری کوده‌لو شماطه‌جی
عورته دینور واوغوزشاشقین عورته دینور ودلی زفیر بدزبان بذیئه عورته دینور یقال هی خنجل ای جسیمة صخابة
وکذا حمقاء وکذا بذیئة ﴿الخنجلة﴾ دحرجه وزننده خنجل اولان عورت آلمق معناسنه‌در یقال خنجل فلان
اذا تزوّج بخنجل ﴿الخندلة﴾ دحرجه وزننده بدن اتنه طلو اولمق معناسنه‌در یقال خندل جسمه اذا امتلاء ﴿الخنشلة﴾
شین معجمه ایله دحرجه وزننده پك پیرلکدن ناشی وجود سندره یوب مضطرب اولمق معناسنه‌درکه قوّت تماسکی
قالمیوب حرکتده سندره یوب ییقلمق اوزره اولور یقال خنشل الرجل اذا اضطرب من الکبر والهرم ﴿الخنشل﴾
جندل وزننده و ﴿الخنشلیل﴾ زنجبیل وزننده چابك وروندە دوه‌یه دینور ویومری بدنلو ایری ویاوزدوه‌یه دینور
﴿الخنطلیلة﴾ زنجبیله وزننده دوه وصغر سوریسنه دینور وبلود پاره‌سنه دینور ﴿الخنطول﴾ عصفور وزننده
خنطلیله معناسنه‌در جمعی خناطیل‌درکه بلوك بلوك دوه‌لره وصغیرلره دینور یقال ابل خناطیل ای متفرّقة
ویقال لعاب خناطیل ای متلزّج معترض بها یعنی کیك وصغر مقوله‌سنك اغزلرندن یلشك سالیارلر بلوك بلوك
آقوب چکه‌لرنده ارقوری یاپشوب قالسه‌لر ﴿الخال﴾ مال وزننده والده قرنداشنه دینورکه طایی تعبیر

اولنور جمعی اخوال و اخوله و خوول كلور خانك ضمیله و خوّل كلور سكر وزننده و خؤوله كلور عمومه وزننده مؤنثی
خاله در كه والده نك قزقرنداشیدر تیزه تعبیر اولنور تقول هو خالی ای اخوامیّ وهی خالتی وهنّ خالاتی * مترجم دیركه
امام ثعلب بیاننه كوره خال خولدن مأخوذدر كه فتحتینله در حشم معناسنه در یعنی اصلی خول ایدی یاخود خائلدن
مقلوب و مختصردر كه محافظ معناسنه در نته كه عمّ عمم ماده سندندر جاحظ اشبو * عرق الخال لاینام * مثلنك بیانده
دیدیكه ولدك خال وخاله یه مشابهتی عمّ وعمه یه مشابهتندن زیاده در زیرا ولدك والده سنه اولان مناسبتی
والدینه اولان مناسبتندن زیاده در حتی اكثری والده سی عرقنه چكرلر قرأن كریمده ﴿قل كلّ یعمل علی شاكلته﴾
آیتی علی لبنه ایله ده تفسیر اولنمشدر آنكچون پدرینه نسبت ناخلف اولاد كثیر اولور خصوصا والده سی طرفی
فرومایه اوله البته پدرینه اول ولد عدو اولور بعض حكمادن صوردیلر كه سبب ندركه بز ولدلرمزه مهر و محبت
ایده رز انلر بزه چندان محبت ایتمزلر بلكه وجود واموال وامورمزه عداوت معامله سی ایدرلر اول حكیم تقریر
مذكور ایله جواب ویردی و حكیم آخر دیدكه ولدمز بزدن جزؤدر البته كل جزؤه مائل و منجذبدر و بری دخی دیدیكه
حضرت آدمك والدی اولمامغله والدحقنی بیلمامك كویا كه اولادینه میراثدر و بری دخی صوفیانه دیدیكه بو عالم
ابتلایه قدوملرینه سبب اولدیغمز ایچون بزه عداوت ایدرلر انتهی كذلك ذكر آتی معنالرك جمله سنده خال كلمه سی
خائلدن مقلوب و مختصردر و خال برنسنه نك سیماسندن فراستله فهم و استنباط اولنان علامت خیره دینور
تقول اخلت فی فلان خالا من الخیر ای توسّمت و عسكرك بیراغنه دینور و برجنس قماش آدیدركه بین العرب
معروفدر وسیاه تویلو یغوره دینور یقال له خال ای فحل اسود من الابل و برنسنه نك صاحبنه دینور تقول
اناخال هذا الفرس ای صاحبها و برنسنه یی كركی كبی كوروب كوزه دوب رعایت و تیمارنده همیشه قیام و اهتمام ایدن
آدمه دینور یقال هو خال مال ای ازاؤه قائم علیه ﴿الاخالة﴾ همزه نك كسریله برنسنه ده امارهٔ خیر تفرّس
واستدلال ایلمك معناسنه در یقال اخال فیه خالا من الخیر اذا تفرّس ﴿التخیل﴾ و ﴿التخوّل﴾ تفعل وزنلرنده اخاله
معناسنه در كه واوی و یائیدر یقال تخیل فیه خالا من الخیر و تخوّل اذا تفرّس و تخوّل برآدمی طایی ایدنمك
معناسنه در یقال تخوّل خالا اذا اتخذه كما یقال تعمم عما و برنسنه یی كوروب كوزه دوب محافظه ایلمك معناسنه در
یقال تخوّل فلانا اذا تعهده ﴿الاخوال﴾ همزه نك كسریله كه اصلی اوزره در طایله صاحبی اولمق معناسنه دركه
نیجه طایلری اولمقدن عبارتدر یقال اخول الرجل و اخول علی المجهول اذا كان ذا اخوال ﴿الخائل﴾ بو دخی مالی
كركی كبی محافظه و تیمار و رعایتنده تقید و اهتمام ایدیجی آدمه دینور نته كه خال دخی دینور و خال بوندن مقلوب
و مختصردر نته كه ذكر اولندی یقال هو خال مال و خائله ای ازاؤه قائم علیه ﴿المخول﴾ محسن وزننده و ﴿المخول﴾ مكرم
وزننده و ﴿المخال﴾ واوی الفه قلبله كریم الاخوال آدمه دینور نته كه معمّ و معمّ كریم الاعمام اولانه دینور و بونلر معم
كلمه سنه مقارنا استعمال اولنورلر یقال رجل معمّ و معمّ مخول و مخوّل و مخال ای كریم الاعمام و الاخوال
﴿الخؤولة﴾ عمومه وزننده طایلق معناسنه در تقول بینی و بینه خؤولة و یقال هو خال ای بین الخؤولة و یقال هما
ابنا خالة یعنی ایكی تیزه اوغللریدر و لاتقل ابناعمة یعنی ایكی عمه اوغللری دیمك صحیح دكلدر نته كه ابناعمّ دینوب
ابناخال دیمك مستقیم دكلدر زیرا عمه نك برادری عمه نك اوغلنه طایی اولور و طایینك همشیره سی طایینك اوغلنه
خاله اولور ﴿الخول﴾ فتحتینله آت كمنك طماغنك دیبنه دینور و برآدمه منعم حقیقی جلّ شانه حضرتلرینك انعام
و احسان ایلدیكی قول و جاریه و حواشی و خدم و حشم و نعمت و سامانه دینور مفرد و جمعنه و مذكر و مؤنثنه اطلاق
اولنور و عند البعض مفردی خائل در اوّله كوره اصلی مصدر اولمق تصوّر اولنور یقال لفلان خول وهو
مااعطاه الله تعالی من النعم و العبید و الاماء و غیرهم من الحاشیة و بو تعهد و رعایت معناسندن مأخوذدر
﴿الاستخوال﴾ اصلی اوزره خدم و خشم ایدنمك معناسنه در یقال استخولهم اذا اتخذهم خولا و طایی ایدنمك
معناسنه در یقال استخول فیهم اذا اتخذهم اخوالا و یقال استخال فیهم ﴿التحویل﴾ تفعیل وزننده برآدمه
احسان و تفضل و جهیله نسنه اعطا ایلمك معناسنه در یقال خوّله الله المال ای اعطاه ایاه متفضلا ﴿الخولیّ﴾
خانك فتحیله مالی كركی كبی كوروب كوزه دوب حفظ و تیمار و رعایتنده حسن اهتمام ایدن آدمه دینور خائل كبی جمعی
خول كلور فتحتینله * شارح دیركه محكمه ده عربیّ و عرب وزنلرنده مرسومدر ﴿الخول﴾ حول وزننده و ﴿الخیال﴾
كتاب وزننده كه اصلی خوال ایدی ماله حسن تقید و رعایت ایلمك معناسنه در یقال خال الرجل ماله یخول خولا
و خیالا اذا رعاه و ساسه و قام به ﴿اخول اخول﴾ همزه نك و واوك فتحی و آخرلرك فتح اوزره بنالریله ایكی اسمدر
اسم واحد حكمنده قلنمشدر پراكنده و متفرّق معناسنه مستعملدر یقال ذهبوا اخول اخول ای متفرّقین اساسده

مرسوم اولدیغی اوزره جاء الاول فالاول ثمّ تفرّقوا اخول اخول دیرلر منتشرین و متفرّقین معناسنه و بو خول
کلمه‌سندنکه مالی حسن رعایت ایلمك معناسنه‌در مأخوذدر چوبانلرك هربری سوریلرینی آلوب اوتلاقلره
طاغیلوب و هرکس سوریسی ایچون اوتلاغك کزیده‌سنه ابتدار و اعلا چایرلریله طوارلرینی رعی و تیمار
ایلدکلری حالده یکدیکره نفاستله انا اخول من الاخر یعنی بنم رعیه و تعهدم آندن افضل و بهتردر دیرلر ایدی
بعده بالملابسه مطلقا متفرّق و پراکنده اولان نسنه‌ده استعمال اولندی (المخیل) مکیل وزننده خلیق الخیر
معناسنه‌درکه سیماسنده اثر خیر و کرم لایح اولمغله افاضهٔ خیره اهل و جسبان آدمه اطلاق اولنور یقال
انه لمخیل للخیر ای خلیق له (الخولیّ) حولیّ وزننده اسامیدندر اوس بن خولیّ واوك فتحیله و سکونیله
وخولی بن ابی خولی و اولرك سکونیله و خولیّ بن اوس اصحابلردر (المخوّل) معظم وزننده بر محدّثدر و بسطام
بن قیس نام کسه‌نك قلیجی اسمیدر (الخویلاء) مصغر بنیه‌سیله بر موضع آدیدر (خولان) سحبان وزننده
یمنده بر قبیله آدیدر (کحل الخولان) حضض یعنی خولان دیدکلری دارونك عصاره‌سنه دینور (الخولة)
تمره وزننده دیشی آهویه دینور و خوله نسواندن اون نفر صحابیه اسمیدر علی قول درت نفری خویله‌در
جهینه وزننده‌که خویله بنت حکیم و خویله بنت ثامر و خویله بنت قیس و خویله بنت المخاوله‌در (الخیل) و (الخیلة)
خالرك فتحی و کسری و یالرك سکونیله و (الخال) حال وزننده‌که اصلی خیل ایدی فتحتینله و (الخیلان) فتحاتله
و (المخیلة) میمك فتحی و خانك کسریله و (المخالة) میمك فتحیله و (الخیلولة) حیلوله وزننده صانمق معناسنه‌درکه
فارسیده پنداشتن مراد فیدر یقال خال الشیٔ یخال خیلا و خیلة و خالا و خیلانا و مخیلة و مخالة و خیلولة اذا ظنه
و بو افعال قلوبدندر متکلم مستقبلنده اخال دینور همزه‌نك کسریله و لغت ردیّه‌ده مفتوح اولور * شارحك بیاننه کوره
کسری لغت طائیه‌در کیده‌رك السنه‌ده کثیر الاستعمال اولمغله فصیح منزلنده اولدی و بو غیر قیاس اوزره‌در
(التخییل) تفعیل وزننده و (التخیل) تفعل وزننده‌که ظاهرا غیر قیاس اوزره تفعیلدن مصدر ثانی اوله‌رق
مسموعدر انجق بو زیاده طغیان قلمدن اولمق اغلبدر زیرا مأخذلرك برنده یوقدر بر آدمه سوء ظنّ ایلمك معناسنه‌در
یقال خیل علیه تخییلا و تخیلا اذا وجّه التهمة الیه و تخییل بر آدمك سیماسندن خیر و کرم و نجابت تفرّس و اذعان
ایلمك معناسنه‌در یقال خیل فیه الخیر اذا تفرّسه و سباعدن قورد قسمی کوروب خوف ایلمك ایچون دوه یاوریسنك یاننه
اویوق نصب ایلمك معناسنه‌در یقال خیل للناقة اذا وضع لولدها خیالا لیفزع منه الذئب و سحاب یغمور
یاغدرمغه یاقمق معناسنه مستعملدر یقال خیل السحاب اذا تهیأت للمطر و بر نسنه‌دن ضرر اندیشه‌سیله خوف
و احتراز ایلمك معناسنه مستعملدرکه خیاللق تعبیر اولنور یقال خیل عن القوم اذا کعّ عنهم (التخیل) تفعل
وزننده‌که باب مخصوصدر بر نسنه‌دن فراستله بر وضع و حالت یاخود بر نسنه‌یی فراستله فهم و ادراك ایلمك
معناسنه‌در یقال تخیله اذا تفرّسه و یقال تخیل فیه الخیر اذا تفرّسه و بلود یغمور یاغدرمغه یاقمق معناسنه‌درکه
بولانوب و قرارمغله آندن یغمور یاغمق حسّ اولنور یقال تخیلت السحاب اذا تهیأت للمطر و کبر و خود بینلك ایلمك
معناسنه‌در یقال تخیل الرجل اذا تکبر و بر نسنه بر آدمك قوّهٔ متخیله‌سنده بر صورت مثالیله صورتپذیر اولمق
معناسنه‌در مثلا بر سواد کوروب دابّه تصوّر ایدرکن انسان ظهور ایتمك کبی یقال تخیّل الشیٔ له اذا تشبه (المخیلة)
محدّثه وزننده و (المخیل) محدّث وزننده و (المخیلة) مجیبه وزننده و (المختالة) یغمورلی قیاس اولنان بلوده وصف
اولورلر یقال سحابة مخیلة و مخیل و مخیلة و مختالة اذا کانت تحسبها ماطرة (الاخیال) همزه‌نك کسریله که اصلی
اوزره‌در و (الاخالة) اماله وزننده یغمورلی ظنّ اولنان سحابه یاغدررمی یوخسه یاغدرمزمی دیو باقشدرمق
معناسنه‌در تقول اخیلنا اخیالا و اخلنا اخالة ای شمنا سحابة مخیلة و اخیال سحاب امطاره یاقمق معناسنه‌در یقال
اخیلت السماء اذا تهیأت للمطر و سباعدن قورد کوروب خوف ایلمك ایچون دوه یاوریسنك یاننه اویوق نصب
ایلمك معناسنه‌در یقال اخیل للناقة اذا وضع لولدها خیالا لیفزع منه الذئب و اخاله ناقه‌نك ممه‌سی سودلو
کوستورمك معناسنه مستعملدر یقال اخالت الناقة اذا کان فی ضرعها لبن و زمین کونا کون نباتله مزیّن اولمق
معناسنه مستعملدر یقال اخالت الارض بالنبات اذا ازدانت (الخال) مال وزننده شول سحابه دینورکه خلف
مطر ایلیوب البته یاغدرر اوله ابربارنده معناسنه علی قول یغمورسز اولانه دینورکه مراد یغمورلی کورنمکله خلق
امیدوار ایدوب صکره یغمورسز ظهور ایده * شارحك بیاننه کوره قول اوّل ارجحدر و منه قولهم سحّ خال اذرعد
ای امطر سحاب لایخلف مطره و شمشکه دینور یقال لمع الخال ای البرق و کبر و نخوته دینور یقال به خال ای کبر
و سرت اولمیوب نازك و ملایم اولان ثوبه دینور و بر جنس قماش یمنی اسمیدر و بدنده اولان نقطه‌یه دینورکه بك تعبیر

اولنور زیب جمال خوباندر جمعی خیلان کلور خانك کسریله یقال فی خدّه خال ای شامة وایری ویومری طاغه
دینور یقال صعدوا بالخال ای الجبل الضخم ویومری ایری کوه پیکر دوه‌یه دینور یقال جاء علی خال ای بعیر ضخم
وامیرك اوکنده چکیلان سنجاغه دینور یقال عقدوا خالا ای لواء وداتّبه ایاغنه عارض اولان آغسقلغه دینور
وبو معناده مصدر اولور که اصلی خیل ایدی فتحتینله یقال خال الفرس یخال خالا من الباب الرابع اذا ظلع ویقال
فی قوائمه خال ای ظلع ومیت ستر اولنان ثوب وکفنه دینور یقال لفّ المیت فی خال وهو ثوب یستتر به المیت
وپك جوانمرد وسخی آدمه دینور یقال رجل خال ای سمح وبر موضع آدیدر وفهم وفراست معناسنه‌در یقال
اخطأ فیه خالی ای مخیلتی وفراستی وسیاه تویلو پغوره دینور بونده واوی ویائیدر یقال له خال ای فحل اسود وبر نسنه‌نك
صاحبنه دینور یقال هو خاله ای صاحبه وخلافت معناسنه‌در یقال احرز خاله ای خلافته وذثینه نام موضعك
یماجنده بر طاغك آدیدر وخود بین ومتکبر آدمه دینور یقال هو من اوضاع الخال ای المتکبر المعجب بنفسه وانیس
والیف اولمیان خالی وتنها موضعه دینور یقال رأیته فی الخال ای الموضع الذی لا انیس به وظن وتوهّم وگمان
معناسنه‌در یقال اصاب فیه خالی ای ظنی وتوهمی وعلاقهٔ محبتدن آزاده دل اولان آدمه دینور که اصلا کندیده
براحد طرفنه عشق ومحبت شائبه‌سی اولمیه یقال رجل خال ای فارغ من علاقة الحبّ وارکن آدمه دینور یقال
هو خال ای عزب ومالی کرکی کبی کوروب کوزه‌دوب رعایت وتیمارنده حسن قیام واهتمام ایدن آدمه دینور یقال
هو خال المال ای الحسن القیام علیه وکوچك تپه‌یه دینور اکهٔ صغیره معناسنه وبر نسنه‌یه دائما ملازم ومواظب
اولان آدمه دینور یقال هو خاله ای ملازمه وآتك کمنه دینور یقال لا ترکب علی فرس بلا خال ای بلا لجام وقلبی
وجسمی ضعیف یعنی جبان وزبون آدمه دینور یقال لا خیر فی الخال ای الضعیف القلب والجسم وبر نبات آدیدر
ونجد بلادنه مخصوص برکونه معروف شکوفه آدیدر وبو نبت اوّل یعنی نبات مذکور دکلدر وریبه وگمان وتهمتدن
بریٔ الساحه آدمه دینور یقال رجل خال ای بریٔ من التهمة وفراست مصیبه صاحبی آدمه دینور که تخیل
وتفرس ایلدیکی مادّه‌ده حسن فراست واصابت فکر وکیاستی اوله ایاس وابو فراس کبی یقال هو خال ای الحسن
المخیلة بما یتخیل فیه * شارح دیر که خال کلمه‌سنده مؤلفك ذکر ایلدیکی اوتوز اوچ معنادر بعضی واوی وبعضی یائیدر
وبونلرك اکثرنده خائل کلمه‌سندن مقلوب ومختصردر وبعضنده اصلی خیل‌در نال ونیل کبی وبعضنده اصلی
خیل‌در فتحتینله (الاخیل) احمر وزننده و(المخیل) مجیب وزننده و(المخیول) وجودی بکلو آدمه دینور اضافتله متعین
اولور مؤنثنده خیلاء دینور حمراء وزننده یقال هو اخیل واخیل الخدّ ومخیل ومخیول ای ذو خال (الاخیل) احمد
وزننده اسم اوله‌رق و(الخیلاء) نفساء وزننده و(الخیل) و(الخیلة) خالك فتحی ویالرك سکونیله و(المخیلة) مسیره
وزننده کبر وپندار معناسنه‌در یقال ایاك والاخیل والخیلاء والخیل والخیلة والمخیلة ای الکبر (الخائل) و(المختال)
و(الاخائل) علابط وزننده خال کبی خود بین ومدمّغ وصاحب وجود آدمه دینور یقال رجل خال وخائل وخال
مقلوبا ومختال واخائل ای متکبّر اوچنجی لغت خائلدن مقلوب ومختصردر (التخایل) تفاعل وزننده کبر
وپندار ایلك معناسنه‌در یقال تخایل الرجل اذا تکبّر (الاخیل) احمر وزننده صرد اسمیدر که کوچکن
دیدکلری قوشدر بیون بوران دخی دیرلر یاخود بین العرب شأمتله معروف بر قوشدر علی قول شقراق اسمیدر که
آری قوشیدر اق وقره الاجه اولدیغی باعث تسمیه‌در جمعی خیل‌در خانك کسریله (بنو الاخیل) بنی عقیلدن
بر جماعتدر که لیلی الاخیلیه‌نك رهطیدر وابو الاخیل خالد بن عمر والسلفیّ واسحق بن اخیل الحلبیّ محدّثلردر
(الخیال) و(الخیالة) سحاب وسحابه وزنلرنده انسانك متخیله‌سنده یقظه ورؤیا حاللرنده مرتسم ومتشبّه یعنی
صورتپذیر اولان شخص وتمثاله دینور تقول تخیل لی خیال وخیاله وهو ما تشبه له فی الیقظة والحلم من صورة جمعی
اخیله‌در افعله وزننده * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره خیال وخیاله فی الاصل صورت متجرّده‌دن عبارتدر منامده
ومرآتده وصوده ومرئینك غیبتندنصکره قلبده متصوّر اولان صورت کبی بعده متخیله‌ده تصوّر اولنان هر نسنه‌ده
استعمال اولندی کذلك خیال مجراسنده اولان نال کبی نحیف ورقیق شخصلرده استعمال اولندی وتخیل بر نسنه‌نك
صورت مجرده‌سنی نفسده یعنی متخیله‌ده تصویر ایلمکدن عبارتدر وتخیل اول صورت مخیله‌نك صورتپذیر اولمسندن
عبارتدر وحکماء قوای دماغیه‌دن قوّهٔ متخیله‌یی بوندن تصریف ایلدیلر واول انسانده بر قوّتدر که صور محسوسه
وآندن منتزع اولان معانیٔ جزئیه‌ده تصرّف ایدوب کاه ترکیب وکاه تفریق ایدر الحاصل دائما صور معانی‌یه بر رقالب
نسج والباس ایلك بو قوّتك شانندندر وبو قوّتی عقل کلیاتده استعمال ایدرسه مفکره دیرلر واکر وهم جزئیاتده
استعمال ایدرسه متخیله دینور وبو قوّتك محلی وسط دماغدر عالم رؤیاده نفس ناطقه عالم شهودده حدوث ایده‌جك

مطلب

یاحدوث ایتمش اشیاء واحوالی عالم ملکوت ومثالده عقل فعالدن تلقف ایلدیکی معانئ روحانی یه اشبو قوّت
بر صورت وقالب الباس ایلرکه رؤیای صادقه بو کیفیتدن عبارتدر و بوقوّت خیالیه نك غیریدر وحواس ظاهره نك
بریله محسوس اولان صورتك مدرکی حس مشترکدر آنك خازن وحافظی خیالدر نته که صور محسوسه دن منتزع
اولان معانینك یعنی امور جزئیه نك مدرکی وهم وآنك حافظی ذاکره در انتهی * وخیال بر آدمك شخص وطلعتنه اطلاق
اولنورکه قرالتیسی اوله جقدر یقال شاهدت خیاله ای شخصه وطلعته واویوق تعبیر اولنان شیئه دینورکه
براغاجه بر سیاه کلیم اورتوب اکینلی ترلا و باغ و باغچه کنارلرینه نصب ایدرلر تاکه بهایم وطیور آنی انسان ظنیله توحش
ایدرلر فارسیده تندیسه دیرلر یقال نصب خیالا فی مزرعته وهو کساء اسود ینصب علی عود یخیل به للبهایم
والطیر فتظنه انسانا ویقال له الفزاعة وخیال بنو تغلبه مخصوص بر ارضك اسمیدر و بر اوتك آدیدر (الخیل) لیل
وزننده آت سوریسنه دینور جماعت افراس معناسنه لفظندن مفردی یوقدرکه اسم جمع اولور علی قول
مفردی خائل در خودبینلر کبی اداو شیوه ایله یوریملریله اطلاق اولندی جمعی اخیال وخیول در و خانك کسریله خیل
دخی لغتدر وخیل آتلو عسکره دینور یقال جاءت الخیل کالسیل ای الفرسان وقزوین قربنده بر بلده آدیدر
وزید الخیل که شجاعتندن ناشی تسمیه اولنمشدر درکاه رسالتپناه حضرت مصطفوی علیه الصلوة والسلام ترابنه
وفود ایلدکده خیل کلمه سنی خیره تحویل ایله زید الخیر تسمیه بیوردیلر خیردخی خیل معناسنه یعنی اثر خیر اولدیغندن
بشقه مقدما کعب بن زهیر حضرتلرینك فرسلرینی غصب واخذ ایلمك تهمتیله طرف مومی الیهدن متهوم اولمغین
اول تهمت هجنتنی ازاله قصدینه مبنیدر وتقول العرب فلان لاتسایر خیلاه اولا تواقف ای لاتطاق نمیمة وکذبا یعنی
فلانله قوغجیلقده ویلانجیلقده مقاومت اولنوب باشه چیقلمز بوراده فعللر مجهول بنیه لریله در ومن الامثال * الخیل اعلم
من فرسانها * یعنی آتلر سوارلرندن اعلمدر بر آدمك حالی ظنّ وکمانك وفقنجه ظهور ایلدکده ضرب اولنور وخیل
مصدر اولور دائما سدف دیدکلری نبات اکل ایدر اولمق معناسنه یقال خال الرجل یخال خیلا من الباب الرابع
اذا دام علی اکل الخیل (الخیل) خانك کسریله سذاب اسمیدرکه سدف دیدکلری نباتدر وحلتیت دیدکلری
بدبوی دارویه دینور بونده فتحیله ده لغتدر (خیله) خای مکسوره ایله اسمادندر خیلة الاصبهانی محدّثدر
(المخایلة) مفاعله وزننده بر آدمك وضع وطوری کبی معامله ایله اکا معارضه ایتمك معناسنه در یقال خایله اذا باراه
(ذوخیل) اذواء تعبیر اولنان ملوك حمیردن مالك بن زید لقبیدر (ذوخیلیل) خانك ولامك فتحه لریله ابن جرش
بن اسلمدر (بنو المخیل) معظم وزننده ضبیعة اضجم قبیله سنده بر جماعتدر

فصل الدال

(الدال) دالك فتحی وهمزه نك سکونیله و فتحیله و(الدألی) جمزی وزننده ضعیف وآهسته یوریمك علی قول آدیملری
صیق صیق اتارق یلك یاخود جنبشلو نشاطلو یوریمك معناسنه در بوراده دأل مصدر ودألی اسمدر یقال دأل الرجل
دألا من الباب الثالث اذا مشی ضعیفة اوعدا متقاربا اومشی نشیطا ودأل ودألان فتحاتله بر آدمه رنك وفند ایدوب
آلدامق معناسنه در یقال دأل فلانا دألا ودألانا اذا ختله ودأل ودألان فتحاتله ابن آوی اسمیدرکه چقال دیدکلری
جانوردر تسمیه بالمصدردر (الدئل) دالك ضمی وهمزه نك کسریله که کلام عربده بونك نظیری یوقدر وبعضا
همزه سی مضموم اولور بودخی چقال دیدکلری جانوردر وسباعدن قورده دینور وکلنجك دیدکلری جانوره شبیه
بر کوچك جانورك آدیدر ودئل بن محلم بن غالب هون بن خزیمه شعبندن بر قبیله نك پدریدر نسبتنده دؤلیّ دینور
دالك ضمی وهمزه نك فتحیله زیرا یای نسبتله کسرتینی استثقال ایلدیلر ودولیّ دینور همزه یی تخفیفا واوه ابدالله
ودیلی دینور دالك کسری ومدّیله که همزه یایه قلب ودال مجاورتیله مکسور اولمشدر خیریّ وزننده ودئلیّ دینور
دالك وهمزه نك کسریله وبونادردر واصفهانی مرحوم کتاب اللمع شرحنده دیدیکه ابو الاسود ظالم بن عمرو
الدئلیّ که امام علی رضی الله عنه حضرتلرندن اخذ ایله ابتدا تکلم بالنحو ایلمشدر آنك نسبتی دالك کسری وهمزه نك
فتحیله عنب وزننده دئل نام بر بشقه قبیله یه منسوبدر وابن القطاع دیدیکه دئل دالك ضمی وهمزه نك کسریله
ابو الاسودك رهطیدرکه قبیلهٔ کنانه ده بر جماعتدر ودول دالك ضمی ومدّیله که زور وزننده در حنیفه قبیله سنده
ودیل دالك کسر ومدّیله که زیر وزننده در عبدالقیس کذلك ازد قبیله سنده بر جماعتدر * شارح دیرکه مؤلف بونلری
دول ماده سنده بنفسها بیان ایدر ودئل وزننده اسمك ورودینی کرچه سلب ایدوب لکن وعل وریم ماده لرنده ثبت
ایلمشدر (ابن دألان) بر رجل اسمیدر وبونلرك تفصیلی دول ماده سنده کلور (الدؤلول) عصفور وزننده آفت
وداهیه یه دینور وشورش واختلاط معناسنه در یقال وقع بینهم دؤلول ای اختلاط (المداءلة) مفاعله وزننده بری برینه
رنك وفند ایدوب الدامق مخاتله معناسنه در واحد ومشارکت ایچون کلور یقال داءله ای خاتله ویقال دائلا ای خاتلا

(الدبل) دالك فتحى و بانك سكونيله بريكدرمك معناسنه در يقال دبله دبلا من الباب الثانى و الاول اذا جمعه و دكنكله پيدرپى اورمق معناسنه در يقال دبله بالعصا اذا تابع عليه الضرب بها و لقمه يى طوپليوب بيوك آلمق معناسنه در يقال دبل اللقمة اذا كبرها للقم و دبل و دبول ترلايى كوبره مقوله سيله اصلاح ايلك معناسنه در يقال دبل الارض دبلا و دبولا من الباب الاول اذا اصلحها بالسرقين و نحوه و دبل طاعونه دينور يقال رماه الله بالدبل اى الطاعون و نهر صغيره دينور جدول معناسنه جمعى دبول درو بركسه يه آفت ايرشدرمك معناسنه دركما سيذكر (التدبيل) تفعيل وزننده بو دخى لقمه يى بيوتمك معناسنه در يقال دبّل اللقمة اذا كبرها للقم (الدبل) دالك كسريله محبوبى ياوى قلمغه دينور يقال اخذه الدبل اى الثكل و بلا و داهيه يه دينور جمعى دبول در و يقال دبل دابل و دبل دبيل مبالغة اى داهية دهياء و يقـال دبلته الدبول اى دهته الدواهى (الدبل) دالك ضميله كوچك و خرده اشكه دينور (الدبيلة) جهينه وزننده داهيه يه دينور * مترجم ديركه تصغيرى تكبير ايچوندر كوياكه جميع دواهى كنديده منحصر داهيهٔ منفرده ديمكدر ياخود تصغيرينه تفأل قصدينه مبنيدر و دبيله برمرض و علت آديدركه جوف انسانده عارض اولور و بو سراجه يه قريب برچباندر اصل برشيشدركه ايچنده مادّه منصبّ اوله جق يرى اولور واوج درلو اولور برى شحميدركه ايچى طوك ياغى كبيدر و برى عسليدركه ايچنده بال كبى نسنه اولور و برى كلسيدركه ايچنده كرج كبى شئ اولور و بعضندن قيل و طاش كبى و اغاج پاره سى و كميك كبى نسنه لر چيقار ناس بونه كميك سراجه سى تعبير ايدرلر (الدبلة) دالك ضمى و فتحيله بو دخى دبيله ديدكلرى علت مذكوره يه دينور (الدبال) غراب وزننده كوبره و فشقى مقوله سنه دينوركه انكله ترلا اصلاح اولنور (الدوبل) حوقل وزننده خنزيره على قول ارككنه ياخود ياوريسنه دينور و حمار صوپاسنه دينور و خبيث قورده دينور ذئب عرم معناسنه و اخطل نام شاعرك لقبيدر و تلكى يه دينور (الدبيل) اميروزننده باديه ميشه لكندن غضا ديدكلرى اغاج قورولغنه دينور و دوزيره دينور و ارطى نام اغاجك تارمار اولان يپراغنه دينور جمعى دبل در كتب وزننده و دبيل سند اولكه سنده برموضع آديدر (الدبلة) غرفه وزننده بيوك لقمه يه دينور يقال يأخذ دبلة اى لقمة كبيرة و نسنه كومه سنه دينور و بالته نك صاپ كچوره جك دليكنه دينور جمعى دبل در كتب وزننده و دبل در صرد وزننده (الدبول) صبور وزننده داهيه يه دينور و ولدينى ياوى قلمش عورته دينور يقال امرأة دبول اى ثكلى و يقال فى الدعاء دبلته الدبول اى ثكلته الثكلى اى امة (دبيل) زبير يا اميروزنلرنده ياخود كتب وزننده شامده برموضع آديدر محدثيندن عبد الرحيم بن يحيي و احمد بن محمد بن هارون و شعيب بن محمد اورادندر (ديبل) دالك فتحى و يانك سكونى و بانك ضميله سند اولكه سنك قصبه سى يعنى قاعدة الملكى اولان شهرك اسميدر و اكا ديبلان دخى دينور تثنيه ايله مشاهيردن محمد بن ابراهيم الديبلىّ المكىّ اورادندر (الدبكلة) دحرجه وزننده دوه و قيون مقوله سى سورينك پراكنده اولنلرينى اطرافندن چويروب برارايه طوپليوب بريكدرمك معناسنه در يقال دبكل المال اذا جمعه و ردّ اطراف ما انتشر منه (الدبكل) جعفر وزننده دريسى قالين چركين بد منظر و بدقيافه آدمه دينور يقال رجل دبكل اى الغليظ الجلد السمج (امّ دبكل) صرتلانك كنيه سيدر (ابن ابى دباكل) علابط وزننده خزاعه قبيله سندن برشاعردر (الدجيل) زبيروزننده و (الدجالة) ثمامه وزننده قطرانه دينور (الدجل) دالك فتحى و جيمك سكونيله دوه يه قطران سورمك على قول جميع بدننى قطرانلمق معناسنه در يقال دجل البعير دجلا من الباب الاوّل اذا طلاه بالدجيل اوعمّ جسمه بالهناء و يلان دوزوب سويلمك معناسنه مستعملدر يقال دجل الرجل اذا كذب و اخرق و جماع ايلك معناسنه مستعملدر يقال دجل المرأة اذا جامعها و ارضك انحاء و اطرافنى بالجمله كشت وكذار ايلك معناسنه در يقال دجل فلان الارض اذا قطع نواحيها سيرا (التدجيل) تفعيل وزننده برنسنه يى بالتمام بوريمك معناسنه در يقـال دجّل الشئ اذا غطاه و برنسنه يى التونله ياldزلمق معناسنه در يقـال دجّله اذا طلاه بالذهب (الدجال) غراب وزننده التونه ياخود صوينه دينوركه آنكله نسنه يالدزلنور يقال دجّله بالدجال اى الذهب اوماءه (الدجال) سحاب وزننده قلجك جوهرينه دينور و فشقى يه دينور سرجين معناسنه (الدجل) قفل وزننده شورادن بورادن بريكوب ديرلمش اشخاصه دينوركه ديرنتى تعبير اولنور يقـال هم دجل اى القاط (الدجّالة) شدّاده وزننده پك چوق يولداشلره وصف اولور يولى احاطه ايلدكلريچون يقـال رفقة دجّالة اى عظيمة (الدجّال) شدّاد وزننده آخر زمانده خروج و ظهور ايده جك كذّابدركه ملعون معناسنه مسيح ايله ده صفتلنور بونك اخذ و اشتقاقى ذكر اولنان موادّك جمله سندن محتملدر ازجمله دجل ماده سندنكه دوه نك هريرنى قطرانلمغه دينور مرسوم دخى ارضك جمله سنى كشت وكذار ايلمكله اكا تشبيه اولندى ياخود كذب

(واختراع)

واختراع كذب معناسندندر ياخود قطع نواحئ ارض معناسندندر ياخود تغطئه معناسنه اولان تدجيلدن
مأخوذدر كفر وطغيانيله ناسى ياكثرت جموعيله بتون روى زمينى تغطئه واحاطه ايلديكنه مبنيدر ياخود حقى
باطل ايله ستر ايلديكيچوندر ياخود يالدزلمق معناسنه اولان تدجيلدن مأخوذدر زيرا باطلى حق صورتنده تمويه
وتلبيس ايده جكدر ياخود دجالدن مأخوذدركه التونه دينور كنوز ارض كنديسنه تابع ومسخّر اوله جقدر
ياخود جوهر سيف اسمى اولان دجاله مسمّادر اعين ناسده سحر وتلبيسله جمله سندن ممتاز ومزيّن كورنديكيچون
ياخود رفقهٔ عظيمه معناسنه اولان دجالهدن مأخوذدر كثرت توابعندن ناشى ياخود سرجين معناسنه اولان
دجالدندر لوث وجوديله روى زمينى مردار ايلديكيچون ياخود القاط ناس معناسنه اولان دجلدن مأخوذدركه
كنديسنه تابع اولنلر اولمقوله اشخاص اوله جقدر * مترجم ديركه نهايه ده اشبو ❋ يكون فى آخر الزمان دجّالون ❋
حديثنده كذّابون مموّهون ايله تفسير اولنمغله جمعى دجّالون اولمش اولور ومزهرده مرسومدركه دجّالك جمعنده
مالك بن انس دجاجله كلديكنى روايت ايلمشدر (دجلة) دالك كسرى وفتحيله نهر معروف اسميدركه نهر بغداددر
تغطئه معناسندندر (دجيل) زبير وزننده نهر دجلهدن منشعب بر خليج اسميدر (الدحل) دالك فتحى وضمى
وحاى مهملهنك سكونيله شول لغمه ويرآلتنده اولان زيرزمينه دينوركه آغزى طار واشاغيسى كنكيش اولهشويله كه
ايچنده مشى اولنور اوله وبعضا شجر سدر انبات ايدر اوله على قول درهوچاى كنارلرنده اولان يارلرك آلتنده اولان
دليكه دينوركه صو ضربيله جانور دليكى طرزنده اويولمش اولور ياخود قيونك ديبنده يان طرفندن ارقورى
اويولمش دليكه دينور ياخود حشم نشين چادرلرنده سرداب شكلنده خرق وشكافه دينوركه مسافر كلدكده
نسوان اوراية كيروب تستر ايدرلر ودحل صهر نجه دينور جمعى ادحل وادحال ودحال كلور دالك كسريله ودحول
ودحلان كلور دالك ضميله (الدحلة) تمره وزننده قيويه دينور بئر معناسنه (الدحل) كتف وزننده قرنى بيوك
وسلپوك اولان آدمه دينور ومالى چوق ثروت وسامان صاحبى آدمه دينور يقال رجل دحل اى الكثير المال
ودائما ناسه رنك وفند وخدعه ايدن دوبارهجى داهيه وقلاش كمسهيه دينور يقال رجل دحل اى داهية خدّاع
وشول آدمه دينوركه دائما برنسنه اشتراسنده كندى مرامنه موافق بهايه اندرنجه قدر بايعه نقصان بها
عرض ايدهرك مجادله ايله تنزيل ايدر اوله يقال هو دحل اى مماكس عند البيع حتى يستمكن من حاجته
وسموزلكدن قرنى طشره اوغرامش شيشمان بودوره دينور يقال رجل دحل اى سمين قصير مندلق البطن
(الدحل) فتحتينله معانئ مزبورهدن مصدردر يقال دحل الرجل دحلا من الباب الرابع اذا كان دحلا
(الدحول) صبور وزننده شول اشمه قيويه دينوركه قاز يلوب لكن قازلديغى يردن راست صو بولنميوب
صاغ ياصول ديوارلرندن صو اثرى بلورمكله آنلرك التندن لغم ايدوب صو استنباط اولنه وجوانب
واطرافى واسع اولان قيويه دينور وشول ناقهيه دينوركه دائما يولده دوهلردن الارغه كيدوب
ويوريمكده جملهسيله يار يشوب معارضه ايدر اوله يقال ناقة دحول اذا كانت تعارض الابل متنحية
عنها (الدحل) نحل وزننده قيونك جوانبنده بر قازمق على قول چادرك كوشهسنه كيروب
قويتولنمق معناسنهدر يقال دحل الرجل دحلا من الباب الثالث اذا حفر فى جوانب البئر او صار فى جانب الخباء
وايراقلشمق على قول بركمسهدن خوف وخشيتندن ناشى قاچوب پنهان اولمق معناسنهدر يقال دحل عنى اذا تباعد
اوفرّ واستتر وخاف ودحل ديدكارى لغمه كيرمك معناسنهدر يقال دحل الرجل اذا دخل فى الدحل (الداحول)
صيادلرك كيك وصغن صيدى ايچون يره نصب ايتدكارى خشت طرزنده اغاجلره دينوركه دوزاغى اكا ترتيب ايدرلر
جمعى دواحيل در (دحلان) سحبان وزننده برقريهدر (الادحال) همزهنك كسريله دحل ديدكارى ذكر اولنان
چقوره كيرمك معناسنهدر يقال ادحل الرجل اذا دخل فى الدحل (المداحلة) مفاعله وزننده برآدمه تلكولك
ايدوب رنك وفند ايله فريفته ايلمك معناسنهدر يقال داحله اذا راوغه وخادعه وبرنسنهيى صاحبنى الداتمغله
اكسك بهايه آلمق معناسنهدر يقال داحله اذا ماكسه ومعلومى اولان شيئ برآدمدن كتم ايدوب اوزكهسنى خبر
ويرمك معناسنهدر يقال داحله اذا كتم ماعلمه واخبر بغيره (دحل) فحل وزننده بنى يربوع يوردنده واقع درشت
يرقربنده برموضعدر (الدحال) كتاب وزننده امتناع ايلمك معناسنهدر يقال دحل عنه دحالا اذا امتنع (دحل)
دالك ضميله يمن ايله بلاد بجه بيننده برجزيرهدر (الدحلاء) صحراء وزننده آغزى طار قيويه دينور يقال بئر دحلاء
اى الضيقة الرأس (الدحقلة) دحرجه وزننده برآدمك قرنى شيشوب قبارمق معناسنهدر يقال دحقل
بطنه اذا انتفخ (الدحجلة) دحرجه وزننده برنسنهيى يوارلمق معناسنهدر يقال دحجل به اذا دحرجه

على الارض و پايمال وخاكسار ايلمك معناسنه در يقال دحل القوم اذا تركهم مسوّين بالارض مصرّعين يوطؤن
يعنى قومى بالجمله قتل وهلاك ايدوب لاشه لرينى پايمال وخاكسار اوله رق ترك ايلدى و دحله اسم اولور شول قوجه
قارى يه دينوركه كوده سنده ات اثرى قالميوب دريلرى قرانه چوقدار چهره سى كبى صارقق صارقق اولمش اوله
يقال امرأة دحلة اى ناحلة مسترخية الجلد و يومرى كوده لو اتنه طلو قارى يه دينمكله ضدّ اولور يقال امرأة دحلة
اى ضخمة تارّة ﴿الدحامل﴾ علابط وزننده قالين كوده لو طقناز آدمه دينور يقال رجل دحامل اى غليظ مكتنز
﴿الدخول﴾ قعود وزننده و ﴿المدخل﴾ مقعد وزننده كيرمك معناسنه در يقال دخل الدار دخولا ومدخلا من الباب
الاول نقيض خرج و باء حرفيله متعدى اولور تقول دخلت به اذا ادخلته ﴿التدخل﴾ تفعل وزننده و ﴿الاندخال﴾
انفعال وزننده و ﴿الادّخال﴾ همزه نك و دال مشدده نك كسريله افتعال وزننده بونلرده كيرمك معناسنه در يقال
تدخل فيه واندخل وادخل بمعنى دخل ﴿الادخال﴾ همزه نك كسريله و ﴿المدخل﴾ ميمك ضميله وخانك فتحيله
مصدر ميمى اوله رق كيردرمك معناسنه در تقول ادخلته ادخالا ومدخلا اذا صيرته داخلا ﴿الداخلة﴾ برنسنه نك
ايچ يوزينه دينور ومنه تقول اغسل داخلة ازارك اى طرفه الذى يلى الجسد و فوطه قوشانمش آدمك صاغ طرفنه
كلان يرينه كذلك داخلة الازار اطلاق اولنور و داخلة الارض قو يتو يرلردن عبارتدر طاغ ديبلرى كبى جمعى
دواخل در تقول بتنا فى دواخل الارض من المطر اى خمرها وغوامضها و داخلة الرجل برآدمك ايچ يوزينه وضمير ودرونه
اطلاق اولنور كما سيذكر ﴿الدخلة﴾ دالك حركات ثلاثيله و ﴿الدخيلة﴾ و ﴿الدخيل﴾ دالك فتحيله و ﴿الدخلل﴾
دالك ضمى ولامك ضم وفتحيله و ﴿الدخيلاء﴾ مصغر بنيه سيله و ﴿الداخلة﴾ راحله وزننده و ﴿الدخل﴾ سكر وزننده
و ﴿الدخال﴾ كتاب وزننده و ﴿الدخيلاء﴾ دالك ضمى وخاى مشددنك فتحيله سميها وزننده و ﴿الدخل﴾ دالك
فتحى وكسريله برآدمك ايچ يوزينه دينوركه ضمير ونيت ومذهب وجميع امر وكار و باردرونيسندن عبارتدر
و ﴿دخيل﴾ و ﴿دخلل﴾ قنفذ وزننده و ﴿دخلل﴾ درهم وزننده كشينك شول درونى دوستنه و همدمنه اطلاق
اولنوركه بالجمله سرائر اموريله محرم هر ايشنه اختلاط ايدر اوله يقال فلان دخيله و دخلله و دخللّه اى مداخله
مباطنه وداخل الحب ودخلل الحب كه جندب وزننده در محبت ومودتك ضمننده اولان صفوت و يكرنكى
حالتنه دينور يقال قد بدا داخل حبه ودخلله اى صفاء داخله ﴿الدخل﴾ فتحتينله برآدمك عقل وادراكنه
ياخود بدننه سرايت و دخول ايدن فساد وخلله دينور يقال فى عقله او جسمه دخل وهو ما داخله من فساد ومصدر
اولور برآدمك عقلنه يابدننه فساد وخلل قارشمق معناسنه يقال دخل الرجل دخلا من الباب الرابع ودخل
على المجهول دخلا بسكون الخاء فهو مدخول اذا داخله الفساد ودخل مكر وغدر وخديعه معناسنه مستعملدر
يقال هذا من دخل فلان اى من مكره وغدره وخديعته وعلت وداء معناسنه مستعملدر و برآدمك حسب
وعرق ونسبنده اولان عيب ونقيصه يه اطلاق اولنور يقال فى حسبه دخل اى عيب و برى برينه صارمشمش
صيق وكور اغاجلغه دينور يقال بارضه دخل اى شجر ملتف و بيكانه اولوب برقوم وقبيله يه منتسب اولنان قومه
دينور بو فى الاصل مصدر اولمغله مفرد وجمعه اطلاق اولنور يقال هو وهم دخل لهم اى ليسوا منهم وينتسبون
اليهم ومصدر اولور برآدمك ايچ يوزى فاسد وتباه اولمق معناسنه يقال دخل امره دخلا من الباب الرابع
اذا فسد داخله ﴿الدخيل﴾ امير وزننده داخل معناسنه در يقال داء دخيل وحبّ دخيل اى داخل و بيكانه دن
اولوب صكره دن برقومك بيننه كيروب انلره منتسب اولان آدمه دينور يقال هو دخيل فيهم اى من غيرهم ودخل
فيهم وشول كلمه يه اطلاق اولنوركه عربيهٔ صحيحه دكل ايكن كلام عرب ميانه دخول ايلمش اوله يقال كلمة
دخيل اى ادخلت فى كلام العرب وليست منه * مترجم ديركه كتاب مزهرده وجمهره ده مثال مبسوطدر ودخيل
اهل عروض اصطلاحنده حروف روى ايله الف تأسيس بيننده اولان حرفه اطلاق اولنور شاعرك * كلينى لهم
يا اميمة ناصب * مصراعنده واقع ناصب كلمه سنده اولان صاد كبى و دخيل شول آته دينوركه مرعايه اخراج اولنميوب
آخورده علف ايله بسلنور اوله يقال فرس دخيل اذا خص بالعلف وكلج الضبىّ نام كمسه نك فرسى اسميدر
و برى برينه بغايت صو قشمش وكيرشمش مفاصل اعضايه دينوركه قوندا اولوردخال كبى كما سيذكر * بوراده مؤلفك
رسمى مسامحه اوزره در ﴿المدخل﴾ مكرم وزننده ادخالدن مصدر ميمى واسم مكان اولور وشول لئيم وفرومايه يه
دينوركه بيكانه دن اولوب برجماعته ياخود برآدمه نسبا انتساب داعيه سنده اوله يقال هو مدخل اى لئيم دعىّ
﴿الدخل﴾ نخل وزننده مصدردركه ذكر اولندى و دخل ايچريده اولان علته دينور وعيب ونقيصه يه دينور
وريبه وتهمت معناسنه مستعملدر بونده فتحتينله ده جائزدر يقال فيه دخل اى ريبة و برآدمك ايرادنه دينوركه خرج

و مصرف مقابليدر يقال دخله لا يفى بخرجه اى مادخل عليه من ضيعته «الدّخل» سكر وزننده بطانه معناسنه دركه
ذكر اولندى واعضاء واندامى دير نكلو برى برينه صوقشمش طوپاج غليظ الجسم آدمه دينور يقال رجل دخل
اى الغليظ الجسم المتداخله وسكيرلرك ارالقلرينه صوقشمش يومرى اتلره دينور واغاج كوكلرينك ارالقلرنده
وقووقلرنده نابت اوتلره دينورو قوشك تويلرينك ويلكلرينك طشره وايچ يوزلرى ارالقلرنده بتن يومشق تويلره دينور
وبرجنس بوزرنكلى قوشك اسميدر جمعى دخاخيل درو مدينه يه قريب ظلم ايله ملحتين بيننده برموضع آديدر «الدخلل»
جندب وزننده و«الدخلل» قنفذ وزننده دخل كبى بربوز قوشه دينور «الدخال» كتاب وزننده بركرّه صوايچمش
دوه‌يى ايكى صوسز دوه‌لرك ارالغنه ادخال ايدوب حوضه سورمكه دينور تاكه كركى كبى ايچمديسه انلر ايله ايچوب
ريّان اوله دالك ضميله ده لغتدر يقال سقى بعيره بالدخال وهو ان تدخل بعيرا قدشرب بين بعيرين لم يشربا ليشرب
ماء عساه لم يكن شرب ودخال آت قسمنك صاچلرينه دينورو دخال المفاصل دخيل كبى بدنده برى برينه صوقشمش
قوندو مستحكم الشيرلرينه دينور * مؤلف بونيده مسامحه ايله بيان ايلمشدر زيرا دخول بعضها فى بعض عبارتيله
رسم ايلمشدر پس مصدر اسم فاعل معناسنه حمل اولنور «الدخلة» دالك كسريله برلونك لون آخره قارشمسنه
دينورودخله ومدخل مقعد وزننده مسلك ومذهب معناسنه در يقال هو حسن الدخلة والمدخل اى المذهب
فى اموره «الدوخلة» دالك فتحى ولامك تشديدو تخفيفيله خرما يپراغندن معمول بيوك خرماسپدينه دينوركه بردنك
اولور قزوى تعبير اولنور وقزوى غزّوى محرّفيدر فى الاصل غزّه شهرينه منسوبدر يقال وضع التمر فى الدوخلة
وهى سفيفة من خوص يوضع فيها التمر «دخول» قبول وزننده برموضع آديدر «الداخل» زهير بن حرام الهذلىّ
نام شاعرك لقبيدر «الدخيلىّ» اميرىّ وزننده خانكى آهويه اطلاق اولنور يقال ظبى دخيلىّ اى ربيب «دخله»
حمزه وزننده خرمالغى چوق برقريه آديدر ووحشى بال آريسنك بال ياپديغى يره دينوركه قيا واغاج قووقلرنده
اولور «هضب مداخل» ميمك فتحيله ريّان نام محلّ اوزره مشرف بر بايرك آديدر «الدخلل» زبرج وزننده بدنده
ات ايچنده صوقشدرلمش بتن اته دينور «الدخيلياء» مصغر بنيه سيله عربلره مخصوص برلعبدر «المتدخّل»
تدخّلدن اسم فاعل بنيه سيله اموره تكلفله دخول ايدن آدمه دينور يقال هو متدخّل فى الامور اذا كان يتكلف
الدخول «الدخّلة» قبره وزننده بدنده طوپاج اته دينور «المدخولة» ايچى چوريوب قووقاولان اغاجه دينور
يقال نخلة مدخولة اى عفنة «المدخول» وجودينه هزال كلمش آدمه دينور يقال رجل مدخول اى مهزول وعقل
وادراكنه فساد وخلل كلمش سرسم آدمه دينور يقال دخل الرجل على المجهول فهو مدخول اى فى عقله دخل
«الدربلة» دحرجه وزننده بركونه يوريمكه دينور وطبل چالمق معناسنه در يقال دربل الطبل اذا ضربه «الدرجلة»
دالك وجيمك فتحيله قلچ باغلرينه وياى سكيرلرينه بچوردكلرى تصمه يه وسكيره دينور ومصدر اولور قلچ باغنه
ياخود يايه تصمه ياخود سكير بچورمك معناسنه در يقال درجل قوسه اذا جعل بها الدرجلة «الدرخبيل» خاى
معجمه ايله شرحبيل وزننده داهيه وآفته دينور «الدرخميل» ميمله درخبيل وزننده ومرادفيدر وبطىء وثقيل
الرأس تنبل آدمه دينور يقال رجل درخميل اى البطىء الثقيل الرأس «الدرخملة» قذعمله وزننده اعجوبه واضحوكه
نسنه يه دينور «الدرقل» قافله سبحل وزننده برجنس بزه دينور ثياب ارمينيه كبى «الدرقلة» هايله صبيانه
مخصوص برلعب آديدر وروش واندامى خوب ودلكش محبوبه دينور بحترى معناسنه «الدرقلة» دحرجه
وزننده سرعتله مرور ايلمك معناسنه در يقال درقل الرجل اذا مرّ سريعا وبرآدمه اطاعت ايدوب منقاد
اولمق معناسنه در يقال درقل له اذا اطاع واذعن ورقص ايلمك معناسنه در يقال درقل فلان اذا رقص
ويوروركن آيشلرى آيرمق معناسنه در يقال درقل الرجل اذا تفحّج وصالنى صالنى يوريمك معناسنه در يقال
درقل فلان اذا تبختر «الدركلة» شرذمه وزننده وسبحله وزننده عجم خلقنه مخصوص بركونه لعب اسميدر على قول
عجم رقصنه دينور ياخود بولغت حبشيه در «دروليه» دالك وراءنك فتحيله روم ديارنده بربلده دركه عامّه دوه‌لو
تعبير ايدرلر بوحالا اناطوليده دوه‌لو قره‌حصار ديدكلرى اوله‌جقدر «الدوشلة» دالك وشين معجمه‌نك فتحيله ذكرك
باشنه دينور «الدعل» فتحتينله رنك وفند ايله الداتمق ختل معناسنه در يقال دعله دعلا من الباب الثانى اذا ختله
«الداعل» دائما قاچغان كوله مقوله سنه دينور هارب معناسنه «المداعلة» مفاعله وزننده برآدمى ياخود
برى بريني رنك وخدعه ايله الداتمق معناسنه در يقال داعله اذا خاتله «الدعبل» زبرج وزننده قوربغه يمورطه سنه
دينورو توانا ناقه يه دينور دعبله دخى دينور هايله ويوكسك ناقه يه دينور كذلك دعبله دخى دينورو دعبل خزاعه
قبيله سندن برشاعر مشهور دركه رافضى ايدى «الدعلة» دالك وكافك فتحيله اياقله يرى طبانليوب يومشتق

معناسنه در يقال دعكل الارض اذا دمّثها برجله وطأ ﴿الدغل﴾ دالك وغين معجمه نك فتحيله برنسنه يى فاسد وتباه
ايدن مفسد شيئه دينور عيب وريبه كبى يقال فيه دغل اى دخل ومفسد وبرى برينه صارمشمش اغاجلغه دينور يقال
بارض كذا دغل اى شجر كثير ملتفّ وكثرتندن ناشى برى برينه كيريشوب صـارمشمش اوتلغه دينور * مؤلف
بوراده مسامحه ايلمشدر زيرا مصدر عنوانيله رسم ايلمشدر بوايسه اسمدر يقال نبت دغل اى كثير مشتبك وشول
قورقنج يره دينوركه انده بغتة قتل واغتيال خوفى اوله جمعى ادغال ودغال كلور دالك كسريله ﴿الدغل﴾ كتف
وزننده و ﴿المدغل﴾ محسن وزننده جان قورقوسى اولان قورقنج على قول كيزلو ونهان مكانه دينور يقال مكان
دغل ومدغل اى ذو دغل او خفىّ ﴿الادغال﴾ همزه نك كسريله صيق اغاجلغه كيروب نابديد اولمق معناسنه در يقال
ادغل الرجل اذا غاب فى الدغل و برآدمى غدر وخيانتله على الغفله هلاك ايلمك معاسنه در يقال ادغل به اذا خانه
واغتاله و برآدمى والى وحاكمه غمز وسعايت ايلمك معناسـنه در يقال ادغل به اذا وشى به و برنسـنه يه فسـاد
وخلل ويره جك شئ ادخال ايلمك معناسنه در يقال ادغل فى الامر اذا ادخل فيه مايفسده ﴿الداغلة﴾ دروننده
مكتوم اولان حقد وكينه يه دينور يقال فى قلبه داغلة لفلان اى حقد مكتتم و برآدمك عيب ونقيصه سنى وغدر
وجور وخيانت ايده جك طريقنى التماس ايدن اشخاصه دينور يقال هم داغلة لك اى يلتمسون عيبك وخيانتك
﴿الدغل﴾ دالك فتحى وغينك سكونيله برمحله نهانجه صقنه رق وسينه رك كيرمك معناسنه در يقال دغل فيه دغلا
من الباب الرابع اذا دخل فيه دخول المريب ﴿الدغاول﴾ دالك فتحيله آفات ودواهى يه دينور مفردى يوقدر جوهرى
وهمندن ناشى واولك تقديميله دواغل عنوانندن رسم ايلديكندن بشقه ابوعبيده يه نسبت ايلمكله انده دخى وهم ايلدى
زيرا ابوعبيده همان دغاول عبـارتيله نقل ايلدى ﴿المداغل﴾ ميمك فتحيله بطون اوديه يه دينور مدغل مفرديدر
يقال اندسّوا فى مداغل اى بطون الاودية ﴿الدغيلة﴾ سفينه وزننده دغل معناسنه دركه عيب وفساد وسائر معانئ
مذكوره يى متضمندر ﴿الدغفل﴾ جعفر وزننده فيل ياوريسنه على قول قورد ياوريسـنه دينور و وسعت ورخا
اوزره اولان ديرلكه دينور يقـال هو فى دغفل من العيش اى واسع مخصب وچوق وكورقوش تو ينه دينور
واساميدندر دغفل بن حنظلة النسابه بنوشيباندندر ﴿الدفل﴾ دالك كسريله و ﴿الدفلى﴾ ذكرى وزننده برجنس
مرارتلو نبت يعنى شجر اسميدركه فارسيده اكاخرزهره دينور تركيده آغو اغاجى ديدكلريدركه خلق اكاز قوم اغاجى
ديرلر چيچكى خوشمنظر وقرمزى وبعضى صارى وسـياه و يلدرايجى اولور باغچه لرده تزيين ايچون يتشـدررلر
مطبوخنك طلاسى جرب وحكه يه وضمادى ديز وارقه اغريلرينه مفيد وخانه يه رشى طرد براغيث خصوصنده
مؤثر ولبنى بعد الانقـاء اون ايكى دفعه طلا برص علتنى ازاله ده نافعدر وچيچكى قتـالدر ودفل قطرانه وزفته
دينور ﴿الدقل﴾ دالك وقافك فتحيله يمشى چوق خرما اغاجنه دينور خصاب معناسنه كه صاد مهمله ايله در و پك
كمترو يرامز خرمايه دينور على قول متعارف اولان اجناسدن اولميانه دينورتقول ماطعمونا الاّ الدقل وهواردأ
التمرا و مالم يكن اجناسا معروفة وكمى ديركنه دينوركه سرن تعبيراولنور ومنه يقال للمحبوب زورق بلادقل وهو
سهم السفينة ﴿الدوقل﴾ جوهر وزننده بودخى كمى سرننه دينور وآلت تناسله اطلاق اولنور وبر رجل آديدر
﴿الادقال﴾ همزه نك كسريله خرما اغاجى كمتريمش ويرمك معناسنه در يقال ادقل النخل اذا اثمر دقلا وقيون خيره
وجوره اولمق معناسـنه در يقـال ادقلت الشـاة اذا كانت دقلة ﴿الدقلة﴾ فتحاتله و ﴿الدقلة﴾ فرحه وزننده
و ﴿الدقيلة﴾ سفينه وزننده بغايت خيره وجوره قيونه دينور جمعى دقال در كتاب وزننده ﴿المدقل﴾ محسن وزننده
صكره دن خيره وجوره اولمش قيونه دينور ﴿الدوقلة﴾ حوصله وزننده ايرى ذكر باشنه دينور و برشاعر آديدر
﴿الدقل﴾ نقل وزننده برآدمى برنسنه دن منع ومحروم ايلمك معناسنه در يقال دقله دقلا من الباب الاول اذا منعه
وحرمه و برآدمك اغزينه و برونه اورمق على قول قفاسـنه وچكه لرينه اورمق معناسـنه در يقال دقل فلانا
اذا ضرب انفه وفمه او قفاه ولحييه و بدنده اولان ضعف وزبونلغه دينور يقال فى جسمه دقل اى ضعف ﴿الدقول﴾
دخول وزننده بريره كيروب ياخود كيدوب نابود ونابديد اولمق معناسنه در يقال دقل فلان دقولا اذا تغيب وكيرمك
معناسنه در يقال دقل فيه اذا دخل ﴿دقله﴾ فتحاتله يمامه ده برموضعدر ﴿الدوقلة﴾ دحرجه وزننده برنسـنه يى
اخذ واكل ايلمك معناسـنه در يقال دوقله اذا اخذه واكله وجماع ايلمك معناسنه در يقال دوقل المرأة اذا جامعها
وخايه لر اكسه يه چيقوب او يلقلرك كيروسنه چارپه رق سولپومك معناسنه در يقال دوقلت خصيتها اذا خرجتا
من خلفه فضربتا ادبار فخذيه واسـترختا ﴿الدكل﴾ اكل وزننده چامورى يوغورمق ايچون ال ايله بريكدوب
طوپلامق معناسنه در يقال دكل الطين دكلا من الباب الاوّل والثانى اذا جمعه بيده ليطين به واياقله چكنمك معناسنه در

(يقال)

يقال دكل الشئ اذا وطئه ﴿الدكلة﴾ فتحاتله سياه ومتعفن بالچغه دینور حمأة معناسنه وصيويق بالچغه دینور
يقال طانه بالدكلة اى الطين الرقيق وشول عزّ وانفه ومناعت اصحابى كمسه‌لره دينوركه سلطان وامير طرفنه
اجابت وامتثالدن تعزّز واستنكاف ايدر اوله‌لر بومعناده جمع اسم‌فاعلدر يقال هم دكلة اى لايجيبون السلطان
من عزّهم ﴿التدكل﴾ تفعل وزننده شوخلق اظهاريله برآدمه ناز وشيوه ايلمك معناسنه‌در يقال تدكّل عليه
اذا تدلّل وانبسط وعزّ ورفعت اظهاريله بالاپروازلق ايدوب دماغ واحكام صاتمق معناسنه‌در يقال تدكّل عليه
اذا ترفّع واعتزّ وكبر وادا ايله سرفرازلق كوستورمك معناسنه‌در يقال تدكل الرجل اذا تخايل وبركمسه‌دن
كيرولنوب اكسه‌سنه قالمق معناسنه‌در يقال تدكل عنه اذا تباطأ عنه ﴿دكاله﴾ رمّانه وزننده مغربده بر بر زمينده
بر بلده‌در ﴿الادكل﴾ ادكن وزننده ومرادفيدركه قرامتق نسنه‌يه دینور ﴿الدكلة﴾ تمره وزننده صلبان ديدكلرى اوت
بقيه‌سنه دينور ياخود برپارچه‌سنه دينور ﴿التدكيل﴾ تفعيل وزننده طپراغه بيليوب آغنتمق معناسنه‌در يقال دكل
الدابّة اذا مرّغها ﴿دكالى﴾ سكارى وزننده برشيطانك اسميدر ﴿الدلّ﴾ دالك فتحى ولامك تشديديله و﴿الدلال﴾ سحاب
وزننده و﴿الدالولاء﴾ مدّايله نازوشيوه وعشوه‌يه دينور زوجه زوجنه جرأت يعنى كستاخلق صورتنى ظاهرا مخالفت
ايدر كبى كوستورمكدن عبارتدر حقيقتده مرادى مخالفت دكلدر يقال هى حسنة الدلّ والدلال والدالولاء وهو تدللها
على زوجها تريه جرأة عليه فى تغنج وتشكل ودلّ ودلال مصدر اولور نازوشيوه ايلمك معناسنه يقال دلّت المرأة
على زوجها دلاّ ودلالا من الباب الثانى اذا اظهرت جرأة عليه فى تغنج وتشكّل كانها تخالفه ومابها خلاف ودلّ
وقار وسكينه وحسن منظر وحسن سيرت معناسنه‌در يقال ما احسن دله اى هديه ﴿التدلّل﴾ تفعل وزننده نازلنمق
وشيوه وادا كوسترمك معناسنه‌در يقال تدلّلت المرأة عليه بمعنى دلّت ﴿الادلال﴾ همزه‌نك كسريله بودخى
شوخلق ايدوب نازوعشوه ايلمك معناسنه‌در يقال ادلّ عليه اذا انبسط وبرآدمك محبتنه اعتمادى اولغله كستاخانه
اوضاع اظهارنده افراطه كتمك معناسنه‌در يقال ادلّ عليه اذا وثق بمحبته فافرط عليه ومنه المثل * ادلّ فاملّ *
وادلال هنكام محاربه‌ده خصمنه يوقريدن اشاغى حمله واخذ ايلمك معناسنه مستعملدر يقال ادلّ على اقرانه
اذا اخذهم من فوق وكذا البازى على صيده وقورد اويوزاولوب زبونلق معناسنه‌در يقال ادلّ الذئب اذا جرب
وضوى ﴿الدالّة﴾ تشديد لامله اسمدر نازوشيوه مادّه‌سنه دينوركه يار صميمى‌يه ابراز وتحميل اولنور هاء اسميه‌در
تقول له عليه دالّة وهى مايدلّ على الحميم ﴿الدلالة﴾ دالك حركات ثلاثيله و﴿الدلولة﴾ عموه وزننده برآدمى بر نسنه‌يه
طوغرى يول كوستروب قولاغوزلق ايلمك معناسنه‌در يقال دلّه عليه دلالة مثلثة ودلولة من الباب الثانى
اذا سدّده اليه ﴿الاندلال﴾ انفعال وزننده برنسنه‌يه دلالت اولنمق معناسنه‌در يقال دلّه عليه فاندلّ ودوكلمك
معناسنه‌در يقال اندلّ الماء اذا انصبّ ﴿الدلّيلى﴾ خليفى وزننده مصدردر دلاله كبى يقال دلّه عليه دلالة ودلولة
ودلّيلى وعند البعض فنّ دلالتده معرفت ورسوخ ومهارت معناسنه‌دركه مبالغه اولور *مترجم ديركه شافيه‌ده منصوص
اولديغى اوزره بوباب كثرت ومبالغه‌يه موضوع مصدردر انتهى* جوهرى بونى دليل ايله تفسير ايلمكله سهو ايلدى
زيرا خليفى كبى مصادر دندر ﴿الدلّال﴾ شدّاد وزننده بايع ايله مشترى بينينى جامع اولان آدمه دينوركه لسانمزده دخى معتبردر
دلالتدن مبالغه‌در ومحدّثيندن برجماعتك اسملريدر ﴿الدلالة﴾ سحابه وزننده و﴿الدلالة﴾ كتابه وزننده اسمدر دلاّللغه
دينور وكتابه وزننده دلاّللق اجرتنه دينور كذلك قولاغوزلق اجرتنه دينور دالك فتحيله ده جائزدر ﴿الدليل﴾ امير وزننده
قولاغوزه دينور ﴿التدلدل﴾ تزلزل وزننده معلق اولان نسنه برى اوته صالنمق معناسنه‌در يقال تدلدل الشئ اذا تهدّل
وتحرّك متدلّيا ﴿الدلدلة﴾ و﴿الدلدال﴾ زلزله وزلزال وزنلرنده يورركن باشى وكوده‌يى اويناتمق معناسنه‌در يقال
يدلدل فلان رأسه واعضائه دلدلة ودلدالا اذا حرّكه ﴿الدلدال﴾ سلسال وزننده معناى مزبوردن اسمدر يورركن
باشى وكوده‌يى اويناتمغه دينور ﴿الدلدول﴾ و﴿الدلدل﴾ دالك ضميله كرپى‌يه دينور قنفذ معناسنه على قول
بيوكنه دينور ياخود كرپى‌يه شبيه برجنس جانوره دينور * شارحك بياننه كوره اوقلو نوعى اوله جقدر ودلدل
فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك قاترلرى اسميدركه شهباء يعنى قيرايدى ملك اسكندريه اولان مقوقس
اهدا ايلمشيدى ودلدل امر عظيم وخطب جسيم معناسنه مستعملدر يقال عزّله دلدل اى امر عظيم ﴿دلّه﴾ غلّه
وزننده و﴿مدلّه﴾ ميمك ضمى ودالك كسريله ملوك حميردن منشجان نام ملكك ايكى قيزلرى اسملريدر ﴿دل﴾ دالك
كسرى ولامك سكونيله كه فارسيده كوكله دينور فؤاد معناسنه وعرب تعريبله دلّ ديديلر دالك فتحى ولامك
تشديديله وآنكله محبوبه‌لره تسميه ايدرلر ﴿دلّويه﴾ فتحاتله عمرويه وزننده زياد بن ايوب الطوسىّ نام محدّث
مشهورك لقبيدر ﴿دليل﴾ زبير وزننده نيچه محدّثلرك اسميدر ﴿الدليل﴾ امير وزننده اساميدندر عبدالملك بن دليل

واحد بن محمود بن الدليل محدّثلردر ﴿دلال﴾ سحاب وزنده بر محدّث معلومدر ودلال بن عدّی حمیر قبیله سنك
نسبی رجالندندر ﴿الدلدال﴾ زلزال وزننده اسمدرکه ذکر اولندی وقلق واضطراب معناسنه‌در یقال اخذه
الدلدال ای الاضطراب ودلدال ودلدل هدهد وزننده شول کمسه‌لره اطلاق اولنورکه ایکی مادّه بیننده مترّدد
ومذبذب اولوب احدهمایی ترجیح واختیار ایده‌میه‌لر یقال قوم دلدال ودلدل اذا تدلدلوا بین امرین فلم یستقیموا
﴿الدلی﴾ دالك ضمیله ربّی وزننده شاهراهه دینور محجّه‌ٔ واضحه معناسنه ﴿الدمال﴾ سحاب وزننده مدّت مدیده‌دن
قالمش چوریمش سیاه خرمایه دینورکه تناوله صلاحیتی قالمامش اوله تقول ماقدّموا نا الّا دمالا وهو التمر العفن
الاسود القدیم ودکزك طشره آتدیغی خار وخاشاك مقوله‌سنه دینور وکوبره‌یه وفشقی‌یه دینور وطوارك باصوب
چکنیوب تلویث ومردار ایلدیکی کوبره وطپراق مقوله‌سی چرکه دینور وهنوز ادراك ایتمکسزین قراروب تباه
اولمش خرماقوریغنه دینور ﴿الدمل﴾ حمل وزننده و﴿الدملان﴾ فتحاتله ترلایی کوبره ایله اصلاح ایلمك یاخود کوبره‌لمك
معناسنه‌در یقال دمل الارض دملا ودملانا من الباب الاول اذا اصلحها اوسرقنها وناس بینلرینی اصلاح ایلمك
معناسنه مستعملدر یقال دمل بین القوم اذا اصلح وچبان اوکولوب صاغالمق معناسنه‌در یقال دمل الدمّل
دملا من الباب الرابع اذا بریٔ وچبانی صاغالتمق معناسنه‌در یقال دمل الدواء الدمّل دملا من الباب الاول
اذا برأه ودمل رفق وملایمت معناسنه‌در یقال عامله بالدمل ای بالرفق ﴿التدمّل﴾ تفعل وزننده ترلا کوبره ایله
اصلاح اولمق معناسنه‌در یقال دمّل الارض فتدمّلت ای اصلحها فصلحت بالدمال ﴿الدوملة﴾ حوقله وزننده
میانهٔ ناسی اصلاح ایلمك معناسنه‌در یقال دومل بینهم اذا اصلح ﴿التدامل﴾ تفاعل وزننده ناس بری بریله
بینلری اصلاح اولوب بارشمق معناسنه‌در یقال تداملوا اذا تصالحوا ﴿الدمّل﴾ سکر وزننده و﴿الدمل﴾ صرد
وزننده چبانه دینور خراج معناسنه مشدده‌نك جمعی دمامیل‌در * شارح دیرکه چبانه دمّل اطلاقی اندمالی
تفألنه مبنیدر ﴿الاندمال﴾ انفعال وزننده چبان اوکولوب صاغالمق معناسنه‌در یقال اندمل الدمّل اذا بریٔ
﴿المداملة﴾ مفاعله وزننده مدارا ایلمك معناسنه‌در یقال داملة اذا داراه ﴿الدمحلة﴾ حای مهمله ایله دحرجه وزننده
مرادفیدرکه یوارلمق معناسنه‌در یقال دمحل الشیٔ اذا دحرجه ﴿الدماحل﴾ علابط وزننده اعضاسی دیرنکلو
طقناز آدمه دینور یقال رجل دماحل ای مکتنز متداخل ﴿الدمحال﴾ دالك کسریله تبرّی معناسنه‌درکه تانك
کسری وباء مشدده‌نك فتحیله‌در واشبو تبرّی نه اولدیغی اهل لغت تفسیر ایلمدیلر * قیدمذکور شارحك
تقییدی اوزره‌در ﴿دانال﴾ نونله اسم اعجمیدر * شارح دیرکه دانیال ایله معروفدرکه برپیغمبر کزین اسمیدر ﴿دنبل﴾
قنفذ وزننده اکراد طائفه‌سندن برعشیرت اسمیدر موصل نواحیسنده متمکن اولورلر احمد بن نصر الفقیه الشافعی
وعلیّ بن ابی بکر بن سلیمان المحدّث الدنبلیان آنلردندر ﴿الدولة﴾ دالك فتحیله انقلاب زمان معناسنه‌درکه زمانك
حالدن حاله تغیر وانقلابندن عبارتدر یقال للدهر دولة ای انقلاب ومالده اولان عقبه یعنی مال معاقبه ومناوبه
جهتیله یکدیکرك اللرینه چکمکه دینور مثلا برمال وجاه برزمان برکمسه‌نك عهده‌سنده اولوب آندن برآخره بعده
برغیره نقل وارتحالندن عبارتدر دالك ضمیله ده جائزدر بعضلر عندنده دالك ضمیله نوبت مالده‌و فتحیله حرب وقتالده
مستعملدرکه ایکی عسکرك بری برینه بالنوبه کرّ وحمله ایله غلبه سندن عبارتدرکه اول بونی وکاه بو اونی سوروب کوترر
وعلی قول دالك فتحی وضمی مساویدرکه ایکیسنده دخی استعمال اولنور یاخود دالك ضمیله آخرتده‌و فتحیله دنیاده
مستعملدرکه ظفر دنیوی وظفر اخرویدن عبارتدر جمعی دولدر دالك حرکات ثلاثی وواوك فتحیله * مؤلفك بصائرده
مفهوم بیانه کوره علی قول دوله‌که دالك ضمیله‌در متداول اولان شیئك بعینه اسمیدر ودالك فتحیله مصدردر ومنه
قوله تعالی ﴿کیلا یکون دولة بین الاغنیاء منکم﴾ الآیة انتهی * ودوله دالك فتحیله قوش قورسغنه دینور مندال اولدیغیچون
یقال اخرج دولة الطائر ای حوصلته * مؤلف والقانصة لفظیله ده تفسیر ایلمکله تکراردن حفظ ایچون قانصه‌یی
تخصیص وحوصله‌یی تعمیم ایلمك ممکندر یاخود قانصه‌یی کودن بغرسغنه حمل ایلمك محتملدر ودوله دوه‌نك اغزندن
چیقان قزل دغارجغه دینور شقشقه معناسنه وآزیق چانطه‌سی طرزنده برکونه ظرفه دینورکه آغزی طار اولور
ودولة البطن قرنك برطرفنه اطلاق اولنور یقال ضرب دولة بطنه ای جانبه ودوله مصدر اولور قرن
سلپوکلنوب صارقمق معناسنه یقال دال بطنه یدول دولة اذا استرخی وبرنسنه الدن اله نقل ودوران ایلمك
معناسنه‌در ومنه یقال دالت الایّام اذا دارت ﴿الادالة﴾ همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی نوبت وجهیله الدن اله
چکرمك معناسنه‌در یقال ادال الشیٔ اذا جعله متداولا ودشمنه غالب ایدوب انتقام آلمغه ظفر ویرمك معناسنه‌در
تقول ادا لنا الله من عدوّنا ای جعل الکرّة لنا علیهم فغلبنا بالظفر وغلبه وفیروزی معناسنه‌در تقول اللهم

ادلنی علی فلان ای انصرنی واجعلنی غالبا علیه ﴿التداول﴾ تفاعل وزننده برنسنه‌یی نوبت بنوبت الدن اله
کزه‌رك اخذ ایلمك معناسنه‌در یقال تداولوه اذا اخذوه بالدول ﴿دوالیك﴾ دالك فتحیله‌که لبیك وحنانیك
کلمه‌لری کبی تثنیه بنیه‌سیله‌در مقدّر مفردی دوال‌درکه دوله معناسنه‌در بالدفعات محللرنده بیان اولندیغی
اوزره عربلر بر ماده‌دن تکرّر وتضاعف یاخود دوام ومبالغه قصد ایلدکلرنده ترکیب مزبور کبی آندن
تثنیه ترکیب ومحذوف الفعل یاخود صیغهٔ امر صورتنده ایراد ایدرلر پس دوالیك کلمه‌سی دخی بوجمله‌دن
اولمغله امر اوله‌رق برعمل وکاره متعاقبا مد اول اول دیمکدرکه فعل محذوف ادل یاخود داول اولور یاخود
مصدر اوله‌رق اقبال ومرام سکامرّة بعد اخری توجّه ایلسون دیمك اولورکه فعلی محذوفدر یاخود
بودخی امر اولمغله جملهٔ دعائیه‌در یقال دوالیك ای مداولة علی الامر یعنی داول یافلان مداولة علی التأکید
اودالت لك الدولة کرّه بعد کرّة اوتداول الدولة یافلان تداولا بعد تداول ویقال فعلنا ذلك دوالیك ای
کرّات بعضها فی اثر بعض وکاه اولورکه اکا حرف تعریف داخل اولوب کاف ایله برابرجه اسم واحد
اعتبار اولنمغله الدّاولیك دخی دیرلر پس تکرّر فعلك یاخود دوامك اسمی اولور مثلا خذالدّوالیك سبکنده
اولور واشبو دوالیك لفظی یوریان آدمه جولانه باشلدقده ثوبنی ایکی طرفدن قاوشدروب صقبجه یاپمق بابنده
دخی امر اوله‌رق استعمال اولنور تاکه جولانی مضطرب اولمیوب منتظم اوله یقال دوالیك وهوامر بالتحفّز
فی مشیته اذا جال یعنی تداول ثوبك من الطرفین بوراده تکرار وجه مرسوم اوزره ایکی جانبلری اعتباریله‌در
یاخود دائما قاوشدرمق اوزره اول دیو تأکید وتکراری متضمندر قالدیکه اشبو داولیك وهجاجیك وهذاذیك
ماده‌لری کذلك لبیك وسعدیك مفردا استعمالی اولمامغله دائما بورسمه تثنیه اوله‌رق مستعمل اولور مفردلری
مقدّر اولور اما حنانیك وحوالیك ماده‌لرینك مفردلری مستعملدر شیخ رضی مفعول مطلق مبحثنده تفصیل
ایلمشدر ﴿الاندیال﴾ انفعال وزننده قرنده اولان نسنه صیرلمق معناسنه‌درکه اسهالدن کنایه‌در یقال اندال
مافی بطنه اذا خرج وقرن سلپوکلنوب یره طوغری صارقق معناسنه‌در یقال اندال بطنه اذا اتّسع ودنا
من الارض وبرنسنه معلق اولوب بری اوته او ینایوب صالنمق معناسنه‌در یقال اندال الشیٔ اذا ناس وتعلّق
﴿الدولة﴾ همزه‌نك وزننده آفت وداهیه‌یه اطلاق اولنور ویقال جاء بدولاه وتولاه ویقال جاءبدولاته وتولاته
ای بالدّواهی بوراده دولات وتولات دوله‌نك جمعیدر مثال اوّلده تاء مخففدر ﴿الدویل﴾ امیروزننده اوزرندن
برسنه کچمش قوری اوته دینور علی قول ایکی سنه کچمشنه دینور یاخود نصی وسبط دیدکلری اوته مخصوصدر
﴿الدّوالیّ﴾ سحابیّ وزننده برکونه طائفی اوزم اسمیدر ﴿الدول﴾ دالك ضمیله بنی حنیفة بن صعب بن لجیم جماعتندن
بررجل وبکر بن وائل قبیله سندن برجماعتدر فروة بن نفاثه‌که جاهلیت زماننده حکمران ملکت شام اولمشیدی
انلردندر ودول بن سعد مناة بن غامد ازد قبیله سندندر ودول بن حلّ بن عدیّ رباب قبیله سندندر ﴿الدیل﴾
دالك کسریله عبدالقیس قبیله‌سندن برجماعتدر علی قول انلر قبیله مزبوره‌دن دیل ایله مسمّا ایکی کسه‌درکه
بری دیل بن شنّ بن اقصی بن عبدالقیس وبری دیل بن عمرو بن ودیعة بن اقصی بن عبدالقیس‌در ودیل بلاد فزاره‌ده
برموضعدر کذلك دیل بن زید ودیل بن عمرو ازد قبیله‌سنده‌در ودیل بن امیه ایاد قبیله‌سندندر وبنو الدیل کذلك
بنی بکر بن عبد مناة جماعتندندر ﴿بنو دالان﴾ کوفه‌ده بربطندر ابوخالد یزید بن عبدالرحمن نام محدّث انلردندر
ودالان بن سابقه همدان قبیله‌سی نسبندندر ﴿الدالة﴾ حاله وزننده شهرت معناسنه‌در جمعی دال‌در هاسز
وداله ودول حول وزننده مصدر اولورلر مشهور ورسوای اولمق معناسنه‌که السنه ومجالسده ذکری
متداول اولور یقال دال الرجل یدول دولا ودالة اذا صار شهرة ای مشهورا ودول قرن سلپوکلنوب صارقق
معناسنه‌در یقال دال بطنه اذا استرخی ودول دلو کلمه‌سنده لغتدرکه قوغه‌یه دینور یعنی اندن مقلوب دکلدر
ودول مصدر اولور زمان حالدن حاله منقلب اولمق معناسنه‌دوله کبی یقال دال الزمان یدول دولا اذا انقلب
من حال الی حال ﴿دولان﴾ دالك ضمیله برموضعدر ﴿المداولة﴾ مفاعله وزننده برنسنه‌یی بین الناس الدن اله
کزدروب نقل ودور ایتدرمك معناسنه‌در ومنه یقال والله یداول الایّام بین الناس * قال الشارح ومنه قوله
تعالی ﴿وتلك الایّام نداولها بین الناس﴾ ای نصرّفها بینهم ندیل لهؤلاء تارّة ولهؤلاء اخری ﴿الدول﴾ فتحتینله
الدن اله کچن نشان اوقنه دینورکه سابقدن لاحقه انتقال ایلمش اوله ﴿الدهل﴾ دالك فتحی وهانك سکونیله
ساعت زمانی معناسنه‌در یقال مضی دهل من اللیل ای ساعة وآزجه نسنه‌یه دینور یقال بقی دهل منه
ای یسیر ﴿الداهل﴾ ذاهل وزننده واله ومتحیّر معناسنه‌در یقال رجل داهل ای متحیر ﴿دهلی﴾ دالك کسریله

مطلب

بلاد هندك اعظمی اولان شهرك آدیدر (الدهبلة) دحرجه وزننده حرص وشرهدن ناشی سائردن زیاده
یمك ایچون لقمه‌لری بیوك بیوك قالدرمق معناسنه‌در یقال دهبل الرجل اذا كبر اللقم لیسابق فی الاكل (الدهبل)
جعفر وزننده برقوش آدیدر وشریك نام قاضی‌ٔ كوفه‌نك جدّی اسمیدر ودهبل بن كاره اكّالون كروهندن تكبیر
لقمه ایله متعارف بریادكاردر وابودهبل ایكی شاعردر بری جمع قبیله‌سندن ودیكری دبیر قبیله‌سندندر (الدهقلة)
دحرجه وزننده دابّه‌نك دریسی طابجقلنوب الدن سیوشنجه قدر ال ایله طوتوب تراش ایلمك معناسنه‌در یقال
دهقل جلد الدابّة اذا اخذه وحلقه حتی یتملّص (دهقل) جعفر وزننده قبیصه وهمیل نام صحابه‌لرك جدلری
اسمیدر (الدهكل) جعفر وزننده آفت وداهیه‌یه دینور یقال جاء بالدهكل ای بالداهیة وشدائد ومحن زماندن
برشدیده ومحننه دینور یقال وقع علیه دهكل ای شدیدة من شدائد الدهر (الدهكلة) دحرجه وزننده زمینی
ایاقله چكنمك معناسنه‌در یقال دهكل الارض اذا وطئها بالرجل وسواری عسكر برنسنه اوزرنده چكمكله
آنی نه‌كوته پایمال وخاكسار ایدرلرسه اویلجه ایتمك معناسنه‌در یقال دهكلوه دهكلة وهی شبه الدمدمة
فی الفرسان (الدیل) دالك كسریله تغلب وعبدالقیس وایاد وسائر بعض قبائلدن برر جماعتدر (تدیل) تمیل
وزننده كه وزن فعل مضارعدر ابن جشم دركه جذام قبیله‌سی نسبندندر

فصل الذال المعجمة

(الذأل)
ذالك فتحی وهمزه‌نك سكونیله و (الذألان) فتحاتله سرعتله یوریمك علی قول آهسته‌جه ادا وخرامله یوریمك
معناسنه‌در یقال ذأل الرجل ذألا وذألانا من الباب الثالث اذا اسرع فی مشیه اومشی علی خفة ومیس
وذألان چقالك یاخود قوردك یورویشنه دینور (الذألان) سحبان وعثمان وزنلرنده چقاله علی قول قورده
دینور جمعی ذآلیل كلور لامله شاذ اوله‌رق ثعالیل وزننده (ذؤاله) ثمامه وزننده بررجل اسمیدر وسباعدن
قورده دینور علمیت وتانیث سببلریله غیرمنصرفدر جمعی ذئلان وذؤلان كلور ذالك كسری وضمیله (التذاءل)
تفاعل وزننده تحقّر ایلمك معناسنه‌در یقال تذاءل الرجل اذا تصاغر (الذبل) نبل وزننده و (الذبول) قعود
وزننده اوت پژمرده اولمق معناسنه‌دركه صولمق تعبیر اولنور یقال ذبل النبت وذبل ذبلا وذبولا من الباب الاول
والخامس اذا دوی وآت آریقلمق یاخود یراق اولمق معناسنه مستعملدر یقال ذبل الفرس اذا ضمر وعربلر برآدمه
بددعا موقعنده ماله ذبل وذبلة دیرلركه ماء موصولیه‌در وذبل فعل ماضی‌ٔ دعائیه‌در وذبله ضربه وزننده مفعول
مطلقدر ما كان له من المال اوغضّ الشباب ذبل ذبلة سبكنده اولمغله مالك اولدیغی مال یاخود طراوت شبابی
ذابل اولسون دیمك اولور وبونده ذبل ذبله عنوانیله ده زبانزده دركه ینه ذبل فعل ماضی‌ٔ دعائیه‌در ذبل نبل
وزننده ضمیره مضاف فاعلدر ذبول شانندن اولان نسنه‌یه اطلاق اولمغله پژمرده اولمق شانندن اولان
جمیع اشیاسی ذابل اولسون دیمك اولور یقال ماله ذبل ذبلا ذابلا وذبلا ذبیلا مبالغه بعنی بالجملة وجود
وموجودی نبات پژمرده‌كبی صولوب آب وتاب ورونقدن عاری قالسون (الذبلة) تمره وزننده دوه ترسنه
دینور بعره معناسنه ونباتاتی پژمرده ایدن یله دینور یقال تهبّ الذبلة ای الریح المذبلة (الذبالة) ثمامه وزننده
و (الذبّالة) رمّانه وزننده چراغ فتیلنه دینور جمعی ذبال‌در هاسز وذبّال كلور رمّان وزننده ومنه قولهم
لاتكن كالذبالة والذبالة تضیء للناس وهی تحترق وذبال غراب وزننده بركونه چبانلره ویاره‌لره دینوركه
انسانك یان طرفنده چیقوب ایچری طوغری اویولوب كیدر مفری ذباله‌در فتیل كبی جوفه نفوذی باعث تسمیه‌در
غالبا بویاره جمره یاخود نار فارسی دیدكلریدر (الذبل) حبل وزننده دكز یاخود قره قبلو بغه‌سنك قشرینه
دینوركه قابی اوله‌جقدر علی قول بردابهٔ بحریه‌نك صرتنك كمیكیدركه اندن بلازك وطراق دوزیلور تركیده
بغه تعبیر اولنور انكله صاچ وصقال طرامق بالخاصّه صاچ وصقال دیبلرنده اولان كهله سركه‌لرینی وقوكاغی
مخرج ودافعدر سائر امّهاتده قول ثانی منصوصدر وذبل برطاغك اسمیدر (الذبل) ذالك كسریله بركمسه
محبوبنی یاوی قلمغه دینور ثكل معناسنه یقال رماه الله بالذبل ای الثكل ویقال ذبل ذبیل ای ثكل ثاكل مبالغة
(الذابل) پژمرده نسنه دینوركه نسب اوزره‌در یقال بقل ذابل ای ذویّ وشول قارغی‌یه اطلاق اولنوركه
طلو واوزلو اولمیوب انجه‌رك وقبوغی بری برینه یاپشق اوله یقال قنا ذابل ای رقیق لاصق اللیط وذابل كلمه‌سنك
جمعی ذبل‌در كتب وزننده وذبّل‌در ركع وزننده وذابل بن طفیل اصحابدندر (الذبلاء) حمراء وزننده دوداقلرنده
آب وتاب وطراوت اولمیان عورته اطلاق اولنور یقال امرأة ذبلاء ای الیابسة الشفة (التذبل) تفعل وزننده انجه
واوفق یاپیلو عورت اركك یورویشی كبی یوریمك علی قول صالنه‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال تذبلت المرأة
اذا مشت مشیة الرجال وهی دقیقة او تبخترت (یذبل) ینصر وزننده برطاغك اسمیدر اذبل دخی دیرلر متكلم بنیه‌سیله

﴿الاذبال﴾ همزه‌نك كسريله صولدرمق معناسنه‌در يقال اذبل البرد الثمر اذا اذواه ﴿الذجل﴾ ذالك فتحى و جيمك
سكونيله ظلم وستم ايلمك معناسنه‌در يقال ذجله ذجلا من الباب الاوّل اذا ظلمه ﴿الذاجل﴾ ظالم معناسنه‌در ﴿الذحل﴾
ذالك فتحى و حاى مهمله‌نك سكونيله اوج و انتقام معناسنه‌در على قول برآدمه برآخركسه طرفندن تعدّى و ايصال
اولنان ضرر و رخنه و جنايته ياخود عداوته مجازات طلبنه دينور ياخود مطلقا عداوته و حقد وكينه‌يه دينور
جمعى اذحال و ذحول كلور يقال طلب عند فلان ذحلا وهو الثأر او طلب مكافاة بجناية جنيت عليك او عداوة
اتيت اليك او هو العداوة و الحقد وذحل بر موضع آديدر ﴿الذحملة﴾ دحرجه وزننده ومرادفيدر ذحمله كبى يقال
ذحمل الحجر اذا دحرجه ﴿الذرملة﴾ دحرجه وزننده يسته‌لمك معناسنه‌در يقال ذرمل الصبىّ اذا سلح و مهمانه تعجيل
ايچون اتمكى تنوردن كوللى كوللى چيقارمق معناسنه‌در يقال ذرمل الرجل اذا اخرج خبزته مر مدّة ليعجلها على
الضيف ﴿الذعل﴾ فتحتينله برنسنه‌يى بعد الانكار اقرار ايلمك معناسنه‌در يقال ذعله ذعلا من الباب الاول اذا اقرّه
بعد الجحود ﴿الذفل﴾ ذالك فتحى وكسرى و فانك سكونيله صيويق قطرانه دينور ﴿الذلّ﴾ ذالك ضمى و لامك
تشديديله و ﴿الذلالة﴾ ذالك ضمّيله و ﴿الذلة﴾ ذالك كسريله و ﴿المذلة﴾ فتحاتله و ﴿الذلالة﴾ سحابه وزننده خوار
و حقير اولمق معناسنه‌در يقال ذلّ الرجل ذلاّ وذلالة وذلّة ومذلّة وذلالة من الباب الثانى اذا هان وقوله تعالى
﴿ولم يكن له ولى من الذلّ﴾ اى لم يتخذ وليا يعاونه و يخالفه لذلة به وهو عادة العرب يعنى عادت عرب بودركه حين
حاجتده دفع طارقهٔ ذلت و جلب رافقهٔ عزّ و منعت قصديله معاضدت و معاونت ايلمك ايچون بر بريله تحالف و تعاهد
ايدوب احدهما آخره ولىّ و معين اولورلر لكن حضرت عزيز مطلق جلّ شانه وعزّ سلطانه اول رسمه يار و ياوردن
مستغنى و جمله‌يه معين و مغنيدر ﴿الذليل﴾ امير وزننده و ﴿الذلال﴾ كبار وزننده معناى مزبوردن و صفدر باب
رابع مجراسنده‌در خوار و حقير آدمه دينور ذليلك جمعى ذلال در ذالك كسريله و اذلاء كلور و اذلّه كلور اجله
وزننده وقولهم ذلّ وذليل اى مذلّ او مبالغة تفسير اوّل اليم كبيدركه مولم معناسنه‌در ﴿الاذلال﴾ همزه‌نك كسريله
ذليل ايلمك معناسنه‌در يقال اذلّه اذا صيره ذليلا و برآدمك قرناء و اصحابى ذليل اولمق معناسنه‌در يقال اذلّ فلان
اذا صار اصحابه اذلاّء و برآدمى ذليل بولمق معناسنه‌در يقال اذلّ فلانا اذا وجده ذليلا ﴿الاستذلال﴾ ذليل ايلمك
معناسنه‌در يقال استذلّه اى ذلّله و برآدمى ذليل و خوار كورمك معناسنه‌دركه خوار سيمق تعبير اولنور يقال استذلّه
اذا رأه ذليلا و سركش دوه رام اولمق ايچون ارقه‌سنى قاشيوب كنه‌لرينى آير تلغله اوخشامق معناسنه‌در يقال
استذلّ البعير الصعب اذا نزع القراد عنه ليستلذّ فيأنس به ﴿الذلّ﴾ ذالك ضمى وكسريله يواش و رام و آسان اولمق
معناسنه‌دركه صعوبت و سركشى مقابليدر يقال ذلّ البعير ذلاّ وذلاّ من الباب الثانى ضدّ صعب فهو ذلول پس بالكز
ضمله حقارتده وضمّ وكسر ايله سهولتده مستعملدر وذلّ كسريله اسم اولور مذلل معناسنه‌كه كثرت تردّد ايله
چكننوب آسانلق پيدا ايلمش و اضح وكشاده يوله اطلاق اولنور يقال ركبوا ذلّ الطريق اى محجته و رفق و رحم
و ملايمت معناسنه‌در بونده ضمله‌ده جائزدر وقرئ بهما قوله تعالى ﴿واخفض لهما جناح الذلّ﴾ الايه و المعنى
لن و ارفق و ارحم و انقد لهما و على قول ذالك كسريله ذلول ماده‌سندن مصدردر يواش و رام اولمق معناسنه‌در ضمله
معانىٔ مزبوره‌ده خاصدر ﴿الذلول﴾ صبور وزننده مادّهٔ ثانيه‌دن وصفدر يواش و رام و منقاد اولان انسان
و حيوانه دينور سركش مقابليدر جمعى ذلل كلور ضمتينله و اذلّه كلور اعزّه وزننده يقال دابّة ذلول ضدّ صعب
﴿التذليل﴾ تفعيل وزننده ذليل ايلمك معناسنه‌در يقال ذلّله بمعنى اذلّه و آصمه‌نك سالقملرى اشاغى صارقوب صالنمق على
قول جمله‌سى برابر و هموار صارقمق معناسنه مستعملدركه اخذى سهولتلو اولور يقال ذلّل الكرم على المجهول اذا
دليت عناقيده اوسوّيت و خرما اغاجنك سالقملرينى صارقوب دوشمامك ايچون داللرى اوزره وضع ايلمك معناسنه‌دركه
بونده بناسى سلب ايچوندر و معلوما و مجهولا جائزدر يقال ذلّل النخل اذا وضع عذقها على الجريدة لتحمله ﴿الاذلال﴾
همزه‌نك فتحيله ذلّ كلمه‌سندن جمعدركه ذالك كسريله‌در مجارى و مسالك معناسنه مستعملدر سهولت معناسندن
مأخوذدر نته‌كه ذكر اولندى يقال امور الله جارية اذلالها و على اذلالها اى على مجاريها يعنى مسالكها و طرقها
و حال و شان معناسنه مستعملدر يقال دعه على اذلاله اى حاله و وجه و سمت و اسلوب معناسنه مستعملدر بو ايكى معناده
مفردى مسموع دكلدر لكن نهايه‌ده على وجوهه عبارتيله مفسردر يقال جاء على اذلاله اى على وجهه و ذلاذل
معناسنه‌در ﴿الذلاذل﴾ سلاسل وزننده و ﴿الذلذل﴾ و ﴿الذلذلة﴾ ذال اولالرك و لاملرك فتحى و ذال ثانيه‌لرك كسريله
و ﴿الذلذل﴾ علبط وزننده و ﴿الذلذلة﴾ علبطه وزننده و ﴿الذلذل﴾ هدهد وزننده و ﴿الذلذل﴾ زبرج وزننده
و ﴿الذلذلة﴾ زبرجه وزننده كوملك مقوله‌سى ثوبك اوزون اولمغله يره قريب صارقان اتكلرى او جلرينه دينوركه

صالنوب طورر وذلاذل وذلذلات هدهدات وزننده وذليذلات مصغر بنيه سيله اذلال كبى برسمته كيدوب كلان
يا بر مجلسده اولان ناسك اواخرينه اطلاق اولنور يقال هم اذلال الناس وذلاذلهم وذلذلاتهم وذليذلاتهم اى اواخرهم
(الذلوليّ) صبوريّ وزننده خوشخوى وملايم مشرب حليم ومتحمل آدمه اطلاق اولنور جمعى ذلوليوندر يقال
هو ذلوليّ اى الحسن الخلق الدميثه (عير المذلة) سير المحله وزننده حقارت اشكى ديمكدر بومناسبتله قازيغه اطلاق
اولنورو جودى خاكسار وكردنى مغلول وباشندن همیشه طوقمق اكسك اولمز يقال هو كعير المذلّة اى الوتد * مترجم
ديركه بو زمينه اشبو بيت فارسى نه كوزل ملايمدر * دشمنانت همچو ميخ خيمه مى خواهم ترا * تن بخاك وسر بكوب
وريسمان در كردنست * (التذلذل) تزلزل وزننده برنسنه سلپوك وصارقق اولمغله برى اوته اويناىوب مضطرب
اولمق معناسنه در يقال تذلذل الشئ اذا اضطرب واسترخى (الاذليلاء) احليلاء وزننده سرعتله يوريمك معناسنه در
يقال اذلولى الرجل اذا اسرع (الذميل) اميروزننده دوه قسمنك يورويشندن بر كونه يورويشه دينوركه كندى
قولاينه طبيعتنجه ملايم يوريمسندن عبارتدر على قول عنق مرتبه سندنكه آديملرى آچوب بيونلرنى اوزاده رق صو
كبى اشمكدن عبارتدر زياده ومتجاوز اولان يوريمسنه دينور يقال سار البعير سيرا ذميلا وهو السير اللين ما كان
او فوق العنق وذميل مصدر اولور كماسيذكر (الذمل) رمل وزننده و(الذمول) شمول وزننده و(الذميل) امير
وزننده و(الذملان) جولان وزننده دوه سير ذميل ايله يوريوب كتمك معناسنه در يقال ذمل البعير ذملا وذمولا
وذميلا وذملانا من الباب الثانى والاول اذا سار ذميلا (الذمول) صبور وزننده وصف مذكور اوزره يورر
اولان ناقه يه دينور جمعى ذمل در ذالك ضميله فعول بمعنى فاعلدر (التذميل) تفعيل وزننده دوه يى سير ذميل ايله
اشدروب يورتمك معناسنه در تقول ذملت البعير اذا حملته على الذميل (الذميلة) سفينه وزننده يوريمكدن درمانده
اولمش دوه لره وناقه يه وصف اولور يقال ابل وناقة ذميلة اى معيية (ذامل) و(ذميل) زبيروزننده اسامئ ناسدندر
(الذمحلة) دحرجه وزننده ومرادفيدر دحرجه كبى يقال ذمحل الحجر اذا دحرجه (الذال) حروف هجادن حرف
معروفه در مصغرنده ذويله دينور (التذويل) تفعيل وزننده ذال حرفنى يازمق معناسنه در تقول ذوّلت ذالا اذا
كتبت الذال (الذويل) اميروزننده قوريمش اوتلق وميوه مقوله سنه دينور يقال نبت ذويل اى يبيس (الذهل)
اهل وزننده و(الذهول) شمول وزننده برنسنه يى قصدا اونودركبى ترك ايلمك معناسنه در على قول مشغوليت
سببيله غفلت ايدوب اونتمق ياخود القتندن بالكليه خاطرى فارغ وآزاده قلمق معناسنه در يقال ذهله وذهل عنه
ذهلا وذهولا من الباب الثالث اذا تركه على عمد او نسيه لشغل اوهو السلوّ وطيب النفس عن الالف وذهل ذالك
فتحى وضميله كيجه دن برساعته دينور يقال جاء بعد ذهل من الليل اى ساعة (الذهلول) بهلول وزننده يوكرك
صوى آته دينور يقال فرس ذهلول اى جواد (الذهل) ذالك ضميله شجر بشام اسميدركه حجازى برشجردر عراق
ومصرده دخى اولور حالا بلسان ياغى ديو كتوردكلرى اندن سيلان ايدن رطوبتدر وذهل بن شيبان برقبيله در
يحيى الحافظ وقول صحيح اوزره صاحب المذهب امام احمد اول قبيله دندر واما قاضى ابو الطاهر الذهليّ سدوسيدر
يعنى سدوس بن شيبان بن ذهل نسلندندر (ذهيل) زبيروزننده ابن عطيه در وذهيل ابن عوف تابعيندندر
(الذهلان) ذالك ضميله كه تثنيه در ذهل بن شيبان ايله ذهل بن ثعلبة بن عكابه مراد اولور وذهلان عثمان
وزننده اساميدندر (الذيل) ليل وزننده هر شيئك آخر وانجامنه دينور ومنه يقال جاء فى ذيل الناس اى فى آخرهم
ويقال هو ذيل القوم اى آخرهم وذيل الازار وذيل الثوب اتكلرندن عبارتدر دامن معناسنه يقال جرّ ذيله وهو
ماجرّ من ثوبه وذيل الريح روزكارك قوملقده صدمه سندن ناشى اتك سپورندیسی شكلنده ظاهر اولان اثرونشانه يه
اطلاق اولنور كوياكه اتكله سپوريلوب چكلمش طرزنده برصورت اولور وذيل الدآبة حيوانك قويريغندن
عبارتدر ياخود يره طوغرى صارقان قيللو اوجنه اطلاق اولنور يقال فرس طويل الذيل اى الذنب اوما اسبل منه
وذيل كلمه سنك جمعى اذيال وذيول واذيل كلور وذيل مصدر اولور ثوب اتكلى اولمق معناسنه يقال ذال الثوب
ذيلا من الباب الثانى اذا صارله ذيل وحيوان قويريغى يوقارى قالدرمق معناسنه مستعملدر يقال ذال بذنبه
اذا شال وبركسه ناز وفخر ايله اتكلرنى سوريوب صالنه رق يوريمك معناسنه در يقال ذال فلان اذا تبختر فجرّ ذيله
وعورت وناقه زبونليوب هزاله اوغرامق معناسنه در يقال ذالت المرأة والناقة اذا هزلت وبرنسنه خوار وبيقدار
اولمق معناسنه در يقال ذال الشئ اذا هان وبرآدمك حالى الچقلامق معناسنه مستعملدر يقال ذالت حاله
اذا تواضعت وبرآدمه كستاخانه لاابالى معامله ايلمك معناسنه در يقال ذال اليه اذا انبسط يعنى تبسط غير محتشم
(الاذيال) همزه نك كسريله كه اصلى اوزره در و(الاذالة) اماله وزننده بودخى لباس اتكلى اولمق معناسنه در يقال

اذيل الثوب اذا صارله ذيل و اذاله عورتى ياخود ناقه يى زبونلدوب مهزول ايلمك معناسنه در تقول اذلت المرأة و الناقة
اذا هزلتها ودابّه وعبيد وخدمتكار مقوله سنه خوشجه رعايت وتيمار ايلميه رك دائما قوللنغله زبون و بى مجال
ايلمك معناسنه در تقول اذلته اى اهنته ولم احسن القيام عليه وخاتون يشمغى يوزندن صاليورمك معناسنه در
يقال اذالت القناع اذا ارسلته ﴿التذايل﴾ تفاعل وزننده بر آدمك حالى اشاغيلوب الچقلامق معناسنه در
يقال تذايلت حاله اذا تواضعت ﴿التذيّل﴾ تفعل وزننده برآدمه انبساطله كستاخانه معامله ايلمك معناسنه در
يقال تذيّل اليه اذا انبسط وصالنمق معناسنه در يقال تذيّل فلان اذا تبختر ﴿الذائل﴾ نسب اوزره در
اوزون قويرقلى حيوانه دينور يقال فرس ذايل اى ذوذيل وذائل وذائله اوزون اتكلى زرهه دينور
كما سيذكر وانجه ولطيف ونازك كردنه وصف اولور يقال حلق ذائل اى رقيق لطيف * شارح ديركه
طوليت دخى معتبردر نته كه محكمده مع طول قيديله مقيددر ﴿الذيّال﴾ شدّاد وزننده قويريغى پك اوزون حيوانه
وصف اولور ياخود بويى وقويريغى اوزون اولان كريملو آته وصف اولور يقال فرس ذيّال اى الطويل الذيل
او الطويل القدّ الطويل الذيل وصالنه رق يورر اولان عشوه لو آته دينور يقال فرس ذيّال اى المتبختر
فى مشيه ﴿المذالة﴾ ميمك ضميله بو دخى اتكلو زرهه دينور يقال درع ذائل وذائلة ومذالة اى طويلة
وجاريه يه اطلاق اولنور خدمتله امتهان اولنديغيچون ومنه المثل * اخيل من مذالة * اى الامة يعنى فى ذاتها
خوار ومهان ايكن كبر ودماغندن ناشى ينه ادا وخرامى الدن قوميان جاريه دن دخى مدمّغدر بومثل ذاتنده
دنى وحقيرايكن كبرونخوت صتان يادكار حقنده ايراد اولنور ﴿المذيّل﴾ معظم وزننده و ﴿المتذيّل﴾ پك مستعمل
ومبتذل نسنه يه دينوركه صقلنوب تقيد اولنمز اوله ايش اثوابى كبى يقال شئ مذيّل ومتذيّل اى متبذل ومذيّل
اوزون اتكلى ثوبه دينور يقال ثوب مذيل اى طويل الذيل ﴿ذوذيل﴾ شيبان نام كمسه نك فرسى لقبيدر ﴿الاذيال﴾
همزه نك فتحيله ذيلك جمعيدركه اتكلر ديمكدر بو معناده دركه اواخر ناسه اذيال اطلاق اولنور تقول جا ئنا
اذيال الناس اى اواخر منهم ﴿المتذيلة﴾ اسم مفعول بنيه سيله جزئيجه يغمور چسنديسى اوغرامش ارضه دينور
يقال ارض متذيلة اذا اصابها لطخ من مطر ضعيف ﴿المذال﴾ محال وزننده عروضيون اصطلاحنده بحر
بسيطك وبحر كاملك آخر بيتده واقع شول وتدينه اطلاق اولنوركه اكا برحرف زياده قلنمش اوله كويا كه حرف
مزبور ثوبك اتكى منزلنده اولور مثلا متفاعلن ومستفعلن متفاعلان ومستفعلان اولور وعلت مزبوره يه اذاله
وتذييل دخى ديرلر ﴿فصل الراء﴾ ﴿الرأل﴾ رانك فتحى وهمزه نك سكونيله دوه قوشى ياوريسنه دينور

فصل الراء

على قول بريللك اولانه دينور مؤنثى رأله در جمعى ارؤل كاور افلس وزننده ورئلان كلور رانك كسريله ورئال ورئاله
كلور رالرك كسريله ﴿المرئلة﴾ محسنه وزننده ياوريلى اولان دوه قوشنه دينور يقال نعامة مرئلة اى ذات رئال
﴿الرائول﴾ فاعول وزننده طوار قسمنده ظهور ايدن آرتق ديشه دينوركه ديشلرينك كيروسنده چيقار اريه يى
خوشجه قيره ميوب ايصلادر كسر ايتمدكجه يمى ايوجه ييه مز يقال فى اسنان الدابة راؤل اى زيادة وراؤل آتك
آغزى كپوكنه دينور ياخود سالياريته دينور ﴿الرؤال﴾ غراب وزننده بو دخى آتك آغزى كپوكنه ياخود ساليارينه
دينور ﴿رألان﴾ سحبان وزننده اساميدندر جابر بن رألان برشاعردر طى قبيله سندن سنبس نام جماعتدندر نسبتنده
رألانى دينور ﴿ذات الرئال﴾ رانك كسريله برچمنزارك اسميدر ﴿جوّ الرئال﴾ برموضعدر ﴿الرئال﴾ رانك كسريله
رئل لفظنك جمعيدركه ذكر اولندى وفلكده دوه قوشى ياوريسنك صورتنده نيجه كواكبه اطلاق اولنور ﴿الاسترأل﴾
اوتلر دوه قوشى ياوريسنك بيونلرى كبى اوزايوب بويلنمق معناسنه در يقال استرأل النبات اذا طال ودوه قوشى
ياوريسنك ديشلرى بيوملك معناسنه در يقال استرألت الرئلان اذا كبرت اسنانها ﴿المرائل﴾ مجاور وزننده جست
وچابك انسان وحيوانه دينور مرائله دن اسم فاعلدر رأل معناسندن متصرّفدر ومنه يقال مرّ فلان مرائلا
اى مسرعا ﴿الرأبلة﴾ دحرجه وزننده اياغى طاشرقش كبى بر طرفه طوغرى يمانوب صرصله رق يوريمك
معناسنه در يقال يرأبل فلان رأبلة اذا كان يمشى متكفئا فى جانبه كانه يتوجى وخبث ومكر وفند ودها معناسنه در
يقال فعل ذلك من رأبلته اى من دهاه وخبثه ﴿الرئبال﴾ قرطاس وزننده ارسلانه دينور وقورده دينور
وشول آدمه دينوركه اناسنك يالكزجه ولدى كندى اوله كنديدن غيرى قرنداش توليد ايلمامش اوله وبوررباعيدر
وبعضا همزولنمز جمعى رآبل درنوافل وزننده ورآبيل در مصابيح وزننده ﴿الترأبل﴾ تدحرج وزننده نيجه كمسه لر
اوغريلق ايلمك على قول باشبوغسزيكه باشلرينه پياده جه چته يه كيدوب چاپل ايلمك معناسنه در يقال ترأبلوا
اذا تلصصوا اوغزوا على ارجلهم وحدهم بلاوال عليهم ﴿الربلة﴾ رانك فتحى وبانك سكونيله وفتحاتله مطلقا

* لث *

کودەدە اولان قالین وقبا اتە دینور علی قول اویلغك ایچ یوزینك اتنە دینورکە قبا ات تعبیر اولنور یاخود
حیوانك ممەسیلە فرجی چورەسندە اولان اتەدینور ﴿الربلة﴾ فرحە وزننده و﴿الربلاء﴾ حمراء وزننده اویلقلرینك
قبــا اتلری بیوك اولان علی قول سموزلکدن قصیقلری طارەجق وصیق اولان عورتە دینور یقــال امرأة ربلة
وربلاءای عظیمةالربلات اورفغاء﴿الربالة﴾ سحابەوزننده کودەنك اتنك چوقلغنەدینور یقال فیه ربالة ای کثرةاللحم
فی بدنه ﴿الربلة﴾ عبلە وزننده ﴿المترّبلة﴾ متجملە وزننده کودەسی اتلو سموز عورتە دینور یقال هی ربلة ومترّبلة
ای کثیرةاللحم ﴿الربیلة﴾ سفینه وزننده سموزلکە دینور یقال فیها ربیلة ای سمن وخوش وبی تعب دیرلکەورفاه
وخصب ورخایە دینور یقــال هو فی ربیلة من العیش ای خفض ونعمة ﴿الربل﴾ حبل وزننده ناس چوغالمق
علی قول برآدمك اموال واولادی فراوان اولمق معناسنەدر یقال ربل القوم ربلامن الباب الاول والثانی اذا کثروا
اوکثر اموالهم واولادهم وربل شول جنس نبات وشجرە دینورکە اواخر صیفدە خزان اولدقدنصکرە یغمورسز
کیجەلرك سرینلکیلە یکیدن یپراق آچار اولە جمعی ربولدر ویقــال ربل اربل مبالغة ﴿الترّبل﴾ تفعل وزننده
حیوان ربل دیدکلری نبات مرقومی اکل ایلمك معناسـنەدر یقال ترّبل الظبی اذا اکل الربل ونبــات وشجر
ربل اخراج ایلمك معناسـنەدرکە اواخر صیفدە برودت لیالی ایلە یکیدن یپراقلر آچوب یشرمکدن عبــارتدر
یقال ترّبل الشجر اذا اخرج الربل وبو لازمیلە تفسیردر وترّبل برآدم طوارینە ربل اوتلاتمق معناسـنەدر یقال
ترّبل القوم اذا رعوا الربل وشکارە دورشمك معناسـنەدر یقال ترّبل فلان اذا تصید وربل نباتنی اراشـدرمق
معناسـنەدر یقال ترّبل الرجل اذا تتبع الربل ﴿التربیل﴾ تفعیل وزننده و﴿الاربال﴾ همزەنك کسریلە یرربل
دیدکلری نبات بتورمك یاخود نبات مذکوری چوق اولمق معناسـنەدر یقال رّبلت الارض واربلت اذا انبتت
الربل اوکثر ربلها ﴿المربال﴾ ربلی چوق یرە دینور یقــال ارض مربال ای کثیرة الربل ﴿الربیل﴾ امیروزننده
یالکزجە کزن اوغرییە دینور یقال هوربیل ای لصّ یغزووحدە ﴿الریبل﴾ حیدروزنندەاتنه طلوترونرم ونازك
بدنلو خاتونە دینور ﴿الریبال﴾ رانك کسریلە ارسـلانە دینور وبویلو اولوب کثرتندن بری برینه صارمشق
اولان اوتلغە دینور ومهموزی عنقریب ذکر اولندی وزبون وضعیف اختیار آدمە دینور ﴿اربل﴾ اثمد وزننده
موصل قربندە بربلدەدر ودیار شــامدە صیدا نام شهرك اسم قدیمیدر ﴿ربال﴾ سحاب وزننده اسـامیدندر
حفص بن عمروبن ربال الربالیّ محدّثیندندر ﴿الربل﴾ فتحتینلە برجنس نبات آدیدرکە رنکی پك قویو یشل اولور
مصر دیارندن بلبیس تراىنده کثیردر اندن ایکی درهم مقداری انکرك لسـعنك تریاقیدر ترکیدە یبان پلینی
دیدکلریدرکە افسنتین برّی اطلاق اولنور ﴿رتّبیل﴾ سکیت وزننده حمّال اسـدی نام کمسەنك قرنداشیدرکە ملحمهٔ
قادسیەدە ایکیسندن دخی آثار عظیمە سرزدهٔ ظهور اولمشدر ﴿تربل﴾ تنصروزنندەبرموضعدر ﴿الارتبال﴾ افتعال
وزنندەبرآدمك مالی برکتلنوب فراوان اولمق معناسنەدریقال ارتبل مالە اذا کثر ﴿الربحل﴾ حای مهملە ایلە قطروزننده
طقناز کودەلو اتنه طلواوزون بویلو کشییەدینورعلی قول خلقت واندامی تامّ وکامل اولانەدینوروعلی رأی عظیم
الشان آدمەدینور معنییناوّلینە کورەدوەقسمندەدخی مستعملدر ﴿الربحلة﴾ قطرەوزنندەاتنه طلوایری وجودلی اندام
واعضاسی خوب وزیبا اولەرق اوزون بویلو عورتە دینور یقال جاریة ربحلة ای ضخمة جیدة الخلق طویلة
﴿الرتبل﴾ تای فوقیە ایلە جعفروزنندەبودورەدینوروبررجل اسمیدر وصالح بن رتبیلکە رانك ضمیلەدر محدّثیندندر
﴿الرتل﴾ فتحتینلە برنسنە انجو دیزیسی کبی وجه لطیف واسلوب متناسب اوزرە منتظم ومرتب اولمق معناسنەدر
یقال رتل الشیٔ رتلا من الباب الرابع اذا تناسق وانتظم حسنا ودیشلر انجوکبی آق وبرّاق وآبدار اولمق معناسنەدر
یقال رتل الثغر اذا کان ابیض کثیرالماء ورتل مبالغة وصف اولور خوش ودلکش وروشن کلامە دینور یقال
کلام رتل ای حسن ومطلقا خوش وپاکیزە ولطیف نسنەیە دینور وپك صیق اولمیوب سیرکجە اولەرق آق
وبرّاق وآبدار اولوب انجو دیزیسی کبی هموار ونازك دیزلمش دیشلرەدینور یقال ثغر رتل ای مفلج حسن التنضید
شـدید البیاض کثیرالماء ﴿الرتل﴾ کتف وزننده وصفدر لطیف ودلکش وخوش آیندەکلامە دینور ومطلقا
خوش وپاکیزە نسنەیەدینورکەوانجوکبی هموار دیزلمش آق وآبدار دیشلرەدینوروصوغوق صویەدینوریقال ماء
رتل ای بین الرتل بارد ﴿الترتیل﴾ تفعیل وزننده کلامی یرلو یرندە کوزل واویغون نظام لطیف اوزرە تألیف وترتیب
ایلمك معناسنەدر یقال رتّل الکلام اذا احسن تالیفه * شارح دیرکە ترتیل قرآن بوندن مأخوذدر قرآنی دانەدار
وروشن وتانّی وتامّل ایدەرك آهستە آهستە اوقومقدن عبارتدر ﴿الترّتل﴾ تفعل وزننده سوزی عجلە سویلیوب
تانّی وتدبّر ایدەرك سویلمك معناسنەدر یقال ترّتل فی الکلام اذا ترسّل ﴿الرتیلاء﴾ مصغر بنیەسـیلە ومدّ وقصر ایلە

هوامّ وحشرات ارضدن برجانوردركه اشهری ذباب كبير شكلنده اولوب دائما چراغ اطرافنده طيران ايدر تركيده
كابك تعبير ايدرلر وبر نوعی اولوركه سياه اولوب الاجه بكلری اولور وبر نوعی اولوركه صاری وخرده تويلری اولور
جميع جنسی زهرناك اولمغله لسعی مورّم ومؤلمدر بوجانور عنكبوت جنسندن بوی تعبير ايتدكلری جانوردركه
صاری وسياه قسمنك زهری عقرب قدر مؤثّر وبعضا قتال اولور ورتيلاء برجنس نبات اسميدركه چچكی صوصام
چچكنه شبيه اولور ذكر اولنان جانورك وعقربك صوقديغی يره مفيددر ﴿الراتلة﴾ بودور آدمه دينور ﴿الارتل﴾
احمر وزننده طلاقتله تكلم ايده ميوب طوتقون طوتقون سويليان آدمه دينور يقال رجل ارتل ای ارتّ ﴿الرجل﴾
رانك فتحی وجيمك ضمی وتخفيفا سكونيله معلومدركه نوع انساندن انجق بلوغ وشبابيت كرته سنه وارمش ارككه
دينور اطفال وصبيانه اطلاق اولنمز فارسيده مردم وتركيده اركشی تعبير اولنور علی قول تولّد ايلديكی ساعتده
رجل اطلاق اولنور مصغرنده رجيل دينور ورويجل غير قياس اوزره ورجل چوق جماع ايدن آدمه اطلاق
اولنور يقال هو رجل ای كثير الجماع وپياده يه دينور راجل معناسنه وكامل ومرؤتی تامّ آدمه اطلاق اولنور
يقال هذا رجل فی الرجال ای كامل ورجل كلمه سنك جمعی رجال ورجالات كلور رانك كسريله ورجله كلور رانك فتحی
وجيمك سكونيله ورجله كلور عنبه وزننده ومرجل كلور ميمك وجيمك فتحيله واراجل كلور اراذل وزننده
ومؤنثنده رجله دينور رهايله * شارح ديركه اوّلا رجالات رجالك جمعيدركه جمع الجمع اولور ثانيا مؤنثه رجله اطلاقی
علی الاطلاق دكلدر بلكه اوضاع واطوارنده رجاله شبيه اولان خاتونله مقيددركه اركك‌سی قادين تعبير اولنور
واقعا مفردات راغبده بويلجه مرسومدر ﴿الترجل﴾ تفعل وزننده خاتون بعض اوضاع واطوارنده اركك‌سی اولمق
معناسنه‌در يقال ترجّلت المرأة اذا صارت كالرجل وپياده اولمق معناسنه‌در يقال ترجّل الرجل اذا ركب
رجليه وچقماغی اياقلرك آلتنه آلمق معناسنه‌در ارتجال ماده‌سنده تفصيل اولنور يقال ترجّل الزند اذا وضعه
تحت رجليه وكونش يوكسلوب كوندز تمام روشن اولمق معناسنه‌در يقال ترجّل النهار اذا ارتفع * مؤلف بونی
تكرار ايلمشدر وايپسز وكندسز اياقله قيويه اينمك معناسنه‌در يقال ترجّل البئر وفی البئر اذا نزل يعنی من غير ان يدلی
وپياده يوريمك معناسنه‌در يقال ترجّل فلان اذا مشی راجلا ﴿الرجولية﴾ و ﴿الرجلة﴾ و ﴿الرجلية﴾ رالرك ضميله
و ﴿الرجولية﴾ رانك فتحيله مصدرلردر وبونلردن فعل متصرّف اولمز اركلك معناسنه يقال رجل بين الرجولية والرجلة
والرجلية والرجولية ﴿الارجل﴾ افضل وزننده زياده سيله اركك‌دمكدر يقال هو ارجل الرجلين ای اشدّهما ﴿المرجل﴾
محسن وزننده دائما اركك طوغورر اولان خاتونه دينور يقال امرأة مرجل ای مذكر ﴿المرجّل﴾ معظم وزننده
شول قماشه دينوركه انده رجال صورتلری نقش وتصوير اولنمش اوله يقال برد مرجّل اذا كان فيه صورة الرجال
شارح ديركه مؤلف بونی تكرار ايلمشدر زيرا قريبا والمرجّل المعلم ديديكی بو اوله‌جقدر لكن معلم زنجفلی ثوب
ديمك اولمغله تكرار دكلدر حتی ذكری آتی رحل ماده‌سنده مؤلف اشراب ايلمشدر ومرجّل براياغندن يوزلمش
وصويلمش اولان طولومه دينور وخمر ايله طلو طولومه دينور ويرده قنادلرينك اثر ونشانه‌لری اولان چكركه‌لره
دينور ﴿الرجل﴾ رانك كسريله طپوقدن اشاغی اياغه دينور قدم معناسنه علی قول اويلغك ديبندن كه قالچه
باشيدر اشاغی طبانه وارنجه اطلاق اولنور جمعی ارجل كلور افلس وزننده وعربلر هو قائم علی رجل ديرلر برامر
عظيم تحدّث واصابت ايلدكده قطعا متغير ومتأثر اولميوب اكا مقاومته ابتدار ايدر ديه‌جك يرده ورجل برنسنه‌نك
بربلوكنه اطلاق اولنور يقال هو رجل منه ای طائفة وطولومك ياريسنه قدر طلو شراب وزيت مقوله‌سنه
اطلاق اولنور وچكركه سربه‌سنه دينور بونك لفظندن مفردی يوقدر نته‌كه عانه كبی‌كه حمار خركله‌سنه دينور
وخيط كبی‌كه دوه قوشی سوريسنه دينور وصوار كبی‌كه صغر سوريسنه دينور جمعی ارجالدر ورجل
اياق طونك پاچه‌سنه دينور وبرنسنه‌ده اولان حصه ونصيبه اطلاق اولنور يقال له رجل فيه ای سهم
وچوق اويوبان اويقوجی آدمه اطلاق اولنور نؤوم معناسنه ويازوسز ساده كاغده دينور وفقر وفاقه
وبؤس وشدّت معناسنه مستعملدر وانسان نجسنه دينور قاذوره معناسنه وعسكره اطلاق اولنور وسبق
وتقدم معناسنه مستعملدر تقول الرجل لی ای التقدّم بو معنالرده جمعی ارجالدر ورجل برآدمك عهد وزمانه
اطلاق اولنور حياتی تصوّرينه مبنيدر يقال كان ذلك علی رجل فلان ای فی حياته وعلی عهده
﴿رجل الغراب﴾ برنباتدر غراب ماده‌سنده بيان اولندی وبركونه باغه اطلاق اولنوركه آنكله ناقه‌نك ممه‌سنی
بند ايدرلر ياوريسی امسون ايچون واصلا منحلّ اولمز ﴿رجل القوس﴾ يايك اشاغی كوشه‌سنه اطلاق
اولنور ومنه يقال فلان لا يعرف يد القوس من رجلها ای سيتها العليا من السفلی ورجل البحر دكزك كورفزينه

اطلاق اولنور خلیج البحر معناسنه‌در ورجل السهم اوقك ایکی اوجلرندن هر برینه اطلاق اولنور ورجل الطائر دوه‌یه مخصوص بر کونه داغلغی اسمیدر ورجل الجراد بقلهٔ یمانیه‌یه شبیه بر نباتدر که زرنب اطلاق اولنان نبات اوله‌جقدر ترکیده چکرکه اایاغی تعبیر اولنور ﴿الارجل﴾ اکمل وزننده زیاده‌سیله اردیمکدر یقال هو ارجل الرجلین ای اشدّهما و اایاغی بیوك آدمه دینور یقال رجل ارجل ای عظیم الرجل و بر اایاغی بوکرینه قدر سکیل اولان آته دینور که غیر مطبوعدر مکر آلننده دخی درهم قدر بیاض اوله مؤنثی رجلاءدر یقال فرس ارجل اذا کان فی احدی رجلیه بیاض یعنی الی الخاصرة ﴿الرجل﴾ فتحتینله برآدم پیاده اولمق معناسنه‌در یقال رجل الرجل رجلا من الباب الرابع اذا لم یکن له ظهر یرکبه یعنی فیمشی علی قدمیه و دابه‌نك بر اایاغی بوکرینه قدر سکیل اولمق معناسنه‌درنته‌که وصفی ذکر اولندی یقال رجلت الدابة اذا کان بیاض فی احدی رجلیه یعنی الی الخاصرة و دوه‌نك یاوریسی هر قچن دیلرسه اناسی امسون دیو اناسیله صالیورمکه دینور کذلك اوغلاق وقوزی مقوله‌سنده دخی استعمال اولنور و ذکر اولنان یاوری‌یه ده رجل اطلاق اولنور کما سیذکر وتقول العرب ارتجل رجلك ای علیك شانك فالزمه یعنی مسیب اولان یاوری حیوانلرکی صالیورمیوب باغله دیمکدر دائما کندی حال و شانکه مقید و مشغول اولوب امورکی مضبوط قیل پریشان و مسیب ایله دیمکدن کنایه‌در و صاچ و صقال نه قیورجق و نه کوشك طوغری اولمق معناسنه‌در یقال رجل الشعر اذا کان بین السبوطة والجعودة و بو معناده وصف اولور کما سیذکر و اویلسی صاچ صاحبنه‌ده اطلاق اولنور و ایلق و خرکله ایچره مسیبا صالیورلمش آته دینور و اول رسمه آت سوریسنده دخی استعمال اولنور و صف بالمصدر اولمغله افراد و جمعی مساویدر یقال فرس رجل ای مرسل علی الخیل وکذا خیل رجل ویقال بات الحصان برجل الخیل ﴿الراجل﴾ و ﴿الرجل﴾ ندس وزننده و ﴿الرجل﴾ کتف وزننده و ﴿الرجیل﴾ امیر وزننده و ﴿الرجل﴾ شکس وزننده و ﴿الرجلان﴾ سحبان وزننده پیاده آدمه دینور راجلك جمعی رجال کلور قائم و قیام کبی و رجاله کلور رانك فتحی و جیمك تشدیدیله و رجّال کلور رمّان وزننده و رجالی کلور رانك ضمی و جیمك تخفیفیله و رجالی کلور رانك فتحیله و رجلی کلور سکری وزننده بونك اوچیده رجلان لفظنك جمعیدر و رجلان کلور رانك ضمیله راکب و رکبان کبی و رجله کلور رانك ضمیله و رجله کلور رانك کسریله و ارجله کلور رغیف وارغفه کبی و اراجل و اراجیل کلور ﴿الرجلة﴾ رانك فتحیله و کسریله پك یوریمکه دینور یقال ماهذه الرجلة والرجلة ای شدّة المشی و عند البعض رانك ضمیله یورمکده طیاناقلغه دینور که یوریکنلك تعبیر اولنور یقال هو ذو رجلة ای قوّة علی المشی ﴿الرجلی﴾ سکری وزننده و مدایله ده جائزدر شول طاشلغه دینور که بغایت صرپ و درشت اولمغله طوار ایشلیه مدیکندن ناچار اینوب پیاده‌جه مشی اولنور اوله علی قول چاقر چقور اولمیوب کرچه دوزجه اوله لکن سنکستان اوله یقال حرّة رجلی و رجلاء ای خشنة یترجل فیها او مستویة کثیرة الحجارة ﴿الارتجال﴾ افتعال وزننده ترجل کبی چقماغی اایاقلری التنه وضع ایلمك معناسنه‌در یقال ارتجل الزند اذا وضعه تحت رجلیه اعراب طائفه‌سی چقماغی اغاجدن اتخاذ ایلملریله یوقری‌یه کلنی الیله طتوب اشاغیسنی اایاغی التنه وضع ایده‌رك چقارلر و ارتجال قیون مقوله‌سی حیوانك اایاقلرینی باغلمق علی قول بعد الذبح اایاقلرندن آصمق معناسنه‌در یقال ارتجل الشاة اذا عقلها برجلیها اوعلقها برجلها وسوزی بالبداهه سویلك معناسنه‌درکه فکر و ترتیب ایلمکسزین دفعی سویلمکدن عبارتدر او یلسی آدمه حاضر جواب تعبیر اولنور کویاکه یرندن حرکت یاخود قعود ایتمکسزین راجلا یعنی قائما سویلمش اولور بلا فیصل دیمکدن کنایه‌در یقال ارتجل الکلام اذا تکلم به من غیر ان یهیأه و برآدم خود رأیلك ایدوب برکمسه ایله مشورتسز و استرشادسز عمل ایلمك معناسنه‌در یقال ارتجل برأیه اذا انفرد و منه یقال امرك ما ارتجلت ای ما استبددت فیه برأیك و آت اشکین ایله یورغه بیننده نقللمق معناسنه‌در یقال ارتجل الفرس اذا راوح بین العنق والهملجة و قزغانده طعام طبخ ایلمك معناسنه‌در یقال ارتجل الطبّاخ اذا طبخ الطعام فی المرجل ﴿الرجلة﴾ غرفه وزننده قوّت مشی معناسنه‌درکه ذکر اولندی و آت قسمنك بر اایاغنده بوکرینه قدر شامل سکیله دینورکه غیر مقبولدرنته‌که وصفلری ذکر اولندی یقال بالفرس رجلة و ترجیل ای بیاض فی احدی رجلیه الی الخاصرة ﴿الترجیل﴾ رجلة کبی اسمدر یقال به ترجیل ای رجلة و صاچ و صقال طرامق معناسنه‌در تقول رجلت الشعر اذا سرّحته و تفویت معناسنه مستعملدر کویاکه اایاقلندرمش اولور یقال رجله اذا فوّاه ﴿الرجل﴾ رانك فتحی و جیمك سکونیله خاتون ولدینی باشندن اوّل اایاقلری چیقار اولدیغی حالده طوغورمق معناسنه‌درکه ترس طوغورمق تعبیر اولنور یقال رجلت المرأة ولدها رجلا من الباب الاوّل اذا وضعته بحیث خرجت رجلاه قبل رأسه و رجل شکس کبی وصف اولور نه قیورجق و نه دوز طوغری اولان صاچه دینور فتحتینله ده لغتدرکه ذکر اولندی کما سیذکر و رجل

یاوری‌یی اناسنی دیلدیکی وقتده امسون دیو برابرجه صالیورمك معناسنه‌در یقال رجل الفصیل اذا ارسله مع امّه
لیرضع ماشاء وقوزی واوغلاق مقوله‌سی اناسنی اممك معناسنه‌در یقال رجل البهم امّه اذا رضعها ورجل
صاچی نه قیورجق ونه دوز طوغری اولان آدمه دینور فتحتینله ده لغتدرکه ذکر اولندی جمعی ارجال ورجالی کلور
سکاری وزننده یقال رجل رجل الشعر ورجله ای بین السبوطة والجعودة ورجل آیغر قسراغه اشمق معناسنه‌در
یقال رجل الفحل علی الفرس اذا نزاه (الرجیل) امیروزننده راجل کبی پك یوریکن آدمه دینور رونده معناسنه
جمعی رجلی کلور سکری وزننده ورجالی کلور سکاری وزننده یقال رجل راجل ورجیل ای مشّاء وطیانقلو صلب
ومتین آدمه دینور یقال هو رجیل ای صلب وایکی طرفی دخی بعید اولان مکانه اطلاق اولنورکه مشی کثیره محتاج
اولور یقال مکان رجیل ای بعید الطرفین بوراده الطریقین نسخه‌لری غلطدر وشول آته دینورکه پك چوق بنمکله
پولاد کبی متانت پیدا ایدوب هر نقدر اتعاب اولنسه قطعا ترلمیه تاتار آتلری کبی یقال فرس رجیل ای موطؤ رکوب
لایعرق وبالبداهه سویلنمش سوزه دینور یقال کلام رجیل ای مرتجل (الرجل) کتف وزننده رجل ورجل کبی
نه قیورجق ونه طوغری اولان صاچه دینور یقال شعر رجل ورجل ورجل ای بین السبوطة والجعودة وصاچی وجه
مذکور اوزره اولان آدمه دینور (الارجال) همزه‌نك کسریله یاوری دیلدیکی وقتده اناسنی اممك ایچون بیله‌جه
صالیورمك معناسنه‌در یقال ارجل الفصیل اذا ارسله مع امّه وبرآدمه برنسنه ضمننده مهلت ویرمك یاخود پیاده قلمق
معناسنه‌در یقال ارجله اذا امهله او جعله راجلا (المرتجل) اسم فاعل بنیه‌سیله شول آدمه دینورکه چکرکه سوریسنه
اوغرادقده برآزینی طتوب کباب ایدر اوله یقال رجل مرتجل اذا کان یقع برجل من جراد فیشوی منها وچقماغی اللریله
وایاقلریله طوتان آدمه دینور (الرجلة) رانك کسریله یالکز برچمنزارده واغاجلقده عرفج دیدکاری شجرك منبتنه دینورکه
انده چوق نابت اولور وقاره طاشلق تپه‌دن دوزاوه‌یه آقان صو اقندیسنه دینور جمعی رجل کلور عنب وزننده وحمض
یعنی قوزی قولاغی دیدکاری نباتدن برکونه نباته دینور وسموزاوته دینور فرفخ وبقلة الحمقاء دخی دینور پایکاهده بتمکله
حماقته نسبت اولنمشدر ومنه المثل * هو احمق من رجلة * بونده عامّه احمق من رجله دیرلر ضمیرایله (رجلة التیس) رانك
کسریله کوفه ایله شام بیننده برموضعدر (رجلة اجار) شامده برموضعدر (رجلتابقر) حزن بنی یربوع اسفلنده بر
موضعدر (ذو الرجل) لقمان بن توبه نام شاعرك لقبیدر (المرجل) منبروزننده طراغه دینور یقال رجل شعره بالمرجل
ای المشط وطاشدن وباقردن مصنوع بیوك قزغانه دینور وبومذکردر یقال طبخ الطعام بالمرجل وهو القدر من الحجارة
والنحاس (التراجیل) تانك فتحیله کرفس دیدکلری سبزه‌یه دینور (الممرجل) اسم مفعول بنیه‌سیله شول ثوب
ونهالی وپرده مقوله‌سنه دینورکه انده مرجل یعنی قزغان صورتلری نقش اولنمش اوله آج اعرابی طاقی
بوکونه قزغان وچمچه تصویر ایدرلر یقال ثوب ممرجل اذا کانت فیه صور المراجل (رجّال) شدّاد وزننده
ابن عنفوه درکه درکاه حضرت رسالتپناهی‌یه بنو حنیفه ایله بیله‌جه وفود ایلدی بعده مرتدّ اولوب مسیلمه نام
کذّابه اتّباع ایلمکله ملحمهٔ یمامه‌ده زید بن خطّابك دلالت شمشیریله واصل سر منزل سعیر اولدی بونی حای
مهمله ایله رسم ایدنلر وهم ایلمشدر ورجّال بن هند شاعردر (رجال) کتاب وزننده اسامیدندر ابو الرجال سالم
بن عطا تابعی محدّثدر والده‌سی عمره‌دن روایت حدیث ایلدی وعبید بن رجال شیخ طبرانیدر (الرجیلاء) مصغر
بنیه‌سیله غمیصاء وزننده قیونلرك وکچیلرك پیدرپی یعنی طبقه طبقه طوغورملرینه اطلاق اولنور تقول العرب
اذا ولدت الغنم بعضها بعد بعض ولّدتها الرجیلاء ورجیلاء رجلیون معناسنه‌درکماسیذکر (الراجلة) شول
بیوك قوچه دینورکه چوبان اکا بعض اسبابنی تحمیل ایدر (المرجل) مقعد وزننده و(المرجل) منبروزننده
برچشید یمنی قماش اسمیدر (الرجلیون) عربیون وزننده رجیلاء کبی سلفده برجماعتدرکه آهو کبی یوکرك
ورونده اولملریله آتدن زیاده سکردرلر ایدی وانلر سلیك المقانب ومنتشر بن وهب الباهلی واوفی بن مطر
المازنی نام اشخاص ایدی مفردنده رجلیّ دینورکه بغایت یوکرك دیمکدر (رجل) و (رجله) رالرك کسریله
اسامیدندر (رجلاء) حمراء وزننده بنو سعید بن قرط یوردنده برصو آدیدر (رجل) عنب وزننده یمامه‌ده
برموضعدر (الراجل) پیاده‌یه دینورکه ذکر اولندی وشول ناقه‌یه دینورکه ممه‌سی باغلو اولمیوب یاوریسی
دیلدیکی وقتده امر اوله یقال ناقة راجل علی ولدها ای لیست بمصرورة (ذو الرجیلة) جهینه وزننده اوچ
کمسه‌نك لقبیدرکه عامر بن مالك التغلبیّ وکعب بن عامر النهدیّ وعامر بن زید بن مناة‌در (الاراجیل) آوجیلره
دینور کویاکه ارجله‌نك جمعیدر یقال هم اراجیل ای صیّادون (الرحل) رانك فتحی وحای مهمله‌نك سکونیله
و(الراحول) خاصّة دوه قسمنك سمرینه و پالانه‌ دینور جمعی ارحلدر فلس وافلس کبی ورحالدر رانك کسریله یقال

شدّ الرحل و الراحول على البعير اى مركبه عليه و رحل انسانك مسكن و مأواسنه اطلاق اولنور يقال هذا رحل
فلان اى مسكنه و بر آدمك مستصحبى اولان اسباب و اثاثه اطلاق اولنوركه اوروبه و سپاهيلق تعبير اولنور يقال
القى رحله على رحل البعير و هو ما يستصحبه من الاثاث ﴿الرحالة﴾ كتابه و زننده آتك اكرينه دينور يقال شدّ الرحالة
على الفرس اى السرج و عند البعض قلتاقسز اولان اكره دينوركه ساده‌جه كوندن اولور عربلر بورسمه اكرى
قوشى و قتنده قوللنورلر و رحاله عامر بن طفيلك فرسى اسميدر و مكرّرا رحاله رحاله قيونى صاغمق ايچون چاغره‌جق
اصواتندندر ﴿ذو الرحاله﴾ معاوية بن كعب بن معاويه‌نك لقبيدر ﴿الرحل﴾ نحل وزننده دوه‌نك صرتنه پالان اورمق
معناسنه‌در يقال رحل البعير رحلا من الباب الثالث اذا حطّ عليه الرحل و رحل و رحيل برمنزلدن منزل آخره
كوچمك معناسنه‌در يقال رحل عن المكان رحلا و رحيلا اذا انتقل و بر كمسه اوزره قلجله حواله اولمق معناسنه
مستعملدر كويا كه قلجى انك اوزرينه پالان كبى القا ايدر يقال رحل فلانا بسيفه اذا علاه ﴿الارتحال﴾ افتعال وزننده
بو دخى دوه‌يه پالان اورمق معناسنه‌در يقال ارتحل البعير بمعنى رحله و دوه اصلا طورميوب يل كبى اشوب كتمك
معناسنه‌در يقال ارتحل البعير اذا سار و مضى و كوچمك معناسنه‌در يقال ارتحل القوم عن المكان اذا انتقلوا
﴿المرحول﴾ و ﴿الرحيل﴾ اميروزننده پالان اورلمش دوه‌يه دينور و رحيل يوريمك بابنده قوىّ و توانا اولان اركك دوه‌يه
دينور يقال جمل رحيل اى قوىّ على السّير و ارتحالدن اسمدر كوچ معناسنه‌در يقال غدا يوم الرحيل و هو اسم
ارتحال القوم و مكه ايله بصره بيننده برمنزل آديدر ﴿الرحلة﴾ رانك كسريله بناء نوعدر دوه‌يه پالان اورمق
هيئتنه دينوركه اندن پالان اوروش ايله تعبير اولنور يقال انه لحسن الرحلة اى الرحل للابل و رحله رانك كسرى
و ضميله يوريمك خصوصنده اولان طيانقلغه اطلاق اولنور يقال بعير ذو رحلة و ذو رحلة اى قوىّ على السير
و رحله رانك ضمى و كسريله ارتحالدن اسمدر كوچه معناسنه‌در تقول قربت رحلتنا و رحلتنا اى ارتحالنا
و عند البعض رانك كسريله اسمدر و ضميله قصد و توجّه و ارتحال اولنان سمت و مقصده دينور يقال غدا
يوم الرحلة اى الارتحال و مكة رحلتى اى الوجه الذى اقصده و اريد ان ارتحل اليه * بو راده مؤلفك ارتحال ايله
تفسيرى تفهيم ايچوندر يوخسه معناى مصدرى دكلدر و رحله رانك ضميله بردفعه اولان سفره دينور يقال يشتكى
من رحلة اى سفرة واحدة ﴿الرحال﴾ شدّاد وزننده دوه‌يه ياقشقلى پالان اورمق خصوصنده عارف و ماهر اولان
آدمه دينور ﴿المرحلة﴾ معظمه وزننده پالانلو دوه‌لره دينور يقال ابل مرحّلة اذا كانت عليها رحالها و صرتلرندن
پالانلرى النمش چپلاق دوه‌لره دينمكله ضدّ اولور بونده بناسى ازاله ايچوندر يقال ابل مرحّلة اذا كانت قد وضعت
عنها الرحال ﴿الرحول﴾ صبور وزننده و ﴿الرحولة﴾ عجوله وزننده و ﴿الراحلة﴾ پالانه يرايان يعنى اوزرينه يوك تحميلنه
يراراولان دوه‌يه دينوركه توانا و منقاد اولور * مؤلف الصالحة لان ترحل عبارتيله تفسير ايلمكله ابل ياخود ناقه‌يه
وصف اولمق منفهم اولور * شارحك بياننه كوره مذكر و مؤنثه صالح مفرددر مذكر خصوصنده هاء مبالغه ايچوندر
حتى راحله‌نك جمعى رواحلدر و مصباحك بياننه كوره بعضلر ناقه‌يه تخصيص ايلمشدر * بو جهتله مؤلفك مرادى
بو اولمق غالبدر پس پالان اورمغه صلاحيتى اولان حمل و ركوبه صالح اولمغله يوك دوه‌سى و بنت دوه‌سى ديمك
اولور و نهايه‌ده الراحلة من البعير القوىّ على الاسفار و الاحمال و الذكر و الانثى فيه سواء و الهاء فيه للمبالغة
عبارتيله مفسر اولمغله قول مذكورى مؤيددر ﴿الارحال﴾ همزه‌نك كسريله دوه‌يى تعليمله راحله قلمق
معناسنه‌در يقال ارحل الابل او الناقة اذا راضها فصارت راحلة و برآدمك راحله‌لرى چوق اولمق
معناسنه‌در يقال ارحل الرجل اذا كثرت رواحله و دوه ضعف و زبونلقدنصكره ارقه‌لنوب قوّت
و متانت بولمق معناسنه‌در يقال ارحل البعير اذا قوى ظهره بعد ضعف كذلك دوه آريقلقدنصكره سموروب
توانا اولمغله كوچه يرار اولمق معناسنه‌در يقال ارحلت الابل اذا سمنت بعد هزال فاطاقت الرحلة و برآدمه راحله
ويرمك معناسنه‌در يقال ارحل فلانا اذا اعطاه راحلة ﴿المرحل﴾ معظم وزننده شول قماشه و نهالى‌يه دينوركه
انده پالان صورتلرى منقوش اوله يقال برد مرحّل اذا كانت فيه تصاوير رحل جوهرينك بونى خزّ ديدكلرى
صوقيونى تفتكندن منسوج اولوب معلم يعنى زنجفلى اولان صوف ازار ايله تفسيرى جيد و موافق دكلدر
زيرا اول جميله مرجّل كلمه‌سنك تفسيريدر قال الشارح فى النهاية و منه الحديث ❋ انّ رسول الله خرج ذات غداة
و عليه مرط مرحّل ❋ قال المرحّل الذى قد نقش فيه تصاوير الرحال ﴿المرحل﴾ منبر وزننده قوىّ و توانا اركك
دوه‌يه دينور ﴿الرحلاء﴾ حمراء وزننده شول سياه قيونه دينوركه صرتى آق اوله ياخود على العكس اوله
يقال شاة رحلاء اى سوداء و ظهرها ابيض او عكسه ﴿الارحل﴾ احمر وزننده يالكزجه صرتى آق اولان ياغز

آته دینور یقال فرس ارحل ای اسود ابیض الظهر فقط (الترحّل) تفعل وزننده بر آدمه برامر مکروه تحمیل
ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ترحّله اذا رکبه بمکروه وکوچمك معناسنه‌در یقال ترحّل القوم اذا انتقلوا
(راحیل) یوسف پیغمبر علی نبینا وعلیه السلام حضرتلرینك والده‌لری اسمیدر (رحله) رانك کسریله بر یصتم
طاغك آدیدر (الترحیل) تفعیل وزننده کوچورمك معناسنه‌در تقول رحّلته ای اطعنته من مکانه وترحیل
اسم اوله‌رق استعمال اولنور بعض دوه‌نك کورکارنده اولان قیرلغه علی قول قزللغه دینور یقال به ترحیل وهو
شهبة او حمرة علی الکتفین (الراحل) بر محلدن کوچن آدمه دینور جمعی رحّل‌در رکع وزننده (المرحلة) مزبله
وزننده مراحل کلمه‌سنك مفردیدرکه برقوناق مسافه‌یه دینور یقال بینهما مرحلة وهی المسافة التی یقطعها
المسافر فی نحو یوم (المراحلة) مفاعله وزننده برآدمك کوچمسی خصوصنده یاردم ایلمك معناسنه‌در یقال
راحله اذا عاونه علی رحلته (الاسترحال) برکسه‌دن کندیه معاون ورفیق اولمق ایچون بیله‌جه کوچمسنی ایستمك
معناسنه‌در یقال استرحله اذا سأله ان یرحل‌له بونده دوه‌سنه پالان اورمسنی یاخود کندیسنه راحله ویرمسنی
ایستمك معنالری دخی محتملدر (الرحال) کتاب وزننده حیره نام ولایتده نسج اولنمش قالیچه‌لره دینور (ابو الرحّال)
شدّاد وزننده خالد بن محمد التابعیّ وابو الرحّال عقبة بن عبید الطائی ورحّال بن المنذر وعمرو بن الرحّال وعلیّ بن
محمد بن رحّال محدّثلردر ورحّال بن عزره شاعردر (المسترحلة) اسم فاعل بنیه‌سیله صویی پاك ناقه‌یه دینور
یقال ناقة مسترحلة ای نجیبة (الراحولات) فرزدق نام شاعرك بیتنده واقع اولمشدر مراد الاجه ومنقش
پالانلردر بیت مرقومدن مرادی اشبو * علیهن راحولات کلّ قطیفة * من الخز او من قیصر ان علامها * بیتیدر
پس مفردی راحول‌درکه ذکر اولندی وقیصران برکونه الاجه قاش اسمیدر (الرخل) رانك کسری وخای معجمه‌نك
سکونیله و (الرخلة) هایله و (الرخل) کتف وزننده خاصّة دیشی قوزی‌یه دینور جمعی ارخل ورخال کلور رانك
کسری وضمیله ورخلان کلور رانك کسریله ورخله کلور رانك فتحیله ورخله کلور عنبه وزننده (رخیل) زبیر
وزننده بنو جعفر بن کلابه مخصوص بر فرس اسمیدر (بنو رخیله) جهینه وزننده بر بطندر (الرخلة) رانك
کسریله صالح بن مبارك نام محدّثك جدیدر (الاردخل) قرطعب وزننده اتنه طلو سموز آدمه دینور * مؤلف بونی
همزه فصلنده دخی ذکر ایلدی همزه‌سنك اصالت وزیاده‌سی بابنده اولان اختلافه بناء (الردعل) دال وعین
مهملتین ایله ربحل وزننده جوره وخرده یاپیلو اولاده دینور یقال له ردعل کثیر وهو صغار الاولاد (الرذل) رانك
فتحی وذالك سکونیله و (الرذال) غراب وزننده و (الرذیل) امیر وزننده و (الارذل) اجهل وزننده دون وخسیس
وفرومایه کسه‌یه دینور علی قول هر شیئك کوتوسنه وکمترینه دینور ردیٔ معناسنه اوچنك جمعی ارذال ورذول کلور
رانك ضمیله ورذلاء کلور جهلاء وزننده ورذال کلورکه بو ایکی رذیلك جمعیدر وارذلون کلور مترجم دیرکه ﴿الّا الذین هم
اراذلنا﴾ الایة کریمه‌سنده بیضاوی دیدیکه اراذل ارذل کلمه‌سنك جمعیدر وارذل احمر کبی صفت اولمغله قیاس

مطلب

او لان جمعی رذل اولمقدر رانك ضمیله لکن بالغلبه اسم منزلنده اولمغله اسم کبی افاعل اوزره جمعلندی حتی بو جهتله
موصوفی دخی حذف اولندی لکن صاحب مصباحك بیاننه کوره اراذل ارذلك جمعیدرکه اول رذل کلمه‌سنك
جمعیدرکه کلب واکلب واکالب کبی پس اراذل جمع الجمع اولور (الرذالة) جهاله وزننده و (الرذولة) عمومه وزننده
رذیل اولمق معناسنه‌در یقال رذل الرجل او الشیٔ ورذل رذالة ورذولة من الباب الخامس والرابع اذا کان رذیلا
(الرذل) عزل وزننده رذیل قلمق معناسنه‌در یقال رذله رذلا من الباب الاول اذا جعله رذیلا (الارذال) همزه‌نك
کسریله بو دخی رذیل ایلمك معناسنه‌در یقال ارذله بمعنی رذله وبرآدمك اصحاب ویاران وهمدملری بالذات
رذیل کسه‌لر اولمق معناسنه‌در یقال ارذل الرجل اذا صار اصحابه رذلاء (الرذال) و (الرذالة) رانك ضمیله
هر نسنه‌نك ایوسی سچیلوب او کورتلندکدنصکره کیرو قلان کوتوسنه وکمترینه دینور یقال هذا من رذال التمر
ورذالته وهی ما انتقی جیده (الرذیلة) سفینه وزننده خصلت ردیئه وشیمهٔ دنیه معناسنه‌در فضیله مقابلیدر
یقال به رذیلة ضدّ فضیلة (الاسترذال) بر نسنه‌یی ناخوش کوروب کمتر ورذیل عدّ ایلمك معناسنه‌در یقال
استرذله ضدّ استجاده (رذالی العمر) حباری وزننده و (ارذل العمر) اکمل وزننده اسوء العمر معناسنه‌درکه
فرتوت ومعتوه اولوب دماغنه یبوست تامّه وقویٰ ومدرکه‌سنه وهن وخلل طاری اولمغله سوء فهم ونسیان
مستولی اولور بعینه اطفال سیرتنه منتقل اولور یقال ردّالی رذالی العمر وارذله ای اسوءه وهو الهرم والخزف
بوراده نسخهٔ صحیحه ورذالی کحباری وارذل العمر اسوءه عبارتیله‌در رذالی قولی رذالی العمر تقدیرنده‌درکه بو اکتفاء
عند النحاة جائزدر پس حباری کبی بونکده الفی تأنیث غیر حسی اولور (الرسل) فتحتینله هر نسنه‌دن بربلوکه

و برسربه يه دينور جمعى ارسالدر يقال رسل منه اى قطيعة منه و دوه‌لره على قول دوه‌دن وقيون و كچى قسمندن برسورى يه دينور يقال جاء بالرسل اى الابل و القطيع منها و من الغنم و رســل و رساله سحابه وزننده مصدر اولور دوه صوكبى هموار وملايم يورر اولمق معناسنه‌در يقال رسل البعير رسلا و رسالة من الباب الرابع اذا كان رسلا و صاچ قيورجق اولميوب صارقق اولمق معناسنه‌در يقال رسل الشعر رسلا و رسالة اذا كان رسلا ﴿الرسل﴾ و ﴿الرسلة﴾ رانك كسريله رفق و تانّى و تؤده معناسنه مستعملدركه بر ايشده زور و عنف و عجله ايتميوب ملايمت وسهولت و تانى و جهيله طوتمقدن عبارتدر و منه يقال اخذ فيه على رسله و رسلته اى على الرفق و التؤدة ويقال على رسلك و على رسلتك اى ارفق و اتئد يعنى رفق و ملايمتله طوت تأنى قيل بوراده على حرفى مقدّر فعل امر مناسبه متعلقدر ورسل چوق سوده اطلاق اولنور متتابعا ادرارى مناسبتيله يقال مابالناقة رسل اى اللبن ماكان بوراده ماكلمه‌سى مبالغه‌يى متضمندر كذلك زمانيه يه دخى حمل اولنمق ممكندركه مدّة ثبوته سبكنده اولور وآتك قولنك اوجنه اطلاق اولنور يقال ضرب رسل الفرس اى طرف عضده ﴿الترسل﴾ تفعل وزننده برايشى عنف و عجله ايله طوتميوب رفق وسهولت و تانيله آهسته آهسته طوتمق معناسـنه‌در و منه يقال ترسل فى قراءته اذا اتئد و ترفق وتمهل ﴿الارسال﴾ همزه‌نك كسريله بر آدمك مواشيسى سودلو اولديغندن سودى چوق اولمق معناسـنه‌در يقال ارسل القوم اذا كثر رسلهم و دوه و قيون و كچى سوريلرى صاحبى اولمق معناسنه‌در يقال ارسل القوم اذا صاروا ذوى ارسال اى قطايع و برآدمى بركمسه اوزره تسليطله حواله قلمق معناسنه‌در يقال ارسله عليه اذا سلطه عليه وتخليه و تسييب ايدوب صاليورمك معناسنه‌در يقال ارسـله اذا اطلقه و كندى باشنه و كندى حالنه قومق معناسنه‌در يقال ارسله اذا اهمله و كوندرمك و يوللمق معناسنه‌در يقال ارسله اليه اذا وجهه اليه ﴿الترسيل﴾ تفعيل وزننده بودخى مواشيسى سودلو اولغله سودى فراوان اولمق معناسنه‌در يقال رسّل القوم اذا كثر رسلهم و ترسيل ترتيل معناسنه‌دركه قرأن مبينى عجله ايتميوب رفق و سكونت و تانى و تدبّر جهتيله قراءت ايلمكدن عبارتدر يقال رسّل قراءته اذا رتّل و دوه كوشكنه سود ايچورمك معناسنه‌در تقول رسّلت فصلانى اذا سقيتها الرسل ﴿الرسل﴾ نسل وزننده سهولت و ملايمت و جهيله اولان يورو يشه دينور يقال سير رسل اى سـهل و ملايمتله آب روان كبى لطيف و هموار يوريان دوه‌يه دينور مؤنثى رسله‌در يقال بعير رسل و ناقة رسلة اى السهل السير وقيورجق اولميوب صارقق اولان صاچه دينور يقال شعر رسل اى مسترسل ﴿الرسلة﴾ تمره وزننده كسل وفتور معناسنه‌در يقال به رسلة اى كسل ﴿المرسال﴾ محراب وزننده پك لطيف و ملايم يورويشلو ناقه‌يه دينور يقال ناقة مرسال اى سهلة السير جمعى مراسيل‌در و عربك لايكون الفتى مرسالا قوللرنده واقع مرسال كلمه‌سى ارسالدن مبالغه‌در و بوباب كنايه‌دندر لايكون مرسل اللقمة فى خلقه معناسى مراددركه ذاتنده فتوّت و مروّت جوهرى مركوز اولان آدم لقمه‌يى يالكزجه كندى بوغازينه صاليورمز يعنى مهمانسز اصلا طعـام تناول ايلمز ديمكدن كنايه‌در و بعضلر ديديكه مراد بر اغاجلق و اورمانلق محلدن كيدركن اوكنه كلان شـاخلرى اليله يول آچمق ايچون البته طوتوب بر طرف ايلمك شان فتوتدن اولمغله مرؤت صاحبى آدم اول شاخلرى رفيقنه طوقنوب اضرار ايلمسون ديو اللرندن صاليورمز ديمكدركه صاحب فتوّت اولان هميشه همراه و همدمنه ايصال منفعت و دفع مضرّت ايلمكله متصف اولور ديمكدن كنايه‌در و مرسال كوچك اوقه اطلاق اولنور يقال سهم مرسال اى صغير ﴿الرسالة﴾ رانك كسرى و فتحيله كوندرمك معناسنه اولان ارسالدن اسمدر ايلچيلكه دينور تقول ارسلته برسالة و رسالة * شارح ديركه بالتوسع ايلچينك حامل اولديغى نامه‌يه‌ده رساله اطلاق ايلديلر پس كتاب صغيره رساله اطلاقى مجاز بمرتبتين اولور ﴿الرسول﴾ صبور وزننده‌و ﴿الرسيل﴾ امير وزننده بونلرده ايلچيلك رساله معناسنه‌در يقال ارسلتهم برسول و رسيل اى برسالة * شارحك بياننه كوره بونلر فى الاصل مصدرلردر قبول و ازيز كبى بعده اسم مصدر اوله‌رق استعمال اولندى و بونلرك فعلى مهجوردر انتهى * و رسول وصف اولور ايلچى يه دينور مرسل معناسـنه جمعى ارسل كلور و رسـل كلور ضمتينله و رسـلاء كلور علماء وزننده يقال هو رسوله اى مرسله و قوله تعالى فى حكاية موسى و اخيه هارون ﴿فقولا انا رسول ربّ العالمين﴾ و لم يقل رسل لان فعولا و فعيلا يستوى فيهما المذكر و المؤنث و الواحد و الجمع بوراده مراد وصف بالمصدر اولان فعول و فعيلدر و قرينهٔ مقاليه ايله مؤلفك مرادى بودر وصف اولان فعول بمعنى فاعل اولوب و فعيل بمعنى مفعول اولورسه كذلك تذكير و تانيثى مساوى اولور كذلك فعول و فعيل مشتق ايله مأوّل اولورسه افراد و جمعى مساويدر پس رسول ذو الرساله ديمك اولور و تثنيه دخى جمعيتى متضمن اولديغندن مؤلف و لم يقل رسولا ديميوب رسـل عنوانيله رسم ايلدى

مطلب

و بصائردن مستفاد اولدیغی اوزره اشبو رسل و رساله مادەسی انبعاث علی السهوله معناسنه موضوعدر وجه
مذکور اوزره رسل کە فتحتینلەدر و رساله سحابه وزننده سیر اسهل معناسنەدر بوندن وصف رسول ورسیل‌در
بو معنادن ایلچیلك معناسی اخذ و آندن رسول تصرّف اولندی پس بوراده المرسـل ایله تفسـیری محضا تبیین
ایچون یاخود فعول بمعنی مفعل اولدیغی اشعار ایچوندر والحاصل رساله ورسول ورسیل فی الاصل مصدرلردر
سیر اسهل معناسـنه بعده ایلچی اولمق معناسـنه مصدر اولەرق استعمال اولندی و بو معنادن فعللری متصرّف
دکلدر بعده بعضا اسم منزلنده و بعضا مبالغة وصف اولەرق استعمال اولنور استعمال اوّلده مصدریّت جهتی
ملحوظ اولمغله مفرد و جمعی مساوی اولور و استعمال ثانیده تثنیه و جمعی مصوغدر * و قالدیکه مؤلفك ابتدا و الاسم
الرسالة و کصبور و امیر قولی اسم منزلنده مستعمل اولان مصدر اصلی‌یه ناظردر بعده و الرسول ایضا المرسل قولی
وصفیته ناظردرکه بمعنی مفعل‌درنته‌کە ذکر اولندی انتهی * و رسول بر آدمه اوق یاریشنده و سائر خصوصلرده موافقت
ایدن آدمه دینور یقال هو رسوله ای الموافق له فی النضال و غیره * شارح دیرکه بو معناده رسیل مشتهردر و بری بریله
خبرلشن آدملرك هر برینه رسیل اطلاق اولنور ﴿التراسل﴾ تفاعل وزننده بری برینه ایلچی یوللامق معناسنه‌در
یقال تراسلوا اذا ارسل بعضهم الی بعض ﴿المراسل﴾ اسم فاعل بنیەسیله بالدرلری پك اوزون و قیللو اولان خاتونه
اطلاق اولنور یقال امرأة مراسـل ای الکثیرة الشعر فی ساقیها الطویلتها و کندیسـنه دوکورلك و خطبه ایدن
کمسه ایله بینلرنده مراسله ایدن عورته دینور خطبه ایدن کرك کندی نفسیچون و کرك آخر ایچون ایتسون یقال
مرأة مراسـل اذا کانت تراسل الخطاب و عند البعض زوجندن مفارقت ایلمش عورته دینور یاخود پك قوجه
و ساالخوردە اولمشنه دینور یاخود اری وفات ایلمش اولانه دینور یاخود زوجنك کندیسنی تطلیق ایده‌جکنی سزمکله
و هنوز وجودنده هرم اولمیوب استعمال صلاحیت بقیەسی اولمغین زوج آخره وارمق قصدیله تزیّن ایدوب آنکله
بالمراسله خبرلشور اولانه دینور یقال امرأة مراسل اذا کانت قد فارقها زوجها او اسنت او مات زجها او احست
منه الطلاق فتزیّن لاخر و تراسله وفیها بقیة بوراده مراسله خبرلشمك معناسـنه‌در ﴿الراسلان﴾ تثنیه بنیەسـیله
بدنده ایکی کورکه اطلاق اولنور علی قول کورکلرده واقع ایکی طمره اطلاق اولنور و کتف محلنده عرقا الکتفین
عنوانیله رسم ایدنلر غلط ایلمشلردر و بعضلر وابلتان ایله تفسیر ایلدیلرکه ایکی بازولرك نهایت بولدیغی یردرکه
اموز باشلریدر یاخود ایکی کورك کمیکلرینك اوجلریدر ﴿الرسیلات﴾ مصغر بنیەسیله رسلات لفظندن‌که رسل
کلمه‌سنك جمعیدر رانك کسریله‌که رفق و تأنّی معناسـنه‌در آندن مصغردر یواشجه و ملایمجه هون و سکونت
معناسنه اولور و منه یقال القی الکلام علی رسیلاته ای تهاون به ﴿الرسیلی﴾ مصغر بنیەسیله بر بوجك آدیدر ﴿امّ رساله﴾
کتابه وزننده دیشی قرتال قوشنك کنیەسیدر ﴿الرسیل﴾ امیر وزننده رسول معناسنه‌درکه ذکر اولندی و واسع
نسنه‌یه اطلاق اولنور یقال شیء رسیل ای واسع و لطیف نسنه‌یه دینور یقال شی رسیل ای لطیف و آیغره
و پوغوره اطلاق اولنور یقال ارسل رسیلا الی الرسل ای فحلا و مراسل معناسنه‌درکه برکمسه ایله خبرلشن آدمه
دینور یقال هو رسیله ای مراسله و طتلو خوشکوار صویه اطلاق اولنور یقال ماء رسیل ای عذب ﴿الرسل﴾ ضمتینله
هنوز جارطو تمامش و فراجه کیمامش کوچك قیزه دینور یقال جاریة رسل ای صغیرة لا تختمر ﴿المرسلة﴾ مکرمه وزننده
سینه‌یه طوغری صالنوب صارقان کردانلغه دینور علی قول بونجق و تکمه مقولەسیله آراسته اولانه دینور یقال
جائت وفی عنقها مرسـلة ای قلادة طویلة تقع علی الصدر او قلادة فیهـا الخرز و غیرها ﴿الاحادیث المرسلة﴾
عند المحدّثین شول حدیثلره اطلاق اولنورکه محدّث آنی اسانید متصله ایله تابعی‌یه قدر اسناد و روایت ایدوب و اول
تابعی فم سعادتدن تلقی ایدن صحابه‌یی ذکر ایلمیه‌رك همان قال رسول الله صلی الله علیه و سلم عنوانیله طرف نبویدن
روایت ایدر اوله * شارح دیرکه سعید بن المسیب و مکحول و نخعی و حسن بصری اکثر بو نهج اوزره روایت ایلدیلر
یقال جاء فی الحدیث المرسل و فی الاحادیث المرسلة و هی التی یرویها المحدّث الی التابعیّ ثم یقول التابعیّ قال رسول الله
صلی الله علیه و سلم و لم یذکر صحابیا * مترجم دیرکه تابعیدن مادوننده منتهی و مرفوع اولان حدیثه مرسل اطلاقی
مختلفدر حاکم اطلاق ایلدی و خطیب اطلاق ایلدی نته‌که اهل اصول فقهیه دخی اطلاق ایلدیلر ﴿الاسترسال﴾
بر آدمدن برکمسـه کندیسـنه سوری سوری‌دوه یوللمسنی ایستمك معناسـنه‌در یقال استرسل منه اذا قال له
ارسـل الیّ الابل ارسـالا و برکمسـه ایله کمال اوزره انس و الفت پیدا ایلکله میـانه لرندن تکلّف و وحشت
برطرف اولمغین اکا یایلوب بی‌محابا کستاخانه انبسـاطله معامله ایلمك معناسـنه مستعملدرکه تکلیفسز احباب
معاملەسـیدر یقال استرسل الیه اذا انبسط و استأنس و صاچ قیورجق اولمیوب صارقق اولمق معناسـنه‌در

يقال استرسل الشعر اذا صار سبطا ﴿الرسال﴾ كتاب وزننده دوه‌نك اياقلرينه اطلاق اولنور مفردی رسل‌در
رانك كسريله ﴿المرسلات﴾ مكرمات وزننده‌كه مرسلك جمعيدر ارسال اولنمش نسنه‌لر ديمكدر ومنه قوله تعالى
﴿والمرسلات عرفا﴾ اى الرياح او الملائكة او الخيل ﴿الرطل﴾ رانك فتحى وكسرى وطانك سكونيله اون ايكى اوقيه
وزننك معياريدر هر اوقيه قرق درهمدر * شارحك بياننه كوره رطل ايكى كونه‌در برى رطل شاميدركه مؤلفك
تعريف ايلديكى بودر درتيوز سكسان درهم اولور و برى بغداديدركه يوز يكرمى سكز درهم ايله اربعة اسباع
درهمدن عبارتدر تفصيلى مكوك ماده‌سنده كذاران ايلدى انتهى * تقول عندى رطل سمنا وهو اثنتا عشرة اوقية
والاوقية اربعون درهما ورطل جوره اوغلانه دينور يقال غلام رطل اى قصيف وبلوغه مقارب اولانه
دينور مراهق معناسنه على قول هنوز وجودينك كميكلرى استحكام بولمامش صغير اوغلانه دينور وملايم ولين
آدمه دينور يقال رجل رطل اى لين ووجودى ضعيف اختيار آدمه على قول سلپوكلكه وكوشكلكه وارمش
پيرلكه قدم باصمش بدنى سست وبيتاب اولمغه باشلامش اولانه دينور يقال رجل رطل اى كبير ضعيف
او ذاهب الى اللين والرخاوة والكبر ورطل يالكزجه رانك فتحيله عدل وداد معناسنه‌در يقال مافيه رطل اى عدل
وسلپوك وكوشك آدمه دينور يقال رجل رطل اى رخو وبون واحمق آدمه دينور وجست ورونده اركك آته دينور
بونده رانك كسريله ده جائزدر مؤنثى رطله‌در ﴿المرطل﴾ محسن وزننده بودخى ملايم ولين آدمه دينور واوزون آدمه
دينور يقال رجل مرطل اى لين وكذا طويل ﴿الترطيل﴾ تفعيل وزننده صاچى ياغله ياغليوب قيورجقلرينى آچوب
دوز وملايم ايده‌رك صالندرمق معناسنه‌در يقال رطل الشعر اذا لينه بالدّهن وكسره وارخاه وارسله وبر نسنه‌يى
رطل ديدكلرى وزن مزبور ايله طاتمق معناسنه‌دركه مراد رطل رطل طارتمقدر يقال رطله اذا وزنه بالارطال
﴿الرطيلاء﴾ مصغر بنيه‌سيله بر موضعدر ﴿الاطال﴾ همزه‌نك كسريله برآدمك جوره ولدى اولمق معناسنه‌در يقال
ارطل الرجل اذا صار له ولد رطل وعند البعض ارطال برآدمك قولاقلرى كوشك وسلپوك اولمق معناسنه‌در
يقال ارطل الرجل اذا استرخت اذناه ﴿الرطل﴾ رانك فتحيله بلك پويدن معناسنه‌در يقال رطل الرجل رطلا
من الباب الاوّل اذا اعداو بر نسنه‌نك مقدارينى بيلمك ايچون ال ايله يوقليوب طارتشدرمق معناسنه‌در يقال رطل الشئ
اذا رازه ليعرف وزنه ﴿الرعل﴾ رانك فتحى وعينك سكونيله پك دورتمك معناسنه‌در يقال رعله رعلا من الباب
الثالث اذا طعنه طعنا شديدا وقلجله چالمق معناسنه‌در يقال رعله بالسيف اذا نفحه به ورعل طاغك
برون كبى چيقمش سيورى اوجنه دينور انف الجبل معناسنه ورعل الرجل آدمك اكننده اولان لباسدن
عبارتدر يقال جاء يجرّ رعله اى ثيابه ورعل بر موضع آديدر ﴿الارعال﴾ همزه‌نك كسريله بودخى پك دورتمك
معناسنه‌در يقال ارعله اذا طعنه طعنا شديدا ﴿الرعلة﴾ تمره وزننده دوه قوشنه دينور وناقه‌نك وقيونك
قولاقلرينك اكسه‌سندن بر مقدارجه ديلنوب خداىى كوپه طرزنده صارقيديلان پارچه‌يه دينور وسنت موضعندن
كسيلان درى‌يه دينور وميوه‌سى كمتر وفنا اولان خرما اغاجنه على قول اوزون خرما اغاجنه دينور وكشينك عيالنه
على قول كثير اولورسه اطلاق اولنور يقال له رعل اى عيال او كثير منهم وبربلوك آتلولره دينوركه آزجه اوله
على قول ايلروجه كلنلرينه دينور يقال رأيت رعلا اى قطعة من الخيل قليلة او مقدّمتها وعند البعض يكرمى
ياخود يكرمى بش مقدارى اولان سوارى بلوكنه دينور جمعى رعال وارعال واراعيل كلوركه جمع الجمع اوله جقدر
قال فى الاساس ومنه اراعيل الرياح اى اوائلها ورعل كاه اولوركه بقر جنسندن اولان او لمقدار بلوكه‌ده اطلاق
اولنور اشبو بقر مناسبتيله خيل مرقومدن فرس فهم اولنميه زيرا فرسان معناسنده منصوصدر مكركه مجازا
اطلاق اولنه ﴿الرعيل﴾ اميروزننده بودخى بربلوك آزجه سواريلره دينور تقول جئت فى الرعيل الاوّل وهى
القطعة من الخيل القليلة ﴿الرعلاء﴾ حمراء وزننده قولاغنده ذكرى مسبوق رعله اولان قيونه دينور يقال شاة
رعلاء اذا كانت باذنها رعلة وعدىّ بن رعلاء شاعردر ﴿المسترعل﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله رعيل ديدكلرى فرقهٔ
مذكوره ايچره چته‌يه چيقان آدمه دينور على قول قائدلرينه دينوركه دلير اولمغله اوكارنده چرقه طرزنده
چكوب كيدر ياخود سوارى ايچره دوه راكبنه دينور يقال كنت مسترعلا وهو الخارج فى الرعيل او هو قائدها
او ذو الابل ﴿الرعل﴾ رانك كسريله اركك خرما اغاجنه دينور ذكر النخل معناسنه ورعل وذكوان سليم قبيله‌سندن
منشعب ايكى قبيله‌در ﴿الراعل﴾ كمتر وايشه يرامز اولان خرمايه دينور دقل معناسنه ﴿المرعّل﴾ معظم وزننده
دوابّ ومواشينك كزيده وبهترينه دينور خيار المال معناسنه ﴿الرعلول﴾ سرسور وزننده برجنس سبزه على قول
طرخون اسميدر ﴿الارعل﴾ بدنده يره طوغرى صارقق ودوشوك اولان ثوبه دينوركه يوقرى قالدره‌رق يوريمكه

مضطرّ اولنور يقال جاء يجرّ ارعله اى ماتهدّل من ثيابه و فى الاساس ثوب ارعل اى طويل مسترخ كذلك پك اوزايوب بويلو اولديغندن برطرفه اكيلوب بوكلمش اولان اوتلره دينور يقال عشب ارعل اى طال حتّى انثنى بوراده من النبات وطاب نسخه‌لرى غلطدر وارعل احمق آدمه دينور يقال رجل ارعل اى احمق (الرعالة) جهاله وزننده حمق معناسنه‌در يقال به رعالة اى حمق (الرعل) فتحتينله احمق اولمق معناسنه‌در يقال رعل الرجل رعلا من الباب الرابع اذا حمق (المرعل) منبر وزننده كسكين قلجه دينور تيغ برّان معناسنه يقال ضربه بسيف مرعل اى باتك (الرعلة) غرفه وزننده مرسين مقوله‌سى خوشبو چچكلردن ترتيب اولنوب تاج كبى باشه صوقلان چچك طوتامنه دينور (ابورعله) رانك كسريله قوردك كنيه‌سيدر (الرعال) غراب وزننده بروندن سيلان ايدن فضله‌يه دينور (رعيل) زبير وزننده ابن آبد بن الصدف اسميدركه حضرموت قبيله‌سى نسبندندر (الرعولىّ) جهورىّ وزننده تاتارى طبخ اولنمش كبابه و بريانه دينور يقال شواء رعولىّ اذا كان لم يطبخ جيدا (الرعبلة) دحرجه وزننده برآدم چولپه وشاشقين خاتون آلمق معناسنه‌در يقال رعبل الرجل اذا تزوّج برعناء وات كسمك معناسنه‌در يقال رعبل اللحم اذا قطعه واثوابى يرتوب پاره‌لمق معناسنه‌در يقال رعبل الثوب اذا مزقه ورعبله اسم اولوركما سيذكر (الترعبل) تدحرج وزننده اثواب يرتيلوب پاره‌لنمق معناسنه‌در يقال رعبل الثوب فترعبل وثوب اسكيمك معناسنه‌در يقال ترعبل الثوب اذا خلق (الرعبولة) رانك ضميله پاره‌لنمش اسكى ثوب پچاوره‌سنه دينور (الرعبلة) زبرجه وزننده اسكى ثوبه دينور جمعى رعابيل‌در ويقال ثوب رعابيل اى اخلاق هر جزؤمؤلفى برثوب اعتبار اولنمشدر (الرعبل) جعفر وزننده كهنه لباسلو عورته دينور على قول بون وشاشقين وچولپه اصلاخير وشرّه يرامز اولانه دينور يقال امرأة رعبل اى ذات خلقان او حمقاء رعناء خرقاء وعربلر تحقير وازدراء موقعنده حماقتنى تلميحله برآدمك والده‌سندن كنايه ايدوب ثكلته الرعبل ديرلر يقولون ثكلته الرعبل اى امّه ورعبل بن عصام وعمرو بن رعبل شاعرلردر ياخود ثانى اعجامله‌در وابوذبيان بن رعبل بين العرب ذكرو شهرت صاحبيدر (الرعبلة) جحفله وزننده و(الرعبليل) زنجبيل وزننده دوز وطوغرى اسمين يله وصف اولور يقال ريح رعبلة ورعبليل اذا كانت لم تستقم فى هبوبها (الرغل) رانك ضمى وغين معجمه‌نك سكونيله بر نبات آديدر على قول سرمق اسميدركه قيون صرمشغى وقاره‌پازى ديدكلرى نباتدر جمعى ارغالدر (الارغال) همزه‌نك كسريله يرذكر اولنان نبات بتورمك معناسنه‌در يقال ارغلت الارض اذا انبتت الرغل واكينك سنبله‌سى تمام اوزلنوب يوغونلنمق معناسنه‌در يقال ارغل الزرع اذا جاوز سنبله الاحام وبرطرفه مائل اولمق معناسنه‌در يقال ارغل اليه اذا مال وخطا ايلمك معناسنه‌در يقال يقال ارغل الرجل اذا اخطأ ويول آزمق معناسنه‌در يقال ارغلت الابل عن مراتعها اذا ضلت وبرنسنه‌يى موضع مناسبنك غيرى موضعه قومق معناسنه‌در يقال ارغل الشئ اذا وضعه فى غير موضعه وانا ولدينى امزرمك معناسنه‌دركما سيذكر (الرغل) رمل وزننده ذكر اولنان ارغال زرعدن اسمدر سنبله‌سى اوزلنوب پكشمش اكينه دينور ورغل مصدر اولور ولد اناسنى امزمك معناسنه‌در يقال رغل الولد امّه رغلا من الباب الثالث اذا رضعها فارغلته اى ارضعته وبعضلر بونى اوغلاق قسمنه تخصيص ايلديلر (الرغلة) تمره وزننده هنوز سود امن تازه اوغلاغه وقوزى‌يه دينور (الرغلة) غرفه وزننده سنت يرنده كسيله‌جك درى‌يه دينور قلفه معناسنه (الارغل) هنوز سنت اولمامش كمسه‌يه دينور يقال غلام ارغل اى اقلف وخايه‌لرى اوزون كمسه‌يه دينور ورفاه ووسعت ولين وراحت اوزره اولان زمان ومعيشته دينور يقال هو فى عيش ارغل وزمان ارغل اى واسع ناعم (الرغول) صبور وزننده هربولديغنى اغتنام واكل ايدر اولان آدمه دينور يقال هو رمّ رغول اذا اغتنم كلّ شئ واكله وشول قيونه دينوركه قوزى كبى قيونلرك ممه‌سنى امراوله يقال شاة رغول اذا صارت ترضع الغنم (رغال) قطام وزننده جاريه قسمنه دينور ذكر اولنان معانيدن برمعناى مناسب ملحوظدر امه وكنيزك معناسنه (ابورغال) كتاب وزننده ثمود قومندن ثقيف قبيله‌سنك جدّ اعلالرى اولان كمسه‌در سنن ابى داود ودلائل النبوّه وسائر كتب احاديثده ابن عمر رضى الله عنهما حضرتلرندن مروى اوله‌رق بوو تيره اوزره مثبتدركه رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلريله طائف غزاسنه خروج وعزيمتز خلالنده رهگذارمزده بر قبرظهور ايلمكله فخر عالم حضرتلرى بيورديلركه اشبو قبرقبيلهٔ ثقيفك جدّى اولان ابورغالكدر مرسوم ثمود قومندن اولوب واشبو حرم شريفده متمكن اوله‌رق عروض ايدن عوارض واكدارى آندن دفع ايدرايدى وقتاكه حرم شريفدن خروج ايلدكده طرف ربّانيدن قومنه اصابت ايدن قهر ونقمت بوراده مزبوره دخى اصابت ايلمكله هلاك وبوراده دفن اولندى پس جوهرينك ابورغال شول

كسه ایدیكه بیت شریفی هدم قصدیله ورود ایدن حبشه طائفه‌سنه دلیل اولوب یولده هلاك اولمشیدی دیمسی
غیر جیددر كذلك ابن سیده‌نك ابو رغال شعیب پیغمبر علیه السلام حضرتلرینك عبدی اولوب عشر اموال تحصیلنه
معین وظالم وجابر ایدی بو محلده هلاك ومدفون اولدی دیدیكی نابمحلدر * مترجم دیركه معتدّبها اولان كتب سیرده
جوهرینك قولی مرسومدر حتی كندیسیله بیله‌جه برنهال زرّین دفن اولنمشیدی نبش اولنسه بولنمق ملحوظدر
بیورملریله فی الحال نبش واخراج ایلدیلر (ابنا رغال) سحاب وزننده ضریّه قربنده ایكی طاغدر (الرغلاء)
حمراء وزننده شول ناقه‌یه دینوركه قولاقلری برمقدار دیلنوب دیلنان پاره‌سی خدایی كوپه طرزنده صالنور اوله نته‌كه
بو یلجه اولان قیونه رعلاء دینور مهمله ایله یقال ناقة رغلاء اذا شقت اذنها وبقیت معلقة (رغلان) عثمان
وزننده بر رجلك اسمیدر (الرفل) نفل وزننده و(الرفل) فتحتینله لباس كیمكده وسائر وضع وعملده بجركسز
تصلق وچولپه و پریشان اولمق معناسنه‌در یقال رفل الرجل ورفل رفلا ورفلا من الباب الاوّل والرابع
اذا خرق باللباس وكلّ عمل و(رفل) نفل وزننده و(رفلان) فتحاتله اتكلری یره سوریه‌رك اداء وخرامله یوریمك
یاخود اللری صاله‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال رفل فلان رفلا ورفلانا من الباب الاوّل اذا جرّ ذیله وتبختر
اوخطر بیده وقیونك صوینی چوغالتمق معناسنه‌در یقال رفل الركیة رفلا اذا جمه (الارفل) احمر وزننده و(الرفل)
كتف وزننده وصفلردر بجركسز چولپه آدمه دینور یقال رجل ارفل ورفل ای اخرق (الرفلاء) حمراء وزننده
مؤنثیدر چولپه وشاشقین عورته دینور وشول عورته دینوركه حسن شیوه ونزاكتله یوریمكی اولمیوب بجره‌مدیكندن
اتكلرینی سوریه‌رك چولپه ودیوشورمسز یورر اوله یقال امرأة رفلاء اذا كانت لاتحسن المشی فتجرّ ذیلها (الرفلة)
فرحه وزننده و(الرفلة) كسرتینله چركین وبدمنظر عورته دینور یقال امرأة رفلة ورفلة ای قبیحة ظاهرا رانك
كسره‌سی فایه اتباعله‌در ورفله فرحه وزننده اتكلرینی شیوه ونزاكتله سوریه‌رك یورر اولان خاتونه دینور یقال
امرأة رفلة اذا كانت تجرّ ذیلها جرّا حسنا (الارفال) همزه‌نك كسریله بودخی اتكلری یره سوریه‌رك ناز وخرامله
نازنیننانه یوریمك یاخود اللرینی صاله‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال ارفل فلان اذا جرّ ذیله وتبختر اوخطر بیده
واتكی صالیورمك معناسنه‌در یقال ارفل ذیله اذا ارسله (الترفیل) تفعیل وزننده تمنین لفظی كبی اسمدر اتكلرینی
سوریه‌رك صالنی صالنی یوریان آدمه دینور یقال رجل ترفیل اذا كان یرفل فی مشیه وترفیل مصدر اولور
قیونك صوینی چوغالتمق معناسنه‌در یقال رفّل الركیة اذا اجمها وترفیل اهل عروض اصطلاحنده بحر كاملك
متفاعلن جزؤنه برسبب خفیف زیاده ایلمكدن عبارتدركه متفاعلاتن اولور اجمام ركیه یاخود جرّ ذیل معناسندن كه
طول ذیلك لازمیدر مأخوذدر لكن ترفیل علتی بحر كامل مجزوءه بلكه عروض ثالثه‌سنك ضرب اوّلنه
مخصوصدر وترفیل برآدمی سید وعالیشان قلمق معناسنه‌در یقال رفّله الملك اذا سوّده واولولمق تعظیم
معناسنه‌در یقال رفّله اذا عظمه وخوارلمق تذلیل معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال رفّله اذا ذلّله
بونده بناسی ازاله ایچوندر وتملیك معناسنه‌در یقال رفّله ایّاه اذا ملكه ایّاه (الرفل) رانك كسریله اتكه دینور
یقال ارفل رفله اذا ارسل ذیله (المرفال) اكثری اتكلرینی سوریه‌رك خرامانی یورر اولان آدمه دینور (الرفال)
سحاب وزننده اوزون صاچه دینور یقال شعر رفال ای طویل (الرفلّ) خدبّ وزننده اوزون قویرقلو
داتّه‌یه دینور وحلیم وشحیم انسان وحیوانه دینور وبول جامه‌یه دینور ودریسی ككلیش اولان دوه‌یه دینور
(الرفال) كتاب وزننده شول بچه مقوله‌سی نسنه‌یه دینوركه دیشی بچی‌یه آشمسون دیو تكه‌نك قاسیغنه
بند ایدرلر (المرفّلة) معظمه وزننده شول ناقه‌یه دینوركه یاوریسی امسون دیو برپچاوره ایله ممه‌سنك دیبی صاریلوب
بعده اول پچاوره‌نك برطرفی صالیورلمكله ممه‌لرینك اوجلرینی بتون احاطه ایدوب بوریمش اوله یقال ناقة مرفلة
اذا كانت تصرّ بخرفة ثمّ ترسل علی اخلافها فتغطی بها (روفل) جوهر وزننده بر رجل اسمیدر (ترفل) تنصر
وزننده اسامیدندر ترفل بن عبد الكریم وترفل بن داود محدّثلردر (رفیل) زبیر وزننده ابن المسلمه‌دركه نهر رفیل
اكا منسوبدر (الرفل) فتحتینله قیونك دیبنده آز آز مجتمع اولان صویه دینور یقال هذا رفل الركیة ای جمها (رفل رفل)
مكرّرا فتحتینله قیون قسمنی صاغمق ایچون چاغره‌جق اصواتدندر (الترفلة) دحرجه وزننده كبر ونخوتله صالنمق
معناسنه‌در یقال ترفل الرجل ترفلة اذا تبختر كبرا (الرقلة) رانك فتحی وقانك سكونیله ال یتشمز اولان خرما آغاجنه
دینور جمعی رقل‌در هاسز ورقال كلور یقال ماهم رجال انّما هم رقال جمع رقلة وهی النخلة التی فاتت الید
(الراقول) خرما آغاجنه چیقه‌جق كنده‌و پالهنكه دینور حابول معناسنه (الارقال) همزه‌نك كسریله سرعتله یوریمك
معناسنه‌در یقال ارقل الرجل اذا اسرع وقطع مفازه ایلمك معناسنه‌در یقال ارقل المفازة اذا قطعها (المرقال)

و ﴿المرقل﴾ محسن وزننده و ﴿المرقلة﴾ محسنه وزننده جست و رونده ناقه یه دینور یقال ناقة مرقال و مرقل و مرقلة
ای مسرعة و مرقال هاشم بن عتبه نك كه اصحابدندر لقبیدر صفین ملحمه سنده علیّ بن ابی طالب كرم الله وجهه
كندیسنه برعلم و یرمكله حامل اوله رق سرعت ایلدیكیچون تلقیب اولندی و ابو المرقال زفیان ایله ملقب كمسه نك
كنیه سیدر اسمی عطاء بن اسید ایدی بنی عوافه دن ایدی ﴿الركل﴾ شكل وزننده آت سكرتمك ایچون ایكی
یانلرینه ایاقله یا اوزنكی ایله تپوب اورمق معناسنه در یقال ركل الفرس ركلا من الباب الاول اذا ضربه برجله
لیعدو و بر ایاقله اورمق معناسنه در یقال ركله اذا ضربه برجل واحدة و ركل تپه یه اطلاق اولنور كه بر ایاقله
اورمقدر فارسیده لكد دینور و پراصه تعبیر اولنان سبزه یه دینور كرّاث معناسنه ﴿التراكل﴾ تفاعل وزننده
بری برلرینه ایاقله اورشمق معناسنه دركه تپشمك تعبیر اولنور ملاعبه اقسامندندر یقال تراكل القوم اذا ركل بعضهم
بعضا بارجلهم ﴿الركّال﴾ شدّاد وزننده پراصه صاتجی آدمه دینور ﴿الركلة﴾ تمره وزننده برباغ سبزه یه دینور
یقال جاء و بیده ركلة من البقل ای حزمة ﴿المركل﴾ منبر وزننده ایاغه اطلاق اولنور رجل معناسنه ﴿المركل﴾ مقعد
وزننده یوله اطلاق اولنور طریق معناسنه و فارس آتی اشدروب یاخود سكرتمك ایچون یانلرنده ایاغیله تپوب اوره جق
یره دینور كه اوزنكی یریدر ﴿المركّلة﴾ معظمه وزننده شول یره دینور كه طوارلر ایاقلریله چكنیوب باصه رق پكشمش
و قاتیلنمش اوله یقال ارض مركلة اذا صارت قدكدّت بحوافر الدابة ﴿التركل﴾ تفعل وزننده باغبان یره بل تپمك
معناسنه در یقال تركّل بمسحاته اذا ضربها برجله لتدخل فی ارض ﴿مركلان﴾ مرطبان وزننده بر موضع آدیدر
﴿الرمل﴾ نمل وزننده معلومدركه قومه دینور فارسیده ریك دینور مفردی رمله در جمعی رمال و ارمل در افلس
وزننده و رمله ایله بعض نسوان تسمیه اولندیلر برّ اقلغنه بناء ازجمله رمله بنت ابی سفیان كه امّ حبیبه در ازواج
مطهراتدندر رضی الله عنهنّ و رمل مصدر اولور طعامه قوم قاتمق معناسنه و طعامدن مراد حنطه در
یقال رمل الطعام رملا من الباب الاول اذا جعل فیه الرمل و بر نسنه یی قان ایله آلوده ایلمك معناسنه در یقال
رمل الثوب اذا لطخه بالدّم و بزو و حصیر مقوله سنی یوفقه جه طوقومق معناسنه در یقال رمل النسج اذا رقّقه
و سریر و حصیر مقوله سنی جوهر و سائر زینت مقوله سیله بزه مك معناسنه در یقال رمل السریر او الحصیر اذا زیّنه
بالجوهر و نحوه و سریرك اوستنه شریت اوروب چورمك معناسنه دركه مراد حصیر اسكمله كبی او توراجق یرینی
یومشق شریتلردن اوروب یاپمقدر یقال رمل السریر اذا رمل ای نسج شریطا فجعله ظهرا له ﴿الارمال﴾ همزه نك
كسریله رمل معناسنه در یقال ارمل النسج و السریر بمعنی رمله و برآدمك زاد و توشه و نفقه سی توكنوب بی زاد
و نوا قالمق معناسنه در یقال ارمل القوم اذا انفد زادهم و بو معناده متعدّی اولور یقال ارملوا الزاد اذا انفدوه و ایپ
مقوله سی نسنه یی اوزاتمق معناسنه در یقال ارمل الحبل اذا طوّله و بر نسنه قانه بیلنمك معناسنه در یقال
ارمل السهم اذا تلطخ بالدم و خاتون طول اولمق معناسنه در یقال ارملت المرأة اذا صارت ارملة ﴿الترمیل﴾
تفعیل وزننده بودخی بزو حصیر مقوله سنی یوفقه جه و خرده جه طوقومق معناسنه در یقال رمّل النسج اذا رقّقه
و خاتون طول اولمق معناسنه در یقال رمّلت المرأة اذا صارت ارملة و بر نسنه یی مغشوش و مزیّف قلمق معناسنه در
قوملو غله كبی یقال رمّله اذا زیّفه و یقال كلام مرمّل ای مزیّف ﴿الرمل﴾ فتحتینله و ﴿الرملان﴾ فتحاتله و ﴿المرمل﴾
مقعد وزننده لینك ایله یوریمك معناسنه در یقال رمل فلان رملا و رملانا و مرملا من الباب الاول اذا هرول و منه رملان
طائف البیت الشریف و رمل عروضیون اصطلاحنده قصیده ایله رجزدن ماعدایه اطلاق اولنور * شارح دیر كه
مؤلفك تفسیری وضع عربه مبنیدر كه قصیده ایله رجزك غیری شعره رمل اطلاق ایدرلر و اهل عروض بحر
مخصوصه رمل اطلاق ایدرلر كه وزنی التی كرّه فاعلاتن جزؤلرندن مركبدر نسج حصیر كبی منتظم الاوتاد اولدیغیچون
تسمیه ایلدیلر انتهی * و رمل آزجه یغموره دینور و بر نسنه ده اولان زیاده یه دینور و بقر وحشینك ایاقلرنده
اولان خطوطه دینور كه كندی لوننه مخالف اولور ﴿الارمل﴾ احمر وزننده فقیر و محتاج یاخود مسكین اولان
كشی یه دینور مؤنثی ارمله در جمعلری ارامل و ارامله در یقال رجل ارمل و امرأة ارملة ای محتاج و محتاجة او مسكین
و مسكینة * شارح دیر كه نفود الزاد معناسنه اولان ارمالدن مأخوذدر غیر قیاس اوزره در انتهی * و ارمل اركن آدمه
دینور عزب معناسنه ینه مؤنثی ارمله در و عند البعض یساری اولوب احتیاجی اولمیان عورته ارمله اطلاق اولنمز
هرنقدر قوجه سز ایسه ده یقال رجل ارمل ای عزب و امرأة ارملة ای عزبة او لا یقال للعزبة الموسرة ارملة
مترجم دیر كه بو ماده ده اوچ كلمه مستعملدر بری ثیبدر كه مؤلفه كوره زوجندن علی الاطلاق مفارقت ایتمش
خاتوندر یاخود مدخول بها اولاندر داخل اولان رجله ده اطلاق اولنور قول اوّله كوره طول خاتون اولور ثانی یه

کوره بکر مقـابلی اولور وبری ارملەدرکه مؤلفه کوره مطلقـا قوجەسز اولاندر وبعضلر عسر حالله تقیید
ایلدیلرو بری دخی ایمّ درکه بودخی قوجەسز اولاندرکرك ثیب وکرك بکراولسون ورجله دخی اطلاق اولنور وزمخشری
وسائره کوره ثیب ارکورمش اولاندر وارمله طول اولاندر کرك اره وارسون کرك وارمسون وایمّ قوجەسز اولاندر
کرك ثیب وکرك بکراولسون پس مؤلفك بیانیله بینلرنده مخالفت یوق کبیدر لکن ابن اثیرك قولی بونلره مخالفدر وارمله
عندالبعض رملدن مأخوذدرکه قومه دینور بی زوج خاتون برمرتبه محتاج اولدیکه کویا احتیاج آنی قومه اوتورتدی
نتەکه ذومتربه دخی بورسمەدرو عندالبعض ارمله ارمال زادمعناسندن مأخوذ اولمغله مطلقا زوجەسز اره وزوجسز
عورته ارمل وارمله دینور لکن زوجەسی وفات ایدن کشیده استعمالی قلیلدرو زوجی وفات ایدن عورتدەکه طول
تعبیر اولنور استعمالی کثیردر زیرا انفاق زوجه محتاجدر انتهی * وارمل مطرو منفعتی قلیل یعنی عدیم اولان سنه یه
وصف اولور یقال عام ارمل ای قلیل المطر والنفع ومحتاجین اولان رجال ضعفاء جماعتنه ارمله دینور ایچلرنده نساء
طائفەسی یوغیسه یقال اطعم الارملة ای الرجال المحتاجین الضعفاء (الارمولة) اضحوکه وزنده عرفج نام شجرك کسلمش
شاخندن اوزدکنده قلان پارچەسنه دینور جمعی ارامل وارامیل در (الرملة) غرفه وزنده بقرو حشیه نك ایاقلرنده
وصرتلرنده اولان سیاه جزکی یه دینور جمعی رمل درصردوزنده وارمال در * شارحك بیاننه کوره فی قوائم البقرة
الوحشیة وفی ظهرها عبارتی نسخەلرندن ساقطدر (رمله) تمره وزنده بش موضع آدیدر اشهری شام اولکەسنده
رمله دیدکلری بلدەدر محدّثیندن ادریس الرملیّ ومکیّ بن عبدالسـلام الرمیلیّ که مصغر بنیەسیله در اورادندر
(الرملاء) حمراء وزنده ایاقلری سیاه وسائریرلری بیاض اولان دیشی قیونه دینور مذکری ارمل در یقال نعجة
رملاء ای سوداء القوائم وسائرها ابیض (المرمّل) محدّث وزنده و(المرمل) محسن وزنده ارسـلانه دینور
(المرمل) منبر وزنده کوچك بوقاغی یه دینور (الیرمول) یعفور وزنده حصیرطرزنده خرما یپراغندن اورلمش
نسنه یه دینورکه یلپازه وزنبیل دوزیلور (الرمال) غراب وزنده حصیر اورکوسنه دینور یقال مااحسن رمال
هذا الحصیرای مرموله (المرمّل) معظم وزنده شول پالوذه وزیروا وحلوا مقولەسنه دینورکه یوزنده حصیر
اورکوسی کبی چیزلری وبوکلری کثیراوله یقال خبیص مرمّل اذا کثر عصده ولیه (ارملول) عضرفوط وزنده
مغربده بربلدەدر (ترامل) تای فوقیهٔ مضمومه ایله بروادی اسمیدر (یرمل) یمنع وزنده برموضعدر (یرمله) یانك
فتحیله اندلسـده برناحیەدر (الارمولة) اضحوکه وزنده ارکن اوغلانه دینور یقال غلام ارمولة ای ارمل
(رمیله) جهینه وزنده اوچ موضع اسمیدر وبررجل آدیدر (الارمعلال) اقشعرار وزنده چوجق اغزندن سالیار
اقار اولمق معناسنەدر یقال ارمعلّ الصبیّ اذا سال لعابه وبرنسنه اصلانمق معناسنەدر یقال ارمعلّ الثوب
اذا ابتلّ وبریان وکباب طبخ اولنورکن یاغی طملار اولمق معناسـنەدر یقال ارمعلّ الشواء اذا سال دسمه
وسرعتله کتمك معناسنەدر یقال ارمعلّ الرجل اذا اسرع وپك آواز ایله حیقرمق معناسنەدر یقال ارمعلّ الرجل
اذا شهق وپراکنده اولمق معناسنەدر یقال ارمعلت الابل اذا تفرّقت وکون وسختیان مقولەسی پك یاشاروب
اصلانمق معناسنەدر یقال ارمعلّ الادیم اذا ترطّب شدیدا وکوز یاشی پیدرپی متصل آقمق معناسـنەدر یقال
ارمعلّ الدمع اذا تتابع (الارمغلال) غین معجمه ایله ارمعلال وزنده بودخی کوزیاشی پیدرپی آقمق معناسنەدر یقال
ارمغلّ الدمع بمعنی ارمعلّ (المرمغلّ) مضمحلّ وزنده دباغته اورلمش دری یه دینور یقـال جلد مرمغلّ
اذا وضع للدباغ (الروال) غراب وزنده و(الراوول) کافور وزنده دابه قسمنك اغزی سالیارینه دینور علی قول
آت جنسنك سالیارینه مخصوصدر یقال سال رواله وراووله فی مخلاته وهو لعاب الدواب او خاصّ بالفرس ویقال
روال رائل مبالغة ای لعاب کثیر وروال بعض دابەنك اغزنده بتن آرتق دیشه دینورکه معین اولان صرەسندن
وعددندن زیاده اولوریم یمکه مانع اولمغله کسرو اخراج ایدرلر (الرائل) بودخی دابّه قسمنده ظهور ایدن آرتق
دیشه دینور یقال کسر رواله ورائله ای سنه الزائدة التی لاتنبت علی نبتة الاضراس وطملایجی وطملیان شیئه
دینور یقال دهنه حتی صار الدهن رائلا ای قاطرا (الترویل) تفعیل وزنده اتمکه چرویش یاغی قاتق ایلك
علی قول صافی یاغله اوغمق یاخود پك یاغلی یاپمق معناسـنەدر یقال روّل الخبزة اذا آدمها بالاهالة اودلکها
بالسمن او اکثر دسمها وآت قسمی افشـان ایلك ایچون آلتنی صارقتمق معناسنەدر علی قول کوشکجه قالدرمق
معناسنەدر وعندالبعض ترویل انسـان قسمی هنوز عورته مسّ ووصولدن مقدّم انزال ایلك معناسنەدر یقال
روّل الفرس اذا ادلی لیبول او انعظ فی استرخاء او یقال روّل الرجل اذا انزل قبل الوصول الی المرأة (المرول) منبر
وزنده سالیاری چوق اقان آدمه دینور یقال رجل مرول ای کثیر اللعاب واینجه وضعیف ایپ واورغان پارچەسنه

مطلب

دینور ﴿یروله﴾ جوله وزننده اندلسده برناحیه آدیدر ﴿دیررولان﴾ سیرسلمان وزننده قبیلهٔ سلیم یوردنده بروادیدر
﴿الرهبلة﴾ دحرجه وزننده برکونه یوریشه دینورکه مراد سندره‌یه‌رك وصارصله‌رق یورویشدر ﴿الترهبل﴾
تدحرج وزننده صارصله‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال ترهبل الرجل اذا مشی الرهبلة ﴿الرهبل﴾ جعفر وزننده
فهم اولنمیان سوزه دینور ظاهرا پریشان و بی سروبن یاخود مضطرب اولدیغندن ناشیدر یقال کلام رهبل
ای لایفهم ﴿المرهبل﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله فهم اولنمیان چبره‌شك سوزلو آدمه دینور ﴿الرهدل﴾ جعفر وزننده
ضعیف وزبون آدمه دینورو احمق ونادانه دینور یقال رجل رهدل ای ضعیف وکذا احمق وجعفر وقنفذ وزبرج
وزنلرنده برجنس قوش اسمیدر وبونلر رهدن لفظنده لغتلردر ﴿الرهل﴾ فتحتینله کوده‌نك اتی سلپوك ومضطرب
اولمق معناسنه‌در یقال رهل لحمه رهلا من الباب الرابع اذا اضطرب واسترخی وکوده‌نك اتی قباروب قبالنمق
معناسنه‌درکه سمروب شیشمان اولمقدن عبارتدر یاخود علتسز شیشکین اولمق معناسنه‌در یقال رهل لحمه اذا
انتفخ اوورم من غیر داء ورهل ولادت عقبنده ظهور ایدن صوك دیدکلری صاری صویه دینور ﴿الترهیل﴾ تفعیل
وزننده برعارضه یوزی کوزی شیشروب وجودی سلپوك ایلمك معناسنه‌در یقال رهّله النوم اذا اورثه الرهل
﴿الرهل﴾ رانك کسریله‌شول یوفقه بلوده دینورکه رطوبت تخییل ایلیه ﴿المرهّل﴾ معظم وزننده یوزی کوزی
شیشکین وجودی سلپو کلمش آدمه دینور یقال اصبح مرهّلا اذا تهیج ای وجهه وبوپك چوق اویقودن یاخود
مخمور قالقمقدن نشئت ایدر ﴿الریال﴾ کتاب وزننده آغز سالیارینه دینور یقال سال ریاله ای لعابه وبو واویه‌ده
لغتدر ﴿الریل﴾ سیل وزننده آغزدن سالیار آقق معناسنه‌در یقال رال الصبیّ یریل ریلا اذا سال لعابه

فصل الزای المعجمة

فصل الزای المعجمه ﴿الزبل﴾ زانك کسری وبانك سکونیله و﴿الزبیل﴾ امیروزننده فشقی‌یه وکوبره‌یه
دینور سرقین معناسنه وزبیل زنبیل دیدکلری ظرفه دینورکا سیذکر ﴿المزبلة﴾ میمك وبانك فتحیله وشذوذا بانك
ضمیله اسم مکاندر سپورندیلکه وکوبره‌لکه دینور یقال الدنیا کالمزبلة ای ملقی الزبل وموضعه ﴿الزبل﴾ حبل
وزننده اکینی کوبره ایله اصلاح ایلمك معناسنه‌در یقال زبل زرعه زبلا من الباب الثانی اذاسمده ﴿الزبال﴾
کتاب وزننده بال اریسنك اغزینه آلوب قوانه کتوردکی شیئه دینور وبونکله پك آز ناچیز نسنه‌دن کنایه
ایدرلر یقال مااصاب زبالا ای شیئا تنوین تحقیر ایچوندر وزایك ضمیله‌ده جائزدر لکن اساس نسخه‌لرنده النحلة
یرنده میمله النملة عنوانیله مرسوم اولمغله قرنجه‌نك آغزیله کوتوردیکی نسنه‌جك دیمك اولور ومقتضای ماده‌یه
بو اقربدر ﴿الزبالة﴾ ثمامه وزننده بودخی شئ یسیره اطلاق اولنور یقال مافی البئر زبالة ای شئ یعنی من الماء وزباله
اصحابدن مالك بن الحویرث بن اشیم پدرینك جدّی اسمیدر وبر موضع آدیدر وجعفر بن محمد الزبالیّ محدّثدر
﴿زباله﴾ سحابه وزننده بر موضعدر محدّثیندن محمد بن الحسن بن عیاش الزبالی اورادندر ومحمد بن الحسن
بن زباله محدّثدر وزباله بنت عتیبة بن مرداس شعرادندر ﴿الزبیل﴾ امیروزننده‌که ذکر اولندی و﴿الزبّیل﴾
سکین وزننده و﴿الزنبیل﴾ قندیل وزننده وبعضا زایی مفتوح اولور قفه‌یه دینورکه کوفه تعبیر اولنان ظرفدر
خرما یپراغندن اوررلرکه مراد ترکیده دخی زنبیل دیدکلری اوله‌جقدر کونا کون شکلده یپارلر علی قول دغارجغه
دینور جراب معناسنه یاخود مطلقا حمل اولنه‌جق ونسنه قویه‌جق قابه دینور وعاء معناسنه وزبیل کلمه‌سنك
جمعی زبل در کتب وزننده وزبلاندر زایك ضمیله * شارح دیرکه زبّیلك جمعی زبابیل وزنبیلك جمعی زنابیل در
وزنبیله زبیل وزنبیل اطلاقی مقدّما آنکله کوبره طاشیدقلرینه مبنیدر ونونی زائده‌در ﴿الزأبل﴾ زبرج وزننده
آفت وداهیه‌یه اطلاق اولنور ﴿الزأبل﴾ جعفر وزننده وبانك کسریله‌ده جائزدر بودور آدمه دینور وهمزه‌نك
ترکیله زبل عنوانی اکثردر ﴿زابل﴾ هاجر وزننده سند اولکه‌سنده بربلده‌در ﴿زنبیل﴾ قندیل وزننده اسامیدندر
احمد بن الحسین بن احمد بن زنبیل النهاوندیّ امام بخاری تاریخنك راویسیدرکه ابو القاسم الاشقردن اولدخی
امام بخاریدن روایت ایلدی ﴿الزبلة﴾ زایك ضمیله لقمه‌یه دینور ﴿الزبلة﴾ فتحاتله شئ یسیر معناسنه‌در تقول
مارزأته زبلة ای شیئا ﴿الزبتل﴾ جعفر وزننده بودور آدمه دینور یقال رجل زبتل ای قصیر ﴿الزجلة﴾ غرفه
وزننده ایکی کوزك ارالغنده اولان دری‌یه دینور یقال جرح زجلته ای الجلدة التی بین العینین وحالت معناسنه‌در
یقال هو علی زجلة حسنة ای حالة وناسك غریو وفریادینه وشماطه‌سنه دینور بونده زایك فتحیله‌ده جائزدر تقول سمعت
زجلة الناس ای صوتهم وصو مقوله‌سی نسنه‌دن حاصل اولان جزؤ بجه رطوبته دینور یقال اصابته زجلة منه
ای بلة وپك جزؤی وناچیز نسنه‌یه دینور یقال اعطانی زجلة منه ای هنیهة منه وهر نسنه‌دن برپاره‌یه وبربلوکه
دینور یقال زجلة منه ای قطعة ومطلقا جماعته علی قول خاصّة انساندن برکروه وجماعته اطلاق اولنور بونده

زايك فتحيله ده جائزدر وزجله بنت منظور زوجهٔ زبيردر ياخود حضرت معاويه نك آزاد كرده جاريه سيدر
ياخود قزى عاتكه نك آزاد كرده سيدر ﴿الزجل﴾ زجر وزننده برنسنه يى اوته قاقوب آتمق معناسنه‌در يقال
زجله وبه زجلا من الباب الاوّل اذا رماه ودفعه ومزراغك اشاغى حربه سيله دورتمك معناسنه‌در يقال زجله
بالرّمح اذا زجّه وبعيد يردن كوكرجين صالمق معناسنه‌در يقال زجل الحمام اذا ارسلها على بعد وديشينك رحمنه
منى دوكمك معناسنه‌در يقال زجل الماء فى رحمها اذا صبه ﴿الزاجل﴾ و ﴿الزجّال﴾ شدّاد وزننده ايراق يردن
صالنان كوكرجينه دينور كبوتر بغدادى كبى يقال هى حمام الزاجل والزجّال اى يرسل على بعد بونلر ذكر اولنان
زجل ماده سندن اولمغله حمام لفظنه وصف اولدقلرى صورتده البته نسب اوزره اولمق لازمدر وحسب
الظاهر لامحاله وصفلردر زيرا اضافتلرنده فائده بالذكر ملحوظ دكلدر مكر بيانيه يه حمل اولنه وزاجل صاحب
وهاجر وزنلرنده طولوم باغليه‌جق ايپك اوجنده اولان چوى وحلقه طرزنده اغاج پارهسنه دينور ومزراغك
اشاغى حربه سنده اولان حلقه يه دينور وعسكرك باشبوغنه دينور يقال هو زاجل العسكر اى قائدهم وزيد الخيل
نام كسه نك فرسى اسميدر وبلندآواز آدمه دينور وخواننده يه دينور يقال رجل زاجل اى رفيع الصوت وكذا
المطرب ﴿الزاجل﴾ جيمك فتحيله عالم وزننده بوغور دوه نك منيسنه دينور ياخود اركك دوه قوشنك منيسنه
دينور وكاهجه همزه ايله ده ملفوظدر وعلى قول اركك دوه قوشى كندى نوبتنده يمورطه سى اوزره ياتديغى
اثناده دبرندن سيلان ايدن نسنه يه دينور بعض نسخه‌ده تحضينها بيضها عنوانيله‌كه ضمير مؤنثدر مرسوم اولمغله
غلطدر صواب اولان مذكر ضميرلرى اولمقدر ياخود جمعيتى متضمن جنسيت اعتبارينه مبنيدر وزاجل دوه
قسمنك بيونلرينه مخصوص بركونه تمغا اسميدر ﴿المزجل﴾ منبر وزننده مزراغك تمرننه دينور وقصه مزراغه
وخشت ديدكلرينه دينور ﴿المزجال﴾ محراب وزننده شول اوقه دينوركه هنوز تمرنلنوب ويلك چكورلمامش اوله
﴿الزجل﴾ فتحتينله ناس برى بريله اوبناشوب شماطه وهنكامه ايلمك معناسنه‌در يقال زجل القوم زجلا من الباب
الرابع اذا لعبوا وجلبوا وشرقى وبسته اوقيوب خواننده‌لك ايلمك معناسنه‌در يقال زجل الزاجل اذا طرّب
ورفع صوت ايلمك معناسنه‌در يقال زجل الرجل اذا رفع الصوت وبو معنالرده اسم اوله‌رق مستعملدر ﴿الزجل﴾
كتف وزننده و ﴿الزاجل﴾ بلند آواز آدمه دينور وخواننده يه دينور وشول نباته دينوركه اكا يل طوقندقجه
سسلنور اوله يقال نبت زجل اذا صوّتت فيه الريح ﴿الزؤاجل﴾ همزه ايله علابط وزننده و ﴿الزنجيل﴾ قنديل
وزننده وهمزه بدلى نونله ضعيف وزبون آدمه دينور يقال رجل زؤاجل وزنجيل وزنجيل اى ضعيف ﴿الزجنجل﴾
سفرجل وزننده آيينه يه دينور مرآة معناسنه سجنجل كلمه سنده لغتدر ﴿الزجول﴾ صبور وزننده ايراق يوقشه دينور
يقال عقبة زجول اى بعيدة ﴿الزجلاء﴾ حمراء وزننده جست وروننده ناقه يه دينور يقال ناقة زجلاء اى سريعة
﴿الزحل﴾ زايك فتحى وحاى مهمله نك سكونيله برنسنه يردن ايرلمق معناسنه‌در يقال زحل عن مكانه زحلا من الباب
الثالث اذا زال ويورلمق معناسنه‌در يقال زحل الرجل اذا اعيا ودابه يورركن چين چين كيرو لنمك معناسنه‌در
يقال زحلت الناقة اذا تاخّرت فى سيرها ﴿التزحول﴾ تدحرج وزننده بودخى برنسنه يردن آيرلمق معناسنه‌در
يقال تزحول عن مكانه اذا زال ﴿الزحول﴾ قعود وزننده بر آدم يردن آلارغه اولمق معناسنه‌در يقال زحل
الرجل عن مكانه زحولا اذا تنحى ﴿التزحّل﴾ تفعل وزننده زحول معناسنه‌در يقال تزحّل عن مكانه اذا تنحى
﴿الزحل﴾ كتف وزننده و ﴿الزحليل﴾ نحرير وزننده مكانندن الارغه اولان آدمه دينور ﴿الزحول﴾ صبور وزننده
شول ناقه يه دينوركه دوه‌لر ايله حوضه كلدكده منع ورد ايچون صاحبى يا بر غيرى كمسه هرنقدر چهره‌سنه
ضرب ايدرسه‌ده كيروسنى دونوب چين چين ينه صوقيلوب حوضه كلور اوله يقال ناقة زحول اذا وردت
الحوض فضرب الرائد وجهها فولّت عجزها ولم تزل تزحل حتى تردّ وزحول ايراق يوقشه وصف اولور
يقال عقبة زحول اى بعيدة فعول بمعنى فاعل نسبى اولمغله تذكير وتأنيثى مساويدر ﴿الزحل﴾ صرد وزننده امور
ومشاغلدن چكنليوب دائما كناره كير اولان آدمه دينور مؤنثى زحله‌در يقال رجل زحل وامرأة زحلة اذا كان
يزحل عن الامور وزحل زفر وزننده غير منصرف اوله‌رق خنس اطلاق اولنان كواكب سياره‌دن بركوكب
اسميدركه فلك سابعده مركوزدر بعيد ومتنحى اولديغيچون اطلاق اولندى وبو زاحلدن معدولدر فارسيده
اكا كيوان دينور ﴿غلام زحل﴾ ابو القاسم ديمكله مشتهر برمنجمدر ﴿الزحليل﴾ نحرير وزننده دائما مكانندن بعيد
ومتنحى اولان آدمه دينور وطار وطاينجق يالچين يره دينوركه اياق ايلشميوب قايوب كيدر وجست وچالاك آدمه
اطلاق اولنور يقال رجل زحليل اى سريع ﴿الزحلول﴾ زايك ضميله بودخى طار وطاينجق يالچين يره دينور

زحليل كبى يقال مكان زحليل وزحلول اى ضيق زلق من الصفاء (الازحال) همزه‌نك كسريله برآدمى برنسنه‌يه
ناچار قلمق معناسنه‌در يقال ازحله اليه اذا الجاءه اليه وايراق ايلمك معناسنه‌در يقال ازحله اذا ابعده
(التزحيل) تفعيل وزننده بودخى ايراق ايلمك معناسنه‌در يقال زحله اذا ابعده (الزحلة) همزه وزننده
شول جانوره دينوركه يواسنه چقن چقن كيرر اوله يقال دابّة زحلة اذا كانت تدخل جحرها من قبل
استها واصلا سير وسفر وسياحت ايلمز اولان آدمه دينور يقال رجل زحلة اى لايسيح فى الارض ظاهرا
بوتهكم ياخود ضدّيله تسميه قبيلندندر (الازحئلال) همزه ايله اقشعرار وزننده احزألال مقلوبيدركه ذكر
اولندى يقال ازحألّ البعير مقلوب احزألّ (الزحلّ) حدبّ وزننده شول اركك دوه‌يه‌دينوركه صواد
باشنده سائر دوه‌لرى زور ايله كيرو سوروب كنديسى ايلرويه صوقيلوب ايچر اوله (الزيحلة) بيطره وزننده
كبرو اداو شيوه ايله يوريمكه دينور يقال يمشى الزيحلة اى مشية خيلاء (الزرقلة) قافله دحرجه وزننده برآدمك
حقّ ومطلوبنى تماما ويرمك معناسنه‌در تقول زرقل بحقّى اى اعطانيه وقيل دتمك معناسنه‌در يقال زرقل
الشعر اذا نفشه (الزعل) فتحتينله نشاطمند اولمق معناسنه‌در يقال زعل الرجل زعلا من الباب الرابع اذا نشط
وبوش آت جنبش ونشاطله شوقه كاوب برى اوته قوشوب اوينامق معناسنه‌در يقال زعل الفرس اذا استنّ
بغير فارسه (التزعّل) تفعل وزننده بودخى شنلنوب جنبش ونشاطلنمق معناسنه‌در يقال تزعّل الرجل اذا تنشط
(الازعال) همزه‌نك كسريله آتى جنبش وشوقه كتوروب نشاطلندرمق معناسنه‌در يقال ازعل الفرس اذانشطه
وبرنسنه‌يى يرندن قوپروب ازعاج ايلمك معناسنه‌در يقال ازعله من مكانه اذا ازعجه (الزعلول) سرسوروزننده
جست وخفيف آدمه دينور (الازعيل) ازميل وزننده هميشه شوخ وشنّ وشقراق آدمه دينور يقال رجل ازعيل
اى نشيط (الزعلة) تمره وزننده شول حيوانه دينوركه برسنه طوغوروب برسنه آرالق ويرر اوله يقال ناقة زعلة
اذا صارت تلدسنة ولاتلد اخرى وديشى دوه قوشنه دينور (الزعل) زايك كسريله برموضع وبررجل آدلريدر
(الزعل) كتف وزننده آجلقدن زار ومضطرب آدمه دينوركه يلان كبى قيورلوب ناله وانين ايدراوله يقال هو
زعل اى متضوّر جوعا (زعيل) زبير وزننده قيس بن مرادسك فرسى اسميدر (زعل) تمر وزننده (زعلان)
سحبان وزننده اسامئ ناسدندر (الزعبل) جعفر وزننده‌شول آدمه دينوركه يديكى غدايى هضم ايده‌ميوب بدننه بدل
مايتحلل اولمامغله قرنى شيشوب وبيونى چوپ كبى انجلمش اوله يقال رجل زعبل اذا لم ينجع فيه الغداء فعظم
بطنه ودق عنقه وانكرك يلاننه دينور وقيا كارينه دينور حرباء معناسنه ووالده‌يه اطلاق اولنور وعلى قول بون
وسبكمز اولان عورته دينور بوجهتله تحقير ودشنام موقعنده والده‌دن كنايه ايله ثكلته ازعبل ديرلركه ثكلته امه
الحمقاء ديمكدر وزعبل يموق اغاجنه دينوركه عربستانده بياغى اغاج اولور وبرمحدّث اسميدركه آندن ابوقدامة
الحارث بن عبيد روايت حديث ايلمدى وزعبل بن الوليد الشامىّ وفاطمه بنت زعبل تحديث ايلمديلر (الزعبلة)
زانك فتحيله بدنى سمور وب بيونى انجلمش اولان آدمه دينور يقال رجل زعبلة وهو من يسمن بدنه وتدقّ رقبته
وبوذكر اولنان زعبلدن ايسه ظاهرا تجوّز اعتبارى لازمدر ومصدر اولور چوق اوله‌رق فاخر ويركو ويرمك
معناسنه‌در يقال زعبل فلان اذا اعطى عطية سنية (الزعجلة) زعبله وزننده بدخويلق سوء الخلق معناسنه‌در
(الزغل) زانك فتحى وغين معجمه‌نك سكونيله برنسنه‌يى دفعه دفعه دوكمك معناسنه‌در يقال زغل الماء زغلا من الباب
الثالث اذا صبه دفعا بوراده دفع غرف وزننده جمعدر وزغل آغزدن نسنه پوسكورمك معناسنه‌در يقال زغله
اذا مجه وياورى اناسنى امك معناسنه‌دركه لازميله تفسيردر يقال زغل الجدى امّه اذا رضعها ودوه سدكنى آتارق
بول ايلمك معناسنه‌در يقال زغلت الناقة ببولها اذا رمت به (الازغال) همزه‌نك كسريله بودخى دوه سدكنى
آتارق بول ايلمك معناسنه‌در يقال ازغلت الناقة ببولها بمعنى زغلت وقوش آغزيله ياوريسنى يملمك معناسنه‌در
يقال ازغل الطائر فرخه اذا زقّه ومزراق دورتلديكى يردن قان فشقرتمق معناسنه‌در يقال ازغلت الطعنة
بالدم اذا اوزغت (الزغلة) غرفه وزننده آغزدن پوسكوريلان صومقوله‌سنه دينور وآزجه وناچيز نسنه‌دن
كنايه اولور تقول ازغل لى زغلة من انائك اى صبّ لى شيئا واستودبره دينور وبراوغوردن دوكيلوب ياخود
آتيلان شيئه دينور بول اولسون غيرى اولسون (الزاغول) خراسان ديارنده پنج ديه ناحيه سندن برقريه‌در
پنج ديه معرّبنده بنجذيه ديرلر باى موحده وذال معجمه ايله فحول اعلامدن محمد بن الحسن بن محمد بن الحسين البنجذيهىّ
الزاغولىّ اورادندر يوزعدد مجلدى حاوى قيدالاوابد نام بركتاب تأليف ايلمدركه علم تفسير وحديث وفقه ولغته
مشتملدر (الزغول) صبور وزننده‌مه امكه بغايت دوشكون اولان دوه وقيون مقوسى حيوان ياوريسنه دينور يقال

جدی و فصیل زغول ای لهج بالرضاع ﴿الزغلول﴾ سرسور وزننده جست و خفیف آدمه دینور و بر رجل آدیدر و چوجغه دینور طفل معناسنه یقال له زغلول کثیر ای طفل * شارحك بیاننه کوره جمعی زغالیل در ﴿زغیل﴾ زبیر وزننده اسمادندر زغیل التمّار ابن شاهین نام محدّثك شیخیدر * مترجم دیرکه بعض فقهاء و شعراء کلاملرنده زیوف اقچه یه زغل تعبیرلری کوریلوب لکن اصول لغتده مرسوم اولمامغله ظاهرا مولد در ﴿الزغفل﴾ جعفر وزننده بر جنس اغاج اسمیدر ﴿الزغفلة﴾ دحرجه وزننده زغفل دیرکلری شجر مذکوری اوطون ایدوب یاقق معناسنه در یقال زغفل الرجل اذا اوقد الزغفل و یلان سویلك معناسنه در یقال زغفل الرجل اذا کذب ﴿الزغمل﴾ قنفذ وزننده درونده مضمر اولان کینه و عداوته دینور یقال به لفلان زغمل ای حسیکة فی قلبه ﴿الازفل﴾ همزه نك و فانك فتحیله اسمدر خشم و غضب و حدّته دینور یقال به ازفل ای غضب و حدّة و ابوافکل کبی اسمدر ﴿الازفلة﴾ ارمله وزننده کروه و جماعت معناسنه در یقال جاؤا ازفلة ای جماعة ﴿الازفلة﴾ اردبّه وزننده خفت معناسنه در یقال به ازفلة ای خفة ﴿الازفلی﴾ اجفلی وزننده و مرادفیدرکه ماده سنده ذکر اولندی ﴿زوفل﴾ نوفل وزننده بر رجل اسمیدر ﴿الزفقلة﴾ ثانیده قافله دحرجه وزننده سرعتله کتمك معناسنه در یقال زفقل الرجل اذا اسرع ﴿الزقل﴾ زانك ضمی و قافك سکونیله و ﴿الزواقیل﴾ ابابیل وزننده اوغریلره دینور یقال هم زقل و زواقیل ای لصوص مؤلف مفردلرندن سکوت ایلمشدر و زواقیل العمامه باشدن صارغك آلتندن اخراج اولنان صاچلره و پرچلره دینور یقال اخرجوا الزواقیل من تحت العمائم وهی الشعور التی یخرجونها من تحتها * بوراده مؤلّف مسامحه ایله تفسیر ایلمشدر زیرا ان تخرج الشعور من تحتها عبارتیله رسم ایلمشدر اکثری محللرده بوعنوانله تعریف ایلمك عادتیدر اساسده و سائر امّهاتده وهی الشعور التی یخرجونها من تحت العمائم عبارتیله مفسر اولمغله بوراده ان کلمه سی مصدریه اولمغین خروج ایله مأوّل و مصدر بمعنی اسم فاعل اولمغین الخارج ایله مسبوکدر و بو مطرده درنته که اوائل حاشیهٔ مطولده حسن چلبی تنصیص ایلمشدر و بالدفعات محللرنده ثبت اولنمشدر فلاتغفل ﴿الزقیلة﴾ سفینه وزننده طاره جق صوقاغه دینور ﴿الزوقلة﴾ حوقله وزننده باشدن صارغك ایکی اوجلرینی چیقاروب صالیورمك معناسنه در یقال زوقل عمامته اذا سدل طرفیها عمامهٔ زوقلیه دیدکلری بو طرز اولان صارنشدر ﴿الزلّ﴾ زانك فتحی و لامك تشدیدیله و ﴿الزلیل﴾ ازیز وزننده و ﴿المزلّة﴾ میمك فتحی و زانك کسریله و ﴿الزلول﴾ حلول وزننده و ﴿الزلل﴾ فتحتینله و ﴿الزلیلی﴾ خلیفی وزننده و مدّایله لغتدر اایاق چامور دن و طاینجق یردن طاینوب قایمق یاخود بر سوزده زیغ و خطا ایلمك معناسنه در مؤلفك بصائرده بیاننه کوره اایاق قایمق معناسنده حقیقت و خبط و خطأ کلامده مجازدر تقول زللت یارجل تزلّ وزللت کملت زلّا و زلیلا و مزلة و زلولا و زلیلی و زلیلاء من الباب الثانی والرابع اذا زلقت فی طین او منطق و بر آدمك عمر و حیاتی یچوب کتمك معناسنه مستعملدر یقال زلّ عمره اذا ذهب و زلیل و زلول سرعتله مرور ایلمك معناسنه مستعملدرکه کویا قایوب کتمش اولور یقال زلّ الرجل زلیلا و زلولا اذا مرّ سریعا و زلول اقچه الدن قایوب دوکلك علی قول وزنی ناقص و ناتمام اولمق معناسنه در یقال زلّت الدراهم زلولا اذا انصبت او نقصت وزنا ﴿الازلال﴾ همزه نك کسریله بر آدمی سورچدوب قایدرمق معناسنه در یقال ازله اذا ازلقه و بر آدمه انعام و احسان ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ازلّ الیه نعمة ای اسداها کویا که نعمتی اکا ازلاق ایلمش اولور پس بو استعاره یه مبنیدر و بر آدمه حق و مطلوبندن بر مقدارینی و یرمك معناسنه مستعملدر یقال ازلّ الیه من حقه شیئا ای اعطاه ﴿الاستزلال﴾ بو دخی بر آدمی سورچدرمك معناسنه در یقال استزله بمعنی ازلّه ﴿المزلة﴾ میمك و زانك فتحیله و ﴿المزلة﴾ زانك کسریله اسم مکانلردر طاینجق یالچین یره دینورکه اایاق ایلشمیوب قایوب کیدر اوّل باب رابعدن و ثانی باب ثانیدندر یقال هذه مزلة الاقدام و مزلتها ای مزلقها و زانك کسریله مصدر میمی اولورکه ذکر اولندی ﴿الزلة﴾ زانك فتحیله اسمدر اایاق سورچوب قایمغه دینور و ضیافت و صنیعه معناسنه مستعملدر بونده زانك ضمیله ده زبانزده در ازلال نعمت معناسندندر یقال اتخذ فلان زلة ای صنیعة و دوکونه و ولیمه یه اطلاق اولنور تقول کنّا فی زلة فلان ای فی عرسه و خطیئه و جنحه و بادره یه اطلاق اولنور یقال وقعت منه زلة ای خطیئة و سقطه معناسنه مستعملدر کرك قولا و کرك فعلا اولسون یقال وقعت فی قوله اورأیه زلة ای سقطة و بر دوستك یاخود اقربادن برینك ضیافتی طعامندن پشتماله قیوب خانه یه کتوریلان طعامه اطلاق اولنورکه خوردن و بردن قاعده سنجه در و بو معناده لغت عراقیه یاخود عامیه در یقال فلان یرتکب الزلة وهی اسم لما یحمل من مائدة الصدیق او القریب * مترجم دیرکه قایدرمق معناسندن لغت صحیحه اولسه نه مانعدر ﴿الزل﴾ زانك ضمیله و ﴿الزلل﴾ فتحتینله صیرنجق یره دینور صیغهٔ ثانیه فی الاصل مصدر اولمغله تأنیث و تذکیری مساویدر یقال مقام زلّ و زلل و مقامة زلل ای یزلّ فیه

مطلب

(وزلل)

وزلل وزن ومقدارده اولان نقصانه اطلاق اولنور يقال فی ميزانه زلل ای نقصان وبرآدم آريق قيچلو اولمق
معناسنه در يقال زلّ الرجل زللا من الباب الرابع اذا كان ازلّ ﴿الزلاء﴾ شول يايه وصف اولوركه حذاقتلو دوزلمكله
اوقی تيزو چابك چيقار اوله كويا كه قايوب كيدر اولور يقال قوس زلاء اذا كانت يزّل السهم عنها لسرعة خروجه
﴿الزالّ﴾ تشديد لامله وزنی ناقص اولان اقچه يه وصف اولور يقال درهم زالّ ای ناقص ﴿الزلة﴾ زايك كسريله
طاشلره ياخود صيرنجق واملس وهموار اولنلرينه اطلاق اولنور پس مفردی زلّ اولور يقال رماه بالزلة ای الحجارة
او ملسها ﴿الزلة﴾ زايك ضميله صولوق طارلغنه دينوركه علتدن ناشی اولور يقال اخذته الزلة ای ضيق النفس
﴿الزلال﴾ غراب وزنده و﴿الزليل﴾ امير وزنده و﴿الزلول﴾ صبور وزنده و﴿الزلازل﴾ علابط وزنده شول صافی
وخفيف وخوشكوار صوغوق صويه دينوركه اصلا بوغازده ايلشميوب همان مرور ايدر اوله كويا كه قايوب كيدر
اولور يقال ماء زلال وزليل وزلول وزلازل ای سريع المرّ فی الحلق بارد عذب صاف سهل سلس ﴿الازلّ﴾ اجلّ
وزنده جست وچالاك معناسنه مستعملدر يقال رجل ازلّ ای سريع وقيچلری وقيناقلری اتسز وچلمسز اولان
ياخود پك اتسز وچلمسز اولان آدمه دينوركه اصلا اوچقور طوتمز اولور يقال رجل ازلّ ای اسحّ ای خفيف
الوركين او اشدّ منه بوراده والخفيف الوركين قولی الارسح قولنه عطف تفسير در الاشجّ نسخه لری غلط محضدر
﴿السمع الازلّ﴾ سينك كسريله شول جانوردركه قورد ايله صرتلاندن تولد ايدر اصل سمع اول جانورك اسميدر قوهٔ
سامعه سی شديد اولديغيچون نته كه ماده سنده بيان اولندی وصغريسنك اتی اولميوب قوری دكنك كبی اولديغيچون
ازلّ اكا صفت لازمه اولدی نته كه صرتلانه عرج وصف لازم اولمغله عرجاء اطلاق ايلديلر ﴿الزلزلة﴾ قلقله
وزنده و﴿الزلزال﴾ زايك حركات ثلاثيله برنسنه يی ارغالمق معناسنه در يقال زلزل الشیء زلزلة وزلزالا مثلّثة
اذا حرّكه * شارحك بيانه كوره بونلردن اسم زلزال در زايك فتحيله ﴿الزلازل﴾ زايك فتحيله بنيهٔ جمع اوزره بلايا
وشدائده اطلاق اولنور وجه مذكور اوزره اسم اولان زلزالك جمعيدر يقال اصابته الزلازل ای بلايا ﴿ازلزل﴾
همزه نك وزالرك كسريله بر كلمه دركه زلزلهٔ ارض هنكامنده تكلّم ايدرلر فی الاصل همزهٔ استفهاميهٔ مفتوحه اولوب
وزلزل صيغهٔ مجهوله ايدی ضيق وقت سببيله تخفيفا مكسور ايلديلر پس زلزله می اوليور ديمك اولور ﴿الزلزول﴾
سرسور وزنده جست وچالاك وظريف آدمه دينور يقال رجل زلزول ای خفيف ظريف وچابكلك خفت
معناسنه در وقتال وشر وشور وجدال معناسنه مستعملدر يقال وقع بينهم زلزول ای قتال وشرّ ﴿الزلزل﴾ زای اولانك
ولامك فتحی وثانيه نك كسريله اواسبابنه وخردمرد اشيايه دينوركه اثاث البيت تعبير اولنور ﴿الزلزل﴾ فدفد وزنده
هارون خليفه وقتنده برمغنّی يعنی سازنده اسميدر سازچالمسی بين الناس ضرب مثل اولمشدر بغدادده واقع بركهٔ
زلزل اكا مضافدر * مؤلفك يضرب بضربه العود المثل قولنده العود لفظی ضرب كلمه سنك كه مصدر در مفعوليدر
والمثل قولی يضرب كلمه سنك نائب فاعليدر ﴿الزلزل﴾ هدهد وزنده طبل چالمقده استاذ اولان مهتره دينور يقال
هو زلزل ای طبال حاذق ﴿الزليل﴾ امير وزنده اطعمه دن پالوذه يه وزيروه يه اطلاق اولنور سريع المرور اولدقلريچون
تقول اطعمنا الزليل ای الفالوذ ﴿زلول﴾ صبور وزنده مغربده بر بلده در ﴿زلاله﴾ جبّانه وزنده تهامه ده برعقبه
آديدر ﴿المزلل﴾ محدّث وزنده لطف واحسانی فراوان آدمه دينور يقال رجل مزلّل ای كثير المعروف ﴿الزلية﴾
كسرتينله زيلوجه وجاجيم تعبير اولنان آلاجه دوشمه يه دينور جمعی زلالی در * مؤلفك الزلية البساط قولنده
البساط لفظنك حرف تعريفی عهد خارجی يه محمولدر فلا تغفل فارسيده بوكه زيلو دينور كرچه معرّب ظنّ اولنور
لكن تعريبنه مؤلف وسائری تعرّض ايلمامشدر ﴿الزمال﴾ كتاب وزنده برآدم برياني اوزره چوكوب او برياني
يوقريجه قالدره رق سكرتمك معناسنه در كويا كه بر اياغنك اوزرينه اعتماد ايدركه او بريانده زور اولمز يقال
زمل الرجل زمالا من الباب الثانی والاول اذا عدا معتمدا فی احد شقيه رافعا جنبه الاخر وزمال دوه نك اياغنه
عارض اولان اغسقلغه دينور يقال بالبعير زمال ای ظلع وصو طولو منك صارقيسنه دينور جمعی زمل در كتب
وزنده وازمله در اشربه وزنده ﴿الزمول﴾ شمول وزنده تابع اولمق معناسنه در يقال زمله زمولا من الباب الاول
اذا تبعه ﴿الزامل﴾ دائما غيره تبعيت ايدن آدمه دينور يقال رجل زامل ای يزمل غيره ای يتبعه وشول دابه يه دينوركه
جنبش ونشاطندن برطرفه اغسيوب يكدرر كبی يانن يانن يورر اوله يقال فرس زامل اذا كان كانّه يظلع من نشاطه
وزامل معاوية بن مرداس السلمیّ فرسنك اسميدر ﴿الزمل﴾ جمل وزنده و﴿الزمال﴾ جمال وزنده و﴿الزملان﴾
فتحاتله دابّه قسمی جنبش ووجد ونشاطندن برطرفه اغسيوب يكدرر كبی يانن يانن يوريمك معناسنه در يقال زمل
الفرس زملا وزمالا وزملانا من الباب الاوّل اذا مشی كانه يظلع من نشاطه وزمل برآدمی طوار اوزره اردينه آلوب

ردیف ایلمك علی قول محفه و محمل مقولەسندە کندیسنه دنك ایلمك معناسنەدر یقال زمله زملا اذا اردفه او عادله
(ازاملة) تنبلیت دابەسنه دینورکه اکا یولده بنلیوب تنبلیت یوکلنور دوه اولسون سائر طوار اولسون یقال
مطلب
رکب علی الراحلة وحمل علی ازاملة وهی التی یحمل علیهـا من الابل وغیرها * مترجم دیرکه مطرزینك بیانه
کوره زامله وجه مذکور اوزره تنبلیت طوارینه دینور ذکراولنان زمل معناسندن کویاکه اسم فاعلدرهاء اسمیت
ایچوندر و بوراحله وحموله کبیدر راحله بنت طوارینه وحموله یوك طوارینه دینور و زامله تنبلیتك کندیسنده
دخی استعمال اولنورتەکه امام محمدك اکثری بعیر محمل فوضع علیه زاملة یضمن قولنده زاملەدن مراد تنبلیتدر
(الازمل) افکل وزننده قارشق آوازه دینور علی قول طوار یوررکن خایەسی دریسندن ظهور ایدن سسه دینور
یقال سمع منه ازملا وهو الصوت المختلط او صوت یخرج من قنب الدابة و هپ و جمله معناسنه مستعملدر اوّلکنده
اسمدر و بونده افعلدر یقال اخذه بازمله ای جمیعه و اثاث ورثاث معناسنەدر کاسیذکر و عیال معناسنەدرکاسیجیٔ
(الازملة) همزەنك و میمك فتحیله چوق نسنەلره دینور تأنیثی موصوف اعتباریلەدر ومنه یقال له عیالات ازملة
ای کثیرة و یای چکردیسنه دینور تقول سمعت ازملة القوس ای زنینها و اثاث ومتاع معناسنەدر کاسیذکر
و عیال معناسنەدر کاسیذکر (الازمولة) اضحوکه وزننده و (الازمولة) برذونه وزننده سسلنجی دیشی حیوانه
دینور یبان کچیسی وسائری اولسون (الزوملة) حوقله وزننده دوه سورمك معناسنەدر یقال زومل الابل اذا ساقها
واسم اولور احمال واثقاللری محمول اولمش دوەلره دینور یقال عیر زوملة ای التی علیهـا احمالها بوراده ضمیر
عیره عائددر (الزملة) زمرەوزننده چوق یولداشلره دینور یقال جاء ومعه زملة ای رفقة وجماعت وکروه معناسنەدر
(الزملة) زایك کسریله بری برینه صارمشمش اوزون وقصه قارشق چتلق خرما فدانلرینه اطلاق اولنور وال ایرشمز
اولان خرده خرما فدانلرینه دینور یقال بالارض زملة ای ماالتفّ من الجبار والصور من الودیّ وکذا مافات الید
من الفسیل (الزمیل) امیر وزننده و (الزمل) زایك کسریله برآدمك طوار اوزره آردینه بنمش آدمه دینور تقول
کنت زمیله وزمله ای ردیفه و یولده احدهما آخرك دوەلرینه یوك یوکلتمك و بنمك و بندرمك خصوصنده عمل
وموافقتی اولان ایکی یولداشلرك هر برینه زمیل وایکیسنه زمیلان دینور والا رفیقان دینور خلاصەسی بودرکه
مطلب
زمیل برآدمك آردینه بنن ویوکك آردینه بنن کمسەیه وبرهودجده برآدمه عدیل اولان کمسەیه ویوکلری بردوەیه
محمول اولان ایکی کمسەنك هر برینه وسفرده یولداشنه یوك یوکلتمك وسائر کونه مشاغلده یار ویاور اولان آدمه
دینور ورفیق بوعملرده مدخلی اولمیوب همان همراه اولان آدمه اطلاق اولنور یقال هما زمیلان اذا عمل الرجلان
علی بعیریهما فاذا کانا بلاعمل فرفیقان (التزمیل) تفعیل وزننده کزلمك معناسنه مستعملدر یقال زمّله اذا اخفاه
و برنسنه‌یی ثوب ایچره دوروب صارمق معناسنەدر یقال زمّله بثوبه اذا لفه به (التزمل) تفعل وزننده اثوابه
صاریلوب بورنمك معناسنەدر یقال تزمّل الرجل اذا تلفف بثوبه ویقال ازّمل بتشدید الزای والمیم وزنه افعّل
بتشدید الفاء والعین * مؤلف بونکله اصلی تزمل اولدیغنه اشارت ایدر وقدقریٔ به معلوم اوله‌که تاء افتعالدن اوّل
اشبو اون درت حرفی متضمن * اتثدذ ســشص ضط ظوی * کلامنده واقع حرفلردن بری واقع اولسه تاء اول حرفه
مطلب
قلب و ادغام اولنور کذلك تفعل وتفاعل تالرندنصکره حروف مذکوره بری اولسـه تالری اکا قلب و ادغام
اولندقدنصکره اوّللرینه همزۂ مکسوره جلب اولنور ادثر واطهر وازّمل کبی فلیحفظ (الزمّل) سکر وزننده
و (الزمل) صرد وزننده و (الزمل) زایك کسریله عدل وزننده و (الزمیل) زبیر وزننده و (الزمیل) قبیط
وزننده و (الزمّال) رمّان وزننده و (الزمل) کتف وزننده و (الازمل) قرشبّ وزننده و (الزمیلة) جهینه
وزننده و (الزمیلة) قبیطه وزننده و (الزمّالة) رمّانه وزننده قورقق وضعیف النفس بی زهره آدمه دینور
طشرەده برمادّه ظهورایلسه جبن ورخاوتندن چیقمیوب اثوابنه صاریلوب یتار (الازمیل) اکسیر وزننده بچقیه
دینورکه پاپوشجیلر آنکله سختیان کسرلر تقول قطعت الادیم بالازمیل وهو شفرة الحذاء وشـول خلال طرزنده
کسکین دموره دینورکه بقروحش اورمق ایچون مزراغك وخشتك اوجنه استوار ایدرلرکه آنکله اوررلر وچکیچه
دینور یقال ضربه بالازمیل ای المطرقة ویاوزتند وشدید آدمه دینور یقال رجل ازمیل ای شدید وضعیف وزبون
آدمه دینمکله ضدّ اولور یقال رجل ازمیل ای ضعیف (الازمل) همزەنك فتحی و میمك ضمیله ازمل و ازمله کبی بودخی
سپاهیلغه واوروبه‌یه دینور یقال اخذه بازمله بفتح المیم وبازمله بضمّ المیم وبازملته ای باثاثه (الزملة) فتحاتله ازمله
وازمل کبی عیال معناسنەدر یقال ترك زملة وازملة وازملا ای عیالا (الازدمال) افتعال وزننده‌که تاپی داله مقلوبدر
یوکی بردن ارقه‌یه آلوب کوترمك معناسنەدر یقال ازدمل الحمل اذا حمله بمرّة واحدة (ابن زوملة) حوقله وزننده

برتعبیر درکه برشیئه و برماده یه وجه اتقان اوزره عالم اولان آدمه اطلاق اولنور ابن بجده کبی فی الاصل زوملهسوق ابل
معناسنه در عند العرب سوق ابل امر عظیم و معتنا اولمق ملابسه سنه مبنیدر واب ابن واخ کلمه لری صاحب موقعنده
مستعملدر یقال هو ابن زوملتها ای الامور ای عالم بها و ابن زومله کنیزك زاده یه اطلاق اولنور اکثری سوق ابل
خدمتنده اولدقلریچون یقال هو ابن زوملة ای ابن الامة و بوکویا که مصدردن معدول علم اولمغله غیرمنصرفدن
(الزمل) زاینك کسریله ردیف معناسنه درکه ذکر اولندی و عبدالله بن زمل تابعیندن غیرموثوق الروایه در صغانی
مرحومك صحابیدر دیمسی غلطدر و زمل ارقه ایله کوتوریله جك یوکه دینور بومعنادندرکه همان یارم چوال یوکك
وارد یه جك یرده مافی جوالقك الازمل دیرلر (زمل) نمل وزننده یاخود زمیل که زبیر وزننده در ابن ربیعه یاخود
ابن عمرو بن ابی العیز بن خشافدرکه صحابیدر و زمل بن عیاش که زبیر وزننده در عروة بن زبیر آنك آزادکرده سندن
روایت حدیث ایلدی (زمیله) جهینه وزننده تجیب قبیله سندن بر بطندر محدثیندن سلمة بن مخرمة الزمیلیّ
آنلردندر (المزملة) معظمه وزننده ایچنده صوتبرید ایلدکاری دستی وکوپ مقوله سنه دینور و بو اهل عراق
لغتیدر اصلاق بز و یپراق مقوله سیله کیجه وقتی دستی یی وکوپی صاروب سردابه یاخود یلکن سرین محله وضع
ایدرلر یقولون برّد الماء فی المزمّلة وهی الجرة او الخابیة التی یبرد فیها الماء (الزمجیل) قندیل وزننده قپلانه دینور
نمر معناسنه (الازمهلال) اضمحلال وزننده یغمور شدّتله صغانقلی یاغمق معناسنه در یقال ازمهلّ المطر
اذا وقع وقار اریوب آقق معناسنه در یقال ازمهلّ الثلج اذا سال بعد ذوبانه (المزمهلّ) مضمحلّ وزننده دیکیلوب
میل کبی طوران شیئه دینور یقال کان مزمهلا ای منتصبا و طوری و صافی صویه دینور (الزنجبیل) زاینك و جیمك
فتحیله باده یه دینور خمر معناسنه و ترکیده تحریفله زنجفیل تعبیر اولنان کوکه دینور طپراق آلتنده ایشلیوب
کیدر نباتی قامشه و حصیر اوتنه شبیه اولور قوّت مسخنه و هاضمه صاحبی و برمقدار ملین و جماعی مقوّی و قوّت
ذکا و حافظه یی مورث و چکینك جکری رطوبتیله مخلوطا تجفیف و سحق اولنمشنی اکتحال غشاوهٔ عینی و ظلمت
بصری مزیلدر * شارح دیرکه معرّباتك بیاننه کوره زنجبیل شنکلیل فارسی معرّبیدر و عربلر مطلقا مستطاب اولان
شیئه زنجبیل اطلاق ایدرلر اکا بناء خمره دخی اطلاق ایلدیلر (زنجبیل الکلاب) برکونه نباتدرکه ورقی سکود
ورقنه شبیه و دالری قرمزی اولور کلف و نمش علتلرینی مزیلدر فارسیده بوکه سك کش و ترکیده فرنك بیری
وکوپك زنجفیلی دیرلر (زنجبیل العجم) اشترغازدرکه دوه تیکنی دیدکاریدر (زنجبیل الشام) راسن اسمیدرکه
ترکیده آندز تعبیر اولنان نباتدر (الزندبیل) زنجبیل وزننده زنده پیل فارسی معرّبیدرکه بیوك فیل دیمکدر
زنده فارسیده عظیم معناسنه در و پیل پای فارسیله فیلدر (الزنفلة) فایله دحرجه وزننده صرتنده آغر یوکی
اولان آدم کبی امکلیه رك ثقلتله تیز تیز یوریمك معناسنه در یقال زنفل فی مشیته اذا تحرّك کالمثقل واسرع
(زنفل) جعفر وزننده اسامیدندر زنفل العرقیّ فقهاء مکه دن برفقیه غیرموثوقدر (امّ زنفل) داهیه کنیه لرندندر
(الزنقلة) قافله زنفله وزننده و مرادفیدر (الزوال) نوال وزننده و (الزوول) قعود وزننده و (الزویل) زاینك
فتحیله و (الزولان) فتحاتله برنسنه یرندن ایرلمق معناسنه در یقال زال الشیٔ عن مکانه یزول یعنی من الباب
الاول و یزال یعنی من الرابع وهی قلیلة مرویّة عن ابی علیّ زوالا و زوولا و زویلا و زولانا اذا ذهب واستحال
و زوال و زوول بو معناده متعدّی اولور تقول زلته بکسر الزای ازاله و ازیله و تقول زلت عن مکانی زوالا
و زوولا یعنی متعدّی اولدیغی صورتده یالکزجه فعل ماضی باب رابعدن و لازم کلدیکی صورتده یالکزجه باب
اوّلدن وارد اراله رق مستعمل اولمشدر * بو راده مؤلفك و ازیله قولی ذکری آتی یائیه نك مستقبلیدر استطرادا رسم
ایلمشدر و قولهم زال زواله و ازال الله زواله دعاء بالهلاك مثال اوّلده زواله کلمه سی فاعلدر پس بونلرده زوالدن
حرکت و تنقل مراد اولمغله اول آدمك موتنی طلب ایلمکدن کنایه در و زوال النهار کوندزك قباقو شلق اولمسندن
عبارتدر یقال زال النهار اذا ارتفع و زوال و زوول قعود وزننده و زئال کتاب وزننده و زولان جولان
وزننده کونش وسط فلکدن یعنی نصف نهاردن غروب سمتنه دونمك معناسنه مستعملدر عربلر شمسك وسط
فلکده برمقدارجه ثباتنی زعم ایلملریله میلنه زوال تعبیر ایلدیلر یقال زالت الشمس زوالا و زوولا و زئالا
و زولانا اذا مالت عن کبد السماء و کوچك معناسنه مستعملدر بونده باء حرفیله متعدّی اولور یقال زالت الخیل
برکبانها اذا نهضت و جدا اولمق معناسنه مستعملدر یقال زاله اذا فارقه (الازولال) افعلال وزننده بودخی برنسنه
یرندن ایرلمق معناسنه در یقال ازولّ الشیٔ بمعنی زال (الازالة) همزه نك کسریله برنسنه یی یرندن کیدروب ایرمق
معناسنه در تقول ازلته اذا نحیته و قولهم ازال الله زواله دعاء بالهلاك (التزویل) تفعیل وزننده ازاله معناسنه در

مطلب

تقول زوّلته بمعنى ازلته و برنسنه يى ميدانه كتوروب تحصيل ايلمك معناسنه‌در يقال زوّل الشئ اذا اجاءه بوراده
اجاده نسخه‌لرى غلطدر ﴿الزوائل﴾ زائله‌نك جمعيدر شكاره اطلاق اولنور حركتلرينه مبنى يقال بالارض زوائل
كثيرة اى صيد و نسوانه اطلاق اولنور حسّى و معنوى عدم استقرارلرينه بناء يقال ليس للزوائل وفاء اى للنسان
و نجومه اطلاق اولنور ﴿الزائل﴾ زوال شانندن اولان نسنه‌يه دينور و منه يقال زال زائل الظل اى قام قائم الظهيرة
يعنى تمام اويله اسيلكننك شدّتى قائم اولدى معلومدركه زواليت البته ظلك وصف لازميدر دائمـا زائل
اولمقده‌در شمس وسط سمايه واصل اولنجه قدر سير و حركت اوزره اولوب وقت مزبورده كوياكه زائل اولميوب
على حاله طورر كبى تخيل اولنور و بو شمسك اوراده صورت اقامتنده نشئت ايدر كذلك قيام ظهيره‌ده واقع قيام
دابّه‌نك فرومانده قالمسندن مأخود اولمق ممكندر شمس مركز مرقومه واصل اولنجه قدر سير سريعله حركت
ايدوب مركز مزبوره كلدكده ناظره نسبت كوياكه توقّف ايدر اول كونه وقوف مشاهده حالنده عربلر قام قائم
الظهيرة و زال زائل الظلّ تعبير ايدرلر ﴿الزيلولة﴾ حيلوله وزننده كوج يورده كلوب قونمشيكن برعارضه سببيله
رجعت ياخود برسمته ميل و عزيمت ايلمك معناسنه‌دركه يورد دكشمك تعبير اولنور يقال زال ظعنهم زيلولة
اذا اثنوا مكانهم ثمّ بدالهم عنه بوراده اثنوا كلمه‌سى يورد معناسنه اولان اوى ماده‌سندن افتعالدر ﴿المزاولة﴾
مفاعله وزننده و ﴿الزوال﴾ جدال وزننده برنسنه يى تحصيل ايدوب ميدانه كتورمك ايچون دورشوب چالشمق
معناسنه‌در يقال زاوله مزاولة و زوالا اذا عالجه و حاوله و طالبه ﴿التزوّل﴾ تفعل وزننده بودخى برنسنه يى
دورشوب چالشه‌رق ميدانه كتورمك معناسنه‌در يقال تزوّله اذا اجاءته‌كه تزويل ماده‌سنده غلط نسخه
بيان اولندى و نهايت درجه‌ده ظريف اولمق معناسنه‌در يقال تزوّل الرجل اذا تناهى ظرفه ﴿الزول﴾
زايك فتحيله تعجب اولنه‌جق نسنه‌يه دينور جمعى ازوال كلور يقال هذا زول من الازوال اى عجب من العجائب
و چاقره دينور يقال صاده بالزول اى الصقر و كشينك عورت يرينه دينور يقال كشف زوله و هو فرج الرجل
و بهادره دينور يقال هو زول اى شجاع و يمنده برموضع آديدر و جوانمرد آدمه دينور يقال رجل زول اى جواد
و برنسنه‌نك شخص و هيكلنه دينور تقول رأيت زوله اى شخصه و بلاء و آفته دينور و زيرك ظريف اوله‌رق
چيره و سبكروح آدمه دينور مؤنثى زوله‌در جمعى ازوال‌در يقال رجل زول و امرأة زولة اى خفيف ظريف
فطن ﴿الانزيال﴾ انفعال وزننده جدا اولمق معناسنه‌در يقال انزال عنه اذا فارقه ﴿الزائلة﴾ غائله وزننده
هرجانلو حيوانه على قول متحرّك اولان شيئه اطلاق اولنور هاء مبالغه ياخود اسميت ايچوندر يقال لوكان
زائلة لتحرّك و هى كلّ ذى روح او متحرّك ﴿الازديال﴾ افتعال وزننده زائل قلمق معناسنه‌در يقال ازداله
اى ازاله ﴿التزاول﴾ تفاعل وزننده دورشوب چالششمق معناسنه‌در يقال تزاولوا اذا تعالجوا ﴿الزويل﴾
زايك فتحيله مصدردركه ذكر اولندى و تلاش و اضطراب و بيقرارى معناسنه مستعملدر يقال اخذه الزويل و العويل
اى الحركة و البكاء و تقول العرب زال زويله و زال زواله اى زال جانبه ذعرا و فرقا يعنى زياده‌سيله خوف ايلمكله
مضطرب و بيقرار اولوب يوركى قوپمق درجه‌سنه كلدى و يقال زيل زويله و بونده فعل مصدرينه اسناد
اولنمشدر تركيب مزبور كمال مبالغه‌يى متضمندر كوياكه شدّت خوفندن اضطرابى دخى مضطرب اولمشدر
﴿زويل﴾ زبير وزننده بربلده‌در و معرّف باللام اوله‌رق حاجز قربنده برموضعدر ﴿زويله﴾ سفينه وزننده
بربر زمينده بربلده‌در و افريقيه قربنده بربلده‌در ﴿زويله﴾ جهينه وزننده برموضع ياخود بررجل اسميدر
باب زويله قاهرهٔ مصرده بردروازه آديدر ﴿الزوّال﴾ شدّاد وزننده‌كه جوهرى مشينده حركتى كثير و قطع
مسافه‌سى قليل اولان كمسه ايله تفسير و ارجوزهٔ آتيه ايله استشهاد ايلمشدر لغتنده و ارجوزه‌ده غلط ايلمشدر زيرا
ارجوزه كاف قافيه‌سنده منظومدر پس زوّال دخى آنده كافله زوّالكدر و ارجوزه‌نك اوّلى بودر * تعرّضت
مريئة الحياك * لناشئ دمكمك نياك * البحتر المجدّر الزوّالك * فارّها بقا سح بكاك * فاوركت لطعنه الدّرالك
عند الخلاط انّما ايزالك * فداكها بصيلم دوّالك * يدلكها فى ذلك العرالك * بالقنفريش انّما تدلالك * لكن زوك
ماده‌سنده مؤلّف وصف مذكور اوزره مشى معناسنى بيان ايلدى فلينظر ﴿الزهلول﴾ سرسور وزننده
مهره تخته‌سى كبى دوز و صيرنجق نسنه‌يه دينور يقال شئ و ارض زهلول اى املس و برطاغك آديدر ﴿الزهل﴾
اهل وزننده شرّ و شور و فتنه‌دن ايراقلشمق معناسنه‌در يقال زهل عن الشرّ زهلا من الباب الثالث
اذا تباعد عنه ﴿الزهل﴾ فتحتينله برنسنه بياض اوله‌رق يالچين اولمق معناسنه‌در يقال زهل الشئ زهلا
من الباب الرابع اذا كان املس ابيض ﴿الزاهل﴾ بعد الاضطراب قلبى آرام و اطمينان بولمش آدمه دينور يقال

هو زاهل ای المطمئنّ القلب ﴿الزهملة﴾ دحرجه وزننده متاع واسبابی بری بری اوزره دیزوب استف ایلمك
معناسـنه‌در یقال زهمل المتاع اذا نضد بعضه علی بعض ﴿الزیل﴾ نیل وزننده برنسـنه‌یی یرندن ایرمق
معناسـنه‌در یقال زاله عن مکانه یزیله زیلا لغة فی ازاله و برنسـنه‌یی آخردن آیروب جدا ایلمك معناسـنه‌در
تقول زلته ازیله فلم ینزل ای مزته فلم یمز ﴿الازالة﴾ اقامه وزننده و ﴿الازال﴾ هاسزاقام وزننده برنسنه‌یی یرندن
ایرمق معناسـنه‌در یقـال ازاله عن مکانه ازالة وازالا اذا نحّاه ﴿التزیل﴾ تفعل وزننده و ﴿التزییل﴾ تفعیل
وزننده‌که شارحك بیانه کوره لغت حجازیّه‌در تفعل بابندن مصدر ثانی اوله‌رق مستعملدر پراکنده اولمق معناسنه‌در
یقال تزیّل القوم تزیّلا وتزییلا اذا تفرّقوا ﴿التزایل﴾ تفاعل وزننده بودخی پراکنده اولمق معناسـنه‌در یقال
تزایلوا اذا تفرّقوا وبری برندن آیریلوب جدا اولمق معناسنه‌در یقال تزایلوا اذا تباینوا واهل وجاهت کمسه‌دن
حیا وتادّب قلمق معناسنه مستعملدرکه اکا تقرّب ایده‌میوب تباین بالشخص معامله‌سنی مستلزمدر یقال تزایل
عنه اذا احتشم ﴿الانزیال﴾ انفعال وزننده برنسنه آخردن آیریلوب جدا اولمق معناسنه‌در تقول زلته فلم ینزل
ای مزته فلم یمز بونك اصلی ینزال ایدی جزم سببیله الف ساقط اولدی ﴿التزییل﴾ تفعیل وزننده طاغتمق
وتفریق ایلمك معناسـنه‌در یقـال زیّله اذا فرّقه ومنه قوله تعالی ﴿فزیّلنا بینهم﴾ ﴿المزایلة﴾ مقاتله وزننده
و ﴿الزیال﴾ جدال وزننده مفارقت معناسـنه‌در یقال زایله مزایلة وزیالا اذا فارقه ﴿الزیل﴾ فتحتینله پاچه‌نك
ارالقلری آچق ومیدانلو اولمق معناسنه‌درکه آپشی آچق اولمق تعبیر اولنور ﴿الازیل﴾ احمر وزننده معنای مذکوردن
وصفدر یقال رجل ازیل ای بین الزیل متباعد مابین الفخذین ﴿المزیل﴾ منبر وزننده و ﴿المزیال﴾ محراب
وزننده پك زیرك وهو شمند ولطیف اولان آدمه دینور یقال رجل مزیل ومزیال ای کیس لطیف ﴿مازال﴾
مابرح معناسنه‌درکه دائما اولدی دیمکدر تقول مازلت افعله ای مابرحت یعنی همیشه آنی ایشلر اولدم وبونك
مضارعی ازال وازیل صیغه‌لریدرکه باب رابعدن وباب ثانیدندر ونحویوّن اکا فعل ناقص اطلاق ایررلر فعل
تامّ ایله مادّه‌لری مختلفدر زیرا فعل تامّ زول ماده‌سندن وبوزیل ماده‌سندن مصوغدر علی قول ناقصه تامّه‌دن
مغیره‌در فی الاصل فعل یعنی مفتوح العین اولوب بعده فعل بابنه‌که مکسور العیندر نقل اولنمشدر یاخود میز
وتفریق معناسنه اولان زاله یزیله ماده‌سندن مأخوذدر وبونده مازلت بزید ومازلت وزیدا حتی فعل وحرف
نفیسز زلت افعل دخی دیرلر مازلت افعل معناسـنه‌که حرف نفی مقدّردر وبولغت قلیله‌در ومازیل فلان
یفعل کذا دیرلر کاد کلمه‌سنده کید دیدکلری کبی * شارح دیرکه اشبو مازال مادّه‌سی‌که زوال یاخود زیلدن مأخوذدر
منفیّ الزوال اولمغله مداومت وملازمت معناسـنه مستعملدر ورفع اسم ونصب خبر خصوصنده کان کلمه‌سنك
مجراسـنه اجرا اولنمشدر وآنده استثنا صحیح دکلدر واحکام سـائره‌سی کتب نحویّه‌ده مشروح ومبسوطدر

فصل السین

فصل السین ﴿السؤال﴾ غراب وزننده و ﴿السآلة﴾ سفاله وزننده و ﴿المسئلة﴾ مرحله وزننده و ﴿التسئال﴾
تذکار وزننده و ﴿السألة﴾ فتحاتله برنسنه‌یی برکسه‌دن ایسته‌مك معناسنه‌درکه فارسیده خواستن دینور اصل
دیلنمك معناسنه موضوعدر یقال سأله کذا وعن کذا وبکذا ای عنه سؤالا وسآلة ومسئلة وتسآلا وسألة من الباب
الثالث اذا استدعی بوراده بکذا لفظنده باء عن معناسنه‌در * مؤلفك بصائرده بیانه کوره اشبو سؤال ماده‌سی

مطلب

برنسنه‌یی برکسه‌دن بیلمکی یاخود بیلمکه مؤدّی اولان شیئی کذلك برکسه‌دن مال یاخود ماله مؤدّی اولان نسنه‌یی
طلب واستدعا ایلمکدن عبارتدرکه بونلردن ترکیده صورمق یاخود دیلنمك ایله تعبیر اولنور معنای اوّلك جوابی
لسانله‌درکه صوریلان شیئه نه کونه ایسه جواب ویریلور ال بونده لسانك خلیفه‌سی اولورکه کتابتله یاخود اشارتله
ادا ایدر ومعنای ثانینك جوابی ال ایله اولورکه مطلوبنی اعطا ایدر وبونده لسان الك خلیفه‌سی اولورکه وعد ایدر
یاخود لا ایله ردّ ایدر ومعنای اوّلده مستعمل اولنجه مفعول ثانی‌یه وکاهجه بنفسه وکاهجه حرف جرّ واسطه‌سیله
تعدیه ایدر مثلا سألته کذا وعن کذا وبکذا دیرلر وعن حرفیله تعدّیسی اکثردر ومعنای ثانیده استعمال اولندقده
بنفسه یاخود من حرفی واسطه‌سیله تعدیه ایدر نحو قوله تعالی ﴿واذا سألتموهنّ متاعا﴾ وقوله تعالی ﴿واسئلوا الله
من فضله﴾ خلاصه‌سی دیلنمك معناسنده حقیقتدر وصورمقده کویا که خبرك صحتی جوابنی دیلنور اولمغله بالاستعاره‌در
انتهی * وبونك امر حاضرنده سل واسأل واسل دینور همزهٔ عینی حذفله وکاه اولورکه ماضی ومستقبلك همزه‌لرینی
تخفیف بدلی ایله تخفیف ایدوب سال یسال دیرلر خاف یخاف کبی وامر حاضرنده سل دیرلر وبو هذیل لغتیدر وبو لغته
کوره تفاعلنـده تساول دینور واو ایله یقال هما یتساولان کما یقـال یتقاومان ویتقاولان کویا که خاف یخاف
ماده‌سنه قیاس اولنمشدر ﴿السؤل﴾ و ﴿السؤلة﴾ سینلرك ضمی وهمزه‌لرك سکونیله وهمزه‌لرك ترکیله جائزدر مطلوب

اولان حاجته دینور عرف و نکر کبی مفعول معناسنه در فارسیده خواسته مرادفیدر تقول اصبت منه سؤلی و سؤلتی
ای ماسألته (المسئلة) مرحله وزننده مصدردرکه ذکر اولندی و مفعول ایچون مستعار اولور سؤل کبی مسئول
اولان نسنه یه دینور کما سیذکر مسائل علمیه بوندندر (السئولة) سینک ضمیله همزه وزننده کثیر السؤال آدمه
دینور یقال رجل سؤلة ای الکثیر السؤال (الاسأل) همزه‌نک کسریله برآدمک حاجت و مسئولنی قضا ایلمک
معناسنه درکه همزه‌سی ازاله ایچون اولور یقال اسأل سؤله و مسئلته اذا قضی حاجته و بلال بن جریرک اشبو
* اذا ضفتهم اوسآیلتهم * وجدت بهم علة حاضره * بیتنده واقع سآیلتهم کلمه‌سنده‌که سینک فتحی و همزه‌نک مدّی
و یای تحتیهٔ مفتوحه ایله‌در لغتین بیننی جمع ایلمشدر بری اصل اولان سألته کلمه‌سندن همزه‌در و بریسی سایلته
کلمه‌سنده واقع همزه‌نک عوض و فرعی اولان یای تحتیه‌در و بوفاعلته وزننده در پس بونک وزنی فعایلتهم اولور
و بونظیری اولمیان برمثال نادردر * مترجم حقیر دیرکه کشاف حاشیه‌سنده ﴿ سأل سائل بعذاب واقع ﴾ کریمه‌سنک
تفسیرنده بووجه اوزره مشروحدرکه اشبو ﴿ سأل سائل ﴾ کریمه‌سی ایکی وجهله قراءت اولنمشدر بری مهموز
اوله‌رق و بری الفله قراءت اولنمشدرکه واودن مقلوبدر قال و خاف کبی و بوقریش لغتیدر و بونده اجوف یائی لغتی
دخی واردرنته‌که تفاعلنده یتساءلان و یتساولان و یتسایلان دیرلر یاخود یاء همزه‌دن مقلوبدر و برلغت دخی واردرکه
سال کلمه‌سنک الفی همزه‌دن مقلوبدر منساة و منسأه کبی پس بلال مزبور سایلته کلمه‌سنده‌که مسایله‌دندر همزه لغتنه
و همزه‌نک فرعی اولان یاء لغتنه رعایتله ایکیسنی جمع ایلمشدر عندنده بریسی مرجح اولمامغله صیّادک بالغه خنثی
اطلاقی قبیلندن اولور و بعذاب واقع کلمه‌سنده باء عند الاخفش عن معناسنه درنته‌که مؤلف دخی اکا ذاهب اولمشدرکه
بکذا لفظنی عن کذا ایله بیان ایلدی و عند غیره بوراده سؤال دعا معناسنه مستعملدر و بعضلر مرادف عدّ ایلمکله
مراد فنه حمل ایلدیلر (التساءل) تفاعل وزننده بری برینی صورشدرمق معناسنه‌در یقال تساءل القوم
اذا سأل بعضهم بعضا و بری برلرندن نسنه طلب ایدشمک معناسنه‌ده قابلدر (السبیل) و (السبیلة)
سینلرک فتحیله آچق اولو یوله دینور مذکر و مؤنث اولور جمعی سبل کلور کتب وزننده * شارح دیرکه تأنیثی
اهل حجاز و تذکیری تمیم لغتیدر وقوله تعالی ﴿ وعلی الله قصد السبیل ﴾ الایة فالسبیل ههنا اسم جنس لقوله
﴿ ومنها جائر ﴾ یعنی آیت مرقومه‌ده واقع سبیل کلمه‌سی اسم جنسدرکه سبیل واحد مراد دکلدر تتمه‌سنده واقع
﴿ ومنها جائر ﴾ قولی قرینه‌سیله‌که تقسیمی متضمندر و اسم جنس اولدیغندن ناشی قصد لفظی کندیسنه مضاف اولدی
وقوله تعالی ﴿ وانفقوا فی سبیل الله ﴾ ای فی الجهاد وکلّ ما امر الله به من الخیر و استعماله فی الجهاد اکثر یعنی شرعده
متداول اولان سبیل الهی مطلقا تقرّب الی الله شرفنه موصل اولان مذهب و مسلکه و اکثری غزا و جهاده
اطلاق اولنور (ابن السبیل) ابن الطریق دیمکدرکه یولجی یه اطلاق اولنور و شرعده زاد و نواسی قالمامغله بلده‌سنه
رجوعدن عاجز و فرومانده اولان یولجی یه دینور بیت المالدن حصه‌سی واردر یقال هو ابن السبیل ای ابن الطریق
ای الذی قطع علیه الطریق (السابلة) چکنمش طریق مسلوکه یه دینور و بونسب اوزره‌در یقال مرّ القوم
فی السابلة ای الطریقة المسلوکة و یولده کیدوب کلان یولجی طائفه‌سنه دینور جمعی سوابل در یقال مرّت
السابلة ای القوم المختلفة علی السبیل (الاسبال) همزه‌نک کسریله یولک یولجیسی چوق اولمق معناسنه درکه
ایشلک اولمق تعبیر اولنور یقال اسبلت الطریق اذا کثرت سابلتها و پرده و ازار مقوله‌سنی اشاغی صالیورمک
معناسنه مستعملدر یقال اسبل الازار اذا ارخاه و پیدرپی کوزیاشنی آقتمق معناسنه مستعملدر یقال اسبل الدمع
اذا ارسله و سحاب یغمور انزال ایلمک معناسنه مستعملدر یقال اسبلت السماء اذا امطرت و اکثار کلام ایلمک
معناسنه مستعملدر یقال اسبل علیه اذا اکثر کلامه علیه و لازم اولور کوز یاشی و یغمور متصلا دوکلمک معناسنه
یقال اسبل الدمع والمطر اذا هطلا و اکین باش ویرمک معناسنه‌در یقال اسبل الزرع اذا خرج سبولته (السبولة)
صبوره وزننده و (السبلة) فتحاتله و (السنبلة) قنفذه وزننده اکین باشنه دینورکه طوپ دانه‌لو صالقمیدر
فارسیده خوشه دینور * مؤلف سنبله لفظنی بوراده استطرادا یاخود نونک اصلیه و زائده‌لکی بابده اختلافه مبنی
ذکر ایلمشدر و قالدیکه روض انف نام کتابده مرسوم اولدیغی اوزره اهل حجاز عندنده سنبله‌نک نونی زائد اولمغله
اندن افعال بابنی تصریفله اسبل الزرع دیرلر نته‌که حنظله‌دن احظال تصریف ایدرلر و بنو تمیم عندنده نونی
اصلیه اولمغله اندن همان سنبل سنبلة فعلنی تصریف ایدرلر و قبیلهٔ همدان سنبله یه سبوله و سبله اطلاق ایلمریله
انلردن قیاس اوزره اسبال تصویغ ایدرلر پس بوراده و ذکری آتی سنبله ماده‌سنده بو اقواله ضمنا اشارت
ایتمش اولور و سنبله یه ترکیده بشق تعبیر ایدرلر (السبل) فتحتینله یغموره اطلاق اولنور یقال وقع السبل ای المطر

مطلب

(وبرونه)

وبرونه اطلاق اولنور صورت اسبالده اولديغيچون وسوكوب صوارمغه اطلاق اولنور كوياكه باشدن اياغه
اسبال شتم ايدر يقال علاه بالسبل اى السب والشتم واكين خوشه سنه دينور وغشاوهٔ عين علتنه دينوركه عروق
ظاهره نك طبقهٔ ملتحمه سطحنده منتفخ اولوب بينلرنده تتون كبى سياه پرده نك انتساجندن حادث اولور اكثر كتب
طبيه نك بيانه كوره سبل بر پرده دركه عروقه مشابه اولان اجسام غريبه نك كوز اوزره متولد اولان پرده يه
انتساجندن حادث اولور كوياكه اورمجك آغنه مشابه برزار حاصل اولور فعلى قول المؤلف يقال وقع فى عينه السبل
وهو غشاوة العين من انتفاخ عروقها الظاهرة فى سطح الملتحمة وانتساج شئ فيما بينهما كالدخان تركيده بوعلته
پرده تعبير اولنور بعض نسخه لرده وانتساج شئ يرنده وظهور شئ مرسوم اولمغله اول نسخه لر غلطدر * ومؤلفك
تعريفى موجز صاحبنك تعريفنه موافقدر (السبلة) فتحاتله اوست دوداغك وسطنده اولان دائره يه دينور
على قول بيغه ياخود بيغك اوجلرينه ياخود ايكى طرفلو بيقلرك قاوشديغى يره ياخود خاصة صقالك اوجنه
طوغرى ذقن اوزره نابت قيللرك مجموعنه ياخود صقالك اوكنه دينوركه سينه يه طوغرى اينوب صارقار جمعى
سبال كلور سينك كسريله * شارح ديركه نسخه لرده سقط واقعدر زيرا اوهى اللحية كلها عبارتيله اولمغله اوهى
اللحية قولى ساقط اولمشدركه ياخود صقالك مجموعنده ده اطلاق اولنور ديمكدر وسبله دوه نك آلت چكه سندن
بوغازينه طوغرى صارقان تويلره دينو وثياب ولباسه اطلاق اولنور يره طوغرى صارقديغيچون يقال جرّ
سبلته اى ثيابه وعربلر سبله ايله دوه نك دريسنك رقت ونزاكتندن كنايه ايدرلر يقال بعير حسن السبلة اى رقة
جلده وبالمجاوره دوه نك بوغازى چقورينه اطلاق اولنور ومنه يقال كتب فى سبلة الناقة اى طعن فى ثغرة
نحرها وتقول العرب جاء وقد نشر سبلته اى جاء متوعّدا يعنى بيغنى خروس كبى قباردوب سرپه رك كلدى كه
مراد ايعاد وتهديد ايده رك كلدى ديمكدر زيرا اول هنكامده بيقلر خروس تويى كبى قباروب سرپيلور (ذو السبلة)
خالد بن عوف بن نضله نك لقبيدركه رؤساى عربدندر (السبلانىّ) فتحاتله وياى نسبتله و(المسبل) محسن
وزنده و(المسبل) مكرم وزنده و(المسبل) محدّث وزنده و(المسبل) معظم وزنده و(الاسبل) احمد وزنده
سبله سى اوزون آدمه دينور * شارح ديركه بوراده سبله دن مراد بيق اوجلريدر يقال رجل سبلانى ومسبل
ومسبل ومسبل ومسبل واسبل اى طويل السبلة ومسبل محسن وزنده ذكره اطلاق اولنور وكاره دينور ضب
معناسنه وقار اوقلرندن التنجى يه ياخود بشنجى يه دينور وشهر ذى الحجه نك اسم قديميدر ايام سنه يى نهايته اسبال
ايلديكيچون ومسبل معظم وزنده ياقشقسز بد قيافت قوجه كشى يه دينور (السبلاء) حمراء وزنده اوزون
كرپكلو كوزه وصف اولور يقال عين سبلاء اى طويلة الهدب (الاسبال) همزه نك فتحيله سبله نك جمعيدركه
برونه وبيقلره يابيقلرك اوجلرينه دينور عربلر بالاستعاره بر ظرفك كنارينه ودوداغنه اطلاق ايدرلر ومنه يقال ملأ
الكأس الى اسبالها اى حروفها وشفاهها (السبلة) فرحه وزنده اوزون وصارقق خصيه يه وصف اولور يقال
خصية سبلة اى طويلة (بنو سباله) سحابه وزنده وزنده برقبيله در (السبلة) غرفه وزنده واسع وشامل اولان
يغموره دينور يقال وقعت السبلة اى المطرة الواسعة (اسبيل) ازميل وزنده بربلده آديدر (سبال) كتاب وزنده
مدينه ايله بصره ميانده برموضعدر (سبل) جبل وزنده يمامه قربنده برموضعدر وبرفرسك اسميدر وسبل بن
العجلان طائفى الاصل صحابيدر وهبيره نام محدّثك پدرى اسميدر ياخود بوشين معجمه ايله در (ذو السبل) فتحتينله
ابن حدقة بن نطه نام كسه نك لقبيدر وسبل بربلوك مزراقلره دينور آزاولسون چوق اولسون يقال سبل من
رماح اى طائفة منها (سبلل) جعفر وزنده برموضعدر (التسبيل) تفعيل وزنده برنسنه يى فى سبيل الله وقف
ومباح قلمق معناسنه در يقال سبله اذا جعله فى سبيل الله تعالى (ذو السبال) كتاب وزنده ابو هريره رضى الله عنه
حضرتلرينك دايسى اولان سعد بن صفيح نام كسه نك لقبيدر (سبّال) شدّاد وزنده ازداد بن جميل بن موسى نام
محدّثك والدينك جدّى اسميدر (سلسبيل) زنجبيل وزنده جنتده برچشمه نك اسميدر بوجهتله معرفه وغير منصرفدر
لكن آخر آيتده اولوب سائر فواصل آيات منون اولمغله تناسب وازدواج ايچون آخرينه الف زياده سيله منون
اولدى وعن قريب ماده سنده بيان اولنور * مؤلفك بوراده ذكرى بعضلر سل سبيلا كلمه لرندن مركب يعنى منحوت عدّ
ايتدكارينه مبنيدر (بنو سبيله) جهينه وزنده عربدن برقبيله در (سبلان) فتحاتله برطاغك اسميدر ونيجه محدّثلرك
لقبيدركه سالم مولى مالك بن اوس وابراهيم بن زياد وخالد بن عبدالله وشيخ خالد بن دهقان اولان ابو عبدالله در
(السبتل) عصفر وزنده بركونه سبزه تخميدر (السبحل) قمطر وزنده ايرى كاره وايرى ويومرى دوه يه وبيوك
طولومه وتنومند قيزه دينور (السبحلل) سفرجل وزنده سبحل معناسنه وبنفسه صيد وشكار ايلمك كرته سنه
بالغ اولمش ارسلان ياوريسنه دينور (السبحلة) حمدله وزنده بسمله وحمدله كبى منحوته در برآدم سبحان الله

دیمك معناسنه در یقال سبحل الرجل اذا قال سبحان الله ﴿ السبعلل ﴾ سبهلل وزننده ومرادفیدر کما سیذکر
﴿الاسبغلال﴾ غین معجمه ایله اقشعرار وزننده جامه اصلانمق معناسنه در یقال اسبغلّ الثوب اذا ابتلّ بالماء ویقال
اسبغلّ الشعر بالدهن ای ابتلّ به ﴿ السبغلل ﴾ سمندل وزننده سلاحسز و یراقسز فارغ ومجرد آدمه دینور تقول
اتانا فلان سبغللا ای لا شئ معه ولا سلاح علیه ﴿ المسبغلّ ﴾ مضمحلّ وزننده ککیش و تامّ ووافر اولان شیئه
دینور یقال ثوب مسبغلّ ای متسع ضاف ویقال درع مسبغلة ای متسعة ضافیة ﴿ السبهلل ﴾ سبغلل وزننده
ومرادفیدرکه یراقسز وسلاحسز فارغ ومجرد کمسه یه دینور علی قول برکسه یی مهمّ ایلدیکندن اصلا مبالات
ایلیوب بی باك و پروا اولوب صالنی بولانی کزر اولان آدمه دینور یاخود دنیوی واخروی برعمل ایله مشتغل
اولمیان بطال و بیکار آدمه دینورکه آیلاق تعبیر اولنور خلاصه‌سی باطل و بیهوده دیمکدر یقال جاء فلان سبهللا
ای سبغللا اومختالا غیر مکترث اولا فی عمل دنیا ولا آخرة * قال الشارح ومنه قول عمر رضی الله عنه ❊ انی لاکره
ان اری احدکم سبهللا لا فی عمل دنیا ولا فی عمل آخرة ❊ مترجم دیرکه ابن اثیرك بیاننه کوره بوراده دنیا وآخرة
کلمه‌لری منوندرکه نکره‌لردر لکن تنکیرلری مضافلرینه راجعدرکه عمل کلمه‌سیدر پس لا فی عمل من اعمال الدنیا
ولا فی عمل من اعمال الاخرة سبکنده‌در ویقولون یمشی فلان سبهللا اذا جاء وذهب فی غیرشئ یعنی ایشی کوجی
یوغیکن بیهوده یره کیدوب کلور ویقولون هو الضلال بن السبهلل ای الباطل ﴿ الستل ﴾ قتل وزننده ناس
واحد ابعد واحد برمحلدن پیدرپی خروج وظهور ایلك معناسنه در یقال ستل القوم ستلا من الباب الاول اذا
خرجوا متتابعین واحد ابعد واحد وکوز یاشی وانجو مقوله‌سی نسنه صاپر صاپر آقق ودیزیسندن صیریلوب
دوکلك معناسنه در یقال ستل الدمع واللؤلؤ اذا جری قطرانا فهوساتل ﴿ الاستتال ﴾ افتعال وزننده و﴿ التساتل ﴾
تفاعل وزننده ستل معناسنه در یقال استتل القوم وتساتلوا بمعنی ستلوا ﴿ المستل ﴾ مقعد وزننده طار یوله دینور
دینور یقال وقع فی مستل ای طریق ضیق ﴿ الستل ﴾ فتحتینله طوشنجل قوشنه دینور علی قول اکا شبیه یاخود
کرکس قوشنه شبیه برقوش اسمیدر جمعی ستلان درسینك ضمی وکسریله وستل مصدر اولور برکمسه یه اویمق
تبع معناسنه یقال ستل فلانا ستلا من الباب الرابع اذا تبعه ﴿ المساتلة ﴾ مفاعله وزننده اویمق متابعه معناسنه در یقال
ساتله اذا تابعه ﴿ الستالة ﴾ ثمامه وزننده هرنسنه نك آلچغنه وکترینه دینور یقال بقیت ستالته ای رزالته ﴿ المستول ﴾
مسلوت وزننده ومرادفیدرکه بتون اتی صیریلوب آلنمش کمیکه دینور یقال عظم مستول ای مسلوت ﴿ السجل ﴾
سینك فتحی وجیمك سکونیله صو ایله طپطلو اولان بیوك قوغه یه دینور پس بووصفلره منافی اولانه اطلاق اولنمامق
لازمدر تقول سقیته سجلا وهو الدلو العظیمة مملوءة واشبو سجل کلمه‌سی مذکردر وقوغه طولوسی صویه دینور
یقال سقاه سجلا ای ملئ الدلو وکریم وجوانمرد آدمه اطلاق اولنور یقال رجل سجل ای جواد وبیوك ممه یه اطلاق
اولنور جمعی سجال وسجول کلور ومنه المثل * الحرب بینهم سجال * ای سجل منها علی هؤلاء وآخر علی هؤلاء یعنی کاه
بونلر وکاه انلر غالب اولور پس معنای اوّلدن مأخوذدر قیودن صو چکن اعراب بادیه‌نك هر برینك بر قوغه‌لری
اولمغله بالمناوبه صو چکرلر پس محاربه‌ده بالمناوبه ظفر وغلبه اکا تمثیل اولنمشدر زمخشری بوراده سجال مفاعله‌دن
مصدر اولمق دخی ممکندر دیدی وسجل مصدر اولور برنسنه یی قوغه بوشالدرکبی یوقاریدن اشاغی یه براقق
وآتمق معناسنه در یقال سجل به سجلا من الباب الاول اذا رمی به من فوق وصو دوکمك معناسنه در یقال سجل الماء
اذا صبّه ﴿ السجیل ﴾ امیر وزننده سجل کلمه‌سنی تأکید ومبالغه ایچون ایراد اولنور یقال سجل سجیل مبالغة ویقال
دلو سجیل وسجیلة ای ضخمة بوراده تذکیر سجل اعتبارینه مبنیدر ویقال خصیة سجیلة ای بینة السجالة مسترخیة
الصفن واسعته یعنی بیوك قوغه کبی دریلری ککیش وصارقق خایه‌در پس بو معنالرده سجیل کلمه‌سی سجاله‌دن صفت
اولورکه باب خامسدندر بیوك قوغه کبی ککیش وصارقق اولمق معناسنه ویقال ضرع سجیل واسجل کافضل ای
متدلّ واسع وسجیل حصه ونصیب معناسنه مستعملدر یقال اعطاه سجیله من کذا ای نصیبه وپك وصلب وشدید اولان
نسنه یه اطلاق اولنور یقال شئ سجل ای صلب شدید ﴿ الاسجال ﴾ همزه‌نك کسریله برآدمه بر یاخود ایکی بیوك قوغه
یاخود طلوسی صو ویرمك معناسنه در یقال اسجله اذا اعطاه سجلا او سجلین بوراده سجلا کلمه‌سنك تنوینی تعظیم
یاخود تکثیر ایچوندر زیرا اسجالك مفهومنده مأخذ جهتیله مبالغه مضموندرنته‌که اوسجلین قولی دخی اکا مبنیدر
فلینظر * واسجال برآدم برّ وخیر کثیر صاحبی اولمق معناسنه در یقال اسجل فلان اذا کثر خیره وناسی ترك وفراموش
ایلك معناسنه مستعملدر یقال اسجل الناس اذا ترکهم وبرنسنه یی حالی اوزره بوشلایوب ترك وتسییب ایلك معناسنه
مستعملدر یقال اسجل الامر لهم اذا اطلقه قال الشارح ومنه الحدیث ❊ لا تسجلوا انعامکم ❊ ای تطلقوها فی زرع الناس

(وحوضی)

وحوضى طولدرمق معناسنه‌در يقال اسجل الحوض اذا ملأه ﴿السجلاء﴾ حمراء وزننده بيوك ممه‌لو حيوانه دينور يقال ناقة سجلاء اى عظيمة الضرع وقيچى بيوك عورته وصف اولور يقال امرأة سجلاء اى العظيمة المأكمة ﴿المساجلة﴾ مفاعله وزننده بر كمسه ايله بر نسنه مفاخرتنده بحث وادعا ايله يارشمق معناسنه‌در فى الاصل قوغه يارشى ايتمك معناسنه‌دركه ايكى كمسه قويى كنارنده طوروب وهر برى ادّعا ايله النده اولان بيوك قوغه ايله صو چكرلر احدهما آخردن زياده چكر ايسه اول غالب اولور بعده مطلقا برمادّه ضمننده ادّعا ايله معارضه ومفاخرتده استعمال اولندى يقال ساجله اذا باراه وفاخره ﴿التساجل﴾ تفاعل وزننده ايكى ياخود زياده آدملر برى بريله بحث وادّعا ايلدكلرى نسنه‌ده بالمعارضه يارش ايدشمك معناسنه‌در يقال هما يتساجلان اى يتباريان ﴿المسجل﴾ مكرم وزننده مسيب صاليويرلمش نسنه‌يه دينور مرسل ومطلق معناسنه ومنه يقال فعلناه والدهر مسجل اى لايخاف احد احدا وهركسه مباح ومبذول وبيدريغ اولان شيئه اطلاق اولنور يقال شئ مسجل اى مبذول مباح لكل احد * قال الشارح ومنه قول ابن الحنفية فى قوله تعالى ❋ هل جزاء الاحسان الا الاحسان ❋ هى مسجلة للبرّ والفاجر ﴿التسجيل﴾ تفعيل وزننده ذكرقوامه كلمك معناسنه‌در يقال سجل الرجل اذا انعظ وبر نسنه‌يى قوغه بوشالدر كبى يوقريدن اشاغى‌يه براقق معناسنه‌در يقال سجل به اذا رمى به من فوق ومحكمه سجلى يازمق معناسنه‌در يقال سجل القاضى اذا كتب السجلّ ﴿السجلّ﴾ كسرتينله وتشديد لامله محكمه‌ده عهود ومواثيق واحكام مقوله‌سى موادّ كتب اولنان مجله وكتابه دينور جمعى سجلات درحاليا قاضينك صور دعاوى قيد ايلديكى كتابده متعارفدر قاضيعسكرلرك روزنامچه‌لرينه‌ده اطلاق اولنور يقال كتب عليه سجلا وهو كتاب العهد ونحوه مغربده كتاب الحكم ايله مفسردركه قاضينك حكم حجتى اوله‌جقدر وبعضلر طومار ايله بيان ايلديلر وعندالبعض سجيل كبى سنك وكل معربيدر اوائلده اكا يازو يازارلر ايدى بعده مطلقا مكتوب فيه اولان صحيفه‌ده مستعمل اولوب مرتبهٔ ثالثه‌ده قاضى سجلنده متعارف اولدى وسجل كاتبه اطلاق اولنور واهل حبشه لساننده رجل ومردم معناسنه‌دركه اركشى ديمكدر وفخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك ديوانلرى كتابندن بر كاتب مخصوصك اسميدر وبر فرشته‌نك اسميدر ﴿السجل﴾ سينك كسرى ولامك تخفيفيله سجل كلمه‌سنده‌كه تشديد لامله‌در لغتدر كتاب مرقومه دينور ﴿السجل﴾ سينك ضميله سجلاء كلمه‌سينك جمعيدركه بيوك ممه‌لى ناقه‌يه دينور نته‌كه ذكر اولندى ﴿السجيل﴾ سكيت وزننده كسك طرزنده بركونه طاشه دينور وبوسنك وكل معرّبيدركه مراد قوملو چامور ايله پخته اولوب صكره متحجر اولان طاشدر ومنه قوله تعالى ❋ ترميهم بحجارة من سجيل ❋ اى حجارة كالمدر معرّب سنك وكل او كانت طبخت بنار جهنم وكتب فيها اسماء القوم اوقوله تعالى من سجيل اى من سجل اى مما كتب لهم انهم يعذبون بها قال تعالى ❋ وماادريك ماسجين كتاب مرقوم ❋ والسجيل بمعنى السجين يعنى عند البعض نار جهنمده چامور ايله مطبوخ طاشلردركه اوزرلرنده نازل ومصيب اوله‌جق اشخاصك اسملرى مرسومدر ياخود سجيل بوراده سجل ديمكدر يعنى فى الاصل سنك وكل معرّبى اولان سجل اولوب بعده اشباع اولنمشدر پس حجارهٔ مرقومه ايله تعذيب اولنه‌جقلرى مكتوب اولان كتاب محفوظ احكامندندر ديمكدر زيرا ❋ وماادريك ماسجين كتاب مرقوم ❋ الايه كريمه‌سى بومعنايه دليلدر زيرا سجيل بوراده سجين معناسنه‌دركه كتاب مرقوم ايله مفسردر وازهرى ديديكه بومعنا بنم عندمده معانئ سائره‌دن احسن واثبتدر ﴿الساجول﴾ و ﴿السوجل﴾ جوهر وزننده‌و ﴿السوجلة﴾ جوهره‌وزننده شيشه غلافنه دينور ﴿السجنجل﴾ سمندل وزننده آيينه‌يه دينور وبولغت روميه‌در عربلر اخذ واستعمال ايلديلر يقال نظرفى السجنجل اى المرآة والتونه دينور وكومش سبيكه‌لرينه دينور مفردى سجنجله‌در وزعفرانه دينور ﴿الانسجال﴾ انفعال وزننده صو دوكلمك معناسنه‌در يقال سجل الماء فانسجل اى صبه فانصبّ ﴿السجول﴾ صبور وزننده سدى چوق يكجى‌يه وصف اولور يقال عنز سجول اى غزيرة بعض نسخه‌ده عين سجول اولمغله اولدخى ملايمدر ﴿سجال سجال﴾ سينلرك كسريله قيون قسمنى صاغمق ايچون چاغره‌جق كلماتدندر ﴿السحل﴾ سينك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونيله يالك قات ايپلكدن طوقنمش كوشك بزه دينور يقال جاء وعليه ثوب سحل اى لم يبرم غزله وبو معناده مصدر اولور يقال سحل الثوب سحلا من الباب الثالث اذا نسجه غيرمبرم غزله وسحل يالك قات ايپه دينور بونلرك مقابلنه مبرم دينور يقال شدّه بالسحل اى الحبل الذى على قوّة واحدة وبردرلو بياض بزه على قول پنبه‌زار بورنجكه دينور يقال جائت وعليها سحل وهو ثوب ابيض اومن القطن جمعى اسحال وسحول كلور وسحل كلور ضمتينله وسحل كذلك مصدر اولور برنسنه‌نك قبوغنى يونوب صويمق معناسنه‌در يقال سحله سحلا

من الباب المزبور اذا قشره ونحته ویل یرك یوزینی صیرمق معناسنه‌در یقال انّ الریاح تسحل الارض ای تکشط ماعلیها واقچه‌یی اوکورتلمك معناسنه‌در یقال سحل الدراهم اذا انتقدها واقچه‌یی فی الحال صایوب ویرمك معناسنه‌درکه طرنغی دیبنده ویرمك تعبیر اولنور یقال سحل الغریم مائة درهم اذا نقده وهارل هارل قامچی ایله اورمق معناسنه‌درکه وجودك دریسنی صویوب صیرر یقال سحله مائة سوط اذا ضربه وسحل وسحول کوز آغلیوب صاپرصاپر یاش دوکمك معناسنه‌در یقال سحلت العین سحلا وسحولا اذا بکت وبرآدمه لوم وشتم ایلمك معناسنه‌در یقال سحله فلان اذا شتمه ولامه (السحیل) امیر وزننده بودخی یالك قات ایپلکدن طوقنمش بزه دینور و (سحیل) و (سحال) سینك ضمیله اشك وقاطر قسمی آکیرمق معناسنه‌در یقال سحل البغل سحیلا وسحالا من الباب الثالث والثانی اذانهق وسحیل وسحال اشك قسمنك اکیردقدنصکره بوغازنده تردّد ایدن خرلدی‌یه دینور (الأنسحال) انفعال وزننده برنسنه‌نك قبوغی صویلق معناسنه‌در یقال سحله فانسحل ای قشره فانقشر وآب روان کبی متصل تکلم ایلمك معناسنه مستعملدر کویاکه برنسنه‌نك بتون قبوغی صویلوب صیریلور یقال انسحل بالکلام اذا جری به (الساحل) دکز یالیسنه دینور یقال قعد بالساحل ای ریف البحروشاطئه وبومقلوبدر زیرا صویمق معناسنه اولان سحلدن مأخوذ اولمغله قیاس اولان مسحول اولمقدر زیرا یالی‌یی صوصدمه ایله سحل وتقشیر ایدر یاخود مضاف مقدّردرکه ذو ساحل دیمکدر سحل ایدیجی صو صاحبی دیمك اولور زیرا صومدّ وجزر ایله قیینك قشرنی صیروب کوتورر * مترجم دیرکه بعضلر عیشة راضیة قبیلندن وبعضلر نسب اوزره‌ده اعتبار ایتدیلر (المساحلة) مفاعله وزننده دکز یالیسنه کلمك معناسنه‌در یقال ساحل القوم اذا اتوا الساحل (السحالة) ثمامه وزننده التون وکومش اکه‌لنورکن دوکیلان براده‌یه دینورکه اکنتی تعبیر اولنور یقال هذه سحالة الذهب والفضة وهی ماسقط منهما اذا بردا وناسك سفله وفرومایه طاقمنه دینور یقال جاء ومعه سحالة القوم ای خشارتهم وبغدای واریه مقوله‌سی غلالك قبوقلرینه دینور (المسحل) منبر وزننده نسنه‌یونه‌جق آلته دینور کسر کبی یقال سحله بالمسحل ای بالمنحت ودورپی‌یه واکه‌یه دینور یقال سحله بالمسحل ای المبرد ولسانه اطلاق اولنور نه کونه اولورسه یعنی کرك فصیح اولسون کرك اولمسون لکن اساسده ولسان مسحل جعل کالمبرد قیدی فصاحتلو لسانه تخصیصی مشعردر * مؤلف دیرکه جوهرینك بلاحرف عطف وصف عنوانیله واللسان الخطیب قولی سهودر صواب اولان والخطیب اولمقدرکه معنای مخصوصدر ومسحل آت کمنه دینور لجام معناسنه علی قول کم طماغی دیدکاری چتال دموره دینورکه آتك اغزینك ایچنه کیرر وبلیغ وسخنور خطیبه اطلاق اولنور یقال خطیب مسحل ای بلیغ مؤلف آنفا جوهری‌یه تعرضنده صواب اولان والخطیب اولمقدر قولیله مسحل مطلقا خطیبه‌ده اطلاق اولندیغنی تلمیح ایتمشیکن غریبدرکه اکا تعرض ایلیوب خطیب بلیغ ایله بیان ایلدیلر ومسحل آت کمنك اغزلغنك ایکی اوجلرنده اولان حلقه‌لرك هربرینه دینورکه دیزکین انلره کچوریلور ومنه یقال رکب فلان مسحله ای تبع غیه فلم ینته بعضا باشی سرد آت مسحل مزبوری آزی‌یه آلمغله صعوبت ایدوب فارسك اداره واعمالنی اصلا اسلیوب کندی باشنه کتدکده رکب الفرس مسحله دیرلر بومعنادن اخذ ایله فلان اصلا منزجر اولمیوب دائما بغی وطغیانه منهمکدر دیه‌جك یرده رکب فلان مسحله دیرلر * مؤلفك والغیّ رکب مسحله قولی وایضا الغیّ یقال رکب تقدیرنده‌درکه مسحل غیّ وطغیان موقعنده دخی مستعملدر دیمکدر یاخود والغیّ مبتدأ ورکب مسحله جمله‌سی خبر اولوب فاعل مقدّر ومسحله ضمیری مبتدایه راجعدر یاخود ضمیر فلانه راجعدر ومبالغه‌یی متضمندر لکن سباق اقتضاسیله قول اوّل ارجحدر * قال الشارح ومنه قول علیّ کرّم الله وجهه * انّ بنی امیة لایزالون یطعنون فی مسحل ضلالة * ای انهم یسرعون فیها ویجدّون ومسحل صقالك برطرفنه دینور علی قول عذاردن اشاغی مقدّم لحیه‌یه وارنجه هرجانبه مسحل وایکی جانبه مسحلان دینور وجود وسخاده درجهٔ کماله رسیده اولان آدمه وصف اولور یقال رجل مسحل ای غایة فی السخاء ووالی وحاکم طرفندن اقامت حدود ایتمکه مأمور جلاده دینور یقال هو مسحل ای جلاد یقیم الحدود بوراده جلاد دکنك چلان کمسه‌درکه مضروبك دکنکله دریسنی سحل ایدر ومسحل نشیط وشاطر ساقی‌یه دینور واون الکنه دینور منخل معناسنه وصو طولومنك وآزیق دغارجغنك اغزینه دینور وقرأن کریم قرائتنده ماهر وحاذق اولان آدمه دینور ونازك وپاکیزه یموق بزینه دینور ودائما یالکز باشنه عمل ایدن بهادر آدمه دینور وصویی پك چوق اولوب شدّتله دوکیلور اولان اولوغه دینور یقال میزاب مسحل اذا کان لایطلق ماؤه وعزم صارم وقصد جازم معناسنه مستعملدر ومنه یقال رکب فلان مسحله اذا عزم صار ماعلی الامر وجدّ فیه بوشکیمهٔ لجام معناسندن مأخوذدر ویالك قات

(بوکلمش)

بوكلمش ايپه دينور مبرم مقابليدر بوراده والغىّ لفظى مرسوم اولمغله آنفا ذكر اولندى و پك فرا وان يغموره اطلاق
اولنور وانسانك يوزينك برجانبنه دينور يقال شابّ مسحله اى عارضه وشريح بن قرواش العبسىّ فرسنك
اسميدر و برآدمك اسميدر واعشى نام شاعرك تابعى اولان جنى اسميدر (السحال) كتاب وزننده بودخى كمه
دينور لجام معناسنه (الاسحلانىّ) همزه‌نك وحانك كسريله طويل اللحيه آدمه اطلاق اولنور يقال رجل اسحلانىّ
اللحية اى طويلها (الاسحلانية) هايله بالابلند اولوب حسن وجمال و يال و بال صاحبه‌سى خاتونه دينور يقال
امرأة اسحلانية اى رايعة طويلة جيلة (المسحلان) ميمك وحانك ضميله و (الاسحلان) اسطوان وزننده و (المسحلانىّ)
كذلك ضمتينله اوزون بويلو على قول كور ودوز صاچلو جوانه وصف اولورمؤنثلرى هايله‌در يقال شابّ
مسحلان واسحلان ومسحلانىّ اى طويل اوسبط الشعر افرع (السحلال) سينك فتحيله بيوك قرنلو آدمه دينور
(مسحلان) ضمتينله بروادى يابرموضع آديدر (سحول) صبور وزننده يمنده برموضعدر آنده ثياب نسج اولنور
(الاسحل) كسرتينله برجنس شجردركه داللرندن مسواك اتخاذ اولنور (السحلة) همزه وزننده كوچك ديشى
طوشانه دينور (المسحول) جوره وجوجه آدمه اطلاق اولنور كوياكه وجودى صيرلمش اولور يقال رجل
مسحول اى صغير حقير ودوز وككيش مكانه اطلاق اولنور وعجاج نام كسه‌نك براركك دوه‌سى اسميدر
(الاساحل) اسافل وزننده صوآقنديلرينه دينور يقال نزلوا فى الاساحل اى مسائل الماء (الاسحال) همزه‌نك كسريله
برآدمى ناس كنديسنه شتم ودشنام ايله دائما تحقير ايدر بولمق معناسنه‌در يقال اسحل فلانا اذا وجد الناس
يسحلونه اى يشتمونه بوراده شتم معناى مجازيدر (السحبل) جعفروزننده ايرى و بيوك قوغه‌يه وكاره وطولومه
و يومرى قرنه دينور وواسع دره‌يه دينور نته‌كه سجلل دخى بومعنايه‌دركه ماده‌سنده ذكر اولندى وسحبل
بردره‌نك اسميدر (السحبلة) سينك فتحيله قوغه كبى ضارقق خايه‌يه دينور (السخجلة) دحرجه وزننده برنسنه‌يى
ال ايله اوغوب پروزنى و بورشغنى كيدرمكله دوپدوز مصيقل قلمق معناسنه‌در يقال سخجل الشىء اذا دلكه وصقله
(السحادل) علابط وزننده آلت تناسله دينور ومنه المثل * هو لايعرف سحادليه من عناذليه * يعنى ذكرينى
خايه‌لرندن فرق وتمييز ايليه‌جك استعدادى يوقدر عنادل ضمله خايه‌يه دينور وسحادل كلمه‌سنده تثنيه ايرادى
موقعى اولان خايه‌لر اعتباريله‌در ياخود مشاكله ايچوندر (سحدل) جعفروزننده بررجل علميدر (السخلة)
سينك فتحى وخاى معجمه‌نك سكونيله قوزى‌يه دينور بيوك وكوچك اولسون اركك وديشى اولسون جمعى سخل در
هاسز وسخال كلور سينك كسريله وسخلان كلور سينك ضميله وسخله كلور عنبه وزننده نادر اوله‌رق * مؤلف
السخلة ولد الشاة ماكان عبارتيله تفسير ايلكله كندى قاعده وطريقه‌سى اوزره اوبلجه تعميم اولنمشدر يوخسه
صحاحده وسائرده طوغديغى ساعتده قوزى‌يه واوغلاغه اطلاق اولنمق اوزره مرسومدر نهايت مقدمة الادبده
برهٔ نوزاده يعنى يكى طوغمش قوزى ايله مفسردر كرچه مؤلفك ماكان تعميمى اركك وديشى‌يه شموليله اعتبار
اولنورسه نوعا اصول سائره‌يه موافق اولور لكن كندى طريقه‌سنه مخالف اولور خصوصا طوغديغى آنده قيدى
دخى يوقدر فليحرر (السخل) سكر وزننده و (السخال) رمّان وزننده ضعيف وخوار واللرندن خير وشر كلمز
كسه‌لره دينور مفردلرى سخل در نخل وزننده يقال رجال سخل وسخال اى ضعفاء ارذال وسخل سكر وزننده
جكردكى پكشمز اولان كمترخرمايه دينور شيص معناسنه (السخل) سينك فتحيله سخل وسخالك مفرديدركه
ذكر اولندى وناقص وناتمام اولان شيئه دينوركه هنوز حدّ تمامنه بالغ اولميه وسخل مصدر اولور نفى وسلب ايلمك
معناسنه‌در نته‌كه خسل دخى بومعنايه‌در يقال سخلهم سخلا من الباب الثالث اذا نفاهم و برنسنه‌يى خدعه
وصنعتله برتقريب اخذ ايلمك معناسنه‌در بركسه‌نك يانندن اصولله برنسنه اخذى كبى يقال سخل الشىء
اذا اخذه مخاتلة (التسخيل) تفعيل وزننده برآدمى عيبلمك معناسنه‌در يقال سخلهم اذا عابهم وخرما اغاجنك
چكردكى وميوه‌سى ضعيف اولمق على قول ميوه‌سنى وقتندن مقدّم دوكمك معناسنه‌در يقال سخلت النخلة
اذا ضعف نواها وثمرها اونفضته و برآدم خرما سلكمك معناسنه‌در يقال سخل الرجل النخلة اذا نفضها (الاسخال)
همزه‌نك كسريله تأخير ايلمك معناسنه‌در يقال اسخل الامر اذا اخّره (المسخول) مرذول ومحقر نسنه‌يه دينور
يقال شىء مسخول اى مرذول ونامعلوم نسنه‌يه دينور يقال شىء مسخول اى مجهول (سخال) كتاب وزننده
برموضعدر (السخالة) ثمامه وزننده ايونسنه‌دن سچيلوب آتيلان شيئه دينور نفايه معناسنه (السدل) عدل
وزننده برنسنه‌يى اشاغى صاليويروب صارقتمق معناسنه‌در يقال سدل الشعر سدلا من الباب الثانى والاول
اذا ارخاه وارسله * مترجم ديركه اشبو سدل الثوب ماده‌سى مسائل فقهيه‌دندر نته‌كه مغربده سدل الثوب اذا ارسله

من غير ان يضمّ جانبيه وقيل هو ان يلقيه على رأسه و يرخيه على منكبيه واسدل خطأ عبارتيله مرسوم اولمغله
بو معنالرده سدل عرفى اولمش اولور واسدال خطا اولديغى مؤلفك رسمندن ظاهردر وسدل بزمقوله‌سنى يرتمق
معناسنه‌در يقال سدل ثوبه سدلا من الباب الثانى اذاشقه وسير وسياحت ايلمك معناسنه مستعملدر يقال سدل
فى البلاد اذا ذهب ﴿الاسدال﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برنسنه‌يى اشاغى صاليوروب صارقتمق معناسنه‌در يقال
اسدله بمعنى سدله ﴿المنسدل﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله صارقق صاچه وصف اولور يقال شعر منسدل اى مسترسل
﴿السدل﴾ سينك ضميله وكسريله پرده‌يه دينوركه آصيلور جمعى اسدال كلور وسدول كلور واسدل كلور افلس
وزننده ﴿السدل﴾ سينك كسريله شول انجو دزيسنه دينوركه نسوان قلاده ايدوب كردانلرندن سينه‌يه طوغرى
صالندررلر يقال جاءت وعليها سدل اى سمط من الدرّ يطول الى الصدر ﴿السدل﴾ فتحتينله ميل معناسنه‌در
يقال فيه سدل الى جانب اى ميل ﴿الاسدل﴾ اكمل وزننده برطرفه طوغرى وربو اولان شيئه دينور جمعى سدل
كلور كتب وزننده يقال ذكر اسدل اى مائل ﴿السديل﴾ امير وزننده حشم نشين چادرلرينك شقه‌لرنده آرقورى
توزلق طرزنده اتكلكه دينور وزفافخانه‌يه چكيلان زاره و پرده‌يه دينور و برموضع آديدر ومحفه وتختروان
اورتولرينه دينوركه اوجلرى اشاغى صارقش اوله ﴿السودل﴾ جوهر وزننده بيغه دينور شارب معناسنه
﴿السودلة﴾ حوقله وزننده برآدمك بيغى اوزامق معناسنه‌در يقال سودل الرجل اذا طال سودله ﴿السربال﴾
قرطاس وزننده كوملكه دينور قميص معناسنه ياخود زرهه دينور درع معناسنه ياخود مطلقا ملبوس اولان
لباسه دينور يقال جاء وعليه سربال اى قميص اودرع اوكلّ ماالبس *مترجم ديركه بوراده درع زره معناسنه‌در
نته‌كه كعب رضى الله عنه ديمشدر * شمّ العرانين ابطال لبوسهم * من نسج داود فى الهيجا سرابيل * ﴿التسربل﴾
تدحرج وزننده سربال كيمك معناسنه‌در يقال تسربل بالسّربال اذا تلبس به ﴿السربلة﴾ دحرجه وزننده
سربال كيدرمك معناسنه‌در يقال سربلته اى البسته السربال وسربله اسم اولور ياغلو تريده دينور تقول
اطعمنى السربلة اى الثريد الدسم ﴿السرطلة﴾ سينك فتحيله ياقشقسز تصلق اوزنلغه دينور يقال فى قدّه
سرطلة اى طول فى اضطراب ﴿السرطل﴾ جعفر وزننده ياقشقسز تصلق مضطرب الخلقة اوزون آدمه دينور
﴿اسرافيل﴾ همزه‌نك كسريله برفرشته اسميدركه ملائكهٔ اربعه مدبره‌نك بريسيدر عليهم السلام واشبو اسرافيل
كلمه‌سى عند البعض خماسى وهمزه‌سى اصليه‌در ﴿السراويل﴾ سينك فتحيله ايچ طونه دينور و بوفارسيدن يعنى
شلوار لفظندن معرّبدر ومؤنثدر بعضا مذكر اولور جمعى سراويلات‌در على قول لفظ عربيدر سروال وسرواله
كلمه‌لرينك جمعيدر سينلرك كسريله ياخود مفردى سرويل درسينك كسريله و بوندن غيرى كلام عربده فعويل
وزنى يوقدر فانك كسريله واشبو سراويل كلمه‌سنده نونله سراوين ومعجمه ايله شروال دخى لغتدر * شارح ديركه
بونك تفصيلى كافيه شروحنده مبسوطدر ﴿السرولة﴾ دحرجه وزننده برآدمه ايچ طونى كيدرمك معناسنه‌در
﴿التسرول﴾ تدحرج وزننده ايچ طونى كيمك معناسنه‌در تقول سرولته فتسرول اى البسته السراويل فتلبس
﴿المسرولة﴾ مدحرجه وزننده اياقلرى تويلو اولان كوكرجنه دينوركه شلوارلى وچقشيرلى تعبير اولنور يقال
حمامة مسرولة اذا كان فى رجليها ريش ومسرول شول آته وصف اولوركه اياغك سكيل تعبير اولنان بياضى
بازولرينه واو يلقلرينه شامل اوله بياض شلوار كيدرلمش طرزنده اولور يقال فرس مسرول اذا جاوز بياض
تحجيله العضدين والفخذين ﴿السطل﴾ سينك فتحيله لسانمزده تحريفله ستل تعبير اولنان قولپلى طاسه دينور جمعى
سطول كلور تقول اغتسلت بالسطل وهى طسيسة لها عروة ﴿السيطل﴾ حيدر وزننده بودخى ذكر اولنان
قابه دينور على قول لكنه دينور طست معناسنه وبوسطل معروف دكلدر وبك اوزون آدمه دينور ﴿الساطل﴾
هوايه آغمش غباره دينور نته‌كه طاسل دخى بومعنايه‌در ﴿التسيطل﴾ تفيعل وزننده بركسه سلاحسز اوله‌رق تك
وتنها كزمك معناسنه‌در يقال جاء يتسيطل اذا جاء وحده وليس معه شئ يعنى من السلاح ﴿السعابل﴾ سينك
فتحيله كريملو اوزون دوه‌لره دينور ﴿السعال﴾ سينك ضميله اسمدر اوكسريكه دينوركه آق جكرك واكا متصل
اولان اعضانك يعنى آلات نفسك كنديلره مستولى اولان مؤذى‌يى دفع ايچون طبيعتك حركتندن عبارتدر
يقال به سعال وهى حركة تدفع بها الطبيعة اذى عن الرئة والاعضاء التى تتصل بها وسعال وسعله كذلك سينك
ضميله مصدر اولور اوكسرمك معناسنه يقال سعل الرجل سعالا وسعلة من الباب الاول اذا اخذه السعال
﴿الساعل﴾ سعال لفظنى تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال اخذه سعال ساعل مبالغة وبوغازه اطلاق اولنور حلق
معناسنه واوكسركلى ناقه‌يه دينور ﴿السعل﴾ نعل وزننده جنبشلو ونشاطلو اولمق معناسنه‌در يقال سعل الرجل

سعلا من الباب الاول اذا نشط * شارح دیرکه صواب اولان باب رابعدن فتحتینله اولمقدر ﴿الاسعال﴾ همزه‌نك کسریله نشاطمند ایلمك معناسنه‌در تقول اسعلته ای انشطته ﴿المسعل﴾ مقعد وزننده بودخی بوغازه اطلاق اولنور ﴿السعلاة﴾ و﴿السعلاء﴾ سینلرك کسریله غول بیابانی‌یه دینور علی قول جنّ طائفه‌سنك ساحره‌سنه دینورکه جادو ومهیب ومهولنه قونجلوز تعبیر اولنور جمعلری سعالی‌در سینك فتحی ولامك کسریله * مؤلف ساحرة الجنّ عبارتیله رسم ایلمکله ظاهرا انس کبی جنّ طائفه‌سنك دخی جادورلری نسوان قسمندن اولور تقول نعوذبالله من هؤلاء السعالی ای النساء اللاتی کالسعال وهی جمع السعلاة والسعلاء الغول اوساحرة الجنّ ﴿الاستسعال﴾ عورت سعلاة خوینده اولمق یعنی چاغرغان وسلیطه وبحیا اولمق معناسنه‌در یقال استسعلت المرأة اذا صارت کالسعلاة ای صخابة ﴿السعل﴾ فتحتینله چکردکی کوشك اولان ناجنس خرمانك یابسنه دینور تقول قدّم ضیفه سعلا ای شیصا یابسا ﴿السعالی﴾ سینك فتحی ولامك کسریله ترکیده اوکسرك اوتی دیدکاری نباته دینورکه عربیده حشیشة السعال دخی دیرلر یپراغنی ضماد چبانلری محلل ومفجر وتازه‌سی جرب علتنی قلع وازاله‌ده مؤثردر وسعال وربو وضیق صدر علتلرینك افضل ادویه‌سندندر وبخور واستنشاقنده دخی بوتأثیردرکادر ﴿السغبلة﴾ غین معجمه ایله دحرجه وزننده برآدمك بدننده چوق جراحتلر پیدا اولمق معناسنه‌در یقال سغبل الرجل اذا کثرت به الجراحات وطعامی اریمش چرویش یاغیله قاتق ایلمك معناسنه‌در یقال سغبل الطعام اذا آدمه بالاهالة وصاچی یاغه چدرمك معناسنه‌در یقال سغبل رأسه بالدهن اذا روّاه ﴿المسغبل﴾ مدحرج وزننده سهل وآسان نسنه‌یه دینور یقال شیء مسغبل ای سهل ﴿التسغبل﴾ تدحرج وزننده زره کیمك معناسنه‌در یقال تسغبل الدرع اذا لبسها ﴿السغل﴾ سینك فتحی وغینك سکونیله و﴿السغل﴾ کتف وزننده الری وایاقلری اینجه وجثه‌سی کوچك اولان آدمه دینور علی قول اعضاسی مضطرب تصلق اولانه یاخود بدخلق وبدغدا اولانه یاخود نحیف ومهزول اولانه دینور یقال رجل سغل وسغل ای الصغیر الجثة الدقیق القوائم او المضطرب الاعضاء او السیء الخلق والغذاء او المتحدد المهزول ﴿السغل﴾ فتحتینله برکیمسه وصف مذکور اوزره اولمق معناسنه‌در یقال سغل الرجل سغلا من الباب الرابع اذا کان سغلا ﴿السفرجل﴾ سینك وفانك فتحیله ایوا تعبیر اولنان معروف میوه‌یه دینور جمعی سفارج کلور مفردنده سفرجله دینور هایله واشبو سفرجلك طبیعتی قابض ومقوّی وبولی مدرّ وطعامه مشهیّ وصوسزلغی مسکندر وبعدالطعام تناولی مسهلدر ودیلوب چکردکنی اخراج وجوفنی خالی ایدوب یرینه عسل وضع ایلدکدنصکره چامورلیوب فرونده قاورلمش اولانی بغایت نافعدر ﴿السفل﴾ و﴿السفول﴾ و﴿السفالة﴾ سینلرك ضمیله و﴿السفل﴾ و﴿السفلة﴾ سینلرك کسریله و﴿السفال﴾ سینك فتحیله اشاغیلق والچقلق معناسنه‌درکه علو عینك ضمیله وعلوّ تشدید واو ایله وعلاوه عینك ضمیله وعلو وعلوه عینلرك کسریله وعلاء عینك فتحیله مقابللریدر * شارحك بیانه کوره بونلرك کیمیسی اسم اوله‌رق استعمال اولنورکه برنسنه‌نك اشاغیسی دیمکدر ﴿الاسفل﴾ پك اشاغی وپك الچق دیمکدرکه اعلا مقابلیدر وقوله تعالی ﴿ثم رددناه اسفل سافلین﴾ ای الی الهرم او الی التلف او الی الضلال لمن کفر هرمدن مراد ارذل عمردر ﴿السفال﴾ سحاب وزننده و﴿السفول﴾ قعود وزننده اشاغی اولمق معناسنه‌در یقال سفل الشیء وسفل وسفل سفالا وسفولا من الباب الخامس والرابع والاول نقیض علا فهو سافل * شارح دیرکه بعضلر فرائض کتابلرنده وان سفلت کلمه‌سنده فانك ضمی تخطئه ایتملری ملایم دکلدر وسفول برنسنه‌نك یوقاریسندن اشاغیسنه ایتمك ودیبنه چوکمك معناسنه‌در طورطی کبی یقال سفل فی الشیء سفولا من الباب الاول اذا نزل من اعلاه الی اسفله ﴿السفل﴾ سینك فتحی وضمی وفانك سکونیله و﴿السفال﴾ کتاب وزننده برکیمسه برنسنه‌ده مایه‌سی اشاغی اولمغله کم بهره اولمق معناسنه‌در یقال سفل فلان فی خلقه وعلمه سفلا وسفلا وسفالا من الباب الخامس اذا قلّ حظه فیه مترجم دیرکه مصباح صاحبی بونی باب اوّلدن تصریف ایلمشدر ﴿التسفل﴾ تفعل وزننده سفل وسفال معناسنه‌در یقال تسفل فی خلقه وعلمه بمعنی سفل ﴿السفلة﴾ سینك کسریله و﴿السفلة﴾ فرحه وزننده ناسك ارذل واوباش وفرومایه‌لرینه اطلاق اولنور یقال هو من سفلة الناس وسفلتهم ای اسافلهم وغوغائهم وسفله فرحه وزننده دابّه قسمنك ایاقلرینه اطلاق اولنور یقال سفلة البعیر سالمة ای قوائمه ﴿السافلة﴾ مزراغك دیب دمورینه طوغری نصفندن اشاغیسنه اطلاق اولنور ومنه یقال ماعالیة الرمح کسافلته ﴿السفالة﴾ ثمامه وزننده علاوه مقابلیدر وعلاوه یل اسدیکی یره دینورکه اوراده یل چهره‌یه طوقنور پس سفاله آنك مقابلیدرکه آنده یل چهره‌یه طوقنمز یقال قعد فی سفالة الریح وهی ضدّ علاوتها ای حیث تهبّ وهرشیئك اشاغیسنه دینور یقال سفالة الشیء ای اسفله وسفاله هند اولکه‌سنده بر بلده آدیدر ﴿السفالة﴾ سینك فتحیله الچق وخسیس وناچیز اولمق معناسنه‌در یقال سفل الرجل

والشیء سفالة من الباب الخامس اذا نذل (المسفلة) مرحله وزننده اسفل مکه‌ده برمحله آدیدر نته‌که معلاة یوقاری
طرفنده برمحله‌در ویمامه‌ده برقریه آدیدر (السقل) قافله نقل وزننده جلا ویرمك معناسنه‌در صقل لفظنده لغتدر
یقال سقل السیف سقلا من الباب الاول بمعنی صقله (السقل) سینك ضمیله بوکور تعبیر اولنان عضوه دینور
صقل لفظنده لغتدر (السیقل) صیقل وزننده ومرادفیدرکه جلاکاره دینور (الاسقیل) و (الاسقال) همزه‌لرك
کسریله عنصل اسمیدرکه بصل الفار دیدکاری نباتدر ترکیده آطه صوغانی تعبیر ایدرلر (السقل) کتف وزننده
بوکورلری بری برینه چکمش کبی آج آریق چلمسز آدمه دینور یقال رجل سقل ای المنهضم الخاصرتین وصرتنك
ایکی یانلرینك اتی آز چلمسز قرنی ایچنه چکیك آته دینور یقال فرس سقل ای القلیل لحم المتن (السکل) سینك کسریله
برجنس یومری سیاه بالق اسمیدر جمعی اسکال وسکله‌در قرده وزننده (السلّ) سینك فتحی ولامك تشدیدیله
برنسنه‌یی رفق وسهولتله برنسنه‌دن چکوب چیقارمق معناسنه‌درکه صیرمق تعبیر اولنور قلیجی قندن صیرمق کبی
یقال سلّ السیف عن الغمد سلاّ من الباب الاوّل اذا انتزعه واخرجه منه فی رفق وسلّ سله معناسنه‌درکه
ایچنه اتمك مقوله‌سی قودقلری سپده دینور وسلّ برآدمك دیشلری دوکیلوب سیلنمك معناسنه‌در یقال
سلّ الرجل سلا اذا ذهبت اسنانه وصفت اولور دیشلری دوکیلوب سیلنمش کشی‌یه دینور مؤنثی
سله‌در یقال رجل سلّ وامرأة سلة ای الذاهبة الاسنان (الاستلال) افتعال وزننده بودخی برنسنه‌یی
صیروب چیقارمق معناسنه‌در یقال استلّ السیف بمعنی سله (السلیل) امیر وزننده قیندن صیرلمش قلیجه وصف
اولور یقال سیف سلیل ای مسلول ویکی طوغمش ولده اطلاق اولنور یقال هو سلیله ای ولده وآتك طابنه دینور
مهر معناسنه وماسکه سز وسلا دیدکاری دریسز همان سادهجه متولد اولان یاوری‌یه دینور نته‌که ایش
مقوله‌سی ماسکه وسلا ایله متولّد اولانه بقیره اطلاق اولنور وسلیل آت قسمنك دماغنه دینور وخالص شرابه
دینور ودوه اورکجنه دینور ودره‌ده یاخود وسطنده اولان صو مجراسنه دینور ونخاع معناسنه‌درکه اوکورغه
ایلکیدر مردار ایلیك تعبیر اولنور تعریفی نخع ماده‌سنده مرور ایلدی وشول واسع وچقور دره‌یه دینورکه سلم
وسمر دیدکاری میشه آغاجلری انبات ایدر اوله جمعی سلان‌در رمّان وزننده لامك کثرت اجتماعندن اخیری نونه
ابدال اولنمشدر نته‌که سالّ دخی دینور کماسیذکر وسلیل اسماندر سلیل اشجعیّ صحابیدر وابو السلیل ضریب
بن بقیر تابعیدر وابو السلیل عبدالله بن اياد وابو السلیل احمد بن صاحب آمدعیسی واوغلو سلیل بن احمد وسلیل
بن بشر بن رافع وعبدالله بن یحیی بن سلیل وزید بن خلیفة بن السلیل محدّثلردر (السلة) سینك فتحیله وکسریله
بناء مرّه وبناء نوعدر اسم دخی اولور قلج صیرمغه دینور تقول اتیناهم عند السلة ای عند استلال السیوف وسلة
سل مرضنه دینور کماسیذکر وبرنسنه‌یی نهانیجه اصولله چالوب اوغورلمغه دینور خیردن قیل چکمك کبی
یقال اخذه بالسلة ای السرقة الخفیة وایچنه اتمك وسائر نسنه قودقلری سپده وطبله‌یه وکلاتیره دینور جمعی
سلال کلور سینك کسریله نته‌که سلّ دخی دینور هاسز یقال وضعه فی السلّ والسلة ای الجونة وسله آت قسمی
پك چوق سکرتمکدن ناشی یاخود توکزیوب ییقلمقدن ناشی ایچریسنده اویکنی شیشمکله اول شیشکنلکدن
صولیه‌رق هار هار آلوب ویرمك حالتنه دینور اوزرینه چول آتوب بری اوته کزدیره‌رك ترلتمدکجه اول حالت
مندفع اولمز یقال سکنت سلة الفرس وهو ارتداد الربو فی جوفه من کبوة یکبوها وسله بر دیکشی ایکی ایکنه ایله
ایکی قات صیرمله دیکممکه دینورکه قربه وکون مقوله‌سنی اویله دیکرلر وحوضده یاخود دمانجنه کبی بیوك کوپلرده
اولان عیب ورخنه وسقطه یاخود حوضك دیواری اولان طاشلرك ارالقلرنده اولان یاریق وچتلاق مقوله‌سی
سقطه دینور (الانسلال) انفعال وزننده و (التسلل) تفعل وزننده ناسك ایچندن نهانیجه صیریلوب کتمك
معناسنه‌در یقال انسلّ من الزحام وتسلل اذا انطلق فی استخفاء (السلالة) ثمامه وزننده برنسنه‌دن صیرلوب چیقان
شیئه دینور یقال هو سلالته ای ماانسلّ من شیء وولده اطلاق اولنور سلیل کبی یقال هو سلیله وسلالته
ای ولده * مترجم دیرکه ﴿ ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین ﴾ کریمه‌سنده راغبك بیانه کوره سلاله‌دن مراد
کدرات ارضیه‌دن مسلول اولان صفوه وخلاصه‌در وعربلر نطفه‌یه‌ده سلاله اطلاق ایدرلر (السلیلة) حلیله
وزننده قیز اولادینه اطلاق اولنور یقال هی سلیلته ای بنته ودابّه قسمنك صرتنك ایکی یانلرنده اولان اوزون
اوزادی اته دینور وکوده‌ده اولان یول یول سکیره یاخود اته دینورکه بری برندن منفصلجه اولور وسلیله برجنس
اوزون بالق اسمیدر (السالّ) ضالّ وزننده بودخی سلم وسمر دیدکاری میشه آغاجلری انبات ایدن ککیش
ودرین دره‌یه دینور سلیل کبی جمعی بونکده سلان کلور رمّان وزننده علی قول بونك جمعی سوالّ کلور سینك

(فتحی)

فتحی و لامك تشدیدیله ﴿السلّ﴾ سینك کسری و ضمیله و ﴿السلال﴾ غراب وزننده برمرض اسمیدر بونك حقیقتی
آق جکرده حادث بریاره‌در ابتدای امرده برکزلو حمّا عارض اولور و بومرض اکثری ذات الرئه یاخود ذات الجنب
یاخود اوزون اوزادی قوری اوکسرکلو نوازل وزکام علتلرینك عقبنده ظهور ایدرکه انلردن منتقل اولور خلق
بوعلته ورم و قوری خسته‌لك تعبیر ایدرلر ﴿المسلول﴾ سلّ مرضنه مبتلا آدمه دینور یقال سلّ الرجل علی المجهول
واسله الله فهو مسلول ای به سلّ وسلال * شارحك بیاننه کوره مسلول اسلالدن اولمغله شاذدر * لکن مؤلفك
مقتضای عبارتی ثلاثیدندر یاخود ایکیسندن دخی وارد اولور ﴿الاسلال﴾ همزه‌نك کسریله وجه مذکور اوزره
سلّ مرضنه اوغراتمق معناسنه‌در یقال اسله الله ای ابتلاه بالسلّ و بر نسنه‌یی نهانیجه چالوب اوغورلمق
معناسنه‌در یقال اسله اذا سرقه خفیة و رشوت آلمق معناسنه‌در * قال الشارح ومنه الحدیث ﴿لااغلال ولا اسلال﴾
﴿المسلة﴾ میمك کسریله چوالدوزه دینور فی الاصل اسم آلتدر ایپی مخیطدن اوته‌یه سلّ ایدر یقال خاطه
بالمسلة وهی مخیط ضخم ﴿السلاءة﴾ رمّانه وزننده خرما اغاجنك تیکننه دینور جمعی سلاءدر رمّان وزننده
مؤلف بونی مهموز اوله‌رق همزه بابنده ثبت ایلمکله بوراده دخی ذکرینك وجهی معلوم دکلدر فلینظر ﴿سلول﴾
صبور وزننده قیس قبیله‌سندن برفخذك اسمیدرکه بطندن اصغردر مرّة بن صعصعه اولادیدر سلول والده‌لری
اسمیدر شعرادن عبدالله بن حمام السلولیّ انلردندر و رئیس المنافقین اولان جهول و فضول عبدالله بن ابیّ نام
مرذولك والده‌سی اسمیدر ﴿سلیّ﴾ کلیّ وزننده بنوعامر بن صعصعه یوردنده برموضعدر و سمی وزننده اولان سلیّ
لفظندن مصحف دکلدر ﴿السلان﴾ رمّان وزننده بنو عمرو بن تمیم یوردنده بر وادی اسمیدر ﴿السلسل﴾ جعفر
وزننده و ﴿السلسال﴾ خلخال وزننده طتلو خوشکوار صویه دینور علی قول صوغوق صویه دینور و ایچمی
آسان باده‌یه دینور ﴿السلاسل﴾ علابط وزننده سلسل معناسنه‌در تقول سقانی سلسلا و سلسالا و سلاسلا
ای ماء عذبا اوباردا ﴿التسلسل﴾ تزلزل وزننده صو یوکسکدن انکبه‌یه چاغل چاغل آقق معناسنه‌در یقال تسلسل
الماء اذا جری فی حدور و لباس اسکیوب یپرینجه قدر کیلمك معناسنه‌درکه دراز دراز ایپلکاری چیقار یقال
تسلسل الثوب اذا لبس حتّی رقّ ﴿المسلسل﴾ مدحرج وزننده و ﴿المتسلسل﴾ متزلزل وزننده سیرك سیرك فنا
وکم نسیج اولنمس ثوبه دینور یقال ثوب مسلسل و متسلسل ای ردیء النسج و مسلسل چبوقلی و قلملی الاجه قاشه
وصف اولور یقال ثوب مسلسل اذا کان فیه وشیء مخطط ﴿السلسلة﴾ زلزله وزننده برنسنه‌یی زنجیر شکلنده
بری برینه اکلیوب متصل قلمق معناسنه‌در یقال سلسل الشیء به اذا اوصله به و سلسله اورکج اتندن برپاره‌یه
دینور بونده سینك کسریله ده لغتدر و سلسله طعام اکل ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ماسلسل طعاما
ای ماا کله ﴿السلسلة﴾ سینلرك کسریله زنجیره دینور دموردن و ایپ مقوله‌سندن اولور جمعی سلاسلدر یقال
قیده بالسلسلة وهی دائر من حدید ونحوه و سلاسل البرق شمشکك بری برینه زنجیر واری متصل پارلدیسندن
عبارتدر یقال بدت سلاسل البرق ای ماتسلسل منه و سلاسل السحاب بودخی بلود ایچره شمشکك پارلدیسندن
عبارتدرکه بلود یلابیوب پارلده‌یور قیاس اولنور مفردی سلسله و سلسل‌در کسرتینله و سلسله وحره دیدکاری
بوجك اسمیدرکه ماده‌سنده بیان اولندی ﴿السلسال﴾ کسرتینله برموضع آدیدر ﴿سلسل﴾ فدفد وزننده دهناء
نام محلده برطاغك آدیدر ﴿السلاسل﴾ سلسله‌نك جمعیدر و بری بری اوزره منعقد اولوب قات قات زنجیر لنمش اوزون
اوزادی قومساله اطلاق اولنورکه یوریمسی دخی سهولتلو اوله تقول اخذنا السلاسل وهو رمل انعقد بعضه
علی بعض و ینقاد و سلاسل الکتاب سطور کتابه اطلاق اولنور یقال مااقوم سلاسل کتابه ای سطوره ﴿ذات السلاسل﴾
وادی القری وراسنده برصو اسمیدر ثامنۀ هجرتده سریۀ عمرو بن العاص اوراده غزا ایلدی ﴿السلسبیل﴾ زنجبیل
وزننده خشونتسز نرم و لطیف و ملایم نسنه‌یه دینور و آنکله لطیف و خوشکوار صو صفتلنور و خمره اطلاق
اولنور و جنتده برچشمه‌نك اسمیدر * شارح دیرکه امهات سائره بیاننه کوره لذیذ وخوشکوار سهل و لطیف
صویه دینور و عند البعض سل سبیلا کلمه‌سندن منحوت و مرکبدر و علی قول مطلقا سریع الجری اولان صویه
دینور ﴿السملة﴾ فتحاتله و سینك ضمی و میمك سکونیله آزجه صویه دینور جمعی سمل‌در یقال مافی الحوض
الاسملة ای ماء قلیل و سیاه و متعفن بالچغه دینور حمأه معناسنه و حوض دیبنده قلان صو بقیه‌سنه دینور
جمعی سمل کلور فتحتینله و سمال کلور سینك کسریله ﴿التسمل﴾ تفعل وزننده حوض دیبنده قلان صو بقیه‌سنی
ایچمك یاخود اخذ ایلمك معناسنه‌در یقال تسمل الرجل اذا شرب السملة اواخذها و مشروبی افراطله ایچوب
چوغه کتمك معناسنه‌در یقال تسمل النبیذ اذا الحّ فی شربه ﴿السمل﴾ جمل وزننده حوضی سیاه بالچقدن آرتمق

معناسنه‌در یقال سمل الحوض سملا من الباب الاوّل اذا نقاه من السملة و ناس بیننی تصفیه و اصلاح ایلمك معناسنه
مستعملدر یقال سمل بین القوم اذا اصلح و قوغه قویدن ماء قلیل چیقارمق معناسنه‌در یقال سملت الدلو اذا لم
تخرج الّا السملة القلیلة و برکسه‌نك کوزینی چیقارمق معناسنه‌در یقال سمل عینه اذا فقأها * شارح دیرکه بعضلرك
بونی قزغین دمور ایله کوز چیقارمغه تخصیصلری موجّه دکلدر ﴿التسمیل﴾ بودخی حوضی قاره بالچقدن آریتمق
معناسنه‌در یقال سمل الحوض اذا نقاه من السملة و قوغه قیودن ماء قلیل چیقارمق معناسنه‌در یقال سملت الدلو
اذا لم تخرج الا السملة القلیلة * مؤلّف بونی تکرار ایلمشدر و حوضدن همان ماء قلیل چیقمق معناسنه‌در یقال
سمل الحوض اذا لم یخرج منه الّا ماء قلیل و یقال سملت الدلو اذا کانت کذلك و برآدمه سوزی رقیق و نازکانه
سویلمك معناسنه مستعملدر یوفقه‌جه آزجه صو معناسندن مأخوذدر یقال سمل فلانا بالقول اذا رقّقه له
﴿الاسمال﴾ همزه‌نك کسریله بودخی ناس میانه‌سنی تصفیه و اصلاح ایلمك معناسنه‌در یقال اسمل بینهم اذا اصلح
و لباس اسکیمك معناسنه‌در یقال اسمل الثوب اذا اخلق ﴿الاستمال﴾ افتعال وزننده بودخی کوز چیقارمق معناسنه‌در
یقال استمل عینه اذا فقأها ﴿السمول﴾ و ﴿السمولة﴾ سینلرك ضمیله ثوب اسکیمك معناسنه‌در یقال سمل الثوب
سمولا و سمولة من الباب الاوّل اذا اخلق ﴿السمالة﴾ کرامه وزننده بودخی ثوب اسکیمك معناسنه‌در یقال سمل الثوب
سمالة من الباب الخامس اذا اخلق ﴿الاسمال﴾ همزه‌نك فتحیله و ﴿السملة﴾ فتحاتله و ﴿السمل﴾ فتحتینله اسکی ثوبه
دینور یقال ثوب اسمال و سملة و سمل ای خلق * شارحك بیاننه کوره اسمال سمل کلمه‌سنك جمعیدر اجزاء اعتباریله
وصف اولنمشدر برمة اعشار و ثوب اخلاق ترکیبلری کبی و عندالبعض اسمال بنیهٔ جمع اوزره وارد مفرد صیغه‌سیدر
انتهی ﴿السمل﴾ کتف وزننده و ﴿السمیل﴾ امیر وزننده و ﴿السمول﴾ صبور وزننده بونلرده اسکی ثوبه دینور
﴿السملان﴾ سینك ضمیله برنسنه‌نك بقیه‌لرینه دینور یقال سملان النبیذ ای بقایاه ﴿السمال﴾ سحاب وزننده ماء راکد
ایچره متکوّن اولان قور تجغزه دینور ﴿السمال﴾ شدّاد وزننده برشجر آدیدر و بر قبیله پدرینك لقبیدر سله ایله برآدمك
کوزینی چیقاردیغندن ملقب اولمشدر ﴿ابو السمال العدویّ﴾ که اسمی قعنب ایدی مقری و علم قراءتده صاحب
تألیفدر واسد قبیله‌سندن برشاعرك کنیه‌سیدر و بشقه بررجل کنیه‌سیدرکه شرب خمر ایلمکله امیر المؤمنین
علیّ المرتضی رضی الله عنه اکا حدّ شرب اورمشدر * و سمّال بن عوف اصحابدن مجاشع بن مسعودك جدّیدر و سیّال بن
سمال بن الجریش و خلد بن ابی یزید بن سمّال محدّثلردر ﴿السموّل﴾ حزوّل وزننده ارض واسعه‌یه دینور و یومشق
طپراقلو یره دینور ﴿سمویل﴾ سینك فتحیله برقوشك یاخود قوشلری چوق برشهرك اسمیدر ﴿السامل﴾ دائما
اصلاح معیشت جهتنه سعی و کوشش ایدن آدمه دینور یقال هو سامل ای ساع لاصلاح المعیشة ﴿السوملة﴾
جوهره وزننده کوچك فنجانه دینور تقول سقانی بالسوملة ای الفنجانة الصغیرة ﴿المسمئلّ﴾ مشمعلّ وزننده
برقوش آدیدر و آج آریق قرنلی آدمه دینور یقال رجل مسمئلّ ای الضامر البطن و پك اسکی ثوبه دینور
یقال ثوب مسمئل ای بال ﴿الاسمئلال﴾ اشمعلال وزننده آج آریق قرنلو اولمق معناسنه‌در یقال اسمألّ الرجل
اذا کان مسمئلا ﴿السموءل﴾ سفرجل وزننده برقوش آدیدرکه ابو براء ایله مکنادر و کولکه‌یه دینور ظلّ معناسنه
و سرکه ایچره تکوّن ایدن سینکه دینور و سموءل بن عادیاء بر رجلدر یعنی حصن ابلق صاحبی یهودی ایدیکه وفاء
عهد بابنده ضرب مثلدر و من امثالهم * اوفی من السموءل * و سموءل جست و چالاك دوه‌یه دینور یقال قرب سموءل
ای سریع ﴿السمأل﴾ جعفر وزننده بودخی کولکه‌یه دینور ﴿السمألة﴾ دحرجه وزننده سرکه‌یه سنك اوشمق
معناسنه‌در یقال سمألّ الخل اذا علاه السموءل ﴿السملة﴾ غرفه وزننده آجلغك شدّتندن کوزدن صقندیله آجشرق
جریان ایدن کوز یاشنه دینور کویا که کوزی سمل ایدر یعنی چیقارر کبی اولدیغندن اطلاق اولندی یقال تسیل
من عینه السملة ای دمع یهراق عند الجوع الشدید کانه یفقأ العین ﴿السمرطل﴾ سفرجل وزننده و ﴿السمرطول﴾
سقنقور وزننده اندامی سلکی و مضطرب اوزون آدمه دینور ﴿اسمعیل﴾ همزه‌نك کسریله ابن ابراهیم الخلیل علی نبینا
و علیهما السلام حضرتلریدر مطیع الله معناسنه‌در و روایة صحیحه اوزره ذبیح اولان حضرت اسمعیلدر * مؤلف
کرچه لغتنه تصدّی ایلمدی لکن سریانی و علی قول اشمویل معرّبی اولمق اوزره کتب معتبره‌ده مرسومدر و صاحب
مزهرك بیاننه کوره ابراهیم و اسمعیل کبی الفاظ عجمیه‌یی عربلر قاعده‌لری اوزره تصرّف ایدرلر مثلا تثنیه‌لرنده
ابراهیمان و اسماعیلان و جمعلرنده ترخیمله اباره و اسامع و مصغرلرنده بریه و سمیعل دیرلر ﴿المسمغلّ﴾ غین معجمه ایله
مشمعلّ وزننده اوزون دوه‌یه دینور ﴿المسمهلّ﴾ مشمعلّ وزننده چلمسز آریق آدمه دینور ﴿السمندل﴾ سفرجل
وزننده هندستانه مخصوص برقوش آدیدرکه آتش ایچنه کیرر و آتش کندیسنه تأثیر ایلمز بو قوش فارسیده سمندر

دیدکاری قوش اوله جقدر * ومؤلف سمندری برجانوردر دیو علی الاطلاق ذکر ایلمشدر ﴿السنبلة﴾ قنفذه وزننده
اکین خوشه سنه دینور جمعی سنابلدر سبل ماده سنده اکا متعلق کلام بسط اولندی وسنبله بروج فلکیه دن
بر برجك آدیدر وسنبله بنت ماعص وام سنبلة المالکیه صحابیه لردر وسنبله مکه ده بر قویو اسمیدر که بنو جمح
وبنو عامر حفر ایلدیلر ﴿السنبلة﴾ دحرجه وزننده اکین بشاقلنمق معناسنه در یقال سنبل الزرع اذا صار ذا
سنبلة وبر آدمك لباسی اوزون اولمغله آردندن یا اوکندن چکوب سوریمك معناسنه در یقال سنبل الرجل ثوبه
اذا جرّه من خلفه او امامه وسنبله بیوك وتیكنلی اولان میشه اغاجنه دینور مغیلان کبی ﴿السنبلانی﴾ عنفوانی
وزننده بول واوزون جامه یه دینور که یره سورینور اوله علی قول بلاد رومدن سنبلان دیدکاری بلده یه منسوبدر
یقال قیص سنبلانیّ ای سابغ الطول او منسوب الی بلد بالروم ﴿سنبلان﴾ عنفوان وزننده و﴿سنبل﴾ قنفذ وزننده روم
دیارنده ایکی بلده در که مابینلری یکرمی فرسخ مسافه در وسنبل اسامیدندر سنبل بن علیّ الشامیّ محدّثدر وسنبل
بو اسمله معروف خوشبو شکوفه اسمیدر که سنبل العصافیر دخی دیرلر انواع عدیده سی واردر بهتری سوری قسمیدر
واضعفی سنبل هندیدر مفتح ورياحی محلل ودماغی وکبد وطحال وکلی وامعایی مقوّی وبولی مدرّ ورحمدن جریان
ایدن دم مفرطی امساکه باننده پك مؤثّردر وسنبل رومی دیدکاری ناردیندر که صاری اولور آندن بر نوعنه تالیان
سنبلی دیرلر وبر نوعنه آلامان سنبلی وسلطانی سنبل تعبیر ایدرلر ﴿سنجال﴾ سینك کسریله بر موضع آدیدر
﴿السنطلة﴾ سینك فتحیله اوزونلق طول معناسنه در ﴿السنطليل﴾ زنجبیل وزننده پك اوزون آدمه دینور ﴿المسنطل﴾
مدحرج وزننده شول ضعیف المشی آدمه دینور که یوررکن سندره یه رك یورر اوله علی قول باشی اکوب قالدره رق
یورر اوله یاخود وجودینی ضبط وامساك ایده میوب سرخوش کبی هر طرفه میلان ایده رك یورر اوله یقال
رجل مسنطل ای الضعیف المشی یکاد یسقط اذا مشی او من ینحدر رأسه ویرتفع او المائل لا یملك نفسه وشکل
وخلقت واندامی مضطرب قرنی بیوك تصلق آدمه دینور یقال رجل مسنطل ای العظیم البطن المضطرب
الخلق ﴿السنطالة﴾ سینك ضمیله باشی اکه رك سکون وقرار ایله یورویشه دینور ﴿سنطل﴾ جعفر وزننده
عمان ظاهرنده بر کوچك طاغك آدیدر ﴿السهل﴾ اهل وزننده و﴿السهل﴾ کتف وزننده قولای وآسان شیئه
دینور نسبتنده سهلیّ دینور سینك ضمیله که تغییر نسب قبیلندندر یقال امر سهل وسهل ورمل سهلیّ وهو کلّ شیٔ
الی اللین و﴿سهل﴾ قرغه قوشنه دینور وطپراغی یومشق یوریمسی آسان دوز وملایم یره دینور جمعی سهول کاور
یقال نزلوا الی ارض سهل والی سهل وهو ضدّ الحزن ویوزینك اتی چلمسزجه آدمه دینور که محاسندندر یقال
رجل سهل الوجه ای قلیل لحمه وسهل یکرمی صحابی ویوز نفر محدّث اسمیدر ﴿بنو سهل﴾ یمنده شهر صنعاء
قضاسنده بر قریه در ﴿السهالة﴾ کرامه وزننده بر نسنه قولای اولمق معناسنه در یقال سهل الامر سهالة من الباب
الخامس اذا کان سهلا * شارحك بیانه کوره بوندن اسم سهوله در سینك ضمیله قولایلق دیمکدر ﴿التسهیل﴾
قولای ایلك وقولایلق معناسنه در یقال سهله اذا یسره ﴿السهولة﴾ سینك ضمیله بر دوز وملایم اولمق معناسنه در یقال
سهلت الارض سهولة من الباب الخامس اذا کانت سهلا ﴿السهليّ﴾ کردیّ وزننده اسم منسوبدر که ذکر اولندی
وسهلیّ ارض سهله ده رعی ایدن دوه یه وصف اولور یقال بعیر سهلیّ اذا کان یرعی فی السهل ﴿الاسهال﴾ همزه نك
کسریله دوز وملایم یره وارمق معناسنه در یقال اسهل القوم اذا صاروا فی السهل وطبیعت ملایم اولوب سورمك
معناسنه در یقال اسهل الرجل واسهل بطنه علی المجهول اذا امتشی ودواء مقوله سی نسنه طبیعتی ملایم ایدوب
سورمك معناسنه در یقال اسهله الدواء اذا الان بطنه ﴿السهلة﴾ سینك کسریله شول قوم کبی خرده ویومشق
طپراغه دینور که صو آقندیسی سوروب کتورمش اوله ﴿السهلة﴾ فرحه وزننده سهله دیدکاری ذکر اولنان
طپراقلو یره دینور یقال ارض سهلة ای کثیرة السهلة ویقال نهر سهله اذا کان کذلك ﴿المساهلة﴾ مفاعله وزننده
عنف وشدّت ایلیوب رفق وسهولتله معامله ایلك معناسنه در یقال ساهله اذا یاسره ﴿الاستسهال﴾ بر نسنه یی
قولای صیمق معناسنه در یقال استسهله اذا عدّه سهلا ﴿سهیل﴾ زبیر وزننده اندلسده بر حصن اسمیدر وینه
اوراده بر وادی آدیدر وبر کوکب اسمیدر که طلوعنده بالجمله فواکه نضیج بولوب وشدّت حرّ هوا منقضی اولور
بو کوکب دیار یمنده مرئی اولدیغیچون ستارهٔ یمنی تعبیر ایدرلر * مترجم دیرکه یمن خلقندن مسموعمزدرکه کرك الما
مقوله سی قرمزی رنكلو میوه لر وسائر اول رنکده اولان اشیاء باذنه تعالی اول کوکبك طلوعنده رنكپذیر اولوب حتی
قرمزی یه بویه یجق سختیانلری حاضر ایدوب طلوعی آنده بویه یه وضع ایدرلر ایمش وعقیق دیدکاری طاش کذلك
آندن رنك آلور ایمش فسبحان القادر * وسهیل بن رافع وسهیل بن عمرو الانصاری وسهیل بن بیضاء وسهیل بن عامر

وسهيل بن عمرو القرشي وسهيل بن عدى صحابه‌لردر وسهيل بن ابى حزم وسهيل بن ابى صالح محدّث ضعيفلردر
(سهيله) جهينه وزننده بر كذّاب اسميدر ومنه المثل *اكذب من سهيلة *(السهول) صبور وزننده مسهل دارويه
دينور (سهله) كهله وزننده يمنده ابين قضاسنده برحصن آديدر وبر رجل اسميدر ويمنده برناحيه اسميدركه
سهلين ديمكله متعارفدر (التساهل) تفاعل وزننده تسامح معناسنه‌دركه خشونت ايتميوب رفق وملايمتله
معامله ايدشمكدن عبارتدر يقال تساهلا اى تسامحا (السهبل) جعفر وزننده دلير وصاحب جرأت آدمه
دينور يقال رجل سهبل اى جرئ (التسويل) تفعيل وزننده برآدمه كندى نفسى برنسنه‌يى كوزل ومزين
كوسترمك معناسنه‌در يقال سوّلت له نفسه كذا اى زيّنت * مؤلفك عادتى هميشه واوى اولان ماده‌يى هائى‌يه تقديم
ايتمك ايكن بوراده تأخير ايلمكله ظاهرا تغيير الاسلوب نكته‌سنه مراعات ايلمشدر * ومؤلفك بصائرده بيانه كوره
تسويل نفس ميل وحرص ايلديكى نسنه‌يى صاحبنه سهل وتزيين ايدوب قبيح ايسه‌ده صورت حسنه‌ده تصوير
وارائت ايلمكدن عبارتدر تاكه اكا مباشرت ايليه بعضلر عندنده سول كلمه‌سندن مأخوذدركه انسانك تمنّى ايلديكى
امنيه معناسنه‌در نهايت امنيه تقدير وتصميم اولنان مطلوبده وسول طلب والتماس اولنانده مستعملدر انتهى
وتسويل اغواى شيطانده مستعملدر يقال سوّل له الشيطان اذا اغواه (السويل) امير وزننده عديل وهمتا
معناسنه‌در تقول انا سويلك اى عديلك (الاسول) احمر وزننده اسفلنده سولپوكلك اولان آدمه دينور يقال
رجل اسول اذا كان فى اسفله استرخاء (السول) فتحتينله برآدمك بلندن اشاغيسى سولپوك اولمق معناسنه‌در يقال
سول الرجل سولا من الباب الرابع اذا كان اسول (السولة) جوله وزننده بطننده وسائر اعضاء واشياده اولان
سولپوكلكه دينور يقال به سولة اى استرخاء وسوله نخلهٔ يمانيه‌ده برتپه اوزره برحصن آديدركه مقدّما عجيبه وقرية
الحمام ديرلر ايدى (السولة) سينك ضميله برنسنه‌يى صورمق وايستمك مسئله معناسنه‌در مهموز اولان سؤله‌ده لغتدر
(السوال) سينك ضمى وكسريله بودخى مهموز اولان سؤال كلمه‌سنده لغتدر تقول سلت اسال بفتحهما سوالا بالضمّ
والكسر لغة فى سألت وقولهم هما يتساولان يدلّ على انها واو فى الاصل يعنى همزه‌دن مبدّله دكلدر نته‌كه سئل
ماده‌سنده بيان اولندى (السولة) همزه وزننده كثير السؤال آدمه دينور يقال رجل سولة اى كثير السؤال
(السولاء) حمراء وزننده ايرى قوغه‌يه دينور (السيل) ميل وزننده و(السيلان) ميلان وزننده آقمق معناسنه‌در
يقال سال الماء سيلا وسيلانا من الباب الثانى اذا جرى وسيل آقان صويه‌ده اطلاق اولنور مصدر اسم موضعنه
موضوعدر يقال ماء سيل اى سائل وعندالبعض سيل جريانى طغيان اوزره اولان فراوان صويه اطلاق اولنور
زيرا مبالغه‌يى متضمندر فارسيده سيلاب ديرلر جمعى سيول‌در پس لسان عامّهٔ تركيده سيل صويى بافرمان عالى ايله
قبيلندندر (الاسالة) همزه‌نك كسريله آقتمق معناسنه‌در يقال اساله اى اجراه وتمره‌نك يلمانى سوبوليوب
اوزاتمق معناسنه مستعملدر يقال اسال غرار النصل اذا اطاله (السيلة) سينك كسريله صويك آقشنه دينور
وبو بناء نوع اولور يقال مارق سيلة الماء اى جريته (السائلة) آت قسمنك چهه‌سنده غرّه ديدكلرى شول بياضه
اطلاق اولنوركه معتدل اولوب قصبهٔ انفه طوغرى انمش اوله على قول برونك يومشغنه اينوب وبروننده اولان ذاتى
بياضه‌ده وارمش اوله يقال فى جبهة الفرس غرّة سائلة اى معتدلة نازلة فى قصبة الانف اوهى التى سالت على الارنبة
حتى رثمتها (السيلان) سينك كسريله قلجك وبچاغك صاپلرينه كيرن دموره دينوركه قويرق تعبير اولنور تقول
طوّل سيلان السيف ونحوه وهو سنخ قائمه وسيلان برجاعتك اسميدر وابن سيلان اصحابدندر وعيسى بن سيلان
وجابر بن سيلان محدّثلردر (السيال) سحاب وزننده حجازده برموضعدر (سياله) سحابه وزننده مدينه‌يه برقوناق مسافه‌ده
برموضعدر وميشه اغاجلرندن برجنس اغاج اسميدركه اوزون وآق تيكنلرى اولور قوپارلدقده سودى ظهور ايدر
على قول سمر اغاجنك اوزون اولانه دينور جمعى سيال‌در هاسز (المسيل) مبيع وزننده اسم مكاندر صويك آقديغى يره
دينوركه چوب كتديكى يول اوله جقدر رهكذر آب معناسنه نته‌كه مسل دخى دينور فتحتينله كه اصلى مسيل ايدى جمعى
مسائل ومسل كلور ضمتينله وامسله كلور ارغفه وزننده ومسلان كلور ميمك ضميله * شارحك بيانه كوره جموع اخيره
شاذدر كوياكه فعيل وزننه قياس اولنمشدر ومسل كه فتحتينله‌در مخففدر (السيّال) شدّاد وزننده حساب انواعندن
بر كونه محاسبه‌نك اسميدر بعض نسخه‌ده ضرب من الحيتان واقع اولمشدر مأخذلرده دخى بويلجه ومبهمدر
وسيال بن سمّال محدّثدر (السيالى) سكارى وزننده شامده برصو آديدر (سيلون) جيحون وزننده نابلس قضاسنده
برقريه‌در (سيله) ايله وزننده فيوم ترابنده برقريه‌در (سيلى) ضيزى وزننده برسر حدّ اسميدر (حبس سيل)
فتحتينله حرّهٔ بنى سليم ايله سوارقيه ميانده برموضعدر (مسيلا) ميمك فتحيله مسيله دخى ديرلر مغربده بربلده آديدركه

فاطميون بنا كرده سيدر ﴿ فصل الشين المعجمة ﴾ (الشبل) شينك كسريله صيد ايلك درجه‌سنه كلمش ارسلان انيكنه دينور جمعى اشبال واشبل كلور افلس وزنده وشبول وشبال كلور حبال وزنده ومنه يقال انّ هذا الشبل من ذاك الاسد وهو ولد الاسد اذا ادرك الصيد (الشبول) قعود وزنده نازو نعيمله نشو ونما بولمق معناسنه‌در يقال شبل الغلام شبولا من الباب الاول اذا شبّ فى نعمة (الاشبال) همزه‌نك كسريله بر آدمه مهربانلق ويار وياورلك ايلك معناسنه‌در يقال اشبل عليه اذا عطف واعانه وخاتون زوجندنصكره اولادنه شفقتا اره وارميوب اولادى اوزره قيام ومؤنتلرينه صبر واهتمام ايلك معناسنه‌در يقال اشبلت المرأة على ولدها اذا اقامت عليهم بعد زوجها ولم تتزوّج (اشبيليه) همزهٔ مكسوره ايله ارمينيه وزنده اندلس ديارينك اعظم بلادى اولان بلده‌در (ذو الشبلين) شين مكسوره ايله عامر بن عمرو بن حارثك لقبيدر ايكى ايكيز اوغلو اولوب ناس انلره شبلين اطلاق ايلدكارينه مبنى وحضر بن شبل فقهادندر وشبل بن عبّاد المكىّ وشبل بن العلاء محدّثلردر (الشابل) آزى ديشلرى شبكه كبى بريرينه صوقشدرلمش ارسلانه دينور واتلو جانلو يال وبال صاحبى نازنين دلو قانلويه دينور يقال غلام شابل اى ممتلئ نعمة وشبابا (الشبلىّ) شينك كسريله بر جماعتك اسميدركه جدلرى اولان شبل نام كمسه‌يه منسوبلردر پس هر برى شبلى ومجموعى شبليه‌در (شبيل) زبير وزنده اسمادندر شبيل بن عوف ابو الطفيل الاحمسىّ تابعيدر جاهليه‌ده فخر عالم صلى الله عليه وسلم زمانى ادراك ايلشدر وشبيل بن عزرة الضبيعى قتاده حضرتلرينك قاينلريدر ومنبه بن شبيل ثقيف قبيله‌سى نسبنك رجالندندر وابو شبيل عبد الله بن ابى مسلم محدّثدر (الشثولة) شينك وثاى مثلثه‌نك ضميله برآدمك پرمقلرى خيار كبى يوغون وغليظ اولمق معناسنه‌در يقال شثلت اصابعه وشثلت شثولة من الباب الخامس والرابع اذا غلظت (الشثل) شكس وزنده وصفدر يوغون پرمقلى آدمه دينور يقال رجل شثل الاصابع اى غليظها كما يقال شثن الاصابع (الشجول) جميله جرول وزننده اياقلرى اوزون آدمه دينور (مشجل) منبر وزنده اساميدندر ثابت بن مشجل تابعيدر (الشحتلة) شينك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونى وتاى فوقيهٔ مفتوحه ايله نتفه معناسنه‌دركه اوتدن ويوكدن بر پنچه يولنتى‌يه دينور وبونكله ناچيز نسنه‌دن كنايه ايدرلر تقول اعطنى شحتلة من كذا اى نتفة منه (الشخل) شينك فتحى وخاى معجمه‌نك سكونيله مشروبى سوزوب طورلتمق معناسنه‌در يقال شخل الشراب شخلا من الباب الثالث اذا صفّاه وحيواندن سود صاغمق معناسنه‌در يقال شخل الناقة اذا حلبها وشخل صديق دوسته على قول مصادقت ايدن تازه غلامه دينور شخيل دخى بو معنايه‌در امير وزنده يقال له شخل وشخيل اى صديق او هو الغلام الحدث الذى يصادقه (المشاخلة) مفاعله وزنده بركمسه ايله صفوت وخلوص اوزره دوستلق ايلك معناسنه‌در يقال شاخله اذا صافاه (المشخل) و(المشخلة) ميملرك كسريله سوزكى‌يه دينور مصفاة معناسنه (شادل) دال مهمله ايله صاحب وزنده بر رجل علميدر ومحمد بن شادل بن على النيسابورى اسحق بن راهويه اصحابندندر (شادله) ها ايله مغربده بر بلده‌در على قول ذال معجمه ايله‌در * سيد ابو الحسن علىّ الشاذلىّ قدس سرّه كه صوفيهٔ اسكندريه‌دن طائفهٔ شاذليه‌نك استاذلريدر اورايه منسوبدر واول طائفه‌نك مدح وترغيبلرنده استاذ ابو العباس احمد بن عطا اشبو قطعه‌يى انشاد ايلشلردر

☼ تمسك بحبّ الشاذلية تلق ما ☼ تروم فحقق ذاك منهم وحصل ☼

☼ ولا تعدون عيناك عنهم فانّهم ☼ شموس الهدى فى اعين المتأمّل ☼

(شاذل) ذال معجمه ايله صاحب وزنده بر رجل علميدر وشهران بن شاذل امام مكحولك اجدادندندر (شيذله) حيدره وزنده فقهاى شافعيه‌دن عزيزى بن عبد الملك لقبيدر (شراحيل) شين مفتوحه وحاى مهملهٔ مكسوره ايله اساميدندر شراحيل بن ادّه وشراحيل بن يزيد وشراحيل بن عمرو محدّثلردر وشراحيل المنقرى وشراحيل الجعفى كه بعضلر عندنده بو شرحبيل‌در وشراحيل بن مرّه وشراحيل بن زرعه اصحابندندر واشبو شراحيل كلمه‌سى سيبويه عندنده كرك حالت تعريف وكرك تنكيرده غير منصرفدر زيرا منتهاى جمع صيغه‌سنده‌در واخفش عندنده حالت تنكيرده منصرف اولور زيرا جمع حقيقى اولمامغله علت اخرايه محتاجدر واكر مصغر قلنور ايسه ايكيسنك عندنده دخى منصرف اولور زيرا لفظ مرقوم عربيدر سراويل بونك خلافنجه‌دركه حالت تصغيرنده منصرف اولمز اعجمى اولديغيچون * شارح ديركه شراحيل كلمه‌سى سيبويه عندنده مفاعل ومفاعيل كبيدركه منتهاى جمعدر وسائرك عندنده اعجميدر وديعه معناسنه‌در اسم جلاله اولان ايل كلمه‌سنه مضافدر اكا بناء حالت تنكيرده منصرف اولور (شرحبيل) خزعبيل وزنده اساميدندر شرحبيل الحنظلى وشرحبيل الجعفىّ على قول بو شراحيل‌در وشرحبيل بن غيلان وشرحبيل بن السمط وشرحبيل بن حسنه وشرحبيل بن اوس ياخود اوس بن

شرحبيل صحابه لردر و شرحبيل بن سعد و شرحبيل بن سعيد و شرحبيل بن شريك و شرحبيل بن مسلم و شرحبيل بن
يزيد و ابن الحكم محدّثلردر ﴿الشروال﴾ سروال وزننده وآنده لغتدركه شلواره دينور نته‌كه ذكر اولندی
﴿الشسلة﴾ فرحه وزننده شثله لفظنده لغتدركه غليظ اياغه و غليظ پرمقلره دينور ﴿الششقلة﴾ دحرجه وزننده
فلوری بوزمق معناسنه‌در يقال ششقل الدينار اذا غيّره ﴿الششقاقل﴾ شينك فتحيله و ﴿الشقاقل﴾ و ﴿الاشقاقلّ﴾
همزه‌نك فتحی و لامك شدّه‌سيله برجنس شجر هندی كوكنك اسميدركه آندن مربّا ترتيب اولنور ملیّن و محرّك جماعدر
بين الاطبّاء شقاقل ايله متعارف اولان كوكدر ﴿الشاصلی﴾ صادك ضمی و لام مشدده‌نك فتحی و الفك قصريله
و لام تخفيف اولنديغی صورتده الفك مدّيله تكلم اولنور بر نبات آديدر ﴿الشوصلة﴾ حوقله وزننده بر آدم ذكر اولنان
شاصلی يمك معناسنه‌در يقال شوصل الرجل اذا اكل الشاصلی ﴿الشعل﴾ فتحتينله و ﴿الشعلة﴾ غرفه وزننده
آت قسمنك قويريغنده اولان بياضه دينور يقال فی الفرس شعل و شعلة و هو البياض فی ذنبها كذلك پرچنده و قولاقلری
توزنده اولان بياضه دينور و شعل مصدر اولور آتك قويريغنده ياپرچنده ياخود قولاغی توزنده بياض اولمق معناسنه
يقال شعل الفرس شعلا من الباب الرابع اذا كان ذا شعلة و شعله علولنمش اوطون پارەسنه دينوركه مراد علولنمش
اوجی اوله جقدر نته‌كه علولنمش آتش قطعه‌سنه‌ده دينور تقول خذ شعلة منه و هی ما اشعلت فيه من الحطب و آتش
علونه دينور يقال كانه شعلة النار ای لهبها جمعی شعل كلور كتب وزننده * شارح ديركه صواب اولان صرد وزننده
اولمقدر و شعله قيس بن سباعك فرسی اسميدر ﴿الاشعيلال﴾ احميرار وزننده بودخی آت قسمنك قويريغنده ياپرچنده
ياخود قولاقلری آردنده بياض اولمق معناسنه‌در يقال اشعالّ الفرس اذا كان ذا شعلة و باشك قيللری اورپروب
ديك ديك قبارمق معناسنه مستعملدر يقال اشعالّ رأسه اذا انتفش يعنی شعره ﴿الاشعل﴾ احمر وزننده و ﴿الشعيل﴾
امير وزننده و ﴿الشاعل﴾ قويريغنده ياپرچنده ياقولاقلری اكسه‌سنده بياض اولان آته دينور شعلاء مؤنثيدر و شاعل
نسب اوزره استعمال اولنور ذو اشعال معناسنه لابن و تامر كبی يقال رجل شاعل ای ذو اشعال * مترجم ديركه مزهرده
كنديلردن افعال متصرّف اولميان اسماء ايچون باب مخصوص مرسوم اولوب اشبو شاعل دخی اول جمله‌ده مندرج
اولمغله بوندن دخی صيغهٔ مختلفه مبنی دكلدر ﴿الشعل﴾ جعل وزننده برنسنه‌ده مبالغه و امعان ايلمك معناسنه‌در
يقال شعل فی الامر شعلا من الباب الثالث اذا امعن فيه و آتش علولندرمك معناسنه‌در يقال شعل النار اذا الهبها
و شعل علو كبی جست و چالاك و آتشپاره آدمه اطلاق اولنور يقال رجل شعل ای خفيف متوقّد و شعل تابّط شرّا
اسميله مسمی شاعرك لقبيدر جست و متوقّد اولديغنه بناء ﴿التشعيل﴾ تفعيل وزننده و ﴿الاشعال﴾ همزه‌نك
كسريله بونلرده آتش علولندرمك معناسنه‌در يقال شعل النار و اشعلها اذا الهبها و اشعال دوه‌يی كركی كبی
قطرانلمق معناسنه مستعملدر يقال اشعل ابله بالقطران اذا كثّره عليها و عسكری چاپله ياپوب قول قول هر
طرفه پراكنده ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اشعل الخيل فی الغارة اذا بثها و دوه‌لری طاغتمق معناسنه مستعملدر
يقال اشعل الابل اذا فرقها و شبخون عسكری چاپل اوزره چكركه كبی پراكنده اولمق معناسنه‌در يقال اشعلت
الغارة اذا تفرّقت و صوارمق ياطولومه صوقومق خصوصنده صويی چوغالتمق معناسنه‌در يقال اشعل السقی
اذا اكثر الماء و قربه‌نك ياطولومك صويی جابجا چيقوب سيلان ايلمك معناسنه‌در يقال اشعلت القربة او المزادة
اذا سال ماؤها متفرّقا و خنجر يامزراق دوربمكله حادث اولان يارەنك قانی متفرّقا ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال
اشعلت الطعنة اذا خرج دمها متفرّقا و كوزك ياشی فراوان اولمق معناسنه‌در يقال اشعلت العين اذا كثر دمعها
﴿الاشتعال﴾ افتعال وزننده و ﴿التشعل﴾ تفعل وزننده آتش يالكلنمق معناسنه‌در يقال شعل النار و اشعلها فاشتعلت
و تشعلت ای الهبها فالتهبت پس لفّ مرتّب اوزره مطاوعدر ﴿الشعلول﴾ شينك ضميله بودخی آتش علوينه
دينور ﴿الشعلية﴾ سكينه وزننده فتيل اوجنده يانمش علوه ياخود شعله‌لو فتيله دينور جمعی شعيل‌در هاسز يقال
اضاءت الشعيلة و هی المشعلة فی الذبال او الفتيلة فيها نار ﴿المشعل﴾ مقعد وزننده قنديله اطلاق اولنور اسم
مكاندر ﴿المشل﴾ منبر وزننده سوزكی‌يه اطلاق اولنور مصفاة معناسنه و اهل باديه‌نك دريدن دوزدكاری آياقلی
كوپه دينوركه ايچنه نبيذ بصارلر مشعال دخی ديرلر مصباح وزننده ﴿المشعل﴾ محسن وزننده چوق اولوب هر طرفه
منتشر اولان چكركه سوريسنه دينور يقال جراد مشعل ای كثير متفرّق ﴿بنو شعل﴾ زفر وزننده تميم قبيله‌سندن
بر بطندر ﴿الشعاليل﴾ شعارير وزننده و مرادفيدركه پراكندكان و متفرّقين ديمكدر همان جمع اولەرق مستعملدر
يقال ذهبوا شعاليل ای متفرّقين ﴿الشغل﴾ شينك ضمی و غين معجمه‌نك سكونيله و ضمتينله و شينك فتحيله و فتحتينله كه
درت لغتدر ايشله كوجله اوغراشه و برآدمك اوغراشديغی ايشه كوجه دينوركه فراغ مقابليدر جمعی اشغال

(وشغول)

وشغول كلور تقول انا في شغل وهو ضدّ الفراغ ﴿الشغل﴾ شينك فتحيله وضميله برآدمى برنسنه ايله اوغراشدروب
مشـغول قلمق معناسنه در يقال شغله شغلا من الباب الثالث اذا جعله مشغولا ﴿الاشغال﴾ همزه نك كسريله بودخى
مشغول قلمق معناسنه در يقال اشغله بمعنى شغله و بولغت جيده در على قول لغت رديئه در ياخود قليله در يعنى بو معناده
افعال بابندن ورودى بورسمه اختلافيدر * مؤلف بونكله نوعا جوهرى يه تعريض ايتمشدر زيرا ولاتقل اشغلته
لانها لغة رديئة ديمشدر ﴿الاشـتغال﴾ افتعال وزننده برنسنه ايله اوغراشوب مشـغول اولمق معناسـنه در يقال
اشـتغل به اذا صار مشـغولا به * شارح ديركه بعضلر بوندن بناء فاعل ورودينى انكار ايلديلر زيرا افتعال اكر
مطـاوع اولورسه البته لازم اولور وغير مطاوع اولورسه البته كنديده معناى تعدّى بولنمق لازمدر اكتسبت
المال واكتحلت تركيبلرى كبى واشـبو اشـتغلت مادّه سى ايسه مطاوع دكلدر وآنده معناى تعدّى يوقدر ديديلر
لكن فى الاصل فصيح كلامده مهجور الاستعمال اولان فعلك مطـاوعى اولمغله كنديده معناى تعدّى بولنمشـدر
زيرا اصلده اشتغلته فاشتغل ايدى احرقته فاحترق كبى پس اشتغلت بكذا قولنده جار ومجرور مفعول معناسنده در
انتهى ﴿المشغول﴾ برنسنه ايله اوغراشور اولان آدمه دينور يقال شـغل به على المجهول فهو مشغول ﴿ماشغله﴾
فعل تعجبدر و بوشاذدر زيرا فعل مجهولدن بنا اولنمشدر * مترجم ديركه فعل تعجب البته افعل تفضيلك مبناسندن
بناقلنور افعل تفضيلده قياس اولان تفضيل فاعل معناسندندر و بعضا غير قياس اوزره تفضيل مفعول معناسندن
بنا قلنور اعذر واشهر والوم واشغل كبى پس فعل تعجب دخى اشغل بابندن غير قياس اوزره وارددر ﴿الشغل﴾
كتف وزننده و ﴿المشـتغل﴾ اسم فاعل بنيه سـيله برنسـنه ايله اوغراشور اولان آدمه دينور و بونده غينك
فتحيله كه اسم مفعول در نادردر ﴿الشاغل﴾ برآدمى مشـغول ايدن كمسه يه دينور ومبالغة بونكله شغل توصيف
اولنور يقال شغل شاغل مبالغة ﴿المشغلة﴾ مرحله وزننده مشغوليته باعث اولان ايشه كوجه دينور تقول لى مشغلة
اى مايشغلنى ﴿الشغلة﴾ ثمره وزننده دوكولمش خرمنه دينور جمعى شغل در قال المؤلف ومنه الحديث * خطب علىّ
رضى الله عنه على شغلة * اى على كدس * مؤلفك والكدس قولى البيدر قولنه عطف تفسيردر زيرا بيدر خرمن يرينه ده
دينور ﴿الاشغولة﴾ اضحوكه وزننده شغل كلمه سندن افعوله در اوغراشه جق وتلهى ايده جك شيئه دينور ﴿المشغلة﴾
فايله مكنسـه وزننده حيوان قسمنك قورسغينه واشكنبه سنه دينور كيارجه وكرش معناسـنه جمعى مشـافل در
بوراده كيارجه كراجۀ فارسى معرّبيدركه قورسغه دينور ﴿الشفصلى﴾ شينك وصادك كسرى ولامك تشديدى
والفك قصريله برنوع نبـاتدركه يانده اولان اشجـاره صـارمشور على قول اول نبـاتك يمشـنه دينوركه
سمسم كبى دانه اولور ﴿الشفصلة﴾ دحرجه وزننده ذكر اولنان نباتى اكل ايلمك معناسـنه در كذلك شـاصلى
ديدكلرى نبات مرقومى اكل ايلمك معناسـنه در يقـال شـفصل الرجل اذا اكل الشـفصلى وكـذا اكل
الشـاصلى * مؤلف شاصلى ماده سنده فعلى شوصله اولمق اوزره ثبت ايلكله شفصله نك ملايمتى معلوم دكلدر
﴿شفقل﴾ فاء وقافله جعفر وزننده برآدمك اسميدر ﴿ابو شفقل﴾ فرزدق نام شاعرك راوئ اشعاريدر ﴿الشاقول﴾
قافله اوجى حربه لو اوكندره يه دينوركه بصره زرّاعلرى قوللنورلر وذكره اطلاق اولنور * شـارح ديركه
مهندسـلرك ومعمارلرك ومنجملرك استعمال ايلدكلرى شـاقول بوندن مأخوذدر على قول شـاخل معرّبيدر
﴿الشقل﴾ نقل وزننده جماع ايلمك معناسنه در يقال شقل المرأة شقلا من الباب الاوّل اذا جامعها والتون طارتمق
معنا سنه در يقال شقل الدينار اذا وزنه ﴿الشوقلة﴾ حوقله وزننده حلم وسكونتدن نارشى توقر ايلمك معناسنه در
يقال شوقل الرجل اذا ترزّن حلما ﴿الشـقاقل﴾ ششقل ماده سنده بيان اولندى ﴿اشـقاليه﴾ همزۀ مكسوره ايله
اندلسده بر بلده آديدر ﴿شاقوله﴾ اساميدندر ميمونه بنت شاقوله متعبّدات امّتدن برخاتوندر ﴿الشكل﴾ شينك فتحى
وكسريله شبه ومثل معناسنه در يقال هذا شكله اى شبهه ومثله * مؤلفك بصائرده بيانه كوره شكل ومشاكله
هيئت وصورتده مشابهتدر يقال نته كه ندّ جنسيتده وشبه كيفيتده اولور انتهى * وشكل برآدمك طبع وهواسـنه
صالح وموافق اولان شيئه دينور ومنه تقول هذا من هواى وشكلى وهو مايوافقـك ويصلح لك وامور مختلفۀ
مشكله يه اطلاق اولنان اشكال كلمه سـندن مفرد اولور يعنى هر برى برجنسدن اولوب يكديكره متخالف اولان
امور وحوايجك هر برينه شكل دينور يقال هذه الامور اشكال اى مختلفة مشكلة * شارح ديركه معناى اوّلده جمعى
شكول در و بعضا اشكال كلور وشكل برنسنه نك كرك محسوس وكرك موهوم صورتنه دينور جمعى اشكال وشكول كلور
يقال هذا شكل ذاك وهو صورة الشئ المحسوسـة والمتوهمة وصارى وقرمزيله الاجه برنبات آديدر واهل
عروض اصطلاحنده خبن وكفّ علتلرينى جمع ايلمكه اطلاق اولنور خبن سبب خفيفك سـاكننى حذف

وكف سابع ساكنى حذف ايلك اولمغله شكل ذووتد مجموع اولان فاعلاتن جزئندن الف ونونك حذفندن عبارت اولور وشكل مصدر اولور برنسـنه متبين اولميوب چپارز ومشتبه اولمق معناسـنه در يقال شكل الامر شكلا من الباب الاوّل اذا التبس واصمه ده وتكاكده اولان اوزمك بعضسى اولمق معناسنه دركه الاجه لنمق تعبير اولنور على قول سياهلنوب اولمغه باشلمق معناسنه دركه پك دوشمك تعبير اولنور يقال شكل العنب اذا اينع بعضه اواسودّ واخذ فى النضج ويازويه نقطه واعراب وضع ايلك معناسنه مستعملدر كويا كه شكال ايله قيد ايتمش اولور يقال شكل الكتاب اذا اعجمه وطوارك اياغنى كوستكلمك معناسنه در يقال شكل الدآبة اذاشدّقوائمها بحبل (الشاكلة) شكل وشبه معناسنه در يقال هذا على شاكلة ابيه اى شبهه وناحيه معناسنه در يقال يمشى فى شاكلة الطريق اى فى ناحيته وجانبه ونيت معناسنه درو طريقت ومذهب معناسنه در قال الشارح قوله تعالى ﴿قل كلّ يعمل على شاكلته﴾ اى سجيته وخلقته وشاكله جبهه ده صدغ ايله يعنى طولون ايله قولاغك ار الغنده اولان بياضه دينور يقال ماالطف شاكلته وهو بياض بين الاذن والصدغ وآت قسمنك بوش بوكورينك ارقورى طرفيله ثفنه سنك يعنى انجكلرندن اويلقلرينك قاوشديغى يرك بيننده اولان درى يه دينور يقال اصاب شاكلة الفرس وهو جلدبين عرض الخاصرة والثفنة (التشكل) تفعل وزننده صورت بولمق معناسـنه در يقال تشكل الشئ اذا تصوّر واوزمك كيمى پخته اولوب الاجه لنمق معناسنه در يقال تشكل العنب بمعنى شكل (التشكيل) تفعيل وزننده برنسنه يى صورتلندرمك وصورت ويرمك معناسنه در يقال شكله اذاصوّره وخاتون تپه سندن صاچنى صاغلو صوللو ايكى بولك اورمك معناسنه در يقال شكلت المرأة شعرها اذاضفرت خصلتين من مقدّم رأسها عن يمين وشمال وبرنسنه چپارز ومشتبه اولمق معناسـنه در يقـال شكل الامر اذا التبس واوزم الاجه لنمق معناسـنه در يقـال شكل العنب بمعنى شكل وطوارك اياغنى كوستكلمك معناسنه در يقال شكل الدابة اذاشدّ قوائمها بحبل (الاشكال) همزه نك كسريله بودخى برنسـنه مشتبه وملتبس اولمق معناسـنه در يقال اشكل الامر اذا التبس وخرما اغاجنك يمشى درجه سنى بولوب خوش ولطيف اولمق معناسنه در يقال اشكل النخل اذا طاب رطبه وكوزشكلاء اولمق معناسنه در يقال اشكلت العين اذا كانت شكلاء ويازويه نقطـه واعراب وضع ايلك معناسـنه در همزه سى سلب ايچون اولمغـله كويا كه التباس واشتباهنى ازاله ايدر يقال اشكل الكتاب اذا اعجمه (الاشكال) همزه نك فتحيله شكلك جمعيدركه ذكر اولندى وملتبس ومشتبه اولان اموره وصف اولور يقال امور اشكال اى ملتبسة واشكال انجودن ياكومشدن مصنوع صالقم كوپه لره دينوركه برى برينه مشابه ومشاكل اوله بونكده مفردى شكل در يقال جاءت النساء وعليهن اشكال وعليها شكل اى حلىّ من لؤلؤ او فضة يشبه بعضه بعضا تقرط به (الاشكلة) همزه نك وكافك فتحيله لبس والتباس معناسـنه دركه برنسنه ملتبس ومختلط اولمقدن عبارتدر يقـال به اشكلة اى لبس وحاجت ومهمه يه دينور تقول ليس لى اشكلة اليه اى حاجة وشبه ومثل معناسنه دركما سيذكر (الشكلاء) صحراء وزننده بودخى حاجت معناسنه در وشكله سى اولان كوزه دينور يقـال عين شكلاء اى بها شكلة وبوكورلرى آق اولان ديشى قيونه دينور يقـال نعجة شكلاء اى البيضاء الشاكلة (الاشكل) احمر وزننده قارشق قرمزيلى وآقلى اولان نسـنه يه دينور ياخود قزلسى وبولانقلى آق اولان شيئه دينور يقال شئ اشكل اذا كان فيه حمرة وبياض مختلط اومافيه بياض يضرب الى الحمرة والكدرة وسدر اغاجنك جبلى نوعنه دينور مفردى اشكله در وقزلسى قاره دوه يه دينور يقـال بعير اشكل اذا اختلط سواده حمرة وكوزينك بياضنده قرمزيلق اولان آدمه دينوركه قرمزيسى الا اولور نته كه اشهل صاريسى الا اولور وفى الحديث ﴿كان النبى صلى الله عليه وسلم اشكل العين﴾ اى فى بياضها شئ من حمرة وهو محمود محبوب فنعم ماقال فى حليته عليه السلام * مست عشق اولمغين اول چشم خمار * حمرته مائل ايدى برمقدار * وقيل طويل شق العين يعنى كوزلرينك شقى معتدل طويل ايدى كه اكابادامى كوز تعبير اولنور محاسندندر * شارح قول ثانى يى تغليط ايلمشدر واقعا وضع مادّه يه مخالفدر واشكل قانله قارشق صويه دينور ومطلقا لوننك سوادى حمرته مائل قوج قيونه وسائر حيوانه دينور وبرنسـنه يه پك بكزه ين شيئه دينور يقال هذا اشكل به اى اشبه (الشكلة) شينك ضميله قزل قارشقلى سياه اولان رنكه دينوركه بعض دوه لرده اولور وكوزده شهله يه شبيه اولور نهايت شكله قرمزيسى آلالغه وشهله صاريسى آلالغه دينوركه قيون كوزلولك تعبير اولنور ذكر اولنان اشكل بوندن وصفدر ياخود شكله بياضنده اولان آلالق اولمغله شهله سوادنده اولان آلالقدر * مؤلف شهل مادّه سنده كوزك سناهى جزكيلى قزيله مائل اولمغله نص ايلمشدر وشكله شبه ومشابهت معناسنه دركما سيذكر (الشكال) كتاب وزننده كوستكه وپايونده دينور جمعى شكل در كتب وزننده يقـال شدّ قوائم الدآبة بالشكال اى بالحبل

الخاصّ لها وشول ایپه دینورکه دوه‌نك کوکس باغیـله قاسق باغنك ارالغنه چکوب بند ایدرلر کذلك قاسق باغیله قرنی آلتندن چکیلان قولانك ارالغنه باغلدقلری باغه دینور وطوارك اللریله ایاقلری بیننه باغلدقلری قصه کوستکه و پایونده دینور وآت قسمنك برایاغی مطلق اوله‌رق اوچ ایاغنده اولان سکیله دینور وبونك عکســنه‌ده دینور یقال فرس به شکال ای ثلاث قوائمه محجلة والواحدة مطلقة وعکسه ایضا قال فی النهایة ❋ انه علیه السلام کره الشکال فی الخیل ❋ مترجم دیرکه راغب مفرداتده برایاغیله برالنده اولمغه تخصیص ایلمشدر ﴿المشکول﴾ فنّ عروضده شکل زحافی جاری اولان جزؤه دینورکه حرف ثانی وسـابع محذوف اولور نته‌که قریبا ذکر اولندی ﴿الشواکل﴾ شـاکله‌نك جمعیدر شـاهراهدن منشعب اولان یوللره دینور یقال اخذوا الشواکل وهی الطرق المنشعبة عن الطریق الاعظم ﴿الشکل﴾ شینك کسری وفتحیله نسوانك ناز وشـیوه وعشوه‌سنه‌دینور یقال امرة ذات شکل ای غنج ودلّ وغزل ﴿الشکل﴾ فتحتینله محبوبه نازو شیوه‌لو اولمق معناسنه‌در یقال شکلت المرأة شکلا من الباب الرابع اذا کانت ذات شکل وقیون وسائر حیوانك بوکوری آق اولمق معناسنه‌در یقال شکل الکبش وغیره اذا کان اشکل وبرنسنه‌نك بیاضنده قرمزیلق اولمق معناسنه‌در یقال شکل الشیٔ اذا کان فی بیاضه حمرة وشکل عربدن بربطن پدرینك اسمیدر وشکل بن حمید العبسی اصحابدندر واوغلو شتیر بن شکل محدثدر ﴿الشکلة﴾ فرحه وزننده باب مزبوردن وصفدر یقال امرأة شکلة ای ذات شکل ﴿شکله﴾ تمره وزننده برخاتون اسمیدر ﴿الشوکل﴾ جوهر وزننده پیاده عسکره دینور علی قول میمنهٔ عسکره‌که صاغقول تعبیر اولنور یاخود میسره‌یه دینور وناحیه وجانب معناســنه‌در وسنجان تیکنی دیدکلری شجره دینور عوسجه معناسنه ﴿الشکیل﴾ امیروزننده آتك آغزنده اولان کمیك صولوغنده ظاهر اولان قانله قارشق کپوکه دینور ﴿الشکل﴾ شینك ضمیله شکلاء کلمه‌سنك جمعیدرکه بیاضی حمرته مائل کوزه دینور یقال عین شکلاء اذا کانت فی بیاضه حمرة واشکل کلمه‌سنك جمعیدرکه ذکر اولندی ﴿المشاکلة﴾ مفاعله وزننده برنسنه برآخرنسنه‌یه اویغون اولمق معناسنه‌در یقال شاکله اذا وافقه * مترجم دیرکه مشاکلهٔ اهل بیان بوندن مأخوذدرکه تقارب فی الخیال علاقه‌سیله مجاز قبیلندندر ﴿التشاکل﴾ تفاعل وزنـنده بودخی موافقت معناســنه‌در یقال هما لایتشـاکلان ای لایتوافقان ﴿الشاکل﴾ بودخی شبه معناسنه‌در یقال فیه اشکلة من ابیه وشکلة وشاکل ای شبه ﴿الشلل﴾ فتحتینله ثوبه اصابت ایدن شول سیاه لکه‌یه دینورکه غسل ایله زائل اولمیه یقال ماهذا الشلل بثوبك وهو سواد اصابه ولایذهب بغسله وشلل وشلّ تشدید ایله مصدر اولورلر طواری آردندن سوروب قوغمق معناسنه‌در یقال شلّ الابل شللا وشلّا من الباب الاوّل اذا طرده وال چولاق اولمق معناسنه‌درکه روح چکیلوب یابس اولمقدن عبارتدر یاخود ال بالکلیه زائل اولمق معناســنه‌در یقال شلت یده شلا وشللا من الباب الرابع اذا یبست اوذهبت ویقال شلّت علی المجهول وعربلر استاد تیرانداز اوق آتدقده دعا ایدوب لاشللا ولاشلالا ولاتشلل یدك دیرلر الك دائما صاغ ودرست اولسون دیمکدر بوراده شلال قطام وزننده‌در ولاتشلل نهی بنیه‌سیله‌در * شارح دیرکه کذلك لاشللا ولاعمی دیرلر الك وکوزك درست اولسون دیمکدر ولاشلّ عشرك دیرلر عشردن مراد اون پرمغیدر وشلّ کوزپیدرپی یاش صالیویروب آقتمق معناسنه‌در طرد معناســندندر یقال شلت العین دمعها شلّا من الباب الاوّل اذا ارسلها مترجم دیرکه امّهات سائره‌ده شلّ دیکشی سیرك سیرك دیکمك یعنی ایلك معناسنه‌ده مرسوم اولمغله مؤلف آندن سکوت ایلمشدر ﴿الانشلال﴾ انفعال وزننده طوار اکسه‌سندن سوریلوب قوغلمق معناسنه‌در یقال شلّ الابل فانشلت وسیل صویی هنوز چوغالوب طغیان ایلمزدن اوّلجه آتیله‌رق آقغه باشلمق معناسنه‌در یقال انشلّ السیل اذا ابتدأ فی الاندفاع قبل ان یشتدّ ویغمور صاپر صاپر دوکلمك معناسنه‌در یقال انشلّ المطر اذا انحدر ﴿الاشلال﴾ همزه‌نك کسریله بودخی ال چولاق اولمق معناسنه‌در یقال اشلت یده علی المجهول بمعنی شلت ویقال اشلّ الرجل علی بناء الفاعل اذا کانت یده شلاء ﴿الاشلّ﴾ اقلّ وزننده الی چولاق کشی‌یه دینور یقال رجل اشلّ ای الشلاء یده ﴿الشلاء﴾ حمراء وزننده چولاق اله دینور یقال یدشـلاء ای یابسة اوذاهبة وبصری زائل اولمش کوزه وصف اولور یقال عین شلاء اذا کانت قدذهب بصرها ﴿الشلیل﴾ امیر وزننده بربلده آدیدر وشلیل دوه‌نك صغریسنه اورتدکلری پلاسه وجیجمه دینورکه یوکدن یاخود قیلدن منسوج اولور ترکیده کوتلك تعبیر اولنور عربلر وترکمانلر آتلره دخی ایدرلر وجنکده زره التندن کیدکلری جامه‌یه دینور یقال لبس الشلیل ای الغلالة تلبس تحت الدرع وبیولك زره آلتندن کیلان کوچك زرهه دینور علی قول مطلقا زرهه دینور جمعی شله درشینك کسریله جله وزننده ودره‌ده یاخود دره‌نك وسطنده اولان صومجراسنه دینور وقوقار ایلیك ومردار ایلیك دیدکلری ایلیکه

دینور نخاع معناسنه وارقه اتنده اولان یول یول طریقه‌لره دینورکه ارقه ایله بیله‌جه ممتدّ اولور پس مفردی
شلیله‌در وشلیل اصحابدن جریر بن عبدالله البجلیّ جدّینك اسمیدر وشلیل بن مهلهل حافظ عبدالمؤمن الدمیاطیّ
شیخیـدر ﴿شلیل﴾ زبیر وزننده ابن اسحق الزنبقی درکه محدّثدر وابو الشلیل النفاثیّ بنو کلابدن برمشهور لصّ
وشاعردر ﴿المشلّ﴾ میمك کسریله دیشی اشکلرك دائما آردلرینه دوشوب سوروب کوتورر اولان حشاری ارکك اشکه
دینور یقال حمار مشلّ ای کثیر الطرد وشلول وشلل معناسنه‌در کاسیذکر ﴿الشلول﴾ صبور وزننده و﴿الشلل﴾
عنق وزننده و﴿الشلل﴾ صردو زننده و ﴿الشلشل﴾ بلبل وزننده و ﴿الشلشل﴾ فدفد وزننده ایشده کوجده جست
وسبکروح وخوش صحبت نازك طبیعت شن وشوخ آدمه دینور یقال رجل مشلّ وشلول وشلل وشلل
وشلشل وشلشل ای خفیف فی الحاجة سریع حسن الصحبة طیب النفس وشلول کنج ناقه‌یه وقیونه دینورکه دوه‌ده
ناب کبیدر وبنو عجلان یوردنده برصویك اسمیدر وشلشل بلبل وزننده کوده‌سی چلمسز اولوب ایشده کوجده
جست وپهلوان آدمه دینور وشلشل فدفد وزننده پیدرپی طاملیان صویه وقانه دینور کاسیذکر ﴿المشلشل﴾
مدحرج وزننده بودخی کوده‌سنك اتی آزجه اولوب ایشده کوجده چابك وچالاك آدمه دینور شلشل کبی یقال
رجل شلشل ومشلشل ای قلیل اللحم خفیف فیما اخذ فیه ﴿الشلشلة﴾ زلزله وزننده شاپرشاپر صو طاملق معناسنه‌در
یقال الماء یشلشل ای یقطر وصو وقان مقوله‌سنی دوکمك معناسنه‌در یقال شلشل السیف الدّم اذا صبّه وشلشله
وشلشال زلزال وزننده بولی سرپه‌رك ایشه‌مك معناسنه‌در یقال شلشل بوله وببوله شلشلة وشلشالا اذا فرّقه
وارسله منتشرا ﴿الشلشال﴾ شینك فتحیله معنای اخیردن اسمدر سرپه‌رك ایشمکه دینور ﴿المتشلشل﴾ اسم فاعل
بنیه‌سیله پیدرپی طاملیان صو وقان مقوله‌سنه دینور یقال ماء ودم متشلشل ای متتابع القطر ﴿التشلشل﴾ تزلزل
وزننده صو مقوله‌سنی شارل شارل دوکمك معناسنه باء حرفیله متعدّی اولور یقال تشلشل بالماء اذا صبّه ﴿الشلة﴾
شینك ضمیله مطلق نیته علی قول سفر خصوصنده معقود اولان نیته دینور تقول عقدت فی قلبی شلة وهی النیة
او النیة فی السفر وبرآدمك طلب وخواهشنده اولدیغی امر بعیده دینور وبونده شینك فتحیله ده لغتدر یقال له شلة
ای امر بعید یطلبه ﴿المشلل﴾ محدّث وزننده قانجق اشکاره حرص وقصدی نهایت مرتبه‌ده اولان حشاری اشکه
دینورکه همان کوردیکنك ارقه‌سنه دوشوب صالدررر اوله ﴿مشلل﴾ معظم وزننده برطاغك آدیدرکه آندن قدید نام
محله نزول اولنور ﴿الشمال﴾ شینك کسریله و ﴿الشیمال﴾ یاء زیاده‌سیله‌که اشباعدر و ﴿الشملال﴾ شینك کسریله
صوله دینورکه صاغ مقابلیدر صول اله وصول یانه وصول جهته شاملدر یمین مقابلیدر شمالك جمعی اشمل
کلور وشمائل کلور غیر قیاس اوزره وشمل کلور کتب وزننده وشمال کلور مفردینك لفظی اوزره دلاص کبی
یقـال فلان یعمل بشماله واتی من شمالی وهو ضـدّ الیمین وشمال خوی وطبیعت معناسـنه‌در جمعی شمائلدر
یقال هو کریم الشمال ای الطبع واوغورسزلقده مستعملدر یقال زجرت له طیر الشمال ای طیر الشوم * شارح
دیرکه عربلر صول ایله تشأم ایلدکلرینه مبنیدرنته‌که یمین ایله تیمّن ایدرلر برکت معناسنه اولان یمن ماده‌سندن مأخوذدر
دیرلر ولهذا یمینه یمنی وشماله شومی اطلاق ایدرلر وشمال بردرلو تمغا اسمیدرکه قیون قسمنك مه‌سنه باصیلور
واکین بچن آدمك الیله قبض ایلدیکی برطوتام اکینـه دینور وقیونك مه‌سنه چکوردکاری طوربه شکلنده
کیسـه‌یه دینورکه مه‌سی سوددن آغرلشدقده چکوررلر علی قول بوکچی قسمنه مخصوصـدر ﴿ابو الشمال﴾
تابعیندندر ومحمد بن ابو الشمال‌که عطاردیدر محدّثدر ﴿ذو الشمالین﴾ اصحابدن عمیر بن عبـد عمروك لقبیدر ایکی
الیله ایشلر اولدیغندن ملقب اولمشیدی ﴿الشمل﴾ حمل وزننده برنسنه‌یی صول طرفه وصول اله وصول یانه آلمق
معناسنه‌در یقال شمل شملا من الباب الاوّل اذا اخذه ذات الشمال وبرنسـنه‌یی سرینلمك وصوغومق ایچون
شمال یلنه قرشو قومق معناسنه‌در یقال شمل الخمر اذا عرضها للشمال فبردت وقیون قسمنك مه‌سنه شمال دیدکاری
کیسه‌یی چکروب باغلمق معناسـنه‌در یقال شمل الشاة شملا من البـاب الثانی والاوّل اذا علق علی ضرعها
الشمال وشدّه وقیونك مه‌سنه چکوره‌جك کیسه دوزمك معناسنه‌در یقال شمل الشاة اذا جعل لها شمالا وشمول
وعموم معناسنه‌در کاسیذکر وشمل وشمول برنسنه‌یی شمله دیدکاری احرامله اورتوب بوریمك معناسنه‌در یقال شمله
شملا وشمولا من الباب الرابع اذا غطاه بالشملة وشمل اغاجده اولان خرمالری بالجمله دیوشورمك معناسنه‌در یقال شمل
النخله شملا من الباب الاوّل اذا لقط ماعلیها من الرطب وشمل غلبه لکه وازدحامه دینور یقال دخل فی شمل الجماعة
ای غمارها وبونده فتحتینله ده لغتدر ﴿الشمال﴾ شینك فتحی وکسریله حجر کعبهٔ معظمه سمتندن اسن یله دینور وحجر بیت
شریفك شمال طرفنده‌در علی قول قبله‌یه متوجه اولان آدمك صاغ طرفندن اسن یل اوله‌جقدر لکن صحیح اولان

قطب شمالی جهتندن مطلع شمش ایله نعش مابیننده یاخود مطلع بنات نعش ایله نسر طائرك مسقطی مابیننده
اسن روزکاردر وبو روزکار عادتا کیجه‌لرده هبوب ایلمز اوّلکی اختلاف مقیمك مقامی اعتبارینه مبنیدر قالدیکه
مطلب
مؤلفك تعریفی اصول اربعه‌یه مبنیدر اهل جغرافیا تقسیمی اوزره مطلع شمسدن هبوب ایدن کون طوغوسی
تعبیر اولنور قطب شماله طوغری مطلع عیوقه‌دك اوچ کرته‌سی واردر ومطلع عیوقدن هبوب ایدنه پویرازیلی تعبیر
اولنور قطبه وارنجه بونکده اوچ کرته‌سی وار مطلع بنات نعش پویرازك وسطیدر وقطبدن هبوب ایدنه یلدز
تعبیر اولنور مغیب عیوقه قدر بونکده اوچ کرته‌سی وار ومغیب عیوقدن هبوب ایدنه قاره‌یل تعبیر اولنور مسقط
نسر طائره قدر بونکده اوچ کرته‌سی وار وبونلر پویراز عدّ اولنور ومسقط نسر طائرکه مغیب اصل دخی دیرلر
تمام کون طوغوسی مقابلیدر باطی تعبیر اولنور مغیب عقربه قدر بونکده اوچ کرته‌سی وار ومغیب عقربدن
اسن روزکاره لدوس تعبیر اولنور قطب جنوبی‌یه قدر وآندن اسن یله بودیارلرده قبله یلی تعبیر اولنور مطلع
عقربه قدر واندن اسن یله کششله تعبیر اولنور انتهی * وشمال کلمه‌سنك جمعی شمالات کلور واشبو شمال لفظی
ریح مزبوره‌یه اسم اوله‌رق وصفت اوله‌رق استعمال اولنور یقال هبت الشمال وریح شمال (الشمل) صقل
وزننده و(الشأمل) همزه ایله جعفر وزننده و(الشمل) فتحتینله وقلیلا میمك سکونیله و(الشمأل) میمك همزه‌یه
تقدیمیله جعفر وزننده وکاهجه لامی مشدّد اولور و(الشومل) جوهر وزننده و(الشمول) صبور وزننده و(الشمیل)
امیر وزننده جمله‌سی شمال لفظندن لغتدر ریح مزبوره‌یه دینور (الاشمال) همزه‌نك کسریله شمال یلنه کیرمك
معناسنه‌در یقال اشمل القوم اذا دخلوا فی ریح الشمال وقیونك ممه‌سنه شمال دیدکلری کیسه دوزمك معناسنه‌در
یقال اشمل الشاة اذا جعل لها شمالا وخاصة جمله‌یه شرّ وشور وبلاء یتشدرمك معناسنه‌در تعمیم شرّ معناسنه‌درکه
خیر وحسنه‌ده استعمال اولنمز یقال اشملهم شرّا اذا عمهم وبوبعضك قولیدر کما سیذکر وبرآدمه اورتوب
بورینه‌جك احرام ویرمك معناسنه‌در یقال اشمله اذا اعطاه الشملة واحرام صاحبی اولمق معناسنه‌در
یقال اشمل الرجل اذا صار ذامشمل ای شملة واغاجك خرماسنی هپ دیرمك معناسنه‌در یقال اشمل النخلة
اذا لقط ماعلیها من الرطب وبوغور دوه ناقه سور یسنك نصفنی ثلثانه وارنجه قدر آشوب کبه ایلمك معناسنه‌در
یقال اشمل الفحل شوله لقاحا اذا القح النصف الی الثلثین نته‌که مجموعنه آشمغه اقام دینور (الشمل) فتحتینله
پویرازیلی طوقنمق معناسنه‌در یقال شمل القوم شملا من الباب الرابع اذا اصابتهم الشمال وشمل وشمول کبی برنسنه
عامّ وشامل اولمق معناسنه‌درکه جمله‌یه یتشمکدن عبارتدر یقال شملهم الامر وشملهم شملا وشملا وشمولا
من الباب الرابع والاوّل اذا عمهم ویقال شملهم خیرا اوشرّا من الثلاثی من الباب الرابع واشملهم شرّا اذا عمهم به
کما سیذکر وشمل ناقه کبه قالمق معناسنه‌در یقال شملت الناقة لقاحا اذاقبلته وچوقلق نسنه‌لر برنسنه‌یی اورتوب
کیزلمك معناسنه‌در یقال شملت ابلکم بعیرا لنا ای اخفته وشمل بر مقدارجه تازه خرمایه دینور وآزجه
یغموره دینور کذلك ناسدن وسائر نسنه‌دن شیٔ یسیره دینور جمعی اشمال کلور وبرنسنه‌یی تمام اورتوب
بوریان پرده مقوله‌سی شیئه دینور کنف معناسنه (الاشتمال) افتعال وزننده برآدم جامه‌سنه اللری بیله طشره
قالمیوب بتون بدننی احاطه ایلك وجهیله بورنمك معناسنه‌در یقال اشتمل بثوبه اذا اداره علی جسده کلّه حتی لاتخرج
منه یده بومعناندرکه برآدمی برمادّه احرام کبی باصوب احاطه ایلسه اشتمل علیه الامر دیرلر (الشملة) شینك کسریله
بناء نوعدر ثوبی بتون بورنمك هیئتنه دینورکه بوندن لسانمزده بورنش ایله تعبیر اولنور یقال هو حسن الشملة ای هیئة
اشتماله وشملهٔ صمام صمم مادّه‌سنده مذکوردر (الشملة) تمره وزننده و(المشمل) و(المشملة) میملرك کسریله
قطیفه دیدکلری بیوك وتویلو صچاقلو احرامدن کوچك شول یوفقه احرامه دینورکه عربلر اکا بتون بدننی
بوریوب صارینورلر یقال جاء وعلیه شملة ومشمل ومشملة وهو کساء دون القطیفة یشتمل به ومشمل پاله تعبیر
اولنان قصه قلجه دینورکه صاقلندقده لباسله ستر اولنور یقال ضربه بالمشمل وهو سیف قصیر یتغطی بالثوب
(التشمّل) تفعل وزننده و(التشمیل) تفعلدن علی خلاف القیاس مصدر ثانی اولمق اوزره احرامه بورنمك معناسنه‌در
یقال تشمّل بالشملة تشملا وتشمیلا اذا اشتمل بها (المشمال) محراب وزننده یورغانه دینور ملحفه معناسنه (الشمول)
صبور وزننده و(المشمولة) باده‌یه اطلاق اولنور علی قول بارد اولانه دینور رایحه‌سی ناسه شامل ایلدیکندن
یاخود شمال یلی کبی عصفه ونسمه‌سی اولدیغندن اطلاق ایلدیلر یقال سقاه الشمول والمشمولة ای الخمر اوالباردة
وشمول برچنکی خاتون اسمیدر (المشمول) اخلاق رضیه وشمائل بهیه صاحبی آدمه اطلاق اولنور شمال
یلیله طیب ولطافت کسب ایلمش صودن مأخوذدر یقال رجل مشمول ای المرضیّ الاخلاق (الشمل) شینك

فتحی وکسریله و ﴿الشملّ﴾ طمرّوزننده خرما سالقمنه علی قول یمشی آزجه اولانه دینور ﴿الشملول﴾ شینك ضمیله بو دخی آزجه نسنه‌یه دینور جمعی شمالیل در ﴿شمله﴾ حمزه وزننده اسامیدندر شملة بن منیب وشملة بن هزال محدّث ضعیفلردر ﴿امّ شمله﴾ دنیانك وخمرك کنیه سیدر ﴿شمیله﴾ جهینه وزننده اسمادندر شمیلة بن محمدّ بن جعفر که امرآء مکه اولادندر محدّث ضعیفدر ﴿الشمللة﴾ دحرجه وزننده بو دخی اغاجده کی خرمالری بالجمله دیرمك معناسنه‌در یقال شملل النخلة اذا لقط ماعلیها من الرطب وسرعتله یوریمك معناسنه‌در یقال شملل الرجل اذا اسرع ﴿الشمالیل﴾ شعاریر وزننده بولك بولك دیمکدر جمع بنیه‌سیله مستعملدر یقال ذهبوا شمالیل ای فرقا وشمالیل معقله ناحیه‌سنده برنیجه متفرّق اوزون قومساللره اطلاق اولنور ﴿الانشمال﴾ انفعال وزننده برایشده چابك وچرك اولمق معناسنه‌در یقال انشمل فی حاجته اذا شمر وسرعتله کتمك معناسنه‌در یقال انشمل الرجل اذا اسرع ﴿التشمیل﴾ تفعیل وزننده بودخی سرعتله یوریمك معناسنه‌در یقال شمل الرجل اذا اسرع ﴿الشملة﴾ جبله وزننده و ﴿الشمال﴾ و ﴿الشملال﴾ و ﴿الشملیل﴾ شینلرك کسریله جست وروننده ناقه‌یه وصف اولور یقال ناقة شملة وشمال وشملال وشملیل ای سریعة ﴿شمّال﴾ شدّاد وزننده ابن موسی درکه محدّثدر وفرددر محدّثینده همنامی یوقدر ﴿شمیل﴾ زبیر وزننده و ﴿شمال﴾ کتاب وزننده‌و ﴿شمله﴾ حمزه‌وزننده‌و ﴿شامل﴾ صاحب‌وزننده‌اسامیٔ رجالدندر ﴿الشمردل﴾ سفرجل‌وزننده کنج وچابك وخوش اندام دوه‌یه وسائرحیوانه دینور وشمردل بن شریك الیربوعیّ وشمردل بن حاجز البجلیّ وشمردل الکعبیّ شاعرلردر ﴿الشمردلة﴾ هاایله خوشمنظر وخوب‌اندام ناقه‌یه دینور ﴿الشمرذل﴾ ذال معجمه ایله شمردل وزننده وآنده لغتدر ﴿الشمرطل﴾ شمردل وزننده و ﴿الشمرطول﴾ سقنقور وزننده وجودی سلکی و پریشان یاقشقسز اوزون آدمه دینور ﴿الشمطالة﴾ شینك ضمیله ایچ یاغلوجه ات پارچه‌سنه دینور ﴿الشمشل﴾ زبرج وزننده فیل دیدکاری حیوانه دینور ﴿الاشمعلال﴾ اضمحال وزننده یوکسك یره چیقمق ویوکسلمك معناسنه‌در یقال اشمعلّ الرجل اذا اشرف وبرنسنه‌یی ارامق ایچون سرعتله اطرافه طاغلوب جستجو ایلمك معناسنه‌در یقال اشمعلّ القوم فی الطلب اذابادروا فیه‌وتفرّقوا ودوه‌لر بو طورلق ایدوب هربری برجانبه پراکنده اولمق معناسنه‌در یقال اشمعلت الابل اذامضت وتفرّقت مرحا وچاپل عسکری چکرکه کبی دشمنك هرقولنه صالدروب منتشر اولمق معناسنه‌در یقال اشمعلت الغارة فی العدوّ اذا انتشرت ﴿الشمعلة﴾ دحرجه وزننده پراکنده اولمق معناسنه‌در یقال شمعل الشیٔ اذا تفرّق واسم اولور جنبشلو نشاطلو ناقه‌یه دینور شمعل دخی دینور هاسز وشمعلة الیهود طائفهٔ یهودك قراءتلرینه اطلاق اولنور مصدر واسم اولمق محتملدر یقال اعجبتنی شمعلة الیهود ای قراءتهم وشمعلة بن قائد وشمعلة بن طیسله وشمعلة الاخضر الضبیّ شاعرلردر ﴿المشمعلّ﴾ مضمحلّ وزننده بودخی شوقلو نشاطلو ناقه‌یه دینور وسریع وخفیف الروح ظریف آدمه علی قول پك اوزون آدمه دینور یقال رجل مشمعلّ ای خفیف ظریف اوطویل واکشی سوده دینور ومشمعلّ بن ملحان ومشمعلّ بن ایاس محدّثلردر ﴿الشنبلة﴾ دحرجه وزننده اوپمك معناسنه‌در یقال شنبل الغلام اذا قبله ﴿شنبل﴾ جعفر وزننده اسامیدندر عبدالله بن شنبل محدّثدر وابوشنبل حمل بن خزرج شاعردر ﴿الشنفلة﴾ فاایله برنسنه مطالبه ایدرکن کیسه‌دن اقچه اخراج ایلمك معناسنه‌در یقال شنفل المشتری اذا اخرج الدراهم فی المطالبة ﴿الشول﴾ قول وزننده و ﴿الشولان﴾ فتحاتله ناقه قوریغنی یوقری قالدرمق معناسنه‌درکه لقاح ایچون کذلك حملنی اعلام ایچون قالدرر یقال شالت الناقة بذنبها تشول شولا وشولانا اذ ارفعته وقویرق کندیسی قالقمق معناسنه متعدّی ولازم اولور یقال شال الذنب اذا ارتفع وحرف باء واسطه‌سیله متعدّی اولور برنسنه‌یی یوقری قالدرمق معناسنه نته‌که معنای اوّل دخی بویلجه‌در یقال شال بالحجر شولا اذا رفعه وعربلر شالت نعامته دیرلر برآدم اویکه‌لنوب خفت ایلدکدنصکره ساکن وآرمیده اولدقده یقولون شالت نعامة فلان ای خف وغضب ثم سکن زیرادوه‌قوشی اوچق هواسیله برمقدارجه یردن ایاغی کسیلوب لکن قوّت طیرانی اولمامغله ینه فی الحال متنزل اولور وتقول العرب شالت نعامة القوم اذا خفت منازلهم منهم یعنی قوم مزبور کوچوب یوردلری خفیف یعنی تنها وخالی قالدی وبعضلر تفرّقت کلمتهم قولیله تفسیر ایلدی که سوزلری بری برینه موافق اولمیوب متفرّق اولدی دوه‌قوشی سوریسنك تفرّقلری کبی وبعضلر ذهب عزهم قولیله تفسیر ایلدی‌که اول قومك عزّ وشوکتلری ورونق وحیثیتلری زائل اولدی دیمکدر بونده نعامه جماعت معناسندن مأخوذدر وشول خفیف وچابك آدمه اطلاق اولنور وطولومك وقوغه‌نك دیبلرنده قلان صو بقیه‌سنه دینور یاخود آزجه صویه دینور جمعی اشوالدر ﴿الاشالة﴾ همزه‌نك کسریله بودخی ناقه لقاح ایچون قوریغنی یوقری

(قالدرمق)

قالدرمق معناسـنه‌در يقال اشالت الناقة ذنبها اذا رفعته و بر آدم برنسنه‌يي يوقرى قالدرمق معناسـنه‌در يقال
اشال الحجر اذا رفعه (الشائل) لقاح ايچون قويريغنى يوقرى قالدران سودسز ناقه‌يه دينور جمعى شول كلور
ركع وزننده وشيل كلور واوى يايه ابدالله وشيل كلور ياء مجاورتنه مبنى شينك كسريله وشوال كلور كتاب
وزننده (الشائلة) شـول ناقه‌يه دينوركه حملندن ياوضعندن يدى ماه مدّت چكمكله سـوديني بتون چكمش
اوله جمعى شول كلوركه مصدر وزننده‌در وبو غير قياس اوزره‌در واشوال كلور (التشويل) تفعيل وزننده
ناقه‌نك سودى چكيلوب اكسلمك معناسـنه‌در يقال شوّل لبن الناقة اذا نقص كذلك ناقه شائله اولمغله سـودى
بتون چكلمك معناسنه‌در يقال شوّلت الناقة اذا جفت البانها ودوه‌نك قرنى چكيلوب كوياكه ارقه‌سـنه ياپشق
اولمق معناسنه‌در يقال شوّلت الابل اذا لحقت بطونها بظهورها وطولومك ديبنده آزجه صو بقيه‌سى قومق
معناسنه‌در يقال شوّل فى المزادة اذا ابقى شولا من الماء وصو آزالمق معناسنه‌در يقال شوّل الماء اذا قلّ وقوغه‌نك
صويى آزجه اولمق معناسنه‌در يقال شوّل الغرب اذا قلّ ماؤه وجماع ايلمكه مباشرت خلالنده ذكر سلپوكلنوب
سـست اولمق معناسنه‌در تقول اخذنى التشويل اى استرخاء الذكر عند محاولة الجماع (شوّاله) قتاله وزننده
عقربك علميدر ذات الشوله اولديغيچون و بر قوشك اسميدر وقوغجى قارى‌يه اطلاق اولنور يقال امرأة شوّالة
اى نمامة (الشولة) صوله وزننده عقربك قويريغندن دائما يوقرى قالدرديغى يريدركه اوجى اوله‌جقدر تيكنلى
محليدر يقال ضربت العقرب بشولتها وهى ماتشوّل من ذنبها وشاشقين وبون عورته دينور ومنازل قمردن
بر منزلك اسميدركه ايكى نورانى كوكبدن عبارتدر آنلره حمة العقرب دخى ديرلر * شارحك بيانه كوره عقرب
صورتنك تيكنى منزلنده‌در وزيد الفوارس الضبىّ فرسـنك اسميدر وعدوان قبيله سـنده بر سبكمغز جاريه‌نك
اسميدر دائما افنديلرينه نصيحت ايدر ايدى لكن فرط حماقتندن ناشى ضرر ووبالنى كندى كورر ايدى بناء عليه
شولة ناصحه مثل اولديكه احمق ناصح حقنده * انت او هو شولة الناصحة * ديو ضرب ايدرلر (المشاولة) مفاعله
وزننده بو دخى برنسنه‌يي يوقرى قالدرمق و يوقرى آغدرمق معناسنه‌در يقال شاول الحجر اذا رفعه (الانشيال)
انفعال وزننده يوقرى قالقمق ويوقرى آغمق معناسـنه‌در يقال اشال الحجر فانشال اى ارتفع (المشوال) محراب
وزننده يرندن قالدرمغه كوج يتشور اولان طاشه دينور ظاهرا لازمى اولان رمى ياخود استعمال تصوريله
آلت صيغه‌سـيله وارد اولمشدر يقال اخذ بيده مشوالا اى حجرا يشال (الشويلاء) مصغر بنيه‌سيله بر نباتدركه
ادويه‌دندر شـوّيل دخى ديرلر قبيط وزننده بو نبات تركيده وراتيقه ديدكاريدر (شوّال) شدّاد وزننده مرو
قضاسـنده بر قريه‌در وشهر فطر اسميدركه بيرام آيدر جمعنده شواويل وشوّالات دينور * شارحك بيانه كوره
مطلب
ناقه‌لرك شول اذنابى اول ماهه مصادف اولديغى باعث اطلاق اولمشدر وصاحب مصباحك بيانه كوره شوّال
كلمه‌سـنه بعضا حرف تعريف داخل اولور ظاهرا عباس كلمه‌سى كبى وصفيت اصليه لمحنه مبنى اولور زيرا
كتب نحوّيه‌ده منصوصدركه اسماء شهور اعلام جنسـيه بابندندر حتى شعبان ورمضان كلمه‌لرينك عدم
انصرافنك بر سببى علميتدر بوجهتله صاحب تلويحك فخر الاسـلام عباره‌سـندن رجب كلمه‌سى علميت ومعرّف
باللام اولان الرجب كلمه‌سندن عدل علتلريله غيرمنصرفدر ديو نقلنه اعتراض ايلمشلردر لكن الحسن كبى الرجب
لفظنده دخى لمح وصفيته قائل اولسه‌لر نه مانع وارد ر وجه مذكور اوزره خلاف قياسدن البته اولادر واسامئ
شهوره دائر بعض نفايس محرّم ماده‌سـنده رسم اولنور انشاءالله تعالى وسـالم بن شوّال تابعينددر وعبدة بنت
ابى شوّال رابعة العدويّه جنابلرندن روايت حديث ايلمشدر (الشويلة) و (الشويلاء) مصغر بنيه‌لريله ايكى موضعلردر
(ذو الشاول) واو مفتوحه ايله ابن دعام بن مالك الهمدانىّ دركه اذواء تعبير اولنان ملوك حميردندر (الاشتيال)
افتعال وزننده بر آدمه سبّ وآزار ايله شر كير اولمق معناسنه‌در يقال اشتال له اذا تعرّض له وسبه (الشوشلاء)
شينلرك فتحيله جماعه دينور نيك معناسـنه على قول بو لغت حبشيه‌در (المشول) منبر وزننده كوچك اوراغه
دينوركه آنكله چاير بچرلر (الشول) كتف وزننده هر عمل وخدمتده جست وچالاك اولان آدمه دينور يقال
رجل شول اى خفيف فى العمل والخدمة والحاجة سريع (الشهل) فتحتينله و (الشهلة) شعله وزننده كوزك
سياهى كوكلكدن آزجه وآندن احسن اولمق على قول كوزك سياهى قزللغه مائل اولمغه دينور وبوشكله كبى قزل
چزكيلى اولميوب لكن سياهى آزجه ويوفقه‌جه اولمغله كوياكه قزله مائل كورينور تركيده الا كوزلولك وقيون
كوزلولك تعبير اولنور يقال فى عينه شهل وشهلة وهو اقلّ من الزرق فى الحدقة واحسن منه او ان تشرب الحدقة
حمرة وليست خطوطا كالشكلة ولكنها قلة سوداء الحدقة حتى كانّه يضرب الى الحمرة وشـهل مصدر اولور

الاكوزلو اولمق معناسنه يقال شهل الغلام شهلا من الباب الرابع اذا كانت فى عينه شهلة (الاشهلال) احرار
وزننده پك آلاكوزلو اولمق معناسنه در يقال اشهلّ الصبيّ بمعنى شهل (الاشهل) احمر وزننده الاكوزلو آدمه
دينور مؤنثى شهلاء در قال فى النهاية و فى صفته عليه السلام ❁ كان اشهل العينين ❁ الشهلة حمرة فى سواد العين كالشكلة
فى البياض و اشهل بر صنمك اسميدر عربدن بنو عبد الاشهل ديدكلرى جماعت اكا مضافدر (الشهلاء) اشهلك
مؤنثيدر كوزه دخى صفت اولور يقال رجل اشهل و امرأة شهلاء و عين شهلاء و شهلاء حاجته دينور (الشهلة)
كهله وزننده قوجه قارى يه دينور و اورته ياشلو عاقله خاتونه دينور يقال امرأة شهلة اى نصف عاقلة و بو ماده
نسايه مخصوص صدر (المشاهلة) مفاعله وزننده برآدم ايله نزاع ايدوب سوكشمك معناسنه در يقال شاهله اذا شاتمه
و شارّه (شهيل) زبير وزننده ابن نابى دركه تبع تابعيندندر (شهل) اهل وزننده فند الزّمانىّ الوابلىّ نام شاعرك
لقبيدر و شهل كذب و دروغ معناسنه در يقال فيه ولع و شهل اى كذب (شهال) سحاب وزننده مصر ديارنده
بر قريه در (التشهل) تفعل وزننده ضعف و هزالدن چهره نك آب و تاب و طراوتى كتمك معناسنه در يقال تشهل
الرجل اذا ذهب ماء وجهه (الشهملة) شينك و ميمك فتحيله قوجه قارى يه دينور (شهميل) قنديل وزننده بر بطن
پدريدر ❁ فصل الصاد المهملة ❁ (الصأْلة) كرامه وزننده دوه آدمجل اولمق معناسنه در يقال صؤل البعير
صأْلة من الباب الخامس اذا وثب الناس او صار يقتل الناس و يعدو عليهم اشبو ايكى صورتده دخى تعبير تركى
واحددر (الصئول) صبور وزننده آدمجل دوه يه دينور يقال جمل صئول اذا صار له صأْلة (الصئيل) امير
وزننده آتك كشنمسنه دينور صهيل معناسنه تقول العجبنى صئيل الفرس اى صهيله (الصئبل) زبرج وزننده و بانك
ضميله جائزدر آفت و داهيه يه دينور (الصحل) فتحتينله سس بوغوق اولمق على قول بوغو قلقله تيز اولمق معناسنه در
و عند البعض آدمك صدرنده خشونت پيدا اولوب سس چتاللنمقدن عبارتدركه دوز چيقمز اولور صوغوق
اثرندن ياخود بلغم و نزله مقوله سى عارضه دن اولور يقال صحل صوته صحلا من الباب الرابع اذا بحّ او اعتدّ فى بحح
اوهو خشونة فى الصدر و انشقاق فى الصوت من غير ان يستقيم (الاصحل) احمر وزننده و (الصحل) كتف
وزننده صحل ايله متصف آدمه دينور (صيدلان) صادك و دالك فتحيله بر بلده ياخود بر موضع آديدر نسبتنده
صيدلانى دينور و غير قياس اوزره صندلانى دينور ياء بدلى نونله و صيدنانى دينور لام بدلى نونله جمعنده صيادله
دينور لامك اصالتنه مبنى لام اوزره جمعلندى و صيدلانى منسوب اوله رق عطر صتان آدمه دينور * مؤلف بوراده
پك ايجاز ايلمشدر زيرا امهات سائره نك خلاصه سى اوزره صيدلانى عطر و عقاقير و اجزا صتانه دينوركه اسپچيار
و تحفجى و چرچى مقوله سى اوله جقدر فارسيده پيلور دينور و عربده ابتدا نشأتى قول راجح اوزره صيدلان نام
محل مزبوردن اولمغله كيده رك علم غالب اولمشدر و فصيح شرحنده ديمشدركه صيدلان بر بوجك آديدركه او تلق
و ييراق و خار و خاشاك خرده لرينى بريكدروب كندوسى ايچون مسكن يپار اجزاجى و چرچى اكا تشبيها نسبت
اولندى و بعضلر سائر كونه وجه ذكر ايلمشلر لكن ارجح اولان قول اوّلدر * نته كه مؤلف دخى اكا تنصيص ايلمشدر
فقهادن محمد بن داود الشافعيّ الصيدلانى و حفيدى سليمان حرفت مذكوره يه منسوبلردر * شارح ديركه اشبو صيدلانى
فارسيدن معرّبدر و جمع بونكدر * مؤلفك اوّلده ثبتى ناملايمدر (الصيدلة) دحرجه وزننده اسپچيارلق و چرچيلك
و تحفجيلك ايلمك معناسنه در يقال صيدل الرجل اذا صار صيدلانا (الصاصل) هاجر وزننده و (الصوصلاء)
كربلاء وزننده بر اوتك اسميدر (الصعلة) نخله وزننده اكرى اولوب و شاخلرينك ديبلرى جبلاق اولان خرما
اغاجنه دينوركه ليف و ييراق مقوله سى اولميه و باشى و بيونى انجه و خرده اولان آدمه دينور كذلك باشى خرده و انجه
اولان خرما اغاجنه و دوه قوشنه دينور (الصعلاء) و (الاصعل) و (الصعل) نعل وزننده صفت مذكوره اولان
مزبورلرك مؤنث و مذكرلريدر و صعل اوزون شيئه دينور و تويى دوكلمش قاولق اشكه دينور (الصعل) فتحتينله
(و الاصعيلال) اشميزاز وزننده انسان و خرما اغاجى و دوه قوشى خرده باشلو اولمق معناسنه در يقال صعل صعلا
من الباب الرابع و اصعالّ اصعيلالا اذا كان اصعل (صعيل) زبير وزننده بر رجل اسميدر (المصعتل) مدحرج
وزننده باشى سيورى آدمه دينور يقال رجل مصعتل الرأس اى مستطيله (الصغل) غين معجمه ايله كتف وزننده
سغل كلمه سنده لغتدركه ذكر اولندى (الصيغل) ياى مشدده ايله جردحل وزننده برى برينه ياپشوب طوپلنمش
خرمايه دينوركه بولندكده ارالرنده جزكيلر هيئتنده مرئى اولور و بو برنى ديدكلرى بر جنس خرمانك غيريده اولور
بوكه بالچق خرما تعبير اولنور كذلك برى برينه ياپشوب طوپلنمش بالچغه دينور و كلام عربده بوندن غيرى فيعل
وزننده كلمه يوقدر (الصغبلة) سغبله وزننده و مرادفيدركه ذكر اولندى يقال صغبل الطعام بمعنى سغبله (الصفصلى)

فصل الصاد المهملة

مطلب

صادلرك كسرى ولامك تشديديله براوتك اسميدر ﴿الاصفال﴾ همزه‌نك كسريله طواره نبات مذكورى اوتامق معناسنه‌در يقال اصفل الرجل اذا رعى ابله الصفصلىّ ﴿الصقل﴾ نقل وزننده برنسنه‌نك پاسنى آچوب يامهره‌ليوب جلا و يرمك معناسنه‌در يقال صقل السيف والمرآة والثوب والورق صقلا من الباب الاوّل اذا جلاه وطوارى آريقلتمق معناسنه‌در يقال صقل الناقة اذا اضمرها و برنسنه‌يى يره چالمق معناسنه‌در يقال صقل به الارض اذا ضرب و دكنكله اورمق معناسنه‌در يقال صقله بالعصا اذا ضربه بها ﴿المصقول﴾ و ﴿الصقيل﴾ اميروزننده جلاو يرلمش نسنه‌يه دينور ﴿الصقال﴾ كتاب وزننده اسمدر پاسدن آچغه دينور جلاء معناسنه يقال ما احسن صقال السيف اى جلائها وصقال قارنه اطلاق اولنور بطن معناسنه وصقال الفرس آت قسمنى دائما سيلوب سپوروب كركى كبى تيمار وپرورده ايلسندن عبارتدر وجودى كويا كه مصقول اولور ومنه يقال الفرس فى صقاله اى فى صنعته وصيانته ﴿الصاقل﴾ برنسنه‌يه جلا و يريجى آدمه دينور جمعى صقل‌در كتب وزننده ﴿المصقلة﴾ مكنسه وزننده مهره‌يه دينوركه كاغد و بزمقوله‌سى مهره‌لنور يقال صقل الورق بالمصقل وهى خرزة يصقل بها * مؤلف غالبه مبنى مهره‌يه تخصيص ايلدى يوخسه مطلقا آلت صقل اولان شيئه دينور مثلا جاملرك پاسنى آچدقلرى مرمر توزى كبى ﴿الصيقل﴾ حيدر وزننده قلج آچوب بيله‌مك صنعتى اولان آدمه دينور جمعى صياقل وصياقله كلور يقال هو صيقل اى شحّاذ السيوف وجلاؤها ﴿الصقل﴾ صادك ضميله يانه دينور جنب معناسنه وجست وروندە داّبه‌يه دينور و بوكوره‌دينور صقله دخى دينور هايله يقال فرس لاحق الصقلين اى الخاصرتين ﴿الصقل﴾ كتف وزننده بردوزه‌يه يوريميوب درلودرلو قارشق يورر اولان آدمه دينور يقال رجل صقل اى مختلف المشى وكوده‌سنك اتى آزجه چلسز اولان آته دينور كرك يانلرى و بوكورلرى اوزون وكرك قصه اولسون يقال فرس صقل اى القليل اللحم طال او قصر يعنى صقله ﴿صقل﴾ زفر وزننده عروة بن زيد الحيل نام كسه‌نك قلجى اسميدر ﴿مصقله﴾ ميمك فتحيله مسلمه وزننده بر رجلك اسميدر ﴿صقليه﴾ كسرات ثلاثه ولامك تشديدى و يانك تخفيفيله مغرب دكزنده برجزيره آديدر حالا ايتاليه مملكتنه محاذى آق دكزده چچليا و سجليا تعبير اولنان جزيره اوله‌جقدر ﴿صقليان﴾ كذلك كسرات وتشديد لامله شامده برموضعدر ﴿الصقلاء﴾ صحراء وزننده برموضع آديدر ﴿المصقل﴾ منبر وزننده مصقله كبى اسم آلتدر بو مناسبتله ضرب لسانه مالك بليغ وجارى سخنور آدمه اطلاق اولنور يقال خطيب مصقل اى مصلق ﴿الصقعل﴾ صاد مكسوره ايله سجل وزننده تازه صاغلمش سوده اصلانمش قورى خرمايه دينور ﴿الصنقعلة﴾ صادك كسرى ونونك سكونيله صوغوق مشروبه دينور يقال شربة صنقعلة اى باردة ﴿الصليل﴾ صادك فتحيله مطلقا برنسنه سسلنمك معناسنه‌در يقال صلّ الشئ صليلا من الباب الثانى اذا صوّت وآتك ديزكنى ديوشورركن لجام اوزون اوزادى چكره‌مك معناسنه‌دريقال صلّ اللجام اذا امتدّ صوته وقلج طوقندقده باشده اولان توغلغه سسلنمك معناسنه‌دركه كذلك چكره‌مك تعبير اولنور يقال صلّ البيض اذا سمع له طنين عند القراع ودمور ميخى زور ايله بر سرد يره قاقاركن چات چات ديو چاترده‌مق معناسنه‌در يقال صلّ المسمار اذا ضرب فاكره ان يدخل فى الشئ يعنى اذا سمع صوته عند الضرب ودوه‌نك بغايت صوسزلقدن بغرسقلرى قوريمغله صو ايچركن بغرسقلرى اوتمك معناسنه‌در يقال صلت الابل اذا يبست امعاؤها من العطش فسمع لها صوت عند الشرب وصو طولومى قوريمق معناسنه‌دركه چاتردى‌يى مستلزمدر يقال صلّ السقاء اذا يبس ﴿الصلصلة﴾ زلزله وزننده و ﴿المصلصل﴾ مدحرج وزننده مصدر اوله‌رق بودخى برنسنه سسلنمك معناسنه‌دركه تكرّرى متضمندر يقال صلصل الشئ صلصلة ومصلصلا اذا صوّت ويابس نسنه‌نك اجزاسى برى برينه طوقنمغله جغشده‌مق معناسنه‌در يقال صلصل اللجام اذا توهّم ترجيع صوته پس صليل ايله بونك فرقى اولور كذلك صلصل چاك جنقرده‌مق معناسنه‌در يقال صلصل الجرس اذا رجّع صوته و بر آدمى لسانله تخويف وتهديد ايلك معناسنه مستعملدر يقال صلصل فلانا اذا اوعده وتهدّده وعسكرك باشبوغنى قتل ايلك معناسنه‌در يقال صلصل الرجل اذا قتل سيد العسكر ورعد مختلط كورلده‌ميوب بر دوزه‌يه طورى صوتله كورلده‌مك معناسنه‌در يقال صلصل الرعد اذا صفا صوته ولاف وكذاف ايله سوزه آب وتاب ويره‌رك متصنعانه تكلم ايلك معناسنه مستعملدر يقال صلصل الكلمة اذا اخرجها متحذلقا وصلصله اسم اولور كولده قلان صو بقيه‌سنه وقاب ديبنده قلان دهن وزيت بقيه‌سنه دينور چالقنوب سسلندكلرينه مبنيدر ﴿التصلصل﴾ تزلزل وزننده بودخى دمور وحلى مقوله‌سى طنقرده‌مق وچغشده‌مق معناسنه‌در يقال تصلصل اللجام بمعنى صلصل ويقال تصلصل الحلى اذا صوّت وكولك ديبنده اولان چامور قوريمق معناسنه‌دركه

یاطردی‌یی مستلزمدر یقال تصلصل الغدیر اذا جفت حمأته ﴿الصلول﴾ حلول وزننده ات قوقمق معناسنه‌در
کرك چیك وکرك پشمش اولسون یقال صلّ اللحم صلولا من الباب الثانی اذا انتن وچوق طورمقدن صو بوزلمق
معناسنه‌در یقال صلّ الماء اذا اجن ﴿الاصلال﴾ همزه‌نك کسریله بو دخی ات قوقمق معناسنه‌در یقال
اصل اللحم اذا انتن وصویی بوزمق معناسنه‌در یقال اصلّ الماء القدم اذا غیره ﴿الصلاّل﴾ شدّاد وزننده
متغیراولمش صویه دینور یقال ماء صلاّل ای آجن ظاهرا بوراده صلاّل نسب اوزره‌در یاخود مصلّ معناسنه‌در
درّاك مدرك معناسنه کلدیکی کبی ﴿الصلة﴾ غله وزننده دری‌یه دینور جلد معناسنه علی قول هنوز دباغت
اولنمامش قوری دری‌یه دینور وایاق قابنه دینور یقال لبس الصلة ای النعل ویره علی قول قوبقوری یره دینور
یاخود ایکی ممطور اولان یرلرك ارالغنده کائن ممطور اولمیان یره دینور جمعی صلال‌در صادك کسریله ووسعتلو
فراوان یغموره دینور ومتفرّق یاغان آزجه یغموره دینمکله ضدّ اولور بونده صادك کسریله‌ده جائزدر یقال
مطرة صلة ومطر صلّ ای واسعة وکذا متفرّقة قلیلة وبربلوك چایرلغه دینور ونمناك طپراغه دینور وزور ایله
قاقیلان میخ وقازیق مقوله‌سنك طاقردیسنه وآت کمنك چقردیسنه دینور ودباغت ایچره اولان منتن وبدرایحه
دری‌یه دینور ﴿الصلّ﴾ صادك فتحیله بودخی متفرّق یاغان آزجه یغموره دینور وصلّ مصدر اولورمشروبی
سوزوب طورلتمق معناسنه‌در یقال صلّ الشراب صلاّ اذا صفاه وطپراقله قارشق غله‌یه صودوکمکله طپراقدن
بشقه‌جه آیرمق معناسنه‌در تقول صللنا الحبّ المختلط بالتراب ای صببنا فیه ماء فعزلنا کلاّ علی حیاله وداهیه
اصابت ایلك معناسنه‌در یقال صلتهم الصالة اذا اصابتهم الداهیة ﴿الصلة﴾ صادك ضمیله صویك وسائر
نسنه‌نك بقیه‌سنه دینور وبد ومنتن رایحه‌یه دینور ونمناك یرده طوران یاخود اصلاق اولان شیشکن لحمه دینورکه
اکشیمتی رایحه‌سی اولور * مؤلف وترارة اللحم الندیّ عبارتیله رسم ایلمکله کرچه لحم مزبورك شیشکنلکی دیمك
اولوب لکن مقتضای سیاق اسم اولمغله واللحم التارّ الندیّ تأویلنده اولمق ملایمدر ﴿الصلالة﴾ صادك
کسریله جزمه آستارینه علی قول قونجنه دینور جمعی اصله‌در اجله وزننده صلال دخی دینور هاسز
یقال فسخ صلالة الخفّ وصلاله ای بطانته او ساقه ﴿الصلصل﴾ بلبل وزننده و﴿الصلاصل﴾ علابط
وزننده و﴿الصلصال﴾ سلسال وزننده و﴿المصلصل﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله اکیرغان بلند آواز اشکه وصف
اولور یقال حمار صلصل وصلاصل وصلصال ومصلصل ای مصوّت وصلصل بلبل وزننده صلصله
کبی کولده قلان صو بقیه‌سنه دینور صلصله دخی دینور صادك ضمی وهایله کذلك دهن وزیت
مقوله‌سنك قابده قلان بقیه‌سنه دینور وآتك آلننده اولان پرچه دینور بونده فتحله‌ده زبانزده‌در علی قول
آتك یلیسی بتدیکی یرده اولان قللرك ایچنده اولان بیاضه دینور وقدح وکاسه‌یه یاخود کوچکنه دینور
وبرقوشك اسمیدر علی قول اوکیك قوشنه دینور فاخته معناسنه وحیوان کودوب اوتلاتمقده اوز وماهر اولان
چوبانه وصغر تماجه دینور وطریق مدینه‌ده برموضع اسمیدر ویمامه قربنده برصو آدیدر وبربشقه موضع اسمیدر
وآت قسمنك ارقه‌سنك وسینه‌بند یرینك تویلری دوکلمکله یرلرنده قلان خرده بیاض تویلره دینور وصلصال
قوم ایله قارشق خالص وپاکیزه چاموره دینور علی قول طبخ اولنوب ساقسی یاپلزدن مقدّم اطلاق اولنور طبخ
اولندقده فخار دینور ومنه قوله تعالی ﴿خلق الانسان من صلصال﴾ الایة وهو الطین الحرّ خلط بالرمل اوالطین
مالم یجعل خزفا * شارح دیرکه عندالبعض بونك اصلی صلاّل ایدی شداد وزننده لامك بری صاده ابدال اولندی
﴿الصلصلة﴾ صادلرك ضمیله کولده قلان صو بقیه‌سنه دینورکه ذکر اولندی وکوکرجین قوشنه دینور وقولاقلره
طوغری نازل اولان زلف وکیسویه دینور وفره معناسنه ﴿دارة صلصل﴾ هدهد وزننده برموضعدر ﴿الصلّ﴾
صادك کسریله یلانه دینور حیه معناسنه یاخود اینجه وصاری نوعنه دینورکه پك شدید اولور * شارحك بیانه
کوره اصلا اکا افسون تأثیر ایلمز ایمش یقال لدغته الصلّ ای الحیة او هی الدقیقة الصفراء وآفت وداهیه‌یه
اطلاق اولنور جمعی اصلال‌در ومنه یقال انّه لصلّ اصلال ای داه منکر فی الخصومة وغیرها ومثل ونظیر
معناسنه‌در وقارن وهمتا معناسنه‌در یقال هذا صلّ هذا ای قارنه وبرشجر آدیدر وکسیجی قلجه دینور جمعلری
اصلال‌در ﴿الصالة﴾ ضاله وزننده بو دخی داهیه‌یه اطلاق اولنور یقال صلتهم الصالة کما ذکر ﴿الصلّ﴾
صادك ضمیله قوقمش اته وسائر نسنه‌یه دینور ﴿المصلة﴾ میمك کسریله ایچنده نسنه طورلده‌جق قابه دینور
بونی بعضلر کبجه ایله ده بیان ایلمشلر ﴿الصلیان﴾ صادك ولام مشدده‌نك کسریله بغدایجق اوتی دیدکلری
اوته دینور مفردی صلیانه‌در وچوق یغموره دینور ﴿المصلل﴾ محدّث وزننده و﴿المصلصل﴾ مسلسل وزننده

سیّد قوم اولان کریم و حسیب و خالص النسب آدمه دینور یقال هو مصلل مصلصل ای سید کریم حسیب خالص النسب و مصلل فراوان یغموره دینور یقال مطر مصلل ای جود و پاپوشجی یه دینور اسکف معناسنه که عامّه اسکاف دیرلر (الصال) ضالّ وزننده دوکلدکده پریاریلور اولان صویه دینورکه زورلو و فراوان منصب اولدیغندن اولور یقال ماء صال اذا وقع علی الارض تنشق (الصلالة) ثمامه وزننده طپراقله قارشمش غله یه صودوکوب تحریك ایلمکله طپراقدن آریلان غله یه دینور (صلاصل) علابط وزننده بنو عمرو بن حنظله جماعتندن بنو اسمر یوردنده بر صو آدیدر (الصمل) جمل وزننده دکنکله اورمق معناسنه در یقال صمل فلانا بالعصا صملا من الباب الاوّل اذا ضربه و برنسنه پکشوب قاصقتی اولمق معناسنه در یقال صمل الشیء اذا صلب و اشتدّ و اغاج صویه قانمدیغندن سردلنوب خشونت پیدا ایلمك معناسنه در یقال صمل الشجر اذا لم یجد ریّا فخشن و طعامدن چکلمك معناسنه در یقال صمل عن الطعام اذا کف عنه (الصمول) قعود وزننده بو دخی برنسنه قاصقتی اولمق معناسنه در یقال صمل الشیء صملا و صمولا اذا صلب و اشتدّ (الصامل) و (الصمیل) امیر وزننده قوری نسنه یه دینور (الصملیل) قندیل وزننده براوتك آدیدر و ضعیف البنیه چلمسز نحیف آدمه دینور یقال رجل صملیل ای الضعیف البنیه (الاصمیلال) اضمحلال وزننده برنسنه پك قاتیلنمق معناسنه در یقال اصمألّ الشیء اذا اشتدّ و اوتلرکور اولغله بری برینه صارمشمق معناسنه در یقال اصمألّ النبت اذا التف (المصمئلة) مضمحله وزننده داهیه یه دینور (الصوملة) حوقله وزننده برآدمك جوع و محنتدن کوده سنك دریسی کون کبی قوقبوری اولمق معناسنه در یقال صومل الرجل اذا جفّ جلده جوعا و ضرّا (الصومل) جوهر وزننده عالیه ده برجنس شجرك آدیدر (الصملّ) عتلّ وزننده بنیه و خلقتی شدید و محکم آدمه دینور (الصنبل) قنفذ وزننده و (الصنبل) خندف وزننده نهایت مرتبه ده زیرك و فطن و آفت و داهی آدمه دینور یقال هو صنبل و صنبل ای الداهی المنکر و صنبل خندف وزننده تغلب قبیله سندن بر رجلك علمیدر (الصندل) جعفر وزننده معروف قوقولو اغاجدرکه برقاچ نوع اولور بیاضی و صاریسی و قرمزیسی اولور بهتری قرمزی یاخود بیاض نوعیدر اورام حارّه یی محلل و خفقان و صداع و ضعف معدهٔ حارّه یه و حمانك انواعنه نافعدر * مترجم دیرکه برهانده صندل چندل معرّبی اولمق اوزره مرسومدر و صندل و صنادل علابط وزننده باشی یومری و ایری و کوده سی عظیم و متین دوه یه و اشکه دینور و یوم صندل بین العرب یوم معروفدرکه آنده قتال شدید اولمشدر (الصندلة) دحرجه وزننده دوه و اشك قسمی صندل اولمق معناسنه در یقال صندل البعیر و الحمار اذا ضخم رأسه و صلب و عظم (التصندل) تدحرج وزننده نسوانله خوراطه و شقا ایلیوب ارشمك معناسنه در یقال تصندل فلان اذا تغزّل مع النساء (الصندلانیّ) صیدلانیّ وزننده و مرادفیدرکه ذکر اولندی (المصنطل) طانك کسریله دائما باشنی یره اکه رك مشی ایدن آدمه دینور یقال رجل مصنطل اذا کان یمشی و یطاطیء رأسه (الصول) قول وزننده و (الصیال) کتاب وزننده که اصلی صوال ایدی و (الصوول) قعود وزننده و (الصولان) جولان وزننده و (الصال) واوی الفه ابدال الله و (المصالة) مقاله وزننده برکسه نك اوزرینه یورویش ایدوب صالدرمق معناسنه در آدمجل دوه کبی یقال صال علی قرنه یصول صولا و صیالا و صوولا و صالا و مصالة اذا سطا علیه و برکسه یه حواله و شرکیر اولمق معناسنه مستعملدر یقال صال علی فلان اذا استطال علیه و قهره و صول ارکك یاوز دوه سائر دوه لر اوزره صالدروب کیمنی قاوره یوب کیمنی تپه لمك معناسنه در یقال صال الفحل علی الابل صولا اذا قاتلها و حشاری اشك دیشی اوزره صالدروب اوکنه قاتوب سورمك معناسنه در یقال صال العیر علی العانة اذا اشلها و صول و صوله برآدمك اوزرینه کدی کبی صیچرایوب آتلمق معناسنه در یقال صال علیه صولا و صولة اذا وثب و برکسه حقنده برنسنه مقدّر اولمق معناسنه مستعملدر یقال صیل لهم کذا علی المجهول ای اتیح بو معنا مجازدر و بو معناده همان مجهولا استعمال اولنور (الصوول) صبور وزننده صالدریجی مقاتل دوه یه دینور آدمه صالدرانه آدمجل تعبیر اولنورنته که مهموزا دخی مستعملدر (المصول) منبر وزننده آجیسی کتمك ایچون ایچنده ابو جهل قاونی اصلاتدقلری بردرلو قابه دینور (المصولة) مکنسه وزننده و مرادفیدرکه سپورکه یه دینور (الصیلة) صادك کسریله قامچینك اوجنده اولان دکومه دینور (صول) قول وزننده صعید مصر قضاسنده برقریه درمحمد بن جعفر الفقیه المکیّ الصولیّ اورادندر (صول) صادك ضمیله بر رجلك آدیدر اعلامدن ابو بکر الصولیّ و عموجه زاده سی ابراهیم الصولیّ اکا منسوبلردر و بر موضع آدیدر (التصویل) تفعیل وزننده صوایله برنسنه یی چیقارمق معناسنه در برنجك صوایله طاشلرینی چیقارمق کبی یقال صوّله اذا اخرجه بالماء و خرمنك اطرافنی سپورمك معناسنه در یقال صوّل البیدر اذا کنس نواحیه

وتاوه ایچره قاوریلان چکرکه‌لری قارشدرمق معناسنه‌در یقال الجراد یصوّل فی مشواه ای یساط (المصوّلة)
معظمه وزننده صو ایله تنقیه اولنمش بغدایه یاخود چوره‌سی سپورلمش جج بغدای خرمننه دینور (الصولة) صادك
ضمیله صو ایله طپراغی وکسکی تمیزلنمش بغدایه دینور *مؤلف تصویلك ایکی اوّلکی معنالرینك عقبنده وحنطة
مصوّلة وصولة من حنطة عبارتیله ثبت ایلمکله برمقتضای سیاق وجه مذکور اوزره ترجمه قلندی (المصاولة)
مفاعله وزننده و(الصیال) و (الصیالة) صادلرك کسریله دوکشمك ایچون برکمسه اوزره صچرایوب آتلمق
معناسنه‌در یقال صاوله مصاولة وصیالا وصیالة اذاواثبه (التصاول) تفاعل وزننده بری برینك اوزرینه صچرایوب
حمله ایدشمك معناسنه‌در یقال تصاولا اذا تواثبا (صوله) خوله وزننده بررجل آدیدر (الصهل) فتحتینله و(الصهل)
اهل وزننده صحل معناسنه‌درکه صوتده جزئیجه بوغوقلق اوله‌رق تیزلکه دینورکه پك زیل صداسی کبی طوری
چیقمیوب لنکرلوجه حدّت اوزره اولمسندن عبارتدر آت کشردیسی کبی وبومحاسنندندر یقال فی صوته صهل
وصهل وصحل ای حدّة مع بحح (الصهیل) صادك فتحیله آت کشنمك معناسنه‌در یقال صهل الفرس صهیلا
من الباب الثانی والثالث اذا صوّت وسهیل اسم اولور آتك سسنه دینور کماسیذکر (الصهال) غراب وزننده
بودخی آتك سسنه دینورکه کشردی تعبیر اولنور یقال سمعت صهیل الفرس وصهاله ای صوته (الصهال) شدّاد
وزننده آته اطلاق اولنور کشنیجی اولدیغندن یاخود پك کشنیجی اولانه دینور (الصاهل) کشنیجی دیمکدر
ومنه یقال رجل ذو صاهل ای شدید الصیال والهیاج یعنی اسرمش دوه کبی خشم وسطوتله صولت وهیجانی
شدید اولان کمسه‌درکویا که نفسنده وطبعنده برصاهل مندرج اولمغله صولت وقتنده کویاکه صهیل ایدر وصاهل
شول دوه‌یه دینورکه دائما اللریله واایاقلریله یری تپوب واوکنه کلنی قاوره‌یوب وعزّت نفسندن ناشی اصلا بردفعه
اولسون بوکورمیه لکن شدّتندن جوفنده کورلدیلر پیدا اولور اوله یقال جمل صاهل اذا کان یخبط بیده ورجله
ویعضّ ولا یرغو بواحدة من عزّة نفسه ولجوفه دویّ ویقال جمل ذو صاهل وناقة ذات صاهل (الصاهلة) فاعله
وزننده مصدردر صهیل معناسنه اسم اوله‌رق مستعملدر جمعی صواهل‌در یقال فرس له صاهلة رقیقة
ای صهیل وصواهل ترلاتپدکلری وکرزمه ایتدکلری بیلرك وطرپانلرك صوتلرینه اطلاق اولنور واوتلقلر ایچره
سینکلرك وزردیلرینه اطلاق اولنور تقول اعجزتنی صواهل الذبّان ای اصواتها فی العشب (بنوصاهله) عربدن
برجماعتدر (الصهطلة) دحرجه وزننده سولپکلکه وکوشکلکه دینور یقال به صهطلة ای رخاوة (الصیل) میل
وزننده صول کلمه‌سنده لغتدر یقال صال علیه یصیل صیلا لغة فی صال یصول صولا ویقال صیل کذا علی بناء المجهول
ای قیض واتیح ای قدّر نجز بعونه تعالی ﴿فصل الضاد المعجمة﴾ (الضئیل) همزه ایله امیر وزننده خیره
وجوره چلمسز آدمه دینور یقال رجل ضئیل ای صغیر دقیق حقیر وبدنی آریق ونحیف آدمه دینور جمعی ضؤلاء
کلور کرماء وزننده وضئال کلور ضادك کسریله (المضطئل) اضطألدن که افتعالدر اسم فاعلدر ضئیل
معنالرینه‌در (الضئالة) کرامه وزننده برآدم ضئیل اولمق معناسنه‌در یقال ضؤل الرجل ضألة من الباب الخامس
اذاکان ضئیلا (التضاءل) تفاعل وزننده ضآله معناسنه‌در یقال تضاءل الرجل بمعنی ضؤل وبرآدم بنی
کورمسونلر دیو اوتوروب کوجلمکله کیزلنمك معناسنه‌درکه سیتمك تعبیر اولنور یقال تضاءل الرجل اذا اخفی
شخصه قاعدا وتصاغر (الضؤلان) ضادك ضمیله ثقلت وکلفت معناسنه‌در یقال هو علیه ضؤلان ای کلّ (الضؤلة)
ضادك ضمیله * شارحك تصویبی اوزره تؤده وزننده ضعیف وبی مجال آدمه دینور (الضئیلة) ضئیل کلمه‌سنك
مؤنثیدر وکوچك دله اطلاق اولنور لهاة معناسنه وانجه یلانه دینور اوق یلانی کبی ساورته ضئیلة ای حیة
دقیقة (الضئبل) زئبر وزننده وقلیلا بانك ضمیله آفت وداهیه معناسنه‌در وکلام عربده اشبو ضئبل وزئبر
کلمه‌لرندن غیری فعلل وزننده یوقدر یعنی فانك کسری ولامك ضمیله که لغت ثانیه‌یه کوره‌در * حتی مؤلف زئبر
ماده‌سنده آنك لحن اولدیغنه دخی قول ذکر ایلدی * لکن مؤلف صاد مهمله ایله ضئبل کلمه‌سنی دخی وزن مزبورده
ذکر ایلدی فلینظر (الضحل) رحل وزننده یریوزنده اولان آزجه ویوفقه‌جه صویه دینورکه اصلا عمقی اولمیه
جمعی اضحال وضحول وضحال کلور ضادك کسریله ومنه فی المسجعات بلدکم محل وماؤکم ضحل وهو الماء
القلیل علی الارض لاعمق له (اتان الضحل) اتن ماده‌سنده بیان اولندی‌که صو ایچنده اولان قیایه دینورکه برطرفی
طشره چیقمش اوله وضحل مصدر اولور یره‌کی صو یوفقه اولمق معناسنه یقال ضحل الماء ضحلا من الباب
الثالث اذا رقّ وکولك صویی آزجه اولمق معناسنه‌در یقال ضحلت الغدر اذا قلّ ماؤها بوراده غدر ضم غینله
غدیرك جمعیدر (المضحل) مقعد وزننده صویی آز اولان محله دینور (الضرزل) زای معجمه ایله زبرج وزننده

﴿فصل الضاد المعجمة﴾

بغايت بخيل و جرى ناكس شخصه دينور يقال هو ضرزل اى شحيح ﴿الضاعل﴾ عينك كسريله قوىّ وتوانا اركك دوه‌يه دينور يقال جمل ضاعل اى قوىّ ﴿الضعل﴾ فتحتينله تقارب نسبدن يعنى برى برى اوزره متعاقبا طوغمقدن ناشى چوجغك وجودى جوره وخيره اولمق معناسنه‌در يقال ضعل الصبىّ ضعلا من الباب الرابع اذادقّ بدنه من تقارب النسب ﴿الضغيل﴾ غين معجمه ايله اميروزننده حجامت شيشه‌سى چكن آدمك آغزينك سسنه دينور تقول سمعت ضغيلا وهو صوت فم الحجام اذا امتصّ محجمه ﴿الضكل﴾ شكل وزننده آزجه صويه دينور ﴿الضيكل﴾ هيكل وزننده جثه‌سى بيوك ويومرى تنومند آدمه دينور فيل كبى و جبلاق آدمه دينور و فقير وكدايه دينور جمعى ضياكل وضياكله‌در ﴿الاضكل﴾ احمر وزننده بودخى جبلاق آدمه دينور يقال رجل ضيكل واضكل اى عريان ﴿الضلال﴾و﴿الضلالة﴾ ضادلرك فتحيله و﴿الضلّ﴾ ضادك فتحى وضميله و﴿الضلضلة﴾ زلزله وزننده و﴿الاضلولة﴾ اضحوكه وزننده و﴿الضلة﴾ ضادك كسريله و﴿الضلل﴾ فتحتينله يول آزغنلغنه ويولسزلغه وكمراهلغه دينوركه اسمدر هدايت مقابليدر يقال هو فى الضلال والضلالة والضلّ والضلضلة والاضلولة والضلة والضلل اى ضدّ الهدى والرشاد * شارحك بياننه كوره مؤلف مصدر ايله اسمى مختلط ايلمشدر زيرا ضلال ايله ضلاله مصدرلردر وماعداسى اسملردر انتهى * لكن اسم اوله‌رق دخى استعمال اولنورلر ومصدريت صورتنده آزغون وكمراه اولمق معناسنه‌دركه يول آزمق معناسندن مأخوذدر تقول ضللت يارجل كزللت يعنى من الباب الثانى ويقال ضللت كمللت يعنى من الباب الرابع ضلالا وضلالة ضدّ اهتديت * مؤلفك بصائرده بياننه كوره ضلال وضلاله طريق مستقيمدن عمدا اوسهوا وقليلا اوكثيرا عدول ايلمك معناسنه موضوعدر وامور سائره‌ده خطاءا اوعمدا عدول ايلكده دخى استعمال اولنور وغفلت ونسيانده دخى مستعملدر ووجه آخر ايله ضلال ايكى قسمه منقسم اولور برى علوم نظريه‌ده اولان ضلالدر معرفت وحدانيت ومعرفت نبوّت مقوله‌سنده اولان ضلال كبى و برى علوم عمليه‌ده اولان ضلالدر معرفت احكام شرعيه‌ده اولان ضلال كبى و اضلال دخى ايكى نوعدر برى بودركه سببى ضلال اوله مثلا برنسنه يتورمك كبى و بركمسه‌نك ضلالنه حكم ايلمك بوقبيلدندر و بريسى بودركه اضلال ضلاله سبب اوله برآدمى كمراه ايلمك كبى و بعض حكمادن منقولدركه انسانك اصابتى وجه واحددن و ضلالتى وجوه كثيره‌دن ناشى اولور زيرا استقامت وصواب نشانه مصيب اولان اوق منزلنده‌در و ضلالت جوانبنه ساقط اولان يرنده‌دركه كثيردر انتهى * وضلال وضلاله يول يتورمك معناسنه‌دركه يول آزمق تعبير اولنور تقول ضللت الطريق كمللت يعنى من الباب الرابع وكذا يقال ضللت الدار والمنزل وكلّ شئ مقيم لايهتدى له يعنى مطلقا ثابت وبرقرار اولان برنسنه‌نك كه طريق و دار مقوله‌سيدر يرينى بيلميوب ياوره‌جق يولنى بولمديغى حينده ضللته ديرسك كه باب رابعدندر واول نسنه كندى بيلمز و بولنمز اولورسه ضلّ عنى ديرسن كه باب ثانيدندر خلاصه ضدّ هدايت معناسندن باب رابعدن وثانيدن ورود ايدر وطريق ومنزل كبى ثابت اولان نسنه‌لرك موضعلرينى بيلميوب آزمق وخطا ايلمك معناسنده يالكز باب رابعدن ورود ايدر واول مقوله نسنه بولنمز اولدقده باب ثانيدن عن حرفيله وارد اولور وحيوان قسمى دخى ثابت منزلنده اولمغله بونده دخى باب رابعدن ايراد اولنور وضلال وضلاله برنسنه‌يى يتورمك وضايع ايلمك معناسنه مستعملدر يقال ضل فلان البعير والفرس ضلالا وضلالة من الباب الثانى اذا ذهباعنه و برنسنه ضايع اولوب يتمك معناسنه‌در يقال ضلّ البعير والفرس ضلالا من الباب الثانى والرابع اذا ضاع و بركمسه هلاك اولوب وجودى خاكسار اولمق معناسنه مستعملدر يقال ضلّ الرجل اذا مات وصار ترابا وعظاما وكيزلنوب غائب اولمق معناسنه مستعملدر يقال ضلّ الماء فى اللبن اذا خفى وغاب واونوتمق معناسنه‌در يقال ضلّ فلانا اذا انسيه ومنه قوله تعالى ﴿فعلتها اذا وانا من الضالين﴾ تنبيه على ان ذلك سهو و برنسنه يا بركمسه الدن چيقوب كتمك معناسنه‌در يقال ضلنى فلان اى ذهب عنى فلم اقدر عليه ﴿الاضلال﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى يتورمك اضاعه معناسنه‌در يقال اضلّ البعير والفرس اذا ذهباعنه * مترجم ديركه مصباحده مرسومدركه ازهرى ديديكى اضللت الشئ ديرلر همزه ايله چون دابّه وناقه وسائر نسنه‌يى ضايع اولوب يرينى بيلمز ايسه وطريق ودار مقوله‌سى ثابت نسنه‌نك موضعنى خطا ايدرسه ثلاثيدن وباب ثانى ورابعدن ضللته ديرلر وابن اعرابى ديديكه اضلنى كذا ديرلر همزه ايله اول نسنه‌يى بولمغه قادر اولميوب عاجز اولور ايسه وضلنى كذا ديرلر كرك انسان وكرك حيوان اولسون باب ثانيدن اوله‌رق غائب اولوب بولمقدن عاجز اولور ايسه انتهى * واضلال برنسنه‌يى يره كوموب نابود ايلمك معناسنه‌در يقال اضلّ الشئ اذا دفنه وغيبه ﴿الضالّ﴾و﴿الضلول﴾ صبور وزننده آزغين كمراه معناسنه‌در اوّل باب ثانيدن ثانى رابعدندر ﴿الضلالة﴾ صاحبسز بيابانده قالمش دوه‌يه دينور مذكر ومؤنثه اطلاق اولنور

مطلب

يقال وجد ضالته وهى من الابل التى تبقى بمضيعة بلاربّ * شارح ديركه مؤلفك دوه‌يه تخصيصى انحصار عربه
مبنيدر يوخسه اكر ضايع اولان كه تركيده يتك تعبيراولنور انسان ايسه ضال دينور هاسز واكر حيوان وسائر
نسنه ايسه ضاله دينور هايله (الضلة) ضادك ضميله دلالت صنعتنده كائن اوزلغه وحذق ومهارته اطلاق اولنور
فى الاصل ضله يتكلكه دينوركه اسمدر كويا دليل حاذق يتكلك ايچون مخلوقدر استانبولده‌كى معهود بوجك كبى
يقال دليل به ضلة اى حذق بالدلالة (الضلة) ضادك فتحيله حيرت معناسنه‌در تقول اخذنى منه ضلة اى حيرة
وغيبت معناسنه يعنى غائبلكه‌ده دينور خير وشرده استعمال اولور مثلا براحبابك غيبت ومفارقتى وبرنسنه‌نك ضياع
وفقدانى كبى يقال طال ضلته واقلقنى ضلته اى غيبته وقال فى الاساس ذهب دمه ضلة (تضلل) ضمتينله ولام
مشدده‌نك كسريله وبعضا ضاد مفتوح اولور باطل وهدر وبيهوده معناسنده علمدر وبوتهلك وتخييب كبى
تصرّفاتدندر فى الاصل فعل مستقبلدر وحاليا غير منصرفلردر يقال وقع فى وادى تضلل اى الباطل وعدم انصرافنك
علتى علميت وضادك ضمى صورتنده وزن فعل اصلى وفتحى صورتنده حالى علتلريدر يقال وقعوا فى وادى تضلل
اى الباطل (التضليل) تفعيل وزننده و(التضلال) تانك فتحيله برآدمى ضلالته وار درمق معناسنه‌دركه آزدرمق
وآزغين ايلك تعبير اولنور يقال ضلله تضليلا وتضلالا اذا صيره الى الضلال (المضلة) ميمك فتحى وضادك كسريله
و(المضلة) فتحتينله و(الضلضلة) علبطه وزننده شول يره دينوركه آنده يول آزيلور اوله يقال ارض مضلة
ومضلة وضلضلة اذا كانت يضلّ فيها يعنى الطريق (الضليل) سكيت وزننده كثير الضلال كمسه‌يه دينور
يقال شيخ ضليل اى كثير الضلال (المضلل) معظم وزننده اصلا خير طرفنه موفق اولميان شخصه دينور
يقال رجل مضلل اذا كان لا يوفق بخير (الملك المضلّ) و(الضليل) سكيت وزننده امرء القيس نام شاعر جاهلى
مراددر * مؤلف بونكله اشبو حديثه اشارت ايلمشدر وفى حديث علىّ رضى الله عنه وقد سئل عن اشعر الشعراء فقال
﴿ان كان ولا بدّ فالملك الضليل﴾ يعنى امرؤ القيس (الضل) ضادك كسريله وضميله ضلالدن اسمدر آزغينلغه
دينور ومنه قولهم مبالغة هو ضلّ بن ضل اى منهمك فى الضلالة او لا يعرف هو وابوه او لا خير فيه وتفسير ثانى‌يه
كوره ضياع معناسندن اولور (الضلة) ضادك كسريله ييچلك وحرامزاده‌لك معناسنه مستعملدر ومنه يقال هو
ابنه لضلة اى لغير رشدة وهدر وعبث معناسنه مستعملدر يقال ذهب دمه ضلة اى بلا ثار يعنى هدرا ويقال
هو تبع ضلة بالاضافة والنعت اى داهية لا خير فيه وكذا يقال هو ضلّ اضلال بونده ضادك كسرى وضميله جائزدر
نته‌كه صاد مهمله ايله‌ده زبانزده‌در لكن آنده فقط مكسور اولور (الضلل) فتحتينله اسمدر نته‌كه ذكر اولندى
وشول صويه دينوركه قيا آلتندن وقويتودن جريان ايدوب اصلا اكا كونش طوقنمز اوله على قول اغاجلق ارالغندن
جريان ايدن صويه دينور (الضلاضل) سلاسل وزننده صو بقيه‌لرينه دينور مفردى ضلضله‌در يقال ضلاضل
الماء اى بقاياه (الضلضلة) و(الضلضل) فتحتينله وضاد ثانيه‌نك كسريله و(الضلضلة) علبطه وزننده
و(الضلاضل) علابط وزننده و(الضلضلة) قنفذه وزننده طپراغى قالين پك يره دينور يقال ارض ضلضلة
وضلضل وضلضلة وضلاضل وضلضلة اى غليظة وبرآدم يوكلنوب كوتورمكه كوج يته‌جك طاشلره دينور
وضلاضل وضلضله علابط وعلبطه وزننده دليل حاذقه دينور (تضلال) تانك فتحيله برموضع آديدر
(ضلّ بتضلال) ضادك ضميله باطل وبيهوده معناسنده مستعملدر نته‌كه بعض اشعارده كلمشدر (الضلّ) ضادك ضميله
آزمغه دينوركه ذكر اولندى وغيبوبت وفقدان معناسنه مستعملدر ومنه المثل * ياضلّ ما تجرى به العصا * اى يافقده
وياتلفه بومثلى ابتدا ملك جزيره اولان جذيمه‌نك همشيره زاده‌سى عمر وتكلم ايلدى وعصا جذيمه‌نك بنديكى
قسراغك اسميدركه بغايت يوكرك ايدى وقتاكه ملكهٔ حيره اولان زبانك دسيسه‌سيله جذيمه مزبوره طرفنه عازم
ودام حيله‌سنه كرفتار اولدقده وزيرى اولان قصير فرس مرقومه‌يه بنوب كيرويه فرار ايلدى وصولنده عمرو قصيرى
عصا اوزره‌تك وتنها يراقدن كوردكده كلام مزبورى تكلم ايلدى توقع شرّ وشور معرضنده ايراد اولنور (ضلضله)
علبطه وزننده و(ضلضل) هدهد وزننده برموضع آديدر (ضليلاء) ضادك فتحيله برموضعدر (الاضمحلال)
اقشعرار وزننده برنسنه زائل ونابود اولمق معناسنه‌در يقال اضمحلّ الشئ اذا ذهب وبونده ميمك تقديميله
امضحلّ ونونله اضمحنّ دخى لغتدر وچوزلمك معناسنه مستعملدر يقال اضمحلّ الحبل اذا انحلّ وهوادن بلود
صيريلوب آچلمق معناسنه‌در يقال اضمحلّ السحاب اذا انقشع ومادهٔ مزبوره‌نك موضع ذكرى بومقامدر ضحل
ماده‌سى دكلدر * شارح ديركه مؤلف كرچه ميمك اصالتنه ذهابله جوهرى‌يه تعريض ايلمشدر لكن اكثر صرفيون
زياده‌سنه قائللردر (الضميلة) سفينه وزننده كوترم عورته على قول طوپال عورته دينور يقال امرأة ضميلة

ای زمنة او عرجاء (الضندل) صندل وزننده ومرادفیدر که ضخم الرأس انسان وحیوانه دینور یاخود صواب اولان صاد مهمله ایله اولمقدر (الضهول) قعود وزننده برقابده سود بریکمك معناسنه در یقال ضهل اللبن ضهولا من الباب الثالث اذا اجتمع (الضهل) اهل وزننده برقابده بریکمش سوده دینور علی قول ضهل وضهول مطلقا برنسنه تدریجله بریکمك معناسنه در یعنی ضهل اسم اولیوب ضهول کبی مصدردر یقال ضهل الشیء ضهلا وضهولا اذا اجتمع شیئا بعد شیء و ضهل ناقه نك وقیونك سودی آز اولمق معناسنه در یقال ضهلت الناقة والشاة اذا قلّ لبنهما و مشروب آزجه وطوریجه اولمق معناسنه در یقال ضهل الشراب اذا قلّ ورقّ ورجوع معناسنه در یقال ضهل الیه اذا رجع و بر آدمك تمام حقنی ابطال ایدوب اکسلك و یرمك معناسنه در و بو ماء قلیل معناسندن مأخوذدر یقال ضهل فلانا حقه اذا نقصه ایاه وابطل علیه (الضهول) صبور وزننده سودی آزجه اولان ناقه وقیونه دینور جمعی ضهل در کتب وزننده یقال ناقة وشاة ضهول ای قلیلة اللبن و صویی آزقویی یه دینور یقال بئر ضهول ای قلیلة الماء ویمور طلیجی دوه قوشنه دینور (الضاهلة) صویی آزجه پیکاره وآیازمه یه وصف اولور یقال عین ضاهلة ای قلیلة الماء (الضهلة) تمره وزننده جزئیجه نسنه یه دینور (الاضهال) همزه نك کسریله اغاجك خرماسی بلورمك معناسنه در یقال اضهل النخل اذا ظهر رطبه و برآدمه جزئیجه مال وعطیه ویرمك معناسنه در یقال اضهله اذا اعطاه ضهلة من مال ای عطیة نزرة (الاستضهال) بر خبری تجسس ایده رك برلمعه سنی حسب الامکان اخذ ایله تحصیل ووقوف ایلك معناسنه در یقال استضهل الخبر اذا استوخی منه ماامکنه (الضال) تخفیفله مال وزننده سدر اغاجنك انهاردن بعید اولان نوعنه دینورکه ماء مطر ایله نشو ونما بولور مفردی ضاله در علی قول بیانی نوعنه دینور و بر بشقه شجرك دخی آدیدرکه بادیه اشجارندندر (الاضالة) همزه نك کسریله بر شجر ضال بتورمك معناسنه در یقال اضال المکان واضیل علی الاصل اذا انبت الضال (الضالة) بالجمله براغه دینور سلاح معناسنه علی قول سهامه دینور (ذات الضال) بر موضع معروف آدیدر

فصل الطاء

(الطبل) طانك فتحیله معلومدرکه صور نانك اولوقرنداشیدر بریوزلو وایکی یوزلو اولور جمعی اطبال وطبول کلور و طبل مصدر اولور طاول چالمق معناسنه یقال طبل الرجل طبلا من الباب الاول اذا ضربه و طبل خلق وناسه اطلاق اولنور شماطه لرندن ناشی و بر چشید یمانی قماش اسمیدرکه آنده طبل صورتلری منقوشدر علی قول مصرده نسیج اولنور وخراج معناسنه درکه ارض خراجیه دن آلنان مالدر ومنه هو یحبّ الطبلیة ای دراهم الخراج (الطبّال) شدّاد وزننده طاولجی یه دینورکه مهتر اولهجقدر (الطبالة) کتابه وزننده طاولجیلق حرفتنه دینور (التطبیل) تفعیل وزننده بودخی طاول چالمق معناسنه در یقال طبل الرجل بمعنی طبل * مؤلف طبله دن سکوت ایلدی فی الاصل خراج اقچه سی صایدقلری تخته یه دینوب بعده تعمیم ایلدیلر (الطوبالة) طانك ضمیله دیشی قیونه دینور جمعی طوبالات کلور ارککنه طوبال اطلاق اولنمز (الطحال) کتاب وزننده احشاء داخلیه دن طلاق دیدکلری عضوه دینور جمعی طحل در کتب وزننده و طحال بر کلبك آدیدر و بنو الغبر جماعتنه مخصوص بر موضعك اسمیدر ومنه المثل *ضیعت البکار علی طحال* بو راده بکار بکرك جمعیدرکه کنج دوه یه دینور اصلی بودرکه سوید بن ابی کاهل نام کسنه بنو غبری اشبو * من سره النیك بغیر مال * فالغبریات علی طحال * ارجوزه سیله هجو ایدوب بعد برهة مزبور سوید بر قبیله یه اسیر اولمغله فکاکه سی خصوصنده بنو غبردن استعانه ایلدکده مرقوملر کلام مزبوری ایراد ایلدیلر برآدم مقدّما حقنده اساءت ایلدیکی کسنه دن حاجت طلب ایلدکده ضرب اولنور (الطحل) فتحتینله بر آدمك طلاغی بیوك اولمق معناسنه در یقال طحل الرجل طحلا من الباب الرابع اذا عظم طحاله وچامورسببیله صو فاسد اولوب قوقمق معناسنه در یقال طحل الماء اذا افسد وانتن من حمأة و برنسنه نك لونی اطحل اولمق معناسنه در یقال طحل الذئب اذا کان اطحل (الطحل) طانك فتحی وحانك سکونیله برآدم طلاق اغریسنه اوغرامق معناسنه در یقال طحل فلان علی المجهول طحلا اذا شکا طحاله و بر آدمك طلاغنه اورمق یاطوقنمق معناسنه در یقال طحله طحلا من الباب الثالث اذا اصاب طحاله و بونده حانك فتحیله ده زبانزده در حرف حلق اولدیغیچون وطولدرمق معناسنه در یقال طحل الاناء اذا ملأه (الطحل) کتف وزننده طلاغی بیوك آدمه دینور و بالطبع دارغین وخشمناك آدمه دینور یقال رجل طحل ای غضبان وطلو قابه دینور یقال قدح طحل ای ملآن و یوصونلی صویه دینور یقال ماء طحل ای مطحلب وسیاه بولانق صویه دینور (الطحلة) طانك ضمیله بوز ایله قاره بیننده بر درلو رنکدرکه جزؤیجه بیاضه مائل اولور ترکیده کوکجل تعبیر اولنور فارسیده نیلکون دینور و بو طلاق رنکیدر (الاطحل) و (الطحلاء) طحله دن وصفلردن کوکجل شیئه دینور یقال ذئب اطحل وشاة

طحلاء اذا کان لونه طحلة ای بین الغبرة والسواد ببیاض (الطاحل) بولانق نسنه‌یه دینور شراب وغبار طاحل ای کدر (مطحل) منبر وزننده اسمادندر معقل بن خویلد بن مطحل هذیل قبیله‌سندن برشاعردر علی قول اکا ابو المطاحل دیرلر (یوم المطاحل) میمك فتحیله بین العرب بر یومدرکه آنده مقاتله ایلدیلر یاخود مطاحل بر موضعدرکه قتال آنده واقعدر (المطحول) طولدرلمش قابه دینور یقال آناء مطحول ای مملوء (طحلاء) صحراء وزننده مصر دیارنده ایکی قریه آدیدر (الطحمیل) قندیل وزننده خروسه دینور یقال صاح الطحمیل ای الدیك (الطربال) قرطاس وزننده یوللرده وبعض یوکسك تپه‌لرده نشان ایچون یاپلمش میل ومناره‌یه دینور وهر یوکسك وعالی بنایه دینور وطاغدن ودیواردن کنکره کبی هوایه طوغری اوزادی چیقمش دیك ویالم قطعه‌یه دینور وطاغدن سوه‌لوب چیقمش بیوك قیایه دینورکه آلتی طرفندن کچلمك وهمناك اوله (الطربلة) دحرجه وزننده سدکی یوقری چوکدیره‌رك ایشه‌مك معناسنه‌در یقال طربل بوله اذا مدّه الی فوق (الطربیل) قندیل وزننده خرمن دوکه‌جك دوکنه وخرمن عربه‌سنه دینور (الطرابیل) صوامع معناسنه‌درکه صومعهٔ راهبك جمعیدر ومنه طرابیل الشام ای صوامعها * شارحك بیاننه کوره مفردی طربالدر (الطرجهالة) طانك وجیمك کسریله فنجانه دینورکه ظرف معلومدر طرجهاره کبی * مؤلف طرجهاره‌یی مطلقا رسم ایلمکله طریقه‌سی اوزره اوّلی مفتوح اولوب بوراده بالکسر قیدیله تقیید ایلمکله ظاهرا بو مکسورا اولور پس کالطرجهارة قولی معنایه محمول اولور وکتب طبیه‌ده رأس حنجره اوچ غضروفی مشتمل اولوب اوچنجیسنه طرجهالی دینور دیو مرسوم اولمغله ظاهرا فنجان شکلنده اولدیغنه مبنی اولور (الاطرغلات) همزه‌نك وراءنك وغین معجمه‌نك ضمی ولامك تشدیدیله بوننده طوقلری اولان یوسفجق قوشلرینه وحق قرآن دیدکاری قری قوشلرینه واوکیك قوشلرینه دینور * شارحك بیاننه کوره اطرغلّ مفردیدر (الطسل) نسل وزننده بر یوزنده آقوب کیدن صویه دینور یقال ارض بها طسل وهو الماء الجاری علی وجه الارض ومصدر اولور سراب برّیه‌ده اوینایوب یلدرامق معناسنه یقال طسل السراب طسلا من الباب الاول اذا ضاء واضطرب (الطیسل) صیقل وزننده سرابه دینورکه برّیه‌ده صوکبی کوینور ویله دینور ریح معناسنه یاخود شدیدنه دینور وغباره دینور ویك قراکو کیجه‌یه دینور وچوق شیئه دینور ولکنه دینور طست معناسنه نته‌که طسیل دخی دینور سینك تقدّمیله (الطیسلة) دحرجه وزننده بر آدم یقین سفر ایدوب تجارت رابحه‌یه نائل اولمغله مالی چوغالمق معناسنه‌در یقال طیسل الرجل اذا سافر قریبا فکثر ماله وطیسله حیدره کبی بر رجل اسمیدر (الطعل) طانك فتحی وعینك سکونیله ناسك نسبلرینه قدح وطعن ایلمك معناسنه‌در یقال طعل فی نسبه طعلا من الباب الثالث اذا قدح فیه (الطاعل) اکری ایکن طوغرولمش اوقه دینور (الطفل) نفل وزننده مطلقا تر وتازه ونرم اولان شیئه دینور جمعی طفال طانك کسریله وطفول کلور مؤنثی طفله‌در یقال غلام وبنان طفل وامرأة طفلة ای ناعمة فی الاصل مصدر اولمغله مذکر ومؤنثه ومفرد وجمعه اطلاق اولنور نته‌که بنان جمع ایکن متصف اولدی (الطفالة) کرامه وزننده و(الطفولة) عمومه وزننده بر نسنه تر وتازه ونرم اولمق معناسنه‌در یقال طفل الشیء طفالة وطفولة من الباب الخامس اذا رخص ونعم وچوجقلغه دینور طفولیه کبی کماسیذکر (الطفل) طانك کسریله مطلقا کوچك نسنه‌یه دینور علی قول کوچك مولوده دینورکه چوجق تعبیر اولنور یقال جاء ومعه طفل وهو الصغیر من کل شیء او المولود وهر وحشی حیوانك دخی ولدنه طفل اطلاق اولنور جمعی اطفال کلور * مترجم دیرکه ابن اثیرك بیاننه کوره مؤنثلرنده طفله دخی دینور وجنس اراده‌سیله طفل واحد وجمعه اطلاق اولنور وعند البعض فی الاصل مصدر اولدیغنه مبنیدر وطفل حاجت معناسنه‌در وکیجه‌یه دینور لیل معناسنه وغروبه قریب کونشه اطلاق اولنور وآتش شراره‌سنه دینور یقال تطایرت اطفال النار وهر شیئك جزؤنه وپاره‌سنه اطلاق اولنور کرك عین وذات وکرك حدث ومعنا اولسون ومنه یقال طفل الهمّ والحبّ ای جزؤ منه (الطفل) فتحتینله و(الطفولیة) یای مشدده ایله طفاله وطفوله کبی چوجقلغه دینور بونلردن فعل متصرّف اولمز یقال هو طفل بین الطفل والطفالة والطفولة والطفولیة وطفل العشیّ ایکندی وقتنك آخرینه اطلاق اولنور کونش صراروب غروب ایلمکه باشلدیغی هنکامده وطفل الغداة کونشك طلوعندن پرتوی هر یره استمکان یعنی یایلدیغی هنکامه قدر اطلاق اولنور تقول آتیه فی طفل العشیّ وهو آخره عند الغروب وکذا یقال اتانی فی طفل الغداة وهو من لدن ذرور الشمس الی استمکانها فی الارض وطفل قراکولغه دینور یقال جاءنی فی طفل اللیل ای فی الظلمة وطفل مصدر اولور نباتی طپراق باصمغله بویلنمیوب تباه اولمق معناسنه‌در یقال طفل النبت طفلا من الباب الرابع

اذا اصابه التراب يعنى فافسد ولم يطل ﴿المطفل﴾ محسن وزننده چوجقلى خاتونه و ياوريلى جانوره دينور جمعى مطافيل ومطافل كلور يقال امرأة وظبية مطفل اى ذات الطفل وشول صوغوق كيجه يه دينوركه شدّت برودتدن اطفالى هلاك ايدر اوله بونك همزه سى ازاله ايچوندر يقال ليلة مطفل اذا كانت تقتل الاطفال بردا ﴿التطفيل﴾ تفعيل وزننده كلامى تدبّر و تأمّل ايله يعنى هر طرفنى بسليه رك سويلمك معناسنه در و بو ترشيح كبيدر يقال طفل الكلام اذا تدبّره و كيجه كلوب چاتمق معناسنه در يقال طفل الليل اذا دنا وحيوان كندى ياوريسنى بسلمك معناسنه در يقال طفلت الناقة اذا رشحت طفلها وكونش غروبه باشلمق معناسنه در يقال طفلت الشمس اذا دنت للغروب ودوه يى ياوريسى اردندن ايرشمك ايچون آهسته جه سورمك معناسنه در يقال طفل الابل اذا رفق بها فى السيرحتى تلحقها اطفالها ونباتى طپراق باصمغله بويلنميوب فاسد وتباه اولمق معناسنه در يقال طفل النبات على المجهول اذا اصابه التراب وبركسه طفيلى اولمق معناسنه در يقال طفل الرجل اذا صار طفيليا ﴿الطفل﴾ نفل وزننده بودخى حيوان ياوريسنى تربيه ايلمك معناسنه در يقال طفلت الناقة طفلا من الباب الاول اذا رشحت طفلها ﴿الطفول﴾ شمول وزننده كونش غروبه ياقلشمق معناسنه در يقال طفلت الشمس طفولا اذا دنت للغروب وبركسه غروب وقتنه كيرمك معناسنه در يقال طفل الرجل اذا دخل فى الطفل وكونش طوغمق معناسنه در يقال طفلت الشمس اذا طلعت وكونش غروب وقتنده قزارمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال طفلت الشمس اذا احمرّت عند الغروب ﴿الاطفال﴾ همزه نك كسريله بودخى غروب وقتنه كيرمك معناسنه در يقال اطفل الرجل اذا دخل فى الطفل وكونش غروب دمنده قزارمق معناسنه در يقال اطفلت الشمس اذا احمرّت عندالغروب ﴿الطفيل﴾ اميروزننده حوضلرده قالمش بولانق صولره دينور مفردى طفيله در وطفيل مكه ده برطاغك آديدر ﴿طفيل﴾ زبيروزننده برشاعرك اسميدر وطفيل بن زلال الكوفى كه طال قاوق زمره سنك پيريدر وليمه وضيافتلره دعوتسز بى تكلف وارديغندن طفيل الاعراس ياخود طفيل العرائس ايله ملقب اولمشيدى بعده هر طال قاوغى اكا نسبتله طفيلى اطلاق ايلديلر قال فى الاساس فلان مازال يطفل على الناس حتى نسخ طفيل الاعراس * شارح ديركه طفيلى اهل عراق اصطلاحندندر عربيده اكا وارش وواغل دينور * مترجم ديركه مؤلف ابو الطفيل عامر بن واثله دن كه صحابيدر سكوت ايلدى مشاراليه اصحاب كرام زمره سنك جمله سندن الك صكره انتقال ايلمشدر هجرتك يوزنجى على قول يوزيكرمنجى سنه سنده ارتحال ايلدى رضى الله عنه ﴿الطفليل﴾ قنديل وزننده بودخى اويونتويه وطال قاوغه دينور طفيلى كبى واندن تصرّف اولنمشدر فارسيده كاسه ليس ديرلر ﴿التطفل﴾ تفعل وزننده طفيلى اولمق معناسنه در يقال تطفل فلان اذا صار طفيليا ﴿الطفيل﴾ حذيم وزننده چوجغه دينور طفل معناسنه وبررجلك اسميدر ﴿الطفال﴾ غراب وزننده و﴿الطفال﴾ سحاب وزننده قورى بالچغه دينور ﴿المطافل﴾ ميمك فتحيله برموضعك آديدر ﴿الطفيشل﴾ شين معجمه ايله سميدع وزننده بردرلو چوربايه دينور وبو مرجمك چورباسى اوله جقدر ﴿الطفنشل﴾ نونله سمندل وزننده ضعيف وزبون وبى مجال آدمه دينور معناى مزبوردن مأخوذدر ﴿الطلّ﴾ طانك فتحى ولامك تشديديله ضعيف وفرسز يغموره دينور على قول يغمور قسمنك پك خفيف وضعيف اولانه دينوركه جسنتى تعبير اولنور وعلى قول چه و شبنم تعبير اولنان رطوبته دينور ياخود اندن زياده جه ويغموردن اشا غيجه ياغان يغموره دينور جمعى طلال در طانك كسريله وطلل در عنب وزننده نقال وقعنا الطلّ اى المطر الضعيف اوهو اخفّ المطر واضعفه اوالندى او فوقه ودون المطرو طلّ انسانه عجب ويره جك خوب ولطيف دلكش ونسنه يه اطلاق اولنور يقال ليل وشعر وماء وحديث طلّ اى حسن معجب وسوده اطلاق اولنور يقال سقانا طلّا اى لبنا وياشلو پيرآدمه اطلاق اولنور ضعف وجودى تصوّريله يقال رجل طلّ اى كبيرسنا وييلانه دينور حيه معناسنه بونده كسر ايله ده زبانزده در وطلّ مصدر اولور دانيك حقنى ويرميوب اوزاتمق معناسنه يقال طلّ غريمه طلّا من الباب الاول اذا مطله وناقه نك سودى آزالمغه دينور طانك ضميله ده لغتدر وعنف وشدّتله دوه سورمك معناسنه در يقال طلّ الابل طلا اذا ساقها عنيفا وقان هدر اولمق على قول انتقامى آلنميوب اويلجه قالمق معناسنه در بومعناده مجهول صيغه سيله اكثردر يقال طلّ دمه وطلّ على بناء المجهول يطلّ كيزلّ يعنى من الباب الثانى وكيمل يعنى من الباب الرابع اذا هدر اولم يثأربه وبر آدمك حقنى ابطالله نقصان ويرمك معناسنه در يقال طله حقه طلا من الباب الاول اذا نقصه اياه وابطله وطلّ سموزلكه ورطوبت بدنه اطلاق اولنور يقال ما بالناقة طلّ اى طرق ويره طلّ ديدكلرى رطوبت مذكوره ياغمق معناسنه در يقال طلت الارض على بناء المجهول

اذا نزل عليها الطلّ و طلا ايلمك معناسنه‌در يقال طله بالدهن اذا طلاه به و داينك حقنى قطعا و يرميوب
اوزرينه ياتمق معناسنه‌در يقال طلّ فلانا حقه اذا منعه و طلّ و طلول قعود وزننده دمى هدر ايلمك معناسنه‌در
تقول طللت الدم طلّا و طلولا اى اهدرته (المطلول) و (الطليل) امير وزننده هدر اولان دمه دينور يقال دم
مطلول و طليل اى هدر و طليل مخلوقه دينور خلق معناسنه بعض نسخه‌لرده الحلو عبارتيله كه طتلو نسنه ديمكدر
وارد اولوب لكن شارح خلق نسخه‌سنى تصويب ايلمشدر و بعض نسخه‌ده خلق لفظى كتف وزننده مضبوط
اولمغله اسكى نسنه ديمك اولور وجدانمده بو نسخه ارجحدر و طليل حصيره دينور على قول دوم اغاجندن ياخود
خرما دالندن يا قبوغندن ايشلنمش اولانه دينور جمعى اطله كلور اجله وزننده و طله كلور طانك كسريله و طلل
كلور كتب وزننده (الاطلال) همزه‌نك كسريله بودخى دم هدر اولمق معناسنه‌در يقال اطلّ دمه على المجهول
اذا هدر و دمى هدر قلمق معناسنه در يقال اطلّ الله دمه اى اهدره فهو مطلّ على زنة اسم المفعول اى مهدور
و برنسنه اوزرينه حواله و مشرف اولمق معناسنه در يقال اطلّ عليه اذا اشرف (الطلالة) كرامه وزننده
برنسنه يك خوب و نكره اولمق معناسنه در يقال طلّ الشئ طلالة من الباب الرابع اذا اعجب و طلاله اسم
اولور طلل كبى ويرانه خانه و سرايدن قلان آثار بنايه دينور و هر شيئك شخص و هيكلنه دينور كاسيذكر و فرح
و سرور معناسنه‌در و كوزللكه دينور بهاء و بهجت معناسنه و حالت حسنه‌يه و هيئت جميله‌يه اطلاق اولنور
تقول اعجبنى طلالته اى حالته الحسنة و هيئته الجميلة (الطلاء) طانك ضميله سلاء وزننده هدر اولمش قانه دينور
دم مطلول معناسنه بونك همزه‌سى لامدن مبدل اولان ياء تحتيه‌دن منقلبدر (الطلة) طانك فتحيله لذيذ خمره
دينور يقال سقاه طلة اى خمرا الذيذة و زوجه‌يه دينور يقال هى طلته اى زوجته و خوش و دلكش رايحه‌يه دينور
يقال ماهذه الطلة اى الرايحة اللذيذة و چه‌دوشمش چمنزاره دينور يقال قعدنا فى روضة طلة اى مبلولة بالطلّ
و قوجه قارى‌يه دينور و دلى زفير بدزبان قارى‌يه دينور يقال امرأة طلة اى بذية و مطعم و ملبس خصوصنده اولان
خوشلغه و لطافته دينور كه دائما تر و نازك طعام ييوب كوزل و فاخر لباس كيمكدن عبارتدر يقال هو يعتنى الطلة
اى النعمة فى المطعم و الملبس (الطلة) طانك كسريله طليل كلمه‌سنك جمعيدر كه حصيره و سائره دينور (الطلة)
طانك ضميله بيونه دينور يقال اخذ من طلته اى عنقه و برايچم سوده دينور جمعى طلل در صرد وزننده يقال
ماسقانى طلة اى شربة لبن (الطلل) فتحتينله خراب اولان خانه و عمارتدن سوه‌لوب قلان اثره دينور محترق اولان
عرصه‌ده قالمش جابجا اوجاق و ديوار قطعه‌لرى كبى طلاله دخى دينور و هر شيئك شخص و قالب و هيكلنه دينور
جمعى اطلال و طلول كلور و طلل الدار خانه‌نك دهليزلرنده اولان سدّ و سكى مقوله‌سى نشيمنه دينور و طلل السفينه
كمينك يلكنندن عبارتدر يقال مدّ الملاح طلل السفينة اى جلالها و تر و تازه شيئه دينور و طرى معناسنه
و صويك يوزينه اطلاق اولنور يقال مشى على طلل الماء اى على ظهره يعنى وجهه و شاعرك اشبو * مثل النقالبده
ضرب الطلل * مصراعنده واقع طلل كلمه‌سى كه لامينله‌در شاعر تشديد لامله ضرب الطل ديمك مراد ايدوب
لكن وزن مطاوع اولمامغله فك ادغام ايتدكدنصكره لامى تحريك ايلدى و بعضلر طانك كسرى و لامك فتحيله
روايت ايلمكله اكا كوره طلّ كلمه‌سنك جمعى اولان طلالدن مقصور اولور لبده كلمه‌سى تلبيدن كه يرى اصلاتمق
معناسنه‌در ماضيدر (الطلّ) طانك ضميله سوده على قول قانه دينور (التطالل) تفاعل وزننده برنسنه‌يه بيونى
سوندروب باقمق معناسنه‌دركه ايراق نسنه‌يه اويله‌جه باقلور تقول تطاللت حتى رأيته اى تطاولت فنظرت (الاستطلال)
يوكسكه چيقمغله برنسنه اوزرينه حواله و مشرف اولمق معناسنه در يقال استطلّ عليه اذا اشرف (اطلال)
همزه‌نك فتحيله بكير الشدّ اخى نام صحابه‌نك ناقه‌سى ياخود قسراغى اسميدر مومى اليه سعد بن ابى وقاص ايله قادسيه
وقعه‌سنه حاضر اولمشدر و دابهٔ مرقومه‌نك تكلم ايلديكنى زعم و نقل ايدرلر * صورتى بودركه اثناى محاربه‌ده نهر
قادسيه‌نك وراسنده بولنوب دادوستاده مشغول ايكن عجملر نهرك جسرينى قطع ايلمرله عودتنده پيش و پسندن
رهكذر ممنوع اولوب اعدا دخى تضييق اوزره اولمغين متحير اولمغله دابهٔ مذكوره‌يه ثبى يا اطلال يعنى بونهرى اوته‌يه
پرتاو ايله ديو چاغردقده دابه دخى وثب و سورة البقرة ديوب همان برق خاطف كبى اوته طرفه پرتاو ايلدى وثب قولى
علىّ وثب تقديرنده‌دركه اوته صچرامق اوزريه واجبدر ديمكدر و سورة البقرة قولى قسمدر * شارح ديركه نهر
مزبورك عرضى تمام قرق ذراع ايدى عجملر وجه مذكور اوزره دابه‌نك تكلمنى استماع و بورسمه وثوبنى مشاهده
ايلدكلرنده بونلر آسمانيلردر بروجهله مقاومت ايلمك ممكن دكلدر ديوب عنانكراى سمت ادبار اولديلر (الطلاطلة)
علابطه وزننده آفت و داهيه‌يه دينور و بوغازك ايچنده اولان اتجكزه ياخود نسنه يوده‌جق يرينك اوجنده اولان

(غريبه)

(يومريجه)

يومر بجه اته دينور على قول كوچك دل دوشمكه دينوركه علتدر بوغازدن طعام وشراب سهولتله چكمز اولور
ومالك نام كمسه نك پدرى اسميدر مزبور مالك طرف حضرت نبوى يه هزل واستهزا قبيحه سنه جسارت ايدنلرك
بريسيدر وطلاطله اشك قسمنه مخصوص برمرض آديدركه اصلابلرنده تحدّث ايدوب ظهورلرينى قطع وافنا ايدر
﴿الطلطلة﴾ علبطه وزننده و﴿الطلطل﴾ هاسز بونلرده آفت وداهيه يه دينور ﴿الطلاطل﴾ طانك ضمى
وفتحيله بودخى مركب قسمنك صرتلرنده ظهور ايدن مرض مذكوره دينور واولومه دينور موت معناسنه وچاره
وعلاج قبول ايليان مرضه دينور ﴿ذوطلال﴾ كتاب وزننده بنومرّه بلادنده برصويا برموضع آديدر وابوسلمى ابن
ربيعه نك فرسى اسميدر ﴿الطلطل﴾ هدهد وزننده مرض دائمى يه دينور يقـال اخذه الطلطل اى المرض
الدائم ﴿طليطله﴾ طالوك ضميله مغربده بربلده آديدر ﴿الطلطلة﴾ زلزله وزننده ارغلامق معناسنه در يقال طلطله
اذاحرّكه ﴿المطلّ﴾ اسم فاعل بنيه سيله ثابت وبرقرار اولميان شيئه دينور يقـال امر مطلّ اى ليس بمستقرّ
وبوهدر معناسندن مأخوذدركه شبنم معناسندن منشعبدر ﴿الطمل﴾ جل وزننده خلق ومخلوقك جمله سـنه
دينور يقـال خلق الله الطمل وهو الخلق كلهم ومصدر اولور طوارى عنف وشدّتله سورمك معناسنه در يقال
طمل الابل طملا من الباب الاوّل اذا ساقها عنيفا وحصيرى ارالقلرينه ايپ چكه رك اورمك معناسـنه در يقال
طمل الحصيراذا رمله وجعل فيه الخيوط وبزى قويو بويامق معناسـنه در يقـال طمل الثوب اذا اشبع صبغه
واوقلاغوايله اتمك خيرينى يايوب آچمق معناسنه در يقال طمل الخبز اذاوسّعه بالمطملة وبلاشدرمق معناسنه در يقال
طمل الدم السهم اذا لطخه وكلّ مالطخ بدهن اودم اوقار وشبه ذلك فقد طمل على المجهول ﴿الطمل﴾ طانك
كسريله و﴿الطامل﴾ و﴿الطمول﴾ صبور وزننده عارسز وپرده سز شخصه دينوركه نه ايشلرسه اصلا حياسى
وباك وپرواسى اولميه طمل كلمه سنك جمعى طمول كلور يقال رجل طمل وطامل وطمول اى فاحش لايبالى ماصنع
بوندن اسم طموله در عارسزلق وادبسزلك معناسنه وطمل بولانق صويه دينور وبويه يه طويمش بزه دينور يقال
ثوب طمل اى مشبع صبغا وسياه كليمه على قول مطلقا سياه نسنه يه دينور وقلاده يه دينور يقال فى عنقه طمل اى قلادة
ولئيم وفرومايه يه دينور واحمق ونادانه دينور وفاسق وخبيث اوغرى يه دينور واسكى ثوبه دينور وشخص وجثه سى
خفى تويسز قورده دينوركه قاولاق اولمغله شخصى كورينوب بللو اولمز وبدخلق وبدحال وبدقيافه تولنكى فقيره
دينور ياخود جبلاق اولانه دينور ﴿الطمليل﴾ طانك كسريله بودخى فاسق وخبيث اوغرى يه دينور وبدخلقه
وبدقيافه وبدحال فقيره دينور ﴿الطملّ﴾ طمرّ وزننده خفى الشخص اولان قاولاق قورده دينور ﴿الطملال﴾
سربال وزننده طمل معناسنه در وبدخلق وبدشكل وبدحال فقيره دينور ﴿الطملول﴾ طانك ضميله طملال ايله
معناى ثانيده مرادفدر وجبلاق آدمه دينور ﴿الطميل﴾ اميروزننده خفىّ الشان اولان آدمه دينور واركك اوغلاغه
دينور كذلك ديشى اوغلاغه دينور عناق معناسنه وحصيره دينور وسياه چامورك صوينه دينور وخرما اغاجنك تيكننه
دينور ويصى تمرنه دينور وقلاده يه دينور طيب ايله ملطخ اولديغيچون ﴿الطميلة﴾ سفينه وزننده بودخى ديشى
اوغلاغه دينور عناق معناسنه ﴿طملال﴾ سربال وزننده بنوحارث بن ثعلبه يه مخصوص برفرس اسميدر ﴿الطملة﴾
طانك ضمى وفتحى وفتحتينله حوض ديبنده قلان صويه دينور وقره بالچغه دينور ﴿الطملة﴾ طانك كسريله زبون
وضعيف عورته دينور يقال تزوّج طملة اى ضعيفة ﴿المطملة﴾ مكنسه وزننده اوقلاغويه دينور شوبق معناسنه
﴿المطمول﴾ و﴿الطميل﴾ اميروزننده اوقلاغوايله آچلمش خميره دينور وقان بيلاشمش اوقه دينور ﴿الظمل﴾ فتحتينله
برنسنه يه بيلاشمق معناسـنه در يقـال طمل به طملا من الباب الرابع اذا لطخ به ﴿الطملة﴾ تمره وزننده مردار
وبيلاشق ايشه اطلاق اولنور يقـال وقع فى طملة اى امر قبيح فالتطخ به ﴿الاطّمال﴾ تشديد طا ايله افتعال وزننده
حوضده اولان صويك مجموعنى چيقاروب قورى بالچق قالمق معناسنه در يقال اطّمل مافى الحوض اطّمالا اذا اخرج
فلم يترك فيه قطرة بعض نسخه ده بومجهولا مضبوطدر ﴿الانطمال﴾ انفعال وزننده اوغريلره اورتاق اولمق
معناسـنه در يقال انطمل الرجل اذا شارك اللصوص ﴿الاطمال﴾ همزه نك كسريله محو ايلك معنا سـنه در يقال
اطمل الدفتراذا محاه ﴿الطمسلة﴾ دحرجه وزننده جاعدن عاجز وسست اندام اولمق معناسـنه در يقال طمسل
الرجل عن المرأة اذا عجز ﴿الطمسل﴾ قنفذ وزننده اوغرى يه دينور جمعى طماسله در ﴿الطمسلى﴾ خوزلى وزننده
محنت وشدّت وكدر وعذاب معناسـنه در ومنه يقال هو يمشى فى الطمسلى اى فى الضراء ﴿الطنبلة﴾ دحرجه
وزننده بعد التعاقل اظهار حماقت ايلك معناسـنه در يقـال طنبل الرجل اذا تحامق بعد تعاقل ﴿طنبول﴾
طانك فتحيله مصرده ايكى قريه آديدر ﴿الطول﴾ طانك ضميله اوزامق معناسنه در يقال طال الشئ طولا اذا امتدّ

شارح دیركه عند البعض بو ماده باب خامسدن متصرّفدر نقیضی اولان قصر بابنه حمل ایله وعند البعض باب اوّلدندر فعلی لازم اولمغله اسم فاعلی طویل كلور انتهی * وطول طوال وطیال كبی مكث وآرام یاخود عمر وحیات معناسنه مستعملدر كما سیذكر * شارحك بیاننه كوره طول اوزنلق معناسنه اسم اولور وجمعنده اطوال دینور یقال له طول ای خلاف عرض ‹الاستطالة› بودخی اوزامق معناسنه‌در یقال استطال الشیٔ بمعنی طال لكن البته بونك مفهومنده اوزون اوزادی اوزامق معتبردر وبرنسنه یوقری‌یه طوغری اوزون اوزادی چكیلوب كتمك معناسنه‌در یقال استطال الشق فی الحائط اذا امتدّ وارتفع وبركمسه اوزره فضل ورفعت داعیه‌سنده اولمق معناسنه‌در یقال استطال علیه اذا تفضل وكبر ونخوتله برآدمه حواله اولمق معناسنه‌در یقال استطال علیه اذا تطاول واعدانك قتل ایلدیكی نفوسدن ازید آنلردن قتل ایلمك معناسنه مستعملدر یقال استطالوا علیهم اذا قتلوا اكثر مما كانوا قتلوا ‹الطویل› امیر وزننده و‹الطوال› غراب وزننده وصفلردر اوزون نسنه‌یه دینور مؤنثی طویله وطواله‌در وجمعلری طوال وطیال‌در طالرك كسریله ثانیده واولاجل الكسره یایه ابدال اولندی وطویل اهل عروض عندنده بر بحرك اسمیدر لغت مولّده‌در * مترجم دیركه تعبیرات صرفیه‌ده حرف طویل ومستطیل دیدكلری ضاد معجمه اوله‌جقدر نته‌كه حرف صغیردن مرادلری صاد مهمله وزای وسین حرفلریدر ‹الطوّال› رمّان وزننده افراطله اوزون شیئه دینور یقال شیٔ طوّال ای مفرط الطول ‹المطاولة› مفاعله وزننده باب مغالبه‌دندر طول قامت بابنده برآدم ایله یارشمق كذلك طول جهتنده یعنی غنا ودولت ویسار بابنده یارشمق معناسنه‌در تقول طاولنی فطلته ای باحثنی فی الطول والطول فكنت اطول منه * شارح دیركه باب خامسدن اولسه‌ده مغالبه‌ده باب اوّله منقول اولور وبرنسنه‌نك وعده‌سنی اوزاتمق معناسنه‌در مثلا بوریجی تأخیر ایلمك كبی یقال طاوله اذا ماطله ‹الاطالة› همزه‌نك كسریله و‹الاطوال› اصلی اوزره برنسنه‌یی اوزاتمق واوزون قلمق معناسنه‌در یقال اطال الشیٔ واطوله بمعنی طوله واطاله خاتون اوزون بویلو اولاد یاخود اوزون بویلو ولد طوغورمق معناسنه‌در یقال اطالت المرأة اذا ولدت اولادا طوالا او ولدا طویلا ومنه المثل * ان القصیرة قد تطیل * یعنی قصه بویلو عورت كاهجه اوزون بویلو اولاد كتورر قاصر اولان كمسنه‌دن بر فعل كامل ظهورنده ضرب اولنور جوهری بو كلامی توهّمندن حدیث اولمق اوزره ایراد ایلمشدر ‹التطویل› بودخی اوزاتمق معناسنه‌در یقال طوّله اذا جعله طویلا ودابه‌نك مرعاده طویله ایپنی كوشدوب اوزاتمق معناسنه‌در یقال طوّل للدابة اذا ارخی طویلتها ومهلت ویرمك معناسنه‌دركه وعده‌یی اوزاتمقدن عبارتدر یقال طوّل له اذا امهله ‹الطول› فتحتینله دوه‌نك مشفر اعلاسی یعنی اوست دوداغی اوزون اولمق معناسنه‌در جوهری مشفر یرینه شفه لفظیله تعبیر ایلمكله وهم ایلمشدر زیرا شفه انسان دوداغنه مخصوصدر * شارح دیركه بو انسانك برونه مرسن اطلاقی قبیلندندر فلا وهم وبو باب رابعدن متصرفدر یقال طول البعیر طولا اذا كان فی مشفره الاعلی طول واعلال اولنمدیغی التباسه مبنیدر ‹الاطول› اوست دوداغی اوزون دوه‌یه دینور یقال بعیر اطول اذا كان فی مشفره طول ویك اوزون نسنه‌یه دینور اوّلكیده اسم فاعل بونده اسم تفضیلدر ‹التطاول› تفاعل وزننده ایراق نسنه‌یه اوزانوب باقمق معناسنه‌در یقال تطاول الرجل اذا تطالل وكبر وترفع ایلمك معناسنه‌در یقال تطاول علیه اذا ترفّع ‹الطیلة› طانك كسریله عمر وزندكانی معناسنه‌در یقال اطال الله طیلته ای عمره ‹التطول› درهم وزننده و‹الطویلة› سفینه وزننده و‹الطول› و‹الطیل› عنب وزنلرنده وبعض اشعارده بو ایكینك لاملری مشدّد اولور دابه‌نك ایاقلرینه باغلنان یاخود ایاقلرینه باغلدقدنصكره بر اوجنی طوتوب مرعایه صالیوریله‌جك ایپه دینور طوله ایپی بوندن محرّفدر ‹الطوال› سحاب وزننده دهرك اوزونلغنده مستعملدر ومنه یقال لا كلمه طوال الدهر ای مدی الدهر ‹الطول› و‹الطیل› عنب وزنلرنده و‹الطول› طانك ضمیله و‹الطول› طانك فتحیله و‹الطبل› طانك كسریله و‹الطول› صرد وزننده و‹الطوال› سحاب وزننده و‹الطیال› كتاب وزننده مكث وآرام یاخود عمر وحیات یاخود اوزون اوزادی كیدوب غائب اولمق معناسنه مستعملدر یقال طال طولك وطیلك وطولك وطیلك وطولك وطوالك وطیالك ای مكثك او عمرك او غیبتك ‹الطول› طانك فتحیله و‹الطائل› و‹الطائلة› فضل ومزیت وقدرت وغنا ووسعت ورفاهیت معنالرینه‌در یقال انّه لذو طول ای فضل ویقال لذو طول فی كلّ الاحوال ای ذو قدرة وانه لذو طول فی ماله ای ذو غنی وسعة ویقال ماهو بطائل ای دون وخسیس یعنی فضیلتی یوق در الچق وفرومایه وناكسدر وطائل نفع وفائده معناسنه مستعملدر وبو نفی مقامنه مخصوصدر یقال لم یحل منه بطائل یعنی آندن بر فائده استفاده ایلمدی ‹التطول› تفعل وزننده برآدمی احسانله ممنون ایلمك معناسنه‌در یقال تطوّل علیهم اذا امتنّ

﴿الطول﴾ قول وزننده تطوّل معناسنه‌در يقال طال عليهم يطول طولا اذا امتنّ ﴿طوّل﴾ سكر وزننده برجنس صوقوشی اسميدركه اياقلری اوزون اولور ﴿طواله﴾ ثمامه وزننده برموضع ياخود برقيو اسميدر و بنوضبيعة بن زاره مخصوص برفرسك آديدر ﴿ابوطواله﴾ عبدالله بن عبدالرحمن البخاری كنيه‌سيدركه تابعينده‌ندر ﴿طوال﴾ غراب وزننده برآدمك اسميدر ﴿بنو الاطول﴾ عربدن بر بطندر ﴿الطالة﴾ حاله وزننده قانجق مركبه دينور اتان معناسنه ﴿المطول﴾ منبر وزننده ذكره اطلاق اولنور واوزن ايپه واورغانه ومرعاده حيوان اياغنه باغلدقلری اورك تعبيراولنان ايپه اطلاق اولنور جمعی مطاول كلور ومنه شدّوا مطاول الخيل ای ارسانها ﴿الطيلة﴾ كيسه وزننده بر روز كارك قرشوسندن اسن روزكاره دينور تقول صرّفتنا طيلة الريح ای نيحتها ﴿السبع الطول﴾ صرد وزننده سور قرآنيه‌دن يدی سورهٔ كريمه‌يه اطلاق اولنوركه سورهٔ بقره وآل عمران ونساء ومائده واعرافدركه آلتی سورهٔ متواليه‌در يدنجيسی سورهٔ يونس‌در علی قول سورهٔ انفال ايله براءه‌دركه اول قائل عندنده ايكيسی برسوره عدّاولنور مؤلف بو نكله ﴿اوتيت السبع الطول﴾ حديثنه تلميح ايلمشدر ﴿الطويلة﴾ طويلك مؤنثيدر ومنه المثل * قصيرة من طويلة * ای تمرة من نخلة بو مثل اختصار كلام معرضنده ضرب اولنوركه مختصر مفيد اوله وطويله صمان ترابنده برمرغزارك اسميدركه عرضی برميل وطولی اوچ ميل مسافه يردر وآنده يغمور ايركله جك صهريج طرزنده يروار در ﴿الطولی﴾ طوبی وزننده اطولك مؤنثيدر وحالت رفيعه‌يه اطلاق اولنور جمعی طول‌در صرد وزننده ﴿الطائلة﴾ طائل معناسنه‌دركه ذكر اولندی وكينه وعداوته اطلاق اولنور اوزايوب كتديكيچون يقال بينهم طائلة ای عداوة وترة ﴿الطهبلة﴾ دحرجه وزننده سيروسياحت ايلمك معناسنه‌در يقال طهبل الرجل اذا ذهب فی الارض ﴿الطهفلة﴾ دحرجه وزننده دائما داری اتمكی يمك معناسنه‌در يقال طهفل الرجل اذا اكل خبز الذرة وداوم عليه ﴿الطهل﴾ فتحتينله صو بوزلمق معناسنه‌در يقال طهل الماء وطهل طهلا من الباب الرابع والثالث اذا اجن ﴿الطهل﴾ كتف وزننده و ﴿الطاهل﴾ طورمقدن متغيّر اولمش صويه دينور ﴿التطهّل﴾ تفعل وزننده بودخی صو بوزلمق معناسنه‌در يقال تطهّل الماء بمعنی طهل ﴿الطهلة﴾ غرفه وزننده برمقدارجه چايرلغه دينور وتر وتازه سبزه‌يه دينور ﴿الطهيلة﴾ دحرجه وزننده تازه سبزه يمك معناسنه‌در يقال طهيل الرجل اذا اكل الطهلة ﴿الطهلئة﴾ طانك ولامك كسريله و ﴿الطهئلة﴾ همزه‌نك تقديميله و ﴿الطهيلة﴾ سفينه وزننده اصلا برايشه يرامیان بی خيرو منفعت احمق ونادانه دينور وحوض ايچره پارچه پارچه دوكيلان صيوا چامورينه دينور جوهری بو مقامده طهلئه مادّه‌سنی ثبت ومافی السماء طهلئة ای سحابة مثاليله سحابه معناسنه اولديغنی بيان ايتدكدنصكره فعلئه وزننده اولمغله همزه‌سی مادّه‌لرنده ذكری سبق ايدن غرقئ وكرفئ كلمه‌لرينك همزه‌لری كبی زائددر ديو حكم ايلدی پس انسب اولان بونلری ايكی موضعده ذكر ايلمكدر زيرا همزه‌سی اختلاف اوزره‌دركه عندالبعض زائد وعندغيرهم اصيلدر ﴿الطهمل﴾ جعفروزننده ال ايله ياپشه جق جسمی يعنی اله كلوب طوته جق يری اولميان شيئه دينور يقال شیء طهمل ای الذی لايوجدله جسم اذامسّ وجوره عورته دينور وخلقتی قبيح بدلقا تنومند آدمه دينور مؤنثی طهمله‌در يقال رجل طهمل ای جسيم قبيح الخلقة ﴿الطهملیّ﴾ يای مشدّده ايله بودور اولان سياه آدمه دينور ﴿التطهمل﴾ تدحرج وزننده برآدم الی بوش يعنی يراقسز سلاحسز كزوب يورمك معناسنه‌در يقال تطهمل الرجل اذا مشی ولاشیء معه يعنی من السلاح وبرآدمدن برنسنه اخذ وجرّ ايتمك ايچون حيله ودوباره ودسيسه اعمال ايلمك معناسنه‌در يقال تطهمل لفلان اذا احتال ان يأخذ منه شيئا

فصل الظاء المعجمة

﴿الظلّ﴾ ظانك كسری ولامك تشديديله ضحّ مقابليدركه فیء مفهومندن اعم اولور پس كرك دائما كولكه اولسون وكرك شمس كنديدن زائل اولسون وعلی قول فیء معناسنه‌دركه شمس زائل اولدقدنصكره اولان كولكه‌دن عبارتدر پس دائمی اولان كولكه‌يه‌كه قويتی پرده اولور اطلاق اولنمز وعند البعض مفهوملری مغايردر ظلّ صباحدن زواله قدر وفیء زوالدنصكره اولان كولكه‌دن عبارتدر جمعی ظلال وظلول واظلال كلور تقول قعدنا فی الظلّ وهو نقيض الضحّ او هو الفیء او هو بالغداة والفیء بالعشیّ * شارح ديركه ظلّ ستر معناسنه موضوع اولمغله قول اوّل ارجحدر ومن الامثال * اتركه ترك الظبی ظله * يعنی بن فلانی آهو كندی ظلنی ترك ايلديكی كبی ترك وفراموش ايدرم ديمكدر بغايت متوحّش ونفور اولوب بروجهله دائرهٔ انس والفته دخول ايلمز اولان كمسه حقنده ضرب اولنور زيرا آهو قسمی برنسنه‌دن اوركوب توحّش ايدرسه بردخی اكا عودت ايلمز بلكه وحشیّ الطبع اولمغله كندی كولكه‌سندن نفور وتوحّش ايدر مثل مزبورده واقع ترك لفظی رانك سكونيله‌دركه مصدردر جوهری وهمندن ناشی ماضی صورتنده ايراد واتركه كلمه‌سنی اسقاط ايلدی

شارحك بيانته كوره تهذيب و مجمع الامثال وعبابده جوهری يه موافق مثبتدر واقعا از جمله مستقصاده بورسمه
مرسومدركه دائمی يار و همدمندن نفرت و مفارقت ايدن كسـه حقنده مثل ضرب ايدوب ترك الظبی ظله ديرلر
وترك و هجرانله همدمنی ايعاد ايدن كسه لاتركنك ترك الظبی ظله ديركه هجران ابدی يه تلميح ايدر فی الحقيقه ملايم
اولان دخی بويله اولمقدر * ز برامؤلفك ضرب ومضربی وجدانه ملايم دكلدر وظلّ جنت اعلايه اطلاق اولنور
ومنه قوله تعالی ﴿ولا الظلّ ولا الحرور﴾ ای الجنة والنار ومرئی اولان خياله اطلاق اولنور كرك جنّ طائفه سندن
وكرك سـائردن اولسون يقال اصابه ظلّ ای خيال من الجنّ وغيره وظلّ مسلمة بن عبدالملك بن مروانك فرسی
اسميدر وعزّ ومنعه وشوكت معناسنه مستعملدر يقال به ظلّ ای عزّ ومنعة ولباسك پروزنه اطلاق اولنور يقال
بدا ظلّ الثوب ای زئبره وكيجه يه ياخود بربلوكنه اطلاق اولنور تقول دخلنا الظلّ ای الليل او جنحه وهر نسنه نك
قرالتيسنه وشخص وسوادنه ياخود تستر ايلديكی ثوب و پرده مقوله سنه اطلاق اولنور يقال هو ظله ای شخصه
اوكنه وظلّ الشـباب جوانلغك اوّل هنكامنه اطلاق اولنور يقـال هو فی ظلّ الشـباب ای اوّله وظلّ القيظ
حرارت هوانك شـدّتندن عبارتدر يقال سرنا فی ظلّ القيظ ای شدّته وظلّ السحاب شمسی ستر ايدن پارچه سـنه
ياخود يره دوشن سوادنه اطلاق اولنور وظلّ النهار شمس تمام ارتفاع بولوب پرتوی غالب اولديغی هنكامده
نهارك لوننده عبارتدر يقال اعجبنی ظلّ النهار ای لونه اذا غلبته الشمس وظلّ كنف وحمايت معناسنه مستعملدر
يقال هو فی ظلّه ای كنفه وحمايته وظلّ اظلالدن اسم اولور برنسنه يی بوريوب اورتن اورتويه دينور يقال هو
فی ظلّ ای فی ستر وغطاء ﴿الظليل﴾ اميروزننده كولكه لی يره علی قول دائما كولكه لی اولان يره دينور يقال مكان
ظليل ای ذوظلّ اودائم الظلّ ومنه ظلّ ظليل اومبالغة يعنی دائمی كولكه يه اطلاقی بومعنادندر ياخود تأكيد
ومبالغه يه محمولدركه پك قويو كولكه ديمكدر ﴿الاظلال﴾ همزه نك كسريله كولكه لی اولمق معناسنه در تقول اظلّ
يومنا اذا صار ذاظلّ وبرنسنه برشيئی اورتوب بوريمك ياخود اكاپك يقين كلمكله كولكه سی بصمق معناسنه در تقول
اظلنی الشیٔ ای غشينی اودنامنی حتی القی علیّ ظله ﴿الاستظلال﴾ كولكه يه واروب اوتورمق معناسنه در يقال
استظلّ الظلّ اذا مال اليه وقعد فيه وبرنسنه دن يابرنسنه يی كولكه لك ايدوب آنكله كولكه لنمك معناسنه در يقال
استظلّ من الشیٔ وبه اذا تظلل وآصمه نك وتكاكك صالقملی چبوقلری بری برينه صارمشمق معناسـنه دركه
كولكه لكی مستلزمدر يقال استظلّ الكرم اذا التفت نواميه وكوز ايچری باتمق معناسنه مستعملدر يقال استظلت
العيون اذا غارت وايچريدن قان فشغروب چيقمق معناسنه مستعملدركه بشره يی ستر ايدر يقال استظلّ الدم اذا فار
من الجو ﴿الظلّ﴾ ظانك فتحيله و﴿الظلول﴾ قعودوزننده برآدم كيجه اشلميوب بتون كوندز ايشلمك معناسنه در يقال
ظلّ نهاره يفعل كذا ظلا وظلولا من الباب الرابع وبعض اشعارده ظلّ ليله عنوانيله ده مسموع اولمشدركه كيجه
ايشلمكده دخی مستعملدر * شارح ديركه مقيد بالوقت اولميه رق صار معناسنه ده مستعمل اولمغله بواول قبيلدندر
حتی ابن مالكدن طال ياخود دام معناسنه تامّه اولديغی دخی مرويدر وناقصه اولدقده مدخولی اولان جمله نك
مضمونی اكثری استغراق نهاری مفيد اولور وبونك ماضیٔ متكلم صيغه سنده كاه اولوركه ظللت اعمل كذا ديرسن
لام اولانك كسريله وكاهجه لام اولايی حذفله ظلت ديرسن كه لست وزننده در وبوشاذ اولان تخفيف انواعندندر
وعربدن بعضلری لام محذوفه نك كسره سـنی ظايه نقل ايله ظلت ديرلر ملت كبی ﴿الظلة﴾ ظانك فتحيله اقامت
وآرام معناسـنه در يقـال كان به ظلتی ای اقامتی وصاغلغه دينور يقـال حياك الله ظلتك ای صحتك ﴿الظلة﴾
ظانك ضميله برنسنه يی قبلايی بوريوب اورتن اورتويه دينور غاشيه معناسنه وبرظله معناسنه دركه كولكه لكدر
سايبان معناسـنه تقول قعدنا تحت الظلة ای البرطلة وسحابدن ابتدا ظهور ايدوب كولكه ايدن قطعه سنه دينور
واغاجك كولكه لك ايدن يرينه دينوركه آلتنه كيروب كولكه لنور وقوله تعالی ﴿فاخذهم عذاب يوم الظلة﴾ الاية
قالوا غيم تحته سموم او سحابة اظلتهم فاجتمعوا تحتها مستجيرين بها مما نالهم من الحرّ فاطبقت عليهم يعنی قرأن كريمده
اصحاب ايكه حقنده وارد اولان ظله دن مراد شول مطبق سحاب ايدی كه تحتنده باد سموم وار ايدی جمله سی
آنك تأثيريله هلاك اولديلر وعندالبعض اول كون هواده برقطعه سحاب وار ايدی شدّت حرارت هوادن استراحت
ايچون آنك تحتنه التجا ايلديلر بامره تعالی سحاب مرقوم اول طائفه نك مجموعنك اوزرينه سقف كبی چوكوب
بالجمله آلتنده هلاك اولديلر * شارح ديركه بعض مفسرين ديديلركه بامره تعالی يدی كون علی التوالی حرّ جهنم كبی
هوا نهايت درجه ده حارّ اولوب شويله كه چشمه لر غليـان ايلديلر بعده هوا يوزنده برقطعه بلود ظاهر اولوب
استظلال ايلدكلرنده مطر كبی اوزرلرينه آتش امطار ايلمكله جمله سی محترق وهلاك اولديلر وظله صفه طرزنده

(يره دينوركه)

يره دينوركه حرّ و بردن آنكله استتار اولنور جمعى ظلل در صرد وزننده و ظلال در ظانك كسريله * مترجم ديركه
مغربك بيانه كوره تعبيرات فقهيّه ده واقع ظلة الدار قولندن مراد باب اوزره اولان سدّه در ﴿الظلالة﴾ كتابه وزننده
ظله كبى كولكه لكه دينور يقـال دامت ظلالة الظل وظلته وهى مايستظلّ به وهوا يوزنده برطرفدن يالكزجه
كورينان بلود پارەسنه دينوركه زمينك برسمتنه كولكه صالمش اوله ﴿الظلة﴾ ظانك كسريله ظلال معناسـنه در
پس اسم جمع اولور كولكه لر ديمك اولور ﴿المظلة﴾ ميمك كسرى وفتحى و ظانك فتحيله آلاچق تعبيراولنان بيوك
عرب چادرينه دينوركه قيلدن اولور حالا بوديارلرده او به تعبير اولنان چادره ده اطلاق اولنور يقال اتخذ مظلة ومظلة
اى الكبير من الاخبية اوّله كوره اسم آلت و ثانى يه كوره اسم مكان اولور جمعلرى مظالّ در ﴿الاظلّ﴾ اجلّ وزننده
پرمغك ايچ يوزنه دينور يقال اصاب اظله وهو بطن الاصبع ودوه بقنه غنك ايچ يوزينه ده دينور جمعى ظلّ كلور
ظانك ضميله و بوشاذ در و عجاج نام شـاعر اشبو * تشكوا الوجى من اظلل واظلل * مصراعنده ضرورت وزن
ايچون اظهار تضعيف يعنى فكّ ادغام ايلمشدر ظاهرا بوافكل كبى اسمدر ﴿الظليلة﴾ سفينه وزننده دره آقنديسنك
اسفلنده اولان صوايركيله جك يره دينور و جابجا طوپ طوپ اغاجلغى كثيراولان باغچه يه ومرغزاره دينور جمعى
ظلائل كلور ﴿ملاعب ظله﴾ كولكه سـيله اوينايجى ديمكدر بومناسبتله برقوشه اطلاق ايلديلر كولكه سـيله
ملاعبه ايلديكيچون دميرى قرلى ايله بيان ايلمشدر كماسيذكر ويقـال فى التثنية ملاعبا ظلهما وفى الجمع ملاعبات
ظلهنّ فاذا نكرته اخرجت الظلّ على العدّة فقلت هنّ ملاعبـات اظلالهنّ بوصورتده اسم عدد حكمنده اولور
ملاعبـات ظلهنّ ديمك صحيح دكلدر ﴿الظلالة﴾ سحابه وزننده برنسـنه نك شخص وقالبنه دينور ﴿الظلال﴾
سحاب وزننده مطلقـا كولكه لك ايدن شيئه دينور سايبـان معناسـنه ﴿ظليلاء﴾ ظانك فتحيله برموضعدر
﴿ابوظلال﴾ كتاب وزننده هلال بن ابى مالك التابعى كنيه سيدر ﴿الظلال﴾ كتاب وزننده جنتك كولكه لرندن
عبـارتدر يعنى قرأن كريمده واقع بالجمله ظلالدن مراد ظلال جنتدر كما فى قوله ﴿ان المتقين فى ظلال وعيون﴾
وظلال البحر دريانك امواجندن عبـارتدر تقول ادهشتنى ظلال البحر اى امواجه ﴿الظلل﴾ فتحتينله اغاجلق
وخيابان ارالغندن آقوب كيدن صويه دينوركه اصلا اكا كونش طوقميه تقول استرحنا على ظلل وهو الماء الذى يجرى
تحت الشجر لاتصيبه الشمس ﴿التظليل﴾ تفعيل وزننده كولكه لك ايتمك معناسـنه دركه معلومدر وآدمى تخويف
ايچون قامچيله يادكنكله اشارت ايلمك معناسنه در يقال ظلل بالسوط اذا اشاربه تخويفا ﴿الظلظل﴾ دلدل وزننده
كميلره دينور سفن معناسنه مفردى ظلظله در ﴿ظلّال﴾ شدّاد وزننده برموضع آديدر

فصل العين المهملة

﴿عبدل﴾ جعفر وزننده ابن حنظله دركه نهاس ديمكله معروفدر قومى بيننده شريف وذيشان ايدى ومزيد
المحاربىّ وحكم الكوفىّ ابنـا عبدل شاعرلردر ﴿العبـادلة﴾ عينك فتحيله اصحابدن يوز يكرمى نفر ذوات
كرامدركه جمله سى عبدالله ايله مسمادر ومطلق ذكر اولندقده درت نفر ذات شريف مراد اولوركه عبدالله بن
عباس وعبدالله بن عمر وبن العاص وعبدالله بن زبير حضراتيدر عبدالله بن مسعود داخل دكلدر
جوهرى بوبابده توهّم ايلمشدر * شارح ديركه جوهرى ثلاثه يه حصر ايدوب عبدالله بن زبيرى ذكر ايلدى وبورأى
فقهادر * مؤلفك بيانى رأى محدّثيندر مؤلف بونى عبد ماده سنده دخى ثبت ايلدى وعبادله كلمسى كلمات منحوته دندر
عبد الله لفظنك معنـاى جمعندن منحوت ومتصرّفدر ﴿العباقيل﴾ قافله ابابيل وزننده بدنده قلان مرض
بقاياسنه وعشق ومحبت بقاياسنه دينور ﴿العبل﴾ طبل وزننده ايرى ويومرى نسنه يه دينور عباله دن وصفدر
انسانده فى ذاته كميكلرى ايرى قالين كوده لو آدمه دينور مؤنثى عبله در جمعى عبال در حبال كبى يقال رجل وبعير
عبل وناقة عبلة اى ضخم وعبل مصدر اولور اغاجك يپراغنى سلكمك معناسنه يقال عبل الشجرة عبلا من الباب
الثانى اذا حتّ ورقها واوقه معبله ديدكلرى يصى واوزون تمرن چكورمك معناسنه در يقال عبل السهم اذا جعل
فيه معبلة وكيرو رد ايلمك معناسنه در يقال عبل الشئ اذا ردّه وآليقومق معناسنه در يقال عبله اذا حبسه وكسمك
معناسنه در يقال عبله اذا قطعه وبرنسـنه يى آلوب ايلتمك معناسـنه در يقال عبل به اذا ذهب به ﴿العبالة﴾ كرامه
وزننده برنسـنه ايرى ويومرى اولمق معناسـنه در يقـال عبل الشئ عبالة من الباب الخامس اذا كان ضخما
﴿العبول﴾ قعود وزننده و﴿العبل﴾ فتحتينله بونلرده عباله معناسنه در يقال عبل الشئ عبولا وعبل عبلا من الباب الاول
والرابع اذا ضخم ﴿العبل﴾ كتف وزننده ايرى ودرشت نسنه يه دينور باب رابعدن اسم فاعلدر ﴿الاعبال﴾ همزه نك
كسريله برنسنه قالينلنوب اغارمق معناسنه در يقال اعبل الشئ اذا غلظ وابيضّ * شارحك بيانه كوره فى الاصل
قوللرك قالينلنوب بياض اولمسنه بالخصيصه موضوع اولوب بعده سائر نسنه ده توسيع اولندى واعبال اغاجك

يپراغى دوشوب دوكلمك معناسنه‌در يقال اعبل الشجر اذا سقط ورقه واغاجك يپراقلرى بلورمك معناسنه‌در
يقال اعبل الشجر اذا ظهر ورقه (العبلاء) صحراء وزننده قيايه دينور صخره معناسنه على قول آق اولانه دينور
واوچ موضع اسملريدر وقيس بلادنده واقع باقر معدننك اسميدر (العنبل) سمندل وزننده شديد وعظيم الهيكل
نسنه‌يه دينور (العبل) فتحتينله آچق ومنبسط اولميوب قيورشق وبوروق اولان يپراغه دينور طرفا اغاجنك
يپراغى كبى وارطى اغاجنك يمشنه دينور على قول شجرمز بورك غليظ اولوب كنديسيله دباغت ايلمكه صالح اولان
اغصانه دينور وعلى قول خرده يپراغه ياخود اغاجدن دوشن يپراغه دينور وهنوز ظهور ايدن يپراغه ديمكله
ضدّ اولور (المعبلة) مكنسه وزننده يصى واوزون تمرنه دينور (العبالة) عينك فتحى ولامك تشديدى وتخفيفيله آغرلق
ثقل معناسنه‌در يقال القى عليه عبالته وعبالته اى ثقله (ذو العابل) ابن رحيب‌دركه اذواء تعبير اولنان ملوك
يمندندر (بنو عبيل) امير وزننده عرب عاربه‌دن برقبيله دركه حالا منقرض اولمشلردر عبيل مرقوم ابن عوص
بن ارم بن سام بن نوح عليه السلامدر (العبول) صبور وزننده اولومه دينور منيه معناسنه ومنه يقال عبلته
عبول اى اشعبته شعوب يقال ذلك للرجل اذامات كما يقال غالته غول بوراده تانيث فعل منيه تصوّرينه مبنيدر
مترجم ديركه عبول شعوب كبى منيه‌نك يعنى اولومك اسميدر پس غير منصرفدر ضخامت وثقلت معناسندن ياخود
سقوط ورق معناسندندر ولمح وصفيت سببيله كاه اولوركه شعوب كبى اكادخى حرف تعريف داخل اولور (العبال)
سحاب وزننده طاغ كلنه دينور ورد جبلىّ معناسنه آنك اغاجى قالين وايرى اولوب حتى اندن عصا اتّخاذ اولنور
عصاى موسى عليه السلام آنك شاخندن اولديغى بعضلردن مرويدر (عوبل) جوهر وزننده بر رجل اسميدر
(الاعبل) احمر وزننده طاشلرى آق اولان طاغه دينور ياخود بغايت سرد وخشن وغليظ اولان طاشه دينوركه
قرمزى وبياض وسياه اولور (عبله) غرفه وزننده اساميدندر عبلة بن انمار عميره قبيله‌سى رجالندندر (عبله)
طلحه وزننده قريش قزلرندن برخاتون ايدى كه برقبيله‌نك والده‌سى ايدى اول قبيله خلقنه عبلات اطلاق اولنور
نسبتلرنده عبلىّ دينور غربىّ وزننده (عبله) فتحاتله محدّثدر ابن ماكولادن روايت حديث ايلدى (عبلة البئره)
تمره وزننده مغربده برموضعدر (العبيلة) سفينه وزننده قالين كوده‌لو تنومند عورته دينور يقال امرأة عبيلة
اى غليظة وعبيلة بن قسميل صاحب منقبه بركمسه‌در (العنبل) و (العنبلة) عينلرك ضميله فرجده اولان لحم زائده
دينور بظر معناسنه (العنابل) علابط وزننده يوغون شيئه دينور (العنبلىّ) سنبلىّ وزننده زنكى عربه
اطلاق اولنور غلظت وجودلرندن ناشى (المعابل) ميمك فتحيله برموضعدر (المعبل) محدّث وزننده يصى واوزون
تمرنلو اوق طاشيان آدمه دينور (العبهلة) دحرجه وزننده دوه‌يى بوش ومسيب صاليورمك معناسنه‌در يقال
عبهل الابل اذا اهملها وعبهله وعبهال عينك كسريله بركمسه‌يه لوم وعتاب ايلمك معناسنه‌در يقال عبهله عبهلة
وعبهالا اذا عاتبه (العباهل) عينك فتحيله و (المعبهلة) مدحرجه وزننده يبانه صالمه ومسيب صاليورلمش دوه‌لره
دينور يقال ابل عباهل ومعبهلة اى مهملة (العباهلة) عبادله وزننده شول اقياله يعنى ملوك يمنه ياخود مطلقا
ملوكه دينوركه دائما ملكلرنده برقرار اولوب اصلا برطرفدن زوال تطرّق ايلميه مفردى عبهل‌در جعفر وزننده
ومنه يقال ماكان لسوقة باهلة ان يباروا الملوك العباهلة وهم الاقيال المقرّون على ملكهم فلم يزالوا عنه وبوذكر
اولنان عبهله معناسندندركه مقيد ومربوط اولميوب كندى باشنه اولان دوه‌لره تشبيه اولنمشلردر وآخرنده‌كى
تاء تاكيد جمع ايچوندر (المتعبهل) اسم فاعل بنيه‌سيله عزّ ومنعه صاحبى آدمه دينور واصلا برنسنه‌دن منع اولميوب
كندى باشنه مرخص تامّ اولان آدمه دينور (العتلة) فتحاتله ترلاده اولان بيوك كسكه دينوركه ترلا سوريلوركن
يردن قوپوب آريلور وشول دمور قازمه‌يه دينوركه بالته‌نك باشى طرزنده اولور على قول يايوان باشلو دكنك طرزنده
اولوب انكله ديوار هدم ايدرلر تركيده كوسكو تعبير ايتدكلرى آلت اوله‌جقدر ودولكرلرك واو يماجيلرك آى دمورى
ديدكلرى آلته دينور واصلا كبه قالميان ناقه‌يه دينور ويوغون دكنكه دينوركه صوپه وطويقه تعبير اولنور
وعجم ياينه دينور جمعى عتل‌در هاسز وعتلة بن عبد السلمىّ اصحابدندر فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى
تغيير ايدوب عتبه ايله تسميه ايلديلر زيرا عتله ذكر اولنان آلتلرك اسمى اولوب شدّت وغلظتى متضمّن اولمغله كريه
كوروب تغيير ايلديلر (العتلّ) ضمتينله وتشديد لامله اكول ومنوع الخير وبى منفعت اوله‌رق ناتراش ونادان وسنكدل
وغليظ كمسه‌يه دينور يقال هو عتلّ اى اكول منوع جاف غليظ ويوغون مزراغه دينور (العتيل) امير وزننده
ارغاد واجيره دينور وخدمتكاره دينور جمعى عتلاء كلور جهلاء وزننده وعتيل مرض شديده وصف اولور يقال
دآء عتيل اى شديد (العنتل) قنفذ وزننده وجندب وزننده فرجده اولان لحم زائده دينور بظر معناسنه (العتل)

قتل وزننده برآدمی کوکسندن یاکر یبانندن طوتوب عنف وشدّتله سوریه‌رك آلوب کوتورمك معناسنه‌در اوغری
ومجرم چکوب کوتوردکاری کبی یقال عتله عتلا من الباب الثانی والاول اذا جرّه عنیفا فحمله وطوارك یولاری
دیبندن قاوره‌یوب یدمك معناسنه‌در یقال عتل الناقة اذا قادها یعنی اخذ من اصل زمامها فقادها (الانعتال)
انفعال وزننده معنای مزبورك مطاوعیدر یقال عتله فانعتل (المعتل) منبر وزننده برآدمك کوکسندن یاکریبانندن
طوتوب سوریه‌رك کوتورمك بابنده قویّ وتوانا اولان آدمه دینور (العتل) فتحتینله شرّ ایشه سرعت ایلمك معناسنه‌در
یقال عتل الی الشرّ عتلا من الباب الرابع اذا اسرع (العتل) کتف وزننده دائما شرّ وشوره سرعت وشتاب ایدر
اولان کمسه‌یه دینورکه پیك شرّ تعبیر اولنور (العنتله) دحرجه وزننده برنسنه‌یی پاره پاره یرتمق معناسنه‌در یقال
عنتله اذا خرقه قطعا (التعتل) تفعل وزننده برآدم مکانندن ایرلمق معناسنه‌در تقول لااتعتل معك ای لاابرح مکانی
(العتول) درهم وزننده سست اندام کمسه‌یه دینورکه اصلا حرکتی یاخود عورتی اغنا ایده‌جك مرتبه قوّتی اولمیه
یقال رجل عتول ای لیس عنده غناء للنساء * کرچه مؤلف درهم وزنیله تقیید ایدوب لکن قثولّ ماده‌سنده تشدید
لامله رسم ایلمکله بورایه منافی اولور (العناتل) عنادل وزننده اکل ایده‌جك لاشه مقوله‌سنی پاره پاره ایدن صرتلانلره
دینور * شارح دیرکه اکثر نسخه‌لرده الظباء العناتل واقع اولمغله خطادر صواب اولان الضباع اولمقدر (العثل)
ثای مثلثه ایله کتف وزننده وفتحتینله جائزدر مطلقا چوق اولان نسنه‌یه دینور وایری ویوغون اولان نسنه‌یه دینور
(العثل) فتحتینله برنسنه کثیر اولمق معناسنه‌در یقال عثل الشیء عثلا من الباب الرابع اذا کان عثلا ای کثیرا وایری
ویوغون اولمق معناسنه‌در یقال عثل الشیء اذا کان عثلا ای غلیظا ضخما وعثل قیون قسمنك اشکنبه‌سنی
وبغرسقلرینی احاطه ایدن یوفقه‌جه یاغه دینورکه چوز تعبیر اولنور (العثولّ) قرشبّ وزننده سست وصالق
وعاجز کمسه‌یه دینور وباشنك وکوده‌سنك قیللری چوق اولان آدمه دینور (العثوثل) صنوبر وزننده عثولّ ایله
معنای اوّلده مراد فدر (العثول) صبور وزننده احمق ونادانه دینور جمعی عثلدر کتب وزننده وپك یوغون تصلق
ویاقشقسز خرما اغاجنه دینور یقال نخلة عثول ای جافیة غلیظة (العثولیة) جعفریّه وزننده کور وصیق قبا صقاله
وصف اولور یقال لحیة عثولیة ای کبیرة کثة (عثال) کتاب وزننده بربوقش بیلاك یاخود ارض قبیلهٔ جذامده
بردره آدیدر (العثل) عینك کسریله مال قسمنی یعنی طوارلری ایوجه کوروب کوزه‌دوب کرکی کبی تقیید
ورعایت ایدر اولان آدمه دینور یقال هو عثل مال ای ازاؤه (العثلول) زنبو وزننده آت قسمنك یلیسنك
سکیرنه دینورکه یلی آنك اوزرنده بتر یقال اصاب عثلول الفرس وهو عصب المعرفة ینبت علیه الشعر (امّ عثیل)
حذیم وزننده دیشی صرتلانك کنیه‌سیدر وعثیل ارکك صرتلانه دینور واصلاطیب ودهن سورنمیوب
وهرکز تزیّن ایلمیان آدمه دینورکه وجودی بدرایحه باغلیوب وصاج وصقالی قارش مورش اولور یقال
رجل عثیل ای لایدهّن ولا یتزیّن (العثل) فصل وزننده قرلمش کمیك اکری صارلمغله اکری بتمك معناسنه‌در
یقال عثلت یده عثلا من الباب الاول اذا جبرت علی غیراستواء کما یقال عثمت یده (العثجل) جعفر وزننده
و (العثاجل) علابط وزننده قرنی بیوك آدمه دینور وککیش بیوك قربه وطولوم وچوال مقوله‌سی قابه دینور
(العثجلیة) جعفریه وزننده ارض یمامه‌دن وادی السلیع نام محلده برارضك آدیدر وبرصویك آدیدر (العثجلة)
دحرجه وزننده برآدم پك پیرلکدن یاخسته‌لکدن ناشی یرندن کوجله آغر آغر دپرنوب قالقار اولمق معناسنه‌در
یقال عثجل الرجل اذا ثقل علیه النهوض من هرم اوعلة (العثکول) و (العثکولة) عینلرك ضمیله و (العثکال)
قرطاس وزننده خرما سالقمنك صاپنه یاخود سالقمنه دینور وعثکوله زینت ایچون هودجلره آصدقلری رنکامیز
یوکدن وسائر نسنه‌دن اولان پوسکله دینورکه سالقم کبی کیدرکن بری اوته صالنور (المتعثکل) کافك کسری
وفتحیله سالقملی خرما دالنه دینور یقال عذق متعثکل ای ذوعثاکیل (العثکلة) دحرجه وزننده هودجی
عثکوله دیدکلری پوسکل ایله زینتلمك معناسنه‌در یقال عثکل الهودج اذا زینه بالعثکولة وآغر آغر بلمك
معناسنه‌در یقال هو یعثکل ای یعدو ثقیلا (ذوعثکلان) عسقلان وزننده اذواء تعبیر اولنان ملوك یمندن
برملکدر (العجل) و (العجلة) فتحتینله اسملردر ایومکه وایوجنلکه دینورکه برنسنه‌یی وقتندن مقدّم طلب
وتحری ایلمکدن عبارتدر آنکچون مذمومدر یقال اختلّ امره من العجل والعجلة ای السرعة وعجل وعجله
مصدر اولور ایومك معناسنه یقال عجل الرجل عجلا وعجلة من الباب الرابع اذا اسرع وعجل بالجغه یاخود
مطلب
سیاه ومتعفّن بالجغه دینور حماء معناسنه * مترجم دیرکه ﴿خلق الانسان من عجل﴾ کریمه‌سنده بعضلر بونکله
تفسیر ایدوب لکن راغب بعد التزییف دیدیکه بلکه مراد عجله وسرعت معناسیدر عجله وقلت صبر

وثبات انسانك لازم ماهيتى اولمغله كوكه آندن مخلوق اولمشدر نته كه خلق زيد من الكرم ديرلر فرط مبالغه‌يى متضمندر وبعضلر بونده قلب واردیدیلر خلق العجل من الانسان ايله تأويل ايلديلر كوياكه عجله انسانك طبايع مجبوله‌سندن برطبيعت واخلاقندن برجزؤ اولديغنه تنبيه نكته‌سنه مبنيدر وبالجمله عجل اطلاقى سرعت معناسندندركه همان طپراق صويى كورديكى كبى متطيّن اولور ﴿العجل﴾ كتف وندس وزنلرنده و ﴿العجلان﴾ عطشان وزننده و ﴿العاجل﴾ و ﴿العجيل﴾ اميروزننده مشربى ايوه‌كن اولان آدمه دينور عجلان لفظنك جمعى عجالى كلور عينك فتحيله وعجالى كلور عينك ضميله وعجلان وعجيلك جمعلرى عجال كلور عينك كسريله وعجلان شهر شعبانه اطلاق اولنور چابك كلوب كتديكنه بناء زيرا آخرنده صوم مفاجى اولمغله اول خيالله اذهانده سريع الانقضاء اوله‌رق جلوه ايدر خصوصا ترياكيلرك وجدانلرنده هفته قدر حكمى اولور وعجلان اعلام ناسدندر ﴿التعجيل﴾ تفعيل وزننده ايومك معناسنه‌در يقال عجل الرجل بمعنى عجل وبركمسه‌يه سبق وتقدّم ايلك معناسنه‌در يقال عجله اذا سبقه وكش تعبير اولنان بوغورد قوريسنى عجاجيل قلمق معناسنه‌در يقال عجل الاقط اذا جعله عجاجيل ﴿التعجّل﴾ تفعل وزننده بودخى ايومك وايوه جنلك ايلك معناسنه‌در يقال تعجل فى امره بمعنى عجل ويوغورد قوريسنى عجاجيل قلمق معناسنه‌در يقال تعجّل الاقط اذا جعله عجاجيل ﴿الاستعجال﴾ ايودرمك معناسنه‌دركه برآدمه برايشى عجله ايله طوتدرمقدن وعجله ايله طوت ديو امر وتكليف ايلكدن عبارتدر يقال استعجله اذا حثه وامره ان يعجل وبرآدمك برخصوصده عجله ايلسنى طلب ايلك معناسنه‌در ومنه مرّ فلان يستعجل اى طالبا ذلك من نفسه متكلفا اياه كوياكه كندى نفسندن عجله ايله مرورى طلب وتكليف ايدر وسبق وتقدّم ايلك معناسنه‌در يقال استعجله اذا سبقه ﴿العجلى﴾ سكرى وزننده اوقى چابك چيقوب كيدن يايه وصف اولور يقال قوس عجلى اى سريعة السهم ﴿العاجل﴾ آجل وزننده ومقابليدركه حالا وحاضر اولان شيئه دينور نته‌كه آجل زمان آتيده اوله‌جق نسنه‌يه دينور ومنه يقال لاتبع العاجل بالآجل ﴿الاعجال﴾ همزه‌نك كسريله سبق وتقدّم ايلك معناسنه‌در يقال اعجله اذا سبقه وناقه خلقتى ناتمام ياورى دوشورمك معناسنه‌در يقال اعجلت الناقة اذا القت ولدها لغير تمام ﴿المعجل﴾ محسن وزننده و ﴿المعجل﴾ محدّث وزننده و ﴿المعجال﴾ مفتاح وزننده شول ناقه‌يه دينوركه سنه‌سى تمامندن مقدّم طوغوروب وياوريسى ديرى قالور اوله يقال ناقة معجل ومعجال وهى ماتنتج قبل ان يستكمل الحول فيعيش ولدها ومعجل شول ناقه‌يه دينوركه چوكوردوب اوزرينه بنمك ايچون اياغى اوزنكيسنه وضع ايلديكك كبى برلشمكه قالميوب همان صيچرايوب قالقار اوله معجله دخى دينور پس مذكرينه ده معجل دينور يقال ناقه معجل ومعجلة اذا كانت حين وضعت الرجل فى غرزها وثبت وشول خرما اغاجنه دينوركه خرماسى طرفنده وقتنده ايرشور اوله يقال نخلة معجلة اى مدركة فى اوّل الحمل ﴿المعجل﴾ مكرم وزننده سنه تمامندل مقدّم طوغوب ديرى قلان دوه كوشكنه دينور ﴿العجالة﴾ عينك كسرى وضميله و ﴿العجل﴾ و ﴿العجلة﴾ عينلرك ضميله عجله ايله ترتيب اولنان شيئه دينور طعام ماحضرى كبى قال الشارح ومنه قولهم التمر عجالة الراكب وعجله وعجلته يعنى دابّه‌سنه ركوب ايدوب برسمته كيده‌جك آدم ايچون خرما طعام ماحضردركه آنك ايچون مكث ايلك اقتضا ايلمزو فى المثل * الثيب عجالة الراكب * بومثل سهل الحصول اولان نسنه‌ده ضرب اولنور وعجاله كذلك عينك كسرى وضميله واعجاله همزهٔ مكسوره ايله وعجل وعجله عينلرك ضميله صاغم وقتندن مقدّم چوبانك اوتلاقده كندى ياغيرى ايچون صاغديغى لبن قليله اطلاق اولنور تقول سقانا عجالة واعجالة وعجلا وعجلة وهى اللبن الذى يعجل الحالب لنفسه اولغير فى الراعى من لبن يسير ﴿المعجّل﴾ محدّث وزننده دائما وجه مذكور اوزره عجاله اطلاق ايلدكلرى سود صاغان چوبانه دينور ودائما اهلنه اول سودى كتورن آدمه دينور يقال هو معجل اذا كان يأتى اهله بالعجالة ﴿المتعجل﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله معجل معناسنه‌در ﴿العجال﴾ رمّان وزننده و ﴿العجول﴾ سنور وزننده حيس ديدكلرى طعامدن ياخود خرمادن برصقم شيئه دينوركه آوجله همان صقوب اكلنده استعجال اولنور تقول اتانا بعجال وعجول اى بجماع الكفّ من الحيس اوالتمر * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وسويق ايله تخمير اولنمش خرمايه دينوركه على العجله بى تكلّف اكل وبلع اولنور راحة الحلقوم مثابه‌سنده اولور ﴿العجل﴾ عينك كسريله و ﴿العجول﴾ سنور وزننده اركك بوزاغى‌يه دينور ثانينك جمعى عجاجيل كلور * مؤلف بوراده مسامحه ايلمشدر وبصائرده عجلك جمعى عجاجيل كلور * مؤلف بوراده مسامحه ايلمشدر وبصائرده عجلك جمعى عجول وعجولك جمعى عجاجيل اولديغنى تصريح ايلمشدر * ومصباحك بيانانه كوره عجلك مؤنثى عجله درها ايله وجمعى عجول در ضمتينله وعجله درعنبه وزننده ومغربك

(بيانته)

بیاننه کوره عجاجیل عجولك جمعیدرکه سنور وزننده درکه جمعی سنانیردر وراغبك بیاننه کوره بوزاغی قسمنده
برکونه عجله تصوّر اولندیکه ثور اولدقدنصکره اول عجله منعدم اولور ودمیری دیدیکه بنی اسرائیل میعاد موسی
علیه السلام تمام اولمزدن مقدّم سامری یاپدیغی بوزاغی‌یه پرستش ایتدکاری وجه تسمیه‌در ﴿المعجل﴾ محسن وزننده
بوزاغیلی اینکه دینور یقال بقرة معجل ای ذات عجل ﴿بنو عجل﴾ فتحتینله برجماعتدر ﴿العجلة﴾ عینك کسریله
عجل کلمه‌سنك مؤنثیدر وصوطولومنه دینور ودولابه دینورکه قویی چرخیدر جمعی عجل کلور عنب وزننده وعجال
کلور جبال وزننده وبراوتك اسمیدر وشهر انبار قربنده برموضع آدیدر عجله نام برخاتونك اسمیله مسمادر ﴿العجلة﴾
فتحاتله عربه‌یه وقاکلی‌یه وقوچویه دینور جمعی عجل‌در هاسز واعجـال وعجال‌در عینك کسریله وچرخه
ودولابه دینور علی قول دوه چرخنه دینورکه پك بیوك اولور محاله معناسنه واثواب واثقال طاشیه‌جق تسکره‌یه
وسنم عربه‌سنه دینورکه تخته‌لردن طریقه طرزنده اولور وشول اغاجه دینورکه قویینك کنارنده یاپیلان میل اوزرینه
ارقوری اوزادیلوب قوغه اکا آصیلور وبالچغه وسیاه ومتعفن چاموره دینور وخرما اغاجنك اوزدکنده اوبه
طرزنده اولان بصمغه دینورکه آنلره ایاقلری بصه‌رق تپه‌سـنه چیقارلر نته‌که نقیر اوبه بصمقلی اولان خرما
اوزدکنه دینور بونلرك جمله‌سنده سرعت معناسی ملحوظدر وعجله یمنده برقریه آدیدر ﴿دار العجله﴾ مکه‌ده
مسجد حرامك اتصالنده برداردر ﴿العجلیّ﴾ عربیّ وزننده عجله‌یه منسوب دیمکدرکه عربه‌جی مراد اولور ومنه
عثمان بن شراب العجلیّ وبو فقهاء ومحدّثیندندر ﴿العجلیّ﴾ عینك کسریله بنو عجل جماعتنه منسـوبدر ومنه
ابو الفتوح اسعد وسعد بن علی العجلیان‌که اعلام علمادندر ﴿العجول﴾ صبور وزننده بالطبع ایوه‌کن آدمه دینور
وولدینی یاوی قلمش واله وحیران عورته وناقه‌یه دینور جزع واضطرابندن بری اوته عجله ایله تردّد ایلدکلرندن اطلاق
اولندی جمعی عجل‌در کتب وزننده وعجائل‌در واولومه اطلاق اولنور یقـال صرمته العجول ای المنیة * مترجم
دیرکه شعوب وعبول کبی بودخی غیر منصرفدر وصفیت اصلیه لمحه‌سیله حرف تعریف دخی داخل اولور وعجول
قهوه آلتی تعبیر اولنان مختصری طعامه دینور تقول اطعمنا بالعجول ای اللهنة ومکه‌ده برقویی اسمیدرکه عبد
شمس یاخود قصی حفر ایلشدر ﴿المعاجیل﴾ مختصر اولان یوللره دینورکه شاهراه اولمیوب منزله عجله ایله واریله‌جق
یوللردر اوغرین یول تعبیر اولنور مفردی معجـال‌در یقال اخذوا معاجیل الطرق ای مختصراتها ﴿العجیلی﴾
مصغّر بنیه‌سی وقصر ایله و﴿العجیلة﴾ جهینه وزننده تیز تیز سرعتله یوریمکه دینور یقال سار العجیلی والعجیلة
ای سریعا ﴿العجیل﴾ زبیر وزنـنده قهوه آلتی وصفرالق تعبیر اولنان طعام مختصره دینور یاخود مسـافره
تکلفلو طعامدن مقدّم احضار اولنان مختصرجه طعامه دینور ﴿العجالة﴾ کتابه وزننده برنبات آدیدر ﴿العجلاء﴾
صحراء وزننده برموضع آدیدر ﴿العجلانیة﴾ مصیصه قربنده مرج الدیباج نام محلده بربلده آدیدر ﴿عجلی﴾
سکری وزننده ذو الرمّه نام شاعرك ناقه‌سی اسمیدر وثعلبة بن امّ حزنه وزید بن مرداس السلمیّ ودرید بن الصمه نام
کمسه‌لرك فرسلری اسمیدر ﴿عبید العجل﴾ صفت اوله‌رق حسین بن محمد نام محدّثك لقبیدر ﴿العجاجیل﴾ عجولك
جمعیدرکه ذکر اولندی وسوبو سوبوکش صیقملرینه دینورکه آوج طلوسی صیقوب اکل ایدرلر ﴿المستعجلة﴾
اسم مفعول بنیه‌سیله شاهراهدن بشقه منزله قریب اوغرین یوله دینور تقول اخذت مستعجلة من الطریق
وهذه مستعجلات الطریق بمعنی القربة والخصرة وکذا یقال هذه خدعة من الطریق ومخدع ﴿امّ عجلان﴾ سحبان
وزننده برقوشك کنیه‌سیدر ﴿العدل﴾ عینك فتحی ودالك سکونیله و﴿العدالة﴾ عینك فتحیله و﴿العدولة﴾ عینك
ضمیله و﴿المعدلة﴾ میمك فتحی ودالك کسریله و﴿المعدلة﴾ دالك فتحیله جور ایتمیوب نفوس وعقولده استقامتی
قائم ودرکار اولان امر وحالتی اجرا ایلمك معناسنه‌در لسانمزده عدالت ایلمك تعبیر اولنورکه سلطان ووالی‌یه کوره
ظلم وستم ایتمیوب داد وانصاف ایلمکدن وحاکمه کوره حق ایله حکم ایلمکدن عبارتدر یقال عدل الوالی والحاکم عدلا
وعدالة وعدولة ومعدلة ومعدلة من الباب الثانی ضدّ جار ویقال هو یقضی بالحقّ ویعدل فهو عادل من عدول
وعدل بلفظ الواحد وهذا اسم للجمع ویقال رجل عدل وامرأة عدل وعدلة یعنی صیغهٔ مزبوره‌دن اسم فاعل عادل
کلور جمعی عدول‌در وعدل اسم جمع اوله‌رق مستعمل اولور یقال قوم عدل ای عادلون وعادل معناسنه اولور
وبو فی الاصل مصدردر مبالغة وصف اولمشدر اصلیتی اعتباریله مرأه‌یه صفت اولوب امرأة عدل دینور ووصفیتی
اعتباریله علامت تأنیث ادخال اولنوب امرأة عدلة دینور * مؤلف بصائرده دیدیکه عدل کلمه‌سی مصدر اولور
ومبالغة وصف اولور ذو عدل معناسنه بو صورتده تثنیه وجمعی ومؤنثی کلمز پس رجل عدل ورجلان عدل ورجال
عدل وامرأة عدل ونسوة عدل دینور واکر تثنیه وجمع ومؤنث عنوانیله مرئی اولور ایسه خصم وندب کلمه‌لری کبی

مطلب

فی الاصل مصدر اولیوب وصف اولان کلمه لرك مجراسنه اجرا اولنمش اولور نته که ابن جنی امرأة عدلة عنوانیله ثبت
و مصدری مؤنثه وصف اولمق اوزره اجرا ایلمرله عدل کلمه سنه علامت تأنیث الحاق ایلدیلر دیو حکایت ایلدی
زیرا بو صورتده ذاته منقول اولمغله تثنیه و جمع و تأنیثی صحیح اولور پس منعوت به اولان عین عدالت اعتباری که معنای
مبالغه در ملحوظ اولور و وصف مجراسنه اجرا اولنانده سائر صفات کبی ذات ملحوظ اولور * وشارح دیرکه عدل
نسب اوزره اولمیان عادل بدلی اولور ایسه وصفیتنه اعتبارا صیغه ایله تصویغ اولنور وشهاب مرحوم دیدیکه
منعوت به اولان مصدرده واحد و مذکر و جمع و مؤنث مساوی اولور و بو استواء اصل مطرددر بو صورتده مصدریتی
جهتی مقطوع النظر اولمز وشیخ رضی مرحومك رجلان عدلان قولی بوکه منافی دکلدر زیرا آنده جانب معنا یعنی
وصفیت حقیقیه مراددر نته که کاهجه منتقل الیها اولان حالی اعتبار یله تثنیه و جمعلنور دیدی و مصباحده باب
رابعدن فتحتینله عدل صیغه سی زیاده ایدوب جار و ظلم عبارتیله تفسیر ایلدی کذلك باب خامسدن عدل عدالة
و عدولة فهو عدل ای مرضیّ یقنع به عبارتنی ایراد و واحده و غیره اطلاق اولنور کذلك تثنیه و جمعی دخی کلور دیو
تنصیص ایلمکله عدل بوکه کوره شکس کبی وصف اولوب باب ثانیدن مصدر دخی اولمغله ایکی جهتنده اعتبار
جائز اولمش اولور زیرا مصدر ایله مبالغة توصیف مطرددر * بو صورتده مؤلفك اسم جمع اولور دیدیکی اصل
مرقومه منافی اولور و مؤلف امام کلمه سنی بوندن تفریق ایلمشدر نته که ماده سنده مبیندر و عدل ایکی نوعدر بری عدل
مطلقدر که عقل آنك حسننی مقتضی اولوب و ازمنه دن برزمانده نسخ و تبدیلی قابل و وجهامن الوجوه جور و اعتدا ایله
متصف اولمیه محسنه احسانی مقابلنده احسان و برآدمدن رنج و اذایی دفع ایدن کمسه اوزرندن رنج و اذایی دفع
ایلمك کبی و نوع آخری شول عدلدر که عدالتی شرعله معلوم اولوب بعض ازمنه ده نسخی ممکن اوله قصاص
و ارش جنایات و اخذ مال مرتد کبی انتهی * و عدل و معدله و عداله اسم اولور فارسیده آندن داد ایله تعبیر اولنور یقال
هو اهل العدل و المعدلة و العدالة ای ضدّ الجور و ماقام فی النفوس انّه مستقیم * مؤلفك و ماقام قولی ضدّ الجور مفهومنی
تفسیردر و سوق تعریفی عادتی اوزره مسامحه در و عدل برنسنه یی برنسنه ایله برابرلشدرمك معناسنه در یقال عدله
عدلا من الباب الثانی اذا وازنه بونده معنای لازم دخی مستعملدر و محفه ده برآدمه دنك اولمق معناسنه در یقال
عدله فی المحمل اذا رکب معه و عدل مثل و نظیر معناسنه در جمعی اعدالدر کما سیذکر و اولجکه اطلاق اولنور
لکن عادل اولمسی معتبردر یقال اعطاه بالعدل ای بالکیل و برنسنه مقابلنده اولان جزا و عوض معناسنه مستعملدر
یقال هذا عدل ذاك ای جزاؤه و فریضه و نافله معنالرینه کلور و فدیه معناسنه مستعملدر نفسنه عادل اولدیغنه
مبنی نته که فاء بابنده صرف فصلنده اشبو ﴿من انتمی الی غیر ابیه لا یقبل الله منه صرفا و لا عدلا﴾ حدیثنده سبق
ایلدی که فریضه ایله و نافله ایله و فدیه ایله تفسیر ایلدیلر و عدل برابرلکه دینور یقال قسموا بینهم علی العدل ای
علی السویة و طوغریلق استقامت معناسنه در یقال به عدل ای استقامة و عدل برکسه نك اسمیدرکه * وضع علی
یدی عدل * مثلنك منشأیدر مزبور تبع نام ملك یمنك جلادی اولمغله قتلی مراد قطعی اولان کمسه لر اکا تسلیم
اولنور ایدی که من بعد خلاصی ناممکن اولور ایدی بعده مطلقا نومید و مأیوس اولنان نسنه حقنده وضع علی یدی
عدل مثلنی ایراد ایلدیلر و عدل برنسنه یی طوغرلتمق معناسنه در یقال عدل السهم عدلا اذا اقامه و عدل عدول
معناسنه در کما سیذکر و یول برسمته دونمك معناسنه در یقال عدل الطریق اذا مال و یوغور دوه دیشی یه آشمغی
فراغت ایلمك معناسنه در یقال عدل الفحل اذا ترك الضراب و یوغوری دیشی یه آشمقدن آیروب برطرف
ایلمك معناسنه در یقال عدل الجمّال الفحل اذا نحاه یعنی عن الضراب و ایکی آدمك بیننی تسویه ایلمك معناسنه در یقال
عدل فلانا بفلان اذا سوّی بینهما ﴿العادل﴾ عدل و داد ایدیجی آدمه دینور باب ثانیدن اسم فاعلدر جمعی عدول در
شاهد و شهود کبی ﴿التعدیل﴾ تفعیل وزننده حاکم حق اوزره طوغریجه حکم ایلمك معناسنه در یقال عدّل الحاکم
الحکم اذا اقامه و شاهد مقوله سنی تزکیه ایلمك معناسنه درکه مراد عدله نسبتله عادلدر دیمکدر یقال عدّل فلانا
اذا زکاه و ترازو کفه لرینی برابرلشدرمك و برابرجه طوتمق معناسنه در یقال عدّل المیزان اذا سوّاه و برنسنه یوکلك بردنکی
قدر اولمق معناسنه مستعملدر یقال شرب حتی عدّل ای صار بطنه کالعدل و اکری نسنه یی طوغرلتمق معناسنه در
یقال عدّل الشیء اذا اقامه ﴿العدلة﴾ فتحاتله و ﴿العدلة﴾ همزه وزننده شاهدلری تزکیه ایدن آدملره دینور قاضیلرك
تزکیه نائبلری کبی که آنلرده بر قاچ مزکیّ لازمدر علی قول همزه وزننده مفرد و فتحاتله جمع صیغه سیدر ﴿المعادلة﴾
مفاعله وزننده برنسنه ایله برابرلشمك و برابرلك ایلمك معناسنه در یقال عادله اذا وازنه و بونده متعدّی معناسی دخی لغتدر
و برمشکل ایشه کرفتار اولمغله فعل و ترکی بیننده متردّد اولمق معناسنه در یقال هو یعادل هذا الامر اذا ارتبك فیه ولم یمضه

و بونك مفهومى عدال مفهومنه مغايردر كما سيذكر و برآدمه محفه داش اولمق معناسنه در يقال عادله فى المحمل اذا
ركب معه و برنسنه اكرلمك معناسنه در يقال عادل الشئ اذا اعوجّ (العدل) عينك كسريله بودخى مثل و نظير
معناسنه در جمعى اعدال در و يوكك بردنكنه دينور جمعى اعدال وعدول كلور يقال هذا عدل ذاك الحمل
اى نصفه (العديل) اميروزننده بودخى عدل و عدل كبى مثل و نظير معناسنه در جمعى عدلاء كلور كرماء وزننده
يقال لاعدل له و لاعدل و لاعديل اى المثل و النظير و محفه ده برآدمه دنك اولان محفه داشه دينور يقال هو عديله
فى المحمل اى معادله (الاعتدال) افتعال وزننده كمّ وكيفده ايكى حالت بيننده متوسّط حالتله متصف اولمق معناسنه در
مثلا برجسم طول و قصر حالتلرى بيننده متوسّط اولمق كبى كه اورته بويلو اولمق تعبير اولنور وصو و هوا حرارت
و برودت بيننده متوسّط اولمق كبى يقال اعتدل الشئ اذا توسط بين حالين فى كمّ و كيف و مطلقا برنسنه متناسب
وحدّ و اسلوبى متوافق اولمغه اعتدال اطلاق اولنور يقال به اعتدال اى تناسب (العدول) قعود وزننده عدل كبى
يولدن صاپمق معناسنه در يقال عدل عن الطريق عدلا و عدولا من الباب الثانى اذا حاد وعدول دونمك معناسنه در
يقال عدل اليه اذا رجع (المعدل) مجلس وزننده و (المعدول) اسم مكاندر دنوب وارهجق و صاپهجق يرديمكدر
ثانى معدول اليه حكمنده در يقال ماله معدل و معدول اى مصرف (الانعدال) انفعال وزننده صاپمق معناسنه در
يقال انعدل عن الطريق اذا حاد (العدال) كتاب وزننده ايكى شقّك برينى ترجيح و تصميله اختياره قادر اولهميوب
تفكر و اعمال انديشه ايدەرك بينلرنده متردّد قالمق معناسنه در و منه تقول انا فى عدال من هذا الامر و هو ان يعرض
امران فلا تدرى لايّهما تصيرفانت تروّى فى ذلك و يقال قطعت العدال فيه اذا صممت* مؤلّف بونى كتاب
وزنيله كرچه تقييد ايلدى لكن معادله كبى مفاعله دن مصدر اولمق اغلبدر (عدولى) فتحتينله بحرين ناحيه سنده
برقريه در وعدولى قديم و طويل شجره دينور (العدولية) ياى نسبتله عدولى ديدكلرى قريهٔ مزبوره يه منسوب
بركونه كميلره دينور ياخود عدول نام كميجى يه ياخود عدول نام طائفه يه منسوبدركه هجر بلادنه نازل اولورلر
ايدى و بومفرددر جمعى عدولى در وعدولى كميجى لوندينه دينور اعلام غالبه دن اولمشدر يقال هو عدولىّ اى
ملّاح (عديل) زبيروزننده ابن الفرج نام شاعرك اسميدر (معدل) مجلس وزننده ابن احمددركه محدّثدر
(المعدّلات) معظمات وزننده خانه نك كوشه لرينه اطلاق اولنور زوايا البيوت معناسنه (العدل) فتحتينله يوكك
ايكى دنكنك برابرلكنه و برابرلشمسنه دينور يقال ليس فى الحمل عدل اى تسوية فى عدليه (العدمل) و (العدملىّ)
و (العدامل) و (العداملىّ) عينلرك ضميله مسنّ و قديم آدمه دينوركه نوحى تعبير اولنور و ايرى قديم اغاجه دينور
و ايرى قوجه كلره دينور (العدمول) زنبوروزننده قوربغه يه دينور ضفدع معناسنه (العدمل) قنفذ وزننده اركك
قرتال قوشنه دينور (العنديل) زنجبيل وزننده ابن تمره روايتى اوزره بركوچك قوشك اسميدر على قول عندليبده
لغتدر (العندل) صندل وزننده يومرى باشلو دوه يه دينور مذكر و مؤنثه شاملدر و پك اوزون آدمه دينور مؤنثى
عندله در (العندلة) دحرجه وزننده دوه ياوز و متين اولمق معناسنه در يقال عندل البعير اذا اشتدّ و بلبل اوتمك
معناسنه در يقال عندل البلبل اذا صوّت (العنادلان) عينك ضميله خايه لره دينور مفردى عنادل در و منه يقال
هو ما يعرف سحادليه من عنادليه اى الخصيان (العندليل) زنجبيل وزننده بركونه سرچه قوشيدر (العندلة)
عندلك مؤنثيدركه پك اوزون عورته دينور و ايرى ممه لو عورته دينور يقال امرأة عندلة اى ضخمة الثديين
(العندليب) هزاردركه بلبلدر باء بابنده ذكر اولندى (العذل) عينك فتحى و ذال معجمه نك سكونيله قنه مق معناسنه در
يقال عذله عذلا من الباب الاوّل اذا لامه (التعذيل) عذل معناسنه در يقال عذّله بمعنى عذله (العذل) فتحتينله
اسمدر قنه مغه دينور يقال لا ينفعه العذل اى الملامة (الاعتذال) افتعال وزننده و (التعذّل) تفعل وزننده ملامتى
قبول ايلمك معناسنه دركه نفسنه مراجعتله جرم و خطاسنى ادراك و اعتراف ايلمكدن عبارتدر يقال اعتذل
فلان و تعذّل اذا قبل العذل و اعتذال برنسنه يى ايشلمكه تمام قصد و توجّه قلمق معناسنه دركه معناى اوّلك لازمى
اولور يقال اعتذل عليه اذا اعتزم و اوق آتان كمسه خطا ايلمكله تكرار آتمق معناسنه مستعملدر كويا كه خطادن
ناشى نفسنه لوم ايدوب تكرار آتمغه مباشرت ايدر يقال اعتذل الرامى اذا رمى ثانية (العذلة) همزه وزننده
و (العذّال) شدّاد وزننده دائما ناسى ملامت ايدن آدمه دينور يقال رجل عذلة و عذّال اى كثير العذل
(العذلة) فتحاتله و (العذّال) رمّان وزننده و (العذّل) ركع وزننده عاذل كلمه سنك جمعيدركه لائم معناسنه در
(المعتذلات) معتدلات وزننده و (العذل) ضمتينله پك اسّى كونلره وصف اولور كويا كه پك اسّيلكندن ناشى
كندى نفسلرينه لوم ايدرلر يقال ايّام معتذلات و عذّل اى شديدة الحرّ (العاذل) عذلدن اسم فاعلدر و بدن

نسوانده شول طمره دینورکه دم استحاضه آندن خروج ایدر * مؤلف بونی راء مهمله ایله عاذر عنواننده دخی
ذکرایلمشیدی و برصو یاخود برموضعك اسمیدر وجاهلیتده شعبان آینك علی قول شوّال آینك اسمیدر جمعی عواذل در
﴿العذّالة﴾ شدّاده وزننده است ومقعده اطلاق اولنور ﴿المعذل﴾ معظم وزننده شول کریم وجوانمرد آدمه اطلاق
اولنورکه افراط سخاسندن لوم اولنوراوله یقال هو معذّل اذا کان یعذّل لافراط جوده و بررجل آدیدر ﴿العرجلة﴾
عینك وجیمك فتحیله آت سوریسندن بربلوکه دینور وپیادکان کروهنه دینور وکچی سوریسنه دینور ﴿العرجول﴾
برذون وزننده جماعت معناسنه در ﴿العردل﴾ صندل وزننده صلب وشدیداولان نسنه یه دینور ﴿العردلة﴾ دحرجه
وزننده کوشك وسلپوك یوریمکه دینور یقال یمشی عردلة ای مسترخیا ﴿العرندل﴾ سمندل وزننده اوزون آدمه
دینور وصلب وشدید کمسه یه دینور ﴿العرزال﴾ قرطاس وزننده ارسلان یتاغنه دینور وارسلانك یاوریلرینه
یاپدیغی یتاغه دینورکه اغاجلردن واوتلقلردن کتوروب یوه طرزنده یاپوب یاوریلرینی آنده یاتورر وخرما وسائر
اغاج اوزره اولان باغچوان یتاغنه دینورکه ارسلان مقوله سی جانور خوفندن یاپوب آنده آرام ایدرلر وآت بقیه سنه
دینور وچوال طرزنده اولان قابه دینور وشول کوچك چادر وقولبه مقوله سی آرامکاهه دینورکه قتال هنکامنده
ملوك ورؤسا ایچون اتخاذ اولنور * یقال انّ الجیش یقاتلون والملك ینظر من العرزال وهو بیت صغیر یتخذ
للملك اذا قاتل ومنتار دیوشـورنلرك قولبه لرینه دینور ویلان اینه دینور ومتاع قلیله دینور واغاجك بداغنه
دینور ودکانه دینور حانوت معناسنه وفرقهٔ انسانی یه دینور وآغرلق ثقل معناسنه وذلیل وحقیر معناسنه در
وچانطه ودغارجق مقوله سنك اغزنه دینور وشول قفیه یه یعنی اکرام قبیلدن اولان طعام مقوله سنه دینورکه
خاصة انسان ایچون ترتیب واختیار اولنمش اوله مسافر ایچون اختیار اولنان اطعمه کبی ﴿العرازیل﴾ عزازیل
وزننده اوغریلق ایچون مجتمع اولمش کمسه لره دینور یقال قوم عرازیل ای مجتمعون فی لصوصیة ﴿العرطل﴾ جعفر
وزننده و﴿العرطلیل﴾ زنجبیل وزننده ایری ودیزمان شیئه دینور یقال رجل عرطل وعرطلیل ای ضخم وافراط
اوزره اوزون آدمه دینور یقـال رجل عرطل وعرطلیل ای الفاحش الطول ﴿العرطویل﴾ واو ایله زنجبیل
وزننده یال وبال صاحبی خوش اندام وسهی قامت جوانه دینور یقال شـابّ عرطویل ای الحسن الشـباب
﴿العراقیل﴾ قافله عرازیل وزننده آفات ودواهی معناسنه در یقال اصابتهم العراقیل ای الدواهی وعراقیل الامور
صعاب ومشکلات اموردن عبارتدر یقـال وقعوا فی عراقیل الامور ای صعابها ﴿العرقلة﴾ دحرجه وزننده
طوغری یولدن صاپمق معناسـنه در یقال عرقل الرجل اذا جار عن القصد وسوزی جهت واسلوبندن اکوب
صاپتمق معناسنه در یقال عرقل کلامه اذا عوّجه وبرآدمه برایشی یابرسوزی حق اوزره طوتمیوب وطوغریسنی
سـویلمیوب جهتندن چویروب بوکمك معناسـنه در یقال عرقل علی فلان اذا عوّج علیه الفعل والکلام وادار
علیه کلاما غیرمستقیم ﴿عرقل﴾ جعفر وزننده ابن الحطیم درکه شـاعردر ﴿العرقیل﴾ قندیل وزننده یمورطه نك
صاریسنه دینور ﴿العرقلی﴾ حوزلی وزننده صالنه رق یورویشه دینور یقال یمشی العرقلی وهی مشیة بتبختر
﴿العرقال﴾ قرطاس وزننده اصلا طوغری معامله ووضعی اولمیان آدمه دینورکه سلوکی وفعل وقولی دائما کج
وچ اولان کمسـه دن عبارتدر یقال رجل عرقال ای لایستقیم علی رشده ﴿العرکل﴾ جعفر وزننده دفّه دینورکه
ساز اقسامندندر وطاوله دینور طبل معناسنه یقال ینقر العرکل ای الدفّ وکذا الطبل وبررجلك آدیدر ﴿العرهلّ﴾
اردبّ وزننده یاوز دوه یه دینور ﴿العراهل﴾ علابط وزننده قورومی تامّ وکامل اولان آته دینورکه هریری
اویغون اولور یقال فرس عراهل ای الکامل الخلق ﴿العراهیل﴾ عینك فتحیله صالمه ومسیب دوه کروهنه
دینور مفردی عرهول در زنبور کبی وبونلرك مجموعنده زای معجمه ایله ده لغتدر ﴿العزل﴾ عینك فتحی وزای
معجمه نك سکونیله برنسنه یی یرندن یاکروهندن یاخود عملندن آیروب برطرف ایلمك معناسنه در یقال عزله عزلا من الباب
الثانی اذا نحاه جانبا وجماع ایدرکن انزال وقتنده کبه قالمسون دیو ایچری انزال ایلمیوب ذکری طشره اخراج ایلمك
معناسنه مستعملدر یقال عزل عن امته اذا لم یرد ولدها وعزل شول مال میری یه دینورکه اداسنك وقت معینی
حلولندن مقدّم محصل طرفندن همان وزن وانتقاد اولنمقسزین اله کچنی بیت المال طرفنه اوّل باوّل تقدمه طریقیله
ارسـال وایراد اولنوب بعده وقت معینی حلولنده طوپدن حسـاب اولنور اوله یقال اتی بالعزل وهو مایورد
بیت المال تقدمة غیرموزون ولا منتقد الی محلّ النجم وعزل برموضع آدیدر ﴿التعزیل﴾ تفعیل وزننده عزل ایلمك
معناسـنه در یقال عزّله بمعنی عزله ﴿الاعتزال﴾ افتعال وزننده و﴿الانعزال﴾ انفعال وزننده و﴿التعزّل﴾ تفعل
وزننده عزل وتعزیلك مطاوعلریدر یقال عزله وعزّله فاعتزل وانعزل وتعزّل ای نحاه جانبـا فتنحّی واعتزال

(عزل)

عزل ایله معنای ثانیده مرادفدر یقال اعتزل المرأة بمعنی عزل عنها ﴿المعزال﴾ مفتاح وزننده سائر چوبانلره اختلاط
ایتمیوب دائما طوارلرینی بشقه‌جه رعی ایدن چوبانه دینور و دائما کروهندن آلارغه‌یه نازل اولان یولجی‌یه دینور
و سلاحسز آدمه دینور جمعی معازیل در یقال هو معزال ای نازل ناحیة من السفر وکذا لارمح له عربلر رمح ایله
مطلق سلاحدن کنایه ایدرلر وخسّت ودنائتندن قارجیلره قارشمیوب سیرجیلك ایدن کمسه‌یه دینور وعقلی
ضعیف احمق و نادانه دینورکه ناسه اختلاطدن محرومدر ﴿التعازل﴾ تفاعل وزننده ناس بری برندن جدا اولوب
بشقه‌جه اولمق معناسنه‌در یقال تعازل القوم اذا انعزل بعضهم عن بعض ﴿العزلة﴾ غرفه وزننده اعتزالدن
اسمدر بشقه‌لغه و آلارغه‌لغه و آیریلغه دینور جدایی معناسنه‌در ومنه قولهم من اختار العزلة فالعزّله ﴿الاعزل﴾
یالکز بشقه‌جه اولان قوملغه دینور یقال رمل اعزل ای منفرد منقطع و عادتا قویریغی بر طرفه اکری اولان دابه‌یه
دینور یعنی قویریغنك اکریلکی خلقی اولمیوب کندیسی اکری آلشدرمش اوله که ذمیمه‌در عرب فارسلری
علی الاطلاق تشأم ایدرلر خصوصا صاغ طرفنه اکری اوله ومنه یقولون اعوذ بالله من الاعزل علی الاعزل
ای من الرجل الذی لاسلاح معه علی الفرس المائل الذنب عادة ویغمورسز بلوده اطلاق اولنور وقربان اتندن
غائب حصّه‌سنه دینور وسماکین اطلاق اولنان ایکی کوکبك برینك وصفیدرکه دیکرینه سماك رامح واکا سماك
اعزل دیرلر سماك رامحك اوکنده اولان کوکبی رمحه تشبیه ایلدیلر و بو یالکز اولمغله کویاکه سلاحسزدر یاخود بونك
طلوع وظهوری ایامنده اصلاریح و برد آثاری اولمامغله کویاکه سلاحدن عاری اولمشدر * مترجم دیرکه بومناسبتله
اشبو قطعهٔ بلیغه‌نك ثبتی روا کورلدی * لاتطلبنّ بآلة لك رتبة * قلم البلیغ بغیر جدّ مغزل * سكن السماكان
السماء کلاهما * هذاله رمح وهذا اعزل *و اعزل اوجه تعبیر اولنان ایکی پوچ کمیکلرینك بریسی ناقص اولان
دابه‌یه دینور و سلاحسز آدمه دینورته‌که عزل دخی بو معنایه‌در ضمتینله ایکیسنکده جمعی عزل کلور عینك ضمیله
و اعزال کلور و عزّل کلور رکع وزننده و عزلان کلور ضمله ﴿العزل﴾ فتحتینله اسمدر سلاحسزلغه دینور ﴿العزلاء﴾
حمراء وزننده دبره دینور است معناسنه وطولوم ومشك مقوله‌سنك صو دوکیله‌جك یرینه دینورکه اغزندن بشقه
اولمغله اورادن صو اخذ اولنور اسفلنده اولان اغزی اوله‌جقدر جمعی عزالی کلور عینك فتحی و لامك کسریله
و عزالی کلور لامك فتحیله و بنو جعفر بن کلابه مخصوص بر فرسك اسمیدر ﴿العزل﴾ عینك ضمیله و ﴿العزال﴾
کتاب وزننده ضعف و زبونی معناسنه‌در ﴿الاعازل﴾ بر موضعدر ﴿عزله﴾ غرفه وزننده یمنده شهر بحرانه
اعمالندن بر قریه آدیدر ﴿العزالان﴾ عینك فتحی وتثنیه بنیه‌سیله طوشنجل قوشنك قویریغی اوجنده اولان
ایکی جیغه‌یه دینور ﴿عزیله﴾ جهینه وزننده بر موضعدر ﴿المعتزلة﴾ قدریه‌دن بر فرقه‌در یعنی قدری انکار
ایدنلردن بر فرقه‌درکه اصول فرق ضالّه اولان یدی فرقه‌نك بریسیدر زعملرنجه عندلرنده فئهٔ ضالّه عدّ اولنان
اهل سنتدن و خوارج طائفه‌سندن اعتزال ایتدکلرندن ناشی کندی کروهلرینه معتزله اطلاق ایلدیلر بعضلر
دیدیکه لقب مزبوری آنلره حسن بصری علیه الرحمة تلقیب ایلدی وجهی بودرکه واصل بن عطاء نام کمسه که
حسن بصرینك اصحابندن وتلامذه‌سندن ایدی برکون جامعده درس مجلسنه خارجدن بر آدم کلوب دیدیکه
ای مقتدای دین حالا زمانمزده بر کروه پیدا اولدیکه اهل کبیره‌یی اکفار ایدرلر و بر طائفه‌ده کفر ایله طاعت نفع
و یرمدیکی کبی ایمان ایله معصیت دخی ضرر و یرمز دیرلر پس بونده بزه نه کونه اعتقاد ایلمك لازمدر حسن بصری
جواب و یرمزدن مقدّم مزبور واصل جوابه متصدّی اولوب بن کبیره صاحبی مطلق مؤمندر و مطلق کافردر دیمم
بلکه اول کفر ایله ایمان بیننده بر منزله‌در نه مؤمندر و نه کافردر دیرم دیدی بعده مجلسدن قالقوب مسجدك ستونلرندن
بر ستون پایانه اعتزال و کلام مرقومی حسن بصری اصحابندن بر جماعته تقریر ایلمکه ابتدار ایلدکده حسن حضرتلری
قد اعتزل عنّا واصل دیمکله من بعد اول فرقه‌یه معتزله اطلاق اولندی و افعال عبادی کندی قدرتلرینه اسناد ایدوب
قدری انکار ایلدکلری چون قدریه ایله‌ده ملقب اولدیلر ﴿العزل﴾ فتحتینله طوارك صغری طرفنه دینور و منه یقال
لسائق الحمار اقرع عزل حمارك ای مؤخره ﴿العزلة﴾ فتحاتله طوارك الماجغی اوزره اولان اومه‌جه کمیکنه دینور
﴿العزهول﴾ زنبور وزننده صالمه و مسیب اولان ارکك دوه‌یه دینور جمعی عزاهیل درو چابك و سبکپا آدمه دینور یقال
رجل عزهول ای سریع خفیف ﴿العزهل﴾ زبرج و جعفر وزنلرنده سلکی و پریشان اندام آدمه دینور و کوکرجن قوشنك
ارککنك یاخود پلازینه دینور و عزهل زبرج وزننده و عزهول زنبور وزننده سریع و سابق آدمه دینور ﴿العزهلّ﴾
اردبّ وزننده بیکار و فارغ بوش کزن آدمه دینور آیلاق تعبیر اولنور یقال هو عزهلّ ای فارغ ﴿عزهل﴾ جعفر وزننده بر رجل
آدیدر و بر موضعك اسمیدر ﴿المعزهل﴾ مدحرج وزننده دائما قوت و غداسی کوزل اولان آدمه دینور یقال رجل معزهل

ای الحسن الغداء ﴿عزاهل﴾ علابط وزننده برموضع آدیدر ﴿العسل﴾ عینك وسینك فتحیله صوآقرکن یوزنده پیدا
اولان قبرجغه دینور یقال بدا العسل فی وجه الماء ای الحباب وباله دینورکه فارسیده انکبین دیرلر بال آریسنك لعابندن
عبارتدر وعند البعض مادّه‌سی برخفیجه شبنم کبی رطوبتدرکه حق سبحانه وتعالی هواده حادث ایدوب چچك
ویپراق مقوله‌سی اوزره نازل اولور الهام ربانیله آری قسمی آغزلریله اول رطوبتی التقاط ایدوب قوانه کوتروب
وضع وجمع ایدر ایشته بال اول رطوبت مجتمعه‌دن عبارتدر وآنك مادّه‌سی بربخار لطیفدرکه خفیجه ارضدن صعود
وجوّ هواده امتزاجله نضج بولوب حقیقت اخرایه تحویل ایلدنصکره کیجه وقتی برودت هوادن کسب غلظت
ایدوب عسل اوله‌رق قدرت حلواسی کبی ازهار واوراق اوزره نازل اولور الهام الهی ایله آریلر آنلری التقاط
ونقل ایدرلر وکاه اولورکه بعینه عسل اوله‌رق نازل اولمغله خلق آنی التقاط ایدرلر وبن عسلك منافع واسماسی
بابنده برکتاب مخصوص تألیف ایلدم کتاب مزبور ترقیق الاسل فی تصفیق العسل اسمیله مسمّادر وعسل کلمه‌سی
مذکر ومؤنث اولور جمعی اعسال وعسل کلور ضمتینله وعسل کلور عینك ضمیله وعسول وعسلان کلور عینلرك
ضمیله وعسل ایله طتلو خوی وسجیه وشمائلدن کنایه اولور ومنه یقال هو علی اعسال من ابیه ای علی آسان یعنی فلانده
پدرینك اخلاق وشمائلنه دائر نشئه وحلاوت آثاری واردر کویاکه انك عسلندن یعنی مایه‌سندن مخمردر وعسل
خرما پکمزینه دینور یقال اکلنا عسلا ای صقر التمر وعرفط نام شجرك صمغنه اطلاق اولنور ﴿عسل اللبنی﴾ کسل
الکبری وزننده بخور انواعندن برنوع طیب اسمیدرکه برجنس شجردن بنفسه سیلان ایدر خوشبوی اولمغله خلق
انکله تبخر ایدرلر عامّه تحریفله حصی لبان دیرلر بومیعهٔ سائله اوله‌جقدرکه خلق حصی لبانی دخی تحریف ایدوب
عسلبندن بخوری دیرلر وبعض دیارده اکازیغله دیرلر وعسل الرمث رانك کسریله رمث دیدکلری نباتدن پیدا اولان
لزوجتلی آق شیره‌درکه کومش قوزه شکلنده ظهور ایدر * مؤلف دهن العسل دیدکلری دارویی اهمال ایلدی ظاهرا
مولّد اولدیغنه مبنیدر ودهن العسل یونانیده اورمالی وبین الاطباء دهن داود دیدکلریدرکه ترکیده داود پیغمبر
یاغی تعبیر اولنور ﴿بنو عسل﴾ برقبیله‌در وعسل بن ذکوان برمعروف کمسه‌درکه اخباریوندندر اصمعی ایله
ملاقات ایلدی وعسل مصدر اولور کماسیذکر ﴿العسلیّ﴾ یای نسبتله عسل رنکنده اولان شیئه دینور عسلیّ الیهودکه
سلفده یهود طائفه‌سی علامت امتیاز ایچون اموزلری باشنه دیکدکلری صاری پارچه‌دن عبارتدر اول جهتله اطلاق
اولنمشدر واکا غیار دخی دیرلر ایدی صکره قیافتلری بتون تبدیل اولدیغندن اکا حاجت قالمدی ﴿العسّال﴾ شدّاد
وزننده قواندن بال صاغان آدمه دینور وصفوان بن عسّال اصحابدندر وپك درّه‌بجی مزراغه دینور کماسیذکر
﴿العاسل﴾ بودخی قواندن بال صاغان آدمه دینور یقال رجل عسّال وعاسل ای مشتارّ العسل من موضعه وقورده
دینور ذئب معناسنه ترکیب آتیدن مأخوذدر جمعی عسّل کلور رکع وزننده وعواسل کلور وشول صالح ومتقی
آدمه دینورکه صلاح وتقواسنك وصف وثناسنی ناس عسل کبی استحلال ایدر اوله یعنی طتلو طتلو وصف وثنا ایدوب
وثناسندن استطابه واستلذاذ ایده‌لر وعاسل درّه‌بجی مزراغه دینور کماسیذکر ﴿العسالة﴾ جبانه وزننده آرینك
بال یاپدیغی کومجه دینور مبالغة اطلاق اولنمشدر کویاکه بال ویریجیدر وتانیثی شوره اعتباریله‌در یقال اطردت
النحل الی العسّالة ای شورتها وبال آریسنه اطلاق اولنور تانیثی نحل اعتباریله‌در زیرا نحل اسم جنسدر ﴿العسل﴾
نسل وزننده طعامه بال قاتمق وبال ایله ترتیب ایلمك معناسنه‌در یقال عسل الطعام عسلا من الباب الثانی والاوّل
اذا خلطه بالعسل وبرآدمه زاد ایچون بال ویرمك وزادنی بالدن تهیئه قلمق معناسنه‌در تقول عسلتهم اذا زوّدتهم
العسل وبرآدمی خوش وطتلی مدح وثنا ایلمك معناسنه‌درکه باللندرمق تعبیر اولنور یقال عسل فلانا
اذا طیب الثناء علیه وجماع ایلمك معناسنه‌در یقال عسل المرأة عسلا من الباب الثانی اذا نکحها وبرآدمی خلقه
شیرین کوستوروب سودرمك معناسنه‌در یقال عسل الله فلانا ای حببه الی الناس وعسول وعسلان معناسنه‌در
کماسیذکر وعسل وعسلان فتحاتله قورد وآت تلاش وسرعتله قوشدیغندن چالقنه‌رق وباشنی دپره‌دوب
اویناده‌رق سکرتمك معناسنه‌در یقال عسل الذئب اوالفرس عسلا وعسلانا اذا اضطرب فی عدوه وهزّ رأسه
یعنی من مضائه مسرعا وعسل سرعتله کتمك معناسنه‌در یقال عسل الدلیل بالمفازة اذا اسرع وعسل
چابك ورونده ناقه‌یه دینور وبرموضع آدیدر وعسل هلاك وتباب معناسنه مستعملدر سرعتله ذهاب معناسندن
مأخوذدر یقال عسلاله ای تعسا ﴿التعسیل﴾ بودخی طعامه بال قاتمق معناسنه‌در یقال عسل الطعام اذا خلطه
بالعسل وبرآدمه زاد ایچون بال ویرمك معناسنه‌در تقول عسلتهم ای زوّدتهم العسل ﴿الاستعسال﴾ بال استمك
معناسنه‌در یقال استعسل القوم فعسلتهم ای استوهبوا العسل فزوّدتهم اياه ﴿العسل﴾ فتحتینله طاتمق ذوق

معناسنه‌در يقال عسل من طعامه عسلا من الباب الاول اذا ذاقه وبو حلب حلبا بابى قبيلندندركه باب اوّلدن
مصدرى فتحتينله كلمشدر وعسل وعسلان فتحاتله صو روزكارك تحريكيله چالقنوب اوينامق معناسنه‌در يقال
عسل الماء عسلا وعسلانا اذا حرّكته الريح فاضطرب وعسل سرعتله يوريمك معناسنه‌در ومنه الحديث
﴿ كذب عليك العسل ﴾ بنصب العسل ورفعه اى عليك بسرعة المشى نته‌كه كذب ماده‌سنده شرح اولندى
(العسول) قعود وزننده و (العسلان) فتحاتله الده مزراق پك دتره‌مك معناسنه‌در عسل كبى يقال عسل الرمح عسلا
وعسولا وعسلانا من الباب الثانى اذا اشتدّ اهتزازه (العسول) صبور وزننده عاسل وعسال كبى دتره‌كن مزراغه
دينور يقال رمح عاسل وعسال وعسول اى شديد الاهتزاز (العنسل) حنظل وزننده جست وچابك ناقه‌يه
دينور (العسل) عينك كسريله جنّ طائفه‌سندن برقبيله اسميدر وبنو عسل بنو عمرو بن يربوعدن منشعب برقبيله‌در
عربلر آنلرك والده‌لرى ساحرۀ جنيه اولديغى زعم ايدرلر وعسل حيوان قسمنه كركى كبى تقيد وتيمار ايدوب ايوجه
كوروب كوزه‌دن آدمه دينور يقال هو عسل مال اى ازاؤه (قصر عسل) بصره‌ده خطۀ بنى ضبه قربنده
برقصرك اسميدر صبيغ نام كمسنه‌نك پدرى اولان عسل نام كمسه‌يه مضافدر وصبيغ باب غين معجمه‌ده بيان اولندى
لكن مؤلف اوراده صبيغ بن عسيل عنوانده ذكر ايلمشدر (ذو عسل) برموضعدر (المعسلة) مرحله وزننده
آرى قوانه دينور خليه معناسنه (العسلة) فتحاتله كه عسلدن تاء وحدتله مفرددر برقطعه باله دينور ومنه يقال
ما اعرف له مضرب عسلة اى اعراقه مضرب عسل آرينك بال چاله‌جق يريدركه كوچ تعبير اولنور بعده برآدمك
عرق واصل ونسبنده استعمال اولندى زيرا كوچ بالك منشأيدر (العسيل) امير وزننده ضربه‌سى سريع وشديد
اولان آدمه دينور يقال رجل عسيل اى الشديد الضرب السريع رجع اليد وعطّار سپوركه‌سنه على قول
غاليه يعنى قابدن قليه مسك اله‌جق يلكنه دينور وفيلك ودوه‌نك ذكرينه دينور جمعى عسل‌در كتب وزننده
(ابن عسلة) فتحاتله برشاعردر (ابو عسلة) عينك كسريله قوردك كنيه‌سيدر (العسيلة) جهينه وزننده سميراء
شرقيسنده برصويك آديدر وعسيله كه عسل لفظندن مصغردر مطلق نطفه‌يه على قول رجلك نطفه‌سنه وعلى
رأى جماعك دادينه ولذتنه اطلاق اولنوركه عسله تشبيه اولنمشدر وبكلّ منها فسر الحديث ﴿ حتى تذوقى
عسيلته ويذوق عسيلتك ﴾ وعسيل كلمه‌سنده تانيث غالب اولمغله هاء ايله مصغر اولدى ياخود عسله‌دن مصغردر تركيده
اندن بالچغز ايله تعبير اولنور وقدر قليل ايله حليت حاصل اوله‌جغنه تلميح ايچون تصغير ايله اداييورديلر (العسل)
ضمتينله صالح ودیندار آدملره اطلاق اولنور مفردى عاسل وعسول‌در نته‌كه عاسل ماده‌سنده وجهى بيان اولندى
(العسلة) فرحه وزننده عمده بلدۀ بعدانيه اعمالندن برقريه‌در (العسبلة) دحرجه وزننده خلق برى برينه كلوب
كيدوب تردّد ايلمك معناسنه‌دركه برحادثه هنكامنده ياخود عيد كبى ايّام معدوده‌ده ايدرلر يقال الناس يعسبلون
اى يختلف بعضهم الى بعض ويتردّد (عسجل) جعفر وزننده بنو سليم حرّه‌سنده برموضع آديدر (العسطلة)
دحرجه وزننده نظامسز شوريده سوز سويلمك معناسنه‌در يقال عسطل الرجل اذا كلم غير ذى نظام (المعسطل)
مدحرج وزننده هذيان محموم كبى شوريده وپريشان سوزه دينور يقال كلام معسطل اى معلسط (العسقلة)
عينك وقافك فتحيله طپراغى پك وپور اوله‌رق آق طاشلق يره دينور تقول نزلنا عسقلة وهى ارض صلبة وفيها
حجارة بيض ومصدر اولور سراب ايلدارمق معناسنه يقال عسقل السراب اذا تريّع (العساقيل) مثاقيل وزننده
منتارلره دينور مفردى عسقل‌در جعفر وزننده وعسقول‌در زنبور وزننده وعساقيل وعساقل سرابه دينوركه
بريّه‌ده صو كبى لمعان ايدر معناى مفرده موضوع اولان صيغه‌دندر حضاجر كبى وبلوك بلوك بلود پاره‌لرينه
دينور * شارحك بيانه كوره بونده جمعدر يقال فى السماء عساقيل وعساقل اى القطع المتفرّقة من السحاب
(عسقلان) عينك وقافك فتحيله ساحل بحر شامده بربلده‌دركه نصارى طائفه‌سى هرسال اكا حجّ وزيارت ايدرلر
حالا خرابه‌در وبلخ قضاسنده برقريه ياخود برمحله‌در محدثيندن عيسى بن احمد بن وردان العسقلانىّ البلخى آندندر
شارح ديركه ابن حجر بلدۀ مذكوره‌دندر وعسقلان الرأس باشك تپه‌سنه دينور يقال ضرب عسقلان رأسه
اى اعلاه (العصقول) عصفور وزننده اركك چكركه‌يه دينور (العصاقيل) مثاقيل وزننده قصرغه يللرينه
دينور مفردى عصقول‌در يقال هبت العصاقيل اى الاعاصير (العصل) فتحتينله وعينك كسرى وصادك
سكونيله بغرسغه دينور معى معناسنه جمعى اعصال‌در وشجردفلى اسميدركه آغو آغاجى ديدكلريدر مفردى
عصله‌در وعصل آت قسمنك قويرق صوقمى برطرفه طوغرى اكيلوب بورق اولمق معناسنه‌در شويله‌كه يانجق
اتلرينه واروب طوقنور اوله يقال عصل الفرس عصلا من الباب الرابع اذا كان عسيب ذنبه ملتويا حتى يصيب

كاذته ويقال فى عسيب ذنبه عصل اى التواء ودكنك كبى پك وقاتى نسنه خلقى اكرى اولمق معناسنه‌در يقال
عصل العود عصلا وهو الاعوجاج فى صلابة خلقة (العصل) كتف وزننده و (الاعصل) احمر وزننده اكرى
اولان پك شيئه دينور عصل كلمه‌سنك جمعى عصال‌در عينك كسريله يقال عود وعصا عصل واعصل اى معوّج
واعصل اكرى بجاقلو آدمه دينور يقال رجل اعصل اى المعوّج الساق وبعضيلر ديديكه اعصل برنسنه اوزره
دائما اكيلوب آوريله‌رق مشغول ومداوم اولان آدمه دينور واكرى ديشه واكرى اوقه دينور يقال ناب وسهم
اعصل اى اعوج جمعى عسل‌در عينك ضميله (المعصال) مفتاح وزننده باغچوانلرك ككه وكلبرى تعبير ايتدكلرى
اوجى اكرى اغاجه دينوركه انكله اغاجك داللرينى اكوب ميوه‌قوپاررلر وچوكانه دينور صوجان معناسنه (المعصيل)
ميمك كسريله بودخى چوكانه دينور (العصلاء) حمراء وزننده كوده‌سى اتسز دكنك كبى قوبقورى اولان عورته
دينور يقال امرأة عصلاء اى لالحم عليها (العصل) فصل وزننده ايشه‌مك معناسنه‌در يقال عصل الصبى
عصلا من الباب الاول اذا بال واغاجى اكمك معناسنه‌در يقال عصل العود اذا عوّجه فان كان اعوجاجه على
حلقة قلت عصل كفرح كما مرّ (الاعصيلال) اطميتان وزننده بريرى اورمق قصديله دكنكه قاوره‌مق
معناسنه‌در يقال اعصألّ الرجل اذا قبض على عصاه (التعصيل) كيجكمك وآغر دپرنمك معناسنه‌در يقال
عصل الرجل اذا ابطأ (المعصل) منبر وزننده بورجلوسنه شدّت تقاضا ايدن آدمه دينور يقال هو معصل
اى مشدّد على غريمه (العاصل) قاتى وپك اوقه دينور (المعصل) محدّث وزننده آتلدقده بوريلوب بر طرفه
چاوب يانه كيدن اوقه دينور (العنصل) قنفذ وزننده برموضع آديدر ويمامه‌دن طوغرى بصره‌يه موصل طريقك
اسميدر وعنصل كه عنصل دخى دينور جندب وزننده ومدّ ايله عنصلاء وعنصلاء دخى دينور بصل برى اسميدركه
اسقال ايله وبصل الفار ايله متعارفدر تركيده آطه صوغانى ديرلر بين الاطباء اسقيل ايله معروفدر داءالثعلب وفالج
وعرق النسأ علتلرينه نافع وسركه‌سى سعال مزمن وربو وضيق نفس وحشرجه علتلرينه مفيد وبدن ضعيفى
مقوّيدر (العصيل) عينك ضميله اعصلك جمعيدركه ذكر اولندى وبرموضع اسميدر (العضلة) عينك وضاد
معجمه‌نك فتحيله و (العضيلة) سفينه وزننده بالدر وقول مقوله‌سى اعضاده اولان سكيرلى قالين وقبا اته دينوركه
بالق اتى تعبير اولنور * مؤلف كرچه كلّ عصبة معها لحم غليظ عبارتيله تفسير ايدوب لكن مراد ترجمه اولنان اسلوبدر
صاحب تذكره‌نك بيانه كوره بدن انسانده صغير وكبير بشيوز اوتوز عضله واردر (العضل) فتحتينله برآدمك
كوده‌سنده بالق اتى چوق اولمق ياخود بالدرينك بالق اتى قبا ويوغون اولمق معناسنه‌در يقال عضل الرجل عضلا
من الباب الرابع اذا صار كثير العضل او ضخمت عضلة ساقه (العضل) كتف وزننده و (العضل) ندس وزننده
صفتلرده وصف مذكور اوزره اولان آدمه دينور (العضل) فضل وزننده برآدمى صقشدروب تضييق ايلمك
معناسنه‌در يقال عضل عليه عضلا من الباب الاول اذا ضيق وبرآدمك ايشى پك دشوار وشديد اولمق معناسنه‌در
كوياكه كنديسنى تضييق ايدر يقال عضل به الامر اذا اشتدّ وعضل وعضل وعضلان عينلرك كسريله بركمسه
برخاتونى اره وارمقدن ظلما منع ايلمك معناسنه‌در يقال عضل المرأة عضلا وعضلا وعضلانا من الباب الاول والثانى
والرابع اذا منعها الزوج ظلما (الاعضال) همزه‌نك كسريله بودخى برماده صرپلنوب دشوار اولمق معناسنه‌در
يقال اعضل الامر اذا اشتدّ وبردشوار ايش برآدمى عاجز وفرومانده قلمق معناسنه‌در يقال اعضله الامر اذا غلبه
واعياه وخاتونك وطاوق وسائر حيوانك طوغورمسى عسرتلو اولمق معناسنه‌در يقال اعضلت المرأة والدجاجة
وغيرها بولدها اذا عسر عليها وبرمشكل درد ومرض اطباىى عاجز ومغلوب ايلمك معناسنه‌در يقال اعضل الداء
الاطباء اى غلبهم (التعضيل) بودخى برخاتونى اره وارمقدن ظلما منع ايلمك معناسنه‌در يقال عضل المرأة بمعنى عضلها
ويراهل مجلسه طار المق معناسنه‌در يقال عضل المكان اذا ضاق وبريرناسله طپطلو اولمق معناسنه‌در يقال عضلت
الارض باهلها اذا غصت بهم وخاتون وسائر حيوان طوغورمقدن عسرتلنمك معناسنه‌در يقال عضلت المرأة والدجاجة
وغيرها اذا عسر عليها (المعضل) محسن وزننده و (المعضل) محدّث وزننده طوغورمسى صرپ ودشوار اولان
خاتونه وسائر حيوانه دينور ومعضل محسن وزننده پك چركين شيئه دينوركما سيذكر (التعضل) تفعل وزننده برعلت پك
مشكل اولمغله اطباىى چاره وتدبيردن عاجز قلمق معناسنه‌در يقال تعضل الداء الاطباء اذا غلبهم يعنى فاعياه دواؤه
(العضال) غراب وزننده پك مشكل مرضه دينوركه طبيبلرى عاجز وفرومانده ايده يقال داء عضال اى معيى غالب
يعنى على الاطباء وشول شديد يمينه وصف اولوركه اصلا استثناء ورجوع وانصرافى ممكن اولميوب قطعى اوله
يقال حلفة عضال اى شديدة لامثنوية فيها * مترجم ديركه مثنوية استثناء ورجوع وانصراف معناسنه‌درتته كه نابغه‌نك

(اشبو)

اشبو حلفت يمينا غيرذى مثنويّة مصراعنك شرحنده استثناء ورجوعله شرح اولديغنى شهاب مرحوم ﴿ان الله على كلّ شئ قدير * وخالق كلّ شئ﴾ كريمه لرينك تفسيرنده بيضاوى مرحومك فهماعلى عمومهما بلامثنويّة قولنك شرحنده بيان ايلمشدر ﴿الاعضيلال﴾ اطمئنان وزننده آغاجك دالّرى كور وفراوان اولمغله برى برينه صارمشمق معناسنه در يقال اعضألت الشجرة اذا كثرت اغصانها والتفت ﴿العضل﴾ عينك كسريله داهيه اولان آدمه دينور ويك چركين شيئه دينور ﴿العضل﴾ فتحتينله باديه ده برموضعدركه چوق ميشه واورمانلو محلدر ياخود عينك فتحى وضادك سكونيله در وعضل بن الهون بن خزيمه برقبيله نك پدريدر وجرذ ديدكارى ايرى صچانه دينور جوهرينك سياق كلامنك مقتضاسى عينك ضميله اولمقدر لكن اويلجه دكلدر بلكه همان فتحتينله در جمعى عضلان كاور عينك كسريله ﴿العضل﴾ صرد وزننده و ﴿العضل﴾ قفل وزننده آفات ودواهى يه اطلاق اولنور مفردلرى عضله در غرفه وزننده ﴿وعضل﴾ صرد وزننده برموضعدر ﴿بنوعضيله﴾ جهينه وزننده بربطندر ﴿المعضلات﴾ محسنات وزننده شدائد ونوائبه اطلاق اولنور مفردى معضله در يقال نزلت بهم المعضلات اى الشدائد ﴿العضيلّ﴾ قرشبّ وزننده لئيم وتنكخوى وبى امتزاج كيمسه يه دينور يقال رجل عضيل اى لئيم ضيق الخلق ﴿العضيل﴾ جعفر وزننده صلابتلو پك نسنه يه دينور ﴿العضهلة﴾ دحرجه وزننده شيشه نك اغزينى طيقامق معناسنه در يقال عضهل القارورة اذاضمّ رأسها ﴿العطل﴾ فتحتينله و ﴿العطول﴾ قعود وزننده خاتون دوزكوندن وپيرايه دن خالى اولمق معناسنه در يقال عطلت المرأة عطلا وعطولا من الباب الرابع اذالم يكن عليها حلىّ وعطل فتحتينله بيونه اطلاق اولنور لباسدن خلوّى اولديغيچون يقال انّها لحسنة العطل اى العنق وبرآدمك كودەسى بيوك اولمق معناسنه مستعملدر هرلباس اوبمديغندن كذلك سرعتله ايش كوج كوره مز اولديغندن استعمال اولندى يقال عطل الرجل عطلا من الباب المزبور اذا عظم بدنه وبركيمسه مالدن ياخود ادبدن عارى وبى بهره اولمق معناسنه مستعملدر يقال عطل الرجل من المال والادب اذاخلا والادب قولنده واو او معناسنه در وعطل شخص وهيكله اطلاق اولنور جمعى اعطالدر ﴿التعطل﴾ تفعل وزننده بودخى خاتون دوزكوندن خالى اولمق معناسنه در يقال تعطلت المرأة بمعنى عطلت وبركيمسه ايشسز كوجسز بيكار قالمق معناسنه در يقال تعطل الرجل اذا بقى بلا عمل ﴿العاطل﴾ و ﴿العطل﴾ ضمتينله عطلدن اسم فاعلدر پيرايه دن خالى خاتونه دينور عاطلك جمعى عواطلدر وعطل در ركع وزننده وعطلك جمعى اعطالدر يقال امرأة عاطل وعطل اى خالية من الحلىّ ﴿وعطل﴾ ضمتينله قلادەسى ويولارى اولميان بوش آته ودوه يه دينور وتمغاسز دوه يه دينور وسلاحسز آدمه دينور جمعى اعطالدر ومال وادبدن بى بهره آدمه دينور ﴿المعطال﴾ محراب وزننده دائما زينت وپيرايه دن خالى اولمق معتادى اولان خاتونه دينور يقال امرأة معطال اى المعتادة العطل ﴿المعاطل﴾ معطلك جميدركه مقعد وزننده در نسوانك دوزكون طاقنه جق عضولرينه دينور بيون وبيلكجه وطپوق كبى يقال انّها لحسنة المعاطل اى مواقع الحلى ﴿الاعطال﴾ عطلك جمعيدركه ضمتينله در وعطلك جمعيدركه فتحتينله در نته كه ذكر اولنديلر ﴿التعطيل﴾ تفعيل وزننده قاب مقولەسى نسنه يى بوشالتمق وبوش قومق معناسنه در يقال عطله اذافرّغه واخلاه وبرنسنه يى ضايع وتباه اولەرق بوشلامق معناسنه در قيويى ايشلتميوب خرابه بوشلامق كبى وديارى خالى وخرابه ترك ايلمك كبى يقال عطل الشئ اذا تركه ضياعا ﴿العطلة﴾ فرحه وزننده اندام ووجودى خوب دوەلره دينوركه زينتدن مستغنى اولورلر يقال ابل عطلة اى حسنة الجسم واحدنده عطل دينور وسودى فراوان كزيده ناقه يه دينور كذلك سودى چوق قيونه دينور وكوشه لريله آغاجنك ارالغنه باغلدقلرى قايشى قرلمش قوغه يه دينور ﴿العيطل﴾ حيدر وزننده حسن اندام وتناسب اعضا ايله هريانى اويغون اوزون كردنلى خاتونه دينور ياخود مطلقا اوزون كردنلى انسان وحيوانه دينور وبوصفتلر زينتدن مستغنى ايدر يقال امرأة عيطل اى الطويلة العنق فى حسن جسم اوهو كلّ ماطال عنقه وعيطل اركك خرما آغاجنك چچكنك دالنه دينوركه آنى آشى قلمى ايدرلر واكا عطيل دخى ديرلر اميروزننده ميوه دن خالى اولديغيچون ﴿المعطل﴾ معظم وزننده هذيل قبيله سندن برشاعردر ومعطل حراثت وزراعتدن خالى بوريره دينور ارض موات معناسنه ﴿المعطّلة﴾ معظمه وزننده چوبانسز صالمه دوەلره وصف اولور يقال ابل معطّلة اى لاراعى لها ﴿عطاله﴾ سحابه وزننده بنوتميم يوردنده برطاغك آديدر ﴿العطلة﴾ غرفه وزننده تعطل معناسندن اسمدر بوشلق وبيكارلق معناسنه در ﴿العطل﴾ عينك ضميله وضمتينله مالدن ياادبدن بى بهره آدمه دينور يقال رجل عطل وعطل اى خال من المال اوالادب وكريشسز يايه دينور يقال قوس عطل اى بلاوتر ﴿العطبل﴾ و ﴿العطبول﴾ و ﴿العطبولة﴾ عينلرك ضميله و ﴿العيطبول﴾ حيزبون وزننده كوزل

ودلبر اتلو جانلو اوزون كردانلو تازه محبوبه يه دينور جمعى عطابل وعطابيل كلور وبعضلر ديديكه هيطبول اوزون بويلو خاتونه دينور (العظال) اعجامله كتاب وزننده و(المعاظلة) مقاتله وزننده ديشيسيله جماع حالتنده چاتشوب ايليشور اولان كلب وچكركه مقوله‌سى جانور چاتشوب چنكللشمك معناسنه‌در يقال عاظل الكلب والجراد عظالا ومعاظلة اذا تراكب وتشدّد عند السفاد وعظال بين الشعراء تضمين قافيه ايلمكه اطلاق اولنوركه بيت مؤخّرك تمام معناسى بيت مقدّمه مرهون ومربوط ايلمكدن عبارتدر يقال عاظل فى القافية عظالا اذا ضمن (التعاظل) تفاعل وزننده و (الاعتظال) افتعال وزننده معاظله معناسنه‌در يقال تعاظلت الكلاب واعتظلت اذا تراكبت عندالسفاد (العظل) عينك فتحيله كوپك چاتشمق معناسنه در يقال عظلت الكلاب وعظل عظلا من الباب الاول والرابع اذاركب بعضها بعضا مثالده عظل الكلب عنوانيله اولسه مناسب ايدى‌كه مؤنثدر (العاظل) و(العظلى) سكرى وزننده چفتلشمكده برى برينه باغلنوب آيرلميان چكركه‌لره دينور يقال جراد عاظل وعظلى اى متعاظلة لاتبرح كلب مقوله‌سى سائر حيوانه‌ده وصف اولورلر (التعظل) تفعل وزننده و(التعظيل) ناس برنسنه اوزره مجتمع اولمق معناسنه‌در يقال تعظلوا عليه وعظلوا اذا اجتمعوا عليه (يوم العظالى) حبارى وزننده بين العرب بريوم معروفدركه آنده بنوتميم بكر بن وائل قبيله‌سنه شبخون ايلدى لدى الانهزام خلق مزاحمه‌دن برى برينك اوزرينه باصيلوب ياخود ايكيسى اوچى بردابه‌يه ركوب ايلدكلرندن ناشى اطلاق اولندى (العظل) ضمتينله مأبون وككزه اطلاق اولنور تقول لاتقرب منها فانها عضل اى مأبون (المعظل) محسن وزننده و(المعظئلّ) مشمعلّ وزننده آغاجلق وقورولق يره دينور يقال موضع معظل ومعظئلّ اى الكثير الشجر (العفل) عينك وفانك فتحيله و(العفلة) فتحاتله شول شيئه دينوركه بعض نسوانك وناقه‌نك فرجنده ظهور ايدر بعض رجالده حادث اولان دبّه‌لك كبى * شارح ديركه بوقرن ديدكلرى دكلدر زيرا قرن كه آصلق تعبير اولنور اول فرجك ايچنده قانى‌ات ياخود دكيك تحدّث ايلمكله مدخل بتشك اولور وبو ابكاره مخصوص صدر وعفل دبّه‌لكدركه شيش ظهور ايدوب كذلك مدخلى سدّ ايدر وكاهجه پك بيويوب حتى اوتوردقده يره مسّ ايدر اولور وبو اكثر بعد الولاده ظهور ايدر وبعضلر ايكيسنى برعدّ ايلديلر انتهى * مترجم حقير ديركه اشبو ماده احكام فقهيه‌يه متعلق اولمغله برمقدار جدار خاى عنان روا كورلدى * معلوم اوله‌كه بونده اوچ تعبير متداولدر برى رتق وبرى عفله وبرى قرندر * مؤلفك بيانته كوره رتق فرجك ايچريسنك جاتيسنده كرچه منفذ متخيل اولوب لكن بتشك طرزنده اولمغله بردرلو انفاذ قابل اولميه ياخود ايچ منفذى اولميوب بالكز مبالدن عبارت اوله وبو ابكاره مخصوص صدر وعفله وجه مذكور اوزره بعض رجالده حادث اولان ادره كبى نسوانك فرجنده متحدّث شيئه يعنى شيشه دينور وادره‌كه دبّه‌لكدر فتق سببيله كيسهٔ خصيه منتفخ ومتعظم اولور وبونك قروقيله وادره واسم عام اولان فتق كبى اسباب وانواع مختلفه‌سى وخفيفى وشديدى وصغيرى وكبيرى واردر بوحادثه نسوانده دخى اولور كيمنده خلقى وكيمنده عارضى اولوركه فرجنك اغزنده سكيرلى ات كبى نسنه اولور وبيوكى وكوچكى اولور وكيمنده پرده اولور واكاريح ياخود ماء ياخود اجسام سائره اينوب طشره‌يه طومالدر پس بو ابكارده واكثرى ثيباتده ولادت زوريله حادث اولور كتب طبيه‌ده بورتق اسميله معبردر تركيده بوكه آصلق ديرلر * مؤلفك عفله ديديكى بو اوله جقدر وقرن مؤلفه كوره عفلهٔ صغيره‌در واطبايه كوره ماده‌سى خلقى كميكدر ياخود خلط صلب شديددر بوكه علاج همان غيرقابلدر وبعضا انضمام وامتلاء سببيله‌ده نفوذ ممكن اولمز * ومؤلفك رتق ماده‌سنده تقديم ايلديكى قول بواوله جقدر ومغربك ومصباحك ونهايه‌نك بيانلرى دخى تفصيل مرقومه ملايمدر انجق نهايه‌ده عفله ايله قرنى فرق ايتمامشدر وقاضىٔ شريح محضرينه برجاريهٔ قرناء كتوروب استفتا ايلدكده يره اوتوردلِ اكر اول حادثه يره طوقنورسه عيبدر والاّعيب دكلدر ديو افتا ايلديكنى نقل ايلمشدر * بوكه كوره رتق خلقى بتشك وعفل وقرن دبّه‌لك اولور * نته‌كه مؤلفه كوره‌ده ايكيسى بردر لكن صغر وكبر جهتيله فرقلرى واردر پس بينلرنده عموم وخصوص مطلق اولمق ملحوظدر فليحفظ يقال بها عفل وعفلة وهو شئ يخرج من قبل النساء وحياء الناقة كالادرة للرجال وعفل مصدر اولور خاتونده ياخود ناقه‌ده عفله حدوث ايلمك معناسنه يقال عفلت المرأة او الناقة عفلا من الباب الرابع اذا صارت بها عفلة (العفلاء) حمراء وزننده وصف مزبور اوزره اولان خاتونه وناقه‌يه دينور (التعفيل) تفعيل وزننده عفله ديديكى علت مذكوره‌يى علاجله اوكولتمق معناسنه‌در بناسى ازاله ايچوندر يقال عفل المرأة اذا اصلح عفلتها وبرعورت حقنده عفلادر ديمك معناسنه‌در يقال عفلها اذا نسبها الى العفلة (العفل) نفل وزننده چكى تكه‌سنك واكوزك پاچه‌لرى ارالغنك ياغنك كثرتنه دينور وبوانمش خصى اولنلرده مستعملدر زيرا آنلر سموز واوراارى ياغلو اولور يقال فى التيس

مطلب

اوالثور عفل وهوكثرة شحم مابين رجليهما وهواعفل وعفل دبر ايله ذكرك بيننده اولان جزكي‌يه دينور وقوچ قسمنك
خايه‌لرينك وچوره يانلرينك ياغنه دينور وقوچ قسمنك سموزلكنى وآريقلغنى بيلمك ايچون ال ايله يوقلنه‌جق قاورام
يرينه دينور ﴿العافل﴾ دائما اوزون لباس اوزرندن قصه لباس كيراولان آدمه دينور يقال رجل عافل اذا كان
يلبس الثياب القصار فوق الطوال ﴿عفال﴾ قطام وزننده نسوانه مخصوص سبّ ودشنام وآزار كلماتندندر ﴿عفلان﴾
سكران وزننده بنو ابى بكر بن كلاب يوردنده برطاغك آديدر ﴿عفلانه﴾ جبل عفلان قربنده برقديم صويك آديدر
﴿العفلاء﴾ عفله‌سى اولان عورتدركه ذكر اولندى وكولركن طشره دوريلان دوداغه دينور يقال شفة عفلاء اذا
كانت تتقلب عند الضحك ﴿بنو العفيل﴾ زبيروزننده بنو مالك بن سعد جماعتيدركه عجاج راجزك قوميدر ﴿العفنجل﴾
سمندل وزننده شول ثقيل و ياوه‌كوى و فضول وهرزه‌كاره دينوركه هر مادّه‌ده وظيفه‌سى اولميان هذر وهذيان
سـوزلر تفوه ايدر اوله ﴿العفشل﴾ شين معجمه ايله جعفر وزننده و ﴿العفنشل﴾ سمندل وزننده و ﴿العفشليل﴾
زنجبيل وزننده ثقيل وكرانجان وخيروشرّه يرامز كمسه‌يه دينور وعفشليل غليظ وناتراش وتصلق ثقيل ونادان
شخصه دينوروكودەسنك اتلرى سلپوكلنوب صالقى صالقى اولان قوجه قارى‌يه دينور وزيلوكبى تويلرى چوق اولان
كليمه دينور وديشى صرتلانه ياخود اركگنه دينور ﴿العفشال﴾ قرطاس وزننده قورقق ويواش آدمه دينوركه
كمسه‌يه شدّتله معامله ايده‌مز يقال رجل عفشال اى قليل البأس ﴿العفطلة﴾ دحرجه وزننده برنسـنه‌يى برآخر
نسنه‌يه قاتوب قارشدرمق معناسـنه‌در يقال عفطله به اذا خلطه ﴿العفقل﴾ قافله جعفر وزننده بيوك يوزاو آدمه
دينور يقال رجل عفقل اى العظيم الوجه ﴿العفكل﴾ جعفر وزننده احمق وسبكمغز آدمه دينور ﴿العقل﴾ عينك
فتحى وقافك سكونيله علم وادراك معناسنه‌دركه ذهننده حاصل اولان صورتدن عبارتدر على قول اشيانك حسن
وقبح وكمال ونقصانه متعلق صفاتنى ادراكه اطلاق اولنور بومعناى اوّلدن اخصدر وعند البعض ايكى خير
اولان شيئك خيرده ازيد وابلغ اولاننى وايكى شرّ اولان شيئك شرّ ومضرّتده اشدّ واوفر اولاننى ادراكدن
عبارتدر وبعضلر عندنده امور عديده‌يه اطلاق اولنور يعنى عقل برقوّت معنويّهٔ مودوعه‌دركه انسـان آنك
وساطتيله قبيح وحسن بينني فرق وتمييز ايدر ايشته اول قوّتدن كذلك ذهن انسانده بعض مقدّمات سببيله حاصل
ومترتب اولان صور ومعانئ مجتمعه‌دن عبارتدركه آنلرك وساطتيله اغراض ومصالح وامور وجوه لايقه‌سى اوزره
مستتب ومستقيم ومستكمل اولور كذلك انسانك حركات وكلماتى بابنده كنديسنه مخصوص هيئت محموده وشيوهٔ
مطبوعه‌دن عبارتدر پس اشبو امور ثلاثه‌ده مشترك اولور لكن اوّلده حقيقت واخيرنده مجاز اولور زيرا بونلر قوّت
مذكوره‌نك اثروثمره‌سيدر قالديكه كرچه اشبو تعريفاتله تعريف ايلمديلر لكن حق اولان بودركه عقل برنور روحانيدن
عبارتدركه نفس انسانى انك وساطتيله علوم ضروريه ونظريه‌يى ادراك واذعان ايدر وانك ابتداى وجودى ولدك
رحمده استكمال خلقتله هنوز جنين اولديغى هنگامدندر بعده تدريجله بلوغى وقتنه قدر تزايد ونماء اوزره اولور
فارسيده اكاهوش وخرد وتركيده اوص تعبير اولنور جمعى عقولدر * مؤلفك ويطلق لامور لقوّة بهاقولنده واقع
لقوة كلمه‌سى لامور قولندن بدلدر ولمعان ولهيئة قوللرى معطوفدر وبو بدل بعض طريقيله‌در ياخود مع ماعطف
عليه اعتباريله بدل كلّ اولور اولقوّة نسخه‌سى غلطدر * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل عقل امساك واستمساك
معناسنه موضوعدر وديعهٔ مذكوره انسانى امور قبيحه‌دن منع وامساك ايلديكى ملابسه‌سيله عقل اطلاق اولندى
وتسميه بالمصدردر نته‌كه حجر ونهى اطلاقى دخى بوملابسه ايله‌در ومصدر اوله‌رق استعمال اولنور نته‌كه مقعول
دخى مصدردر مفعول وزننده عقلى استعمالله هرنسنه‌يى بيلور اولمق معناسنه‌دركه اوغلان عاقل وبالغ اولمق
تعبير اولنور يقال عقل الغلام عقلا ومعقولا من الباب الثانى اذا ادرك فهو عاقل من عقلاء وفى الاسـاس يقال
مافعلت منذ عقلت ويقال عقل فلان بعد الصبا اى عرف الخطأ الذى كان عليه يعنى كنديده اولان خطانك
خطا اولديغنى فهم وادراك ايلدى * ومقدمة الادبده زمخشرى عقل خردمند كشتن يعنى عقللو اولمق وعقل الغلام
خردمندشد يعنى اوغلان عاقل اولدى عنوانيله تفسير ايلمكله وجه مذكور اوزره ترجمه اولندى ومصباحده باب
ثانيدن متعدّى اوله‌رق ادراك وباب رابعدن لازم معناسيله مرسومدر حتى عقلاء اوزره جعلنمسى اكا مبنيدر
ومؤلفه كوره صالح وعالم كبى نوادردن اولور انتهى * وعقل علاج يوركى قبض ايلمك معناسنه‌در يقال عقل الدواء
بطنه عقلا من الباب الثانى والاوّل اذا امسكه وفهم وادراك ايلمك معناسنه‌دركه ذكر اولنان نور روحانى اثريدر
يقال عقل الشئ عقلا من الباب الثانى اذا فهمه ودوه‌نك اياغنى بوكوب بيلكجه سنى قولنه باغلمق معناسنه‌در
يقال عقل البعير اذاشدّ وظيفه الى ذراعه وبرآدم مقتولك خون بهاسنى ويرمك معناسـنه‌در يقال عقل القتيل

مطلب

اذا و داه و برکسه قاتلدن بدل اولوب قاتل اوزره لازم کلان خونبهایی کندی مالندن ادا ایلك معناسنه در یقال
عقل عن فلان اذا ادّی جنایته بوراده عن کلمه‌سی بدلیت ایچوندر وخونبها آلمق ایچون قود و قصاصی ترك ایلك
معناسنه در یقال عقل له دم فلان اذا ترك القود للدیة وعقل وعقول آهو قسمی یوکسك صرپ طاغه قاچوب
چیقمق معناسنه در یقال عقل الظبی عقلا و عقولا من الباب الثانی اذا صعد وعقل کولکه تمام نصف نهار
حدّنده سیردن قالوب ثابت اولمق معناسنه در یقال عقل الظلّ اذا قام قائم الظهیرة وعقل وعقول بریره صغنمق
معناسنه در یقال عقل الیه اذا لجأ وکورشجی خصمنی صارمه تعبیر اولنان فند ایله ییقمق معناسنه در یقال عقل فلانا
اذا صرعه الشغربیة ودوه عاقول دیدکلری نبات اوتلامق معناسنه در یقال عقل البعیر اذا اکل العاقول وعقل
خونبهایه اطلاق اولنور فی الاصل خونبها ایچون ویردکلری دوه‌لری کوتروب ولیّ مقتولك قپوسنه عقل و بند
ایدرلر ایدی صکره خونبهاده دخی استعمال اولندی و منه یقال العقل علی العاقلة ای الدیة وقلعه یه وحصن و حصاره
اطلاق اولنور وصغنه جق یره دینور تقول هو عقلی ای حصنی وملجأی وانسانك کوکلنه اطلاق اولنور قلب معناسنه
بونلر تسمیه بالمصدرلردر ومحفه اورتوسی اولان قرمزی بزه دینور علی قول برچشید آلاجه قاش آدیدر محفه پوشیده‌سی
دخی ایدرلر وعقل عروضیین اصطلاحنده بحر وافرك مفاعلتن جزؤندن لامی که بشنجی حرف متحرکدر اسقاط
ایلکه اطلاق اولنور پس مفاعلن جزؤنه نقل اولنور عقل بعیردن مأخوذدر بوراده اسقاط الیاء من مفاعیلن
نسخه‌سی غلط محضدر ﴿التعقیل﴾ تفعیل وزننده بودخی عاقل وخردمند اولمق معناسنه در یقال عقل الرجل بمعنی
عقل ودوه‌نك دیزینی باغلمق معناسنه در یقال عقل البعیر بمعنی عقله و برآدمی عاقل ایلك معناسنه در یقال عقله الله
ای جعله عاقلا وآصمه قورق ویرمك معناسنه در یقال عقل الکرم اذا اخرج الحصرم ﴿العاقل﴾ عقل و معقولدن
اسم فاعلدر صاحب عقل کمسه‌یه دینور جمعی عقلاء وعقّال کلور رمّان وزننده بونك عقلاء اوزره جمعلنمسی
وجه مذکور اوزره باب رابعدن دخی ورودینه مبنیدر زیرا فعلاء وزننده جمع فعیل بنیه‌سنه مخصوصدر ومؤلفه
کوره نوادردندر وعاقل کیکه وجیلانه دینور ظبی معناسنه یوکسك طاغلره صعود ایلدیکیچون و بر طاغك اسمیدر
ویدی موضعك آدیدر * وعاقل بن البکیر بن عبد یالیل اصحابدندر مقدّما اسمی غافل اولمغله نبیّ اکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلری تحویل وعاقل ایله تسمیه بیوردیلر ﴿العقول﴾ صبور وزننده فهم وادراکی غالب فهم ومدرك
آدمه دینور ﴿الاعتقال﴾ افتعال وزننده بودخی دوه‌نك دیزینی بوکوب باغلمق معناسنه در یقال اعتقل البعیر بمعنی
عقله و برآدمی کورشده ایاقله صارمه‌یه کتوروب ییقمق معناسنه در یقال اعتقله اذا صرعه الشغربیة وفارس
نیزه‌سنی پاچه‌سیله رکابی آرالغنه صوقوب طوتمق معناسنه در یقال اعتقل رمحه اذا جعله بین رکابه وساقه وصاغمق
ایچون قیونك ایاقلرینی حالب ایکی بجاغی ارالغنه چکوب آلمق معناسنه در یقال اعتقل الشاة اذا وضع رجلیها بین
ساقه وفخذه فحلبها و برآدم اکر اوزره یاخود پالان اوزره ایاغنی بوکوب اوجه‌سی کلان موضعه قومق معناسنه در
یقال اعتقل رجله اذا ثناها فوضعها علی المورك ومقتول ایچون دیت آلمق معناسنه در یقال اعتقل من دم فلان اذا
اخذ العقل ودل طوتلمق معناسنه در یقال اعتقل لسانه علی المجهول اذا لم یقدر علی الکلام ﴿العقل﴾ فتحتینله طپوق
چلارکبی دیزلری بری برینه چارپلوب سورنمك معناسنه درکه ضعفدن نشئت ایدر یاخود ایاقلری طوغری اولمیوب
طشره‌یه طوغری بورق ودورك اولمق معناسنه درکه آت قسمنده اولورسه اکا ایت اللی تعبیر ایدرلر یقال عقل
البعیر عقلا من الباب الرابع وهو اصطکاك الرکبتین او التواء فی الرجلین ﴿الاعقل﴾ وصف مذکور اوزره اولان
دوه‌یه دینور مؤنثی عقلاءدر ﴿التعاقل﴾ تفاعل وزننده بر مقتولك دیتنی نیچه کمسه‌لر چکشمك معناسنه در یقال تعاقلوا
دم فلان اذا عقلوه بینهم ﴿المعقلة﴾ میمك فتحی وقافك ضمیله توزیع غرامت جهتیله ادا اولنان ماله دینور یقال
صار دمه معقلة علی قومه ای غرم علیهم وخونبهایه دینور یقال لنا عند فلان ضمد من معقلة ای من دیة کانت علیه جمعی
معاقلدر و منه یقال هم علی معاقلهم الاولی ای علی حال الدیات التی کانت فی الجاهلیة یعنی دیتلری زمان جاهلیتده
نه رسمه ادا ایدرلرسه حالیا اول وضع اوزره ادا ایدرلر و بعضلر علی مراتب آبائهم عبارتیله تفسیر ایلدیلر ومعقله دهناء
نام موضعده بردوز اوه‌نك آدیدر ﴿العقال﴾ کتاب وزننده دوه‌نك دیزینی باغلدقلری ایپه دینور وعربلرك عقال المئین
تعبیرلری که مئین جمع بنیه‌سیله‌در بوندن مأخوذدر شول شریف وعالیشان آدمه دینورکه اسیر اولدقده فکاکه وفداسی
نیچه یوز مهار دوه اوله وعقال دوه‌دن وقیوندن برسنه‌لك لازم کلان زکاته دینور و منه قول ابی بکر رضی الله عنه
حین امتنعت العرب عن اداء الزکاة الیه * لومنعونی عقالا کانوا یؤدونه الی رسول الله صلی الله علیه وسلم لقاتلتهم علیه *
وعقال بر رجلك اسمیدر وعقال کنج دیشی دوه‌یه دینور ﴿التعقل﴾ تفعل وزننده بر ایاغنی بوکوب اوجه

کیکی کلان یرك اوزرینه قومق معناسنه‌در یقال تعقل الرجل اذا ثناها فوضعها علی المورك و برکسه‌یی دوه‌یه
ارکاب ایدن آدم ایکی اللرینك پرمقلرینی بری برینه چکروب نردبان کبی طوروب طوتمق معناسنه‌درکه کعبه‌یولنده عکاملر
اویلجه ارکاب ایدرلر یقال تعقل له بکفیه اذا شبك بین اصابعهما لیرکب الجمل و اقفا ﴿العقال﴾ رمّان وزننده حوط بن
ابی جابرك فرسی اسمیدر و دابه قسمنك ایاقلرینه مخصوص برعلت اسمیدرکه یوریمکه باشلدقده برساعت قدر
آغسیوب بعده کشاده و منبسط اولور بعضلر آت قسمنه تخصیص ایلدیلر ﴿عقّال﴾ شدّاد وزننده اسم ابی شیظم بن
شبه‌درکه محدّثیندندر ﴿العقیلة﴾ سفینه وزننده کریمه و مخدّره اولان خاتونه دینور کویا که کندی نفسنی خارجدن
عقل و منع و حراست ایدر یقال هی عقیلة بین قومها ای کریمة مخدرة و عقیلة القوم برقومك سید و ذیشانه
اطلاق اولنور اصل عقیله معنای اوّله موضوعدر بعده مطلقا عزیز و نفیس آدمه و نسنه‌یه توسیع اولندی مذکرده
تاء اسمیته یاخود مبالغه‌یه محمول اولور یقال هو عقیلة قومه ای سیدهم و هرنسنه‌نك انفس و اکرمنه اطلاق
اولنور و عقیلة البحر شاه دانه انجویه دینور و عقیله بغایت جنسی پاك دوه‌یه دینور ﴿العاقول﴾ دریانك انکین
یرینه علی قول طالغه‌سنه اطلاق اولنور و دره‌نك و نهرك بورغاج یرینه دینور و چپره‌شك و مشتبه و ملتبس اولان ایشه
و ماده‌یه دینور و شول ارضه دینورکه بورغاجی چوق اولدیغندن یولی بولنوب سمت مقصوده کیدلمز اوله و ترکیده
یاندق اوتی دیدکلری تیکنلی اوته دینورکه دوه مرعاسندندر ﴿دیرعاقول﴾ نهروان قضاسنده بر بلده در محدّثیندن
عبدالکریم بن الهیثم العاقولی اکا منسوبدر کذلك مغربده بربلده‌در ابوالحسن علی بن ابراهیم العاقولی اورادندر
و موصل قضاسنده برقریه آدیدر ﴿عاقولا﴾ الفك قصریله توراة کتابنده کوفه شهرینك اسمی اولمق اوزره مرقومدر
﴿العاقلة﴾ فی الاصل دیت و خونبها معناسنه اولان عقلدن اسم فاعلدر جماعت عاقله دیمکدر بعده بر آدمك
عصبه‌سنه اطلاق اولندیکه قتل خطا ایله دیت لازم اولدقده دیتنی چکوب ادا ایدرلر و بوصفات غالبه‌دن
اولمشدر و منه قول الشعبی * لاتعقل العاقلة عمدا و لاعبدا * و بوحدیث دکلدر وجه مرسوم اوزره شعبی کلامیدر
جوهری و همندن ناشی حدیث اولمق اوزره ثبت ایلمشدر و معناه ان یجنی الحر علی عبد لا العبد علی حرّ لانه لو کان
المعنی کذلك لکان الکلام لاتعقل العاقلة عن عمد و لم یکن و لاتعقل عبدا * یعنی عن قصد جنایت ایدن آدمك دیتنی
عاقله‌سی تحمل ایلمز بلکه اول جنایت ایدن کسه‌نك مالندن لازم کلور کذلك برعبد جنایت ایلسه مولاسنك عاقله‌سی
اوزره دیتی لازم کلمز بلکه جنایتی رقبه‌سنه اصابت ایدرکه بو امام اعظم علیه الرحمه حضرتلرینك قولیدر اصمعی
دیدیکه بومبحثی هارون رشید حضورنده ابو یوسف حضرتلرینه ایراد ایلدیکمده عقلته ترکیبیله عقلت عنه
ترکیبینك بیننی فرق ایلدی حتی بن اکا تفهیم ایلدم * شارح دیرکه ابن ابی لیلی قول مذکوری خلافی اوزره تفسیر ایلمشدر
یعنی احراردن بر آدم برعبد اوزره جنایت ایلسه دیتنی اول جنایت ایدن آدمك عاقله‌سی متحمل اولمیوب بلکه
کندینك خاصّة مالندن لازم کلور و اصمعی دیدیکه ابن ابی لیلانك کلامی استعمال عربه موافقدر زیرا معنا قول
اوّل اوزره اولسه لاتعقل العاقلة عن عبد اولمق اقتضا ایدرایدی * مترجم حقیر بعد الاستقراء الکثیر دیرکه اوّلا کلام
مرقوم امام محمدك موطاسنده سند ابن عباس ایله ❋ لاتعقل العاقلة عمدا و لاصلحا و لااعترافا و لاماجنی المملوك ❋
عنوانیله حدیث اولمق اوزره مثبتدر ثانیا عبابده و فی حدیث الشعبی ❋ لاتعقل العاقلة عمدا و لاعبدا و لاصلحا
و لااعترافا ❋ عبارتیله مرسوم اولمغله حدیث اول حدیث ثانی‌یی مبیندر نته‌که ابن اثیر نهایه‌ده متن ثانی عنوانیله
رسم ایلمشدر یعنی عمدا اولان جنایت خاصة جانی مالندن لازم کلوب عاقله‌سی تحمل ایلمز کذلك خطأ
اولوب صلح اولدقلری جنایتی کذلك من غیر بینة جانینك اقرار ایلدیکی جنایتی عاقله‌سی التزام ایلمز کذلك
عبد حرّ اوزره جنایت ایلسه عاقلهٔ مولاسی متحمل اولمیوب رقبه‌سندن اقتضا ایدر پس حدیث مرقومك
سباقی‌که لاتعقل العاقلة عمدا قولیدر و سیاقی‌که و لاصلحا و لااعترافا قولیدر عقله ترکیبی بوراده عقل عنه معناسنه
مستعمل اولدیغنه دلالت ایدرلر پس معنا لاتعقل العاقلة عن عمد و عمن صلح و عمن اعترف سبکنده اولور نته‌که
هدایه شارحی اکمل بورسمه تحریر ایلمشدر و اکر معنا وجه مذکور اولمسه بتر نظم نقیصه‌سی لازم کلور * و مؤلف
کما توهّم ابو حنیفة قولیله اسأت ادب ایلمشدر زیرا هرنقدر وهمك معنای راجحی خطرات قلب ایسه‌ده مرجوحده
استعمالی شایعدر محمل مذکور امکانده اولدیغندن بشقه المجتهد یخطی و یصیب مفهومی اوزره مجتهد همیشه
صائب اولمدیغی معلومدر ظهور خطأ صورتنده دخی وظیفه و ادب اوزره حسن تعبیر ایلمك اهل انصافه واجبدر
مؤلفك عادت مستمرّه‌سی جوهری‌یه و سائره تعرّضده دائما توهّم عنوانیله حرف انداز اولمغله قلمنه تعبیر مذکور
طبیعت ثانیه اولمشدر حتی بوماده‌دن چند حرف مقدّمجه ینه جوهری‌یه تعبیر مزبور ایله تعرض ایلمشدر بوجهتله

امام اعظم حقنده دخی فکر و رویتسز سبق لسان قلم ایتمشدر یوخسه بورسمه خارج حدّادب تعبیر ناسزا یه الایشدن
کعبی بالاتردر خصوصا بومسئله کندی مذهبیله منازعه یه متعلق دکلدر * وامام اعظم حضرتلرینی قچن ذکر
ایلسه امام عنوانی کبی تعبیرات تعظیمله ذکر ایلمك عادتیدر خصوصا المرقات الوفیه فی طبقات الحنفیه نام تالیفنده
مذهب حنفیده اولان فقهاء کرامه خدمت ایلمشدر * والحاصل تعبیر مذکور وجه محرّر اوزره جوهری لاطخه سندن
من غیر استحضار الذهن سبق ایلمکله زلّة العاقل قبیلندندر مع ذلك کندیسنه شین عظیم عدّ اولنمشدر
غریبدرکه بو حقیر عربستانده بعض شافعی اساتذه دن تلمذّ سببیله انلر ایله اختلاطمز اولمشیدی حنفی طائفه سنده
ذرّة ما تعصب شائبه سی اولمیوب بالطبع شافعی قسمنده درکار اولمغله بوشیوه لری باعث استعجابمز اولورایدی
فالمؤلف منهم تجاوز الله عنه (المعاقلة) مفاعله وزننده باب مغالبه ده مستعملدر برکسه ایله عقل یارشی ایتمك
معناسنه در یقال عاقله فعقله کنصره ای غالبه فی العقل فغلبه وکان اعقل منه و برکسه ایله دیت خصوصنده برابر
اولمق معناسنه درکه بو نکده دیتی آنك دیتی مقدارنده اولمقدن عبارتدر ومنه المرأة تعاقل الرجل الی ثلث دیتها ای موضحته
وموضحتها سواء فاذا بلغ العقل ثلث الدیة صارت دیة المرأة علی النصف من دیة الرجل یعنی رجلك موضحه سیله
عورتك موضحه سی مساویدر پس عقل ثلث دیته بالغ اولدقده عورتك دیتی رجلك دیتنك نصف مقدارینه
رجوع ایدر موضحه شول باش یاریغیدرکه باش کمیکنك بیاضی کورنه بو مسئله نك تفصیلی بودرکه فی الاصل نسوانك دیتی
رجال دیتنك نصفی ایدی حصهٔ میراث کبی سعید بن المسیب بورسمه حکم ایلدیکه اکر مجنی علیها اولان خاتونك جنایتی
ثلث دیت کاملدن ناقص اولورسه رجل ایله مساوی اولورکه رجل اول جنایت واقعه مقابلنده نه مقدار دیت آلورسه
خاتون دخی اول مقدار آلور واکر ثلث دیته بالغ اولورسه رجلك دیتنك نصفنی آلور مثلا بر عورتك بر پرمغنه جنایت اولنسه
اون دوه دیت آلورنته که رجل دخی بو مقدار آلور وایکی پرمغنه جنایت اولنسه یکرمی دوه آلور واوچ پرمغنه اوتوز
آلور ودرت پرمغنه یکرمی دوه یه رجعت اولنور زیرا ثلث دیتی تجاوز ایلمکله نصف دیت رجله ردّ اولندی
شارح دیرکه شافعی واهل کوفه اکا اعتبار ایلمدیلر عورتك بر پرمغنده بش وایکی پرمغنده اون دوه اخذیله عمل
ایلدیلر (العقیلی) سمیهی وزننده اوزم قوریغنه دینور یقال فی الکرم عقیلی ای الحصرم (الاعقال) همزه نك
کسریله برکسه یی عاقل بولمق معناسنه در یقال اعقله اذا وجده عاقلا وبرآدم اوزره برسنه لك زکاة واجب
اولمق معناسنه در یقال اعقل الرجل اذا وجب علیه عقال ای زکاة عام وجوهرینك مااعقل عنك شیئا ای دع
عنك الشكّ قولی تصحیفدر صواب اولان مااغفله اولمقدر * غریبدرکه مؤلف بونی محلنده اهمال ایلمشدر ان شاء الله
تعالی ذکر اولنور (العقلة) غرفه وزننده رمّال اصطلاحنده اشکال رملیه دن برشکل اسمیدرکه برزوج وایکی
فرد وبرزوجدن عبارتدرکه صورتی بودر ⁞ مترجم دیرکه بین الرمّالین بونك مدلولی نون حرفیدر زیرا هرشکل
برحرفه دال اولمغله استنطاق ایدرلر وترتیبلری ابجد ترتیبی اوزره در مثلا لحیانك مدلولی الف وانکیسك مدلولی باء
حرفلریدر (عقیل) زبیر وزننده حوران قضاسنده برقریه آدیدر واسامیٔ رجالدندر وبرقبیله نك پدری اسمیدر
(المعقل) محدّث وزننده ربیعة بن کعب لقبیدر (المعقل) منزل وزننده صغنه جق یره دینور حصن وقلعه وصرپ
یرلر کبی یقال لجاؤا الی معقل ای ملجأ ومعقل بن المنذر ومعقل بن یسار ومعقل بن سنان وابن مقرّن وابن
ابی الهیثم که ابن امّ معقلدر واکا معقل بن ابی معقل دخی دیرلر جمله سی اصحابدندر (عوقله) جوهره وزننده
اسمادندر ذؤالة بن عوقله صحابیدر (عقیل) امیر وزننده ابن ابوطالبدرکه امام علی کرم الله وجهه حضرتلرینك
لاب برادرلریدر قریشك انساب وتواریخ بابنده اعلملری ایدی وعقیل بن مقرّن دخی صحابیدر (العقنقل) سمندل
وزننده بیوك وککیش دره یه دینور وبری بری اوزره بیغلمش قوم یغننه دینور وکلر دیدکلری جانورك قورسغنه دینور
عنقل دخی دینور جعفر وزننده وچناغه وکاسه یه دینور وقلجه دینور (العقابیل) عینك فتحیله جمعدر مفردی
عقبول وعقبوله درعینلرك ضمیله مرض وعلت وعداوت وعشق ومحبت بقیه لرینه دینور واوچق تعبیر اولنان
خرده سیوجه لره دینورکه حمی عقبنده دوداقده ظهور ایدر فارسیده تبخاله دینور ومحنت وشدیده یه دینور وشرّ
وشور معناسنه در یقال هو ذو عقابیل ای شرّیر (التعقبل) تدحرج وزننده برآدمی کناهی ایچون موأخذه
ایلمك معناسنه در یقال تعقبله اذا تعقبه (العقبلة) علبطه وزننده برآدمك دائما اردنه دوشوب جرم ونقیصه سنی
بولوب قدح ومؤاخذه ایدن کمسه یه دینور یقال هو عقبلة فلان ای یتعقبه (العقرطل) سفرجل وزننده وبعضاعین
وقاف وطاء مکسور اولور فیل دیدکلری حیوانك دیشیسنه دینور انثی الفیله معناسنه بوراده الفیلة عنبه وزننده
فیلك جمعی اولمغله غین معجمه ایله الغیلة لفظی غلطدر (العکل) شکل وزننده بریکدرمك معناسنه در یقال عکل

(الشیء)

الشیٔ عکلا من الباب الاوّل و الثانی اذا جمعه و دوه‌لری اوته‌دن بری طوپلیوب سورمك معناسنه در یقال عکل
الابل اذاحازها وساقها و دوه‌نك بلکجه‌لرینی ایپ ایله قوللرینه باغلمق معناسنه‌در یقال عکل البعیر اذاشدّ
رسغ یدیه الی عضده بحبل و برخصوصده کندی قریحه ورأیندن سوز سویلیوب حکم ایلمك معناسنه‌در یقال
عکل فی الامر اذاقال فیه برأیه و برنسنه چیرشك مشتبه اولمق معناسنه در یقال عکل علیه الامر اذا التبس
و برنسنه حقنده کندی فراستیله ظنّ وتخمین ایلمك معناسنه‌در یقال عکل برأیه اذا حدس و برآدمی حبس ایلمك
علی قول یره ییقمق معناسنه‌در یقال عکل فلانا اذاحبسه اوصرعه ومتاعی بری بری اوزرینه استف ایلمك
معناسنه در یقال عکل المتاع اذانضد بعضه علی بعض واولمك معناسنه‌در یقال عکل فلان اذامات و برخصوصده
چالشوب چبالمق معناسنه در یقال عکل فی الامر اذاجدّ (العکال) کتاب وزننده دوه‌نك دیزباغنه دینور
عقال کبی (الاعکال) همزه‌نك کسریله و (الاعتکال) افتعال وزننده بونلرده برماده چپارز و مشکل و مشتبه
اولمق معناسنه در یقال اعکل علیه الامر واعتکل اذا التبس و اعتکال ناسدن عزلت ایلمك معناسنه‌در یقال
اعتکل الرجل اذا اعتزل وایکی اکوز بری بریله سوسشمك معناسنه در و بناسی مشارکت ایچوندر یقال اعتکل
الثوران اذاتناطحا (العکل) عینك کسری و فتحیله لئیم وفرومایه کمسه‌یه دینور جمعی اعکال در (العوکل)
جوهر وزننده قوم یغننك صرتنه دینور یقال قعد علی العوکل ای ظهر الکثیب وعظیم اولان قوملغه علی قول
بری بری اوزره متراکم اولان قوم یغننه دینورو بردرلو قاتیغه دینورکه اعراب طائفه‌سی چوربایه قاتوب اکل ایدرلر
ومنه مرقة عوکلیة وعوکل اصرغان طاوشانه دینور ظاهرا طوشانك بونوعیده اولور ایمش تقول اتانی بعوکل
ای بارنب عقور وآیپشاق بودوره دینور قصیرو افحج معناسنه وحاقتلو بون عورته دینوروعرب بلرك قلدته قلائد
عوکل قوللریکه قلدته قلائد الفضایح ایله مفسردر بن آنی رسوای و مفتضح قلدم دیمکدر معانیٔ مذکوره‌دن
مأخوذدر (عکل) عینك ضمیله بربلده آدیدر و برقبیله‌نك پدری لقبیدرکه خلق غباوت و بلادتله متصفلردر
ومز بورك اصل اسمی عوف بن عبد مناة اولوب کندیسنی عکلی نام جاریه تربیه ایلمکله عکل ایله ملقب اولدی
(العاکل) اوغورسز بخیل وناکس بودوره دینور یقال هوعاکل ای قصیر بخیل مشؤم جمعی عکل در کتب
وزننده و بررجل اسمیدر (عکال) کتاب وزننده و (عکیل) و (عکال) زبیر وشدّاد وزنلرنده اسامیٔ رجالدندر
(العوکلان) عینك فتحیله ایکی کوکبه اطلاق اولنور و برموضع آدیدر و برقبیله‌نك پدری اسمیدر (العکلیة)
عینك ضمیله بنی ابی بکر بن کلاب یوردنده برصو یك آدیدر (المعکل) منبروزننده چوبان اغاجدن بیراق سلکه‌جك
دکنکنه دینور (العکل) فتحتینله چراغده یاغك پوصه‌سی دیبنه چوکوب بریکمك معناسنه‌در یقال عکلت
المسرجة عکلا من الباب الرابع اذاعکرت (العکازیل) عینك فتحیله ارسلان پنچه‌لرینه دینور مفردی عکزوله در
(العلّ) عینك فتحی و لامك تشدیله و (العلل) فكّ ادغام ایله صو مقوله سی مشروبی برکرّه ایچدکدنصکره ایکنجی
دفعه‌ده ایچمك علی قول متتابعا تکرار ایچمك معناسنه‌در یقال علّ الرجل علاوعللا من الباب الثانی و الاوّل
اذاشرب شربة ثانیة او شرب بعد الشرب تباعا و علّ بومعناده متعدّی اولور یقال علّه اذاسقاه ثانیة اوتباعا وطعامدن
برمقدار اکل ایلمك معناسنه مستعملدر یقال هذا طعام قدعل منه علی المجهول ای اکل منه و علّ صفت اولورا کثری
نسوانه متردّد اولان زندوسته اطلاق اولنور یقال هو علّ النساء اذا کان یزورهنّ کثیرا و بیوك و دیزمان کچی
تکه‌سنه دینور و ایری کنه‌یه علی قول خرده کنه‌یه دیمکله ضدّ اولور و نحیف وزبون اختیار آدمه دینورو مطلقا
جثه‌سی خرده اولوب یاشلو اولان حیوانه دینورو مرضدن کوده سنك دریلری بورش یارش اولمش آدمه دینور یقال
رجل عل اذا کان قدتقبض جلده من مرض وعلّ وعلل برآدمه پیدرپی اولورب دوکمك معناسنه مستعملدر یقال
علّ الضارب المضروب اذاتابع علیه الضرب (الاعلال) همزه‌نك کسریله بودخی ایکنجی دفعه‌ده ایچورمك معناسنه در
یقال اعله اذاسقاه ثانیة و برآدمك طواری ایکنجی مرتبه‌ده صو ایچمك معناسنه‌در یقال اعل القوم اذا علت ابلهم
و برآدمی خسته وعلیل قلمق معناسنه‌در یقال اعله الله ای اصابه بعلة فهو معلّ و علیل ولاتقل معلول والمتکلمون یقولون
ولست منه علی ثلج یعنی معلول عنوانی جائزدکلدر هرنقدر متکلمون استعمال ایدرلرسه‌ده و بنم اکا وثوق و اعتمادم
یوقدر * مترجم دیرکه مصباحك تحریرینه کوره مجهول بنیه‌سیله عل الانسان صیغه‌سی واردر مرض معناسنه و بعضلر
باب ثانیدن لازم اوله‌رق مبنی للفاعل ایرادایدرلرکه اسم مفعول علیل اولور نته‌که مؤلّف دخی مصدر عله اوله‌رق
رسم ایلمشدر و مغربده ذوعله ایله مفسردر پس اعله الله فهو معلول ترکیبی قول صحیح اوزره تداخل قبیلندندر
زیرا اصلی اعله الله فعل علی بناء المفعول فهو معلول درحق خسته ایلمك معناسنه متعدّی اوله‌رق عله صیغه‌سی

مطلب

دخی وارد اولمغله معلول آندن قیاس اوزره مصوغدر واعلالدن قیاس اوزره اسم مفعول معلّ عنوانده دخی
وارددر لکن قلیل الاستعمالدر * بو تقدیرجه مؤلفك تردّدی نا ملایم اولور حتی سیبویهك کاهجه مفعل بنیه سندن
مفعول ایله استغنا اولنور قولی وجه اوّل دقیقه سنه یعنی تداخله محمول اولور نته که احمه فهو محموم واجنه فهو
مجنون قوللرنده دخی بورسمه تعبیر ایلمشدر واعلال دوه صوبی ایچوب کرکی کبی قانمقسزین دوندرمك معناسنه در
تقول اعللت الابل اذا اصدرتها قبل ریها وعلی قول بونده مجمه ایله در (التعلل) تفعل وزننده سائر نسنه یی
ترك ایدوب برنسنه ایله مشغول اولوب وقت کچورمك معناسنه در علی قول آونمق معناسنه در یقال تعلل
بالامر اذا تشاغل به او تجزأ وعورت ایله کولوب او ینایوب ارشمك معناسنه در زندوسته عل اطلاقی بوندندر
یقال تعلل بالمرأة اذا تلهی بها وخاتون نفاسدن قورتلوب پاکلنمك معناسنه در یقال تعللت المرأة من نفاسها اذ اخرجت
(الاعتلال) افتعال وزننده تعلل ایله معنای اوّلده مرادفدر یقال اعتل بالامر بمعنی تعلل وخسته وعلیل
اولمق معناسنه در یقال اعتل الرجل اذا مرض و برعذر وعلتله بهانه ایلمك معناسنه در یقال اعتل الرجل
اذا اعتذر و برآدمی برایشدن عوق ایلمك علی قول اوزرینه صوچ آتمق معناسنه در یقال اعتله اذا اعتاقه عن امر
او تجنی علیه (التعالّ) تشدید لامله تفاعل وزننده بودخی خاتون نفاسدن چیقمق معناسنه در یقال تعالّت المرأة
اذا خرجت من نفاسها (التعلیل) تفعیل وزننده برکمسه یی برنسنه ایله آویدوب اکلندرمك معناسنه در یقال
علله بطعام وغیره اذا شغله به (التعلة) تانك فتحی وعینك کسری ولامك تشدیدیله و (العلة) عینك فتحیله و (العلالة)
عینك ضمیله آونوب اکلنه جك نسنه یه دینورکه اکلنجه تعبیر اولنور یقال وماهی الاتعلة وعلة وعلالة یتعلل بها
وهو ما یتعلل به وعلاله ابتدا صاغمدنصکره صاغیلان سوده دینورکه برکرّه صاغدقدنصکره ولدی صالیویریلوب
صکره جه صاغیلان سود اولور اول صاغمه فیقهٔ اولیدیرلر وممه ده قلان سود بقیه سنه وآتك سکرتمسندن قلان
بقیه یه ومطلقا هرشیئك بقیه سنه اطلاق اولنور وناقه یی صباح واویله واخشام وقتی صاغدقده اویله وقتی صاغیلان
سودنه دینور بومعنای سابقدن بشقه در (المعالة) مفاعله وزننده ناقه یی وجه مذکور اوزره صاغمق معناسنه در
تقول عاللت الناقة اذا اخذت علالتها بوراده لام مشدّده ایله عالّت نسخه سی غلطدر (العلال) کتاب وزننده
معالله دن اسمدر وجه مذکور اوزره اولان صاغمه دینور (العلة) عینك فتحیله اکلنجه یه دینورکه ذکر اولندی
وزوجه نك اورتاغنه اطلاق اولنور وجه آتی اوزره شربت ثانیه دن مأخوذدر یقال هی علتها ای ضرتها جمعی
علاتدر بومعنادندرکه لاب قرنداشلره بنو العلات اطلاق اولنور امّهات مختلفه دن یعنی پدرلرینك ازواج
متعدده سندن حاصل اولان اولاددر یقال هؤلاء بنو علات ای بنو امّهات شتی من رجل واحد وانما سمیت بذلك
لان الذی تزوّجها علی اولی قدکانت قبلها ناهل ثم عل من هذه یعنی ان الرجل الذی تزوّج الامّهات علی
الزوجة الاولی التی قدکانت قبل الاخیرات ناهل ای شارب اوّل شرب ثمّ علّ من الاخیرات بوراده کانت وجدت
معناسنه در پس قدکانت قولی اولی کلمه سنك صفتی و ناهل قولی ان الذی قولنده ان کلمه سنك خبریدر * شارح دیرکه
بنو العلات مافوق واحده اطلاق اولنور * معلوم اوله که قرنداشلر اوچ قسمدر بنو الاعیان لأبوین و بنو العلات
لاب و بنو الاخیاف لام اولنلردر صاحب مصباح اشبو قطعه ده تعریف و بیان ایلمشدر * ومتی اردت تمیز الاعیان
فهم الذین یضمهم ابوان * اخیاف امّ لیس یجمعهم اب * وبعکسه العلات یفترقان * (العلة) عینك کسریله مرض
معناسنه در اسم ومصدر اولور اسمك جمعی علل در سدره و سدر کبی علیلی اشغال ایلدیکیچون یاخود عرض متکرر
اولدیغیچون تسمیه اولنمشدرکه علل مذکوردن مأخوذدر ویقال عل الرجل علة من الباب الثانی اذا مرض ذکر
اولنان علیل بوندن مأخوذدر وجه مذکور اوزره لازم اولمغله علیل وارد اولمشدر ویقال عرضته العلة ای المرض
وعذر وحدث وبهانه یه اطلاق اولنورکه صاحبنی توجه ایلدیکی جهتدن عوق و اشغال ایدر ومنه حدیث عاصم بن
ثابت * ماعلتی وانا جلد نابل * ای ماعذری فی ترك الجهاد ومعی اهبة القتال ومنه المثل * لاتعدم خرقاء علة * یعنی عذر
وبهانه نك انواعی کثیر وایرادی یسیردر شویله که نادان عورتلر دخی برعذرو بهانه بولوب ایراد ایده بیلور بومثل
برماده نك اتیانده مقتدر ایکن اعتذار ایدن کمسه حقنده ضرب اولنورکه اعذاردن نهی ومنعی متضمندر وعله سبب
وباعث معناسنه مستعملدر بونلر مرض معناسندندر یقال هذه علته ای سببه فقهانك شرعده مثبت حکم اولان
امره علت اطلاقی بوندندرکه تکرریله حکم متکرر اولور واهل معقولك دخی علت تعبیرلری بوندندر وصرفیونك
وای حرفلرینه حرف علت اطلاقی بوندندر زیرا علیل زبانزدیدر اضافت ادنی ملابسه ایچوندر یاخود مرض کبی
کلماته نفوذلرینه مبنیدر وعلة بن غنم قضاعه قبیله سنك نسبی رجالندندر بومعنالرده عله نك جمعی علات در

(وعلات)

وعلات حالات معناسنه مستعملدر ومنه قولهم على علاته اى على كلّ حال ﴿المعلل﴾ محدّث وزننده عذر وعلتلر
سرديله خراج جابيسنى صاوب دفع ايدن آدمه دينور يقال هو معلل اى دافع جابى الخراج بالعلل وطوارى بركرّه
صواردقدنصكره تكرار صواررا ولان كسه يه دينور وميوه يى بردفعه ديردكدنصكره تكرار ديرن آدمه دينور يقال
ناطور معلل اذا كان يجنى الثمرة مرّة بعد مرّة ومعلل برد العجوز ايّامندن بر يومك اسميدركه مراد يوم سادسدر ﴿علّ﴾
عينك ولام مشدّده نك فتحيله كلمهٔ طمع واشفاقدر اوّلنه لام زياده سيله لعلّ دخى دينور و بونده لغات عديده واردر لعلّ
ماده سنده مذكوردر ﴿اليعلول﴾ يعفور وزننده صوبى صاف وآق وبرّاق اولوب جريان اوزره اولان كوله دينور
وصويك يوزنده پيدا اولان قبرجغه دينور يقال ظهر على الماء يعلول ويعاليل اى حباب ونفاخة وآق بلوده
على قول بر پاره آق بلوده دينور يقال فى السماء يعلول اى السحاب الابيض او القطعة البيضاء منه ويغمور عقبنده
تكرار ياغان يغموره دينور وبزى بركرّه بوياد قدنصكره ايكنجى دفعه ده اولان بويايه دينور يقال اثر اليعلول
فى الثوب وهو ماعلّ من الصبغ مرّة بعد اخرى وايكى اوركجلو دوه يه دينور تقول رأيت يعلولا من الابل اى ذا السنامين
﴿العلعل﴾ هدهد وزننده وفدفد وزننده ذكره دينور على قول قوامه كلدكده شدّ تلنميوب تريا كى آلتى كبى سلپوك
اولانه دينور وطويغار قوشنك اركگنه دينور وكوكس نهايتنده قارن اوزره حواله اولان لسان شكلنده كميكه
دينور يقال اصاب علعله اى الرّهابة التى تشرف على البطن من العظم كانّه لسان ﴿العلعال﴾ سلسال وزننده
بودخى طويغار قوشنك اركگنه دينور وشامده بر طاغك آديدر ﴿العلعول﴾ سرسور وزننده شرّ دائمى واضطراب
وفتنه وحرب وقتال معناسنه در يقال وقعوا فى العلعول اى الشرّ الدائم والاضطراب والقتال ﴿تعله﴾ تانك فتحيله
بر رجل اسميدر ﴿عل عل﴾ فدفد وزننده قيون وكچى قسمنه مخصوص سوره جك زجر وآزار كلماتندندر ﴿العليلة﴾
سفينه وزننده بركره طيب سورندكدنصكره تكرار سورنمش خاتونه دينور يقال امرأة عليلة اى مطيبة طيبا بعد طيب
شارحك بيانه كوره عليله عليل كلمه سندن دخى مؤنث اولور ﴿العلية﴾ عينك ولام مشدّده نك كسريله وعينك
ضميله لغتدر چارداغه دينوركه اوست طبقه ده اولور جمعى علالى كلور عينك فتحيله تقول قعدنا فى العلية
اى الغرفة و﴿عليه﴾ و﴿عليه﴾ و﴿عليه﴾ عينك كسرى ولامك سكونى و يانك تخفيفيله و﴿علّى﴾ عينك ولام مشدّده نك
كسريله و﴿على﴾ عينك ضميله كه بو ايكيده تاء يوقدر علوّ وشان وشرف صاحبى كمسه لره وصف اولور يقال هو
من علية قومه وعليتهم وعليتهم وعليهم وعليهم اى من اهل العلوّ والشرف والرفعة وقوله تعالى ❊ كلا انّ كتاب الابرار
لفى عليين ❊ الواحد علىّ كسكين وعلية بالهاء وعلية بضمّ العين او جمع بلا واحد وسيعاد فى المعتلّ * مؤلفك بوراده
ايرادى همان لفظنه رعايته مبنيدر ﴿العلعلان﴾ عينلرك فتحيله بر جنس شجر كبير اسميدر ﴿التعلعل﴾ تزلزل وزننده
بر نسنه سلپوك اولمغله برى اوته صالنوب اويناق معناسنه در يقال تعلعل الشئ اذا اضطرب واسترخى ﴿علان﴾
قتحاتله حسمى نام محلده بر صو آديدر ﴿العلانة﴾ سكرانه وزننده جاهل ونادان عورته دينور مذكرى علاندر
يقال امرأة علانة ورجل علان اى جاهلة وجاهل ﴿عليل﴾ زبير وزننده بر آدمك اسميدر ﴿العالّة﴾ تشديد لامله
ايكنجى دفعه دخى صواريلان دابّه يه ودوه لره دينور ذو علل معناسنه در ومنه المثل * عرض علىّ سوم العالة *
يعنى آنى بكا عرضده مبالغه والحاح ايلدى كه مراد سطحى ولفظى عرض ايلدى ديمكدر لسانمزده يارم آغز ايله
تكليف ايلدى ديه جك يرده ضرب اولنور زيرا ايكنجى دفعه ده صواريلان حيوانلره صويك عرضنده چندان
ابرام ومبالغه اولنمز ﴿العمل﴾ فتحتينله ايشلنه جك ايشه دينور مهنت وفعل معناسنه تسميه بالمصدردر فارسيده كار
وكردار دينور جمعى اعمالدر يقال عمله جيد ورأيته فى عمل شديد اى المهنة والفعل ومصدر اولور ايش ايشلمك
معناسنه يقال عمل الرجل عملا من الباب الرابع اذا مهن وفعل * مؤلفك بصائرده بيانه كوره عمل فعل ايله
مرادفدر وعند البعض فعلدن اخصدر زيرا فعل بقصد وبغير قصد اولانه شاملدر انكچون بعض حيواناته
نسبت اولنور وعمل بقصد اولانه مخصوصدر ابل عواملدن غيرى حيواناته نسبت اولنمامشدر اولدخى مجازدر
وبو قول عند المؤلف راجح اولمغله المهنة والفعل عنوانيله تفسير ايلدى انتهى * وعمل دوه اشكين وايشلك اولمق
معناسنه در يقال عملت الناقة اذا كانت عملة وشمشك متصل چاقوب اويناق معناسنه مستعملدر يقال عمل البرق اذا دام
وبر كلمه بر آخر كلمه ده انواع اعرابدن برينى احداث ايلمك معناسنه دركه عرف نحويندر يقال عمل الشئ فى الشئ
اى الكلمة فى الكلمة اذا احدث فيها نوعا من الاعراب والعامل ماعمل عملامّا فرفع او نصب او جرّ ودابه ده
عمل اذن ايله سرعتدن كنايه اولور زيرا سرعت هنكامنده شدّت سيردن قولاقلرينى تحريك ايدر يقال عملت الناقة
باذنيها اذا اسرعت ﴿الاعمال﴾ همزه نك كسريله ايش ايشلتمك معناسنه در يقال اعمله اذا جعله عاملا وآلت مقوله سى

نسنه یی ایشه قوللانمق معناسنه‌در یقال اعمل رأیه وآلته اذا عمل به (الاستعمال) بر آدمی ایشلتمك معناسنه‌در یقال
استعمله غیره بمعنی اعمله وآلت مقوله‌سنی ایشه قوللانمق معناسنه‌در یقال استعمل رأیه وآلته اذا عمل به * مترجم
دیرکه ماء مستعمل بو معنادندر پس بعضلرك قیاسه مخالفدر قوللری نابجادر (الاعتمال) افتعال وزننده بر ایشی
بر آدم بنفسه ایشلمك معناسنه‌در یقال اعتمل الرجل اذا اعمل بنفسه * مؤلفك تفسیرینه كوره اعتمال سائرك مدخل
ومعاونتی اولمیه‌رق یالكز باشنه ایشلمك اولورکه مشقتی مستلزمدر لكن اساسده الرجل یعتمل لنفسه ویستعمل غیره
ویتعمل فی حاجات الناس عبارتیله مرسوم اولمغله اکا کوره اعتمال بر آدم کندی نفسیچون یعنی اول ایش کندیسنه
عائد اولمق ایچون ایشلمك اولور مثلا کاتب کندی نفسیچون بر کتاب یازمق کبی وتعمل غیرایچون زحمت چکوب ایشلمك
اولور اکر مؤلفك تفسیری بوقوله توفیق مراد اولنور ایسه اذا عمل الرجل عملا متعلقا بنفسه تقدیر اولنور فلینظر
(العمل) کتف وزننده و(العمول) صبور وزننده وصفلردر دائما ایشلی کوجلی آدمه دینور یاخود ایش اوزره
مطبوع اولان یعنی ایشسز بیکار طوره‌میوب ایشه کوجه ادمان واعتیادی اولان آدمه دینور یقال رجل عمل
وعمول ای ذوعمل او مطبوع علی العمل وعمل متصل چاقوب اوینیان شمشکه وصف اولور یقال برق عمل ای
دائم العمل (العملة) فرحه وزننده عمل معناسنه‌در وایشلنان ایشه دینور (العملة) عینك کسریله بودخی ایشلنان ایشه
دینور وبناء نوع اولور هیئت عمل معناسنه‌که آندن ایشلیش ایله تعبیر اولنور یقال انه لحسن العملة ای هیئة العمل
وبر آدمك درونده مکنون اولان خاصة شر وفاسدوضع ونیته دینور یقال هو فاسد العملة وهی باطنة الرجل فی الشر
واجیره اجرتی مقابلنده ویریلان اجرته دینورکه ایشجیلك تعبیر اولنور کما سیذکر (العملة) عینك ضمیله و(العمالة)
عینك حرکات ثلاثیله بونلرده اجرت عمله دینور یقال اعطی عملته وعملته وعمالته ای اجر عمله (التعمیل) تفعیل
وزننده ایش ایشلیان ارغاده اجرت ویرمك معناسنه‌در یقال عمل فلانا اذا اعطاه العمالة وبرقوم اوزره ویوده
نصب ایلك معناسنه‌در واول ویوده‌یه عامل دینور یقال عمل فلان علیهم علی المجهول اذا امر (العملة)
فتحاتله عاملك جمعیدر اللریله ایش ایشلیان آدملره دینور رنجبرلر کبی یقال هم عملة ای العاملون بایدیهم
(بنو العمل) پیادکانه اطلاق اولنور یقال هم بنو العمل ای مشاة (المعاملة) مفاعله وزننده برکسه ایله بر ایشی
بازارلشمق معناسنه‌درکه اقچه ایله مدت معلومه یاخود مطلق اوله‌رق ایشه قوللانمقدن عبارتدر یقال عامله اذا سامه
بعمل (العملین) کسرتینله وتشدید لامله یاخود عملین‌که غسلین وزننده‌در یاخود عملین‌که برحین وزننده‌در
افراط اذیت واشکنجه وتعب موقعنده مستعملدر یقال عمل به العملین او العملین او العملین ای بالغ فی اذاه
پس وزن اوله کوره مفردی عمل اولور طمر وعفر وزنلرنده وثانی‌یه کوره مفرد اولور غسلین کبی‌که یاء ونون زائدلردر
وثالثه کوره اولك حرکات ثلاثیله مفردی عمل اولور برحین وبلغین مادلرنده ذکر اولندیغی اوزره برخطب وامرك
شدت نکایتنی اشعار ایچون قصد وتعمد صاحبی عقلاء منزلنده جمع سلامتله جمعلندروب بعد علم اوله‌رق
استعمال ایدرلر بو جهتله بونلرده جمع ومفرد اعرابی جائزدر اما وزن ثانی مفرددر (الیعملة) یانك ومیمك فتحیله
صوی وایشلك وایشه آلشق طیانقان ناقه‌یه دینور مذکری یعمل‌در وبونلر اسمدر صفت دکللردر پس جمل
یعمل وناقة یعملة دیمك جائز دکلدر (العمالة) کرامه وزننده ناقه ایشلك واشکین اولمغه دینور (العملة)
فرحه وزننده ایشلك واشکین ناقه‌یه دینور یقال ناقة عملة ای فارهة بینة العمالة (العوامل) ایاقلره
اطلاق اولنور یقال ضعفت عوامله ای ارجله وچفت اوکوزلرینه وخرمن دوکدکلری اوکوزلره اطلاق
اولنور مفردلری عامله‌در (العامل) و(العاملة) مزراغك صدرینه دینورکه تمره‌نك التی یانیدر ومنه الرمح
بعامله وعاملته ای صدره (بنو عامله) ابن سباءدرکه یمنده برجماعتدر قاسط اولاندندر (بنو عمل) فتحتینله
یمنده برجماعتدر (بنو عمیله) جهینه وزننده برقبیله‌در (عملی) جمزی وزننده برموضعدر (العملة) تمره وزننده سرقت
یاخود خیانت معناسنه‌در تقول سمعت به عملة ای سرقة او خیانة (المعمول) سود ایله بال قارشق اولان شربته دینور
تقول سقانا شرابا معمولا وهو مافیه اللبن والعسل (عملة) عینك ومیم مشدده‌نك فتحیله برموضعدر (المعمل) مقعد
وزننده وادی پیشه‌ده هاشمیونه مخصوص برملکك اسمیدر (یوم الیعملة) بین العرب یوم معروفدر (التعمل) تفعل
وزننده برایش ایچون یاخود ایش ایشلمکدن تعب وزحمت چکمك معناسنه‌درکه مراد زحمت وتکلفله برزور ایش
ایشلمکدر یقال تعمل الرجل اذا تعنی * مؤلف عامل الصدقه‌یی ضمنا ذکر ایلدی انشاء الله تعالی سعی ماده‌سنده
تفصیل اولنور (العمیثل) عینك وثای مثلثه‌نك فتحیله شول انسان وحیوانه دینورکه جثه‌سی بیوك وسلپوك
اولدیغندن بطیء الحرکه اوله علی قول شیوه واداجهتیله لباسنی یره طوغری صارقیدوب اتکلری یری سپوره‌رك

يورر اوله اصلا اتكلرنى چره يوب ياخود بلنه صوقز اوله و چرك جلادتلو جنبشلو آدمه ديمكله ضدّ اولور مؤنثى
عميثله در و دائما اوزون لباس كين آدمه دينور و كودهسى سلپوك بودوره دينور و اوزون قورقلو كيكه و طاغ
كچيسنه دينور و ايرى و يصى كودهلو متين و شديد آدمه دينور و ارسلانه دينور و كريم و متعين و ذيشان آدمه دينور
يقال هو عميثل اى سيد كريم ﴿العميثلة﴾ هايله عميثلك مؤنثيدر كه ذكر اولندى و تنومند ناقهيه دينور ﴿العميثلية﴾
ياى مشدّده ايله كيرويه كچنليه رق و اتكنى سورويه رك اولان يوريشه دينور يقال يمشى العميثلية وهى مشية فى تقاعس
وجرّ ذيول ﴿العنبلة﴾ قنفذه وزننده و ﴿العنبل﴾ قنفذ وزننده فرج نسوانده اولان لحم زائده دينور و عنبله لحم زائدى
اوزون اولان خاتونه دينور و شول اغاجدن و تختهدن مصنوع نسنهيه دينوركه اوزرنده هاون و ديبك مقولهسيله
نسنه دوكيلور * مؤلف والخشبة يدقّ عليها بالمهراس عبارتيله بيان ايلمكله بورسمه ترجمه اولندى ظاهرا اول كونه
برنسنه اولور ايمش كه اوزرينه هاون و ديبك مقولهسى قونوب نسنه دوكيلور عربلرك ادوات و اوعيهلرى بوديارلرده
و بوديارلرك ادوات و اوعيهلرى عربستانده متعارف دكلدر فلينظر ﴿العنابل﴾ علابط وزننده قالين كيريشه
دينور و ضخم الهيكل آدمه دينور ﴿العنبلى﴾ سنبلىّ وزننده غليظ الجثه زنكى عورته دينور ﴿العنتعل﴾ تاى فوقيه ايله
قنفذ وزننده قتى و پك نسنهيه دينور و عورتك لحم زائدينه دينور عنبل كلمهسنده لغتدر ﴿العنتلة﴾ دحرجه وزننده
برنسنهيى پاره پاره يرتمق معناسنهدر يقال عنتل الشئ اذا خرقه قطعا ﴿العناتل﴾ عينك فتحيله شول صرتلانلره
دينوركه اكيلهسنى يعنى طعمهسى اولان لاشه مقولهسنى پاپاره ايدر اوله ﴿امّ عنثل﴾ ثاى مثلثه ايله جندل وزننده
صرتلانك كنيهسيدر امّ عثيل كلمهسنده لغتدر ﴿العنجل﴾ قنفذ وزننده كودهسنك اتى كيدوب كميكلرى چيقمش پير
و اختياره دينور ﴿العنجول﴾ زنبور وزننده بربوجك آديدر ﴿العندلة﴾ دحرجه وزننده دوهنك سكيرلرى قاصقتى
پك و متين اولمق معناسنهدر يقال عندل البعير اذا اشتدّ عصبه و بلبل اوتمك معناسنهدر يقال عندل الهزار اذا
صوّت * مؤلف بونى عدل ذيلنده دخى ذكر ايلمشدر ﴿العندل﴾ جعفر وزننده باشى بيوك دوهيه دينور مذكر و مؤنثه
اطلاق اولنور و اوزون و كريملو دوهيه دينور مؤنثى عندلهدر ﴿العنادلان﴾ عينك ضمى و تثنيه بنيهسيله خايهلره
دينور و منه هو لا يعرف سحادليه من عنادليه اى خصييه ﴿العندليل﴾ عندليب وزننده سرچه جنسندن برقوشك
آديدر ﴿العندلة﴾ عينك و دالك فتحيله ممهلرى طولوم كبى ايرى اولان عورته دينور يقال امرأة عندلة اى ضخمة
الثديين ﴿العنادل﴾ عندليب كلمهسنك جمعيدر آخرى حذف اولنمشدر زيرا هر اسمكه مادهسى درت حرفدن
متجاوز اولوب و حرف رابع حرف مدّ و لين اولمز ايسه رباعىيه ردّ اولندقدنصكره جمع بنا اولنور * شارح ديركه
و اكر حرف رابع حرف مدّ و لين اولورسه رباعىيه ردّ اولنمقسزين بنا اولنور ﴿العنصل﴾ قنفذ وزننده بصل الفار
اسميدركه آطه صوغانيدر سقل و عصل مادهلرنده دخى ذكر اولندى ﴿العنظل﴾ ظاى معجمه ايله جندل وزننده
اورمجك اوينه دينور بيت العنكبوت معناسنه ﴿العنظلة﴾ دحرجه وزننده يلك معناسنهدر يقال عنظل الرجل اذا
عدا ﴿العنكل﴾ جندل وزننده طاش كبى پك نسنهيه دينور ﴿عينيل﴾ عينك و نونك فتحيله ابن ناجية بن الجماهر دركه
اشعر قبيلهسنك نسبى رجالندندر ﴿العول﴾ قول وزننده حقدن ميل و عدول ايله جور ايلمك معناسنهدر يقال عال
فى الحكم يعول عولا اذا جار و مال عن الحقّ و ترازو حقّ و اعتدالدن ناقص و مائل ياخود زائد اولمق معناسنهدركه
درهم كفهسى آغر اولوب مبيع كفهسى خفيف اولمغله هوايه آغمقدن عبارتدر يقال عال الميزان يعول عولا و يعيل
عيلا اذا نقص و جار اوزاد و برمادّه بيويوب مشتبه و مشكل اولمق معناسنه مستعملدر يقال عال امرهم اذا اشتدّ
و تفاقم و برمادّهٔ شديده برآدمى باصوب كال اوزره ثقلت و اضطراب ويرمك معناسنهدر يقال عال الشئ فلانا
اذا غلبه و ثقل عليه و اهمه و اهل فرائض اصطلاحنده مخرج ضيق اولمغله فريضه و سهام مخرج اوزره زائد
اولمق معناسنهدر و بو معناده متعدى اولور يقال عالت الفريضة فى الحساب اذا زادت و ارتفعت و تقول علت
الفريضة اى زدتها نته كه فرائضده منبريّه مسئلهسنده عول واقع اولمشدر و عول و عياله كتابه وزننده برآدمك
عيالى چوق اولمق معناسنهدر يقال عال فلان عولا و عيالة اذا كثر عياله و عول و عوول قعود وزننده و عياله
كتابه وزننده اولادو عيالك مؤنت و نفقهلرينى كورمك معناسنهدر يقال عال عياله عولا و عوولا و عيالة اذا كفاهم
و مانهم و عول اعوالدن اسم اولور عوله و عويل كبى كه صيحه ايله و بلند آواز ايله اولان بكايه دينور و منه يقال عيل
عول اى ثكلته امّه و يقال عيل صبرى اى غلب يعنى صبرم توكندى و يقال عال عوله و عال صبرى على بناء المعلوم
تركيب ثانى رفع معناسنه اولان عولدن مأخوذدر و يقال عيل ماهو عائله اى غلب ماهو غالبه يعنى اكا غالب اولان مغلوب
اولسون برآدمك كلامندن ياسائر نسنهدن تعجب اولندقده دعاء مقامنده ايراد اولور و عول برآدمه بار و ثقلت اولان

نسـنه يه اطلاق اولنور و صف بالمصدر در تقول هذا كان عليّ عولا اى ثقلا و مهمات و لوازمده كنديسندن
استعانت اولنـان كسه يه دينور يقال هو عول له اى مستعان به و عيالك قوت و نفقه لرينه اطلاق اولنور يقال
عال عول عياله اى قوتهم و عربلر فلان اصلا برنسنه يه مالك دكلدر ديه جك يره ماله عال و لامال ديرلر قول لفظنده
قال ديدكلرى كبى كه مصدر در قوت و نفقه معناسنه در و ماله عال و مال ديركه بو راده فعل ماضى صيغه لريله در
و ما كلمه سى نفسندن عبارتدر بو فقره فلانك عيالى كثير اولوب و حكمنده مصيب و عادل اولميوب جائر و مائل اولسون
ديمكدركه بددعاء موقعنده ايراد اولنور و اياغى سورچوب يقلان كسه يه عالك عاليا ديرلر رفع معناسندندر سنى
حق تعالى درست و عالى اوله رق يقلديغك يردن قالدرسون ديمكدر نته كه بو محلده لعالك عاليا دخى ديرلركه اعضاء
و جوارحك درست و تامّ اوله رق قالقه سن ديمكدر و عول و يب و ويل معناسنه مستعملدر كه واى و يازق ديمكدر
يقال عولك و عول زيد مثل ويبك و ويب زيد (الاعالة) همزه نك كسريله بو دخى فرائضى عول ايتدرمك
معناسنه در تقول اعلت الفرائض بمعنى علته و اولاد و عيالك نفقه و مؤنتلرينى كورمك معناسـنه در يقال اعال
عياله اذا كفاهم و مانهم و حريص اولمق معناسـنه در يقال اعال فلان اذا حرص و يقال اعيل فهو معول و معيل
پس بو معناده واوى و يائى اولور و فقير و محتاج اولمق معناسنه در يقال اعال الرجل اذا افتقر (الاعوال) همزه نك
كسريله بر آدم عيالمند اولمق معناسـنه در يقال اعول فلان اذا اكثر عيـاله و فيه يقـال اعيل و فرياد ايله آغلمق
معناسنه در يقال اعول الرجل اذا رفع صوته بالبكاء و الصياح و بركسه يه ناز و ادا ايله تكلفانه وضع ايلمك معناسنه در
يقال اعول عليه اذا ادلّ و حمل و حريص اولمق معناسـنه در يقال اعول فلان اذا حرص كما يقال اعال و اعيل
و اوق آتلدقدنصكره ياى چكره مك معناسنه در يقال اعولت القوس اذا صوّتت (التعييل) تفعيل وزننده بو دخى
عيال مؤنتنى كورمك معناسـنه در يقال عيل عياله اذا كفاهم و مانهم و بركسه يى عيال ايدينوب وجه معـاشنى
كورمك ياخود اهمال ايدوب كندى باشنه براقق معناسـنه يقال عيلهم اى صيرهم عيالا او اهملهم اشبو تعييل
ماده سى يائيه اولان عيال ماده سـندندر كما سيذكر (التعويل) تفعيل وزننده فرياد ايله آغلمق معناسـنه در يقال
عوّل الرجل اذا رفع صوته بالبكاء و الصياح و بركسه يه ناز و شيوه ايله طفره ايلمك معناسـنه در يقال عوّل عليه
اذا ادلّ و حمل و منه يقال عوّل عليّ ماشئت يعنى بن سنك جفا و ستم و اوضاعكى متحملم بكا هرنه ديلرسك تحميل ايله
و اعتماد ايلمك معناسنه در يقال عوّل عليه معوّلا اذا اتّكل و اعتمد عليه * مؤلفك مثالنه كوره معوّل معظم وزننده
مصدر ميمدر بو معناده استعمالى مادهٔ مزبوره يه خاصّ اولور پس تعويل عنوانى معناى مزبورده مستعمل اولمز
نته كه شارحك مستشهداتى دخى بونى ناطقدر و قال فى الاساس انما الدنيـا دول ليس عليها معوّل لكن مصباحده
تعويل عنوانيـله مرسومدر و تعويل عاله ديدكلرى سايبـان طوتمق معناسـنه در يقال عول الرجل اذا اتخذ
العالة و بر كسه دن استعانه ايلمك معناسـنه در يقال عوّل عليه اذا استعان به (العولة) عينك فتحيله و (العويل)
امير وزنـنده اعوال و تعويلدن عول كبى اسملر در فرياد و فغانله اولان آغلمغه دينور يقـال لفلانة عول و عولة
و عويل اى البكاء بالصياح (المعول) مقول وزننده غلبه معناسـندن مفعولدر تقول صبرى معول اى مغلوب
(العول) عنب وزننده اعتماد معناسـنه اولان تعويلدن اسمدر اعتماد معناسـنه در يقال ماعليه عول اى اعتماد
و استعانه معناسنه در يقال لم يثمر عوله اى استعانته (العيل) كيس وزننده (و العيال) كتاب وزننده بر آدمك بسليوب
زاد و نفقه لرينى كورديكى كسه يه دينور اولاد و ازواج و اتباع كبى ثقلت معناسندندر و بو واويه و يائيه در عيل
كلمه سنك جمعى عاله و عيايل كلور يقال نسوة عيايل * مؤلف بونى عيل ماده سـنده دخى ذكر ايلدى قالديكه بو راده
عيل و عيال كلمه لرينى من تكفل بهم عبارتيله بيان ايدوب و اورده عيل عيال كلمه سنك مفردى و جمع الجمعى عيايل
اولديغنى تصريح ايلمشدر * و شارح ديركه نهـايه ده تصريح اولنديغى اوزره عيل كلمه سى عيالك مفرديدر جيد
و جياد كبى كذلك جمعى عيايل كلور نته كه جيدك جمعى جيايد دخى كلورو عيل بعضا جماعته دخى اطلاق اولنور
و عيال بعضا مفرده دخى اطلاق اولنور و جمعنده عاله كلديكى سيد و ساده كبيدر * مؤلف تشويش و تضييق ايلمشدر
و نسوة عيايل قوليله كرچه جمع مؤنثه تلميح ايليوب لكن فى الحقيقه بو ماده مذكر و مؤنثه اطلاق اولنور انتهى
(المعول) منبر وزننده طاشجيلرك كلنك تعبير ايتدكلرى آلته دينور جمعى معاول در و منه مازال يقرع صفاته بمعاوله
و يفرى اديمه بمغازله و هى حديدة ينقربهـا الجبال (العالة) دوه قوشـنه دينور نعامه معناسـنه و يغموردن
تستر ايچون اتخاذ اولنان سايبانه دينور (المعاول) و (المعاولة) ميملرك فتحيله ازد قبيله سندن منشعب برنيچه قبائلدر
(العوّال) شدّاد وزننده اسـاميدندر سبرة بن العوّال بر معروف كسه در و خارجة بن عوّال عمرو بن العاص ايله

مصر فتحنه حاضر اولدیلر (الاعتوال) افتعال وزننده آغلق معناسنه درکه مراد فریاد ایله اغلمقدر یقال اعتول الرجل اذا بكى يعنى مارفع الصوت (عوال) غراب وزننده بنى عبدالله بن غطفاندن بر جماعتدر وایكى موضع اسمیدر (العيهل) حيدر وزننده و (العيهلة) هايله و (العيهول) طيفور وزننده و (العيهال) بيطار وزننده جست ورونده ناقه یه دینور وصوبى پالشیاوز ناقه یه دینور وعیهل ارکك دوه یه دینور و خفیف وسبکمشرب آدمه دینورکه خفتندن بر یرده قرار ایلمزاوله یلقوان تعبیر اولنور مؤنثلری عیهله در و شـدید اسن روزکاره دینور واوزون خاتونه دینور وعیهله قوجه قارى یه دینور (العاهل) هانك کسریله پادشـاه اعظمه دینور خلیفه کبی یقول قعد على سرير ملكه العاهل وهو الملك الاعظم كالخليفة وزوجى اولمیان خاتونه دینور (العيل) سيل وزننده و (العيلة) هايله و (العيول) قعود وزننده و (المعيل) مكيل وزننده فقير وكدا اولمق معناسنه در يقال عال الرجل يعيل عيلا وعيلة وعيولا ومعيلا اذا افتقر وعيله اسم اولور فقر وفاقه معناسنه يقال هو فى عولة من عيلة اى فى بكاء من فقر وعيل ومعيل بر آدمى بر مشكل نسـنه نك تحصيلى عاجز وفرومانده قلمق معناسـنه در تقول عالنى الشئ عيلا ومعيلا اى اعوزنى ونازنده لكله ايكى جانبه ميلانله صالنى صالنى يوريمك معناسنه در يقال عال الرجل و الفرس فى مشيه اذا تمايل واختال وتبختر وبر آدم يتكى قنده آرايوب بوله جغنى بيلميوب متحير قالمق معناسـنه در يقال عال الضالة اذالم يدر اين يبغيها وعيل وعيول بر يرده كزوب دونشدرمك معناسـنه در يقال عال فى الارض اذاذهب ودار (العائل) معناى اوّلدن اسم فاعلدر جمعى عاله وعيّل كلور ركع وزننده وعيلى كلور سكرى وزننده شارحك بيانه كوره عاله عوله تقديرنده در فتحاتله (المعيل) ميمك ضميله ارسلانه دينور وقپلانه دينور وقورده دينور صيدلرينى اعاله يعنى طلب ايلدكلريچون وبوكزوب دونمك معناسنه اولان عيلدن مأخوذدر يقال اعاله اذا التمسه (التعيل) تفعل وزننده بو دخى ايكى طرفه ميلانله صالنى صالنى يوريمك معناسنه در يقال تعيل فى مشيه بمعنى عال (العيالة) شدّاد وزننده صالنى صالنى يوروين خاتونه دينور يقال امرأة عيالة اى متبخترة ميالة (العيلان) سلمان وزننده اركك صرتلانه دينور وقيسـك پدرى اسميدر ياخود صواب اولان قيس عيلان اولمقدر اضافتله وعربده آنك همنامى يوقدر وعيلان فى الاصل قيسك فرسى اسميدر كنديسى اكا مضاف اولمشدر (العيال) كتاب وزننده عيل كلمه سـنك جمعيدركه جيد وزننده در كشينك نفقه ومؤنتنى رؤيت ايلديكى كمسـه لردر فقر وعجز معنـالرندندر جمع الجمعى عيايلدر وبوماده عول ماده سـنده دخى ذكر اولندى (العيلة) تمره وزننده على قول كيسـه وزننده در صخرك پدريدر وصخر اصحابدندر واكا ابن ابى العيله دخى ديرلر وعيلة فقر وفاقه معناسـنه دركه ذكر اولندى وبر آدمك زاد ومؤنتنى كورمكه دينور تقول طال عيلتى اياك اى طال ماعلتك يعنى چوق زماندر بن سـنك مؤنتكى اداره ايده رم (العيالة) كتاب وزننده و (المعالة) مقاله وزننده دابه نك يمنه دينور يقال عيالة البرذون اى معالته اى علفه * شارح ديركه عباره ده سقط واردر زيرا معاله يى مقدّم تفسير ايلمامشدر (العيل) فتحتينله بر آدم بر خبرى يابر كلامى آنك طالب ومريدى اولميوب واول خبر وكلام شانندن اولميان كمسه يه عرض ايلمك معناسنه دركويا كه طالب ومريدنه ظفرياب اولديغندن مريد اولميان كمسـه يه عرض ايدر اخفشك بچى يه درس اوقتديغى كبى اولور بو معنا ضاله يى قنده ارايه جغنى بيلمامك معناسنه اولان عيلدن متصرّفدر قال الشارح ومنه الحديث ❋ ان من البيان سحرا وان من العلم جهلا وان من القول عيلا ❋ وهو عرضك حديثك وكلامك على من لا يريده وليس من شانه كانه لم يهتدلمن يريده فعرضه على من لا يريده نهايه ده دخى بعينها بو عباره ايله مفسردر پس كانّه لم يهتد كلامى التفات بابندن اولور (عيله) كيسه وزننده اسماء نسواندر

فصل الغين المعجمة

فصل الغين المعجمة

(الغتل) غينك وتاى فوقيه نك فتحيله بر محل اغاجلق اولمق معناسـنه در يقال غتل المكان غتلا من الباب الرابع اذا كثر فيه الشجر (الغتل) كتف وزننده اغاجلق مكانه دينور وصيق وفراوان اولديغنـدن برى برينه صارمشمش اغاجلره دينور يقال نخل غتل اى ملتفّ بوراده نخل كلمه سنى مذكر ايله وصف تميم لغتنه مبنيدر (الغيدل) حيدر وزننده وسعت ورفاهيت اوزره اولان ديرلكه دينور يقال هو فى غيدل من العيش اى واسع رغد (الغدفل) سبحل وزننده يك اوزون كشى يه دينور وهريانى اويغون وتامّ وعظيم الخلقه دوه يه دينور ووسعتلو ديرلكه دينور يقال هو فى غدفل اى عيش واسع ويپريمش اسكى ثوبه دينور جمعى غدافل در ومنه المثل * غرّنى بردك من غدافلى * يعنى سنك ويره جكك قماش جامه لرينى فريفته ايلمكله اسكى اثوابمدن دور ايلدى اصلى بو دركه بر كمسه يه بر دولتلودن كسوت نياز اولدخى وعد ايلمكله وعدنه فريفته اولوب اكننده اولان اسكى لباسلرينى طرح ايلدكدنصكره دولتلو اخلاف وعد ايلمكله بيچاره عريان قالدقده كلام مزبورى ايراد ايلدى (الغدفلة) سبحله وزننده وسعتلو نسنه يه

دينور تانيثی موصوفی اعتباريله‌در يقال رحبة وملاءة غدفلة ای واسعة وملاءه ثمامه وزننده ايكی شقه‌دن ديكلمش چارشفه دينور ﴿الغدافل﴾ علابط وزننده قويرينغنك تويلری كور وفراوان اولان دوه‌يه ياخود قوچه دينور يقال بعير او كبش غدافل ای كثير شعر الذنب ﴿الغدفلة﴾ دحرجه وزننده برآدم دائما اكل وشربله ياخود اكل وجماعله اوغراشمق معناسنه‌در يقال غدفل الرجل اذا وقع فی الاهيغين ﴿الغرلة﴾ غينك ضميله ذكرك باشنده سنت اوله‌جق دری‌يه دينور قلفه معناسنه ﴿الاغرل﴾ اقلف وزننده ومرادفيدركه سنتسز كشی‌يه دينور يقال رجل اغرل ای اقلف واجوزلق بوللق يله دينور يقال عام اغرل ای مخصب ووسعتلو ديرلكه دينور يقال عيش اغرل ای واسع ﴿الغرل﴾ كتف وزننده اوزون مزراغه دينور يقال رمح غرل ای طويل وبنيه وخلقتی صالق وسلپوك آدمه دينور يقال رجل غرل ای المسترخی الخلق ﴿الغريل﴾ حذيم وزننده حوض ديبنده قلان چاموره دينور وتوزه دينور غبار معناسنه وشول چاموره دينوركه سيل صويی كتوروب يرك يوزنده ياريلوب قالمش اوله كرك ياش وكرك قوری اولسون وهر بتون طرنقلی حيوانك سموكنه دينور وشول كوله دينوركه صويی چكيلوب ديبنده دعاميص يعنی ايت بالغی ديدكلری سياه خرده بوجكلر قالمش اوله‌كه آنده قلان صويك ايچلمكه امكان وصلاحيتی اولميه وشيشه‌نك ديبنده قلان ياغ مقوله‌سنك پوصه‌سنه وطورطوسنه دينور ﴿الغربلة﴾ دحرجه وزننده اون وسائر نسنه‌يی قلبورليوب اله‌مك معناسنه‌در يقال غربل الدقيق اذا نخله * قال الشارح ومنه المثل * من غربل الناس نخلوه * يعنی خلقی قلبورليان كسه‌يی خلق دخی اون كبی الرلر وكسمك معناسنه‌در يقال غربله اذا قطعه وقتل عام ايلمك معناسنه مستعملدر يقال غربلهم اذا قتلهم وطحنهم ﴿المغربل﴾ مدحرج وزننده دون وخسيس والچق شخصه دينور يقال رجل مغربل ای دون خسيس ولاشه‌سی شيشوب قبارمش مقتوله دينور وتباه وخاكسار وبرباد اولمش ملك وسلطنته اطلاق اولنور ﴿الغربال﴾ قرطاس وزننده معروفدركه تركيده تحريفله قلبور ديرلر ودف ودائره ديدكلری چالغی‌يه دينور وقوغجی ونمام شخصه اطلاق اولنور ﴿الغرزحلة﴾ حای مهمله ايله قندحره وزننده دكنكه دينور عصا معناسنه * شارحك وصفنه كوره صوپه وصوپمانتی تعبير اولنان يوغون دكنك اوله‌جقدر ﴿الغرقلة﴾ قافله دحرجه وزننده باشه بردن صو دوكمك معناسنه‌در يقال غرقل الرجل اذا صب علی رأسه الماء بمرة ويمورطه ايكدين اولمق وقاون وقارپوز پوصالمق معناسنه‌در يقال غرقل البيضة والبطيخ اذا فسد ما فی جوفهما ﴿الغرمول﴾ زنبور وزننده ذكره دينور علی قول يوغون اوله‌رق سلپوك اولاننه دينور هنوز ختان اولمزدن مقدم ﴿غرمل﴾ قنفذ وزننده يعقوب نام محدثك پدری اسميدر ﴿الغراميل﴾ برنيچه قزل طپراقلی بايرلره اطلاق اولنور ﴿الغزل﴾ عزل وزننده ايپلك اكيرمك معناسنه‌در يقال غزلت المرأة القطن غزلا من الباب الثانی وغزل اكيرلمش ايپلكه دينور مغزول معناسنه ﴿الاغتزال﴾ افتعال وزننده غزل معناسنه‌در يقال اغتزلته بمعنی غزلته ﴿الغزل﴾ ركع وزننده و﴿الغوازل﴾ ايپلك اكيرن خاتونلره دينور مفردی غازله‌در يقال نسوة غزل وغوازل ای تغزلون الغزل ﴿المغزل﴾ ميمك حركات ثلاثيله وزايك فتحيله ايپلك اكيره‌جك آلته دينوركه ايك اوله‌جقدر فارسيده دوك دينور ﴿الاغزال﴾ همزه‌نك كسريله ايپلك اكيرركن مغزلی چويرمك معناسنه‌در يقال اغزل الغازل اذا ادار المغزل ﴿المغيزل﴾ مصغر بنيه‌سيله انجه سجيه اطلاق اولنور ﴿المغازلة﴾ مفاعله وزننده نسوانله عاشقانه خورطه ايدوب ارشمك وملاطفه ايلمك معناسنه‌در غزال معناسندن مأخوذدر يقال هو يغازل النساء ای يحادثهن وبر نسنه‌يه پك يقين اولوب چاتمق معناسنه‌در يقال غازل الاربعين اذا دنی منها ﴿الغزل﴾ فتحتينله معنای اولدن اسمدر نسوانله عاشقانه لطيفه‌يه وخورطه‌يه دينور ومصدر اولور زنانله آلفته‌لك وجهيله قونشمق معناسنه‌در يقال غزل فلان بها غزلا من الباب الرابع اذا حادثهن وآهونك اكسه‌سنه دوشوب قوغان تازی آهويی شكاردن فاتر اولمق معناسنه‌در برحيثيتله‌كه يتشوب آله‌جغی انده آهو خوفندن باغرمغله ياپشميوب تهی عدول ايليه يقال غزل الكلب اذا فتر وهو ان يطلبه حتی اذا ادركه ثغا من فرقه انصرف عنه ﴿المغزل﴾ مقعد وزننده غزل كبی بودخی اسمدر زنانله عاشقانه صحبت ولطيفه‌يه دينور ﴿التغزل﴾ تفعل وزننده زنانله صحبت والفتده تكلف ايلمك يعنی تكلفله حاصل قلمق معناسنه‌در يقال تغزل فلان اذا تكلف للمغازلة بالنساء ﴿الغزل﴾ كتف وزننده دائما نسوانله عاشقانه ارشوب مغازله ايدن زندوسته دينور يقال هو غزل ای متغزل بالنساء وهرنسنه‌دن عاجز وضعيف اولان آدمه دينوركه اصلا بر شيئك اداره‌سنه قدرتی اولميه يقال رجل غزل ای ضعيف عن الاشياء ﴿الاغزل﴾ احمر وزننده شول حمايه دينوركه اصابت ايلديكی عليلك غريم كبی كريباننی صاليورميه يقال اصابته حمی اغزل وهی ما كانت معتادة للعليل متكررة بوراده تذكير مرض تصوريله‌در ﴿الغزال﴾ سحاب وزننده

(شول)

شول آهو یاوریسنه دینورکه حرکت ایدوب کزمکه باشلمش اوله علی قول طوغدیغی آندن چاق کرکی کبی سکرتمك درجه‌سنه وارنجه اطلاق اولنور جمعی غزله وغزلان کلور غینلرك کسریله یقال رأیت غزالا وهو شادن حین یتحرّك ویمشی اومن حین یلد الی ان یبلغ اشدّ الاحضار ﴿المغزل﴾ محسن وزننده غزالی اولان کیکه دینور وصف خاصدر یقـال ظبیة مغزل ای ذات غزال ﴿الغزالة﴾ سحابه وزننده کونشه اطلاق اولنور خیوط الشمس تعبیر اولنان شعاعی ایپلك غزل ایدرکبی احداث وتمدید ایلدیکیچون اطلاق اولندی علی قول طلوعی آننده وعند البعض ارتفـاعی هنکامنده اطلاق اولنور وبعضلر عندنده عین الشمس یعنی چشمهٔ آفتابه اطلاق اولنورکه کونشك اوزی ومنشأ شعاعیدر یقال طلعت الغزالة ای الشمس اوعند طلوعها اوعند ارتفاعها اوعین الشمس * شارح دیرکه بونده غربت الغزالة دیمك جائز دکلدر دیو حریری وزمخشری تنصیص ایلدیلر لکن مؤلفك قول اوّلنه کوره جائزدر وغزاله برخاتونك اسمیدر وبعضلر حرف تعریفی محذوف اولور وبرنوع نبات آدیدرکه حلاوتلو اولمغله هرحیوان انی اکل ایدر ومخطم بن ارقمك فرسی اسمیدر وغزالة الضحی وغزالات الضحی قوشلق وقتنك اوّلنه یاخود کونش یریوزینه یایلدقدنصکره‌جه اولان وقته دینورکه کنج قوشلق تعبیر اولنور وعلی قول قوشلغك اوّلندن خمس نهار کذران ایدنجه قدر اطلاق اولنور تقول لقیته غزالة الضحی وغزالات الضحی ای اوّلها اوبعید ماتنبسط الشمس وتضحی او اوّلها الی مضی خمس النهار پس غزالات اوان اعتبارینه مبنیدر ﴿غزال شعبان﴾ بربوجکدر ﴿دم الغزال﴾ طرخونه شبیه حریفیتلو برنبات آدیدر قزل سودلکن کبی صویی اولمغله نسوان اعراب آنك صویله قوللرینه بلازك طرزنده خطوط چویررلر وغزال برعقبه‌نك اسمیدر وغزال وغزاله اسامیدندر ﴿الغزیل﴾ ربیع وزننده هبیرة بن عبد یغوثك جدّی اسمیدر ﴿دارة الغزیل﴾ بلحارث بن ربیعه قبیله‌سنه مخصوص برموضعدر ﴿المغازل﴾ میمك فتحیله خرمن عربه‌سنك عمودلرینه دینورکه مرادایکاری اوله‌جقدر * مؤلف طوس قضاسـنده واقع غزاله نام قریه‌دن سکوت ایلدی اول قریه امام ابوحامد الغزالی علیه الرحمه حضرتلرینك مولدی اولمغله نسبتی اورایه‌در بونده زانك تشدیدی خطادر نته‌که مصباحده منصوصدر ﴿الغسل﴾ غینك فتحی وضمیله یایقمق معناسنه‌در یقال غسل الثوب غسلا من الباب الثانی اذا طهره بالماء بعضلر عندنده غینك فتحیله مصدر وضمیله اسمیدرکه یایقمغه ویایقنمغه دینور وغسـل برآدمی دوکوب وجودنی آجتمق معناسنه مستعملدر یقال غسله اذا ضربه فاوجع وچوق جماع ایلك معناسنه مستعملدر انسـان وحیوانده استعمال اولنور یقـال غسل المرأة اذا جامعها کثیرا ویقال غسل الفحل الناقة اذا اکثر ضرابها وآت پك ترلمك معناسـنه مستعملدر یقال غسل الفرس علی المجهول اذا عرق ﴿الغسیل﴾ امیر وزننده والمغسول یایقنمش نسنه‌یه دینور جمعی غسلی وغسلاء کلور قتلی وقتلاء کبی مؤنثنده غسیل وغسیله دینور شارح دیرکه اکرچه فعیل بمعنی مفعولده تذکیروتأنیث مساویدر لکن بونده غلبهٔ اسمیتله تاء داخل اولان صفت مجراسنه اجرا اولندی نطیحه کبی وبونك جمعی غسالی کلور سکاری کبی ﴿المغسل﴾ مقعد وزننده و﴿المغسل﴾ منزل وزننده و﴿المغتسل﴾ معتبر وزننده‌که اسم مکاندر خاصّة میت غسل اولنان یره دینور * شارح دیرکه مغتسل غسل ایده‌جك یره‌ده دینور ﴿الاغتسال﴾ افتعال وزننده بدنی یایقه‌مق معناسـنه‌درکه یونمق ویایقانمق تعبیر اولنور یقال اغتسل بالماء اذا غسل بدنه وبتون بدنه طیب سورنمك معناسـنه مستعملدرکه کرکی کبی ترشح ایدر وجهله سورنمکدن عبارتدر یاغه چمدی تعبیر اولنور یقال اغتسل بالطیب اذا تنضح وآت کرکی کبی ترلمك معناسنه مستعملدر یقـال اغتسل الفرس اذا عرق ﴿الغسل﴾ غینك ضمیله اسمدر یونوب یایقانمغه دینور غسل شرعی معلومدر ومنه الغسل فرضه کذا وغسل اغتسال اولنه‌جق صویه دینور اکل اولنه‌جق نسنه‌یه اکل دیدکاری کبی تقول سکیت له غسلا ای ماء ایغتسل به ﴿الغسل﴾ و﴿الغسلة﴾ غینلرك کسریله و﴿الغسول﴾ صبور وزننده و﴿الغسول﴾ تنور وزننده بونلرده اغتسال اولنه‌جق صویه دینور وخطمی‌یه یعنی کندیسیله نسنه غسل ایده‌جك خاتم چچکنه وچوغان مقوله‌سنه دینورکه اعرابك صابونلریدر بوجهتله صابونه‌ده اطلاق اولنور وغسله غینك کسریله مطلقا طیبه وسورینه‌جك دهنه اطلاق اولنور ونسوان صاچلرینی طرارکن یومشتمق ایچون صاچلرینه صاچدقلری عبیر مقوله‌سنه دینور وغسل وغسله کذلك غینلرك کسریله باش یایقادقلری نسنه‌یه دینور مرسین وخاتم چچکی وچوغان وکل تعبیر اولنان چامورکبی ومرسین یپراغنه دینورکه بعض طیبله ترکیب ایدوب نسوان صاچلرینه سورینورلر ﴿الغسالة﴾ ثمامه وزننده نسنه یایقانجق صویه دینور ویایقانمش نسنه‌نك صوینه دینورکه یایقندی تعبیر اولنور ومغسول اولان ثوب مقوله‌سنه دینور ﴿الغسلین﴾ غینك کسریله بودخی مغسول اولان ثوب مقوله‌سنه

دینور واهل جهنمك محترق اولورکن دریلرندن سیلان ایدن چرکابه دینورکه یایقندی منزلنده‌در قال تعالی
﴿ ولاطعام الا من غسلین ﴾ وهو مایسیل من جلود اهل النار ویك اسّی وکرمناك نسنه‌یه دینور وجهنمده برشجرك
آدیدرشارحك بیانه کوره فعلین وزننده‌در یاء ونون زائددرمبالغه‌یی متضمندر ﴿المغسل﴾ منبر وزننده کندیسیله
نسنه غسل اولنه‌جق آلته دینور طاس وابریق کبی ﴿التغسیل﴾ تفعیل وزننده چوق جماع ایلمك معناسنه
مستعملدر یقال غسل المرأة اذاجامعها کثیرا وغسل اعضاء خصوصنده مبالغه ایلمك معناسنه‌در اسباغ وضوء کبی
یقال غسل الاعضاء اذابالغ فی غسله ﴿الغسل﴾ غینك کسریله و﴿الغسل﴾ صرد وزننده و﴿الغسیل﴾ امیر
وزننده و﴿الغسلة﴾ غینك ضمیله همزه وزننده و﴿المغسل﴾ منبروزننده و﴿الغسیل﴾ سکیت وزننده دیشی‌یه چوق
آشجی آیغر آته وپوغور دوه‌یه دینور علی قول چوق آشوب کبه ایتمز اولانه دینور یقال فحل غسل وغسل
وغسیل وغسلة ومغسل وغسیل ای کثیر الضراب اویکثر الضراب ولایلقح وبوانسانده دخی استعمال اولنور
﴿المغاسل﴾ میمك فتحیله یمامه‌ده نیچه وادیلره اطلاق اولنور ﴿غسل﴾ غینك کسریله بنی اسد دیارنده برموضعدر
﴿ذات غسل﴾ برموضع آخردر ﴿غسل﴾ غینك ضمیله سمیراء نام محلك صاغ طرفنده برموضعدر آنده برصو اولمغله
اکا غسله دخی دیرلر ﴿غسله﴾ فتحاتله تیماء نام محلّ ایله طیّ قبیله‌سنه مخصوص اجأ وسلمی نام طاغلرك بیننده برطاغك
آدیدر ﴿الغسولة﴾ فتوّله وزننده حمص قربنده برقریه آدیدر ﴿المغسلة﴾ منزله وزننده مدینه‌ده برجبّانه اسمیدرکه
آنده اثواب غسل ایدرلر ﴿ابوغسله﴾ غینك کسریله قوردك کنیه‌سیدر ﴿الاغسال﴾ همزه‌نك کسریله ارکك حیوان
دیشی‌یه چوق آشمق معناسنه‌در یقال اغسل الفحل اذا اکثر الضراب ﴿الغسویل﴾ غینك فتحیله برنوع اوتدرکه
چوراق یرلرده اولور ﴿الغسبلة﴾ سین مهمله ایله دحرجه وزننده صویی طلازیدوب صاورمق معناسنه‌در یقال
غسبل الماء اذا ثوّره ﴿الغشقل﴾ شین معجمه ایله جعفر وزننده تلکی‌یه دینور ﴿الاغضیلال﴾ ضاد معجمه ایله
اخضیلال وزننده ومرادفیدرکه اغاجك برك وشاخلری کور وفراوان اولمق معناسنه‌در یقال اغضألت الشجرة
اذا اخضألت ﴿الغطل﴾ غینك فتحی وطانك سکونیله کوك یوزینی بلود قپلایوب هوایی ظلمت بورمك معناسنه‌در
یقال غطلت السماء یومناهذا غطلا من الباب الاوّل اذا اطبق دجنها ﴿الاغطال﴾ همزه‌نك کسریله غطل معناسنه‌در
یقال اغطلت السماء بمعنی غطلت ﴿الغطل﴾ فتحتینله کیجه پك قراكو اولمق معناسنه‌در یقال غطل اللیل غطلا
من الباب الرابع اذا التبست ظلمته ﴿الغیطول﴾ طیفور وزننده هرطرفی طوتمش قپلایی ظلمته دینور وعسکرك قارشق
جغلتی وغریوو فریادلرینه دینور وقراکولغه دینور ﴿الغیطلة﴾ غینك فتحیله غیطول ایله ایکی معنای اخیرده مرادفدر
وامن وآسایشله اولان اکل وشرب وفرح وسروره دینور یقال هو فی غیطلة ای اکل وشرب وفرح بالامن وکوزی
اویقو باصمغه دینور تقول اخذتنی الغیطلة ای غلبة النعاس وغیطلة اللیل کیجه قراکولغی چوکمکدن عبارتدر یقال
اعتکرت غیطلة اللیل ای التجاج سواده ومال مطغی‌یه دینور * شارح دیرکه مطغی کلمه‌سی اطغادن اسم فاعلدرکه طغیان
ایتدریجی یعنی صاحبنه باعث بطر وطغیان اولان مال دیمکدر بوراده مرام بودکلدر بلکه طغی ماده‌سندن مأخوذدرکه
صغر مقوله‌سنك باغرمسنه دیمکله مال مطغی اکوز وجاموس مقوله‌سی باغریجی مال دیمك اولور وبو امام
فرّآء مرحومدن منقولدر وغیطله نعیم دنیایه اطلاق اولنور یقال له غیطلة ای المال المطغی * مترجم دیرکه
بوراده طغیانه حمل ایلمك شارحك تحریرندن ارجح ظنّ اولنور زیرا اطغا مال قسمنك همان صفت خاصه‌سیدر
حتی نیچه احادیثده وصف اوله‌رق واردر ازجمله اشبو ﴿ انّ للعلم طغیانا کطغیان المال ﴾ حدیثنده مصرحدر
وبو معنا متبادردر وبو محملی صاحب اساس تصریح ایلمشدر حیث قال ابطرتهم غیاطل الدنیا ای نعمها المترادفة
پس مؤلفك ونعیم الدنیا قولی عطف تفسیر اولور انتهی * وغیطله بری برینه صارمشمش چتلمق کور اغاجلغه دینور
وایلغین اغاجلغنه دینور وجماعت انسانی‌یه دینور وسودلو کیکه واینکه دینور ﴿الغیطل﴾ حیدر وزننده کدی‌یه
دینور ستّور معناسنه وغیطل الضحی قوشلق وقتندن شول زماندرکه کونش مشرقدن اول درجه‌یه کلدکده
مغرب طرفندن ایکندی وقتنك درجه‌سنه کلمش هیئتنده اولورکه نهارك طلوع شمسدن عشرنه قریب وقت
اولور بعض نسخده ظهر عنوانیله مرسوم اولمغله اویله وقتنك درجه‌سنه کلمش کبی اولورکه زواله قریب زمان
اولور بوکه کوره قوشلغك نهایتی زمان اولور یقال جاء فی غیطل الضحی وهو حیث تکون الشمس من مشرقها
کهیئتها من مغربها وقت العصر او الظهر ﴿الغطیلة﴾ تقدیم طا ایله دحرجه وزننده برآدم مال وحشم ونعمت
خصوصنده رفاه ووسعت اوزره اولمق معناسنه‌در یقال غطیل الرجل اذا اتّسع فی ماله وحشمه وصغرآلوب صاتمق
معناسنه‌در یقال غطیل الرجل اذا جعل تجارته فی البقر وناس بلند آواز ایله شماطه ایده‌رك لاقردی‌یه طالمق معناسنه‌در

يقال غطيل القوم اذا افاضوا فى الحديث وارتفعت اصواتهم (الغوطالة) غينك ضميله باغچه يه وچمزاره دينور
(الاغطيلال) اخضيلال وزننده برنسنه قات قات برى برينك اوزرينه بنكشيوب چوكمك معناسنه‌در امواج
بحركبى وسحاب متراكم كبى يقال اغطألّ الشئ اذاركب بعضه بعضا (الغفول) فايله شمول وزننده برنسنه‌يى
قلت تحفظ وتيقظدن ناشى سهو وترك ايلمك معناسنه‌در يقال غفل عنه غفولا من الباب الاول اذا تركه وسهى
عنه (الاغفال) همزه‌نك كسريله غفول معناسنه‌در يقال اغفله بمعنى غفل عنه و بعضلر ديديكه غفل الرجل
صار غافلا معناسنه‌در وغفل عنه واغفله وصّل غفلته اليه معناسنه‌در * مؤلف عقل ماده‌سنده ما اعقله
عنك عبارتنى ثبت ايلديكيچون جوهرى‌يه تعرض وصواب اولان ما اغفله عنوانند‌ه اولمقدر ديوب و بوراده آنى
ثبت ايلدى سيرافى توجيهنه كوره كلام مزبور بركلام سابقه مبنيدر مثلا متكلم مخاطبه زيد ليس بغافل عنى
ديوب مخاطب دخى بلى ما اغفله عنك انظر شيئا يعنى تفقد امرك ديمش اوله‌كه بوبابده شكّ وشبهه يوقدر
على التحقيق زيد سندن غافل دكلدر ديمك اولور پس ضيق وقت ياخود اهتمام ايچون انظر كلمه‌سنى حذف
ايلمشدر فلينظر (الغفلة) تمره وزننده و (الغفل) فتحتينله و (الغفلان) غينك ضميله اسمدر غافللك معناسنه‌در
(التغافل) تفاعل وزننده و (التغفل) تفعل وزننده عن قصد غفلت كوستورمك معناسنه‌در يقال تغافل
الرجل وتغفل اذا تعمد الغفل (التغفيل) تفعيل وزننده برآدم برنسنه ايله مهمّ اولميوب غافل وبيخبر كندى
عالمنده ايكن على الغفلة اوزرينه وارمق ياطوتمق معناسنه‌دركه غافللتمك وغافل آولمق تعبير اولنور يقال غفل
فلانا اذا كفاه وهو غافل لايعنى بشئ وستر ايلمك معناسنه‌در يقال غفله اذا ستره (المغفل) معظم وزننده
رشد وفطنتدن بى بهره آدمه دينور يقال رجل مغفل اى لافطنة‌له وبررجل اسميدر (الغفول) صبور وزننده
بون وابله ناقه‌يه دينوركه كيمك ياوريسى كلوب كنديدن امرسه امزيرر اوله يقال ناقة غفول اى بلهاء (الغفل)
غينك ضميله شول كمسه‌يه دينوركه خيرى مأمول وشرّندن احتراز اولنميه يعنى نه خيره و نه شرّه يرار اوله يقال رجل
غفل اذا كان لايرجى خيره ولايخشى شرّه ونشان وعلامتى اولميان قار اوقنه ويوله وسائر نسنه‌يه دينور واثر عمارتى
اولميان ارضه دينور وتمغاسى اولميان دابّه‌يه دينور ونصيب وغرامتى اولميان قار اوقنه دينوركه مهمل اولور وحسب
وشرفى اولميان خامل وبيوجود آدمه دينور يقال رجل غفل اى لاحسب‌له وشاعرى نامعلوم اولان شعره دينور
وشاعر مجهوله دينور ودوه‌نك تويلرينه دينور اوبار الابل معناسنه (المغفلة) مرحله وزننده عنفقه معناسنه‌دركه
آلت دوداق ايله ذقن بيننده مجتمع اولان طوپ قللره دينور جوهرى وهمندن ناشى آنك ايكى جانبيله تفسير ايلدى
شارح ديدكه نهايه‌ده رأى رجلا يتوضأ فقال ❁عليك بالمغفلة والمنشلة❁ حديثنك تفسيرنده مغفله عنفقه ايله مبيندر
زيرا وضوء حالنده غفلت محلى اولمغله احتياطله امر ايلديلر ومنشله سرچه پرمغنده خاتم طوران محلدر (غافل)
عبدالله بن مسعود رضى الله عنه حضرتلرينك جدّى اسميدر وبر موضع آديدر وغافل بن صخر برادر قريم
بن صاهله‌در (غفيله) جهينه وزننده عربدن بر بطندر وغفيلة بن عوف سكون قبيله‌سنك نسبى رجالندندر
وغفيلة بن قاسط ربيعه رجالندندر وغفيلة بنت عامر بن عبدالله بن العويج العدويّه‌در وهبيب بن مغفل كه محسن
وزننده‌در اصحابدندر (الغفل) فتحتينله بول وچوق رفاه ورفاغتلو ماله وديرلكه اطلاق اولنور باعث غفلت
اولديغيچون يقال هو فى غفل من العيش اى كثير رفيغ واسع (بنو المغفل) معظم وزننده بر بطندر وكامل
بن غفيل كه زبير وزننده‌در محدّثدر (الغلّ) و (الغلة) غينلرك ضميله و (الغلل) فتحتينله و (الغليل) ازيز وزننده
صوسزلغه على قول شدّتنه دينوركه پك صوسزلقدر ياخود صوسزلقدن جوفك يانوب كوينمسنه دينور يقال
اخذه الغل والغلة والغلل والغليل اى العطش اوشدّته اوحرارة الجوف وغل وغله مصدر اولور صوصه‌مق
ياخود صوسزلقدن ايچريسى كوينمك معناسنه يقال غلّ الرجل على المجهول غلاّ وغلة اذا عطش اواشتدّ
او احترق جوفه فهو غليل ومغلول ومغتلّ (الغالّ) تشديد لامله و (الغلاّن) علاّن وزننده صوسزدوه‌يه دينور
بناء آتيدندر يقال بعير غالّ وغلاّن اى عطشان (الغلة) غينك فتحيله دوه پك صوسز قالمق معناسنه‌در
يقال غلّ البعير غلّة من الباب الرابع اذا عطش شديدا (الاغتلال) افتعال وزننده بودخى دوه پك صوصه‌مق
معناسنه‌در يقال اغتلّ البعير بمعنى غلّ وبركسه غاليه سورنمك معناسنه‌در يقال اغتلّ بالغالية اذا تطيب بها
وايچمك معناسنه‌در تقول اغتللت الشراب اذا شربته وثياب آلتندن برثوب دخى كيمك معناسنه‌در تقول اغتللت
الثوب اذا لبسته تحت الثياب وقيونلره غلل وغلاله ديديكى مرض اوغرامق معناسنه‌در يقال اغتلت الغنم اذا اخذته
الغلل والغلالة كما سيذكر (الغليل) عليل وزننده صوسزلغه دينوركه ذكر اولندى وقلبده مضمر اولان حقد

وكينه يه دينور ومصدر اولور كما سيذكر ويونجه ايله قارشق خرما چكردكنه دينوركه ناقه يه ويررلر ودرونده
جايكير اولان عشق وحزن واندوه وتاسه حرارتنه دينور يقال فى قلبه غليل اى حرارة الحبّ والحزن ﴿الغلّ﴾
غينك كسريله بودخى غليل كبى درونده مضمر اولان كينه يه دينور يقال بقلبه له غلّ وغليل اى حقد ومصدر
اولور بر آدمك درونى بر كمسه يه كيندار اولمق وكين باغلمق معناسنه يقال غلّ صدره غلاّ وغليلا من الباب
الثانى اذا حقد وضغن ﴿الاغلال﴾ همزه نك كسريله خيانت ايلك معناسنه در يقال اغلّ الرجل اذا خان
ودوه يى ايوجه قاندر ميوب صوسز قومق معناسنه در يقال اغلّ الابل اذا اساء سقيها فلم تروو قد غلت
الابل كما ذكر وقصاب درى يى يوزركن اتنى وياغنى كركى كبى صيرميوب دريده برازينى آليقومق
معناسنه در يقال اغلّ الجازر فى الجلد اذا اخذ بعض اللحم والشحم فى السلخ يعنى وترك بعضه ملتزقا
بالجلد وبر آدمك قيونلرى پك صوصه مق معناسنه در يقال اغلّ فلان اذا اغتلت غنمه اى عطشت ودره
غلاّن ديدكلرى نبات بتورمك معناسنه در يقال اغلّ الوادى اذا انبت الغلان وبر آدمك غله ومحصولى
ايرشمك معناسنه در يقال اغلّ القوم اذا بلغ غلتهم وبر نسنه يه ديكه ديكه شدّتله باقمق معناسنه در
يقال اغلّ البصر اذا شدّد النظر وترلا محصول ويرمك معناسنه در يقال اغلت الضياع اذا اعطت الغلة
مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وبرآدمى خيانته نسبت ايلك معناسنه دركه فلان خايندر ديمكدن عبارتدر يقال اغلّ
فلانا اذا نسبه الى الغلول والخيانة ﴿الغلول﴾ قعود وزننده مطلقا خيانت ايلك وعند البعض غنيمت مالنه مخصوص صدر
يقال غلّ الرجل غلولا من الباب الاول اذا خان او هو خاصّ بالفئ ﴿الغلّ﴾ غينك فتحيله ادخال ايلك معناسنه در
يقال غله فى الشئ غلاّ من الباب الاول اذا ادخله وداخل اولمق معناسنه لازم اولور يقال غلّ فيه اذا دخل
واثواب التندن غلاله كيمك معناسنه در يقال غلّ الغلالة اذا لبسها وصاچك ديبلرينه دهن وطيب صوقشدروب
اويوشدرمك معناسنه در يقال غلّ الدهن فى رأسه اذا ادخله فى اصول شعره وبرآدمك بصرى سمت صوابدن
صاپمق معناسنه در يقال غلّ بصره اذا حاد عن الصواب واغاجلر ارالغندن صو آقوب كتمك معناسنه در يقال
غلّ الماء بين الاشجار اذا جرى فيها وجماع ايدن آدمك ذكرى پك بيوك اولمغله عورتك فرجنى طپطلو طيقامق
معناسنه در يقال غلّ المرأة اذا حشاها يعنى ولا يكون الاّ من ضخم وبر آدمك بيوننه يا النه دمورلاله چكورمك
معناسنه در يقال غلّ فلانا اذا وضع فى عنقه او يده الغلّ وعربلرك ماله الّ وغلّ قوللرى بددعادر الّ وغلّ كلمه لرى
ماضئ مجهوللردر الّ قفاسندن قاقيلوب دفع اولنه وغلّ ديوانه اولوب بيونه طوق ولاله چكوريله ديمكدر وبوراده
ماء لفظى نفسندن عبارتدر ﴿الغلغلة﴾ دحرجه وزننده ادخال ايلك معناسنه در يقال غلغل فيه اذا ادخل وتيز تيز
يورېمك معناسنه در يقال غلغل الرجل اذا اسرع وغلغله نيجه طاغ يوللريدركه جبل ريّاندن بروكلورلر
وبر موضع آديدر ﴿الانغلال﴾ انفعال وزننده و﴿التغلل﴾ تفعل وزننده و﴿التغلغل﴾ تزلزل وزننده بر نسنه نك ايچنه
صوقيلوب كيرمك معناسنه در يقال انغلّ فيه وتغلل وتغلغل اذا دخل وتغلل وتغلغل غاليه سورنمك معناسنه در
يقال تغلل بالغالية وتغلغل اذا تطيب بها وتغلغل تيز تيز يوريمك معناسنه در يقال تغلغل الرجل اذا اسرع
﴿التغليل﴾ تفعيل وزننده بر كمسه يه غاليه سورمك معناسنه در يقال غلله بالغالية اذا طيبه بها ﴿الغلالة﴾ كتابه
وزننده و﴿الغلة﴾ غينك ضميله قفتان واوستلك آلتندن كيدكلرى نيمتن لباسه دينوركه زيبون وانتارى وايچلك
وزره كوملكى مقوله سندر يقال برزت فلانة فى غلالة وهو شعار يلبس تحت الثوب وغلاله عظامه
معناسنه دركه قاريلرك بيوك كورنمك ايچون لباس آلتندن قيچلرينه باغلندقلرى بوغچه در ودمور حلقه نك
ايكى اوجلرنى قاوشدروب وصل ايده جك برچنه دينور ﴿الغلّ﴾ غينك ضميله محبوس ومجنون بيوننه والنه
چكوردكلرى دمور طوقه ولاله يه دينور جمعى اغلال در ﴿الغلة﴾ غينك فتحيله صوصه مق معناسنه دركه ذكر اولندى
واسم اولور بر نسنه نك دخل وحاصلاتنه دينوركه محصول تعبير اولنور خانه كراسى واجر غلام وفائدهٔ ارض
مقوله سى حاصلاتدن عبارتدر يقال اخذ غلته وهو الدخل من كراء دار واجر غلام وفائدة ارض ﴿المغلغلة﴾ مدحرجه
وزننده بر شهردن بر شهره مرسل ومحمول اولان رساله يه اطلاق اولنور يقال رسالة مغلغلة اى محمولة من بلد الى بلد
﴿الغلاّن﴾ غينك ضميله طلح نام ميشه اغاجنك منبتلرينه على قول درين وچقور دره لره دينور مفردى غالّ وغليل در
وبر نوع نبات معروف اسميدر بونك مفردى غالّ در ﴿الغلائل﴾ حلائل وزننده زرهلره دينور على قول حلقه لرك اوجلرينى
قاوشدروب وصل ايده جك برچينه دينور ياخود زره كوملكلرينه دينوركه زره آلتندن كيلور مفردى غليله در ﴿الغلل﴾
فتحتينله و﴿الغلالة﴾ ثمامه وزننده قيون وكچى قسمنه مخصوص بر مرض اسميدر ممه لرينى ايوجه صاغميوب بقيه

(تركندن)

ترکندن حادث اولور ﴿غلغل﴾ هد هد وزننده بحرین نواحیسنده بر طاغدر ﴿غلائل﴾ علابط وزننده بلاد
خزاعه‌دن بر بلده‌در ﴿المغتلّ﴾ مختلّ وزننده صوسز تشنه کسه‌یه دینور ومشتاق وارزومند معناسنه مستعملدر
تقول انا مغتلّ الیه ای مشتاق ﴿الاستغلال﴾ بر آدمه برکسه کندی ایچون غله قزانمق تکلیف ایلمك معناسنه‌در یقال
استغلّ عبده اذا کلفه ان یغلّ علیه وغله موقعندن غله آلمق معناسنه‌در یقال استغلّ المستغلّات اذا اخذ غلتها
﴿الغلول﴾ صبور وزننده راحة الحلوم کبی چینکمسزین جوفه داخل اولان طعامه دینور یقال نعم غلول الشیخ
هذا وهو الطعام الذی یدخله جوفه ﴿الغمل﴾ غینك فتحی ومیمك سکونیله دباغت اولنه‌جق دری‌یی دباغت
ایدرکن افساد وتباه ایلمك علی قول تویی ویوکی چوریوب طاغلمق ایچون انباشته‌یه باصمق یاخود تعفن ایدوب
کوشمکله تویی آسان یولنمق ایچون قومه کومك معناسنه‌در یقال غمل الادیم غملا من الباب الاول اذا افسده او جعله فی غمة
لیفسخ صوفه او دفنه فی الرمل فیسترخی فینتف شعره کذلك چاپك نضج بولوب ادراك ایلمك ایچون خرما قوریغی
اورتوب باصرمق یاخود یره کومك معناسنه‌در یقال غمل البسر اذا غمه وبر آدمی ترلتمك ایچون اورتوب بوریمك
معناسنه‌در یقال غمل فلانا اذا غطاه لیعرق وبر نسنه‌یی اصلاح ایلمك معناسنه‌در یقال غمل الشیٔ اذا اصلحه واوزم
ساقملرینی بری برینك اوزرینه استف ایدوب دیزمك معناسنه‌در یقال غمل العنب اذا نضد بعضه علی بعض واوتلر
کورلکندن بری برینك اوزرینه بنکشمك معناسنه‌در یقال غمل النبات اذا رکب بعضه بعضا وغمل بر موضع
آدیدر ﴿الانغمال﴾ انفعال وزننده ذکر اولنان غمل ادیم معناسندن علی الاختلاف مطاوعدر یقال غمل الادیم
فانغمل ﴿الغمل﴾ فتحتینله صارقینك بری بری اوزره کثرتندن ناشی یاره صقیلوب آزتمق معناسنه‌در یقال غمل
الجرح غملا من الباب الرابع اذا فسد یعنی من تراکب الجبائر ﴿الغمیل﴾ امیر وزننده بری برینك اوستنده بتمش
بغدایجق اوته دینور ﴿الغملول﴾ زنبور وزننده اغاجلق دره‌یه دینور علی قول عرضی آزجه اوزون اوزادی دره‌یه
دینورکه اغاجلری واوتلری بری برینه صاریلوب چتلق اوله ویوکسك تپه‌یه دینور ومطلقا طوپ ومجتمع نسنه‌یه
دینورکه مظلم ومترا کم اوله کرك اغاجلق وکرك بلود وکرك قرا کولق اولسون حتی اوطه‌نك کوشه‌سی بو هیئتده
اولمغله اکا دخی اطلاق اولنور وبر نوع سبزه اسمیدرکه طبخ واکل اولنور بو سبزه قنابری اوله‌جقدرکه ارمنیلر
خیاری وسلوکلی پنجار دیدکاریدر ﴿التغمل﴾ تفعل وزننده بولالمق معناسنه‌در یقال تغمل الشیٔ اذا توسّع
﴿غملی﴾ جمزی وزننده بر موضعدر ﴿المغمول﴾ بی نام ونشان اولان آدمه اطلاق اولنور یقال رجل مغمول
ای خامل ﴿الغنبول﴾ زنبور وزننده بر قوش آدیدر ﴿الغنتل﴾ تای فوقیه ایله جندل وزننده بی نام ونشان اولان
آدمه دینور یقال رجل غنتل ای خامل ﴿امّ غنتل﴾ صرتلانك کنیه‌سیدر ﴿الغنجل﴾ قنفذ وزننده قره
قولاق دیدکاری جانوره دینور جمعی غناجل کلور ﴿الغنجول﴾ زنبور وزننده بر جانوردر حقیقتی نامعلومدر
﴿الغندلانیّ﴾ غینك ودالك ضمیله ایری باشلو آدمه دینور یقال رجل غندلانیّ ای الضخم الرأس ﴿الغول﴾
قول وزننده هلاك ایلمك معناسنه‌در یقال غاله یغوله غولا اذا اهلکه وبر نسنه‌یی یا برکسه‌یی ناکهانی اخذ
ایلمك معناسنه‌در یقال غاله اذا اخذه من حیث لم یدر وغول باش آغریسنه دینور یقال اخذه الغول ای الصداع
وسرخوشلغه دینور یقال شرب الخمر فاخذه الغول ای السکر وبعد مفازه معناسنه‌در یقال مفازة ذات
غول ای بعد ورنج ومشقت معناسنه‌در یقال هوّن الله علیك غول هذا السفر ای مشقته واوبرق الچق یره
دینور وموز اغاجلغنه دینور وچوق طپراغه دینور وبر موضع آدیدر وغول الرجام راء مکسوره ایله بر
بشقه موضعدر ﴿الاغتیال﴾ افتعال وزننده بو دخی هلاك ایلمك معناسنه‌در یقال اغتاله اذا اهلکه ﴿الغول﴾
غینك ضمیله سبب هلاك اولان نسنه‌یه دینو یقال وقع فی الغول ای الهلکة ویقال غالته غول ای اهلکته
هلکة وآفت وداهیه‌یه دینور یقال اصابته الغول ای الداهیه وسعلاة معناسنه‌درکه تنها بیابانده بعض شکل ایله انسانه
مرئی اولوب اضلال وتلاعب ایدن بر جنس جنّ طائفه‌سنه دینور ترکیده قونجلوز تعبیر اولنور جمعی اغوال وغیلان
کلور غینك کسریله قال الشارح وفی النهایة وفی الحدیث ❊ لا غول ولا صفر ❊ ابن اثیر دیدیکه غول جنّ وشیاطیندن
بر جنسدر عرب زعم ایدرلرکه غول تنها بیابانده انسانه صور مختلفه ایله متلوّن اوله‌رق مرئی اولوب یولندن اضلال
واهلاك ایدر بونك وجودینی فخر انام علیه السلام نفی ایلدی وبعضلر دیدیکه منفی اولان عین غول اولمیوب بلکه
صور مختلفه ایله متشکل اوله‌رق انسانه تسلطنی نفی ایلدیلر حتی اشبو ❊ اذا تغوّلت الغیلان فبادروا بالاذان ❊ حدیثی
❊ ولا غول ولکن السعالی ❊ حدیثی قول ثانی‌یی مؤیددر * نته‌که مؤلف دخی بیان ایدر وغول سمادن ساقط اولان
شهبدن مخلوق اولمق اوزره مشهوردر قالدیکه واقعا بر آدم کیجه‌لرده بر تنها محلده یاخود یولده بولنوب وهم

ووحشت پیدا ایلسه کوزینه اشکال مهوله ایله متشکل صورت غریبه تخییل ایدر حقیقتی واهمه نك فعلیدر وکرچه جن طائفه سنك وجودی شرعا ثابتدر لکن قول تحقیق اوزره تسلط واضراردن ممنوعلردر وروم ایلی اولکه سنك بعض قطرنده جادو تعبیر ایتدکلری شخص نقللرینه کوره غول نوعندندر * ابن کمال وابو السعود وسعد الدین حسنجانی فتوالری اوزره ارواح خبیثه کندولرایله مناسبتی اولان اجساد خبیثه یه دخول وتصرف ایدوب کندیلر کبی مردارلره اضرار ایدرلر لکن اهل ایمانه مسلط اوله مزلر ودفعنك چاره سی دخی فتاوای مذکوره ده مشروحدر انتهی * وغول یلانه دینور حیه معناسنه بونك جمعی اغوالدر وجن طائفه سنك ساحره سنه دینورکه جادو تعبیر اولنور واولومه دینور منیه معناسنه وبر موضع آدیدر وبر جنس شیطانه دینورکه انسانی اکل ایدر علی قول بو بر جانوردرکه بعض عرب بادیه ده آنی کوروب بیلدیلر حتی تابط شرا لقبیله ملقب اولان کمسه آنی قتل ایلمشدر وغول الوان واشکال مختلفه ایله متلون ومتشکل اولان ساحرلره واویلسی جن طائفه سنه اطلاق اولنور یاخود مطلقا مزیل عقل اولان شیئه دینور بو معناده غینك فتحیله ده جائزدر (الغوائل) غائله نك جمعیدر آفات ودواهی یه اطلاق اولنور یقال اصابتهم الغوائل ای الدواهی وغائلة الحوض حوضك کدکنه ورخنه سنه دینورکه آندن صویی تلفه جریان ایدر وغائله تاکید داهیه ایچون غول کلمه سنه صفت اولور تاء مبالغه ایچوندر یقال اتی غولا غائلة ای امرا داهیا منکرا (المغاولة) مفاعله وزننده مبادره ومسابقه معناسنه در تقول کنت اغاول حاجة ای ابادر * مترجم صحاح مبادله ایله بیان ایلمکله ظاهرا نسخه سی غلط ایمش حتی نهایه ده المغاولة المبادرة فی السیر واصله من الغول ای البعد عبارتیله مرسومدر (المغول) منبر وزننده بعض قامچیلره چکوریلان دمور ناملویه دینورکه قامچی اکا غلاف منزلنده اولور قامچی صورتیله آنکله اوروب قطع وجرح ایدرلر ومشمل یعنی پاله طرزنده بر کونه آلته دینورکه پاله دن انجه واوزنجه اولور بوکه فارسیده بلسك وترکیده پنیال وشیش تعبیر ایدرلر واوزون تمرنه دینور وعند البعض مغول اکسه لی بر کونه انجه رك قلیجه دینورکه ترکیده کورده دیدکلری اوله جقدرکه عربلرك جنبیه تعبیر ایتدکلری دخی بو قسمدندر بو آلتی فتاکلر قوللنورلر اغتیال ایله همان اعمال ایدرلر ومغول بر رجل اسمیدر ومغول کذلك غولدن اسم آلت اولورکه چابك هلاك ایدن نسنه یه اطلاق اولنور ومنه یقال فرس ذات مغول ای ذات سبق کویا که سائر آتلری سبق ایله اغتیال ایدر (الغولان) خولان وزننده چوغانه شبیه بر نوع اکشی اوتك اسمیدر وبر موضع آدیدر (التغول) تفعل وزننده تلون معناسنه در یقال تغولت المرأة اذا تلونت (الاغول) احمر وزننده و(الغول) سکر وزننده رفاه ونعومتلو نرم ولطیف دیرلکه دینور یقال عیش اغول وغول ای ناعم (غویل) زبیر وزننده بر موضعدر (الغیل) میل وزننده مؤلف اللبن ترضعه المرأة ولدها وهی تؤتی او وهی حامل واسم ذلك اللبن الغیل ایضا عبارتیله بیان ایلمکله غیل خاتون جماع اولنورکن یاخود حامل ایکن چوجغه ویردیکی سوددن عبارت اولور زیرا مقتضای عباره بودر * شارح دیرکه مؤلف عادتی اوزره بوراده دخی مسامحه اوزره مشوشا تفسیر ایلمشدر زیرا غیل لفظنی ابتداء اسم اوله رق تفسیر ایلدکدنصکره واسم ذلك اللبن الغیل ایضا عباره سی زائد ومهملدر اصل حق عباره غیل مصدر واسم اولمقدر مصدر یتی صورتده جماع اولنان یاخود حامل اولان خاتون ولدینی امزرمك معناسنه درکه اول ولد سود خسته سی اولور یقال غالت المرأة ولدها تغیل غیلا اذا ارضعها وهی تؤتی او وهی حامل واول سودك دخی اسمی غیلدر نته که نهایه ده وامهات سائره ده الغیل هو ان یجامع الرجل زوجته وهی مرضع او حامل عبارتیله مفسردر وغیل اتلو طلو بلکجه یه دینور واتنه طلو تنومند دلو قانلویه دینور ویر یوزنده اقان صویه دینور وبر نسنه اوزره چزلمش چزکی یه دینور ومکه ده جبل ابی قبیس دیبندن آقان صویك اسمیدرکه چرپچیلر آنده بز چرپرلر وآقار پیکارلی دره یه دینور ویقین کورینان ایراق یره ونسنه یه دینور ویلم یانده بر موضع آدیدر ویمامه قربنده بر موضع آدیدر وبنو جعده یوردنده بر دره آدیدر وبشقه بر موضع آدیدر ومطلقا صولی یره دینور وثوبده اولان تمغایه دینور وبول جامه یه دینور (الاغالة) همزه نك کسریله و(الاغیال) اصلی اوزره عورت جماع اولنور ایکن یاخود حامل ایکن چوجغی امزرمك معناسنه در یقال اغالت المرأة ولدها واغیلته اذا سقته الغیل * کرچه مؤلف آنفا غیل کلمه سنی وجه مشروح اوزره بیان ایدوب شارح دخی وتیرهٔ مرقومه اوزره تصحیح ایلدی لکن دردست اولان اصولك مجموعنده بو معنا افعال بابندن مرسومدر ظاهرا مؤلفك ابتداء الغیل قولی سودك اسمی اولوب ثانیا عباره واسم ذلك الارضاع ایکن الارضاع یرینه اللبن کلمه سی طغیان قلم ناسخ اولمق اغلبدر زیرا نهایه دن وسائره دن منفهم اولان بویلجه اولمقدر مغیل ومغال عنوانلری دخی مزیددن اولدیغنی مؤیددر واغیال اغاجك برك

وشاخلری کور وصیق وبری برینه صارمشق اولمغله قویو کولکه‌لك اولمق معناسنه‌در یقال اغیل الشجر اذا صار
مغیالا کما سیذکر وکچی وقیون مقوله‌سی حیوان برسنه‌ده ایکی دفعه دول ویرمك معناسنه‌در یقال اغیلت الغنم
اذا نتجت فی السنة مرّتین ﴿الاستغیال﴾ عورت چوجق امزررکن یاخود حامل ایکن جماع اولنمق معناسنه‌در
یقال استغیلت المرأة اذا جامعها زوجها غیلا واغیال ایله معنای ثانیده مرادفدر یقال استغیل الشجر اذا صار
مغیالا ﴿المقیل﴾ معین وزننده و ﴿المغیل﴾ محسن وزننده جماع اولنور کن یاخود حامل ایکن چوجغنه سود ویرن
خاتونه دینور ﴿المغال﴾ مباح وزننده و ﴿المغیل﴾ مکرم وزننده حالت مزبوره‌ده سود امن چوجغه دینور اوّل
اغاله‌دن ثانی اغیالدن مأخوذدر ﴿الغیلة﴾ غینك کسریله اسمدر حالت ارضاعده اولان جماعه وحامل خاتون
ولدنی ارضاعه دینور ومنه الحدیث ❋ لقد هممت ان انهی عن الغیلة ❋ وغیله برموضع آدیدر وشقشقه معناسنه‌درکه
دوه‌نك اسردکده اغزندن چیقان دغارجغه دینور وغیله برکسه‌یی حیله وخدعه ایله آلدایوب بریره کوتروب هلاك
ایلمکه دینور یقال قتله غیلة ای خدعه فذهب به الی موضع فقتله ﴿المغتال﴾ مختار وزننده بودخی سموز طولغون
بیلکه دینور یقال ساعد مغتال ای ریّان ممتلئ واتلو جانلو تنومند دلو قنلو یه دینور ﴿الغیل﴾ غینك کسریله بری برینه
صارمشمش صیق وچتلق اغاجلغه دینور فتحله‌ده زبانزده‌در وسازلغه دینور وبوك تعبیر اولنان صیق میشه‌یه
دینور وهر صولو دره‌یه دینور جمعی اغیال وغیول‌در وبر موضع آدیدر ﴿المغیل﴾ محدّث وزننده و ﴿المتغیل﴾
متحیر وزننده سازلقده واورمانلقده ثابت واکا داخل اولان کمسه‌یه دینور ﴿المغیال﴾ محراب وزننده شاخلری بری برینه
صارمشق وصیق بوداقلی اغاجه دینورکه آلتی قویو کولکه‌لك اوله یقال شجرة مغیال ای الملتفة الافنان وارفة
الظلال ﴿التغیل﴾ تفعل وزننده اغاج مغیال اولمق معناسنه‌در یقال تغیل الشجر اذا صار مغیالا وبرقومك مالاری
چوغالوب کور وفراوان اولمق معناسنه‌در علی قول کندیلری چوغالمق معناسنه‌در یقال تغیل القوم اذا کثر
اموالهم اوکثروا ﴿الغیلة﴾ تمره وزننده سموز عورته دینور یقال امرأة غیلة ای سمینة ﴿الغیل﴾ ضمتینله چوق
یاخود سموز وطاولی دوه‌لره وصغرلره دینور یقال ابل اوبقر غیل ای کثیرة اوسمان ﴿غیلان﴾ سلمان وزننده
ذوالرمّه ایله معروف شاعرك اسمیدر وبرآدمك اسمیدرکه برقوم ایله میانه‌لرنده دمه دائر برمادّهٔ عداوت اولمغله چاق
کندی کوزلرینه طپراق کیرمدکجه یعنی هلاك اولمدقجه قوم مزبور ایله مسالمه ومصافات ایلمامك بابنده یمین ایلمشیدی
برکون قوم مرقوم ناکهانی کندیسنی احاطه واوزرینه قصد وهجوم ایلملریله کویاکه عهدهٔ یمیندن خروجله مصالحه‌یه
رام وقائل اولدیغنی اشعار ایچون تحلل یاغیل دیه‌رك کندی کوزلرینه طپراق صاچمغه باشلدی لکن اول وضعی
قبول ایلمیوب قتل ایلدیلر تحلل کلمه‌سی امردر عهدهٔ یمیندن خروج ایله دیمکدر وغیل غیلاندن مرخمدر ﴿امّ غیلان﴾
سلمان وزننده شجر سمردرکه بادیه اشجارندن مغیلان اغاجی دیدکلریدر ﴿الغائلة﴾ و ﴿المغالة﴾ مقاله وزننده
درونده مضمر اولان حقد وکینه‌یه دینور وشرّ وشور معناسنه‌در یقال بینهم غائلة ومغالة ای شرّ ﴿اغیال﴾
یاخود ذات اغیال همزه‌نك فتحیله یمامه‌ده بروادی اسمیدر ﴿الاغتیال﴾ افتعال وزننده اوغلان سموروب
تنومند اولمق معناسنه‌در یقال اغتال الغلام اذا سمن وغلظ

فصل الفاء

﴿الفأل﴾ فانك فتحی وهمزه‌نك
سکونیله طیره مقابلیدرکه لسانمزده فال دیرلر اوغور طوتمه ویمن محرّفی یوم طوتمه تعبیر اولنور مثلا برخسته
برکمسه‌دن یاسالم وغائب تجسس ایدن یاواجد لفظلرینی استماع ایدوب شفاء ووجدانه تیمنله عزم وامید ایدر
وبو همیشه خیرده مستعملدر علی قول خیر وشرده استعمال اولنور جمعی فؤول کلور فانك ضمیله وافؤل کلور افلس
وزننده وتقول العرب لافأل علیك ای لاضیر زیرا اعراب طائفه‌سی خیر وشرّی تفألدن زعم ایدرلر * شارح دیرکه
همزه‌یی الفه قلبله فال دخی جائزدر ﴿التفاءل﴾ تفاعل وزننده‌که * شارحك بیاننه کوره اصلی تفأل ایدی‌که تفعل
وزننده‌در همزه تخفیف والفه قلب اولنمشدر و ﴿التفأل﴾ اصلی اوزره تفعل وزننده و ﴿الافتأل﴾ افتعال وزننده
فال طوتمق معناسنه‌در یقال تفاءل بالشئ وتفأل وافتأل ضدّ تطیر ﴿التفئیل﴾ تفعیل وزننده برآدمه فال
آچدرمق یافال طوتدرمق معناسنه‌در یقال فأله به اذا جعله یتفأل به ﴿الفئل﴾ کتف وزننده ملحم آدمه دینور
یقال رجل فئل اللحم ای کثیره ﴿الفئال﴾ کتاب وزننده صبیانه مخصوص برلعب اسمیدر برکومه طپراق ایچره برنسنه
صاقلدقدنصکره طپراغی برقاج بلوك اوبك ایدوب اول نسنه قنغی بلوکده‌در دیو رفیقلرینه صورارلر ﴿الفتل﴾
فتل وزننده بوکمك معناسنه‌در یقال فتل الحبل فتلا من الباب الثانی اذا لواه فهو فتیل ومفتول ویوزی برطرفه
چویرمك معناسنه مستعملدر یقال فتل وجهه عنهم اذا صرفه وفتل ذؤابه برآدمی خدعه ایله رأی واندیشه‌سندن
ازاله ایلمکدن کنایه اولنور یقال فتل ذوأبته اذا ازاله عن رأیه وفی الامثال * مازال یفتل من فلان فی الذروة والغارب *

ای يدور من وراء خديعته يعنی دائما حيله و خدعه آردندن طولانور كه آنی فند و مكر ايله مغلوب ايلمكه سعی ايدر
شارح ديركه نهايه ده و منه حديث الزبير انه سأل عايشة رضی الله عنهما الخروج الی البصرة * فابت عليه فمازال يفتل
فی الذروة و الغارب * عبارتنك تفسيرنده بو وجهله مرسومدركه ذروه دن مراد اورگجك يوقريسی و غارب اوركج ايله
بيونك ارالغيدر مثل مزبورك اصلی بودركه سركش دوه يه يولار چوورمك مراد ايدن كمسه ابتدا ذروه و غاربنی صغيه رق
و بيوننی اوخشه يه رق و تويلرينی لطفله اوروب بوكه رك كنديسنه مونس و رام ايدوب بو تقريبله اكا يولار چورر بعده
مطلقا لطايف الحيل ايله الداتمقده استعمال اولندی و فتل بلبل اوتمك معناسنه مستعملدر يقال فتل البلبل اذا صاح
(التفتيل) بودخی بوكمك معناسنه در يقال فتل الحبل بمعنی فتله (الفتيل) امير وزننده و (المفتول) بوكلمش نسنه يه
دينور و فتيل ليفدن بوكلمش انجه سجيمه دينوركه بعضا آنی كرويد اغاجلرينك قاوشدقلری يرده اولان حلقه يه ده
بند ايدرلر و خرما چكردكنك شقنده ايپلك طرزنده اولان نسنه يه دينور و پرمقلرك ارالقلرنده جمع اولوب ايپلك
ايپلك بوكلمش كير و پاسه دينور بو جهتله حاملرده دلاكلرك اخراج ايلدكلری اوزون اوزون كير بوكملرينه ده
دينور و فتيل ايله ناچيز نسنه دن كنايه اولنور كما سيذكر (الانفتال) انفعال وزننده و (التفتل) تفعل وزننده
بوكلمك معناسنه در يقال فتله فانفتل و تفتل (الفتيلة) سفينه وزننده بودخی پرمقلرك ارالقلرنده بوكيلان ايپلك
ايپلك كيره دينور و ذباله معناسنه دركه چراغ فتيليدر فارسيده پليته دينور يقال طول فتيلة السراج ای ذبالته
(الفتلة) تمره وزننده و فتحاتله جائزدر فتيل كبی ناچيز و حقير نسنه يه اطلاق اولنور يقال ما اغنی عنك فتيلا و لا فتلة
ای شيئا و فتله خاصة سلم و سمر اغاجنك ثمری اولان دانه لرك قابنه دينوركه فاصوليه قابی طرزنده اولور و بو هنوز
طومور جقلنوب ظهور ايلديكی هنكامده اولور و عرفط نام ميشه اغاجنك يمشنه دينور بونده فتحاتله ده زبانزده در
و بعضلر ديديكه فتل كه فتله نك جمعيدر يپراق اوليوب لكن يپراق مقامنه قائم اولان يمش مقوله سی نسنه يه دينوركه
بعض ميشه اغاجنك يپراغی اوليوب يپراغی يرنده زائد نسنه سی اولور و زمينه ياپلميان نباته دينوركه براوزدكدن
عبارت اولوب اشخون نام نبات كبی بوريلوب بوكيلور اوله (الافتال) همزه نك كسريله سلم و سمر اغاجلرينك
دانه لری قبجوقلنمق معناسنه در يقال افتل السلم و السمر اذا صار ذا فتلة (الفتل) فتحتينله ناقه نك ديرسكلری
كيركين و صوقشدرمه طوپاج اولمغله ايكی يانلرندن آچق و ميدانلو اولمق معناسنه در كوياكه يانلرندن بوكلمش
كبی اولور يقال ناقة فی مرفقيها فتل ای اندماج فی مرفقيها (الافتل) احمر وزننده وصف مذكور اوزره اولان
ديرسكه دينور (الفتلاء) حمراء وزننده صفت مذكوره اوزره اولان ناقه يه دينور و بعضلر عندنده فتلاء
اياقلری چنبر كبی مقوس اولوب آغر يورويشلی اولان ناقه يه دينور (الفتال) شداد وزننده بلبل قوشنه
اطلاق اولنور فتل نغمات و مقامات ايلديكنه مبنی (يفتل) يجعل وزننده طخارستان اولكه سنده بر بلده آديدر
(الفتكلين) فانك ضميله درخين وزننده آفت و داهيه يه دينور (الفجل) فانك فتحی و جيمك سكونيله
و فتحتينله برنسنه يوغونلنوب كوشك و سلپوك اولمق معناسنه در يقال فجل الشیء و فجل فجلا و فجلا من الباب الرابع
و الاول اذا استرخی و غلظ (التفجيل) تفعيل وزننده برنسنه يی يصيله دوب اينلولتمك معناسنه در يقال فجله
اذا عرضه (الافجل) احمر وزننده و (الفنجل) جندل وزننده بجاقلرينك ارالغی ميدانلو اولان آدمه دينور (الفجل)
فانك ضميله و (الفجل) ضمتينله طورپ تعبير اولنان سبزه يه دينور مفردی فجله در هايله و جمع مفاصله و يرقان علتنه
و جكر اغريسنه و استسقايه و يلان و عقرب صوقانه بغايت نافع و قشری يا صوبی عقرب اوزره وضع اولنسه عقربی
قاتلدر و بعد الطعام تناولی هاضم و ملين و قبل الطعام اشتهايی مسكندر و تخمی سائر اجزاسندن اقوی و بعده قشری
و بعده ورقی و صكره لحميدر (حب الفجل) بشقه بردارودر دهن الفجل ديدكلری ياغ آندن اتخاذ اولنور بو يبانی
طورپ ديدكلريدركه آندن سيغه ديدكلری ياغ اتخاذ اولنور (الفنجلة) دحرجه وزننده و (الفنجلی) قصر ايله
كوشك كوشك يوريمكه دينور پير آدملرك يوريمسی كبی (الفاجل) قارجی يه دينور يقال هو فاجل ای قامر
(الافتجال) افتعال وزننده يكيدن برنسنه پيدا ايلمك معناسنه در يقال افتجل الامر اذا اختلقه (الفحل) فانك
فتحی و حای مهمله نك سكونيله هر حيوانك ارككنه يعنی دولی آلنور اولان ارككنه دينوركه آتده آيغر و دوه ده بوغور
تعبير اولنور جمعی فحول و افحل كلور افلس وزننده و فحال و فحاله كلور فالرك كسريله و فحل مصدر اولور بر آدم
دوه لرينه صوبی پاك بوغور اختيار ايدوب چكمك معناسنه يقال فحل ابله فحلا كريما من الباب الثالث اذا اختار لها
و ديشيلره اركك صاليورمك معناسنه در يقال فحل الابل اذا ارسل فيها فحلا و فحل سهيل يلدزنه اطلاق اولنور
سائر يلدزلردن الارغه طوردیغیچون دوه نك بوغورينه تشبيه اولندی زيرا بوغور ناقه يه آشدقدنصكره الارغه اولور

ومنه يقال اما ترى الفحل كيف تزهواى سهيل وفحل بن عياش بن حسان قاتل يزيد بن المهلب در برضربه ده تخالف
ايلمريله برى برينه زخم يتشدروب يكديكرى قتل ايلديلر وفحل اركك خرما اغاجنه دينوركه ديشى يه آندن آشى
آلنور وخبر وحديث واشعار روايت ايدن راوى يه دينور جمعى فحول كلور ومنه جرير والفرزدق فحل بنى مضر
اى راويهم ويقال هم فحول اى رواة وفحل اركك خرما يپراغندن نسج اولنمش حصيره دينور يقال بسط له
فحلا اى حصيرا من فحال النخل وفحل شامده برموضع آديدركه صدر اسلامده اوراده وقايع واقع اولدى وفحل
علقمه نام شاعرك لقبيدر امرء القيس زوجه سى اولان ام جندب مزبورى شاعريتده امرء القيس اوزره ترجيح
ايلديكيچون امرء القيس مزبوره يى تطليق ايلدكدنصكره علقمه تزوج ايلكله آنكله ملقب اولدى وفحول الشعراء
كنديلر ايله مهاجات ايدن شاعرلره غالب اولنلره اطلاق اولنور جرير وفرزدق كبى وشول شاعرلره اطلاق اولنوركه
حين مشاعره ده معارضلرينه تفضيل وترجيح اولنه لر يقال هو من فحول الشعراء وهم الغالبون بالهجاء من
هاجاهم وكذا كل من اذا عارض شاعرا فضل عليه (الفحولة) فانك ضميله و (الفحالة) و (الفحلة) فالرك
كسريله اركلك وايغرلق معناسنه در يقال هو فحل بين الفحولة والفحالة والفحلة اى الذكورة * شارحك
بيانته كوره بونلر كرچه مصدر اولوب لكن بونلردن فعل متصرف اولمز پس اسم يرنده مستعمل اولورلر (الفحيل)
امير وزننده حشارى آيغر آدمه دينور يقال رجل فحيل اى بين الفحولة ودول ايچون ناقه يه آشمقده ماهر اولان
جنسى پاك بوغوره دينور يقال فحل فحيل اى كريم منجب فى ضرابه وضخامتده بوغوره شبيه اولان عظيم الجثه
قوچه اطلاق اولنور يقال كبش فحيل اى يشبه فحل الابل فى نبله (الافتحال) افتعال وزننده بودخى ناقه لره چكمك
ايچون صوى بوغور انتخاب ايلك معناسنه در يقال افتحل ابله فحلا كريما اذا اختار لها (الافحال) همزه نك كسريله
برآدمه دولنى آلمق ايچون عاريت وجهيله بوغور ويرمك معناسنه در يقال افحله فحلا اذا اعاره (الاستفحال) هندستانده
ولايت كابل علجلرينك يعنى اصلا بردين ايله متدين اولميان طائفه نك كندى عورتلرى ايچره اركك صاليورملرينه
اطلاق اولنور اورايه عربدن برتنومند عظيم الهيكل شخص وارد قده دولنى آلمق ايچون نسوانلريله مزبورى تخليه
ايدوب ديوثلق ايدر يقال الاعلاج تستفحل وهو مايفعله اعلاج كابل اذا رأوا رجلا جسيما من العرب خلوا بينه وبين
نسائهم ليولدفيهم مثله وخرما اغاجى صكره دن اركلك ايلك معناسنه دركه ميوه ويرمز اولور يقال استفحلت
الناقة اذا صارت فحالا وبرماده بيويوب مشتد وعظيم اولمق معناسنه مستعملدر يقال استفحل الامر اذا تفاقم
(الفحال) رمان وزننده خاصة اركك خرما اغاجنه دينور جمعى فحاحيل در (التفحل) تفعل وزننده آيغره اويكمك
معناسنه دركه زعمنجه آيغرلنق تعبير اولنور يقال تفحل فلان اذا تشبه بالفحل يعنى فى الذكورة ولباس وطعام
خصوصنده تبذل وتخشن ايلك يعنى تصنع وتزين ايليوب بلغور بولامج مقوله سى درشت نسنه لر ييوب وقبا
ودرشت لباسلر كيمك معناسنه مستعملدر وبو فحوله دن مأخوذ دركه انثى مقابليدر زيرا لباسده تزين وتصنع
نسوان شيوه سيدر بعده مطعم خصوصنده دخى شايع اولدى يقال تفحل الرجل اذا تكلف الفحولة فى اللباس والمطعم
فخشنهما (فحلان) فانك كسريله جبل احد يانده برموضع اسميدر (الفحلتان) فانك فتحيله برموضعدر (فحل)
فانك كسرى وفتحيله وكتف وزننده برموضع آدلريدر (الفحلاء) برموضعدر (المتفحل) متحمل وزننده اركك كبى
حامل اولميان يعنى ميوه طوتميان اغاجه دينور اركك انجير واركك توت اغاجلرى كبى (الفحلة) فحل كلمه سنده مؤنثدر
بى پرده دلى زفيراولوب هركسه شركير اولان قارى يه دينور يقال امرأة فحلة اى سليطة (الفحجل) جعفر وزننده
بوكلمه يى كرچه نحويون كتابلرنده ذكر وافحج ايله يعنى آپشق كمسه ايله تفسير ايلديلر لكن بنم عندمده بو وهمدر
زيرا افحج آدمه فنجل دينور نته كه ذكر اولندى انلره اتباعا بندخى ايراد ايلدم (التفخل) خاى معجمه ايله تفعل وزننده
حلم ووقار وتمكين كوسترمك معناسنه در يقال تفخل الرجل اذا اظهر الوقار والحلم وبرآدم نماز عيد ياخود
سور مقوله سنه كيده جك اولغله فاخر لباسلرينى كيمك معناسنه در يقال تفخل فلان اذا تهيأ ولبس احسن ثيابه
(الفداكل) فانك فتحيله امور عظيمه يه دينور يقال عرضت عليه فداكل اى عظام الامور (الفرجلة) دحرجه
وزننده آپشى آيره رق تيز تيز يوريمك معناسنه در يقال فرجل زيد اذا تفحج واسرع (الفرجول) برذون وزننده
قشاغى يه دينور فرجون معناسنه (الفرزل) زبرج وزننده بوقاغى يه دينور يقال قيده بالفرزل اى القيد
ودمورجى مقراضنه دينوركه انكله دمور كسرلر يقال قطعه بالفرزل اى بمقراض الحداد (الفرزلة) دحرجه
وزننده بوقاغى يه اورمق معناسنه در يقال فرزل اللص اذا قيده (الفرزل) قنفذ وزننده ايرى وديزمان آدمه
دينور (الفرعل) عين مهمله ايله قنفذ وزننده صرتلان انيكنه دينور مؤنثى فرعله در جمعى فراعل وفراعله در

مترجم دیرکه * اغزل من الفرعل * امثالدندر میدانی مرحومك بیانه کوره بوراده اغزل دهشت وفتور
معناسنه اولان غزل مادّه سندندر نته‌که کلب صید آنکله متصف اولور کماذکر (الفرعلان) عنفوان وزننده
ارکك صرتلانه دینور (الفرافل) علابط وزننده بیوت شهر عمانه مخصوص برکونه سویق یعنی قاوت اسمیدر
(الفیزلة) حیدره وزننده شول ارضه دینورکه یغمور یاغدقده صویی چکمیوب همان آقوب کیدر اوله‌یقال نزلنا
فی فیزلة ای الارض السریعة السیل (الفسل) نسل وزننده باغ وآصمه چوغنه دینورکه اناسندن قطع وغرس
اولنور یقال قطع فسلا من الکرم ای قضیبا للغرس ومرؤتسز دنی ورذیل کمسه‌یه دینورکه انسان مولوزی تعبیر
اولنور جعلری افسل کلور افلس وزننده وفسول کلور وفسال کلور کتاب وزننده وفسل وفسوله وفسلاء کلور
فالرك ضمیله یقال هو فسل لا یرجی خیره ای رذل لامرؤة له وفسل مصدر اولور چوجغی ممه‌دن کسمك معناسنه‌در
یقال فسل الصبیّ فسلا من الباب الاوّل اذا فطمه (المفسول) بودخی مرؤتسز دنی وخسیس وناکسه دینور
(الفسالة) رذاله وزننده و (الفسولة) فانك ضمیله برکمسه خسیس وناکس اولمق معناسنه‌در یقال فسل الرجل
بضم السین وفسل بکسرها وفسل علی المجهول فسالة وفسولة من الباب الخامس والرابع اذا کان فسلا ومفسولا
(الفسیلة) وسیله وزننده خرمافدانه دینور جمعی فسائل وفسیل کلور هاسزو فسلان کلور فانك ضمیله (الافسال)
همزه‌نك کسریله خرما فدانی اناسندن آیروب بشقه یره دیکمك معناسنه‌در یقال افسل الفسیلة اذا انتزعها
من امّها واغترسها و برمتاعی بکنمیوب ارذال ایلك معناسنه‌در تقول افسل علیه متاعه اذا ارذله واقچه‌یی
زیوف عدّ ایلك معناسنه‌در یقال افسل‌در اهمه اذا زیّفها (الفسالة) ثمامه وزننده دمور وباقر مقوله‌سی
جکجله دوکیلورکن صچرایان خردواته دینور یقال هو اهون عندی من الفسالة وهی ماتناثر من الحدید ونحوه
عند الضرب اذا طبع (المفسلة) محدّثه وزننده شول عورته دینورکه زوجی جماعه میل واراده ایلدکجه حیضم
وار دیو اعتذار بیهوده ایله ردّ وامتناع ایدر اوله زوجنی ترزیل ایتدیکیچون اطلاق اولندی یقال امرأة مفسّلة
اذا کانت لما اراد زوجها غشیانها قالت انا حائض لتردّه (الفسل) فانك کسریله احمق وبیغز آدمه دینور (الفسکل)
قنفذوزننده و (الفسکل) زبرج‌وزننده‌و (الفسکول) زنبوروزننده‌و (الفسکول) برذون‌وزننده‌اوکدله قوشیلان
آتلردن الك صکره کلان آته دینورکه اونجی اولور وفسکل رذیل وفرومایه کمسه‌یه دینور یقال رجل فسکل
ای رذل وفسکول زنبور وزننده‌و برذون وزننده‌اویونتی کمسه‌یه دینورکه برطائفه‌یه‌خودبخوداویوب‌اکسه‌لرندن
کیدر یقال رجل فسکول وفسکول ای متاخر تابع (الفسکلة) دحرجه وزننده برکمسه اویونتی اولمق معناسنه‌در
وبرکمسه‌یی اویونتی ایلك معناسنه متعدّی اولور یقال فسکل الرجل اذا صار فسکولا وفسکل فلانا اذا صیرّه
فسکولا (الفشل) فانك وشین معجمه‌نك فتحیله برآدم ضعیف وجبان وسست وکاهل اولمق معناسنه‌در یقال
فشل الرجل فشلا من الباب الرابع اذا کسل وضعف وتراخی وجبن (الفشل) فانك فتحی وشینك سکونیله
و (الفشل) کتف وزننده قورقق وضعیف واوشنکن وکند اولان شخصه دینور جمعی فشل کلور فانك ضمیله
یقال رجل خشل فشل وخشل فشل ای کسلان ضعیف متراخ جبان و (فشل) شینك سکونیله خاتون محفه
ایچنه فشل دوزمك معناسنه‌در کماسیذکر یقال فشلت المرأة الهودج اذاجعلت لها فشلا (الفشل) فانك کسریله
محفه اورتوسنه دینور علی قول محفه مندرینه دینورکه نسوان آنك اوستنه اوتوررلر جمعی فشولدر (الافتشال)
افتعال وزننده و (التفشّل) تفعل‌وزننده خاتونلر محفه ایچره فشل ایدنمك معناسنه‌در یقال افتشلت المرأة فی الهودج
وتفشلت بمعنی فشلت وتفشل اولنمك معناسنه‌در یقال تفشل الرجل اذا تزوّج وصو آقمق معناسنه‌در یقال
تفشل الماء اذاسال (الفیشلة) فیزله وزننده ذکرك باشنه دینور حشفه معناسنه وهراملس ومدوّر اولان شیئك
باشنه دینور یقال قطع فیشلته وهو رأس کلّ محوّق جمعی فیاشل‌در وفیاشل برشجرك وبرصویك ونیچه قزل
تپه‌لرك اسمیدر (المفشل) منبروزننده محفه اورتوسنه‌دینور وشول آدمه دینورکه خیره‌جوره اولاد حاصل اولمامق
ایچون قوم واقرباسندن تزوّج ایلیوب بیکانه‌دن تزوّج ایلیه ظاهرا قوم واقربالری برآلای‌جوره وخورالك ایمشلر
(التفشیل) تفعیل وزننده که تمتین کبی اسمدر ممه‌یی صاغدقدنصکره بقیه قلان سوده دینور یقال احلب التفشیل
ای مابقی فی الضرع من اللبن (فشال) سحاب وزننده زبید قربنده برقریه‌در (افشولیه) همزه‌نك ضمیله واسط
قضاسنده برقریه‌در (الفصل) وصل وزننده ایکی نسنه ارالغنده حاجز اولان شیئه دینور فی الاصل مصدر‌در
فاصل معناسنه‌در یقال بینهما فصل ای حاجز واعضاء بدنده اولان ایکی کمیکك قاوشدقلری یره دینورکه الك
یری تعبیر اولنور مفصل دخی دینور * مؤلف کلّ ملتقی عظمین من الجسد عبارتیله تفسیر ایلمکله اویلجه ترجمه

(اولندی)

اولندی یوخسه مقتضای ماده ایکی کمیك بری بریندن آیریلان یر اولمقدر کرچه ایکی معنا بیننده ملازمه واردر
امّامؤلفك تعریفی اوصال مادهسنه ملایمدر و عنقریب مذکور اولان فصل الجسد بوندن اعمدر زیرا بعض ملتق
اولان کمیکلر واردرکه کیمی اربطه و اوصال ایله ملصوقدر و کیمی مدروزه درو کیمی مسلسله درو کیمنك رأسی محکم
وآخرده نقره اولمغله اکا ادخال واحکام اولنمشدر و کیمی اسنان منشار شکلنده اولوب نقرهلره ادخال اولنمشدر
پس فصل جسد بونلره شاملدر و فصل حق سوزه دینور فاصل معناسنهدر یقال قوله فصل لاهذر ای حقّ
و فصل الجسد بدنك اویناق یرینه دینورکه موضع فصلدر بدنده هر ایکی فصلك ارالغنده بروصل واردرکه اول
سکیردر کمیکلر بری برینه آنکله مرتبط اولمشدر و فصل نحاتدن بصریون عندنده کوفیونك عماداطلاق ایتدکاری
ضمیردن عبارتدر یعنی بصریون اول ضمیره فصل وکوفیون عماد اطلاق ایدرلر کقوله تعالی ﴿ انکان هذا هو
الحق من عندك ﴾ الایة بنصب الحق لخبریّته فقوله هو فصل و عماد * مترجم دیرکه بوضمیرك شاننده مغنی اللبیب درت
مسئله و ضع و شروط و فوائدنی بسط ایلمشدر فلیراجع * و فصل حق ایله باطل بیننی فرق و تمییز ایله اولان حکم و قضاء
معناسنه در فیصل دخی بومعنایه در یقال لم یرض بفصله و بفیصله ای قضائه بین الحقّ والباطل وولدی
ممهدن کسمك معناسنهدر یقال فصل المولود عن الرضاع فصلا من الباب الثانی اذا فطمه بوندن اسم فصال در
کماسیذکر و ایکی نسنه ارالغنه حاجز اولوب فاصله و یرمك معناسنه درکه ماقبلنك منتهی اولدیغنی اشعار
ایچون اولور حدّ و سنور کبی یقال فصل بینهما اذا حجز و برنسنهیی کسوب آیرمق معناسنه در یقال فصله
اذا قطعه و ابانه و فصل اهل عروض اصطلاحنده بیتك عروضنه مخصوص اولان تغییره اطلاق اولنورکه
حشولرده اول تغییر جائز اولمیه و بوعروضدن بر یاخود بردن زیاده حرف متحرّکی اسقاطله حاصل اولور پس بویله
تغییره فصل اطلاق اولنور * مترجم دیرکه کتب عروضده فصل عروضك وصفی اولمق اوزره بووجهله
مرسومدرکه فصل شول عروضه دینورکه کندیسنه صحتك یاخود علتك لزومیله اجزاء حشوه مخالف اولهتهکه
بووصفله متصف اولان ضربه غایت اطلاق اولنور فصل عروض بحر طویلك لازم القبض اولان عروضی
و بحر بسیطك لازم الخبن اولان عروض اولاسی کبیکه بوعلتلر بونلره لازم و حشولرده لازم دکلدر کذلك کاملك
ورجزك عروض اولالری کبیکه بونلره صحت لازم وحشولره لازم دکلدر وعبابده تغییر مذکور ایله مغیر
اولان عروضه فصل و مقابلنه صحیحه اطلاقیله مرسومدر * پس مؤلفك باسقاط حرف متحرّك قولی نظر مطلب
و تامّله محتاج اولور انتهی ﴿ المفصل ﴾ منزل وزننده فصل مشروح کبی بودخی بدنده اولان اك واو یناق
یرینه دینور جمعی مفاصل در کماسیذکر ﴿ الفیصل ﴾ حیدر وزننده فصل کبی حق ایله باطل بیننی فرق
و تمییز ایله اولان حکم وقضاء معناسنهدر وفیصل و فیصلیّ یای نسبتله حاکم و قاضی یه اطلاق اولنور
یقال فلان فیصل و فیصلیّ ای حاکم وقطع مادّه ایدن نافذ حکم و قضایه وصف اولور یقال حکومة فیصل
ای قاطعة ماضیة و مطلقا ایکی نسنه آرالغنی تفریق ایدن شیئه دینور و منه یقال طعنة فیصل ای تفصل بین القرنین
یعنی بری بریله طوتشمش ایکی بهادرك بیننی فصل و تفریق ایدر ﴿ الافتصال ﴾ افتعال وزننده بودخی ولدی سوددن
کسمك معناسنهدر یقال افتصل المولود عن الرضاع اذا فطمه و فدانی موضع آخره نقل ایلمك معناسنهدر یقال
افتصل النخلة عن موضعها اذا نقلها ﴿ الفصال ﴾ کتاب وزننده فصل و افتصال مولوددن اسمدر ولد سوددن
کسلمکه دینور قال الشارح و منه الحدیث ﴿ لارضاع بعد فصال ﴾ و هو ان یفصل الولد عن امه ﴿ الفاصلة ﴾ تسبیح
و قلاده مقولهسی دیزینك هر ایکی بونجقلری بیننه دیزلمش آخر بونجغه دینور جمعی فواصلدر و فواصل القرأن
هرآیت کریمهنك اواخرندن عبارتدر نتهکه اشعارك اواخرنه قوافی اطلاق اولنور مفردی کذلك فاصلهدر مثلا
سورهٔ مائدهنك فواصل آیاتی آلتی حرفدن عبارتدرکه لام و میم و نون و دال و باء و راء حرفلریدرلمندبّر کلمهسی آنلری
جامعدر و فاصله اهل عروض اصطلاحنده ایکی نوعدر بری فاصلهٔ صغری درکه اوچ متحرك بعدها ساکندن
عبارتدر ضربت کلمهسی کبیکه مؤنثدر و بری فاصلهٔ کبری درکه درت متحرّك بعدهاساکندن عبارتدر ضربتا کبی
و شول نفقهٔ فاصلهکه اشبو ﴿ من انفق نفقة فاصلة فی سبیل الله فبسبعمائة ضعف ﴾ حدیثنده واقعدر مراد شول
نفقهدرکه انفاق ایدن آدمك کفریله ایمانی بیننی فصل ایدر ﴿ التفصیل ﴾ تفعیل وزننده دیزییه فاصله چکورمك
معناسنهدر یقال فصل النظم اذاجعل فیه الفاصلة و برنسنهیی بیان ایلمك معناسنهدر یقال فصله اذا بینه
شارح دیرکه اجمال مقابلی تفصیل بوندندر زیرا اصل تفصیل برنسنهیی فصول متمایزه قلمق معناسنهدرو اطاله
و اکثارا کالازمدر بومناسبتله اکثار کلامده استعمال اولنوب بعده لازمی اولان تبیینده استعمال اولندی ﴿ الفاصل ﴾

و ﴿الفصيل﴾ امير وزننده فيصل كبى نافذ اولوب مادۀ نزاعى قاطع اولان حكم وقضايه وصف اولور يقال حكم فاصل وفصيل وحكومة فيصل اى ماض وفصيل بر محلده چويرلمش شول ديواره دينوركه قلعه باروسندن ياخود سور بلده‌دن دون وقصير اوله شرانپول كبى وممه‌دن قطع اولنمش دوه كوشكنه دينور جمعى فصلان كلور فانك ضمى وكسريله وفصال كلور كتاب وزننده وفصيل اساميدندر حكم بن فصيل وعدىّ بن الفصيل وبحير بن الفصيل محدثلردر ﴿الفصيلة﴾ هايله فصيلك مؤنثيدر وبر آدمك پك قريب اولان عشيرت واقرباسنه دينور على قول آباء واجدادى طرفندن اقرب اولان اقرباسنه دينور ومنه كان العباس رضى الله عنه فصيلة النبىّ عليه الصلوة والسلام * شارح ديركه فصيله فخذدن اقربدر زيرا قطعۀ لحم فخذ معناسندن مأخوذدر انتهى * وفصيله او يلق اتندن برپارهيه دينور ومطلقا اعضاى بدندن برقطعه‌يه دينور ﴿الفصول﴾ قعود وزننده بركمسه يرندن چيقوب ايرلمق معناسنه‌در يقال فصل فلان من البلد فصولا من الباب الاوّل اذا خرج منه وآصمه‌نك خرده خرده دانه‌لرى بلورمك معناسنه‌در يقال فصل الكرم اذا خرج حبّه صغيرا ﴿الفصلة﴾ تمره وزننده يرندن چيقار يلوب آخر يره نقل وغرس اولنمش خرما فدانته دينور ﴿المفاصل﴾ مفصلك جمعيدركه ذكر اولندى وپك وقاتى طاش يغننه دينور وايكى طاغ بيننده اولان قوم وخرده چاقل مقوله‌سنه دينوركه اوزرندن آقان صو بغايت صاف وبرّاق آقوب كيدر اصلا طپراغى وچامورى اولماغله قطعا متكدّر اولمز ﴿المفصل﴾ منبر وزننده دله اطلاق اولنور لسان معناسنه ﴿الفصّال﴾ شدّاد وزننده صله وعطيه امنيه‌سنله دائما ناسى مدح وثنا ايدن كمسه‌يه دينور وبو دخيلدر عربى صحيح دكلدر يقال رجل فصّال اى مدّاح الناس ليصلوه نته‌كه السنۀ عوام تركيده‌پك ذمّام شخصه‌ده فصال اطلاق اولنور كويا كه ذم ايتديكى آدمك اعضاسنى بندبند فصل ايلمكله توجيهدن بعيد دكلدر ﴿فصل﴾ فانك فتحيله اساميدندر ابو الفصل البهرانىّ بر شاعردر ﴿فصل﴾ زفر وزننده واحددر يعنى همنامى يوقدر واول جهينه قبيله‌سندن بركمسه‌در لكن صواب اولان قاف ايله اولمقدر فا ايله غلط صريحدر اسمعيل بن خالد جنابندن بزه‌سند متّصل ايله مرويدركه ظهور افتاب اسلامدن مقدّمجه قبيلۀ جهينه‌دن عمير بن جندب نام برشخص وفات ايلمكله تجهيز وتكفين اولنوب تابوته وضع اولندقدنصكره اليله باشندن پوشيده‌سنى آچوب قعود واين القصل ديو عموجه زاده‌سى اولان قصل نام كمسه‌يى سؤال ايلدى اطرافنده اولان آدملر بوحالى مشاهده ايلدكده تعجبله سبحان الله قصلى نيلرسن اول شمدى كتدى ديدكارنده اشبو تعبيرات مسجعه ايله تكلم وافادۀ حال ايلدى * اتيت فقيل لى لامّك الهبل * الاترى الى حفرتك تنتثل * وقد كادت امّك تشكل * ارأيناك ان حوّلناك الى محوّل * ثمّ غيب فى حفرتك القصل * الذى مشى فاحزألّ * ثمّ ملاءناها من الجندل * اتعبد ربّك وتصلّ * وتترك سبيل من اشرك واضل * بو عباره‌ده اتيت كلمه‌سى ماضىٔ مجهولدر وهبل فتحتينله والده ولدنى ياوى قلمغه دينور وتنتثل انتثالدن مضارع مجهولدر قازيلان چقوردن طپراق چيقارمق معناسنه‌در ومحوّل تحو يلندن اسم مكاندر وغيب تغييبدن ماضىٔ مجهولدر واحزألّ كلمه‌سى احز يلالدن ماضيدر يورو يشى آرزمق معناسنه‌در مفهومى بودركه بكا برشخص كلوب ديديكه كورمزميسن كه ايشته قبرك حفر اولنيور والده‌ك سنى ياوى قلمق اوزره‌در نه ديرسن رأى ايدرميسن كه سنى بشقه يره تحويل ايدوب قصل سنك يركه دفن اولنوب حفره‌سنى طاش ايله طپطلو ايده‌لم ومن بعد سن اهل شرك وضلالت يولنى ترك برله خالقكه طاعت وعبادت ايدرميسن ديمكدر بعده اول قائله بندخى نعم ديو تكليفنى تقبل ايلدم راوى ديركه مز بور آندنصكره افاقت بولوب نيچه زمان ساحۀ حياتده معمّر اولوب ونيچه خاتونلر تزوّج ومتعدّد اولادلرى ظهور ايلدى وقصل وقعۀ مرقومه‌دن اوچ كون مرورنده فوت وعميره احضار اولنان قبره دفن اولندى ﴿المفصّل﴾ معظم وزننده سور قرأنيه‌دن ابتدا سورۀ حجراتدن آخر قرأنه قدر اطلاق اولنور واصحّ اقوال بودر وعلى قول سورۀ جاثيه‌دن ياخود سورۀ قتالدن وامام نووى قولى اوزره سورۀ قافدن وعلى رأى سورۀ صافاتدن ياخود سورۀ صفّ وابن ابى الصيف روايتى اوزره تبارك سوره‌سندن ودزمارى قولنجه انّا فتحنا سوره‌سندن وفقيه شام اولان فركاح روايتى اوزره سبح اسم ربّك الاعلى سوره‌سندن وخطابى قولنجه ضحى سوره‌سندن آخر قرأنه قدر اطلاق اولنور سور مرقومه بينلرنده فصول كثير اولديغيچون ياخود بونلرده آيت منسوخه قليل اولديغيچون اطلاق اولندى ﴿فصل الخطاب﴾ اصل الكتاب وزننده‌كه قرأن كريمده ﴿وآتيناه الحكمة وفصل الخطاب﴾ آيتنده وارد اولمشدر مراد امّا بعد كلمه سيدركه كلامين بينينى فصل ايدر وعلى قول البينة للمدّعى واليمين على المدعى عليه كلاميدر ياخود حقّ ايله باطل بينينى فصل ايدن حكم وقضادن عبارتدر ﴿المفاصلة﴾ مفاعله وزننده بركمسه شريكندن آيرلمق معناسنه‌در يقال فاصل شريكه اذا باينه

(الفصعل) زبرج وزننده و(الفصعل) قنفذ وزننده عقربه دینور علی قول کوچك یاوریسنه دینور ولئیم وفرومایه کمسه یه دینور (الفضل) فانك فتحی وضاد معجمه نك سکونیله زیاده معناسنه درکه آرتمغه وآرتغه دینور نقص مقابلیدر جمعی فضول کلور یقال به علیه فضل ای ضدّ نقص ومصدر اولور آرتمق معناسنه یقال فضل الشیٔ وفضل فضلا من الباب الاوّل والرابع ضدّ نقص وبونده برلغت دخی واردرکه باب رابع ایله باب اوّلدن مرکبدر ماضیده کسرعین ومضارعده ضمیله فضل یفضل دینور وبوتداخل اللغتین قبیلندندر وفضل هذیل قبیله سی یوردنده برطاغك آدیدر * وفضل بن عباس اصحابدندر وفضل محدّثیندن برجماعتك اسمیدر وفضل برنسنه نك بقیه سنه دینورکه آرتق تعبیراولنور فضله کبی کما سیذکر ومصدر اولور برنسنه دن بقیه قالمق معناسنه یقال فضل الشیٔ کنصر وفضل کحسب فضلا اذا بقی منه شیٔ (الفضّال) شدّاد وزننده و(المفضل) منبروزننده و(المفضال) محراب وزننده و(المفضّل) معظم وزننده کثیرالفضل آدمه دینور یقال رجل فضّال ومفضل ومفضال ومفضل ای کثیر الفضل وفضّال بن جبیر تابعیندندر (الفضیلة) سفینه وزننده آرتقلغه دینور یقال به فضیلة ای ضدّ نقیصة وفضل جهتیله اولان درجهٔ رفیعه یه دینور تقول رأیته فی فضیلة ای درجة رفیعة * شارح دیرکه فضیله خصلت ذاتیه یه مخصوصدر شجاعت کبی جمعی فضائلدر وفاضله مزیّت متعدیه یه مخصوصدر انعام واحسان کبی جمعی فواضلدر (الفاضلة) فضیله دن اسمدر بلند پایه لکه دینور (التفضیل) تفعیل وزننده برآدمه فضل ومزیت ویرمك یعنی سائردن زیاده اکا مزیّت اثباتیله ترجیح ایلك معناسنه در یقال فضله علی غیره اذا مزّاه (الفضال) کتاب وزننده که مفاعله دن مصدردر و(التفاضل) تفاعل وزننده بری برایله فضل ومزیّتده ادّعا ایله یارشمق معناسنه در یقال فاضله فضالا ای مازاه ویقال تفاضلا اذا تمازیا ومفاعله باب مغالبه ده استعمال اولنور تقول فاضلنی ففضلته ای کنت افضل منه (التفضل) تفعل وزننده برکمسه اوزره مزیّتلنمك یاخود احسانله ممنون ایلك یاخود اقرانی اوزره فضل ومزیّت ادعا ایلك معناسنه در یقال تفضّل علیه اذا تمزّی او تطوّل ای احسن واناله من فضله او ادّعی الفضل علی اقرانه وتوشّح معناسنه درکه ثوبی صاغ قولتغندن آلوب صول اموزینك اوزرندن وبراوجنی صول قولتغندن آلوب صاغ اموزندن آتمقدر یقال تفضل الرجل اذا توشّح ای خالف بین اطراف ثوبه علی عاتقیه (الافضال) همزه نك کسریله برآدمی لطف واحسانله ممنون ایلك معناسنه در یقال افضل علیه اذا تطوّل وحسب جهتیله برکمسه دن افزون وزیاده اولمق معناسنه در یقال افضل علیه فی الحسب اذا صار فاضلا وبرنسنه دن زیاده کلمك معناسنه در یقال افضل عنه اذا زاد وبرنسنه دن آرتروب بقیه قومق معناسنه در تقول افضلت منه الشیٔ ای ترکت منه وابقیته (الفواضل) فاضله نك جمعیدر جسیم یاخود جمیل اولان عطایا وانعاماته اطلاق اولنور یقال له علیهم الفواضل ای الایادی الجسیمة او الجمیلة وفواضل المال مواشی وعقاراتدن حاصل اولان غلال ومحصولات وتجارتدن اولان ارباح مقوله سی منافعه اطلاق اولنور یقال له مال کثیرالفواضل وهی مایأتیك من غلته ومرافقه ولهذا قالوا * اذاغرب المال قلت فواضله * یعنی چفتلك بعید اولیجق منافعی صاحبنك النه آزجه کیرر (الفضلة) تمره وزننده فضل کبی بقیه معناسنه در کما سیذکر وکیجه لك لباسنه اطلاق اولنور یقال نام وعلیه فضلة وهی الثیاب التی تبتذل للنوم وباده یه دینور خمر معناسنه جمعی فضلات کلور فتحاتله وفضال کلور فانك کسریله (الفضالة) ثمامه وزننده بودخی بقیه معناسنه در یقال هذا فضل الماء وفضلته وفضالته ای بقیته (الفضال) کتاب وزننده بودخی خمره دینور (فضیل) زبیروزننده اسمادندر فضیل بن عیاض الزاهد شیخ الحرمدر وفضیل بن عیاض التابعی ضعیف الروایه در وفضیل بن عیاض الصدفیّ ثقه دندر وفضیل محدّثیندن برجماعتك اسملریدر (فضاله) سحابه وزننده وثمامه وزننده محدّثیندن برجماعت اسملریدر وفضالة بن ابی فضاله وفضالة بن مفضل بن فضاله محدّثلردر وفضالة بن عبید وفضالة بن هلال وفضالة بن هند وفضالة بن عبدالله اصحابدندر وفضاله رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری موالیسندن بررجل آخردرکه برنسنه یه نسبتی یوقدر (فضیله) جهینه وزننده برخاتون اسمیدر (فضاله) ثمامه وزننده برموضعدر (المفضل) منبروزننده و(المفضلة) مکنسه وزننده و(الفضل) عنق وزننده نسوان قسمنك خانه ده اولدیغی ایامده کیدکاری کونده لك لباسنه وایش لباسنه اطلاق اولنور یقال جائت وعلیها المفضل والمفضلة والفضل ای الثوب الذی تتفضل فیه المرأة یعنی ثوب المهنة شارح دیرکه مؤلّف بونی اخفی ایله تفسیر ایلدی زیرا تفضل کلمه سنك بورایه ملایم معناسنی ذکر ایلدی مکرتوشّح معناسندن اعتبار ایتمش اوله اول دخی بعیددر قالدیکه نهایه ده وامّهات سائره ده ثوب المهنة والعمل عبارتیله

مفسر ویقال تفضلت المرأة اذا لبست ثیاب مهنتها اوکانت فی ثوب واحد مثالیله مبیندر ﴿الفضل﴾ ضمتینله دائما
ثوب واحد کیراولان اره وعورته دینور یقال رجل وامرأة فضل ای متفضل فی ثوب واحد ﴿الفضلة﴾ فانك
کسریله بناء نوعدر ذکر اولنان ثوبی کیمك حالتنه وهیئتنه دینور یقال انه لحسن الفضلة ای حالة التفضل
﴿فضلان﴾ سحبان وزننده بررجل اسمیدر ﴿الفاضلة﴾ اهل عروض اصطلاحنده فاصلهٔ کبرایه دینورکه
عروض ارکانندندر تتەکه ذکر اولندی ﴿الفضولیّ﴾ فانك ضمیله دائماعبث ومالایعنی یه مشتغل اولان بوش بوغاز
کمسه یه دینور یقال هو فضولیّ ای مشتغل بمالایعنیه * شارحك بیاننه کوره فضول فضلك جمعیدرکه بوراده
حدّ ووظیفه‌دن زائد قول وفعل دیمکدر بعده جمعی مفرد موقعنده استعمال ایدوب لفظنه نسبتله فضولیّ دیدیلر
انتهی * وفضولیّ ترزی یه دینور خیّاط معناسنه ﴿الفضالی﴾ سمانی وزننده لطف واحسانله دائما ناسی ممنون ایدن
آدملره دینور یقال هم فضالی ای المتفضلون ﴿المفضال﴾ محراب وزننده فضل وجود وسماحت صاحبی آدمه
دینور مؤنثی مفضاله‌در یقال رجل مفضال علی قومه ای ذوفضل سمح ﴿الاستفضال﴾ برنسنه‌دن بقیه آرترمق
معناسنه‌در تقول استفضلت منه الشیٔ اذا ترکت منه وابقیته ﴿حلف الفضول﴾ فانك ضمیله‌که اشبو * شهدت
فی دار عبدالله بن جدعان حلفا لودعیت الی مثله فی الاسلام لاجبت * حدیثنده وارد اولمشدر شول عهد ویمیندن
عبارتدرکه مکه یه ورود ایدن بعض تجّار مقوله‌سنه بعض اهالی جور واذا ایتملریله برکون رؤسای قریشدن هاشم
وزهره وتیم نام کمسه‌لر عبدالله بن جدعان خانه‌سنه کلوب من بعد ظلمك رفعی وظالمدن مظلوم حقنك اخذی
وفضولك ردّی ضمننده عقد عهد ویمین ایلدیلر بومناسبتله حلف الفضول اطلاق اولندی ﴿الفطحل﴾ هزبر
وزننده هنوز نوع انسان خلق اولنمزدن مقدّم اولان زمانه دینور علی قول نوح پیغمبرعلی نبینا وعلیه السلام
دورنه دینور یاخود شول زمان سابقدن عبارتدرکه آنده طاشلر پکشمیوب چامور کبی رطب ونرم ایدی
ومنه المثل * کان ذلك زمن الفطحل * وهو الدّهر لم یخلق فیه الناس بعد اوزمن نوح علیه السلام اوزمن کانت
الحجارة فیه رطابا * مترجم دیرکه زمخشری مستقصاده قول ثالثله تفسیر وتکاذیب عربدن اولمق اوزره تقریر
ایلمشدر ومثل مزبور قدیم العهد معرضنده مضروبدر * وفطحل سیل صوینه دینور واتنه طلو طقناز تنومند
آدمه دینور وایری ویومری دوه یه دینور ﴿فطحل﴾ جعفر وزننده و﴿فطحل﴾ قنفذ وزننده اسامیٔ رجالدندر
﴿الفعل﴾ فانك کسریله حرکت انساندن عبارتدر علی قول آخره مؤثر ومتعدّی اولان هرعملدن کنایه‌در ترکیده
ایش وفارسیده کار دینور پس اوّله کوره اعمّ اولورکه کرك آخره متعدّی یعنی برنسنه‌یی احداث ضمننده
اولسون کرك اولمسون وعمل ماده‌سنده فرقلری بیان اولنمشیدی * شارح دیرکه راغب علیه الرحمه مفرداتده
جهت مؤثردن اولان تأثیر ایله تفسیر ایدوب وکرك مؤثرك ایجادیله اولسون وکرك عن علم اولسون وکرك قصد ایله
اولسون وکرك بونلرك خلافیله اولسون وکرك انسان وحیواندن وکرك جماداتدن صادر اولسون دیو
تعمیم وعمل وصنعی تخصیص ایلمشدر * واقعا مؤلفك تعریفلرندن بوتعریف اولادر زیرا مؤلفك ابتدا تفسیری که
حرکت انسانه تخصیص ایلمشدر ﴿ یااباعمیر مافعل النغیر ﴾ حدیثی آنی مانعدر وتفسیر ثانیی تکلم ایدن آدمه قدفعل
دیدکلری ردّایدر هرنقدر بونلرده مجاز ایسه‌ده وفعل کلمه سنك جمعی فعال کلور قداح کبی انتهی * وفعل ناقه‌نك فرجنه
وهر انثانك فرجنه اطلاق اولنور مفعول تأویلیله‌در ﴿الفعل﴾ فانك فتحیله مصدردر ایشلمك معناسنه‌در یقال فعل
الرجل فعلا من الباب الثالث اذا عمل ﴿الفعال﴾ سحاب وزننده فعل حسنك اسمیدرکه کوزل وپسندیده ایش دیمکدر
یقال اتی بالفعال ای الفعل الحسن وجود وکرمه اطلاق اولنور علی قول خیر وشرده استعمال اولنور خیروحسنه
خاص دکلدر ویالکز برفاعلدن صدور ایدن فعله مخصوصدر ایکی فاعلدن صدور ایدرسه فعال استعمال اولنور
فانك کسریله‌که مفاعله‌دن اولور یقال فیه السودد والفعال أی الکرم اویکون فی الخیر والشرّ ﴿الفعال﴾ قتال
وزننده وجه مذکور اوزره مفاعله‌دن مصدردر برکمسه ایله ایش ایشلشمك معناسنه‌که طرفیندن اولور یقال
فاعله اذا صانعه وفعال فعل لفظندن جمع اولور ایشلره وکار وکردارلره دینور وفعال بالته وکسر مثللو آلاتك
صاپلرینه دینور جمعی فعلدر کتب وزننده ﴿الفعلة﴾ فتحاتله فی الاصل فاعلك جمعیدر بعده دیوار یاپمق وقویو
قازمق مثللو ایشلری ایشلیان رنجبرلرده وارغادلرده صفت غالبه اولدی یقال تسخر الامیر الفعلة وهم الذین یبنون
ویحفرون ﴿الفعلة﴾ فرحه وزننده دأب وعادته اطلاق اولنور یقال هی فعلته ای عادته ﴿الافتعال﴾ برنسنه‌یی
یکیدن کندیلکندن یاپمق ودوزمك معناسنه‌در بعده قریحه‌سندن بریلان سوز دوزمکده غالب اولدی یقال
افتعل علیه کذبا اذا اختلقه ﴿المفتعل﴾ معتبروزننده امر عظیم وخطب جسیم معناسنه مستعملدر یقال جاء

(بالمفتعل)

بالمفتعل ای بامر عظیم (فعال) قطام وزننده اسم فعل امردر افعل معناسنه وشول فعاله که ثمامه وزننده‌در عوف
بن مالك نام شاعرك اشبو * تعرّض ضیطار وفعالة دوننا * مصراعنده واقعدر خزاعه قبیله‌سندن کنایه‌در
وفعاله مفعولیتدن کنایه‌درکه استحقاری مشعردر وضیطارو کلمه‌سنك اصلی ضیطارون ایدی اضافت سببیله نون
ساقط اولدی وضیطار قیچی بیوك فرومایه‌یه دینور (الفعمل) جعفر وزننده اصلی فعم ایدی لامی زائده‌در طپطلو
ممتلی معناسنه‌در (الفوفل) فای اولانك ضمی وثانیه‌نك فتحیله برجنس ثمردر شجری نارجیل اغاجنه شبیه اولور
وصالقملری اولوب خرما شکلنده فوفل دیدکاری ثمر نابت اولور بوشجر هندستانه مخصوصدر ثمرینه هندیده
پوپل وترکیده فلفلك دیرلر برمقدار عفوصتلی وجزئیجه آجی وسیاه وقرمزیسی اولور اهل آنی تانبول یپراغیله
اکل ایدرلر طلاسی اورام حارّهٔ غلیظه‌یی دافع واکتحالی التهاب عینه نافعدر * مترجم دیرکه ظاهرا فوفل پوپل
معرّبیدر (فوفله) جوهره وزننده بررجل اسمیدر (الفقل) فانك فتحی وقافك سکونیله یبا ایله خرمن صاورمق
معناسنه‌در یقال فقل البیدر فقلا من الباب الاوّل اذا ذرّاه ورفع دقه بالمفقلة وفقل برمحصولنه دینور یقال ارض
کثیرة الفقل ای کثیرة الریع (المفقلة) مکنسه وزننده خرمن صاوره‌جق یبایه دینور (الافقال) ترلا وچفتلك
محصولدار اولمق معناسنه‌در یقال افقلت الارض اذا صارت فقلا (فقل) فانك ضمیله برجنس زهرناك بالق
اسمیدرکه پرمق مقدارنده اولور اصلا اکل اولنمز (الفقحلة) دحرجه وزننده برکسه محلسز ومناسبتسز چاپك چاپك
اویکه‌لنوب طارلمق معناسنه‌در یقال فقحل الرجل اذا اسرع الغضب فی غیر موضعه (الفقحل) قنفذ وزننده
سریع الغضب آدمه دینور (فقحل) جعفر وزننده شیبان قبیله‌سندن برجماعتدر (الافکل) احمد وزننده
دترمکه دینور لرزش معناسنه تقول اخذنی من البرد الافکل ای الرعدة فهومفکول * شارح دیرکه بوندن فعل
بنا اولنمز وهمزه‌سی زائددر لکن مؤلفك وهومفکول قولی فکل ماده‌سنك تصرفنی مشعردر پس افکل فکلدن
اسم اولمش اولور اساسده دخی مفکول عنوانی مثبوتدر انتهی * وافکل آری قوشنه دینور شقرّاق معناسنه
وجماعت وکروه معناسنه‌در ومنه یقال جاؤا بافکلهم ای بجماعتهم وافکل نزال بن عمرو المرادی فرسنك اسمیدر
واود قبیله‌سندن افوه نام شاعرك لقبیدر وبربطن پدرینك اسمیدر اولادنه افاکل اطلاق ایدرلر (الافاکیل) افکلك
جمعیدرکه جماعت معناسنه‌در پس یاء اشباعیه اولور یقال عنده افاکیل من کذا ای افواج منه وتقول اخذت
بی ناقتی افکلا من السبق ای فوجا منه (الافتکال) افتعال وزننده برایشده پك سعی وجدّ ایلمك معناسنه‌در یقال
افتکل فی فعله اذا احتفل (الفلّ) فانك فتحی ولامك تشدیدیله برنسنه‌یی رخنه‌دار ایلمك معناسنه‌درکه کدمك
تعبیر اولنور یقال فلّ السیف فلاّ من الباب الاوّل اذا ثلمه وجنکده عسکری بوزمق معناسنه‌در یقال فلّ القوم
اذاهزمهم وفلّ منهزم اولان عسکره دینور * شارحك بیاننه کوره فی الاصل مصدر اولغله مفرد وجمعی مساویدر
ووصفیتی اعتباریله جمعلنور یقال قوم فلّ ای منهزمون جمعی فلول وافلال کلور وفلّ اسم اولور کدکه دینور
رخنه معناسنه جمعی فلول کلور یقابه فلّ ای ثلم وفلّ کروه وجماعت معناسنه‌در وبرنسنه‌دن آریلوب صچرایان
شیئه دینور التون اکنتسی ودمور براده‌سی وآتش قغلجمی کبی وقوراق یره دینور بونده فانك کسریله ده
جائزدر علی قول شول یره دینورکه اکا یغمور یاغوب لکن اوت بتورمز اوله یاخود بعض سنه‌لر اکا یغمور یاغمز اوله
یاخود یغمور یاغمش ایکی ارض بیننده واقع قوراق یره دینور یاخود اوتسز صوسز قیر یره دینور بونلرك جمعنده
فلّ دینور مفردی کبی وافلال اوزره ده جمعلنور یقال ارض فلّ وارضون فلّ وافلال ای جدبة اوالتی تمطر
ولا تنبت اوما اخطأها المطر اعواما اومالم تمطر بین ممطورتین اوالقفرة وفلّ برآدمك عقلی کیدوب ینه کلمك
معناسنه‌در یقال فلّ عنه عقله فلّا اذا ذهب ثمّ عاد (التفلیل) تفعیل وزننده بودخی برنسنه‌یی کدمك معناسنه‌در
یقال فلله اذا ثلمه (التفلل) تفعل وزننده و(الانفلال) انفعال وزننده و(الافتلال) افتعال وزننده برنسنه
کدلمك ورخنه‌دار اولمق معناسنه‌در یقال فلله فتفلل وانفلّ وافتلّ اذا تثلم وتفلل عسکر صنمق معناسنه‌در یقال
تفلل القوم وانفلوا اذا انهزموا (الفلیل) امیر وزننده و(المفلول) و(الافلّ) و(المنفلّ) آغزی کدلمش قلجه
وصف اولورلر یقال سیف فلیل ومفلول وافلّ ومنفلّ ای منثلم وفلیل شکست اولمش دوه آزیسنه دینور یقال
ناب فلیل ای منکسر وکروه وجماعت معناسنه‌در وطوپلنمش صاچه دینور یقال شعر فلیل ای مجتمع وبونده
فلیله دخی دینور وخرما لیفنه دینور (الفلول) فانك ضمیله فلّ کلمه‌سنك جمعیدر کدکلره دینورکه ذکر
اولندی (الافلال) همزه‌نك کسریله فلّ دیدکاری ارض مذکوره‌ده کتمك معناسنه‌در تقول افللنا ای وطئنا
الفلّ وبرآدمك مالی ضایع اولوب کتمك معناسنه‌در یقال افلّ الرجل اذا ذهب ماله (الفلّ) فانك کسریله

نباتسز چبلاق یره دینور و اینجه صاچه دینور ﴿الاستفلال﴾ برنسنه‌نك اجزاسندن پك آزجه نسنه آلمق
معناسنه‌درکه کویاکه بریرینی کدکلمش کبی اولور مثلا برنسنه‌نك عشرنی آلمق کبی یقال استفلّ الشیٔ اذا اخذ منه
ادنی جزء کعشره ﴿الفلی﴾ ربّی وزننده منهزم اولمش عسکره دینور یقال کتیبة فلی ای منهزمة ﴿الفلفل﴾ هدهد وزننده
و﴿الفلفل﴾ زبرج وزننده برجنس حبّ هندی اسمیدرکه ترکیده بیبر تعبیر اولنور سیاهی و بیاضی اولور ترکیده آق بیبر
و قاره بیبر تعبیر ایدرلر بیاضی سیاهندن اصلح اولور ایکی نوعی دخی زفت ایله آغزده چینمك لزوجتلی بلغمك قلعنده
مؤثر و تناولی سکیرلری و بالق اتلرینی تسخینده بی‌نظیر و سانجو و نفخ مثللو عارضه‌لره نافع و لعوق ایله استعمالی
سعاله و اوجاع صدره مفید و قلیلی قابض و کثیری مسهل و رطوباتی مجفف و بولی مدرّ و بعد الجماع فزرجه‌سی
رحمدن منی‌یی تبدیل ایله کرکی کبی حمله مانعدر و امادار فلفلکه هنوز مثمر اولان شجر فلفل اوله‌جقدر جماعی مکثر
و طعامی هاضم و سانجوی مزیل و دهن ایله طلاسی حشرات صوقدیغی عضوه نافعدر لکن مفردات طبیه‌ده
دار فلفل شجر فلفلك غیری اولمق اوزره مرسومدرکه فارسیده اکا فلفل دراز دیرلر و فلفل هدهد وزننده رشد
و اذعان و کیاست صاحبی خدمتکارده دینور و خرما لیفنه دینور و بر رجلك اسمیدر ﴿التفلفل﴾ تزلزل وزننده
آدیملری صیق صیق آتارق صالنی صالنی یوریمك معناسنه‌در یقال تفلفل الرجل اذا قارب بین الخطا و تبختر
و آغزه مسواك طوتمق معناسنه‌در یقال تفلفل الرجل اذا شاص فاه بالسواك و ممه‌نك باشلری قرارمق معناسنه‌در
یقال تفلفل قادمتا الضرع اذا اسودّت حلمتاها ﴿الفلفلة﴾ زلزله وزننده تفلفل ایله ایکی معنای اوّلده مرادفدر
﴿الفلیة﴾ کسرتینله و تشدید لامله شول ارضه دینورکه بوسنه ظرفنده اکا یغمور یاغمامش اوله چاق که جك سنه
اکا یغمور یاغنجه‌قدر اطلاق اولنور جمعی فلالی کلور علالی وزننده یقال ارض فلیة اذا کانت لم یصبها مطر
عامها حتی یصیبها المطر من القابل ﴿المفلفل﴾ مدحرج وزننده شول قماشه دینورکه زمانی فلفل نقشنده اوله یقال
ثوب مفلفل ای موشی کصعاریر الفلفل و شول شرابه دینورکه لسانی فلفل کبی یاقار اوله یقال شراب مفلفل
اذا صار یلذع لذع الفلفل و پك قیورجق صاچه دینور یقال شعر مفلفل ای شدید الجعودة و شول میشینه
و سختیانه دینورکه دباغتده چوق یاتمغله بورتشوب یوزی فلفل دانه‌لری کبی دانه دانه پورتق پورتق اولمش اوله یقال
ادیم مفلفل اذا نهکه الدباغ ﴿الافلّ﴾ کدکلنمش قلیجه وصف اولورکه ذکر اولندی و عدیّ بن حاتمك قلیجی اسمیدر
﴿فلفلان﴾ فانك کسریله اصفهان قضاسنده بر موضعدر ﴿الفنئل﴾ نون و همزه ایله زبرج وزننده بودور عورته
دینور و فیل دیدکلری حیوانك بیوننه دینور ﴿الفنجل﴾ قنفذ وزننده قره‌قولاق دیدکلری جانوره دینور ﴿الفنجل﴾
صندل وزننده آپشق آدمه دینور افحج معناسنه ﴿الفنجلة﴾ دحرجه وزننده ایکی پاچه‌نك ارالغی میدانلو اولمغله
دینورکه آپشقلق تعبیر اولنور یقال به فنجلة ای تباعد مابین الساقین و القدمین و آهسته آهسته ضعیف ضعیف
یورویشه دینور پیرلرك یورویشلری کبی نته‌که فنجلی دخی بو معنایه‌در قصر ایله یقال یمشی الفنجلة و الفنجلی
ای مشیة ضعیفة ﴿فندله﴾ جندله وزننده وزیر و کاتب ابوبکر محمدك پدری اسمیدر ﴿المفنشل﴾ فنشله‌دن اسم فاعل
بنیه‌سیله دائما صقالنی الیله اوینایوب دیدکلر اولان آدمه دینور مقنشی معناسنه تقول اتانا مفنشلا لحیته ای مفنشیا
یعنی منفشا ﴿الفول﴾ فانك ضمیله نخوده شبیه برنوع دانه اسمیدر و اهل شام بقله‌یه اطلاق ایدرلر علی قول قوریسنه
مخصوصدر تازه‌سنه اطلاق اولنمز مفردی فوله‌در و فوله فلسطین قضاسنده بر بلده‌در ﴿فهلل﴾ جعفر وزننده
غیر منصرف اوله‌رق باطل و بیهوده اسماسندندر و منه قولهم الضلال بن فهلل ای الباطل * شارح دیرکه علمیتدن
غیری بر علت معلوم اولمامغله منعی موجب تأمّلدر ظاهرا وزن فعلیت دخی اعتبار اولنور ﴿الفیل﴾ فانك کسریله
بو اسمله معروف حیواندر جمعی افیال و فیول کلور و فیله کلور عنبه وزننده مؤنثی فیله‌در * مترجم دیرکه فارسیده پیل
دینور صاحب طراز آندن معرّب اولمق اوزره رسم ایلمشدر انتهی * و فیل ثقیل و خسیس و ناکسه اطلاق اولنور
و فکری ضعیف و رأی و ذهن و تدبیری سخیف و مخطی آدمه فیل الرأی اطلاق اولنور فانك کسری و فتحیله
کاسیذکر جمعی افیالدر ﴿الفیال﴾ شدّاد وزننده فیلجی‌یه دینورکه فارسیده پیلبان دیرلر یقال هو فیّال ای صاحب
الفیل ﴿المفیولاء﴾ مشیوخاء وزننده فیل یاوریلرینه دینور ﴿الاستفیال﴾ دوه قسمی دیز مانلقده فیل هیئت
اولمق معناسنه‌درکه فیللنمك تعبیر اولنور یقال استفیل الجمل اذا صار کالفیل یعنی فی عظمه ﴿التفیل﴾ تفعل
وزننده نبات کرکی کبی کرته‌سنی و مقدارینی بولوب چکلنمك معناسنه‌در یقال تفیل النبات اذا اکتهل و دلوقانلو
تمام یال و بالنی بولوب وجودینی طولدرمق معناسنه‌در یقال تفیل الشباب اذا زاد و سمورمك معناسنه‌در یقال
تفیل فلان اذا سمن و برآدم ضعیف الرأی اولمق معناسنه‌در یقال تفیل رأیه اذا ضعف ﴿الفیلولة﴾ قیلوله وزننده

و بعض نسخەدە فیوله مرسومدر و (الفیلة) فانك فتحیله برآدمك فكروذهن و اندیشەسی ضعیف و مخطی اولمق
معناسنەدر یقال فال رأیه یفیل فیلولة و فیلة اذا اخطأ و ضعف (التفییل) تفعیل وزننده برآدمك رأی و تدبیرنی
پسند واستصواب ایلیوب قبیح وخطا كورمك معناسنەدر یقال فیل رأیه اذا قبحه وخطأه (الفیل) كیس
وزننده و (الفال) حال وزننده‌كه اصلی فیل ایدی یاخود فائلدن مقلوبدر فیل مذكوركبی رأی لفظنه مضاف
اولەرق رأی و اندیشەسی ضعیف و تدبیری سخیف آدمه دینور یقال رجل فیل الرأی كما ذكر و فیل الرأی و فائل
الرأی بالاضافة و فال من غیر اضافة و فائل الرأی ای ضعیف الرأی و فال فائل دیدكلری طمره دینور كما سیذكر
وفارس اولكەسنده بر قصبه آدیدر پال معرّبیدر كتاب تقریب وسائر بعض تألیفات صاحبی قطب
فالی اورادندر وقاضیٔ شیراز اسمعیل بن ابراهیم الفالی اورادندر وخوزستان قضاسنده بر بلده آدیدر
ابو الحسن علیّ بن احمد الادیب الفالیّ اورادندر یاخود بونك اسمی فالەدر و فیل كیس وزننده ملحم آدمه اطلاق
اولنور یقال رجل فیل اللحم ای كثیره و فائل اوجه كمیكنك چقورنده اولان اته دینور علی قول آنده اولان طمره
دینور (الفائلتان) تثنیه بنیەسیله ایكی پاره اتجكزدركه اسفللری صغرینك ایكی طرفنده سكردن باشی تعبیر اولنان
یرلرك آلتندن قویرق دیبنه طوغری قوریغك صاغ و صول یاننده اولان اویلق اتلری اوزره اولوب عصعص دیدكلری
بزدم كمیكنی احاطه ایدەرك اویلقلرك ایكی جانبلرینه منحدر اولمشلردر آتده و انسانده دخی بویلەدر و بعضلر دیدیكه
فائلتان اویلغك ایچ یوزلرینك ایچنده ایكی طمرك اسمیدر هربرینه فائله دینور و بونلرده فال دخی لغتدر (الفیالة) فانك
فتحیله و (الفیولة) فانك ضمیله رأی و ذهن و اندیشەدە اولان ضعف و سخافته دینور یقال فی رأیه فیالة و فیولة ای ضعف
(المفایلة) مفاعله وزننده و (الفیال) جدال وزننده فتیان عربه مخصوص بر لعب ملاعبه سندن عبارتدر خطا ایدنه فال
رأیك دیرلر نته‌كه فأل ماده‌سنده كه مهموزدر كذر ان ایلدی (فیلان) فانك كسریله باب الابواب قربنده برموضع آدیدر
(فیل) فانك كسریله قدیمده شهرخوارزمك اسمیدر صكره منصوره اطلاق اولنوب بعده كركانج ایله تسمیه اولندی
و فیل بن عراده محدّثدر وزیاد بن ابی سفیانك موالیسندن بركسەدر و ابو الفیل اصحابدندر

فصل القاف

(قبل) قافك فتحی و ضمّ اوزره بنا ایله بعد كلمه‌سنك نقضیدر فارسیده پیش و تركیده ایلری و اوكدون تعبیر اولنور
و یقال اتیتك من قبل و قبل مبنیّین علی الضمّ و یقال قبلا و قبل منوّنتین الاوّل بالنصب و الثانی بالضمّ و یقال
قبل بالفتح * شارحك مفردات راغبدن بیاننه كوره قبل تقدّم منفصله موضوعدر نته‌كه بعد تاخّر منفصله
موضوعدر وقبل قافك ضمّیله وقبل ضمتینله تقدّم متصلده مستعملدر دبر ودبر مقابلیدر وقبل كلمه‌سی كه بعد
مقابلیدر بحسب الاضافه ظرف مكان اولور مثلا یمندن قدس شریفه عازم اولانك مكة قبل المدینة قولی كبی
و قدسدن یمنه كیدنك المدینة قبل مكة قولی كبی و ظرف زمان اولور زمان عبدالملك قبل المنصور كبی و رتبه و منزلتده
استعمال اولنور عبد الملك قبل الحجّاج كبی و ترتیب صناعیەدە استعمال اولنور تعلم الهجاء قبل الخط كبی انتهی
(القبل) قافك ضمیله و (القبل) ضمتینله اوكه دینوركه آردمقابلیدر یقال جاء من قبل و قبل ضدّ دبر و دبر و قبل الجبل
قافك ضمیله طاغك یورەسنه اطلاق اولنور یقال یمشی من قبل الجبل ای من سفحه وقبل الزمن موسمك اوّل
هنكامنه اطلاق اولنور یقال كان ذلك فی قبل الصیف ای فی اوّله وقبل طوغری جهته اطلاق اولنور ومنه
قولهم اذا اقبل قبلك ای اقصد قصدك و اتوجّه نحوك وقبل ضمتینله عیان و آشكاره معناسنەدر كما سیذكر (القبلة)
قافك ضمیله اوپوش بوسه معناسنەدر تقول اخذت من خدّه قبلة ای لثمة وساحرەلرك برآدمی تسخیر و طالب
طرفنه توجیه و اماله ایچون سحر و افسون ایدەجك بونجق مقولەسی نسنەلرینه دینور وقیون قسمنه مخصوص
بر تمغا اسمیدركه قولاغنك كوزدن طرفه اوكنه باصیلور و كفالت معناسنەدر یقال قبل قبلته ای كفالته (القبلة)
قافك كسریله شول سمت و جهته اطلاق اولنوركه اكا توجّهله نماز ادا اولنه یقال صلی قبلة كذا و هی الجهة
التی یصلی نحوها و مطلق جهت معناسنەدر و منه یقال ماله قبلة و لا دبرة ای و جهة و كعبهٔ مكرمه یه اطلاق اولنور
و هر توجّه و استقبال اولنان نسنه یه اطلاق اولنور * مؤلّفك بصائرده بیاننه كوره قبله فی الاصل بناء نوعدر برنسنه یه
طوغری یونلمك حالت و هیئتندن عبارتدر بعده عرفده یونلندیكی مكانه اطلاق اولندی و منه قوله تعالی ﴿واجعلوا
بیوتكم قبلة﴾ ای متقابلة (القبالة) ثمامه وزننده قارشویه و یماجه دینور و بو اسمدر ظرف اولەرق استعمال اولنور
یقال جلس فلان قبالته ای تجاهه (القبال) كتاب وزننده ایاق قابنده شول تصمه یه دینوركه اورته پرمقله
یاننده‌كی پرمغك ارالغنه كیربو حالا حرمین اهالیسنك جمجمه طرزنده اولان نعللرنده اولور (القبل) قافك فتحیله
نعلینه قباله دیدیكی ذكر اولنان تصمه‌یی كچورمك معناسنەدر یقال قبل النعل قبلا من الباب الثالث اذا جعل لها

فصل القاف

قبالين بوراده باب ثالث بلاشرط وارداولمشدر وبوراده اقبال ومقابله وقبل بينلرنده بعضلره كوره اختلاف اولمغله
عنقريب ذكر اولنور وقبل كيجه قابله معناسنه‌در يقال قبلت الليلة اذا صارت قابلة وقبل وقبول قافك ضمى
وفتحيله قبول ديديكى روزكار اسمك معناسنه‌در يقال قبلت القبول قبلا وقبولا وقبولا من الباب الاوّل اذاهبت
وقبل بر نسنه‌يه باشليوب اكا ادمان ومداومت ايلمك معناسنه‌در يقال قبل على الشئ قبلا اذا لزمه واخذ فيه
(المقابلة) مفاعله وزننده بو دخى نعلينه قباله ديديكى تصمه چكورمك معناسنه‌در يقال قابل النعل بمعنى
قبلها وبركسه ايله قارشو قارشويه اولمق معناسنه‌در يقال قابله اذا واجهه وبر كتاب ومكتوبى آخر كتابله مقابله
ايلمك معناسنه‌در يقال قابل الكتاب اذا عارضه (الاقبال) همزه‌نك كسريله بو دخى نعلينه قباله چكورمك
معناسنه‌در قبل ومقابله كبى يقال اقبل النعل بمعنى قبلها وبعضلر بينلرينى فرق ايدوب ديديكه مقابله ذكر اولنان
نعلين تصمه‌سنك يره كلان اوجنى عقده‌يه طوغرى بوكوب ايكى قات ايلمك وقبل نعلينه قباله‌يى باغلمق واقبال قباله
چكورمك معناسنه‌در فيقال قابل النعل اذا ثنى ذؤابة الشراك الى العقدة وقبلها اذا شدّ قبالها واقبلها اذا جعل لها
قبالة واقبال كيجه قابله اولمق معناسنه‌در يقال اقبلت الليلة بمعنى قبلت وكوزك سياهنى برون طرفنه طوغرى
اكوب كتورمك معناسنه‌در تقول اقبلت عينى اذا صيرتها قبلاء كماسيذكر وبرنسنه‌يه يونلمك معناسنه‌در يقال
اقبل عليه نقيض ادبر وبر آدم فى الاصل احمق ونادان ايكن عارف ودانا اولمق معناسنه‌در يقال اقبل الرجل اذا عقل
بعد حماقة وبرنسنه‌يه شروع ايدوب اكا ادمان ومداومت ايلمك معناسنه‌در يقال اقبل على الشئ اذا لزمه واخذ فيه
وبرنسنه‌يى برآدمك اوكنه قارشو طوتمق ياكتورمك معناسنه‌در يقال اقبلته الشئ اى جعلته يلى قبالته
(القوابل) قابله‌نك جمعيدر برنسنه‌نك اوائلنه دينور تقول اخذت الامر بقوابله اى اوائله (القابلة) قوابلك مفرديدر
وقابله كله‌جك كيجه‌يه دينور تقول افعله فى القابلة اى الليلة المقبلة * شارح ديركه بعضلر عندنده فعل تصرّف اولنور
نته‌كه مؤلف قبلت واقبلت عنوانلريله ثبت ايلدى وبعضلر انكار ايلديلر ومنه يقال قبح الله منه ماقبل ومادبر يعنى
حق تعالى آنك اوكنى صوكنى بى خير ايلسون وقابله ابه قادينه دينور يقال قابلته حاذقة وهى المرأة التى تأخذ الولد
عند الولادة (القبول) صبور وزننده بو دخى ابه قادينه دينور وقبول مصدر اولور هبه ونصيحت مقوله‌سى نسنه‌يى
تلقى ايله آلوب درعهده ايلمك معناسنه فارسيده پذيرفتن مرادفيدر لسانمزده قبول ايتمك تعبير اولنور يقال قبل الشئ
قبولا من الباب الرابع اذا اخذه وكاهجه قافى مضموم اولور وقبول صبايلنه دينور زيرا دبور ديدكارى باطى يلنه
مقابلدر ياخود باب كعبه‌يه مقابل اسديكيچون ياخود عند النفس مقبول ومرغوب اولديغنه مبنيدر پس قبول
مقبول معناسنه‌در يقال هبت القبول اى ريح الصبا وقبول حسن وجمال وبشر وبشاشت وطلاقت معناسنه
مستعملدر قافك ضميله ده بعضا بازده‌در ومنه قول نديم المأمون العباسّى فى الحسنين * امّهما البتول وابوهما القبول *
واسم مصدر اولور نفس عفو وصفح مقوله‌سى نسنه‌يه ميل ورضا ومحبت ايليوب اكا يونلمكه دينور وبونك فعلى هجر
واماته اولنمشدركه آندن فعل تصرف اولنمز قال الشارح وفى النهاية ومنه الحديث * ثمّ يوضع له القبول فى الارض *
اى المحبة والرضا بالشئ وميل النفس اليه وقبول مصدر اولور قيودن صوچكن آدمك الندن قوغه‌يى آلمق
معناسنه يقال قبل القابل الدلو قبولا من الباب الرابع اذا اخذها الساقى وقبول اسامئ رجالدندر (القبيل)
امير وزننده بو دخى ابه قادينه دينور وعيان وآشكاره معناسنه‌در كماسيذكر وكفيل معناسنه‌در يقال هو قبيل له
اى كفيل وبرقومك كتخداسنه دينور يقال هو قبيل القوم اى عريفهم وضامن معناسنه‌در يقال صار قبيلا له اى ضامنا
مؤلف كرچه ماده سنده ضامنى كفيل ايله تفسير ايلمشدر لكن بوراده ظاهرا كفالتى اعمّ اعتبار ايتمشدر وقبيل خاتونك
زوجنه اطلاق اولنور وطوائف مختلفه‌دن مجتمع اوچ نفر وآندن زياده جماعته دينور زنج وروم وعرب آدملرى كبى
وكاه اولوركه اصل واحددن اولنلره ده اطلاق اولنور وبعضا بر پدرك اولادندن اولنلره ده دينور جمعى قبل كلور
عنق وزننده تقول رأيت قبيلا من الناس وهى جماعة من الثلاثة فصاعدا من اقوام شتىّ وقد يكون من نجر
واحد وربما كانوا من اب واحد وخاتون اكيرديكى ايپلكى بوكركن اوكنه طوغرى چكديكى تله دينور ومنه
المثل * هو مايعرف قبيلا من دبير * بوراده قبيل ذكر اولنان تلدر ودبير آنك مقابليدر وبعضلر بوراده قبيلى
ربّ متعال حضرتلرينه طاعت ودبيرى معصيت ايله تفسير ايلديلر ياخود قبيلدن مراد قمار اوقنك فائز اولانى
ودبير خائب اولانيدر ياخود قبيلدن مراد اياق قابندن اياق كيرديكى يرك باش پرمق طرفنه كلان ودبير سرچه
پرمغه كلان يريدر ياخود قبيل بوكيلان ايپدن وايپلكدن كوكسه طوغرى چكيلان تل ودبير كيرويه دفع اولنان تلدر
نته‌كه ذكر اولندى ياخود قبيل بوكومك ايچ يوزى ودبير طشره يوزيدر ياخود قبيل اوّلكى بوكوم ودبير

(الك صكره)

الك صكره كی بوكومدر ياخود قبيل قولاغك اسفلی و دبير اعلاسيدر ياخود قبيل بموغه و دبير كتانه دينور ياخود
اشبو مايعرف قبيلا من دبير قولنده كذلك مايعرف قبالا من دبار قولنده كه كتاب وزننده‌در قبيلدن مراد شاة مقابله
و دبيردن مراد شاة مدابره‌در كما سيذكر ياخود قبيلدن مراد بركمسه‌يه توجه ايدوب كلان و دبيردن مراد اكارقه
ويروب كيدن آدمدر ياخود مايعرف نسب ابيه من نسب امه معناسنه‌دركه والده‌سنك صويني پدرينك صويندن
فرق و تميزه قدرتی يوقدر ديمكدر نسوانك شهوتی صدرندن نبع ايلديكنه مبنی والده‌يه قبيل اطلاق اولنوب
ورجالك ظهرندن نشئت ايلديكيچون دبير ايله كنايه اولندی و قبيل بر رجل اسميدر ﴿القبالة﴾ كتابه وزننده خاتون
ابه‌لك ايلمك و ابه اولمق معناسنه‌در يقال قبلت المرأة قبالة من الباب الرابع اذا كانت قابلة ﴿التقبل﴾ تفعل وزننده
برنسنه‌يی قبوللنمك معناسنه‌دركه ردّ ايتميوب آلمقدن عبارتدر يقال تقبّل الشیٔ اذا اخذه و بر ايشی و برنسنه‌يی
برآدمه تكفيل و عهدهٔ التزامنه تفويض و الزام ايلمك معناسنه‌در ميريدن مقاطعه و خراج و جبايت مقوله‌سی
عمل الزامی كبی و بو نادر اوله‌رق تفعيل بابندن متصرّفدر نته‌كه تقبيل دخی نادر اوله‌رق تفعّلدن متصرفدركه
اولمقوله موادّی‌در عهدهٔ التزام ايلمك معناسنه‌در تقول قبلت العامل العمل تقبّلا اذا الزمته عليه بعقد و يقال
تقبل العامل العمل تقبيلا اذا التزمه بعقد و بونلر قياسدن خارج اولمغله شاذّ و نادرلردر * شارح ديركه قياس اوزره
قبلته اياه تقبيلا و تقبله تقبّلا دخی وارددر ﴿القبالة﴾ سحابه وزننده ذكر اولنان تقبيل و تقبل مادّه‌لرندن اسمدر
التزام تمسكنه دينور نته‌كه صناعه‌سنه يعنی التزا مجيلغه قباله دينور قال فی الاساس و كلّ من تقبل بشیٔ مقاطعة
و كتب عليه بذلك الكتاب فعمله القبالة بكسر القاف و الكتاب المكتوب عليه القبالة بفتح القاف ﴿القبل﴾ فتحتينله
بولده كيدركن قرشودن پيدا اولان تومسك و يوجه يره دينور علی قول اويوك ياخود طاغ تپه‌سنه ياخود قوم يغننه
دينوركه مقابله‌يه كلور و آچق و ايشلك يوله دينور و ابه قادين ايوجه و استادانه ابه‌لك ايلمكه دينور يقال بالقابلة
قبل ای لطف لاخراج الولد و آپشقلغه دينور يقال فی رجله قبل ای فحج و قبل العين كوزك سياهی برونه طوغری
ميللو اولمغه ياخود شاشيلق هيئتنده ياخود شاشيلق هيئتندن لطيف و نازك اولمغه دينور ياخود ايكی كوزك
سياهلری بری برينه طوغری مائل و متوجّه اولمغه ياخود برونك صرتنه ميللو اولمغه ياخود خانهٔ چشم اوزره يعنی
كوزك اويومی اوزره ياخود ديوقاری قاشه طوغری مائل اولمغه ياخود ايكی كوزك باقشلری بری برينه مائل و ناظر اولمغه
دينور و بومعناده مصدر اولور يقال قبلت عينه و قبلت قبلا من الباب الاول و الرابع و يقال بعينه قبل و هو
اقبال سوادها علی الانف او مثل الحول او احسن منه او اقبال احدی الحدقتين علی الاخری او اقبالها علی عرض
الانف او علی المحجر او علی الحاجب او اقبال نظر كلّ من العينين علی صاحبها و قبل دوه‌نك باشنه صودوكيله‌رك
صو ايچمكه دينوركه حوضه اولوقدن صو اقاركن ايچمسندن عبارتدر و قيون قسمنك بوينوزلری يوزينه طوغری
چوكك اولمق معناسنه‌در يقال قبلت الشاة قبلا من الباب الرابع اذا صار قرناها مقبلا علی وجهها و برآدم
برسوزی بی توقّف بالبداهه سويلمكه دينوركه مقدّمجه آنی تهيئه و تصميم ايلمامشيدی يقال قاله قبلا و هو ان يتكلم
بكلام و لم يستعدّ له و هلالی جمله‌دن اوّل كورمك علی قول مطلقا الك اوّل مرئی اولان شيئه دينور و قبله كلمه‌سندن
جمع اولور كه آغرشغه دينور فلكه معناسنه و بركونه بونجق اسميدركه نسوان عرب تسخير و تأخيذ ايچون
اكا افسون ايدرلر علی قول فيل كميكندن دوزلمش دكرمی و برآق برنسنه‌دركه قاريلر بيونلرينه و آتلرك بيونلرينده
تعليق ايدرلر و قبل قبيل كبی عيان و آشكاره معناسنه‌در كما سيذكر و كله‌جك وقت و زمانه اطلاق اولنور بونده
عنب وزننده دخی لغتدر و منه يقال لا آكلك الاعشر من ذی قبل و قبل ای فيما استأنف يعنی استقبل من وقت
مستقبل او معنی المحرّكة لا اكلمك الی عشر تستقبلها و معنی المكسورة القاف لا اكلمك الی عشر مما تشاهده من الايّام
ای فيما تستقبل و قبل جبل وزننده دومة الجندل قربنده برطاغك آديدر ﴿الاقبلال﴾ احمرار وزننده و ﴿الاقبيلال﴾
احميرار وزننده كوز ذكر اولنان قبل صفتيله پك متّصف اولمق معناسنه‌در يقال اقبلت عينه و اقبالّت
اذا كانت بها قبل ﴿الاقبل﴾ احمر وزننده كوزنده قبل اولان كشی‌يه دينور يقال رجل اقبل ای بين القبل كانه ينظر
الی طرف انفه ﴿القبلاء﴾ حمراء وزننده كنديده ذكر اولنان قبل اولان كوزه دينور و بوينوزلری يوزينه طوغری
چوكك اولان قيونه دينور يقال شاة قبلاء ای المقبلة القرن علی وجهها ﴿القبلة﴾ فتحاتله آغرشغه دينوركه ذكر
اولندی و جشار معناسنه‌دركه صدره عارض اولان خشونته دينور * شارح ديركه كرچه نسخه‌لرده جشار عنوانيله
مرسومدر لكن غلطدر صوب اولان خباز اولمقدركه ابه كومجی ديدكاری نباتدر و ابوبكر محمدّ بن عمر و ابو يعقوب
القبليان محدّثلردر * شارحك بيانه كوره بوقبائله منسوب ديمكدر نته‌كه سيبويه قبائله نسبتنده قبلی اولمغی

تنصيص ايلدى فمنه قولهم فى رجل من القبائل قبلىّ وفى المرأة قبلية وقبله در بندكه كوه البرزده باب الابواب
اوله جقدر آنك قربنده بر بلده آديدر ﴿القبلة﴾ تمره وزننده بودخى نسوان عربك افسون بونجقلرينه دينور ﴿القبل﴾
صرد وزننده بودخى يماجده ظاهر واشكاره اولان شيئه دينور كما سيذكر وبرموضع آديدر ﴿القبل﴾ عنب
وزننده و﴿القبلىّ﴾ عربىّ وزننده بونلرده قرشوده عيان واشكاره اولان شيئه دينور تقول رايته قبلا
محرّكة وقبلا بضمتين وقبلا كصرد وقبلا كعنب وقبليا وقبيلا اى عيانا ومقابلة وقبل عنب وزننده عند
معناسنه مستعملدر تقول لى قبل فلان حقّ اى عنده وتاب وطاقت ومقاومت معناسنه مستعملدركه
بوندن قرشولق ايله تعبير اولنور تقول مالى به قبل اى طاقة وذى قبل كله جك زماندن كنايه اولوركه ذكر اولندى
﴿القبيلة﴾ سفينه وزننده قبائل رأسك مفرديدركه باش كاسه سنك شبكه كبى برى برينه صوقشمه اولان كميكلرك
قطعه لرينه دينور هر برقطعه سنه قبيله دينور آنلرى برى برينه صوقشدروب بند ايدن سكيره شأن دينور جمعى
شئون در تقول كادت تصدع قبائل رأسى من الصداع وهى قطع مشعوب بعضها الى بعض وقبائل عربك
هر برينه قبيله اطلاقى بوندن مأخوذدر وآنلر برپدرك ذرّيتندن منشعب اولان جماعتدر تراكه بيننده بوى واويماق
تعبير اولنور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره جماعات انسانيه ترتيب اعضاء اوزره مرتبدر ابتدا قبيله در بعده شعب
وعماره كه صدر معناسنه در بعده بطن وفخذ وفصيله در واعظملرى حىّ دركه مجموعنى جامعدر انتهى * وقبيله
آت كمنك باشلق ديدكلرى قايشلرك هر بريسنه دينور مجموعنه قبائل دينور يقال لجام حسن القبائل اى السيور
وقيو اغزينك كنارنده اولان صخره يه وحجر كبيره دينور وحصين بن مرداسك فرسى اسميدر ﴿المقبل﴾ مكرم وزننده
توجّه ايده جك سمت ومحله دينور اقبالدن اسم مكاندر ومصدر ميمى اولور ومنه قولهم اقبل مقبلا كادخلنى مدخل
صدق ﴿القبالة﴾ كفاله وزننده ومراد فيدركه كفيل وضامن اولمق معناسنه در يقال قبل به وقبل قبالة
من الباب الاول والرابع والثانى اذا كفل به وضمن وقباله التزام تمسكنه دينور نته كه ذكر اولندى يقال
تقبّل العامل فاعطاه قبالة اى مكتوباله ﴿المقابلة﴾ اسم مفعول بنيه سيله شول قيونه دينوركه قولاغندن برپاره كسوب
لكن آيرلميوب اولك طرفنده صالنوب طورر اوله اكر آرد طرفنده صالنوب طوررسه مدابره ديرلر يقال شاة
مقابلة اذا قطعت من اذنها قطعة وتركت معلقة من قدم ﴿التقابل﴾ تفاعل وزننده قرشو قرشويه اولمق معناسنه در
يقال تقابلا اذا تواجها ﴿المقابل﴾ اسم مفعول بنيه سيله پدرى ومادرى طرفلرندن صويى پاك ونسبى كريم آدمه
دينور آنده اولورسه ايكى باشى كحيلان تعبير اولنور يقال رجل مقابل اى كريم النسب من قبل ابويه ﴿الاقتبال﴾
افتعال وزننده برايشه يكى باشدن باشلمق معناسنه در يقال اقتبل امره اذا استأنفه وبالبداهه سوز سويلك
وكلام وخطبه احداث ايلك معناسنه در يقال اقتبل الخطبة اذا ارتجلها ﴿المقتبل﴾ اسم مفعول بنيه سيله يكى باشدن
استيناف اولنان شيئه دينور ومنه تقول العرب رجل مقتبل الشباب اذا لم يظهر فيه اثر كبر يعنى جوانلغى مدّت
مديده سوروب هنوز پيرلك اثر وشائبه سى ظهور ايلمدى كويا كه ساعت بساعت جوانلغى استيناف اولنمش اولور
﴿قصيرى قبال﴾ مصغر بنيه سيله وقصر ايله وقبال كتاب وزننده برجنس يلانه دينوركه بغايت خبيث وقتال
اولور ﴿قبلى﴾ حبلى وزننده غرّب نام جبل نجد ايله ريّان نام وادى بيننده برموضع آديدر ﴿القابل﴾ مناده مسجد
خيف يسارى طرفنده برمسجدك اسميدر ﴿المقبول﴾ و﴿المقبل﴾ معظم وزننده يمالى ثوبه دينور يقال ثوب مقبول
ومقبل اى مرقّع ﴿القبلية﴾ قافك كسريله و﴿القبلية﴾ فتحاتله نخله ومدينه بيننده فرع نواحيسندن برناحيه آديدر
﴿مقبل﴾ محسن وزننده و﴿قابل﴾ صاحب وزننده وقبيل امير وزننده وقبول صبور وزننده اسامئ رجالدندر ﴿القبعلة﴾
دحرجه وزننده و﴿القعبلة﴾ عينك تقديميله اياقلر برى برينه طوغرى مائل اولمق على قول اياغك برونلرى برى برينه
يقين واوكچلرى ميدانلو اولمق معناسنه در ياخود پيرواختيار يوريشى كبى ضعيف وآهسته يوريمك ياخود
اياقلريله طپراق صاورر كبى يوريمك معناسنه در يقال قبعل الرجل وقعبل اذا اقبل قدمه كلها على الاخرى
او هو تباعد مابين الكعبين اومشى ضعيف اومشى من كانّه يغرف التراب بقدميه ﴿القتل﴾ قافك فتحى وتانك
سكونيله و﴿التقتال﴾ تذكار وزننده اولدرمك معناسنه در يقال قتله وقتل به قتلا وتقتالا اذا اماته بوراده باء حرفيله
قتل به عنوانى ثعلبه دن مرويدر *شارح ديركه قتل جسد حيواندن ازالهٔ روح ايلك معناسنه موضوعدركه متولّى
ومباشر فعلنه مقروندر واكر فوت حيات ايله اعتبار اولنورسه اكا موت دينور انتهى* وقتل برنسنه يه كركى كبى مطلع
اولوب بيلك معناسنه مستعملدر كويا كه جهلى قتل ايدر يقال قتل الشئ خبرا اذا علمه يعنى علما تاماً ومشروب
يوقه جه اولمق ايچون صوقاتمق معناسنه مستعملدر يقال قتل الشراب اذا مزجه بالماء ولعن ونفرين ايلك

معناسـنه‌در ومنه قوله تعالى ❁ قتل الانسان ما اكفره ❁ اى لعن (التقتيل) تفعيل وزننده بو دخى اولدرمك
معناسنه‌دركه تكثيرى متضمندر يقال قتله بمعنى قتله (القتال) جدال وزننده و(المقاتلة) مجادله وزننده و(القيتال)
فيعال وزننده قتل ايدشمك معناسنه‌در واحد وزياده ايچون اولور يقال قاتله قتالا ومقاتلة وقيتالا وبركسه‌يه لعن
ونفرين ايلمك معناسنه مستعملدر يقال قاتلهم الله اى لعنهم * شارح ديركه عربلر قاتله الله كلامنى كاه اولوركه
تعجب مقامنده ايراد ايدرلر تربت يداه ديدكلرى كبى بومقوله كلامك معناسى مراد وملحوظ اولمز (القتلة) قافك
كسريله بناء نوعدر قتل حالتنه وهيئتنه دالدر بركونه اولدرمك معناسنه‌دركه آندن اولدرش ايله تعبير اولنور يقال
قتله قتلة سوء وهى هيئته (القتل) قافك كسريله قتل باننده دلير وماهر دشمن مقاتله دينور جمعى اقتال كلور يقال
هو قتل اى عدوّ مقاتل وصديق دوسته ديمكله ضدّ اولور يقال هو قتله اى صديقه وبر نسنه‌نك مثل ونظيرينه
دينور يقال ماله قتل اى نظير وبر آدمك عموجه زاده‌سنه دينور تقول هو قتلى اى ابن عمى وبهادر ودلاوره دينور
يقال رجل قتل اى شجاع وجنكده بر آدمك همتاسنه دينور يقال قتل قتله اى قرنه وشرّ وشور خصوصنى خوشجه
بيلور اولان كمسه‌يه دينور يقال انه لقتل شرّ اى عالم به (القتل) قافك ضميله و(القتل) ضمتينله قتولك جمعيدركه
صبور وزنـنده‌در كثير القتل آدمه دينور يقال هو قتول وهم قتل وقتل اى الكثير القتل (الاقتال) همزه‌نك
كسريله برآدمى قتل اولنمغه عرض ايلمك معناسنه‌دركه آنى برسببله عرضهٔ قتل ايدوب قتلنه باعث اولمقدن عبارتدر
يقال اقتله اذا عرّضه للقتل (المقتل) معظم وزننده اشمش يورتمش تجارب ايله احوال كونيه‌يه واقف وآكاه اولمش
آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مقتل اى مجرّب للامور وشول بيچاره كوكله وصف اولوركه عشق ومحبت صدمه‌سى
آنى مقهور ومذلّل ايلمش اوله يقال قلب مقتل اى مذلل قتله الحبّ والعشق (الاستقتال) بركمسه هلاكدن بى باك
اولوب فرط شجاعت وجلادتندن نفسنى هلاكه تسـليم ايلمك معناسـنه‌در يقال اسـتقتل فلان اذا استمات
(القتيل) امير وزننده قتل اولنمش كمسه‌در مذكر ومؤنثه وصف اولور يقال رجل قتيل وامرأة قتيل اى مقتول
واكر موصوفه اولان امرأه لفظى ذكر اولنمزسه تا ايله فرق ايدوب هذه قتيلة بنى فلان ديرلر (القتول) صبور
وزننده كثير القتل آدمه دينور ذكر اولندى بونده دخى تذكير وتأنيث مساوى اولور يقال رجل قتول وامرأة قتول
اى قاتل وقاتلة (القتال) سحاب وزنـنده نفس وذات معناسـنه‌در يقال ناقة ذات قتال اى ذات نفس
وثيقة وبقيهٔ جسم وجثه‌يه اطلاق اولنور يقال لم يبق به قتال وهى بقية الجسم وزور وقوّت معناسنه‌در
يقال انه لذو قتال اى قوّة (الاقتتال) افتعال وزننده اشـتراك ايچوندر جنك وقتال ايدشمك معناسـنه‌در يقال
اقتتلوا اذا تقاتلوا وبر آدمى عشق ياخود جنّ طائفه‌سى هلاك ايلمك معناسنه‌در يقال اقتتل فلان على بناء المفعول
اذا قتله العشق او الجنّ واشبو اقتتل ماده‌سـنده افصح اولان عدم ادغامدر زيرا تاء كلمه‌يه لازم دكلدر وبعضلر
تاء اولانك حركه‌سنى قافه نقل وتالرى ادغام ايدوب وماضينك همزه‌سى قافك سـكونى ايچون زياده اولديغندن
استغنا اولنمغله ماضيده قتلوا ومضارعده يقتلون ديديلر قافك فتحى وكسريله وبعضلر اجتماع سـاكنين ايچون
ماضيده ومضـارعده قافلرى مكسـور ايلديلر پس وجه اوّلده اسم فاعل مقتل اولور محدّث وزننده وثانيده
مقتل اولور ميمك ضمى وقافك كسريله واهل مكه ضمى ضمه‌يه اتباعله مقتل ديرلر ميمك وقافك ضميله (التقتل)
تفعل وزننده برايشى سـهل ومناسبى وجهيله طوتمق معناسـنه‌دركه يوليله ويوللو طوتمق تعبير اولنور يقال
تقتل فلان لحاجته اذا تاتى لها وخاتون ادا وشيوه‌سندن اكيله‌رك وبوكيله‌رك صالنى بولانى يوريمك معناسنه‌در يقال
تقتلت المرأة فى مشيتها اذا تثنت (القتول) عثول وزننده چولپه وعاجز وهمج وصالقى آدمه دينور يقال رجل
قتول اى عيىّ مسترخ (قتله) حمزه وزننده و(قتيله) جهينه وزننده و(قتال) كتاب وزننده و(قتّال) شدّاد
وزنـنده و(قتل) زفر وزننده و(قتيل) امير وزننده اسـاميدندر (مقاتل) مجادل وزننده ابن حياندركه امام
معروفدر ومقاتل بن دوالدوز محدثيندن بشقه برذاتدر على قول ايكيسى بردركه دوالدوز پدرينك لقبيدر ودوالدوز
فارسيدر تصمه ديكن آدمه دينور ومقاتل بن سليمان المفسر ضعيفدر ومقاتل بن الفضل ومقاتل بن قيس وغير
منسـوب اوله‌رق مقاتل محدّثلردر (المقثعلّ) ثاى مثلثه ايله مشمخرّ وزننده ايوجه ودوزجه يونلمامش كج وج
اوقه دينور ياخود بومقتعلّ كلمه‌سندن مصحفدر قعل ماده‌سنده مرسومدر (القثول) عثول وزننده ومرادفيدركه
همج وپريشان وصالقى كمسه‌يه دينور وايرى خرما صالقمنه دينور وكميكلى ايرى ات پارچه‌سنه دينور (القحول) حاى
مهمله ايله قعود وزننده و(القحل) نحل وزننده وحرف حلق ايچون فتحتينله افراط ضعف وهزالدن بدنك
دريسى قوبقورى اولوب كميكه ياپشمق معناسـنه‌در يقال قحل الشيخ قحولا وقحل قحلا من الباب الثالث

والرابع وقحل على بناء المفعول قحولا اذا يبس جلده على عظمه (التقحل) تفعل وزننده قحول معناسنه‌در
يقال تقحل الشيخ بمعنى قحل (الاقحال) همزه‌نك كسريله برآدمى زبونلدوب دريسنى قوبقورى كميكه ياپشـق
ايلمك معناسنه‌در يقال اقحله الصوم اذا ايبس جلده على عظمه * شارح ديركه بوتركيب مطلقا برنسنه قوريمق
معناسنه موضوعدر (المتقحل) اسم فاعل بنيه‌سيله پك زبونلقدن دريسى قوبقورى اولوب كميكنه ياپشمش حالى
ديكركون آدمه دينور يقال صار فلان متقحلا وهو اليابس الجلد السيّئ الحال (القحل) فتحتينله قحول معناسنه‌در
يقال قحل الشيخ قحلا من الباب الرابع اذا يبس جلده على عظمه (القحل) فحل وزننده و (القحل) كتف
وزننده و (الانقحل) جردحل وزننده پك پيرلكدن كوده‌سى قوريوب دريسى كميكنه ياپشمش آدمه دينور
مترجم ديركه انقحل كلمه‌سى‌كه همزه ونونله‌در عندالاكثر زائده‌در وعندالبعض اصليه اولمغله وزنى جردحل‌در
مؤلف قول ثانى‌يى التزام ايلدى لكن بوصورتده محلى فصل همزه اولديغى عياندر مكر اطراد ذكرى‌يه حمل اولنه
وبو مادّه شافيه شرحنده مشروحدر (المقاحلة) مفاعله وزننده مداومت وملازمت معناسنه‌در وجودك
ضعفندن دريسنك كميكه ياپشمسى معناسندن مأخوذدر يقال قاحله اذا لازمه (القحال) غراب وزننده قيون قسمنه
مخصوص برمرض اسميدركه دريلرى قوريوب هلاك اولورلر (القحزلة) زاى معجمه ايله دحرجه وزننده برنسنه‌يى
اوروب يره دوشورمك معناسنه‌در يقال قحزله اذا اسقطه وضربه وقحزله اسم اولور دكنكه دينور عصا معناسنه
(القندويل) زنجبيل وزننده بيوك باشلى آدمه دينور يقال رجل قندويل اى العظيم الرأس (القذال) سحاب
وزننده باشك كيروسنك ديوشورلمش طوپ ويومرى يرينه دينوركه مرادقفا چقورندن يوقارى اكسه‌در كذلك قفانك
ايكى جانبيدر قفا چقورندن قولاغه وارنجه وآت قسمنده ناصيه‌نك اكسه‌سنده اويان باشلغى طورن يردن عبارتدر
جمعى قذل در ضمتينله واقذله در يقال ضرب قذاله اى جماع مؤخّر رأسه * شارحك بيانه كوره تثنيه‌سى
قذالان‌در (القذل) عزل وزننده برآدمك قذالنه اورمق معناسنه‌در يقال قذله قذلا من الباب الاول اذا ضرب
قذاله وطوغريدن صاپمق معناسنه‌در يقال قذل فلان اذا مال وجار وبركسه‌يه اويمق على قول عيبلمك معناسنه‌در
يقال قذل فلانا اذا تبعه اوعابه وبرخصوصده جدّ وجهد ايلمك معناسنه‌در يقال قذل فى الامر اذا جدّ (القذل)
فتحتينله عيب ونقيصه معناسنه‌در يقال مابه قذل اى عيب (القذعل) قنفذ وزننده و (القذعل) سبحل وزننده
لئيم وخسيس وناكسه دينور (الاقذعلال) اشمعلال وزننده برنسنه چپارزلنوب دشوار اولمق معناسنه‌در يقال
اقذعلّ الامر اذا عسر (المقذعلّ) مشمعلّ وزننده چاپك وچالاك آدمه دينور يقال رجل مقذعلّ اى سريع
(القنذعل) جردحل وزننده احمق ونادانه دينور (القذعملة) قافك ضمى وذالك فتحى وميمك كسريله خست
ودنائتى اولان بودور عورته دينور وايرى وعظيم الهيكل دوه‌يه دينور قذعمل دخى دينور هاسز وناچيز نسنه
معناسنه مستعملدر معناى اوّلدندر يقال ما عنده قذعملة اى شيئ وكملك وحقارت معناسنه‌در يقال ما فى حسبه
قذعملة اى ضؤولة (القذعميل) قافك ضميله پك پيروسالخورده آدمه دينور (القذامل) علابط وزننده بول نسنه‌يه
دينور يقال فضاء قذامل اى واسع (القرلّى) زمكى وزننده بر جنس قوشدركه مارتى قوشى كبى بالق صيد ايدر
بغايت حزم وحذر صاحبى برقوشدر هوا يوزنده كوزينك برى دائما صوايچنده‌كى بالغه وبريسى حذر واحتياطندن
يوقارى‌يه ناظر اولوركه جوارحدن برى كنديسنه قصد ايليه اكا بناء حزم واحتياطده ضرب مثل اولمشدر * يقال احزم
من قرّلى واحذر ان رأى خيرا تدلّى وان رأى شرّا تولّى * (القرثل) ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده پك خور وجوجه
اولان بودوره دينور مؤنثى قرثله در (القرزحلة) جردحله وزننده بر درلو بونجق اسميدركه صبيان عربلر
طاقنورلر كذلك برى برينه تفاخر ايچون ازواج اورتاقلرى طاقنورلر وعصا طرزنده برارشون قدر صوپه‌يه ودكنكه
دينور وبودور عورته دينور (القرزل) قنفذ وزننده لئيم وفرومايه كمسه‌يه دينور ونسوان عربك باشلرينك تپه‌سنه
طوپ پرچم طرزنده وضع ايلدكلرى خوطازه واول هيئتده صاچه دينور وبوقاغى‌يه دينور وطاش كبى پك نسنه‌يه
دينور واعضاسى دير نكلو خوب ولطيف آته دينور وحذيفة بن بدرك وطفيل بن مالكك فرسلرى اسميدر
(القرزلة) دحرجه وزننده عورت باشنك تپه‌سنه قرزل قومق معناسنه‌دركه پرچم طرزنده صاچنى اورايه طوپلمقدن
عبارتدر يقال قرزلت المرأة القرزل اذا جمعته فوق رأسها * شارح ديركه لسان العربده قرزلت المراة شعرها اذا جمعته
وسط رأسها عبارتيله مرسوم اولمغله مؤلفك شيئ تعبيرى اول رسمه صاچدن عبارت اولديغى متبين اولور (القرطلة)
قرشبه وزننده و (القرطالة) قرطاسه وزننده اشك يوكنك بردنكى اولان سپده وكوفه‌يه دينور وقرطاله قرطالك مفرديدر
(القرعبلانة) قافك وراٸك وبانك فتحيله بركوچك جانوردركه قارنى بيوك وجثه‌سى يصى ويايوان اولور بونك اصلى

قرعبل ايدى اوچ حرف زياده اولدى مصغرى قريعبه در ﴿القرنفل﴾ ﴿والقرنفول﴾ قافلرك فتحيله برجنس شجرك يمشيدركه
هنداولكه سنك اشاغى طرفلرنده بلادچينه مجاور اولان سواحلده نابت اولور افاويه حاره نك اطيب و اذكاسيدر
ارككى و ديشيسى اولور ارككنك آق چچكى اولور ثمرى اولمز و ديشيسنك ثمرى اولور و چچكى اركككندن اذكا اولور
و ايكى نوعى دخى لطيف و اعضاى باطنيه يه مؤثر و قلب و دماغى مصفى و مقوى و خفقان و ضعف بصر و غشاوه
علتلرينه نافع و آغزده اولان رايحهٔ كريههيى مزيل و طعامى هاضمدر * شارحك بيانته كوره قرنفولده واو اشباعيه در
﴿المقرفل﴾ و ﴿المقرنف﴾ مدحرج وزنلرنده قرنفل كلمه سندن متصرّف اسم مفعوللردر قرنفل ايله مطيب طعامه دينور
اوّلده نون و ثانيده لام حذف اولنمشدر نته كه خماسينك تصغيرلرنده دخى بويلجه جاريدر يقال طعام مقرفل و مقرنف
اى مطيب بالقرنفل ﴿القرقل﴾ قافله جعفر وزننده و لامك تشديديله زبانزده در عرب نسوانه مخصوص بركسيم
كوملكدر ياخود يكلرى اولميان لباسه دينور جمعى قراقل در ﴿القرمل﴾ جعفر وزننده برجنس تيكنسز بغايت
ضعيف شجرك اسميدر اياقله باصيلوب چكننانده همان ياريلوب طاغيلور مفردى قرمله در و منه المثل * ذليل
عاذ بقرملة * برآدم كندى دردينه درمان اولميه جق بردنى و بى خير آدمه التجا و مراجعت ايلدكده ضرب اولنور و قرمل
عروة بن وردك فرسى اسميدر ﴿القرمل﴾ زبرج وزننده بسرك دوه نك ياوريسنه دينور على قول ايكى اوركجلى دوه يه
دينور و نسوانك صاچ باغلرينه دينوركه ترکب تعبير اولنور و تويلرى چوق خرده دوه لره دينور قرمليه دخى دينور
﴿قرمل﴾ قنفذ و جعفر وزنلرنده ابن الحميم دركه ملوك حميردندر مرثد بن ذى جدن نام ملكدن صكره شاه اولمشدر
﴿قرملاء﴾ كربلاء وزننده برموضعدر ﴿القرمول﴾ زنبور وزننده غضا نام شجريمشندن بركونه يمشك اسميدر ﴿القزل﴾
قافك و زاى معجمه نك فتحيله پك چركين طوپاللغه دينور على قول بالدرلرك اتلرى زبونلقدن كتمكله چوب كبى
انجه قالمسنه دينور ياخود وصف ثانيله مجتمع اولان طوپاللغه دينور و بو معناده مصدر اولور يقال قزل الرجل
قزلا من الباب الرابع و فيه قزل اى اسوء العرج او دقة الساق لذهاب لحمها او هما جميعا و قزل اياغى كسلمش آدمك
يوريمسى كبى يوريمك معناسنه در يقال يقزل فلان اذا كان يمشى مشية المقطوع الرجل و صالنى صالنى يوريمك
معناسنه در يقال قزل الرجل اذا تبختر ﴿الاقزل﴾ احمر وزننده و صفدر اياغنده قزل اولان كشى يه دينور و برنوع يلانه
دينور و سباعدن قورده اطلاق اولنور ﴿القزلان﴾ فتحاتله و ﴿القزل﴾ عزل وزننده صچرامق معناسنه در يقال قزل
الرجل قزلانا و قزلا من الباب الثانى اذا وثب و طوپال كبى يوريمك معناسنه در يقال قزل الرجل اذا مشى مشية العرجان
﴿الاقزلان﴾ تثنيه بنيه سيله طوشنجل قوشنك قويريغنك اورته سنده اولان ايكى جيغه يه اطلاق اولنور جمعى اقازل در
﴿القزحلة﴾ قافك و حاى مهمله نك فتحيله يايه دينور قوس معناسنه ﴿المقزعلّ﴾ مشمعلّ وزننده شرف ناپايدار ايله متعين
و متشخص اولان آدمه دينور صكره دن توره مه اعيان و دره بكلرى كبى يقال هو مقزعلّ اى على شرف غير مطمئن
و مطلقا سريع و تيز روشيئه دينور يقال شئ مقزعل اى سريع ﴿القزمل﴾ جعفر وزننده پك چركين جثه لو بودوره
دينور ﴿القزميلة﴾ قافك كسريله ذكره دينور ﴿القسطل﴾ جعفر وزننده و ﴿القسطال﴾ و ﴿القسطلان﴾ قافلرك فتحيله
و ﴿القسطول﴾ زنبور وزننده توزه دينور غبار معناسنه ﴿امّ قسطل﴾ جعفر وزننده آفت و داهيه نك كنيه سيدر
﴿القسطلانية﴾ قافك فتحيله قوس قزح ديدكلرى دائرهٔ هوائيه يه دينوركه الكم صاغمه تعبير اولنور علايم سماويه دن
غلطدر و شفقك حمرتنه دينور و بردرلو ثوب اسميدركه قسطلان نام نساجه ياخود بلاد اندلسدن قسطله نام
شهره نسبت اولنور الف و نون تغيير نسب قبيلندندر * مترجم ديركه بروسه قربنده كستل نام قصبه نك دخى تعريبله
نسبتى قسطلانى در ﴿قسطيليه﴾ قافك فتحى و يانك تخفيفيله اندلسده بشقه برشهردر ﴿القسطلة﴾ دحرجه وزننده
دوه اسريوب كوكره مك معناسنه در يقال قسطل الجمل اذا هدر و آقان صو چاغلمق معناسنه در يقال قسطل النهر
اذا حسّ و صوت ﴿القسطال﴾ قرطاس وزننده چاغليان ايرمغه دينور يقال نهر قسطال اى مصوت ﴿التسطبيلة﴾
قافك ضميله ذكره دينور قسطبينه لفظنده لغتدر ﴿القسمل﴾ زبرج وزننده ارسلان ياوريسنه دينور و ازد
قبيله سندن بربطن اسميدر ﴿قسميل﴾ ازميل وزننده بربطن پدرينك اسميدر ﴿القساملة﴾ و ﴿القساميل﴾ قافلرك فتحيله
اعرابدن برنيچه اوبه لره اطلاق اولنور ﴿قسمله﴾ قافك فتحيله جذيمة الابرش نام امير عربك برادرى عائذ بن عمروك
لقبيدر صاحب حسن و جمال اولديغيچون تلقيب اولندى پس لامى زائد اولور حسن و جمال معناسنه اولان
قسم و قسامه دن اولور ﴿القصل﴾ فصل وزننده كسمك معناسنه در يقال قصله قصلا من الباب الثانى اذا قطعه
و خرمن دوكمك معناسنه در يقال قصل البرّ اذا داسه و برآدمك بيوننى اورمق معناسنه مستعملدر يقال قصل
عنقه اذا ضربها و دابّه يه قصيل يدرمك معناسنه در يقال قصل الدابّة و عليها اذا علفها القصيل و قصل قصاله

معناسنه‌در کمّا سیذکر وسلم اغاجنك چچکنه دینور (الاقتصال) افتعال وزننده بودخی کسمك معناسنه‌در
یقال اقتصله اذا قطعه وکسلمك معناسنه مطاوع ولازم اولور یقال قصله فاقتصل (الانقصال) انفعال وزننده
بودخی کسلمك معناسنه مطاوعدر یقال قصله فانقصل ای انقطع (القصیل) امیر وزننده حصاد وقتندن
مقدم بچلمش کوك تازه اکینه دینورکه طواره‌یدررلر فارسیده خوید دینور یقال اجتزّ للدابة قصیلا وهو ما اقتصل
من الزرع اخضر وجماعت وکروه معناسنه مستعملدر قطیع کبی (القاصل) و(المقصل) منبر وزننده و(القصال)
شدّاد وزننده پك کسکین قلیجه وصف اولور یقال سیف قاصل ومقصل وقصال ای قطاع ومقصل
لسان حدیده وصف اولور یقال لسان مقصل ای ماض (القصل) فتحتینله و (القصالة) ثمامه وزننده قصل کبی
ترکیده کسمك وبوغوم تعبیر اولنان نسنه‌یه دینورکه بغدایك ایچندن تنقیه وطرح اولنور وبعضا انی یکیدن دوکوب
صمان ایدرلر یقال هذا قصل البرّ وقصالته وهو ماعزل منه اذا نقی فیرمی به (القصل) قافك کسریله قصاله
معناسنه‌در نته‌که قافك فتحیله‌ده لغتدر وقصل اصلا خیر وشرّه یرامیان ضعیف وناکس شخصه دینور وبرایشه
یرامز اولان احمق ونادانه یاخود فرط حماقتدن ناشی نفسنه مالك اولمیان احمق ونادانه دینور یقال رجل قصل
ای فسل ضعیف وکذا احمق لاخیرفیه اومن لایتمالك حمقا (القصلة) قافك کسریله بون ونادان عورته دینور
ودوه سوریسنه علی قول اون مهاردن قرقه وارنجه اطلاق اولنور (قصل) زفر وزننده جهینه قبیله‌سندن
برکسه‌درکه من عاش بعدالموت کتابنده قصه‌سی مذکوردر نته‌که فصل ماده‌سنده مرور ایلدی (القصیلة) قافك
کسری ویای تحتیه‌نك ولام مشدّده‌نك فتحیله یصّی کوده‌لو بودور آدمه ودوه‌یه دینور وطوپاچ کوده‌لو طقناز
قرنی بیوك آدمه دینور (القصلة) ثمره وزننده کوشك اغاجه دینور یقال شجرة قصلة ای رخوة وبعضلر دیدیکه
قصله چوق اکیندن بولنمش بربلوك اکینه دینور ودوه سوریسنه دینور بونده قافك کسریله‌ده لغتدر وقیون
وکچی مقوله‌سی مواشی سوریسنه (القصال) شدّاد وزننده ارسلانه دینور (الاقصیلال) اطمینان وزننده
برنسنه‌یی پنجه‌ایله قاوره‌یوب طوتمق معناسنه‌در یقال اقصألّ به اذا قبض علیه وبریرده مقیم اولمق معناسنه‌در
یقال اقصألّ بالمکان اذا اقام به (القصبلة) دحرجه وزننده قابده اولان طعامك مجموعنی صیروب یمك معناسنه‌در
یقال قصبل الطعام اذا اکله اجمع (قصدال) قافك فتحیله برموضعدرکه اندن عنبر جلب اولنور (القصعل)
قنفذ وزننده لئیم وفرومایه وناکسه دینور وعقربه علی قول یاوریسنه دینور زبرج وزننده دخی لغتدر یاخود
خرده اولان عقربه دینور صغانی علیه الرحمه تکمله‌سنده صواب اولان فاایله اولمقدر دیو جوهری‌یی تغلیط
ایلمکله کندیسی غلط ایلمشدر زیرا فاایله وقاف ایله‌ده معنیین مذکورینده لغت فصیحه‌لردر وقصعل قوردانیکنه
دینور (الاقصعلال) اضمحلال وزننده کونش نصف النهار درجه‌سنه کلمك معناسنه‌در یقال اقصعلت
الشمس اذا تکبدت السماء (القصفلة) فاایله دحرجه وزننده قصبله معناسنه‌درکه ذکر اولندی یقال قصفل
الطعام بمعنی قصبله (القصملة) دحرجه وزننده آدمی صیق صیق آتارق یوریمك معناسنه‌در یقال قصمل
الرجل اذاقارب الخطا یعنی فی مشیه وبرآدمی یره‌ییقمق معناسنه‌در یقال قصمل فلانا اذا صرعه وکسمك معناسنه‌در
یقال قصمله اذا قطعه وقابده وسفره‌ده اولان طعامی بتونجه یمك معناسنه‌در یقال قصمل الطعام اذا اکله
اجمع واشك کبی یه‌جکی پك پك دیشیله قاوره‌یوب اکل ایلمك معناسنه‌در یقال فلان یقصمل اذا کان یعض
الطعام شدیدا فیأکل وقصمله اسم اولور دیشلرده تکوّن ایدن قور تجغزه دینورکه دیشلری اویوب چوریدرو صو
مقوله‌سنك قابده قلان بقیه‌سنه دینورکه دوکیلور وقصمله دوه کوشکی قصمل دیدکلری علته اوغرامق معناسنه‌در
یقال قصمل الفصیل اذا اصابه القصمل (القصملی) خوزلی وزننده لقمه‌یی شدّتله یوتمغه دینور یقال التقمه القصملی
ای التقاما شدیدا (القصمل) قنفذ وزننده برمرضدرکه دوه کوشکلرینه عارض اولوب وآندن هلاك اولورلر (المقصمل)
اسم فاعل بنیه‌سیله ارسلانه دینور ودکنکی محکم وشدید اولان چوبانه دینور (القصمل) زبرج وزننده بودخی
ارسلانه دینور ویاوز شدید آدمه دینور (القصمل) علبط وزننده و(القصمل) جعفر وزننده بونلرده یاوزو شدید
آدمه دینور (القطل) قافك فتحی وطانك سکونیله کسمك معناسنه‌در یقال قطله قطلا من الباب الثانی اذا قطعه
وبرآدمك بوینه اورمق معناسنه‌در یقال قطل عنقه اذا ضربها (المقطول) مقطوع معناسنه‌در (القطیل)
امیر وزننده مقطول معناسنه‌در وخاصّة کوکندن کسلمش خرما اغاجنه وصف اولور یقال نخلة قطیل
اذا قطعت من اصلها ویقال جذع قطیل وقطل بضمتین ای مقطوع (التقطیل) تفعیل وزننده کسمك
معناسنه‌در یقال قطله اذا قطعه وبرآدمی یانی اوزره دوروب ییقمق یاخود یره‌چالمق معناسنه‌در یقال قطله

(اذا القاه)

اذاالقاه على جنبه اوصرعه (القطل) ضمتينله قطيل كلمه سندن جمعدر و مقطوع معناسنه مفرداولور (التقطل)
تفعل وزننده خرمانك دالى ديبندن كسلمك معناسنه‌در يقال تقطّل الجذع اذا تقطع من اصله (المقطلة) مكنسه
وزننده مطلقا نسنه قطع ايده‌جك دمور آلته دينور (قطيل) امير وزننده شعرادن ابوذويب الهذلىّ لقبيدر
(القطيلة) سفينه وزننده شول عبا وثوب پارچه‌سنه دينوركه سونكر كبى آنكله اصلاق نسنه‌نك صويى آلنور
(القاطول) دجله اوزرنده برموضعدر (المقطل) معظّم وزننده پشمش نسنه‌يه دينور يقال شئ مقطل اى مطبوخ
(قطربّلّ) قافك ضمى وطانك سكونى وراء مضمومه وباء موحدهٔ مشدّده‌نك ياخود مخففه‌نك ضمى ولامك
تشديديله ايكى موضعك اسميدر برى عراق ديارنده‌دركه غربىّ دجله‌ده واقعدر خمرك الطفى اورايه نسبت اولنور
شارحك بيانه كوره موضع ثانى بلدهٔ آمد مقابلنده برقريه‌در (القعال) غراب وزننده اوزم مقوله‌سى نباتك
چچكنه دينور على قول دوكيلان چچكنه دينور ودوه‌دن دوكيلان تويه دينور (الاقعال) همزه‌نك كسريله اوزم
وقنه مقوله سنك چچكى آچق معناسنه‌در يقال اقعل النور اذا انشقت عنه قعالته (الاقعيلال) اشمعلال وزننده اقعال
معناسنه‌در يقال اقعألّ النور بمعنى اقعل وراكب مركوب اوزره ميل كبى ديم ديك طورمق معناسنه‌در يقال
اقعألّ الراكب اذا انتصب (الاقتعال) افتعال وزننده اوزمك چچكنى اصمه سندن سلكوب كيدرمك معناسنه‌در
يقال اقتعل القعال اذا نحّاه واستنفضه (القاعلة) اوزون طاغه دينور (القيعلة) و (القوعلة) قافلرك فتحيله
شول طوشنجل قوشنه دينوركه قاعله ديديكى طاغ تپه‌لرنده يوه‌طوتوب قرار ايدراوله يقال عقاب قيعلة وقوعلة
على الصفة والاضافة فيهما اذا كانت تأوى الى القاعلة وتعلوها وقيعله ايرى جثه‌لو ياقشقسز تصلق عورته
دينور ورؤس جبالده ايوا وتمكن ايدن طوشنجل قوشنه دينور وقوعله برموضع آديدروكوچك طاغه ياخود
كوچك تپه‌يه وبايره دينور ومصدر اولور ذكر اولنان طاغك ياتپه‌نك اوزرنده اوتورمق معناسنه يقال قوعل
الرجل اذا قعد على القوعلة (المقتعل) اسم مفعول بنيه‌سيله خوشجه يونلمامش اوقه دينور يقال سهم مقتعل اذا لم
يبر بريا جيدا (القعولة) قعبله وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى (القعل) نعل وزننده اصمه وتكاك هركنه
دينوركه تازه چبوقلرينك آلتنه طياق ايدرلر ونخيل واوغورسز اولان بودوره دينور (القعيل) امير وزننده اركك
طوشانه دينور (المقعالّة) ميمك ضمى ولامك تشديديله شول قيايه دينوركه يرده كوكى اولميوب براوزرنده ديكيلوب
طورر اوله يقال صخرة مقعالّة اى منتصبة لا اصل لها فى الارض (القعبل) جعفر وزننده و (القعبل) زبرج وزننده
فطر اسميدركه منتار انواعندندر تركيده دلوجه منتار ديدكلريدر وبشقه بربياض نبات آديدر وقعب معناسنه‌دركه
سود صاغه‌جق قابه دينور آغاجدن اولور كوللك تعبير اولنور وبررجل آديدر وصويسز حرامزاده كيمسه‌يه دينور
يقال رجل قعبل اى متقلع جلف (القعبول) زنبور وزننده قعبل ايله ايكى معناى اوّلده مرادفدر (المقعبل) اسم
مفعول بنيه‌سيله شول آدمه دينوركه اياقلرى برى برينه طوغرى دورك اولمغله پك اكرى اوله يقال رجل
مقعبل القدمين اذا كان شديد القبل (القعبلة) قبعله وزننده ومرادفيدركه ذكراولندى (القعثلة) ثاى مثلثه ايله
قعبله وزننده ومرادفيدركه اياقلر برى برينه مائل اولمق معناسنه‌در (التقعثل) تدحرج وزننده اوزلو بالچقدن
چكركبى اياقلرى يوقارى يوقارى چكه‌رك يوريمك معناسنه‌در يقال مرّ فلان يتقعثل اى كأنّه يتقلع من وحل
وجوهرينك بورداه المقثعل من السهام قولى يعنى جوهرى بوراده مقثعل كلمه‌سنى رسم وايوجه يونلمامش
اوق ايله تفسير ايلمسى وهمدر زيرا آنك موضعى قثعل ماده‌سيدر نته‌كه ذكراولندى واستشهاد ايچون ايراد ايلديكى
بيت دخى مصحفدر يعنى لبيدك * فرميت القوم رشقا صائبا * ليس بالعضل ولا بالمفتعل * بيتنده واقع مفتعل كلمه‌سى
مصحفدر روايت صحيحه فا ايله وتاى فوقيه ايله‌در وروايت شاذه قافله وتاى فوقيه ايله وارد اولمشدركه اقتعالدن
اولور واقتعال اوقى ايوجه يونميوب كج ومج براقمق معناسنه‌در پس بوكه كوره‌ده موضع ذكرى قعل ماده‌سى
اولور * مترجم ديركه ظفرياب اولديغمز صحاح نسخه‌لرنده المقعثلّ عنوانده مرسومدركه عين ثاى مثلثه‌دن مقدّمدر
بوصورتده مؤلفك ايرادى وارد اولمز (القعطلة) دحرجه وزننده يره چالمق معناسنه‌در يقال قعطله اذا صرعه
ومديونه تضييق وتقاضا ايلمك معناسنه‌در يقال قعطل على غريمه اذا ضيق فى التقاضى وسوزى چوغالتمق
معناسنه‌در يقال قعطل فى الكلام اذا اكثر منه (القعطل) جعفر وزننده جوّاس نام شاعرك پدرينك لقبيدر
اصل اسمى ثابتدر مزبورك حقنده بنوزيد بن ثمامه‌دن برشاعر اشبو * فظلّ يمنينى الامانىّ خاليا * وقعطل حتى
قدسئمت مكانيا * بيتنى انشاد ايلمكله قعطل ايله ملقب اولدى (القفول) قعود وزننده كيرو دونمك معناسنه‌در
يقال قفل الرجل قفولا من الباب الاوّل والثانى اذا رجع جميع امّهاته سفردن دونمكه مخصصدر وقفول

بوغور دوه یاخود آیغر آت دیشی یه آشمغه یرانمق معناسنه‌در یقال قفل الفحل قفولا من الباب الثانی اذا اهتاج
للضراب ومطر بازلق ایلمك معناسنه‌در یقال قفل الطعام اذا احتکره ودری قوریمق معناسنه‌در یقال
قفل الجلد وقفل قفولا من الباب الاول والرابع اذا یبس و﴿قفول﴾ و﴿قفل﴾ نقل وزننده برنسنه‌یی تقدیر ایدوب
اورانلمق واولچوملمك معناسنه‌در یقال قفل الشیٔ قفلا وقفولا اذا حرزه وغلال بریکدرمك معناسنه‌در یقال
قفل القوم الطعام قفلا وقفولا من الباب الثانی اذا جمعوه وقفول خاصّة آغاج قوریمق معناسنه‌در یقال
قفل الشجر وقفل قفولا من الباب الاول والرابع اذا یبس ﴿القافل﴾ قفولدن اسم فاعلدر راجع معناسنه‌در
جمعی قفال‌در رمّان وزننده وقوری دری‌یه دینور بو باب اوّلدندر یقال جلد قافل ای یابس ووجودینك دریسی
یاخود اللری قوریمش آدمه دینور یقال صار قافلا ای یابس الجلد اوالید وبرموضع آدیدر وبررجل اسمیدر
﴿القفل﴾ فتحتینله اسم جمعدر سفردن عودت ایدن آدملره دینور یقال رأیت القفل ای القافلین عن السفر وقفل
درینك قوریلغنه دینور یقال جلد به قفل ای یبس ﴿القافلة﴾ سفردن عودت ایدن یولداشلره دینور تأنیثی جماعت
اعتباریله‌در ورجوعلرینه تفألا سفره عزیمته آغاز ایدن جماعته اطلاق اولنور حالا برسمته کیدن کاربانلره قافله
اطلاقی بوملابسه‌یه مبنیدر یقال هم قافلة ای رفقة قفال وکذلك مبتدئة فی السفر تفألا بالرجوع ﴿الاقفال﴾ همزه‌نك
کسریله برآدمی سفردن کیرو دوندرمك معناسنه‌در تقول اقفلتهم من مبعثهم اذا ارجعتهم وقپویی کلیدلمك معناسنه‌در
یقال اقفل الباب وعلی الباب اذا جعل علیه قفلا وبرکیمسه کیدن آدمك آردنه باقوب طورمق معناسنه‌درکه اردندن
کوز دیکمك تعبیر اولنور یقال اقفلهم اذا اتبعهم بصره وناسی بریکدرمك معناسنه‌در یقال اقفلهم علی الامر
اذا جمعهم ﴿القفیل﴾ امیر وزننده قافل کبی قوری دری‌یه دینور وبو باب رابعدن ومبالغه‌یی متضمندر یقال جلد
قفیل ای بین القفل والیبوسة وقوریمش آغاجه دینور وقامچی‌یه دینور وجلبکش آدمه دینورکه برمحلدن صاتلق
دوه سوروب کتورنلردر یقال هو قفیل ای جلاب وایکی طاغ ارالغنده اولان قصیق یوله دینور کویاکه مقفل
دروازه کبی اولمغله آنده قوشوب کتمك ممکن اولمیه اصطلاحجزده دربند تعبیر اولنور تقول اخذنا قفیلا وهو الشعب
الضیق کانّه درب مقفل لایمکن فیه العدو وبرموضعك وبرنباتك اسملریدر ﴿التقفیل﴾ تفعیل وزننده بودخی
دری قوریمق معناسنه‌در یقال قفل الجلد اذا یبس ﴿القفل﴾ نفل وزننده قفیل کبی قوریمش آغاجه دینور یقال
شجر قفل وقفیل ای یابس وقفل قرن المنازل نام محل قربنده برصرپ یوقش آدیدر ﴿القفل﴾ قافك ضمیله حجازه
مخصوص برشجر اسمیدر وبررجلك علمیدر ودمور کلیده دینور جمعی اقفال واقفل کلور افلس وزننده وقفول
کلور یقال بالباب قفل وهو الحدید الذی یغلق به الباب وقفل یمنده برحصن اسمیدر ﴿الانقفال﴾ انفعال
وزننده و﴿الاقتفال﴾ افتعال وزننده اقفالك مطاوعیدر قپو کلیدلنمك معناسنه‌در یقال اقفل الباب فانقفل
واقتفل ای انغلق ﴿التقفل﴾ تفعل وزننده انقفال معناسنه‌در ﴿المتقفل﴾ و﴿المقتفل﴾ تقفل واقتفالدن اسم فاعل
صیغه‌لریله کلیدلو قپویه دینور بوعلاقه ایله لئیم وناکسه متقفل الیدین ومقتفل الیدین اطلاق اولنور وبعضلر
عندنده هرکز الندن خیر ومنفعت وحسنه صدور ایلمیان شخصه اطلاق اولنور یقال رجل متقفل الیدین ومقتفلهما
ای لئیم اولایکاد یخرج من یده خیر ﴿القفلة﴾ تمره وزننده قفا معناسنه‌در یقال ضرب قفلته ای قفاه وبرنسنه‌نك
مجموعنی بردن ویرمکه اطلاق اولنورکه اکسه سنده برنسنه قالمز اولور تقول اعطیته الفاقفلة ای بمرّة ووزنی تامّ
اولان اقچه‌یه دینور یقال درهم قفلة ای وازن بورادده تاء وحدتیه‌در وقوری شجره‌یه دینور بونده فتحاتله‌ده
جائزدر ﴿القفلة﴾ همزه وزننده شول قوّت حافظه صاحبنه دینورکه هرایشتدیکنی حفظ واز بر ایدر اوله کویاکه
باب حافظه سنی اقفال ایدر اولور یقال رجل قفلة ای حافظ لکلّ مایسمع ﴿القیفال﴾ قافك کسریله قولده برطمر
آدیدرکه آندن فصد اولنور وبو معرّبدر بو طمر قولده اولان اوچ طمرك بریدرکه بوکه فارسیده سراروی وترکیده
باش طمری تعبیر ایدرلر وبو سریانیدن معرّبدر وبری اکحل دیدکلری طمردرکه اول اوچ طمرك اورته سنده واقعدر
وبری باسلیق درکه الٔ اشاغی اولان طمردر فارسیده بوکه‌رك شش دینورکه آق جکر طمریدر وبونلر یونانیده اورطا
تعبیر اولنان آنا طمرندن شعبه‌لردر هرعضوده برر اسمله مسمادر ﴿استقفال﴾ برآدم بخیل وممسك اولمق معناسنه‌در
یقال استقفل الرجل اذا بخل ﴿قافلاء﴾ برموضع آدیدر ﴿قوفیل﴾ قافك ضمیله نابلس قضاسنده برقریه آدیدر
﴿القوفل﴾ فوفل وزننده وآنده لغتدر وفایله اشهردرنته‌که ماده سنده بیان اولندی ﴿القفثلة﴾ ثای مثلثه ایله دحرجه
وزننده سرعتله برنسنه‌نك مجموعنی صیروب آلمق معناسنه‌در یقال قفثل الشیٔ اذا جرفه بسرعة ﴿قفرجل﴾
سفرجل وزننده بررجلك علمیدر ﴿القفشلیل﴾ شین معجمه ایله کفجه لیز فارسی معرّبیدرکه آش قوتاره‌جق کبجه‌یه

(دینور)

دینور مغرفه معناسنه (القفصل) صاد مهمله ایله قنفذ وزننده ارسلانه دینور (القفطلة) دحرجه وزننده
برنسنه‌یی قاپوب آلمق معناسنه‌در یقال قفطل الشیٔ من بین یدیّ اذا اختطفه (الاقفعلال) اشمعلال وزننده
ال صوغوقدن یابرعارضه‌دن بوزیلوب بورتلمق معناسنه‌در یقال اقفعلت یده اذا تشنجت وتقبضت و(القوقل)
قافلرك فتحیله ککلك قوشنك وبغرتلمق قوشنك ارککلرینه دینور وانصاردن برجماعت پدرلرینك لقبیدر مرقومه
یاخود یثربه برکسه داد خواه اولەرق التجا ایلسه قوقل فی هذا الجبل وقد امنت دیمکله آنکله ملقب اولدی بوراده
قوقل کلمه‌سی قوقله‌دن امر حاضردرکه یوقاری چیقمق معناسنه‌در یقال قوقل فی الجبل اذا ارتقی (القواقلة)
بطن مرقوم جماعتنه اطلاق ایدرلر (القاقلّة) قافك ضمی ولامك تشدیدیله ترکیده تخفیفله قاقله دیدکلری دارویه
دینورکه برنبات هندی ثمریدر عطر وافاویه قسمندندر معده‌یی وجکری مقوّی وقیٔ وغثیانه نافع واعلال بارده‌یی
مانعدر وکبیرنوعنك قبضی صغیرندن ازید وحرافتی اندن اقل اولور (القاقلیّ) یای مشدّده ایله چوغانه شبیه
ملوحیتلو برنباتدر دوه قسمنك مرغوبی اولمغله رعی ایدرلر بولی ولبنی مدّر وصاری صویی مسهلدر بونباته
رجل الفروج دخی دیرلر ترکیده دوه اوتی تعبیر اولنور (القلّ) قافك ضمی ولامك تشدیدیله و(القلة) قافك کسریله
آزلغه وآز اولمغه دینور کثرت وکثر مقابلیدر یقال فی ماله قلّ وقلة ضدّ کثر وکثرة ومصدر اولورلر آز اولمق
معناسنه یقال قلّ الشیٔ قلاً وقلة من الباب الثانی نقیض کثر وقلّ آز نسنه‌یه اطلاق اولنور * یقال الحمدلله
علی القلّ والکثر ای القلیل والکثیر وقلّ الشیٔ اول نسنه‌نك اقلنه اطلاق اولنور یقال قلّ الرجال ای اقلّهم
ویقال اخذ قلّه وترك کثره ای اقلّه ومجهول وبیوجود معناسنه مستعملدر ومنه یقال هو قلّ بن قلّ اذا کان لایعرف
هوولا ابوه نته‌که ضل بن ضل دخی بوموقعده استعمال اولنور وقل نفی محض موقعنده استعمال اولنور اقل کلمه‌سی
کبی نته‌که اکثر کلّ مقامنده مستعمل اولور * ومنه یقال قل رجل واقل رجل یقول ذلك الآزید معناهما مارجل یقوله
الآهو * قال الشارح ومنه یقال قلما یفعل کذا ولهذا یصحّ ان یستثنی منه علی حدّ مایستثنی من النفی فیقال الاقاعدا
اوقائما وقل برکسه‌سی اولمیان فرد ویکتا آدمه اطلاق اولنور یقال رجل قل ای فرد لا احد له وقل برنسنه‌یی
کتورمك معناسنه‌در یقال قل الشیٔ اذا حمله ورفعه وقله دترمکه دینور یقال اخذته القلة ای الرعدة کتورمك
معناسنده کویاکه اول نسنه‌یی استقلال ایلمکله تحمله مقتدر اولمق ودترەمك معناسنده کویاکه قوّتی قلیل اولمق
تصوّرینه محمولدر پس ایکی معناده مجازیدر (القلیل) امیروزننده وصفدر آزجه نسنه‌یه دینور یقال شیٔ قلیل
ضدّ کثیر وجثه‌سی نحیف وزبون بودوره اطلاق اولنور یقال رجل قلیل ای قصیر نحیف بونك مؤنثی قیله‌در
جمعلری قلیلون واقلاء کلور احبّاء وزننده وقلل کلور ضمتینله وقللون کلور ضمتینله وقلیل عددی آز اولان نسنه‌ده
وجثه‌سی خرده اولان انسانده وحیوانده استعمال اولنور (القلال) غراب وزننده و(القلال) سحاب وزننده
قلیل کبی صفتلردر آز نسنه‌یه دینور (الاقلال) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی آزالتمق وآز قلمق معناسنه‌در یقال
اقلّ الشیٔ اذا جعله قلیلا وبرنسنه‌یی آزجه بولمق معناسنه‌در یقال اقلّ الشیٔ اذا صادفه قلیلا وبرنسنه‌یی
میدانه آزجه چیقارمق معناسنه‌در یقال اقلّ الشیٔ اذا اتی بقلیل وبرآدمی دترمه طوتمق معناسنه‌درکه دترتمك تعبیر
اولنور یقال اقلته الرعدة اذا ارعد وبرآدم زنکین ایکن فقیر اولمق معناسنه‌در یقال اقلّ الرجل اذا قلّ جدته ای
ماله وبرنسنه‌یی قالدیروب یوکلنمك معناسنه‌در یقال اقلّ الشیٔ اذا حمله ورفعه (التقلیل) تفعیل وزننده بودخی
برنسنه‌یی آزالتمق وابتداء آزجه قلمق معناسنه‌در یقال قلله اذا جعله قلیلا (المقل) میمك ضمی وقافك کسریله که
اقلالدن اسم فاعلدر و(الاقلّ) اجلّ وزننده شول فقیره اطلاق اولنورکه مقدّما زنکین اولوب بعده مالنه
قلت کلوب لکن برمقدارجه بقیه‌سی قالمش اوله یقال رجل مقل واقلّ ای فقیر وبه بقیة واقلّ نفی محض موقعنده
مستعملدر نته‌که مثالی اوائل مادّه‌ده مرور ایلدی (المقالّة) مفاعله وزننده برنسنه‌یی برآدمه آزجه عدّ وجزم
ایلسون دیو صورتا آزجه کوستورمك معناسنه‌در مثلا یولده صوسزلقدن اندیشه ایلمکله چوق طلب ایلسون دیو
مستصحبی اولان صویی آزجه کوستورمك کبی تقول قاللت له الماء اذا خفت العطش فاردت ان یستقلّ ماءك یعنی
فلایطلب منك کثیرا وبرآدمه آزجه عطیه ویرمك معناسنه‌در تقول قاللت له اذا قللت عطاءه ولسان العربده قللت
مااعطیته عنوانیله مرسومدر (القلل) ضمتینله قلیل کلمه‌سینك جمعیدرکه ذکر اولندی وقبائل مختلفه‌دن یاخود غیر
مختلفه‌دن اولان بلوك بلوك آدملره دینور واکر مجموعی بریره کلوب مجتمع اولسه‌لر اول صورتده قلل دینور صرد وزننده
(القلة) قافك فتحیله برعلتدن یاخود فقر وفاقه‌دن ناشی آخر سمته کوچکه دینور بومکرّر قید اولنمشدر یقال احسست
بهم قلة ای نهضة من علة او فقر (القلة) قافك ضمیله باشك تپه‌سنه دینور یقال قلة الرأس ای اعلاه کذلك اورچك

و طاغك تپه‌لرينه اطلاق اولنور على قول هر نسنه‌نك تپه‌سنه اطلاق اولنور و جماعت انسانی‌یه دینور و بیوك كوپه
دینور على قول بیوك دستی‌یه دینور یا مطلقا دستی‌یه دینور یاخود ساقسیدن اولانه دینور یقال عنده قلة من قلال
هجر وهی الحبّ العظیم او الجرّة العظیمة او عامّة او من الفخار و كوچك بر داغه دینمكله ضدّ اولور جمعی قلل كلور
صرد وزننده و قلال كلور جبال وزننده و قلة السیف قلجك قبیعه‌سنه یعنی پرازوانه‌سنه دینور ﴿الاستقلال﴾
برنسنه‌یی قالدیروب یوكلنمك معناسنه‌در یقال استقلّ الشیٔ اذا حمله و رفعه و یوكسلمك معناسنه‌در یقال استقلّ الطائر
فی طیرانه اذا ارتفع و نبات اوزایوب بویلنمق معناسنه‌در یقال استقلّ النبات اذا اناف و بریردن كوچوب كتمك
معناسنه‌در یقال استقلّ القوم اذا ذهبوا و ارتحلوا و برنسنه‌یی آز نسیمق معناسنه‌در یقال استقله اذا عدّه قلیلا
و طارلمق و اویكه‌لنمك معناسنه‌در یقال استقلّ الرجل اذا غضب و برآدمی دترمه طوتمق معناسنه‌در یقال
استقلته الرعدة اذا ارعدت ﴿التقالّ﴾ تشدید لامله تفاعل وزننده بودخی برنسنه‌یی آز نسیمق معناسنه‌در یقال
تقالّه اذا عدّه قلیلا و كونش درجه‌سندن یوریوب ارتفاع بولمق معناسنه مستعملدر یقال تقالّت الشمس
اذا ترحلت * قال الشارح و منه الحدیث ❁ حتى تقالّت الشمس ❁ ای استقلّت فی السماء و ارتفعت ﴿القلّ﴾ قافك كسریله
شول طپراقده‌كی چكردكه دینوركه طوپ اولمیوب یالكزجه و ضعیف نابت اوله و دترمكه دینور على قول غضب
استیلاسنده اولان دترمكه یاخود برنسنه‌یه اولان فرط حرص و طمعدن عارض اولان دترمكه دینور نته‌كه قله
دخی بو معنایه‌در جمعی قلل كلور عنب وزننده یقال اخذه القلّ و القلة ای الرعدة او اذا كانت غضبا او طمعا
و قلّ قصه و آلچق دیواره دینور ﴿القلال﴾ كتاب وزننده آصمه كرویدلرینه اوریلان طیاغه دینور و كوچك هركه
دینور ﴿القلیلة﴾ و ﴿القلیلیّ﴾ قافلرك و لام مشدّده‌لرك كسره‌لریله و ﴿الاقلیلی﴾ همزهٔ مكسوره ایله هپ و جمیع
معناسنه‌در یقال اخذ بقلیله و قلیلاه و اقلیلاه ای بجملته ﴿القلیة﴾ قافك و لام مشدده‌نك كسریله جمیع و جماعت
معناسنه‌در یقال ارتحلوا بقلیتهم ای بجماعتهم لم یدعوا وراءهم شیئا و یقال اكل الضبّ بقلیته ای بعظامه
و جلده یعنی اعرابی كلری كمیكیله و دریسیله بوس بتون خوره چوردی و قلیه نصاری طائفه‌سنك صومعه كونه
عبادتخانه‌لرینه دینور * مترجم دیركه ابن اثیر بونی نهایه‌ده قلی ماده‌سنده رسم و بینلرنده كلاذه معرّبی اولمق
اوزره قلایه تعبیر اولنان صومعه طرزنده عبادتخانهٔ مخصوصلریله بیان ایلمشدر ﴿القلقال﴾ سلسال وزننده
اصلا آرام ایلیوب دائما سفره مداوم آدمه دینور یقال رجل قلقال ای مسفار ﴿القلقل﴾ هدهد وزننده خفیف
و چالاك آدمه دینور و قلقل و قلاقل علابط وزننده یولده رفیقلرك امورلرینه قوشوب همیشه بری اوته سعی
و اعانت ایدر اولان جست و سبكروح غیرتلو آدمه دینور یقال رجل قلقل و قلاقل ای معوان سریع
التقلقل ﴿القلقل﴾ زبرج وزننده برنباتدركه سیاه و خوشبو دانه‌لری اولور مطلقا جماعی محرّك خصوصا سمسم
ایله دق اولنوب عسل ایله معجونی اولباده بی‌نظیردر و اكا قلقلان و قلاقل دخی دیرلر قافلرك ضمیله على قول
ایكسی بشقه‌جه نباتلردر قلقلك كوكی مغاث دیدكلری كوكدر و مغاث عند الاكثر رمّان برّی كوكیدر و منه المثل
* دقك بالمنحاز حبّ القلقل * و عامّه بونی فایله تكلم ایدرلر غلطدر صواب اولان قاف ایله اولمقدر ذكر اولنان دانه‌لر
دوكیلوب قیرلمز درجه‌سنده صلب و متین اولمغله فرط صلابتده مثل اولمشدر بغایت شحیح و بخیل كسه‌یه برنسنه
طلبیله ابرام و الحاح اولنمق موقعنده ضرب اولنور منحاز هاونه دینور و مثل مزبور نحز ماده‌سنده دخی ذكر اولندی
﴿القلقلانی﴾ قافلرك ضمیله اوكیك قوشنه شبیه برقوش آدیدر ﴿القلقلة﴾ زلزله وزننده سسلنمك معناسنه‌در یقال
قلقل الشیٔ اذا صوّت و قلقله و قلقال زلزال وزننده برنسنه‌یی ارغلایوب دپرتمك معناسنه‌در یقال قلقل الشیٔ
اذا حرّكه و بعضلر عندنده قلقالده قافك فتحیله‌ده جائزدر على قول كسر ایله مصدر و فتح ایله اسمدر و سیر و سیاحت
ایدوب كزمك معناسنه‌در یقال قلقل الرجل فی الارض اذا ذهب بها ﴿حروف القلقله﴾ اهل صرف و تجوید
عندنده بش حرفدن عبارتدركه * قطب جد * تركیبی مشتملدر عند الوقف احداث صوت ایلدكلریچون اطلاق
اولندی ﴿التقلقل﴾ تزلزل وزننده بری اوته دپرنمك و ارغلانمق معناسنه‌در یقال تقلقل الشیٔ اذا تحرّك ﴿القلّی﴾
ربّی وزننده بودور قیزه دینور ﴿قلّما﴾ قافك ضمی و لام مشدده‌نك فتحیله كه مجهول ماضیدر معلوم اولان قلما
كلمه‌سنده لغتدر تقول قلما جئتك بمعنی قلّما جئتك * مترجم دیركه معلوم اوله كه اشبو قلما تركیبی كه قلّدن فعل ماضیدر
مالفظنه متصلدر ایكی معنایه استعمال اولنور بری نفی محض معناسنه‌در و بری شیٔ قلیل اثبات ایچوندر مثلا قلما جاء
تركیبی اوّله كوره هیچ كلمدی و ثانی‌یه كوره پك آز كلدی دیمك اولور و اوّلدن استثناء اولنور و بو قلما و طالما كلمه‌لرنده
و اقع مالفظی كافه‌در فعللری فاعل نحوی طلبندن منع ایلمشدر و بعضلر عندنده مصدریه‌در و فاعل مصدردر

مطلب

قمل مجیئه دیمك اولور لكن قول اوّل ارجحدر بناء علیه فعلاره متصلا رسم اولنور و مصدریه یه ذاهب اولنلر عندنده
منفصلا مرسوم اولور ﴿المقلل﴾ معظم وزننده پرازوانه‌لی قلجه دینور یقال سیف مقلل ای له قبیعة ﴿القمل﴾
نمل وزننده بته دینور فارسیده سپش دینور بقله‌یی دلوب باش بتنی اول دلكه وضع ایدب بلع ایلسه‌لر حمای ربعی
دفع ایچون مجربدر مفردی قمله‌در ﴿القمال﴾ سحاب وزننده بودخی كهله‌یه دینور ﴿قمل قریش﴾ حبّ صنوبره
اطلاق اولنور كه چام فستغیدر ﴿قملة النسر﴾ بربوجكدر ﴿القمل﴾ فتحتینله بتلی اولمق و وجود بتلنمك معناسنه‌در
یقال قمل رأسه قملا من الباب الرابع اذا كثر قمله و عرفج دیدكاری اغاجك داللری برمقدارجه قراروب كهله شكلنده
نسنه‌لر پیدا اولمق معناسنه‌در یقال قمل العرفج اذا اسودّ شیئا و صار فیه كالقمل و ناس چوغالمق معناسنه مستعملدر
یقال قمل القوم اذا كثروا و بعدالهزال سمورمك معناسنه مستعملدر یقال قمل الرجل اذا سمن بعدالهزال و برآدمك
قرنی قباروب بیومك معناسنه مستعملدر یقال قمل بطنه اذا ضخم ﴿القمل﴾ كتف وزننده بتلی آدمه و بتلی نسنه‌یه
دینور و منه غل قمل یعنی فی الحدیث ❊من النساء غلّ قمل یقذفه الله تعالی فی عنق من یشاء ثمّ لایخرجها الّا هو❊ یعنی

مطلب

نسوان‌دن برصنف وار دركه اول غلّ قمل یعنی بتلی دمور لاله‌در آنی بارتعالی دیلدیكی قوللك كردننه كچورر و بعده
لطف و رحمتندن ینه كندیسی اخراج و تخلیص ایدر بونك اصلی بودركه عربلر طوتساغك بیوننه اوزری تویلو
قایشدن طوق كچوررلر اول طوتساغك زندانده طول مكثی سببیله اول تویلره كهله اوشوب برطرفدنده محبوسه
اول اذا ایدر و بر وجهله او كهله‌لرك دفعنه چاره بوله مزبو مناسبتله متصل زوجنی آزرده ایدن بدخوی و موذیه
و ملعونه عورتده مثل اولدی ﴿الاقمال﴾ همزه‌نك كسریله رمث دیدكاری نباتك یپراغی یكیجه یاروب كهله
طرزنده طمور جقلنمق معناسنه‌در یقال اقمل الرمث اذا تفطر بالنبات وقد بدا ورقه صغارا ﴿القملیة﴾ جبلیه
وزننده و ﴿القملة﴾ فرحه وزننده و ﴿القملة﴾ سكره وزننده جوجه عورته دینور یقال امرأة قملیة و قملة و قملة ای
قصیره جدا ﴿القملیّ﴾ عربیّ وزننده حقیرالشان بودوره دینور و سكره‌دن بلدی اولمش بدوی‌یه دینور یقال
هو قملیّ ای بدویّ صار سوادیاً ﴿القمل﴾ سكر وزننده خرده قرنجه‌یه دینور و قنادسز چكركه‌یه دینوركه كوترم
چكركه تعبیر اولنور علی قول بو برجنس كوچك بوجكدركه قزل قنادلری اولور و خرده كنه‌یه شبیه بربد رایحه
بوجكه‌ده دینوركه اكینلره مستولی اولور لكن بوچكركه كبی اكل ایلمیوب دانه‌لر هنوز تازه ایكن اوزینی صوروب محو
ایدر بعضلر دیدیكه بیوك كنه اندامنده بربوجكدر مفردی قمله‌در و عندالبعض مراد كهله‌در لكن بوقول مردوددر
مؤلف اشبو ❊فارسلنا علیهم الریح و الجراد و القمل❊ آیت كریمه‌سنه تلمیح ایلشدر ﴿قملی﴾ جمزی وزننده برموضع
آدیدر ﴿قملان﴾ فتحاتله یمنده بربلده آدیدر ﴿قموله﴾ قافك فتحیله صعید مصرده بربلده‌در البحر المحیط فی شرح الوسیط
للغزالی مصنفی احمد بن محمد القمولیّ اورادندر ﴿المقمل﴾ منبروزننده فقیرایكن زنكین اولمش آدمه دینور ﴿التقمل﴾
تفعل وزننده برمقدارجه سمورمكه باشلمق معناسنه‌در یقال تقمل الرجل اذا بدا ادنی السمن فیه ﴿القیمولیا﴾ قافك
فتحیله رخامه شبیه آق و برآق صفحه‌لردر صوایله و سركه ایله محلولنی طلا بالخاصّه حرق ناره نافعدر مفرداتده بونی
طین قیمولیا عنوانیله ثبت و تركیده كفه كیلی تعبیرایتدكاری چامورایله بیان ایدرلر لزوجتلی و قریلسی و صوده انحلالی
بطیء اولور بلاداندلسدن وارمندن ظهور ایدر و لفظ مزبور یونانیدر ﴿القمیثل﴾ ثای مثلثه ایله سمیدع وزننده بدیورو یشلی
آدمه دینور یقال رجل قمیثل ای القبیح المشیة ﴿القمعل﴾ قنفذ وزننده و ﴿القمعول﴾ زنبور وزننده بیوك كاسه‌یه
دینور علی قول كوچك كولكه دینور یقال سقانی بالقمعل و القمعول ای القدح الضخم او القعب الصغیر و قمعل
بوغازی طارجه قزغانه دینوروبركوچك قوش آدیدركه بیونی و بورنی پك قیصه اولورو عورت فرجنك دلجكنه دینور
بونده عینك فتحیله ده زبانزده‌در ﴿القمعولة﴾ قافك ضمیله بدنده اولان جابجا عقده‌یه دینوركه دوكوم كبی دوكولوب
طومالور جمعی قماعیل در یقال فی رأسه قماعیل ای عجر و اغاج چچكنك طمورجغنه دینور ﴿القمعال﴾ قافك كسریله
برقومك سید و ذیشاننه دینور یقال هو قمعال القوم ای سیدهم و چوبانلرك باشبوغنه دینور ﴿القمعلة﴾ دحرجه
وزننده بركمسه قمعال اولمق معناسنه‌در یقال قمعل الرجل اذا كان قمعالا و نبات و اشجار طمورجقلنمق معناسنه‌در
یقال قمعل النبت اذا خرجت قماعیله ﴿القمعالة﴾ قافك كسریله پك اكری ذكر باشنه دینور ﴿القنئل﴾ نونله و همزه
ایله زبرج وزننده فیل دیدكاری حیوانك بیوننه دینوركه یوق درجه سنده قصه اولور و بودور عورته دینور ﴿القنبل﴾
و ﴿القنبلة﴾ قافلرك فتحیله انسان كروهنه و آت بلوكنه دینور جمعی قنابلدر ﴿القنابل﴾ علابط وزننده برمعروف
حمارك اسمیدر و قالین كوده‌لی آدمه دینور ﴿القنبل﴾ سنبل وزننده بودخی قالین كوده‌لی آدمه دینور و جست
و سبكروح و حدّت دماغ صاحبی اوغلانه دینوركه شعلهٔ جواله كبی جولان ایدر یقال غلام قنبل ای حادّ الرأس

خفيف الروح و برشجر آديدر ومحمد بن عبد الرحمن القاری لقبيدرکه ابن کثيرك راويسيدر ديکر راويسی
بزّی در ﴿القنبلانی﴾ قافك ضميله شول تجربه يه دينورکه ناسدن برکروهی جمع ايليه يعنی ايچنده طبخ اولنان
طعام برکروهه کافی اوله يقال قدر قنبلانی اذا کانت تجمع القنبلة من الناس *شارحك بيانه کوره صواب اولان
قنبلانيه اولمقدر لکن لفظی اعتباريله تذکيری ممکندر ﴿القنبلة﴾ قنفذه وزننده نهس ديدکلری که ابو براقش دخی
ديرلر قوشدر آنی طتوب آوليه جق دوزاغه دينور ﴿القنبلة﴾ دحرجه وزننده بر آدم يالکز باشنه ايکن جماعت
صاحبی اولمق معناسنه‌در يقال قنبل فلان اذا صار ذا قنبلة بعد الوحدة وشجر قنبل ياقق معناسنه‌در يقال
قنبل الرجل اذا اوقد شجر القنبل ﴿القنبيل﴾ زنبيل وزننده قوملرده بولنور برکونه تخم اسميدرکه قرمزی يه مائل
اولور قابض وصوغلجانلری مخرج وجرب وسعفه يه بغايت نافعدر مفرداتده بودارو قومه شبيه وحمرته مائل
صاری نسنه‌در وعند البعض سمادن نازل اولور منّ مقوله‌سی اولمق اوزره مرسومدر حلقك قنبيل اوتی ديدکلری
بودکلدر اول کاکنجدرکه ايت اوزمی انواعندندر ﴿القنثلة﴾ ثای مثلثه ايله دحرجه وزننده اياقله طپراق صاوره‌رق
يوريمك معناسنه‌در تته‌که نقثله دخی بو معنايه‌در يقال يقنثل الرجل اذا کان يثير التراب عند المشی ﴿القنجل﴾
قنفذ وزننده کوله يه دينور عبد معناسنه ﴿القنحل﴾ حای مهمله ايله قنجل وزننده ومرادفيدر علی قول پرامز شرير
کوله يه دينور يقال له قنحل ای عبد او هو شرّ العبيد ﴿القندل﴾ جندل وزننده و﴿القنادل﴾ علابط وزننده
و﴿القندويل﴾ زنجبيل وزننده باشی بيوك دوه يه وساٸر دابه يه دينور وبك اوزون شيئه دينور ﴿القندلة﴾ دحرجه وزننده
انسان وحيوانك باشی بيوك اولمق معناسنه‌در يقال قندل الرجل والجمل اذا عظم رأسه وکوشك وصالق
يوريمك معناسنه‌در يقال قندل فی مشيته اذا مشی فی استرخاء واسترسال ﴿القندلیّ﴾ جعفریّ وزننده برجنس
شجر آديدر ﴿القنديل﴾ قافك کسريله معروفدرکه لسانمزده قافك فتحيله متعارفدر *شارح ديرکه نونك اصالتی
وزيادسی مختلف فيهدر ﴿القندول﴾ زنبور وزننده شام ديارنه مخصوص برشجر اسميدرکه چچکندن شريف
ومعتبردهن استخراج ايدرلر بوشجر دار شيشعاندرکه ترکيده عود فرنکی وشمشك اغاجی وقنديل اغاجی تعبير
اولنور ﴿القندعل﴾ جردحل وزننده احمق وسبکمغز آدمه دينور ﴿القندفيل﴾ زنجبيل وزننده کنده پيل فارسی
معرّبيدرکه ايری فيل ديمکدر بعده مطلقا ايری وديزمان نسنه يه اطلاق اولندی وعند البعض ايری باشلو ناقه يه
اطلاق اولنور ﴿القنذعل﴾ قندعل وزننده ومرادفيدر ﴿القنصل﴾ قنفذ وزننده بودوره دينور ﴿القنعدل﴾
سفرجل وزننده احمق آدمه دينور ﴿القنفلة﴾ فايله دحرجه وزننده آغر آغر يوريمك معناسنه‌در يقال يقنفل
الرجل ای يمشی ثقيلا ﴿القنفل﴾ قنفذ وزننده بر رجل اسميدر وايری ديشی کچی يه دينور ﴿القنقل﴾ قافله جعفر وزننده
بيوك اولچکه دينور يقال اعطاه بالقنقل ای المکيال الضخم ويوررکن اياغنی يره آغر آغر بصان آدمه دينور
يقال رجل قنقل ای الثقيل الوطء وقنقل کسرای عجمك تاج مخصوصی اسميدر ﴿القول﴾ قافك فتحی وواوك سکونيله
سوزه دينور کلام معناسنه علی قول مطلقا لسانك مذل ونشر وافشا ايلديکی يعنی تکلم ايلديکی سوزدن عبارتدر
کرك تامّ وکرك ناقص اولسون جمعی اقوال وجمع الجمعی اقاويل درتقول سمعت قوله ای کلامه او هو کل لفظ مذل به
اللسان تامّا او ناقصا پس تفسيرين بيننده فرق اولور زيرا تفسير اوّل کلام نفسی يه ده شاملدر وثانی مخصص
باللساندر کذلك تفسير اوّلدن مراد کلام مرتبدرکه اجزاسی تامّ ومستغنی اولان سوزدر نحويونك جمله ديدکلريدر
پس اکا کوره زيد قائم کلامنه قول دينور يالکز زيد لفظنه دينمز وثانی يه کوره جمله يه وزيده وقائمه قول اطلاق اولنور
بو صورتده بينلرنده عموم وخصوص من وجه اولور وبعضلر ديديکه قول خير اولان سوزه وقيل وقال وقاله شرّ
اولانه مخصوصدر وعلی رأی قول کلمه‌سی مصدردر وقيل وقال اسملردر وبعضلر ديديکه قول وقيل قافك
کسريله وقوله قافك فتحيله ومقال ومقاله ميملرك فتحيله مصدرلردر سويلك معناسنه‌در خير وشرده مستعملدر
يقال قال الرجل يقول قولا وقيلا وقولة ومقالا ومقالة اذا تکلم *مؤلفك بصاٸرده بيانه کوره قيل وقال که اسملردر
فضول کلماتده استعمال اولنورلر فارسيده کفتکو وترکيده سوز صاو تعبير اولنور ومنه انه عليه السلام *نهی عن قيل
وقال* وبونلر عند البعض فی الاصل فعل ماضی اولمغله بناء محکی اوزره آخرلری مفتوحدر وعند البعض اسميت
سببيله مجرور در وقول وجوه عديده يه اطلاق اولنور اظهری نطق واسطه سيله خارجه ابراز اولنان حروفدن
مرکب لفظدر کرك مفرد وکرك جمله اولسون فارسيده سخن وترکيده سوز دينور ثانی نفس انسانيده قبل الابراز
متصوّر اولانه اطلاق اولنور يقال فی نفسی قول ثالث اعتقاد معناسنه مستعملدر يقال فلان يقول بقول
ابيحنيفة رابع برنسنه يه دلالت معناسنه‌در يقال امتلاء الحوض فقال قطنی خامس برنسنه يه قصد وعنايه صادق

مطلب

(معناسنه‌در)

معناسنه‌در یقال فلان یقول بکذا ای یقصده بعنایة صادقة سادس اهل معقول حدّ وتعریف معناسنه
استعمال ایدرلر یقولون انّ قول الجوهر کذا سابع الهام معناسنه مستعملدر یقال قیل به ای الهم وابن اثیر
نهایه‌ده دیدیکه عرب قول ماده‌سنی اتساع ومجاز اوزره جمیع افعالدن عبارت ایدوب کلامك غیریده استعمال
ایدرلر مثلا قال بیده دیرلر اخذ معناسنه پس مجاز بمرتبتین اولور وقال برجله دیرلر مشی معناسنه وقالت عینه دیرلر
اومأت معناسنه وقال بثوبه دیرلر رفعه معناسنه وفعل قول کلام معناسنه اولورسه مابعدنده عمل ایلمز وبعضلر
اعمال ایدوب ومثلا قلت زیدا قائما دیرلر وقول ظنّ معناسنه استعمال اولنورسه استفهامه مقارن اولدیغی
حالده عمل ایدر مثلامتی تقول زیدا ذاهبا دیرلر انتهی* وقول قهر وغلبه معناسنه مستعملدر یقال قال به ای غلب به
ومنه حدیث الدعاء ❊ سبحان من تعطف بالعزّ وقال به ❊ ای تردّی برداء العزّ وغلب به کلّ عزیز وملك علیه امره وقتل
معناسنه مستعملدر یقال قال القوم بفلان اذا قتلوه وابن انباری دیدیکه قال کلمه‌سی تکلم وضرب وغلب ومات
واستراح واقبل معنالرینه استعمال اولنور معنای اوّلده حقیقی وسائرده اتّساعه مبنیدرکه جمله‌سنده مجاز بمرتبتین
اولور وکاه اولورکه طفق واخذ کلمه‌لری کبی افعاله تهیوء واستعداده دلالتله تعبیر اولنور یقال قال فاکل وقال
فضرب وقال فتکلم ونحوه وقال کلمه‌سنك مجهولنده قیل دینور وقول دخی آنده لغتدر قافك ضمی وواوك مدیله
نته‌که کتب صرفده مبیندر وتقول کلمه‌سنی استفهامه مقارن اولورسه عملده تظن مجراسنه اجرا ایدرلر یعنی تظنّ کبی
تقول ایله مفعولیتی منصوب ایدرلر مثلامتی تقول زیدا اذا هبا دیرلر (القائل) اسم فاعلدر سویلیجی متکلم معناسنه یقال
هو قائل وقال علی القلب والحذف وقوول کصبور بالهمز والواو وقائل کلمه‌سنك جمعی قوّل وقیل کلورکع وزننده
کویا که قیل لفظندندر وقاله کلور ساده وقاده کبی وقؤول کلور ضمتینله همزه ایله وواو ایله (القوّال) شدّاد وزننده
و (القوّالة) علّامه وزننده و (التقولة) و (التقوالة) تالرك کسریله و (المقول) منبر وزننده (المقوال) محراب وزننده
و (القولة) همزه وزننده خوشکوی ونازك سخن آدمه دینور علی قول طلاقتلو فصاحتلو کثیر القول آدمه
دینور یقال رجل قوّال وقوّالة وتقولة وتقوالة ومقول ومقوال وقولة ای حسن القول او کثیره لسن ومؤنثنده
مقول ومقوال دینور وبو معنادن اسم قاله وقیل وقال درکه کوزل سوز یاخود چوق سوز دیمك اولور وشول
قال وقیل که ❊ انّه نهی عن قیل وقال ❊ حدیثنده وارد در قالدن مراد ابتدای کلام وقیلدن مراد جوابدرکه صحت
وحقیقتی معلوم اولمیان بیهوده سؤال وجوابدن نهی ایلمشلردر بو معنا مصدر یاخود اسم اولملرینه مبنیدر
شارح دیرکه نهایه‌ده فعل اولمق اوزره‌ده روایت مثبتدر یعنی امر مهمی ترك ایدوب فلان شویله دیدی
وبویله دینلدی دیو بیهوده تضییع جوهر انفاس ایلمکدن نهی شرعی وارد اولمشدر انتهی (ابن اقوال) و (ابن قوّال)
شدّاد وزننده طلاقتلو بلاغتلو خوش سخن ونازك اداکمسه‌یه اطلاق اولنور یقال هو ابن اقوال وابن قوّال
ای فصیح جید الکلام (الاقوال) همزه‌نك کسریله برکمسه حقنده دیمدیکی سوزی دیدك دیو ادّعا ایلمك معناسنه‌در
یقال اقواله مالم یقل اذا ادّعاه علیه (التقویل) تفعیل وزننده و (الاقالة) اماله وزننده بونلرده اقوال معناسنه‌در
یقال قوّله واقاله مالم یقل اذا ادّعاه علیه (المقول) و (المقوول) اصلی اوزره اسم مفعوللردر سویلنمش سوزه دینور
یقال قول مقول ومقوول (التقوّل) تفعل وزننده برآدم قریحه‌سندن یلان سوز پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال
تقوّل قولا اذا ابتدعه کذبا (المقوّلة) معظّمه وزننده مرّة بعد اخری سویلنمش سوزه دینور یقال کلمة مقوّلة
ای قیلت مرّة بعد مرّة (المقول) منبر وزننده کثیر القول آدمه دینورکه ذکر اولندی ولسانه اطلاق اولنور یقال له
مقول فصیح ای لسان وپادشاهه اطلاق اولنور علی قول ملوك حمیره مخصوصدر مراد ایلدیکی کلامی قول
وانفاذ ایلدیکیچون اطلاق اولندی وبعضلر دیدیکه ملك اعلادن یعنی شاهنشاهدن دون اولان ملکه
اطلاق اولنور جمعی مقاول ومقاوله کلور میملرك فتحیله (القیل) قافك فتحیله بو دخی حمیر قبیله‌سنك ملکلرینه
اطلاق اولنور اصلی قیل ایدی فیعل وزننده نافذ اولدیغیچون اطلاق اولنمشدر جمعی اقوالدر اصلنه مبنی
واقیال کلور لفظنه مبنی ارياح کبی (الاقتیال) افتعال وزننده حاکم اولمق معناسنه‌در یقال اقتال علیهم اذا احتکم
واختیار ایلمك معناسنه‌در یقال اقتال الشیء اذا اختاره (القولیة) بولیه وزننده اراذل واوباش مقوله‌سی سفله
ناسه اطلاق اولنور یقال هم القولیة ای الغوغاء (القال) قول معناسنه‌درکه ذکر اولندی وقله معناسنه‌درکه
صبیانك چلیك تعبیر ایتدکاری بر قارش مقداری اغاجه دینور علی قول چلیکی چاله‌جق دکنکه دینور جمعی
قیلان‌در قافك کسریله (قوله) قافك ضمیله ابن خرشید لقبیدرکه ابو القاسم القشیری شیخیدر (القهبلة)
قافك وبانك فتحیله کوده‌سی یوغون دیشی یبان اشکنه‌دینور وبردرلو یورویشه‌دینور (القهبل) جعفر وزننده

یوزه دینور وجه معناسنه یقال حیا الله قهبلك وجهك ﴿القهبلة﴾ دحرجه وزننده برآدمه حیا الله قهبلك
اداسیله دعا ایلمك یاخود تحیت حسنه ایله تحیت ایلمك معناسنه‌در بوندن لسانمزده القشلمق ایله تعبیر اولنور
یقال قهبل فلانا اذا قال له حیا الله قهبلك اوحیاه باحسن تحیة ﴿القهل﴾ سهل وزننده و ﴿القهول﴾ قعود
وزننده بدنك دریسندن تاب وطراوت چكیلوب قوبقوری قالمق معناسنه‌در یقال قهل جلده وقهل قهلا
وقهولا من الباب الثالث والرابع اذا یبس وقهل احسانه شكر ایلمیوب كفران ایلمك معناسنه‌در یقال قهل فلان
قهلا من الباب الثالث اذا كفر الاحسان وبر آدمی سوء ذكر ایله یاد ایدوب ذمّ وقدح ایلمك معناسنه‌در یقال
قهل فلانا اذا اثنی علیه ثناء قبیحا ﴿القهل﴾ فتحتینله برآدم تنظیف بدنه تقیّد ومبالات ایلمیوب دائما كیرلو پاسلو
اولمق معناسنه‌در یقال قهل الرجل قهلا من الباب الرابع اذا لم یتعهد جسمه بالماء ولم ینظفه وبركسه‌نك كندیسنه
ویردیكی عطیه‌یی آز نسنه‌یق معناسنه‌در یقال قهل الرجهل اذا استقلّ العطیة ﴿التقهل﴾ تفعل وزننده بودخی
كوده‌نك دریسی قوبقوری قالمق معناسنه‌در علی قول بوكثرت عبادت ووفرت مجاهده‌دن ناشی بدن نحیف اولوب
قوبقوری قالمغه مخصوصدر یقال تقهّل جلده اذا یبس اوهو خاص بالیبس من كثرة العبادة وبرآدم تنظیف بدنه
مبالات ایلمیوب چركین ووسخناك اولمق معناسنه‌در یقال تقهل الرجل اذا لم یتعهد جسمه بالماء ولم ینظفه
ویابجه یابجه یوریمك معناسنه‌در یقال تقهل الرجل اذا مشی مشیا ضعیفا وسس آهسته وضعیف اولمق
معناسنه‌در یقال تقهّل صوته اذا ضعف ولان ﴿القیهل﴾ و ﴿القیهلة﴾ قافلرك فتحیله انسانك یوزینه وچهره‌سنه
دینور ومنه قول علیّ كرّم الله وجهه لكاتبه * واجعل حندورتیك الی قیهلی * ای مقلتیك الی وجهی ﴿الانقهال﴾
انفعال وزننده برآدم پیرلكدن یابر علتدن ناشی ضعیف وافكنده وبی مجال اولمق معناسنه‌در یقال انقهل الرجل
اذا سقط وضعف واما همیان نام شاعرك حمار واتانی وصفنده انشاد ایلدیكی اشبو * تضرحه ضرحا فینقهلّ *
مصراعنده ینقهلّ كلمه‌سی كه لامك تشدیدیله‌در اصل تخفیفله اولوب ضرورت ایچون تثقیل ایلدی * شارح دیركه
ابن سكیت معنای مرقومده انقهلال ماده‌سنی دخی روایت ایلمكله اكا كوره ینقهلّ انفعالدن اولمز ﴿قیهل﴾
حیدر وزننده بر رجل اسمیدر ﴿القائلة﴾ نائله وزننده نصف نهار وقتنه دینور تقول اتیته عند القائلة
ای نصف النهار ومصدر اولور كما سیذكر ونصف نهار وقتنده ایچیلان صویه اطلاق اولنور حالیت علاقه‌سیله
یقال شربت الابل قائلة ای ماء فی وقت القائلة بوراده قائلة لفظی ظرف اولمق دخی محتملدر ﴿القیل﴾ سیل وزننده
و ﴿القائلة﴾ و ﴿القیلولة﴾ حیلوله وزننده و ﴿المقال﴾ و ﴿المقیل﴾ میملرك فتحیله نصف نهار وقتنده اویومق
معناسنه‌در یقال قال الرجل یقیل قیل وقائلة وقیلولة ومقالا ومقیلا اذا نام فی القائلة وقیل سیل وزننده شرب
كلمه‌سی كبی اسم جمع اولور قیلوله ایدن كمسه‌لره دینور وقیل وقیول صبور وزننده نصف نهارده ایچیلان سوده
دینور تقول شربت القیل والقیول وهو اللبن الذی یشرب فی القائلة وبعضلر عندنده قیل نصف نهارده سود
ایچمك معناسنه مصدردر یقال قال الرجل قیلا اذا شرب اللبن فی القائلة وقیل نصف نهارده صاغیلان
ناقه‌یه دینور قیله دخی دینور یقال ناقة قیل وقیلة اذا كانت تحلب عند القائلة وقیلوله ایدن آدمه دینور یقال
هو قیل ای قائل وقیل بیع معقودی فسخ ایلمك یعنی پازاری بوزمق معناسنه كلور تقول قلته البیع بكسر القاف
اقیله قیلا اذا فسخته * شارحك بیانه كوره بو معنا قیل ماده‌سندندركه نصف نهارده سود ایچمك معناسنه‌دركه
دفع حرارتی مستلزمدر دفع حرارت جهتنی تصوّر ایله دفع عقد بیع معناسنده استعمال اولندی پس بو اقالهٔ
بیع ماده‌سی یائیه‌در وبعضلر واویه‌در دیدیلر ثلاثیدن ورودنی كویاكه انكار ایدوب اقاله‌نك همزه‌سنی ازاله‌یه حمل
ایلدیدلر لكن غیر صحیحدر وقیل عاد قومندن بر كمسه‌دركه مكه‌یه وفود ایلمشدر یعنی دیارلرنده احتباس مطر اولمغله
استسقا ایچون بر مقدار كمسه‌لر ایله مكه‌یه كلوب استمطار وطلب واختیارلریله سحاب عذاب صدمه‌سیله مظهر
تبار اولدیلر ﴿القائل﴾ قیوله‌دن اسم فاعلدر جمعی قیّل كلور ركع وزننده وقیال كلور رمّان وزننده ﴿التقیل﴾
تفعّل وزننده قیلوله ایلمك معناسنه‌در یقال تقیل الرجل اذا نام فی القائلة ونصف نهار وقتنده نسنه ایچمك علی قول
اول وقتده ناقه‌یی صاغمق معناسنه‌در یقال تقیل الرجل اذا شرب فی القائلة او حلب الناقة فیها وبركسه اوضاع
واخلاق واطوارنده پدرینه چكمك معناسنه‌در یقال تقیل اباه اذا اشبهه وبریرده صو بریكمك معناسنه‌در یقال تقیل الماء
اذا اجتمع ﴿التقییل﴾ تفعیل وزننده برآدمه قائله وقتنده نسنه ایچورمك معناسنه‌در تقول قیلته اللبن اذا سقیته ایاه
عند القائلة ودوه‌یی قائله وقتنده صویه كتورمك معناسنه‌در تقول قیلت الابل اذا اوردتها الماء فی القائلة
﴿الاقالة﴾ همزه‌نك كسریله بودخی دوه‌یی قائله وقتنده صوارمق معناسنه‌در تقول اقلت الابل بمعنی قلتها

وپازاری بوزمق معناسنه‌در تقول اقلته البیع اذا فسخته وجرم وخطایی عفو ایلمك معناسنه مستعملدر ومنه
یقال اقال الله عثرتك واقالکها ای صفح عنك (الاستقالة) اقالهٔ بیع طلب ایلمك معناسنه‌در یقال استقاله اذا
طلب الیه ان یقیله (التقایل) تفاعل وزننده بایع ایله مشتری بینلرنده معقود اولان پازاری بوزشمق معناسنه‌درکه
مبیع مالکه وثمن مشتری‌یه عائد اولور یقال تقایل البیعان اذا تفاسخا (قیله) قافك فتحیله اوس وخزرجك
والده‌لری اسمیدر ویمنده شهر صنعاء ترابنده واقع کتن نام طاغك تپه‌سنده بر پلانقه آدیدر وقیله دبّه علتنه
دینور بونده قافك کسریله افصحدر یقال به قیلة ای ادرة وبوعارضه فتق انواعندندر زیرا برقاچ نوع اولور
قروقیله ادره کبی (قیال) کتاب وزننده بادیه‌ده برطاغك آدیدر (القیولة) صبوره وزننده شول ناقه‌یه دینورکه
صاحبی سودینی قائله وقتنده صاغوب ایچمك ایچون مرعایه ارسال ایلیوب خانه‌ده توقیف ایلیه (الاقتیال)
افتعال وزننده دکشمك معناسنه‌در یقال اقتاله به اذا استبدله به (المقایلة) مفاعله وزننده معاوضه معناسنه‌در
یقال قایله اذا عاوضه ﴿فصل الكاف﴾ (الكأل) كافك فتحی وهمزه‌نك سكونیله و(الكألة) هایله
و(الكؤلة) عمومه وزننده زیدك عمرو ذمتنده اولان دینی عمروك بشر ذمتنده اولان دیننه بدل صاتمق یاخود آلمق
معناسنه‌درکه من بعد مطلوبی بشر ذمتنه تحوّل ایدر یقال كأل فلان بفلان دینه كألا وكألة وكؤولا من الباب الثالث
وهو ان یبیع او یشتری دیناله علی رجل بدین له علی آخر (الكوألل) سفرجل وزننده و(المكوئلّ) مشمعلّ وزننده
بودور آدمه دینور علی قول قالین کوده‌لو بودوره یاخود آپشق اولان بودوره دینور یقال رجل كوألل ومكوئلّ
ای قصیر اومع غلظ اومع فحج (الاكویلال) اضمحلال وزننده برکسه مكوئلّ اولمق معناسنه‌در یقال اكوألّ
الرجل اذا كان مكوئلاّ (الكبرتل) سفرجل وزننده اوصورغان بوجکنك ارککنه دینور وبوق بوجکنك
یاورسنه یاخود کندیسنه دینور (الكبوثل) ثای مثلثه ایله سموءل وزننده اوجاق چکرکه‌سنه دینور وبو ابن خالویه
روایتیدر (الكبل) كافك فتحی وکسری وبانك سكونیله بوقاغویه دینور علی قول بیوك بوقاغویه دینور جمعی كبول‌در
كافك ضمیله یقال فی ساقه كبل ای قید او اعظمه وكبل قوغه‌نك کنارنده بوکیلوب قیوریلان دری‌یه دینور علی قول
قوغه‌نك کنارنه دینور وتویی چوق کورکه دینور یقال جاء وعلیه كبل ای فرو کثیر الصوف وكبل مصدر اولور
برآدمی زندانده یاغیری یرده حبس ایلمك معناسنه‌در یقال كبله كبلا من الباب الثانی اذا حبسه فی سجن اوغیره
وتأخیر ایلمك معناسنه‌در یقال كبل الدین عن غریمه اذا اخّره عنه (التكبیل) تفعیل وزننده بودخی برآدمی
حبس ایلمك معناسنه‌در یقال كبّله بمعنی كبله (المكابلة) مفاعله وزننده برآدم ذمتنده اولان دینی ادا ایلیوب
تأخیر ایلمك معناسنه‌در یقال كابل زید غریمه اذا اخّره وبرکسه جوارنده صاتیلان خانه‌نك اشتراسنه صمیمی
ضمیرندن طلبکار ایکن سکوتله تأخیر ایدوب صاتلدقدنصکره شفعه ادّعاسیله اخذ ایلمك معناسنه‌در وبومکروهدر
ومنه الحدیث ﴿لامكابلة اذا حدّت الحدود﴾ وهی ان تباع الدار الی جنب دار وانت تریدها فتؤخّر ذلك حتی یستوجبها
المشتری ثمّ تأخذها بالشفعة * شارح دیرکه ادّعای مذکور شفعهٔ جار ثبوتنی رأی ایدن مذهبه مبنیدر (الكابول)
صیاد آغنه دینور وطبریّه ایله عكاّ بیننده برقریه آدیدر (كابل) بانك ضمیله آمل وزننده طخارستان سرحدلرندن
بربلده آدیدر (الكابلیّ) بانك کسریله بودوره دینور یقال رجل كابلیّ ای قصیر (الكبل) فتحتینله قصه کورکه
دینور یقال فرو كبل ای قصیر (الكبولاء) كافك فتحی وبانك ضمیله بولاماج آشنه دینور (الكتلة) كافك ضمیله
برکومه وبریغن خرما وچامور وسائر نسنه‌یه دینور یقال اعطاه كتلة من التمر وهی ما جمع منه وبرطوپاق اته
دینور یقال اطعمه كتلة من اللحم ای فدرة ظاهرا ترکیده برکلته تعبیری بوندن محرّفدر وكتله برموضع آدیدر
(المكتل) معظم وزننده یوارلق طوپ اولان شیئه دینور باش کبی یقال شیء مكتل ای مدوّر مجمع وبودور آدمه
دینور ویوغون کوده‌لو طوپاج آدمه دینور یقال رجل مكتل ای الغلیظ الجسم (المكتل) منبر وزننده اون بش
صاع آلور زنبیله دینور یقال اعطاه بالمكتل وهو زنبیل یسع خمسة عشر صاعا وبر رجل اسمیدر (الكتال) سحاب
وزننده نفس وذات معناسنه‌در یقال هو كریم الكتال ای النفس وحاجت ومهمّه‌یه دینورکه کرکلو ایشدن عبارتدر
یقال قضی كتاله ای حاجته ومؤنت معناسنه‌در یقال كتاله علی فلان ای مؤنته وانسانك طعام وکسوت مقوله‌سی
مصلحتنه دینورکه رؤیت واصلاحی لازمه‌دندر تقول سوّیت كتاله وهو كلّ ما اصلح من طعام او کسوة وناخوش
دیرلکه دینور یقال به كتال ای سوء عیش وکوده‌نك قالینلغنه ویوغونلغنه دینور یقال به كتال ای غلظ الجسم
واته دینور تقول اكلنا الكتال ای اللحم (الكتل) فتحتینله بودخی کوده‌نك قالینلغنه دینور یقال فی جسمه كتل
ای غلظ ومصدر اولور یلشك نسنه برشیئه بیلاشوب یاپشمق معناسنه یقال كتل الشیء به كتلا من الباب الرابع

اذا تلزّق وتلزّج (التكتل) تفعل وزننده بودور آدمك يورويشى كبى يوريمك معناسنه‌در يقال فلان يتكتل
اى يمشى مشية القصير (الاكتل) احمر وزننده قاتى نسنه‌يه دينور يقال شئ اكتل اى شديد وبليه ومحنته
اطلاق اولنور وبر معروف خرسزك آديدر واكتل بن الشماخ محدّثدر (الكتل) قتل وزننده حبس ايلمك
معناسنه‌در يقال كتله كتلا من الباب الاول اذا حبسه (الكتيلة) سفينه وزننده ال ايرشمز اولان خرما اغاجنه
دينور يقال نخلة كتيلة اذا فاتت اليد (كتيل) زبير وزننده بررجل اسميدر (الكتول) كافك ضميله كتله‌نك
جمعيدركه كومه‌يه دينور بومعناندركه كتول الارض جابجا خرمن طرزنده تومسك يرلره اطلاق اولنور تقول
نزلنا كتول الارض وهى ما اشرف منها (اكتال) همزه‌نك فتحيله بر موضعدر (الكواتل) توابل وزننده
طريق رقّه‌ده برقوناق يرينك اسميدر (الانكتال) انفعال وزننده صاوشوب كتمك معناسنه‌در يقال انكتل الرجل
والدهر اذا مضى (المكاتلة) مفاعله وزننده بربنى قتل ايلمك معناسنه‌در يقال كاتله الله اذا قاتله (الكوثل) ثاى
مثلثه ايله جوهر وزننده كمينك قچنه دينور على قول دومنه دينور وبعضا لامى مشدّد اولور تقول اقعد فى كوثل
السفينة اى فى مؤخرها يعنى ذنبها اوهو سكان السفينة وكوثل بركسه‌نك اسميدركه سباع نام شاعر اكا نسبت اولنور
بونى سباعك پدريدر ديرلر (الكثل) نسل وزننده بريكدرمك معناسنه‌در يقال كثله كثلا من الباب الاول اذا
جمعه وكثل جج بغدايه دينور يقال عنده كثل من الطعام اى صبرة (اكثال) همزه‌نك فتحيله بر موضع اسميدر
(الكواثل) كافك فتحيله باديه‌ده بر ارضك اسميدر وبو تاى فوقيه ايله كواتل مصحفى دكلدر (الكحل) كافك
ضمى وحاى مهمله‌نك سكونيله چوق ماله دينور يقال لفلان كحل اى مال كثير وبو معناى آتيدن مأخوذدر سواد
اعتباريله وكوزه چكه‌جك سرمه‌يه دينور يقال فى عينها كحل اى اثمد ومطلقا استشفا ايچون كوزه چكيلان توتيايه
وكوز اوتى مقوله‌سنه دينور وكحل السودان بشمه‌دركه چشمك وچشمه‌زن وكوز طاشى ديدكلرى دارودر وكحل
فارس انزروت ديدكلرى دارودر وكحل خولان حضضدركه خولان هندى ديدكلرى دارودر مكى قسمى دخى
اولور (الكحال) كتاب وزننده بودخى سورمه‌يه دينور يقال بعينه كحل وكحال اى اثمد (الكحل) كافك فتحيله
كوزه سرمه چكمك معناسنه‌در يقال كحل العين كحلا من الباب الثالث والاول اذا جعل الكحل فى عينه وكحل
حرف تعريفله ومجرّد اوله‌رق سمانك اسميدر كوك معناسنه ومعرفه اوله‌رق كحله دخى اسم سماءدر تانيث وتعريفله
بوغير منصرفدر يقال امسكت عليهم كحلة والكحل وكحل اى السماء وكحل ييل قتلق اولمق معناسنه‌در يقال كحلت
السنة كحلا من الباب الثالث اذا اشتدّت وناسه قتلق ايرشمك معناسنه‌در يقال كحلت السنون القوم اذا اصابتهم وكحل
منصرف وغير منصرف اوله‌رق قتلق ييله دينور يقال اصابهم كحل واصابتهم كحل اى السنة الشديدة وكحل يك قتلق
اولمغه دينور يقال صرّحت هذه السنة كحلا اى شدّة المحل (المكحولة) و(الكحيل) و(الكحيلة) و(الكحل)
نجل وزننده سرمه چكلمش كوزه دينور وكحيل كلمه‌سنك جمعى كحلى كلور سكرى وزننده وكحائل كلور (التكحيل)
تفعيل وزننده بو دخى كوزه سرمه چكمك معناسنه‌در يقال كحل العين بمعنى كحلها (الكحل) فتحتينله كوزك
كرپكلرى بتديكى يرلرده خلقى اولان سياهلغه دينور على قول سرمه چكيله‌جك يرلرده اولان خلقى سياهلغه دينوركه
قدرتدن سرمه‌لو تعبير اولنور آهو كوزى كبى وبو معناده مصدر اولور يقال فى عينه كحل ويقال كحلت عينه كحلا
من الباب الرابع وهو ان يعلو منابت الاشفار سواد خلقة اوان يسودّ مواضع الكحل (الاكحل) احمر وزننده كوزى
قدرتدن سرمه‌لو كشى‌يه دينور مؤنثى كحلاءدر كوزه‌ده وصف اولور واكحل قولده بر طمر آديدر على قول قولده
عرق الحياة ديدكلرى طمردركه جميع اعضاده شعبه‌لرى واردر قطع اولنسه اصلا قانى ساكن اولمز وبونده عرق
الاكحل ديمك جائز دكلدر زيرا شئ كندى نفسنه مضاف اولمق اقتضا ايدر يقال قطع الاكحل وهو عرق فى اليد
او عرق الحياة * شارح ديركه عرق الاكحل وعرق النساء ديمك كرچه جائز دكلدر ديو مؤلف تنصيص ايلدى لكن
يوم الاحد وشجر الاراك قبيلندن اولمق جائزدر وانسانك قولنده اوچ طمر واردر برى اكحل دركه بدن طمرى
وعرق الحياة ديرلر اول اوچ طمرك اورته‌سنده اولان طمردر ايكنجيسى قيفالدركه باش طمريدر اول اوچ طمردن
اوّلكى طمردر اوچنجى باسليق دركه جمله‌دن اشاغى اولان طمردرتته كه قيفال ماده‌سنده شرح اولندى (الكحلاء)
حمراء وزننده كوزلرى پك سياه اولان ياخود كوزلرى سرمه‌لو شكلنده اولان خاتونه دينور يقال امرأة كحلاء اى الشديدة
سواد العين او التى كانّها مكحولة وان لم تكحل وتويلرى آق كوزلرى سياه ديشى قيونه دينور يقال نعجة كحلاء
اى بيضاء سواد العينين وبر نبات آديدركه بال آريسى رعى وآندن بال ترتيب ايدر على قول بر نباتدركه سهل يرلرده
نابت اولوب خوشمنظر چچكى اولور ولسان الثور ديدكلرى نباته دينور مفرداتده كحلاءدرت نبات ايله مبيندركه

لسان الثور ومرد قوش وخردل برّی وابو خلساءدر وکحلاء بر قوش اسمیدر ﴿الکحیلاء﴾ مصغر بنیه‌سیله بودخی
لسان الثور نباتنه دینور ﴿الکحلة﴾ تمره وزننده برکونه بونجق اسمیدرکه نسوان عرب تسخیر وتأخیذ ایچون افسونله
استعمال ایدرلر علی قول دفع نظر ایچون استصحاب ایدرلرکه کوز بونجغی دیدکاری آلاجه مائی بونجقدر وکحله
غیر منصرف اوله‌رق اسم سماءدر نته‌که ذکراولندی ﴿الکحال﴾ و ﴿الکحل﴾ کافلرك کسریله بونلرده کحله دیدکاری
ذکر اولنان بونجغه دینور ﴿الکحلة﴾ غرفه وزننده برکونه مأکول نبات اسمیدر جمعی شاذ اوله‌رق اکاحل
کلور ﴿الاکتحال﴾ افتعال وزننده کوزه سرمه چکمك معناسنه‌در یقال اکتحلت المرأة اذا جعلت الکحل بعینها
وروی زمین تازه چمنلر واوتلر ایله یم یشل اولمق معناسنه مستعملدر یقال اکتحلت الارض بالنبات اذا اخضرّت
اوّل حضرة النبات وبرکسه شدّت ومحنته صتاشمق معناسنه‌در یقال اکتحل الرجل اذا وقع فی شدّة ﴿التکحیل﴾
تفعیل وزننده‌و ﴿التکحل﴾ تفعل وزننده‌و ﴿الاکحال﴾ اهمال وزننده‌و ﴿الاکحیلال﴾ احمیرار وزننده بونلرده یرك
یوزی تازه چایر وچمنلر ایله یم یشل اولمق معناسنه‌در یقال کحلت الارض وتکحلت واکحلت واکحالّت بمعنی اکتحلت
﴿المکحل﴾ منبر وزننده‌و ﴿المکحال﴾ محرب وزننده کوزه سرمه چکه‌جك میله دینور یقال اکتحلت بالمکحل
والمکحال ای بالململ یکتحل به ﴿المکحالان﴾ تثنیه بنیه‌سیله آت قسمنك قوللرینك ایچ یوزلرینه ملاصق ایکی
دیك کمیکلره دینور علی قول یانجق طرفنده اوجه کمیکلرندن عبارتدر ﴿الکحیل﴾ زبیر وزننده نفت یاغنه دینور
نفط معناسنه علی قول قطرانه دینورکه انکله دوه‌لر یاغلنور وجزیره‌ده بر موضع آدیدر ﴿کحیله﴾ جهینه وزننده
بر موضعدر ﴿المکحلة﴾ میمك وحانك ضمیله سرمدانه دینورکه ایچنه سرمه قورلر وبوضمّ میله کلان اسم آلتلرك بریدر
مدهن ومسعط کبی ﴿مکحل مکحل﴾ میملرك وحالرك ضمیله قیونی صاغمق ایچون چاغره‌جق نوازشلو تعبیراتدندر
سیاهلغنی وصفله کویاکه سیاه سرمه ایله مملو مکحله‌در دیمکدر ﴿کحل کحیله﴾ کافلرك ضمیله دیشی قیونه مخصوص
زجر وآزار کلماتندندرکه سود سویده دیمکی مراد ایدرلر یعنی دیب قاره‌سی دیمکدر ﴿کحل﴾ قفل وزننده بر موضعدر
﴿کحلان﴾ عثمان وزننده ابن شریح درکه بر قبیله پدریدر ﴿مکحول﴾ فخر عالم صلی الله علیه وسلم مواليسندندر
ومکحول التابعیّ الدمشقیّ فقیه شامدر ومکحول علیّ بن شبیب الازدیّ فرسنك اسمیدر ﴿کحله﴾ فتحاتله جشم
قبیله‌سی یوردنده بر صو اسمیدر ﴿التمکحل﴾ تمذهب وزننده مکحله‌دن تمفعل‌در سرمدان ایدنمك معناسنه‌در یقال تمکحل
الرجل اذا اخذ مکحلة ﴿الکحثلة﴾ ثای مثلثه ایله دحرجه وزننده قرن بیوکلکنه دینور تقول ماهذه الکحثلة ای عظم
البطن ﴿المکدّل﴾ معظم وزننده مکدّر معناسنه‌در یقال ماء وقلب مکدّل ای مکدّر ﴿الکندلی﴾ کافك ودالك فتحی
وقصر ایله برنوع نباتدرکه دکز صوییله نشو ونما بولور ﴿کدمّل﴾ ثلاث ضمات ومیم مشدده ایله صغرّق وزننده
ساحل بحر یمنده واقع وصم نام قریه یماجنده دریانك وسطنده بر طاغك آدیدر ﴿الکربل﴾ جعفر وزننده بر اوتك
اسمیدرکه سرخ وبرّاق چچکلری اولور ﴿الکربلة﴾ کافك وبانك فتحیله ایاقلرده اولان سستلکه وسلپوکلکه دینور
یقال به کربلة ای رخاوة فی قدمیه وچامورلقده یوریمك معناسنه‌در یقال کربل الرجل اذا مشی فی الطین
وصویه طالمق معناسنه‌در یقال کربل فی الماء اذا خاض فیه وقارشدرمق معناسنه‌در یقال کربل الشیء به
اذا خلطه به وبغدایی آیرتلیوب پاکلمك معناسنه‌در یقال کربل الحنطة اذا هذبها ونقاها ﴿الکربال﴾
قرطاس وزننده حلاج طوقمغنه دینور ﴿کربال﴾ کافك ضمیله فارس اولکه‌سنده بر قضا آدیدر ﴿کربلاء﴾
کافك وبانك فتحیله عراقده بر موضع آدیدرکه امام حسین رضی الله عنه حضرتلرینك مشهدلری آنده‌در
کرب وبلاء فاجعه‌سی معلومدر بو حقیر حسینی اولمغله بر قصیدهٔ ناچیزانه‌مزك اشبو بیت رقتمآل جملهٔ
حسبحالندندر * دم اولمزکه وجودم خون غمله اولمیه آلود * بوجسمك آب وخاکی خون ودشت کربلادندر *
بهر سنه محرّم الحرام آینده مذکور کربلاء ترابنده جابجادم لوننده قزللق ظهوری منقولدر وبیت مرقوم
اکا مبنیدر ﴿کرمل﴾ زبرج وزننده طیّ قبیله‌سنه مخصوص اجأ وسلمی طاغلرنده بر صو آدیدر وساحل
بحر شامده بر حصار آدیدر وفلسطین قضاسنده بر قریه آدیدر ﴿الکسل﴾ کافك وسینك فتحیله بر ایشه
سستلك وآغرلقله دپرنمك معناسنه‌درکه اوشنمك تعبیر اولنور یقال کسل عنه کسلا من الباب الرابع اذا تثاقل
عنه وفتور وجماعده انزال هنکامنده طشره چکلمك معناسنه‌در یقال کسل فی الجماع اذا عزل ولم یرد ولدا
﴿الکسل﴾ نجل وزننده‌و ﴿الکسلان﴾ عطشان وزننده اوشنکن وتنبل آدمه دینور وکسلان لفظنك جمعنده کسالی
دینور کافك حرکات ثلاثی والفك قصریله وکسالی دینور لامك کسریله وکسلی دینور قتلی وزننده ﴿الکسلانة﴾
و ﴿الکسول﴾ صبور وزننده‌و ﴿المکسال﴾ مکثار وزننده اوشنکن وتنبل قاری‌یه دینورکه اشك ایکولی تعبیر اولنور

وكسول ومكسال مجلسدن اصلا حركت ايلمز اولان نازپرور ونازنين محبوبه يه وصف اولمغله حقنده مديحه‌در زيرا وقار وتمكيننذن كنايه‌در يقال جارية كسول ومكسال اى منعمة لاتكاد تبرح من مجلسها ﴿الاكسال﴾ همزه‌نك كسريله برآدمه سستلك وكسل وفتور ويرمك معناسنه‌در يقال اكسله الامر اذا فتره وجماع هنكامنده فتوردن ناشى انزالدن قالمق على قول ولد اولمسون ديو هنكام انزالده طشره چكمك معناسنه‌در يقال اكسل فى الجماع اذا خالطها ولم ينزل وعزل ولم يرد ولدا ﴿الكسل﴾ كافك كسريله و﴿المكسل﴾ منبر وزننده حلاج ياينذن چيقمش كيريشه دينور ومكسل صلاح وسيادت وشرف صاحبى آباء واجدادى قليل اولان صويه وصف اولور يقال نسب مكسل اذا كان قليل الاباء فى السودد والصلاح ﴿الكوسالة﴾ كافك ضميله و﴿الكوسلة﴾ كافك فتحيله ذكرك باشنه دينور حشفه معناسنه ﴿الكسيلى﴾ خليفى وزننده كهيلى معربيدركه لفظ هنديدر فوه‌يه يعنى قزل كوك وقزل بويه كوكى ديدكارى كوكه شبيه وحرته مائل چوپلره دينور مستعمل بوچوپلره تركيده آق سليخه وسموزلك اوتى ديدكلريدركه بر شجرك داللريدر ﴿المكسل﴾ محسن وزننده شول دره‌يه دينوركه پك طولانى اولمامغله سيل صولرى اكايقين يرلردن كلور اوله يقال واد مكسل اذا كان يأتيه السيل من قريب ﴿كسيله﴾ سفينه وزننده بر رجلك اسميدر ﴿الكسطل﴾ جعفر وزننده و﴿الكسطال﴾ قسطال وزننده توزه دينور غبار معناسنه قسطل وقسطالده لغتدر ﴿الكسملة﴾ دحرجه وزننده آدملرى صيق صيق آتارق يوريمك معناسنه‌در يقال يكسمل الرجل اى يمشى فى تقارب الخطى ﴿الكوشلة﴾ شين معجمه ولام مشدده ايله دوخله وزننده ﴿والكوشالة﴾ كافك ضميله ايرى ذكر باشنه دينور ﴿الكضل﴾ كافك فتحى وضاد معجمه‌نك سكونيله دفع ايلمك معناسنه‌در يقال كضله كضلا من الباب الثانى اذا دفعه ﴿الكعل﴾ نعل وزننده هر حيوانك وضع ايلديكى آنده نجسنه دينور تقول كنس الكعل وهو رجيع كل شئ حين يضعه وقوج قيونلرك خايه‌لرينه ياپشوب صالنان چقلداغه دينور وبودور قاره كشى‌يه دينور كعل دخى دينور صرد وزننده ولئيم وناكس چوبانه دينور وبرى برينه ياپشق خرمايه دينور وبخيل وممسك اولان زنكينه دينور يقال هو كعل اى غنىّ بخيل ﴿التكعل﴾ تفعل وزننده برنسنه برشيئه پك ياپشمق معناسنه‌در يقال تكعل به اذا اشتدّ التزاقه به ﴿المكعل﴾ محدّث وزننده شدّت خشم وغضبدن طولوم كبى شيشوب قبارمش آدمه دينور يقال رجل مكعل اى منتفخ غضبا وچنى چالقيه‌رق يورر اولان كمسه‌يه دينور يقال هو مكعل اذا كان يحرك استه عند المشى ﴿الكعطلة﴾ دحرجه وزننده شدّتله يلمك على قول يابجه يابجه يلمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال كعطل الرجل اذا عدا عدوا شديدا او بطيئا ويورغونلقدن وفتوردن استراحت ايچون اللرينى سوندروب كرنمك معناسنه‌در يقال كعطل بيده اذا تمطى وتمدّد ﴿الكعطل﴾ جعفر وزننده و﴿المكعطل﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله كعطله صاحبى ارسلانه دينور يقال اسد كعطل ومكعطل اى ذو كعطلة بوراده كعطله ذكر اولنان ايكى معنايه‌ده صالحدر * شارح ديركه بوراده اسد نسخه‌لرى غلطدر صواب اولان شدّ اولمقدر نته‌كه ابو عمرو اشبو * لايدرك الفوت بشدّ كعطل * مصراعيله استشهاد وبطئ ايله تفسير ايلدى ﴿الكعظلة﴾ ظاى معجمه ايله كعطله وزننده وجميع معانيده مرادفيدر ﴿الكفل﴾ كافك وفانك فتحيله عجز معناسنه‌دركه آتك وآدمك ديب طرفيدر آرد تعبير اولنور على قول ردف معناسنه‌دركه دابّه اوزره آردلشان آدمك بنوب اوتورديغى موقعدن عبارتدر ياخود قطن معناسنه‌دركه ايكى اوجه كميكنك ارقه طرفنده اولان مابينيدركه حيوانده صغرى وانسانده قيچ تعبير اولنور فارسيده سرين دينور جمعى اكفالدر يقال عظيم الكفل وهو العجز او ردفه او القطن ﴿الكفل﴾ كافك كسريله ضعف معناسنه‌دركه قات ديمكدر يقال جازاه به كفلا اى ضعفا وكفلين اى ضعفين وبهره ونصيب معناسنه‌در يقال له كفل منه اى خطّ ونصيب وچفت اوكوزينك بيوندريغى آلتنه بيون صقلمامق ايچون وضع اولنان پچاوره‌يه دينور ودوه‌نك قوپمش تويناك برينه بتن تويه دينور وآت ارقه‌سنده اوتورەميان آدمه دينور يقال هو كفل اى لايثبت على الخيل وهنكام محاربه‌ده جبانلقدن ناشى چكنليوب سمت فراره رهياب اولمق قصديله عسكرك اكسه جانبنده طوران كمسه‌يه دينور يقال لايليق لك ان تكون كفلا وهو الرجل الذى يكون فى مؤخّر الحرب همّته التأخّر والفرار ومثيل ونظير معناسنه‌در يقال ماله كفل اى مثيل ودائما ثقلت ومؤنتنى ايل اوزره تحميل ايله كنديسنى خلقك باشنه طرح والقا ايدن كدا مشرب شخصه دينور يقال هو كفل اذا كان يلقى نفسه على الناس وكفل رجاله مخصوص برمركب اسميدر واول احرام ياخود جاجيم مقوله‌سيدركه ايكى اوجلرينى دوكمليوب براوجنى دوه‌نك پالانك اوكنه وديكر اوجنى اكسه‌سنه چكروب اوستنه يايدقدنصكره اوزرينه ركوب وقعود ايدرلر على قول بز وجاجيم مقوله‌سندن اتخاذ اولنمش

دكرمی دوشمه دركه دوه‌نك اورکجی اوزره بسـط اولنوب آنك اوزرینه ركوب ایدرلر ﴿ذو الكفل﴾ بر پیغمبر
عالیشان حضرتلریدر * مترجم دیركه بیضاوی سورهٔ انبیاءده حضرت الیاس وعند البعض یوشع وعلى قول زكریا
عبارتیله وسورهٔ صادده ابن عمّ یسع یاخود بشر بن ایوب عنوانیله على الاختلاف تفسیر ایلمشدر وكتب تواریخ
معتبره‌نك اكثرنده بشر بن ایوب ایله مبین اولوب لكن نبوّتی مختلف فیهـادر ﴿الكفیل﴾ امیر وزنـنده بودخی
مثیل وعدیل معناسـنه‌در یقال هو كفیله ای مثیله وضامن معناسـنه دركه آخرك دینی درعهده ایدن كسـه‌دن
عبـارتدر فارسـیده پایندان دینور جمعی كفلاء كلور كرماء وزننده وكفیل جمع اولور مفردی كبی نته‌كه
صدیق دخی بویله‌در ﴿الاكتفال﴾ افتعال وزننده دوه ارقه سـنه كفل دیدكاری ذكر اولنـان دوشمه ترتیب
ایلمك معناسنه‌در یقال اكتفل البعیر اذا جعل له كفلا وبرنسـنه‌یی اكسه طرفنه آلمق معناسنه‌در یقال اكتفل
بكذا اذا ولاه كفله ای جعله وراءه ﴿الكافل﴾ عائل معناسـنه‌دركه برآدمی بسلمكی درعهده ایدن آدمه دینور
تقول جعلنی كافله ای عائله وطعام اكل ایلمز اولان على قول صوم وصال طوتان یاخود حالت صیامده اصلا
تكلم ایلمیوب سكوتی التزام ایدن آدمه دینور جمعی كفل كلور ركع وزننده پس قول اوّله كوره اهل ریاضت
اولور یقال رجل كافل اذا كان لا یأكل او یصل الصیام او الذی جعل على نفسه ان لا یتكلم فی صیامه وكفیل كبی
ضامن معناسنه‌در جمعی كفل كلور ركع وزننده یقال هو كفیل بنفسه وبماله وكافل ای ضامن ﴿الكفل﴾ نفل
وزننده برآدمك مؤنتنی درعهده ایلمك معناسـنه‌در یقال كفله كفلا من البـاب الاول اذا كان كافلاله وكفل
وكفول شمول وزننده وكفاله كرامه وزننده برآدمه كفیل اولمق معناسنه‌در یقال كفل بالرجل وكفل وكفل
كفلا وكفولا وكفالة من الباب الثـانی والاول والخامس والرابع اذا كان كفیلاله * قال الشارح وفی المغرب
والمصباح كفلت بالمال وبالنفس وكفت عنه بالمال لغریمه والاسم الكفالة ﴿التكفیل﴾ تفعیل وزننده بودخی
برآدمك مؤنتنی التزام ایلمك معناسـنه‌در یقال كفله اذا كان كافلاله وبرآدمی كفیل قلمق معناسـنه دریقـال
كفله ایاه اذا ضمنه ﴿التكفل﴾ تفعل وزننده كفیل اولمق معناسنه‌در یقال تكفل بالرجل بمعنى كفل به ﴿الاكفال﴾
همزه‌نك كسریله بودخی كفیل قلمق معناسنه‌در یقال اكفله ایاه اذا ضمنه ﴿المكافل﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله بری برینی
حمایت وداد وامداد ایتمك ایچون حلف وشرط ایدن كمسه‌لرك هر برینه اطلاق اولنور كذلك اتحاد اوزره عقد
عهد وپیمان ایدنلرك هر برینه اطلاق اولنور یقال هو مكافله ای مجاور ومحالفه وكذا معاقد ومعاهده ﴿الكل﴾
كافك ضمی ولامك تشـدیدیله برلفظ مفرددركه جمیع اجزانك شمول واسـتغراق اوزره اسمیدر مذكر ومؤنثده
مسـاویدر یقال كلّ رجل وكلّ امرأة وبعضلر عندنده كلّ رجل وكلّة امرأة دینوركه مؤنثده هایله‌در وكلهنّ
منطلق ومنطلقة دینوركه اوّلده لفظ اوزره وثانیده معنای اضافی اوزره محمولدر وگاه اولوركه كلّ كلمه‌سی بعض
معناسنه استعمال اولنمغله اضداددن اولور * شارحك بیاننه كوره قول اصح اوزره مجازیدر نته‌كه بعض دخی
اكثر وكلّ مقاملرنده مستعمل اولور * مترجم دیركه‌دده جونكی نام مجموعه‌ده بو مبحثلر مبسوطدر وكلّ وبعض كلمه‌لری
معرفه‌لردر كلام عربده معرّف باللام اوله‌رق وارد اولمدیلر زیرا معنای اضافتی متضمنلردر مثلا كل منطلق وبعض
منطلق كلهم وبعضهم سبكننده درلر ومعرّف باللام اولملری جائزدركه حرف تعریف اضافتدن عوض اولور
وكلّ كلمه‌سی موصوفك متصف اولدیغی صفتده كمالنه دلالت ایچون ذكر اولنور یقال هو العالم كلّ العالم یعنی فلان
علم صفتنده نهایت درجه‌یه بالغ عالم تامّ وكاملدر دیمكدر ﴿الكلّ﴾ كافك فتحیله بچاغك وقلجك صرتنه دینوركه
كسمز طرفیدر یقال ضرب به بكلّ السیف ای قفاه وبرآدمك وكیلنه اطلاق اولنور ثقلتنی تحمل اولدیغیچون یقال
هو كلّ له ای وكیل وبته اطلاق اولنور عجزندن ناشی صنم معناسنه بعض نسخه‌ده ضیم عنوانیله كه ظلم معناسنه‌در
مرسوم المغله ثقلت معناسی تصویریله بودخی ملایمدر وكلّ مصیبت حادثه‌یه دینور یقال اصابه كلّ ای مصیبة حادثة
ویتیمه اطلاق اولنور یقال هو كلّ ای یتیم واصلا ایشه كوجه یرامیان بی خیر ومنفعت ثقیل وكرانجان شخصه دینور
یقال رجل كل ای ثقیل لا خیر فیه وعیالمند آدمه دینور یقال هو كلّ ای عیل وعیاله دینور وآغرلغه دینور یقال علیه كل
ای عیال وكذا ثقل جمعی كلول كلور ویورغنلغه دینور كماسیذكر وولدی ووالدی اولمیان آدمه دینور یقال رجل
كل ای لا ولدله ولا والد وبو ایكی معناده مصدر اولور كماسیذكر وكلیل كبی كسمز كند بچاغه وقلجه دینور كماسیذكر
﴿الكلال﴾ و﴿الكلالة﴾ كافلرك فتحیله یورغنلغه دینور كل كبی یقال اخذه الكل والكلال والكلالة ای الاعیاء
﴿الكلة﴾ كافك كسریله و﴿الكلالة﴾ كرامه وزننده و﴿الكلولة﴾ و﴿الكلول﴾ كافلرك ضمیله یورلمق وفرومانده
اولمق معناسنه‌در یقال كل الرجل كلا وكلة وكلالة وكلولة وكلولا من الباب الثانی اذا اعیا وبرآدم ولدو والدسز اولمق

معناسنه يقال كل الرجل اذا صار كلا اى لا ولدله ولا والد وكوزده حدت بصر اولميوب فرسز خيره اولمق
كذلك قلج و بچاق مقوله سى كسمز كند اولمق معناسنه در يقال كل البصر والسيف وغيره اذا لم يقطع وكذا يقال
كل لسانه و بصره اذا نبا ولم يحقق المنظور (الكليل) اميروزننده خيره كوزه و كسمز آلته دينور تركيده اول
كوزه چونكى وطونق تعبير اولنور بصرى ضعيف وفرسز اولور هر نسنه يى واقع حال اوزره كورمز ياخود يقيندن
بركونه وايراقدن بركونه كوره ودخى انواعى واردر يقال بصر وسيف كليل اى لا ينفذ ولا يقطع (التكليل) تفعيل
وزننده بودخى بصر خيره وآلت كسمز كند اولمق معناسنه در يقال كلل البصر والسيف اذا لم يقطع وبركمسه
اهل وعيالنى تلف وبى امان و بيچاره براقوب ديار آخره باشن آلوب كتمك معناسنه در يقال كلل الرجل اذا ذهب
وترك اهله بمضيعة و برخصوصده چباليوب جدّ وجهد ايلمك معناسنه در يقال كلل فى الامر اذا جدّ و برمادّهٔ
مهوله دن اصلا چكنلميوب اقدامله دليرانه حمله وهجوم ايلمك معناسنه يقال كلل السبع اذا حمل ولم يحجم شارح
ديركه عربلر الاسد يهلل ويكلل والنمر يكلل ولا يهلل ديرلر يعنى ارسلان كاه اولوركه ايدر حمله لكن وارميوب ينه
كيرو رجعت ايدر وقپلان بركرّه حمله ايلدكدنصكره اصلا رجعت ايلميوب البته واروب كارينى اجرا ايدر زيرا
قپلان بالطبع خونى وسفاك وغداردر انتهى * وتكليل برنسنه دن خوف ايلمكله چكنلنوب كيرو طورمق معناسنه
اولمغله ضدّ اولور يقال كلل عن الامر اذا احجم وجبن و برآدمه تاج كيدرمك معناسنه در يقال كلل فلانا اذا البسه
الاكليل (الاكلال) همزه نك كسريله برنسنه برآدمك كوزينى فرسز خيره ايلمك معناسنه در يقال اكلّ بصره البكاء
اذا جعله كليلا و برآدمك دوه سى فرومانده اولمق معناسنه در يقال اكلّ الرجل اذا كلّ بعيره ودوه يى يوروب
درمانده قلمق معناسنه در يقال اكلّ البعير اذا اعياه (الكلالة) سحابه وزننده مصدردركه ذكر اولندى وكلاله
والدى وولدى اولميان كشى يه دينوركه تسميه بالمصدردر ونسبى اولاشق و پيوند اولميان قريبه دينور مثلا هو ابن
عمّ الكلاله ديرلر اوز عموجه زاده سى اولميوب پدرى طرفندن عشيرتى ولدى اولسه نته كه بونك مقابلنده ابن عمه لحا
ديرلر لاصق النسب معناسنه كه اوز عمزاده سى اولور پس بوكه كوره بعيد اولان عصبه دخى كلاله اولور
وعند البعض كلاله تكلل النسب قولندن مأخوذدركه احاطه معناسنه در يعنى نسبى نسبكى احاطه ايدندر عمزاده
مقوله سى كبى وعلى قول كلاله لامّ قرنداشلردر اخوة للامّ معناسنه ياخود بعيد اولان عمزاده لردر ياخود والد
وولددن غيرى اولان اقربالردر ياخود عصبه دن شول كمسه دركه آنكله بيله جه لامّ قرنداشلر وارث اوله لر پس
وجه مذكور اوزره يدى كونه تفسير اولنمشدر يقال ورثه كلالة وهو الرجل الذى لا والدله ولا ولدو ما لم يكن من النسب
لحا او من تكلل نسبه بنسبك كابن العمّ وشبهه او هى الاخوة للامّ او بنو العمّ الاباعد او ما خلا الوالد والولد او هى
من العصبة من ورث معه الاخوة للامّ (الكلة) كافك فتحيله كسمز كور بچاغه دينور يقال شفرة كلة اى كالة (الكلة)
كافك ضميله كيرو لمكه دينور تأخير معناسنه وكلّ كلمه سندن مونث اولوركه ذكر اولندى (الكلة) كافك كسريله
حالت معناسنه در يقال بات فلان بكلة سوء اى بحالة سوء و اينجه پرده يه دينوركه زار تعبير اولنور يقال قعد وراء الكلة
اى الستر الرقيق و جبنلك تعبير اولنان پرده يه دينوركه سيورى سينك ايچون قور يلور ناموسيه دخى دينور يقال بات
بالكلة وهى غشاءة رقيقة يتوقى بها من البعوض وجبن كسرتينله تاتار وترك لساننده سيورى سنكه ديمكله جبنلك
تعبيرى فصيح اولور وكله هودج ومحفه باشلرينه آصدقلرى قرمزى يولك پارچه سنه دينوركه زينت ايچون آصارلر
(الاكليل) همزه نك كسريله تاجه دينوركه سلاطين سلفك باش كسوتلريدر احاطه معناسندندر يقال برأسه اكليل
اى تاج وعصابه طرزنده باش باغنه دينوركه انواع جواهر ايله مزين اولور بونسوانه مخصوصدركه باشلرينه
كيرلر * شارحك بيانى اوزره حالا بوسمتك نسوانلرينك باشلرينه كيدكارى خوطاز طارزنده اولوركه تپه لرينه
وضع ايدرلر بوجهتله اول خوطازه ده اطلاق اولنور وخوطاز قطاس محرفيدر واكليلك جمعى اكاليلدر واكليل
منازل قمردن برمنزل اسميدركه درت عدد كواكب منتظمه دن عبارتدر وطرنغك چوره سنى احاطه ايدن اته
دينور وشول سحابه دينوركه اوزرينه زار چكلمش طرزنده مرئى اوله (اكليل الملك) پادشاه تاجى ديمكدر
ايكى كونه نباته دينوركه برينك يپراغى حلبه يعنى بوى يپراغنه ورايحه سى انجير رايحه سنه شبيه و چچكى صارى
وهر دالنك اوجنده نصف دائره يعنى هلال فلك شكلنده اكليلى يعنى غلافى اولوب وايچنده بوى تخمنه شبيه خرده
ومدوّر وصارى تخملرى اولور و برينك يپراغى نخود يپراغنه شبيه وزمين اوزره منبسط چوق داللرى اولوب
و چچكى صارى وبعضى بياض وهر دالنده خرده ومدوّر اكاليل يعنى غلافلرى اولور ايكيسيده محلل ومنضج
ومفاصل واحشاده اولان اورام صلبه يى ملينيدر مفردتداه بو ايكى نبات برنبات اولمق اوزره مرسومدر برقاج نوعى

(دخى)

دخی تصویر ایدرلر وبو ترکیده قوج بوینوزی دیدکاری نبات اوله جقدر ﴿اکلیل الجبل﴾ بر نبات آخردر یپراغی انجه واوزون وبری برینه صقشمش وسیاهه مائل وداللری قتی وچچکی بیاضله کوك ماییننده اولوب وثمری قتی وقوریدقده خردلدن خرده تخملری متناثر اولور ویپراغنده مرارت وحرافت اولوب ورایحه‌سی خوش اولور مدرّ ومحلّل وسدّه‌لری مفتح وخفقان وسعال واستسقایه نافعدر بو نبات ترکیده ببریّه دیدکاری نباتدر ﴿التکلل﴾ تفعل وزننده برنسنه‌یی چپ چوره احاطه ایلمك معناسنه‌در یقال تکلل به اذا احاط وتکلل السحاب بلودنور برق ایله شعله‌لنوب بیاضندن سیاهی آچیلوب سچلمسندن عبارتدر یقال تکلّل السحاب اذا تبسم ﴿المکللة﴾ معظمه وزننده چپ چوره‌سی کوناکون چچکلر ایله محاط اولان باغه وچمنزاره وصف اولور یقال روضة مکللة ای محفوفة بالنور ﴿الانکلال﴾ انفعال وزننده آهسته‌جه کولمك معناسنه‌در یقال انکلّ الرجل اذا ضحك وقلج کورلنمك معناسنه‌در یقال انکلّ السیف اذا ذهب حدّه وسحاب تبسم ایلمك معناسنه‌در که پرتو برق ایله شعله‌لنوب اچلمقدن عبارتدر یقال انکلّ السحاب اذا تبسّم وشمشك آهسته‌جه یلابیق معناسنه‌در یقال انکلّ البرق اذا لمع خفیفا ﴿الاکتلال﴾ افتعال وزننده بودخی انکلال سحاب معناسنه‌در یقال اکتلّ السحاب بمعنی انکلّ ﴿الکلکل﴾ فدفد وزننده و ﴿الکلکال﴾ سلسال وزننده کوکسه دینور صدر معناسنه علی قول بیون چنبرلرینك مابیننه دینور یاخود کوکس تخته‌سنك ایچ یوزینه دینور یقال ضرب کلکله وکلکاله ای صدره او هو مابین الترقوتین او باطن الزور وآت قسمی یاتدقده قولان بند ایده‌جك یرندن که بوش بوکوری اوله‌جقدر زمینه طوقنان یرینك ارالغنه اطلاق اولنور ﴿الکلکل﴾ هدهد وزننده بغایت جست وچالاك آدمه دینور علی قول قالین کوده‌لی بودوره دینور یقال هو کلکل ای ضرب او قصیر غلیظ مؤنثی کلکله‌در ﴿الکلاکل﴾ علابط وزننده کلکل معناسنه‌در مؤنثی کلاکله‌در ﴿کلان﴾ شدّاد وزننده بر طاغك آدیدر ﴿الکلل﴾ فتحتینله حال معناسنه‌در یقال بات بکلل سوء ای حال سوء ﴿الکلاکل﴾ زلازل وزننده جماعات معناسنه‌در مفردی کلکله‌در زبرجه وزننده که جماعت دیمکدر ﴿کلال﴾ غراب وزننده اسامیدندر ابن عبد یالیل بن عبد کلال شول کمسه‌درکه فخر انام علیه السلام حضرتلری ایمان ایچون نفس همایونلرنی عرض بیورمشیکن مراد شریفلرینه اجابت ایلمدی مرسوم طائف اهالیسنك سرکرده‌لری ایدی قبل الهجره بالنفس حضرت سید الانام واروب عرض اسلام بیوردقده اجابتدن قطع نظر جور واذا ایلشیدی ﴿الکمال﴾ جمال وزننده اسمدر برشیئك جمیع اجزاسنك یرلو یرنده کفایت وتمامنه دینور یقال به کمال ای تمام وکمال وکمول مصدر اولورلر برشیئك جمیع اجزاسی یرلو یرنده تام وکافی اولمق معناسنه‌در یقال کمل الشیء وکمل وکمل کمولا وکمالا من الباب الاوّل والخامس والرابع اذا تمّ ﴿الکامل﴾ و ﴿الکمیل﴾ امیر وزننده ابواب مذکوره‌دن اسم فاعللردر اجزاسی تامّ وکافی اولان شیئه دینور یقال شیء کامل وکمیل ای تامّ وکامل بحور عروضدر بر بحرك اسمیدرکه التی کرّه متفاعلن جزؤندن عبارتدر وکامل میمون بن موسی المری ورقاد بن المنذر الضبی وهلقام الکلبی وحوفران بن شریك وسنان بن ابی حارثه وزید الفوارس الضبیّ وشیبان الهندیّ وزید اسخیل الطائی فرسلرینك اسملریدر ﴿التکامل﴾ تفاعل وزننده و ﴿التکمل﴾ تفعل وزننده برنسه کمالنی بولمق وکامللنمك معناسنه‌در یقال تکامل الشیء وتکمل اذا کان کاملا ﴿الاکمال﴾ همزه‌نك کسریله و ﴿الاستکمال﴾ و ﴿التکمیل﴾ تفعیل وزننده برنسنه‌یی تامّ وکامل قلمق معناسنه‌در یقال اکمله واستکمله وکمله اذا اتمّه وجمله ای جعله جملة ﴿الکمل﴾ فتحتینله کوتری معناسنه‌در یقال اعطاه المال کملا ای کاملا ﴿الکاملة﴾ عمرو بن معدی کربك فرسی اسمیدر ویزید بن قنان نام کمسه‌نك فرسی اسمیدر ﴿الکاملیة﴾ روافضك اشرّ واخبثی اولان بر طائفه‌در * مترجم دیرکه ملل ونحلده مرسومدرکه کاملیه طائفه‌سی ابو کامل نام کمسه‌نك اصحابیدر مسفور جمیع صحابهٔ کرامی امام علی حضرتلرینك بیعت ونصرتنی ترك ایتدیلر دیو اکفار وامام علی حضرتلرینی طلب حقنی ترك ایلدی دیو اکفار ایلدی وعند الموت تناسخ ارواحه قائللردر ﴿المکمل﴾ منبر وزننده خیر وشرّ جهتلرنده کامل ووافی کمسه‌یه دینور یقال رجل مکمل ای کامل للخیر والشرّ ﴿الکومل﴾ جوهر وزننده یمنده بر حصن اسمیدر ﴿کمل﴾ کافك فتحیله و ﴿مکمل﴾ معظم وزننده و ﴿کمیل﴾ زبیر وزننده و ﴿کمیله﴾ جهینه وزننده اسامی ناسدندر ﴿الکملول﴾ زنبور وزننده قنابری ایله معروف اولان نباته دینورکه شجرة البهق دخی دیرلر فارسیده برغست دیرلر ترکیده ارمنیلر خیاری وسلوکلی پنجار دیرلر ابتدای بهارده سائر سبزه‌لردن مقدم شوك وعوسج انبات ایدن اراضی طیبه‌ده چوق بتشور لطیف وجلاء وبهق ووضح عارضه‌لرینه اکلا وضمادا انفع وایام قلیله‌ده آنلری مزیل ومعده‌یه وجکره صالح ومزاج محروره ومبروده موافق وململحی طعامه مشتهیدر ﴿الکمتل﴾ تای فوقیه ایله جعفر وزننده و ﴿الکماتل﴾ علابط وزننده پك قاتی نسنه‌یه دینور

(المكمتلة) مدحرجه وزننده قورومی قوندوقوی ترکیب واعضاسی صمصیق ناقه یه دینور یقال ناقة مكمتلة الخلق ای متداخلة مجتمعة (الكميثل) ثای مثلثه ایله عميثل وزننده بودوره دینور (الكمهلة) دحرجه وزننده یوله کیدن آدم اتکلرینی دیوشروب بلنه باغلمق معناسنه‌در یقال كمهل الرجل اذا جمع ثيابه وحزمها للسفر و برآدمك حق ومطلوبنی ادا ایلیوب امتناع ایلمك معناسنه‌در یقال كمهل علينا ای منعنا حقنا و برخبری یابر سوزی برکسه‌دن صقلیوب کزلمك معناسنه‌در یقال كمهل الحديث اذا اخفاه وعماه وجمع مال ایلمك معناسنه‌در یقال كمهل المال اذا جمعه (الاكمهلال) اضمحلال وزننده کرپی کبی بوزیلوب طورطوپ اوتورمق معناسنه‌در یقال اكمهل الرجل اذا انقبض وقعد واقرنبع (التكمهل) تدحرجه وزننده مجتمع اولمق معناسنه‌در یقال تكمهل الشیء اذا اجتمع (المكمهل) مزعفر وزننده دانه‌لو بوغه دینورکه چکیت تعبیر اولنور (الكنبل) قنفذ وزننده و (الكنابل) علابط وزننده صلب وشدید آدمه دینور وكنابل برموضع آدیدر (الكنتأل) تای فوقیه ایله جردحل وزننده بودوره دینور (الكندلی) کافك ودالك فتحی وقصر ایله ومد ایله برنوع نباتدرکه ماء بحر ایله نشو ونما بولور و بونبات شوره دیمکله معروفدر وقشری ایدع یعنی دم الاخوین دیدکاری داروددر وآنکله دباغت اولنور صمغی جماعی مقوّیدر (الكنفليل) زنجبیل وزننده قبا صقاللو آدمه دینور یقال رجل كنفليل اللحية ای ضخمها و قبا صقاله دینور یقال لحية كنفليلة ای ضخمة (الكنهبل) سفرجل وزننده وبانك ضمیله ده زبانزده‌در و (الكهبل) جعفر وزننده برنوع ایری اغاج اسمیدرکه میشه اغاجلرندندر وایری سنبله‌لو اوارپه صاپنه دینور (كنهل) جعفر وزبرج وزنلرنده برموضع اسمیدر وکاه اولورکه علمیت وتانیث سببیله غیر منصرف اولور علمیتی بقعه اعتباریله‌در وزبرج وزننده كنهل بنی عوف بن عاصم جماعتنه مخصوص برصو آدیدر (الكنهدل) سفرجل وزننده ایری و یوغون شیئه دینور و صلب وشدید نسنه‌یه دینور (الكهل) اهل وزننده شول کمسه‌یه دینورکه صقالنه قیر سپوب وجود واوضاعنده کمال وتمکین شیخوخت اماره‌سی ظهور ایلمش اوله علی قول اوتوز یاخود اوتوزدرت یاشندن اللی برياشنه وارنجه كهل دینور جمعی كهلون کلور وكهول کلور کافك ضمیله وكهال کلور کافك کسریله وكهلان کلور کافك ضمیله وكهل کلور رکع وزننده مؤنثی كهله‌در جمعی كهلات‌در کافك فتحی وهانك سکونیله وفتحاتله جائزدر وعند البعض كهله تعبیری جائز دکلدر الاشهله لفظنه ازدواجله بالمشاکله ایراد اولنور یقال هو كهل وهی كهلة اذا وخطه الشيب ورأيت له بجالة او هو من جاوز الثلاثين او اربعا وثلاثين الى احدى وخمسين اولا یقال امرأة كهلة الامزدوجا بشهلة فيقال امرأة شهلة كهلة و كهل اوزانوب قدر وکمالنی بولمش نباته اطلاق اولنور یقال نبت كهل ای متناه وتقول العرب طارله طائر كهل ای له جدّ وحظ فی الدنيا یعنی دنیا جهتنده بخت ونصیب وافر صاحبی اولسه وبوبخت واقبالك کمال ووفورندن کنایه‌در (الاكتهال) افتعال وزننده برآدم كهل اولمق معناسنه‌در یقال اكتهل الرجل اذا صار كهلا واهل لغت بوماده‌یی ثلاثیدن استعمال ایلمامکله كهل الرجل دیمك صحیح دکلدر کرچه حدیث آتیده ثلاثیدن مأخوذ اوله‌رق كاهل کلمه‌سی وارد اولمشدر اولدخی اختلاف اوزره‌در مانصه ان الرجل سأل النبی عليه السلام الجهاد معه فقال ✵ هل فی اهلك من كاهل ✵ بکسر الهاء ویروی من كاهل بفتح الميم والهاء ای من تزوج فلما قال له ماهم الا اصبية صغار اجابه فقال عليه السلام ✵ تخلف وجاهد فيهم ولا تضيعهم ✵ پس اوّله کوره كاهل كهولتله متصف کمسه دیمکدر وثانی‌یه کوره مكاهله‌دن اولورکه تزوّج معناسنه مستعملدر * شارح دیرکه اوّله کوره كاهل بعیردن مأخوذ اولمقده محتملدر زیرا عربلر فلان كاهل بنی فلان دیرلر عهدتهم فی الملمات وسندهم فی الملمات معناسنی اراده ایدرلرکه اهل وعیالنك امورینه متکفل ومتعهد آدم دیمك اولور انتهی * واكتهال باغچه‌نك چچکلری سراپا آچمق معناسنه مستعملدر یقال اكتهلت الروضة اذا عمّ نورها (المكتهل) اسم فاعل بنیه‌سیله تمام بوینی بولمش وقدر ومقدارینه وارمش نباته وصف اولور یقال نبت مكتهل ای متناه ومكتهله شول دیشی قیونه دینورکه باشی صقر اوله یقال نعجة مكتهلة ای مختمرة الرأس بالبياض (الكاهل) صاحب وزننده علی الاختلاف كهولتله متصف آدمه دینورکه ذکر اولندی وحارك معناسنه‌درکه ارقه‌نك یوقریسنده ایکی کورکك اوسط یانیدر علی قول ارقه‌نك بیون کوکنه طوغری یوقریسنك مقدّمنه دینورکه ارقه‌نك ثلث اعلاسیدر التی عدد اکورغه کمیکلرینی مشتملدر یاخود ایکی کورکك ارالغنه دینورکه ترکیده یغرنی تعبیر اولنور فارسیده یال دینور یاخود بیونك ارقه‌یه قاوشدیغی یره دینور یقال ضرب كاهله وهو الحارك او مقدّم اعلی الظهر مما يلی العنق وهو الثلث الاعلی وفيه ست فقر او مابين الكتفين * شارح دیرکه كاهل اسمدر جمعی كواهل‌در وكاهل بنو اسددن برقبیله‌نك پدری اسمیدرکه كاهل بن اسد بن خزیمه‌در وآنلر امرء القیسك پدرینك قاتللریدر وعربلر شدید الغضب آدمه واسرمش دوه‌یه ذو كاهل اطلاق ایدرلر كاهل موقع

قوت اولديغنه مبنيدر حتى دوه نك يوك محليدر يقال رجل ذوكاهل اى الشديد الغضب ويقال فحل ذوكاهل اى هايج
وشوكت صاحبى منيع الجانب آدمه شديد الكاهل اطلاق اولنور يقال انّه لشديد الكاهل اى منيع الجانب
(ابوكاهل) قيس بن عائذ البجلىّ اصحابدندر (الكهلول) زنبور وزننده كولكن خندان آدمه دينور يقال هو
كهلول اى ضحاك وكريم آدمه دينور يقال رجل كهلول اى كريم (كهل) سهل وزننده و (كاهل) صاحب
وزننده و (كهيل) زبير وزننده و (كهلان) سكران وزننده اسامى ناسدندر (كهيله) جهينه وزننده بر موضعدر
(كهال) غراب وزننده بر كاهل جاهلى اسميدر (الكهول) جرول وزننده (الكهول) صبور وزننده اور محكه
دينور عنكبوت معناسنه (الكهبل) جعفر وزننده بودوره دينور و بر جنس ايرى شجر اسميدر و بو كنهبيل ايله
ايكى معناده دخى مرادفدر (الكهدل) جعفر وزننده اتنه طلو سموز تازه خاتونه دينور وقوجه قارى يه ديمكله ضدّ
اولور يقال تزوّج كهدلا اى شابّة سمينة وكذا عجوزا واور محكه دينور ويكى يتشمش قيزه دينور و بر رجل و بر راجز
علميدر (الكهمل) كهدل وزننده ثقيل و بى مزه و ناهضم كمسه يه دينور يقال جاء كهمل اى ثقيل وخم (المكهمل)
مدحرج وزننده جمله و جميع معناسنه در يقال اخذ الامر مكهملا اى باجمعه (كول) زفر وزننده فارس قضاسنده
بر قريه در عامّه كوار ديرلر صغانى مرحومك ظن ايلديكى كبى شيرازده محله اسمى دكلدر (الكولان) كافك فتحى
و ضميله بردى نباتنه دينور كه قوغه لق وحصيرا وتى ديدكلريدر و ماوراء النهرده بر بلده آديدر (الكولة) تمره وزننده
يمنده بر حصن اسميدر (الكوألل) سفرجل وزننده بودوره دينور (الاكوئلال) اشمعلال وزننده بودور اولمق
معناسنه در يقال اكوألّ الرجل اذا قصر اشبو كوألل و اكوئلال ماده لرينى جوهرى كأل ماده سنده و همندن ناشى
ذكر ايلمشدر * شارح ديركه مؤلف دخى اوراده ثبت ايلمكله تعارضا تساقطا قبيلندن اولور (التكوّل) تفعل وزننده
بريكمك معناسنه در يقال تكوّلوا اذا تجمعوا و بركمسه اوزرينه متصل و پيدر پى شتم و ضربله اوشونتو ايدوب حواله
اولمق معناسنه در يقال تكوّلوا عليه اذا اقبلوا اعليه بالشتم والضرب فلم يقلعوا (الانكيال) انفعال وزننده تكوّل ايله
معناى اخيرده مرادفدر يقال انكالوا عليه بمعنى تكوّلوا (التكاول) تفاعل وزننده جعلى قصه لنمق معناسنه در
يقال تكاول الرجل اذا تقاصر (الاكول) اطول وزننده طاغلر شكلنده جابجا تومسكلى اولان ارضه دينور
(الكيل) سيل وزننده و (المكال) مقال وزننده و (المكيل) مسيل وزننده اولچمك معناسنه در يقال كال الطعام يكيل
كيلا و مكالا و مكيلا اذا وزنه بالكيلة و يقال كاله طعاما و كال له طعاما بمعنى يعنى مفعولينه تعديه ايدوب و بعضا مفعول اوّله
لام داخل اولور پس كاله طعاما قولى اكا بغداى اولچدى كه اكا اولچك ايله ياخود اولچه رك بغداى و يردى ديمك اولور
حتى راغب كلته الطعام اذا اعطيته كيلا عبارتيله رسم ايلمكله تضمين باندن اولديغنى تلميح ايلمشدر و كال له طعاما
قولى اكا و يرمك ايچون بغداى اولچدى ديمكدر * پس بيضاوى مرحومك سورهٔ مطففين اولنده حذف و ايصالدن عدّ
ايلمسنه حاجت قالمز نته كه عصام دخى لغتده لامدن مجرد اورو ديغى تصريح ايلمشدر فلينظر و كيل مكيال كبى اولچكه ده
اطلاق اولنور و آقچه يى وزن ايلمك معناسنه مستعملدر يقال كال الدراهم اذا وزنها و چقماقدن آتش چيقميوب
آتشسز اولمق معناسنه مستعملدر چقماقدن مراد اعرابك اغاجدن اولان چقماغيدر آتش يرينه خرده حكاكه لرى
چيقمق ملابسه سيله استعمال اولندى يقال كال الزند اذا كبا و بر نسنه يى بر نسنه يه قياس ايلمك معناسنه مستعملدر
كوياكه آنك اولچكنه توفيق ايدر يقال كال الشئ بالشئ اذا قاسه به و كيل چقماق چاقيلور كن صيچرايان خرده
خرده پاره لرينه اطلاق اولنور و عربلر هذا طعام لايكيلنى ديرلر لايكفينى كيله معناسنى مراد ايدرلر كه تضمينى متضمندر
(واذا طلع سهيل * رفع كيل * و وضع كيل * ديرلر يعنى سهيل يلدزى طوغدقده اولچكك برى رفع و برى وضع اولنور كه
حرارت هوا زائل اولوب برودتك عارض اولمسنى مراد ايدرلر (الاكتيال) افتعال وزننده بودخى اولچمك معناسنه در
يقال اكتال الطعام بمعنى كاله * بوراده مؤلف قصر ايلمشدر زيرا اكتيال اولچك ايله نسنه آلان آدم كندى نفسيچون
اولچمك و اولچوب آلمق معناسنه دركاور قال الراغب اكتلت عليه اذا اخذت منه كيلا و فى المصباح اكتلت منه و عليه
اذا اخذت و توليت الكيل بنفسك و يقال كال الدافع و اكتال الآخذ و على حرفيله صله لنمق خصوصنده سورهٔ
مطففين اوّلنده ابو السعود حضرتلرينك كلام نفيسى واردر فليراجع (الكيلة) كافك كسريله اسمدر اولچويه
دينور (المكيل) منبر وزننده و (المكيال) محراب وزننده و (المكيلة) مكنسه وزننده كيل كبى اولچكه دينور يقال
اخذه بالكيل والمكيل والمكيال والمكيلة وهو ما كيل به (التكايل) تفاعل وزننده برى برينه مكافات اوزره معامله ايلمك
معناسنه در يقال هما يتكايلان اى يتعارضان بالشتم او الوتر وقولهم لاتكايل بالدم اى لايجوز لك ان تقتل الآثارك
يعنى قاتلدن غيرى يى قتل جائز دكلدر طرفينده فضل و مزيت جهتيله مساوات معتبر دكلدر قاتل كرك مقتولدن

دونوکرك افضل اولسون بهر حال قصاص اکا مترتب اولور ﴿المکایلة﴾ مفاعله وزننده برآدمه برکمسه هرنه سویلدیسه
اولدخی اکا آنی سویلمك یاخود آنك کندی حقنده ایشلدیکنی اولدخی ایشلمك معناسنه مستعملدر یاخود کندیسنه
شتم ایدنك شتمندن ازید شتم ایلمك معناسنه مستعملدر لسان عوام ترکیده بوندن اولچکنه اولچك بلکه برباش
زیاده ویرمك تعبیر اولنور یقال کایله اذا قال له مثل مقاله او فعل کفعله او شاتمه فاربی علیه ﴿الکیول﴾ عیوق وزننده
جنکده الك کیروده اولان طابوره دینور یقال قام فی الکیول ای فی آخر الصفوف فی الحرب وقورقق بیدل
کمسه یه دینور یقال رجل کیول ای جبان ویوکسك یره دینور تپه کبی وچقماقدن صچرایان آتشسز سیاه قغلجمه
دینور * مترجم دیرکه ابن اثیرك بیاننه کوره آخر صف وجبان معنالری کیل الزند معناسندندرکه آتشی چیقمز
دیمکدر یاخود جبان معناسی معنای اخیردندرکه کیروده بریوکسك یرده طوروب ایلرونك حالنه نظر ایدر بومناسبتله
بولطیفه ثبت اولندی برمحاربه هنکامنده برآق صقاللو پیرو اختیار کمسه عسکرك کیروسنده برآلارغه محلده توقف

(حکایه)

ایدرایمش نفراتك بری یاننه واروب اولادك مثابه سنده کمسه لر ایلروده جنك ایده یورلرسن آق صقالکدن اوتانمیوب
بویله کیروده طورمق روامیدر دیوسرزنش ایتدکده ای اوغل بن دائما بویلجه کیروده طورمقله بوآق صقاله مالك
اولدم یوخسه ایلرویه اقتحام ایلسم ایدی قاره صقاله دخی مالك اولمز ایدم دیوجواب ایلمشدر ومن القصة الحصة
﴿الکیل﴾ هینو زننده بودخی چقماقدن صچرایان آتشسز سیاه قغلجمه دینور یقال خرج من الزند الکیول والکیل
ای السحالة ﴿التکلی﴾ تجلی وزننده تکیل کلمه سندن مقلوبدر جنکده الك کیروده کی طابورده طورمق معناسنه در
یقال تکلی الرجل اذا قام فی الکیول ﴿التکییل﴾ تفعیل وزننده برکمسه قورقق اولمق معناسنه در یقال کیل الرجل
اذا کان کیولا ای جبانا

فصل اللام

﴿لتله﴾ لامك فتحی وتای فوقیه نك سکونیله برموضع آدیدر ﴿لعلّ﴾
فتحتینله ولام مشدده مفتوحه ایله و﴿لعل﴾ لام مخففه نك سکونیله کلمهٔ طمع واشفاقدر یعنی مرجو ومأمولی یاخود
مخوف ومکروهی توقع وامید ایچوندرکه حاصلی محبوبی ترجی ومکروهدن اندیشه واشفاقه دلالت ایدر مثلا لعل الله
یغفر ذنبی دیرلر امیددر ومأمولدرکه خدای متعال کناهمی مغفرت ایلیه ولعل زیدا یموت دیرلر قورقرمکه زید وفات ایلیه
دیمکدر بومعنالردن فارسیده مکر وشاید کلمه لریله تعبیر اولنور بونده یکرمی سکز لغت واردر (١) لعلّ (٢) لعل که
ذکر اولندی (٣) علّ بغیر لام (٤) عنّ نون مشدده ایله (٥) غنّ غین معجمه ایله (٦) انّ همزه ونون مشدده ایله (٧) لأنّ
لام وهمزه ونون مشدّده ایله (٨) لونّ لام وواو ونون مشدّده ایله (٩) رعلّ راء وعین ولام مشدّده ایله (١٠) لعنّ
لام وعین ونون مشدّده ایله (١١) لغنّ لام وغین معجمه ونون مشدّده ایله (١٢) رغنّ راء وغین معجمه ونون مشدّده ایله
(١٣) وعلی افعل دینور عین ولام مشدّده ویای متکلم ایله (١٤) وعلنی افعل دینور نون وقایه زیاده سیله (١٥)
لعلی دینور (١٦) لعلنی دینور (١٧) لعنی دینور نون مشدده ایله (١٨) لعننی دینور نون وقایه ایله (١٩) لغنی غین
معجمه ایله (٢٠) لغننی نون وقایه ایله (٢١) لونیّ نون مشدّده ایله (٢٢) لوننی نون وقایه ایله (٢٣) لأنی همزه ونون مشدّده ایله
(٢٤) لأننی نون وقایه ایله (٢٥) انی همزهٔ مفتوحه ایله (٢٦) اننی نون وقایه ایله (٢٧) رغنی غین معجمه ایله (٢٨) رغننی
نون وقایه ایله * مترجم دیرکه مؤلفك بصائرده وشهابك درّة الغوّاص شرحنده اشبو لعلّ کلمه سنه متعلق نفایس اولمغله
طالب اولنلر مراجعت ایده لر ﴿اللمال﴾ سحاب وزننده وغراب وزننده سرمه یه دینور یقال بعینه لمال ولمال
ای کحل ﴿التلمل﴾ تفعل وزننده آغزك ایچنده اولان بقیهٔ طعامی دل ایله یلاشدرمق معناسنه در یقال تلمل بفمه
اذا تلمظ ﴿اللولاء﴾ صحراء وزننده ضرّ وشدّت ومحنت معناسنه در یقال وقع فی اللولاء ای الشدّة والضرّ ﴿لال﴾
حال وزننده فقهادن احمد بن علیّ بن احمدك پدرینك جدّی اسمیدر ولال فارسی اولمغله دلسزه دینور اخرس
معناسنه ﴿اللیل﴾ سیل وزننده و﴿اللیلاة﴾ الف وهایله کیجه یه دینورکه غروب شمسدن فجر صادقك طلوعنه قدر
علی قول شمسك طلوعنه قدر مدّتدن عبارتدر جمعی لیالی کلور غیر قیاس اوزره یاء زیاده سیله ولیائل کلورکه مقلوبدر
شارح دیرکه لیلاة لیله نك اصلیدر زیرا مصغری لییلیه در ولیله لیلك مفردیدر تمره وتمر کبی ومرزوقی دیدیکه لیل ازاء
نهارده ولیله ازاء یومده استعمال اولنور انتهی * ولیل طوی قوشنه دینور حباوی کبی علی قول یاوریسنه دینور
وکروان قوشنك که چاغرغان طوی دیدکلریدر یاوریسنه ده دینور وعرفجة بن سلامة الکندی نام کمسه نك قلجی اسمیدر
وتقول العرب البس لیل لیلا ای رکب بعضه بعضا یعنی برنسنه نك اجزاسی بری برینك اوستنه بنکشدی ﴿اللیلاء﴾
حمراء وسکری وزنلرنده کیجه نك طول وشدّتنی افاده ضمننده تأکید ایچون ایراد اولنور عند البعض پك قرانکو اولان
کیجه یه یاخود اوتوزنجی کیجه سنه وصف اولورنته که دهماء یکرمی طقوزنجی ودعجاء یکرمی سکزنجی کیجه در
یقال لیلة لیلاء ولیلی ای طویلة شدیدة او هی اشدّ لیالی الشهر ظلمة او لیلة ثلاثین ﴿الألیل﴾ احمر وزننده و﴿اللائل﴾

صاحب وزنده و (المليل) معظم وزنده بونلرده تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال ليل اليل ولائل ومليل اى شديد
الظلمة (الالأل) همزه ايله اهمال وزنده و (الاليال) همزهٔ ثانيه بدلى يا ايله كيجه يه كيرمك معناسنه در يقال الأل القوم
و اليلوا اذا دخلوا فى الليل اوّلكيده همزهٔ اولى مناسبتيله ياء همزه يه ابدال اولنمشدر (امّ ليلى) سياه باده نك كنيه سيدركه
پاپاس قاره سى ديدكاريدر و ليلى باده نك ابتداى كيف و نشئه سنه اطلاق اولنور بخار تصوّرينه مبنيدر تقول اخذتنى
الخمر ليلاها اى نشوتها و بدء سكرها و بر خاتون اسميدر جمعى ليالى كلور (حرّة ليلى) باديه ده بر قره طاشلق تپه در (ابن
ليلى المزنى) و (ابو ليلى الاشعرىّ) و (ابو ليلى الجعدىّ) و (ابو ليلى المازنىّ) و (ابو ليلى الغفارىّ) و (ابو ليلى الخزاعىّ)
صحابه لردر (الملايلة) مفاعله وزنده اجيرى كيجلكله طوتمق معناسنه در نته كه مشاهره آيلقله و مياومه كونده لكله
معامله دن عبارتدر تقول لايلته اذا استأجرته لليلة و يقال عامله ملايلة كياومه مياومة من اليوم

فصل الميم

(المأل) ميمك فتحى و همزه نك سكونيله و (المئل) كتف وزنده سموز و يومرى كوده لو كشى يه دينور مؤنثى مأله
و مئله در (المؤولة) عمومه وزنده و (المألة) كرامه وزنده بر كمسه سموز و تنومند اولمق معناسنه در يقال مأل الرجل
و مئل مؤولة و مألة من الباب الثالث و الرابع اذا كان مألا اى سمينا ضخما (المأل) و (المألة) ميملرك فتحيله بر ايشه
قبل الوقوع ياپنوب آماده اولمق معناسنه در يقال جاء امر ما مأل له و ما مأل مألة من الباب الخامس و الثالث
اى لم يستعدّله و لم يشعر به (المألة) ثمره وزنده باغچه يه و چمنزاره دينور روضه معناسنه و دكرمنه دينور رحى
معناسنه جمعى مئال در ميمك كسريله (المتل) قتل وزنده برنسنه يى صرصوب ارغالمق معناسنه در يقال متل الشئ
متلا من الباب الاوّل اذا زعزعه و حرّكه (المثل) ميمك كسرى و ثاى مثلثه نك سكونيله و (المثل) فتحتينله و (المثيل)
امير وزنده برشيئك بكزرى و يكتاشى شبه و مانند معناسنه در جمعلرى امثالدر يقال هذا مثله و مثله و مثيله اى شبهه
و قول العرب فلان مستراد لمثله اى مثله يطلب و يشحّ عليه يعنى فلان نسنه كمياب اولمغله مثل و ماندى مطلوب
اولوب و كنديسى فدا ايلميوب حقنده بخل و ضنت اولنه جق يادكار بيهمتادر ديمكدر (المثل) فتحتينله شبه و مانند
معناسنه دركه ذكر اولندى و دليل و حجت معناسنه مستعملدر يقال اقام له مثلا اى حجة و قصه و حديث و داستان
معناسنه در يقال بسط له مثلا اى حديثا و برنسنه نك صفتنه اطلاق اولنور و منه قوله تعالى ﴿مثل الجنة التى
وعد المتقون﴾ اى صفة الجنة * شارح ديركه مثل تعبير اولنان كلام كه قبولله متسم و تداول ايله مشتهردر شبه
معناسندن مأخوذدر كوياكه محاضرى اولان كمسه موردنى مضربنه مثل و نظير ايده رك ايراد ايدر (التمثيل)
تفعيل وزنده بر قصه و بر لاقردى بيان ايلمك معناسنه در يقال مثل بالمثل اى بالحديث اذا بينه و افاده و حدثه
و برنسنه يى برنسنه يه بكزتمك معناسنه در يقال مثله به اذا شبهه به و برنسنه نك بعينه صورتنى نقش و كتابت
مقوله سيله تصوير ايلمك معناسنه در شويله كه شئ مصوّرك شخصنه نظر ايدر كبى بعينه تصوير ايليه يقال
مثل الشئ له اذا صوّره حتى كانه ينظر اليه و بر آدمه مثله تعبير اولنان عقوبتله اشكنجه قلمق معناسنه در يقال
مثل لفلان اذا نكل به (الامتثال) افتعال وزنده بو دخى مثل و قصه بيان ايلمك معناسنه در يقال امتثل المثل
اى الحديث بمعنى مثله و بر كمسه مثل جهتيله بالمناسبه ابيات ثلاثه انشاد ايلمك معناسنه در يقال امتثل
عندهم مثلا حسنا اذا انشد بيتا ثمّ آخر ثمّ آخر نته كه تمثّل دخى بو معنايه دركما سيذكر و برنسنه نك صورتنه
كيرمك معناسنه در يقال امتثله اى تصوّره * شارحك بياننه كوره تمثيلك مطاوعيدر فيقال مثله له فامتثله
اى صوّره له فتصوّره و بر آدمك طريقه و مسلكنه تابع اولوب اصلا آندن عدول و تجاوز ايتميه رك اقتدا و انقياد
ايلمك معناسنه در يقال امتثل طريقته اذا تبعها فلم يعدها و قاتلى قصاص ايلمك معناسنه در يقال امتثل منه
اذا اقتصّ (التمثّل) تفعل وزنده بو دخى مثل و قصه بيان ايلمك معناسنه در يقال تمثّل الحديث و بالحديث
بمعنى امتثل * قال الشارح و منه قول جرير * و التغلبىّ اذا تنحنح للقرى * حك استه و تمثل الامثالا * و تمثل
امتثال كبى بر مناسبتله مثل قصديله ابيات ثلاثه انشاد ايلمك معناسنه در يقال تمثل عندهم مثلا حسنا اذا انشد
بيتا ثمّ آخر ثمّ آخر * شارح ديركه مؤلفك صورت تفسيرندن ابيات ثلاثه انشاد اولنمدقجه امتثال و تمثل اطلاق
اولنميه جغى منفهم اولور لكن امّهات سائره نك منطوقى اوزره مصراع و احدده دخى مستعملدر و منه قول عايشة
كان عليه السلام يتمثل بقول الشاعر * و يأتيك بالاخبار من لم تزوّد * پس مؤلّفك مرادى مطلقا متعدّد منظومه
ديمك اولور و بو معناده امتثال و تمثل بنفسه و باء حرفيله متعدّى اولور كما قال فى الاساس هذا البيت مثل تمثله عندنا
و تمثل به و نمتثله و نمتثل به * و مؤلف تمثل صورتلنمك و برشيئك صورتنه كيرمك معناسنه ده ورودنى اهمال ايلدى
و تمثل برنسنه يى يا بر كلامى مثل ضرب و ايراد ايلمك معناسنه در يقال تمثل بالشئ اذا ضرب به مثلا و يقال هذا البيت مثل

تمثل به وقصاص آلمق معناسنه‌در يقال تمثّل منه اذا اقتصّ ﴿الامثولة﴾ اضحوكه وزننده اسمدر تمثل اولنان
بيته دينور ﴿المثال﴾ كتاب وزننده مقدار معناسنه‌در يقال هذا على مثاله اى مقداره وقصاص معناسنه‌در
يقال اخذ منه مثاله اى قصاصه وبرنسنه‌نك اورنكنه وصفتنه دينور يقال هذا على مثال ذاك اى على صفته
ودوشكه دينور يقال نام على المثال اى الفراش جمعى امثله ومثل كلور كتب وزننده ﴿التماثل﴾ تفاعل وزننده
خسته صحت وافاقته يقلشمق معناسنه‌در وبومثول وقيام معناسندندر يقال تماثل العليل اذا قارب البرء ﴿الامثل﴾
افضل وزننده ومرادفيدر جمعى اماثل‌در يقال هذا امثل قومه اى افضله * راغبك بيانه كوره اشبه وامثل
كلمه‌لرى فى الاصل اشبه بالافاضل وامثل بالافاضل اولوب بعده كثرت دوران سببيله مشبه به اسقاط ومطلق افضل
مقامنده اقامه واستعمال اولنديلر وانلردن صيغه تصريف اولندى وقوله تعالى ﴿ اذ يقول امثلهم طريقة ﴾ اى
اعدلهم واشبههم باهل الحقّ او اعلمهم عند نفسه بما يقول ﴿المثالة﴾ كرامه وزننده فاضل اولمق معناسنه‌در يقال
مثل الرجل مثالة من الباب الخامس اذا فضل ﴿المثلى﴾ ميمك ضميله امثلك مؤنثيدر اقصى وقصوى كبى وقوله تعالى
﴿ ويذهبا بطريقتكم المثلى ﴾ اى الطريقة التى هى الاشبه بالحقّ ﴿المثيل﴾ امير وزننده مثل ونظير معناسنه‌دركه
ذكر اولندى وفاضل معناسنه‌در يقال رجل مثيل اى فاضل ﴿التمثال﴾ تانك فتحيله تفعيلدن مصدردر برنسنه‌يى
آخره بكزتمك معناسنه‌در يقال مثله به تمثيلا وتمثالا اذا شبهه به ﴿التمثال﴾ تانك كسريله مصنوع اولان صورته
دينور كرك قلم ايشى وكرك سائر كونه اولسون تقول رأيت تمثالا فى يده اى صورة واشعث بن قيس الكندىّ قلجنك
اسميدر ﴿المثول﴾ قعود وزننده اياق اوزره ديكيلوب طورمق معناسنه‌در يقال مثل بين يديه ومثل مثولا من الباب الاوّل
والخامس اذا قام منتصبا وسينوب يره ياپشمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال مثل الرجل اذا لطأ بالارض ويرندن
ايرلمق معناسنه‌در يقال مثل فلان اذا زال عن موضعه وبرنسنه‌يه برنسنه‌يى بكزتمك معناسنه‌در يقال مثل فلانا
فلانا وبفلان اذا شبهه به وبكزمك معناسنه‌در يقال مثل فلان فلانا اذا صار مثله ﴿المثل﴾ غسل وزننده و﴿المثلة﴾
ميمك ضميله برآدمه غيره عبرت اوله‌جق عقوبت ايلك معناسنه‌در برونى وقولاغنى وسائر بعض اعضاسنى كسمك
وكوزينى اويمق كبى يقال مثل بفلان مثلا ومثلة من الباب الاوّل اذا نكل ﴿المثلة﴾ ميمك فتحى وثانك ضميله وسكونيله
اسمدر عبرت آله‌جق عقوبته دينور جمعى مثولات كلور ميمك فتحيله ومثلات كلور ميمك فتحى وثانك ضميله ﴿الامثال﴾
همزه كسريله برآدمى قصاص جهتيله قتل ايلك معناسنه‌در يقال امثله اذا قتله بقود ﴿الماثل﴾ صاحب
وزننده عقوبت معناسنه اولان مثل كلمه‌سنى تاكيد ايچون ايراد اولنور يقال مثل ماثل اى جهد جاهد هر شديد محنتى
اكا تشبيه ايدرلر وماثل اثر وعلامتى بالكليه نابود اولوب خاكسار اولمش رسم بناء وعمارته دينور يقال كان رسم
الدار ماثلا اى الذاهب الاثر ﴿المأثول﴾ مدينه‌ده برموضعدر ﴿الماثلة﴾ چراغپايه‌دركه شمعدان طرزنده اولور چراغه
وايلكمن تعبير اولنور بو مناسبتله شمعدانه‌ده اطلاق اولنور يقال اتى بالماثلة اى بمنارة المسرجة ﴿المثل﴾ ميمك
كسريله ابن عجل بن لجيم‌در ملوك يمنندندر امويه‌دن عبدالملك بن مروان طرفنه يمندن بر طائفه ورود ايدوب
حضورنده مثول واثناى مصاحبتده عبدالملك ذكر اولنان مثل لفظنى مصحف اوله‌رق ماالميل منكم تعبيريله
استفسار ايلدكده مرقوملر مرادنى فهم ايدوب فى ذاتهم ادب آشنا اولملريله اسلوب حكيمانه ايله ياامير المؤمنين كان
ملك لنا يقال له المثل ديدكلرنده عبدالملك شرمسار اولدى وبنو المثل بن معاويه برقبيله‌در ابو الشعثاء يزيد الكندىّ
آنلردندر ﴿المثل﴾ ميمك ضميله فلج نام محلده برموضعدركه رحى المثل دخى ديرلر ﴿الامثال﴾ همزه‌نك فتحيله بصره‌يه
قريب برنيچه طاغلو ارضه اطلاق اولنوركه برى برينه متشابهلردر ﴿المجل﴾ ميمك فتحى وجيمك سكونيله و﴿المجل﴾
فتحتينله و﴿المجول﴾ قعود وزننده كثرت عملدن ال ناسورلنوب قبارمق معناسنه‌در يقال مجلت يده ومجلت مجلا ومجلا
ومجولا من الباب الاوّل والرابع اذا نفطت من العمل فرنت وطوارك طرنغى طاشر قدقدنصكره اوكولوب قتيلنمق
معناسنه‌در وعند البعض مجل بدنده درى ايله اتك بيننده صو حادث اولمق معناسنه‌دركه آتش اصابتندن ياخشونتلو
نسنه استعمالندن حادث اولور تركيده بوكه دخى قبارمق تعبير اولنور وبعضلر عندنده مجله‌كه مجل لفظنك مفرديدر
شول يوفقه دريجكه دينوركه ايش ايشلمكدن قباروب ايچنده صو طولار تركيده قبارجق تعبير اولنور بونك جمعى مجال‌در
ميمك كسريله ومجل‌در تمر وتمره كبى يقال مجل الحافر اذا نكبته الحجارة فبرئ فصلب او المجل ان يكون بين الجلد واللحم
ماء او المجلة قشرة رقيقة يجتمع فيها ماء من اثر العمل ومنه يقال جاءت الابل كالمجل اى رواء ممتلئة يعنى دوه‌لر صويه
كركى كبى قانوب قارنلرى مجل كبى صو ايله طبطبلو كلديلر ﴿الامجال﴾ همزه‌نك كسريله بو دخى ال كثرت عملدن
نصرلنوب قبارمق معناسنه‌در يقال امجلت يده بمعنى مجلت وايش الى قبارتمق معناسنه‌در يقال امجل يده العمل اذا صيرّها

ماجلة ﴿الماجل﴾ طاغك و درەنك دیبنده مجتمع اولان صویه دینور وباب مکەدە بر موضع آدیدرکه اطرافدن
ترشح ایدن صو آنده مجتمع اولور ﴿المحل﴾ فحل وزننده مکر وکید معناسنەدر یقال لایضرّه محله ای مکره وکیده
وتوزه دینور غبار معناسنه وقوراقلغه وقیتلغه دینور یقال اصابهم محل ای شدّة وجدب وانقطاع المطر ومحول
وممحله کبی قوراق یره دینورکاسیذکر ومصدر اولور یرقوراق اولمق معناسنه یقال محلت الارض محلا من الباب
الثالث اذا کانت ممحلة ومحل ومحال کتاب وزننده امیر ووالی وحاکمه غمز وسعایتله برآدمه کید وضرر ایراث
ایلمك معناسنەدر یقال محل بفلان ومحل به ومحل به محلا ومحالا من الباب الثانی والرابع والخامس اذا کاده بسعایة
الی السلطان ومحل اصلا خیرومنفعتی اولمیان جماد خلقت کمسەیه اطلاق اولنور ارض محله تشبیهله یقال
رجل محل ای لاینتفع به ﴿المحلة﴾ تمره وزننده و﴿المحول﴾ صبور وزننده و﴿الممحلة﴾ محسنه وزننده و﴿الممحل﴾
محسن وزننده که بو امحالدن قلیلدر و﴿الممحال﴾ محراب وزننده محل کبی قوراق یره دینور یقال ارض محل
ومحلة ومحول وممحلة وممحل وممحال ای جدبة ﴿المحالة﴾ مقالة وزننده یر قوراق اولمق معناسنەدر یقال
محلت الارض محالة من الباب الخامس اذا کانت جدبة ﴿الامحال﴾ همزەنك کسریله بر محل قیتلق وقوراقلق
اولمق معناسنەدر یقال امحل البلد اذا اجدب فهو ماحل وممحل قلیل وناس قیتلغه صتاشمق معناسنەدر یقال
امحل القوم اذا اجدبوا ﴿الماحل﴾ قیتلق وقوراق شهره ومحله دینور ممحل دخی دینورکه امحالدندر لکن غیرقیاس
اوزره ماحل مستعملدر ممحل قلیدر وماحل وجودی متغیر اولمش آدمه دینور ﴿المتماحل﴾ متمایل وزننده پك
اوزون اولوب اندامی پریشان ومضطرب ونازیبا دوهیه وآدمه دینور ومنه کلام علیّ رضی الله عنه * انّ من ورائکم
امورا متماحلة * ای فتنا یطول شرحها وبو کلام مرتضویدر جوهری توهمندن ناشی حدیث عنوانیله تقیید ایلدی
کذلك امورا کلمەسی منصوبدر جوهری تغییر ایدوب مرفوعا رسم ایلمشدر * شارح دیرکه حدیث موقوف
جملەسندن اولمق احتمالندن بشقه کلام اصحابه حدیث اطلاقی اصوللده مقرّردر واقعا نهایەدە دخی وفی حدیث علیّ
عنوانیله مثبتدر وجوهری همان امور متماحلة کلامیله اکتفا ایلمشدر ومتماحل ایراق اوبەیه واوه دینور یقال دار
متماحلة ای متباعدة ووجودی متغیر اولمش کمسەیه دینور ماحل دخی دینور تقول رأیته متماحلا وماحلا ای متغیر البدن
﴿التمحّل﴾ تفعل وزننده حیله ایلمك معناسنەدر یقال تمحل له اذا احتال وبرآدمك حق ومطلوبنی ادا خصوصنده
آنی کلفت وزحمته اوغراتمق معناسنەدرکه اذا ورنجله ادا ایتمکدن عبارتدر یقال تمحل له حقه اذا تکلفه له
مؤلفینك تمحّل تعبیرلری بوندندر ﴿الممحل﴾ معظم وزننده اوزانمش نسنەیه دینور یقال شیء ممحل ای مطوّل
وشول سودەدینورکه طعمی اکشیمکه باشلمش اوله علی قول طولومەوضع وحفظ اولنوب لکن هنوز طعمی تمام متغیر
اولمقسزین شرب اولنه یقال لبن ممحل ای اخذ طعم حموضة اوما حقن فلم یترك یأخذ الطعم وشرب ﴿المحال﴾
کتاب وزننده کید ومکر معناسنەدر یقال هو ضعیف المحال ای الکید وفند وحیله ایله بر خصوص ومصلحتی
طلب وتسخیر ایلمکه دینور یقال فاز مطلبه بالمحال وهو روم الامر بالحیل وتدبیر معناسنەدر یقال قویّ المحال
ای التدبیر وقدرت معناسنەدر وجدال معناسنەدر یقال هو شدید المحال ای الجدال وعذاب وعقاب وعداوت
معنالرینەدر ومفاعلەدن مصدر اولور دشمنلك ایلمك معناسنه یقال ماحله ومماحلة ومحالا اذا عاداه وزور وقوّت
معناسنەدر وشدّت ومحنت وهلاك معناسنەدر یقال وقع فی المحال ای الشدّة والهلاك وهلاك ایلمکه دینور
وینه مفاعلەدن مصدر اولور مماحله کبی برکمسه ایله زور وقوّت خصوصنده مباحثه ایدوب یارشمق معناسنه
تاکه احدهمانك قوّتی آخردن زیاده اولدیغی ظاهر اوله یقال ماحله مماحلة ومحالا اذا قاواه حتی یتبین ایهما اشد
﴿المحالة﴾ سحابه وزننده بیوك بکرەیه وچرخه دینورکه اکا دوه قوشوب قویدن صوچکرلر تاء وحدتیەدر یقال
استق علی المحالة ای البکرة العظیمة * مؤلف بونی حول مادەسنده دخی ثبت ایلمشیدکه دونمك معناسندن
مأخوذدر بوراده میمی اصلیه اعتبار ایلمشدر ظاهرا مکر وحیله یاخود قوّت وشدّت معنالرندن متصوّردر ومحاله
دوه قسمنك ارقه اوکورغەلرندن براوکورغەیه دینور جمعلری محال کاورهاسز وجمع الجمعی محل کاور میمك ضمیله
واسکلەیه دینورکه دیوارجیلر وصواجیلر آنك اوزرنده اوتوروب عمل ایدرلر قارەچاو دخی تعبیر اولنور یقال
عمل الطیان علی المحالة وهی الخشبة التی یستقرّ علیها الطیان ونون ﴿المحال﴾ سحاب وزننده بو دخی بیوك بکرەیه وچرخه
دینور ونسوان دوزکونلرندن بر دوزکون آدیدرکه اوکورغه کمیکلری هیئتنده اولور یقال جاءت وعلیها
المحال وهو ضرب من الحلیّ یکون علی هیئة الفقار ﴿الممحلة﴾ مرحله وزننده تازه اوغلاق دریسندن اولان
سود طولومنه دینور ﴿المحل﴾ کتف وزننده شول آدمه دینورکه اکسەسندن قوغیلوب اوزون اوزادی سوریلەرك

درمانده و بی مجال قالمش اوله یقال صار زید محلا ای مطرودا حتی اعیا ﴿التمحیل﴾ تفعیل وزننده قوّتلندرمك
وقوّت ویرمك معناسنه‌در تقول محلنی یافلان ای قوّنی ﴿الماخل﴾ خای معجمه ایله داخل وزننده قاچغین آدمه
دینور مالخ کبی یقال هوماخل ومالخ ای هارب ﴿المدل﴾ میمك کسریله شول خیره و چلمسز لاغر آدمه دینورکه
یك لاغرلکندن قرالتیسی کوجله بلوروب تشخیص اولنه یقال فلان صیرّه المرض مدلا وهو الرجل الخفیّ الشخص
القلیل اللحم ﴿المدل﴾ میمك فتحیله خسیس و دنی کمسه‌یه دینور یقال هومدل ای خسیس و یوغورد کبی پك قویلمش
سوده دینور یقال لبن مدل ای خاثر ﴿مدل﴾ جبل وزننده ملوك قبیلهٔ حمیردن برینك اسمیدر ﴿مدلین﴾ سقسین
وزننده اندلسده برحصن آدیدر * شارح دیرکه اندلس اولکه‌سنده دکلدر بلکه حالا آق دکزده مدللی دیدکاری
جزیره اوله‌جقدر ﴿المدلاء﴾ صحراء وزننده نجران شرقیسنده برقوملق آدیدر ﴿مداله﴾ سحابه وزننده برموضعدر
﴿التمدل﴾ تفعل وزننده مندیل ایله سیلنمك معناسنه‌در یقال تمدّل بالمندیل بمعنی تمندل ظاهرا نون داله مبدّلدر
﴿المذل﴾ ذال معجمه ایله عمل وزننده برعارضه سببیله تنکدل و مضطرب و بیقرار اولمق معناسنه‌در یقال مذل الرجل
مذلا من الباب الرابع اذا ضجر وقلق ومذل اویوشقلغه وسستلکه دینور یقال اخذه المذل ای الفترة والخدر
﴿المذل﴾ کتف وزننده و صفدر برعارضه سببیله تنکدل و مضطرب و بیقرار آدمه دینور یقال صار مذلا ای ضجرا
وقلقا ومذیل معناسنه‌در کماسیذکر ﴿المذل﴾ عزل وزننده و ﴿المذال﴾ مقال وزننده بر آدم رازینی حفظ وکتم
ایده‌میوب افشا ایلمك معناسنه‌در یقال مذل فلان بسرّه ومذل ومذل مذلا ومذالا من الباب الاوّل والخامس
اذا افشاه بابین‌اخیرینده طبیعی اولور وبذل وسماحت ایلمك معناسنه‌در یقال مذلت نفسه بالشیٔ ومذلت من الباب
الرابع والخامس اذا سمحت و برعضو اویوشمق معناسنه‌در یقال مذلت رجله من الباب الرابع اذا خدرت
ومذل وصف اولور پك باذل و سخی آدمه اطلاق اولنور یقال رجل مذل النفس ومذل الید ای سمح ﴿المذیل﴾ امیر
وزننده مذل کبی وصفدر سرّینی صقلا یه میوب افشا ایدر اولان آغزی کوشك آدمه دینور یقال هو مذل ککتف ومذیل
اذا کان یفشی بسرّه ومذیل بیقرار اولان خسته‌یه دینور یقال مریض مذیل اذا کان لایتقارّ وفارسیده نرم
آهن دیدکلری دموره دینورکه دیشی دمور تعبیر اولنور پولاد وچلیك ارکك دموردر ﴿الامذال﴾ همزه‌نك کسریله
بودخی برعضو اویوشمق معناسنه‌در یقال امذلت رجله اذا خدرت ویقال به امذال ای فترة وخدر ﴿المذل﴾ میمك
کسریله مذل کلمه‌سنده لغتدرکه بغایت خیره ولاغر وخیال آدمه دینور ﴿المذلی﴾ قتلی وزننده مذل یاخود
مذیل کلمه‌سنك جمعیدرکه بیقرار خسته‌یه دینور بو جهتله اصلا آرام ایلیوب دائما حرکت واضطراب اوزره
اولان کمسه‌لرده استعمال اولندی یقال رجال مذلی ای لایطمئنون ﴿الممذل﴾ منبروزننده اهلنه پزونکلك ایدن
قورمساغه دینور یقال سمعت انّه ممذل ای قوّاد علی اهله ﴿الامذلال﴾ احمرار وزننده بودخی برعضو اویوشق
اولمق معناسنه‌در یقال امذلّت رجله بمعنی امذلت ﴿الممذئلّ﴾ مشمعلّ وزننده اویقوسنی آلمامش یاخود
مخمور وخمیازه‌کش کبی نفس ومزاجنه غلظت وفتور وانتفاخ عارض اولمش آدمه دینور یقال اصبح
ممذلا ای خاثر النفس ﴿المذال﴾ کتاب وزننده مذاء معناسنه‌درکه قورمساقلغه وقلتبانلغه دینور یقال به
مذال ای مذاء وبرکمسه زوجه‌سیله همفراش ایکن زوجه‌سنك آشناسی کلمکله همسر اولسون دیو فراشدن
یابجه یابجه یورالنه‌رق آلارغه‌یه چیقمغه دینور قال الشارح ومنه الحدیث ۞ الغیرة من الایمان والمذال
من النفاق ۞ ویروی المذاء من الناق وهو ان یقلق الرجل بفراشه الذی یضاجع فیه حلیلته ویتحوّل عنه حتی
یفترشها غیره ﴿الممرجل﴾ مزعفروزننده برجنس آلاجه قماش آدیدر * مؤلّف بونی رجل ماده‌سنده ثبت ومرجل
صورتلری منقوش آلاجه قماش ایله بیان ایلشیدی ﴿المردلة﴾ دحرجه وزننده بر ایشی احکام ومتانت وجهیله
ایشلیوب کوشك و بیاغیجه ایشلمك معناسنه‌در یقال مردل العمل اذا لم یحکمه ﴿المرطلة﴾ دحرجه وزننده
برعمله مداومت ایلمك معناسنه‌در علی قول فساد اولان عمله مداومت ایتمکه مخصوصدر یقال مرطل العمل
اذا ادامه ولاتکون الاّ فی فساد وبرآدمه برنسنه بیلاشدرمق معناسنه‌در یقال مرطل فلانا بالطین وغیره اذا لطخه به
وبرآدمك عرضنه طوقنمق معناسنه‌در یقال مرطل عرضه اذا وقع فیه واصلاتمق معناسنه‌در یقال مرطل
المطر فلانا اذا بله ﴿الامزهلال﴾ اضمحلال وزننده هوا یوزندن بلود آچلمق معناسنه‌در یقال امزهلّ السحاب
اذا انقشع وقار اریمك معناسنه‌در یقال امزهلّ الثلج اذا ذاب وبو ازمهلّ ماده‌سندن مقلوبدر ﴿المسل﴾
فتحتینله اطرافندن مفرز خط کبی طوغری واوزون اوزادی ارضه دینور وصو اقندیسنه دینور مسیل الماء
معناسنه جمعی امسله کلور ومسل کلور ضمتینله ومسلان کلور میمك ضمیله ومسائل کلور * شارح دیرکه مسائل

مسيل تصورينه مبنى اولمق غالبدر ﴿المسالة﴾ مقاله وزننده بعض يوزده اولان ياقشقلو ودلبر سوبولكه وآقنديلغه
دينور يقال فى وجهه مسالة اى طول فى حسن ﴿المسل﴾ نسل وزننده آقق معناسنه در يقال مسل الماء مسلا
من الباب الاول اذا سال ﴿الامتسال﴾ افتعال وزننده قلجى قيندن صيرمق معناسنه در يقال امتسل السيف
اذا استله ﴿مسولى﴾ تنوفى وزننده ومدّ ايله برموضع آديدر ﴿المشل﴾ ميمك فتحى وشين معجمه نك سكونيله آزجه
سود صاغمق معناسنه در يقال مشل الرجل اللبن مشلا من الباب الاول اذا حلبه قليلا وقلجى قيندن صيرمق
معناسنه در يقال مشل السيف اذا استله ﴿الممشل﴾ منبر وزننده سهولتله سود صغان آدمه دينور يقال هو
ممشل اى حالب رقيق بالحلب ﴿التمشيل﴾ تفعيل وزننده ناقه آزجه سود ويرمك معناسنه در على قول سودى
اعضاسنه يايلغله ممه يه سود پك آزاغمك معناسنه در يقال مشلت الناقة اذا انزلت شيئا قليلا او انتشرت درّتها
﴿الامتشال﴾ افتعال وزننده قيندن قلج صيرمق معناسنه در يقال امتشل السيف اذا استله ﴿موشيل﴾ ميم مضمومه
ايله بوصير وزننده ارميه قضاسنده برقريه در غانم بن حسين الفقيه ابو الغنايم الموشيلىّ اورادندر ياخود موشيلايه
منسوبدركه نصارى طائفه سنه مخصوص بركتابدر مومى اليهك جدّى مهتدى اولمشيدى ﴿المشول﴾ شمول وزننده
كودەنك اتى آزالمق معناسنه در يقال مشل لحمه مشولا من الباب الاول اذا قلّ ومنه يقال فخذ ماشلة اى قليلة
اللحم ويقال رجل ممشول الفخذ اى قليل اللحم ﴿المصل﴾ اصل وزننده و﴿المصالة﴾ سحابه وزننده يوغردى
قينادوب صقدقدنصكره غليظنه كه كش تعبير اولنور آنك صوينه دينوركه بردفعه دخى قينادوب صقرلر تركلر قاره
قورت وقاره كش تعبير ايدرلر فارسيده اكا ترف وكشك سياه ديرلر پك حامض وبارد وردىّ الكيموس والهضم
ومعده يه مضرّ برنسنه در يقال سقاه المصل والمصالة وهو ماسال من الاقط اذا طبخ ثم عصر ومصل ومصول
قعود وزننده طاملق معناسنه در يقال مصل الشئ مصلا ومصولا من الباب الاول اذا قطر ويوغوردى
خرما چوپندن ايشلنمش سپت مقوله سى ظرفه ياطوربه يه قويوب صوينى سوزمك معناسنه دركه اكا طوربه
يوغوردى تعبير اولنور يقال مصل اللبن مصلا اذا صار فى وعاء خوص اوخرق ليقطر ماؤه * مؤلفك ظاهر
عباره سى لازم اولمسنى مشعردر لكن مسامحه يى متضمندر محكمده وسائر اصولده اذا وضعه فى وعاء عبارتيله
مرسومدر ومصل كش تعبير اولنان يوغرد قوريسنى مصل دوزمك معناسنه در يقال مصل الاقط اذا عمله
ويارەدن جزئيجه چرك صيزوب سيلان ايلمك معناسنه در يقال مصل الجرح اذا سال منه شئ يسير ومديون
داينه حقندن پك آزجه نسنه ويرمك معناسنه مستعملدر يقال مصل لفلان من حقه اذا خرج له منه يعنى شئ
يسير ومالى نابجا يره صرفله تباه ايلمك معناسنه مستعملدر يقال مصل ماله اذا افسده يعنى صرفه فيما لاخير فيه
﴿المصول﴾ قعود وزننده طاملق معناسنه دركه ذكر اولندى وصوبى يوغرتدن سوزوب آيرمق معناسنه در
يقال مصل اللبن مصولا اذا ميز عنه الماء ﴿المصالة﴾ ميمك ضمى وفتحيله كوپدن صيزوب آقان صيزنديه دينور
﴿الماصل﴾ حاصل وزننده آزجه ويركويه دينور يقال نال منه ماصلا اى عطاء قليلا وآزجه سوده دينور ﴿الممصل﴾
محسن وزننده و﴿الممصال﴾ محراب وزننده شول قيونه دينوركه سودى كولكه صاغلدقده مايه سز وقوتسز
اولمغه طولومه چكمكسزين آچلى آچلى ويروب همان متزايل اوله يقال شاة ممصل وممصال اذا كانت يتزايل
لبنها قبل ان يحقن وممصل شول خاتونه دينوركه رحمنده جنين هنوز مضغه ايكن دوشورر اوله يقال امرأة ممصل
اذا كانت تلق ولدها مضغة ﴿الممصل﴾ منبر وزننده بويه جى سوزكوسنه دينوركه آنكله بويه سوزرلر ﴿الامصال﴾
همزه نك كسريله بودخى مالى بيوجه تباه ايلمك معناسنه در يقال امصل ماله اذا افسده وقيونك بالجمله سودنى
صاغمق معناسنه در يقال امصل الغنم اذا حلبها مستوعبا يعنى مافيها ﴿المصلاء﴾ حمراء وزننده بازولرى انجه
خاتونه دينور يقال امرأة مصلاء اى الدقيقة الذراعين ﴿الاستمصال﴾ قرن اسهاله اوغرامق معناسنه در يقال
استمصل البطن اذا اسهل ﴿الامضحلال﴾ اضمحلال وزننده ومراد فيدر يقال امضحلّ الشئ بمعنى اضمحلّ
﴿المطل﴾ قتل وزننده وعده يى ودينى اوزادوب كجكدرمك معناسنه در يقال مطل العدة والدّين مطلا من الباب الاول
اذا سوّفه وايپى سوندروب اوزاتمق معناسنه در يقال مطل الحبل اذا مدّه ودمورى دوكوب اوزاتمغله سبيكه ايدوب
توغلغه دوزمك معناسنه در يقال مطل الحديد اذا سبكه وطبعه وصاغه بيضة ﴿الامتطال﴾ افتعال وزننده و﴿المماطلة﴾
مفاعله وزننده و﴿المطال﴾ قتال وزننده بونلرده وعده يى ودينى ليت ولعل ايله اوزادوب كجكدرمك معناسنه در
يقال امتطل الوعد والدين وماطله اذا سوّفه وامتطال اوت اوزايوب كوراولمغله برى برينه صارمشمق معناسنه در
يقال امتطل النبات اذا التفّ ﴿المطول﴾ صبور وزننده و﴿المطّال﴾ بطّال وزننده دائما وعدى ياخود دينى اوزادوب

بچکدر راو لان کسه یه دینور یقال رجل مطول و مطّال ای مسوّف و مطّال دموری دوکوب مغفر دوزن آدمه دینورکه
توغلغه‌جی تعبیر اولنور (المطالة) کتابه وزننده دموری دوکوب مغفر دوزمك حرفتنه دینور (الممطول)
هردوکیلوب سبیکه طرزنده اوزانمش نسنه‌یه دینور قلج وبچاق دمورلری کبی (المطلة) تمره وزننده وفتحاتله
حوضك دیبنده قلان صو بقیه‌سنه دینور (المطلة) غرفه وزننده طولومدن دوکیلان آزجه صو وشراب
مقوله‌سنه دینور (ماطل) بردوه پوغورینك اسمیدر ابل ماطلیه اکا نسبت اولنور (المعل) نعل وزننده حیوانك
خایه‌لرینی چیقارمق معناسنه‌درکه انه‌مك و انسانده خادم ایتمك وخروسده املیق ایتمك تعبیر اولنور یقال معل
الحمار معلا من الباب الثالث اذا استلّ خصییه و برنسنه‌یی قاپمق معناسنه‌در یقال معل الشیء اذا اختطفه واختلسه
و برآدمی ایودروب ازعاج ایلمك معناسنه‌در یقال معله عن حاجته اذا اعجله وازعجه و برآدم عجله ایلمکله ایشنی
تباه و برباد ایلمك معناسنه‌در یقال معل امره اذا عجل به وقطعه وافسده وسرعتله یوریوب کتمك معناسنه‌در
یقال معل الرجل اذا اسرع فی السیر و یولده کیدرکن دابه‌لری بری برندن کسوب آیرمق معناسنه‌در یقال معل
رکابه اذا قطع بعضها عن بعض واغاج وتخته مقوله‌سنی یارمق معناسنه‌در یقال معل الخشبة اذا شقها و ناقه‌نك
فرجنه ال صوقوب ایچندن یاورییی عجله ایله چکوب چیقارمق معناسنه‌در یقال معل الحوار اذامدّه من حیاء
الناقة واستخرجه بعجلة بوراده او کلمه‌سیله اواستخرجه نسخه‌لری غلطدر و برآدمك عرض وناموسنه خلل
ویروب دیلمك معناسنه‌در یقال معل به اذا وقع به (الامعال) همزه‌نك کسریله بودخی برآدمی ایشندن ایودروب
ازعاج ایلمك معناسنه‌در یقال امعله عن حاجته اذا اعجله وازعجه (المعالة) مقاله وزننده شرّ وشور معناسنه‌در
یقال هو صاحب معالة ای شرّ (المعل) کتف وزننده دائما عجله ایدیجی آدمه دینور یقال رجل معل ای مستعجل
(بطن معوله) معونه وزننده بر موضعدر (الامتعال) افتعال وزننده برکسه‌یه سرعت واختلاسله مزراغی
پیدرپی صانجمق معناسنه‌در یقال امتعل فلانا اذا دارك الطعان فی اختلاس (مغیل) غین معجمه ایله امیر وزننده
مغربده شهر فاس قربنده بر بلده آدیدر آندن نیچه محدّثلر ظهور ایلدی (بنو مغاله) مقاله وزننده انصاردن
برقوم وجماعتدر (المغالة) مقاله وزننده غشّ وغدر وخیانت معناسنه‌در یقال به مغالة ای خیانة وغشّ
وغمز وسعایت معناسنه‌در کما سیذکر (المغل) میمك فتحی وغینك سکونیله طوار چایر ایله بیله‌جه طپراق یمکله
یورکی اغریمق معناسنه‌در یقال مغلت الدابة مغلا من الباب الثالث والاوّل اذا اکلت التراب مع البقل فاخذها
وجع فی بطنها ومغل کبه خاتونك چوجغه امزردیکی سوده دینور فتحتینله ده زبانزده‌در ومغل ومغاله
برآدمك والی وحاکم یاننده سوء حالنی ذکر ایله غمز وسعایت ایلمك معناسنه‌در علی قول عموما یعنی والی یاننده
وسائر محلرده مساویسنی نقل ایله دیلمك معناسنه‌در یقال مغل به مغلا ومغالة من الباب الثالث اذا وشی به عند
السلطان اوعامّ (المغلة) فرحه وزننده چایر ایله بیله‌جه طپراق یمکله یورکی آغریان دابّه‌یه دینور یقال دابّة مغلة
اذا صارت قداکلت التراب مع البقل فوجع بطنها (المغلة) تمره وزننده اسمدر دابّه‌یه وجه مذکور اوزره عارض
اولان آغری‌یه دینور یقال بالفرس مغلة ای وجع بطن من اکل التراب وفساد معناسنه‌در یقال به مغلة ای فساد
ومغله شول قیونه دینورکه برسنه‌ده ایکی دفعه دول ویره جمعی مغال‌در میمك کسریله یقال نعجة مغلة اذا کانت تنتج
فی عام مرّتین (الامغال) همزه‌نك کسریله برآدمك دوه‌لری مغله دیدکاری مرض مذکوره اوغرامق معناسنه‌در
یقال امغل القوم اذا مغلت ابلهم وکبه خاتون چوجغی امزرمك معناسنه‌در یقال امغلت الحامل ولده اذا ارضعته
بالمغل وخاصة دیشی قیون برکونه دردده مبتلا اولمق معناسنه‌درکه هرکبه اولدقجه اول درد سببیله دولنی براقور
علی قول امغال قیون قسمی بهرسنه متصل طوغرمق وعند البعض برسنه‌ده ایکی دفعه کبه اولمق معناسنه‌در یقال امغلت
الشاة اذا اصاب وجع فی بطنها کلما حملت القت ولدها او هو ان تنتج سنوات متتابعة او ان یحمل علیها فی السنة مرّتین
وامغال خاتون بهرسنه جوجغی هنوز ممه‌دن کسلمکسزین کبه قالوب طوغورمق معناسنه‌در یقال امغلت المرأة اذا
ولدت کلّ سنة وحملت قبل الفطام (المغل) فتحتینله کبه خاتون چوجغی امزرمك معناسنه‌در یقال مغلت الحامل
بولده مغلا من الباب الرابع اذا ارضعته و برآدمك کوزی بوزیلوب فاسدوتباه اولمق معناسنه‌در یقال مغل الرجل
اذا فسدت عینه (الممغل) محسن وزننده چوجغی امزیرن کبه خاتونه دینور وبهرسنه کبه قالور اولان خاتونه
دینور (الممغل) منبر وزننده طپراق یمکه دوشکون اولان کسه‌یه دینور یقال هو ممغل ای مولع باکل التراب * مؤلفك
احاطه ملتزمی ایکن مغل ماده‌سنی که میم مضمومه ایله قبائل اترا کدن براویماق آدیدر اهمال ایلمشدر وانلرك
اصلی مغل بن النجه خان بن ترك بن یافث بن نوح علیه السلامدر بونك برادری تاتاردر تاتار اویماغی دخی اندن

توره‌مشدر ﴿المقل﴾ نقل وزننده باقق معناسنه‌در يقال مقله مقلا من الباب الاول اذا نظر اليه و صويه طالدرمق
معناسنه‌در يقال مقله فى الماء اذا غمسه قال الشارح ومنه الحديث ❋ اذا وقع الذباب فى الطعام فامقلوه فانّ فى احد
جناحيه سمّا وفى الاخر شفاء وانّه يقدّم السمّ ويؤخرّ الشفاء ❋ ومقل صويه طالمق معناسنه‌در يقال مقل فى الماء
اذا غاص فيه ومه‌دن بركونه سود امكه دينور وقيونك دبينه دينور يقال وقع فى مقل البئر اى اسفله وبرآدم
دوه‌سنك كوچك كوشكنك مه‌دن كنديسى امدكده چوق امكله سود طوقنور ديو انديشه‌سندن اليله آزجه
آزجه سود ايچورمك معناسنه‌در يقال مقل فصيله اذا سقاه فى كفه قليلا قليلا وذلك اذا خاف عليه من شربه اللبن
وبرقابه ذكرى آتى مقله ديدكلرى چقل طاشنى قيوب اوزرينه صو دوكمك معناسنه‌در يقال مقل المقلة اذا القاها
فى الاناء وصبّ عليها الماء ﴿المقل﴾ ميمك ضميله كندر اسميدركه آق كونلك ديدكلرى دارو در يهود طائفه‌سى
تبخر ايدرلر وبرنوع صمغ اسميدركه برشجردن حاصل اولور هندى وعربى وصقلى قسمى اولور مجموعى سعال ونهش
حشرات وبواسير وتنقيهٔ رحم وتسهيل ولادت وانزال مشيمه وبوكركده حادث اولان طاشلرى ازاله ورياح غليظه‌يى
تحليل بابنده نافع ومدرّ ومسمّن ومقوّى واورامى محلل ودافعدر اشبو دارو بلاد عربده خصوصا يمنده نابت
برشجرك صمغيدر مقل ازرق ديمكله معروفدر تركيده كورن ديرلر وصفرته مائل اولانه مقل اليهود ديرلر *پس مؤلفك
كندر ايله بيان ايلديكى بو اولمق كركدر وغبرت وسواده مائل اولانه صقلى ديرلر ظاهرا صقليه اطه‌سنه
منسوبدر ونواحئ يمندن ظهور ايدن بادنجانى اولور اكا مقل عربى ديرلر صاف وحمرته مائل اولانه هندى ديرلر
﴿المقل المكىّ﴾ دوم اغاجنك ثمريدر نضيج بولدقده اكل اولنور عفوصتلى وخشونتلى قابض وبارد ومعده‌يى مقوّيدر
بونك تازه‌سنه بهش وقوريسنه دقل ديرلر ﴿المقلة﴾ ميمك ضميله كوزك آق وقاره‌سنى جامع شحمه‌سنه دينور على قول آق
وقاره‌سنه دينور ياخود حدقه‌يه دينوركه كوزك بيوك قاره‌سيدر جمعى مقل كلور صرد وزننده وقوله هذا خير يعنى
ماورد فى حديث ابن مسعود وسئل عن مسح الحصا فى الصلوة فقال * مرّة وتركها خير من مائة ناقة لمقلة * اى خير
من مائة تختارها بعينك ونظرك يعنى نماز ايچره موضع سجده‌دن مسح حصا ايلمك خصوصندن سؤال اولندقده
بركرّه مسح ايلمك جائزدر لكن آنيدخى ترك ايلمك نظركده كزيده وپسنديده اولان يوز ناقه‌يه مالك اولمقدن
افضلدر ﴿المقلة﴾ تمره وزننده شول خرده طاشلره دينوركه اهل سفر بريه‌ده صويك قلتندن ناشى يانلرنده موجود
اولان صويى تقسيم ايلدكلرنده اول طاشلرى برقابه قويوب آنلرى اورته‌جك مقدارى صو وضع وهركسه او لقدرجه
صو توزيع ايدرلر يقال تقاسموا الماء بالمقلة اى حصاة القسم توضع فى الاناء اذا عدم الماء فى السفر ثم يصبّ عليه
مايغمر الحصاة فيعطى كلّا منهم سهمه ﴿التماقل﴾ تفاعل وزننده ايكى كمسه بربرينى صويه طالدرمق
معناسنه‌در يقال تماقلا اذا تغاطّا فى الماء ﴿الامتقال﴾ افتعال وزننده پيدرپى صويه طالمق معناسنه‌در يقال امتقل
الرجل اذا غاص مرارا ﴿المكلة﴾ ميمك فتحى وضمى وكافك سكونيله قيونك دبنده اريكيلوب بريكمش صو ماده‌سنه دينور
على قول آندن ابتدا چكيلوب اخراج اولنان صويه دينور تقول اعطنى مكلة بئرك وهى جمة البئر واوّل مايستقى
من جمتها بوراده نسخهٔ صحيحه بودر وبعضلر عندنده مكله قيونك دبنده قلان آزجه بقيه‌يه دينور ياخود قابده
قلان آزجه بقيه‌يه دينور قول اوّله كوره اضداددن اولور ﴿المكول﴾ قعود وزننده قيونك دبنده مكله ديديكى صو
اولمق معناسنه‌در يقال مكلت البئر مكولا من الباب الاول اذا كانت بها مكلة ﴿المكول﴾ صبور وزننده ايچنده مكله
ديديكى صو اولان قيويه دينور جمعى مكل كلور كتب وزننده وشول قيويه دينوركه صويى آز المغله اطرافدن آزجه
آزجه اريكيلوب برمقدارجه دبنده مجتمع اوله يقال بئر مكول اذا قلّ ماؤها فاستجمّ حتى اجتمع الماء فى اسفلها
﴿المكل﴾ عنق وزننده و﴿المكل﴾ كتف وزننده و﴿الممكلة﴾ مكرمه وزننده و﴿الممكولة﴾ بالجمله صويى چكيلوب
اخراج اولنمش اسكى قيويه دينور يقال قليب مكل ومكل وممكلة وممكولة اذا كانت قد نزح ماؤها ﴿الممكل﴾ منبر
وزننده صويى آزجه كوله دينور يقال غدير ممكل اى القليل الماء وايچنده صو اولان قيويه دينور يقال بئر ممكل اذا كان
فيها ماؤها ﴿الاستمكال﴾ تزوّج ايلمك معناسنه‌در يقال استمكل بفلانة اذا تزوّج بها ﴿المكال﴾ غراب وزننده
ايچ ياغنه دينور بوراده قوّتدن كنايه‌در يقال مابالناقة مكال اى شحم ﴿المكولىّ﴾ صبورىّ وزننده لئيم وبدكهر
كمسه‌يه دينور يقال رجل مكولىّ اى لئيم ﴿المماكل﴾ مماثل وزننده بولديغى وكورديكى نسنه‌لرى جمع وادّخار ايدن
آدمه دينور ﴿ميكائيل﴾ ميمك كسريله ملائكهٔ اربعه‌دن بر فرشته اسميدر عليهم السلام ونونله ميكائين دخى لغتدر
شارح ديركه حق سبحانه وتعالى اول فرشته‌يى روى زمينده كائن انسان وحيوانك ارزاقنى تحصيله مؤكّل ايلمشدر
﴿الملل﴾ فتحتينله و﴿الملة﴾ غلّه وزننده و﴿الملالة﴾ و﴿الملال﴾ ميملرك فتحيله اوصانمق معناسنه‌در تقول مللته ومللت منه

مللا وملة وملالة وملالا من الباب الرابع اذا سئمته (الاستملال) بودخی اوصانمق معناسنه در تقول استمللته بمعنی مللته (الاملال) همزه نك كسريله برآدمی یوروب اوصاندرمق معناسنه در یقال املنی وامل علیّ ای ابرمنی و برآدمك سفر وغربتی مدید اولمق معناسنه مستعملدر یقال امل علیه السفر اذا طال واملاء طریقیله یعنی بریسی سویلیوب کندیسی یازمق معناسنه در یقال امله ای قال له فکتب عنه (الملول) و (الملولة) صبور و صبوره وزننده و (المالولة) فاعوله وزننده و (الملالة) شدّاده وزننده وصفلردر ملالتلو اوصانق آدمه دینور مؤنثنده دخی ملول وملوله دینور یقال هوملول وملولة ومالولة وملالة وذوملة وهی ملول وملولة * شارح دیرکه اوّلکی ملوله ده تاء مبالغه ایچوندر ومالوله تاموره وزننده مبالغه در وذوملة بونلرك فاعل معناسنه اولدقلرینه اشارتدر (الملل) فتحتینله مصدردرکه ذکر اولندی ودوه نك قولاغی توزینه باصیلور برکونه تمغا اسمیدر (الملة) غله وزننده مصدردرکه ذکر اولندی واستی کوله دینور یقال اطعمه خبز ملة وهی الرّماد الحارّ خبز مله استی کولده پشمش اتمکه دینورکه اعراب واحشام طائفه سی پشوررلر وبعض طشره دکرمانلرده دخی پشوررلر پوغاچه تعبیر ایدرلر وآتش قورینه دینور جمره معناسنه وحمّا حرارتندن عارض اولان تره دینور ملال کبی کما سیذکر (الملال) غراب وزننده بودخی حمّا ترینه دینور یقال اخذ المحموم الملة والملال ای عرق الحمّی (الملة) میمك ضمیله دیکشك ابتدا چاتیسنه دینورکه ایله وایلندی تعبیر اولنور یقال الثوب علی الملة ای الخیاطة الاولی (الملة) میمك کسریله دین وشریعته اطلاق اولنور املت الکتاب ماده سندن مأخوذدر یقال ملة ابراهیم خیر الملل ای شریعته ودینه اساسده زمخشری دیدیکه مله طریق مسلوکه معناسنه در دین وشریعت شاهراه مستقیم اولمغله آنکله تسمیه اولندی ومله دیت وخونبها معناسنه در یقال اخذ ملته ای دیته (التملل) تفعل وزننده و (الامتلال) افتعال وزننده برملته ملتلنمك معناسنه در یقال تملل ملة الاسلام وامتلّ اذا دخل فیها وسرعتله یوریمك معناسنه در یقال تملل فی المشی وامتلّ اذا اسرع وتملل خسته لکدن یاخود غم وتاسه دن مضطرب وبیقرار اولمغله بری اوته چبالیوب دونشدرمك معناسنه در تقول تمللت اذا تقلبت مرضا اوغمّا (الملّ) میمك فتحیله یای واوق مقوله سنی طوغرلتمق ایچون آتشه طوتمق معناسنه در یقال ملّ القوس اوالسهم بالنار ملا من الباب الاول اذا عالجه بها وبرنسنه یی آتش قورینه کومك معناسنه در یقال ملّ الشیء فی الجمر اذا ادخله فیه وسرعتله یوریمك معناسنه در یقال ملّ فی المشی اذا اسرع وثوبی چاتوب ایلك معناسنه در یقال ملّ الثوب اذا خاطه یعنی بالملة واتمکی یا اتی کوله کوموب پشورمك معناسنه درکه کول باصدی وپوغاچه یاپمق تعبیر اولنور یقال ملّ الخبز او اللحم اذا ادخله فی الملة وبرآدمك سفر وغربتی اوزامق معناسنه در یقال ملّ علیه السفر اذا طال وارقه اغریسنه اوغرامق معناسنه در تقول ملت وملت ملا من الباب الرابع والاوّل اذا اصابك الملال وحمّا ثقلتندن ترلمك معناسنه در یقال ملّ المحموم اذا اخذه الملال ومرضدن یاغمّ وتاسه دن بیقرار اولوب بری اوته دونمك معناسنه در تقول مللت اذا تقلبت مرضا اوغمّا وبرنسنه یی بیقرار ایدوب بری اوته چویروب دوندرمك معناسنه در تقول مللته ملّا من الباب الاوّل اذا قلبته (الملال) غراب وزننده حمّا ثقلتندن عارض اولان تره دینور وقلج قبضه سنك اغاجنه دینورکه بالچاغی اوله جقدر اوزرینی طلا وتزیین ایدرلر ویایك ارقه سنه دینور یقال کسر ملال القوس ای ظهره وبرموضع آدیدر وبدنده کمیك ایچره عارض اولان حرارته دینورکه حمانك شدّتندن کمیکلرك ایچنه تأثیر ایدر وارقه اغریسنه دینور ومرضدن یاغم وتاسه دن بیقرار اولوب بری اوته چبالیوب دونمکه دینور یقال اخذه الملال ای التقلب مرضا اوغمّا (الملیل) امیر وزننده و (الممّلول) استی کولده پشمش اتمکه دینور پوغاچه وکول بصدی کبی یقال اطعمه ملیلا ومملولا ای خبز الملة وملیل آینده وروندهسی چوق ایشلك یوله دینور مملّ کبی کما سیذکر (الملیلة) سفینه وزننده بودخی کمیکه تأثیر ایلمش حرارته دینور (المملّ) میم اولانك ضمی وثانیه نك فتحیله بودخی آینده وروندهسی چوق ایشلك یوله دینور یقال طریق ملیل ومملّ ای سلك فهو معلم لاحب (التملیل) تفعیل وزننده و (التملل) تزلزل وزننده بونلرده مرضدن یاخود تاسه دن دوشك ایچره بیقرار اولوب بری اوته دونشدرمك معناسنه در تقول مللت وتمللت اذا تقلبت مرضا اوغما (الملامل) علابط وزننده جست وروندهاشکه دینور یقال حمار ملامل ای سریع (المللی) میمك فتحی والفك قصریله اشکین وچابك ناقه یه دینور یقال ناقة مللی ای سریعة (المململة) زلزله وزننده سرعتله یوریمك معناسنه در یقال مملل الرجل اذا اسرع (الململ) میمك ضمیله کوزه سرمه چکه جك میله دینور یقال کحل عینه بالململ ای المکحال وتلکونك ودوه نك ذکرلرینه دینور ودمور قلمه دینورکه لوحهٔ دفتره آنکله یازو یازارلر یقال کتبه بالململ ای بالحدیدة التی یکتب بها فی الواح الدفتر (ملل) جبل وزننده برموضعدر

(ملیله)

﴿ملیله﴾ سفینه وزننده مغربده بربلده آدیدر ﴿ملّاله﴾ جبانه وزننده بجایه قربنده برقریه‌در ﴿الملی﴾ ربّی وزننده
کرکی کبی پشکین اتمکه دینور یقال خبزة ملی ای منضجة ﴿ملول﴾ تنور وزننده اسامیدندر هارون بن ملول وشعیب
بن اسحق المعروف بابن اخی ملول محدّثلردر ﴿الملیل﴾ زبیر وزننده قرغه قوشنه دینور و بر رجل اسمیدر وابو ملیل
ابن عبدالله وابو ملیل ابن الاغر صحابه‌لردر ﴿الانملال﴾ انسلال وزننده و مرادفیدرکه برنسنه‌نك ایچندن صیرلوب
چیقمق معناسنه‌در یقال انملّ منه اذا انسلّ ﴿المال﴾ حال وزننده برآدمك مالك اولدیغی نسنه‌یه دینور فارسیده
خواسته دینور جمعی اموالدر یقال له مال کثیر وهو ماملکه من کلّ شیء * شارحك بیاننه کوره اصلی مولدر * مترجم
دیرکه مال اورمجك اسمی اولان موله‌دن مأخوذ اولمق خاطره‌سی درونده خلجان ایدر ﴿المول﴾ قول وزننده
و ﴿المؤول﴾ شمول وزننده مالدار اولمق معناسنه‌در تقول ملت یافلان بکسر المیم تمال وملت بضم المیم تمول مولا
ومؤولا من الباب الرابع والاول ای صرت ذامال و برآدمه مال و یرمك معناسنه‌در تقول ملته مولا من الباب الاول
اذا اعطیته المال ﴿التموّل﴾ تفعل وزننده و ﴿الاستمالة﴾ چوق مال صاحبی اولمق معناسنه‌در تقول تموّلت
واستملت یافلان ای کثر مالك ﴿التمویل﴾ تفعیل وزننده برآدمی مالدار ایلمك معناسنه‌در یقال موّله اذا صیره
ذامال ﴿المال﴾ اصلی مائل اولمغله بعد القلب عینی زائل اولمشدر مال صاحبی دیمکدر ﴿المیل﴾ سید وزننده‌که
واو یایه مبدله‌در و ﴿الموّل﴾ بودخی سید وزننده صاحب مال آدمه دینور مال کلمه‌سنك جمعی ماله کلور قائد
وقاده کبی ومالون کلور مؤنثی ماله‌درکه اصلی مائله بعده مالئه اولوب عینی حذف اولنمشدر کذلك جمعی دخی ماله
کلور ومالات کلور یقال رجل مال ومیل وموّل وهم مالة ومالون وهی مالة وهنّ مالة ومالات ای کثیر المال
﴿الامالة﴾ همزه‌نك کسریله بودخی بر آدمه مال و یرمك معناسنه‌در تقول املته اذا اعطیته المال ﴿المولة﴾ میمك
ضمیله اورمجکه دینور عنکبوت معناسنه ﴿مویل﴾ زبیر وزننده شهور عربیه‌دن شهر رجبك اسم قدیمیدر ﴿المهل﴾ اهل
وزننده وفتحتینله‌ده لغتدر حرف حلق ایچون و ﴿المهلة﴾ میمك ضمیله برخصوصده عجله وتشدید ایلیوب رفق
وتانی ایله میدان و یره‌رك طوتمق معناسنه‌در یقال مهل فی عمله مهلا ومهلة من الباب الثالث اذا عمله بالسکینة
والرفق ویقال عمل ذلك فی مهل ومهلة ای علی تؤدة وسکینة ومهله طوری قطرانه دینور مهل کبی و یات
و یراغه دینور یقال اخذ مهلته ای عدّته و بر آدمه سنّ وعمر یاخود ادب وعرفان جهتیله اولان سبق وتقدّم
معناسنه مستعملدر ومنه یقال اخذ علی فلان المهلة اذا تقدمه فی سن اوادب ﴿الامهال﴾ همزه‌نك کسریله برآدمه
برخصوصده تعجیل وتضییق ایلیوب رفق وسهولتله معامله ایلمك معناسنه‌در یقال امهله اذا رفق به و بر ماده‌ده
افراطله عذر وبهانه ایراد ایلمك معناسنه‌در یقال امهل فلان فیه اذا بالغ واعذر و برآدمه برماده ضمننده مهلت وزمان
و یرمك معناسنه‌در مثلا اداء دینك وقتی حلول ایتمشیکن بر زمان دخی تأخیر ایدوب میدان و یرمك کبی یقال امهله
اذا انظره ﴿التمهیل﴾ تفعیل وزننده بودخی مهلت وزمان و یرمك معناسنه‌در یقال مهله اذا اجله ﴿التمهل﴾ تفعل
وزننده برخصوصده عجله ایتمیوب سکونت وتأنّی اوزره اولمق معناسنه‌در یقال تمهل فی عمله اذا اتأد و برخیر
وحسنه‌ده سائره سبق وتقدّم ایلمك معناسنه‌در یقال تمهّل فلان اذا تقدم فی الخیر ﴿مهلا﴾ میمك فتحی وآخرك
نصبیله مصادر محذوفة الافعال قسمندندر سقیا ورعیا کبی اصلی امهلنی مهلا ایدی بکا مهلت و یر عجله ایلمه دیمکدر
مفرد ومذکر ومؤنث وجمعی برابردر تقول مهلا یارجل ویارجال ویافلانة ای امهلنی و برکسه برماده‌ده مهلت
طلبیله مهلا دیسه یاخود مأمور اولسه آنی ردّ ایچون لامهل والله دیرلر لامهلا دیمزلر زیرا اوّلکی عدم مساعده‌یی
مشعردر وثانی لاتقل مهلا ایهامنی مذکردر وتقول مامهل والله بمغنیة عنك شیئا بالرفع وعربلر رزق فلان مهلا
دیرلر برآدم ایشلدیکی کناهك عقوبتنده تعجیل اولنمیوب تأخیر ایله کندیسنه مهلت ومیدان و یرلدکده فیقال فلان
رزق مهلا ای رکب الخطایا فمهل ولم یعجل ﴿المهل﴾ میمك ضمیله جمیع معدنیات جواهره شامل اسم جنسدر
کومش والتون وباقر ودمور کبی یقال احرز المهل وهو اسم یجمع معدنیات الجواهر کالفضة ونحوها وطوری
قطرانه دینور مهله کبی یقال طلا ابله بالمهل والمهلة ای بالقطران الرقیق واریمش توجه وباقر ودموره دینور
یقال هو کالمهل ای الصفر الذائب او الحدید وزیتون یاغنه یاخود طورطوسنه یاخود طوری اولانه دینور
وکولده پشمش اتمکدن دوکیلان کوله وقوره دینور وآغویه دینور یقال سقا مهلا ای سما ویاره‌دن آقان اریکه
دینور یقال یسیل المهل من الجرح ای القیح ومیتك کوده‌سندن آقان صاری صویه دینور ﴿المهل﴾ اهل وزننده
مصدردرکه ذکر اولندی ومهل مضموم کبی بو دخی میتك جسدندن آقان صاری صویه دینور ودوه‌یه قطران
سورمك معناسنه مصدر اولور یقال مهل البعیر مهلا من الباب الثالث اذا طلاه بالخضخاض وطوار رفق وسهولتله

اوتلامق معناسنه‌در يقال مهلت الغنم اذا رعت على مهلتها (المهل) فتحتينله بودخی میتك جسدندن آقان
صاری صویه دینور وخیر وحسنه خصوصنده سائره سبق وتقدّم ایلمكه دینور يقال فلان ذو مهل ای تقدّم
فی الخير وبر آدمك تقدّم ایدن كذشته اسلافنه دینور يقال رحم الله مهلك ای اسلافك المتقدّمين (المهلة)
میمك حركات ثلاثی وهانك سكونی وفتحیله بودخی میتك جسدندن آقان صاری صویه دینور (الماهل) جست
وسريع معناسنه‌در وسابق ومتقدّم معناسنه‌در (ابو مهل) فتحتينله عروة بن عبدالله الجعفیّ كنیه‌سیدر اتباع
تابعیندندر (الاستمهال) بر كسه‌دن بر خصوصده مهلت ومیدان ایستمك معناسنه‌در يقال استمهله اذا استنظره
(الانمهلال) انفعلال وزننده دیكنه طوغری دیكیلوب طورمق معناسنه‌در يقال انمهلّ الشیٔ اذا اعتدل وانتصب
وبر نسنه‌دن فتور وسكونت كلمكله سست وفاتر اولمق معناسنه‌در يقال انمهلّ الشیٔ اذا سكن وفتر (المهصل) قنفذ
وزننده قالین یاپیلو اشكه دینور يقال حمار مهصل ای غليظ (الميل) سیل وزننده و (الممال) میم مفتوحه ایله
معاب وزننده و (المميل) معیب وزننده و (التميال) تذكار وزننده و (الميلان) فتحاتله و (الميلولة) قيلوله
وزننده اعتدالدن بریكا صاپوب اكيلمك معناسنه‌در يقال مال اليه يميل ميلا ومالا ومميلا وتميالا وميلانا وميلولة
اذا عدل فهو مائل وتقول العرب هو لا تميل عليه المربعة ای قوی یعنی فلان پك قوتلو زورمنددر دیه‌جك یرده
هو لا تميل عليه المربعة دیرلر مربعه مكنسه وزننده طوار اوزره یوك قالدیره‌جق اغاجه دینور ومیل متعدّی اولور
برنسنه‌یی بریكا طوغری اكمك معناسنه يقال ماله اذا صيره مائلا (المائل) بر جانبه طوغری اكلمش نسنه‌یه دینور
خمیده معناسنه جمعی ماله كلور ومیل كلور ركع وزننده (الامالة) همزه‌نك كسریله بر نسنه‌یی بر طرفه طوغری
اكمك معناسنه‌در يقال اماله اذا صيره مائلا ودوه‌یه طتلو اوت اوتارمق معناسنه‌در يقال امال الابل اذا رعاها الخلة
(التمييل) تفعيل وزننده اماله معناسنه‌در يقال ميله بمعنى اماله وشكّ وتردّد معناسنه مستعملدر يقال ماميلوا
ای لم يشكوا وتقول ميلت بين الامر اذا تردّدت (الاستمالة) بر طرفه طوغری صاپوب اكيلمك معناسنه‌در
يقال ميله فاستمال وبر نسنه‌یی خرمندن بغدای آلور كبی ایكی آوجله یاخود ایكی قوللری آچوب اللری بری برینه
قاوشدیرمه اولچوسیله كندویه طوغری چكوب آلمق معناسنه‌در يقال استماله اذا اكتاله بالكفين او بالذراعين
وبر آدمك كوكلنی كندی طرفنه جذب واماله ایلمك معناسنه‌در يقال استمال فلانا واستمال بقلبه ای اماله (الميلاء)
صحراء وزننده باشه بركونه دلبند صارنمغه دینور ظاهرا بجرو صارنمقدر وخاتونلر صاچلرینی بر طرفه خمیده
ومائل ایده‌رك طراپوب ودوزوپ قوشمغه دینوركه آلفته‌لر شیوه‌سیدر * ومیلاء اوركجی برجانبه طوغری مائل اولان
دوه‌لره دینور يقال ابل ميلاء ای مائلة السنام وبری برینك اوستنه متراكم اولمش بیوك قوم یغننه دینور وشاخلری
چوق وكور اغاجه وصف اولور يقال شجرة ميلاء ای الكثيرة الفروع (الميول) قعود وزننده كونش غروبه واروب
چاتمق على قول وسط سمادن زواله وارمق معناسنه‌در يقال مالت الشمس ميولا اذا صغت للغروب او زالت
عن كبد السماء ويول منزله يقلشمق معناسنه‌در تقول مال بنا الطريق اذا قصد ای قرب ومنه ليلة قاصدة
(الميل) فتحتينله برنسنه خلقی برطرفه مائل اولمق معناسنه‌در وكاه اولوركه بناء وعمارتده دخی استعمال اولنوركه
معمار اكری یاپدیغندن اولور يقال ميل الشیٔ ميلا من الباب الرابع اذا كان مائلا خلقة (الاميل) احمر وزننده برجانبه
طوغری خلقی مائل اولان نسنه‌یه دینور يقال شیٔ اميل ای مائل خلقة واكر اوزره طوغری اوتوره‌مز اولان
آدمه دینور يقال رجل اميل اذا كان يميل عن السرج فی جانب وقلقانسز على قول قلجسز یاخود مزراقسز
ساده آدمه دینور يقال رجل اميل ای لا ترس معه او لا سيف او لا رمح وقورقق آدمه اطلاق اولنور يقال هو اميل
ای جبان (الممايلة) مفاعله وزننده یاصقن ایلمك معناسنه‌در تقول مايلنا الوالی فمايلناه ای اغار علينا فاغرنا عليه
(الميل) میمك كسریله كوزه سرمه چكه‌جك آلته دینور تركیده دخی میل دینور يقال كحل عينه بالميل ای بالململ وكوز
ایریمی قدر یره دینوركه آندن اوته‌یه نظر ایشلمز يقال بينهما قدر ميل ای قدر مدّ البصر ویوللرده مسافه نشانی
ایچون یاپدقلری مناره‌یه دینور وبعضلر دیدیكه میل بر حدّ ومقدار ایله محدود ومعین دكلدر بلكه همان متراخی
ومستطیل مسافه‌دن عبارتدر وعند البعض طقسان التی بیك اصبع مقدارندن عبارتدر على قول اوچ بیك وعلى رأی
درت بیك ذراع مقداری مسافه‌یه دینور فرسخ ماده‌سنده اختلاف ایلدكلری اوزره بعضلر قدماء ذراعیله
طقوز بیك ذراع وبعضلر محدثين ذراعیله اون ایكی بیك ذراع تقدیر ایلدیلر ومیل كلمه‌سنك جمعی اميال وميول‌در
شارح دیركه طقسان التی بیك اصبع تقدیر ایدن قولله درت بیك ذراع تقدیر ایده‌نك بیننده منافات یوقدر زیرا
هر ذراع یكرمی درت اصبعدن عبارت اولمغله درت بیكه ضرب اولندقده طقسان التی بیك حاصل اولور * ومؤلف

فرسخ ماده‌سنده کرچه بیان ایلیوب لکن برد ماده‌سنده بریدی فرسخان واثناعشر میلا عبارتیله تعریف ایلمکله
هرفرسخ التی میلدن عبارت اولمش اولور هرفرسخ ایسه اوچ میلدن عبارتدرکه میل فرسخک ثلثی اولور و میل
درت بیك خطوه‌در و هر خطوه بربچق ذراعدر پس التی بیك ذراع ایدر و فرسخ اوچ میل اولمغله اون سکز بیك ذراع
و درتیوز اوتوز ایکی بیك اصبع ایدر انتهی * و میل بنت مشرح تابعیه‌در ﴿المائلات﴾ مائله لفظنك جمعیدرکه مائل
مؤنثیدر و شول مائلاتکه اشبو ❊ صنفان من اهل النار لم ارهما بعد قوم معهم سیاط کاذناب البقر یضربون بها
الناس و نساء کاسیات عاریات مائلات ممیلات رؤسهن کاسنمة البخت المائلة لا یدخلن الجنة و لا یجدن ریحها ❊
حدیثنده وارد درمراد کبر و نخوتله تبختر و میلان ایده‌رك مشی ایدن نسواندر و ممیلات قلوب رجالی کندیلره بر تقریبله
اماله و جذب ایدنلردر یاخود عرض جمال ایچون نقابلرینی بر جانبه اماله ایدنلردر ﴿المیلة﴾ حیله وزننده وقت و زمانه

فصل النون

دینور جمعی میلدر عنب وزننده یقال مضی بینهما میلة ای حین و زمان ﴿فصل النون﴾ ﴿النأل﴾ نونك فتحی
و همزه‌نك سکونیله و ﴿النألان﴾ فتحاتله و ﴿النئیل﴾ نفیر وزننده برآدم باشنی یوقری طوتوب سلکه‌رك یوریمك معناسنه‌در
صرتنده یوکی اولان آدم سکردرکن باشنی یوقری طوتدیغی کبی یقال نأل الرجل نألا و نألانا و نئیلا من الباب الثالث
اذا مشی و نهض برأسه یحرکه الی فوق کمن یعدو و علیه حمل ینهض به و آت یاخود صرتلان ارغلنه‌رق یوریمك
معناسنه‌در یقال نأل الفرس او الضبع اذا اهتز فی مشیه و حسد ایلمك معناسنه‌در یقال نأل فلانا اذا حسده
و عربلر نأل کلمه‌سنی ینبغی موقعنده استعمال ایدرلرکه لایق و مناسب اولور دیمکدر یقولون نأل ان تفعل ای ینبغی
شارح دیرکه نته‌که نول ماده‌سی دخی بو معنایه مستعملدرکه تناولدن مأخوذدر ظاهرا بو آندن متغیردر نته‌که ماده‌سنده
مشروحدر ﴿النؤول﴾ صبور وزننده نأل و نألاندن و صفدر باشنی یوقری طوته‌رق یوریان آدمه و ارغلنه‌رق
یوریان آته و صرتلانه دینور ﴿النئدل﴾ زبرج وزننده آفت و داهیه‌یه دینور ﴿النئدلان﴾ نونك و دالك کسری و دالك
ضمیله یندلان لفظنده لغتدر کماسیذکر ﴿النأرجیل﴾ همزه ایله نارجیل کلمه‌سنده لغتدرکه هندستان جوزیدر
﴿النئطل﴾ زبرج وزننده پك شنیع و شدید داهیه‌یه دینور یقال اصابه النئطل ای الداهیة الشنعاء و پك زیرك و صاحب
فطنت آدمه دینور یقال رجل نئطل ای داه ﴿النأملة﴾ دحرجه وزننده ایاغی بوقاغیلو کمسه یوریمك و انك
یورویشی کبی یوریمك معناسنه‌در یقال نأمل المقید اذا مشی و یقال نأمل الرجل اذا مشی مشیة المقید ﴿النبل﴾
نونك ضمیله ذکاء و نجابت معناسنه‌درکه فطنت و کرم و شرف جهتیله فاضل و عالیقدر اولمقدن عبارتدر یقال
فیه نبل ای ذکاء و نجابة ﴿النبالة﴾ کرامه وزننده برآدم نبل صفتیله متصف اولمق معناسنه‌در یقال نبل الرجل
نبالة من الباب الخامس اذا کان فیه نبل ﴿النبیل﴾ امیر وزننده و ﴿النبل﴾ فتحتینله و شارحك تصویبی اوزره حبل وزننده
وصفلردر ذکاء و شرف و حسب جهتیله فاضل و عالیقدر اولان آدمه دینور نبل کلمه‌سنك مؤنثنده نبله دینور و نبلاء
و نبلك جمعلری نبال کلور کرام کبی و نبیلك جمعی نبل دخی کلور فتحتینله ادم و ادیم کبی * یاخود بو شارحك بیانه کوره
اسم جمعدر کذلك جمعی نبله کلور فتحاتله و نبیل تیراندازلك فننده استاذ اولان آدمه دینور نابل کبی کماسیذکر
و ابو عاصم النبیل محدث و ثقه‌در ﴿النبیلة﴾ نبیل کلمه‌سنك مؤنثیدر حسن و جمال بابنده فضل و مزیت صاحبه‌سی
خاتونه اطلاق اولنور یقال امرأة نبیلة فی الحسن ای بینة النبالة فاضلة و فائقة و کذا الناقة و الفرس و الرجل یقال
ناقة نبیلة و فرس و رجل نبیل ای فاضل فی الحسن و نبیله جیفه‌یه دینور میته معناسنه و نبیله بنت قیس صحابیه‌در
﴿التنبل﴾ تفعل وزننده برآدم نبیل اولمق معناسنه‌در یقال تنبل الرجل بمعنی نبل و نبل دیدکاری طاشله استنجا
ایلمك معناسنه‌در یقال تنبل بالنبل اذا استنجی بها و اولمك معناسنه‌در یقال تنبل البعیر و الرجل اذا مات و بو میته
معناسنه اولان نبیله‌دن مأخوذدر و برآدم فی ذاته نبالت یوغیکن تکلفله نبیللنمك و فضیلت تصنعیله فضلا یه
بکزنمك معناسنه‌در یقال تنبل فلان اذا تکلف النبل و بر نسنه‌نك ایچندن کزیده و افضلرینی سجوب آلمق
معناسنه‌در یقال تنبل الرجل منه اذا اخذ الانبل فالانبل و مطلقا اخذ ایلمك معناسنه‌در یقال تنبل ما عندی
ای اخذه ﴿الانتبال﴾ افتعال وزننده سهام معناسنه اولان نبل و نبالدن یاخود یراق معناسنه اولان نبلدن مأخوذدر
برکمسه یات و یراغنی دوزوب قوشوب آماده اولمق معناسنه‌در و منه المثل * ما انتبل نبله الا باخرة * و بونده لغت
اربعه دخی واردر نبال و نباله که نونلرك فتحیله‌در و نبل و نبله که نونلرك ضمیله‌در اول خصوصده تنبه ایلیوب غافل
اولمغله آماده اولمدی دیمکدر بو مثل فرصت فوت اولدقدنصکره تدارکه ابتدار ایدن کمسه حقنده ضرب اولنور
و انتبال اولمك معناسنه‌در یقال انتبل الرجل اذا مات و قتل ایلمك معناسنه المغله ضد اولور یقال انتبل
فلانا اذا قتله و سرعتله بر نسنه‌نك مجموعنی بردن قالدروب یوکلتمك معناسنه‌در یقال انتبل الشیء اذا احتمله بمرة

سر يعا ﴿النبل﴾ فتحتينله بيوك طاشلره و بيوك كسكلره دينور مفردى نبله در و كوجك طاشلره و كسكلره ديمكله ضدّ
اولور و استنجا ايده جك طاشلره دينور ﴿النبل﴾ صرد وزننده بو دخى استنجا ايده جك طاشلره دينور * شارحك بيانه كوره
مفردى نبله در غرفه و غرف كبى ﴿التنبيل﴾ تفعيل وزننده برآدمه استنجا طاشلرى ويرمك معناسنه در يقال نبله النبل
و النبل اذا اعطاه اياها ﴿الاستنبال﴾ بر نسنه نك كزيده و افضلنى اخذ و انتخاب ايلمك معناسنه در يقال استنبل المال
اذا اخذ خياره ﴿التنبالة﴾ و ﴿التنبال﴾ تالرك كسريله بودوره دينور يقال رجل تنبالة و تنبال اى قصير و تنباله بودورلغه
دينور يقال فيه تنبالة اى قصر ﴿النبل﴾ حبل وزننده اوقلره دينور سهام معناسنه و بو جمعدر لفظندن مفردى يوقدر
على قول مفردى نبله در تمر و تمره كبى جمعى انبال در و نبال در سهام وزننده و نبلان در نونك ضميله * شارحك بيانه
نبل عربلرك قوللندقلره اوقه مخصوصدر و عند الافصح لفظندن مفردى يوقدر مفردنده سهم ديرلر و نبل مصدر
اولور برآدمه اوق آتمق معناسنه ياخود برآدمه اوق ويرمك معناسنه در يقال نبله نبلا من الباب الاول اذا رماه بالنبل
او اعطاه النبل و اول اتانلر ايچون يردن آتيلان اوقلرى ديوشرمك معناسنه در يقال نبل على القوم اذا القط النبل لهم
و بركمسه يى آزجه آزجه طعام ويره رك اويونلندرمك معناسنه در يقال نبل فلانا بالطعام اذا علله به الشئ بعد الشئ
و رفق و سهولتله معامله ايلمك معناسنه در يقال نبل به اذا رفق و دوه سورمك معناسنه در يقال نبل الابل اذا ساقها
و دوه نك مصلحت و مهمه سنى رؤيت و تنظيم ايلمك معناسنه در يقال نبل الابل اذا قام بمصلحتها و يولده پك اشوب
كتمك معناسنه در يقال نبل الرجل اذا سار شديدا ﴿النبال﴾ شدّاد وزننده اوق صاحبنه دينور كه مراد اوق طاشيان
و اوق ايله تجارت ايدندر و اوق ايشليان آدمه دينور كه اوقجى تعبير اولنور و بوكه نابل دخى دينور ﴿النبالة﴾ كتاب وزننده
اوقجيلغه دينور يقال هو نبال و نابل حسن النبالة اى صانع النبل ﴿النابل﴾ اوقجى يه دينور و اوق آتمقده استاذ
و ماهر تيراندازه دينور يقال هو نابل و ابن نابل اى حاذق و ابن حاذق يعنى مطلقا برايشده حاذق اولانه ده اطلاق
اولنور * و ثار حابلهم على نابلهم * مثلى حبل ماده سنده بيان اولندى ﴿النبل﴾ ركع وزننده نابلك جمعيدر استاذ
تيراندازلره دينور يقال قوم نبل اى رماة ﴿المتنبل﴾ اسم فاعل بنيه سيله اوق طاشيان آدمه دينور يقال هو متنبل
اى حامل النبل ﴿الانبال﴾ همزه نك كسريله برآدمه اوق ويرمك معناسنه در يقال انبله اذا اعطاه النبل و خرما اغاجى
تازه يمش ويرمك معناسنه در يقال انبل النخل اذا ارطب و اوقلرى يوغون يوغون دوزمك معناسنه در يقال انبل
قداحه اذا جاء بها غلاظا ﴿النبلة﴾ غرفه وزننده جزاء و عوض معناسنه در يقال نال منه النبلة اى الثواب و الجزاء
و لقمه يه دينور و يات و يراغه دينور نباله كبى كماسيذكر ﴿نابل﴾ باى مضمومه ايله آنك وزننده بررجل اسميدر
و افريقيه ده برموضع آديدر اعلامدن احمد بن على بن عمّار النابلىّ اورادندر ﴿انبل﴾ احمد وزننده اندلسده شهر
بطليوس نواحيسندن برناحيه در ﴿نبل﴾ زفر وزننده بنت بدر در كه محدّثه در ﴿النبالة﴾ ثمامه وزننده نبله كبى يات و يراغ
و پوصاته دينور يقال اخذ نبالته و نبلته اى عدّته و عتاده ﴿المنابلة﴾ مفاعله وزننده باب مغالبه ده مستعملدر
اوق يارشمق معناسنه در و بعضلر نباله ده يعنى فضيلتده مباحثه ايلمكله بيان ايلديلر تقول نابلته فنبلته اى كنت
اجود نبلا منه او اكثر نبالة ﴿النبتل﴾ جعفر وزننده دمور كبى قتى و پك نسنه يه دينور و برموضع آديدر و بررجل
علميدر و عبد الله بن نبتل منافقيندندر ﴿النتل﴾ قتل وزننده و ﴿النتول﴾ قعود وزننده و ﴿النتلان﴾ فتحاتله ايلرويه
چكمك معناسنه در يقال نتل من بينهم نتلا و نتولا و نتلانا من الباب الثانى اذا تقدّم و نتل برآدمى ايلرويه چكمك
معناسنه در يقال نتله نتلا اذا جذبه الى قدّام و زجر و آزار ايلمك معناسنه در يقال نتله اذا زجره و نتل شول
دوه قوشى يومورطه سنه دينور كه ايچنه صو طولدروب بريه ده دفن ايدرلر نتل دخى دينور فتحتينله بونى اعراب
طائفه سى قيش ايامنده ايدرلر شدّت حرارتده صو بولنمديغى وقتلر چيقاروب ايچرلر و نتل دغارجغى سلكوب ايچنده
اولان توشه يى چيقارمق معناسنه در يقال نتل الجراب اذا نثله ﴿الاستنتال﴾ بو دخى ايلرويه چكمك معناسنه در
يقال استنتل من بينهم اذا تقدّم ﴿التناتل﴾ تفاعل وزننده اوتلر برى بريندن اوزون اولمق معناسنه در يقال تناتل
النبت اذا صار بعضه اطول من بعض ﴿ناتل﴾ هاجر وزننده عربدن بررجل اسميدر و محمد بن احمد الناتلى محدّثدر
شارحك بيانه كوره آمل طبرستان ايالتنده ناتل نام قصبه يه منسوبدر ﴿ناتل﴾ صاحب وزننده ربيعة بن مالكك
فرسى اسميدر ياخود ثاى مثلثه ايله در ﴿نتله﴾ حمزه وزننده ﴿نتيله﴾ جهينه وزنند اساميدندر ﴿النتيلة﴾ سفينه وزننده
وسيله معناسنه در يقال هى نتيلته اى وسيلته ﴿التنتل﴾ زبرج وزننده و ﴿التنتيل﴾ زنبيل وزننده و ﴿التنتالة﴾
قرطاسه وزننده بودوره دينور و بو تنباله مصحفى دكلدر يقال رجل تنتل و تنتيل و تنتالة اى قصير ﴿النثل﴾ نونك فتحى
و ثاى مثلثه نك سكونيله قويودن طپراق چيقارمق معناسنه در يقال نثل الركية نثلا من الباب الثانى اذا استخرج

(ترابها)

ترابها وتركشدن اوقلری چیقاروب طاغتمق معناسنه‌در یقال نثل الكنانة اذا استخرج نبلها فنثرها وكیملو كسه
اكنندن كیمی چیقاروب براقق معناسنه‌در یقال نثل درعه اذا القاها عنه واتی پاره‌لیوب چوملكه صالمق معناسنه‌در
یقال نثل اللحم فی القدر اذا وضعه فیها مقطعا واكننه كیم كیمك معناسـنه‌در یقال نثل علیه درعه اذا صبها علیه
ای لبسها * شارح دیركه بوماده خلع علیه الثوب وخلعه عنه قبیلندر انتهی * ونثل طوار ترسلمك معناسنه‌در یقال
نثل الفرس نثلا من البـاب الاوّل اذارات ﴿النثیلة﴾ سفینه وزننده و﴿النثالة﴾ ثمامه وزننده قویودن چیقاریلان
طپراغه دینورو نثیله بقیه معناسنه‌در وسموز آته دینور ﴿النثول﴾ صبور وزننده اكثری اتی تنجره‌یه پاره‌لیوب
صالان خاتونه دینور ﴿المنثل﴾ منبر وزننده چوق ترسلیان آته دینول ﴿النثیل﴾ امیر وزننده آت فشقیسنه دینور
﴿النثلة﴾ تمره وزننده ایكی بیغك آرالغنده اولان یوه‌دینورو زرهه دینور علی قول بول اولانه دینور یقال جاء وعلیه نثلة
ای درع اوواسعة منها ﴿ناثل﴾ صاحب وزننده نثل ماده سنده ذكر اولندی ﴿التناثل﴾ تفاعل وزننده برنسنه‌یه
اوشونتی ایلمك معناسنه‌در یقال تناثلوا الیه اذا انصبوا ﴿النجل﴾ نونك فتحی وجیمك سكونیله ولده دینور یقال
هو نجله ای ولده وپدره دیمكله ضدّ اولور * شارحك بیانه كوره نجل فی الاصل مصدر دركاسیذكرو لده اطلاقی
منجول ووالده اطلاقی ناجل معناسنه‌در یقال نجله اب كریم ای والده ومصدر اولور آتمق معناسنه‌در یقال نجل
الشی نجلا من الباب الثانی اذا رماه وعمل وفعل معناسنه‌در یقال نجله جید ای عمله وناسدن جمع كثیر معناسنه‌در
وشدّتله یوریمك معناسـنه‌در یقال نجل الرجل اذا سار شدیدا وآچق یوله دینور شاهراه معناسـنه یقال اخذوا
النجل ای المحجة وچوجق مشق ایلدیكی لوحه‌سنك یازوسنی سیلوب محو ایلمك معناسنه‌در یقال نجل الصبیّ
لوحه اذا محاه ودورتمك معناسنه‌در یقال نجله بالرمح اذا طعنه به ویارمق معناسنه‌در یقال نجله اذا شقه ونجل یردن
ودره‌دن صیزوب چیقان صیزندی‌یه دینور یقـال یرشح النجل من الارض ای النزّ وآقان صویه دینور یقال به
نجل ای ماء سائل ونجل ولد حاصل قلمق معناسنه‌در یقال نجله ابوه نجلا من الباب الاول اذا ولده وذبح اولنمش
حیوانك دریسنی یوزركن ابتدا بجاقلرینك اكسه سكیرلرندن یاروب یوزمك معناسـنه‌دركه حالا قصابلر اویلجه
ایدرلر یقال نجل الاهاب اذا شقه عن عرقوبیه ثمّ سلخه وبرآدمه ایاغك اوجیله اورمق معناسنه‌در یقال نجل فلانا
اذا ضربه بمقدّم رجله ویرنبـاتله یمیشل اولمق معناسـنه‌در یقال نجلت الارض اذا اخضرّت وناس ایله شرّ
وآشوب قوپرمق معناسـنه‌در یقال نجل الناس اذا شارّهم وبرنسنه‌یی عیان ایلمك معناسـنه‌در یقال نجل الشیٔ
اذا اظهره ﴿الاستنجال﴾ یردن صیزوب چیقان صوچوغالمق معناسنه‌در یقال استنجلت الارض اذا كثر نجلها ﴿نجل﴾
نونك ضمیله حجازده ضغینه نام محلك اشاغی سمتنده برقریه‌در ﴿النجل﴾ فتحتینله برآدمك كوزینك دائره‌سی بیوك
اولمق معناسـنه‌در یقال نجل الرجل نجلا من البـاب الرابع اذا وسعت عینه ونجل كریچ دوزه‌جك چاموره
قاتمق ایچون تسكره ایله كوبره طاشیـان كسه‌لره دینور مفردی ناجلدر یقـال هم نجل ای نقاّلوا الجعو لطین
اللبن ﴿الانجل﴾ احمر وزننده بیوك كوزلو آدمه دینور جمعی نجلدر نونك ضمیله ونجالدر كرام وزننده
یقال رجل انجل ای واسع العین واوزون اوله‌رق انلو وككیش شیئه دینور یقال شیٔ انجل ای واسع عریض
طویل ﴿الناجل﴾ كریم النسل اولان انسان وحیوانه دینور یقال رجل وفرس ناجل ای كریم النسل ﴿المنجل﴾
منبر وزننده اوراغه دینوركه آنكله اكین بچیلور فارسیده داس دینور اساسك بیانه كوره رمی معناسنه اولان
نجلدن مأخوذدركه اكینی بچوب آتاجق آلتدر ویاره‌یی بیوك آچان مزراق تمرننه دینور وبری برینه صارمشق كوك
اكینه دینور یقـال زرع منجل ای ملتفّ وكثیر الولد آدمه دینور یقال رجل منجل ای كثیر الولد وطبـانلریله
یوروركن قاقوب یردن منتار چیقارر اولان دوه‌یه دینور یقال بعیر منجل اذا كان ینجل الكمأة بخفه وصبیانك مشق
ایلدكاری تعلیم تخته‌لرینك یازولرینی سـیله‌جك نسنه‌یه دینور سونكر كبی ﴿منجل﴾ مقعد وزننده برطاغك آدیدر
﴿الانجیل﴾ همزه‌نك كسری وفتحیله عیسی علی نبینا وعلیه السلام حضرتلرینه نازل اولان كتابك اسمیدر وصحیفه
اعتباریله تانیثی جائزدر * مترجم دیركه زاهرده مسطوردركه انجیل عند بعض اهل اللغه اصل ودستور معناسنه‌دركه
نازل اولدیغی قوم آنك مضمونیله عامل اولوب حلال وحرام خصوصنده اكا مراجعت ایده‌لر وبو والد معناسنه
اولان نجلدن مأخوذدر وعلی قول انجیل تسمیه اولندیغی حضرت حق جلّ وعلا آنی اظهار ایتدیكیچوندر
نزولی ایامنده حقّ بالكلیه مندرس اولمشیدی حقی بیان ایچون آنی اظهار ایلدی وبو اظهار معناسنه اولان نجلدن
مأخوذدر وابو عمرو دیدیكه مخاصمه معناسنه اولان تناجلدندر كتاب مزبور نازل اولدقده آنك خصوصنده ناس
منـازعه ایتدكاریچون تسمیه اولندی وآملی كشكول نام تألیفنده دیدیكه انجیل مژده وبشارت معناسـنه‌دركه

عبرانیدر کتاب مزبور ایله عامل اولانلری جنت ایله تبشیر ایلدیکیچون تسمیه اولندی و عندالبعض انکلیون یاخود انکیل عبرانی معرّ بیدر و برهانده قول اخیره منحصر امر سومدر و کشکول صاحبنك مرادی دخی بو اولمق ملحوظدر (التناجل) تفاعل وزننده نزاع و خصومت ایدشمك معناسنه در یقال تناجلوا اذا تنازعوا (الانتجال) افتعال وزننده برنسنه کرکی کبی ظاهره چیقوب یورمك معناسنه در یقال انتجل الامر اذا استبان و مضی و برآدم دیواری دیبندن ترشح ایدن صویی طپراقدن پاك ایدوب صافی قلمق معناسنه در یقال انتجل الرجل اذا صفی ماء النجل من اصل حائطه (النجیل) امیر وزننده برجنس شور اوتك اسمیدر علی قول شورا و تلرك قوپوب قیریلان یپراغنه دینور مفرداتده نجیل آیرق تعبیر اولنان اوت ایله مبیندر و نجیلك جمعی نجلدر ضمتینله (الانجال) همزه نك کسریله برآدم طواری نجل دیدیکی نبات مذکورا و تلامغه صالیو یرمك معناسنه در یقال انجل دابّته اذا ارسلها فی النجیل (نجیل) زبیر وزننده مدینه ده بر موضعدر علی قول ینبع ناحیه سنده در (نجیل) امیر وزننده مسلح نام محل قربنده بردوزاوه نك اسمیدر (نجیله) جهینه وزننده یمامه ایله ضریه بیننده واقع وادی نشناش نام محلده بر صو آدیدر (مناجل) منازل وزننده بر موضع آدیدر (النحل) نونك فتحی وحای مهمله نك سکونیله بال آریسنه دینور مذکر و مؤنثنه اطلاق اولنور ادباء علمادن ابو الولید النحلی اکا منسوبدر که انکله تجارت ایدر ایدی مفردی نحله در تمر و تمره کبی و نحل مصدر اولور بلاعوض برآدمه نسنه بخش ایلمك علی قول عموم اوزره ویرمك معناسنه در که انواع عطایه شاملدر * مؤلفك بوراده مثال کتور میوب واشاغیده و بالضمّ مصدر قولی بونك اسم اولمسنی اشعار ایدر و اعطا اولنان نسنه یه اطلاق اولنور منحول معناسنه یقال هو نحل منی ای عطیة و ناحل معناسنه مستعملدر که لاغر و نحیف آدمه دینور یقال رجل نحل ای ناحل و برقریه اسمیدر محدّثیندن منیح بن سیف النحلی اورادندر و نحل یکی ایلره اطلاق اولنور اهله معناسنه نحافتندن ناشی اطلاق اولنور و بو اسم جمعدر و نحل برکسه یه برآخرك سویلدیکی سوزی عزو و اسناد ایلمك معناسنه در یقال نحله القول نحلا من الباب الثالث اذا نسبه الیه یعنی قولا قاله غیره و برآدمه سوکمك معناسنه درکه لسانمزده بوندن و یرشدرمك ایله تعبیر اولنور یقال نحل فلانا اذا سابّه (النحل) نونك ضمیله مصدر در برآدمه عطیه ویرمك معناسنه در یقال نحله نحلا اذا اعطاه * شارح دیرکه بو معناده فتحله مستعمل دکلدر آنفا مؤلفك فتحله ذکر ایلدیکی بودر سبق قلم واقع اولمشدر لکن آنك اسم مصدر اولمق احتمال غالبی اشعار اولندی انتهی * و نحل خاتونه مهر ویرمك معناسنه در یقال نحلها اذا اعطاها المهر و نحلان معناسنه در کما سیذکر (النحلة) نونك کسری و ضمیله زوجه یه ویریلان مهر و کابینه دینور و دعوا معناسنه در یقال لم یسمع نحلته ای دعواه (النحلی) بشری وزننده ویرکویه دینور بخشش معناسنه تقول هذا منّی نحلی ای عطیة (الانحال) همزه نك کسریله ویرمك معناسنه در یقال انحله ماء اذا اعطاه و برکسه برآدمه مالندن برمقدار نسنه تخصیص و افراز ایلمك معناسنه در یقال انحله مالا اذا خصه بشیء منه و وجودی اریقلتمق معناسنه در یقال انحله الهمّ اذا اهزله (التنحیل) تفعیل وزننده انحال ایله ایکی معنای اوّلده مرادفدر (النحل) و (النحلان) نونلرك ضمیله برآدمه اعطا اولنان شیئه دینور یقال هذا له نحل و نحلان ای عطیة (الانتحال) افتعال وزننده و (التنحل) تفعل وزننده برآخر آدمك نسنه سنی بندر دیو نفسنه عزو ایله ادّعا ایلمك معناسنه در مثلا برشاعرك شعرینی بندر دیو ادّعا ایلمك کبی یقال انتحل الشیء و تنحله اذا ادّعاه لنفسه وهو لغیره (النحول) قعود وزننده وجود آریقلمق معناسنه در یقال نحل جسمه و نحل و نحل نحولا من الباب الثالث و الرابع و الاول و الخامس اذا ذهب من مرض او سفر (الناحل) و (النحیل) امیر وزننده وجودی اریقلیوب چوپ کبی خیره و لاغر اولان آدمه دینور نحیلك جمعی نحلی کلور سکری وزننده و ناحلك مؤنثی ناحله در و انجه یاپیلو دوه یه و یوفقه قلجه وصف اولور یقال جمل وسیف ناحل ای رقیق (نحله) تمره وزننده کنده نام کسه نك و سبیع بن الخطیم نام کسه نك فرسلری اسمیدر و بعلبك قربنده برقریه آدیدر (ابو نحیلة البجلی) جهینه وزننده در اصحابدندر علی قول معجمه ایله در (نحلین) غسلین وزننده حلب قضاسنده برقریه در محدّثیندن عامر بن سیار النحلی اورادندر یاء و نون ساقطدر (النخل) نونك فتحی و خای معجمه نك سکونیله برنسنه یی اوکورتلمك معناسنه در یقال نخل الشیء نخلا من الباب الاول اذا صفاه و اختاره و نخل خرما اغاجنه دینور مؤنث و مذکر اولور مفردی نخله در جمعی نخیل کلور نونك فتحیله نته که نخیل نخل کبی اسم جمع اولور * شارح دیرکه صاحب مصباحك بیاننه کوره مطلقا مفردیله کندی بینی هاء ایله فرق اولنان اسم جمع که نخل و تمر و برّ و بقر کبی در اهل حجاز آنلری مؤنثا استعمال ایدرلر فیقولون هی التمر و هی النخل و اهل نجد و تمیم مذکرا استعمال ایدرلر فیقولون هو النخل و هو التمر و نخل کریم و امّا نخیل کلمه سی بالاتفاق مؤنثدر انتهی * و نخل مصدر اولور اون الهمك معناسنه یقال نخل الدقیق نخلا من الباب

الاول اذاغربله * شارح دیرکه مؤلف بومادّه‌یی دخی عجیب ایجاز ایلدی زیرا نخل مادّه سنك اون اله مك معناسی
کتب لغویه‌نك جمله سنده ثابت ایکن کندوسی ایماایله اکتفا ایلدی و اشاغیده وتنخیل الثلج والودق عنوانیله
کلامی بتر ایلدی * واقعا شارحك دیدیکی کبیدر اکابناء بوحقیر شارحك تصریحی اوزره انلری تمثیل وترجمه
ایلمشدر واون اله مك معناسی تصفیه واختیار معناسندن مأخوذدر ونخل سحاب قارودپی یاغدرمق معناسنه
مستعملدر یقال نخل السحاب الثلج والودق اذاصبه ونخل برکونه نسوان پیرایه‌سنه دینور نخل شکلنده دوزرلر
وبرموضع آدیدر (التنخل) تفعل وزننده و(الانتخال) افتعال وزننده بونلرده برنسنه‌یی اوکورتلمك معناسنه‌در
یقال تنخل الشیٔ وانتخله اذاصفاه واختاره (النخالة) ثمامه وزننده اوکرتلنوب اختیار اولنان کزیده‌یه دینور
یقال هی نخالته ای مانخلت منه والکدن کچن اونه دینور یقال هی نخالة وهی مانخل من الدقیق والکده قلان
کپکه دینور وچورندی‌یه دینور یقال نخل الدقیق ورمی نخالته ای مابقی فی المنخل مما ینخل اشبو کپکك
خواصندندرکه صو ایله یاخود سبزواتدن طورپ صویله مطبوخنی عقرب صوقدیغی یره ضماد ایلسه‌لر
بغایت نافعدر (المنخل) میمك وخانك ضمیله وخانك فتحیله اون الیه‌جك الکه دینور وبو قیاسدن خارج اولان
اسم آلتلردندر (النخیل) امیر وزننده نخل کبی خرما اغاجنه دینور اسم جمعدر ونخل کلمه سنك جمعی اولور
خرما اغاجلری وخرمالق دیمك اولور (نخیله) جهینه وزننده حضرت عائشه‌نك موالیسندندر ونخیله طبیعت
وسجیت معناسنه‌در * شارحك بیانه کوره بومعناده وآتیده سفینه وزننده‌در نسخه‌لرده سقط واقعدر یقال له
نخیلة کریمة ای طبیعة ونصیحت معناسنه‌در یقال هو لایقبل النخیلة ای النصیحة ونخیله جهینه وزننده بادیه‌ده
برموضعدر وعراقده برموضعدرکه امام علی رضی الله عنه حضرتلریله خوارج طائفه سنك جنکاهیدر
وابونخیلة العکلیّ وابونخیلة السعدیّ راجزلردر وابونخیلة البجلیّ وابونخیلة اللهبیّ صحابه‌لردر (المنخل) معظم
وزننده برشاعردر ومنه المثل * لاافعله حتیّ یؤوب المنخل * یعنی منخل کتدیکی یردن رجعت ایدنجه‌قدر آنی ایشلم
مزبور برخصوص ایچون برسمته عزیمت ایدوب بردخی عودت ایلمامکله تأبید ایچون ضرب مثل اولدی
(المتنخل) اسم فاعل بنیه سیله مالك بن عویمر الهذلی نام شاعرك لقبیدر (نخیل) زبیر وزننده شامده برموضع
آدیدر ومدینه قربنده برپیکارك اسمیدر وبشقه ایکی موضعلردر (ذوالنخیل) امیر وزننده مغمس ایله اثبره بیننده
برموضعدر ویمنده برموضعدر (نخلة الشامیه) و(نخلة الیمانیه) مکهٔ مکرمه‌یه برمرحله مسافه‌ده ایکی وادی
اسمیدر ونخله بش موضعك دخی اسمیدر (ذوالنخلة) مسیح بن مریم علیهما السلام مراددر زیرا جذع نخله یاننده
سززدهٔ عالم شهود اولمشدر (بنونخلان) سلمان وزننده ذوکلاع قبیله سندن بربطندر وعمران بن سعید النخلی
تابعیندندر وابراهیم بن محمد النخلی تاریخ صاحبیدر (الندل) عدل وزننده برنسنه‌یی آخر یره نقل ایلمك معناسنه‌در
یقال ندله ندلا من الباب الاوّل اذا نقله وسفره‌دن اتمك وسپتدن خرما مقوله سنی آوجلیوب کومه سیله آلمق
معناسنه‌در یقال ندل الخبز من السفرة والتمر من الجلة اذاغرف بکفه کتلا وتناوله وقاپمق معناسنه‌در یقال ندله
اذا اختلسه ویورك سورمك معناسنه‌در یقال ندل بسلحه اذارمی وندل کیرو پاسه دینور یقال بیده ندل ای وسخ
(الندل) فتحتینله وجود کیرلنمك معناسنه‌در یقال ندلت یده ندلا من الباب الرابع اذا وسخت (المندل) منبر وزننده
چیلاق کبی کوردیکی نسنه‌یی همان قاپوب آلور اولان آدمه دینور یقال هو مندل ای مختلس وپك ومتین
ذکره دینور (المندل) مقعد وزننده جزمه‌یه وادکه دینور خف معناسنه وهندستانده بربلده آدیدر وعود اغاجنه
علی قول ایوسنه واعلاسنه دینور (المندلی) یای نسبتله بودخی عود اغاجنك اعلاسنه دینور پس مبالغة نفسنه
نسبت اولور علی قول مندل شهرنه منسوب اولاننه دینورکه عودك اعلاسی آندن مجلوب اولور (ابن مندله)
مرحله وزننده ملوك عربدن برملك ایدی (الندل) ضمتینله دعوت وضیافت خدمتکارلرینه دینورکه مهمانلره
خدمت ونقل طعام ایدرلر یقال هم ندل ای خدم الدعوة (النیدلان) نونك ودالك کسری ودالك ضمیله
و(النیدل) درهم وصیقل وزنلرنده ونونك کسری ودالك حرکات ثلاثیله ونونك فتحی ودالك ضمیله و(النئدلان)
نونك کسری وهمزه‌نك سکونی ودال مکسوره ایله ومضمومه ایله و(النئدل) نونك کسری ودالك ضمیله انسانه
اویقو ایچره عارض اولان آغرلغه دینورکه آغربصمه وآل بصمه تعبیر اولنور کابوس معناسنه علی قول اکا شبیه
برعارضه‌یه دینور (المندیل) میمك کسری وفتحیله و(المندل) منبر وزننده ال سیله‌جك دستماله دینور تقول خذ
المندیل والمندل وهو الذی یتمسّح به اساسك ومصباحك بیانه کوره نقل معناسندن وبعض آخرك بیانه کوره وسخ
معناسندن مأخوذدر وبوحالاهاولی ومقرمه وچوره تعبیر اولنان دلبندك مجموعنه شاملدر (التندّل) تفعل وزننده

و ﴿التمندل﴾ تمسكن وزننده دستمال ايله سيلنمك معناسنه در يقال تندّل بالمنديل وتمندل اذا تمسح به ﴿النودلة﴾
حوقله وزننده برآدم پك پيرلكدن قاغشيوب صارصق اولمق معناسنه در يقال نودل الشيخ اذا اضطرب كبرا
وخايه‌لر صالقى وسلپوك اولمق معناسنه‌در يقال نودلت خصيتاه اذا استرختا ﴿النودل﴾ جوهر وزننده نسوان
ممه سنه دينور و بررجل اسميدر ﴿النأدل﴾ زبرج وزننده امر جسيم وعظيم معناسنه‌در يقال عنّ له نئدل اى
امر جسيم ﴿الانديال﴾ انفعال وزننده‌كه بطن اسهال اولمق معناسنه‌در بونك موضع ذكرى دول ماده سيدر
جوهرى وهمندن ناشى بوراده ذكر ايلمشدر ﴿النذل﴾ نونك فتحى وذال معجمه‌نك سكونيله و ﴿النذيل﴾ اميروزننده
جميع احوال واوضاعنده خسيس ودنى ومحتقر وكمايه كسه‌يه دينور جمعى انذال ونذول كلور نونك ضميله ونذيلك
جمعى نذلاء كلور كرماء وزننده ونذال كلور كرام وزننده يقال هو نذل ونذيل اى خسيس محتقر فى جميع احواله ﴿النذالة﴾
رذاله وزننده و ﴿النذولة﴾ عمومه وزننده بركسه نذيل اولمق معناسنه در يقال نذل الرجل نذالة ونذولة من الباب الخامس
اذا كان نذيلا ﴿النارجيل﴾ جوزهندى اسميدركه هندستان جويزى تعبير اولنور مفردى نارجيله‌در وبعضا مهموز
اولور شجرى خرما اغاجنه شبيه اوزون وبغايت تروملايم اولغله اوزرينه چيقان آدم تازه نهال اوزره چيقمش كبى يره
طوغرى اكيلوب باصيلور وصوى اولان داللرينك هر برنده اوتوز عدد نارجيل حاصل اولور وآنلرده بركونه سود
حاصل اولوركه اكا طواق ديرلر نته‌كه ماده‌سنده بيان اولندى اوزرندن بيل چكوب اسكيمش صوغلجانلرى مخرج
ومسهل وتازه سى تقويت جماعده مؤثردر ﴿النزول﴾ شمول وزننده و ﴿المنزل﴾ مقعد وزننده قونمق معناسنه‌در
يقال نزلهم ونزل بهم وعليهم نزولا ومنزلا من الباب الثانى اذا حلّ * مؤلفك بصائرده بيانته كوره اينمك معناسنه
موضوعدر قونمق معناسى لزوم علاقه‌سيله مجازدر ونزول خاصّة حجاج منايه كلوب قونمق معناسنه‌در يقال
نزل القوم اذا اتوا منى ﴿التنزيل﴾ تفعيل وزننده ايندرمك معناسنه‌در يقال نزّله تنزيلا اذا صيره نازلا ﴿الانزال﴾
همزه‌نك كسريله و ﴿المنزل﴾ مجمل وزننده تنزيل معناسنه‌در يقال انزله انزالا ومنزلا بمعنى نزّله * مؤلفك بصائرده
بيانته كوره تنزيل برنسنه‌يى تدريجله متفرّقا ايندرمك وانزال اندن اعمدر ﴿الاستنزال﴾ انزال معناسنه در يقال
استنزله بمعنى انزله ﴿التنزّل﴾ تفعل وزننده تدريجله آزجه آزجه اينمك معناسنه‌در يقال تنزل الرجل اذا نزل
فى مهلة ﴿النزل﴾ ضمتينله قوناق يرينه دينور تقول نزلنا نزلا لطيفا اى منزلا ومهمان ايچون تهيئه واحضار اولنان
طعامه دينور نزل دخى دينور زانك سكونيله جمعى انزال كلور يقال اعدّ لضيفه النزل وهو ماهيئ للضيف ان ينزل عليه
وبركتلو رزق وطعامه دينور يقال هو نزل اى طعام ذو بركة وفضل وزياده معناسنه‌در وعطاء وبخشش معناسنه‌در
وبر يره قونمش جماعته دينور يقال هم نزل اى نازلون بومعناده نازل ونزيل لفظلرندن جمعدر واكلش اكينك كور
وبركتلو اولوب اوكوب بتمسنه دينور يقال زرع ذو نزل اى زوريع وزكاء ونماء وبونده زانك سكونيله ده لغتدر ﴿النزل﴾
نونك ضمى وزانك سكونيله مهمان ايچون تهيئه اولنمش طعامه واكينك اوكوب كور وبركتلو اولمسنه دينوروميه
اطلاق اولنور نطفه معناسنه ﴿النزيل﴾ اميروزننده بودخى بركتلو طعامه دينور يقال طعام نزيل اى ذو بركة وقصر
ونقصانى اولميوب اندامى تامّ اولان لباسه دينور يقال ثوب نزيل اى كامل ومهمانه دينور يقال هو نزيله اى ضيفه ﴿النزل﴾
فتحتينله بودخى اكلش اكينك بركتلو لكنه واوكادلغنه دينور يقال زرع ذو نزل اى ريع ونماء ومصدر اولورا كين پك
اوكوب بتمك معناسنه‌در يقال نزل الزرع نزلا من الباب الرابع اذا راع ونمى ونزل يغموره اطلاق اولنور يقال سحاب
ذو نزل اى مطر ﴿النزل﴾ كتف وزننده شول قوناق برينه دينوركه اكا چوق قونيلور اوله يقال مكان نزل اى ينزل فيه كثيرا
وشول يره دينوركه پك ومتين اولمغله يغمورى ايچميوب همان آقار اوله يقال مكان نزل اى صلب سريع السيل ﴿النزال﴾
جدال وزننده ايكى عسكر دوه‌لردن اينوب آتلنوب محاربه ايلمكه دينور يقال حاربوا بالنزال وهو ان ينزل
الفريقان عن ابلهما الى خيلهما فيتضاربوا ﴿التنازل﴾ تفاعل وزننده ايكى عسكر دوه‌لردن اينوب آتلنوب جنك
ايدشمك معناسنه‌در يقال تنازلوا اذا نزلوا عن ابلهم الى خيلهم فتضاربوا * شارح ديركه فى الاصل ايكى فارس
برى برينه نزال نزال يعنى آتكدن نزول ايله ده پياده جه جنك ايده‌لم ديو چاغرمقدن عبارتدر وزمخشرى آتلرندن
اينوب پياده جنك ايدشمكله بيان ايلدى ﴿نزال﴾ قطام وزننده اسم فعل امردر انزل معناسنه‌در مفرد ومذكر
وجمع ومؤنثه ايراد اولنور يقال تداعوا نزال اى قال بعضهم بعضا انزل نحارب راجلا ﴿المنزلة﴾ ميمك فتحى وزانك
كسريله قوناق يرينه دينور يقال طريق قريب المنزلة اى موضع النزول وپايه ومرتبه معناسنه مستعملدر بونده
جمع قلنمز يقال له منزلة عند الاميراى درجة وخانه وسرايه اطلاق اولنور يقال له منزلة عالية اى دار ﴿النزالة﴾
ثمامه وزننده اركك انزال ايلديكى منى‌يه دينور ﴿النزالة﴾ كتابه وزننده سفر ايلمك معناسنه‌در تقول مازلت

انزل نزالة ای اسافر ﴿النازلة﴾ محنت و بلیه و نائبه یه اطلاق اولنور یقال اصابته نازلة من نوازل الدهر
ای شدیدة ﴿النزلة﴾ تمره وزننده اکینی کور واوکات اولان یره دینور یقال ارض نزلة ای زاکیة الزرع وزکام
علتنه دینور یقال اصابته نزلة ای زکام ومصدر اولور زکامه اوغرامق معناسنه یقال نزل الرجل نزلة من الباب
الرابع اذا زکم و نزولدن بناء مرّه اولور برکرّه اینمك معناسنه یقال نزل نزلة ای مرّة ﴿نزیل﴾ زبیر وزننده اسامیدندر
مضارب بن نزیل محدّثدر ونزیل بن مسعود الکلبی کذلك محدّثدر ﴿النزلات﴾ نونك فتحی و زانك کسریله و فتحیله
ریع و برکت ونماء معناسدن جمعدر بعده برقومك حاللری منتظم وآرامش وآسایش اوزره اولمسنده استعمال
اولندی ومنه تقول ترکت القوم علی نزلاتهم ای علی استقامة احوالهم ﴿منازل﴾ میمك فتحیله ابن فرعاندرکه
شاعردر ﴿قرن المنازل﴾ طائف قربنده برقریه‌در ﴿النزل﴾ نونك کسریله طوپ ومجتمع نسنه یه دینور ﴿المنزل﴾
مجلس وزننده بنات نعش دیدکلری یدی کوکبه دینورکه یدیکر تعبیر اولنور وصحرالرده قوناق یرینه دینور یقال
نزلوا منزلا لطیفا ای منهلا وخانه وداره اطلاق اولنور تقول شریت منزلا ای دارا ﴿منازل﴾ مساعد وزننده
﴿نزّال﴾ شدّاد وزننده اسامئ رجالدندر ﴿النسل﴾ نونك فتحی وسینك سکونیله خلق ومخلوقه دینور وولد
وذرّیته دینورکه دول دوش تعبیر اولنور جمعی انسالدر یقال له نسل کثیر ای ولد ونسل مصدر اولور ولد
حاصل قلمق معناسنه یقال نسل الولد نسلا من الباب الاول اذا ولده وحیوانك تویلرینی قوپروب دوکمك
معناسنه‌در تقول نسلت صوفه اذا نتفته واسقطته ونسل ونسل فتحتینله ونسلان سرعتله یوریمك معناسنه‌در
یقال نسل الماشی نسلا ونسلا ونسلانا من الباب الثانی والاول اذا اسرع ﴿النسیلة﴾ سفینه وزننده بودخی ولد
وذریته دینور یقال لفلان نسیلة کثیرة ای ولد وچراغ فتیله‌سنه وباله دینور عسل معناسنه ﴿الانسال﴾ همزه‌نك
کسریله دول پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال انسل الوالد اذا ولد وحیوانك تویلری دوکیلوب دوشمك معناسنه‌در
یقال انسل صوف الدابّة اذا سقط و بو معناده متعدّی اولور تقول انسلت الصوف اذا اسقطته وبغدایجق اوتی
اوجلرنده اولان توی کبی نسنه‌لرینی ابراز ایتدکدنصکره دوکمك معناسنه‌در یقال انسل الصلّیان اطرافه اذا ابرزها
ثمّ القاها ودوه قسمی تویلرینی دوکوب قاولیه جقلری زمان کلوب چاتمق معناسنه‌در یقال انسلت الابل اذا حان لها
ان ینسل وبرها وتقدّم ایلمك معناسناسنه‌در یقال انسل القوم اذا تقدّمهم ﴿النسول﴾ وصول وزننده حیوانك تویی
قاولیوب دوشمك معناسنه‌در یقال نسل الصوف نسولا من الباب الاول اذا سقط ﴿النسیل﴾ امیر وزننده و﴿النسال﴾
غراب وزننده حیواندن قوپوب دوکیلان تویلره دینور مفردلری ها ایله‌در ونسیل باله دینور عسل معناسنه ونسال
بغدایجق اوتنك سنبله‌سنه دینورکه قوریدقده اوزی اولمامغله اوچوب صاوریلور ﴿التناسل﴾ تفاعل وزننده
بری برندن طوغوب اورەمك معناسـنه‌در یقال تناسلوا اذا انسل بعضهم بعضا ﴿النسل﴾ فتحتینله کوك اینجیردن
چیقان سوده دینور ﴿الناسلة﴾ چلمسز اویلغه وصف اولور یقال فخذ ناسلة ای قلیلة اللحم ﴿الناشلة﴾ شین معجمه
ایله بودخی اتسز وچلمسز اولان اویلغه دینور یقال فخذ ناشلة ای ناسلة قلیلة اللحم ﴿النشول﴾ وصول وزننده
اویلق چلمسز واتسز اولمق معناسنه‌در یقال نشلت فخذه نشولا من الباب الاول اذا کانت ناشلة ﴿النشل﴾ نونك
فتحی وشینك سکونیله برنسنه‌یی سرعتله یرندن چکوب چیقارمق معناسنه‌در یقال نشل الشیٔ نشلا من الباب
الاول اذا اسرع نزعه وجماع ایلمك معناسنه‌در یقال نشل المرأة اذا جامعها وتنجره‌دن کبجه‌سز ال ایله ات چیقارمق
معناسنه‌در یقال نشل اللحم نشلا من الباب الاول والثانی اذا اخرجه من القدر بیده بلا مغرفة وعند البعض نشل
برپشمش عضوی النه آلوب اتنی آغزیله کمیروب یمك معناسنه‌در یقال نشل اللحم اذا اخذ بیده عضوا فتناول
ماعلیه من اللحم بفیه واتی حوایجسز ساده‌جه طبخ ایلمك معناسنه‌در یقال نشل اللحم اذا طبخه بغیر تابل ﴿الانتشال﴾
افتعال وزننده بودخی چوملکدن اتی ال ایله چکوب چیقارمق معناسنه‌در یقال انتشل اللحم بمعنی نشله ﴿النشیل﴾
امیر وزننده و﴿المنتشل﴾ اسم مفعول بنیه‌سیله چوملکدن ال ایله چیقارلمش اته دینور ونشیل حوایجسز طبخ
اولنمش ساده‌جه اته دینور یقال اطعمه النشیل ای اللحم المطبوخ بلا توابل وهنوز صاغلمش سوده دینور یقال
سقاه النشیل ای اللبن ساعة الحلب وانجه وخفیف قلجه دینورکه قامچی قلج تعبیر اولنور یقال ضربه بالنشیل ای
بالسیف الخفیف الرقیق وقیودن الك اوّل چیقارلمش صویه دینور ﴿المنشلة﴾ میمك وشینك فتحیله پرمقده خاتم موضعنه
دینورکه ابدست آلورکن اورایی تفقّد ایلمك مستحبدر جوهری بونی وفی الحدیث عنوانیله ذکر ایلمکله وهم ایلدی
زیرا اول بعض تابعین کلامی جمله‌سندندر * شارح دیرکه ابن اثیر نهایه‌ده وفی حدیث ابی بکر قال لرجل فی وضوئه
* علیك بالمنشلة * عبارتیله رسم ایلمشدر کذلك اساسده دخی وفی الحدیث عبارتیله مرسومدر ﴿المنشال﴾ محراب

وزننده یخنی‌کش دیدکلری دمورآلته دینورکه آنکله تنجره‌دن ات چکوب چیقاررلر واکا منشل دخی دینور
منبر وزننده یقال نشل اللحم من القدر بالمنشال والمنشل وهو حدیدة ینشل بها اللحم منها ومنشال بحر بن
معاو یه‌نك فرسی اسمیدر ﴿التنشیل﴾ تفعیل وزننده برآدمه قهوه آلتی یدرمك معناسنه مستعملدر فی الاصل
برمقدارجه نشیل یدرمك معناسنه‌در ومنه تقول نشل ضیفك ای سلفه ﴿النشّال﴾ شدّاد وزننده همدم
ورفقاء وارایکن آنلره باقیوب یالکزجه تنجره‌یه اتمك پارچه‌سی باتوب اکل ایدر اولان صوغمسز آدمه
دینور یقال هو نشال وهو من یأخذ حرف الجردقة فیغمسه فی القدر فیأکله دون اصحابه ظاهرا شامده
کیسه یاریجی عیّار وطرّاره نشّال تعبیری بوندن مأخوذدر ﴿النصل﴾ و ﴿النصلان﴾ نونلرك فتحی وصادلرك
سکونیله اوق ومزراق تمرننه دینور وقلج و بچاق ناملوسنه دینور جمعی انصل کلور افلس کبی ونصال
کلور نونك کسریله ونصول کلور وکدی اوتی دیدکلری اوتك قلچغنه دینور وباشه دینور جمیع اجزاسیله
کوز وقولاق وقاش وسائر اندامیله‌در یقال اصاب نصله وهو الرأس بجمیع مافیه وقفاده اولان یومری یره
دینور یقال ضرب نصله ای قمحدوته وبعض دوه وآت قسمنك باشلرنده اولان تمرن کبی اوزنلق حالتنه دینور
یقال برأس البعیر والفرس نصل ای طول وایکدن چیقارلمش ایپلکه دینور ونصل مصدر اولور اوق تمرنه
یچوب کرکی کبی یرلشوب طوتمق معناسنه‌در یقال نصل السهم فی النصل نصلا من الباب الاول اذا ثبت فیه
واوقی تمرنه یرلشدرمك معناسنه‌در تقول نصلت السهم اذا اثبته فی النصل واوق تمرندن چیقمق معناسنه اولمغله
ضدّ اولور یقال نصل السهم اذا خرج من النصل ونصل الرأس باشك تپه‌سندن عبارتدر یقال ضرب نصل رأسه
ای اعلاه وقبضه‌سی چیقمش قلج و بچاق مقوله‌سنه دینورکه وصف بالمصدر در یقال معول نصل اذا خرج عنه
نصابه ﴿الانصال﴾ همزه‌نك کسریله و ﴿التنصیل﴾ تفعیل وزننده اوقه تمرن یچورمك معناسنه‌در یقال انصل
السهم ونصله اذا جعل فیه نصلا واوقك تمرننی چیقارمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور بابلری ازاله ایچون اولور
یقال انصل السهم ونصله اذا ازال النصل عنه وانصال مطلقا اخراج ایلك معناسنه مستعملدر تقول انصلته منه
اذا اخرجته ﴿النصول﴾ قعود وزننده صقالك بویه‌سی صیریلوب رنکی زائل اولمق معناسنه‌در یقال نصلت اللحیة
نصولا من الباب الاول والثالث اذا خرجت من الخضاب ویلان وعقرب وآری مقوله‌سنك صوقدیغی یرك
ایکنه‌سی وسمی زائل وبرطرف اولمق معناسنه‌در یقال نصلت اللسعة والحمة اذا خرج سمهما وزال اثرهما
وطوارك طرنغی یرندن قوپوب چیقمق معناسنه‌در یقال نصل الحافر اذاخرج من موضعه ﴿الناصل﴾ بویه‌سی
زائل ارلمش صقاله دینور یقال لحیة ناصل اذا زال خضابها و بو وصف خاصدر ﴿الانصولة﴾ اضحوکه وزننده
کدی اوتنك قبجوغنده اولان چچکنه یاخود هوانك اسیلکندن قوریوب قاتیلنمش کدی اوتنه دینور ﴿الاستنصال﴾
هوانك اسّیلکی کدی اوتنك قلچقلرینی انصوله قلمق معناسنه‌در یقال استنصل الحرّ السفاء اذاجعله اناصیل
واستخراج معناسنه‌در یقال استنصل الشیٔ اذا استخرجه وکدی اوتنك قلچقلرینی وبشاغنی روزکار صاوروب
دوکمك معناسنه‌در یقال استنصل الهیف السفاء اذا اسقطه ﴿النصیل﴾ امیر وزننده برارشون قدر اوزن طاشه
دینورکه آنکله نسنه دقّ اولنور دنك الی کبی وانسانك وحیوانك اغزینك طماغنه دینور وتمیزلنمش پالك بغدایه
دینور وچکه‌لرك التندن بیون ایله باشك قاوشدیغی یرده اولان مفصله دینور یقال ضرب نصیله وهو مفصل مابین
العنق والرأس تحت اللحیین وطوارك برونك واغزینك اوجنه دینور وفرج نسوانده اولان لحم زائده دینور
وبالته‌یه دینور فاس معناسنه وباشك تپه‌سنه دینور ﴿المنصیل﴾ مندیل وزننده و ﴿المنصال﴾ منهال وزننده بونلرده
ذکر اولنان نصیل دیدکلری طاشه دینور ﴿المنصل﴾ میمك وصادك ضمیله و ﴿المنصل﴾ مکرم وزننده قلجه دینور
﴿التنصل﴾ تفعل وزننده برکناهدن صیریلوب چیقمغله بریٔ الذمّه اولمق معناسنه‌در یقال تنصل الی فلان
من الجنایة اذا خرج وتبرّأ بوراده الی ایله صله‌لندیغی اعتذار معناسنی تضمینه مبنیدر وتنصل برنسنه‌یی چیقارمق
معناسنه‌در یقال تنصل الشیٔ اذا اخرجه وبرنسنه‌یی سائرك ایچندن اورندیلك معناسنه‌در یقال تنصل الشیٔ
اذا تخیره وبرآدمك محصوبی اولان نسنه‌لرینی بالجمله آلمق معناسنه‌در یقال تنصل فلانا اذا اخذ کلّ شیٔ معه
﴿منصل الاسنة﴾ یاخود منصل الألّ محسن وزننده والّ همزهٔ مفتوحه ولام مشدّده ایله مزراقدن واوقدن تمرنلری
وحربه‌لری چیقاریجی دیمکدر بومناسبتله زمان جاهلیتده رجب آینه اطلاق اولنور ایدی زیراماه مزبور
حلولنده جنك وقتالی ترك وتأخیر ایله آلات واسلحه‌یی تعطیل ایدرلرایدی یقال قدحلّ منصل الاسنة او الألّ
ای شهر رجب ﴿الانتصال﴾ افتعال وزننده کدی اوتنك قلچقلری چیقمق معناسنه‌در یقال انتصل السفاء اذا خرج

(نصله)

نصله ﴿المنصلية﴾ میمك و صادك ضمیله برموضع آدیدر ﴿المنصال﴾ محراب وزننده اوچیوز مقدار سواری عسکردن
قلیل اولان عسکره دینور یقال ارسل علیهم منصالا ای جیشا اقلّ من المقنب ﴿النضل﴾ نونك و ضاد معجمه نك
فتحیله انسان وحیوان بغایت یورولوب زبون وبی مجال اولمق معناسنه در یقال نضل البعیر نضلا من الباب
الرابع اذا هزل واعیا وتعب ﴿الانضال﴾ همزه نك کسریله انسان وحیوانی پك یوروب زبون وبیتاب ایلمك
معناسنه در تقول انضلت البعیر اذا اهزلته واتعبته ﴿نضل﴾ فضل وزننده برموضع آدیدر ﴿نضله﴾ حمزه وزننده
اسامیدندر نعمان بن نضله ونضلة بن خدیج ونضلة بن عبید ونضلة بن طریف وابن عمرو وابن ماعز صحابه لردر
وابو نضلة هاشم بن عبد منافك کنیه سیدر ﴿المناضلة﴾ مفاعله وزننده و ﴿النضال﴾ قتال وزننده و ﴿النیضال﴾
قیتال وزننده تیراندازلر اوق یارشمق معناسنه در یقال ناضله مناضلة ونضالا ونیضالا اذا باراه فی الرمی وبر کمسه
طرفندن عذر بیانیله یاخود مخاصمه ایله آندن دفع ضرر ومحذور ایلمك معناسنه در یقال ناضل عنه اذا دافع
﴿النضل﴾ فضل وزننده اوق یارشمقده خصمی چكمك معناسنه در باب مغالبه ده مستعملدر تقول ناضلته فنضلته
نضلا من الباب الاول ای سبقته ﴿التنضل﴾ تفعل وزننده و ﴿الانتضال﴾ افتعال وزننده اخراج ایلمك معناسنه در
یقال تنضله وانتضله اذا اخرجه وانتضال اورندیلك معناسنه در یقال انتضل منه اذا اختاره ودوه قوللرینی
صالوب آته رق یوریمك معناسنه در یقال انتضلت الابل اذا رمت بایدیهم فی السیر وبری برینه تفاخر ایلمك
معناسنه در یقال انتضل القوم اذا تفاخروا ﴿النئضل﴾ همزه ایله زبرج وزننده آفت وداهیه معناسنه در یقال
اصابه نئضل ای داهیة ﴿النطل﴾ نونك فتحی وطانك سكونیله اوزم دانه سنك اوزی اوزره اولان انجه قبوغه
دینورکه زار تعبیر اولنور یقال هو ارقّ من النطل وهو ما علی طعم العنب من القشر وشراب ایچون اصلانمش قوری
اوزمك ابتدا صقوب شیره سی آلندقدنصکره تکرار صوقویوب اصلاتمغله حاصل اولان شیره یه دینورکه مكدّر
وغلیظ اولور یقال سقاه من النطل ولم یسقه من السلاف وهو ما یرفع من نقیع الزبیب بعد السلاف یعنی اذا نقع الزبیب
فاوّل ما یرفع من عصارته هو السلاف فاذا صبّ علیه ثانیة فهو النطل ﴿الناطل﴾ عاطل وزننده برایچم صو وسود
وباده مقوله سی مشروبه دینور تقول سقانی ناطلا من الماء وغیره ای جرعة وشراب پیمانه سنك دیبنده قلان
بقیه یه دینور یقال ما فی النیطل ناطل ای فضلة وشرابه دینور خمر معناسنه وشرابك پیمانه سنه دینور وبونده
طانك فتحیله ده وهمزهٔ ساكنه ایله ده لغتدر یقال عنده ناطل من خمر وناطل ونأطل ای مكیال وناطل ایله جزئیجه
نسنه دن كنایه اولنور تقول ماظفرت منه بناطل ای بشیٔ یعنی یسیر ﴿النیطل﴾ صیقل وزننده بودخی شراب
پیمانه سنه دینور ودهاتدن اولان زیرك وصاحب فطنت آدمه دینور یقال رجل نیطل ای داه وذكری اوزون
انسان وحیوانه دینور * مؤلفك الطویل المذاكیر عنوانندهایرادی افراد اعتباریله در وقوغه یه دینور دلو معناسنه
وآفت وداهیه یه دینور ﴿النطل﴾ قتل وزننده خمر صقمق یعنی اوزمی صقوب شیره سنی وشرابنی آلمق معناسنه در
یقال نطل الخمر نطلا من الباب الاول اذا عصرها وخسته نك باشنه ادویه ایله مطبوخ آزجه آزجه صو دوكمك
معناسنه در یقال نطل رأس العلیل بالنطول اذا جعل الماء المطبوخ بالادویة فی كوز ثم صبّه علیه قلیلا قلیلا
﴿النطول﴾ صبور وزننده ادویه ایله مطبوخ اولان صویه دینورکه خسته نك اعضاسی اوزره دوكرلر ﴿النطل﴾
نونك كسریله شرابك پوصه سنه دینور یقال سقاه النطل ای خثارة الشراب ﴿النطلة﴾ جرعه وزننده
ومرادفیدرکه بریودم وبرایچم صویه دینور یقال ما فی الدنّ نطلة ای جرعة وال ایله طولومك اغزندن چیقاریلان
بر مقدارجه نسنه یه دینور ﴿النطلاء﴾ صحراء وزننده داهیه یه دینور ﴿الانتطال﴾ افتعال وزننده طولومدن
برمقدارجه شراب صیر قتمق معناسنه در یقال انتطل من الزق اذا صبّ منه یسیرا ﴿المناطل﴾ میمك فتحیله صیقلمش
شیره لره وشرابلره دینور معاصر معناسنه ﴿الانطلة﴾ اجوبه وزننده دواهی وآفاته دینور یقال رماه بالانطلة
ای بالدّواهی ﴿النعل﴾ نونك فتحی وعینك سكونیله ایاغی یره جبلاق طوقنمقدن حفظ ایده جك نسنه یه دینورکه
ایاق قابی وپاپوش تعبیر اولنور فارسیده پای افزار دیرلر انواعنه شاملدر هر محلده بركونه دیكوب ایاقلرینه كیرلر
وتركیده نالین دیدكلری كه چامورلقده كیلور نعلین محرّفیدر ونعل كلمه سی مؤنثدر وهاایله نعله دخی لغتدر جمعی نعال
كلور نونك كسریله ظاهرا نعله ده كی هاء وحدتیه در ومحدّثیندن حسین بن احمد بن طلحه واسحق بن محمد
وابو علیّ بن دودما النعالیون نعال عملنه منسوبلردر ونعل قلچ قننك دیبلك تعبیر اولنان دمورینه دینور یقال لسیفه
نعل ای حدیدة تكون فی اسفل غمده وچقللری پرلاق پك وپور یره دینوركه نبات بتورمز اوله یقال سلكوا نعلا
من الارض وهی قطعة غلیظة منها یبرق حصاها ولاتنبت وذلیل وخاكسار آدمه دینوركه هركس پایمال ایدر

اوله يقال ما كنت نعلا اى ذليلا او طأ كما نوطأ الارض و كوشهٔ كمان صرتنه صاريلان سكيره دينوركه زاغ تعبير
اولنور على قول كمانك بتون ارقه‌سنه صاردقلرى دري‌يه دينور يقال لقوسه نعل اى عقب يلبس على ظهر سيتها
او جلد على ظهر القوس كلّه وزوجه‌يه اطلاق اولنور يقـال خلع نعله اى زوجته و چفتجيلرك صبان دموريته
دينور و برجنس بالق آديدركه باشى يومرى اولور وشطب نام طاغك باشنده برپلانقه آديدر وطوار اياغنه قاقيلان
دموره دينوركه نعل محرّفى نال تعبير اولنور طوارك پاپوشى يرنده‌در ونعل مصدر اولور برآدمه اياق قابى باغشلمق
معناسنه يقال نعلهم نعلا من الباب الثالث اذا وهب لهم النعال وطوارى نالمق معناسـنه‌در يقال نعل الدابّة
اذا البسها النعل ﴿النعل﴾ فتحتينله برآدم اياق قابى كيمك معناسنه‌در يقال نعل الرجل نعلا من الباب الرابع اذا البس
النعل ﴿التنعل﴾ تفعل وزننده و ﴿الانتعال﴾ افتعـال وزننده بونلرده اياق قابى كيمك معناسـنه‌در يقـال تنعل
الرجل وانتعل اذا لبس النعل وانتعال پياده‌جه سير وسفر ايلك معناسـنه‌در يقال انتعل الرجل الارض اذا سافر
راجلا وطپراغى پك وپور يره اكين اكمك معناسنه‌در على قول اويلسى يرده كتمك معناسنه‌در يقال انتعل الرجل
اذازرع فى الارض الغليظة اوركبها ﴿الانعال﴾ همزه‌نك كسريله بودخى طوارى نالمق معناسنه‌در يقال انعل الدابّة
اذا البسها النعل وبرآدمك اياق قابيلرى چوق اولمق معناسـنه‌در يقال انعل الرجل اذا كثرت نعاله ﴿التنعيل﴾
تفعيل وزننده بودخى طوارك اياغنى نالمق معناسـنه‌در يقال نعل الدابّة اذا البسها النعل * بونى مؤلف تكرار
ايلشدر ودوه‌نك اياقلرى آشنوب فرسوده اولمسون ديو دريدن نال دوزوب كچورمك معناسنه‌در يقال نعل البعير
اذا البس خفه بجلد لئلا يحفى ﴿الناعل﴾ اياق قابيلرى كثير اولان آدمه دينور غير قيـاس اوزره انعالدن فاعلدر
ايفع ويافع كبى يقال انعل الرجل فهو ناعل اى كثير النعال واياغى پاپوشلو آدمه دينور يقال رجل ناعل اى ذو نعل
وصلب ومتين طوار طرنغنه اطلاق اولنور يقال حافر ناعل اى صلب وييان اشكنه‌دينور تقول رايت ناعلا
اى حمار الوحش ﴿المنعل﴾ مكرم وزننده بودخى اياغى پاپوشلى آدمه دينور يقال رجل منعل اى ذو نعل وطرنغى
پك ومتين دابه‌يه دينور يقال فرس منعل اى شديد الحافر * شارحك بيانه كوره مسهب كبى بونلرده غير قياسيدر
ومنعل شول آته دينوركه بيلكجه‌سى نهايت بولديغى يرده طرنغنك اوزرنده تويلرى بياض اولوب لكن دكرميجه
اولميه وبو انعالدن اسم مفعولدر على قول انعال آتك طرنقلرى اوزره اولان قيللرك خاتم تعبير اولنان جزئيجه
بياضلقدن متجاوز بياض اولمسندن عبارتدر الحاصل بيلكجه‌نك طرنغه قاوشديغى آشق كميكى اوزره قيللرك
بياض اولمسنه انعال واول صفتده اولان آته منعل اليد او الرجل دينور يقال فرس منعل يد كذا او رجل كذا او اليدين
او الرجلين اذا كان فى مأخير ارساغه بياض ولم يستـدر او الانعال هو ان يجاوز البياض الخاتم وخاتم ميم بابنده
مادّه‌سـنده مرسومدر ﴿المنعل﴾ مقعد وزننده و ﴿المنعلة﴾ مقعده وزننده طپراغى غليظ اولان ارضه دينور و بو
اسم وصفت اولور تقول نزلنا منعلا ومنعلة وارضا منعلا ومنعلة اى غليظة ﴿بنو نعيلة﴾ ابن مليك بن ضمره‌در
جهينه وزننده‌در عربدن بر بطندر ﴿ذات النعال﴾ زبير بن عوام حضرتلرينك فرسى اسميدر ﴿النعـابل﴾
مساجد وزننده طارق بن ديسق نام كمسه‌نك قومنه اطلاق اولنور ﴿النعثل﴾ ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده اركك
صرتلانه دينور واحمق پير واختيار آدمه دينور وبر يهودى اسميدركه مدينه‌ده اولور ايدى واوزون صقاللو برآدمك
اسميدركه حضرت عثمانك محاسنى طولانى اولمغله بعد الوقعه عداوت وشماتت ايدنلر اكا تشبيهيله ازدرا ايدرلر
ايدى وعلىّ بن نعثل محدّثدر ﴿النعثلة﴾ دحرجه وزننده بريكدرمك معناسـنه‌در يقال نعثل الشئ اذا جمعه
وبونلكه واوغوزلغه دينور يقال به نعثلة اى حمق وقوجه آدمك يوريمسنه دينور يقال يمشى النعثلة اى مشية الشيخ
وادا وخراملة آپشلرينى آچوب اياقلرينى ايكى طرفه چويره‌رك يوريمكه دينور اياقلرينى طالديروب طپراق آلور كبى
يقـال هو ينعثل اى يمشى مفاجا ويقلب قدميه كانّه يغرف بهما وهو من التبختر ﴿المنعثل﴾ اسم فاعل بنيه‌سـيله
شول آته دينوركه يورركن آپشنى آيروب اياقلرينى يردن آلوركن چاموردن چيقارركبى آلور اوله يقال فرس منعثل
اذا كان يفرّق قوائمه عند المشى فاذا رفعها فكانّما ينزعها من وحل ﴿النعظلة﴾ ظاى معجمه ايله دحرجه وزننده
آغر آغر يلك معناسنه‌در يقال هو يعنظل اى يعدو بطيئا وصاغه صوله يوجه اوره‌رق يوريمك معناسنه‌در شيشمان
بودور يوريمسى كبى يقال يعنظل الرجل اذا كان يحيك فى المشى يمنة ويسرة ﴿النغل﴾ نونك وغين معجمه‌نك فتحيله
دباغت ايدركن انباشته‌ده درى چوق ياتمغله چوريوب تباه اولمق معناسنه‌در يقال نغل الاديم نغلا من الباب الرابع
اذا فسد فى الدباغ وياره آزمق معناسـنه مستعملدر يقال نغل الجرح اذا فسد وبر آدمك نيتى فاسد اولمق معناسنه
مستعملدر يقال نغلت نيته اذا ساءت وبرآدمك درونى كيندار اولمق معناسـنه مستعملدر تقول نغل قلبه علىّ

اى ضغن وقوغجيلق ونقل مقال ايله ناسك بينى شوريده وافساد ايلك معناسنه‌در يقال نغل بينهم اذا افسد
ونمّ ﴿الانغال﴾ همزه‌نك كسريله دبّاغ درى‌يى دباغتده چوريدوب برباد وافساد ايلك معناسنه‌در يقال
انغل الاديم اذا افسده ﴿النغلة﴾ غرفه وزننده اسمدر دباغت اولنان درينك چوركلكنه وبوزغنلغنه دينور
يقال بالاديم نغلة اى فساد ﴿النغلة﴾ فرحه وزننده ايچى بوزوق وچورك فاسد جوزه وصف اولور يقال
جوزة نغلة اى متغيرة زمخة ﴿النغولة﴾ نونك ضميله مولود فاسد اولمق معناسنه‌دركه مرادحرامزاده وحيز اولمقدر
يقال نغل المولود نغولة من الباب الخامس اذا فسد ﴿النغل﴾ نونك فتحى وغينك سكونيله و﴿النغل﴾ كتف وزننده
و﴿النغيل﴾ اميروزننده ولدزنايه وحرامزاده‌يه دينور مؤنثلرى هايله‌در يقال غلام نغل ونغل ونغيل وجارية نغلة
ونغلة ونغيلة اى لزنية ﴿نغيل﴾ زبيروزننده اسمادندر مالك بن نغيل محدّثدر ﴿النغبول﴾ زنبور وزننده برقوشك
وبراوتك اسملريدر ﴿المنغدل﴾ منعدم وزننده ايرى وسلپوك باشلى آدمه دينور يقال رجل منغدل الرأس اى مسترخيه
فى عظم وضخم ﴿النغضل﴾ ضاد معجمه ايله جعفر وزننده اياغى آغر دابه‌يه دينور يقال برذون نغضل اى ثقيل
﴿النفل﴾ نونك وفانك فتحيله مال غنيمته دينوركه طويملق تعبير اولنور عطاء الهى اولديغيچون اطلاق اولندى
يقال اصاب الغازى نفلا اى غنيمة وبخششه دينور يقال اعطاه نفلا اى هبة جمعى انفال ونفال كلور نونك
كسريله ونفل جاجق وصلاته يايلان اوتلردن بركونه اوت اسميدركه خوشبوصارى چچكلرى اولور آت قسمى
مسمندر ﴿النفل﴾ صرد وزننده هرآيك ابتدا اوچ كيجه‌دنصكره اولان اوچ كيجه‌يه اطلاق اولنوركه دردنجى
وبشنجى والتنجى اولور ﴿النفل﴾ نونك فتحى وفانك سكونيله برآدمه مال غنيمت ويرمك معناسنه‌در يقال نفله النفل
نفلا من الباب الاول اذا اعطاه ايّاه ويمين ايلك معناسنه‌در يقال نفل الرجل اذا حلف وبرآدمه عطيه ويرمك
معناسنه‌در يقال نفله اذا اعطاه نافلة من المعروف وپادشاه مال غنيمتى كندى قبول ايليوب على العموم عسكره
بخش ايلك معناسنه‌در يقال نفل الامام الجند اذا جعل لهم ماغنموا وبرآدمك من غيروجوب ايشلديكى ايشه دينور
نافله كبى كاسيذكر وصوغوق بردمعناسنه‌در يقال اصابه نفل اى برد ﴿الانفال﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برآدمه
مال غنيمت ويرمك معناسنه‌در يقال انفله النفل اذا اعطاه اياه وبركسه كون اغاجنى بالته ايله كسوب دوه‌سنه
يدرمك معناسنه‌در يقال انفل الرجل اذا اخذ الفاس وقطع القتاد لابله ﴿التنفيل﴾ تفعيل وزننده بودخى برآدمه
مال غنيمت ويرمك معناسنه‌در يقال نفل النفل اذا اعطاه ايّاه وبرآدمه يمين ويرمك معناسنه‌در يقال نفله اذا حلفه
وبركسه اوزرندن برضررو محذور دفع ايلك معناسنه‌در يقال نفل عنه اذا دفع عنه ﴿النافلة﴾ مال غنيمته دينور
يقال اصاب نافلة اى غنيمة وعطيه‌يه اطلاق اولنور يقال اعطى نافلة سنية اى عطية ومن غيروجوب اتيان اولنان
فعله وعمله دينور نفل كبى ومنه نافلة الصلوة ونفلها فريضه اوزره زائد اولوب كذلك واجب اولمديغيچون اطلاق
اولندى ونافله ولدك ولدينه اطلاق اولنوركه طورون تعبير اولنور يقال له نافلة اى ولد ولد ﴿النوفل﴾ جوهر
وزننده دريايه دينور بحر معناسنه وبركويه دينور وبرنجى جانورلرك بعض ياوريلرينه دينور واركك صرتلانه
واركك چقاله دينور وشدّت معناسنه‌در يقال وقع فى نوفل اى شدّة وكثيرالعطاء آدمه دينور يقال رجل
نوفل اى معطاء وخوب ودلبرتازه جوانه دينور تقول رأيت نوفلا اى شاباً جميلا ونوفل بن ثعلبه ونوفل بن حارث
وابن طلحه وابن عبدالله وابن فروه وابن مساحق وابن معاويه صحابه‌لردر ﴿النوفلة﴾ جوهره وزننده طوزله‌يه
دينور تقول نزلنا قرب نوفلة اى مملحة ﴿الانتفال﴾ افتعال وزننده ايسته‌مك معناسنه‌در يقال انتفل الشئ منه
اذا طلبه منه وبرنسنه‌دن تبرّى قيلوب بيزارلق ايلك معناسنه‌در يقال انتفل منه اذا تبرّأ وانتفى منه ونافله نماز
قلمق معناسنه‌در يقال انتفل الرجل اذا صلى النوافل ﴿التنفل﴾ تفعل وزننده بودخى نافله نماز قلمق معناسنه‌در
يقال تنفل الرجل اذا صلى النوافل وسائر عسكرك الدقلرندن ازيد غنيمت آلمق معناسنه‌در يقال تنفل على اصحابه
اذا اخذ اكثر مما اخذوا من الغنيمة ﴿نفيل﴾ زبيروزننده بررجل اسميدر ﴿النوفلية﴾ جوهريّه وزننده قيون يوكندن
طوقنمش جار شكلنده بردرلو اورتودركه نسوان عرب باشلرينه اورترلر ﴿النقل﴾ نونك فتحى وقافك سكونيله برنسنه‌يى
يردن برآخر يره كوچورمك معناسنه‌در يقال نقل الشئ نقلا من الباب الاول اذا حوّله ونقل اسكى جزمه‌يه ومسته
واسكى پاپوجه دينور نونك كسريله وفتحتينله‌ده لغتدر جمعى انقال ونقال كلور نونك كسريله تقول جاءنا فى خفّ
نقل ونعل نقل اى خلق ومصدر اولور دوه‌نك طاشدن طاشر قيوب مجروح اولان طبانته دريدن يامه اورمق
معناسنه تقول نقلت خفّ البعير اذا رقعته وفرسوده اولمش جزمه‌يى ياخود پاپوجى يمايوب مرمّت واصلاح
ايلك معناسنه‌در تقول نقلت الخفّ او النعل اذا اصلحته ويرتق اثوابى يماق معناسنه‌در تقول نقلت الثوب اذا رقعته

ونقل عشرت مزه‌سنه دینورکه اوزرینه تناول اولنان نواله‌دن عبارتدر وبعضا نونی مضموم اولور علی قول
ضمه‌سی خطادر یقال تفکهوا بالنقل وهو ماینتقل به علی الشراب ودوه‌لری کندی باشلرینه صو ایچمکه آلشدرمق
معناسنه‌در تقول نقلت الابل اذا جعلتها تشرب نقالا (الانتقال) افتعال وزننده بر یردن بر یره کوچمك معناسنه‌در
یقال نقله فانتقل (النقلة) غرفه وزننده انتقالدن اسمدر کوچمکه وکوچه دینور یقال اسرعوا النقلة ای الانتقال
وقوغجیلغه دینور یقال حرّش بینهم بالنقلة ای بالنمیمة (النقلة) نونك کسریله اتاسی اونده اخشاملمش قاری‌قیزه
دینورکه یاشلولغندن برکسه تزوّجنه رغبت ایلیوب اویلجه مهجوره قالمش اوله یقول سمعت فلانا یخطب نقلة وهی
المرأة التی ترکت ولاتخطب لکبرها (النواقل) برقریه‌دن برقریه‌یه منقول اولان اموال خراجیه‌یه دینور یقال قسمت
النواقل ای الاخرجة التی تنقل من قریة الی قریة وبرقومدن قوم آخر طرفنه نقل ایدن قبیله خلقنه دینور (المنقال)
محراب وزننده و(النقّال) شدّاد وزننده و(المناقل) مقاتل وزننده ایاقلرینی بصدیغی یردن چابك آلوب آتان آته
دینور یقال فرس منقال ونقّال ومناقل ای سریع نقل القوائم (النقیل) نونك فتحیله آت ناقللمغه دینور یقال فرس
ذونقیل ای سرعة نقل القوائم وغریب آدمه دینور مؤنثی نقیله‌در ونقیل دینور هاسز یقال رجل نقیل ای غریب
وامرأة نقیلة ونقیل ویغمور یاغمش یردن یاغمدق یره آقوب کلان سیل صوینه دینور یقال سیل نقیل اذا جاء من ارض
ممطورة الی غیرها وبردرلو یورویشـه دینورکه مراد آدیملری تیز تیز اله‌رق یوریمکدر (المناقلة) مفاعله وزننده
و(النقال) قتال وزننده آت نقللیه‌رق یوریمك علی قول لنك ایله اشکین بیننده یوریمك معناسنه‌در یقال ناقل الفرس
مناقلة ونقالا اذا اسرع نقل القوائم او سار بین العدو والخبب وهمدملر بالمناوبه لاقردی ایلمك معناسنه‌در یقال ناقله
الحدیث اذا حدّث کلّ واحد الی الاخر (المنقلة) محدّثه وزننده شول باش یاریغنه دینورکه اتك التنده کمیك اوزره
اولان زارکبی انجه انجه خرده کمیکلر ظاهر ومتنقل اوله یقال اصابته شجة منقلة وهی التی تنقل منها فراش العظام وهی
قشور تکون علی العظم دون اللحم (المنقلة) مرحله وزننده ومرادفیدر تقول سرنا منقلة ای مرحلة (المنقل)
مقعد وزننده طاغ یولنه دینور واسکی جزمه‌یه واسکی پاپوجه دینور (النقیلة) سفینه وزننده یرتق جزمه‌یه ویرتق
پاپوجه اوریلان یامه‌یه وپینه‌یه دینور وبیریمش دوه طبانه اوریلان دریدن یامه‌یه دینور جمعی نقایل
ونقیل‌در ونقیلة العضد بازوده قره‌جه تعبیر اولنان یرده اولان بالق اتنه دینور (الانقال) همزه‌نك کسریله
بودخی یرتق ایاق قابنی یمایوب مرمّت ایلمك معناسنه‌در تقول انقلت الخف او النعل اذا اصلحته (التنقیل) تفعیل
وزننده انقال معناسـنه‌در تقول نقلت الخفّ بمعنی انقلته (النقلة) فتحاتله دره‌دن آقان سیل صوینك چاغلدیسنه
دینور تقول سمعت نقلة الوادی ای صوت سیله (النقل) فتحتینله بری برینه بلند آواز ایله قرشولقلی سوز دوندرمکه
دینور تقول سمعت نقلهما وهی مراجعة الکلام فی صخب وبراوقدن چیقاریلوب آخر اوقه چکورلمش یلکه
دینور وطاشلره دینور مفردی نقله‌در وبرعلت اسمیدرکه دوه‌نك طبانه عارض اولور (النقال) کتاب وزننده
یصی وقیصه تمرلره دینور مفردی نقله‌در تمره وزننده ونقال دوه قسمی ابتدا صویی وثانیا ایچه‌جك صویی برکسه‌نك
سوقی اولمیه‌رق کندی باشلرینه ایچمکه دینور یقال شربت الابل نقالا وهو ان تشرب عللا ونهلا بنفسها من غیر
احد (النقال) شدّاد وزننده برنسنه‌یی نقل ایدیجی دیمکدر حارث بن شریح وبسام بن یزید واحمد بن محمد وحسین
بن ابی بکر ونفیس بن کرم النقالون محدّثلردر هربری برکونه نقل فعلنده بولنمغله توصیف اولندیلر ازجمله حارث بن شریح
ید امام شافعیدن کتاب الرساله‌یی عبدالرحمن بن مهدی‌یه نقل ایلمکله نقال ایله ملقب اولدی وناقل بن عبید محدّثدر
(المنقل) مقعد وزننده اسکی ایاق قابنه دینورکه ذکر اولندی وشو منقل که کمیت نام شاعرك اشبو * وصارت اباطحها
کالارین * وسوّی بالحفوة المنقل * بیتنده‌در واقعدر میمك ضمیله‌در جوهرینك توهّم ایلدیکی کبی میمك فتحیله دکلدر ومیمك
فتحیله نقیله ایله ایاق قابنه یامه اورن آدمه دینور بو راده مراد ایاغی پاپوجلی کسه دیمکدر وحفوه یالین ایاقلقدر وارین
اره‌نك جمعیدرکه آتشه دینور پس معنا مکه‌نك دره‌لری فرط حرارتدن آتشین اولمغله متنعل وحافی انده یکساندر
پس حفوه ذوحفوه تقدیرنده اولور یاخود حفوه اوتلاغك اوتنی دوکتمکه دینور ومنقل اوتلاغك برینك اوتلری
دوکندکدنصکره نقل اولنان دیکر اوتلاغه دینور بوکه کوره جمیع مرعالری یکساندر یعنی اوتلقلو واوتسز
اولمقده مسـاویدر (الناقلة) کوچر اولی طائفه‌یه دینور یقال هم ناقلة ای لیسوا بقاطنین ونواقل الدهر
ماده‌سندن دخی مفرد اولورکه انسانی حالدن حاله نقل وتحویل ایدن حوادث ونوائب زماندن عبارتدر یقال
اصابته نواقل الدهر ای نوائبه التی تنقل من حال الی حال (الانقلاء) انصباء وزننده برجنس خرمایه دینور (النقثلة)
پای مثلثه ایله دحرجه وزننده پیروسالخورده آدمك یوریمسنه دینورکه ایاغنی سوریه‌رك یوریمکله طپراق صاویرر

(اوله)

اوله يقال يمشى النقثلة وهى مشية الشيخ يثير التراب فى مشيه ﴿النكول﴾ شمول وزننده برنسنه دن خوف واندیشه

ایلمکله اقدام ایلیوب چکنلمق معناسنه در یقال نکل عنه ونکل نکولا من الباب الثانی والاول والرابع اذا نکص وجبن

﴿التنکیل﴾ تفعیل وزننده برآدمه سائرلره مدار خوف وعبرت اوله جق برایش ایتمك معناسنه در علی قول برآدمی

قبولکردهسی اولان نسنه دن برطرف ایلمك معناسنه در یقال نکل فلانا اذا صنع به صنیعا یحذر غیره او نحاه عما قبله

﴿النکال﴾ سحاب وزننده و﴿النکلة﴾ غرفه وزننده و﴿المنکل﴾ مقعد وزننده اشکنجه وعقوبته دینورکه سائرلره

مدار عبرت اولورنه درلو اولورسه اولسون یقال جعله نکالا لهم ونکلة ومنکلا وهو ما نکلت به غیرك کائنا ما کان

ومنکل مقعد وزننده قیایه دینور صخر معناسنه ﴿النکل﴾ شکل وزننده اشکنجه ونکالی قبول ایلمك معناسنه در

یقال نکل الرجل نکلا من الباب الرابع اذا قبل النکال ﴿النکل﴾ نونك کسریله کندیسیله اشکنجه وعقوبت

اولنه جق شیئه دینور ومنه یقال انه لنکل شر ای ینکل به اعداؤه یعنی اعداسنه مدار تنکیل وعقوبتدر وشدتلو

بوقاغی یه دینور جمعی انکالدر علی قول آتشدن اولان بوقاغی یه دینور قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿ان لدینا

انکالا وجحیما﴾ فالنکل القید الشدید او قید من نار نکل برکونه آت کمنه علی قول منزل سورن اولاقلرك قوللندقلری

لکه دینور قنطارمه وشبش کبی وجامك دمورینه اطلاق اولنورکه آتی ضبط ایدرو بولاره اطلاق اولنور ﴿النکلة﴾

غرفه وزننده سائره عبرت اوله جق اشکنجه یه دینورکه ذکر اولندی وتقول العرب رماه الله بنکلة ای بما ینکله به یعنی

انی برعقوبته کرفتار ایلسونکه ناسه مدار عبرت اوله ﴿النکل﴾ فتحتینله شول ایپه دینورکه بیوك قوغه نك اشاغیسنه

باغلدقدنصکره بر اوجنی دخی قوغه نك اغاجنه باغلرلر اکا عناج دخی دیرلر وبهادر وزورمند وجنك وجدال

خصوصنده مجرب ومبدیٔ ومعیدا اولان دلاوره اطلاق اولنور یقال هو نکل ای قوی مجرب مبدیٔ معید وبو وصفله

متصف اولان آته ده اطلاق اولنور ومنه الحدیث ﴿ان الله یحب النکل علی النکل﴾ مبدیٔ ومعیدا صلا فاتروسست

اولمیان مقدم وغیور آدمه اطلاق اولنور مثلا غزا وجهادك برینی ادا ایلدکدنصکره فیصل ویرمیوب برینه دخی

مبادرت ایدر وبو صفتده اولان یاخود مؤدب ومنقاد اولان آته ده اطلاق اولنور ﴿المنکل﴾ منبر وزننده اشکنجه آلتنه

دینور ﴿الانکال﴾ همزه نك کسریله دفع ایلمك معناسنه در یقال انکله اذا دفعه ومنه الحدیث ﴿مضر صخرة الله

التی لا تنکل﴾ ای لا تدفع عما وقعت علیه ﴿الناکل﴾ قورقق وضعیف آدمه دینور یقال رجل ناکل ای ضعیف جبان

﴿نکیتل﴾ تای فوقیه ایله سفیرج وزننده اصحابدن برذاتدر ﴿النلنل﴾ هدهد وزننده ضعیف وناتوان کمسه یه دینور

﴿النمل﴾ نونك فتحی ومیمك سکونیله وبعضا ضمیله قرنجه یه دینور فارسیده مور دیرلر مفردی نمله در جمعی نمال در نونك

کسریله * شارحك بیاننه کوره نمله ده تاء وحدتیه اولمغله ذکر وانثایه شاملدر وبو ماده حرکت معناسندن مأخوذدر

﴿النملة﴾ زنجه وزننده قرنجه لو یره دینور یقال ارض نملة ای کثیرة النمل ﴿المنمول﴾ قرنجه اوشمش نسنه یه دینور

یقال طعام منمول اذا کان قد اصابته النمل ﴿النملة﴾ نونك حرکات ثلاثی ومیمك سکونیله و﴿النمیلة﴾ سفینه وزننده

قوغجیلغه دینور نمیمه معناسنه ﴿النمل﴾ کتف وزننده و﴿النامل﴾ و﴿المنمل﴾ محسن وزننده و﴿المنمل﴾ منبر وزننده

و﴿النمال﴾ شداد وزننده قوغجی یه دینور یقال رجل نمل ونامل ومنمل ومنمل ونمال ای نمام و﴿نمل﴾ کتف وزننده

جنبش ونشاطندن بریرده آرام ایلیوب کثیر الحرکه اولان آته وصف اولور یقال فرس نمل ای لا یستقر فی مکان وشول

آدمه دینورکه بغایت چیره دست اولمغله کوردیکی ایشی همان بعینه عمله کتورر اوله علی قول هر صنعتده استاذ

اولان آدمه دینور یقال رجل نمل ای خفیف الاصابع لا یری شیئا الا عمله او حاذق ﴿النمل﴾ حل وزننده قوغجیلق

ایلمك معناسنه در یقال نمل فلان ونمل نملا من الباب الاول والرابع اذا نم واغاجه چیقمق معناسنه در یقال نمل فی الشجر

نملا من الباب الاول اذا صعد ﴿الانمال﴾ همزه نك کسریله بودخی قوغجیلق ایلمك معناسنه در یقال انمل فلان

اذا نم ﴿النملة﴾ نونك فتحیله کذب ودروغ معناسنه در یقال فیه نملة ای کذب ونمله بعض دابه قسمنك طرنغنده

اولان چتلاغه دینورکه تویی نهایت بولدیغی یردن طرنغك بونیلان یرینه وارنجه اولان یارقدر معاینه دندر یقال

بالفرس نملة ای شق فی حافره وانسانك جنبنده ظهور ایدر برکونه یاره اسمیدر نمل دخی دیرلر کذلك بدن انسانی یه

عارض اولور برکونه خرده سیوجیلره دینورکه ابتدا آتش کبی احتراق والتهابله وجزئیجه شیش ایله ظهور ایدوب

بعده قرنجه کبی اطرافه یورویوب یایلور سببی حدتلو صفرادرکه دقیق طمرلرك اغزلرندن خروج ایدوب حدتندن

وشدت لطافتندن ظاهر بشره نك داخللرنده محتبس اولمیوب طشره اوررکتب طبیه ده بو ایکی علت شیٔ واحد

اولمق اوزره مرسومدر اکثری انسانك جنبنده تحدث ایدر اکر صفراده یك حدت وشدت یوق ایسه بثره لر ظهور

وقرنجه کبی اطرافنه سیر وسریان ایدر وقرنجه اصرر کبی اجیدر بوکه طشره ترکیسنده سیرجك واصرغی تعبیر

اولنور واكر غليظ وحاده ايسه برمحلی قرنجه يوه‌سی كبی اويوب متقرح اولور اكا قرنجه يوه‌سی وكوستبك
يوه‌سی تعبير اولنور كتب طبيه‌ده جاورسيه وساعيه ورطبه اسملريله انواعی مرسومدر وحياة الحيوانده
رقيه‌سی مرقومدر وابونمله عمار بن معاذ الانصاری اصحابندندر ﴿المنملة﴾ معظمه وزننده و ﴿النملی﴾
سكری وزننده خفتندن قطعا بر يرده آرام ايلمز اولان خاتونه دينور يقال امرأة منملة ونملی اذا كانت لاتستقرّ
فی مكان ﴿التنمل﴾ تفعل وزننده ناس قرنجه كبی قينايوب كيريش چيقش اوينامق معناسنه‌در يقال تنمل القوم
اذا تحرّكوا ودخل بعضهم فی بعض ﴿النمل﴾ فتحتينله برعضو اويوشمق معناسنه‌در يقال نملت يده نملا
من الباب الرابع اذا خدرت واغاجه طيرمانوب چيقمق معناسنه‌در يقال نمل فی الشجر اذا صعد ﴿المنمل﴾ معظم
وزننده يامه اورلمش نسنه‌يه دينور يقال ثوب منمل ای مرفوء ويازلمش ناميه‌يه ياخود خرده قرنجه كبی خرده
وصيق يازيلو مكتوبه دينور سياقت يازوسی كبی كه اوائلده اكا غبار دينور ايدی يقال ورق منمل ای مكتوب
اومتقارب الخطّ ﴿المنمل﴾ مكرم وزننده بودخی خرده وصيق يازيلومكتوبه دينور ﴿النملة﴾ غرفه وزننده
حوضده قلان صوبقيه‌سنه‌دينور ﴿نملی﴾ جمزی وزننده مدينه قربنده برصو اسميدر ﴿النملان﴾ فتحاتله برنسنه
اوزره حواله ومشرف اولمغه دينور ﴿المنمول﴾ زنبور وزننده لسانه دينور ﴿النامله﴾ بوجيلره دينور يقال
هم ناملة ای سابلة ﴿النمل﴾ كتف وزننده يكی طوغدقده آوجنه قرنجه وضع اولنمش چوجغه دينور عربلر فطنت
وكياست صاحبی اولمسنه تفأل ايدرلر يقال رجل نمل اذا جعل فی يده نملة اذا ولد ﴿نمله﴾ حمزه وزننده ﴿نميل﴾ زبير
وزننده ﴿نميله﴾ جهينه وزننده اساميدندر ونميله منسوب اوليه‌رق ونميلة بن عبدالله بن فقيم اصحابندندر واسمعيل
بن نميل ومحمد بن عبدالله بن نميل الخلالان محدّثلردر ﴿المؤنمل﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله پرمقلری قصه اولوب
اوجلری يوغون اولان آدمه دينور يقال رجل مؤنمل الاصابع ای غليظ اطرافها فی قصر ﴿المناملة﴾ مفاعله
وزننده اياغی بوقاغيلی آدمك يوريشی كبی يوريمك معناسنه‌در يقال ينامل الرجل اذا كان يمشی مشية المقيد
﴿الانملة﴾ همزه‌نك وميمك حركات ثلاثيله كه مجموعی طقوز لغت اولور پرمغك اوجنه دينوركه طرنق اولان بريدر
جمعی انامل وانملات كلور * شارحك بيانته كوره طرنق اولان بوغومدن عبارتدر وهمزه‌سی زائده‌در ﴿النوال﴾
نونك فتحيله و ﴿النال﴾ حال وزننده و ﴿النائل﴾ ويركويه دينور يقال هو كثير النوال والنال والنائل ای العطاء * شارح
ديركه نال كلمه‌سنك اصلی نول ايدی ﴿النول﴾ قول وزننده برآدمه عطيه ويرمك معناسنه‌در تقول نلته بضم النون
ونلت له ونلت به انوله نولا من الباب الاول اذا اعطيته ويقال نالت المرأة بالحديث والحاجة ای سمحت اوهمت يعنی
محبوبه‌سی اكا صحبت كرمنی احسان ايلدی ياخود نيازنه مساعده ايدوب كنديسنه اقبال ايلدی وتقول العرب
* نولك ان تفعل كذا * ونوالك ومنوالك ان ينبغی لك بونلر تناولدندر فی فعله نوال صلاحك سبكنده‌در وبعضلر نول
ونوالی بهره ونصيب معناسنه حمل ايلكله سنك بويلجه ايلمك بهره ونصيبكدر نفعی سكا عائددر وسنك راتبهٔ حقك
منزله‌سنده‌در ديمكدر بعده ينبغی معناسنه استعمال اولندی كه سكا لايق وروا اولان بودر وبويلجه ايلمكدر
ديمكدر وعكسنده مانولك ديرلر ماينبغی لك ان تناله معناسنه‌دركه شويله ايلمك سكا لايق دكلدر ديمك اولور
شارح ديركه فرّاء ديديكه مادهٔ مزبوره انی معناسنه يعنی برنسنه‌نك وقتی كلوب چاتمق معناسنه اولان نولدندر
عربلر * نال له ان يفعل كذا نولا * والم يأن لك والم ينل لك ديرلر وابن مالك نولك كلمه‌سنی مبتدأ وان تفعل جمله‌سنی خبر
تركيب ايدوب لكن ماكان نولك ان تفعل كلاميله آنی ردّ ايلديلر وجامع شرحنده نولك فعل معناسنی يعنی ينبغی
معناسنی متضمن مبتدا وان تفعل فاعل اولوب مبتدانك خبری مقامنه قائم اولمشدر ديو مرسومدر ومفردات راغبده
نوال صلاحك فيه تقديريله مشروحدر واساسده نولك ان تفعل كذا بمعنی حقك وماينبغی ان تعطيه من نفسك
عبارتيله ونهايه‌ده ينبغی لك وحظك عنوانيله مفسردر والحاصل بوماده فی الاصل عطاء معناسنه اولوب
بعده حظّ ونصيب معناسنه مستعمل اولمغله بورداه سنك نصيب اولان قدر وشانكك مقتضای لياقتی شويله
ايلمكدر ديمك اولور بوموقعده مثل اولمشدر انتهی * ونول صوبی اقان چايه ودره‌يه دينور وكمی اجرتنه دينوركه
تحريفله نولين تعبير اولنور يقال لم يعط نول السفينه ای جعله وجلاهلرك سرمين ديدكاری اغاجه دينوركه
نسج اولنان بزی اكا صرارلر سرمين محرّفی سلمن اغاجی تعبير ايدرلر جمعی انوال‌در ومنوال دخی بومعنايه‌در
﴿الانالة﴾ همزه‌نك كسريله و ﴿التنويل﴾ تفعيل وزننده برآدمه عطيه ويرمك معناسنه‌در تقول انلته اياه ونوّلته
ونولت عليه ونولت له اذا اعطيته وانالة يمين ايلمك معناسنه‌در يقال انال بالله اذا حلف ومعدنده جوهر
بولنمق معناسنه مستعملدر كوياكه معدن جوهر اعطا ايتمش اولور يقال انال المعدن اذا اصيب فيه شیٔ ﴿النال﴾

(ويركويه)

ویرکویه دینورکه ذکر اولندی اصلی نول ایدی ونال سخی وجوانمرد علی قول احسانی چوق اولان آدمه دینور
یقال رجل نال ای جواد اوکثیر النائل * شارح دیرکه ابن سیده دیدیکه بو فعل وزننده‌در یعنی اصلی
نول‌درکه مصدردر مبالغة وصف اولور یاخود اصلی نائل اولوب بعد القلب عینی زائل اولمشدر انتهی (النایل)
و(النیل) سیل وزننده برآدم جوانمرد اولمق یاخود کثیر الانعام اولمق معناسنه‌در یقال نال الرجل ینال نائلا
ونیلا من الباب الرابع اذا صار نالا (ماانوله) فعل تعجبدر یقال ماانوله ای ماا کثر نائله (النولة) جوله وزننده
عطیه‌یه دینور تقول مااصبت منه نولة ای نیلا وبوسه‌یه دینور تقول اصبت من خدّها نولة ای قبلة وبرحصار
آدیدر ونوله بنت اسلم صحابیه‌در علی قول نویله‌در جهینه وزننده وعلیّ بن محمد بن نوله محدّثدر (المناولة) مفاعله
وزننده برنسنه‌یی النی اوزادوب ویرمك معناسنه‌در (التناول) تفاعل وزننده برنسنه‌یه ال صونوب آلمق
معناسنه‌در تقول ناولته الشیء فتناوله ای اعطیته فاخذه (المنول) و(المنوال) منبرومحراب وزنلرنده جلاهلرك
سلمن اغاجنه دینورکه نسج اولنان بزی اکا صرارلر بومعنادندرکه عربلر برطائفه اخلاق واوضاعده یکسان
ویکرنك اولسه‌لر هم علی منوال واحد دیرلر استوت اخلاقهم معناسنه ومنوال جلاهه دینور یقال هو منوال
ای حائك (النول) نونك ضمیله سیاه عربلردن برطائفه‌نك علمیدر (النالة) حرم شریفك چوره‌سنه دینور
علی قول ساحهٔ مکهٔ مکرّمه‌یه اطلاق اولنور (النوال) سحاب وزننده عطاء معناسنه‌درکه ذکر اولندی وبهره
ونصیب معناسنه‌در یقال اخذ نوّاله ای نصیبه (نوّال) شدّاد وزننده و(منوّل) محدّث وزننده اسامیٔ
رجالدندر (منوله) مقوله وزننده برقبیله‌نك والده‌سی اسمیدر (نائله) برصنمك اسمیدرکه اسف ماده‌سنده
ذکر اولندی ونائله بنت سعد صحابیه‌در وابونائله سلکان بن سلامه اصحابدندر (النهل) نونك وهانك فتحیله اوّل
شرب معناسنه‌درکه ابتدای امردن صو ایچمکه دینور زیرا دوه‌قسمی ابتداء صویه کتوروب اسقا ایلدکدنصکره
یتاغنه کتوررلر بودفعه‌ده ایچمکه نهل دیرلر بعده ینه صویه کتوروب اسقا ایدرلر بعده مرعایه کتوررلر بودفعه
ایچمکه علل دیرلر بعده مطلقا انسان وحیوانده استعمال اولندی یقال سقی الابل نهلا ای شربا اوّلا ویقال سقی
عللا بعد نهل ونهل ومنهل مقعد وزننده مصدر اولورلر ابتدای امردن صو ایچمك معناسنه‌در یقال نهلت الابل
نهلا ومنهلا من الباب الرابع اذا شربت فی اوّل الورد ونهل ناهل کلمه‌سندن جمع اولورکه سیذکر واکل اولنان طعامه
اطلاق اولنور (النواهل) و(النهال) جیاع وزننده و(النهل) خدم وزننده و(النهول) فضول وزننده
و(النهلة) عمله وزننده و(النهلی) سکری وزننده ناهلك جمعلریدرکه ابتداء امردن صو ایچن دوه‌لره دینور
(الانهال) همزه‌نك کسریله دوه‌یی اوّل مرتبه‌ده صوارمق معناسنه‌در یقال انهل الابل اذا سقاها نهلا وبرآدمك
دوه‌سی ابتداء امرده صو ایچمك معناسنه‌در یقال انهل القوم اذا نهلت ابلهم وبرآدمی طارلتمق معناسنه‌در یقال
انهله اذا اغضبه وکفایت ایلمك معناسنه مستعملدرکه صویه قانمق معناسنه اولان نهلدن مأخوذدر کماسیذکر
تقول انهل تلان ای حسبك الان وتلان الا ٓن معناسنه‌در نته‌که ماده‌سنده مرسومدر (المنهل) مقعد وزننده
حیوان صوارەجق وصوایچه‌جك صواده دینور پیکارو حوض وآیازمه ونهر وخرق کنارلرنده اولان صولاق کبی
فارسیده آبخور دیرلر یقال وردوا منهلا ای مشربا وصو ایچمك معناسنه مصدر میمی اولور یقال نهل الماء
منهلا اذا شرب وصوادی اولان محله دینور یقال وردوا منهلا ای موضعا فیه المشرب وبریّه‌ده مسافر قونه‌جق
قوناق یرینه دینورکه اکثری صوادلی اولور یقال نزلوا منهلا ای منزلا بالمفازة (الناهلة) صوادلی یرلره
تردّد ایدن کمسه‌لره دینور یقال هم ناهلة ای مختلفة الی المنهل (المنهال) محراب وزننده دوه‌یی ابتداء امرده چوق
صوارر اولان آدمه دینور یقال رجل منهال ای کثیر الانهال وشول یوکسك قوم تپه‌یه دینورکه قوملری طورمیوب
دائما هارل هارل اشاغی اینوب اوبرلقده اوله یقال کثیب منهال ای عال لاتماسك انهیارا وقبرومزاره دینور
ونهایت مرتبه‌ده کریم وجوانمرد اولان آدمه اطلاق اولنور یقال هو منهال ای غایة فی السخاء وبرارضك اسمیدر
ومنهال القیسیّ اصحابدندر علی قول صواب اولان ملحان اولمقدر (المنهل) منبروزننده بودخی قبره دینور وبغایت
کریم وسخی آدمه دینور (نهیل) زبیروزننده بررجل آدیدر (النهلان) سکران وزننده چوق صو ایچن شارب
معناسنه‌در وصویه قانمش انسان وحیوانه دینور یقال شرب فاهو نهلان ای ریّان وصوسزه دیمکله ضدّ اولور یقال
هو نهلان ای عطشان (الناهل) کذلك ریّان وعطشان معنالرینه اضداددندر * شارحك بیانینه کوره‌ریّ
وعطش معنالرینه اولان نهلدن که فتحتینله‌در مأخوذدر * مؤلّف اوزره بوماده مستدرکدر (منهل) محسن وزننده
سلیم قبیله‌سی یوردنده برصوا سمیدر (النواهل) آج دوه‌لره اطلاق اولور یقال ابل نواهل ای جیاع (النهبلة) دحرجه

وزنده پك پير اولمق معناسنه‌در يقال نهبل فلان اذا اسنّ وآغر آغر يوريمك معناسنه‌در يقال ينهبل الشيخ
اى يمشى فى ثقل ونهبله اسم اولور ايرى جثه‌لو ديزمان ناقه‌يه دينور (النهبل) جعفر وزنده پك پير آدمه دينور
مؤنثى نهبله‌در يقال شيخ نهبل وعجوز نهبلة اى مسنّ وفى سنن الترمذى فى حديث الدجّال ❊ فيطرحهم بالنهبل ❊
وهو تصحيف والصواب بالميم يعنى بومنزل وزنده مهبل كلمه‌سندن مصحفدر نته‌كه هبل مادّه‌سنده مرسومدر
(النهشل) شين معجمه ايله جعفر وزنده سباعدن قورده دينور ذئب كبى وچاقر طغانه دينوركه مراد بلبان تعبير
اولنان طغاندر وبونلر اصرمق معناسندندر وبركشينك وبرقبيله‌نك اسملريدر واختيارلقدن مضطرب وپريشان
اندام اولمش قوجه‌يه دينور على قول وجودنده برمقدارجه قوّت بقيه‌سى قالمش قوجه‌يه دينور مؤنثى نهشله‌در
يقال هو نهشل اى مسنّ مضطرب كبرا اوفيه بقية وابو نهشل لقيط بن زرارة التميمىّ كنيه‌سيدر *شارحك بيانه
كوره نهشل كلمه‌سى فعلل وزنده منصرفدر وزن فعليتى غير معتبردر (النهشلة) دحرجه وزنده قوجامق
معناسنه‌در يقال نهشل الرجل اذا كبر وديش ايله اصروب بره‌لمك معناسنه‌در يقال نهشله اذا عضه تخميشا
وبرنسنه‌يى پك آج آدمك اكل ايلمسى كبى اكل ايلمك معناسنه‌در يقال نهشله اذا اكله اكل الجايع وعاريت آلنمش
ناقه‌يه بنمك معناسنه‌در يقال نهشل الرجل اذا ركب الهشيلة اى الناقة المستعارة (النهضل) ضاد معجمه ايله جعفر
وزنده پك پير وسالخورده آدمه دينور وقوجه كركس قوشنه وقوجه طغانه دينور (النيل) سيل وزنده و(النال)
حال وزنده‌كه الف يادن مقلوبدر و(النالة) حاله وزنده مطلوبه ايرشمك معناسنه‌دركه دسترس اولمق تعبير
اولنور تقول نلت مطلوبى انيله وانالُه نيلا ونالا ونالة من الباب الثانى والرابع اى اصبته ومتعدّى اولور تقول نلته
ايّاه اى صيرته نائلا ونيل دسترس اولديغك شيئه دينور نائل كبى كما سيذكر وبرآدمى دلليوب ناموسنه طوقنمق
معناسنه مستعملدر يقال نال فلان من عرضه اى سبه ونيل ونيله ونوله نونك ضميله دسترس اوله‌جغك شيئه
دينور يقال مااصاب منه نيلا ونيلة ونولة وهو ماتصيبه من خير (الانالة) همزه‌نك كسريله برآدمى برنسنه‌يه
دسترس ايلمك معناسنه‌دركه نائل قلمق تعبير اولنور تقول انلته ايّاه وانلت له اى جعلته نائلا له (النائل) نيل كبى
دسترس اولديغك نسنه‌يه دينور تقول اصبت منه نيلا ونائلا وهو مانلته (النالة) مصدردركه ذكر اولندى وخانه‌نك
قاعه وايوانه اطلاق اولنور يقال رأيته يقعد فى نالة الدار اى فى قاعتها (النيل) نونك كسريله نهر مصرك اسميدركه
انهار اربعه‌دندر وكوفه ويزد قضالرنده برقريه اسمليدر وبغداد ايله واسط بيننده بربلده‌در ونيل نبات عظلم
اسميدركه چويد اوتيدر آندن نيلج يعنى چويد اتّخاذ اولنور يپراقلرينى آلوب اسّى صو ايله غسل ايدرلر تاكه اوزرنده
اولان غبار طرزنده كوكلك زائل اولوب يم يشل قالوراندن اول صويى حالى اوزره قورلر تاكه طوريلوب چويد
چامور كبى دينه چوكر بعده اوستنه كلان صويى سوزوب دوكدكدنصكره دينه چوكن قوريوب چويد اولور
طبيعتى مبرّد واورامك ابتداسنده طلاسى محلل ودرت اربه قدرنى ماء بارد ايله حلّ وشرب هيجان اورامى مسكن
وسيلان دمى دافع وعارضهٔ عشقى قبل التمكن مزيل وضمادى كلف وبهق علتلرينه مفيدو رحمدن دم دائمى يى
قاطع وداء الثعلب وحرق ناره نافع وهندى نوعندن بردرهمى براوقيه كلبشكر ايله تناول وحشت وغمّ وهمّ وخفقانى
دافعدر ونيل بشقه برنباته دخى دينوركه ساقى محكم ودالرى خرده ويپراقلرى صغير اولور وايكى طرفى نظام
اوزره مرتّب اولور ومحمد بن نيل القهر وابو النيل الشامىّ محدّثلردر وبونلرده نونك فتحيله‌دهٔ بازده‌در (نيال) غراب
وزنده برموضع آديدر نجز بحمده تعالى

فصل الواو

(الوأل) واوك فتحى وهمزه‌نك سكونيله و(الوؤل)
قعود وزنده و(الوئيل) وبيل وزنده برنسنه‌يه يابركسه‌يه صغنوب قورتلمق معناسنه‌در يقال وأل اليه وألا ووؤلا
ووئيلا من الباب الثانى اذا لجأ اليه وخلص ووأل صغنه‌جق يره دينور تسميه بالمصدر يقال اتخذه وألا اى موئلا
ونجات طلب ايلمك معناسنه‌در يقال وأل الرجل اذا طلب النجاة وبريره قوشوب مبادرت ايلمك معناسنه‌در يقال
وأل الى المكان اذا بادر اليه وبرمحل فشقيلى وكوبره‌لى اولمق معناسنه‌در يقال وأل المكان اذا صار ذا وألة كما سيذكر
(المواألة) مفاعله وزنده و(الوئال) جدال وزنده بودخى بريره ياخود بركمسه‌يه صغنوب قورتلمق معناسنه‌در يقال
واءل اليه مواءلة ووئالا اذا لجأ وخلص ونجات ايستمك معناسنه‌در يقال واءل فلان اذا طلب النجاة (الوألة) تمره
وزنده قيون وكچى ودوه قسمنك بريكوب‌در طوپ اولمش قيغلرينه دينور وياالكزجه دوه‌نك آميخته اولمش بول
وابعارنه دينور (الايئال) همزه‌نك كسريله بريرى فشقيلق ايلمك معناسنه‌در يقال اوأل المكان اذا جعله
ذا وألة (الموئل) محفل وزنده اسم مكاندر صغنه‌جق يره دينور يقال هو موئل القوم اى ملجأه وسيل صويى
قرار ايده‌جك محلّه اطلاق اولنور يقال هذا موئل السيل اى مستقره (الاوّل) همزه‌نك وواو مشدّده‌نك فتحيله

برنسنه نك ابتدأ و پیشیننه دینورکه آخری مقابلیدر یقال هو اوّله ای ضدّ آخره و اوّل کلمه سنك اصلی اوءل ایدی
افضل وزننده تخفیف ایچون همزه واوه قلب وادغام اولندی علی قول اصلی ووءل ایدی فوعل وجوهر وزننده
وجمعی اوائل کلور واوالی کلور قلب مکان اوزره واوّلون کلور مؤنثنده اولی دینور همزه نك ضمیله فضلی کبی
وبونك جمعنده اول دینور صرد وزننده اخری واخر کبی واوّل دینوررکع وزننده واوّل کلمه سی صفت قلنورسه
غیرمنصرف اولور وزن فعل ووصف علتلریله تقول لقیته عاما اوّل واکر صفت قلنمز ایسه منصرف اولور
تقول لقیته عاماًاوّلا وتعریف واضافتله عام الاوّل قلیل ونادردرکه موصوفك صفته اضافتی قبیلندن اولور
ومارأیته مذعام اوّل دیرسن که صفت اولمق اوزره مرفوعدر ومذعام اوّل دیرسن که ظرفیت اوزره منصوبدر
مذعام قبل عامنا قوّه سنده در وابدأ به اول دیدیکك صورتده غایتلك اوزره مضموم اولور فعلته قبل دیدیکك کبی
وفعلته اوّل کلّ شیء دیدیکك وقتده منصوب ایدرسن فعلته قبل فعلك دیدیکك کبی وبرآدمی دونکی کوندن برو
کورمسك مارأیته مذامس دیرسن واوته کی کوندنبرو کورمسك مارأیته مذاوّل من امس دیرسن واکر ایکی کون
مقدّمدنبرو کورمسك مارأیته مذاوّل من اوّل من امس دیرسن وبوندن زیاده یه تجاوز اولنمز ویقال هذا اوّل ای
بین الاوّلیة بوصورتده اسمیت اوزره منوّن اولور * شارح دیرکه مؤلف اشبو اوّل ماده سنی همزه بابندن اوّل
فصلنده ثبت ایلمشدر کویاکه رجوع معناسندن مأخوذدر معدوداتك کویاکه مرجعیدر وبونده مذهب تحقیق
بودرکه اشبواوّل کلمه سی برشیء مستعملدن مشتق دکلدر آنکچون کندیده وصفیت معناسی خفی اولمغله وصفیتی
موصوف ذکریله اعتبار ایلدیلر پس لقیته عاما اوّل دیدکده اوّل کلمه سی عام لفظنه صفت اعتبار اولنور اوّل
من هذا العام معناسنه اولورکه مانحن فیه اولان عامك ماقبلی اولان عام دیمك اولور ترکیده کچنییل وبیلدرایله
تعبیر اولنور ولقیته عاما اوّلا دیدکده اوّلا کلمه سی عاما لفظندن بدل ولقیته فعلنه متعلق ظرف محض اولور عاما

مطلب

سابقا فی الجملة علی هذا العام قوّه سنده اولورکه بوییلدن مقدّمجه اولان ییل دیمك اولور بیلدرکی ییله وآنك ماقبلی
اولان ییله شاملدر * ومؤلفك ابدأ به اوّل قولنده غایتلك اوزره مضموم اولور دیدیکنده غایتدن مراد بناسی
عارضی اولان کلمات قبیلندن اولور دیمکدرکه کلمه فی الاصل مضاف اولوب بعده مضاف الیه لفظا لانیة متروك
اولور کرك ظرف اولسون من قبل ومن بعد کبی وکرك اولمسون حسب ولاغیر کبی ومصباحك بو بابده خلاصه سی
بودرکه اوّل کلمه سی مفتتح عدددر کندی ایچون ثانی واردر وبوآخر مقابلیدر وواحد معناسنه اولور ومنه
فی صفات الله تعالی هو الاوّل ای هو الواحد الذی لاثانی له مصنفینك وله شروط الاوّل کذا قوللرنده استعمال
ایلدکلری اوّل بومعنایه مبنیدر واقوال فقهاده اوّل ولدتلده الامة حرّ قولنده کذلك واحد معناسنه محمولدر واشبو
واحد معناسنه اولان اوّلك مؤنثی اولی کلورکه واحد معناسنه اولور ومنه قوله تعالی ❋ الاّ الموتة الاولی ❋ ای سوی
الموتة التی ذاقوها فی الدنیا ولیس بعدها اخری نته که آخر کلمه سی دخی واحد معناسنه اولوب مؤنثنده اخری دینور
فقوله علیه السلام فی ولوغ الکلب ❋ یغسل سبعا ❋ فی روایة اولاهنّ وفی روایة اخراهنّ وفی روایة احداهنّ الکلّ الفاظ
مترادفة علی معنی واحد ولاحاجة الی التأویل وبونك اصلی اوءل ایدی که مهموز الوسطدر تخفیفا همزه واوه قلب
وادغام اولندی واوّل کلمه سنده معنای تفضیل واردر هرنقدر فعلی یوق ایسه ده وافعل تفضیل کبی استعمال
اولنورکه مفرده وتثنیه یه وجمعه لفظ واحدایله وصف اولور ویقال الاوّل واوّل القوم واوّل من القوم وافعل
تفضیل کبی مستعمل اولدیغنه بناء کندیدن حال وتمیز اوله رق منصوب واقع اولور ویقال انت اوّل دخولا وانتما
اوّل دخولا وانتم اوّل دخولا وافعل تفضیل معناسنی یاخود وزننی متضمن اولدیغندن ناشی غیرمنصرف اولور
ابن حاجبدن منقولدرکه اوّل کلمه سی افعل تفضیلدر لکن فعلی یوقدر نته که آءبل کلمه سی دخی بوکونه در دوه قسمنه
کوزل تیمار ایدن کسه یه وصفدر وبو بصریون مذهبیدر واصح اولان بودر زیرا کوفیون قولی اوزره فوعل اولسه
مؤنثنده اولة دینور ایدی وتعریف واضافتله عام الاوّل دیمك جائزدر لکن ترکیب اوزره عام اوّل جائز دکلدر وشارح
دیرکه مؤلفك بصائرده اوّل ماده سنده ذکری رجوع شمه سی اعتباریله اولوب وقاموسده وأل ماده سنده رسمی سبق
ومبادرت معناسی شائبه سنه مبنیدر * مترجم دیرکه اشبو کلام آتی استماعه حقیقدر معلوم اوله که اوّل کلمه سی لامحاله
غیرمنصرفدر زیرا عامّهٔ ائمهٔ لغت آخرك ضدّی ایله تفسیر ایلدیلر پس اوّل صفت تقدّمله ذات مبهمه دن عبارت اولور
نته که آخر صفت تأخرایله ذات مبهمه دن عبارتدر وذات مبهمه دن مراد برصفتله موصوفیتی وقوعی صحیح اولان
نسنه در کرك جسم وکرك زمان ومکان وکرك حدث اولسون پس اوّل کلمه سی موضوع للوصفیة اولمغله وصفیت
ووزن فعل علتلریله البته غیرمنصرف اولور اوسط کبی بوجهتله صاحب قاموسك وسائرك اذا جعلت اوّلا صفة

منعته والاصرفته كلاملری مرضی دكلدر زيرا وصفيتده اصل وضع معتبراولمغله آنده جاعلك جعلی جاری اولمز
حتی جاعل بروصف اصلی يی اسم قيلسه وصفيتی اعتبارندن اخراج ايده‌مزنته‌كه براسم اصلی يی وصف قلمغله اعتبار
وصفيته ادخال ايده‌مز وقالديكه اوّل لفظنك صفت اولمامسی بابنده مسرود اولان مثلا لقيته عاما اوّلا مقوله‌سی
مثاللرده اوّل كلمه‌سی خالی دكل يازمانك يامكانك ياحدثك صفتی اولور منع صرفده ايسه وصفيت اصليه كفايت ايدر
والحاصل اوّل كلمه‌سی اكر موضوع للصفة ايسه اسم قلنديغی صورتده صرفنك وجهی يوقدر زيرا معتبر اولان همان
وصفيت اصليه‌در واكر موضوع لغير الصفة ايسه صفت قلنديغی حينده منع صرفنك وجهی يوقدر زيرا وصفيت
عارضه‌يه اعتبار يوقدر وصفت وغير صفتك احتمال اشتراكی دخی ثابت دكلدر واحتمال مجرد ايسه اثبات وضع
بابنده غير مفيددر نهايت عدم صرفی معلوم ايكن رعاية لاشتهار الصرف منصرف عنوانيله تعبير اولنمقده مضايقه
يوقدر فلاتغفل وقالديكه منصرف اوله‌رق اوّلا عنوانی ثانيا لفظنه مشاكله‌يه محمولدر ﴿سلاسلا واغلالا﴾ قول شريفی
كبی فليحفظ ﴿الموئل﴾ محدّث وزننده مواشيسی اولان آدمه دينور يقال رجل موئّل ای صاحب الماشية ﴿وأله﴾
حزه وزننده بر الجق قبيله اسميدر ﴿بنوموءله﴾ مسعده وزننده بر بطندر ﴿وألان﴾ سحبان وزننده شكر بن عمروك‌كه
برقبيله پدريدر لقبيدر ووألان بن قرفة العدویّ ومحمود بن وألان العدنی محدّثلردر ﴿وائل﴾ اساميدندر وائل بن
قاسط برقبيله‌نك پدريدر ووائل بن حجر ووائل بن ابی القعيس وابو وائل شـفيق بن سلمه اصحابدندر ﴿الوبل﴾
واوك فتحی وبانك سكونيله ايری دانه‌لو شدّتله ياغان يغموره دينور يقال جاد وبل ای المطر الشديد الضخم القطر
ووبل مصدر اولور ايری دانه‌لو شديد يغمور ياغدرمق معناسـنه‌در يقال وبلت السماء وبلا من الباب الثانی اذا
امطرت الوبل وشدّتله شكار سوروب كتمك معناسنه مستعملدر يقال وبل الصيد اذا طرده شديدا وبر آدمی دكنكله
هارل هارل دوكمك معناسنه مستعملدر يقال وبله بالعصا اذا ضربه بها ﴿الوابل﴾ بودخی ايری دانه‌لی صاغانقلی
شديد يغموره دينور تقول اخذنا فی الطريق وابل بمعنی وبل ووابل مدينه‌نك يوقاری سمتنده برموضع آديدر
وهشام بن يونس اللؤلؤیّ نام محدّثك جدّی اسميدر ﴿الوبيل﴾ اميروزننده شديد نسنه‌يه دينور يقال ضرب وبيل
ای شديد وصوپه وطوبقه ديدكلری يوغون دكنكه دينور يقال ضربه بالوبيل ای العصا الضخمة ونوعا يومشقلغی
اولان چبوغه دينور يقال ضربه بالوبيل ای القضيب فيه لين ونصارانك چالك چالدقلری اغاجه دينور يقـال
صكّ النصرانیّ الناقوس بالوبيل وهی خشبة يضرب بها الناقوس وبرقوجاق اوطونه دينور وچرپجی طوقمغنه
دينور يقال دقّ القصّـار الثوب بالوبيل وهو مدقّته وهواسی آغر ووخيم اولان مرعايه دينور يقـال مرعی
وبيل ای وخيم وشول وبيل كه طرفه نام شاعرك اشبو * فمرّت كهاة ذات خيف جلالة * عقيلة شيخ كالوبيل النّدد *
بيتنده واقعدر مراد دكنكدر ياخود چرپجی طوقمغيدر جوهرينك وهم ايلديكی كبی برباغ اوطون دكلدر
شارح ديركه صغانی دخی جوهری‌يه موافق تفسير ايلمدی ﴿الميبل﴾ منبر وزننده بودخی صوپه وصويمانتی تعبير
اولنان يوغون دكنكه دينور وقايشدن بوكلمش قيرباجه دينوكه انكله دوه قسمنی ضرب ايدرلر يقال ضرب البعير
بالميبل وهی ضفيرة من قدّ مركبة فی عود يضرب بها الابل ﴿الوبيلة﴾ سفينه وزننده بودخی صوپه‌يه وصويمانتی‌يه
دينور وبرباغ اوطونه دينور واوتلاقلری بدهوا وثقيل وناكوار اولان يره دينور يقال ارض وبيلة ای وخيمة
المرتع جمعی وبل دركتب وزننده ﴿الموبل﴾ مجلس وزننده بودخی صوپه‌يه وصويمانتی‌يه دينور ﴿الابالة﴾ اجانه
وكتابه وزننده بودخی برقوجاق اوطونه دينور * مؤلف بونی همزه فصلنده دخی ذكر ايلدی ومنه المثل * ضغث
علی ابالة * ظاهرا بوراده همزه واودن مبدلدر وشاح واشاح كبی ﴿الوبالة﴾ و﴿الوبال﴾ واولرك فتحيله و﴿الوبولة﴾
واوك ضميله اوتلاق وخيم وناكوار اولمق معناسـنه‌در يقال وبل المرتع وبالة ووبالا ووبولا من الباب الخامس
اذا وخم كذلك ير وخيم اوتلاقلو اولمق معناسنه‌در يقال وبلت الارض اذا صارت وخيمة المرتع ﴿الاستيبال﴾
بريرك هواسی وخيم اولمغله مزاجه ناموافق بولمق معناسنه‌در يقال استوبل فلان الارض اذا لم توافقه وان كان
محبالها وقيون وكچی قسمی ارككه قيزمق معناسـنه‌در يقال اسـتوبلت الغنم اذا ارادت الفحل ﴿الوبلة﴾
و﴿الابلة﴾ فتحاتله كه همزه واودن مبدلدر ثقيل وناكوار طعام اكلندن نشئت ايدن معده فسـادنه دينور يقال
اخذته وبلة الطعام وابلته ای تخمته ووبله قيونده عارض اولان ارككه قزغنلغه دينور يقال بالشاة وبلة ای شهوة
للفحل ﴿الوبال﴾ سحاب وزننده شدّت وثقلت معناسنه‌در يقال احذه الوبال ای الشـدّة والثقل * مترجم ديركه
بومعنـا وخامتدن مأخوذدر پس سـوء عاقبه‌ده استعمالی مجـاز بمرتبتين اولور ووبال ضمرة بن جابر بن قطن
نام كمسـه‌نك فرسی اسميدر وبنو اسد يوردنده برصو آديدر ﴿الابيل﴾ اميروزننده پيروسالخورده آدمه دينور

ومنه قولهم ابيل على وبيل اى شيخ على عصا بونكده همزه‌سى واودن مبدلدر ﴿الوابلة﴾ قابله وزننده بازونك
واويلغك باشلرينك اوجلرينه دينور على قول كوركك اوجنه ياخود ديز اغرشغى ديدكلرى كميكه ياخود اويلغك
طوپ ويومرى اولان اتنه دينوركه بوط اتى اوله‌جقدر يقال هو يشكو الوابلة وهى طرف رأس العضد والفخذ
اوطرف الكتف اوعظم فى مفصل الركبة اومالتف من لحم الفخذ ودوه وقيون وكچى قسمنك دوللرينه دينور يقال
وابلة كثيرة وهى نسل الابل والغنم ﴿الوبلى﴾ جمزى وزننده شول سودلو حيوانه دينوركه ابتدا وبل كبى يعنى صاغانقلى
يغمور كبى سودى چيقوب بعده على العاده ادرار ايدر اوله يقال ناقة وشاة وبلى اذا كانت تدرّ بعد الدفعة الشديدة
كالوبل ﴿الموابلة﴾ مفاعله وزننده مداومت وادمان ايلك معناسنه‌در يقال وابله اذا واظبه ﴿الميبلة﴾ مكنسه وزننده
طوره‌يه دينور يقال ضربه بالميبلة اى بالدرة ﴿الوتل﴾ واوك وتاى فوقيه‌نك ضميله شول كسه‌لره دينوركه قرنلرى
شرابدن طولوم كبى مملو اوله شرابدن مراد هر درلو شربتدر مفردى اوتل‌در احمر وزننده يقال رجل اوتل ورجال
وتل اذا ملؤا بطونهم من الشراب ﴿الوثل﴾ واوك وثاى مثلثه‌نك فتحيله ليفدن بوكلمش ايپه واورغانه دينور ﴿الوثيل﴾
امير وزننده ليفه دينور وانجه وضعيف ايپه دينور ومطلقا اغاج قبوغندن ويپراغندن وليفدن وكندردن بوكلمش
ايپه واورغانه دينور وضعيف نسنه‌يه دينور وبرموضع معروف اسميدر وسحيم نام شاعرك پدرى اسميدر ﴿الموثول﴾
موصول وزننده ومرادفيدر ﴿التوثيل﴾ تفعيل وزننده برنسنه‌يى بريره كركى كبى يرلشدروب پايدار ايلك معناسنه‌در
يقال وثّل الشىء اذا اصله ومكنه وجمع ايلك معناسنه‌در يقال وثّل المال اذا جمعه ﴿ذو وثله﴾ فتحاتله اذواء تعبير
اولنان ملوك حميردن برملك لقبيدر ﴿وثله﴾ فتحاتله برقريه اسميدر ﴿وثّال﴾ شدّاد وزننده بررجل اسميدر ﴿واثله﴾
اساميدندر واثلة الليثى شول كسه‌دركه حجراسودى بياض اولمق اوزره مشاهده ايتدم ديو حكايت ايلدى ظاهر اپك
معمر ايمش واوغلو ابو الطفيل عامر اصحابدندر وواثلة بن الاسقع وواثلة بن الخطاب وابو واثلة الهذلى صحابه‌لردر
﴿الوجل﴾ واوك وجيمك فتحيله قورقويه دينور يقال فى قلبه وجل اى خوف وقورقق معناسنه مصدر اولور موجل
دخى مصدر ميميدر مقعد وزننده يقال وجل ياجل وييجل ويوجل ويِيجل بكسر اوّله وجلا وموجلا من الباب الرابع
اذا خاف يعنى بونك مستقبلنده درت لغت واردر برى ياجل‌دركه واو الفه قلب اولنمشدر وبرى ييجل‌دركه يايله‌در
بنو اسددن ذكرى آتى يعلم كلمه‌سنه قياسله‌در برى يوجل‌دركه اصل اوزره‌در وبرى يِيجل‌دركه ياى اولانك كسريله‌در
بنى اسد لغتنه اتباعله‌دركه انلر يِيجل وايجل ونِجل ديرلر مضارعت حرفنى مكسور ايدرلر واما يعلم كلمه‌سنده يايى مكسور
ايلمزلر ياء اوزره كسره‌يى ثقيل عدّ ايدرلر ويِيجل كلمه‌سنده يالرك برينه آخردن قوّت حاصل اولمغله مكسور ايدرلر وبونك
امر حاضرنده ايجل دينوركه واو يايه منقلب اولور ﴿الموجل﴾ منزل وزننده اسم مكاندر محل خوف معناسنه‌در * شارح
ديركه بوموعد كبيدركه مضارعنده واوى ساقط اولان معتلّ الفاء صيغه‌سنك اسم مكانى مطلقا مكسور العين كلور
﴿الاوجل﴾ احمر وزننده و﴿الوجل﴾ كتف وزننده وصفلردر قورقق آدمه دينور وجلك جمعى وجال كلور واوك
كسريله ووجلون كلور فرحون وزننده مؤنثى وجله‌در ﴿المواجلة﴾ مفاعله وزننده باب مغالبه‌ده مستعملدر قورققلق
بابنده يارشمق معناسنه‌در يقال واجله فوجله وجلا من الباب الاول اى كان اشدّ وجلا منه ﴿الوجيل﴾ امير وزننده
و﴿الموجل﴾ موعد وزننده صوا يركيله جك چقوره دينور ﴿ايجلى﴾ همزه‌نك كسريله وقصر ايله برموضعدر ﴿ايجلن﴾
همزه‌نك كسرى وجيم ولامك فتحيله مغربده برقلعه آديدر ﴿ايجيلين﴾ همزه‌نك وجيمك كسريله اندلسده شهر
مرّاكش اوزره مشرف برجبل آديدر ﴿الوجالة﴾ خجاله وزننده پير اولمق معناسنه‌در يقال وجل الرجل وجالة من الباب
الخامس اذا كبر ﴿الوجول﴾ اصول وزننده پير آدملره دينور شيوخ معناسنه ﴿الوحل﴾ واوك فتحى وحاى مهمله‌نك
سكونيله وفتحيله صولى صيويق چاموره دينوركه طوار قسمى كوميلور جمعى اوحال ووحول كلور يقال طريق
ذو وحل ووحل اى طين رقيق يرتطم فيه الدوابّ ووحل فتحتينله صيويق صولى چاموره دوشمك معناسنه‌در
يقال وحل الرجل وحلا من الباب الرابع اذا وقع فى الوحل ﴿الاستيحال﴾ و﴿التوحّل﴾ تفعل وزننده برمحل صيويق
چامورلى اولمق معناسنه‌در يقال استوحل المكان وتوحّل اذا صار ذا وحل ﴿الموحل﴾ منزل وزننده اسم مكاندر
صيويق چامورلى يره دينور يقال هذا موحل لايطاق فيه المشى اى موضع الوحل واسم اولور صيويق چاموره
دوشمكه دينور ﴿الموحل﴾ مقعد وزننده مصدر ميميدر صيويق چاموره دوشمك معناسنه‌در يقال وحل الرجل
وحلا وموحلا اذا وقع فى الوحل وبرموضع آديدر ﴿الايحال﴾ همزه‌نك كسريله برآدمى صيويق چاموره دوشورمك
معناسنه‌در تقول اوحلته اذا اوقعته فى الوحل وبرآدمى بوروطه‌يه اوغرادوب شرّ وشور ايله باصدرمق معناسنه‌در
يقال اوحل فلانا شرّا اى اثقله به ﴿المواحلة﴾ مفاعله وزننده باب مغالبه‌ده مستعملدر صيويق چاموك طالوب يعنى

انده یوریوب چیقمق خصوصنده یارشمق معناسنه‌در و انقولینك بالچق ایدشمك تعبیری چامورلیدر تقول واحلته
فوحلته احله ای کنت اخوض للوحل منه (الاتحال) تای مشدده ایله افتعال وزننده یمینده استثنا ایلمك معناسنه‌در
والله افعل ذلك ان شاءالله دیمك کبی یقال اتحل فی یمینه اذا تحلل واستثنی * شارح دیرکه کرچه بونك اصلی اوتحل
اولغله واو تایه مبدل ومدغم اولدی لکن وضع ماده‌یه ملایمتی معلوم اولمدی * مترجم دیرکه استثناء ایله اولان یمین
اوزلو یاپشقان بالچق کبی اولمیوب خلاصی اسهل صولو صیویق بالچق کبی اولمسی مدار ملایمت ماده‌در فلینظر
(الودل) عدل وزننده طولومی ایچنده اولان آیران یاغ اولمق ایچون چالقیوب یایمق معناسنه‌در یقال ودل السقاء یدل
ودلا اذا مخضه (الوذیلة) ذال معجمه ایله سفینه وزننده آیینه‌یه دینور وجلا ویرلمش کومش پارچه‌سنه دینور علی
قول اعمدر کرك مجلا وکرك غیرمجلا اولسون جمعی وذیل کلور ووذایل کلور تقول اقبل علیّ بوجه کالوذیلة وهی
المرآة اوالقطعة من الفضة المجلوّة اواعمّ واورکج یاغندن برپارچه‌یه دینور کذلك قیون قویریغنك یاغندن برپارچه‌یه
دینور وشول جاریه‌یه دینورکه قیناقلری قصه وقامت واندامی لسان کبی سیوری اوله یقال امة وذیلة ای لسناء قصیرة
الالیتین وقدّ وقامتی موزون جنبشلو شوخ وشنکل قیزه دینور یقال جاریة وذیلة ای نشیطة رشیقة (الوذلة) فتحاتله
بودخی قدّی موزون شوخ وشنکل قیزه دینور وجست وچالاك آدمه دینور یقال خادم وذلة ای خفیف (الوذلة)
زنخه وزننده شطارتلو سهی قدّ محبوبه‌یه دینور (الوذالة) رذاله وزننده قصابك لاعلی طریق القسمة کسدیکی اته
دینور (التوذّل) تفعل وزننده قصابدن پاره لنمدك بتون ات المق معناسنه‌در یقال توذلوا من الجزّار اذا اخذوا منه
الوذالة (الورل) فتحتینله کلره شبیه برجانوردر علی قول کرتنکله انواعندن ایری وقویریغی اوزون باشی کوجك
اولاندر ترکیده بوکه بوزمجه تعبیر اولنور جلدی سیاه وخشو نتلی وصاری خطوطله مخطط وابلق اولور لحمی بغایت
حارّ وزیاده‌سیله مسمن ونجسنی طلا بدنده اولان تمرکی وبرص عارضه‌لرینی مزیل وشحمنی طلا ایدوب دلك ایلمك
معظّم ذکردر جمعی ورلان‌در واوك کسریله واورال وارءل کلور همزه ایله افلس وزننده وبومقلوبدر (الورلة)
تمره وزننده بنو کلاب یوردنده برقویینك اسمیدر (اورال) همزهٔ مفتوحه ایله برموضعدر (الورنتل) سمندل وزننده
آفت وداهیه‌یه دینور وامر عظیم معناسنه‌در وبرموضع آدیدر (الورنتلی) قصر ایله ورنتل معناسنه‌در (الوسیلة)
سفینه وزننده و(الواسلة) پایه ورتبه وقربته دینورکه ملوك یاننده اعتبار اولنور یقال له عندالملك وسیلة وواسلة
ای منزلة ودرجة وقربة * مؤلف بصائرده دیدیکه وسیله حقیقتی کندیسیله برنسنه‌یه رغبتله توصل اولنه‌جق
نسنه‌دن عبارتدر وبو توصلدن اخصدر زیرا بورغبتی متضمندر بعده بومناسبتله پایه ومنزلتده استعمال اولندی
(التوسیل) تفعیل وزننده حق تعالی درکاهنه تقرّب ایده‌جك عمل ایشلمك معناسنه‌در یقال وسّل الی الله تعالی اذا
عمل عملا تقرّب به الیه تعالی (التوسّل) تفعل وزننده توسیل معناسنه‌در یقال توسّل بمعنی وسّل واوغریلق ایلمك
معناسنه مستعملدر تقول اخذ فلان ابلی توسّلا ای سرقة (الواسل) واجب ولازم معناسنه‌در یقال صار علیه واسلا
ای واجبا وراغب الی الله اولان آدمه دینور یقال هو واسل ای راغب الی الله تعالی (مویسل) مصغر بنیه‌سیله
طی قبیله‌سی یوردنده برصو آدیدر (امّ موسل) منزل وزننده بر بایر اسمیدر (اوسله) همزهٔ مفتوحه وسین مکسوره
ایله همدان قبیله‌سنك اسمیدر (الوشل) واوك وشین معجمه‌نك فتحیله طاغدن یاخود قیادن صزوب اقان ازجه صویه
دینورکه قطره‌لری بری برینه متصل اولمیه علی قول طاغك یوقاریسندن صزوب اینن ازجه صویه خاصدر یقال
مافیه الاوشل وهو الماء القلیل یتحلب من جبل اوصخرة ولایتصل قطره اولا یکون الامن اعلی جبل وچوق صویه
دیمکله ضدّ اولور یقال فیه وشل ای ماء کثیر کذلك ازجه کوز یاشنه وچوق کوز یاشنه اطلاق اولنور وتهامه‌ده
برجبل عظیم اسمیدر وایکی موضع آدیدر ووشل هیبت وخوف وخشیت معناسنه‌در تقول اخذنی منه الوشل
ای الهیبة والخوف (الوشل) واوك فتحی وشینك سکونیله و(الوشلان) فتحاتله صو سیلان ایلمك علی قول طاملمق
معناسنه‌در یقال وشل الماء وشلا ووشلانا من الباب الثانی اذا سال اوقطر وبر آدمك حالی ضعیف وفقیر وکدا
اولمق معناسنه‌در یقال وشل الرجل اذا ضعف واحتاج وافتقر ونیاز وتضرع ایلمك معناسنه‌در یقال وشل الیه
اذا ضرع (الواشل) دائما کندیدن صو صزوب سیلان ایدن طاغه دینور یقال جبل واشل ای لایزال یتحلب
منه ماء (الایشال) همزه‌نك کسریله برآدمك نصیبنی اکسلدوب از ویرمك معناسنه‌در یقال اوشل حظه اذا اقله
وصویی ازجه صزندی بولمق معناسنه‌در یقال اوشل الماء اذا وجده وشلا وسود امکی اوکرنسون دیو صاحبی
ناقه‌نك ممه‌لرینی کوشکك اغزینه ویرمك معناسنه‌در یقال اوشل الفصیل اذا ادخل اطباء الناقة فی فیه لیتعلم الرضاع
(الوشول) قعود وزننده برآدمك غناسی قلت بولوب حالی ضعیف اولمق معناسنه‌در یقال وشل الرجل وشولا

اذا قلّ غناؤه (الاوشال) همزهٔ مفتوحه ايله ذكر اولنان وشل كلمه‌سنك جمعيدركه طمله طمله صزووب اقان صويه
دينور بو مناسبتله برى برينك اردنجه قطار كبى ورودايدن كسه‌لره اطلاق اولنور يقال جاء القوم اوشالا اى يتبع
بعضهم بعضا (المواشل) ميمك فتحيله برنيچه مواضعك اسملريدر (الوصل) اصل وزننده و (الصلة) صادك
كسريله وضميله برنسنه‌يى برنسنه‌يه اولاشديروب بتشدرمك واكله‌مك معناسنه‌در يقال وصل الشئ بالشئ وصلا
وصلة وصلة من الباب الثانى اذا لامه ووصلك الله بالكسر لغة فى الفتح يعنى لغت قليله‌ده باب رابعدن دخى كلمشدر
شارحك بياننه كوره صله‌نك اصلى وصل ايدى وعد وعده كبى وصادك ضمى اصلى واو مضمومه ايله وصله اولديغنه
مبنيدر لكن وصله لازمه مخصوص اولمغله فرق ايچون واوى حذف و بيان ضمه ايچون صادى مضموم ايلديلر و وصل
وصله عاشق معشوقنه قاوشمق معناسنه‌در كرك عفاف و نزاهت وكرك خباثت وجهيله اولسون يقال وصله وصلا
وصلة اذا التأم يكون فى عفاف الحبّ ودعارته (الوصول) قعود وزننده و (الوصلة) واوك ضميله و (الصلة) عده
وزننده برنسنه‌يه ايريشوب اولاشمق معناسنه‌در يقال وصل الشئ ووصل اليه وصولا ووصلة وصلة اذا بلغه وانتهى
اليه و وصله اسم اولور بتشكلكه واولاشلغه دينور يقال بينهم وصلة اى اتصال و برنسنه‌يى برنسنه‌يه اكليوب
بتشدرن شيئه دينوركه الك تعبير اولنور جمعى وصل در صرد وزننده (التوصيل) تفعيل وزننده برنسنه‌يى برنسنه‌يه
اولاشديروب اكلمك معناسنه‌در يقال وصله به اذا لامه (الايصال) همزه‌نك كسريله ايرشدرمك واولاشدرمق
معناسنه‌در يقال اوصله اليه اذا بلغه وانهى اليه (الاتصال) اتصاف وزننده برنسنه‌يه هميشه اولاشق و بتشك
اولمق معناسنه‌در يقال اتصل به اذا لم ينقطع (الواصلة) شول عورته دينوركه صاچى قصه وازجه اولمغله
سائرك صاچندن كندى صاچنه اكلر اوله يقال امرأة واصلة اذا كانت تصل شعرها بشعر غيرها (المستوصلة) صاچنه
صاچ اكلمكى طالبه اولان عورته دينور قال الشارح ومنه الحديث ❋ لعن الله الواصلة والمستوصلة ❋ فالواصلة التى
تصل شعرها بشعر غيرها والمستوصلة الطالبة لذلك * نهايه‌ده عايشهٔ صديقه‌دن مروى اوله‌رق مرسومدركه واصله
كنج ايكن فاحشه اولوب عجوز اولدقده پزونكلك ايدن ملعونه‌يه دينور و حديث مرقومده واصله‌دن مراد بودر
(المواصلة) مفاعله وزننده و (الوصال) جدال وزننده محب محبوبنه واصل اولمق معناسنه‌در وصله كبى كرك عفاف
وعصمت وكرك خبث وشناعت جهتيله اولسون يقال واصله مواصلة ووصالا يكون فى عفاف الحب ودعارته
(الموصل) مجلس وزننده برايپك آخرايپه اكلنن يرينه دينور يقال هذا موصل الحبلين اى معقدهما وموصل بر بلده آديدر
حالا ديار بكردن اوته ضمّ ميمله موصل ديدكاريدر ايكى ايالت معقدى اولديغيچون تسميه ايلديلر وعراق ايله جزيره
ميانده برارضك اسميدر (الموصلان) تثنيه بنيه‌سيله بلدهٔ مرقومه ايله جزيرهٔ ابن عمره اطلاق اولنور (الاوصال)
همزه‌نك فتحيله وصل كلمه‌سنك جمعيدركه واومفتوحه ايله درمفاصله دينوركه بدنده الك واويناق يرلرى ياخود كمكلرى
برى برينه قاوشديغى يرلره دينور * شارح ديركه مؤلفك بو عباره‌سى مخالفدر زيرا فصل ماده‌سنده بياننه كوره وصل الك
يرلرنده اولان يومشق سكيره دينوركه اكلرى برى برينه اكليوب بتشدرر پس بوراده ضدّيله تفسير ايلمشدر مكركه
وصل بتشديكى اعتباريله وفصل ايرلديغى اعتباريله اوله انتهى و اوصال وصل كلمه‌سندن جمع اولوركه واوك كسرى
وضميله دربدنده شول كميكه دينوركه اصلا قيرلميوب و بشقه جه اولوب سائر كميكه قارشمز اوله اومجه كميكى كبى (الوصيلة)
سفينه وزننده اون قرن برى برى اوزره دول طوغرمش ناقه‌يه دينور وقيون وكچى قسمندن يدى قرن ايكيز اوله‌رق
ديشى طوغرنه دينور واكر يدنجيده اركك و ديشى اوله‌رق ينه ايكيز طوغررسه وصلت اخاها ديوب من بعد انا سنك
سودينى نساء طائفه‌سى ايچميوب همان رجال ايچوب سائبه اولان دوه مجراسنه اجرا ايدرلر و بعضلر ديديلركه وصيله
همان غنم يعنى قيون قسمنه مخصوصدركه ديشى طوغردقده كنديلره عائد اولوب اركك طوغردقده بتلرى
ايچون تخصيص وذبح ايدرلر واكر ارككلى ديشيلى ايكيز طوغررسه وصلت اخاها ديوب اول اركككى بتلرى
ايچون قربان ايلمزلر ياخود شول قيونه دينوركه برسنه اركك وايكنجى سنه ديشى طوغرر اوله اول اركككى ديشى‌يه
رعايتا ذبح ايلمزلر واكر تخلف ايدوب اركك ظهور ايدرسه هذا قربان لالهتنا ديوب صنملرى ايچون انى قربان ايدرلر
و بو اوضاع جاهليه‌دن ايدى كما فى التنزيل ❋ ماجعل الله من بحيرة ولا سائبة ولا وصيلة ❋ الآيه و وصيله معمور وآبادان
ومزارع ومراتعى فراوان اولان يره اطلاق اولنور و برچشيد چبوقلى الاجه قماش يمنى اسميدر و يولداشلره
اطلاق اولنور تقول ذهبنا وصيلة كثيرة اى رفقة و قلجه اطلاق اولنور و ايپلك بومغنه دينور كبة الغزل
معناسنه وارض واسعه‌يه دينور يقال ارض وصيلة اى واسعة (ليلة الوصل) واوك فتحيله ايك اخر
كيجه‌سنه اطلاق اولنور تقول جاءنا ليلة الوصل اى اخر ليالى الشهر (حرف الوصل) فنّ عروض اصطلاحنده

بيتنده روىّ اولان حرفدنصكره مذكوراولان حرفه اطلاق اولنور روى حرفنك حركه سنى وصل ايلديكيچون
اطلاق اولندى وحرف مرقومه درت حرفدن عبارتدر * واو وياء والف وهاء ساكنه ومتحركه درومتحركه اولان
هانك حركه سنه نفاذ واكا تابع اولان حرف لينه خروج اطلاق ايدرلر مثلا شاعرك اشبو * سقيت الغيث
أيّتها الخيامو * مصراعنده ميم روى در واشباعدن حاصل اولان واو وصل در كذلك اشبو * كانت منازله
من الايّامى * مصراعنده روىّ ميمدر وياء وصل در و * فازلت ابكى عنده واخاطبه * مصراعنده روى باء ووصل
هاء ساكنه در و * اذا مارأينا زال منّازويلها * مصراعنده روىّ لامدر ووصل هاء مفتوحه در آنك فتحه سنه نفاذ
واكا تابع اولان الفه خروج ديرلر * مؤلف الف وصله مثال ايراد ايلمدى واول اشبو * اقل اللوم عاذل والعتابا *
مصراعنده واقع الفدر (الموصول) برجانور اسميدركه اشك آريسنه شبيه اولور وآنك كبى آدمى صوقارو بررجل
اسميدر (موصّل) معظم وزننده اساميدندر اسمعيل بن موصّل محدّثدر (الوصيل) امير وزننده دائما سنكله
هر يره بيله جه كيروب چيقان يعنى قطعاسندن مفارقت ايتمز اولان آدمه دينور يقال هو وصيلك وهو من يدخل
معك ويخرج يعنى لايفارقك (تصل) تعد وزننده بلاد قبيلهٔ هذيلده برقويى آديدر (واصل) اسامئ رجالدندر
واصلة بن جناب صحابه در ياخود صواب اولان واثلة بن الخطّاب اولمقدر (ابو الوصل) اصحابدندر (الوعل) واوك
فتحيله فلس وزننده و (الوعل) كتف وزننده و (الوعل) دئل وزننده وبو نادردر طاغ كچيسنك تكه سنه دينور
جمعى اوعال ووعول كلور واوك ضميله ووعل كلور ضمتينله وموعله كلور مشيخه وزننده ووعله كلور فرحه وزننده
كذلك مؤنثى وعله در فرحه وزننده * شارحك بيانه كوره موعله ووعله اسم جمعدر ومؤنثك جمعى وعال در واوك
كسريله انتهى ووعل نعل وزننده شريف وعاليشان آدمه اطلاق اولنور جمعى اوعال ووعول در يقال هلك
الاوعال اى الاشراف وبقى الاوغال اى الانذال وملاذ وملجأ معناسنه در يقال هو وعله اى ملجأه بو معنادندركه
عربلر مالك عنه وعل ديرلر مالك عنه بدّ وخلو معناسنه كه سنكچون آندن مفارقت ايلمك يوقدر ديمكدر ملجأ
معناسندن مأخوذدر كذلك هم علينا وعل واحد ديرلر مجتمعون معناسنه كه انلر بالاتفاق والاتحاد اوزرمزه قصد
ايده جكلردر ديمكدر هم علينا الب واحد ديدكلرى كبى طاغ كچيلرى دائما سورى سورى اجتماعله كزدكلرندن ناشى
اخذ واستعمال ايلديلر ووعل شوّال آينك اسم قديميدر ومصدر اولور يوكسكه چيقمق معناسنه يقال وعل الرجل
وعلا من الباب الثانى اذا اشرف (الوعل) كتف وزننده شهر شعبانك اسم قديميدر جمعى اوعال ووعلان در
واوك كسريله (الاستيعال) صغنمق معناسنه در يقال استوعل اليه اذا لجأ وجيرانلر طاغه قاچوب كتمك
معناسنه در يقال استوعلت الاوعال اذا ذهبت فى الجبال (الوعلة) تمره وزننده لباسك ايلكنه دينوركه اكا تكمه
كچوريلور وطاغك صرپ يرينه دينور ياخود طاغدن طومالوب چيقان يوكسك يالم قيايه دينور ووعلة القدح
ووعلة الابريق كاسه نك وابريغك قولپلرندن عبارتدر وبرشاعر جرمىّ آديدر ووعلة بن يزيد اصحابدندر
(وعال) غراب وزننده برموضع ياخود برجبل آديدر (وعيله) جهينه وزننده برصو اسميدر (ذو اوعال) همزهٔ
مفتوحه ايله برموضعدر (وعلان) سحبان وزننده برقبيله نك پدرى اسميدر ويمنده برحصن آديدر (وعل) تمر
وزننده (وعلتان) تثنيه اوله رق ايكى حصن اسملريدر (المستوعل) اسم مفعول بنيه سيله طاغلرك تپه لرنده طاغ
كچيلرينك حصن كبى محفوظ ومنيع مأوا لرينه دينور جمعى مستوعلات در (امّ اوعال) همزه نك فتحيله برمعروف
ياصتم طاغك آديدر (التوعّل) تفعل وزننده طاغك تپه سنه چيقمق معناسنه در تقول توعّلت الجبل اذا علوته
(الوغل) واوك فتحى وغين معجمه نك سكونيله ضعيف وناكس وبى اعتبار وهر خصوصده دون همت ومقصر آدمه
دينور يقال هو وغل اى ضعيف نذل ساقط مقصر فى الاشياء وبرى برينه صارمشق چتلق وقوريلق اغاجلغه
دينور وقوش يمى تعبير ايتدكلرينه دينوركه كوكرجينلر اكل ايدرلر ويلاندن نسب ادّعا ايدن صويسزه دينور
يقال انه لوغل اى مدّع نسبا كاذبا وصغنه جق يره دينور يقال هو وغله اى ملجأوه وبدغدا اولان كمسه يه دينور يقال
رجل وغل اى السيئ الغذاء ودعوتسز وتكليفسز مجلس طعام وشرابه همان صوقيلوب كيرمك عادتى اولان
يوزسز وعارسز آدمه دينور واغل دخى دينور كما سيذكر واول كمسه نك كيروب ايچديكى شرابه ده وغل دينور
شارح ديركه وغل وواغل شرب مجلسنده وورش وارش طعام خصوصنده مستعملدر * مؤلف اوّلا تعميم بعده
تخصيص ايلمكله ناملايمدر مكر ثانى اكتفايه حمل اولنه (الوغل) كتف وزننده بو دخى بدغدا كمسه يه دينور (الواغل)
بو دخى مجلسه بى دعوت صوقيلوب كيرر اولان يوزسزه دينوركه كيرنتى تعبير اولنور يقال رجل وغل وواغل
اى داخل على القوم فى طعامهم وشرابهم (الوغول) دخول وزننده برنسنه ايچره كيروب كيزلنمك على قول پك ايراق

کتمك معناسنه در يقال وغل فى الشئ وغولا من الباب الثانى اذادخل فيه وتوارى اويقال وغل اذابعدوذهب (الايغال) همزه نك كسريله پك ايراق كتمك معناسنه در يقال اوغل فى البلاد اذا ذهب وبالغ وابعد وكذا يقال اوغل فى العلم وبرآدمى عجله ايله بريره صوقمق معناسنه در يقال اوغلته الحاجة فيه اذا ادخلته فيه (التوغّل) تفعل وزننده بودخى پك ايراق كتمك معناسنه در يقال توغّل فى البلاد والعلم اذا ذهب وبالغ وابعد (الموغل) اسم فاعل بنيه سيله بالعجله برنسنه ايچره صوقيلوب كيرن شيئه دينور (الاستيغال) بدنى غسل ايدركن قولتق وقاسيق يرلرينى غسل ايلمك معناسنه در يقال استوغل الرجل اذا غسل مغابنه (الوفل) نفل وزننده آزجه نسنه يه دينور يقال مافيه الآوفل اى شئ قليل ومصدراولور برنسنه نك قبوغنى صويوب كيدرمك معناسنه تقول وفلت الشئ وفلا من الباب الثانى اذا قشرته (الوافل) كمالنى بولمش تمام يتشمش اولان ياخود هرطرفى تامّ ووافر اولان شجر مقوله سنه دينور يقال قصب وافل اى بالغ اووافر (التوفيل) توفيروزننده ومرادفيدر تقول وفلته اذا وفرته وتوفيل مرو ديدكلرى نباتك اسميدر (الوقل) نقل وزننده طاغه چيقمق معناسنه در يقال وقل فى الجبل وقلا من الباب الثانى اذا صعد وبراياغى قالدروب اوبراياغى باصمق معناسنه در يقال وقل الرجل اذارفع رجلا واثبت اخرى ووقل شجر مقل اسميدر ياخود ثمرينه ياخود ثمرينك قوريسنه دينور تازه سنه بهش دينور جمعى اوقالدر (الوقل) كتف وزننده و (الوقل) ندس وزننده و (الوقل) جبل وزننده طاغه چيقمق بابنده قوىّ وتوانا انسان وحيوانه دينور يقال فرس وقل ووقل ووقل اى صاعد يعنى قوىّ فى الصعود (الوقلة) تمره وزننده ذكر اولنان مقل يمشنك چكردكنه دينور جمعى وقولدر وپك كوچك باشلى آدمه اطلاق اولنور يقال رجل وقلة الرأس اى صغيره جدّا (الوقل) فتحتينله طاشلره دينور حجاره معناسنه مفردى وقله در وخرما اغاجنك داللرى كسلدكدنصكره بداق يرنده قلان كتوكه دينوركه ديبندن كسليوب برمقدارى اموز هيئتنده قالمغله اكا باپشوب يوقاريسنه چيقمق ممكن اولور (التوقلة) تاى فوقيه ايله جوهره وزننده طاغه صعود ايتمسى خوب وراحت وبى اضطراب اولان آته دينور يقال فرس توقلة اى حسن الصعود فى الجبل (الوكل) اكل وزننده هرخصوصده حضرت خداى متعاله اعتماد وانقياد ايلمك معناسنه در يقال وكل بالله وكلا من الباب الثانى اذا استسلم اليه ووكل ووكول وصول وزننده برايشى بالكليه برآدمه سپارش ايدوب اصمرلمق معناسنه در يقال وكل اليه الامر وكلا ووكولا اذا سلمه وتركه ودابّه يوريمكدن بيقوب سست وفاتر اولمق معناسنه در يقال وكلت الدابّة اذا فترت فى السير (التوكل) تفعل وزننده بودخى ايشده خداى متعاله اعتماد وانقياد ايلمك معناسنه در يقال توكل على الله اذا استسلم اليه وبرايشده اظهار عجز ايدوب غيره سپارش واعتماد ايلمك معناسنه در يقال توكل فى الامر اذا اظهر العجز واعتمد على الغير (الايكال) همزه نك كسريله و (الاتّكال) افتعال وزننده بونلرده خداى متعاله تسليم امور ايله انقياد واعتماد ايلمك معناسنه در يقال اوكل بالله واتّكل عليه اى استسلم اليه (الوكل) فتحتينله و (الوكلة) همزه وزننده و (التكلة) كذلك همزه وزننده كه تاء واودن مبدلدر و (المواكل) مسافر وزننده شول آدمه دينوركه كندى امور ومصالحنده بنم كبى عاجزاولمغله دائما غيره سفارش وتفويض ايدراوله يقال رجل وكل ووكلة وتكلة ومواكل اى عاجز يعنى يكل امره الى غيره (الوكال) كتاب وزننده طوار ايوجه اشميوب بدوفنا يوريمك معناسنه در يقال واكلت الدابة وكالا اذا ساءت السير ومواكله ووكال برى برينه اعتماد ايدوب ايشلرينى سپارش ايدشمك معناسنه در يقال واكلوا اذا اتكل بعضهم على بعض (التواكل) تفاعل وزننده مواكله معناسنه در يقال تواكلوا بمعنى واكلوا بوراده اكثر نسخه لرده تواكلوا مواكلةً ووكالا عنوانده وارداولمغله نسخه لردن وواكلوا كلمه سى ساقطدر وتواكل برآدمى ناس بالكليه ترك وفراموش ايدوب اندن بى قيد اولمق معناسنه در يقال تواكله الناس اذا تركوه يعنى لم يعنوه جدّا ومنه قول امية بن الصلب * سدر تواكله القوائم اجرد * اى لاقوائم له بوشعرى برفرس وصفنده سويلمشدر (الوكيل) اميروزننده معلومدركه برآدمك برايشى كنديسنه بالكليه سپارش وتفويض ايلديكى كمسه دن عبارتدر يقال هوله وكيل فى الامر اى موكول اليه وكاه اولوركه جمعه ومؤنثه دخى اطلاق اولنور * شارح ديركه بوراده بمعنى مفعولدر وحافظ معناسنه بمعنى فاعل دخى اولور (التوكيل) تفعيل وزننده برآدمى وكيل قلمق معناسنه در يقال وكله توكيلا اذا جعله وكيلا (الوكالة) واوك فتحى وكسريله اسمدر وكيللكه دينور (موكل) مقعدوزننده برطاغك ياخود برحصارك اسميدر وربيعة بن غزالة السكونىّ فرسنك اسميدر (التكلان) تانك ضميله اسمدر توكل معناسنه در اظهار عجز ايله غيره اعتماد ايلمكه دينور تاء واودن منقلبه در يقال عليه التكلان اى التوكل (المتوكل) توكل ايديجى ديمكدر ومتوكل العجلىّ ومتوكل بن عبدالله بن نهشل ومتوكل بن عياض شاعرلردر

ومتوكل خلفا عباسيه‌دن جعفر بن محمدك لقبيدر وابو المتوكل الناجى محدّثدر ﴿الولوال﴾ بلبال وزننده
ومرادفيدركه غصه وتاسه معناسنه‌در يقال اخذه الولوال اى البلبال وويل وهلا كله دعا ايلمكه دينور تقول
سمعت ولوال المرأة وهو الدعاء بالويل وبونده مصدر اولمق دخى محتملدر وولوال اركك بيقوشه دينور ﴿الولولة﴾
زلزله وزننده و﴿الولوال﴾ بلبال وزننده ياى چكرمك معناسنه‌در يقال ولولت القوس ولولة وولوالا اذا صوّتت
ونوحه ايدن عورت فرياد وفغان ايله آغلمق معناسنه‌دركه مرادو اويلا ديه‌رك اغلمقدر يقال ولولت المرأة اذا اعولت
مترجم ديركه مضاعف اولان فعلال وزننده مفتوح الفاء اوله‌رق دخى لغتدر ﴿ولول﴾ فدفد وزننده عتاب
بن اسيدك قلجى اسميدر ﴿الوهل﴾ فتحتينله برآدم ضعيف اولوب هرنسنه‌دن بلكليوب قورقار اولمق معناسنه‌در يقال
وهل الرجل وهلا من الباب الرابع اذا ضعف وفزع وبرنسنه‌ده سهو ونسيان حسبيله غلط ايلمك معناسنه‌در يقال
وهل عنه اذا غلط فيه ونسيه ﴿الوهل﴾ كتف وزننده و﴿المستوهل﴾ هرنسنه‌دن بلكليوب قوقار اولان آدمه
دينور يقال رجل وهل مستوهل اى فزع ﴿التوهيل﴾ تفعيل وزننده قورقتمق معناسنه‌در يقال وهله اذا فزعه
﴿الوهل﴾ اهل وزننده ذهن صوابدن صاپوب آخر نسنه‌يى وهم ايلمك معناسنه‌در يكلش اكلمق ويكلش وارمق
تعبير اولنور يقال وهل الى الشئ يوهل ووهل يهل وهلا من الباب الثالث والثانى اذا ذهب وهمه اليه ﴿الوهلة﴾ سهله
وزننده وفتحاتله و﴿الواهلة﴾ هرشيئك اوّل وابتداسنه دينور بوندن ابتداى امر ايله تعبير اولنور تقول لقيته اوّل
وهلة وواهلة اى اوّل شئ * شارحك بيانه كوره فى الاصل وهله وواهله فزعه وفازعه معناسنه‌دركه برنسنه‌يى
اوّل امرده كورنجه عارض اولان خوف وفزعدن عبارتدر بعده هرنسنه‌نك ابتداى كرّه‌سنده استعمال اولندى
لكن بوكه كوره تجريدى متضمن اولور ﴿التوهل﴾ تفعل وزننده برآدمى ياكلتمق قيدنده اولمق معناسنه‌در يقال
توهّل فلانا اذا عرّضه لان يغلط ﴿وهيل﴾ واوك فتحيله ابن سعد بن مالك بن النخع دركه بربطن پدريدر محدّثيندن
على بن مدرك الوهبيلىّ انلردندر ﴿الاوّل﴾ همزه‌نك وواو مشدده‌نك فتحيله آخر مقابليدر نته‌كه وأل ماده‌سنده
بسط اولندى كرچه اهل لغت اوراده رسم ايلديلر لكن موضع ذكرى بومقام اولمغله اشارت اولندى نحويّون
ديديلركه اوائلكه اوّلك جمعيدر اصلى اواول ايدى الفى ايكى واواحاطه ايدوب بريسى كلمه‌نك اوجنه مقارن
اولمغله ضعيف وكلمه دخى جمع اولمغله مستثقل اولديغندن ضعيف اولان واو الفه قلب اولنوب اوائل ديديلر
وكاهجه قلب مكان ايدوب اوالى ديرلر * مؤلف كوياكه اصلى ووّل اولمسنه اعتنا ايلمشدر ﴿الويل﴾ ليل وزننده
حلول الشرّ معناسنه‌در يقال ويل له اى حلّ به الشرّ بعضلر ديديكه ويل كلمهٔ تفجيعدر برمصيبت حدوثنده ايراد
اولنور لسانمزده واى يازيق وحيف ودريغ ايله تعبير اولنور يقال ويله وويلك وويلى وحالت ندبه‌ده ويلاه ديرلر
كنديسنه اصابت ايدن امر فظيعدن ناشى كوياكه ويل وهلاكى دعوت ايدر وويل كلمهٔ عذاب اولوركه برباداق
وهلاك وخسار معناسنه اولور يقال ويل له اى هلك وعذاب له وتقول ويل الشيطان مثلثة اللام مضافة وويلا له
مثلثة منونة * شارح ديركه بوالتى وجه اوزره اولمشدر اضافت صورتنده مرفوعيتى ابتدا ايله اولوب خبر تقدير
اولنور وكسرى صورتنده اصلى وى للشيطان اولور وى كلمه‌سى حزن وخسران معناسنه‌در كثرت استعمالدن ناشى
وى لفظنه متصل اولدى وفتحى صورتنده يال ضبة كلمه‌سنده اولان لام كبى مفتوح ايلديلر يعنى آنك اصلى ياالضبة
اولمغله ياكلمه‌سيله كثرت استعمالدن حرف واحد منزلنده اولوب حركاتدن برحركه ايله معتبر اولمامغله فتحه‌يى اختيار برله
مفتوح ايلديلر انتهى * وويل جهنمده بردره ياخود برقويو اسميدر ياخود جهنمك برقپوسى آديدر ويقال رجل ويله
بكسر اللام * وويله بضم اللام اى داه يعنى عربلر بوتركيبى مثل مجراسنده استعمال ايدرلر فلان عجب آفت وزيركدر
ديه‌جك موقعده تفوّه ايدرلر * شارحك بيانه كوره بونلرك اصلى ويل لأمّه ايدى تركيب وتخفيفله ويله ديديلر
بوراده وى كلمهٔ مفرده كذلك لام كلمهٔ مفرده اولوب وى كلمه‌سى تعجب معناسنه اولمغله والده‌سنه عجبدركه بويله عقل
وذهانتده بيهمتا ولد طوغرمش ديمك اولور ياخود قاتله الله وتربت يداه كلاملرى كبى معناسى ملحوظ اولميوب همان تعجب
ضمننده استعمال اولنه ياخود ويل كلمهٔ مخصوصه اولوب عذاب وخسار معناسنه اولمغله والده‌سى برباد اولسونكه بومثللو
آفت وداهى ولد طوغردى ديمك اوله كه مقام تأسف وانفعال اولور ياخود والده‌سنه حيفكه بويله اولادى يالكز
طوغردى بونك مثلنى بردخى طوغرمدى ديمك اولور بعده تركيب وتخفيفله كلمهٔ واحده ايدوب داهى معناسنده
بالتعجب استعمال ايلديلر كذلك برنسنه‌يى بغايت پسند ايلمكله تعجب واستجاده مقامنده ويله ديرلر بودخى ويل لأمّه
معناسنه‌در وويل لامّ مخففيدر نته‌كه لاب لك ديرلركه لا اب لك مخففيدر وداهى لفظنه مبالغة هاء الحاق
اولنديغى كبى اكا دخى هاء الحاق ايدوب ويله ديديلر پس بونده‌كى هاء ضمير دكلدر هاى مبالغه‌در صورت

مطلب

اوّلده پك داهى وزيرك وثانيده پك ايو وپك كوزل معناسنده مستعملدر معناى اوّلده تجريد اولنمغله قطعا ملحوظ
دكلدركه اصواتدن اولمش اولور نته‌كه امام فرّاء على الاطلاق ويل مادّه‌سنى اصواتدن عدّ ايلمشدر وقال الزجاج
قولهم ويله فى تقدير يقال له من دهائه ويله * وزمخشرينك كلامندن مستفاد اولان بودركه ويله كلمه‌سى وجه مذكور
اوزره‌وى لأمّه ياخود ويل لامّه كلمه‌سندن منحوتدر آخرنده‌كى هاء ضميردر مابعدنده كلان كلمه تميزدر اضمار
على شريطة التفسير ضميرا كاراجعدر ربّه رجلا قوللرى كبيدر يقال ويله رجلا وقال ذوالرمّة * ويلمها روحة
والرّيح معصفة * والغيث مرتجز والليل مقترب * وفى النهاية ومنه حديث علىّ كرّم الله وجهه * ويلمه كيلا بغير
ثمن لوانّ له وعاء * اويكيل العلوم الجمة بلاعوض الّا انّه لايصادف واعيا الويل للتعجب وقيل وى كلمة مفردة ولامه
مفردة وهى كلمة تفجع وتعجب وحذفت الهمزة من امّه تخفيفا ولقيت حركتها على اللام وينصب مابعدها
على التميز وكافيه شرحنده شيخ رضى مفعول مطلق واسماء افعال مبحثلرنده بو مادّه‌يى تفصيل وتحقيق ايلمشدر
فليراجع ﴿الويلة﴾ هايله رسوايلغه دينور يقال رماه الله بالويلة اى الفضيحة ﴿التويل﴾ تفعيل وزننده برآدمى ويل
وهلاك دعاسيله چوق ذكر ايلمك معناسنه‌دركه مراد ويل ايله اكا چوق بددعا ايلمكدر يقال ويّله وويّل له اذا
اكثر له من ذكر الويل ﴿التوايل﴾ تفاعل وزننده برى برينه ويل ايله دعا ايدشمك معناسنه‌در يقال هما يتوايلان
اى يدعو احدهما على الاخر بالويل ﴿التويّل﴾ تفعل وزننده بركمسه كنديسنه اصابت ايدن حادثه‌دن ناشى ويلى
ويلى ديو نفسنه دعا ايلمك معناسنه‌در يقال تويّل الرجل اذا دعا بالويل لمانزل ﴿الوائل﴾و﴿الوئل﴾ كتف وزننده
و﴿الويّل﴾ اميروزننده ويل كلمه‌سنى تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال ويل وائل وويل وئل وويل ويّل مبالغة تجزت الواو
بحمده تعالى ﴿فصل الهاء﴾ ﴿الهبل﴾ فتحتينله والده ولدنى ياوى قلمق معناسنه‌در يقال هبلته امّه هبلا
﴿فصل الهاء﴾
من الباب الرابع اذا ثكلته وهبل حال وشان وشغل معناسنه مستعملدركما سيذكر ﴿المهبل﴾ معظم وزننده تهبيل
اولنان كمسه‌دركه كنديسنه هبلتك امّك يعنى مادرك سنك هلاككى ايچون اغلسون دينلمش كمسه‌يه دينور يقال
هو مهبل اى مقول له هبلتك امّك وشيشكن يوزلو لحيم وتنومند آدمه دينور يقال رجل مهبل اى لحيم مورّم الوجه
﴿المهبل﴾ منبروزننده جست وخفيف آدمه دينور ﴿المهبل﴾ منزل وزننده قرنده دول يتاغنه دينور رحم معناسنه
على قول رحمك چاق اوته ديبنه دينور ياخود طريق ذكره دينوركه فرجله رحمك ارالغيدر ياخود رحمك آغزنه
دينور ياخود رحمده نطفه نازل اولان دول يتاغنه دينور ياخود ولد طوغديغى آنده نزول ايلديكى موقعه دينور
ومهبل دبره دينور است معناسنه وطاغدن دره‌يه قدر بوش ارالغه دينور ﴿الاهتبال﴾ افتعال وزننده چوق يلان
سويلمك معناسنه‌در يقال اهتبل الرجل اذا كذب كثيرا وصياد صيد وشكار اراشدرمق معناسنه‌در يقال اهتبل الصيد
اذا بغاه وبر آدم ولدنى ياوى قلمغله كريه وزارى قلمق معناسنه‌در يقال اهتبل على ولده اذا اثكل ومنه يقال
اهتبل هبلك على الامر اى عليك بشانك يعنى سن كندى حال وشانكه مشغول اول ديمكدر لسانمزده دخى
بو موقعده وارسن كندى اولوكه آغله تعبيرى واردر واهتبال رنجبرلكله كسب وكاره چالشمق معناسنه‌در يقال
اهتبل لاهله اذا تكسب واغتنام ايلمك معناسنه‌در يقال اهتبل كلمة حكمة اى اغتنمها ﴿التهبيل﴾ تفعيل وزننده
و﴿التهبل﴾ تفعل وزننده بونلرده امك چكوب كسب وكار ايلمك معناسنه‌در يقال هبل الرجل لعياله وتهبل اذا تكسب
﴿الهبّال﴾ شدّاد وزننده انواع فند وطريق ايله كسب وكار ايدر اولان آدمه دينور يقال هو هبّال اى كاسب محتال
وصياده دينور ﴿الهبل﴾ ابل وزننده ايرى جثه‌لو قوجه آدمه كذلك اويلمسى دوه‌يه ودوه قوشنه دينور ﴿الهبل﴾
طمر وزننده و﴿الهبلّ﴾ هجفّ وزننده كمى ارسلانى كبى تنومند آدمه على قول پك اوزون آدمه دينور مؤنثى هايله‌در
يقال رجل هبل وهبل وامرأة هبلة وهبلة اى عظيم او طويل ﴿هبل﴾ صرد وزننده جاهليه‌ده مشركين قريشك
بر بتلرى اسميدركه كعبهٔ معظمه‌ده طورر ايدى ذكر اولنان عظم وضخامت معناسندندر وكلب قبيله‌سندن بر بطن
اسميدر اهاليسنه هبلات ديرلر ﴿الهبل﴾ سجل وزننده بر شجر آديدر ﴿هبيل﴾ اميروزننده بر بطن پدريدر ﴿ابن هبوله﴾
ياخود ابن الهبوله كه معرفدر ياخود ابن الهبول صبوره وصبور وزنلرنده ملوك عربدن بر ملك ايدى ﴿الهبلى﴾ زمكى
وزننده صالنه‌رق يوريمكه دينور يقال يمشى الهبلى اى بالتبختر ﴿الاهبال﴾ همزه‌نك كسريله سرعت ايلمك معناسنه‌در
يقال اهبل الرجل اذا اسرع ﴿الهبالة﴾ سحابه وزننده طلب وخواهش معناسنه‌در يقال ناله بهبالة اى بطلب
وبر ناقه‌نك اسميدر ﴿هباله﴾ ثمامه وزننده بر موضع آديدر ﴿هبيل﴾ زبيروزننده اساميدندر هبيل بن وبره وهبيل
بن كعب اصحابدندر ﴿هابيل﴾ ابن آدم عليه السلامدركه برادر قابيلدر شارح ديركه قابل هابيلى شامده جبل
قاسيونده بر مغاره ايچره قتل ايلدى حالا موضع دمى معروفدر زيرا حضرت آدم جه كيدوب قابيل اكبر اولادى اولمغله

خانمانه وصی نصب ایلدی اوخلالده برادری هابیلی قتل ایدوب حضرت آدم بعدالعود سؤال ایلدکده بیلمم دیو
جواب ایلدی حضرت آدم کیفیتی ادراك ایلدریله * اللهم العن ارضا شربت دمه * عنوانیله دعا ایلدکین دمنی ارض
ابتلاع ایلمیوب حالا اثری باقیدر (هنبل) حنبل وزننده ابن یحیادرکه محدثدر (الهبرکل) سفرجل وزننده اندامی
خوب وبدنی نازك تازه جوانه دینور تقول رأیت هبرکلا ای شابا حسن الجسم (الهتل) قتل وزننده و(الهتول)
قعود وزننده و(التهتال) تذکار وزننده و(الهتلان) فتحاتله هطل معناسنهدرکه سحاب پیدرپی ایری دانهلو
یغمور یاغدرمق معناسنهدر علی قول بو هطل مفهومندن ازیددر وعندالبعض هتلان متصل یاغان یواشجه
یغموره دینور یقال هتلت السماء هتلا وهتولا وتهتالا وهتلانا من الباب الثانی اذا هطلت اوهو فوق الهطل
اوالهتلان المطر الضعیف الدائم * بوراده مؤلفك اوالهلان قولی مصادر سائرهدن اکتفا ایله ینه مصدر اولوب
المطر الضعیف قولی بالمسامحه متصل یواشجه یغمور یاغدرمق معناسنهدر دیمك اولور یاخود یالکزجه هتلان
مصدر اولمیوب معنای مزبورده اسم اولمسی دخی محتملدر (الهتل) رکع وزننده هاتلك جمعیدر مطر مزبوری
امطار ایدن سحابه دینور یقال سحایب هتل ای هطل (هتلی) سکری وزننده بر نبات اسمیدر (هتیل) امیروزننده
برموضع آدیدر (الهتملة) دحرجه وزننده کیزلو سوز سویلمك معناسنهدر یقال هتمل الرجل اذا قال بکلام خفی
واسم اولور کیزلو سوزه دینور * شارحك بیاننه کوره جمعی هتامل در (المهتمل) اسم فاعل بنیهسیله قوغمجی یه
دینور یقال رجل مهتمل ای نمام (الهثملة) ثای مثلثه ایله دحرجه وزننده فساد وآشوب وفتنه واختلال معناسنهدر
یقال وقعوا فی هثملة ای فساد واختلاط (الهجل) هانك فتحی وجیمك سکونیله اوبرق والچق اوتوراقلی
یرهدینور ایکی طاغ بیننده اولان یرکبی جمعی اهجال وهجال کلور هانك کسریله وهجول کلور اصول کبی وهجلات
کلور فتحاتله (الهجیل) امیروزننده هجل معناسنهدر (الهوجل) جوهر وزننده نشانسز وعلامتسز ایراق
بیابانه دینور یقال سلکوا هوجلا ای مفازة بعیدة لاعلم لها وشول ناقهیه دینورکه بونلکندن وحماقتندن
سرعتله یوریوب کیدر اوله یقال ناقتی هوجل اذاکان بها هوج من سرعتها وقلاغوزه دینور دلیل ورهبر
معناسنه وکاهل واوشنکن ثقیل آدمه دینور یقال رجل هوجل ای بطیء ثقیل واحمق وسبکمغز آدمه دینور یقال
رجل هوجل ای احمق وفرجی واسع قاری یه دینور وروسبی یه دینور یقال هی هوجل ای فاجرة وکوشك
وصالق یورویشه دینور یقال یمشی هوجلا ای مسترخیا وپك اوزون کیجه یه دینور لیل طویل معناسنه
وکوزده قلان اویقو بقیهسنه دینورکه انی تکمیل ایلدکجه دماغ آسوده اولمز تقول انتبهت وفی عینی هوجل ای بقیة
النعاس وکمی دمورینه دینور لنکر معناسنه یقال ارسی السفینة بالهوجل ای بالانجر وشول اوزون احمق آدمه
دینورکه حمقندن دائما تیز تیز وچالق چالق یورر اوله یقال رجل هوجل ای اهوج (الهجول) عجول وزننده
بودخی فرجی بول عورته دینور (الهاجل) اویقوجی آدمه دینور یقال رجل هاجل ای نائم وکثیر السفر آدمه
دینور یقال رجل هاجل ای کثیر السفر (الهوجلة) حوقله وزننده اویومق معناسنهدر یقال هوجل زید اذانام
وهجل دیدکاری ارض مذکورهده کتمك معناسنهدر یقال هوجل فلان اذا سار فی الهجل (المهاجلة) مفاعله
وزننده بودخی هجل دیدکلری ارضده کتمك معناسنهدر یقال هاجل فلان اذا سار فی الهجل وبرخصومده
یارشمق معناسنهدر یقال هاجله اذا ساجله (الاهجال) همزهنك کسریله دوهلری مسیب صالیورمك معناسنهدر
یقال اهجل الابل اذا اهملها وبرنسنهیی توسیع ایلمك معناسنهدر یقال اهجل الشیء اذا وسعه ومالی تلف
وضایع قلمق معناسنهدر یقال اهجل المال اذا ضیعه (ابو الهجنجل) برآدمك کنیهسیدر (الهنجل) قنفذ وزننده
ثقیل وکرانجان آدمه دینور یقال رجل هنجل ای ثقیل (الاهتجال) افتعال وزننده برنسنهیی یکیدن پیدا ایلمك
معناسنهدر یقال اهتجل الشیء اذا ابتدعه (الهجل) ضمتینله واضح اولمیان یوله دینور یقال طریق هجل ای غیر
ملحوب (المهجل) منزل وزننده مهبل معناسنهدرکه رحمه دینور علی الاختلاف بیان اولندی (الهجل) هانك
فتحیله عورت قسمی برآدمه کوزنی چویروب غمز واشارت ایلمك معناسنهدر یقال هجلت المرأة بعینها هجلا
من الباب الاول اذا ادارتها تغمز الرجل (المهجلة) مکرمه وزننده ایکی دلیکی براولمش عورته دینور یقال امرأة
مهجلة ای مفضاة (التهجیل) تفعیل وزننده برآدمك ناموسنی دیللمك وعرضنه طوقنمق معناسنهدر یقال هجل
فلانا اذا وقع فیه (الهجول) اصول وزننده متصل اقان کوز یاشلرینه دینور هاجل مفردیدر یقال دموع هجول
ای سائلة (الهجفل) جحمرش وزننده اوقی خفیف اولان یایه دینور یقال قوس هجفل ای خفیفة السهم (الهدیل)
هانك فتحیله کوکرجین قوشنك آوازنه دینور علی قول یبانی کوکرجینه مخصوصدر تقول سمعت هدیل الحمام

ای صوته او هو خاصّ بوحشیها و هدیل مصدر اولور کوکرجین اوتمك معناسنه یقال هدل الحمام هدیلا من الباب
الثانی اذا صوت و هدیل کوکرجین پلازنه دینور علی قول ارکك کوکرجینه دینور یاخود هدیل برکوکرجین
یاوریسی ایدی که نوح پیغمبر علی نبینا و علیه السلام زماننده ایدی صوسزلقدن هلاك اولدی علی قول یرتجی قوشلردن
بری آنی صید ایلمکله حالا برکوکرجین یوقدرکه آنکچون کریه و افغان ایلمیه (الهدل) عدل وزننده برنسنه‌یی
اشاغی صالیوروب صارقتمق معناسنه‌در یقال هدل الشیٔ هدلا من الباب الثانی اذا ارسله الی اسفل و ارخاه
(الهدل) فتحتینله دوه‌نك دوداغی صارقق اولمق معناسنه‌در یقال هدل المشفر هدلا من الباب الرابع اذا استرخی
و دوه‌نك دوداغنده یاره چیقمغله دوداغی اشاغی صارقق معناسنه‌در یقال هدل البعیر اذا اخذته القرحة فاسترخی مشفره
(الهادل) و (الاهدل) صارقق حیوان دوداغنه دینور یقال مشفر هادل و اهدل ای مسترخ (الهدلاء) حمراء
وزننده دورك دوداغه وصف اولور یقال شفة هدلاء ای منقلبة عن الذقن (التهدّل) تفعل وزننده خایه‌لرك
دریسی سلپوکلنوب قوغه کبی صارقق معناسنه‌در یقال تهدّلت الخصیته اذا استرخی جلدها (الهدال) سحاب
وزننده اشاغی صارقق اغاج دالنه دینور (الهدالة) سحابه وزننده جماعت معناسنه‌در یقال جاءت هدالة من الناس
ای جماعة و هداله برشجر اسمیدرکه سمر دیدکاری اغاجده نابت اولور و آندن دکلدر جمعی هدال‌در سحاب کبی و یمنده
برقریه آدیدر (الهیدلة) حیدره وزننده چیلاق قوشنه دینور (الهدل) هانك کسریله اکشی یوغرده دینور یقال
لبن هدل ای ادل (الهدبل) سبحل وزننده صاچی چوق و فراوان آدمه دینور علی قول صاچی پیاغیلنوب اصلا
یویوب طرامیوب نظام ویرمز اولان آدمه دینور یقال رجل هدبل ای الکثیر الشعر او اشعث الذی لایسرح
رأسه و ثقیل و کرانجان آدمه دینور (الهدمل) زبرج وزننده اسکی ثوبه دینور یقال جاء و علیه هدمل من الثیاب
ای خلق و زمان قدیمدن قالمش نسنه‌یه دینورکه اوزرندن چوق مدت کذران ایلمش اوله و شول کورصاچلی آدمه
دینورکه صاچی پیاغیلنوب اصلا یویوب طرامز اوله یقال رجل هدمل ای کثیر الشعر الاشعث (الهدمل) سبحل
وزننده اسکی جامه‌یه دینور و ثقیل و کرانجان آدمه دینور و یوکسك اویوکه دینور یقال بالارض هدمل ای تلّ عال
(الهدملة) سبحله وزننده اغاجلغی چوق قومساله دینور و اسکی زمانه دینور یقال بقی من الهدملة ای الدهر القدیم
و برموضع آدیدر و جماعت انسانی‌یه دینور یقال جاءت هدملة ای جماعة من الناس (الهدملة) دحرجه وزننده
برکسه اثوابنی یرتمق معناسنه‌در یقال هدمل الرجل اذا خرق ثیابه (الهاذل) ذال معجمهٔ مکسوره ایله کیجه‌نك
وسطنه دینور یقال جاءنی هاذل اللیل ای فی وسطه (الهذلول) زنبور وزننده جست و چالاك اولان آدمه دینور
کذلك چابك اوقه و قورده وصف اولور یقال رجل و سهم و ذئب هذلول ای خفیف و عجلان بن نکره و جابر بن
عقیل السدوسی فرسلرینك اسمیدر و کریملو متین و توانا آته دینور یقال فرس هذلول ای طویل صلب و کوچك ایوکه
دینور تلّ صغیر معناسنه و کوچك صوخرقنه دینور و انجه و خرده قوملره دینور و هبیرة بن ابی و هب المخزومی قلجنك
اسمیدر و آفت و بلاء معناسنه‌در یقال اصابه هذلول ای آفة و کیجه‌نك اوّلنه علی قول بقیه‌سنه دینور و ایراقده کورینان
یغموره دینور و انجلمش سحابه دینور (الهوذلة) حوقله وزننده سرعتله یوریمك معناسنه‌در علی قول چالقنه‌رق
سکرتمك معناسنه‌در یقال هوذل فی مشیه اذا اسرع او اضطرب فی عدوه و سود طولومی چالقنوب یایقلمق معناسنه‌در
یقال هوذل السقاء اذا تمخض و جماع خصوصنده ضعیف و بیحال اولمق معناسنه‌در یقال هوذل الرجل اذا ضعف
فی الجماع و چوکدروب ایشه‌مك معناسنه‌در یقال هوذل ببوله اذا نزاه و رمی به (هذیل) زبیر وزننده اصحابدندر
پدر و مادری مقعد ایدیلر و هذیل بن مدرکة بن الیاس بن مضر برکوچك قبیله‌نك پدریدر و ابو هذیل صحابیدر (الهذمله)
دحرجه وزننده آدیملری اوفق و صیق اتارق یوریمك معناسنه‌در هذمله کبی یقال یهذمل الرجل ای یمشی مقرمطا
(الهرجلة) دحرجه وزننده قارشق شوریده یوریمك معناسنه‌در یقال هرجل فلان اذا مشی مختلطا (الهرجل) قنفذ
وزننده ادیملرینی سیرك سیرك اتارق یوریان آدمه دینور یقال رجل هرجل ای بعید الخطو (الهراجیل) اراجیف
وزننده اوزون آدملره دینور و ایری و دیزمان دوه‌لره دینور مفردی هرجول‌در (الهرطال) قرطاس وزننده اوزون آدمه
دینور یقال رجل هرطال ای طویل (الهراعلة) فراعنه وزننده ناکس و فرومایه‌لره دینور هرعال مفردیدر یقال هم
هراعلة ای لئام (هرقل) قافله سبحل وزننده و زبرج وزننده قیاصرهٔ رومدن برقیصرك آدیدر ابتدا التونه سکه ضرب
ایدن و کلیسا و مناسترلری احداث ایدن بودر * مترجم دیرکه مرسوم زمان سعادتده معاصر اولمغله دیوان رسالتدن
الی هرقل عظیم الروم عنوانیله نامهٔ شرفعلامه صادر اولدی و بو ارکلیس معرّبیدر و هرقل زبرج وزننده اوالکنه دینور
منخل معناسنه (هرقله) سبحله وزننده روم اولکه‌سنده بر بلده آدیدر حالا اناطولیده ارکیلی دیدکلری بلده‌درکه هرقل مرسوم

بنا كردە سيدر ﴿الهركلة﴾ هانك وكافك فتحيله و ﴿الهركلة﴾ علبطه وزننده و ﴿الهركلة﴾ سبحله وزننده و ﴿الهركولة﴾ برزونه وزننده و ﴿الهركيل﴾ قنديل وزننده تن واندامى خوب ورعنا ومشى ورفتارى لطيف ودلارا محبوبه يه دينور ﴿الهراكل﴾ علابط وزننده يومرى كودەلو تنومند انسان وحيوانه دينور يقال رجل وجمل هراكل اى ضخم جسيم ﴿الهراكلة﴾ هانك فتحيله ايرى بالقلره دينور قدرغه بالغى وفالينوس كبى على قول صوكلبلرينه ياخود دكزدوەلرينه دينور ودكز جانورلرندن صغريلرى ايرى وبيوك اولان جانورلره دينور وامواج بحرك جمعيتكاهنه دينوركه اطرافدن موجلر كلوب اوراده تكثر وتجمع پيدا ايدر وجوهرى ابن احمر نام شاعرك اشبو * رأى من دونها الغواص هولا * هراكلة وحيتانا ونونا * بيتنى معناى مزبوره استشهاد ايچون ايراد ايلمكله وهم ايلمشدر زيرا انده اولان هراكله ايرى بالقلر ياخود دكز كلبلرى ياخود دكزدوەلرى ديمكدر نته كه ذكر اولندى * شارح ديركه نيچه ائمه دخى جوهرى كبى تفسير ايلديلر وهراكلەنك مفردى هركلدر زبرج وزننده ﴿الهركلة﴾ دحرجه وزننده صالنەرق يوريمك معناسنەدر يقال هو يهركل اى يمشى فى اختيال ﴿الهركولة﴾ برذونه وزننده شول خاتونه دينوركه قچى بيوك وسموز اولمغله قرامان قيونك قويريغى كبى دترەيەرك يورر اوله يقال امرأة هركولة اى المرتجة الارداف ﴿الهرملة﴾ دحرجه وزننده برآدمك بدنندن قيل يولمق معناسنەدر يقال هرمله اذا نتف شعره ومطلقا قيل ويوك يولمق وكسمك معناسنەدر يقال هرمل الشعر اذا نتفه وقطعه وكذا الوبر وقوجه قارى پك ياشلو لغندن چوريوب فرسوده اولمق والدن كتمك معناسنەدر يقال هرملت العجوز اذا بليت كبرا وبر ايشى تباه وبرباد ايلمك معناسنەدر يقال هرمل عمله اذا افسده ﴿الهرمل﴾ زبرج وزننده پك قوجه قارى يه دينور وصالقى وچوليه همج وپريشان عورته دينور وپك قوجه ناقەيه دينور ﴿الهرمول﴾ زنبور وزننده تراش اولوب ياخود صاچى قيرقدقدنصكره باشك اطرفنده قلان قيللره دينور كذلك قوشك ودوەنك تويلرينى يولدقدنصكره جابجا قلان توى بولكنه دينور ﴿الهرمولة﴾ زنبوره وزننده اسكى كوملكك ولباسك اتكلرنده اولان پارچه پارچه صالقم صچاغه دينور ﴿الهرولة﴾ دحرجه وزننده سكرتمه ايله يوريمه بيننده اولان يوريمكدركه يلك تعبير اولنور على قول عنق ديدكلرى يوريمكدن زيادەجەدر ياخود سرعتله يوريمكدر خلاصه سى لنك ايله يوريمكدر يقال هرول الرجل اذا مشى بين العدو والمشى او بعد العنق او اسرع * مترجم ديركه محشى سعدى چلبى بو مادەيه هرل كلمه سنى كه فتحتينله در استدراك ايلمشدر واول شارح بخارى ابن حجرك ثبتى اوزره زوجەنك زوج اولدن اولان ولدينه دينور ﴿الهزل﴾ عزل وزننده طنز ولغو وخوراطه ايلمك معناسنەدر كرك قولده وكرك فعلده اولسون وبوجدك مقابليدركه اول برايشى لطيفه كونه ايليوب كرچكدن قصد ايله ايتمكدر يقال هزل فى فعله او قوله وهزل هزلا من الباب الثانى والرابع ضدّ جدّ وهزل هانك فتحى وضميله انسان وحيوان آريقليوب لاغر اولمق معناسنەدر يقال هزل الرجل هزلا من الباب الاول اذا صار مهزولا وآريقلتمق معناسنه متعدى اولور تقول هزلته انا هزلا من الباب الثانى اذا صيرته مهزولا وبرآدمك حيوانلرى مهزول اولمق معناسنەدر يقال هزل القوم اذا هزلت اموالهم وبرآدمك مواشيسى قيرلمق معناسنەدر يقال هزل الرجل اذا موّتت ماشيته وفقير ومحتاج اولمق معناسنه مستعملدر يقال هزل الرجل اذا افتقر ﴿المهازلة﴾ مفاعله وزننده بودخى خوراطه ايلمك معناسنەدر يقال هازله الرجل بمعنى هزله ﴿الهزل﴾ كتف وزننده دائما لاغ وخوراطه ايدن آدمه دينور يقال رجل هزل اى كثير الهزل ﴿الاهزال﴾ همزەنك كسريله برآدمى لاغ وخوراطه يه پك مشغول بولمق معناسنەدر يقال اهزل فلانا اذا وجده لعابا وبرآدمك حيوانلرى آريقلمق معناسنەدر يقال اهزل القوم اذا هزلت اموالهم ويبل قوراق اولمغله صحراده اوت اثرى اولمديغندن دوابّ ومواشى يى صاليورميوب اوبەدە وخانەدە آليقومق معناسنەدر يقال اهزل القوم اذا حبسوا اموالهم عن شدّة وضيق ﴿الهزالة﴾ هانك ضميله لاغ ولطيفه يه دينور يقال وقعت بينهما هزالة اى فكاهة ﴿الهزال﴾ هانك ضميله اسم اولور آريقلغه دينور يقال به هزال اى ضدّ سمن ومصدر اولور آريقلمق معناسنەدر يقال هزل الرجل هزالا على بناء المجهول اى صار مهزولا ﴿التهزيل﴾ تفعيل وزننده آريقلتمق معناسنەدر تقول هزلته اذا جعلته مهزولا ﴿المهازل﴾ ميمك فتحيله مهزلەنك جمعيدركه مرحله وزننده در حيوانلرى مهزول ايلمكه باعث اولان قوراقلغه دينور يقال اخذتهم المهازل اى الجدوب ﴿هزّال﴾ شدّاد وزننده اساميدندر هزّال بن مرة وهزال بن ذياب بن يزيد ومنسوب اولميەرق ديكر هزّال صحابەلردر ﴿هزيل﴾ زبير وزننده ابن شرحبيل دركه تابعيندندر جاهليه زمانى ادراك ايلمشدر ﴿هزيله﴾ جهينه وزننده بنت حارث دركه امّ المؤمنين ميمونه جنابلرينك همشيرەلريدر صحابيەدر كذلك هزيله بنت مسعود وبنت عمرو وبنت سعيد صحابيەلردر ﴿الهيزلة﴾ حيدره وزننده بيراغه اطلاق اولنور

(روزكار)

روزكار آنكله اوغراشوب اوبناشديغيچون يقال ساروا وفيهم هيزلة اى راية ﴿الهزلى﴾ سكرى وزننده يلانلره
اطلاق اولنوركه وصف غالبدر حيات معناسنه وبونك مفردى يوقدر ﴿الهزبلة﴾ باء موحده ايله دحرجه وزننده
پك فقير وخاكسار اولمق معناسنه‌در يقال هزبل الرجل اذا افتقر فقرا مدقعا ﴿الهزبليلة﴾ زنجبيله وزننده
ناچيز نسنه‌يه دينور يقال ما فيه هزبليلة اى شئ ﴿الهزامل﴾ هانك فتحيله اصوات معناسنه‌در اصلى ازامل‌در
همزه هايه مقلوبدر ﴿الهشيلة﴾ شين معجمه ايله سفينه وزننده صاحبنك اذن و دستورى اولميه‌رق برآدمك سوار اولديغى
دابّه‌يه دينور وغصبا اخذ اولنان دوه‌يه وسائر حيوانه دينور يقال ابل هشيلة اى مغصوبة ﴿الاهتشال﴾ افتعال
وزننده صاحبنك اذنى اولميه‌رق دابه‌سنه بنمك معناسنه‌در تقول اهتشلت فرسه اذا ركبته بغير اذن صاحبه
﴿الاهشال﴾ همزه‌نك كسريله برآدمه دابهٔ مغصوبه ويرمك معناسنه‌در يقال اهشله اذا اعطاه الهشيلة ﴿الهيشلة﴾
حيدره وزننده ياشلو سموز ناقه‌يه دينور يقال ناقة هيشلة اى مسنة سمينة ﴿التهشيل﴾ تفعيل وزننده ناقه ممه‌سنه
آزجه سود كتورمك معناسنه‌در يقال هشلت الناقة اذا انزلت شيئا من اللبن ﴿الهيضلة﴾ ضاد معجمه ايله حيدره وزننده
اورته ياشلو عورته دينور يقال امرأة هيضلة اى نصف وسودى چوق ناقه‌يه دينور ويومرى كوده‌لو ايرى واوزون
عورته دينور وقوجه‌قارى‌يه وسائر حيوانه دينور يقال امرأة واتان هيضلة اى مسنة وسلاحپوش عسكره وجماعته
دينور يقال جماعة هيضلة اى متسلحة وناسك غريو وفريادلرينه دينور تقول سمعت هيضلة الناس اى اصواتهم
﴿الهيضل﴾ حيدر وزننده بودخى سلاحلو جماعته دينور وچوق عسكره دينور يقال جاء هيضل اى جيش
كثير ﴿الهضل﴾ فضل وزننده چوق نسنه‌يه دينور كثير معناسنه ومصدر اولور پك چوق‌سوز سويلمك معناسنه
يقال هضل بالشعر وبالكلام هضلا من الباب الاول اذا سحّ سحا ﴿الهضلاء﴾ حمراء وزننده اوزون ممه‌لو عورته
دينور يقال امرأة هضلاء اى الطويلة الثديين ﴿الاهضال﴾ همزه‌نك كسريله بلود پك چوق يغمور ياغدرمق
معناسنه‌در يقال اهضلت السماء اذا سحت بمطرها وقويه‌دن قوغه‌يى چكركن ديوارينه چارپمغله صو يى سرپمك
معناسنه‌در يقال اهضلت الدلو اذا ضربها جال البئر فنضحت بالماء ﴿الهطل﴾ هانك فتحيله و ﴿الهطلان﴾ فتحاتله
و ﴿التهطال﴾ تذكار وزننده پيدرپى بلوك بلوك ايرى دانه‌لو يغمور ياغمق معناسنه‌در يقال هل المطر هطلا وهطلانا
وتهطالا من الباب الثانى اذا مطر متتابعا متفرّقا عظيم القطر وهطل اسم اولور متصل ياغان ضعيف يغموره
دينور يقال امطر السحاب هطلا وهو المطر الضعيف الدائم وهطل آتى سكرتدرمكله كوده‌سنك ترينى شيئا
فشيئا دوكمك معناسنه مستعملدر يقال هطل الجرى الفرس اذا خرج عرقه شيئا بعد شئ وآهسته‌جه يوريمك
معناسنه‌در يقال هطلت الناقة اذا صارت سيرا ضعيفا وكوز ياش آقتمق معناسنه مستعملدر يقال هطلت العين
بالدمع اذا سالت به ﴿الهطل﴾ هانك ضميله پيدرپى ياغان ايرى قطره‌لو دائمى يغموره دينور ﴿الهطلاء﴾ حمراء وزننده
هطل معناسنه‌در يقال ديمة هطل وهطلاء ولايقال سحاب اهطل كما يقال سحابة هطلاء يعنى مؤنث
اوله‌رق هطلاء استعمال اولنوركه ديمه وسحابه كلمه‌لرينه صفت اولور لكن مذكر اوله‌رق اهطل مستعمل دكلدر
نته‌كه روعاء ديرلر حديد القلب قسراغه ومذكرنده اروع ديمزلر ﴿الهطل﴾ كتف وزننده و ﴿الهطّال﴾ شدّاد
وزننده مطره وسحابه وصف اولور يقال مطر وسحاب هطل وهطال وسحايب هطل كركع جمع هاطل ﴿الهطل﴾
هانك كسريله قورده دينور ذئب معناسنه واوغرى‌يه دينور يقال هو هطل اى لصّ واحمق آدمه دينور بوراده
واوسز الاحمق نسخه‌لرى خطادر ويوريلوب فرومانده اولمش انسان وحيوانه دينور على قول دوه‌يه مخصوصدر
﴿الهطلى﴾ سكرى وزننده يابجه يابجه يورر اولان ناقه‌يه دينور يقال ناقة هطلى اذا كانت تمشى رويدا و ﴿هطلى﴾
و ﴿هطلى﴾ جمزى وزننده سوريدن منقطع اولان على قول سورى بجيسى اولميوب باشلرينه صالمه كيدن دوه‌لره
دينور يقال ابل هطلى وهطلى اى منقطعة اومطلقة لا سائق لها ﴿الهيطل﴾ حيدر وزننده تلكى‌يه دينور
وماوراء النهر اولكه‌سنك اسميدر وكنديلر ايله غزا اولنور اولان برمقدارجه سپاهه دينور وترك طائفه‌سندن على قول
هندولردن برجنس مخصوص ايدى كه سلفده ظهور ايلديلر وصاحب شوكت ومناعت ايديلر وآنلره هياطل
وهياطله دخى دينور ايدى برمدت هندستان طرفلرنده دولتلرى مستمرّ اولمشدر * مؤلف مفرد وجمعى برعدّ ايلمشدر
وبو قيصر وقياصره وكسرى واكاسره كبيدر آخرنده‌كى تاء بومقوله اقصاى جمعه داخل اولور مفردينك عجمه
اولديغنه اشارت ايچون وعدم دخولى دخى جائزدر وقالديكه برهانده مرسومدركه هيتال تاء ايله نام ولايت ختلان‌در
پادشاهلرينه هياتله دينور پس هيطل مخففا هيتال معرّبى اولوب جمعنده هياطله ديمشدر ﴿هطال﴾ شدّاد وزننده
زيد الخيل الطائى فرسنك اسميدر وبر طاغك آديدر ﴿الهيطلة﴾ حيدره وزننده باقر تنجره‌يه دينور پاتيلهٔ فارسى

معرّبيدر ﴿التهيطل﴾ تدحرج وزننده خسته لكدن صاغالمق معناسنه‌در يقال تهيطل من المرض اذا برأ ﴿الهقل﴾
هانك كسرى و قافك سكونيله كنبج دوه قوشنه دينور وچالقسى همج اوزون آدمه دينور يقال هو هقل اى طويل
اخرق ﴿الهقل﴾ كتف وزننده آج كمسه‌يه دينور جايع معناسنه‌در ﴿الهاقل﴾ اركك فاره‌يه دينور ﴿الهيقل﴾ حيدر
وزننده اركك دوه قوشنه دينور وكلره دينور ضبّ معناسنه ﴿الهيقلة﴾ دحرجه وزننده بركونه يوريمكه دينوركه
مراد آغر آغر يوريمكدر ﴿الهيكل﴾ صيقل وزننده مطلقا ايرى و ديزمان نسنه‌يه دينور وكريملو اوزون آته دينور
وكمالنى بولوب مقدارنجه يوغونلنمش و اوزامش نباته دينور ونصارى طائفه‌سنه مخصوص شول بيته وحجره‌يه
دينوركه آنده مريم عليها السلام صورتنى وضع ايدرلر ونصارانك مناسترلرينه‌ده هيكل دينور يقال كانّه الراهب
فى هيكله اى فى ديره ويوكسك بنايه دينور يقال بناء هيكل اى مرتفع وهيكل بن جابر اصحابدندر برهانده مشروح
اولديغى اوزره هيكل اعجمى اوله‌رق بتخانه‌يه و صورته دينور اسلاف حكماء اعتقادلرنده كواكب انوار مجرده‌نك
ظلال وهياكلى اولمغله هر كوكب ايچون مناسب طلسم وضع و اول طلسم ايچون بيوت بنا ايدوب اول بيوته هياكل
النور ديرلر ايدى ﴿الهيكلة﴾ دحرجه وزننده نبات اوزايوب يوغونلنمق معناسنه‌در يقال هيكل النبات
اذا صار هيكلا وهيكله اسم اولور بيوك جثه‌لو تنومند خاتونه دينور يقال امرأة هيكلة اى عظيمة ﴿التهاكل﴾
تفاعل وزننده نزاع ايدشمك معناسنه‌در يقال تهاكلوا فى الامر اذا تنازعوا ﴿التهكيل﴾ تعثير وزننده آيغر آت
وعورت قسمى شيوه ورفتار ايله يوريمك معناسنه‌در يقال تهكيل الحصان او المرأة اذا مشى اختيالا ﴿الهلال﴾ هانك
كسريله بركيجه‌لك على قول ايكى كيجه‌لك يكى آيه دينور ماه نو معناسنه ياخود اوچ كيجه‌يه قدر ياخود يدنجى كيجه‌يه
قدر هلال اطلاق اولنور وهر آيك آخرنده يكرمى التنجى ويكرمى يدنجى كيجه‌لك آيه ده هلال اطلاق اولنور
ماعدايه يعنى ماينينه قمر دينور وهلال آزجه صويه اطلاق اولنور يقال مافيه الّا هلال اى ماء قليل وتمرنه اطلاق
اولنور سنان معناسنه ويلانه على قول اركگنه اطلاق اولنور ويلان قاونه دينوركه صويلمش دريسيدر وآريق
ومهزول اركك دوه‌يه دينور وسمرك وپالانك ايكى بوكورينى برى برينه قاوشدرن دموره دينور واياق قابنك اياغه
بكن يرندن يره طوقنان محلنه دينور وتوزه دينور غبار معناسنه واشك قسمنك سكرنى كسه‌جك كوچك دهره كبى
بربچاغه دينور وسيل صوينى طشره صاومق ايچون چادرك چوره‌سنه قازيلان خرقك نصف دائره كبى
مقوّسنه دينور ودوه قسمنه مخصوص بر تمغانك اسميدركه يكى آى شكلنده اولور ودلبر ومحبوب اوغلانه دينور
تقول رأيت هلالا اى غلاما جميلا وهوازن قبيله‌سندن برجماعت آديدر ودكرمن طاشنك قيرلمش اوجنه دينور
وطولانى دوشمش قالدرم طاشلرينه دينور وانسانك طرنقلرى دبنده اولان بياضه دينور ويغمور بوره‌سنه دينور
تقول اخذنا الهلال اى دفعة من المطر وهلالك جمعى اهله كلور اجله كبى واهاليل كلور وهلال مهالّه كبى مفاعله‌دن
مصدر اولور كماسيذكر واون التى صحابۀ كرام اسميدر وابو هلال التيمى دخى صحابه‌در ﴿الهلال﴾ سحاب وكتاب
وزننده يغمورك اوّلنه دينور يقال جاء الهلال والهلال اى اوّل المطر ﴿هلال﴾ غراب وزننده تهامه‌ده بردره
يوليدركه سراة اولكه‌سنده يسوم ناحيه‌سندنبر وكلور ﴿الهلّ﴾ هانك فتحى ولامك تشديديله يغمور صاغانقلى ياغمق
معناسنه‌در يقال هلّ المطر هلّا من الباب الاول اذا اشتدّ انصبابه ويكى آى كورنمك معناسنه‌در يقال هلّ الهلال
اذا ظهر وآيك غرّه‌سى كورنمك معناسنه‌دركه شهره مسند اولور يقال هلّ الشهر اذا ظهر هلاله ولا تقل اهلّ الشهر
اهلالا وفرحناك اولمق معناسنه‌در يقال هلّ الرجل اذا فرح وحيقرمق معناسنه‌در يقال هلّ الرجل اذا صاح وهلّ نازك
نسج اولنمش ثوبه دينور يقال ثوب هلّ اى رقيق النسج ﴿الانهلال﴾ انفعال وزننده بودخى يغمور صاغانقلى دوكلمك
معناسنه‌در يقال انهلّ المطر اذا اشتدّ انصبابه وكوز ياشى صاپر صاپر آقمق معناسنه‌در يقال انهلت العين اذا سالت بالدمع
﴿الاستهلال﴾ بودخى يغمور شدّتله دوكلمك معناسنه‌در يقال استهلّ المطر اذا اشتدّ انصبابه ويكى آى كورنمك معناسنه‌در
يقال استهلّ الهلال على المجهول اذا ظهر وصبى والده‌سندن تولد ايلديكى آنده بكا ايله چاغرمق معناسنه‌در
يقال استهلّ الصبىّ اذا رفع صوته بالبكاء يعنى عند الولادة وكذا كلّ متكلم رفع صوته او خفض وقلج غلافندن
صيريلوب چيقمق معناسنه‌در يقال استهل السيف اذا استل واى يكى اولمق معناسنه‌در ومنه يقال اتيته فى استهلال الشهر
اى فى وقت استهلاله ﴿الاهلال﴾ همزه‌نك كسريله يكى آى كورنمك معناسنه‌در يقال اهلّ الهلال واهلّ على المجهول
اذا ظهر * مؤلفك ولا تقل اهلّ قوليله نهيى شهره اسناد اولنمق صورتنده‌دركه ذكر اولندى واهلال چوجق تولد ايلديكى
آنده بكا ايله چاغرمق معناسنه‌در يقال اهلّ الصبىّ بمعنى استهلّ ويكى آيه باقمق معناسنه‌در يقال اهل الرجل
اذا نظر الى الهلال وقلج مضروبك اعضاسندن برمقدارينى كسوب آيرمق معناسنه‌دركه هلال وارى اولور يقال

اهلّ السيف بفلان اذاقطع منه و پك صوسز كسه توكركى يغلمقله بوغازينه نوعا رطوبت كلمك ايچون دلنى كوچك
دله طوغرى قالدروب بوكمك معناسـنه‌در يقال اهلّ العطشان اذا رفع لسانه الى لهاته ليجتمع له ريقه و برآدم آيك
غره‌سنى كورمك معناسنه‌در يقال اهلّ الشهر اذا رأى هلاله و حج ايدن كمسه بلندآوازايله تلبيه ايلمك معناسنه‌در
يقال اهلّ الملبى اذا رفع صوته بالتلبية ﴿التهلل﴾ تفعل وزننده بشر و سروردن يوز كولوب ايشيمق معناسنه‌در
يقال تهلل الوجه اذاتلألأ و شمشك چاقغله سحاب ايدينلنمق معناسنه‌در يقال تهلل السحاب اذا تلألأ وكوز ياشى
صاپر صاپر اقمق معناسنه‌در يقال تهللت العين اذا سالت بالدمع ﴿الاهتلال﴾ افتعال وزننده بودخى چهره و سحاب
ايشيمق معناسنه‌در يقال اهتلّ الوجه والسحاب اذا تلألأ و برآدم تبسم ايلمكله ديشلرى ايشيمق معناسـنه‌در يقال
اهتلّ الرجل اذا افترّعن اسنانه ﴿الهليلة﴾ سفينه وزننده شول يره‌دينوركه اكا يغمور ياغوب چوره‌سـنده اولان
يرلره ياغمامش اوله يقال ارض هليلة اى ممطورة دون ماحولها ﴿التهليل﴾ تفعيل وزننده لا اله الا الله ديمك معناسنه‌در
يقال هلل المؤمن اذاقال لا اله الا الله * شارحك بيانه كوره هيلله دن مأخوذدركه بسمله و حوقله كبيدر و تهليل برنسنه‌دن
قورقغله چكينليوب قاچمق معناسنه‌در يقال هلل عنه اذا نكص وجبن وفرّ و يازى يازمق معناسنه‌در يقال هلل
الكاتب اذا كتب الكتاب و برآدمه شتم ايدركن امساك ايدوب كيرولنوب اپسم اولمق معناسـنه‌در يقـال هلل
عن شتمه اذاتاخر ﴿الهلل﴾ فتحتينله قورقو يه دينور تقول اخذنى منه الهلل اى الفرق و يغمورك اوّلنه دينور واورمجك
اوينه دينوركه تل‌تل نسج ايتديكيدر و هله لفظندن‌كه مطره دينور جمع اولور يقال مطرت فى هذا العام هلل كثيرة
اى امطار و فيل ديدكارى حيوانك دماغنه دينوركه سمّ ساعه‌در تناول ايدن فى الحال هلاك اولور ﴿الهلهل﴾ دلدل
وزننده قاره دينور ثلج معناسـنه ﴿الهلهل﴾ فدفد وزننده آغويه دينور يقال سقاه هلهلا اى سما و اهتمامسز
كوشك و پازارى طوقنمش سيرك بزه دينور يقال ثوب هلهل اى سخيف النسج وانجه و يوفقه طوقنمش بزه و قماشه
دينور يقال ثوب هلهل اى رقيق و تعبيراتى و مضمونى نازك قماشى لطيف شعر و غزله دينور يقال شعره هلهل اى رقيق
﴿الهلهلة﴾ زلزله وزننده بزى اهتمامسز كوشك و پازارى طقومق معناسـنه‌در يقـال هلهل الثوب النساج اذا
نسجه سخيفا و برنسنه يه پك يقلشوب چاتمق معناسنه‌در يقال هلهل يدركه اى كاد و صوتى دونديره‌رك ازكى يه المق
معناسنه‌در خواننده‌لرك ترجيعلرى كبى يقال هلهل الصوت اذارجعه و برخصوصده مهل و تانى ايله حركت ايدوب
انجامنه منتظر اولمق معناسنه‌در يقال هلهل الرجل فى الامر اذا انتظر و تأنّى و اونى برسخيف نسنه ايله الهمك
معناسنه‌در يقال هلهل الطحين اذا نخله بشئ سخيف و آت قسمنى هلاديو زجر و ازار ايلمك معناسنه‌در يقال
هلهل بفرسه اذا زجره بهلا ﴿الهلهال﴾ سلسـال وزننده و ﴿الهلاهل﴾ علابط وزننده بونلرده نازك و انجه
طوقنمش ثوبه و لطيف و نازك شعره دينور يقال ثوب و شعر هلهال و هلاهل اى رقيق و هلاهل چوق اوله‌رق صافى
صويه دينور يقـال بالغدير ماء هلاهل اى صاف كثير ﴿ذو هلاهل﴾ ياخود ذو هلاهله اذواء تعبير اولنان ملوك
يمندن برملكدر ﴿المهلهل﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله بودخى نازك و لطيف ثوبه و شعر و كفته‌يه دينور ﴿هلميان﴾ كسرتينله
و يانك تشديديله و ﴿ذو هلميان﴾ نابود و نابديد اوله‌جق يرده مستعملدر نته‌كه بلميان دخى بو معنايه‌در بلل ماده‌سنده
تفصيل اولندى يقـال ذهبوا بهلميـان و بذى هلميان اى بذى بليـان * مؤلف بونلرى معتلّ بابنده دخى ذكر
ايلمشدر ﴿الاهاليل﴾ كاليل وزننده امطار معناسنه‌در مفردى يوقدر ياخود اهلول در اسلوب كبى ﴿تهلل﴾ تفعل
وزننده باطل و لغو و بيهوده‌نك اسميدر يقـال ذهب دمه فى تهلل اى فى الباطل و بو علميت و وزن فعل ايله غير
منصرفدر ﴿الهلة﴾ غله وزننده يغموره دينور و آيك ابتداسنه دينور و چراغدانه و شمعدانه دينور مسرجه معناسنه
و ناچيز نسنه‌يه اطلاق اولنور يقال ما اصاب هلة اى شيئا ﴿الهلّ﴾ هانك كسريله بودخى آيك ابتداسنه دينور تقول
اتيته فى هلة الشهر و هله و اهلاله اى استهلاله يعنى وقت استهلاله و هلّ يالكزجه برقات جامه ايله طوران خاتونه
دينور يقال امرأة هلّ اى متفضلة فى ثوب واحد ﴿المهالّة﴾ مقاتله وزننده و ﴿الهلال﴾ قتال وزننده برآدمى هر آى
آيلقله قوللنمق معناسـنه‌در يقال هالّه مهالّة و هلالا اذا استأجره كلّ شهر بشئ ﴿المهللة﴾ محدّثه وزننده شول
دوه‌لره دينوركه پك زبون اولمغله بللرى ياى كبى مقوّس اوله يقال ابل مهللة اى ضامرة متقوّسة ﴿المهلل﴾ معظم
وزننده هلال كبى مقوس اولمش نسنه‌يه دينور يقال شئ مهلل اى متقوّس ﴿مهلهل﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله برشاعرك
لقبيدركه اسمى عدى ياخود ربيعه ايدى اشعار عربى‌يه ابتدا رقت و نزاكت صورتى ويرن مرقوم اولمغله مهلهل ايله
ملقب اولدى نته‌كه شعراى رومده كى باقى مرحوم كبى ياخود اشبو * لما توغل فى الكراع هجينهم * هلهلت
اثأر مالكا او صنبلا * بيتنى تفوّه ايلمكله سبب تلقيب اولدى ﴿الهلى﴾ هانك ضميله ربى وزننده غم و تاسه دنصكره

شرفورود ایدن فرح وانبساطه دینور تقول وجدت الهلی ای الفرجة بعد الغم (ذوالهلالین) زید بن عمر بن
الخطاب رضی الله عنهما لقبیدر والدەسی امّ کلثوم بنت علیّ بن ابی طالب اولمغله ایکی جدّ امجدندن کنایه ایله
ملقب اولدی (هل) هانك فتحی ولامك سکونیله کلمهٔ استفهامدر ام وبل وقد کلمەلری منزلەلرنده استعمال اولنور
وجزاء معناسنه کلور وجحدونفی معناسنه اولور وامر معناسنه اولور وکاه اولورکه هل کلمەسنه حرف تعریف داخل
اولوب اسم معرب اولور ابو الدقیش نام اعرابی یه هل لك فی زبد وتمر دیدکارنده جوابنده اشدّ الهلّ دیدی حروف
اصولك عددی اسمده تکمیل اولمق ایچون لامی مشدّد قلدی وهل کلمەسنده ال دخی لغتدر ومصغرنده هلیل دینور
وهلیه وهلیّ دینور یای مشدده ایله (هلا) هانك فتحی ولامك تشدیدیله کلمهٔ حثّ وتحضیضدرکه لوم وعتاب
کونه قندرمغه دلالت ایدر هل ایله لا کلمەسندن مرکبدر وعربلرك حیهل الثرید کلاملرنده حیّ اسم فعل امردر اقبل
وهلمّ معناسنەدر هل کلمەسیله مرکب اولمغله اسم واحد قلنوب اسرع لفظنه اسم قلندی مفرد وجمعی برابردر
شارح دیرکه وقف حالنده حیهلا دینور فتحەیی بیان ایچون الف الحاق اولنور عجله کل دیمك معناسنەدر
انتهی * وحیهل الصلوة دیرلر ائتوها معناسنه که نمازه اقبال ایدك دیمکدر وکاف خطاب الحاقیله حیهلك دیرلر
هلمّ وتعال معناسنه بونك تفصیلی حیّ مادّەسندەدر (هلا) هانك فتحی والفك قصریله و (هال) حال وزننده
آت قسمنه مخصوص زجر وآزار کلماتندندر یقین کل دیمکدر مثلا بنك طاشنه یناشمدقده بری کل یناش
دیجك یرده تفوّه ایدرلر (الهمل) فتحتینله لیلا ونهارا کندی باشنه صالمه ترك اولنوب تقید اولنمیان
ایلقی دوەلره دینور یقال ابل همل ای سدی متروك لیلا ونهارا (الهمل) حمل وزننده دوه قسمی لیلا
ونهارا چوبانسز صالمه کزمك معناسنەدر یقال هملت الابل هملا من الباب الثانی اذا ترکت سدی وهمل
وهملان فتحاتله وهمول شمول وزننده کوز یاشی خروشله آقق معناسنەدر یقال هملت عینه هملا وهملانا
وهمولا من الباب الثانی والاول اذا فاضت (الهامل) لیل ونهار چوبانسز صالمه کزوب یوریان دوەیه
دینور جمعی هوامل وهموله کلور وهامله کلور وهمل کلور فتحتینله وهمل کلور رکع وزننده وهمال کلور رخال
وزننده وهملی کلور سکری وزننده * شارح دیرکه نسخەلرده فهی هامل عنواننده واقعدر ماشیه اعتباریلەدر
یاخود طغیان قلم ناسخدر وجمع عدادنده هامله جمع اولوب هاء تانیثله جمعیت موصوف اعتباریلەدر وفتحتینله همل
اسم جمعدر وهملی وروادی وصفیت اعتباریلەدر ومصباحده ونهایەده همل فتحتینله هاملك جمعی اولمق اوزره
مرسومدر کذلك مصباحده فتحتینله مصدر اولمق اوزره ده مثبوتدر پس رأس مادّەده مؤلفك افرازی اسم جمع یاخود
مصدر اصلی اولدیغنی مشعردر وهمل وهملان وهمول یغمور ارالق ارالق دیکەرك دائمی یاغمق معناسنەدر یقال
هملت السماء اذا دام مطرها فی سکون (الانهمال) انفعال وزننده بودخی کوز یاشی طاشوب اقق معناسنەدر
یقـال انهملت عینه بمعنی هملت (الهمل) هانك کسریله بدوی کلیملرندن برکونه کلیمه دینور واسکی قیل چادره
دینور تقور رأیته یقعد فی همل ای بیت خلق من الشعر ویمالی ثوبه دینور یقال جاء وعلیه همل ای ثوب مرقع
(الهمل) فتحتینله خرما اغاجندن قوپمش لیفه دینورکه صابونله استعمال اولنور واصلا اوکونده مانعی اولمامغله
همیشه سیلان اوزره اولان صویه دینور یقال ماء همل ای سائل لا مانع له (الاهمال) همزەنك کسریله برنسنەیی
رغبت والتفات ایلیوب بوشلامق معناسنەدر علی قول حالی اوزره ترك ایدوب قوللنمقدن مهجور ایلمك معناسنەدر
یقال اهمله اذا خلی بینه وبین نفسه او ترکه ولم یستعمله (الهمّال) رمّان وزننده سست وکوشك وسلپوك نسنەیه
دینور یقال شیء همّال ای رخو وشول ارضه دینورکه حروب وقتاله مخصوص اولمغله خراب اولوب برکسه
عمارتنه قصد ورغبت ایلمیه یقال ارض همّال اذا کانت قد تحامتها الحروب فلا یعمرها احد بوراده نسخەلر تحامتها
عنواننده مرسومدرکه تحامی مادّەسندن ماضیٔ مؤنثدر بریری قوریلق محمی ایلمك معناسنەدر کویاکه حروب
اورایی کندی نفسنه تخصیصله قوریلق ایلمش اولورکه خلاصەسی قبائلك جنکاه مخصوصی اولور لکن لسان
العربده هایله تهامتها عنواننده مرسوم اولوب انصباب معناسنه اولمغله آنده پك چوق جنك وجدال اولمغله خراب
اولمش دیمك اولور ومادّەیه بوملایمدر (همّال) شدّاد وزننده بررجل اسمیدر (همیل) زبیر وزننده ابن الدمون درکه
صحابیدر (الهمالیل) هانك فتحیله مرعاده قلان اوت بقیەلرینه دینور وضعیف طیوره دینور وبونك مفردی یوقدر
ویرتق لباسلره دینور (الهمرجل) سفرجل وزننده جنسی پاك یوکرك آته دینور واشکین ورونده ناقەیه دینور ومطلقا
عجول وخفیف وسریع انسان وحیوانه دینور (الهنبلة) دحرجه وزننده صرتلان کبی بریکا طوغری یکدروب اغسیه رق
یوریمك معناسنەدر یقال هنبل الرجل اذا ظلع ومشی مشیة الضباع بوراده السباع نسخەلری غلطدر (هنتل) جندل

(وزننده)

وزننده بر موضعدر ﴿الهنجل﴾ قنفذوزننده ثقيل وكرانجان آدمه دينور ﴿الهندويل﴾ زنجبيل وزننده ايرى و ديزمان
شيئه دينور و بون و صالق و عقلى ضعيف همج آدمه دينور ﴿الهول﴾ قول وزننده برآدمى بلكلندروب قورقتمق
معناسنه‌در يقال هاله يهوله هولا اذا افزعه و هول شول قورقنج نسنه‌نك قورقوسنه دينوركه آندن نه‌كونه حالت
حادث اوله جغى نامعلوم اولغله اول طرفدن دائما انديشه‌ناك اولنور هول بحر كبى جمعى اهوال و هوول كلور هانك
ضميله يقال ركب هول الليل و هول البحر و هو المخافة من الامر لايدرى ماهجم عليه و هول سرخوش كمسه اختلال
دماغ سببيله بعض صور و مخيلات توهم ايلمكله آندن بلكليوب اوركمك معناسنه‌در يقال هيل السكران يهال
هولا على المجهول اذا رأى تهاويل فى سكره ففزع منه ﴿التهويل﴾ تفعيل وزننده قورقنج نسنه ايله برآدمى
قورقتمق معناسنه‌در يقال هوّله اذا افزعه وتهاويل كلمه‌سندن مفرد اولور كاسيذكر ومزيّن لباسله و حلياتله
بزنمك معناسنه‌در يقال هوّلت المرأة اذا تزيّنت بزينة اللباس والحلىّ و برخصوصى تشنيع ايلمك معناسنه‌دركه
هائليتله وصف و تعريف ايلمكدر تاكه مخاطب اول امره تقرّب ايلميه يقال هوّل الامر اذا شنعه و برآدمى قورقيده‌جق
قورقنج نسنه‌يه دينوركه اسم اولور يقال هوّله بالتهويل وهو مايهوّل به وتهويل اهل جاهليت افعالندن شول
نسنه‌دركه هر قومك برر قيولرى وار ايدى و آنلرك خدّاملرى اولوب ايچنه آتش ياقوب خدمت ايدرلر ايدى ايكى
كمسه بيننده خصومت واقع اولوب يمين ويرمك اقتضا ايلدكده اول آتشك يانه ايلتوب خفية خادملر آتش ايچره
طوز طرح ايتملريله آتش چاتر پاتر اولوب مضطرب اولدقجه خادملر اول كمسه‌يى تخويف ايدرلر ايدى تاكه يمينى خلاف
ايسه نكول ايدر ايدى ايشته بوفعله تهويل و اول آتشه هوله ديرلر هانك ضميله ﴿الاهتيال﴾ افتعال وزننده
برنسنه‌دن بلكليوب قورقق معناسنه‌در يقال هوّله فاهتال ﴿الهيلة﴾ حيله وزننده‌كه اصلى هوله ايدى بودخى
انجامى نامعلوم اولان قورقنج نسنه‌دن عارض قورقويه دينور ﴿الهائل﴾ و ﴿المهول﴾ مقول وزننده هول
كلمه‌سنى تاكيد اولورلر يقال هول هائل و مهول تأكيد بوراده مهول مرطوب و ميسور كبى نسبت اوزره كلان
مفعوللردندر ﴿التهاويل﴾ الوان مختلفه‌يه اطلاق اولنور يقال به التهاويل اى الالوان المختلفة وكوناكون نقوش
وتصاوير و حليات زينتلرينه اطلاق اولنور مفردلرى تهويلدر يقال تزينت المرأة بالتهاويل وهى زينة التصاوير
والنقوش والحلىّ ﴿المهول﴾ محدّث وزننده جاهليه‌ده ذكر اولنان تهويل عمليله يمين ويرن كمسه‌يه دينوركه
آتشكدهٔ مزبورك خادميدر ﴿الهولة﴾ هانك ضميله ذكر اولنان تهويل جاهليه آتشنه دينور و عجيب اولان
نسنه‌يه دينور يقال انّه لهولة اى عجب و شول محبوبه‌يه دينوركه نهايت مرتبه‌ده خوب و دلبر اولغله حسن و جمالى
تماشا ايدنلرى آفت كبى تهويل ايليه يقال انّها لهولة اى تهوّل بحسنها من نظر اليها ﴿الهول﴾ هانك ضميله قورقنج
نسنه‌يه دينور و ياوز و تيزدل ناقه‌يه هول الجنان اطلاق اولنور يقال ناقة هول الجنان اى حديد القلب ﴿التهوّل﴾
تفعّل وزننده قورقنج اولمق معناسنه‌در يقال تهوّل الشئ اذا كان هائلا و برناقه‌يى برياورى‌يه ياقق مراد اولنوب
ناقه امتناع ايلمكله صاحبى بريرتجى جانور صورتنه كيروب ناقه‌يى قورقتمق معناسنه مستعملدر يقال تهوّل الرجل
الناقة اذا تشبه لها بالسبع لتكون ارأم و برآدمك مالنه كوز دكورمك قصدنده اولمق معناسنه‌در يقال تهوّل لماله
اذا اراد اصابته بالعين ﴿الهولول﴾ سفرجل وزننده خفيف و سبكمشرب آدمه دينور چالى قوشى كبى يقال رجل
هولول اى خفيف ﴿الهالة﴾ آى آغيلنه دينور يقال خرج القمر من هالته اى من دائرته * شارح ديركه هاله لفظى
هائله مخففيدر عادتا يغموره دلالت ايلديكيچون اعراب طائفه‌سى تدارك اوزره اولورلر و بعضلر هاله‌يى قرينده
استعمال ايدرلر و هاله عبدالمطلبك زوجه‌سى اسميدركه والدهٔ حضرت حمزه‌در و هاله امّ الدرداءدركه صحابيه‌در
و ابوهاله و ابنة هند نبش مادّه‌سنده ذكر اولندى ﴿ابوالهول﴾ برشاعرك كنيه‌سيدر و مصرده هرمان ياننده
بر انسان باشى صورتيدركه طاشدن تراشيده‌در طلسم رمال اولمق اوزره منقولدر حالا هانك ضميله متداوللدر ﴿الهال﴾
حال وزننده آل معناسنه‌دركه سرابه دينور و هال تنوينله آت قسمنه مخصوص زجر وآزار كلماتندندر ﴿الهيل﴾ سيل
وزننده برنسنه‌يى بوشالدوب دوكمك معناسنه‌در يقال هال عليه التراب يهيل هيلا اذا صبه و هيل تپه‌دن دوكيلان قومه
دينور ﴿الاهالة﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برنسنه‌يى بوشالدوب دوكمك معناسنه‌در ﴿الانهيال﴾ برنسنه صاپر صاپر
دوكلمك معناسنه‌در يقال اهال التراب فانهال اى صبّه فانصبّ و ناس بركمسه اوزره شتم و ضرب ايله اوشونتى ايلمك
معناسنه‌در يقال انهالوا عليه اذا تتابعوا عليه و علوه بالشتم والضرب ﴿التهييل﴾ تفعيل وزننده بودخى برنسنه‌يى
دوكمك معناسنه‌در ﴿التهيّل﴾ تفعّل وزننده دوكلمك معناسنه‌در يقال هيّل التراب فتهيّل اى صبّه فتصبب
﴿الهيال﴾ سحاب وزننده و ﴿الهيلان﴾ فتحاتله يغندن دوكيلان قومه دينور ﴿الهال﴾ و ﴿الاهيل﴾ احمر وزننده

و (المنهال) منقاد وزننده برقرار اولميوب دائما آقوب دوكيلان قومه دينور يقال رمل هال واهيل ومنهال اى منصبّ
بوراده هال هائل لفظندن مقلوب ومحذوف العجزدر (الهيل) سيل وزننده و (الهيلمان) هانك فتحى ولامك
فتحى وضمّيله ايكى كلمه دركه مال كثير معناسنه استعمال اولنور على قول قوم ايله روزكار ديمكدركه آنلرك عددنجه
ديمكدر ياخود بوش وهوا ايله كلدى ديمكدر يقال جاء بالهيل والهيلمان اى بالمال الكثير او الرمل والريح (الاهيل)
بر موضعدر (الهيول) صبور وزننده ذرّه تعبير اولنان خرده غباره دينوركه كونشك شعاعى باجه دن اوطه ايچره
نفوذ ايلدكده قرنجه اياغى كبى ظاهر اولور * شارحك بيانه كوره عبرانيدن معرّبدر (الهالة) آى آغيلنه دينور
پس واوى ويائى اولور بونده دخى اصلى هايله درصبّ مطر ملاحظه سنه مبنيدر جمعى هالات كلور (هيلاء) صحراء
وزننده مكه ده برقاره طاغك آديدر (الهيولى) هانك فتحى و يانك ضمى و الفك قصريله وابن قطّاع نقلى اوزره
ياى مضمومه نك تشديديله ده جائزدر پموغه دينور قطن معناسنه اوائل يعنى حكماء سلف طينت عالمه بالتشبيه
هيولى اطلاق ايلديلر پموق اصل انواع ثياب اولديغى كبى سرشت عالم دخى اصل انواع صور كونيه در وعند البعض
اصطلاح فلاسفه ده برموصوفدركه اهل توحيدك ذات بحت الهى يى توصيف ايلدكارى صفتلريله متصفدر
يعنى كميت وكيفيتسز واكاسمات حدوثدن برعلامت مقترن اولميه رق برموجوددن عبارتدر بعده اكا صنعت صانع
بيچون حلول وعرضلر اعتراض ايلمكله آندن اشبو عالم كون وفساد حادث اولدى خلاصه سى صور جنسيه ونوعيه يه
قابل ماده دن مجرّد برجوهردر (هيله) تمره وزننده برديشى كچى اسميدركه برخاتونك ايدى كنديسنه آزار
واذا ايدن كمسه يه بول سود ويروب نوازش ايدنلره ويمويرنلره بوينوزيله ضرب ايدر ايدى ومنه المثل * هيل خير حالبيك
تنطحين * بوراده منادى مرخمدر ﴿ فصل الياء ﴾ (اليسل) يانك فتحى وسينك سكونيله قريش ظواهرك
يعنى مكه نشين اولميوب ظواهر مكه يه نازل اولان قريش طائفه سنك اعتضاد ايتدكلرى ايكى قبيله نك بريسيدركه
ديكرى بسلدر مراد بنو عامر بن لؤىّ قبيله سيدر (اليلل) فتحتينله اوست ديشلرك قصه لغنه على قول
نظامسز اختلاف اوزره بتوب اغز ايچره دورك وياتيق اولمسنه دينور يقال فى اسنانه يلل اى قصر فى اسنانه
العلى او انعطاف الى داخل الفم واختلاف نبتها نته كه الل دخى بومعنايه در همزه ايله ويلل قيانك دوزلكنه
وياليچينلغنه دينور (الايلّ) همزه نك ويانك فتحى ولامك شدّه سيله ديشلرى وصف مرقوم اوزره اولان كشى يه
دينور مؤنثى يلاءدر وغليظ وتومسك ارضه دينوركه تپه كبى طومالوب چيقمش اوله يقال قفّ ايلّ
اى غليظ مرتفع وطرنقلرى قصه اولان آت وقاتر اياغنه دينور يقال حافر ايلّ اى قصير السنبك (ياليل)
بركمسه اسميدر وبرصنم آديدر وعبد ياليل كلال ماده سنده ذكر اولندى (يليل) زمزم وزننده
وادى الصفراء قربنده برموضع آديدر (يوله) يانك ضميله محدّثيندن احمد بن محمد الميهنىّ جدّينك اسميدر
تجز اللام بعون الله الملك المنعام والصلاة والسلام على خير الانام الى قيام الساعة وساعة القيام

﴿ باب الميم ﴾

﴿ فصل الهمزة ﴾ (ابام) باى موحده ايله غراب وزننده و (ابيم) ياى تحتيهٔ مشدّده ايله غريّب وزننده و (ابيه) دخى
دينور جهينه وزننده نخلهٔ يمامه ده ايكى شعب اسميدركه بينلرنده برطاغ واردر (ابامه) اسامه وزننده ابن غطفان دركه
جذام قبيله سنك نسبى رجالندندر وابامة بن سلمه وابامة بن ربيعه سكون قبيله سى خلقندندر وابامة بن وهب الله خثعم
قبيله سنك نسبى رجالندندر وبونلردن ماعداسى اسامه درسينله (الاتم) ختم وزننده قربه نك ايكى نكنده سنى سوكوب
برى برينه اولاشدرمغله ايكيسنى برايلمك معناسنه در يقال اتمت القربة اتما من الباب الثانى اذا فتق خرزتاه فصارتا
واحدة وكسمك معناسنه در يقال اتمه اذا قطعه وبريرده مقيم اولمق معناسنه در يقال اتم بالمكان اذا اقام به (الاتم)
فتحتينله كيجكمك واوياليمق معناسنه در يقال اتم الرجل اتما من الباب الرابع اذا ابطأ (الاتم) همزه نك ضميله و (الاتم)
ضمتينله يبان زيتوننه دينور عتم لفظنده لغتدر (الاتوم) صبور وزننده فرجى صغير عورته دينور يقال امرأة اتوم
اى الصغيرة الفرج وايكى دليكى براولان عورته ده ديمكله ضدّ اولنور يقال امرأة اتوم اى مفضاة بوراده مفلضه
نسخه لرى غلطدر وبونك فرجنده وسعت اولمغله ضدّيت ثابتدر (الاتيام) همزه نك كسريله و (التاتيم) تفعيل
وزننده عورتك ايكى دليكنى برايلمك معناسنه در يقال آتم المرأة واتّمها اذا صيرها اتوما (المأتم) مقعد وزننده رجال
ونسواندن حزن ومصيبت ياخود فرح ومسرّت ديرنكنه دينور على قول نسوان ياخود كنج وتازه نسوان
ديرنكنه مخصوصدر يقال حضروا مأتم فلان وهو كلّ مجتمع فى حزن او فرح او خاصّ بالنساء اى بالشوابّ * شارحك
بيانه كوره اسم مصدر واسم مكان اولور وبو قطع وفتق معناسندندر واساسك بيانه كوره حزن ومصيت ضمننده

فصل الياء
باب الميم
فصل الهمزة

جمعيت نسوانده غالب اولمشدركه حالا السنه‌ده همزه‌يى الفه قلبله متد اولدر فارسيده‌اكاشيون‌دينور ﴿الآثمات﴾
حاصلات وزننده آثمه‌نك جمعيدر يوريلوب فرومانده قالمغله اويالنوب آغرآغر يوريان دوه‌لره‌دينور قطع وابطاء
معنالرندن‌مأخوذدر يقال ابل آثمات اى معيية مبطئة ﴿الاثم﴾ همزه‌نك كسرى وثاى مثلثه‌نك سكونيله كناه‌وذنب
معناسنه‌در وخمره وقماره اطلاق اولنور وحلال ومباح اولميان عملى ايشلمك معناسنه‌در يقال اثم الرجل
اثما من الباب الرابع اذا عمل مالايحلّ واثم ومأثم مقعد وزننده كناه ايلمك معناسنه‌در يقال اثم الرجل اثما ومأثما
اذا اذنب واثم ومأثم اشكنجه وعقوبته دينوركه كناه جزاسيدر ﴿الآثم﴾ قاسم وزننده و ﴿الاثيم﴾ اميروزننده
و﴿الاثام﴾ شدّادوزننده‌و﴿الاثوم﴾ صبوروزننده كناهكاره‌دينور ﴿الاثم﴾ همزه‌نك فتحيله برمادّه‌يى بركمسه‌اوزره
كناه عدّ ايلمك معناسنه‌دركه اول كمسه‌يى انك سببيله كنهكار عدّ ايلمكدن عبارتدر يقال اثمه الله فى كذا اثمامن الباب
الثالث على الشذوذ ومن الباب الاوّل اى عدّه عليه اثما ﴿المأثوم﴾ برمادّه ضمننده كنهكار عدّ اولنمش آدمه دينور
﴿الايثام﴾ همزه‌نك كسريله برآدمى كناهه قومق معناسنه‌در يقال آثمه اذا اوقعه فى الاثم ﴿التأثيم﴾ تفعيل وزننده
بركمسه‌يه كنهكار اولدك ديمك معناسنه‌در يقال اثّمه اذاقال‌له اثمت وتأثيم اسم‌اولور اثم معناسنه تنبيت كبى ﴿التأثم﴾
تفعل وزننده كناهدن توبه واستغفار ايلمك معناسنه‌در يقال تأثّم الرجل اذا تاب من الاثم وكناهدن پرهيز ايلمك
معناسنه‌در يقال تاثّم الرجل اذا تحرّج بونك بناسى سلب ايچوندر ﴿الاثام﴾ سحاب وزننده جهنمده بر دره‌نك
اسميدر وعقوبت ونكال معناسنه‌دركه كناهك جزاسيدر كتاب وزننده دخى جائزدر يقال لقى اثامه واثامه ومأثمه اى عقوبته
﴿الاثيم﴾ اميروزننده كنهكار معناسنه‌دركه ذكر اولندى وكذّابه اطلاق اولنور يقال رجل اثيم اى كذّاب واثيم واثيمه
هايله چوق چوق كناه ارتكابنه دينور يقال هو متهافت على الاثيم والاثيمة اى كثرة ركوب الاثم واثيم ابوجهل
ملعونه اطلاق اولنور ﴿الاثوم﴾ صبور وزننده بودخى كذّابه دينور ﴿المؤاثم﴾ ملازم وزننده صورت حالندن
كركى كبى رونده‌لك مأمول ايكن خلاف مأمول يورر اولان انسان‌وحيوانه دينور يقال هو مؤاثم اذا كان يكذب
فى السير ﴿الأثمات﴾ آثمه‌نك جمعيدر يوريلوب كسلمكله آغرآغر يوريان ناقه‌لره‌دينور يقال نوق آثمات اى مبطئات
معييات * مؤلف بونى عنقريب تاى فوقيه ايله‌ده رسم ايلمشدر لغت مخصوصلردر ياخود احدهما آخردن مصحفدر
﴿الاجم﴾ رجم وزننده برنسنه‌دن كثرت مداومت سببيله بيقوب اوصانمق معناسنه‌در يقال اجم الطعام وغيره اجما
من الباب الثانى اذا كرهه وملّه وصو بوزلمق معناسنه‌در يقال اجم الماء اذا تغيّر وبرآدمى خوشلنمديغى نسنه‌يه
اوغراتمق معناسنه‌در يقال اجم فلانا اذا حمله على مايكرهه ﴿التأجم﴾ تفعل وزننده طارلمق واويكه‌لنمك
معناسنه‌در يقال تأجم عليه اذا غضب واتش علولنمك معناسنه‌در يقال تأجمت النار اذا ذكت وهوا پك اسّى
اولمق معناسنه‌در يقال تأجم النهار اذا اشتد حرّه وارسلان كندى يتاغى اولان بوكه كيرمك معناسنه‌در يقال
تاجم الاسد اذا دخل فى اجمته ﴿الاجيم﴾ اجيج وزننده ومرادفيدركه آتش علوينه دينور يقال اجيم النار
اى اجيجها ﴿الاجم﴾ همزه‌نك فتحيله مربع ومسطح اولان خانه‌يه دينور تقول رأيته يقعد فى اجم اى بيت مربّع مسطح
﴿الاجم﴾ ضمتينله حصن وحصاره وپلانقه‌يه دينور جمعى آجام‌در عنق واعناق كبى ومدينه‌ده برحصن مخصوص
آديدر ﴿الاجم﴾ فتحتينله شامده فراديس قربنده برموضع آديدر ﴿الاجمة﴾ فتحاتله برى برينه كيركين صارمشق صيق
وكوراغاجلغه‌دينوركه بوك تعبير اولنور اكثرى ارسلان يتاغى اولور جمعى اجم كلور همزه‌نك ضميله واجم كلور
ضمتينله واجم كلور فتحتينله وآجام كلور همزه‌نك مدّيله واجمات كلور فتحاتله ﴿الآجام﴾ همزه‌نك مدّيله قوربغه‌لره
دينور ضفادع معناسنه ﴿الايجام﴾ برنسنه‌دن بركمسه‌يى خوشلندرميوب بيزار ايلمك معناسنه‌در يقال آجمه منه
ايجاما اذا كرّهه اليه ﴿الاجوم﴾ صبوروزننده ناسى نفسندن بيزار ايدن كمسه‌يه دينور يقال هو اجوم اى يؤجم الناس
اى يكره اليها انفسها ضمير تانيث جماعت اعتباريله‌در ﴿الادمة﴾ همزه‌نك ضميله خصملق ويقينلق معناسنه‌در
يقال بينهما ادمة اى قرابة ووسيله معناسنه‌در بونده فتحاتله ده جائزدر تقول اتخذته ادمة اى وسيلة وخلطه
والفت وموافقت معناسنه‌در يقال بينهم ادمة اى خلطة وموافقة وادمه دوه قسمنده برلوندركه تويى سياهه
مائل اولمقدر قرامتق تعبير اولنور على قول آقچل اولمقدر ياخود ديك آقلقدر ياخود لون مزبور آهو قسمنده آقچل
اولمقدر وانسانده‌قاره‌ياغزلقدر سمرت معناسنه‌كه بغداى اكلو اولمق تعبير اولنور ﴿الادم﴾ همزه‌نك فتحيله ايكى نسنه
بينينى بتشدرمك معناسنه‌در يقال ادم بينهم ادما من الباب الثانى اذا لأم واتمكى قاتيغه بولامق معناسنه‌در يقال
ادم الخبز اذا خلطه بالادم كذلك برآدمك اتمكنى قاتيغه بولامق معناسنه‌در يقال ادم القوم اذا ادم لهم خبزهم
وادم برقومك تعين ومعروفيتلرينه مدار اولان متشخص وذيشان سركرده‌لرينه دينور كما سيذكر ومصدر اولور

بر قومه مدار تعين اولەرق سركرده اولمق معناسنه يقال ادم فلان القوم ادما من الباب الاوّل اذا صار لهم ادما ﴿الايدام﴾ همزه‌نك كسريله بودخی ايكی نسنه ارالغنی بتشدرمك معناسنه‌در يقال آدم بينهم ايداما اذا لأم و بر نسنه‌يی اتمكه قاتيق ايلك معناسنه‌در يقال آدم الخبز بمعنی ادمه وسختيانك ايچ يوزينی طشره كتورمك معناسنه‌در يقال آدم الاديم اذا اظهر ادمته ﴿الادمة﴾ تمره وزننده و فتحاتله و ﴿الادام﴾ كتاب وزننده آدم كبی شول ذيشان و متعين آدمه دينوركه قومی كندی سببيله بين الانام متعارف و نامدار اولەلر و بو اصلاح والأم معناسندندر يقال هو ادم اهله وادمتهم وادمتهم وادامهم ای اسوتهم الذی به يعرفون و ادام مطلقا اويغون و جسبان اولان شيئه دينور يقال هو ادامه ای موافقه و بر خاتون اسميدر و مكّه‌يه بر مرحله مسافه‌ده بر قيو آديدر و اتمك قاتيغنه دينور فارسيده نانخورش دينور جمعی آدمه كلور همزه‌نك مدّيله كه اصلی اءدمه‌در و آادام كلوركه اصلی اءدام ايدی تقول اكلت الخبز بلا ادام وهو مايؤتدم به ﴿ادام﴾ سحاب وزننده بر موضعدر ﴿الايتدام﴾ افتعال وزننده اتمكی قاتيقله تناول ايلك معناسنه‌در يقال ائتدم الرجل اذا اكل الخبز مع الادام واشبو ادام خلطه والفت معناسندن مأخوذدر و ايتدام اغاجه صو يوريوب تاب و طراوت پيدا ايلك معناسنه‌در يقال ائتدم العود اذا جری فيه الماء ﴿الاديم﴾ امير وزننده قاتيق اولمش طعامه دينور يقال طعام اديم ای مأدوم و اديم هذيل بلادنده بر موضع آديدر و ابرش كلبی فرسنك اسميدر و دری‌يه دينور جلد معناسنه ياخود قرمزی‌يه بويانمشنه دينور علی قول دباغت اولنمش دری‌يه دينوركه سختيان تعبير اولنور جمعی آدمه كلور همزه‌نك مدّيله كه افعله وزننده‌در و ادم كلور ضمتينله و آادام كلور همزه‌نك مدّيله و ادم كلور فتحتينله كه بو اسم جمعدر يقال قطع الاديم ای الجلد او هو احمره او مدبوغه و منه يقال ظلّ صائما اديم النهار ای عامّته يعنی بتون كوندز صائم اولدی او يقال اعجبنی اليوم اديم النهار ای بياضه و تقول جئتك اديم الضحی ای فی اوّله و يقال ليس تحت اديم السماء و فوق اديم الارض اكرم منه و هو ماظهر منهما ﴿اديم﴾ زبير وزننده تهامه ايله يمن بيننده تثليث نام موضعه مجاور بر موضع آديدر ﴿اديمه﴾ جهينه وزننده بر طاغك آديدر ﴿الادمة﴾ فتحاتله بدنده درينك ايچ يوزينه دينوركه ات جانبنه كلور علی قول طشره يوزينه دينوركه قيل بتن يوزيدر و باشك دريسنك طشره يوزينه دينور و يرك ايچ يوزينه دينور باطن الارض معناسنه ﴿المؤدم﴾ مكرم وزننده دريسنك ايچ يوزی ترو ملايم آدمه دينور نته‌كه مبشر دريسنك طشره يوزی خشونتلو اولان آدمه دينور بعده بو ايكی كلمه بالمعيه اوزو حاذق و مجرّب وكارآگاه و احوال آشنا كمسه‌يه اطلاق اولندی‌كه موقعلرينه كوره حسب الاقتضاء ملايمت و خشونتله معامله ايدر و ظاهرا خشونتلو كورينور لكن باطنا ملايم اولور يقال رجل مؤدم مبشر ای حاذق مجرّب جمع لين الادمة وخشونة البشرة مؤنثی مؤدمه و مبشره‌در ﴿الادم﴾ فتحتينله و ﴿الادومة﴾ همزه‌نك ضميله قره ياغز اولمق معناسنه‌در يقال ادم الصبیّ و ادم ادما و ادومة من الباب الرابع والخامس اذا كان به ادمة ﴿الآدم﴾ همزه‌نك مدّيله احمر وزننده ذكر اولنان ادمه رنكنده اولان آهويه و دوه‌يه دينور و قاره ياغز كمسه‌يه دينور جمعی ادم كلور همزه‌نك ضميله و ادمان كلور كذلك همزه‌نك ضميله مؤنثنده ادماء دينور حمراء وزننده و شاذّ اولەرق ادمانه دينور جمعی ادم كلور همزه‌نك ضميله و آدم ابو البشر علی نبينا و عليه السلام حضرتلرينك اسميدر و شاذّ اولەرق ادم دخی دينور فتحتينله كه الف تخفيف اولنور جمعی اوادم كلور * مترجم ديركه مؤلفك سياقندن آدم ادمه‌دن ياخود اديم ارضدن مشتق عربیّ اولمسنه ذهابی منفهم اولور نته‌كه شافيه‌ده دخی اصلی همزتينله اءدم اولەرق افعل وزننده عربيتی مرسومدر و جمعنده همزه واوه قلب اولنور قالديكه جمعيتی ذريتنه متعلقدر بر قبيله پدرينك اسميله قبيله مسما اولديغی كبی و عند البعض اصلی سريانی اولەرق آدام ايدی خاتام وزننده بعده تعريبله الف ثانيه حذف اولندی و امام شعبی عبرانی اولوب وزنی فاعل اولديغنه ذاهب اولدی آذر و عاذر كبی و سريانيده آدم طپراغه دينور ديدی وكشافده زمخشری و بيضاوی و سائر اهل تحقيق عجمی اولديغنی تنصيص ايلديلر پس عربی و اعجمی دينلره كوره‌ده غير منصرف اولور انتهی * و ابو بكر احمد بن آدم الآدمیّ محدّثدر ﴿الادمان﴾ فتحاتله بر شجر اسميدر و خرما اغاجنك بينيسنه عارض اولان چوركلكه و سياهلغه دينوركه اغاجك تباه اولمسنی مؤدّی اولور يقال ركب فی النخلة ادمان ای عفن و سواد فی قلبها ﴿ادمی﴾ اربی وزننده ياخود معرّف اولەرق بر موضع آديدر ﴿الايدامة﴾ همزه‌نك كسريله طپراغی پك و محكم اولوب اصلا طاشلری اولميان ارضه دينور جمعی اياديم كلور جوهری بونك مفردنی سلب ايلكله وهم ايلمشدر ﴿الادم﴾ فتحتينله قبر و مزاره دينور و برنی ديدكلری بر كونه خرمايه دينور و ذی قار قربنده بر موضع آديدر و عمق قربنده بر موضعدر و يمنده شهر صنعاء قضاسنده بر قريه آديدر و هجر قربنده بر ناحيه آديدر و عمان نواحيسندن بر ناحيه اسميدر ﴿ادّيم﴾ غليم وزننده سراة ايله تهامه و يمن بيننده بر ارضك

(اسميدر)

اسميدر و وادى القرى يانده برموضع آديدر (ادمام) همزه‌نك ضميله مغربده بر بلده‌در (المأدوم) قاتيق اولمش
طعامه دينوركه ذكر اولندى ومنه قولهم اطعمتك مأدومى اى اتيتك بعذرى يعنى بطانهٔ احوالمده اولان عذرو علتمى
سكا ابرادايلدم و بوكنايا تدندر (اذيم) ذال معجمه ايله زبير وزننده اساميدندر اذيم الثعلبىّ صحابه‌در (الارم) همزه‌نك
فتحى و رانك سكونيله حاضر اولان طعامك مجموعنى اكل ايلمك معناسنه‌در يقال ارم ما على المائدة ارمامن الباب الاول
اذا اكله فلم يدع شيئا و بو مشتق معناسنه‌در يقال ارم فلانا اذاالينه و برقومى استيصال ايلمك معناسنه‌در يقال ارمت السنة
القوم اذا قطعتهم و برنسنه‌يى محكم باغلمق معناسنه‌در يقال ارم الشئ اذا شدّه و اصرمق معناسنه‌در يقال ارم عليه اذا عضّ
و ايپى محكم بوكمك معناسنه‌در يقال ارم الحبل اذافتله شديدا (الارمة) فرحه وزننده خلقى استيصال ايدن قوراق و قيتلق
سنه‌يه دينور يقال سنة ارمة اى قاطعة مستأصلة (الارّم) ركع وزننده آزى ديشلره دينور و پرمغك اوجلرينه
دينور و طاشلره دينور و خرده چقل طاشلرينه دينور (المأرومة) و (الارماء) حمراء وزننده شول ارضه دينوركه طوارلر
بتون اشجار و نباتاتنى سيلوب سپورمكله اصول و فروعلرندن برنسنه قالمامش اوله يقال ارض مأرومة و ارماء اى لم
يترك فيها اصل ولا فرع و بو استيصال قحطله ناسده دخى مستعملدر و مأرومه هريانى اويغون اعضاء و اندامى
دير نكلو متناسب محبوبه‌يه اطلاق اولنور فتل معناسندن مأخوذدر يقال جارية مأرومة اى حسنة الارم يعنى
مجدولة الخلق (الآرام) همزه‌نك مدّيله نشان ايچون بريه‌ده نصب اولنان ميل و مناره‌لره دينور يقال مفازة ليست
فيها آرام اى اعلام و على قول بو عادى اولنلره يعنى پك قديم اولنلرينه مخصوصدر مفردى ارم درعنب كبى و ارم در
كتف كبى و ارمى در عنبىّ كبى و فتحتينله جائزدر و ايرمى در حيدرىّ وزننده و يرمى در يانك و رانك فتحيله كما سيذكر
(الاروم) همزه‌نك ضميله بو دخى اعلام معناسنه‌دركه نشان ايچون ديكيلان ميل و مناره‌لردر و عاد قومنك قبورينه
دينور و اروم الرأس باشلرك تپه‌دن طرفه او جلرينه اطلاق اولنور *شارح ديركه مفردى ارمه درغرفه وزننده (ارم)
عنب وزننده و (ارام) سحاب وزننده عاد اولى ياخود عاد اخيره‌نك پدرلرى اسميدر على قول بلده‌لرى اسميدر
ياوالده‌لرى ياخود قبيله‌لرينك اسميدر و ارم ذات العمادكه قرأن مبينده وارد اولمشدر مراد دمشق شام ياخود
اسكندريه شهريدر و ارم فارس اولكه سنده برموضعدر (ارم الكلبه) ياخود (ارمىّ الكلبه) بصره ايله مكه ميانده
برموضعدر (ارام) سحاب وزننده اطراف شامده جذام قبيله سى ديارنده برطاغك و برصويك آديدر و ارام قبائل
رأسك قاوشدقلرى يره دينور و قبيله باشده اولان كميك قطعه‌لرينه دينور نته‌كه ذكر اولندى (الارومة) همزه‌نك
فتحى و ضميله هرنسنه‌نك كوكنه دينوركه مراد كوم و فراوان اولان كوكدر تركيده اكا اويوم تعبير اولنور جمعى
اروم در يقال ارومته قويّة اى اصله (المؤرّم) معظم وزننده كميك قطعه‌لرى ايرى اولان باشه وصف اولور يقال
رأس مؤرّم اى ضخم القبائل و يوقريسى بول اولان توغلغه‌يه دينور يقال بيضة مؤرّمة اى واسعة الاعلى (الارم)
فتحتينله و (الاريم) امير وزننده و (الارمىّ) عنبىّ وزننده و همزه‌نك فتحيله‌ده جائزدر و (الايرمىّ) حيدرىّ
وزننده و همزه‌نك كسريله لغتدر ناسدن بركسه و اثر و نشان معنالرينه مستعملدر ميل و مناره معناسندن مأخوذدر
يقال ما بالمكان ارم واريم وارمىّ و ايرمىّ اى احد وعلم *شارحك بيانه كوره نفى موقعنه مخصوصدر وارمىّ و ايرمىّ
كلمه‌لرنده ياء وحدتيه‌دركويا كه ارم و ايرم جنس عدّ اولنمشدر جمعى ارام درنته‌كه ذكر اولندى (ارما) فتحتينله و (ارم)
جبل وزننده حلف و قسمه مقرون اوله‌رق اما و ام معناسنه مستعملدر ارما لفظى امّا معناسنه‌دركه حرف
استفتاحدر و ارم كلمه‌سى ام معناسنه‌دركه بل مرادفيدر يقال ارما والله اى اما والله و ارم والله اى ام والله نته‌كه هما
و حرمى و جربى و عزمى والله اما والله مقامنده مستعملدر و اما لفظى حقّا معناسنه‌در و بونلر استعمالات عربدر
هر برينك مناسبت معنويه‌سى واردر ماده‌لرنده مشروحدر جمله‌سى قسم و يمين مقامنده‌در (ارم) همزه‌نك
ضميله طبرستانده برموضعدر (ارميه) همزه‌نك ضمى و ميمك كسرى و يانك تخفيفيله آذربيجان اولكه سنده بر بلده
آديدر (اروم) صبور وزننده بنى سليم يوردنده برطاغك آديدر (آارم) احمد وزننده برموضعدر (بئرارمى) حسمى
وزننده مدينه قربنده برقيو آديدر (الاورم) همزه‌نك فتحيله ورم ماده‌سنده مرسومدر (آرم) صاحب وزننده
مازندرا اولكه سنده بر بلده‌در خسرو بن حمزة المؤدّب اورادندر و دهستان قربنده برقريه‌در (آرام) همزه‌نك
مدّيله بين الحرمين برطاغك آديدر (ذات آرام) قبيلهٔ ضباب ديارنده برطاغدر (ذوآرام) برمرتفع و پك يراسميدركه
آنده عاد قومى نشان ايچون اعلام جمع ايلمشلردر (الازم) همزه‌نك فتحى و زاى معجمه‌نك سكونيله و (الازوم) قعود
وزننده برنسنه‌يى ديشلرك مجموعيله قاوريوب پك اصرمق معناسنه‌در يقال ازم الشئ ازما و ازوما من الباب الثانى
اذا عضه بالفم كلّه شديدا و آت كم طماغنى ديشلريله صقوب آزى يه چالمق معناسنه‌در يقال ازم الفرس على فاس

اللجام اذا قبض ویبل پك قوراق وقیتلق اولمق معناسنه مستعملدر یقال ازم العام اذا اشتدّ قحطه وخلقی قیروب
کچورمك معناسنه مستعملدر یقال ازم القوم اذا استأصلهم وبرآدم برکسه یه یاخود برمحله ایرلامق وجه اوزره ملازمت
ایلك معناسنه مستعملدر یقال ازم بصاحبه وبالمکان اذا لزم وبرنسنه یی محکم بوکمك معناسنه در یقال ازم
الحبل اذا احکم فتله ودائمی برنسنه اوزره اولمق معناسنه در یقال ازم علیه اذا واظب وبرآدم مزرعه وچفتلك
مقوله‌سی ملکنی محافظه ایلك معناسنه در یقال ازم بضیعته اذا حافظ وقپویی قپامق معناسنه در یقال ازم الباب
اذا اغلقه وبرنسنه بوریشوب وبورتلوب طورطوپ اولمق معناسنه در یقال ازم الشیٔ اذا تقبض وانضمّ
وبرنسنه یی دیش ایله وبچاق مقوله‌سیله کسمك معناسنه در یقال ازم الشیٔ بنابه اوبالسکین اذا قطعه
وبرنسنه دن امساك وفراغت ایلك معناسنه در یقال ازم عن الشیٔ اذا امسك عنه ویمکی ترك ایدوب کیرو طورمق
معناسنه در * قال الشارح سأل کسری الحارث بن کلدة وهو طبیب العرب ما اصل الطبّ قال الأزم قال فما الازم
قال ضبط الشفتین والرفق بالیدین قال اصبت وازم طعام اوزره طعام اد خالندن پرهیز ایلك معناسنه در
یقال هو یأزم ای لایدخل الطعام علی الطعام وصمت وسکوت معناسنه در یقال علیك بالازم ای الصمت
(الآزم) صاحب وزننده و(الازوم) صبور وزننده برنسنه یی دیشلرینك مجموعیله قاوره‌یوب پك اصرر
اولان آدمه دینور وآزم آزی دیشنه دینور جمعی ازّم کلور رکع وزننده وازوم کذلك آزی دیشه دینور
جمعی ازم کلور عنق وزننده (الازم) فتحتینله بودخی برنسنه بوریشوب طورطوپ اولمق معناسنه در
یقال ازم الشیٔ ازما من الباب الرابع اذا تقبض وانضمّ ومهمان اوزره مهمان قوندرمق معناسنه در تقول ازم بی
علیه ای المّ (الازمة) تمره وزننده و(الازمة) فرحه وزننده و(الازومة) ملوله وزننده پك قوراق وقیتلق
ییله وصف اولور یقال سنة ازمة وازمة وازومة ای شدیدة وازمه تمره وزننده وفتحاتله کونده براوکون یمك یمکه دینور
یقال اعتاد فلان فی الیوم ازمة ای اکلة واحدة وشدّت ومحنت معناسنه در جمعی ازم کلور تمره وتمرکبی وازم کلور
عنب وزننده بدره وبدرکبی قال الشارح ومنه * اشتدّی ازمة تنفرج * (المأ زم) منازل وزننده مأزم کلمه سنك جمعیدرکه
منزل وزننده در هرنسنه نك صقشوب تنك وثقلت اولان یرینه دینور ومنه مأزم الارض والفرج والعیش ای مضایقها
بوجهتله جمع ایله یعنی مزدلفه ایله عرفات بیننده واقع طاره‌جق یره مأزم اطلاق اولندی واکا مأزمان دخی دینور تثنیه
صیغه‌سیله ایکی طرفنده‌کی جبل اعتباریله ومأزمان مکه ایله منا اراغنده برموضعك دخی اسمیدر (الآزمة) صاحبه
وزننده بودخی شدّت ومحنته دینور یقال وقعوا فی آزمة ای شدّة وآزی دیشه دینور جمعی اوازم کلور (ازیم) امیر
وزننده بادیه‌ده برطاغك آدیدر (ازام) قطام وزننده قیتلق وقوراق سنه‌یه دینور یقال اصابتهم ازام ای السنة
المجدبة (الازوم) صبور وزننده و(الازام) غراب وزننده برنسنه‌یه مداوم اولان کمسه‌یه دینور یقال هو ازوم به
وازام ای ملازم له (المتأزم) متألم وزننده قحط وشدّته اوغرامش آدمه دینور یقال هو متأزّم ای اصابته ازمة (ازم)
فتحتینله ایرانده سیراف قضاسنده بر ناحیه در محدّثیندن بحر بن یحیی بن بحر الازمیّ اورادندر واهواز ایله رامهرمز میاننده
برموضعدر مبرمان دیمکله معروف محمّد بن علی النحویّ الازمیّ اورادندر (اسامة) همزهٔ مضمومه ایله معرفه اوله‌رق
ارسلانك علم جنسیدر یقال هذا اسامة عادیا ای جریئا وحرف تعریفله الاسامة دخی لغتدر کافیه شارحی شیخ رضی
معرفه بخشنده تحقیق ایلمشدر فلیراجع واسامه اسامیدندر اسامة بن زید فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك
موالیسندندر وبغایت سودیکی ذواتدندر واسامة بن شریك الثعلبیّ واسامة بن عمیر الهذلیّ وابن مالك الدارمیّ
وابن اخدریّ الشقریّ صحابه‌لردر وبونده همزه‌سز سامه دخی لغتدر واسم کلمه‌سی معتلّ اللام اولمغله سموّ ماده‌سنده
مرسومدر (الاشم) همزه‌نك وشین معجمه‌نك فتحیله ذکر اولنان ازم لفظنده لغتدرکه مهمان اوزره مهمان قوندرمق
معناسنه در تقول اشم بی علی فلان اشما من الباب الرابع بمعنی ازم (اشموم) همزه‌نك ضمیله مصرده ایکی قریه اسمیدر
(الاصطکمة) همزه‌نك کسری وطانك فتحیله کولده پشمش اتمکه دینورکه طشره اهالیسی پوغاچه تعبیر ایدرلر تقول
اکلت اصطکمة ای خبز الملة (الاضم) همزه‌نك وضاد معجمه‌نك فتحیله حقد وکینه معناسنه در یقال بقلبه اضم ای حقد
وحسد معناسنه در وطارغنلق غضب معناسنه در جمعی اضمات کلور فتحاتله واضم مصدر اولور طارلمق معناسنه در
یقال اضم علیه اضما من الباب الرابع اذا غضب وبرآدمه اذا ورنجیده ایده‌رك شرکیر اولمق معناسنه در یقال اضم به
اذا علق یؤذیه وآیغر حیوان دیشیلره صتاشوب کیمنی قاپوب کیمنی اوکنه قاتوب قوغمق معناسنه در یقال اضم الفحل
بالشول اذا علق بها یطردها ویعضها (اضم) عنب وزننده برطاغك آدیدر وشول وادی اسمیدرکه مدینهٔ منوّره
اول وادیده بنیاد وآباد اولمشدر مدینه‌نك اتصالنده اولان یرینه قناة دیرلر ومدینه‌دن یوقریٔ سدّ قناة یاننده اولان

يرينه شـظاة ديرلر وآندن اشاغى يه اضم ديرلر (ذواضم) مكة ايله يمانه بيننده برموضع آديدر (الاطم) ضمتينله
كوشـكه دينور قصر معناسنه ومطلقا طاشدن ياپلمش حصن وحصاره دينور پلانقه وقله وطابيه وشانص كبى كه
فارسيده دژه ديرلر اطوم مدينه بوندندركه سلفده طاملرى اوزره تحصن ايده جك قله لر بنا وآنده متحصن اولورلر ايدى
واطم مطلقا مربع ومسطح كاركيرخانه يه دينور جمعى آطام كلور همزه نك مديله واطوم كلور لسانمزده اوطه تعبيرى
اطم محرفى اولمق ذهنده جولان ايدر وقولهم آطام مؤطمة كمعظمة مثل اجناد مجندة يعنى رفعت ومناعتنى توصيف
ايچون ايراد اولنور واطم الاضبط بن قريع يمنده برحصندر (الاطم) فتحتينله اويكه لنوب طارلمق معناسنه در يقال
اطم الرجل اطما من الباب الرابع اذا غضب وبرآخر نسـنه يه منضم اولمق معناسـنه در يقال اطم اليه اذا انضم
واطام مرضنه اوغرامق معناسنه در يقال اطم الرجل والبعير اذا اصابه الاطام (الاطيمة) سفينه وزننده آتش
ياقجق اوجاغه دينور (الاطوم) صبور وزننده دكز قبلوبغه سنه دينوركه دريسى غليظ اولور وبرجنس بالق
اسميدركه ايرى ودريسى غليظ اولور وشول يايه دينوركه كريشى بغرينه ياپشق اولمغله باصق اوله يقال قوس
اطوم اى لازق وترها بكبدها وكرپى يه دينور قنفذ معناسـنه واكوزه دينور وصدفه دينوركه انجو قابيدر
(الاطام) غراب وزننده و(الاطام) كتاب وزننده برعارضه سببيله بول وفضلاتك منقبض اولمسنه دينوركه علت
مخصوصه در (الاطم) همزه نك فتحيله ذكر اولنان علته اوغرامق معناسنه در يقال اطم الرجل والبعير اطما على
بناء المجهول واطم عليه فهو مأطوم اذا اصابه الاطام واصرمق معناسنه در يقال اطم بيده اطما من الباب الثانى
اذا عض وچقرمق معناسنه در يقال اطم بسلحه اذا رمى به وقويينك اغزينى طاره چق ياپمق معناسنه در يقال اطم
البئر اذا ضيق فاها وپرده يى صاليورمك معناسنه در يقال اطم على البيت اذا ارخى ستوره (الائتطام) افتعال
وزننده بودخى اطام ديدكارى مرض مزبوره اوغرامق معناسـنه در يقـال ائتطم الرجل عـلى بناء المجهول
اذا اصابه الاطام (التاطم) تفعل وزننده پك غضبناك اولمق معناسنه در يقال تاطم الرجل اذا تاجم وغضب وطالغه لر
يوكسـلوب برى برينه چارپلمغله برى برى اوستنده چتلايوب يارلمق معناسنه در يقال تاطم السيل اذا ارتفعت
امواجه فتكسر بعضها على بعض وكيجه پك قراكو اولمق معناسنه در يقال تاطم الليل اذا اشتدت ظلمته وكدى
قسمى اويوركن ميرلدايوب خيرلدامق معناسنه در يقال تاطم السـنور اذا خر فى نومه وبركسه مافى الضميرنى
كتم وامساك ايدوب آچمازده قومق معناسنه در يقال تاطم فلان اذا سكت على مافى نفسه (الايطام) همزه نك
كسريله قپويى قپامق معناسنه در يقال آطم بابه ايطاما اذا اغلقه (التأطيم) تفعيل وزننده اورتو ايله محفه يى
ومحملى اورتمك معناسنه در اطم الهودج اذا ستره بثياب (آطام) همزه نك مديله يمامه ده برقريه در (الاكمة)
فتحاتله جنس واحد طاشـلقدن اولان يوكسك تپه يه دينوركه يغين اولميه على قول طاغدن الچق تپه يه دينور
ياخود اطرافندن پك يوكسك اولان يره وباره دينوركه طپراغى غليظ اولوب لكن غلظتده طاش درجه سنه بالغ
اولميه جمعى اكم كلور فتحتينله واكم كلور ضمتينله وآكم كلور اجبل وزننده واكام كلور جبال وزننده وآكام
كلور اجبال وزننده واكمه طى قبيله سى يوردنده اجأ نام طـاغك هضباتندن برهضبه آديدر وحاجز قربنده
برموضع آديدركه اكمة العشرق ديمكله متعارفدر (الاستيكام) برمحل تپه لك اولمق معناسنه در يقال استأكم الموضع
اذا صار اكما واوتوره جق يرى ملايم بولمق معناسنه در يقال استأكم مجلسه اذا استوطأه (المأكم) و(المأكمة)
ميمك فتحى وكافك فتحى وكسريله اوجه كميكنك باشنده اولان اته دينوركه ايكى طرفلو ايكى ات پارچه سيدركه
بانجق اتى تعبير اولنور على قول ايكى قطعه اتدركه قيناقلر ايله ارقه نك ايكى جانبنى وصل ايلمشلردركه پوچ اتى تعبير
اولنور جمعى مآكم كلور منازل وزننده (المؤآكمة) مفاعله دن اسم فاعل بنيه سيله و(المؤكمة) محدثه وزننده
مأكم ديدكارى اتلرى بيوك اولان عورته دينور يقال امرأة مؤاكمة ومؤكمة اى العظيمة المأكمتين وهى لحمة على
رأس الورك وهما ثنتان او لحمتان وصلتا بين العجز والمتنين (الاكم) همزه نك فتحى وكافك سكونيله يرده اولان
اوتلرك مجموعى رعى اولنمق معناسنه در يقال اكمت الارض على المجهول اكما من الباب الاول اذا اكل جميع مافيها
(اكام) غراب وزننده برطاغك آديدر (التأكيم) تفعيل وزننده صغرى بيوك اولمق معناسنه در يقال اكمت المرأة
اذا اغلظ كفلها (المأكوم) غم واندوه سببيله رنكى متغير اولمش آدمه دينور يقال رجل مأكوم اى كمد غما (الالم)
فتحتينله آغرى يه دينور جمعى الام در همزه نك مديله يقال به الم شديد اى وجع * شارح ديركه الم وجعدن اعمدر حتى
مؤلف ذال بابنده لذه يى كه خوشـلقدر ضدا لالم ايله تعبير ايلدى پس الم ناخوشـلق ديمك اولور كرك وجع ايله
وكرك فتور واندیشه كبى عارضه ايله اولسون انتهى * والم مصدر اولور دردناك اولمق معناسنه يقال الم رأسه الما

من الباب الرابع اذاوجع (الايلة) همزه‌نك ولامك فتحيله بودخی وجع معناسنه‌در يقال اخذه الالم والايلة ای الوجع وحركت وجنبش معناسنه‌در يقال مابه ايلة ای حركة وسس معناسنه‌در تقول سمعت ايلته ای صوته (الالم) كتف وزننده دردناك آدمه دینور يقـال رجل الم ای وجع (التالم) تفعـل وزننده دردناك اولمق معناسـنه در يقال تألم الرجل اذاتوجّع (الايلام) همزه‌نك كسريله در دناك ايلمك معناسنه در يقال آلمه ايلاما اذا اوجعه (الاليم) امير وزننده آجيدوب آغريدن نسنه‌يه دينور يقال ضرب اليم ای مولم وبوسميع ومسمع كبيدر وايجاع وايلامی نهايت درجه‌يه بالغ اولان اشكنجه وعذابه دينور يقال عذاب اليم اذابلغ ايجاعه غايت البلوغ (الألومة) همزه‌نك فتحيله خست ولؤم ودنائت معناسـنه‌در يقال به الومة ای لؤم وخسة وبر موضع آديدر (الامّ) همزه‌نك فتحی وميمك تشديديله قصد وآهنك ايلمك معناسنه‌در يقال امّه امّا من الباب الاول اذاقصده وباشی دماغه وارنجه يارمق معناسنه‌در يقال امّ فلانا اذا اصاب امّ رأسه (الائتمام) افتعال وزننده بودخی قصد ايلمك معناسـنه در يقال ائتم شيئا اذا قصده واقتدا ايلمك معناسنه‌در يقال ايتمّ به اذا اقتدی و يقال ايتمی به علی البدل يعنی شدّه‌یی استثقالله يايه ابدال ايدوب ايتمی دخی ديرلر (التأميم) تفعيل وزننده و (التأمم) تفعل وزننده بونلرده قصد ايلمك معناسنه‌در يقال امّه وتأمّمه اذا قصده وبونلرده همزه‌يی يايه ابدالله يممه وتيممه دخی ديرلر وتيمم توضؤ بالتراب معناسنه مستعمل اولوركه عرف شرعيدر قصد معناسندن مأخوذدر يقال تيمم التراب اذا توضّأ به بونكده اصلی تامّم ايدی همزه يايه ابدال اولندی وتأمّم انالق ايدنمك معناسنه در يقال تامّم فلانة اذا اتخذها امّا (المئمّ) ميمك كسری وهمزه‌نك فتحيله اسـتاذ رهبره دينور يقال هو مئمّ ای دليل هاد ودائما اوكجه ايلروده كيدن اركك دوه‌يه دينوركه سائرلری اكا اويوب اردنجه كيدرلر پيشاهنك تعبير اولنور مؤنثی مئمه‌در هايله (الامّة) همزه‌نك كسريله حالت معناسنه‌در يقال له امّة حسنة ای حالة وبوراده حالتدن بناء نوع اولمق محتملدر امامت ماده‌سندن وامّه مذهب ودين معناسنه كلور همزه‌نك ضميله‌ده لغتدر ونعمت معناسنه‌در وشان وهيئت معناسنه‌در وديرلك خوشلغنه دينور يقال به امّة ای غضارة عيش وسنت وعادت معناسـنه‌در بونده هـانك ضميله‌ده جائزدر وطريقه وروش واسلوب معناسنه‌در يقال له امّة معتدلة ای طريقة واماملق معناسنه‌در امامت كبی وامامه اويغه دينور يقال صلی بالامّة ای بالائتمام بالامام (الامّة) همزه‌نك ضميله انواع خيری جامع اولان آدمه دينور جماعت كثيره مقامنده‌در * قال الشارح وبه فسر قوله تعالی ❁ انّ ابراهيم كان امّة ❁ الآية وهو الرجل الجامع للخير وامام ومقتدايه دينور يقال هو امّتهم ای امامهم وكنديلره پيغمبر كوندريلان جماعته دينوركرك ايمان ايلسـونلركه امّت اجابت اطلاق اولنوركرك ايمان ايلسونلركه امّت دعوت اطلاق اولنور وهر قبيله‌دن برطائفه وجماعته دينور وهر حيوان جنسنه دينور * قال الشارح وفی الحديث ❁ لولا انّ الكلاب امّة من الامم لامرت بقلتها ❁ وشول آدمه دينوركه سائر اديانه مخالف دين حق اوزره اوله وووقت وحين معناسنه‌در وقدّ وقامت معناسنه‌در ويوزه دينور وجه معناسنه وفرح ونشاط معناسنه‌در وطاعت وانقياد معناسنه‌در وعالم ودانايه دينور يقال هو امّة ای عالم وامّة الوجه يوزك بيوك وطولغون يرينه اطلاق اولنوركه حسن وجمال علامتنك محليدر وامّة الطريق كذلك يولك اولو يرينه اطلاق اولنور يقال ذهبوا من امّة الطريق ای معظمه وامّة الرجل برآدمك قوم وجماعتنه اطلاق اولنور وامّة الله حضرت خالق لايزالك مخلوقندن عبارتدر (الامّ) همزه‌نك ضميله بودخی هرقبيله‌دن بركروهه دينور وحيواندن هرجنسه دينور وآنايه دينور فارسيده مادر ديرلر بونده همزه‌نك كسريله‌ده جائزدر يقال له امّ خيرة ای والدة وبونده امّة دخی دينور هايله وامهه دخی دينور جمعلری امّات وامّهات كلور علی قول امّهات ذوی العقوله وامّات بهائمه مخصوصدر پس بونده درت لغت اولور امّ كه همزه‌نك ضميله‌در وامّ‌در همزه‌نك كسريله وامّه‌در هايله وامّهه‌در ايكی هايله * شارح ديركه اهل تحقيق قولی اوزره امّه وامّهه لغت مخصوصه‌لردر امّ لفظنك اصلی كذلك امّهه‌در هاءمزيدكلدر انتهی * وامّ لفظنی اب كلمه‌سنه تغليب ايدوب هما امّاك ديرلر هما ابواك معناسنه وعندالبعض بوندن مراد والده ايله خاله‌در يقال هما امّاك ای امّك وخالتك * شارح ديركه قول اوّله كوره اصل معناسندن مأخوذ اولمغله خلاف قياس مؤنث مذكره تغليب اولندی وامّ برآدمك ياشلو ومسـنّه اولان زوجه‌سنه اطلاق اولنور وبرآدمك مسـكن ومأواسنه اطلاق اولنور وبرقوم وجماعتك خدمتكارنه دينور يقال هو امّ القوم ای خادمهم وهرنسنه‌نك اصل وعمادنه دينور يقال هو امّه ای اصله وعماده وامّ القوم برجماعتك باشبوغنه وسركارنه اطلاق اولنور يقال هذا امّ القوم ای رئيسهم وامّ القرأن سورهٔ فاتحه‌در علی قول شرايع واحكام وفرايض آيتلرندن هرآيت محكمه‌يه اطلاق اولنور تقول قرأت امّ القرأن ای الفـاتحة اوكلّ آية محكمة من آيات الشرايع والاحكام والفرائض (امّ النجوم)

کهکشان فلکدر یقال ماشبه مجلسك بامّ النجوم وهی المجرّة ﴿امّ الرأس﴾ دماغدر علی قول دماغ اوزره اولان
انجه زاردن عبارتدر یقال بلغت الشجة امّ الرأس ای الدّماغ او الجلدة الرقیقة التی علیها کتب تشریحده بیان
اولندیغی اوزره دماغ ایکی زار ایله محصندر بریسی باش چناغنه مماسدر شویله که درزلرینه مخالطدر ثانی بونك
آلتنده در ونرم ولطیفدر کرچه دماغه مماس دکلدر لکن غلیان غیظ وغضب وقتنده دماغ قالقوب اکا طوقنمق
صورتنده اولور ایشته بوزاره امّ رأس وامّ دماغ دیرلر ﴿امّ الرمح﴾ بیراغه اطلاق اولنور یقال تجمعوا تحت امّ الرّمح
ای اللواء ﴿امّ التنایف﴾ تای فوقیهٔ مفتوحه ایله بیابانك کنیه سیدر مفازه معناسنه * شارح دیرکه بونك مفردی تنوفه در
امّهات سائره ده اشدّ المفاوز واشقها عبارتیله مفسردر ﴿امّ البیض﴾ دیشی دوه قوشنك کنیه سیدر و ﴿امّ﴾ مطلقا
شول شیئه اطلاق اولنورکه اصل کبی سمتنده اولان نیچه نسنه لر اکا منضمّ ومرتجع اوله اقطار دائره نك مرکزی اولان
نقطه کبی ﴿امّ القری﴾ مکهٔ مکرمه در کرهٔ ارضك علی مازعموا وسطی اولدیغنه مبنیدر یاخود اهل اسلامك قبله
ومقصدلری اولوب یاخود قرای سائره دن قدر وشانی عظیم اولمغله اطلاق اولندی ﴿امّ الکتاب﴾ اصل کتاب
یاخود لوح محفوظ مراددر یاخود سورهٔ فاتحه در یاخود مجموع قرآن کریم مراددر * مترجم دیرکه بوراده اواللوح
لفظنده غالبا اوعنوانی قلم ناسخ طغیانیدر صواب اولان واو ایله اولمقدرکه اصل کلمه سنی عطف تفسیردر نته که
بیضاوی امّ الکتاب ای اللوح المحفوظ فانّه اصل الکتب السماویّة عبارتیله بیان ایلمشدر وعربلرك ویله قوللری
ویل مادّه سنده بیان اولندی ولا امّ لك قوللری ذمّ وقدح معرضنده مستعملدرکه مخاطبك لقیط اولدیغندن
کنایه ایدرلر وکاهجه مدح مقامنده دخی استعمال اولنورکه نسوان مقوله سی ناقصاتدن بویله کامل ظهوری
محال کبی بر معنادر دیمك دقیقه سیله تعجب اولنور ﴿الاُمومة﴾ همزه نك ضمیله والده اولمق معناسنه در یقال
امّت فلانة امومة ای صارت امّا و یقال ما کنت امّا فاممت امومة من الباب الرابع ای صرت امّا ﴿الاستیمام﴾
آنالق ایدنمك معناسنه دریقال استأمّها اذا اتّخذها امّا ﴿الامیم﴾ امیر وزننده و ﴿المأموم﴾ باشی امّ رأسه
وارنجه قدر یارلمش آدمه دینور یقال رجل امیم ومأموم ای اصابته الشجة الی امّ رأسه وامیم قدّ وقامتی
خوب وموزون آدمه دینور ومأموم شول دوه یه دینورکه اورمقدن یاخود یاغر اولمقدن ناشی صرتنك
تویلری کتمش اوله وطیّ قبیله سندن بررجل اسمیدر ﴿الآمّة﴾ همزه نك مدّی ومیمك شدّه سیله و ﴿المأمومة﴾
شول باش یاریغنه دینورکه امّ رأسه قدر وارمش اوله یقال شجة آمّة ومأمومة ای بلغت امّ الرأس ﴿الامیمة﴾
جهینه وزننده کندولر ایله باش یاریلور اولان طاشلره دینور وامّ کلمه سندن مصغر اولور ودمورجی چکیجنه
دینور یقال ضربه بالامیمة بمطرقة الحدّاد واون ایکی صحابیه خاتون اسمیدر وابو امیمة الجشمی یاخود جعدی
اصحابدندر ﴿المأموم﴾ باشی امّ رأسه وارنجه یارلمش آدمه دینور وصرتنك تویلری اورمقدن یاخود یاغر
اولمقدن ناشی زائل اولمش ارکك دوه یه دینور وطیّ قبیله سندن بر رجل اسمیدر ﴿الامیّ﴾ همزه نك ضمیله
و ﴿الامّان﴾ رمّان وزننده یازو یازمق بیلمیان آدمه دینور علی قول شول آدمه دینورکه اصلا اوقیوب یازمغی تعلیم
وتعلّم ایلمیان طائفه ایچره نشئت ایلمکله آنلر کبی اوقیوب یازمقدن ویازویی واوقومغی بیلمکدن بی بهره اولوب
واول جبلت اوزره نشو ونما بولمش اوله یقال هو امّی وامّان وهو من لایکتب اومن علی خلقة الامّة لم یتعلم الکتاب
وهو باق علی جبلته * شارح دیرکه بوراده امّان کلمه سنك اصلی امّانی ایدی الف ونون تغییر نسب ایچوندر
وتخفیفا یاء محذوفدر وعلی خلقة الامّة قولنده امة کلمه سندن مراد قوم وجماعت عربدر زیرا آنلر علم وکتابتدن
بی بهره ایدیلر ووالده مراد اولدیغنه کوره والده سندن تولدی خلقت اوزره دیمکدرکه اولمقوله افعال واوضاعدن
عاری اولور یاخود آناسنك خلقتی اوزره درکه نسوان قسمی درس وکتابتدن بی بهره اولورلر وبو وصف مفخر عالم
صلی الله علیه وسلم حقنده فضیلت جلیه در بلا تعلّم علوم اولین وآخرینی جامع وکلمات مکتوبه یی وکتابتی عالم
اولمسی معجزهٔ کبرادر * مترجم دیرکه بر کمسه نك علما وتعلیما کندیلری اوزره فضل وتفوّقی نقیصه سندن مصون
ولمسی دخی فضائل مذکوره دندر انتهی * وامّی اصلا سوز بیلمز غبی وعاجز وناتراش ونامؤدّب کمسه یه اطلاق
اولنور یقال رجل امّی ای غبیّ جلف جاف قلیل الکلام ﴿الامام﴾ سحاب وزننده اوکه دینورکه فارسیده پیش دیرلر
قدّام لفظی کبی جهات سته دندر وراء نقیضیدر اسم اولور وظرف اولور وبو مؤنثدر بعضا مذکر اولور
وقولهم امامك بالنصب کلمة تحذیر یعنی اوکه باق واوککدن بصیرت اوزره اول ﴿امامه﴾ ثمامه وزننده اوچیوز
مهار دوه یه اطلاق اولنورکه اسمدر یقال اعطاه امامة ای ثلاثمائة من الابل * شارح دیرکه نته که هنیده یوز
دوه یه اسمدر انتهی * وامامه بنت قشیر وبنت حارث وبنت العاص وبنت قریبه صحابیه لردر وابو امامة الانصاری

وابو امامة بن سهل بن حنيفه وابن سعد وابن ثعلبه وابن عجلان اصحابدندر وابو امامة بن سهل بن حنيفه
محدّثيندن عبدالرحمن الامامی منسوبدر زیرا آنك اولادندندر ((امّا)) همزه‌نك فتحی ومیمك تشدیدیله حرف
شرطدر جوابنده فاء لازمدر كقوله تعالى ﴿ فاما الذين آمنوا فيعلمون انّه الحق من ربهم ﴾ الايه وكاه اولوركه
میم اولاسنی استثقالا للتضعیف یای تحتیه‌یه ابدال ایدوب ایما دیرلر كقول عمرو بن ابی ربیعة * رأت رجلا ایما اذا
الشمس عارضت * فیضحی وایما بالعشی فیخصر * واما كلمه‌سی تفصیل ایچون اولورکه غالب احوالی بودر ومنه
قوله تعالى ﴿ اما السفينة فكانت لمساكين ﴾ الاية وكقوله تعالى ﴿ واما الغلام فكان ابواه ﴾ الاية وقوله تعالى
﴿ واما الجدار فكان لغلامين ﴾ الاية وتاكید ایچون اولور كقولك اما زید فذاهب اذا اردت انه ذاهب لامحالة
وانه منه عزيمة امّا همزه‌نك كسریله شرط معناسنه مستعملدركه كلم مجازاتدن اولور بو صورتده اصلی انّ وما
اولوب تركیب وادغامله اما اولدی وبعضا همزه‌سی مفتوح وبعضا میم اولاسی یایه قلب اولنور كقول الشاعر
* یالیتما امّنا شالت نعامتها * ایما الی جنة ایما الی نار * وكاه اولوركه احد جزئینی اولان ما كلمه‌سی حذف اولنور كقول
الشاعر * سقته الرواعد من صيف * وان من خريف فلن يعدما * ای اما من صیف واما من خریف واما كلمه‌سی بش
معنایه دلالت ایدر اوّل شك وتردید ایچون اولور كقوله جاءنی اما زید واما عمرو اذا لم یعلم الجائی منهما ثانی ابهام
ایچون اولور كقوله تعالى ﴿ اما يعذبهم واما يتوب عليهم ﴾ ثالث ایكی نسنه بیننده تخییر ایچون اولوركه ایكیسنی
جمع جائز دكلدر كقوله تعالى ﴿ اما ان تعذب واما ان تتخذ فيهم حسنا ﴾ رابع اباحه ایچون اولوركه جمعی جائز
دكلدر كقولك تعلم اما فقها واما نحوا بو معنایه ورودنده نحاتدن برجماعت نزاع ایلدیلر خامس تفصیل ایچون اولور
كقوله تعالى ﴿ اما شاكرا واما كفورا ﴾ ((الامم)) فتحتینله یقینلق معناسنه‌در یقال بينهما امم ای قرب وقولای
ویسیر نسنه‌یه دینور یقول ماطلبت الاشيئا امما ای یسیرا وبللو وعیان شیئه دینور یقال امره امم ای بین وقصد
ووسط معناسنه‌دركه اعتدالدن عبارتدر یقال ماركب الّا امما ای قصدا وسطا ((المؤامّ)) میمك ضمّی والفك مدّیله كه
مفاعله‌دندر بو دخی بللو وآشكار ایشه دینور واویغون وموافق معناسنه‌در یقال هو مؤامّ له ای موافق
((الام)) همزه‌نك فتحیله و((الامام)) كتاب وزننده و((الامامة)) كتابه وزننده ناسه تقدّم ایلمك یعنی اوكلرینه
كچمك معناسنه‌در یقال امّهم وامّ بهم اما واماما وامامة من الباب الاول اذا تقدّمهم وامامه اسم مصدر اولور
امامتلق معناسنه‌كه عرف شرعده اهل نمازه مقتدا اولمقدن عبارتدر ومنه قول الفقهاء ويكره امامة الفاسق
ای تقدّمه اماما * مؤلّفك وهی الامامة قولنده ضمیر عادتی اوزره فعله‌یه راجعدركه اسم مصدری امامه دیمكدر
پس ترجمه‌ده امامه لفظی سائر بعض اصولدن مأخوذدر انلرده هم مصدر وهم اسم اوله‌رق مرسومدر اشتراك
صورتنده مؤلفك وهی قولنده واو عاطفه‌یه حمل اولنور فلینظر ((الامام)) كتاب وزننده شول آدمه دینوركه
كندیسنه ائتمام واقتدا اولنه كرك رئیس اولسون وكرك اولمسون جمعی مفردینك لفظی اوزره امامدر وبو عدل
كلمه‌سنك حدّ ووجهی اوزره دكلدر زیرا بونك تثنیه‌سنده امامان دیدیلر بلكه تقدیرا جمع مكسرنده مفردی كبی
امام دینور وشاذ اوله‌رق جمعی ایمه كلور همزه‌نك فتحی ویانك كسریله‌كه همزهٔ ثانیه یایه مبدلدر وائمه كلور
همزه ایله‌كه اصلی اوزره‌در * مترجم دیركه عدل كلمه‌سی اسم جمع اولور ومصدر اولور ومبالغة وصف بالمصدر
اولور بو صورتله مؤنث وتثنیه وجمعی مساویدر وكاهجه وصف مجراسنه جاری اولمغله مؤنثده عدله وتثنیه‌سنده
عدلان دینور * پس مؤلّفك حدّ عدل اوزره دكلدر دیدیكی صورت اولایه كوره اولوركه مصدریت بالكلیه زائل
اولمیان صورتدر جنب كبی اما مصدریت طرفی اعتبار اولنمیوب خصم كلمه‌سی قبیلندن یعنی وصفیتی معتبر اولدیغی
حینده تثنیه وجمعی وتانیثی صحیحدر حتی مؤنثنده امامه دینور واشبو امام لفظی فی الاصل مصدر اولوب بعده
اسم اولمشدر انكچون تثنیه‌سنده امامان وجمعنده امام دینور مفردی اوزره دلاص وهجان وفلك كبی بلكه ائمه
دخی كلوركه اصلی اءممه ایدی ویایه قلبله ایمه دخی دینور والحاصل مؤلّفك ایكی ماده‌ده سرد ایلدیكی كلامدن
منفهم اولدیغی اوزره عدل كلمه‌سی اوچ صورتی متضمندركه اسم جمع ومصدر ووصف اولمقدر وامام كلمه‌سی
دخی اوچ صورتی متضمندر مصدر ووصف واسم اولمقدر هر برینك مقتضاسی اجرا اولنور بوجهتله امام عدل
حدّندن خارجدر وبعض اصولدن نقل وتصریحله بو مبحث عدل ماده‌سنده زیاده‌جه اشباع اولندی انتهی * وامام
معمارلرك چرپی ایپی دیدكاری ایپه دینوركه بنایی آنكله تسویه ایدرلر یقال سوّی المعمار بنائه بالامام ای بالخیط الذی
یمدّ علی البناء فیبنی ویوله اطلاق اولنور تقول اخذت اماما مستقیما ای طریقا وبر ایشك دائما اوزرینه اولوب اصلاح
وتنظیمنه تقید واهتمام ومداومت ایدن آدمه اطلاق اولنور یقال هو امام ذلك الامر ای قیمه مصلح له وقرأن كریمه

مطلب

اطلاق اولنور * واسوهٔ انام نبیّ همام علیه الصلوة و السلام حضرتلرینه اطلاق اولنور * وخلیفه یه اطلاق اولنورکه
امام المسلمین در یقال هو امام ای خلیفة و لشکرك باشبوغنه اطلاق اولنور یقال هو امام الجند ای قائدهم و اطفال
مکتبك یومیه تعلم ایلدکاری سبقلرینه و درس حصه لرینه اطلاق اولنور و برنسنه نك قالب و اندازه سنه اطلاق اولنورکه
آنك اوستنه رسم و تقویم اولنور و دلیل و رهبره دینور و دوه لرك او کنجه طرب و تغنی ایدن خوانده یه دینورکه دوه لر
آنك نغمه سنه روان اولورلر حادی معناسنه در * و قبله جانبنه دینور تقول توجهت الامام ای تلقاء القبلة و یاپك کیریشنه
دینور و تر معناسنه و کارکیر بنالرده بنانك مدار تسویه سی اولان اعاجه دینور و امام کلمه سی آم لفظندن که مدّ ایله در
جمع اولور صاحب و صحاب کبی قاصد معناسنه در و محمد بن عبد الجبار و محمد بن اسمعیل البسطامیان محدثلردر
(الایمّ) فتحتینله و (الاومّ) واو ایله افعل تفضیللردر امامت خصوصنده احسن و افضل دیمکدر میم یاء و واوه مبدله در
یقال هذا ایمّ منه و اومّ ای احسن امامة (ام) همزهٔ مفتوحه ایله معنای استفهامده حرف عطفدر و بعضا بل
معناسنه اولورکه اضراب ایچون اولور و الف استفهام معناسنه اولور کقولك ام عندك غداء حاضر و کاه اولورکه
هل کلمه سی اوزره داخل اولور تقول ام هل عندك عمرو و کاهجه زائد اولور (الانام) سحاب وزننده و (الآنام)
ساباط وزننده و (الانیم) امیر وزننده جملهٔ مخلوقه دینور علی قول جنّ و انس یاخود یر یوزنده اولان مخلوقك
مجموعنه دینورکه سماوی یه اطلاق اولنمز قال فی الاساس لو رزقنا الله عدل سلطانه لانام انامه فی ظلّ امانه
(الاوام) غراب وزننده صوسزلغه دینور علی قول صوسزلق حرارتنه دینور یقال فی جوفه اوام ای عطش
او حرّ عطش و توتونه دینور دخان معناسنه و باش دونمسنه دینورکه اکثری صفرادن تحدّث ایدر تقول اخذنی
الاوام ای دوار الرأس و کیریشه دینور وتر معناسنه و صوسزلقدن اولان فریاده دینور تقول سمعت اوامه ای ضجته
من العطش (الاوم) نوم وزننده صوسزلقدن درون یانمق معناسنه در یقال آم الرجل یؤوم اوما اذا اشتدّ
حرّ عطشه و توتسی و یرمك معناسنه در یقال آم النحل و علیها اذا دخن علیها لتخرج من الخلیة و صوسزلقدن
فریاد ایلمك معناسنه در یقال آم من العطش اذ ضجّ و برنسنه یی محافظه ایدوب امورنه رعایت و اهتمام ایلمك
معناسنه در یقال آمه اذا ساسه (الایام) کتاب وزننده اوم معنالریله مصدردر و توتونه دینور دخان معناسنه
جمعی ایم کلور کتب وزننده (المؤوّم) معظم وزننده بیوك باشلو علی قول چرکین باشلو انسان و حیوانه دینور
یقال رجل و فرس مؤوّم ای العظیم الرأس او المشوّه (التأویم) تفعیل وزننده صوصامق معناسنه در یقال
اوّمه اذا عطشه (الآمة) قامه وزننده اجوزلق و بوللق معناسنه در یقال بالعام آمة ای خصب و عیب و نقیصه یه
دینور یقال ما به آمة ای عیب و یکی طوغان طفلك کوبکنه یاپشوب بیله جه چیقان شیئه دینورکه بغرسق کبی برنسنه در
علی قول طوغدقده چوجغی صاردقلری بزمقوله سنه دینور یاخود چوجقله بیله جه چیقان فضله یه دینور (آم)
نام وزننده بربلده آدیدر ثیاب آمیه اکا منسوبدر و جزیرهٔ ابن عمرده برقریه آدیدر (الاوم) صرد وزننده بغایت
معظم و مهول کیجه لره دینور یقال لیال اوم ای منکرة (الایّم) کیس وزننده زوجی اولمیان خاتونه دینور کرك بکر
و کرك ثیب اولسون یقال امرأة ایمّ ای لازوج لها بکرا او ثیبا * شارح دیرکه ایمه دخی منقولدر هاایله انتهی * بونك جمعی
ایایم کلور و ایامی کلور یتامی وزننده و ایّم زوجه سی اولمیان ارده دخی دینور یقال رجل ایّم ای لا امرأة له مصباحك
بیاننه کوره رجل دخی کرك مقدمدن تزوّج ایلسون و کرك ایلمسون و ایامی کلمه سنك اصلی ایائم ایدی و ایمّ حرّه اولان
خاتونه دینورکه امه مقابلیدر یقال امرأة ایّم ای حرّة و برآدمك قیزی و همشیره سی و خاله سی کبی قریب خصیمنه
دینور و حمی ضریّه نام محلده برطاغك آدیدر و آق و لونی لطیف یلانه دینور علی قول مطلقا یلانه دینور حیه
معناسنه (الایم) همزه نك فتحیله و (الایوم) قعود وزننده و (الایمة) همزه نك فتحیله و (الایمة) همزه نك کسریله
خاتون ارسز قالمق معناسنه در یقال آمت المرأة ایما و ایوما و ایمة و ایمة من الباب الثانی اذا اقامت لاتتزوج بکرا
او ثیبا و عربلر بدعا معرضنده ماله آم و عام دیرلر ایکیسیده ماضی صیغه سیله در و ما کلمه سی موصوله در هلکت
امرأته و ماشیته حتی یئیم و یعیم معناسنه که هم زوجه سی و هم صاغیلور مواشیسی هلاك اولوب عورتسز و سودسز
اوله رق پریشان حال قالسون دیمکدر (الأآمة) اعامه وزننده ایّم اولان خاتونی تزوّج ایلمك معناسنه در تقول
امت الایمّ أئامة ای تزوّجتها ایما بعض نسخه ده أیمتها عنوانیله مرسوم اولمغله مصدری ائتیام اولور افتعال
وزننده و بو نسخه اوّلکیدن ارجحدر و أیمتها کلمه سنك اصلی ائتیمتها ایدی یاء حذف اولندی (الایمان) سکران
وزننده زوجه سی وفات ایلمش آدمه دینور یقال رجل ایمان عیمان ای هلکت امرأته و ماشیته یعنی زوجه سی
و مواشیسی هلال اولمغله زوجه یه و سوده محتاجدر (الایمی) سکری وزننده زوجی وفات ایدن عورته دینورکه

زوجه محتاجدر ايمان كلمه سنك مؤنثيدر يقال امرأة ايمى عيمى اى هلك زوجه وماشيته ﴿المأيمة﴾ مرحله وزننده
خاتونى ارسز قومغه باعث اولان شيئه دينور يقال الحرب مأيمة للنساء اى تقتل الرجال فتدع النساء بلا ازواج
﴿التأيّم﴾ تفعيل وزننده برآدم مدّت مديده تاهّل ايتميوب اركن قالمق معناسنه در يقال تأيّم الرجل اذا مكث زمانا
لم يتزوّج ﴿التأييم﴾ تفعيل وزننده برآدمى چفتسز قومق معناسنه در اراولسون وعورت اولسون يقال ايّمه الله تعالى
اى جعله ايّما ﴿الايم﴾ همزه نك كسريله بودخى آق ولونى لطيف يلانه ياخود مطلقا يلانه دينور جمعى ايوم كلور
﴿الآمة﴾ هامه وزننده عيب معناسنه در يقال مابه آمة اى عيب ووضع وانحطاط معناسنه در يقال فى ذلك آمة علينا
اى نقص وغضاضة يعنى وضع وانحطاط القدر ﴿بنوايّام﴾ كذاب وزننده عربدن ربطندر ﴿المؤيمة﴾ محسنه
وزننده مالدار اولوب ارسز اولان خاتونه دينور يقال امرأة مؤيمة اى موسرة ولازوج لها ﴿الايام﴾ غراب وزننده
و ﴿الايام﴾ كتاب وزننده دوه قسمنه مخصوص برمرض اسميدر وايام كتاب وزننده دخانه دينور وزيد بن الحارث
والعلاء بن عبدالكريم الاياميان محدثلردر * شارحك بياننه كوره ايام نام قبيله يه منسوبلردر وايام مصدر اولور اوم كبى
بال آريسنه توتسى ويرمك معناسنه يقال آم النحل اياما من الباب الاول اذا دخّن عليها ليشتار العسل وعربلر ايم الله
قوللرى كه قسمدر يمن ماده سنده در ﴿فصل الباء﴾ ﴿ابنبم﴾ نوندنصكره ده باء ايله سفرجل وزننده تثليث
قربنده برموضعدر ينبم دخى ديرلر ياء تحتيه ايله ﴿البتم﴾ بانك ضمى وتانك سكونيله و﴿البتم﴾ فتحتينله و﴿البتم﴾ زمّج
وزننده فرغانه قضاسنده برناحيه يابرحصن ياخود برجبل آديدر ﴿البجم﴾ رجم وزننده و﴿البجوم﴾ هجوم وزننده
عجز سببيله ياخود برنسنه دن قورققدن يامهابتدن ناشى اپسم اولمق معناسنه در يقال بجم الرجل بجما وبجوما
من الباب الثانى اذا سكت من عىّ او فزع او هيبة واويالنوب كيجكمك معناسنه در يقال بجم الرجل اذا ابطأ
ومنقبض اولمق معناسنه در يقال بجم الرجل اذا انقبض ﴿التبجيم﴾ تفعيل وزننده بجم ايله ايكى معناى اخيرده
مرادفدر وبرنسنه يه دقّت ايله نظر ايلمك معناسنه در يقال بجم النظر اذا حدّق ﴿البجارم﴾ بانك فتحى ورانك
كسريله آفات ودواهى معناسنه در يقال رماه الله بالبجارم اى بالدّواهى ﴿البحوم﴾ حاى مهمله ايله جعفر
وزننده صويى فراوان كوله دينور يقال غدير بحوم اى كثير الماء ﴿بخذم﴾ خاء وذال معجمتين ايله جعفر وزننده
بر رجل اسميدر ﴿البذم﴾ بانك ضمى وذال معجمه نك سكونيله فكرمتين ورأى وحزم معناسنه در يقال رجل
ذوبذم اى رأى وحزم ونفس وذات معناسنه در وكثافت معناسنه در يقال به بذم اى كثافة وچالاكلك
جلادت معناسنه در يقال هو ذوبذم اى جلد وسموزلكه دينور يقال به بذم اى سمن وتحميل اولنان تكاليف
وعارضاتى احتماله اولان صبر وثبات وتحمله دينور وزور وقوّت معناسنه در ﴿البيذمان﴾ بانك فتحى
وذالك ضميله براوتك اسميدر ﴿البذيم﴾ امير وزننده زورمند آدمه دينور يقال رجل بذيم اى قوىّ وبدرايحه لو
آغزه دينور يقال فم بذيم اى المتغير الرائحة وعند الغضب دماغى متغير اولميوب كما كان عاقل وهشيار اولان
آدمه دينوركه اولوقتده خبط ايلميوب نفسنى نابجا وضع وحركتدن ضبط وحفظ ايدن حوصله دار آدمدن عبارتدر
يقال رجل بذيم اى عاقل عند الغضب ﴿البذيمة﴾ ها ايله بذيم ايله معناى اخيرده مرادفدر وبذيمه جابر بن سمره نك
عتقاسندندر وابو عبد الله بن بذيمه اتباع تابعيندندر ﴿البذامة﴾ كرامه وزننده برآدم غضب هنكامنده
خبط وخطا ايلميوب تمكينلو عاقل ومتبصر اولمق معناسنه در يقال بذم الرجل بذامة من الباب الخامس اذا كان
بذيما ﴿الابذام﴾ همزه نك كسريله ناقه نك كوسنيكدن فرجى شيشوب قبارمق معناسنه در يقال ابذمت الناقة
اذا ورم حياؤها من شدّة الضبعة ﴿المبذم﴾ منبر وزننده توانا اولان ناقه يه دينور يقال ناقة مبذم اى قويّة ﴿باذام﴾
بادام فارسى معربيدركه ميوهٔ معروفدر عربيده لوز دينور بونكله بعض كمسه لر تسميه اولندى ازجمله باذام
ابو صالحكه عتيق امهانى در مفسر ومحدّثدر * امام على حضرتلرندن وسيده سى امّهانى جنابندن روايت ايلدى
لكن ضعيفدر وباذام عجمه وعلميتله غير منصرفدر ﴿البرم﴾ فتحتينله شول لئيم كمسه يه دينوركه بخل ولأمتدن
قمارجيلر ايله برابر قماره كيرمز اوله يقال رجل برم اى لايدخل مع القوم فى الميسر بخلا ومنه المثل * ابرما قرونا
اى ثقيل ويأكل مع ذلك تمرتين تمرتين * يعنى داخل مجلس اولميوب ثقيل وناتراش اولديغندن بشقه خرمايى
ايكيشر ايكيشر مى اكل ايدر وبرم كلمه سنك جمعى ابرام كلور وبرم مصدر اولور برنسنه دن بيقوب اوصانمق معناسنه
يقال برم به برما من الباب الرابع اذا سئم وضجر وبرم ايرى ميشه اغاجنك يمشنه دينور وهنوز دارى باشى قدر اولمش
خرده اوزم قوريغنه دينور يقال بدا البرم اى حبّ العنب اذا كان مثل رؤس الذرّ وطاغ قلّه لرينه دينور مفردى برمه در
وبر ناقه نك اسميدر ومسواك اغاجلرينه دينور كذلك مفردى برمه در * شارح ثمر اراك ايله بيان ايلمشدر وذوب اولنمش

رواق سرمه یه دینور یقال صبّ فی اذنه البرم ای الکحل المذاب ﴿الابرام﴾ همزه نك کسریله اصمه نك قورقلری
داری باشی قدر اولمق معناسنه در یقال ابرم الکرم اذا صار حبه مثل رؤس الذرّ و ایپی ایکی قات ایدوب بوكمك
معناسنه در یقال ابرم الحبل اذا جعله طاقین ثمّ فتله و برآدمه برنسنه ضمننده ثقلت ویره رك ملول ایدوب
او صاندرمق معناسنه در یقال ابرمه فبرم ای امله فمل و برایشی محکم و استوار قلمق معناسنه در یقال ابرم الامر
اذا احکمه ﴿البرام﴾ کتاب وزننده بودخی برمه نك جمعیدر که مسوالك اغاجیدر ﴿التبرم﴾ تفعل وزننده برنسنه دن
ملالت کلوب اوصانمق معناسنه در یقال تبرم منه اذا ملّ ﴿المبارم﴾ مکارم وزننده ایپلك بوكجك ایکاره دینور
مفردی مبرم در منبر وزننده ﴿المبرم﴾ محسن وزننده برم یعنی ایری میشه اغاجی یمشی دیروب دیوشورن آدمه دینور
و برمه دیدکلری چوملك پیان علی قول طاغلردن اول چوملك طاشلرینی قطع ایدن آدمه دینور یقال رجل مبرم
ای صانع البرمة اوهو من یقتلع حجارتها من الجبال و ثقیل و کرانجان کمسه یه اطلاق اولنور کویا که همدملرینك
وجودلرینی قلع و قمع ایدر یقال رجل مبرم ای ثقیل و دائما بیهوده و بیمعنی افسانه کوی اولان کمسه یه اطلاق اولنور
یقال هو مبرم ای غثّ الحدیث ﴿البرم﴾ بانك فتحیله بودخی برایشی محکم و متین ایلمك معناسنه در یقال برم الامر برما
من الباب الاول اذا احکمه و برکسه برماده ضمننده سرد ایده جك دلیل و برهان ایرادنه قصد و نیت ایلمشیکن
احضارندن عاجز اولمق معناسنه مستعملدر کویا که اندن ملالت کلمکله ترك ایلمش کبی اولور یقال برم بحجته برما
من الباب الرابع اذا نواها فلم تحضره ﴿البریم﴾ امیر وزننده صباح وقتنه دینور یقال جاءنی فی البریم ای فی الصبح وقیطان
تعبیر اولنان خیطه دینور که آق و قرمزی خیطلردن بوکوب نسوان اعراب آنی بللرینه قوشانورلر و قوللرینه
باغلرلر و مطلقا قارشق ایکی رنکدن مرکب آلاجه نسنه یه ده دینور و شول ایپه دینور که آلاجه اولوب نسوان قسمی
آنی جواهر ایله تزیین ایدوب حمائل کبی طاقنورلر یقال جاءت و علیها بریم و هو حبل للمرأة فیه لونان مزین بجوهر
و سرمه ایله قارشق آقان کوز یاشنه اطلاق اولنور یقال سال من عینه بریم ای دمع مختلط بالاثمد و قبائل مختلفه دن
مجتمع قوم و کروه ناسه اطلاق اولنور یقال جاء بریم من الناس ای لفیف و عسکره اطلاق اولنور اخلاط ناسدن
مجتمع اولوب یاخود آنده قبائل مختلفه نك کوناکون شعار و علامتلری واقع اولدیغیچون یقال بریم عظیم ای جیش
و حرز و عوذه یه دینور که رنکارنك آلاجه ایله دیکوب اطفاله تعلیق اولنور و قیون و کچی قارشق سوری یه دینور
و متهم آدمه دینور یقال هو بریم به ای متهم و دوه نك اوکجیله قاره جکرنه دینور طولا قطع اولوب ایپ مقوله سی
نسنه ایله بری برینه صاروب پشوررلر اورکج آق و جکر سیاه اولمغله آلاجه لغی باعث تسمیه در تقول اشو لنا من بریمها
ای کبدها و سنامها یقدان طولا و یلفان بخیط او غیره ﴿البرمة﴾ غرفه وزننده طاشدن دوزلمش چوملکه دینور که
مراد حجر البرام دیدکلری بر نوع طاشدن دوزلمش اولاندر جمعی برم کلور بانك ضمیله و برم کلور صرد وزننده
و برام کلور جبال وزننده ﴿المبرم﴾ مکرم وزننده ایکی قات بوکلمش ایپلکله طوقنمش ثوبه دینور یقال ثوب مبرم
ای المفتول الغزل طاقین و برجنس بز اسمیدر که بوغاصی دیدکلریدر طشره مملکتلرده مبروم تعبیر ایدرلر
ایکی قات ایپلکدن نسج اولنور ﴿البیرم﴾ حیدر وزننده عتله معناسنه در که دیوار جیلرك دیوار ییقه جق آلتلریدر
علی قول عتلهٔ نجاره مخصوصدر که دولکرلرك آی دموری دیدکلریدر فارسیده اسکنه دیرلر و بیرم اریدلمش
سرمه یه دینور کحل مذاب معناسنه و برطیل معناسنه در که اوزون ویك طاشدر که پلاندز طاشی تعبیر ایدرلر
﴿البرام﴾ غراب وزننده کنه یه دینور قراد معناسنه جمعی ابرمه کلور اجوبه وزننده ﴿ابرم﴾ احمد وزننده بر بلده آدیدر
یاخود بر نبات اسمیدر ﴿برم﴾ بانك ضمیله بر موضعدر ﴿برمه﴾ سرمه وزننده بر رجل اسمیدر ﴿برام﴾ سحاب وزننده
و ﴿برام﴾ قطام وزننده بر موضع آدیدر ﴿بریمه﴾ جهینه وزننده اسامیٔ عربدندر ﴿مبرمان﴾ پهلوان وزننده
ابو بکر الازمیّ اللغویّ لقبیدر ﴿بدثم﴾ ثای مثلثه ایله قنفذ وزننده عبدالرحمن نام محدثك پدری اسمیدر ﴿البرجمة﴾
قنفذه وزننده پرمقلرك طشره یوزینك بوغوم باشنه علی قول ایچ یوزینك بوغوم باشنه دینور یاخود جمیع
بوغوم باشلرینه دینور کرك ظاهر و کرك باطن اولسون که الك و اوینق یرلرینك تکمه لری اوله جقدر یاخود پرمق
قلمنك صرتنه دینور یاخود سلامیاتك یعنی پرمقده اولان انجه انجه کمیکلرك اوچلرینه دینور که آوجی یومدقده
طشره طوغری تومرب چیقار اورته بوغوملرك طشره یوزندن اوینق یرینك عقده لری اولور جمعی براجم کلور
بانك فتحیله یقال اصاب برجمه و هو المفصل الظاهر او الباطن من الاصابع او هو مفصل الاصابع کلها او ظهور القصب
من الاصابع او رؤس السلامیات التی اذا قبضت کفك نشزت و ارتفعت لکن نهایه ده ﴿من الفطرة غسل البراجم﴾
حدیثی ذیلنده هی العقد التی فی ظهور الاصابع یجتمع فیها الوسخ عبارتیله مفسر اولمغله اکا کوره مطلقا پرمقلرك

بوغوملرینـك طشره یوزنده‌كی اوینـاق یرینك تكمه‌لری اولوركه دریلرنده یبو اولمغله كیر تخلل ایدرو برجه
قوش قسمنك پنچه‌سـنك اورته پرمغینه دینوركه جوارحده صویه تعبیر اولنور (البراجم) برجه‌نك جمعیدر
وحنظلة بن‌مالك بن‌تميم اولادندن برقوم اسمیدرو منه المثل * انّ الشقی وافدالبراجم * اصلی بودركه عمرو بن‌هندنام
امیرك بنو دارم بن‌مالك بن حنظله‌دن بركسه برادرینی قتل ایلمكله عمرو آنلردن یوز نفر كسه‌یی احراق بالنار
ایلمك باینـده یمین ایلمكله طقسان طقوز نفرنه دسـترس اولوب احراق ایلدی بر كـون براجم دیدكاری
قوم مزبوردن بركسه اول سمتدن كذران ایدركن عمرو اوخلالده ینـه بریسنی احراق ایدر اولمغله مزبورك
مشامنه ات رایحه‌سی كلمكین امیربریان طبخ ایتدره‌یور شوندن بزدخی حصّه‌یاب تنـاول اوله‌لم دیه‌رك واردقده
عمرو اول شخصدن نام وشاننی سؤال ایلمكله مزبور دخی براجمدن اولدیغنی افاده‌ایتدكده همان اخذواحراق
ایلمكله یوز نفری تكمیل ایلدی كمال مرتبه حرصندن كندویی مهلكه‌یه دوشورن كمسه حقنده ضرب اولنور
وهیّاج البرجمیّ تابعیندندر وحفص بن عمران ومحمد بن زیاد وسـنان بن هارون وعمرو بن عاصم البرجمیون
محدّثلردر بونلرده بانك فتحی لحن وخطادر (البرجمة) دحرجه وزننده درشت وغلیظ سوز سویلمك معناسنه‌در
یقال برجم الكلام اذا اغلظه (البرسـام) بانك كسریله برعلت اسمیدركه عیاذا بالله تعـالی مبتلا اولنلر مختلّ
الدماغ اولمغله هذیان تكلم ایدر یقال به برسام وهی علة یهذی فیها مفردات طبیه‌ده مرسوم اولدیغی اوزره برسام
فارسی معرّبیدركه بای مفتوحه ایله‌در ورم الصدر معناسنه‌در خلاصه‌سی ذات الجنب دیدكاری علت انواعندندر
حتی موجز نام كتابده ذات الجنب ویسمی شوصة وبرسام عبارتیله اتحادلری مرسومدر وتذكره صاحبی ومنهاذات
العرض وذات الصدر والبرسام عبارتیله انواعندن اولدیغی تحریر وبیان ایلمشدر * ومؤلفك هذیان سویلر دیدیكی
سرسام علتنك وصفیدركه اول دماغه عارض اولور (المبرسم) مدحرج وزننده برسام علتنه اوغرامش آدمه دینور
یقال برسم الرجل علی المجهول فهو مبرسم ای به برسام (الابریسم) همزه‌نك كسری وسـینك فتحی وضمیله ایپكه
دینور حریر معناسنه علی قول ابریشم فارسی معرّبیدر بدنی مسخن ومعتدل واكتحالی بصری مقوّیدر * شـارح
دیركه بعضلر ابریسمی بوكلمش ایپكه وقزّی خام ایپكه وحریری مطبوخ اولوب هنوز بوكلمامش اولانه تخصیص
ایلدیلر (البرسیم) بانك كسریله قرط دیدكاری نباتك تخمنه دینوركه یونجه‌یه شبیه یا آندن بیوك اولور * مؤلف قرط
ماده‌سنده یونجه‌یه شبیه اولور دیو بیان ایدوب لكن مفرداتده یونجه انواعندن فارسیده سه‌بركه دیرلر اوچ یپراقلو
اولور دیومبیندر ومصریلر مطلق یونجه‌یه برسیم دیرلر وبرسیم قاهرۀ مصرده برسـوقاغك اسمیدر محدّثیندن
عبدالعزیز البرسیمیّ اورایه منسوبدر (البرشمة) شین معجمه ایله دحرجه وزننده حزن واندوه اظهار ایلمك معناسنه‌در
علی قول چهره‌یی بورشدرمق معناسنه‌دركه انفعال اثریدر یقال برشم الرجل اذا وجم واظهر الحزن اوشنج الوجه
وكوناكون بنكلر ایله برنسنه‌یی بنكلیوب نقش ایلمك معناسنه‌در چوجغك یوزینی درلو درلو نقطه‌لر ایله وبنكار ایله
نقش وتزیین ایلدكاری كبی یقال برشم فیه اذا لوّن فیه النقط الوانا یعنی من النقوش كما یبرشم الصبیّ وبرشمه وبرشام
دحراج وزننده برنسنه‌یه متصل باقوب طورمق یاخود دیكه دیكه باقمق معناسنه‌در یقال برشم الیه برشمة وبرشاما
اذا ادام النظر الیه اواحدّه (البراشم) علابط وزننده حدید النظر آدمه دینور (البرشم) قنفذ وزننده پچه‌یه دینوركه
عربستان واناطولی نسوانلری یوزلرینه طوتنورلر پك كوزل عادتدر یقال جاءت وفی وجهها برشم ای برقع (البرشوم)
بانك ضمی وفتحیله بصره‌یه مخصوص برجنس خرما اغاجیدركه میوه‌سی سائردن مقدّم ایریشور (البرصوم) عصفور
وزننده شیشه مقوله‌سـنك اغزلری باغنه دینور (البرطام) قرطاس وزننده و (البراطم) علابط وزننده ایری
ویومری دوداقلو آدمه دینور یقال رجل برطام وبراطم ای الضخم الشفة وبرطام دوداغه وصف اولور یقال شفة
برطام ای ضخمة (البرطم) جعفر وزننده تكلمده عجزی اولان آدمه دینور یقـال رجل برطم ای العییّ اللسان
(البرطمة) دحرجه وزننده پرغضب اولمق معناسنه‌دركه كمال غضبدن طولوم كبی شیشوب قبارمقدر یقال برطم
الرجل اذا انتفخ غضبا وبرآدمی پك اویكه‌لندروب طارلتمق معناسنه‌دركه متعدّی اولور یقال برطم فلانا اذا غاظه
وكیجه پك مظلم اولمق معناسنه‌در یقال برطم اللیل اذا اسودّ (التبرطم) تدحرج وزننده برسوزدن ناشی طارغنلق
پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال تبرطم الرجل اذا تغضب من كلام قاموسده‌وصحاحده بوعباره ایله مرسوم اولمغله بورسمه
ترجمه اولندی لكن زمخشری مقدّمة الادبده تبرطم * خشم كرفتن بادندیدن * عبارتیله بیان ایلمكله اكا كوره
كومردنوب صوموردنه‌رق طارلمق یاخود طارغنلقدن كومور دنوب صوموردنمق دیمك اولورا كربو صواب ایسه
مؤلفك بورسمه تفسیری مسامحه‌یه مبنی اولور (البرعم) و (البرعوم) و (البرعمة) و (البرعومة) بالرك ضمیله اغاجك هنوز

ياروب چيقان يمشنك چكردكنك قبجوغنه دينور على قول هنوز اچلمامش چچكنه دينوركه طومورجق تعبير اولنور (البرعمة) دحرجه وزننده و (التبرعم) تدحرج وزننده آغاجك برعومى ظهور ايلمك معناسنه در يقال برعمت الشجرة وتبرعمت اذا اخرجت برعمتها (البراعيم) بانك فتحيله برموضع اسميدر على قول شول قومساللره دينوركه ارالقلرنده بقول انبات ايدر حوزه‌لر اوله و براعيم الجبال طاغلرك سيورى سيورى تپه‌لرينه اطلاق اولنور (البرهمة) دحرجه وزننده كوزى قيپوب وقپاغنى دپرتميه‌رك برنسنه‌يه متصل باقوب طورمق معناسنه در يقال برهم اليه اذا ادام النظر اليه فى سكون الطرف و برهمه اسم اولور برعمة الشجر معناسنه بونده قنفذه وزننده دخى جائزدر (ابراهيم) اسم اعجميدر بونده يدى لغت واردر (ابراهيم) (ابراهام) (ابراهوم) هانك ضميله (ابراهم) يايى حذفله و هانك حركات ثلاثيله (ابرهم) الفسز هانك فتحيله كه يدى لغت اولور مصغرنده بريه دينور زبير وزننده همزه‌نك و ميمك طرحيله على قول ابيره دينور سفرجلده سفيرج ديدكلرى كبى وعندالبعض بريهيم دينور همزه‌سنى زائد توهم ايلمشدر وجمعى اباره واباريه واباره‌ه وبراهم و براهيم و براهمه و براه كلور ميمسز * مؤلفك بصائرده بيانته كوره ابراهيم خليل الرحمن على نبينا وعليه السلام حضرتلرينك اسم شريفيدر لفظ سريانيدر اب ايله راهيم لفظندن مركبدركه اب رحيم ديمكدر ارض عراقدن بابل ولايتندن كوثى نام قصبه‌ده تولّد ايلدى غوطهٔ دمشق قراللرندن برزه نام قريه‌يه نسبتى آنده متمكن اولديغنه مبنيدر (الابراهيمون) اون ايكى نفر اصحاب كرامدركه اسملرى ابراهيم ايدى (البراهمة) برطائفه‌دركه حق جلّ وعلا حضرتلرينك پيغمبرارسالنى تجويز ايلمزلر يقال هو من البراهمة وهى قوم لايجوّزون على الله بعثة الرسل * مترجم ديركه مصباحك بيانته كوره براهمه هندولرك عبّاد وزهّادنه اطلاق اولنور مفردى برهمن در نونى تنوينه مشابهدركه نسبتده ساقط اولوب برهمى ديرلر على قول بو حكماء هنوددن برهمان نام شخصه منسوبدركه توابعنه تمهيد قواعد عقائد ايدن كيمسه اوله جقدر بو صورتده نسبتى غير قياس اوزره اولور وبونلر بعثت انبيايى تجويز ايلمزلر و لحوم حيوانى تحريم ايدرلر ذنوب وعدواندن برئ اولان حيواناتى ايلام و تعذيب حكمتدن خارج ظلمدر ديرلر و برهانده برهمن هندستانده مجوس قومنك پاپاسلرينه علم خاصّ اولمق اوزره مرسومدر و تفصيل عقائدلرى كتب كلاميه‌ده مبسوطدر (الابراهيمىّ) برنوع سياه خرمايه دينور (الابراهيمية) اوچ قريه آديدر بريسى واسط قضاسنده و بريسى جزيرهٔ ابن عمرده و بريسى نهر عيسى قضاسنده واقعدر (ابوالبرهسم) سين مهمله ايله سفرجل وزننده عمران بن عثمان الزبيدىّ الشامىّ كنيه‌سيدركه قرآات شواذ صاحبيدر (البزم) زاى معجمه ايله جزم وزننده برنسنه‌يى ديشلرك اوجلريله اصرمق معناسنه در على قول درت اوك ديشلر ايله و اول ديشلرك اردنده اولان درت ديش ايله اصرمق معناسنه در يقال بزم عليه بزما من الباب الثانى والاول اذا عض بمقدم اسنانه او بالثنايا والرباعيات و براغر يوكى يوكلنوب اصلا استثقال ايلميه‌رك بى محابا حركته مقتدر اولمق معناسنه در يقال بزم بالعبء اذا حمله فاستمرّ به وباش پرمقله وشهادت پرمغيله سود صاغمق معناسنه در يقال بزم الناقة اذا حلبها بالسبابة والابهام و برآدمك لباسنى قاپوب المق معناسنه در يقال بزم فلانا ثوبه اذا سلبه اياه كما يقال بزّه اياه و برايشه قطعى عزيمت ايلمك معناسنه در يقال بزم الامر اذا صرم عليه اى عزم و غليظ سوز سويلمك معناسنه در يقال بزم القول اذا اغلظ و قيرمق معناسنه در يقال بزمه اذا كسره و يايك كريشنى سبابه و ابهامله چكوب صاليورمك معناسنه در يقال بزم وتر القوس اذا اخذه بالسبابة والابهام ثم ارسله (المبازمة) مفاعله وزننده ايشى عزم قطعى ايله كسوب بچمك معناسنه در يقال فلان ذو مبازمة فى الامر اى ذو صريمة (البزيم) اميروزننده سبزه باغى صاريلان خرما يپراغنه دينور و چوملك ديبنده قلان ساده ات صوينه دينور و جوهرى بزيم لفظنى خيط القلاده ايله يعنى قيطان ايله تفسير ايلمكله تصحيف ايلمشدر صواب اولان لغتده و استشهاد ايلديكى ايكى بيتده دخى راء مكرّره ايله اولمقدر * مؤلفك راء مكرّره‌دن مرادى راء مهمله‌در و بو اهل تجويد اطلاقاتندندر زيرا تكرير راء مهمله‌نك صفتيدر (الابزام) و (الابزيم) همزه‌لرك كسريله كمر و قولان مقوله‌سنك اوجلرنده اولان طوقه‌يه دينوركه اكثرى دمورد اولور ديكر اوجلرينى اكا چكوررلر اصرمق معناسندن مأخوذدر (الابزام) اكرام وزننده برآدمه نسنه ويرمك معناسنه در يقال ابزمه الفا اذا اعطاه اياه (البزمة) بانك فتحيله كونده براو كون طعام ايلمك معناسنه در يقال فلان يأكل بزمة اى اكلة واحدة و اوتوز درهم وزننه دينور يقال اعطاه بزمة اى وزن ثلاثين درهما (الابتزام) افتعال وزننده كون چكورمك معناسنه در يقال ابتزم اليوم كذا اى سبق به (البسم) بانك فتحى و سينك سكونيله آهسته و لطيف كولمك معناسنه دركه كندى ايشيده جك قدر كولمكدن عبارتدر صرتمق تعبير اولنور يقال بسم الرجل بسما من الباب الثانى وهو اقل الضحك واحسنه و برنسنه‌يى طاتمق معناسنه مستعملدر تقول مابسمت فى الشىء اى ماذقته

﴿الابتسام﴾ افتعال وزنده و﴿التبسم﴾ تفعل وزنده بونلرده آهسته وناز کانه كولمك معناسنه‌در يقال ابتسم الرجل وتبسم بمعنى بسم ﴿الباسم﴾ و﴿المبسام﴾ محراب وزنده و﴿البسّام﴾ شدّاد وزنده اكثرى تبسم اوزره اولان آدمه دينور ﴿المبسم﴾ منزل وزنده اوك ديشلره اطلاق اولنور محلّ بسم اولديغيچون ﴿المبسم﴾ مقعد وزنده مصدر ميميدر بسم معناسنه ﴿بسّام﴾ شدّاد وزنده و﴿بسّامه﴾ شدّاده وزنده اساميدندر واحمد بن محمد الطبسىّ البسامىّ محدّثدر ﴿بسطام﴾ بانك كسريله اسماء رجالدندر بسطام بن قيس بن مسعود شيبان قبيله‌سندن بر كيمسه‌در وبسطام ايرانده بر بلده آديدر بانك فتحيله ده زبانزده‌در ياخود فتحى لحندر اول بلده‌ده كوز اغريسنه وعارضهٔ عشقه مبتلا اولمش كيمسه مرئى اولمامشدر اكر آنلردن برى اول بلده‌يه ورود ايلسه باذنه تعالى افاقت بولور عارف معروف ابو يزيد بسطامى ومحدّثيندن عمر ومحمد ابنا محمد وحسين بن عيسى البسطاميّون اورايه منسوبلردر وعلىّ بن احمد بن بسطام البسطامىّ جدّنه منسوبدر بودخى محدّثدر ﴿البشم﴾ بانك وشين معجمه‌نك فتحيله تخمه وامتلا اولمق معناسنه‌در طشره تركيسنده ككك آزمق تعبير اولنور يقال بشم الصبىّ من كثرة اللبن بشما من الباب الرابع اذا اتخم وبدنسنه‌دن بيقوب اوصانمق معناسنه مستعملدر يقال بشم منه اذا سئم ﴿الابشام﴾ همزه‌نك كسريله امتلا ايلك معناسنه‌در يقال ابشمه الطعام اذا اتخمه ﴿البشام﴾ سحاب وزنده بر خوشبو شجر اسميدر يپراغنى خضاب ودالرندن مسواك ايدرلر بو شجر بو اسمله معروفدر حجازيدر عراق ومصرده دخى اولور حالا دهن بلسان مفقود اولمغله آندن حاصل اولان دهنى بلسان ياغى ديو كتورررلر ﴿بشامه﴾ سحابه وزنده اساميدندر بشامة بن العذير وبشامة بن حزن شاعرلردر ﴿البصم﴾ بانك ضمى وصادك سكونيله سرچه پرمقله ياننده‌كى آدسز پرمغك اوجلرينك آچلديغى حالده مابينى اولان مقداره دينور نته‌كه باش پرمقله شهادت پرمغنك آچلديغى حالده مابينى اولان مقداره فتره دينور كذلك سائر پرمقلرك ارالقلرينك دخى اسم مخصوصلرى واردر يقال طوله قدر البصم اى مابين طرف الخنصر الى طرف البنصر ويوغونلق غلظت معناسنه‌در يقال رجل اوثوب ذو بصم اى غليظ ﴿البضم﴾ بانك ضمى وضاد معجمه‌نك سكونيله نفس معناسنه‌دركه روح حيوانيدر يقال كريم البضم اى النفس ودانه‌دن هنوز چيقوب بيومكه باشلمش سنبله‌يه دينور ﴿البضم﴾ هضم وزنده اكينك دانه‌لرى اريلنمك معناسنه‌در يقال بضم الزرع بضما من الباب الاول اذا غلظ حبّه وسنبله‌نك دانه‌لرى برمقدارجه اريلشوب پكشمك معناسنه‌در يقال بضم الحبّ اذا اشتدّ قليلا ﴿البطم﴾ بانك ضميله وضمتينله حبة الخضراء اسميدركه ساقز آغاجنك يمشيدر چتلنبك ومنوش تعبير اولنور على قول شجرنه دينور يمشى مسخن وبولى مدرّ وجماعى مقوّى وسعال ولقوه وكليه علتلرينه نافع وقوريمش يپراغنى اوفادوب الكدن چكورد كدنصكره طلا ايلك صاچ وصقالى منبت ومحسندر ﴿البظرم﴾ ظاى معجمه ايله جعفر وزنده خاتمه دينور يقال فى اصبعه بظرم اى خاتم ﴿التبظرم﴾ تدحرج وزنده پرمغى يوزكلى احمق وبيغز كيمسه يوزكلو پرمغى لاقردى ايتديكى آدمك لاقردى اثناسنده يوزينه طوغرى اشاره واماله ايده‌رك تكلم ايلك معناسنه‌در يقال تبظرم الرجل اذا كان احمق وعليه خاتم فيتكلم ويشير به فى وجوه الناس * شارح ديركه اول كيمسه‌يه بظرميت دينور زنجبيل وزنده ﴿البعيم﴾ امير وزنده بر بتك اسميدر وآغاجدن دوزمه صورته دينور كذلك آغاج پوصه‌سندن دوزلمش صورته دينور بال مومندن دوزلديكى كبى بوراده من الصبغ نسخه‌لرى غلطدر صواب اولان من الصمغ اولمقدر وشول عاجز ومفحم وبى ناطقه كيمسه‌يه دينوركه اصلا شعر ومنظوم نظم وانشادنه قادر اولميه سلفده بين العرب انشاد شعره مقتدر اولميان كيمسه انساندن معدود اولمزايدى يقال هو بعيم اى مفحم لايقول الشعر ﴿بعثم﴾ ثاى مثلثه ايله قنفذ وزنده مسجد خيره صاحبى عيان نام كيمسه‌نك پدرى اسميدر ﴿البغام﴾ غين معجمه ايله غراب وزنده و﴿البغوم﴾ قعود وزنده آهو قسمى زاريلق ايدركبى يانق يانق كندى ياوريسنه باغروب مله‌مك معناسنه‌در يقال بغمت الظبية بغاما وبغوما من الباب الثالث والاول والثانى اذا صاحت الى ولدها بارخم مايكون من صوتها وناقه كسيك كسيك حنين وزارى ايلك معناسنه‌دركه ياوريسنه شوق وآرزو ايله حنين ايلكدر يقال بغمت الناقة اذا قطعت الحنين ولم تمدّه وصغن وجيران مقوله‌سى مله‌مك معناسنه‌در يقال بغم التيتل والايّل والوعل اذا صوّت وبر آدم سوزى خوشجه افاده وبيان ايليوب آكلدرا آكلاتمز آرقن سويلك معناسنه‌در يقال بغم فلان بصاحبه اذا لم يفصح له عن معنى مايحدّثه ﴿التبغّم﴾ تفعل وزنده بغام ايله اوچ معناى اوّلده مرادفدر ﴿بغم﴾ لغم وزنده و﴿بغوم﴾ صبور وزنده بنت المعدّل اسميدركه صحابيه‌در ﴿المباغمة﴾ مفاعله وزنده بر آدم ايله آرقون آرقون لاقردى ايلك معناسنه‌در عاشقك معشوقله لاقرديسى كبى يقال باغمه اذا حادثه بصوت رخيم ﴿بغثم﴾ ثاى مثلثه ايله جعفر وزنده بر رجل اسميدر ﴿البقّم﴾ بانك وقاف مشدّده‌نك فتحيله بويه آغاجى ديدكاريدركه

شجری عظیم اولور احشابنی صباغلر استعمال ایدرلر بقّم بویه‌سی معروفدر اغاجنك یپراغی بادم یپراغنه شبیه
وساقی قزل اولور احشابنك مطبوخیله بویه بویارلر ذروری یاره‌لری اوکولدوب وهر اعضادن سیلان دمی قاطع
وقرحه‌لری مجففدر وکوکی سمّ ساعه‌در * شارح درکه بقّم معرّبدر واقعا برهان قاطعده بکم معرّبی اولمق اوزره
مرقومدر ﴿البقّم﴾ سکر وزننده شجر جوز مائل اسمیدرکه ترکیده تاتوله دیدکاری نباتدر بادنجان نباتی قدر اولور
دانه‌لری مسکر ومخدّردر ﴿البقامة﴾ ثمامه وزننده پپاغی دوکندیسنه دینورکه خالصی اکیریلوب کیرویه قلان ایشه
یرامز طلاشـندن عبارتدر اکیرلمسی ممکن اولمز کذلك یورغانجیلرك ویوکجیلرك ایشه یرامدیغندن آتدقلری خرت
ومرت طرانتی وطلاش مقوله‌سی پپاغی دوکندیسنه دینور بوراده النجار نسخه‌سی‌که را ایله‌در غلطدر صواب
اولان النجاد اولمقدر دالله‌که یورغانجی‌یه دینور وعقلی آزجه رأی وفکر واندیشـه‌سی ضعیف خیره دل آدمه
اطلاق اولنور یقـال هو بقامة ای القلیل العقل الضعیف الرأی ﴿البقم﴾ بانك ضمیله وضمتینله بربطن اسمیدر
﴿باقوم﴾ یاقوت وزننده رومیّ الاصل نجّاردرکه سعید بن العاص عتیقیدر مسجد نبویده منبر شریفی اول دوزمشدر
شارحك بیانه کوره اصحابدندر ﴿البقم﴾ فتحتینله دوه عنظوان دیدیکی اوت اوتلامغله خسته لنمك معناسـنه‌در
یقال بقم البعیر بقما من الباب الرابع اذا عرض له داء من اکل العنظوان ﴿التبقّم﴾ تفعل وزنـنده قیونك قرننده
قوزیسی پك بیومکله آغرلشوب حرکتدن قالمق معناسنه‌در یقال تبقمت الغنم اذا ثقل علیها اولادها فی بطونها فلم تثر
﴿البکم﴾ فتحتینله و ﴿البکامة﴾ کرامه وزننده دلسز اولمق معناسـنه‌در خرس کبی علی قول عجز وبلاهته مقارن
اولان دلسزلکدر یعنی ابله ونادان اولمغله نطقدن عاجز اولمق حسبیله اولان دلسزلکدر یاخود آنادن دلسز وکوزسز
وقولاقسز طوغمغه دینورکه مادرزاد اوله‌رق دلسز وکور وصاغر اولمقدن عبارتدر یقال بکم الصبیّ بکما وبکامة
من الباب الرابع اذا خرس اوهو مع عمیّ وبله او ان یولد لا ینطق ولا یسمع ولا یبصر ﴿الابکم﴾ احمر وزننده و ﴿البکیم﴾
امیر وزننده معنای مزبوردن صفتدر ابکم لفظنك جمعی بکماندر بانك ضمیله وبکم در بانك ضمیله ﴿البکامة﴾
اکرامه وزننده بکم معناسـنه‌درکه ذکر اولندی وعن قصد دلسزلك ایدوب ایسم اولمق معناسـنه‌در یقال بکم
الرجل بکامة من الباب الخامس اذا امتنع عن الکلام تعمّدا وبرآدم بیلدیکندن یاعن قصد جماعدن منقطع
اولمق معناسـنه مستعملدر یقال بکم الرجل اذا انقطع عن النکاح جهلا اوعمدا ﴿التبکّم﴾ تفعل وزننده
سوزده حصر اولمغله تکلمدن طوتیلوب قالمق معناسـنه‌در یقال تبکم علیه الکلام اذا ارتجّ ﴿ذو بکم﴾ عنق
وزننده برموضع آدیدر ﴿البلم﴾ فتحتینله خرده بالقلره دینور آترینه وطرهوز کبی وبلم ناقه قسمنك کوسـنکلکـنه
دینـور علی قول پك کوسنمکدن فرجی شیشمکه دینور بلمه دخی بومعنـایه‌در فتحاتله یقـال بالناقة بلم وبلمة
ای ضبعة اوهو ورم الحیاء من شدّة الضبعة وبلمه دوداغك شیشوب قبارمسنه دینور یقال ماهذه البلمة فی شفتك
ای الورم ﴿البلم﴾ بانك فتحی ولامك سـکونیله ناقه کوسنمك معناسـنه‌در یقال بلمت الناقة بلما من الباب الاول
اذا اشتهت الفحل ﴿الابلام﴾ همزه‌نك کسریله بلم معناسـنه‌در یقال ابلمت الناقة بمعنی بلمت وتقبیح ایلمك
معناسنه‌در یقال ابلم علیه الامر اذا قبحه وطنیوب سکوت ایلمك معناسـنه‌در یقال ابلم الرجل اذا سکت ﴿الابلم﴾
احمر وزننده قالین دوداقلو آدمه دینور یقال رجل ابلم ای الغلیظ الشـفتین وبرجنس نبات مأکول اسمیدرکه
بقله طرزنده قرونلری اولور ومقل اغاجنك یپراغنه دینور بونده همزه‌نك حرکات ثلاثیله لغتدر ﴿الابلمة﴾
همزه‌نك ولامك حرکات ثلاثیله بودخی مقل اغاجنك یپراغنه دینور ومنه یقال المال بیننا شـقّ الابلمة ای نصفین
زیرا اول یپراق اورته‌سـندن طولانی دوزشقّ اولنور ﴿البیلم﴾ حیدر وزننده حصیراوتك طوزاغنه دینورکه
پموق طرزنده اولور ودولکرلرك آی دمورینه دینور بیرم کبی وپموق قوزه‌سنه دینور جوز القطن معناسنه
وقامش وقارغی طوزاغنه دینور ﴿المبلم﴾ محسن وزننده و ﴿المبلام﴾ محراب وزننده پك کوسنمکدن سـسلنه‌مز اولان
ناقه‌یه دینور ومبلم هنوز بوغوره چکلمیوب وطوغورمامش اولان کنج ناقه‌یه دینور ﴿التبلیم﴾ تفعیل وزننده تقبیح
ایلمك معناسـنه‌در یقال لاتبلم علیه امره ای لاتقبح ﴿تیلمان﴾ پهلوان وزننده بمنده یاخود سـند اولکه سنده یاخود
هندسـتانده برموضع آدیدر سیوف بیلمانیه اورایه منسوبدر وعبدالرحمن بن بیلمانیّ عمر بن الخطّاب رضی الله عنه
عتقاسندندر ﴿الابلیم﴾ همزه‌نك کسریله عنبره دینور یقال اتی من الهند بالابلیم ای بالعنبر وباله دینور عسل معناسنه
﴿البلماء﴾ صحراء وزننده آیك اون دردنجی کیجه‌سنه دینور لیلة البدر معناسنه ﴿بلام﴾ غراب وزننده حمض دیدکاری
نباتك تازه ویشل اولانـنه دینور * غریبدرکه مؤلف بالامّ ماده‌سندن ذهول ایلمدی قال فی النهایة فی ذکر ادم اهل الجنة
قال ادامهم بالام والنون قالوا وماهذا قال * ثور ونون * شرّاحك خلاصهٔ تحقیقلری اوزره بالام لفظ عبرانیدر اوکوزه

دينور و نون بالغه دينور ﴿البلتم﴾ تاى فوقيه ايله جعفر وزننده طلاقتله تكلمدن عاجز اولان كمسه يه دينوركه پلتك تعبير اولنور يقال رجل بلتم اى العيىّ الثقيل اللسان وخلق و ناس معناسنه در يقال فيه بلتم كثير اى خلق و ناس كثير ﴿البلجمة﴾ جميله دحرجه وزننده طوارك اياغنى بچلغان و طوپوق چالمه كبى مرضلردن ناشى صارقى ايله صارمق معناسنه در يقال بلجم البيطار الدابة اذا عصب قوايمها من داء يصيبها ﴿البلدم﴾ جعفر وزننده كوكسك مقدّمنه دينوركه بوغاز سميندر تركيده دوش تعبير اولنور على قول بوغاز ايله بوغازك قرتلاق ياپشق اولان يرك مجموعنه وعلى قول آت قسمنك بوغازنده قلدايوب اوينيان يرينه دينور يقال اصاب بلدمه وهو مقدّم الصدر او الحلقوم وما اتصل به من المرئ او ما اضطرب من حلقوم الفرس وكند ذهن و بد منظر و ثقيل الهيئه اندامى مضطرب ياقشقسز نا تراش آدمه دينور و كسمز كور قلجه دينور يقال سيف بلدم اى كهام ﴿البلندم﴾ سفرجل وزننده و ﴿البلدام﴾ و ﴿البلدامة﴾ بالرك كسريله بونلرده كند ذهن بدمنظر نا تراش و نادان چولپه كمسه يه دينور لكن زيادهٔ حروف زيادهٔ معنايه دالّ اولمغله بونلر بلدم لفظندن ابلغ اولور ﴿البلدمة﴾ دحرجه وزننده قورقمق معناسنه در يقال بلدم الرجل اذا خاف ﴿البلسمة﴾ دحرجه وزننده برنسنه دن قورقغله اپسم و خموش اولمق معناسنه در يقال بلسم الرجل اذا سكت عن فزع و چهره يى اكشيدوب بورترمق معناسنه در يقال بلسم الرجل اذا كرّه وجهه ﴿التبلسم﴾ تدحرج وزننده بودخى چهره يى اكشيدوب بورترمق معناسنه در يقال تبلسم الرجل اذا كرّه وجهه ﴿البلسام﴾ برسام وزننده و مرادفيدركه ذكر اولندى ﴿البلنسم﴾ سمندل وزننده قطرانه دينور ﴿البلعوم﴾ زنبور وزننده و ﴿البلعم﴾ قنفذ وزننده بوغازده طعام مرور ايده جك يره دينوركه قرتلاق اوله جقدر بوغازده ايكى مجرا واردر برى مرئ و بلعومدركه معده نك يوليدر و برى مجراى هوادر يقال قطع بلعومه و بلعمه وهو مجرى الطعام فى الحلق و بلعوم حمار قسمنك دوداغنده اولان صقرلغه دينور و يوكسكجه يرآلتندن كلان صو كاريزينه دينور ﴿البلعم﴾ جعفر وزننده پك پك يودان اكول و كستاخ آدمه دينور يقال رجل بلعم اى اكول شديد البلع * و بلعم بر معروف كمسه اسميدر ياخود بوبلعامدر الفله اشبو كمسه بلعم بن باعورا ديدكلريدركه كنعانيونده ايدى اسم اعظم بيلور ايدى و بغايت عابد و پرهيزكار و اسم اعظم بركاتيله مستجاب الدعوه ايدى حضرت موسى عليه السلام بنى اسرئيل اوزرلرينه مأمورا ورودلرنده قومى دفع موسى بابنده دعاسنى نياز و بالاخره اطماع ايله الزام ايلديلر معاذالله تعالى تخذيل الهى ايله حضرت موسى حقنده دعايه جسارت ايلدكده درونندن بر مرغ ابيض خروج و طيران ايدوب و لسانى صدرينه ساقط اولوب كلب كبى لهث ايده رك مرد اولدى نعوذبالله من الخذلان * و بلعم روم نواحيسنده بر بلده آديدر و بر قبيله اسميدر بونك اصلى بنو العمّ ايدى بنو الحارث و بنو العنبر كلمه لرنده تخفيفله بلحارث و بلعنبر ديدكلرى كبى بونيده تخفيف ايلديلر ﴿البلغم﴾ غين معجمه ايله جعفر وزننده اخلاط اربعهٔ بدندن بر خلط اسميدر و اخلاط اربعه صفراء و سوداء و دم و بلغمدن عبارتدر ﴿البمّ﴾ بانك فتحى و ميمك تشديديله طنبورك ولاغوته نك قالين تلنه دينوركه آوازى دخى قالين اولور بام تلى تعبير اولنور زير مقابليدر * شارحك بيانه كوره ايكيسيده فارسيدن معرّبدر و بمّ كرمان اياالتنده بر بلده آديدر ﴿البمّ﴾ بانك ضميله بيقوشه دينور بوم كبى ﴿البنام﴾ بنان وزننده و مرادفيدركه پرمغك اوجنه دينور و قولهم هذا ابنم اى ابن والميم زائدة و ذكر فى بنى يعنى معتلّ بابنده بنى ماده سنده مرسومدر ﴿البوم﴾ و ﴿البومة﴾ بالرك ضميله بايقوشه دينور بونلردن هر برى مذكر و مؤنثنه اطلاق اولنوركه تاء وحدتيه اولور * شارح ديركه فارسى ايله لغت متوارده در و بومه محمد بن سليمان نام محدّثك لقبيدر ﴿البهيمة﴾ سفينه وزننده درت اياقلو حيوانك جمله سنه دينور چارپا معناسنه برّ و بحرده اولانه شاملدر على قول مطلقا تميز و ادراكى اولميان جانلويه دينوركه انساندن ماعدا بالجمله حيوان اولور جمعى بهايم كلور يقال هو كالبهيمة وهى كل ذات اربع قوائم ولو فى الماء او كل حىّ لا يميز ﴿البهمة﴾ تمره وزننده قوزى يه كذلك اوغلاغه كذلك بوزاغى يه دينور جمعى بهم كلور تمره و تمر كبى و هانك فتحيله ده جائزدر حرف حلق اولديغيچون و بهام كلور سهام كبى و جمع الجمعى بهامات كلور يقال اتى بالبهمة وهى اولاد الضأن والمعز والبقر ﴿الابهم﴾ ابكم وزننده هر نطق و تكلمه قدرتى اولميان آدمه دينور يقال رجل ابهم اى اعجم ﴿الاستبهام﴾ كلامدن عجز و حصر ايله طوتيلوب اپسم و خموش اولمق معناسنه در يقال استبهم عليه على المجهول اذا استعجم فلم يقدر على كلام و برايش چپارزلنوب مشكل و مغلق اولمق معناسنه در يقال استبهم الامر اذا اشتبه ﴿البهمة﴾ تهمه وزننده مشكل و شديد امر و حادثه يه دينو يقال وقع فى بهمة اى خطة شديدة و شول بهادره دينوركه كمال قوّت و سطوتندن ناشى اخذ و مقاومت و تغلب ايده جك سمت و جهتى نامعلوم اوله يقال هو بهمة اى شجاع لا يهتدى من اين يؤتى و قيايه اطلاق اولنور صخره معناسنه و عسكره

اطلاق اولنور جمعی بهم کلور صرد وزننده (التبهیم) تفعیل وزننده قوزی‌یی یاخود اوغلاغی یابوزاغی‌یی آنالرندن آیرمق معناسنه‌در یقال بهموا البهم اذا فردوه عن امّهاته وبریرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال بهموا بالمکان اذا اقاموا (الابهام) همزه‌نك کسریله برایش مغلق ومشتبه اولمق معناسنه‌در یقال ابهم الامر اذا اشتبه وبرآدمی بر ایشدن برطرف ایلك معناسنه‌در یقال ابهم فلانا عن الامر اذا نحّاه ویربهمی دیدکلری نبات بتورمك معناسنه‌در یقال ابهمت الارض اذا انبتت البهمی * شارح دیرکه ابهام قپویی قپامق معناسنه‌ده کلور نته‌که مبهم عنوانیله اکا اشارت ایلدی * مؤلّفینك ابهم ومبهم تعبیرلری بوندن مأخوذدر (البهمی) حبلی وزننده نبات معروف اسمیدرکه صبیانك پسی پسی وطشره صبیانلرینك ابه پسکی دیدکلری قلچقلی اوتدر کدی اوتی تعبیر اولنور ارپه نباتنه شبیه لکن اندن اصغر اولور وبهمی کلمه‌سی مفرد وجمعه اطلاق اولنور علی‌قول مفردنده بهماة دینورکه الفی الحاق ایچون اولور (البهمة) فرحه وزننده بهمی دیدکلری نبات مزبوری چوق اولان یره دینور یقال ارض بهمة ای کثیرة البهمی (المبهم) مکرم وزننده قپانمش قپویه دینور یقال باب مبهم ای مغلق ومجوّف اولمیوب مصمت اولان شیئه دینور یقال شیٔ مبهم ای اصمت وشول حرام ومحظور اولان شیئه اطلاق اولنورکه اباحه وتحلیلنه بوجه من الوجوه سمت وجهت ممکن اولمیه حرام قطعی تعبیر اولنور تحریم تزوّج امّ واخت کبی (الابهم) اکرم وزننده بودخی مصمت اولان شیئه دینور (البهیم) امیروزننده پك سیاه نسنه‌یه دینور جمعی بهم کلور بانك ضمیله وبهم کلور ضمتینله یقال شیٔ بهیم ای اسود بومقامده نسخه‌لرده ناسخك تقدیم وتأخیری واردر بوجمعلری مبهم ذیلنده نسخ ایلمشلردر وبهیم بنو کلاب بن‌ربیعه‌یه مخصوص برفرسك اسمیدر وشول آته دینورکه رنکی صافی اولوب اصلا غیری رنك والاجه لق قارشمامش اوله‌که یکرنك تعبیر اولنور نه طونده اولورسه اولسون مذکرومؤنثنه اطلاق اولنور یقال فحل وفرس بهیم ای لاشیة فیه وقاره دیشی قیونه دینور ودوپدوز اولوب اصلا ترجیع وتردیدی اولمیان آوازه دینور یقال صوت بهیم ای لاترجیع فیه وشول خالص وصافی رنکه دینورکه اکا رنك آخر قارشمامش اوله یقال لون بهیم ای لم یشبه غیره بوراده یشبه کلمه‌سی شوب ماده‌سندندر ومنه الحدیث ❊ یحشر الناس بهما ❊ ای لیس بهم شیٔ مما کان فی الدنیا نحو البرص والعرج اوعراة یعنی بوحدیثده بهم کلمه‌سی که بانك ضمیله‌در بهیم لفظندن جمعدر خالص ویکسان رنکه دینور بوراده تجوّز اوزره مستعملدرکه مراد عالم دنیایه مخصوص اولان کورلك وطوپاللق وابرشلق کبی امراض وعاهاتدن صحیح وسالم اوله‌رق محشور اولورلر دیمکدر وبعضلر عراة ایله تفسیر ایلدیلرکه دنیایه مخصوص اولان امتعه والبسه‌دن عاری اوله‌رق حشر اولنورلر دیمکدر (البهایم) بانك فتحیله جمعی ترابنده برنیچه طاغلره اطلاق اولنور یکرنك اولدقلری ایچون وآنده واقع صویه منبجس دیرلر وبهایم برارضك اسمیدر (ذو الاباهیم) بنو قطیعه‌دن زید نام شاعرك لقبیدر (الابهام) همزه‌نك کسریله باش پرمغه دینور الك وایاغك اولسون وبومؤنثدر بعضا مذکر اولور جمعی اباهیم واباهم کلور وبو اعصار کبی افعال وزننده کلنلردندر (سعد البهام) وعد الکرام وزننده منازل قمردن برمنزل آدیدر * مؤلّف سعد ماده‌سنده بونی منازلدن عدّ ایلمامشدر (الاسماء المبهمة) نحویون عندنده اسماء اشاراتدن عبارتدر هذا وهؤلاء وذاك واولئك کبی (البهرم) جعفر وزننده و(البهرمان) قهرمان وزننده اصپور چچکنه دینور عصفر معناسنه وبهرم قنه‌یه دینور حناء معناسنه (البهرمة) بانك وراءنك فتحیله چچکك حسن ورونقنه وآب وتابنه دینور یقال اعجبتنی بهرمة النور ای زهره واهل هندك عبادتنه دینورکه مراد براهمه دیدکلری مجوس طائفه‌سنك عبادتلریدر وبهرمه مصدر اولور صاچ وصقالی کرکی کبی قنه ایله بویامق معناسنه‌در یقال بهرم لحیته اذا حناها مشبعة (التبهرم) تدحرج وزننده خضاب سببیله صاچ قزارمق معناسنه‌در یقال تبهرم الرأس اذا احمرّ یعنی من البهرمة (بهرام) بانك فتحیله بررجل اسمیدر مراد ملوك فرسدن بهرام بن یزدجرد اوله‌جقدر ونعمان بن عتبة بن العتکیّ فرسنك اسمیدر (المبهرم) مدحرج وزننده عصفر ایله بویانمش نسنه‌یه دینور یقال ثوب مبهرم ای معصفر (البهصم) صاد مهمله ایله قنفذ وزننده صلب وشدید اولان شیئه دینور

فصل التاء

(التوأم) جوهر وزننده جمیع حیواناتك بربطندن چفت طوغوردیغی ولده دینورکه فارسیده همشکم وترکیده ایکیز دیرلر کرك ایکی وکرك زیاده اولسون وکرك ارکك ودیشی اولسون وکرك مختلط اولسونلر هربرینه آخره نسبتله توأم دینور جمعی توائم کلور وتؤآم کلور تانك ضمیله رخال کبی ومذکرنده توأم ومؤنثنده توأمه دخی دینور وایکیسی جمع اولدقده توأمان دینور کذلك توأم دینور هما زوجان وهما زوج دیدکلری کبی * شارح دیرکه مؤلّف بونی واو فصلنده دخی رسم ایلدی تانك اصلیه اولوب وواودن انقلابی مختلف اولدیغنه بناء انتهی * وتوائم النجوم بری برینه صوقشمش هیئتنده اولان کواکبه اطلاق اولنور کذلك توائم اللؤلؤ

فصل التاء

صدف ایچره بری برینه صقشمش انجولردن عبارتدر وتوأم جوزاء برجنده منازل قمردن برمنزل آدیدر * شارح دیرکه
آنده اولان ایکی منزله توأمان دیرلرکه هقعه ایله هنعه اوله جقدر هر برینه توأم دیرلر وتوأم قمار اوقلرندن براوقه
علی قول ایکنجی چیقان اوقه دینور فائز اولورسه ایکی نصیبی وخاسر اولورسه ایکی غرامتی واردر واسامئ رجالدندر
نته که توأمه اسامئ نسواندندر توأمه بنت امیة بن خلف صحابیه در اهل حدیثدن صالح بن ابی صالح انك عتقاسندندر
شارح دیرکه امام خلیل قولی اوزره توأم لفظنك اصلی ووأم ایدی واو تایه قلب اولندی * نته که مؤلف واو ماده سنده
دخی ذکر ایلمشدر (الاتأم) اکرام وزننده ایکیز طوغورمق معناسنه در یقال اتأمت الامّ اذا ولدت اثنین فصاعدا
من بطن واحد وخاتونك ایکی دلیکنی بر ایلك معناسنه در یقال اتأم المرأة اذا افضاها (المتئم) محسن وزننده ایکیز
طوغوران عورته وحیوانه دینور وصف خاصدر (المتأم) محراب وزننده هربار ایکیز طوغورر اولان عورته
وحیوانه دینور (المتاءمة) مفاعله وزننده برقرندن ایکیز ایشی اوله رق طوغمق معناسنه در یقال تاءم اخاه متاءمة اذا ولد
معه وارشی وارغاجی ایکیشر قات اوله رق بز طوقومق معناسنه مستعملدر یقال تاءم الثوب اذا نسجه علی طاقین
فی سداه ولحمته وآت بر باش سکرتدکدنصکره ینه سکرتمك معناسنه مستعملدر یقال تاءم الفرس اذا جاء جریا
بعد جری (التئم) تانك کسریله و (التؤم) تانك ضمیله و (التئیم) امیر وزننده ایکیزك ایشنه دینور هر بری آخره
نسبتله در یقال هو تئمة وتؤمه وتئیمه ای ولدمعه (التؤامیة) غرابیه وزننده انجو دانه سنه دینور (التؤام)
غراب وزننده عمان اولکه سنك قصبه سی اولان شهره یکرمی فرسخ مسافه ده بربلده آدیدر جوهری بونی جوهر
وزننده تقییدو قصبهٔ عمان ایله تفسیر ایلمکله ایکی وجهله وهم ایلمشدر وتؤام بحرین ترابنده برموضع آدیدر (التوءمان)
بهرمان وزننده برجنس خرده اوتك اسمیدر (التئمة) تانك کسریله خاتونك صاغملق اتخاذ ایلدیکی قیونه دینور
(الاتّآم) تشدید تا ایله افتعال وزننده ذکر اولنان صاغملق قیونی بوغازلمق معناسنه در یقال اتّأم الرجل اذا ذبح
التئمة بو راده افعال وزننده اولان نسخه غلطدر (التوءمات) جوهرات وزننده توءمه لفظندن جمعدر نسوانه
مخصوص محفه کبی برکونه مرکب اسمیدرکه مشاجر دیدکاری اوستی آچق مرکب طرزنده بونکده اورتوسی اولمز
بو راده کالمشاجب نسخه لری غلطدر صواب اولان کالمشاجر اولمقدر (التحم) تانك فتحی وحای مهمله نك سکونیله
جلاه بزی آلاجه طوقومق معناسنه در یقال تحم الحائك الثوب تحما من الباب الاول اذا وشاه (التاحم) آلاجه
بز طوقیان جلاهه دینور (الاتحمیّ) ادهمیّ وزننده و (الاتحمیة) هایله و (المتحمة) مکرمه وزننده و (المتحمة)
معظمه وزننده برچشید قماش معروف اسمیدر و متحم معظم وزننده رنکی اشقره مائل سیاه آته دینورکه ترکیده
قوکور تعبیر اولنور یقال فرس متحم اللون ای اسود الی الشقرة (التحمة) غرفه وزننده پك سیاهلغه دینور یقال به
تحمة ای شدّة السواد (التحمة) فتحاتله شول قاشلره دینورکه چبوقلری وقلملری صاری اوله (الاتحم) ادهم وزننده
ومرادفیدرکه یاغز آته دینور یقال فرس اتحم ای ادهم (التخوم) تانك وخای معجمه نك ضمیله ایکی ارضك بینی فصل
ایدن سنوره دینور فارسیده مرز دیرلر کرك نشان منصوب وکرك حدّ معین اولسون وبو مؤنثدر جمعی تخوم کلور
مفردی کبی وتخم کلور عنق وزننده وعلی قول تخوم جمعدر مفردی تخم در تانك ضمیله کذلك تخم وتخومه در تالرك
فتحیله وتخوم انسانك مراد ودلخواهی اولان حاله دینور (المتاخمة) مفاعله وزننده برارض برآخر ارضه همسنور
اولمق معناسنه در یقال ارضنا تتاخم ارضکم ای تحادّها (التخمة) تانك ضمیله که امتلا اولمغه دینور وخم ماده سنده
مرسومدر (التریم) حذیم وزننده برموضع آدیدر (التریم) امیر وزننده متواضع لله اولان آدمه دینور یقال
رجل تریم ای متواضع لله تعالی ومعائب ونقائصله علی قول کیر وپاسله آلوده وملوّث کمسه یه دینور یقال رجل
تریم ای ملوّث بالمعایب او بالدرن (الترم) فتحتینله طوار قسمنك دبری آغریمغه دینور (لاترما) فتحاتله کلمات
تخصیصدندر لاسیما معناسنه در خصوصا دیمکدر (تارم) هاجر وزننده آذربیجان اولکه سنده برایالت آدیدر
وفارس اولکه سنده فرج نام بلده ایله همسنور بربلده آدیدر وسکون را ایله تارم دخی دیرلر (الترجان) عنفوان
وزننده و (الترجان) زعفران وزننده و (الترجمان) ایهقان وزننده شول آدمه دینورکه برلغتی آخر لغتله بیان وتفسیر
ایلیه وترجمان بن هریم بن ابی طحمه برمعروف کمسه در (الترجمة) دحرجه وزننده برلسانی آخر ایله تفسیر وبیان ایلمك
معناسنه در یقال ترجم اللسان وترجم عنه اذا فسر کلامه بلسان آخر واشبو فعل برماده نك اصالت تاینه دلالت
ایدر * مؤلف بونکله جوهری یه تعریض ایلمشدر زیرا جوهری بونی رجم ماده سنده رسم ایلدی کویا که رجم
کلمه سندن مأخوذ اولوب تانك زیاده سنه ذاهب اولدی (الترکمان) عنفوان وزننده ترك قومندن برطائفه در برآیده
آنلردن ایکیوز بیك نفر کمسه ایمانه کلمکله مبالغة ایمانه اضافتله کندیلره ترك ایمان دیدیلر بعده کثرت استعمالله تخفیف

ایدوب ترکان دیدیلر * مترجم دیرکه کتب فارسیه‌ده بو رسمه مرسومدرکه قوم مزبور اوضاع واطوارده ترك
طائفه‌سنه مشابه اولمغله ترکان اطلاق اولندی مان لفظی فارسیده شبه ومثل معناسنه‌در (تغلم) غین معجمه ایله
جعفر وزننده برموضع آدیدر وبرطاغك اسمیدر یاخود اول طاغك اسمی تغلماندر زعفران وزننده (تغمی) بهمی
وزننده مهرة بن حیدان قبیله‌سندن بر قبیله‌در (المتغمة) مرحه وزننده تخمه وامتلا ایلمکه باعث اولان طعامه
دینور یقال طعام متغمة ای متخمة (الاتغام) همزه‌نك کسریله تخمه وامتلا ایلمك معناسنه‌در یقال اتغمه اذا
اتخمه (تکمه) غرفه وزننده مرّ نام کسه‌نك قیزینك اسمیدرکه غطفان علی قول سلیم نام قبیله پدرلرینك والده‌سیدر
(التلم) فتحتینله ترلاده چفت سوررکن صبان دمورینك یاروب کتدیکی آرق کبی یاریغه دینور علی قول مطلقا یرده
اولان یاریغه وخندکه دینور جمعی اتلام کلور (التلم) تانك کسریله غلام معناسنه‌در یقال هذا تلم فلان ای غلامه
وچفتجی‌یه دینور یقال هو تلم ای اکار وقیومجی‌یه دینور صائغ معناسنه علی قول قیومجیلرك اوزون کورکنه دینور
جمعی تلام کلور تانك کسریله (التلام) سحاب وزننده تلامیذ دیمکدرکه شاکردلر دیمك اولور یعنی اصلی تلامیذ
اولوب ذالی حذف اولنمشدر جوهری بوراده تلام کلمه‌سنی بو معنادن غیری ایله بیان ایلیوب حصر ایلمشدر وحالاکه
بو ماده‌دن اولمیوب بلکه محلّ ذکری باب الذال اولمقدر * شارح دیرکه مؤلف ذال بابنده تلمیذ ماده‌سنی بیان ایلمدی
وتلامیذ کلمه‌سندن یالکز ذالك حذفنه قصر ایلدی زیرا صورت مزبوره‌ده یاء وذال اسقاط اولنمغه محتاجدر
غریبدرکه مؤلف جوهری‌یه حرفکیرلك تهالکندن تحریر وتقریرنده رابطه‌یی غائب ایلمشدر زیرا اصول سائره‌نك
اکثرنده تلامیذك مفردی اولان تلمیذ برأسه لغت عربیه اولوب شاکرد معناسنه اولمق اوزره مرسومدر وتلام لفظی
اعجمی معرّب اولوب صاغه وغلمان صاغه وتلامیذ معناسنه اولمق اوزره مرقومدر بو صورتده مرجّح اولمز واکر
عندیه ایله لغت ثابت اولیدی اشبو تلمیذ کلمه‌سی لمذ ماده‌سندن مأخوذ اولدیغنه حکم اولنور ایدی زیرا لمذ
بر نسنه‌یی دیشلرك اوجلریله اکل ایلمکدر شاکرد دخی استاذندن استحصال ایلدیکی علوم ومعارفی تدریجی
اخذ ایلدکاری تصوّریله آندن تصرّف ایدوب شاکرده تلمیذ اطلاق ایلدیلر دیمك موافق اولور ایدی زیرا بوکونه
اخذ وتصرّفله اول کلمه‌یه تاء ادخالی تصرّفات عربیه‌دن کثیرة الامثالدر وبو بحث لمذ ماده‌سنده اشباع
اولندی (التمّ) تانك حرکات ثلاثی ومیمك تشدیدیله و(التمام) کذلك تانك حرکات ثلاثیله و(التمامة) تانك فتحی
وکسریله بر نسنه کامل اولمق معناسنه‌درکه جمیع اجزاسی کمال بولمقدن عبارتدر یقال تمّ الشیء تمّاً وتماما
مثلثین وتمامة وتمامة من الباب الثانی اذا کمل * مؤلف کمالی تمام ایله بیان ایلمکله مثال مزبور کمل لفظیله تفسیر
اولندی * شارح دیرکه مفردات راغبده مرسوم اولدیغی اوزره تمام الشیء اول نسنه‌نك بر حدّه بلوغ
وانتهاسندن عبارتدرکه من بعد خارج نسنه انضمامنه محتاج اولمیه پس ناقص مقابلیدرکه
البته خارج انضمامنه محتاجدر وکمالی حصول مافیه الغرض ایله تفسیر ایلدی انتهی * وتمّ وتمام
ماده‌سی باء وعلی حرفلریله صله‌لندقده متعدّی اولور بر نسنه‌یی تمام ایلمك معناسنه‌در یقال تمّ به
وتمّ علیه اذا جعله تامّا (الاتمام) همزه‌نك کسریله بر نسنه‌یی تمام ایلمك معناسنه‌در یقال اتمه اذا جعله تامّاً
وحامله مدّت حملی نهایت بولوب طوغرمسی کلوب چاتمق معناسنه‌درکه آیی کونی تمام اولمق تعبیر اولنور یقال
اتمت الحبلی اذا دنا ولادها ونبات قسمی تمام مقدارینی بولمق معناسنه مستعملدر یقال اتمّ النبت اذا اکتهل وآیك
نوری تمام طولوب بدر اولمق معناسنه‌در یقال اتمّ القمر اذا امتلأ فبهر فهو بدر تمام کاسیذ کر وبر آدمه تمّ ویرمك
یعنی دمور بیل ویرمك معناسنه‌در یقال اتمّ فلانا اذا اعطاه التمّ (التتمیم) تفعیل وزننده بو دخی برنسنه‌یی تمام
ایلمك معناسنه‌در یقال تممه تتمیما وتتمة بمعنی اتمه وقیریلان نسنه آیرلمامق اوزره چتلامق علی قول چتلایوب
یارلدقدنصکره آیرلمق معناسنه‌در یقال تمم الکسر اذا انصدع فلم یبن او انصدع ثم بان ومجروحی صولوق ویرمیوب
ایشنی چابك بتوروب تپه‌لمك معناسنه‌در یقال تمم علی الجریح اذا اجهز وبرکسه قمار اوقندن فائض اولدیغی نصیبنی
غیره ویرمك معناسنه‌در یقال تمم القوم اذا اعطاهم نصیب قدحه وبر عربك هوا وهوسی یا رأی وفکری یا محله
وآرامکاهی تمیمی اولمق یعنی تمیم قبیله‌سی اهالیسیله هم اولمق معناسنه‌در یقال تمم الرجل اذا صار هواه او رأیه
او محلته تمیمیا وبر نسنه‌یی نهایتنه یتشدروب اهلاك وافنا ایلمك معناسنه‌درکه ایشنی بتورمك تعبیر اولنور یقال
تمم الشیء اذا اهلکه وبلغه اجله وصبی‌یه تمیمه طاقمق معناسنه‌در یقال تمّم المولود اذا علق التمیمة علیه (الاستتمام)
بو دخی برنسنه‌یی تمام ایلمك معناسنه‌در یقال استتمّ الشیء اذا اتمّه وبرنسنه‌نك اتمامنی ایستمك معناسنه‌در یقال
استتمّ النعمة اذا سأل اتمامها وبرکسه‌دن دمور بیل طلب ایلمك معناسنه‌در یقال استتمه اذا طلب منه التمّ فاتمه

اى اعطاه ايّاه (التمام) و (التمامة) تالرك فتحيله و (التتمة) تحله وزننده برنسنه‌نك نقصانى كنديسيله مكمل اولان
شيئه دينور يقال هذه الدراهم تمام المائة وتمامتها وتتمتها اى ماتمّ بها وتمام اوچ نفر صحابه اسميدر وتمامه بنت حسين
بن قنان محدّثه‌در وعروضيونّ اصطلاحنده شول بيته اطلاق اولنوركه نصفى دائره‌نك نصفنى استيفا واستكمال
ايدوب نصف اخرى حشو منزلنده قاله كه حشو عروض ايتمه‌سى جائز اولان عارضه انده دخى جائز اوله وعند البعض
شول بيته دينوركه اجزاسنه زحاف دخولى ممكن ايكن زحافدن سالم اوله (ليل التمام) كتاب وزننده اطول ليالئ شتادركه
شب يلدا تعبير اولنان كيجه‌در بونده اضافتله ليل التمام وصفت اوله‌رق ليل تمام ونسبتله ليل تمامىّ دخى جائزدر على قول
ليل التمام شول اوچ كيجه‌دركه نقصانى مستبان اولميه كه تساوئ ليل ونهار هنكامنده اولور وعلى رأى اون ايكى ساعته
ودخى زياده‌يه بالغ اولان كيجه‌دن عبارتدر يقال هذه ليلة التمام وليلة تمامية اى اطول ليالى الشتاء اوهى ثلاث لا يستبان
نقصانها اوهى اذا بلغت اثنتا عشرة ساعة فصاعدا (التمّ) تانك كسريله و (التمام) تانك كسرى وفتحيله ولد قسمى
تمام وقتنده خلقتى مكمل اوله‌رق طوغمغه دينور يقال ولدته امه لتمّ وتمام اى تمام الخلق بوراده لتمّ كلمه‌سنده‌كى لام
وقت معناسنه‌در وتمام آى بدر اولمغه دينور وبدر اولمش آيه وصف اولور يقال هذه ليلة تمام القمر اى ليلة بدره ويقال
بدر تمام بالفتح والكسر والاضافة ويقال بدر تمام بالوصف (المتمّ) اسم فاعل عنوانيله آيى كونى تمام اولمش كبه‌يه
دينور يقال حامل متمّ اذا دنا ولادها (التتمّم) تفعل وزننده بودخى تميم قبيله‌سى خلقنه اويمق معناسنه‌در يقال
تتمّم فلان اذا صار هواه اورأيه او محلته تميميا وقيريلان نسنه آيرلمامق اوزره چتلامق على قول چتلادقدنصكره
آيرلمق معناسنه‌در يقال تتمّم الشئ اذا انصدع ولم يبن او انصدع ثم بان وآياغى شكست اولان آدم انكله كزوب
طورركن كسوب آيرمق معناسنه‌در يقال تتمّم الرجل اذا كان به كسر يمشى به ثم ابتّ (التميم) اميروزننده خلقت
وبنيه‌سى تامّ وكامل اولان آدمه دينور يقال ولد تميم اى تام الخلق وياوز وشديد انسان وحيوانه دينور وتميمه
كلمه‌سندن جمع اولور وتميم بن مر بن ادبن طابخه برقبيله پدريدر غير منصرفدر قبيله تأويليله ثقيف كبى ومنصرف
اولور واون سكز صحابهٔ كرام اسملريدر (التميمة) سفينه وزننده كوز بونجغنه دينوركه الاجه وبنكلو بونجقدر
ايپه ياخود صريمه ديزوب دفع نظر ايچون اطفال بيونلرينه تعليق ايدرلر جمعى تميم وتمايم كلور عربلر بونى كويا كه
تمام دواء وشفاء عدايدرلر وتميمه بنت وهب وتميمه بنت اميه صحابيه‌لردر (المتم) ميمك ضمى وتانك فتحيله كوبكنك
طمرى منقطع اولمش كسه‌يه دينور (التمم) صرد وزننده و (التمم) عنب وزننده قيل ويوك وتوى قرقنديلرينه
دينور نسج اولنان نسنه‌يى آنكله اتمام ايدرلر مفردلرى تمه‌در وتمه‌در ضمله وكسر ايله (التم) تانك فتحيله اسم
جمعدر تامّ اولان نسنه‌لره دينور يقال دراهم تم اى تمام (التمّ) تانك كسريله بالته‌يه دينور فأس معناسنه ودموربيله
وچاپه‌يه دينور مسحاة معناسنه (التمة) و (التمىّ) تالرك ضميله برآدمه هبه اولنان بيله وچاپه‌يه دينور (المتمم) معظم
وزننده شول نسنه‌يه دينوركه اجزاسى كفايت واعتدال اوزره اولدقدنصكره اكانسنه زياده اولنمش اوله يقال شئ
متمم اى زيد عليه بعد اعتدال نته كه فنّ عروضده متمم بوندن مأخوذدر بحر رملك ضربنده فاعلاتن كلديكى كبى ومتمم
بن نويرة التميمى برشاعردر (المتمم) محدّث وزننده شول آدمه دينوركه قارده اوقى مرّة بعد اخرى فائز اولمغله
مبحث اولان جزورك لحمنى فقراء ومساكينه تصدّق واطعام ايدر اوله على قول قمار جزورنك كه يكرمى سكز ياخود
اون قسم اولور اولدكلو مقامر بولنمامغله خارجدن كيروب بقيه‌يى اخذ ايله نصيبلرينى تكميل ايدن كسه‌يه دينور (التمتمة)
زلزله وزننده پپه‌يلكدن بر كونه سيدركه كلامى تاء وميم حرفلرينه ردّ ايده‌رك سويلمكدن عبارتدر على قول دلنى
سويلركن اوست طماغنه چاله‌رق سويلمكدن عبارتدر يقال فلان يتمتم الكلام اى يردّه الى التاء والميم او هو
ان تسبق كلمته الى حنكه الاعلى ويقال به تمتمة (التمتام) سلسال وزننده لسانده تمتمه اولان آدمه دينور مؤنثى
تمتامه‌در وتمتام محدّثيندن محمد بن غالب الضبىّ التمار لقبيدر (التمامة) ثمامه وزننده بقيه معناسنه‌در يقال مافيه
تمامة اى بقية (تمّام) شدّاد وزننده نيچه كسه‌لرك اسملريدر (التتامّ) تشديد ميمله تفاعل وزننده هركس كلوب
تمام اولمق معناسنه‌در يقال تتامّوا اى جاؤا كلهم وتموا (التتمم) هدهد وزننده سماق اسميدركه معروف اكشى
دانه‌لردر (التتمم) فدفد وزننده شول آدمه دينوركه اياغى شكست اولوب لكن انكله كزوب يوريمكه امكانى وار ايكن
قطع اولنمش اوله (التنوم) تنور وزننده برجنس يمشلو شجر اسميدر بعض مفرداتده بونى خان ايله بيان ايلمشلركه
تركيده مرور ديدكلرى نباتدر كبيرى وصغيرى اولور كبيرى شجره قريبدر صغيرينه يرمرورى تعبير اولنور وتحفه ترجمه‌سنده
صامر يومادن يعنى پانبال اوتى وكونه بقان ديدكلرى نباتدن برنوع اولمق اوزره مرسومدر ثمرنى تره تخميله شرب
صوغلجانلرى مخرج وورقنى سركه ايله ضماد بدندن سكيللرى قالعدر مفردى تنومه‌در (التنم) تانك فتحيله دوه ذكر

اولنان تنوم اوتلامق معناسنه‌در يقال تنم البعير تنما من الباب الاوّل اذا اكل التنوم ﴿التومة﴾ تانك ضميله انجويه
دينور جمعی توم كلور قفل كبی و توم كلور صرد كبی يقال فی قرطها تومة كبيرة ای لؤلؤة صحاحده انجو دانه‌سی كبی
كومش تكمه ايله مفسردر و اساسده بعضلر عندنده عنوانيله مرسومدر لسانمزده تكمه تعبيری همان تومه محرّفی ظن
اولنور و تومه بيوك حبه‌لو كوپه‌يه دينور يقال صبية ذو تومة ای قرط فيه حبة كبيرة و دوه قوشی يمورطه‌سنه دينور
﴿امّ تومه﴾ صدفك كنيه‌سيدر ﴿توماء﴾ تانك ضميله دمشق قضاسنده بر قريه‌در ﴿تومی﴾ طوبی وزننده
حواريوندن برذات اسميدر ﴿تومی﴾ واوك فتحيله اربی وزننده جزيره‌ده برموضع آديدر ﴿توم﴾ نوح وزننده
انطاكيه قضاسنده بر قريه‌در ﴿توم﴾ فتحتينله يمامه‌ده بر قريه‌در ﴿تويمه﴾ جهينه وزننده بنو سليم يوردنده
بر صو آديدر ﴿المتوّم﴾ معظم وزننده بيونی قلاده‌لو آدمه دينور يقال حبی متوّم ای مقلد ﴿التهم﴾ فتحتينله
ياغ وات مقوله‌سی نسنه بوزلمق معناسنه‌در يقال تهم الدهن و اللحم تهما من الباب الرابع اذا تغير و بر نسنه
بدرايحه باغلمق معناسنه‌دركه قوقمق تعبير اولنور يقال تهم اللحم اذا زهم و بركسه بر نسنه‌دن عجزی ظهور ايتمكله
متحير اولمق معناسنه‌در يقال تهم فلان منه اذا ظهر عجزه و تحير و دوه اوتلاديغی اوتلغی بكنميوب يكرنه‌رك
اوتلامغله ايچنه سيكميوب زبونلمق معناسنه‌در يقال تهم البعير اذا استنكر المرعى فلم يستمرئه و اصلا روزكار
قلداميوب هوا راكد اوله‌رق بغايت اسّی اولمق معناسنه‌در يقال وقعنا فی تهم وهو شدّة الحرّ وسكون الريح
﴿التهمة﴾ فتحاتله متغير اولمش ياغ وات مقوله‌سنك بدرايحه‌سنه دينور يقال فيه تهمة ای خبث ريح وزهومة و دريايه
طوغری انكين وانكبه اولان ارضه دينور تهم دخی دينور بونلر كوياكه فی الاصل تهامه‌دن مصدرلردر يعنی تهامه
بونلردن مأخوذدر زيرا تهامه‌نك بالجمله اراضيسی بحره طوغری انكبه‌در ﴿التهم﴾ كتف وزننده بدرايحه باغلمش
نسنه‌يه دينور ﴿تهامه﴾ تانك كسريله مكهٔ مكرمه‌نك اسميدر شدّت حرارت معناسنه اولان تهمدن مأخوذدر
و برارض معروفه‌نك اسميدركه غورونجد بلادنه متاخم ارضدن عبارتدر جوهری و همندن ناشی بلده ايله تفسير
ايلدی نسبتنده تهامیّ دينور تانك كسريله وتهام دينور تانك فتحيله يمان كبی يقال رجل تهامیّ وتهام وقوم
تهامون كيمانون * شارح ديركه لغت ثانيه تغييرات نسب قبيلندندر ﴿المتهام﴾ محراب وزننده ارض تهامه‌يه چوق
تردّد ايدن آدمه دينور يقال هو متهام ای كثير الاتيان الى تهامة ﴿الاتهام﴾ همزه‌نك كسريله تهامه اولكه‌سنه كلمك
ياخود ارض تهامه‌يه قونمق معناسنه‌در يقال اتهم الرجل اذا اتى تهامة او نزل فيها و بربرك هواسنی وخيم وثقيل
بولمق معناسنه‌در يقال اتهم البلد اذا استوخمه ﴿المتاهمة﴾ مفاعله وزننده و ﴿التتهم﴾ تفعل وزننده بونلرده
ارض تهامه‌يه كلمك ياخود قونمق معناسنه‌در يقال تاهم الرجل وتتهم بمعنى اتهم ﴿التهمة﴾ تمره وزننده شهر و بلده
معناسنه‌در وتهامه لفظنده لغتدر ﴿تهم﴾ زفر وزننده جواری اسماسندندر ﴿تهام﴾ كتاب وزننده يمامه‌ده بر وادی
اسميدر ﴿التهمة﴾ غرفه وزننده وهم ماده‌سنده مرسومدر ﴿التيم﴾ تانك فتحی و يانك سكونيله قوله دينور يقال هو
تيم الله ای عبد الله بكر وائل قبيله‌سندن بر بطن اولان تيم الله بن ثعلبة بن عكابه معنای مذكوردن اسمدر و تيم الله
نمر بن قاسط قبيله‌سی نسبنك رجالندندر و اضافتسز يالكز تيم ايله تسميه ايدرلر ازجمله تيم بن مرّه قريش نسبنده
ابو بكر الصديق رضی الله عنه حضرتلرينك قوميدر يعنی جدّيدر و تيم بن غالب بن فهر كذلك قريش رجالندندر
و تيم بن قيس بن ثعلبة بن عكابه تيم الله مرقومك برادريدر و تيم بن شعبان بن ثعلبه مزبورك عمزاده‌سيدر و تيم اللات
ضبه قبيله‌سندن بركسه‌در و تيم بن ضبه مزبورك عموجه‌سيدر و تيم اللات بن ثعلبه خزرج قبيله‌سندندر ﴿التيم﴾
تانك فتحيله برآدمی بنده ايلك معناسنه‌در يقال تامته المرأة او تامه العشق يتيم تيما اذا عبدته و ذللته ﴿التتييم﴾
تفعيل وزننده تيم معناسنه‌در يقال تيمته المرأة او العشق بمعنى تامته ﴿التيمة﴾ تانك كسريله همزه ايله تئمه دخی لغتدر
يك آجلق و مضايقه هنكامنده ناچار ذبح اولنان قيونه دينور و قرق عدد قيوندن نصاب آخره و ارنجه زائد اولان
قيونلره دينور و سائمه اولميوب خانه‌ده صاغملق اتخاذ اولنان قيونه دينور و تميمه معناسنه‌دركه اطفاله تعليق اولنان
كوز بونجغيدر ﴿التيماء﴾ حمراء وزننده شنلكسز و اوتسز صوسز مضلّ و مهلك اولان علی قول واسع اولان
ارضه دينور يقال ارض تيماء ای قفرة مضلّة مهلكة او واسعة و بيابانه دينور مفازه معناسنه و بر موضع آديدر
و جوزاء برجنده اولان جوزاء صورتنده مركوز كواكبه اطلاق اولنور ﴿تيم﴾ فتحتينله غافق قبيله‌سندن بر بطندر
ماضی بن محمد التيمیّ انلردندر انس حضرتلرندن روايت ايلمشدر ﴿متيم﴾ معظم وزننده بر رجل اسميدر

فصل الثاء المثلثة

﴿الثتم﴾ ختم وزننده ديكشی تباه ايلك معناسنه‌در يقال ثتمت المرأة خرزها ثتما
من الباب الاول اذا افسدته و اسهال ايله دفع طبيعی ايلك معناسنه‌در يقال ثتم الرجل بما فی بطنه اذا رمى به ﴿التثتم﴾

تفعل وزنده و ﴿الانتثام﴾ انفعال وزنده برآدم بد وناسزا سوزلر سویلمك معناسنه‌در یقال تثتم فلان وانثتم اذا
انفخر بالقوم القبیح وتثتم اثواب پاره‌لنمق معناسنه‌در یقال تثتم الثوب اذا تقطع وات زیاده پشمکله یپریوب مهرّا
اولمق معناسنه‌در یقال تثتم اللحم اذاتهرّأ واشمه تعبیر اولنان قیوچوکوب ییقلمق معناسنه‌در یقال تثتم الحسی اذا تهدّم
﴿الثجم﴾ رجم وزنده برکسه‌یی یا برنسنه‌یی برنسنه‌دن سرعتله صرف ایلمك معناسنه‌در یقال ثجمه عنه ثجما
من الباب الثانی اذا صرفه عنه سریعا ﴿الثجم﴾ فتحتینله برنسنه‌دن چابك منصرف اولمق معناسنه‌در یقال ماهذا
الثجم ای سرعة الانصراف ﴿الاثجام﴾ و﴿التثجیم﴾ برنسنه دائمی اولمق معناسنه‌در یقال اثجم الشیٔ اذادام ویغمور
سرعتله متصل یاغمق معناسنه‌در یقال اثجمت السماء وثجمت اذا اسرع مطرها ودام ﴿الثدم﴾ ثانك فتحیله
ثقیل وسلپوك چولپه کسه‌یه دینورکه اداره‌ٔ کلامدن وتفوّه ایتدیکی کلامه دلیل وبرهان ومثل ایرادندن عاجز
ونادان اوله یاخود وجودی غلیظ شیشمان ویاقشقسز تصلق اوله‌رق احمق وبیغز شخصه دینور مؤنثی ثدمه‌در
یقال رجل ثدم وامرأة ثدمة ای فدم عیّ من الکلام والجة مع ثقل ورخاوة او الغلیظ السمین الاحمق الجافی ﴿الثدام﴾
کتاب وزنده سوزکویه دینور مصفاة معناسنه ﴿المثدّم﴾ معظم وزنده اغزی سوزکیلی برداق وابریق مقوله‌سنه
دینور یقال ابریق مثدّم ای وضع علیه الثدام ﴿الثدقم﴾ زبرج وزنده سوز بیلمز وسوزا کلامز ثقیل وناتراش کمسه‌یه
دینور وبر رجل اسمیدر ﴿الثرم﴾ فتحتینله اغزده دیش کوکندن قیرلمق علی قول ثنایا ورباعیاتدن قیرلمغه
مخصوصدر یاخود اولك دیشلره خاصدر یقال ثرم الرجل ثرما من الباب الرابع اذا انکسرت سنه من اصلها او سنّ
من الثنایا والرباعیات او خاصّ بالثنیة ﴿الاثرم﴾ احمر وزنده معنای مزبوردن وصفدر ثرماء مؤنثیدر واثرم اهل
عروض اصطلاحنده شول جزؤه دینورکه آنده قبض وخرم علتلری مجتمع اوله خرم وتد مجموعك اوّلنی وقبض
بشنجی حرف ساکنی حذفدن عبارتدر مثلا مفاعیلن فاعلن وفعولن عول قالور وعلی قول فعول جزؤنه
مخصوصدرکه خرم وقبض اولوب عول قالور یعنی بحر طویل ایله متقاربه مخصوصدر ﴿الثرم﴾ ثانك فتحیله
برآدمك وجه مذکور اوزره دیشلرینی قیرمق معناسنه‌در یقال ثرمه ثرما من الباب الثانی اذاجعله اثرم ﴿الاثرام﴾
همزه‌نك کسریله ثرم معناسنه‌در ﴿الانثرام﴾ انفعال وزنده اثرامك مطاوعیدر یقال اثرمه فانثرم ﴿الاثرمان﴾
تثنیه صیغه‌سیله لیل ونهاره اطلاق اولنور تناقصلری تصوریله ﴿الثرمان﴾ سلمان وزنده چوغانه شبیه
براکشی شجر نباتیدر دوه وقیون مرعاسندندر ﴿ثرم﴾ فتحتینله یمامه‌ده برطاغك اسمیدر ﴿ثرام﴾ سحاب
وزنده یمامه‌ده برصرپ یوقش آدیدر ﴿ثرمه﴾ فتحاتله آق دکزده سجلیه آطه‌سنده بربلده آدیدر ﴿الثرثم﴾
ثای مثلثه ایله قنفذ وزنده قابده قلان طعام وقاتیق مقوله‌سی بقیه‌سنه دینور علی قول چناقده وقواطه‌ده قلان
بقیه‌یه خاصدر ﴿الثرطمة﴾ دحرجه وزنده من غیر غضب ولاتکبر باشی یره اکوب اپسم وساکت طورمق
معناسنه‌در یقال ثرطم فلان فی المجلس ای اطرق من غیر غضب ولاتکبر وحیوان بغایت سمورمك معناسنه‌در
یقال ثرطم الکبش اذا تناهی فی السمن ﴿المثرطم﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله نهایت درجه‌ده سمورمش انسان وحیوانه
دینور علی قول دابّه قسمنه مخصوصدر ﴿الثرعامة﴾ قرطاسه وزنده برآدمك زوجه‌سنه دینور علی قول مطلقا
عورته دینور ﴿التثطم﴾ تدحرج وزنده ناسه سوزایله حواله وشرکیر اولمق معناسنه‌در یقال تثطم علی اصحابه
اذا علاهم بالکلام ﴿الثطعمة﴾ دحرجه وزنده معنای مزبوردن اسمدر ﴿الثعم﴾ ثانك فتحی وعینك سکونیله
برنسنه‌یی چکوب قوپرمق معناسنه‌در یقال ثعمه ثعما من الباب الثالث اذانزعه ﴿التثعم﴾ تفعل وزنده بریر برآدمه
بغایت خوب کلوب آندن خوشلنمق معناسنه‌در تقول تثعمتنی ارض کذا ای اعجبتنی ﴿الثعامة﴾ ثمامه وزنده
روسپی عورته دینور سفهایی کندیسنه نزع ایلدیکیچون ﴿الثغام﴾ غین معجمه ایله سحاب وزنده برنبات اسمیدرکه
فارسیده درمنه دیرلر بوصورتده آق یوشان دیدکاری نبات اولور لکن برهانده جاورد ایله مفسردرکه یاندیق اوتی
دیدکاری بیاض تیکندر مفردی ثغامه‌در ﴿الاثغماء﴾ انصباء وزننده ثغامه‌دن اسم جمعدر ﴿الاثغام﴾ همزه‌نك
کسریله یرثغام بتورمك معناسنه‌در یقال اثغم الوادی اذا انبت الثغام وصاچ ثغام کبی اغارمق معناسنه‌در یقال
اثغم الرأس اذا صار کالثغامة بیاضا وطولدرمق معناسنه‌در یقال اثغم الاناء اذا ملأه وبرآدمی اویکه‌لندرمك
علی قول سوندرمك معناسنه‌در یقال اثغم فلانا اذا غضبه اوفرّحه ﴿الثاغم﴾ ثغام کبی آق اولان رنکه دینور
یقال لون ثاغم ای ابیض کالثغام ﴿الثغم﴾ کتف وزنده شکاره باولیوب ددانمش تازی‌یه دینور یقال کلب ثغم ای ضار
﴿المثاغمة﴾ مفاعله وزنده اوپشمك معناسنه‌در یقال ثاغمت المرأة المرأة اذا لاثمتها ﴿الثکم﴾ ثانك فتحی وکافك
سکونیله برآدمك ایزنه دوشوب یاخود ایزینی سوروب کتمك معناسنه‌در یقال ثکم آثارهم ثکما من الباب الاول

اذا اقتصها و بر نسنه یه مداومت ایلمك معناسـنه‌در یقال ثكم الامر اذالزمه و بر یرده مقیم اولمق معناسنه‌در
یقال ثكم بالمكان اذا اقام ﴿ الثكم ﴾ فتحتینله ثكم كلمه سیله ایكی معنای اخیرده مراد فدر یقال ثكم الامر ثكما من الباب
الرابع اذا لزمه ویقال ثكم بالمكان اذا اقام وثكم الطریق وثكم الطریق صرد وزننده یولك آچق طوغری
و بللو صرتنه دینور یقال اخذ ثكم الطریق وثكمه ای سننه ﴿ ثكامه ﴾ ثمامه وزننده بر بلده آدیدر ﴿ ثكمه ﴾ عروه
وزننده بر رجل اسمیدر ﴿ الثلم ﴾ ثانك فتحی ولامك سكونیله برنسنه یی رخنه‌دار ایلمك معناسنه‌دركه كدمك تعبیر
اولنور قلج اغزنده ودیوارده اولدیغی كبی یقال ثلم الاناء والسیف ونحوه ثلما من الباب الثانی اذا كسر حرفه ﴿ التثلیم ﴾
تفعیل وزننده ثلم معناسنه‌در ﴿ الانثلام ﴾ انفعال وزننده و ﴿ التثلم ﴾ تفعل وزننده مطاوعلردر یقال ثلمه ثلما
وثلمه تثلیما فانثلم وتثلم ﴿ الثلمة ﴾ غرفه وزننده اسمدر كدكه دینور رخنه معناسنه یقال به ثلمة وهی فرجة المكسور
والمهدوم ﴿ الثلم ﴾ فتحتینله بودخی برنسـنه‌یی كدمك معناسـنه‌در یقال ثلم السیف ثلما من البـاب الرابع اذا كسر
حرفه ودره‌نك وچایك قییسندن كدك آچلمق معناسـنه‌در یقال ثلم الوادی اذا انثلم حرفه وثلم بر موضع آدیدركه
ثلماء دخی دیرلر ﴿ مثلم ﴾ معظم وزننده بر موضع آدیدر ﴿ المتثلم ﴾ لام مشدده‌نك فتحیله بر ارضك اسمیدر ﴿ الاثلم ﴾ فن
عروضده اثرم معناسنه‌دركه خرم ایله قبض علتلری مجتمع اولان جزؤه دینور * كرچه مؤلف بورسمه بیان ایلدی
لكن كتب عروضده بینلری فرق اوزره مرسومدر ﴿ الثمّ ﴾ ثانك فتحی ومیمك تشدیدیله برنسنه‌یی ایاقله باصوب
چكنه‌مك معناسنه‌در یقال ثمّ الشیء ثما من الباب الاوّل اذا وطئه و برنسنه‌یی مرمّت و اصلاح ایلمك معناسنه‌در
یقال ثمه اذا اصلحه و بریكدرمك معناسنه‌در یقال ثمه اذا جمعه و بو حشیش بریكدرمسنده كثیر الاستعمالدر والی
اوت ایله سیلمك معناسنه‌در یقال ثمّ یده بالحشیش اذا مسحها به وقیون اغزیله اوت قوپارمق معناسنه‌در یقال ثمت
الشاة النبت اذا قلعته بفیها وطعامی بخشی یمان دییوب مجموعنی سپوری یمك معناسنه‌در یقال ثمّ الطعام اذا اكل
جیده وردیئه ﴿ التثمیم ﴾ تفعیل وزننده بودخی برنسنه‌یی ایاقله باصوب چكنه‌مك معناسنه‌در یقال ثممه اذا وطئه
وبتشك كیكی آیرمق معناسنه‌در یقال ثمم العظم اذا ابانه وذلك اذا كان عنتا ﴿ الثمة ﴾ ثانك ضمیله بر طوتام اوته
دینور تقول اخذت من الحشیش ثمة ای قبضة ﴿ الثموم ﴾ صبور وزننده اغزیله اوت قوپاران قیونه دینور ﴿ المثم ﴾
و ﴿ المثمة ﴾ میملرك كسریله شول كمسه‌دركه ایوكوتو دییوب مجموع طعامی سیلوب سپورر اوله یقال رجل مثمّ ومقمّ
ومثمة ومقمة اذا كان یأكل الطعام جیده وردیئه ومقم كذلك برنسنه‌نك مجموعنی سپوروب آلان كمسـه‌یه دینور
﴿ الانثمام ﴾ انفعال وزننده برنسنه یابركمسه اوزره اوشوب دوشمك معناسـنه‌در یقال انثم علیه اذا انثال ووجود
اریمك معناسنه‌در یقال انثم جسمه ای ذاب وقوجامق معناسـنه‌در یقال انثم الرجل اذا شاخ ﴿ الثم ﴾ ثانك ضمیله
اومتاعنه دینوركه قاب قاجاق وخردمرت مقوله سیدر ومنه یقال ماله ثمّ ولارمّ ای مال ﴿ ثمّ ﴾ ثانك ضمی ومیم مشدّده‌نك
فتحیله حرفدر یعنی حرف عطفدر امور ثلاثه‌یی اقتضا ایدر یعنی اوچ معنایه دلالت ایدر وهر برنده نحویونك اختلافی
واردر اوّل مابعدینی حكمده ماقبلنه تشریك ایدر بعضلر عندنده كاهجه بو معنادن تخلف ایدركه عاطفه اولمیوب زائد
اولور كما فی قوله تعالی ﴿ وظنوا ان لاملجأ من الله الا الیه ثمّ تاب علیهم ﴾ ثانی ترتیب اقتضا ایدر علی قول اقتضا ایلمز
كما فی قوله تعالی ﴿ وبدأ خلق الانسان من طین ثمّ جعل نسله ﴾ الایة ثالث مهلت اقتضا ایدر علی قول كاهجه بوندن
متخلف اولور كقولك اعجبنی ماصنعت الیوم ثمّ ماصنعت امس اعجب زیرا بوراده ثمّ كلمه‌سی ترتیب اخبار ایچوندر ذكر
اولنان اخبارین بیننده ایسه مهلت وتراخی یوقدر ﴿ ثم ﴾ ثانك فتحیله بر اسمدركه آنكله مكان بعیده اشارت اولنور هناك
معناسنه‌دركه اوراده دیمكدر تقول رأیته ثم ای هناك بوراده هنّاك كلمه‌سی هاء مفتوحه ونون مشدّده ایله‌در واشبو ثمّ
كلمه‌سی ظرفدر اعرابله تصرّف اولنمز واشبو ﴿ اذا رأیت ثمّ رأیت ﴾ الایة كریمه‌سنده ثم كلمه‌سی رأیت فعلنك مفعولی
اولمق اوزره معرب اولمسنه قائل اولانلر وهم ایلمدیلر * مترجم دیركه صاحب كشافك بیاننه كوره رأیت فعلنك ظاهر ومقدر
مفعولی یوقدر عموم وشیوعه دالدر یعنی مصدری لام استغراقله مقدردركه اذا وجدت الرؤیة ثمّ سبكننده‌در پس
معنا رائینك بصری نیره‌یه اوغرارسه نعم كثیر وملك كبیردن غیری نسنه ادراك اولنمز دیمكدر وثم لفظی ظرفیت
اوزره منصوبدر فی الجنة دیمكدر ﴿ المثم ﴾ و ﴿ المثمة ﴾ میملری وثالرك فتحیله آت قسمنك كوبكنك كسلدیكی یره دینور
﴿ الثمثام ﴾ سلسال وزننده شول آدمه دینوركه بغایت زوربازویه مالك اولمغله طوتدیغی نسنه‌یی قیروب اوفادر اوله
یقال رجل ثمثام ای اذا اخذ الشیء كسره ﴿ الثمام ﴾ غراب وزننده و ﴿ الیثموم ﴾ ینبوت وزننده بر نبات معروف اسمیدر
بو نبات یبان داریسی دیدكاری اوتدركه سمر اوتی دخی دیرلر بعینه داری باشی وداری صاپی كبی اولور یبانده بتر
دوكوب صوینی كوزه صقارلر بیـاض عینی دافعدر مفردی ثمـامه‌در بدویلر بو اوتی قتیق ایدوب هاوید وسمر

ويصديق ايچلرينه حشو ايدرلر وسازلقدن ياپدقلری هوغ تعبير اولنان بيوت اوزرينه سطح ايدرلر وبو نبات
پك قصير اولمغله تناولی يسير اولديغندن مطلقا سهل التناول اولان نسنه ده ضرب مثل ايدوب هو علی طرف
الثمام ديرلر وثمام بن الليث محدّثيندندر (المثموم) سطحی ذكر اولنان ثمام ايله اورتلمش اوه دينور يقال بيت
مثموم ای مغطی بالثمام (صحيرات الثمامة) صادك ضميله فخر عالم صلی الله عليه وسلم حضرتلری بدر غزاسنه
عزيمتلری خلالنده واقع قوناقلردن برينك اسميدر وثمامة بن اثال وثمامة بن ابی ثمامه وثمامة بن حزن وثمامة
بن عدل صحابه‌لردر (الثميمة) سفينه وزننده اغزی باغلو اولان ابريغه ومطهره‌يه دينور (الثثم) فدفد وزننده
شكار كلبنه دينوركه فارسيده يوزه وتركيده زغر ديدكلری كلب اوله‌جقدر وثثم العبدیّ شعرادندر ورزين بن
ثثم الضبیّ سهم بن ابی اصرم ايله قتال ايدن كسه‌در (الثمة) ثانك كسريله پيرو اختيار آدمه دينور (الثثمة) زلزله
وزننده قابك قپاغك اغزنی قپاق ايله قپامق معناسنه‌در يقال ثثم الاناء اذا غطی رأسه وآليقومق معناسنه‌در
يقال ثمثموا بنا ساعة ای احتبسونا حتی نستريح وبرايشی ايوجه بجره‌ميوب فناء وناخوش ياپمق معناسنه‌در يقال
ثثم العمل ای ما اجاد وايچنده سود اولان طولوملك اغزنی باغليوب ديركه آصمق معناسنه‌در وتمرنك ونامولنك
اغزی اكيلوب دونمك معناسنه‌در يقال هذا سيف لا يثثم نصله ای لا ينثنی اذا ضرب به ولا يرتدّ (المثم) ميمك
كسريله مسنّ وزننده شول مروتلو عالی همتلو آدمه دينوركه حامی ومحافظی اولميان بيكسلره حامی وراعی اولوب
ومركوبی اولميوب پياده قالمشلری اركاب واهل قبيله‌نك عاجز وقاصر قالدقلری امور ومصالحلرنی مرمّت
واصلاح ايدر اوله يقال هو مثمّ ای يرعی علی من لا راعی له ويفقر من لا ظهر له ويثمّ ما عجز عنه الحیّ من امرهم
(التثثم) تزلزل وزننده توقف ايلمك معناسنه‌در يقال تثثم عنه اذا توقف واركيلوب طوتيله‌رق تكلم ايلمك
معناسنه‌در يقال تكلم وما تثثم ای ماتلعثم (الثوم) ثانك ضميله صرمساغه دينور بستانی اولوركه معروفدر
وبريسی اولوركه بيان صرمسغی تعبير اولنور عربيده ثوم الحيه ديدكلريدر بستانيدن اقوی اولور ايكی نوعی
دخی مسخن ورحلری وصو غلجانلری مخرج وبغايت مدرّ وافضل خواصی نسيان عارضه‌سنی دافع وربو
وسعال مزمن وطحال وخاصره ريحلرنی وقولنج وعرق النسا ويان وقالچه اغريلرنی ونقرس وحشرات وييلان
وعقرب صوقدقلری يره وقدوز كلب اصرديغی يره نافع وعطش بلغمی وتقطير بول وبوغازه ياپشان سلوك
وبلغمدن تصفيه خصوصنده مفيد وجماعی مقوّی وقاورلمشی ديش اغريسنی مسكن ومبرود المزاج اولنلرك
وپيرلرك صحتنی محافظدر وبواسير وزخير وخنازير ودقّ علتلرينه وكبه خاتونلره وامزكلی خاتونلره وصداع
اصحابنه مضردر مصلحی جزئی طوز ايله صو ايچره طبخ اولنوب بادم ياغی اضافه ايلمك وبعد الاكل اكشی
نار مصّ ايلمكدر (الثومة) ثوم لفظنك مفرديدر وثومه قلچ قبضه‌سنك پرازوانه‌سنه دينور قبيعة السيف معناسنه
(بنو ثومة بن مخاش) برقبيله‌در اعلامدن حكم بن زهرة الثومیّ انلردندر (الثومة) عنبه وزننده برشجر عظيم اسميدر
ثمری اولمز ورايحه‌سی مورد اغاجندن اطيب اولور ودالرندن مسواك اتخاذ اولنور شری طاغنده كورمشدرز

فصل الجيم

(الجثم) ثای مثلثه ايله رسم وزننده و(الجثوم) قعود وزننده اولديغی يردن اصلا قلدامق
اوزره يرلشوب اوتورمق علی قول كوكسی اوزره چوكوب اوتورمق معناسنه‌دركه انسانده ديزچوكوب وكوكسی
اوزره يصيله‌رق اوتورمق اولور وعلی رأی يره كوكس ويره‌رك چوكوب اوتورمق معناسنه‌در قوشك كوكس
ويروب اوتورمسی كبی يقال جثم الانسان والطائر والنعام والخشف واليربوع جثما وجثوما من الباب الثانی والاول
اذا لزم مكانه فلم يبرح او وقع علی صدره او تلبد بالارض وجثوم كيجه ياری اولمق معناسنه مستعملدر يقال جثم
الليل جثوما اذا انتصف واكين قسمی يردن يوكسلوب قالقمق معناسنه‌در يقال جثم الزرع اذا ارتفع عن الارض
واستقلّ نباته وخرما دالنك قوريغی ايريلنوب بيومك معناسنه‌در يقال جثم العذق اذا عظم بسره وچامور وطپراق
وكول مقوله‌سنی بريكدرمك معناسنه‌در يقال جثم الطين والتراب والرماد اذا جمعه يعنی جمع كلّ واحد منها وجثوم
عرب ديارنده برصويك وبرطاغك آديدر وطپراق تپه‌يه دينور اكمه معناسنه (دارة الجثوم) بنی الاضبط جماعتنه
مخصوص برموضعدر (الجاثم) و(الجثوم) صبور وزننده جثم وجثومدن اسم فاعلدر معانی مختلفه‌سی اوزره
متصف اولان انسان وحيوانه دينور بعض نسخه‌ده فهو جاثم جمعه جثوم عبارتيله مرسوم اولمغله اكا كوره
يالكز جاثم اولور (الجثم) رسم وزننده مصدردركه ذكر اولندی ووصف اولور يردن يوكسلوب قالقمش اكينه
دينور فتحتينله ده جائزدر وقوريغی ايريلنمش خرما دالنه دينور (الجثمة) غرفه وزننده چامور ياطپراق ياخود كول
كومه‌سنه دينور (الجثام) غراب وزننده و(الجاثوم) اويقوده عارض اولان آغرلغه دينوركه آغر بصمه تعبير

اولنور کابوس معناسنه‌در وجاثوم اویقوجی تنبل آدمه دینورکه سیروسفره لیاقت واقتداری اولماز ﴿الجثّامة﴾ شدّاده وزننده کند ذهن بلید ونادان کمسه‌یه دینور یقال رجل جثّامة ای بلید وحلیم وسهل العطف سید ومتعین آدمه دینور یقال هو جثّامة ای سید حلیم واویقوجی تنبل آدمه دینور جاثوم کبی یقال رجل جاثوم وجثّامة ای نوّام لایسافر وصعب بن جثّامه اصحابدندر وجثّامة المزنیة صحابیه‌در ﴿الجثمة﴾ همزه وزننده و ﴿الجثم﴾ صرد وزننده بونلرده اویقوجی تنبل آدمه دینورکه بردرلو سیروسفره لیاقت واقتداری اولمیه ﴿الجثمان﴾ عثمان وزننده جسم وبدن معناسنه‌در وشخص وقالب معناسنه‌در وفرزدق نام شاعرك اشبو * وباتت بجثمانیة الماء نیبها * الی ذات رحل کالمأتم حسرا * بیتنده واقع جثمانیة الماء قولندن مراد صویك کندیسیدر یاخود وسطی یا مجتمعی مراددر ﴿الجثمة﴾ فتحاتله بودخی یوکسك تپه‌یه دینور ﴿جاثم﴾ اسمادندر جاثم بن مرید الدلّال محدّثدر اندن ابراهیم بن نهد روایت ایلمشدر علی قول حای مهمله ایله‌در ﴿الاجحام﴾ همزه‌نك کسری وجیمك سکونیله برایشه اقدام ایلیوب کیرو طورمق معناسنه‌درکه وازکلمك تعبیر اولنور یقال اجحم عنه اذا کفّ وبرآدمی هلاك ایلك مرتبه‌سنه کلمك معناسنه‌درکه هلاك ایده یازمق تعبیر اولنور یقال اجحم فلانا ای دنا ان یهلکه ﴿الجحیم﴾ امیروزننده علوی بغایت شدید اولان آتشه دینور وبری برینك اوزرنده قات قات ینان آتشه دینور وچقور یرده ینان عظیم آتشه دینور وپك اسّی یره دینور ﴿الجحمة﴾ جیمك فتحی وضمیله بودخی قات قات یانان آتشه دینور وکوزه دینور عین معناسنه توقدی ایچون ﴿الجاحم﴾ بودخی پك اسّی مکانه دینور وپك شعله‌لو آتش قورنه دینور وجنك وجدالك انکین ومعظم ومزدحم کاهنه دینور ومعرکهٔ حربده اولان قتال شدیده دینور ﴿الجحم﴾ رحم وزننده آتشی یاقوب علولندرمك معناسنه‌در یقال جحم النار جحما من الباب الثالث اذا اوقدها وجحم وجحوم آتش علولنمك معناسنه‌در یقال جحمت النار جحما وجحوما من الباب الرابع اذا اضطرمت ویقال جحمت النار جحما من الباب الخامس اذا اضطرمت ﴿الجحام﴾ غراب وزننده برمرض آدیدرکه کوزده ظهور ایدر علی قول کلاب قسمنك باشلرنده ظهور ایدر ﴿الجحاّم﴾ شدّادوزننده بخیل وناکسه دینور ﴿جحم﴾ صرد وزننده برقوش آدیدر ﴿الجحم﴾ عنق وزننده شرم وحیاسی اولمیان کمسه‌لره دینور یقال هم جحم ای القلیلو الحیاء ﴿التجحیم﴾ تفعیل وزننده اصلا کوزینك قپاقلرینی وکرپکلرینی قلداتمیه‌رق برنسنه‌یه کوز بلردوب باقمق معناسنه‌در علی قول قیه قیه دقتله باقمق معناسنه‌در تقول جحمنی بعینه اذا استثبت فی نظره لاتطرف عینه او احدّ النظر ﴿الحاجمة﴾ بلرمش کوزه دینور یقال عین حاجمة ای شاخصة ﴿الاجحم﴾ احمر وزننده کوزی پك قزل اوله‌رق دائره‌سی واسع اولان آدمه دینور جحماء مؤنثیدر جمعی جحم در کتب وزننده وجحمی کلور سکری وزننده واجحم بن دندنه رجالات عربدن برکمسه‌در ﴿الجوحم﴾ جوهر وزننده قرمزی کله دینور حوجم معناسنه ﴿التجحم﴾ تفعل وزننده برآدم فرط حرص وبخلندن ناشی یانوب یاقلمق معناسنه‌درکه برطرفدن حرص جمع وبرطرفدن مصرفی کوردکجه آتشلره ینار یقال تجحم الرجل اذا تحرّق حرصا وبخلا وبرمحلّ وحال مقوله‌سی نسنه صقشوب طارالمق معناسنه‌در یقال تجحم المکان او قلبه اذا تضایق ﴿الجحدمة﴾ مرحله وزننده سرعتله یلیوب یوپورمق معناسنه‌در یقال جحدم الرجل اذا عدا سریعا ﴿جحدم﴾ جعفر وزننده اسمادندر جحدم بن فضاله ومنسوب اولمیه‌رق جحدم اصحابدندر ﴿الجحرمة﴾ دحرجه وزننده بدخویلق وتنك مشرب بلمکه دینور یقال به جحرمة ای ضیق وسوء خلق ﴿الجحرم﴾ جعفر وزننده ﴿والجحارم﴾ علابط وزننده بدخوی وتنك مشرب آدمه دینور یقال رجل جحرم وجحارم ای به جحرمة ﴿الجحشم﴾ شین معجمه ایله جعفر وزننده یانلری قبا دوه‌یه دینور ﴿الجحظم﴾ ظای معجمه ایله جعفروزننده بیوك کوزلو آدمه دینور یقال رجل جحظم ای الکبیر العینین ﴿الجحلمة﴾ دحرجه وزننده یره چالمق معناسنه‌در یقال جحلمه اذا صرعه ﴿الجحخدمة﴾ خای معجمه ایله دحرجه وزننده ایش ایشلمکده ویوریمکده سرعت ایلك معناسنه‌در یقال جحخدم فلان اذا اسرع فی العمل والمشی ﴿الجدمة﴾ فتحاتله بودور آدمه دینور جمعی جدم در هاسز وکوتو وکمتر قیونه دینور شاة ردیئه معناسنه وبرقبجوقده چتال بتمش خرما قورقلرینه دینور وخرمنده دوکیلوب اوفانمامش اکین باشنه دینورکه بشاق خرده سیله قلان کسمکدن عبارتدر ﴿الجدم﴾ فتحتینله برجنس قوش اسمیدرکه سرچه شکلنده وبرونلری قزل اولور وبرنوع خرما اسمیدر ﴿الجدامه﴾ ثمامه وزننده شول کسمکه دینورکه خرمن صاوریلوب صمانی جحدن آیرلدقدنصکره بعض بشاق خرده سیله قالور آنی تکرار دوکوب تفریق ایدرلر جدمه کبی وجدامه اسامیٔ نسواندندر جدامه بنت وهب وجدامه بنت جندل وجدامه بنت حارث صحابیه‌لردر ﴿الجدم﴾ هدم وزننده خرما اغاجی بمش ویردکدنصکره قوریمق معناسنه‌در یقال جدمت النخلة جدما من الباب الاول

اذا اثمرت و يبست ﴿الجدامىّ﴾ غرابىّ وزننده برجنس خرما اسميدر ﴿الجدامية﴾ غرابيه وزننده دالری وميوه‌لری
پك فراوان شاخ برشاخ اولان خرما اغاجنه دينور ﴿اجدم﴾ همزه‌نك كسری و دالك فتحيله آت قسمنه مخصوص
زجر وآزار كلماتندندر اقدام ايچون تفوّه ايدرلر اصلی هجدم ايدی ﴿الاجدام﴾ اقدام وزننده آت قسمنه اشوب كتمكه
اقدام ايچون اجدم ديمك معناسنه‌در يقال اجدم الفرس اذا قال له اجدم ﴿الجذم﴾ جيمك كسری و فتحی و ذال معجمه‌نك
سكونيله برنسه‌نك كوكنه دينور اصل معناسنه‌در جمعی اجذام و جذوم‌در ﴿الجذم﴾ فتحتينله فهم قبيله‌سی بلادنده
بر ارضك اسميدر وجذم مصدر اولور برآدمك الی كسلمك معناسنه يقال جذمت يده جذما من الباب الرابع
اذا انقطعت ﴿الجذم﴾ كتف وزننده جست و چالاك انسان و حيوانه دينور ﴿الجذم﴾ جزم وزننده كسمك معناسنه‌در
يقـال جذمه جذما من الباب الثانی والاول اذا قطعه وخاصّة ال كسمك معناسنه‌در يقول جذمت يده اذا قطعتها
﴿التجذيم﴾ بودخی كسمك معناسنه‌در ﴿الانجذام﴾ انفعال وزننده و ﴿التجذم﴾ تفعل وزننده كسلمك معناسنه‌در يقال
جذمه فانجذم وتجذم ای قطعه فانقطع وتقطع ﴿الجذمة﴾ جيمك كسريله مطلقا اوجی كسيلوب ديبی قالمش قطعه‌يه
دينور تقول رأيت فی يده جذمة حبل ای قطعة منه قدقطع طرفه وبقی اصله وقامچی‌يه اطلاق اولنور سوط معناسنه
﴿الجذمة﴾ فتحاتله خرما اغاجنك الك تپه‌سنده اولان بنيسنه دينوركه اجود و الطفی اودر ﴿المجذام﴾ و ﴿المجذامة﴾ ميملرك
كسريله امور وقضايايی طبان قلج كبی قطع وفصل ايدن رأی قاطع صاحبی آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مجذام
ومجذامة ای قاطع للامور فيصل ومجذامه حقوق والفت ومحبتی چابك قطع ايدن فلك مشرب آدمه دينور يقال
هو مجذامة ای سريع القطع للمودّة ومجذام بنوير بوع جماعتندن برينك فرسی اسميدر ﴿الاجذم﴾ احمر وزننده
مقطوع اليد آدمه دينور علی قول پرمقلرينك اوجلری دوشمش آدمه دينور يقال رجل اجذم ای المقطوع اليد
او الذاهب الانامل ومجذوم كمسه‌يه دينور جوهری اجذم ديمك جائزدكلدر ديو منع ايلمسی وهمدر * شارحك بيانه كوره
جوهری فصاحتنی منع ايلمشدر ﴿الاجذام﴾ همزه‌نك كسريله بودخی ال كسمك معناسنه‌در تقول اجذمت يده
اذا قطعتها وسرعتله يوريمك معناسنه مستعملدر يقال اجذم السير اذا اسرع فيه وآت پك سكرتمك معناسنه‌در
يقال اجذم الفرس اذا اشتدّ عدوه و برنسنه‌دن فراغت ايدوب وازكلك معناسنه‌در يقال اجذم عن الشیء اذا اقلع
و برنسنه‌يه عزم ايلمك معناسنه‌در يقال اجذم عليه اذا عزم ﴿الجذمة﴾ تمره وزننده و فتحاتله الك كسيلان يرينه
دينور ﴿الجذمة﴾ غرفه وزننده اسمدر ال كسلكنه دينور ﴿الجذام﴾ غراب وزننده معاذالله تعالی برعلت آديدركه
سودانك جميع بدنه انتشارندن تحدّث ايدوب جمله اعضانك مزاجی و هيئتی فاسد و متغير اولور و بدنده يرامز يارەلر
و چبانلر ظهور ايدر و كاه اولوركه اعضانك پيريوب دوكلمسنی مؤدّی اولور تركيده مسكينلك ديدكلريدر و جذام برقبيله
اسميدر حسمی طاغلرنده ساكن اولورلر معدنسلندن منشعبلردر ﴿المجذوم﴾ جذام علتنه اوغرامش كمسه‌يه دينور
يقال جذم الرجل علی بناء المجهول فهو مجذوم ای به جذام ﴿المجذم﴾ معظم وزننده و ﴿الاجذم﴾ احمر وزننده‌كه
ذكر اولندی مجذوم معناسنه‌در ﴿جذيمه﴾ سفينه وزننده عبدالقيس قبيله‌سندن برقبيله آديدر نسبتنده جذمیّ
دينور عربیّ وزننده وبعضا جيمی مضموم اولور وجذيمة الابرش فهم قبيله‌سندن ابن مالك دركه امير اولكای
حيره‌در زبّاء نام ملكه‌نك مقارنيدركه قصه‌لری معلومدر ﴿الجذمان﴾ جيمك ضميله ذكره علی قول ذكرك كوكنه
دينور ﴿الجذماء﴾ حمراء وزننده شيبان قبيله‌سندن برخاتوندركه برشاء نام خاتونك ضرّه‌سی ايدی بركون برشاء
نام خاتونی طوتوب آتشه آتمغله اعضالری يانوب صويلديغندن اكا برشاء ديديلر و برشاء دخی برتقريبله آنك
النی قطع ايلمكله اكا دخی جذماء اطلاق ايلديلر ﴿الاجذم﴾ اسلم وزننده اسمادندر كروّس بن الاجذم
شعرادندر ﴿شعب المجذّمين﴾ معظم وزننده مكهٔ مكرمه‌ده برشعب اسميدر ﴿الجرم﴾ جيمك فتحی و رانك
سكونيله كسمك معناسنه‌در يقـال جرمه جرما من الباب الثـانی اذا قطعه وجرم وجرام سحاب وكتاب
وزنلرنده خاصة خرما يمشنی كسمك معناسنه‌در يقـال جرم النخل جرما وجراما وجراما اذا صرمه وخرما
اغاجنك اوزرنده اولان خرمالری رطب ايكن رسيده اولدقده نه مقداره بالغ اولور ديو تخمين ايلمك معناسنه‌در
يقال جرم النخل اذا خرصه وكناه ايلمك معناسنه‌در يقال جرم الرجل اذا اذنب وكسب وكار ايلمك معناسنه‌در
يقال جرم لاهله اذا كسب و برآدمه جنايت ايلمك معناسنه‌در يقال جرم عليهم واليهم جريمة اذا جنی جناية
وقيونك يوكنی قرقق معناسنه‌در يقـال جرم الشاة اذا جزّها وجرم اسّی‌يه دينور وبو كرم فارسی معرّبيدر
تقول يومنا هذا جرم ای حارّ وهواسی بغايت اسّی اولان ارضه دينور واهل يمن لسانده بركونه قايغه دينور جمعی
جروم‌در ظاهرا نيل مصرده جرم ديدكلری بيوجك قايق اوله‌جقدر وجرم طیّ قبيله‌سندن بربطن اسميدر

وجرم بن زبان قضاعه قبيله سندن بر بطندر (الاجترام) افتعال وزننده بودخی خرما اغاجنك ميوه سنى تخمين
ايلمك معناسنه‌در يقال اجترم النخل اذا خرصه وكناه ايلمك معناسنه‌در يقال اجترم فلان اذا اذنب وامك چكوب
كسب وكار ايلمك معناسنه‌در يقال اجترم لاهله اذا كسب (الاجرام) همزه‌نك كسريله بودخی كناه ايلمك
معناسنه‌در يقال اجرم الرجل اذا اذنب وبرآدمه جنايت ايلمك معناسنه‌در يقال اجرم عليهم واليهم اى جنى عليهم
وتنومند اولمق معناسنه‌در يقال اجرم الرجل اذا عظم يعنى جرمه وجسده ورنك صافى وخالص اولمق
معناسنه‌در يقال اجرم لونه اذا صفا وبرنسنه‌يه قان ياپشمق معناسنه‌در يقال اجرم به الدم اذا لصق وبرآدمك
صوتى صافى اولمق معناسنه‌در يقال اجرم الرجل اذا صفا صوته (المجرم) اجرامدن اسم فاعلدر و(الجريم) امير
وزننده ثلاثيدندر كنهكاره دينور وفى قوله تعالى ﴿وكذلك نجزى المجرمين﴾ اى الكافرين ومجرم بر رجل آديدر
وجريم قورى خرمايه دينور وچكردكه دينور وتنومند آدمه دينور مؤنثى جريمه‌در جمعى جرام كلور كرام كبى يقال
رجل جريم وامرأة جريمة اى العظيم الجسد (الجريمة) سفينه وزننده صوچه وكناهه دينور وجنايت معناسنه‌در
يقال اخذ فلان بجريمته اى بجنايته وجريمة القوم اول زمره‌نك كنديلر ايچون كسب وكار ايدن عملدارلرينه دينور
يقال هذا جريمة القوم اى كاسبهم وبرآدمك الك صوك ولدينه دينور يقال هذا جريمته اى آخر ولده (الجرمة)
جيمك كسريله خرما كسن كمسه‌لره دينور يقال جاءت جرمة وهى القوم يجترمون النخل (الجرم) جيمك ضميله
كناهه دينور جمعى اجرام وجروم كلور يقال ماله جرم اى ذنب (الجرمة) كلمه وزننده بودخی كناهه دينور
(الجرامة) ثمامه وزننده كسيلوركن اغاجدن يره دوشن خرمايه دينور وكسلمش خرمايه دينوركه كسنتى تعبير اولنور
على قول خرما كسيمندنصكره بداق باشلرنده قالمغله صكره دن كسيلان بشاق خرماره دينور يقال هذه جرامة نخلك
اى التمر المجروم اوما يجرم منه بعدما يصرم يلقط من الكرب وبغداى واربه كسموكنه دينوركه بشاقلو قالمغله
تكرار دوكيلوب تميزلنور (التجرّم) تفعل وزننده برآدمه برجرم وتهمت اسناد ايلمك معناسنه‌در يقال تجرّم عليه
اذا ادّعى عليه الجرم وان لم يجرم وزمان كچوب كتمك معناسنه مستعملدر انقطاع معناسندندر يقال تجرّم الليل
اذا ذهب وتكمل ويقال تجرّم الحول اذا انقضى وتمّ (الجرم) جيمك كسريله جسد وتن معناسنه‌در جمعى اجرام
وجروم وجرم كلور ضمتينله *شارح ديركه جماداتده استعمالى غالبدر وجرم بوغازه دينور حلق معناسنه وصوت
وآوازه دينور على قول صوتك بلند اولمسندن عبارتدر يقال له جرم الصوت اى جهارته ورنك ولون معناسنه‌در
(الجرمان) جيمك كسريله بودخی جسد وتن معناسنه‌در (المجروم) بودخی تنومند آدمه دينور (المجرّم) معظم
وزننده تمام اولان ييله اطلاق اولنور يقال حول مجرّم اى تامّ (التجريم) تفعيل وزننده برطائفه ايچندن چيقوب
كتمك معناسنه‌در قطع معناسندندر تقول جرّمناهم اى خرجنا عنهم لسانمزده مصادره موقعنده والى فلانى تجريم
ايلدى تعبيرى مولّدر اسناد جرم ايلمكدن مأخوذدر (لاجرم) فتحتينله وآخرك فتحيله بونده بر قاچ لغت دخی
واردر لاذا جرم ولا ان ذا جرم ان مفتوحه ايله ولاعن ذا جرم ولا جر حذف ميمله ولا جرم رانك ضميله كرم وزننده
ولاجرم جيمك ضميله بونلرك مجموعى لابدّ معناسنه‌دركه چاره سز وضرورى ديمكدر على قول حقا معناسنه‌در
ياخود لامحالة معناسنه‌دركه شبهه سز والبتده ديمكدر وعند البعض اصل معناسى بودر كثرت استعمالله برد
رجه‌يه واردیكه قسم مقامنده مستعمل اولدى انكيچون قسم جوابى كبى بونكده جوابنه لام ادخال ايدوب مثلا
لاجرم لاتينك ديديلر* شارحك بيانه كوره قطع معناسندن مأخوذدركه فى الاصل انى كسمك واندن كسلمك يوقدر
ديمكدر بعده لازمى اولان معناى مزبورده استعمال اولندى (جرم) جيمك كسريله بدخشان اولكه سنده بر بلده آديدر
(بنو جارم) عربدن ايكى بطندر (الجرم) فتحتينله خرما كسيلوركن يره دوشنلرى اكل ايلمك معناسنه‌در يقال
جرم الرجل جرما من الباب الرابع اذا صار يأكل جرامة النخل (جاجرم) جيمك فتحى ورانك سكونيله نيسابور ايله
جرجان بيننده بر بلده آديدر (اجرم) احمد وزننده خثعم قبيله سندن بر بطندر (الاجرام) همزه‌نك فتحيله چوبان
قسمنك ساز وسلبنه دينور وايكى درلو رنكى اولان بالقره دينور (الجرثومة) جيمك وثاى مثلثه‌نك ضميله برنسنه‌نك
كوكنه دينور اصل معناسنه‌در على قول اغاجك ديبلرنده ييغلمش طپراق كومه سنه دينور ويل صاوردیغى
طپراغه دينور وقرنجه يواسنه دينور وبوغازك باشنده اولان يومريجه يره دينوركه دل دیبنده اولور وابو ثعلبة
الخشنى جرثوم بن ناشر ياخود ناشم اصحابدندر على قول اسمى جرهم‌در (الاجرنثام) احرنجام وزننده و(التجرثم)
تدحرج وزننده يوكسكدن اشاغى‌يه دوشمك معناسنه‌در يقال اجرنثم الرجل وتجرثم اذا سقط من علو الى سفل
ودرطوب دیرنشوب قلدانميه‌رق يرنده ساكن اولمق معناسنه‌در يقال اجرنثم الرجل وتجرثم اذا اجتمع ولزم موضعه

وتجرثم برنسنه‌نك كومنى اخذ ايلك معناسنه‌در يقال تجرثم الشئ اذا اخذ معظمه (جرثم) قنفذ وزننده بنى اسد
يوردنده برموضع ياخود برصويك آديدر وشديد بن قيس بن هانئ بن جرثمه محدّثدر (المجرنثم) اسم فاعل بنيه سيله
عريض اولان فرجه دينور يقال ركب مجرنثم اى مستهدف (الجرجمة) جيمله دحرجه وزننده ايچمك معناسنه‌در
يقال جرجم الماء اذا شربه ويره ييقمق معناسنه‌در يقال جرجمه اذا صرعه وبنايى ييقمق على قول هدم
ايلكسزين سوكوب بوزمق معناسنه‌در يقال جرجم البيت اذا هدمه اوقوّضه وطعام اكل ايلك معناسنه‌در
يقال جرجم الطعام اذا اكله (التجرجم) تدحرج وزننده يره يقلوب دوشمك معناسنه‌در يقال تجرجم الرجل اذا سقط
وتجدّل وقويويه يوارلنوب كتمك معناسنه‌در يقال تجرجم الشئ اذا انحدر فى البئر وبنا هدم اولنقسزين سوكيلوب
بوزلمق معناسنه‌در يقال تجرجم البيت اذا تقوّض وبنا ييقلمق معناسنه‌در يقال تجرجم البناء اذا انهدم واكل وشربده
اكثار وافراط ايلك معناسنه‌در يقال تجرجم فى الاكل والشرب اذا اكثر وجانور يتاغنده طور طوپ قلدانميه‌رق
اوتورمق معناسنه‌در يقال تجرجم الوحشىّ وغيره فى وجاره اذا تقبض وسكن (الجرجوم) عصفور وزننده اصبور
چكنه دينور واقران وهمتالرينى صرع ايدن پهلوان كورشجى‌يه دينور يقال هو جرجوم اى صرعة (الجراجم)
جيمك فتحيله طولومده اولان سودك برى اوته چالقندقده ظهور ايدن سسينه دينوركه وجردى تعبير اولنور
(الجراجمة) عمالقه وزننده عربدن برطائفه‌دركه جزيرده تمكن ايدرلر على قول نبط شام قوميدر (الجرجمان)
عنفوان وزننده اكول آدمه دينور (الجردم) جعفر وزننده برجنس چكركه دركه باشلرى يشل وبدنى سياه اولور
واوزان وپركوى آدمه دينور يقال رجل جردم اى مكثار (الجردمة) دحرجه وزننده جردبه معناسنه‌دركه
فرط حرص ودنائتدن ناشى طعام يركن آخر كمسه يمسون ديو صول اليله طعام اوزرينى قپامقدن عبارتدر يقال
جردم فى الطعام بمعنى جردب وقابده اولان طعامك مجموعنى سيلوب سپورمك معناسنه‌در يقال جردم مافى الجفنة
اذا اتى عليه وبرآدم التمش ياشنى چكمك معناسنه‌در يقال جردم الستين اذا جاوزها وبتون اتمكك مجموعنى يمك
معناسنه‌در يقال جردم الخبز اذا اكله كله وچوق سويلك معناسنه‌در يقال جردم الرجل اذا اكثر الكلام
وسرعت ايلك معناسنه‌در يقال جردم الرجل اذا اسرع (الجرذمة) ذال معجمه ايله بودخى سرعت ايلك معناسنه‌در
عملده وسيرده اولسون يقال جرذم الرجل اذا اسرع (الجرزم) زاى معجمه ايله جعفر وزننده و (الجرزم)
زبرج وزننده قاتقسز قورى اتمكه دينور (الجرسمة) دحرجه وزننده برنسنه‌يه قيه قيه باقق معناسنه‌در يقال جرسم
اليه اذا احدّ النظر (الجرسام) جيمك كسريله برسام معناسنه‌دركه علت معروفه‌در وزهر قاتله دينور يقال
سقاه الجرسام اى السمّ الذعاف (الجرشمة) شين معجمه ايله دحرجه وزننده خسته لكدن افاقت بولمق معناسنه‌در
يقال جرشم الرجل اذا اندمل بعد المرض وچهره‌يى بورتروب اكشتمك معناسنه‌در يقال جرشم الرجل اذا كرّه
وجهه (الجرضم) ضاد معجمه ايله قنفذ وزننده و (الجراضم) علابط وزننده اكول واينهان آدمه دينور (الجرضم)
جعفر وزننده ضعف وهزالدن افتاده اولان پير واختيار آدمه دينور (الجرضمّ) قرشبّ وزننده بودخى اكول
واينهان آدمه دينور وبيوك سموز قيونه دينور (جرهم) قنفذ وزننده يمنده برقبيله آديدركه حضرت اسمعيل على نبينا
وعليه السلام انلردن تزوج ايلدى وجرهم بن ناشر جرثم ماده‌سنده ذكر اولندى (الجراهم) علابط وزننده ارسلانه
دينور وايرى وديزمان دوه‌يه دينور مؤنثى جراهمه‌در (الجرهام) قرطاس وزننده بودخى ارسلانه دينور وهر امور
وخصوصنده چالشقان آدمه دينور (المجرهم) اسم فاعل بنيه سيله بودخى امور ومصالحنده چالشقان آدمه دينور
يقال رجل جرهام ومجرهم اى جادّ فى امره (الجزم) عزم وزننده كسمك معناسنه‌در يقال جزمه جزما من الباب
الثانى اذا قطعه وشروط واستثناسز حتم وقطعى وجه اوزره يمين ايلك معناسنه‌در يقال جزم اليمين اذا امضاها
وبرايشى اصلا ايلشك قالمامق اوزره كسوب بچمك معناسنه‌در يقال جزم الامر اذا قطعه قطعا لاعودة فيه
ونحويون عندنده جزم كلمه‌نك آخرنده اولان حرفك حركه‌سنى اسكان ايلكدن عبارتدركه حركه‌سنى قطع ايدر
لم ينصر كلمه‌سى كبى يقال جزم الحرف اذا اسكنه وبرنسنه‌دن قورقوب عاجز اولمق معناسنه‌در يقال جزم عنه
اذا جبن وعجز وبرخصوصده اصلا طنيوب خموش واپسم اولمق معناسنه‌در يقال جزم عليه اذا سكت وقرأن
كريمده حروفى يرلو يرينه وضع ايدوب مخرجلرندن اخراجله‌دانه دانه اوله‌رق فصاحت وبيان وتأنى وسكونت
وجهيله اوقومق معناسنه‌در يقال جزم القرأة اذا وضع الحروف مواضعها فى بيان ومهل وقربه‌يى طولدرمق
معناسنه‌در يقال جزم السقاء اذا ملاه وخرما اغاجنك اوزرنده اولان ميوه‌يى تخمين وتقدير ايلك معناسنه‌در يقال
جزم النخل اذا خرصه ودفع طبيعى ايدركن فضله‌نك ياريسنى چيقاروب ياريسنى كسه قومق معناسنه‌در

(وعلى)

وعلى قول نجس آتمق معناسنه‌در يقال جزم بسلحه اذا اخرج بعضه وبقى بعضه‌او خذفه وطولوم كبى ايچروسى
طولمق درجه‌سنده اكل ايلمك على قول يكرمى درت ساعتده براوكون طعام ايلمك معناسنه‌در يقال جزم الرجل
اذا اكل اكلة تملأ عنها او اكل فى كلّ يوم وليلة اكلة وبرنسنه‌يى بركسه اوزره ايجاب والزام قلمق معناسنه‌در يقال
جزم على فلان كذا وكذا اذا اوجبه ودوه صويه قانمق معناسنه‌در يقال جزمت الابل اذا رويت من الماء
وعند الكتّاب جزم تسويهٔ حروف وكلماتدن عبارتدركه برچرپى اوزره راست وهموار يازمقدر يقال جزم الخطّ
اذا سوّى حروفه وشول قلمه دينوركه اوجى محرّف قطع اولنميوب دوز قطع اولنمش اوله نته‌كه عربلر وهنديلر
اويلجه قطع ايدرلر وبو فى الاصل مصدردر يقال قلم جزم اى مستوى القطّ لاحرف له وعرب اشبو حروف
معجمدن مؤلف ومرتّب اولان خطّ متعارفه جزم اطلاق ايدرلر سلفده حمير طائفه‌سنك خطلرندن مقطوع
ومأخوذ اولديغيچون * شارح ديركه اول خطّه مسند ديرلر حالا يمنده متعارفدر وجزم ناقه‌نك فرجنه ادخال ايلدكارى
نسنه‌يه دينور واكادرجه دخى ديرلر نته‌كه درج ماده‌سنده بيان اولندى وجزم الامور وقتندن مقدّم ظهور ايدن
امر وماده‌يه دينور نته‌كه وزم وقتنده ظهور ايدنه دينور هرنه اولورسه اولسون ﴿التجزيم﴾ تفعيل وزننده بودخى
برخصوصده اصلا طنميوب ساكت اولمق معناسنه‌در يقال جزّم عليه اذا سكت وبرنسنه‌دن خوفه دوشمكله
عاجز اولمق معناسنه‌در يقال جزّم عنه اذا جبن وعجز وطولومى طولدرمق معناسنه‌در يقال جزم السقاء
اذا ملأه ﴿الجازم﴾ و ﴿المجزم﴾ منبر وزننده طلو طولومه دينور يقال سقاء جازم ومجزم اى ملأن وحازم صويه قانمش
دوه‌يه دينور يقال بعير جازم وابل جوازم اى ريّان ومجزم بر رجل آديدر ﴿الاجتزام﴾ افتعال وزننده خرما اغاجنك
ميوه‌سنى تقدير وتخمين ايلمك معناسنه‌در يقال اجتزم النخل اذا خرصه وبرمالك كيمنى كسوب آلوب كيمنى كيرو
قومق معناسنه‌در يقال اجتزم جزمة من المال اذا اخذ بعضه وابقى بعضه وخرما سره‌جك ير ياخود آغيل
اشترا ايلمك معناسنه‌در يقال اجتزم خطيرته اذا اشتراها ﴿الانجزام﴾ انفعال وزننده كميك قرلمق معناسنه‌در
يقال انجزم العظم اذا انكسر ﴿التجزم﴾ تفعل وزننده دكنك مقوله‌سى نسنه چتلايوب يارلمق معناسنه‌در يقال
تجزّمت العصا اذا تشققت ﴿الجزمة﴾ جيمك كسريله برنسنه‌دن كسلمش قطعه‌يه دينور ويوز عدد وآندن زياده‌جه
اولان ماشيه سورى‌سنه دينور على قول اوندن قرقه وارنجه دينور ياخود بربلوك دوه‌يه دينور وبرسورى قيونه دينور
﴿مجزم﴾ معظم وزننده بر رجل اسميدر ﴿الجوازم﴾ سود ايله طلو اولان طولولر دينور مفردى جازم دركه ذكر اولندى
﴿الجسم﴾ جيمك كسريله انسانك وسائر خلقتى عظيم ومتشخص اولان انواع حيوانك بدن واعضالرينك جماعتنه
يعنى مجموعنه دينور جمعى اجسام وجسوم كلور تركيده كوده تعبير اولنور * شارح ديركه مؤلف بو تعريفده ابو زيده
اقتفا ايلدى لكن ابن دريد مطلقا ادراك اولنان يعنى مبصر اولان شخص ايله تعريف ايلدى پس ابو زيدك
ومؤلفك تفسيرلرينه كوره جسد ايله موافق اولور جماد ونباته وجرم صغيره جسم اطلاق اولنمز وابن دريده كوره
حيوان وجماد ونباته وجرم صغيره شامل اولور * ومؤلف بصائرده اهل معقوله اقتدا ايدوب جسمى ابعاد ثلاثه‌دن
مركب نسنه ايله تعريف ايلدى يعنى طول وعرض وعمق اولان نسنه‌دن عبارتدر ديدى وجسمك اجزاسى تجزيهٔ
وتقطيعله اجسام اولقدن زائل اولمز ديدى انتهى ﴿الجسمان﴾ جيمك ضميله جسم معناسنه‌در يقال له جسم لطيف وجسمان
وهى جماعة البدن والاعضاء من الناس وسائر الانواع العظيمة الخلق ﴿الجسامة﴾ كرامه وزننده عظيم الجسم
اولمق معناسنه‌در يقال جسم الرجل جسامة من الباب الخامس اذا عظم ﴿الجسيم﴾ امير وزننده و ﴿الجسام﴾ غراب وزننده
وصفلردر تنومند وعظيم الخلقه شيئه دينور مؤنثلرى هايله‌در واتلو جانلو سموز آدمه دينور يقال رجل جسيم
اى بدين وشول محله دينوركه صحن زميندن يوكسك اولوب لكن اكا صو چيقوب آشار اوله جمعى جسام‌در
كتاب كبى ﴿بنو جوسم﴾ جوهر وزننده سلفده عربدن برجماعت ايديلر حالا منقرضلردر ﴿بنو جاسم﴾ برقديم
جماعت آديدر ﴿التجسم﴾ تفعل وزننده عظيم نسنه‌يه عزم واقدام ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تجسم الامر والرمل
اذا ركب معظمهما وبر ارضك برسمتنى قصد ايدوب اوراسنه توجه وعزم ايلمك معناسنه‌در يقال تجسم الارض
اذا اخذ نحوها وبرطائفه‌دن برآدمى اختيار ايلمك معناسنه‌در يقال تجسم من العشيرة فلانا اذا اختاره ﴿الاجسم﴾
اضخم وزننده ومرادفيدركه پك ايرى ديزمان شيئه دينور ﴿جاسم﴾ صاحب وزننده شامده برقريه اسميدر ﴿الجشم﴾
جيمك فتحى وشين معجمه‌نك سكونيله و ﴿الجشامة﴾ كرامه وزننده برآدم برزحمتلو كوج ايشى اوزرينه آلوب رنج
وزحمتنى مرتكب اولمق معناسنه‌در يقال جشم الامر جشما وجشامة من الباب الرابع اذا تكلفه على مشقة
﴿التجشم﴾ تفعل وزننده جشم معناسنه‌در يقال تجشمه بمعنى جشمه ﴿الاجشام﴾ همزه‌نك كسريله و ﴿التجشيم﴾

تفعيل وزننده برآدمى رنج وزحتلو ايشه اوغراتمق معناسنه در تقول اجشمنى الامر وجشمنى اى كلفنى اياه (الجشم) فتحتينله و (الجشم) شينك سكونيله آغرلق معناسنه در تقول القى علىّ جشمه وجشمه اى ثقله وفتحتينله سموزلكه دينور سمن معناسنه در (الجشم) كتب وزننده سموزكسه لره دينور يقال قوم جشم وابل جشم اى سمان (الجشيم) امير وزننده بوغون وغليظ نسنه يه دينور (الجشم) صرد وزننده انسانك وحيوانك جوفنه دينور على قول كوكسه مشتمل ايكولريله برابر كوكسه دينور وآغرلق ثقل معناسنه در وجشم مضر قبيله سندن ويمن خلقندن وتغلب قبيله سندن برر جماعت آديدر وثقيف وهو ازن قبيله لرى نسبلرينك رجالندن برركسه نك اسميدر وبيهق قضاسنده برقريه آديدر وبرعبد حبشى اسميدركه حارث بن لؤى نام كسه بى تربيه ايلمكله حارثك اولادنه بنو جشم اطلاق ايلديلر (الجشم) محسن وزننده ارسلانه دينور (الجضم) جيمك وضاد معجمه نك ضميله كثير الاكل آدملره دينور *شارحك بيانه كوره مفردى كويا كه جاضم در (الجنضم) جندب وزننده يانلرى وبلى ايرى وقبا آدمه دينور (التجضم) تفعل وزننده برنسنه يى بتون اغزايله المق معناسنه در يقال تجضم الشئ اذا اخذه بالفم (الجعم) فتحتينله طمع ايلمك معناسنه در يقال جعم فيه جعما من الباب الرابع اذا طمع وبرآدم بوغازى واسع اولمغله قالين وقباسوزلو اولمق معناسنه در يقال جعم الرجل اذا غلظ كلامه فى سعة حلق وات قسمنه بك اشتهالو اولوب چوق اكل ايدر اولمق معناسنه در يقال جعم الى اللحم اذا قرم وهو اكول ودوه قسمى شوراوت وتيكنلك بولمامغله كيكلر ونجس كلاب اكل ايدر اولمق معناسنه در يقال جعمت الابل اذا قضمت العظام وخرء الكلاب لشبه قرم بها يعنى دوه قسمى ذكر اولنان مرعايى بولمجق انلره اشتها ايدر وبرآدم طعامه بى اشتها اولوب اصلا كوكلى استمز اولمق معناسنه در يقال جعم فلان اذا لم يشته الطعام بوجهتله معناى اسبق بيننده تضاد اولور ودوه قسمى بك پير اولمغله ديشلرى دوكلمك معناسنه در يقال جعمت الابل اذا ذهبت اسنانها يعنى من الكبر (التجعم) تفعل وزننده بودخى طمع ايلمك معناسنه در يقال تجعم فيه اذا طمع وياشلو قوجه دوه حزين حزين بوكورمك معناسنه در يقال تجعم العود اذا تحنن (الجعم) كتف وزننده اته پك مشتهى اولمغله چوق اكل ايدن كسه يه دينور وطعامه اشتهاسى اولميان آدمه دينور (الجعم) جيمك كسريله بودخى اته پك اشتهادار اولان اكوله دينور (الجعم) جيمك فتحيله طعامه بى اشتها اولمق معناسنه در يقال جعم فلان جعما من الباب الثالث اذا لم يشته الطعام ودوه نسنه اكل ايلمسون وبركسه يى اصرمسون ديو اغزنه باغ ايلمك معناسنه دركه اسنك اورمق تعبير اولنور يقال جعم البعير اذا وضع على فيه ما يمنعه من الاكل والعض (الجعوم) طعامه اشتواسى اولميان آدمه دينور وبومرطوب كبى نسب اوزره در (الجعماء) حمراء وزننده پيرلكدن هپ ديشلرى دوكلمش دوه لره دينور يقال ابل جعماء اى ذهبت اسنانها كلها وناقه يه ده وصف اولور ودبر ومقعده دينور وبونامش قوجه قارى يه دينور مذكرنده اجعم ديمز (الاجعام) همزه نك كسريله يرك نباتى كوكلرينه دك اوتلانمش اولمق معناسنه در يقال اجعمت الارض اذا اكثر الحنك على نباتها فاكله والجأه الى اصوله بوراده حنك فتحتينله اوتجيلره دينوركه جابجا طوارلرنى رعى ايدرلر ويقال اجعم الشجر اى اكل ورقه الى اصوله واجعام استيصال معناسنه در يقال اجعم الشئ اذا استأصله (الجيعم) حيدر وزننده آج وجايع معناسنه در (المجعم) مقعد وزننده صغنه جق يره دينور يقال هو مجعم له اى ملجأ (الجعام) غراب وزننده برعلتدركه دوه يه وسائر دوابّه عارض اولور يازموسمنده نصكره يغمور سببيله يكيدن تازه لنان اوت يمكدن نشئت ايدوب اسهاله دوچار اولورلر (الجعثم) زبرج وزننده بعدا بحق اوتنك كوكلرينه دينور (الجعثوم) زنبور وزننده ايرى ذكر كله سنه دينور (جعثمة) قنفذه وزننده هذيل قبيله سندن على قول ازد السراة قبيله سندن برجماعتدر (الجعثميات) جيمك وثانك ضميله يابلره اطلاق اولنور قسىّ معناسنه وبوفى الاصل جماعت مزبوره يه منسوبدر اعلاياى دوزرلر ايدى (التجعثم) تدحرج وزننده بوزيلوب دريلمك معناسنه در يقال تجعثم الشئ اذا انقبض ودخل بعضه فى بعض (الجعشم) شين معجمه ايله جعفر وزننده اورته يه دينور وسط معناسنه (الجعشم) قنفذ وجندب وزنلرنده طوپاجوقوندكوده لو بودوره دينور وتومنداوزون آدمه دينمكله ضدّ اولور وقنفذ وزننده اساميدندر جعشم بن خليبة بن جعشم وسراقة بن مالك بن جعشم اصحابدندر (الجلم) جيمك فتحى ولامك سكونيله كسمك معناسنه در يقال جلمه جلما من الباب الثانى اذا قطعه وكيك اوزره اولان اتى صويوب المق معناسنه در يقال جلم الجزور اذا اخذ ماعلى عظامها من اللحم وقيونك يوكنى قرقمق معناسنه در يقال جلم الصوف اذا جزّه (الاجتلام) افتعال وزننده كيك اوزره اولان اتى صيروب المق معناسنه در يقال اجتلم الجزور بمعنى جلمه (الجلامة) ثمامه وزننده قرقلمش يوكه دينوركه قرقنتى تعبير اولنور (الجلم) جيمك كسريله قيونك بوكرك ياغنه دينوركه

بوکرکاری احاطه ایدن یاغدر (المجلوم) محلوق وتراشیده معناسنه در یقال هن مجلوم ای محلوق بوراده هن فرجدن
کنایه در (الجلمة) فتحاتله دریسی یوزلمش قیون کودهسنه دینور ایچی چیقوت پاچهسی کسلدکدنصکره
وکوتری هپ معناسنه در یقال اخذه بجلمته ای باجمعه بونده جیمك ضمی و لامك سکونیله ده جائزدر (الجلمة) تمره
وزنده بودخی کوتری جمله معناسنه در (الجلّام) زنّار وزننده تویلری قیرقلمش قاولاق کچی تکهلرینه دینور
مفردی جلّامه در (الجلم) فتحتینله برجنس قیوندرکه ایاقلری اوزون اولوب و بجاقلرنده توی اولمیوب طاز اولور
طائف شهرینه مخصوصدر وکیك وکچی تکهلرینه وقیون قوچنه دینور جمعی جلام در کتاب کبی ویوك قرقهجق
مقصه دینور وکنهیه دینور قراد معناسنه ودوه قسمنه مخصوص بر تمغا اسمیدر وآیه دینور قمر معناسنه علی قول
هلاله دینور واوغلاغه دینور (الجیلم) حیدر وزننده بودخی آیه دینور قمر معناسنه (جلثم) ثای مثلثه ایله جعفر
وزنده بررجل اسمیدر (الجلحمة) دحرجه وزننده ایپ بوکمك معناسنه در یقال جلحم الحبل اذا فتله (الاجلحمام)
اقشعرار وزننده ناس هر طرفدن کلوب بریکمك معناسنهدر یقال اجلحمّ القوم اذا اجتمعوا (الاجلخمام)
خای معجمه ایله اجلخمام وزننده ناس هر طرفدن کلوب بریکوب پك چوق ومزدحم اولمق معناسنهدر یقال
اجلخمّ القوم اذا استکثروا واجتمعوا (الجلسام) جیمك کسریله عامّهنك برسام دیدکاری علته دینورکه مادهسنده
بیان اولندی پس فصیحی جلسام اولور (الجلاعم) جیمك فتحیله بنی سحمهدن بر بطندرکه عمامه ایله بحر بیننده
متمکن اولورلر (الجلهمة) قنفذه وزننده وجیمك وهانك فتحیله درهنك قییسنه دینور تقول رأیته یقعد فی الجاهمة
ای فی حافة الوادی وقنفذ وزننده شدّت ومحنت معناسنهدر ومشکل ایشه دینور وامر عظیم معناسنهدر یقال
وقع جلهمة ای شدّة وکذا خطة وامر عظیم وبر رجل اسمیدر (الجلهم) قنفد وزننده اری وبیوك فارهیه
دینور وبر خاتون اسمیدر (الجلهوم) عصفور وزننده جماعت کثیر معناسنهدر (الجلاهم) جیمك فتحیله ربیعه
قبیلهسندن منشعب برکوچك قبیله اسمیدر (الجمّ) جیمك فتحی ومیمك تشدیدیله چوق نسنهیه دینور یقال مال جمّ
ای کثیر وجمّ الظهیرة نصف نهارك تمام طولغنلغی کرتهیه اطلاق اولنور تقول سرنا فی جمّ الظهیرة ای فی معظمها
وجمّ الماء صویك انکین یرندن عبارتدر وجمّ کلمهسنك جمعی جمام کلور جیمك کسریله وجموم کلور وجمّ وجمام
حرکات ثلاثله مصدر اولورلر اولچکی باشلو اوچمك معناسنه یقال جمّ الکیل جمّا وجماما من الباب الثانی
اذا کاله الی رأس المکیال وجمّ وجمام سحاب وزننده یورغون آت بنلمیوب دیکلنمك معناسنهدر یقاله جمّ الفرس
جما وجماما اذا ترك ولم یرکب فعفا من تعبه وجم کمیکك اتی چوق اولمق معناسنهدر یقال جم العظم اذا کثر لحمه
وصو بریکسون دیو آلمیوب حالی اوزره ترك ایلمکله ارکمك معناسنهدر یقال جمّ الماء اذا ترکه یجتمع وبر ایش
وبر نسنه یك یقلشوب چاتمق معناسنهدر یقال جمّ الامر اذا دنا وکیله اوزرینه باش ییغمق معناسنهدر تقول جممت
المکیال اذا جعلته علی رأسه طفافا (الجمیم) امیر وزننده بودخی چوق معناسنهدر یقال شیء جمیم ای کثیر وچوق
چایره واوته دینور یاخود تمام بویلنمش وهر یره یایلمش اولانه دینور جمعی اجماء کلور لبیب والباء کبی (الجمة) جیمك
ضمیله بودخی صویك انکین وفراوان اولان یرینه دینور یقال وقع فی جمة الماء ای معظمه وباشده اولان صاچك
کوروفراوان اولانه دینورکه کثرتندن اموزلره قدر نازل اولور وجمه جماعت عظیمهیه دینور وسلیمان بن جمه تابعیدر
محدّثیندندر مؤلف بونی تکرار ایلمشدر (الجمّ) جیمك کسریله شیطانه یاخود شیاطینه اطلاق اولنور (الجمّ) جیمك
ضمیله برکونه صدف بحری اسمیدر (الجموم) عموم وزننده کول وقویی مقولهسنك صویی بریکوب چوغالوب معناسنهدر
یقال جمّ الماء جموما من الباب الاول والثانی اکثر واجتمع وقویینك صوغلمش صویی کیرو ظهور ایلمك معناسنهدر
یقال جممت البئر اذا تراجع ماؤها (الجمام) سحاب وزننده آیغر آت وپوغور دیشی یه اشمغی بر مدّت ترك ایلمکله صلبنده
منیسی مجتمع ومتکثر اولمق معناسنهدر یقال جمّ الفرس جماما اذا ترك الضراب فتجمع ماؤه ودیکلنمکه وآسودهلکه
دینورکه اسمیدر یقال وجد جمامه ای راحته (الاجمام) همزهنك کسریله بودخی آت قسمی بنلمیوب صولو قلنمق
ودیکلنمك معناسنهدر یقال اجمّ الفرس اذا ترك فلم یرکب فعفا من تعبه ومتعدّی اولور آتی دیکلندرمك معناسنهدر
یقال اجمّ فرسه اذا ترکه ولم یرکب علیه فعفا من تعبه وصو بریکسون دیو حالی اوزره ترك ایله ارکمك معناسنهدر
یقال اجمّ الماء اذا ترکه یجتمع وبر نسنه کلوب چاتمق معاسنهدر یقال اجم الامر اذا دنا واولچکك اوزرینه باش
ییغمق معناسنهدر تقول اجممت المکوك اذا جعلته علی رأسه طفافا (الاجمّ) اعمّ وزننده اوزرنده اتی چوق
کمیکه دینور یقال عظم اجمّ ای کثیر اللحم ومزراقسز آدمه دینور یقال رجل اجمّ ای لارمح معه وبوینوزسز
قباق قوچه دینور یقال کبش اجمّ ای بلا قرن وعورت قسمنك فرجنه اطلاق اولنور بوینوزسز اولدیغیچون

وچناعه دینور (الجمة) جیمك فتحیله کمیلرده وقایقلرده قیچ التنده اولوب صزان صولر بریکدیکی یره دینور
سنتنه تعبیر اولنور یقال تعفنت جمة السفینة وهی الموضع الذی یجتمع فیه الرشح من خروزه وصویی فراوانکه
قویی یه دینور یقال بئر جمة ای الکثیرة الماء ومقتوللرینك دیتنی طلب ایدن جماعته دینور بومعناده جیمك ضمیله ده
لغتدر یقال جاء فی جمة عظیمة ای جماعة یسئلون الدیة (المجمم) معظم وزننده صاچی فراوان اولمغله اموزلرندن
اشاغی یه قدر اینر اولان آدمه دینور یقال رجل مجمم ای ذوالجمة (الجمامی) رمانی وزننده باشنك صاچی
طوپ وکور اولهرق اوزون آدمه دینور یقال رجل جمانی ای طویل الجمة * شارحك بیانه کوره بونده نونك
زیادهسی خلاف قیاس اوزرهدر واکرچه ایله برآدم مسما اولوب واکا نسبت اولنسه جمی دینور (الجمام) غراب
وزنندهو (الجمام) کتاب وزننده آیغر چکلمکدن برمدت ترك اولنمغله صلبنده مجتمع اولان منی یه دینور وجمام حرکات
ثلاثه ایله وجم جبل وزننده باشلو اولیجیلان اولیجك باشنه دینور یقال اعطاه جمام المکوك مثلثة وجممه وهو ما علی
رأسه فوق طفافه وجمام غراب وزننده اسامیدندر کاسیذکرو جمام کتاب وزننده جمیع بطونك منسوب اولدقلری
قبیلهلره دینور جماجم کبی کاسیذکر * شارحك بیانه کوره جمعی جممه در حممه وزننده (التجمیم) تفعیل وزننده
بودخی اولیجکه باش ییغمق معناسنهدر تقول جممت المکوك اذا جعلت رأسا علیه ویرك اوتلری چایرلری جمیم
اولمق معناسنهدر یقال جمم النبت اذا صار جمیما وتجمیم مطلقا خاتونه ویریلان متعهیه دینور * مؤلفك رسمنه کوره
تمتین کبی اسمدر ظاهرا مقدم مصدر اولوب بعده اسم اولمشدر (الجمان) عطشان وزننده و (الجمام) شدادو زننده
باشلو اولیجکه دینور وجمام بن دعمی حمیر قبیلهسی نسبنك رجالندندر وجمان بن هداد ازد قبیلهسندندر (الجماء)
صماء وزننده طلو قواطه یه دینور یقال جمجمة جماء ای ملأی وجماء العظام کمیکاری پك اتلو خاتونه وصف اولور
یقال امرأة جماء العظام ای کثیرة اللحم وعربلرك جاؤا جما غفیرا والجماء الغفیر قوللریکه باجمعهم معناسنه
مستعملدر غفر مادهسنده بیان اولندی وجماء مهره تختهسی کبی دوپدوز نالچین نسنه یه دینور تأنیثی موصوف
اعتباریلهدر یقال ارض وصخرة وعمارة جماء ای ملساء وجنکارده باشه کیلان توغلغه یه دینور (الجموم) صبور
وزننده صویی فراوان قویی یه دینور یقال بئر جموم ای الکثیرة الماء ومایهلو آته اطلاق اولنورکه بردفعه
سکرتدکدهصکره اصلا اشاغیلیوب بلا فتور تکرار سکردر اوله یقال فرس جموم ای کلما ذهب منه جری جاءه
جری آخر (التجمم) تفعل وزننده بودخی اوت جمیم اولمق معناسنهدر یقال تجمم النبت اذا صار جمیما
(الجمیمة) سفینه وزننده شول تازه بغدایجق اوتنه دینورکه نباتی یارم آیلق اولمغله رعی ایدن حیوانك قاورهمنه
کلوب اغزینی طولدرر اوله (جمیمة) امیمه وزننده که بنت صیفیدر کذلك جمیمة بنت جمام بن الجموح که پدری
غراب وزننده در ایکیسیده صحابیهلردر (الاستجمام) بریرك صویی تجمع ایدوب کثرت بولمق معناسنهدر یقال
استجم الماء اذا کثر واجتمع ویرك چایرلری چیقوب کورنمك معناسنهدر یقال استجمت الارض اذا اخرج نبتها (المجم)
فتحتینله کوکسه اطلاق اولنور صدر معناسنهدر ومنه یقال هو واسع المجم ای رحب الذراع واسع الصدر * شارح دیرکه
اصل مجم قویینك دیبنده صو مجتمع اولان یرینه دینورکه قویینك طشتی وتکنهسی تعبیر اولنور بو مناسبتله صدره دخی
اطلاق اولندی (الجمی) ربی وزننده بقلهیه دینور باقلاء معناسنه (الجمجمة) زلزله وزنندهو (التجمجم) تزلزل
وزننده سوزی آچق سویلیوب یعنی حروفلری بری برندن تمیز ایدهرك دانه دار ادا ایتمیوب دکرمندن داری چکر کبی
سویلمك معناسنهدر یقال جمجم الکلام وتجمجم اذا لم یبین کلامه وجمجمه برنسنهیی درونده کتم واخفا ایلمك
معناسنهدر یقال جمجم الشیء اذا احفاه فی صدره وهلاك ایلمك معناسنهدر یقال جمجم فلانا اذا اهلکه (الجمجمة)
جیملرك ضمیله باشك چناغنه دینور کاسهٔ سر معناسنه علی قول دماغه ظرف اولان کمیکه دینور جمعی جمجم درهاسز
بونك تفصیلی قحف مادهسنده مرور ایلدی وبرکونه اولیجك اسمیدر وچوراق یرده قازلمش قویی یه دینور واغاجدن
دوزلمش چناغه وقواطهیه دینور یقال تقول سقانی فی جمجمة ای قدح من خشب (الجماجم) جمجمه جمعیدر
وجماجم سادات واشرافه اطلاق اولنور یقال هم الجماجم ای السادات وجمیع بطونك منتسب اولدقلری قبائله
دینور عظیم اولدیغیچون جمیع بطونی جمع ایدر مثلا کلب بن وبره قبیلهسی کبیکه کلبی دینسه بطوندن شیء آخره
نسبته حاجت قالمز وجماجم جرجان شهرنده برصوغاغك آدیدر (دیر الجماجم) کوفه قربنده برموضع آدیدر وحسن
بن یحیی وعلی بن مسعود الجماجمیان محدثلردر (الجماوان) شدادان وزننده مدینه قربنده ایکی بایره اطلاق اولنور
(الجمجم) هدهد وزننده برکونه پاپوشه دینور وبو معربدر حالا مکهده جمجمه دیدکاری پاپوش اولهجقدر فارسیده
جمجم دیرلر جیملرك کسریله (الجنة) جیمك فتحی ونونك سکونیله وفتحیله برنسنهنك جماعتنه دینور ویقال اخذه

(بجنته)

بجمته ای كله (الجوم) قوم وزننده برلكده اولان چوبانلره دینور اسم جمعدر یقال هم جوم ای رعاء یكون امرهم واحدا وجوم مصدر اولور بر نسنه طلب ایلك معناسنه كرك خیر وكرك شرّ اولسون یقال جام الرجل یجوم جوما اذا طلب شیئا خیرا او شرّا (الجام) نام وزننده كومشدن اولان قابه دینور كاسه ومشربه وسائری كبی جمعی اجؤم كلور همزه ایله افلس وزننده واجوام وجامات كلور وجوم كلور جیمك ضمیله یقال شرب من الجام وهو اناء من فضة وجام نیسابور اعمالندن برقصبه آدیدر عارف ابو نصر احمد بن الحسین واوغلو شیخ الاسلام اسمعیل ومحدّثیندن سلیمان بن حمزه ویوسف بن عمر الجامیون اورایه منسوبلردر (جویم) زبیر وزننده فارس ایالتندن بربلده آدیدر عامّه بونك یاسنی مضموم تفوّه ایدرلر (الجهم) سهم وزننده و (الجهم) كتف وزننده یومری وطوپاج ودورك چركین یوزه دینور یقال وجه جهم وجهم ای غلیظ مجتمع سمج وجهم سهم وزننده برآدمی ترش وعبوس چهره ایله قرشولمق معناسنه در یقال جهم فلانا وجهمه جهما من الباب الثالث والرابع اذا استقبله بوجه كریه وجهم عاجز وضعیف وبی مجال آدمه دینور یقال رجل جهم ای عاجز ضعیف وارسلانه دینمكله ضدّ اولور وجهم بن قیس یاخود بو زبیر وزننده در وجهم بن قثم وجهم نامنده ایكی ذات دخی كه بری بلویّ وبری اسلمی در صحابه دندر (الجهامه) ندامه وزننده و (الجهومة) عمومه وزننده برآدمك یوزی طوپاج یومری ودورك چركین اولمق معناسنه در یقال جهم وجهه جهامة وجهومة من الباب الخامس اذا كان جهما (التجهم) تفعل وزننده بو دخی برآدمی بدچهره ایله قرشولمق وقرشوسنه وارمق معناسنه در یقال تجهمه وتجهم له اذا استقبله بوجه كریه (الجهمة) جیمك فتحی وضمیله اواخر لیلك ابتداسنه دینور علی قول آخرندن هنوز قراكولق بقیه سنه دینور یقال خرج فی جهمة اللیل ای اوّل مأخیره او بقیة سواد من آخره وبیوك قزغانه دینور (الاجتهام) افتعال وزننده جهمهٔ لیل وقتنه كیرمك معناسنه در یقال اجتهم الرجل اذا دخل فی جهمة اللیل (الجهمة) غرفه وزننده سكسان مهار مقداری دوه بلوكنه دینور (الجهوم) صبور وزننده بو دخی عاجز وزبون وضعیف آدمه دینور (الجهیم) زبیر وزننده یاخود لامسز ابن الصلت وجاهمة بن العباس صحابه لردر (الجهام) سحاب وزننده یغمورسز بلوده دینور علی قول یغموری یاغمش اولانه دینور یقال ماهو الا الجهام ای سحاب لاماء فیه او هراق ماؤه (الاجهام) همزه نك كسریله بلود جهام اولمق معناسنه در یقال اجهمت السماء اذا صارت جهاما (جیهم) حیدر وزننده بر رجل اسمیدر وبر موضع آدیدر كه آنده جنّ طائفه سی چوقدر (الجیهمان) ریهقان وزننده زعفرانه دینور (جهدمه) مرحله وزننده بشیر بن الخصاصیه نك خاتونیدر كه نبیّ اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی رؤیت ایلدیلر (جهرم) جعفر وزننده فارس اولكه سنده بربلده آدیدر دوشمه یاخود كتان جنسندن ثیاب جهرمیه دیدكاری اورایه منسوبدر (الجهضم) جعفر وزننده بیوك باشلو دكرمی یوزلو آدمه دینور ویانلری میدانلو وكوكسی ككیش كمسه یه دینور وارسلانه دینور وبر رجل اسمیدر (التجهضم) تدحرج وزننده تعظم وتكبر ایله طفره لنمق معناسنه در یقال تجهضم الرجل اذا تغطرس وتعظم وبوغور دوه سائر بوغورلری كوكسیله چالوب چارپوب پایمال ایلك معناسنه در یقال تجهضم الفحل علی اقرانه اذا علاهم بكلكله (جهنام) ضمتینله ونون مشدّده ایله اعشی نام شاعرك تابعه سی اولان جنینك اسمیدر وعمرو بن قطن نام كمسه نك لقبیدر بونده كسرتینله ده زبانزده در (جهنّام) كسرتینله قیس بن حسّانك فرسی اسمیدر وجهنّام جیمك حركات ثلاثیله و (جهنم) عملس وزننده دیبی درین قویویه دینور یقال ركیة جهنّام وجهنم ای بعیدة القعر وجنت مقابلی اولان جهنم اعاذنا الله منها آنكله تسمیه اولندی * شارح دیركه بو صورتده تأنیث وعلمیتله غیر منصرف اولور وتأنیثی مسماسی اولان بئر یاخود نار اعتباریله در وبعضلر اصلی كهنام عبرانی اولمسنه ذاهب اولمغله اكا كوره اعجمیه اولور (الجیم) میم وزننده اسرمش دیشی یه قزمش دوه یه دینور ودیبا تعبیر اولنان قاشه دینور دیباج معناسنه لفظ مزبورك بو معناره ورودی كتاب الجیم مؤلّفی ابو عمرودن ناقل اوله رق بعض علماء كرامدن مسموع اولدی وجیم حروف هجادن بر حرف معهوده در ومؤنثدر (التجییم) تفعیل وزننده جیم حرفی یازمق معناسنه در یقال جیم جیما اذا كتب الجیم

فصل الحاء المهملة

(المحبرم) مزعفر وزننده حبّ رمّان چورباسنه دینوركه عربستانده معروفدر (الحبرمة) دحرجه وزننده حبّ رمّان چورباسی یاپمق معناسنه در یقال حبرم الرجل اذا اتخذ الحبرمة * شارحك بیاننه كوره اشبو حبرمه ماده سی حبّ ایله رمّان كلمه سندن منحوتدر (الحتم) ختم وزننده خالص معناسنه در بونده محت لفظندن مقلوبدر یقال شیء محت وحتم ای خالص وحكم وقضا معناسنه در یقال حتم مقضیّ ای حكم وایجاب والزام معناسنه در یقال وقع بحتمه ای بایجابه وبر ایشی محكم ومتین ایلمكه دینور جمعی حتوم كلور * شارح دیركه بوراده بعض نسخه ده تقدیم وتاخیر واقعدر

صواب اولان و احكام الامر و ايجابه عنوانده اولقدر و حتم لفظى فى الاصل مصدر در اسم موقعنده دخى مستعملدر
و حتم مصدر اولور بركسه اوزره برنسنه ايله حكم ايلمك معناسنه يقال حتم بكذا حتما من الباب الثانى اى قضى و برنسنه يى
بركسه اوزره ايجاب و الزام ايلمك معناسنه در يقال حتم عليه الامر اذا اوجبه و برايشى متين و محكم قلمق معناسنه در
يقال حتم الامر اذا احكمه (الحاتم) حاكم وزننده و مرادفيدر كه قاضى يه دينور جمعى حتوم كلور يقال حتم الحاتم بكذا
اى حكم القاضى و سياه قرغه يه اطلاق اولنور كه قوزغون تعبير اولنور و غراب البين اطلاق ايلدكلرى قرغه يه ده
اطلاق اولنوركه منقارى و اياقلرى قزل اولور اكين قرغه سى ديدكلريدر عربلر بونلرك آوازندن فراقه تطير ايدرلر
كوياكه بونلر فراقله حكم ايتدكلرينه مبنى اطلاق ايلديلر و حاتم بن عبدالله بن سعد الطائى جود و سخاده ضرب
مثل اولنان كسه در لسان عامه ده تاى مفتوحه ايله متد اولدركه محرّفدر (التحتّم) تفعل وزننده برنسنه يى نفسنه
واجب و لازم قلمق معناسنه در يقال تحتم الشئ اذا جعله حتما يعنى على نفسه و آغزده ملايم اولان نسنه اكل
ايتمك معناسنه در يقال تحتم الرجل اذا اكل شيئا هشا فى فيه و حتامه يى يمك معناسنه در يقال تحتم فلان اذا
اكل الحتامة و برآدمك حقنده تفأل ايله خير اميد ايلمك معناسنه در يقال تحتم لفلان بخير اذا تمنى له خيرا و تفأل له
و برنسنه ايچون منبسط و صفاياب اولمق معناسنه در يقال تحتم لكذا اذا هش له و يقال هو ذو تحتم اى هشاش
(المتحتم) اسم مفعول بنيه سيله كنديسيله هشاشت كلوب نشاطمند اولنه جق نسنه يه دينور و منه يقال هو
غض المتحتم اى هش مرتاح دائما (الحتمة) غرفه وزننده سياهلغه دينور يقال به حتمة اى سواد (الحتمة) فتحاتله
اوفانمش شيشه يه دينور (الحتامة) ثمامه وزننده طعام اكل اولندقدنصكره سفره ده و تبسيده قلان طعام بقيه سنه
دينور على قول اكل اولنوركن دوكيلوب دوشن طعام دوكنديسنه دينور يقال اكل الحتامة فلم يطرحها و هى
مابقى على المائدة من الطعام او ما سقط منه اذا اكل (الحتومة) حانك ضميله اكشيلكه دينور يقال فى طعمه حتومة
اى حموضة (الاحتيام) اطمينان وزننده قطع ايلمك معناسنه در يقال احتأمّ الامر اذا قطعه (الاحتم) احمر
وزننده سياه نسنه يه دينور يقال شئ احتم اى اسود (حتلم) تاى فوقية ايله زبرج و جعفر وزنلرنده بر موضع آديدر
(الحثمة) حانك فتحى و ثاى مثلثه نك سكونيله و فتحيله طپراغى قزل كوچك تپه يه دينور على قول قاره طاشلق تپه يه
دينور و برونك اوجنه دينور ارنبه معناسنه و كوچك آت قولونه دينور مهر صغير معناسنه جمعى حثام كلور
حانك كسريله و مكه ده حجون قربنده بر موضع آديدر و بلالام بر خاتون اسميدر و ابو حثمه حضرت فاروق
جلسالرندندر و ابن ابى حثمه ابو بكر بن سليمان المحدّث علماء قريشدندر (الحثمة) غرفه وزننده صوبندندن صويك
دوكيله جك موقعنه دينور (الحوثم) جوهر وزننده انساندن و دوه قسمندن معتدل الطول اولانه دينوركه مراد
اوزونلغه مائل اورته بويلو اولقدر (الحثماء) صحراء وزننده سيل صويى اقوب كتدكدنصكره دره ده قلان قوم
بقيه سنه دينور (الحثم) خصم وزننده و يرمك معناسنه در يقال حثم له حثما من الباب الاوّل اذا اعطاه (الحثرمة)
دحرجه وزننده دوداق قالين اولمغه دينور يقال به حثرمة اى غلظ الشفة (الحثرمة) زبرجه وزننده برونك اوجنه
دينوركه يومشق يريدر على قول الك اوجنه دينور و برونك التنده اوست دوداغك اورته سنده اولان خرده
دائره يه دينور (الحثارم) علابط وزننده دوداقلرى قالين آدمه دينور يقال رجل حثارم اى الغليظ الشفة (الحثلم)
زبرج وزننده طيب مقوله سى ياغك ياخود صافى ياغك ديبنده قلان طورطوسنه و پوصه سنه دينور (الحجم)
حانك فتحى و جيمك سكونيله برنسنه نك ال سوروب يوقلنه جق و اله طوقنه جق يومربجه جثه و مقدارنه دينوركه
چليم تعبير اولنور جمعى حجوم كلور يقال حجم الكتاب ضخم و هو ملمسه الناتئ تحت اليد و حجم مصدر اولور منع ايلمك
معناسنه يقال حجمه عنه حجما من الباب الاوّل اذا منعه و قيزك ممه سى توموب اغرشقلنمق معناسنه در يقال
حجم ثدى الجارية اذا نهد و كميكده اولان اتى كميروب يمك معناسنه در يقال حجم العظم اذا عرقه و امك و صورمق
معناسنه در يقال حجم الصبىّ ثدى امّه حجما من الباب الاوّل و الثانى اذا مصه (الحجام) شدّاد وزننده برنسنه يى
پك اموب صوريجى كسه يه دينور مصّاص معناسنه در دائما حجامت ايدن آدمه حجام اطلاقى بو معنايه مبنيدر
* و افرغ من حجام ساباط * مثلى سبط ماده سنده مرور ايلدى (الحجوم) صبور وزننده و (المحجم) منبر وزننده رفق
و سهولتله حجامت ايدن اوزاستاذه دينور يقال حاجم حجوم و محجم اى رفيق و حجوم نسوانك فرجنه اطلاق اولنور
مصوص اولديغيچون و (محجم) منبر وزننده و (محجمه) مكنسه وزننده حجامت آله جق شيشه يه و بوينوزه دينور (الحجامة)
كتابه وزننده حجاملق حرفتنه دينوركه حجامتجيلك تعبير اولنور (الاحتجام) افتعال وزننده حجامدن حجامت آلمسنى
ايستمك معناسنه در يقال احتجم الرجل اذا طلب الحجامة (الاحجام) همزه نك كسريله برايشدن كيرو طوروب

واز كلمك ياخود خوف وهيبتندن قچنلمق معناسنه‌در يقال اجم عنه اذا كفّ عنه او نكص هيبة * شارح ديركه
بو معناده اجام منع معناسـنه اولان جمك مطـاوعيدر كبيته فاكبّ قبيلندندر واجام قيزك‌ممه‌سى توموب
اغر شقلنمق معناسنه‌در يقال اجم ثدى الجارية اذا نهد وخاتون هنوز طوغمش ولدنى الك اوّل امزرمك معناسنه‌در
يقال اجمت المرأة للمولود اذا ارضعته اوّل رضعة ﴿المحجام﴾ محراب وزننده دائما هرنسنه‌دن خوف وهيبتله
قچنليوب كيرو طورراولان كسه‌يه دينور ﴿الحجام﴾ كتاب وزننده اصرمسون ديو خويسز دوه‌نك اغزنه ياخود
بروندرغنه باغلدقلرى اسنك تعبير اولنان شيئه دينور ﴿الحوجة﴾ جوهره وزننده قرمزى كله دينور ورد احمر
معناسنه جمعى حوجم‌در ﴿التحجيم﴾ تفعيل وزننده بر كسه‌يه شدّتله ديكه ديكه باقق معناسنه‌در كويا كه نظريله
قاننى ايليكنى صوروب چيقارر يقال حجم اليه اذا نظر اليه شديدا ﴿الحدم﴾ حانك فتحى ودالك سكونيله وفتحيله
آتشك پك حرّ واحراقنه دينور يقال ماشدّ حدم النار وحدمها اى شدّة احراقها وحيها ﴿الاحدام﴾ همزه‌نك
كسريله آتش كذلك هوانك اسيلكى يانوب طوتشمق معناسـنه‌در يقال احدمت النار والحرّ اذا اتقدا
﴿الاحتدام﴾ افتعال وزننده بر كسه‌يه افراط غيظ وغضبدن پر آتش اولوب يانوب ياقلمق معناسنه‌در يقال احتدم
عليه غيظا اذا تحرّق وآتش علولنمك معناسنه‌در يقال احتدمت النار اذا التهبت وقان پك قرمزى اولمق
معناسـنه‌در شويله‌كه سياهلق درجه‌سنه بالغ اوله يقال احتدم الدّم اذا اشتدّت حمرته حتى يسودّ ﴿التحدّم﴾
تفعل وزننده احتدام ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال تحدّم عليه غيظا اذا تحرّق ﴿الحدمة﴾ فتحاتله آتش علوينك
پارلديسنه وكورلديسـنه دينور تقول سمعت حدمة النار اى صوت التهابها وحيه قسمنك جوفندن كلان
سسه على قول انسانك غيظ وغضبدن ناشى ايچريسندن ظهور ايدن كورلدى كبى كومورديسـنه دينور
﴿حدمه﴾ غرفه ياخود همزه وزننده برموضع معروف اسميدر ﴿الحدمة﴾ فرحه وزننده چاپك قينار اولان تنجره‌يه
وچوملكه دينور يقال قدر حدمة اى سريعة الغلى ﴿الحذم﴾ حانك فتحى وذال معجمه‌نك سكونيله بر نسـنه‌يى
كسمك على قول تيز وچاپك كسمك معناسنه‌در يقال حذمه حذما من الباب الثانى اذا قطعه او قطعا وحيا
ومطلقا سرعت ايلمك معناسـنه‌در يقال حذم فى قراءته وغيرها اذا اسرع ﴿الحذم﴾ كتف وزننده پك كسيجى
نسـنه‌يه دينور يقال سيف حذم اى قاطع ﴿الحذيم﴾ حانك كسرى ويانك فتحيله بودخى پك كسيجى نسنه‌يه دينور
وهر ايشـده اوز واستاذ اولان چيره دست آدمه دينور يقال هو حذيم اى حاذق ونجد اولكه‌سـنده بر موضع
آديدر وتيم الرّباب قبيله‌سـندن بر متطيب كسـه‌نك اسميدر وحذيم بن عمرو السـعدى وحذيم بن حنيفة بن حذيم
وابو حنيفه وابو حنظلة بن حذيم صحابه‌لردر وسـلم بن حذيم وتميم بن حذيم تابعيلردر وبو تميم بن حذلمك غيريدر
﴿الحذم﴾ فتحتينله قنادى كسلمش قوشـك اوچمسنه دينوركه كسيك كسـيك اوچر ﴿الحذم﴾ ضمتينله پك چاپك
طوشـنلره واوز اوغريلره دينور ﴿الحذم﴾ صرد وزننده و ﴿الحذمة﴾ همزه وزنـنده آديملرينى صيق صيق
آته‌رق يوريان بودوره دينور اوّلك مؤنثى ها ايله‌در ﴿الحذمان﴾ فتحاتله سرعتله يوريمك معناسـنه‌در يقال
حذم الرجل حذمانا من الباب الثانى اذا مشى مسرعا وآغر آغر اويالنه‌رق يوريمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور
يقال يحذم اى يمشى بطيئا ﴿حذام﴾ قطام وزنـنده وسحاب وزننده بر خاتون اسميدر ﴿حذمه﴾ همزه وزننده
بر فرس اسميدر ﴿الحذام﴾ غراب وزننده ياب ياب اويالنه‌رق كسل وبطالتله اولان يورويشه دينور قطع معناسندندر
يقال اشترى عبدا حذام المشى اى بطيئا كسلان ﴿حذيمه﴾ سفينه وزننده ابن يربوع بن غيظ بن مرّه‌در ﴿الحذرمة﴾
دحرجه وزننده كثرت كلام معناسـنه‌در يقال حذرم فلان اذا اكثر الكلام ﴿الحذارمة﴾ علابطه وزننده چوق
سوزلو اوزان آدمه دينور يقال رجل حذارمة اى مكثار ﴿الحذلمة﴾ دحرجه وزننده آته تيمار واصلاح ايلمك
معناسنه‌در يقال حذلم فرسه اذا اصلحه واغاجى اوق كبى يونوب بچاق كبى كسكين ايلمك معناسنه‌در يقال حذلم العود
اذا برأه واحدّه وسرعتله يوريمك معناسنه‌در يقال حذلم الرجل اذا اسرع وطولدرمق معناسنه‌در يقال حذلم
سقاءه اذا ملأه وعجله‌سـندن يوارلنور كبى يوريمك معناسـنه‌در تحذلم دخى بو معنايه‌در كما سـيذكر ﴿التحذلم﴾
تدحرج وزننده بودخى سرعتله يوريمك معناسـنه‌در يقال تحذلم الرجل اذا اسرع وبر آدمك فضول حمق
وچولپه‌لغى كيدوب ادب وعرفان صاحبى اولمق معناسـنه‌در يقال تحذلم الرجل اذا تادّب وذهب فضول حمقه
وسرعتدن يوارلنور كبى يوريوب كتمك معناسنه‌در يقال مرّ فلان يحذلم ويتحذلم اى مرّ كانّه يتدحرج ﴿الحذلوم﴾
زنبور وزننده پك چاپك وچالاك انسـان وحيوانه دينور ﴿الحذلم﴾ جعفر وزننده طقناز كوده‌لو بودوره دينور
وتميم بن حذلم تابعيدر ﴿الحرم﴾ حانك كسريله حرام لفظنده لغتدركه حلال ومباح مقـابليدر استعمالى ممنوع

اولان نسنه‌دن عبارتدر جمعی حرم کلور ضمتینله وحریم وحرمان معناسنه مصدر اولور کماسیذکر وواجب
معناسنه مستعملدر ومنه قوله تعالى ﴿وحرم على قرية اهلكناها﴾ الآیه ای واجب * شارح دیرکه وحرام قراءتنه کوره
حرام کندی معناسنه‌در لکن اشبو حرم قراءتنه کوره کسائی واجب ایله تفسیر ایلدی وبو مجازدر ﴿الحرم﴾ حانك
ضمیله و﴿الحرام﴾ سحاب وزننده برنسنه برکسه‌یه اوزره ممنوع اولمق معناسنه‌درکه مراد تسخیر الهی یاخود منع قهری
ایله عن اصل ممنوع اولمقدر یقال حرم الشیٔ علیه حرما وحراما من الباب الخامس اذا کان ممنوعا * مؤلفك
بصائرده بیاننه کوره اصل حرام که ممنوع منه اولان نسنه‌دن عبارتدر یا تسخیر الهی ایله اولور یاخود منع قهری ایله یاخود
من جهة العقل یاخود من جهة الشرع اولور یاخود امر ومصلحتنك مرتسم اولدیغی جهتندن اولور اشبو قاموسده
بو محلده ایراد ایلدیکی مثاللر ظاهرا معنای واحد قیاس اولنغله تکرار وهم اولنور لکن ذکر اولنانك حرمتی وجه مذکور
اوزره‌در ومثال آتینك حرمتی عارضیدر پس بو ایکی حرامك بیننده فرق فارق واردر انتهی * ویقال حرمت الصلوة
على المرأة ای الحائض وکذا السحور على الصائم حرما وحرما بضمتین من الباب الخامس اذا امتنع فعلها وحرم
احرام بالحج معناسنه اسمدر حل مقابلیدر * قال الشارح ومنه الحدیث * قالت عائشة رضی الله عنها ﴿کنت اطیب النبی
علیه السلام لحله وحرمه﴾ ای وعند احرامه ﴿الحرم﴾ فتحتینله ﴿والحرام﴾ سحاب وزننده بودخی برنسنه برکسه‌دن
ممنوع اولمق معناسنه‌در یقال حرمت الصلوة على الحائض وحرم السحور على الصائم حرما وحراما من الباب
الرابع اذا امتنع فعلها وحرم فتحتینله مطلق ذکر اولندقده مراد حرم مکهٔ مکرمه‌درکه حرم الله وحرم رسول الله‌در
علیه الصلوة والسلام وبو حل مقابلیدرکه مواقع معروفهٔ محدده‌نك خارجی حل وداخلی حرمدر نیجه افعال
انده ممنوع ومحظوردر واکا محرم دخی اطلاق اولنور وتثنیه صیغه‌سیله حرمان مکهٔ مکرمه ایله مدینهٔ منوره‌یه
اطلاق اولنور وحرم لفظنك جمعی احرامدر وحرم الرجل حریم معناسنه‌در کماسیذکر وحرم مصدر اولور
برآدم قمارده همیشه مغلوب اولمق معناسنه‌در یقال حرم فلان حرما من الباب الرابع اذا قمر ولم یقمر هو واونکولك
ونیازلق ایلمك معناسنه‌در یقال حرم فیه اذا لج ومحك وابو الحرم محدثیندن برجماعتدر ﴿التحریم﴾ تفعیل
وزننده حق جل وعلى برنسنه‌یی حرام قلمق معناسنه‌در یقال حرمه الله ای جعله حراما وشهر حرامه کیرمك
معناسنه‌در یقال حرم الرجل اذا دخل فی الشهر الحرام وبرآدمه قمارده غالب اولوب یکمك معناسنه‌در یقال
حرم فلانا اذا قمره ﴿الحرام﴾ سحاب وزننده مصدردرکه ذکر اولندی واسم اولورکه حلال مقابلیدر ممنوع منه
اولان شیئه دینور یقال هو حرام علیه ضد حلال واشهر حرمدن مفرد اولور کماسیذکر وحرام اسامیدندر
مدینه اهالیسی بیننده اسم شایعدر حرام بن عثمان مدنی ومحدث واهی وضعیفدر ومحمد بن حفص وموسى بن
ابراهیم الحرامیان محدثلردر وحرام بن عوف وحرام بن ملحان وحرام بن معاویه یاخود بوزای معجمه ایله‌در وحرام بن
ابی کعب صحابه‌لردر وعربلرك حرام الله لا افعل قوللری یمین الله لا افعل ترکیبی قبیلندندرکه بینلرنده یمیندر * شارحك
بیاننه کوره بو عقیل قبیله‌سنه مخصوصدر رب متعالك حلال ایلدیکی نسنه بکا حرام اولسون دیمکدر وحتى
بوندن تصرفله تحریم لفظنی یمین ایلمك معناسنه استعمال ایلدیلر انتهی ﴿المحارم﴾ میمك فتحیله حق تعالینك حرام
قلدیغی نسنه‌لردر مفردی محرم‌در مقعد وزننده یقال اتقوا المحارم ای ما حرم الله تعالى ومحارم اللیل قورقنج کیجه‌لردن
عبارتدرکه پك خطرناك اولمغله آنلرده بی محابا یوله کیتمك حرام اولور یقال سرى فی محارم اللیل ای مخاوفه ﴿المحرم﴾
معظم وزننده بودخی حرم مکه‌یه اطلاق اولنور وشول دوه‌یه اطلاق اولنورکه کرچه برمقدار قوللنمغله اورته‌جه
یواشیوب لکن دلخواه اوزره قوللنمسی هنوز دشوار اوله وسرداولموب اله ملایم طوقنور اولان برونه دینور ویکی
قامچی‌یه دینور ودباغت اولنمامش دری‌یه دینور وشهر الله الاصب اسمیدر جمعی محارم ومحاریم ومحرمات کلور
شارح دیرکه کرچه مراد اول شهور سنه اولان آیدرکه محرم الحرامدر * لکن مؤلفك اصب ایله توصیفی ملایم دکلدر
زیرا اصب لفظی اصم کبی ماه رجبك وصفیدر دخولنده سلاحلر الدن دوکلدیکیچون یعنی آنده قتال ترك
اولندیغیچون متصف اولمشدر * ومؤلف بونی ماده‌سنده بیان ایلمامشدر کذلك شهر الله دخی رجبك اوصافندندر
حتى اشهر حرم تعریفنده کندوسی دخی تصریح ایلمشدر لکن اشهر مبارکه‌نك هر برینه تعظیما شهر الله اطلاق
اولنمشدر نهایت برر وصف مخصوصله تمییز ایدرلر مثلا محرمه شهر الله الحرام ورجبه شهر الله الاصم وشعبانه
شهر الله المعظم ورمضانه شهر الله المبارك اطلاق ایدرلر وقالدیکه اصب وصفی محرمه رجبدن ازید ملایمدر
ومؤلف صمم ماده‌سنده رجبی اصم ایله وصف ایلمشدر فلینظر انتهی * ومحرم اسامی رجالدندر ﴿الاحرام﴾ همزه‌نك
کسریله حرم مکه‌یه داخل اولمق یاخود هتك وفسخ اولنمیان حرمته یاخود شهر حرامه داخل اولمق معناسنه‌در

مطلب

(یقال)

يقال احرم الرجل اذا دخل لم مكة او فى حرمة لاتهتك او فى الشهر الحرام و برنسنه يى حلال ايكن حرام قلمق
معناسنه در يقال احرم الشئ اوله حراما و حج ايچون وعمره ايچون احراملنمك معناسنه دركه حلال اولان
نسنه كندوسيله حرام اولايه كيرمكدن عبارتدر يقال احرم الحاجّ و المعتمر اذا دخل فى عمل حرم عليه به
ما كان حلالا و برآدمى قارده تمعناسنه در يقال احرم فلانا اذا قمره (الحريم) اميروزننده شول شيئه دينوركه
تحريم اولنمغله اصلا يا پشلميوب قنلز اوله يقال شئ حريم وهو ماحرّم فلم يمسّ و برآدمك اورتاغنه دينور يقال
هو حريمه اى شريكه و يمامه ده ضع آديدر و بغداد ده برمحله آديدركه طاهر بن حسين طرفنه نسبت اولنور
مرقوم مأمون خليفه نك وزير سرعسكرى ايدى اعلامدن ابن اللتىّ الحريمىّ اورادندر وحريم احرامه
كيرمش آدمك كينديكى لباسنه دكه لسانمزده احرام تعبير اولنان فوطه لردر كذلك احرامه كيرمش آدمك
ارقه سندن چقارديغى لباسنه دير احرامده اولدقجه آنى تلبس ايلمز وحريم الدار اول خانه يه مضاف اولان
حقوق و منافعنه اطلاق اولنور كره سنده و يوره سنده خانه يه لازم اوله جق يرلردن عبارتدر سائرك تعرّضى
حرامدر مثلا زبيل دوكجك يركبى يم البئر قويى قازيلوركن يوره سنده طپراغى القا اولنه جق محللردن عبارتدر
شارح ديركه كتب فقهيه ده مسائل موصه يى مشتملدركه اكثرى هر طرفندن قرقر آرشون محل ايله تحديد ايلديلر
وحريم الرجل كشى يه صون وحمايت واجب اولوب و آنلردن بيكانه نك دخل و تعرضى منع و دفع ضمننده مقاتله
اولنه جق نسنه لردن عبارتدركه اجزده عرض و ناموس تعبير اولنور و اكا حرم دخى دينور كما ذكر جمعى
احرام و حرم كلور ضمتينله يقال هو حريمه وحرمه وهو ما يحميه ويقاتل عنه وحريم مصدر اولور حرمان كبى
كماسيذكر و اساميدندر حريم ابن ... بن سعد العشيره در و مالك بن حريم الهمدانى جدّ مسروقدر (الحريم)
حانك فتحيله و (الحرمان) حانك كسر (الحرم) و (الحرمة) كذلك حالرك كسريله و (الحرم) و (الحرمة) حالرك
فتحى و رالرك كسريله و (الحريمة) حـ فتحيله بركسه دن برنسنه يى منع ايلمك معناسنه دركه اول كمسه يى آندن
محروم ايلمك تعبير اولور يقال حرمه الشئ وحرمه حريما وحرمانا وحرما وحرمة وحرما وحرمة وحريمة
من الباب الثانى والرابع اذا منعه وقو احرمه لغية يعنى بو معناده افعال بابندن ورودى لغت فصيحه دكلدر
(المحروم) خيردن ممنوع اولان يعنى مدبر و بدبخت اولوب فلاحدن بى بهره اولان آدمه دينور خزينه يه ده
كيرسه ينه خائب و خاسر خروج ايدر مال فلان محروم اى ممنوع عن الخير و اصلا مالى نما و بركت بولمز آدمه
اطلاق اولنور يقال هو محروم اذا كان لاغنى له مال و شول اهل حرفت آدمه دينوركه هرنقدر سعى و اقدام ايلسه
بهر حال برقزانجه نائل اوله مز اوله يقال محروم اى محارف لايكاد يكسب و محروم بربلده آديدر و محروم اسماء
رجالدندر (الحريمة) مصدركه ذكر اولندى و مفعول معناسنه وصف اولوركه ممنوعه ديمك اولور و منه حريمة
الرب وهى التى منعها من شاء يعنى كشينك حريمه سى شول نسنه لردركه كندى مال وملكى اولمغله ديلديكى
كمسه لردن آنى منع ايدر اوله يعنى قبضهٔ رفنده اولمغله ديلديكنه اعطا و ديلديكنه منع ايدر اولديغى نسنه دن
عبارتدر تاء اسميت ايچوندر ياخود تأنيثى صوف اعتباريله در (الحرام) حانك كسريله چتال طرنقلى حيوان
وقورد و كلب مقوله سى جانور اركك فق معناسنه دركه يالقمق تعبير اولنور يقال حرمت ذات الظلف
والذئبة والكلبة حراما من الباب الرابع اذا ادت الفحل (الحرمى) سكرى وزننده حرامدن وصفدر ايركك
قيزمش حيوان مذكوره يه دينور جمعى حرى كلور رجال كبى و حرامى كلور سكارى وزننده (الحرمة) حانك كسريله
معناى مرقومدن اسمدر حيوان مذكورك ايركك قيزغنلغنه دينور يقال شاة وبقرة وكلبة حرمى وبها حرمة
اى ارادة الفحل و بونده فتحاتله حرمه دخى لغتدر و حديثده ذكور اناسى قيزغنلغنده دخى استعمال اولندى
قال الشارح وفى النهاية ومنه الحديث ❊ان تدركهم الساعة تبعث عليهم الحرمة❊ وهى بالكسر الغلمة وطلب
الجماع پس حديث مذكورده مجاز اولور زبو وصف مذكور اذل بهائم صفتيدر (الاستحرام) حرام معناسنه در
يقال استحرمت ذات الظلف والذئبة والكلبة ارادت الفحل (الاشهر الحرم) ضمتينله كه حرامك جمعيدر ذو القعده
وذو الحجه و محرم و رجب آيلرندن عبارت در اربعه در جاهليه اهلى شهور مذكوره ده قتالى كنديلره حرام
ايلشلر ايدى * قال الشارح وهى اربعة واحد فرد وهو رجب و ثلاثة سرد وهى ذو القعدة و ذو الحجة و المحرم
(الحرمة) حانك ضميله و (الحرمة) ضمتينله و (الحرمة) همزه وزننده فتح و انتهاكى حلال اولميان شيئه دينور كشينك
عرض و ناموسى كبى يقال لايليق بك انتهاك حرمته وحرمته وحرمته وهى مالايحل انتهاكه و عهده و ذمت
معناسنه در يقال هو فى حرمته اى فى ذمته مهابت معناسنه در يقال هو اهل الحرمة اى المهابة توقير مقامنده

مستعمل اولان احترام بو معنادندر وبهره ونصيب معناسنه‌در وقوله تعالى ﴿ومن يعظم حرمات الله﴾ الآيه
اى ما وجب القيام به وحرم التفريط فيه اشبو آيت كريمه‌ده حرمات حرمه‌نك جمعيدر غرفه وغرفات كبى مراد
قيام واداسى عباد اوزره واجب اولوب تفريط وتقصيرى حرام اولان اعمال مأموره‌در (الحرم) صردوزننده
بو دخى حرمه‌نك جمعيدر برآدمك زوجه‌سنه واجانبدن حمايه‌سى لازم اولان اهل وعيالنه دينور (المحارم) ميمك
فتحيله بو دخى حرم معناسنه‌در مفردى محرمه‌در مكرمه وزننده ورايى مفتوح اولوب محرمه دخى دينور مقعده
وزننده (المحرم) مقعد وزننده برآدمه تزوّجى حلال اولميان اقربادن عبارتدر ذكور اولسون واناث اولسون
يقال رحم محرم اى محرّم تزوّجها ويقال هى له محرم وهولها محرم (التحرم) تفعل وزننده ناسزا برنسنه‌دن
عزت نفس وجناب وجلالتله قورنمق معناسنه‌در يقال تحرّم منه بحرمة اذا تمنع وتحمى بذمة (المحرم) محسن
وزننده برآدمك مصالحه ايلديكى كمسه‌يه اطلاق اولنور يقال هو محرمك اى مسالمك وبرآدمك حريم وحمايتنده
اولان آدمه دينور وبركمسه‌نك هروجهله اذا وتعرّضى حرام ونا روا اولان آدمه اطلاق اولنور كه اول آندن
هميشه معاف ومسلم اولور يقال انه لمحرم عنك اى يحرم اذاه عليك واسمادندر (حريم) زبير وزننده حضرموت
قبيله‌سندن بر بطن اسميدر على قول بو امير وزننده‌در عبدالله بن يحيى الحريمىّ التابعىّ آنلردندر وجعشم
بن حليه‌نك جدّى اسميدر وحضرموت قبيله‌سى نسبنك رجالندن بركمسه‌نك اسميدر حضرموتك منتهى اولديغى
بطن پدرى اولان صدف نام كمسه‌دن مزبور حريم تولد ايلدى وا كا احروم وجذام واجذوم دخى ديرلر ايدى
(احرم) احمد وزننده اسمادندر احرم بن هبيرة الهمدانى جاهليه‌دندر (حرمىّ) عربى وزننده اسمادندر حرمى
بن حفص القسملىّ وحرمى بن عمارة العتكىّ ثقاة محدثيندندر (ابو الحرم) ضمتينله ابن مذكور الاكافدر (الحيرم)
حيدر وزننده صغره دينور بقر معناسنه مفردى حيرمه‌در (حرمى والله) سلمى تالله وزننده اما والله قبيلندندر كه
بين العرب كلمات قسميه‌دندر (الحروم) صبور وزننده رحمى قپانق اولغله قطعا كبه اولمز اولان ناقه‌يه دينور يقال
ناقة حروم اى المعتاصة الرحم (الحارم) مانع معناسنه‌در ومنه يقال هو بحارم عقل اى له عقل يعنى عقل كامل
صاحبيدر كه ناسزالردن مانعدر وبو ظاهرا جرد قطيفة قبيلندندر ومحمود بن تكش الحارمىّ شهر حماة صاحبى
وحكمرانى ايدى * مترجم ديركه حارم حلبه ايكى مرحله مسافه‌ده بر بلدهٔ صغيره نكده آديدر (الحرامية) سحابيه
وزننده بنو زنباع يوردنده بر صو آديدر كذلك بنو عمرو بن كلاب يوردنده بر صودر (الحرمان) حانك كسريله ايكى
واديدر كه صويى بطن ليث يوردنه منصبّ اولور (حرمة) حانك كسريله حمى ضربه جنبنده بر موضعدر (حرمان)
حانك كسريله يمنده دملوه قربنده بر حصن آديدر (الحرمّان) فتحتينله وتشديد ميمله براز كوچك تپه‌لره دينوركه
اصلا نسنه اثبات ايلمزلر (محرمه) مقعده وزننده طى قبيله‌سى جبالندن سلمى نام جبل محاضرندن بر محضر
اسميدر كه صويه وارەجق موضع اوله‌جقدر (الحورم) جوهر وزننده صامت وناطقدن مال كثيره دينور
يقال له حورم اى مال كثير من الصامت والناطق (الحرجمة) دحرجه وزننده دوه‌لرى كيرو توسكروب برى
برى اوزره طوپلق معناسنه‌در يقال حرجم الابل اذا ردّ بعضها على بعض (الاحرنجام) افرنقاع وزننده
بركمسه برايشى اراده ايدوب صكره اندن رجوع ايلمك معناسنه‌در يقال احرنجم الرجل اذا اراد الامر ثم رجع عنه
وناس ياخود دوه‌لر برى برى اوزره طوپلنوب صقشمق معناسنه‌در يقال احرنجم القوم او الابل اذا اجتمع بعضهم
على بعض وازدحموا (المحرنجم) اسم فاعل بنيه‌سيله عدد كثيره دينور (الحردمة) دحرجه وزننده برايشده
اونكوللك ايلمك معناسنه‌در يقال حردم فى الامر اذا لجّ (الحرزمة) زاى معجمه ايله لعنت ونفرين ايلمك معناسنه‌در
يقال حرزمه الله اى لعنه وطولدرمق معناسنه‌در يقال حرزم الاناء اذا ملأ (حرزم) جعفر وزننده ماردين قربنده
بر قريه‌در وبر اركك دوه اسميدر وشعرادن اغلب كابى پدرينك اسميدر (الحرسم) زبرج وضفدع وزنلرنده آغويه دينور
سم معناسنه واولومه دينور موت معناسنه (الحرسم) جعفر وزننده كوشه‌يه دينور زاويه معناسنه (حرقم) قافله
جعفر وزننده بر موضع آديدر (الحراقم) حانك فتحيله سختيانه وكوسله‌يه دينور وتصمه وترشه بويادقلرى قزل
بويايه دينور (الحزم) عزم وزننده و(الحزامة) كرامه وزننده و(الحزومة) عمومه وزننده برآدم دائما رشد ورويتله
امورينى مضبوط ايدوب اتقان واستحكام وجهيله طوتار اولمق معناسنه‌در يقال حزم الرجل حزما وحزامة
وحزومة من الباب الخامس اذا كان يضبط الامر ويأخذ فيه بالثقة فهو حازم وحزيم وحزم اساميدندر حزم بن
ابى كعب اصحابدندر وحزم بن ابى حزم القطعى تبع تابعيندندر وابو محمد بن حزم تصانيف صاحبى ذات معروفدر
وابو الحزم جهور اندلسده قرطبه شهرينك رئيسى ايدى وحزمه بنت قيس كه اخت فاطمه‌در صحابيه‌در وعجاج

نام شاعرك قيزى اسميدر وحزم كذلك مصدر اولور برنسنه يى محكم چكوب باغلمق معناسنه يقال حزمه حزما من الباب
الثانى اذا شدّه و دابّه يه قولان چكمك معناسنه در يقال حزم الفرس اذا شدّ حزامه وحزم غليظ ياخود مرتفع ارضه
دينور ﴿الحازم﴾ و﴿الحزيم﴾ اميرو زننده حذامه دن اسم فاعلدر دائما رشد و بصيرتله امورينى مضبوط ايدوب اتقان
واستحكام جهتيله طوتان آدمه دينور حازمك جمعى حزمه در كاتب وكتبه كبى وحزيمك جمعى حزماءدر كرماء كبى وحازم
اساميدندر امام ابو بكر محمد بن موسى الحازمىّ صاحب تصانيفدر واحمد بن محمد بن ابراهيم بن حازم الحازمىّ محدّثدر
وحازم بن ابى حازم وحازم بن حرمله وحازم بن حزام ومنسوب اولميه رق حازم صحابه لردر وقيس بن ابى حازم تابعيدر
زمان سعادتى ادراكه يك قريب ايدى ﴿الاحزام﴾ همزه نك كسريله دابّه يه قولان ياپمق وقولان طاقمق معناسنه در
يقال احزم الفرس اذا جعله له حزاما ﴿التحزّم﴾ تفعل وزننده و﴿الاحتزام﴾ افتعال وزننده دابّه نك قولانى چكلمك
كذلك برآدم بلنه قولان كبى قوشاق قوشانمق معناسنه در يقال تحزم الفرس والرجل واحتزم اذا تلبّب ﴿الحزيم﴾ امير
وزننده كوكسه دينور على قول كوكسك اورته سنه دينور جمعى احزمه وحزم كلور كتب وزننده ﴿الحيزوم﴾ قيصوم
وزننده حزيم معناسنه در و بدنده ارقه ايله قرنك چپ چوره دائره سنه دينوركه كوكسدن اشاغى و قاسقلردن يوقرى
دائره سيدر على قول يورك طرفنده اولان ايكو ايله كوكس طرفندن حلقومى دائر اولان يره دينوركه كوكس قاوشديره جق
يراولور وغليظ ياخود تومسك ارضه دينور وجبريل عليه السلام حضرتلرينك فرسلرى اسميدر * شارح ديركه اكا
فرس الحيوة دخى اطلاق اولنور حضرت موسى يى بحردن پچورمكه بنوب كلشيدى سامرى انك اياغى ترابندن
اخذ وعجل صورتنه طرح ايلمشيدى كذلك بدر غزاسنده دخى اول آته سوار اولمشيدى ﴿الحزمة﴾ غرفه وزننده
برباغ و بردمت شيئه دينور اورته سندن باغلنديغيچون جمعى حزم كلور ضمتينله تقول اخذت منه حزمه وهى هزم
واسيلم بن احنف وحنظلة بن فاتك نام كمسه لرك فرسلرى اسميدر ﴿المحزم﴾ منبروزننده و﴿المحزمه﴾ مكنسه وزننده
و﴿الحزام﴾ و﴿الحزامة﴾ كتاب وكتابه وزنلرنده قولانه و چوجق بغرداغنه وسائر بومقوله نسنه لره دينور وضحاك
بن عثمان وابراهيم بن المنذركه امامى بخارى شيخيدر وابو بكر شيبة بن عبدالرحمن بن عبدالملك الحزاميون محدثلردر
وحكيم بن حزام كنديسى و پدرى صحابه در واوغلو حزام كذلك حزام بن درّاج تابعيلردر وحزام بن هشام وحزام
بن اسمعيل وموسى بن حزام الترمذى محدّثلردر ﴿الاحزم﴾ احمر وزننده بودخى غليظ ياخود مرتفع ارضه دينور
وكوكسلو وقرنلو انسان وحيوانه دينور اهضم مقابليدركه كوكسى وقرنى باصق اولاندر يقال رجل وفرس احزم
اى ضدّ الاهضم وحيزوم ديديكى عضو مذكورى بيوك اولانه دينور يقال رجل احزم اى العظيم الحيزوم ونبيشة
السلمى فرسنك اسميدر واحزم بن دهل سامة بن لؤى نسبنك رجالندندر قاضئ بصره عباد بن منصور واشراف
عربدن عبدالله ذوالرمحين انك نسلندندر ﴿الاحزنزام﴾ اشميزاز وزننده برنسنه طوپلنوب صمصقى طوپاج اولمق
معناسنه در يقال احزوزم الشئ اذا اجتمع واكتنز وبر يرغليظ اولمق معناسنه در يقال احزوزم المكان اذا غلظ
وبرآدم پك طولغون اولميه رق قرنلو اولمق معناسنه در يقال احزوزم الرجل اذا بطن ولم يمتلئ ﴿الحزم﴾ فتحتينله
انسانك وحيوانك كوكسى طوتغون اولمق معناسنه دركه ضيق نفسى مؤدّيدر يقال حزم الرجل حزما من الباب
الرابع اذا غصّ فى صدره ﴿الحزمة﴾ ضمتينله وتشديد ميمله بودوره دينور ﴿الاحزام﴾ احزاب وزننده ومرادفيدر
يقال هم احزامه اى احزابه ظاهرا مفردى حزم اولور حزب كبى ﴿حزمى والله﴾ حرمى والله وزننده وانك كبى كلمات
يميندندر اما والله دخى بوقبيلدندر ﴿الحزام﴾ شدّاد وزننده قولانجى يه دينور علامه عماد الدين الحزامىّ كه اكا منسوبدر
متاخريندندر ﴿حزيمه﴾ سفينه وزننده اساميدندر حزيمة بن حرب بجيله قبيله سى نسبندندر وحزيمة بن حيان بنوسامة
بن لؤى نسبنده در وحزيمة بن نهد قضاعه ده در وزبير بن حزيمه وهبيرة بن حزيمه روايت حديث ايلديلر وابو حزيمه
سعد بن عباده نك جدّيدر ﴿الحزيمتان﴾ و﴿الزبينتان﴾ باهله قبيله سندن ايكى كمسه در برينك اسمى حزيمه وبرينك
زبينه در وبعضا يكديكره تغليب اولنور ﴿حزرم﴾ جعفر وزننده برجبل معروف اسميدر ﴿الحسم﴾ حانك فتحى وسينك
سكونيله كسمك معناسنه در يقال حسمه حسما من الباب الثانى اذا قطعه وطمرى كسوب فانى ديكمك ايچون داغلمق
معناسنه در يقال حسم العرق اذا قطعه ثمّ كواه لئلا يسيل دمه وبرمرضى دوا ايله قطع وازاله ايلك معناسنه مستعملدر
يقال حسم الداء اذا قطعه بالدواء وبركمسه دن برنسنه يى ويرميوب منع ايلك معناسنه مستعملدركه ويروب طورركن
ويرمامكدن عبارتدر يقال حسم فلانا الشئ اذا منعه اياه ﴿المحسمة﴾ مرحله وزننده برنسنه نك باعث قطعى اولان
شيئه دينور ومنه يقال هذا محسمة للداء اى يقطعه ﴿الحسام﴾ غراب وزننده كسكين قلجه دينور على قول
اغزينه دينوركه چالم يريدر اوراسيله ضرب وقطع اولنور يقال ضربه بالحسام اى بالسيف القاطع او طرفه الذى

يضرب به وحسام الليالى دائمه اولان يعنى پك اوزون اولان ليله يه اطلاق اولنور و بر رجل اسميدر ﴿الانحسام﴾
انفعال وزننده كسلمك معناسنه در يقال حسمه فانحسم اى قطعه فانقطع ﴿المحسوم﴾ رضاعدن مقطوع اولان صبى يه
دينور وغداسى بد وفنا اولان صبى يه دينور ﴿الحسوم﴾ حانك ضميله اوغورسزلغه دينور يقال فيه حسوم اى
شؤم و بر ايشه امك چكوب ادمان وجهيله چالشمق معناسنه در يقال حسم فى العمل حسوما اذا دأب فيه وحاسم
لفظندن جمع اولوركه قاطع معناسنه در وقوله تعالى ﴿سبع ليال وثمانية ايام حسوما﴾ اى متتابعة اوالليالى الحسوم
التى تحسم الخير عن اهلها وايّام حسوم بالصفة وتضاف كذلك * شارحك بيانه كوره تتابع معناسى حسمت الدابة
قولندن مأخوذدر يقال حسمت الدابّة اذا تابعت بين كيها * لكن مؤلف بو معنادن ساكت اولمشدر ومعناى ثانى
قطع ومنع معنالرندندر وبعض مفسرين نحسات ايله تفسير ايلديكه شؤم معناسندندر وبعضلر قطعى استيصاله حمل
ايلديلر وبعضلر حسوم لفظنى مصدر اعتبار ايلديلر عليت اوزره منصوبدر ديديلر وايّام مزبوره ايّام عجوز اندیكه
عاد قومنك صرصر ايله برباد اولدقلرى كوندر برچارشنبه كوندن بدأ ايدوب اوبر چارشنبه كونى تمام اولدى
﴿الجيسمان﴾ ريهقان وزننده يومرى وايرى كوده لو قاره ياغز آدمه دينور يقال رجل حيسمان اى ضخم آدم وحيسمان
بن اياس الخزاعىّ اصحابدندر ﴿حسمى﴾ حانك كسرى والفك قصريله باديه ده بر ارضك اسميدر آنده نجه يوكسك
طاغلر واردركه اصلا توزدن خالى اولمز وجذام قبيله سنه دينور ﴿حسم﴾ زفر وزننده اساميدندر حسم ابن ربيعة
بن الحارث بن سامة بن لؤى در ﴿الحسامية﴾ غرابيه وزننده حميد بن حريث الكلبى فرسنك اسميدر ﴿حسم﴾ عنق وزننده
وحسم صرد وزننده وحاسم صاحب وزننده بر موضع آديدر ﴿الحسمىّ﴾ عمرىّ وزننده بدنى قيللو آدمه دينور يقال
رجل حسمىّ اى كثير الشعر ﴿الحشمة﴾ حانك كسريله پك او تانمغه دينور شويله كه او تانديغندن بوزيلوب قالور اوله وبو
اسمدر تقول اخذنى منه الحشمة اى الحياء والانقباض وحشمه برآدم همنشينى اولان كمسه يه خوشلنميوب آزرده اوله جغى
سوز ايشتدرمكله رنجيده ايلمكه دينور بونده حانك ضميله ده لغتدر ﴿الاحتشام﴾ افتعال وزننده برآدمدن اوتانمق
معناسنه در يقال احتشم منه وعنه اذا استحيى ﴿الحشم﴾ حانك فتحى وشينك سكونيله برآدمى اوتاندروب شرمسار ايلمك
معناسنه در يقال حشمه حشما من الباب الثانى اذا اخجله و بركمسه يانته كلان آدمى خوشلنميوب آزرده اوله جق كلام
اسماع وتشنيعيله رنجيده ايلمك معناسنه در يقال حشمه حشما من الباب الاول والثانى اذا اذى من جلس اليه بتسميعه
مايكره و برآدمى طارلتمق معناسنه در يقال حشمه حشما من الباب الرابع اذا اغضبه ﴿الاحشام﴾ همزه نك كسريله حشم
ايله معانئ ثلاثه ده مرادفدر يقال احشمه بمعنى حشمه ﴿الحشم﴾ فتحتينله طارلمق معناسنه در يقال حشم الرجل حشما
من الباب الرابع اذا غضب وحشم احشام لفظندن مفرد اولور حشمه معناسنه كه سيذكر و برآدمك مطلوبى اولان شيئه
دينور يقال هو حشمه اى طلبته ﴿التحشيم﴾ تفعيل وزننده بودخى طارلتمق معناسنه در يقال حشمه اذا اغضبه ﴿الحشمة﴾
تمره وزننده و﴿الحشمة﴾ فتحاتله و﴿الاحشام﴾ همزه نك فتحيله كه حشم لفظندن جمعدر سبب واسباب كبى برآدمك اهل
وعبيد وهمجوارى مقوله سى خاصّه ومتعلقاتنه دينوركه اول آدمك غيرتنى چكوب حيتلرندن ناشى اعداسنه وبدخواهنه
غضب ايدر اوله لر و بونده احشامك مفردى اولان حشم مفرد وجمعه اطلاق اولنور مصدر اصلى اولديغيچون
يقال هو من حشمته وحشمته واحشامه وحشمه اى خاصّته الذين يغضبون له من اهل وعبيد او جيرة وحشم كشينك
عيالنه وخصم واقرباسنه اطلاق اولنور * مترجم ديركه كوچر طائفه سنه حشم نشين تعبيرى قوم ومتعلقاتلريله
اوبه اولدقلرينه مبنيدر يالكز حشم واحشام دخى دينور ﴿الحشوم﴾ قعود وزننده وجوده هزال ونحافت
كلدكدنصكره طاولنمغه يوز طوتمق معناسنه در يقال حشم الرجل حشوما من الباب الثانى اذا اقبل بعد هزال ودابّه
قسمى اوائل بهارده چاير بولوب او تلامغله جانلنوب وقرنلنوب طاولنمق معناسنه در يقال حشمت الدابّة فى اوّل
الربيع اى اصابت منه شيئا فسمنت وصلحت وعظم بطنها و جزئى نسنه اكل ايلمك معناسنه در تقول ماحشم من طعامنا
اى ما اكل وصياد ناچيز شكار بولمق معناسنه در يقال ماحشم الصيد اى ما اصابه و يوريلوب درمانده اولمق
معناسنه در يقال حشم الرجل اذا اعيى و بوزيلوب بورترمق معناسنه در يقال حشم منه اذا انقبض وحشوم حشم كبى
برآدمك طلب ايلديكى نسنه يه دينور ﴿الحشماء﴾ كرماء وزننده برآدمك قومشولرينه دينور تقول هم حشمائى اى جيرانى
كوياكه حشيمك جمعيدر ومهمانلره دينور يقال فى بيته حشماء اى الاضياف ﴿الحشمة﴾ غرفه وزننده كشينك عورتنه
دينور وعهده وذمام وحرمت معناسنه در ورحم وقرابت وخصملق معناسنه در يقال بينهما حشمة اى قرابة
﴿الحشيم﴾ اميروزننده ناسدن شرم وحيا ايدر اولان آدمه دينور يقال رجل حشيم اى محتشم ﴿التحشم﴾ تفعل
وزننده خلقدن استحياء سببيله برناسزا نسنه دن استنكاف ايلمك معناسنه در تقول انّى لاتحشم منه اى اتذممّ منه

(واستحيى)

واستحيى (الحشم) ضمتينله حيـاء تام صاحبى آدملره دينور مفردى حشيم در يقـال حشم اى ذووا الحياء التامّ
(حشم) حانك كسريله و (حيشم) حيـدر وزننده اسـامئ رجالدندر (الحصم) خصم وزننده ضرطه‌لمق
معناسـنه‌در على قول بوآت قسمنه مخصوصدر يقـال حصم بها اى بالمرأة حصما من الباب الثـانى اذا ضرط
اوخاصّ بالفرس (الحصوم) صبور وزننده اوصورغان آدمه دينور يقال رجل حصوم اى ضروط (الحصيم)
امير وزننده خرده چقل طاشلرينه دينور (الحصماء) حمراء وزننده ضرطه‌جى قانجق مركبه دينور (الانحصام)
انفعال وزننده قرلمق معناسنه‌در يقال انحصم الشئ اذا انكسر (المحصمة) مكنسه وزننده دمورجيلرك دمور
دوكجك بيوك چكيجلرينه دينور يقال ضربه بالمحصمة اى بمدقّة الحديد (الحصرم) زبرج وزننده خام ونابخته
خرمايه دينوركه قورق تعبير اولنور و بغايت بخيل وجمرى آدمه اطلاق اولنور كذلك اوزمك ابتدا كرته‌سنه دينور
هنوز يشل اولدقجه‌كه اكا دخى قورق تعبير اولنور كولكه‌ده قوريمشنك مسحوقنى حمّامده كركى كبى بدنه سورمك
اول سـنه ظرفنده بدنده حصفه تحدثنه مانع ووجودى تقويت وتبريد خصوصنده نافعدر وحصرم قويدن
قوغه چيقاره‌جق چنكاله دينور يقال اخرج الدلو بالحصرم وهى الحديدة التى تخرج بها الدلو وبودور آدمه دينور
وبيان نار اغاجنك يمشنه دينور ومطلقـا هرنسـنه‌نك اكل وتناوله صلاحيتى اولميان كمترينه دينور وغورك
بن الحصرم الحصرمىّ صادقدن روايت حديث ايلدى غريبدركه پدر وپسر نابخته لكدن قورتلمامشلر زيرا غوره
دخى فارسيده قورغه دينور وكاف اداة تصغيردر (الحصرمة) دحرجه وزننده طولدرمق معناسنه در يقال
حصرم القربة اذملأها وياى قورمق معناسنه‌در يقال حصرم القوس اذا شد توتيرها وقلم يونمق معناسنه‌در
يقال حصرم القلم اذا برأه وايپى محكم بوكمك معناسنه در يقال حصرم الحبل اذا فتله شديدا وبخل معناسنه‌در
يقال به حصرمة اى شح (المحصرم) مدحرج وزننده جاهليت واسلامى ادراك ايلمش شاعره دينور لبيدكبى يقال
شاعر محصرم اى مخضرم وصوغوغك تأثيرندن طوپلنميوب طاغيلان كره‌ياغنه دينور يقال زبد محصرم اى متفرق
لايجتمع من شدة البرد (الحصلم) زبرج وزننده طپراغه دينور تراب معناسنه (الحضجم) ضاد معجمه ايله زبرج وزننده
و(الحضاجم) علابط وزننده كوده سنك اتلرى قالين وجودى تصلق ياقشقسز آدمه دينور يقال رجل حضجم
وحضاجم اى جاف غليظ اللحم (الحضرمة) دحرجه وزننده برآدم كلامنده عربيه‌يه مخالف لحن وخطا ايلمك
معناسـنه‌دركه دائما لحن ايله تكلم ايلمكدن عبـارتدر يقال حضرم الرجـل اذا لحن فى كلامه واغاجن قبوغنى
صويوب قوپرمق معناسـنه‌در يقـال حضرم الرجل اذا انتزع لحاء الشجر ويايك كيريشنى چكوب قورمق
معناسنه‌در يقال حضرم القوس اذا شدّ توتيرها وقارشدرمق معناسنه‌در يقال حضرمه اذا خلطه (الحضرمىّ)
ياى مشدده ايله اوجى سيوريجه وياپوسى ايوجه ياقشقلو اياق قابنه دينور يقال نعل حضرمى اى ملسن * شارح
ديركه حضرموت شهرنه منسوبدر (الحضرمية) لسانده اولان لكنته دينور يقال فى لسانه حضرمية اى لكنة
(المحضرم) مدحرج وزننده مخضرم معناسـنه‌دركه جاهليه واسلامى ادراك ايلمش شاعره دينور يقال شاعر
محضرم اى مخضرم (الحضرميون) حضرموت شهرنه منسوب اولان كمسه‌لردر جمعنده حضارمه دخى دينور
وفى الاصل حضرموت شهرندن اولوب مصرده ساكن اولان حضارمه جماعتى خيربن نعيم القاضى وآل بن لهيعه
وحبوة بن شريح وغوث بن سليمان وعمرو بن جابر وزياد بن يونس نام محدثلردر * وكوفه‌ده متمكن اولان حضارمه
اوس بن ضمعج وسلمة بن كهيل ومطين وسائرلريدر وبصره‌ده آرام ايدنلر مقرئ بصره يعقوب كه قرأتده جواد
ايدى وبرادرى احمد وسائر برفرقه جماعتدر وشامده قرار ايدنلر جبير بن نغير واوغلو وكثير بن مرّه ونصر بن علقمه
وبرادرى محفوظ وعفير بن معدان ويحيى بن حمزة الحضرميون واعلام علماء زمره سـنده علاء بن الحضرمى
وحضرمى بن عجلان وحضرمى بن احمد بونلرك جمله‌سى محدثلردر (الحطم) حانك فتحى وطانك سكونيله قرمق
معناسـنه‌در على قول قورى نسنه‌يى قيرمغه مخصوصدكه اوفاتمق اولور يقال حطمه حطما من الباب الثانى اذا
كسره اوخاصّ باليابس (التحطيم) تفعيل وزننده بودخى حطم معناسنه‌در يقال حطمه بمعنى حطمه (الانحطام)
انفعال وزننده و (التحطم) تفعل وزننده مطاوعلردر يقال حطمه فانحطم وتحطم اى كسره فانكسر وتكسر
وتحطم برآدمه غيظ وكينه‌دن پرآتش اولمق معناسـنه‌در حطمه معناسـندن مأخوذدر يقال تحطم فلان غيظا
اذا تلظى (الحطمة) حانك كسريله و (الحطامة) ثمامه وزننده قيرلمش نسنه‌يه دينوركه قيرق تعبير اولنور يقال
هذا حطمته وحطامته وهى ماتحطم من ذلك وحطمه لفظنك جمعى حطم دركسره وكسر كبى ومنه يقال صعدة
حطم باعتبار الاجزاء يعنى هرجزؤى اعتباريله جمع ايله وصف اولندى (الحطام) غراب وزننده قورى نسنه‌نك

قیرنتیسنه دینور وحطام البیض یمورطه نك قبوغنه اطلاق اولنورکه مراد قیرنتیسیدر ﴿الحطیم﴾ امیر وزننده حجر کعبهٔ معظمه یه اطلاق اولنورکه جانب شمالیسنده اولان محلدر بیت شریفدن مخرجدر علی قول آنك دیوارینه دینور یاخود رکن ایله زمزم ومقام ابراهیم مابیننden عبارتدر وبعضلر بو تفسیرده حجری دخی ضم وزیاده ایلدیلرکه دردینك مابینی اولور وعلی قول مقام ابراهیمدن باب بیته وارنجه محلدر یاخود رکن اسود ایله باب بیتك مقام ابرهیمه وارنجه مابینیدرکه ناس آنده دعا ایچون مزدحم ومتکسر اولورلر * واهل جاهلیه اوراده مجتمعا تحالف وتعاهد ایدرلر ایدی وحطیم بچن سنه دن قالمش نباته اطلاق اولنور ﴿حطیم﴾ زبیر وزننده تابعیندندر ﴿الحطمة﴾ حانك فتحی وضمیله و ﴿الحاطوم﴾ قوراق وقیتلق ییله اطلاق اولنور یقال اصابتهم حطمة وحاطوم ای سنة شدیدة وحاطوم طعامی هضم ایتدیریجی کوارا نسنه یه دینور یقال نعم حاطوم الطعام البطیخ ای الهاضوم ﴿الحطوم﴾ صبور وزننده و ﴿الحطام﴾ شدّاد وزننده و ﴿المحطم﴾ منبر وزننده ارسلانه اطلاق اولنور ﴿الحطمة﴾ همزه وزننده چوق دوه سوریسنه وچوق قیون وکچی سوریسنه دینور اوغرادقلری نسنه لری حطم ایکلر یچون ویك شدّتلو آتشه دینور وجهنم اسماسندندر علی قول برقپوسنك اسمیدر درونه القا اولنانلری کسر ایلدیکیچون اطلاق اولندی وشول مرحمتسز وشفقتسز سنکدل چوبانه دینورکه مواشی یی شدّتله زجر وضرب ایده رك بری برینه قاتوب قیروب یچورراوله واکا حطم دخی دینور صرد وزننده ومنه الحدیث ❊ شرّ الرعاء الحطمة ❊ ای الراعی الظلوم للماشیة یهشم بعضها ببعض و بوحدیث صحیح اولمغله جوهری وفی المثل عبارتیله ضرب مثل اوله رق ایراد ایلمسی وهمدر * مترجم دیرکه حدیث اولمق مثل اولمغه منافی دکلدر ❊ الآن حمی الوطیس ❊ کبی حتی نهایه ده مثل مضروب اولدیغی مصرّحدر وزمخشری مستقصاده ثبت ایلمشدر وحطمه اسامیدندر حطمة بن محارب دائما زره ایشلر زرهجی برآدم ایدی دروع حطمیات اکا منسوبدر یاخود سیوفی کسر ایدن قویّ ومتین زرهلر دیمکدر یاخود بافته لری انلو آغر زرهلره اطلاق اولنور ﴿الحطم﴾ فتحتینله دوابّ ایاغنه مخصوص برعلت آدیدر ﴿الحطم﴾ کتف وزننده فی نفسه قیریلوب اوفانور اولان شیئه دینور خطایی کاغد وکورك نسنه لرکبی یقال شیءٔ حطم ای متکسر فی نفسه ﴿بنو حطامه﴾ ثمامه وزننده بربطندر و بو بنو خطامه نك غیریدرکه اول معجمه ایله در ﴿الحقم﴾ حانك فتحی وقافك سکونیله کوکرجین قوشنه دینور علی قول کوکرجینه شبیه بشقه برقوشدر ﴿الحقیمان﴾ حانك فتحی وتثنیه بنیه سیله کوزلرك طولون طرفلرندن قویرقلرینه اطلاق اولنور هربری حقیمدر ﴿الحکم﴾ حانك ضمیله قضا معناسنه اسمیدرکه شونسنه شویله در دیمکدن عبارتدر جمعی احکامدر وحکم وحکومه مصدر اولور شونسنه شویله در دیو امضا ایلمك وفصل خصومتله قاضیلق ایلمك معناسنه یقول حکم علیه بالامر حکما وحکومة من الباب الاوّل اذا قضی علیه به وکذلك یقال حکم بینهم اذا قضی وفصل و بومنع معناسندن مأخوذدر وحکومه اسم اولور احکومه کبی فصل خصومت معناسنه ﴿الحاکم﴾ انفاذ حکم ایدن کمسه درکه قاضی اوله جقدر جمعی حکّامدر یقال هو حاکم بینهم ای منفذ الحکم وزمان جاهلیه ده کائن حکّام عربکه آنلرك هرماده ضمننده حکومتلری دستور العمل ونافذ ایدی اشبو اشخاص مذکوره دن عبارتدر * اکثم بن صیفیّ وحاجب بن زراره واقرع بن حابس وربیعة بن مخاشن وضمرة بن ضمره که بونلر تمیم قبیله سنك حاکمی ایدی * وعامر بن الظرب وغیلان بن سلمه حاکم قبیلهٔ قیس ایدیلر * وحاکم قریش اولان عبد المطلب وابو طالب وعاصی بن وائل وعلاء بن حارثه وحاکم قبیلهٔ اسد اولان ربیعة بن حذار وحاکم کنانه اولان یعمر بن الشداخ وصفوان بن امیه وسلمی بن نوفل در ﴿الحکم﴾ فتحتینله بو دخی حاکم معناسنه در * شارحك بیاننه کوره حکم حاکمدن ابلغدر ومفرد وجمعه اطلاق اولنور انتهی * وتثنیه صیغه سیله حکمان ذکر اولندقده مراد اصحابدن ابوموسی الاشعری ایله عمرو بن العاص درکه امام بالحق علیّ المرتضی طرفندن ابوموسی ومعاویه جانبندن عمرو تعیین اولنمشلر ایدی وحکم یاشلو کون یچورمش پیر آدمه اطلاق اولنور یقال رجل حکم ای مسنّ ویمن اقلیمنده براولکه نك اسمیدر ویکرمی مقدار صحابهٔ کرام واوتوز قدر محدّثین اسملریدر ﴿المحاکمة﴾ مفاعله وزننده مدعی اولان آدم خصمنی حاکم حضورینه دعوت ایدوب مرافعه ایلمك معناسنه در یقال حاکمه الی الحاکم اذا دعاه الیه وخاصمه ﴿التحکیم﴾ تفعیل وزننده برآدمی برماده ضمننده حکم اتّخاذ ایدوب مقتضاسیله حکم ایلمسنی امر والتماس ایلمك معناسنه در یقال حکّمه فی الامر اذا امره ان یحکم وتحکیم الحروریّه نصب حکم خصوصنده امام علیّ کرّم الله وجهه اوزرینه بغی وخروج ایدن خوارج طائفهٔ حروریّه نك لاحکم الا الله دیملرندن عبارتدر نصب حکم بابنده امام حضرتلرینی تخطئه ایله خروج ایلدیلر وتحکیم برآدمی فسادden منع ایلمك معناسنه در یقال حکّم فلانا اذا منعه عن الفساد و برآدمی مراد ودلخواهندن منع

(ومحروم)

ومحروم قلمق معناسنه‌در يقال حكمه اذا منعه عما يريد (الاحتكام) افتعال وزننده برآدمك تحكيمنى قبول ايدوب
حكم اولمق معناسنه‌در يقال حكم فلانا فى الامر فاحتكم فيه (التحكم) تفعل وزننده حاكمك مادهٔ محكومه‌ده
حكمى نافذ اولمق معناسنه‌در يقال تحكم فى الامر اذا جازفيه حكمه (الاحكومة) اضحوكه وزننده اسمدر حكومه
كبى (الحكيمة) حكيمك مؤنثيدركه حكمتله متصفه اولان خاتونه دينور جمعى حكيمات‌در و بين العرب حكيمات
صخر بنت لقمان وهند بنت الحسن وجمعة بنت حابس وبنت عامر بن الظرب نام خاتونلر ايدى وعلىّ بن يزيد بن
ابى حكيمه ومحمد بن عبدالله بن ابى حكيمه محدّثلردر (الحكمة) حانك كسريله عدل وعلم وحلم ونبوّت وقرأن وانجيله
اطلاق اولنور * مؤلّفك بصائرده بيانته كوره منع عن الفساد ومنع لقصد الاصلاح معناسندن مأخوذدر علماء
تعاريف متعدّده ايله تعريف ايلديلر واكثرى صفات الهيه‌دن اولان حكمتى معرفة الاشياء وايجادها على غاية الاحكام
والاتقان عنوانيله وحكمت انسانيه‌يى معرفة الموجودات وفعل الخيرات عبارتيله تعريف ايلديلر وتنزيل مبينده
مذكور اولان حكمت وجه مذكور اوزره عدل وعلم وحلم ونبوّت وقرأن وانجيل معنالرينه واردر وطاعت بارى
وفقه ودين وعمل بالدين وخشيت وفهم وورع وتقوى وعقل وقول وفعلده اصابت وتفكر فى امرالله تعالى
واتباع امر معنالرينه‌ده مستعملدر انتهى (الاحكام) همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى متين واستوار ايلك معناسنه‌در
يقال احكم الشئ اذا اتقنه وبرآدمى محافظه ايدوب فساددن منع ايلك معناسنه‌در يقال احكمه اذا منعه عن الفساد
وبرآدمى بر ايشدن دوندرمك معناسنه‌در يقال احكمه عن الامر اذا رجعه وبرآدمى ديلديكى نسنه‌دن منع
ايلك معناسنه‌در يقال احكم فلانا اذا منعه عما يريد وآتك لجامنه حكمه چكورمك معناسنه‌در يقال احكم الفرس
اذا جعل للجامه حكمة (الحكم) حانك فتحى وكافك سكونيله بودخى برآدمى فساددن منع ايلك معناسنه‌در يقال
حكمه حكما من الباب الاوّل اذا منعه عن الفساد وبر ايشدن رجوع ايلك معناسنه‌در يقال احكمه عن الامر
فحكم اى رجعه فرجع وبرآدمى مراددن منع ايلك معناسنه‌در يقال حكمه اذا منعه عما يريد وآتك لجامنه حكمه
طاقمق معناسنه‌در يقال حكم الفرس اذا جعل للجامه حكمة (الاستحكام) برنسنه متين ومحكم اولمق معناسنه‌در
يقال احكم الشئ فاستحكم اى اتقنه فصار متقنا * شارح ديركه شهابك بيانته كوره متين واستوار اولمش نسنه‌يه
حامه‌نك فتحى كافله مستحكم قوللرى خطادر زيرا فعلى لازم اولمغله البته كافك كسريله اولمق لازمدر (الحكمة)
فتحاتله آت قسمنك لجامندن ايكى طرفلو چكه‌لرينى احاطه ايدن دموره دينوركه كمك ايكى طرفلو قوللريدر اوستلرنده
ايكى حلقه اولور باشلغك قوللرينى انلره چكوررلر والتلرنده دخى ايكى حلقه اولور ديزكينك ايكى قوللنى اكا چكوررلر
وحكمة الانسان آدمك يوزينك ياخود باشنك مقدّمنه اطلاق اولنور وامر وشان وحال معناسنه مستعملدر
يقال حكمته كذا اى شانه وامره وحكمة الضائنه قيون قسمنك اككندن عبارتدر يقال ضرب حكمة الضائنة
اى ذقنها وقدر وپايه ومنزله معناسنه مستعملدر يقال هو اعظم حكمة منك اى قدرا ومنزلة (المحكمة) مكرمه
وزننده غير منسوخ اولان سوره‌يه وصف اولور يقال سورة محكمة اى غير منسوخة * مؤلّفك مرادى كنديده آيت
منسوخه اولميان سوره ديمكدر غير منسوخة فيها تقديرنده‌در بصائرك اوائلنده بسط ايلديكى اوزره يوزيكرمى
درت سوره‌دن كنديده ناسخ ومنسوخ آيات اولان قرق اوچ سوره‌در * ياخود مؤلّفك مرادى غير منسوخيت بالنفس
سوره‌نك وصفى اولمقدر زيرا اينه محلّ مزبورده بيان ايلديكى اوزره منسوخ اوچ نوع اوزره‌در برى كتابتى وقرائتى
منسوخ اولاندرنته‌كه انس حضرتلرندن مرويدركه سورهٔ براءه‌يه مقارن برسورهٔ طويله وار ايدى كه زمان سعادتده
تلاوت ايدرايدك بعده بكليتها منسوخ اولوب بين المسلمين همان اشبو آيت قالدى ۞ لو كان لابن آدم واديان من ذهب
لابتغى اليهما ثالثا ولو كان ثالثا لابتغى رابعا ولا يملأ جوف ابن آدم الا التراب ويتوب الله على من تاب ۞ نوع ثانى كتابتى
منسوخ وحكمى باقى اولاندر اشبو ۞ الشيخ والشيخة اذا زنيا فارجموهما البتة نكالا من الله والله عزيز حكيم ۞ ثالث
حكمى منسوخ وكتابتى باقى اولاندر مثالى كثيردر انتهى (الايات المحكمات) سورهٔ انعامده ۞ قل تعالوا اتل ما حرّم ربكم ۞
الايه كريمه سندن آخر سوره‌يه قدر آيات كريمه‌دن عبارتدركه اوامر ونواهى صريحه‌يى مشتملدر على قول متشابه
ومحتمل اولميوب محكم ومتين اولمغله سامعى قطعا تأويله محتاج اولميان آيتلردن عبارتدر اقاصيص انبياء كبى (المحكم)

مطلب

محدّث وزننده كه طرفه‌نك شعرنده واقعدر اشمش يورتمش جهانديده واحوال آشنا پير آدمدن عبارتدر جوهرى
كافى مفتوحا قيد ايتمكله وهم ايلمشدر واشبو ۞ انّ الجنة للمحكمين ۞ حديثنده وارد اولان محكم لفظى كافك فتحيله
وكسريله مرويدر كسر روايتنه كوره منصف من نفسه معناسنه‌در وآنلر اصحاب اخدوددن شول قومدركه
كفار كنديلرى قتل ايله كفر بيننده تخيير ايلدكلرنده اسلام اوزره ثباتله قتل اولنمغى اختيار ايلديلر (الحكيم) امير

وزنده حكمتله متصف اولان آدمه دينور واسماء رجالدندر حكيم بن اميّه وابن جبله وابن حزام وابن حزن وابن قيس وابن طليق وابن معاويه صحابه‌لردر * وحكيم نامنده يكرمی مقدار محدث واردر ﴿حكيم﴾ زبيروزننده اسمادندر حكيم بن سعد وابن معاويه وابن عمار وابن عبدالله بن قيس واوغلو صلت بن حكيم وعموجه زاده‌سی حكيم بن محمد محدثلردر ﴿حكيمه﴾ جهينه وزننده بنت غيلان الثقفيه‌دركه صحابيه‌در وحكيمة بنت اميه تابعيه‌در ﴿حكام﴾ شدّاد وزننده ابن اسلم الكنانی‌دركه ثقاتدندر وبنو حكام يمامه‌ده بربطندر ﴿احكم﴾ احمد وزننده اساميدندر سعد بن احكم تابعيدر ﴿حكمان﴾ سلمان وزننده بررجل اسميدر وبصره‌ده برموضع آديدركه حكم بن ابی العاص اسميله مسمادر ﴿حكمون﴾ حمدون وزننده بر رجل اسميدر ﴿الحكامية﴾ شدّاديّه وزننده ذكر اولنان بنی حكامه مخصوص برخرمالق آديدر ﴿محكم﴾ معظم وزننده معروف محكم اليمامه‌دركه مرتدّين غزاسنده خالد بن الوليد آنی قتل ايلدی ﴿ذو الحكم﴾ ضمتينله اكثم بن صيفی پدری اولان صيفی بن رباح لقبيدر ﴿الحلم﴾ حانك ضمی ولامك سكونيله وضمتينله دوشه دينوركه اويخوده اولان آدمك عالم خيالده مشاهده ايلديكی مثالدن عبارتدر جمعی احلام كلور يقال رأى فی حلمه كذا ای فی رؤياه وحلم مصدر اولور دوش كورمك معناسنه يقال حلم فی نومه حلما من الباب الاول ای رأى فی منامه رؤيا وباء وعن حرفيله صله‌لندقده برآدمك حقنده دوش كورمك معناسنه‌در استخاره جيلر كبی ياخود اول آدمی دوشنده كورمك معناسنه اولور يقال حلم به وعنه اذا رأى له رؤيا اورأه فی النوم و﴿حلم﴾ حانك ضميله رؤياده جماع ايلك معناسنه‌در يقال حلم الغلام اذا جامع فی النوم احتلام دخی بومعنايه‌در بونلردن اسم حلم‌در عنق وزننده بوكه عوام تركيده دوش آزمق تعبير اولنور ﴿الاحتلام﴾ افتعال وزننده حلم ايله ايكی معناده دخی مرادفدر يقال احتلم الرجل اذا رأى فی نومه رؤيا ويقال احتلم الغلام اذا جامع فی رؤياه ﴿التحلم﴾ تفعل وزننده و﴿الانحلام﴾ انفعال وزننده بونلرده دوش كورمك معناسنه‌در يقال تحلّم الرجل وانحلم بمعنی حلم وتحلم يلاندن رؤيا دوزوب سويلمك معناسنه‌در يقال تحلم الحلم اذا استعمله قال فی الاساس تحلّم فلان اذا قال حلمت بكذا وهو كاذب وقال ابن الاثير فی النهاية ومنه الحديث ﴿من تحلم كلف ان يعقد بين شعيرتين﴾ ای قال انه رأى فی النوم مالم يره يقال حلم بالفتح اذا رأى وتحلّم اذا ادّعى الرؤيا كاذبا يعنی برآدم يلان رؤيا نقل ايلسه آخرتده ايكی آربه دانه‌سنی بری برينه بتشدرمك تكليفيله عقوبته دوچار اولوركه عقاب شديددن كنايه‌در زيرا رؤيای صادقه نبوتدن جزؤدر ونبوت انجق وحی ايله اولور پس كاذب فی الرؤيا اولان شخص كورمديكی نسنه‌يی حق تعالی كنديسنه كوستردیكنی ادعا ايلمكله نبوتدن دخی برجزؤ اعطا ايلديكنی ادعا ايتمش اولور بوجهتله افتراء علی الله اولور انكچون يقظه‌ده كذب ايدنلردن اشد عقوبته مظهر اولورلر زيرا كذب علی الله كذب علی الخلق شنيعه سندن اشنعدر انتهى * وتحلم ذاتنده حليم اولميان آدم كوجله حليملنمك وحلم كوستورمك معناسنه‌در يقال تحلم الرجل اذا تكلف الحلم ومواشی طاولنمق معناسنه‌در يقال تحلم المال اذا سمن وچوجق وكارو چكركه مقوله‌سی وجودلنوب سمورمكه يوزطوتمق معناسنه‌در يقال تحلم الصبی والضبّ والجراد اذا اقبل شحمه ﴿الحلم﴾ حانك كسريله انسانده يواشلغه دينور يقال فيه حلم ای اناة وعقل معناسنه مستعملدر سبب حلم اولديغيچون جمعی احلام وحلوم كلور ومنه قوله تعالى ﴿ام تأمرهم احلامهم﴾ ای عقولهم وحلم مصدر اولور آدم يواش اولمق معناسنه يقال حلم الرجل حلما من الباب الخامس اذا كان حليما ﴿الحليم﴾ اميروزننده حلم ايله متصف اولان كمسه‌يه دينور جمعی حلماء كلور علماء وزننده واحلام كلور اشراف وزننده وحليم مهزول اولان بدنه يوريمكه باشلمش تاب وقوّته وسموزلكه دينور وطاولی دوه‌يه دينور يقال بعير حليم ای سمين وحليم اسمادندر حليم بن وضاح فقهادندندر وصاحب تصانيف اولان ابوعبدالله حسين بن محمد بن الحسن الحليمی وبرادری حسنك جدی اسميدركه مومی اليه اكا منسوبدر وحليم بن داود ومحمد بن حليم المروزی محدثلردر ﴿التحليم﴾ تفعيل وزننده و﴿الحلام﴾ كذاب وزننده برآدمی يواشمق ياخود يواشلق ايتمسيله امر ايلمك معناسنه‌در يقال حلمه تحليما وحلاّما اذا جعله حليما وامره بالحلم وحلم ديديكی بوجك اوشمش دريدن اول بوجكلری آيرتليوب قوپرمق معناسنه‌در يقال حلّم الجلد اذا نزع الحلم عنه ﴿الاحلام﴾ همزه‌نك كسريله برخاتون حليم اولادطوغورمق معناسنه‌در يقال احلمت المرأة اذا ولدت الحلماء ﴿ذو الحلم﴾ عامر بن الظرب لقبيدر ﴿الاحلام﴾ همزه‌نك فتحيله حلم لفظندن جمعدركه عقول معناسنه‌در واجسام معناسنه كلور بونك مفردی يوقدر يقال لهم احلام عاد ای اجسامهم ﴿احلم﴾ همزه‌نك فتحی ولامك ضميله اسمادندر احلم بن عبيد البخاری وعمر بن حفص بن احلم محدثلردر ﴿الحلمة﴾ فتحاتله ممه‌نك وسطنده يعنی اوجنده اولان خرده دانه‌يه دينوركه ممه تكمه‌سی تعبير اولنور وشجر سعدان اسميدر وبرنبات آخر آديدر وخرده كنه‌يه دينور قراد صغير معناسنه

مطلب

على قول ايريسنه دينمكله ضد اولور تركيده بوكه صقرغه تعبير اولنور و بركونه خرده كوه كبى بوجكه دينوركه
دريلره اوشوب اكل ايدر چون اول درى دباغت اولنسه اكل ايلديكى موضعلر صيريق و دليك دليك اولمغله
ايشه يرامز اولور جمعى حلم در هاسز و حلمه بر كوچك قبيله اسميدر و هدر اولان قانه دينور يقال كان دمه حلمة
اى هدرا (الحلم) فتحتينله طوار كنه لو ياخود صقرغه لى اولمق معناسنه در يقال حلم البعير حلما من الباب الرابع
اذا كثر حلمه و درى يه حلمه ديدكلرى ذكر اولنان بوجك اوشمك معناسنه در يقال حلم الجلد اذا وقع فيه الحلم (الحلم)
كتف وزننده كنه ياخود صقرغه اوشمش دوه مقوله سنه دينور مؤنثى حلمه در يقال بعير حلم و عناق حلمة (التحلمه)
تانك و لامك كسريله بودخى صقرغه ياخود كنه اوشمش چكى يه دينور جمعى تحالمه در (الحلم) حانك فتحيله دريدن
حلمه ديدكلرى بوجكى ايرتليوب قوپرمق معناسنه در يقال حلم الجلد حلما من الباب الاول اذا نزع الحلم عنه (الحلام)
زنار وزننده اوغلاغه دينور جدى معناسنه و اركك قوزى يه دينور و عدوان قبيله سندن بر جماعت آديدر
و هدر اولان قانه دينور يقال دم حلام اى هدر (الحالوم) كش تعبير اولنان يوغرد قوريسندن بردرلو يه دينور
على قول زياده سيله قيو اولديغندن تازه پنير طرزنده اولان سوده دينور * شارحك بيانه كوره تلمه ديدكلريدر (حليمه)
سفينه وزننده حليمك مؤنثيدر و اسامئ نسواندندر * حليمه بنت ابى ذؤيب فخر عالم صلى الله عليه و سلم حضرتلرينك
مرضعه لريدر * و حليمه بنت الحارث بن شمر شول خاتوندركه پدرى حارث عدوسى اولان منذر بن ماء السماء نام
اميراوزره عسكر تجهيز و توجيه ايلدكده مزبوره حليمه طبيله مملو بر لكن چيقاروب عادت عرب اوزره تهييج غيرت
ايچون بالجمله عسكرى تطييب ايلدى بناء عليه يوم مزقوم يوم معروف اولمغله * مايوم حليمة بسرّ * ديديلر و كيده رك
السنه ده متداول اولوب مثل اولدى بين الناس پك مشهور و متعين اولان نسنه حقنده ضرب اولنور كذلك ذكرى
عالى شريف و نامدار كمسه حقنده ايراد اولنور ابو حليمه معاذ القارى اصحابدندر (حليمه) جهينه وزننده بر موضع
آديدر (حليمات) جهينات وزننده دهناء نام محلده بر نيچه قوم يغيننه اطلاق اولنور ياخود بطن فلج نام محلده
نيچه تپه لره اطلاق اولنور (الحلمتان) فتحاتله بر موضع آديدر (الحيلم) حيدر وزننده خرده بوجكلره دينور
(الحلسم) تشديد لامله جردحل وزننده حريص آدمه دينور يقال رجل حلسم اى حريص (الحلقوم)
زنبور وزننده بوغازه دينور حلق معناسنه (الحلقمة) دحرجه وزننده بوغازى كسمك معناسنه در يقال حلقمه
اذا قطع حلقومه اى حلقه (المحلقم) اسم فاعل بنيه سيله شول خرما قور يغنه دينوركه چوبى بتديكى يرده
اولان نسنه دنبرو نضج بولمغه باشلمش اوله يقال رطب محلقم اذا بدا فيه النضج من قبل قمعها و يقال رطبة
حلقامة (الاحلنقام) احرنجام وزننده طعامدن چكيلوب ترك ايلمك معناسنه در يقال احلنقم الرجل
اذا ترك الطعام (الحلكم) قنفذ و جعفر وزنلرنده سياه نسنه يه دينور (الحلكمة) دحرجه وزننده سياهلغه دينور
يقال فيه حلكمة اى سواد (الحم) حانك فتحى و ميمك تشديديله قضاء و تقدير معنالرينه در يقال حمّ الامر
على بناء المجهول حما من الباب الاول اى قضى و يقال حم له ذلك اى قدر و قصد معناسنه در يقال حم حمه
اذا قصد قصده و تنورى و فرون مقوله سنى قيزدرمق معناسنه در يقال حمّ التنور اذا سجره و ايچ ياغنى
ارتمك معناسنه در يقال حمّ الشحمة اذا اذا بها و صويى ايصتمق معناسنه در يقال حمّ الماء اذا سخنه
و دوه نك كوچوب كتمسنى تعجيل ايلمك معناسنه در يقال حم ارتحال البعير اذا عجله * و حق جل و علا بر كمسه حقنده
بر نسنه قضا ايلمك معناسنه در يقال حم الله له كذا اى قضاه له و بر كمسه يه بر نسنه مهم و ضرورى اولمق معناسنه در
يقال حمه الامر اذا اهمه و همّ و حاجت معناسنه در بونده حانك ضميله ده جائزدر و منه يقال ماله حم و لا سمّ اى همّ
بعضلر بونى مال اطلاق اولنور نسنه ايله تفسير ايلديلر فقالوا ماله حمّ و لا سمّ اى لا قليل و لا كثير و ضرورى
و ناچار معناسنه ده مستعملدر يقال ماله حم عنه اى ماله بدّ و بر نسنه نك كثير و وافرنه اطلاق اولنور يقال
اخذ من حم الشئ اى من معظمه و حمّ الظهيرة اويله اسّيليكنك شدّتندن عبارتدر تقول جائنى فى حمّ الظهيرة
اى فى شدته و صويى پك دوه يه دينور جمعى حمائم كلور و بر آدمه ايصتمه اوغرامق معناسنه در يقال حم الرجل
و على المجهول اذا اصابته الحمى بونده محموم دينمز زيرا خلاف قياس اوزره احمادن مستعملدر كما سيذكر و يقال
حممت حمى على المجهول كذلك و آتش قرارمق معناسنه در يقال حمت الجمرة حما كملّ ملاّ من الباب الرابع
اذا صارت حممة و صو قيزمق معناسنه در يقال حم الماء اذا سخن و حم اسامئ رجالدندر (الاحمام) همزه نك كسريله
بودخى صويى ايصتمق معناسنه در يقال احمّ الماء اذا سخنه و خداى متعال بر كمسه حقنده بر نسنه يى قضا
ايلمك معناسنه در يقال احمه الله له كذا اى قضاه له و بر نسنه پك يقين اولوب چاتمق معناسنه در يقال احمّ الشئ

اذا دنا وحضر و بر نسنه برآدمه مهمّ اولمق معناسنه‌در يقال احمّ الامر فلانا اذا اهمه و برآدم صوغوق صو ايله
يايقانمق معناسنه‌دركه حرارتنى ازاله ايچون ايدر بناسى سلب ايچوندر يقال احمّ فلان نفسه اذا غسلها بالماء البارد
و بر يرايصتمه‌لو اولمق معناسنه‌در يقال احمت الارض اذا صارت ذات حمى و برآدمى محموم قلمق معناسنه‌در يقال
احمّه‌الله فهو محموم او يقال حممت حمى بو جهتله ثلاثيدن محموم وارد اولور حتى اساسده حم الرجل حمى
شديدة وهو محموم عبارتيله مرسومدر واحمام بر نسنه‌يى قاره قلمق وقرارتمق معناسنه‌در يقال احمه‌الله
اى جعله احم (التحميم) تفعيل وزننده بو دخى صويى ايصتمق معناسنه‌در يقال حم الماء اذا سخنه و برآدمك
يوزينى كمور ايله قرارتمق معناسنه‌رر يقال حمم فلانا اذا سخم وجهه بالحمم و تازه اوغلان مزلف اولمق معناسنه‌در
يقال حمم الغلام اذابدت لحيته‌وباشك تراشى كاوب قرارمق معناسنه‌در يقال حمّ الرأس اذا نبت شعره بعدماحلق
ومطلقه‌يه متعه و يرمك معناسنه‌در يقال حمّ المرأة اذا متعها بالطلاق ويرك چايرلرى ظهور ايدوب يرك يوزى
قرامتق يم يشل اولمق معناسنه‌در يقال حممت الارض اذا بدا نباتها احضر الى السواد وقوش ياوريسى تويلنمكه
باشلمق معناسنه‌در يقال حمّ الفرح اذانبت ريشه (الحمام) كتاب وزننده اسمدر قضاء الموت وقدره معناسنه‌در
قال الشارح ومنه شعر ابن رواحه * هذا حمام الموت قد صليت * اى قضاؤه وقدره بوراده موت مقضى ومقدّر
معناسى دخى محتملدر فى الاصل تقدر معناسنه مصدر اولمغله مفعول معناسنه اولور (الحمام) غراب وزننده
مطلقا دابّه قسمنه عارض اولان حمى علتنه دينور مثلا دوه‌يه چوق چكردك يمكدن عارض اولمغله كوده‌سنه
چامور سوروب تبريد ايدرلر وحمام قومى بيننده متعين وشرف وشان صاحبى آدمه دينور يقال هو حمام القوم
اى السيد الشريف و بر رجل اسميدر وذو الحمام بن مالك اذواء تعبيراولنان ملوك يمندندر (الحمام) سحاب وزننده
يبانى كوكرجين قوشنه دينوركه بيوته مألوف اولمز على قول مطلقا كردنى مطوّق اولان قوشه دينور كوكرجين وقمرى
واوكيك كبى مفردى حمامه‌در هاء وحدتله حيه لفظى كبى مذكر ومؤنثه حمامه اطلاق اولنور اركگنه حمام دينمز
جمعى حمائم كلور * شارح ديركه مؤلف يمامه‌يى دخى يبانى كوكرجين ايله بيان ايلدى لكن اكثر اهل لغت عندنده
حمامه اهلى و يمامه يبانى كوكرجين ايله مفسردر انتهى اشبو كوكرجين قسمنك بيوتده مجاورتى خدر وفالج
وسكته وخود وسبات علتلرندن امانه سبب ولحمى جاعى مقوّى ودمى ومنى‌يى مكثر وزنده ايكن قرننى ياروب
عقرب صوقديغى يره ضماد زهرى جاذب وبره وافاقتى بابنده مجرب ودمنى جبهه‌يه طلا رعافى قاطعدر * ومحدثيندن
محمد بن يزيد الحمامى ومحمد بن احمد بن محمد بن فوارس وابو سعد الطيورى وهبة‌الله بن الحسن وداود بن على بن
رئيس الرؤساء الحماميون ذكراولنان حمامه‌يه منسوبلردر و حمام بن الجموح و منسوب اولميه‌رق ديكر حمام صحابه‌لردر
(الحمة) حانك ضميله مقدّر ومقضىّ اولان شيئه دينور ومنه حمة الفراق تقول عجلت بنا وبكم حمة الفراق اى ماقدر منه
وقضى جمعى حمم كلور صرد وزننده وحمام كلور جبال وزننده * شارح ديركه بوراده حمى قيزغنلق معناسندن
دخى ممكندر حرق ومضطرب ايلديكيچون وحمه بر كونه لون اسميدركه دهمه ايله كمته بيننده اولوب وحوّه
ديدكلرى لوندن دون اولور يعنى نه سياه ونه قويو قرمزى اولوركه زيتونى تعبيراولنور نسوان اعرابك دوداقلرينك
رنكى كبى وآت قسمنده كستانه طوغريسى تعبيراولنور يقال به حمة وهى بين الدهمة والكمتة ودون الحوة
وحمه بر بلده آديدر ومخفف اولان حمه لفظنده لغتدركه عقربك صوقه‌جق تيكننه دينور و بر موضع آديدر وحمى
علتنه دينور يقال احذته الحمة اى الحمى وتحمّم لفظندن اسم اولور سياهلق معناسنه يقال به حمة اى سواد (المحامّة)
تشديد ميمله مفاعله وزننده بر نسنه‌يه يا بر كمسه‌يه يقلشمق معناسنه‌در يقال حامّه اذا قاربه ومطالبه معناسنه‌در
تقول حاممته اى طالبته (الحميم) اميروزننده يقين خصمه دينور جمعى احمّاء كلور خليل واخلاء كبى وكاه اولوركه
حميم جمعه ومؤنثه‌ده اطلاق اولنور يقال هو وهى وهم حميمى اى قريبى واسّى صويه دينور جمعى حمائم كلور
وصوغوق صويه ديمكله ضدّ اولور تقول اغتسلت بالحميم اى بالماء الحارّ وكذلك بالماء البارد و پك اسّى
وكرمناك اولان ياز وقتنه دينور تموز آيى كبى وهوانك پك اشتداد حرارتى عقبنده ياغان يغموره دينور وكوده‌دن
ترشح ايدن تره دينور عرق معناسنه (المحمّ) مهمّ وزننده بو دخى آدمك يقين خصمنه دينور يقال هو محمه اى قريبه
(الحميمة) سفينه وزننده بو دخى اسّى صويه دينور وايصنمش سوده دينور يقال سقانى حميمة اى لبنا مسخنا
وجنسى پاك اولان صوى دوه‌يه دينور جمعى حمائم كلور (الاستحمام) اسّى صو ايله يايقانمق معناسنه‌در
يقال استحمّ الرجل اذا اغتسل بالحميم وترلمك معناسنه‌در يقال استحمّ الرجل اذاعرق (الاحتمام) افتعال وزننده
برآدم كيجه ايچره برنسنه‌يى مهمّ ايدوب تاسه‌لنمك ياخود غصه وتاسه‌دن اويوميوب بيدار قالمق معناسنه‌در

يقال احتمّ الرجل اذا اهتم بالليل او لم ينم من الهمّ وكوزه اصلا اغريسى اولميه رق اويقو كلميوب تابصباح اويانق
طورمق معناسـنه‌در يقال احتمت العين اذا ارقّت من غير وجع ﴿الحامّة﴾ عامه وزننده ومرادفيدر يقال جاؤا
حامة اى عامة وبرآدمك متخصص اقربا ومتعلقاتنه دینور اهل وعیال واولاد واقرباسى كبى يقـال هم حامة
فلان اى خاصته ودوه قسمنك كزيده‌سنه دينور ﴿ الحمّام ﴾ شدّاد وزننده ديماس معناسـنه‌دركه لسانمزده دخى
حمام تعبير اولنان محل اغتسالك اسميدر فارسيده كرمابه دينور وحمام لفظى مذكردر جمعى حمامات‌در لكن
مصباحده مرسـومدركه حمام لفظنده تأنيث اغلبدر انكچون جمعى قياس اوزره حمامات كلور پس مذكرك
جمعى خلاف قياس اولور وظاهرا تانيثى بقعه تصورينه مبنيدر * ولطائفدندركه ادبادن برى هذه الحمام عبارتيله
مؤنثا ايراد ايلمكله مخاطب حمام مذكردر نيچون تأنيثنه منحرف اولديكز ديو استفسار ايلدكده نسوان حمامنى
مراد ايلدم ديو جواب ويرمشدر * وآدابندركه حمامدن چيقـان آدمه طاب حمامك ديمك جائز دكلدر زيرا
اول حمامه دعا اولور بلكه طابت حمتك دينوركه حانك كسريله حاملنمق ياخود ترمعناسـنه‌در ياخود طاب
حميمك ديمك كركدر زيرا خسته‌نك ترى بدرايحه وصـاغك ترى خوشبوى اولمغله دائما صحت وعافيت اوله
ديمكدن كنايه اولور وابو الحسن الحمـامى مقرئ القرآن‌در ﴿ ذات الحمام ﴾ اسـكندريه ايله افريقيه ميانده
برقصبه آديدر ﴿ الحمة ﴾ حانك كسريله اسى صوقاينايوب چيقان پيكاره دينوركه اصحاب علت آنك صويله استشفاء
واغتسال ايدرلر تركيده ايليجه تعبير اولنور وبروسه شهرنده قابلوجه وروم ايليده بانه تعبير ايدرلر وحمه حم لفظندن
مفرداولوركه صزلمش ايچ ياغنه وقويرق ياغنه دينور على قول قاقرداغنه دينوروىمامه‌ده برو ادى آديدر ﴿ حمتا الثور ﴾
ايكى طاغه اطلاق اولنور ﴿ الحمة ﴾ حانك كسريله حاملنمغه دينور اسمدر وتره دينور عرق معناسـنه والومه
دينور منيه معناسنه ﴿ الحمى ﴾ حانك ضمى والفك قصريله بو اسمله معروف مرضك آديدركه انواعى واردر ايصتمه
ديدكلرى دترتمه‌لو عارضه اندن برنوعدر ﴿ المحمة ﴾ ميمك وحانك فتحيله و﴿ المحمة ﴾ ميمك ضمى وحانك كسريله ايصتمه‌لو
وحالو ارضه دينور ياخود ايصتمه‌سى وحماسى چوق يره دينور يقال ارض محمة ومحمة اى ذات حمى اوكثيرتها
وحمى ايراثنه باعث اولان نسنه‌يه دينور يقال لاتأكل منه فانه محمة وهى ماحم عليه ومحمه صعيد مصر قضاسنده
برقريه آديدر وشرقيهٔ مصرده برقضانك اسميدر وضواحئ اسكندريه‌ده برقريه آديدر ﴿ الاحمّ ﴾ فتحتينله برداغه
دينور قدح معناسنه ويك قاره نسنه‌يه دينور يقال شئ احم اى اسود وآق نسنه‌يه ديمكله ضد اولور يقال شئ
احم اى ابيض ﴿ اليحموم ﴾ يعفور وزننده و﴿ الحمحم ﴾ سمسم وهدهد وزنلرنده بونلرده سياه نسنه‌يه دينور ويحموم
تتونه دينور دخان معناسنه وبرقوش اديدر وقاره طاغه دينور * وامام حسين بن على المرتضى حضرتلرينك
فرسى اسميذر وهشام بن عبد الملك امويك دخى فرسى اسميدركه حرون نام فرسك نسلندن ايدى وحسان الطائى
ولقمان بن منذرك دخى فرسلرى اسميد ومصرده برطاغك آديدر وغربىّ مغيثه‌ده برصويك آديدر وقبيلهٔ ضباب
ديارنده برطاغك آديدر وهدهد وزننده حمحم برقوشك آديدر ﴿ الحمم ﴾ فتحتينله برنسنه قرارمق معناسنه‌در يقال
حممت حما من الباب الرابع اى صرت اسـود ﴿ الاحمياء ﴾ افعيعال وزننده و﴿ التحمم ﴾ تفعل وزننده و﴿ التحمحم ﴾
تزلزل وزننده بونلرده قرارمق معناسنه‌در تقول احوميت وتحممت وتحمحمت اى صرت اسود * شارح ديركه
احمياء ماده‌سى معتل اولمغله بوراده اطرادى ذكر اولنمشدر انتهى وتحمحم حمحمه معناسنه‌دركاسيذكر ﴿ الحماء ﴾
حانك فتحيله انسـانك دبرنه دينور است معناسنه سياهلقدن مأخوذدر جمعى حم كلور حانك ضميله ﴿ الحمم ﴾
صرد وزننده كموره دينور فحم معناسـنه مفردى حممه‌در ﴿ الحمامة ﴾ سحابه وزننده حمام لفظنك مفرديدركه
كوكرجنه دينور وكوكسك اورته‌سنه دينور وعورته ياخود كوزل ودلبر اولانه دينور يقال جاءت حمامة اى مرأة
اوجميلة وبرصو اسميدر ودواب ومواشى قسمنك كزيده‌سنه دينور ودوه‌نك كوكسندن يره كلان دكرمى مهره‌سـنه
دينور وسپورلمش پاكيزه كوشك حولوسنه دينور وقوغه‌يه چكريلان بكره‌يه دينور وقپو حلقه‌سنه دينور وحمامة
الفرس آتك كوكسنه دينور وحمامه اياس بن قبيصه‌نك وقراء بن زيدك فرسلرى اسميدر وحمامة الاسلمى وحبيب بن
حمامه بونلرى بعضلر سـلسلهٔ اصحابده ذكر ايلديلر ﴿ حمال ﴾ حانك كسريله تميم قبيله‌سـندن برجماعته دينور
﴿ حمومه ﴾ صبوره وزننده ملوك يمندن برملك اسميدر ﴿ حمه ﴾ حانك فتحيله اساميدندر عبد الرحمن بن عرفة بن حمه
واحمد بن العباس بن حمه محدثلردر ﴿ الحمحمة ﴾ زلزله وزننده باركير وآت قسمى اوقرامق معناسنه‌دركه باركيرىمى
كوردكده وآت صاحبنى كوردكده پك كشنميوب ايچريسندن آله‌رق سهلجه ويواشجه كشنمكدن عبارتدر تحمحم
دخى بو معنايه‌در يقال حمحم البرذون وتحمحم اذا صوّت عند الشعير وحمحم الفرس وتحمحم اذا عرّ حين يقصر

فى الصهيل و استعان بنفسه و حمحمه اكوز قسمى ديشى يه چكلديكى هنكامده يواشجه بوكورمك معناسنه‌در
يقال حمحم الثور اذانبّ للسفاد (الحمحمة) حالرك كسرى و ضميله برنبات آديدر على قول لسان الثور ديديكى
نباتدر جمعى حمحم كلور (الحمام) حانك فتحيله حبق بستانى اسميدركه عريض الورق اولور حبق نبطى دخى
ديرلر مفردى حمامه‌در تركيده فرنكى فسلكن و لالهٔ خطايى ديدكلرى نباتدر زكامى دافع وسدهٔ دماغى مفتح
وقلبى مقوى وقاورلمشنى كل ياغى و ماء بارد ايله شرب اسهال مزمنى قاطعدر و محمد بن عبدالله ابو المغيث الحمامى
محدثيندندر (آل حاميم) همزه‌نك مديله كه ذوات حاميم دخى اطلاق اولنور قرأن كريمده حاميم كلمه‌سيله مفتتح اولان
سورهٔ معلومه‌لردر حواميم ديمك جائزدكلدر لكن بعض شعرده وارداولمشدر و حاميم اسم اعظمدر ياخود قسمدر
ياخود * الرحمن * اسم شريفنك حروف مقطعه‌سيدر تمامى * الر اونون * حرفلريدركه ابتداى سوره‌لردر * قال الشارح
قال ابن مسعود * آل حاميم ديباج القرأن * اى زينته لمافيه من امور الاخرة وكذا فى الحديث ❊قولوا حم لا ينصرون❊
ابن اثير ديديكه حاميم اسماء الهيه‌دن اولمغله اللهم لا ينصرون معناسنه‌در ياخود قسمدر والله لا ينصرون معناسنه‌در
ياخود سور مرقومه ذيشان اولمغله استنزال رحمت بابنده كنديلر ايله استظهار اولنور پس لا ينصرون كلام مستانف
اولوركو ياكه حم كلمه‌سنى ديديكمز حينده نه ترتب ايدر ديو استفساره جواب اولور و شهاب مرحوم درة الغواص
شرحنده ديديلركه حواميم و طواسين فصيح اشعارده وارد اولمشدر قوابيل كبى كه قابيل جمعيدر و آل حاميم كلمه‌سنده
اولان آل اهل معناسنه دكلدر بلكه اسماء مركبه مقوله‌سندن تثنيه و جمعى صحيح اولميان كلماتك جمع و تثنيه‌سنى
مراد ايتدكده عربلر آل و ذو كلمه‌لرينى ادخال ايدوب تثنيه ياخود جمع معناسنى اراده ايدرلر مثلا بكابر نيچه تابط شرا
اسميله مسما كسه‌لر كلدى ديجك يرده جاءنى آل تابط شرّا و ذو تأبط شرا ديرلر پس آل حاميم وذوات حاميم
بو قبيلدندركه حاميم اطلاق اولنان سوره‌لر ديمكدر صحبت معنويه‌دن مجازدر انتهى (المحامّ) ميمك ضميله ثابت
و برقرار معناسنه‌در تقول انا محامّ على هذا اى ثابت (حمحام) حانك فتحى وآخرك كسر اوزره بناسيله اسم فعلدر
برنسنه قالمدى هب دوكندى معناسنه‌در يقال قلت ابق عندكم شئ قال حمحام اى لم يبق شئ نته‌كه همهام و محماح
و بحباح دخى بو معنايه‌در (حميه) جهينه وزننده بلقاء ناحيه‌سنده بركوجك بلده آديدر (حمّ) حانك كسريله
طى قبيله‌سى ديارنده بردره آديدر (حمّ) حانك ضميله ديار بنى كلابده نيچه قاره طاغجغزلردر (الحمايم) حانك فتحيله
يمامه‌ده برنيچه طاغلردر (حموّيه) شبويّه وزننده اساميدندر عبدالله بن احمد بن حموية السرخسى راوىٔ
صحيح بخاريدر و بنو حموية الجوينى نيچه مشايخ كرامدر * مترجم ديركه فاضل مشهور سعد الدين الحموى شهابك
بيانه كوره حانك فتحى و ميم مشدده‌نك ضمى و واوك كسريله دركه جدى اولان حمويه‌يه منسوبدر (حم) حانك
فتحيله و (حم) حانك ضميله و (حمّان) عمران وزننده و (حمّان) عثمان وزننده و (حمامه) نعامه وزننده و (حممه) همزه
وزننده و (حمام) غراب وزننده و (حمحمه) كركره وزننده و (حمى) حانك ضمى و ميمك ضمه‌يه اماله‌سيله و (حمامى)
غرابى وزننده اسامى عربدندر (الحميمات) حانك ضميله حميمه‌نك جمعيدر آتش قورنه دينور جمره معناسنه (التحمة)
تحله وزننده تفعيلدن مصدردر مطلقه‌يه متعه ويرمك معناسنه‌در تحميم كبى بو جهتله متعه ضمننده اعطا و الباس
ايلدكلرى ثيابه ثياب التحمه اطلاق اولنور (الحنمة) حانك و نونك فتحيله بايقوش قوشنه دينور بومه معناسنه
حنم جمعيدر (الحنتم) جعفر وزننده صرلى يشل دستى‌يه دينور يقال جاء و فى يده حنتمة اى جرّة خضراء و حنظل
اغاجنه دينور و برارضك اسميدر وسياه بولتلره دينور حناتم دخى دينور يقال ظهرت فى السماء حنتم و حناتم اى سحائب
سود (الحنتمه) هايله ذكر اولنان حنتم و حناتمك مفرديدر و حنتمة بنت عبدالرحمن بن الحارث دركه شارحك بيانه
كوره صحابيه‌در و حنتمه بنت ذى الرمحين والدهٔ عمر بن الخطاب در رضى الله عنه و بو ابو جهلك همشيره‌سى دكلدر
نته‌كه بعضلر اويلجه وهم ايلديلر بلكه عموجه زاده‌سيدر (الحندم) جعفر وزننده قزل بويه ديدكلرى كوكك
شجرى اسميدر مفردى حندمه‌در و بر رجلك علميدر (الحندمان) حانك و دالك كسريله جماعت معناسنه‌در
على قول طائفه معناسنه‌در ياخود برقبيله اسميدر (الحوم) قوم وزننده بيك مهاره قدر اولان دوه سوريسنه
دينوركه پك بيوك سورى اولور على قول عدد معين ايله محدود اولميان بيوك سورى‌يه دينور و حوم و حومان
فتحاتله مصدر اولورلر برنسنه‌نك چوره‌سنى طولنمق معناسنه يقال حام الطير على الشئ يحوم حوما و حومانا
اذا دوّم وكذا يقال حامت الابل حول الماء اذا طافت و حوم و حيام كتاب وزننده و حوؤم قعود وزننده و حومان
فتحاتله برنسنه‌يى قصد و طلب ايلمك معناسنه مستعملدر يقال حام فلان على الامر حوما و حياما و حوؤما و حومانا
اذا رامه (الحائم) معنيين مذكورندن اسم فاعلدر جمعى حوم كلور حانك ضميله * لكن شارحك بيانه كوره ركع

مطلب

(وزنده)

وزنده در وحائم صوسز عطشان معناسنه در يقال بعير حائم وابل حوائم وحوّم اى عطشـان ﴿الحومة﴾ تمره
وزنده هر نسـنه نك كومنه و معظمنه ياخود اشد اولان يرينه دينور مثلا حومة البحر دريانك انكين يرينه دينور
وحومة الرمل وحومة القتال قوملغك ومعركه نك كوم وجمعيتلو يرينه دينور ياخود معركه نك جنكى پك شـديد
اولان يرينه دينور ﴿الحومانة﴾ حانك فتحيله طپراغى غليظ اولوب لكن صرپ اولميان مكانه دينور جمعى حومان در
وحوامين كلور و برنبات آديدر بونك جمعى حومان در بو نبات بونجه انواعندن ترفيل ديدكلريدر ﴿حام﴾ سـام
وزنده ابن نوح عليه السلامدر ابو السودان در يعنى سياه زنكى آدملر آنك ذريتندن نشأت ايلديلر ومنه غلام حامىّ
اى اسود وانجب بن احمد الحامىّ محدثدر ﴿الحومة﴾ حانك ضميله بللوره دينور ﴿الحوم﴾ حانك ضميله شول باده يه
دينوركه پك كسكين اولوب باشه اورمغله بخارى كاسهٔ سرده دوران ايدر اوله نسخه لردن الخمر كلمه سى ساقط اولمشدر
﴿التحويم﴾ تفعيل وزنده استدامه معناسنه در يقال حوّم فى الامر اذا اسـتدام ﴿الحيمة﴾ حانك فتحيله يمنده ايالت
جند قرالرندن برقريه اسميدر ﴿المحيم﴾ مكتل وزنده بغايت دماغى تيز زيرك وهوشمند اولان صبى يه دينور

﴿فصل الخاء المعجمة﴾

﴿فصل الخاء المعجمة﴾ ﴿الختم﴾ شتم وزنده و ﴿الختام﴾ كتاب وزنده برنسنه يه مهر باصمق معناسـنه دركه
مهرلمك تعبير اولنور يقال ختمه ختما وختاما من الباب الثانى اذا طبعه وختم القلب حق جل وعلا كفارك قلوبنى
سدّ ايدوب ايمان واعتقادات حقه يه دائر نسنه فهم ايتميوب واعتقاد وايمانه متعلق نسـنه صدور ايلمز قلقدن
عبارتدر يقال ختم الله على قلبه اى جعله لايفهم شيئا ولايخرج منه شئ وختم برنسـنه يى اتمام ايدوب آخرلمك
معناسنه مستعملدر كوياكه آنى سد وختم ايتمش اولور يقال ختم الشئ ختما اذا بلغ آخره واكينى اكدكدنصكره
ابتدا صوارمق معناسنه مستعملدر يقال ختم الزرع وعليه اذا سـقاه اوّل سقية وختم باله اطلاق اولنور عسـل
معناسـنه وبو وصف بالمصدر در وآرى قوانلرينك آغزلرينه اطلاق اولنور وبال آريسى انجه موم ايله كومجك
وزينى صيوامق معناسنه دركه صرلمق تعبير اولور بال مومندن انجه زاركبى موم ايله صيوايوب سد ايدر كوياكه
كومجى مهرلمش اولور يقال ختم النحل اذا جمع شـيئا من الشمع رقيقا ارقّ من الشمع فطلاه به ﴿الختام﴾ كتاب
وزنده مصدر دركه ذكر اولندى وختام برنسنه يى مهرليه جك بالچغه دينوركه سلفده بالچق استعمال ايدرلر ايدى حالا
معروف مهر مومى استعمال اولنور يقال ختم الكتاب بالختام اى الطين الذى يختم به عليه ﴿الخاتم﴾ تانك فتحيله ختم
اولنه جق نسنه اوزره باصيلان شيئه دينوركه مهر تعبير اولنور يقال وضع عليه الخاتم وهو مايختم به وزينت
ايچون پرمغه پچردكارى يوزكه دينور واشبو خاتم ماده سنده يدى لغت واردر (١) خاتم كه تانك فتحيله در (٢) خاتم
تانك كسريله (٣) خاتام (٤) خيتام خانك فتحيله (٥) ختام كتاب وزنده (٦) ختم فتحتينله (٧) خاتيام تانك كسريله در
جمعى خواتم وخواتيم كلور * وخاتم برنسنه نك انجامنه وصوكنه دينور يقال خاتمته خير اى عاقبته وآخرته وخاتم القوم
تانك فتحى وكسريله برقوم وزمره نك الك آخرى اولان آدمه دينور يقال هو خاتم القوم وخاتمه اى آخرهم وخاتم
القفا تانك فتحيله انسانك قفاسى چقورنه اطلاق اولنور نقرة القفا معناسنه وخاتم آت قسمنك اياغنده اولان سهلجه
صقرلغه دينوركه بللو بللوسز اولور تخديم ديدكلرى صقرلقدن آز اولور يقال مافى قوائم الفرس الاّ خاتم وهو اقل
الوضح وخاتم الفرس قسراغك ممه لرندن قرنه يقين اولان ممه سى باشـنه اطلاق اولنور ﴿الخاتمة﴾ تانك كسريله
بودخى برشيئك آخر وانجامنه دينور ﴿التختم﴾ تفعل وزنده پرمغه خاتم طاقنمق معناسـنه در يقال تختم بالخاتم اذا
جعله فى اصبعه وبرنسنه دن تغافل ايدوب طنميوب اپسم اولمق معناسـنه مستعملدر يقال تختم عنه اذا تغافل
وسكت وبرماده يى كتم ايلمك معناسـنه مستعملدر يقال تختم بامره اذا كتمه وباشه دستار صارنمق معناسـنه
مستعملدر يقال تختم الرجل اذا تعمم وبو معنادن اسم تختمه در تذكره وزنده ﴿المختم﴾ معظم وزنده اياقلرنده
خاتم اولان يعنى سهلجه صقرلغى اولان آته دينور يقال فرس مختم اذا كان فى قوائمه خاتم ﴿المختم﴾ منبر وزنده
شول جوزه دينوركه برنسنه يه سوروب دوز ويالچين ايلدكدنصكره اكا اويمه اويارلر فارسيده تير ديرلر لكن لغات
فارسيده بو معنايه تير بولنميوب انجق يوارلق معناسنه ده كلديكى مرسومدر * مؤلف اول لغتك دخى اهلى اولمغله
بزلره اويلجه ضبط ايلمك لازمه دندر ﴿المختوم﴾ اولچكه اطلاق اولنور صاع معناسـنه مقدار معدّلى اوزره ختم
اولنديغيچون ﴿الختم﴾ ضمتينله آت قسمنك اويناق يرلرنده آشق والك تعبير اولنان بندلره دينور مفردى ختام در كتاب
وزنده وخاتم در عالم وزنده ﴿الخترمة﴾ دحرجه وزنده عجز ياخود خوف وفزع سببيله تكلمده خاموش اولمق
معناسنه در يقال خترم الرجل اذا سكت عن عىّ اوفزع ﴿الختلمة﴾ دحرجه وزنده برنسنه يى نهانيجه اوغورلقله
اخذ ايلمك معناسـنه در يقال ختلم الشئ اذا اخذه فى خفية ﴿التخثيم﴾ ثاى مثلثه ايله تفعيل وزنده برنسـنه يى

يصيلدوب انلو لتمك معناسنه در يقال خثمه تخثيما اذا عرّضه (الخثم) فتحتينله برون يصى ياخود قالين اولمق
كذلك قولاقلرك اوجلرى مقوله‌سى يصى و ياپوان اولمق معناسنه در يقال خثم الرجل خثما من الباب الرابع اذا
كان انفه عريضا اوغليظا وكذلك اذا كانت اذنه عريضة و يقال خثم انفه وخثمت اذنه كذلك كلنك ديدكارى
آلت چونكلوب يصيلنمق معناسنه در يقال خثم المعول اذا صار مفلطحا و ناقه نك ممه لرينك دليكلرى قپانمق معناسنه در
يقال خثمت اخلاف الناقة اذا انسدّت (الاخثم) احمر وزننده و صفدر يصى برونلو آدمه دينور و ياپوان يصى برونه
دينور وارسلانه دينور و ناملوسى انلو قلجه دينور و يومرى قالين فرجه دينور (الخثيم) اميروزننده بودخى يومرى
قبا فرجه دينور (المخثمة) معظمه وزننده اوجى سيورى اولميه‌رق جرمى يصى و ياپوان اياق قابنه دينور يقال
نعل مخثمة اى معرّضة بلا رأس (الخثمة) غرفه وزننده اكوز قسمنك برونلرنده اولان قيصه لغه و يصيلغه دينور
(الخثماء) حمراء وزننده شول ناقه يه دينوركه طبانى دكرمى و بقه‌نقلرى قصه اوله يقال ناقة خثماء اى المستديرة الخفّ
القصيرة المناسم و يمامه ده بر موضع آديدر (خيثمه) حيدره وزننده ابن الحارثدركه اصحابدندر (خيثم) حيدر وزننده
و (خثامه) اسامه وزننده و (اخثم) احمروزننده و (خثمان) عثمان وزننده و (خثيمه) جهينه وزننده اسامئ
رجالدندر (الخثم) خانك فتحيله برآدمك برونى اوروب اوزمك معناسنه دركه يام يصى قالور يقال خثم انفه خثما
من الباب الاول اذا دقّه (ابن خثيم) زبير وزننده عبد الله بن عثمان دركه محدّثدر (الخثارم) علابط وزننده
هر نسنه دن تطير ايدن يعنى بدفال ايدوب تشأم ايدر اولان آدمه دينور يقال رجل خثارم اى متطير و عمرو البجلىّ نام
كسه‌نك كه كميت نام شاعرك عموجه‌سيدر پدرى اسميدر و قالين دوداقلى آدمه دينور يقال رجل خثارم اى الغليظ
الشفة (الخثرمة) خانك و رانك كسريله خثرمه معناسنه دركه اوست دوداغك اورته‌سنده اولان تكمه جكه دينور
(الخثرمة) دحرجه وزننده بر ايشده بجركسز چولپه و همج اولمق معناسنه در يقال ماهذا الخثرمة اى الخرق فى العمل
(خثعم) جعفر وزننده بر طاغك آديدر آنده متمكن اولنلره خثعميون اطلاق اولنور وخثعم بن انمار معد قبيله‌سندن
منشعب بر قبيله‌نك پدرلرى اسميدر و بر اركك دوه‌نك اسميدر اول قبيله خلق آنى بوغزلدقدن ناشى پدرلرى خثعم ايله
تسميه اولندى وابن ابى خثعم عمر بن عبد الله دركه محدّثدر وخثعم ارسلانه دينور (المخثعم) مدحرج وزننده بودخى
ارسلانه دينور و يوزى انلو و دكرمى آدمه دينور يقال رجل مخثعم الوجه اى مكلثم (الخثعمة) دحرجه وزننده
بدن قانه بيلاشمق معناسنه در على قول اعمال عربدن بر عملدر واول بر قوم تعاون و تناصر اوزره عهد و پيمان
ايده‌جك اولدقلرنده برارايه كلوب بر حيوانى ذبح و لحمنى اكل ايلدكدنصكره قاننى بر قاب ايچره وضع وا كابعض
طيب خلط ايدوب اللرينى اكا باتوردقلرى حالده عقد عهد و ميثاق ايدرلر ايشته خثعمه بوندن عبارتدر وخثعمه
قزل تويلو چپى‌يه دينور قيونه اطلاق اولنمز يقال عنز خثعمة اى حمراء (الخثلمة) دحرجه وزننده قارشمق
اختلاط معناسنه در و بر نسنه‌يى اوغورلين كيزلوجه آلمق معناسنه در يقال خثلمه اذا اخذه فى خفية (خثلم)
جعفر وزننده بر رجل آديدر (النجام) كتاب وزننده و (النجوم) صبور وزننده فرجى بول قارى‌يه دينور يقال
امرأة نجام ونجوم اى الواسعة الهن (الخدمة) خانك كسريله و فتحيله برآدمك ايشنى كوجنى كوروب بنده‌لك
و پيشكارلق ايلك معناسنه دركه تحريفله خذمت ايلك تعبير اولنور يقال خدمه خدمة وخدمة من الباب الثانى والاول
اذا عمل له (الخادم) خدمتكاره دينور فارسيده پيشكار ديرلر جمعى خدام كلور كاتب و كتاب كبى وخدم كلور فتحتينله
مؤنثنده كذلك خادم دينور وخادمه دينور هايله * شارح ديركه خادم اسم مجراسنه اجرا اولنمشدر حدث معناسنده
هاء الحاق اولنور تقول هذه خادمة غدا (الاختدام) افتعال وزننده بر آدمك خدمتكارى اولمامغله ايشنى كوجنى
كنديسى كورمك معناسنه دركه كندى نفسنه خدمتكارلق ايلكدر يقال اختدم الرجل اذا خدم نفسه قال
الشارح ومنه يقال لا بدلمن لم يكن له خادم ان يختدم و بركسه‌دن خدمتكار ايستمك معناسنه در يقال اختدمه اذا
استوهبه خادما (الاستخدام) بودخى بركسه‌دن خدمتكار ايستمك معناسنه در (الاخدام) همزه‌نك كسريله برآدمه
خدمتكار ويرمك معناسنه در يقال استخدمه واختدمه فاخدمه اى استوهبه خادما فوهبه له (الخدمة) فتحاتله
شول حلقه طرزنده قالين و محكم تصمه‌يه دينوركه دوه‌نك بيلكنه باغليوب اكا دوه‌نك اياغنه ديكدكلرى چارغى
بند ايدرلر و بر يرده دائره اولمش ناس حلقه‌سنه دينور ومنه يقال فضّ الله خدمتهم اى فرّق جمعهم وخدمه
خلخاله اطلاق اولنور يقال جاءت وفى رجلها خدمة اى خلخال و بالدره اطلاق اولنور جمعى خدام كلور هاسز
وخدام كلور كتاب وزننده (المخدّم) معظم وزننده اياقده خلخال چكوره‌جك يره دينور و دوه‌نك بيلكجه‌سنده
ذكر اولنان خدمه ديدكلرى تصمه چكوره‌جك يره دينور مخدّمه دخى دينور هايله ونسوانك اياقده طون پاچه‌لرينى

باغلدقلری طون حلقه سنه دینور زیرا انلر طونلرینك پاچه لرینی طپوق اوزرینه چكوب بند ایدرلر طون اوراده قیورم قیورم یری سپورر یقال مخدّم سراویلها یتذبذب ای رباطه عند اسفل رجله وشول آته دینورکه ایاغنده اولان سكیلی طرنق اوزره دائره كبی اولان قیللردن یوقریجه دكرمی اوله واكا اخدم دخی دینور علی قول سكیلی بیلكلرینك بتوننی یاخود بعض یرینی تجاوز ایلمش اوله یقال فرس مخدّم واخدم اذا كان تحجیله فوق اشاعره اوجاوز البیاض ارساغه او بعضهـا ‹الخدماء› حمراء وزننده اللری و ایاقلری آق اولان قیونه دینور علی قول برایاغی آق وسائر بدنی سیاه اولانه دینور یاخود بجاغی بیلكجه سنه قریب قرامتق آق اوله یاخود آقجل قره اوله كذلك بو صـفت اوزره اولان طاغ کچیلرینه ده دینور ‹الخدمة› غرفه وزننده خدماء لفظندن اسمدر حمرت كبی ‹الخدمة› خانك فتحیله لیل ونهاردن برساعته دینور یقال مضت خدمة من لیل اونهار ای ساعة ‹الخدمة› عنبه وزننده قایشه دینور ‹المخدوم› شـول آدمه دینوركه جنّ طائفه سـندن تابعه سی اوله كه خدّام صاحبی تعبیر اولنور ‹المخدّمون› معظّمون وزننده مخدّم كلمه سنك جمعیدر خدم و حشمی فراوان آدمه دینور یقال قوم مخدّمون ای كثیروا الخدم ‹ابن خدام› كتاب وزننده برشاعردر یاخود بو ذال معجمه ایله در وابو اسحق ابراهیم الخدامی كه فقهاندر خانك ضمیله در ابو الفرج مهمله ایله تقیید ایلمشدر لكن وهمدر معجمه ایله اولمق ملحوظدر ‹الخذم› خانك فتحی و ذال معجمه نك سـكونیله كسمك معناسـنه در یقال خذمه خذما من الباب الثانی اذا قطعه وشـكاری قوش شكارینه یاخود طعمه سنه پنچه اورمق معناسنه در یقال خذمه الصقر اذا ضربه بمخلبه و كسلمك معناسـنه در یقال خذم الشیء خذما من الباب الرابع اذا انقطع و سرخوش اولمق معناسـنه در یقال خذم فلان اذا سكر ‹التخذیم› تفعیل وزننده و ‹التخذّم› تفعل وزننده بونلرده كسمك معناسـنه در یقال خذّمه و تخذمه اذا قطعه و تخذم كسلمك معناسـنه در یقال تخذّم الشیء اذا انقطع ‹الخذیم› امیر وزننده سرخوشـه دینور مؤنثی خذیمه در یقال رجل خذیم ای سكران و امرأة خذیمة ای سكری و كسلمش قولاغه دینور یقال اذن خذیم ای مقطوعة ‹الخذم› فتحتینله سرعت ایلمك معناسـنه در یقال خذم الرجل خذما من البـاب الرابع اذا اسرع ‹الخذم› كتف وزننده و ‹الخذوم› صبور وزننده و ‹المخذّم› معظم وزننده كسـكین قلجه دینور یقـال سـیف خذم و خذوم و مخذّم ای قاطع و خذم خوشطبع و نیكخوی كریم و جوانمرد آدمه دینور جمعی خذمون در یقال رجل خذم ای سمح طیب النفس و مرداس بن ابی عامرك فرسی اسمیدر ‹الخذامة› ثمامه وزننده برنسنه دن كسلمش پارهیه دینوركه كسنتی تعبیر اولیور یقال هذه خذامته ای قطعته ‹الخذماء› حمراء وزننده شول قیونه دینوركه قولاغی ارقوری كسیلوب لكن قوپوب آیرلمامغله یریق قالمش اوله یقال شاة خذماء وهی التی شقت اذنها عرضا ولم تبن ‹الخذمة› تمره وزننده دوه یه مخصوص بركونه تمغا اسمیدر و بوزمان اسلامده احداث اولنان تمغالردندر ‹خذام› كتاب وزننده محارب قبیله سـندن بربطندر وحیاش بن قیس بن الاعور نام كمسـه نك فرسی اسمیدر وابن خذام آنفا خدم ماده سنده ذكر اولندی ‹الاخذام› همزه نك كسریله بركمسه ذلّ و حقارتنی اقرار ایدوب اپسم اولمق معناسـنه در یقال اخذم الرجل اذا اقرّ بالذلّ و سكن و سرخوش ایلمك معناسنه در یقال اخذمه الشراب اذا اسكره ‹خذیم› زبیر وزننده اسامیدندر محمد بن ربیع خذیم محدّثدر ‹مخذم› منبر وزننده حارث بن ابی شمر الغسانی نام امیرك قلجی اسمیدر ‹ذو الخذمة› فتحاتله عامر بن معبدك لقبیدر ‹الخذاریم› خانك فتحیله پك كهنه پاره پاره لباسه دینور یقال ثوب خذاریم ای رعابیل ای اخلاق و بو برمة اعشـار قبیلندندر ‹الخذلمة› دحرجه وزننـده سرعتله یوریمك معناسنه در یقال خذلم الرجل اذا اسرع و بوحای مهمله ایله ده لغتدر ‹الخرم› خانك فتحی و رانك سكونیله برنسنه نك دیكشنی و نكده سنی سوكوب ایرمق معناسنه در یقال خرم الخرزة خرما من الباب الثانی اذا فصمها و برآدمك برونك دیركنی یرمق معناسنه در یقال خرم فلانا اذا شق و ترة انفه و خرم طاغك برونه دینوركه سیوری چیقان اوجندن عبارتدر و خرم عروضیون اصطلاحنده فعولن جزؤندن فانك یاخود مفاعیلن جزؤندن میمك اسقاطندن عبارتدر پس فعولن عولن قالمغله فعلن جزؤنه نقل اولنور و مفاعیلن فاعیلن قالمغله مفعولن جزؤنه نقل اولنور و خرم علتی عارض اولان بیته مخروم و اخرم دیدلر و خرم كلمه سنك جمعی خروم در بوراده والمیم من مفاعلتن نسخه لری غلطدر ‹التخریم› تفعیل وزننده بودخی برنسنه نك دیكشنی سوكوب یرمك معناسـنه در یقال خرّم الخرزة بمعنی خرمها ‹التخرم› تفعل وزننده مطاوعدر دیكش سوكیلوب یرلمك معناسنه در یقال خرّم الخرزة فتخرّمت ای فصمها فانفصمت و برنسنه یی تمامه كسوب ایرمق معناسنه در بو مناسبتله برطائفه یی بالجمله استیصال ایدوب كوكنی كسمك معناسنه مستعملدر یقال تخرمت المنیة القوم اذا استأصلتهم و اقتطعتهم و تخرّم الزند برآدم بركمسه یه ظلم و حمق ایله شركیر اولمق معناسندن

عبارتدر تقول فلان يتخرّم زنده اى يركبنا بالظلم والحمق * شارح ديركه متخرّم اولان زند يعنى برطرفى كسيلوب برلمش
اولان چقماغك آتشى چقمامغله خير و منفعتى اولمديغندن خير و فائده‌سى اولميوب همان بيهوده جور و جفا و اوضاع
احمقانه ايله القاء ثقلت ايدن كمسه‌دن كنايه ايدوب يتخرّم زنده ديرلر فائده‌سز استيلا ايدر ديمكدر كذلك تخرّم زبده
ديرلركه باء موحده ايله در كره ياغنه دينور غضبى ساكن اولدى ديه‌جك يرده استعمال ايدرلر انتهى * و تخرّم خرميه
طائفه‌سنك دين و آيينلرينه تابع اولمق معناسنه‌در يقال تخرّم الرجل اذا دان بدين الخرّمية (الخرم) فتحتينله
برآدمك برونك ديركى يرلمك معناسنه‌در خرم الرجل خرما من الباب الرابع اذا تخرّمت وترة انفه (الخرمة)
فتحاتله برونه يرلمش يره دينوركه يريق تعبير اولنور (الخرماء) حمراء وزننده يرلمش قولاغه دينور يقال اذن خرماء
اى منخرمة و صفراء نام محلده برچشمه آديدر و زيد الفوارس الضبىّ و راشد بن شماس المعنى فرسلرينك اسميدر و بنى
ابى ربيعه‌يه مخصوص برفرس اسميدر و خرماء شول يوكسك بايره دينوركه برطرفى چقور و ايسيك يره انكبه اوله
على قول شول تپه‌يه دينوركه برجانبى بغايت صرپ اولمغله اورادن صعود ممكن اولميه و قولاغى ارقوريدن يرلمش
ديشى كچى‌يه وصف اولور يقال عنز خرماء اذا كانت قدشقت اذنها عرضا (خرم) خانك ضميله برموضع ياخود
برنيچه خرده طاغلرك اسميدر و خرم الاكمة تپه‌نك توكنوب كسلديكى يردن عبارتدر كما سيذكر (الاخرمان) تثنيه
صيغه‌سيله اوست طماغك يوقرى اوجلرنده چكه‌لردن ايروجه ايكى كميكه اطلاق اولنور و اخرما الكتفين ارقه‌ده
كورك كميكلرينك قوللر طرفنده اولان اوجلرينه دينور على قول كورك كميكلرينك اشاغى اوجلرندن عبارتدركه كعبره
ديدكلرى يومريجه كميكى احاطه ايلمشدر يقال اصاب اخرما الكتفين و هما عظمان منخرمان من قبل العضدين
او طرفا اسفل الكتفين اللذان اكتنفا كعبرة الكتف بوراده فى زياده‌سيله اخرما فى الكتفين نسخه‌لرى غلط
صريحدر (الاخرم) اخرمان لفظندن مفرددر و كوزى يرتيلان آدمه دينو يقال رجل اخرم اى منقطع العينين و قولاغى
يرتق آدمه دينور و برونك ديركى يريق كمسه‌يه دينور و ملوكدن برينك اسميدر و بنو سليم يوردنده برطاغك آديدر
و طرف دهناده برپشقه طاغك آديدر رانك ضميله زبانزده‌در و نجدده برطاغك آديدر (المخرم) مجلس وزننده خرم كبى
بودخى تپه‌نك توكنوب كسلديكى يره دينور يقال نزلوا فى خرم الاكمة و مخرمها اى منقطعها و مخرم الجبل و مخرم السيف
طاغك و قلجك برونلرندن عبارتدر جمعى مخارمدر و مخارم بك و غليظ يرلرده اولان يوللره اطلاق اولنور و كيجه‌نك اوائلنه
اطلاق اولنور تقول سرنا مخارم الطرق فى مخارم الليل اى الطرق فى الغلظ فى اوائل الليل (الخورمة) جوهره وزننده
برونك اوك طرفنه على قول دليكلرينك اراغنه دينور و خورم كلمه‌سندن مفرد اولوركه يارىغى و چتلاغى اولان قيايه
دينور (الاخترام) افتعال وزننده كسلمك معناسنه‌در بو مناسبتله اولمك معناسنده مستعملدر تقول اخترم فلان عنا
على المجهول اذا مات و يقال اخترمته المنية اى اخذته و برقومى استيصال ايدوب اوته‌سنى كسمك معناسنه مستعملدر
يقال اخترمت المنية القوم اذا استأصلتهم و اقتطعتهم (الخارم) رانك كسريله صوغوق نسنه‌يه دينور بارد معناسنه
و تارك معناسنه‌در يقال هو خارم العلم اى تاركه و مفسد معناسنه‌در و خاصّة صوغوق روزكاره دينور (الخريم) امير وزننده
ماجن و لاابالیانه مشرب كمسه‌يه دينور يقال رجل خريم اى ماجن (الخرامة) كرامه وزننده برآدم ماجن و لاابالى
اولمق معناسنه‌در يقال خرم الرجل خرامة من الباب الخامس اذا كان خريما (الخرّم) سكر وزننده شجرك نباتنه
دينوركه مراد اغاجك داللرى و بداقلرى و يپراقلريدركه تاب و طراوتلو اوله و كدر و زحمتسز خوش و ملايم ديرلكه
دينور على قول خرم لفظى معرّبدر يعنى فارسيدن معربدر لكن فارسيده مسرور و شادان معناسيله مبين اولمغله
ظاهرا معناى مزبور مجاز اولور و خرّم حافظ حسين بن ادريسك پدرينك لقبيدر و خرّمه لفظندن جمع اولوركه
بوكرجه‌يه شبيه برنبات اسميدر لونى بنفسجى و بغايت خوشبو و خوشمنظر اولور استصحابى باعث محبت و چچكندن
ترتيب اولنان ياغله ادهان ذكر اولنان محبت خصوصنده نافع و عدواتى دافعدر بو نباتى مفرداتده ارغوانى شبوى
ايله بيان ايدرلر و بعض مفرداتده تركيده اناسنه دل دوندرن تعبير ايدرلر بعينه فاصوليا قابى كبى چچكلرى اوزون
اوزون و رنكى كوكجل مور اولور او جنده خرده برصاريجه تل كبى نسنه‌سى اولمغله انى لسان عد ايدوب كوياكه
لسانى اكسه‌سنه چكلمش اولور ديو مرسومدر * و خرّمه فارس ديارنده برقريه آديدر بابك الخرمى ديدكلرى مجوسىّ
مشهور اورادندر مسفور معتصم خليفه زماننده ظهور و مزدكيه آيينى خلقه نشر ايلدى تناسخ اعتقادنده اولوب
و نسوانده هركس مشتركدر ديو اباحت نساء ايله فتى و افر فساده باعث و اكثر بلاده مستولى اولدى و خرّميه ديدكلرى
طائفه بونك قومىدر (امّ خرّمان) برموضع آديدر (مخرّم) محدّث وزننده بغداده برمحله‌در يزيد بن مخرّم نام كمسه‌يه
منسوبدر (الخرمان) عثمان وزننده يلان سوزه دينور كذب معناسنه (الخرّام) زنّار زننده طاعت و عبادتدن

بالكليه منقطع اولوب مدام ارتكاب معاصى و اثام ايدن كمسه‌لره دينور يقال هم خرام اى المتخرمون فى المعاصى
و بوكويا كه خارمك جمعيدر و خرام احمد بن عبدالله و عمرو بن حمويه نام محدّثلرك جدّلرى اسميدر ﴿خريم﴾ زبير وزننده
اساميدندر موسى بن عامر و سعيد بن عمرو بن خريم و محمد بن ابى حجوش الخريميون محدّثلردر و خريم بن فاتك بن الاخرم
و خريم بن ايمن اصحابدندر ﴿الخرومانة﴾ خانك فتحيله بر بد رايحه‌او تدركه صويه يقين دوه‌يتاقلرنده بتر ﴿مخرّم﴾ معظم
وزننده بر رجل اسميدر ﴿الخرثمة﴾ خانك و ثاى مثلثه‌نك فتحه‌لريله و كسره‌لريله اياق قابنك اوجنه دينوركه بورنى تعبير
اولنوراكر خرثمه‌سى يوغيسه اكا لسنه ديرلركه كوكسندن اوجنه وارنجه لسان هيئتنده مخروطى اولور ﴿الخرشوم﴾ شين
معجمه ايله زنبور وزننده طاغك دره‌يه ياخود صحرايه طوغرى حواله چيقان بورننه دينور و بيوك طاغه دينور و پك
و غليظ ارضه دينور ﴿الخرشّمة﴾ ميم مشدده ايله هرشفه وزننده بودخى پك و قالين ارضه دينور ﴿المخرنشم﴾ اسم فاعل
بنيه‌سيله خودبين متعظم و كبرآلود كمسه‌يه دينور يقال رجل مخرنشم اى متعظم متكبر فى نفسه و آريقليوب متغير اللون
اولان آدمه دينور و كوده‌سى كرپى كبى طوپاچ اعضالرى بودور آدمه دينور ﴿الخرطوم﴾ زنبور وزننده و ﴿الخرطم﴾
قنفذ وزننده بورنه دينور على قول بورنك اوكنه دينوركه اوج طرفيدر ياخود ايكى طرفلو طماقلرك بورنه قاوشديغى
يره دينور يقال اصاب خرطومه و خرطمه اى انفه او مقدّمه او هو ماضممت عليه الحنكين * شارح ديركه خرطوم
فيلك انفنه موضوعدر بعده على الاطلاق استعمال اولندى و خرطوم چابك سرخوش ايدن كسكين خمره دينور
ياخود صيقيلان اوزمدن الت اوّل آقان شيره‌يه دينوركه اياقله چكنمزدن اوّل آقار شيره بورنى تعبير اولنور آنك شرابى
پك تيز اولور يقال شرب الخرطوم اى الخمر السريعة الاسكار او هو مايجرى من العنب قبل ان يداس ﴿ذو الخرطوم﴾
عبدالله بن انيس رضى الله عنه قلجنك اسميدر و خرطوم الحبارى برشاعردر اسمى عبدالله بن زهيردر و خرطومان
حشم بن الخزرج ايله عوف بن الخزرج در و خرطوم لفظنك جمعى خراطيم كلور و خراطيم برقومك اعيان
و ذيشانلرينه اطلاق اولنور يقال هم خراطيم القوم اى ساداتهم ﴿الخراطم﴾ علابط وزننده ياشنى بولمش قوجه‌مان
قارى‌يه دينور ﴿الخرطمة﴾ دحرجه وزننده برآدمك بورننه اورمق ياخود بورنى برطرفه طوغرى اكمك معناسنه‌در
يقال خرطمه اذا ضرب خرطومه او عوّجه ﴿الاخرنطام﴾ احرنجام وزننده كبر و دماغدن ناشى بورنى يوقرى
طوتمق معناسنه‌در يقال اخرنطم الرجل اذا رفع انفه و استكبر و غضبناك اولمق معناسنه‌در يقال احرنطم
الرجل اذا غضب ﴿الخرطمان﴾ عنفوان وزننده پك اوزون آدمه دينور ﴿الخزم﴾ زاى معجمه ايله عزم وزننده دزمك
معناسنه‌در يقال حزم اللؤلؤ حزما من الباب الثانى اذا شكه و دوه‌نك بورننه خزامه كچرمك معناسنه‌در يقال خزم
البعير اذا جعل فى جانب منخره الخزامة و خزم اهل عروض اصطلاحنده بيتك اوّلنه يعنى شطر اوّلك صدرنه
بردن درده قدر حرف زياده ايلمكدن عبارتدركه اول حرف تقطيعده معتدّبها اولمز * شارح ديركه عند الاخفش
مصراع ثانينك ابتداسنه‌ده زياده قلنور برحرف ياايكى حرف اولور بونده اوچ وردت اولمز مثلا بحر طويلدن اشبو
واذا انت جازيت امرأ السوء فعله * اتيت من الاخلاق ما انت راضيا * بيتك شطر اولنده واو زياده اولمشدر
بنه فعولن تقطيعنده‌در ﴿الخزامة﴾ كتابه وزننده بره معناسنه‌دركه دوه‌نك بورننك برطرفنه كچوردكلرى حلقه‌در
بورنده‌رق تعبير اولنور و خزامة النعلين شول اينجه ترشه‌يه دينوركه آنكله نعلين تصمه‌لرينى برى برينه ديكوب
قاوشدررلر ﴿التخزيم﴾ تفعيل وزننده بودخى دوه‌نك بورننه بورنده‌رق كچرمك معناسنه‌در يقال خزّم البعير بمعنى
خزمه ﴿الخزمى﴾ سكرى وزننده بورنلرينه بورنده‌رق كچورلمش دوه‌لره دينور و طيور قسمنك جمله‌سى كذلك دوه‌قوشى
مخزومه و مخزّمه اولورلر زيرا بورنلرينك و ترّه‌لرى بالجمله دليك اولور ﴿التخزّم﴾ تفعل وزننده دزلمك معناسنه‌در
و منه يقال تخزم الشوك فى رجله اذا شكها و دخل فيها ﴿المخازمة﴾ مفاعله وزننده ايكى آدم برمحلده بولشمق قوليله
هر برى بريوله سلوك ايلمك معناسنه‌در يقال خازمه الطريق اذا اخذ فى طريق و اخذ الآخر فى طريق حتى
التقيا فى مكان ﴿الخازم﴾ پك صوغوق روزكاره دينور يقال ريح خازم اى خارم ﴿الخزم﴾ فتحتينله دوم اغاجنه
شبيه برشجر آديدر قبوغندن ايپ بوكيلور ﴿الخزّام﴾ شدّاد وزننده شجر مزبورى صاتيجى آدمه دينور مدينه‌ده
سوق الخزامين ديدكلرى چارسو اكا مضافدر ﴿الخزمة﴾ فتحاتله مقل اغاجنك يپراغنه دينور و خزمه اساميدندر
خزمة بن خزمه و حارث بن خزمه و نهيك بن اوس بن خزمه و زانك سكونيله حارث بن خزمه و عبدالله بن ثعلبة بن خزمه
اصحابدندر ﴿الخزامى﴾ حبارى وزننده برنباتدر على قول خيرى البرّ يعنى يبانى شبوى اسميدر چچكى بالجمله
صحرا چچكلرندن خوشبوى اولور تبخيرى مطلقا رايحهٔ منتنه‌يى مزيل و فرزجه‌سى رحمى منقى اولمغله محبل و اندن
معمول شربتك شربى كبد و طحال و دماغ باردى مصلحدر بونبات حلقك تحريفله حسامه ديدكلريدر حسامه

روحی معروفدر (الخزومة) صبوره وزننده صغر اینکنه دینور علی قول یاشلو وقصه کوده‌لو اولاننه دینور
جمعی خزایم وخزوم کاور (الاخزم) احمر وزننده ارکك یلانه دینور وقصه طماقلی ذکره دینور و اسامیدندر ابواحزم
الطائی حاتم نام کریم مشهورك جدّی یاخود جدّینك جدّیدر اخزم نام اوغلو وفات ایدوب آنك برقاچ اوغللری
قالمشـیدی برکون برماده ضمننده جمله‌سی مرقومك اوزرینه خروج وهجوم وضرب وجرح ایلملریله اشـبو
انّ بنی زملونی بالدم * من یلق آساد الرجال یکلم * ومن یکن درءٍبه یقوّم * شنشنة اعرفها من اخزم * قطعه‌سنی نظم
وایراد ایدوب پدرلری اخزم دخی کندیسنه بوکونه عقوق وعصیان صاحبی اولمغله اولادلری دخی انکله همخوی
اولدقلرینی اشعار ایلدی ومن بعد مصراع اخیر ضروب امثالدن اولدی بوراده درء لفظی اکریلك وشنشنه
کسر تینله خوی وطبیعت معناسنه‌در واخزم مدینه قربنده برطاغك آدیدر وبر معروف جنسی پالدوه بوغورینك
اسمیدر (الخزماء) حمراء وزننده قصه ذکر باشنه دینور یقال کمرة خزماء ای القصیر الوترة (خزام) غراب وزننده
نجدده بردره اسمیدر (الخزیمیة) زبیریّه وزننده اجفر ایله ثعلبیه نام محل بیننده برحجاج قوناغنك اسمیدر (خازم)
اسامیدندر خازم بن الجهبد وأبن جبله وابن القاسم وابن مروان یاخود بو حای مهمله ایله‌در و خازم بن خزیمه و خازم بن
محمد بن خازم القرطبیّ وابن محمد الجهنیّ وابن محمد الرحبیّ * وپدرلری خازم اولنلردن سعید بن خازم الکوفیّ
وخزیمة العباسیّ واحمد اللهیفیّ ومحمد الضریر ابومعاویه ومسعده وخالد وحسن بن مخلد بن خازم وعبدالله بن
خالد بن خازم * وکنیه‌سی ابوخازم اولنلردن ابوخازم جنید بن العلاء وعبد الغفار بن حسن وعبدالحمید القاضی
واحمد بن محمد بن صلب وعبدالله بن محمد وابن الفرّاء وابن ابی یعلی جمله‌سی محدّثلردر * ومحمد بن جعفر بن محمد
واسمعیل بن عبدالله واحمد وجعفر ابنا محمد وامام کبیر محمد بن عمر بن ابی بکر الخازمیون علماء کرامدندر وحسین
بن اسمعیل الششدانقیّ که محدّثدر خزیمة بن ثابت الانصاری نسلندندر * وامام محمد بن اسحق بن خزیمه ومحمد بن
علیّ بن محمد بن علیّ بن خزیمة الخزیمیـان جدلرینه منسوبلردر (خزیم) زبیر وزننده اسـامیدندر ابراهیم بن
خزیم ومحمد بن خزیم الشاشیّان محدثلردر ومحمد بن خضر بن حزام که شدّاد وزننده‌در یاخود ابن ابی خزّام‌در
امام بغویدن سمـاع وتلقی ایلدی (محزّم) معظم وزننده بررجل اسمیـدر (خزیمه) جهینه وزننده بو دخی
اسـامیدندر خزیمة بن اوس وابن ثابت وابن حکیم وابن جزی وابن جهم وابن الحارث وابن خزمه وابن
عاصم وابن معمر وثمـامه وزننده خزامة بن یعمر اللیثی اصحابدندر وابن ابی خزامه یاخود ابوخزامة بن خزیمة
زهرینك شیخیدر وخزامه بنت جهمة صحابیه‌در (الاخسوم) اسلوب وزننده چوالك قولپنه دینور (الخشم) خانك
وشین معجمه‌نك فتحیله ات تعفن ایدوب قوقمق معناسنه‌در یقال خشم اللحم خشما من الباب الرابع اذا تغیّرت رایحته
وخشم وخشوم قعود وزننده برآدمك برونك دلیکی ککیش اولمق معناسنه‌در یقال خشم الرجل خشما وخشوما
من الباب المزبور اذا اتسع انفه وبرون ایچنده قروح وسرطان وباسور مقوله‌سی علت عروضندن بدرایحه باغلمق
معناسـنه‌در یقـال خشم الانف اذا تغیرت رایحته من دآء فیه وبرآدمك ککزی زائل اولمق معناسـنه‌درکه قوّت
شامه‌سی عاطل اولمغله اصلا رایحه طویمز اولور خشام دخی بومعنایه‌در غراب وزننده یقـال خشم فلان خشما
وخشاما اذا سقطت خیاشیمه (الاخشام) همزه‌نك کسریله و (التخشم) تفعل وزننده بونلرده ات بوزلمغله قوقمق
معناسنه‌در یقال اخشم اللحم وتخشم اذا تغیّرت رایحته (الخیشوم) قیصوم وزننده برونك قصبه‌سندن نخره‌نك مافوقیله
خشارم رأسدن نخره‌نك ماتحتنه دینور قصبة الانف برون کمیکیدر ونخزه برونك ایلروسیدر وخشارم الرأس باشدن برون
ایچره اینن یوفقه کمر تلکلردر پس خیشوم مقدّم دماغده حس مشترك اولان یره متصل موضع اولورکه ترکیده ککز
تعبیر اولنور جمعی خیاشیم‌در وعند البعض خیاشیم انفك نهایتنده اولان کمر تلکلردن عبارتدرکه برون ایله دماغك
بیننده اولور وعلی قول برونك ایچنده اولان طمرلره دینور انکچون جمع اوله‌رق استعمال ایدرلر (الخشم) خانك فتحیله
برآدمك ککزینی ازمك معناسنه‌در یقال خشمه خشما من الباب الثانی اذا کسر خیشومه (الاخشم) احمر وزننده
برونك ایچی ککیش اولان آدمه دینور وککزی طوتقون کمسه‌یه دینورکه اصلا رایحه طویمز اولور وبرونه دخی وصف
اولور (المخشم) معظم وزننده و (المخشوم) و (المتخشم) اسم فاعل بنیه‌سیله سرخوشه دینور یقال رجل مخشم ومخشوم
ومتخشم ای سکران (التخشیم) تفعیل وزننده کسکین شرابك رایحه‌سی ککزه صچرامغله آدمی سرخوش ایلمك
معناسـنه‌در یقال خشمه الشراب اذا ثورت رایحته فی الخیشوم فاسکرته (الخشمة) غرفه وزننده تخشیمدن اسمدر
(الخشام) غراب وزننده ارسلانه دینور وبیوك برونه دینور وبیوك طاغه دینور وثعلبة بن الخشام فارس مشهوردر
(الخشام) شدّاد وزننده عمرو بن مالك نام محدّثك لقبیدر برونی بیوك اولدیغندن ملقب اولدی (الخشرم) جعفر

وزنده آری جماعتنه دینور کرك بال آریسی وکرك اشك آریسی اولسون مفردی خشرمه در وآری بکنه دینور
امیرالنحل معناسنه وآریلرك بال یاپدقلری کومجه دینور ویومشق کوفکی طاشلره دینور وبر رجل اسمیدر وشول
تومسك تپه طرزنده طاشلق یره دینورکه طاشلری خرده وفرسوده اوله جمعی خشارمه در (الخشارم) خانك فتحیله
بر موضع آدیدر وخشارم الرأس خیشومده اولان یوفقه کمرتلکاره دینور (الخشارم) علابط وزنده سسلره دینور
اصوات معناسنه درو غلیظ اولان برونه دینور (الخشرمة) دحرجه وزنده صرتلان برنسنه اکل ایدرکن آغزینی
اوتدرمك معناسنه در یقال خشرمت الضبع اذا صوّتت فی اکلها (خشسبرم) خانك وشینك فتحی وسین مهمله نك
سکونی وبا و راء مفتوحتینله ریاحین بریّه انواعندندر * شارحك بیاننه کوره بوخوش اسپرم معرّبیدرکه فارسیده ریحان
طیب دیمکدر مراد بیان فسلکنی دیدکاریدر (خشنام) خانك ضمیله بر رجلك علمیدر خوشنام فارسی معرّبیدرکه
آدی خوش آدم دیمکدر (الخصومة) خانك ضمیله اسمدر جدل ونزاع معناسنه در یقال کنّا فی خصومة ای جدل
ومفاعله دن مصدر اولور برآدم ایله چکشمك معناسنه مخاصمه کبی پس خصومه بو بابده نوادردن اولور وباب
مزبور مغالبه ده استعمال اولنور یقال خاصمه مخاصمة وخصومة فخصمه یخصمه خصما من الباب الثانی ای جادله
فغلبه وهو شاذّ یعنی باب مغالبه دن غلبه معناسنی متضمن اولان فعل البته باب اولدن کلمك مطرد ایکن بونده باب
ثانیدن کلمکله قیاسدن خارجدر * معلوم اولەکه فاعلته ففعلته بابنده یعنی مغالبه بابنده حروف حلقدن عاری اولان
فعلك مضارعی ضمه یه ردّ اولنور عالمته فعلمته اعلمه دینور و حرف حلقی مشتمل اولورسه باب ثالثدن اولور فاخره ففخره
یفخره دینور صحیح اولان بابلرك جمله سنده حال بویلجه درواکر معتلّ اولورسه وجدت وبعت ورمیت وخشیت وسعیت
کبی بونلرك جمله سنده کسره یه ردّ اولنور مکرکه معتل واوی یعنی اجوف وناقص واوی اوله اول صورتده ضمه یه ردّ
اولنور راضیته فرضوته ارضوه وخاوفنی فخفته اخوفه کبی اما بونزاع وجدال معناسنی متضمن اولان بابده جاری اولمز
مثلا نازعته فنزعته دیمزلر زیرا غلبته لفظیله استغنا حاصل اولمشدر پس مانحن فیهده فخصمه یخصمه عنوانی که
باب ثانیدندر قیاسا واستعمالا شاذّ اولور زیرا قیاسده باب اوّله ردّ اولنوب واستعمالده خصمه یرینه غلبه لفظی ایراد
اولنمق لازمدر (الاختصام) افتعال وزنده مشارکت ایچوندر بریله خصومت ایدشمك معناسنه دریقال اختصم القوم
وتخاصموا بمعنی ومن قرأ قوله تعالی ﴿وهم یخصمون﴾ الایة یعنی یخصمون کلمه سنی خانك فتحی وصاد مشدده نك کسریله
قرائت ایدنلر اصلی یختصمون ایدی دیدیلرکه افتعالك تاءی صاده قلب وادغام وفتحه سی خایه نقل اولندی وبعضلر
فتحه یی نقل ایلیوب اجتماع ساکنیندن ناشی اذا حرك الساکن قاعده سنه مبنی خایی مکسور ایلدیلر وابوعمرو خانك
حرکه سنی اختلاس یعنی حرکهٔ غیر متمیزه ایله قرائت ایلدی اجتماع ساکنیندن احتراز ایله واما ساکنین بینینی جمع
ایلك لحندر مؤلف بونکله امام نافع قرائتنه تعریض ایلمشدرکه ثانی مدغم اولان یرده اجتماع ساکنینی تجویز ایلمشدر
وبوراده جوهرینك ویقال السیف یختصم جفنه اذا اکله قولی غلطدر بوضاد معجمه ایله در (الخصم) خانك فتحیله
مصدردرکه ذکر اولندی نزاع وجدال ایلك معناسنه ومنه قراءة حمزة وهم یخصمون بکسر الصاد من الباب الثانی
وخصم مخاصم معناسنه اولورکه وصف بالمصدر اولور جمعی خصوم کلور وکاه اولورکه مفرد وتثنیه وجمع ومذکر
ومؤنثی مساوی اولور بومحلك مفصلی بودرکه خصم لفظی فی الاصل وجه مذکور اوزره مصدردر وکاهیجه برکسه یه
مبالغة وصف اولوب مخاصم معناسنه اولور اکر مصدریت جهتی مقطوع النظر اولوب وصفیتی ملحوظ ومعتبر
اولورسه تثنیه لنوب جمعلنور واکر وصف اولوب مصدریت جهتی ملحوظ اولورسه مفرد وتثنیه وجمعی ومذکر
ومؤنثی مساوی اولور (الخصیم) امیر وزنده مخاصم معناسنه درکه ایکی خصمك هر برینه اطلاق اولنور جلیس
ومجالس کبی جمعی خصماء کلور کرماء کبی وخصمان کلور خانك ضمیله یقال هو خصیمه ای مخاصمه (الخصم) کتف
وزنده جدال وخصومتی شدید آدمه دینور یقال رجل خصم ای مجادل جمعی خصمون کلور (الخصم) خانك
ضمیله جانب معناسنه در تقول ضعه فی خصمه ای جانبه وبر نسنه نك کوشه سنه دینو یقال وقع المتاع فی خصم
الوعاء ای زاویته وناحیه معناسنه در یقال قعد فی حصم ای ناحیة وطولومك ومشکك اشاغی اغزی طرفنده اولان
اوجنه دینورکه دیب طرفی اوله جقدر یوقری طرفنه عصم دینور جمعی اخصام وخصوم کلور یقال اخذ بخصم
الراویة وعصمها فرفعها ای بطرفها الاسفل وبطرفها الاعلی واخصام العین کوزك کرپك یومیلان کنارلرینه
اطلاق اولنورکه کرپك دیبلری اولور (الاخصوم) اخسوم وزنده ومرادفیدرکه ذکر اولندی (الخصمة) تمره
وزنده شول خاصیتلو مهره وجوهر مقوله سنه دینورکه برآدم جنك ومعرکه یه یاخود خضور سلاطینه وارەجق اولدقده
امان وسلامت بولمق ایچون طاقنورلر بعض خاصیتلو جوهر یاخود خواص واوفاقی مشتمل خاتم وطلسم مقوله سی

مطلب

اوله‌جقدر و بعض نسخه‌ده حای مهمله ایله من حروز عنوانده مرسوم اولمغله حرز و تعویذ و بازوبنده مقوله‌سی
نسنه اولور (الخصوم) خانك ضمیله درملرك دیبلرینه کذلك اغزلرینه اطلاق اولنور ذکر اولنان خصم لفظندن
جمعدر (الخضم) خانك فتحی وضاد معجمه‌نك سکونیله اکل ایلمك علی قول اغزك الك اوته‌سنده اولان آزی
دیشلریله اکل ایلمك یاخود اغزی طولدیره‌رق حرص و شره ایله یمك معناسنه‌در یاخود خیار مقوله‌سی رطب
نسنه‌لری یمکه مخصوص صدر چاتر چاتر و خاپر خاپر یمك اولور یقال خضم الشیٔ خضما و خضمه خضما من الباب الرابع
والثانی اذا اکله او باقصی الاضراس او هو ملء الفهم بالمأکول او خاصّ بالشیٔ الرطب کالقثاء و کسمك
معناسنه‌در یقال خضمه خضما من الباب الثانی اذا قطعه و برآدم مالدن برمقدار افراز ایدوب برکسه‌یه ویرمك
معناسنه مستعملدر یقال خضم له من ماله اذا اعطاه و ضرطه لمق معناسنه‌در یقال خضم بها ای بالمرأة اذا حبق
(الخضامة) ثمامه وزننده خضم اولنان یعنی وجه مذکور اوزره اکل اولنان یینتی‌یه دینور (الخضیمة) سفینه
وزننده‌تر و تازه یشل اوتلغه و چایره دینور و چایرلو چمنلو لطیف و نرم و منبت ارضه دینور و صوده طبخ اولنمش
بغدایه دینور اطفالك دیش بغدایی کبی (الاختضام) افتعال وزننده بودخی کسمك معناسنه‌در یقال اختضم
الشیٔ اذا قطعه ومنه یقال اختضم الطریق اذا قطعه و یقال السیف یختضم جفنه ای یقطعه و یأکله (المخضم)
محسن وزننده شول شور اجه صویه دینورکه آجیلق درجه‌سنده اولمامغله طوار ایچوب لکن انسان ایچه‌مز اوله
یقال ماء مخضم اذا کان لم یبلغ ان یکون اجاجا یشربه المال لا الناس (المخضم) معظم وزننده و (المخضم) مکرم
وزننده دنیاسی وسعت اوزره اولان مضایقه‌سز حال و مال صاحبی نیکبخت آدمه دینور یقال رجل مخضم و مخضم
ای موسّع علیه فی الدنیا (الخضمة) حزقّة وزننده بر نسنه‌نك اورته‌سنه دینور وسط معناسنه و هرشیئك کوم
و فراوان یرینه دینور یقال اخذ من خضمته ای من معظمه و قولك قالین و یوغون یرینه دینورکه قره‌جه‌لری اولور
و هر شیئك خالصنه اطلاق اولنور ومنه یقال هو فی خضمة قومه ای فی مصاصهم (الخضمّ) خدبّ وزننده
جمول و دریادل و کریم و جوانمرد اولان متعین و ذیشان آدمه دینور و بو رجاله مخصوص صدر نسوانه وصف اولمز
جمعی خضمون کلور یقال رجل خضمّ ای سید جمول معطاء و خضمّ دریایه دینور و جمع کثیره دینور و ایری
جثه‌لو عظیم الهیکل آته دینور یقال فرس خضم ای ضخم و پك کسیجی قلیجه دینور یقال سیف خضم ای قاطع
و بلکویه دینورکه بچاق بیلنور مسنّ معناسنه زیرا بچاق مقوله‌سی دموری بیلیوب قطع ایدر اولمغله سببیت
علاقه‌سیله اطلاق اولندی جوهری بونی میمك ضمی و سینك کسریله اخذ ایلمکله المسن من الابل یعنی یاشلو
قوجه دوه ایله تفسیر ایلمکین غلط ایلدی و ابی وجزه‌نك بیتنده بو معنایه وارد اولمشدر دیو استشهاده اشارت
ایدوب و بیتی ذکر ایلدی واول بیت بودر * شاکت رغامی قذوف الطرف خائفة * هول الجنان نزور غیر مخداج
حرّی موقعة ماج البنان بها * علی خضمّ یسقی الماء عجاج * بیت ثانیده اولان حری کلمه‌سی شاکت لفظنك فاعلیدر
معنای بیت دخلت فی کبدها حدیدة عطشی الی دم الوحش وقد وقعها الحذاد و اضطرب البنان بتحدیدها
علی مسنّ مسقیّ دیمکدر پس حاصل معنا بچاقجی بیلکویه سوررکن پرمقلرینك اوجلری بری اوته متحرك
و مضطرب اولان حدیدهٔ مسقیه که دم آهویه تشنه‌در وصف مذکور اوزره او لانه آهونك جکرکوشه‌سنه طوقنوب
اورایه صاپلندی دیمك اولور (الخضمّ) بقمّ وزننده انساندن جمع کثیره دینور و بر بلده و برصو اسملریدر و بر رجل
آدیدر علی قول عنبر بن عمرو بن تمیك اسمیدر قبیله‌سنده استعمالی غالب اولمشدر کثیر الاکل اولدقلرندن اطلاق
اولنمشدر زیرا خضمّ صیغه‌سی ابنیهٔ مبالغه‌دندر (الخضمان) جربان وزننده و مرادفیدرکه کوملکك یقاسنه دینور
(الخضمة) خانك فتحیله خصمه وزننده و مرادفیدرکه ذکر اولندی (الخضرم) زبرج وزننده صویی چوق قویویه دینور
یقال بئر خضرم ای الکثیر الماء و بیوك دریایه دینور بحر سفید کبی یقال بحر خضرم ای غطمطم و مطلقا چوق
فراوان شیئه و واسع نسنه‌یه دینور و کریم و بخشنده آدمه دینور یقال رجل خضرم ای جواد معطاء و ناسك
حوایج و مهماتنی جمول و متکفل دریادل متعین و ذیشان آدمه دینور یقال رجل خضرم ای سید جمول جمعی
خضارم و خضارمه کلور خانك فتحیله و خضرمون کلورکه جمع سالمدر و بونلر رجاله مخصوصلردر نسوانه اطلاق
اولنمزلر (الخضارم) علابط وزننده بودخی سید جمول آدمه دینور (الخضرم) علبط وزننده کلر یاوریسنه
دینور و طتلو صویه دینور علی قول طتلو ایله اجی بیننده او لانه دینور قویی صویی کبی (المخضرم) اسم مفعول بنیه‌سیله
سنت اولمامش آدمه دینور یقال رجل مخضرم اذا کان لم یختتن و عمرینك نصفی جاهلیت زماننده و نصفی اسلام
عهد واوانده کذران ایدن آدمه دینور علی قول جاهلیت و اسلامی ادراك ایدن کمسه‌یه دینور یاخود جاهلیت

(واسلامی)

واسلامی مدرك اولان شاعره دینور لبید کبی یقال هو مخضرم وهو الماضی نصف عمره فی الجاهلیة ونصفه
فی الاسلام او من ادرکهما او شاعر ادرکهما * شارح دیرکه حلو ومرّ بیننده یاخود خفیف وثقیل بیننده اولان صو
معناسندن مأخوذدر وعند البعض خضرمه قطع معناسنه اولمغله اول معنادن مأخوذدر * لکن مؤلف
مهملتین ایله وضاد معجمه ایله ده ثبت ایلمکله تأمّل اولنمق لازمدر انتهی * ومخضرم پدری ابیض وکندی اسود اولان
کمسه یه دینور یقال هو مخضرم ای اسود ابوه ابیض وناقص الحسب اولان آدمه دینور ومخضرم النسب بر آدمك
اوغل ایدندیکی کمسه یه دینورکه اوغلق تعبیر اولنور وپدری مجهول اولان یاخود ولد سراری یه اطلاق اولنور
وشول اته دینورکه ارکك طوار اتیمیدر یوخسه دیشی طوار اتیمیدر نامعلوم اوله یقال لحم مخضرم اذا کان لایدری امن
ذکر ام من انثی وطاتسز ناخوش طعامه دینور یقال طعام مخضرم ای تافه وثقیل وخفیف بیننده میانه اولان
صویه دینور (المخضرمة) مدحرجه وزننده قولاغنك اوجی کسلمش ناقه یه دینور یقال ناقة مخضرمة اذا کانت قطع
طرف اذنها وبو خضرمه دن مأخوذدرکه قطع معناسنه در وختان اولمش خاتونه دینور یقال امرأة مخضرمة
ای مخفوضة (الحضارمة) خانك فتحیله عجم صنفندن بر طائفه درکه ابتدای اسلام هنکامنده وطنلرندن چیقوب
دیار شامده ساکن اولدیلر مفردی خضرمیّدر خانك ورانك کسریله محدّثیندن عبدالکریم بن مالك وهبار
بن عقیل وعبّاس بن حسن الخضرمیون آنلردندر * شارح دیرکه طائفهٔ مزبوره بلاد عربه متفرّق اولدیلر آنلردن
بصره ده اقامت ایدنلره اساوده وکوفه ده آرام ایدنلره احامره وشامده تمکن ایدنلره خضارمه وجزیره ده توطن
ایدنلره جراجمه ویمنده ساکن اولنلره ابناء وموصلده قرار ایدنلره جرامقه اطلاق اولندی (المتخضرم) اسم
فاعل بنیه سیله شول کره یاغنه دینورکه صوغوغك شدتندن طولومده طاعنق وکسیك کسیك اولوب بر درلو
طوپلنمز اوله یقال زبد متخضرم ای متفرّق لایجتمع من البرد (الخطم) خانك فتحی وطانك سکونیله امر عظیم معناسنه در
یقال هذا خطم ای خطب جلیل وبر موضع آدیدر وقوشك بورنه دینور منقار معناسنه ودابّه قسمنك بورنلرینك
واغزلرینك اوکلرینه واوجلرینه دینور وانسانك بورنه دینور وخطم مصدر اولور بر آدمك یابر حیوانك بورنه
اورمق معناسنه یقال خطمه خطما من الباب الثانی اذا ضرب انفه ودوه نك بورنه خطام طاقمق علی قول
خطام ایچون بورننی یوفقه جه کدمك معناسنه در یقال خطم البعیر بالخطام اذا جعله علی انفه اوجزّ انفه وبر آدمه
سوز ایله قهر وغلبه ایلك معناسنه مستعملدر شویله که مقابله سنده شقّ شفه یه قادر اولمیه یقال خطمه بالکلام
ای قهره ومنعه حتی لاینبس وسختیانك کنارلرینی پرواز ایدوب دیکمك معناسنه در یقال خطم الادیم اذا خاط
حواشیه وخطم وخطام کتاب وزننده یایه کریش چکورمك معناسنه در یقال خطم القوس بالوتر خطما وخطاما اذا
علقها یعنی علق الوتر علیها (المخطم) مجلس وزننده و(المخطم) منبر وزننده بونلرده انسانك بورنه دینور یقال ضرب
علی خطمه ومخطمه ومخطمه ای علی انفه (التخطیم) تفعیل وزننده بودخی دوه نك بورنه خطام چکورمك معناسنه در
یقال خطم البعیر بالخطام اذا جعله علی انفه (الخطام) کتاب وزننده مصدردرکه ذکر اولندی ویایه چکوریلان
شیئه دینور کریش اولسون وابریشم وغیطان مقوله سی اولسون وخاصّة یایك کریشنه اطلاق اولنور ودوه یی یدمك
ایچون بورنه چکوریلان نسنه یه دینورکه یولار تعبیر اولنور کرك ایپ وکرك قایش ولیف مقوله سی اولسون جمعی
خطم کلور کتب وزننده یقال وضع علی البعیر خطامه وهو ما وضع فی انفه لیقتاد به * شارح دیرکه ابن اثیر خطام ایله
زمامی بو کونه فرق ایلمدیکه خطام ذکر اولنان اوزون یولاره دینور وزمام بورنه چکوردکلری انجه ایپدن حلقه یه
دینورکه یولاری اکا چکوررلر انتهی وخطام برکونه تمغا اسمیدرکه دوه نك بورنه یاخود ارقوریدن یکاغنه طوغری
یوزینه باصیلور وکاه بروکاهجه ایکی دانه بصارلر ومنه یقال جمل مخطوم خطام او خطامین بالاضافة (الاخطم)
اوزون بورنلو آدمه دینور یقال رجل اخطم ای الطویل الانف وسیاه آدمه دینور (المخطم) معظم وزننده شول آته
دینورکه بورنندن آلت چکه سنه طوغری صقر اوله یقال فرس مخطم اذا اخذ البیاض من خطمه الی حنکه
الاسفل واوزرنده جزکیلر اولان خرما قوریغنه دینور مخطم دخی دینور محدّث وزننده (الخطمیّ) خانك کسری
وفتحیله نبات معروفدرکه چچکنه خاتم چچکی تعبیر اولنور محلل ومنضج وملین وعسر بوله مفید ومثانه ده
اولان طاشلری دافع وعرق النسأ وامعاده اولان قرحه لره وارتعاش ونضج جراحات وتسکین وجع خصوصنده
نافع وسرکه ایله ضمادی بهق علتنی ومضمضه سی دیش اغریلرینی مزیل کذلك سرکه ایله ضمادی حیوانات سمومنه
وآتش یانیغنه وصو ایله مخلوط تخمنی یاسحق اولنمش کوکنی ضماد آتش یانغنی قوریدوب اوکولتمقده مؤثردر
واتّی صو ایله مستخرج اولان لعابنده جلوس عقیم خاتونه وورم مقعده مفیددر (ذات الخطمی) تبوك قلعه سی

يولنده برموضعدركه انده مسجدنبوی علیه السلام واردر (خطيم) زبیروزننده ابن علیّ بن خطيم دركه محدّثيندندر (خطيم) امیروزننده اصحابدندر وخطيم بن نويره وقيس بن الخطيم شاعرلردر ونجم بن الخطيم محدثدر وخطيم عباد بن عبدالعزى لقبيدر جمل وقعه سنده برونه اورلمغله ملقب اولدی (خطام) كتاب وزننده بررجل اسمیدر وخطام الكلب برشاعردر (خطمه) تمره وزننده برموضعدر وخطمه وخطيمه جهينه وزننده ابنا سعد بن ثعلبه دركه طیّ قبیله سندندر وخطمه انصاردن بر بطندركه بنو عبدالله بن مالك بن اوسدر (بنو خطامه) ثمامه وزننده ازد قبیله سندن برجماعتدر (الخطّام) شدّاد وزننده رایحه سی ككزلری طوتوب طولدررواولان تيز مسكه وصف اولور يقال مسك خطام اذا كان يفغم الخياشيم (الخوعم) جوهر وزننده بون واحمق آدمه دينور يقال رجل خوعم ای احمق (الخيعامة) خانك فتحيله بدكار اولان كمسه حقنده اوصاف شنيعه دن بروصفدر ياخود مأبون ديمكدر (خيقم) حيدر وزننده حكايهٔ صوتدر (خيقمانه) خانك فتحيله بنو تميم ديارنده پك قديم وعادی برقويينك اسمیدر (الخلم) خانك كسريله دوست وصديق معناسنه در يقال هو خلمه ای صديقه وبرآدمك همدمنه دينور يقال هو خلمى ای صاحبى وآهو بتاغنه دينور على قول اورمانلق ايچره اتخاذ ايلديكى اينه دينور وشئ عظيم معناسنه در وقيون بوكركنك ياغنه دينور جمعى اخلام وخلماء كلور علماء وزننده (الخالم) ظالم وزننده بغايت دوزوهموار اولان نسنه يه دينوركه اجزاء واندامنك برى برندن قطعا تفاوتى اولميه يقال شئ خالم ای مستو لايفوت بعضه بعضا (الخلمة) خانك كسريله بول چارلقده اوتليان دوه لره دينور يقال ابل خلمة ای رتاع (الاختلام) افتعال وزننده و (التخليم) تفعيل وزننده اختيار ايلك معناسنه در يقال اختلمه وخلمه اذا اختاره (المخالمة) مفاعله وزننده دوستلق ايلك معناسنه در يقال خالمه اذا صادقه (الخلجم) جعفر وزننده و (الخليجم) سميدع وزننده تنومند وعظيم الهيكل آدمه دينور على قول اعضاء واندامى كريملو اوزون آدمه دينور (الخمّ) خانك فتحى وميمك تشديديله سپورمك معناسنه در يقال خمّ البيت والبئر خما من الباب الاول اذا كنسهما وخمّ الثياب ثنا وستايش ايلمكده مستعملدر يقال هو يخمّ ثياب فلان ای يثنى عليه يعنى اوستنه توز قوندرميوب دائما مدح وثناسنى ايدر وخمّ سود صاغمق معناسنه در يقال خمّ الناقة اذا حلبها وخمّ وخموم قعود وزننده ات بوزيلوب قوقمق معناسنه در وبو مطبوخ ومشوى اولان اتده كثير الاستعمالدر يقال خمّ اللحم خماً وخموما من الباب الثانى والاول اذا انتن وخم وصف اولور قوقمش اته دينور يقال لحم خم ای منتن وخم سودك طعمى طولومك بد رايحه سى تغيير ايلك معناسنه در يقال خم اللبن اذا غيره خبث رائحة السقاء وقفسده طاوق حبس اولنمق معناسنه در يقال خمّ الدجاج على المجهول اذا حبس وكسمك معناسنه در يقال خمه اذا قطعه وبر آدمى كوزل ثنا ايلك معناسنه مستعملدر نته كه خمّ الثياب دخى مستعملدر يقال خمّ فلانا اذا اثنى عليه طيبا وپك اغلمق معناسنه در يقال هو يخمّ ای يبكى شديدا (الاختمام) افتعال وزننده بودخى سپورمك معناسنه در يقال اختمّ البيت والبئر اذا كنسهما وكسمك معناسنه در يقال اختمه اذا قطعه (الاخمام) همزه نك كسريله بودخى سودك طعمى طولومك بدرايحه سى بوزمق معناسنه در يقال اخمّ اللبن اذا غيره خبث رائحة السقاء (المخمة) ميمك كسريله سپوركه يه دينور (الخمامة) ثمامه وزننده سپورندى يه دينور كناسه معناسنه وطعام دوكنديسنه دينوركه اجر وثواب ايچون ديوشوروب اكل ايدرلر (المخموم) سپورلمش اوطه يه وقويى يه دينور بومناسبتله درونى غلّ وحسد وكينه مقوله سى غبار وقاذوراتدن پاك و پاكيزه آدمه مخموم القلب اطلاق اولنور ومنه الحديث سئل عليه السلام ایّ الناس افضل فقال ❁ الصادق اللسان المخموم القلب ❁ ای النقيه من الغلّ والحسد (الخم) خانك ضميله طاوق قفسنه دينور وبروادى اسميدر خانك فتحيله ده زبانزده در ومكه ده برقويى اسميدركه عبد شمس بن عبد مناف حفر ايلمشدر (غدير خم) بين الحرمين جحفه يه اوچ ميل مسافه ده بر موضعدر ياخود خم موضع مرقومده بر ميشه اسميدر انده بركول واردركه صويى سميتلودر اوراده تولد ايدن ولدبلوغه قدر ياشايوب قالمز مكركه مقدّمجه اورادن محلّ ديكره انتقال ايده لر وخمّ برده قازلمش شول بيوجك چقوره دينوركه دبنه كول قويوب يكى طوغان قوزيلرى واوغلاقلرى اورايه وضع وحفظ ايدرلر آغيل كبى اولوب محفوظ اولورلر جمعى خممه كلور قرده كبى وقوصره سپدندن ياپدقلرى فوللغه دينوركه سپدك ايچنه صمان طولديروب انده طاوق باصدررلر (الخم) خانك كسريله اشجار واثماردن خالى قالمش بستانه دينور (الخمّان) شدّاد وزننده ضعيف وفرسزمزراغه دينور وشامده برموضع آديدر (الخمّان) خانك ضميله رذيل وفرومايه اسفال ناسه دينوركه انسان مولوزى تعبير اولنور يقال هو من خمّان الناس ای رذالهم وشجرك ومتاعك كوتوسنه وكترينه دينور وخانك ضميله بر نبات آديدركه خمامى دخى دينور خزامى

(وزننده)

وزننده ترکیده مرور دیدکاریدر مطبوخی استسقا علتنه و بیلان صوقانه نافع و سقطه‌دن عارض اولان کسر و وثی
وقدوز کلب اصردیغی یره مفید وتسوید شعرده مؤثردر (الحمخمة) زلزله وزننده خنخنه معناسنه‌در که
سوزی ککزدن سویلمکدر یقال فلان یحمخم ای یخنخن (الحمخم) سمسم وزننده سودی چوق‌ممه‌یه‌دینور
وتیکنلو بر نبات آدیدر همان کندیسنه سورنوب اوغراینلره یاپشوب ایلیشور ظاهر قاهرهٔ مصرده چوق
اولور بعضلر بونی لسان الثور توهّم ایلدیلر لکن دکلدر اول حاء مهمله ایله‌در بونی مفرداتده صغردلی دیدکاری
نباتله بیان ایدرلرکه لسان الثورك غیریدر بعضلر قوش اتمکی دینور دیدیلر (الخمخم) هدهد وزننده‌در یا جانورلردن
بر کوچك جانور آدیدر (الحمخار) ثرثار وزننده ابن الحارث‌درکه اصحابدندر (اخمیم) همزه‌نك کسریله
مصرده بر بلده آدیدر و بنی عنزه یوردنده بر موضعدر (خمّام) زنار وزننده و غراب وزننده ازد قبیله‌سندن
بر بطندر خویل بن محمد الزاهد وفرزدق بن جوّاس نام محدّثلر آنلردندر (الخیم) امیر وزننده ممدوح وستوده
خصال آدمه دینور یقال رجل خیم ای ممدوح و ثقیل و مستثقل شخصه دینور یقال رجل خیم ای الثقیل الروح
وهنوز صاغلمش تازه سوده دینور (الخمامة) کتابه وزننده قوشك یلکلری آلتنده اولان فاسد تویه دینورکه
مردار توی تعبیر اولنور (خماء) حناء وزننده بر موضعدر (التخمم) تفعل وزننده سفره‌ده قلان اتمك وطعام
دوکندیسنی وقرنتیسنی اکل ایلك معناسنه‌در یقال تخمّم الرجل ماعلی الخوان اذا اکل بقایا ماعلیه من کسار
وحتات (الخندمة) مؤلفك قاعده‌سی اوزره خانك فتحیله اولمقدر لکن سائر محللرده زبرجه وزننده مضبوطدر
مکه‌ده بر طاغك اسمیدر (الخندمان) خانك ودالك کسریله بر قبیله آدیدر (الخمة) فتحاتله صدردن آخروب بلغم
اخراج ایدرکن صولوق طارلغی عارضه‌سنه دینور یقال اخذه الخمة ای ضیق فی النفس عند التنخم (تخنم)
تضرب وزننده بر موضع یاخود بر جبل آدیدر (الخامة) هواسی بدو ثقیل وخسته‌لکلی اولان یره دینور * شارحك
بیاننه کوره اصلی خومه‌در یقال ارض خامة ای وخمة وخامه طورپ دیدکاری سبزه‌یه دینور فجله معناسنه
جمعی خام‌در وساق واحده اوزره نابت تازه اکینه دینور وبو یائیه اولمغله مادهٔ آتیه‌ده مرسومدر جوهری
وهمندن بوراده ذکر ایلدی (الخومان) فتحاتله بر یره وخیم اولمق معناسنه‌در یقال خامت الارض تخوم خومانا
اذا کانت خامة (الاخامة) همزه‌نك کسریله صفون معناسنه‌درکه آت اوچ ایاغی اوزره طوروب اللرینك یاخود
آیاقلرینك برنی یوقریجه چکوب طرنغی دیکمك معناسنه‌در یقال اخام الفرس اذا صفن وبو واویه و یائیه اولمغله
مادهٔ آتیه‌ده دخی مثبتدر (الخیمة) خانك فتحیله ابانین دیدکاری طاغلرك اوست طرفنده بر تپه‌نك اسمیدر
وخیمه بیوت اعرابدن مستدیر اولان بیته دینورکه چادر تعبیر اولنور وبعضلر دیدیکه اوچ یاخود درت عمود
اوزره ترتیب اولنوب اوزرینی ثمام دیدکاری اوتلقله اورتدکاری بیتدرکه حرارت هوادن آنده مستظل اولورلر
یاخود مطلقا آغاج داللرندن ترتیب ایتدکاری بیته دینورکه ترکیده بونلره صلاش تعبیر اولنور خلاصه‌سی اعراب
طائفه‌سی قیلدن مدوّر قبه طرزنده اتخاذ ایدرلر وبعضا مستطیل اولور ودریدن دخی دوزرلر لسانمزده بونلره
چادر تعبیر اولنور وآغاجدن چاتدقلرینه ترکمان لساننده آلاچق تعبیر اولنور وسازلقدن یاپدقلرینه هوغ تعبیر
اولنور وحالا متعارف اولان چادرلر محدثدر اوتاق وشمسیه وقبه وآیلاق چادرلری کبی کوناکونی احداث اولنمشدر
وخیمه‌نك جمعی خیمات کلور فتحاتله وخیام کلور خانك کسریله وخیم کلور خانك فتحی ویانك سکونیله وخیم کلور
عنب وزننده (الاخامة) و (الاخیام) اصلی اوزره خیمه قورمق معناسنه‌در یقال اخام الخیمة واخیمها اذا بناها
واخامه آت اوچ ایاغی اوزره طوروب اول برنی بر مقدارجه چکوب طرنغی دیکه‌رك طورمق معناسنه‌درنته‌که
واویه‌ده دخی ذکر اولندی یقال اخام الفرس اذا صفن (التخییم) تفعیل وزننده خیمه‌یه کیروب اوتورمق معناسنه‌درکه
خیمه نشین اولمق تعبیر اولنور یقال خیم القوم اذا دخلوا فی الخیمة وبر محلده مقیم اولمق معناسنه مستعملدر
یقال خیموا بالمکان اذا اقاموا به وبر خوشبو نسنه‌نی رائحه‌سی سنمك ایچون مندیل مقوله‌سیله اورتوب بورمك
معناسنه‌در یقال خیم الشیٔ اذا غطاه بشیٔ کی یعبق به (الخیم) خانك فتحیله و (الخیمان) فتحاتله و (الخیوم)
و (الخیومة) خالرك ضمیله و (الخیومة) دیمومه وزننده و (الخیام) کتاب وزننده بر نسنه‌دن قورقوب
چکنلمق معناسنه‌در یقال خام عنه خیما وخیمانا وخیوما وخیومة وخیومة وخیاما اذا نکص وجبن وبر کیمسه بر آدمه
کید ومکر ایدوب ضرر ووخامتی کندیسنه عائد اولمق معناسنه‌در یقال خام فلان اذا کاد کیدا فرجع علیه
وایاغی یوقاری قالدرمق معناسنه‌در یقال خام رجله اذا رفعها (الخامة) ساق واحده اوزره بتمش اکینه دینور
علی قول تازه اکین دسته‌سنه دینور یاخود صاپنه دینور (الخام) دباغت اولنمامش دری‌یه دینورکه ترکیده دخی

خام دری تعبیر اولنور یاخود دباغتنده اهتمام اولنمامش دری‌یه دینور وهنوز چریلمامش بزه دینور بومعنالرده
فارسیدن معرّبدر وطورپ تعبیر اولنان سبزه‌یه دینور نته‌که واو یه‌ده دخی ذکر اولندی ومحدّثیندن احمد بن
محمد بن عمر والخامی خام کون عملنه منسوبدر (التخیم) تفعل وزننده برآدم چادرنی قورمق معناسنه‌در یقال
تخیم هنا ای ضرب خیمته‌به وطیبك رایحه‌سی صارلدیغی نسنه‌یه یاخود لباسه سیکمك معناسنه‌در یقال
تخیمت الریح الطیبة فی الثوب اذا عبقت به (الخیم) خانك کسریله خوی وطبیعت معناسنه‌در لفظندن مفردی
یوقدر یقال هوکریم الخیم وهم کریم الخیم ای السجیة والطبیعة وقلجك ناملوسنده اولان جوهره دینور فرندمعناسنه
(المخیم) مکیل وزننده بچلمش اکین دمدینه ودسته‌سنه دینور * مؤلف بوراده مسامحه‌ایله تفسیر ایلمشدر ومخیم
بروادی یاخود برجبل آدیدر (المخیّم) معظم وزننده و (المخیّمات) معظمات وزننده بطن بیشه‌ده بنو سلوله
مخصوص برخرمالق آدیدر (خیم) خانك فتحیله و (ذوخیم) و (ذات خیم) برموضع آدیدر (الخیماء) خانك
کسریله ومدّ وقصر ایله ویانك فتحیله‌ده زبانزده دربنی اسد یوردنده برصو آدیدر (خیم) عنب وزننده برطاغك

فصل الدال

آدیدر فصل الدال (الدأم) دالك فتحی وهمزه‌نك سکونیله برجانبه میل ایدوب اکیلال شیئه طیاق
اوروب طوغرلتمق معناسنه‌در یقال دأمه دأما من الباب الثالث اذا دعمه وبرنسنه‌یی اورتوب بوریان شیئه دینور
(التدأم) تفعل وزننده صو برنسنه‌یی بوریوب اورتمك معناسنه‌در یقال تدأم الماء الشیٔ اذا غمره ویوغور ناقه‌یه
آشمق معناسنه‌در یقال تدأم الفحل الناقة اذا تجللها (التداءم) تفاعل وزننده برنسنه تراکم ایدوب متزاحم
اولمق معناسنه‌در یقال تدأمه الامر اذا تراکم علیه وتزاحم (الدأماء) صحراء وزننده دکزه دینور بحر معناسنه
مؤلف بونی دوم ماده‌سنده دخی ثبت ایتمشدر هر برینك مناسبتی واردر (المدأم) منبر وزننده شول عسکره دینورکه
کثرتندن اوغرادقلری کوه وصحرایی بوریوب احاطه ایلیه یقال جیش مدأم ای یرکب کلّ شیٔ (المتدأم) اسم
مفعول بنیه‌سیله مأبون کیمسه‌یه دینورکه ککز تعبیر اولنور یقال هی متدأم ای مأبون (الدثیمة) ثای مثلثه ایله
سفینه وزننده صیچانه دینور فأره معناسنه (الدجم) رجم وزننده محزون وغمناك اولمق معناسنه‌در یقال
رجم الرجل دجما من الباب الرابع ودجم علی المجهول اذا حزن ومظلم اولمق معناسنه‌در یقال دجم اللیل دجما
من الباب الاول اذا اظلم ودجم کون وضرب ونوع معناسنه‌در یقال امن هذا الدجم هو ای من هذا الضرب
(الدجم) صرد وزننده دجمه‌نك جمعدرکه چوقلقدن برنسنه‌یی بوریوب احاطه ایدن شیئه دینور ومنه اخذته
دجم العشـق ای غمراته وظلمه (الدجم) عنب وزننده دجمه‌نك جمعیدر دالك کسریله احباب ویاران
واصحاب معناسنه‌در یقال هو کثیر الدجم ای الاخذان والاصحاب ورسوم وعادات معناسنه‌در یقال هم کریم
الدجم ای العادات (الدجمة) دالك فتحی وضمیله برسوزه دینور تقول ماسمعت له دجمة ای کلمة (الدحم) حای
مهمله ایله رحم وزننده برنسنه‌یی شدّتله اوته قاقق معناسنه‌در یقال دحمه دحما من الباب الثالث اذا دفعه شدیدا
وجماع ایلمك معناسـنه مستعملدر یقال دحم المرأة اذا نکحها (الداحوم) تلکی دوزاغینه دینور (الدحم) دالك
کسریله اصل وبنیاد معناسنه‌در یقال هو من دحم فلان ای من اصله (دحم) (دحمان) دالرك فتحیله (دحیم)
زبیر وزننده اسامیٔ رجالدندر (دحمه) رحمه وزننده (دحام) غراب وزننده اسامیٔ نسواندندر دحمه بنت
جدیع امّ یزید بن المهلب در ابو النجم اشبو * لم یقض ان یملکنا ابن الدحمة * مصراعنده ضرورت وزن ایچون
تحریك ایلمشدر (الدحسم) و (الدحسمان) و (الدحسمانیّ) دالرك وسینلرك ضمیله قاره یاغز اولوب اندامی
دیرنکلو تنومند آدمه دینور ودحسمان تخلیط امور ایدن کیمسه‌یه دینورکه نادانلغندن طوتدیغی مصلحتی عرب صاچی
کبی شوریده وافساد ایدر یقال انه لدحسمان الامر ای مخلطه (الدحقوم) قافله عصفور وزننده عظیم الخلقه
انسان وحیوانه دینور دحوق ودحموق کبی (الدحلمة) دحرجه وزننده برنسنه‌یی طورطوپ ایدوب طاغدن
یابریوکسك یردن اشاغی‌یه یاخود قویویه القا ایلمك معناسنه‌در یقال دحلم الشیٔ اذا دهوره من جبل الی مهواة اوبئر
(الدخم) دالك فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله برنسنه‌یی عنف وازعاجله اوته قاقق معناسنه‌در یقال دخمه دخما
من الباب الثالث اذا دفعه بازعاج وجماع ایلمك معناسنه‌در یقال دخم المرأة اذا جامعها (الدخشم) شین معجمه ایله
جعفر وزننده و (الدخشم) قنفذ وزننده یومری وایری کوده‌لو قاره آدمه دینور وبودور کیمسه‌یه دینور
وبررجل اسمیدر * مؤلف دخش فصلنده میمی زائد اولمق اوزره ثبت ایلمشدر ونسخه‌لرده حرف تعریفدن
مجرّد مرسوم اولمغله ابتردر (الدودم) علبط وزننده و (الدوادم) علابط وزننده قانه شبیه برنسنه‌درکه سمره
یاخود غرز دیدکلری بادیه اشجارندن حاصل اولور مومیا مقامنه قائم وآنك فعلنی اجراده مجربدر اکثر شام بلادندن

بيروت طاغلرنده بولنور بوماده‌يى دوم ماده سنده ذكر ايلك وهمدر (الدرم) دالك ورانك فتحيله آدمك بالدرى دوز وهموار اولمق معناسنه‌در يقال درم الساق درما من الباب الرابع اذا استوى وطپوقلرى ياكميكلرى سموزلكدن ات باصوب بوريمك معناسنه‌در شويله‌كه طپوغك وكميكك حجمى ات التنده قالوب بلورسز اوله يقال درم الكعب او العظم اذا واراه اللحم حتى لم يبن له حجم وديشلر چوريوب دوكلك معناسنه‌در يقال درمت الاسنان اذا تحاتت ودوه‌نك قوجه‌لقدن ديشلرى آشنوب دوكلك اوزره اولمق معناسنه‌در يقال درم البعير اذا ذهبت اسنانه ودنا وقوعها (الدرم) دالك فتحى ورانك سكونيله و (الدرم) كتف وزننده و (الدرم) كرم وزننده و (الدرمان) فتحاتله و (الدرامة) كرامه وزننده كرپى وطوشان مقوله‌سى حيوان سرعتله آدملرينى صيق صيق آتارق يوريمك معناسنه‌در يقال درم القنفذ درما ودرما ودرما ودرمانا ودرامة من الباب الثانى اذا قارب الخطو فى عجلة (الدرماء) حمراء وزننده شول خاتونه دينوركه اتنه طلو اولمغله طپوقلرينى ودرسكلرينى ات بوريوب بلورسز ايلمش اوله يقال امرأة درماء اذا كانت لاتستبين كعوبها ومرافقها وكلّ ماغطاه الشحم واللحم وخفى حجمه فقد درم كما ذكر بين العرب بو صفتده اولان نسوان معتبر اولمغله همان بونى نسوانده استعمال ايدوب مذكرندن قطع نظر ايلديلر ودرماء قزل يپراقلى بر اوتك آديدر وطاوشانه دينور ارنب معناسنه (الدرمة) فرحه وزننده و (المدرّمه) معظمه وزننده جابجا چيقفلرى ويومريلرى اولميوب دوز وهموار اولان ياخود سرد اولميوب ملايم ولطيف اولان زرهه وصف اولور يقال درع درمة ومدرّمة اى ملساء اولينة ودرمه طاوشانه دينور عندالاكثر ارنب مؤنثه اطلاق اولنمغله اكثرى اساميسى مؤنث عنوانندە اولور (الادرم) احمر وزننده ديشلرى چوريوب دوكلش آدمه دينور ودوپدوز هموار نسنه‌يه دينور وبرموضع آديدر وبنو الادرم قريشدن برجاعتدر (الادرام) همزه‌نك كسريله كوچك چوجغك ديشلرى اوينامق معناسنه‌دركه يرلرندن اصل متين ديشلر چيقمغه باشلدقده اولور ديش سورمك تعبير اولنور يقال ادرم الصبىّ اذا تحرّكت اسنانه ليستخلف اخر ودوه كوشكى بشنجى ياخود التنجى ياشنه وارمق معناسنه‌دركه اوراده ديشلرينى القا ايدر يقال ادرم الفصيل اذا شرع للاجذاع والاثناء ويردرماء ديدكلرى نبات مزبور بتورمك معناسنه‌در يقال ادرمت الارض اذا انبتت الدرماء (الدرّامة) جبّانه وزننده طاوشانه دينور وكرپى‌يه دينور وچركين يوريشلو بودور وجوجه عورته دينور يقال امرأة درّامة اى السيئة المشى القصيرة فى الصغر (الدروم) صبور وزننده بودخى بديوروريشلو بودور جوجه عورته دينور وكيجه‌لرده ناسزا محلاره تردّد ايدن باشى طشره عورته دينور يقال امرأة دروم اذا كانت تجئ وتذهب بالليل * شارحك بيانه كوره الذى يجئ نسخه‌لرى غلطدر (الدرّام) شدّاد وزننده كرپى‌يه دينور وچركين يورويشلو آدمه دينور يقال رجل درّام اى القبيح المشية (الدارم) غضانام شجره شبيه برشجر معروف آديدر ودارم بن ابى دارم اصحابدندر ودارم بن مالك بن حنظله تميم قبيله سندن برجاعت پدريدر مقدما اسمى بحر ايدى بركون پدرينه بعض كسه‌لر اقتضا ايدن برديت خصوصنده استعانه ايلمكله پدرى مزبور بحره يابحر ايتنى بخريطة لمال ديو آقچه كيسه‌سنى كتورمكله امر ايلدى اولدخى واروب كيسه‌يى ارقه‌سنه آلوب كندى صغير وكيسه كبير وثقيل اولديغندن آلتنده طوشان كبى درامتله يعنى آدملرينى خرده خرده آتارق كتورمكله دارم ايله تلقيب ايلديلر (الدريم) امير وزننده اتلو جانلو نازكبدن تازه دلبردلو قنلويه دينور (الداروم) شامدن مصر يولنده غزه‌دن اوته‌ده برقلعه آديدر (التدريم) تفعيل وزننده طرنقلرى كسدكدنصكره دوزلتمك معناسنه‌در يقال درّم اظفاره اذا سوّاها بعد القصّ (المداريم) ميمك فتحيله مدارين معناسنه دركه مدران لفظندن جمعدر دائما وسخناك وآلوده اولان آدمه دينور مداريم دخى مدرام لفظندن جمعدر (الدرم) كتف وزننده برشجر آديدر وشيبان قبيله سندن بركسه اسميدر * اودى درم * مثلنك منشأيدر قتل اولنوب انتقامى اخذ اولنمديغندن على قول قارظ عنزى كبى نابديد اولديغندن ضرب اولندى اودى هلك معناسنه‌در (الدرخمين) خاى معجمه ايله شرحبيل وزننده آفت وداهيه معناسنه‌در مبالغة جمع عاقل بنيه سنده‌در يقال رماه الله بالدرخمين اى الداهية (الدردم) زبرج وزننده كيجه‌لرده ناسزا محلاره تردّد ايدن باشى طشره عورته دينور وقوجه ناقه‌يه دينور (الدرعم) زبرج وزننده آلچق وكم مايه بدزبان كسه‌يه دينور يقال رجل درعم اى ردئ بذئ (الدرقم) قافله زبرج وزننده وقع وحيثيتى اولميان بى قدر وساقط كسه‌يه دينور ودجالك اسميدر * شارح ديركه صواب اولان اسم للرجال اولمقدركه رجلك جمعيدر نته‌كه محكمده هو من اسماء الرجال عنوانيله مثبتدر (الدرهم) منبر وزننده و (الدرهام) محراب وزننده و (الدرهم) زبرج وزننده وزن معلوم اسميدركه مكك بابنده ذكر اولندى التى دانق وزندن

عبارتدر جمعی دراهم ودراهیم کلور * شارح دیرکه بعده سکه لو فضه ده دخی استعمال اولندی که اقچه تعبیر اولنور
ودم فارسیدن معربدر * مترجم دیرکه یونانی اولان درخمی معرّبی اولدیغی بعض کتب اسلافده رسیدهٔ نظردر
انتهی * ودرهم منبر وزننده اطرافی دیوارلو باغچه یه دینور واسامیدندر درهم ابو زیاد ودرهم ابو معاویه اصحابندندر
ودرهم خداش بن زهیرك فرسی اسمیدر وحماد بن زید بن درهم محدّثدر (المدرهم) مدحرج وزننده اقچه سی
چوق آدمه دینور یقال رجل مدرهم ای کثیر الدراهم ولا تقل درهم مبنیا للمفعول لكنه اذا وجد اسم المفعول
فالفعل حاصل یعنی بونك فعلنی کرچه استعمال ایلمدیلر لکن اسم مفعول موجود اولیجق البته آنك فعلی حاصلدر
(الدرهمة) دحرجه وزننده ابه کومجنك پیراقلری درهم شکلنده اولمق معناسنه‌در یقال درهمت الخبازی
اذا صار ورقها کالدّراهم (المدرهمّ) مشمعلّ وزننده عمملانده پك پیرفانی یه دینور یقال شیخ مدرهمّ
ای ساقط کبرا (الادرهمام) اشمعلال وزننده برآدمك کوزلری کورمکدن قالمق معناسنه‌در یقال
ادرهمّ بصره اذا اظلم وپك پیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال ادرهمّ فلان اذا کبرسنه (الدسم) دالك
وسینك فتحیله چرویش یاغنه دینور یقال طعام کثیر الدسم ای الودك ویاغك زفیرینه وبیلاشغندن اولان
کیرو پاسه دینور یقال بیده او بثیابه دسم ای وضر ودنس ومصدر اولور طعام پك چرویش یاغلو اولمق
معناسنه‌در یقال دسم الطعام دسما من الباب الرابع اذا کثر ودکه وبرآدمك الی یاخود لباسی یاغدن زفیرلنوب
وکیرلو پاسلو اولمق معناسنه‌در یقال دسمت یده او ثوبه اذا کانت دسمة ویقال یده من الدسم سطلة یعنی الی پك
زفیرلولکدن بعینه یاغ سطلی اولمشدر ودسم برنسنه‌نك لونی قرامتق بوز اولمق معناسنه‌در یقال دسم الشیٔ
اذا کان اغبر الی السواد (الدسم) رسم وزننده جماع ایلمك معناسنه‌در یقال دسم المرأة دسما من الباب الاوّل
اذا جامعها وشیشه‌نك اغزنی طیقامق معناسنه‌در یقال دسم القارورة اذا سدّها وبرنسنه‌نك اثر ونشانی
کیدروب بلورسز ایلمك معناسنه‌در یقال دسم الاثر اذا طمسه ویری یغمور برمقدارجه اصلاتمق معناسنه‌در
یقال دسم المطر الارض اذا بلها قلیلا وقپویی قپامق معناسنه‌در یقال دسم الباب اذا اغلقه ودوه‌یی قطرانلمق
معناسنه‌در یقال دسم البعیر دسما من الباب الثانی اذا طلاه بالهناء ودسم برنسنه‌نك اوجنه وکوشه‌سنه اطلاق
اولنور کویا که اول نسنه‌نك بیلاشغی اولور ومنه تقول انا علی دسم الامر ای علی طرف منه ودسم مکه قربنده
برموضع آدیدر (الادسام) همزه‌نك کسریله بودخی شیشه‌نك اغزنی طیقامق معناسنه‌در یقال ادسم القارورة
اذا سدّها (الدسام) کتاب وزننده شیشه‌نك طیقاجنه دینور یقال دسم القارورة بالدسام ای السداد (الدسمة)
غرفه وزننده طولومك یرتغی سدّ اولنه جق یامه یه دینور وقرامتق بوزلغه دینورکه فعلی آنفا ذکر اولندی یقال به
دسمة ای غبرة الی السواد وخسیس وکم مایه انسان مولوزی کمسه یه دینور یقال ماهو الّا دسمة ای ردیٔ * شارحك
بیانه کوره بونده تسمیه بالمصدر در (الادسم) احمر وزننده پك یاغلو نسنه یه دینور وياغدن زفیرلنمش نسنه یه
دینور ولونی قرامتق بوز اولان شیئه دینور مؤنثی دسماءدر (الدیسم) حیدر وزننده تلکونك قانجق کوپکدن اولان
یاوریسنه دینور علی قول قوردك قانجق کوپکدن اولان انیکنه دینور تقول رأیت دیسما ای ولد الثعلب من الکلبة
او ولد الذئب منها وآیویه دینور دبّ معناسنه علی قول یاوریسنه دینور وبال آریسنك اوغولنه دینور فرخ النحل
معناسنه وظلمت وسواد معنالرینه‌در وبرنبات اسمیدر مفرداتده حماحم ایله تفسیر ایدرلرکه فرنك فسلکنی
دیدکلریدر ودیسم قطرب نام امام لغوینك اصحابندن ابو الفتح اللغوی اسمیدر وهر امورده رفق وتانی وشفقت اوزره
اولان ملایم مشرب آدمه دینور یقال هو دیسم ای رفیق بالعمل مشفق وتلکو یه دینور (الداسم) راسم وزننده بودخی
امور ومعاملاتده رفق وشفقت اوزره اولان ملایم ومتانی آدمه دینور (الدیسمة) حیدره وزننده خرده قرنجه یه
دینور (التدسیم) تفعیل وزننده دفع چشم زخم ایچون چوجغك زنخدانی چقورنی آزجه سیاه نسنه ایله قاره‌لیوب
بکلمك معناسنه‌در ومنه حدیث عثمان رضی الله عنه انه رأی صبیا تأخذه العین جمالا فقال * دسّموا نونته *
ای سوّدوها لئلا تصیبه العین (الدسیم) امیر وزننده کثیر الذکر آدمه اطلاق اولنور ومنه الحدیث الضعیف
❁لا تذکرون الله الّا دسما❁ یحتمل ان یکون مدحا وان یکون ذمّا یعنی ابو الدرداء حضرتلرندن مروی ❁ارضیتم ان شبعتم
عاما ثم عاما لا تذکرون الله الّا دسما❁ حدیثنده واقع دسم لفظی که رسم وزننده قاروره اغزنی طیقامق معناسندن
مأخوذ اولمغله درونلری ودهانلری ذکر خدای متعالله طولمش وطیقانمش دیمك اولورکه مدح اولور یاخود
تدسیم نونه‌دن مأخوذ اولمغله قلت معناسنی متضمن اولدیغندن ذمّ اولور کرچه نسخه‌لرده غائب صیغه سیله
لا یذکرون عبارتیله مرسوم اولوب لکن نهایه ده عبارت مرقومه ایله مثبوت اولمغله بعینها نقل اولندی (دسمان) عثمان

وزنده برموضع آدیدر ﴿ الدشمة ﴾ شین معجمه ایله غرفه وزنده خیرو منفعتسز جماد کبی شخصه دینور یقال ماانت الآدشمة ای لاخیرفیك ﴿ الدعم ﴾ دالك فتحی وعینك سكونیله برطرفه میل ایلمش نسنه یه طیاق اوروب طوغرلتمق معناسنه‌در یقال دعم الشیٔ دعما من الباب الثالث اذا مال فاقامه وجماع ایلمك علی قول دورتشدرمك یاخود ایچنه بوس بتون صوقمق معناسنه‌در یقال دعم المرأة اذا جامعها او طعن فیها او اولجها اجمع ﴿ الدعمة ﴾ و ﴿ الدعامة ﴾ و ﴿ الدعام ﴾ دالك كسریله تمكین ایچون بیته اوریلان دیركه دینوركه پاینده تعبیر اولنور یقال مال حائطه فدعمه بدعمة ودعامة ودعام وهو عماد البیت واصمه كرویدنه اوریلان طیاغه دینور جمعی دعم كلور عنب وزنده ودعائم كلور ودعامة القوم بر قومك سید وسركرده‌لرینه اطلاق اولنور یقال هو دعامة قومه ای سیدهم وبكره‌نك ایكی اغاجلرینك هر برینه یعنی قیونك ایكی جانبنده اولان اغاج میللرك هر برینه دینوركه چرخی انلره وضع ایدرلر ایكیسنه دعامتان دیرلر ودعامه اسامیدندر دعامة بن غریز واوغلو قتاده بن دعامه اصحابدندر ﴿ الادعام ﴾ تشدید داله افتعال وزنده دعامه‌یه طیانمق معناسنه‌در یقال ادعم الرجل اذا اتكأ علی الدعامة ﴿ الدعمیّ ﴾ كردیّ وزنده دولكره اطلاق اولنور یقال هو دعمیّ ای نجّار بوجهتله كراسته جیه‌ده اطلاقی صحیحدر ودعمیّ الطریق یولك اولو برینه یاخود اورته‌سنه اطلاق اولنور یقال اخذ دعمیّ الطریق ای معظمه او وسطه وقوامی پك ومحكم شیئه دینور یقال شیٔ دعمیّ ای شدید الدعام وشول آته دینوركه كوكسنده یاخود سینه بند یرنده صقرلغی اوله ادعم دخی دینور ودعمیّ بن جدیله بر قبیله پدریدر ﴿ الادعم ﴾ احمر وزنده بو دخی كوكسنده یاخود سینه بند یرنده صقرلغی اولان آته دینور یقال فرس دعمیّ وادعم اذا كان فی صدره اولبته بیاض ﴿ الدعامة ﴾ سحابه وزنده شرط معناسنه مستعملدر مشروطك ادّعامی تصوّریله‌در یقال له دعامة ای شرط ﴿ دعام ﴾ غراب وزنده عربدن بر بطن عظیم اسمیدر ﴿ دعام ﴾ كتاب وزنده بر رجل اسمیدر ﴿ دعمان ﴾ سحبان وزنده برموضعدر ﴿ دعمه ﴾ غرفه وزنده اجأ نام جبلده برصو آدیدر ﴿ الدعرم ﴾ زبرج وزنده جثه‌سی خوار وچركین اندامسز بودوره دینور ودعقس معناسنه‌دركه سائر دوه‌لر ایچدكدنصكره ایچن دوه‌یه دینور ذلتندن ایلرویه صوقلمیوب دوه‌لرك ایچمنه منتظر اولوب انلر دنصكره واروب ایچر ﴿ الدعرمة ﴾ دحرجه وزنده آدیملری طوشان كبی تیز تیز وصیق صیق اتارق یوریمك معناسنه‌در یقال یدعرم فی مشیه ای یخطی قصرا فی عجلة ﴿ دعسم ﴾ جعفر وزنده بر رجل اسمیدر ﴿ دعشم ﴾ شین معجمه ایله بر رجل آدیدر ﴿ دعانیم ﴾ اقانیم وزنده خثعم قبیله‌سندن بنوالحلیس یوردنده برصو آدیدر ﴿ الدغم ﴾ دالك فتحی وغین معجمه‌نك سكونیله اسّی یاخود صوغوق بر آدمی قپلامق معناسنه‌در یقال دغمهم الحرّ والبرد دغمهم دغما من الباب الثالث والرابع اذاغشیهم وبرون كمیكنی ایچنه طوغری ازمك معناسنه‌در یقال دغم انفه دغما من الباب الثالث اذا كسره الی باطن وقابی قپاقلیوب اورتمك معناسنه‌در یقال دغم الاناء اذاغطاه ورغم كلمه‌سنی تأكید ایچون ایراد اولنور یقال فی الدعاء رغماله دغما سغما ﴿ الادغام ﴾ همزه‌نك كسریله بو دخی اسّی یاصوغوق بركمسه‌یی قپلامق معناسنه‌در یقال ادغمهم الحرّ والبرد اذاغشیهم ویوزی قرارتمق معناسنه‌در یقال ادغمه الله ای سوّد وجهه یعنی اذلّه وآتك اغزینه كم كچورمك معناسنه‌در یقال ادغم الفرس اللجام اذا ادخله فی فیه وصرفیون اصطلاحنده برحرفی آخر حرف ایچره درج وادخال ایلمكدن عبارتدركه جنس واحددن اوله‌لر یقال ادغم الحرف فی الحرف ای ادخله وطعامده آج كوزلولكدن ناشی اهل سفره كندیسنی سبق ایدرلر دیو تیز تیز لقمه‌یی چینمكسزین یوده‌رق یمك معناسنه‌در یقال ادغم فلان اذابادر القوم مخافة ان یسبقوه فاكل بلا مضغ وبر آدمی خوار وخاكسار ایلمك معناسنه‌در یقال ادغمه الله ای ارغمه ﴿ الدغمة ﴾ غرفه وزنده و ﴿ الدغم ﴾ فتحتینله آت الوانندن بر لوندركه چهره‌سی ودوداقلری اطرافی قرامتق اولوب سائر جسدینك سیاهلغندن اشدّ اوله مراد اچق یاغز اولوب لكن چهره‌سی ودوداقلری اطرافی بدنندن زیاده یاغز اولمقدر خلاصه‌سی بوزمتق یاغزدركه تركمانلر قوكور تعبیر ایدرلر مقبول لون دكلدر ﴿ الادغیمام ﴾ احمیرار وزنده آت دغمه رنكده اولمق معناسنه‌در یقال ادغامّ الفرس اذا كانت به دغمة ﴿ الادغم ﴾ احمر وزنده دغمه رنكنده اولان آته دینور مؤنثی دغماء در بو طونده اولان آته فارسیده دیزج دینور یقال فرس ادغم اذا كانت به دغمة وهی من الوان الخیل ان یضرب وجهه وجحافله الی السواد ویكون ذلك اشدّ سوادا من سائر جسده ❊ مؤلف كرچه فارسیده دیزج دینور دیو بیان ایلدی لكن دیزج دیزه معرّبیدركه یاغز آته كذلك بوز آته دینوركه قرامتق اوله بعض قوردك ویبان اشككنك رنكلری طرزنده اولان یاغز اولوركه یلیسی وچهره‌سی واغزینك چوره‌سی زیاده‌جه قرامتق اولور وادغم برونی سیاه اولان حیواناته دینور وككزندن سویلر اولان آدمه دینور یقال رجل ادغم ای یتكلم من قبل انفه ﴿ الادّغام ﴾ دالك تشدیدیله افتعال وزنده بو دخی برحرفی آخر حرف ایچره درج

وادخال ايلك معناسنه‌در يقال ادغم الحرف فی الحرف اذا ادخله ﴿ الدغمان ﴾ عثمان وزننده سياه آدمه دينور
علی قول عظيم الهيكل سياه آدمه دينور و بررجل اسميدر دالك فتحيله ده زبانزده‌در ﴿الداغم ﴾ راغم وزننده‌واكا
مؤكد اذكر اولنور يقال رجل راغم داغم ﴿ الدغام ﴾ غراب وزننده بوغاز اغريلرندن بركونه اغری‌يه دينور ﴿ دغيم ﴾
زبير وزننده بررجل اسميدر ﴿ الدغم ﴾ دالك ضميله بيض معناسنه‌در يعنی ادغم لفظندن جمع اولوب آق نسنه‌لره
دينور بوجهتله كويا كه ضدّ اولور ﴿ الدقم ﴾ دالك فتحی وقافك سكونيله شديدغم واندوهه دينور كرك بورج وكرك
سائر جهتدن اولسون يقال اخذه الدقم ای الغمّ الشديد من دين وغيره ودقم مصدر اولور بر آدمك ديشلرينی
اوفاتمق معناسنه‌در يقال دقه دقما من الباب الاول والثانی اذا كسر اسنانه و برآدمی آنسزين اوته قاقق معناسنه‌در
كذلك كوكسنه قاقيورمك معناسنه‌در يقال دقه اذا دفعه مفاجأة وكذا يقال دقه اذا دفعه فی صدره وايچريده
اولان كمسه اوزره روزكار كيرمك معناسنه‌در يقال دقت الريح عليه اذا دخلت ﴿ الدقم ﴾ فتحتينله ضرر وزيان
معناسنه‌در يقال به دقم ای ضرر * شارح ديركه صواب اولان ضنز اولقدر زائين معجمتين ايله كه مخرج كلامی
ضاد حرفنه اورمقسزين سويليه‌مز اولمق معناسنه‌در ودقم بر آدمك اوك ديشلری چوريوب دوكلمك معناسنه‌در
يقال دقم الرجل دقما من الباب الرابع اذا ذهب مقدّم اسنانه ﴿ الاندقام ﴾ انفعال وزننده بودخی بركمسه اوزره
طشره‌دن روزكار كيرمك معناسنه‌در يقال اندقت الريح عليه اذا دخلت ﴿ الدقمّ ﴾ فلزّ وزننده ديشلری قيريق
آدمه دينور يقال رجل دقمّ ای المكسور الاسنان ﴿ الدقمّ ﴾ هجفّ وزننده‌واسع نسنه‌يه دينور ﴿ الادقم ﴾ احمر
وزننده اوچ ديشی صنمش آدمه دينور دقم مذكوردن وصفدر يقال رجل ادقم اذا كانت قدانكسرت ثلاث من اسنانه
﴿ المدقم ﴾ محسن وزننده شول قاری‌يه دينوركه فرجی پك واسع اولمغله هر نسنه‌يی بردن بلع ايدر اوله علی قول جماع
اولنوركن فرجی اوتر اوله يقال امرأة مدقم اذا كانت يلتهم فرجها كلّ شیء او يصوّت فرجها عند الجماع ﴿ دقيم ﴾
زبير وزننده ﴿ دقان ﴾ عثمان وزننده اسامیء رجالدندر ﴿ الدقة ﴾ فرحه وزننده پك قوجه‌لقدن ديشلری دوكيلوب
چكه‌لری الدن كتمش دوه‌يه وقيونه دينور ﴿ الدكم ﴾ دالك فتحی وكافك سكونيله برآدمك كوكسنه قاقق معناسنه‌در
تقال دكم فی صدره دكما من الباب الاول اذا دفع و برنسنه‌يی بری بری اوزره دوكوب خرد ايلك معناسنه‌در خرمن
دمتلرينی دوكدكلری كبی يقال دكم الشیء اذا دقّ بعضه علی بعض ﴿ التداكم ﴾ تفاعل وزننده ايتشمك
معناسنه‌در يقال تداكموا اذا تدافعوا ﴿ الاندكام ﴾ انفعال وزننده برتنك ياخود شدّتلو يره صوقيلوب كيرمك
معناسنه‌در يقال اندكم فلان اذا انقحم ﴿ دكه ﴾ تمره وزننده مغربده بر بلده آديدر ﴿ التدكيم ﴾ تفعيل وزننده برنسنه‌يی
برنسنه ايچره صوقمق معناسنه‌در يقال دكه فيه اذا ادخله فيه و بر آدمك بوغازينك اورته‌سنه باش ايله
سوسوب قاقق معناسنه‌در يقال دكم فلانا برأسه اذا انطحه فی حاق حنجورته ﴿دكيم﴾ زبير وزننده بررجل اسميدر
﴿ الدلم ﴾ فتحتينله برنسنه دوز وطانيجق يالچين اوله‌رق پك سياه اولمق معناسنه‌در يالچين سياه قيا كبی يقال دلم
الشیء دلما من الباب الرابع اذا اشتدّ سواده فی ملوسة ودوداق صارقق اولمق معناسنه‌در يقال دلمت الشفة اذا
تهدلت واسم اولور دوداقده اولان صارقلغه دينور يقال فی شفته دلم ای هدل وحيه‌يه شبيه بر جانور اسميدركه
حجازديارنه مخصوص صدرپك ياوز جانور اولمغله * اشدّ من الدلم * ضرب مثل اولمشدر و بررجلك اسميدر ﴿ الادليمام ﴾
احميرار وزننده بودخی برنسنه دوز ويالچين اوله‌رق پك سياه اولمق معناسنه‌در يقال ادلامّ الشیء اذا اشتدّ
سواده فی ملوسة وكيجه پك قرا كو اولمق معناسنه‌در يقال ادلامّ الليل اذا ادلهمّ ﴿ الادلم ﴾ احمر وزننده قره ياغز
آدمه دينور يقال رجل ادلم ای آدم وپك سياه آدمه وپك سياه طاغه دينور وارسلانه دينور وارندج معناسنه‌دركه
زاج تعبير اولنان قاره بويه‌در ﴿ الدلام ﴾ سحاب وزننده سياهلغه دينور يقال به دلام ای سواد وسياه نسنه‌يه
دينور يقال شیء دلام ای اسود ﴿ الدلماء ﴾ حمراء وزننده آيك اوتوزنجی كيجه‌سنه اطلاق اولنور يقال هذه ليلة الدلماء
ای ليلة ثلاثين ﴿ الديلم ﴾ حيدر وزننده برمعروف طائفهٔ انسانی اسميدر برهانده مسطور اولديغی اوزره ديلم ايرانده
كيلان ايالتنده برشهردر خلقی بغايت شديد اولوب صاچلری قيورجق اولور آنلره دخی ديلم اطلاق اولنور فی الاصل
اكراد قسمندن برصنف ايديلر وديلم آفت وداهيه معناسنه‌در ودشمن وعدوّ معناسنه مستعملدر يقال هو ديلم
من الديالمة ای عدوّ من الاعداء وجماعت وكروه معناسنه مستعملدر وقرنجه‌لق وكنه‌لك يره دينوركه حوض
اياقلرنده ودوه ياتاقلرنده اولور وتراج قوشنك اركگنه دينور يقال صاد ديلما وهو ذكر الدراج وباديه‌ده سلم
اغاجنك اسميدر وبنوضبه جماعتنك لقبيدر پك سياه اولدقلرندن ملقب اولديلر وبنی عبسن يوردنده برصوك
آديدر وبغرتلق قوشندن برنوع ياخود اركگنه دينور وديلم بن فيروز ياخود فيروز بن ديلم اصحابدندر

و بو پیغمبرلك ادعاسنده اولان اسود عنسی نام کذابك قاتلی فیروز دیلمی دکلدر اول دیلم طائفه سنه منسوبدر
و جبل دیلمی اضافتله مکه ده مروه اوزره مشرف طاغك اسمیدر (ابو دلامه) ثمامه وزننده برکسه نك کنیه سیدر
مأمون خلیفه یه معاصر و کتب ادبیه ده لطائف و مناقبی مثبت برشوخ و شیرینکار آدم ایدی و ابو دلامه مکه ده
حجون اوزره مشرف برطاغه اطلاق اولنور (الدلم) صرد وزننده فیل دیدکلری حیوانه دینور (دلام) غراب
وزننده (دلیم) زبیر وزننده اسمادندر (الدلثم) ثای مثلثه ایله جعفر وزننده و (الدلاثم) علابط وزننده جست و چالاك
انسان و حیوانه دینور (الدلخم) خای معجمه و تشدید لامله جردحل وزننده جثه سی عظیم یومری و ایری دوه یه دینور
و شدید علت و مرضه دینور یقال اخذه دلخم ای داء شدید و خفیف اویقویه علی قول اوزون اوزادی اویقویه
دینور و هر ثقیل نسنه یه دلخم دینور (الدلظم) ظای معجمه ایله جعفر وزننده و زبرج و سبحل و جردحل و اردبّ
وزنلرنده بغایت یاشلو اولغله عملانده اولمش ناقه یه دینور و سبحل وزننده قویّ و توانا ارکك دوه یه و یاوز و شدید
آدمه دینور (الدلقم) قافله زبرج وزننده قوجه قاری یه دینور و پك یاشلولغندن دیشلری آشنوب او فانمش ناقه یه
دینور (الادلهمام) اقشعرار وزننده پك قراکولق باصمق معناسنه در یقال ادلهمّ الظلام اذا کثف و یقال
اسود مدلهمّ مبالغة (الدلهم) جعفر وزننده مظلم معناسنه در یقال لیل دلهم ای مظلم و قورده دینور ذئب
معناسنه و بغرتلق قوشنك ارککنه دینور و عشق و هوادن دیوانه وار سرسم و واله و آشفته اولمش عاشقه دینور
یقال هو دلهم ای المدله العقل من الهوی و دلهم بر رجل اسمیدر (الدلهام) قرطاس وزننده ارسلانه دینور
و ایشلك کارکذار و نافذ کسه یه دینور یقال رجل دلهام ای ماض (الدمّ) دالك فتحی و میمك تشدیدیله برنسنه یی
برشیئه سوروب صوامق معناسنه در یالدز و بویه سورمك کبی یقال دمّه یدمه دما من الباب الاوّل اذا طلاه به و دیواری
کرج ایله صوایوب بادانه چالمق معناسنه در یقال دمّ البیت اذا جصصه و کمی یی زفت ایله قلفاتلمق معناسنه در
یقال دمّ السفینة اذا قیرها و کوزك طشره سنه دمام یعنی اصپور و زعفران مقوله سی نسنه سورمك معناسنه در
یقال دم العین اذا طلا ظاهرها بدمام و یری دوزلتمك معناسنه در یقال دمّ الارض اذا سوّاها و برکسه یه تمام
درجه ده شدید عذاب ایله عذاب ایلمك معناسنه در یقال دمّ فلانا اذا عذبه عذابا تامّا و برآدمك باشنی ازوب خرد
ایلمك یاخود یارمق معناسنه در یقال دمّ رأسه اذا شدخه او شجه و اورمق معناسنه در یقال دمّه اذا ضربه و سرعتله
یوریمك معناسنه در یقال دمّ الرجل اذا اسرع و خلقی استیصال و جهیله ریزه ریزه قیروب چورمك معناسنه در
یقال دمّ القوم اذا طحنهم فاهلکهم و عرب طاوشانی یوه سنك اغزنی طپراغله دوپدوز اورتوب بلورسز ایلمك
معناسنه در یقال دمّ الیربوع جحره اذا غطاه و سوّاه و آیغر قسراغه آشمق معناسنه در یقال دمّ الحصان الحجر
اذا نزا علیها و پرده متنارك اوزرینی طپراقلیوب کومك معناسنه در یقال دمّ الکمأة اذا سوّی علیها التراب و دم
برنسنه یه طلا اولنان شیئه دینور دمام کبی کما سیذکر و برنبات آدیدر و دمّ مخففه ده لغتدرکه قانه دینور دم مخففه نك
اصلی دمی ایدی * شارح دیرکه نته که شاعرك اشبو * اهان دمك فرغا بعد عزته * یا عمرو بغیك اصرارا علی الحسد *
بیتنده تضعیفله وارداولدی لکن بنه اصلی دمی اولوب یاء میمه قلب و ادغام اولنمق ملحوظدر (التدمیم) تفعیل وزننده
بو دخی کوزك طشره سنه زعفران و خولان مقوله سی نسنه سورمك معناسنه در یقال دمّم العین اذا طلا ظاهرها
بدمام (الدمدمة) زلزله وزننده بو دخی ناسی استیصال و جهیله خاکسار ایدوب ریزه ریزه قیروب چورمك
معناسنه در طلا معناسندن مکرردر یقال دمدم القوم و دمدم علیهم ای طحنهم فاهلکهم و خشم و غضب
معناسنه در یقال اخذته الدمدمة ای الغضب و برآدمه خشم و غضبله کومورده نرك سوزسویلك و آلابانده و یرمك
معناسنه در یقال دمدم علیه اذا کلمه مغضبا (الدمیم) و (الدمیمة) دالك فتحیله شول چوملکه دینورکه قیریغی
جبر و مرمت اولنقدنصکره اوزری طحال یا کبد یاخود دم ایله صوانمش اوله بونی ایو جه طوتسون دیو ایدرلر یقال
قدر دمیم و دمیمة ای مطلیة بالطحال او الکبد او الدم بعد الجبر و دمیم جثه سی حقیر و چرکین خیره و جوره آدمه دینور
جمعی دمام کلور جبال وزننده مؤنثی دمیمه در جمعی دمائم کلور و دمام کلور جمع مذکری کبی یقال رجل دمیم
ای حقیر یعنی قبیح (الدمم) عنب وزننده قیریق و یاریق چوملك قیریغنی و یاریغنی صیوایه جق نسنه یه دینور
قان کبی و قوبو اغوز کبی اعراب طائفه سی بو مقوله ایله صوارلر زیرا طین حکمت مقوله سی انلرده اولمز (الدمام) کتاب
وزننده صوایه دینور نه کونه اولورسه اولسون یقال دمّه بالدمام و هو ما طلی به و کوچك چوجغك جبهه سنه طلا
ایلدکلری دوایه دینور خولان مکی کبی و یغمورسز سحابه دینور یقال بدا فی السماء دمام ای سحاب لاماء فیه
(المدموم) کوده سی لحم و شحم ایله مملو اولوب نهایت درجه ده سموز اولان انسان و حیوانه دینور یقال رجل و فرس

مدموم اى المتناهى السمن الممتلئ بالشحم ﴿الدمّة﴾ دالك كسريله كهله يه دينور قمله معناسنه وقرنجه يه دينور
وهيئتى خرده وحقير بودور آدمه دينور وكدى يه دينور هرّه معناسنه ودوه قيغنه دينور بعره معناسنه وقيون
يتاغنه دينور ﴿الدمّة﴾ دالك ضميله طريقه واسلوب معناسنه در يقال هو فى دمّة حسنة اى طريقة وبرلعب آديدر
وداماء معناسنه دركه سيذكر ﴿المدمّة﴾ ميمك كسريله اغاجدن برآلتدركه ديشلرى اولور چفتجيلر اكين اكدكدنصكره
انكله اكيلان يرى تسويه ايدرلر سوركو تعبير اولنور ﴿الدممة﴾ صرده وزننده و﴿الداماء﴾ ميمك تشديديله كه اصلى داممااء
ايدى عرب طوشانك يوه‌لرندن برينك اسميدركه ديكرلرينه نافقاء وقاصعاء وراهطاء دينور وشول طپراغه دينوركه
عرب طوشانى كندى يواسندن طشره چكوب آنكله يواسنك اغزينى اورتوب بلورسز ايلر جمعى دوامّ كلور فى الاصل
فواعل وزننده ﴿الدمامة﴾ كرامه وزننده برآدم چركين وجودلى خوار وبد منظر اولمق معناسنه در يقال دممت
يافلان ودممت ودممت دمامة من الباب الثانى والاول والرابع والخامس اى اسأت يعنى صرت قبيح المنظر ﴿الادمام﴾
همزه‌نك كسريله بدو ناسزا ايش ايشلمك معناسنه در يقال ادممت يافلان اى قبحت الفعل وبركمسه چركين وبدهيئت
اولمق على قول خرده وچركين اولادى اولمق معناسنه در يقال ادمّ الرجل اى اقبح اوولدله ولد دميم ﴿الديموم﴾
و﴿الديمومة﴾ داللرك فتحيله ككيش بيابانه دينور ﴿الدمدامة﴾ دالك فتحيله برنوع اوت اسميدركه هاويج كوكى كبى
اولوب پك ولذيذ اولمغله اكل اولنور جمعى دمدام كلور هاسز ﴿الدمّ﴾ دالك كسريله دبّه‌لكه دينور يقال به دمّ
اى ادرة ﴿الدمادم﴾ علابط وزننده برنوع نباتدر ايكى صنف اولور برى زياده سيله قرمزى وبريسى اندن اچق اولوب
وتپه‌سنده سياهلق اولور ايكى نوعيده آغزدن اقان سالياری قاطعدر وايكى نوعندن دخى يارم دنك مقدارنى شرب
دماغ صبيانى مقوّيدر ﴿الدمدم﴾ زبرج وزننده قورى او تلغه دينور واوزرندن ييل چكمش بغداىجق اوتنك قوريسنه
دينور ﴿دمدم﴾ جعفر وزننده برموضع آديدر ﴿دمى﴾ زمكى وزننده نهر فرات اوزره برقريه آديدر ﴿الدمماء﴾ غلواء
وزننده داماء معناسنه دركه عرب طوشانى يوه‌لرندن بريسنه دينور ﴿المدمّم﴾ معظم وزننده ايچنك ديوارى طاشله
اورلمش ديبى يقين قيويه دينور ﴿الدنّمة﴾ و﴿الدنّامة﴾ داللرك كسرى ونونلرك تشديديله بودور آدمه دينور وخرده
قرنجه يه دينور ﴿التدنيم﴾ تفعيل وزننده بركمسه دنى والچق وفرومايه اولمق معناسنه در يقال دنّم الرجل اذا نذل
وياى ولكن مقوله‌سى چكره مك معناسنه در ترنيم كبى يقال دنّمت القوس والطست اذا صوتت ﴿الدندم﴾ زبرج
وزننده قرارمش اسكى اوته دينور ﴿الدوم﴾ نوم وزننده و﴿الدوام﴾ و﴿الديمومة﴾ داللرك فتحيله دائم وبرقرار
اولمق معناسنه در يقال دام الشئ يدوم ويدام دوما ودواما وديمومة من الباب الاول والرابع اذا ثبت وامتد
وقولهم دمت تدوم نادرة يعنى ماضيده عينك كسرى ومضارعده ضميله شاذدر * شارح ديركه بومت تموت وفضل
يفضل كبى شواذ دندر وعند البعض تداخل اللغتين قبيلندندركه دمت باب رابعدن وتدوم اوّلدن اخذ اولنمشدر
انتهى * ودوم دائم وثابت معناسنه اولوركه وصف بالمصدر اولور يقال ظلّ دوم اى دائم ودوم ودوام متحرّك
نسنه سكونت بولمق معناسنه مستعملدركه ديكمك تعبير اولنور يقال دام الشئ اذا سكن ومنه الماء الدائم وقوغه
صوايله طپطلو اولمق معناسنه مستعملدر يقال دامت الدلو اذا امتلأت ودوم سحاب دائم المطر اولمق معناسنه در
كما سيذكر ودوم برشجر اسميدركه مقل آنك ثمريدر بلاد عربده خصوصا يمنده اولور وسدر اغاجنه ده دوم دينوركه نبق
آنك ثمريدر وپك اولو اغاجه دخى دينور * مؤلفك ماكان قولنده ماء لفظى مبالغه ايچوندر ودوم اسمادندر دوم بن حمير
بن سبا اولاد قحطاندندر ﴿الادامة﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى دائم ايلمك معناسنه در يقال ادام الشئ اذا جعله
دائما وقوغه‌يى طولدرمق معناسنه در يقال ادام الدلو اذا ملأها وسحاب ديمه ديدكلرى يغمور ياغدرمق
معناسنه در يقال ادامت السماء اذا مطرت ديمة وقينايان تنجره‌نك قينامسنى تسكين ايچون صوغوق صو سرپمك
معناسنه در يقال ادام القدر اذا نضحها بالماء البارد ليسكن غليانها واوقى باش پرمق اوزره چكرتمك معناسنه در
يقال ادام السهم اذا نقره على الابهام وتنجره‌نك غليانى ساكن اولدقدنصكره ساج اياغندن ايندرميوب على حاله
قومق معناسنه در يقال ادام القدر على الاثفية اذا ابقاها عليها بعد الفراغ ﴿الاستدامة﴾ برخصوصده
عجله ايلميوب تأنّى قلمق على قول دوامنى طلب ايلمك معناسنه در يقال استدامه اذا تأنّى فيه او طلب دوامه
وقوش هواده دائره كبى دور ايده‌رك پرواز ايلمك معناسنه دركه يوكسلمك ايچون دوران ايدرلر يقال استدام الطائر
اذا حلق فى الهواء وحقّ طلب بابنده مديونه رفق وسهولتله معامله ايلمك معناسنه در يقال استدام غريمه
اذا رفق به نته‌كه استدماء دخى بومعنايه‌در ﴿المداومة﴾ مفاعله وزننده بودخى برايشده عجله ايلميوب تأنّى قلمق
معناسنه در على قول دوامنى طلب ايلمك معناسنه در يقال داوم الامر اذا تأنّى فيه او طلب دوامه ﴿الديّوم﴾ قيّوم

وزنده دائم وهمیشه نسنه یه دینور یقال شیء دیّوم ای دائم (الدائم) همیشه وثابت نسنه یه دینور وآقیوب طورن
صویه دینور یقال ماء دائم ای ساکن (الدیمة) دالك کسریله رعد وبرقسز سکون اوزره چوق زمان یاغان یغموره
دینور علی قول بش کون یاخود التی یایدی کون یاخود برکون برکیجه متصل یاغان یغموردن عبارتدر وعندالبعض
دیمه نك اقلّ مدّتی ثلث نهاردر یاخود ثلث لیل مقداریدر واکثرینه حدّ یوقدر جمعی دیم کلور قربه وقرب کبی
ودیوم کلور یقال مطرتهم السماء بدیمة وهو مطر یدوم فی سکون بلا رعد وبرق او یدوم خمسة او ستة او سبعة او یوما
ولیلة او اقله ثلث النهار او اللیل واکثره مابلغ یعنی مابلغ من العدّة ویقـال مازالت السماء دوما دوما ودیما دیما
ای دائمة المطر (الدیم) دالك فتحیله دوم کبی سحاب دائمة المطر اولمق معناسـنه درکه ذکر اولندی وسحاب
دیمه دیدکلری مطر یاغدرمق معناسنه در یقال دامت السماء تدیم دیما اذا مطرت دیمة (التدویم) و (التدییم) تفعیل
وزنلرنده بونلرده سحاب دیمه یاغدرمق معناسـنه در یقال دوّمت السماء ودیمت اذا امطرت الدیمة پس بوواویه
ویائیه در وکلب قسمی پك اوزون اوزادی سکردوب کتمك معناسـنه در یقال دوّمت الکلاب اذا امعنت فی السیر
وکونش فلکده دوران ایلك معناسـنه در یقـال دوّمت الشمس اذا دارت فی السماء وکوزك سیاهی اغرشقده
دونرکبی دوران ایدر هیئتنده کورنمك معناسنه درکه کوزی چرخ کبی دونر تعبیری زبانزده در یقال دوّمت عینه
اذا دارت حدقتها کانّها فی فلکة کذلك چوربایه یاغ قوندقده یوزنده قلقان شکلنده دوران ایلك معناسـنه در
یقـال دوّمت المرقة اذا اکثر فیها الاهالة حتی تدور فوقها وبر نسنه یی یشارتمق معناسـنه در یقـال دوّم الشیء
اذابله وزعفران مقوله سی دارویی صویه اصلاتمق معناسـنه در یقال دوّم الزعفران اذا دافه وتنجره قینار ایکن
غلیاننی تسکین ایچون صوغوق صو سرپمك معناسنه در علی قول مطلقا برنسنه ایله تنجره نك غلیاننی تسکین ایلك
معناسـنه در یقال دوّم القدر اذا نضحها بالماء البارد لیسکن غلیانها او کسر غلیانها بشیء وقوش هواده دائره
قوروب دوران ایلك معناسنه درکه آیلنمق تعبیر اولنور بالایه صعود ایچون دوران ایده رك پرواز ایدر یقال دوّم
الطائر اذا حلق فی الهواء بعضلر دیدیکه تدویم قوش قنادلرینی اوینا تمیه رق پرواز ایلمسندن عبارتدر یقال دوّم
الطائر اذا طار فلم یحرّك جناحه ودوّامه اوینامق معناسنه در تقول دوّمت الدوّامة ای لعبتها (الدوّامة) رمّانه
وزنده فرلاق دیدکلری نسنه درکه اوغلانجقلر اوینارلر اغرشق کبی صاپلو اغاجدن یاپارلر جمعی دوّام در هاسز
(المدیمة) میمك فتحیله دیمه دیدکلری یغمور یاغمش یره دینور یقال ارض مدیمة اذا اصابتها الدیمة (المدام) غراب
وزنده مطر دائمی یه دینور وخمره دینور مدامه دخی دینور مبتلا اولان مداومت ایلدیکیچون واشربهٔ سائره نك
مداومت شربنه آدم طاقت کتوره میوب اکا مستطیع اولدیغیچون اطلاق اولندی یقـال شرب المدام والمدامة
ای الخمر (الداماء) مدّ ایله دریایه دینور اصلی دوماء ایدی دالك وواوك فتحیله یاخود واوك سکونیله بوصورتده اعلالی
یعنی واوی الفه قلب اولنمسی شاذّ اولور (الدیموم) دیم ماده سنده ذکر اولندی (المدوم) منبر وزنده و (المدوام)
محراب وزنده تنجره نك غلیاننی تسکین ایده جك اغاجه دینور چومچه کبی (دومة الجندل) که * دوماء الجندل *
دخی دینور دالك ضمیله در برحصن آدیدرکه حجاز ایله شام میاننی فاصلدر (دومان) سحبان وزنده ابن بکیل بن
جشم درکه همداندن برقبیله پدریدر (الدومیّ) رومیّ وزنده ابن قیس بن ذهل درکه اصحابدندر (الدام) برموضع
آدیدر (یدوم) یقول وزنده برجبل یاخود بروادی اسمیدر (ذویدوم) یمنده برقریه یاخود برنهرك اسمیدر (الدوام)
غراب وزنده باش دونمسی عارضه سـنه دینورکه باش چکرنمه تعبیر اولنور یقـال اخذه الدوام ای الدوار
(المدیم) مقیم وزنده دائما برونی قنایان آدمه دینور یقال هو مدیم ای راعف (الدومة) تمره وزنده خایه یه دینور
خصیه معناسـنه شجر دوم ثمرینه تشبیهله در وبر میخانه جی عورتك اسمیدر (الدومان) فتحاتله قوشك هواده
یاخود صوچوره سـنده دونمه سـنه دینور (مدامه) سحابه وزنده برموضع اسمیدر (التدوّم) تفعل وزنده
برنسنه یه منتظر اولمق معناسنه در یقال تدوّم الرجل اذا انتظر (الدهمة) دالك ضمی وهانك سکونیله قاره لغه
دینور یقال فیه دهمة ای سواد (الادهم) احمر وزنده قاره نسنه یه دینور یقـال شیء ادهم ای اسود یاغز آته
ادهم اطلاقی بوجهتله در ویرده اولان یکی ایاق ایزینه دینور وبوزلمش اسـکی ایزه دخی دینمکله ضدّ اولور
شارح دیرکه بوزلمش اسکی ایزه اغبر دخی دینور کذلك وطأة دهماء ووطأة غبراء دخی اول معنایه در * مؤلفك
من الاثار قولی ایز معناسـنه اولان اثرك جمعیدر وبای موحده ایله من الابار نسخه لری غلطدر انتهی * وادهم
سیاهی غالب اولان دوه یه دینورکه بیاضی بلوسز اولمش اوله اندن زیاده سیاه اولانه جون دیرلر دهماء مؤنثیدر
وادهم بوقاغی یه اطلاق اولنور جمعی اداهم در یقـال حمله علی الادهم ای القید وادهم هاشم بن حرملة المرّی

و عنترة بن شدّاد العبسىّ ومعاوية بن مرداس السلمىّ نام كسه‌لرك و بنو بجير بن عبادك فرسلرى اسميدر (الادهمام)
احمرار وزننده آت ادهم اولمق معناسنه‌در يقال ادهمّ الفرس ادهماما اذا صار ادهم (الادهيمام) احميرار وزننده
برنسنه سياه اولمق معناسنه‌در يقال ادهامّ الشىء ادهيماما اذا اسودّ (الدهام) غراب وزننده سياه نسنه‌يه دينور
يقال شىء دهام اى اسود و برمعروف دوه پوغورينك اسميدر ابل دهاميه اكا منسوبلردر (الدهماء)
حمراء وزننده ادهمك مؤنثيدر و دهماء تجربه‌يه اطلاق اولنور يقال بيده الدهماء اى القدر و اسكى و قديم ايزه و طأه
دهماء اطلاق اولنور بوراده نسخه‌لرده والوطأة الدهماء لفظى ساقطدر و تويلرى خالص قزل اولان قيونه دينور
يقال شاة دهماء اى الخالصة الحمرة و عدد كثيره دينور و جماعت انسانى‌يه دينور و برآدمك سيما و هيئتنه دينور
و براوت آديدركه يصى اولور انكله دباغت ايدرلر و معقل بن عامر و خباشة الكنانى فرسلرينك اسميدر و آيك يكرمى
طقوزنجى كيجه‌سنه دينور يقال اتانى ليلة الدهماء اى فى ليلة تسع و عشرين (الدهم) دالك ضميله آيك اخر اوچ
كيجه‌سنه دينور و دهم مخلوقاته اطلاق اولنور سوادكبى ومنه يقال اىّ الدهم هو و اىّ دهم الله هو اى اىّ خلق الله
هو (الادهام) همزه‌نك كسريله برآدمه كلك و كوتيلك ايلك معناسنه‌در يقال ادهم فلانا اذا ساءه (الدهم) وهم
وزننده برنسنه‌نا كهانى كلوب باصمق و استيلا ايلك معناسنه‌در يقال دهمك الامر و دهمك دهما من الباب الرابع والثالث
اى غشيك (الدهيم) زبيروزننده آفت و داهيه‌يه دينور امّ الدهيم دخى ديرلر و احمق و سبكمغز آدمه دينور و عمرو بن
الريّان الذهلىّ ناقه‌سنك اسميدر مزبور برادرلريله قتل اولنوب رؤس مقطوعه‌لرى اول ناقه‌يه تعليق و تسييب اولنمغله
* اشأم من الدهيم * ضرب مثل اولمشدر و ثوابة بن دهيم و قاسم بن دهيم محدّثلردر (التدهيم) تفعيل وزننده برنسنه‌يى
قرارتمق معناسنه‌در تقول دهّمت النار اذا سوّدتها (المتدهّم) اسم مفعول بنيه‌سيله متدأم وزننده و مرادفيدركه
مأبون شخصه دينور (دهام) غراب وزننده (ادهم) احمد وزننده (دهمان) عثمان وزننده اسامئ رجالدندر
(الدهماء) حمراء وزننده و (المدهامّة) ميمك ضميله شول باغچه‌يه وصف اولوركه نباتاتى پك فراوان و پرتاب و طراوت
اولمغله كيرودن قرامتق قويو يشل كورينور اوله يقال حديقة دهماء و مدهامّة اى خضراء تضرب الى السواد نعمة
و ريّا ومنه قوله ❁ مدهامّتان ❁ اى سود اوان من شدّة الخضرة من الرىّ (الدهثم) ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده
ياوز و شديدوه‌يه دينور و ملايم مشرب نازك طبيعت آدمه دينور و دوزو ملايم ارضه دينور دهثمه دخى ديرلر و دهثم
بن قران محدّثدر (الدهدمة) دحرجه وزننده بنايى ييقمق معناسنه‌در يقال دهدم البيت اذا هدمه و يغلش
نسنه‌نك آلتلرينى اوستلرينه چويرمك معناسنه‌در يقال دهدم الشىء اذا قلب بعضه على بعض (التدهدم) تدحرج
وزننده دوشمك معناسنه‌در يقال تدهدم الشىء اذا سقط (الدهسمة) دحرجه وزننده برنسنه‌يى كيزلمك
معناسنه‌در يقال دهسم الشىء اذا اخفاه (دهشم) شين معجمه ايله جعفر وزننده بررجل آديدر (الدهكم) جعفر
وزننده پيرفانى‌يه دينور يقال شيخ دهكم اى بال (التدهكم) تدحرج وزننده برامر شديده بيمحابا صالدرمق
معناسنه‌در يقال تدهكم فلان اذا اقتحم فى امر شديد و ناكهانى چيقه كلك معناسنه‌در يقال تدهكم علينا اذا تدرّأ
(الديمة) دالك كسريله مطر دائمى‌يه دينور و بو واوىّه و يائيّه‌در (الديمومة) دالك فتحيله پك ايراق بيابانه دينورنته‌كه
دوم مادّه‌سنده بيان اولندى جوهرى و همندن ناشى بوراده ذكر ايلدى * شارح ديركه بعضلر دوامدن اخذ ايلديلر

﴾ فصل الذال المعجمة ﴿

(الذأم) ذالك فتحى و همزه‌نك سكونيله برآدمى ذمّ و تحقير ايلك معناسنه‌در يقال
ذأمه ذأما من الباب الثالث اذا حقره و ذمّه و طرد ايلك معناسنه‌در يقال ذأمه اذا طرده و اهانت ايلك معناسنه‌در
يقال ذأمه اذا خزاه (الاذأم) همزه‌نك كسريله برآدمى قورقتمق معناسنه‌در يقال اذأمه اذا رعبه (الذأمة)
تمره وزننده كلمه معناسنه‌در تقول ماسمعت له ذأمة اى كلمة (الذجمة) جيمله ذأمه وزننده و مرادفيدر تقول ماسمعت له
ذجمة اى كلمة (الذحلمة) حاى مهمله ايله دحرجه وزننده بوغزلمق معناسنه‌در يقال ذحلمه اذا ذبحه و برنسنه‌يى
اوبرق يره آتمق معناسنه‌در يقال ذحلمه اذا دهوره (التذحلم) تدحرج وزننده اوبرق يره آتلمق معناسنه‌در يقال
ذحلمه فتذحلم اى تدهور (الذرم) ذالك فتحى و رانك سكونيله صقنديله چوجق طوغورمق معناسنه‌در يقال
ذرمت المرأة بولدها ذرما من الباب الاوّل اذا رمت بها (اذرمه) همزه‌نك و رانك فتحيله آدنه شهرينك قضاسنده
برقريه آديدر (الذلم) فتحتينله دره‌نك و چايك اياغى باتديغى يره دينور يقال نزلوا فى ذلم الوادى اى مغيض مصبه
(الذمّ) ذالك فتحى و ميمك تشديديله و (المذمّة) ميمك و ذالك فتحيله يرمك و قرامق معناسنه‌در اوكمك مقابليدر
يقال ذمّه ذمّا و مذمّة من الباب الاوّل ضدّ مدحه و تقول العرب افعل كذا و خلاك ذمّ اى خلامنك ذمّ اى لاتذمّ
بوراده افعل امر صيغه‌سيله‌در و واو خلاك لام تعليل معناسنه اولمغله سن شويلجه ايشله‌كه سندن ذمّ ولؤم زائل

اولسون یعنی بین الناس ملوم و مذموم اولمیه سن و ذمّ بروندن سموك آقق معناسنه در یقال ذمّ انفه و ذنّ اذا سال
﴿المذموم﴾ ممدوح اولمیان کسه یه دینور ﴿الذمیم﴾ امیر وزننده مذموم معناسنه در یقال رجل مذموم وذمیم ضدّ ممدوح
و ذمیم صویی آز قیویه دینور و صویی چوق قیویه دینمکله ده ضدّ اولور ذمیمه کبی وشول خرده سیوجیلره دینورکه
حرارتدن یاخود چچکدن انسانك چهره سنده تحدّث ایدر و رطوبت و نمّ معناسنه در علی قول چه تعبیر اولنان رطوبته
دینور شبنم معناسنه که کیجه لر اشجار و نباتاته دوشوب بیلاشدیغی طپراق پر پر طپراق پارچه لری کبی اولور و ذمیم
اوغلاغك برونی اوزرنده اولان بیاضه دینور و مکروه صویه دینور و سموکه دینور مخاط معناسنه و تکه قسمنك
ذکرندن بنفسه اقان بوله دینور بو راده بول کلمه سی مخاط اوزره مقدّم مرسوم اولان نسخه لر غلطدر وقیون قسمنك
ممه سندن بنفسه سیلان ایدن سوده دینور ﴿الذمّ﴾ ذالك فتحی و کسریله مذموم معناسنه در ذالك فتحی وصف بالمصدردر
و کسری حبّ لفظی کبی مفعول معناسنه در ﴿الاذمام﴾ همزه نك کسریله برکسه یی یا برنسنه یی مذموم بولمق معناسنه در
یقال اذمّه اذا وجده ذمیما و برآدمی حقیر کورمك یاخود بین الناس آنی مذموم ترك ایلمك معناسنه در یقال اذمّ بهم
اذا تهاون او ترکهم مذمومین فی الناس و طوار یولده یوریلوب اشلرندن تخلف ایلمك معناسنه در کویا که اول جهتله
ذمّه مستحق ایش ایشلمش اولور یاخود قلیلة الماء معناسنه اولان ذمیمدن مأخوذدر یقال اذمّت رکابهم ای غیت
و تخلفت و برآدم مذمّت اولنه جق ایش ایشلمك معناسنه در یقال اذمّ فلان اذا اتی بما یذمّ علیه و برکسه دن برنسنه
حقنده عهد و امان آلمق معناسنه در یقال اذمّ له علیه اذا اخذله الذمّة و برآدمی امانه آلوب مدد ایلمك معناسنه در
بونلر ذمامدن مأخوذدر یقال اذمّ فلانا اذا اجاره ﴿التذامّ﴾ تفاعل وزننده بری برلرینی فصل و مذمّت ایلمك
معناسنه در یقال تذامّوا اذا ذمّ بعضهم بعضا ﴿المذمة﴾ میمك فتحی و ذالك کسری و فتحیله مصدردرکه ذکر اولندی
و ذمّ و قدح اولنمغه باعث اولان نسنه یه دینور و منه یقال قضی مذمّته ای احسن الیه لئلا یذمّ یعنی فلان کسه
بنی ذمّ ایلسون دیو اکا احسان ایلدی و یقال رجل ذو مذمّة ای کلّ علی الناس یعنی فلان ناس اوزره بار و ثقلتدر
و بو طوارك یوریلوب درمانده قالمسی معناسندن مأخوذدر و مذمّه حقّ و حرمت معناسنه مستعملدرکه ترك و تهاونی
موجب ذمّ و قدحدر یقال هو یحفظ مذمّته ای حقّه و حرمته و برآدمك حقّ و حرمتنی ترك ایلمکدن عارض اولان
رقّت و عار معناسنه مستعملدر بونده ذالك کسریله ده جائزدر و منه یقال اخذتنی منه مذمّة ای رقة و عار من ترك
الحرمة و یقال اذهب مذمّتهم بشیء ای اعطهم شیئا فانّ لهم ذماما * شارح دیرکه بو معنا ذمام ماده سنده ذکر
اولنه جق حدیث آتیدن مأخوذدر انتهی * و عربلرك البخل مذمّة قوللری ذالك فتحیله در ذمّ و قدح اولنمغه
باعث خصلتدر دیمکدر ﴿الاستذمام﴾ برکسه ذمّ و قدح اولنه جق ایش ایشلمك معناسنه در یقال استذمّ الیه
اذا فعل مایذمّه علی فعله ﴿الذموم﴾ ذالك ضمیله عیوب معناسنه در پس مفردی اولان ذمّ عیب معناسنه اولور
یقال به ذموم ای عیوب ﴿الذمّة﴾ ذالك فتحیله و ﴿الذمیمة﴾ سفینه وزننده ذمیم کبی صویی آز و صویی چوق
اولان قویویه دینورکه اضداددن اولور ذمّه نك جمعی ذمام کلور ذالك کسریله یقال بئر ذمّة و ذمیم و ذمیمة ای قلیلة
الماء و غزیرته و ذمیمه کوترملکه دینور یقال به ذمیمة ای زمانة تمنعه الخروج ﴿الذمام﴾ کتاب وزننده مذمّه کبی حقّ
و حرمت معناسنه درکه اضاعه مستوجب مذمت اولور جمعی اذمّه کلور اعزّه وزننده * قال الشارح و منه الحدیث
سئل النبیّ علیه السلام مایذهب عنی مذمّة الرضاع ❊ فقال غرّة عبد او امة ❊ یعنی بمذمة الرضاع مذمة المرضعة
یعنی مذمۀ رضاعدن مراد حرمت مرضعه یی ترك ایلمکدن لاحق اولان رقت و عاردر و نخعی ذمام المرضعه ایله
یعنی حقّ و حرمت مرضعه ایله تفسیر ایلدی زیرا عربلر اوغلارنی ممه دن کسدکده مرضعه یه اجرتندن بشقه
بخشش ویرمکی استحباب ایدرلر ایدی پس سائل دایه یه نه ویرملك کرکدرکه تمام حقنی ترك ایلمکدن عارض اولان
عار و نقیصه یی ازاله ایلیه یاخود حقی تمام و کامل ادا اولنمش اوله دیو سؤال ایلمشدر و ابن اثیر دیدیکه ذالك فتحیله
باعث ذمّ اولان نسنه دیمکدر و ذالك کسریله حقّ و حرمت معناسنه در ﴿الذمّة﴾ ذالك کسریله عهد و امان معناسنه درکه
نقضی موجب ذمّ اولور یقال هو ذمیّ ای له عهد و کفالت معناسنه در یقال له علیه ذمّة ای کفالة و دعوت
طعامنه دینور کرك ضیافت و کرك ولیمه اولسون یقال حضرنا ذمّته و هی مأدبة الطعام او العرس و کندولر ایله عهد
و پیمان اولنمش قوم و جماعته دینورکه محلّ ذمّتلردر یقال هم ذمّة ای المعاهدون * شارح دیرکه فقهانك ثبت فی ذمتی
کذا قوللری عهد معناسندندرکه محلّ التزام عهدده استعمال ایدرلر ﴿الذمامة﴾ ذالك فتحی و کسریله بو دخی
کفالت معناسنه در ﴿الذمّ﴾ ذالك کسریله کفالت معناسنه در و فرط هزالدن اولو مجل کرته سنه وارمش
انسان و حیوانه دینور یقال رجل و فرس ذمّ ای المفرط الهزال الهالك ﴿الذمذمة﴾ زمزمه وزننده آز بخشش

فصل الراء المهملة

ویرمك معناسنه‌در یقال ذمذم الرجل اذا قلل عطیته (الذمامة) ثمامه وزننده بقیه معناسنه‌در (المذمّم) معظم وزننده پك مذموم آدمه دینور یقال رجل مذمّم ای مذموم جدًّا (المذم) میمك کسریله مسنّ وزننده و (المذمّ) متمّ وزننده یرندن قلدایه‌مز اولان آدمه دینور زمانت معناسنه اولان ذمّیه دندر یقال رجل مذمّ ومذمّ ای لاحراك به ومذمّ متمّ وزننده عیبلو نسنه‌یه دینور یقال شیٔ مذمّ ای معیب (التذمّم) تفعل وزننده موجب مذمّت اولان نسنه‌دن استنکاف ایلك معناسنه‌در بناسی سلب ایچوندر یقال تذمّم الرجل اذا استنکف ومنه یقال لولم اترك الکذب تأثّما لترکته تذمّما (ذوذنم) ذالك ونونك فتحیله سعد بن القیس الهمدانیّ لقبیدر (الذیم) ذالك فتحی ویانك سکونیله و (الذام) حال وزننده عیب وذمّ وقدح معنالرینه‌در یقال ذامه یذیمه ذیما وذاما اذا عابه ویقال ذامه اذا ذمّه فهو مذیم کمکیل علی النقص ومذیوم ای معیب ومذموم * قال الشارح ومنه المثل * لاتعدم الحسناء ذاما * ای عیبا یعنی هر نقدر دلبر اولسه ینه عیب ونقیصه‌سی بولنور

فصل الراء المهملة

(الرأم) رانك فتحی وهمزه‌نك سکونیله بر نسنه‌یه یا برکسه‌یه محبت ایدوب آنکله آلشمق وانس والفت ایلك معناسنه‌در یقال رئم الشیٔ رأما من الباب الرابع اذا احبه والفه ورأم ورئمان رانك کسریله یاره اوکولغله اغزی دیرنشوب بتشمك معناسنه‌در یقال رئم الجرح رأما ورئمانا اذا انضمّ للبرء وناقه ولدینه یاقلمق معناسنه‌در یقال رئمت الناقة ولدها اذا عطفت علیه ولزمته ورأم ایپی پك بوکمك معناسنه‌در یقال رأم الحبل رأما من الباب الثالث اذا فتله شدیدا وقریق چناق مقوله‌سنی کندلمك معناسنه‌در یقال رأم القدح اذا اصلحه ورأم بوّ معناسنه‌درکه دوه‌نك یاوریسی هلاك اولمغله سود ویرمز اولدقده اول یاورینك دریسنی یوزوب صمان ایله طولدررلر اناسی آنی یاوریسی ظنیله یاقیلوب بوتقریبله سودینی صاغارلر اول یاورینك صورتمز بوره‌سنه بوّ دیرلر ورأم برموضع آدیدر (الرؤم) صبور وزننده و (الرائمة) و (الرائم) یاوریسنه یاقلمش ناقه‌یه دینور یقال ناقة رؤم ورائمة ورائم ای عاطفة علی ولدها ورؤم شول اکدی وآلشقان قیونه دینورکه یانندن کچنلرك اثوابنی یلار اوله یقال شاة رؤم ای الوف تلحس ثیاب من مرّ بها (الارأم) همزه‌نك کسریله ناقه‌یی کندی یاوریسنك غیری‌یه یاقمق معناسنه‌در یقال ارأم الناقة اذا عطفها علی غیر ولدها ویاره‌یه تیمار ایدوب اوکولتمق معناسنه‌در یقال ارأم الجرح اذا عالجه حتی رئم وبرکسه‌یی برماده‌یه جبروا کراه ایلك معناسنه‌در یقال ارأم فلانا علی الشیٔ اذا اکرهه وایپی محکم بوکمك معناسنه‌در یقال ارأم الحبل اذا فتله شدیدا (الرأم) رانك کسریله بیاضی خالص وصافی اولان آق آهویه دینور جمعی ارأم کلور اجرام کبی وآرام کلور آمال کبی یقال کانّها رأم ای ظبی خالص البیاض * شارح دیرکه صیغهٔ ثانیهٔ جمع مقلوبدر (الرؤام) غراب وزننده اغزدن اقان سالیاره دینور (رمام) کتاب وزننده حمیر قبیله‌سنه مخصوص بر بلده آدیدر (الرئم) دئل وزننده انسان دبرنه دینور است معناسنه وبرموضع آدیدر (الروائم) رانك فتحیله ساج ایاغنه وچاتمه اوجاق طاشلرینه اطلاق اولنور اثافی معناسنه رماده انیس اولوب یاقلدیغیچون اطلاق اولندی ومنه یقال رئمت الروائم الرماد ای الاثافی لانّ الرّماد کالولدلها (الرأمة) تمره وزننده تسخیر ومحبّت ایچون افسونله استعمال ایلدکلری بونجغه دینور (الترأم) تفعل وزننده اسرکمك معناسنه‌در تقول ترأمته ای ترحمت علیه (الرومة) رانك ضمیله‌که توتقاله دینور بونی جوهری مهموز قیاسیله بوراده ذکر ایلسی وهمدر زیرا بواجوفدر * شارح دیرکه ثعلب مهموزا روایت ایدوب وماده دخی مناسبتلو اولمغله جوهری‌یی توهیم وهمدر (دارة الارآم) همزه‌نك فتحیله دارات عربدن بر داره‌در (الربم) رانك وبانك فتحیله بری برینه متّصل صیق چایره دینور (الرتم) کتم وزننده قیروب اوفاتمق معناسنه‌در علی قول کسرانفه مخصوصدر یقال رتمه رتما من الباب الثانی اذا کسره ودقه اوخاصّ بکسر الانف ورتم قیریلوب خرد اولمش نسنه‌یه دینورکه وصف بالمصدر در مرتوم معناسنه‌در ونشأت ایلك معناسنه‌در یقال رتم فی بنی فلان ای نشأ ورتم دیدکلری ذکری آتی نبات اکل ایلمکله بایلق معناسنه‌در یقال رتم الرجل اذا اخذه غشی من اکل الرتم ومواشی رتم دیدکلری نبات اوتلامق معناسنه‌در یقال رتمت المعزی اذا رعت الرتم وسوز سویلك معناسنه‌در یقال مارتم فلان بکلمة ای ماتکلم بها (المرتوم) و (الرتیم) امیروزننده قیرلوب خرد اولمش نسنه‌یه دینور رتم کبی ورتیم اویالنه‌رق آغر آغر یوریمك معناسنه‌در یقال رتم الرجل رتیما اذا سار بطیئا (الرتمة) تمره وزننده سپارش اولنان نسنه‌یی اونودرسه تذکیر ایچون برآدمك یاخود کندیسنك پرمغنه باغلدیغی ایپلکه دینور جمعی رتم درتمر کبی (الرتیمة) سفینه وزننده رتمه معناسنه‌در یقال هوذکور لایحتاج الی عقد الرتمة والرتیمة وهی خیط یعقد فی الاصبع للتذکیر رتیمه‌نك جمعی رتائم در ورتام در جبال وزننده * دیدم پرماغنه بندایت اوتمه رشتهٔ جانی * اوشوخ دلستانم دولامش پرماغنه آنی * ورتیمه سفره عازم اولان اعرابینك بندایلدکلری اغاج چبوغنه دینور جاهلیتده برکسه سفر ایلك مراد ایلدکده تنهاجه براغاجك ایکی دانه

دالنی بری برینه بند ایدر ایدی سفردن عودت ایلدکده اکر اول داللری حالی اوزره باغلو بولورسه خاتونی بیکانه یه تسلیم دامن ایلامش پاکیزه اولوب واکر کشاده بولورسه خیانت ایلمش اعتقاد ایدر ایدی ﴿الارتام﴾ همزه نك کسریله پرمغه تذکیر ایچون رتیمه باغلمق معناسنه در یقال ارتم فلانا اذا عقد الرتیمة فی اصبعه و دوه کوشکنك اوزکجی یاغ باغلیوب سموزلنمك معناسنه در یقال ارتم الفصیل اذا اجذی سنامه ﴿الارتتام﴾ افتعال وزننده و ﴿الترتم﴾ تفعل وزننده بر کمسه پرمغنه رتیمه باغلمق معناسنه در یقال ارتمه فارتتم و ترتم ﴿الرتم﴾ فتحتینله قاطرطرنغی دیدکاری نباته دینور ایپلك کبی انجه اولمغله رتم دیدکاری رشته یه تشبیه اولنمشدر چچکی شبوی چچکنه و تخمی مرجکه شبیه اولور چچکی و تخمی قوتلو مقیی و داللرینك عصاره سنی علی الریق شرب کذلك دکز صوییله منقوعنی احتقان عرق النسا علتنه نافع و تخمندن یکرمی بر دانه سنی علی الریق ابتلاع کوده ده چیقان چبانلری دافعدر رتم لفظنك مفردی رتمه در هایله و رتم صوایله طلو طولومه ومشکه دینور و آچق اولو یوله دینور شاهراه معناسنه وکیزلو سوزه دینور و پك اوتانمغه دینور یقال اخذه منه الرتم ای الحیاء التام و رتیمه دیدکاری ذکر اولنان اغاج داللرینه دینورکه سفر بر اولان عرب بری برینه بند ایدر ﴿الرتماء﴾ حمراء وزننده شول ناقه یه دینورکه رتم دیدیکی ذکر اولنان نباتی بغایت سووب دادانمغله ارایوب بولوب رعی ایدر اوله و طلو صو طولومنی کوتورر اولان ناقه یه دینور ﴿الرتام﴾ غراب وزننده قیرلوب اوفانمش نسنه نك قیرنتیسنه و اوفانتیسنه دینور ﴿الرتامی﴾ سکاری وزننده رتم دیدیکی نبات مذکوری اکل ایلمکله بایغنلق عارض اولان کمسه لره دینور کویاکه مفردی رتیم در ﴿الراتم﴾ مقیم و ثابت معناسنه در یقال مازال راتما علی هذا الامر ای مقیما ﴿الترتم﴾ قنفذ و جندب وزنلرنده شر و شور دائمی یه دینور یقال شر ترتم و ترتم ای دائم ﴿ارتم﴾ احمد وزننده اسامیدندر خالده بنت ارتم کردم نام کمسه نك والده سیدر مزبور کردم حنین غزوه سنده درید بن الصمه یی مزراغله طعن و قتل ایلمدی ﴿الرثم﴾ رانك و ثای مثلثه نك فتحیله و ﴿الرثمة﴾ غرفه وزننده آت قسمنك برونی اوجنده اولان آقلغه دینور یاخود اوست دوداغندن برونه قدر یایلمش اولانه و علی قول برونده اولان آقلغه دینورکه صقرلق تعبیر اولنور یقال بالفرس رثم و رثمة ای بیاض فی طرف انفه او کلّ بیاض اصاب الجحفلة العلیا فبلغ المرسن او بیاض فی الانف و رثم مصدر اولور آت رثمه لو اولمق معناسنه در یقال رثم الفرس رثما من الباب الرابع اذا کان به رثمة ﴿الارثمام﴾ احمرار وزننده رثم معناسنه در یقال ارثمّ الفرس بمعنی رثم ﴿الرثم﴾ کتف وزننده و ﴿الارثم﴾ احمر وزننده رثمه لو آته دینور رثماء مؤنثیدر و رثماء شول دیشی قیونه دینورکه برونك اوجی سیاه و سائر اعضاسی آق اوله یقال نعجة رثماء ای سوداء الارنبة و سائرها ابیض ﴿الرثم﴾ رانك فتحی و ثانك سکونیله بر آدمك برونی یاخود اغزینی ازوب قناتمق معناسنه در یقال رثم انفه او فاه رثما من الباب الثانی اذا کسره حتی تقطر منه الدم و خاتون برونه طیب سورنمك معناسنه مستعملدر یقال رثمت المرأة انفها بالطیب اذا لطخته ﴿المرثوم﴾ و ﴿الرثیم﴾ امیر وزننده برونی یاخود اغزی ضربه ایله ازیلوب قانامش آدمه دینور و اول برونه و اغزه ده وصف اولور و مطلقا شکست اولوب قانله آلوده اولان عضوه ده اطلاق اولنور ﴿المرثم﴾ منبر وزننده و ﴿المرثم﴾ مجلس وزننده برونه اطلاق اولنور یقال ضرب مرثمه و مرثمه ای انفه ﴿الرثیة﴾ سفینه وزننده فاره یه دینور * شارح دیرکه فایله اولان نسخه لر غلطدر صواب اولان قافله اولمقدرکه سیاه و بیوك قیایه دینور ﴿الرثمة﴾ تمره وزننده یاخود فتحاتله ضعیف چسنتی یغموره دینور جمعی رثام در جبال وزننده یقال خرجنا و فی السماء رثمة ای رکّ من المطر و بر خبرو بر لاقردی نبذه سنه اطلاق اولنور یقال هل عندك رثمة من خیر او طرف منه ﴿المرثمة﴾ معظمه وزننده رثمه دیدکاری مطر مزبور یاغمش یره دینور یقال ارض مرثمة ای ممطورة الرثمة ﴿یرثم﴾ ینصر وزننده بنی سلیم یوردنده بر طاغك آدیدر ﴿الرجم﴾ رانك فتحی و جیمك سکونیله قتل ایلمك معناسنه در بو معنا و معانیء سائره رمی بالحجاره معناسندن متفرّعدر یقال رجمه رجما من الباب الاول اذا قتله و بر آدمك ناموسنه بهتان ایلمك معناسنه در یقال رجمه اذا قذفه و غیب معناسنه در یقال قاله رجما ای غیبا و ظن و کمان معناسنه در یقال قال ذلك رجما ای ظنا و دوست معناسنه در یقال هو رجم فلان ای خلیله و ندیم و مصاحبه دینور یقال هو رجمه ای ندیمه و لعن و نفرین معناسنه در یقال رجمه رجما اذا لعنه و سوکمك معناسنه در یقال رجمه اذا شتمه و بر نسنه یی کلیا ترك و قطع ایلمك معناسنه در یقال رجم فلانا اذا هجره و قوغمق معناسنه در یقال رجمه اذا طرده و بر آدمی طاشه طوتمق سنکسار معناسنه در یقال رجمه اذا رماه بالحجارة و رجم بر کمسه یه آتیلان طاشك اسمیدر جمعی رجوم در قال الشارح و فی النهایة و فی حدیث قتادة * خلق الله هذه النجوم لثلاث زینة للسماء و رجوما للشیاطین و علامات یهتدی بها * فالرجوم جمع رجم و هو ما یرجم به بوراده رجومدن مراد شهابلر در کواکب مرکزلرنده

ثابت اولوب ملائك آنلرك علو آتش كبی نورندن اخذو شیاطین اوزره رمی ایدرلر ورجم قبره طاشدن نشان و علامت
نصب ایلمك علی قول قبر اوزره رجام دیدیكی طاشلر وضع ایلمك معناسنه در یقال رجم القبر رجما من الباب الاوّل
اذا علمه او وضع علیه الرجام و آتش كبی شدّتله یلمك معناسنه در یقال جاء یرجم اذا مرّ وهو یضطرم فی عدوه
بوراده یرجم لفظی ساقط اولان نسخه لر ساقطدر (الرجم) فتحتینله قویی یه دینور بئر معناسنه و تنوره دینور و دكرمی
ككیش یره دینور جفره معناسنه و اجأ نام جبل قربنده بر جبل آدیدر و قبره و مزاره دینور و قرنداشلره دینور اخوان
معناسنه مفردی كراع لغوی بیانی اوزره رجم در رانك فتحی و جیمك سكونیله و فتحیله لكن بوكونه جمع و مفردك
كیفیتی بزه نامعلومدر (الرجمة) رانك فتحیله و ضمیله بودخی قبر و مزاره دینور (الرجم) ضمتینله شیاطین اوزره رمی
اولنان نجومه اطلاق اولنور كه مراد شهابدر نته كه آنفا ذكر اولندی * شارحك بیاننه كور مفردی رجم در جم وزننده
و قبر اوزره نصب اولنان طاشلره دینور كه قبر آنكله مسنم اولور (الرجمة) غرفه وزننده بودخی قبر اوزره نصب اولنان
طاشلره دینور جمعی رجم كلور صرد وزننده و رجام كلور جبال وزننده و علی قول رجم و رجمه قبر اوزره نصب اولنان
طاشدن علامت و نشانه دینور كه سنك مزار اوله جقدر و رجمه صرتلان اینبه دینور و جار الضبع معناسنه و میوه سی
فراوان اولان خرما اغاجی یقلماق ایچون پاینده و دستك طرزنده یوقاریسنه طوغری یاپدقلری سده و سكی یه دینور
رجبه دخی دینور (المراجم) میمك فتحیله بد و قبیح سوزلره دینور * شارحك بیاننه كوره مفردی مرجمه در
مكنسه وزننده یقال تراموا بالمراجم ای بقبیح الكلام (المراجمة) مفاعلة وزننده مناضله معناسنه در كه بنفسه
اولورسه آتشمق معناسنه در و عن حرفیله متعدّی اولورسه بركسه طرفندن عذر بیانیله یاخود وجه آخر ایله
محذوری دفع معناسنه اولور بوراده معنای ثانیدر یقال راجم عنه ای ناضل عنه و بركسه ایله سوزده
یاخود سكرتمكده یاجنك ایلمكده مبالغه و جهیله یارشمق معناسنه در یقال راجمه فی الكلام والعدو والحرب
اذا بالغه باشدّ مساجلة (مرجوم العصریّ) بنی عصر جماعتندندر جاهلیه ده عبد القیس قبیله سنك اشرافندن
ایدی و مرجوم اسمنده بر آدم دخی وار ایدی كه سادات عربدن ایدی بركسه ایله ملك حیره حضورنده مفاخره
ایدوب ملك مرقومه فخر ایله حكم ایدوب قد رجمتك بالشرف دیمكله مرجوم ایله ملقب اولدی و مرجوم
بادیه ده مضحیات جاجدن بر مضحیّ یعنی بر كونی قوناغك اسمیدر (مراجم) مزاحم وزننده ابن العوّام دركه
محدّثدر (الارتجام) افتعال وزننده برنسنه بری بری اوزره قاتلنوب بنكشمك معناسنه در یقال ارتجم الشیٔ اذا ركب
بعضه بعضا (الترجمان) ترجم ماده سنده كذران ایلدی * مترجم دیركه راغب مفرداتده بوراده ثبت ایدوب رجم
كلام معناسندن مأخوذ اولدیغنی اشعار ایلمشدر (الارجام) همزه نك فتحیله برطاغك اسمیدر (رجمان) رانك فتحی
و ضمیله خابور قضاسنده بر قریه آدیدر (المرجام) محراب وزننده بیوننی سوندروب اوزاده رق یورر اولان
علی قول شدید السیر اولان دوه یه دینور و صپانه دینور كه آنكله طاش آتیلور (رجام) كتاب وزننده برموضعدر
و مرجاس معناسنه در و اول شول طاشه دینور كه برایپه باغلیوب قویی یه صارقدرلر و آنكله قویی ایچره اولان صویی
چالقیه رق بولاندررلر تا كه اول بولانق صو چكیلوب قویی پاك اوله وكاه اولوركه قوغه اغاجنك اوجنه بند ایدرلر
تا كه قوغه آغرلشوب تیز نزول ایلیه پس بو طاشه ده رجام دینور و قویی آغزینه یاپیلان بنایه دینوركه اوزرینه
برار قوری اغاج وضع ایدوب قوغه یی اكا تعلیق ایدرلر چرخ منزلنده اولور و رجامان تثنیه بنیه سیله قویی اغزنده
ایكی طرفلو دیكلمش اغاجلره دینوركه چرخك ایكی اوجلری انلره وضع اولنور (المرجم) منبر وزننده بغایت
یاوز و شدید آدمه اطلاق اولنور كویا كه آنكله دشمن رجم اولنور یقال رجل مرجم ای شدید كانّه یرجم به عدوّه
و شول آته دینور كه شدید الوطأ اولمغله یورركن طرنقلریله یرك طپراغنی و طاشنی كیرو پوسكوررر اوله یقال فرس مرجم
اذا كان یرجم الارض بحوافره (المرجّم) معظم وزننده شول خبره و لاقردی یه دینوركه حقیقتنه وقوف حاصل
اولمیه ظن و تخمینله سویلنلمش اولمغله مظنون و مشتبه اوله یقال حدیث مرجّم اذا كان لایوقف علی حقیقته
(الرحمة) رانك فتحی و حای مهمله نك سكونیله و فتحیله و (المرحمة) میمك و حانك فتحیله و (الرحم) رانك ضمیله
و ضمتینله بركسه یی اسركمك و رقّت و شفقت ایلمك معناسنه در یقال رحمه رحمة و مرحمة و رحما من الباب الرابع
اذا رقّ له و غفر و تعطّف * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره رحمت مرحومه احسانی مقتضی رقتدن عبارتدر كه اسركمك
تعبیر اولنور عطفدن ابلغدر وكاه اولوركه رقت مجرّده ده و رقتدن احسانده استعمال اولنور رحم الله فلانا كبی
چون آنكله خدای متعال وصفلنسه همان احسان مجرّد اولور رقّت مراد اولمز زیرا رقّت قلبك حالتیدر پس
غایتی اولان احسان اراده اولنور و رحمن اسمی انجق خدای متعاله مخصوصدر و رحیم مخلوقده ده وصف اولور

مطلب

زيرا رحمن ابلغدر وامام مبرّد وثعلب ديديلركه رحمن لفظى سريانيدر واصلى خاى معجمه ايله درورحم رانك ضميله
مصدر اولديغى كبى اسم دخى اولور * مؤلفك والمغفرة والتعطف قولى تخصيص بعد التعميم در انتهى * وقوله تعالى
﴿والله يختص برحمته من يشاء﴾ اى يختص بنبوّته ﴿الترحيم﴾ تفعيل وزننده و ﴿الترحم﴾ تفعل وزننده بركمسنه حقنده
رحمه الله ديو دعا ايلمك معناسنه در يقال رحم عليه ترحيما وترحم اى قال له رحمه الله لكن اولى يعنى تفعيل بابندن
ورودى فصحى در يعنى تفعل بابنه نسبتله افصحدر * زيرا مؤلفك والاولى الفصحى قولنده فصحى افصحك مؤنثيدر
الرحمى طوبى وبشرى وزننده معناى مزبوردن اسمدر ﴿الرحموت﴾ رانك وحانك فتحيله فعلوت وزننده كه مبالغه در
مرحمت عظيمه معناسنه در وهمان رهبوت كلمه سيله مزدوج ومقترن اوله رق استعمال اولنور ومنه يقال رهبوت
خيرلك من رحموت اى ان ترهب خير من ان ترحم يعنى سنده رحم واحسانه متحمل حوصله اولمامغله طغيانكه
باعث اولديغندن ناشى سكا دائما خوف وخشيت مركزنده اولمق حقكده موجب خير وصلاحيتدر * شارح ديركه
اشبو رحموت ورهبوت وملكوت وجبروت ولاهوت وطاغوت مقوله سى عندالاكثر مصدر معناسنى مفيد اسمدر
وعندالبعض مصدردر ﴿الرحم﴾ رانك كسريله و ﴿الرحم﴾ كتف وزننده نسوانده وديشى حيوانده اولان دول
يتاغنه دينوركه ولدآنك ايچنده تكون ايدر فارسيده زهدان دينور يقال وقعت النطفة فى الرحم والرحم وهو بيت
منبت الولد ووعاؤه وخصملغه دينور قرابه معناسنه ياخود اصل واسبابنه دينور جمعى ارحام كلور * شارح ديركه
مؤلفك او اصلها واسبابها قولنده او اصلها لفظى تفسيردن دكلدر * مؤلف زيغ ايلمشدر زيرا مأخذى اولان محكمده
والرحم اسباب القرابة واصلها الرحم التى هى منبت الولد عبارتيله مثبت اولمغله مؤلف زيغ نظر ايله تفسيردن
ظنّ ونقل ايلمشدر واساسده هى علاقة القرابة وسببها عبارتى آنى مؤيددر واسباب قرابتدن مراد اخوّت
وعمومت كبى وسائل قرابتدر ورحم لفظى مؤنثدر قرابت اعتباريله انتهى ﴿ام رحم﴾ و ﴿ام الرحم﴾ رالرك ضميله
مكهٔ مكرّمه نك كنيه سيدر بوراده رحم رحمت معناسنه اولمغله اصل رحمت ديمك اولور ﴿المرحومة﴾ مدينهٔ منوره
اسماسندندر شرّفها الله تعالى ﴿الرحوم﴾ صبور وزننده و ﴿الرحماء﴾ حمراء وزننده شول خاتونه وحيوانه دينوركه
طوغوردقدنصكره رحمى آغريمغله اندن هلاك اوله ﴿الرحامة﴾ كرامه وزننده و ﴿الرحم﴾ رانك فتحيله و ﴿الرحم﴾
فتحتينله خاتون ياخود حيوان طوغوردقدنصكره رحم آغريسنه مبتلا اولمق معناسنه در يقال رحمت المرأة والناقة
ورحمت على المجهول رحامة ورحما ورحما من الباب الخامس والرابع اذا اشتكت رحمها بعد الولادة
بعضلر ديديكه رحامه ورحم بر علتدركه رحمده حادث اولمغله دول طوتمز اولور على قول طوغوردقدنصكره
صوكى دوشمز اولوركه هلاكى مؤدّيدر * مؤلف بوراده دخى مسامحه ايلمشدر زيرا اول علتك اسمى رحامدر
غراب وزننده ورحامه ورحم وجه مذكور اوزره مصدرلردر ﴿الراحم﴾ حانك كسريله رحمى متورّم اولان
حيوانه دينور يقال شاة راحم اى وارمة الرحم ﴿رحمويه﴾ عمرويه وزننده ﴿رحيم﴾ زبير وزننده ﴿مرحوم﴾
مرقوم وزننده اساميدندر محمد بن رحمويه ورحيم بن مالك الخزرجىّ ورحيم بن حسن الدهقان ومرحوم العطار
محدّثلردر ﴿رحمه﴾ طلحه وزننده اسماء نسواندندر ﴿الرخم﴾ رانك وخاى معجمه نك فتحيله قويى سوده دينور تقول
سقانى رخما اى لبنا غليظا واسركمكه دينور عطف معناسنه ومحبت وملايمت معناسنه در ومنه يقال القى عليه
رخمته ورخمه اى عطفه ومحبته ولينه بوراده رخمه مفرديدر * شارح ديركه رخم مصدر اوله رق دخى مستعمل اولور
فيقال رخمه رخما من الباب الرابع اذا عطف عليه ورخم شام ايله نجد ميانده بر موضع آديدر ومكه ده برشعب
آديدر وقرتال تعبير اولنان قوشه دينور مفردى رخمه در مراره سى ييلان وسائر زهرناك جانورك صوقديغى يره
طلا اولنور نافعدر وخردل ايله لحم قديدنى يدى دفعه يه قدر تبخير نسواندن باغلو اولان كمسه نك باغى
چوزلمك ايچون مجربدر وصاغ قنادينك تويلرينى نسوانك پاچه سى ارالغنه وضع تسهيل ولادته باعث
ونجسنى تبخيرخانه دن طرد هوام خصوصنده نافع كذلك خمردن منقلب سركه ايله اصلانمش نجسنى طلا برص
علتنى مزيل وقاورلمش جكرينك مسحوقنى خمر ايله اصلادوب اوچ كونه دك متواليا كونده اوچر كره
ايچورمك جنونى دفع ايچون مؤثردر ﴿الرخم﴾ ضمتينله سود آغوزينك كلچه سنه وطوپاجنه دينور ﴿الارخام﴾ همزه نك
كسريله طاوق يمورطه باصمق معناسنه در يقال ارخمت الدجاجة على بيضها اذا حضنتها ﴿الرخم﴾ رانك فتحيله
و ﴿الرخم﴾ فتحتينله و ﴿الرخمة﴾ فتحاتله ارخام معناسنه در يقال رخمت الدجاجة البيض وعليه رخما ورخما ورخمة
من الباب الاول اذا حضنته * شارح ديركه بوراده ضميرلر مشوّشدر ورخم ورخمه چوجقله والده سى اريشوب
او يناشمق معناسنه در يقال رخمت المرأة ولدها رخما ورخمة من الباب الاول والثالث اذا لاعبته ورخم

وشفقت ایلك معناسنه در پس مهمله و معجمه بر معنایه در تقول رحمت الشیٔ ای رحمته و صوت یا کلام آهسته و نرم
وملایم اولمق معناسنه در یقال رخم الصوت او الکلام رخما من الباب الاول اذا لان وسهل (المرخم) محسن
وزننده و (الراخم) قولجغه طاوغه دینور یقال دجاجة مرخم وراخم اذا کانه قدحضنت البیض (الرخامة)
وخامه وزننده بودخی صوت یا کلام نرم وآهسته ورقیق اولمق معناسنه در یقال رخم الکلام رخامة من الباب
الخامس اذا لان وسهل وقیز نرم وآهسته وانجه سوزلو اولمق معناسنه در یقال رخمت الجاریة اذا صارت سهلة
المنطق (الرخیمة) سفینه وزننده و (الرخیم) امیر وزننده صوتی انجه ویواش وسوزی نرم ولطیف اولان قیزه
دینور یقال جاریة رخیمة ورخیم اذا رخم صوتها وکلامها (الترخیم) تفعیل وزننده قولجغه طاوغی یمورطه یه
باصدرمق معناسنه در یقال رخم الدجاجة اهلها اذا الزموها البیض و ترخیم نحویون اصطلاحنده اسمك
حالت نداده حرف اخیرنی اسقاط ایلمکدن عبارتدر سهل کلام معناسنه اولان رخامه دن مأخوذ در زیرا کلمهٔ
مرخمه ایله نطق سهل وآسان اولور مثلا یامالك ویاعثمان کلمه لرنده یامال ویاعثم دینور (الرخامی) سکاری
وزننده و (الرخامة) ثمامه وزننده بر نبات اسمیدر ورخامی نرم ولطیف اسن روزکاره دینور (الرخام) غراب
وزننده بر جنس آق وملایم طاش اسمیدر حمری واصفر وزرزوری یعنی قرمزی وصاری وآلاجه اولانی سائر
اصناف احجاردندر که رخامدن دکلدر بوراده حمری حمرته منسوب دیمکدر که پك قرمزی اولمیوب قزلجه دیمکدر
وزرزوری الاجه دیمکدر زیرا زرزور صغرجق قوشنه دینور که الاجه اولور * پس مؤلفه کوره بیاض اولمیانی
رخامدن معدود دکلدر و بوطاش یومشق مرمر اوله جقدر که سنك مزار ایدرلر یانمشنك مسحوقنی یاره اوزره
اکسه لر فی الحال دمنی قاطع و مسحوقندن بر مثقالنی اوچ کونه قدر عسل ایله شرب دمونی چبانلری دافع ولوحهٔ
قبرا یتدکلرینك مسحوقنی معشوقك اسمنی یاد ایدرك شرب مرض عشقی مزیلدر * شارح دیرکه حجر مزبور اکثر
عربستانده اولور (رخمان) سحبان وزننده بر موضعدرکه آنده تأبط شرا دیدکاری شاعر قتل اولندی (ارخمان)
همزه نك فتحی وخانك ضمیله فارس او لکه سنده بر بلده آدیدر (رخیم) امیر وزننده بر دره اسمیدر (رخیم) زبیر وزننده
بر رجل اسمیدر (رخیمه) جهینه وزننده بر صو اسمیدر (رخیمه) سفینه وزننده یمامه ده بنی وعله یوردنده بر صو آدیدر
(رخمه) حمزه وزننده هذیل بلادنده بر موضعدر (الیرخم) و (الیرخوم) ینصر و یعفور وزنلرنده و (الترخوم) تای فوقیهٔ
مفتوحه ایله قرتال قوشنك ارککنه دینور (الترحم) قنفذ وزننده منصرف اوله رق و (ترخم) غیر منصرف اوله رق
و (ترخم) جندب وزننده و (ترخمه) قنفذه وزننده و (ترخمه) جندبه وزننده ناس معناسنه در تقول ما ادری من ای ترخم
مصروفا ومن ای ترخم ممنوعا و ترخم مصروفا و ممنوعا و ترخمة و ترخمة ای ای الناس هو (رخیم) امیر وزننده یاخود
زبیر وزننده ذکری آتی خالد بن رخیم البصری وحسن بن رخیم که محدثلردر پدرلری اسمیدر (الرخماء) حمراء
وزننده شول قیونه دینور که باشی آق وسائر یری سیاه اوله یقال شاة رخماء ای ابیض رأسها واسود سائرها (الارخم)
احمر وزننده باشی آق وسائر یری قاره اولان آته دینور یقال فرس ارخم ای الابیض الرأس وسائره اسود (ترخم)
عنصر وزننده حمیردن بر قبیله آدیدر ذو ترخم بن وائل بن الغوث ازواء حمیردندر و محمد بن سعید وعمرو بن ابهر
الترخمیان محدثلردر (الردم) هدم وزننده قپو وکدك مقوله سی یرلری تماما قپامق علی قول ثلث مقدارنی قپامق
معناسنه در یاخود ردم سد معناسندن اکثر وابلغدر زیرا ردم کدکی قات قات نسنه ایله قپایوب بر کتمك معناسنه در
یقال ردم الباب والثلمة ردما من الباب الثانی اذ سده کله او ثلثه او الردم اکثر من السد وردم بحرین ایالتنده
بر قریه اسمیدر ومکه ده بر موضعدر که بنی جمح جماعتنه مضاف اولوب ردم بنی جمح دیرلر اول ایسه بنی قراد جماعتنه
مخصوصدر و ردم یقیلان دیواردن ساقط اولان طاشه و طپراغه دینور و ردم بری طرفله یأجوج مأجوج قومی
بیننده واقع سده دینور که ذو القرنین بنا ایلمشدر ومنه قوله تعالی ❁ اجعل بینکم وبینهم ردما ❁ ویایدن اوق
چیقدقدنصکره ظهور ایدن سسه دینور که چکردی تعبیر اولنور علی قول مطلقا سسه دینور وخیر ومنفعتسز
کمسه یه دینور کاسیذکر وضرطه یه دینور ویای طنقردتمق معناسنه در یقال ردم القوس ردما اذا صوتها و بر نسنه
دائمی اولمق معناسنه در یقال ردمت السحاب والورد والحمی ردما من الباب الاول اذا دامت واغاج قوریدقدن صکره
یشرمك معناسنه در یقال ردمت الشجرة اذا اخضرت بعد یبوستها وسیلان ایلك معناسنه در یقال ردم
الشیٔ اذا سال (الردم) فتحتیله ردم لفظنك معنای اولندن اسمدر که سد وبند معناسنه در جمعی ردوم در
(المردام) محراب وزننده و (الردام) غراب وزننده بونلرده بی خیر ومنفعت کمسه یه دینور یقال رجل ردم ومردام
وردام ای لاخیر فیه وردام ضرطه یه دینور (الردم) رانك کسریله بر موضع آدیدر (المردّم) معظم وزننده یمالی

ثو به دینور یقال ثوب مردّم ای مرقع ﴿الردیم﴾ امیر وزننده اسکی جامه یه دینور جمعی ردم در کتب کبی یقال
ثوب ردیم ای خلق وردیم شهسواران عربدن برینك اسمیدر سدّ کبی عظیم الهیکل اولمغله تسمیه اولنمشدر ﴿التردّم﴾
تفعل وزننده اثوابی یماماق معناسنه در یقال تردّم ثوبه اذا رقعه واثواب اسکی و یرتق اولدیغندن یمالو اولمق
معناسنه در یقال تردّم الثوب اذا استرقع واخلق ومیانه ده خصومت ممتدّ اولمق معناسنه در یقال تردّمت
الخصومة اذا ابعدت وطالت و برآدمك آردنی اراشدروب جستجو ایده رك نه حالده اولدیغنه واقف اولمق
معناسنه در تا که برخللی وار ایسه سدّ ایلیه یقال تردّم فلانا اذا تعقبه واطّلع علی ماهو فیه وعورت یا برغیر
حیوان ولدیی اسرکیوب یاقلمق معناسنه در یقال تردّمت الناقة علی ولدها اذا عطفت ﴿المتردّم﴾ اسم مفعول
بنیه سیله لباسده یامه اورلمش یره دینور ﴿الاردام﴾ همزه نك کسریله بودخی برنسنه دائمی اولمق معناسنه در
یقال اردمت السحاب والورد والحمیّ اذا دامت واغاج قوریدقدنصکره یشرمك معناسنه در یقال اردمت
الشجرة اذا اخضرت بعد یبوستها وطواری دورتمك معناسنه در یقال اردم البعیر اذا غمزه ﴿ردام﴾ کتاب وزننده
اسامیدندر محمدبن یوسف بن ردام محدّثدر ﴿الاردم﴾ ارقم وزننده استادکمیجی یه دینور جمعی اردموندر یقال
هو اردم ای ملّاح حاذق ﴿الردمة﴾ رانك کسریله قوصره وسپت دیبلرنده قلان بقیه یه دینور ﴿الترديم﴾ تفعیل
وزننده عورت وسائر حیوان ولدنی اسرکیوب مهر بانلق ایلکله یاقلمق معناسنه در یقال ردّمت الناقة علی ولدها
اذا اعطفت ﴿الردیمة﴾ سفینه وزننده لفاق طرزنده بری برینه دیکلمش ایکی ثوبه دینور ولفاق کتاب وزننده ایکی
ایندن دیکلمش فوطه یه دینور وردیمه نك جمعی ردم کلور کتب وزننده ﴿ردمان﴾ سلمان وزننده یمنده برموضع
آدیدر وردمان بن ناجیه وردمان بن وائل وابن رعین برقبیله پدرلریدر ﴿داة المردمه﴾ مرجمه وزننده بنی مالك
بن ربیعه یه مخصوص صدر ﴿الرذم﴾ رانك فتحی وذال معجمه نك سکونیله و ﴿الرذمان﴾ فتحاتله اقمق معناسنه در یقال
رذم انفه رذما ورذمانا من الباب الثانی اذا سال ورذم الحچق وکمایه کمسه یه دینور یقال رجل رذم ای فسل ﴿الراذم﴾
سودنی طولمبه کبی بردن ادرار ایدن ناقه یه دینور یقال ناقة راذم اذا دفعت بلبنها ﴿الرذوم﴾ صبور وزننده مطقا
سیلان ایدن نسنه یه دینور وشول طولو کاسه یه وچناغه دینورکه پك طولغنلغندن ناشی کنارلرندن طاشوب آقار
اوله یقال قصعة رذوم ای ممتلئة تصبب جوانبها وایلکلی عضوه دینور جمعی رذم کلور کتب وزننده وفتحتینله
لغتدر عمود وعمد وعمد کبی ﴿الرذم﴾ فتحتینله چناق کنارلرندن طاشوب آقار اولمق وجهیله طپطلو اولمق معناسنه در
یقال رذمت القصعة رذما من الباب الرابع اذا صارت رذوما ورذم متفرق کروه انسانی یه دینورکه اسم جمعدر
یقال رأیت رذما من الناس ای متفرقین واسکی لباسه دینور یقال صار فلان بعد الخزّ فی رذم ای خلقان ﴿الرذام﴾
غراب وزننده بودخی الحچق وکمایه کمسه یه دینور ﴿الارذام﴾ همزه نك کسریله چناق اغزندن دوکیلوب اقاروجه
اوزره طولمق معناسنه در یقال ارذمت القصعة بمعنی رذمت و برنسنه اوزره زیاده اولمق معناسنه در یقول ارذم
علی الخمسین اذا زاد ﴿الروذمة﴾ جوهره وزننده بارکیر قسمنك یوریشنه دینور یقال یمشی الروذمة وهی مشی
البرذون ﴿الرذمان﴾ فتحاتله برمقدارجه کروه انسانی یه دینور یقال هو فی رذمان من الناس ای لیسوا بالکثیر
﴿الرزم﴾ رانك ضمی وزای معجمه نك فتحیله براوزره ثابت وقائم اولان نسنه یه دینور وارسلانه دینور ﴿المرزم﴾
محسن وزننده رزم معنالرینه در * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر ﴿الرازم﴾ شول دوه یه دینورکه پك زبونلغندن قیامه
قدرتی اولمیوب لاشه کبی یره یاپشوب قالمش اوله یقال بعیر رازم اذا کان لایقوم هزالا ﴿الرزوم﴾ قعود وزننده
و ﴿الرزام﴾ غراب وزننده دوه ناتوانلغندن قیامه قادر اولمیوب یره یاپشوب قالمق معناسنه در یقال رزم البعیر
رزوما ورزاما من الباب الثانی والاوّل اذا صار رازما ﴿الرزمة﴾ فتحاتله چوجق سسنه دینور تقول سمعت رزمة
ای صوت الصبیّ وناقه نك ولدینه اوزلیوب تحنن ایلدکده بوغازندن اخراج ایلدیکی رقتلو سسجکزه دینور ومنه
المثل * لاخیر فی رزمة لادرّة فیها * یعنی ذاتنده سودسز ایکن سودی وارکبی ظهور ایدن آوازهٔ ناقه ده خیر یوقدر
بومثل وعدایدوب وفا ایلمیان کمسه حقنده ایراد اولنور ﴿الارزام﴾ همزه نك کسریله رعدپك کورلده مك علی قول یابجه
کورلده مك معناسنه در یقال ارزم الرعد اذا اشتدّ صوته او صوّت غیر شدید و ناقه یاور یسنی اوزلمك معناسنه در
یقال ارزمت الناقة اذا حنت علی ولدها ومنه المثل * لا افعله ماارزمت امّ حائل * وانسانك وحیوانك جوفنده
جولان ایدن یل سسلنوب قورلدامق معناسنه در یقال ارزمت الریح فی الجوف اذا صاتت ﴿الرزمة﴾ رانك کسریله
برثوبه درطوپ صارلوب باغلنمش نسنه یه دینورکه بوغچه تعبیر اولنور فارسیده پرونده دینور یقال عنده رزمة
من الثیاب وهی ماشدّ منها فی ثوب واحد ورزمه ضرب شدید معناسنه در رانك فتحیله ده لغتدر ﴿الترزیم﴾ تفعیل

وزنده اثوابی بوغچه بوغچه ایدوب باغلمق معناسنه در یقال رزّم الثیاب اذا شدّها یعنی رزما بوراده رزم رزمه نك
جمعیدر وترزیم برمحلده اصلا جدا اولمامق وجه اوزره ثابت و پایدار اولمق معناسنه‌در یقال رزّم القوم
اذا ضربوا بانفسهم الارض لایبرحون (المرازمة) مفاعله وزنده معاقبه فی الطعام معناسنه‌درکه هرکون
طعامی دکشدیره‌رك اكل ایلمكدن عبارتدر یقال رازم فی الطعام اذا عاقب بان یأكل یوما لحما و یوما عسلا و یوما
لبنا ونحوه لایداوم علی شیٔ واكلی شكر ایله ولقمه‌لری حمد ایله خلط ومعاقبه ایلمك معناسنه در بونلریده
كویاكه بوغچه بوغچه ایدر یاخود مرازمه دائما نفیس وجرب طعامه حصر ایلیوب كاه تروكاه خشك وكاه حلو
وكاه حامض وكاه قاتقسز وكاه قاتقلی اكل ایلمكدن عبارتدر یاخود برسفره‌ده ذكر اولنان مقوله‌لردن بالمقابله اكل
ایلمكدركه مثلا نرم طعام وار ایسه خشونتلوسنی وحلو وار ایسه حامضنی دخی بولندروب كاه اندن وكاه بوندن
تناول ایلمكدن عبارتدر و بكلّ فسر قول عمر رضی الله عنه * اذا اكلتم فرازموا * ای عاقبوا فی الطعام كما ذكر
او المرازمة ان یخلط الاكل بالشكر واللقم بالحمد او اكل اللین والیابس والحلو والحامض والجشب والمأدوم ومرازمه
ایكی نسنه بینینی جمع ایلمك معناسنه‌در یقال رازم بینهما اذا جمع و بریرده مدّت مدیده آرام ایلمك معناسنه‌در
یقال رازم الدار اذا اقام بها طویلا ومرازمة السوق بازارده تمام یوك دنكندن ناقص نسنه اشترا ایلمكدن
عبارتدر یقال رازم السوق اذا اشتری منها دون ملئ الاحمال (الرزم) عزم وزنده اولمك معناسنه‌در یقال رزم
الرجل رزما من الباب الاول اذا مات و برنسنه‌یی اخذ ایتمك معناسنه‌در یقال رزم بالشیٔ ای اخذبه و طوغورمق
معناسنه‌در یقال رزمت الامّ به اذا ولدته وخصمنی یكوب اوستنه چوكمك معناسنه‌در یقال رزم علی قرنه اذا غلب
علیه و برك و برنسنه‌یی طوپلیوب بوغچه ایلمك معناسنه‌در یقال رزم الشیٔ رزما من الباب الثانی والاول اذا جمعه
فی ثوب (الرزمة) رانك فتحیله صوغوق اولمق معناسنه در یقال رزم الشتاء رزمة اذا برد ونوء المرزم
معناسنه‌دركه ذكری آتی مرزمان دیدكلری كوكبلرك سقوطندن عبارتدر اول هنكامده بردك شدّتی اولمغله اطلاق
اولندی ورزمه علوفه ووظیفه‌یه دینور یقال اكل الرزمة ای الوجبة (امّ مرزم) منبر وزنده پویراز یلنه دینور
شمال معناسنه علی قول مطلقا یله دینور ریح معناسنه (المرزمان) منبران وزنده‌كه تثنیه‌در ثوابتدن ایكی
كوكبدركه شعرای شامی وشعرای یمانی دیدكلری كوكبلر ایله یعنی انلره مقارن اولورلر هر برینك نوء وسقوطی
دلیل برد ومطردر ذراع مقبوضه انلرك بریدر وفرقد وفرقدان كبی بونلره‌ده مرزم ومرزمان دخی دیرلر
(الرزام) كتاب وزنده یاوز وسركش چتین آدمه دینور یقال رجل رزام ای شدید صعب ورزام بن مالك
بن حنظله تمیمدن برقبیله پدر یدر (رزم) عزم وزنده مراد قبیله سی دیارنده برموضعدر (خوارزم) بربلده
آدیدركه ماوراء النهرده واقعدر عند البعض اصلی خواررزم ایدی خانك ضمیله مضاف اوله‌رق بعده تخفیف اولنوب
خوارزم دیدیلر معلوم اوله‌كه تقویم البلدان صاحبنك بیانی اوزره خوارزم خانك حركه‌سی فتحه ایله ضمه بیننده
واو معدوله ایله وراء مهمله وزای معجمهٔ مفتوحه ایله ماوراء النهرده برمملكت آدیدر وجه تسمیه سنده دیمشدركه
بو خوار لفظیله‌كه حقیر معناسنه در زمین معناسنه اولان زم لفظندن مركبدر زیرا خلقی خوارلق كورمینجه
اطاعت ایلمزلر و بعضلر دیدیكه سلاطیندن بری برقومی بو بیابانه نفی ایدوب واردقلرنده خانه‌لر یاپوب تمكن
ایلدیلر برزماندنصكره ملك مرقوم منفیلری تفحّص ایچون آدم كوندروب كلدكده كوردیكه اولر یاپمشلر
واوطونلر یغمشلر نهردن بالق صید ایدوب طبخ ایدرلر انلرك لساننده خوار لحم وزم اوطون معناسنه اولمغله
ات واوطون یری آنجق دیه‌رك تركیب اولنوب خوارزم دیدیلر * ومؤلفك عند البعض خوار لفظی‌كه غراب
وزنده در رزم لفظنه مضاف اوله‌رق اصلی خواررزم اولوب بعده تخفیفله رانك بری حذف اولنوب خوارزم
دیدیلر قولنه كوره خوار صوت ورزم فارسیده جنك معناسنه اولمغله جنك اوازی دیمك اولور خلقی جنكاور
ودائما حرب وقتال ایله مشتغل اولملریله هرزمان اورادن آواز جنك مسموع اولمغله كیده‌رك آنده اسم اولمش اولور
وتعریب ایدوب خوارزم دیدیلركه خانك وواوك ورانك فتحیله‌در وقول ثانی‌یی شقیق بن سلیك نام شاعرك اشبو
وخافت من جبال الصغد نفسی * وخافت من جبال خواررزم * بیتی مؤیّددر و بعضلر دیدیكه خوار غراب وزنده
خوارزمی لساننده اته دینور ورزم ذكر اولندیغی اوزره اوطونه دینور وجه تسمیه سی مادهٔ مرقومه‌در انتهی
(المرزامة) میمك كسریله اشكین ورونده ناقه‌یه دینور یقال ناقة مرزامة ای فارهة (المرتزم) ارتزامدن اسم
مفعولدر یره یاپشدرلمش دیمكدر تقول تركته بالمرتزم ای الزقته بالارض (رستم) رانك ضمی وتانك فتحیله و بعضا
مضموم اولور اسم فارسیدر محدّثیندن برجاعتك اسمیدر (الرستمیون) برجاعتدركه جدلری اولان رستم نام كمسه‌نه

(منسو بلردر)

منسوبلردر (الرسم) رانك فتحی و سینك سکونیله اشمه تعبیر اولنان قیویه دینورکه طپراغله اورتلوب باصیرلمش اوله
و برنسنه نك اثر و نشانه دینور علی قول برنسنه نك اثر بقیه سنه دینور مثلا خرابه یرك باقی قلان اثر و نشانی کبی
وعندالبعض آثاردن شخص و سواد مرئیسی هرکز قالمیان اثره دینور مثلا یره برابر ویران اولان خانه نك تحت التراب
تملی کبی جمعی ارسم کلور افلس وزننده ورسوم کلور ومنه یقـال عفت رسوم الدیار ای الاثار او بقایاها او هی
مالاشخص له من الاثار * شارح دیرکه شیوه و عرف و عادت معناسنه متد اول اولان رسم اثر و نشان معناسندندر
و رسم مصدر اولور برحادثه بر یری خراب و یباب ایدوب یره برابر اثرینی قومق معناسنه در یقال رسم الغیث الدیار
رسما من الباب الاول اذا عفاها و ابقی اثرها لاصقا بالارض و برآدمه برنسنه ایله امر ایلمك معناسنه در یقال رسم له کذا
اذا امره به و ارض ایچره نابدید اولمق معناسـنه درکه اولمکدن کنایه در یقـال رسم فی الارض اذا غاب فیها
و برکمسه ایچون مرسوم یعنی وظیفهٔ معینه کتب و تعیین ایلمك معناسنه در یقال رسم علی کذا اذا کتب * شارحك
بیانه کوره اول وظیفه یه مرسوم دینور جمعی مراسیم در بعضا تخفیفله مراسم دخی دیرلر (الترسم) تفعل وزننده
برنسنه نك باقی قلان نشانه و آثارینه نظر ایلمك معناسنه در یقال ترسم الدار اذا نظر الی رسومها و مکتوب و اشعار
مقوله سنی اوقیوب مفهومنه کرکی کبی امعان و دقت ایلمك معناسنه مستعملدر تقول بصیغة الامر ترسم هذه القصیدة
ای ادرسها و تذکرها (الرسیم) رمیم وزننده دوه یره زور و شدتله باصمغله طبانی یرده تأثیر ایلمك معناسنه در
یقال رسمت الناقة رسیما من البـاب الاول اذا اثرت فی الارض و دوه قسمی برکونه یوریمك معناسـنه درکه
ذمیل دیدکلری یوریمکدن زیاده اولورکه طبانلری یره تأثیر ایدر یقـال رسم البعیر رسیما من البـاب الثـانی
اذا سار فوق الذمیل و رسیم اصحابدن برذات اسمیدرکه هجر نام بلده اهالیسـندن و بنو عبدالقیس جماعتندندر
(الارسام) همزه نك کسریله دوه یه زور و یرمکله یری شدتله چکندوب طبانی یرده تأثیر ایتدرمك معناسـنه در
تقول ارسمت الناقة و لاتقل ارسمت هی (الارتسام) افتعال وزننده برآدمك امر ایلدیکی نسنه یه امتثال ایلمك
معناسنه در یقال رسم له کذا فارتسم ای امره به فامتثل و خدای متعال درکاهنه تکبیر و تعوذ و التجا و دعا ایلمك
معناسنه در یقال ارتسم لله تعالی ای کبر له و تعوذ و دعی (الروسم) جوهر وزننده آفت و داهیه یه دینور و شول تمغایه
دینورکه اکا خاتم کبی برایکی خط قازوب آنکله طلوکوپ اغزینه مهر اوررلر کذلك شول کوچك تخته یه دینورکه
تمغا نقشی کبی اویمه نقشی اولمغله آنکله جج خرمن مهرلنور روشم دخی دینور رشین معجمه ایله و اقعا بزم دیارلرده اکا رشم
تعبیر ایدرلر خرمنی شحنه رشملدی دیرلر کوپ قپاغندن یوجك قولپلی و تمغالی تخته در تمغا بصار کبی آنکله جج خرمنك
هر طرفنه بصارلر تا که مهر آلتنده قالوب دست خیانتدن محفوظ اولور بوجهتله حالا کیله و درهم مقوله سی اوزره
باصیلان تمغالره ده اطلاق اولنور و روسم علامت معناسنه در و اثر و رسم معناسنه در و آلتونه جلا و یره جك نسنه یه دینور
(الراسوم) بودخی روسم کبی طلوکوپ اغزینه مهر اوره جق تمغایه دینور (الرواسیم) رانك فتحیله زمان جاهلیتده
استعمال ایلدکلری کتابلره دینور مرادبینلرنده احکام و اوضاع جاهلیه اوزره متداول اولان کتابلردر آنلر کتابی
اولمامغله کتب سماویه و کتب شریعتلری اولمیوب نهایت حکمالری بعض کتاب ترتیب و آنکله عمل و اعمال ایدرلر ایدی
یهودك مزامیر دیدکلری کتاب کبی (الراسم) ماء جاری معناسنه در یقال ماء راسم ای جار (الرسم) فتحتینله کوزل
و لطیف یورویشه دینور یقـال له مشی رسم ای حسن المشی (المرسم) منبر وزننده رسیم کبی دوه یه مخصوص
برکونه یورویشه دینورکه مراد ایاقلرینی پك پك باصه رق شدت و سرعتله اولان یورویشیدر (المرسم) معظم وزننده
چبوقلو و قلملو نسج اولنمش الاجه ثوبه دینور یقال جاء و علیه ثوب مرسم ای مخطط (الرسوم) صبور وزننده
برکون برکیجه متصل یورر اولان دوه یه دینور یقال بعیر رسوم اذا کان یبقی علی السیر یوما و لیلة (الرشم) رانك فتحی
و شین معجمه نك سکونیله یازو یازمق معناسنه در یقال رشم الیه رشما من الباب الاول اذا کتب و روشم دیدکلری
تمغا ایله جج خرمنی مهرلمك معناسنه در یقال رشم الطعام اذا ختمه یعنی بالروشم (الروشم) روسم وزننده و مرادفیدرکه
رشم تخته سنه دینور (الراشوم) راسوم وزننده و مرادفیدر (الرشم) فتحتینله صرتلان قسمنك چهره سنده اولان
قرامتغه دینور و هنوز ظهور ایلمکه باشلمش نباتـه دینور و یرده اولان یغمور اثرینه و بیلاشغنه دینور و مطلقا
اثر و نشانه معناسنه در بونده شینك سکونیله ده لغتدر و مصدر اولور طعامی قوقلیوب اوزرینه حریص و شرهمند
اولمق معناسنه یقال رشم الرجل رشما من الباب الرابع اذا صار ارشم (الرشماء) حمراء وزننده چهره سی قرامتق اولان
دیشی صرتلانه دینور یقال ضبع رشماء اذا کان فی وجهه رشم (الترشیم) تفعیل وزننده بودخی یازو یازمق
معناسنه در یقال رشم الرجل اذا کتب (الارشام) همزه نك کسریله روشم ایله برطلوقابی مهرلمك معناسنه در

يقال ارشم الرجل اذا ختم اناءه بالروشم وآهو قسمى هنوز ظهور ايدن كورپه نباتى كوروب اوتلامق معناسنه‌در
يقال ارشمت المهاة اذا رأت الرشم فرعته واغاج يپراقلنمق معناسنه‌در يقال ارشم الشجر اذا اورق وشمشك آهسته‌جه
چاقق معناسنه‌در يقال ارشم البرق اذا اوشم (الارشم) احمر وزننده چبوق چبوق الاجه ومنقش اولان
شيئه دينور وطعامى قوقليوب حرص وشرهه ذوشكون اولان آدمه دينور يقال رجل ارشم اذا كان يتشمم الطعام
ويحرص عليه وغير ممدوح اولان آزجه يغموره دينور يقال غيث ارشم اى قليل مذموم وكوپكه دينور
كلب معناسنه (الرصم) رانك وصادك فتحيله طاغ ارالغنده اولان قصق يوله كيرمك معناسنه‌در يقال رصم الرجل
رصما من الباب الاوّل اذا دخل فى الشعب الضيق (الرضم) رانك فتحى وضاد معجمه‌نك سكونيله انسانك وطوارك
اشكنى آغر وكند اولمق معناسنه‌در يقال رضم الشيخ رضما من الباب الثانى اذا ثقل عدوه وكذا الدابّة واكين اكمك
مقوله‌سى ايش ايچون يرى سوكوب سورمك معناسنه‌در يقال رضم الارض اذا اثارها بالزرع ونحوه وبر آدم
خانه‌سنده طاش كبى آغر دوشوب بريره چيقميوب اوتورمق معناسنه‌در يقال رضم فى بيته اذا سقط لا يبرحه
وبر كسنه‌يى يا بر نسنه‌يى يره اورمق معناسنه‌در يقال رضم به الارض اذا ضرب بها ورضم رضام معناسنه‌در كما سيذكر
فتحيله ده لغتدر وقوش يرندن قلداميوب ثابت اولمق معناسنه‌در يقال رضمت الطير اذا ثبتت ورضم زباله ايله شقوق
بيننده بر موضع آديدر وتيماء نواحيسنده بر موضع آديدر ذات الرضم وادى القرى نام محلده بر موضعدر (الرضام) كتاب
وزننده شول قيا كبى عظيم طاشلره دينوركه بنالرده برى برى اوزره وضع وترتيب اولنور قلعه بارولرينك ايرى طاشلرى
كبى رضم دخى دينور يقال بنى داره بالرضم والرضام اى بالصخور العظام يرضم بعضها على بعض (الرضمان) فتحاتله
آديملرى صيق صيق اتارق يلمك معناسنه‌در يقال رضم الرجل رضمانا اذا تقارب العدو (المرضم) منبر وزننده
شول شديد وقوىّ دوه‌يه دينوركه يورركن ايرى ايرى طاشلرى اياقلريله چارپوب برى برينك اوزره آتار اوله يقال
بعير مرضم اذا كان يرمى الحجر بعضه على بعض (الرضيم) اميروزننده و(المرضوم) قيا كبى بيوك طاشلر ايله ياپلمش
بنايه وصف اولنور يقال بناء رضيم ومرضوم اى مبنىّ بالصخر (الرضيم) رانك ضميله رضيم لفظندن مصغردر
بر قوشك اسميدر (رضام) غراب وزننده بر نبات آديدر ورضام جزؤيجه نباته دينور يقال رضام من نبت اى قليل منه
(الرضمة) همزه وزننده اصلا يواسندن قلداميوب دائما چوكوب اوتورر اولان قوشه دينور (الرضمان) سلمان
وزننده اشكنى آز كند دوه‌يه دينور يقال بعير رضمان اى ثقيل (الرطم) رانك فتحى وطانك سكونيله برآدمى نجات
وخروجى قابل اولميان بر ايشه كرفتار ايلمك معناسنه‌در يقال رطمه رطما من الباب الاوّل اذا اوحله فى امر لا يخرج
منه * شارحك بيانه كوره رطم برآدمى چاموره بولامق معناسنه موضوعدر معانىٔ سائره اندن متفرّعدر انتهى
ورطم ذكرى تمام يرلشدرمك وجهيله جماع ايلمك معناسنه‌در يقال رطم المرأة اذا نكحها بكلّ ذكره وچقرمق
معناسنه‌در يقال رطم بسلحه اذا رمى (الارتطام) افتعال وزننده جميع طرق نجات مسدود اولان بر مشكل ايشه
كرفتار اولمق معناسنه‌در يقال رطمه فى امر فارتطم ويقال ارتطم عليه الامر اذا لم يقدر على الخروج منه وبر نسنه
مزدحم ومتراكم اولمق معناسنه‌در يقال ارتطم الشئ اذا ازدحم وتراكم وفضلهٔ طبيعيه‌يى دفع ايلميوب حبس ايلمك
معناسنه‌در يقال ارتطم السلح اذا حبسه (الترطّم) تفعل وزننده بودخى حبس فضله ايلمك معناسنه‌در يقال
ترطّم السلح اذا حبسه (الراطم) دائما بر نسنه‌يه لزوم ومقارنت اوزره اولان شيئه دينور يقال هو راطم له اى لازم
(الارطام) همزه‌نك كسريله حبس وتوقيف اولنمق معناسنه‌در يقال ارطم البعير على المجهول اذا احتبس كما يقال
رطم البعير على المجهول من الثلاثىّ وخاموش اولمق معناسنه‌در يقال ارطم الرجل اذا سكت (الرطام) غراب وزننده
ارطامك معناى اوّلندن اسمدر احتباس معناسنه‌در (الرطوم) صبور وزننده فرجى طاره‌جق عورته دينور يقال امرأة
رطوم اى الضيقة الجهاز جوهرى وهمندن ناشى واسعة الفرج ايله بيان ايلمشدر كذلك فرجى طاره‌جق ناقه‌يه دينور
وآصلق تعبير اولنان عورته دينور يقال امرأة رطوم اى رتقاء (الرطمة) غرفه وزننده شول دشوار ايشه دينوركه سمت
وجهتى بيلنميه يعنى تسهيل وتمشيتى برله عهده‌سندن خروجى قابل اولميه (المرطومة) افعال شنيعه ايله متهومه اولان
عورته دينور يقال امرأة مرطومة اى مرمية بسوء (الرعام) سحاب وزننده حدّتله ديكه ديكه باقمغه دينور يقال
ماهذا الرعام اى حدّة النظر (الرعام) غراب وزننده آت وقيون قسمنك بورنلرندن اقان سموكه دينور على قول
اعمدر سائر حيوانك دخى اطلاق اولنور جمعى ارعمه كلور اجوبه وزننده ورعام مصدر اولور قيونك زبونليوب
آريقلديغندن بورندن سموك اقار اولمق معناسنه يقال رعمت الشاة رعاما من الباب الثالث اذا اشتدّ هزالها فسال
رعامها (الرعامة) كرامه وزننده رعام معناسنه‌در يقال رعمت الشاة رعامة من الباب الخامس اذا اشتدّ هزالها فسال

رعامها ﴿الرعم﴾ رانك فتحيله برنسنه‌يى حفظ و صيانت ايچون كوروب كوزتمك معناسنه‌در يقال رعم الشئ رعما
من الباب الاوّل اذا رقبه ورعاه وكونشك غروبنه كوزديكوب منتظر اولمق معناسنه‌در يقال رعم الشمس
اذا راقب غيبوبتها ورعم بر طاغك آديدر ﴿الرعوم﴾ صبور وزننده برونى سموكلى زبون قيونه دينور ونفس
معناسنه‌دركه روح انسانيدر يقال هو كريم الرعوم اى النفس وپك آريقليوب زبونلمش انسان وحيوانه دينور
يقال رجل وبعير رعوم اى الشديد الهزال وبرخاتون اسميدر ﴿الرعامى﴾ حبارى وزننده و ﴿الرعامة﴾ ثمامه
وزننده برشجر آديدر ورعامى جكرده اولان زياده‌يه دينوركه جكر كوشه تعبير اولنور ﴿الرعوم﴾ رانك ضميله
بدنى پالوذه كبى تر و نرم و نازك محبوبه‌يه دينور يقال امرأة رعوم اى ناعمة ﴿الترعيم﴾ تفعيل وزننده قيونك برونندن
اقان سموكى سيلمك معناسنه‌در يقال رعم الشاة اذا مسح رعامها ﴿الرعم﴾ رانك كسريله ايچ ياغنه دينور وبرخاتون
اسميدر ﴿امّ رعم﴾ رانك كسريله ديشى صرتلانك كنيه‌سيدر ﴿رعمان﴾ سكران وزننده ﴿رعيم﴾ زبير وزننده
اساميدندر ﴿الرغم﴾ رانك حركات ثلاثى وغين معجمه‌نك سكونيله و ﴿المرغمة﴾ مرحمه وزننده كره معناسنه‌دركه
خوشلنمامقدن عبارتدر اسملردر تقول فعلت ذلك على رغمه ومرغمته اى على كره منه ﴿ورغم﴾ رانك فتحى وغينك
سكونيله مصدر اولور بر نسنه‌دن خوشلنميوب كريه كورمك معناسنه‌در يقال رغمه ورغمه رغما من الباب الرابع
والثالث اذا كرهه ورغم طپراغه دينور يقال القى على الرغم اى التراب وبر ايشى برآدمه زوراكى طوتدرمق
معناسنه‌در يقال رغمه رغما من الباب الثالث اذا قسره وذلّ وحقارت معناسنه‌در يقال رغم انف فلان رغما
من الباب الرابع اذا ذلّ وبو كنايه بابندندر ويقال رغم انفى لله مثلثة الراء اى ذلّ عن كره يعنى باب رابعدن وثالثدن
وخامسدندر ولله قولى لامر الله تقديرنده اولمغله نفسم ايستميوب خوشلنميه‌رق ذلّ وتواضع ايدر اولدى ديمكدر
ورغم برآدمى محض تذليل وتكدير ايچون برايش ايشلمك معناسنه‌در تقول رغمته اى فعلت شيئا على رغمه ﴿الرغام﴾
غراب وزننده بودخى طپراغه دينور وبو ماده بو معنايه موضوعدر يقال القاه فى الرغام اى التراب ورعام معناسنه‌دركه
مهمله‌در سموكه دينور ياخود لغت رديئه‌در ﴿الارغام﴾ همزه‌نك كسريله طپراغه سورمك معناسنه‌در يقال ارغمه
الذلّ اى الصقه بالتراب يعنى پك خاكسار ايتدى اصطلاحمزده دخى برونى طپراغه سورتدى تعبيرى زبانزده‌در
وبرآدمى خوشنود ايتميوب غضبناك ايلمك معناسنه‌در يقال ارغمه اى اسخطه * شارح ديركه بو راده تشويش نسخه
واردر زيرا اصل مأخذلرده وارغمه اسخطه وارغمه الله وادغمه سوّده عنواننده مثبتدر وارغام ادغام
معناسنه‌دركه يوز قرارتمقدركه تذليل وتحقيردن كنايه‌در يقال ارغمه الله وادغمه اى سوّد وجهه ﴿المرغم﴾ مقعد
وزننده و ﴿المرغم﴾ مجلس وزننده بورونه اطلاق اولنور ﴿الترغيم﴾ تفعيل وزننده برآدمك حقنده خوار وحقير
اولسون ديو دعا ايلمك معناسنه‌در يقال رغمه اذا قال له رغما رغما وقولهم راغم داغم اتباع ﴿الرغماء﴾ حمراء
وزننده برونك اوجى آق اولان قيونه دينور على قول برونك اوجنده سائر بدننك لوننه مخالف لون اوله يقال
شاة رغماء اذا كان على طرف انفها بياض او لون يخالف سائر بدنها ﴿المرغامة﴾ ميمك كسريله بدمشرب ونادان
قارى‌يه دينوركه دائما زوجنى اغضاب ايدر اوله يقال امرأة مرغامة اى مغضبة لبعلها ﴿الرغام﴾ سحاب
وزننده يومشاق طپراغه دينور على قول طپراقله قارشق قومه دينور وبر قوملق اسميدر ﴿المراغمة﴾ مفاعله
وزننده بركمسه ايله نزاع ايدوب آنى ترك وفراموش ايلمك معناسنه‌در يقال راغمهم اذا نابذهم وهجرهم وبرآدمدن
ايراقلشمق معناسنه‌در يقال راغمه اذا تباعد عنه ودشمنلك ايلمك معناسنه‌در يقال راغمهم اذا عاداهم
وبرآدمى طارلتمق معناسنه‌در يقال راغمه اذا غاضبه ﴿الترّغم﴾ تفعل وزننده برآدمه طارغنلق پيدا
ايلمك معناسنه‌در يقال ترّغم عليه اذا تغضب ﴿الرغامى﴾ حبارى وزننده رعامى لفظنده لغتدركه جكر
كوشه‌يه دينور ورخامى لفظنده لغتدركه بر نبات اسميدر وبرونه دينور وآق جكرك بوغورتلغنه دينوركه
قرتلاق دخى تعبير اولنور ﴿المراغم﴾ ميمك ضمى وغينك فتحيله كيده‌جك يره دينور يقال وجد فى الارض مراغما اى مذهبا
وقچه‌جق يره دينور تقول مالى عنك مراغم اى مهرب * قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿يجد فى الارض مراغما كثيرا﴾
اى مذهبا يذهب اليه اذا رأى منكرا يلزمه ان يغضب منه ومراغم حصن وحصاره اطلاق اولنور وموقع اضطرابه
دينور يقال وقع فى المراغم اى المضطرب ﴿رغمان﴾ سلمان وزننده بر رجل اسميدر ﴿رغيمان﴾ رانك ضميله بر موضعدر
﴿رغيم﴾ زبير وزننده بر رجل اسميدر ﴿المرغمة﴾ مرحله وزننده عربلره مخصوص بر لعب آديدر ﴿الرغامة﴾ ثمامه وزننده
مطلوب ودلخواه اولان شيئه دينور تقول لى عند فلان رغامة اى طلبة ﴿الرقم﴾ رانك فتحى وقافك سكونيله يازو
يازمق معناسنه‌در يقال رقم الراقم رقما من الباب الاوّل اذا كتب ويازويه نقطه واعراب وضعيله تبيين ايلمك

معناسنه‌در يقال رقم الكتاب اذا اعجمه و بينه‌رقم حسابى بوندن مأخوذدر وثوبى مخطط قلمق معناسنه‌در * شارحك
بيانى اوزره بو اوچ كونه معنايى محتملدر اوّلا جلّاه ثوبى يول يول چبوقلى الاجه نسج ايلمك ثانيا بازركانلر نشان
ايچون جزكيلر ايلمك ثالثا بر طرفنه بهاسنى واندازه‌سنك عددنى رسم ايلمك معنالريدر يقال رقم الثوب اذا خططه
ورقم آفت وداهيه معناسـنه‌در يقال جاء بالرقم اى بالداهية وبر چشيد چبوقلى الاجه قماشك اسميدر على قول
خزّ ايله منسوج قطنى قماشه دينور ياخود برد ديدكلرى قماش جنسندندر يقال جاء وعليه رقم اى ضرب مخطط
من الوشى اومن الخزّ اومن البرود ورقم چوق نسنه‌يه دينور كاسيذكر (الترقيم) تفعيل وزننده رقم ايله اوچ معناى
اوّلده مرادفدر يقال رقّه بمعنى رقمه وترقين معناسـنه‌دركه ديوان ميرى كاتبلرى رقاع وتوقيعات وحسبانات
دفترلرينه علامت مخصوصه ايله نشان ايلمك معناسـنه‌دركه بر محلى تسويد ايله ابطال ايلمكدن عبارتدر تاكه آنك
صورتى روزنامچه‌يه نقل وتبييض اولنمش ظنيله صكره‌دن حسابه ادخال اولنميه حالا ديوان كتابى بيننده مثلا بر فرمانلو
كسـه‌نك عفوى ظهورنده فرمانلو دفترندن اسمنى چالدقده قيدى ترقين اولنمق تعبيرى بو قبيلدندر ومحلول
وقوعنده دفتردن اسمى ترقين اولنمق وقضاة عساكر روزنامچه‌لرندن كذلك تذكرهٔ توجيهلرنده مرفوع چكلمك
بوجمله‌دندر يقال رقم الكاتب اى رقن وهى علامة لاهل ديوان الخراج يجعل على الرقاع والتوقيعات والحسبانات
لئلاّ يتوهّم انه بيض كيلا يقع فيه حساب (المرقم) منبر وزننده قلمه اطلاق اولنور وعربلر برشديد الغضب كمسه بيهوده‌يره
خشم وغضبنى طاشردقده * طغى مرقمك وجاش مرقمك وغلا وطفح وارتفع وقذف مرقمك * ديرلر كويا كه قلمى طغيان
ايدوب مسطردن زايغ اولمسنى طغيـان غضبدن كنايه ايدرلر (المرقومة) شول دابه‌يه دينوركه اياقلرى چزكيلو
داغلنمش اوله يقال دابة مرقومة اذا كانت فى قوائمها خطوط كيّات ويقال ثور وحمار وحش مرقوم القوائم اى
مخططها بسواد يعنى خلقى سياه سياه جزكيلرى اوله ومرقومه نبات قليلى اولان يره‌دينوركه سيرك سيرك برمقدارجه
آلاجه نبات اوله (الرقة) ثمره‌وزننده باغچه‌يه وچمنزاره‌دينور روضه معناسنه ودره‌نك برجانبنه ياخود صويى مجتمع اولان
برينه دينور وابه كوچى ديدكلرى نباته دينور (الرقة) فتحاتله بر نبات آديدر (الرقتان) ثمرتان وزننده طوارك
ايكى اللرينك ايچ يوزلرنده طرنغه شبيه ايكى مهره‌دركه برى برينه مقابل اولور على قول اشك قسمنك يانجق اتلرينى
احاطه ايلمش ايكى اثر ونشـانه‌يه دينوركه داغلمقدن پيدا اولمشدر ياخود اتدن ايكى مهره‌دركه آت قسمنك قوللرينك
ايچ يوزلرينه قريب يرلرنده اولور اوزرلرنده توى اولمز ياخود جاعرتاندن عبارتدر * مؤلف جعر ماده‌سنده جاعرتان
موضع الرقتين من است الحمار قولى معناى اخيرى مؤيددر ورقتان صمان ناحيه‌سنده ايكى چمنزاره دينور (الرقم)
فتحتينله آفت وداهيه معناسنه‌در ومدينه‌ده برموضع آديدر سهام رقميات اورايه منسوبدر (يوم الرقم) بين العرب
يوم معروفدر (الرقم) كتف وزننده آفت وداهيه‌يه دينور وچوق نسـنه‌يه دينور رقم كبى يقال جاء بالرقم
وبالرقم اى بالكثير (الرقيم) امير وزننده برموضع آديدر وخرام بن وابصه‌نك فرسى اسميدر واصحاب كهفك
قريه‌سى اسميدر ياخود مغاره‌لرى اولان طاغك ياخود كلبلرينك اسميدر ياخود مغاره‌لرى اولان دره‌نك ياخود
صخره‌نك اسميدر ياخود رصاصدن دوزلمش بر لوحك اسميدركه انده اصحاب كهفك نسـبلرى واسمـالرى
ودينلرى وكنديدن خوفله فرار ايتدكلرى ملكك اسمى وقصه‌لرى نقش اولنمشدر ورقيم يازو يازه‌جق دواته يعنى
ديويده ولوحه‌دينور * مترجم ديركه بعضلر اصحاب رقيمى بشقه كمسـه‌لر ايله تفسير ايلديلر قصه‌سى تفسير بيضاويده
مبسوطدر (الارقم) احمر وزننده بردرلو يلانه دينوركه جميع يلانلردن يرامز اولوب دائما الدغ ايچون انسان قسمنى
جستجو ايدر على قول آقلو قاره‌لو آلاجه يلانه دينور ياخود اركك الاجه يلانه دينور مؤنثنده رقشاء دينور رقاء دينمز
وارقم تغلب قبيله‌سـنده بر كوچك قبيله‌يه دينور جماعتنه اراقم دينور (الرقيمة) سفينه وزننده رشد وفطانت
اهلى كاركذار ومدبّره ومديرهٔ امور اولان خطمان خاتونه دينور يقال امرأة رقيمة اى عاقلة برزة (رقيم) زبير وزننده
اسماددر حيصه بنت رقيم اصحاب بدردندر (الركم) رانك فتحى وكافك سكونيله بر نسنه‌يى بريكدروب برى برى
اوزره يغمق معناسنه‌در يقال ركم الشئ ركما من الباب الاول اذا جمعه فوق آخر حتى يصير ركاما مركوما (الركام)
غراب وزننده برى برى اوزره يغلمش نسنه‌يه دينوركه يغين تعبير اولنور يقال ركمه حتى صار ركاما كركام الرمل وقات
قات اولمش بلوده دينور وبيوك سورى‌يه دينور يقال قطيع ركام اى ضخم (الركم) فتحتينله بودخى قاتلنمش سحابه
دينور يقال سحاب ركم اى ركام (الارتكام) افتعال وزننده بر نسنه برى برى اوزره قات قات يغيلوب صقشمق
معناسنه‌در يقال ارتكم الشئ اذا اجتمع يعنى بعضه فوق بعض (المرتكم) اسم مفعولدر ومرتكم الطريق يولك
دوز جادّه‌سنه اطلاق اولنور كويا كه سائر فروع وشعبه‌لرى آنده جمع اولنمشدر يقال هذا مرتكم الطريق اى جادّته

﴿الركة﴾ غرفه وزننده بالچق كومه‌سنه دينور ﴿التراكم﴾ تفاعل وزننده جمع اولوب برى برى اوزره صقشمق معناسنه‌در يقال تراكم الشئ اذا اجتمع ﴿الرمّ﴾ رانك فتحى وميمك تشديديله و﴿المرمّة﴾ ميمك ورانك فتحيله خلل بولمش نسنه‌يى اصلاح ايلمك معناسنه‌دركه اوكارمق تعبير اولنور يقال رمّه رمّا ومرمّة من الباب الثانى والاوّل اذا اصلحه وقيون وكچى مقوله‌سى حيوان اغز ايله اغاج بداقلرينك اوجلرينى قاوره‌يوب اوتلامق معناسنه‌در يقال رمّت البهيمة اذا تناولت العيدان بفمها واكل ايلمك معناسنه‌در يقال رمّ الشئ اذا اكله ورمّ ورمّه رانك كسريله ورميم كميك چوريمك معناسنه‌در يقال رمّ العظم رمّة ورمّا ورميما من الباب الثانى اذا بلى ﴿الارتمام﴾ افتعال وزننده بودخى بهيمه اغزيله بداق اوجلرينى چكوب اوتلامق معناسنه‌در يقال ارتمت البهيمة اذا تناولت العيدان بفمها ودوه ياوريسى اورچى ابتدا ال ايله يوقلنمق درجه‌سنه بالغ اولمق معناسنه‌در يقال ارتمّ الفصيل وهو اوّل ماتجد لسنامه مسا ﴿الارمام﴾ همزه‌نك كسريله بودخى كميك چوريمك معناسنه‌در يقال ارمّ العظم اذا بلى وفى الحديث * قالوا يارسول الله كيف تعرض صلاتنا عليك وقدارمت * على وزن ضربت اى بليت اصله ارممت لحذفت احدى الميمين كاحست فى احسست وارمام كميك ايلكلنمك معناسنه‌در يقال ارمّ العظم اذا جرى فيه الرمّ اى المخ وخاموش اولمق معناسنه‌در يقال ارمّ الرجل اذا سكت ولهو وهوايه ميل ايلمك معناسنه‌در يقال ارمّ الى اللهو اذا مال ﴿الرميم﴾ اميروزننده مصدردركه ذكر اولندى ووصف اولور چوريمش كميكه دينور يقال عظم رميم اى بال ﴿الاسترمام﴾ ديوار كهنه‌لنمكله مرمّت واصلاحه محتاج اولمق معناسنه‌دركه لسان حاله مرمّتنى دعوت وطلب ايدر يقال استرمّ الحائط اذا دعا الى اصلاحه ﴿الرمّة﴾ رانك ضميله وكسريله چورك ايپ پارچه‌سنه دينور يقال فى رأس الوتد رمّة اى قطعة حبل بال * شارح ديركه نسخه‌لردن بال لفظى ساقط اولمشدر انتهى * ذوالرمّه نام شاعر آنكله ملقب اولدى * شارحك بيانه كوره * اشعث باقى رمّة التقليد * مصراعنه مبنى تلقيب اولندى وبعضلر ديديكه هنوز طفل ايكن برپارچه اسكى ايپ ايله كتابنى كردانه چكوروب مكتبه كيدركن بركسه كوروب ذوالرمّه ديو نوازش ايلديكى باعث تلقيب اولمشدر ورمّه نجد ديارنده بربيوك اوه‌نك اسميدركه اكا نيچه دره‌لر وچايلر منصبّ اولور وكاه اولوركه ميمنى تخفيف ايدرلر ومنه المثل * كل بنىّ يحسينى الا الجريب فانّه يروينى * يعنى عربلر ذكر اولنان اوه‌نك لساندن مثل مزبورى تفوّه ايلديلر جميع اولادم يعنى بكا منصبّ اولان دره‌لرم صوينى بكا آزجه آزجه ايچوررلر لكن جريب ديدكلرى بيوك دره بنى صويه قاندرر مضرب مثل معلومدر ورمّه آلنه دينوركه جبهه معناسنه وبالجمله وبالكليه معناسنه‌دركه هپ وقو تعبير اولنور بركسه بردوه‌نك بيوننه برچورك ايپ پارچه‌سى باغليوب بيع ايتدكده مزبور ايپى دخى مشترى‌يه ويرمكله دفعه اليه برمّته ديديلر من بعد بجملته وكله معناسنه استعمال اولندى يقال دفعه الله برمّته اى بجملته ﴿الرمّة﴾ رانك كسريله مصدردركه ذكر اولندى وچوريمش كميكلره دينور عظام باليه معناسنه * شارح ديركه صواب اولان العظم البالى اولمقدر زيرا رمّه مفرددر جمعى رمم‌در عنب وزننده يقال الله يحيى الرمم اى العظام البالية وقناتلو قرنجه‌يه دينور واغاج قوردنه دينور ﴿الارمام﴾ همزه‌نك فتحيله و﴿الرمام﴾ كتاب وزننده و﴿الرمم﴾ عنب وزننده رمّه‌نك جمعلريدر ويقال حبل ارمام ورمام ورمم اى بال وبوثوب اخلاق قبيلندندر ﴿الرمّ﴾ رانك كسريله فى الاصل چوريمش كميكه دينوركه تراب اولور وعربلر طمّ لفظيله ذكر ايدوب پك فراوان نسنه مراد ايدرلر يقولون جاء فلان بالطمّ والرمّ اى بالبحرىّ والبرىّ او الرطب واليابس او الماء والتراب او بالمال الكثير وصويك كوتروب كتديكى نسنه‌يه دينور على قول صو يوزنده اولان اوتلق وسازلق مقوله‌سنك قيرنتيسنه دينور وكميك ايچره اولان ايليكه دينور ﴿المرمّ﴾ ميمك ضمى ورانك كسريله كميكلرى ايليك طوتمغه باشلمش ناقه‌يه دينور ﴿الرمّ﴾ رانك ضميله درونده اولان همّ وتاسه‌يه دينور يقال فى قلبه رمّ اى همّ ومكه‌ده بركهنه قويينك اسميدر وحجازده بربنانك آديدر ﴿رمّ﴾ رانك فتحيله بش قريه اسميدر مجموعى شيراز اولكه‌سنده‌در ﴿المرمّة﴾ ميمك فتحى ورانك فتحى وكسريله هر چتال طرنقلى حيوانك دوداغنه دينور ﴿الرمرام﴾ ثرثار وزننده بركونه بوزرنكلى نبات آديدر بردان ديدكلريدركه تركيده آى چچكى ديرلر ﴿رمرم﴾ فدفد وزننده ياخود يرمرم برطاغك آديدر ﴿دارة الرمرم﴾ سمسم وزننده ﴿رمّان﴾ ﴿رمّانتان﴾ رالرك ضميله ﴿ارمام﴾ همزهٔ مفتوحه ايله برر موضعلردر ﴿الرمم﴾ فتحتينله بر وادى اسميدر ﴿الترمرم﴾ تزلزل وزننده سويلمكه آغز آچوب دپرنوب ياپنمق معناسنه‌در يقال ترمرموا اذا تحركوا للكلام ولم يتكلموا ﴿الرمامة﴾ ثمامه وزننده كفاف معاشه دينور يقال اكتفى بالرمامة اى البلغة ﴿الترمّم﴾ تفعل وزننده كميك كمرمك معناسنه‌در

يقال ترمّم الرجل اذاتعرق ﴿المراميم﴾ ميمك فتحيله يلكلرى يچوريلوب اصلاح اولنمش اوقلره دينور مفردى
مرموم در يقال سهم مرموم وسهام مراميم اى المصلحة الريش ﴿المرمّات﴾ مهمات وزننده دواهى وآفاته
دينور مفردى مرمّه در ﴿الرمم﴾ ضمتينله رشد وفطانتلو ذهن وذكا صاحبه سى قيزلره دينور مفردى رامّه در
يقال جارية رامّة وجوار رمم اى كيسة ﴿الرمام﴾ غراب وزننده مبالغه در پك چوريمش كميكه دينور ﴿الرنم﴾
ضمتينله خوش آوازه وخوب نغمه لر ايله بسته وشرقيلر سويليان موسيقى آشنا چنكى طاقمنه دينور مغنيات
مجيدات معناسنه ﴿الرنم﴾ فتحتينله صوت وآوازه دينور يقال له رنم لطيف اى صوت ﴿الرنيم﴾ رانك فتحيله
ازكيلر ايله آيرلمق معناسنه در فارسيده سرايدن مرادفيدر يقال رنم المطرب رنيما اذا طرّب صوته ﴿الترنيم﴾
تفعيل وزننده بودخى خوش ودلكش ازكيلر ايله ايرلمق معناسنه در يقال رنّم المطرب والحمام والجندب والقوس
وكذا كلّ ما استلذ صوته ترنيما اذا طرّب صوته ﴿الترنم﴾ تفعل وزننده پستلى تيزلى خوش ازكيلر ايله نغمه
وآهنك ايلمك معناسنه در يقال ترنّم البلبل اذا رجّع صوته ﴿الرنمة﴾ تمره وزننده و﴿الترنموتة﴾ فعلوته وزننده كه
مبالغه در پستلى تيزلى ازكيلر ايله اولان خوش ودلكش نغمه يه دينور يقال له رنمة حسنة وترنموتة اى ترنّم
﴿الترنموت﴾ عنكبوت وزننده شول يايه دينوركه آتيلوركن نغمه وترانه كبى خوش وشيوه لى طنقرديسى اوله يقال
قوس ترنموت اى لها حنين عند الرمى ﴿الرنمة﴾ فتحاتله بر خرده نبات آديدر ﴿رنوم﴾ صبور وزننده بر موضعدر
﴿الروم﴾ نوم وزننده و﴿المرام﴾ ميمك فتحيله طلب ايلمك معناسنه در يقال رامه يرومه روما ومراما اذا طلبه
وروم قولاغك يومشغنه دينور ضميله ده لغتدر يقال اصاب روم اذنه اى شحمته واهل تجويد اصطلاحنده
روم الحركه كلمه ده اولان كيزلوجه حركهٔ مختلسه دن عبارتدر وبو اشمامدن اكثردر زيرا اشمامده حركه استماع
اولنور هر نه كلو خفيه ومختلسه ايسه ده بين بين اولان همزه نك حركه سى كبى همان حركه يه اشارت اولور
الحاصل درست حركه دكلدر يقال وقف القارئ على الروم وهى حركة مختلسة مختفاة وهى اكثر من الاشمام
لانها تسمع ومرام مطلب معناسنه كلور يقال هو بعيد المرام اى المطلب ﴿الروم﴾ رانك ضميله نوع انساندن
برصنف وطائفه دركه روم بن عيصو بن اسحق عليه السلام نسلندن منشعبلردر وروم لفظى جمع اولور
مفردنده رومىّ دينور زنج وزنجىّ كبى يقال رجل رومىّ وهم روم ﴿الرومة﴾ رانك ضميله توتقاله دينور
غراء معناسنه وطبريّه قضاسنده برقريه آديدر ومدينه ده برقويى اسميدر ﴿الترويم﴾ تفعيل وزننده اكلنمك
معناسنه در يقال روّم الرجل اذا لبث وبر آدمى بر نسنه يى طلب ايدرقلمق معناسنه در يقال روّم فلانا وروّم به
اذا جعله يطلب الشئ وبر نسنه دنصكره ينه بر نسنه يى تحصيل فكرنده اولمق معناسنه در يقال روّم رأيه
اذاهمّ بشئ بعدشئ ﴿رامه﴾ باديه ده بر موضعدرا كثرى اشعارده تثنيه صيغه سيله ايراد ايدرلر ايكى طرفى اعتباريله
ومنه المثل * تسألنى برامتين سلجما * موضع مزبورده برخاتون شوهرندن شلغم طلب ايلمكله كلام مزبورى تفوّه
ايلدى موقعى اولميان محلده نسنه طلب اولندقده ايراد اولنور ﴿رومان﴾ رانك ضميله بر موضعدر رومان الرومى
ورومان بن نعجه اصحابدندر ﴿امّ رومان﴾ امّ عايشة الصديقه در اسمى زينب ايدى ﴿الرومانىّ﴾ رانك ضميله
يمامه ده بر موضعدر ﴿روميه﴾ رانك ضمى ويانك تخفيفله مدائن شهرلرندن برشهر اسميدركه حالاخرابه در وروميه
روم اولكه سنده دخى بربلدهٔ عظيمه در ابن خردادبه نقلى اوزره طاوق پازارى ديدكلرى چارشونك
طولى بر فرسخ مقداريدر وبدستانى اوچ فرسخ مقدارى مسافه در واسكله سنده باقردن معمول كورفز اولوب
وآنده بازركان دكانلرى واردر واول دكانلر شول مرتبه وسعتلودركه هر برنده صاحبنك سفينه لرى طورر
وشهرينك سورينك ارتفاعى سكسان وعرضى يكرمى ذراعدر وبو مرقومك نقلى اولمغله * فان يك كاذبا
فعليه كذبه * حالا شهر مزبور ايتاليا اولكه سنده روميه ديدكلريدركه پاپانك قرارگاهيدر واقعا اصحاب
جغرافيا سلفده پك عظمتنى روايت ايدرلر وخردادبه خانك ضمى وذال معجمه نك كسرى وياى تحتيه نك سكونى
وآخرده هايله مضبوطدر اصلى خورداد ايدى كونش ويركيمى ديمكدر ويه كلمه سى صوتدر وبعضلر
باى موحده ايله تقييد ايلمكله نه كوزل عطيهٔ شمس ديمك اولور وبعضلر خرزاد ضبط ايلمكله ابن الشمس ديمك اولور
شارح ديركه مدائنده اولان روميه نوشروان بناسيدر وورومده اولان روميه اوّل ملوك روم اولان روميس
بناسيدر ﴿التروّم﴾ تفعل وزننده بر آدمى مسخره لغه المق معناسنه در يقال تروّم به اذا تهزّأ ﴿الروام﴾ غراب
وزننده دوه نك اغزنده اولان كپوكه دينور لغام معناسنه ﴿الرومىّ﴾ رانك ضميله بوش كمينك يلكننه دينور
تنه كه طلو كمينك يلكننه مربع ديرلر ورومى بن مالك شعرادندر وابن الرومىّ متاخرين شعرادندر ﴿ابو رومى﴾

طوبی وزننده وابوالروم بن عمیر اصحابدندر (الرام) نام وزننده برشجر آدیدر (الرهمة) رانك کسری وهانك سکونیله متصل یاغان چسنتی کبی ضعیف یغموره دینور جمعی رهم کلور عنب وزننده ورهام کلور جبال وزننده یقال وقعت رهمة ای مطر ضعیف دائم (الارهام) همزه‌نك کسریله بلود رهمه یاغدرمق معناسنه‌در یقال ارهمت السماء اذا اتت بالرهمة (المرهومة) رهمه دیدکاری یغمور یاغمش باغچه‌یه ومرغزاره دینور یقـال روضة مرهومة ولاتقل مرهمة قیاس ایسه ارهامدن مرهمه کلمکدر (المرهم) مقعد وزننده یاره اوزره اوره‌جق یومشق دوایه دینورکه تحریفله ملهم تعبیر اولنور ذکر اولنان رهمه‌دن مأخوذدر ملایمتندن ناشی اطلاق اولندی یقال وضع علی الجرح المرهم وهوطلاء لین یطلی به الجرح *مؤلف اشتقاقنی بیانله معرّب زعم ایدنلره تعریض ایلمشدر (بنورهم) رانك ضمیـله عربدن بربطندر (الرهام) غراب وزننده آوجی اولمیان قوش نوعنه دینور وعدد کثیر معناسـنه‌در (الزهام) سحاب وزننده زبون وآریق قویونه وکچی‌یه دینور (الرهوم) صبور وزننده آریق ومهزول قیونه دینور یقال شـاة رهوم ای مهزولة وظنّ وتردّدی وواهمهٔ احتمالاتی چوق ضعیف الطلب آدمه دینور احتمال صایمقدن مطلوبنی عزم واهتمامله طلب ایلیه‌مز یقال رجل رهوم ای ضعیف الطلب یرکب الظنّ (الرهمان) فتحاتله دوه یورویشـندن برکونه یورویشه دینورکه ضعف وهزالدن ایکی طرفه یوچه اوره‌رق یوریمکدن عبـارتدر (رهمان) سکران وزننده برموضع آدیدر (رهیمه) جهینه وزننده شام ایله کوفه بیننده برپیکار آدیدر (ابورهم الانماریّ) رانك ضمیله وابورهم السمعیّ والغفاریّ وابن قیس الاشعریّ وابن مطعم الارحبی وابورهمه وابورهیمه رالرك ضمیله علی قول ایکیسی بردر جمله‌سی صحـابه‌در (الریم) رانك فتحیله آرتق فضل وزیاده معناسـنه‌در یقـال له علی هذاریم ای فضل وعلاوه معناسـنه‌درکه یوکی دابّه‌یه چاتدقدنصکره ایکی دنك ارالغنه وضع اولنان برمقدارجه فضله‌یه دینور ترکیده سربار فارسی محرّفی زلبر تعبیر اولنور یقال الریم اثقل علی الدوابّ من الحمل ای العلاوة وخرده طاغلره دینور وقبرومزاره دینور علی قول قبرك وسطنه دینور وبرنسـنه‌دن ایراقلشمق معناسـنه‌در یقال رامه یریمه ریما اذا تبـاعد عنه وریم خالص آق اولان آهویه دینور نته‌که مهموزا رأم دخی دینور وکوندزك قراکولق قاوشنجه قدر آخر وقتنه دینور یقال قدبقی ریم من النهـار وهوآخره الی اختلاف الظلمة وریم وریمـان فتحاتله یاره اوکولغله اغزی قاوشوب بتشمك معناسـنه‌در یقال رام الجرح یریم ریما وریمانا اذا انضمّ فمه للبرء وریم دوه‌نك صرتنده اولان یوکی برطرفه طوغری آغمق معناسنه‌در یقال رام حمل البعیراذا مال ودوه‌یی بوغزلیوب اولشدردکدنصکره باقی قلان حصه‌یه دینور علی قول فضله قلان کمیکنه دینورکه بوغزلیـان قصابه ویریلور وساعت طویله معناسـنه‌در یقال مضی من اللیل اوالنهـار ریم ای ساعة طویلة وپایه ودرجه معناسـنه‌در

مطلب

یقال له ریم رفیع ای درجة وایرلمق براح وزوال معناسنه‌در تقول مارمت افعل ای مابرحت وتقول مارمت المکان ومارمت منه ای مابرحت * شـارح دیرکه ابن مالك عندندد مارام افعـال ناقصه‌دندر کان ومادام کلمه‌لرینك اخواتندندر مابرح ومازال معناسنه‌در آنلرکبی نفیه مخصوصدر انتهی * وقطع وافتراق معناسنه‌در یقال ریم به اذا قطع (یریم) یبیع وزننده اسمـاندندر نهیك بن یریم محدّثدر ویریم برپلانقه‌نك اسمیدر (تریم) تای فوقیهٔ مفتوحه ایله حضرموت ایالتنده بربلده آدیدر (مریمه) میمك فتحی ورانك کسریله ینه حضرموت ایالتنده بربلده‌در (ریم) رانك کسریله بلاد مغربده برموضعدر ومقدشوه قربنده برموضعدر (ریمه) رانك کسریله مدینه‌ده بنی شیبه‌یه مخصوص بروادی اسمیدر (ریمه) تمره وزننده یمنده برناحیه‌در کذلك یمنده برحصن آدیدر (ابوریمه) رانك فتحیله صحابیّ بصریدر (المریم) مقعد وزننده شول خاتونه دینورکه عفیفه وپاکدامن اوله‌رق رجال قسمیله صحبت ولاقردی ایلمکدن خوشلنور اوله یقـال هی مریم اذاکانت تحبّ حدیث الرجال ولاتفجر ومریم برخاتون اسمیدر یعنی اسم بنت عمران درکه والدهٔ حضرت عیسادر علیهما السلام * مؤلفك بصائرده بیـانه کوره مریم اسم اعجمیدر عجمه وعلمیت علتلریله غیرمنصرفدر ولفظ عبرانیـدر خادمة الله معناسـنه یاخود امة الله معناسنه‌در یاخود محرّره معناسنه‌در وعندالبعض عربیدر (الترییم) تفعیل وزننده زائد وافزون اولمق معناسـنه‌در یقال ریّم علیه اذا زاد (ریمان) سلمان وزننده ایکی موضع اسملریدر

فصل الزای المعجمة

(الزأم) زانك فتحی وهمزه‌نك سکونیله و(الزوأم) غراب وزننده فوری وفی الحال اولمك معناسنه‌در یقـال زأم الرجل زأما وزؤآما من الباب الثـالث اذا مات وحیا وطعامی پك پك شدّتله اکل ایلمك معناسـنه‌در یقال زأم الطعـام اذا اکله شـدیدا وبرآدمی قورقتمق معناسـنه‌در یقال زام الرجل اذا ذعره وحق وبطلانی

فصل الزای المعجمة

مشكوك اولان برسوز تفوه ايلك معناسنه‌در تقول زأم لى كلمة اى طرحها لا ادرى احق هوام باطل و برآدمك
ايچريسنى صوغوق قبلامغله او شيوب دترتمك معناسنه‌در يقال زأمه البرد اذا ملأ جوفه حتى اخذه قل (الترئيم)
تفعيل وزننده بودخى قورقتمق معناسنه‌در يقال زأمه اذا ذعره (الزأم) فتحتينله برنسنه‌دن پك بلكليوب
قورقار اولمق معناسنه‌در يقال زئم فلان زأما من الباب الرابع وزئم على المجهول اذا اشتد ذعره (الزئم) كتف
وزننده وصفدر پك بلكليوب قورقمش آدمه دينور (الازدآم) افتعال وزننده بودخى برنسنه‌دن پك قورقق
معناسنه‌در يقال ازدأم الرجل اذا اشتد ذعره (الزأمة) تمره وزننده صوت شديد معناسنه‌در تقول سمعت
زأمة اى صوتا شديدا وحاجت ومهمه معناسنه‌در وشدتله يمكه وايچمكه دينور يقال اعجبتنى زأمته اى شدة
اكله وشربه ويله دينور ريح معناسنه وكفايت مقدارى زاد وذخيره‌يه دينور يقال له زأمة اى مايكفى
من الطعام اى الذخيرة وكلمه معناسنه‌در تقول ماكلمنى بزأمة اى بكلمة ويقال مايعصيه زأمة اى كلمة يعنى
آنك برسوزينه مخالفت ايلمز (الزوأم) غراب وزننده چركين وناخوش اولومه دينور بهادران عندلرنده
دوشكنده اولان اولوم كبى على قول فوريجه اولان اولومه دينور يقال موت زوأم اى كريه او مجهز (الازآم)
همزه‌نك كسريله بركمسه‌يى برايشه جبر واكراه ايلك معناسنه‌در يقال ازأمه على الامر اذا اكرهه ويارەيى صقمغله
دريسى قانه ياپشوب قان يارەنك اوزرنده قوريمق معناسنه‌در على قول يارەيه تيمار ايدوب صاغالتمق معناسنه‌در
يقال ازأم الجرح اذا غمزه حتى لزق جلدته بدمه ويبس الدم عليه اوداواه حتى برئ (الزوأمى) غرابى وزننده
خونى وقتال آدمه دينور يقال رجل زوأمى اى قتال (الزئم) زانك كسريله كوزه دينور يقال يرمون فى زئمك
اى فى عينك وحسب ونسبه دينور يقال طعنوا فى زئمه اى فى حسبه (الزئمة) مرحله وزننده عجله وشتاب معناسنه‌در
يقال مر بزئمة اى بعجلة (الزجة) زانك فتحى وجيمك سكونيله كيزلوجه سويلنان كلامدن مسموع اولان برسوزه
دينور تقول سمعت زجة اى شيئا من الكلمة الخفية * مؤلفك تفسيرى عادتى اوزره مسامحه قبيلندندر وزجه برسوزجكزه
دينور ضمله‌ده لغتدر يقال لم اسمع له زجة اى نبسة ويقال مايعصيه زجة اى كلمة نته‌كه زأمه دخى بو معنايه‌در
وطوغوران خاتونك وسائر حيوانك ايقنديسنه وصقنديسنه دينور زحمه وزنكه كبى يقال ولدته بزجة اى بزحرة
(الزجوم) صبور وزننده طنقردامسى فرسز اولان يايه دينور على قول سسلوجه اولانه دينور يقال قوس زجوم
اى الضعيفة الارنان او الحنون وشول ناقه‌يه دينوركه بدخوى اولمغله سائر ناقه‌نك ياوريسنه اصلا ياقليوب قوقلدقجه
شك وكمان ايلمكله قبول ايلمز اوله (الازجم) اجم وزننده آچق وسربست بوكورەمز اولان دوه‌يه دينور يقال
بعير ازجم اذا كان لا يرغو ولا يفصح بالهدير (زجم) سكر وزننده برقوش آديدر (الزحم) مهمله ايله رحم وزننده
و (الزحام) كتاب وزننده برآدمه مضايقه ايلك معناسنه‌دركه صقشدرمق تعبير اولنور طاريرده قصد يروب
صقشدرمق كبى يقال زحمه زحما وزحاما من الباب الثالث اذا ضايقه وزحم اسم جمع اولور يقال زحم اى مزدحمون
وبر رجل اسميدر (الازدحام) افتعال وزننده و (التزاحم) تفاعل وزننده خلق غلو وغلبه‌لك ايدوب صقشمق
معناسنه‌در يقال ازدحم القوم وتزاحموا اى تضايقوا (زحم) زانك ضميله مكهٔ مكرمه‌نك اسميدر ياخود ام الزحم در
غلبه‌لكى مشتمل اولديغيچون (المزحم) منبر وزننده كثير الزحام ياخود شديد الزحام اولان كمسه‌يه دينور يقال رجل
مزحم اى كثير الزحام او شديده (المزاحمة) مفاعله وزننده صقشدرمق معناسنه‌در يقال زاحمه اذا ضايقه وبرنسنه‌يه
يك يقلشمق معناسنه مستعملدر يقال زاحم الخمسين اذا قاربها (ابو مزاحم) مجادل وزننده فيل ديدكلرى جانورك
كنيه‌سيدر وقريق بوينوزلو اوكوزه اطلاق اولنور وخواقين تركدن عرب قوميله اك اول حرب وقتال ايدن خاقانك
كنيه‌سيدر ومزاحم بن ابى مزاحم زفر الكوفى ومزاحم بن مزاحم كه عمر بن عبد العزيزك معتقيدر ومزاحم بن داود
محدثلردر ومزاحم برفرسك اسميدر (الزحمة) تمره وزننده اسمدر صقشمغه دينور وزحمه معناسنه‌دركه طوغوران
خاتونك ولادت بوريسيله اولان ايقنديسنه وصقنديسنه دينوركه آنكله ولد طشره اوغرار (زحويه) عمرويه وزننده
اسمادندر زكريا بن يحيى بن زحويه محدثدر (زحه) غرفه وزننده ابن عبد الله الكلبى دركه مرج راهط وقعه‌سنده
ضحاك الفهرى نام كمسه‌نك قاتليدر (الزخم) زانك فتحى وخاى معجمه‌نك سكونيله بر موضع آديدر وزخم مصدر اولور
شدتله اوته قاقمق معناسنه يقال زخمه زخما من الباب الثالث اذا دفعه شديدا (الزخم) فتحتينله ات بوزيلوب قوقمق
معناسنه‌در يقال زخم اللحم زخما من الباب الرابع اذا خبث وانتن (الازخام) همزه‌نك كسريله زخم معناسنه‌در
يقال ازخم اللحم بمعنى زخم (الزخم) كتف وزننده بوزيلوب قوقمش اته دينور (الزخمة) فتحاتله اسمدر قوقمش
اته اولان بد قوقويه دينور ياخود يرتجى جانور اتنه مخصوص صدر على قول زخمه زفيرى چوق اولان اتك طعمى فاسد

اولديغندن عارض اولان اجيلغه دينور اجيمش ياغ كبي يقال في اللحم زخمة اي رايحة كريهة اوخاصّ بلحم السبع اوهو ان يكون نمسا كثير الدسم والزهومة ﴿الزخاء﴾ حمراء وزننده كودەسى بدبوى اولان عورته دينور ﴿الازدخام﴾ افتعال وزننده برنسنه يى يوكلنمك معناسنه‌در يقال ازدخم الحمل اذا احتمله ﴿الازدرام﴾ افتعال وزننده بيوجك لقمه يى يوتمق معناسنه‌در يقال ازدرمه اذا ابتلعه ﴿الزرم﴾ فتحتينله كلب وكدى مقوله‌سنك فضله‌سى دبرنده قصيلوب قالمق معناسنه‌در يقال زرم الكلب والسنور زرما من الباب الرابع اذا بقي جعره في دبره ومطلقا برنسنه منقطع اولوب طورمق معناسنه‌در يقال زرم بوله ودمعه وكلامه اذا انقطع ﴿الازريمام﴾ اقشعرار وزننده بودخى برنسنه منقطع اولوب طورمق معناسنه‌در يقال ازرأمّ بوله اذا انقطع ﴿الزرم﴾ زانك فتحيله كسمك معناسنه‌در يقال زرمه زرما من الباب الثاني اذا قطعه وطوغورمق معناسنه‌در يقال زرمت به امّه اذا ولدته وحذر واحتراز معناسنه‌در يقال ماهذا الزرم اي الحذر وبر وادى اسميدركه نهر دجله يه منصبّ اولور ﴿الازرام﴾ همزه‌نك كسريله و﴿التزريم﴾ تفعيل وزننده بونلرده كسمك معناسنه‌در يقال ازرمه وزرّمه اذا قطعه وازرام خاصّة تبوّل ايدن كمسه‌نك بولني كسدرمك معناسنه‌در يقال ازرمه اذا قطع عليه بوله ﴿الزرم﴾ كتف وزننده قوم وقرابتى قليل اولان ذليل وبى حيثيت آدمه دينور يقال رجل زرم اي ذليل قليل الرهط وبريرده ثبات وآرام ايلمز اولان متحرّك آدمه دينور يقال هو زرم اي لا يثبت في مكان ﴿المزرئم﴾ مقشعر وزننده و﴿الازرأميم﴾ زانك ضمى ورانك فتحيله منقبض معناسنه‌در ﴿الازرم﴾ اسلم وزننده كدى يه دينور سنّور معناسنه ﴿الزردمة﴾ دحرجه وزننده برآدمى بوغمق ياخود بوغازيني صقوب قصمق معناسنه‌در يقال زردمه اذا خنقه اوعصر حلقه ويوتمق معناسنه‌در يقال زردم الشيء اذا ابتلعه وزردمه بوغازده اولان يومرى يه دينور غلصمه معناسنه على قول نسنه يوده‌جق يره دينور ﴿الزراهمة﴾ علابطه وزننده غليظ اولان نسنه‌لره دينور واسكى وكهنه نسنه‌لره دينور ﴿الزعم﴾ زانك حركات ثلاثيله سويلك معناسنه‌در حق وصدق سوزده وباطل وكذب سوزده مستعمل اولمغله اضداددندر واكثرى متحقق اولميوب مشكوك ومشتبه اولان محلده استعمال اولنور يقال زعم الرجل زعما مثلثة من الباب الاوّل اذا قال قولا حقا وكذا باطلا وكذبا واكثر مايقال فيما يشك فيه مثلا برقولك صدق وكذبى مشتبه اولان يرده قال كذا ديميوب زعم كذا ديرلر * شارح ديركه انكچون زعموا مطية الكذب ديرلر ﴿الزعمىّ﴾ زانك ضميله كذاب آدمه دينور يقال رجل زعمىّ اي كذاب وصادق القول آدمه دينور يقال هو زعمىّ اي صادق ﴿الزعيم﴾ امير وزننده كفيل معناسنه‌در يقال هو به زعيم اي كفيل وبر قومك سيد وسركارنه دينور على قول امور ومصالحلرنده جمله طرفندن تكلم ايدن سوز صاحبلرينه دينور جمعى زعماء كلور كرماء وزننده يقال هو زعيم القوم اي سيدهم ورئيسهم او المتكلم عنهم ﴿الزعم﴾ و﴿الزعامة﴾ زالرك فتحيله كفيل اولمق معناسنه‌در يقال زعم به زعما وزعامة من الباب الاوّل اذا كفل به وزعم زانك فتحيله وضميله ظنّ وكمان معناسنه‌در تقول زعمتني كذا اي ظننتني وحيوانك سودى مقدّمجه صويق وناخوش ايكن ايو وخوش اولمق معناسنه‌در يقال زعم اللبن اذا اخذ يطيب ﴿الزعم﴾ فتحتينله طمع معناسنه‌در يقال زعم اليه زعما من الباب الرابع اذا طمع ﴿الزعامة﴾ كرامه وزننده كفالت معناسنه‌دركه ذكر اولندى وشرف وشان ورياست معناسنه در يقال له زعامة اي شرف ورياسة وسلاح معناسنه‌در يقال تقلد الزعامة اي السلاح وزرهه دينور يقال جاء وعليه الزعامة اي الدرع واينكه دينور بقره معناسنه بونده عينك تشديديله‌ده لغتدر ومال غنيمتدن باشبوغه واعيان قومه افراز اولنان حصه يه دينور يقال لا تأخذها فانّها زعامة اي حظّ السيد من المغنم ومالك كزيده‌سنه وافضل واكثرينه دينور كرك ميراث وكرك سائر جهتدن اولسون يقال اخذ الزعامة من المال اي افضله واكثره من ميراث ونحوه ﴿الزعم﴾ كتف وزننده پك ياغلو جرب كباب وبريانه دينوركه چويركن ياغى صاپر صاپر آتش اوزره آقار اوله يقال شواء زعم اي كثير الدسم سريع السيلان على النار ﴿الازعام﴾ همزه‌نك كسريله برآدمى طمعه دوشورمك معناسنه‌در يقال ازعم فلانا اذا اطمعه واطاعت ايلمك معناسنه‌در يقال ازعم اليه اذا اطاع وبر ايش امكانه كلمك معناسنه‌در يقال ازعم الامر اذا امكن وسود خوشلنمغه باشلمق معناسنه‌در يقال ازعم اللبن اذا اخذ يطيب ويرك ابتدا نباتى بلورمكه باشلمق معناسنه در يقال ازعمت الارض اذا طلع اوّل نبتها ﴿المزاعم﴾ منابر وزننده شول ايشه دينوركه حقيقتى متبين اولمامغله آنده منازعه واقع اوله يقال امر فيه مزاعم اي منازعة بونك مفردى مزعم در مقعد وزننده‌كه اسم مكاندر جمع عنوانى هركس آنده بركونه سويلمكله ياخود طرفيندن قيل وقال كثير واقع اولمغله منازعات وقوعنه مبنيدر ﴿الزعوم﴾ صبور وزننده و﴿الزعموم﴾ عصفور وزننده فصاحت وطلاقتى اولمديغندن حقيقتى اوزره اداى مرامدن عاجز وطوتغون اولان آدمه دينور

يقال رجل زعوم وزعموم اى العيىّ اللسان وزعوم شول ناقه وقيون مقولهسنه دينوركه كودهسنك ياغى آزاوله‌كه
زبونلغندن كنايه‌در وياغى چوق اولانه دينوركه سموزلكندن كنايه‌در بوجهتله اضداددندر يقال ناقة وشاة زعوم
اى القليلة الشحم ويقال زعوم اى الكثيرة الشحم وشول ناقه وقيون مقولهسنه دينوركه سموزلكنده وزبونلغنده
شكّ واشتباه اولنه يقال شاة زعوم اذا كانت قدشكّ ابها طرق ام لا (المزعمة) مكرمه وزنده بودخى زبون اولان
وسموزوقوّتلو اولان حيوانه دينور زعوم كبى (الزعمة) زايك فتحيله زعم لفظندن بناء مرّه‌در جمعى زعمات كلور
ومنه تقول هذا ولازعمتك ولازعماتك اى لاأتوهم زعماتك تذهب الى ردّ قوله بوكلام ايكى محلده استعمال اولنور
اوّلا بركسه برنسـنه‌يى بشقه ظنّ ايله حقيقتى شويله درديو خلاف واقع بيان ايدوب بعده خلافى ظاهر اولدقده
ايراد اولنور ثانيا بر ماده‌ده آنكله مشورت اولنوب خطا جهتنى ايراد ايتدكده مستشير اولان آدم قول مزبورى
ردّ واباايله جهت صوابى ابراز ايدوب * هذا ولازعمتك ولازعماتك * ديرلر يعنى حق وصواب بودر بن سنك زعم
وظنّ ايلديكك سمتلرى توهّمله عمل وتلقّى ايلم ديمكدر پس لازعمتك فعل مقدّر لاأتوهّم كلمه‌سيله منصوبدر (المزعامة)
ميمك كسريله يلانه دينور حيّه معناسنه (التزعّم) تفعل وزننده كوجله يلان سوز دوزمك معناسنه‌در يقال تزعم
الرجل اذا تكذّب (المزعم) مقعد وزننده چندان اعتماد اولنميه جق ايشه دينوركه حقيقتى متبين اولمامغله حقنده
هركس بركونه زعم ايدر اوله يقال امر مزعم اذا كان لايوثق به (المزاعمة) مزاجمه وزننده ومرادفيدر يقال زاعمه
اى زاحمه (الزغوم) غين معجمه ايله صبور وزننده على قول زغموم كه عصفور وزننده‌در فصاحت وطلاقتى اولمامغله
اداى مرامدن كماينبغى عاجز وطوتغون اولان آدمه دينورنته‌كه عين مهمله ايله‌ده لغتدر يقال رجل زغوم او زغموم
اى العيىّ اللسـان (زغيم) زبير وزننده برقوش آديدر (التزغم) تفعل وزننده دوه قسمى بوكورمسـنى آچق
وسربست چيقارميوب چكه‌لرنده ترديد ايلمك معناسـنه‌در يقال تزغّم الجمل اذا ردّ درغاءه فى لهازمه اشبو تزغم
لفظنك اصل معناى موضوعى بودر بعده كثرت استعمالله طارغين وخشمناك كبى تكلم ايلمكده استعمال اولندى
يقال تزغم الرجل اذا تكلم كالمتغضب (زغمه) غرفه وزننده بر موضعدر (الزغلة) زايك فتحى وضميله شك وشبهه
ووهم معناسنه‌در ودرونده مضمر اولان كينه وعداوته دينور وخراش وخدشهٔ درونه دينور يقال وقع منه فى قلبى
زغلة اى حسكة (الزقم) زايك فتحى وقافك سـكونيله برنسنه‌يى لقمه ايدوب يوتمق معناسنه‌در يقال زقمه زقما
من الباب الاوّل اذا لقمه (التزقّم) تفعل وزننده تكلفله لقمه‌يى يوتمق معناسـنه‌در يقال تزقّمه اذا تلقمه (الازقام)
همزه‌نك كسريله برآدمه برنسنه‌يى يوتدرمق معناسنه‌در (الازدقام) افتعال وزننده يوتمق معناسنه مطاوعدر يقال
ازقمه فازدقم اى ابلعه فابتلعه (الزقوم) تنور وزننده بردرلو طعامه دينوركه خرما ايله قيمقدن ترتيب اولنور وزقّوم
جهنمده برشجرك اسميدر وباديه‌ده نابت بر نبات آديدركه ياسمن طرزنده چچكلرى اولور تركيده دخى زقوم اغاجى
تعبير اولنور حالا نمايشى ايچون باغچه‌لرده دخى يتشدرلمشدر وزقّوم اهل جهنمك طعامنه دينور وغور بلاددندن
اريحاء نام بلده‌يه مخصوص برشجر آديدر مفرداتك بياننه كوره شجر اوّلدن برنوعدركه حجازى وشامى اولور حجازى
نوع اوّل وشامى بونوعدر خرمايه شبيه ميوه‌سى اولور حلوو برمقدارجه عفوصتلو اولوروچكرد كندن استخراج
اولنان دهن رياح بارده‌يى وموادّ بلغميه‌يى واوجاع مفاصلى تحليل ونقرس وعرق النسأ وقالنجه ايچلرنده اولان
ريحى ازاله ايلمكده عظيم المنافع وعجيب الاثردر ومقدار شربتى اوچ ياخود بش كونه قدر يديشر درهمدر وكاه
اولوركه كوترملرى اياغه قالدرر وديرلركه بو فى الاصل اهليلج كابلى اولوب بنو اميه هندستاندن جلب واريحاء
ارضنده زرع وغرس ايلديلر كيده‌رك ارض مزبوره طبيعتنى تغيير ايلمكله بوصورته منقلب اولدى (الزقة)
زجه وزننده طاعون ووباء معناسنه‌در يقال رماه الله بالزقة اى بالطاعون (الزكام) غراب وزننده و(الزكمة) زجه
وزننده خلقك دماغى ورشحه ونزله ديدكلرى علت اسميدركه دماغك ايكى بطن مقدّملرندن فضلهٔ رطوبتك برون
دليكلرينه سـيلانندن عبارتدر سببى نزله دركه غدائيته صالح اولان اشياء ايله دماغ غدالنوب وغدايه صالح
اولميانى فضله اولوب اغزدن وبروندن مندفع اولور (المزكوم) زكام عارضه‌سنه اوغرامش آدمه دينور يقال زكم
الرجل على المجهول فهو مزكوم اى اصابه الزكام (الزكم) زايك فتحيله و(الازكام) همزه‌نك كسريله برآدمى زكام
علتنه اوغراتمق معناسـنه‌در يقال زكمه الله زكما من الباب الاوّل وازكمه اى جعله مزكوما وزكم جماعده منى‌يى
آتدرمق معناسـنه مستعملدر يقال زكم بنطفته اذا رمى بها وقربه‌يى طولدرمق معناسـنه‌در يقال زكم القربة
اذا ملأها (الزكمة) غرفه وزننده ثقيل وتصلق وناتراش كمسه‌يه دينور يقال هو زكمة اى ثقيل جاف وبرآدمك الك
صكره طوغان ولدنه دينور يقال هو زكمة ولد ابويه اى آخره (الزكمة) زجه وزننده ولد طوغورانك ايقنديسنه

(وصقنديسنه)

وصقنديسنه دينوركه آنكله ولد طشره اوغرار نته‌كه زجمه دخى دينوركه بيان اولندى يقال اخرجت الولد بزكمة
واحدة اى بزحرة ﴿الزلقوم﴾ حلقوم وزننده ومرادفيدر ﴿الزلم﴾ فتحتينله و﴿الزلم﴾ صرد وزننده چتال طرنقلى
حيوانك بقنه‌غنه دينور ظلف معناسنه على قول بقنه‌غك اكسه‌سنده اولان سيوريجه مهره‌يه دينور ويلكسز
اوقه دينور وقمار اوقنه دينوركه جاهليتده آنلر ايله استقسام ايدرلر ايدى مثلا بركمسه بر امره مباشرت ايده‌جك
اولسه اوقك برينه امر وبرينه نهى تحرير وبرظرف ايچره وضع ايدوب الني اكا ادخال ايدر ايدى نه كونه
چيقار ايسه آنكله عامل اولور ايدى جمعى ازلام كلور وزلم وزلم آطه طاوشانه دينور وبر معناسنه‌كه وبارك
مفرديدر جمعى ازلام كلور ﴿التزليم﴾ تفعيل وزننده برنسنه‌يى يومشدوب دوزلتمك وطوغرلتمق معناسنه‌در قتى يايى
يومشدوب طوغرلتمق كبى يقال زلمه اذا سوّاه ولينه ودكرمن طاشنك كلنك ايله اطرافنى ديشيوب دوزلتمكله
دكرميلندرمك معناسنه‌در يقال زلّم الرحى اذا ادارها واخذ من حروفها وبر آدمه ناخوش غدا ويرمك
معناسنه‌در يقال زلّم غدائه اذا اساءه ﴿المزلّم﴾ معظم وزننده خفيف وشوخ وظريف اولان بودوره دينور يقال
رجل مزلم اى قصير خفيف ظريف واعضاسى دير نكلى قوند ياپولى آته دينور يقال فرس مزلّم اى الملزّز الخلق
وقولاغنك اوجى كسلمش دوه‌يه وقيونه دينور جنسى پاك اولان دوه‌نك وقيونك نشان ايچون قولاغنك اوجلرندن
قطع ايدرلر وكسيمى خوب وموزون وطرح وقطعه‌سى لطيف اوقه دينور وطاغ چكيسنه دينور وجوره آدمه دينور
يقال رجل مزلّم اى الصغير الجثة ﴿الازلم﴾ احمر وزننده نشان ايچون قولاغنك اوجلرى كسلمش صويى پاك
اركك دوه‌يه وقيونه دينور مؤنثى زلماءدر ﴿الازلم الجذع﴾ جيمك وذال معجمه‌نك فتحيله طاغ چكيسنه دينور جذع
تازه معناسنه‌در طاغ چكيسى وصغن پك چوق ياشامغله آنكله توصيف اولنور كوياكه هرسنه تازه‌لنورلر بو ملابسه ايله
شديد وكثير البلاء دهر وزمانه اطلاق اولنور ﴿الزليم﴾ امير وزننده بو دخى قطعه‌سى موزون وكسيمى لطيف اوقه
دينور ﴿الزلمة﴾ زايك فتحى وضمى ولامك سكونيله وفتحاتله و﴿الزلمة﴾ همزه وزننده قطع معناسنه اولان زلم
لفظندن مأخوذلردر بونلر تركيده كسيم وبچم ايله تعبير اولنور وهميشه عبد ايله جاريه‌ده استعمال اولنور يقال
هو العبد زلمة وزلمة وزلمة اى قدّه قدّ العبد او حذوه حذو العبد او يشبهه كأنّه هو وكذلك الامة يعنى شو آدم كوله
كسيمنده وچرپيسنده‌در ياخود كوله قلغنده‌در ياخود بر كونه كوله‌يه شبيهدركه كوياكه كوله‌در وزلمة كلمه‌سى تمييزيتله
منصوبدر ﴿الزلمة﴾ فتحاتله بعض كچى قسمنك قولاغنده اولان خلقى اتدن اصقى كوپه‌يه دينوركه ايكى دانه اولورسه
زلمتان دينور زنمه دخى دينور ﴿الزلماء﴾ حمراء وزننده ازلم لفظنك مؤنثيدر وطاغ كچيسنك ديشيسنه دينور وچقر
طوغانك ديشيسنه دينور ﴿المزلئمّ﴾ مشمعلّ وزننده چوب كيديجى على قول سير وذهابنده وسائر افعالنده كتدكجه
آرتوروب مزداد ايديجى انسان وحيوانه دينور يقال هو مزلئمّ اى ذاهب ماض او المرتفع فى سير او غيره ومحلّ آخره
نقل وارتحال اوزره اولان آدمه دينور ﴿الازلئمام﴾ اقشعرار وزننده كون قبا قوشلق اولمق معناسنه‌در يقال
ازلأمّت الضحى اى انبسطت ﴿زليم﴾ زبير وزننده ﴿زلّام﴾ شدّاد وزننده اساميدندر ﴿الزلم﴾ زايك فتحيله خطا
ايلمك معناسنه‌در يقال زلم الرجل زلما من الباب الاوّل اذا اخطأ وطولدرمق معناسنه‌در يقال زلم الاناء
اذا ملأه وويركويى ازالتمق معناسنه‌در يقال زلم عطاءه اذا قلله وبرون كسمك معناسنه‌در يقال زلم انفه
اذا قطعه ﴿الازدلام﴾ افتعال وزننده برونى ديبندن كسمك معناسنه‌در يقال ازدلم انفه اذا استأصله وبر آدمك
باشنى كسمك معناسنه‌در يقال ازدلم رأسه اذا قطعه ﴿الزلم﴾ فتحتينله شهر زور قربنده بر طاغك آديدر وبر نبات
اسميدركه تخمى وچچكى اولمزيرك التنه سورمش انجه انجه كوكلرى اولور وآنده ياپوان دانه‌لرى اولوركه حلو ومقوّيدر
﴿المزلهمّ﴾ مشمعلّ وزننده جست وشيرمرد آدمه دينور يقال رجل مزلهمّ اى خفيف ﴿الزمّ﴾ زايك فتحى وميمك
تشديديله باغلمق معناسنه‌در يقال زمّه زمّا من الباب الاوّل اذا شدّه ودوه‌نك باشنده اغرى حادث اولمغله باشنى
يوقرى قالدرمق معناسنه‌در يقال زمّ البعير بانفه اذا رفع رأسه لالم به وبركمسه باشنى يوقرى طوتمق معناسنه
مستعملدر يقال زمّ الرجل برأسه اذا رفعه وزمّ الانف برونى هوايه طوتمق معناسنه‌دركه كبر ونخوتله دماغ
ايلمكدن كنايه‌در يقال زمّ الرجل بانفه اذا شمخ وطولدرمق معناسنه‌در يقال زمّ القربة اذا ملأها ودوه‌يه يولار
چورمك معناسنه‌در يقال زمّ البعير اذا خطمه ويوريمكده سائره سبق وتقدّم ايلمك معناسنه‌در يقال زمّ الرجل
اذا تقدّم فى السير وتكلّم ايلمك معناسنه‌در يقال زمّ الرجل اذا تكلّم وقورد قوزويى قاپوب باشنى يوقارى طوته‌رق
آلوب كوتورمك معناسنه‌دركه قوزينك بيوندن قاورمغله قوزينك باشى يوقرى قالور يقال زمّ الذئب السخلة
اذا اخذها رافعا رأسها ﴿الزموم﴾ قعود وزننده طولمق معناسنه لازمدر يقال زمّ القربة زما فزمّت هى زموما

ای ملأها فامتلأت ﴿الزمزمة﴾ زلزله وزننده اوزون اوزادی کورلده‌یه‌رك ویاقولیه‌رق سسلنمك معناسنه‌در
ایراقدن طاغ ایچندن کلان طوپ ورعد آوازی کبی یقال زمزم الشیٔ اذا صات بعیدا وله‌دوی بومعناده اسم
اوله‌رق استعمال اولنور تقول سمعت زمزمة ای صوتا بعیدا وله‌دوی وپیدرپی کوك کورلده‌مك معناسنه‌درکه شدید
اولمامغله کورلدیسی خوش ومعتدل ویغموری فراوان اولور یقال الرعد یزمزم ای یصوّت متتابعا وهو احسنه
صوتا واثبته مطرا وزمزمه آتش پرست طائفه‌سی طعام ایدرکن دمساز اولدقلری نغمه‌یه دینورکه ککزلرنده
وبوغازلرنده برکونه ازکی ایله وترانه ایله تردید وترجیع آواز ایلمکدن عبارتدر نه شقّ شفه ونه تحریك لسان ایدرلر
بینلرنده اول کلام مصنوعدر بیکانه‌لر فهم ایلیوب همان کندیلری فهم ایدرلر بومعناده کذلك مصدر واسم اوله‌رق
استعمال اولنور یقال زمزم العلوج ای تراطنوا علی اکلهم وهم صموت لایستعملون لسانا ولاشفة لکنه صوت
تدیره فی الخیاشیم والحلوق فیفهم بعضهم عن بعض وزمزمه ارسلان کوموردیسنه دینور ﴿الزمام﴾ کتاب وزننده
برنسنه‌یی باغلیه‌جق باغه دینور یولاره زمام اطلاقی بوجهتله‌در جمعی ازمّه کلور ﴿الزمزمة﴾ زالرك کسریله
جماعت انسانی‌یه دینور علی قول دوه قسمندن وانساندن اللی نفردن عبارت کروهه دینور یقال جاءت زمزمة ای جماعة
اوهی خمسون من الابل والناس وجنّ طائفه‌سندن یاخود برتجی جانوردن بربلوکه وبرسوری‌یه دینور وشول
دوه سوریسنه دینورکه ایچنده کوشکلری اولمیه یقال زمزمة من الابل ای جماعة مافیها صغار ﴿الزمزیم﴾ زالك
کسریله بودخی ایچنده صغیر اولمیان دوه سوریسنه دینور ﴿الزمزوم﴾ عصفور وزننده کزیده ومنتخب دوه‌لره
علی قول یوزمهاردوه‌یه دینوروزمزوم القوم برقوم وجماعتك کزیده وخلاصه ونخبه‌سنه دینور یقال هوزمزوم
القوم ای سرّهم بضم السین ﴿الزمزم﴾ جعفر وزننده و﴿الزمازم﴾ علابط وزننده چوق صویه دینور یقال
ماء زمزم وزمازم ای کثیر وزمزم وزمازم کعبهٔ مکرمه‌نك یاننده اولان معروف قیونك اسمیدر * شارح دیرکه
کثرت ماء سببیله اطلاق اولندی وتانیث وعلمیتله غیرمنصرفدر پس بعضلرك لفظ سریانیدر قوللری غیرمعتبردر
کویاکه ابتدا جریانه باشلدقده هاجر جنابلری زم زم دیو خطاب ایلمکله من بعد زمزم اطلاق اولندی سریانیده
زم طور کتمه دیمك معناسنه ایمش ﴿زمّم﴾ بقم وزننده بودخی بئر زمزمك اسمیدر ﴿التزمزم﴾ تزلزل وزننده
دوه کوکره‌مك معناسنه‌در یقال زمزم الجمل اذاهدر ﴿الزمّام﴾ رمّان وزننده یوکسك بویلو اوته دینور ﴿الازمیم﴾
همزه‌نك کسریله محاق کیجه‌لرندن برکیجه‌یه دینور وبرموضع آدیدر وآیك اواخرنده هلال شکلنده کورینان آیه
دینورکه نوری آزالمغله اول شکله کیرر ﴿الزمم﴾ فتحتینله قرشو مقابل معناسنه‌در یقال وجهی زمم بیته ای تجاهه
وقریب معناسنه مستعملدر تقول داری زمم داره ای قریب منها ویقال امرهم زمم امم ای مقارب ﴿زم﴾ زالك
فتحیله جیحون ساحلنده بربلده آدیدر ﴿زم﴾ زالك ضمیله برموضعدر ﴿زمزم﴾ حیروزننده خوزستانده برموضعدر
﴿الازدمام﴾ افتعال وزننده خود بینلك ایلمك معناسنه‌در یقال ازدم الرجل اذا تکبر وقورد قوزویی قاپوب باشنی
یوقری طوته‌رق ایلتمك معناسنه‌در یقال ازدم الذئب السخلة اذا اخذها رافعا رأسه ﴿زنیم﴾ نونله زبیر وزننده
ساریه جنابلرینك والده‌سی اسمیدر وساریه اصحابدندر نهاوند غزاسنده اهل فرس ایله کارزاره مشغول
ایکن فرس عسکرندن برمقداری اوغورلنوب لشکر اسلامك ورالرنده اولان جبله قصد واول تقریبله بغتة
ارقه‌دن هجوم ایلمك صددنده ایکن مدینه‌ده خلیفه فاروق اعظم حضرتلرینك منبر اوزره خطبه اوقورکن
بوحالتی کشف ربانی ایله عین الیقین مشاهده ایلدکده خلال خطبه‌ده همان یاساریة * الجبل الجبل * دیو
ندا ایلدی ساریه دخی اسماع الهیله ندای فاروقی استماع ایلمکله جبل طرفنه التفات ایلدکده کیفیت
مزبوره‌یی مشاهده ایدوب فی الحال آنلری دخی حملهٔ کوه اندازایله طعمهٔ تیغ قهر ونکال ایلدیلر وبوکرامات
حضرت فاروقیدندر رضی الله عنه وزنیم برجوجه آدمك اسمیدرکه فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری
آنی کوردکده عافیت واعتدال وجود نعمتنه تشکرا سجدهٔ شکران ایدرلر ایدی وزنیم ذویب الطهوی
نام شاعرك اسمیدر کذلك انس بن ابی ایاس نام شاعرك جدی اسمیدر ﴿الزنمتان﴾ فتحاتله که زنمه‌نك تثنیه‌سیدر
بعض قیون وکچی قسمنك قولاقلری یومشغنه قریب وکرتلکنه مقابل اتدن خلق آصقی کوپه‌یه دینور زلمه وزلمتان
دخی دینور * شارح دیرکه مؤلف زلمتان لفظنی زنمتان ایله بیان ایلدی لکن امّهات سائره‌نك بیانلرینه کوره زلمتان
بعض اغنامك بوغازلرنده اولان وزنمتان بناکوشلرنده اولان کوپه‌دن عبارتدر وزنمتان اوق کزینك کرتکنك
ایکی اوجلرینه اطلاق اولنور نونك سکونیله‌ده جائزدر ﴿الزنمة﴾ ثمره وزننده و﴿الزنمة﴾ فتحاتله و﴿الزنمة﴾ همزه
وزننده زلمه وزلمه وزلمه معناسنه‌درکه ذکر اولندی یقال هو العبد زنمة وزنمة وزنمة ای زلمة بودخی قطع معناسنه

اولان زنمهٔ آتیه‌دن مأخوذدر وزنمه فتحاتله برنبات آدیدر وصویی پاك اولان دوه‌نك كسيلان قولاغنك پارچه‌سنه
دینورکه دیبندن كسیموب اویلجه كوپه طرزنده صالنوب قالور صویی پاك اولدیغنه نشان ایچون ایدرلر ﴿الزنم﴾
كتف وزننده و﴿الازنم﴾ احمر وزننده و﴿المزنم﴾ معظم وزننده زنمه‌لو دوه‌یه دینور مؤنثی زنمه‌در وزنماء ومزنمه‌در
معظمه وزننده ﴿الزنم﴾ فتحتینله زلم وزننده ومرادفیدرکه قیون وکچی بقنه‌غنك اردنده اولان مهره‌یه دینور ﴿الزنیم﴾
امیر وزننده برقومه صکره‌دن ملحق اولوب آنلردن اولمیان آدمه اطلاق اولنور یقال رجل زنیم ای مستلحق فی قوم
لیس منهم واوغلغه دینور دعی معناسنه ذكر اولنان زنمهٔ اذن معناسندندر وشول فرومایه ولئیم كمسه‌یه دینورکه
لؤم ودنائتله یاخود شر وشناعتله معروف اوله یقال هو زنیم ای لئیم معروف بلؤمه او شره ﴿المزنم﴾ معظم وزننده
زنیم ایله ایكی معنای اولده مرادفدر وخرده دوه‌لره دینور وبردوه پوغورینك اسمیدر ﴿ازنم﴾ احمد وزننده بنی
یربوعدن بربطندر وازنم بن جشم تمیمدن بربطن پدریدر وبرموضع آدیدر ﴿الزنام﴾ غراب وزننده آفت وداهیه
معناسنه‌در وهارون رشیدك سازنده‌لرندن براستادنیزن اسمیدر ﴿التزنیم﴾ تفعیل وزننده برکمسه‌یی مخاصمه ایچون
برآدمه یوللامق معناسنه‌در تقول زنموا الی هذا الخصم ای بعثوه لی لیخاصمنی ﴿الازنام﴾ همزه‌نك كسریله اغاج قسمی
قیونك كوپه‌سی كبی صالقم صالقم یمشلنمك معناسنه‌در یقال ازنم الشجر اذا صارت له زنمة ﴿الازنم الجذع﴾ ازلم الجذع
معناسنه‌درکه ذكر اولندی ﴿الزهومة﴾ و﴿الزهمة﴾ زالرك ضمیله قوقش سموز اتك رایحه‌سنه دینور یقال اخذت
زهومة اللحم وزهمته وهی ریح لحم سمین ﴿الزهم﴾ زایك ضمیله مطلقا متعفن رایحه‌یه دینور یقال به زهم ای ریح
منتنة ووحشی جانورك یاخود دوه قوشنك وآتك ایچ یاغنه دینور علی قول مطلقا ایچ یاغنه دینور وزباد ایله
معروف یعنی قلیه مسك دیدكلری عطره دینورکه زباد دیدكلری كدینك قویرقلری آلتندن دبریله مبالی بیننده
صیروب آلورلر ﴿الزهم﴾ فتحتینله برنسنه‌یه یاغ بیلاشوب زفیر اولمق معناسنه‌در یقال زهمت یده زهما من الباب الرابع
اذا دسمت وتخمه وامتلا اولمق معناسنه‌در یقال زهم الرجل اذا اتخم ﴿الزهمة﴾ فرحه وزننده یاغ بیلاشق اله
دینور یقال یده زهمة ای دسمة ﴿الزهم﴾ كتف وزننده كوده‌سی سموز ویاغلو لحیم وشحیم آدمه دینور علی قول
كوده‌سنده سموزلك بقیه‌سی اولانه دینور یقال رجل زهم ای سمین كثیر الشحم او الذی فیه باقی طرق ﴿المزاهمة﴾
مفاعله وزننده برکمسه‌یه دشمنلك ایلمك معناسنه‌در یقال زاهمه اذا عاداه وبرآدمه كوجنوب بیزارلق ایلمك
معناسنه‌در یقال زاهمه اذا حاكه ومفارقت معناسنه‌در یقال زاهمه اذا فارقه ویقین اولمق معناسنه‌در
یقال زاهمه اذا قاربه وبوجهتله ضد اولور كذلك سیر ومشی حالنده وبیع وشراء وسائر افعال ومعاملاتده مداناة
ومقاربت معناسنه مستعملدر ﴿زهمان﴾ سكران وزننده وزایك ضمیله برکلبك وبرموضعك آدلریدر ﴿الزهم﴾
وهم وزننده سموزلكدن كمیك ایلكلنمك معناسنه‌در یقال زهم العظم زهما من الباب الاول اذا اخ وبرآدمی
برنسنه‌دن زجر ومنع ایلمك معناسنه‌در یقال زهم فلانا عن كذا اذا زجره عنه وبرکمسه‌نك حقنده چوق سوز
سویلمك معناسنه‌در یقال زهم فلانا اذا اكثر الكلام علیه ﴿الازهام﴾ همزه‌نك كسریله بودخی سموزلكدن كمیكلر
ایلیك باغلمق معناسنه‌در یقال ازهم العظم اذا اخ ﴿الزهمان﴾ عطشان وزننده امتلا اولمش آدمه دینور ﴿الزهزمة﴾
زمزمه وزننده ومرادفیدرکه ذكر اولندی ودوه آدیملرینی صیق صیق آته‌رق یورغلامق معناسنه‌در یقال زهزم
البعیر اذا ارتك فی المشی ﴿زهام﴾ غراب وزننده برموضعدر ﴿زهدم﴾ جعفر وزننده عنترة العبسی نام شاعر وپهلوانك
فرسی اسمیدر وبشر بن عمرو الریاحی فرسنك اسمیدر وزهدم ارسلانه دینور وچقر طوغانه علی قول طوغان
یاوریسنه دینور وابرق ایله زبا نزده اولان مواضعدن برموضعك آدیدر ﴿الزهدمان﴾ تثنیه بنیه‌سیله بنو عبس
قبیله‌سندن ایكی برادره اطلاق اولنور برینك آدی زهدم وبرینك كردم یاخود قیس ایدی وزهدم بن مضرب تابعی
موثوقدر ﴿الزام﴾ جام وزننده هرنسنه‌نك ربع مقدارینه دینور یقال مضی من النهار زام ای ربع ومضی زامان
ای نصفه زیرا ایكی ربع نصف اولور وزام نیسابور اولكه‌سنده برایالت آدیدر عامهٔ ناس جام دیرلر جمیله ﴿الزوم﴾ قوم
وزننده اهل یمنه مخصوص بردرلو طعام آدیدرکه سود ایله ترتیب ایدرلر لذیذ اولور ﴿زوم﴾ زایك ضمیله حجازده
برموضعدر وارمینیه اولكه‌سنده برناحیه‌در ﴿زومان﴾ زایك ضمیله اكرادقومندن برطائفه وبربوی آدیدر ﴿الزویم﴾
امیر وزننده بریكمش نسنه‌یه دینور یقال شیء زویم ای مجتمع ﴿الزامات﴾ فرق معناسنه‌درکه فرقه‌نك جمعیدر بلوكلر
وگروهلر دیمكدر مفردی زامه‌در یقال زامة من الناس وزامات ای فرقة وفرق ﴿الزیم﴾ عنب وزننده متفرق اته
دینورکه اعضاده مجتمع اولمامغله ظاهر اولمیه یقال لحمه زیم ای متفرق یعنی متفرق فی اعضائه لیس بمجتمع
فی مكان فیبدن وپراكنده دابه‌لره دینور كذلك پراكنده چاپل عسكرینه دینور وجابر بن حیی التغلبی واخنس

بن شهاب فرسلرينك اسميدر وبو علميت وفرقه تأويليله تأنيث علتلريله غير منصرفدر ﴿الزيمة﴾ تمره وزننده نخلهٔ
يمانيه ده برقريه آديدر ﴿الزيمة﴾ زايك كسريله شول دوه سوريسنه دينوركه اقلى ايكى اوچ واكثرى اون بش قدر
اوله ﴿التزيم﴾ تفعل وزننده بلوك بلوك پراكنده اولمق معناسنه در يقال تزيّم الخيل اذا تفرّق وبدنك اتى پارچه پارچه
وبلوك بلوك اولمق معناسنه در يقال تزيّم اللحم اذا صار زيما زيما وكوده ده اولان ات پكـديرنكلى وصيق وطقناز
اولمق معناسنه اولمغله كويا كه ضدّ اولور يقال تزيّم اللحم اذا اشتدّ اكتنازه وانضمّ بعضه الى بعض ﴿الزيزم﴾
زاى اولانك كسريله جنّ طائفه سنك جولديلرندن حكايه در ﴿الزيم﴾ زايك فتحيله مخاطبى اسكات ايديجى سوز
سويلمك معناسنه در يقال زام له يزيم ويزام زيما من الباب الثانى والرابع فاسكته اى تكلم له بكلمة فاسكته بها
﴿الازيم﴾ احمر وزننده بوكورمز اولان دوه يه دينور يقال بعير ازيم اذا كان لا يرغو ﴿فصل السين المهملة﴾
﴿السأم﴾ سينك فتحى وهمزه نك سكونيله و﴿السأم﴾ فتحتينله و﴿السأمة﴾ ضربه وزننده و﴿السآمة﴾ كرامه وزننده
و﴿السآم﴾ سحاب وزننده برنسنه دن بيقوب اوصانمق معناسنه دركه بزمك وبيزار اولمق تعبير اولنور يقال سئم
الشئ ومنه سأما وسأما وسأمة وسآمة وسآما من الباب الرابع اذا ملّ ﴿السؤوم﴾ صبور وزننده اوصانق وبيقغين
آدمه دينوركه بزكين وبيزار تعبير اولنور ﴿الاسأم﴾ اكرام وزننده برآدمى برنسنه دن بيقدروب اوصاندرمق وبزدرمك
معناسنه در تقول اسأمته اذا جعلته سؤوما ﴿الستهم﴾ قنفذ وزننده قيچى بيوك آدمه دينور يقال رجل ستهم اى الكبير
العجز ﴿السجوم﴾ قعود وزننده و﴿السجام﴾ كتاب وزننده كوزياشى آزجه آقمق على قول چوق آقمق معناسنه در
يقال سجم الدمع سجوما وسجاما من الباب الاول اذا سال قليلا او كثيرا ﴿السجم﴾ رجم وزننده و﴿السجوم﴾ هجوم
وزننده و﴿السجمان﴾ فتحاتله متعديدر كوز ياشى آقتمق وبلود يغمور آقتمق معناسنه يقال سجمت العين والسحابة الماء
سجما وسجوما وسجمانا من الباب الثانى والاول اذا قطر دمعها وسال قليلا او كثيرا ويقال سجم الرجل الدمع وسجم
وسجوم برايشدن اويالنوب كيجكمك وآغر دپرنمك معناسنه در يقال سجم عن الامر اذا ابطأ ﴿الاسجام﴾ همزه نك
كسريله و﴿التسجيم﴾ تفعيل وزننده و﴿التسجام﴾ تذكار وزننده برآدم كوز ياشنى آقتمق معناسنه در يقال اسجم
الرجل الدمع وسجمه تسجيما وتسجاما اذا صبه ﴿السجم﴾ فتحتينله بللو وآشكاره اولان صويه دينور يقال بالارض
سجم اى ماء بين وآقان كوز ياشنه دينور وسكود اغاجنك يپراغنه دينور ﴿الاسجم﴾ ازيم وزننده ومرادفيدركه
بوكورمز اولان دوه يه دينور ﴿الساجوم﴾ بركونه بويه آديدر وبردره نك اسميدر ﴿السجوم﴾ صبور وزننده
و﴿المسجام﴾ محراب وزننده شول ناقه يه دينوركه صاغيلوركن پاچه لرينى كروب باشنى يوقرى ديكوب طوتار اوله
وبو افراط ادرارى موجبدر يقال ناقة سجوم ومسجام اذا فشحت رجليها عند الحلب وسطعت برأسها ﴿السحم﴾ سينك
وحاى مهمله نك فتحيله و﴿السحمة﴾ غرفه وزننده و﴿السحام﴾ غراب وزننده سياهلغه دينور سواد معناسنه
﴿الاسحم﴾ اسود وزننده ومرادفيدركه سياه نسنه يه دينور وبونوزه دينور قرن معناسنه وبرصنم آديدر وشول
قانه دينوركه عربلر برمادّه ضمننده عهد ويمين ايلدكلرنده اللرينى اكا طالدررلر وسحابه اطلاق اولنور ومه تكمه سنه
اطلاق اولنوركه ممه نك باشنده اولان خرده دانه در سياهجه اولور حلمة الثدى معناسنه وخمر طولومنه اطلاق
اولنور ﴿السحم﴾ فتحتينله برشجر آديدر ودموره دينور حديد معناسنه ﴿السحم﴾ ضمتينله دمورجى چكيجلرينه دينور
﴿ذو سحيم﴾ زبير وزننده برموضع آديدر وسحيم ابن تبع اسميدركه شهزادهٔ يمن ايدى وسحيم مثلم بن مشخرة الضبىّ
فرسنك اسميدر وائمهٔ لغتدن برذاتك اسميدر ﴿السحماء﴾ سوداء وزننده دبره اطلاق اولنور وبرشجر آديدر وشريك
بن السحماء اصحابدندر سحماء والده سنك اسميدر پدرى عبدة بن مغيث ايدى ﴿ابو سحمه﴾ طلحه وزننده باهله
قبيله سندن براجزك كنيه سيدر وسحمة بنت كعب قضاعه قبيله سى نسبندندر ﴿سحمه﴾ غرفه وزننده بررجل
آديدر وجزء بن خالدك فرسى اسميدر ﴿سحم﴾ زفر وزننده نعمان بن منذرك فرسى اسميدر ﴿سحامه﴾ ثمامه وزننده
يمامه ده كليب قبيله سى يوردنده برصو آديدر ﴿سحامه﴾ سحابه وزننده برمحدّث اسميدر ﴿سحام﴾ غراب وزننده
يمنده برقضا آديدر وفلج نام محلده بروادى آديدر وبركليك اسمى اولان سخام خاى معجمه ايله در جوهرى مهمله وهم
ايلمشدر ﴿الاسحام﴾ همزه نك كسريله بلود يغمور ياغدرمق معناسنه در يقال اسحمت السماء اذا صبت ماءها
﴿الاسحمان﴾ افعوان وزننده برشجر آديدر ﴿اسحمان﴾ زبرقان وزننده برطاغك اسميدر بونده همزه نك ضمى خطادر
وسياه نسنه يه دينور ﴿السخم﴾ سينك وخاى معجمه نك فتحيله سياهلغه دينور يقال به سخم اى سواد ﴿الاسخم﴾
اسود وزننده ومرادفيدر يقال شئ اسخم اى اسود ﴿السخيمة﴾ سفينه وزننده و﴿السخمة﴾ غرفه وزننده
برآدمك حقنده قلبك قرارمسنه وحقد وكينه يه دينور يقال به لفلان سخيمة وسخمة اى حقد ﴿المسخم﴾

فصل السين المهملة

(معظم)

معظم و زنده برآدمك حقنده كين طوتمش كمسه يه دينور يقـال هو مسخم بفلان اى به سخيمة (التسخم) تفعل
و زنده بركمسه يه برآدمك قلبى قراروب كين و عداوت باغلمق معناسنه در يقال تسخم فلان عليه اذا تحقد (التسخيم)
تفعيل و زنده بركمسه حقنده برآدمى طارلتمق معناسـنه در يقال سخم بصدره اذا اغضبه و برنسـنه يى سياه ايلمك
معناسنه در يقال سخم الله وجهه اى سوّده وصويى اصتمق معناسنه در يقال سخم الماء اذا سخنه وات قوقمق معناسنه در
يقال سخم اللحم اذا انتن (السخام) غراب و زنده و (السخامىّ) و (السخامية) ياى مشدّده ايله بادهٔ خوشكواره
دينور و سخام كوره اطلاق اولنور و تنجره قاره‌سنه دينور يقال طلاه بالسخام اى بسواد القدر و قوشك يلكلرى
التنده اولان يومشق تويلره دينور يقال وجه الغلام لين كالسخام و هو الريش اللين تحت ريش الطير و قطنى و اطلس
كبى يومشق وملايم قماشه و ثوبه دينور يقال ثوب سخام اى لين المسّ (السخماء) حمراء و زنده جابجا سهل و غليظ
اولان قره طاشلق تپه يه دينور (السدم) فتحتينله غمكين اولمق على قول ندامتله غمكين اولمق ياخود حزن و اندوهه
مقارن غيظ و غضب پيدا ايلمك معناسـنه در يقال سدم الرجل سدما من الباب الرابع و هو الهمّ او مع ندم او غيظ
مع حزن و برنسنه يه پك دوشكون حريص اولمق معناسـنه در يقال سدم بالشئ اذا لهج به و حرص و سدم فحل
مسدوم معناسنه در كما سيذكر (السادم) و (السدمان) سكران و زنده غمكين ياخود ندامته مقارن غمكين ياخود
حزن و اندوهه مقارن غيظناك آدمه دينور (المسدوم) فحل سدم معناسنه در (السدم) كتف و زنده و (المسدّم)
معظم و زنده مسدوم و سدم كبى اسرمش دوه يه دينور على قول ديشى دوه سوريسـنه صاليويريلوب بينلرنده
اسريوب كزمكله ناقه‌لر كوسنيدكده صوى اولمامغله ديشيلره آشمسون ديو ايچلرندن اخراج اولنان اركك دوه يه
دينور ياخود ديشى يه آشمقدن ممنوع اولان دوه يه دينور نه كونه ممنوع اولورسه اولسـون يقال فحل مسدوم
و سدم و سدم و مسدّم اى هايج او الذى يرسل فى الابل فيهدر بينها فاذا ضبعت اخرج عنها استهجانا لنسله او الممنوع
من الضراب باىّ وجه كان و سدم و مسدّم فشقروب آتيلور اولان صويه دينور (السدم) ندس و زنده و (السدم)
جبل و زنده و (السدم) عنق و زنده بونلرده ديك ديك فشقروب آتيلور اولان صويه دينور جمعلرى اسـدام
و سدام كلور جبال و زنده على قول مفردى و جمعلرى برابردر يقال ماء مسدّم و سدم و سدم و سدم اى مندفق
(السديم) امير و زنده كثير الذكر اولان آدمه دينور يقال رجل سديم اى كثير الذكر و جوّ سماده اولان يوفقه جه
سيسه و دومانه دينور على قول مطلقا دومانه و سيسه دينور (السدم) سينك ضميله و (السدم) ضمتينله طولمش
ياخود اوزرى طپراقله اورتيلوب بلورسز اولمش قيويه دينور يقال ركية سدم و سدم اى مندفنة (السدم) ردم
و زنده قپويى سدّ ايلمك معناسنه در يقال سدم الباب سدما من الباب الاوّل اذاردمه (المسدّم) معظم و زنده صالمه
دوه يه دينور و شـول دوه يه دينوركه صرتى ياغر اولمغله برمدّت هاويدى آلنوب بوش قاله‌رق ياغرى قپانوب
صاغالمش اوله (السدم) كتف و زنده قيس مجنون و فرهاد كبى شديد العشق اولان عاشق آشفته يه دينور يقال عاشق
سدم اى شديد العشق (سدوم) صبور و زنده جوهرى لوط عليه السلام قومنك قريه‌سى اولمق اوزره رسم ايدوب
غلط ايلمشدر صواب اولان سذوم اولمقدر ذال معجمه ايله و منه المثل *اجور من قاضى سذوم* و عند البعض سذوم حمص
ايالتنده بربلده‌در *شارح ديركه اهل تحقيقك بياننه كوره سذوم ذال معجمه ايله سدوم معرّبيدر * مترجم ديركه سدوم لوط
قومنه مخصوص آلتى قصبه‌نك بريسـيدر آنده برقاضى وار ايدى جور ايله مثلدر جورندن برى بودركه بركون
حضورينه ايكى كمسه كلوب برى آخردن دعوا ايلديكه بنم بونك ذمّتنده بيك درهم حقم واردر مدّعى عليه دخى
اقرار ايدوب لكن بش سنه دنصكره مستحق اوله جقدر سزدن نياز ايدرمكه بش سنه تمامنده بن مزبور بيك درهمى
ادا ايچون كتوردكده بلكه بو آدمى بوله‌مم كرم ايدوب بونى بش سنه حبس ايلسـكز كه اولوقتده حاضر بوله‌يم
پس مدعى عليهك بوسـوزيله مدعى مرقومى بش سـنه حبس ايلمشـدر انتهى (السرم) سينك فتحى و رانك
سكونيله كلب قسمنى اغرا ايلمكه مخصوص زجر كلمه‌سيدر يقال سرماسرما اذا هيجه (السرم) سينك ضميله قرنده
اولان طوغرى بغرسـغك اوجنه دينوركه مقعدك ايچ حلقه‌سـيدر فضلات آندن خروج ايدر (السرم)
فتحتينله دبر آغريسنه دينور (السرمان) سينك ضميله حمران و زنده برجنس آرى اسميدركه پك خبيث و موذى
اولور اشـك آريسى ديدكلريدر (التسريم) تفعيل و زنده پاره پاره كسمك معناسـنه در يقال سرّمه اذا قطعه
(المتسرمة) متورّمه و زنده بلوك بلوك دوه‌لره دينور يقـال جاءت الابل متسرّمة اى متقطعة (السرجم)
جيمله جعفر و زنده پك اوزون نسنه يه دينور طويل معناسـنه (الساسم) سينك فتحيله عالم و زنده برجنس سياه
شجر اسميدر على قول آبنوس اغاجيدر ياخود شـيزى ديدكلرى شجردر ياخود براغاجدركه آندن ياى دوزيلور

مؤلف شیرزی کلمه‌سنی آبنوس یاخود ساسم یاخود خشب جوزدر دیو رسم ایلمشدر ظاهرا ساج اغاجیدر (السرطم)
جعفر وزننده و (السرطم) زبرج وزننده اوزون نسنه‌یه دینور وشول آدمه دینورکه بلیغ و فصیح اولمغله کلامی
بیان و فصاحت اوزره ادا ایدر اوله یقال رجل سرطم ای البین القول فی کلامه وشول تنومند وعظیم الخلقه آدمه
دینورکه بوغازی واسع و سریع البلع واکول اوله یقال هو سرطم ای الواسع الحلق السریع البلع مع جسم وخلق
(السطام) سینك کسریله آتش کورکی تعبیر اولنان دمور کورکه دینورکه انکله آتش اولچریلور وقپو طرقزنه
ومندالنه دینور وشیشه طقاجنه دینور و قلجك اغزنه دینور (السطم) سینك فتحیله بودخی قلجك اغزنه دینور
(الاسطمة) طرطبه وزننده برقوم وجماعتك وسط واشرافنه یاخود بر مصلحتلری ظهورنده مرجع و مجمعلری
اولان کارکذار ومصلحت بیلنلری اولان آدمه دینور یقال اسطمة القوم ای وسطهم واشرافهم او مجتمعهم (السطم)
ضمتینله اصول معناسنه درکه اصلك جمعیدر یقال عادت الاشیاء فی سطمها ای اصولها بونك مفردی سطام در
(السطم) لطم وزننده قپویی پرکتمك معناسنه‌در یقا سطم الباب سطما من الباب الاوّل اذا ردمه (الاسطام)
همزه‌نك کسریله آتش اولچره‌جك کوسکی‌یه دینور یقال حوّل النار بالاسطام ای بالمسعار وعبدالله بن اصرم نام
کمسه‌نك قلجی اسمیدر (بنو سعدم) جعفر وزننده بنومالك بن حنظله قبیله‌سندن بربطندر میمی زائددر (السعم)
سینك فتحیله دوه یوریمسندن برکونه یورویش اسمیدرکه تیز تیز یوریمك اوله‌جقدر یقال سعم البعیر سعما من الباب
الثالث وهو ضرب من سیر الابل (السعوم) صبور وزننده تیز تیز یوررا اولان ناقه‌یه دینور (سعیم) زبیر
وزننده اصحابدن مرداس بن عقفانك جدّی اسمیدر (المسعام) محراب وزننده علی قول مشعان وزننده سرعتله
آقان سیلابه دینور یقال سیل مسعام ای سریع (السغم) سینك فتحی و غین معجمه‌نك سکونیله جماع ایلمك علی قول
انزالدن خوشلنمیوب همان صوقوب چکمك معناسنه‌در یقال سغم جاریته سغما من الباب الثالث اذا جامعها اوهو
ان لایحبّ الانزال فیدخل ثم یخرج وسغم دغم کبی رغم لفظنی تأکیدا ایراد اولنور یقال رغماله دغما سغما و بوتأکید
اولدیغیچون واودن مجرّد اولور (السغم) کتف وزننده بدغدا آدمه دینور یقال رجل سغم ای السیء الغداء (المسغّم)
معظم وزننده و (المسغم) مکرم وزننده خوش غدا آدمه دینورکه دائما نفایس اکل ایدر یقال هو مسغم و مسغم
ای الحسن الغداء واتلو جانلو تر و تازه و نازکبدن اوغلانه دینور یقال غلام مسغم و مسغم ای ممتلیء البدن نعمة
(الاسغام) همزه‌نك کسریله اوغلان اتلو جانلو تر و تازه و نازکبدن اولمق معناسنه‌در یقال اسغم الغلام علی
المجهول وکذا سغم علی المجهول اذا کان مسغما و بر آدمی آزرده دل ایلك وخاطرینه طوقنمق معناسنه‌در
یقال اسغم فلانا اذا بلغ قلبه الاذی (التسغیم) تفعیل وزننده یودم یودم ایچورمك معناسنه‌در یقال سغمه الماء
اذا جرّعه ایّاه (سیغم) ضیغم وزننده بر بلده‌در (السقام) قافله سحاب وزننده و (السقم) جبل وزننده و (السقم)
قفل وزننده خسته‌لکه دینور یقال به سقام و سقم و سقم ای مرض * مؤلف بصائرده مرضی تعمیم ایلمشدرکه
جسمانی و نفسانی اولور لکن سقم جسمانی‌یه مخصوصدر وسقم فتحتینله وسقم قفل وزننده وسقامه کرامه
وزننده مصدر اولورلر خسته اولمق معناسنه یقال سقم الرجل وسقم سقما وسقما وسقامة من الباب الرابع والخامس
اذا مرض (السقیم) امیر وزننده و صفدر خسته‌یه دینور بیمار معناسنه جمعی سقام کلور کرام کبی (سقام)
غراب وسحاب وزنلرنده بر وادی آدیدر (سقمان) سلمان وزننده بر موضعدر (السوقم) جوهر وزننده بر جنس
اولو اغاجك اسمیدر (السقمونیا) سینك فتحی و یاء تحتیه‌نك تخفیفی و قصر ایله بر نبات آدیدرکه ایچندن سد کبی
یلمشك رطوبت استخراج و تجفیف اولنور اول رطوبته دخی سقمونیا دینور ترکیده محموده اوتی و رطوبتنه محموده
تعبیر اولنور بغایت مسهلدر معده و احشایه مخالفتی مسهلات سائره‌دن اکثردر بناء علیه ساده‌جه استعمال اولنمیوب
فلفل و زنجبیل و انیسون کبی اشیاء معطرات مصلحات ایله استعمال اولنور آلتی شعیره مقدارندن یکرمی‌یه قدر
مصلحلر ایله استعمالی مرّهٔ صفرایی واقاصیء بدندن لزوجات ردیئه‌یی جاذب و بر جزء محموده بر جزء تربدی
تازه سد ایله علی الریق شرب قارنده بردانه صوغلجان قومیوب بالجمله اخراج ایلمکده عجیب الاثر و مجرّبدر
مترجم دیرکه مفرداتده سقمونیا یونانی اولوب عربیسی محموده اولمق اوزره مرسومدر حتی بك مسهل اولمغله شاعر
اشبو بیت هزل آمیزی تفوّه ایلمشدر * عواقب الصبر فیما قال قائلهم * محمودة قلت اخشی ان تخرّبنا * (السقطم)
زبرج وزننده فاره‌یه دینور (السیکم) حیدر وزننده یاپچه یاپچه و آدیملری صیق صیق یوریان ضعیف آدمه
دینور و بر رجل آدیدر (السکم) سینك فتحی و کافك سکونیله برآدم سیکم اولمق معناسنه‌در یقال سکم فلان
سکما من الباب الاوّل اذا صار سیکما (السلم) سینك فتحی و لامك سکونیله برقولپلی قوغه‌یه دینور سقا قوغه‌سی

مطلب

(کبی)

كبى جمعى اسلم كلور افلس وزننده وسلام كلور جبال وزننده ومصدر اولور يلان صوقمق معناسنه يقال سلمته الحية سلما من الباب الاول اذالدغته * شارحك بيانه كوره سلامتنه تفألدر وسلم ديدكارى اغاجله درى يى دباغت ايلك معناسنه در يقال سلم الجلد سلما من الباب الثانى اذا دبغه بالسلم وقوغه اسكيوب ييرتمكله عملندن فارغ اولوب ترميم واحكام ايلك معناسنه در يقال سلم الدلو اذا فرغ من عملها واحكمها ﴿السلم﴾ سينك كسريله وفتحيله بارشمغه دينور صلح معناسنه در مذكر ومؤنث اولور يقال خذوا بالسلم اى بالصلح * شارحك بيانى اوزره تانيثى نقيضى اولان حرب لفظنه حمل ايله در وسلم مصالحه ايدن كمسه يه ده اطلاق اولنور نته كه حرب محاربه ايدن كمسه يه ده اطلاق اولنور تقول انا سلم لمن سالمنى وحرب لمن حاربنى اى مصالح ومحارب وسلم سلام معناسنه دركه انقياد واطاعت ايلكدر واسلام معناسنه دركه مسلم اولمقدر * قال الشارح وبه قرئ قوله تعالى ﴿ادخلوا فى السلم كافة﴾ وفسر بالاسلام ﴿السلم﴾ فتحتينله سلف معناسنه دركه بيوع انواعندن بر نوعك اسميدر يقال عقد عقد السلم اى السلف * مؤلف سلفى سلم ايله وسلمى سلف ايله تعريف ايلدى قدورينك بيانه كوره سلف وسلم لغتده ايكى بدلك برينك تعجيلنى وآخرك تأجيلنى متضمن عقددن عبارتدر وعرف شرعده ثمنك تعجيلنى ومثمن اولان مالك تأجيلنى موجب عقدده مخصوص اولدى شروط واوصافى كتب فقهيه ده مبسوطدر وسلم انقياد واستسلام معناسنه در ومنه قوله تعالى ﴿والقوا اليكم السلم﴾ اى الاستسلام والانقياد وسلم بر شجر اسميدر بو شجر مغيلان اغاجى انواعندندر مصر تيكنى وسنط اغاجى تعبير اولنور يمشنه قرظ دينوركه پلامود اوله جقدر آنكله درى دباغت اولنور مفردى سلمه در وسلم تسليمدن اسم اولوركه حضرت بارى تعالانك امر وحكمنه رضا وانقياددن عبارتدر واسيرلكه دينور يقال اخذه بالسلم اى بالأسر واسير وكرفتاره دينور يقال هو سلم اى اسير ﴿المسلوماء﴾ ميمك فتحى والفك مديله ذكر اولنان سلم نام اغاجلرى چوق يره دينور يقال ارض مسلوماء اى كثيرة السلم ﴿السلمة﴾ فرحه وزننده طاشه دينور جمعى سلام دركتات وزننده وهريرى تر ونازك ولطيف اولان خاتونه دينور يقال امرأة سلمة اى الناعمة الاطراف وسلمه اساميدندر سلمة بن قيس الجرمى وسلمة بن حنظلة السحيمى صحابه لردر وبنو سلمه انصاردن بر بطندر وسلمة بن كهلاء بجيله قبيله سى نسبندندر وسلمة بن الحارث كنده قبيله سى نسبندندر * وسلمة بن عمرو بن ذهل وسلمة بن غطفان بن قيس وعميرة بن خفاف بن سلمه وعبد الله بن سلمة البدرى الاحدى وعمرو بن سلمة الهمدانى وعبد الله بن سلمة المرادى رجال محدثيندندر پس جوهرينك عربده انصاردن بطن اولان سلمه دن غيرى سلمه يوقدر قولى خطادر شارح ديركه جوهرى بنو سلمه يى انكار ايلمشدر ﴿سلمه﴾ فتحاتله اصحابدن قرق نفر ياخود اولقدار ذوات اسميدر واوتوز نفر ياخود اول قدر محدثين اسملريدر وسلمة الخير وسلمة الشر ايكى معروف كمسه در وام سلمة بنت اميه كه امهات مؤمنيندندر وام سلمه بنت يزيد وام سلمه بنت ابى حكيم ياخود بو ام سليم ياخود ام سليمان در صحابيه لردر ﴿السلام﴾ سينك فتحيله نقض وعيب وفناء وزوال شائبه سندن سالم ومنزه اولان دائم وباقى حق جل وعلا حضرتلرينك اسماء حسناسندندر فى الاصل مصدردر وسلام سلامه كبى مصدردر عيوب وآفاتدن برئ وسالم اولمق معناسنه در يقال سلم من العيوب والآفات سلاما وسلامة من الباب الرابع اذا برئ وبين الاسلام تحيت اولان سلام عليكم بو معنادندركه سلامتله دعا ايلكدر اسم اولهرق دخى استعمال اولنور وسلام يلان صوقمش كمسه يه دينور سليم كبى كاسيذكر وسميساط نام قلعه قربنده بر موضع آديدر * ومكۀ مكرمه نك اسميدر وحجازده بر طاغك آديدر وقصر السلام رقه ده هارون رشيدك بر كوشكى اسميدر وبر شجر آديدر بونده سينك كسريله ده زبانزده در لطايفدندركه بر اعرابى يه بر آدم تحيت قصديله السلام عليك ديدكده اعرابى جوابنده والجثجاث عليك ديدى اول آدم ياهو بونه كونه جوابدر ديو اعتراض ايلدكده سلام وجثجاث ايكى كونه آجى اغاجلردر سن بريسنى بكا حواله ايلدك بندخى سكا ديكرنى تفويض ايلدم ديو جواب ايلدى وسلام اساميدندر عبد الله بن سلام الحبر وبرادرى سلمة بن سلام ويكانى سلام وسلام بن عمرو صحابه لردر وابو على الجبائى محمد بن عبد الله بن سلام در ومحمد بن موسى بن سلام السلامى كه جدنه منسوبدر محدثدر ﴿دار السلام﴾ جنت اعلادركه داخل اولنلر آفاتدن ونعيمى انقضاسندن سالم اولورلر تقول اللهم ادخلنا دار السلام اى الجنة ﴿نهر السلام﴾ نهر دجله در ﴿مدينة السلام﴾ بغداد بهشت اتسامدر محدثيندن حافظ محمد بن ناصر وعبد الله بن موسى وشعرادن محمد بن عبد الله السلاميون بغداده منسوبلردر ﴿السليم﴾ اميروزننده و﴿المسلوم﴾ بونلرده سلام كبى يلان صوقمش كمسه يه اطلاق اولنوروبو تفأل قبيلندندر يقال رجل سلام وسليم ومسلوم اى لديغ ﴿سلام﴾ كتاب وزننده بر صو اسميدر ﴿سلام﴾ غراب وزننده برموضع آديدر ﴿سليم﴾ زبير وزننده اساميدندر سليم بن منصور قيس غيلان قبيله سندن منشعب بر قبيله

پدريدر كذلك جذامدن بر قبيله پدريدر واون بش صحابه اسميدروامّ سليم بنت ملحان وامّ سـليم بنت سحيم صحابيه‌لردر ﴿ذات السليم﴾ برموضعدر ﴿درب سليم﴾ بغداد دروازه‌لرندن بر دروازه‌در ﴿سلميه﴾ جهينه وزننده بررجل اسميدر ﴿ابو سلمى﴾ بشرى وزننده زهير نام شاعرك پدريدر ﴿ابو سلمى﴾ سـكرى وزننده وزغ ديدكارى آلاجه كلرك كنيه‌سيدر ﴿سلمان﴾ سينك فتحيله بر طاغك آديدر ومراد قبيله‌سندن بر بطندر عبيدة السلمانى آنلردندر زمان سعادتده اسلامه كلوب لكن شرفياب صحبت اولمدى وسـائر بعض محدّثين سلمانيين دخى آنلردندر خطيب سلمانى كبى وسلمان بن سلامه وابن ثمامه وابن خالد وابن صخر وابن عامر وابن الاسلام الفارسىّ اصحابدندر اخير سلمان فارسى حضرتلريدر ﴿ابو سلمان﴾ بوق بوجكنك كنيه‌سيدر ﴿السلم﴾ سكر وزننده نردبانه دينور مؤنثدر وبعضا مذكر اولور درجه ومرقاة كبى جمعى سلاليم وسلالم كلور يقال صعد على السلم اى المرقاة * شارح ديركه جاى سلامت اولان محلّ فوقانى يه تسليم ايلديكيچون اطلاق اولندى وسلم اوزنكويه اطلاق اولنور يقال جعل بالفرس سلما اى غرزا وريان بن سيارك فرسى اسميدر وعانه ديدكارى كوا كبك صاغ طرفنك اشاغى سمتنده نيچه كوكبلره اطلاق اولنوركه نردبان شكلنده‌در وسلم سبب معناسـنه مستعملدركه برنسنه‌يه موصل اولان وسـيله‌در يقال اتّخذه سلما اى سببا ﴿السلامة﴾ كرامه وزننده سـلام كبى عيوبدن وآفتدن برى وپاكيزه اولمق معناسنه‌در يقال سلم الرجل عن العيب والافة سلاما وسلامة من الباب الرابع اذا نجا وبرئ منها وسلامه اساميدندر سلامة بن عمير بن ابى سلامه صحابه‌در وسيار بن سلامه محدّثدر وسلامة بنت الحرّ الازديّه وسلامة بنت معقل الخزاعيه وسلامه‌كه حاضنهٔ ابراهيم بن حضرت مصطفويدر عليهما السـلام صحابيه‌لردر ﴿التسليم﴾ تفعيل وزننده آفتدن محفوظ وبرى قلمق معناسـنه‌در يقال سلمه الله تعالى من الافة اى وقاه ايّاها وبر نسـنه‌يى برآدمه طپشرمق معناسـنه‌در تقول سلمته الى فلان اذا اعطيته ايّاه ورضا معناسنه‌دركه خداى متعالك حكم وقضا وقدرنه راضى اولوب امرينه بيون صونوب هرنه ظهور ايدرسـه خيرا وشرّا قبول تامّله قبول ايلمكدن عبارتدر يقال هو فى التسـليم اى فى الرضى وسلام معناسنه‌دركه مراد تحيه‌در سلام عليكم ديو سلام ويرمكدركه تحيت وسـلامتله دعا ايلمكدن عبارتدر يقال سلمه اى قال له سـلام عليكم ﴿التسلم﴾ تفعل وزننده تسليم اولنان نسـنه‌يى اخذ وقبض ايلمك معناسنه‌در تقول سلمته اليه فتسلمه اى اعطيته فتناوله واسلامه كلمك معناسـنه‌در يقال كان كافرا ثمّ تسلم اى اسـلم ﴿الاسلام﴾ همزه‌نك كسريله اطاعت وانقياد ايلمك معناسنه‌در يقال اسلم الرجل اذا انقاد ومسلمان اولمق معناسنه‌در يقال اسلم اليهودىّ اى صار مسلما وبرآدمى مخذول ايلمك معناسنه‌دركه همزه‌سى سلب ايچوندر يقال اسـلم العدوّ اذا خذله وطپشرمق تفويض معناسنه‌در يقال اسلم امره الى الله تعالى اى سلمه ومشغول ودركار اولديغى نسنه‌يى ترك ايلمك معناسنه‌در تقول اسلمت عنه اذا تركته بعدما كنت فيه ﴿التسالم﴾ تفاعل وزننده برى بريله صلح ايدوب سلامتلشمك معناسنه‌در يقال تسالما اذا تصالحا وتقول العرب هو لايتسالم خيلاه اى لايقول صدقا فيسمع منه يعنى فلانك ايكى فرقه سوارى سپاهى برى بريله صلح ايلمزديمكدركه فلان كلامى راست سويلمزكه استماع وقبول اوله‌ديه‌جك موقعده ايراد اولنور زيرا ايكى سوارى عسكرى برى بريله مصالحه ايلدكده يكديكره قصد وهجوم ايلميه‌رك على حالهما يوللرينه كيدرلر پس كلام مزبور برآرايه كلمزو برى برينه اويمز كذّابدر ديمكدن كنايه اولور زيرا ايكى سوزى برى برينه منافر ومصادم اولان كمسّه كذّابدر ﴿المسالمة﴾ مفاعله وزننده بركمسه ايله صلح ايلمك معناسنه‌در برى برينك شرّندن سالم اولورلر يقال سـالما اذا صالحا ﴿الاستلام﴾ افتعال وزننده و﴿الاستلأم﴾ اسـتفعال وزننده خاصّة حجر اسودى لمس ايلمك معناسنه‌دركه زيارت ايلمك تعبير اولنور اوپمك ايله يا ال سورمك ايله اولور يقال استلم الحجر يعنى الاسود استلاما واستلأمه استلأما اذا لمسه امّا بالقبلة او باليد * شـارحك بيانه كوره سلمه‌دن مأخوذدركه حجر معناسنه‌در ياخود سـلامدن مأخوذدركه تحيت معناسنه‌در واستفعالده لأمه‌دن مأخوذ دركه درع وسـلاح معناسنه‌در كويا كه آنك زيارتى عذابدن حرز ووقايه اولور وابن اعرابى اجتماع معناسنه اولان ملأمه‌دن مأخوذدر ديدى واسـتفعالده استعمالى قليلدر انتهى * واستلام اكينك سنبله‌سى ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال اسـتلم الزرع اذا خرج سنبله وصلح ايدشمك معناسنه‌دركه مشاركت ايچوندر ومنه يقال هو لايستلم على سخطه اى لايصطلح على مايكرهه ﴿الاسيلم﴾ مصغر بنيه‌سيله سرچه پرمقله آدسز پرمق بيننده اولان طمره دينور ﴿الاستسلام﴾ امتثال وانقياد ايلمك معناسنه‌در يقال استسلم الرجل اذا انقاد واصلا شاشوب صاپمه‌رق متّصل يولك وسطندن كتمك معناسـنه مستعملدر يقال استسلم ثكم الطريق اذا ركبه ولم يخطئه ﴿التمسلم﴾ تمفعل وزننده‌كه باب مخصوصدر بركمسـه مسلم اسميله تسميه اولمق معناسـنه‌در يقال كان فلان يسمى محمدا ثم تمسلم اى سمى بمسـلم ﴿اسالم﴾ همزهٔ

مضمومه ایله سراة اولکه سنده بر طاغك آدیدر (مدینهٔ سالم) اندلسده بر شهردر (السلامیة) سینك فتحیله ثلماء نام محلّ یانندهبنی حزن یوردنده بر صویك آدیدر و بربشقه صویك آدیدر (سلّام) شدّاد وزننده صعیداولکه سنده بر قریه در (خیف سلام) مکه قضاسنده بر ناحیه در وسلام بن سلم وابن سلیم وابن سلیمان وابن ابی سلام وابن شرحبیل وابن ابی عمره وابن مسکین وابن ابی مطیع محدثلردر وسلام بن ابی الحقیق وسلام بن محمد بن ناهض وسعد بن جعفر بن سلام ومحمد بن سلام البیکندیّ که محدّثلردر تشـدید وتخفیفلرنده اختلاف اولنمشدر (سلمیه) سینك ولامك فتحی ومیمك سکونیله حمص قربنده بر بلده در محدّثیندن عتیق السلمانی اکا منسوبدر وسلمانی فتحاتله در (ذو سلم) فتحتینله بر موضعدر وذوسلم بن شدید بن ثابت اذواءیمندندر (سلمی) سکری وزننده نجد دیارنده بر موضع آدیدر وطائف شهرنده بر قلعه نك اسمیدر وطی قبیله سنه مخصوص بر طاغك آدیدرکه مدینه نك شرقیسنده واقعدر وبر قبیله آدیدر وبر نبات اسمیدر وایکی صحابه اسمیدر واون التی صحابیه نك اسمیدر (امّ سلمی) ابورافع جنابلرینك زوجه سیدر (سلمی) حبلی وزننده اسامیدندر سلمی بن عبدالله بن سلمی وسلمی بن غیاث وسلمی بن منقذ وابوسلمی القتبانیّ علی قول بو سکری وزننده در محدّثلردر (السلامان) سینك فتحی وتثنیه بنیه سیله بر شجر آدیدر وبنی شیبان یوردنده بر صو آدیدر وبر رجل اسمیدر (سلّامه) شـدّاده وزننده بنت عامردرکه معتقهٔ حضرت عایشـه در وسلّامة المغنیه شول مطربه درکه عبدالرحمن بن عبدالله بن ابی عمارکه تابعیندن عباد اهل مکه دندر مزبوره یه تعشّق ایلشیدی وعبدالرحمن افراط عبادتندن قسّ ایله ملقب اولمغله مزبوره یی کندیسنه اضافتله سلامة القسّ اطلاق ایلدیلر (السلامیة) شدّادیه وزننده موصل قضاسنده بر قریه در عبد الرحمن بن عصمه نام محدث ونیچه محدّثلر اورادندر (السلامی) حباری وزننده دوه نك بقنه غنده اولان کمیکه دینور وانسانك اللرنده وایاقلرنده اولان کوچك کمیکه دینورکه پرمق اوزونلغنده واندن قصه رق اولور جمعی سلامیات کلور میمك فتحی ویانك تخفیفیله * مؤلف عظام صغار طول اصبع او اقل فی الیدو الرجل عبارتیله رسم ایلمکله اویله جه ترجمه اولندی لکن سائر امّهاتده وکتب تشریحده مشروح اولدیغی اوزره سلامی پرمق کمیکی اوله جقدر کرك الث وکرك ایاغك اولسون هر پرمقده اوچر سلامی اولورکه انجه اوزنجه کمیکلردر اغلظلری سوافل وادقلری اواخردر * پس مؤلفك فی الید والرجل قولی ذکر الکل واراده الجزء قبیلندن اولور وسکاری وزننده سلامی جنوب طرفندن اسن یله وصف اولورکه بودیارلرده قبله یلی وقبله لدوسی تعبیر اولنور (السلیم) امیر وزننده یلان صوقمش کمسه یه دینورکه ذکر اولندی علی قول اولو مجل یاره لویه دینور یقال رجل سلیم ای لدیغ اوجریح الذی اشفی علی الهلکة وآتك وبارکیرك طرنقلرینك ایچ یوزندن چوره سنده قیل بتن یر ایله طرنغنك جوفی بیننه کلان یرینه دینور وافات وامراضدن بریٔ وسالم اولانه دینور جمعی سلماء کلور کرماء کبی (سالم) لامك کسریله عبدالله بن عمر بن خطابك ولدی اسمیدر جوهری سالم لفظنی کوز ایله برون اراغنده اولان دری ایله تفسیری غلط وعبدالله بن عمرك بیتیله استشهادی باطلدر * شارح دیرکه بیت مزبور بودر * یدیروننی فی سالم واریغه * وجلدة بین العین والانف سالم * پس عبدالله سالمی کمال محبتندن ذکر اولنان دری منزلنده قالمشدر لکن بیت مرقوم زهیرك اولوب عبدالله انکله تمثل ایلدیکی شیخمك تصحیحکرده سی اولمغله جوهرینك کلامی غلط وبطلاندن سـالم اولور (ذات اسلام) همزهٔ مفتوحه ایله سلم اغاجی انبات ایدن ارضه اطلاق اولنور (سلم) سینك فتحیله اسامیدندر سلم بن زریر وابن جناده وابن ابراهیم وابن جعفر وابن ابی الدبال وابن عبدالرحمن وابن عطیه وابن قتیبه وابن قیس محدثلردر (باب سلم) اصفهانده بر محله درکذلك شیرازده بر محله درکتاب الکنایه مؤلفی ابوخلف محمد بن عبدالملك السلمیّ الطبریّ انلرك برندن اولمق محتملدر وکتاب مرقوم فقه شافعی فننده بغایت بدیعدر (سلمی) سکری وزننده ابن جندل درکه فرددر یعنی بو اسمده یکتادر (سلمانین) سینك ضمیله بر موضعدر (ذو السلومه) صبوره وزننده بنی الهان بن مالکدن بر کمسه در (سلومه) تنوره وزننده بنت حریث بن زیددرکه عدّی بن رقاع نام شاعرك زوجه سیدر (ذی تسلم) تسمع وزننده بر کلمه درکه محل یمینده استعمال اولنور تقول لا بذی تسلم ما کان کذا ای لا والله الذی یسلمك وتثنیه ده بذی تسلمان وجمعنده تسلمون ومفرد مؤنثنده تسلمین وجمعنده تسلمن دینور کذلك اذهب بذی تسلم واذهبا بذی تسلمان واذهبوا بذی تسلمون دیرلر اذهب بسلامتك معناسنه وذو کلمه سی انجق تسلم کلمه سنه مضاف اولورتته که لدن کلمه سی عامل اولدقده انجق غدوة کلمه سنی نصب ایلمکله خاصدر * مترجم دیرکه مغنی اللبیبده مرسوم اولدیغی اوزره عربك اذهب بذی تسلم قوللرنده باء حرفی ظرفیت ایچوندر وذی زمن محذوفك صفتیدر وصاحب معناسنه در بوجهتله موصوف نکره اولور اذهب فی وقت صاحب سلامة سبکنده اولورکه مظنهٔ سلامت اولان وقتده کیت دیمك اولور وعند البعض ذو الذی معناسنه اولمغله موصوف محذوف معرفه اولور وجمله اعرابدن محلی اولمیه رق صله اولمغله اذهب فی الوقت الذی تسلم

مطلب

فيه ديمك اولور لكن ذو همان طيّ لغتنده الذى معناسنه اولمغله بوقولى تضعيف ايلديلر وبعضلر اذهب بذى
تسلم قولنى بالشان الذى يقال لك فيه تسلم عبارتيله تفسير ايلديلر وبعضلرينه ذو صاحب معناسنه اولوب مقدّر الامر
لفظنك صفتى اولمغله اذهب بالامر الذى هو صاحب سلامتك تاويلندهدر ديديلر وسيبويه لاافعل ذلك بذى تسلم
قولنى لاافعل ذلك بذى سلامتك عبارتيله بيان ايلمشدر وفعل مستقبل مصدر تقديرندهدر وبو عربه مخصوص
يمين كلماتندندركه لسانمزده باشك ايچون ايشلم تعبيرى بو قبيلدندر انتهى (سلام) شدّاد وزننده اساميدندر

(لطيفه)

وخطيئه نام شاعرك درع وصفنده نظم ايلديكى اشبو * جدلاء محكمة من صنع سلاّم * مصراعنده سلام لفظندن
مرادى داود عليه السلامدر من صنع داود ديمكى مراديدوب لكن قافيه موافق اولمديغندن سليمان لفظنه انتقال
واكا دخى وزن مطاوعت ايلمامكله سلام كلمه‌سنه ارتحال ايلدى * مترجم ديركه مؤلفك بو توجيهى حفيد افندى
مرحومك تصرّفات مخصوصه‌لرى قبيلندندر لطيفه بر كبيرالانف كمسه‌نك ياننده بر آدم بوكون هوا خوشجه دكلدر
ديمش همان اول كمسه شدّت انفعالله ترك مجلس ايدوب كتمش سببنى سؤال ايلدكارنده بنم انفمه تعريض ايلدى
زيرا هوا دكز بحثنه متعلقدر دكزده ايسه قايق اولمغله بونك انفى قايق كبى كبيردر ديو بنى هزل ايتدى ديمش
(سليمان) سينك ضميله اساميدندركه بر پيغمبر ذيشانك اسم شريفيدر * مؤلف بصائرده اسم اعجمى اولمسنى
ترجيح ايلمشدر وسليمان بن ابى سليمان وابن صرد وابن عمرو وابن مسهر وابن هاشم وابن اكيمه اصحابدندر
وامّ سليمان ايكى صحابيه‌در (مسلم) محسن وزننده يكرمى قدر صحابه اسميدر (مسلمه) مرحله وزننده
اساميدندر مسلمة بن مخلد وابن اسلم وابن قيس وابن هانى وابن شيبان صحابه‌لردر (مسلم) محسن وزننده
(مسلّم) معظم وزننده (سلم) جبل وزننده (سلم) عدل وزننده (مسلمه) محسنه وزننده (مسلمه) مرحله وزننده
(اسلم) احمد وزننده (سالم) آنك وزننده (سليمه) جهينه وزننده اسامئ ناسدندر (السلالم) علابط وزننده
خيبر قلاعندن بر قلعه‌نك آديدر (سلمون) قلمون وزننده بش موضع اسميدر * مؤلف مسيلمة الكذاب اسمندن
سكوت ايلدى ظاهرا استهجانله صون لسانه مبنيدر (السلتم) تاى فوقيه ايله زبرج وزننده آفت وداهيه
معناسنه‌در وغول بيابانى‌يه دينور وپك قيتلق ييله دينور وشول قوجان دوه‌يه دينوركه بتون ديشلرى كيدوب
وآلت دوداغى بر درجه‌ده صارقمش اوله‌كه يوقارى چكمكه قادر اولميه وسلتم ناچيز نسنه معناسنه
مستعملدر يقال ما اصاب سلتما اى شيئا (السلجم) جيمله جعفر وزننده شلغم تعبير اولنان معروف سبزه اسميدر
بونده ثاى مثلثه ايله ثلجم وشين معجمه ايله شلجم ديمك جائز دكلدر ياخود لغت رديئه‌در وسلجم كريملو
واوزون آته واوزون تمرنه دينور واوزون آدمه دينور وياشلو اولوب تند وشديد اولان اركك دوه‌يه دينور جمعى
سلاجم كلور وصيق وقالين وكور صقاله دينور وچكه‌لرى اوزون اولان باشه دينور وصوبى چوق كهنه
قيونه دينور (السلاجم) علابط وزننده اوزون آدمه دينور وياشلو اوله‌رق ياوز اركك دوه‌يه دينور
بونكده جمعى سلاجم كلور سينك فتحيله (المسلخم) خاى معجمه ايله مشمعلّ وزننده مدمّغ ومتكبّر كمسه‌يه
دينور يقال رجل مسلخمّ اى متكبر (السلعام) عين مهمله ايله ضرغام وزننده بيوك قرنلو بوغازينك دليكى
بول آدمه دينور يقال رجل سلعام اى الواسع الحلق العظيم البطن واوزون برونلو آدمه دينور وبرونى انجه
واوزون قورده دينور (ابو سلعامه) سينك كسريله قوردك كنيه‌سيدر (السلقم) قافله جعفر وزننده ارسلانه
دينور وچكه‌سى پك وشديد اولان دوه‌يه دينور واوزون برونلو آدمه دينور يقال رجل سلقم اى الطويل الانف
(السلاقم) علابط وزننده بو دخى ارسلانه دينور (السلقمة) صلقمه وزننده ومرادفيدركه آزى ديشلرى
برى برينه سورمك معناسنه‌در يقال سلقم الرجل بمعنى صلقم وريبه وسوء ظنّ ايلمك معناسنه‌در يقال
سلقمه اذا رابه (السلقامة) سينك كسريله ديشى قورده دينور (السلهم) جعفر وزننده چلمسز انجه آريق
آدمه دينور يقال غلام سلهم اى ضامر واوزون آدمه دينور وخسته‌لكدن يكيجه قورتيلوب قالقمش آدمه
دينور يقال هو سلهم اى ناقه من المرض ومدحج قبيله‌سندن بر جماعت آديدر (سلهم) زبرج وزننده بر رجل
اسميدر (المسلهمّ) مشمعلّ وزننده لونى متغير اولمش نسنه‌يه دينور (الاسلهمام) اشمعلال وزننده برنسنه‌نك
لونى متغير اولمق معناسنه‌در يقال اسلهمّ لونه اذا تغير (السمّ) سينك فتحى وميمك تشديديله دليكه دينور يقال
اضيق من سمّ الابرة اى ثقبها وبو معنادندركه عربلر اصاب سمّ حاجته ديرلر مقصد ومطلبك دليكنى بولديكه
اصابت ايلدى ديمك اولور وسموم الانسان وسمام الانسان بدن انسانيده اولان دليكلردن عبارتدركه
آغز وبرون وقولاق وسائر دليكلردر وسمّ آغويه دينور زهر معناسنه بو ايكى معناده سينك حركات ثلاثيله‌ده

(لغتدر)

لغتدر جمعی سموم کلور وسمام کلور سینك کسریله وسمّ سینك فتحیله قاطر بوبجغی مقولهسی نسنهلره دینورکه
دکزدن چیقار وآت قسمنك ککزنده اولان ایکی طمرك هربرینه دینور ایکیسنه سمان دینور (سمّ الفار) صیچان
اوتنه دینور (سمّ الحمار) دفلی اسمیدرکه آغو آغاجی دیدکلری شجردر فارسیده خرزهره دینور (سمّ السمك)
شجرهٔ ماهیز هرهدرکه بالق اوتی دیدکاری دارونك نباتیدر بوصیر دیمکله معروفدر مفاصل اغریلرینه وقالچه
وآرقه اغریلرینه ونقرس علتنه نافعدر ومستعمل اولان قشریدر دوکوب صویه براقسهلر اکل ایدن بالقلر
سرخوش اولوب صویك یوزینه چیقارلر وبپراغنده قوّت ودهنیت اولمغله چراغلرده فتیل یرینه یقارلر وسمّ
لفظی مصدر اولور برآدمه زهر ایچورمك معناسنه یقال سمّه سمّا من الباب الاوّل اذا سقاه السمّ وطعامه یاشرابه
زهرقاتمق معناسنهدر یقال سمّ الطعام اذا جعل السمّ فیه وشیشهنك اغزینی طیقامق معناسنهدر یقال سمّ القارورة
اذا سدّها وایکی کیمسهیی بارشدرمق معناسنهدر یقال سمّ بینهما اذا اصلح وبرنسنهیی اصلاح ایلمك معناسنهدر
یقال سمّ الشیٔ اذا اصلحه وبرنسنهیی برکیمسهیه مخصوص قلمق ومخصوص اولمق معناسنه متعدّی ولازم اولور
یقال سمّ النعمة الیه فسمت هی ای خصّها فخصت وبرمادّهنك کنه وغورنه نظر ایدوب دقّت وامعان ایله
بوقلمق معناسنهدر یقال سمّ الامر اذا سبره ونظر غوره (المسام) میمك فتحیله مسمّهنك جمعیدرکه موضع سمّ
معناسنهدر کنده دلیك اولان یره دینور مسامّ الجسد بومعنادندرکه بدنده اولان منافذدر مرادبشرهده اولان
خفی وخرده منفذلردرکه عرق وبخار آنلردن ترشح وخروج ایدر اول دلیکاره سموم وموقعلرینه مسامّ دینور
یقال هذا دواء یفتح مسامّ الجسد ای ثقبه پس اطبانك مسامّات تعبیرلری جمع الجمع صورتنده اولورو تخفیفی غلطدر
(السامّة) عامّة وزننده خاصّه معناسنهدر یقال عرف ذلك العامّة والسامّة ای الخاصّه واولومه اطلاق
اولنور وزهرناك حیوانه دینور وبولابن وتامر قبیلندندر وسامّ ابرص که سمّ ابرص دخی دینور برنوع زهرناك
ابری وآلاجه کلردر برص مادّهسنده بیان اولندی (اهل المسمة) سهل المذمّه وزننده کشینك خاصّه واقارب
ومتعلقاتنه اطلاق اولنور (السموم) صبور وزننده اسّی یله دینورکه سامّ یلی تعبیر اولنور اکثری کوندز
هبوب ایدر سمیتلو اولمغله طوقندیغنی برباد ایدر جمعی سمائم کلور یقال اصابته السموم ای الریح الحارّة (المسموم)
بادسموم اسدیکی کونه دینور تقول سمّ یومنا علی المجهول فهو مسموم ویقال یوم سامّ ومسمّ علی زنة اسم الفاعل
ای ذوسموم (السمسم) زمزم وزننده و(السماسم) علابط وزننده تلکی یه دینور ثعلب کبی وسمسم
اغویه دینور سمّ معناسنه وکوچك جثهلو قورده دینور علی قول مطلقا قورده دینور وبرقومسال آدیدر
وسماسم خفیف الروح ولطیف وسریع انسان وحیوانه دینورو برقوش آدیدر (السمسام) ثرثار وزننده
قورده دینور وسماسم ایله معنای ثانیده مرادفدر (السمسم) زبرج وزننده شیرلغن یاغنك دانهسنه دینورکه
تحریفله صوصم تعبیر اولنور فارسیده کنجد دینور لزوجتلی ومعدهیی ومفسد یعنی آغزده رایحهٔ کریههیی
مورثدر مصلحی عسلدر منهضم اولانی بدنی مسمن وبپراغنك مطبوخیله نطول شعری مصلح ومطوّلدر
وبری نوعیکه فارسی تعبیر ایله جبلهنك دیمکله معروفدر بودیارلرده جبل هندی دیدکاریدر افعالده خربق
دیدکلری داروبه قریبدرکاه اولورکه آندن نصف درهمنی بردرهمهدك مفلوجه اسقا ایلمکله خلاص بولورلر
لکن بردرهمنی استعمال خطرناکدر مفردی سمسمهدر هایله * مترجم دیرکه بومعنادن مأخوذ اولهرق اهل
تصوّف بیننده سمسمه اصطلاحلرندندر شول معرفت دقیقهدن عبارتدرکه غایت خفادن دقیق اولور
عبارتدن اشارتله ادراك اولنمز وسمسم جلجلان اسمیدرکه کشنش دیدکلری تخمدر وبرنوع حیه اسمیدر
وبرقومسال آدیدر مفتوح اولان سمسم مصحّفی دکلدر (السمسم) سینلرك ضمیله وبعضا مکسور اولور
یاخود جوهری کسرایله تقییدنده غلط ایلدی قزل قرنجهلره دینور مفردی سمسمهدر * شارح دیرکه ضمله
وکسرایله اولدیغنی نیچه ائمهٔ لغت ثبت ایلدی وسمسم چابك وچالاك آدمه دینور (السمسمة) زلزله وزننده
تلکی قسمی لنك ایله یلك معناسنهدر یقال سمسم الثعلب اذا عدا (السمام) سحاب وزننده و(السمسمان)
و(السمسمانی) سینلرك ضمیله بونلرده خفیف الروح لطیف وسریع انسان وحیوانه دینور (السمامة)
سحابه وزننده آدمك شخص وسوادنه دینور کالید معناسنه یقال هو بهی السمامة ای الشخص وآت قسمنك
کردننده تویدن بردائره اسمیدرکه مقبول نشانهدر وخرابه بنادن قالمش مشخص اثره دینور وبیراغه دینور
لواء معناسنه وطلعت انسانی یه دینور یقال هو حسن السمامة ای الطلعة (السمة) سینك ضمیله خرما
یپراغندن طوقنمش سفرهیه دینورکه خرما کسدکاری وقتده آنی آغاجك آلتنه بسط ایدرلر تاکه دوکیلنلر

اكا واقع اوله جمعی سمم‌در صرد كبی وقرابت معناسنه‌در یقال بینهما سمة ای قرابة ﴿السمة﴾ سینك
كسریله وفتحیله انسانك دبرنه دینور ﴿سمّویه﴾ سینك ومیم مشدده‌نك ضمیله اسمعیل بن عبد الله نام حافظك
لقبیدر ﴿الاسمّ﴾ فتحتینله دلیكلری طاره‌جق برونه وصف اولور یقال انف اسمّ ای الضیق المنخرین
﴿المسمّ﴾ میمك كسریله مسنّ وزننده دسترس اولدیغی طعامی قدرتی یتشدیكی مقداری اكل ایدر اولان آدمه
دینور یقال رجل مسمّ اذا كان یأكل ماقدر علیه ﴿سمّی﴾ ربّی وزننده حجازده بروادی اسمیدر ﴿السمّان﴾
شداد وزننده برنباتدر ﴿السمان﴾ سینك ضمیله جبل صراتده برقریه‌در ﴿سمایم﴾ سینك فتحیله صحار قربنده
بربلده‌در ﴿السنّغم﴾ نون مشدّده ایله جردحل وزننده رغم لفظنه اتباعا ذكر اولنور یقال رغماله سنغما علی قول
بوشین معجمه ایله‌در ﴿سنبو﴾ سینك وبانك فتحیله مصر دیارنده ایكی قریه‌در ﴿السنام﴾ سحاب وزننده دوه‌نك
اورکجنه دینور جمعی اسنمه كلور وسنام الارض یرك اورته‌سنه اطلاق اولنور وسنام بصره ایله یمامه بیننده
برطاغك آدیدر وماوان ایله ربذه بیننده برطاغ آدیدر وبصره‌ده برطاغك آدیدركه دجال ایله برابرجه یوریه‌جكی
منقولدر ﴿الاسنام﴾ همزه‌نك كسریله بنی اسد یوردنده برطاغك آدیدر وحلیّ دیدكلری نباتك یمشنه دینور
مفردی اسنامه‌در ﴿المسنمة﴾ محسنه وزننده اسنام دیدیكی نبات انبات ایدن یره دینو یقال ارض مسنمة اذا كانت
تنبت الاسنام ﴿السنّم﴾ سكر وزننده صغره دینور بقره معناسنه ﴿سنوم﴾ صبور وزننده برموضعدر ﴿السنمة﴾
فتحاتله اوتك اوجلرنده سنبله مثالنده اولان چچكنه دینور ﴿السنم﴾ فتحتینله دوه بیوك اورکجلو اولمق معناسنه‌در
یقال سنم البعیر سنما من الباب الرابع اذا صار سنما ﴿التسنیم﴾ تفعیل وزننده دوه‌یی سموردوب اورکجنی بیوتمك
معناسنه‌در یقال سنم الكلاء البعیر اذا عظم سنامه وقابی باشلو طولدرمق معناسنه مستعملدر یقال سنمّ الاناء اذا ملأه
وبرنسنه‌نك اوزرینه واوست طرفنه چیقمق معناسنه مستعملدر یقال سنم الشیء اذا علاه وتسنیم القبر تسطیح
مقابلیدركه قبرك اوزرینی اوركج شكلنده كمی یاپمقدن عبارتدر یقال سنمّ القبر ضدّ سطحه وتسنیم جنتده برصویك
اسمیدركه جنتك غرف وقصورلری اوزرندن جریان ایدركه هربرینه اوغرایوب كذران ایدر علی قول برچشمه‌دركه
اهل جنّت اوزره یوقاریدن اشاغی‌یه جاری اولور ﴿الاسنام﴾ همزه‌نك كسریله بودخی دوه‌یی سموردوب
اوركجنی بیوتمك معناسنه‌در یقال اسنم البعیر بمعنی سنمه وتوز وتوتون مقوله‌سی یوقاری هوایه آغمق معناسنه‌در
یقال اسنم الدخان اذا ارتفع وآتشك علوی پك عظیم اولمق معناسنه‌در یقال اسنمت النار اذا عظم لهیبها ﴿السنم﴾
كتف وزننده بویلنوب اوجلرنده چچكی چیقمش نباته دینور واوركجی بیوك دوه‌یه دینور یقال بعیر سنم ای عظیم
السنام ﴿اسنمه﴾ همزه‌نك فتحی ونونك ضمیله یاخود ذات اسنمه طحفه قربنده برتپه‌نك آدیدر ﴿التسنّم﴾ تفعل وزننده
بودخی برنسنه‌نك ازرینه چیقمق معناسنه‌در یقال تسنّمه اذا علاه وبرآدمی تغلبله آنسزین تیزدست طوتمق معناسنه‌در
یقال تسنمه اذا اخذه معافسة ﴿المسنّم﴾ معظم وزننده هاودی آلنوب من بعد ركوبدن آزاده اولمش دوه‌یه دینور
﴿السنمات﴾ فرحات وزننده بنی نمیر یوردنده برنیچه اوزون اوزادی الچق طاغلره اطلاق اولنور ﴿السوم﴾ نوم
وزننده و﴿السوام﴾ غراب وزننده برمتاعی صاتلق ایلك معناسنه‌در تقول سمت بالسلعة اسوم بها سوما وسواما
اذا عرضتها للبیع وصاتلق متاعه قیمت آرترمغله بهایه چیقارمق معناسنه‌در تقول سمت بالسلعة اذا غالیتها * مؤلف
بوراده اقتصار ایلمشدر زیرا سائر اصولده مرسوم اولدیغی اوزره سوم طرفیندن تحقق ایدر ابتدا سوم البایع دركه
متاعنی صاتلق ایلكله بها تعیین ایلكدر ثانیا سوم المشتریدركه آلمغه طالب اولوب بشقه بها عرض ایلكدر یقال
سام البایع سلعته وسامها المشتری * مؤلفك سرد ایلدیكی ایكنجی معنا ﴿لایسوم الرجل علی سوم اخیه﴾ حدیثندن
مأخوذدركه بایع ایله مشتری بیننده قرار واقع اولمشیكن خارجدن بركیمسه كندی آلمق ایچون قرار كرده‌دن زائد
قیمت عرض ایلكدن عبارتدر وسوم بردوزه‌یه آب روان كبی مرور ایلك معناسنه‌در یقال سامت الابل اوالریح
اذا مرّت واستمرّت وطوار اوتلامق معناسنه‌در یقال سامت المال اذا رعت وبرآدمه رنج ومحنتلو برایش تكلیف
ایلك علی قول رنج ومحنته كرفتار ایلك معناسنه‌در یقال سامه الامر اذا كلّفه ایاه وبو اكثری عذاب وشر وظلم
مقوله‌سی حالاتده استعمال اولنور وسوم قوش برنسنه اوزرینه دونوب طولشمق معناسنه‌در یقال سامت الطیر
علی الشیء اذا حامت ﴿المساومة﴾ مكالمه وزننده و﴿السوام﴾ جدال وزننده بودخی برمتاعه قیمت آرترمغله بهایه
چیقارمق معناسنه‌در تقول ساومت بالسلعة اذا غالیت * مؤلف بونده دخی اقتصار ایلمشدر زیرا امّهات سائره‌نك
بیانلرینه كوره مساومه ابتدا بایع صاتلق متاعنه بربها تعیین ایدوب صكره مشتری آندن ازجه بها عرض ایلكدر
بووتیره ایله بهاسو یلشه‌رك بینلرنده قرارداده اولور بوندن لسانمزده پازارلشمق ایله تعبیر اولنور تساوم دخی بو معنایه‌در

(الاستيام) افتعال وزننده مساومه معناسنه‌در تقول استمت بالسلعة وعليها اذا غاليتها و صاتلق متاعك بهاسنى سؤال ايلمك معناسنه‌در تقول استمته السلعة وعليها اذا سألته سومها يعنى اكا بها تعيين ايلمسنى طلب ايلدم (السيمة) سينك كسريله و (السومة) سينك ضميله اسملردر تعيين و تسميه اولنان بازاره دينوركه مراد قيمتيدر يقال انه لغالى السيمة و السومة اى السوم (التسويم) تفعيل وزننده بودخى برآدمه رنج ومحنتلو برايش تكليف ايلمك ياخود محنتلو برايشه كرفتار قلمق معناسنه‌در يقال سوّمه الامر اذا كلفه اياه او اولاه اياه وآته نشان ايچون تمغا باصمق معناسنه‌در يقال سوّم الفرس اذا جعل عليه سيمة اى علامة و برآدمى هرنه ايشلرسه ايشلسون ديو كندى باشنه وكندى حالنه قومق معناسنه‌در يقال سوّم فلانا اذا خلاه وسومه لما يريده وبرآدمى بركمسه كندى مالنه حاكم ايدوب هروجهله تصرفنى اكا طپشرمق معناسنه‌در چفتلك كتخداسى كبى يقال سوّمه فى ماله اذا حكمه وطوارى كندى باشنه مسيب او تلاغه صاليورمك معناسنه‌در يقال سوّم الخيل اذا ارسلها وبرقومى شبخون ايلكله احواللرينى تباه وبرباد ايلمك معناسنه‌در يقال سوّم على القوم اذا اغار فعاث فيهم (السوام) سحاب وزننده و (السائمة) كندى باشنه او تلاغه صاليورلمش دوه‌لره دينور يقال له سوام وسائمة اى ابل راعية * مؤلفك دوه‌يه تخصيصى عرب طائفه‌سنه نسبتله‌در يوخسه جميع ماشيه ودابه‌ده جاريدر مكر اوّل وضعى دوه‌يه اولوب بعده متسع اولمش اوله (الاسامة) همزه‌نك كسريله دوه‌لرى كندى باشنه اوتارمق معناسنه‌در يقال اسام الابل اذا ارعاها وقويينك اغزينى توسيع ايچون يرقازمق معناسنه‌در يقال اسأم الحفرة على الركية اذا حفرها وبرنسنه‌يه حوالهٔ نظر ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اسام اليه ببصره اى رماه به (السيمة) سينك كسريله و (السومة) سينك ضميله و (السيماء) سينك كسرى ومد وقصر ايله و (السيمياء) الفك مديله علامت ونشان معناسنه‌در يقال فيه سيمة الصلاح وسومته وسيماه وسيماؤه وسيمياؤه اى علامته * شارح ديركه علم سيميا ايله متداول اولان سيميا لفظ عبرانى اولان شيم به معربيدركه آله معناسنه‌در (المسوّمة) معظمه وزننده‌كه اشبو ﴿حجارة من طين مسومة﴾ كريمه‌سنده واقعدر بعض مفسرين عليها امثال الخواتيم وبعضلر معلمة ببياض وحمرة وبعضلر معلمة بعلامة يعلم انها ليست من حجارة الدنيا عبارتيله تفسير ايلديلر يعنى شول طاشلردركه اوزرلرنده مهر مثالى نقشلر وار ايدى كه من عند الله اولديغنه علامات ايدى ياخود آق وقرمزى الاجه ايدى ياخود انلرده دنيا حجاره‌سندن اولمدقلرينى معلم بركونه علامت ونشانه وار ايدى وبونلر تسويمك معناى اولندن مأخوذدركه نشانه قلمق معناسنه‌در (السامة) حاله وزننده قويينك اغزنى توسيع ايچون قازيلان حفره‌يه دينور جمعى سيم‌در عنب وزننده وطاغلرده اولان شول طمره دينوركه طاغك اصل طينتنه مخالف اوله والتونه وكومشه على قول معدنلرده اولان التون وكومش طمرلرينه دينور جمعى سامدر واغاجك اوزد كنه دينور وعربستانده بر موضعدر ويمنده ايكى قريه آديدر وبصرده بر محله آديدركه بنوسامه دخى ديرلر وسامة بن لؤىّ بن غالب كعبك برادريدركه رجال نسب مصطفويدندر عليه السلام * محدثيندن ابراهيم بن الحجاج السامى وبرجماعت بصريون اكا منسوبلردر (السام) حال وزننده خيرزان اغاجنه دينور وهذيل يوردنده برطاغك آديدر واسم ابن نوح عليه السلامدر وقيالرده صوايركه جك خلقى اويمه چقوره دينور (سيموية) سينك كسرى وميمك ضميله اصحابدندر فى الاصل بلقاء شهرندندر نصرانى ايكن اسلامه كلدى (المسامة) ملامه وزننده شول انلو وقالين تخته‌يه دينوركه قپونك آلت ايشكنه وضع اولنوب قپونك قاعده‌سى آنك اوزرنده اولور ومحفه‌نك اوكنده اولان قالين دكنكه دينور (السوام) سحاب وزننده آتك كوزلرى التنده اولان ايكى چقوره دينور ايكيسنه سوامان ديرلر (سوام) غراب وزننده برقوش آديدر (يسوم) يقول وزننده جبال فرقده متصل برطاغدركه همان آنده اوق وياى دوزدكلرى نبع وشوحط اغاجلرى بتوب واول اغاجلرده ميمون كروهى ايوا ايدرلر (السهم) سينك فتحى وهانك سكونيله حظ ونصيب معناسنه‌در جمعى سهمان وسهمه كلور سينلرك ضميله يقال له فى هذا سهم اى حظ وقمار اوقنه دينوركه آنكله مقارعه اولنور يلكسز وتمرنسز ساده اولور جمعى سهام كلور مقارعه معناسنه مساهمه بوندندر وسهم نبل كلمه‌سنك مفرديدركه عربى اوقه دينور فارسيده تيردينور زيرا نبل كلمه‌سنك لفظندن مفردى يوقدر * شارحك بيانه كوره بونكده جمعى لفظندن سهام‌در وسهم البيت تركيده دخى اوق تعبير اولنان ديركه دينوركه آنى سقف آلتنه اوزادوب سائر ديركلرى واغاجلرى آنك اوزرينه استوار ايدرلر وسهم معاملات ومساحاتده آلتى ارشون مقداره اطلاق اولنور يقال ضرب المسّاح بسهمه فى الارض وهو مقدار ست اذرع فى معاملات الناس ومساحاتهم وارسلان طوته‌جق قولبه‌نك قپوسى اوزره وضع ايتدكلرى

مصنع طاشه دینورکه ارسلان اولقولبه قپوسندن ایچری کیروب زنبرکله وضع اولان طعمه یه یاپشدقده قپان
تخته سی کبی اول طاش دوشوب قپویی سدّ ایدر وسهم قریشدن برقبیله آدیدرکه بنوسهم ایله متعارفدر کذالك باهله
قبیله سندن برقبیله آدیدر (السهم) ضمتینله کونشك پرتوندن هواده ایپلك ایپلك تخیّل اولنان خرده نسنه لره
دینورکه اسی کونلرده متخیّل اولور چوجقلر شیطان عربه سی تعبیر ایدرلر وحرارت غالبه معناسنه در وعاقل
وحکیم کارکذارلره دینور یقال هم سهم ای عقلاء حکماء عمّال (السهمة) غرفه وزننده خصملغه دینور یقال
بینهما سهمة ای قرابة وبهره ونصیب معناسنه در یقال له فی هذا سهمة ای نصیب (السهام) سحاب وزننده
بودخی اسی کونلرده هواده ایپلك ایپلك متخیّل اولان نسنه لره دینور مخاط الشیطان معناسنه ویاز کونلرنده
هوانك آتشین اسیسنه دینورکه انسان وحیوانی علو کبی چالوب برباد ایدر نته که بادیه ده واقعدر یقال فی یومنا
هذا سهام وهو حرّ السموم ووهج الصیف ویقال سهم الرجل علی المجهول اذا اصابه السهام (السهام) غراب
وزننده وفتحله ده جائزدر بدنه عارض اولان آریقلغه وبوزقلغه دینور سام یلی چالمش کبی یقال به سهام ای ضمر
وتغیّر (سهام) کتاب وسحاب وزنلرنده یمنده بروادی آدیدر بعض نسخه ده ویفتح لفظی اشاغیده مرسوم اولمغله
طغیان قلمدر محلی بورادر (السهوم) هجوم وزننده برکسه یابرحیوان آریقلیوب لونو بدنی متغیّر اولمق معناسنه در
یقال سهم الرجل وسهم سهوما من الباب الثالث والخامس اذا ضمر وتغیّر لونه وبدنه وچهره ترش وعبوس اولمق
معناسنه در یقال سهم وجهه اذا عبس ویقال بوجهه سهوم ای عبوس (السهام) غراب وزننده دوه یه
مخصوص برمرض آدیدر * شارحك بیانته کوره بوراده وبالضمّ لفظی ساقطدر ومرض مزبور دوه یی اسی چالمقدن
عارض اولور (المسهوم) سهام علتنه اوغرامش دوه یه دینور (المسهمة) معظمه وزننده سهام علتنه اوغرامش
دوه لره دینور یقال بعیر مسهوم اذا اصابه السهام ویقال ابل مسهمة اذا اصابها السهام (الساهمة) آریقلیوب
زبونلنمش ناقه یه دینور یقال ناقة ساهمة ای ضامرة (السهوم) صبور وزننده طوشنجل قوشنه دینور (سهم الرامی)
برکوکب آدیدر (ذو السهم) معاویة بن عامرك لقبیدر غنائمدن احراز ایلدیکی سهم وحصّه سنی دائما قرناء واصحابنه
اعطا ایلدیکیچون ملقّب اولدی (ذو السهمین) کرز بن الحارث اللیثیّ لقبیدر (المسهم) معظم وزننده سهام شکلنده
چبوقلی نسیج اولنمش قماشه دینور (المسهم) مکرم وزننده هجین اولان آته دینورکه ایکی باشدن عربی وکحیل
اولمیاندر بوز آت تعبیر اولنور وشول کسه یه دینورکه درد عشق ومحبتدن وجودی نال قلم کبی قالمش اوله یقال رجل
مسهم الجسم ای ذاهبه فی الحب ومسهم ذکری آتی اسهامدن نادر اوله رق اسم فاعل اولور (الاسهام) همزه نك
کسریله سوزی چوغالدوب اوزاتمق معناسنه در یقال اسهم الرجل فهو مسهم کاسهب فهو مسهب زنة
ومعنی بونلر نوادر دندر زیرا قیاس اولان هانك کسریله اولمقدر (ساهم) کنده قبیله سنه مخصوص برفرس اسمیدر

﴿ فصل الشين المعجمة ﴾ (الشأم) شینك فتحی وهمزه نك سکونیله وبعضا تخفیفا الفه قلبله قبله نك صول
طرفنده واقع بلادك یعنی اولکه نك اسمیدر قبله نك مشأمه سنده یعنی صول جانبنده وقوعی باعث تسمیه در نته که
یمن اولکه سی یمین قبله ده اولمغله یمن اطلاق اولندی وبعضلر دیدیلرکه بنی کنعاندن برقوم اول اولکه یه تشأم یعنی
صول طرفلرنده واقع اولمغله اکا عزم وارتحال ایتدکلریچون شام تسمیه اولندی وعلی قول سام بن نوح علیهما
السلام اورایه نازل اولوب آبادان ایلمکله اسمیله مسما اولدی زیرا سام سریانیده شین معجمه ایله در یاخود شامه دن
مأخوذدرکه خال معناسنه در اولکه مرقومه نك ارضی جابجا خال کبی آق وقزل وسیاه اولمغله اسم مزبور ایله
تسمیه اولندی پس قول اخیرلره کوره مهموز اولمز وشام مؤنثدر ارض تأویلیله وبعضا مذکر اولور * شارح دیرکه
زمخشری سائر اهالئ شرق کبی حسینی ماده سندن اهل شامه بغض وعداوتلری اولمغله اساسده هو من اهل
الشأم والشأم عن مشأمة القبلة وهم اصحاب المشئمة عبارتیله تعریض وازدراء ایلمشدر (الشأمی) همزه ایله
اصلی اوزره در و(الشأمیّ) سحابیّ وزننده و(الشآم) سحاب وزننده اسم منسوبلردر لفظ اخیر تهام ویمان کبیدر
شارح دیرکه شام لفظنده قولین اخیرینه کوره شامیّ همزه سز اولمق لازمدر (الاشأم) همزه نك کسریله شام
اولکه سنه کلمك معناسنه در یقال اشأم الرجل اذا اتی الشام (التشأم) تفعل وزننده شامه نسبتلنمك معناسنه درکه
بن شاملویم دیمکدن عبارتدر یقال تشأم الرجل اذا انتسب الی الشام وصول طرفه عزیمت ایلمك وصول طرفه
یاتمق وصوله دونمك معنالرینه در یقال تشأم الرجل اذا اخذ نحو شماله وبرنسنه یی اوغورسز عدّ واتخاذ ایلمك
معناسنه در یقال تشأموا به مثل تطیّروا (التشئیم) تفعیل وزننده برآدمی شام طرفنه تسییر ایلمك معناسنه در یقال
شأمهم اذا سیرهم الی الشأم (الشؤم) شینك ضمیله اوغورسزلق معناسنه در یقال به شؤم ای ضدّ الیمن * شارح دیرکه

﴿ فصل الشين المعجمة ﴾

عربلر بر سمته كيدركن صول طرفدن مرئى اولان جانورى تطيرّ ايلمكله اوغورسزه شؤم اطلاقى آندن منشعب اولمشدر انتهى * وشؤم سياه دوه‌لره دينور وآق تويلو دوه‌لره دينور بو ايكى معناده لفظندن مفردى يوقدر ﴿الشأم﴾ شينك فتحى وهمزه‌نك سكونيله برآدمى اوغورسزلغه اوغراتمق معناسنه‌در يقال شامهم وعليهم شأما من الباب الثالث اذا جرّ عليهم الشؤم ﴿الشائم﴾ برآدمى اوغورسزلغه اوغراديجى كسه‌يه دينور ﴿الشأمة﴾ سلامه وزننده اوغورسز اولمق معناسنه‌در يقال شؤم فلان عليهم شأمة وشئم على المجهول اى صار شؤما عليهم ﴿ماأشأمه﴾ فعل تعجبدر فلان نه عجب اوغورسزدر ديمكدر ﴿المشؤوم﴾ مذموم وزننده و﴿المشوم﴾ مقول وزننده اوغورسز بداختر ومنحوس كسه‌يه دينور * مترجم ديركه درّة الغوّاص نام كتابنده حريرى ديمشدركه بلاهمز مقول وزننده مشوم ديمك اوهامندندر صواب اولان مشؤوم اولمقدر مذموم وزننده يقال شؤم الرجل على المجهول فهو مشؤوم ويقال شأم فلان اصحابه اذا مسهم بشؤم من قبله يعنى ياران وهمدملرينه اوغورسزلغى سرايت ايتدردى وشهاب شرحنده ديديكه كلام مزبورك مقتضاسى مشوم فاعل معناسنه اولمقدر نته‌كه مستور ساتر معناسنه‌در وشريف مرتضى قولى اوزره بو عرب استعمالى دكلدر زيرا عربلر بالنفس بدبخت اولانه مشوم وغيره بدبختلكى سارى ولاحق اولانه شائم ديرلر قالديكه مشؤوم مضروب وزننده ومشوم مقول وزننده ايكيسيده صحيحدر نهايت وزن ثانى خلاف افصحدر ومادۀ مرقومه شأمه‌دن مأخوذدركه صول جانبه دينور نته‌كه اوغورليلق معناسنه اولان يمن يمنه‌دن مأخوذدركه صاغ طرفه دينور زيرا عربلر خير ومنفعتى يمينه وشرّ ومضرّتى شماله نسبت ايدرلر حتى فلان عندى باليمين ديرلر فلانك يانمده وقع وحرمتى واردر معناسنه وفلان عندى بالشمال ديرلر فلان يانمده بى عزّ وحيثيتدر ديه‌جك يرده ومفسرينك اصحاب ميمنه ايله اصحاب مشأمه نك تفسيرى خصوصنده اقاويل عديده‌لرى اولمغله محللرنده مشروحدر انتهى ﴿الاشائم﴾ اشأم لفظنك جمعيدر ايامن مقابليدركه ايمن كلمه‌سنك جمعيدر اوغورسزلر ونامباركلر ديمكدر ويقال طائر اشأم اى جار بالشؤم ويقال جرى لهم الطائر الاشأم والطير الاشائم زيرا عربلر قوش ايله تفأل وتطيرّ ايدرلر ﴿الشومى﴾ طوبى وزننده اشأم لفظندن مؤنثدر صول ايله وصف اولور يقال ضربه باليد الشومى ضدّ اليمنى ﴿الشأمة﴾ تمره وزننده و﴿المشأمة﴾ مرحله وزننده يمنه وميمنه مقابليدركه صول جانب ديمكدر ﴿الشئمة﴾ شينك كسريله طبيعت معناسنه‌در يقال هو كريم الشئمة اى الطبيعة نته‌كه همزه‌سز دخى لغتدر ﴿المشاءمة﴾ مفاعله وزننده برآدمى يا برنسنه‌يى صول طرفه المق معناسنه‌در تقول شائم باصحابك على الامر اى خذ بهم ذات الشمال ﴿الشبم﴾ فتحتينله صوغوق معناسنه‌در يقال يوم شديد الشبم اى البرد ومصدر اولور صوغوق اولمق معناسنه يقال شبم الماء شبما من الباب الرابع اذا برد ﴿الشبم﴾ كتف وزننده اوشومش آدمه دينور على قول قرنى آج اوله‌رق اوشومش آدمه دينور يقال رجل شبم اى بردان اومع الجوع والومه دينور موت معناسنه واغويه دينور سمّ معناسنه بونلره برودتلرندن ناشى اطلاق اولندى ﴿الشبمة﴾ فرحه وزننده سموز بقره‌يه دينور يقال بقرة شبمة اى سمينة ﴿شبام﴾ سحاب وزننده برنبات آديدر ﴿الشبام﴾ كتاب وزننده اناسى ايمسون ديو اوغلاق اغزينه ارقورى چوردكلرى اغاجه دينوركه اسنك تعبير اولنور وشبام برقبيله وشامده برموضع ويمنده قبيلۀ همدان يوردنده برطاغ وجبل كوكبان تحتنده حمير قبيله‌سنه مخصوص بربلده وزمرمر يانده بنى حبيب قبيله‌سنه مخصوص بربلده وحضرموت ايالتنده بربلده اسمليدر وشبام نسوانك يوزلرينه طوتندقلرى پچه‌نك باغنه دينوركه ايكى طرفلو ايكى دانه اولمغله شبامان ديرلر اكسه‌لرندن برى برينه بند ايدرلر ﴿الشبمّ﴾ خدبّ وزننده بودخى اوغلاق اغزينه اوريلان اسنكه دينور ﴿الشبم﴾ شينك فتحيله اوغلاق اغزينه اسنك چورمك معناسنه‌در يقال شبم الجدى شبما من الباب الاول اذا جعل الشبم فى فيه ﴿التشبيم﴾ تفعيل وزننده شبم معناسنه‌در يقال شبم الجدى بمعنى شبم ﴿المشبّم﴾ معظم وزننده تشبيمدن اسم مفعولدر ومنه المثل * تفرق من صوت الغراب * وتفرس الاسد المشبم * يعنى قرغه آوازندن قورقوب واغزى اسنكلى ارسلانى صيد ايدرسن مثل مزبور شئ حقيردن خوف وخشيت ايدوب امر خطيره اقدام واقتحام ايدن كسه حقنده ضرب اولنور بربدويّه خاتون براغزى باغلو ارسلان صيدو ضبط ايدوب بعده برقرغه آوازى ايشتمكله خوف ايلدكده كلام مزبورى تفوّه ايلديلر ﴿الشبرم﴾ قنفذ وجعفر وزنلرنده بودور كشى‌يه دينور وقنفد وزننده بخيل وناكسه دينور وكوفه قربنده بنى عجل جماعتى يوردنده برصويك آديدر وميشه اغاجلرندن برتيكنلى اغاج آديدركه وباء وطاعونه نافعدر وبربشقه نبات آديدركه مرجمكه شبيه دانه‌لرى اولور وكوكى سود ايله مملؤ وغليظ اولور ورقى ولبنى وثمرى بالجمله مسهلدر لكن لبنى استعمال خطرناكدر مستعمل اولان كوكيدر بركون بركيجه تازه سد ايچره نقع وسدى اوچ دفعه تجديد بعده اخراج ايدوب تجفيف ايلدكدنصكره هندبا وراز يانه عصاره‌سنه

مطلب

تكرار نقع واوچ كون على حاله ترك ايدوب بعد التجفيف تربد وهليلج وصبر ايله برابر آندن قرصلر دوزوب استعمال
ايده‌لر بو صورت اصلاح اولندقده دوای فائق وداروی رائق اولور بو نبات تركيده اغاج سدلكنى ديدكلريدركه
مصريلر اكا شربت حجازى تعبير ايدرلر (الشبرمة) قنفذه وزنده كدى‌يه دينور سنور معناسنه واورغاندن
وايپلكدن طاغلوب آيريلان تللره دينور (المشبرم) مدحرج وزنده بودخى اورغاندن وايپلكدن آيريلان
تللره دينور (الشتم) كتم وزنده و (المشتمه) مرحله وزنده و (المشتمة) تانك ضميله سوكمك معناسنه‌در يقال
شتمه شتما ومشتمة ومشتمة من الباب الثانى والاوّل اذا سبه (المشتوم) و (الشتيم) اميروزنده سوكلش آدمه دينور
مؤنثى مشتومه وشتيم در مذكرى كبى وشتيم بدمنظر وزشت پيكر كمسه‌يه اطلاق اولنور يقال رجل شتيم اى كريه
الوجه وآزغين چهره‌لو ارسلانه دينور (الشتيمة) سفينه وزنده اسمدر سوكش ودشنام معناسنه در
(المشاتمة) مفاعله وزنده و (التشاتم) تفاعل وزنده سوكشمك معناسنه‌در يقال شاتما وتشاتما اى تسابّا
شارح ديركه مشاتمه اكثرى واحد ايچون استعمال اولنور فيقال شاتمه اى شتمه (المشتّم) معظم وزنده و (الشتامة)
جبانه وزنده بونلرده آزغين وعبوس چهره‌لو ارسلانه دينور (الشتامة) سلامه وزنده بدچهره اولمق معناسنه‌در
يقال شتم الرجل شتامة من الباب الخامس اذا كان شتيما (شتيم) زبير وزنده ابن ثعلبه‌دركه ضبه قبيله‌سندن
برقبيله پدريدر ياخود صواب اولان شيم اولمقدر ياى تحتيه ايله وشتيم بن خويلد الفزارى شاعردر (الاشتوم) اسلوب
وزنده تنيس قضاسنده برحصار اسميدر (الشجم) ضمتينله مناره كبى اوزون وخبيث وداهيه وعفريت اولنلره
دينوركه حيه وصفيدر مفردى غير مسموعدر (الشجم) فتحتينله هلاك معناسنه‌در يقال شجم الرجل شجما
من الباب الرابع اذا هلك (الشجعم) جعفر وزنده ارسلانه دينور واوزون نسنه‌يه دينور وانسانك جسدنه ياخود
كردننه دينور (الشحم) شينك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونيله ايچ ياغنه دينور وتقول العرب لقيته بشحم كلاه اى فى حال
نشاطه يعنى فلانه نشاط وانبساطى حالنده ملاقى اولدم ديه‌جك يرده لقيته بشحم كلاه ديرلر كلى بوبركه دينوركه
اثر قوّت بدندر وشحم مصدر اولور برآدمه ايچ ياغى يدرمك معناسنه يقال شحمه شحما من الباب الثالث اذا اطعمه
(الشحمة) تمره وزنده تاى تخصيصله شحمدن برپاره‌يه دينور وبرقوش اسميدر وعربه مخصوص برلعب آديدرو شحمة
الارض منتاره اطلاق اولنور كذلك آق قور تجغزلره دينوركه چامورلقده اولور على قول برصو غلجانى ديدكلريدر
وشحمة الاذن قولاغك يومشغنه دينوركه كوبه چكره‌جك يريدر وشحمة المرج خاتم چچكنه دينور وشحمة الحنظل
ابوجهل قرپوزينك چكردكلرندن غيرى ايچنده اولان اتنه دينور اغاج قاوننك اتى كبى وشحمة الرمان نارك چكردكلرى
ارقه‌سنده اولان صاريجه انجه زاره دينور خروزلرى بيننى فصل ايدر (ابوشحمه) عبدالرحمن بن عمر بن الخطّاب
كنيه‌سيدر وعبّاس بن محمد بن ابى شحمه محدّثدر (الشحيم) لحيم وزنده سموز آدمه دينور يقال رجل شحيم
اى سمين (الشحامة) كرامه وزنده سموز اولمق معناسنه‌در يقال شحم الرجل شحامة من الباب الخامس اذا كان
شحيما (المشحم) محدّث وزنده خانه‌سنده ايچ ياغى چوق اولان آدمه دينور يقال رجل مشحم اى الكثير الشحم
فى بيته (المشحم) محسن وزنده دوه‌لرى سموز آدمه دينور (الشحم) كتف وزنده شيره‌سى ازجه اولان اتلى
اوزمه وصف اولور يقال عنب شحم اى قليل الماء وايچ ياغنه مشتهى آدمه دينور يقال رجل شحم اى مشتهى
الشحم (الشحم) فتحتينله ايچ ياغنه اشتها كار اولمق معناسنه‌در يقال شحم الرجل شحما من الباب الرابع اذا كان
شحما (الشاحم) و (الشحّام) شدّاد وزنده ايچ ياغى صاتيجيسنه دينور (الشخم) شينك فتحى وخاى معجمه‌نك
سكونيله و (الشخوم) قعود وزنده طعام بوزيلوب فاسد وتباه اولمق معناسنه‌در يقال شخم الطعام وشخم وشخم
شخما وشخوما من الباب الثالث والرابع والخامس اذا فسد (التشخيم) تفعيل وزنده طعامى فاسد وتباه ايلمك
معناسنه‌در تقول شخمت الطعام اى افسدته (الاشخام) همزه‌نك كسريله سودك رايحه‌سى بوزلمق معناسنه‌در
يقال اشخم اللبن اذا تغيرّت رايحته (الاشخم) احمر وزنده اق قيله دينور يقال شعر اشخم اى ابيض وچايرسز
وچمنسز باغچه‌يه دينور يقال روض اشخم اى لانبت فيه وشول ياغز اشكه دينوركه چهره‌سنك وبروننك سياهى
سائر جسدندن زياده اوله يقال حمار اشخم اى ادغم (الشخم) ضمتينله ككزلرى طوتق كمسه‌لره دينوركه اصلا
رايحه آلمزلر كرك طيب وكرك خبيث اولسون (الاشخيام) احميرار وزنده اوتلرك تازه‌سى قوريسنه قارشمق
معناسنه‌دركه بعض يرى تازه وبعض يرى قورى اولمقدن عبارتدر يقال اشخامّ النبت اذا اختلط الرطب باليابس
(الشدقم) جعفر وزنده و (الشداقم) علابط وزنده ارسلانه دينور وآوردى ككيش آدمه دينور يقال رجل
شدقم اى واسع الشدق وشدقم بردوه بوغورينك اسميدركه نعمان بن منذرك ايدى ابل شدقميات انك نسلندندر

(الشذام) ذال معجمه ايله سحاب وزننده طوزه دينور ملح معناسنه وعقربك وآرينك ايكنه‌سنه دينور (الشيذمان)
شينك فتحى وذالك ضميله قورده دينور ذئب معناسنه (الشيذمانة) هايله كنج وروندة ناقه‌يه دينور (الشرم) شينك
فتحيله بر شجر آديدر ودريانك انكين يرينه على قول كورفزنه دينور يقال اضطربت السفينة فى شرم البحر
اى فى لجته او فى خليجه * شارح ديركه وضع ماده‌يه معناى ثانى ملايمدر وشرمك چوق چاپره دينوركه كثرتندن ناشى
طوار قسمى همان باشلرندن اوتلايوب اشاغيلرينه محتاج اولميه وشرم بر موضع آديدر شرماء دخى ديرلر صحراء وزننده
وشرم مصدر اولور يارمق معناسنه يقال شرم الشئ شرما من الباب الثانى اذا شقه وبرونك اوجنى كسمك
معناسنه‌در يقال شرم انفه اذا قطع ارنبته بوراده ما بين الارنبه نسخه‌لرى غلطدر وبر آدمه مالندن بر مقدارجه
افراز وتخصيص ايلمك معناسنه مستعملدر يقال شرم له من ماله اذا اعطاه قليلا (الشرماء) صحراء وزننده
شرم ديدكلرى موضع مذكوره دينور وايكى دليكى بر اولان عورته دينور يقال امرأة شرماء اى مفضاة (الشرم)
فتحتينله برون اوجى كسيك اولمق معناسنه‌در (الاشرم) احمر وزننده برونك اوجى كسلمش آدمه دينور يقال رجل
اشرم اى بين الشرم مشروم الانف بوجهتدن سركردهٔ حبشه اولان ابرهه‌يه اشرم اطلاق اولنور ايدى فيل
وقعه سنده طاشك بريسى برونك اوجنه راست كلوب قطع ايلمشيدى واروب ملكلرينه وقعه‌يى اخبار ايلدكده
فى الحال اولدخى هلاك اولدى (الشرمة) غرفه وزننده بر طاغك آديدر (الشرمة) فتحاتله شحر قربنده بر موضعدر
(الشروم) صبور وزننده و (الشريم) امير وزننده شرماء كبى ايكى دليكى بر اولمش عورته دينور وشريم فرجه
اطلاق اولنور ياريق اولديغيچون (الشارم) نشانك بر كوشه‌سنى ياران اوقه دينور يقال سهم شارم اذا كان يشرم
جانب الغرض (التشريم) تفعيل وزننده بر نسنه‌يى پك يارمق ويارق يارق ايلمك معناسنه‌در يقال شرّمه اذا شققه
وشكار ياره‌لو اوله‌رق قاچوب قورتلمق معناسنه‌در يقال شرّم الصيد اذا انفلت جريحا (التشرّم) تفعل وزننده
يارلوب پاره پاره اولمق معناسنه‌در يقال تشرّم الشئ اذا تمزّق وتشقق (الشرذمة) شينك وذال معجمه‌نك كسريله
ازجه جماعت انسانى‌يه دينور يقال جاءت شرذمة من الناس اى قليل وسفرجلدن وسائر نسنه‌لردن بر پاره‌يه
وبر بلوكه دينور جمعى شراذم وشراذيم كلور وشراذم كهنه‌و پاره پاره جامه‌لره اطلاق اولنور يقال ثياب شراذم
اى اخلاق متقطعة (الشطم) ختم وزننده جماع ايلمك معناسنه‌در يقال شطم المرأة شطما من الباب الاول
اذا نكحها (الشيظم) ظاى معجمه ايله حيدر وزننده كنج اولوب اوزون وتنومند اولان دوه‌يه وآته وانسانه دينور
جمعى شياظمه‌در مؤنثى شيظمه‌در وقوجان بيوك كرپى‌يه دينور وبر رجل آديدر وارسلانه دينور (الشيظمى)
حيدرىّ وزننده شيظم ايله معناى اوّلده مرادفدر وضرب لسانه مالك طلاقتلو فصاحتلو سخنور آدمه دينور يقال
هو شيظمىّ اى مقول فصيح وسكيرلرى قوىّ وايرى ويوكسك ياپيلو آته دينور وارسلانه دينور (التشيظم) تدحرج
وزننده بركمسه حقنده حدّى متجاوز سوزلر ايله حواله وشر كير اولمق معناسنه‌در يقال تشيظم عليه بالكلام اذا تخطرف
(الشم) شينك فتحيله ناس بينلرينى اصلاح ايلمك معناسنه‌در يقال شم بينهم شعما من الباب الاول اذا اصلح (الشعموم)
زنبور وزننده پك اوزون آدمه دينور (شعثم) ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده ابن حيّان دركه مصر فتحنده حاضر اولمشدر
وشعثم بن اصيل محدّثدر وذؤيب بن شعثم على قول ابن شعثن در اصحابدندر ومهلهل نام امير وشاعرك بيوم الشعثمين
قولنده شعثمين كلمه‌سنى كرچه تفسير ايلمامشلر لكن ظاهرا بر موضع آديدركه انده بر وقعه واقع اولمشدر * شارح ديركه
خلاصهٔ اقوال اهل ادب بودركه شعثمان ايكى كمسه‌دركه مهلهل يدنده مقتول اولديلر بعضلر ديديكه برى شعثم
وبرى شعيث ايدى كه معاوية بن عامرك اوغللريدر تغليب اولنمشدر ومهلهل مرقوملك قولندن مرادى اشبو * فلو نبش
المقابر عن كليب * فيخبر بالزنائب اىّ زير * بيوم الشعثمين لقرّ عينا * وكيف لقاء من تحت القبور * وزنائبدن مراد يوم
الزنائبدركه حرب البسوس وقعه‌سيدر مزبور شعثمين ديدكلرى كمسه‌لرى مهلهل كايبك انتقامنه قتل ايلدى (الشغموم)
غين معجمه ايله عصفور وزننده و (الشغميم) قنديل وزننده اوزون بويلو خوب اندام وخوش سيما آدمه دينور
بو صفتده اولان سائر حيوانه ده اطلاق اولنور يقال رجل شغموم وشغميم وامرأة وناقة شغمومة وشغموم وشغميم اى طويل
مليح (الشغم) كتف وزننده حريص وشرهمند كمسه‌يه دينور (المشغوم) سودى چوق اولان ناقه‌يه دينور
(الشقم) شينك وقافك فتحيله بر جنس خرما اسميدر على قول بر شوم ديدكلرى نوعيدر مفردى شقمه‌در (الشكم) شينك
ضميله و (الشكمى) بهمى وزننده اسملردر عوض وجزاء معناسنه‌در وويركويه دينور عطا معناسنه * شارح ديركه بو ماده
عوض ومجازات اوله‌رق اعطا ايلمكه موضوعدر وبعضا اطلاق وتقييد علاقه‌سيله همان اعطا معناسنه‌ده استعمال
اولنور * نته‌كه مؤلفك عبارسى اكا تلميحدر انتهى (الشكم) شينك فتحيله بر آدمه بر نسنه مقابلنده عوض وجزا ايلمك

معناسنه‌در يقال شكمه شكما من الباب الاول اذا جزاه وشكم وشكيم اصرمق معناسنه‌در يقال شكمه
شكما وشكيما اذا عضه وشكم رشوت ويرمك معناسنه مستعملدر كويا كه شكيمه ايله اغزنى بند ايدر يقال شكم الوالى
اذا رشاه ﴿الاشكام﴾ همزه‌نك كسريله بو دخى بر آدمه بر نسنه مقابلنده عوض ومكافات ايلك معناسنه‌در يقال
اشكمه اذا جازاه ﴿الشكيمة﴾ سفينه وزننده انفه وانتصار صفتنه اطلاق اولنوركه شديد وشهم النفس آدمك بركمسه
جانبندن كندى طرفنه دركار اولان ظلم وقهر واستيلا كبى وضعنى قطعا هضم وتحمل ايتميوب ابا وامتناع وشدتله
مقابله ومقاومت ايلمسندن عبارتدر وبو شكيمۀ فرسدن مأخوذدر يقال فلان ذو شكيمة اى ذو انفة وانتصار من الظلم
وسركش وشديد النفس وصاحب عار وحميت اولمغله اصلا فرد واحده سرفرو وانقياد ايتمز اولان آدمه شديد
الشكيمه اطلاق اولنور يقال فلان شديد الشكيمة اى انف ابى لا ينقاد وشكيمه عهد وپيمانه اطلاق اولنور يقال بينهما
شكيمة اى عهد واستكبار وترفع معناسنه‌در يقال هو ذو شكيمة اى ذو شمم بوراده فهد وسم نسخه‌لرى غلطدر
وبر نسنه‌يه بكزه‌مكه اطلاق اولنور يقال له به شكيمة اى شبه وطبع وطبيعت معناسنه‌در وكمدن آتك اغزنه ارقورى
كيرن دموره دينوركه فأس لجام يعنى كم طماغى ديدكلرى چتال دمور انده اولور وصولوق وايكى طرفلو ديزكينا كا
چكوريلور تركيده آغزلق تعبير اولنور باشى سردو سركش آتلره قالين وقوى ايدرلر جمعى شكائم وشكم كلور ضمتينله
وشكيم كلور هاسز ذكر اولنان معانى بوندن مأخوذدر ﴿الشكم﴾ فتحتينله آجقمق معناسنه‌در يقال شكم الرجل
شكما من الباب الرابع اذا جاع ﴿الشكم﴾ كتف وزننده ارسلانه اطلاق اولنور ﴿الشكيم﴾ امير وزننده مصدردركه
ذكر اولندى وشكيم القدر قزغانك قولپنه اطلاق اولنور ﴿شكامه﴾ ثمامه وزننده ﴿شكيم﴾ زبير وزننده ﴿مشكم﴾
منبر وزننده اسامئ ناسدندر ﴿الشالم﴾ و﴿الشولم﴾ و﴿الشيلم﴾ شينلرك ولاملرك فتحيله زوان اسميدركه بغداى
ارالقلرنده اولور وبو عندالاكثر دلوجه ديدكلريدركه شيلم وزوان شئ واحددر وعندالاقل شيلم قرموق ديدكلريدر
﴿الشلم﴾ قنب وزننده قغلجمه دينور ومنه يقال فلان يتطاير شلمه اى شراره من الغضب ﴿شلم﴾ بقم وزننده و﴿شلم﴾ كتف
وزننده و﴿شلم﴾ جبل وزننده بيت المقدس اسميدركه حرم قدس شريف اولور كتف وزنندن ماعدا اسمين عجمه ووزن
فعل علتلريله غير منصرفدر وعبرانيده شهر مرقومك اسمى اورشليم‌در * شارحك بيانه كوره شلم وسائرى قدس
شهرينك اسميدر ﴿شلام﴾ سحاب وزننده واسط ايله بصره بيننده بر بطيحه‌در ﴿الشم﴾ شينك فتحى وميمك تشديديله
و﴿الشميم﴾ شينك فتحيله و﴿الشميى﴾ خليفى وزننده وبو زمخشريدن منقولدر قوقلمق معناسنه‌دركه قواى خمس
ظاهره‌دن برونده اولاندر تقول شممت الريحان اشمه بالفتح وشممته اشمه بالضم شما وشميا وشميى من الباب
الرابع والاول اذا اخذ ريحه بحس الانف ﴿التشمم﴾ تفعل وزننده و﴿الاشتمام﴾ افتعال وزننده و﴿التشميم﴾ تفعيل
وزننده بر نسنه‌يى كركى كبى قوقلمق معناسنه‌در تقول تشممته واشتممته وشممته بمعنى شممته * شارح ديركه بوراده شميته
نسخه‌سى غلطدر لكن تظنن لفظنده تظنى ديدكلرى كبى بونده دخى تخفيفا ميم اخيره‌يى يايه قلب ايتمك مطرده‌در
وامثالى واقعدر ﴿الاشمام﴾ همزه‌نك كسريله بر كمسه‌يه بر نسنه‌يى قوقلتمق معناسنه‌در يقال اشمه الطيب اذا جعله
يشمه وكبر ودماغدن ناشى باشى يوقارى طوترق كتمك معناسنه‌در يقال اشم الرجل اذا مر رافعا رأسه وبر نسنه‌دن
عدول ايلك معناسنه‌در يقال اشم عنه اذا عدل واشمام اهل تجويد اصطلاحنده بر حرفه ضمه ياخود كسره
اذاقه ايلمكدن عبارتدر شويله كه اول حركه‌لر كمال ضعفدن مسموع ومعتد بها اولميه واكر اشعارده اولورسه
وزنه كسر وخلل عارض اولميه * شارح ديركه اشمام رومدن اقل اولور زيرا روم اختلاس حركه اولمغله حركۀ خفيه
اولوب ايشيدلمكه قابل اولور واشمام مجرد دوداقله ضمه يا كسره اشارت اولمغله ايشيدلمكه قابل اولمز پس اشمام اولنان
حرفه‌يك ضعيف اولديغندن متحرك دينلمز ساكن يا شبيه بالساكن اطلاق اولنور واشعارده تقطيع ووزنى اخلال
ايلمزنته كه اشبو * متى انام لا يؤرقنى الكرا * ليلا ولا اسمع اجراس المطى * بيتنده لا يؤرقنى كلمه‌سنده واقعدركه مجزوم
القافدر انتهى * واشمام سنت ايدن كمسه سنت موضعى دينلدن بوداميوب همان بر مقدارجه‌سنى قطع ايلك
معناسنه‌در كرك اوغلان وكرك قيز اولسون يقال اشم الحجام الختان والخافضة البظر اذا اخذا منهما قليلا
﴿المشامة﴾ مفاعله وزننده و﴿التشام﴾ تفاعل وزننده قوقلشمق معناسنه‌در يقال شاما وتشاما اذا شم احدهما
الاخر ومشامه بر آدمه پك صيقى يقين اولوب سرائر واحواله نظر واطلاع ايلك معناسنه مستعملدر تقول شاممه
على الامر اى انظر ما عنده وقاربه وادن منه ﴿الشمام﴾ شداد وزننده تركيده ييلغج وشمام محرفى شمامه وفارسيده
دستنبويه ديدكلرى نسنه‌دركه ابو جهل قاونى طرزنده كوچك وقرمزى ويشل وصارى الاجه ومخطط اولور
رايحه‌سى بارد ورطب اولوب دماغى ملين ونومى جالب واكلى تليين طبيعتده مؤثردر ﴿الشمامات﴾ شمامه‌نك

مطلب

جعیدرکه جبانه وزننده‌در تشمم اولنان ریح طیبه‌یه دینور (الشمیم) امیروزننده یوکسك نسنه‌یه دینور
یقال بناء شمیم ای مرتفع (المشموم) مسك دیدکلری عطره اطلاق اولنور یقال جاء وعلیه رایحة المشموم ای المسك
(الشمم) فتحتینله یقینلق معناسنه‌در یقال فی داره شمم ای قرب وایراقلق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال
فی داره شمم ای بعد وطاغده اولان یوکسکلکه دینور یقال فی الجبل شمم ای ارتفاع وبرونك دوزواسلوب
واندامی خوش ولطیف اوله‌رق قصبه‌سنك یوکسك ویومشغنك دیکجه اولمسنه دینور علی قول برونك یومشغی
قصبه‌نك خوش ولطیف دوزلکنه وارد اولمق یعنی یوقریدن یومشغنه کلنجه سبیکه کبی حسن ولطافتله چکیملی
وآقندیلی هموار اولوب وقصبه‌نك یوکسکلکی ذلف دیدکلرندن زیاده‌جه اولمسنه دینور وذلف برون کوچك
ویومشغی دوز وقصبه باصقجه اولمغه دینوروعندالبعض شمم برون انجه واوزون اولوب یومشغنك اوجی آقندیلی
اولمغه دینورکه طغان برونلو اولمق تعبیر اولنور یقال فی انفه شمم وهو ارتفاع قصبة الانف وحسنها واستواء اعلاها
وانتصاب الارنبة اوورود الارنبة فی حسن استواء القصبة وارتفاعها اشدّ من ارتفاع الذلف اوان یطول الانف ویدقّ
وتسیل روثته * شارح دیرکه شمم بو معنالرده مصدر دخی اولور انتهی * وشمم تکبرلك ایلمك معناسنه مستعملدر
یقال شمّ الرجل شمما اذا تکبر وصنه‌نمق ویوقلنمق معناسنه مستعملدر یقال شمّ الرجل علی المجهول اذا اختبر
(الاشمّ) برونی وصف مذکور اوزره اولان آدمه دینور یقال رجل اشمّ ای فی انفه شمم وعار وحمیت صاحبی سید
وذیشان آدمه اطلاق اولنور یقال رجل اشمّ ای سید ذو انفة وباشلری یوکسك اموزه وصف اولور یقال منکب
اشمّ ای المرتفع المشاشة (شمام) سحاب وزننده برطاغك آدیدر (برقة شماء) برجبل معروفدر (الشماشم) شینٖ اولانك
فتحیله خرما کسلدکدنصکره سالقمده قلان تازه خرما بقیه‌لرینه دینور (اشموم) اسلوب وزننده مصر اقلیمنده
ایکی بلده آدیدر (الشنم) شینك فتحی ونونك سکونیله طرملامق معناسنه‌در یقال شنم وجهه شنما من الباب الاول
اذا خدش وبرنسنه ایله کوده‌نك دریسنی یاروب یرتمق معناسنه‌در یقال رمی فشنم اذا خرق طرف الجلد (الشنم)
ضمتینله قولاغی کسك انسان وحیوانلره دینور (الشنم) قنب وزننده شلم معناسنه‌درکه قفلجمه دینور یقال
یتطایر شنمه ای شلمه (شنتم) جندل وزننده ابوعاصم یاخود ابوسعید السهمی درکه اصحابدندر علی قول شنیم در
یای تحتیه ایله (الشنخم) خای معجمه ایله جردحل وزننده سموز سمین معناسنه‌در (الشنعم) جردحل وزننده پك
واوزون آدمه دینور (الشنغم) غین معجمه ایله جردحل وزننده رغم کلمه‌سنه اتباع ومزاوجة ایراد اولنور یقال رغماله
شنغما اتباع علی قول سین مهمله ایله‌در (الشنقم) قافله جردحل وزننده آزجه نسنه‌یه دینور شیٔ قلیل معناسنه
(الشهم) سهم وزننده و(المشهوم) میمك فتحیله پك زیرك وذکیّ الفؤاد تیز فهم وآتشین ذهن وچیره مزاج آدمه
دینور جمعی شهام کلور یقال رجل شهم ومشهوم ای ذکیّ الفؤاد متوقد وجنبشلو نشاطلو جست وتوانا آته
اطلاق اولنور یقال فرس شهم ای سریع نشیط قویّ واوامر واحکامی نافذ مسموع الکلام سیدو سرکاره وصف
اولور بونك جمعی شهومدر یقال هو شهم ای سید نافذ الحکم وشول طاشه دینورکه ارسلان صیدی ایچون
یاپدقلری قولبه‌نك قپوسی اوزره وضع اولنور ارسلان ایچری کیروب طعمه‌یه یاپشدقده زنبرکلو مصنع اولمغله همان
دوشوب قپویی سدّ ایدر واکا مهمله ایله سهم دخی دینور وشهم بن مرّه محارب قبیله‌سندن برشاعردر وشهم بن
مقدام ثوری شیخیدر وشهم بن عبدالله وسلمة بن شهم محدّثلردر وابو شهم یزید بن ابی شیبه صحابه‌در وشهم مصدر
اولور آته زجر وآزار ایلمك معناسنه‌در یقال شهم الفرس شهما من الباب الثالث اذا زجره وشهم وشهوم قعود
وزننده برآدمی قورقتمق معناسنه‌در یقال شهم فلانا شهما وشهوما من الباب الثالث والاوّل اذا افزعه (الشهامة)
کرامه وزننده برکمسه شهم اولمق معناسنه‌در یقال شهم الرجل شهامة من الباب الخامس اذا کان شهما وکذا
الفرس (الشهام) سحاب وزننده سعلاة معناسنه‌درکه قونجلوزه دینور (الشیهمة) حیدره وزننده قوجه قاری‌یه
دینور (الشیهم) حیدروزننده بیوك کرپی‌یه دینور یاخود ارککی نوعندن اوقلری ایری اولانه دینور
(الشاهسبرم) هانك کسری وباء ورانك فتحه‌لریله شاهسفرم دخی دینور فایله ریحانه دینورکه فسلکن تعبیر اولنان
شکوفه‌در * شارحك بیانه کوره شاه اسپرم معرّبیدر سلطانی فسلکن دیدکلریدر (الشیمة) شینك کسریله
خوی وطبیعت معناسنه‌در مهموزا دخی لغتدر یقال هو حسن الشیمة ای الطبیعة ویردن قازیلان طپراغه دینور
(التشیم) تفعل وزننده بر ولد خوی وطبیعتده پدرنه چکمك معناسنه‌در یقال تشیم فلان اباه اذا اشبهه فی الشیمة
مؤلف بونی تکرار ایلمشدر ودخول معناسنه‌در یقال تشیم الشیٔ فی الشیٔ اذا دخل فیه وصاچ وصقاله قیرسرپمك
معناسنه مستعملدر یقال تشیمه الشیب اذا علاه (الشامة) حاله وزننده بدنده شول نشان ونقطه‌یه دینورکه

سائر اعضانك لوننه مخالف اوله تركيده بك و بنك و فارسيده خال دينور جمعى شام وشامات كلور ومحمد بن محمد ومحمد
بن اسمعيل الشاماتيان محدّثلردر * شارح ديركه زمخشرى شامه يى ات بك ايله تفسير ايلمشدر وشامات نيسابورك
نواحى اربعه سندن بر ناحيه در مرقوملر اورايه منسوبلردر انتهى * وشامه بدنده اولان سياه اثره دينودلكه كبى كه
خلقى و عارضى اولور كذلك ارضده اولان جابجا سياه اثره اطلاق اولنور جمعى شام كلور و سياه ناقه يه دينور وعربلرك
ماله شامة ولا زهراء ديدكلرى بو معناد ندركه ماله ناقة سوداء ولا بيضاء ديمكدر وشامه آتك صفحه سنده اولان
سياه لكه يه دينوركه كلف تعبير اولنور و بلاد شام همزه ايله شأم ماده سنده بيان اولندى وابن شام بر محدّثدر اسمى
ابراهيم بن محمد بن احمد بن هشامدر شام مزبور هشامك لقبيدر وابن الشامه يحيى الثقفى دركه محدّثدر و ذوالشامة
خالد بن جعفر البرمكى لقبيدر مقدّما باشنده بربيوك خال اولمغله ملقب اولمشيدى كذلك محمد بن عمر بن الوليد
بن عقبه نك لقبيدر وشامه مكه ده بر طاغك آديدر لكن بو متقدمينك تصحيفيدر صواب اولان شابه اولمقدر باى
موحده ايله و جميع كتب محدّثينده ميمله واقعدر (المشيم) مكيل وزننده و (المشوم) مقول وزننده و (المشيوم)
معيوب وزننده و (الاشيم) احمر وزننده بدننده بكارى اولان آدمه دينور يقال رجل مشيم ومشوم ومشيوم واشيم
اى به شامات (المشيمة) مكيله وزننده محلّ ولد اسميدر يعنى شول يوفقه زاركبى درى يه دينوركه رحمده دول
آنك ايچنده تكوّن ايدوب تولدنده اكثرى برابرجه چيقار تركيده دول ياتاغى وايش و صكره چيقانه صوك تعبير اولنور
جمعى مشيم در هاسز و مشايمدر ومنه السجع * ليس بمفطوم عن شيمة * مفطور عليها فى المشيمة * اى فى محلّ الولد
(الشيم) ضيم وزننده قلجى قينه قومق معناسنه در يقال شام سيفه يشيمه شيما اذا غمده وقلجى قيندن صيرمق
معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال شام سيفه اذا استله و توجهى نه سمته در و نيره يه ياغدرر ديو شمشكه نظر ايلمك
معناسنه در يقال شام البرق اذا نظر اليه اين يقصد واين يمطر و قيزك فرجنه آلتى كما ينبغى ادخال ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال شام اباعمير اذا نال من البكر مراده ابو عميرذكرك كنيه سيدر و برآدمك اياقلرينى توزه طپراغه بيله مك
معناسنه در يقال شام فلانا اذا غبر رجليه بالشيام و برآدمك بشره سنده سياه بنكار بلورمك معناسنه در يقال
شام فلان اذا ظهرت بجلدته الرقة السوداء و شيم و شيوم جنكده صدق و صميمله دشمنه حمله و هجوم ايلمك معناسنه در
يقال شام الرجل شيما وشيوما ذا حقق الحملة فى الحرب و دخول ايلمك معناسنه در يقال شام فى الشئ اذا دخل
وسوارى كمسه آتى اشدرمك ايچون اياقلرى ايله قرننى تپمك معناسنه در يقال شام فى الفرس ساقه اذا ركله بها
وبر نسنه يى برنسنه ايچره كيزلمك معناسنه در يقال شام الشئ فى الشئ اذا خبأه فيه وبر نسنه يى تقدير و تخمين
ايلمك معناسنه در شيم برق معناسندن مأخوذدر تقول شم ما بينهما على الامر اى قدّره (الاشأم) اكرام وزننده
و (الانشيام) انفعال وزننده بونلرده داخل اولمق معناسنه در يقال اشأم الشئ فى الشئ وانشام اذا دخل
وانشيام بر كمسه منظور اليه اولمق معناسنه در يقال انشام الرجل اذا صار منظورا اليه (التشييم) تفعيل وزننده
بودخى دخول ايلمك معناسنه در يقال شيم فيه اذا دخل وبر كمسه اللرينى باشنه ياخود ثوبنه طولايوب جنك ايلمك
معناسنه دركه قلقان يرينه باشنى ياثوبنى طوتارق حمله ايلمكدن عبارتدر يقال شيم يديه فى رأسه اوثوبه اذا قبض
عليه يقاتله (الاشتيام) افتعال وزننده بودخى داخل اولمق معناسنه در يقال اشتام فيه اذا دخل (الشيام)
سحاب وزننده دوز وملايم ارضه دينور (الشيام) شينك كسرى وفتحيله طپراغه دينور وفاره يه دينور
جمعى شيم كلور شينك كسريله ميل وزننده (بنو اشيم) احمد وزننده بر قبيله در وصلة بن اشيم تابعيندندر
(الاشيمان) تثنيه بنيه سيله ايكى موضعدر (الشيم) فتحتينله شول ارضه دينوركه اصلا قازيلوب سو كلمامكله
خلقتى اوزره صلابتله قالمش اوله تركيده پور تعبير اولنور (شييم) زبير وزننده وشينك كسريله ده زبانزده در
ابو عاصم الصحابى اسميدر على قول نون وتاء فوقيه ايله شنتم در وشييم ابو مريم البكرى تابعيندر وعروة بن شييم
حضرت عثمانك قاتللرندندر (الشيماء) حمراء وزننده اشيم لفظندن مؤنثدر بدننده شامه لرى اولان خاتونه دينور
وشيماء مرضعۀ حضرت مصطفوى اولان حليمۀ سعديه نك قيزيدركه رضاعا اخت حضرت نبويدر عليه السلام
(الشيم) شينك كسريله بر نوع بالق اسميدر مفرداتده ايت بالغى ايله ويونس بالغى ايله مفسردر تجز بعونه تعالى

فصل الصاد

(الصأم) صادك وهمزه نك فتحيله صويى پك چوق ايچمك معناسنه در يقال صئم
الرجل صأما من الباب الرابع اذا اكثر من شرب الماء (الصائم) صوسزه دينور يقال هو صائم اى عطشان (الصأم)
صادك فتحيله دلالت ايلمك معناسنه در يقال صأم الجيش عليهم صأما من الباب الثالث اذا دلهم عليهم (الصتم)
كتم وزننده وفتحتينله غليظ وشديد نسنه يه دينور يقال شئ صتم اى غليظ شديد وكهولت درجه سنك نهايتنه بالغ

اولمش آدمه دینور یقال رجل صتم ای بالغ اقصی الکهولة و تام وکامل معناسنه در یقال الف صتم ای تام (الصتم)
صادك ضمیله صتم لفظنك جمعیدر یقال اموال صتم ای تامة.و حروف صتم حروف ذلق اطلاق اولنان نون وفاء
ولام ومیم وراء وبای موحده دن ماعدا حرفلره اطلاق اولنور (الصتیمة) سفینه وزننده و (الصتمة) غرفه وزننده
پك قیایه دینور (الصتام) غراب وزننده ایری و یومری باشه دینور یقال هامة صتام ای ضخمة (التصتم) تفعل
وزننده پك سکرتمك معناسنه در یقال تصتم الرجل اذاعدا شدیدا (المصتم) معظم وزننده مکمل معناسنه در یقال
شیٔ مصتم ای مکمل وتقول اعطیته الفا مصتما ای مکملا واوته سی چیقمز دیبسز دره یه و صوقاغه دینور یقال واد
وزقاق مصتم ای لامنفذله (الاصتمة) همزه نك وتانك ضمی ومیمك تشدیدیله اصطمه وزننده ومرادفیدرکه بر نسنه نك
کوم وانکین یرینه دینور (الصحمة) صادك ضمیله الواندن صارو یه مائل سیاهلغه دینور علی قول جزؤیجه سیاهه
مائل بوزلغه یاخود الجل قرمز یلغه دینور یقال به صحمة ای سوادالی الصفرة او غبرة الی سواد قلیل او حمرة فی بیاض
(الاصحم) احمر وزننده صحمه دن وصفدر مؤنثی صحماءدر (الاصحیام) احمیرار وزننده اوت قو یو یشیل اولمق
معناسنه در یقال اصحامّ النبت اذا اشتدّت خضرته واوت صرارمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور علی قول بعض
یری قو یو یشل و بعض یری صاری اولمق معناسنه در یقال اصحامّ النبت اذا اصفارت اوخالط سواد خضرته
صفرة ویغمور منقطع اولمغله یرك نباتی متغیر اولمق معناسنه در یقال اصحامّت الارض اذاتغیر نبتها و ادبرمطرها
واکینی صوغوق چالمق علی قول قور یمغه باشلمق معناسنه در یقال اصحامّ الزرع اذا ضربه قرّا وبدا فی الیبس
(الصحماء) حمراء وزننده توزی چوق صحرایه دینور مغبره معناسنه که فیفاء مغبرّه دیمکدر و براوتك اسمیدر (اصحمه)
همزه نك وحانك فتحیله ابن بحردرکه ملك حبشه نجاشی در زمان سعادتده شرفیاب اسلام اولدی * شارحك بیاننه کوره
مظهر صحبت اولمامغله تابعیدر اوزرینه صلوة الغائب ادا اولنمشدر (الاصطحام) افتعال وزننده اایاغ اوزره دیکیلوب
دیرك کبی طورمق معناسنه در یقال اصطحم الرجل اذا انتصب قائما (الاصطخام) خای معجمه ایله اصطحام وزننده
ومرادفیدر یقال اصطخم الرجل بمعنی اصطحم (الصخم) صادك فتحیله کونش چالوب یاقق معناسنه در یقال
صخمته الشمس صخما من الباب الاول اذالفحته (الصخماء) حمراء وزننده بعض یری ملایم و بعض یری غلیظ
اولان قاره طاشلق تپه یه دینور (الصدم) هدم وزننده بر پك نسنه یی کندکبی بر پك نسنه یه اوروب چارپمق
معناسنه در یقال صدم الحجر بالحجر صدما من الباب الثانی اذاضربه به و برآدمه برمشکل ایش اصابت ایلك معناسنه
مستعملدر یقال صدمه امر شدید اذا اصابه و اوته قاقشدرمق معناسنه در یقال صدمه اذادفعه (المصادمة)
مفاعله وزننده طوقشدرمق معناسنه در یقال صادمه اذاضاربه (الاصطدام) افتعال وزننده چارپشمق و طوقشمق
معناسنه در یقال صادمه فاصطدما (التصادم) تفاعل وزننده بودخی طوقشمق معناسنه در در یاده ایکی
قایغك بری برینه چاتوب طوقشدیغی و طالغه لرك طوقشدیغی کبی یقال تصادما اذاتضاربا و صقشمق معناسنه
مستعملدر یقال تصادموا اذاتزاحموا (الصدام) کتاب وزننده برمرض آدیدرکه دوابّ قسمنك باشلرینه عارض
اولور بونده صادك ضمی صحیح دکلدر کرچه ادواء جمله سندن اولمغله قیاس اولان مضموم اولمقدر صداع
ودوار کبی و صبدام قیس بن نشبه وزفر بن الحارث ولقیط بن زراره نك فرسلری اسمیدر و بر رجل آدیدر (المصدم)
منبر وزننده بر رجل آدیدر (الصدمة) ضربه وزننده نزعه معناسنه درکه آلن اوستنك طازلغنه دینور یقال به
صدمة ای نزعة و بنامرّه اولور برکره قاقق معناسنه در یقال صرعه بصدمة ای بدفعة واحدة (الاصدم) احمر
وزننده آلننك اوزری طاز آدمه دینور یقال رجل اصدم ای انزع (الصدمتان) صادك فتحی ودالك سکونیله
وکسریله جبینان معناسنه درکه ایکی طرفلو آلنه دینور ایکی طلون تعبیر اولنور علی قول ایکی طرفنه دینورکه
قولاقلره طوغری یرلریدر (صذوم) ذال معجمه ایله سذوم وزننده ومرادفیدرکه ذکر اولندی یقال هذا قضاء
صذوم وسذوم ولایقال بالدال المهملة (الصرم) صادك فتحی وضمی ورانك سکونیله بر نسنه یی ایلشك
قومیه رق کسوب آیرمق معناسنه در یقال صرمه صرما و صرما من الباب الثانی اذقطعه قطعا باینا کذلك متکلمك
سوزینی واغاجك یمشنی کسمك معناسنه در یقال صرم فلانا اذاقطع کلامه و یقال صرم النخل والشجر اذا جزه
ومکث وآرام ایلك معناسنه در یقال صرم فلان عندنا شهرا اذامکث وکسلمك معناسنه لازم اولور یقال صرم
الحبل اذا انقطع و صرم کون تعبیر اولنان ایشلنمش دری یه دینور چرم فارسی معرّبیدر (الاصطرام) افتعال
وزننده بودخی قطع معناسنه در یقال اصطرمه اذاقطعه (الانصرام) انفعال وزننده کسلمك معناسنه در یقال
انصرم الحبل اذا انقطع (الاصرام) همزه نك کسریله خرما کسیمی وقتی کلوب چاتمق معناسنه در یقال اصرم

النخل اذا حان له ان يصرم و بر كمسه فقير و صاحب عيال اولمق معناسنه در يقال اصرم الرجل اذا صار اصرم
(الصرام) صادك فتحى و كسريله خرما كسيمى و قتنه دينور يقال حان صرام النخل و صرامه اى اوان ادراكه
فيقطع (الصريمة) عزيمه وزننده و مرادفيدركه برحاجته صدق و صميمله قصد و توجه ايلمكدن عبارتدر يقال له
بها صريمة اى عزيمة و برايشى قطع ايلمكه دينوركه اسمدر يقال فلان ذو صريمة فى الامور اى يقطعها و بيوك قوملقدن
آيرلمش پارچه يه دينور و اكينى بچلمش تارلايه دينور يقال نزلوا بالصريمة اى الارض المحصود زرعها و برموضع
آديدر و كيجه دن بر بلوكه دينور (الصريم) اميروزننده صريمه كبى بيوك قوملقدن آيرلمش پارچه يه دينور و منه
قولهم * افعى صريم * اورانك انكركى شديد اولمغله ضرب مثلدر و صريم صباح و قتنه اطلاق اولنور كيجه دن
منقطع اولديغيچون و كيجه يه اطلاق اولنمغله ضدّ اولور و كيجه دن بر بلوكه دينور يقال مضى صريم من الليل و صريمة
اى قطعة منه و اناسنى امسون ديو اوغلاق اغزينه چكور يلان اسنكه دينور و سياه طپراقلى يوره دينوركه اصلا نبات
انبات ايليه و برموضع و بررجل اسملريدر و صريم كسلمش نسنه يه دينور يقال شئ صريم اى مجذوذ مقطوع و تقول
العرب جاء صريم سحر اى خائبا آيسا بوراده سحر سينك فتحيله آق جكره دينوركه اويكن تعبير اولنورنته كه بن اندن
نوميد اولدم ديه جك يرده انقطع منه سحرى ديرلر زيرا مقصود اولان نسنه يه نفسك تعلّق سببيله آدمك اويكنى
مثابه سنده اولور و اويكنك انقطاعى هلاكى مستلزمدر (الصارم) كسيجى كسكين قلجه اطلاق اولنور يقال ضربه
بالصارم اى السيف القاطع و جلادتلو حدّتلو بهادره وصف اولور يقال رجل صارم اى ماض شجاع و ارسلانه دينور
(الصروم) صبور وزننده بودخى سيف قاطعه دينور و برنسنه يى كسمك خصوصنده قوى و مقتدر آدمه دينور يقال
رجل صروم اى قوىّ على الصرم و شول ناقه يه دينوركه حوضدن سائر دوه لر صويى ايچوب كيدوب اولوجهله حوض
خالى قالدقجه صويه تقرّب ايلر اوله (الصرامة) كرامه وزننده قلج كسيجى اولمق و بر آدم جلادتلو دليرو بهادر اولمق
معناسنه در يقال صرم السيف صرامة من الباب الخامس اذا كان صارما و يقال صرم الرجل اذا كان صارما (الصرام)
غراب وزننده بودخى برنسنه يى قطع خصوصنده قوىّ و توانا آدمه دينور و صرام جنك و حرب اسماسندندر
و آفت و داهيه يه اطلاق اولنور و تغزير دنصكره ممه ده باقى قلان سوده دينوركه لدى الاحتياج بالضروره صاغيلور
و تغزير حيوان ضعيف اولديغندن كون آشورى صاغمغه دينور و منه المثل * حلبت صرام * بومثل عذر و بهانه
نهايته بالغ اولدى ديه جك يرده ضرب اولنور * شارح ديركه بعضلر بونى قطام وزننده ضبط ايلديلر (بنو صريم)
اميروزننده برجماعتدر (التصرّم) تفعل وزننده جلادتلنمك معناسنه در يقال تصرّم الرجل اذا تجلد و پاره پاره
كسلمك معناسنه در يقال تصرّم الشئ اذا تقطع (المصرمة) معظمه وزننده شول ناقه يه دينوركه ممه سنك دليكلرى
قور يمغله سودى چيقمامق ايچون ممه سى كسلمش اوله و بوحالت اكا قوّتى مورثدر و كاه اولوركه ممه سنه برعلت عارض
اولمغله داغلدقلرندن سودى منقطع اولور اكا دخى مصرّمه دينور (الصرمة) صادك كسريله يكرميدن اوتوزه قدر
ياخود اللى يه و قرقه قدر ياخود اوندن قرقه قدر ياخود اوندن يكرمى ماييننده اولان دوه بلوكنه دينور و بلود
پاره سنه دينور و صرمه اساميدندر صرمة بن قيس و صرمة بن انس ياخود ابن ابى انس و صرمه ياخود ابو صرمة
العذرىّ اصحابدندر و صرمه ضرمه نام كمسه نك پدر پدريدركه ضاد ماده سنده مرسومدر (الصرم) صادك كسريله
ضرب و صنف معناسنه در تقول اخذت صرما منه اى صنفا و جماعت انسانى يه اطلاق اولنور جمعى اصرام
و اصارم و اصاريم و صرمان كلور صادك ضميله و نعلچه لو جزمه يه دينور (الاصرمان) تثنيه بنيه سيله كوچكن
قوشيله قرغه يه اطلاق اولنور و ليل و نهاره اطلاق اولنور و قوردايله قرغه يه اطلاق اولنور (المصرم) منزل
وزننده صحراده شول تنك يره دينوركه يغمور ياغدقده سيل صويى اطرافنه ياييلمديغندن سريع السيل اوله (المصرم)
منبر وزننده ايك ياپان آدمك ايك پرداخت ايلديكى كوچك اوراق شكلنده آلته دينور يقال هو حديد كالمصرم
و هو منجل المغازلىّ (الصرماء) صحراء وزننده صوسز بيابانه دينور يقال وقعوا فى الصرماء اى مفازة لاماء بها
و سودى آز اولان ناقه يه دينور جمعى صرم كلور قفل وزننده (الصيرم) حيدر وزننده رأى و تدبيرى متين و استوار
اولان آدمه دينوركه سيف قاطع كبى تدبيريله امور و مصالحى قطع ايدر يقال هو صيرم اى المحكم الرأى و آفت
و داهيه يه دينور و بركون بركيجه ده همان براوكون طعام اكل ايلمكه دينور يقال هو يواظب الصيرم اى الوجبة
و يقال هو يأكل الصيرم اى مرّة واحدة (الاصرم) احمر وزننده و (المصرم) محسن وزننده فقير الحال كثير العيال
آدمه اطلاق اولنور يقال رجل اصرم و مصرم اى فقير كثير العيال (صرام) قطام وزننده صرام كبى جنك
وحرب اسماسندندر (صريم) زبير وزننده (صرمى) ذكرى وزننده اساميدندر (اصرم الشقرى) احمد

(وزننده)

وزنده واصرم یاخود اصیرم الاشهلیّ که اسمی عمرو بن ثابتدر اصحابدندر (الصرمة) تمره وزنده صرم لفظندن اسمدر کسمکه دینور بو ملا بسه ایله اویکه‌سی متمادی سوروب کیدر اولمغله غضبدن رجوعی بطائت اوزره اولان آدمه مبالغة اطلاق اولنور کویا که مغضوبنی تمادیٔ غضبی سببیله قطع وازاله ایدر زیرا اویکه‌سی چابك مندفع اولان کسه‌نك مغضوبه اولقدر ضرری اولمز یقال هو صرمة من الصرمات ای بطیٔ الرجوع من غضبه (الاصطمة) اسطمه وزنده ومرادفیدرکه برنسنه‌نك کوم وجمیتلو یرینه دینور در یانك انکینی کبی علی قول وسطنه دینور یقال اصطمة الشیٔ واسطمته ای معظمه ومجتمعه اووسطه (الاصطکمة) همزه‌نك وطانك ضمیله کولده پشمش اتمکه دینور تقول اطعمنا اصطکمة ای خبزة الملة (الصیقم) قافله حیدر وزنده بد رایحه نسنه‌یه دینور جیفه کبی یقال هو صیقم ای المنتن الرائحة (الصکم) صادك فتحی وکافك سکونیله برنسنه‌یی اوروب اوته قاقق معناسنه‌در یقال صکمه صکما من الباب الاوّل اذا ضربه ودفعه وآت سرکشلکله کمی آزی‌یه آلوب باشنی طوغریلغنه زوراکی اوزاتمق معناسنه‌در کویا که راکبنی اسلیوب غلبه ایتمك قصدنده اولور یقال صکم الفرس علی لجامه اذا عضه ثم مدّ رأسه کانّه یریدان یغالب (الصکمة) صدمه وزنده شدتله طوقنوب چارپلغه دینور یقال صرعه بالصکمة ای بالصدمة الشدیدة (الصواکم) نوائب ومصائبه اطلاق اولنور یقال اصابتهم الصواکم ای النوائب (الصکم) سکر وزنده اخفاف معناسنه‌درکه خفك جمعیدر دوه‌نك طبانه دینور مفردی صاکمدر (الصلم) صادك فتحی ولامك سکونیله کسمك معناسنه‌در علی قول قولاغی وبورنی دیبلرندن کسمك معناسنه‌در یقال صلمه صلما من الباب الثانی اذا قطعه اوقطع اذنه وانفه من اصله (التصلیم) تفعیل وزنده صلم معناسنه‌در یقال صلمه بمعنی صلمه (الاصلم) احمر وزنده قولاقلری دیبندن کذلك بورنی دیبندن کسلمش آدمه دینور یقال رجل اصلم ای مقطوع الاذنین وکذا مقطوع الانف وپره‌یه اطلاق اولنور برغوث معناسنه وعروضیون اصطلاحنده صلم علتی جاری اولان جزؤه اطلاق اولنور وصلم مصراعك آخر اجزاسی اولان وتد مفروقك اسقاطندن عبارتدر بحر سریع ومدیده تخصیص ایدرلر مثلا بحر سریعده آخر اجزاسی اولان مفعولات جزؤنك آخر جزؤی اولان وتد مفروقکه لات لفظیدر حذف اولنوب مفعو قالمغله یرینه فعلن وضع اولنور نته‌که اشبو * قالت ولم تقصد لقیل الخنی * مهلا فقد ابلغت اسماعی * بیتنده واقعدر پس بوراده نسخه‌لرده تحریف قلم نساخ واقع اولمشدر زیرا اصل عباره الاصلم ماجری فیه الصلم وهو ان یکون الوتد المفروق من آخر الجزء ساقطا عنوانیله اولمقدر (المصلم) معظم وزنده شول آدمه دینورکه قولاقلری پك خرده اولمغله کویا که خلقی دیبلرندن کسلمش کبی اوله یقال رجل مصلم الاذنین کانّه مقطوعهما خلقة (الصلامة) صادك حرکات ثلاثیله ناسدن برکروه وفرقه‌یه دینور یقال جاءت صلامة من الناس ای فرقة (الصلّام) زنّار وشدّاد وزنلرنده سدریمشی اولان عربستان کرامینك چکردکنك اوزینه دینورکه مأکولدر (الصیلم) حیدر وزنده امر شدید معناسنه‌در یقال وقع فی صیلم ای امر شدید وآفت وداهیه‌یه دینور وقلجه دینور وبرکون برکیجه‌ده براوکون طعام ایلمکه دینور صیرم کبی یقال هو یأکل الصیلم ای الصیرم والوجبة (الصلمة) غرفه وزنده توغلغه‌یه دینور یقال جاء وفی رأسه صلمة ای مغفر (الصلم) فتحتینله یاوز وتند وشدید آدملره دینور کویا که صالمك جمعیدر (الاصطلام) افتعال وزنده برنسنه‌یی بتمامه دیبندن کسمك معناسنه‌در یقال اصطلم الشیٔ اذا استأصله (الصیلمة) حیدره وزنده استیصال ایدن وقعه وحادثه‌یه دینور یقال وقعة صیلمة ای مستأصلة (الاصلخمام) خای معجمه ایله ایله اقشعرار وزنده ایاق اوزره میل کبی دیکیلوب طورمق معناسنه‌در یقال اصلخمّ الرجل اذا اصطخمّ وطارلمق واویکه‌لنمك معناسنه‌در یقال اصلخمّ الرجل اذا غضب (الصلخام) قرطاس وزنده اوزون یاخود متین وشدید وطیانقان دوه‌یه دینور یقال بعیر صلخام ای طویل اوصلب شدید (الصلخم) جعفر وزنده و(الصلخم) جردحل وزنده و(المصلخمّ) مسبطرّ وزنده تند وشدید وایشلك ونافذ آدمه دینور وصلخم ومصلخمّ صرپ طاغه دینور یقال جبل صلخم ومصلخمّ ای ممتنع (الصلخدم) شمردل وزنده یاوز وشدید دوه‌یه دینور (الصلدم) زبرج وزنده ارسلانه دینور وطرنغی پك ومتین اولان آته دینور (الصلادم) علابط وزنده صلدم معناسنه‌در (الصلدام) قرطاس وزنده بودخی طرنغی پك ومتین آته دینور مؤنثی صلدامه‌در (الصلقمة) دحرجه وزنده دیشلری بری برینه اوروب قجرداتمق معناسنه‌در یقال صلقم البعیر اذا قرع بعض انیابه ببعض (الصلقم) جعفر وزنده دیشلرینی بری برینه اوروب قجرداديجی انسان وحیوانه دینور وارسلانه دینور وایری ودیزمان دوه‌یه دینور (الصلقم) زبرج وزنده پك یاشلو قوجه قاری‌یه دینور یقال تزوّج صلقما ای عجوزة کبیرة

و يومرى و ديزمان دوه يه دينور ﴿الصلقام﴾ قرطاس وزننده ارسلانه دينورواپرى دوه يه دينور ﴿الصلاقيم﴾ صادك
فتحيله باشلره دينور رؤس معناسنه وآزى ديشلره دينور انياب معناسنه مفردى صلقام ياخود صلقوم در ﴿الصلهام﴾
قرطاس وزننده ارسلانه دينور ودليرو جرى آدمه دينور يقال رجل صلهام اى جرى ﴿الاصلهمام﴾ اقشعرار
وزننده برنسنه صلب ومتين اولمق معناسنه در يقال اصلهمّ الشئ اذا صلب ﴿الصمم﴾ فتحتينله و ﴿الصمّ﴾ ادغامله
صاغر اولمق معناسنه در آدمه وقولاغه مسند اولور يقال صمّ الرجل يصمّ بفتحهما و صمم باظهار التضعيف
نادرا صما وصمما من الباب الرابع اذا انسدّت اذنه وثقل سمعه وكذا يقال صمت الاذن اذا انسدّت وصمّ شيشه نك
اغزينى طيقامق معناسنه در يقال صمّ القارورة اذا سدّها وطاشله اورمق معناسنه در يقال صمه بحجر اذا ضربه به
وصمّ الصدا هلاك اولمقدن كنايه در يقال صمّ صداه اى هلك بوراده صدا مطلق صوت معناسنه در كذلك
عربلرك صمت حصاة بدم قوللرى جنكده قانك كثرت اوزره آقسندن كنايه در يعنى قان شول درجه ده چوق
آقدى كه يره طاش القا اولنسه يراوزره اصابت ايليوب قانه دوشمكله سسى مسموع اولمز ومنه قول امرئ القيس
* صمى ابنة الجبل * اوالمراد الصدى اوالصخرة صدى طاغ سمتلرنده وقبه ايچره منعكس اولان سسه دينور * مترجم
ديركه مستقصاده بووجهله مرسومدركه صمى ابنة الجبل امثالدندر * اى جبلك قزى صاغر اوله سن ديمكدر اصلى
امرئ القيسك اشبو * بدّلت من وائل وكندة عدوان * وفهما صمى ابنة الجبل * قولندن مأخوذدر بوراده ابنة الجبلدن
مراد چقل طاشلريدركه مراد قانك وجه مذكور اوزره كثرتله انصباب وجريانى ايستمكدر ياخود طاغدن عكس
ايدن صدادركه ينقو تعبير اولنور يعنى شرّ وفتنه برمرتبه يه بالغ اولديكه غريو وغوغا وهنكامه دن كلام مزبور
ايله صدايه خطاب اولنور اولدى زيرا غريو وفريادك كثرتندن صدا مسموع اولمقدن قالور وبعضلر صخره ايله تفسير
ايلمشدركه قيالردن دخى صدا منعكس اولور وبعضلر ياوزحيه ايله بيان ايلدى اكا كوره صمى كلمه سى لاتجيبى الرقى
معناسيله مأول اولور وبعضلر داهيه ايله تفسير ايلديلر خلاصه امر فضيع وشديد حدوثى موقعنده ضرب اولنور
انتهى ﴿الاصمام﴾ همزه نك كسريله بودخى صاغر اولمق معناسنه در يقال اصم الرجل بمعنى صمّ ومتعدى اولور يقال
اصمه الله تعالى اى جعله اصمّ وشيشه نك اغزينه طيقاج دوزمك معناسنه در يقال اصمّ القارورة اذا جعل لها صماما
وبر آدمى صاغر بولمق معناسنه در يقال اصمه اذا صادفه اصمّ واصمام الدعاء نصح ولوم وتوبيخى استماع وقبول
ايلمز آدملره تصادف ايلمكدن كنايه اولور يقال اصمّ دعاؤه اذا وافق قوما صما لايسمعون عذله ﴿الاصمّ﴾ وصفدر
قولاغى صاغر آدمه دينور جمعى صم وصمان كلور صادلرك ضميله وپك وقوند وقوى طاشه وصف اولور يقال
حجر اصم اى صلب مصمت وزمان جاهليتده ماه رجبى اصمّ ايله توصيف ايدرلر ايدى زيرا اشهر حرمدن اولمغله
آنده داد وفرياد واستمداد تعبيراتى اولان يالفلان وياصباحاه ادالرى مسموع اولمز ايدى واصمّ شول كسه يه اطلاق
اولنوركه كنديدن خير ومنفعت مأمول اولميوب لكن الفت ومودتى دخى فدا اولنميه كويا كه كنديسنه ندا اولنوب
لكن ايشتمز اوله يقال رجل اصمّ اذا كان لايطمع فيه ولا يردّ عن هواه ورقيه وافسون كار ايتمز اولان ييلانه وصف
اولور يقال حية اصمّ اى لايقبل الرقى * واولياء اللهدن حاتم نام ذاتك لقبيدركه حاتم اصمّ ايله معروفدر * شارح ديركه
بركون استفتاء ضمننده حضورينه برخاتون كلوب خلال مكالمه ده اول خاتوندن برحبقة نا كهانى ظهور ايلمكله حاتم
اول آنده كنديسنه صاغرلق پيدا ايلدى تاكه خاتون فضله صوتنى استماع ايلديكنى حس ايله شرمنده اولميه ومن
بعد اول منوال اوزره تصامم ايدوب ناس كنديسنى حقيقى اصمّ اعتقاد ايدرلر ايدى ﴿التصامم﴾ تفاعل وزننده
صاغرلق كوسترمك معناسنه در يقال تصامّ فلان عن الحديث اى ارى انه اصمّ ﴿الصمام﴾ و ﴿الصمامة﴾ و ﴿الصمة﴾
صادلرك كسريله شيشه طيقاجنه دينور تقول سددت فم القارورة بالصمام والصمامة والصمة اى السداد ﴿الصماء﴾
صادك فتحيله اصمّ لفظندن مؤنثدر قوند وقاتى اولان صوم قيايه دينور يقال صخرة صماء اى صلبة مصمتة وسموز
ناقه يه على قول كبه اولانه دينور جمعى صم كلور صادك ضميله ومعده دن صكره طعام واردیغى انجه بغرسغك
اوجنه دينوركه پك اولور * مترجم ديركه بو بغرسغه اهل تشريح اثنى عشرى اطلاق ايدرلر زيرا طولى صاحبنك
اصبع وسطاسيله اون ايكى پرمق مقداريدر واكا بوّاب دخى اطلاق ايدرلر اسفل معده نك دليكنده داخل اولور
بوراسى سائر يرلرندن سخت اولور وصماء طپراغى قالين ارضه وصف اولور وداهيهٔ شديده يه اطلاق اولنور واشتمال
الصماء ثوبله اعرابك بورندكلرى كبى بورنمكدركه احرامى صاغ جانبندن صول قولنك وصول اموزينك اوزرندن
كتوروب بعده ارقه دن صول قولنك وصول اموزينك اوزرندن آتمغله تماما بورنمكدن عبارتدركه اللرى واياقلرى
وجمله اعضاسى مسدود اولور على قول ازار واحرام مقوله سندن يالكزجه برقات ثوبى بورنمكدن عبارتدر

(شويله كه)

شويله كه اكننده آندن غيرى ثوب اولميوب وآنك برجانبنى قالدروب منكب آخرى اوزره آتوب لكن بدننى تماما
ستر ايده مديكندن بعض عورت يرى ظاهر اوله يقال اشتمل فلان الصماء وهو ان يرد الكساء من قبل يمينه على
يده اليسرى وعاتقه الايسر ثم يرد ثانيه من خلفه على يده اليمنى وعاتقه الايمن فيغطيهما جميعا او الاشتمال بثوب واحد
ليس عليه غيره ثم يضعه من احد جانبيه فيضعه على منكبه فيبدو منه فرجه * شارح ديركه تعريف ثانى فقهاء
قوليدر ايكى تعريفده دخى محذور اولمغله نهى نبوى صادر اولمشدر ظاهرا قول اول صلوة حالتنه مبنيدر و اشتمل
الصماء تركيبى اشتمل الشملة الصماء تأويلنده در (صمام) قطام وزننده داهيهٔ شديده يه دينور ومنه قولهم صمى
صمام اى زيدى يا داهية يعنى اى آفت و داهيه سن زياده اول زيرا مشتد اولدقده كويا كه صخرهٔ صماء كبى
آندن آوازه ظهور ايلمز اولور (صمام صمام) مكررا كذلك قطام وزننده ايسم ايسم ديمك محلنده ايراد اولنوركه
اسم فعل امر اولور يقال صمام صمام اى تصاموا فى السكوت (الصمان) و (الصمانة) صادك فتحى وميمك
تشديديله قومسال يانده اولان پك وطاشلق يره دينور و صمان عالج نام محلده برموضع آديدر (الصمة) صادك
كسريله شيشه طيقاجنه دينوركه ذكر اولندى و دلير و بهادره دينور وارسلانه دينور و دريد نام شاعرك پدرى اسميدر
مزبورك برادريله كنديسنه صمتان ديرلر ايدى واركك حيه يه دينور وديشى كرپى يه دينور (الصم) صادك كسريله
بو دخى بهادره و ارسلانه دينور (الصمصمة) زمزمه وزننده ديشى كرپى سسلنمك معناسنه در يقال صمصمت الصمة
اذا صاتت و تصميم فى الامر معناسنه در يقال صمصم فى الامر بمعنى صمم كما سيذكر (الصميم) صادك فتحيله برعضوك
قوامى يعنى اول عضوى حامل اولان كميكه دينور انجك كميكى كبى يقال ضربه فاصاب صميمه اى العظم الذى به
قوام العضو وهر نسنه نك خالصنه دينور يقال هو صميمه اى بنكه وخالصه و صميم الحر و البرد حرارت و برودتك اشدنه
اطلاق اولنوركه خالصى اوله جقدر يقال جاء فى صميم الحر و صميم البرد اى فى اشده و يمورطه نك قورى اولان طشره
قبوغنه دينور وحسب ونسبى مغشوش اولميه رق تلون و تلاعب مقوله سى معايبدن صاف وآزاده آدمه
اطلاق اولنور يقال رجل صميم اى محض وبونك مفرد وجمعى برابردر (التصميم) تفعيل وزننده برايشه ياخود
برنسنه يه قطعا نكول ايلمامك وجه اوزره عزيمت صادقه ايله عزيمت ايلمك معناسنه در يقال صمم فى الامر
والشئ اذا مضى و برنسنه يى ديشيله صاليورممك وجه اوزره اصروب طوتمق معناسنه در يقال صمم الشئ
اذا عض فنيب وقلج كميكه ايريشوب كميكى دخى كسمك معناسنه در واكرالك واويناق يرينه راست كلوب برى
برندن آيررسه تطبيق دينور يقال صمم السيف اذا اصاب المفصل وقطعه او طبق * شارح ديركه نسخه لرده غلط
واردر زيرا جميع اصولده صمم السيف اذا مضى فى العظم وقطعه فاذا اصاب المفصل وقطعه يقال طبق عبارتيله
مرسومدر و نسخه لرده و صمم السيف اذا اصاب المفصل وقطعه وطبق عنوانيله مرقومدر واقعا طبق ماده سنده
التطبيق اصابة السيف المفصل عنوانيله مثبت اولمغله * شارحك تصحيحى اصوبدر انتهى * وتصميم آته صاحبى علفى
دريغ ايلميوب دائما علف اكلنه مقتدر ايلمكله سموروب قرن قاسيق باغلمق معناسنه مستعملدر يقال صمم الرجل
الفرس العلف اذا امكنه منه فاحتقن فيه الشحم والبطنة وبرآدمه برلاقردى يى يابرقصه يى ازبرلتمك معناسنه در
يقال صمم صاحبه الحديث اذا اوعاه اياه (الصمم) فتحتينله و (الصمصام) و (الصمصامة) صادلرك فتحيله و (الصمصم)
زبرج وزننده و (الصمصم) علبط وزننده و (الصماصم) علابط وزننده و (الصماصمة) علابطه وزننده
فتورسز شوقلو عزيمت صادقه صاحبى دلير و مقدام و توانا آدمه وآته دينور يقال رجل وفرس صمم وصمصام
وصمصامة وصمصم وصمصم وصماصم وصماصمة اى مصمم وصمصام قطعا برنسنه دن يوزى دونمز و اكيلوب
بوكلمز اولان كسيجى قلجه دينور صمصامه دخى دينور يقال ضربه بالصمصام والصمصامة اى بالسيف الذى لا ينثنى
وصمصام عمرو بن معدى كرب حضرتلرينك قلجى اسميدر وصمصم زبرج وزننده قالين كوده لو بودوره دينور
وقلج كبى ايشلك ودلير ومقدام آدمه دينور يقال هو صمصم اى جرئ ماض (الصمصمة) زبرجه وزننده
وصادلرك فتحيله برقوم وجماعتك متعين رئيس وذيشاننه دينور يقال هو صمصمة القوم اى وسطهم يعنى سيدهم
وجماعت انسانى يه دينور جمعى صمصم در هاسز و صمصم علبط وزننده و صماصم علابط وزننده ارسلانه دينور
(الصمصم) فدفد وزننده پك بخيل وجرى كسه يه دينور يقال رجل صمصم اى بخيل جدا (الصميصاء) غبيراء وزننده
غرز ديديكلرى نباته شبيه برنبات اسميدر (الاصمان) تثنيه بنيه سيله بلاد بنى عامر بن صعصعه ده ايكى موضعه
اطلاق اولنور برى اصم الجلحاء وبريسى اصم السمره در بلاد مزبوره صكره بنو كلاب يوردى اولمشدر (الصنم)
صادك ونونك فتحيله رايحه بد وچركين اولمق معناسنه مصدر واسم اولور يقال صنمت الرايحة صنما من الباب الرابع

اذا خبثت و قول جذمی بیوبوب قوتلنمك معناسنه در یقال صنم العبد اذا قوی و صنم مشرکینك پرستش ایتدکلری
بته دینور وثن معناسنه و صنم لفظی شمن معربیدرکه فارسیدر مترجم دیرکه بعضلر صنم ایله وثن بیننی فرق ایلدیلر
صنمی جواهر معدنیهٔ مذابه‌دن دوزلمش بته و وثنی احجار و اخشابدن ساخته بته تخصیص ایلدیلر (الصنم)
کتف وزننده قویّ وزورمند کوله‌یه دینور یقال عبد صنم ای قویّ (الصنمة) فتحاتله قوش یلکنك بتون
قامشنه دینور وآفت وداهیه‌یه دینور صلمه لفظنده لغتدر (الصنمان) فتحاتله دمشق قضاسنده برقریه آدیدر
(التصنیم) تفعیل وزننده صورت دوزمك معناسنه‌در یقال صنم الرجل اذا صوّر و ناقه‌یه خوشجه تقید و تیمار
ایلکله سودینی چوغالتمق معناسنه‌در یقال صنم النوق اذا غرزها (الصنمات) فرحات وزننده صنمه‌نك جمعیدر
سودی چوق ناقه‌یه دینور (بنو صنامه) ثمامه وزننده اشعر قبیله‌سندن بربطندر (صنم) صادك ضمیله
برموضع آدیدر (اقلیم الاصنام) اندلس اولکه‌سنده برایالت آدیدر (بنو صنیم) زبیر وزننده بربطندر
(الصهمیم) قندیل وزننده سید و شریف و عالیشان آدمه دینور یقال هو صهمیم ای سید شریف و بوکورمز اولان
دوه‌یه علی قول بدخوی اولانه دینور یقال جمل صهمیم ای لایرغو والسیّ الخلق منه و شول جسور و دلیر و مقدام
آدمه دینورکه مراد ایلدیکی نسنه‌دن اصلا دونمیوب و صاپمیوب ثبات و اصرار ایله اقدام ایدر اوله یقال رجل
صهمیم اذا کان لا یثنی عن مراده و خالص نسنه‌یه دینور کرك خیرده و کرك شرده اولسون یقال هو صهمیم ای خالص
و باقجی‌یه و یریلان بخششه دینور حلوان کاهن معناسنه (التصهیم) تدحرج وزننده صهمیم آدمه یعنی سید
و عالیشان کمسه‌یه شبیه وضع و عمل و حرکت ایلمك معناسنه‌در یقال تصهیم الرجل اذا عمل عمل الصهمیم (الصیهم)
قمطر وزننده و (الصیهم) جردحل وزننده جثه‌سی قالین ایری و شدید آدمه علی قول دائما باشنی یوقاری طوتر
اولان آدمه دینور یقال رجل صیهم و صیهم ای غلیظ ضخم شدید اورفاع لرأسه مؤنثی صیهمه و صیهمه‌در
(الصوم) نوم وزننده و (الصیام) کتاب وزننده اورج طوتمق معناسنه‌در یقال صام الرجل یصوم صوما و صیاما
اذا امسك عن الطعام و الشراب و الکلام و النکاح و السیر * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره صوم امساك و سکون
عن الفعل معناسنه موضوعدر و عرف شرعده طعام و شراب و جماعدن نیته مقارن خیط ابیضدن خیط اسوده قدر
امساك ایلکده استعمال اولندی انتهی * و صوم اولومی داتمق معناسنه مستعملدر افراط جوع و عطشدن مغشی
علیه اولوب هلاك درجه‌سنه وارمق تصوّرینه مبنیدر یقال صام منیته اذا ذاقها و دوه قوشی چقرمق معناسنه
مستعملدر اول حالده سکون و توقف ایلدیکیچون یقال صام النعام اذا رمی بذرقه و صوم دوه قوشنك نجسنه
دینور اسم مفعول معناسنه‌در و صوم بربد منظر شجرك اسمیدر و شجر مزبورك آلتنده کولکه لنمك معناسنه‌در
یقال صام الرجل اذا تظلل بالصوم و نصف نهار وقتی اولمق معناسنه مستعملدر کویاکه شمس اول درجه‌ده
توقف ایدرکبی تخیل اولنور نته‌که تفسیر آتی مشعردر یقال صام النهار اذا قام قائم الظهیرة و صمت و سکوت
معناسنه‌در نته‌که اشارت اولندی یقال صام الرجل اذا صمت و یل ساکن اولمق معناسنه مستعملدر یقال صامت الریح
اذا رکدت و صوم شهر رمضانه اطلاق اولنور حالّ و محل علاقه‌سیله یقال جاء شهر الصوم ای شهر رمضان
و کلیسایه دینور یقال النصرانیّ فی صومه ای بیعته و صوم صائم اولان آدمه اطلاق اولنور مفرد و جمعی برابردر
مصدر اصلی اولمق حسبیله یقال رجل صوم و قوم صوم ای صائم (الصائم) و (الصومان) عطشان وزننده و (الصوم)
قوم وزننده اورجلو آدمه دینور جمعی صوّام و صیام کلور رمّان وزننده و صوّم و صیم کلور رکع وزننده و صیم کلور
صادك کسریله یاء مجاور تیچون و صیام کلور کتاب وزننده و صیامی کلور سکاری وزننده (الصوام) سحاب وزننده
صوسز قیریره دینور یقال ارض صوام ای یابسة لا ماء بها (المصام) و (المصامة) ها ایله آت طوره جق یره دینور اخور کبی
یقال هذا مصام الفرس و مصامته ای موقفه (الصیم) قنب وزننده کوده‌سی دیرنکلو و طقناز و پك شدید انسان و حیوانه
دینور

فصل الضاد

(الضبثم) ثای مثلثه ایله جعفر وزننده و (الضباثم) علابط وزننده ارسلانه دینور
و ضبثم بن ابی یعقوب تابعیندندر (الضبارم) علابط وزننده و (الضبارمة) علابطه وزننده ارسلانه دینور و دشمن
اوزره دلیر و بی پروا بهادره دینور یقال رجل ضبارم و ضبارمة ای جریٔ علی الاعداء (الضیثم) ثای مثلثه ایله حیدر
وزننده ارسلانه دینور (الضجم) فتحتینله آغز یاخود آورد یاخود دوداق یاخود چکه یا بیون اکری اولمق معناسنه‌در
کذلك قیو و یاره مقوله‌سنده دخی مستعملدر مصدر و اسم اولور یقال مثلا ضجم فمه او شدقه و کذلك البئر و الجرح
ضجما من الباب الرابع اذا عوج و یقال فی فمه ضجم ای عوج (الاضجم) و صفدر ضجم ایله متصف کشی‌یه دینور
و ضبیعة اضجم برقبیله‌در پدرلرینه مضاف اولمشدر مزبور کژ دهان اولدیغیچون ملقب اولمشیدی و بوقیس

قفه دیدکلری کبیدر (التضاجم) تفاعل وزننده اختلاف معناسنه در یقال تضاجم الامر بینهم اذا اختلف
(المتضاجم) اسم فاعل بنیه سیله اغزی اکری کژدهان آدمه دینور یقال رجل متضاجم ای معوجّ الفم (الضجمة)
غرفه وزننده بر بدرایحه بوجك اسمیدر (ضجعم) قنفذ وجعفر وزنلرنده بربطن پدرینك اسمیدر اهالیسنه
ضجاعم وضجاعمه دیرلر ضادلرك فتحیله نسبت ایچون آخرینه هاء زیاده اولندی مزبورلر سلفده ملوك شام ایدیلر
(الضخم) ضادك فتحی وخای معجمه نك سكونیله و (الضخم) و (الاضخم) احمد وزننده ومیمك تشدیدیله جائزدر
شارحك بیاننه كوره تشدید حالت وقفده اشعاره مخصوصدر زیرا بعض عرب ماقبلی متحرك اولان حرف اوزره
وقف ایلدكده آنی مشدّد ایدرو (الضخام) غراب وزننده ایری وقباوعظیم اولان شیئه دینور علی قول عظیم الجرم
كثیر اللحم اولان انسان وحیوانه دینور یقال هو ضخم وضخم واضخم واضخم وضخام ای عظیم او عظیم الجرم
كثیر اللحم * شارح دیركه بونلر بالجمله وصفدر ووزن اوّلك جمعی ضخمات كلور كذلك خانك سكونیله زیرا صفتدر
عینك تحریكی اسمه مخصوصدر انتهی (الضخم) عوج وزننده و (الضخامة) سلامه وزننده برنسنه ضخم اولمق
معناسنه در یقال ضخم ضخما وضخامة من الباب الخامس اذا كان ضخما (الضخم) ضادك فتحیله وصفدركه
ذكر اولندی وواسع یوله اطلاق اولنور یقال طریق ضخم ای واسع وآغر صویه وصف اولوركه خوشكوار اولمز
یقال ماء ضخم ای ثقیل وبنو عبد بن ضخم سلفده عرب عاربه دن برجماعت ایدی حالا منقرضلردر (الاضخومة)
اضحوكه وزننده عرب نسوانك بیوك كوسترمك ایچون قیچلرینه باغلدقلری بوغچه یه دینور عظامه معناسنه در
(المضخم) منبروزننده صدمات وضرباتی شدید آدمه دینور یقال رجل مضخم ای شدید الصدم والضرب وشان وشرف
عظیم صاحبی اعیان وسركاره دینور یقال هو مضخم بین قومه ای سید شریف ضخم (الضخمة) خدبّه وزننده
بدنی دوشكلی خوشمنظر ونازك تن خاتونه دینور (الضرم) فتحتینله پك آجقمق علی قول پك آجلقدن یاخود سائر
عارضه دن یانوب یاقلمق معناسنه در اشتعال نار معناسندن مأخوذدر یقال ضرم الرجل ضرما من الباب الرابع
اذا اشتدّ جوعه او حرّه وافراط خشم وغضبدن پر آتش اولمق معناسنه مستعملدر یقال ضرم علیه اذا احتدم
غضبا وصفره ده اولان طعامدن قطعا ترك ایلامك اوزره طعامه آتش كبی كیرشمك معناسنه مستعملدر یقال ضرم
فی الطعام اذا جدّ فی اكله لایدفع منه شیئا وآتش علولنمك معناسنه در یقال ضرمت النار اذا اشتعلت (التضرّم)
تفعل وزننده بودخی برآدمه پك اویكه لنوب پر آتش اولمق معناسنه در یقال تضرّم علیه اذا احتدم غضبا
وآتش علولنمك معناسنه در یقال تضرّمت النار اذا اشتعلت (الاضرام) همزه نك كسریله و (التضریم)
تفعیل وزننده و (الاستضرام) آتشی طوتشدیروب علولندرمك معناسنه در یقال اضرم النار وضرّمها
واستضرمها اذا اوقدها (الاضطرام) افتعال وزننده بودخی آتش علولنمك معناسنه در یقال اضرم النار
فاضطرمت وصاچ وصقاله كركی كبی قیرسرپمك معناسنه مستعملدر یقال اضطرم المشیب اذا اشتعل (الضرام)
كتاب وزننده آتش علولندیره جك اوطون قیرقلرینه دینور یاخود ضعیف ویومشق اولنلرینه یاخود كندیده
آتش قوری اولمیاننه یاخود علولی اوطونه دینور تركیده بونلره طوترق وكوسكی تعبیر اولنور واكاضرامه دخی
دینور هایله تقول اشعل النار بالضرام والضرامة ای دقاق الحطب او ما ضعف ولان او ما لاجمر له او ما اشتعل
من الحطب (الضرم) كتف وزننده آج آدمه اطلاق اولنور یقال هو ضرم ای جائع وطوشنجل قوشنك یاوریسنه
دینور وپك یوكرك دونده آته وصف اولور یقال فرس ضرم ای عدّاء (الضرمة) فتحاتله اوجی یانمغله آتشلو
اولان خرما دالنه یاخود یاوشان تعبیر اولنان اوته دینوركه طوترق ایدرلر وآتش قورینه دینور یاخود مطلقا
آتشه دینور نار معناسنه وعربلر خانه ده بركمسه یوقدر دیه جك یرده مابالدّار نافخ ضرمة دیرلر یعنی برآتش اوفلیجی
یوقدركه فرد واحد یوقدر دیمكدن كنایه در (ضرمة) حمزه وزننده ابن صرمه دركه صاد مكسوره ایله در هاشم
بن حرمله نك جدّیدر (الضرم) ضادك ضمی وكسریله برخوشبو شجر آدیدر ثمری بلوطه وچچكی سعتر چچكنه
شبیه وآندن اتخاذ اولنان عسل انواعندن افضل اولور علی قول اسطوخودوس اسمیدركه لفظ یونانیدر تركیده
قاره باش دیدكلری نباتدر (الضرامة) كتابه وزننده شجر بطم اسمیدركه ساقز اغاجی دیدكلریدر (ضریم) حذیم
وزننده برجنس شجرك صمغیدر (الضیرم) حیدر وزننده حریق معناسنه دركه یانمش نسنه یه دینور * شارح دیركه
امّهات سائره ده امیروزننده مرسومدر (ضریمة) جهینه وزننده یمنده برحصار آدیدر (الضرزم) زبرج وزننده
و (الضرزم) جعفر وزننده قوجه ناقه یه دینور علی قول كنجلكدن هنوز برمقدارجه بقیه سی قالمش اولانه
دینور یاخود یاشلو اولوب سودی آزجه اولانه دینور وضرزم زبرج وزننده پك صوقجی یلانه دینور یقال افعی

ضرزم ای شدید العضّ ﴿الضرزمة﴾ دحرجه وزننده پك اصرمق معناسنه در یقال ضرزمه اذا عضه شدیدا
﴿ضرسام﴾ قرطاس وزننده بر معروف صویك آدیدر ﴿الضرسامة﴾ ضرغامه وزننده سلپوك ولئیم واصلا ایشه
یرامزچولپه آدمه دینور یقال رجل ضرسامة ای رخو لئیم فسل ﴿الضرضم﴾ ضاد معجمه ایله جعفر وزننده ارسلانه
دینور ومطلقا یرتیجی جانورك ارككنه دینور ﴿الضرطم﴾ زبرج وزننده ایری قرنلو انسان وحیوانه دینور یقال رجل
وفرس ضرطم ای الضخم البطن ﴿الضراطمیّ﴾ ضادك ضمیله ایری وتصلق یاقشقشز فرجه دینور ﴿الضرغم﴾
غین معجمه ایله جعفر وزننده و﴿الضرغام﴾ جریال وزننده و﴿الضرغامة﴾ جریاله وزننده ارسلانه دینور وضرغامه
بهادر ودلاوره اطلاق اولنور یقال هو ضرغامة ای شجاع وقویّ وتوانا بوغوره وآیغره اطلاق اولنور ویاوز
آدمه اطلاق اولنور رجل شدید معناسنه بعض نسخه ده والوحل الشدید عبارتیله مرسوم اولمغله شدّتلو
اوزلو چامور دیمك اولور لكن نسخهٔ اولی اصوبدر ﴿الضرغمة﴾ دحرجه وزننده و﴿التضرغم﴾ تدحرج وزننده
ارسلانلنمق معناسنه درکه ارسلان کبی بهادرلق ایلمکدن عبارتدر یقال ضرغمت الابطال وتضرغمت اذا فعلت
فعل الضرغام وتشبهت به ﴿الضغم﴾ لغم وزننده اصرمق معناسنه در علی قول اوك دیشلر ایله اصرمقدن یواشجه
اصرمق یاخود خوشلندیغی نسنه یی اغزینی طولدیره رق قاوره یوب اصرمق معناسنه در یقال ضغم الشیءَ وضغم به
ضغما من الباب الثالث اذا عضه اوعضا دون النهش اوهو ان یملأ فمه مما هوی الیه ﴿الضغامة﴾ ثمامه وزننده
اصروب براقیلان شیئه دینورکه اصرقلی نسنه اولور یقال هو ضغامته ای ما مضغه ولفظه ﴿الضیغم﴾
حیدر وزننده دائما اصرمق شاندن اولان انسان وحیوانه دینور وارسلانه دینور ضیغمیّ دخی دینور
یای نسبتله ﴿الضمّ﴾ ضادك فتحی ومیمك تشدیدیله برنسنه یی برشیئه یناشدروب قوشمق معناسنه در یقال
ضمه الیه ضما من الباب الاول اذا قبضه الیه ﴿الانضمام﴾ انفعال وزننده مطاوعدر برنسنه برشیئه یناشوب
قوشلمق معناسنه در یقال ضمه الیه فانضمّ ﴿التضامّ﴾ تفاعل وزننده بری برینه یناشوب قوشلمق معناسنه در
یقال تضامّوا حتی تتامّوا مأته رجل ﴿المضامّة﴾ مفاعله وزننده برنسنه یی برشیئه قوشمق معناسنه در
یقال ضامّه الیه ای ضمه وتقول ضامّنی صاحبی الی امر كذا ای ضمه ﴿الاضطمام﴾ افتعال وزننده برکسه
برنسنه یی کندی نفسنه ضمّ ایلمك معناسنه درکه کندی قبوللنمقدن عبارتدر یقال اضطمّ الشیءَ اذا ضمه الی نفسه
وقاپلمق معناسنه مستعملدر یقال اضطمّ علیه اذا اشتمل ﴿الضمام﴾ غراب وزننده شول نسنه یه دینورکه
انکله برنسنه برشیء آخره ضمّ والحاق اولنه ﴿الضمّ﴾ و﴿الضمام﴾ ضادلرك کسریله داهیهٔ شدیده یه دینور
وبونك صاد مهمله دن مصحف اولمسی مظنوندر وصاد مهمله ایله صوابدر ﴿الاضمامة﴾ همزهٔ مکسوره ایله جماعته
اطلاق اولنور جمعی اضامیم کلور جماعات معناسنه ومنه یقال فرس سباّق الاضامیم ای جماعات الخیل
مترجم دیرکه لسانمزده سیپاره تعبیر اولنان اطفال جزؤلرینه اضباره اطلاق ایلدکلری بوملابسه ایله در ﴿الضموم﴾
صبور وزننده ایکی اوزون تپه ارالغندن کلان دره یه دینور ﴿الضمضم﴾ فدفد وزننده طارغین آدمه دینور
غضبان معناسنه وخشمناك ارسلانه دینور وجرأتلو دلیر وپردل آدمه دینور وجسیم وتنومند کمسه یه دینور
یقال هو ضمضم ای جریء وكذا جسیم وضمضم بن الحارث وضمضم بن قتاده اصحابدندر وضمضم بن
حوس وضمضم بن زرعه وضمضم الملوکی ابوالمثنی محدّثلردر ﴿الضماضم﴾ علابط وزننده و﴿الضمضم﴾
علبط وزننده بونلرده ارسلانه وجریء ودلیر آدمه دینور ﴿الضمضمة﴾ زلزله وزننده بر آدم کندی نفسنی
تشجیع وتقویتله بهادرلق ایلمك معناسنه در یقال ضمضم فلان اذا شجع قلبه ومال موجودك مجموعنی سپوروب
آلمق معناسنه در یقال ضمضم المال اذا اخذه كله وارسلان حیقرمق معناسنه در یقال ضمضم الاسد
اذا صوّت ﴿الضمام﴾ کتاب وزننده اسامیدندر ضمام بن ثعلبه وضمام بن زید بن ثوابه اصحابدندر ﴿الضمضام﴾
ثرثار وزننده کوردیکی والی یتشدیکی نسنه یی قبوللنور اولان آدمه دینور یقال رجل ضمضام اذا كان یحتوی
علی كل شیء ﴿الضمة﴾ ضادك فتحیله قوشی یه اطلاق اولنور آتلری بری برینه ضم ایلدیکیچون یقال استبقوا
فی الضمة ای الحلبة ﴿الضوم﴾ نوم وزننده ضیم لفظنده لغتدرکه ظلم معناسنه در یقال ضام یضوم ضوما
لغة فی ضام یضیم ضیما ﴿الضهزم﴾ زای معجمه ایله زبرج وزننده لئیم وكم مایه كمسه یه دینور یقال هو ضهزم
ای لئیم ﴿الضیم﴾ ضادك فتحیله برکسه نك حق ومطلوبنی نقص ایلمك معناسنه در یقال ضامه حقه
یضیمه ضیما اذا انتقصه وظلم وبیداد معناسنه درکه اسمدر جمعی ضیوم كلور یقال ما هذا الضیم ای الظلم وبو
فی الاصل مصدر اولوب بعده اسم اوله رق استعماله جعلندی ﴿الاستضامة﴾ بو دخی بر آدمه جور ایدوب

حقنی اکسك و یرمك معناسنه‌در یقال استضامه حقه اذا انتقصه ﴿ المضیم ﴾ مکیل وزننده و ﴿ المستضام ﴾ حق
تنقیص ایله جور اولنمش آدمه دینور یقال هو مضیم ومستضام ای منتقص حقه ﴿ الضیم ﴾ ضادك کسریله طاغك
بر کوشه‌و ناحیه‌سنه دینور و سراتده‌بر موضع معروف یاخود بر وادی یاخود برجبل آدیدر ﴿ ضییم ﴾ زبیروزننده
ابن ملیح الفهمی درکه رجالات عربدندر نجز بعونه تعالی فصل الطاء ﴿ الطحمة ﴾ طانك حرکات
ثلاثی وحای مهمله‌نك سکونیله بربیوك وچوق نسنه‌نك براوغوردن یوریوب کلان کومنه دینور چایك وسیل
صوینك طلازی وکیجه‌نك بردن آفاقه چوکوب بصان قرا کولغی کبی یقال اتتهم ظلمة الوادی اوالسیل
اواللیل ای دفعته وجماعت معناسنه در یقال طرقتهم طحمة من الناس ای جماعة ﴿ ابو طحمه ﴾ طلحه وزننده
عدیّ بن حارثه‌نك کنیه‌سیدر که شرفای عربدندر ﴿ الطحمة ﴾ همزه وزننده چوق دوه‌لره دینور وجنك
ومعرکه‌سی شدید اولان بهادره دینورکه بردن شهاب کبی حمله ایدوب اصلا روکردان اولمیه یقال هو طحمة
ای شدید العراك ﴿ الطحماء ﴾ صحراء وزننده و ﴿ الطحمة ﴾ تمره وزننده برنبات علی قول آیرق دیدکلری نبات
آدیدر ﴿ المطحوم ﴾ طلو نسنه‌یه دینور یقال اناء مطحوم ای مملؤ ﴿ الطحوم ﴾ صبور وزننده عنف وشدّتله بردن
آتیلوب یوررا ولان نسنه‌یه دینور سیل و موج کبی یقال شیء طحوم ای دفوع ﴿ الطحرمة ﴾ دحرجه‌وزننده طولدرمق
معناسنه‌در یقال طحرم السقاء اذاملأه و یایه کریش طاقمق معناسنه‌در یقال طحرم القوس اذا وترها ﴿ الطحرمة ﴾
زبرجه‌وزننده نسنه معناسنه‌در یقال ماعلیه طحرمة ای شیء ﴿ الطحلمة ﴾ زبرجه وزننده برپارچه بلوده دینور یقال
مافی السماء طحلمة ای غیم ﴿ الطخمة ﴾ خای معجمه ایله تمره وزننده کچی سوریسنه دینور ﴿ طخمه ﴾ طانك کسریله
خوشب نام تابعینك پدری اسمیدر ﴿ الطخمة ﴾ غرفه‌وزننده‌برونك اوکنده اولان سیاهلغه دینور ﴿ الاطخم ﴾ احمر
وزننده شول قوچه‌دینورکه باشی سیاه وسائر اعضاسی قومرال اوله یقال کبش اطخم ای رأسه اسود وسائره کدر
ویاغزآته دینورکه برونی ودوداقلری سمتی زیاده‌جه سیاه اوله وانسانك ودابّه‌نك برونلری اوکنه دینور وشول
تاب وطراوتی چکلمش اته دینورکه لونی بوزیلوب پصدرمه کبی قرامتق اولمش اوله یقال لحم اطخم ای جافّ
یضرب الی سواد ﴿ الطخیم ﴾ امیر وزننده اطخم ایله معنای اخیرده مرادفدر یقال لحم طخیم ای اطخم ﴿ الاطخمام ﴾
احمرار وزننده ات قوریوب پصدرمه کبی قرامتق اولمق معناسنه‌در یقال اطخمّ اللحم اذا صار اطخم ﴿ الطخوم ﴾
تخوم وزننده ومراد فیدرکه سنور وحدودلره دینور ﴿ الطخم ﴾ طانك فتحیله و ﴿ الطخامة ﴾ فخامه وزننده
تکبرلك ایلك معناسنه‌در یقال طخم الرجل طخما من الباب الثالث وطخم طخامة من الباب الخامس اذا تکبر
﴿ طخیم ﴾ زبیر وزننده ابن ابی الطخماء درکه شاعردر ﴿ الطخارم ﴾ علابط وزننده طارغین واویکه‌لو آدمه
دینور یقال رجل طخارم ای غضبان ﴿ الطرم ﴾ طانك کسری وفتحیله کوج بالنه دینور تقول اطعمنا طرما
ای شهدا وقیمغه دینور زبد معناسنه وقوانلرده طولمش باله یاخود بال ایله طپطلو قوانه دینور وطرم
مصدر اولور قوانلر بالله طپطولو اولمق معناسنه یقال طرمت بیوت الزنابیر طرما من الباب الرابع اذا
امتلأت من الطرم ﴿ الطرامة ﴾ ثمامه وزننده بعض دیشلره چوکمش خضرته دینور یقال باسنانه طرامة
ای خضرة و دیشلرك ارالغنه صوقشمش طعام پارچه‌لرینه دینورکه خلال ایله اخراج اولنور
﴿ الاطرام ﴾ همزه‌نك کسریله دیشلرك اوزرلری یشللنمك معناسنه در یقال اطرمت اسنانه اذا رکبت علیها
الخضرة ودیشلرك ارالقلرنده طعام بقیه‌سی قالمغله اغزك طعمی ورایحه‌سی بوزلمق معناسنه در یقال اطرم
فوه اذا تغیر للطرامة ﴿ الطرمة ﴾ طانك حرکات ثلاثی ورانك سکونیله اوست دوداغك اورته‌سنده اولان
بیوه دینور ﴿ الطرمة ﴾ تمره وزننده جکره دینور کبد معناسنه ﴿ الطرم ﴾ طانك ضمیله اوجاغه دینور طرمه
دخی دینور هاله و برشجر آدیدر ﴿ الطرم ﴾ فتحتینله قواندن بال صیزوب اقق معناسنه‌در یقال طرم
العسل طرما من الباب الرابع اذا سال من الخلیة ﴿ التطرم ﴾ تفعل وزننده سوزی طوتقون طوتقون سویلك
معناسنه‌در وعند البعض قارشق وشوریده سویلك معناسنه‌در یقال تطرّم فی کلامه اذا التاث ﴿ التطریم ﴾
تدحرج وزننده چاموره بیلاشمق معناسنه‌در یقال تطریم فی الطین اذا تلوث ﴿ الطریمة ﴾ دحرجه وزننده صو
بوزیلوب یوصونلنمق معناسنه‌در یقال طریم الماء اذا خبث وعرمض و برنسنه قات قات اولمق معناسنه‌در یقال
طریم الشیء اذا طبق ای صار طبقا علی طبق ﴿ الطریم ﴾ حذیم وزننده باله دینور عسل معناسنه و صیق‌وقالین
سحابه دینور ومنه یقال طار طریمه اذا احتدّ یعنی پك خشم وغضبه کلدی دیمکدن کنایه اولور ﴿ الطرثمة ﴾ ثای
مثلثه ایله دحرجه وزننده غضبدن یاخود کبر ودماغدن باشی یره دیکوب اپسم وخاموش طورمق معناسنه‌در

يقال طرثم الرجل اذا اطرق من غضب او تكبر ﴿الطرحوم﴾ حاى مهمله ايله عصفور وزننده اوزون طويل معناسنه در
وبر يرده چوق طورمغله متغير اولمش صويه دينور يقال ماء طرحوم اى آجن ﴿المطرخمّ﴾ خاى معجمه ايله مشمعلّ
وزننده يانى اوزره ياتمش آدمه دينور مضطجع معناسنه در وطارغين آدمه دينور يقال رجل مطرخمّ اى غضبان
وخودبين ومتكبر آدمه دينور وهريانى اويغون اسباب اندامى تمام تازه ودلبر جوانه دينور يقال شابّ مطرخمّ اى
الحسن التامّ ﴿الاطرخمام﴾ اشمعلال وزننده كوزك نورى فرسز وضعيف اولمق معناسنه در يقال اطرخمّ الرجل
اذا كلّ بصره وكيجه مظلم اولمق معناسنه در يقال اطرخمّ الليل اذا اسودّ ﴿الطرسمة﴾ دحرجه وزننده
بركسه باشنى اشاغى اكوب ساكت واپسم طورمق معناسنه در يقال طرسم الرجل اذا اطرق وجنكدن ياغيرى
نسنه دن قورقوب چكنلمق معناسنه در يقال طرسم عن القتال وغيره اذا نكص ﴿الطرشمة﴾ شين معجمه ايله كيجه
قراكو اولمق معناسنه در يقال طرشم الليل اذا اظلم ﴿الاطرغمام﴾ غين معجمه ايله افعلّال وزننده متكبر وخودبين
اولمق معناسنه در يقال اطرغمّ الرجل اذا تكبّر ﴿المطرهمّ﴾ مشمعلّ وزننده هنوز باشنه بولار چكورلمامش كوره
وعجمى دوه يه دينوركه سركشلك ايدر يقال بعير مطرهمّ اى مصعب لم يمسسه حبل وقدّ وقامتى معتدل يال وبال
صاحبى تازه جوانه دينور ﴿الاطرهمام﴾ اشمعلال وزننده جوان يال وبال صاحبى موزون قامت قوپمق معناسنه در
يقال اطرهمّ الشابّ اذا صار مطرهما ﴿الطسوم﴾ قعود وزننده محو ونابود اولمق معناسنه در يقال طسم الشئ طسوما
من الباب الثانى اذا انطمس ﴿الطسم﴾ رسم وزننده متعديدر محو ونابود ايلمك معناسنه در تقول طسمته اذا طمسته
﴿الطسم﴾ فتحتينله امتلاء اولمق معناسنه در يقال طسم الرجل طسما من الباب الرابع اذا اتخم وتوز ودومان
باصمغه دينور يقال ماهذا الطسم اى الغبرة وقرا كولغه دينور ظلام معناسنه ﴿الاطسمة﴾ همزه نك ضميله اسطمه
وزننده ومرادفيدركه برنسنه نك كوم يرينه دينور دريانك انكين يرى كبى ﴿الطواسيم﴾ طانك فتحيله كه قرأن كريمده
طسم سوره لريدر بونده وطواسين وحواميم سوره لرنده صواب اولان ذوات كلمه سيله جمع اولوب وذوات مفردلرينه
مضاف اوله رق ذوات طسم وذوات طس وذوات حاميم ديمكدر نته كه حم ماده سنده بيان اولندى * مؤلف اوراده
بالكز حاميمه متعلق كلام بيان ايلدى * لكن مترجم حقير شهابدن نفيس مقاله نقل وتحرير ايلمشدر ﴿الطسام﴾
غراب وزننده و﴿الطسام﴾ سحاب وزننده و﴿الطسام﴾ شدّاد وزننده چوق توزه دينور تقول رأيته فى طسام الغبار
وطسامه وطسامه اى فى كثيره ﴿طسم﴾ رسم وزننده عاد قومندن بر قبيله دركه حالا منقرضلردر ﴿الطسيم﴾
زبير وزننده طسم مزبوردن مصغردر بو معناده دركه عربلر بر آدمك بر محله ياخود بر كار ومشغله يه تردّد واشتغالى بيهوده
وباطل ولاطائل اولوب قطعا بر منفعت اوجنه دسترس اولمسه اورده مياه طسيم ديرلر زيرا قبيلهٔ مزبوره منقرض
ومضمحل اولمشدر تصغيرى تحقير ايچوندر ﴿الطعام﴾ سحاب وزننده بغدايه اطلاق اولنور يقال فلان
يحتكر فى الطعام اى فى البرّ * شارح ديركه دوه قسمنه مال اطلاقى كبى طعام دخى بغدايده غالب اولمشدر انتهى
وطعام مطلقا اكل اولنه جق شيئه دينور جمعى اطعمه كلور جمع الجمعى اطعمات كلور وطعم طانك فتحيله وطعام
مصدر اولورلر نسنه اكل ايلمك معناسنه در يقال طعمه طعما وطعاما من الباب الرابع اذا اكله وطعم الشئ اول
نسنه نك داد ومزه سنه دينوركه چاشنى دخى ديرلر قوّت ذائقه ايله معلوم اولان كيفيتدر آجيلق وطتلولق
وبونلرك ميانه سى اولان داد ومزه كبى كرك طعام وكرك شرابده اولسون جمعى طعوم كلور يقال طعمه حلو او مرّ
واشتها اولنان طعامه دينور يقال احضر طعما وهو مايشتهى من الطعام واشتهايه مدار اولان شيئه دينور مثلا
طعامك لذّتى وحلاوتى واعتدالى كبى واغاج آشى يى قبول ايدوب طوتمق معناسنه در يقال اطعم الغصن فطعم
طعما من الباب الرابع اى وصل به غصنا فقبل الوصل وطويمق معناسنه مستعملدر يقال مايطعم آكل هذا
اى مايشبع وبو باب ثالثدندر * زيرا مؤلف كيمنع لفظيله تقييد ايلدى ﴿الاطعام﴾ همزه نك كسريله بر آدمه طعام
يدرمك معناسنه در يقال اطعمه اذا صيرّه يطعم وخرما اغاجنك يمشى يتشمك معناسنه مستعملدر يقال اطعم النخل
اذا ادرك ثمره واغاجى اشيلامق معناسنه در يقال اطعم الغصن اذا وصل به غصنا من غير شجره ﴿الطاعم﴾
و﴿الطعم﴾ كتف وزننده طعام خصوصنده خوشحال اولان آدمه دينوركه وسعتى اولمغله طعامى فراوان
ونفيس اولان آدم اوله جقدر يقال رجل طاعم وطعم اى حسن الحال فى المطعم وطاعم طعامدن مستغنى اولمش
آدمه دينور تقول انا طاعم عن طعامكم اى مستغن ﴿المطعم﴾ منبر وزننده شديد الاكل آدمه دينور مؤنثى مطعمه در
﴿المطعم﴾ مكرم وزننده واسع الرزق آدمه اطلاق اولنور يقال هو مطعم اى مرزوق ﴿المطعام﴾ محراب وزننده
خاندان ومضياف وميزبان آدمه دينور يقال رجل مطعام اى كثير الاضياف والقرى ﴿الطعمة﴾ غرفه وزننده

يه جك نسنه يه دينوركه يينتى تعبيراولنور فارسيده خوراك دينور جمعى طعم كلور صردوزننده وطعام ضيافتنه
دينور يقال اتخذ لاخوانه طعمة اى دعوة وجهت كسب ومعاشه دينور يقال فلان عفيف الطعمة اى نقىّ
المكسب وطعمه اساميدندر طعمة بن ابيرق صحابه‌در وطعمة بن عمرو الكوفىّ محدّثدر ﴿الطعمة﴾ طانك كسريله
بناء نوعدر سيرت اكل طعام معناسنه‌دركه ييش تعبيراولنور يقال انه لخبيث الطعمة اى السيرة فى الاكل ﴿الطعم﴾
طانك ضميله داتمق معناسنه‌در يقال طعمه طعما من الباب الرابع اذا ذاقه وبرنسنه يه كوج يتمك معناسنه مستعملدر
يقال طعم عليه اذا قدر وطعم طعامه دينور وقدرت معناسنه مستعملدر يقال هذا ليس فى طعمه اى قدرته واشباع
ايدن طعامه اطلاق اولنور يقال انّه طعام طعم اى يشبع من اكله *شارحك بيانه كوره موصوفك صفته اضافتى
قبيلندندر صلوة الاولى كبى ﴿التطعّم﴾ تفعل وزننده برشيئى دادشدرمق معناسنه‌در يقال تطعم منه اذا ذاق
وفى المثل *تطعم تطعم* اى ذق حتى تشتهى فتأكل يعنى هله بركرّه جك دادوب چاشنيسنى كوركه حظ ايلديككدن
سكا اكل ايلمكه شوق واشتها حاصل اولسون بومثل برايشه مباشرت ايلمكدن انديشه وتأخر ايدن كمسه يه
تشويق واغرا ضمننده ايراد اولنور ﴿الطعوم﴾ صبور وزننده و﴿الطعيم﴾ اميروزننده اكله صلاحيتى اولان
قربانلق حيوانه دينوركه نه آريق ونه سموز اوله يقال جزور طعوم وطعيم اى بين الغثة والسمينة بونلرك
تانيثلرى ذبيحه اعتباريله‌در ﴿التطعيم﴾ تفعيل وزننده بودخى اغاجه آشى اورمق معناسنه‌در يقال طعم الغصن
اذا وصل به غصنا من غير شجره وسموزلكدن كميكلره ايليك يوريمك معناسنه‌در يقال طعم العظم اذا امخّ
بونده ثلاثى نسخه‌سى غلطدر ﴿الاطعام﴾ طانك تشديديله افتعال وزننده خرما قوريغى طتلولنمق معناسنه‌در
يقال اطعم البسر اذا صارله طعم وتقول العرب هو لايطعم اى لايتادب ولاينجع فيه مايصلحه يعنى فلان كنديسنه
مدار فوز واصلاح اوله‌جق نصيح وارشاد وعبرت تاثير ايلمامكله هركز هشيار ومتادب اولمز ديه‌جك محلده
ايراد اولنور ﴿المطعم﴾ محدّث وزننده و﴿الطعوم﴾ صبور وزننده و﴿المطعم﴾ افتعالدن اسم فاعل بنيه‌سيله
سموز اولمغله كميكلرى ايلكلى اولان دوه‌يه دينور مذكر ومؤنثه وصف اولور يقال بعير وناقة مطعم وطعوم
ومطعم اى بها نقى ومطعم محدّث وزننده شول سوده اطلاق اولنوركه طولومدن اكا طعم ورائحهٔ طيبه سرايت
ايلمش اوله يقال لبن مطعم اذا اخذ فى السقاء طعما وطيبا ﴿المستطعم﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله آت قسمنك دوداقلرينه
اطلاق اولنور ﴿المطعمة﴾ مكرمه وزننده و﴿المطعمة﴾ محسنه وزننده يايه اطلاق اولنور ﴿الاستطعام﴾ طعام
طلب ايلمك معناسنه‌در يقال استطعمه اذا طلب الطعام وقول علىّ رضى الله عنه * اذا استطعمكم الامام فاطعموه *
اى اذا استفتح فافتحوا عليه يعنى امام قراءتده حصر اولوب سزدن فتح طلب ايدرسه فتح ايليه‌سز
ديمكدر كوياكه قراءتى امام افنديك اغزينه ادخال ايدرلر ﴿التطاعم﴾ تفاعل وزننده و﴿المطاعمة﴾ مفاعله
وزننده اركك كوكرجين چيفتلشلمكه مباشرتدن مقدمجه اغزينى ديشى كوكرجينك اغزينه ادخال ايلمك معناسنه
مستعملدر كوياكه اوپشوب ايشه توطئه ايدرلر وبرى برينك اغزينه طعمه ويرركبى برغريب معامله ايدرلر
يقال تطاعمت الحمامتان وطاعمتا اذا ادخل فمه فى فم انثاه ﴿مطعم﴾ محسن وزننده ابن عدى دركه اشراف قريشدندر
﴿المطعمة﴾ محسنه وزننده بوغازك باشنه دينوركه يومريجه اتدر غلصمه معناسنه‌كه معده‌يه طعام اندن روان
اولور ﴿المطعمتان﴾ محسنتان وزننده قوش قسمنك اياقلرنده ايلرى طوران برى برينه مقابل ايكى پرمغه اطلاق اولنور
شارح ديركه بوجوارح طيوره مخصوصدركه پنجه‌سنك ذكر اولنان پرمقلريله اخذ طعمه ايدر ﴿الطعومة﴾ صبوره
وزننده بوغزليوب اكل ايلمك ايچون خانه‌ده آليقونيلان قيونه دينور يقال شاة طعومة اذا حبست لتؤكل ﴿طعيم﴾
زبيروزننده بررجل آديدر ﴿الطغام﴾ غين معجمه ايله سحاب وزننده فرومايه وارذال وسفله كمسه‌لره دينور يقال
هو طغامة من الطغام اى وغد من الاوغاد وكتروتا معتبر قوشلره دينور مفردلرى طغامه‌در واحمق وبيغز كمسه يه
دينور ﴿الطغومة﴾ و﴿الطغومية﴾ طالرك ضميله مصدرلردر حمق ودنائت معنالرينه‌در ﴿الطغم﴾ فتحتينله دريايه دينور
وچوق صويه دينور ﴿التطغّم﴾ تفعل وزننده برنسنه‌يى بيلان آدم آنى بيلمزلنمك معناسنه‌در يقال تطغم الرجل
عليه اذا تجاهل ﴿الطلمة﴾ طانك ضميله اتمكه دينور يقال جاء وفى يده طلمة اى خبزة ﴿الطلام﴾ زنّار وزننده تنوم
اسميدركه حب الشاهد انجدر تركيده كندر وكنور تخمى ديدكاريدر ورقنه اسرار وورق الخيال ديرلر ﴿الطلم﴾
فتحتينله مسواكى ترك ايلمكدن ناشى ديشلره عارض اولان كيروپاسه دينور يقال علا فى اسنانه طلم اى وسخ من ترك
السواك ﴿الطلم﴾ طانك ضميله اوزرينه طبخ اولنان اتمكى يايدقلرى سفره‌يه دينور ﴿الطلم﴾ طانك فتحيله طبخ اولنان
اتمكلرى ديزوب دوزلتمك معناسنه‌در يقال طلم الخبزة طلما من الباب الاوّل اذا سوّاها وعدّلها ﴿التطليم﴾ تفعيل

هنوز طبخ اولمش اتمکی صوغتمق ایچون ال ایله اوروب طاپلمق معناسنه در یقال طلم الخبزة اذا ضربها بالید و منه قول
حسّان رضی الله عنه * یطلمهن بالخمر النساء * ای تمسح النساء العرق عنهنّ بالخمر یعنی دائما جنك و غارته مشغول
اولدیغمزدن یوکرك کحیلان آتلرمز هرزمان عرقناك اولمغله نسوانلر آنلری اللریله اسّی اتمك تبرید ایدرکبی خمارلریله
اوخشایه رق ترلرینی سیلوب ترویح ایدرلر بعضلر لامك تقدیمیله یلطمهن روایت ایلمرله ضعیف یاخود مردوددر
شارح دیرکه تطلیم مسح عرق معناسـنه مستعملدر نته‌که لسان العربده و طلم العرق عن جبینه ای مسحه عبارتیله
مرسومدر انتهی (الطلحام) حای مهمله ایله قرطاس وزننده برموضع آدیدر (الطلحوم) زنبور وزننده بریرده
چوق طورمقدن متغیر اولمش صویه دینور یقـال ماء طلحوم ای آجن (الطلخوم) خای معجمه ایله طلحوم وزننده
و مرادفیدر (الاطلخمام) اطرخمام وزننده و مرادفیدرکه ذکر اولندی یقال اطلخمّ الرجل و اللیل بمعنی اطرخمّ
(الطلخام) قرطاس وزننده دیشی فیله دینور و برموضع آدیدر و طلحام لفظنده لغتدر (الطمّ) طانك فتحی و میمك
تشدیدیله و (الطموم) عموم وزننده صوچوغالوب قبارمغله هریری باصوب بوریمك معناسنه در یقال طمّ الماء طما
و طموما من الباب الاول اذا غمر وطولدرمق معناسنه در یقال طمّ الاناء اذا ملأه و قیویی اورتوب دوبدوز بلورسز
ایلمك معناسنه در یقال طمّ الرکیة طما من الباب الاول و الثانی اذا دفنها و سوّاها و بر نسنه پك چوغالمغله قباروب
بوجملك معناسنه مستعملدر یقال طمّ الشیٔ اذا کثر حتی علا و غلب و باشك برمقدار یرینی تراش ایلمك معناسنه در
یقال طمّ رأسه اذا عضّ منه * شارح دیرکه اساسده اذا حلقه عبارتیله مبین اولمغله تمام تراش ایلمك اولور وطم
صاچی قرقمق علی قول اوروب طورطوب باشده بوکمك معناسـنه در یقال طمّ شعره اذا جزّه او عقصه و قوش
اغاجك تپه‌سنه قونمق معناسنه در یقال طمّ الطائر الشجرة اذا علاها و طمّ و طمیم جست وچالاك اولمق علی قول
روی زمینده سیر و سیاحت ایتمك یاخود آهسته‌جه سکرتمك معناسنه در یقال طمّ الرجل و الفرس طما و طمیما
من الباب الثانی و الاول اذا خف ای اسرع او ذهب علی وجه الارض او عدا عدوا سهلا (الطامّة) قیامته اطلاق
اولنور جمله اوزره غالب و مستولی اولدیغیچون یقال نعوذ بالله من هول الطامّة ای القیامة و داهیه‌یه اطلاق اولنور
یقال رماه بالطامّة ای بالداهیة (الطمّ) طانك کسریله صویه اطلاق اولنور علی قول صویك یوزنده اولان
خار و خاشاك و سائر نسنه‌یه دینور یاخود موجك و سیل صوینك آلوب کوتوردیکی سیلنتی‌یه دینور و دریایه اطلاق
اولور و عدد کثیره دینور و قیویی قپایوب اورتدکلری طپراغه دینور و عجب معناسنه در و تعجب اولنه‌جق عجیب
نسنه‌یه دینور و دوه قوشنك ارککنه دینور و بیوك ذکره دینور و جنسی پاك یوکرك آته دینور (الطمیم) امیر وزننده
بودخی صویی پاك یوکرك آته دینور یقال فرس طمّ و طمیم ای جواد (الاطمام) همزه‌نك کسریله قیللری و تویلری
قیرقق زمانی یاقلشمق معناسنه در یقال اطمّ شعره اذا حان له ان یجز (الاستطمام) اطمام معناسنه (التطمیم) تفعیل
وزننده قوش اغاجك دالنه قونمق معناسـنه در یقال طمم الطائر اذا وقع علی غصن (الطمطم) و (الطمطمی)
طالرك کسریله و (الطمطمانیّ) طالرك ضمیله لساننده عجمه اولمغله کلامی کما ینبغی بیان ایده‌مز اولان آدمه دینور
یقال رجل طمطم و طمطمیّ و طمطمانیّ ای فی لسانه عجمة و طمطمانیة حمیر قبیلهٔ حمیر لغتنده اولان بعض کلمات
منکره‌دن عبارتدرکه کلام عجمی‌یه شبیه اولور مثلا طاب الهواء دیه‌جك یرده طابم هواء دیرلر (الطمة) طانك ضمیله
انسان نجسنه اطلاق اولنور عذره معناسـنه و برکومه قوری اوتلق پارچه‌سنه دینور (الطومة) طانك ضمیله
اولومه دینور یقال اخذته الطومة ای المنیة و آفت و داهیه‌یه دینور و دیشی قبلوبغه‌یه دینور (المطهم) معظم
وزننده شیشمان آدمه دینور یقال رجل مطهم ای السمین الفاحش السمن و بدنی نحیف و دقیق اولان آدمه دینمکله
ضدّ اولور پس بناسی سلب ایچون اولور یقال رجل مطهم ای النحیف الجسم الدقیقة و تامّ و کامل اولان نسنه‌یه
دینور یقـال شیٔ مطهم ای تامّ و یقـال اغید مطهم الحسن ای تامّه و حسن و جمالده فایق اولان محبوبه دینور
یقـال غلام مطهم ای البارع الجمال و یوزی شیشکن آدمه دینور یقال رجل مطهم ای المنتفخ الوجه و یوزی
دکرمی و طوپاج آدمه دینور یقـال رجل مطهم ای المدوّر الوجه المنتفخه (التطهم) تفعل وزننده ایکرنمك
معناسنه در یقال تطهم الطعام اذا کرهه و توحّش ایلمك معناسنه مستعملدر تقول فلان یتطهم عنا ای یستوحش
(التطهیم) تفعیل وزننده اورکمك معناسنه در یقال طهم منه اذا نفر و ایری و ضخامتلو اولمق معناسـنه در یقال
طهم الشیٔ اذا ضخم و یقال فیه تطهیم ای ضخم (الطهم) طانك فتحیله و ضمیله ناس و خلق معناسـنه مستعملدر
یقال ما ادری ایّ الطهم هو ای ایّ الناس هو (الطهمة) فرحه وزننده یوزینك اتی چلیمسز اولان خاتونه دینور
یقـال امرأة طهمة ای قلیلة لحم الوجه (الطهمة) غرفه وزننده صحمه معناسـنه درکه الواندر محلنده ذکر

او لندی یقال فی لونه طهمة ای صحمة (طهمان) سلمان وزننده وعثمان وزننده زبانزده‌در نبیّ اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلرینك کوله‌لریدر وسعید بن العاصك دخی کوله‌سی اسمیدرکه ایکیسیده صحابه‌لردر علی قول
اسملری ذکوان‌در وابراهیم بن طهمان ائمهٔ اسلافدندر * مؤلّف علی ارجاءفیه عبارتیله تقیید ایلمکله ظاهرا مرجئه‌دن
اولدیغنی ایما ایلمشدر (الطیم) طانك فتحیله حق جلّ وعلا برآدمی برنسنه‌یه مجبول ومفطور ایلمك معناسنه‌در
یقال طامه الله علی الخیر یطیم طیما ای جبله وبرآدم کوزل عملو نیکوکار اولمق معناسنه‌در یقال طام الرجل
اذا حسن عمله

فصل الظاء

(الظأم) ظانك فتحی وهمزه‌نك سكونیله کفتکو وجغلتی وشماطه معناسنه‌در
یقال ماهذا الظأم ای الکلام والجلبة‌و برآدمك زوجه‌سنك اینشته‌سنه دینورکه بجاناق تعبیر اولنور یقال هو
ظأمه ای سلفه وظأم جماع ایلمك معناسنه‌در یقال ظأم المرأة ظأما من الباب الثالث اذا جامعها (المظاءمة)
مفاعله وزننده ایکی آدم ایکی همشیره آلمق معناسنه‌درکه بری برینه بجاناق اولمقدن عبارتدر یقال ظاءم فلانا
اذا تزوّج کل منهما اختا (الظءام) ظانك کسریله ظءان معناسنه‌درکه مخففه‌یه دینور (الظلم) ظانك ضمیله برنسنه‌یی
محلنه وضع ایلیوب محلّ مخصوصنك غیری‌یه وضع ایلمکه دینورکه اسمدر یقال فعلك هذا ظلم ای وضع الشیٔ
فی غیر موضعه وبوندن مصدر حقیقی ظانك فتحیله‌در کماسیذکر * مؤلّف بصائرده دیمشدرکه ظلم مادّه‌سی ظلمتدن
مأخوذدر ووضع الشیٔ فی غیر موضعه معناسنه‌در ووضع مزبور یازیاده ایله یانقصان ایله یاوقتندن یامکانندن
عدول ایله اولور وظلم اوچ کونه اولور بری بین الانسان وبین الله تعالی اولور بونك اعظمی کفر وشرك ونفاقدر
ثانی بین الظالم وبین الناس اولور ثالث بین الظالم وبین نفسه اولور قالدیکه ظلمك انواع ثلاثه‌سی فی الحقیقه
ظلم للنفس‌در ظالم برظلمه ابتدارا ایلدکده ابتدا نفسنه ظلم ایتمش اولورنته‌که ﴿وماظلمهم الله ولکن کانوا انفسهم یظلمون﴾
کریمه‌سی آنی ناطقدر انتهی (الظلم) ظانك فتحیله مصدر حقیقیدر برشیئی موقع مخصوصنك غیری‌یه وضع ایلمك
معناسنه‌در مثلا عدل واحسان یرینه برآدمه جور وبیداد ایلمك کبی یقال ظلمه ظلما من الباب الثانی اذا فعل له
الظلم وبرآدمك حقنه ظلم ایلمك معناسنه‌درکه حقنی ویرمیوب یانقصان ویروب یاخود مالنی غصب ایلمکدن
عبارتدر یقال ظلمه حقه اذا فعل لحقه الظلم ونقص معناسنه مستعملدر ومنه قوله تعالی ﴿ولم تظلم منه شیئا﴾
ای ولم تنقص وموقعی اولمیان محلده یر قازمق معناسنه‌در یقال ظلم الارض اذا حفرها فی غیر موضع حفرها
وحیوانی علتی یوغیکن ذبح ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ظلم البعیر اذا نحره من غیر داء ودره‌نك وچایك
صویی مقدّما هرکز اوغرامدیغی یرلره وارمق معناسنه مستعملدر یقال ظلم الوادی اذا بلغ الماء منه موضعا
لم یکن بلغه قبله وهنوز اویوب یوغرد اولمزن مقدّم طولومك سودنی برآدمه ایچورمك معناسنه‌در یقال
ظلم الوطب اذا سقی منه اللبن قبل ان یروب واركك اشك کبه اولان قانجق اشکه آشمق معناسنه مستعملدر یقال
ظلم الحمار الاتان اذا سفدها وهی حامل ولبن ادراك ایلمزدن اوّل خلقه ایچورمك معناسنه مستعملدر یقال
ظلم القوم اذا سقاهم اللبن قبل ادراکه * شارح دیرکه لبنك ادراکندن مراد یوغرد اولمسی اولمغله معنای اوّل ایله
متحد اولور ازهری دیدیکه کرچه بزه بومثال بویلجه روایت اولندی لکن وهمدر صواب اولان ظلم الوطب وظلم
اللبن اذا سقی منه قبل ان یروب عنوانیله اولمقدر انتهی * وظلم کیجه قرا کو اولمق معناسنه‌در یقال ظلم اللیل ظلما
من الباب الرابع اذا اظلم وظلم قاره دینور ثلج معناسنه وهذیل التغلبی قلجنك اسمیدر وظلم دیشك آب وتاب وصفاء
ورونقنه اطلاق اولنورکه شدّت بیاضندن دیشلره مزج وسرایت ایلمش سیاهلق نمایشنده تخیّل اولنور
قلجك صویی وجوهری کبی یقال تبسمت عن اسنان ذوات ظلم وهو ماء الاسنان وبریقها وهو کالسواد
داخل عظم السنّ من شدّة البیاض کفرند السیف وظلم منع معناسنه مستعملدر یقال ماظلمك ان تفعل کذا
ای مامنعك (الظالم) و(الظلوم) صبور وزننده اسم فاعللردر ظلم وبیداد ایدیجی ستمکاره دینور (التظلم) تفعل
وزننده بودخی برآدمك حقنه یامالنه ظلم ایلمك معناسنه‌درکه حقنی ویرمیوب یامالنی غصب ایلمکدن عبارتدر
یقال تظلمه حقه اذا ظلمه ایاه وبرآدم ظلمی کندی نفسنه اسناد ایلمك معناسنه‌درکه اکا بن ظلم ایتدم دیمکدن عبارتدر
یقال تظلم الرجل اذ ااحال الظلم علی نفسه وظالمك ظلمندن شکایت ایلمك معناسنه‌در یقال تظلم منه اذا شکی
من ظلمه (الاظّلام) تشدید ظایله افتعال وزننده و(الانظلام) انفعال وزننده برکسه طوع واختیاریله یاخود
ناچاری ظالمك ظلمنه بیون صونوب یوکلنمك معناسنه‌در یقال اظّلم الرجل وانظلم اذا احتمل الظلم (التظلیم)
تفعیل وزننده برکسه‌یی ظلم وبیداده نسبت ایلمك معناسنه‌درکه اول ظالمدر دیمکدن عبارتدر یقال ظلم فلانا
اذا نسبه الی الظلم (المظلمة) منزله وزننده و(الظلامة) ثمامه وزننده مظلوم حقنه دینورکه ظالمدن داد وتظلم

مطلب

مطلب

ایلدیکی نسنه‌دن عبارتدر یقال عند فلان مظلمتی وظلامتی ای ماتظلمته ﴿الظلام﴾ ظانك کسریله و ﴿المظالمة﴾
مکالمه وزننده‌که مفاعله‌دن مصدرلردر برآدمه ظلم ایلك معناسنه‌در ومنه یقال اراد ظلامه ومظالمته ای ظلمه
﴿الظلمة﴾ ظانك ضمیله وضمتینله و ﴿الظلماء﴾ صحراء وزننده و ﴿الظلام﴾ سحاب وزننده قرا کولغه دینور یقال علت
الظلمة والظلمة والظلماء والظلام وهو ذهاب النور * شارح دیرکه نور ایله ظلمت بینلرنده تقابل العدم والملکه واردر
زیرا ظلمت عدم النور عما من شانه ان یستنیر ایله معرّفدر * نته‌که مؤلف عندنده دخی مرضیّ بودر وبعضلر نوره منافی
عرض ایله تعریف ایلمکله اکا کوره تقابل تضادّ اولور نته‌که موت وحیات دخی بورسمه‌در انتهی * وظلماء صفت
اولور یقال لیلة ظلماء ای شدیدة الظلمة ویقال لیل ظلماء وهو شاذّ کماحکی لیل قراء بونلرده لیل لیله مقامنه وضع
اولنمشدر ﴿الظلمة﴾ ظانك فتحیله بودخی شدید الظلمه اولان کیجه‌یه دینور وظلمه اصلی ظلماء اولمغله زوائدی طرح
اولنمشدر یقال لیلة ظلمة ای شدیدة الظلمة ﴿الاظلام﴾ همزه‌نك کسریله قرا کو اولمق معناسنه‌در یقال اظلم
اللیل اذا صار مظلما وقرا کولغه کیرمك معناسنه‌در یقال اظلم القوم اذا دخلوا فی الظلام ودیشك آب وتاب
ورونق زیاده اولمغله انجو کبی پارلدامق معناسنه‌در یقال اظلم الثغر اذا تلألأ وبرکسه ظلمه دوش اولمق معناسنه‌در
یقال اظلم الرجل اذا اصاب ظلما * شارح دیرکه بوراده ظلم ظانك فتحیله‌درکه دیشك آب وتابنه دینمکله برآدمك
دیشلرینك آب وتاب ولمعانه دوش اولمق دیمك اولور نته‌که اضاء الرجل دیرلر اصاب ضوء معناسنه ومنه
قول الشاعر * اذا ما اجتلی الرائی الیها بطرفه * غروب ثنایاها اضاء واظلما * ﴿المظلم﴾ محسن وزننده شرّ
وشوری کثیر اولان کونه اطلاق اولنور یقال یوم مظلم ای کثیر الشرّ ومظلم ومظلام محراب وزننده بغایت
چیره‌شك ودشوار ایشه اطلاق اولنورکه جهت کشایشی وسمت تشبّث وتمشیتی معلوم اولمیه یقال امر مظلم
ومظلام اذا کان لایدری من این یؤتی وپك سیاه صاچه وصف اولور یقال شعر مظلم ای حالك وشول نباته وصف
اولورکه پك سبز ومطرّا اولمغله قرامتق کورینور اوله‌که پك قویو یشل اولور یقال نبت مظلم ای ناضر یضرب
الی السواد من خضرته ﴿الظلم﴾ فتحتینله کیجه‌ده وکوندزده آدمك بصرنی سدّ ایدن شخص وسوادك اوّلنه یعنی
ابتدا کورینان جزؤنه یاجزئیسنه دینور ومنه تقول لقیته ادنی ظلم اوذی ظلم ای اوّل کلّ شیٔ اوحین اختلط الظلام
اوادنی ظلم القرب اوالقریب یعنی یاخود قرا کو قاوشدیغی وقتده یاخود هرقریب اولان شیئك قریندن اقرب اولان
یاخود هر قریب اولان نسنه‌نك شخصندن اقرب اوله‌رق ملاقی اولدم وظلم قرالتی‌یه اطلاق اولنور تقول رأیت
ظلمه ای شخصه وسواده وطاغه دینور جمعلری ظلوم کاور ظانك ضمیله وبر موضع آدیدر ﴿ظلم﴾ عنب وزننده
قبلیه‌ده بر وادی آدیدر ﴿الظلم﴾ زفر وزننده هرآیدن شول اوچ کیجه‌لره دینورکه درع دیدکاری کیجه‌لردن‌که ایامّ
بیض کیجه‌لرینك عقبنده کلان اوچ کیجه‌در صکره اولور پس لیالئ بیض ایله طقوز کیجه اولورلر تقول بت
عنده فی لیال ظلم وهو ثلاث لیال یلین الدرع ﴿الظلیم﴾ امیر وزننده دوه قوشنك ارککنه دینور جمعی ظلمان کاور
ظانك کسری وضمیله * شارحك بیاننه کوره عند اعتقاد العرب دوه اولمدیغندن ناشی کویا که مظلوم اولدیغنه مبنیدر
وظلیم ارض مظلومه‌نك یعنی محلّی اولمیان یرده قازیلان ارضك طپراغنه دینور یقال نقل الظلیم ای تراب الارض
المظلومة * شارح دیرکه ارض مظلومه شول ارضه اطلاق اولنورکه آنده قویی یاخود حوض حفر اولنه‌که مقدّما هرکز
حفر اولنمامش اوله وظلیمان تثنیه بنیه‌سیله ایکی کوکب اسمیدر وظلیم عبد الله بن سعدك کوله‌لرندندرکه تابعیدر
ونجد اولکه‌سنده بر وادی اسمیدر وعبد الله بن عمر بن الخطابك فرسی آدیدر ومؤرّج سدوسی وفضالة بن
هندك فرسلری اسمیدر ﴿ظلیم﴾ زبیر وزننده بر موضع آدیدر وظلیم بن حطیط محدّثدر وظلیم بن مالك رجل
معروفدر وذو ظلیم حوشب بن طحمه تابعیدر ﴿الظلام﴾ کتاب وزننده ولامك تشدیدیله لغتدر وظلم عنب
وزننده وظالم صاحب وزننده بر نوع نباتدرکه اوزون فلیزلری اولور ﴿ظلمه﴾ ظانك کسریله وضمیله هذیل قبیله‌سی
نسوانندن برفاحشه‌نك اسمیدرکه * اقود من ظلمة * مثلنك منشأیدر مدّت عمرنی زناو فجور ایله امرار ایدوب تمام عجوز
اولوب عمل مانده قالدقده برکچی تکه‌سی اشترا ایدوب دائما آنی کچیلرینه چکوب تماشا ایلمکله صفایاب اولور ایدی
﴿کهف الظلم﴾ ظانك ضمیله بر رجل معروف آدیدر ﴿المظلّم﴾ معظم وزننده قرتال قوشنه دینور وقرغه‌یه دینور
وشول نباته دینورکه مقدّما یغمور اصابت ایلمیان یرده نابت اوله ﴿الظلام﴾ کتاب وزننده جزؤی نسنه‌یه دینور
شیٔ یسیر معناسنه ومنه یقال نظر الیّ ظلاما ای شزرا یعنی بکا کوزینك قویریغیله یااچازدن نظر ایلدی
﴿مظلومه﴾ یمامه‌ده بر مزرعه آدیدر ﴿مظلم﴾ محسن وزننده مداین قربنده بر ساباط آدیدر آلتندن یول کچن
کوشکه ومنزله دینور ﴿اظلم﴾ احمد وزننده بنی سلیم ارضنده بر طاغك آدیدر وارض حبشه‌ده بر طاغك آدیدر

(آنده)

آنده باقر معدنی واردر وبطن الرمه نام محلده برموضع آدیدر وذات جیش نام محلده بر سیاه طاغك آدیدر واظلم
افعل تفضیلدر زیادەسـیله ظالمه دینور ومنه یقال لعن الله اظلمی واظلمك ای الاظلم منّا ﴿الظنمة﴾ فتحاتله کره
یاغی چیقمدیق برایچم سوده دینور تقول سقانی ظنمة ای شربة من اللبن الذی لم تخرج زبدته

فصل العين

﴿العبام﴾ سحاب وزننده سوز بیلمز عاجز وثقیل ونادان کمسه‌یه دینور یقال هو عبام ای عییّ ثقیل ﴿العباماء﴾ عینك
فتحیله احمق وبیغز آدمه دینور ﴿العبامة﴾ سلامه وزننده برکمسه احمق اولمق معناسنه‌در یقال عبم الرجل عبامة
من الباب الخامس اذا کان عباماء ﴿العبمّ﴾ هجفّ وزننده دیزمان وتنومند اوله‌رق اوزون آدمه دینور یقال رجل
عبمّ ای طویل عظیم جسیم ﴿العبام﴾ غراب وزننده چوق صویه دینور یقال ماء عبام ای کثیر ﴿عثم﴾ ثای
مثلثه ایله جعفر وزننده بر رجل اسمیدر ﴿العتم﴾ کتم وزننده بر ایشه یا بر یره کیریشوب عزم ومباشرت ایلمشیکن
آندن فراغت ایلمك معناسنه‌در علی قول مراد ایلدیکی ایشی ایشلمکدن توقّف ایلمك معناسنه‌در یقال عتم عنه
عتما من الباب الثانی اذا کفّ بعد المضیّ فیه او احتبس عن فعل شیٔ یریده وکیجکمك معناسنه‌در یقال عتم قراءه
اذا ابطأ وکیجه‌نك بر بلوکی کچمك معناسنه‌در یقال عتم اللیل اذا مرّ منه قطعة وقیل بولمق معناسنه‌در یقال
عتم الشعر اذا نتفه وناقه یتسو وقتی صاغلمق معناسنه‌در یقال عتمت الابل عتما من الباب الاول والثانی اذا حلبت
عشاء ﴿التعتیم﴾ تفعیل وزننده بودخی برایشه یاخود بر یره کیریشوب عزم ومباشرت ایلمشیکن فراغت ایلمك
معناسنه‌در یقال عتم عنه اذا کفّ بعد المضیّ فیه وکیجکمك معناسنه‌در یقال عتم قراه اذا ابطأ ومنه یقال ماعتم
ان فعل کذا ای مالبث وبرنسنه‌دن قیچنلمق معناسنه‌در یقال حمل علیه فما عتم ای مانکص وعتمه وقتنده یوله کتمك
یاخود دوه‌لری اول وقتده صویه کتورمك یاخود صودن کیرو کتورمك معناسنه‌در یقال عتم الرجل اذا سار
فی العتمة او اورد او اصدر فیها وقوش آدمك باشی اوستنده ایراقلشمیوب قنادلرینی قاقه‌رق طولشوب چورنمك
معناسنه‌در یقال عتم الطائر اذا رفرف علی رأس الانسان ولم یبعد ﴿الاعتام﴾ همزه‌نك کسریله اویالنوب کیجکمك
معناسنه‌در یقال اعتم قراه اذا ابطأ وکیجه‌نك بر بلوکی صاوشمق معناسنه‌در یقال اعتم اللیل اذا مرّ منه قطعة وعتمه
وقتنده یوله کتمك یاخود دوه‌لری صویه کوتورمك یاخود صواروب کیرو کوتورمك معناسنه‌در یقال اعتم الرجل اذا سار
فی العتمة او اورد او اصدر فیها وناقه یاتسو وقتنده صاغلمق معناسنه‌در یقال اعتمت الابل اذا حلبت عشاء ﴿الاستعتام﴾
بودخی یتسو وقتنده ناقه صاغلمق معناسنه‌در یقال استعتمت الابل اذا حلبت عشاء وناقه‌نك ممه‌سنده سود ایرکلمك ایچون
صاغمسنی کیجه‌نك بر وقتنه قدر تأخیر ایلمك معناسنه‌در وبوعمل مغربدن مقدّمجه بر مقدار سودینی صاغوب بعده
بوشلیوب یتاقلرنده یاتوررلر تاکه کیجه‌نك بر وقتنه دك تکرار سود ممه‌لرنده ایرکیلور بعده قالدروب ینه صاغارلر یقال
أستعتموا نعمکم حتی یفیق ای اخّروا حلبتها حتی یجتمع لبنها وافاقه ایکی صاغم ارالغنده سود بریکمکه دینور ﴿العتمة﴾
فتحاتله شفق مغرب باتدقدنصکره کیجه‌نك ثلث اوّلنه دینور علی قول عشاء آخره نمازینك وقتنه دینورکه یتسو
وقتی تعبیر اولنور یقال اتانی عتمة اللیل ای ثلث اللیل الاول بعد غیبوبة الشفق او وقت صلاة العشاء الآخرة
وحیوان ممه‌سنده ابتدا صاغلدقدنصکره عتمه وقتنه قدر ایرکلان سوده دینورکه تکرار اول وقتده صاغیلور
وکیجه‌نك قرا کولغنه دینور واخشـامدنصکره دوه‌لرك یایلدن رجوعنه دینور وعربلرك قراء اربع عتمة ربع
قوللری معنای ثانیٔ مذکوردن مأخوذدر قدر مایحتبس فی عشائه معناسیله مأوّلدر قراء حمراء وزننده مهتاب
کیجه‌یه دینور وربع صرد وزننده ربیع زماننده طوغان دوه یاوریسیدرکه هنوز سود امر اوله * مترجم دیرکه
بوتعبیرات عربدندر تفصیلی بودرکه عربلر آی ابن لیله * یعنی بر کیجه‌لك اولدقده عتمة سخیلة حلّ اهلها
بر میلة دیرلر رمیله رمل کلمه‌سندن مصغردر مرادی هلالك اول کیجه مکثی قوزی قسمنك ایکنجی اممسی بیننده
اولان مقدارجه دیمکدر زیرا ابتدا اناسنی برآغزامدردکدنصکره باغلیوب بعده اناسنی صاغوب صکره قوزی‌یی
تکرار صالیویروب امزردرلر اهلها ضمیری کیجه‌یه راجعدر زیرا اول کیجه قرا کولق اولمغله هرکس اولدیغی
قوملقده‌که مراد منزلیدر آرام ایدرلر وآی ایکی کیجه‌لك اولدقده حدیث امتین بکذب ومین دیرلر زیرا اول کیجه
ایکی خانه‌نك جاریه وخادمه‌لری بری بریله خارج دارده بولشوب لکن همان جزؤیجه قونشه بیلورلر زیرا هنوز
غروب هلاله قدر خانه‌لرینك خدمتلرینه مشغول اولورلر واوچنجی کیجه اولدقده حدیث فتیات غیر مؤتلفات
دیرلر قیزلروجه مذکوراوزره اول مقدارجه بری بریله مهتابده قونشوب صحبت ایدرلر ودردنجی کیجه‌ده قراء اربع
عتمة ربع لاجائع ولا مرضع دیرلر زیرا آیك مقدار مکثی دوه کوشکنك ایکنجی اممسی هنکامنك مقدارنجه درکه مقدما
برآغز امدیکندن جایع اولمیوب وشبع کلنجه امدیکندن مرضع دخی دکلدر ﴿العاتمات﴾ شول کوکبلره اطلاق

مطلب

اولنورکه قوراق سنه ده هوا یوزی پوص ودومان اولمغله پرتو وضیالری طونق اولور ﴿العتم﴾ عینك ضمیله
وضمتینله یبانی زیتون اغاجنه دینور ﴿العیتوم﴾ قیصوم وزننده ایاغی آغر کندو کاهل دوه یه دینور وایری ودیزمان
آدمه دینور ﴿عتم﴾ عین مضمومه ایله بر رجل آدیدر وبر فرس اسمیدر ﴿العتوم﴾ صبور وزننده شول ناقه یه دینورکه
یتسو وقتی ایرشمدکجه سود ویرمز اوله ﴿العاتم﴾ کاتم وزننده وقتسز کیج کلان مهمانه وصف اولور یقال جاء ناضیف
عاتم ای بطیء ممس ﴿العثم﴾ عینك فتحی وثای مثلثه نك سکونیله صنمش کمیك اکری صارلمق معناسنه در علی قول
اله مخصوص در یقال عثم العظم المکسور عثما من الباب الاول اذا انجبر علی غیر استواء اومختص بالید وبو معناده
متعدّی اولور تقول عثمت العظم اوالید المکسور اذا جبرته علی غیر استواء ودیکشی سیرك وکوشك دیکمك
معناسنه در یقال عثمت المرأة المزادة اذا خرزتها غیر محکمة ویاره اوزره دری بتوب ناسور لنمغله اوکولقدن قالمق
معناسنه در یقال عثم الجرح اذا اکتب واجلب ولم یبرأ بعد ﴿الاعثام﴾ همزه نك کسریله بودخی دیکشی سیرك
وکوشك دیکمك معناسنه در یقال اعثمت المرأة المزادة بمعنی عثمت ﴿العثمثم﴾ سفرجل وزننده ارسلانه دینور
وکریملو یاوز وشدید ارکك دوه یه دینور مؤنثی عثمثمه در ﴿الاعتثام﴾ افتعال وزننده برکمسه دن استعانتله انتفاع
ایلمك معناسنه در یقال اعتثم به اذا استعان وانتفع وبر نسنه یه ال صونمق معناسنه در یقال اعتثم بیده اذا
اهوی بها ﴿العیثوم﴾ قیصوم وزننده صرتلانه دینور وفیل دیدکاری جانوره دینور مذکر ومؤنثنه اطلاق اولنور
﴿العیثام﴾ عینك فتحیله بر شجر آدیدر مفرداتده شجر الدلب ایله مفسردرکه چنار اغاجیدر وعندالبعض آق قواق
اغاجیله مبیندر وعیثام بدو یلرك چکرکه دن ترتیب ایتدکاری طعامه دینور ﴿العیثمی﴾ حیدری وزننده یبان
اشکنه دینور حمار وحش معناسنه ﴿عثمه﴾ حمزه وزننده اسامیدندر سوید بن عثمه تابعیدر وعثمة الجهنی صحابه در
﴿عثام﴾ شدّاد وزننده محدّثدر وعثام بن علی محدّثدر ﴿مسجد العیثم﴾ حیدر وزننده مصرده جامع عمرو بن العاص
قربنده بر مسجددر ﴿العثمان﴾ سلطان وزننده طوی قوشنك یاوریسنه دینور واژدها یاوریسنه ده دینور
وحیه یه علی قول یاوریسنه دینور وابو عثمان حیه نك کنیه سیدر * وعثمان یکرمی نفر صحابهٔ کرام اسملریدر ﴿عثامة﴾
شدّاده وزننده ابن قیس درکه صحابه در ﴿عثم﴾ عینك فتحیله ابن الربعه درکه صحابه در ﴿عثیم﴾ زبیر
وزننده ابن کثیر درکه تابعیدر وعثیم بن بسطام محدّثدر ﴿عثلمه﴾ عینك ولامك فتحیله بر موضع آدیدر ﴿العجم﴾ عینك
ضمیله و﴿العجم﴾ فتحتینله عربك خلافیدرکه عرب صنفندن ماعدا صنف انسانی یه دینور ترکی وهندی وایرانی
وسائرلری کبی جمله سنه عجم وعجم دینور عرب وعرب مقابلیدر یقال هو من العجم والعجم ای لیس من العرب
﴿الاعجم﴾ اسلم وزننده عربدن اولمیان کمسه یه دینور مفرد وجمعی برابردر یقال رجل وقوم اعجم ای لیس بعربی
وکلامی فصاحت وبیان اوزره ادایه مقتدر اولمیان آدمه دینور اعجمی دخی دینورکه مبالغة نفسنه منسوبدر
یقال رجل اعجم واعجمی اذا کان لایفصح الکلام ودلسزه اطلاق اولنور یقال هو اعجم ای اخرس وزیادنام
شاعرك لقبیدر وشول طالغه یه دینورکه پاره لنمیوب بتون اولمغله صویی سرپیلوب صاچلمیه وکورلتیسی وفاشیرتیسی
ایشدلمیه اکا بحری لساننده اولوقوم تعبیر اولنور یقال موج اعجم اذا کان لایتنفس فلاینضح ماء ولایسمع له صوت
﴿بنو الاعجم﴾ عربدن ایکی بطندر ﴿العجمی﴾ عربی وزننده جنسی عجم اولان آدمه دینورکه عجم جنسندن اولان
آدم اوله جقدر هرنقدر عرب کبی اهل بیان وفصاحت اولورسه ده جمعی عجم کلور عرب وعربی وروم ورومی کبی
یقال هو عجمی ای جنسه العجم وان افصح ﴿العجمی﴾ عینك فتحی وجیمك سکونیله عاقل ومیز دقیقه شناس
آدمه دینور اختبار معناسندندر کما سیذکر یقال رجل عجمی ای عاقل ممیز ﴿الاعجام﴾ همزه نك کسریله سوزی
عجمه یه واردرمق معناسنه درکه کلامی فصاحت وبیانله ادا ایده میوب مقصودی اغلاق وابهام ایلمکدن عبارتدر
یقال اعجم الکلام اذا ذهب به الی العجمة ویازویی نقطه لمق معناسنه درکه عجمه وابهامی نقطه وحرکه واعراب
وضعیله ازاله ایلمکدر بناسی سلب ایچوندر یقال اعجم الکتّاب اذا نقطه ﴿العجم﴾ رجم وزننده بودخی یازویی نقطه لمق
معناسنه در یقال عجم الکتّاب عجما من الباب الاول اذا نقطه جوهرینك ثلاثیدن ورودینی نهی وانکار ایلمسی وهمدر
شارح دیرکه جوهری ازهری یه وسائر بعض ائمه یه متابعت ایلدی * ومؤلف ابن سیده یه موافقت ایلدی وقالدیکه افعال
بابی سلب ایچون کلدیکی کبی بعض ثلاثی بابی دخی کلور مانحن فیهده اولدیغی کبی انتهی * وعجم نجم وزننده قوری صوقنه
دینور عینك ضمیله ده لغتدر یقال اصاب بعجمه ای باصل ذنبه وخرده دوه یه دینور مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور جمعی
عجوم درو عجم وعجوم قعود وزننده برنسنه یی اصرمق یاخود آغزده اکل ایچون یاخود پکلکنی یومشقلغنی بیلمك ایچون چینمك
معناسنه در یقال عجم الشیء عجما وعجوما من الباب الاول اذا عضه اولاکه للاکل اوللخبرة وصنه مق ودنه مك معناسنه در

يقال عجم فلانا اذا رازه وقلجى تجربه ايچون برى اوته صالمق معناسنه مستعملدر يقال عجم السيف اذاهزه تجربة
وتقول العرب ماعجمتك عينى منذ كذا اى مااخذتك يعنى فلان مدّتدنبرو كوزمسنى قاوره يوب طوتمديكه كوره مدم
ديمكدن كنايه در وبو اصرمق معناسندندر يوخسه كوزم طوتمديكه سكا اعتمادم قالمدى ديمك دكلدر كذلك
بركسه چشم آشنالغى اولان آدم ايچون بونى كوزم اصره يور بيلجكم كبيدر ديه جك يرده جعلت عينى تعجمه ديرلر
وصنه مق معناسندن مأخوذ اوله رق صغر قسمى بوينوزنى تجربه وامتحان ايچون اغاجه ضرب ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال الثور يعجم قرنه اذاضرب به الشجرة يبلوه وفى الحديث عن امّ سلمة رضى الله عنها انّها قالت ❊ نهانا النبى ❊
عليه السلام ❊ ان نعجم النوى ❊ اى اذاطبخ التمر للدبس يطبخ عفوا بحيث لا يبلغ الطبخ النوى فيفسد طعم الحلاوة اولانّه
قوت للدواجن فلا ينضج لئلاّ يذهب طعمه يعنى خرما پكمز ايلمك ايچون طبخ اولندقده شدّتله طبخ اولنميوب
آهسته جه وسهلجه طبخ اولنه تاكه چكردكنه نفوذ وسرايت ايلمكله چكردكك طعمى پكمزه چيقوب لذتنى
تغيير ايليه ياخود چكردكى خانه پرور اولان دوه وقيون قسمنك قوت وعلفلرى اولمغله پك طبخ وانضاج اولندقده
چكردكه دخى نفوذ وتأثير ايلمكله طعمى فاسد وكنديسى متفتت اولديغندن اول حيوانلر آنى قبول واكل ايليوب
وغيرى طعمه لرى اولمامغله آج ومضطرب قالورلر بوراده دخى عجم اصرمق معناسندندر كويا كه طبخ چكردكى
اصرمش اولوركه تأثيرندن كنايه در (التعجيم) تفعيل وزننده بودخى يازويى نقطه لمق معناسنه در اعجام وعجم كبى
سلب ايچوندر يقال عجم الكتاب اذا نقطه (الاستعجام) سوزدن عجز سببيله خوش اولمق معناسنه در يقال
استعجم الرجل اذا سكت يعنى من العجز وتقول سألته فاستعجم من الجواب اى عجز وسكت واويقو باصمغله قراءته
قادر اولميوب دمبسته قالمق معناسنه در يقال استعجم القراءة اذالم يقدر عليها لغلبة النعاس (العجم) فتحتينله و(العجام)
غراب وزننده چكردكه دينور نوى معناسنه در * مترجم ديركه اعجام كتاب بومعنادن دخى مأخوذ اولمق بعيد دكلدر
زيرا نقطه چكردكه مشاكلدر (العجمة) عينك ضمى وكسريله كلامى فصاحت وبيان اوزره ادا ايده ميوب
تعقيد وابهامله تكلمه دينوركه دل طوتقونلغى تعبير اولنور وقوم يغننه ياخود چوق قوملغه دينور (المعجم)
مكرم وزننده كليد لنمش قپويه اطلاق اولنور يقال باب معجم اى مقفل (العجماء) حمراء وزننده بهيمه يه اطلاق اولنور
تكلمه قادر اولمدقلريچون * قال الشارح ومنه الحديث ❊ جرح العجماء جبار ❊ اى جرح البهيمة هدروشول قومساله
اطلاق اولنوركه آنده اصلا اغاج قسمى اولميه يقال رملة عجماء اى لاشجر بها ويمامه ده بروادى آديدر
وصلوة نهاره اطلاق اولنور آنلرده جهرايله قراءت بولنمديغيچون ومنه الحديث ❊ صلاة النهار عجماء ❊ (العجام)
شدّاد وزننده بيوك يراسه قوشنه دينور وطاغ قرلنقچنه دينور (العواجم) ديشلره اطلاق اولنور اصرمق
معناسندندر مفردى عاجمه در تقول لم تبق فى فى من العواجم اى الاسنان (المعجم) مقعد وزننده نفس
وذات معناسنه مستعملدر تجربه معناسندن مأخوذدر امتحانكاه حوادث وامور اولديغنه مبنيدر ومنه
يقال رجل صلب المعجم اى عزيز النفس (المعجمة) مرحله وزننده سموزلكه وقوّت بدنه اطلاق اولنور يقال
ناقة ذات معجمة اى قوّة وسمن وبقية على السير (حروف المعجم) مكرم وزننده حروف ابجاد مقطعاتيدر بوراده
معجم افعال بابندن مصدردر مدخل ومخرج كبى پس حروف معجم اعجام شانندن اولان حروف ديمك اولوركه اكثره
مجمول اولور * لكن مؤلف بصائرده حروف معجم كه حروف مقطعه در موصوله نك دلالت ايلديكنه دال اولمدقلريچون
معجم اطلاق اولندى ديو توجيه ايلمشدر * شارح ديركه وبو حروف الخطّ المعجم تأويلنده در مسجد الجامع وصلوة الاولى
قبيلندندركه مسجد اليوم الجامع وصلوة الساعة الاولى تقديرنده در (العجمة) تمره وزننده چكردكدن يتشمش
خرما اغاجنه دينور وپك وياليچين قيايه دينور جمعى عجمات كلور فتحاتله (العجومة) صبوره وزننده سير وسفر
خصوصنده توانا اولان ناقه يه دينور (العجمجمة) سفرجله وزننده عجومه معناسنه در يقال ناقة عجومة
وعجمجمة اى قويّة على السفر (المعجوم) جارود ايله ملقب بشر بن المعلى نام كمسه نك قلجى اسميدر (ذات العجم)
رجم وزننده حنظلة بن اوس السعدى فرسنك اسميدر ابو العجماء الشيبانى تابعيدر (العجرم) زبرج وزننده
برقاتى بوجك اسميدركه اغاجلرده اولور وجثه سى غليظ وسمين وشديد اولان طوپاج بودوره دينور بونده عينك
فتحيله ده لغتدر (العجرم) قنفذ وزننده ياوز وشديد اركك دوه يه دينور مؤنثى عجرمه در (ذات العجرم) برموضعدر
(العجارم) علابط وزننده و(العجرم) جعفر وقنفذ وزنلرنده تند وشديد آدمه دينور وعجارم قوى وشديد
ذكره اطلاق اولنور (العجارم) عينك فتحيله دابّه قسمنك اويلقلرى ايله ذكرلرينك ديبلرى بيننده اولان بغرت
بغرت يومريجه يره دينوركه اوچ طرفدن كلان بغرتلرك مجمعيدر (المعجرم) مدحرج وزننده دوكلرى چوق

چبوغه دینور یقال قضیب مجرم ای الکثیر العقد ودوه‌نك اورکجنه دینور ومطلقا عقده‌لنمش معقد نسنه‌یه دینور
قوم یغنی کبی یقال رمل مجرم ای معقد ﴿ العجرمة ﴾ عینك حرکات ثلاثیله یوز مهار دوه‌یه دینور علی قول ایکیوز
یاخود اللی ایله یوز مابیننده اولانه دینور وعجرمه عینك ضمیله برشجر آدیدر عینك کسریله‌ده زبانزده‌در جمعی
عجرم وعجارم کلور عینك ضمی وکسریله وعجرمه بر رجل آدیدر ﴿ العجرمة ﴾ دحرجه وزننده سرعتله
یوریمك معناسنه‌در یقال عجرم الرجل اذا اسرع ﴿ العجسمة ﴾ دحرجه وزننده جست وچاپکلکه دینور
یقال به عجسمة ای خفة وسرعة ﴿ العجالم ﴾ عینك فتحیله اهل یمندن برقوم وطائفه‌در نسبتلرنده عجلمیّ دینور
﴿ العجهوم ﴾ عصفور وزننده صوقوشلرندن برقوشك اسمیدر ﴿ العدم ﴾ عینك ضمی وضمتینله و ﴿ العدم ﴾ فتحتینله
یاوی قلمق فقدان معناسنه‌در ومال فقداننده غالب اولمشدر وفقدان کرك ابتدای امردن بولمامق وکرك یوق ویاوی
قلمقدن اعمدر یقال عدمه عدما من الباب الرابع اذا فقده وبر نسنه‌یی ترك ایدوب کتمك معناسنه مستعملدر
تقول مایعدمنی هذا الامر ای مایعدونی ﴿ الاعدام ﴾ همزه‌نك کسریله یوق ایلمك معناسنه‌در یقال اعدمه الله
ای جعله عدیما وبر نسنه‌یی بولمامق معناسنه‌درکه اول نسنه اکا یوق اولمقدن عبارتدر تقول اعدمنی الشیٔ
ای لم اجده بونده مسند الیه متکلم اولوب لکن مرجعی ینه شیٔ اولور واعدام وعدمکه عینك ضمیله شاذ اوله‌رق
افعالدن مصدر کلمشدر یوقلغه دوشمك معناسنه‌در یقال اعدم الرجل اعداما وعدما اذا افتقر * شارح دیرکه
بوترکیب ایسر یوسر ایسارا ویسرا وافحش افحاشا وفحشا قبیلندرکه بویلجه استعمال اولنديلر وفی الحقیقه اسم
مصدرلردر مصدر موقعنده مستعمللردر انتهی * واعدام منع ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اعدم فلانا اذا منعه
﴿ العدم ﴾ کتف وزننده فقیر وبی نوایه دینور جمعی عدماء کلور علماء وزننده یقال رجل عدم ای فقیر
﴿ العدماء ﴾ حمراء وزننده اوتسز چبلاق ارضه وصف اولور یقال ارض عدماء ای بیضاء وباشی آق اولوب
سائر یرلری مخالف اولان قیونه دینور یقال شاة عدماء ای بیضاء الرأس وسائرها مخالف له ﴿ العدائم ﴾ عینك فتحیله
تازه خرمادن برنوعدرکه مدینه‌ده جمله‌نك اواخرنده یتشور ﴿ العدیم ﴾ امیر وزننده بون واحمق آدمه دینور
ومجنونه اطلاق اولنور معدوم الادراك اولدقلرینه مبنیدر وفقیر وبینوایه دینور ﴿ العدامة ﴾ سلامه وزننده
احمق اولمق معناسنه‌در یقال عدم الرجل عدامة من الباب الخامس اذا کان عدیما ای احمق ﴿ الانعدام ﴾ انفعال
وزننده‌که متکلمون وجدفانعدم عنوانیله ثبت ایدرلر لحن وخطادر * شارح دیرکه زیرا باب انفعال علاج وتأثیره
مختص اولمغله عدم واعدم ماده‌لرینه مطاوع اولمق ممکن دکلدر علم فانعلم جائز اولمدیغی کبی لکن کرك متکلمون
وکرك فقهاء کتابلرنده استعمال ایلملریله صحیحه کبی شایع اولمشدر وخطأ مستعمل صواب مهجوردن اولی وفهمه
اقربدر ﴿ عدامه ﴾ سحابه وزننده بنوجشم یوردنده برصو آدیدر ﴿ المعدوم ﴾ معلوم وزننده موجود مقابلیدر
ومنه هو یکسب المعدوم ای مجدود ینال مایحرمه غیره یعنی اول بربخت واقبال صاحبی آدمدرکه غیرك محروم
اولدیغی نسنه‌لره نائل اولور * مؤلف بونکله اشبو حدیثه اشارت ایلمشدر قال فی النهایة وفی حدیث المبعث قالت
خدیجة له علیه السلام ﴿ انك مجدود تکسب المعدوم وتحمل الکلّ ﴾ ابن اثیر بو معنادن بشقه ایکی معنا دخی بیان
ایلمشدر بریسی بودرکه ناسك محتاج الیه اولوب برطریقله ظفریاب اولمدقلری شیٔ معدومی کندیلره کسب واعطا
ایدرسن دیمکدر ثانی معدومدن مراد فقیر کمسه‌درکه شدّت احتیاجندن نفسی معدوم مثابه‌سنده اولمغله فقیره مال
کسب ایدرسن دیمك اولور پس تکسب کلمه‌سی تاویل اوّله کوره مفعول واحده متعدّی اولورکه معدوم کلمه‌سیدر
وثانی وثالثه کوره مفعولینه متعدی اولور کسبت زیدا مالا دیرلر زیده مال قزانوب اعطا ایلدم معناسنه پس ثانی‌یه کوره
سن ناسه عندلرنده اولان شیٔ معدومی اعطا ایدرسن دیمك اولورکه مفعول اول محذوف اولور وثالثه کوره فقیره
مال اعطا ایدرسن دیمك اولورکه مفعول ثانی محذوف اولور ﴿ العذم ﴾ عینك فتحی وذال معجمه‌نك سکونیله اصرمق
معناسنه‌در علی قول اویکه ایله درشت نسنه اکل ایلمك معناسنه‌در یقال عذم الفرس عذما من الباب
الثانی اذا عضّ او اکل بجفاء وبر آدمه لوم وعتاب ایلمك معناسنه‌در یقال عذمه اذا لامه ودفع ایلمك معناسنه‌در
یقال عذم عن نفسه اذا دفع وسوکمك سبّ ودشنام معناسنه‌در یقال عذمه عذما من الباب الرابع اذا شتمه
ومنه یقال هی تعذم زوجها ای تشتمه اذا سألها الوطء فی الدبر ﴿ العذیمة ﴾ سفینه وزننده اسمدر لوم وعتاب
معناسنه‌در جمعی عذائم‌در وعذیمه شول خرما اغاجنه دینورکه خرما ویروب لکن چکردکی اولمیه ﴿ العذّام ﴾
شدّاد وزننده پره‌نك اسمیدر برغوث معناسنه جمعی عذم کلور کتب وزننده ﴿ العذّام ﴾ زنّار وزننده حمض
انواعندن برشجر آدیدر مفردی عذامه‌در ﴿ عذم ﴾ فتحتینله یمنده بروادی آدیدر وبرنبات آدیدر ﴿ عذامه ﴾ سحابه

مطلب

(وزنده)

وزنده بر رجل آديدر ﴿ العذمذم ﴾ سفرجل وزنده كيل جزاف معناسنه‌دركه آلنه‌جق نسنه‌نك مجموعنى بردن
سيلوب سپوردن اولچكه دينور وموت كثير معناسنه‌دركه معاذ الله متنفس ابقا ايليه ﴿ العرام ﴾ غراب وزنده
عسكرك حدّت وشدّت وكثرتنه دينور يقال فى هذا الجيش عرام اى حدّة وشدّة وكثرة وعرام العظم اتى كيرلمش
كميكه دينور يقـال عظم عرام اى عراق وعرام الشجر قبوغى صويلمش اغاجه دينور وعوسج ديدكارى اغاجك
قاوليوب دوشن قبوغنه دينور وعرام الرجل كشينك بدخويلغنه وچتينلكنه وكستاخلكنه دينور يقال به عرام
اى شراسة واذى وعرام وعرامه كرامه وزنده مصدر اولورلر بدخوى و بدمزاج اولوب دائما ناسى قولا وفعلا
آزرده ايدر اولمق معناسـنه يقال عرم الرجل وعرم عرامة وعراما من الباب الاول والثانى والخامس اذا اشتدّ
واوغلان اله‌آوجه صغميوب اوقده صپانده طورمز بوطوروهوايى اولمق ياخود حيرز وكستاخ اولمق معناسنه‌در يقال
عرم الصبىّ علينا وعرم اذا اشر ومرح وبطر اوفسد ﴿ العارم ﴾ و ﴿ العرم ﴾ كتف وزنده بدخوى وكسـتاخ
معناسنه‌در ويك بارد كونه اطلاق اولنور يقال يوم عارم اى نهاية فى البرد وعارم منذر بن الاعلم نام كمسه‌نك فرسى
اسميدر وسجن عارم شول زندانداركه مختار بن عبد الثقفى كوفه‌يه عزيمتى خلالده برابر كتمسون ديو عبد الله بن الزبير
محمد بن الحنفيه‌يى انده حبس ايلشدر ﴿ العرم ﴾ عينك فتحيله كميكك اتنى صويمق معنـاسنه‌در يقال عرم العظم
عرما من الباب الاول والثانى اذ انزع ماعليه من لحم وممه امك معنـاسنه‌در يقـال عرم الصبىّ امّه اذا رضعها
ودوه اغاج داللرنى اوتليوب كميرمك معناسـنه‌در يقـال عرمت الابل الشجر اذ انالت منه وبرآدمه كستاخانه
بد معامله ايلك معنـاسنه‌در يقـال عرم فلانا اذا اصابه بشراسة وعرم ياغلولغه دينور يقال فيه عرم اى دسم
وچوملك ايچره قلان بقيه‌يه دينور ﴿ التعرّم ﴾ تفعل وزنده بودخى كميكك اتنى صويمق معنـاسنه‌در يقال تعرّم
العظم اذا انزع ماعليه من لحم ﴿ العرم ﴾ فتحتينله كميك وبريان مقوله‌سنك رايحه‌سى يايلمق معناسنه‌در يقال عرم
العظم عرما من الباب الرابع اذاقتر وعرم برنسنه‌ده اولان آقلو قاره‌لو آلاجه‌لغه دينور على قول آقلو قاره‌لو
خرده خرده بنكلولكه دينور وقيون قسمنك دوداغنده اولان آقلغه دينور عرمه دخى دينور كما سيذكر وعرم اته
دينور لحم معناسنه ﴿ العرمة ﴾ غرفه وزنده بودخى برنسنه‌ده اولان آقلو قاره‌لو آلاجه‌لغه ياخود آقلو قاره‌لو خرده
خرده بنكلولكه دينور وقيون قسمنك دوداغنده اولان آقلغه دينور ﴿ الاعرم ﴾ احمر وزنده عرمه‌لو قيونه دينور
مؤنثى عرماء در يقـال ضأن اعرم ونعجة عرماء اذا كان به عرمة جمعى عرم كلور عينك ضميله وعرم بغرتلق
قوشنك يمورطه‌لرينه دينور آقلو قاره‌لو خرده خرده بنكلى اولديغيچون واعرم مطلقا ايكى رنكلو نسنه‌يه دينور
وابرش حيوانه دينور وقيون ايله كچى قارشق سورى‌يه دينور وختانسز آدمه دينور جمعى عرماندر عينك كسريله
وجمع الجمعى عرامين‌در ﴿ العرماء ﴾ حمراء وزنده اعرم لفظندن مؤنثدر وآلاجه حيه‌يه دينور ﴿ العرمة ﴾ فتحاتله
طبخ اولنان شيئك رايحه‌سنه دينور يقـال سطعت عرمة الطبخ اى رايحته ودكولدكدنصكره صاورمق ايچون
يغلمش خرمنه دينور وقوم بيغلان محله دينور ودهنـاء نام محله ملاصق برپك يرك اسميدركه يمامه ترابنده عارض
ديدكارى طاغه مقـابلدر ﴿ العرمة ﴾ فرحه وزنده بعض دره‌نك اوكنه ارقورى كلان سـد وبنده دينور
بيلاك كبى جمعى عرم درهاسز ياخود عرم لفظى جمعدر مفردى يوقدر ياخود عرم صويى حبس ايچون دره‌لر ايچره
ياپيلان سدّ وبنده دينور وكوستبك ديدكارى كور صيچانك ارككنه دينور وشدّتلو يغموره دينور وبر دره‌نك اسميدر
وبكلّ فسر قوله تعـالى ﴿ فارسلنا عليهم سيل العرم ﴾ ﴿ العرمان ﴾ عريان وزنده ايچنده يغمور صويى اركيلوب
طوريلان چقوره وخلق اويمه نقره‌يه دينور مفردى عريم در امير وزنده بوراده عرم نسخه‌لرى غلطدر كذلك
اعرم دخى مفرديدر ﴿ عرمى والله ﴾ عينك فتحى والفك قصريله اما والله تركيبنده لغتدركه حلف وقسم موقعنده ايراد
اولنور حرمى والله كبى عرم معناسـندن مأخوذ اولمغله اتم وكميكم صويلسون شويله ايشلمزسم موقعنده‌در مثلا
يقولون عرمى والله لافعلنّ كذا ﴿ عارمه ﴾ برارض معروفه‌نك اسميدر ﴿ عرمان ﴾ سحبان وزنده برقبيله پدريدر
﴿ العريم ﴾ امير وزنده آفت وداهيه معناسنه‌در ﴿ عارم ﴾ ﴿ عرام ﴾ غراب وزنده و ﴿ عرام ﴾ حمام وزنده اساميدندر
﴿ عريمه ﴾ جهينه وزنده بنى فزاره‌يه مخصوص برقوملق آديدر ﴿ التعريم ﴾ تفعيل وزنده قارشدرمق معناسنه‌در
يقال عرّمه به اذا خلطه ﴿ العرمرم ﴾ سفرجل وزنـده شديد شيئه دينور وچوق عسكره دينور يقـال جيش
عرمرم اى كثير ﴿ عوارم ﴾ برنيچه الچق طـاغلرك وصولرك اسميدر ﴿ العرتمة ﴾ عينك وتاى فوقيه‌نك فتحيله
برونك مقدّمنه دينور ياخود برونك ديركيله دوداغك ارالغنه دينور ياخود برونك اوكنده اوست دوداغك اورته‌سنده
اولان دائره‌يه دينور ومنه يقال فعله على عرتمة انفه اى على رغم انفه ﴿ العرجوم ﴾ عصفور وزنده ياوز وشديد

ناقه یه دینور ﴿ الاعرنجام ﴾ احرنجـام وزننده فاسد وتبـاه اولمق معناسـنه در یقـال اعرنجم الشیٔ اذا فسد
﴿ العردمان ﴾ عنفوان وزننده وجودی تصلق وشدید یاخود بیونی یوغون آدمه دینور یقـال رجل عردمان
ای الشدید الجافی او الغلیظ الرقبة ﴿ العردم ﴾ جعفر وزننده کمیکلری وسـکرلری ایری وجثه‌سی عظیم اولوب
اتی آزجه اولان آدمه دینور یقال رجل عردم ای ضخم تارّ غلیظ قلیل اللحم و مطلقا شدید انسان وحیوانه دینور
وبیونه دینور یقـال هو غلیظ العردم ای العنق ﴿ العردمة ﴾ دحرجه وزننده شدّت وصلابت معناسـنه در
یقال به عردمة ای شدة وصلابة ﴿ العردام ﴾ قرطاس وزننده اوجنده پوسکل کبی صالقملری اولان شاخه دینور
﴿ العرزم ﴾ زای معجمه ایله جعفر وزننده صیقی وطوپاج وشدید اولان انسان وحیوانه دینور وبر رجل علمیدر کوفه‌ده
جبانهٔ عرزم دیدکلری نمازکاه اکا مضافدر عبدالملك بن میسرة العرزمیّ اورایه نازل اولمشدر واول محدّثدر
وعرزم ارسـلانه دینور ﴿ العرازم ﴾ علابط وزننده و﴿ العرزام ﴾ قرطاس وزننده و﴿ العرزمّ ﴾ قرشبّ وزننده
بونلرده ارسـلانه دینور ﴿ الاعرنزام ﴾ احرنجام وزننده برنسنه بوزیلوب طورطوب اولمق معناسـنه در یقال
اعرنزم الشیٔ اذا تجمّع وتقبّض ﴿ العرزم ﴾ زبرج وزننده قوجه حیه یه دینور ﴿ العرصم ﴾ جعفر وزننده اکول واینهان
آدمه دینور وشوخ وشاطر وشن آدمه دینور یقال رجل عرصم ای اکول وکذا نشیط ﴿ العرصمّ ﴾ قرشبّ وزننده
چلمسز انجه‌رك آدمه دینور یقال رجل عرصمّ ای الضئیل الجسم وکوده‌سی دیرنکلو قوی وشدید آدمه دینمکله ضد
اولور یقال رجل عرصمّ ای قوی شدید البضعة وارسلانه دینور ﴿ العرصام ﴾ قرطاس وزننده و﴿ العراصم ﴾ علابط
وزننده بونلرده ارسلانه دینور ﴿ العرصوم ﴾ عصفور وزننده بخیل وناکسه دینور یقال رجل عرصوم ای بخیل
﴿ العرهوم ﴾ عصفور وزننده منتاره دینور وخرما صالقمنك صاپنه دینور ووجودی صمصیق طولغون وترونازك
شـیئه دینور کرك انسان وکرك سـائر نسنه اولسون ﴿ العراهم ﴾ علابط وزننده عرهوم ایله معنای اخیرده
مرادفدر وایری ودیزمان دوه‌یه دینور مؤنثی عراهمه‌در علی قول ایکیسیده مؤنثه اطلاق اولنور مذکره اطلاق اولنمز
وارسلانه دینور ﴿ العرهم ﴾ جعفر وزننده و﴿ العرهمّ ﴾ قرشبّ وزننده بونلرده ارسلانه دینور ﴿ العزم ﴾ عینك فتحی
وضمی وزای معجمه‌نك سـکونیله و﴿ المعزم ﴾ مقعد وزننده و﴿ المعزم ﴾ مجلس وزننده و﴿ العزمان ﴾ عینك ضمیله
و﴿ العزیم ﴾ و﴿ العزیمة ﴾ عینلرك فتحیله برنسنه‌یی ایشلمکه قطعی ربط قلبله قصد وتوجّه قلمق معناسنه‌در علی قول
برایشده جدّ وسعی واهتمام ایلمك معناسنه‌در یقال عزم علی الامر وعزمه عزما وعزما ومعزما ومعزما وعزمانا
وعزیما وعزیمة من الباب الثانی اذا اراد فعله وقطع علیه او جدّ فی الامر ویقـال عزم الامر نفسه ای عزم علیه
وبو مبالغة قلب قبیلندندر کقولهم هلك الرجل وانّما هو اهلك وعلی لفظیله آند ویرمك معناسنه مستعملدر یقال
عزم علی الرجل اذا اقسم علیه وعزایم اوقومق معناسنه‌در یقال عزم الراقی اذا قرأ العزائم ﴿ اولو العزم ﴾ رسل کرامدن
شول پیغمبر عالیشانلردرکه حضرت حق جلّ وعلانك کندیلردن اخذ عهد ومیثاق ایلدیکی اوامر علیهٔ ربانیه‌نك
تمشیت واجراسی بابنده عزم وجدّ واهتمام ایلدیلر بعضلر دیدیکه اولوالعزم * نوح * وابراهیم * وموسی * ومحمد * علیهم
الصلوة والسـلامدر وزمخشری دیدیکه اولو العزم جدّ وثبات صـاحبی اولان پیغمبر ذیشانلردن عبارتدرکه
احکام الهیه‌یی تبلیغده جدّ واقدام ایدوب قومنك رنج واذیتلرینه صبر وثبـات وتحمّل ایلدیلر پس زمخشری یه
کوره‌ده معدود ومعین اولمز وعندالبعض * نوح وابراهیم * واسحق ویعقوب * ویوسف وایوب * وداود وعیسی
علیهم السلامدر * شارح دیرکه وعندالبعض * آدم وابرهیم * وموسی وداود * وسلیمان وعیسی * ومحمد علیهم الصلوة
والسلامدر ﴿ العزایم ﴾ عزیمه‌نك جمعیدر افسونه دینور رقیه معناسـنه کویاکه مرضه شفایاب اولمق ایچون یمین
ویریلور یاخود جنجی خواجه‌لرك زعملرنجه روحانیونه یمین ویریلور وبعضلر دیدیکه عزایم آیات قرآنیه‌دن
عبارتدرکه آفات وامراض اصحابنه شـفاء وافاقت رجاسـنه قرأت اولنور حقنده اثر وارد اولان خواص آیات
کریمه کبی ﴿ الاعتزام ﴾ افتعـال وزننده و﴿ التعزّم ﴾ تفعل وزننده بونلرده عزم معناسـنه در یقـال اعتزمه
وعلیه وتعزّمه بمعنی عزمه واعتزام سکرتمکده ویوریمکده وسائر عملده فتور ورخاوتسز قصد دائم اوزره اولمق
معناسـنه‌در یقال اعتزم الرجل اذا الزم القصد فی الحضر والمشی وغیره وآت قسمی سکردرکن دیزکنی اسلیوب
دیکنه سردلك ایدوب کندی باشنه کتمك معناسـنه مستعملدر یقـال اعتزم الفرس اذا مرّ جامحا ﴿ العوزم ﴾
جوهر وزننده کنجلکدن هنوز بقیهٔ قوّت قالمش یاشلو ناقه یه دینور وقوجه قاری یه دینور وبودورخاتونه دینور
﴿ العزوم ﴾ صبور وزننده عوزم ایله ایکی معنای اوّلده مرادفدر ﴿ العزّام ﴾ شدّاد وزننده و﴿ المعتزم ﴾ اسم فاعل
بنیه‌سیله ارسلانه اطلاق اولنور ﴿ المعزّم ﴾ محدّث وزننده افسونکره دینور یقال هو معزم ای الراقی ﴿ العزیم ﴾

امیروزنده پك سكرتمكه دینور عدو شدید معناسنه بعض نسخه ده تشـدید واو ایله العدوّ الشدید عنوانیله اولمغله اولدخی ممكندر ﴿امّ العزم﴾و﴿عزمه﴾و﴿امّ عزمه﴾عینلرك كسریله انسانك دبرنه اطلاق اولنور ﴿العزم﴾ عینك فتحیله قوری اوزم جبره سنه دینور جمعی عزم درکتب وزنده ﴿العزمىّ﴾ یای نسبتله قوری اوزم جبره سی صتان آدمه دینور وعهدو پیمانه صاحب وفا اولان آدمه دینور یقال رجل عزمىّ ای الموفى بالعهد ﴿العزمة﴾ غرفه وزنده برآدمك قوم وقبیله وعشیرت واقرباسنه دینور جمعی عزم كاور صرد وزنده یقال هو من عزمة فلان ای من اسرته وقبیلته ﴿العزم﴾ فتحتینله شول آدملره دینورکه دوستلقلری منافقانه وهرجایی اولمیوب صحیح وصمیم وصافی اوله مفردی عازم در یقال هم عزم وهو عازم ای المصحون للمودّة ﴿العزمة﴾ تمره وزنده حقّ معناسنه درکه حقوقك مفردیدر ومنه مافی حدیث الزكاة ❁ عزمة من عزمات الله ❁ ای حق من حقوقه ای واجب مما اوجبه ﴿العزایم﴾ عزیمه نك جمعیدركه افسونه دینور وعزائم الهی باری ذو الجلال حضرتلرینك امر وایجاب ایلدیكی فرائضدن عبارتدر ومنه حدیث ابن مسعود ❁ ان الله یحبّ ان تؤتى رخصه كما یحب ان تؤتى عزائمه ❁ ای فرائضه التی اوجبها وامرنا بها ﴿العسم﴾ فتحتینله الده وایاقده بیلكلك اوینق یرندن روح وقوّت زائل اولمغله قوریوب ال یاخود ایاق بریكا اكری اولمق معناسـنه در یقال عسم الرجل عسما من الباب الرابع اذا یبس مفصل رسـغه وتعوّج منه یده اوقدمه ویقال فی یده اوقدمه عسم ﴿الاعسم﴾ صفت مزبوره اوزره اولان كشی یه دینور مؤنثی عسماء در ﴿الاعسام﴾ همزه نك كسریله الی قورتمق معناسنه در یقال اعسم یده اذا ایبسها وكوزعلتلو اولمغله دائما یاشی آقار اولمق یاخود چرك وچپاقلو اولمق معناسنه در یقال اعسمت عینه اذا ذرفت اوغمصت ﴿العسم﴾ رسم وزنده طمع ایلمك معناسنه در یقال عسمه عسما من الباب الثانی اذا طمع ویقال هذا امر لایعسم فیه ای لایطمع فی مغالبته وقهره وعسم وعسوم قعود وزنده كسب ایلمك معناسـنه در یقال عسم الرجل عسما وعسوما اذا كسب وكوز علتلو اولمغله دائما یاشاروب آقق یاخود چرك وچپاق طوتمق یاخود قپاقلری یوموق وباصیق اولمق معناسنه در یقال عسمت عینه اذا ذرفت اوغمصت او انطبقت اجفانها بعضها على بعض وبر ایشده چالشوب دورشمك معناسنه در یقال عسم فی الامر اذا اجتهد وبی پروا ناس ایچره هجوم ایله كیریشوب قارشمق معناسنه در یقال عسم فلان وسط القوم اذا اقتحم حتى خالطهم غیرمكترث فی حرب كان اولا ﴿العسوم﴾ صبور وزنده و﴿العاسم﴾ عیالی ایچون امك چكوب كسب وكار ایدر اولان آدمه دینور عسومك جمعی عسم در كتب وزنده یقال هو عسوم وعاسم ای كادّ لعیاله وعسوم اولادی چوق ناقه یه دینور ﴿العسوم﴾ قعود وزنده آزلغه دینور یقال به عسوم ای قلة ﴿العسمة﴾ تمره وزنده جزؤیجه یه جكه دینور یقال ماذاق الاّ عسمة ای اكلة ﴿المعسم﴾ مجلس وزنده پك آزجه جرعه یه اطلاق اولنوركه اكا طمع اولنمز یقـال مافی قدحك معسم ای مغمز ای مطمع ﴿العسمىّ﴾ عینك فتحیله اصلاح امور ومصالح ایدن كاركذار آدمه دینور یقال رجل عسمىّ ای مصلح لاموره واموری تعویج ایدن آدمه دیمكله ضدّ اولور یقال رجل عسمىّ ای معوّج لاموره ودوبارەجی فریبا آدمه اطلاق اولنور یقال رجل عسمىّ ای مخاتل ﴿الاعتسام﴾ افتعال وزنده اسكی پاپوج یاجزمه الوب كیمك معناسنه در یقال اعتسم النعل اوالخف اذا اخذه خلقا فلبسه وقیونلر طوغوردقدنصكره چوبان كلوب قوزولرك هربرینی انالرینه سوق ایلمك معناسنه در یقال اعتسمت الشاة اذا وضعت واتى الراعی فالقى الى كلّ واحدة ولدها ﴿العسمة﴾ فتحاتله و﴿والعسوم﴾ ضمتینله قوری اتمك قیرقلرینه دینور ﴿العسمان﴾ فتحاتله طوارقسمی لنك ایله یلمك معناسنه در یقال عسمت الدابّة عسمانا اذا خبت ﴿الاعسام﴾ همزه نك فتحیله جسم وخلقت معناسـنه مستعملدر عسمه لفظندن جمعدر یقال بعیر حسن الاعسام ای الجسم والخلقة وبوثوب اخلاق قبیلندندر ﴿ذوعیسم﴾ حیدر وزنده ابن اغرب دركه اقیال یمندندر ﴿بنوعسامه﴾ ثمامه وزنده برقبیله در ﴿عاسم﴾ برموضعدر على قول عالج نام موضعده برقوم یغننك آدیدر وعسامه برجل آدیدر ﴿العسجمة﴾ دحرجه وزنده چاپكلك معناسـنه در یقال به عسجمة ای خفة وسرعة ﴿العشم﴾و﴿العشمة﴾ عینك وشین معجمه نك فتحیله طمع معناسنه در یقال به عشم وعشمة ای طمع وعشم وعشوم قعود وزنده قوریمق معناسنه در یقال عشم الشیء عشما وعشوما من الباب الرابع اذا یبس ﴿التعشّم﴾ تفعل وزنده عشم معناسـنه در یقال تعشم الشیء بمعنى عشم ﴿العشمة﴾ فتحـاتله ضعف وهزالدن وجودی دكنك كبی قوریمش آدمه دینور یقـال رجل عشمة ای الیابس هزالا وپیرفانی یه دینور مذكر ومؤنثه اطلاق اولنور على قول بلی بوكلمش.یابجه یابجه ادیملری صیق اتارق یورر اولان پیره دینور وقوری اتمكه دینور ﴿العیشم﴾ حیدر وزنده و﴿العشم﴾ فتحتینله قوری اتمكه وصف اولور یقال خبز عیشم وعشم ای یابس اوفاسد ﴿الاعشم﴾ احمر وزنده مختلط ایكی لونله متلون

اولان نسنه یه دینور وپك یاشلو عملانده انسانه دینور یقال رجل اعشم اذا کان قد عسا کبرا ورطوبت کورمیوب دائما
توز وطپراقله آلوده اولمق سببیله قوریمش اغاجه دینور وشول اغاجه دینورکه قوری یرلری رطبندن اکثر اوله
(العشماء) حمراء وزننده شول ارضه دینورکه انده توزدن وطپراقدن قوریمش اغاجلر اوله (العیشومة) عینك
فتحیله سنجبر دیدکلری شجره شبیه برشجر آدیدر وصراروب قوریمش نباته دینور جمعی عیشوم در هاسز (العشم)
ضمتینله برجنس اغاجدر مفردی عاشم وعشم در کتف وزننده (عشم) عینك فتحیله برموضعدر (عشم) فتحتینله
بین الحرمین برموضعدر (العشم) عینك فتحیله دوه سمورمکه یوز طوتمق معناسنه در یقال عشم بعیرك عشما من الباب
الاول اذا اخذ فیه السمن (عاشم) عالج نام محلده برقوم یغننك آدیدر (العشرم) جعفر وزننده خشونتلو وشدتلو
نسنه یه دینور (العشرّم) عملس وزننده شهامتلو نافذ وکارکزار آدمه دینور یقال رجل عشرّم ای شهم ماض
وارسلانه دینور وبرآدمك اسمیدر (العشارم) علابط وزننده ارسلانه دینور (العصم) عینك فتحی وصادك سکونیله
چالشوب کسب وکار ایلمك معناسنه در یقال عصم الرجل عصما من الباب الثانی اذا اکتسب ومنع ایلمك معناسنه در یقال
عصم الشیء اذا منعه ویقال عصمه الطعام اذا منعه من الجوع وحفظ وصیانت ایلمك معناسنه در یقال عصمه اذا وقاه
وبرنسنه یه ال ایله یاپشمق معناسنه در یقال عصم الیه اذا اعتصم به وقربه یه عصام ایلمك معناسنه در یقال عصم القربة
اذا جعل لها عصاما (الاعصام) همزه نك کسریله بودخی قربه یه عصام قلمق معناسنه در یقال اعصم القربه بمعنی
عصمها وآتك اوزرنده ثابت ومحکم اوتورامیوب یکیچری اوتوریشی کبی اکرقاشنه یاپشه رق اوتورمق معناسنه در
یقال اعصم الراکب اذا لم یثبت علی ظهر الخیل وبرآدمه یاپشه جق نسنه دوزوب حاضرلمق معناسنه در یقال اعصم
فلانا اذا هیأله مایعتصم به وال ایله یاپشوب صالویرممك اوزره طوتمق معناسنه در یقال اعصم بفلان اذا امسك به
وراکب دوشمیم دیو آتك یلیسنه یاپشوب قاورهمق معناسنه مستعملدر یقال اعصم بالفرس اذا امسك بعرفه کذلك
دوه نك راکبی هاوید ایپلرندن برینه یاپشوب طوتمق معناسنه مستعملدر یقال اعصم بالبعیر اذا امسك بحبل من حباله
(العصیم) امیر وزننده تره دینور عرق معناسنه ودوه اوبلغنه یاپشمش وسخ وچرکه دینور ودوه نك تویی دوکلدکدنصکره
دیبلرندن سوروب چیقان سیاه تویلره دینور وهرشیئك بقیه سنه دینور وخضاب وحنا مقوله سی نسنه لرك
برنده قلان اثر ونشانه سنه دینور (العصم) عینك ضمیله وضمتینله بودخی برنسنه دن قلان اثر ونشانه دینور یقال
مابقی من الخضاب الاعصیم وعصم ای بقیة واثر (العصمة) عینك کسریله اسمدر منع معناسنه در یقال هو فی عصمته
ای فی منعه وقلاده یه دینور عینك ضمیله ده لغتدر جمعی عصم کلور عنب وزننده وجمع الجمعی اعصم در کذلك
جمع الجمعی عصمه کلور عنبه وزننده وصیغهٔ منتهای جموعی اعصام کلور (ابوعاصم) قاودك کنیه سیدر تقول
اطعمنا اباعاصم ای سویقا واکشی آش تعبیر اولنان طعامك کنیه سیدر یقال اطعمه اباعاصم ای سکباجا (الاعتصام)
افتعال وزننده برنسنه یه ال ایله یاپشوب طوتمق معناسنه در یقال اعتصم به اذا امسکه بیده وقورنمق معناسنه
مستعملدر یقال اعتصم بالله ای امتنع بلطفه من المعصیة یعنی خدای متعالك لطفنه تمسکله معاصیدن قورینوب
محفوظ اولدی (الاعصم) احمر وزننده شول جیرانه وآهویه دینورکه ایکی قوللرنده یاخود برنده بیاض اولوب
سائر بدنی سیاه یاخود قزل اوله مؤنثی عصماء در (العصم) فتحتینله آهو یاطاغ کچیسی اعصم اولمق معناسنه در یقال
عصم الظبی والوعل عصما من الباب الرابع اذا کان اعصم (العصمة) غرفه وزننده معنای مزبوردن اسمدر
آهونك وجیرانك اعصملغنه دینور (العصام) کتاب وزننده سرمه یه اطلاق اولنور کوزك نورینی حفظ ایلدیکیچون
یقال فی عینها عصام ای کحل وآت ودوه مقوله سی حیوانك قوریغنك انجه رك یرینه دینور جمعی اعصمه در وعصام
بن شهبر نعمان بن منذرك دربانیدر ومنه قولهم * ماوراءك یاعصام * زمخشری مستقصاده بونی مثل اوله رق ثبت
ایلمشدر برنسنه دن استخبار موقعنده ایراد اولنور مرقوم عصام خسته اولوب وموتی ارجاف اولنمشیکن افاقت
بولوب نعمان حضورینه کلدکده اکا کلام مزبور ایله استفسار ایلمشدر انتهی ومن الامثال * کن عصامیا ولاتکن عظامیا *
بومثلك منشائی شاعرك اشبو * نفس عصام سوّدت عصاما * وعلمته الکرّ والاقداما * بیتیدر مراد عصام
خارجیدر عرب اکا خارجی اطلاق ایتدکلری سابقهٔ دولت وحشمتی یوغیکن کندی کیاست ورشد واقبالیله
خروج ایلدیکنه مبنیدر پس بیت مزبورك مفهومی عصام مزبور مقدما اثر سیادتدن بی بهره ایکن نفسنك
استعداد وکیاست ورشادی کندیسنی مرکز سیادته ابلاغ ایدوب وکندیسنه کرّ وحرب واقدامی تعلیم
ایلدی وکن عصامیا ولاتکن عظامیا قولی شرف وشان سنك کندی مکتسبك ومایهٔ ذاتك اولسون عظام
رفات قبیلندن اولان آبا واجداد ایله اولمسون یعنی زاده لکله طفره فروش عز وشرف اولمق معتبر دکلدر

مقبول اولان شرف كسبيدر و عصام هو دجك و محفه نك باغنه دينور و قوغه و قربه و مطهره مقوله سنك باغنه دينور
وچوال و غراره مقوله سنك قولپنه دينور جمعی اعصمه و عصم كلور عينك ضميله و عصام كلور مفردينك لفظی
اوزره دلاص و فلك كبی (المعصم) منبر وزننده قولده بلازك چكره جك يره دينور علی قول اله دينور جمعی معاصم در
يقال امرأة ريّا المعاصم وهی مواضع السوار او الايدی و معصم چكينك اسميدر و صاغمق ايچون چاغره جق كلماتدندركه
معصم معصم ديو چاغررلر آخرلری ساكندر (العصوم) صبور وزننده و (العيصوم) قيصوم وزننده اكول
و پرخوار آدمه دينور (العواصم) برنيچه بلاد يعنی برايالتدركه شهر انطاكيه آنك قصبه سيدر * شارح ديركه عواصم
حلب اطلاق اولنور كوياكه حلب شهرينك حواليسنده محافظلريدر (عاصم) هذيل بلادنده برموضعدر
(العاصمية) رأس عين قربنده برقريه در (العاصمة) مدينه و شهره اطلاق اولنور (العصم) عينك ضميله يمنده
بنو زبيد جماعتنه مخصوص برحصار آديدر و هذيل قبيله سی يوردنده برطاغك آديدر (عاصم) و (اعصم)
و (معتصم) و (مستعصم) و (معصوم) و (عصم) عينك ضميله و (عصيم) زبير وزننده و (عصيمه) جهينه وزننده
اساميدندر (الغراب الاعصم) شول قرغه دركه اياقلری و برونی قزل اوله ياخود قنادنده آق يلك اوله (الاعصام)
همزه نك فتحيله كوپك قسمنك بيونلرنده اولان يولارلره دينور مفردی عصمه در عينك ضميله و عصام در عينك كسريله
(العضم) عينك فتحی و ضاد معجمه نك سكونيله يايك قبضه سنه دينور جمعی عضام در عينك كسريله و يبا تعبير اولنان
پرمقلو اغاجه دينوركه انكله خرمن صاوريلور جمعی اعضمه و عضم كلور عينك ضميله و آت و دوه قسمنك قويرقلری
صوقنه دينور و طاغ چكيسنه دينور و چفتجيلرك اوجنه صبان دموری چكوردكلری تخته يه دينوركه صبان اككی تعبير
اولنور و طاغلرده اولان شول طمره و خطه دينوركه طاغك سائر لوننه مخالف اوله (العظام) عينك كسريله
بودخی آت و دوه قسمنك قويرق صوقلرينه دينور (العضوم) صبور وزننده طيانقلو صلب و متين ناقه يه دينور
(العيضوم) طيفور وزننده اكول و اينهان كسه يه دينور يقال رجل عيضوم ای اكول و قاوره يوب اصريجی حيوانه
دينور يقال جمل عيضوم ای عضوض (العطم) عينك ضميله آتلمش و حلاّجلنمش يوكه دينور صوف منفوش
معناسنه و برموضع آديدر (العطم) ضمتينله هلاك اولان نسنه لره دينور مفردی عطيم و عاطم در يقال قوم عطم
ای هلكی (العظم) عينك كسری و ظای معجمه نك فتحيله اولولغه دينوركه اسمدر فارسيده بزركی دينور يقال به
عظم و هو خلاف الصغر و عظم و عظامه كرامه وزننده مصدرلردر اولو اولمق معناسنه در يقال عظم الشیء عظما
و عظامة من الباب الخامس ضدّ صغر (العظيم) امير وزننده و (العظام) غراب وزننده و (العظّام) زنّار
وزننده صفتلردر اولو و بزرك نسنه يه دينور (التعظيم) تفعيل وزننده اولو ايتمك و اولولمق معنالرينه در يقال
عظمه اذا فخمه و كبره و مذبوحی كميك كميك پاره لمق معناسنه در يقال عظم الشاة اذا قطعها عظما عظما
(الاعظام) همزه نك كسريله بودخی اولو ايلمك و اولولمق معناسنه در يقال اعظمه بمعنی عظمه و برنسنه يی
بيوك كورمك و بيوك بيلمك و بيوك طوتمك معناسنه در يقال اعظمه اذا رأه عظيما و كوپكه كميك يدرمك معناسنه در
يقال اعظم الكلب عظما اذا اطعمه اياه (الاستعظام) بودخی برنسنه يی بيوك كورمك و بيوك بيلمك و بيوك طوتمق
معناسنه در يقال استعظمه اذا رأه عظيما و برنسنه نك كومنی آلمق معناسنه در يقال استعظم الشیء اذا اخذ
معظمه و تكبّرلك ايلمك معناسنه در يقال استعظم فلان اذا تكبر (التعظّم) تفعل وزننده بودخی بيوكلنوب كبر
ايلمك معناسنه در يقال تعظم الرجل اذا تكبّر (العظم) عينك ضميله اسمدر كبر و نخوت معناسنه در و برنسنه نك
كومنه دينور عينك فتحيله ده لغتدر يقال اخذ عظمه ای معظمه ای اكثره (التعاظم) تفاعل وزننده برنسنه
عظيم كورنمك معناسنه در يقال تعاظمه اذا عظم عليه و يقال هو امر لا يتعاظمه شیء ای لا يعظم شیء بالاضافة اليه
يعنی اول برامر عظيمدركه اكا نسبتله هيچ برنسنه عظيم اولمز (العظمة) فتحاتله و (العظّامة) رمّانه وزننده
و (العظموت) جبروت وزننده صيغهٔ مبالغه لردر كبر و نخوت و زهو معناسنه در لكن عظمة باریٔ ذوالجلال
وصف مذكور ايله صفتلنمق جائز دكلدر و بونكله قچن عباددن بريسی و صفلنسه حقنده قدح و ذميه در زيرا
مراد كبر و تجبّردركه صفات شيطانيه دندر و امّا عظمت ربّانی كيف و حدّ و تمثيل حوصله سنه كنجيده دكلدر همان
عظيم اولديغنی اعتقاد ايلمك واجبدر والله هو العظيم و له الكبرياء و عظمة اللسان دلك قالين اولان يرندن عبارتدركه
ايلريسيدر و عظمة الساعد بازونك ديرسك يانده بالق اتی اولان قبا يرندن عبارتدر زيرا ساعد ايكی مقداردر بری
ديرسك يانيدركه بالق اتی و سكيرلی ات اولان يريدر و بريسی ال اياسنك اوته سيدركه اكا اسله ديرلر (العظيمة) سفينه
وزننده و (المعظمة) مكرمه وزننده شدائد و نوازل زماندن نازلهٔ شديده يه اطلاق اولنور يقال نزلت به عظيمة

ومعظمة اى نازلة شديدة (العظم) عينك فتحيله كيكه دينور فارسيده استخوان ديرلر جمعى اعظم در افلس كبى
وعظام در عينك كسريله وعظامه در آخرنده كى هاء تانيث جمع ايچوندر وعظم برموضع آديدر وعظم الرحل
سمرك ادوات واسبابسز اخشابندن عبارتدر و (عظم الفدان) اوجنه صبان دمورى يچوردكلرى تخته دركه صبان
اككى تعبير اولنور (العظمىّ) غربى وزننده بياضه مائل كوكرجن قوشنه اطلاق اولنور (ذو العظم) كعب بن
نعمان الشيبانى لقبيدر (ذو عظم) عينك ضميله خيبر نواحيسندن برناحيه در (العظم) عزم وزننده كوپكه
كميك يدرمك معناسنه در يقال عظم الكلب عظما اذا اطعمه العظم (العظمة) عينك فتحيله بر آدمك كيكنه
اورمق معناسنه در يقال عظم فلانا عظمة اذا ضرب عظامه (عظم وضّاح) ياخود عظيم وضّاح زبير وزننده
عربلره مخصوص برلعب آديدر (الاعظامة) همزهٔ مكسوره ايله و (العظمة) غرفه وزننده و (العظامة) كتابه
وزننده و (العظامة) رمّانه وزننده نسوان عربك بيوك كورنمك ايچون قيچلرينه باغلدقلرى بوغچه يه دينور زيرا
بين العرب صغريلى عورت مقبوله در (عظام) قطام وزننده شامده برموضع آديدر (العظمة) فرحه وزننده
و (المعظومة) آلات كبيره دن حظ ايدوب خوشلنور اولان عورته دينور يقال امرأة عظمة ومعظومة اى مشتهية
للايور العظيمة (العظم) فتحتينله يولك جادّه سنه اطلاق اولنور يقال يذهب من عظم الطريق اى من جادّته
(المعظوم) شول دوه كوشكنه دينوركه من بعد اناسنى امسون ديو لساننده اولان كيكى كسر اولنمش اوله (العظمات)
فتحاتله قومك اشراف وساداتنه اطلاق اولنور يقال هم عظمات القوم اى ساداتهم (العظرم) زبرج وزننده
خاصّة ارسال نجسنه دينور (العظلم) زبرج وزننده قراكوكيجه يه دينور يقال جاء فى العظلم اى الليل المظلم
وبر شجرك عصاره سنه دينور على قول بر نبات آديدركه انكله نسنه بويانور ياخود وسمه ديدكلريدر مفرداتده عظلم
چويت اوتيله مفسردركه چويت آنك عصاره سيدر (التعظلم) تدحرج وزننده كيجه پك قراكو اولمق معناسنه در
يقال تعظلم الليل اذا اظلم (العظلة) دحرجه وزننده قوا كولق ظلمت معناسنه در (العظلام) قرطاس
وزننده هوا يوزينه چوكن سيسلكه وبوصلغه ودومانلغه دينور (العفاهم) فاليه علابط وزننده توانا وجلد وچالاك
ناقه يه دينور ورفاهيتلو خوش وكوزل ديرلكه دينور يقال له عفاهم اى رفاهية العيش وپك سكرتمكه دينور
عدو شديد معناسنه (العقم) عينك ضمى وقافك سكونيله قسيرلق معناسنه در نسوانك رحملرنده برهزمه وعارضه
اولديغندن حامل اولمازلر يقال بها عقم وهى هزمة تقع فى الرحم فلا تقبل الولد * مترجم ديركه مؤلف سبب
عقمى يالكز رحمه عزو ايلمشدر اركك طرفندن دخى اولور تذكره ده داود يوزقدر اسباب ثبت ايلمشدر فليراجع
وعقم وصفى ديشى يه مخصوص دكلدر اركك ده وصف اولوركاسيذكر نتكه عقر دخى بويلجه در (العقم)
فتحتينله و (العقم) عينك فتحى وضميله خاتون قسير قالمق معناسنه در يقال عقمت المرأة وعقمت وعقمت عقما وعقما
وعقما من الباب الرابع والاوّل والخامس ويقال عقمت على المجهول اذا كانت عقيما وعقم عينك فتحيله
متعدى اولور قسير قيلمق معناسنه در يقال عقمها الله عقما من الباب الثانى اى جعلها عقيما وبر آدمك مفاصل
اعضاسى قوريوب عمل وحركتدن قالمق معناسنه در يقال عقمت مفاصله على البناء للمفعول اذا يبست وساكت
وخوش اولمق معناسنه در يقال عقم الرجل عقما من الباب الرابع اذا سكت (الاعقام) همزه نك كسريله بودخى
قسير قيلمق معناسنه در يقال اعقمها الله اذا جعلها عقيما (العقيم) امير وزننده و (العقيمة) هاءيله حمل قبول
ايلميان رحمه دينور يقال رحم عقيم وعقيمة اى معقومة وقسير قالمش خاتونه وصف اولور جمعى عقايم وعقم
كلور عينك ضميله يقال امرأة عقيم اى معقوم * شارح ديركه رحم مؤنث اولمغله وصفى تانيثنه نظرا مؤنث ولفظى
اعتباريله مذكر اولور ومرأه وصف خاصّ اولمغله مذكرا ايراد اولور انتهى * وعقيم ولدى اولميان اركشى يه ده
وصف اولور بونك جمعى عقماء كلور كرماء وزننده وعقام كلور عينك كسريله وعقمى كلور سكرى وزننده يقال
رجل عقيم اذا كان لا يولد له وعربلرك الملك عقيم قوللرى ملك وسلطنت باننده نسب نافع اولمديغنه مبنيدر
زيرا ملك وسلطنت طلبى ضمننده اب وولد واخ وعم كبى اقارب قتل واتلاف اولنور وريح عقيم لاقح اولميان يعنى
سحاب پيدا ايلمامكله سبب عادئ امطار اولميان يله اطلاق اولنور يقال ريح عقيم اى غير لاقح وحرب عقيم شديد
اولان جنكه اطلاق اولنوركاسيذكر (العقام) سحاب وزننده بودخى ولدى اولميان كشى يه دينور وعقيم كبى
حرب وقتاله وصف اولوركاسيذكر وبدخوى آدمه وصف اولور يقال رجل عقام اى سيّئ الخلق وبروجهله
برء وافاقت بولميان درد وعلته وصف اولور وبونده عينك ضمّى افصحدر يقال داء عقام وعقام اذا كان
لا يبرأ وكنج اولوب ياوز وشديد اولان ناقه يه دينور يقال ناقة عقام اى بازل شديدة (العقام) غراب وزننده عقيم

وعقام كبى پك تند و شديداولان حرب و قتاله وصف اولور كه استيصال عسكر ايدر يقال حرب عقيم وعقام وعقام
اى شديدة وشدّت و محنتلو كونه وصف اولور يقال يوم عقام اى شديد وعقام بر جنس بالق آديدر و بر نوع
دكز يلاننه دينوركه اسود اطلاق اولنان قاره يلانى كاه و بيكاه دكزك قييسنه واروب صفير ايلدكده عقام دكزدن
طشره چيقوب بر زمان برى برينه صارمشوب قوچشدقدنصكره آير يلوب هر برى يرلرينه كيدرلر ﴿المعاقم﴾ ميمك
فتحيله آت قسمنك آرقه كميكنك مؤخرنده فريده اطلاق اولنان اوكورغه كميكلرى ايله قويرق صوقمى بيننده اولان
قبورغه لره دينور ومعاقم الخيل آتك مفاصلنه دينور مفردلرى معقم در منزل وزننده ﴿العقم﴾ و﴿العقمة﴾ عينلرك
فتحى وكسريله قرمزى بورنجك جاره دينوركه نسوان اورتنورلر على قول مطلقا قرمزى ثوبه دينور وعقمه عينك
كسريله آلاجه قماشه دينور ﴿العقمىّ﴾ كردىّ وزننده شرف وكرم وحسبى قديم اولان كشى زاده يه دينور يقال
هو عقمىّ اى قديم الشرف والكرم وغريب وغامض واستخراجى كوچ كلامه دينور بونده كسرايله ده لغتدر يقال
كلام عقمىّ اى غريب غامض ﴿التعاقم﴾ تعاقب وزننده ومرادفيدر ﴿الاعتقام﴾ افتعال وزننده قويى يى قازاركن
صويه قريب اولدقده ياننده مجدّدا بركوچك مختصر قويى دخى قازمق معناسنه در اوّلكى قويينك صويى آجيميدر
طتلوميدر بيلمك ايچون اكر طتلو ايسه بقيه سنى دخى حفر ايدوب توسيع ايليه ﴿المعاقة﴾ مفاعله وزننده مخاصمه
معناسنه در يقال عاقه اذا خاصمه ﴿التعقيم﴾ تفعيل وزننده اسكات ايلمك معناسنه در يقال عقمه اذا اسكته
﴿عقمه﴾ تمره وزننده بر وادى آديدر وعقمة القمر آيك عودتندن عبارتدر ظاهرا مطلعدن هر بار طلوعى
اولهجقدر ﴿عقامه﴾ سحابه وزننده بر رجل آديدر وعبدالله بن محمد بن علىّ بن ابى عقامه فقهاء شافعيه دندر
﴿العقيم﴾ زبير وزننده ابن زياددركه تابعيدر ﴿عقرمى﴾ عقربى وزننده يمنده بر موضع آديدر ﴿العكم﴾ عينك فتحى
وكافك سكونيله متاعى بر ثوبله چكوب باغلمق معناسنه در يوك دنكنى شريتلمك كبى يقال عكم المتاع عكما
من الباب الثانى اذا شدّه بثوب وعكم آدمك بدننده يانك ايچ يوزينه دينور يقال اشتكى عكمه اى داخل جنبه
و بر آدمك زيارتندن ممنوع اولمق معناسنه در يقال عكم الرجل عنه على المجهول اى صرف عن زيارته ومنتظر
اولمق معناسنه در يقال عكم اليه اذا انتظر و بركمسه اوزره يوريوب حمله ايلمك معناسنه در يقال عكم عليه
اذا كرّ و بر ارض ومحله قصد وتوجه ايلمك معناسنه در يقال عكم الارض كذا اذا يممها وكيرو لنمك تأخّر معناسنه در
يقال ما عكم عن شتمه اى ما تأخّر ودوه سموروب كوده سى قات قات ياغ باغلمق معناسنه در يقال عكمت الابل
اذا سمنت وحملت شحما على شحم ﴿الاعكام﴾ همزه نك كسريله بر آدمه متاعنى صاروب باغلمق خصوصنده ياردم
ايلمك معناسنه در يقال اعكمه اذا اعانه على العكم ﴿العكم﴾ عينك كسريله متاعى صاروب باغلدقلرى شريت
مقوله سى باغه دينور و يوك دنكنه دينور جمعى اعكام در ومنه يقال هما عكما عير اى عدلاه و بر ارقه يوكى نسنه يه
دينوركه بوغچه ايدوب صرتنه يوكلنورلر كاره معناسنه فارسيده پشتواره دينور جمعى عكوم كلور وقويى بكره سنه
وچرخنه دينور وشول نهالى مقوله سى چيته دينوركه نسوان طائفه سى اكا ذخيره لرينى وضع ايدرلر ﴿العكام﴾ كتاب
وزننده بر دخى متاعى صاروب باغليه جق شريت مقوله سنه دينور جمعى عكم در عينك ضميله ﴿التعكيم﴾ تفعيل
وزننده بودخى دوه سموروب قات قات ياغ باغلمق معناسنه در يقال عكمت الابل اذا سمنت وحملت شحما على شحم
﴿العكمة﴾ غرفه وزننده قرن كوشه سنه دينور يقال مابقى فى بطن الدابّة عكمة الّا امتلاءت اى زاوية ﴿العكوم﴾
صبور وزننده دونوب صاپه جق يره دينور و بر دفعه اوغلان و بر دفعه قيز طوغورن خاتونه دينور يقال امرأة عكوم
اى معقاب ﴿الاعتكام﴾ افتعال وزننده يوك دنكلرنى قالدروب يوكلتمك ايچون برابرلشدرمك معناسنه در يقال
اعتكموا اذا سوّوا بين الاعدال ليحملوها وطورطوب بريكمك معناسنه در يقال اعتكم الشيءُ اذا ارتكم ﴿عكيم﴾
زبير وزننده بر رجل اسميدر ﴿المعكم﴾ منبر وزننده كوده سنك اتى صمصيق طقناز آدمه دينور يقال رجل معكم
اى مكتنز اللحم ﴿عكرمه﴾ زبرجه وزننده معرفه اوله رق يعنى غير منصرف اوله رق كذلك حرف تعريفله ديشى
كوكرجنه على قول ديشى قرى يه دينور وعكرمه بن حفصة بن قيس عيلان بر قبيله پدريدر ﴿العكرم﴾ زبرج وزننده
كيجه نك سواد وظلمتنه دينور يقال علا عكرم الليل اى سواده ﴿العكارم﴾ علابط وزننده بلى قبيله سندن بر قبيله در
﴿العلم﴾ عينك كسريله بيلمك معناسنه در يقال علمه علما من الباب الرابع اذا عرفه * مؤلف بصائرده معرفتى ادراك الشيءُ
بتفكر وتدبرّ لاثره عنوانيله تعريف ايدوب وعلمى حق معرفتله تعريف وعلم اعمّ اولديغنى تنصيص ايلمشدر وراغبك
بياننه كوره معرفتك مقابلى انكار وعلمك مقابلى جهلدر ومعرفت بالتفكر بيلمك اولمغله يعرفه الله قولى حق تعالى يه
نسبتى جائز اولمز بلكه يعلمه الله ديمك لازمدر زيرا علم برشيئك حقيقتنى بيلمكدن عبارتدر كرك حضورى اولسون

علم الهی کبی و کرك حصولی اولسون علم عباد کبی و علم و جه دقت اوزره بیلمکه ده اطلاق اولنور شعور و فطنت کبی
کما سیذکر * و مؤلفینك اعتقاد جازم و مطابق ایله ده تعریفلری معنای لغویدن مستفاضدر نته که مفردات راغبده
بالاشاره مشروحدر انتهی * و علم بر آدم فی نفسه بیلور اولمق معناسنه در یقال هو علم فی نفسه اذا کان یعلم * شارح دیرکه
مقتضای سباق بو دخی سمع بابندن اولمقدر لکن صواب اولان باب خامسدن اولمسیدر زیرا مثال مزبور لازمدر فی نفسه
عالم اولدی معناسنه در چون صفت علم مزاوله و ممارسته ذاتنده عزیز اولمغله عالمیت حاصل اولور پس باب رابعدن
باب خامسه منقول اولمش اولور انتهی * و علم شعور و تفطن معناسنه مستعملدر یقال علم به اذا شعر پس بو معناده
با ایله صله لنور و بر نسنه یی اتقان و احکام ایلك معناسنه مستعملدرکه عملك لازمیدر یقال علم الامر اذا اتقنه
(العالم) و (العلیم) علم ایله متصف اولان کسه در دانا معناسنه جمعی علماء کلور شعراء کبی و علام کلور جهال کبی
شارح دیرکه علماء عالم و علیمك جمعیدر و علام یالکز عالمك جمعیدر عالمده صفت علم ملکه و عزیزه اولمغله باب خامسه
نقل ایله علیم معناسنه اولمغله جمع تکسیری آنکله متحد اولدی (التعلیم) تفعیل وزننده و (العلام) عینك کسریله
کذاب وزننده اوکرتمك معناسنه در یقال علمه العلم تعلیما و علاما اذا صیره یتعلم و سپاهی جنکده کندی کندیسنی
اعلان ایچون بر مخصوص دلاورلك نشانی قلمق معناسنه در یقال علم نفسه اذا وسمها بسیماء الحرب (الاعلام)
همزه نك کسریله بو دخی اوکرتمك و بیلدرمك معناسنه در یقال اعلمه العلم بمعنی علمه و جنکده آته ملون یوك
اصمق معناسنه درکه مراد آنکله کندی آتی اولدیغنی بیلدرمك ایچون علامت قلمقدر یقال اعلم الفرس اذا علق
علیه صوفا ملونا فی الحرب کذلك جنکده کندویه دلاورلك نشانی وضع ایلك معناسنه در یقال اعلم نفسه اذا
وسمها بسیماء الحرب (التعلم) تفعل وزننده اوکرنمك معناسنه درکه تدریجله بیلور اولمقدن عبارتدر یقال علمه العلم
فتعلمه و بر ایشی اتقان و احکام ایلك معناسنه مستعملدر یقال تعلم الامر اذا اتقنه (العلامة) شداده وزننده و (العلام)
شداد وزننده و (العلام) زنار وزننده و (التعلمة) زبرجه وزننده و (التعلامة) تانك کسریله زیاده سیله عالم و دانا
آدمه دینور یقال هو علامة و علام و علام و تعلمة و تعلامة ای عالم جدا * شارح دیرکه علامه ده کی هاء توکید
مبالغه ایچوندر کویا که علم و دانشده داهیه اولدیغنی اراده یه مبنیدر انتهی * و علامة و علام علم نسبده ماهر آدمه
دینور یقال هو علامة و علام ای نسابة (المعالمة) مفاعله وزننده باب مبالغه ده مستعملدر بیلکجلك خصوصنده
یارشمق معناسنه در یقال عالمه فعلمه کنصره ای غلبه علما (العلمة) غرفه وزننده و (العلم) فتحتینله و (العلمة) فتحاتله
اوست دوداقده اولان یریقلغه علی قول بر طرفنده اولان یریقلغه دینور یقال به علمة و علم و علمة ای شق فی شفته
العلیاء او فی احد جانبیها و علم فتحتینله بو معناده مصدر اولور یقال علم الرجل علما من الباب الرابع اذا کان فی شفته
علمة (الاعلم) و صفدر اوست دوداغی یاخود بر طرفی یریق آدمه دینور نته که افلح آلت دوداغی یریق اولانه دینور
و منه یقال الاعلم غیر الافلح (العلم) عینك فتحیله بر نسنه یه علامت و نشان ایلك معناسنه در یقال علمه علما من الباب
الاول و الثانی اذا وسمه و بر آدمك اوست دوداغنی یارمق و یریق ایلك معناسنه در یقال علم شفته علما من الباب الثانی
اذا شقها (العلامة) سحابه وزننده و (الاعلومة) اضحوکه وزننده نشانه معناسنه در علامه نك جمعی علام در هاسز
یقال به علامة الخیر و اعلومته ای سمته و علامه ایکی ارض بیننده اولان فصل و سنوره دینور و یوللرده نشان ایچون
منصوب اولان میل و مناره دینورکه سمت و مقصد آنکله معلوم اولور (العلم) فتحتینله بو دخی ایکی ارضی فاصل اولان
سنوره دینور و یوللرده منصوب اولان میل و مناره کبی نشانه دینور و اوزون طاغه علی قول مطلقا طاغه دینور جمعی
اعلام و علام کلور عینك کسریله و ثوب و قماشده اولان تمغایه دینورکه نشان ایچون ایدرلر و سنجاغه دینور رایه
معناسنه و بیراغه دینور سنجاق امیر نشانی و بیراق سائر سرکرده نشانی اولدیغیچون و بر قوم و جماعتك سید
و ذیشاننه دینور جمعی اعلام کلور (المعلم) مقعد وزننده مظنه معناسنه در یقال هو معلم الخیر ای مظنته و شول
اثر و نشانه دینورکه آنکله بر نسنه یه استدلال اولنور یول نشانی کبی (العلامة) رمانه وزننده بو دخی وسیلهٔ
استدلال اولان اثر و نشانه دینور (العلم) عینك فتحیله بو دخی علم و علامه معناسنه در (العالم) لامك فتحیله مجموع
مخلوقاته اطلاق اولنور علی قول بطن فلکك حاوی اولدیغی یعنی زیر فلك قرده موجود اولان جملهٔ جواهر
و اعراضه دینور * شارح دیرکه فی الاصل مایعلم به الشیٔ معناسنه در مخلوقاته که ماسوای الهیدر اطلاقی موجدی
اولان ذات اجل و اعلایی بیلمکه دلالتده وسیله اولدیغنه مبنیدر جمعی عالمون کلور و اشبو عالم ایله یاسم لفظندن
غیری فاعل وزنی الف و نونله جمعلندیکی غیر واقعدر و جمعیتی انواع و اصناف اعتباریله در عالم انسان و عالم آب
و عالم نار کبی یاخود اشرف مخلوقات اولان انسانك تغلیبنه محمولدر (التعالم) تفاعل وزننده بر نسنه یی هر کس

بیلشمك معناسنه‌در یقال تعالمه الجمیع ای علموه ﴿الایّام المعلومات﴾ ماه ذی الحجه‌نك ابتدا اون كوننډن عبارتدركه
آخری یوم النحردر ﴿العلام﴾ غراب وزننده و﴿العلام﴾ زنّار وزننده چاقرطغانه دینور وآتمجه قوشنه دینور وعلام
زنار وزننده قنه‌یه دینور حناء معناسنه ﴿العلامیّ﴾ غرابیّ وزننده جست وچالاك ورشید وذكیّ آدمه دینور یقال
رجل علامیّ ای خفیف ذكیّ ﴿علام﴾ شدّاد وزننده بررجل اسمیدر ﴿العیلم﴾ حیدر وزننده دریایه دینور وكرهٔ
ارضی حامل اولان صویه دینوركه مراد كرهٔ ماء اولور كرچه حامل دكلدر لكن اویلجه متخیلدر واتلو جانلوتر
وناز كبدن محبوبه دینور وقوربغه‌یه دینور وصویی چوق علی قول صویی چوراق قیویه دینور وبررجلك اسمیدر
واركك صرتلانه دینوركه عیلام دخی دینور ﴿العلماء﴾ حمراء وزننده زرهه دینور درع معناسنه ﴿الاعتلام﴾ افتعال
وزننده بیلمك معناسنه‌در یقال اعتلمه ای علمه وصو آقق معناسنه‌در یقال اعتلم الماء اذا سال ﴿علیم﴾ زبیر
وزننده بر رجل آدیدر ﴿علمین العلماء﴾ اوّلده عینك ولامك فتحیله شامده بر ارضك اسمیدر ﴿علم السعد﴾ فتحتینله
دومه قربنده برطاغك آدیدر ﴿علثم﴾ ثای مثلثه ایله جعفروزننده بررجل آدیدر ﴿العلجوم﴾ عصفوروزننده خرمالغی
چوق بستانه دینور واركك قوربغه‌یه دینور وپك چوق صویه دینور وكیجه‌نك ظلمتنه دینور ودكزك طالغه‌سنه
دینور وكنه تعبیر اولنان بوجكه دینور وقره یاغز آهویه دینور واركك دوه قوشنه دینور وقیون قوچنه دینور
وطاغ چكیسنه دینور وقوجه اكوزه دینور وقازقوشنك ارككنه دینور وبرجنس آق قوش آدیدر ویاووز وشدید دوه‌یه
علی قول كزیده واعلاسنه دینور جمعلری علاجیم‌در ﴿العلجم﴾ جعفر وزننده اوزون شیئه دینور ﴿المعلنجم﴾ اسم
فاعل بنیه‌سیله درطوپ قوم یغننه دینور یقال رمل معلنجم ای متراكم ﴿العلذمیّ﴾ ذال معجمه ایله علقمیّ وزننده شول
اكول وحریص آدمه دینوركه النه كچدیكی نسنه‌یی بالتّمام اكل ایدر اوله یقال رجل علذمیّ ای حریص یأكل ماقدر
علیه ﴿العلقم﴾ قافله جعفر وزننده ابوجهل قاوننه دینور حنظل معناسنه ومطلقا آجی وتلخ نسنه‌یه دینور
وآجی اولان سدر یمشنه دینور نبقهٔ مرّه معناسنه وپك آجی صویه دینور یقال شرب علقما وهو اشدّ الماء مرارة
﴿العلقمة﴾ دحرجه وزننده آجی اولمق معناسنه‌در یقال علقم الشیٔ اذا كان مرّا وطعامه آجی نسنه قاتمغله آجتمق
معناسنه‌در یقال علقم طعامه اذا امرّه وعلقمه اسامیدندر علقمة الخصیّ وعلقمة بن عبدة الفحل وعلقمة بن علاثه
شاعرلردر وعلقمه مغربده بر بلده آدیدر ﴿العلاقة﴾ عینك فتحیله بلبیس قربنده بر شهر آدیدر ﴿علقماء﴾ عینك
فتحیله برموضعدر ﴿العلكوم﴾ عصفوروزننده یاووز وشدید دوه‌یه وسائر حیوانه دینور مذكرومؤنثنه دینور ﴿العلكم﴾
قنفذ وزننده و﴿العلاكم﴾ علابط وزننده و﴿المعلكم﴾ مزعفر وزننده علكوم معناسنه‌در وعلاكم لفظنك جمعی
علاكم كلور عینك فتحیله ﴿علكم﴾ جعفروزننده بررجل آدیدر ﴿العلكمة﴾ دحرجه وزننده دوه‌نك اوركچی بیوك
اولمق معناسنه‌در یقال علكم البعیر اذا اعظم سنامه ﴿العلهمّ﴾ قرشبّ وزننده و﴿العلهم﴾ جردحل وزننده و﴿العلاهم﴾
علابط وزننده پك ایری وډیزمان دوه‌یه دینور ﴿العمّ﴾ عینك فتحی ومیمك تشدیدیله پدرك برادرنه دینوركه عموجه تعبیر
اولنور جمعی اعمام وعمومه كلور عینك ضمیله واعمّ كلور همزه‌نك فتحی وعینك ضمیله وجمع الجمعی اعمون كلور اظهار
تضعیفله مؤنثی عمه‌در تقول هذا عمی ای اخو ابی ویقال هما ابنا عمّ ولا یقال ابنا خال وتقول ابنا خالة لا ابنا عمة زیرا
ایكی برادر یكدیكرك اوغلنه كوره عمّ اولوب واوغللری بری برینه نسبتله عمزاده‌لر اولورلر لكن دایینك اوغلنه نسبت
دایینك قیز قرنداشنك اوغلی تیزه‌زاده اولور كذلك ایكی قیز قرنداش یكدیكرك اوغلنه تیزه اولوب واوغللری بری برینه
تیزه‌زاده اولورلر لكن عمه‌نك اوغلنه عمه‌نك قرنداشی اوغلو دایی زاده اولور * مترجم دیركه بعض اصولده ابناعمة
صورتنی رسم ایلشلر مثلا زیدك قیز قرنداشنی عمرو تزوّج وعمروك قیز قرنداشنی زید تزوّج ایدوب هر برندن اولاد
حاصل اولسه زیدك قیز قرنداشی زیدك اوغلنه وعمروك قیز قرنداشی عمروك اوغلنه عمه اولور وكندیلر ابنا عمه
اولورلر بعده كلام منع اطلاقیده دكلدر بلكه منع جوازده‌در دیو تأویل ایلدیلر * وشارحك بیاننه كوره عمّ شمول
معناسندن مأخوذدركه شمول ابوّت اوله‌جقدر انتهی * وعمّ جماعت كثیره‌یه دینور واو تلغك وچایر مقوله‌سنك
مجموعنه دینور وبر موضع آدیدر وحلب ایله انطاكیه بیننده برقریه آدیدر عكاشة العمیّ نام شاعر اورادندر
وعمه اوزون خرما اغاجلرینه دینور بونده ضمله‌ده لغتدر وبرقبیله پدری اولان مالك بن حنظله‌نك لقبیدر
قبیله خلقنه عمیون دیرلر وبعضلر دیدیكه عمه نسبتده عموّیون دینور فرق ایچون كویاكه عمی لفظنه منسوبدر
وعمّ باشه دلبند صارنمق معناسنه‌در یقال عمّ رأسه علی المجهول عمّا ای لفت علیه العمامة ﴿العمومة﴾ عینك
ضمیله مصدردر عموجه اولمق معناسنه تقول ما كنت عمّا ولقد عممت عمومة من الباب الرابع ای صرت عمّا ﴿المعم﴾
میمك ضمی وعینك فتحی وكسریله كثیر الاعمام یاخود كریم الاعمام آدمه دینور یقال رجل معمّ ومعمّ ای كثیر الاعمام

مطلب

 * لث *

اوكريمهم (التعمم) تفعل وزننده برآدمى عمىّ ديوچاغرمق وعمىّ ديمك معناسنه‌در يقال تعممته النساء اذا دعوته
عما وباشه صارق صارنمق معناسنه‌در يقال تعمم الرجل اذا لبس العمامة (الاستعمام) برآدمى عموجه ايدنمك
معناسنه‌در تقول استعممته اذا اتخذته عماً وباشه عمامه صارنمق معناسنه‌در يقال استعمّ الرجل اذا لبس
العمامة (عمّ) عينك كسريله حلب قضاسنده برقريه آديدر مفتوح العين اولان عمّ مذكوردكلدر (العمامة) كتابه
وزننده جنكده باشه كيلان توغلغه يه دينور مغفر معناسنه وزره كلاهنه دينوركه اشق تعبير اولنور بيضه معناسنه
وباشه صاريلان صارغه دينور جمعى عمائم وعمام كلور عينك كسريله وعربلر فلان امن ورفاه وآسايش
بولدى ديه‌جك يرده ارخى عمامته ديرلر زيرا ارخاء عمامه صفا وانبساط هنكامنده اولور وعمامه صال تعبير اولنان
شيئه دينوركه اغاجلرى چاتوب باغلدقدنصكره قايق كبى اوستنه بنوب آنكله بحر ونهرى عبور ايدرلر يقال
عبر النهر على العمامة وهى عيدان مشدودة يعبر عليها (الاعتمام) افتعال وزننده بودخى صارق صارنمق
معناسنه‌در يقال اعتمّ الرجل اذا لبس العمامة وسودكپوكلنمك معناسنه مستعملدر يقال اعتمّ اللبن اذا ارغى
واوت اوزايوب قرار وكمالى بولمق معناسنه مستعملدركه من بعد ذبوله يوزطوتر يقال اعتمّ النبت اذا اكتهل (العامّة)
تشديد ميمله ياخود صواب اولان تخفيفله اولمقدر عمامه كبى صاله دينوركه قايق كبى بنوب نهرى اوته چكرلر قول
اخيره كوره عامه عومدن مأخوذ اولور وعامّه تشديد ايله خاصّه مقابليدر يقال عامّة الناس ضدّ الخاصّة
(التعميم) تفعيل وزننده برآدمك باشنه عمامه صارمق معناسنه‌در يقال عمم رأسه على المجهول اى لفت عليه العمامة
وبركسه قومنه سيد ورئيس قلنمق معناسنه‌در زيرا عمامه عربك تاجى منزله سنده‌در يقال عمم فلان على المجهول
اذا سوّد وسودكپوكلنمك معناسنه‌در يقال عمم اللبن اذا ارغى (العمة) عينك كسريله بناء نوعدر صارق صارنمق
هيئت وحالتنه دينوركه صارنش تعبير اولنور يقال هو حسن العمة اى الاعتمام (العميم) امير وزننده كثير ومجتمع
اولان شيئه دينور جمعى عمم در كتب وزننده يقال شئ عميم اى كثير مجتمع وبرموضع آديدر وكدى اوتنك
قوريسنه دينور وبرقوم وجماعتك صميم وخالص اولان كشى زاده‌سنه دينور يقال هو عميم القوم اى صميمهم
(العمم) فتحتينله عميك معناى اوّلندن اسمدر چوقلغه وفراوانلغه دينور يقال فيه عمم اى كثرة واجتماع وانسانك
وسائرك بنيه وخلقتلرنده اولان بيوكلكه وايريلكه دينور ومطلقا تامّ وعامّ اولان نسنه‌يه دينور يقال امر عمم
اى تامّ عامّ وخاصّه مقابلى اولان عامّه‌دن اسم جمع اولور وهركسه خير ومنفعتى شامل اولان خيرلو نفّاع آدمه
دينور معمّ كبى كما سيذكر (العميمة) سفينه وزننده و (العماء) جماء وزننده اوزون بويلو بالابلند نسنه‌يه دينور
مذكرنده اعمّ دينور يقال جارية ونخلة عميمة وعماء اى طويلة ورجل ونخل اعمّ اى طويل جمعى عمّ درعينك ضميله
(الاعمّ) وجه مذكور اوزره عماء لفظنك مذكريدر وقالين شيئه دينور يقال شئ اعمّ اى غليظ (اليعموم)
يعفور وزننده اوزون اوته دينور يقال نبت يعموم اى طويل (العمم) ضمتينله عميم لفظندن جمعدر عامّ وتامّ
وكامل اولان اشيايه دينور ومنه يقال استوى على عممه اى تمام جسمه وماله وشبابه (العموم) هجوم وزننده جمله‌يه
شامل اولمق معناسنه‌در يقال عمّ الشئ عموما من الباب الاول اذا شمل الجماعة (العمّ) عينك فتحيله متعديدر شامل
قلمق معناسنه‌در يقال عمهم بالعطية عماً اذا اشملهم (المعمّ) ميمك كسريله عمم كبى هركسه برّ وخيرى شامل خيرلو
نفاع آدمه دينور يقال هو عمم ومعمّ اى خير يعمّ بخيره وعقله (العمية) عينك ضميله وكسريله بيوكلكه دينور يقال
به عمية اى كبر (العماعم) جماجم وزننده پراكنده جماعاته دينور (العمىّ) عينك ضميله قمىّ وزننده عامّ معناسنه‌در
نته‌كه قصرىّ خاص معناسنه‌در يقال رجل عمىّ اى عام وقصرىّ اى خاصّ (المعمم) معظم وزننده شول آته
اطلاق اولنوركه صارق صارنمش كبى باشى بياض اولوب بيوننده بياضلق اولميه ياخود تمام ناصيه‌سى صقر اولوب
ومنبتنه قدر اينمش اوله يقال فرس معمم اى الابيض الهامة دون العنق او ابيضت ناصيته كلها ثمّ انحدر البياض
الى منبت الناصية (العمعمة) زلزله وزننده بر اميرك عسكرى آزالدقدنصكره ينه چوغلمق معناسنه‌در يقال
عمعم الرجل اذا كثر جيشه بعد قلة (عمى) حتى وزننده برخاتونك آديدر (عمان) قبّان وزننده شامده بربلده آديدر
(معتم) مكرم وزننده بررجل آديدر (العندم) جعفر وزننده ايكى قرداش قانى ديدكلرى داروا سميدر على قول بقم اسميدر
(العنم) فتحتينله حجازه مخصوص برشجر آديدركه قزل يمشلرى اولور محبوبه‌نك قنه‌لى پرمقلرى او جلرينى اكا تشبيه
ايدرلر على قول خرنوب شامى اغاجنك داللرى اوجلرينه دينور وشول خيوطه دينوركه باغلرده كرويت ياپيلان
آصمه‌لرك قوللرى اكا صاريلور ومغيلان اغاجنك تيكننه دينور مفردى عنمه‌در وعنمه وزغ ديدكلرى كلردن
برنوعه دينور وبررجل آديدر (الاعنام) همزه‌نك كسريله حيوان عنم ديديكى شجر مزبورى اوتلامق معناسنه‌در

(يقال)

يقال اعنمت الماشية اذا رعت العنم (العنمة) ثمره وزننده انسانك دوداغنده اولان ياريغه دينور يقال فى شفته عنمة
اى شقة (العنمىّ) غربىّ وزننده كل آل كبى قرمزى وخوب وخوشمنظر چهرهٔ محبوبه دينور تقول رأيت غلاماله
وجه عنمىّ اى حسن احمر (العينوم) قيصوم وزننده اركك قوربغه يه دينور (عينم) حيدر وزننده برموضعدر
(المعنم) معظم وزننده قنالى پرمق اوجنه دينور يقال بنان معنم اى مخضوب (العوم) نوم وزننده صوده يوزمك
معناسنه در يقال عام فى الماء يعوم عوما اذا سبح ودوه وكمى بردوزه يه يوريوب كتمك معناسنه مستعملدر يقال
عامت الابل والسفينة اذا سارت (العومة) عينك ضميله بر بوجك آديدر جمعى عومدر صرد وزننده بو بوجك
سياه يوزك قاشنه شبيه اولور دائما صوده يوزوب كزر (العام) حال وزننده يله دينور فارسيده سال دينور جمعى
اعوامدر ويقال مرّ عليه عام اى سنة ويقال سنون عوّم توكيدا * شارح ديركه عام عومدن مأخوذدر شمس تمام
سنه يه دك اون ايكى برجده عوم وسير ايلديكنه مبنيدر انتهى وعام نهاره اطلاق اولنور * شارح ديركه بو غلطدر
صواب اولان عيام اولمقدر (المعاومة) مفاعله وزننده اغاج برسنه يمش ويروب برسنه خالى قالمق معناسنه در يقال
عاومت النخلة اذا حملت سنة ولم تحمل سنة واجير وخدمتكارى يللق ايله طوتمق معناسنه در يقال عاوم فلانا
اذا عامله بالعام وشول معاومه كه حقنده نهى شرعى وارد اولمشدر مراد بوسنه لك اكينى بر آدمك سنهٔ آتيه ده حاصل
اوله جق اكيننه مقابل بيع ايلكدر ياخود مديونك ذمتنده دين متقرّر اولمقله مقدار دينى اوزره براز مبلغ زياده ايدوب
وعده سنى برسنه صكره يه تأخير ايلكدن عبارتدر * مؤلف بونكله اشبو حديثه اشارت ايلمشدر قال فى النهاية
فى حديث البيع ❊نهى عن المعاومة❊ وهى بيع ثمر النخل والشجر سنتين وثلاثا فصاعدا وقال فى لسان العرب ان تبيع
زرع عامك بما يخرج من قابل فى ارض المشترى وقال الازهرى ان تبيع زرع عامك او ثمر نخلك او شجرك لعامين
او ثلاثة وقال المؤلف ان تبيع زرع عامك او ان تزيد على الدين شيئا وتؤخره (التعويم) تفعيل وزننده بودخى اغاج
برسنه ميوه ويروب برسنه بوش قالمق معناسنه در يقال عوّمت النخلة اذا حملت سنة ولم تحمل سنة و بچلمش اكين
صاپلرنى طوتام طوتام ايدوب برى برينك اوزرينه قومق معناسنه در يقال عوّم الحصد اذا وضعه قبضة قبضة
(العامة) حاله وزننده صحراده قارشودن ظهور ايدن سوارك تپه سنه دينوركه ابتدا كوزه كورينور على قول باشنده
صارق اولمدقجه عامه اطلاق اولنمز وصارلمش صارق طولامنه دينور وطوف معناسنه دركه نهرلرده اوزرينه
بنوب صال كبى عبور ايتدكارى نسنه يه دينوركه برنيچه طولوملرى برى برينه چاتوب بند ايدرلر تركيده كلك تعبير اولنور
مؤلف عمم ماده سنده بونى صال ايله بيان ايلمشيدى زيرا صال اغاجلردن وكلك طولوملردن اولور وعامه دمت اولمش
اكين صاپنه دينور جمعى عامدر (عائم) برتك آديدر (عوام) غراب وزننده برموضعدر (عويم) زبير وزننده
اسمادندر عويم بن ساعدة الهذلى وعويم الانصارى صحابه لردر (العوّام) شدّاد وزننده صوده يوزركبى هموار
يوكرك آته اطلاق اولنور يقال فرس عوّام اى سابح وعوّام اصحابدن حضرت زبيرك پدرى اسميدر (المستعام)
درياده مركوب اولان مركبه دينور كمى وقايق وصال وكلك مقوله سنه شاملدر (العيهم) حيدر وزننده شديد
نسنه يه دينور وچابك رونده ناقه يه دينور وفيل ديدكارى حيوانك اركككنه دينور وبرموضع آديدر (العيهامة)
عينك فتحيله بودخى چابك ناقه يه دينور (العيهمان) عينك وهانك فتحيله شول آدمه دينوركه كيجه ايله يوريوب
يول اوزرنده اويوب قالور اوله او يقوجى چوليه شخص اوله جقدر يقال هو عيهمان اى لايدلج وينام على ظهر الطريق
(العيهمىّ) حيدرىّ وزننده ايرى واوزون نسنه يه دينور يقال رجل عيهمىّ اى ضخم طويل (العيهوم) طيفور
وزننده برجنس اغاجك كوكنه دينور وقزل ودوبدوز مصيقل سختيانه دينور وبرموضع آديدر (العيهمة) دحرجه
وزننده سرعت ايلك معناسنه در يقال عيهم الرجل اذا اسرع (عيهمه) حمزه وزننده بر رجل علميدر (العيمة)
عينك فتحيله خاصة سوده اولان شهوت وآرزويه دينور تقول بى عيمة اى شهوة الى اللبن وصوسزلغه دينور
يقال به عيمة اى عطش وعيم وعيمه بو معنالرده مصدر اولورلر يقال عام الرجل يعيم ويعام عيما وعيمة من الباب
الثانى والرابع اذا كان به عيمة (العيمان) عطشان وزننده سوده پك مشتهى آدمه دينور مؤنثى عيمى در ويقال رجل
عيمان ايمان اذا ذهبت ابله وماتت امرأته يعنى دوه لرى هلاك اولوب سوددن محروم قالوب وسود صاغان زوجه سى
وفات ايلدكده زيرا بدويلرك سود صاغمق وصوكتورمك كبى خدمتلرينى نسوانلرى تمشيت ايدرلر (الاعامة) اقامه
وزننده سوده محتاج قلمق معناسنه در و بو معناده لازم اولور يقال اعامه الله اى تركه بغير لبن فاعام هو اى بقى
بلا لبن وبرقومك مواشيلرى هلاك اولوب سودلرى ازالمق معناسنه در يقال اعاموا اذا قلّ لبنهم (العيمة) عينك
كسريله مالك يعنى دوه نك كزيده واعلالرينه دينور يقال اعطاه من العيمة اى من خيار المال (الاعتيام) افتعال

فصل الغين المعجمة

وزنده مالك كزيده سنى آلمق معناسنه در يقال اعتام الرجل اذا اخذ العيمة ‹العيام› سحاب وزنده نهار معناسنه در
تقول سرنا العيام كله اى النهار ‹المعيم› مقيم وزنده اوزون سنه يه دينوركه مراد شدّت ومحنتلو اولان نسنه در يقال
عام معيم اى طويل ﴿فصل الغين المعجمة﴾ ‹الغتم› كتم وزنده هوانك بغايت اسيلكنه دينوركه انسان وحيوانى
بوكالدوب هلاك ايلمك درجه سنده اوله تقول وقعنا غتم اى شدّة الحرّ يكاد يأخذ بالنفس ‹الغتمة› عجمه وزنده
ومراد فيدركه لسانده اولان طوتقنلقدر يقال فيه غتمة اى عجمة فى المنطق ‹الاغتم› احمر وزنده لسانده
عجمه اولمغله اصلا بر كلامى فصاحت وبيانله ادايه مقتدر اولميان آدمه دينور هنوز لسان ايله الفت ايدن عبيد واماء كبى
جمعى غتم كلور غينك ضميله وغتمه يه نسبتله غتمى دخى دينور يقال رجل غتمىّ اى اغتم وغتمىّ پك قويو اولديغندن
قابه دوكده خاشر ديسى اولميان سوده اطلاق اولنور يقال لبن غتمىّ اى ثخين لاصوت لصبه ‹حياض غتيم›
زبير وزنده اولوم القابندندر يقال وقع فى حياض غتيم اى مات ‹الاغتام› همزه نك كسريله برآدمى اوصاندرنجه
قدر زيارتنه ملازمت ايلمك معناسنه در يقال اغتم الزيارة اذا اكثرمنها حتىّ يملّ ‹الاغتتام› افتعال وزنده تخمه
وامتلا اولمق معناسنه در يقال اغتتم الرجل اذا اتخم ‹الاغثم› ثاى مثلثه ايله احمر وزنده بياضى سوادنه غالب
اولان صاچه دينور يقال شعر اغثم اذا غلب بياضه على سواده ‹الغثمة› غرفه وزنده الواندن قرامتق بوزلغه واكا شبيه
لونه دينور يقال فى لونه غثمة اى ورقة ونحوها ‹الغثم› غينك فتحيله برآدمه بردن وافر نفيس واعلا مال ويرمك معناسنه در
يقال غثم له غثما من الباب الاوّل اذا دفع له دفعة من المال جيدة ‹الغثيمة› سفينه وزنده بردرلو طعام آديدركه بدويلر
چكركه دن پيارلر ‹الغثمة› فرحه وزنده شيردان وقرقبايرديدكلرى نسنه يه دينوركه احشاء حيوانيه دندر ‹المغثوم›
كنديسنه بعض نسنه قاتلمش نسنه يه دينور يقال شىء مغثوم اى مخلط ‹الغثم› غينك ضميله پنير مايه سى ديدكلرى
نسنه دركه مأكولدر قبات معناسنه كه قبه نك جمعيدر انفحه دخى دينور * لكن شارح بونيده فتحا ايله تفسير ايلمشدركه
قرقبايرو شيردان ديدكلريدر مؤلفك غثمه يى آنكله بيانى شارحه موافقدر ‹الغيثمة› بيطره وزنده شورش وفتنه وقتال
معناسنه در يقال ماهذه الغيثمة اى القتال والاضطراب ‹الغجوم› غينك ضميله غموج مقلوبيدركه غمج جمعيدر
طتلو اولميان صويه دينور حنظلة بن مصبح نام شاعرك شعرنده غجوم عنوانده وارد اولمشدر ‹الغذم› غينك فتحى
وذال معجمه نك سكونيله غثم معناسنه دركه برآدمه دفعة مال نفيس ويرمكدر يقال غذم له من ماله غذما من الباب
الاوّل بمعنى غثم وبر نسنه يى شره وحرصله هارل هارل يمك على قول آدابله يميوب دوكه رك صاچه رق كستاخانه يمك
معناسنه در يقال غذمه وغذمه غذما من الباب الرابع والاوّل اذا اكله بنهمة او بجفاء وشدّة ‹الاغتذام› افتعال
وزنده غذم ايله معناى ثانيده مرادفدر يقال اغتذمه بمعنى غذمه ودوه كوشكى اناسنك سودنى هب امك معناسنه در
يقال اغتذم الفصيل مافى ضرع امّه اذا شرب جميعه ‹المتغذم› اسم عل بنيه سيله و‹الغذم› زفر وزنده اكول
وايبهان آدمه دينوركه صغركبى هرشيئ اكل ايدر ‹الاغذام› همزه نك كسريله و‹الغنذمة› دحرجه وزنده
بودخى دوه كوشكى اناسنك هپ سودنى امك معناسنه در يقال اغذم الفصيل مافى ضرع امّه وغنذمه اذا شرب
جميعه ‹الغذامة› رمّانه وزنده دوه مرعاسندن حمض نوعندن بر نباتدر جمعى غذّام درهاسز ‹الغذم› فتحتينله
بودخى براوت آديدر ‹الغذيمة› سفينه وزنده ذكر اولنان اوتى بتورن ارضه دينور وككليش قويويه دينور يقال
بئر غذيمة اى واسعة وبو معنادندركه الق فى غذيمة فلان ماشئت ديرلر الق فى رحب باعه وصدره معناسنه يعنى
بغايت كريم ومتحمل ودريادل اولمغله هرنه تكليف ونياز ايدرسن لطف وتحمّل ايدر وغذيمه غذمه معناسنه در
كماسيذكر ‹الغذمة› تمره وزنده كلمه معناسنه در تقول ماسمعت منه غذمة اى كلمة ومصدر اولور بغايت سبزه
ونباتى چوق يره اوغرامق معناسنه يقال غذموا بالغذمة غذمة اذا اصابوها ‹الغذمة› غرفه وزنده الواندن
قرامتق بوزلغه دينور يقال فى لونه غذمة اى غبرة كدرة وبرپاره ماله دينور يقال اعطاه غذمة من المال اى قطعة
منه وچوق سوده دينور بونده فتحاتله ده جائزدر جمعى غذم كلور صرد وزنده وغذم كلور جبل وزنده وغذمه
چايرى وچمنى حددن بيرون ارضه دينور غذيمه دخى دينور يقال وقعوا فى غذمة من الارض وغذيمة اى واقعة
منكرة يعنى من البقل والعشب ‹ذوغذم› ضمتينله بر موضع ياخود برجبل آديدر ‹الغذايم› كثرت وجمعيتدن برى برى
اوزرينه قات قات بنكشمش نسنه لره دينور مفردى غذيمه در ‹التغذم› تفعل وزنده طعامى داتمق معناسنه در
يقال تغذّم الشىء اذا تطعمه ‹الغذرمة› دحرجه وزنده برنسنه يى كيل ووزنسز اورانليوب مارده صاتمق
معناسنه در يقال غذرم الشىء اى غذمره اى باعه جزافا وسوز قارشمق معناسنه در يقال غذرم الكلام اذا
اختلط ‹الغذارم› علابط وزنده چوق صويه دينور يقال ماء غذارم اى كثير وكيفما اتّفق اولچويه دينور يقال

كيل غذارم اى جزاف ﴿ التغذرم ﴾ تدحرج وزننده اصلا ايركليوب وتردّد وتلعثم ايلميوب همان يمين ايلمك
معناسنه در يقال تغذرم الرجل يمينا اذا حلف بها ولم يتتعتع ﴿ غرمى ﴾ سكرى وزننده برموضع آديدر وغرمى حرف
استفتاح اولان اما معناسنه بركلمه دركه يمين معناسنده استعمال اولنور يقال غرمى وجدّك كما يقال اما وجدّك
نته‌كه مهمله ايله عرمى وحا ايله حرمى دخى بومعنايه مستعمل در نته‌كه ماده لرنده ذكر اولندى ﴿ الغرمى ﴾ سكرى
وزننده اشك ايكولى كرانجان عورته دينور يقال امرأة غرمى اى ثقيلة ﴿ الغرام ﴾ غينك فتحيله برشيئه پك دوشكونلكه
دينور حرص وولوع معناسنه در يقال به غرام اى ولوع وشرّ دائم معناسنه در وهلاك معناسنه در وعذاب
معناسنه در قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿ انّ عذابها كان غراما ﴾ اى دائما وهلاكا ﴿ المغرم ﴾ مكرم وزننده در دعشقه
كرفتار اولان آشفته يه دينور يقال هو مغرم اى اسير الحبّ وثقلت دينه كرفتار اولان آدمه دينور يقال هو مغرم
اى اسير الدين وبرنسنه يه پك دوشكون حريص اولان آدمه دينور يقال هو مغرم به اى مولع * قال الشارح يقال
اغرم به على المجهول فهو مغرم ﴿ الغريم ﴾ اميروزننده بورجلويه دينور يقال هو غريم له اى مديون وآلاجق
صاحبنه ديمكله ضدّ اولور يقال هو غريمه اى داينه ﴿ الغرامة ﴾ سحابه وزننده و﴿ الغرم ﴾ قفل وزننده و﴿ المغرم ﴾
مكرم وزننده اداسى لازم اولان نسنه يه دينور دين وديّت كبى يقال عليه غرامة وغرم ومغرم وهو مايلزم اداؤها
﴿ الاغرام ﴾ همزه نك كسريله و﴿ التغريم ﴾ تفعيل وزننده بركسه ذمتنده متقرّر اولوب اداسى لازم اولان نسنه يى اودتمك
معناسنه در تقول اغرمته وغرّمته اذا جعلته مؤدّيا زمخشرى مقدّمة الادبده * بتوان افكندش خواسته را * عبارتيله
تفسير ايلمكله اكا مالى اودتدى ديمك اولور ومصباحده اغرمه اذا جعله غارما عبارتيله مرسوم اولمغله آنى مديون
ايتدى ديمك اولور پس بو ايكى معنايه ده وارداولمش اولور ﴿ الغرم ﴾ غينك فتحيله و﴿ الغرامة ﴾ سلامه وزننده ذمتنه
اداسى لازم كلان نسنه يى اوده‌مك معناسنه در يقال غرم الدية غرما وغرامة من الباب الرابع اذا اداها ﴿ الاغرنشام ﴾
شين معجمه ايله احرنجام وزننده برآدمك ضعف وهزالدن كوده‌سنك اتى صولوب قرنى انجه‌لوب ايچرى چكمك
معناسنه در يقال اغرنشم الرجل اذا ذبل لحمه وخمص بطنه ﴿ الغرطمانىّ ﴾ طاى مهمله ايله عنفوانى وزننده خوب
چهره دلبردلى قانلويه دينور يقال فتى غرطمانىّ اى الحسن الوجه ﴿ الغرقم ﴾ قافله جعفر وزننده حشفهٔ ذكره
دينور ﴿ غوزم ﴾ كورم وزننده شهر هرات قضاسنده برقريه در ﴿ الغسم ﴾ غينك وسينك فتحيله هوايوزنه عارض
اولان قراكولغه كذلك توز وپوص ودومانلغه دينور تقول ماهذا الغسم اى السواد واختلاط الظلمة والهبوة
والغبرة ﴿ الغسوم ﴾ هجوم وزننده كيجه پك قراكو اولمق معناسنه در يقال غسم الليل غسوما من الباب الاول اذا اظلم
﴿ الاغسام ﴾ همزه نك كسريله غسوم معناسنه در يقال اغسم الليل بمعنى غسم ﴿ الاغسام ﴾ همزه نك فتحيله و﴿ الغسم ﴾
صرد وزننده بلود پاره‌لرينه دينور يقال فى السماء اغسام وغسم اى قطع من سحاب ﴿ الغشم ﴾ غينك فتحى وشين
معجمه نك سكونيله ظلم ايلمك معناسنه در يقال غشمه الوالى غشما من الباب الاول اذا ظلمه وغشم سراة ارضنده
بر وادى آديدر ودوه‌لره صاغ وعليل ديميوب جمله سنه بردن قطران سورمك معناسنه در يقال غشم الابل غشما
من الباب الثانى اذا هنأه يصبه على صحيحه وسقيمه واوطونجى كيجه وقتى ايوسنه وكوتوسنه باقميوب بى تأمّل كيفما اتفق
اوطون ايلمك معناسنه مستعملدر يقال غشم الحاطب اذا احتطب ليلا فقطع كل ماقدر عليه بلا نظر وفكر ﴿ الغشم ﴾ فتحتينله
اسمدر دوه‌لرى صحيح وسقيم ديميوب جمله سنى بردن قطرانلمغه دينور ﴿ غيشم ﴾ حيدر وزننده بر رجل آديدر
﴿ الغشمشمة ﴾ و﴿ الغشمشمية ﴾ فتحاتله جرأت واقدام وشجاعت معناسنه در يقال انه لذو غشمشمة وغشمشمية
اى ذو جرأة ومضاء ﴿ المغشم ﴾ منبروزننده و﴿ الغشمشم ﴾ سفرجل وزننده شول دلير ودلاوره دينوركه بركسه دن
استعانت ايتميوب همان كندى باشنه صالدروب قصد ايلديكى نسنه دن هرنقدر مهول وخطرناك ايسه ده
اصلا يوزدوندرمز اوله يقال هو مغشم وغشمشم اذا كان يركب رأسه فلا يثنيه عن مراده شئ ﴿ الغضرم ﴾
ضاد معجمه ايله جعفر وزبرج وزنلرنده شول غليظ يره دينوركه طپراغى چوق ويومشق ويا پشقان اوله وشول
اوزلو قزل قورى بالچغه دينوركه جابجا چتلامش اوله على قول كوفكى طاش كبى وكرج كبى يومشق اولوب
يورركن اياق كوميلور اولان يره دينور ﴿ الغطمّ ﴾ هجفّ وزننده و﴿ الغطيم ﴾ قرشبّ وزننده و﴿ الغطمطم ﴾ سفرجل
وزننده عظيم دريايه دينور وغطمّ دريادل وحوصله دار قلبى ككيش آدمه اطلاق اولنور يقال رجل غطمّ
اى واسع الاخلاق وجمع كثيره اطلاق اولنور ﴿ الغطمّ ﴾ ميمك تشديديله قويوسوده دينور ﴿ الغلم ﴾ فتحتينله و﴿ الغلمة ﴾
غرفه وزننده برآدمك شهوت جماعيه سى غالب اولمق معناسنه در يقال غلم الصوفىّ غلما وغلمة من الباب الرابع
اذا غلب شهوة وغلمه خاصّة بوغور وآيغر قسمى حشارى اولمق معناسنه در يقال غلم البعير اذا هاج من الغلمة

(الاغتلام) افتعال وزننده غلم معناسنه‌در يقال اغتلم الرجل والبعير بمعنى غلم (الغلم) كتف وزننده و (الغليم)
سكيت وزننده و (المغليم) منديل وزننده اسم فاعللردر شهوت جماعيه‌سى غالب آدمه دينور مؤنثى غلمه‌در فرحه
وزننده ومغتلمه ومغليمه ومغليم وغليمه وغليم‌در سكيته وسكيت وزنلرنده (الاغلام) همزه‌نك كسريله برنسنه
برآدمى شهوته كتورمك معناسنه‌در معجون مقوّى كبى يقال اغلمه الشئ اذا هيج غلمته (الغلام) غراب وزننده
بيغى ترلمش چار ابرو حدّينه وارمق اوزره اولان اوغلانه دينور على قول تولدى كوندن جوان اولنجه قدر غلام
اطلاق اولنور وكهولت كرته‌سنه وارمش آدمه ديمكله ضدّ اولور جمعى اغلمه وغلمه وغلمان كلور غينلرك
كسريله مؤنثى غلامه‌در (الغلومة) و (الغلومية) و (الغلامية) اسملردر غلاملغه دينور (الغيلم) حيدر وزننده كوز
قيولرده اولان صومنبعنه دينور وجماعه مشتهيه اولان قيزه دينور يقال جارية صارت غيلما اى مغتلمة وقوربغه‌يه
دينور وبرموضع آديدر واركك قبلوبغه‌يه دينور وباشنك اورته‌سى يصى صاچى چوق دلى قانلويه دينور نفسنه
نسبتله غيلمىّ دخى دينور وبعضلر يعنى ليث لغوىّ غيلم مشط ومدرى معنالرينه‌ده كلور ديو ثبت ايلديلر لكن
مصحفدر صواب اولان فايله فيلم اولمقدر وغيلم كس وكسه معناسنه مستعمل اولور يقال مابالدار غيلم اى احد (غليم)
زبير وزننده ابن سام بن نوح عليه السلامدر (تغلم) تمنع وزننده برارضك اسميدر (تغلمان) تثنيه اوله‌رق برموضع
آديدر (الغلصمة) غينك وصادك فتحيله باش ايله بيون بيننده اولان اته دينور تركيده سكسن اتى ديرلر سينلرك ضميله
على قول كوچك دل ايله قزل اويكننك قاوشديغى يرده اولان يومريجه‌يه دينور ياخود بوغاز دليكننك باشنه دينور
شوارب وحرقده‌سيله كه تركيده اوكوك باشى تعبير اولنور ياخود لسانك كوكنه دينور يقال اشتكى غلصمته وهو
اللحم بين الرأس والعنق او العجرة على ملتقى اللهات والمرئ اورأس الحلقوم بشواربه وحرقدته او اصل اللسان
وغلصمه سادة وشرفاء معناسنه مستعملدر وكروه وجماعت معناسنه‌در ومصدر اولور ذكر اولنان غلصمه‌يى
كسمك معناسنه‌در يقال غلصمه اذا قطع غلصمته وبرآدمك غلصمه‌سندن طوتمق معناسنه‌در يقال غلصمه
اذا اخذ بغلصمته وشرف وتعين معناسنه مستعملدر يقال هو فى غلصمة من قومه اى فى شرف وعدد يعنى
قومى ايچره صايلور شريف وذيشاندر (ذو الغلصمة) حرملة بن عبدالله العجلى لقبيدر كه فارس وشاعردر غلصمه‌سى
اورطرزنده بيوك ايدى (المغلصمات) مدحرجات وزننده مغلصمه‌نك جمعيدر كه بيونى باغلو خاتونه اطلاق اولنور
يقال هنّ مغلصمات اى مشدودات الاعناق يعنى كردنلرى چوره وكردنبند مقوله‌سى پيرايه ايله باغلو اولان
محبوبه‌لردر (الغم) و (الغمآء) غينلرك فتحى وميملرك تشديديله و (الغمة) غينك ضميله غصه واندوه معناسنه‌در غمّ
لفظنك جمعى غموم كلور يقال اخذه الغمّ والغمّاء والغمة اى الكرب * شارح ديركه غم ماده‌سى ستر وتغطئه
معناسنه موضوعدر حزن واندوهه اطلاقى سرور قلبى ستر ايتديكنه مبنيدر انتهى * وغمّ مصدر اولور برآدمى
غصه‌ناك ايلمك معناسنه‌در يقال غمه غما من الباب الاول اذا احزنه وداّبه‌نك اغزنه وبرونه غمامه‌ كچورمك
معناسنه‌در يقال غمّ الحمار وغيره اذا القم فه ومنخريه الغمامة وبرنسنه‌يى اورتوب بوريمك معناسنه‌در يقال
غمّ الشئ اذا غطآه وكون زياده‌سيله اسّى اولمق معناسنه‌در تقول غمّ يومنا اذا اشتدّ حرّه وغمّ پك اسّى كونه
اطلاق اولنوركه وصف بالمصدردر يقال يوم غمّ وليلة غمّ اى ذو حرّ وستر معناسندن اوله‌رق هلال سحاب
رقيق ايله مستور اولمق معناسنه مستعملدر يقال غمّ الهلال على المجهول اذا حال دونه غيم رقيق وبرخبر باشى
اورتيلو مبهم وسربسته اولمق معناسنه مستعملدر يقال غمّ الخبر عليه على المجهول اذا استعجم (الاغتمام)
افتعال وزننده و (الانغمام) انفعال وزننده غصه‌ناك اولمق معناسنه‌در يقال غمه فاغتمّ وانغمّ واغتمام
اوت چوغالوب بويلنمق معناسنه‌در يقال اغتمّ النبت اذا طال وكثر وانغمام اورتنوب بورنمك معناسنه‌در يقال
غمه اى غطآه فانغمّ (الاغمام) همزه‌نك كسريله غمناك ايلمك معناسنه‌در يقال ما اغمك لى وما اغمك بى وما اغمك
علىّ اى ما احزنك وهوا پك اسّى اولمق معناسنه‌در يقال اغمّ يومنا اذا اشتدّ حرّة وهوا بلودلو اولمق
معناسنه‌در يقال اغمت السماء اذا صارت ذا غمامة (الغامّ) و (المغمّ) ميمك ضميله اسم فاعللردر غمّ كبى
پك اسّى وقته دينور يقال يوم غمّ وغامّ ومغمّ اى ذو حرّ اوذوغمّ ويقال ليلة غمّ وغمى كحتى وغمة (الغمة)
غينك ضميله باشى اورتلو مبهم ايشه دينور يقال امر غمة اى مبهم وطولوم مقوله‌سى نسنه‌نك دبنه دينور (المغموم)
سحابله مستور هلاله دينور يقال غمّ الهلال فهو مغموم اذا حال دونه غيم رقيق ومبهم وسربسته خبره دينور
وزكامه اوغرامش آدمه دينور (الغمىّ) حتىّ وزننده ومدّ ايله و (الغمى) غينك ضميله و (الغمية) عينك ضميله
هوا آچقلق اولمامغله هلالك مستورلغنه دينور يقال صمنا للغمّى والغماء والغمّى والغمية اى صمنا على غير

رؤية الهلال (الغمامة) سحابه وزننده ومرادفيدر على قول بياض بلوده دينور جمعى غمام وغمايم در وابى داود الايادى نام كسـه نك ياخود بعض ملوك آل منذرك فرسى اسميدر وغمام جعفر طيارك قلجى اسميدر (المغمّم) محدّث وزننده صويى چوق بلوده ودكزه دينور يقال غيم وبحر مغمم اى كثير الماء (كراع الغميم) كافك ضميله وامير وزننده حرمين بينـده مكّه يه ايكى قوناق مسـافه ده بر وادى آديدر غينك ضميله زبير وزننده اولان روايت وهمدر زيرا زبير وزننده ديار حنظله ده بر بشـقه وادى آديدر وغميم غينك ضمى وياى مشـدّده نك كسريله بنى سعد يوردنده بر صويك آديدر (الغمام) غراب وزننده زكام علتنه اطلاق اولنور شامّه يى سدّ وستر ايلديكيچون (المغمة) اسم فاعل بنيه سيله اوتى فراوان يره اطلاق اولنور يقال ارض مغمّة اى كثيرة النبات (الغمم) فتحتينله جبهه وقفايى صاچ اينوب بوريمكه دينور (الاغمّ) صاچى اينوب جبه ووجه وقفاسنى بوريمش آدمه دينور يقال هو اغم الوجه والقفا وقابلايى سحابه دينوركه اصلا فرجه سى اولميه يقال سحاب اغمّ اى لافرجة له (الغمغمة) زلزله وزننده اوكوزلر برنسـنه دن بلكليوب قورقدقلرى وقتده بوكورشمك معناسـنه در يقال غمغمت الثيران اذا صاتوا عند الذعر وبهادرلر جنكده حيقروب كورلده مك معناسـنه در يقال الابطال تغمغم اذا صاتوا عند القتال وسوزى واضح وآشكاره سويليوب مبهم ومشوّش سـويلك معناسـنه در يقـال غمغم الكلام اذالم يبن (التغمغم) تزلزل وزننده بودخى سـوزى بيان ايده ميوب مريل مريل سويلك معناسـنه در يقال تغمغم الرجل اذا لم يبن كلامه (الغميم) امير وزننده قويولمق ايچون آتشـده ايصدلمش سـوده دينور يقال سقانا غميما اى لبناقد سخن حتى يغلظ وقورى اوتك آلتنده نابت تازه اوته دينور (الغمّى) ربّى وزننده آفت وداهيه يه دينور وبرقريه آديدر وشول امر شديده دينوركه سمت سلوك وتشبثى وجهت سلامتى مشكل ومستور اوله غينك فتحيله ده لغتدر (الغمى) غينك فتحى وقصريله جنكده عسكرى باصوب احاطه ايدن توزه ودومانه وشـدّت ومحنته اطلاق اولنور (الغموم) غينك ضميله خرده وخفى اولان يلدزلره اطلاق اولنور غامّ مفرديدر (المغامّة) مفاعله وزننده ايكى آدم برى برينى غمناك ايلك معناسنه در يقال غامته اى غمته وغمنى (الغمامة) كتابه وزننده شول طوربه مقوله سنه دينوركه علفدن منع ايچون آنكله دوه نك وسائر طوارك آغزلرينى بوررلر وناقه نك كوزلرينى يابرونى باغليه جق باغه وصارغى يه دينور وچوجغك ختان يرينك دريسنه دينور بونده غينك ضميله ده لغتدر (غنتم) قنفذ وزننده ابن توابة الطـائى دركه محدّثدر (الغنم) فتحتينله قيون جنسـنه موضوع اسمدر ومؤنثدر لفظندن مفردى يوقدر شـاة مفرديدر ذكور واناثدن هر برينه ومختلط اولدقلرنده مجموعنه اطلاق اولنور جمعى اغنام وغنوم واغانم كلور وتثنيه قلنوب غنمان دينوركه سورى اراده سيله يقال راح على فلان غنمان اى قطيعان * شارح ديركه غنم لفظنك مصغرى غنيمه در زيرا شول اسماء جموع كه لفظندن واحدى اولميوب

مطلب

وانساندن غيرى ايچون اوله لاجرم اكا تانيث لازمدر وغنم غنيمتدن مأخوذدر آلت دفاعى اولميوب وذاتنده سهل ورام حيوان اولمغله كوياكه جمله يه غنيمت اولور وبو اسم عين اولمغله مصدردن اخذى خلاف مشهوردر (المغنمة) مكرمه وزننده و(المغنمة) معظمه وزننده فراوان قيونه دينور يقال غنم مغنمة ومغنمة اى كثيرة (الغنيم) اميروزننده و(المغنم) معقدوزننده و(الغنيمة) سـفينه وزننده و(الغنم) قفل وزننده دشمندن آلنان طويملق مالنه دينور فىء معناسنه * مترجم ديركه مطرزى مغربده فىء وغنيمت ونفل بينلرينى ابو عبيده دن روايتله بورسمه فرق ايلمشدركه غنيمت اهل شركدن حرب قائم اولديغى حالده عنوة اخذ اولنان ماله دينور بونك حكمى بعد التخميس باقيسى غانمينه تخصيص اولنور وفىء بعد الحرب ظفرياب اولنان مالدركه تخميس اولنميوب كافۀ مسلمينك حقى اولور ونفل غزاته سهملرندن زائد اعطا اولنان ماله دينوركه مثلا سرعسكرباشى بكلك مالى قاتلكدر ديو ترخيص ايلسه

مطلب

غازينك قتل ايلديكى كافرك مالى كنديك اولوب سهمنه معدود اولمز پس بو اطلاقات شرعيه دن اولور انتهى (الغنم) غينك ضمى وفتحيله و(الغنم) فتحتينله و(الغنيمة) سـفينه وزننده و(الغنمان) غينك ضميله دشمندن طويملق آلمق معناسنه در يقال غنم الغازى غنما وغنما وغنيمة وغنمانا من الباب الرابع اذا اصاب فيئا وغنم غينك ضميله برنسنه يه رنج ومشقتسز نائل اولمق معناسنه مستعملدر يقال غنم الشىء غنما اذا فازبه بلا مشقة وعلى قول معناى اوّلده غنم فىء لفظى كبى اسمدر غنيمه معناسـنه كه طويملغه دينور وغينك فتحيله مصدردر (الغنامى) قصارى وزننده غايت استفاده معناسـنه در بووزنلرده اولان كلمه لر ماده سـنك نهايتنه دلالت ايدر يقال غناماك ان تفعل كذا اى قصاراك يعنى مبلغ جهدك والذى تتغنمه (التغنيم) تفعيل وزننده برآدمه غنيمت بخش وانعام ايلك معناسـنه در يقال غنمه كذا اذا نفله اياه (الاغتنام) افتعال وزننده و(التغنم) تفعل وزننده برنسـنه يى غنيمت

بيلمك معناسنه‌در يقال اغتنمه وتغنمه اذا عدّه غنيمة (غنّام) شدّاد وزننده اسماندندر غنام ابوعياض وغنام بن
اوس البياضى صحابه‌لردر و بردوه‌نك اسميدر (غنم) غينك فتحيله ابن ثعلب بن وائل‌دركه بر قبيله پدريدر (غنيم)
زبير وزننده ابن قيس‌دركه تابعيدر (غنامه) سحابه وزننده بر خاتونك آديدر (يغنم) يمنع وزننده ابن سالم بن
قنبردر و قنبر غلام حضرت حيدردر و عبدالله بن مغنم‌كه مقعد وزننده‌در صحبتنده اختلاف اولندى (غنيمان)
غينك ضميله بر موضعدر (غنمه) فتحاتله ابن ثعلبة بن تيم الله‌در (الغيهم) حيدر وزننده غيهب كبى ظلمت
معناسنه‌در (الغيم) غينك فتحيله بلوده دينور سحاب معناسنه يقال دون الهلال غيم اى سحاب وغيظ
وكينه معناسنه مستعملدر يقال لفلان فى قلبه غيم اى غيظ ودوه قسمنه مخصوص قلاب مرضى كبى بر مرض
آديدر لكن غيم هلاك ايلمز پك صوسز قالمقدن يوركى محترق اولور وغيم پك صوصايوب يورك يانمق معناسنه‌در
يقال غام الرجل يغيم غيما اذا عطش وحرّ جوفه وهوا بلودلو اولمق معناسنه‌در يقال غامت السماء اذا صارت
فيها سحابة (المغيوم) غيم علتنه اوغرامش دوه‌يه دينور (الغيمان) عطشان وزننده صوسزلقدن يوركى يانمش
آدمه دينور مؤنثنده غيمى دينور وغيمان بن خثيل امام مالك حضرتلرينك جدّيدر (ذوغيمان) اذواء تعبير
اولنان ملوك حميردن بر ملك لقبيدر (الاغامة) اقامه وزننده و (الاغيام) اصلى اوزره و (التغييم) تفعيل
وزننده‌و (التغيّم) تفعل وزننده هوا بلودلنمق معناسنه‌در يقال اغامت السماء واغيمت وغيمت وتغيّمت بمعنى غامت
واغيام بر محلده مقيم اولمق معناسنه مستعملدر يقال اغيم القوم اذا اقاموا يعنى كالغيم و بر آدمه صوسزلق
اوغرامق معناسنه‌در يقال اغيم القوم اذا اصابهم غيم اى عطش وتغييم كيجه‌نك ظلمتى سياه بلود كبى باصوب
چوكمك معناسنه مستعملدر يقال اغيم الليل اذا جاء كالغيم (مغامه) ميمك فتحيله اندلس اولكه‌سنده بر بلده
آديدر

فصل الفاء

(الفأم) فانك فتحى وهمزه‌نك سكونيله صويه قانمق معناسنه‌در يقال فأم من الماء
فأما من الباب الثالث اذا روى وحيوان اغزينى اوت ايله طپطلوا ايلمك معناسنه خصائصدندر يقال فأم البعير اذا ملأ
فاه من العشب (الفئم) فتحتينله فأم ايله معناى ثانيده مرادفدر يقال فئم البعير فئما من الباب الرابع بمعنى فأم
و دوه‌نك يغرنيسى طاولولقدن ياغ باغلمق معناسنه مستعملدر يقال فئم حارك البعير اذا امتلأ شحما (التفأم) تفعل
وزننده بودخى حيوان اغزينى اوت ايله طپطلو ايلمك معناسنه‌در يقال تفأم البعير بمعنى فأم (الافأم) اكرام
وزننده دوه‌نك سمرينه برمقدار دخى زياده ايلمكله بولاتمق معناسنه‌در يقال افأم القتب اذا وسّعه وزادفيه (التفئيم)
تفعيل وزننده افأم معناسنه‌در يقال فأم القتب بمعنى افأمه (المفأم) مكرم وزننده و (المفأم) معظم وزننده
توسيع اولنمش سمره دينور (الفؤم) صرد وزننده پاره پاره وريزه ريزه معناسنه‌در يقال قطعوه فؤما اى قطعا
قطعا (الفئام) كتاب وزننده جماعت انسانى‌يه دينور لفظندن واحدى يوقدر ومحفه مندرينه دينور جمعى
فؤم كلور كتب وزننده (المفأم) منبر وزننده و (المفأم) محراب وزننده يغرنيسى شحم ايله طپطلو اولان
دوه‌يه دينور (الافجم) جميله احمر وزننده آوردى قالين آدمه دينور يقال رجل افجم اى فى شدقه غلظ
(الفحم) فانك وحانك فتحيله و (الفحم) لحم وزننده و (الفحيم) امير وزننده كوره دينور مفردى فحمه‌در
جمعى فحام كلور فانك كسريله وفحوم كلور وفحمة الليل كيجه‌نك اوّلى ياخود پك قاره‌لغى ياخود غروب
شمس ايله انسانك اويقويه وارديغى وقتك مابيننه اطلاق اولنور و بوياز كيجه‌لرينه مخصوصدر تقول اتيته
عند فحمة الليل اى اوّله او اشدّ سواده اومابين غروب الشمس الى نوم الناس وفحمة السحر شفق صبح و قتندن
عبارتدركه هنوز سوادى اولور وفحمة بن جبير نصف الليله اطلاق اولنور وفحم مصدر اولور فحمة الليل وقتنده
شراب ايچمك معناسنه يقال فحم الرجل فحما من الباب الثالث اذا شرب فى فحمة العشاء وجوابه مقتدر اولميوب
دمبسته قالمق معناسنه‌در يقال فحم الرجل اذا لم يطق جوابا (الافحام) همزه‌نك كسريله فحمهٔ ليل وقتنده يوله
كتميوب اولوقتى صاوشدرمق معناسنه‌در يقال افحموا عنكم من الليل اى لاتسيروا فى فحمته بونك بابى سلب
ايچوندر وغم وكدر مقوله‌سى عارضه شاعرى شعر انشادندن آليقومق معناسنه‌در يقال افحم الهمّ الشاعر
اذا منعه من قول الشعر وشاعرى خجوش ودمبسته بولمق معناسنه‌در يقال هاجاه فافحمه اى صادفه مفحما يعنى
لايقول الشعر وچوجق صولغى كسلنجه قدر اغلامق معناسنه‌در يقال افحم الصبى على المجهول اذا بكى حتى
انقطع نفسه افحام مجادل بوندن مأخوذدر (التفحيم) تفعيل وزننده بودخى فحمهٔ ليل وقتنده يوله كتميوب اولوقتى
صاوشدرمق معناسنه‌در بونكده بابى ازاله ايچوندر تقول فحموا عنكم من الليل اى لاتسيروا فى فحمته و برنسنه‌يى سياه
ايلمك معناسنه‌در يقال فحمه اذا سوّده (الفحوم) و (الفحومة) فالرك ضميله پك سياه اولمق معناسنه‌در يقال فحم الشئ

(فحوما)

فحوما وفحومة من الباب الخامس اذا اسود (الفاحم) و(الفحيم) امير وزننده پك سياه نسنه يه دينور يقال شئ
فاحم وفحيم اى اسود وفاحم باغرغان قوچه دينور فحم كبى كما سيذكر وجارى اولميوب ساكن اولان صويه دينور
يقال ماء فاحم اى ساكن لايجرى (المفحم) مكرم وزننده سوزدن عاجز اولوب خموش اولان آدمه دينور يقال
رجل مفحم اى عيي واشعار سويلمكه مقتدر اولميان آدمه دينور يقال هو مفحم اذا كان لايقدر ان يقول شعرا
(الفحم) فانك فتحيله و(الفحام) و(الفحوم) فالرك ضميله چوجق اغلامقدن صولغى كسلمك معناسنه در يقال فحم
الصبي وفحم فحما وفحاما وفحوما من الباب الثالث والرابع اذا بكى حتى انقطع نفسه ويقال فحم الصبيّ على المجهول
وقوچ باغرمق معناسنه در يقال فحم الكبش اذا صاح وفحوم قويينك صويى جارى اولميوب طورغون اولمق
معناسنه در يقال فحمت القليب فحوما من الباب الاوّل اذا سكن ماؤها (الفحم) كتف وزننده فاحم كبى
باغرغان قوچه دينور يقال كبش فاحم وفحم اى صياح (الافتحام) افتعال وزننده اخشام وقتى شراب ايچمك
معناسنه در يقال افتحم الرجل اذا اغتبق (الفخامة) خاى معجمه ايله كرامه وزننده ايرى وديزمان اولمق معناسنه در
يقال فخم الشئ فخامة من الباب الخامس اذا ضخم (الفخم) ضخم وزننده وصفدر ايرى وديزمان شيئه دينور
يقال شئ فخم اى ضخم وقدر وشانى عظيم آدمه اطلاق اولنور يقال رجل فخم اى عظيم القدر وفصاحت
وبلاغتله ممتاز وذيشان كلامه وصف اولور يقال كلام فخم اى جزل (التفخيم) تفعيل وزننده تعظيم وتبجيل
معناسنه در يقال فخمه اذا عظمه وتفخيم الحروف حرفلرى اماله ايلميوب قبا وقالين تلفظ ايلمكدر يقال فخم
الحروف اذا ترك الامالة فيها * شارحك بيانه كوره تفخيم اهل حجاز واماله بنو تميم اداليدر لكن علم تجويدده تفخيم
ترقيق مقابلى اولمق اوزره مشروحدر (الفخمية) جهنيه وزننده تعظيم وتكبّر واستعلاء معناسنه در يقال
ماهذه الفخمية اى التعظم والاستعلاء (الفيخمان) زعفران وزننده شول عظيم الشان آدمه دينوركه رتق وفتق
امور جهور دست رأى وتدبيرينه مفوّض اولمغله جميع مصالح آنك حلّ وعقديله صورت بولوب كنديسز اصلا
بر مصلحت قطع وتمشيت اولنميه يقال رجل فيخمان اى معظم يصدر عن رأيه ولايقطع امر دونه (الفدم) فانك فتحى
ودالك سكونيله شول بليدو كندذهن ونادان وثقيل وچولپه وصالق آدمه دينوركه سوز بيلمديكندن جماد كبى طوروب
ثقلتدن غيرى نسنه بيلميه يقال هو فدم اى عيّ عن الكلام فى ثقل ورخاوة وقلّة فهم * وغليظ الوجود تصلق
وبداندام احمق آدمه دينور جمعلرى فدام كاورفانك كسريله مؤنثى فدمه در يقال هو فدم اى غليظ جاف احمق
وپك قويو قرمزى بويانمش اولان على قول قرمزيلغى شديد اولميان ثوبه دينور بعض نسخه ده مفدم عنواننده
مرسومدر مكرم وزننده ونهايه ده دخى اويلجه در ولسان العربده ايكيسى دخى مثبتدر فيقال ثوب فدم ومفدم
اى مشبع حمرة اوما حمرته غير شديدة وفدم مصدر اولور ابريق وبرداق مقوله سنك اغزينه بزدن سوزكى باغلمق
معناسنه يقال فدم فم الابريق فدما وفدم عليه بالفدام من الباب الثانى اذاوضع الفدام عليه (الفدامة) كرامه وزننده
و(الفدومة) فانك ضميله بر كيمسه فدم اولمق معناسنه در يقال فدم الرجل فدامة وفدومة من الباب الخامس اذا كان
فدما (الفدام) كتاب وزننده و(الفدام) سحاب وزننده و(الفدّام) شدّاد وزننده و(الفدّوم) تنور وزننده
شول نسنه يه يعنى بز پارهسنه دينوركه عجم ومجوس طائفه سى صو ايچدكارى وقتده ابريق سوزكوسى كبى آنى اغزلرينه
بند ايدرلر وبرداق وابريق مقوله سنك اغزينه باغلدقلرى سوزكويه دينور (المفدم) معظم وزننده و(المفدم)
مكرم وزننده اغزنده سوزكو اولان قابه دينور يقال ابريق مفدّم ومفدم اذا كان عليه مصفاة (التفديم) تفعيل
وزننده ابريق مقوله سنك اغزينه بزدن سوزكو ايلمك معناسنه در تقول فدّمت الابريق اذا جعلت عليه مصفاة
ومجوسى صو ايچركن اغزينه سوزكو كبى نسنه طوتمق معناسنه در يقال فدّم المجوسى فاه اذاوضع الفدام عليه (الفدام)
كتاب وزننده غمامه معناسنه دركه طوارى علفدن منع ايچون اغزينه گچوردكارى طوربه مقوله سنه دينور (الفدغم)
غين معجمه ايله جعفر وزننده هريانى اويغون كوزل تنومند آدمه دينور وخوب ودلبر طولغون يوزه دينور وصوينه
قانمش ممتلئ سبزه يه دينور (الفدغمة) دحرجه وزننده برآدم طولغون كوزل يوزلو اولمق معناسنه در يقال فدغم
الرجل على المجهول اذا ملئ وجهه (الفرم) و(الفرمة) فالرك فتحيله و(الفرام) كتاب وزننده نسوانك فرجلرينى
تضييق ايلدكارى داروىه دينور شاب كبى (الفرماء) حمراء وزننده و(المستفرمة) فرجنى علاجله تضييق ايدن
قارى يه دينور يقال امرأة فرماء ومستفرمة اذا كانت تضيق فرجها بالفرم اى الدواء الذى يتضيق به الفرج
(الفرامة) كتابه وزننده و(الفرام) كتاب وزننده نسوانك فرجنه طوتدقلرى بز پارهسنه دينوركه پرده بزى تعبير
اولنور سيلانى منع ايچون طوتنورلر على قول حيض پچاورهسنه دينور (الافترام) افتعال وزننده خاتون فرامه

طوتمق معناسنه‌در يقال افترمت المرأة اذا جلت الفرامة ﴿فرماء﴾ صحراء وزننده كرچه جوهری برموضع ايله تفسير ايلمش لكن سهودر صواب اولان قافله اولمقدر كذلك اشتشهاد ايچون انشاد ايلديكی بيتده دخی تصحيف ايلمشدر * شارح ديركه ابن حبيب فايله تنصيص ايلمشدر ﴿الافرام﴾ همزه‌نك كسريله طولدرمق معناسنه در يقال افرم الحوض اذاملأه ﴿الافرم﴾ احمر وزننده ديشلری كدك آدمه دينور يقال رجل افرم ای المتحطم الاسنان و بر رجل اسميدركه مصرده برجامع بنا ايلمشدر ﴿الافرنجام﴾ احرنجام وزننده ات قسمنك يوزی پشوب اوزی هنوز چيك قالمق معناسنه‌دركه تاتاری پشمك تعبير اولنور يقال افرنجم اللحم اذا تشيط من اعلاه ولم ينشو ﴿الفرزوم﴾ عصفور وزننده شول دكرمی خشبه دينوركه پاپوشجيلر اوزرنده ايش كسرلر كتوك تعبير ايدرلر على قول قاف ايله‌در ﴿الفرصمة﴾ دحرجه وزننده برنسنه‌يی قيروب كسمك معناسنه‌در يقال فرصمه اذا كسره وقطعه وبولغت روبه نام شاعرك شعرنده وارد اولمشدر ﴿الفرضم﴾ ضاد معجمه ايله زبرج وزننده ياشلو قوجه‌قيونه دينور على قول قيريق بوينوزلويه دينور وديشلری اوفانمش قيونه‌ده دينور ومهرة بن حيدان قبيله‌سندن بربطن اسميدر قاف ايله قرضم مصحفدر وذهبن نام صحابينك پدری اسميدر ﴿الفرضمیّ﴾ زبرجیّ وزننده عظيم الهيكل اولوب يره پك پك بصان دوه‌يه دينور ﴿الفرطوم﴾ عصفور وزننده جزمه‌نك سيوری برونه‌ دينور ﴿المفرطمة﴾ مدحرجه وزننده برونی سيوری جزمه‌لره ومستلره دينور يقال خفاف مفرطمة ای ذات فرطوم ﴿الفرطمة﴾ دحرجه وزننده جزمه‌يه برون يمامق معناسنه‌در يقال فرطم الخفاف اذا رقعها بالفرطوم ظاهرا سلف پاپوشجيلر برونلو كسمكی بيليوب صكره‌دن يمارلر اوله * مؤلف ديركه جوهری كرچه بو ماده‌يی فا ايله رسم ايلدی لكن صواب اولان قاف ايله اولمقدر ﴿الفرقم﴾ قافله جعفر وزننده آدمك ذكری باشنه دينور ﴿المفرقم﴾ مزعفر وزننده صقالی كيج اغاران قاره قوجه آدمه دينوركه ذاتنده بدغدا ودرشتخوار اوله ﴿الفسحم﴾ قنفذ وزننده سينه‌سی قلقان كبی كنكيش اولان آدمه دينور يقال رجل فسحم ای الواسع الصدر وذكر باشنه دينور وفسحم بنت عبدالله بن ابیّ وفسحم بنت اوس بن خولی صحابيه‌لردر وزيد بن الحارث بن فسحم اصحابدندر فسحم بونك والده‌سيدر ﴿الفصم﴾ فانك فتحی وصاد مهمله‌نك سكونيله قيرمق معناسنه‌در يقال فصمه فصما من الباب الثانی اذا كسره وبناء يقلمق معناسنه‌در يقال فصم البيت على المجهول اذا انهدم ﴿الانفصام﴾ انفعال وزننده قيرلمق معناسنه‌در يقال فصمه فانفصم ای كسره فانكسر وكسلمك معناسنه‌در يقال انفصم الشیٔ اذا انقطع ﴿التفصم﴾ تفعل وزننده بودخی قيرلمق معناسنه‌در يقال تفصم الشیٔ اذا تكسر ﴿الافصام﴾ همزه‌نك كسريله حمی محمومی صاليورمك ياخود يغمور آچلمق معناسنه‌دركه قطع معناسندندر يقال افصمت الحمیّ اوافصم المطر اذا اقلع ﴿الفصيم﴾ امير وزننده ايری بالته‌يه اطلاق اولنور فاعل معناسنه‌در يقال فأس فصيم ای ضخمة ﴿الافصم﴾ قيريق نسنه‌يه دينور يقال خلخال افصم ای منفصم ﴿الفطم﴾ ختم وزننده كسمك معناسنه‌در يقال فطمه فطما من الباب الثانی اذا قطعه وچوجغی سود امكدن آيرمق معناسنه‌دركه سوددن كسمك تعبير اولنور يقال فطم الصبیّ اذا فصله عن الرضاع ﴿المفطوم﴾ و ﴿الفطيم﴾ اميروزننده ممه‌دن كسلمش صبی‌يه دينور جمعی فطم كلور كتب وزننده ﴿الفطام﴾ كتاب وزننده اسمدر چوجغك سوددن كسلمسنه دينور ﴿الفاطم﴾ صاحب وزننده ياوريسی برياشنه وارمش ناقه‌يه دينور يقال ناقة فاطم اذا بلغ حوارها سنة ﴿الافطام﴾ همزه‌نك كسريله قوزينك ممه‌دن كسله جك وقتی كلوب چاتمق معناسنه‌در يقال افطمت السخلة اذا حان ان تفطم ﴿الفاطم﴾ و ﴿المفطومة﴾ و ﴿الفطيم﴾ امير وزننده ممه‌دن كسلمش قوزی‌يه دينور ﴿فاطمه﴾ يكرمی صحابيه اسميدر وشول فواطم كه حديثده يعنی ✵ اعطى النبی عليه السلام عليا حلة سيراء وقال شققها خمرا بين الفواطم ✵ حديثنده وارد اولمشدر مراد فاطمة الزهراء ووالدۀ حضرت مرتضی اولان فاطمة بنت اسد وفاطمه بنت حمزه‌در ياخود فاطمه بنت عتبة بن ربيعه‌در وشول فواطم كه توليد حضرت مصطفوی خدمتيله شرفياب اولديلر يدی نفر فاطمه‌لردر بری قرشيه ايكيسی قيسيه وايكيسی يمانيه وبری ازديه وبری خزاعيه‌در ﴿الانفطام﴾ انفعال وزننده كسلمك معناسنه‌در يقال فطمه فانفطم اذا قطعه فانقطع وبرآدم منهی اولديغی نسنه‌دن نهی ومنعی قبول ايلمكله آندن فارغ اولمق معناسنه مستعملدر يقال انفطم عنه اذا انتهى عنه ﴿التفاطم﴾ تفاعل وزننده برآدمك ممه‌دن كسلمش قوزيلری واوغلاقلری ينه انالرينه قوششوب اوششمق معناسنه‌در يقال تفاطم القوم اذا لهج بهمهم باُمّهاتها بعد الفطام ﴿فطيمه﴾ جهينه وزننده برموضع آديدر وبراعرابيه اسميدركه برداستان صاحبه‌سيدر ﴿الفعامة﴾ سلامه وزننده و ﴿الفعومة﴾ عمومه وزننده طپطلو اولمق معناسنه‌در يقال فعم الساعد والاناء فعامة وفعومة من الباب الخامس اذا امتلأ وقيزك يال وبال واندامی تمام حدّ كمالنی بولوب

(بلكلری)

بلكلری و بالدرلری طولغون اولمق معناسنه مستعملدر يقال فعمت المرأة اذا استوى خلقها و غلظ ساقها ﴿الفعم﴾
شكس وزننده وصفدر طلونسنه يه دينور فعمل دخی دينور لام زياده سيله كه ابلغ اولور يقال اناء فعم ای ممتلئ
﴿الفعمة﴾ فرحه وزننده معنای ثانيدن وصفدر يال و بالی رسيدهٔ كمال اولوب بلكلری و بالدرلری قبق طولمسی كبی
طولغون محبوبه يه دينور ﴿الافعام﴾ همزه‌نك كسريله و ﴿التفعيم﴾ تفعيل وزننده طولدرمق معناسنه‌در يقال
افعم الاناء و فعّمه اذا ملاه و افعام مسك وطيب درون خانه يی رايحهٔ طيبه ايله قاپلامق معناسنه مستعملدر يقال
افعم المسك البيت اذا طيبه و برآدمی پرغضب ايلك معناسنه‌در ياخود دماغنی رايحهٔ طيبه ايله لبريز ايلك معناسنه‌در
يقال افعم فلانا اذا اغضبه اوملأ انفه رايحة ﴿الفعم﴾ فانك فتحيله بو دخی طولدرمق معناسنه‌در يقال فعم الاناء
و فعمه فعما من الباب الرابع و الثالث اذا ملاه و فعم برشجر علی قول كل تعبير اولنان چچك اسميدر ورد معناسنه
﴿فعوعم﴾ ياخود ﴿فعمم﴾ سفرجل وزننده برموضع آديدر ﴿الافعيعام﴾ اعشيشاب وزننده قاب كركی كبی طلوب
طاشمق معناسنه‌در يقال افعوعم الاناء و الحوض اذا امتلاء وفاض ﴿الفغم﴾ فانك فتحی وغين معجمه‌نك سكونيله
و ﴿الفغوم﴾ قعود وزننده خوش رايحه دماغی آلوده ايدوب طوتمق معناسنه‌در يقال فغمه الطيب فغما و فغوما
من الباب الثالث اذا سدّ خياشيمه كذلك رايحهٔ طيبه سدّهٔ بدنيه‌لری اچمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال
فغمته الرايحة السدّة اذا فتحتها و فغم اوپمك معناسنه‌در يقال فغم المرأة اذا قبلها و ممه امك معناسنه‌در يقال
فغم الجدی امّه اذا رضعها و فغم لسان ايله و خلال ايله ديش ارالقلرندن چيقاريلان طعام بقيه‌سنه دينور قال
الشارح و منه الحديث ❋ كلوا الوغم و اطرحوا الفغم ❋ الوغم ماتساقط من الطعام و الفغم ماتخرجه من خلل اسنانك
﴿المفاغمة﴾ مفاعله وزننده بو دخی اوپمك معناسنه‌در يقال فاغم المرأة اذاقبلها ﴿الفغم﴾ فتحتينله برنسنه يه پك حرصله
دوشكون اولمق معناسنه‌در يقال فغم بالشئ فغما من الباب الرابع اذا لهج و حرص و دائمی بر يرده مقيم
اولمق معناسنه‌در يقال فغم بالمكان اذا اقام به و لزمه ﴿الافغام﴾ همزه‌نك كسريله طولدرمق معناسنه‌در يقال
افغم الاناء اذا ملأه و يقال افغم مكانه اذا ملأه بريحه ﴿الانفغام﴾ انفعال وزننده مزكومدن زكام آچلمق معناسنه‌در
يقال انفغم الزكام اذا انفرج ﴿الفغم﴾ فانك ضميله و ضمتينله اغزك مجموعنه دينوركه ديشلری و لسانی و آوردی حاويدر
علی قول چكه‌لر ايله بيله‌جه اككه دينور و منه يقال اخذ فلان بفغمه علی المجهول ای شق عليه يعنی پك رنج و مشقته
كرفتار اولدی ﴿المفغم﴾ مكرم وزننده برنسنه يه اغراء و تشويق اولنمغله اكا دوشكون اولان آدمه دينور يقال هو مفغم به
ای مغری به يعنی حريص عليه ﴿الفقم﴾ فانك و قافك فتحيله طولمق معناسنه‌در يقال فقم الاناء فقما من الباب الرابع
اذا امتلأ و فقم و فقم قافك سكونيله برآدمك اوست ديشلری ايلروجه اولمغله آلت ديشلره راست قپانميوب آشوری
اولمق معناسنه‌در يقال فقم الرجل فقما و فقما من الباب المزبور اذا كانت ثناياه العليامتقدّمة فلايقع علی السفلی و فقم
فتحتينله طاشقن سرور و نشاطله بوطورلنمق معناسنه‌در يقال فقم الرجل اذا اشر و بطر و برآدمك مالی توكنمك ياخود
چوغالمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال فقم ماله اذا نفذ اوكثر و فقم و فقم قافك سكونيله و فقوم قعود
وزننده بر ماده استقامت اوزره اولميوب كج و مج اولمق معناسنه‌دركه نتيجه و انجامی راست و درست كلمز
يقال فقم الامر فقما و فقما و فقوما اذا لم يجر علی استواء و برايش عظيم و دشوار اولمق معناسنه‌در يقال
فقم الامر اذا عظم و فقم فتحتينله بيقمق معناسنه‌در يقال اكل حتی فقم ای بشم ﴿الافقم﴾ احمر وزننده
اوست ديشلری ايلروجه اولمغله آلت ديشلرندن آشوری اولان آدمه دينور و افقم بر رجل آديدر و راست
و درست اولميوب كج و مج اولان ايشه اطلاق اولنور يقال امر افقم ای اعوج ﴿الفقامة﴾ فخامه وزننده بو دخی
برماده راست و درست اولميوب كج و مج اولمق معناسنه‌در يقال فقم الامر فقامة من الباب الخامس اذا لم يجر
علی استواء و برماده عظيم اولمق معناسنه‌در يقال فقم الامر اذا عظم ﴿التفاقم﴾ تفاعل وزننده بو دخی
برماده بيويوب دشوار اولمق معناسنه‌در يقال تفاقم الامر اذا عظم ﴿الفقم﴾ فانك فتحيله و ضميله چكه يه دينور
علی قول چكه‌لرك برينه دينور ايكيسنه فقمان دينور و كلب قسمنك بورننك اوجنه دينور و مصدر اولور
برآدمك چكه‌سندن قاوره يوب طوتمق معناسنه يقال فقمه فقما من الباب الاوّل اذا اخذ بفقمه و جماع ايلك
معناسنه‌در يقال فقم المرأة اذانكحها ﴿التفقّم﴾ تفعل وزننده بو دخی برآدمك چكه‌سندن قاوره يوب طوتمق
معناسنه در يقال تفقمه اذا اخذ بفقمه ﴿المفاقمة﴾ مفاعله وزننده بو دخی جماع ايلك معناسنه در يقال
فاقم المرأة اذا جامعها ﴿الفقم﴾ ضمتينله اغزه دينور فم معناسنه ﴿فقيم﴾ زبير وزننده كنانه قبيله سندن
بر جماعتدر نسبتنده فقمیّ دينور عرنیّ كبی جماعت مزبوره جاهليه‌ده اشهر حرمی تاخير ايدن طائفه‌در

وفقيم دارم قبيله‌سندن برجماعتك دخی اسميدر بونك نسبتنده فقيمیّ دینور قياس اوزره (الفقم) كتف وزننده
دائما خصملرينه غالب اولان شيرمرد آدمه دینور يقال رجل فقم فهم اذا كان يعلو الخصوم فهم كلمه‌سی مزاوجه
ايچوندر نته‌كه لقم لهم دخی ديرلر (الفيلم) حيدر وزننده عظيم الهيكل آدمه دینور فيل كبی يقال رجل فيلم
ای عظيم وقورقق آدمه دینور يقال رجل فيلم ای جبان وصاچی چوق وكور آدمه دینور وواسع قيويه
دینور وطراغه دینور مشط معناسنه وميشين سفره‌يه دینور وچوق طور طويه وپوصه‌يه دینور زيت وشيرلغن
طور طوسی كبی (الافتلام) افتعال وزننده برون كسمك معناسنه‌در يقال افتلم انفه اذا جدعه (التفيلم)
تدحرج وزننده اوغلان سمورووب ايريلنمك معناسنه‌در يقال تفيلم الغلام اذا سمن وضخم (الفلقم) جعفر وزننده
واسع نسنه‌يه دینور يقال شیٔ فلقم ای واسع (الفلهم) جعفر وزننده نسوان فرجنه دینور وواسع قيويه دینور
شارح ديركه فلهم جلّاه مكوكنه‌ده دینور * مؤلف بومعنادن سكوت ايلدی (الفم) فانك حركات ثلاثيله اغزه
دینور فارسيده دهن ديرلر وفم اصلده فوه ايدی وبعضا ميمی مثلثة مشدّد اولور نته‌كه فوه ماده سنده
مشروحدر * شارح ديركه تشديد ميم اشعاره يعنی ضرورته مخصوصدر وفم دريی بركرّه دباغت ايلمكه دینوركه
برآغز دباغت تعبير اولنور يقال فم من الدباغ ای مرّة منه (فمّ) فانك ضمی وميم مشدده‌نك فتحيله ثمّ كلمه‌سنده
لغتدركه حرف عطفدر يقال جاء زيد فمّ عمرو ای ثمّ عمرو (الفوم) فانك ضميله صرمسغه دینور تقول
اكلت فوما ای ثوما وبغدايه دینور ونخوده دینور واتمكه دینور خبز معناسنه ومطلقا كندیدن اتمك يا پيلان
حبوباته دینور ومطلقا منعقد نسنه‌يه دینور كرك ضوغاندن وصرمسقدن وكرك بيوك لقمه دن اولسون
(الفامیّ) فوم صاتيجی آدمه دینور فومیّ كلمه‌سندن مغيّردر يقال هو فامیّ ای بايع الفوم (الفيوم) تنور وزننده
مصر ديارنده بربلده آديدر (افاميه) سحابيه وزننده شام اولكه‌سنده بربلده آديدر (فاميه) عراقده برقريه
اسميدر (فامين) بخارا قضاسنده برقريه‌در (الفومة) فانك ضميله اكين سنبله‌سنه دینور وايكی پرمق
ارالغنه قصدريلوب كوتريلان شيئه دینور يقال هو علی قدر فومة وهی ما تحمله بين اصبعيك (الفوم) صرد
وزننده مهموز اولان فؤم معناسنه دركه پاره پاره ديمكدر يقال قطعه فوما ای فؤما (الفهم) وهم وزننده
و(الفهم) فتحتينله و(الفهامة) سلامه وكتابه وزنلرنده و(الفهامية) فانك فتحيله ويانك تخفيفيله اكلمق معناسنه‌در
فارسيده شناختن مراد فيدر يقال فهم الكلام فهما وفهما وفهامة وفهامية من الباب الرابع اذا علمه
وعرفه بالقلب (الفهم) كتف وزننده تيز فهم اولان فطانتلو آدمه دینور يقال رجل فهم ای سريع الفهم
(الاستفهام) برنسنه‌يی اكلمق ايستمك معناسنه‌در (الافهام) همزه‌نك كسريله و(التفهيم) تفعيل وزننده
اكلتمق معناسنه‌در تقول استفهمنی الشیٔ فافهمته وفهمته اياه وانفعال بابندن انفهم عنوانی لحن وخطادر
(التفهم) تفعل وزننده تدريجله اكلمق معناسنه‌در يقال تفهمه اذا فهمه شيئا بعد شیٔ (فهم) سهم وزننده
برقبيله پدريدركه ابن عمير بن قيس بن عيلان در (الفيّم) يانك تشديديله كيس وزننده شديد وتوانا آدمه دینور
جمعی فيوم در يقال رجل فيّم ای شديد (الفيمان) فانك فتحيله عهد معناسنه‌در پيمان فارسی معربيدر يقال

فصل القاف

بيننا فيمان اكيد ای عهد ﴿فصل القاف﴾ (القتام) تای فوقيه ايله سحاب وزننده توزه دینور يقال ارتفع
القتام ای الغبار (القتمة) غرفه وزننده الواندن بوزلغه دینور يقال به قتمة ای لون اغبر وقتمه بركريه الرايحه نبات اديدر
(القتمة) فتحاتله رايحهٔ كريهه‌يه دینور يقال به قتمة ای رايحة كريهة (الاقتم) و(القاتم) سياه نسنه‌يه دینور يقال شیٔ اقتم
وقاتم ای اسود (الاقتمام) احمرار وزننده قرارمق معناسنه‌در يقال اقتمّ الشیٔ اذا اسودّ (القتوم) قعود وزننده
توز قالقوب هوايه آغمق معناسنه‌در يقال قتم الغبار قتوما من الباب الاول اذا ارتفع (حياض قتيم) زبير وزننده
اولومدن كنايه‌در حياض غتيم كبی وبو توز طپراق معناسندندر يقال اورده حياض قتيم ای الموت (القثم) قافك فتحی
وثای مثلثه‌نك سكونيله برآدمه دفعة نفيس مال ويرمك معناسنه‌در يقال قثم له من المال قثما من الباب الاول اذا غثم
ومال جمع ايلمك معناسنه‌در يقال قثم المال قثما من الباب الثانی اذا جمع وچقلداق بيلاشدرووب مردار ايلمك معناسنه‌در
يقال قثمه بالجعر قثما اذا لطخه به (قثم) زفر وزننده ابن عبّاس بن عبدالمطلب دركه صحابيدر وقثم قاثم لفظندن
معدولدر كثير العطاء آدمه دینور يقال هو قثم ای الكثير العطاء ومحضا طريق برّ وخيره صرف وعيالنه
انفـاق ايچون كسب وجمع مال ايدن آدمه دینور يقـال هو قثم ای جموع للخير والعيـال وطريق شرّ
ونامرضی‌يه صرف ايچون جمع مال ايدن كمسه‌يه‌ده ديمكله ضدّ اولور يقال فلان قثم ای جموع للشر وقثم
اركك صرتلانك اسميدر مردارلق معناسندندر (القثوم) صبور وزننده بودخی خير وعيال ايچون جمع مال ايدن آدمه

دینور (قثام) قطام وزننده دیشی صرتلانه دینور وجاریه یه اطلاق اولنورکه سبّ وترذیل اداتیدر یاقثام دیرلر
یاذفارکبی وغنیمت کثیره یه دینور (الاقتثام) افتعال وزننده استیصال معناسنه‌در یقال اقتثمه اذا استأصله
وچوق مال آلمق معناسنه‌در یقال اقتثم مالا کثیرا اذا اخذه و برنسنه‌نك جمله‌سنی سیلوب سپوروب المق معناسنه‌در
یقال اقتثم الشیٔ اذا اجترفه و بر یکدرمك معناسنه‌در یقال اقتثمه اذا جمعه (القثمة) غرفه وزننده الواندن
بوزلغه دینور یقال به قثمة ای غبرة ومردارلغه دینورکه اسمدر وقثمه وقثم فتحتینله چقلداق بیلاشمغله مردار
اولمق معناسنه‌در یقال قثم الشیٔ وقثم قثمة وقثما من الباب الرابع والخامس اذا تلطخ بالجعر (القثم) حسم
وزننده و(القثامة) قسامه وزننده بوز رنکلی اولمق معناسنه‌در یقال قثم الشیٔ قثما وقثامة من الباب الخامس
اذا اغبرّ (القحوم) حای مهمله ایله قعود وزننده برکسه اوکنی آردینی فکر وتأمّل ایدوب کوزتمیه‌رك برایشه صالدرمق
واتیلوب کیرمك معناسنه‌در متهوّر دلاورلرك بی پروا جنکه کیردکلری کبی یقال قحم فی الامر قحوما من الباب الاوّل
اذارمی بنفسه فیه فجأة بلارویّة (التقحیم) تفعیل وزننده بر آدمی برایشه قحوم ایتدرمك معناسنه‌در تقول قحمته
اذا ادخلته فی الامر من غیررویة وآت راکبنی یوزی اوزره اتوب یره چالمق معناسنه‌در یقال قحمه الفرس اذا رماه
علی وجهه (الاقحام) همزه‌نك کسریله بودخی برآدمی بی اندیشه برایشه صالدرتمق معناسنه‌در تقول اقحمته بمعنی
قحمته وناس قوراقلغه اوغرامغله اوتلو صولو ابادان محله وارمق معناسنه‌در یقال اقحم اهل البادیة علی المجهول
اذا اجدبوا فخلوا الریف ودابه‌یی نهره صوقمق معناسنه‌در یقال اقحم فرسه النهر اذا ادخله فیه * مترجم دیرکه مؤلفینك
حشوکبی زائد کلمه‌یه مقحم تعبیرلری بوندن مأخوذدر (الانقحام) انفعال وزننده و(الاقتحام) افتعال وزننده
بونلرده بی ملاحظه برایشه صالدیروب کیرمك معناسنه‌در یقال اقحمته فانقحم واقتحم واقتحام برنسنه‌یی حقیر
عدّ ایلمك معناسنه‌درکه خوارسیمق تعبیر اولنور یقال اقتحمه اذا احتقره ویلدز باتمق معناسنه‌در یقال اقتحم
النجم اذا غاب وهجوم ایلمك معناسنه‌در یقال اقتحم المنزل اذا هجمه و بوغور کندیلکندن ناقه‌یه قصد ایلمك
معناسنه مستعملدر یقال اقتحم الفحل الشول اذا هجمها من غیر ان یرسل فیها (القحمة) تمره وزننده یمنده
بر بلده‌در (القحمة) غرفه وزننده اسمدر بی ملاحظه بر ایشه صالدرشه دینور یقال هو رکب القحمة
ای الاقتحام ومهلکه وخطرناکه دینور یقال هو فی قحمة ای مهلکة وقوراق وقیتلق ییله دینور جمعلری قحم
کلور صرد وزننده یقال وقعوا فی قحمة ای سنة شدیدة وقحط وقحم الطریق یولك صرپ وصعوبتلو یرلرینه
دینور یقال رکبوا قحم الطریق ای مصاعبه وقحم الشهر آیك آخر اوچ کیجه‌سندن عبارتدر یقال بقی قحم
الشهر ای ثلاث لیال اخره (التقحّم) تفعل وزننده بودخی آت راکبنی یوزی اوزره آتوب یره چالمق معناسنه‌در
یقال تقحم الفرس براکبه اذا رماه علی وجهه (المقحم) مکرم وزننده ضعیف وبی مجاله دینور یقال رجل مقحم
ای ضعیف وشول دوه‌یه دینورکه برسنه‌ده هم التی وهم یدی یاش دیشلرینی دیشه‌مش اوله‌که برسنه‌ده ایکی کونه
یاشه دخول وقحوم ایتمش اولور یقال بعیر مقحم اذا اثنی واربع فی سنة فاقحم سنّا علی سنّ وبادیه‌ده نشئت ایدن
بدوی‌یه دینور (القحم) فحم وزننده و(القحوم) صبور وزننده پك یاشلو قوجه‌یه دینور مؤنثی قحمه‌در یقال رجل
قحم وقحوم وامرأة قحمة ای الکبیر السنّ جدّا وقحوم تیز تکرلنوب نزول ایدن چرخه ومقاره‌یه دینور یقال
محالة قحوم ای سریعة الانحدار (القحامة) قافك فتحیله و(القحومة) قافك ضمیله معنای اوّلدن اسملردر
پك قوجه‌لغه دینور و بونلر فی الاصل مصدرلردر کندیلردن فعل تصرّف اولنمدی اسم موضعنده استعمال اولندیلر
یقال به قحامة وقحومة ای کبرسن جدا (القحم) قافك فتحیله سالك بردوزه‌یه اشدیروب کتمك معناسنه‌در یقال
قحم المفاوز قحما من الباب الثالث اذا طواها و برنسنه‌یه واروب چاتمق معناسنه‌در یقال قحم الیه اذا دنا (القاحم)
پك سیاه نسنه‌یه دینور یقال اسود قاحم ای فاحم (المقحام) مقدام وزننده همان کندیلکندن ناقه‌یه صالدریجی
بوغوره دینور (الاقحمة) نسخه‌لرده همزه‌نك وحانك فتحیله اقحه ایله مفسر اوله‌رق مرسومدر اقحه عنوانی ایسه
محلنده ثابت دکلدر * شارح دخی تعرض ایلامشدر مکرکه اجوبه وزننده اوله‌که قحه‌نك جمعیدر ذرورات
وسفوفات مقوله‌سنه دینور والقحمه لفظی اندن مقلوب اوله احتمالات سائره‌یه ظفریاب اولنمدی (قحم) لحم وزننده بر رجل
آدیدر (قحذم) ذال معجمه ایله جعفر وزننده بر رجل اسمیدر (قحزم) زای معجمه ایله بر رجل آدیدر (القحزمة) دحرجه
وزننده صرف وتحویل ایلمك معناسنه‌در یقال قحزمه عن الشیٔ اذا صرفه (التقحزم) تدحرج وزننده ایلشمك
معناسنه‌در یقال تقحزم فی امره اذا نشب (القیخم) خای معجمه ایله حیدر وزننده اطرافندن یوکسك ومرتفع اولان
شیئه دینور (القیخمان) فیخمان وزننده ومرادفیدرکه ذکر اولندی (القدم) فتحتینله و(القدمة) غرفه وزننده

و (القدم) عنب وزننده سابقه فی الامر معناسنه درکه بر خصوصده سائرلری سبق و تقدملك اثر و حالتندن عبارتدر
یقال له قدم وقدمة وقدم فی هذه الخدمة ای سابقة وقدم فتحتینله خیر و برّ وحسنه جهتنده درجه و مرتبه صاحبی
آدمه دینور مؤنثی قدمه در یقال هو قدم فی الخیر ای له مرتبة فیه و ایاغه دینور رجل معناسنه و قدم لفظی مؤنثدر
جوهرینك تذکیر ایله واحد الاقدام تعبیری سهودر صواب اولان واحدة الاقدام اولمقدر هاایله جمعی اقدام کلور
شارح دیرکه عضو تأویلیله تذکیری جائزدر * مؤلف لام بابنده رجلی القدم او من اصل الفخذ الی القدم عبارتیله
تعریف ایدوب بوراده قدمی الرجل عنوانیله تعریفی غریبدر اکثر اهل لغت رجلی قالچه باشندن طبانه قدر و بعضیلری
طبانی دخی ادخال ایدوب وقدمی یالکز طپوقدن اشاغی ایله واکثری طبان ایله تعریف ایتمشلردر نته‌که مغربده
و مصباحده مصرّحدر وزمخشری مقدمه ده کف پای ایله تفسیر ایلدیکه ایاق آیه‌سی دیمکدر پس بو دخی طبان
اولور بونلره کوره احدهمایی اخرده استعمال مجاز اولور انتهی * وقدم بر قبیله آدیدر و بر موضع اسمیدر و بهادره
اطلاق اولنور مفرد و جمعی و تانیث و تذکیری مساویدر یقال رجل قدم وامرأة قدم من رجال و نساء قدم اذا کانا جریئین
ویقال هم ذو والقدم ای السابقة و التقدّم فی الشجاعة واما ماجاء فی الحدیث الذی فی صفة النار انّه علیه السلام
قال ﴿لاتسکن جهنم حتی یضع رب العزة فیها قدمه﴾ ای حتی یجعل الله الذین قدّمهم لها من الاشرار فهم قدم
الله للنار کما انّ الاخیار قدم الله الی الجنة او وضع القدم مثل للرّدع و القمع ای یأتیها امر یکفها عن طلب المزید
یعنی بوراده قدمدن مراد تقدیم اولنان نسنه اولمغله معنا ربّ العزه حضرتلری وفق مرادی اوزره جهنمه تقدیم
وادخال ایلیه‌جکی اشراری بالتمام وضع و ادخال ایلمدکجه جهنمك هل من مزید دیه‌رك فورت و سورتی ساکن
اولمز و بعضلر دیدیکه وضع قدم بر نسنه‌یی قلع و قمع ایلمکدن کنایه اولمغله امر الهی شرفورود ایدوب جهنمی مزید
طلبندن منع ونهی ایدنجه قدر ساکن اولمز دیمکدر * شارح دیرکه حدیث متشابهاتدن اولمغله اهل تحقیقك بونده
اقاویل کثیره‌سی واقعدر (القدمة) غرفه وزننده سابقه فی الامر معناسنه درکه ذکر اولندی واسم اولور دلیرلك و دلاورلك
معناسنه یقال به قدمة ای جرأة (القدم) عنب وزننده بو دخی سابقه فی الامر معناسنه در و قدم و قدامه سلامه وزننده
مصدر اولور بر نسنه قدیم و دیرین اولمق معناسنه که حادث اولمق مقابلیدر یقال قدم الشیٔ قدامة و قدما من الباب
الخامس اذ تقادم وقدم بو معناده اسم اولور قدیملکه دینور یقال به قدم ای ضدّ حدوث (القدیم) امیر وزننده و (القدام)
غراب وزننده و صفلردر زمان جهتیله اسکی و چوقدنکی نسنه‌یه دینور دیرین معناسنه که حادث مقابلیدر جمعی قدماء
کلور کرماء وزننده و قدامی کلور قصاری وزننده و قدایم کلور (القدم) قافك ضمیله و ضمتینله بو دخی دلیر و بهادره
اطلاق اولنور که جنکده عسکره تقدّم ایدر یقال رجل قدم و قدم ای شجاع و قدم ضمتینله ایلرو ایلرو تقدم ایلمکه دینور
ومنه یقال هو یمشی القدم اذا مضی فی الحرب یعنی اذا تقدم سائره (القدم) هدم وزننده و (القدوم) قعود وزننده تقدّم
ایلمك معناسنه درکه بر کسنه‌نك اوکنه کچمکدن عبارتدر یقال قدم القوم قدما و قدوما من الباب الاول اذا تقدّمهم
و قدم دلیرلك و جرأت ایلمك معناسنه در یقال قدم فلان و قدم قدما من الباب الاول و الرابع بمعنی اقدم (التقدیم)
تفعیل وزننده بو دخی اوکه کچمك معناسنه درکه نفسنی تقدیم ایتمش اولور یقال قدّم القوم ای تقدّمهم * شارح دیرکه
مصنفینك مقدّمه تعبیرلرینی بعضلرك متقدّمه معناسیله تفسیرلری بوندندر و تقدیم بر آدمی ایلری سوروب اوکه
کچورمك معناسنه در تقول قدّمته اذا جعلته مقدّما و تقدیم یمین بعینه یمین ایلمکدن عبارتدرکه یمینی حکم اوزره
تقدیم ایتمش اولور تقول قدّمت یمینا ای حلفت (الاستقدام) بو دخی تقدّم معناسنه در یقال استقدم القوم
ای تقدّمهم و دلیر و کثیر الاقدام اولمق معناسنه در یقال استقدم الرجل اذا کان قدوما (الاقدام) همزه‌نك
کسریله دلیرلك ایلمك معناسنه درکه نفسنی ایلری کچورمك لازمیدر یقال اقدم علی الامر اذا شجع و بر آدمی ایلری
کچورمك معناسنه در تقول اقدمته بمعنی قدّمته و اقدام یمین تقدیم کبی بعینه یمین ایلمکدن عبارتدر تقول اقدمت یمینا
اذا حلفت (القدم) ضمتینله و (القدمیة) یای مشدّده ایله و (الیقدمیة) یای تحتیه‌نك فتحی و دالك ضمیله و (التقدمیة)
تای فوقیهٔ مفتوحه ایله و (التقدمة) دالك ضمیله ایلرولك معناسنه اولوب بعده جنکده دشمن عسکرینه سائردن
مقدّم حمله و اقدام ایلمکده استعمال اولندی یقال هو یمشی القدم و القدمیة و الیقدمیة و التقدمیة و التقدمة
اذا مضی فی الحرب نهایه‌ده بونلر تقدّم فی الشرف و تبختر معنالریله ده مفسردر (المقدام) و (المقدامة) میملرك کسریله
و (القدوم) صبور وزننده و (القدم) کتف وزننده مطلقا دلیر اولوب پك اقدام صاحبی آدمه دینور (التقدّم)
تفعل وزننده دلیر و مقدام اولمق معناسنه در یقال تقدّم الرجل اذا کان قدوما و اوکه کچمك معناسنه در یقال
تقدّم الرجل اذا کان مقدّما و بر آدمه بر نسنه ایله امر و وصیت ایلمك معناسنه مستعملدرکه مصلحت اوزره تقدیم

ایلمش اولور یقال تقدّم الیه فی کذا ای امر واوصاه به (المقدّمة) محدّثه وزننده متقدّمه معناسـنه مستعملدر نته که
تصریحی ذکر اولندی بو معنادندرکه عسکرك ایلری کیدن بلوکنه که چرخجی تعبیر اولنور مقدّمة الجیش اطلاق اولنور
و امام ثعلب دالك فتحیله روایت ایلدی که باشبوغ طرفندن تقدیم اولنمش اولور تأنیثی طائفه و جماعت اعتباریله در
یقال هم مقدّمة الجیش و مقدّمته علی قول ثعلب ای متقدّموه و مقدّمة الابل سائر ناقه لردن مقدّم دول طوتوب و انتاج ایدن
ناقه لره اطلاق اولنور و مقدّمة الشیء اول نسنه نك اوّلنه اطلاق اولنور مقدمة الکتاب کبی و آلنده کی پرچه اطلاق
اولنور ناصیه معناسنه و آلنه اطلاق اولنور جبهه معناسنه و صاچی برکونه طرامغه دینور یقال امتشطت المرأة المقدّمة
وهی ضرب من الامتشاط (القادمة) و (القدامی) قصاری وزننده بونلرده مقدّمة الجیش معناسنه در یقال هم قادمة
الجیش و قداماه ای مقدّمته و قادمه سمرك اولك قاشنه دینور و بنی ضبینه یوردنده برصو آدیدر (مقدم العین) محسن
وزننده و (مقدّم العین) معظم وزننده کوزك بروندن طرفه اوجنه دینورکه کوزك پیکاری تعبیر اولنور و مقدم الوجه
یوزك منظره یه کلان یرندن عبارتدر جمعی مقادیم کلور و مقدم الرحل و مقدّم الرحل که محسن و معظم وزنلرنده در
سمرك اولك قاشنه دینور (القادم) انسانك باشنه اطلاق اولنورکه اعضانك مقدّمیدر جمعی قوادمدر و اینکك و ناقه نك
کوبکدن طرفه اولان ایکی اولك ممه لرینه قادمان اطـلاق اولنور و قادم قدوم آتیدن اسم فاعلدر سـفردن و طننه
عودت ایدوب کلان آدمه دینور جمعی قدم کلور عنق وزننده و قدّام کلور زنار وزننده و قادم الرحل سمرك اولك
قاشنه دینور و بر رجل اسمیدر و برکوچك طاغك آدیدر (القوادم) و (القدامی) حباری وزننده قوش قنادینك اولك
طرفنده واقع درت علی قول اون عددیلکاره دینور خوافی مقابلیدر مفردی قادمه در (المقدام) محراب وزننده کثیر
الاقدام آدمه دینورکه ذکر اولندی و بر خرمالق آدیدر و مقدام بن معدی کرب اصحابدندر (القدوم) هجوم وزننده
و (القدمان) حرمان وزننده سـفردن عودت ایدوب و طننه کلمك معناسنه در یقال قدم من سـفره قدوما و قدمانا
من الباب الرابع اذا آب (القدوم) صبور وزننده دولکرلرك کسر تعبیر ایتدکاری آلته دینور و بو مؤنثدر جمعی
قدائم و قدم کلور ضمتینله و حلب قضاسنده بر قریه آدیدر و نعمان نام محلده بر موضع آدیدر و مدینه ده بر جبل آدیدر
و سراة دیارنده برصرپ بیلاك آدیدر و بر موضع آدیدرکه اوراده حضرت ابراهیم علی نبینا و علیه التسلیم اختتان
ایلدیلر و بعضا دالی مشدّد قلنور * شارحك بیاننه کوره موضع مزبور شام دیارنده در و قدوم دوس بلادنده بر طاغده
برصرپ یوقش آدیدر و یمنده برحصار آدیدر (القیدوم) قیصوم وزننده و (القیدام) قیدار وزننده برنسنه نك
صدرینه و اوّلنه دینور یقال قیدوم الشیء و قیدامه ای مقدّمه و صدره و قیدوم الجبل طاغك برون کبی ایلرویه چیقان
سیوری اوجنه دینور و قیدوم و قیدام اوکه دینور قدّام معناسنه (قدّام) زنّار وزننده جهات ستّه دن اوك جهتنه
دینور وراء مقابلیدر و بو مؤنثدر بعضا مذکر اولور مصغری قدیدیمه و قدیدیم در هایله و هاسز * شارح دیرکه بنیهٔ اولی
شاذدر زیرا رباعینك مصغرنه هاء لاحق اولمز و حرف مدّی متضمن اولمغله فعیعیل اوزره تصغیر اولندی انتهی * و قدّام
جزّار معناسنه درکه قربان ذبح ایدن کسه در ظاهرا قربانی ذبح ایدرکن اوکنده یاتورر اولمسی باعث اطلاقدر و قدّام
قادم لفظندن جمع اولورکه سفردن عود و ورود ایدن کسه لره دینور یقال هؤلاء القادمون والقدّام ای الآئبون من السفر
و پادشاهه اطلاق اولنور و برقومك سیدو اعیاننه کذلك سائردن عالیشان اولان آدمه اطلاق اولنور (المقدمة) محسنه
وزننده و (المقدمة) معظمه وزننده مقدم و مقدّم کبی سمرك اولك قاشنه دینور (القدم) قافك فتحیله برکونه قرمزی بزه
دینور (قدم) زفر وزننده یمنده برکوچك قبیله آدیدر و بر موضع اسمیدر اندن اعلا بزلر چیقار ثیاب قدمیه اکا منسوبدر
(قدام) قطام وزننده عروة بن سنان العبدی و عبدالله بن العجلان النهدیّ فرسلرینك اسمیدر و برقانجق کلبك آدیدر
(قدومی) هیولی وزننده جزیره ده یاخود دبابل ترابنده بر موضع آدیدر (القدّیم) سکیت وزننده و (القدّام) شدّاد
وزننده قدّام کبی پادشاهه اطلاق اولنور و برقومك سیدو سرکرده سنه دینور و ناسدن شرف و شانله عالی و متقدّم اولان
آدمه دینور (قادم) صاحب وزننده (مقدّم) معظم وزننده (مقدام) مصباح وزننده (قدامه) ثمامه وزننده اسامیٔ
ناسدندر و قدامة بن حنظله و ابن عبدالله و ابن مالك و ابن مظعون و ابن ملحان صحابه لردر (الاقدم) ارسـلانه
اطلاق اولنور (القدمیة) عربیه وزننده برکونه سختیانه دینور (القدمیة) قافك و دالك ضمیله صالنمغه دینور یقال
یمشی القدمیة ای یتبختر (قدومه) صبوره وزننده برصرپ یوقشك آدیدر (ذو اقدام) همزهٔ مفتوحه ایله بر طاغدر
(القدم) کتف وزننده و (القدمة) فرحه وزننده قره طاشلق تپه نك درشت و غلیظ اولان یرینه دینور (القدحة)
قافك کسریله قطره وزننده که صرّحت بقدحة قوللرنده واقعدر و ضحت القصة بعد التبـاس معناسـنه در یعنی
ملتبس و مشتبه اولان قصه و واقعه معناسـنه استعمال ایدرلر نته که بو معنـاده صرّحت جدّا و بجدّاء و بجدّ

و بجدان دخی دیرلرتهکه جدد ماده سنده ذکر اولندی صرّحت افظنك فاعلی قصه‌در * شارحك بیاننه کوره
اصل وضعی تارمار و پراکنده معناسنه‌در ﴿ القذمّ ﴾ قافك کسری و ذال معجمه‌نك فتحیله هجفّ وزننده سریع
وشدید آدمه دینور وجواد ومعطاء اولان سید وذیشانه دینور یقال رجل قذمّ ای سید معطاء ﴿القذم﴾
زفر وزننده بودخی قذم معناسنه‌در ﴿القذم﴾ ضمتینله یاتمش وبلورسز اولمش قیولره دینور ﴿القذم﴾ جزم
وزننده برآدمه دفعة مال نفیس و یرمك معناسنه‌در یقال قذم له من المال قذما من الباب الاوّل بمعنی قثم له ﴿القذمة﴾
غرفه وزننده بر یودم صویه دینور جرعه معناسنه ﴿القذم﴾ فتحتینله صو یی یودم یودم ایچمك معناسنه‌در یقال
قذم قذمة قذما من الباب الرابع اذا جرع جرعة ﴿القرم﴾ فتحتینله اته پك اشتهالو آرزومند اولمق معناسنه‌در
بعده سائر نسنه‌ده دخی استعمالی شایع و کثیر اولوب حتی معشوق ومحبوبه اولان شوق وآرزوده دخی استعمال
اولندی یقال قرم الی اللحم قرما من الباب الرابع اذا اشتدّت شهوته الیه وتقول قرمت الی لقائك قرما اذا اشتقت
الیه ﴿القرم﴾ قافك فتحی ورانك سكونیله دول ایچون حفظ واختیار اولنان ارکك دوه‌یه دینور علی قول هنوز
ایپ و یولار چکورلمامش ارکك دوه‌یه دینور جمعی قروم کلور وسید وذیشان آدمه اطلاق اولنور یقال هو قرم
من القروم ای سیّد ﴿الاقرم﴾ احمر وزننده قرم ایله معنای اوّلده مرادفدر وجوهرینك الاقرم فی الحدیث لغة
مجهولة قولی خطادر * شارح دیرکه مراد اشبو حدیثدر عن دکین بن سعید قال ❊ امر النبی علیه السلام عمران یزوّد النعمان
بن مقرن المزنیّ واصحابه ففتح غرفة له فیها تمر کالبعیر الاقرم ❊ ابو عبید دیدیکه اقرم کلمه‌سی بو معناده بنم معلومم دکلدر
بنم معلومم اولان بعیر مقرم اولمقدر پس جوهری ابو عبیدك کلامنه نظر واعتنا ایلمشدر ابو عبید ایسه امام جلیل
الشاندر واقرم اسامیدندر عبدالله یاخود عبیدالله بن اقرم اصحابدندر ﴿القرم﴾ قافك ضمیله بر شجر آدیدرکه جوف
بحرده نابت اولور غلظت و بیاضلقده چناره شبیه اولور ﴿الاقرام﴾ همزه‌نك کسریله ارکك دوه‌یی بنمیوب
وقوللنمیوب همان دول ایچون حفظ وتربیه ایلمك معناسنه‌در یقال اقرم الفحل اذا جعله قرما ﴿القرم﴾ صرم وزننده
بر نسنه‌نك قبوغنی کیدرمك معناسنه‌در یقال قرمه قرما من الباب الاوّل اذا قشره و سوکمك معناسنه‌در یقال قرم فلانا
اذا سبّه واکل ایلمك معناسنه‌در یقال قرم الطعام اذا اکله وقرم وقروم قعود وزننده ومقرم مقعد وزننده وقرمان
فتحاتله ممه‌دن کسیلوب ابتدا اوت یمکه باشلیان حیوان اوت یمك علی قول فرسز ضعیف ضعیف یمك معناسنه‌در
یقال قرم البعیر قرما وقروما ومقرما وقرمانا من الباب الثانی اذا تناول الحشیش وذلك فی اوّل اکله او هو اکل ضعیف
وقرم حبس ایلمك معناسنه‌در یقال قرم فلانا اذا حبسه ودوه‌نك بروندن آیرمیه‌رق براز دری کسوب ینه یرینه
یاپشدرمق یاخود بروندن یوقریجه یردن کسمك تاکه یولار چکوره‌جك یره دوشمکله یولار آنك اوزرینه کاوب رام
وزبون ایلیه بعضلر دیدیکه انی نشان وعلامت ایچون ایدرلر واول نشانه‌ده قرم دیرلر یقال قرم البعیر اذا قطع
من انفه جلدة لاتبین وجمعها علیه او قطع جلده من فوق خطمه لیقع علی الموضع الخطام لیذلّ او انّما یکون هذه
للسمة تسمی بذلك ایضا وقرم قار اوقلری اوزره اولان نشانه دینور ﴿القرمة﴾ غرفه وزننده وجه مذکور
اوزره دوه‌نك بروندن کسیلان درینك یرینه دینور ﴿القرام﴾ کتاب وزننده قرمه معناسنه‌در وآل پرده‌یه ودواغه
دینور علی قول یوکدن الاجه ومنقش ایشلنمش انجه نهالی‌یه دینورکه قپولره پرده ایدرلر یاخود بغایت انجه زاره
وچارشبه دینور ﴿القرمة﴾ تمره وزننده و ﴿القرامة﴾ قافلرك ضمیله بونلرده وجه مذکور اوزره دوه‌نك بروندن
کسیلان درینك یرینه دینور وقرمه تمره وزننده قار اوقلری اوزره وضع اولنان نشانه دینور ودوشك چارشفنه
دینور ﴿التقرم﴾ تفعل وزننده بودخی ممه‌دن کسیلوب هنوز اوت یمکه باشلیان حیوان اوت یمك یاخود فرسز
یابجه یابجه یمك معناسنه‌در یقال تقرّم البعیر اذا تناول الحشیش وذلك فی اوّل اکله او اکل ضعیفا ﴿القرماء﴾
حمراء وزننده برونده قرم مذکور اولان ناقه‌یه دینور یقال ناقة قرماء اذا کان بها قرم ﴿التقریم﴾ تفعیل وزننده
تعلیم اکل ایلمك معناسنه‌در یقال قرّمه اذا علّمه الاکل ﴿المقرم﴾ منبر وزننده و ﴿المقرمة﴾ مکنسه وزننده قرام
معناسنه‌درکه ذکر اولنان پرده یاخود زاردر ودوشك چارشفنه دینورکه ایچنه دوشك صاریلور * مترجم دیرکه
بو زسیله جك مندیله مقرمه تعبیری میمك کسریله‌در لسان ناسده میمك فتحیله متداولدر و بومولددر ﴿القرامة﴾ ثمامه
وزننده تنوره وفرونه یاپشمش اتمك پارچه‌سنه دینور یقال ما اطعمنی قرامة وهی ما التزق من الخبز بالتنور وعیب
ونقیصه معناسنه‌در یقال ما به قرامة ای عیب ودوه‌نك کوکسنده اولان طبق کبی دکرمی مهره‌یه دینور ﴿القرمیة﴾
قافك کسریله دوه‌نك برونده لغتك دیبنده اولان دوکومه دینور ﴿قرمان﴾ سلمان وزننده و بعضلر رایی مفتوح اولور
روم اولکه‌سنده بر اقلیم آدیدر حالا اناطولیده قرمان ایالتی اوله جقدرکه فتحاتله زبانزده‌در ﴿قرمی﴾ جمزی وزننده

ومدّ ایله یمامه‌ده بنی امرءالقیس بن زیدمناة جماعتی یوردنده برموضعدر و بین الحرمین برموضعك دخی اسمیدر (قرمونیه)
قافك فتحیله مغربده بر ایالت آدیدر (بنوقریم) زبیر وزننده برجماعتدر (قارم) صاحب وزننده بر رجل آدیدر
(الاستقرام) ارکك دوه خاصّة دول ایچون اتخاذ ایله پرورده اولمق معناسنه‌در یقال استقرم بکره ای صار قرما
(المقرّم) مکرّم وزننده شول ارکك دوه‌یه دینورکه قوللانلمیوب همان دول ایچون حفظ و پرورده اوله قرم کبی یقال
فحل مقرّم اذا کان لایحمل علیه ولا یذلّل وانماهو للفحلة (مقروم) اسامیدندر ربیعة بن مقروم الضبیّ شعرادندر
(قرم) ابل وزننده یاخود زبیر وزننده بر بلدهٔ معروف آدیدر مراد بحر سیاه ساحلنده قریم اولکه‌سیدرکه
سابقا تاتار خان حکومتگاهی ایدی خلصها الله تعالی عن ید من استولی علیها (القردم) دال مهمله ایله جعفر وزننده
سوز بیلمز عاجز و ثقیل آدمه دینور یقال رجل قردم ای عییّ (القردمانی) قافك فتحی و الفك قصریله کرویا اسمیدرکه
انیسونه شبیه اولور رقرمان کیونی و طتلوجه اوت تعبیر اولنور علی قول بیانی نوعنه دینورکه تیرقفوسی اولور کیك کیونی
و کیك صره‌سی تعبیر اولنور و لغت مزبوره رومیه‌در (القردمانیّ) قافك ضمی و یانك تشدیدیله که منسوبدر خفتان
تعبیر اولنان پموقلی قالین جامه‌یه دینورکه جنککرده پهلوانلر زره آلتندن کیرلر فارسیده کبر دینور کاف عربینك
فتحی و بانك سکونیله قزاکند دخی دیرلر علی قول برکونه سلاح اسمیدرکه سلفده اکاسرهٔ عجم خزینه‌لرینه وضع
وادخار و حین حاجتده استعمال ایدرلر ایدی یاخود ثوب کردوانی طرزنده قالین زرهه دینور یاخود توغلغه‌یه
یاخود توغلغه‌لی زره کلاهنه دینورکه اشیق تعبیر اولنور و لفظ مزبور معرّبدر * شارح دیرکه اکثر ائمه کردماند
فارسیدن معربدر دیدیلرکه کافك فتحیله‌در کرد ماضیدر ایشلدی معناسنه و ماند کذلك ماضیدر قالدی معناسنه
بعد الترکیب معمول متروك معناسنه استعمالله اکاسرهٔ عجم خزینه‌لرینه مخصوص اطلاق ایلدیلر بعده تعریب
و تخفیفله قردمانی دیدیلر و کردوانی برکسیم لباسدرکه قالین اولور اکراده مخصوصدر (القردحة) قافك کسری
وفتحی و دال مفتوحه ایله پراکنده و تارمار معناسنه‌در یقال ذهبوا بقردحة او ذهبوا اقردحة ای تفرّقوا و قردحه قدحه
معناسنه‌درکه ذکر اولندی (القرذحة) ذال معجمه ایله قردحه کبی قدحه معناسنه‌در یقال صرحت بقردحة و بقرذحة
یعنی قدحة (القرزوم) عصفور وزننده فرزوم معناسنه‌درکه پاپوشجی کتوکنه دینور (القرزام) قرطاس وزننده
دون و کمتر شاعره دینور قالدرم شاعری کبی یقال شاعر قرزام ای دون (المقرزم) مزعفر وزننده حقیر و لئیم و فرومایه‌یه
دینور یقال رجل مقرزم ای حقیر لئیم (القرزمة) دحرجه وزننده پریشان و قبوله ناشایان شعر تفوّه ایلمك معناسنه‌در
یقال هو یقرزم شعره ای یجیٔ به ردیئا (القرشوم) شین معجمه ایله عصفور وزننده و (القرشام) قرطاس وزننده
و (القراشم) علابط وزننده بیوك کنه‌یه دینور قراد عظیم معناسنه و قرشوم بر شجر آدیدرکه میمون قسمی انده
ایوا ایدرلر و بعضلر دیدیلرکه قراشیم خیاشیم وزننده شول کنه‌لره دینورکه رمث دیدکاری اوت نوعندن بر نوع
اوت واردرکه ایکی قات طبق طرزنده اولور و انده برآق بوجك ظهور ایدوب کیده‌رك کنه اولور مفردی قراشم‌در
قافك ضمی و فتحیله (القرشمّ) اردبّ وزننده صلب و شدید نسنه‌یه دینور یقال شیٔ قرشمّ ای صلب شدید
و قوجه کاره دینور (القرشامة) قرطاسه وزننده آتمجه قوشنه دینور یقال صاد بالقرشامة ای الباشق
و بر بوجك آدیدر (القراشماء) قافك ضمیله بر اوتك اسمیدر (القرصمة) دحرجه وزننده کسوب قیرمق معناسنه‌در
یقال قرصمه اذا کسره و قطعه (قرضم) ضاد معجمه ایله زبرج وزننده مهرة بن حیدان قبیله‌سندن بر قبیله پدرینك
آدیدر یاخود فرضم‌در فایله (القرضمة) دحرجه وزننده بر کمسه آله بیلدیکی و کوزی کوردیکی نسنه‌لری آلمق
معناسنه‌در یقال هو یقرضم کلّ شیٔ ای یأخذه و کسمك معناسنه‌در یقال قرضمه اذا قطعه (قراضم) علابط
وزننده مدینه‌ده بر موضع آدیدر (القرطم) زبرج وزننده اصپور تخمنه دینور قولنج علتنه نافع و بلغم لزجی مسهل
و اسّی صوینی تازه صاغلمش سوده دوکمك سودی مجمد و مستحلبی ایله باشی و بدنی اوچ دفعه غسل کهله‌یی و بدنده
اولان خشونتی دافع و چهره‌یی محسن و لبی جماعی مقوّی کذلك مستحلبی ایله احتقان بلغمی مسهلدر (المقرطمة)
مدحرجه وزننده شول جزمه‌لره دینورکه بورنلرینه منقار طرزنده یامه اورلمغله برونی سیوری اوله یقال خفاف مقرطمة
ای مرقعة ملکمة فی جوانبها مفردی مقرطم‌در جوهرینك بونی فا ایله رسم ایلمسی سهودر * شارح دیرکه امام لیث
فا ایله ثبت ایلمشدر (القرطمة) دحرجه وزننده کسمك معناسنه‌در یقال قرطمه اذا قطعه (قرطمه) زبرجه وزننده
اندلسده بر بلده آدیدر و قرطمه کوکرجن قوشنك برونلری دیبنلرنده اولان ایکی نقطه‌نك برینه دینورکه دلیك شکلنده
اولور ایکیسنه قرطمتان دینور (القرطمان) عنفوان وزننده هرطمان اسمیدرکه چتالجه و هورله دیدکاری غله‌در
یاخود جلبان اسمیدرکه بورچق دیدکاری غله‌در (القرعامه) قافك کسریله کرکی کبی ایریلنوب کمال و مقدارینی

بولمش خرماوسائر اغاجه دینور یقال نخلة وشجرة قرعامة ای ضخمة تامّة ﴿القرقم﴾ زبرج وزننده ذکرك باشنه
دینور حشفه معناسنه ﴿المقرقم﴾ مزعفر وزننده سود خیره‌سی دیدکاری جوره چوجغه دینورکه بویومز اولور
فارسیده شیرزده دیرلرکه سود اورغونی دیمکدر ﴿القرقة﴾ دحرجه وزننده چوجغك طعمه سنه اهتمام ایلیوب
اولور اولمز نسنه یدرمکله بد غدا ایلك معناسنه‌در یقال قرقم الصبیّ اذا اساء غذائه ﴿القزم﴾ قافك وزای معجمه‌نك
فتحیله برکمسه دنیٔ وحقیرالوجود اولمق معناسنه‌درکه دنائت ظاهره وباطنه‌یی جامع اولمقدن عبارتدر علی قول
دوابّ ومواشی قسمنده قزم خرده وصغیرالجسم اولمق وانسانده اخلاقی بخل ودنائت وارتکاب مقوله‌سی اوصافله
حقیر وکمتر اولمقدن عبارتدر یقال قزم الرجل قزما من الباب الرابع وهو الدناءة والقماءة اوهو صغر الجسم
فی المال وصغر الاخلاق فی الناس وقزم فرومایه وسفله ورذال ناسه دینور فی الاصل مصدر اولمغله مفرد وجمعی
ومذکر ومؤنثی مساویدر وعندالبعض تثنیه ومؤنث وجمعی دخی کلور وصفیت اعتباریله یقال رجل وامرأة
ورجال ونساء قزم ویقال رجلان قزمان وامرأة قزمة ورجال اقزام وقزامی وقزم بضمتین ونساء قزمات
قال الشارح ومنه حدیث علی کرم الله وجهه فی ذمّ اهل الشام *جفاة طغام عبیدا قزام* وقزم ایشه یرامزکوتو وکمتر
ماله دینور وبرکمسه رذیل وناکس وبدکوهر اولمق معناسنه‌در یقال قزم الرجل قزما من الباب الرابع اذا کان
قزما وبودورلغه دینورکه اسمدر یقال به قزم ای قصر ﴿القزم﴾ قافك فتحیله و﴿القزم﴾ کتف وزننده و﴿القزم﴾
عنق وزننده و﴿القزم﴾ جبل وزننده ناکس وبی مایه وکمتر شخصه دینورکه انسان مولوزی تعبیر اولنور مؤنثی
هایله‌در ﴿القزام﴾ کتاب وزننده لئیم وناکس کمسه‌لره دینور یقال قوم قزام ای لئام ﴿القزام﴾ غراب وزننده
الندن برکسه قورتیلوب خلاص اولمز اولان کمسه‌یه دینور مبرم دلنجی کبی واولومه اطلاق اولنور ﴿القزم﴾ کتف
وزننده و﴿القزم﴾ جبل وزننده جثه‌سی خرده وجوره اوله‌رق لئیم اولوب اصلا برایشه یرامز اولان کمسه‌یه دینور
جمعی قزم کلور عنق وزننده واقزام کلور ﴿القزمة﴾ فتحاتله بودور آدمه دینور ومذکر ومؤنثه اطلاق اولنور
یقال رجل وامرأة قزمة ای قصیر وقصیرة ﴿القزم﴾ عزم وزننده عیبلمك معناسنه‌در یقال قزمه قزما من الباب
الاوّل اذا عابه ﴿قزمان﴾ ثعبان وزننده ابن الحارث العبسی نام منافقدرکه فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری
آنك حقنده ❊ انّ الله لیؤید هذا الدین بالرجل الفاجر ❊ بیوردیلر ﴿القسم﴾ قافك فتحی وسینك سکونیله بولمك
معناسنه‌در یقال قسم المال قسما من الباب الثانی اذا جزّأه وحادثهٔ زمان برقوم وجمعیتی بلوك بلوك پراکنده
وپریشان قلمق معناسنه مستعملدر یقال قسم الدهر القوم اذا فرّقهم وقسم ویرکویه اطلاق اولنور عطاء
معناسنه فی الاصل مصدر اولمغله جمعی یوقدر ورأی وفکر واندیشه‌یه اطلاق اولنور ملازمه یاخود سببیت علاقه‌سیله
یقال هو سدید القسم ای الرأی وشكّ وکمان معناسنه مستعملدرکه اندیشه منقسم اولور یقال مافیه قسم
ای شكّ ویغموره وصویه اطلاق اولنور مقسوم اعتباریله وقدر وتخمین ایلك معناسنه مستعملدر ملازمه
علاقه‌سیله علی قول برایشی ایشلیوب ایشلامك بیننده تردّده دوشمك معناسنه مستعملدر یقال قسم امره قسما
اذا قدره اولم یدر مایصنع فیه * مؤلّف اشبو قدر معناسنی تکرار ایلشدر مکر بری اسمیته محمول اوله وقسم بر موضع
آدیدر وخوی وخلق معناسنه‌در ودأب وعادت معناسنه‌در بو ایکی معناده کسر ایله‌ده لغتدر وقلبه لایح
اولان برخاطره مظنون ایکن بعض امارات ودلائل ایله قوّت بولوب یقین وحقیقته منقلب اولمغه دینور تقول قلته کذا
بقسم ظنی وهو ان یقع فی قلبك الشیٔ فتظنه ثم یقوّی ذلك الظن وحصاة القسم شول خرده چقللره دینورکه برقاب
ایچره وضع ایدوب اوزرلرینه آنلری اورته جك قدر صوقویوب اول وضع اوزره هرکسه صو توزیع ایدرلر وبو عملی
سفرده بولنوب صو قلیل اولان محلده اجرا ایدرلر یقال اقتسموا الماء بحصاة القسم وهی حصاة تلقی فی اناء ثم یصبّ فیه
من الماء ما یغمره ﴿التقسیم﴾ تفعیل وزننده بو دخی بولمك معناسنه‌در یقال قسم المال اذا جزّأه ونوائب زمان
بر زمره‌یی پراکنده وپریشان قلمق معناسنه مستعملدر یقال قسم دهر القوم اذا فرّقهم ﴿القسم﴾ قافك کسریله
و﴿المقسم﴾ منبروزننده و﴿المقسم﴾ مقعد وزننده و﴿الاقسومة﴾ اضحوکه وزننده حصه ونصیب معناسنه‌در
قسم لفظنك جمعی اقسام وجمع الجمعی اقاسیم کلور تقول اعطتیه قسمه ومقسمه ومقسمه واقسومته ای نصیبه
وهذا ینقسم قسمین قوللرنده مصدر اراده اولنورسه قافك فتحیله اولوب وحصه ونصیب یاخود شیٔ
مقسومدن جزؤ مراد اولورسه که اسم اولور قافك کسریله اولور ﴿القسیم﴾ امیروزننده بودخی بهره
ونصیب معناسنه‌در جمعی اقسماء کلور نصیب وانصباء کبی وقسیم برنسنه‌یی بولشدیرن آدمه دینور مقاسم
معناسنه‌در جمعی اقسماء وقسماء کلور کرماء وزننده وایکی‌یه تقسیم اولنان نسنه‌نك بر بلوکنه دینورکه

(احدهما)

احدهما آخره نسبت قسيم در يقال هو قسيمه اى شطره و قسامه دن كه حسن معناسنه در وصف اولور كوزل و خوب
و دلبر محبوبه دينور كويا كه هر اندامنه اجزاء حسن و جمال مقسوم اولمشدر جمعى قسم در قافك ضميله مؤنثى قسيمه در
يقال غلام قسيم اى جميل ﴿الانقسام﴾ انفعال وزننده بولنمك معناسنه در يقال قسمه فانقسم ﴿المقاسمة﴾ مفاعله
وزننده بولشمك معناسنه در يقال قاسمه الشئ اذا اخذ كلّ قسمه ﴿القسامة﴾ ثمامه وزننده مال صدقه يه
اطلاق اولنور بين الفقراء مقسوم اولديغيچون و تقسيم مال ايدن آدمك كندى ايچون رأس مالدن افراز ايلديكى
نسنه يه دينور قال الشارح و منه الحديث ❊ اياكم و القسامة ❊ و هى مايعزله القسام لنفسه و بواجر معيندن بشقه
اولاندركه حالا قسمت كاتبلرى خلال تحريرده تصادف ايلدكلرى بعض نفيس نسنه لرى اختلاس ايدرلر ايشته اول
قسامه در و حرامدر نته كه نهايه ده مصرحدر انتهى ﴿المقسم﴾ معظم وزننده تاسه لو آدمه دينور كويا كه قلبى غم
و تاسه دن پاره پاره اولور يقال رجل مقسم اى مهموم و حسن و جمال صاحبى دلبر محبوبه دينور كويا كه اجزاء جمال
هر اندامنه مقسومدر يقال هو مقسم اى جميل ﴿القسامة﴾ سلامه وزننده كوزل اولمق معناسنه در اجزاء حسنك
هر اعضاسنه مقسوم اولمسى تصوريله قسمدن متصرفدر يقال قسم الغلام قسامة من الباب الخامس اذا كان جميلا
و اسم اولور بين العدوّ و المسلمين واقع اولان صلح و صلاحه دينوركه هر طرف اندن حصه ياب اولور جمعى قسامات
كلور يقال وقع بين العدوّ و المسلمين قسامة اى هدنة و قسامه شول جماعته دينوركه برنسنه حقنده يمين ايدوب آنى اخذ
ايده لر ياخود آنك حقنده شهادت ايده لر يقال هم قسامة و هى جماعة يقسمون على الشئ و يأخذونه او يشهدون
مترجم ديركه مؤلف بونده پك ايجاز ايلدى زيرا قسامه حلف معناسنه اولان اقسامدن اسم اوله رق مطلق يمين
معناسنه در بعده شول يمينه اطلاق اولنديكه اولياء قتيل اوزره تقسيم اولنور مثلا برقريه ترابنده بركسه نك ملكى
اولميان خالى محلده جريحا برقتيل بولنوب قاتلى نامعلوم اولمغله ورثه سى اهالئ قريه دن ادّعا ايلدكده ولئ مقتول
اختيار ايلديكى اللى آدمه يمين ويروب و اكر اللى آدم بولنمز ايسه يمين ويريلان كسه لره اللى يمين تمامنه دك يمين
تكرير اولنور و بينه بينه اولميه رق مثلا قرينه عداوتى ظاهر اولان عمرو اوزره بالدلاله دعوا ايلسه لر اولياء قتيل
اشبو عمرو زيدى قتل ايلدى ديو اللى تمامنه دك يمين ايدرلر ايشته بو ايكى صورتده يمين ايدن جماعته ده قسامه
اطلاق اولندى اكر مدّعيلر يمين ايدرلرسه ديته مستحق اولورلر و اكر متهمون يمين ايدرلرسه ديت لازم كلمز نته كه
كتب فقهيه ده مشروحدر و منه حكم القاضى بالقسامة انتهى * و قسامه حسن و جمال معناسنه اسم اولور
يقال به قسامة اى حسن ﴿القسم﴾ فتحتينله و ﴿المقسم﴾ مكرم وزننده يمين بالله معناسنه در * شارحك بيانه كوره
قسم اسم و مقسم مخرج كبى مصدردر يقال اقسم بالله قسما و مقسما اى يمينا و مقسم اسم مكان اولور موضع يمين
معناسنه در ﴿الاقسام﴾ همزه نك كسريله يمين ايلمك معناسنه در يقال اقسم الرجل اذا حلف ﴿الاستقسام﴾
بركسه دن يمين طلب ايلمك معناسنه در يقال استقسمه به اذا طلب عنه القسم * شارح واو ايله و به نسخه سنى تخطئه
ايلمشدر و مؤلف بولشمك معناسندن ساكت اولمشدر ﴿التقاسم﴾ تفاعل وزننده برى بريله آندلشمق معناسنه در
يقال تقاسما اذا تحالفا و برنسنه يى بولشمك معناسنه در يقال تقاسما المال اذا اقتسما بينهما ﴿القسمة﴾ قافك
فتحى و سينك كسرى و فتحيله بو دخى حسن و جمال معناسنه در يقال به قسامة و قسمة اى حسن و يوزه دينور
وجه معناسنه على قول ناظرك نظرنه مقابل كلان يرينه ياخود اوزرنده بتن قيللره ياخود برونه يا برونك ايكى
طرفلو سمتنه ياخود برونك اورته سنه ياخود قاشك اوست طرفنه ياخود يكاقلرك عيان اولان يرلرينه ياخود
ايكى كوزك ارالغنه ياخود يوزك يوقرى طرفنه ياخود يكاغك يوقرى طرفنه ياخود كوز ياشى آقديغى يره ياخود
ايكى يكاق ايله برونك ارالقلرينه دينور و قسمه عطارك طبله سنه و قوتوسنه دينور يقال كانه قسمة العطار اى جونته
﴿القسم﴾ كتف وزننده و ﴿القسيمة﴾ سفينه وزننده بونلرده عطارك طبله سنه و قوتوسنه دينوركه ايچنه طيب
وضع ايدرلر و قسيمه چارشويه دينور سوق معناسنه ﴿القسوميات﴾ قافك فتحيله برموضعدر ﴿القسامىّ﴾ سحابى
وزننده شول آدمه دينوركه بزلرى ابتدا دوروسيله دوروب بوكه تا كه قيورمى آنك اوزرينه مقرّر اولوب قالور اوله
ظاهرا بو قماشجيلرده و بزجيلرده اولور يقال طوى القسامىّ ثيابه و هو من يطويها اوّل طيها حتى تنكسر
على طيها * شارح ديركه حسن معناسنه اولان قسامه يه منسوبدر زيرا بزاوّلكى دوروسى اوزره بوكيلوب قالدقده
بورشيوب كوزل اولور و قسامىّ شول آته دينوركه برطرفدن بش ياشنه واروب و برطرفدن رباعيه ديشى هنوز
براقغله رباع اوله يقال فرس قسامىّ اى اقرح من جانب و هو من جانب رباع و برفرس معروف اسميدر و ايكى
نسنه بيننده اولان شيئه دينور ﴿القسام﴾ سحاب وزننده كوزللكه دينور يقال به قسام اى جمال و شدّتلو

مطلب

اسّيلكه على قول يازكونلرنده نصف نهار اسّيلكنك اوّلنه ياخود كونشك طلوعى وقتنه دينوركه اولوقتده كونش بغايت خوشمنظر اولور وبنو جعده يه مخصوص بر فرس آديدر ﴿قسام﴾ قطام وزننده سويد بن شدّاد العبشمىّ قصراغنك اسميدر ﴿الاقاسيم﴾ اقسومه نك جمعيدر بين العباد نحن قسمنا كيلارندن مقسوم اولان روزى وقسمت ونصيبلره دينور تقول رضينا اقاسيمنا وهى الحظوظ المقسومة بين العباد ﴿قسامه﴾ سحابه وزننده اساميدندر قسامة بن زهيرو قسامة بن حنظله صحابه لردر ﴿قاسم﴾ صاحب وزننده اساميدندر وبش نفر صحابه اسملريدر ﴿قسيم﴾ اميروزننده و﴿قسيم﴾ زبيروزننده بونلرده اسمدر ﴿مقسم﴾ منبروزننده بريره نام خاتونك زوجى اسميدركه مغيث ديمكله معروفدر ﴿قسحم﴾ حاى مهمله ايله قنفذ وزننده ابن حذام بن الصدفدر وبو فايله قسحم مصحفى دكلدر ﴿القشم﴾ قافك فتحى وشين معجمه نك سكونيله طعام يمك على قول چوق يمك معناسنه در يقال قشم الطعام قشما من الباب الاول اذا اكله او اكثر اكله وطعامى اوكورتليوب خوش ولطيف اولاننى اكل ايلمك معناسنه در يقال قشم الطعام اذ نقى منه الردئ واكل طيبه وخرما يپراغنى زنبيل وحصيروسپت مقوله سى نسنه اورمك ايچون يارمق معناسنه در يقال قشم الخوص اذا شقه ليسفه وقشم باغچه يه جارى صو مجراسنه دينور واولمك معناسنه در يقال قشم الرجل قشما اذامات وبو معنا كراع لغويدن منقولدر ﴿القشم﴾ قافك كسريله سرشت وطبيعت معناسنه در يقال كريم القشم اى الطبيعة ودره ده ياخود باغچه ده اولان طاره جق صو آقنديسنه دينور ياخود مطلقا صو آقنديسنه دينور جمعى قشوم كلور وجسم وبدن معناسنه در يقال صغير القشم اى الجسم وشكل وهيئته دينور وپشوب قزاردلمش اته دينور وايچ ياغنه دينور وبر نسنه نك اصل وبنيادينه دينور يقال قوىّ القشم اى الاصل ﴿القشم﴾ فتحتينله وشينك سكونيله شول آق خرما قوريغنه دينوركه لذيذ اولمغله هنوز ايريشوب كمالنى بولمزدن مقدّم اكل اولنور اوله تقول اكلت قشما وهو البسر الابيض الذى يؤكل قبل ادراكه وهوحلو صحاح مترجمى بونى آق بغداى ايله ترجمه ايلمكله ظاهرا نسخه سنده بسرى مصحفا برّ عنوانده بولمشدر ﴿القشام﴾ سحاب وزننده ايشه يرامز اولمغله مطروح اولان يوكه وپاغى يه دينور ﴿القشام﴾ غراب وزننده خرما اغاجنه آفت اصابت ايلمكله قوريغى رطب اولمزدن مقدّم دوكلمكه دينور يقال اصاب النخل قشام اذا انتفض قبل استواء بسره وتپسى وسفره مقوله سنده قلان دوكندى طعام بقيه سنه دينوركه اكله صلاحيتى اولميه قشامه دخى دينورو بر رجل آديدر ﴿القشيم﴾ اميروزننده قورى سبزه يه دينور جمعى قشم در قافك ضميله ﴿المقشم﴾ مقعد وزننده قشم كلمه سندن اسم مكاندر موضع اكل معناسنه ومنه يقال ما اصابت الابل منه مقشما اى لم تصب منه مرعى واولومه دينوركه اسم اولور ﴿القشعم﴾ جعفر وزننده قوجه كشى يه دينور وقوجه كركس قوشنه دينور وايرى نسنه يه دينور وارسلانه دينورو ربيعة بن نزارك ابو قبيله درلقبيدر ياخود بو اردبّ وزننده در ﴿امّ قشعم﴾ جنك وقتالك كنيه سيدر واولومك كنيه سيدر يقال حلب به امّ قشعم اى المنية * مترجم ديركه * الى حيث القت رحلها ام قشعم * مصراعنده موت مراددر وداهيه نك كنيه سيدر وصرتلانك واورمجكك كنيه سيدر وقرنجه يو اسنه اطلاق اولنور ﴿القشعمان﴾ قافك وعينك ضمه وفتحه لريله و﴿القشعام﴾ قرطاس وزننده بيوك واركك كركس قوشنه دينور ﴿القشعامة﴾ قرطاسه وزننده قپان وفق تعبير اولنان دوزاغه دينور يقال نشب العصفور بالقشعامة اى بالفخ ﴿القشعوم﴾ زنبوروزننده خرده جثه لو جوره آدمه دينور يقال رجل قشعوم اى الصغير الجسم وكنه تعبير اولنان بوجكه دينور ﴿القصم﴾ قافك فتحى وصادك سكونيله برنسنه يى قيروب آيرمق على قول مطلقا قيرمق معناسنه در هرنقدر آيرلمزسه ده يقال قصمه قصما من الباب الثانى اذا كسره وابانه او كسره وان لم يبن وبرآدم مرادو مقصدينه وارمقسزين كلديكى يردن يعنى يولدن كيرو دونمك معناسنه مستعملدركه قطع عزيمت ايدر يقال قصم فلان اذا رجع من حيث جاء يعنى ولم يتمّ الى حيث قصد ﴿الانقصام﴾ انفعال وزننده و﴿التقصّم﴾ تفعل وزننده برنسنه قيريلوب آيرلمق معناسنه در يقال قصمه فانقصم وتقصم ﴿القصم﴾ فتحتينله اوك ديشلر ياريسندن قيرلمغه دينور وقصم چكركه يمورطه لرينه دينور مفردى قصمه در ﴿الاقصم﴾ احمر وزننده اوك ديشلرى ياريسندن قيريلوب كتمش آدمه دينور يقال هو اقصم الثنية اى منكسرها فهو بين القصم ﴿القصماء﴾ حمراء وزننده طشره بوينوزى قيريق اولان كچى يه دينور نته كه عضباء ايچ بوينوزى قيريق اولانه دينور جمعى قصم كلور قافك ضميله ﴿القصم﴾ و﴿القصمة﴾ قافك حركات ثلاثيله قيرنتى يه واوفانتى يه دينورومنه الحديث ﴿استغنوا ولو عن قصمة السواك﴾ يعنى ما انكسر منه اذا استيك به يعنى ناسدن استغنا ايده سز هر نقدر طلب وسؤال ايده جككز نسنه مسواك باشندن آيريلان تللر دخى اولورسه ده انيدخى جرّ وسؤال داعيه سنده اولميه سز واشبو قصم وقصمه كلمه لرنده قافك

کسر و ضمی صغانی روایتیدر و فتحی ابن عدیسك باهر نام کتابندن منقولدر و قصمه قافك فتحیله نردبان پایه‌سنه
دینور یقال هذه الدرجه ثلثون قصمة ای مرقاة (القصم) کتف وزننده تیز قیریلور اولان نسنه‌یه دینور کورك کبی
یقال شیء قصم ای سریع الانکسار (القصم) زفر وزننده اوغرادیغی و طوقندیغی نسنه‌یی قیروب اوفادر اولان
آدمه دینور یقال رجل قصم اذا کان یحطم مالقی (القصیمة) سفینه وزننده ایری میشه اغاجلری بتورن قومساله دینور
علی قول بری برینه چاتیق صیق میشه اغاجلغنه دینور جمعی قصیم در وجمع الجمعی قصم در قافك ضمیله و قصایم در
و قصیمه برموضع آدیدر (قصیم) امیروزننده بین الیمامة والبصره برموضع آدیدر وبشقه برموضع آدیدرکه بطن
فلج نام محلدن کیدن یول آنك اورته‌سندن چکوب کیدر (القصم) قافك فتحیله اسکی پموغه دینور علی قول اسکی
پموق اغاجنه دینور (القصم) قافك کسری یاخود فتحیله اوتلانمش اوتك یرده قلان کوکنه دینور جمعی اقصامدر
(القیصوم) طیفور وزننده برنبات آدیدرکه ارکك ودیشی نوعلری اولور ترکیده آیوه‌طنه دیرلر دوایی نباتدر بغایت
مرارتلو اولور منفعت اوجلریله چچکنده‌در ایصتمه طوتان آدمك بدننی آنکله اوغمق شدّت قشعریره‌یی دافع و بخوری
اهوامی طارد و تازه‌سنك مسحوقنی شرب عسر نفس و عسر بول و حیض و عرق نسأ علتلرینه نافع و سرعت انبات
شعر و قتل دیدان خصوصنده باهر المنافعدر (القصلام) قرطاس وزننده شول ارکك دوه و سائر حیوانه دینورکه
هرشیئی اصروب کسر و قطع ایدر اوله (القضم) قافك فتحی و ضاد معجمه‌نك سکونیله دیشك اوجلریله نسنه یمك
علی قول قوری نسنه یمك معناسنه‌درکه چاتردیلی پاتردیلی اولور قوری سمید وکورك کبی یقال قضم الرجل قضما
من الباب الرابع اذا اکل باطراف اسنانه او اکل یابسا ومنه المثل * یبلغ الخضم بالقضم * ای الشبعة تبلغ بالاکل باطراف
الفم یعنی دیشلرك اوجلریله آزجه آزجه یه‌رك شبع حاصل اولور و صول و بلوغی بعید اولان مقصده یاپجه یاپجه
تدریجی عزم و تحمل ایله ایریشیلور دیه‌جك محلده ایراد اولنور (القضام) سحاب وزننده و (القضیم) امیروزننده
و (المقضم) مقعد وزننده و (القضمة) لقمه وزننده اصروب یه‌جك نسنه‌یه دینورکه یینتی تعبیر اولنور یقال
ماذقت قضاما و قضیما و مقضما و قضمة وهو مایقضم علیه (ومقضم) مقعد وزننده دیش اوجلریله نسنه یه‌جك
محله دینور نته‌که مخضم اغز طولدیره‌رق نسنه یه‌جك محله دینور براعرابی مکه‌یه کلوب عمزاده‌سنه مهمان اولدقده
انّ هذه بلاد مقضم ولیست ببلاد مخضم دیدی مرادی مکه‌نك زاد و ذخیره‌سنك قلتنی یاخود اهل مکه‌نك اصحاب
ریاضت اولدقلرینی کنایه‌در (القضم) فتحتینله قلیجه دینور و قضیم کلمه‌سندن جمع اولورکه اوزرینه کاغد کبی یازو
یازیلان آق ترشه‌یه دینور کماسیذکر و قضم مصدر اولور دیشلر چتلامق یاخود قراروب چوریمکله اوجلری کدکلنوب
اوفانمق معناسنه‌در یقال قضم الرجل و قضمت اسنانه قضما من الباب الرابع اذا انصدعت او تکسرت اطرافه
و تفللت واسودّت (الاقضم) احمروزننده و (القضم) کتف وزننده دیشلری چتلاق یاخود چوریوب سیاهلنمغله
اوجلری فرسوده اولمش آدمه دینور مؤنثی قضماءدر ودیشه دخی وصف اولور (وقضم) کتف وزننده اغزی
صنق کهنه قلیجه دینور (القضیم) امیروزننده بو دخی اغزی صنق کهنه قلیجه دینور یقال سیف قضم و قضیم ای
عتیق متکسر الحدّ وهکبه‌یه دینور عیبه معناسنه واق وساده صحیفه‌یه دینور علی قول نه‌کونه دریدن اولورسه
اولسون که اکا یازو یازیلور سلفده انلره یازارلر ایدی یقال رقه علی القضیم ای الصحیفة البیضاء یعنی من الجلد
کما ذکر او ای ادیم کان و میشین سفره‌یه دینور قضیمه دخی دینور وخیطلری لصمه اولان حصیره دینور وطوار
ارپه‌سنه دینورکه یم تعبیر اولنور یقال قضمت الدابّة قضیمها ای شعیرها و کومشه اطلاق اولنور فضه معناسنه
(القضام) زنار وزننده دوه مرعاسی اولان شور اوتلقدن برنوعك اسمیدر یاخود طحماء دیدکلریدر وپك بوی
سوروب اوزامغله یمشی خفیف و قلیل اولان خرما اغاجنه دینور قوّتنی بوینه ویرر جمعی قضاضیم در (الاقضام)
همزه‌نك کسریله دوه چکه‌لرینی دتره‌دوب اوینانمق معناسنه‌در یقال اقضم البعیر اذا قفقف لحییه و زمانه قحط
اولمغله جلبکشان ذخیره‌یی ازجه کتورمك معناسنه‌در یقال اقضم القوم اذا امتاروا شیئا قلیلا فی القحط
(الاستقضام) اقضام ایله معنای اوّلده مرادفدر یقال استقضم القوم بمعنی اقضموا (المقاضمة) مفاعله وزننده
برنسنه‌یی تدریجله ازجه ازجه آلمق معناسنه‌در یقال قاضم الشیء اذا اخذه یسیرا بعد شیء و مشتری نسنه‌یی یوك
یوك المیوب دسته دسته و طوتم طوتم کوتوره‌جك مقداری المق معناسنه‌در یقال قاضمه المشتری اذا اشتراه رزمارزما
دون الاحمال (القضعم) عین مهمله ایله جعفر وزننده پك یاشلو قوجه آدمه دینور (القضعم) زبرج وزننده قوجه
ناقه‌یه دینور (القطم) فطم وزننده برنسنه‌یی اصرمق علی قول طعمنی یاخود کیفیتنی بیلمك ایچون دیشلرك
اوجلریله آهسته‌جه طوتوب داتمق معناسنه‌در یقال قطمه قطما من الباب الثانی اذا عضه او تناوله باطراف

اسنانه فذاقه وكسمك معناسنه در يقال قطمه اذا قطعه (القطم) فتحتينله برنسنه يه اشتها ايلك معناسنه در يقال قطم
الفحل الضراب والرجل النكاح او اللحم اوغيره قطما من الباب الرابع اذا اشتهاه (القطم) كتف وزنده وصفدر
برنسنه يه مشتهى وآرزومند اولان شخصه دينور (القطامى) قافك فتحى وضمى ويانك تشديديله و(القطام)
سحاب وزنده چاقر جنسنه دينور على قول اته آلشوب دادانمشنه دينور * مؤلفك او اللحم منه قولى كتف
وزنده در وقطامىّ كوزى پك كوره كن آدمه دينور يقال رجل قطامىّ اى الحديد البصر وصيد وشكاره طغان
كبى رفع رأس ايدن شخصه دينور وپك كسكين نبيذ وشرابه دينور يقال سقاه قطاميا اى نبيذا شديدا وكلب
قبيله سندن برشاعر لقبيدر اسمى خصين بن حمّال وكنيه سى ابو الشرقى ايدى وتغلب قبيله سندن برشاعرك
دخى لقبيدركه اسمى عمير بن شييم ايدى (المقطم) منبر وزنده يرتجى قوشك پنچه سنه دينور يقال اخذه القطام
بمقطمه اى بمخلبه (المقطّم) معظم وزنده مصرده قرافه اوزره حواله برطاغك اسميدر (ابن امّ قطام) سحاب
وزنده سلفده كنده قبيله سنك اميرلرى ايدى (القطيمّ) اردبّ وزنده آدمه صالبجى اركك دوه يه دينوركه
آدمجل تعبير اولنور يقال فحل قطيمّ اى صئول (قطام) قافك فتحى وميمك كسر اوزره بناسيله برخاتون
اسميدر اهل نجد بونى غير منصرف مجراسنه اجرا ايدرلر * شارح ديركه اهل حجاز مطلقا فعال وزنده اولان
اسمى كسر اوزره مبنى ايدرلر فاعله دن معدول اولديغيچون وحرف تعريف ادخال ايلمزلر وجمع قلمزلر امّا اهل
نجد غير منصرف مجراسنه اجرا ايدرلر عمر كلمه سى كبى يقولون هذا قطام بالرفع وبو ذكر اولنان اختلاف
آخرنده حرف رآء اولمديغى صورتده در قطام ورقاش كبى واكر حضار وجعار وسفار كبى آخرنده رآء
اولورسه اهل نجد اهل حجاز ايله متفقلر در (قطامه) ثمامه وزنده بررجل آديدر (القطيمة) سفينه وزنده
طعمى بوزلمش سوده دينور واتمك وسائر نسنه قرنديسنه دينور وآوج طلوسى بغدايه دينور (القيم) حيدر
وزنده كدى يه دينور سنور معناسنه وقوجان ايرى دوه يه دينور (القم) قافك فتحيله كدى ماولمق معناسنه در
يقال قم القيم قعما اذا صاح (القم) فتحتينله بعض آدمك قيناقلرنده اولان اكريلكه ويومريلغه دينوركه
طشره چيقق اوله رق برطرفه اكرى اولمقدن عبارتدر يقال فى اليتيه قم اى ميل وارتفاع وبركسه برمرضه
اوغرامق معناسنه در يقال قم الرجل قعما من الباب الرابع اذا اصابه دآء (الاقعام) همزه نك كسريله كونش
يوكسلمك معناسنه در يقال اقعمت الشمس اذا ارتفعت وبرآدمى يلان صوقوب درساعت هلاك ايلك معناسنه در
يقال اقعمته الحية اذا لسعته فقتلته وبركسه يه برعلت اوغرامق معناسنه در يقال اقعم الرجل على المجهول
اذا اصابه دآء (القعمة) غرفه وزنده مالك يعنى دوه قسمنك كزيده سنه دينور يقال قعمة المال اى خياره
(القعضم) ضاد معجمه ايله جعفر وزنده وزبرج وزنده ضعيف وزبون آدمه دينور على قول ديشلرى دوكلمش
قوجه يه دينور (القلم) فتحتينله قامشه دينور على قول يونلمش اولانه دينور حالا يازو يازه جق قلمه قلم اطلاقى
بوكه مبنيدر جمعى اقلام در وقلام در قافك كسريله وبو قطع معناسندن مأخوذ در وقلم يلكسز اوقه اطلاق
اولنور زلم معناسنه ومقراضه دينور جلم معناسنه * شارح ديركه ايكى طرفى اعتباريله قلمان دخى دينور نته كه
جلمان ومقراضان ديدكلرى كبى وقلم طول خاتونك طوللغى زمانك اوزامسنه دينوركه تزوّجدن مقطوعه
اولور يقال ملتها قلم ايمتها اى طولها وقار اوقنه دينور (المقلمة) معظمه وزننده طول خاتونه اطلاق
اولنور يقال امرأة مقلمة اى ايّم وتقول العرب الف مقلمة اى كتيبة شاكة السلاح يعنى آلات واسلحه لرى
تيز برعسكر دركوياكه مجموعى مزراق يلمانى كبى يونيلوب تحديد اولنمشدر (القلم) صرم وزنده طرنق
وقامش مقوله سى سرد نسنه يى كسمك معناسنه در يقال قلم الظفر وغيره قلما من الباب الثانى اذا قطعه
(التقليم) تفعيل وزنده قلم معناسنه در يقال قلمه بمعنى قلمه (القلامة) ثمامه وزنده كسنتى يه دينور تقول لم
يغن عنى قلامة ظفر وهى ماسقط منه (المقالم) مظالم وزنده مقلم لفظندن جمعدركه كسه جك يره دينور
بوجهتله مزراغك بوغوملرينه مقالم اطلاق اولنوركه قارغيده پك ظاهردر يقال مقالمه رجه كثيرة اى كعوبه
(المقلم) منبر وزنده دوه نك ذكرى غلافنه دينور (المقلمة) مكنسه وزنده قلمدانه دينور آلت منزلنه
منزّلدر يقال وضع القلم بالمقلمة وهى وعائه (القلّام) زنّار وزنده قاقلى اسميدركه حمض نوعندن دوه
اوتى ومسك اوتى ديدكلرى نباتدر (الاقليم) قنديل وزنده اقاليم سبعه نك مفرديدركه يدى اقليم تقدير
اولنان كرهٔ ارضدن برحصهٔ مقطوعه در فارسيده كشور دينور ومصرده برموضع آديدر (اقليميه)
ياى مخففه ايله روم ديارنده بربلده در (قلمون) فتحتينله دمشق ترابنده برموضع آديدر (دير القلمون)

بلدهٔ فیوم ترابنده برموضعدر ﴿ ابوقلمون ﴾ روم قماشلرندن برچشید قماشك آدیدر درلو درلو رنکلرده
نمایش ایدر حالا جانفس دیدکلریدرکه جانفزا محرّفیدر ﴿ القالم ﴾ ظالم وزننده ارکن آدمه دینور یقال
هو قالم ای عزب جمعی قلمه‌در قتحاتله ﴿ قلمیه ﴾ عربیه وزننده روم دیارنده براولکه آدیدر ﴿ اقلیمیا ﴾ همزه‌نك
کسریله اسم بنت آدم علیه السلامدر و اقلیمیا التونك وکومشك دیبنه چوکن چوککنه دینورکه سبك
اولندقده یوزینه چیقار علی قول ذوب اولنورکن چیقان دخانه دینور مفرداتده بوکونه مرسومدرکه
اقلیمیا یونانیده شول نسنه‌درکه التون وکومش وباقیر مقوله‌سی اجساد متطرّقه ذوب اولندقده کپوك وچکوك
کبی فوقنده وتحتنده مجتمع ومنعقد اولور تحتنده اولان دخی کپوك نوعندندر وعملیسی دخی اولورکه نقره ایله
کوزطاشندن دوزیلور یاخود اقلیمیا التون وکومش جنسی معدندن هنوز ظهور وجسم حجردن مفترق اولدقده
جوهرلرندن حاصل اولان کپوکدر ﴿ اقلام ﴾ همزهٔ مفتوحه ایله افریقیه دیارنده بربلده آدیدر وفارس اولکه‌سنده
برطاغك اسمیدر ﴿ القلحوم ﴾ حای مهمله ایله زنبور وزننده عظیم الخلقه آدمه دینور یقال رجل قلحوم ای
عظیم الخلق ﴿ القلحمّ ﴾ اردبّ وزننده فی نفسه متعظم ومدمّغ آدمه دینور وپیر وسالخورده آدمه دینور
یقال هو قلحمّ ای متعظم فی نفسه وکذا مسنّ ﴿ القلحامة ﴾ قرطاسه وزننده پك یاشلو پیر فانی‌یه دینور یقال
شیخ قلحامة ای هرم ﴿ الاقلحمام ﴾ اقشعرار وزننده پك پیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال اقلحمّ الرجل اذا هرم
﴿ القلخم ﴾ خای معجمه ایله جردحل وزننده ایری ودیزمان ارکك دوه‌یه دینور ﴿ القلذم ﴾ ذال معجمه ایله
جعفر وزننده بول وصولو فرجه دینور یقال حرّ قلذم ای واسع کثیر الماء ﴿ القلیذم ﴾ سمیدع وزننده
صویی چوق قیویه دینور ﴿ القلزمة ﴾ دحرجه وزننده یوتمق معناسنه‌در یقال قلزمه اذا ابتلعه ولؤم
وخساست معناسنه‌در یقال به قلزمة ای لؤم وغریو وفریاد معناسنه‌در یقال ماهذه القلزمة ای الصخب
﴿ التقلزم ﴾ تدحرج وزننده بودخی یوتمق معناسنه‌در یقال تقلزمه اذا ابتلعه وبرکسه بخل ودنائت وخستندن
اولمك معناسنه‌درکه بخلی اوکنه هلاك اولمقدن عبارتدر یقال تقلزم الرجل اذا مات بخلا ﴿ القلزم ﴾ قنفذ
وزننده عمرو بن معدی کربك قلیجی اسمیدر ومصر ایله مکه بیننده جبل طوره قریب بربلده آدیدر
بحر القلزم که سویس دکزی دیدکلریدر اکا مضافدر زیرا شهر مزبور بحر مسفورك براوجنده واقعدر
یاخود کندیسنه داخل وراکب اولنلرك اکثرینی ابتلاع ایلدیکیچون بحر مزبوره قلزم اطلاق ایلدیلر
شارح دیرکه شهر قلزم حالا خرابه‌در یرینه سویس بنا اولندی وبحر مرقومده فرعون مع جنوده غرق اولندی
بودخی وجه تسمیه اولور ﴿ القلعم ﴾ اردبّ وزننده پك یاشلو پیرآدمه دینور یقال شیخ قلعم ای مسنّ ﴿ القلعم ﴾
جعفر وزننده قوجه قاری‌یه دینور ﴿ قلعم ﴾ درهم وزننده بررجل علمیدر ﴿ القلهمة ﴾ دحرجه وزننده سرعت
ایلمك معناسنه‌در یقال مرّ فلان یقلهم ای یسرع ﴿ قلهم ﴾ جعفر وزننده بررجل آدیدر ﴿ القلهذم ﴾ ذال معجمه ایله
سفرجل وزننده جست وسبکپا آدمه دینور یقال رجل قلهذم ای خفیف وبحر عظیمه دینور ﴿ القلهزم ﴾
سفرجل وزننده اورته بویلو آدمه دینور علی قول باشی وقولاقلری التنده‌کی سیوری کمیکاری ایری ویومری
آدمه دینور و بودور کمسه‌یه دینور یقال رجل قلهزم ای مربوع اوالضخم الرأس واللهزمتین وکذا قصیر
وقورمی یقشقلی کوزل اندامل آته دینور ﴿ القمة ﴾ قافك کسری ومیمك تشدیدیله باشك تپه‌سنه دینور فارسیده
تارك دیرلر یقال ضرب قمة رأسه ای اعلاه وهرشیئك تپه‌سنه ویوقریسنه اطلاق اولنور وجماعت انسانی‌یه دینور
وایچ یاغنه دینور شحم معناسنه‌در یقال قمة من الناس ای جماعة اکلوا قمة ای شحما وسموزلکه دینور یقال اخذته القمة
ای السمن وجسم وبدنه دینور یقال القی علیه قمته ای بدنه وبویه دینور یقال هوحسن القمة ای القامة ﴿ القمامة ﴾
ثمامه وزننده بودخی جماعت انسانی‌یه دینور وسپورندی‌یه دینور جمعی قمام‌در یقال جمع قمامة البیت ای کناسته
وقمامه برنصرانیه خاتون اسمیدرکه قدس شریفده برکلیسا بنا ایدوب واسمیله مسما اولدی ووقاص بن قمامه
برشاعردر وابوقمامه جبلة بن محمد محدّثدر ﴿ القمة ﴾ قافك ضمیله ارسلانك اغزیله اخذ ایلدیکی نسنه‌یه دینور
﴿ القمّ ﴾ قافك فتحیله سپورمك معناسنه‌در یقال قمّ البیت قمّا من الباب الاول اذا کنسه وحیوان یرده اولان
اوتك مجموعنی اوتلمق معناسنه مستعملدر یقال قمت الشاة اذا اکلت ماعلی الارض وانسان سفره‌ده وسینیده اولان
طعامك جمله‌سنی سپوروب یمك معناسنه مستعملدر یقال قمّ الرجل اذا اکل ماعلی الخوان وپوغور دوه ناقه‌لرك
مجموعنه آشوب دوله قومق معناسنه مستعملدر یقال قمّ الفحل الناقة اذا لقحها کلها وقوریمق معناسنه‌در
یقال قمّ الشیٔ اذا جفّ ﴿ المقمة ﴾ میمك کسریله سپورکه‌یه دینور وچتال طرنقلی حیوانك دوداغنه اطلاق اولنور

يردن نسنه‌يى دوداقلريله سپوره‌رك آلوب اكل ايتدكلريچون و بومعناده ميمك فتحيله‌ده جائزدر ﴿الاقتمام﴾ افتعال وزننده بو دخى سفره‌ده اولان طعامك مجموعنى سپوروب يمك معناسنه‌در يقال اقتمّ ماعلى الخوان اذا اكله و برايشه دورشوب چالشمق معناسنه‌در يقال اقتمّ الشئ اذا عالجه و شاشوب صاپيه‌رق برنسنه‌يى طوغريجه سويكنوب طيانمق معناسنه‌در يقال اقتمّ الشئ اذا اعتمده فلم يخطئه و يوك دنكى هنوز يره اينوب قرارلشمقسزين سلكمك معناسنه‌در يقال اقتمّ العدل اذا انتسفه قبل ان يستقرّ فى الارض ﴿المقمّ﴾ ميمك كسريله سفره‌ده اولان طعامى سپوروب خوره چكوررا اولان اكول آدمه دينور يقال رجل مقمّ اذا كان يأكل ماعلى الخوان ﴿الاقمام﴾ همزه‌نك كسريله بودخى پوغور ناقه‌لرك مجموعنه آشوب دوله قومق معناسنه‌در يقال اقمّ الفحل الناقة اذا لقحها كلها ﴿القميم﴾ امير وزننده قورى اوته وچاپره دينور ﴿التقمّم﴾ تفعل وزننده سپورنديلر اراشدرمق معناسنه‌در يقال تقمّم الرجل اذا تتبع الكناسات و برنسنه‌نك اوزرينه چيقمق معناسنه‌در يقال تقمّم الشئ اذا تسنمه ﴿التقمقم﴾ تزلزل وزننده بو دخى برنسنه اوزرينه چيقمق معناسنه‌در يقال تقمقم الشئ اذا تسنمه و صو ايچره طالوب غرق اولنجه قدر كتمك معناسنه‌در يقال تقمقم الرجل اذا ذهب فى الماء وغمر حتى غرق و پوغور چوكمش ناقه اوزره آشمق معناسنه‌در يقال تقمقم الفحل الناقة اذا علاها باركة ليضربها ﴿القمقام﴾ قافك فتحى وضميله سيد وعاليشان آدمه دينور يقال رجل قمقام اى سيد وامر عظيم معناسنه‌در يقال وقع فى قمقام من الامر اى عظيم و دريايه دينور على قول انكين يرينه دينور بوراده تقديم و تاخيروار در زيرا نسخه‌لرده والبحر والعدد الكثير او معظمه عنوانىده مرسومدركه طغيان قلم ناسخدر وعدد كثيره دينور يقال عدد قمقام اى كثير و خرده كنه‌يه و صقرغه‌يه دينوركه طواره ياپشور و برنوع كهله‌يه دينوركه قيللرك ديبلرينه ياپشور مترجم ديركه كتب طبيه‌ده قمقام قرق اياق ديدكلرى بوجك ايله مفسردركه اياقلرى چوق كهله كبى بر خرده بوجكدر صاچه صقاله اوشوب قيللرك ديبلرينه ياپشور سبى و علاجى كتب مزبوره‌ده مشروحدر ﴿القمقمان﴾ قافلرك ضميله و ﴿القماقم﴾ علابط وزننده بونلرده دريانك انكين يرينه دينور ﴿القمقمة﴾ زلزله وزننده برنسنه‌يى برتكدروب برارايه كتورمك معناسنه‌در ياخود بركمسه‌يه خرده كنه‌لر مسلط ايلمك معناسنه‌در و منه يقال قمقم الله عصبه اى جمعه وقبضه او سلط عليه القردان الصغار معناى اوّل دخى بددعادركه حق تعالى سكيرلرنى قيوروب بوزسون ديمكدر ﴿التقميم﴾ تفعيل وزننده برنسنه‌يى قورتمق معناسنه‌در تقول قمّمته اذا جففته ﴿القمقم﴾ هدهد وزننده دستى‌يه دينور جرّه معناسنه و معروف قابك اسميدركه معرّبيدركه فاسيدر مراد كوكم تعبير اولنان دستى كبى بيوك قابدركه ابريقك بيوك قرنداشيدر * شارح ديركه قمقمه تعبير اولنان شيشه‌كه كلاب مقوله‌سى قورلر بوندن مستعاردر و قمقم بوغازه اطلاق اولنور حلقوم معناسنه ﴿القمقم﴾ قافلرك كسريله قوش يلكنه دينور و قورى خرما قوريغنه دينور ﴿قيقم﴾ مصغر بنيه‌سيله برصويك آديدر ﴿القيقم﴾ حيدر وزننده بوغازينك دليكى ككيش آدمه دينور يقال رجل قيقم اى واسع الحلق ﴿القنمة﴾ قافك و نونك فتحيله متغيّر اولمش زيتون ياغى مقوله‌سنك بدوبوزق رايحه‌سنه دينور تقول للزيت قنمة اى خبث ريح ﴿القنمة﴾ فرحه وزننده ذكر اولنان بد رايحه نسنه بيلاشمغله فنا قوقان اله وصف اولنور يقال يده قنمة اذا كانت بها قنمة ﴿القنم﴾ فتحتينله قربه وطولوم مقوله‌سى بد قوقمق معناسنه‌در يقال قنم السقاء قنما من الباب الرابع اذا تمه وجوز ايچى فاسد اولمق معناسنه‌دركه طشره تركيسنده قاقيرجق تعبير اولنور يقال قنم الجوز اذا فسد و دوه و آت و سائر نسنه اصلانمغله كودسنه توزچوكوب كيرلنمك معناسنه‌در يقال قنم الابل والفرس ونحوه اذا اصابه الندى فركبه الغبار فاتسخ ﴿الاقنوم﴾ اسلوب وزننده اصل معناسنه‌در جمعى اقانيم‌در و لفظ مزبور روميدر * شارح ديركه نصارانك اقانيم ثلاثه تعبيرلرى كه اصول ثلاثه ديمكدر بو معناده‌در ﴿القوم﴾ قافك فتحى و واوك سكونيله اسم جمعدر بالمعية رجال و نساء جماعتنه اطلاق اولنور على قول رجال جماعتنه مخصوصدر ياخود نسوان بالتبعيه داخل اولور و قوم لفظى مذكر و مؤنث اولور جمعى اقوام و جمع الجمعى اقاوم و اقاويم و اقايم كلوركه واو يايه مبدّلدر * شارح ديركه قوم فى الاصل مصدردر جماعته اطلاقى مهمّاته قياملرى تصوّرينه مبنيدر و عند البعض قائم لفظنك جمعيدر زور و زائر و صوم و صائم كبى * لكن مؤلّفه كوره رهط و نفر كبى اسم جمعدر مفردى رجل و امرأدر و تذكير و تأنيثى جائزدر زيرا واحدى اولميان اسماء جموع انسان ايچون اولورسه تذكير و تانيثى جائزدر و مصغرنده هرحالده قويم دينور رهيط كبى و علامت تأنيثى همان فعلده الحاق اولنور و اگر اسماء جموع انسانك غيرى ايچون اولورسه مصغرنده هاء الحاق اولنور مترجم ديركه اشبو ﴿كذّبت قوم نوح المرسلين﴾ كريمه‌سنده صاحب كشاف و قاضى القوم مؤنثة وتصغيرها قويمة عبارتيله ثبت ايلمريله ظاهرا جماعت معناسنى

مطلب

اعتبار ایلدیلر (القوم) کذلك نوم وزننده و (القومة) نومه وزننده و (القامة) حاله وزننده و (القیام) کتاب وزننده که اصلی قوام ایدی ایاق اوزره قالقوب طورمق معناسنه‌در یقال قام الرجل یقوم قوما و قومة و قامة و قیاما اذا انتصب و برایشه مباشرت ایلك معناسنه مستعملدر یقال قامت المرأة تنوح ای طفقت و برایش راست و معتدل اولمق معناسنه‌در یقال قام الامر اذا اعتدل و باء حرفیله قیام اعضاءکه متعدی اولور دردناك ایلك معناسنه مستعمل اولور تقول قام بی ظهری ای اوجعنی یعنی وجعندن اوتوره میوب بنی قالدردی سائر اعضاده دخی بورسمه‌در وارعورتك مؤنت لازمه سنی کوروب جملهٔ امورنده اوزرینه ناظر و ثابت و متولی اولمق معناسنه مستعملدر یقال قام الرجل المرأة و علیها اذا مأنها وقام بشانها و صوطوکق معناسنه مستعملدر یقال قام الماء اذا جمد و دابه پك یورغنلقدن کیده میوب طورمق معناسنه مستعملدر یقال قامت الدابة اذاوقفت و پازار رایج اولمق معناسنه مستعملدرکه پازار طورمق وقزشمق تعبیر اولنور یقال قامت السوق اذا نفقت * بوراده مؤلف ذکر اولنان قیام ظهر مثالنی تکرار ایلشدر و صاتلق نسنه مشتری اوزره قیمت معلومه قرار داده اولمق معناسنه مستعملدرکه فلانك اوزرنده شو بهایه طوردی تعبیر اولنور یقال قامت الامة مائة دینار اذا بلغت قیمتها * مؤلف بوراده قیام بشان المرأة معناسنی تکرار ایلشدر (القائم) اسم فاعلدر ایاقده طوران آدمه دینور جمعی قوم و قیّم کلور رکع وزنلرنده و قوّام و قیام کلور رمّان وزنلرنده و قائم السیف قلجك قبضه سنه اطلاق اولنور و قائم برنسنه اوزره ثابت و مداوم اولان آدمه اطلاق اولنور و منه قول حکیم بن حزام قال بایعت رسول الله صلی الله علیه وسلم انّ لااخرّ الاّ قائما ای ان لا اموت الاّ ثابتا علی الاسلام (القوام) قتال وزننده مفاعله دن مصدر در برکسه ایله بیله‌جه قائم اولمق معناسنه‌در تقول قاومته قواما اذا قمت معه و قوام اسم اولور فی الاصل مصدر ثلاثیدر برایشك و برنسنه نك نظامی و مدار ثبات و عمادنه دینورکه اول ایش و اول نسنه آنکله صورت وجود و ثبات بولور واوی یایه ابدالله قیام دخی دینور یقال هو قوام ذلك الامر و قیامه ای نظامه و عماده وملاکه (القومة) نومه وزننده بناء مرّه‌در برکرّه قالقوب طورمق معناسنه‌در و منه مابین الرکعتین قومة ای قیام واحد * شارحك بیاننه کوره بوراده رکعتیندن مراد رکوع و سجوددر (المقام) مرام وزننده اسم مکاندر قیامده ایکی ایاغك طوردیغی یره دینور یقال لم ینفك عن مقامه ای موضع قدمیه و اقامه معناسنه مصدر میمی اولور یقال لامقام لك به ای لااقامة لك (الاستقامة) راست و معتدل اولمق معناسنه‌در یقال استقام الامر اذا اعتدل * مؤلف بونی تکرار ایلشدر و برنسنه‌یه بها و قیمت تقدیر و تعیین ایلك معناسنه‌در تقول استقمت السلعة اذا ثمنته بوراده تذکیر ضمیر مبیع یاخود شیء تصوّریله‌در (الاقامة) همزه نك کسریله‌که اصلی اقوام ایدی واوك حرکه‌سی ماقبلنه نقل اولندقدنصکره واو الفه قلب اولنمغله التقاء ساکنین واقع اولدیغندن عند الخلیل الف ثانیه و عند الاخفش الف اولی حذف اولنوب محذوفه بدل آخرینه هاء زیاده قلندی استقامه کلمه‌سنده دخی بویلجه‌در و بعضا اضافت حالنده هایی حذف اولنور و (القامة) حاله وزننده‌که اسم مصدر در مصدر موقعنه منزلدر بریرده دائمی طورمق معناسنه‌درکه مقیم اولمق تعبیر اولنور یقال اقام بالمکان اقامة و قامة اذا دام به و برنسنه‌یی دائم و ثابت ایلك معناسنه‌در یقال اقام الشیء اذا ادامه و برآدمی یرندن ایاغه قالدرمق معناسنه‌در یقال اقام فلانا ضدّ اجلسه و اکری نسنه‌یی طوغرلتمق معناسنه‌در یقال اقام دره اذا ازال عوجه (التقویم) تفعیل وزننده بودخی اکری‌یی طوغرلتمق معناسنه‌در یقال قوّم دره اذا ازال عوجه و عدّله * مؤلف بونی تکرار ایلشدر و تقویم برنسنه‌یه قیمت تعیین ایلك معناسنه‌در تقول قوّمت السلعة اذا ثمنته (المقامة) میمك فتحیله مجلس معناسنه‌در یقال هذا مقامة فلان ای مجلسه و قوم و جماعت معناسنه‌در یقال فیه مقامة ای جماعة (المقامة) میمك ضمیله مقام کبی اقامه دن مصدر در اقامه معناسنه یقال لامقام و لامقامة له ای لااقامة له و ایکیسیده اسم مکان اولورلر یقال هذا مقام الحیّ و مقامتهم ای موضع اقامتهم (القامة) حاله وزننده و (القیمة) و (القومة) قافلرك فتحیله و (القومیة) قافك ضمیله و (القوام) قافك فتحیله انسانك بوینه دینور قامه نك جمعی قامات و قیم کلور عنب وزننده یقال هو طویل القامة و القیمة و القومة و القومیة و القوام ای الشطاط و قامه قیودن صوچکه‌جك بکره‌یه دینور جمیع اسباب و ادواتیله جمعی قیم کلور عنب وزننده و نجداولکه سنده بر طاغك آدیدر (القویم) امیر وزننده و (القوّام) شدّاد وزننده قامتی خوب و موزون آدمه دینور قویمك جمعی قوام در جبال کبی یقال هو قویم و قوّام ای حسن القامة و قویم طوغری نسنه‌یه دینور یقال شیء قویم ای مستقیم (القیمة) قافك کسریله برنسنه نك دکرینه و بهاسنه دینور اصلی واودر زیرا بها متاعك مقامنه قائم اولور جمعی قیم کلور عنب وزننده و قیمه ثبات و دوام معناسنه‌در و منه یقال ماله قیمة اذا لم یدم

علی شیٔ ﴿ماأقومه﴾ طوغریلق معناسندن فعل تعجبدر و بوشاذدر زیرا تقویم ماده‌سندن مبنیدر مزیددن ایسه
فعل تعجب متصرّف اولمز قیاس اولان ماأشدّ تقویمه دیمکدر * شارح دیرکه قویم لفظندن اعتبار ایله تجویز ایلدیلر
نته که ماأشدّه و ماافقره دیرلرکه اشتدّ و افتقر ماده‌لرندندر لکن شدید و فقیر لفظلرینه اعتبار ایلدیلر ﴿القوام﴾
سحاب وزننده عدل معناسنه‌در و برآدمك مدار معاشی اولان نسنه‌یه اطلاق اولنور یقال هو قوامه و هو مایعاش به
﴿القوام﴾ غراب وزننده برمرضدرکه قیون قسمنك ایاقلرینه عارض اولمغله اصلا یاتمیوب دائما ایاقده طورر ﴿القومیة﴾
قافك ضمیله بودخی قوام الامر معناسنه‌درکه برنسنه‌نك مدار وجود و ثباتیدر ﴿القائمة﴾ طوار قسمنك برایاغنه
دینور جمعی قوائم‌در و کتابدن بر ورقه‌یه اطلاق اولنور و قائمة السیف قائم کبی قلجك قبضه‌سنه اطلاق اولنور
و عین قائمه شول کوزه اطلاق اولنورکه کورمسی زائل اولوب لکن حدقه‌سی صحیح و سالم اوله یقال عین قائمة اذا
کان قد ذهب بصرها والحدقة صحیحة ﴿القیوم﴾ و ﴿القیام﴾ قافلرك فتحی و یالرك تشدیدلریله بدأ و اوّل و حدوثدن
منزّه و مبرّا ازلیّ و قدیم اولان حضرت ربّ متعالك اسماء حسناسندندر و قرأ عمر رضی الله عنه الحیّ القیام
و هو لغة * شارحك بیاننه کوره قیوم فیعول و قیام فیعال وزننده‌در اصللری قیووم و قیوام ایدی قال البیضاویّ الدائم
القیام بتدبیر الخلق و حفظه و قال ابن الکمال القائم بذاته المقوّم لغیره ﴿القویمة﴾ جهینه وزننده برساعت زمانی‌یه
اطلاق اولنور یقال مضت قویمة من نهار ای ساعة ﴿القوائم﴾ هذیل قبیله‌سی یوردنده برنیچه طاغلره اطلاق
اولنور ﴿القائم﴾ سلفده سرّ من رأی نام قصبه‌ده برعمارت آدیدر و قائم بامر الله عباسیه‌دن ابو جعفر عبدالله بن احمد
نام خلیفه‌نك لقبیدر ﴿مقامی﴾ حباری وزننده یمامه‌ده برقریه‌در ﴿المقوم﴾ منبر وزننده صبان قولپنه دینورکه چفت
سورن اکا یاپشور ﴿المقوّم﴾ معظم وزننده قیس بن مکشوح المرادی قلجنك آدیدر ﴿الاقتیام﴾ افتعال وزننده برون
کسمك معناسنه‌در یقال اقتام انفه اذا جدعه ﴿القهم﴾ فتحتینله طعامه اشتهاسز اولمق معناسنه‌درکه کوکلی
استمز اولمقدر یقال قهم الرجل قهما من الباب الرابع اذا قلّ شهوته للطعام بوراده قلت عدمدن کنایه‌در ﴿الاقهام﴾
همزه‌نك کسریله اغماض و مسامحه ایلمك معناسنه‌در یقال اقهم فی الشیٔ اذا اغمض و برنسنه‌دن ایکرنمك
معناسنه‌در یقال اقهم عنه اذا کرهه و طعامه اشتهاسز اولمق معناسنه‌در یقال اقهم عن الطعام اذا لم یشته
و طعامه مشتهی اولمق معناسنه‌در یقال اقهم الی الطعام اذا اشتهاه و بو رغب ماده‌سی کبیدرکه عن و الی ایله
صله لندقده مقابل معنایه دال اولور و هوا آیاز اولمق معناسنه‌در یقال اقهمت السماء اذا انقشع الغیم عنها ﴿قهم﴾
فهم وزننده ابن جابر درکه همدان قبیله‌سندن بربطن پدریدر و عربده بوندن ماعدا قهم ایله مسمّا بطن یوقدر
ماعداسی فایله‌در و قهم بن هلال بن النهاس و نهّاس بن قهم محدّثلردر ﴿القهطم﴾ زبرج وزننده فرومایه اوله‌رق
شماطه‌جی چاغرغان آدمه دینورکه شلتاق تعبیر اولنور یقال رجل قهطم ای لئیم ذو الصخب و بر رجل علمیدر
﴿القهقمّ﴾ اردبّ وزننده النه کیرن نسنه‌یی کرداب کبی یوداراولان آدمه دینور یقال رجل قهقمّ ای الذی یبتلع کلّ شیٔ

فصل الکاف

﴿الکتم﴾ کافك فتحی و تانك سکونیله و ﴿الکتمان﴾ کافك کسریله برسوزی و خبری کیزلمك
و صقلمق معناسنه‌در یقال کتم الحدیث کتما و کتمانا من الباب الاوّل اذا ستره و اخفاه و ایکی مفعوله‌ده تعدیه ایدر
یقال کتمه ایّاه اذا ستره ﴿التکتیم﴾ تفعیل وزننده کتم معناسنه‌در یقال کتّمه بمعنی کتمه ﴿الاکتتام﴾ افتعال وزننده کتم
معناسنه‌در یقال اکتتمه بمعنی کتمه و صرارمق معناسنه‌در یقال اکتتم الشیٔ اذا اصفرّ ﴿المکاتمة﴾ مفاعله وزننده کتم
معناسنه‌در یقال کاتمه بمعنی کتمه ﴿الکتمة﴾ کافك کسریله اسمدر خبری صاقلمغه دینور ﴿الکتوم﴾ صبور وزننده و ﴿الکتمة﴾
همزه وزننده سرّی پك کتم ایدن آدمه دینور و کتوم شول ناقه‌یه اطلاق اولنورکه کبه اولمشیکن قوریغنی قالدرمغله
کبه لکنی بیلدرمز اوله جمعی کتم‌در کتب وزننده و شول یایه دینورکه اغاجنده اصلا چتلاق اثری اولمیوب درست اوله
﴿الکاتم﴾ اسم فاعلدر کتم ایدیجی معناسنه‌در و مکتوم معناسنه استعمال اولنورکه مبالغة کاتم ایله وصفلنور یقال سرّ
کاتم ای مکتوم و دیکیجی‌یه دینور خارز معناسنه ﴿المکتام﴾ محراب وزننده بودخی کبه لکنی بیلدرمیان کبه ناقه‌یه دینور
﴿الکتوم﴾ قعود وزننده کبه ناقه قوریغنی قالدرمغله کبه لکنی بیلدرمز اولمق معناسنه‌در یقال کتمت الناقة کتوما
من الباب الاوّل اذا کانت کتوما و یای کتوم اولمق معناسنه‌در یقال کتمت القوس اذا صارت کتوما و کتام و کتوم کتاب
وزننده طولومك دیکیشی صیق و محکم اولمغله اصلا ایچنده‌کی صزمز اولمق معناسنه‌در یقال کتم السقاء کتاما و کتوما
اذا امسك اللبن و الشراب ﴿الکتیم﴾ امیر وزننده و ﴿الکاتم﴾ و ﴿الکاتمة﴾ بونلرده اغاجنده چتلاق اولمیوب درست
اولان یایه وصف اولور کتوم کبی یقال قوس کتیم و کتوم و کاتم و کاتمة اذا کانت لا صدع فی نبعها و کتیم صیق
و محکم طولوم دیکشنه دینورکه اصلا برنسنه صیزوب چیقمیه یقال خرز السقاء کتیم ای لا ینضح و بوکورمز اولان

اركك دوه یه اطلاق اولنور یقال جمل كتیم ای لایرغو (الاكتم) احمر وزننده قارنی بیوك علی قول یك طوق
آدمه دینور یقال رجل اكتم ای عظیم البطن او شبعان (الكتم) فتحتینله و (الكتمان) كافك ضمیله بر نبات آدیدر كه
قنه یه قاتلوب آنكله صاچ و صقال خضاب اولنور برمدّت رنكی ثابت اولوب قالور كوكنك مطبوخیله مركب كبی
یازو یازیلور بو نبات وسمه اوله جقدر كه چویت اوتیدر (مكتوم) و (كتیم) امیر وزننده و (كتیمه) جهینه وزننده
اسامیدندر و مكتوم غنی بن اعصر قبیله سنه مخصوص برآیغرك آدیدر و عبدالله یاخود عمرو بن قیس بن امّ مكتوم
المؤذن الاعمی صحابیدر (المكتومة) بر نوع دهن اسمیدر كه ایچنه زعفران یاخود كتم دیدكاری نبات مذكوری
مزجله ترتیب ایدرلر قرمزی اولور و مكتومه زمزم قیوسنك اسمیدر (كتمی) حبلی وزننده بر طاغك آدیدر (كتمة)
غرفه وزننده بر موضعدر (تكتم) مضارع مؤنث مجهول بنیه سیله بر خاتون اسمیدر و زمزم قیوسنك اسمیدر جرهم
وقعه سندنصكره مكتوم قالمشیدی (الكتمة) تمره وزننده كلمه معناسنه در یقال ماراجعته كتمة ای كلمة (كتم) صرد
وزننده بر بلده آدیدر (الكثم) كافك فتحی و ثای مثلثه نك سكونیله خیار مقوله سی سرد جه نسنه یی اغزده اصروب
قوپرمق معناسنه در یقال كثم الخیار ونحوه كثما من الباب الاول اذا ادخله فی فیه و كسره و تركش مقوله سی نسنه یی
سوكوب بوزمق معناسنه در یقال كثم الكنانة اذا نكثها و ایزسورمك معناسنه در یقال كثم الاثر اذا اقتصه و برآدمی
بر نسنه دن صرف و تحویل ایلمك معناسنه در یقال كثمه عن الامر اذا صرفه و بریكدرمك معناسنه در یقال كثم الشیء
اذا جمعه و بر نسنه یه پك یقین وارمق معناسنه در یقال كثمه كثما من الباب الرابع اذا دنا منه و اویالنوب كیجكمك معناسنه در
یقال كثم الرجل اذا ابطأ (الاكثام) همزه نك كسریله پك یقلشمق معناسنه در یقال اكثمك الصید ای قاربك و طولدرمق
معناسنه در یقال اكثم القربة اذا ملأ ها و كیزلنوب صقلنمق معناسنه در یقال اكثم فی بیته اذا تواری (الاكثم) احمر
وزننده قرنی كنكیش آدمه و پك طوق آدمه دینور نته كه تاء ایله اكثم دخی بو معنایه در یقال رجل اكثم ای الواسع البطن
و الشبعان و طریق واسعه دینور و یری و یومری فرجه دینور و اكثم بن الجون صحابیدر و اكثم بن صیفی حكام
عربدندر و یحیی بن اكثم القاضی العلامه معروف ذاتدر مأمون خلیفه متعه یی اباحه ایتمشیكن منع و صرف ایدن
ذاتدر رحمه الله تعالی (التكثم) تفعل وزننده توقف معناسنه در یقال تكثم الرجل اذا توقف و تحیر اولمق معناسنه در
یقال تكثم الرجل اذا تحیر و اكیلوب ایكی بوكلمك معناسنه در یقال تكثم اذا تثنی و بر نسنه یه پرده لنوب كیزلنمك معناسنه در
یقال تكثم الرجل اذا تواری (الانكثام) انفعال وزننده محزون اولمق معناسنه در یقال انكثم الرجل اذا حزن (المكاثمة)
مفاعله وزننده بر نسنه یه پك یقلشمق معناسنه در یقال كاثمه اذا قاربه و مخالطه معناسنه در یقال كاثمه اذا خالطه
(الكثمة) فتحاتله مشروبدن قانمش خاتونه دینور یقال امرأة كثمة ای الریا من شراب وغیره و ایری منتاره دینور (الكاثمة)
بودخی ایری منتاره دینور یقال كمأة كاثمة و كثمة ای غلیظة (الكثم) فتحتینله شكار صیادك تو لكنه كلمكه دینور
یقـال رماه عن كثم ای عن كثب (الكثحمة) حای مهمله ایله قنفذه وزننده قوری او تلق او فندیسـنه دینور
یقال كثحمة من درین ای حطـام من یبیس و قصبه و طوپ قیورجق صقاله دینـور (الكثحم) قنفذ وزنـنده
صقالی قیصه و طوپ و قیورجق اولان آدمه دینور یقـال رجل كثحم اللحیة و لحیة كثحمة وهی التی كثفت
و قصرت و جعدت (الكثعم) جعفر وزننده فرجی ایری و یومری اولان عورته دینور و قپلانه یاخود پارس دیدكاری
جانوره دینور (الكحمة) شحمه وزننده اهل یمن لغتنده كوزه دینور عین معناسنه در * شارح دیركه صواب اولان
عنب اولمقدر كه اوزمدر (الكیخم) خای معجمه ایله حیدر وزننده اولو و عظیم معناسـنه در و بونكله ملك
و سلطنت و صفلنور یقال ملك و سلطان كیخم ای عظیم (الكخم) كافك فتحی و خانك سكونیله برآدمی اوته قاقوب
یرندن آیرمق معناسـنه در یقال كخمه كخما من الباب الثالث اذا دفعه عن موضعه (الكدم) هدم وزننده اغز
اوجیله قاوره یوب اصرمق علی قول بردمور نسنه ایله دورتوب بره لمك معناسنه در یقال كدمه كدما من الباب الاول
و الثانی اذا عضه بادنی فمه او اثر فیه بحدیدة و آوی سوروب كتمك معناسنه در یقال كدم الصید اذا طرده (الكدمة)
تمره وزننده بره یه و نشانه دینور یقال فی بدنه كدمة ای وسم و اثرة و بدنده یاره و چبان مقوله سی صغالدقدنصكره
قلان یامه یه دینور (الكدمة) فتحاتله حركت معناسـنه در یقال مابه كدمة ای حركة (الكدمة) فرحه وزننده
ایری جثه لو دیشی قیونه دینور یقال نعجة كدمة ای غلیظة (الكدمة) دجنه وزننده شدید و غلیظ الجثه آدمه دینور
جاموس كبی (الكدام) غراب وزننده اوتلنمش چایر كوكنه دینور یرده قیریلوب اورسلنوب قالمغله بغموری كوردكده
یشروب ظهوره باشلیه و اختیار آدمه دینور و یمنده بر موضع آدیدر (كدّام) شدّاد وزننده ابن بجیلة المازنی دركه
فرسان عربدندر (كدام) كتاب وزننده (كدیم) زبیر وزننده (مكدم) معظم وزننده اسامیء رجالدندر (المكدم)

مقعد وزننده مطلب معناسنه مستعملدر نته‌که کدم طلب معناسـنه مستعملدر یقال * کدم فی غیر مکدم * ای طلب فی غیر مطلب یعنی اولمیه‌جق نسـنه طلب ایلدی وبومثل سائردر (الکدم) صرد وزنـنده بر جنس چکرکه درکه سیاه وباشلری یشل اولور (المکدّم) معظم وزنـنده اصرلمغله کوده‌سی برەلنمش انسان وحیوانه دینور یقال حمار مکدّم ای معضض (الاکدام) همزه‌نك کسریله طوتساق کرکی کبی محکم بنده چکلمك معناسـنه‌در یقال اکدم الاسیر علی المجهول اذا استوثق منه (المکادمة) مفاعله وزننده بردابّه یردن اوتی تمامه اوتلیوب بعض یرینی قوپروب دیشلمك معناسنه‌درکه کیروسنی برەلیوب براقور یقال الدابّة تکادم الحشیش اذالم تستمکن منه (الکدامة) ثمامه وزننده اکل اولنمش نسنه‌نك بقیه‌سنه دینورکه مراد دیشلندکدنصکره قلان بقیه‌در یقال بقیت منه کدامة وهی بقیة الشیء المأکول (الکرم) فتحتینله نفاست وعزت وشرف معناسـنه‌درکه لؤم وخساست مقابلیدر یقال به کرم ای ضدّ لؤم * مؤلف بصائرده دیدیکه کرم ایله حضرت باری عزّ شانه صفتلندقده احسان وانعام ولطفی مراد اولور وانسان وصفلنسه آندن ظاهر اولان اخلاق حمیده وافعال پسـندیده مراد اولور واثری ظهور ایلدکجه کریم اطلاق اولنمز پس کرم اصول جهتندن اولمیوب ذاتی ونفسی اولور وبعضلر دیدیکه کرم حرّیته مماثلدر لکن حریت محاسن صغیره وکبیره‌یه اطلاق اولنور وکرم همان محاسن کبیره‌یه مخصوصدر تجهیز غزاة ضمننده انفاق مال کبی وبیکسلره دستگیر اولمق وضعفایه ترتّب ایدن دیت وتکالفی تحمّل ایلمك کبی واشبو ﴿انّ اکرمکم عندالله اتقاکم﴾ آیت کریمه‌سنده کمال ورع وتقوی ایله متصف اولنه اکرم اطلاق اولندیغنك وجهی بودرکه کرم افعال محموده‌دن عبـارت اولوب وافعال محموده‌نك انفس واعزّی کندیسـیله اشرف وجوه قصد اولنان فعل اولوب واشرف وجوه کندیسیله وجه ورضای الهی قصد اولنـان وجه اولمغله برکمسه محـاسن وافعالیله وجه ورضای الهی‌یی قاصد وطـالب اولسه اولکمسه تقا وکمالیله متصف اولسه لاجرم اتقی واکرم اولور وکاه اولورکه کرم ایله اشیای سـائره‌ده وصفلنور انتهی (الکرامة) سلامه وزننده و(الکرم) کذلك فتحتینله و(الکرمة) فتحاتله برکمسه کرم صفتیله متّصف اولمق معناسنه‌در یقال کرم الرجل کرامة وکرما وکرمة من الباب الخامس اذا کان کریما (الکریم) امیروزننده و(الکریمة) هایله و(الکرمة) فرحه وزننده و(المکرم) و(المکرمة) میملرك ضمی وراءنك فتحیله و(الکرام) غراب وزننده‌و(الکرّام) و(الکرّامة) رمّان ورمّانه وزنلرنده صفتلردر کرم ایله متصف آدمه دینور وکریمك جمعی کرماء وکرام کلور کافك کسریله وکرائم کلور غیر قیاس اوزره ورمّان وزننده کرّامك جمعی کرامون کلور * شارحك بیاننه کوره کریمه لفظنده هاء مبالغه ایچوندر انتهی * وکرم لفظی که مصدردر مبالغة وصف اولور مفرد وجمعی ومذکر ومؤنثی مساوی اولور یقال رجل وامرأة کرم ورجال ونساء کرم ای کریم وتقول العرب کرما ای ادام الله کرمالك وبوحمدا وسقیا ماده‌لری کبی فعلی مهجورا مضمردر وکرم ارض طیّبه‌یه وصف اولور یقال ارض کرم ای کریمة طیبة ویقال ارض وارضان وارضون کرم زیرا وجه مذکور اوزره وصف بالمصدردر وتقول العرب افعل کذا وکرامةً لك بالفتح وکرما وکرمة وکرمی وکرمة عین وکرمانا بضم الکافات ولا یظهرون له فعلا یعنی اکرمك کرامة وکراما دیمزلر مصدر ایله فعلدن استغنا ایدرلر افعل کذا حرمة وکرامة تقدیرنده‌در یعنی بن بوایشی محضا سکا حرمة واکراما ایدرم دیمکدر نته‌که افعل کذا حبّا وکرامة لك دخی دیرلر ونعم عین ونعمة عین ونعامی عین دخی دیرلرکه سنك کوزلرك آیدین یعنی ممنون ومنبسط اوله‌جغك ایچون ایدرم دیمکدر ولا افعل ذلك لا حبّا ولا کرامة ولا کراما دخی دیرلر پس افعل کذا ترکیبی متکلم مستقبل اولوب فعل محذوف اکرمك اولور (المکرمان) میمك وراءنك فتحیله خلق ومشربی واسع متحمّل وکریم ورؤف آدمه اطلاق اولنور یقال یامکرمان للکریم الواسع الخلق ویقـال رجل مکرمان (المکارمة) مفاعله وزنـنده باب مغالبه‌ده مستعملدر کرم بابنده یارشمق معناسـنه‌در یقـال کارمه فکرمه کنصره ای عارضه فی الکرم فغلبه (الاکرام) همزه‌نك کسریله و(التکریم) تفعیل وزنـنده حرمت وتعظیم ایلمك معناسـنه‌در یقال اکرمه وکرّمه اذا عظمه ونزهه واکرام اولاد کرام صاحبی اولمق معناسـنه‌در یقال اکرم الرجل اذا اتی باولاد کرام وتکریم السحـاب بلودبك چوق یغمورلو اولمق معناسـندن عبارتدر یقـال کرّم السحاب ویقال کرّم السحاب علی المجهول اذا غزر ماؤه (الکریم) امیروزننده کرملو آدمه دینورکه ذکر اولنور وعفوو سمحی غالب آدمه اطلاق اولنور یقال رجل کریم ای صفوح وکریم لفظنك تثنیه‌سـنده کریمان دینور عرف شرعده حجّ وجهاده اطلاق اولنور ومنه الحدیث ﴿خیر النـاس مؤمن بین کریمین﴾ ای بین الحجّ والجهاد اومعناه بین فرسین یغز وعلیهما اوبعیرین یستقی علیهما وابوان کریمان مؤمنان * شارح دیرکه کرچه مؤمنان کریمان لفظی تفسیردر لکن سیاقك مقتضاسی

مطلب

(اوبین)

او بين ابوين مؤمنين اولمقدر زيرا نهايه‌ده بين ابوين مؤمنين او بين اب مؤمن وابن مؤمن عبارتيله مرسومدر انتهى * وشمول كريم كه اشبو ﴿واعتدنا لها رزقا كريما﴾ آيت كريمه‌سنده واقعدر كثير معناسنه‌در زيرا رزق كثير قليلدن اشرفدر ﴿وقل لهما قولا كريما﴾ آيتنده واقع كريم سهل وملايم معناسنه‌در زيرا قول ملايم قول غليظدن اشرفدر (المكرام) منعام وزننده پك چوق كرم ولطف ايدن آدمه دينور يقال رجل مكرام اى مكرم للناس (الكرامة) سلامه وزننده كرم معناسنه‌دركه ذكر اولندى وعزيزلك معناسنه‌در تقول له علىّ كرامة اى عزازة وكرامه كوپ ودستى قپاغنه دينور ومنه حبا وكرامة نته‌كه حبب ماده‌سنده بيان اولندى وكرامه شيخ امام بخارى اولان محمد بن عثمانك جدّى اسميدر وكرامة بن ثابت الانصارى صحبتنده اختلاف اولندى وكرامه بلود پك چوق يغمورلو اولمق معناسنه‌در يقال كرم السحاب كرامة من الباب الخامس اذا كثر ماؤه وترلا كوبره‌لنمكله اكينى نشو ونمالو وبركتلو اولمق معناسنه‌در يقال كرمت ارضه اذا دملها فزكى زرعها (الاستكرام) كريم نسنه‌يى طلب ايلمك ياخود برنسنه‌يى كريم بولمق معناسنه‌در يقال استكرم الشئ اذا طلبه كريما او وجده كريما (التكرّم) تفعل وزننده و(التكارم) تفاعل وزننده ناسزا نسنه‌دن صاقنوب پرهيز ايلمك معناسنه‌در يقال تكرّم عنه وتكارم عنه اذا تنزّه كويا كه شين ونقيصه‌يى موجب حالاتدن احترازو تباعد ايله نفسنه اكرام ايدوب مكرّم اولدى (المكرم) و(المكرمة) ميملرك فتحى ورالرك ضميله و(الاكرومة) اضحوكه وزننده اسملردر فعل كرم معناسنه‌در عوندن معونه وعجبدن اعجوبه اسم اولدقلرى كبى * شارحك بيانته كوره اوّلكيلرك جمعى مكارم واكرومه‌نك اكاريمدر ومنه يقال انّ اجلّ المكارم اجتناب المحارم ومكرمه طپراغى پاك ومنبت اولان ارضه وصف اولور يقال ارض مكرمة اى كريمة (الكرم) كافك فتحى ورانك سكونيله ياش اوزمه دينور عنب معناسنه وفى الحديث ﴿لاتسموا العنب الكرم فانّما الكرم الرجل المسلم﴾ معلوم اوله‌كه اوزمه كرم اطلاقى شيره‌سندن اتخاذ اولنان خمر كرم وسخا خصلتنه محرّك وسائق اولديغنه مبنيدر فى الاصل وصف اوله‌رق كرم اطلاق اولنمشيدى فتحتينله بعده تخفيفا رايى اسكان قلندى قالديكه كرم حقيقى حضرت كريم وهّاب جلّ شانه صفتيدر بعده مؤمن ومسلم صفتيدر ووجه مذكور اوزره مبالغة موصوف مقامنه قائم اولدى پس نبىّ اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك عنبه كرم تسميه‌سندن نهى ايلملرى حقيقته محمول اولميوب بلكه وجه آتى‌يه رمز واشارتدر يعنى كرم ماده‌سندن مشتقّ ومأخوذ اولان اسم ايله مسمّى اشبو نوع عنب اسم مزبور ايله تسميه‌يه لايق دكلدر بلكه اكا مسلم ومتقى ومؤمن قسمى احقّ واولادر خصوصا حضرت بارى عزّ شانه اسميله مشاركته غيرت وعصبيت مقتضاسى بروجهله تأهيل ايلمك روا دكلدر لاسيما آندن منهىّ اولان خمر اتخاذ اولنوراولمغله اسم مرقومه بردرلو مناسب دكلدر بلكه جفنه وحبله وزرجون كبى اسملر ايله تسميه ايلمك مناسبدر پس كرم ماده‌سندن مأخوذ اسم انجق مسلم ومؤمنه لايقدر فانما الكرم الرجل المسلم قول شريفى فانّما المستحقّ للاسم المشتقّ من الكرم المسلم سبكنده‌در خلاصه‌سى اطلاقى نهى اولميوب استحقاقى نهى اولور * شارح ديركه بوماده‌لرده عنبدن مراد اوزمك اصمه‌سيدركه تكاك تعبير اولنور وحالا السنهٔ ناسده كرم اوزم باغنده مستعملدر وكرم قلاده‌يه دينور يقال جاءت وفى عنقها كرم اى قلادة ومولوزدن وطاشلردن پاكيزه اولان ارضه اطلاق اولنور وبوغمق تعبير اولنان كردانلقدن برنوعك اسميدر بعضلر ديديكه بنات كرم بركونه نسوان پيرايه‌سيدركه جاهليتده اتخاذ واستعمال ايدرلر ايدى جمعى كروم كلور (كرم) فتحتينله برموضع آديدر (كرمى) سكرى وزننده تكريت قضاسنده برقريه آديدر (كرمان) كافك فتحيله وبعضا كافى مكسور اولور ياخود كافك كسرى لحندر ايرانده فارس ايله سجستان بيننده براقليم عرفى آيدر وغزنه ايله مكران قربنده بربلده آديدر وكرمانى بن عمروكه كافك كسريله‌در محدّثدر (الكرمة) تمره وزننده برموضع آديدر وطبس قضاسنده برقريه آديدر وكرمه شول جوز طرزنده دكرميجه كميكه دينوركه قالچه باشنده اويلغك نهايتنده اولور (كرمه) غرفه وزننده يمامه‌ده برناحيه آديدر (الكريمة) سفينه وزننده آدمك برونه اطلاق اولنور يقال كريمتك اى انفك ومطلقا شريف اولان عضوه اطلاق اولنور اذن وعين ويد كبى (الكريمتان) تثنيه بنيه‌سيله انسانك ايكى كوزينه اطلاق اولنور (كرم) جبل وزننده (كرام) كتاب وزننده (كريم) عزيز وزننده (كريمه) سفينه وزننده (كريم) زبير وزننده (مكرّم) معظم زننده (مكرم) مجمل وزننده اسامئ ناسدندر (كرّام) شدّاد وزننده يودخى اساميدندر محمد بن كرّام كه كرّاميه طائفه‌سنك رئيس ومقتد اليدر وآنلر مشبهه طائفه‌سيدركه خداى متعال جوهر درعرش اوزره مماسّ ومستقرّ درديرلر تعالى الله عن ذلك علوا كبيرا (التكرمة) تانك فتحى ورانك كسريله تكريم معناسنه‌دركه تفعيلدن مصدر ثانيدر * شارحك بيانته كوره بوشواذدندر زيرا تفعله وزنى معتله

مطلب

مخصوص صدر و مصباحده تکریمدن اسم اولمق اوزره مرسومدر و تکرمه اسم اولور یصدغه دینور و ساده معناسنه
(کرمیه) صردیّه وزننده برقریه آدیدر (کرمینیه) فتحتینله و یانك تشدیدیله و تخفیفیله یاخود کرمینه بخاوا ایالتنده
بربلده آدیدر (الکرتیم) تای فوقیه ایله قندیل وزننده بالته یه دینور یقال کسره بالکرتیم ای بالفأس (الکرتوم) عصفور
وزننده دوزو یالچین طاشه دینور و اطرافندن یوکسك اولان اوزون اوزادی ارضه دینور و بنو عذره یه مخصوص
برحرّه آدیدر (کرثمه) کافك و ثای مثلثه نك فتحیله ابن جابر بن هراب درکه بنی سامة بن لؤی نسبی رجالندندر
(الکردم) جعفر وزننده بودور آدمه دینور و بهادره دینور یقال هو کردم ای شجاع و کردم بن سفیان و کردم بن ابی
السنابل یاخود کردم بن ابی السائب در و کردم بن قیس صحابه لردر و کردم بن شعبه درید بن الصمه نك قاتلیدر
(الکردوم) عصفور وزننده بودخی بودوره دینور (الکردمة) دحرجه وزننده بودور آدمك سکرتمسی کبی سکرتمك
علی قول بریان اوزره ینکج کبی سکرتمك معناسنه در یقال کردم الرجل اذا عدا عدو القصیرا و علی جنب و احدو عسکری
برارایه کتورب یصامق معناسنه در یقال کردم القوم اذا جمعهم و عبأهم (التکردم) تدحرج وزننده برنسنه دن
خوفله سکردوب کتمك معناسنه در یقال تکردم الرجل اذا عدا فزعا (الکرزم) زای معجمه ایله جعفر وزننده بالته یه
دینور و قصه برونلی آدمه دینور یقال رجل کرزم ای قصیر الانف و بر رجل آدیدر (الکرزیم) قندیل وزننده
بودخی بالته یه دینور و بلیهٔ شدیده یه دینور جمعی کرازیمدر (الکرزم) قنفذ وزننده کثیر الاکل کمسه یه دینور یقال
رجل کرزم ای الکثیر الاکل (الکرزمة) دحرجه وزننده اویله وقتی طعام یمك معناسنه در یقال کرزم الرجل
اذا اکل نصف النهار و کرزمه بر رجل آدیدر (الکرسمة) دحرجه وزننده باشی یره اکوب ساکت و اپسم طورمق
معناسنه در یقال کرسم الرجل اذا ازم و اطرق (الکرشمة) کافك و شین معجمه نك فتحیله یوزه دینور و وجه معناسنه
(الکرشوم) عصفور وزننده چرکین یوزلو آدمه دینور یقال رجل کرشوم ای قبیح الوجه (الکرصمة) صاد
مهمله ایله دحرجه وزننده جنکده دشمنه مقابل اولوب حمله ایلمك معناسنه در یقال کرصم فلان اذا واجه
القتال و حمل علی العدوّ (الکرکم) هدهد وزننده زعفرانه دینور و ساقزه دینور و اصپور دیدکاری نباته دینور
انلردن برر قطعه یه کرکمه دینور هایله (الکرکمان) عنفوان وزننده رزق و روزی معناسنه در یقال اکل کرکمانه
ای رزقه (الکزم) زای معجمه ایله عزم وزننده ایچلی نسنه یی اول دیشلر ایله قیروب یمك ایچون ایچنی چیقارمق
معناسنه در یقال کزم الشیٔ بمقدّم فیه کزما من الباب الاول اذا کسره و استخرج مافیه لیأکله (الکزم) کتف
وزننده قورقق آدمه دینورکه هرنسنه دن هیبتلنوب خوف ایدر یقال رجل کزم ای هیبان (الکزم) صرد
وزننده نغر دیدکاری قوش اسمیدرکه بلبل قوشیدر (الکزم) فتحتینله بخل و خست معناسنه در یقال به کزم ای بخل
و شدّت اکل معناسنه در و برون قصه لغنه کذلك پرمقلرك قصه لغنه دینور و آتك دوداقلری قالین اوله رق قصه
اولمغه دینور ظاهرا بونلر مصدردر (الاکزم) احمر وزننده وصف مذکور اوزره اولان آته و برونه دینور مؤنثنده
کزماء دینور یقال فرس و انف اکزم و ید کزماء ای قصیر و اکزم بخیله دینور یقال هو اکزم البنان ای بخیل
(الکزوم) صبور وزننده قوجه لقدن دیشلری دوکلمش ناقه یه دینور (الاکزام) همزه نك کسریله انقباض
معناسنه در یقال اکزم الرجل اذا انقبض و طعامی بیقمق درجه سنده چوغه کتمك معناسنه در یقال اکزم
عن الطعام اذا اکثر حتی لایشتهی (التکزیم) تفعیل وزننده اباغك پرمقلری طباندن طرفه اکیلوب قیورق اولمق
معناسنه در یقال فی رجله تکزیم ای تقفیع (التکزّم) تفعل وزننده فاکهه یی قبوغیله یمك معناسنه در یقال
تکزّم الفاکهة اذا اکلها من غیر ان یقشرها (الکزمة) تمره وزننده بدنده صیق و دیرنکلی اولان یاغه دینور
یقال شحمة کزمة ای مکتنزة (الکسعوم) زنبور وزننده حمیر لغتنده حماره دینور میمی زائده در (الکسم)
کسب وزننده و مرادفیدرکه امك چکوب قزانج ایلمك معناسنه در یقال کسم الرجل لعیاله کسما من الباب الثانی
اذا کسب و جنکی قزشدرمق معناسنه در یقال کسم الحرب اذا اوقدها و برنسنه یی ال ایله خرده خرده
اوفاتمق معناسنه در یقال کسم الشیٔ اذا فتته و کسم چوق قوری اوتلغه دینور و برموضع آدیدر (الکیسوم)
طیفور وزننده و (الیکسوم) یعفور وزننده و (الاکسوم) اسلوب وزننده تاب و طراوتلی یاخود چایری چمنی چوق
و صیق باغچه یه و مرغزاره دینور یقال روضة کیسوم و یکسوم و اکسوم ای ندیّة او متراکم النبت و اکسومك جمعی
اکاسم کلور (ابو یکسوم) یعفور وزننده قرآن مبینده مذکور اولان فیلك صاحبیدر یعنی ابرهه نك هدم کعبه
قصدیله جلب و استصحاب ایلدیکی فیلك صاحبی اولان کمسه در (کیسم) حیدر وزننده عربدن بر بطن
پدریدر و خلقنه کیاسم دیرلر حالا منقرضلردر (الکسوم) صبور وزننده هر امورده ایشلك و کارکذار آدمه دینورکه

مصلحت اری تعبیر اولنور یقال رجل کسوم ای ماض فی الامور (کشاجم) شین معجمه وجیمله علابط وزننده بر رجل اسمیدر * شارح دیرکه بو برشاعرك لقبیدر وهر حرفی بر صنعته دالدر کاف کتابت وشین شعر والف ادب وجیم نجوم ومیم موسقی یه دالدر مزبور اشبو صنایعی جامع اولدیغندن کشاجم ایله ملقب اولدی وهر کیمده صنایع مزبوره مجتمع ایسه اکاده اطلاق اولنور ((الکشم)) کافك فتحی وشینك سکونیله پارس دیدکاری جانوره دینور فهد معناسنه وکشم مصدر اولور برونی دیبندن کسمك معناسنه یقال کشم انفه کشما من الباب الاول اذاقطعه باستیصال (الاکشم) بودخی پارسه دینور وخلقتی ناقص اولان آدمه دینور کذلك حسبنده نقصان اولان آدمه دینور (الکشم) فتحتینله برکسه نك خلقتی کذلك حسبی نقصان اولمق معناسنه در یقال کشم الرجل کشما من الباب الرابع اذا کان فی خلقه نقصان وکذا فی الحسب (الکاشم) صاحب وزننده انجدان زومی اسمیدرکه خروس کوزی تعبیر اولنان نباندر (الکصوم) صاد مهمله ایله قعود وزننده برنسنه دن ارقه ویروب کیرو دونمك یاخود مقصده وارمیوب همان کلدیکی یردن دونوب کیرو کلمك معناسنه در یقال کصم الرجل کصوما من الباب الاول اذا ولّی وادبر اورجع من حیث جاء ولم یتمّ الی مقصده (الکصم) خصم وزننده عنف وشدّتله برآدمی اوته قاقق معناسنه در یقال کصم فلانا کصما اذا دفعه بشدّة (الکظم) کافك فتحی وظای معجمه نك سکونیله او یکه یی اظهار ایلیوب هضم ایلمك معناسنه در یقال کظم الغیظ کظما من الباب الثانی اذا ردّه وحبسه وقپویی قپامق معناسنه در یقال کظم الباب اذا اغلقه ونهر وخرق وباجه مقوله سنی سدّ ایلمك معناسنه در یقال کظم النهر والخوخة اذا سدّهما (الکظوم) قعود وزننده دوه کویش کتورمکدن فارغ اولمق معناسنه در یقال کظم البعیر کظوما اذا امسك عن الجرّة وبرکسه خموش واپسم اولمق معناسنه در یقال کظم الرجل علی المجهول اذاسکت (الکظیم) امیر وزننده و(المکظوم) غمکین آدمه دینور یقال رجل کظیم ومکظوم ای مکروب (الکظم) فتحتینله بوغازه دینور علی قول اغزه یاخود بوغرتلغه دینورکه صولوغك مخرجیدر یقال اخذ بکظمه وهو الحلق او الفم او مخرج النفس * شارح دیرکه خلیل وسائرلرك قوللری اوزره کظم ظانك سکونیله مخرج نفسه دینور ظانك حرکه سی همان برشعرده واقعدر سائر معنالر بوندن اخذ وتصویغ اولنمشدر (الکظم) رکع وزننده ساکت واپسم آدملره دینور کاظمك جمعیدر یقال قوم کظم ای ساکتون (الکظامة) کتابه وزننده دره نك اغزنه دینور ونسوانك مثانه سنه دینور وشول قویی یه دینورکه یاننده اولان قویی یه اندن لغم وکاریز ایله صو کچر اوله وترازو باشنك حلقه سنه دینورکه کفه لرك ایپلری اکا بند اولنور ویایك اوست کوشه سی اوجنه باغلنان تصمه یه دینورکه طونج تعبیر اولنور وترازونك باشنده اولان مسماره یاخود ذکر اولنان حلقه سنه دینور ودوه نك برونه باغلدقلری ایپه دینور وشول سکیره دینورکه اوق یلکنه یاخود یلك کچه جك انجه یرینه صاریلور (الکظیمة) سفینه وزننده بودخی بری برینه زیرزمیندن لغم وکاریز کچن قویی یه دینور وصوطولومنه دینور (الکظام) کتاب وزننده برنسنه نك اغزی باغنه دینور ومنه یقال اخذ بکظام الامر ای بالثقة (کاظمه) بر موضع آدیدر (الکعم) کافك فتحی وعینك سکونیله دوه اصرمسون یاخود نسنه یمسون دیو اغزنی باغلمق معناسنه در یقال کعم البعیر کعما من الباب الثالث اذا شدّ فاه لئلا یعض او یأکل وکعم وکعوم قعود وزننده اوپمك معناسنه در یاخود کمال شوق وشرهندن دوداقلری اغزنه الهرق اوپمك معناسنه در یقال کعم المرأة کعما وکعوما اذا قبلها او التقم فاها فی القبلة (المکعوم) و(الکعیم) اصرمسون یاخود نسنه یمسون دیو اغزی باغلنمش دوه یه دینور (الکعام) کتاب وزننده دوه نك اغزینی باغلدقلری باغه دینور (المکاعمة) مفاعله وزننده بودخی اوپمك یاخود دوداقلرینی اغزنه الهرق اوپمك معناسنه در یقال کاعم المرأة اذا قبلها او التقم فاها فی القبلة ومحبوبله برلباس ایچره صارمشوب یاتمق معناسنه در یقال کاعم المرأة اذا ضاجعها فی ثوب واحد بوماده نه رعنا شیوه ومعنالری مشتملدر (الکعم) کافك کسریله سلاحك وسائر نسنه نك قابنه وغلافنه دینور جمعی کعام در کافك کسریله وکعوم در کافك ضمیله وکعوم الطریق یوللرك اغزلرینه اطلاق اولنور (کیعوم) طیفور وزننده بر رجل آدیدر (الکعسم) جعفر وزننده بیان اشکنه دینور (الکعسوم) عصفور وزننده حمار اهلی یه دینور ایکیسنکده جمعلری کعاسم وکعاسیم کلور (الکعسمة) دحرجه وزننده برنسنه دن ارقه چویروب قاچمق معناسنه در یقال کعسم الرجل اذا ولّی هاربا (الکلام) سحاب وزننده سوزه دینور قول معناسنه مفید اولسون غیر مفید اولسون علی قول بنفسه مکتفی اولان سوزه دینورکه اسنادی متضمن تام ومفید اولان سوزدن عبارتدر پس قولدن اخصّ اولور یقال اتی بکلام طیب وهو القول اوما کان مکتفیا بنفسه مترجم دیرکه مصباحده مرسومدرکه کلام فی الحقیقه نفس متکلمده قائم معنادر اکا عبارتله دلالت واشارتله

تنبیه اولنور نته‌که اشبو * انّ الکلام لفی الفؤاد وانما * جعل اللسان علی الفؤاد دلیلا * بیتنده مصرّحدر وذکری
آتی کلم ماده‌سندن مشتقدرکه جرح وتأثیر معناسنه‌در نته‌که جامی اوائل شرح کافیه‌ده بسط ایلمشدر ﴿الکلام﴾
غراب وزننده طپراغی قالین یره‌دینور وطبرستان وقضاسنده برقریه آدیدر ﴿الکلمة﴾ کافک فتحی ولامک کسریله
لفظهٔ واحده‌یه دینور کرك اسم وکرك فعل وحرف اولسون یقال نطق بکلمة فصیحة ای بلفظة وکلمه قصیده‌یه
اطلاق اولنور کلمه‌نک جمعی کلم‌در هاسز ﴿الکلمة﴾ کافک کسریله بودخی لفظهٔ واحده معناسنه‌در جمعی کلم‌در
کسره وکسر کبی ﴿الکلمة﴾ تمره وزننده بودخی کلمه معناسنه‌در جمعی کلمات کلور پس اوچ لغت اولمشدر
الکلمة الباقیة یعنی اشبو ﴿وجعلها کلمة باقیة﴾ آیت کریمه‌سنده واقع کلمهٔ باقیه‌دن مراد کلمهٔ توحیددر حضرت
باری عزّ شانه آنی حضرت ابراهیمك اعقابنده ابقا ایلمشدر ﴿کلمة الله﴾ عیسی علی نبینا وعلیه السلام‌در کندیلریله
وکلاملریله انتفاع اولندیغی حسبیله اطلاق اولندی یاخود خلقت وفطرتی بلاأب همان کن امر شریفله وجود
بولدیغنه مبنیدر * مترجم دیرکه یاخود کلام الهی ایله اهتدا اولندیغی کبی کندوسیله اهتدا اولندیغنه مبنیدر
مؤلفك ذکر ایلدیکی وجه ثانی‌یه حضرت آدم ایله وجه ابلغ اوزره اعتراض اولنور بو بابده کتب صوفیه‌ده وجوه
مقنعه مرسوم اولمغله فلیراجع ﴿التکلیم﴾ و﴿الکلام﴾ کذّاب وزننده برآدمه سوز سویلمك معناسنه‌در یقال کلمه تکلیما
وکلاما اذا حدثه ویاره‌لمق معناسنه‌در یقال کلمه اذا جرحه ﴿التکلّم﴾ تفعل وزننده بودخی سوز سویلمك معناسنه‌در
یقال تکلّم الرجل اذا تحدّث ﴿التکالم﴾ تفاعل وزننده بعد المفارقه بری بریله جوابلشمق معناسنه‌در یقال تکالما
اذا تحدّثا بعد تهاجر ﴿التکلام﴾ و﴿التکلامة﴾ تالرك کسری وکافلرك سکونیله وکافلرك کسری ولاملرك تشدیدلریله‌ده
لغتدرو ﴿الکلمانی﴾ سلمانی وزننده ولامك فتحیله‌ده لغتدرو ﴿الکلمانی﴾ کافك ولام مشدّده‌نك کسریله و﴿الکلمانی﴾
کسرتینله ومیمك تشدیدیله وبو ایکی اخیره‌نك نظیرلری یوقدر جمله‌سی هر کلامی جید وپاکیزه ومنقح فصیح
وسخنور آدمه دینور بعضلر دیدیکه کلمانی که کسرتینله ومیمك تشدیدیله چوق سوزلو پرکوی آدمه دینور مؤنثی
کلمانیه‌در ﴿الکلم﴾ کافك فتحی ولامك سکونیله یاره‌یه دینور جرح معناسنه‌در جمعی کلوم‌در وکلام‌در کافك
کسریله یقال وضع المرهم علی کلمه ای جرحه وکلم مصدر اولور یاره‌لمق معناسنه یقال کلمه کلما من الباب الثانی
اذا جرحه ﴿المکلوم﴾ و﴿الکلیم﴾ امیر وزننده یاره‌لویه دینور یقال هو مکلوم وکلیم ای مجروح ﴿الکلثوم﴾ ثای مثلثه
ایله زنبور وزننده یوزی ویناقلری اتلی وطولغون آدمه دینور یقال رجل کلثوم ای الکثیر لحم الخدّین والوجه
وفیل تعبیر اولنان حیوانه دینور علی قول بیوك نوعنه دینور زند فیل معناسنه‌در وسنجق شقه‌سنه دینور وکلثوم
بن الحصین وکلثوم بن علقمه وکلثوم بن هدم بن امرئ القیس اصحابدندر مرقوم کلثوم بن هدم انصاردن شول
ذاتدرکه فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری مدینه‌یه هجرت بیوردقلرنده ابتدا اکا نزیل اولوب خانه‌سنده
درت کون اقامتدنصکره ابو ایّوب الانصاری خانه‌سنه نقل ایلدیلر ﴿امّ کلثوم﴾ بنت رسول الله علیهما السلام‌در
ورضی الله عنها * مترجم دیرکه مؤلف حضرت موسانك همشیره‌سی اسمی اولان کلثوم ذکرندن سکوت ایلدی
جنتده مریم وآسیه کبی آنکدخی تزوّجیله فخر عالم علیه السلام موعود اولمشدر نته‌که جامع الصغیرده مذکوردر
﴿الکلثمة﴾ کافك وثانك فتحیله یوزدورك اولمیه‌رق اتلوجه وطولغونجه اولمغه دینورکه محاسندندر یقال فی وجهه کلثمة
وهی اجتماع لحم الوجه بلا جهومة ﴿المکلثمة﴾ مزعفره وزننده دورك اولمیه‌رق یوزی اتلوجه وطولغونجه اولان
خاتونه دینور یقال امرأة مکلثمة ای بوجهها کلثمة ﴿الکلحم﴾ حای مهمله ایله زبرج وزننده طپراغه دینور ﴿الکلدم﴾
دال مهمله ایله جعفر وزننده صلابتلو نسنه‌یه دینور صلب معناسنه‌در ﴿الکلدوم﴾ زنبور وزننده بودوره دینور
﴿الکلسمة﴾ دحرجه وزننده برآدم ذمتنده اولان حقوقی تکاسلندن ناشی ادا ایلیوب اوزاتمق معناسنه‌در
یقال کلسم الرجل اذ تمادی کسلا عن قضاء الحقوق وسرعتله کتمك معناسنه‌در یقال کلسم الرجل اذا ذهب
فی سرعة وقصد وتوجّه ایلمك معناسنه‌در یقال کلسم الیه اذا قصد ﴿الکلشمة﴾ کافك وشین معجمه‌نك فتحیله
قوجه قاری‌یه دینور یقال تزوّج کلشمة ای عجوزا ﴿الکلصمة﴾ صاد مهمله ایله دحرجه وزننده برنسنه‌دن خوفله
قاچوب کتمك معناسنه‌در یقال کلصم الرجل اذا فرّ هاربا ﴿الکمّ﴾ کافك ضمی ومیمك تشدیدیله جامه‌نك یکنه
دینور فارسیده آستین دیرلر جمعی اکمام وکممه کلور عنبه وزننده * مترجم دیرکه ظاهرا سوبوجه نسنه‌یه ناسك
کمی شکل دیدکلری اشبو کم لباس شکلنه تشبیهه مبنیدر ﴿الکمّ﴾ کافك کسریله خرما یمشنك وسائر اغاج چچکنك
اوزرنده اولان قابه دینورکه قبجوق تعبیر اولنور جمعی اکمه واکمام وکمام کلور کافك کسریله ﴿الکمامة﴾ کتابه وزننده
کمّ معناسنه‌در ﴿الکمّ﴾ کافك ضمیله و﴿الکموم﴾ عموم وزننده اغاجك چچکلری قبجوقلنمق معناسنه‌در یقال کمّت النخلة

كما وكوما على المجهول فهى مكموم و تازه دوه ياوريسى قوّت بولنجه قدر صاحبنك شفقتندن ناشى چول مقوله سيله اورتيلوب بورنمك معناسنه در يقال كمّ الفصيل اذا اشفق عليه فستر حتى يقوى (التكمّى) تشقّى وزننده غشى واحاطه اولنمق معناسنه در يقال القوم تكموا على المجهول اذا اغمى عليهم وغطوا * شارح ديركه اصلى تكمم ايدى ميم اخيره يايه مبدل اولدى * مؤلف بونى معتل بابنده دخى ثبت ايلدى واساسده تكمم عنوانده مرسومدر (الاكمام) همزه نك كسريله لباسه يك ايلمك معناسنه در يقال اكمّ القميص اذا جعل له كمين وآغاجك چچكى قبجوقلنمق معناسنه در يقال اكمت النخلة اذا خرجت اكامها (التكميم) تفعيل وزننده اكمام معناسنه در يقال كممت النخلة بمعنى اكمت (الكمام) و (الكمامة) كافلرك كسريله دوه اصرمسون ديو اغزنه باغلدقلرى باغه دينور (الكمّ) كافك فتحيله برنسنه يى اورتوب بورمك معناسنه در يقال كمّ الشئ كمّا من الباب الاول اذا غطاه و برنسنه نك اغزينى قپامق معناسنه در يقال كمّ الحب اذا سدّ رأسه و ناس بريكمك معناسنه در يقال كمّ الناس اذا اجتمعوا (الكمكام) ثرثار وزننده بردرلو ساقزه دينور على قول يمنه مخصوص ضرو ديدكارى شجرك قرفنه يعنى قشرنه دينور مفرداتده صمغى ايله مفسردركه حصى لبان محرّفى عسلبند ديدكارى بخور اوله جقدر وكمكام طوپاج كوده لى بودوره دينور مؤنثى كمكامه در (الكمة) كافك ضميله دكرمى اولان باش كسوتنه دينور باشى اورتديكيچون يقال جاء وفى رأسه كمة اى قلنسوة مدورة (التكمكم) تزلزل وزننده ذكر اولنان باش كسوتنى كيمك معناسنه در يقال تكمكم الرجل اذا لبس الكمة و بورنمك معناسنه در يقال تكمكم فى ثيابه اذا تغطى (المكمة) ميمك كسريله مذبّه وزننده شول كيسه طرزنده طوربه يه دينوركه اشكك اغزينه چكورلر و اكينجيلرك سوركو تخته سى ديدكارى آلته دينوركه ترلايه تخم صاچدقدنصكره اوزرينى انكله طپراقليوب دوزلدرلر (الاكمة) همزه نك فتحى و كافك كسريله كام لفظنك جمعيدركه ذكر اولندى بومناسبتله آتلرك يم طوربه لرينه اطلاق اولنور (كم) كافك فتحى و ميمك سكون اوزره بناسيله اسم ناقص مبهمدر ايكى وجه اوزره مستعملدر برى عددك مقدارندن سؤال ايچون اولوركه استفهاميه در نقدردر و قاچ نسنه در معناسنه كه فارسيده چندمرادفيدر و برى خبريه اولور كثير معناسنه واستفهاميه اولدقده مابعدنى تميز يت اوزره منصوب ايدر مثلا كم رجلا عندك كبى كه سنك يانكده قاچ آدم واردر ديمكدر وخبريّه اولدقده ربّ كلمه سنك عملى كبى يعنى مابعدنى مجرور ايدر كم درهم انفقت كبى كه سن چوق اقچه ويردك ديمكدر وكاه اولوركه مابعدى مرفوع اولور كم رجل كريم قداتانى كبى و بعضلر ديديكه كم كلمه سى بسيط دكلدر بلكه كاف تشبيهله ماء استفهاميه دن مركبدر الفى حذف اولندقدنصكر تخفيف ايچون ميمى اسكان اولندى وكم كلمه سى كاه اولوركه اسم تامّ اولور بوصورتده اخرى مشدّد اولوب منصرف اولور وهمان مقدار معناسنه اولور تقول اكثر من الكم و الكمية * قال الشارح الكمية المقادير التى يستفهم عنها بكم والكيفية التى يستفهم عنها بكيف (الكنمة) كافك فتحى و نونك سكونيله يارهيه دينور يقال بيده كنمة اى جراحة (كانم) صاحب وزننده سوداندن يعنى زنكى طائفه سندن برصنف آديدر (الكانمى) برشاعر مشهوردر طائفۀ مذكوره دندر (الكوم) نوم وزننده جماع ايلمك معناسنه در يقال كام المرأة يكوم كوما اذا نكحها كذلك ايغر قسراغه اشمق معناسنه در يقال كام الحصان الفرس اذا نزا عليها وكوم نسوانك فرجنه اطلاق اولنور (الكومة) كافك ضميله تپه لى طپراق يغننه دينور (التكويم) تفعيل وزننده طپراغى كومه كومه يغمق معناسنه در يقال كوّم التراب اذا جعله كومة كومة اى قطعة قطعة ورفع رأسها (الكوم) كافك ضميله بربلوك دوه يه دينور (الكوماء) حمراء وزننده اوركجى بيوك ناقه يه دينور (الكوم) فتحتينله ناقه كوماء اولمق معناسنه در يقال كومت الناقة كوما من الباب الرابع اذا كانت كوماء (الاكوم) احمر وزننده يوكسك نسنه يه دينور يقال تلّ اكوم اى مرتفع (الاكومان) تثنيه بنيه سيله انسانك ممه لرينك التى يانلرينه دينور (كام فيروز) فارس اولكه سنده برموضع آديدر (المكامة) ميمك ضميله جماع اولنمش خاتونه دينور اكوامدن اسم مفعولدر يقال امرأة مكامة اى منكوحة (كومه) كافك ضميله برخاتون اسميدر (الاكتيام) افتعال وزننده اياغك پرمقلرينك اوجلرى اوزره اوتورمق معناسنه در يقال اكتام الرجل اذاقعد على اطراف اصابع الرجل (الكيمياء) كافك كسريله اكسيره دينور ياخود شول دارويه دينوركه معدنى يه يعنى طوز وشاب وتنكار وكهرچله وبوره ونوشادر مقوله سنه حل و تركيبله فلك شمسيده يعنى عملنى التونده ياخود فلك قمريده يعنى كومشده اجرا ايدر خلاصه سى اجراسنى حل و عقد ايله تركيب ايلدكدنصكره انكله باقرى التون ياخود كومش ايدرلر * مترجم ديركه مؤلف اكسيرى ماده سنده كيميا ايله تفسير ايدوب و بوراده ابتدا كيميايى اكسير ايله بيان ايلدى بعده حرف ترديد ايله اختلاف كونه ثبت ايلدى ذيل ترديد ايسه اكسيرك معناسيدر و كيميا عندالاكثر يونانيدر حيله و حذق ايله ممزوج صنعت معناسنه در معربى مدّ ايله در و مؤلف كيمياكران اصطلاحيله تفسير ايلمشدر

زیرا آنلر اشیاء مذکوره یه معدنی و معادن سبعه نك هر برینه سیاره نك بریله تعبیر ایدرلر و عندالبعض خیمیا معرّبیدرکه
بنه یونانیدر برءالساعه معناسنه در و علی قول کیمیه معرّبیدرکه عبرانیدر من الله معناسنه در و قالدیکه علم جفرك و کیمیانك
فی نفس الامر صحتنده شبهه یوقدر لکن استخراجلرنده غایت صعوبت واردر ممتنع درجه سنده در عند المحققین
تبدیل صورت نوعیه قبیلندندر و صورت نوعیه نك تبدّلنی بو حقیر مشاهده ایلمشدر برساز لغك باش طرفندن ثلثانه قدر
حیه اولوب هنوز قویرق طرفی ساز اوله رق رأی العین منظورم اولمشدر لکن فن مزبورك استحصالی زهد وورع
و نفوس قدسیه ایله ارتباطه و مکاشفه یه یاخود تعلیم استاد کامله موقوفدر یوخسه بیهوده مباشرت محضا سودای
خام و افنای عمر و مالدرال کیری ایله یوزقاره لغندن غیری مایه سی قالمز حق جلّ وعلا کیمسه یی بومکره مبتلا
ایلمیه ‹الکهم› وهم وزننده شدائد برآدمك کوزینی قورقیدوب جرأت واقدامدن فرومانده ایلمك معناسنه در
یقال کهمته الشدائد کهما من الباب الاوّل اذا جبنته عن الاقدام ‹الاکهام› همزه نك کسریله کوزك نوری
ضعیف و فرسز اولمق معناسنه در یقال اکهم بصره اذا کلّ ورقّ ‹الکهام› سحاب وزننده کسمز کور قلیجه
دینور یقال سیف کهام ای کلیل و تکلمدن عاجز لسانه وصف اولور یقال لسان کهام ای عیّ و کنده وایاغی
آغر قابران آته وصف اولور یقال فرس کهام ای بطیء و عملمانده قوجه و افتاده آدمه وصف اولور یقال
رجل کهام ای مسنّ لاغناء عنده و یقال قوم کهام یعنی مفرد وجمعه وصف اولور ‹الکهیم› امیر وزننده کهام
معناسنه در ‹کیهم› حیدر وزننده بر رجل آدیدر ‹الکهکم› جعفر وزننده بادنجان اسمیدرکه معروف سبزه در
و پك یاشلو قوجه آدمه دینور و هر نسنه دن هیبتلنوب خوف و توحش ایدن آدمه دینور کهکامه دخی دینور
ثرثاره وزننده ‹الکیم› کافك کسریله حمیرلغتنده صاحب معناسنه در

فصل اللام

‹اللؤم› لامك ضمی
و همزه نك سکونیله بر کیمسه الچق و ناکس و فرومایه اولمق معناسنه در یقال لؤم الرجل لؤما من الباب الخامس
ضدّ کرم ‹اللئیم› امیر وزننده و صفدر ناکس و دنیء و فرومایه کیمسه یه دینور جمعی لئام کلور لامك کسریله
و لؤماء کلور کرماء وزننده و لؤمان کلور لامك ضمیله ‹الألأم› همزه نك کسریله برآدمك لئیم اولادی اولمق
یاخود لئیملر خصلتنی اظهار ایلمك معناسنه درکه لئیملك ایلمکدن عبارتدر یقال الأم الرجل اذا ولدالئام اواظهر
خصالهم و چتلاق نسنه یی کندلیوب بتشدرمك معناسنه در یقال الأم القمقم اذا شدّ صدوعه و اصلاح ایلمك
معناسنه در یقال الأم فلانا اذا اصلحه ‹الملأمان› میمك و همزه نك فتحیله و ‹الملأم› مقعد وزننده و ‹اللأمان›
لامك فتحی و ضمیله بالطبع لؤم و دنائتله متصف کیمسه یه دینور یقال یاملأمان و یاملأم و یالأمان و لؤمان ای یالئیم
‹اللأم› لامك فتحیله برآدمی لؤم و خسته نسبت ایلمك معناسنه درکه فلان لئیمدر دیمکدن عبارتدر یقال لأمه لأما
من الباب الثالث اذا نسبه الی اللؤم و اوقه لؤام دیدکاری یلك چورمك معناسنه در یقال لأم السهم اذا جعل علیه
ریشا لؤاما و اصلاح ایلمك معناسنه در یقال لأم فلانا اذا اصلحه و لأم شخص و قالبه دینور و بر رجل اسمیدر و لؤام
دیدکاری یلك چورلمش اوقه دینور ‹التلئیم› تفعیل وزننده و ‹الملاءمة› مفاعله وزننده بو دخی اصلاح ایلمك
معناسنه در یقال لأمه و لاءمه اذا اصلحه و ملاءمه موافقت معناسنه در یقال لاءمه اذا وافقه ‹الالتئام› افتعال وزننده
و ‹التلأم› تفعل وزننده و ‹التلاءم› تفاعل وزننده فاسد نسنه اصلاح اولمق معناسنه در یقال التأم الشیء و تلأم
و تلاءم اذا انصلح ‹الملأم› مقعد وزننده و ‹الملأم› منبر وزننده و ‹الملأم› مصباح وزننده لئیم اولنلری معذور
طوتوب یعنی لؤملرینی بر رعذر و بهانه ایله اوزرلرندن دفع ایله وقایه ایدر اولان آدمه دینور یقال هو ملأم و ملأم
و ملأم ای یعذر اللئام ‹اللأمة› تمره وزننده زرهه دینور درع معناسنه جمعی لأم کلور تمر کبی و لؤم کلور صرد
کبی ‹الاستلأم› لئام اولان قبیله دن تزوّج ایلمکله لئیم قاینلر پیدا ایلمك معناسنه در یقال استلأم اصهارا ای اتخذهم
لئاما و تزوّج فی اللئام وزره کیمك معناسنه در یقال استلأم الرجل اذا لبس اللأمة و برآدمك لئیم پدری اولمق
معناسنه در یقال استلأم فلان الأب ای له اب سوء ‹اللؤام› غراب وزننده شول قوش یلکنه دینورکه بری برینه
ملاءم اوله یعنی قوش قنادنی دوشوردکده ایچ یوزی او بریلکك ارقه سنه کلان یلکدرکه صیق و محکم اولمغله
مقبولدر و لؤام حاجت معناسنه در یقال له لؤام ای حاجة ‹اللئم› و ‹اللئام› لاملرك کسریله مثل و مانند معناسنه در
جمعی الأم کلور امثال کبی و لئام کلور لامك کسریله که لئمك جمعیدر یقال هو لئمه و لئامه ای مثله و شبهه و لئم
ناس بیننده واقع بارشقلغه و صلح و اتفاقه اطلاق اولنور یقال وقع بینهم لئم ای صلح و اتّفاق و باله دینور عسل
معناسنه ‹اللمة› لامك ضمی و میمك تخفیفیله بر نسنه نك مثل و مشاکل و موافقنه دینور و منه قول عمر رضی الله عنه
* و قدزوّجت شابة شیخا فقتلته ایها الناس لینکح الرجل لمته من النساء و لتنکح المرأة لمتها من الرجال * ای شکله و مثله

(وبونك)

وبونك اصلى لؤم ايدى آخرنده اولان هاء وسطندن محذوف اولان همزه دن عوضدر (اللؤمة) همزه وزننده
شول كمسه يه دينوركه كنديسى خلقه اكرام واحساندن بى بهره اولمغله سائرك لطف واحسانى استبعاد وجهيله
حكايه ايدر اوله يقال رجل لؤمة اذا كان يحكى مايصنع غيره يعنى انه لئيم لايعطى ويحكى مستبعدا صنيعة الكريم
ولؤمه چيفتجيلرك بالجمله يات ويراغنه دينور صبان ودمورى وسائرى كبى وشول متاع نفيسه دينوركه پك خوب
وفاخر اولمغله غيره نه بخش ونه اعاره اولنور اوله يقال متاع لؤمة اى يبخل به لحسنه (الملأّم) معظم وزننده
زرهلو وجوشنلو آدمه دينور يقال رجل ملأّم اى مدرّع (اللبم) لامك وبانك فتحيله ارقه ده كورك كميكى
سكريمك معناسنه در تقول لبم كتفى لبما من الباب الرابع اذا اختلج (اللتم) كتم وزننده برنسنه ايله بر كمسه نك
بوغازينه دورتمك معناسنه در يقال لتم منحره لتما من الباب الاول اذا طعنه واورمق معناسنه در يقال لتمه
اذا ضربه وآتمق معناسنه در يقال لتم السهم اذا رماه (اللتم) فتحتينله يارهيه دينور جراحه معناسنه (ملتم)
منبر وزننده و (لتيم) امير وزننده و (لاتم) صاحب وزننده اسامئ ناسدندر (ملاتمات) ميمك ضمى وتانك كسريله
ازد قبيله سندن منشعب برقبيله در اهاليسنه نسبلرندن سؤال اولندقده بزلره بنوملاتم ديرلر ديو جواب ايدرلر
تانك فتحيله پس ملاتم جدلرينك اسمى اولور (اللثم) لامك فتحى وثاى مثلثه نك سكونيله دوه طبانيله طاشلرى
اوفاتمق معناسنه در معناى آتيدن مأخوذدر يقال لثم البعير الحجارة بخفها لثما من الباب الثانى اذا كسرها
ومشت ايله برآدمك اغزينه يابرونه اورمق معناسنه در يقال لثم انفه اذا لكمه وخاتون اغزينه ياشمق طوتمق
معناسنه در يقال لثمت المرأة اذا شدّت اللثام على فمها ومحبوبه نك اغزينى اوپمك معناسنه در يقال لثم فاها
ولثم لثما من الباب الرابع والثانى اذا قبلها (الملثوم) طاش كسمكله مجروح اولان طبانه دينور يقال خفّ ملثوم
اى مرثوم (اللثام) كتاب وزننده نسوانك اغزلرينه طوتندقلرى نقابه دينوركه ياشمق تعبير اولنور يقال جاءت
وعلى فمه لثام اى نقاب (الالتثام) افتعال وزننده و (التلثم) تفعل وزننده خاتون ياشمقلنمق معناسنه در يقال
التثمت المرأة وتلثمت اذا شدّت اللثام على فمه (اللثمة) لامك كسريله بناء نوعدر ياشمق طوتنشنه دينور يقال
هى حسنة اللثمة اى الالتثام (اللثيمية) حيدريّه وزننده خاتون ياشمغى چاپك طوتمغه دينور (اللجام) جيمله كتاب
وزننده دابّه اغزينه اوريلان اويانه دينور لكام فارسى معربيدر ولجام بسطام بن قيسك فرسى اسميدركه بنو النهيم
جماعتندن اخذ ايلمشيدى ولجام نسوانك حيض بزينه اطلاق اولنوركه آت اويانى كبى چكوب بند ايدرلر
ودوه يه مخصوص برتمغا آديدر جمعى لجم كلور كتب وزننده والجمه كلور اسنمه وزننده وعربلر فلان مصلحتندن
صوسز ويورغون بى تاب وتوان عود وانصراف ايلدى ديه جك يرده فلان لفظ لجامه ديرلر نته كه جاء وقد قرض
رباطه ديرلر دامدن خلاص بولان آهو كبى جميع قيوداتنى قطع ايدوب كلدى ديه جك يرده يقال لفظ فلان لجامه
اى انصرف من حاجته مجهودا من الاعياء والعطش (التلجم) تفعل وزننده خاتون حيض بزى طوتمق معناسنه در
يقال تلجمت المرأة اذا شدّ فرجها اللجام (الالجام) همزه نك كسريله آتى اويانلمق ياخود لجام ديدكلرى تمغا ايله
تمغالمك معناسنه در يقال الجم الدابّة اذا البسها اللجام اووسمها به وصو ايچنده اولان آدمك اغزينه قدر
بوريوب چيقمق معناسنه مستعملدر يقال الجمه الماء اذا بلغ فاه (اللجم) صرد وزننده برجانور آديدر على قول
سام ابرص ديدكلرى كلرك اسميدر ياخود قوربغه لره دينور مفردى لجمه در غرفه وزننده (اللجم) ضمتينله لجم
معناسنه در (اللجم) فتحتينله و (اللجام) غراب وزننده كنديسندن تشأم اولنان شيئه دينور (اللجمة) غرفه
وزننده هواء معناسنه در وتپه سى يصى طاغه دينور ودره نك بر ناحيه سنه دينور (اللجمة) فتحاتله طوارك
چهره سنده اويان اوريلان يره دينور (اللجم) رجم وزننده اثواب ديكمك معناسنه در يقال لجم الثوب لجما من الباب
الاول اذا خاطه (التلجيم) تفعيل وزننده بودخى صواغزه قدر بوريوب چيقمق معناسنه در يقال لجمه الماء اذا بلغ فاه
(روضة الجام) ياخود (روضة آجام) مدينهٔ منوّره قربنده برمرغزار اسميدر (ملجم) مكرم وزننده بررجل آديدر
(اللحم) لامك فتحى وحاى مهمله نك سكونيله وفتحيله اته دينور فارسيده كوشت دينور جمعى الحم كلور افلس كبى
ولحوم كلور ولحام كلور ولحمان كلور لامك ضميله وهر نسنه نك اوزرينه وايچنه اطلاق اولنور يقال لحم الثمر اى لبه
ولحم مصدر اولور برايشى محكم قلمق معناسنه در يقال لحم الامر لحما من الباب الاول اذا احكمه وكميكدن ات صويمق
معناسنه در يقال لحم العظم اذا عرقه وقيومجى قيريق نسنه يى ياپشدرمق معناسنه دركه لهملك تعبير اولنور يقال
لحم الصايغ الفضة اذا لأمها وبرآدمه ات يدرمك معناسنه در يقال لحمه لحما من الباب الثالث اذا اطعمه اللحم وبريرده
ايلشوب قالمق معناسنه در يقال لحم الرجل لحما من الباب الرابع اذا نشب فى المكان وقتل اولنمق معناسنه در

يقال لحم الرجل على المجهول اذا قتل (اللحمة) تمره وزننده ات پارچه‌سنه دينور لحمدن اخصدر (اللحمة) غرفه
وزننده خصملغه دينور يقال بينهما لحمة اى قرابة ونسيج اولان ثوبك ارغاجنه دينوركه ارش مقابليدر يقال
هذه لحمة الثوب وهى ماسدى به بين سدى الثوب ولحمة البازى طغانه صيد ايتديكى شكاردن ويريلان ات پاره‌سنه
دينور بو ايكى معنـاده لامك فتحيله‌ده جائزدر يقال هذه لحمة البازى اى مايطعمه مما يصيده ولحمة جلدة الرأس
باش دريسنك ايچ يوزينه دينوركه اته مجاور اولور (الملحمة) مرحله وزننده عظيم القتال اولان وقعه‌يه وجنك
وآشوبه دينور يقال وقعت بينهم ملحمة اى وقعة عظيمة القتل (اللحم) كتف وزننده ارسلانه دينور وكوده‌سى
اتلو تنومند آدمه دينور واتى پك سووب چوق اكل ايدر اولان آدمه دينور وشول خانه‌يه اطلاق اولنوركه انده ناسك
فصل وغيبتى چوق واقع اولور اوله وبه فسر الحديث * ان الله يبغض البيت اللحم * وهو الذى يغتاب فيه الناس
كثيرا ودائمات اكل ايدر ياخود اتدن پك خوشلنور اولان طغان مقوله‌سنه دينور يقال باز لحم اذا كان يأكل اللحم
اويشتهيه (المستلحم) اسم فاعل بنيه‌سيله ارسلانه دينور (اللحيم) اميروزننده بودخى كوده‌سى اتلو تنومند آدمه
دينور يقال رجل لحم ولحيم اى الكثيرلحم الجسـد وات صاحبنه دينور يقال رجل لحيم اى ذولحم وبرنسـنه‌نك
موافق ومشاكلنه دينور يقال هذا لحيم هذا اى وفقه وشكله ومقتوله دينور قتيل معناسنه (اللحامة) كرامه وزننده
برآدمك كوده‌سى اتلو اولمق معناسـنه‌در يقال لحم الرجل لحامة من الباب الخامس اذا كان لحيما وات يمكى پك
سور اولمق معناسنه‌در يقال لحم الرجل اذا كان قرما الى اللحم (اللحم) فتحتينله لحامه معناسنه‌در يقال لحم الرجل
لحما من الباب الرابع بمعنى لحم (اللاحم) صاحب وزننده بودخى شـول طغان مقوله‌سـنه دينوركه دائمات اكل
ايدر اوله ياخود اتدن پك خوشلنور اوله جمعى لواحم‌در ولاحم ذولحم معناسنه‌در نسبت اوزره لابن وتامر كبى
وات يدرن آدمه دينور يقال رجل لاحم اى ذولحم وكذا مطعم اللحم (الملحم) محسن وزننده دائمانا سه ات اطعام ايدر
اولان آدمه دينور يقال رجل ملحم اى مطعم اللحم (الملحم) مكرم وزننده ات اطعام اولنان آدمه دينور وبرجنس
بزه دينور * شارحك بيانه كوره ارشى ايپك وارغاجى ايپك اولميانده وملحم صكره‌دن برقومه ملحق اولان آدمه
دينور يقال هو ملحم بهم اى ملصق (اللحّام) شدّاد وزننده ات صاتيجى‌يه دينور (المتلاحمة) حانك كسريله
شول باش ياريغنه دينوركه اته تأثير ايدوب لكن باش كميكى اوزره سمحاق ديديكى بوققه زاره ايرشمامش اوله يقال
شجة متلاحمة اذا اخذت فى اللحم ولم تبلغ السمحاق وشـول خاتونه دينوركه فرجنك ايكى طرفلو اتلرى صيق
اولمغله بغايت طاره‌جق اوله على قول فرجى بتشـك اولانه دينوركه آصلق تعبير اولنور يقال امرأة متلاحمة
اى ضيقة ملاحم الفرج اورتقاء (الالحام) همزه‌نك كسريله برآدم بركمسه‌يه قدرت بولوب سبّ ودشنامله عرض
وناموسـنه خلل ويرمك معناسـنه‌در يقال الحم عرض فلان اذا امكنه منه يشتمه وطوار يولده طوروب ضربه
محتاج اولمق معناسـنه‌در يقال الحمت الدابّة اذا وقفت ولم تبرح فاحتيجت الى الضرب وجلّاه بزه ارغاج آتوب
طوقومق معناسـنه‌در يقال الحم الثوب اذا نسجه ومنه المثل * الحم ماسديت * اى تمم مابدأت يعنى ارش آتديغك
بزه ارغاج دخى آت كه بزكامل اولسون بومثل شروع ايتديكك ايشى ناقص قومييوب اكمال واتمام قيل ديه‌جك يرده
ضرب اولنور والحام برآدمك خانه‌سنده ات چوق اولمق معناسنه‌در يقال الحم الرجل اذا كثرفى بيته اللحم وآكين
دانه‌لنمك معناسنه‌در يقال الحم الزرع اذا صارفيه حبّ (ابو اللحام) شدّادوزننده تغلب قبيله‌سندن برشاعردر
(الاستلحام) يول ايزلمك على قول يولك پك كنكيش اولانى ايزليوب كتمك معناسنه‌در يقال استلحم الطريق اذا تبعه
اوتبع اوسـعه ويول بولالمق معناسـنه‌در يقال استلحم الطريق اذا اتسع وجنكده دشمن اورته‌سـنه دوشمك
معناسنه‌در يقال استلحم الرجل على المجهول اذا وهق فى القتال (الملاحم) ميمك ضمى وحانك فتحيله پك بوكلمش
ايپه دينور يقال حبل ملاحم اى شـديد الفتل (نبىّ الملحمة) وفى المرحمه وزننده اسماء نبويّه دندرعليه الصلوة
والسلام نبىّ القتال معناسـنه‌در بعضلر نبىّ الصلاح وتأليف الناس كانه يؤلف امرالامّة عبارتيله تفسير ايلديلر
معناى اوّله كوره قتال مشركينله مأمور پيغمبردر ديمكدر وثانى‌يه كوره ملحمه كلمه‌سى احكام واصلاح معناسندن
اعتباراولنمغله اموروا حوال ناسى اصلاح واحكام وبينلرينى تأليف وتأنيس امريله مبعوث پيغمبردر ديمك اولور (الالتحام)
افتعال وزننده ياره اوكولمغله اغزى بتشمك معناسـنه‌در يقال التحم الجرح للبرء اذا التأم وجنك قيزيشوب شدّت
بولمق معناسنه‌دركه لحمه كبى ايكى سپاه برى برينه كيرشمكدن عبارتدر يقال التحمت الحرب اذا اشتدّت (اللحاسم)
لامك فتحى وسينك كسريله طاره‌جق دره‌لرك صولرى آقه‌جق يرلرينه دينور لحسم مفرديدر قنفذوزننده (اللخم)
لامك فتحى وخاى معجمه‌نك سكونيله كسمك معناسـنه‌در يقال لخمه لخما من الباب الاوّل اذا قطعه وچهره‌يه طبانچه

(اورمق)

اورمق معناسنه‌در يقال لخمه اذا لطمه ولخم يمنده برقبيله نك آديدر ولخم برآدمك يوزى اتلو وقالين اولمق
معناسنه در يقال لخم الرجل لخما من البـاب الثالث اذا كثر لحم وجهه وغلظ وبونك فعل وتصرفى مهجور
وغيرمستعملدر ﴿اللخم﴾ لامك ضميله دكز بالقلرندن برجنس بالق اسميدركه كوسج ديدكارى بالق اوله‌جقدر ﴿اللخمة﴾
تمره وزننده وجوده عارض اولان فتور وثقلته دينور يقال به لخمة اى ثقل نفس وفترة ﴿اللخمة﴾ فتحاتله و﴿اللخمة﴾
همزه وزننده ثقيل وكرانجان آدمه دينور يقال رجل لخمة ولخمة اى الثقيل الجبس ولحمه فتحاتله طـاغك صرتندن
آشان يوقش يوله دينور وحجازده بروادى اسميدر ﴿اللخام﴾ كتاب وزننده شمارلشمق معناسنه در يقال لاخمه لخاما
اى لاطمه لطاما * شارحك تنصيصى اوزره وكسحاب الفطام نسخه‌لرى غلطدر صواب اولان وككتاب اللطام
اولمقدر نته‌كه مأخذى اولان محكمده اويلجه مضبوطدر ﴿اللخامة﴾ سلامه وزننده بودخى برآدمك يوزى اتلو
وغليظ اولمق معناسنه‌در يقال لخم الرجل لخامة من الباب الخامس اذا كثر لحم وجهه وغلظ لخم كبى بوندن دخى
امثلهٔ مختلفه متصرف دكلدر افعال مهجوره دندر ﴿اللخجم﴾ جيمله جعفر وزننده قرنى واسع دوه‌يه دينور وآچق
يوله دينور يقال طريق لخجم اى واضح وفرجى بارد عورته دينور يقال امرأة لخجم اى الباردة الفرج ﴿اللدم﴾ هدم
وزننده يوزه سله اورمق معناسنه دريقال لدم وجهه لدما من الباب الثانى اذا لطمه وبرآدمه يابرنسنه‌يه پاطرديسى
چاطرديسى ايشيديلور آغر نسنه ايله اورمق معناسـنه در يقـال لدمه بالصخرة اذا ضربه بها ويرتق يمامق
معناسـنه در يقال لدم الثوب اذا رقعه وقولهم رجل فدم ثدم لدم اتباع ﴿اللادم﴾ لدم لفظندن اسم فاعلدر
جمعى لدم در فتحتينله خادم وخدم كبى ﴿التلديم﴾ تفعيل وزننده بودخى لباس يرتغنى يماماق معناسـنه در يقال
لدّم الثوم بمعنى لدمه ﴿الالتدام﴾ افتعال وزننده مضطرب اولمق معناسنه در يقال التدم الرجل اذا اضطرب
ونايحه قارى نوحه ايدركن اللريله سينه سنه اورنمق معناسنه در يقال التدمت المرأة اذا ضربت صدرها فى النياحة
﴿التلدم﴾ تفعل وزننده لباس اسكيوب يرتقلنمغله مرمتلنمك معناسنه در يقال تلدّم الثوب اذا اخلق واسترقع
ومتعدى اولور كهنه لباسى مرمّت ايلك معناسنه در يقال تلدّم ثوبه اذا رقعه ﴿اللديم﴾ اميروزننده اسكى ثوبه
دينوريقال ثوب لديم اى خلق ﴿اللدام﴾ كتاب وزننده يامه‌لره وپينه‌لره دينوركه آنلرايله يرتق ثوب وجزمه مقوله‌لرى
يمانور * شارح ديركه لدام فى الاصل مصدر اولمغله مفرد وجمعه اطلاق اولنور ﴿اللدم﴾ فتحتينله قرابتلرده اولان
حرمتلره دينور مفردى لادم در قرابتى حرمت يامه كبى برى برينه وصل واصلاح ايلديكنه مبنى اطلاق اولندى
ويقولون اللدم اللدم اذا ارادواتوكيد المحالفة اى حرمتنا حرمتكم وبيتنا بيتكم يعنى عربلر تحالف وتعاهدلرى حينده
اللدم اللدم ديرلريمينلرنى وعهدلرنى انكله تاكيد ايدرلرعرض وناموسده وسائر امورواحوالده قطعا تكليف ومغاير تمز
يوقدربرى بريمزايله برلكده‌يزديمكدر ﴿الملدم﴾ منبروزننده و﴿الملدام﴾ مصباح وزننده چكردك قيره‌جق طاشه دينور
وملدم وجودى شيشمان احمق ونادان وثقيل آدمه دينوريقال رجل ملدم اى الاحمق الثقيل اللحيم ﴿امّ ملدم﴾ حمى
عارضه سنك كنيه سيدر لطمه دن ياخود يامه كبى ياپشوب ايلشمكدن مأخوذ در يقال اخذته امّ ملدم وهى الحمى
﴿الالدام﴾ همزه‌نك كسريله برآدمى متصل ايصتمه طوتمق معناسنه‌در يقال الدمت عليه الحمى اذا دامت ﴿اللدمة﴾ تمره
وزننده برخبرك وبرلاقردينك اوجنه وكوشه سنه اطلاق اولنور يامه كبى يقال لدمة من خبر اى طرف منه ﴿لدمان﴾
سلمان وزننده برمعروف صويك آديدر ﴿ملادم﴾ ملازم وزننده بررجل آديدر ﴿اللذم﴾ لامك فتحى وذال معجمه‌نك
سكونيله برنسنه دن عجبه كلمك معناسنه دريقال لذمه الشيء لذمامن الباب الرابع اذااعجبه وبريرده پايدار اولوب طورمق
معناسنه دريقال لذم بالمكان اذالزمه ﴿الالذام﴾ الزام وزننده ومرادفيدريقال الذم فلان بفلان اذا الزمه وبرنسنه‌يه پك
دوشكون اولمق معناسنه دريقال الذم به على المجهول اى اولع ﴿الملذم﴾ مكرم وزننده برنسنه‌يه پك دوشكون آدمه
دينور يقال هوملذم به اى مولع ﴿اللذمة﴾ همزه وزننده اصلا خانه سندن طشره چيقميوب دائما خانه نشين اولان آدمه
دينور يقال رجل لذمة اى لا يفارق بيته ﴿اللزم﴾ لامك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيله و﴿اللزوم﴾ قعود وزننده
و﴿اللزام﴾ و﴿اللزامة﴾ لاملرك فتحيله و﴿اللزمة﴾ و﴿اللزمان﴾ لاملرك ضميله برشيء برنسنه دن اصلا منفك اولميوب
آنكله ثابت ودائم اولمق معناسنه دريقال لزمه لزما ولزوما ولزاما ولزامة ولزمة ولزمانامن الباب الرابع اذا ثبت ودام
معه ﴿الملازمة﴾ مقاتله وزننده‌و ﴿اللزام﴾ قتال وزننده لزوم معناسنه دريقال لازمه ملازمة ولزاما بمعنى لزمه ﴿الالتزام﴾
افتعال وزننده ملازمه معناسنه در يقال التزمه بمعنى لازمه والزام كلمه سنه مطاوع اولور برنسنه‌يى كندى اوزرينه
لازم ايدنمك معناسـنه يقال الزمه الشيء فالتزمه وبرآدمك بيونه صارمشوب دراغوش ايلك معناسنه مستعملدر
يقال التزمه اذا اعتنقه * شارح ديركه ملتزم كعبهٔ معظمه بوندن مأخوذ در ﴿الالزام﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى

برآدمه لازم قلمق معناسنه در يقال الزمه الشئ فالتزمه (اللزمة) همزه وزننده شول شيئه دينوركه ايلشديكى نسنه دن
ياپشقان اوتى كبى ايرلمز اوله يقال هولزمة اى اذا لزم شيئا لايفارقه (اللزام) كتاب وزننده اولومه اطلاق اولنور
وحساب يوم قيامته اطلاق اولنور وبرنسنه يه پك لازم وملازم اولانه دينور يقال هو لزامه اى ملازمه جدا
وفيصل معناسنه دركه ايكى نسنه ميانى فاصل اولاندر ايكى طرفه دخى ملازم اولور (اللزم) كتف وزننده
بودخى فيصل معناسنه در (اللازم) اسم فاعلدر ومنه ضربة لازم اى لازب ووثيل الريّاحى ياخود بشر بن
عمرو بن اهيب فرسنك اسميدر (لزام) قطام وزننده لازمه معناسنه در يقال سبة لزام اى لازمة وكذا ضربة لزام
(الملازم) مداوم وزننده ومرادفيدر ومعانق معناسنه در (الملزم) منبر وزننده جندره ومنكنه تعبيراولنان آلته دينوركه
مجلدلر وقاشجيلر قوللنورلر فارسيده تخته جامه ديرلر (اللزم) فتحتينله برنسنه يى فصل وتمييز ايلمكه دينور
يقال لزمه لزما من الباب الرابع اذا فصله (اللسم) فتحتينله محضا عجز كلامدن ناشى سكوت ايلمك معناسنه در
عقل ورشاد جهتيله اولان سكوته اطلاق اولنمز يقال لسم الرجل لسما من الباب الرابع اذا سكت عيّاً لاعقلا
(الالسام) همزه نك كسريله برآدمه دليل تلقين ايلمك معناسنه در يقال السمه حجته اذا لقنه وبرآدمه برنسنه يى الزام
ايلمك معناسنه در يقال السمه الطريق اذا الزمه اياه وبركمسه يه برنسنه يى طاتدرمق معناسنه در يقال ما السمته
اى ماذقته ونسنه طلب ايلمك معناسنه در يقال السم الشئ اذا طلبه (الاستلسام) بودخى نسنه طلب ايلمك
معناسنه در يقال استلسم الشئ اذا طلبه (اللسوم) لزوم وزننده ومرادفيدر يقال لسمه لسوما من الباب الرابع
اى لزمه لزوما (اللسام) سحاب وزننده داده جق جزؤى نسنه يه دينوركه دادملق تعبير اولنور (اللسم) حسم
وزننده طاتمق معناسنه در يقال مالسم لساما اى ماذاق شيئا (اللضم) لامك فتحى وضاد معجمه نك سكونيله
عنف والحاح ايلمك معناسنه در يقال لضمه لضما من الباب الثانى اذا عنف عليه والحّ (اللطم) لامك فتحى وطانك
سكونيله ال آيه سيله برآدمك يوزينه يابدننك صفحه سنه شمار اورمق معناسنه در يقال لطمه لطما من الباب الثانى
اذا ضربه خدّه او صفحة جسده بالكفّ مفتوحة ومنه المثل * لوذات سوار لطمتنى * يعنى كاشكى بكا طبانجه اوران
قوللرى بلازكلى برقادين اوليدى كه مراداشراف دودماندن برخاتون اوليدى ديمكدر برخاتونه كفؤ وعديلى اولميان
فرومايه دن برعورت سله اورمغله كلام مزبورى تفوّه ايلدى وبرآدمه ادانيدن برى اسائت ايدوب ياخود زباندرازلق
ايلدكده ايراد اولنور ولطم ياپشدرمق معناسنه مستعملدر يقال لطمه به اى الصقه (الملاطمة) مفاعله وزننده
و(اللطام) قتال وزننده بودخى لطم معناسنه در يقال لاطمه ملاطمة ولطاما بمعنى لطمه ومشاركت ايچون
اولور (الملطمان) مقعدان وزننده ملطم لفظندن تثنيه دركه اسم مكاندر ايكى يكاغه اطلاق اولنور (اللطيم)
اميروزننده بريكاغى صقر اولان آته دينور جمعى لطم در لامك ضميله يقال فرس لطيم اى الابيض الملطم وقوشى
آتلرندن طقوزنجى آته دينوركه مجموعى اون اولور ومسك تعبيراولنان عطره دينور ومطلقا نسوانك زلفلرينه
سوردكلرى طيب وعطره دينور وبرپوغور دوه اسميدر وربيعة بن مكدّم وفضالة بن هند الغاضرى فرسلرينك
اسميدر ولطيم باباسى واناسى وفات ايلمش اوغلانه دينورنته كه يتيم باباسى وفات ايلمش اولانه وعجىّ غنىّ وزننده اناسى
وفات ايلمش اولانه دينور يقال غلام لطيم اذا مات ابواه وغلام يتيم اذامات ابوه وعجى اذاماتت امّه * شارح ديركه
بوراده نسخه لر مشوّشدر صواب اولان واللطيم من مات ابواه واليتيم من مات ابوه والعجىّ من ماتت امّه عنوانده
اولمقدر ولطيم شول دوه ياوريسنه دينوركه عادت عرب اوزره سهيل يلدزى طوغدقده چوبان آنك ايكى
قولاغندن طوتوب سهيل يلدزينه قرشو بونى كوردكمى خدا حقيچون من بعد سكا برقطره سود امنك يوقدر ديه رك
يوزينه طبانجه اوروب اناسندن آيروب واناسنك بتون ممه لرينى بند ايليه ومكرّرا لطيم لطيم قيونى صاغمق ايچون
چاغره جق اصواتدندر (اللطيمة) سفينه وزننده بودخى مسك تعبيراولنان طيبه دينور ومسك قونيلان قابه
ياخود مسك چارشوسنه دينور على قول برمحلدن مسك جلب ايدن قافله يه دينور (التلطم) تفعل وزننده چهره
بوزارمق معناسنه در يقال تلطم وجهه اذا اربدّ (التلطيم) تفعيل وزننده مكتوبى مهرلمك معناسنه در يقال
لطم الكتاب اذا ختمه (الملطم) معظم وزننده لئيم وناكسه اطلاق اولنور (الملطم) منبر وزننده هكبه يه توز وطپراق
بيلاشمسون ديو آلتنه فرش ايتدكلرى ميشينه دينور (الالتطام) افتعال وزننده برى برينه طبانجه اورشمق
معناسنه در يقال التطم القوم اذا لطم بعضهم بعضا ودريانك موجلرى برى برينه چارپلق معناسنه مستعملدر
يقال التطمت الامواج اذا ضرب بعضها بعضا (اللاطم) و(الملاطم) ملازم وزننده اسامئ رجالدندر (اللعثمة)
ثاى مثلثه ايله دحرجه وزننده و(التلعثم) تدحرج وزننده بر ايشده عجله واقدام ايلميوب توقف وتانى قلمق

على قول ايركيلوب تأمّل و تبصر ايلمك معناسنه‌در يقال لعثم فى الامر و تلعثم اذا تمكث فيه و توقف و تانى او نكص عنه و تبصره ﴿اللعم﴾ فتحتينله اغزدن اقان سـاليار ديور ﴿اللعذمة﴾ ذال معجمه ايله لعثمه وزننده و مرادفيدر ﴿اللعذمىّ﴾ جعفرىّ وزننده حريص آدمه ديور ﴿التلعذم﴾ تدحرج وزننده نسنه اكل ايلمك معناسنه‌در تقول ماتلعذمنا شـيئا اى ما اكلنا ﴿التلعسم﴾ تلعثم وزننده و مرادفيدر يقال تلعسم فى امره بمعنى تلعثم ﴿اللغام﴾ غين معجمه ايله غراب وزننده دوه‌نك اغزى كپوكنه ديور ﴿اللغم﴾ رغم وزننده دوه اغزندن كپوك صاچمق معناسنه‌در يقال لغم الجمل لغما من الباب الثالث اذارمى بلغامه و برآدمه يقين كردەسى اولميه‌رق مشكوك و مبهمجه برنسنه‌دن صاليق و يرمك معناسـنه‌در يقال لغم فلان اذا اخبر صاحبه بشئ لاعن يقين ﴿الملاغم﴾ ميمك فتحيله ملغمه‌نك جمعيدر اغزك چوره‌لرينه اطلاق اولنوركه مواضع لغـامدر ﴿التلغم﴾ تفعل وزننده اغز اطرافنه نسـنه سورنمك معناسـنه‌در يقـال تلغم بالطيب اذا جعله فى الملاغم و تكلم ايدركـن اغزك اطرافنى اويناتمق معناسـنه‌دركه مراد اورالرينى اوينادەرق تكلم ايلمكدر يقـال تلغموا بالكلام اذا حرّكوا ملاغمهم به ﴿اللغماء﴾ حمراء وزننده چهره‌سى صقر اولان قيونه ديور ﴿اللغم﴾ فتحتينله آزجه طيب و عطره ديور ولسـانك قصبه و عروقنه ديور و مؤثر و مخدّش اولان اراجيف و اكاذيبه ديور ﴿اللغذمى﴾ ذال معجمه ايله جعفرى وزننده و ﴿المتلغذم﴾ متدحرج وزننده شـديد الاكل آدمه ديور ﴿اللفام﴾ فايله كتاب وزننده برون اوجنك اوزرنده‌اولان نقابه ديوركه مراد برونه قدر طوتندقلرى يشمق اوله جقدرنته‌كه اغزه قدر طوتيلانه لثام ديور ﴿اللفم﴾ لامك فتحيله خاتون لفام طوتمق معناسنه‌در يقال لفمت المرأة لفما من الباب الثانى اذا شدّ لفامها وهو ماعلى طرف الانف من النقاب و قيزك برونه كوپه و دوه‌نك برونسه‌لق كچورمك معناسنه‌در تقول لفمته اذا خزمته ﴿التلفم﴾ تفعل وزننده و ﴿الالتفام﴾ افتعال وزننده بودخى خاتون يشمق طوتمق معناسـنه‌در يقال تلفمت المرأة و التفمت اذا شدّت نقابها و تلفم برآدم صارغنك اوجنى اغزندن كتوروب يشمق كبى صارنمق معناسنه مستعملدر يقال تلفم بعمامته اذا تلثم ﴿اللقم﴾ لامك و قافك فتحيله و ﴿اللقم﴾ صرد وزننده يولك كوم و معظم يرينه ياخود وسطنه ديور يقال اخذوا لقم الطريق و لقمه اى معظمه اووسطه ﴿اللقم﴾ لامك فتحيله سرعتله نسنه يمك معناسـنه‌در يقال لقمه لقما من الباب الرابع اذا اكله سريعا و يولك و سـائر نسنه‌نك اغزينى طوتمق معناسنه‌در يقال لقم الطريق و غيره لقما من الباب الاول اذاسدّفه ﴿الالتقام﴾ افتعال وزننده يوتمق معناسنه‌در يقال التقمه اذا ابتلعه ﴿التلقام﴾ و ﴿التلقامة﴾ قرطاس و قرطاسه وزنلرنده و كسرتينله و قافك تشديديله لقمه‌يى بيوك قالدرن آدمه ديور يقال رجل تلقام و تلقامة و تلقام و تلقامة اى عظيم اللقم ﴿اللقمة﴾ لامك ضميله و فتحيله يوتمق ايچون تهيئه اولنان طعمه‌يه ديور ﴿اللقيم﴾ امير وزننده يودلمش نسنه‌يه ديور ﴿الالقام﴾ همزه‌نك كسريله دوه اثناى مشينده اراالق ايلمك معناسنه‌در يقال القم البعير اذاعدا فى اثناء مشيه ﴿لقيم﴾ زبير وزننده و ﴿لقمان﴾ عثمان وزننده اساميدندر و معروف لقمان حكيمك نبوتى بابنده اختلاف اولندى و لقمان بن شيبة بن معيط اصحابدندر و لقمان بن عامر الحمصىّ محدّثدر ﴿الحنطة اللقيمية﴾ زبيريه وزننده برنوع بغدايدركه لقمه كبى ايرى اولور سراة اولكه‌سنده نابت اولور ياخود طائف قضاسنده لقيم نام قريه‌يه منسوبدر ﴿التلقم﴾ تفعل وزننده صو كثرتندن ناشى قرنده برى اوته اوينايوب قورلدامق معناسـنه‌در يقال يتلقم الماء فى بطنه اى يتقبقب من كثرته ﴿اللكم﴾ لامك فتحى و كافك سكونيله يومرق ايله اورمق معناسنه‌در على قول برآدمك كوكسنه اورمق ياخود اوته قاقمق معناسنه‌در يقال لكمه لكما من الباب الثانى اذا ضربه باليد مجموعة او لكزه او دفعه ﴿الملكمة﴾ معظمه وزننده ال ايله ضرب اولنه‌رق ياپلمش اتمك قرصنه ديور يقال قرصة ملكمة اى مضروبة باليد ﴿الملكم﴾ منبر وزننده و ﴿الملكم﴾ معظم وزننده و ﴿اللكام﴾ شدّاد وزننده شول جزمه‌يه ديوركه بغايت پك و محكم اولمغله يورركن طاشلرى ريزه‌ريزه ايدر اوله يقال خف ملكم و ملكم و لكام اى صلب يكسر الحجارة بوراده خفّ دوه طبانى اولمق دخى جائزدر و ملكم معظم وزننده شول جزمه‌يه‌ده ديوركه برونه ياخود بر طرفنه زائد يامه اوريلوب اوزادلمش ياپيودلمش اوله ﴿جبل اللكام﴾ غراب و رمّان وزنلرنده شامده برطاغدركه حما و شيزروا فاميه قصبه‌لرينه مسامت اولوب و براوجى چكيلوب صهيون و شغر و بكاس قصبه‌لرينه اوغرايوب انطاكيه قضاسنده منتهى اولور ﴿ملكوم﴾ ميمك فتحيله مكه‌ده برصويك آديدر ﴿اللمّ﴾ لامك فتحى و ميمك تشديديله جمع ايلمك معناسـنه‌در يقال لمّ الشئ لمّا من الباب الاول اذا جمعه و يقال لمّ الله شعثه اى قارب بين شتيت اموره يعنى حضرت خدا آنك پريشان اولان اموريني ديرنشدروب مجتمع ايليه‌كه خيردعادر و يقال انّ دارنا لمومة اى تجمع الناس و تربّهم و تصلحهم و قونمق معناسـنه‌در يقال لمّ به اذا نزل ﴿الملمّ﴾ ميمك كسريله مجنّ

وزننده شول خاندانه دینورکه دائما قومنی یاخود عشیرت واقرباسنی باشنه جمع ایدوب اکرام واحسان ایدر اوله
یقال رجل ملمّ اذا کان یجمع القوم او عشیرته ویقمهم بمعروفه وشیٔ شدیده دینور یقال شیٔ ملمّ ای شدید (الملمّ)
اسم فاعل بنیه‌سیله بلوغه یاقلشمش اوغلانه دینور یقال غلام ملمّ اذا قارب البلوغ (اللمم) فتحتینله دلیلکه
دینور یقال به لمم ای جنون و صغار ذنوب معناسنه‌در * شارح دیرکه مؤلف کرچه جنون ایله تفسیر ایلدی لکن مادّه
قرب معناسندن اولمغله جنونه قریب یاخود جنّ طوقمسنه قریب برحالت ایله تفسیر اولنمق اصوب ایدی پس
بوکه کوره لسانمزده چالق تعبیر اولان حالت اولور و صغار ذنوب معناسی دخی قرب معناسندندر کویاکه باشلو
کناه اولیوب کناهه قریب بر معنادیمکدر و منه قوله تعالی ❊الذین یجتنبون کبائر الاثم والفواحش الّا اللمم❊ ای صغار
الذنوب و قال الرّاغب وهو مقاربة المعصیة ویعبّر به عن الصغیرة ولمم معنای اوّلده اسم و مصدر اولور ویقال ملموم
ای به لمم (الالمام) همزه‌نک کسریله ذنوب صغاره مباشرت ایلمك معناسنه‌در یقال المّ الرجل اذا باشر اللمم
و قونمق معناسنه‌در یقال المّ به اذا نزل واوغلان بلوغ درجه‌سنه یقلشمق معناسنه‌در یقال المّ الغلام اذا
قارب البلوغ و برنسنه برشیئه یقلشمق معناسنه‌در یقال المت النخلة اذا قاربت الارطاب وافعال مقاربه‌دن کاد
معناسنه استعمال اولنور یقال المّ یفعل کذا ای کاد یفعل کذا و منه الحدیث ❊وانّ مما ینبت الربیع ما یقتل حبطا او یلمّ❊
ای یقرب من ذلك (الالتمام) افتعال وزننده بو دخی قونمق معناسنه‌در یقال التمّ به اذا نزل وزیارت ایلمك
معناسنه‌در یقال التمه اذا زاره (الملموم) مجنونه دینور و مُلمّ معناسنه‌در کما سیجیٔ (اللمة) لامك فتحیله جن
طوقمقدن اولان چارپقلغه دینور یقال اصابته من الجنّ لمة ای مسّ اوقلیل و شدّت معناسنه‌در (العین اللامّة)
بد نظر کوزه دینورکه نیه نظر ایدرسه اصابت ایدر اوله علی قول مطلقا شرّ و فزع و مسّ و مهول مقوله‌سی
حالتلردن خوف ایدر اولان کوزه دینورکه قاین تعبیر اولنور قال الشارح و منه حدیث الدعاء ❊اعوذ بکلمات الله التامّة
من شرّ کلّ سامّة و من کلّ عین لامّة❊ ای المصیبة بسوء او هی کلّ ما یخاف من فزع و شرّ و قال فی النهایة ای ذات
لمم و لذلك لم یقل ملمة و اصلها من الممت لتزاوج قوله سامّة (اللمة) لامك ضمیله یار و صاحب و همدمه دینور یاخود
همسفر اولان یار و رفیقه دینور و برآدمك مونس و الوفی اولان نسنه‌یه و کمسه‌یه دینور مفرد و جمعه اطلاق اولنور
تقول هو و هم لمتی ای صاحبی او اصحابی فی السفر و مونسی (اللمة) لامك کسریله طوقق ضربندن یاییلوب طاغلمش
قازیق تپه‌سنه دینور و قولاق یومشاغندن اشاغی صارقان صاچه دینور جمعی لمم کلور عنب وزننده و لمام کلور
لامك کسریله (ذو اللمه) عکاشة بن محصن فرسنك اسمیدر رضی الله عنه (اللمام) کتاب وزننده لمه‌نك جمعیدر
لامك کسریله نزول و نزله معناسنه اسمدر بعده برآدمی کون آشوری زیارتده استعمال اولندی و منه یقال هو یزورنا
لماما ای غبا (الململم) مدحرج وزننده قلعه کله‌سی و طوپ یوالغی کبی صمصق یوس یوالق مدوّر نسنه‌یه دینور
ملموم دخی دینور یقال شیٔ ململم و ملموم ای مجتمع مدوّر مضموم (الململمة) مدحرجه وزننده فیل خرطومنه دینور
(یلملم) یای تحتیهٔ مفتوحه ایله یاخود الملم که همزه ایله‌در یاخود یرمرم مکه‌یه ایکی مرحله مسافه‌ده برطاغك آدیدرکه
حجاج یمنك میقاتیدر (لم) لامك فتحیله (لمّا) لامك فتحی و میمك تشدیدیله و (الم) و (الما) همزه زیاده‌سیله حروف
جازمه‌در لم کلمه‌سی نفی ماضی ایچون موضوعدر یقال لم یفعل ذلك و لما کلمه‌سی برنیچه معنایه دلالت ایدر اوّل حین و وقت
معناسنه اولور تقول لمّا جاء القوم قاتلناهم ای حین جاء القوم و لم معناسنه اولور تقول آتیتك و لمّا اصل الیك ای لم اصل الیك
و الّا معناسنه اولورکه استثنا ایچون اولور تقول سألتك لمّا فعلت ای الّا فعلت و منه قوله تعالی ❊ان کلّ نفس لما علیها حافظ❊
ای ما کلّ نفس الّا علیها حافظ وکذا قوله تعالی ❊ وان کلّ لمّا جمیع لدینا محضرون ❊ ای ما کلّ الا جمیع لدینا
و قراءة عبد الله ❊ان کلهم لما کذّب الرسل❊ الایه پس جوهرینك لما کلمه‌سی الا معناسنه معروف دکلدر دیو انکاری
جیّد دکلدر (اللملوم) عصفور وزننده کروه و جماعت معناسنه‌در (المّ) هلمّ وزننده و آنده لغتدر تقول المّ الینا ای هلمّ
کما سیذکر فی مادّته (لمّ) لامك کسری و میمك فتحی اوزره بناسیله برحرفدرکه آنکله برنسنه استفهام اولنور اصلی ماء
استفهامیه اولوب اوزرینه لام جارّه داخل و الفی تخفیف اولندی و وقف حالنده آخرینه هاء الحاقیله لمه دخی دیرسن
پس آندن ترکیده نیچون ایله تعبیر اولنور تقول لم ذهبت یعنی نیچون کیتدك (اللملم) فدفد وزننده چوق و یغناق
نسنه‌یه دینور یقال جیش لملم ای کثیر مجتمع (اللملمة) زلزله وزننده برنسنه‌یی یوارلق ایلمك معناسنه‌در طوپ
یوارلغی و کره کبی یقال لملم الحجر اذا اداره (اللوم) نوم وزننده و (اللومی) قصر ایله و (اللائمة) نافله وزننده اسملردر
عذل و عتاب و سرزنش معناسنه‌درکه ترکیده قنامق تعبیر اولنور یقال استحق اللوم و اللومی و اللائمة ای العذل
و لوم و ملام و ملامه میملرك فتحیله مصدرلردر قنامق معناسنه‌در یقال لامه علی کذا یلومه لوما و ملاما و ملامة

اذا عذله ولوم قورقویه دینور وکسلمك معناسنه‌در یقا لیم به اذا قطع ﴿الملیم﴾ مکیل وزننده و ﴿الملوم﴾ مقول وزننده لوم وعتاب اولنمش آدمه ولوم وعتابه مستحق اولانه دینور * مترجم دیرکه بونلر اسم مفعوللردر اسم فاعل لائمدر وبو ماده واوی ایکن یائی کبی ملیم کلمك قیاسه مخالفدر شوب ماده‌سندن مشیب کبی شاذدر نته‌که شافیه شرحنده مشروحدر ﴿الالامة﴾ اقامه وزننده بودخی لوم ایلمك معناسنه‌در یقال الامه بمعنی لامه ولوم وعتاب اولنه‌جق ایش ایشلمك معناسنه‌در علی قول لوم وعتابه سزا ایش صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال الام الرجل اذا اتی مایلام علیه او صار ذا لائمة ﴿التلویم﴾ تفعیل وزننده پك لوم وسرزنش ایلمك معناسنه‌در یقال لومه اذا لامه مبالغة ولام حرفی یازمق معناسنه‌در یقال لوم الکاتب لاما اذا کتبها ﴿الالتیام﴾ افتعال وزننده مطاوعدر لوم وعتابی قبول ایلمك معناسنه‌در یقال لامه فالتام ای قبل منه اللوم ﴿اللوام﴾ زنار وزننده و ﴿اللوم﴾ و ﴿اللیم﴾ رکع وزنلرنده لائم لفظندن جمعلردر یقال رجل لائم وقوم لوّام ولوّم ولیّم ﴿اللوم﴾ فتحتینله ناسه چوق لوم وعتاب ایلمکه دینور ﴿الملاومة﴾ مفاعله وزننده و ﴿التلاوم﴾ تفاعل وزننده بری برینه لوم وعتاب ایدشمك معناسنه‌در تقول لاومته ای لمته ولامنی ویقال تلاومنا کذلك ﴿الاستلامة﴾ لوم وعتابی موجب ایش پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال استلام الرجل الیهم اذا اتاهم بما یلومونه ﴿اللومة﴾ لامك ضمیله شول آدمه دینورکه دائما خلقی لوم وسرزنش ایدر اوله یقال رجل لومة ای ملوم وتوقف وانتظار معناسنه‌در تقول لی فیه لومة ای تلوّم ﴿اللومة﴾ همزه وزننده دائما ناسی لوم وتعییر ایدن آدمه دینور یقال رجل لومة ای لوّام ﴿اللومة﴾ نومه وزننده و ﴿اللامة﴾ موجب لوم اولان ایشه دینور یقال جاء بلومة ولامة ای مایلام علیه ولومه کوجبالنه دینور وقورقویه دینور ﴿التلوم﴾ تفعل وزننده برنسنه‌یه منتظر اولوب طورمق معناسنه‌در یقال تلوّم فی الامر اذا تمکث وانتظر بونده تفعل تجنب ایچون اولغله ملامتدن اجتنابا عجله ایلیوب ظهور امره منتظر اولور ﴿اللام﴾ حال وزننده قورقویه دینور اصلی لومدر لامه کبی یقال به لام ولامة ولوم ای هول وانسانك شخص وقالبنه دینور تقول رأیت لامه ای شخصه ویقینلق قرب معناسنه‌در وشدید شیئه دینور وحروف هجادن برحرفدر اوتوز معنایه دلالتله وارد اولور حرف جرّ اولانی یکرمی ایکی معنایه کلور (١) لام استحقاقدر نحو الحمد لله (٢) لام اختصاص‌در نحو المنبر للخطیب (٣) لام تملیك‌در نحو وهبته لزید (٤) شبه تملیك‌در کقوله تعالی ﴿جعل لکم من انفسکم ازواجا﴾ (٥) لام تعلیل‌در کقوله تعالی ﴿لتکونوا شهداء علی الناس﴾ ومنه ایضا قول امرئ القیس * ویوم عقرت للعذاری مطیتی * ای من اجل العذاری (٦) لام توکید النفی‌در کقوله تعالی ﴿ما کان الله لیطلعکم﴾ (٧) الی معناسنه اولور کقوله تعالی ﴿بان ربك اوحی لها﴾ ای الیها (٨) علی معناسنه‌در کقوله تعالی ﴿وان اسأتم فلها﴾ ای فعلیها ونحو قوله تعالی ﴿ویخرون للاذقان﴾ ای علی الاذقان (٩) فی معناسنه‌در کقوله تعالی ﴿ونضع الموازین القسط لیوم القیامة﴾ ای فی یوم القیامة (١٠) عند معناسنه‌در کقولهم کتبته لخمس خلون ای عند خمس مضین او بقین وبوکه لام تاریخ دخی دینور (١١) بعد معناسنه‌در کقوله تعالی ﴿اقم الصلوة لدلوك الشمس﴾ ای بعده (١٢) مع معناسنه‌در کقول الشاعر * فلما تفرقنا کانی ومالکا * لطول اجتماع لم نبت لیلة معا * ای مع طول اجتماع (١٣) حرف جرّ اولان من معناسنه‌در کقولهم سمعت له صراخا ای منه (١٤) تبلیغ معناسنه‌در کقولك قلت له ای بلغته (١٥) عن معناسنه‌در کقوله تعالی ﴿وقال الذین کفروا للذین آمنوا لو کان خیرا ما سبقونا الیه﴾ ای عن الذین (١٦) لام صیرورةدرکه لام عاقبه ولام مآل دخی دیرلر کقوله تعالی ﴿فالتقطه آل فرعون لیکون لهم عدوا وحزنا﴾ ای انما مآله وعاقبته ومصیره العدواة وکقول الشاعر * فللموت تغذو الوالدات سخالها * کما لخراب الدهر تبنی المساکن * ای عاقبة ذلك (١٧) لام قسم وتعجبدر یعنی تعجب معرضنده قسمه دلالت ایدر وبو لام اسم جلاله مخصوصدر کقول الشاعر * لله یبقی علی الایّام ذو جید * (١٨) قسمدن مجرد اولان لام تعجبدر ویستعمل فی قولهم لله دره ونداء مقامنده دخی استعمال اولنور کقولك یا للماء بکسر اللام ای یاقوم للماء ادعوکم وامّا شاعرك اشبو * یاللرجال لیوم الاربعاء اما * ینفك یحدث لی بعد النهی طربا * بیتنده واقع لاملر جاره‌در لکن مستغاث به ایله مستغاث له بینلرینی فرق ایچون اوّلکی لامی مفتوح ایلدیلر (١٩) لام تعدیه‌در کقولك ما اضرب زیدا لعمرو (٢٠) لام توکیددرکه لام زائده‌در کقوله تعالی ﴿نزاعة للشوی﴾ ونحو قوله تعالی ﴿یرید الله لیبین لکم﴾ (٢١) لام تبیین‌در کقولك سقیا لزید وقوله تعالی ﴿وقالت هیت لك﴾ مترجم حقیر دیرکه مؤلف یکرمی ایکنجی معنادن سکوت ایلدی ظاهرا قلم نسّاخدن ساقط اولمشدر ومغنی اللبیب ترتیبی اوزره ذکر ایلکله آنده لام الملك اوچنجی رتبه‌ده مثبتدر کقوله تعالی ﴿له ما فی السموات وما فی الارض﴾ وبصائرده لام الصله دخی مرسومدر انتهی وجازم اولان لام امردر نحو قوله تعالی ﴿فلیستجیبوا لی ولیؤمنوا بی﴾ وعامل اولمیان لام یدیدر (١) لام ابتدادر کقوله تعالی ﴿وان ربك لیحکم بینهم﴾ (٢) لام زائده‌در کقول الشاعر * امّ الحلیس لعجوز شهربه (٣) لام جوابدرکه لو ولولا

كلمه‌لرينه و قسمه جواب واقع اولاندر نحو قوله تعالى ﴿لو تزيّلوا لعذّبنا﴾ و قوله تعالى ﴿و لو لا دفع الله الناس بعضهم ببعض لفسدت الارض﴾ و قوله تعالى ﴿ تالله لقد آثرك الله علينا﴾ (٤) حرف شرط اوزره ايذان ايچون داخل اولان لامدر يعنى عقبنده كلان جواب قسمه مبنى اولوب شرطه مبنى اولمديغنى اعلام ايچون داخل اولور و اكا لام موطئه و لام مؤذنه دخى ديرلر كقوله تعالى ﴿ ولئن قوتلوا لا ينصرونهم ﴾ (٥) لام تعريفدر نحو الرّجل (٦) اسماء اشارته داخل اولان لامدر نحو تلك * شارح ديركه تلك لفظنده تاء هاء معناسنه‌در و لام ذا معناسنه‌در و كاف مشار اليهادر مؤنثه اشارتدر انتهى (٧) جارّه اولميان لام تعجبدر كقولك لظرف زيد ﴿ اللامية ﴾ يمنده بر قصبه اسميدر ﴿ اللهم ﴾ وهم وزننده وهانك فتحيله بر نسنه‌يى همان بر دفعه‌ده يوتمق معناسنه‌در يقال لهم الشئ لهما من الباب الرابع اذا ابتلعه بمرّة ﴿ التلهّم ﴾ تفعل وزننده و ﴿ الالتهام ﴾ افتعال وزننده لهم معناسنه‌در يقال تلهمه و التهمه بمعنى لهمه و التهام ياورى انا سنك ممه‌سنده اولان سودى هپ اممك معناسنه‌در يقال التهم الفصيل ما فى الضرع اذا استوفاه و لون متغيّر اولمق معناسنه‌در يقال التهم لونه على المجهول اذا تغير ﴿ اللهم ﴾ كتف وزننده و ﴿ اللهم ﴾ صرد وزننده و ﴿ اللهوم ﴾ صبور وزننده و ﴿ الملهم ﴾ منبر وزننده اكول و اينهان آدمه دينور ﴿ اللهمّ ﴾ خدبّ وزننده پك فكر و رشد و انديشه صاحبى لبيب و دانا اوله‌رق كريم و عظيم الكفايه و كثير العطا آدمه دينور جمعى لهمون‌در يقال هو لهمّ اى رغيب الرأى جواد عظيم الكفاية و بحر عظيمه دينور و صويى پاك و بغايت يوكرك آته دينور كذلك صويى پاك و هر خصوصده سائرى سابق آدمه دينور و لهمّ بن جلحب جديس قبيله سندن و فى ذاته سابق و جواد بر كمسه‌در ﴿ اللهم ﴾ زبرج وزننده و ﴿ اللهيم ﴾ قنديل وزننده و ضميله لغتدر بونلرده ذكر اولنان لهم معنالرينه‌در ﴿ امّ اللهيم ﴾ زبير وزننده داهيه‌نك و حمانك واو اومك كنيه‌لريدر خلقى بلع ايتدكلرى ايچون و انلره لهيم دخى دينور ﴿ اللهموم ﴾ عصفور وزننده سودى چوق ناقه‌يه دينور و واسع يارهيه دينور يقال جرح لهموم اى واسع بعض نسخه‌ده خا ايله خرج عنوانده مرسوم اولمغله اولدخى ملايمدر و نسوانك فرجنه دينور و يغمورى چوق بلوده دينور و عدد كثيره دينور و عظيم عسكره دينور و كثير الخير آدمه دينور ﴿ اللهام ﴾ غراب وزننده بو دخى عظيم عسكره دينور ﴿ الالهام ﴾ همزه‌نك كسريله بر نسنه‌يى يوتدرمق معناسنه‌در يقال الهمه الشئ اذا ابلعه و خداى متعال بطريق الفيض عبدك قلبنه بر نسنه‌يى القا و تلقين ايلمك معناسنه‌در معناى مزبوردن مأخوذدر يقال الهمه الله خيرا اى لقنه اياه ﴿ الاستلهام ﴾ خداى متعالدن مطلوب اولان نسنه‌يى قلبه الهام ايلمكى نياز ايلمك معناسنه‌در يقال استلهمه الله الشئ اذا سأله ان يلهمه ﴿ اللهم ﴾ لامك كسريله قوجه اكوزه دينور و مطلقا ياشلو حيوانه دينور جمعى لهوم كلور ﴿ ملهم ﴾ مقعد وزننده خرمالغى چوق بر موضع آديدر ﴿ يوم ملهم ﴾ بنو تميم ايله حنيفه ميانلرنده واقع اولان حرب و قتالدن عبارتدر ﴿ اللهمة ﴾ غرفه وزننده سويقدن بر آوج نسنه‌يه دينوركه بر آتملق تعبير اولنور ﴿ اللهيم ﴾ زبير وزننده واسع تنجره‌يه دينور ﴿ اللهجم ﴾ جعفر وزننده بيوك كاسه‌يه دينور و چكنانمش مسلوك واسع يوله دينور يقال طريق لهجم اى واسع مذلل ﴿ التلهجم ﴾ تدحرج وزننده بر نسنه‌يه دوشكون حريص اولمق معناسنه‌در يقال تلهجم به اذا اولع به و يول چيكنانمش آچق و بللو و ايشلك اولمق معناسنه‌در يقال تلهجم الطريق اذا استبان و اثر فيه السابلة ﴿ اللهذم ﴾ ذال معجمه ايله جعفر وزننده كسكين تمرنه دينور و واسع فرجه دينور ﴿ اللهذمه ﴾ دحرجه وزننده و ﴿ التلهذم ﴾ تدحرج وزننده كسمك معناسنه‌در يقال لهذمه و تلهذمه اذا قطعه و تلهذم اكل ايلمك معناسنه‌در يقال تلهذمه اذا اكله ﴿ اللهزمتان ﴾ لامك و زاى معجمه‌نك كسريله لهزمه‌دن تثنيه‌در قولاق التنده چكه‌لرك نهايت بولدقلرى يرده اولان ايكى طرفلو سيورى كميكلره دينوركه قولاق طوزلرينه مجاورلردر جمعى لهازم كلور ﴿ اللهزمة ﴾ دحرجه وزننده بر آدمك ذكر اولنان كميكلرينى كسمك معناسنه‌در يقال لهزمه اذا قطع لهزمتيه و صقاله قير سچمك معناسنه‌در يقال لهزم الشيب خدّيه اذا خالطهما ﴿ اللهازم ﴾ لامك فتحيله بنو تيم الله بن ثعلبه‌نك لقبيدر ﴿ اللهاسم ﴾ لامك فتحى و سينك كسريله طاره‌جق دره‌لرك صو آقنديلرينه دينور مفردى لهسم‌در قنفذ وزننده ﴿ الليم ﴾ لامك كسريله بارشمغه دينور صلح معناسنه و بر آدمه قدّ و قامتده و شكل و شمائلده شبيه اولانه دينور يقال هو ليمه اى شبهه فى قدّه و شكله و خلقه ﴿ ليمه ﴾ لامك كسريله ساحل بحر عمانده بر قريه آديدر ﴿ الليمون ﴾ لامك فتحيله ثمر معروفدر و كاهجه نونى ساقط اولوب ليمو ديرلر اكثى نوعنك طبيعتنده باد زهريت اولمغله سمومك مجموعنه مقاوم و هر بابده منفعتى عظيم و كثيردر * شارحك بيانه كوره فارسيدن ياخود يونانيدن معرّبدر

فصل الميم

فصل الميم

(المرهم) میمك وهانك فتحیله معروفدركه یاره اوزره وضع اولنان دوای مركبدر تركیده ام تعبیر اولنور جوهری بونی رهم مادّه سنده ذكر ایلمكله وهم ایلمشدر زیرا عربلر مرهمت الجرح دیرلر اكر میمی زائد اولیدی البته رهمت الجرح دیرلر ایدی * شارح دیركه مؤلّف كندیلری رهم مادّه سنده ثبت ومأخذ اشتقاقنی دخی بیان ایلدیلر (الملم) فتحتینله لئیم ودنیّ النفس آدمه دینور یقال هو ملم ای لئیم (الموم) میمك ضمیله معروفدركه تركیده دخی موم دیرلر شمع معناسنه صاحب نهایه نك بیاننه كوره فارسیدن معرّبدر و موم جلاّ ه مكوكنه دینور و پاپوشجی آلاتندن برآلتدر و برسام علتنه دینوركه مادّه سنده بیان اولندی یقال به موم ای برسام و بدن صبیانده تكوّن ایدن پك شدیدجك عارضه سنه دینور (المموم) مقول وزننده برسام علتنه كذلك شدید چچك علتنه اوغرامش آدمه دینور یقال میم الرجل موما فهو مموم اذا اصابه برسام او اشدّ الجدریّ (مامه) حاله وزننده اسامیدندر كعب بن مامه جواد معروفدر (مهیم) مریم وزننده كلمهٔ استفهامدر ماحالك وشانك معناسنه در بعضلر ماوراءك و بعضلر احدث لك شیٔ عبارتیله تفسیر ایلدیلر یقال مهیم ای ماحالك وشانك یعنی حال وشانك نیجه در نه عالمده ونه حالده سن یاخود خانه وعشیرتك نه حالده در ایولر خوشلرمیدر یاخود حوادث دهردن سكا برحادثه ایرشدیمی صاغ واسنمیسن خلاصه سی حال وكیفیتدن سؤال واستفهامدر شارح دیركه ابن مالك توضیحده دیدیكه مهیم اسم فعل امردر اخبرنی معناسنه در ومبرّد كاملده ماالخبر عنوانیله تفسیر ایلدی وزمخشری مقدّمه ده چه خبر ایله بیان ایلدی وسهیلی دیدیكه مهیم لفظی یمانیه در اصلی مه یامن او یا مقبل ایدی بعده ایجاز وتخفیف ایدوب مهیم دیدیلر نته كه ایّ شیٔ كلمه سنده ایش دیرلر ومه اسم فعل امردر بوشله وفراغت ایله معناسنه در و بعضلر اصلی ماهی یامن ایدی دیدیلر ضمیر مؤنث حال وقصّه یه راجعدر (مهما) میمك فتحیله اواخر كتابده حروف لینه بحثنده مرسومدر (میمه) میمك فتحیله اصفهان ایالتنده برناحیه آدیدر (المیم) كسر ایله حروف معجمدن برحرف معلومدر * شارح دیركه لام كبی تمویم فعلندن تصرّف اولنور میم یازمق معناسنه

فصل النون

(النئیم) نسیم وزننده ایكلمك ناله وزاری قیلمق معناسندر علی قول صقندی وایقندی ایله قتی قتی صولومق معناسنه در یاخود پك یابجه سسلنمك یاخود ضعیف ضعیف درمانسز سسلنمك معناسنه در یقال نأم الرجل نئیما من الباب الثانی والثالث اذا انّ اوهو كالزحیر او صوت خفیّ او ضعیف و یای چكرمك معناسنه در یقال نأمت القوس اذ صوّتت وارسلان كوردنمك معناسنه در یقال نأم الاسد اذا صات وآهو ملهمك معناسنه در یقال نأم الظبی اذا صوّت (النأمة) نغمه وزننده ومرادفیدر یقال له نأمة طیبة ای نغمة وسسه دینور یقال سمعت نأمته ای صوته و یقال اسكن الله نأمته و یقال نأمّته مشدّدة ای اماته ایكنجیده نامّه دخی صوت معناسنه در نته كه مادّه سنده مبیندر (الانتئام) افتعال وزننده فوّاره كبی برآدمك آغزندن قبیح وناسزا سوزلر بوشانمق معناسنه در یقال انتأم فلان بقول سوء ای انفجر بالقول القبیح ولفظ مزبور كویا كه نأم فعلندن افتعالدر (النثم) ثای مثلثه ایله لثم وزننده و (الانتثام) افتعال وزننده بدوناسزا سوز سویلمك معناسنه در یقال نثم فلان نثما من الباب الثانی وانتثم اذا تكلّم بالقبیح (نجیرم) نونك ورانك فتحی وجیمك كسریله بصره ده برمحلّه آدیدر آندن وافر علماء ظهور ایلدی (النجم) نونك فتحی وجیمك سكونیله یلدزه دینور جمعی انجم وانجام ونجوم كلور ونجم كلور ضمتینله یقال طلع النجم ای الكوكب ومعرّف باللام اوله رق النجم اولكر یلدزینك علمیدركه فارسیده پروین دینور یقال كبد النجم ای الثریّا مترجم دیركه اولكر اون بریلدزی مشتملدر آلتیسی مرئیدر یدنجسیله حدّت بصر امتحان اولنور فخر انام علیه الصلوة والسلام حضرتلری مجموعنی رؤیت وتعداد ایدرلر ایدی نته كه شفاء شریفده مشروحدر ونجم ساقی اولمیوب قبق وخیار تكلكی كبی یره یایوان ومنبسط اولان نباته دینور یقال بالارض نجم كثیر ای نبات علی غیر ساق ومحدود ومعیّن اولان وقته اطلاق اولنور زیرا عربلر اوقاتی نجم ایله تحدید ایدرلر ونجم معرّف اوله رق بررجل آدیدر واصل و بنیاد معناسنه در یقال هو من نجم صدق ای من اصل صدق ووقت معینده ادا اولنه جق علوفه ووظیفه یه اطلاق اولبور (التنجّم) تفعل وزننده سهر عارضه سندن یاخود عشق دردندن تابصباح اویومیوب یلدزلره باقوب یاتمق معناسنه دركه بین الشعراء انجم شمار اولمق تعبیر اولنور یقال تنجّم الرجل اذا رعی النجوم من سهر او عشق (المنجّم) محدّث وزننده و (المتنجم) و (النجّام) شدّاد وزننده شول كمسه دركه بحسب السیر والمواقیت نجومه نظر ایدر اوله یعنی نجومك طلوع

مطلب

وغروب وسائر اوضاعی فننه آشنا اولغله احوالنی ضبط وتقویم ایدر اوله منجم باشی افندی معلومدر یقال هو
منجم ومتنجم ونجام ای ینظر فی النجوم بحسب مواقیتها وسیرها (النجوم) ظهور وزننده ومرادفیدر یقال نجم
الشیء نجوما من الباب الاول اذا ظهر وطلع ونسنه‌یی جسته جسته ادا ایلمك معناسنه درکه وقت مضروب ومعین
معناسندن یاخود وقت معینده ادا اولنه‌جق وظیفه معناسندن مأخوذدر یقال نجم المال اذا ادّاه نجوما (الانجام)
همزه‌نك کسریله ظهور ایلمك معناسنه‌در یقال انجم الشیء اذا ظهر وطلع ویغمور وصوغوق وحمی مقوله‌سی نسنه
مندفع اولمق معناسنه‌در یقال انجم المطر وغیره اذا اقلع (التنجیم) تفعیل وزننده برنسنه‌یی وقت وقت جسته جسته
ادا ایلمك معناسنه‌در یقال نجم المال اذا ادّاه نجوما (النجمة) تمره وزننده وفتحاتله برنبات معروفدر علی قول
جیمك سکونیله بشقه وفتحیله بشقه برنباتدر مفرداتده نجمه آیرق ایله مفسردر (ذو النجمة) حمارك لقبیدر نبات
مرقومدن خوشلندیغی ایچون (المنجم) مقعد وزننده معدن معناسنه‌در یقال فلان منجم الباطل والضلال
ای معدنه وآچق یوله دینور شاهراه معناسنه (المنجم) منبر وزننده ترازونك دلنی چکوردکاری ارقوری دموره
دینور (المنجمان) مجلسان وزننده و(المنجمان) منبران وزننده ایاغك ایکی یانلرنده اولان سیوریجه کمیکلره
دینورکه ایکی ایاق برارایه دوزجه کتورلدکده بری برینه مقابل اولور بوکه کوره مراد هر ایاغك طبانك ایکی
طرفنده اولان کمیکلر اولورکه اخمصك اوست وآلت طرفلرنده اولان توسکجه کمیکلردر یقال اشتکی منجماه ومنجماه
وهما عظمان ناتئان من ناحیتی القدم * شارح دیرکه لسان العربك بیانه کوره طپوق کمیکی اولورکه یومری کمیکلردر
(النجام) کتاب وزننده بروادی یاخود برموضع آدیدر (النحم) نونك فتحی وحای مهمله‌نك سکونیله و(النحیم)
امیر وزننده و(النحمان) فتحاتله بوغاز آیرتلیوب تنحنح ایلمك معناسنه‌در علی قول زحیر کبیدرکه صقندی
وایقندی ایله قتی قتی بوغازینی صولودوب خرلداتمقدن عبارتدر بلغم اخراجیچون یاخود بوزحیردن زیاده‌در
یقال نحم الرجل نحما ونحیما ونحمانا من الباب الثانی اذا تنحنح او هو کالزحیر اوفوقه وپارس دیدکلری جانور اورمك
معناسنه‌در یقال نحم الفهد اذا صوّت (النحام) شدّاد وزننده چوق تنحنح ایدن آدمه دینور یقال رجل نحام
ای کثیر النحیم وبخیل وجری‌یه دینور کندیدن نسنه طلب اولندقده تنحنح ایدر اولدیغیچون یقال رجل نحام
ای بخیل وارسلانه دینور وسلیك بن السلکه‌نك فرسی آدیدر واصحابدن نعیم بن عبدالله القرشی لقبیدر حقنده
مفخر انام علیه السلام حضرتلری ❁دخلت الجنة فسمعت نحمة من نعیم❁ بیوردقلری ایچون تلقیب اولندی نحمه سعله
معناسنه‌درکه مراد تنحنح صوتیدر وبعضلر دیدیکه مومی الیهك لقبی نحامدر غراب وزننده ونحام برفارس یعنی
برجندی لقبیدر (نحم) فتحتینله نعم کلمه‌سنده لغتدرکه کلمهٔ تصدیقدر * شارحك بیانه کوره بولغت سعدیه‌در
عن لفظنده حن دیدکاری کبی (النحام) غراب وزننده اوردکه شبیه برقوش آدیدر مراد آنقط تعبیر اولنان قوشدر
جوهری نونك فتحی وحانك تشدیدیله تقیید ایلمکله وهم ایلمشدر * شارح دیرکه سهیلی دخی جوهری کبی ضبط ایلمشدر
(النحم) خدبّ وزننده شدتله تنحنح ایدن کمسه‌در (الانتحام) افتعال وزننده اعتزام معناسنه‌در یقال انتحم
علی کذا وکذا اذا اعتزم علیه (النخمة) نونك فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله و(النخامة) ثمامه وزننده اوکسروب
وآخردقده کوکسدن وبوغازدن چیقان بلغمه وبروندن آقان سموکه دینور نخاعه معناسنه ونخمه حسن وجمال
معناسنه‌در یقال له نخمة عجیبة ای حسن (النخم) نونك فتحی وخانك سکونیله وفتحیله‌ده جائزدر اوکسروب
یا آخرمقله کوکسدن یاخود بوغازدن بلغم دفع ایلمك یا بروندن دفع ایلمك معناسنه‌در یقال نخم الرجل نخما من الباب الرابع
اذا دفع بشیء من صدره او من انفه وایرلایوب او ینامق علی قول پك کوزل ایرلامق معناسنه‌در یقال نخم الرجل نخما
من الباب الاول اذا لعب وغنی او هو اجود الغنا (التنخم) تفعل وزننده بودخی آخیرمقله بلغم دفع ایلمك معناسنه‌در
یقال تنخم الرجل اذا دفع بشیء من صدره او من انفه (النخوم) صبور وزننده مصراولکه سنده برسنجاق آدیدر
(النخم) فتحتینله تعب واعیا معناسنه‌در یقال به نخم ای اعیاء * شارحك بیانه کوره مصدر دخی اولور
باب رابعدن (الندم) فتحتینله و(الندامة) سلامه وزننده پشیمان اولمق معناسنه‌در یقال ندم علیه ندما وندامة
من الباب رابع اذا اسف وندم اثر ونشانه دینور (التندّم) تفعل وزننده بودخی پشیمان اولمق معناسنه‌در یقال تندّم
علیه اذا اسف (النادم) و(الندمان) سکران وزننده پشیمان آدمه دینور ندمانك جمعی ندامی کلور سکاری
وزننده ونادمك جمعی ندام کلور کتاب وزننده وندّام کلور زنّار وزننده وندمان ندیم معناسنه‌درکه همبزم شراب
اولان آدمه دینور بونك جمعی ندامی کلور وندام کلور کتاب وزننده وکاه اولورکه ندمان ندیمدن جمع اولور
(الندیم) امیر وزننده و(الندیمة) هاایله همقدح اولان کمسه‌یه دینور جمعی ندماء کلور کرماء وزننده یقال هو ندیمه

اى منادمه پس مطلق مصاحبه نديم اطلاقى توسّع وجهيله‌در ومحمد بن حسن بن نديمه ابوبكر الصيدلانى‌دركه
امام سمعانى شيخيدر ﴿المنادمة﴾ مفاعله وزننده و﴿الندام﴾ قتال وزننده برآدمه بزم شرابده همدم اولمق معناسنه‌در
يقال نادمه منادمة ونداما اذا جالسه على الشراب ﴿الندم﴾ نونك فتحيله زيرك ورشيد وظريف آدمه دينور يقال
رجل ندم اى كيس ظريف ﴿الانتدام﴾ افتعال وزننده قولاى وسهولتلو اولمق معناسنه‌در يقال خذما انتدم
اى ماتيسر ﴿نريمان﴾ نونك فتحيله بررجل علميدركه اعجميدر ﴿نيرمان﴾ نونك فتحيله همدان قضاسنده برقريه آديدر
﴿النزم﴾ عزم وزننده پك اصرمق معناسنه‌در يقال نزمه نزما من الباب الثانى اذا عضّه شديدا ﴿المنزم﴾ منبروزننده
ديشه‌دينور سنّ معناسنه ﴿النزيم﴾ امير وزننده برباغ وبرطوتام سبزه‌يه دينور وبوماده‌لرى كرچه‌ابن‌عباد محيط نام
كتابنده ثبت ايلدى لكن بونلرك مجموعنده صواب اولان باء موحده ايله اولمقدر ﴿النسم﴾ فتحتينله نفس الروح
معناسنه‌دركه بدنده جانك صولوغندن عبارتدر حيات وراحتى موجب حالتدركه مراد صولوق آلوب ويرمكدر
تقول راحة الروح فى نسمها اى فى نفسها ونفس الريح معناسنه‌دركه روزكارك نفسلنوب آهسته وخوش وملايم اسمسندن
عبارتدر جمعى انسام كلور تقول وجدت نسم الريح اى نفسها وبوزلمش وجادّه‌لقدن چيقمش اسكى يوله دينور وسود
وياغلو زفيرقفوسنه دينور وبرجنس قوش آديدركه تويلرينك اوزرلرى يشل اولور بغايت سرعتله پرواز ايدر
مفردى نسمه‌در ﴿النسمة﴾ فتحاتله نسم ايله معناى اوّلده مرادفدركه روحك نفسلنمسندن عبارتدر يقال نسم الروح
ونسمته اى نفسه وانسانه دينور جمعى نسم كلور هاسز ونسمات كلور فتحاتله * شارح ديركه نسم ونسمه نفس روح
معناسنه اولوب بعده نفس وروح وذات معناسنده استعمال اولندى بوملابسه ايله انسانه دخى اطلاق اولندى
يقال والله بارئ النسمة والنسمات اى نفس الروح او النفوس او الانسان ونسمة مملوك ومملوكه‌يه اطلاق اولنور
يقال اعتق نسمة اى مملوكا او مملوكة ونسمه پك پك صولیغه دينوركه ضيق نفسدن منبعث اولوركه علتدر يقال
اصابه نسمة اى ربو ﴿النسيم﴾ اميروزننده بودخى روزكارك نفسلنمسنه دينوركه خوش وآهسته وملايم اسمسندن
عبارتدر تقول وجدت نسيم الرّيح اى نفسها * مترجم ديركه نسيم خوش ولطيف روزكارده دخى استعمال
اولنور نته‌كه صحاحده ومقدّمه‌ده مشروحدر كما قال الشاعر * نسيم الصبا بلغ سلامى اليهم * و﴿نسيم﴾ و﴿نسم﴾
رسم وزننده و﴿نسمان﴾ فتحاتله روزكار اسمك معناسنه‌در يقال نسمت الريح نسما ونسيما ونسمانا من الباب الثانى
اذا هبت ونسيم جانه دينور يقال فلان ثقيل النسيم اى الروح وتره اطلاق اولنور عرق معناسنه و﴿نسم﴾ رسم
وزننده دوه طبانيله يره اورمق معناسنه‌در يقال نسم البعير بخفه نسما اذا ضرب وبرنسنه متغيّر اولمق معناسنه‌در
يقال نسم الشئ اذا تغيّر ﴿النيسم﴾ صيقل وزننده بودخى روزكارك نفسلنمسنه دينور وجادّه اولميان اسكى يوله دينور
﴿النسامة﴾ سلامه وزننده يرچيللو مرج اولمق معناسنه‌در يقال نسمت الارض نسامة من الباب الاوّل اذا نزت ﴿النسم﴾
فتحتينله بودخى برنسنه متغيّر اولمق معناسنه‌در يقال نسم الشئ نسما من الباب الرابع اذا تغير ﴿التنسم﴾ تفعل وزننده
صولوق آلمق معناسنه‌در يقال تنسم الرجل اذا تنفس وروزكار استشمام ايلمك معناسنه‌در يقال تنسم النسيم
اذا تشممه وبرمكان رائحهٔ طيبه ايله معطّر اولمق معناسنه‌در يقال تنسّم المكان بالطيب اذا ارج وتانى وتدريجله
طلب وتحصيل علم ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تنسم العلم اذ تلطّف فى التماسه ﴿المنسم﴾ مجلس وزننده
دوه‌نك طبانه دينور يقال منسم البعير اى خفّه * شارحك بيانه كوره بقنه‌غنه اطلاق اولنور واثر وعلامت
معناسنه‌در تقول وجدت منسما من الامر اى علامة ويوله دينور طريق معناسنه وتوجّه وسلوك ايده‌جك سمت
وجهه دينور يقال الى اين منسمك اى مذهبك ووجهك ﴿المنسم﴾ محدّث وزننده محيى النسمات معناسنه‌دركه
حقيقى حضرت بارئ متعالدر مجازا مملوك آزاد ايدن ومستحقينه ادرار معاش ايدن آدملره اطلاق اولنور ﴿الاناسم﴾
همزه‌نك فتحيله ناس معناسنه‌در كوياكه نسمه‌نك جمعى اولان انسامك جمعيدر ﴿التنسيم﴾ تفعيل وزننده برايشه
ابتدا ايلمك معناسنه‌در يقال نسم فى الامر اذا ابتدأ وقول آزاد ايلمكله احيا قلمق معناسنه‌در يقال نسم النسمة
اى احياها واعتقها ﴿الناسم﴾ قاسم وزننده اولومجل خسته‌يه دينور يقال مريض ناسم اى اشفى على الموت ﴿النشم﴾
نونك وشين معجمه‌نك فتحيله برجنس اغاج اسميدركه اندن ياى دوزيلور ﴿التنشيم﴾ تفعيل وزننده ات بوزلمق
معناسنه‌در يقال نشم اللحم اذا تغيّر وبرنسنه‌يه شروع وابتدا قلمق معناسنه‌در يقال نشم فى الامر اذا ابتدأ
وبرشرّ وكريهه‌يه ايلشوب اوغراشمق معناسنه‌در يقال نشم فى الشرّ اذا اخذ ونشب ويرچيللو اولمق معناسنه‌در
يقال نشمت الارض اذا نزّت وبلند وعالى ايلمك معناسنه‌در يقال نشم الله ذكره اى رفعه ﴿التنشم﴾ تفعل وزننده
بودخى برايشه باشلمق معناسنه‌در يقال تنشم فى الامر اذا ابتدأ وتانّى وتلطفله علم طلب وتحصيل ايلمك

معناسنه در يقال تنشم العلم اذا تلطف فى التماسه ﴿النشم﴾ فتحتينله اوكوز آقلو قاره‌لو بنكلى اولمق معناسنه در يقال
نشم الثور نشما من الباب الرابع اذا كان فيه نقطة بيض وسود ﴿النشم﴾ كتف وزننده آقلو قاره‌لو آلاجه اوكوزه
دينور ﴿المنشم﴾ مجلس وزننده ومقعد وزننده عطر اقسامندن بردرلو خوشبو دانه‌دركه بغايت سنكين اولمغله
ازمسى مشكل اولور بعضلر قرون السنبل ايله تفسير ايلديلر كه سمّ الساعه در فى الحال هلاك ايدر مفرداتده بيش
اقسامندن اولمق اوزره مرسومدر وبعضا سنبل هندى كوكلرينك ارالقلرنده بولنور ومنشم مكه‌ده بر عطاره
خاتون اسميدر پدرينه وجيه ديرلر ايدى عربلر مقاتله مراد ايتدكلرنده آنك عطريله تعطّر ايدوب جنكه توجّه
ومباشرت ايدرلر ايدى بينلرنده قتال مشتد ومقتول كثير اولور ايدى وبو كيفيتى خاصّه‌سندن عدّ ايدرلر ايدى
بناء عليه * اشأم من عطر منشم * بين العرب مثل اولمشدر ومنشم برنوع يمش اسميدركه سياه وبدرايحه اولور وبرموضع
آديدر وحبّ البلسان اسميدر ﴿النصمة﴾ نونك وصادك فتحيله صورت معناسنه دركه مراد مشركلرك پرستش
ايلدكلرى صورتدر ﴿النضم﴾ نونك فتحى وضاد معجمه سكونيله اوزلو وطوتجه بغدايه دينور مفردى نضمه‌در
يقال به نضم كثير اى حنطة حادرة سمينة ﴿النظم﴾ نونك فتحى وظاى معجمه‌نك سكونيله ديزمك معناسنه در يقال
نظم اللؤلؤ نظما من الباب الثانى اذا ألّفه وجمعه فى سلك ونظم منظوم معناسنه كلوركه ديزلمش نسنه‌يه دينور يقال له
نظم اى منظوم وچكركه سوريسنه دينور وجوزاء صورتنده اوچ كوكبك اسميدر * مترجم ديركه كتب هيئتده نظام
عنوانيله مرسوم وساج اياغى شكلنده برى برينه متقارب اوچ خفى كوكب ايله مصوّردر ونظم برموضع آديدر واولكر
ديدكلرى طوپ يلدزلره اطلاق اولنور ودبران ديدكلرى كوكبه دينور ومصدر اولور بالق وكلر قسمى جوفلرنده
انظومتان پيدا ايلمك معناسنه در يقال نظمت السمكة او الضبّ اذا اتى بانظومتان ﴿النظام﴾ كتاب وزننده
نظم كبى مصدردر ديزمك معناسنه در يقال نظم اللؤلؤ نظما ونظاما اذا ألّفه وجمعه فى نظم ونظام ديزى‌يه
اطلاق اولنور انجو ديزيسى وتسبيح ديزيسى كبى جمعى نظم كلور كتب وزننده وبرايشك ثبات وقيامنه مدار وسبب
اولان نسنه‌يه وحالته اطلاق اولنور جمعى انظمه كلور واناظيم كلور يقال هو نظام امره اى ملاكه وسيرت وهدى
وطريقت معناسنه مستعملدر ودأب وعادت معناسنه مستعملدر ونظاما السمكة انظومتان معناسنه در
كما سيذكر ونظام درطوپ منعقد اولان قوملغه دينور ﴿التنظيم﴾ تفعيل وزننده بودخى ديزمك معناسنه در يقال
نظم اللؤلؤ بمعنى نظمه وبالق وكلر قسمى قرنلرنده انظومتان پيدا ايلمك معناسنه در يقال نظمت السمكة والضبّ
بمعنى نظمت ﴿الانتظام﴾ افتعال وزننده و﴿التنظم﴾ تفعل وزننده ديزلمك معناسنه در يقال نظم اللؤلؤ فانتظم
وتنظم وانتظام متعدى اولور مزراغى بر ياندن سانجوب اول بر ياندن چيقارمغله كويا كه ايكى يانى حبه ديزر كبى
مزراغه ديزمك ياخود احشاسنى ديزمك معناسنه مستعملدر يقال انتظمه بالرّمح اذا اختله ﴿النظامان﴾ نونك
كسريله و﴿الانظامان﴾ همزه‌نك كسريله و﴿الانظومتان﴾ همزه‌نك ضميله بالغك وكلرك قرنلرندن ياغدن ايكى
اوزون رشته‌دركه قويرقلرندن تاقولاقلرينه قدر اوزون اولوب جابجا يمورطه‌لرى انلرده ديزيلى اولور ﴿الانظام﴾
همزه‌نك كسريله بالق وكلر قرنلرنده ذكر اولنان يمورطه ديزيسى پيدا ايلمك معناسنه در يقال انظمت السمكة والضبّ
بمعنى نظمت ﴿الانظام﴾ همزه‌نك فتحيله وجه مذكور اوزره ديزيلى اولان يمورطه‌لره دينور وطوپلنوب منعقد
اولان قوملغه دينور وبونجق وتسبيح ديزيسنه دينور ﴿الناظم﴾ و﴿المنظّم﴾ محدّث وزننده و﴿المنظم﴾ محسن وزننده
قرننده ذكر اولنان يمورطه ديزيسى پيدا ايدن بالغه وكلره دينور ﴿النظيم﴾ امير وزننده شول طاغ ارالغنده اولان
دره‌يولنه دينوركه آنده صره صره صوكولجكلرى اوله وشول قيولره دينوركه نسق واحد اوزره صره صره
اولوب برى برينه صوكولجكلرى اوله وبرموضع آديدر ﴿النظيمة﴾ سفينه وزننده برموضع آديدر ﴿النظام﴾ شدّاد
وزننده متكلميندن ابراهيم بن سيار المعتزلى لقبيدر ومحمد بن عبدالجبار الشاعر الاندلسىّ لقبيدر ﴿نظام﴾ كتاب وزننده
اعشى الهمدانىّ كه اسمى عبدالرحمن بن عبدالله بن الحارثدر جدينك جدى اسميدر ومزبور اعشى شاعر مشهوردر
﴿النعيم﴾ نونك فتحيله و﴿النعمى﴾ نونك ضميله و﴿النعمة﴾ نونك كسريله خوش ديرلكه ورفاه وراحته ونظام حال
وماله دينور نعمه كلمه‌سنك جمعى نعم كلور عنب وزننده وانعم كلور افلس وزننده يقال هو فى نعيم ونعمى ونعمة اى
فى خفض ودعة ومال ونعمه فرح ومسرّت معناسنه مستعملدر يقال رأيته فى نعمة اى مسرّة ويد بيضاء صالحه‌يه
دينور نعمى دخى دينور طوبى وزننده يعنى شول خالص وصميم بخشش واحسان وعطيه‌يه دينوركه نفيس وفراوان
اولمغله نائل اولان آدمك امور واحوالنه صالح ومفيد اولور جمعى انعم كلور ونعم كلور عنب وزننده ونعمات كلور
كسرتينله كه اهل حجاز بوكونه اتباع ايدرلر ونعمات كلور عينك فتحيله يقال نال منه النعمة والنعمى اى اليد البيضاء

الصالحة مترجم صحاح بونی جوارحدن اولان یدظنّ ایلمشدر عربلر صمیم وخالص نسنه یه بیضاء اطلاق ایدرلر ﴿التنعم﴾
تفعل وزننده نازو نعمت ورفاه ومعیشتله خوشدل اولوب پرورشلنمك معناسنه در یقال تنعّم الرجل اذا ترفّه بوندن اسم
نعمه در نونك فتحیله ویالن ایاق یوریمك معناسنه در یقال تنعم الرجل اذا مشی حافیا وبرمكان مزاجه موافق وملایم كلمك
معناسنه در یقال اتیت ارضهم فتنعمتنی ای وافقتنی وبرآدمی بریرده طلب ایدوب اراشدرمق معناسنه در یقال تنعّم فلانا
بالمكان اذا طلبه ودابّه یی الحاح واقدامله سورمك معناسنه در یقال تنعّم الدابّة اذا الحّ علیها سوقادائما وپیاده یوریوب
ایاقلرنی قوللنمق معناسنه در یقال تنعّم قدمیه اذا ابتذلهما ﴿النعمة﴾ نونك فتحیله تنعمك معنای اوّلندن اسمدر رفاه وراحتله
اولان دیرلكه دینور یقال هو فی النعمة ای الرفاه ﴿النعمة﴾ نونك كسریله و﴿المنعم﴾ مقعد وزننده مصدرلردر ناز
ونعیم ایچره خوشحال اولمق معناسنه در یقال نعم الرجل ونعم نعمة ومنعما من الباب الرابع والاوّل والثانی ونعم عیشه
اذا رفه ویقال هذا منزل ینعمهم بالحركات الثلاث ویقال ینعمهم كیكرمهم ای كثیر النعمة موافق ﴿التناعم﴾ تفاعل
وزننده تنعّم وترفّه معناسنه در یقال تناعم الرجل بمعنی تنعّم ﴿المناعمة﴾ مفاعله وزننده تنعّم معناسنه در یقال ناعم الرجل
اذا تنعّم وبرآدمی مرفّه ومنعم قلمق معناسنه در یقال ناعمه اذا رفهه وایپی محكم بوكمك معناسنه در تقول ناعم حبلك ای
احكمه ﴿التنعیم﴾ تفعیل وزننده برآدمی نعمتلندیروب رفاه وراحتده قلمق معناسنه در یقال نعمه اذا رفهه وبریره یالین
ایاق وارمق معناسنه در یقال نعمهم اذا اتاهم حافیا وبرآدمك جوابنده نعم دیمك معناسنه در یقال نعم فلانا اذا قال له
نعم وتنعیم مكه یه اوچ یادرت میل مسافه ده برموضع اسمیدر بیت شریفه حلال اولان اطراف محللرك اقربیدر صاغ
طرفنده جبل نعیم وصول جانبنده جبل ناعم نام طاغلر اولمغله تنعیم ایله تسمیه اولندی اندهاولان وادینك اسمی نعماندر
﴿الناعمة﴾ و﴿المناعمة﴾ میمك ضمی وعینك كسریله و﴿المنعّمة﴾ معظمه وزننده نازو نعیمله پرورده اولان خوش عیش
وخوش غدا خاتونه دینور یقال جاریة ناعمة ومناعمة ومنعمة ای حسنة العیش والغذاء وناعم ومناعم ومتناعم تروتازه
وهموار ومستقیم نباته دینور یقال نبت ناعم ومناعم ومتناعم ای سواء وناعم نرم ولطیف نسنه یه دینور یقال ثوب ناعم
ای لین وناعمه باغچه یه ومرغزاره دینور روضه معناسنه ﴿التنعیمة﴾ تای مفتوحه ایله برشجر آدیدركه یپراقلری بغایت
تروناز ك ومطرّا اولور حالا بودیارلرده كل ابریسیم دیدكاری اوله جقدر ﴿المنعّم﴾ معظم وزننده بودخی نرم ولطیف
ونازك نسنه یه دینور یقال كلام منعم ای لین ﴿النعمی﴾ بشری وزننده نعمت ونعیم ویدبیضاء صالحه معنالرینه دركه
آنفا ذكر اولندیلر ونعامی ونعام معناسنه دركا سیذكر ﴿النعماء﴾ نونك فتحی ومدّایله بودخی نعمه كبی یدبیضاء صالحه
معناسنه دركه تفصیل اولندی ﴿الانعام﴾ همزه نك كسریله نعمت احسان ایلمك معناسنه در یقال انعم الله النعمة علیه
وانعمه بها ای احسن وبرآدمی مسرور وفرحناك ایلمك معناسنه كلور ومنه یقال انعم الله بك عینا ای اقربك عین من
تحبّه واقرّ عینك بمن تحبّه یعنی سنك دیداركله سودیكك آدمك كوزینی روشن ایلسون یاخود سنك كوزكی سودیكك
كمسه نك دیداریله روشن ایلسون نته كه ثلاثیدن وباب رابعدن نعم الله بك عینا ونعمك عینادخی بومقامده ایراد اولنور
وبونلرك اعرابلری عنقریب مشروحدر وانعام زیاده قلمق معناسنه مستعملدر یقال انعم ان یحسن ای زاد وبرنسنه ده
مبالغه ایلمك معناسنه در امعان كبی یقال انعم فی الامر اذا بالغ وبریره یالین ایاق وارمق معناسنه در یقال انعمهم اذا
اتاهم حافیا وبرنسنه یی تروناز ك وتاب وطراوتلو قلمق معناسنه مستعملدر ومنه قولهم انعم الله صباحك ای جعله
ذا نعومة ولین وطراءة * شارح دیركه بونده امر صیغه سیله انعم صباحا وانعم مساء وتخفیفله عم صباحا دخی دیرلر
صباحك خیر اولسون مقامنده ﴿النعیم﴾ امیروزننده نعمت معناسنه دركه ذكر اولندی ونعیم الهی خدای متعالك
مخلوقه احسان ایلدیكی عطیه دن عبارتدر یقال مازال علیك نعیم الله ای عطیّته ﴿النعمة﴾ نونك ضمیله انعام كبی
كوزی ایدین قلمق معناسنه مستعملدر یقال نعم الله بك عینا ونعمك نعمة من الباب الرابع ای اقرّ الله بك عین من تحبّه
واقر عینك بمن تحبه ویقال نعم عین ونعمة عین ونعام عین ونعیم عین بفتح النونات ونعمی عین ونعامی عین ونعام
عین ونعم عین ونعمة عین بضم النونات ونعمة عین ونعام عین بكسر النونات ای افعل ذلك انعاما لعینك واكراما
یعنی بن بوایشی سكا محضا محبت واطاعتمدن ناشی ایشلدم تاكه مشاهده ایلدكده دیده لرك روشن اوله وبونلرك
مطلب
جمله سی مهجورا مضمر اولان فعل ایله منصوبلردر * مترجم دیركه نهایه ده مطرّف نعم الله بك عینا تركیبنی تجویز ایلیوب
انعم الله عینا تركیبنی تصویب ایلمشدر لكن زمخشری بك لفظنده بای تعدیه وعینا كلمه سنی مفعول اولان كافدن
تمییز ایلمكله توجیه وتصحیح ایلدی پس معنا نعمك الله عینا دیمكدركه نعم عینك واقرّها سبكنده در واقرّ بك عین من
تحبه معناسنه كوره نعم متعدی اولمغله عینا لفظی مفعولی اولوب وتنوین مضاف الیهدن عوض اولور ووجه
مذكور اوزره بعضا جارّی حذف وفعلی ایصال ایله نعمك عینا دخی دیرلر وانعم الله بك عینا قولنده معنای اوّله كوره

باء حرفی زائده اولور وانعام نعمیه داخل اولمق معناسنه ده کلمکله بو معنا مراد اولورسه باء زائده اولمیوب تعدیه ایچون اولور مطرف ترکیب اولدہ تمیزی فاعل اوزره منتصب تخیل ایلمکله استنکار ایلمشدر (النعم) فتحتینله اغاج یشروب تاب وطراوت بولمق معناسنه در یقال نعم العود نعما من الباب الرابع اذا اخضر ونضر و برآدم خوشدل ومنبسط اولمق معناسنه در یقال نعمه تنعیما فنعم بذلك نعما ای قال له نعم فسر بذلك (النعامة) سحابه وزننده دوه قوشنه دینور مؤنثدر ومذکر اولور نعام اندن اسم جنسدر مفرد وجمعه اطلاق اولنور ومنه المثل * انت کصاحبة النعامة * اصلی بودرکه نسوان عربدن بری بیکس وبی نوا اولمغله امور وخصوصنی عشیرت وجیرانلری تعهد ایدرلر ایدی برکون صحراده کشت وکذار ایدرکن بر دوه قوشی کوردیکه صعرور دیدکاری صمغ غلیظی اکل ایلمکله بوغازنده طیقانوب قالدیغندن حرکته بی مجال اولمش یاتور همان واروب اخذ ویاشمغیله براغاجه بند ایلدکدنصکره من بعد برطرفه نقل وارتحال خصوصنده جیرانمك دوه‌لرینه احتیاجم قالمدی بار وبنکاهمی بوکه تحمیل ایدرم دیه‌رك ممنونا اوبه‌یه کلوب لسان استغنا ایله *من کان یحفنا ویرفنا فلیترك * یعنی بوآنه قدر امورمی تعهد وبکا عون واحسان ایدنلر من بعد فراغت ایلسونلر دیو بلند آواز ایله ندا ایلدی بعده چادرنی یقوب اثاث ورثاثنی نه حال ایسه نعامه‌یی بند ایلدیکی شجریانه ایصال ایتدی مکر نعامه بوغازنده قلان غصه‌یی یودوب وبرتقریبله بندد خلاص اولمش اولمغله شمدی مزبوره بوحالی کوردکده حیران ونادم وپشیمان اولوب قالدی * پیاسه برنجه کیدرکن اوده‌کی بلغوردن چیقدی*هم نعامه‌دن محروم وهم اهل قبیله‌نك اعانتندن مأیوس اولدی مثل مزبور اعتماد اولنمیه جق نسنه‌یه اعتماد ایله خیبت وخسرانه دوچار اولان کمسه حقنده ضرب اولنور * مترجم دیرکه راغبك بیاننه کوره دوه‌یه تشبیهله بوقوشه نعامه اطلاق ایلدیلرکه نعم لفظندن اخذ ودوه‌دن بشقه اولدیغندن تغییر صورتله نعامه دیدیلر ونعامه ونعام بیابانه دینور وشول اغاجه دینورکه قویینك ایکی جانبنده اولان میللر اوزره ارقوری قورلرکه دولاب اوقی تعبیر اولنور ونعامه یدی رأس فرس اسمیدرکه حارث بن عباد وخالد بن نضلة الاسدی ومرداس بن معاذ الجشمی فرسیدرکه بوصمرنام قسراغك دیشی دولیدر وعیینة بن اوس المالکی ومسافع بن عبد العزیز والمنفخر الغبری وقراص الازدی فرسلریدر ونعامه ایاغه یاخود طبانه اطلاق اولنور وطاغ تپه‌سنده سایبان کبی بنا اولنمش صلاج مقوله‌سنه دینورکه صعود ایدنلره استراحت ایچون بنا ایدرلر ونعامة الفرس اتك دماغنه یاخود اغزینه دینور ویوله دینور طریق معناسنه ونفس وذات معناسنه در وفرح وسرور معناسنه در واکرام معناسنه در وچابك ومستعجل اولان پیك وساعی‌یه دینور وقویینك ایچنده طومالوب طوران یرلو قیایه دینور وبالدرده انجك کمیکنه دینور وظلمت معناسنه در وجهل ونادانی معناسنه در وبیابانده علامت ایچون نصب اولنسان نشانه دینور وقیو اوزره طوروب خلقه صو چکوب ویرن آدمه دینور ودماغی احاطه ایدن انجه دری‌یه دینور ونجد اولکه‌سنده برموضع آدیدر ونعامه جماعت انسانی‌یه دینور ومنه قولهم شالت نعامتهم نته‌که شول ماده‌سنده بیان اولندی ونعامه حیره اولکه‌سنده حکمران اولنلرك علم مخصوصیدر تبع یمن ونجاشی حبشه کبی وبیهس نام کمسه‌نك لقبیدر وابونعامه قطری بن الفجاء لقبیدر ونعامة الضبی اصحابدندر (النعم) فتحتینله وبعضا عینك اسکانیله دوه وقیون قسمنه دینور بعضلر دوه‌یه تخصیص ایلدیلر جمعی انعام کلور وجمع الجمعی اناعیم کلور راغبك بیاننه کوره نعم دوه‌یه مخصوصدر زیرا عند العرب اعظم نعمتدر لکن جمعی اولان انعام دوه وصغر وقیون قسمنه اطلاق اولنور لکن ایچلرنده دوه اولمدقجه اطلاق اولنمز (النعام) و(النعائم) نونلرك فتحیله منازل قمردن برمنزل اسمیدر نعامه صورتنده در (النعامی) قصاری وزننده جنوب یلنه علی قول جنوب ایله صبا بیننده هبوب ایدن یله دینور عربستانده رطوبت وطراوته سبب اولدقلریچون (نعم) و(بئس) کلمه‌لری که افعال مدح وذم قسمندندر نعم مدح وبئس ذم ایچوندر بونلرده درت لغت وار * بری نعم در نونك فتحی وعینك کسریله که علم وزننده (٢) نعم در کسرتینله (٣) نعم در نونك کسری وعینك سکونیله (٤) نعم در نونك فتحی وعینك سکونیله بئس کلمه‌سی دخی بومنوال اوزره‌در وبونلر متصرف دکللردر وعربلر ان فعلت فبها ونعمت دیرلر وقفا ووصلا آخرنده اولان تاء حرفی ساکنا ثابت اولور زیرا تاء تأنیثدر فبها کلمه‌سنده ضمیر معین اولان خصلت لفظنه راجعدر فبالخصلة ونعمت هی سبکنده‌در وکاه اولورکه نعم کلمه‌سنه ماء لاحق اولوب انکله صله‌دن اکتفا اولنور وبعضا عینی مفتوح اولور تقول دققته دقا نعما بکسر النون والعین ای نعم مادققته * مترجم دیرکه نعم الرجل زید ونعم رجلا زید دیرلر زید ایو وکوزل کمسه‌در دیمکدر وبئس الرجل زید وبئس رجلا زید دیرلر زید کوتی ویرامز کمسه‌در دیمکدر واشبو * من توضأ للجمعة فبها ونعمت * حدیثنك تفسیرنده ابن اثیر دیدیکه ونعمت الفعلة والخصلة هی تقدیرنده‌در مخصوص بالمدح محذوفدر وباء فبها فعل مضمره متعلق اولمغله فبهذه الخصلة او الفعلة ینال الفضل

سبكنده در وينه ابن اثير ديديكه نعمـا اصلنده نعم مايدى ادغام اولنوب نعمـا ديديلر بونده اولان ماء كلمه سى
نه موصوله در نه موصوفه در بلكه شيء تأويلنده اولمغله نعما بالمال قولى نعم شيئا المال تقديرنده در وباء حرفى زائده در
وزمخشرى ﴿ ان الله نعما يعظكم به ﴾ آيت كريمه سنك تفسيرنده ديمشدركه نعما كلمه سـنده اولان ماء محتملدركه
منصوب اولوب يعظكم كلمه سيله موصوف اولمغله نعم شيئا يعظكم به تقديرنده اوله ياخود مرفوع اولوب يعظكم
كلمه سنه موصول اولەكه يعظكم كنديسنك صله سى اولور پس نعم الشيء الذى يعظكم به تقديرنده اولور ومخصوص
بالمدح محذوف اولمغله نعما يعظكم به ذاك المأمور به ديمك اولور لكن كتب نحويه ده مقرردركه نعم كلمه سنك فاعلى
مظهر اولدقده البته لام جنس ايله محلى ياخود محلى بلام الجنس اولانه مضاف اولور بو صورتده ماء موصوله نك
فاعل اولمسى جائز اولمزمكركه ماء بوراده الذى معناسنه اولوب ومعرف بلام الجنس كبى ابهامى مشتمل اولمغله تاويل
اولنه وابن هشـام ديديكه ماء نكرهٔ تامّه وتميزدر وجمله انك صفتيدر وفاعل مسـتتردر نعم هو شيئا يعظكم به
تقديرنده در وبعضلر ماء معرفهٔ موصوله در ديديلر انتهى ﴿ النعمان ﴾ نونك ضميله قانه دينور دم معناسنه شقايق
النعمان كه كلنجك چچكيدر حمرتندن ناشى اكا مضاف اولمشدر ياخود امير حيره نعمان بن المنذر آنى حمايت ايلمكله
كنديسنه مضاف اولدى ﴿ معرّة النعمان ﴾ مضرّة الثعبان وزننده شام اولكه سنده بربلده در نعمان بن بشير رضى الله
عنه خلال سفرده اوورايه اوغرادقده اوغلو وفات ايدوب اورايه دفن ايلدكندن كندويه مضاف اولدى ﴿ النعمانون ﴾
اوتوز نفر اصحاب كرامدركه هپ نعمان اسميله در ﴿ الانعمان ﴾ همزه نك فتحى وعينك ضميله ايكى واديدر ياخود
انعم ايله عاقل ديدكارى طاغلره تغليبا اطلاق اولنمشـدر ﴿ النعايم ﴾ نون مفتوحه ايله نواحىٔ مدينه ده برموضعدر
﴿ نعمايا ﴾ نونك فتحى وآخرده ياى تحتيه ايله برجبل آديدر ﴿ الانعم ﴾ افلس وزننده عاليهٔ مدينه ده برموضعدر ﴿ نعم ﴾
نونك ضميله رحبة بن مالك بن طوق قضاسنده برموضعدر وبرخاتون ودرت موضع اسميدر ﴿ برقة نعمىّ ﴾ غرفة
تركىّ وزننده برق عربدن بربرقه در ﴿ النعمانية ﴾ مصرده برقريه در وواسـط ايله بغداد ميانده بربلده در بونلرك
هربرنده كل تعبير اولنان چامورك معدنى واردر وسنجار قضاسـنده برقريه آديدر ﴿ نعمان ﴾ سحبان وزننده جبل
عرفات ارقه سـنده برو ادى اسميدركه نعمان الاراك ديمكله معروفدر آنده مسواك اغاجلرى نابت اولور وكوفه
قربنده برو ادى آديدر وارض شامده نهر فراته قريب بروادى اسميدر وتنعيم ديدكارى محلده بروادى وبشقه ايكى
موضع آديدر ونعمان بن قراد ويعلى بن النعمان تابعيلريدر ﴿ ناعم ﴾ صاحب وزننده و ﴿ منعّم ﴾ محدّث وزننده
و ﴿ نعمان ﴾ عثمان وزننده و ﴿ نعمى ﴾ حبلى وزننده و ﴿ نعيم ﴾ زبير وزننده و ﴿ انعم ﴾ افلس وزننده و ﴿ تنعم ﴾ تنصر
وزننده اسـامىٔ رجالدندر ونعيم اون التى نفر صحابه اسميدر ﴿ ينعم ﴾ يمنع وزننده برقبيله آديدر ﴿ نعيمان ﴾ مصغر
بنيه سيله اساميدندر نعيمان بن عمرو اصحاب بدردندر پك مزاح ولطيفه جى خوشطبع اولمغله مفخر انام عليه السلام
حضرتلرينى اكثرى خنده ناك ايدرلرايدى ازجمله بركون امير عسكر ابو بكر رضى الله عنه حضرتلريله برغزايه بالمعيه
عازم اولوب اثناء راهده اصحابدن سويبط بن حرمله يى مملوكمدر ديه رك برتقريب ايله براعرابى يه اون مهار كنج ديشى
دوه يه بيع وتسليم ايلدى حضرت ابو بكر استماع ايلدكده دوه لرى يدندن اخذ واعرابى يه ردّ ايله سويبطى تخليص
ايلدى فخر عالم عليه السلام حضرتلرى وسائر اصحاب كرام بوقصه دن وافر زمان خنده ايلديلر ﴿ التناعم ﴾ تفاعل
وزننده بربطن اسميدر ﴿ المنعم ﴾ عينك ضميله مؤلفك قاعده سى اوزره ميم مفتوح اولور * وشارحك تصحيحنه
كوره منبر وزننده در سپوركه يه دينور ﴿ نعم ﴾ فتحتينله وبعضا عينى مكسور اولور ومعافى بن زكريا النهروانى نقلى
اوزره نعام كه اشباعله در آنده لغتدر بلى كلمه سى كبى حرف جوابدر لكن نعم كلمه سى جواب واجبده مستعملدر تركيده
اود وفارسـيده آرى معناسـنه در لاونعم معلومدر * شارح ديركه نعم لفظى حرفدر ملخص استعمالى بودركه
خبردن نصكره ذكر اولنورسه تصديق وافعل ولاتفعل كلماتندنصكره اولورسه وعد واستفهامدنصكره اولورسه
اعلام ايچون اولور ﴿ نعامك ﴾ قصارك وزننده ومرادفيدركه نهايت سعى واقدامك ديمك اولور جابجا ذكر
اولنمشدركه بووزنده اولان ماده لر غايته دلالت ايدر كوياكه فعل مزبور نهايت سعى واقدامكله نائل اولەجغك
نعمتدر ديمكى تخييل ايدر ياخود نهايت نعمتك فعل مزبوردر اكر ايشلمز ايسك نعمتك ناقص اولمش اولور ديمكدر
يقال نعامك ان تفعل كذا اى قصارك ﴿ المنعام ﴾ محراب وزننده مبالغه اوزره انعام واحسان صاحبى آدمه دينور
يقال رجل منعام اى مفضال ﴿ النغم ﴾ نونك وغين معجمه نك فتحى وبعضا سكونيله كيزلو سـوزه دينور كلام خفى
معناسـنه مفردى نغمه در ونغم ونغمه غينلرك سكونيله ايرلامق معنـاسنه در فارسيده سرايدن مرادفيدر يقـال
نغم المطرب فى الغنا ونغم نغما ونغمة من الباب الثانى والاول والرابع اذا تكلم فيه موسقيده اولان نغمه بوندن اسمدر

مطلب

ونغم مشروبی آزجه ایچمك معناسنه‌در یقال نغم فی الشراب نغما بمعنی نغب (النغمة) غرفه وزننده بر ایچیم
صویه وسائر مشروبه دینور جرعه معناسنه جمعی نغم كلور صرد وزننده ویقال نغم نفسا یعنی پك آز اولمغله
بر صولوقده ایچدی (التنغم) تفعل وزننده بودخی ایرلامق معناسنه‌در یقال تنغم فی الغنا بمعنی نغم (النقمة) نونك
كسری وفتحیله و (النقمة) فرحه وزننده عقوبتله اولان جزاء ومكافاته دینور جمعی نقم كلور كلم وزننده ونقم
كلور عنب وزننده ونقمات كلور كلمات وزننده یقال حلت به النقمة والنقمة وهی المكافاة بالعقوبة (النقم)
نونك فتحیله و (التنقام) تكلام وزننده عقوبتله جزا ایلمك معناسنه‌در یقال نقم منه ونقم نقما وتنقاما من الباب
الثانی والرابع اذا عاقبه وبر ایشی كریه وناخوش كورمك معناسنه‌در یقال نقم الامر اذا كرهه وتیز تیز اكل ایلمك
معناسنه‌در یقال نقمه اذا اكله سریعا (الانتقام) افتعال وزننده عقوبتله جزا ایلمك معناسنه‌دركه اخذ كینه ایلمك تعبیر
اولنور یقال انتقم منه اذا عاقبه (النقم) فتحتینله یولك اورته‌سنه دینور (الناقیة) رقاش بنت عامرك لقبیدر (ناقم) صاحب
وزننده بر بطن پدری اولان عامر بن سعد بن عدی نام كسه‌نك لقبیدر رقاش مزبوره‌نك پدریدر وناقم عمان شهرنه
مخصوص بر جنس خرما اسمیدر (نقم) نونك ضمیله یمنده بر قریه آدیدر (النقیمة) سفینه وزننده نقس وذات معناسنه‌در
یقال هو میمون النقیمة ای النقیبة * شارحك بیاننه كوره اصلی نقیبه‌در (نقمی) حبلی وزننده بر موضع آدیدر (نقمی) جمزی
وزننده نواحی مدینه‌ده بر موضعدر (النكمة) تمره وزننده عظیم اولان نكبت ومصیبته دینور یقال اصابته النكمة ای النكبة
والمصیبة الفادحة (النم) نونك فتحی ومیمك تشدیدیله ناس بیننه نقل كلامله فساد القا ایدوب بری برینه دوشورمك
معناسنه‌دركه قوغجیلق ایلمك تعبیر اولنور یقال نم الحدیث نما من الباب الثانی والاول اذا رفعه اشاعة له وافسادا وورش
بین الناس واغری ویلانله سوزی دوزوب قوشمق معناسنه مستعملدر یقال نم الكلام اذا زینه بالكذب ومسك
رائحه‌سی طاغلمق معناسنه مستعملدر یقال نم المسك اذا سطع ونم وصف اولور قوغجی‌یه دینور جمعی نمون
وانماء كلور مؤنثی نمه‌در (النموم) صبور وزننده و (النمام) شداد وزننده و (المنم) مجن وزننده بونلرده قوغجی‌یه
دینور نمومك جمعی نم كلور نونك ضمیله (النمیمة) سفینه وزننده اسمدر قوغجیلغه دینور * شارحك بیاننه كوره
نمیم دخی دینور هامز یقال هو یمشی بالنمیمة ای برفع الحدیث واوق قبورینك سسنه اطلاق اولنور ویازو یازركن
قلمدن مسموع اولان جزردی‌یه دینور وفسلدی فس فسنه اطلاق اولنوركه ایكی آدم فسلدی ایدركن دوداقلرینك
فس فس اوتمسندن عبارتدر (النامة) میمك تشدیدیله آهسته‌جه حس وحركت معناسنه‌در یقال به
نامة ای حس وحركة وحیات نفس معناسنه مستعملدر ومنه یقال اسكت الله نامته ای اماته نته‌كه همزه ایله نأمه
دخی مستعملدر (النمام) شداد وزننده بر خوشبو نبات آدیدر تركیده مارصمه دیرلر ریاحین انواعندندر بول
وحیضی مدر ورحمدن اولمش جنینی وصوغلجانلری مخرج وكهله‌یی مهلك وسكنجبین ایله بر مثقالنی شرب
بالخاصه آری صوقمش كسه‌یه نافعدر (النمنمة) زلزله وزننده یالدزلمق ونقش وتزیین ایلمك معناسنه‌در یقال
نمنمه اذا زخرفه ونقشه وروزكار طپراغك یوزینی یازی یازلمش طرزنده آلای آلای یول یول ایلمك معناسنه‌در یقال
نمنمت الریح التراب اذا خطته وتركت علیه اثرا كالكتابه (النمنم) و (النمنیم) نونلرك كسریله روزكارك طپراغك
یوزینه یازی نقشی كبی یول یول بسط ایلدیكی اثرونشانه دینور (النمنم) هدهد وزننده وفلفل وزننده‌كه نونلرك
كسریله اولور كنبج وتازه كسه‌لرك طرنقلرنده اولان بیاضه دینور مفردلری نمنمه ونمنمه‌در (النمة) نونك كسریله
كهله‌یه علی قول قرنجه‌یه دینور (النمی) قی وزننده خیانت وعیب معناسنه‌در یقال به نمی ای خیانة وعیب
وچكی طاشنه دینور صنجة المیزان معناسنه ودشمنلك عداوت معناسنه‌در وطبیعت وسرشت معناسنه‌در وپوله
ومنقوره دینوركه باقردن اولور علی قول قورشون ایله یاخود باقر ایله مغشوش اولان اقچه‌یه دینور مفردی نمیه‌در هایله
جمعی نمامی كلور وانسانك اصل ومایه وجوهرینه دینور یقال هو كریم النمی وهو جوهر الانسان واصله وكس
وكسه معناسنه مستعملدر یقال ما بالدار نمی ای احد (النمیة) هایله مؤنثدركه ذكر اولندی واوكیك قوشنه
دینور فاخته معناسنه (النوم) لوم وزننده و (النیام) كتاب وزننده امزغنمق یاخود ایومق معناسنه‌در یقال
نام الرجل ینام نوما ونیاما من الباب الرابع اذا نعس اوزقدو قزك بالدری اتلو وطولغون اولمغله خلخال چقردامز
اولمق معناسنه مستعملدر یقال نام الخلخال اذا انقطع صوته من امتلاء الساق وبازار كاسد اولمق معناسنه مستعملدر
یقال نامت السوق اذا كسدت وبل دیكمك معناسنه مستعملدر یقال نامت الریح اذا سكنت وآتش سونمك
معناسنه مستعملدر یقال نامت النار اذا همدت ودریا لیمانلق معناسنه مستعملدر یقال نام البحر اذا هدا وثوب
اسكیمك معناسنه مستعملدر یقال نام الثوب اذا اخلق وبر آدم دركاه حقه تواضع وابتهال ومسكنت عرض ایلمك

معناسنه مستعملدر يقال نام الرجل اذا تواضع لله وحيوان اولمك معناسنه مستعملدر يقال نامت الشاة اذا ماتت
والى حرفيله برنسنه يه ياخود بركمسه يه سكون وآرامش وانس واطمينان بولمق معناسنه مستعملدركه بتون بتون آكا
نفسى ياتوب رام اولمق وآنكله آوينوب قالمقدن عبارتدر يقال نام اليه اذا سكن واطمأنّ ﴿النيمة﴾ نونك كسريله اسمدر
اويقويه دينور وبركيجه لك يكنه جك قوت وغدايه اطلاق اولنور لزوم علاقه سيله يقال ماله نيمة ليلة اى بيتة
﴿النائم﴾ اسم فاعلدر جمعى نيام كلور نونك كسريله ونوّم ونيم كلور ركع وزنلرنده ونوّام ونيّام كلور رمّان وزنلرنده
ونوم كلور قوم وزننده ياخود بو اسم جمعدر قوم كبى مؤنثى نائمه در جمعى نوّم در ركع وزننده ﴿النؤوم﴾ صبور
وزننده و﴿النومة﴾ همزه وزننده و﴿النوم﴾ صرد وزننده وصفلردر مبالغه يى متضمنلردر مؤنثنده دخى نؤوم دينور
صبور وزننده ﴿الانامة﴾ همزه نك كسريله و﴿التنويم﴾ تفعيل وزننده اويوتمق معناسنه در يقال انامه ونوّمه
اذا ارقده وانامه قتل معناسنه مستعملدر يقال انامه اذا قتله وقحط وشدّت ناسى قيروب يكورمك معناسنه مستعملدر
يقال انامت السنة الناس اذا هشمتهم وبرآدمى نائم بولمق معناسنه در يقال انام فلانا اذا وجده نائما ﴿نومان﴾
سكران وزننده كه وصفدر چوق اويور اولان آدمه دينور وبونك استعمالى ندايه مخصوصدر يقال يانومان
اى كثير النوم ﴿المنام﴾ و﴿المنامة﴾ ميملرك فتحيله اسم مكانلردر خوابكاه معناسنه يقال هذا منامه ومنامته
اى موضع نومه ومنامه قطيفه يه اطلاق اولنور تقول رأيته يقعد على المنامة اى القطيفة وسد وسكى تعبيراولنان
صفه يه اطلاق اولنور خوابكاه اولديغيچون يقال اتيته وهو قاعد على المنامة اى الدكان ﴿المناومة﴾ مفاعله
وزننده باب مغالبه ده استعمال اولنور اويقو خصوصنده يارشمق معناسنه تقول ناومنى فنمته نوما من الباب الاول
اى غلبته ﴿الاستنامة﴾ بودخى برآدمه آلشوب آنكله قرار وآرامش بولمق معناسنه در يقال استنام اليه اذا سكن
واطمأنّ ومواضعه ايله اويور شكلنده اولمق معناسنه در يقال استنام الرجل اذا ارى النوم من نفسه كاذبا ﴿النومة﴾
نونك ضميله همزه وزننده وصفدركه ذكر اولندى ومبالغه صيغه سى اولور و﴿النويم﴾ اميروزننده اويقوجى آدمه
دينور ومغفل ياخود بى نام ونشان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل نومة ونويم اى مغفل او خامل ﴿النوام﴾ غراب
وزننده اويقو باصمغه واويقو آغرلغنه دينور يقال يأخذه نوام اى يعتريه النوم ﴿التناوم﴾ تفاعل وزننده
مواضعة اويور شكلنى كوسترمك معناسنه در يقال تناوم الرجل اذا ارى النوم من نفسه كاذبا ﴿التنوم﴾ تفعل
وزننده احتلام اولمق معناسنه مستعملدر يقال تنوّم الرجل اذا احتلم ﴿النائمة﴾ اولومه اطلاق اولنور منيه معناسنه
شارح ديركه بو راده منيه نسخه لرى محرفدر صواب اولان ميته اولمقدركه اولو ديمك اولور نته كه جثه يه
ناميه اطلاق اولنور ونائمه يلانه اطلاق اولنور حيه معناسنه ﴿النيم﴾ نونك كسريله بودخى قطيفه يه دينور يقال
نام على النيم اى القطيفة ﴿المستنام﴾ ميمك ضميله شول اوتوراقلو يره اطلاق اولنوركه آنده صوايركيلور اوله ﴿منيم﴾
منيب وزننده و﴿نامين﴾ آمين وزننده برموضع آديدر ﴿النامة﴾ حاله وزننده نسوان فرجنك قاعه سنه يعنى
ساحه سنه دينوركه اوتوراق يريدر ﴿نومان﴾ سكران وزننده برنبات آديدر ﴿النهم﴾ فتحتينله و﴿النهامة﴾ سلامه
وزننده پك آچ كوزلولكله اكل وشربه زياده سيله دوشكون اولوب شبع وغنا كلمزكرته سنده حريص ومشتهى اولمق
معناسنه در يقال نهم فى الطعام نهما من الباب الرابع ونهم على المجهول وهو افراط الشهوة فى الطعام وان لا يمتلئ عين
الاكل ولا يشبع وبرنسنه يه پك دوشكون آرزومند اولمق معناسنه در يقال نهم بكذا اذا اولع به ﴿النهم﴾ كتف
وزننده و﴿النهيم﴾ اميروزننده ﴿المنهوم﴾ اصلا طويمق بيلميان آچ كوزلو حريص وشرهمند آدمه دينور ومنهوم
برنسنه يه پك دوشكون آرزومند آدمه دينور يقال هو منهوم بكذا اى مولع به ﴿النهمة﴾ تمره وزننده حاجت معناسنه در
يقال قضى نهمته اى حاجته وبرنسنه يه دركار اولان شهوت تامّه وهمت بالغه يه دينور يقال استوفى منه نهمته
اى بلوغ همته وشهوته ونأمه معناسنه دركه كومورد نمكه دينور يقال سمعت نهمة الاسد والرجل اى نأمته ونهم ونهيم
معناسنه دركما سيذكر ﴿النهم﴾ وهم وزننده ضيق نفسله قتى قتى صولومق معناسنه در يقال نهم الرجل نهما
من الباب الثانى اذا نحم ونهم ونهيم حيقره رق تهديد ايله زجر وآزار ايلمك معناسنه در يقال نهمه نهما ونهيما من الباب الثانى
اذا صات عليه وتوعّده وزجره ونهم ونهيم ونهمه دوه يه يوريمك ايچون آزار ايله حيقرمق معناسنه در يقال
نهم ابله نهما ونهيما ونهمة من الباب الثالث والثانى اذا زجرها بصوت وچقل طاشى مقوله سنى فسكه ايله بركمسه يه
آتمق معناسنه در يقال نهم بالحصى اذا خذفه ﴿المنهام﴾ محراب وزننده شول دوه دركه زجر ايله منزجر
اولوب كيدر اوله جمعى مناهيم كلور ﴿النهام﴾ و﴿النهامىّ﴾ نونلرك حركات ثلاثى ويا نسبتله دمورجى يه دينور
حدّاد معناسنه ودولكره دينور ﴿النهمة﴾ مرحله وزننده دولكر ايشليه جك موضعه دينور ﴿النهامى﴾ نونك

كسريله بعضلرك قولنه كوره پاپاسه دينور راهب و صاحب دير معناسنه نونك ضميله ده لغتدر و سهل و آسان يوله
دينور يقال طريق نهامىّ اى سهل ﴿نهم﴾ نونك كسريله ابن ربيعه دركه بر بطن پدريدر ﴿نهم﴾ نونك ضميله بر شيطان
ياخود مزينه قبيله سنه مخصوص بر صنم آديدركه عبدنهم ديدكارى كسه لرى انكله تسميه ايلديلر ﴿نهم﴾ زفر
وزننده ابن عبد الله بن كعب بن ربيعة بن عامر بن صعصعه بر بطندر ﴿النهام﴾ غراب وزننده بر كونه قوش
آديدر على قول بيقوشه دينور و كشيشه دينور راهب معناسنه ﴿النهام﴾ شدّاد وزننده و﴿النهامة﴾ شدّاده وزننده
ارسلانه دينور و نهام آچق و واضح يوله دينور ﴿المناهمة﴾ مفاعله وزننده بر آدم ايله بيله جه حيقرمق معناسنه در
يقال ناهمه اذا اخذ معه فى النهيم اى الصوت ﴿النيم﴾ نونك كسريله نعمت تامّه معناسنه در يقال به نيم اى نعمة تامة
و كنديسيله انس و آرام و اطمينان اولنان آدمه دينور يقال رجل نيم اى يستنام اليه و يونس به و بر شجر آديدركه اندن
قواطه و چناق اتخاذ اولنور و يومشق و لطيف و ملايم نسنه يه دينور حسى اولسون ثوب كبى و معنوى اولسون
عيش و زندكانى كبى و يل اسوب اوغرامغله قوملق اوزره ظاهر اولان يول يول طريقه لره دينور و اسكى كوركه دينور
يقال جاء و عليه نيم اى فرو خلق ﴿منيمون﴾ ميمك فتحيله مصرده بر قصبا اسميدر تجز النون بعونه تعالى

فصل الواو

فصل الواو

﴿الوأم﴾ قتال وزننده و﴿المواءمة﴾ مقاتله وزننده بر آدمه موافقت ايلك ياخود مباهات ايلك
معناسنه در يقال واءمه وآءما و موآءمة اذا وافقه او باهاه و منه المثل * لولا الوآم لهلك الانام * و فسر بالمعنيين
الاول ظاهر و الثانى ليسوا يأتون بالجميل خلقا و انما يفعلونه مباهاة و تشبها يعنى موافقت معناسنه كوره ناسك
برى بريله انس و الفتده و سائر معاملاتده موافقتلرى اولمسه مصلحتلرى مضمحل و كنديلرى تلف و پريشان
اولورلر و ثانى يه كوره اهل كرمكه لطف و احسانى عن طبع ايدرلر و جبلتنده مكارم اولميلر انلره تشبه و تباهى جهتيله
ايدرلر اكر بو مقوله لر وجه مذكور اوزره تقليد ايله سائره مباهات ايلمسه لر رشك و حسدلرندن هلاك اولورلر
مترجم ديركه بعض امهاتده فخر و مباهات معناسنه اشبو لولا الوآم لهلك اللئام عنوانيله مرسومدر ﴿التوءمان﴾
تاى فوقيهٔ مفتوحه ايله ايكيز اولان ايكى ولده دينور هر برينه توءم دينور مؤنثى توءمه در جمعى تواءم در قشعم
و قشاعم كبى و توآم در غراب وزننده يقال هما توءمان و هذا توءم و هذه توءمة جوهرى اشبو توءم ماده سنى تاء
فصلنده ذكر ايلمكله وهم ايلمشدر * شارح ديركه مؤلف بونى تاء فصلنده دخى ذكر ايلدى زيرا بعضلر تانك اصليه
اولمسنه و بعضلر واودن منقلب زائده اولمسنه ذاهب اولديلر قول ثانى يه كوره موافقت معناسندن مأخوذ اولور
انتهى و صالح بن نبهان كه مولى التوءمه ديمكله معروفدر تابعينددر و توءمان بر جنس اوت آديدركه صغير
و ثمرى كمونه شبيه اولور ﴿الاتأم﴾ همزه نك كسريله ايكيز طوغورمق معناسنه در يقال اتأمت المرأة اذا ولدت
اثنين فى بطن ﴿المتئم﴾ محسن وزننده ايكيز طوغوران خاتونه دينور ﴿المتوآءم﴾ متوافق و متناسب معناسنه در يقال
غنىّ المطرب غناء متوائما اى متوافقا و متناسبا لم تختلف الحانه ﴿الموأم﴾ معظم وزننده بيوك باشلو آدمه دينور
يقال رجل موأم اى العظيم الرأس و زشت خلقت و بد منظر آدمه دينور يقال رجل موأم اى مشوّه الخلق
﴿التوءيم﴾ تفعيل وزننده حق تعالى بر آدمى چركين و بد خلقت قلمق معناسنه در يقال وأمه الله توءيما اى شوّه
خلقه ﴿توءم﴾ جوهر وزننده حبش قبائلندن بر قبيله آديدر ﴿الوأم﴾ واوك فتحى و همزه نك سكونيله بغايت اسّى
و كرمناك اوه دينور كرك قاره اولسون و كرك صوبه لى و اوجاقلى مقوله سى اولسون يقال بيت وأم اى دفئ
﴿الوأمة﴾ فتحاتله شول آدمه دينوركه بر ايشى ايشليوب و غيرك ايشلديكنى حكايه ايدر اوله يعنى سائرده بونى بنم كبى
ايدر ياخود ايتدى ديو نقل ايدر اوله يقال رجل وأمة اى يعمل و يحكى مايصنع غيره ﴿الموأمة﴾ معظمه وزننده تپه سز
اولان توغلغه يه دينور ﴿الوثم﴾ واوك فتحى و ثاى مثلثه نك سكونيله بر نسنه يى طوز كبى دوكوب اوفاتمق معناسنه در
يقال وثمه وثما من الباب الثانى اذا كسره و دقه و آت طرنغيله يرى اوروب سوكمك معناسنه در يقال وثم الفرس
الارض اذا رجمها بحوافره و﴿وثم﴾ و﴿وثام﴾ كتاب وزننده اياغى طاش كسوب قناتمق معناسنه در يقال وثمت الحجارة
رجله وثما و وثاما اذا ادمتها و﴿وثم﴾ و﴿وثيمه﴾ بر يكدرمك معناسنه در تقول ثم للوثيمة بالامر اى اجمع لها ﴿الوثيمة﴾
سفينه وزننده طاشلره دينور حجاره معناسنه و اوتلق كومه سنه و بغداى كومه سنه دينور و وثيمة بن موسى
محدّثدر ﴿الوثيم﴾ اميروزننده كوده سى صمصيق طقناز آدمه دينور يقال رجل وثيم اى المكتنز لحما ﴿الوثامة﴾
كرامه وزننده طقناز كوده لو اولمق معناسنه در يقال وثم الرجل وثامة من الباب الخامس اذا كان وثيما ﴿الميثم﴾
منبر وزننده متانت و استحكامندن يرى شدتله چكنار اولان جزمه يه و دوه طبانته دينور يقال خفّ ميثم اى شديد
الوطئ و بر رجل آديدر ﴿الوثم﴾ فتحتينله آزلق قلت معناسنه در يقال وثمت ارضنا وثما من الباب الرابع اذا قلّ نباتها

ويقال فى التعجب ماأوثمها اى مااقلّ رعيها (المواثمة) مفاعله وزننده اياقلرى بريره بريكدروب كندوبى آثار كبى پرتاو ايدهرك سكرتمك معناسنه در يقال واثم فى العدو اذا ضاربكانه يدمى بنفسه (الوجم) جمله كتف وزننده و(الواجم) صاحب وزننده شدّت حزن وغمدن چهرهسى منقبض اولوب باشنى يره ديكوب خوش وايسم طوران آدمه دينور تقول رأيته وهو وجم وواجم اى عبوس مطرق لشدّة الحزن (الوجم) رجم وزننده و(الوجوم) قعود وزننده غيظ وانفعالدن ناشى سكوت ايدوب طورمق معناسنه در يقال وجم الرجل وجما ووجوما من الباب الثانى اذا سكت على غيظ وبرنسنهدن خوشلنميوب يكرنمك معناسنه در يقال وجم الشئ اذا كرهه وبرآدمك كوكسنه اورمق معناسنه در يقال وجم فلانا اذا لكزه ووجم چوليه وكمترآدمه دينور يقال رجل وجم اى ردئ ويقال هو وجم سوء اى رجل سوء يعنى يرامز وبدكار وبدكردار كمسهدر ووجم وفتحتينله جابجاتپهلر اوزره طاشلردن يغلمش اويوغه دينوركه يول بيلمك ايچون ياپيلان اويوقلردن اغلظ واطول اولور وبونلر عاد قومندن قالمشدر جمعى اوجام در بعضلر ديديكه اوجام شول بناره دينوركه صحرالرده انلر ايله جهت وجانب ادراك واستدلال اولنور ووجم خوفدن ناشى سكوت ايلمك معناسنه اولور تقول لم اجم عنه اى لم اسكت عنه فزعا (الوجيم) امير وزننده پك اسّى كونه دينور يقال يوم وجيم اى شديد الحرّ (الوجمة) تمره وزننده يكرمى درت ساعتده براوكون يمك يمكه دينور وجبه كبى يقال يأكل وجمة اى وجبة وبرموضع آديدر (الوجمة) فتحاتله عارلنهجق صفت وخصلته دينور يقال يتوقى الوجمة اى المسبة (الاوجم) احمر وزننده قوملغك كوم وفراون يرينه دينور (الوجم) فتحتينله بخيل وناكسه دينور يقال رجل وجم اى بخيل ولئيم وفرومايه اولهرق خفيف الجسم آدمه دينور يقال رجل وجم اى الخفيف الجسم اللئيم (الميجمة) مكنسه وزننده طوقمغه دينور كذين معناسنه ميجنه دخى دينور * مؤلف فارسى ايله تفسير ايلدى وكذين كزين معربيدر (الوجيمة) سفينه وزننده آفته اوغرامش علف وحبوباته دينور (الوحم) واوك وحاى مهملهنك فتحيله كبه خاتونلر آش ويرمك معناسنهدركه درلو درلو نسنهلره اشتها ايدركا سيذكر يقال وحمت الحبلى كورث يورث ووجل يوجل وحما وهو شدّة شهوة الحبلى لمأكل ووحم خاتونك آش يرديكى نسنهيهده دينور وجماعه ومطلقا هرنسنهيه آرزو واشتهاء ايلمك معناسنهدر يقال وحم الجماع وغيره اذا اشتهى وقوش اوچركن قنادلرى سسلنمكه دينور تقول سمعت وحم الطير اى خفيفه (الوحام) كتاب وسحاب وزنلرنده معناى اوّلدن اسمدركه نسوانك آش يرمه حالتنه دينور يقال بها وحام اى شهوة على الحبل مترجم ديركه كتب طبيهده مشروح اولديغى اوزره بونك سببى مثلا حامل اولان خاتونك طمثى بدننده قالوب خلط ردى اولمغله ابتداى حملده مخالف نسنهلر آرزو ايدر كومور وچامور مقولهسنه دخى اشتها ايدر بعده طمث جنينه غدا اولمغله اول حالت زائل اولور وبو حالت بعض آدملرده دخى اولور كيمى طپراق وكيمى كرميت يمكه مبتلا اولور اكا دخى وحام دينور سببى طبيعى معتاده مخالف اخلاط رديّهدر (الوحمى) سكرى وزننده آش يرن كبه خاتونه دينور جمعى وحام كلور واوك كسريله ووحامى كلور سكارى وزننده (التوحيم) تفعيل وزننده آش يرن خاتون ايچون عادت عرب اوزره قيون بوغزليوب كوكلى استديكنى كنديسنه يدرمك معناسنهدر تفعيل ازاله ايچوندر بدويهلر اكثرى اته آش يرلر ايمش يقال وحّم فلانة اذا ذبح لها واطعمها ماتشتهى وقيرلمش آغاج چبوغندن صو ترشح ايلمك معناسنهدر يقال وحّم العود اذا نطف منه الماء مكسورا (الوحيم) وجيم وزننده ومرادفيدركه پك اسّى كونه دينور يقال يوم وحيم اى وجيم (الوخم) واوك فتحى وخاى معجمهنك سكونيله و(الوخم) كتف وزننده و(الوخيم) امير وزننده و(الوخوم) صبور وزننده هضمى كوچ ثقيل وكثيف آدمه دينور جمعى وخامى كلور سكارى وزننده ووخام كلور واوك كسريله واوخام كلور وخامى ووخام كتف وزننده اولان وخمك ووخيمك جمعيدر واوخام اوّلك وثانينك جمعيدر يقال رجل وخم ووخم ووخيم اى ثقيل (الوخامة) سلامه وزننده و(الوخومة) و(الوخوم) واولرك ضميله بركمسه ثقيل وناكوار اولمق معناسنهدر يقال وخم الرجل وخامة ووخومة ووخوما من الباب الخامس اذا كان وخيما كذلك طعام هضمى كوچ وثقيل وناكوار اولمق معناسنهدر يقال وخم الطعام اذا كان وخيما (الوخام) سحاب وزننده و(الوخوم) صبور وزننده و(الوخمة) فرحه وزننده و(الوخمة) جزه وزننده و(الوخيمة) سفينه وزننده و(الموخمة) محسنه وزننده و(الموخمة) محمده وزننده هواسى آغر وفنا اولمغله مرعاسى دوابّه يرامز اولان ارضه دينور يقال ارض وخام ووخوم ووخمة ووخمة ووخيمة وموخمة وموخمة اذا كانت لاينجع كلأها (الوخيم) امير وزننده ثقيل آدمه دينوركه ذكر اولندى وثقيل اولمغله مزاجه

صالح وموافق ونافع اولميان طعامه دينور يقال طعام وخيم اى لايوافق (التوخّم) تفعل وزننده و(الاستيخام)
برطعامى ثقيل وناكوار بولمق وثقيل عدّ ايلك معناسنه‌در يقال توخّم الطعام واستوخمه اذا لم يستمرئه (التخمة)
همزه وزننده برعلت آديدركه ثقيل وناموافق طعـام اكلندن عارض اولور واشعارده خانك سكونيله كلمشدر
لسانمزده تخمه اولمق وامتلا اولمق تعبير اولنور جمعى تخم كلور صرد وزننده وتخمات كلور بونك اصلى وخمه‌در
(التخم) تانك فتحيله اصلى وخم ايدى تخمه اولمق معناسنه‌در يقال تخم الرجل وتخم تخما من الباب الثانى والرابع
اذا اتخم (الاتخام) همزه‌نك وتاى مشدده‌نك كسريله بودخى تخمه وامتلا اولمق معناسـنه‌در يقال اتخم الرجل
بمعنى تخم بونك اصلى اوتخم ايدى (الاتخـام) همزه‌نك كسريله تخمه ايلك معناسـنه‌در يقال اتخم فلانا الطعام
اذا صيره متخما وبونك اصلى اوخم ايدى (المتخمة) مصنعه وزننده تخمه اولمغه باعث اولان طعامه دينور يقال
هو متخمة اى يتخم منه (المواخمة) مفاعله وزننده باب مغالبه‌دندر تخمه اولمقده يارشمق معناسنه‌در تقول واخمنى
فوخمته كوعدته اى كنت اشدّ تخمة منه اعراب قسمنك عجايب مباحثه‌لرى اولور (الوخم) فتحتينله
باسوره شبيه برعلتدركه ناقه‌نك فرجنده حادث اولور (الوخمة) فتحاتله وخم علتنه اوغرامش ناقه‌يه دينور يقال
ناقة وخمة اى بهـا وخم (ودم) واوك فتحى ودالك سكونيله بررجل علميدر وتغلب قبيله‌سـندن منشعب كلب
قبيله‌سندن بربطن آديدر وجشم بن ودم بن بلى قضاعه نسبنك رجالندندر (الوذم) واوك وذال معجمه‌نك فتحيله
فضل وزياده معناسنه‌در يقال به وذم اى زيادة وسكيله دينوركه بدنده چيقار ثؤلول معناسنه‌در وخايه ايله بيله جه
ذكره دينور وشول سكيل تعبير اولنان دانه جكلره دينوركه ناقه‌نك رحمنده ظهور ايدوب دولدن منع ايدر وقوغه‌نك
كوشه‌لريله اغاجنك ارالغنه بند ايلدكلرى تصمه‌لره دينور وبررجل آديدر ومصدر اولور قوغه‌نك ذكر اولنان
تصمه‌لرى قوپمق معناسنه‌در يقال وذمت الدلو وذما من الباب الرابع اذا انقطع وذمها (الايذام) اكرام وزننده
قوغه‌يه وذم باغلمق معناسـنه‌در يقال اوذم الدلو اذا شدّها بالوذمة وبركمسه كندى اوزرينه حجى واجب قلمق
معناسنه‌در يقال اوذم الحجّ اذا اوجبه على نفسه (الوذمة) فتحاتله بغرسغه واشكنبه‌يه دينور جمعى وذام كلور واوك
كسريله (الوذيمة) سفينه وزننده بيت الله الحرامه كوندريلان هديه وبركزاره دينور جمعى وذايم كلور (التوذيم)
تفعيل وزننده كلبك معلم اولديغى بيلنمك ايچون بيوننه قايشدن قلاده كچورمك معناسـنه‌در يقال وذّم الكلب
اذا شدّ فى عنقه سيرا ليعلم انه معلم وزياده قلمق معناسنه‌در يقال وذّم على الخمسين اذا زاد وبرنسنه‌يى قيمه قيمه كسوب
طوغرامق معناسنه‌در يقال وذّم الشىء اذا قطعه تقطيعا (الوذماء) حمراء وزننده طوغورمز اولان حيوانه دينور عاقر
معناسـنه (الوذائم) منذور اولان امواله دينور تقول مالى وذائم اى كله منذور فى سبيل الله (الورم) فتحتينله
عضو بدنده برعارضه سببيله تحدّث ايدن شيشه دينور يقـال بيده ورم اى نتوء وانتفاخ ومصدر اولور شيشمك
معناسنه يقال ورم جلده يرم كورث يرث اذا انتفخ وورم انف طارلقدن كنايه‌در يقال ورم انفه اذا غضب ونبات
طولغون وبويلو اولمق معناسنه مستعملدر يقال ورم النبت اذا سمق (التورّم) تفعل وزننده بودخى اعضا شيشوب
قبارمق معناسنه‌در يقال تورّم جلده اذا انتفخ (التوريم) تفعيل وزننده برعضوى اوروب شيشرمك معناسنه‌در
تقول ورّمته اذا صيرته ذاورم واويكه لندرمك معناسنه‌در تقول ورّمت انفه اذا اغضبته كذلك توريم انف تكبر
وتعظم معناسـنه مستعملدر يقـال ورّم بانفه اذا شمخ وتكبر (الايرام) همزه‌نك كسريله ناقه‌نك ممه‌سى شيشمك
معناسنه‌در يقال اورمت الناقة اذا اورم ضرعها (الاورم) احمر وزننده ناس معناسـنه‌در على قول چوق ناسه
دينور وجمعيتلو عظيم عسكره ياخود جراد كبى پك منتشر ومبسوط اولان عسكره دينور اورم الكبرى واورم
الصغرى واورم البرامكه واورم الجوزاء حلب قضاسنده درت قريه‌در اورم الجوزاء ديدكلرى قريه‌ده اعاجيب
دهردن براعجوبه واردركه اول قريه‌يه مجـاور اولان قريه‌لردن قريۀ مزبوره طرفنه كيجه ايچره نظر اولندقده
انده اولان هيكلده آتش شعله‌سى مشـاهده اولنور چون هيكل مرقومه كلندكده اصلا آتشه وشـعله‌يه
متعلق حالت مشهود اولمز * شـارح ديركه بونك نظيرى العهدة على النـاقل مصرده اولان اهرامك
يوقاريسندن نظر اولنسه اشاغيده صف اندر صف قبور مشاهده اولنور واشاغى ايندكده قبوردن اثر ونشانه
كورنمز (المورم) مجلس وزننده اغزده ديش بته‌جك يره اطلاق اولنور ابتدا بتمكه باشلدقده ورمنالك اولديغيچون
(المورّم) معظم وزننده شيشمان آدمه دينور (الوزم) عزم وزننده بورج اوده‌مك معناسنه‌در يقال وزم الدين
يزم وزما اذا قضاه وآزجه نسنه يانته اولقدرجه نسنه جمع ايلك معناسنه‌در يقال وزم الرجل اذا جمع قليلا الى مثله
وبرنسنه‌يه كدك كدمك معناسـنه‌در يقال وزمه اذا ثلمه ومنه يقـال وزم فلان فى ماله وزمة على بنـاء المفعول

ای ذهب منه شیٔ کاسیذکر یعنی مالندن بر مقدار کتمکله رخنه‌لندی ویکرمی درت ساعتده براوکون طعام یمك
معناسنه‌در یقال یزم الرجل ای یأکل فی الیوم مرّة الی غد و برباغ او تلغه و سبزه‌یه دینور و مقدار معناسنه‌در
وزمه کبی و طوشنجیل قوشی کندی یواسنده جمع ایلدیکی اته دینور و وقتنده ظهور ایدن شیئه دینور ﴿التوزیم﴾
تفعیل وزننده برآدم یکرمی درت ساعتده براوکون یمکه نفسنی آلشدرمق معناسنه‌در یقال وزّم نفسه اذا کان یأکل
وزما ﴿الوزیمة﴾ سفینه وزننده بودخی برباغ سبزه‌یه دینور ﴿الوزیم﴾ وزیمه معناسنه‌در وکار وچکرکه مقوله‌سنك
یصدرمه‌سنه دینورکه قوریدوت دوکدکدنصکره یاغله خلط ایدوب بدویلر اکل ایدر و تنجره‌ده قلان شوربا
بقیه‌سنه دینور و هر شیئك بقیه‌سنه دینور و بریانه وکبابه دینور شواء معناسنه ﴿الوزمة﴾ تمره وزننده مقدار
معناسنه‌در وزم کبی یقال قلیل الوزم والوزمة ای المقدار ومنه وزم فلان فی ماله وزمة کما ذکر ﴿الوزام﴾ کتاب
وزننده سرعت معناسنه‌در ﴿الوزّام﴾ شدّاد وزننده کوده‌سی اتلو ملحم آدمه دینور ﴿المتوزّم﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله
ایاغنی یره پك پك باصه‌رق یورر اولان آدمه دینور ﴿الموتزم﴾ اسم مفعول بنیه‌سیله ارضه اطلاق اولنور ﴿الوازم﴾
صاحب وزننده ابن ذرّ الصحابیدر ﴿الوسم﴾ رسم وزننده بدنه باصلمش داغه دینور جمعی وسوم در یقال بجنب الدابة
وسم ای اثر الکیّ و وسم وسمه وعد وعده وزنلرنده مصدر اولورلر داغلمق و تمغالمق معناسنه یقال وسمه وسما وسمة
من الباب الثانی اذا کواه و سمه نشان ایچون حیوانه باصلمش تمغایه دینورکه کوناکون صورت اوزره اولور وسام دخی
دینور کتاب وزننده یقال ماسمة دابّتك ووسامها وهو ماوسم به الحیوان من ضروب الصور * شارح دیرکه کوفیونه
کوره اسم لفظنك اصلی وسم در معنای مزبوردندر ﴿المیسم﴾ میمك کسریله داغلغی‌یه دینور جمعی مواسم ومیاسم
کلور یقال وسم دابّته بالمیسم ای بالمکواة و میسم اسم اولور یعنی داغ و تمغانك اسمی اولور ودلبرك چهره‌سنده
اولان حسن وجمال اثرینه وآننه دینور یقال امرأة ذات میسم ای علیها اثر الجمال و اصحابدن مسلم بن خیشه‌نك اسم
قدیمیدر فخر انام علیه السلام حضرتلری استهجان ایدوب مسلم ایله تسمیه بیوردیلر ﴿الموسم﴾ مجلس وزننده اسم
زماندر وقت علامت معناسنه‌در حجاجك بهر سنه هنکام اجتماعلرنده غالب اولدی یقال حان موسم الحج ای
مجتمعه ﴿التوسیم﴾ تفعیل وزننده حجاج موسم حجه حاضر اولمق معناسنه‌درکه اول هنکامده مجتمع اولمقدن عبارتدر
یقال وسم الحاجّ اذا شهد الموسم ﴿التوسّم﴾ تفعل وزننده بر نسنه‌یی علامتلرندن ظنّ صحیحله ادراك ایلمك
معناسنه‌در فطانت وفراست کبی یقال توسّم الشیٔ اذا تخیله وتفرّسه و اوّل بهار یغموریله نابت اولان چایر
اراشدرمق معناسنه‌در یقال توسّم الرجل اذا طلب کلأ الوسمیّ ﴿الوسمة﴾ تمره وزننده و ﴿الوسمة﴾ فرحه وزننده
چویت یپراغنه دینور ورق النیل معناسنه علی قول بر بشقه نبات آدیدرکه یپراغیله خضاب اولنور و قوّت محلله
صاحبیدر ﴿الوسامة﴾ و ﴿الوسام﴾ واولك فتحیله حسن وجمال وآن صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال وسم الغلام
وسامة ووساما من الباب الخامس اذا کان صاحب الجمال ﴿الوسیم﴾ امیر وزننده خوب وخوشلقا دلبره دینور جمعی
وسماء کلور کرماء کبی مؤنثی وسیمه‌در ﴿اسماء﴾ همزهٔ مفتوحه ایله اسامیّ نسواندندر ذکر اولنان وسامه‌دن مأخوذدر
اصلی وسماء ایدی فعلاء وزننده ﴿المواسمة﴾ مفاعله وزننده باب مغالبه‌دندر حسن وجمال باینده یارشمق معناسنه
یقال واسمه فی الحسن فوسمه ای غلبه فیه ﴿الوسمیّ﴾ رسمیّ وزننده اوّل بهارده یاغان یغموره دینور یری نباتله وسم
ایلدیکیچون یقال اصاب الارض الوسمیّ ای مطر الربیع الاوّل ﴿الموسومة﴾ اوّل بهار یغموری یاغمش ارضه دینور
یقال ارض موسومة ای اصابها الوسمیّ ﴿موسوم﴾ مالك بن الجلاح نام کمسه‌نك فرسی اسمیدر و موسومه شول
زرهه دینورکه اشاغیسندن یوقریسنه قدر کوناکون نقش و زینتله آراسته اوله یقال درع موسومة ای مزینة بالشیة
من اسفلها ﴿الوشم﴾ واوك فتحی و شین معجمه‌نك سکونیله بدنده ایکنه ایله آچیلان شکله دینورکه برعضوی ایکنه‌لیوب
متأثر ایلدکدنصکره اوزرینه چویت اکوب کومکوك برشکل ایدرلر ترکیده نعل و دوکون تعبیر اولنور حالا ایکیچریلرك
جمله‌سنده لازمهٔ ماهیت اولمشدر جمعی وشوم کلور و وشام کلور واوك کسریله یقال بیدها وشم وهو غرز الابرة
فی البدن وذرّ النیلج علیه و وشم مصدر اولور بدنه نعل کسمك معناسنه یقال وشمتها الواشمة وشما من الباب
الثانی اذا غرزت عضوها بالابرة ثم ذرّت علیه النیلج و وشم هنوز اوج کوستوروب بتمکه باشلمش نباته اطلاق
اولنور یقال فی الارض وشم من النبات وهو شیٔ تراه منه اول ماینبت و وشم یمامه قربنده بربلده آدیدر ﴿التوشیم﴾
تفعیل وزننده بودخی نعل کسمك ودوکون آچمق معناسنه‌در یقال وشمتها الواشمة بمعنی وشمتها ﴿الاستیشام﴾
بدنه نعل کسمکی ایستمك معناسنه‌در یقال استوشم فلان اذا طلب الوشم ﴿الوشوم﴾ واوك ضمیله بر موضع آدیدر
و وشم لفظندن جمعدرکه ذکر اولندی بومعنا ایله وشوم المهاة آهو قسمك قوللرنده اولان خطوطه اطلاق اولنور

(ذو الوشوم) عبد الله بن عدیّ البرجمی فرسنك اسمیدر (الایشام) همزه‌نك كسریله باغك قوریغی الاجه لنمغه
باشلمق علی قول تمام پشوب اولمق یاخود یومشیوب خوش ولطیف اولمق معناسنه‌در یقال اوشم الكرم
اذا ابتدأ یلوّن اوتمّ نضجه اولان وطاب وقیزك ممه‌لری بلورمك معناسنه‌در یقال اوشمت الجاریة اذا بدا ثدیها
وصاچ وصقالده قیرچوغالمق معناسنه‌در یقال اوشم الشیب فیه اذا كثر وبر آدمه سبّ وتعبیر ایله عرض وناموسنه
طوقنمق معناسنه‌در یقال اوشم فی عرضه اذا عابه وسبه وطوار هنوز بتمكه باشلمش چایرلغه اوغرامق معناسنه‌در
یقال اوشمت الابل اذا صادفت مرعی موشما وشمشك آهسته‌جه چاقمق معناسنه‌در یقال اوشم البرق اذا لمع
خفیفا وبر ایشه شروع ایلمك معناسنه‌در یقال اوشم فلان یفعل كذا ای طفق وبر شیئه تأمّل ایله باقمق
معناسنه‌در یقال اوشم فیه اذا نظر (الوشمة) تمره وزننده یغمور قطره‌سنه اطلاق اولنور تقول ما اصابتنا وشمة
ای قطرة مطر وكلمه معناسنه مستعملدر تقول ماعصیته وشمة ای كلمة (الوشیمة) سفینه وزننده شرّ وعداوت
معناسنه‌در (المتشمة) متفقه وزننده * هو اعظم فی نفسه من المتشمة * مثلنك منشایدر واول بر عورتدركه كندیسنه
كوزل ولطیف كورنمك ایچون مقعدنه نعللر كسمشیدی ومتشمه‌نك اصلی موتشمه‌در (الوصم) واوك فتحی وصادك
سكونیله برنسنه‌یی سرعتله باغلمق معناسنه‌در یقال وصمه وصما من الباب الثانی اذا شدّه بسرعة وبر نسنه‌یی
آیرمقسزین یارمق معناسنه‌در یقال وصم العود اذا صدعه من غیر بینونة وعیبناك ایلمك معناسنه‌در یقال وصم
الشیء اذا عابه وومم شاخده اولان تكمه‌یه دینور یقال فی العود وصم ای عقدة وعار وعیب معناسنه‌در جمعی وصوم
كلور ووصم یمنده بر قریه آدیدر (الوصم) فتحتینله خسته‌لكه دینور یقال اصابه وصم ای مرض (التوصیم) تفعیل
وزننده‌در دنالك ایلمك معناسنه‌در یقال وصمته الحمّی ای آلمته وتوصیم كسل وفتور معناسنه‌دركه وجوده عارض اولور
مؤلفك سبكنه كوره اسم اولورلكن اشبو * اصبح ثقیلا موصّما * حدیثی مقتضاسی مصدر اولور (التوصّم) تفعّل وزننده
دردنالك اولمق معناسنه‌در یقال وصمته الحمی فتوصّم ای آلمته فتألّم (الوصمة) تمره وزننده بدنه عارض اولان قیرقلغه
وكسل وفترته دینور تقول عرض لی وصمة ای كسل وفترة (الوصیم) امیر وزننده سرچه پرمقله آدسز پرمغك ارالغنه
دینور (الوضم) واوك وضاد معجمه‌نك فتحیله ات طپراغه بیلاشمسون دیو آلتنه وضع اولنان تخته وكتوك وحصیر
مقوله‌سنه دینوركه اتی آنك اوزرینه قورلر جمعی اوضام واوضمه كلور ومنه یقولون تركهم لحما علی وضم ای اوقعهم
فذللهم واوجعهم یعنی آنلری پایمال وخاكسار ایلدی زیرا وضم اوزرنده اولان لحم آشكاره میدانده اولمغله هركسه اخذ
ایلمسی آسان اولور (الوضم) هضم وزننده اتی ذكر اولنان وضم اوزره قومق معناسنه‌در یاخود اته وضم یاپمق
معناسنه‌در یقال وضم اللحم وضما من الباب الثانی اذا وضعه علی الوضم او عمل له وضما (الایضام) همزه‌نك كسریله
وضم معناسنه‌در یقال اوضم اللحم بمعنی وضمه ویقال اوضم له (الوضیمة) سفینه وزننده شول كروه انسانی‌یه دینوركه
ایكیوز یاخود اوچیوز نفر آدمی مشتمل اوله یقال جائت وضیمة من الناس ای صرم فیهم مأتا انسان او ثلاثمائة وبر قومه
نزیل ومهمان اولان بر مقدارجه جماعته دینور وماتم طعنامنه دینور یقال اطعموا الوضیمة ای طعام الماتم وبر كومه
اوتلغه دینور (الاستیضام) بر آدمه ظلم ایلمك معناسنه‌در یقال استوضمه اذا ظلمه (التوضم) تفعّل وزننده
جماع ایلمك معناسنه‌در یقال توضّم المرأة اذا جامعها (الوطم) واوك فتحی وطانك سكونیله ایاقله باصوب
چكنامك معناسنه‌در یقال وطمه وطما من الباب الثانی اذا وطئه وپرده‌یی صالیورمك معناسنه‌در یقال وطم الستر
اذا ارخاه (الوظمة) واوك فتحی وظای معجمه‌نك سكونیله تهمت معناسنه‌در (الوعم) واوك فتحی وعینك سكونیله
طاغده اولان شول طمره دینوركه طاغك سائر لوننه مخالف اوله جمعی وعام كلور واوك كسریله ووعم مصدر
اولور كلمهٔ دعا وتحیه‌دركه خوش وشن واباذان اول دیمكدر یقال وعم الدیار ووعمها كوعد وورث وعما ای قال لها
انعمی ومنه قولهم عم صباحا ومساء وظلاما یعنی صباحك واخشامك وكیجه‌ك خیر وخوش اولسون * شارح دیركه
بعضلر بونی انعم لفظندن مخفف اولمق اوزره بیان ایلمدیلر (الوغم) واوك فتحی وغین معجمه‌نك سكونیله نفس
وذات معناسنه‌در یقال كریم الوغم ای النفس وثقیل وناتراش واحمق آدمه دینور یقال رجل وغم ای ثقیل احمق
وحرب وقتال معناسنه‌در واوج وانتقام معناسنه‌در یقال اخذ وغمه ای ترته ودرونده جایكیر اولان حقد وكینه‌یه دینور
یقال فی قلبه‌له وغم ای حقد ثابت فی صدره وقهر ایلمك معناسنه‌در یقال وغمه وغما من الباب الثانی اذا قهره
وبر آدمه من غیر تحقیق بر خبر نقل ایلمك معناسنه‌در یقال وغم بالخبر بمعنی لغم (الوغم) فتحتینله بر آدمه كین وعداوت
باغلمق معناسنه‌در وكوسمك تعبیر اولنان انفعالده دخی مستعملدر یقال وغم علیه وغما من الباب الرابع اذا حقد
(التوغم) تفعّل وزننده خشمه كلمك معناسنه‌در یقال توغّم علیه اذا اغتاظ (الوقم) واوك فتحی وقافك سكونیله

قهر ايلمك معناسنه در يقال وقه وقا من الباب الثانى اذا قهره و بر آدمى تذليل وخاكسار ايلمك ياخود يك چركين
ردّ ايله ردّ ايلمك معناسنه در يقال وقه اذا اذله اورده اقبح الردّ و بر آدمى يك محزون ايلمك معناسنه در يقال وقه
اذا حزنه اشدّ الحزن ورا كب دابه يى توقيف ايچون يولاريني يادزكيني عنف وزور ايله چكمك معناسنه در يقال
وقم الدابة اذا جذب عنانها ليقف وتنجره نك قيناميسى ديكمك معناسنه در يقال وقمت القدر اذا سكن غليانها
و ير چكنانوب اوتلرى اوتلنمق معناسنه در يقال وقمت الارض على بناء المجهول اذا اكل نباتها و وطئت ﴿الوقام﴾
كتاب وزننده قلچه دينور وقامچى يه و دكنكه دينور وايپه دينور يقال ربطه بالوقام اى الحبل وضربه بالوقام
اى السيف والسوط والعصا ﴿واقم﴾ راقم وزننده مدينه ده برقله نك اسميدر حرة واقم مرقوم قله نك برطرفنده واقع
قره طاشلقدركه اكا مضاف اولمشدر ﴿التوقّم﴾ تفعل وزننده لسانله قورقتمق زجر وتهدّد معناسنه در يقال توقّمه
اذا تهدّده وقصد وتعمد معناسنه در يقال توقّمه اذا تعمده و برنسنه ده مبالغه ايدوب اوزاتمق معناسنه در يقال
توقم فيه اذا اطنب وشكار اولدرمك معناسنه در يقال توقّم الصيد اذا قتله و بر سوزى كركى كبى اخذ واصغا
ايدوب ازبرلمك معناسنه در يقال توقّم الكلام اذا تحفظه ووعاه ﴿الايقام﴾ همزه نك كسريله بودخى قهر وتذليل
وخاكسار ايلمك معناسنه در يقال اوقمه بمعنى وقمه ﴿الوكم﴾ واوك فتحى وكافك سكونيله وقم كبى طواريرى چكنيوب
بتون اوتلريني اوتلمق معناسنه در يقال وكمت الارض وكما على المجهول اذا اكل نباتها و وطئت و بر آدمى محزون
وغمناك ايلمك معناسنه در يقال وكمه وكما من الباب الثانى اذا حزنه ومقهور وخاكسار ايلمك معناسنه در يقال
وكمه اذا قمعه وغمناك اولمق معناسنه در يقال وكم الرجل كورث يرث اذا اغتمّ والسلام عليكم لفظنده كافى مكسور
ايلمك معناسنه مستعملدر يقال هم يكمون السلام اى يقولون السلام عليكم بكسر الكاف عربلر بونكله اعجامه
تعريض ايدرلر ﴿الوكمة﴾ تمره وزننده برتچى جانور يتاقلرى اولان ميشه يه و بوكه دينور غيضة مسبعة معناسنه در
بوراده غليظة مشبعة نسخه لرى غلط محضدر ﴿الولم﴾ واوك فتحى ولامك سكونيله وفتحيله قولانه دينور حزام
معناسنه و بوقاغى يه دينور يقال فى رجله ولم اى قيد وشول ايپه دينوركه دوه نك كوكس باغندن چوروب ارقورى
براوجنى كتوروب قولانه بند ايدرلر تاكه قولان وكوكسلك مضبوط اوله ﴿الوليمة﴾ سفينه وزننده دوكون طعامنه
دينور على قول مطلقا ضيافت طعامنه دينور تقول شهدت الوليمة اى طعام العرس او هو كلّ طعام صنع لدعوة
وغيرها ﴿الايلام﴾ همزه نك كسريله وليمه ترتيب ايلمك معناسنه در يقال اولم الرجل اذا صنع الوليمة و بر آدمك
عقل واخلاقى ناقص و پريشان اولميوب تام ومجتمع اولمق معناسنه در يقال اولم فلان اذا اجتمع خلقه وعقله بعض
نسخه ده خلقه كلمه سى خانك فتحيله مضبوط اولمغله اكا كوره خلقت واندامى وعقل وادراكى تام ومضبوط اولمق
ديمك اولور ﴿الولمة﴾ تمره وزننده برنسنه نك تماميت وجمعيتنه دينور وولمه اندلس ديارنده برحصار آديدر ﴿الونيم﴾
واوك فتحيله سينك نجسنه دينور تقول بالثوب ونيم اى خرء الذباب ﴿الونمة﴾ فتحاتله ونيم معناسنه در ﴿الونم﴾
واوك فتحى ونونك سكونيله و ﴿الونيم﴾ واوك فتحيله سينك صچمق معناسنه در يقال ونم الذباب ونما ونيما من الباب
الثانى اذا سلح ﴿الوهم﴾ سهم وزننده خطرات قلبدن اولان خاطره يه دينوركه قلبه شويله برايش كلمه تعبير اولنور
على قول شكّ وتردّد اولنان نسنه نك مرجوح طرفنه دينوركه راجح طرفى يقيندر جمعى اوهام كلور يقال فى قلبه
وهم وهو من خطرات القلب او مرجوح طرفى المتردّد فيه ووهم طريق واسعه دينور وايرى وعظيم الهيكل آدمه
دينور وضخامت وقوّت صاحبى اوله رق رام وذلول اولان اركك دوه يه دينور بونلرك جمعى اوهام ووهوم كلور
ووهم كلور ضمتينله ووهم مصدر اولور قلبه مرادك غيرى عارض اولان خاطره يه ياخود مشكوكك طرف مرجوحنه
صاپمق معناسنه در يقال وهم فى الشىء وهما من الباب الثانى اذا ذهب وهمه اليه حكمانك وهم واهمه تعبير ايتدكارى
قوّت دماغيه بوندندر واول حواس طريقلرندن متادى اولميه رق محسوساتده موجود اولان معانىء جزئيه يى ادراك
ايدن قوّتدن عبارتدر ﴿الوهم﴾ فتحتينله حسابده غلط ايلمك معناسنه دركه ياكلش صاپمقدر يقال وهم فى الحساب
وهما من الباب الرابع اذا غلط ﴿الايهام﴾ همزه نك كسريله حسابده ياكلقله برمقدارينى اسقاط ايلمك معناسنه دركه
اكسك حساب ايلمك تعبير اولنور يقال اوهم كذا من الحساب اى اسقط بعضلر ديديكه اوهم ووهم وعد وزننده
ووهم ورث وزننده برمعنايه دركه اسقاط فى الحساب معناسنه درلر وايهام برآدمى وهم وكمانه دوشورمك معناسنه در يقال
اوهمه غيره اذا اوقعه فى الوهم و بركمسه يه تهمت القا ايلمك معناسنه در يقال اوهمه اذا ادخل عليه التهمة ﴿التوهّم﴾ تفعل
وزننده ظنّ وكمان ايلمك معناسنه در يقال توهّم كذا اذا ظنّ ﴿التوهيم﴾ تفعيل وزننده برآدمى وهمه دوشورمك
معناسنه در يقال وهّمه اذا اوقعه فى الوهم ﴿التهمة﴾ تانك ضميله همزه وزننده اسمدر ظنّ وتوهّم اولنان صفت

و خصلته دینور اصلی و او ایله و همه ایدی پس لسان ناسده هانك سكونیله تهمت غلط او لور یقال هو صاحب تهمة وهی مایتهم علیه ‹الاتهام› اكرام وزننده و ‹الاتّهام› تای مشدده ایله افتعال وزننده بر آدمه تهمت القا ایلمك معناسنه دركه تهمتلو قلمق تعبیر او لنور یقال اتهمه و اتّهمه اذا ادخل علیه التهمة اتّهم لفظنك اصلی اوهم ایدی و اتّهام افتعال وزننده بركسه تهمتلو اولمق معناسنه در یقال اتّهمه فاتّهم ‹المتهم› اسم فاعل بنیه سیله و ‹التهیم› امیر وزننده تهمتلو آدمه دینور یقال رجل متهم وتهیم ای ذو تهمة * مترجم دیركه تهیم كلمه سنك مأخذی كرچه بوراده مثبت اولمیوب لكن ابن كمال شرح مفتاحده دیمشدركه تهمه رطبه وزننده اسمدر وهانك سكونیله مصدردر پس تهیم لفظی آندن متصرف اولمش اولور ‹الویمة› واوك فتحیله تهمت معناسنه در یقال به ویمة ای تهمة و قوغیلغه دینور نمیمه معناسنه و ویمه طبرستان ایالتنده بربلده آدیدر واندلس اولكه سنده بر سنجاق آدیدر یاخود اول ویمه در

فصل الهاء

فصل الهاء

‹الهبرمة› دحرجه وزننده چوق یمك معناسنه در یقال هبرم الرجل اذا اكل كثیرا و چوق سویلمك معناسنه در یقال یهبرم الكلام ای یكثر ‹الهتم› كتم وزننده بر آدمك آغزینه اوروب اوك دیشلرینی دیبلرندن دوشورمك معناسنه در یقال هتم فاه هتما من الباب الثانی اذا القی مقدّم اسنانه ‹الاهتام› همزه نك كسریله هتم معناسنه در یقال اهتم فاه بمعنی هتم ‹الهتم› فتحتینله اوك دیشلر دیبلرندن قیرلمق معناسنه در یقال هتم الرجل هتما من الباب الرابع اذا انكسرت ثنایاه ‹الاهتم› احمر وزننده اوك دیشلری دیبلرندن قیرلمش آدمه دینور یقال رجل اهتم ای المنكسرة الثنایا واهتم سنان بن خالدك لقبیدر قبیلهٔ كلاب وقعه سنده اورلمغله اوك دیشلری شكست اولمشیدی ‹الهیتم› حیدر وزننده دوه مرعاسندن اولان حمض انواعندن بر شجر آدیدر هیثم دخی دیرلر ثای مثلثه ایله ‹التهتم› تفعل وزننده قیرلمق معناسنه در یقال تهتم الشیٔ اذا تكسّر ‹الهتیمة› سفینه وزننده حمض تعبیر اولنان شوراوتك خرده سنه دینور ‹هاتم› صاحب وزننده و ‹هتیم› زبیر وزننده اسامیٔ ناسدندر ‹الهتامة› ثمامه وزننده قیرلمش نسنه نك قیرنتیسنه واوفانتیسنه دینور كساره معناسنه ‹التهتیم› تفعیل وزننده بر آدمی ضعیف و بی مجال ایلمك معناسنه در یقال مازال یهتمه بالضرب ای یضعفه ‹التهاتم› تفاعل وزننده بری برندن دعوای باطل ایلمك معناسنه در یقال تهاتما اذا تهاترا ‹الهثم› هانك فتحی وثای مثلثه نك سكونیله برنسنه یی دوكوب ازمك معناسنه در یقال هثم الشیٔ هثما من الباب الاوّل اذا دقه حتی انسحق و بر آدمه كزیده مالدن بر مقداریی دفعة و یرمك معناسنه در یقال هثم له من ماله اذا قثم ‹الهیثم› حیدر وزننده هیتم دیدكاری شجر آدیدر و كركس و طوشنجل قوشلرینك یاورولرینه دینور و قزل قوم تپه سنه دینور یاخود یومشق اولان قوم تپه یه دینور وقاعه ایله زباله بیننده بر موضع آدیدر و بر رجل آدیدر ‹الهثم› ضمتینله او بریلوب دوكیلور اولان قوم یغنلرینه دینور ‹الهثرمة› دحرجه وزننده چوق سویلمك معناسنه در یقال هثرم الكلام اذا اكثره ‹الهجوم› قعود وزننده آنسزین بر آدمه صالدروب یتشمك علی قول بر یره دستورسز كیرمك یاخود كیرمك معناسنه در یقال هجم علیه هجوما من الباب الاوّل اذا انتهی الیه بغتة او دخل بغیر اذن او دخل وهجوم متعدّی اولور یقال هجم فلانا اذا ادخله و بنا ییقلمق معناسنه در یقال هجم البیت اذا انهدم وهجم رجم وزننده وهجوم كوز ایچری باتمق معناسنه در یقال هجمت عینه هجما وهجوما اذا غارت و ممه ده اولان سودك جمله سنی صاغمق معناسنه در یقال هجم مافی الضرع اذاحلبه و نسنه ساكن واپسم اولمق معناسنه در یقال هجم الشیٔ اذا سكن واطرق و هجم طرد ایلمك معناسنه در یقال هجم فلانا هجما اذا طرده و هجم بیوك كاسه یه دینور فتحتینله ده لغتدر جمعی اهجامدر و فزاره قبیله سی یوردنده بر صو آدیدر و هجم تره دینور عرق معناسنه و ترلتمك معناسنه مصدر اولور یقال هجمته الهواجر ای اسالت عرقه ‹الاهجام› همزه نك كسریله آنسزین بر آدمی بر یره ادخال ایلمك معناسنه در یقال اهجم فلانا اذا ادخله یعنی بغتة و ممه ده اولان سودی بالجمله صاغمق معناسنه در یقال اهجم مافی الضرع اذا حلبه و دوه لری یتاقلرینه كتورمك معناسنه در یقال اهجم الابل اذا اراحها و برنسنه یی ساكن قلمق معناسنه در یقال اهجم الله تعالی المرض عنه فهجم ای اقلعه و فتر ‹الهجوم› صبور وزننده بغتة هجوم ایدر اولان آدمه دینور و شول شدید روزكاره دینوركه اوغرادیغی خانه لری و ثمام دیدكاری اوتلری قلع و برباد ایدر اوله وابو قتاده حارث بن ربعی رضی الله عنه حضرتلرینك قلجی آدیدر ‹الانهجام› انفعال وزننده بو دخی بنا چوكوب ییقلمق معناسنه در یقال انهجم البیت اذا انهدم ‹الاهتجام› افتعال وزننده بو دخی ممه ده اولان سودی هپ صاغمق معناسنه در یقال اهتجم مافی الضرع اذاحلبه ‹المهجوم› ایپلری چوزیلوب دیركلری بری برینه چاتلمش چادره دینور یقال بیت مهجوم اذا كان قدحلت اطنابه فانضمت اعمدته ‹الهجیمة› سفینه وزننده او یمش سوده دینوركه یوغرد اولور یاخود

يوغردكبى قويولنمش سودهدينور ياخود يايقده هنوز چالقنمامش اولانه دينور ياخود يايقده چالقنوب كرچه هنوز يوغرد اولميوب لكن يوغرد اولمغه باشلمش اوله ﴿الهجمة﴾ تمره وزننده اوّلى قرق عدد اولان دوه سوريسنه دينور مراد قرقدن اشاغى اولميوب قرق وزياده اولان على قول يتمش ايله يوز مهار مابينى اوله ياخود يتمشدن يوزه قريب مقداره بالغ اوله هجمت الشتاء ايّام شتانك شدّت بردندن عبارتدر و هجمت الصيف ياز ايامنك شدّت حرّ وكرميتندن عبارتدر تقول نحن فى هجمة الشتاء او الصيف اى فى شدّة برده اوحرّه ﴿ابنا هجيمه﴾ جهينه وزننده فرسان عربدن ايكى فارس معروفدر ﴿بنو الهجيم﴾ زبيروزننده عربدن بربطندر ﴿الهيجمان﴾ هانك فتحى وجيمك ضميله بررجل آديدر ﴿الهيجمانة﴾ هايله شهدانه اينجويه دينور واركك اورجكه دينور و عنبر بن عمرولك قزى اسميدر ﴿هجدم﴾ هانك كسرى ودالك فتحيله اجدم كلمه سنده لغتدركه آت قسمنى يوريدوب اشدرمك ايچون زجر واقدام كلمه سيدر منقولدركه الك اوّل آته راكب اولان حضرت آدمك اوغلو قابيل ايدى كه قاتل هابيلدر قصد ايچون هابيل اوزره حمله ايتدكده التنده اولان آته زجر واقدام ايچون هج الدم ديمكله كيدهرك تخفيف اولنوب هجدم ديديلر * شارح ديركه اولوقتده لسان سريانى اولمغله هجدم الدم تركيبى مكرحكايه او اوب كيدهرك تخفيف وزجر اداتى اولمش اوله ﴿الهجعمة﴾ دحرجه وزننده جرأت واقدام معناسنه در يقال به هجعمة اى جرأة واقدام ﴿الهدم﴾ هانك فتحى ودالك سكونيله بنايى يقوب ويران ايلمك معناسنه در يقال هدم البناء هدما من الباب الثانى اذا نقضه وبرآدمك اوروب بلنى قرمق معناسنه مستعملدر يقال ضربه فهدمه اى كسر ظهره وهدم هدر وباطل اولان دمه اطلاق اولنور مهدوم معناسنه در فتحتينله ده لغتدر يقـال دمه هدم اى هدر وكميده باش چكزنوب ييقلمق معناسنه در يقال هدم الرجل على المجهول اذا اخذه الهدام ﴿التهديم﴾ تفعيل وزننده بنايى ييقمق معناسنه در يقال هدّم البناء بمعنى هدمه ﴿الهدم﴾ هانك كسريله ييرتمش اسكى لباسه دينور على قول يمالى اولانه ياخود يوكدن اولان اسكى كليم وكچه مقوله سنه مخصوصدر جمعى اهدام كلور وهدم كلور عنب وزننده ويك قوجه پيرفانى يه اطلاق اولنور واسكى جزمه يه اطلاق اولنور وبررجل آديدر ﴿الهدم﴾ كتف وزننده مخنث وحيز كمسه يه دينور تقول لاتعاشر فلانا فانه هدم اى مخنث ﴿الهدم﴾ فتحتينله برارضك آديدر وقيونك اطرافندن ييقيلوب قيوايچره دوشمش طاشلره وطپراقلره دينور وهدم وهدمه فتحاتله مصدر اولورلر ناقه پك كوسنمك معناسنه شويله كه همان بى محابا پغورك اوكنه چوكر اوله يقال هدمت الناقة هدما وهدمة من الباب الرابع اذا اشتدّت ضبعتها ﴿الهديم﴾ امير وزننده برده پچن سنه دن قالمش اوت بقيه سنه دينور ﴿الهدمة﴾ فرحه وزننده پك كوسنك اولان ناقه يه دينو جمعى هدامى كلور سكارى وزننده وهدمه كلور قردهوزننده ﴿المهدم﴾ محسن وزننده هدمه معناسنه در ﴿التهدم﴾ تفعل وزننده و ﴿الاهدام﴾ اكرام وزننده بونلرده ناقه پك كوسنمك معناسنه در يقال تهدمت الناقة واهدمت اذا اشتدت ضبعتها وتهدم برآدمه افراطله خشمه كلوب آلابندهوپرهرك تخويف وتهديد ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تهدم عليه غضبا اذا توعده ﴿الهدام﴾ غراب وزننده كمى ايچره عارض اولان باش دونمسنه دينور يقال اخذنى فى السفينة هدام اى دوار ﴿الهدمة﴾ تمره وزننده چسنتى يغموره دينور يقال امطرت السماء هدمة اى مطرة خفيفة وبردن ويريلان بربلوك دوه يه دينور ﴿المهدومة﴾ مطر خفيف ياغمش ارضه دينور يقـال ارض مهدومة اى اصابتها الهدمة ﴿ذو مهدم﴾ منبر ومقعد وزنلرنده اقيال حيردن اذواءتعبيراولنان ملوكك برينك لقبيدر كذلك حبش ملوكندن برينك لقبيدر ﴿ذو الاهدام﴾ همزهٔ مفتوحه ايله متوكل بن عياض نام شاعرك لقبيدر ونافع نام كمسه نك لقبيدركه فرزدق نام شاعر آنى هجو ايلدى ﴿التهادم﴾ تفاعل وزننده برى برندن دعواى باطل ايدشمك معناسنه در يقـال تهادموا اذا تهادروا ﴿المتهدّمة﴾ پك قوجه قارى يه وسائر ديشى حيوانه اطلاق اولنور يقـال عجوز وناب متهدّمة اى فانية ﴿الهندام﴾ هانك فتحيله اندام فارسى معربيدر وفارسيده اندام بدنه واعضانك يراشقلغنه وهيئت اجتماع ولطافتنه دينور ﴿المهندم﴾ اسم مفعول بنيه سيله هندام مذكوردن متصرفدر مقدارنجه اصلاح اولنوب دوزلمش قوشلمش يراشغى بولمش نسنه يه دينور يقـال شئ مهندم اى مصلح على مقدار ويقال له هندام ﴿الهذم﴾ هانك فتحى وذال معجمه نك سكونيله سرعتله كسمك معناسنه در يقال هذمه هذما من الباب الثانى اذاقطعه بسرعة وسرعتله طعام يمك معناسـنه در يقال هذم الطعام اذا اكله بسرعة ﴿الهيذام﴾ هانك فتحيله اكول آدمه دينور ودلير وبهادره دينور وبر رجل آديدر ﴿الهذام﴾ غراب وزننده بودخى بهـادره دينور وكسكين قلجه دينور ﴿المهذم﴾ منبروزننده بودخى كسكين قلجه دينور ﴿الهيذم﴾ حيدر وزننده چاپك وچالاك آدمه دينور ﴿هذمه﴾ هانك ضميله ابن لاطم دركه مزينه قبيله سنك نسبى رجالندندر ﴿هذم﴾ فتحتينله ابن عناب دركه طىّ قبيله سنك نسبى رجالندندر

وسعد بن هذيم كه زبير وزننده برقبيله نك پدريدر اصل پدرينك اسمى زيد ايدى لكن هذيم نام بر عبد اسودك تربيه سنده
نشو ونما بولمغله كنديده غالب اولدى ﴿الهذرمة﴾ دحرجه وزننده تيز تيز سويلمك و تيز و تيز اوقومق معناسنه در
يقال يهذرم الكلام والقراءة اى يسرع ﴿الهذارم﴾ و ﴿الهذارمة﴾ هالرك ضميله تيز تيز سويليوب و تيز تيز اوقور
اولان آدمه دينور ﴿الهذرمى﴾ هانك فتحى والفك قصريله كه اصلى فعللى وزننده در شماطه جى شلتاق ادبسز
غوغاجى فتنه انكيز عورته دينور يقال انها الهذرمى الصخب اى كثيرة الجلبة والشرّ والصخب ﴿الهذلمة﴾ دحرجه
وزننده تيز تيز يوريمك معناسنه در يقال هذلم الرجل اذا مشى فى سرعة ﴿الهرم﴾ فتحتينله و ﴿المهرم﴾ و ﴿المهرمة﴾
ميملرك وهالرك فتحيله پك پير وسالخورده اولمق معناسنه در يقال هرم الرجل هرما و مهرما و مهرمة من الباب الرابع
اذا بلغ اقصى الكبر ﴿الهرم﴾ كتف وزننده پك پير وسالخورده آدمه دينور جمعى هرمين و هرمى كلور قتلى وزننده
مؤنثى هرمه و جمعى هرمات كذلك هرمى كلور ﴿الاهرام﴾ همزه نك كسريله و ﴿التهريم﴾ تفعيل وزننده پك پيرفانى
ايلمك معناسنه در يقال اهرمه الدهر وهرّمه اى جعله هرما ﴿الهرمان﴾ هانك ضميله عقل و هوش معناسنه در
يقـال ماله هرمان اى عقل ﴿الهرمان﴾ هانك ورانك فتحيله كه هرم لفظندن تثنيه در مصرده ايكى قديم بنايه
اطلاق اولنوركه انلرى حضرت ادريس على نبينا وعليه الصلوة والسلام طوفاندن علومى حفظ ووقايه ايچون
بنا ايلديلر يعنى كتابلرينى انده وضع وحفظ ايلديلر على قول سنان بن المشلشل بنا ايلدى ياخود اسلافدن بعض
كمسه لركه مراد سلاطين مصردر بنـا ايلدى فنّ نجوم دلالتيله طوفان نوح عليه السلام ظهورينى ادراك ايلمكله
طبّ وسحر ونيرنجات وطلسم مقوله سى فنونى انده وقايه يعنى جدارلرينه رسم ايلدى و مصرده بونلردن ماعدا
نيچه اهرام صغار واردر * شارح ديركه مشهورى حضرت ادريس بنا كرده سيدر و صابئه طائفه سنك زعمنه كوره
برنده شيث عليه السلام قبرى و برنده اوغلو صابى قبرى واردر وقربلرنده ابو الهول نام شخصك قبرى واردر
الحاصل اعجب عجائب برماده در حقيقتى علم اللهه محوّلدر * مترجم ديركه ابن كمال مرحومك تحقيق طلسم بابنده

(غريبه)

تاليف ايلديكى رساله ده بو عبارتله مرسومدركه فاطميوندن الحاكم بامر الله مصرى فتح وتسخير ايلدكده بعض كنوز
فتح اولوب ايچنده برآدم صورتى بولنديكه آدينه ابو الهول ديرلر ايدى فلاسفهٔ مصردن برى وضع ايدوب طلسمله
مؤكل ارواحى وار ايدى سرقه دن وغائبدن صورسه لر خبر و يرر ايدى و نطق ايدر ايدى حاكم بامر الله امر ايلديكه
كيجه ايله كمسه خانه ودكاننى قپامسون آچق براقسون هركيمك اشياسى ضايع اولورسه ضامنم ديدى خلق دخى
امتثال ايلدى اول كيجه درتيوز دكاندن متاع ونقود سرقه اولدى يارنكى كون صاحبلرى حاكمه كلديلر اولدخى
ابو الهولى كتوردوب برر برر صوردقده كيم الديغنى و حالا قنده اولديغنى بالجمله خبر و يردى پس آدملر كوندروب
جمله سنى بولديلر كتوردوب اشيالرى برر برر صاحبلرينه و يردى و درتيوز سارقى قتل ايتدى بوندنصكره برفرد
اوغريلغه جرأت ايتميوب دوكانلر وخانه وخانلر كيجه كوندز آچق قالوردى حاكم بامر الله فوت اولدقدنصكره بعد زمان
براوغرى برتقريبله فرصت بولوب ابو الهولى اوغورليوب پاره لدى بو حكايه يه كوره مؤلفك ذكر ايلديكى بشقه
اولور ﴿ابن هرمه﴾ حمزه وزننده قوجه كشينك وقوجه عورتك الكصكره اولان ولدينه دينوركه اختيار دولى تعبير
اولنور و برشاعرك كنيه سيدر ﴿بئر هرمه﴾ حزم بنى عوال ديدكلرى محلده برقيودر ﴿الهرم﴾ هانك فتحى ورانك سكونيله
برنبات و برشجر آديدر على قول سموز اوتنه دينور مفردى هرمه در ﴿يوم الهرم﴾ ايّام عربدن بريوم معروفدر
﴿ذو الهرم﴾ طائفده برمال اسميدركه عبد المطلبك ياخود ابو سفيانك ايدى ﴿الهوارم﴾ هانك فتحيله شول دوه لره
دينوركه هرم ديدكلرى نبات مذكورى اوتلامغله چكه لرى التنده اولان تويلرى اغارمش اوله يقال ابل هوارم
اذا كانت تأكل الهرمة فتبيض منها عثانينها ﴿الهرم﴾ كتف وزننده نفس وذات معناسـنه در وعقل وخرد
معناسنه در وابو عنه نام شاعرك لقبيدر ﴿الهرمة﴾ فرحه وزننده ديشى ارسلانه دينور ﴿التهريم﴾ تفعيل وزننده
قوجالتمق معناسـنه در يقال هرّمه الدهر بمعنى اهرمه وتعظيم وتوقير ايلمك معناسـنه در يقال هرّمه اذا عظّمه
وقيمه قيمق معناسـنه در يقـال هرّم اللحم اذا قطعه قطعا صغارا ﴿هرمىّ﴾ حرمىّ وزننده ابن عبد الله دركه
اصحابدندر ﴿هرم﴾ كتف وزننده اساميدندر هرم بن خيـان وهرم بن حنبش وهرم بن قطبه وابن عبد الله
وابن مسعده صحابه لردر ﴿هرم﴾ هانك كسريله ابن هنىّ بن بلىّ دركه قضاعه قبيله سنك نسبى رجالدندر ﴿هريم﴾
زبير وزننده ابن سفيان دركه محدّثدر ﴿الهرمى﴾ سكرى وزننده قورى اوطونه دينور ﴿الهروم﴾ صبور وزننده
بدخوى وبدكردار اولان خبيثه عورته دينور ﴿ذو اهرم﴾ احمد وزننده بررجل آديدر ﴿التهارم﴾ تفاعل وزننده
پير اولميان كمسه مواضعة پيرلك صورتى كوستورمك معناسنه در يقال تهارم الرجل اذا ارى انه هرم ﴿الهزثمة﴾

ثای مثلثه ایله عرثمه وزننده ومرادفیدرکه برونك ایلریسنه دینور وکلب قسمنك برونی دلیکلرینك ارالغنده اولان
سیاهه دینور وبررجل آدیدر وارسلانه دینور (الهرثم) جعفر وزننده و(الهراثم) علابط وزننده بونلرده
ارسلانه دینور (الهرشمّ) شین معجمه ایله قرشبّ وزننده کوفکی طاشی کبی یومشق وکوشك طاشه دینور وطپراغی
یومشق طاغه دینور (الهرشمة) هایله سودی چوق قیونه وکچی یه دینور وپك یره‌دیمکله معنای اوّل ایله ضدّ
اولور (الهرطمان) عنفوان وزننده حبوباتدن برنوع غله‌درکه ارپه ایله بغدای بیننده متوسط اولور اسهال
وسعاله نافعدر مفرداتده بورچق انواعندن فیك ومردمك وبسیله دیدکلری دانه ایله مفسردر (الهزم) عزم
وزننده کوده‌یی یاخود خیار وقاون مقوله‌سنی ال ایله پك باصوب صقمغله ازوب چقورلدوب بر ایلمك معناسنه‌در
یقال هزم الشیء هزما من الباب الثانی اذا غمزه بیده فصارت فیه حفرة وبرآدمه ارقه‌سندن اورمغله قیناقلری
ارالغی ایچری باتوب کوبکی طشره اوغرامق معناسنه‌در یقال هزم فلانا اذا ضربه فدخل مابین ورکیه وخرجت
سرّته ویای چکرەمك معناسنه‌در یقال هزمت القوس اذا صوّتت وبر آدمك حقنی جور ایدوب کسر ایلمك
معناسنه مستعملدر یقال هزم له حقه اذا هضمه وعسکری بوزوب صندرمق معناسنه مستعملدر یقال هزم العدوّ
اذا کسرهم وقلبهم وقیو قازمق معناسنه‌در یقال هزم البئر اذا حفرها وهزم اوبرق چقوریره دینور ویغمورسز
بوفقه بلوده وصف اولور یقال سحاب هزام ای رقیق بلاماء ومائل قلمق معناسنه‌در تقول هزمت علیه علی المجهول
ای عطفت (الانهزام) انفعال وزننده برنسنه ال ایله پك باصیلوب صقلمغله ازیلوب چقورلنمق معناسنه‌در
یقال هزمه فانهزم (الهزمة) تمره وزننده برنسنه‌ده ال ایله باصیلوب صقلمغله پیدا اولان ازکلك چقورنه
دینور جمعی هزم‌در هاسز وهزوم کلور وهزمه اسامیدندر سهم بن مسافر بن هزمه یمنده برسپهسالار ایدی
(التهزم) تفعل وزننده بودخی یای چکرەمك معناسنه‌در یقال تهزمت القوس اذا صوّتت ودکنك یاخود سحاب
طراقه ایله چتلامق معناسنه‌در یقال تهزّمت العصا والسحاب اذا تشققت مع صوت * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر
وطولوم وقربه قوریوب بوکلم بوکلم قیرلمق معناسنه‌در یقال تهزّمت القربة اذا یبست وتکسرت (الهزیمة)
سفینه وزننده و(الهزّیمی) خلیفی وزننده اسملردر عسکر بوزغونلغنه دینور یقال وقعت علی الجیش هزیمة
وهزّیمی ای انهزام (الهزائم) عزایم وزننده صویی چوق قیولره دینور مفردی هزیمه‌درو آریق وزبون دابه‌لره دینور
(الاهتزام) افتعال وزننده بلود یغمور دوکرکن طراقه ورعد ایله چتلامق معناسنه‌در یقال اهتزمت السحابة
بالماء اذا تشققت مع صوت وبوغزلمق معناسنه‌در یقال اهتزم الشاة اذا ذبحها وبرنسنه‌یه سرعتله قوشوب کتمك
معناسنه‌در یقال اهتزمه اذا ابتدره واسرع الیه ومنه المثل *اهتزموا الی ذبیحتکم* ای بادروا الی ذبحها قبل
هزالها یعنی قربانلرکزی ذبح ایلمکه شتاب وسرعت ایلیه‌سز زیرا طوردقجه مهزول اولور بومثل فرصتی اغتنام
ایلمك موقعنده ضرب اولنور وآت سکردرکن سکرتمسنك هارلدیسی ظاهر ومسموع اولمق معناسنه‌در یقال
اهتزم الفرس اذا سمع صوت جریه (الهزم) فتحتینله یای چکردیسنه وطنقردیسنه دینور (الهزیم) امیر وزننده
کوك کورلتیسنه دینور رعد معناسنه وسکردرکن اوازی شدّتله ظهور ایدن کورلتیلی آته دینور وبلوتدن شدتله
یاریلوب بوشانان صغانقلو متصل یغموره دینور کاسیذکر (المتهزّم) اسم فاعل بنیه‌سیله بودخی کوك کورلتوسنه
دینور (الهزوم) صبور وزننده پك چکرده‌یوب طنقرده‌یجی یایه دینور یقال قوس هزوم ای مرنة بینة الهزم (الهزمة)
فرحه وزننده شدتله قینار اولان تنجره‌یه دینورکه هارلدیسی ظهور ایدر یقال قدر هزمة ای شدیدة الغلیان (الهزم)
کتف وزننده بودخی بلوتدن شدتله چتلایوب بوشانان صاغنا نقلی یغموره دینور هزیم کبی یقال غیث هزم وهزیم
اذا کان لایستمسك ورام ویواش اته دینور یقال فرس هزم ای طیع (الهازمة) آفت وداهیه‌یه دینور (هزم) زفر
وزننده امّ المؤمنین میمونه بنت حارث بن حزن بن بجیرك جدّینك جدی اسمیدر (بنو الهزم) بربطندر (الهیزم) حیدر
وزننده صلب وشدید نسنه‌یه دینور وارسلانه دینور وبررجل آدیدر (مهزم) منبر وزننده و(مهزّم) معظم وزننده
و(مهزام) مفتاح وزننده و(هزام) شداد وزننده اسماء رجالدندر (الهزوم) قعود وزننده فجر طلوعیله ظلمت لیل
چتلایوب اچلمق معناسنه مستعملدر یقال هزم اللیل هزوما اذا صدع للصبح (المهزام) مفتاح وزننده شول اغاجه
دینورکه اطفال‌لرانك باشنی یاقوب بری برینی طوتشدروب قاچره‌رق ملاعبه ایدرلر وآتش قارشدیره‌جق کوسکویه
دینور وقصه دکنکه دینور (هزیم) زبیر وزننده یمامه‌ده نیچه خرماقلرو نیچه قریه‌لر اسمیدر وسعد بن لیث القضاعی
لقبیدر وهزیم بن اسعد حضرموت نسبی رجالندندر و(ذو هزیم) یمنده بربلده‌در (الهزوم) هانك ضمیله لحیان
قبیله‌سی بلادندن بربلده‌در (ابو المهزم) معظم وزننده یزید یاخود عبدالرحمن بن سفیان‌درکه تابعیدر (الهسم)

هانك فتحى وسينك سكونيله هشم لفظنده لغتدركه ذكر اولنور يقال هسمه هسما لغة فى هشمة ﴿الهسم﴾ ضمتينله
حسم لفظنده لغتدركه داغ وياقى اورن كسەلره دينور ﴿هوسم﴾ جوهر وزننده طبرستان ارقەسنده بر بلدەدر
﴿الهشم﴾ هانك فتحى وشين معجمەنك سكونيله قورى نسنەيى اوفادوب خرد ايلك معناسنەدر على قول قبق كبى
ايچى بوش نسنەيى اوفاتمق ياخود خاصة باشى وكميكى قيروب اوفاتمق معناسنەدر ياخويوزى وبورنى ياخود مطلقا
هر نسنەيى اوفاتمق معناسنەدر يقال هشمه هشما من الباب الثانى وهو كسر الشئ اليابس اوالا جوف اوكسر
العظام والرأس خاصة اوالوجه والانف اوكلّ شئ ﴿المهشوم﴾ و﴿الهشيم﴾ اميروزننده هشم اولنمش نسنەيە دينور
﴿الانهشام﴾ انفعال وزننده برنسنه قيريلوب اوفانمق معناسنەدر يقال هشمه فانهشم وحيوان زبونليوب عملانده
اولمق معناسنه مستعملدر يقال انهشمت الابل اذا خارت وضعفت ﴿التهشّم﴾ تفعل وزننده انهشام معناسنەدر
يقال هشمه فتهشم ومتعدى اولور قيروب اوفاتمق معناسنه يقال تهشمه اذا كسره وبرآدمه تعظيم واكرام ايلك
معناسنه مستعملدر يقال تهشم فلانا اذا اكرمه وعظمه وناقەنك ممەسنى صاغمق على قول بتون آوجله صاغمق
معناسنەدر يقال تهشم الناقه اذا حلبها اوهو الحلب بالكفّ كلها وروزكار قورى اوتلغى خرد خشخاش وبرباد
ايلك معناسنەدر يقال تهشمت الريح اليبيس اذا كسرته ورحم وشفقت نياز ايلك معناسنەدر يقال تهشمه اذا
استعطفه وبومعناده متعدى اولور يقال تهشم عليه اى تعطف وحيوان زبونليوب ناتوان اولمق معناسنەدر يقال
تهشمت الابل اذا خارت وضعفت ﴿الاهتشام﴾ افتعال وزننده بودخى صاغمق ياخود پرمقلر ايله صاغميوب بتون آوجله
صاغمق معناسنەدر يقال اهتشم الناقة بمعنى تهشمها وبركسەيە هضم نفس ايله اوضاعنه تحمل ايدوب زبونلق
كوسترمك معناسنەدر تقول اهتشمت نفسى له اى اهتضمتها له ﴿التهشيم﴾ تفعيل وزننده بودخى برآدمه تعظيم
واكرام ايلك معناسنەدر يقال هشمه اذا اكرمه وعظمه ﴿هاشم﴾ صاحب وزننده ابن عبدمنافدركه ابو عبد المطلبدر
اسمى عمرودر الك اوّل تريدى مرقوم هشم ايلديكندن ناشى ملقب اولدى ﴿الهاشمة﴾ شول باش ياريغنه دينوركه
كميكلرى اوفاتمش اوله على قول باشك كميكنى قيروب لكن فراش ديدكلرى يوفقه كميكه تاثير وابانه ايلمامش اوله ياخود
كميكلرى قيرمغله كميكلر طاغلوب اخراج اولنوب اول يوفقه كميكلر دخى ايرلمش اوله يقال شجة هاشمة اذا كانت
هشمت العظم اوهشمت العظم ولم يتباين فراشه اوهشمته فنفش واخرج وتباين فراشه ﴿الهشيم﴾ مهشوم
معناسنەدركه ذكر اولندى وشول قورى اوتلغه دينوركه پارەلنوب ريزه ريزه اولوراوله على قول مطلقا قورى
اوتلغه دينور يقال رعت الماشيه الهشيم وهو نبت يابس متكسر اويابس كلّ كلأ وهرشيئك قوريسنه دينور
وبدنى ضعيف وزبون وناتوان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل هشيم اى الضعيف البدن ﴿الهشيمة﴾ سفينه وزننده
اغاجلرى قوريمش ارضه دينوروشول قورى اوطونه دينوركه اوطونجى انى هرنه وجه اوزره اولورسه اخذ ايلك ممكن اوله
بومعنادندركه فلان بغايت سخى وكريمدر سائلدن هركز نسنه دريغ ايلمزباىّ حال اكا احسان ايدرديەجك يرده ماهوالا
هشيمة كرم ديرلر ﴿الهشم﴾ ضمتينله طپراغى كوشك ويومشق طاغلره دينوروسودصاغن كسەلره دينور هاشم مفرديدر
﴿الهشم﴾ كتف وزننده جوانمرد آدمه دينور ﴿الهشام﴾ كتاب وزننده جوانمردلكه دينور يقال به هشام اى جود
وهشام اون بش صحابه اسميدر واوتوز محدّث آديدر ﴿هشيم﴾ زبيروزننده ابن بشيردركه محدّثدر ﴿المهشام﴾ مفتاح
وزننده چابك صنوب زبونليان ناقەيە دينور يقال ناقة مهشام اى سريع الهزال ﴿الهشمة﴾ هانك فتحيله طاغك
يومشق طپراقلى اولوب كوفكى طاشلق اولان يرينك طپراقلرى وطاشلرى خرد اولوب طاغلمسنه دينور ﴿الهشمة﴾
فتحاتله طاغ كچيسنه دينور جمعى هشمات كلور ﴿هيشم﴾ حيدر وزننده و﴿مهشم﴾ محدّث وزننده اسماء رجالدندر
﴿الهاشمية﴾ كوفه ايالتنده بربلدەدر سفاح خليفەنك بنا كردەسيدر ورىّ قضاسنده بر بلدەدر وطريق مكەده
خزيميه شرقيسنده برصويك آديدر ﴿مهشمه﴾ معظمه وزننده يمامەده برقصبەدر ﴿الهشمشمة﴾ سفرجله وزننده
ارسلانه دينور ﴿الهصم﴾ هانك فتحى وصادك سكونيله قيرمق معناسنەدر يقال هصمه هصما من الباب الثانى
اذا كسره ﴿الهيصم﴾ حيدر وزننده برنوع طاشدركه بغايت يالچين ودوز اولور اندن حقّه اتخاذاولنور وقوىّ
وشديد آدمه دينور وارسلانه دينور ﴿الهصم﴾ صرد وزننده و﴿المهصم﴾ منبروزننده و﴿الهصّام﴾ شدّاد وزننده
و﴿الهصمصم﴾ غشمشم وزننده بونلرده ارسلانه دينور ﴿الهيصمية﴾ حيدريّة وزننده معتزلى اولان كراميه
طائفەسندن برفرقەدركه محمد بن الهيصم نام كسەنك اتباع واشياعيدر ﴿الهضم﴾ هانك فتحى وضاد معجمەنك
سكونيله معدەده اولان طعامى سكرتمك معناسنەدر يقال هضم الدواء الطعام هضما من الباب الثانى اذا نهكه
مترجم ديركه اساطين اطبّاء بومادەدن قوّهٔ هاضمه تفريع ايلديلر * توضيحى بودركه طبيعت انسانيده

مطلب

یدی قوّت تعیین ایلدیلر دردی خدّام واوچی مخدومدر دیدیلر خدّام اربعه * هاضمه وجاذبه وماسکه ودافعه‌در ومخدوم ثلاثه * نامیه وغاذیه وموّلده‌در مجموعنه طبایع سبع دینور هاضمه بر قوّتدرکه غدایی بر حاله تغییر ایدرکه مغتذیدن بالفعل بر جزء اولمغه صالح اولور وآنك بش مرتبه‌سی واردر نته‌که محلنده مشروحدر وهضم آنسزین برآدمه هجوم ایلمك یاخود یوکسك محلدن اوزرینه آنسزین اینمك معناسنه مستعملدر یقال هضم علیهم اذا هجم او هبط وبرآدمه حقنی یامالنی غصب ومصادره ایله ظلم ایلمك معناسنه‌در یقال هضم فلانا اذا ظلمه وغصبه ﴿الاهتضام﴾ افتعال وزننده و﴿التهضّم﴾ تفعل وزننده بونلرده برآدمك مالنی غصبله ظلم ایلمك معناسنه‌در یقال اهتضمه وتهضّمه اذا ظلمه وغصبه ﴿الهضیم﴾ امیر وزننده مالی مغصوب اولان مظلومه دینور وهضیم شول خاتونه دینورکه قرنی دوز وبوکورلری لطیف ویانلرینك اتلری آزجه اولمغله نهال سرو سهی کبی اوله واکا سوکلون قرنلو تعبیر اولنور واویلسی قرنه‌ده وصف اولور یقال امرأة هضیم ای اخمص البطن ولطیف الکشح واقلّ انجفار الجنبین ویقال بطن هضیم ای اخمص وشول آچلمدق خرما چکنه دینورکه هنوز قبجوغی ایچره اولوب غنچه کبی بری بری ایچنده کیرشمش اوله ومنه قوله تعالی ﴿ونخل طلعها هضیم﴾ ای منهضم منضّم فی جوف الجفّ وقامشدن اولان نای ودودك مقوله‌سنه دینور مهضومه دخی دیرلر کما سیذکر ﴿الهضیمة﴾ سفینه وزننده اسمدر غصب جهتیله اولان ظلم وبیداده دینور ﴿الهضّام﴾ شدّاد وزننده و﴿الهاضوم﴾ و﴿الهضوم﴾ صبور وزننده هاضم طعام اولان دوایه دینور جوارش معناسنه وبذل وانفاق مال ایدر اولان کریم وجوانمرده دینور وهضوم ید کریمه‌یه دخی وصف اولور یقال ید هضوم ای تجود بما لدیها جمعی هضم کلور ضمّتینله وهضّام وهضوم ارسلانه دینور ﴿الهضم﴾ فتحتینله برآدم سوکلون قرنلو اوله‌رق بوکورلری لطیف ویانلرینك اتلری آزجه اولمغله حدّه‌دن چکلمش کبی موزون وسهی اولمق معناسنه‌در یقال هضم الغلام هضما من الباب الرابع اذا خمص بطنه ولطف کشحه وقلّ انجفار جنبیه وآت قسمنده ایکولری طوغری اولوب وقرننك یوقری یانلری میدانلو اولمیوب ایکی طرفلو بری برینه قاوشق کبی درنکلو اولمق یاخود ایکولری دوز وطوغری اولوب قرننك یوقری یانلری ایچری چکیك اولمقدن عبارتدر وبو معایبدندر بو صورتده قرنی آزجه واوکی میدانسز اولور بیلکی قرنلی وبیلکی اوکلی تعبیر اولنور ﴿الاهضم﴾ احمر وزننده وصف مذکور اوزره اولان آته وآدمه دینور مؤنثنده هضماء وهضیم دینور نته‌که ذکر اولندی یقال امرأة هضماء وهضیم اذا کانت اخمص البطن والطف الکشح معقلة انجفار الجنبین واهضم اوك دیشلری غلیظ اولان آدمه دینور وهضیم کبی سوکلون قرنه دینور ﴿المهضوم﴾ بو دخی حدّه‌دن چکلمش کبی سوکلون قرنه دینور ﴿الهاضم﴾ صاحب وزننده کوشکجه‌نسنه‌یه دینور یقال شیٔ هاضم ای فیه رخاوة ﴿المهضومة﴾ و﴿المهضمة﴾ معظمه وزننده قامشدن اولان نای ودودك مقوله‌سنه دینور یقال قصبة مهضومة ومهضمة وهضیم للتی یزمر بها ﴿الهضم﴾ هانك فتحی وکسریله الچق اوتوراقلو ارضه دینور ودره‌نك اورته‌سنه دینور وتجبیر اولنه‌جق بخوره دینور جمعی اهضام وهضوم کلور ﴿اهضام تباله﴾ همزهٔ مفتوحه ایله تباله نام شهرك قریه‌لرینه اطلاق اولنور ﴿بنو مهضمه﴾ معظمه وزننده بر جماعتدر ﴿المهضومة﴾ بر نوع طیب اسمیدرکه مسك وبان ایله ترکیب ایدرلر ﴿الهضیمه﴾ سفینه وزننده میت ایچون مرتب اولان طعامه دینور جمعی هضایم کلور عربستانده عادتدرکه میت واقع اولان خانه‌یه ایکی اوچ کون احبابلر وقومشولر طعام ارسال ایدرلر * نته‌که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری جعفر طیارك شهادتی خبری کلدکده خانه‌سنه طعام کوندردیلر ﴿الهضیمة﴾ زبیریه وزننده بر موضع اسمیدر ﴿الاهضام﴾ همزه‌نك کسریله دوه‌نك قولون دیشلری دوشوب غیری دیشلری بتمك معناسنه‌در یقال اهضمت الابل للاجذاع والاسداس اذا ذهبت رواضعها وطلع غیرها ﴿هضیمّ﴾ حذیمّ وزننده بر وادی اسمیدر مترجم دیرکه مؤلف هطم ماده‌سندن سکوت ایلدیکه هانك فتحی وطاء مهمله‌نك سکونیله در سیوطی درّنثیر نام کتابنده ثبت وسرعت هضم ایله تفسیر ایلمشدر ونهایه‌ده دخی بو عبارتله مرسومدر وفی حدیث ابی هریرة فی شراب اهل الجنة ﴿اذا شربوا منه هطم طعامهم﴾ وقال ابن الاثیر الهطم سرعة الهضم واصله الحطم وهو الکسر فقلبت الحاء هاء * پس مؤلف لغت اصلیه اولمدیغنه بناء ثبت ایلمامش اولور وقال شیخ الاسلام زکریّا فی حاشیة البیضاوی الاهطمان قیل هما جبلان ﴿الهقم﴾ هانك وقافك فتحیله پك آجقمق معناسنه‌در یقال هقم الرجل هقما من الباب الرابع اذا اشتدّ جوعه ﴿الهقم﴾ کتف وزننده پك آجقمش آدمه دینور ﴿الهقمّ﴾ هجفّ وزننده اکول آدمه دینور ودریایه اطلاق اولنور ﴿الهیقم﴾ حیدر وزننده دکزك کورلتیسنه دینور ولقمه یودرکن بوغازدن ظهور ایدن صوتی حکایه اولور واوزون ارکك دوه قوشنه دینور وواسع دکزه دینور ﴿التهقّم﴾ تفعل وزننده قهر وخاکسار ایلمك

معناسنه‌در یقال تهقمه اذا قهره و بیوك بیوك لقمه یوتمق معناسنه‌در یقال تهقم الطعام اذا ابتلعه لقما عظاما
(الهیقمانی) حیدرانی وزننده پك اوزون آدمه دینور (التهکم) تفعل وزننده قیو وسائر بنا چوکوب ییقلمق
معناسنه‌در یقال تهکمت البئر ونحوها اذا تهدمت واستهزا ایلمك معناسنه‌در یقال تهکمه اذا استهزأه و پیدرپی
مزراق دورتمك معناسنه‌در یقال تهکمه اذا طعنه متدارکا و صالنمق معناسنه‌در یقال تهکم الرجل اذا تبختر
و برآدمه پك اویکه‌لنوب خشمه کلمك معناسنه‌در یقال تهکم علیه اذا اشتد غضبه و فوت اولان نسنه‌یه پشیمانلق
ایدوب تأسف ایلمك معناسنه‌در یقال تهکم علی الامر الفائت اذا تندم و طاقت کتورلمیه‌جك درجه‌ده افراط
اوزره یغمور یاغمق معناسنه‌در یقال تهکم المطر اذا مطر کثیرا لایطاق وطرب وتغنی ایلمك معناسنه‌در یقال
تهکم الرجل اذا تغنی (الاهکومة) اضحوکه وزننده اسمدر هزل واستهزاء معناسنه‌در (التهکیم) تفعیل وزننده
برکسه ایچون طرب وتغنی ایلمك معناسنه‌در تقول هکمت له اذا غنیت له (المستهکم) اسم فاعل بنیه‌سیله خودبین
ومتکبر آدمه دینور یقال رجل مستهکم ای متکبر (الهکم) کتف وزننده دائما بیهوده ومالا یعنی‌یه کیریشوب
دورشور اولان شریر وبدکار وهرزه‌کاره دینور یقال رجل هکم ای شریر مقتحم علی مالا یعنیه (الهلیم) الیم
وزننده یاپشقان شیئه دینور یقال شیٔ هلیم ای لاصق (الهلمان) کسرتینله ومیمك تشدیدیله چوق نسنه‌یه
دینور اتمك اولسون وسائری اولسون (الهیلمان) هانك فتحی ولامك فتحی وضمیله هلمان معناسنه‌در (الهلام) غراب
وزننده دریسیله پشمش بوزاغی بریانه دینور علی قول اکشی آش دیدکاری طعامك یاغی سوزلمش وتبرید اولنمش
صوینه دینور تحفة المؤمنین ترجمه‌سنده بوکونه مرسومدرکه هلام اغذیه انواعندندر بوزاغی امثالنی صو وطوز ایله
قینادوب صوبی متقاطر اولنجه برمحلده ترك ایدرلر وبحسب الاقتضاء بقول حاره یاخود بقول بارده‌یی سرکه ایله
قینادوب سرکه‌دن چیقدنصکره لحم مزبوری اول سرکه ایله قینادرلر افعالی اضافه اولنان بقولك مزاجنه
تابعدر (الهلم) ضمتینله طاغ کیکارینه دینورکه چوپر تعبیر اولنور (الهلم) قنب وزننده صالق وسلپوك آدمه دینور
مؤنثی هلمه‌در (الاهتلام) افتعال وزننده برنسنه‌یی کیدرمك معناسنه‌در یقال اهتلم به ای ذهب به (هلم) هانك
فتحی ولامك ضمی ومیم مشدده‌نك فتحی اوزره بناسیله اسم فعل امردر بری کل دیمکدر تعال معناسنه‌در اصلی
هالم ایدی که هاء حرف تنبیهدر ولم کلمه‌سی لم ماده‌سندن که جمع ایلمك معناسنه در فعل امر اولمغله ضم
نفسك الینا یعنی سن کندیکی بزه بناشدرکه مرادبزم یانمزه کل دیمك اولور بعده فی الاصل الم اولمق حسبیله لامده
بنه سکون تقدیریله الف حذف اولنوب کلمهٔ بسیطه کبی استعمال اولندی مفرد وجمعی ومذکر ومؤنثی مساویدر
وبو حجازیون عندنده‌درکه غیر متصرفدر وبنو تمیم رد کلمه‌سنك مجراسنه اجرا ایدرلر هلم وهلما وهلموا وهلمی
وهلممن دیرلر واهل نجد دخی حجازیون کبیدر ولازم ومتعدی اولور هلم الینا وهلم شهدائکم کبی که بروکتورك دیمکدر
وکاه اولورکه لامله صله‌لنوب هلم لك دینور هیت لك کبی ونون مثقله لاحق اولوب هلمن دیرلر ومؤنثنده میم مکسور
وجمعنده مضموم اولور وتثنیه مذکر وتثنیه مؤنثنده هلمان دیرلر وجمع مؤنثنده هلممنان دینور نون اخیره‌نك تخفیفله
وبرکسه سکا هلم الی کذا وکذا دیسه جوابنده الی م اهلم دیرسن همزه‌نك وهانك فتحیله یعنی نیره‌یه کله‌یم دیمکدر اصلی
الی م الم ایدی الی ما الم کلمه‌سندن مخففدر هاء حالی اوزره ترك اولنور کذلك هلم کذا دیسه‌لر جوابنده لا اهلمه دیرسن
وکاه اولورکه یالکز همزه مضموم اولور وبعضا همزه ولام مضموم اولور وبعضا همزه مضموم ولام مکسور اولور
لا اعطیکه معناسنه * شارح دیرکه لسان العربده مرسوم اولدیغی اوزره هلم کلمه‌سی عند البصریین وجه مذکور اوزره
هاء تنبیه ایله لم کلمه‌سندن مرکبدر وعند الکوفیین هل ایله ام کلمه‌سندن مرکبدر بعده کلمهٔ مفرده کبی استعمال اولندی اهل
حجاز عندنده اسم فعل امر اولمغله غیر متصرفدر وتمیم واهل نجد عندنده فعل اولمغله رد کلمه‌سی کبی متصرفدر هاء بی
زائددر واهل حجاز عنده اکا نون ثقیله وخفیفه‌دن بریسی داخل اولمز لکن تمیم ونجدیون عندنده داخل اولور وهلم
کلمه‌سی اعط معناسنه‌ده کلور ودعوت ایچون استعمال اولنور مثلا برآدمی طعامه دعوت معرضنده هلم لك دیرلر * پس
مؤلفك هلم الی کذا وکذا قولی تعال معناسنه‌در وهلم کذا قولی اعط معناسنه اولمغله جوابنده لا اهلمه دینور لا اعطیکه
معناسنه (الهلمة) دحرجه وزننده و(الاهلام) اکرام وزننده برآدمی هلم دیو یاننه چاغرمق معناسنه‌در یقال هلم به
واهلم به اذا دعاه (الهلم) فتحتینله هلم لفظنك جوابیدرکه هلم دیو یاننه دعوت ایدن آدمه اطاعتله جوابدر واره‌یم
وکله‌یم دیمکدر نعم کبی یقال جاد بهلم اذا اطاعه (اهلم) آنك وزننده طبرستانده بربلده‌در (الهلدم) زبرج
وزننده یمالری بللو اولان یمالو کلیمه دینور وقالین ویوغون کچه‌یه دینور یقال بسطله الهلدم ای الکساء
الظاهر الرقاع وکذا اللبد الجافی الغلیظ (الهلقم) قافله زبرج وزننده یاشلو عورته دینور وقوی وزورمند آدمه

دینور وآوردلری واسع آدمه دینور (الهلقمّ) اردبّ وزننده شول سید وذیشان سرکاره دینورکه قومنك دیت وغرامت وسائر تکالیف شاقّه یوکارینی کندیسی متحمل اولور اوله یقال رجل هلقمّ ای سید ضخم ذو الحمالات واکول آدمه دینور (الهلقامة) قرطاسه وزننده و (الهلقم) علبط وزننده و (الهلقام) قرطاس وزننده بونلرده اکول آدمه دینور وهلقامه ایری واوزون آدمه دینور وارسلانه دینور وبر رجل آدیدر (الهمّ) هانك فتحی ومیمك تشدیدیله حزن واندوه معناسنه‌در جمعی هموم کلور یقال اخذه همّ ای حزن ودرونده عزم وتصمیم اولنان خصوصه دینور یقال له همّ عظیم وهو ماهمّ به فی نفسه بوراده همّ به ترکیبی قصد وعزم معناسنه‌در کرچه مؤلف بومعنایی بوراده ذکر ایلمدی لکن بصائرده رسم ایلمشدر کما فی قوله تعالی ﴿ولقد همّت بهم وهمّ بها﴾ الآیة وآندن اسم همه‌در هانك کسریله جمعی همم‌در عنب وزننده وهمّ ومهمه فتحاتله محزون وغمناك ایلمك معناسنه‌در یقال همه الامر هما ومهمة من الباب الاول اذا حزنه وهمّ ارتمك معناسنه‌در یقال همّ الشحم اذا اذابه ویقال همّ السقم جسمه ای اذابه واذهب لحمه ومه‌دن سود صاغمق معناسنه‌در یقال هم اللبن اذا حلبه وناقه‌یه سودینك پك کثرتی زحمت واضطراب ویرمك معناسنه‌در یقال همّ الغرز الناقة اذا جهدها وحشرات ارض تعبیر اولنان جانورلر یر یوزنده کزوب یوریمك معناسنه‌در یقال همت خشاش الارض هما من الباب الثانی اذا دبّت (الاهمام) همزه‌نك کسریله بو دخی محزون ایلمك معناسنه‌در یقال اهمه الامر اذا حزنه وپیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال اهمّ الشیخ اذا صار هما (الاهتمام) افتعال وزننده محزون اولمق معناسنه‌در یقال اهمه الامر فاهتمّ ای حزنه فاغتمّ * شارح دیرکه بر ایشه قیام واقدام ایلمك معناسنه متداول اولان اهتمام بو معنانك لازمیدر (الانهمام) انفعال وزننده یاغ مقوله‌سی نسنه ارنمك معناسنه‌در یقال همّ الشحم فانهمّ ای اذابه فانذاب وپیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال انهمّ الشیخ اذا صار هما (الهامّة) میمك تشدیدیله مطلقا دابه‌یه دینور جمعی هوام کلور ذکر اولندیغی اوزره دبیب معناسنه اولان همّ لفظندندر * شارحك بیانته کوره مخوف اولان حشرات ارضده شایع اولدی کار ویلان وعقرب کبی نته‌که سامه ذات السمّ اولنلره مخصوصدر (التهمم) تفعل وزننده بر نسنه‌یی جستجو ایلمك معناسنه‌در یقال تهمّم الشیء اذا طلبه وتجسسه * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر وبر آدمك باشنی بتلمك معناسنه‌در یقال تهمم رأسه اذا فلاه (الهاموم) ضعف وهزالدن اریمش اولان دوه اورکجنه دینور (الهمام) غراب وزننده اورکجدن اریمش یاغه دینور وقاردن اریوب اقان صویه دینور وعظیم الهمه وقویّ العزیمه پادشاهه ووالی‌یه دینور یقال ملك همام ای عظیم الهمة ونفسنده بهادر اولوب سخی وجوانمرد اولان سید وذیشان آدمه دینور وبو رجاله مخصوص وصفدر جمعی همام کلور کتاب وزننده یقال رجل همام ای سید شجاع سخی وهمام ارسلانه دینور وزبّان بن کعبك فرسی اسمیدر (الهمهام) ثرثار وزننده بو دخی بهادر وسخی وکریم اولان ذیشان آدمه دینور وارسلانه دینور (الهمة) هانك کسری وفتحیله ضمیرده فعله چیقارلمسی قصد وارادہ اولنان خصوصه دینور ومیل طبع وشوق وهوی معناسنه‌در یقال به همة صادقة وهی ما همّ به من امر لیفعل وکذا الهوی (الهم) و (الهمة) هالرك کسریله پیرفانی‌یه دینور جمعی اهمام کلور مؤنثی دخی همه‌در جمعی همات کلور وهمایم کلور غیر قیاس اوزره (الهمومة) هانك ضمیله و (الهمامة) سلامه وزننده مصدرلردر پك پیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال همّ الرجل همومة وهمامة اذا صار هما (لاهمام) حرف نفی ایله وقطام وزننده لا اهمّ معناسنه‌درکه قصد وعزم ایلم دیمکدر یقال لاهمام ای لا اهمّ بذلك ولا افعله و (همام) کذلك قطام وزننده یهمهم معناسنه مستعملدرکه همهمه‌دن فعل مستقبلدر کما سیذکر یقال جاء زید همام ای یهمهم شارحك بیانته کوره اشبو همام کلمه‌سی عزم وقصد معناسنه اولان همّ وهمه معناسنه‌که مصدرلردر اسم فعلدر پس لا همام قولی لا همة دیمکدر اساسده لا همام لی عبارتیله مرسوم اولمغله مؤلف صله‌یی ایراد ایلمامکله تنقیص ایلمشدر یاخود قلم ناسخ اسقاطیدر کذلك همهمه‌دن دخی اسم فعل اولور لکن اصول سائره‌ده همهام عنوانده مرسومدر وهمهام قالمدی تو کندی معناسنه‌ده اسم فعل اوله‌رق مستعملدر کما سیذکر (همك) هانك فتحی ومیم مشدده‌نك ضمیله و (همتك) هانك کسریله حسبك وناهیك معناسنه مستعملدرکه سکا کفایت ایدر دیمکدر یقال هذا رجل همك وهمتك من رجل ای حسبك وبونلر اقصی همك وهمتك سبکنده‌لردر (الهمیم) امیر وزننده و (التهمیم) تفعیل وزننده اسم اوله‌رق تمتین کبی ضعیف یغموره دینور یقال فی السماء همیم وتهمیم ای مطر ضعیف وهمیم شول سوده دینورکه یایق طولومنه جمع اولنوب لکن هنوز یوغرد اولمقسزین شرب اولنه (الهموم) صبور وزننده صاغانقلی چوق یغمور انزال ایدن بلوده دینور یقال سحاب هموم ای صبوب للمطر وکوزل ولطیف

يورويشلو ناقه يه دينور وصويي چوق قويي يه دينور يقال بئر هموم اى الكثيرة الماء ويل اسدكجه بري اوته صالنان سازلغه وقامشلغه دينور (الهمهمة) زلزله وزننده سوزي پك يابجه سويلك معناسنه‌در شويله كه مخاطب ايشيدوب لكن مآل ومفهومني فهم ايليه تركيده مرلدانمق تعبير اولنور يقال همهم الكلام اذا اخفاه وچوجغى اويوتمق ايچون ننى چالمق معناسنه‌در يقال همهمت الطفل اذا نوّمت بصوتها وحزن وغمدن كوكسده صوت طيقانمغله خيرلدامق معناسنه‌در يقال يهمهم الزئير اذا ردّد فى صدره من الهمّ وصغر وفيل مقوله‌سى حيوانلر كوموردنمك معناسنه‌در ومطلقا بوغوق وطيقانق سسله سسلنمك معناسنه‌در وبر رجل آديدر (الهمهيم) قنديل وزننده و(الهمهوم) عصفور وزننده ارسلانه دينور وهمهيم كوكسده آوازيني ترديد ايدن حماره دينور (الهماهم) هانك فتحيله هموم وغموم معناسنه‌در (الهمام) شداد وزننده قوغجي يه اطلاق اولنور يقال رجل همام اى نمّام وهمام اساميدندر همام بن الحارث وابن زيد وابن مالك صحابه‌لردر وايّام بردك اوچنجى كوننه اطلاق اولنوركه برودته تصميم كوني اوله‌جقدر يقال هذا يوم الهمام اى اليوم الثالث من البرد * مترجم ديركه همام عزم معناسنه اولان همّ ماده‌سندن دخى فعال اولور كما فى الحديث ❋ اصدق الاسماء حارث وهمام ❋ لانه ما من احد الا وهو يهمّ بامر (الهمامية) واسط قضاسنده بربلده‌دركه همام الدوله منصور بن دبيس نامكسه‌نك بنا كرده‌سيدر (الهمهامة) ثرثاره وزننده و(الهمهومة) عصفوره وزننده عظيم اولان دوه سوريسنه دينور عكرهٔ عظيمه معناسنه (الاستهمام) برآدم كندى قومنك مصلحتلرى ضمننده دردومحنته اوغرامق معناسنه‌در يقال استهمّ فلان اذا عنى بامر قومه (همهام) هانك فتحى وآخرينك كسرى اوزره بناسيله برنسنه قالمدى توكندى معناسنه مستعملدر مثلا بركمسه ابقى شئ عندك يعنى يانكده برنسنه قالمديمى ديو سؤال ايلسه جوابنده همهام ديرلر لم يبق شئ معناسنه * شارح ديركه كلمهٔ مزبوره اسم فعلدر (الهينمة) هانك ونونك فتحى وبينهما يانك سكونيله پك يابجه سسلنمك ويابجه سويلك معناسنه‌در يقال هينم الرجل اذا اصات خفيا وهينمه بر نوع اوت آديدر (الهينم) صيقل وزننده بوغه دينور قطن معناسنه (الهنمة) هلعه وزننده نسوان عربك تسخير ايچون افسون ايلدكارى بونجغه دينور وبد خلقت وچركين بودوره دينور (الهنم) فتحتينله خرمايه دينور على قول برجنس خرما اسميدر (الهينوم) حيزوم وزننده پك يابجه سويلنمكله فهم اولنميان كلامه دينور يقال نطقه هينوم وهو كلام لا يفهم (بنوهنام) قثاء وزننده جن قبائلندن برقبيله‌در (الهوم) قوم وزننده يرك ايچ يوزينه دينور بطنان الارض معناسنه (هوم المجوس) بردواء معروفدركه فارسيده مرانيه ديرلر مثانه‌ده اولان طاشى مفتت وبولى ادرارده مؤثردر مفرداتده هوم المجوس ساقى بردانه وانجه وقتى وچچكى صارى وقرامتق وياسمينه شبيه وورقى خرده برشجردر ارغوان زرد انواعندندر ديو مرسومدر وبعضلر عجم ديارينه مخصوص بركونه ياسميندر ديديلر وبرهانده ياسمينه شبيه برشجردر مجوس طائفه‌سى زمزمه هنكامنده آنك چبوغندن اللرنده طوتمق آيينلرندن اولمغله كنديلرينه مضاف اولدى ديو مبنيدر (التهويم) تفعيل وزننده و(التهوّم) تفعل وزننده اويوقليان آدم باشنى برى اوته صالمق معناسنه‌در يقال هوّم الرجل وتهوّم اذا هزّ رأسه من النعاس (الهوّام) شداد وزننده ارسلانه دينور (الهام) حال وزننده يمنده برقريه آديدر (الهامة) حاله وزننده مصرچولنده بركوره آديدر (الهومة) حومه وزننده بيابانه دينور (الهوام) غراب وزننده هيام معناسنه‌دركه عشق ومحبتك شدتندن عاشقه عارض اولان آشفته‌لكه دينور يقال به هوام اى هيام (الاهوم) اهون وزننده باشى بيوك آدمه دينور يقال رجل اهوم اى العظيم الهامة * مترجم ديركه مؤلف باش معناسنه اولان هامه‌يى يائيه اولان هيم ماده‌سنده رسم ايليوب بوراده ذكر ايلمامشدر نهايه‌ده وسائر مآخذلرده واويه‌ده وكيمنده واويه ويائيه‌ده دخى ذكر ايلمشلر حتى تهويم وتهوم تحريك هامه معناسنه اولمق اوزره تصريح ايلمشلر كما فى الاساس هوّموا وتهوّموا اى هزّوا هامهم من النعاس پس اهوم لفظى هامه‌دن اولمش اولور * مؤلف تهويم واهوم ماده‌لرنده كوياكه اشارت ايلمش اولور (الهيم) هانك فتحيله و(الهيمان) فتحاتله عاشق اولمق معناسنه‌در يقال هام الرجل يهيم هيما وهيمانا اذا احبّ امرأة (الهيم) هانك كسريله صوسز دوه‌لره دينور يقال ابل هيم اى عطاش مفردى اهيم‌در (الهيّام) رمّان وزننده عشاق معناسنه‌در مفردى هائم‌در وقلبى وسوسه‌ناك اولان كمسه‌لره دينور يقال هو هائم اى موسوس وهم هيام اى موسوسون (الهيام) سحاب وزننده شول قوملغه دينوركه پك يومشق اولمغله اصلا طورميوب دائما اينوب اقار اوله ياخود خرده وقورى طپراقلى قومساله دينوركه برقطره دوشديكى آنده يودوب چكر اوله وهانك ضميله ده لغتدر (الهائم) و(الهيوم) صبور وزننده متحير آدمه دينور يقال رجل هائم وهيوم اى متحير (الهيمان) عطشان وزننده ومرادفيدر وهيماء مرضنه اوغرامش دوه‌يه دينور جمعى هيام‌در كتاب وزننده (الهيام) غراب وزننده عشقك شدتندن ناشى عاشقه عارض اولان جنونه

(شبيه)

شبيه حالته دينوركه سر سملك آشفته لك تعبيرا ولنور يقال به هيام وهو كالجنون من العشق (الهيماء) صحراء وزننده
صوسز چوله و بيابانه اطلاق اولنور وجهت وجانبى بولنميان بيابانه دخى دينور يهماء معناسنه ودوه قسمنه مخصوص
برمرض آديدركه پك چوقدن ايركيلوب طوران صو ايچمكله عارض اولور (الهامة) حاله وزننده هر شيئك يعنى
هر حيوانك باشنه دينور جمعى هام درهاسز وهامة كيجه قوشلرندن صدى ديدكارى قوش اسميدر مشهورى بيقوشدر
مترجم ديركه نهايه ده ﴿لاعدوى ولاهامة﴾ حديثنده هامه دن مراد طائر مزبور اولمق اوزره مشروحدر عربلر سلفده
زعم ايدرلر ايديكه انتقامى النميان مقتولك روحى هامه اولوب هميشه اسقونى ديو چاغررايمش انتقامى الندقده اوچوب
كيدر ايمش وهامه طيورليلدن برطائر على قول بومه در وعند البعض هرميتك كميكارى ياخود روحلرى هامه اولمق
اوزره زعم وانكله تشأم ايدرلر ايمش بعده شرع طرفندن نفى اولندى انتهى * وهامه برقومك رئيس وسركارينه اطلاق
اولنور وآته دينور (المستهام) مستدام وزننده اشفته وحيران كوكله دينور عاشق كوكلى كبى يقال قلب مستهام
اى هائم (التهيّم) تفعل وزننده خوب ولطيف يوريمك معناسنه در يقال فلان يتهيم اى يمشى مشية حسنة
(هيماء) مصغر بنيه سيله مجاشع قبيله سى يوردنده برصو آديدر قصر ايله ده زبانزده در (هيم الله) ايم الله وزننده
ومرادفيدركه قسمه موضوع كلماتدندر هاء همزه دن مبدله در (الاهتيام) افتعال وزننده برآدم كندى نفسيچون كسب
وكار طريقه لرينه دورشمك معناسنه در يقال هو لايهتام لنفسه اى لايحتال (الاهيم) احمر وزننده نجوم كورنمز
اولان كيجه يه وصف اولور يقال ليل اهيم اى لانجوم فيه

﴿فصل الياء التحتية﴾

(اليتم) يانك
ضمى وتاى فوقيه نك سكونيله و(اليتم) فتحتينله يالكزلق انفراد معناسنه در يقال به يتم ويتم اى انفراد اصل
موضوع ماده بو معنادر وبعضلر ديديلركه يتم ويتم برطفلك پدرى وفات ايلمكله پدرسز قالمغه دينور وبو بنى آدمه
مخصوصدر وبهائم وحيواناتده والده سز قالمقدن عبارتدر بعضك بوندن مرادى بو معنايه موضوع اولوب انفراد
معناسى بوندن مأخوذدر ديمكدر خلاصه انسانده يتيملك باباطرفندن وحيوانده اناطرفندن اولور (ويتم) يانك
ضمى وفتحيله مصدر اولورلر طفل يتيم اولمق معناسنه در يقال يتم الصبى ويتم يتما ويتما من الباب الثانى والرابع اذا
فقد اباه (اليتيم) امير وزننده يالكز فرد ويكانه اولان نسنه يه دينور يقال هو يتيم اى فرد ونظيرى كمياب اولان
نسنه يه اطلاق اولنور يقال شئ يتيم اى عزيز نظيره ويتيم ويتمان سكران وزننده پدرى وفات ايلمش نابالغ
صبى يه دينور بالغ اولدقده اسم يتيم اندن زائل اولور جمعى ايتام ويتامى كلور سكارى وزننده ويتمه كلور فتحاتله
وميتمه كلور مشيخه وزننده يقال طفل يتيم ويتمان اذالم يبلغ الحلم وقدفقداباه (الايتام) همزه نك كسريله خاتونك ولدى
يتيم قالمق معناسنه در يقال ايتمت المرأة اذا صار اولادها يتامى (الموتم) محسن وزننده اولادى يتيم قالمش خاتونه
دينور جمعى مياتيم در يقال امرأة موتم ونسوة مياتيم (اليتم) فتحتينله برايشده قصورى وفتور اولمق معناسنه در
يقال يتم الرجل يتما من الباب الرابع اذا قصر وفتر ويولده يورلمغله آغر آغر يورويوب اويالنمق معناسنه در يقال يتم
الرجل اذا اعيا وابطأ * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر (اليتم) يانك فتحيله همّ وحزن معناسنه در يقال فى قلبه يتم
اى هم (اليتايم) ياى تحتيه نك فتحيله باديه ده نيچه قوملقلردركه برى برندن منقطع ومنفردلردر على قول وجه مذكور
اوزره نيچه جباله اطلاق اولنور (اليتيم) تشديد يا ايله صغير وزننده ياخود زبير وزننده برطاغك آديدر (يارم) هاجر
وزننده اصفهان قضاسنده برقريه آديدر وبرموضع اخر آديدر نته كه ابو تمام شعرنده ذكر ايلدى (الياسمون) سين
مفتوحه ايله معروف چچكدركه تركيده ياسمين تعبيرا ولنور انواعى اولور لطيف چچكدر مفردى ياسمدر صاحب وزننده
ياخود هاجر وعالم وزننده در وبونك عالمون لفظندن غيرى نظيرى يوقدر وبعضلر عندنده فارسيدن معرب اولمغله
جمع مجراسنه جارى اولمز وياسمينك بياض وصارى نوعى اولور استشمامى پير وسالخورده لره نافع وصداع بلغمى يه
وزكام عارضه سنه مفيد وقورى اولان مسحوقنك ذرورى شعر اسودى مبيض ومسحوق اولان چچكنك صويندن
بروقيه سنى اوچ كون متواليا شرب رحمدن اقان دمى قطع ايلمكده مجربدر (الايلمة) همزه نك ولامك فتحيله دپرنوب
قلدامغه دينور حركت معناسنه وسسه دينور تقول ماسمعت له ايلمة اى صوتا وبو افعله وزننده در فيعله وزننده
دكلدر يعنى زائد اولان همزه سيدر (يلم) فتحتينله لمم ماده سنده ذكر اولندى (اليمّ) يانك فتحى وميمك
تشديديله دريايه دينور بحر معناسنه ويم كلمه سنك نه جمع مكسرى ونه جمع سالمى كلور ويم يمانى كوكرجينه دينور
حمام وحشى معناسنه ويمّ اشتر نخعى قلجنك آديدر ونجد اولكه سنده برصو آديدر ويمّ مصدر اولور دريايه القا
اولنمق معناسنه يقال يمّ الرجل على المجهول فهو ميموم اى طرح فى اليمّ ودكز طاشمغله ساحل دكز ايچره قالمق
معناسنه در يقال يمّ الساحل على المجهول اذا غلبه البحر فطمى عليه (اليمام) سحاب وزننده و(اليم) فتحتينله

﴿فصل الياء التحتية﴾

بونلرده يبانى كوكرجينه دينور حمام وحشى معناسـنه ﴿ التيمم ﴾ تفعل وزننده كركى كبى قصد وآهنك ايلمك معناسـنه‌در يقـال تيممه اذا توخّاه وتعمده اصلى تأمم ايدى ياء همزه‌دن مبدل اولدى وعرف شرعده آبدست بدلى وجه مشروع اوزره طهارت شرعيه قلمق معناسنه مستعملدركه يوزى واللرى درسكه وارنجه طپراغله مسح ايلمكدن عبـارتدر قصد صعيدى متضمندر يقـال تيمم المريض اذا مسح وجهه ويديه بالتراب ﴿ التيميم ﴾ تفعيل وزننده بودخى قصد ايلمك معناسـنه‌در يقـال يممه اذا قصده وخسته‌يه تيمم ايتدرمك معناسـنه‌در يقال يمم المريض للصلاة اذا مسح وجهه ويديه بالتراب فتيمم هو ﴿ اليمامة ﴾ و﴿ اليمام ﴾ يالرك فتحيله قصد وعمد معناسـنه‌در ويمامه زرقاء ايله ملقبه شول قيزك اسميدركه اوچ كونلك مسافه‌ده اولان نسنه‌يى كورر ايدى كوزى كوك اولديغندن زرقاء اطلاق اولنمشيدى * ابصر من زرقاء * مثلنك منشأيدر ويمامه جوّ ديدكلرى اولكه‌نك اسميدركه مدينه ايله مكه‌نك شرقى وسطندن بصره وكوفه‌يه اون آلتى مرحله‌يه‌دك ارضدن عبـارتدر مزبوره‌يه منسوب واسميله مسمادر اولكهٔ مزبور ارض حجازك سائرلرندن ازيد واكثر خرماقلرى مشتملدر ومسيلمة الكذاب اوراده دعواى نبوّت ايلدى نسبتنده يمامىّ دينور ويمام ويمامه اولك جهتده دينور امام معناسـنه تقول امض يمامى ويمامتى اى امامى ظاهرا بونلرده دخى ياء همزه‌دن مبدله‌در ﴿ الميمم ﴾ معظم وزننده همیشه مطالب وآمالنه ظفرياب اولان آدمه دينور يقـال هو ميمم اى ظافر بمطالبه ﴿ يمى ﴾ حتى وزننده بطيحه‌ده برنهرك آديدر لطيف ونازك بالقلرى اولور ﴿ اليمة ﴾ يانك فتحيله برموضع آديدر ﴿ بنويمّ ﴾ عربدن بربطندر ﴿ الينم ﴾ يانك ونونك فتحيله بزر قطونا اسميدركه قرنى ياريق تخمى ديدكلرى دارو درمفردى ينمه‌در وبربشقه اوتك دخى اسميدركه يارەلرده استعمال اولنور تركيده قلج اوتى ويارە اوتى ديدكلريدر ﴿ اليوم ﴾ قوم وزننده معروفدركه كون تعبير اولنور فارسيده روز دينور جمعى ايّام در اصلى ايوام ايدى * مؤلفك بصائرده بياننه كوره يوم طلوع فجردن غروب شمسه قدر ونهار طلوع شمسدن معتبردر انتهى * ويقـال يوم ايوم كليل اليل ويوم يوم ككتف ويوم ووم ككتف ايضا واو يادن مبدله‌در ويوم ذوايام ويوم ذوايا ويم اى شديد اوآخر يوم فى الشهر يعنى شدّت ومحنتلو كون ياخود سلخ كونى ديمكدر وعربلر ايام الله ديرلر نعم الله معناسـنه‌كه حاليت ومحليت اعتباريله‌در تقول ذكرهم بايام الله اى بنعمه تعالى ﴿ المياومة ﴾ مقاتله وزننده و﴿ اليوام ﴾ قتال وزننده كونلك ايله معامله ايلمك معناسنه‌در يقال ياومه مياومة ويواما اذا عامله بالايام ﴿ يام ﴾ حام وزننده يمنده برقبيله آديدر ونوح عليه السلام حضرتلرينك اوغلنك آديدركه طوفانده غرق اولدى ﴿ يوءم ﴾ حوءب وزننده حبش قبائلندن برقبيله آديدر ﴿ اليهم ﴾ فتحتينله دلولكه دينور يقال به يهم اى جنون ﴿ الايهم ﴾ احمر وزننده عقل وفهم وادراكدن بى بهره آدمه دينور يقال رجل ايهم اى لاعقل له ولافهم وطايمجق دوز ويالچين طاشه دينور وصرپ طاغه دينور وصاغر آدمه دينور يقـال هو ايهم اى اصمّ وچول صحرايه دينور برّيه معناسنه وبهادره دينور واساميدندر جبلة بن الايهم آخر ملوك غساندر ﴿ الايهمان ﴾ تثنيه بنيه سيله عند اهل الباديه سيل صويله اسرمش آدمجل دوه‌يه اطلاق اولنور وعند الحاضره يعنى اهل امصار عندنده سيل صويله يانقنه اطلاق اولنور يقال اعوذ بالله من الايهمين اى السيل والجمل الهائج الصئول عند اهل البادية والسيل والحريق عند الحاضرة ﴿ اليهماء ﴾ صحراء وزننده جهت وجانبى بولنميان بيابانه دينور يقال فلاة يهمـاء اى لايهتدى فيها وپك قحط وشديد سنه‌يه دينوركه اصلا فرج وانشراحى ناياب اوله تجز الميم بعون الله الكريم

باب النون

﴿ فصل الهمزة ﴾ ﴿ الابن ﴾ همزه‌نك فتحى وبانك سكونيله تهمت ايلمك معناسنه‌در يقال ابنه بشىء ابنا من الباب الاول والثانى اذا اتهمه وبرآدمى يوزينه قرشو عيبلمك معناسنه‌در يقال ابنه اذا عابه فى وجهه ويارەدن قان طورمقدن قرارمق معناسنه‌در يقال ابن الدم فى الجرح اذا اسودّ ﴿ المأبون ﴾ تهمت اولنمش آدمه دينوركه كرك خير وكرك شر جهتيله اولسون يقال هو مأبون بخير اوشرّ واكر مطلق ذكر اولنورسه شرّ ايله متهم ديمك اولور يقال هو مأبون اى متهم بشر ظاهرا خيرده تهمت ظنّ وكمان معناسنه حمل اولنور ﴿ التأبين ﴾ تفعيل وزننده بودخى برآدمى يوزينه قرشو عيبلمك معناسـنه‌در يقـال ابنه اذا عابه فى وجهه وپشروب يمك ايچون دوه‌نك طمرندن فصد ايلمك معناسـنه‌دركه اهل باديه قحط ايامنده ايدرلر يقال ابن الرجل اذا فصد عرق البعير ليؤخذ دمه فيشوى ويؤكل ووفات ايلمش آدمك محاسن اوصافنى ياد ايده‌رك مدح وثنا ايلمك معناسـنه‌در يقـال ابّنه اذا مدحه بعد موته وايزه اويمق معناسـنه‌در يقـال ابّنه اذا اقتفى اثره وبرنسنه‌يه منتظر اولمق معناسنه‌در يقال ابّنه اذا ترقبه ﴿ التأبن ﴾ تفعل وزننده بودخى ايزه اويمق معناسنه‌در يقال تأبّنه اذا اقتفى اثره ﴿ الابنة ﴾ همزه‌نك ضميله اغاج دالنده اولان تكمه‌يه

(دينور)

باب النون

فصل الهمزة

دینور یقال عود کثیر الابنة ای العقدة وعیب ونقیصه معناسنه‌در علت معهوده بوندن مأخوذدر یقال
فی حسبه ابنة ای عیب ورجل خصیف معناسنه‌درکه خصافت صاحبی یعنی عقل ورشدی متین ومستحکم آدمه
دینور * شارح دیرکه خصیفك بورایه مناسبتی یوقدر خیضف اولمق اغلبدرکه ضروط دیمکدر انتهی * وابنه دوه‌نك
بوغازنده اولان یومریجه اته دینور وحقد وکینه معناسنه‌در یقال فی قلبه ابنة ای حقد (الابن) کتف وزننده
قویو وغلیظ اولان طعام وشرابه دینور (الابّان) همزه‌نك کسری وبانك تشدیدیله برنسنه‌نك وقتنه علی قول
اوّل هنگامنه دینور یقال ابّان الشیٔ ای حینه واوّله * شارح دیرکه وزنی فعال‌در بعضلر نونی زیاده‌یه حمل ایله
وزنی فعلان اولمق اوزره رسم ایلدیلرکه اب ماده‌سندن اولور (الآبن) صاحب وزننده قوری طعامه دینور
یقال طعام آبن ای یابس (ابان) سحاب وزننده اسامیدندر ابان بن عمرو وابن سعید اصحابدندر ونیچه
محدث اسملریدر وابان کلمه‌سی منصرفدر فعال وزننده‌در وابان حاجر شرقیسنده برطاغك آدیدرکه انده خرمالق
وصووواردر وبنی فزاره یوردنده برطاغك آدیدر (ذوابان) برموضعدر (ابانان) ایکی طاغه اطلاق اولنور برینه
متابع وبرینه ابان دینور بعده تغلیب اولندی (الابانة) کتابه وزننده برکلمه‌درکه جمیع اصحاب ویاران معناسنه‌در یقال
جاء فی اباتنه ای فی کلّ اصحابه (ابنی) همزه‌نك ضمیله لبنی وزننده برموضعدر (ابین) زبیر وزننده ابن سفیاندرکه
محدّثدر (دیرابّون) تنوروزننده یاخود ابیونکه افیون وزننده‌در جزیرهٔ ابن عمرده برمناستردراکا قریب براوزون
اوزادی عمارت واردر آنده برمزار عظیم اولمغله نوح پیغمبرك علی نبینا وعلیه السلام قبری اولمق اوزره منقولدر (الاتان)
تای فوقیه ایله سحاب وزننده دیشی اشکه دینور هایله اتانه لغت قلیله‌در جمعی آتن‌در همزه‌نك مدی وتانك ضمیله عناق
واعنق کبی واتن کلور ضمتینله واتن کلور تانك سکونیله وماتوناء کلور * شارحك بیاننه کوره بو اسم جمعدر واتان قیو
باشنده صو چکن آدمك طوردیغی یره دینور بو ایکی معناده همزه‌نك کسریله ده لغتدر ومحفه‌نك قاعده‌سنه یعنی دوشکی
اولان اغاجه دینورکه تخته‌لر آنك اوزرینه یاپیلور واتان الضحل دیبی یقین قیونك اغزنده اولان شول قیایه دینورکه اوزری
یوصون باغلیوب دوزوطایغجق اوله علی قول صوا یچره اولان شول قیایه دینورکه نصفی صو ایچره ونصفی طشره‌ده اوله
(الاتن) همزه‌نك فتحی وتانك سکونیله و(الاتون) قعود وزننده بریرده ثابت ومقیم اولمق معناسنه‌در یقال اتن بالمکان
اتنا واتونا من الباب الثانی اذا اقام وثبت (الاتنان) فتحاتله آدمی صیق صیق آته‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال اتن
الرجل اتنانا اذا قارب الخطو (الاتون) تنور وزننده وبعضا مخفف اولور اتمکجی وکرجی مقوله‌سنك فرونلرینه
وحمّام کلخننه دینور جمعی اتن کلورکه همزه‌نك ضمیله واتاتین کلورکه مشدده‌نك جمعیدر (الاتن) همزه‌نك فتحیله یتن
معناسنه‌درکه یکی طوغان چوجغك ایاقلری باشندن مقدّم ظهور ایلمکه دینورکه ترس طوغمقدر نته‌که ماده‌سنده
مرسومدر وخاتون چوجغی ترس طوغورمق معناسنه‌در یقال اتنت المرأة اتنا بمعنی یتنت (الاتن) ضمتینله
یوجه یرلره دینور (الایتان) اکرام وزننده بودخی چوجغی منکوس طوغورمق معناسنه‌در یقال آتنت المرأة بمعنی
ایتنت ای ولدت الولد منکوسا وهو ان یخرج رجلاه قبل یدیه (الاثین) ثای مثلثه ایله امیر وزننده کوکلو نسنه‌یه دینور
یقال شیٔ اثین ای اصیل (اثان) سحاب وزننده ابن نعیم درکه تابعیدر (الاثنة) غرفه وزننده صیق وچتلق مغیلان
اغاجلغنه دینور نته‌که اول رسمه سدر اغاجلغنه عیص دینور جمعی اثن کلور صرد وزننده (الاثن) ضمتینله بت وصنم
معناسنه اولان وثن لفظندن جمع اولور وثن لفظنك جمعی ضمتینله وثن اولوب بعده واوی همزه‌یه ابدال الله اثن دیرلر
ومنه قرأ جماعات من القرّاء ﴿ ان یدعون من دونه الّا اثنا ﴾ الآیة (الآجن) جیمله صاحب وزننده لون وطعمی متغیّر
اولمش صویه دینور یقال ماء آجن ای المتغیّر الطعم واللون (الاجن) همزه‌نك فتحی وجیمك سکونیله و(الاجن)
فتحتینله و(الاجون) قعود وزننده صویك طعم ولونی متغیّر اولمق معناسنه‌در یقال اجن الماء واجن اجنا واجنا
واجونا من الباب الثانی والاول والرابع اذا تغیر طعمه ولونه واجن چرپیجی بز چرپمك معناسنه‌در یقال اجن القصّار
الثوب اجنا اذا دقه (الاجنة) همزه‌نك حرکات ثلاثیله وجنه معناسنه‌درکه یکاغه دینور (الاجانة) همزه‌نك
کسری وجیمك تشدیدیله و(الایجانة) یای تحتیه ایله و(الانجانة) نونله معروف قابدر جمعی اجاجین‌در * شارحك
بیاننه کوره بیوك طاس وتغار ولکنچه دیدکلری قابلر اوله‌جقدر زمخشری مقدمه‌ده یالکز طاس ایله تفسیر ایلدی
وبعض نسخه‌ده یای تحتیه ایله ایجانه یرنده لامله الجانه مرسومدر جمله‌سنك اصلی اجّانه‌در تشدید جیمله (الاحنة)
همزه‌نك کسری وحای مهمله‌نك سکونیله حقد وکینه معناسنه‌در یقال به له احنة ای حقد واویکه‌یه دینور
غضب معناسنه جمعی احن کلور عنب وزننده (الاحن) همزه‌نك فتحیله مصدردر برکسه‌یه حقد وکین باغلمق
معناسنه‌در یقال احنه احنا من الباب الرابع اذا حقده وطارلمق معناسنه‌در یقال احن علیه اذا غضب

(المؤاحنة) مفاعله وزننده مخاصمه و معادات معناسنه در يقال آاحنه اذا عاداه (الآخنيّ) خاى معجمه ايله عاخنيّ
وزننده برچشيد چبوقلی الاجه نك اسميدر وآلچق كتان بزينه دينور (الآخنية) صاحبيه وزننده يايلره دينور قسيّ
معناسنه (المؤدن) همزهٔ ساكنه ودال مهملهٔ مفتوحه ايله مكرم وزننده بودوره دينور واوايله مودن لفظنده
لغتدر (الاذريون) همزه نك مدی وذال معجمه نك فتحيله بردرلو صاری چچكدركه اورته سنده قطيفه خاوی كبی
سياه خاوی اولور تركيده كوچكنه قره كوز و بيوكنه آی چچكی ديرلر مزاجی حارّ ورطبدر عجملر نظاره سندن پك
خوشلنوب اعتبار ايدرلر و يپراقلرينی خانه لری ايچره نثر ايدرلر پك خوشبوی اولمز * شارحك بيانته كوره آذركون
فارسی معرّبيدركه آتش رنكلو ديمكدر (الاذن) همزه نك كسريله و فتحتينله و (الاذان) و (الاذانة) همزه لرك
فتحيله بيلمك معناسنه در يقال اذن بالشیء اذنا واذنا واذانا واذانة من الباب الرابع اذا علم به ومنه قوله تعالى
﴿ فأذنوا بحرب من الله ﴾ اى كونوا على علم و يقال فعله باذنی ای بعلمی و (اذن) و (اذين) امير وزننده بر آدمه بر نسنه
ضمننده دستور ويرمك معناسنه دركه اذن ويرمك تعبير اولنور بوندن اسم اذندر همزهٔ مكسوره ايله دستور واجازه
معناسنه در يقال اذن له فی الشیء اذنا واذينا اذا اباحه له (الاذين) امير وزننده اذن كبی بيلمكه دينور تقول فعله
باذنی واذينی ای بعلمی و قولاغه دينور اذن كبی و اذين اذان معناسنه دركه نماز ايچون ندای معهوددر و مؤذنه دينور
و محدثيندن محمد بن جعفرك پدرينك جدّی اسميدر و برقومك زعيم و مصلحتكذارينه دينور يقال هو اذين القوم
ای زعيمهم و كفيل معناسنه در و شول محله دينوركه هر طرفدن اكا اذان سسی كلور اوله تقول نحن فی مكان اذين
اذا كان يأتيه الاذان من كل ناحية و ابن اذين ابو نواسك نديمی ايدی (الايذان) همزه نك كسريله بيلدرمك معناسنه در
يقال آذنه الامر وبالامر اذا اعلمه و برخوش نسنه بر آدمه عجب ويرمك معناسنه در يقال آذنه الشیء اذا اعجبه و منع
ايلمك معناسنه در يقال آذنه اذا منعه واوتلر جابجا قوريمغه باشلمق معناسنه مستعملدر كوياكه قوريمغه يوز
طوتديغنی لسان حالله اعلام ايدر يقال آذن العشب اذا بدا يجفّ فبعضه رطب و بعضه يابس و بركمسه نك قولاغنه
اورمق معناسنه در يقال آذنه اذا اصاب اذنه و اذان اوقومق معناسنه در يقال آذن المؤذّن بمعنی اذّن (التأذين)
تفعيل وزننده چوق اعلام ايلمك معناسنه در يقال اذّن الامر اذا اكثر اعلامه و بركمسه نك قولاغنی بورمق
معناسنه در يقال اذّن فلانا اذا عرك اذنه و بر آدمه صو مقوله سی شربه ويرميوب شربدن ردّ ومنع ايلمك
معناسنه در بناسی ازاله ايچوندركه سلب اذن و دستور ايدر يقال اذّنه اذا ردّه عن الشرب فلم يسقه و اياق
قابنه وسائر نسنه يه قولاق چكورمك معناسنه در يقال اذّن النعل و غيرها اذا جعل لها اذنا و تأذين اسم اولور
اذان معناسنه تقول سمعت تأذينه ای اذانه و اذان اوقومق معناسنه در يقال اذّن المؤذن بالصلاة اذا اعلم بها
(الاستيذان) دستور ديلمك معناسنه در يقال استأذنه اذا طلب منه الاذن (الاذن) فتحتينله برخوش سوزی
خوشلنوب تعجب ايده رك ديكلمك على قول مطلقا ديكلمك معناسنه در يقال اذن اليه واذن له اذنا من الباب
الرابع اذا استمع معجبا اوعامّ ومشامه طعامك رايحه سی كلمكله اشتها وآرزو قلمق معناسنه در يقال اذن لرايحة
الطعام اذا اشتهاه (الاذن) همزه نك ضميله و (الاذن) ضمتينله معروفدركه قولاغه دينور و بومؤنثدر جمعی آذان
كلور مدّ ايله و تقول العرب ليست اذنیّ له ای اعرضت عنه او تغافلت يعنی بن قولاقلريمی آنك جهتندن اورتدم
ديرلركه آندن اعراض ايتدم ياخود تغافل ايلدم ديمكدن كنايه در و يقال جاء فلان ناشرا اذنيه ای طامعا و (اذن)
هر نسنه نك ال ايله ياپشه جق قبضه سنه و قولپنه اطلاق اولنور تقول خذ من اذنه ای مقبضه و يقال اخذ من اذن
الكوز ای عروته و اذن بنو بكر بن كلاب يوردنده بر طاغك آديدر و سوزی اصغا و قبول ايدن آدمه اطلاق اولنوركه
سوز اسلر و سوز ديكلر آدم تعبير اولنور مفرد و جمعی مساويدر يقال فلان اذن ای مستمع قابل لما يقال له و يقال هم
اذن واذنا القلب تثنيه بنيه سيله يوركك يوقاريسنده اولان ايكی طرفلو ايكی كوچك نسنه دن عبارتدركه
قولاقلری يرنده در واذن ياخود امّ اذن سماوه ترابنده بر سياه قيالق آديدركه آندن دكرمن طاشی قطع ايدرلر
(ذوالاذنين) انس بن مالك رضی الله عنه حضرتلرينك لقبيدر كلمات حضرت نبوی يی كركی كبی استماع و حفظ
ايلديكيچون ملقب اولدی ياخود مزاح و مطايبهٔ نبوی جهتيله ملقب اولدی (الاذانیّ) غرابیّ وزننده و (الآذن) آدم
وزننده قولاقلری بيوك و اوزون آدمه دينور يقال رجل اذانیّ وآذن ای عظيم الاذن طويلها و يقال نعجة اذناء وكبش
آذن ای عظيمة الاذنين (الاذن) همزه نك فتحی و ذالك سكونيله قولاغه اورمق ياطوقنمق معناسنه در يقال اذنه اذنا
من الباب الاول اذا اصاب اذنه و قولاق آغريمق معناسنه در يقال اذن الرجل على المجهول اذا اشتكی اذنه (اذينه)
جهينه وزننده عماليق طائفه سندن بر پادشاه آديدر و بر وادی اسميدر (بنواذن) همزهٔ مضمومه ايله بر بطندر

(اذن الحمار) برنباتدكه هاويج كبی ایری كوكی اولور حلو اولمغله اكل اولنور (آذان الفار) مد ایله برنباتد ربارد
ورطبدر قاورلمش آرپه اونیله ضمادی كوزده اولان ورمی تحلیل ایدر بونی مفرداتده مرزنكوش ایله بیان ایلمشلر
واقعا فارسیده دخی مرزنكوش صیچان قولاغی دیمكدر تركیده تحریفله مرجانكوش دیرلر (آذان الجدی) لسان
الحمل دیدكاری نباتدركه سكیرلی یپراق تعبیر اولنور (آذان العبد) چوبان دودكی دیدكاری نباتدر (آذان الفیل)
قلقاس دیدكاری سبزه‌دركه شامده معروفدر (آذان الدبّ) بوصیردركه قاطر قویریغی وصغرقویریغی دیدكاری
نباتدر وتركیده آیو قولاغی دیدكارینه حالبی دینور (آذان القسیس) قیا قروغندن برنوعدركه قدح مریم وجمعه
كوبكی وسقسی كوزلی دیدكاریدر (آذان الارنب) خذنی معك اطلاق ایتدكاری یاپشقان اوتیدركه طوشان قولاغی
وطول عورت یپراغی تعبیر ایدرلر (اذن الشاة) بركونه نباتدر مفرداتده لصیق ایله مفسردر (الاذان) سحاب
وزننده اسمدر وجه معروف اوزره كلمات معهوده ایله جماعت مسلمینی نمازه دعوت ایچون ندایه دینور * شارح
دیركه ایذان مقامنده‌ده قائم اولور اعلام معناسنه ومصباحده تأذیندن اسم اولمق اوزره مرسومدر كلام وجهاز
تكلیم وتجهیزدن اسم اولدیغی كبی انتهی * واذان اقامه معناسنه‌دركه جماعت اماملە فرضه قیام ایچون اقامت
كتورمكدن عبارتدر (التاذن) تفعل وزننده یمین ایلمك معناسنه‌در یقال تاذّن الرجل اذا اقسم وبیلدرمك معناسنه‌در
یقال تاذّن الامر اذا اعلمه وامیر اولان آدم ناسه اعلاصوتله برماده ضمننده نهی وتهدید ایلمك معناسنه‌در یقال تاذن
الامیر فی الناس اذا نادی فیهم یتهدّد (المیئذنة) مكنسه وزننده اذان اوقویه‌جق موضعه یاخود مناره‌یه دینور یقال
اذن فی المیذنة ای موضع الاذان او المنارة وصومعه‌یه اطلاق اولنور (اذن) همزه‌نك كسری وذالك فتحیله
بركلمه‌دركه جزاء وجوابده ذكر اولنور ان كان الامر كما ذكرت تأویلنده‌در یعنی برآدم آتیك اللیلة یعنی بوكیجه سكا
كلورم دیسه جوابنده اذناكرمك دیرلركه واقعا دیدیكك كبی كلورسك بنده سكا اكرام ایدرم دیمكدر وكاه اولوركه
همزه‌سنی حذف ایدوب ذن دیرلر واگر اذن اوزره وقف ایدرسك نوننی الفه تبدیلله اذا دیرسن (الآذن) حاجب
وزننده ومرادفیدركه سلاطین پرده دارینه ودربانینه دینور (الاذنة) فتحاتله حبه ودانه‌نك یپراغنه دینور كرك
غلالده وكرك میوه‌لرده اولسونكه ابتدا چیقان خرده یپراقلریدر یقال خرجت اذنة الحب ای ورقه وخرده دوه‌لره وقیونلره
اطلاق اولنور وصمانه دینور تبن معناسنه جمعی اذن‌در هاسز واذنه سبب اشتها اولان طعام رایحه‌سنه دینور
یقال هذا طعام لا اذنة له ای لا شهوة لریحه واذنه طرسوس قربنده برشهر آدیدر حالا الفك مدیله ودال مهمله ایله آدنه
دیدكاریدر * شارحك بیاننه كوره ابوسلیم اذنه نام كیمسه بنا كرده‌سیدر واذنه مكه قربنده برطاغ آدیدر (اذین) آمین
وزننده اسامیدندر منصور بن آذین وعلی بن حسن بن آذین محدّثلردر (اذون) صبور وزننده ریّ قضاسنده
برموضعدر (الاذنات) فتحاتله حمی فید نام محلده برقاچ كوچك تپه‌لردر فید ایله مابینی اون میل مقداره قریبدر مفردی
اذنه‌در (المؤذنة) مكرمه وزننده برقوش آدیدر وسلیمان بن اذنان محدّثدر (الارن) فتحتینله و(الارین) امیر
وزننده و(الاران) كتاب وزننده جنبشلنوب نشاطلنمق معناسنه‌در یقال ارن الرجل ارنا وارینا واراناً من الباب
الرابع اذا نشط (الارن) كتف وزننده و(الارون) صبور وزننده شن وشاد ونشاطمند آدمه دینور وارون آغویه
دینور یقال سقاه ارونا ای سما وفیل بینیسنه دینوركه سمّ اولمغله اكل ایدن هلاك اولور جمعی ارن‌در كتب وزننده
وارون طبرستانده بربلده آدیدر (الاران) كتاب وزننده جنازه غسل ایتدكاری تنه‌شوی تخته‌سنه علی قول
تابوته دینور وقلعه دینور ووحشی جانور یتاغنه دینور جمعی ارن‌در كتب وزننده وبرموضع اسمیدركه
اكا بقر نسبت اولنور وشاة اران اضافتله اركاك صغرك لقبیدر اینكی طلب ایدر اولدیغیچون وبوشاة غنم ومعز
وبقردن اعم اولان قول ولغته مبنیدر (المیران) میزان وزننده بودخی وحشی جانور یتاغنه دینور جمعی مآرین
كلور مصابیح كبی (الموآرنة) مقاتله وزننده و(الاران) قتال وزننده فخر ومباهات ایلمك معناسنه‌در یقال
آرنه موأرنة واراناً اذا باهاه وبوغه اینك ایستمك معناسنه‌دركه اینكه قزمسندن عبارتدر یقال آرن الثور البقرة
اذا طلبها (الارنة) غرفه وزننده تازه چایر پنیرینه دینور یقال اطعمنی ارنة ای جبنا رطبا وایچه‌جك شرابه دینور
وبرجنس دانه اسمیدركه سود ایچره طرح اولندقده قتیلنوب پنیر اولور ارانی دخی دیرلر حباری وزننده كذلك
ارین دخی دینور زبیر وزننده واكا اربی دخی دینور بای موحده ایله (الارن) قرن وزننده اصرمق معناسنه‌در
یقال ارنه ارنا من الباب الاول اذا عضه (الارین) امیر وزننده هدر وباطل معناسنه‌در یقال دمه ارین ای هدر
ومكان معناسنه‌در وبرموضع آدیدر (ارن) جبل وزننده بربلده آدیدر (ارینه) جهینه وزننده مدینه‌ده برناحیه
آدیدر (ارینیه) زبیریه وزننده ضریه قربنده غنی قبیله‌سنه مخصوص برصو آدیدر (ارون) صبور وزننده وخیف

﴿الارين﴾ اميروزننده و﴿ارينه﴾ جهينه وزننده برموضعلردر ﴿ارن﴾ كتف وزننده عميربن جبل البجلى فرسنك
آديدر ﴿ارّان﴾ شدّاد وزننده آذربيجان اولكه سنده براقليم عرفى يعنى برمملكت آديدر وقزوين ايالتنده برقلعه اسميدر
ومضر قبيله سى ديارنده مدينۀ حرّان آديدر ﴿الارانية﴾ سحابيه وزننده حمض اشجارندن طويل الساق اولان
شجره دينور ﴿الآسن﴾ صاحب وزننده طعم ولونى متغيرّ اولمش صويه دينور يقال ماء آسن اى آجن ﴿الاسن﴾
فتحتينله و﴿الاسون﴾ قعود وزننده صويك طعم ولونى متغيرّ اولمق معناسنه در يقال اسن الماء واسن اسناواسونا
من الباب الثانى والاوّل والرابع اذا تغيرّ طعمه ولونه واسن قيويه كيرن آدم قيونك بدرايحه سندن بايلمق معناسنه در
يقال اسن الرجل اسنا من الباب الرابع اذا دخل البئر فاصابته ريح منتنة فغشى عليه ﴿الاسن﴾ همزه نك فتحيله
برآدمك مقعدنه تمه اورمق معناسنه در يقال اسن له اسنا من الباب الثانى والاوّل اذا كسعه برجله وبرنسنه يى ابقا
ايلك معناسنه در تقول اسنت له اى ابقيت له ﴿التاسّن﴾ تفعل وزننده كچن اوقاتى تذكر ايلك معناسنه در يقال
تاسّن الرجل اذا تذكر العهد الماضى وبرخصوصده اويالنوب اكلنمك معناسنه در يقال تاسّن فلان اذا ابطأ واعتلّ
وبركيمسه پدرينك خويله خويلنمق معناسنه در يقال تاسّن اباه اذا اخذ اخلاقه وصو متغيرّ اولمق معناسنه در يقال
تاسّن الماء اذا تغيرّ ﴿الاسن﴾ ضمتينله خوى معناسنه در يقال له اسن كريم اى خلق ويمنده بروادى آديدر وقولان
واورغان مقوله سنك برقاتنه دينور وبدنده شحم بقيه سنه يعنى قوّت بقيه سنه دينور يقال سمنت ناقته على اسن
اى على بقية شحم جمعى آاسان كلور ﴿الاسن﴾ همزه نك كسريله و﴿الاسن﴾ عتل وزننده بونلرده شحم وقوّت
بقيه سنه دينور ﴿الاسينة﴾ سفينه وزننده كيريش قاتلرندن برقاته دينور جمعى اساين در وشول يالك قات تصمه يه
دينوركه برقاچ قات ايدوب قولان يادزكين ايدرلر مراد بونلركده برقاتيدر ﴿اسنى﴾ همزه نك كسرى وفتحيله
صعيد مصرده بربلده در مهمات نام كتابك وسائر بعض مؤلفات صاحبى علّامه عبدالرحيم بن حسن الاسنائى
الفقيه الشافعى اورادندر ﴿الاشنة﴾ همزۀ مضمومه وشين معجمه ايله برنسنه دركه پليد وچام آغاجلرنده تكوّن
ايدوب آنلره صارمشور آغاج كوكندن قاولمش يوفقه قبوغه شبيه وبياض وخوشبوى اولور تركيده آغاج
يوصونى تعبير اولنور ﴿اشنى﴾ حسنى وزننده صعيد مصرده برقريه در وبومهمله ايله اسنى دكلدر ﴿اشنونه﴾
همزه نك ضميله اندلسده برحصاردر ﴿الاشنان﴾ همزه نك ضمى وكسريله معروفدركه چوغان ديدكارى نباته
دينور جرب وحكه علتلرينه نافع وجالى ومنقى ودم حيضى مدرّ ورحمدن جنينى حيا وميتا مسقطدر ﴿التاشّن﴾
تفعل وزننده اشنان ايله ال يايقمق معناسنه در يقال تاشّن الرجل اذا غسل يديه بالاشنان وبعنه نيجه محدّثلر
منسوبلردر محمد بن احمد بن هلال الرقّى الاشنانى كبى ﴿الاصيان﴾ مصغر بنيه سيله اصيلال كلمه سنده لغتدركه اصيل
كلمه سنك مصغريدر ايكندى ايله اخشام ارالغى اولان وقته دينور تقول لقيته اصيانا اى اصيلالا ﴿اظان﴾ ظاى معجمه
ايله كتاب وزننده برموضعدر ﴿الافن﴾ دفن وزننده وقتسز سود صاغمق معناسنه در وبو حيوانى افساد ايدر يقال
افن الناقة افنا من الباب الثانى اذا حلبها فى غير حينها وياورى اناسنك ممه سنده اولان سودى هپ امك معناسنه در
يقال افن الفصيل اذا شرب مافى الضرع كله وناقه نك سودى آز اولمق معناسنه در يقال افنت الناقة افنا من الباب
الرابع اذا قلّ لبنها وخداى متعال برآدمى مأفون قلمق معناسنه در يقال افنه الله افنا من الباب الثانى اذا جعله مأفونا
﴿الافنة﴾ فرحه وزننده سودى آزجه اولان ناقه يه دينور ﴿المأفون﴾ عقل ورأى وادراكى ضعيف وواهى سبكمغز
آدمه دينور يقال رجل مأفون اى الضعيف الرأى والعقل ذكر اولنان افن الفصيل ماده سندندر كوياكه عقل
وادراكى بالكليه منزوع اولمشدر وبيهوده لاف وكذافله تمدّح ايدن فضوله دينور يقال رجل مأفون اى متمدّح
بماليس عنده وشول طعامه دينوركه ظاهرا پك خوش كورينوب لكن خير وصلاح ومنفعتى اولميه يقال افن
الطعام على المجهول افنا فهو مأفون وهو الذى يعجبك ولاخير فيه ﴿الافين﴾ اميروزننده بودخى رأى وعقل
ورشدى واهى سبكمغز آدمه دينور ومنه المثل * انّ الرقين يغطى افن الافين * يعنى زينت ظاهره احمقك
حمقنى ستر ايدر وافين بيهوده يره لاف وكذافله تمدّح ايدن فضوله دينور وچورك جوزه دينور ودوه كوشكنه
دينور ﴿الافن﴾ همزه نك فتحى وفانك سكونيله وفتحتينله جوز چورك اولمق معناسنه در يقال افن الجوز افنا من الباب
الرابع اذا صار افينا وافن برنبات آديدركه افانى دخى دينور سكارى وزننده بونى ايت اوزمى ديدكلرى نباتله بيان
ايدرلر ﴿الافان﴾ تشديد فايله ابّان وزننده ومرادفيدركه برنسنه نك وقت وزمانه ياخود اوّل هنكامنه دينور يقال اخذه
بافانه اى بابّانه ﴿التافّن﴾ تفعل وزننده اكسلمك معناسنه در يقال تافن الشئ اذا تنقص وبرآدم متصف اولمديغى
رشد وروئيت خلقيله تخلق كوستوروب بيهوده زيركلك اظهار ايلك معناسنه در يقال تافّن الرجل اذا تخلق بماليس

فيه وتدهى و برايشـك اوته سنى يوقليوب آراشدرمق معناسنه در يقال تافن اواخر الامور اذا تتبعها ﴿الاقنة﴾
حقنه وزننده طاشدن يايلمش اوه دينور جمعى اقن در صردوزننده * شارحك بيانه كوره قوش قسمنه مخصوص صدركه
كومس اوله جقدر ﴿الائقان﴾ ايقان وزننده ومرادفيدر كما سيجئ يقال آاقن الامر لغة فى ايقن ﴿الاكنة﴾ همزه نك
ضميله وكنه معناسنه دركه قوش يواسنه دينور ﴿اكينه﴾ جهينه وزننده ابن زيد التيمى التابعى در ﴿الين﴾ امير
وزننده مروقضاسنده برقريه در ﴿الامن﴾ همزه نك فتحى وميمك سكونيله و ﴿الآمن﴾ صاحب وزننده اسملر در
قورقوسزلغه دينوركه درونده خوفدن اثر اولميوب ساكن وآسوده اولمسندن عبارتدر يقال هو فى امن منه وآمن
وهو ضدّ الخوف ظاهرا صاحب وزننده آمن كاهل وحارك كبى اسمدر ياخود مبالغه در و ﴿آمن﴾ و ﴿امان﴾ سلام
وزننده و ﴿امن﴾ فتحتينله و ﴿امنه﴾ فتحاتله و ﴿امن﴾ همزه نك كسريله مصدرلردر قورقوسز آسوده اولمق
معناسنه در يقال امن الرجل امنا وامانا وامنا وامنة وامنا من الباب الرابع ضدّ خاف ﴿الآمن﴾ صاحب وزننده
و ﴿الامين﴾ اميروزننده قلبنده خوف واندیشه اولميوب آسوده دل اولان آدمه دينور وامين غدر وخيانت نقيصه سندن
مأمون اولان موثوق ومعتمد آدمه دينور وقوىّ وزورمند آدمه دينور قوّتنه اعتماد اولنديغيچون يقال رجل امين
اى قوىّ ومؤتمن معناسنه دركه اسم فاعلدر برنسنه يى بركمسه يه اينانوب اعتماد ايدن آدمه دينوركه انك حقنده صافدل
اولور يقال رجل امين اى مؤتمن ومؤتمن معناسـنه دركه اسم مفعولدر معتمد عليه آدمه دينور بوصورتده ضدّ
اولور يقال رجل امين اى مؤتمن وامين اسماء صفات الهيه دن براسم شريفدر * شارح ديركه اسم الهى مؤمن در
عبادنى ظلمدن واولياء ومطيعلرينى عذابدن امين ايديجى معناسنه در مكركه بوراده امين آمن معناسـنه اوله كه
اسم فاعلدر ﴿الامنة﴾ همزه وزننده وفتحاتله شول آدمه دينوركه هر خصوصده اكا هركس امن واعتماد ايدراوله
يقال هو امنة وامنة اى يأمنه كلّ احد فى كلّ شئ ﴿الامن﴾ همزه نك فتحيله برآدمى برنسنه اوزره امين قلمق معناسنه در
يقـال امنه على كذا امنا من الباب الرابع اذا جعله امينا عليه وامن دين وخلق وخوى معناسـنه مستعملدر ومنه
يقال ماحسن امنك اى دينك وخلقك وبونده فتحتينله ده لغتدر ووثوق واعتماد معناسـنه در يقال ما امن ان يجد
صحابة اى ماوثق او ماكادپس قول ثانى يه كوره قرب معناسـنه اولور ﴿التأمين﴾ تفعيل وزننده و ﴿الائتمان﴾ افتعال
وزننده و ﴿الاستيمان﴾ بونلرده برآدمى برنسنه اوزره امين قلمق معناسنه در يقال امّنه على كذا وائتمنه واستأمنه بمعنى
امنه عليه * شارح ديركه استيمان امان طلب ايلمك وامانه داخل اولمق معنالرينه ده كلور انتهى * وتأمين برآدمى
امن وامان اوزره قلمق وامان ويرمك معناسنه در يقال امّنه اذا جعل فى الامن ﴿الامانة﴾ سلامه وزننده برآدم امين
ومعتمد اولمق معناسنه در يقال امن الرجل امانة من الباب الخامس اذا كان امينا وامانه بومعناده اسم اولور يقال
هو اهل الامانة اى ليس فيه خيانة وامين كمسه عهده سنه وديعه قلنان نسنه يه دينور يقال ادّى امانته اى وديعته
مترجم ديركه هدايه شرحى نهايه ده مسطوردركه امانه وديعه دن اعمدر زيرا مال مضاربه وعاريه وبضاعه ومال
شركت مقوله سنه امانه اطلاق اولنوروديعه اطلاق اولنمز انتهى * وقوله تعالى ﴿انّا عرضنا الامانة على السموات
والارض﴾ الآيه اى الفرائض المفروضة او النية التى يعتقدها فيما يظهره باللسان من الايمان ويؤدّيه من جميع
الفرائض فى الظاهر لانّ الله تعالى ائتمنه عليها ولم يظهرها لاحد من خلقه پس بركمسـه لسانله اظهار ايلديكى
توحيد وتصديق قلبنده دخى اضمار واعتقـاد ايلسـه امانتى ادا ايلمش اولور واكرظاهرده تصديق وتوحيد
ايدوب باطنده تكذيبله نفاق ايدرسه امانتى حامل اولوب ادا ايلمز اولور * مؤلفك بصائره بيانه كوره بعضلر
امانتى كلمۀ توحيد ايله وبعضلر عدالت ايله وبعضلر حروف تهجى ايله وبعضلر عقل ايله تفسير ايلديلر وقول
اخير مرجحدر زيرا معرفت توحيد وسائرى آنكله متحصل اولور وحمل ماده سنده مؤلف انساندن مراد كافردر
وحمل امانتدن مراد خيانتدر ديو دقيقه بيان ايلمشيدى وبعضلر عندنده طبيعيه واختياريه يه شامل طاعت الهيدر
لكن اغلب اولان عقل وتكليفدر واباء وامتناعدن مراد اباء طبيعيدركه عدم لياقت وقابليتلرندن عبارتدر وحمل
انساندن مراد نوع انسانك فطرتلرنده مركوز اولان قابليت واستعدادلريدر وظلوم وجهول اولملرى قوّت غضبيه
وشهويه لرينك غالب اولمسنه مبنيدر قال لسان الغيب * آسمان بار امانت نتوانست كشيد * قرعۀ عشق بنام من ديوانه زدند *
انتهى ﴿الامنة﴾ فتحاتله بودخى خيانت مقابليدركه اسمدر يقال به امنة اى ليس فيه خيانة ﴿الامان﴾ رمّان وزننده
بودخى وصفدر امين ومعتمد معناسـنه در ﴿الايمـان﴾ همزه نك كسريله برآدمى سويلديكى سوزده تصديق ايلمك
معناسنه دركه ايناتمق تعبير اولنور كويا كه خلافدن مخاطبى امين ايدر وتصديق شرعيده كندى نفسنى عقابدن امين
ايدر يقال آمن به ايمانا اذا صدّقه ووثوق واعتماد ايلمك معناسـنه در يقال آمنه اذا وثقه وخضوع ومسـكنت

مطلب

اظهار ایلك معناسنه در یقال آمن له اذا اظهر له الخضوع وشریعتی قبول ایلك معناسنه مستعملدر یقال
آمن فلان اذا قبل الشریعة و برآدمی امن و امان اوزره قلمق معناسنه در یقال آمنه بمعنی امّنه ﴿الامن﴾ کتف
وزنده نفسنه امین وسالم اولمق ایچون برکسه‌دن استجار ایله زیر پناهنده اولان آدمه دینور یقال هو امن له
ای مستجیر له لیأمن علی نفسه ﴿الامون﴾ صبور وزنده بنیه و ترکیبی قوند وقوی و موثوق اولان ناقه‌یه
دینورکه فتور و عثار غائله سندن مأمون اولور یقال ناقة امون ای وثیقة الخلق جمعی امن‌در کتب وزنده
﴿الآمن﴾ مدّ ایله احمد وزنده مالك خالص واشرفنه اطلاق اولنورکه ابتذالدن امین اولور تقول اعطیته
من آمن مالی ای من خالصه و شریفه ﴿آمین﴾ همزه‌نك مدّی وقصریله و بعضا ممدودك میمی مشدد اولور
و امام واحدی بسیط نام تفسیرنده اماله اولنمسنی دخی ذکر ایلدی اسماء الهیه‌دن براسم شریفدر علی قول
اسم فعل امردر اللهم استجب معناسنه یاخود کذلك فلیکن معناسنه یاخود کذلك فافعل معناسنه‌در
وعبد الرحمن بن آمین یاخود یامین تابعیدر * مترجم دیرکه مصباحده مرسومدرکه آمین اصل قصر ایله‌در مدّی
اشباعیه‌در زیرا عربی اوزانده فاعیل یوقدر بعده اسم فعل اولوب اللهم استجب معناسنه وضع اولندی وتشدیدی
خطادر وتقول امنت علی الدعاء تامینا اذا قلت عنده آمین وراغب صه ومه کبی اسم فعل اولمسنی تنصیص
ایلدی و بعضلر اسماء الهیه‌دن دیدیلر لکن ابو علی القسوی دیدیکه بوقائلك بوندن مرادی آمین لفظنده
حق تعالی‌یه راجع ضمیر وار دیمکدر زیرا استجب معناسنه‌در * وشیخ رضی دیدیکه آمین قابیل وهابیل کبی اوزان
سریانیه‌دندر افعل معناسنه‌که حق تعالی درگاهنه دعا و نیازدر نته‌که ابن عباس معناسنی سؤال ایلدکده حضرت
رسول الله علیه الصلوة والسلام بویله بیوردیلر وآخری این وکیف کبی فتح اوزره مبنی اولدی وکاهجه الفی
تخفیفا حذف اولنور کریم وزنده امین اولور وفی الاصل نذیر ونکیر کبی مصدر اولوب صکره اسم فعل اولمق
دخی بعید دکلدر ﴿الامّان﴾ رمّان وزنده و صفدرکه ذکر اولندی واتمّی معناسنه‌درکه یازو یازمیان و یازو بیلمان
آدمه دینور * شارح دیرکه بو امّ ماده‌سندندر نته‌که محلنده ذکر اولندی و ﴿امّان﴾ اکینجیلره دینور زرّاع معناسنه
﴿المأمونیة﴾ ﴿المأمن﴾ مقعد وزنده عراقده ایکی بلده‌در ﴿آمنه﴾ صاحبه وزنده بنت وهب‌درکه نبیّ اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك والده‌لرینك اسمیدر رضی الله عنها و یدی صحابه آدیدر وابو آمنة الفزاری صحابه‌در
یاخود بو ابو یامنه‌در وآمنة بن عیسی فتحاله امام لیثك کاتبیدرکه محدثدر ﴿امین﴾ زبیر وزنده اسامیدندر امین
الحرمازی وامین العبسی وامین بن عمر والمعافری وابو امین البهرانی وابو امین که صاحب ابی هریره‌در رواتدندر
﴿الانّ﴾ همزه‌نك فتحی ونونك تشدیدیله و ﴿الانین﴾ طنین وزنده و ﴿الانان﴾ غراب وزنده و ﴿التأنان﴾ تذکار
وزنده درد والمدن ناشی ایکلمك و ناله قلمق معناسنه‌در یقال انّ المریض انا وانینا وانانا وتأنانا من الباب الثانی
اذا تأوّه وانّ کلمه‌سی که فعل ماضیدر کان وثبت معناسنه استعمال اولنور ومنه قولهم لا افعله ماانّ فی السماء نجم
ای ما کان و بو امثالدن اولمغله متصرف دکلدر وان کذلك مصدردر دوکمك معناسنه‌در یقال انّ الماء انّا اذا صبه
﴿الانان﴾ غراب وزنده و ﴿الانّان﴾ شدّاد وزنده و ﴿الاننة﴾ همزه وزنده چوق ایکلیوب نالان اولان آدمه
دینور یقال رجل انان وانّان واننة ای کثیر الانین مؤنثی انانه‌در ﴿الآنّة﴾ همزه‌نك مدیله قیون قسمنه اطلاق اولنور
نته‌که حانّه ناقه قسمنه اطلاق اولنور و بعضلر جاریه ایله تفسیر ایلدیلر تعب خدمتدن نالان اولدیغیچون یقال ماله
حانة ولا آنة ای ناقة وشاة او ناقة وامة ﴿انّ﴾ صرد وزنده کوکرجنه شبیه برقوش آدیدر صوتندن ناله و انین
تخیل اولنور کو یاکه اوه اوه دیو اوتر ﴿المئنة﴾ مظنه وزنده لایق وجسبان معناسنه‌در یاخود مخلقه
معناسنه‌درکه محل لیاقت دیمکدر یقال انه لمئنة ان یکون کذا ای خلیق او مخلقة و بو کلمهٔ تحقیق اولان انّ کلمه‌سندن
متصرف مفعله‌در جدیر بان یقال فیه انه کذا سبکنده‌در کذلك انه مئنة للخیر دیرلرکه حقنده انه لخیر دیمکه محل
وسزا کمسه‌در دیمکدر و بو انّ کلمه‌سندن مأخوذ دکلدر زیرا انّ حرفدر بلکه ترکیب مذکورك معناسندن
مأخوذدر ﴿التأنّن﴾ تفعل وزنده و ﴿التانین﴾ تفعیل وزنده جهد ایله برآدمی خوشنود ایلك معناسنه‌در بناسی
ازاله ایچوندر تقول تأننته وانّنته اذا ترضّیته ﴿بئرانّی﴾ حتّی وزنده یاخود هنا وزنده یاخود انّی که بنی وزنده‌در
بنو قریظه قیولرندن برقیودر ﴿انّی﴾ حتّی وزنده حیث وکیف واین معنالرینه‌در وحرف شرط اولور
تقول انّی تکن اکن ﴿انّ﴾ همزه‌نك کسریله ونونك تشدیدیله و ﴿انّ﴾ همزه‌نك فتحیله حروف مشبهه بالفعل
اقسامندندر اسملرینی نصب وخبرلرینی رفع ایدرلر وگاه اولورکه انّ که همزه‌نك کسریله‌در اسمنی وخبرینی معا
نصب ایدر کقول الشاعر * اذا اسودّ جنح اللیل فلتأت ولتکن * خطاك خفافا انّ حرّاسنا اسدا * بوراده حرّاس

مطلب

اسمی و اسد اخبریدر ایکیسیده منصوبدر و فی الحدیث ﴿ان قعر جهنم سبعین خریفا﴾ وکاه اولورکه کندیدنصکره
واقع اولان مبتدا خبریت اوزره مرفوع اولوب اسمی ضمیر شان محذوف اولور کقوله علیه السلام ﴿انّ من اشدّ
الناس عذابا یوم القیامة المصوّرون﴾ والاصل انه ومکسوره ایله خبر تأکید اولنور وکاهجه تخفیف اولنوب انّ
دینور بو صورتده قلیلا اعمال وکثیرا اهمال اولنور وعندالکوفیین تخفیفی جائز دکلدر ومکسور اولان ان نعم
معناسنه حرف جواب اولور کقول الشاعر * بکرت علیّ عواذلی یلحیننی والومهنه * ویقلن شیب قدعلاك وقد کبرت
فقلت انه * ای نعم وانّ ماده سنك همزه سی طقوز موضعده مکسور اولور (١) لفظا یاخود معنا ابتداء کلامده واقع
اولدقده نحو انّ زیدا قائم (٢) حرف تنبیه اولان الا کلمه سندنصکره نحو الا انّ زیدا قائم (٣) اسم موصوله صله واقع
اولورسه نحو قوله تعالی ﴿وآتیناه من الکنوز ما انّ مفاتحه لتنوء بالعصبة﴾ (٤) قسمه جواب اولورسه کرك اسم
وخبرنده لام اولسون کرك اولمسون نحو والله انه لقائم وانه قائم (٥) قول ماده سیله محکی یعنی مقول قول اولورسه نحو
﴿قال الله انی منزلها علیکم﴾ وبعضلر بو صورتده مفتوح اولمسنه ذاهب اولدیلر وامام فراء عندنده قول ماده سندن حکایه
اولورسه مکسور وتفسیر اولورسه مفتوح اولور (٦) واو حالیه دنصکره اولورسه نحو جاء زید وانّ یده علی رأسه (٧)
اسم عیندن خبر اولورسه نحو زید انه ذاهب وامام فراء بوقوله مخالفت ایلدی (٨) لام معلقه دن مقدّم اولورسه کقوله
تعالی ﴿والله یعلم انك لرسوله﴾ (٩) حیث کلمه سندنصکره اولورسه نحو اجلس حیث ان زیدا جالس وچون ان ماده سنك
مابعدنی تأویل بالمصدر قلمق لازم کلورسه همزه سی مفتوح اولور وبولو کلمه سندنصکره اولدقده اولور نحو لو
انك قائم لقمت ومفتوح اولان انّ مکسوره نك فرعیدر پس مکسور اولان انما کلمه سی کبی انما دخی حصر معناسنی
مفید اولور یعنی حکمی مذکور ایچون اثبات وماعدادن نفیی افاده ایدر واشبو ﴿قل انما یوحی الی انما الهکم اله واحد﴾
کریمه سنده ایکی نوع دخی مجتمع اولدی اوّلکی انما کلمه سی که مکسوره در قصر الصفة علی الموصوف
اولوب وایکنجی انما که مفتوحه در قصر الموصوف علی الصفة ایچوندرکه اله صفت وحدته مقصوردر
وبعض نحویونك معنای حصر همان مکسوره یه منحصردر دیملری مردوددر ومفتوح اولان انّ لعل
معناسنه حرف ترجی اولور کقولك ائت السوق انك تشتری لحما ای لعلك تشتری قیل ومنه قراءة
من قرأ ﴿ومایشعرکم انها اذا جاءت لایؤمنون﴾ آیت مرقومه ده ماء کلمه سی استفهامیه در مبتدادر ویشعرکم
خبریدر ایکی مفعوله متعدیدر چونکه مشرکلر اقتراح ایتدیکمز آیت نازل اولورسه البتده ایمان ایدرز دیو ایمان
غلیظه ایلملریله مؤمنون آیات مرقومه نزولنی تمنی ایلدیلر تاکه ایمان ایلیه لر اکا مبنی حق جل وعلا بیوردیلرکه
آیات مقترحه لری نازل اولدقده ایمان ایلیه جکلرینی سزه نه شیء اعلام ایلدی پس حسب الظاهر مناسب
اولان ایمانلرینی انکاردر یوخسه عدم ایمانلرینی انکار دکلدر اکا بناء بعضلر لاء حرفنی زائد اعتبار ایلدیلر
وبعضلر لعلّ معناسنه در دیدیلر لکن صاحب کشاف استفهام نفی معناسنه اولمغله عدم علملرینی اخباردر
معناسزلر واقعده وعلم الهیده اولانی وآنلرك ایمان کتورمیه جکلرینی بیلمزسز دیمکدر (ان) همزه نك کسری
ونونك سکونیله بش کونه مستعملدر (١) شرطیه اولور کقوله تعالی ﴿ان ینتهوا یغفرلهم﴾ وکقوله تعالی
﴿وان تعودوا نعد﴾ وبعضا لاء نافیه یه مقارن اولمغله نون لامه قلب اولنوب الّا دیرلر خفیف الفهم اولنلر
بونی الاء استثنائیه ظن ایدرلر کقوله تعالی ﴿الّا تنصروه فقد نصره الله﴾ وقوله تعالی ﴿الّا تنفروا یعذبکم﴾
(٢) نافیه اولور ماء معناسنه بو صورتده بعضا جملهٔ اسمیه یه داخل اولور کقوله تعالی ﴿ان الکافرون الا فی غرور﴾
ای ما الکافرون وبعضا جملهٔ فعلیه یه داخل اولور کقوله تعالی ﴿ان اردنا الّا الحسنی﴾ ای ما اردنا پس نحاتدن
بعضلرك ان کلمه سی الاء استثنائیه ولما کلمه لرندن مقدّم واقع اولدقجه نافیه اولمز دیوب واشبو ﴿ان کل نفس لما علیها حافظ﴾
کریمه سیله استدلاللری اشبو ﴿ان عندکم من سلطان﴾ کریمه سیله و ﴿قل ان ادری اقریب ماتوعدون﴾
کریمه سیله مردود اولور (٣) مشدده اولان ان کلمه سندن مخفف اولور بو صورتده جملتین یعنی بعضا جملهٔ اسمیه
وبعضا فعلیه اوزره داخل اولور جملهٔ اسمیه یه داخل اولدقده اعمال واهمال عن العمل اولور یعنی بصریون عندنده عامل
اولور نحو قوله تعالی ﴿وان کلا لمّا لیوفینهم﴾ علی قراءة الحرمیین وابی بکر وکوفیون عندنده عملی جائز دکلدر
نحو قوله تعالی ﴿وان کل لما جمع لدینا محضرون﴾ وجملهٔ فعلیه یه داخل اولدقده اهمالی یعنی عدم اعمالی واجب
اولور نحو قوله تعالی ﴿وان کانت لکبیرة﴾ وشول یرده که ذکر اولنان ان کلمه سندنصکره لام مفتوحه واقع اوله آنك
اصلی لامحاله مشدده اولان ان کلمه سیدر (٤) زائد اولور کقول الشاعر * ما ان اتیت بشیء انت تکرهه (٥)
بعضا قد معناسنه اولورکه تحقیق ایچون اولور قیل منه قوله تعالی ﴿ان نفعت الذکری﴾ ای قد نفعت وقوله تعالی

﴿ و اتقوا الله ان كنتم مؤمنين ﴾ و قوله تعالى ﴿ لتدخلنّ المسجد الحرام ان شاء الله آمنين ﴾ و كذلك قول الشاعر
اتغضب ان اذنا قتيبة حزّتا * اى قد حزّتا و بوندن بشقه مطلقا محقق الوقوع اولان فعل موقعلرينك جمله سنده
قد معناسنه اولور و عند البعض بونلر مأولدر * مؤلف اذ معناسنه ده كلديكندن ساكت اولمشدر ﴿ ان ﴾ همزه نك فتحى
و نونك سكونيله اسم اولور و حرف اولور اسم اولانى ايكى نوعدر بعض نحاتك قولنده ضمير متكلم اولور مثلا ان فعلت
ديرلر بن ايشلدم معناسنه و اكثر عندنده وصل حالنده نونك فتحيله در و وقف حالنده الف الحاقيله انا ديرلر و ضمير
مخاطب اولور انت و انت و انتما و انتم و انتن كبى كه عند الجمهور ضمير ان لفظيدر تاء حرف خطابدر شئ واحد كبى
قلنمشدر و حرف اولان ان كلمه سى درت نوع اوزره در اوّلا مصدريت حرفى اولوب فعل مضارعى نصب ايدر و بو ايكى
محلده واقع اولور اوّلا ابتداء كلامده واقع و مدخولى مصدر ايله مأوّل اولمغله مبتدا حكمنده اولوب محلا مرفوع
اولور كقوله تعالى ﴿ و ان تصوموا خير لكم ﴾ اى صومكم ثانيا يقيندن بشقه معنايه دال اولان بر كلمه دنصكره واقع
اولور كذلك محلا مرفوع اولور كقوله تعالى ﴿ الم يأن للذين آمنوا ان تخشع قلوبهم ﴾ پس بوراده فاعل اولمغله محلا
مرفوع اولور خشوع قلوبهم تاويلنده در وكاه اولور كه محلا منصوب اولور كقوله تعالى ﴿ و ما كان هذا القرأن
ان يفترى ﴾ الايه بوراده كان كلمه سندن خبر اولمغله محلا منصوبدر و بعضا محلا مجرور اولور كقوله تعالى ﴿ من قبل
ان يأتى احدكم الموت ﴾ بوراده قبل كلمه سنه مضاف اليه اولمغله محلا مجرور در وكاه اولور كه ذكر اولنان ان كلمه سى
داخل اولديغى فعل مضارعى جزم ايدر كقول الشاعر * اذا ما غدونا قال ولدان اهلنا * تعالوا الى ان يأتنا الصيد نحطب
و بعضا داخل اولديغى فعل مضارع مرفوع اولور كقراءة ابن محيصن * لمن اراد ان يتمّ الرضاعة برفع الميم وهى من الشواذ
و بعضا مشدده اولان انّ كلمه سندن مخفف اولور كقوله تعالى ﴿ علم ان سيكون منكم مرضى ﴾ و مفسره اولور نحو قوله
تعالى ﴿ فاوحينا اليه ان اصنع الفلك ﴾ يعنى اصنع و بعضا زائد اولوب همان تاكيدى مفيد اولور نحو قوله تعالى
﴿ و لمّا ان جاءت رسلنا ﴾ و ان كلمه سى شرطيه اولور مكسوره كبى بو صورتده نفى ايچون اولور مكسوره كبى و اذ معناسنه
اولور قيل و منه قوله تعالى ﴿ بل عجبوا ان جاءهم منذر منهم ﴾ اى اذ جاءهم و لئلا معناسنه اولور قيل و منه ﴿ يبين الله لكم
ان تضلوا ﴾ اى لئلا تضلوا لكن صواب اولان بوراده ان مصدريه در كراهة ان تضلوا تاويلنده در ﴿ الاون ﴾ عون
وزننده راحت و حضور و آرام معناسنه در يقال هو على اون اى دعة و سكينة و رفق و سهولت ايلك معناسنه در
يقال آن على نفسه يؤون اونا اذا رفق و آهسته و آغر آغر يوريمك معناسنه در تقول امش على الاون اى رويدا
و تقول انت ااون اونا و اون خورجك و هكبه نك بر كوزينه دينور يقال وضعه فى اون الخرج اى احد جانبيه
و بر موضع آديدر ﴿ الآين ﴾ صاحب وزننده رفاه و راحت و حضور صاحبى آدمه دينور يقال رجل آين اى رافه وادع
بونك مؤنثى آينه دركه جمعى اواين و آينات كلور و منه يقال بيننا و بين مكة ثلاث ليال اوائن اى روافه و عشر ليال
آينات اى وادعات يعنى مكه ايله بزم مابينمز راحت اوچ ياخود اون مرحله در ﴿ التأوين ﴾ تفعيل وزننده اشك يوب
ايچوب قارنى يوك دنكى كبى طلوب قبارمق معناسنه در يقال اوّن الحمار اذا اكل و شرب حتى امتلأ بطنه فصار
كالعدل و بر آدم حدّ و مقدارندن تجاوز ايليوب حالنجه تانى و مسكنت اوزره حركت ايلك معناسنه در رفق و سهولت
معناسندندر تقول اوّن على قدرك اى اتئد على نحوك ﴿ التاوّن ﴾ تفعل وزننده تأوين ايله معناى اوّلده مرادفدر
يقال تاوّن الحمار بمعنى اوّن ﴿ الاوان ﴾ سحاب و كتاب وزنلرنده وقت و حين معناسنه در جمعى آونه در زمان و ازمنه
كبى و بعضا آونه نك واوى يايه مبدل اولور كسره ايچون و منه يقال فلان يصنعه آونة و آينة اذا كان يصنعه مرارا
و يدعه مرارا يعنى بركرّه ايشلر و بركرّه ترك ايدركه وقت وقت ايشلر ديمكدر نته كه احيانا ايشلر تعبير و اوان
قبلو بغه لره دينور سلاحف معناسنه مفردى مسموع دكلدر ﴿ ذو اوان ﴾ مدينه ده بر موضعدر و اوان دخى بر موضعدر
﴿ الايوان ﴾ همزه نك كسريله بيوك صفه يه دينوركه ازج ديدكلرى كمرلو طولانى بنا كبى اولور جمعى ايوانات كلور
و اواوين كلور و اوان دخى دينور ياسز كتاب وزننده بونك جمعى اون كلور همزه نك ضميله و ايوان آتك اويانه
دينوركه باشنه يچور دكاريدر اويان و باشلق تعبير اولنور بونك جمعى ايوانات در * مترجم ديركه اويان لفظى ايوان محرّفى
اولمق ملحوظدر ﴿ ذو ايوان ﴾ اقيال يمندن برينك لقبيدر ﴿ اوانى ﴾ سكارى وزننده بغداد قضاسنده بر قريه در اعلامدن
يحيى بن الحسين و يحيى بن عبدالله الاوانيان اورادندر و نواحئ موصلده بر قريه آديدر ﴿ اواين ﴾ همزه نك فتحيله
بر بلده آديدر ﴿ الاهان ﴾ كتاب وزننده خرما سلقمنك چوپنه دينور عرجون معناسنه ﴿ الآهن ﴾ هاجر وزننده حاضر
و موجود اولان مال قديمه دينور يقال اعطاه من آهن ماله اى من تلاده و حاضره * شارح ديركه صواب اولان
صاحب وزننده اولمقدر عاهن لفظندن مبدلدر ﴿ الاين ﴾ زين وزننده يورلمق و رنج و زحمت چكمك معناسنه در

شارحك بيانته كوره عندالاكثر متصرفدر فيقال آن الرجل يئين اينا اذا اعيى ويلانه دينور حيه معناسـنه
ورجل معناسـنه‌در مقتضاى ماده اياق معناسى اولمقدر و نسخه‌لرك مقتضاى ضبطى اركشى ديمكدر ويوكلنمش
يوكه دينور حمل معناسـنه ووقت معناسـنه‌در يقال جاء فى اين غير منقسم اى حين ومصدر اولور برنسـنه‌نك
وقتى كلوب چاتمق معناسـنه‌در يقال آن آنه يئين اينا اى حان وقته ويقـال آن اينك ويكسر للياء وآن آنك
بمدّ الالف يعنى بقلب الياء الفاء اى حان حينك ﴿اين﴾ كيف وزننده مكاندن سـؤاله دلالت ايدر يعنى ظرف
مكاندر استفهامى متضمندر يقال اين زيد اى فى اىّ مكان تقول فى جوابه فى الدار بوندن تركيده‌قنده ونيرده
ايله تعبير اولنور ﴿ايّان﴾ همزه‌نك فتحى وكسرى وياءنك تشديديله زماندن سؤاله دلالت ايدركه ظرف زماندر
نه وقتده ديمكدر يقال ايان ترجع اى اىّ حين واحمد بن محمد بن ايّان الدشتى محدّث متأخّردر ﴿الآن﴾ حال
وزننده ايچنده حاضر اولديغك وقتك اسميدر ظرف غير متمكندر معرفه واقع اولمشدر وبوكه الف ولام تعريف
ايچون داخل اولمدى زيرا موضوعى اولان وقت حاضرده مشاركى يوقدركه تعيينى موجب اوله پس النجم
والذى كبى اولور يقال الان انك اى هذا الوقت وقتك وكاه اولوركه لامى مفتوح قيلوب تخفيفاً همزه‌لرى حذف
ايدر كقول الشاعر * فبح لان منها بالذى انت بائح * شارحك بيانته حرف تعريفى عهد حضورى ايچوندر
الان ديمك شمديكى وقتده ديمكدر * مترجم ديركه لفظهٔ جلاله‌ده اولان الف ولام دخى قبيل اوّلدن اولمق اسلمدر
زيراحق جلّ وعلا اعرف المعارفدر

فصل الباء

﴿ فصل الباء ﴾ ﴿التبأن﴾ تفعل وزننده ايزه اويمق معناسـنه‌در تقول
تبأنت الطريق والاثر اذ اتأبنتهما ﴿البينى﴾ باءنك فتحيله بين لفظنه منسـوبدر محدثيندن محمد بن بشر بن بكر
البينىّ نسبتيدر * شارحك بيانته كوره بين بادغيس ايله سرخس بيننده برقصبه‌در ﴿بتان﴾ غراب وزننده طريثيث
اعمالندن برقريه‌در ابوالفضل البتانىّ الفقيه الزاهد آندندر ﴿بتان﴾ باءنك كسرى ياخود فتحى وتاءنك تشديديله حرّان
قضاسنده برقريه‌در احمد بن جابر البتانىّ المنجم اورادندر ومحمد بن المهنا ابن الباتنىّ كه تاى مكسوره ونون مشدده ايله‌در
بعض محدثيندن سماع حديث ايلدى * مؤلف نسبتند سكوت ايلمشدر ﴿البثنة﴾ باءنك فتحى وكسرى وثاى مثلثه‌نك
سكونيله دوز وملايم ارضه دينور وقيمغه دينور زبده معناسنه وبدنى پالوذه كبى تروترم ونازك دلبر محبوبه‌يه دينور يقال
جارية بثنة اى حسناء بضة وناز ونعيم ايچره خوشحاللغه وتاب وطراوته دينور يقال هو فى بثنة اى نعمة فى نعمة وبثنه
دمشق قضاسـنده برقريه آديدر ﴿البثنية﴾ غربيه وزننده برجنس اعلا بغدايه دينوركه قريهٔ مذكوره‌ده حاصل
اولور وملايم قوملغه دينور جمعى بثن‌در عنب وزننده ﴿البثن﴾ ضمتينله باغچه‌لره ومرغزارلره دينور ﴿بثينه﴾ جهينه
وزننده عذره قبيله‌سندن برخاتون آديدركه جيل نام شاعرك محبوبه‌سى ايدى وبصره ايله بحرين بيننده برموضع
آديدر ﴿ابوبثينه﴾ برشاعردر ﴿بثيون﴾ صهيون وزننده مصرده بربلده‌در ﴿بثان﴾ رمان وزننده اسمادندر يوسف
بن بثان محدّث مصرى‌در ﴿البحون﴾ حاى مهمله ايله جعفر وزننده برى برى اوزرينه يغلمش قوم يغينىنه دينور وسرعتله
آديمى صيق صيق آتارق يورر اولان آدمه دينور يقال رجل بحون اذا كان يقارب فى مشيته ويسرع وبرنوع خرما
اسميدرو بررجل آديدر ﴿البحونة﴾ هايله بودور خاتونه دينور وقرنلو قربه‌يه دينورو بررجل آديدر ﴿البحنانة﴾ باءنك
فتحيله بيوك قوصره سـپدينه دينور وآتشدن صحرايان بيوك قغلجمه دينور ﴿البحناء﴾ صحراء وزننده بودخى بيوك
قوصره سـپدينه دينور ﴿بحينه﴾ جهينه وزننده اسمادندر عبدالله بن بحينه صحابه‌در بحينه مزبورك والده‌سيدر
پدرى مالك بن مالك‌در ﴿البحثنة﴾ ثاى مثلثه ايله دحرجه وزننده برخصوصده آغروكوشك دپرنمك معناسنه‌در يقال
بحثن فى الامر اذا تراخى فيه ﴿البخن﴾ باءنك فتحى وخاى معجمه‌نك سكونيله بك اوزون آدمه دينور ﴿الابخينان﴾ اقشعرار
وزننده و﴿الابخينان﴾ ادهيمام وزننده اولمك معناسـنه‌در يقال ابخأنّ الرجل وابخانّ اذا مات وابخينان ادهيمام
وزننده ناقه سوديني صاغان آدمه آپشنى آيروب كرمك معناسنه‌در يقال ابخانت الناقة اذا تمدّدت للحالب ﴿الابخنان﴾
اسوداد وزننده اويومق معناسنه‌در يقال ابخنّ الرجل اذا نام واياقده ديكيلوب طورمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور
يقال ابخنّ الرجل اذا انتصب قائماً وناقه سوديني صاغان آدمه كرلمك معناسـنه‌در يقال ابخنت الناقة اذا تمدّدت
للحالب ﴿البخدن﴾ دال مهمله ايله جعفر وزننده وجودى نرم ونازك قيزه دينور وبرخاتون اسميدر ﴿البدن﴾ فتحتينله
باشدن والردن واياقلردن ماعدا كوده‌يه دينور على قول عضو معناسنه‌در ياخود ذبح اولنمش دوه‌نك كوده‌سنه
مخصوصدركه سائرده مجاز اولور يقال هو ضعيف البدن وهو من الجسد ماسوى الرأس والشوى او العضوا وخاصّ
باعضاء الجزور وبدن ياشلو پيرآدمه اطلاق اولنور يقال رجل بدن اى مسنّ وقصه زرهه اطلاق اولنور يقال
جاء وعليه بدن اى درع قصيرة بدن لفظنك جمعى ابدان‌در وقوجه طاغ كچيسى تكه‌سـنه دينور بونك جمعى

ابدن كلور افلس وزننده وبدن بر آدمك حسب ونسبنه اطلاق اولنور يقال فلان كريم البدن اى النسب والحسب
(البادن) صاحب وزننده و (البدين) اميروزننده و (المبدّن) معظم وزننده ايرى كوده لو تنومند آدمه دينور مؤنثنده
كذلك بادن وبادنه وبدين دينور جمعى بدن كلور كتب وزننده وبدّن كلور ركع وزننده (البدن) بانك فتحى وضمى
ودالك سكونيله و (البدان) و (البدانة) بالرك فتحيله تنومند اولمق معناسنه در يقال بدنت المرأة وبدنت بدناو بدانا
وبدانة من الباب الخامس والاوّل اذا كانت بادنة (التبدين) تفعيل وزننده پير وضعيف اولمق معناسنه در يقال
بدّن الرجل تبدينا اذا اسنّ وضعف وزره كيدرمك معناسنه در يقال بدّن فلانا اذا البسه درعا (المبدان) محراب
وزننده شول دابه يه دينوركه آز علف وتيمار ايله چابك سمورروب قوّتلنور اوله يقال فرس مبدان اى شكور سريع
السمن (البدنة) فتحاتله شول ابل وبقره دينوركه قربان ايلمك ايچون مكه يه هدى اولنور وبوغنم جنسندن
اضحيه كبيدر يعنى قربانلق قيونه اضحيه اطلاق اولنديغى كبى مكه يه هدى اولنان قربانلق دوه يه وصغره بدنه
اطلاق اولنور مذكرومؤنثى مساويدر جمعى بدن كلوركتب وزننده وجه تسميه ضخامتيدر (بادن) هاجروزننده
بخارى قضاسنده برقريه آديدر ابو عبدالله البادنىّ الشاعر المجوّد اورادندر (البأذنة) ذال معجمه ايله دحرجه وزننده
برآدم بيلديكى نسنه يى انكار واصرار ايله تشدّد ايلميوب مسكنت وخضوعله اقرار ايلمك معناسنه در يقال بأذن
الامر اذا عرف الامر واقرّبه واستخذى اشبو بأذنه ماده سى مهموز اولمغله اوّل فصلده ذكر اولنمق حقيق ايدى
لكن اهل لغت بوراده ذكر ايلمريله آنلره اقتفا اولندى (باذان الفارسىّ) شادان وزننده كه يمنده ابناء تعبير اولنان
فارسىّ الاصل كسه لردن ايدى زمان حضرت مصطفويده شرفياب اسلام اولدى مقدّمى كسرى طرفندن يمنده
والى ايدى (البرنى) شرقى وزننده برجنس معروف خرما اسميدر انواعنك بهتريدر برنيك فارسى معربيدر ايو واعلا
ميوه ديمكدر وعلىّ بن عبدالرحمن بن الاشقر البرنىّ وستّ الادب بنت المظفر بن البرنى رواة حديثندر (البرنية)
شرقيه وزننده ساقسيدن دوزلمش بركونه قابه دينور مقدّمة الادبده بيوك كوپ ايله مفسردر وهنوز پليج اولان
خروسه دينور جمعى برانى كلور (يبرين) ياى تحتيه ايله ياخود ابرين همزه ايله احساء نام موضع قرشوسنده برمحل
آديدر (ابرينه) همزه نك فتحى وكسريله مرو قضاسنده برقريه آديدر (برين) زبيروزننده ابن عبدالله
ابو هند الدارى دركه اصحابدندر (البرثن) ثاى مثلثه ايله قنفذ وزننده انسانك پرمقلريله كفنه دينوركه پنچه
تعبير اولنور كذلك ارسلان پنچه سنه دينور على قول مطلقا يرتجى جانورك چيناغنه دينوركه انسانك پرمقلرى
مثابه سنده در وبرثن برقبيله آديدر وعبدالرحمن بن امّ برثن تابعيدر (برثن الاسد) مرثد بن علس نام كسه نك
قلجى اسميدر وبرثن دوه يه مخصوص بركونه تمغا اسميدر براثن دخى دينور قرطاس وزننده (البرذون) ذال
معجمه ايله جردحل وزننده دابه يه دينوركه انواعنه شاملدر مؤنثى برذونه وجمعى براذين در * شارح ديركه جميع
امّهاتده برذون اسب تركى ايله مبيندركه سمر باركيرى اوله جقدر (المبرذن) اسم فاعل بنيه سيله برذون صاحبنه
دينور (البرذنة) دحرجه وزننده برآدمى قهر وغلبه ايله خاكسار ايلمك معناسنه در يقال برذنه اذا قهره وغلب عليه
وجوابدن عاجز ودمبسته اولمق معناسنه در يقال برذن الرجل اذا اعيا عن الجواب وبرذون كبى يوريمك معناسنه در
يقال برذن الرجل اذا مشى مشى البرذون (البرزين) قنديل وزننده شول مشربه يه دينوركه ابتدا ظهور ايدن خرما
طومورجغينك قشرندن اتّخاذ ايدرلر (البراشن) شين معجمه ايله علابط وزننده كوزينى بلردوب ديكه ديكه بقان آدمه
دينور يقال رجل براشن اذا كان يمدّ نظره ويحدّه (برشان) برهان وزننده برقبيله آديدر (البرطنة) برطمه وزننده
ومرادفيدركه بر نوع لعب اسميدر (البرهان) بانك ضميله دليل وحجت معناسنه در يقال جاء بالبرهان اى الحجة
شارح ديركه برهان عند البعض زمان ومدّت معناسنه اولان برهه دن مأخوذدر ثبات واستمرارى متضمن اولديغيچون
پس نونى زائده در وعند البعض بره ماده سندندركه صحت بعد العلة وقطع معنالرينه در وعند الزمخشرى برهره
ماده سندندركه مرأه بيضايه دينور وضوح وانكشافى متضمّن اولديغيچون نته كه سلطان زيت معناسنه اولان سليط
لفظندن مأخوذدر اناره واضاءه مناسبتيله انتهى * وبرهان اساميدندر برهان بن سليمان السمرقندى محدّثدر وبرهان
نحاتدن عمرو بن مسعودك جدّى اسميدر (البرهنة) دحرجه وزننده برماده يه دليل وبرهان اقامه ايلمك معناسنه در
يقال برهن عليه اذا اقام عليه البرهان * شارح ديركه زمخشرينك اساسده بيانه كوره برهن عنوانى مولّددر صواب
اولان ابره اولمقدر جاء البرهان معناسنه (ابن برهان) سلمان وزننده عبد الواحد النحوى وحسين بن عمر المحدّث
كنيه لريدر واحمد بن علىّ بن برهان الفقيه امام غزالى اصحابندندر عامى اولان آدمك مذهب واحد ايله متقيد اولمسى
لازم اولمديغنه ذاهب اولوب وبونى امام نووى ترجيح ايلدى وبرهان مشايخ وصلحادن محمد بن على الدينورى لقبيدر

مطلب

﴿البزيون﴾ زاى معجمه ايله جردحل وزننده و﴿البزيون﴾ عصفور وزننده انجه ديبايه دينور سندس معناسنه ﴿المبازنة﴾
مفاعله وزننده اظهار حق ايلمك معناسنه در يقال بازن بالحق اى جاء به ﴿الابزن﴾ همزه نك حركات ثلاثى وزاينك فتحيله
ايچنده اغتسال اولنان حوضه دينور وكاهجه باقردن بيوك قزغان طرزنده دوزوب ايچنده اغتسال ايدرلر * مترجم
ديركه آب زن معربيدركه فارسيدر آدم بوينجه واندن قصه جه دموردن ياخود باقردن مصنوع تابوت شكلنده برظرفدركه
اوزرنده قپاغى اولور طبيبلر خسته يى انك ايچنه ياتروب باشنى اول دليكدن طشره چيقارررلر واوزرينه مطبوخلر
واقتضاسنه كوره ادويهٔ حارّه ايله قينامش صو دوكوب غسل وتيمار ايدرلر بعده مطلقا كوچك حوضه دخى اطلاق
اولنور انتهى * واهل مكه صفا يانده اولان چشمه نك صويى كلوب بريكديكى محله بازان اطلاق ايدرلر كويا كه آبزان
ديمكى مراد ايدرلركه مقصودلرى آبزن ديمكدر پس بازان آبزن محرفى اولان آبزان محرفى اولور ومحل مرقوم حوضه شبيه
اولمغله آبزن اطلاق اولنمشدر وبعض علماء عصر لحن مزبورى بعض كتابلرنده تصحيح ايله وعين بازان من عيون مكة
عبارتيله ثبت ايلدكلرى منظور رمز اولدقده مادهٔ مرقومه دن محرّف اولديغى كنديلره تنبيه ايلديكمزده متنبه اولديلر
شارح ديركه مؤلفك تقرير ايلديكى صفايه متصل نردبانله انيلور مجراى عيندر بازان نام اميرك بنا كردهسى اولمق اوزره
مشهوردر ﴿الابزين﴾ همزه نك كسريله ابزيم وزننده ومرادفيدركه كمر وقولان مقوله سنك طوقه سنه دينور جمعى
ابازيندر ﴿بزين﴾ زبير وزننده اساميدندر هشام بن بزين محدّثدر ﴿بزان﴾ غراب وزننده اصفهان قضاسنده برقريه در
محدثيندن مطهر بن عبدالواحد وابو الفرج البزانيان آندندر ﴿ابزون﴾ اسلوب وزننده برشاعر عمانى اسميدر ﴿بزانه﴾
ثمامه وزننده اسفرائن قضاسنده قضاسنده برقريه در ﴿بزيان﴾ عثمان وزننده مرو شهرنده برمحله در ﴿بسن﴾ بانك
وسينك فتحيله حسن كلمه سنه اتباعا ذكر اولنور يقال حسن بسن ﴿الابسان﴾ همزه نك كسريله برآدمك خويى وطبيعتى كوزل
اولمق معناسنه در يقال ابسن الرجل اذا احسنت سجيته * شارح ديركه اشبو سجيته نسخه لرى غلطدر صواب اولان
سحنته اولمقدركه برآدمك صورت واسلوب وقيافتى كوزل اولمق ديمكدر واقعا اصول سائره ده شارحك قولنه
موافق مثبتدر ﴿الباسنة﴾ صاحبه وزننده چفتجيلرك صبان دمورينه دينور واهل صنعتك آلات وادواتنه دينوركه
اوادانلق تعبير اولنور وكتان طرانتيسندن طوقنمش بيوك چواله دينور جمعى يأسن در محاسن وزننده ﴿باسيان﴾
سينك كسريله خوزستانده بربلده در ﴿بيسان﴾ سلمان وزننده شام ديارنده برقريه در نته كه سين بابنده ذكر اولندى
﴿البستان﴾ بانك ضميله بوستان فارسى معربيدركه ققومحلى ديمكدر جمعى بساتين وبساتون در ويوسف بن عبدالخالق
البستانى تحديث ايلمشدر وبستان ابن عامر مكه قربنده برموضعدركه نخلهٔ يمانيه ايله نخلهٔ شاميه نك موقع اجتماعيدر
وبستان ابراهيم قبيلهٔ اسد بلادنده برموضعدر وبستان المسناة بغداد دار الخلافه سنده برباغچه در ﴿باشان﴾ شين
معجمه ايله هرات قضاسنده برقريه در ﴿باشتان﴾ نيسابورده برقريه در ﴿بشتنه﴾ بانك فتحيله اندلسده قرطبه قضاسنده
برقريه در محدّثيندن ابن البشتنى هشام بن محمد اورادندر ﴿بصان﴾ صاد مهمله ايله غراب وزننده و﴿بصان﴾
رمّان وزننده شهر ربيع الاخرك اسم قديميدر جمعى بصانات وابصنه كلور ﴿بصنى﴾ فتحتينله وتشديد نونله برقريه در
آنده اعلا پرده لر ونهاليلر ايشلنور ستور بصنيه معروفدر ﴿البطن﴾ بانك فتحيله بدنده قرنه دينور فارسيده شكم
ديرلر وبو مذكردر جمعى ابطن وبطون وبطنان كلور بانك ضميله يقال اعتلّ بطنه وهو خلاف الظهر وبطن
قبيله دن كوچك اولان اوبه يه دينور على قول فخذدن كوچك وعماره دن بيوك اولانه دينور بونك جمعى ابطن
وبطون در وبطن هرنسنه نك ايچريسنه دينور يقال بطن الشئ اى جوفه وقوشك يلمكنك اوزون اولان شقنه
دينوركه ديوشوردكده ايچروده قالور جمعى بطنان در وبطن يكرمى موضع آديدر ومصدر اولور قرنه اورمق
معناسنه يقال بطنه وبطن له بطنا من الباب الأوّل اذا ضرب بطنه وبطن وبطون قعود وزننده كيزلو اولمق
معناسنه در يقال بطن الشئ بطنا وبطونا اذا خفى وبرنسنه يى بيلمك معناسنه مستعملدركه ايچ يوزينه مطلع اولمقدن
عبارتدر يقال بطن خبره اذا علمه وبرآدمك امور واسرارينه داخل ومحرم خواصندن اولمق معناسنه مستعملدر
يقال بطن من فلان اذا صار من خواصّه ﴿ذو البطن﴾ نجس ورجيعه اطلاق اولنور يقال القى ذا بطنه اى رجيعه
وقرنده اولان ولده اطلاق اولنور يقال القت المرأة ذا بطنها اى ولدت ويقال القت الدجاجة ذا بطنها اى باضت
وامثالدندركه * الذئب يغبط بذى بطنه * ديرلر زيرا قورد قسمى دائما انسان ومواشى قسمنه شوق وجلادتله
سكردوب هجوم ايدر اولمغله هر نقدر آج اولورسه ده طوق ظنّ اولنور بو مثل ايچ يوزى مكدر ومنكوب ايكن
ظاهر حالنك تجملنه نظرا رشك وغبطه اولنان كمسه حقنده ايراد اولنور ﴿البطن﴾ كتف وزننده پك زنكين
بوطور وطاشقين آدمه دينور يقال رجل بطن اى اشر متموّل وقرندن غيرى يه همتى اولميان عبد البطن

آدمه دینور علی قول طویمق بیلمیان اکول و اینهانه دینور یقال رجل بطن اذا کان همه بطنه او هو الرغیب لاینتهی
من الاکل (المبطان) محراب وزننده بودخی طویمق بیلمیان آدمه دینور (البطین) امیروزننده بیوك قرنلو آدمه
دینور یقال رجل بطین ای عظیم البطن و ایراق یره دینور یقال مکان بطین ای بعید و محمد بن الولید بن عبد الملك
بن مروانك فرسی آدیدر و برخارجی لقبیدر و مسلم بن ابی عمران نام محدّث جلیلك لقبیدر (البطانة) کرامه وزننده
برآدم بیوك قرنلو اولمق معناسنه‌در یقال بطن الرجل بطانة من الباب الخامس اذا کان بطینا * شارح دیرکه بطانه
اکول اولمق معناسنه‌ده کلور و بوندن اسم بطنه در بانك کسریله که کثرت اکل معناسنه‌در و منه المثل * البطنة
تذهب الفطنة (المبطّن) معظم وزننده قرنی چلیمسز آج آریق اولان آدمه دینورکه سوکلون قرنلو تعبیر اولنور
بناسی ازله ایچوندر یقال رجل مبطن ای ضامر البطن و صرتی و قرنی بیاض اولان آته دینور کویا که صرتیله
قرننه بیاض آستر چکلمش اوله و بو بطانه دندر یقال فرس مبطن ای ابیض الظهر و البطن (المبطون) قرن آغریسنه
اوغرامش آدمه دینور (البطن) فتحتینله قرن اغریسنه دینور یقال بطن الرجل علی بناء المجهول اذا اشتکی بطنه
فهو مبطون و یقال اصابه البطن ای داء البطن (التبطین) تفعیل وزننده برآدمك قرننه اورمق معناسنه‌در یقال
بطنه اذا ضرب بطنه و جامه یه آستار چکمك معناسنه‌در یقال بطن الثوب اذا جعل له بطانة و دوه یه قولان
چکمك معناسنه‌در یقال بطن البعیر اذا شدّ بطانه و تراش اولدقدنصکره صقالك چکه و اکلك التلرندن اوستره
ایله یاخود مقراض ایله المق معناسنه‌درکه تکمیل محاسندر یقال بطن لحیته اذا اخذ شعرها من تحت الذقن و الحنك
شارح دیرکه بوراده لاء نافیه ادخالیله ان لایؤخذ نسخه‌لری غلطدر و اقعا نهایه ده و سائر امّهاتده ان یؤخذ
عنوانده مرسومدر (الباطن) کیزلونسنه یه دینور جمعی بواطن در * شارح دیرکه اسماء حسنادن اولان باطن
اسم شریفی همین ظاهر اسم شریفیله مزدوجا ذکر اولنور اوّل و آخر و مقدّم و مؤخّر کبی ادراك ابصاردن محجوب
معناسنه‌در * مترجم دیرکه شاکر احمد پاشا جوزی باالخیر اسماء حسنا شرحنده بورسمه نظم و بیان المشدر

❋ نورالظاهر ایتسه دلده بروز ❋ اوله الباطن اسمی فیض افروز ❋
❋ ذات پاکی بیلندی بالآثار ❋ محتجبدر ولی عن الابصار ❋
❋ صنعی اولمش همیشه ذاتنه دال ❋ معرفت کنه ذاتن امر محال ❋
❋ ظاهر عند مؤمن عبده ❋ باطن عن منافق جحده ❋

(الاستبطان) برآدمك داخل امورینه مطلع و واقف اولمق معناسنه‌در یقال استبطن امره اذا وقف علی دخلته
(البطانة) کتابه وزننده راز و سریره یه اطلاق اولنور یقال هو یعرف بطانته ای سریرته و برقضا و کوره‌نك و برمملکتك
وسطنه دینور و برآدمك امور و احوالنه محرم و همراز اولان خاصه و همدمنه دینور یقال هو بطانته ای الداخل الولیجة
من خواصه و لباسك آستارینه دینور یقال بطن ثوبه ببطانة حسنة و هی خلاف الظهارة و بطانه خارج مدینه‌ده
برموضع آدیدر (الابطان) همزه‌نك کسریله جامه یه آستار چورمك معناسنه‌در یقال ابطن الثوب اذا جعل له بطانة
ادوه یه قولان چکمك معناسنه‌در یقال ابطن البعیر اذا شدّ بطانه (الباطن) کزلو یه دینورکه ذکر اولندی و برنسنه‌نك
یچ یوزینه دینور و چقور یره دینور جمعی ابطنه در و جمع کثرتی بطنان در بانك ضمیله و غلیظ یرده اولان صو
آقندیسنه دینور جمعی بطنان در (بطان) کتاب وزننده برچرکین پچی آدیدر و برفرس اسمیدر ابو البطین دخی
دیرلر ایدی ایکیسیده محمد بن ولیدك ایدی و بطان دوه‌نك سمرینه چکیلان قولانه دینور جمعی ابطنه و بطن کلور
بانك ضمیله و بطان شقوق ایله تغلبیه میاننده برموضع آدیدر و هذیل بلادنده برموضع آدیدر و یمنده بربلده آدیدر
(عریض البطان) رفاه و وسعتله خوشحال و آسوده بال اولان آدمه اطلاق اولنور زیرا تاولو سموز دوه‌نك
قولانی عریض و کبیر اولور یقال فلان عریض البطان ای رخیّ البال (البطنة) بانك کسریله مال و اقبال طولغنلغی
سببیله افراط اوزره فرح و مسرّت طاشغنلغنه اطلاق اولنور معنای آتیدن مأخوذدر یقال نزت به البطنة ای
البطر و الاشر و امتلاء طعامه دینور یقال اخذته البطنة ای الکظة (بطین) زبیر وزننده برشاعردر و منازل
قمردن برمنزل آدیدر ساج ایاغی شکلنده مثلث اوچ خرده کوکبدن عبارتدرکه حمل صورتنك بطننده واقعدر
(ذو البطین) اسامة بن زیدك لقبیدر رضی الله عنه (الباطنة) ساحل بحر عمانده برقریه‌در و بصره‌ده و کوفه‌ده
خانه‌لرك و چارشولرك جمعیتکاهلرینه باطنه اطلاق ایدرلر مراد شهرك داخلی و کوم اولان یریدر نته‌که خارجنه
ضاحیه اطلاق ایدرلر (البعکنة) بانك و کافك فتحیله یوریمسی کوج اولان صرپ قومساله دینور یقال
رملة بعکنة ای تشتدّ علی الماشی (بغدان) بغداد لفظنده لغت سابعه در نته‌که ماده سنده بیان اولندی

(التبغدن) تدحرج وزننده بغداد شهرينه داخل اولمق معناسنه در يقال تبغدن الرجل اذا دخل بغدان (الابقان) قافله اكرام وزننده برآدم خصب ورفاه ووسعت حال اوزره اولمق معناسنه در يقال ابقن الرجل اذا اخصب جنابه واحمد بن بقنه كه بانك وقافك ونون مشدده نك فتحيله در اندلسده علمو يوندن بنو جوددولتنك وزيري ايدي (المبكونة) ملعونه وزننده خوار وذليله عورته دينور (البلان) شدّاد وزننده كه حمامه دينور بلل ماده سنده ذكر اولندي (البلسن) قنفذ وزننده مرجمكه دينور عدس كبي وحبوباتدن بر بشقه غله اسميدركه مرجمكه شبيه اولور مفردي بلسنه در (البلسان) فتحاتله بلسنك اغاجنه دينور بلس ماده سنده ذكر اولندي (بلقين) بانك ضمي وقافك كسريله وغرنيق وزننده مصرده بر قريه در علامة الدنيا صاحبمز عمر بن رسلان الفقيه الشافعيّ البلقينيّ اورادندر (البلهنية) بانك ضمي ولامك فتحي ونونك كسريله رفاهيت ووسعت معيشت ونظام حال معناسنه در يقال هو في بلهنية من العيش اي سعة ورفاهية * مؤلف بوني بله ماده سنده دخي ذكر ايلمشدر (البنة) بانك ونونك مشدده نك فتحيله خوش وكوزل رايحه يه دينور وبد ومنتن رايحه يه ده دينور جمعي بنان در كتاب وزننده تقول شممت منه بنة طيبة وبنة منتنة اي رايحة وآهو قسمنك خاصة قيغنك رايحه سنه دينور وبنة الجهنيّ صحابه در ياخود بو ياي تحتيه ايله در وبنه كابل قضاسنده بر موضع آديدر وبغداد قضاسنده بر قريه در واندلسده بر حصن آديدر (المبنّ) ابنان لفظندن اسم فاعلدر قيغلري رايحه سي اولان آهو يتاغنه دينور يقال كناس مبنّ اي ذو بنة (بنه) بانك ضميله محدثيندن ايوب بن سليمان الرازي جدينك اسميدر (البنّ) بانك فتحيله بر يرده مقيم اولمق معناسنه در يقال بنّ بالمكان بنا من الباب الثاني اذا اقام به (الابنان) همزه نك كسريله بنّ معناسنه در يقال ابنّ بالمكان بمعني بنّ (البنان) سحاب وزننده پرمقلره علي قول اوجلرينه دينور مفردي بنانه در يقال بنانها مخضبة اي اصابعها او اطرافها وبنو اسد يوردنده بر صويك وبر طاغك آديدر ونجدده بر موضع آديدر (بنان) غراب وزننده بر موضعدر ومحدثيندن بر جماعت اسملريدر (بنّان) شداد وزننده اساميدندر بنار بن بنّان محدّثدر ياخود بو ياي تحتيه ايله در وحرب بن بنان وبنان بن يعقوب الكندي محدّثلردر ياخود بو تاي فوقيه ايله در (البنانة) سحابه وزننده بنان مفرديدركه ذكر اولندي وبر موضعك وبر قصرك اسميدر (البنانة) ثمامه وزننده چايري وچمني چوق مرغزاره دينور وعربدن بر جماعت اسميدر محدّثيندن ثابت البناني انلره منسوبدر وبصره ده بر محله آديدر سعد بن لؤي بن غالبك امّ ولدي اولان بنانه يه منسوبدر وثابت مرقوم اوراده دخي ساكن اولمشدر (التبنين) تفعيل وزننده قيوني يبانه صاليورميوب بسي يه باغلمق معناسنه در يقال بنن الشاة اذا ارتبطها ليسمنها (البنين) اميروزننده صاحب تمكين عاقل ودانا واهل ثبات آدمه دينور يقال رجل بنين اي متثبت عاقل وعبد الغنيّ بن بنين محدّثدر (البنيّ) قميّ وزننده بر نوع بالق آديدر نيل نهرنده اولور وموسي بن هارون نام محدّثك وبشقه بر آدمك لقبلريدر كوياكه بنّ لفظنه منسوبدر (البنّ) بانك ضميله بر نسنه دركه مرّاي ديدكاري ترشي كبي طعام يدرمك ايچون اتخاذ اولنوركه مراد بردرلو صلاطه ياخود ترشي اوله جقدر *شارح ديركه حكيم داود بيانه كوره بنّ يمن ديارينه مخصوص بر شجرك ثمريدر بندق مقداري دانه لري اولور قبوغي صويلدقده ياريسندن ايكي پاره اولور تجفيف رطوبات وسعال وبلغمي ونزلاتي ازاله وفتح سدّه ايچون مجربدر حالا قهوه اغاجي ديدكاريدركه ثمرينه قهوه اطلاق اولنوري ظهوري قريب العهد اولمغله مؤلفك عصرنده متعارف دكل ايدي وحالا عربستانده دوكلمش قهوه يه بنّ اطلاق ايدرلر او ائلده اهل يمن آنك يپراغندن ودانه لرندن ترشي وصلاطه مقوله سي ياپارلر ايدي * مترجم ديركه كاتب چلبي مرحوم جهان نماده تفصيلا ذكر ايلمشدر وبن اساميدندر ابو القاسم بن البن واحمد بنّ علي البنّ محدّثلردر (البن) بانك كسريله بدنده قات قات سموزلك اثرينه وقوّتنه دينور ومنه يقال بنّ علي بنّ اي طرق علي طرق اي قوّة من الشحم والسمن علي قوّة ومتعفن وبدبوي محله دينور يقال مكان بنّ اي المنتن الرايحة (بن) بانك فتحي ونون مخففه نك سكونيله بل كلمه سنده لغتدركه اضراب ايچوندر (البنبان) ثرثار وزننده ايشه دينور عمل معناسنه وكوتو وكم سوزه دينور يقال اتي بالبنبان اي المنطق الرديء وتميم يوردنده بر صو آديدر (بنين) زبير وزننده ابن ابراهيم القرشي دركه محدّثدر (البون) عون وزننده يمن اولكه سنده ايكي مملكت آديدر برينه بون اعلا وبرينه بون اسفل ديرلر قرآن مبينده مذكور اولان بئر معطله وقصر مشيدك هر بري برنده واقعدر وبوندن مصدر اولور فضل ومزيّت جهتيله آخره راجح وغالب اولمق معناسنه يقال بانه يبونه بونا مثل بانه يبينه بينا اي طاله في الفضل والمزيّة (البون) بانك ضمي وفتحيله ايكي نسنه اراسنده اولان مسافه يه دينور يقال بينهما بون بعيد اي مسافة بعيدة وبلاد مزينه ده بر موضع آديدر ويمنده بر بلده وهرات قضاسنده بر قريه آديدر (تلّ بوني) شوري وزننده كوفه ده بر قريه در (البوان) بانك ضمي

وكسريله چادرلك وآلاچغك دیركنه دینور جمعی ابونه در اجوبه وزننده وبون كلور بانك ضمیله وبون كلور صرد وزننده (بانه) دانه وزننده بنت بهز بن حكیم دركه بر داستانلو خاتوندر وعمرو بن بانة المغنی نوادر وغرائب صاحبی بركمسه ایدی (البونة) بانك فتحیله كوچك قیزجغزه دینور بنت صغیره معناسنه (بونه) بانك ضمیله افریقیه ده بر بلده در شارح الموطأ مروان بن محمد البونی وشیخ الطریقه احمد بن علیّ البونی اورادندر و بر وادی آدیدر وولید بن ابان بن بونه محدّثدر وعبد الملك بن بونه كه بانك ونونك ضمیله در بر شیخ اندلسیدر ابن دحیه آندن روایت حدیث ایلدی (بوانه) ثمامه وزننده ینبع وراسنده بر یاصتم طاغك آدیدر وبنو جشم یوردنده بر صو آدیدر وبنو عقیل یوردنده دخی بر صو آدیدر (شعب بوّان) شدّاد وزننده فارس اولكه سنده بر موضع آدیدركه جنان اربع دنیویه نك بریدر دیكرلری غوطهٔ دمشق وسغد سمرقند وابلهٔ بصره در (بوانات) بانك ضمیله ینه فارس دیارنده بر موضعدر (البان) حال وزننده مصرده بر قریه در ونیسابورده بر قریه در و بر شجر اسمیدركه ثمرینك دانه لری اولور آندن لطیف دهن اتّخاذ اولنور بو شجر بادیه اشجارندندر وعربستان بلادنده دخی باغچه لرده یتشدرمشلردر دوز وطوغری وورقی سكود ورقنه شبیه اولور دانه سنه حبّ البان وفستق الهاویه وفارسیده تخم غالیه دیرلر وشجرنه تركیده سورقون اغاجی وبن اغاجی دیرلر شعرای عرب قدّمحبوبی اكا تشبیه ایدرلر دانه سنی سركه ایله طلا برش ونمش وكلف وحصف وبهق وجرب وسعفه وتقشر جلد عارضه سنه نافع وسركه ایله شرب جكرك وطحالك صلابتنه مفیددر و بر مثقالنی شرب خاصة قئ بلغمی یه مؤثردر (ذو البان) بر موضع آدیدر و بر جبل اسمیدر (ابوان) همزهٔ مفتوحه ایله دمیاط قضاسنده بر قریه در وصعید دیارنده ایكی قریه در (البوین) زبیر وزننده بر موضعدر (بانویه) نونك ضمیله عبد الباقی نام امام نحوینك پدری اسمیدر وطاهر بن ابی بكر نام محدّثك جدّی اسمیدر (البیهن) حیدر وزننده نسترن اسمیدركه مصر كلی دیدكلری آق ولطیف چچكدر (البهنانة) بانك فتحیله طیبة النفس والرایحه اولان علی قول تكلمده وسائر عملده نرم وملایم ورفق ولطافت اوزره اولان خاتونه دینور وسبكروح وداٸماشن وخندان اولان خاتونه دینور یقال امرأة بهنانة ای الطیبة النفس والرایحة واللینة فی عملها ومنطقها وكذا الضحاكة الخفیفة الروح (بهان) قطام وزننده بر عورت اسمیدر (الباهین) بر نوع خرما اسمیدر یاخود بر جنس خرما اغاجیدركه هردم بهاردر هر موسمده یكی چچكلری وجابجا مبسره ومرطبه ومثمره داللری اكسك اولمز (البهونیة) بهمنیه وزننده كرمانیه ایله عربیه بیننده اولان دوه یه دینوركه مراد بو ایكی جنسدن متولد اولاندر بختی تعبیر اولنوركه بخت نصره منسوبدر (البهكن) جعفر وزننده تروتازه ونازكبدن جوانه دینور مؤنثی بهكنه در وشبابه دخی وصف اولور یقال غلام وشابّ بهكن وجاریة بهكنة ای غضّ ویقال شباب بهكن (التبهكن) تدحرج وزننده قیچی بیوك قاری بهكنه روشیله یوریمك معناسنه در یقال تبهكنت العجزاء فی مشیتها اذا مشت مشیة البهكنة (البهمن) جعفر وزننده بر نبات كوكیدركه غلیظ طورب كوكنه شبیه واكثری اكری اولور احمر نوعی اولوركه قزل بهمن دیرلر وآق نوعی اولوركه آق بهمن تعبیر اولنور عشابلر قطع وتجفیف ایدرلر خفقان بارده نافع وقلبی بغایت مقوّی وتقویت جماعده مؤثردر وبهمن بر رجل اسمیدركه مراد قدمای ملوك ایراندن برینك اسمیدركه بهمن بن اسفندیار بن كشتاسبدر (بهمنماه) شهور فارسیه دن اون برنجی آیك اسمیدركه اوّلكیسی فروردینماه (٢) اردبهشتماه (٣) خردادماه (٤) تیرماه (٥) مردادماه (٦) شهریورماه (٧) مهرماه (٨) آبانماه (٩) آذرماه (١٠) دیماه (١١) بهمنماه (١٢) اسفندارمذماه اوله جقدر (البین) زین وزننده اضداددندر جدالق فرقت معناسنه در یقال وقع بینهم بین ای فرقة ووصلت معناسنه در یقال تقطع بینهما ای وصلهما واسم اولور نته كه شمدی ذكر اولندی وظرف متمكّن اولور یعنی ظرف مبهم اولوب ایكی یه وزیاده یه یاخود بونلرك نائبنه اضافتله معناسی متبیّن اولور * قال الشارح قوله تعالی ﴿لقد تقطع بینكم﴾ علی قراءة الرفع فهو الاسم بمعنی الوصل وعلی قراءة النصب فهو ظرف وبین ایراقلغه دینور یقال بینهما بین ای بعد وایكی نسنه ارالغنده اولان خلل ووسطه دینوركه ارالق تعبیر اولنور مثلا جلس بین القوم دیرلر جلس وسطهم معناسنه ولقیه بعیدات بین دیرلر بعیدات مصغر بینه سیله وبین كلمه سنه مضاف اوله رق احیانا معناسنه دركه ملاقاتك ارالغی برزمان آچدقدنصكره ملاقی اولوب بعده ینه آچوب صكره ینه ملاقی اولدی دیمكدر وبین وبینونه كینونه وزننده مفارقت معناسنه در یقال بانوا بینا وبینونة من الباب الثانی اذا فارقوا وبین وبینونه وبیون قعود وزننده جدا اولمق معناسنه در یقال بان الشئ بینا وبینونة وبیونا اذا انقطع ویقال بانت المرأة عن الرجل اذا انفصلت عنه بطلاق (البین) بای مكسوره ایله ناحیه معناسنه در وایكی ارض ارالغنده اولان فصل وسنوره دینور وغلیظ یوكسك یره دینور وكوز ایریمی مسافه یه دینور ونجران قربنده

بر موضع آدیدر وحیره قربنده ومدینه قربنده بر موضع آدیدر وفیروز آباد فارس قضاسنده بر قریه آدیدر و بغداد ایله
دفاع ارالغنده برنهر آدیدر ﴿الابانة﴾ اقامه وزننده کسمك معناسنه‌در یقال ابانه اذاقطعه و برنسنه‌یی واضح وعیان
قلمق معناسـنه‌در تقول ابنت الشئ اذا اوضحته وواضح وعیان اولمق معناسنه‌در یقال ابان الشئ اذا اتضح
وآیرمق معناسنه‌در یقال ضربه فابان رأسه من جسده ای فصله وقیزی قوجه‌یه ویرمك معناسـنه‌در که پدری
خانه‌سندن فصل وابعاد ایدر یقال ابان بنته اذا زوّجها ﴿البائن﴾ عقد جدیده احتیاج وجهیله مطلقه اولان
خاتونه دینور یقال امرأة بائن ای منفصلة عن زوجها بطلاق وشول آدمه دینورکه سودنی صاغه‌جغی حیوانك
صولندن کلوب صاغمغه باشلر اوله نته‌که معلی صاغندن کلان آدمه دینور وکریشدن پك ایراق یعنی پك میدانلو
اولان یایه دینور بائنه دخی دینور یقال قوس بائن وبائنة اذا بانت عن وترها کثیرا ودیبی ایراق اولان ککیش
قیویه دینور ﴿البائنة﴾ تطلیقه‌یه صفت اولور هاسز وصف اولمز شـول طلاقه دینورکه زوج اسـترجاع
مطلقه‌یه مالك اولەمیوب عقـد جدیده محتاج اوله یقـال تطلیقة بائنة ای ذات بینونة وبوعیشة راضیه
قبیلندندر ﴿البیان﴾ عیان وزننده بللو وواضح وآشـکاره اولمق معناسـنه‌در یقـال بان الشئ یبین بیانا اذا
اتضح وبو معنـاده متعدّی اولور تقول بنت الشئ ابین ای اوضحته وعرفته وذکاء وفطنته مقـارن بر معنا
ومقصودی افصاح واظهار ایلمك معناسنه‌در تقول فهمت الکلام ببیانه ای افصاحه مع ذکاء * شارحك بیانه کوره
بیان وضوح وظهور معناسنه اسم دخی اولور ﴿البین﴾ سید وزننده وصفدر واضح وآشکاره نسـنه‌یه دینور
جمعی ابیناء کلور هین واهیناء کبی وفصیح وسخنور آدمه دینور جمعی ابیناء وابیان وبیناء کلور کرماء وزننده یقال
رجل بین ای فصیح ﴿التبیین﴾ تفعیل وزننده بو دخی واضح وآشکاره اولمق وواضح وآشکاره قلمق معنالرینه لازم
ومتعدّی اولور تقول بینته ای اوضحته وبین الشئ اذا اتضح و بر آدم قیزنی قوجه‌یه ویرمك معناسنه‌در یقال
بین بنتها اذا زوّجها واغاجك هنوز یپراقلری بلورمك معناسنه مستعملدر یقال بین الشجر اذا بدا ورقه وظهر اوّل
ماینبت وحیوانك بوینوزی توموب ظهور ایلمك معناسـنه مستعملدر یقال بین القرن اذا نجم ﴿التبین﴾ تفعیل
وزننده و﴿الاستبانة﴾ بونلرده واضح وعیان قلمق وواضح وعیان اولمق معنالرینه متعدّی ولازم اولور یقال تبینته
واستبنته ای اوضحته وتبین الشئ واستبان اذا اتضح ﴿التبیان﴾ تانك کسری وفتحیله بیان کبی مصدردر واضح
وآشکاره قلمق معناسنه‌در وبونده تانك کسری شاذدر زیرا مصادر تانك فتحیله تفعال اوزره کلور یقال بان الشئ
بیانا وتبیانا اذا اوضحه ﴿المبین﴾ میمك ضمیله معین وزننده و ﴿المبین﴾ محسن وزننده ابانهٔ رأسدن اسم فاعلدر
﴿المباینة﴾ مفاعله وزننده جدا اولمق معناسـنه‌در یقـال باینه اذا هاجره ﴿التباین﴾ تفاعل وزننده آیرلشمق
معناسنه‌در یقال تباینا ای تهاجرا ﴿البیون﴾ صبور وزننده بائن کبی دیبی درین ککیش قیویه دینور یقال بئر بائن
وبیون ای البعیدة القعر الواسعة ﴿غراب البین﴾ عربلر بونکله فراق وهجرانه تطیّر ایدرلر مراد آلاقرغه‌در یاخود
بورنی وایاقلری قزل اولان قرغه‌درکه اکین قرغه‌سی دیدکلریدر امّا سیاه قرغه‌یه‌که قوزغون دیدکلریدر اکا
حاتم اطلاق ایدرلر قطعی فراقی حتم وایجاب ایدر زعمنده اولدقلریچون ﴿بین بین﴾ مکررا نونلرك فتح اوزره بنالریله
ایو ایله کوتی اراسنده میانه اولان نسنه دیمکدر یقال هذا الشئ بین بین ای بین الجید والردئ بونلر ایکی اسم
اولوب بعـده اسم واحد قیلنوب وآخرلری فتح اوزره مبنی اولدی وهمزهٔ بین بین دیدکلری همزهٔ مخففه
اوله‌جقدر یعنی همزه‌نك حرکه‌سنه موافق وملایم اولان حرف علت بیننده قلنمشدر مثلا اکر همزه مفتوح ایسه
همزه ایله الف بیننده تلفظ اولنور سأل کبی واکر مکسور ایسه همزه ایله یاء بیننده اولور سئم کبی واکر مضموم
ایسه همزه ایله واو میاننده اولور لؤم کبی * شارح دیرکه همزهٔ بین بین قطعا ابتداده واقع اولمز زیرا ساکن کبی
ضعیفدر وضعفندن ناشی بین بین اطلاق اولندی ﴿بینا﴾ الف مقصوره ایله اصلی بین ایدی نونك فتحیله اشـباع
اولنمغله الف تحدّث ایلدی وبینما کلمه‌سی که ماء زیاده اولنمشدر ایکیسـیده کلمات ابتدادندر یقال بینا نحن کذا
وبینما نحن کذا اذحدث کذا یعنی بز اول اثناده ایکن ناکاه شویله برایش ظهور ایلدی اصمعی دیدیکه بینا کلمه‌سنك
موضعنه بین لفظی وضع اولنمق صحیح اولورسه مابعدی مجرور اولور کقول الشاعر * بینا تعنقه الکماة وروغه
یوما اتیح له جریّ سلفع * واصمعیدن ماعدا نحاة بینا وبینما کلمه‌لرینك مابعدلرینی مبتدا وخبر اولمق اوزره مرفوع
قلدیلر ﴿الکواکب البیانیات﴾ بانك فتحیله شول کوکبلردرکه منازلدن اولمامغله انلره شمس وقمر نازل اولمزلر
قطب وجدیّ وفرقدان کبی ﴿بیان﴾ شدّاد وزننده اسمادندر ابو علیّ بن بیان صاحب کرامات زاهد معروفدر
﴿بیانه﴾ جبانه وزننده مغربده بر قریه‌در حافظ المسند قاسم بن اصبغ البیانی اورادندر ومحمد بن سلیمان المقری اول

قریه‌نك بلده‌سنه منسوبدرکه مراکشی‌در (بیان) سحاب وزننده اندلسده بطلیوس قضاسـنده بر موضعدر
ویوسف بن المبارك بن البینی‌که بانك کسریله‌در محدّثدر (بینون) جیحون وزننده یمنده برحصن آدیدر (بینونه)
بحرین قضاسنده برقریه‌درو بینونة الدنیا وبینونة القصوی بنی سعد شقنده ایکی قریه‌در (بینه) قینه وزننده
بین الحرمین وادی الرویثه‌ده برموضعدر کثیر نام شاعرك آنی اشبو * الاشوق لماهیجتك المنازل * بحیث التقت من بینتین
العیاطل * بیتیله مدح وثنا ایلمشدر وتثنیه اعتبار ایلمشدر طرفانی تصوّریله نجز بعونه تعالی

فصل التاء

(التاءن) تای فوقیه وهمزه ایله تفاعل وزننده حیله وخدعه ایلك معناسنه‌در تناون کبی یقال تتاءن الرجل الصید
تتاءنا وتتاون تتاونا اذا خدعه واحتاله یعنی جاءه من هنا مرّة ومن هنا مرّة (التبن) تانك کسریله وفتحیله صمانه
دینور وشریف وجوانمرد اولان ذیشان آدمه دینور یقال هو تبن ای سید سمح وشریف وسباعدن قورده دینور
وشول بیوك کاسه‌یه دینورکه یکرمی آدمه کفایت ایدر اوله یقال شرب تبنـا من اللبن وهو قدح یروی العشرین
(التبن) تانك فتحیله طواره صمان ویرمك معناسنه‌در یقال تبن الدابة تبنا من الباب الثانی اذا اطعمها التبن (التبن)
فتحتینله و (التبانة) سلامه وزننده رشد وفطانتلو زیرك اولمق معناسـنه‌درکه دقایق اموره اطلاعه قدرتدن
عبارتدر یقال تبن الرجل تبنا وتبانة من الباب الرابع اذا فطن (التبن) کتف وزننده خرده بین زیرك ودانا آدمه
دینور یقال رجل تبن ای فطن دقیق النظر والیله هرنسنه‌یی اوینار اولان آدمه دینور یقال رجل تبن ای یعبث
کلّ شیءٔ (التتبین) تفعیل وزننده بودخی فطانتلو زیرك وخرده بین اولمق معناسنه‌در یقال تبن الرجل بمعنی تبن
(التبان) شدّاد وزننده صمان صاتجی‌یه دینور وموسی بن ابی عثمان التبان واسمعیل بن الاسود التبان محدّثلردر
(التبان) رمّان وزننده عورت مغلظه‌ یرنی ستر ایده‌جك کوچك سراویله دینورکه تحریفله طومان وایچ طون تعبیر
اولنور یقال صلی فی تبان ای سراویل صغیر یستر العورة المغلظة * مترجم دیرکه معرباتده تن‌بان فارسی معربی اولمق
اوزره مرسومدر بدنی حفظ ایدیجی معناسنه اولوب بعده سراویل مزبورده علم اولدی ومحمد بن تبان محدثدر
(الاتّبان) تای مشدده ایله افتعال وزننده ایاغه طومان کیمك معناسـنه‌در یقـال اتبن الرجل اذا لبس التبان
(تبان) غراب وزننده یاخود رمان وزننده تانك کسریله‌ده زبانزده‌در تبع الحمیری لقبیدر اکا اسعد تبان دخی دیرلر
ایدی بیت شربنی ابتدا اکسا ایدن بودر وحسین بن علی بن تبان التبانی‌که غراب وزننده‌در محدّثدر بونی نونله تنان
ضبط ایدنلر وهم ایلدیلر (توبن) فوفل وزننده نسف قضاسنده برقریه‌در علامه ابوبکر بن محمد بن احمد ولقمان
بن عیسی وجعفر بن محمد المحدثون التوبنیون اورادندر (تبنین) تانك فتحیله بر بلده‌در محدّثینـدن ایوب بن
ابی بکر بن خطلباء التبنینی آندندر (ترن) زفر وزننده یمنده بر موضعدر (الترنی) حبلی وزننده فاحشـه
دیمکدر عربلر سبّ ودشـنام موقعنده جواری قسمنه وفاحشـه‌یه ترنی وحرامزاده‌یه ابن ترنی تعبیر ایدرلر
وبو رنو ماده‌سنده مأخوذ اولمق جائزدر زیرا رنیت المرأة دیرلر مجهول بنیه‌سـیله ادیم النظر الیها معناسـنه
مؤلف بونی رنو ماده‌سـنده دخی ثبت ایلدی ولسـان العربده بعضلر وزنی فعلی دیدیلر فاجره معناسـنه
وبعضلر تفعّل دیدیلر فعل مستقبل مجهول اولوب بعده فاجره‌ده علم اولمشدر (التفن) تانك وفانك فتحیله کیره
دینور یقال فی ثوبه تفن ای وسخ (الاتقان) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی محکم واستوار ایلك معناسنه‌در یقال
اتقن الامر اذا احکمه (التقن) تانك کسریله سرشت وطبیعت معناسـنه‌در یقـال الکرم من تقنه ای طبیعته
واوز واسـتاذ آدمه دینور یقال هو تقن ای حاذق وسـلفده برتیرانداز آدیدرکه تیراندازلغی ضرب مثلدر
شارح دیرکه مستقصاده ارمی من ابن تقن عنوانیله‌در اسمی عمرو اولمق اوزره مرسومدر وتقن قیونك دیبنده
قلان متعفن قاره بالچغه دینور وآرقلرك وجدوللرك وصو آقندیلرینك دیبلرینه چوکن بالچغه دینور (التتقین)
تفعیل وزننده چامورلر صو ایله ترلا صوارمق معناسـنه‌در یقال تقنوا ارضهم اذا سقوها بالماء الخاثر لتجود
(تاکرنّی) ضمتینله ونونك تشدیدی وقصر ایله اندلسده برقریه‌در (التلنة) ضمتینله وفتح تایله‌ده لغتدر اکلنوب
قالمغه دینور لبث معناسنه وحاجت معناسنه‌در تقول به تلنتی ای حاجتی (التلون) و (التلونة) تالرك ضمیله تلنه
معناسنه‌در (تلان) تانك ونونك فتحیله الآن معناسنه‌درکه شمدی وهنوز معناسنه‌در * شارحك بیاننه کوره اصلی
الآن ایدی تخفیف اولنوب لان اولدی همزه بدلی تاء ادخال اولندی (التنّ) تانك کسری ونونك تشدیدیله مثل
وقرن وهمتا معناسنه‌در یقال فلان تنّ فلان ای مثله وقرنه (التنین) امیر وزننده تنّ معناسـنه‌در (الاتنان)
همزه‌نك کسریله بعید اولمق معناسنه‌در یقال اتنّ الرجل اذا بعد ومرض چوجغی بیوتمیوب خیره جوره قومق
معناسـنه‌در یقـال اتنّ المرض الصبیّ اذا قصعه فلایشبّ (تنه) جنه وزننده اسمادندر طلحة بن ابراهیم بن

تنه محدثدر (التنين) سكيت وزننده اژدهایه دینور یقـال رأیت فی البادیة تنینا ای حیّة عظیمة وفلکده اژدها
شکلنده شول بیاض خفی شکله اطلاق اولنور که جسدی بروج ستهدهوقوریغی یدنجی برجدهدر وقوریغی
انجه وسیاه وبوکلمدر وشکل مزبور کواکب سیّاره تنقلی کبی تنقل ایدر فارسیدہا کاهشتنبر دیرلر جوهری فلکده
برموضع اولمق اوزره تفسیر ایلمکله وهم ایلمشدر * لکن مؤلف دخی بیانده اکمال ایلامشدر زیرا کتب ریاضیاتده
مشروح اولدیغی اوزره تنین فلك رأس وذنب عقدهلری اولان مدار وممرّه اطلاق اولنور که مابینلری التیشر
برج اعتبار اولنمشدر وشمس وقمر اول عقد تیننده دقیقهٔ واحدهده مجتمع اولسهلر کسوف وخسوف واقع اولور
ورأسندن اعتبـار ایله زنب یدنجی برجه منتهیدر بوندن بشقه قطب شمالی یه طولنمش براژدها صورتی دخی
واردر لکن مراد صورت اوّلدر وتنین ابراهیم بن المهدی لقبیدر پك سموز اولمغله ملقب اولمشیدی واقیال
یمنده شرحبیل بن عمروك قلجی اسمیدر (التینان) تانك کسریله سباعدن قورده دینور وبرنسنهنك اورتکنه
دینور یقـال هو علی تینـانه ای مثاله ظاهرا بونك اصلی تنـاندر تشدید ایله دنّار ودینـار کبی (المتانّه)
تشدید نونله مفاعله وزننده مقایسـه معناسـنهدر یقـال تانّ بینهمـا اذا قایس (التنتنة) زلزله وزننده
برآدم اسکی یاران واصدقاسنی ترك ایدوب سائره یار وهمدم اولمق معناسنهدر یقال تنتن الرجل اذا ترك
اصدقاءه وصاحب غیرهم (التون) تانك ضمیله چوجقلرك پچاورهدن یاپدقلری طوپه دینور که آنکله اوینارلر
وخراسانده بربلدهدرکه قاین قربندهدر اعلامدن اسمعیل بن ابی سعد التونی واحمد بن محمد بن احمد التونی
اورادندر (تونه) سلفده دمیاط قربنده برجزیره ایدی حالا صوباصمغله مغموردر اعلامدن عمر بن احمد وعمرو
بن علی وسـالم بن عبدالله وعبد المؤمن بن خلف التونیون اورادندر (التناون) تفاعل وزننده مهموز
اولان تناءن معناسـنه درکه ذکر اولندی یقـال تناون الصید بمعنی تنـاءن (الاتون) کلخنه دینور نته که
اتن مادهسنده ذکر اولندی (التهن) فتحتینله اویومق معناسـنهدر یقال تهن الرجل تهنا من الباب الرابع
اذا نام (التهن) کتف وزننده اسم فاعلدر نائم معناسنه در یقال هو تهن ای نائم (التین) تانك کسریله
معروفدرکه انجیره دینور کمالنی بولمش تازة انجیر بالجمله فاکههلرك اجد واطیبیدر غداسی کثیر ونفخ وریحی قلیل
وجاذب ومحلل وسدّهٔ کبد وطحالی مفتح وملیندر وموادّعفنهیی طرف جلده دافع اولمغله اکثاری مولّدکهلهدر
وتین شـامده برطاغك آدیدر کذلك شامده برمسجدك اسمیدر وغطفان یوردنده برطاغك آدیدر ودمشق
شهرینك اسمیدر (طورتیناء) تانك فتحی وکسریله والفك مدّی وقصریله طورسینا لفظنده لغتدر (التینة)
تانك کسریله دبر ومقعده دینور وبر صو آدیدر وعیسی بن اسمعیل نام محدّثك لقبیدر (التیان) شدّاد وزننده انجیر
صاتجی یه دینور ادبادن کتاب الموعب صاحب تمام بن غالب بن عمر والتیانی اکا منسوبدر (التینان) تانك
کسریله بنی نعامه دیارنده ایکی طاغه اطلاق اولنور وتینان مفرد اولهرق قورده دینور ذئب کبی نته که
تنّ مادهسنده ذکر اولندی (تینات) تانك کسریله بحر شامده برلیمان آدیدر

فصل الثاء المثلثة

(التثاءن) همزه ایله و (التثاون) واو ایله تفاعل وزننده تناءن وتناون کبی حیله وخدعه ایلمك معناسنه در
یقال تثاءن الصید وتثاون بمعنی تناءن وتثـاون (الثبن) غبن وزننده و (الثبان) کتاب وزننده ثوبك اوجنی
قیوروب دیکمك معناسنهدرکه اوزون اولدقده ایدرلر علی قول برنسنهیی برظرفه یاخود اوك اتکنه قویوب
قوجاقده کوتروب کتمك معناسنهدر یقال ثبن الثوب ثبنا وثبانا من الباب الثانی اذا اثنی طرفه وخاطه او یقال
ثبن الشیٔ اذا جعله فی الوعاء وحمله بین یدیه وکذا اذا لفق علیه حجزة سراویله من قدّام (الثبن) تفعل وزننده
ثبن معناسـنه در (الثبین) امیر وزننده و (الثبان) کتاب وزننده و (الثبنة) غرفه وزننده ایچنه نسـنه
قویوب کوترمك ایچون اتکك بوکیلان یرینه دینور (الاثبان) همزهنك کسریله ایچنه نسنه قویوب کوترمك
ایچون اتکی ظرف کبی بوکمك معناسـنهدر تقول اثبنت فی ثوبی اذا جعلت فیه ثبنا (المثبنة) مرحله وزننده
نسوانك آینه وسائر ادواتنی وضع ایدهجکی طوربهیه دینور (ثبنه) فرحه وزننده برموضعدر سعد بن ثبان که
رمّان وزننده در محدّثدر (الثنّ) ثانك وتانك فتحیله ات بوزیلوب قوقمق معناسـنهدر یقـال ثنّ اللحم
ثننا من الباب الرابع اذا انتن ودیش اتلری سولپومك معناسـنهدرکه اول وقت بد رایحه پیدا ایدر یقال ثننت
اللثة اذا استرخت (الثننة) فرحه وزننده سولپومش دیش اتنه دینور یقـال لثة ثننة ای مسترخیة (الثجن)
ثانك فتحی وجیمك سکونیله وفتحیله پك ودرشت وصرپ اولان یوله دینور یقـال اخذوا فی ثجن ای فی طریق
فی غلظ وخزونة (الثخونة) ثانك وخای معجمهنك ضمیله و (الثخـانة) سلامه وزننده و (الثخن) عنب

وزنده برنسنه قالین وپك وصیق اولمق معناسنه‌در یقال ثخن الشیٔ ثخونة وثخانة وثخنا من الباب الخامس
اذا غلظ وصلب ﴿الثخین﴾ امیروزننده وصفدر قالین وپك وصمصیق نسنه‌یه دینور وحلیم ومتحمل آدمه اطلاق
اولنور یقال رجل ثخین ای حلیم ﴿الاثخان﴾ همزه‌نك کسریله دشمنك جرح وقتلنده افراط ایلمك
معناسنه‌در یقال اثخن فی العدوّ اذا بالغ فیهم الجراحة ومنه قوله تعالی ﴿حتی اذا اثخنتموهم﴾ ای غلبتموهم
وکثر فیهم الجراح وبرآدمی پك دوکمکله سست وبی مجال ایلمك معناسنه‌در یقال اثخنه اذا اوهنه
﴿الاستثخان﴾ برآدمی اویقو باصمق معناسنه‌در یقال استثخن منه النوم ای غلبه ﴿المثخنة﴾ مکرمه وزننده
ایری کوده‌لو عورته دینور یقال امرأة مثخنة ای ضخمة ﴿الثدن﴾ فتحتینله اتك رایحه‌سی بوزلمق معناسنه‌در یقال
ثدن اللحم ثدنا من الباب الرابع اذا تغیرت رایحته وبرآدمك وجودنه ات باصوب شیشمانلق کلمکله آغرلشمق
معناسنه‌در یقال ثدن فلان اذا کثر لحمه وثقل ﴿الثدن﴾ کتف وزننده و﴿المثدّن﴾ معظم وزننده ملحم
اولمغله بدنی ثقیل اولمش آدمه دینور ﴿التثدین﴾ تفعیل وزننده بودخی برآدم ملحم اولمغله وجودی آغرلشمق
معناسنه‌در یقال ثدّن الرجل علی المجهول اذا کثر لحمه وثقل ﴿الثدنة﴾ فرحه وزننده و﴿المثدنة﴾ مکرمه
وزننده خلقتنده نقصان اولان عورته دینور یقال امرأة ثدنة ومثدنة ای ناقصة الخلق ﴿المثدّنة﴾ معظمه
وزننده چرکین وبدهیئت وجهیله ملحمه اولان عورته دینور یقال امرأة مثدّنة ای لحمة فی سماجة ﴿المثدّن﴾
معظم وزننده خلقتنده نقصان اولان آدمه دینور وفی حدیث ذی الثدیّة ﴿انه مثدّن الید﴾ ای مخدجها
مقلوب من مثند مرسوم ذوالثدیّه امام علی کرم الله وجهه اوزرینه خروج ایدن خوارجك رئیسلری ایدی
اسمی ترمله ایدی قولی پك قصه اولوب همان ثدی مقدارنده اولمغله ذوالثدیّه ایله ملقب اولمشیدی نبی اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلری مرسومك خروج ایدوب وطعمهٔ ذوالفقار اوله‌جغنی جناب مرتضایه اعلام
ایلمشلر ایدی واقعا تحکیم ماده‌سنده بغی وخروج ایدوب دلالت ذوالفقار ایله عازم دار البوار اولدی حدیث
مرقومده واقع مثدّن مثندّ لفظندن مقلوبدرکه ثندوه‌دن مأخوذدر وثندوه ارکك آدم ممه‌سنه دینور * شارح دیرکه
بعض محدّثین مقلوب اولمدیغنه ذاهب اولدیلر زیرا مثدّن وجه مذکور اوزره ناقص الخلقه دیمکدر مسفور ایسه
ناقص الید ایدی وبوراده ذی الیدین نسخه‌لری غلط محضدر ﴿الثرن﴾ فتحتینله برآدم دوستلرینه وقومشولرینه
رنج وآزار ایدر اولمق معناسنه‌در یقال ثرن الرجل ثرنا من الباب الرابع اذا آذی صدیقه وجاره ﴿الثفنة﴾ فرحه وزننده
دوه‌نك چوکدکده یره کلان اعضاسنه دینور کوکسی ودیزلری واویلقلری دیبلری کبی جمعی ثفنات کلور وثفنة الانسان
آدمك دیزینه دینورکه ساقی ایله فخذی قاوشوب بریکدیکی یردن عبارتدر * مؤلف الرکبة ومجتمع الساق والفخذ عبارتیله
ایراد ایلمکله ومجتمع قولی عطف تفسیردر زیرا رکبه‌یی ماده‌سنده اختلاف اوزره تعریف ایلدی وثفنة الخیل آت قسمنك
بجاقلرنده اویلقلرینك ایچ طرفندن قاوشدیغی یره دینور وصایی‌یه دینور عدد معناسنه وکروه وجماعت انسانی
معناسنه‌در یقال جاءت ثفنة من الناس ای جماعة وسپدك وقوصره‌نك اشاغیلرندن ایکی کوشه‌لرینه دینور
وشول ناقه‌یه دینورکه سودینی صاغان آدمه ثفنه‌لرینه اوروب چارپراوله ﴿الثفن﴾ فتحتینله برمرض آدیدرکه دوه‌نك
ثفنه‌لرنده تحدّث ایدر ومسلم بن ثفنه یاخود ابن شعبیه محدثدر ﴿المثفان﴾ محراب وزننده شول ارکك دوه‌یه دینورکه
ثفنه‌سی یانلرینه وقرننه طوقنور اوله یقال جمل مثفان اذا اصابت ثفنته جنبه وبطنه ﴿الثفن﴾ ثانك فتحی وفانك
سکونیله اوته قاقق معناسنه‌در یقال ثفنه ثفنا من الباب الثانی اذا دفعه وبرآدمه تابع اولمق علی قول اکسه‌سندن
کلمك معناسنه‌در یقال ثفنه اذا تبعه او اتاه من خلفه ودوه برآدمی ثفنه‌لریله اوروب چارپمق معناسنه‌در یقال
ثفنت الناقة اذا ضربت بثفناتها ﴿الثفن﴾ فتحتینله ال کثرت عملدن درشتلنوب غلظت پیدا ایلمك معناسنه‌در
یقال ثفنت یده ثفنا من الباب الرابع اذا غلظت من العمل ﴿الاثفان﴾ همزه‌نك کسریله کثرت عمل الی غلیظ ایدوب
ناسورلندرمق معناسنه‌در یقال اثفن یده العمل اذا اغلظها ﴿ذو الثفنات﴾ فانك کسریله علیّ بن الحسین بن علیّ
لقبیدرکه زین العابدین حضرتلریدر بعضلر عندنده علیّ بن عبدالله بن العباس لقبیدرکه خلفای عباسیه‌نك
پدرلریدر بشیوز کوك زیتون اغاجی اولوب کلّ یوم هربرینك آلتنده ایکی رکعت نماز قلمق عادتی اولمغله سجده
اعضاسی دوه‌نك دوشی کبی غلیظ ودرشت اولمشیدی کذلك رئیس خوارج اولان عبدالله بن وهب لقبیدر طول
سجود آنك ثفناتنده تأثیر ایلمکله ناسورلندر مشیدی ﴿المثافنة﴾ مفاعله وزننده برآدمله دائما همنشین اولمق
معناسنه‌در یقال ثافنه اذا جالسه ولازمه ﴿المثافن﴾ ملازم وزننده و﴿المثفن﴾ محسن وزننده برآدمه دائما همنشین
اولان کمسه‌یه دینور ﴿الثکنة﴾ غرفه وزننده قلاده‌یه دینور وسنجاغه دینور وقبر ومزاره دینور ویرده اولان چقور

آتش اوجاغنه دینور و برنسنه‌یی ستر ایده‌جك قدر چقوره دینور و کوکرجین سوریسنه دینور و قلبده منوی اولان
نیته دینور کرك ایمان وکرك کفر جهتندن اولسون ودوه‌نك بیوننه تعلیق ایلدکلری الاجه یولك پارەسنه دینور
وسرعسکر سنجاغی التنه دینورکه عسکرك جمعیتکاهلریدر هرنقدر آنده بیراق وسنجاق دخی یوغیسه‌ده صورت
ثانیه‌ده سرعسکرك چوره ودائره‌سی اولور جمعی ثکن در صردوزننده * قال الشارح ومنه الحدیث ❁ یحشر الناس
علی ثکنهم ❁ وهو جمع الثکنة ای الرایة ای علی ماماتوا علیه وادخلوا فی قبورهم من الخیر والشرّ او الثکنة
مرکز الاجناد ومجتمعهم علی لواء صاحبهم (ثکن) فتحتینله برطاغك آدیدر (الاثکون) اسلوب وزننده خرما
سالقمنك چوپنه دینور علی قول سالقمنه دینور (الثمن) ثانك ضمیله وضمتینله و (الثمین) امیروزننده برنسنه‌نك
سکزجزؤندن برجزؤنه دینور علی قول کسورك یعنی اجزاء ثمانیه‌نك هربرکسرنه مطرداً اطلاق اولنور ثمن لفظنك
جمعی اثمان کلور یقال هذا ثمن ذلك وثمنه وثمینه ای جزؤ من ثمانیة اویطرد ذلك فی هذه الکسور * مترجم دیرکه
سکزنجی‌یه ثامن دینور اشبو آحاد اعدادی نسب اوزره درلر مثلا ثامن ذی ثمان دیمکدر وتاسعکه طقوزنجی دیمکدر
ذی تسع وعاشرکه اونجیدر ذی عشر دیمکدر (الثمن) ثانك فتحیله برنسنه‌نك سکزده برینی آلمق معناسنه‌در یقال
ثمنهم ثمنا من الباب الاوّل اذا اخذ ثمن مالهم وبرجاعتك سکزنجیسی اولمق معناسنه‌در یقال ثمنهم ثمنا من الباب
الثانی اذا کان ثامنهم (الثمانی) یمانی وزننده سکز عددك اسمیدر وبومنسوب دکلدر یعنی الفی یاء نسبتدن بدل دکلدر
علی قول فی الاصل ثمن لفظنه منسوبدرکه وجه مرقوم اوزره یدی عددی سکز ایدن جزؤدن عبارتدرکه ثمانك
ثمنیدر تغییر نسب طریقه‌سیله اوّلی مفتوح ایدوب ویای نسبتك برینی حذف وانك بدلنه الف الحاق ایلدیلر نته‌که
یمنه نسبتده یمانی دیوب وتیرهٔ مذکوره اوزره قلدیلر پس ثمانك یایی عند الاضافه ثابت اولور قاضی کلمه‌سنك یایی ثابت
اولدیغی کبی تقول ثمانی نسوة وثمانی مائة کما تقول قاضی عبدالله ورفع وجرّ حالتلرنده مع التنوین ساقط ونصب
حالنده ثابت ومنصرف اولور واما اعشی نام شاعرك * فلقد شربت ثمانیا وثمانیا * وثمان عشرة واثنتین واربعا *
بیتنده‌که ثمان عشرة واقع اولمشدر حق ثمانی عشرة اولمقدر یانك حذف اولندیغی طوال الایدلغتی اوزره‌درکه حق
طوال الایدی اولمقدر (المثمن) معظم وزننده سکز رکنلو وسکز کوشه‌لو نسنه‌یه دینور یقال شکل مثمن اذا جعل له
ثمانیة ارکان ومسموم آدمه دینور یقال رجل مثمن ای مسموم ومحموم کمسه‌یه دینور یقال رجل مثمن ای محموم
(الثمن) ثانك کسریله سکز کونده برکرّه صواریلان دوه‌نك سکزنجی کوننه دینورکه اولکون صواریلور (الاثمان)
همزه‌نك کسریله برآدمك دوه‌سی سکز کونده برصو ایچمك معناسنه‌در یقال اثمن الرجل اذا وردت ابله ثمنا
وبرجاعت سکز نفر اولمق معناسنه‌در یقال اثمن القوم اذا صار واثمانیة واشترا اولنان متاعك بهاسنی ویرمك
معناسنه‌در یقال اثمنه سلعته واثمن له اذا اعطاه ثمنها (الثمن) فتحتینله برنسنه‌نك قیمتنه وبهاسنه دینور جمعی
اثمان واثمن کلور یقال اعطی ثمنه وهو مااستحق به ذلك الشیء (الثمانون) سکسان عددك اسمیدر ومنه المثل
* احمق من صاحب ضأن ثمانین * اصلی بودرکه براعرابی کسرای عجمه برخصوص ضمننده مژده ایلمکله اولدخی
مقابلنده بندن نه دیلرسك حاصلدر دیو ترخیص ایلدکده سکسان عدد قیون التماس ایلدیکنه مبنی حماقتده ضرب
مثل اولدی وثمانین بربلده آدیدرکه نوح علیه السلام بنا ایلدی قچن سفینه‌دن خروج ایلدکلرنده سکسان
نفر آدم مستصحبلری اولمغله آنی بنا وایوا ایلدیلر عمر بن ثابت الثمانینیّ النحویّ اورایه منسوبدر (ثمینه) سفینه وزننده
بربلده یاخود برارض اسمیدر جوهری ثمانیه ایله رسم ایلمکله سهو ایلمشدر (الثمانی) ثانك فتحیله براوتك اسمیدر
وبریرده سکز صخرهٔ عظیمه آدیدرکه ثمانی ایله معروفدر (المثامن) میمك فتحیله بنی ظالم بن نمیر یوردنده برموضع آدیدر
(الثنّ) ثانك کسری ونونك تشدیدیله شول قوری اوتلغه دینورکه کثرتندن بری بری اوزره بنکشیوب متراکم اوله علی قول
قرارمش اغاج دالرینه دینور سبزواتدن وساٸراوتلقلردن قرارمش اولانه اطلاق اولنمز (الثنان) کتاب وزننده بری برینه
صارمشمش صیق وفراوان نباته دینور (ثنان) غراب وزننده برموضعدر (الثنة) ثانك ضمیله قاسیغه دینور عانه معناسنه
علی قول قاسیق ایله کوبکك بیننده اولان یوفقه دری‌یه دینور وآت قسمنك بلکلرینك اکسه‌سنده اولان صچاق کبی تویه
دینور جمعی ثنن در صردوزننده (الاثنان) همزه‌نك کسریله برنسنه چوریوب بیریمك معناسنه‌در یقال اثنّ الهرم اذا بلی
(الثوینا) هوینا وزننده اتمك اچیلان خمیر بوالغی آلتنه صاچدقلری اونه دینور تخته‌یه یاپشمسون ایچون صاچرلر
ترکیده اوروه تعبیر اولنور یقال یلزم الثوینا للخباز وهو الدقیق یفرش تحت الفرزدق اذا طلم (التثاون) تفاعل وزننده
تثاءن کبی الداتمق وحیله وخدعه ایتمك معناسنه‌در یقال تثاون للصید بمعنی تثاءن (الثین) ثانك کسریله دریادن
انجو چیقاران طالغجه دینور یقال هو ثین ای مستخرج الدرة من البحر وانجودلیجی استاذه دینور یقال فلا نثین

اى مثقب اللؤلؤ نجز بعونه تعالى فصل الجيم (الجؤنة) جيمك ضمى و همزه نك سكونيله عطار سپدنه
و طبله سنه دينوركه اوزرينه ميشين قپلايوب ايچنه اشياء قورلر و بو مهموز الاصل در ابن قرقول روايتى اوزره
همزه سى تليين اولنوب جونه دخى دينور جمعى جؤن در صرد وزننده (الجبن) جيمك ضمى و ضمتينله و (الجبنّ)
عتلّ وزننده معروفدركه پنيره دينوركه سوددن چالنور محدّثينده احمد بن موسى و اسحق بن ابراهيم الجبنيان بيعنه
منسوبلردر و امام محمد بن احمد الجبنى دمشق شهرنده سوق الجبن ديدكارى چارشويه منسوبدر انده اولان مسجدك
امامى ايدى (التجبن) تفعل وزننده سود پنير كبى پك غليظ اولمق معناسنه در يقال تجبن اللبن اذا صار كالجبن (الجبان)
سحاب وزننده و (الجبّان) شدّاد وزننده و (الجبين) امير وزننده قورقق بى زهره آدمه دينور جبان كلمه سنك كه
سحاب وزننده در جمعى جبناء كلور كرماء وزننده مؤنثى جبان و جبانه و جبين در هاسز و هايله يقال رجل جبان
و جبان و جبين و امرأة جبان و جبانة و جبين اى هيوب للاشياء لا يقدر عليها و عربلر فلان بغايت كريم و جوانمرد
آدمدر ديه جك يرده هو جبان الكلب ديرلر زيرا مهمانلرك كثرت توارندن انيس اولمغله اصلا اوريميوب خموش طوررلر
(الجبانة) سلامه وزننده و (الجبن) جيمك ضميله و (الجبن) ضمتينله بر آدم قورقق و بى زهره اولمق معناسنه در
يقال جبن الرجل جبانة و جبنا و جبنا من الباب الخامس اذا كان جبانا (الاجبان) همزه نك كسريله بر آدمى
قورقق بولمق معناسنه در ياخود قورقق صايمق معناسنه در يقال اجبنه اذا وجده جبانا او حسبه جبانا (الاجتبان)
افتعال وزننده اجبان معناسنه در يقال اجتبنه بمعنى اجبنه و سودى پنير چالمق معناسنه در يقال اجتبن اللبن
اذا اتخذه جبنا (التجبين) تفعيل وزننده بر آدمى قورققلغه نسبت ايلمك معناسنه در يقال هو يجبن على المجهول
اى يرمى بالجبن (الجبينان) جيمك فتحى و تثنيه بنيه سيله جبهه نك ايكى اوجلرينه دينوركه ايكى طرفندن جبهه يى
تقويس ايده رك قاشلر ايله باشده قيل بتديكى يرك مابيننده عبارتدر آنك ماوراسنه صدغ دينوركه طولون تعبير اولنور
على قول ناصيه حذاسندن جبهه نك اوزرنده قيل بتمكه باشليان يردن اعتبار ايله بر طولوندن او بر طولونه وارنجه يرك
هر اوجنه جبين دينور جمعى اجبن و اجبنه و جبن كلور ضمتينله (الجبان) شدّاد وزننده و (الجبانّة) شدّاده وزننده
مقبره يه دينور و صحرايه دينور و طپراغى صوى منبت ارضه على قول يوكسكجه دوز و هموار يره دينور * مترجم ديركه
اشبو جبانه كلمه سنده تاء وحدتيه در امام خليل عندنده قطع معناسنه اولان جبّ و جبوب ماده سندن مأخوذ فعلان
وزننده در صحراء و بيابانه موضوعدر حاليت و محليت علاقه سيله مقبره يه ده اطلاق اولنور حالا صحراده اولان
نمازكاه عيد و موتايه ده اطلاق بو ملابسه ايله در و سائرلرينك عندنده اشبو جبن ماده سندن فعّال وزننده دركه نسب
اوزره در (جبون) صبور وزننده يمنده بر قريه آديدر (جبان) سحاب وزننده خوارزم ايالتنده بر قريه در (جابان)
ابو ميمون دركه صحابه در (الجحن) جيمك و حاى مهمله نك فتحيله چوجغك غداسى بد و ناخوش اولمق معناسنه در
يقال جحن الصبى جحنا من الباب الرابع اذا ساء غذاؤه (الجحن) كتف وزننده غداسى ناخوش صبى يه دينور و بيومز
اولان جوره سود اورغونى اوغلانه دينور و ضعيف و خرده نباته دينور و كنه تعبير اولنان بوجكه دينور قراد
معناسنه (الاجحان) همزه نك كسريله چوجغك غداسنى ناخوش قلمق معناسنه دركه يرامز نسنه لر ايله بسلمكدن
عبارتدر يقال اجحن الصبى اذا اساء غذائه و فقر و فاقه دن ياخود بخل و خسّتدن ناشى اهل و عيالنك نفقه و معاشنى
مضايقه ايله كورمك معناسنه در يقال اجحن الرجل اذا ضيق على عياله فقرا او بخلا (الجحن) جيمك فتحيله اجحان ايله
معناى ثانيده مرادفيدر يقال جحن الرجل جحنا من الباب الثالث بمعنى اجحن (التجحين) تفعيل وزننده بودخى جحن
معناسنه در يقال جحن الرجل بمعنى جحن (جحوان) سلمان وزننده بر رجل آديدر (المجحن) مكرم وزننده بودخى بويسز
ضعيف اوته دينور (الجحنة) غرفه وزننده بودخى كنه يه دينور قراد معناسنه (الجحيناء) مصغر بنيه سيله دائمى كركلو
نسنه يه دينور و منه يقال جحيناء القلب و لو يجاؤه اى مالزمه و لو يجاءكه جيمله در حوج ماده سنده ذكر اولنمشدر
(جيحون) جيمك فتحيله نهر خوارزم دركه آمويه ديدكارى نهر عظيمدر اوته يقاسنه ماوراء النهر اطلاق اولنور (جيحان)
جيمك فتحيله شام ايله روم اولكه سى بيننده بر نهردر و بو جهان معرّبيدر حالا جهان صويى تعبير ايتدكارى نهردركه
آدنه قربندن جريان ايدر (الجخنة) جيمك و خاى معجمه نك ضمى و تشديد نونله جماع حالنده بدلك ايتمكله حظّ اولنميان
عورته دينور يقال امرأة جخنة اى رديئة عند الجماع (الجدن) فتحتينله كوزل سسه دينور حسن صورت معناسنه
و يمنده بر اوه ياخود بر دره يا بر موضع آديدر (ذو جدن) يمنده حمير ملوكندن برينك لقبيدركه اول علس بن يشرح بن
حارث بن ضيغى بن سباء در ملكهٔ ملكت سبا اولان بلقيسك جدّيدر بغايت حسن صوته مالك ايدى و يمنده ابتدا
طرب و تغنى ايدن بودر (جدان) شدّاد وزننده ابن جديله دركه ربيعه دن بر بطن پدريدر (الاجدان) همزه نك

كسريله بعدالفقر زنكين اولمق معناسنه‌در يقال اجذن الرجل اذا استغنى بعدفقر ﴿الجذن﴾ جيمك كسرى وذال معجمه‌نك سكونيله جذل معناسنه‌دركه اغاج طومروغنه وكتوكه دينور و برنسنه‌نك كوكنه و اصلنه دينور يقال جذنه قوى اى اصله ﴿جوذنه﴾ جوهره وزننده ابوالطفل الصحابى معتقه‌سنك آديدر على قول اسمى جونه‌در ذالسز وجوذان ياخود ابن جوذان صحابه‌در ﴿الجرون﴾ قعود وزننده برايشه دائما ورزش وادمانله رسوخ بولوب مهارت پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال جرن فلان جرونا من الباب الاول اذا تعود الامر ومرن وثوب مقوله‌سى كثرت استعمالدن فرسوده اولمق معناسنه‌در يقال جرن الثوب والدرع اذا انسحق ولان و اون اوكتمك معناسنه‌در يقال جرن الحب اذا طحنه ﴿الجارن﴾ يلان ياورىسنه دينور و ايشلك قديم يوله دينور يقال طريق جارن اى دارس ﴿الجرن﴾ جيمك ضميله خرمن يرينه دينور و طاشدن اويولمش بيوك ديبك شكلنده قورنه‌يه و مصلق ديدكلرى اويمه‌يه دينوركه اندن ابدست آلنور حمام قورنه‌سنه عربستانده جرن اطلاقى بوندندر تقول توضأت من الجرن و هو حجر منقور يتوضأ منه ومحدثيندن عمرو بن العلاء اليشكرى لقبيدر ﴿الجرين﴾ اميروزننده بودخى خرمن يرينه و اوكودلمش اونه دينور نه كونه غله‌نك اولورسه اولسون ﴿المجرن﴾ منبروزننده بودخى خرمن يرينه دينور و پك اكول آدمه دينور يقال رجل مجرن اى اكول جدا ﴿الاجران﴾ همزه‌نك كسريله خرمايى خرمن يرنده بريكدرمك معناسنه‌در يقال اجرن التمر اذا جمعه فى الجرين ﴿الجران﴾ كتاب وزننده دوه‌نك بيوننك اوكنده بوغزلنه‌جق يرندن بوغازى چقورينه قدر يره دينور جمعى جرن در كتب وزننده و جران العود عينك فتحيله نمر قبيله‌سندن برشاعرك لقبيدر اسمى عامر بن حارثدر جوهرى اسمنى مستورد اولمق اوزره رسم ايلمكله غلط ايلدى و باعث تلقيبى تحت نكاحنده اولان ايكى خاتوننه اشبو * خذا حذرا يا جارتى فاننى * رأيت جران العود قدكاد يصلح * بيتنى انشاد ايلديكيدر يعنى مزبور عود ديديكى ياشلو قوجه دوه‌نك بوغازى دريسندن قامچى اتخاذ ايلمشيدى نسوانلرينى ضرب و تاديب ايچون و بيت مرقومك مفهومى زوجه‌لرنى تهديدى حاويدر ﴿الاجتران﴾ افتعال وزننده خرما ياخود غله ايچون جرين اتخاذ ايلمك معناسنه‌در يقال اجترن الرجل اذا اتخذ جرينا ﴿جيرون﴾ جيحون وزننده دمشق شهرنده برموضع آديدر ﴿الجريان﴾ جيمك كسريله جريال وزننده ومرادفيدركه قرمزى بويه‌يه دينور ﴿المجرّن﴾ معظم وزننده پك چوق قوللنلمق ايله سردلكى كيدوب ملايم اولمش قامچى‌يه دينور يقال سوط مجرّن اذا كان قدمرن قدّه ولان ﴿الاجرعنان﴾ اقشعرار وزننده ارجعنان لفظندن مقلوب و اول معنايه‌در كه سيذكر يقال اجرعنّ وهو قلب ارجعنّ ﴿جازان﴾ زاى معجمه ايله بروادى آديدر ﴿الجزن﴾ جيمك فتحيله طومروغه و ايرى يارمه‌يه دينور يقال حطب جزن اى جزل جمعى اجزن كلور ﴿الجسنة﴾ جيمك ضمى و سينك سكونيله برنوع بالق آديدكه چتال بوينوزلرى اولور ﴿الجسّان﴾ رمّان وزننده دف چالان چنكيلره دينور مفردى جاسن در يقال هم جسّان اى الضاربون الدفوف ﴿الاجسينان﴾ اقشعرار وزننده برنسنه طاش كبى پك وسخت اولمق معناسنه‌در يقال اجسأنّ الشئ اذا صلب ﴿الجوشن﴾ شين معجمه ايله جوهر وزننده كوكسه دينور يقال ضرب جوشنه اى صدره و جنك اسبابندن زرهه دينور يقال خرج وعليه جوشن اى درع * مترجم حقير ديركه فارسيده جوشن زره طرزنده بركونه كيم آديدر كرچه زره طرزنده اولور لكن زره يالكز حلقه‌لردن اولور اما جوشن حلقه حلقه اولوب ارالقلرينه اوفق اوفق تنكه‌لر نصب اولنور انتهى محدثيندن عبد الوهّاب بن رواج ابن الجوشنى جوشن عملنه منسوبدر وقدمادن قاسم بن ربيعة الجوشنى جدّى اولان جوشنه منسوبدر و عيينة بن عبدالرحمن بن جوشن الجوشنىّ الغطفانى محدّثدر وجوشن الليل كيجه‌نك وسطنه ياخود صدرنه و اوّلنه اطلاق اولنور يقال مضى جوشن الليل اى وسطه او صدره ﴿المجشونة﴾ ايشى چوق اولوب اصلا ايشسز كوجسز طورمز اولان شن وشيرمرد خاتونه دينور يقال هى مجشونة اى الكثيرة العمل النشيطة ﴿الجشنه﴾ جيمك ضميله و ﴿الجشنة﴾ دجنه وزننده برقوش آديدر ﴿ذوالجوشن﴾ شرحبيل بن قرط الاعور الصحابى لقبيدر ابتدا عربده جوشن تلبس ايدن مرقومدر اكا بناء انكله ملقب اولدى ياخود كوكسى پك يومرى اولديغندن ياخود كسراى عجم كنديسنه جوشن اعطا ايلديكندن ملقب اولدى ﴿الجعن﴾ جيمك فتحى و عينك سكونيله بدن سولپوكلنوب دريسى بورشوب بورتمق معناسنه‌در و بوندن فعل تصرفى مهجوردر ﴿جعونه﴾ لفظى كه جيمك و عينك فتحيله بررجل اسميدر آندن مأخوذدر وجعونه سموز بودوره دينور يقال رجل جعونة اى قصير سمين بعض نسخه‌ده بونلر صبوره وزننده مضبوطدر ﴿الاجعان﴾ همزه‌نك كسريله كوده‌نك اتى قاتيلنوب غليظ اولمق معناسنه‌در يقال اجعن الرجل اذا تعلج لحمه و اشتدّ ﴿الجعثن﴾ جيمك و ثاى مثلثه‌نك كسريله صليان ديدكلرى اوتك كوكلرينه دينور وفرزدق نام شاعرك قيزقرنداشى اسميدر ﴿التجعثن﴾ تدحرج وزننده

بر نسنه بورشوب درطوپ اولمق معناسنه‌در یقال تجعش الشیٔ اذا تقبض و تجمع ﴿المجعش﴾ مزعفر وزننده
کوده‌سی دیرنکلی طوپاج آدمه دینور یقال رجل مجعش الخلق ای مجتمعه ﴿الجعاثن﴾ علابط وزننده یمنده
برقبیله‌در ﴿الجفن﴾ جیمک فتحی وفانک سکونیله کوز قپاغنه دینور جمعی اجفن واجفان وجفون کلور وقلج قینئه
دینور بونده جیمک کسریله‌ده لغتدر یقال وضع السیف فی جفنه ای فی غمده واصمه‌نک کوکنه علی قول چبوقلرینه
دینور یاخود برنوع اوزم اسمیدر وجفن برآدم نفسنی مدانس ورذائلدن تنزیه وتصفیه ایلمک معناسنه‌در یقال جفن
نفسه جفنا من الباب الاوّل اذا ظلفها من المدانس وجفن برجنس خوشبو شجر آدیدر وطائفده برموضع آدیدر
ودوه‌یی بوغزلیوب اتنی چناقلر ایچره ناسه اطعام ایلمک معناسنه‌در یقال جفن الناقة اذا نحرها واطعم لحمها
فی الجفان ﴿الجفنة﴾ تمره وزننده کریم وجوانمرد آدمه دینور یقال هو جفنة ای کریم وکوچک قیویه دینور وچناغه
وقواطه‌یه دینور قصعه معناسنه جمعی جفان‌در جیمک کسریله وجفنات‌در فتحاتله وجفنه یمنده برقبیله آدیدر ﴿التجفین﴾
تفعیل وزننده و﴿الاجفان﴾ همزه‌نک کسریله چوق جماع ایلمک معناسنه‌در یقال جفن الرجل واجفن اذا جامع
کثیرا ﴿جفینه﴾ جهینه وزننده برخمّار یعنی میخانه‌جی آدمک اسمیدر * عند جفینة الخبرا لیقین * مثلنک منشأیدر
وبونده جهینه دیمک صحیح دکلدر وبعضلر عندنده صحیحدر زیرا اصلی بودرکه کلاب قبیله‌سندن حصین بن عمرو
بن معاویة بن عمر وبنی جهینه‌دن اخنس نامکسنه ایله کشت وکذار ایده‌رک برمحله نزول ایلدیلر ایکیسی دخی فتاک
اولمغله جهنی حصین کلابی‌یی قتل ومالنی اخذ ایلدی حصینک صخره نام قیز قرنداشی هرموسم عربده قرنداشنه
ندبه ایدوب کریه وزاری ایدر ایدی علی العاده برموسمده دخی کریه وافغان ایدرکن اخنس کوش ایتدکده اشبو
* تسائل عن حصین کل رکب * وعندجهینة الخبرالیقین * بیتنی انشاد ایلمکله کلام مزبور مثل اولدی ﴿جلن﴾
فتحتینله ایکی قنادلو قپونک بریسنک اورتیلورکن ظهور ایدن صوتندن حکایه‌درنته‌که بلق دیکر قنادینک
صوتندن حکایه‌در پس جلنبلق ایکیسنک بردن قپاندیغنک صوتلرندن حکایه اولور ﴿الجلحن﴾ حای مهمله ایله
زبرج وزننده و﴿الجلحان﴾ قرطاس وزننده پک بخیل وناکس شخصه دینور یقال رجل جلحن وجلحان
ای ضیق بخیل ﴿الجمان﴾ غراب وزننده انجویه دینور علی قول انجو شکلنده کومشدن دوزلمش تکمه‌یه وقوزه‌یه
دینور مفردی جمانه‌در یقال سال العرق من وجهه کالجمان ای اللؤلؤ او هنوات اشکال اللؤلؤ من فضة ونسوان
عرب زینتلرندن برکونه زینته دینورکه سختیانی آت پچه‌سی کبی دیلم دیلم ترشه ایلدکدنصکره حصیر کبی نسج ایدوب
والوان بونجقلر استوار ایدوب حمائل کبی طاقنورلر وبللرینه کمر ایدوب قوشانورلر واو زری کومشلنمش یاخود
کومش ایله یالدزلنمش بونجغه دینور وبرارکک دوه‌نک آدیدر وبرطاغک اسمیدر واحمد بن محمد بن جمان محدّثدر
﴿جمانه﴾ ثمامه وزننده برخاتون آدیدر وبرقوملق آدیدر وطفیل بن مالکک فرسی اسمیدر ﴿الجمن﴾ جیمک ضمیله
و﴿الجمن﴾ ضمتینله یمامه شقنده برطاغک آدیدر ﴿جمین﴾ قبیط وزننده ابو الحارث المدینی اسمیدرکه محدثدر کرچه بونی
محدّثون نونله ضبط ایلدیلر لکن صواب اولان زای معجمه ایله جمیز اولمقدر حتی ابو بکر بن مقسم اشبو * انّ اباالحارث
جمیزا * قداوتی الحکمة والمیزا * انشیده‌سنده تصریح ایلدی ﴿جهان﴾ عثمان وزننده تابعیندن برمحدّث
اسمیدر ﴿الجنّ﴾ جیمک فتحی ونونک تشدیدیله و﴿الجنون﴾ قعود وزننده برنسنه‌یی ستر ونهان ایلمک معناسنه‌در یقال
جنه اللیل وجنّ علیه جنّاً وجنونا من الباب الاوّل اذا ستره وکلّ ماستر عنک فقد جنّ عنک * مؤلفک بصائرده
بیاننه کوره جنّ ماده‌سی ستر معناسنه موضوع اولوب معانیٔ سائره آندن منشعبدر وجنّ رحمده جنین مستور
اولمق معناسنه‌در یقال جنّ الجنین فی الرحم جنّاً من الباب الثانی اذا استتر وجنّ وجنون دلورمک معناسنه‌درکه
عقل مستور اولور یقال جنّ الرجل جنّاً وجنونا علی المجهول اذا صار مجنونا وجنّ جیمک کسریله وجنون وجنان
کتاب وزننده کیجه مظلم اولمق یاخود قراکو قاوشمق معناسنه‌در یقال جنّ اللیل جنّاً وجنونا وجنانا اذا اظلم
او اختلطت ظلمته ویقال وآراه جنّ اللیل وجنونه وجنانه ای ظلمته او اختلاط ظلمته وجنون یرن اوتلری بالجمله چچک
آچمق معناسنه‌در یقال جنت الارض علی المجهول اذا اخرجت زهرها ونورها ﴿الاجنان﴾ همزه‌نک کسریله
بودخی قراکولق باصوب برنسنه‌یی ستر ایلمک معناسنه‌در یقال اجنه اللیل اذا ستره ومیتی تکفین ایلمک معناسنه‌در
یقال اجنّ المیت اذا کفنه وپنهان اولمق معناسنه‌در یقال اجنّ عنه اذا استتر وبرآدمی دلو ایلمک معناسنه‌در
یقال اجنه الله فهو مجنون فلاتقل مجن کما یقال احبه فهو محبوب وکبه خاتون جنینی رحمنده ستر وقبض ایلمک
معناسنه‌در یقال اجنت الحامل الجنین ای ستره فی الرحم ﴿الجنّ﴾ جیمک کسریله کیجه‌نک ظلمتنه یاخود اختلاطنه
دینورکه ذکر اولندی وجن الناس وجنان الناس که سحاب وزننده درمجتمع ناسک کوم وفراوان اولان یرینه

دینور داخل اولانی ستر ایلدیکیچون تقول لقیته فی جنّ الناس و جنانهم ای معظمهم و جنّ ملائکه‌یه اطلاق اولنور مستور اولدقلریچون جنه دخی دینور * مؤلف بصائرده دیدیکه جنّ حقنده ایکی کونه مقاله واردر بریسی بودرکه جنّ مطلقا حواسّك مجموعندن مستتر اولان روحانیونه اطلاق اولنورکه انس مقابلی اولور بو صورتده ملائکه و شیاطین داخل اولور پس ملائکه ایله جنّ بیننده عموم و خصوص مطلق واردر هر ملائکه جنّ در و هر جنّ ملائکه دکلدر ثانی جن روحانیونك بعضنه اطلاق اولنور زیرا روحانیون اوچ قسمدر اخیاردرکه ملائکه‌در و اشراردرکه شیاطیندر و اوساطدرکه اخیار و اشراری مشتملدر جنّ طائفه‌سیدر * پس بوراده مؤلف قول اوّل اوزره تفسیر ایلدی * مترجم دیرکه اشبو جنّ مبحثنك تفصیلی بدر الدین السبکی مرحومك آکام المرجان فی احکام الجان نام کتابنده مشروحدر انتهی * و جنّ بر نسنه‌نك تازه‌لکی و نوظهورلغی هنکامنه اطلاق اولنور زیرا حسن و بداعتی حالتی اولمغله قلوبی مفتون ایدر یقال جنّ الشباب و غیره ای اوّله و حداثته و جنّ النبت نبات قسمنك چچکلرندن عبارتدر یقال اعجبنی جنّ النبت ای زهره و نوره و عربلر لاجنّ بهذا الامر دیرلر لاخفأ فیه معناسنه (الجنن) فتحتینله قبر و مزاره کذلك کفنه و میته اطلاق اولنور ستر معناسندن مأخوذلردر جمعی اجناندر (الجنان) سحاب وزننده ثوب و لباسه اطلاق اولنور وجودی ستر ایلدیکیچون و کیجه‌یه اطلاق اولنور یاخود قرا کولغه دینور و بر نسنه‌نك ایچروسنه دینورکه کوزه کورنمز یقال هو فی جنانه ای جوفه * شارح دیرکه بوراده نسخه‌لرده وجوف ما لم تر عبارتیله‌درکه مرئی اولمیان شیئك جوفی دیمك اولور و صف مذکور ایسه جوفك ملایمیدر مکر ما لفظی معرفهٔ عامّه اعتباریله الشیٔ معناسنه حمل ایله و جوف الشیٔ الذی لم تر سبکنده اوله‌که عدم رؤیت جوفك صفتی اولور یاخود اضافة الشی الی صفته قبیلنه تکلف اولنه و جنان بر طاغك آدیدر و حریم خانه‌یه دینور و یورکه و قلبه علی قول محلّ سرّ اولان کوکله دینور یقال فلان ضعیف الجنان ای القلب او هو روعه و جانه اطلاق اولنور روح معناسنه جمعی اجنان کلور (جنّا ن) شدّاد وزننده اسامیدندر عبدالله بن محمد بن الجنان محدّثدر و ابو الولید بن الجنان ادیب و متصوّفدر (جنان) کتاب وزننده بر محبوبه قیزك اسمیدرکه ابو نواس الحکمی اشعارنده آنکله تشبیب ایدر ایدی و رقّه‌ده بر موضع آدیدر و باب الجنان حلب شهرنده بر محله‌در و محمد بن احمد السمسار و نوح بن محمد الجنانیان محدّثلردر و جنان جنت لفظندن جمع اولور و عمرو بن خلف بن جنان مقریٔ و محدّثدر (الاستجنان) کیزلنمك معناسنه‌در یقال استجنّ الرجل اذا استتر و دلورمك معناسنه‌در یقال استجنّ فلان علی المجهول اذا صار مجنونا و بر آدمی شوق و جنبش و طربه کتورمك معناسنه‌در یقال استجنه اذا استطر به (الجنین) امیر وزننده رحمده اولان ولده دینور بمعنی مفعولدر جمعی اجنه و اجنن کلور اجله و افلس وزنلرنده و مطلقا مستور و نهان اولان شیئه دینور یقال شیٔ جنین ای مستور (المجنّ) و (المجنة) میملرك کسریله و جیملرك فتحیله و (الجنان) و (الجنانة) جیملرك ضمیله قلقانه دینور ترس معناسنه ساتر اولدیغیچون و تقول العرب قلب فلان مجنه ای اسقط الحیاء و فعل ماشاء او ملك امره و استبدّ به یعنی حیاء و حجابی بر طرف ایدوب بی‌پروا دیلدیکنی ایشلر اولدی یاخود زمام اموری یدغیرده ایکن شمدی خود بخود اموری قبضهٔ اراده و استقلالنه آلدی دیه‌جك یرده ایراد اولنور و مجنّ وشاح معناسنه‌درکه نسوان عرب زینتلرندندر (الجنة) جیمك ضمیله بر نسنه‌یی ستر و وقایه ایدن شیئه دینور یقال هو جنة له ای یقیه و شول مقرمه و مندیل مقوله‌سنه دینورکه نسوان آنکله صرتندن ماعدا اوکنی و اکسه‌سنی و یوزینی و کوکسنك ایکی یانلرینی بوریوب اورترلر و برقع کبی آنده ایکی کوزلك اولور (الجنی) جیمك کسریله جنّ یاخود جنه لفظنه منسوب دیمکدر * شارحك بیاننه کوره مراد جنّ صنفندن یاخود جماعتندن واحد دیمکدرکه روم و رومی کبی اولور یقال رأیت جنیا ای واحدا من الجنّ او الجنة و عبدالسلام بن عمر و ابو یوسف الجنیان روایت حدیث ایلدیلر (الجنة) جیمك کسریله جنّ صنفنك طائفه و جماعتنه دینور یقال هو من الجنة ای من طائفة الجن پس جنّ لفظندن اخصّ اولور تاء وحدت جنسیه‌یه دالّ اولور و جنه جنوندن اسم اولور دلیلك معناسنه یقال به جنة ای جنون و جنه جنّ کبی ملائکه‌یه اطلاق اولنور (المجنة) میمك و جیمك فتحیله طائفهٔ جن مقرّی ارضه دینور یقال ارض مجنة ای کثیرة الجنّ و مکه قربنده بر موضع آدیدر بعضا میمی مکسور اولور و دلیلك جنون معناسنه‌در یقال به مجنة ای جنون (التجنن) تفعل وزننده و (التجانّ) تشدید نونله تفاعل وزننده دلورمك معناسنه‌در یقال تجنن زید و تجانّ اذا صار مجنونا و تجنن یرك نباتی بالجمله چچك آچمق معناسنه‌در و بو تحرّج و تأثم بابندندر یقال تجننت الارض اذا اخرجت زهرها و نورها و تجنن و تجانّ دلی اولمیان آدم مصنع دلولك صورتی کوستورمك معناسنه‌در یقال تجنن علی فلان و تجانّ اذا اری من نفسه الجنون

﴿المجنون﴾ دلو یه دینور دیوانه معناسنه یقال اجنه الله فهو مجنون کما ذکر لکن ثلاثی مجهولدن وارد اولمغله بوشاذ
اولمامق مطرده‌در ﴿الجانّ﴾ تشدید نونله جنّ لفظندن اسم جمعدر لکن زمخشرینك مقدمه‌ده و مؤلفك بصائرده
بیانه کوره جانّ ابوالجنّ در نته‌که آدم ابو البشردر و بعضلر عندنده جانّ برقوم مخصوصدر انساندن مقدّم
خلق اولندیلر و جانّ برنوع حیه اسمیدرکه کوزلری سیاه اولور اکثری خانه‌لرده دور ایدر و برکسه‌یی آزرده ایلمز
﴿المجنونة﴾ پك اوزون خرما اغاجنه اطلاق اولنور یقال نخلة مجنونة ای طویلة ﴿الجنة﴾ جیمك فتحیله خرما و سائر
اشجاری مشتمل باغچه‌یه دینور اشجار وظلالیله ارضی ستر ایلدیکیچون جمعی جناندر کتاب وزننده تقول
دخلنا الجنة وهی حدیقة ذات النخل والشجر ﴿الجنینة﴾ سفینه وزننده طیلسان شکلنده کنارلری زنجفلو برکونه
ثوبه دینورکه نسوان عرب تلبس ایدرلر ﴿الجنن﴾ ضمتینله اصلی جنون ایدی که دلیلکه دینور تخفیفا واوی
حذف اولنمشدر ﴿جنونه﴾ خرّوبه وزننده محدّثیندن یوسف بن یعقوب الکنانی لقبیدر ﴿جنّون﴾ خرّوب وزننده
اسمادندر جنون الموصلی غسان بن ربیعدن روایت حدیث ایلدی ﴿اجنك﴾ همزه‌نك فتحی و جیمك کسریله
من اجل انك معناسنه‌در یعنی ترکیب مذکوردن مختصردر ویله کلمه‌سی کبی یقال من اجنك کذا ای من اجل انك
کذا ﴿الجناجن﴾ زلازل وزننده کوکسده اولان قبورغه‌لره دینور مفردی جنجن‌در و جنجنه‌در جیملرك کسری وفتحیله
و جنجون‌در جیمك ضمیله ﴿المنجنون﴾ و ﴿المنجنین﴾ میملرك فتحیله صودولابنه دینورکه طوار ایله یاخود صو ایله دونوب
صو چکیلور باغچه‌لرده و نهرلرده اولان دولاب اوله جقدر و بو مؤنثدر * مترجم دیرکه بونی زمخشری خرمن دوکجك
چرخ ایله بیان ایلمشدر و شافیه شرحنه چارپردی وزنی فنعلول و فنعلیل یاخود فعللول و فعلليل اولدیغنی تفصیل
و معرّب اولنمسنی تصریح ایلمشدر و تانیثی ظاهرا آلت تاویلنه مبنیدر ﴿جنینه﴾ جهینه وزننده عقیق مدینه‌ده
برموضعدر و نجد دیارنده ضریه ایله حزن بنی یربوع بیننده برمرغزار آدیدر و وادی القری ایله تبوك بیننده برموضع
آدیدر ﴿الجنینات﴾ دار الخلافهٔ بغدادده برموضع آدیدر ﴿ابو جنه﴾ جیمك کسریله اسد قبیله‌سندن برشاعردرکه
ذو الرمه نام شاعرك دایسی ایدی ﴿ذو المجنین﴾ میمك کسریله عتیبة الهذلی لقبیدر دائما ایکی قلقان طاشر ایدی
﴿المتجننة﴾ متفننه وزننده شول ارضه دینورکه اوتلغی کور و فراوان اولمغله هربلوکی برسمته ذاهب اولمغله کویاکه
تجنن ایلمشدر یقال ارض متجننة اذا کانت کثر عشبها حتی ذهب کلّ مذهب ﴿بیت جن﴾ جیمك کسریله جبل الثلج
تحتنده برقریه آدیدر نسبتنده جنانیّ دینور جیمك کسریله ﴿الجون﴾ جیمك فتحیله شدّت خضرتندن قرامتق
اولان پك قویو یشل اوته دینور و قرمزی نسنه‌یه دینور و آق نسنه‌یه دینور و قاره نسنه‌یه دینور و کوندوزه دینور
نهار معناسنه جمعی جون‌در جیمك ضمیله و جون یاغز آته و دوه‌یه دینور و مروان بن زنباع العبسی
و حارث بن ابی شمر الغسّانی و حسیل الضبی و قتب بن سلیط النهدی و مالك بن نویرة الیربوعی و امرئ القیس
بن حجر و علقمة بن عدی و معاویة بن عمرو بن الحارث فرسلرینك اسمیدر و جون بن قتاده اصحابدن
یاخود تابعیندندر و جون مصدر اولور قرارمق معناسنه یقال جان وجهه یجون جونا اذا اسودّ ﴿الجونان﴾ جیمك
فتحی و تثنیه بنیه‌سیله یایك ایکی کوشه‌سنه دینور یقال جونا القوس ای طرفاه و ابو عمران عبدالملك بن حبیب الجونی
و ابو علی عوید محدّثلردر ﴿الجونة﴾ تمره وزننده کونشه دینور یقال طلعت الجونة ای الشمس و قرمزی نسنه‌یه
دینور و کوموره دینور و مکه ایله طائف بیننده برقریه آدیدر ﴿الجونة﴾ جیمك ضمیله آت قسمنده اولان یاغزلغه دینور
و عطار طبله‌سنه دینور بونك اصلی مهموزدر جمعی جون کلور صرد وزننده و کوچك طاغه دینور ﴿الجونیّ﴾
کردیّ وزننده برنوع بغرتلق قوشنه دینورکه قرنی و قنادلری سیاه اولور ﴿التجوّن﴾ تفعل وزننده عروس قپوسنی
شطارت ایچون کرج مقوله‌سیله اغارتمق معناسنه‌در کذلك میت قپوسنی ماتم ایچون قرارتمق معناسنه‌درکه
عادت عربدندر یقال تجوّن باب العروس اذا بیضه و تجوّن باب المیت اذا سوّده ﴿جوین﴾ زبیر وزننده خراسان
اولکه‌سنده برایالت آدیدر و سرخس قضاسنده برقریه‌در ﴿الجوناء﴾ حمراء وزننده کونشه دینور شمس معناسنه
یقال طلعت الجوناء ای الشمس و تنجره‌یه دینور و سیاه تویلو ناقه‌یه دینور ذکر اولنان جون لفظندن مأخوذدر
﴿المجوجن﴾ مجوهر وزننده قوقمش صویه دینور یقال ماء مجوجن ای منتن ﴿جوان﴾ غراب وزننده و ﴿جوین﴾ زبیر
وزننده اسامیدندر ﴿الجونین﴾ جیمك و نونك فتحیله بحرین قضاسنده برقریه‌در ﴿الجوّانة﴾ شدّاده وزننده دیره
دینور است معناسنه ﴿جاوان﴾ اکراددن براویماق آدیدر حلهٔ مزیدیه‌ده متمکن اولورلر فقهادن محمد بن
علیّ الجوانی انلردندر ﴿جهینه﴾ مصغر بنیه‌سیله برقبیله آدیدر * وعند جهینة الخبر الیقین * مثلی جفن ماده‌سنده
ذکر اولندی و جهینه طبرستان اولکه‌سنده برقلعه‌در و موصل قضاسنده برقریه‌در تصانیف کثیره صاحبی

حسين بن محمد نصر بن محمد الجهنى اورادندر (الجهنة) غرفه وزننده اواخرليلك ابتداسنه دينور جهمه معناسنه (الجهانة) ثمامه وزننده تازه قيزه دينور يقال جارية جهانة اى شابّة (الجهن) جيمك فتحيله يوزك اتى غليظ اولمغه دينور (الجهن) جيمك ضميله دكز قييسنه براوق آتمى مسافه قدر قريب اولان كورفزه دينوركه ساحل متصل اولميه واكر متصل اولورسه شعب دينور (الجهون) قعود وزننده برنسنه يك قريب اولمق معناسنه‌در يقال جهن الشئ جهونا من الباب الاول اذا قرب ودنا (جيهان) جيمك فتحيله بررجل آديدر (نهرجهان) جحن ماده‌سنده ذكر اولندى (جيان) شدّاد وزننده اندلسده بربلده‌در قدماء اعلامدن ابن مالك وابوجيان اورادندر ايكيسيده امام العربيه‌در وابوجيان بعضا پدرينك جدى اولان حيانه نسبت اولنوركه حاى مهمله ايله‌در وجيان اصفهان قضاسنده بر قريه‌در طلحة بن الاعلم الحنفى اندندر وموسى بن محمد بن جيّان ومحمد بن خلف بن جيّان محدّثلردر نجز بعونه تعالى

فصل الحاء المهملة

(الحبن) فتحتينله بر مرضدركه انسانك قرننده عارض اولمغله قرن شيشوب قبارر بين الاطباء استسقا ديدكلرى علتدر يقال به حبن وهو داء فى البطن يعظم منه (الحبن) حانك فتحى وبانك سكونيله وفتحيله استسقا علتنه مبتلا اولمق معناسنه‌در يقال حبن الرجل على المجهول وحبن حبنا وحبنا من الباب الرابع اذا اصابه حبن وحبن پرغضب اولمق معناسنه مستعملدر يقال حبن عليه حبنا اذا امتلا غضبا (الاحبن) احمر وزننده استسقا علتنه اوغرامش آدمه دينور مؤنثى حبناءدر (الحبن) حانك كسريله ميمون ديدكلرى جانوره دينور وبركونه قبارجق اسميدركه قان چبانى كبى بدنده ظهور ايدر ومطلقا بدنده ظهور ايدوب شيشوب ايرنلنان سيوجله ويارِه مقوله‌سنه دينور وقان چبانه دينور جمعى حبون كلور (الحبنة) حانك كسريله بودخى سيوجله ويارِه مقوله‌سنه دينور وقان چبانه دينور (الحبن) حانك فتحيله شجر دفلى اسميدركه آغو اغاجى ديدكلريدر خلق اكا زقّوم اغاجى ديرلر (الحبين) امير وزننده بودخى شجر مزبوره دينور (الحبناء) حمراء وزننده بيوك قرنلو عورته دينور يقال امرأة حبناء اى الضخمة البطن ومغيره ويزيد وصخر نام برادرلرك والده‌لرى اسميدركه اوچيده شاعر ايدى پدرلرى عمرو بن ربيعه‌در ويمور طلمز اولان كوكرجينه دينور جمعى حبن‌در حانك ضميله واتلو طوپاج اياغه وصف اولور (حبينه) جهينه وزننده و(امّ حبين) زبير وزننده برجنس جانوره دينور تركيده كرتنكله ديدكلريدركه كلره شبيه وايرى وقرنى بيوك اولور دائما باشنى يوقرى قالديره‌رق كيدر طاشلق يرلرده ومقبره‌لرده كثير اولور وامّ حبين لفظى معرفه‌در بعضا لام تعريف داخل اولور لكن بعد الحذف شاذ اولمق اوزره نكره اولمز (المحبئنّ) مطمئنّ وزننده طارغين آدمه دينور يقال رجل محبئنّ اى غضبان (حبونن) سفرجل وزننده بررجل علميدر وبروادى اسميدر (حبونه) سموره وزننده قاسم البرزالىّ نام محدّثك جدّى اسميدر وعبد الواحد بن حسن بن حبين كه زبير وزننده‌در محدّثدر على قول نونله حنين‌در (الحتن) حانك فتحى وكسرى وتانك سكونيله مثل وهمتا معناسنه‌در يقال هو حتنه اى مثله وقرنه ويقال هما حتنان اى سيان فى الرمى پس اوق آتشمقده اولان برابرلكده استعمال غالب اولمشدر وباطل وبيهوده معناسنه‌در يقال اتى بالحتن اى الباطل (الحتن) فتحتينله طاغلرك اوجلرينه دينور وحتن مصدر اولور برنسنه سخت وشديد اولمق معناسنه يقال حتن الحرّ حتنا من الباب الرابع اذا اشتدّ (الحاتن) شول كونه دينوركه اوّل وآخرى اسيلكده يكسان اوله يقال يوم حاتن اذا استوى اوّله وآخره حرّا (المحتتن) اسم فاعل بنيه‌سيله هربرى بس برابر اولان دوز وهموار نسنه‌يه دينور يقال شئ محتتن اى مستو لا يخالف بعضه بعضا (الحتناء) حمراء وزننده تويسز قولاق دوه‌يه دينور (الحتنان) حانك ضميله حتنال وزننده ومرادفيدركه ضرورى وناچار معناسنه‌در يقال ماله عنه حتنان اى حتنال اى بدّ وفراق (الحتنى) جزى وزننده آتيلان اوقلرك يكسان اولمغنه دينور يقال وقعت النبل حتنى اى متساوية (الاحتان) همزه‌نك كسريله اوق اتان آدمك هپ آتديغى اوقلر بر يره اوغرامق معناسنه‌در يقال احتن الرجل اذا وقعت سهامه فى موضع واحد (التحاتن) تفاعل وزننده برابرلشمك معناسنه‌در يقال تحاتنوا فى الامر اذا تساووا (حوتنان) حانك فتحيله بربلده آديدر (حثن) حانك وثاى مثلثه‌نك ضميله هذيل بلادنده بر موضع آديدر (الحجن) حانك فتحى وجيمك سكونيله اغاجى اكوب بوكمك معناسنه‌در يقال حجن العود حجنا من الباب الاول اذا عطفه وبر آدمى بر ايشدن چويروب آليقومق معناسنه‌در يقال حجن فلانا عن الشئ اذا صدّه وصرفه وچوكانله برنسنه‌يى كنديسنه طوغرى چكمك معناسنه‌در باغچوانلرك ككه ايله اغاجك دالنى چكدكلرى كبى يقال حجنه اذا جذبه بالمحجن (التحجين) تفعيل وزننده بودخى اغاجى اكوب بوكمك معناسنه‌در يقال حجن العود اذا عطفه وتحجين دوه‌يه مخصوص بركونه تمغا اسميدركه اكريجه اولور (الاحتجان) افتعال وزننده برنسنه‌يى محجن ايله برويه چكمك

معناسنه‌در یقال احتجنه اذا جذبه بالمحجن ومالی قبض وتملکله در عهده ایلك معناسنه مستعملدر یقال احتجن
المال اذا ضمه واحتواه (الجن) فتحتینله اکریلکه دینور یقال به جن ای اعوجاج وبرنسنه‌یه بخل وضنت ایلك
معناسنه‌در یقال جن علیه وبه جنا من الباب الرابع اذا ضنّ ومقیم اولمق معناسنه‌در یقال جن بالدار اذا اقام
وجن کنه تعبیر اولنان بوجکه دینور وطوار قسمنه عارض اولان کوترملکه دینور یقال فی دابته جن ای زمن
(الجنة) غرفه وزننده بو دخی اکریلکه دینور یقال به جنة ای اعوجاج وجنة الثمام یبان داریسی دیدکاری
اوتك یپراغنه اطلاق اولنور وبونده فتحاتله‌ده زبانزده‌در وجنة المغزل ایکك باشنده اولان اکریجه دموره
دینور (التحجن) تفعل وزننده اکیلمك معناسنه‌در یقال تحجّن الشی اذا اعوجّ (المحجن) منبر وزننده
و (المحجنة) مکنسه وزننده چوکانه وباغچوانلرك ککه تعبیر ایتدکلری اوجی اکری اغاجه دینور ومطلقا
اکری نسنه‌یه دینور ومحجن بن الادرع ومحجن بن ابی محجن اصحابدندر (الجناء) حمراء وزننده معاویة
البکائی فرسنك اسمیدر وبر اوجی اشاغی جبهه‌یه طوغری مائل اولان قولاغه دینور علی قول هر برینك
بر اوجلری جبهه‌یه طوغری بری برینه مقابل مائل اولانه دینور یقال اذن جناء ای المائلة احد طرفیها
قبل الجبهة سفلا او التی اقبلت اطراف احداهما علی الاخری قبل الجبهة (الاجن) احمر وزننده و (الجن)
کتف وزننده اوجلری بوکلم بوکلم صارقق وقیورجق صاچه دینور یقال شعر اجن وجن ای متسلسل
مسترسل رجل جعد الاطراف وجن کنه دیدکاری بوجکه دینور (الاجان) همزه‌نك کسریله ثمام دیدکاری
اوتك یپراغی ظهور ایلك معناسنه‌در یقال اجن الثمام اذا خرجت جنته (الجون) صبور وزننده تنبل وکاهل
آدمه دینور یقال رجل جون ای کسلان ومعلاة مکه‌ده بر طاغك آدیدر وبر موضعك اسمیدر وجون شول
غزوه‌یه دینورکه خصم طرفنی اغفال ایچون ابتدا اصل مقصود اولان جهتی اضمار وسائر سمتی اظهار
ایلدکدنصکره بغتة جهت مقصوده تحوّل وعزم اولنه علی قول بعید وطویل اولان غزوه‌یه اطلاق اولنور یقال
فلان یغز والغزوة الجون وهی کلّ غزوة یظهر غیرها ثم یخالف الی ذلك الموضع اوهی البعیدة الطویلة (جین)
زبیر وزننده ابن المثنی درکه محدّثدر (اجن) احمر وزننده اسامیدندر لهب بن اجن برقبیله‌درکه فنّ عیافه ایله
معروفلردر (الحوجن) جوهر وزننده قرمزی کله دینور ورد احمر معناسنه حوجم دخی دینور (جن) حانك
فتحیله ابن المرقع درکه صحابه‌در (جینه) جهینه وزننده اسمادندر (جشنه) حانك وشین معجمه‌نك فتحیله محدثیندن
یحیی بن الفضل الموصلی جدّینك اسمیدر (الحذن) حانك ضمی وذال معجمه‌نك سکونیله طون اوجقورلغنه
دینور حجزه معناسنه (الحذنة) عتله وزننده بودوره دینور وقولاغی کوچك آدمه دینور یقال رجل حذنّة
ای الصغیر الاذن وشول دوه‌یه دینورکه کوچکدن قعده اتّخاذ اولنمغله ادوات واثقال تحمیل ایده‌رك
قوللانلمغله اورکجی اریوب باصق قالوب وقرنی صخامت پیدا ایلمکله طوپاج قالمش اوله ویمامه قربنده بر موضع
آدیدر (الحذنتان) عتلتان وزننده انسانك ایکی قیناقلرینه دینور وایکی خایه‌لره دینور وایکی قولاغه دینور
(الحران) حانك کسری وضمیله دابّه حرون اولمق معناسنه‌درکه اشدرمك وسکرتمك مراد اولندقده
خیرچینلق واونکوللك ایدوب اشمیوب وسکرتمیوب کیری کیری کتمك وسکردرکن همان طوری ویرمکدن
عبارتدرکه تحریفله هارنلق تعبیر اولنور وبوذات الحافر اولانه مخصوصدر آت وقاطر کبی یقال حرنت الدابّة
وحرنت حرانا وحرانا من الباب الاول والخامس اذا استدرّ جریها وقفت بوراده اذا استدرّ لفظی مجهول
صیغه‌سیله‌در وبایع ومشتریدن هر بری متاعك پهاسنده نه اشاغی اینمك ونه یوقاری چیقمق معناسنه
مستعملدر یقال حرن فی البیع اذا لم یزد ولم ینقص وپموق آتمق معناسنه‌در یقال حرن القطن حرانا من الباب
الاول اذا ندفه (الحرون) صبور وزننده وصفدر هارنلق ایدن دابه‌یه دینور وشول شکاره دینورکه اصلا
طاغك طوروسندن ایرلمز اوله ومسلم بن عمرو الباهلی یاخود شقیق بن جریر الباهلی فرسنك اسمیدر وحبیب
بن المهلب نام کسه‌نك لقبیدر (المحارین) میمك فتحیله کوج باللرینه دینور وبال کومجنه یاپشوب آیرلمیان
آریلره دینور تاکه بال صاغان النده اولان اغاجله کندیسنی قوپروب دفع ایلیه وپموق چکردکلرینه دینور
مفردی محراندر مفتاح وزننده (حرّان) شداد وزننده مصیصی بر شاعردر وشام دیارنده بر بلده‌در نسبتنده
حرنانی دینور نون زیاده‌سیله حرّانی دینمز هر نقدر قیاس ایسه‌ده (بنو حرنه) کسرتینله وتشدید نونله بر بطندر
(حرین) زبیر وزننده بر رجل اسمیدر (الحردون) داله جردحل وزننده حرذون لفظنده لغتدر ذال معجمه
ایله (الحرذون) ذال معجمه ایله حردوندرکه ارکك کلره دینور یاخود بشقه برجانورك آدیدر مفرداتده حرذون

سریانی اولەرق ترکیده کرتنکله دیدکلری جانور ایله مفسردر (الحراسن) حانك فتحی وسینك کسریله برنوع
بالق اسمیدر (الحراسین) حانك فتحیله آریق وزبون دوەلره دینور مفردی یوقدر وقوراق قیتلق سنەلره
دینور (الحزن) حانك فتحی وزای معجمەنك سکونیله وفتحتینله غم واندوهه دینور جمعی احزاندر یقال
اخذه حزن وحزن ای همّ وحانك ضمیله حزن مصدر اولور برآدمی غمکین ایلمك معناسنه یقال حزنه الامر
حزنا من الباب الاوّل اذا جعله حزینا وحزن فتحتینله کذلك مصدر اولور غمکین اولمق معناسنه یقال
حزن الرجل حزنا من الباب الرابع اذا صار حزینا (التحزّن) تفعل وزننده و (التحازن) تفاعل
وزننده و (الاحتزان) افتعال وزننده بونلرده غمناك اولمق معناسنەدر یقال تحزّن الرجل وتحازن
واحتزن اذا صار حزینا وتحزّن برآدمه برنسنه ضمننده آجیوب دردناك اولمق معناسنەدر یقال تحزّن
علیه اذا توجّع (الحزنان) سکران وزننده و (المحزان) محراب وزننده باب رابعدن اسم فاعللردر غمکین
آدمه دینور (الاحزان) همزەنك کسریله بو دخی برکسەیی غمکین قلمق معناسنەدر یقال احزنه
اذاجعله حزینا بعضلر دیدیکه احزنه جعله حزینا معناسنەدر وحزنه حزناجعل فیه الحزن معناسنەدر تمکین
وتقریری متضمندر واحزان غلیظ ودرشت وسردیره اوغرامق معناسنەدر یقال احزن الرجل اذا صار
فی الحزن (المحزون) و (الحزین) امیر وزننده و (الحزن) کتف وندس وزنلرندەکه باب اوّلدن وصفلردر
و (المحزن) مکرم وزننده‌که احزاندن اسم مفعولدر غمکین آدمه دینور اوّللرك جمعی حزان کلور کرام وزننده
وحزناء کلور کرماء وزننده (عام الحزن) حانك ضمیله امّ المؤمنین خدیجة الکبری رضی الله عنها ایله عمّ النبیّ
علیه السلام ابوطالبك وفات ایلدیکلری سنەدر علیه السلام حضرتلری پك محزون اولملریله اطلاق ایلدیلر
(الحزانة) ثمامه وزننده سلفده عرب طائفەسی عجم اوزره ابتدا قدوملرنده حسب الشرط والمعاهده
مستحق اولدقلری سابقه‌یه دینورکه خانه ومزرعه وتولا مقولەسی املاکدن عبارت ایدی بینلرنده بووجه
اوزره قرارداده اولمشیدی حزونة ارضدن مأخوذدر وحزانه برآدمك اهل وعیالنه دینور لوازم وامورلریچون
متحزن ومتضجر اولدیغی تصوّرینه مبنیدر ومنه فلان لایبالی اذا شبعت خزانته ان تجوع حزانته (الحزون)
صبور وزننده بدخوی قیونه دینور (الحزن) و (الحزنة) حالرك فتحی وزالرك سکونیله سرد وغلیظ یره
دینور یقال ارض حزن وحزنة ای غلیظة خلاف سهلة وحزن غسان قبیله سندن برجماعتدر وبلاد
عربه اطلاق اولنورکه عربستان تعبیر اولنور علی قول بلاد عربده ایکی حزن نام محل واردر بری زباله ایله
نجد بیننده اولان ارضدر وبری بنی یربوع یوردنده برموضعدرکه دوزاوەلری ونیچه مرغزارلری مشتملدر ومنه
قولهم من تربّع الحزن وتشتی الصمان وتقیظ الشرف فقط اخصب یعنی برآدم بهار موسمنده حزن وقیش
فصلنده صمان ویاز ایامنده شرف نام محللرده آرام ایلسه اصلا جدب وقلتدن آزرده اولمیوب خصب ورخا ایله
امرار ایام ایدر وحزن بن ابی وهب اصحابدندر (الحزن) صرد وزننده درشت وغلیظ طاغلره دینور
مفردی حزنەدر صبره وصبرکبی وبرطاغك اسمیدر (حزن) امیروزننده نجد دیارنده برصویك آدیدر وبررجل
اسمیدر (حزان) سحاب وزننده و (حزانه) ثمامه وزننده و (حزین) زبیر وزننده اسامیدندر (التحزین) تفعیل
وزننده رقت صوتله قرآن کریم اوقومق معناسنەدرکه قلوبه مؤثر اولور حزین حزین اوقومق تعبیر اولنور یقال
هو یقرأ بالتحزین ای یرقق صوته (الحسن) حانك ضمیله کوزللکه دینور جمعی محاسن کلور غیرقیاس اوزره یقال
بوجهه حسن ای جمال وحسن مصدر اولور کوزل اولمق معناسنه یقال حسن الغلام وحسن حسنا من الباب الخامس
والاوّل اذا کان جمیلا (الحاسن) و (الحسن) فتحتینله و (الحسین) امیروزننده و (الحسان) غراب وزننده
و (الحسّان) رمّان وزننده اسم فاعللردر کوزل نسنه‌یه دینور حاسن باب اوّلدندر ذوحسن معناسنەدر حسن
وحسین وحسان کلمەلرینك جمعی حسان کلور حانك کسریله ورمّان وزننك حسّانون کلور مؤنثی حسنه وحسناء
وحسّانەدر رمّانه وزننده وحسنه وحسناء کلمەلرینك جمعی حسان وحسانەنك جمعی حسانات کلور ولاتقل رجل
احسن فی مقابلة امرأة حسناء یعنی کرچه حسناء کلمەسنك حسب القیاس مذکری احسن اولمقدر لکن مهجوردر
نته‌که امرد کلمەسنك مؤنثی مرداء ایکن مهجور اولمشدر ولهذا امرأة حسناء دیرلر مقابلنده رجل احسن دیمزلر
وغلام امرد دیدیلر مقابلنده جاریة مرداء دیمزلر بلکه افعل تفضیل ارادەسیله هو الاحسن دیرلر جمعی احاسندر
ومنه احاسن القوم ای حسانهم (الحسنی) بشری وزننده اسمدر کوزللکه وایولکه دینورکه ایو عمل وخصلتدن
عبارتدر یقال فیه الحسنی ای ضدّ السوءی * مؤلّف بصائرده حسن وحسنه وحسنی بینلرینی شو وجهله فرق

ایلمشدرکه حسن اعیان و احداثه شاملدر وحسنه وصف اولورسه کذلك اعیان و احداثه شامل اولوب و اکر اسم اولورسه همان احداثه اطلاق اولنور وحسنی یالکز احداثه اطلاق اولنور اعیانه اطلاق اولنمز انتهی وحسنی عاقبت حسنه معناسنه‌در ودیدار الهی ایله شرفیاب اولمق نعمتنه دینور یقال یسّرنا الله الحسنی ای العاقبة الحسنة و النظر الی الله تعالی واعدا اوزره فوز و ظفر معناسنه مستعملدر و شهادت نعمتنه اطلاق اولنور ومنه قوله تعالی ﴿ هل تربصون بنا الّا احدی الحسنیین ﴾ الآیة وحسنی لفظنك جمعی حسنیات وحسن کلور صرد وزننده (المحاسن) میمك فتحیله غیرقیاس اوزره حسن لفظنك جمعیدرکه ذکر اولندی کویاکه مفردی محسن تخیل اولنمشدر و محاسن محسن لفظندنکه مقعد وزننده اسم مکاندر جمع اولور وجود انسانیده موقع حسن و جمال اولان یرلره دینور و عند البعض بو معناده مفردی یوقدر یقال انظر الی محاسن بدنه ای المواضع الحسنة (المحسن) معظم وزننده کوزللنمش معناسنه‌درکه مراد حسن اوزره مجبول دیمکدر یقال وجه محسن ای حسن (التحسین) تفعیل وزننده کوزل قلمق معناسنه‌در یقال حسنه الله ای جعله حسنا (الاحسان) همزه‌نك کسریله ایولك ایلمك و برنسنه‌یی ایو و کوزل ایلمك معناسنه‌در یقال احسنه ضدّ اساءه و برنسنه‌یی ایو و کرکی کبی بیلمك معناسنه‌در یقال هو یحسن الشیٔ ای یعلمه وحسن دیدکاری یوکسك قوم یغنی اوزره اوتورمق معناسنه‌در یقال احسن الرجل اذا جلس علی الحسن (المحسن) و (المحسان) دائما ناسه ایولك ایدن آدمه دینور (الحسنة) فتحاتله ایولکه و ایو حالته و ایو نسنه‌یه دینور نته‌که آنفا فرق و بیان اولندی یقال فیه حسنة ای ضدّ سیئة جمعی حسنات کلور وحسنه برخاتون اسمیدر و اصطخر قضاسنده برقریه آدیدر و طریق یمنده صعده و عثر بینلرنده نیجه طاغلره اطلاق اولنور و اجأ نام جبلك بر رکننه دینور (الحسینی) مصغّر بنیه‌سیله والفك قصری و مدّیله قصاری معناسنه مستعملدرکه نهایت جهد و مبلغ مساعی دیمکدر یقال حسیناه ان یفعل ذلك ای قصاراه بو مقوله تراکیب کثیردر نته‌که بو قریلرده ماده‌لرنده ثبت اولندی هر بر ماده‌نك نهایت اعتباریله معنالری ملحوظ اولور مثلا بو ماده‌ده حسن و لطفك درجهٔ غایتی شویله ایلمکدر اکر ایلمزسه بد و فنا اولور دیمك اولور (الاستحسان) بکنمك و پسند ایلمك معناسنه‌در یقال استحسنه اذا عدّه حسنا (الحسن) فتحتینله و (الحسین) مصغر بنیه‌سیله ایکی جبل یاخود ایکی اوزن قومسال آدیدر حسن دیدکارینك یاننده بسطام بن قیس مدفوندر جمع اولندقده تغلیبا حسنان دینور وحسن و حسین طیٔ قبیله‌سندن ایکی بطندر و اسماء رجالدندرلر وحسن فتحتینله مطلقا ذاتنده حسنله متصف خوب و پسندیده شیئه دینور و اندلسده برحصار آدیدر و یمامه‌ده برقریه‌در و برخوشمنظر شجر آدیدرکه الآء دیدکاری شجر اوله جقدر و قولده دیرسکدن اوته جه‌ده اولان قره‌جه کیکنه دینور بونده ضمله ده لغتدر و یوکسك قوم یغننه دینور (الحسنة) حانك کسریله طاغك برجانبندن طومالوب چیقان یوکسك یرینه دینور جمعی حسن کلور عنب وزننده (حسینه) خدیجه وزننده و (حسینه) جهینه وزننده و (محاسن) مزاحم وزننده و (محسن) معظم وزننده و (محسن) معلن وزننده وحسین امیر وزننده اسامیدندر وحسینه جهینه وزننده عبد الملك بن مروانك مرجله‌سی اولان خاتونك اسمیدر وحسینة بن المعرور تحدیث ایلدی (احسان) همزهٔ مفتوحه ایله عدن قربنده براسکله آدیدر (الحسنیّ) عربیّ وزننده معدن نقره قربنده برقیو آدیدر و مأمون خلیفه‌نك وزیری اولان حسن بن سهلك قصری آدیدر (الحسنیة) عربیه وزننده موصل ایالتنده بربلده آدیدر (الحسیناء) مصغر بنیه‌سیله برشجردرکه قصه یپراقلی اولور (الاحاسن) یمامه‌ده نیجه طاغلره اطلاق اولنور (التحاسین) تحسین لفظندن جمعدرکه تفعیل وزننده اسمدر کوزل اولان شیئه دینور و منه کتاب التحاسین خلاف المشق یعنی سرعت و قلت مبالاتله یازلمیوب تانیّ و رعایتله نظام و قاعده اوزره یازیلان یازو در خطّاط یازولری کبی (حسنون) حانك فتحی و ضمیله مقری اولان تمارك اسمیدر هبیره‌نك اصحابندندر وحسنون النباء وحسنون بن الصیقل المصریّ و ابو نصر بن حسنون و ابو الحسن که حانك ضمیله طاوس بن احمددر محدّثلردر وامّ الحسن کمال بنت الحافظ عبدالله بن احمد السمرقندی وامّ الحسن کریمه بنت احمد الاصبهانیه محدثلردر وحسن که ضمله‌در امام احمدك امّ ولدیدر وحسن بن عمرو طیٔ قبیله‌سی رجالندندر و برادری حسن که حانك فتحی و سینك سکونیله‌در فردلردر یعنی همنامالری یوقدر (حشتن) شین معجمه ایله جندب وزننده یعقوب بن اسحق بن محمد بن حشتن الخراسانیّ نام محدثك پدرینك جدّی اسمیدر (الحشن) فتحتینله سود زفیرندن اولان کیره دینور تقول بیدی حشن ای وسخ من دسم اللبن و مصدر اولور طولومه خیلی مدت سود قونوب اراالقده تطهیر اولنمدیغندن چرکلنوب بد رایحه باغلمق معناسنه یقال حشن السقاء حشنا من الباب الرابع اذا کثر استعماله یحقن اللبن فیه فاروح و لزق به وسخه (الاحشان) همزه‌نك کسریله طولومه وافر

سود قويوب ارالقده تطهير ايلمامكله چركلندروب قوقمق معناسـنه‌در يقال احشن السقاء اذا اكثر استعماله
بحقن اللبن فيه فاروح ولزق به وسخه (الحشنة) حانك كسريله حقد وكينه معناسـنه‌در يقال به لفلان حشنة
اى حقد (المحاشـنة) مفاعله وزننده برى برينه سوكمك معناسـنه‌در يقال حاشـنه اذا سابه (التحشن) تفعل
وزننده امك چكوب كسب وكار ايلمك معناسـنه‌در يقـال تحشن الرجل اذا اكتسب (المحشئن) مطمئن
وزننده طارغين آدمه دينور يقال رجل محشئن اى غضبان (الحصانة) كرامه وزننده بناء ومكان پك صرپ
اولمق معناسنه‌در شويله‌كه اكا التجاايدنه ال ايرشميوب امين وآسوده اوله يقـال حصن البناء والمكان حصانة
من الباب الخامس اذا منع (الحصين) امير وزننده صرپ ومنيع محله وبنايه دينور يقـال مكان حصين وقلعة
حصينة اى منيع ومحكم ومتين زرهه اطلاق اولنور وجودك حصنى اولديغيچون يقال درع حصين وحصينة
اى محكمة (الاحصان) همزه‌نك كسريله بر مكانى قلعه كبى صرپ ومنيع قلمق معناسـنه‌در يقـال احصنه
اذا جعله حصينا وزوج زوجه‌سنى نامحرمدن حفظ وصيانت ايلمك معناسـنه‌در يقـال احصن البعل زوجتها
اذا عصمها ويقال احصنه فلانا التزوّج اذا عصمه وخاتون كنديسى حرامدن صاقنمق معناسـنه دركه نفسنى
حفظ ايتمش اولور يقال احصنت المرأة اذا عفت وتزوّج ايلمك معناسنه مستعملدر يقال احصن الرجل او المرأة
اذا تزوّج (التحصين) تفعيل وزننده بو دخى بر بناء ومكانى صرپ ومنيع ايلمك معناسنه‌در يقال حصنه بمعنى
احصنه وزوجه‌يى حرامدن حفظ ايلمك معناسنه‌در يقال حصنها البعل اذا عصمها (الحصن) حانك كسريله
شول صرپ ومنيع ومحكم موضعه دينوركه درونـنه وصول قابل اولميه جمعى حصون كلور واحصان كلور وحصنه
كلور عنبه وزننده وحصن يكى آيه اطلاق اولنور هلال معناسـنه بوراده هلاك نسخه‌لرى غلطدر وسلاحه
اطلاق اولنور يقال جاء وعليه حصنه اى سلاحه وحصن يكرمى بر موضع اسميدر وبنو حصن فزاره‌دن بر جماعتدر
وحصن اسماء رجالدندر (الحصان) سحاب وزننده نامحرمدن پرهيز اوزره اولان خاتونه دينور ياخود متزوّجه‌يه
دينوركه عفت لازميدر جمعى حصن كلور ضمتينله وحصانات كلور حانك فتحيله يقال امرأة حصان اى عفيفة
او متزوجة وحصان شهدانه انجويه اطلاق اولنور (الحصن) حانك حركات ثلاثيله خاتون عفيفه وپاكدامن
اولمق معناسنه‌در يقال حصنت المرأة حصنا من الباب الخامس اذا كان حصانا (الحاصن) و(الحاصنة) و(الحصناء)
حمراء وزننده عفيفه وپرهيزكار خاتونه دينور جمعى حواصن وحاصنات كلور (المحصنة) اسم فاعل بنيه‌سيله
و(المحصنة) اسم مفعول بنيه‌سيله عفيفه وپرهيزكار خاتونه دينور اوّل نفسنى احصان ايلديكيچون وثانى زوج احصان
ايلديكيچوندر على قول متزوّجه‌يه ياخود حامله اطلاق اولنور تزوّج وحمل حالتلرى دخى سبب احصاندر (الحواصن)
كبه خاتونلره دينور مفردى حاصنه‌در يقال نسوة حواصن اى حبالى (المحصن) مكرم وزننده حرامدن نفسى
محفوظ اولان كشى‌يه دينور ومتزوّج كشى‌يه دينور وبو مسهب ماده‌سى كبى نوادردندر (الحصان) كتاب وزننده
آيغر آته دينور كويا كه راكبنه حصن اولور على قول شول آيغره دينوركه پك صوى وكريم اولمغله نطفه‌سى صيانت
اولنوب هر آته چكلمز اوله جمعى حصن دركتب وزننده يقال ركب الحصان وهو الفرس الذكر او الكريم المصون
بمائه (التحصّن) تفعل وزننده آت نطفه‌سى مصون صوى آيغر اولمق معناسنه‌در يقال تحصن الفرس اذا صار
حصانا بين التحصّن والتحصين (المحصن) منبر وزننده كليده اطلاق اولنور قفل معناسنه وزنبيله اطلاق اولنور
يقال وضعه فى المحصن اى الزبيل ومحصن بن وحوح اصحابدندر (ابو الحصن) حانك كسريله و(ابو الحصين)
زبير وزننده تلكى‌يه اطلاق اولنوركه كنيه‌سيدر ثعلب معناسنه (ابو الحصين) امير وزننده عثمان بن عاصمك
كنيه‌سيدركه تابعيدر وابو الحصين عبدالله بن احمد امام نسأى شيخيدر وابو الحصين الوادعى ومحمد بن اسحق بن
ابى حصين محدّثلردر (حصن) حانك كسريله و(حصين) زبير وزننده و(حصين) امير وزننده اسامئ
رجالدندر (الحصانيات) حانك فتحيله قوشلره اطلاق اولنور (الاحصنة) اجوبه وزننده اوق تمرنلرينه دينور
(حصنان) حانك كسريله بر بلده آديدر ووادى ليه نام محلده بر قلعه آديدر نسبتنده حصنى دينور حصنانى ديمز
نونلرك اجتماعنى استثقال ايتدكلريچون (الحضن) حانك فتحى وضاد معجمه‌نك سكونيله انسانك قولتغى آلتندن
بوكوره وارنجه قدر يره دينور على قول كوكس وايكى بازو ايله مابينلرندن عبارتدركه قوجاق تعبير اولنور يقال
اخذ الصبىّ فى حضنه وهو مادون الابط الى الكشح او الصدر والعضدان ومابينهما وبر نسنه‌نك جانب وناحيه‌سنه
دينور جمعى احضان‌در يقـال اعتشّ الطائر فى حضن الاكمة اى فى جانبهـا وناحيتها وصرتلان اينـنه دينور
وجار الضبع معناسنه وحضن الجبل طاغك چوره‌سنه دينوركه يوره تعبير اولنور على قول دبنه دينور يقال

صاد الصيد فی حضن الجبل وهو ماطاف به او اصله و بو ایکی معناده حانك ضمیله ده لغتدر ﴿الحضن﴾ فتحتینله
فیل کمیکنه دینور عاج معناسنه ونجد ولایتنده بر طاغك آدیدر ومنه المثل * انجد من رأی حضنا * یعنی حضن نام
طاغی کورن مسافر نجد اولکه سنه کلمش اولور وحضن تغلب قبیله سندن منشعب بر قبیله آدیدر ﴿الاعنز الحضنیة﴾
ذکر اولنان حضن دیدکلری جبله یاخود قبیله یه منسوب کچیلر دیمکدر پك سیاه یاخود دیك قزل تویلو اولور ﴿الحضن﴾
حانك فتحی وضادك سکونیله و ﴿الحضانة﴾ کتابه وزننده چوجغی قوجاغه آلمق یاخود بسلمك معناسنه در یقال
حضن الصبیّ حضنا وحضانة من الباب الاول اذا جعله فی حضنه اوربّاه وحضن وحضان وحضانه کتاب
وکتابه وزنلرنده وحضون قعود وزننده قوش یمورطه لری قنادلری آلتنه آلوب باصمق معناسنه در یقال حضن
الطائر بیضه حضنا وحضانا وحضانة وحضونا اذا رنّخم علیه للتفریخ وحضن احسانی برکسه دن آخره صرف
ایلمك معناسنه درکه اکا ویرمیوب غیره ویرمکدن عبارتدر وبو ناحیه معناسندن مأخوذدر یقال حضن معروفه
عن جیرانه اذا کفه وصرفه وحضن وحضانه سحابه وزننده برآدم برکسه یی بر نسنه دن برطرف ایدوب آنده
کندیسی مستقلّ اولمق معناسنه در یقال حضن فلانا عن کذا حضنا وحضانة اذا نحاه عنه واستبدّ به دونه
و برآدمی ایشندن آلیقومق معناسنه در یقال حضنه عن حاجته اذا حبسه ومنعه ﴿الاحتضان﴾ افتعال وزننده بودخی
چوجغی قوجاغه المق یاخود بسلمك معناسنه در یقال احتضن الصبیّ بمعنی حضنه و برکسه یی ایشندن آلیقومق
معناسنه در یقال احتضنه عن حاجته اذا حبسه ومنعه ﴿المحضن﴾ مقعد وزننده و ﴿المحضن﴾ منزل وزننده قوشك
یمورطه باصه جق موضعه دینورکه فوللق تعبیر اولنور ﴿الحاضنة﴾ اطفالی تربیه ایدن دایه خاتونه دینور نته که رجالدن
اولانه لالا تعبیر اولنور * مؤلف لفظ فارسیله تفسیر ایلشدر وحاضنه قصه صالقملی خرما اغاجنه دینور علی قول
صالقملری ظهور وفچو قلرندن آیرلمش اوله رق چوپلری قصه اولانه دینور ﴿الحضون﴾ صبور وزننده بر مه سی
دیکرندن بیوك اولان قیونه وناقه یه وعورته دینور وخایه سنك بری آخرندن بیوك اولان کشی یه دینور ودوداغنك
بریسی دیکرندن بیوك اولان فرجه دینور ﴿الحضان﴾ کتاب وزننده قیون وناقه وعورت حضون اولمق معناسنه در
یقال حضنت حضانا من الباب الخامس اذا کانت حضونا ﴿الاحضان﴾ همزه نك کسریله برآدمی خوارلمق وخوار
کورمك معناسنه در یقال احضنه واحضن به ای ازری به و برآدمك حقنی ایلتمك معناسنه درکه قولتغه چالوب کوتر مکدن
عبارتدر یقال احضن بحقی ای ذهب به ﴿الحواضن﴾ حاضنه نك جمعیدرکه ذکر اولندی ویقال للاثا فی سفع حواضن
ای جواثم سفع لفظنه که دمورساج ایاقلرینه دینور حواضن لفظنی وصف ایدرلر جواثم معناسنی مراد ایدرلر کوله
وآتشه کوکس ویروب طوردیغیچون ﴿المحضنة﴾ مکنسه وزننده ساقسیدن دوزلمش دیبی یقین یایوانجه چناغه
دینورکه آنده کوکرجین باصدررلر بونه ده فوللق تعبیر اولنور ﴿حضین﴾ زبیر وزننده اسمادندر ابوساسان حضین بن
المنذر تابعیدر ﴿الحضنة﴾ غرفه وزننده اسمدر یمورطه باصقلغنه دینور بوملابسه ایله مظلوملغه ومغدورلغه
اطلاق اولنور ومنه یقال اصبح فلان بحضنة سوء اذا اصابته هضیمة فلم ینتصر یعنی ظلم اصابت ایدوب انتقامنی
آلمدی ﴿الحفن﴾ حانك فتحی وفانك سکونیله برنسنه یی پرمقلر بتشك اولدیغی حالده ایکی آوجله آلمق علی قول ایکی
ال ایله کندیسنه طوغری صیروب چکمك معناسنه در یقال حفن الشیء حفنا من الباب الاول اذا اخذه براحتیه
والاصابع مضمومة اوجرفه بکلتا الیدین وآزجه عطیه ویرمك معناسنه در یقال حفنه اذا اعطاه قلیلا
﴿الحفن﴾ فتحتینله ایاقلرینی طپراق صاوررکبی دوندره رك یوریمکه دینور ﴿الحفنة﴾ حانك ضمی وفتحیله برآوج طلو
نسنه یه دینور یقال اعطاه حفنة منه ای ملء الکف * شارح دیرکه ملء الکفّین اولمق لازمدر وحفنه چقوره اطلاق
اولنور وقیالرده اولان خلق اویمه یه دینورکه صو ایرکیلور جمعی حفن در صرد وزننده ﴿الاحتفان﴾ افتعال
وزننده برآدم ایکی النی برکسه نك دیزلرینك ایچ یوزینه صوقوب قالدروب کوترمك معناسنه در یقال احتفن فلانا
اذا جعل یدیه تحت رکبتیه واخذه بمأبضه ثم احتمله واغاجی یردن چکوب قوپرمق معناسنه در یقال احتفن الشجر
اذا اقتلعه من الارض وبرنسنه یی کندی نفسیچون المق معناسنه در یقال احتفن الشیء اذا اخذه لنفسه ﴿المحفن﴾
منبر وزننده آوجیله برنسنه یی چوق اخذ ایدر اولان آدمه دینور ﴿الحفّان﴾ شدّاد وزننده حفّ ماده سنده ذکر
اولندی ﴿حفینه﴾ جهینه وزننده که * وعند حفینة الخبر الیقین * مثلنك منشأیدر جهن ماده سنده کذران ایلدی
شارح دیرکه بونده اوچ کونه اختلاف واردر نته که مؤلف ذکر ایلدی ﴿بنوحفین﴾ زبیر وزننده بربطندر
﴿حفیتن﴾ سمیدع وزننده بر ارض اسمیدر ﴿الحقن﴾ حانك فتحی وقافك سکونیله آلیقومق معناسنه در یقال حقنه
حقنا من الباب الثانی والاول اذا حبسه وقتل اولنه جق آدمك دمنی اراقه ایلیوب قتلدن آزاده قلمق معناسنه

(مستعملدر)

مستعملدر که اهدار مقابلیدر یقال حقن دم فلان اذا انقذه من القتل و یاغنی چیقارمق ایچون سودی طولومه قومق
معناسنه درکه مراد تازه سنی اسکسی اوزره طولومده بریکدرمکدر تا که تمام اولدقده یایوب یاغنی چیقاررلر یقال
حقن اللبن فی السقاء اذا صبه لیخرج زبدته (المحقون) و (الحقین) امیروزننده آلیقونمش محبوس معناسنه در (الاحتقان)
افتعال وزننده بو دخی حبس ایلمك معناسنه در یقال احتقنه اذا حبسه و برآدمك بولی محتبس اولمغله حقنه استعمال
ایلمك معناسنه در یقال احتقن المریض اذا احتبس بوله فاستعمل الحقنة * شارح دیرکه فی الاصل بول احتباسنده
استعمال اولنور ایدی بعده انقباضده دخی اطباء استعمال ایلدیلر و باغچه نك اطراف و جوانبی مرتفع اولمغله ایچریسنه
حواله و مشرف اولمق معناسنه در یقال احتقنت الروضة اذا اشرفت جوانبها علی سرارها (الحقنة) تمره وزننده
بروجعدرکه بطن انسانه عارض اولور جمعی احقاندر * شارحك بیانه کوره ریحك یاخود طبیعتك انقباضندن
متحدث وجع اوله جقدر (الحقنة) غرفه وزننده فی الاصل احتباس بول ایچون بعده انقباض ایچون اسفلدن
استعمال اولنان دوایه دینور لسانمزده دخی حقنه تعبیر اولنور و آلتنه شرنقه تعبیر اولنور (الحاقنة) معده یه دینور
و بدنده بیون چنبریله کوپریجك کمیکلرینك ارالغنه یاخود قرنك اشاغیسنه دینور ومنه المثل * لالحقنّ حواقنك
بذواقنك * حواقن حاقنه نك و ذواقن ذاقنه نك جمعیدر ذاقنه تحت ذقنه دیمکله سنك حاقنه لریکی ذاقنه لریکه
یاپشدررم دیمکدر قهر و غلبه ایله تهدید موقعنده ایراد اولنور (المحقن) منبر وزننده سود مجتمع اولان طولومه دینور
و طولومك آغزنه وضع ایتدکلری خونی یه دینورکه آنکله طولومه سود قورلر (المحقان) محراب وزننده شول آدمه
دینورکه دائما حبس بول ایدوب تبوّل ایلدکده میزاب کبی اکثار ایدر اوله اصطلاحمزده اکا سقّاء تعبیر اولنور
نته که آخر شقنه حمّال تعبیر اولنور یقال رجل محقان اذا کان یحقن البول فاذا بال اکثر (الاحقان) همزه نك
کسریله طولومده سودك انواعنی بریکدرمك معناسنه در تا که اسکیسی تازه سنه قاتلمغله خوش اوله یقال احقن الرجل
اذا جمع انواع اللبن حتی یطیب (الحاقن) شول یکی آیه دینورکه ارقه سی اشاغی یه طوغری یاتق و اوجلری
یوقری سمته مائل اوله یقال طلع الهلال حاقنا و هو الذی ارتفع طرفاه و استلقی ظهره و حاقن طولومه سود جمع
ایدن آدمه دینور ومنه المثل * انا منه کحاقن الاهالة * ای حاذق به یعنی بن او خصوصده استاذ و حاذقم دیه جك یرده ایراد
اولنور زیرا طولومك یاغنی طولومه چکن کمسه کرکی کبی برودت بولدیغنی یتقن ایلدکجه چکمز زیرا اسّی اولورسه
طولوم محترق اولور (الحلان) رمّان وزننده لام بابنده ذکر اولندی (الحلزون) حانك و لامك فتحی و زای معجمه نك
ضمیله مرعالرده اولور برنوع بوجك اسمیدر صدف انواعندندر قبوقلو سموکلو بوجك دیدکلریدر معده یه پك صالحدر
و قدوزکلب طلادیغی یره نافع و اورام مزمنه یی تحلیل و جراحاتی اوکولتمق بابنده مفیددر و صدف محروقی جرب
و بهق علتلرینی دافع و اسنانی جالی و ضمادی باطن لحمدن تیکنلری جاذب و سرکه ایله جبهه و اصداغه طلا رعافی
قاطعدر (الحلقانة) و (الحلقان) حالرك ضمیله کوینمکه باشلمش خرما قوریغنه دینور یاخود ثلثانی رطب اولمشنه
دینور یقال بدی فی النخل حلقانة و حلقان و هو البسر بدی فیه النضج او بلغ الارطاب ثلثیه (الحلقنة) دحرجه
وزننده خرما قوریغی حلقان اولمق معناسنه در یقال حلقن البسر اذا صار حلقانا بعضلر نونك زیاده سنه ذاهب
اولدیلر (حمدونه) حانك فتحیله هارون رشیدك دختری اسمیدر و حمدونة بن ابی لیلی محدّثدر (الحمن) و (الحمنان)
حالرك فتحیله کنه تعبیر اولنان بوجکك خرده نوعنه دینور مفردلری حمنه و حمنانه در و حمنان طائف اوزمندن برنوع
اوزمه دینورکه قومله اوزمی کبی پك خرده اولور علی قول ایری اوزوم دانه لری ارالغنده اولان خرده دانه یه دینور
(المحمنة) مقعده وزننده و (المحمنة) محسنه وزننده خرده کنه سی چوق یره دینور یقال ارض محمنة و محمنة ای کثیرة الحمن
(حمن) قردد وزننده ابن عوفدرکه صحابیدر و سماك بن مخرمة بن حمین که زبیر وزننده در کوفه ده برمسجد بنا
ایلمشدر معروفدر (حمنه) طلحه وزننده اسماء نسواندندر حمنة بن المعذبه شول جاریه درکه شرفیاب اسلام اولوب
لکن برکافرك تحت تملکنده اولمغله اسلامه کلدیکیچون دائما اشکنجه و تعذیب ایدر ایدی ابوبکر الصدیق رضی الله
عنه واقف اولدقده اشترا و اعتاق ایلدیلر نته که بلال رضی الله عنه حضرتلرینی دخی اویلجه ایلدیلر و حمنه بنت
جحش و حمنة بنت ابی سفیان صحابیه لردر (حمینه) جهینه وزننده بنت طلحه درکه صحابیه در (الحوامین) حانك
فتحیله صرپ اولمیان پك و غلیظ یرلره دینور مفردی حومانه در ومنه حومانة الدرّاج که برموضعدر (الحومان)
حانك فتحیله بادیه یه مخصوص برنبات آدیدر (الحنین) انین وزننده شوق و آرزو معناسنه در آنانك ولدینه اولان
شوق و آرزوسی کبی یقال به حنین الیه ای شوق و شدت بکاء و طرب و اشتیاق معناسنه در یعنی شدّت آرزو
و اشتیاقدن ناشی پك اغلمق علی قول حزندن یاخود فرحدن ناشی ناله و زاری قلمق معناسنه در ناقه نك یاوریسندن

جدا اولدقده شوقله رقتلو حزين ناله ايلديكى كبى يقال حنّ الرجل حنينا من الباب الثانى اذا استطرب اى اشتاق
ويقال ماهذا الحنين اى شدة البكاء والطرب او صوت الطرب عن حزن او فرح وحنين ياى چكرەمك معناسـنه
مستعملدر يقال حنت القوس اذا صوّتت (الحانّ) حنيندن اسم فاعلدر مشتاق وآرزومند معناسنه در (الاستحنان)
بودخى مشتاق وآرزومند اولمق معناسنه در يقال استحنّ اليه اذا تشوّق (التحانّ) تشديد نونله استحنان معناسنه در
يقال تحانّ اليه اذا اشتاق (الحانة) و (المستحنّ) ناقه يه اطلاق اولنور (الحنانة) شدّاده وزننده يايه اطلاق اولنور
قوس معناسنه على قول پك طنقردايجى يايه دينور وشول خاتونه دينوركه اوّلكى زوجنى حنين وتحزن ايدەرك ياد
وتأسّف ايدر اوله * قال الشارح ومنه الحديث ❊ لاتتزوجنّ حنانة ولامنانة ❊ فالحنانة هى التى كان لها زوج قبل
فتذكره بالحنين والتحزّن (الحنان) سحاب وزننده رحمت ورأفت معناسنه در يقال حنّ عليه حنانا اذا رحم عليه ورزق
وروزى معناسنه در وبركت معناسنه در وهيبت ووقار معناسنه در ورقّت قلب معناسنه در وشرّ طويل معناسنه در
(حنان الله) آخرك نصبيله معاذ الله معناسـنه مستعملدر محذوف الفعل مصدر در اسئل حنان الله سبكنده دركه
بوعملدن حق تعالانك رحمتيله بعيد ومحفوظ اولمغى نياز ايدرم ديمكدر (حنانيك) تثنيه بنيه سيله لبيك وسعديك كبى
تكرارى متضمندر بكا مرّة بعد اخرى يعنى دائما رحم ورأفت قيل معناسنه در يقال حنانيك اى تحنن علىّ مرّة بعد
اخرى وحنانا بعد حنان (الحنّان) شدّاد وزننده برشيئه پك شوق وحنين ايدن آدمه دينور يقـال هو حنّان اليه
اى يشوق اليه وحنّان عظيم الرحمه اولان حق جل وعلا حضرتلرينك اسماء حسناسندندر رحيم معناسنه در * شارح
ديركه بو حنين مادەسندن دكلدر بلكه حنان مادەسـندندركه رحمت معناسـنه در فالله حنّان اى رحيم وبعضلر
ديديكه حنان كنديدن اعراض ايدنه اقبال وتلطف ايديجى ديمكدر وحنـان شول اوقه دينوركه پرمق ارالغنده
فير فير دوندرلدكده فيرلديسى ظهور ايدر اوله وآچق وواضح يوله دينور شاهراه معناسنه وجهينه قبيلەسندن
برشاعر اسميدر وعربده برفرس معروف آديدر واسد بن نواسك لقبيدر وشول دوەيه دينوركه پك سرعتندن حنين
وناله ايدەرك كيدر اوله يقال خمس حنّان اى بائص له حنين من سرعته (ابرق الحنان) برموضعدر ومحمد بن ابراهيم
بن سهل الحنانى محدّثدر (الحنّان) حانك كسرى ونونك تشديديله حناء لفظنده لغتدركه قنه يه دينور (الحنّ)
حانك كسريله جنّ طائفەسندن برقبيله وجماعت اسميدر اصلا بياضى اولميان سياه كلب آنلردندر على قول جنّ
طائفەسـنك ضعفاسـنه دينور ياخود كلبلرينه دينور ياخود انس ايله جنّ بيننده برجنس مخلوق اسميدر
قال الشارح فى النهاية وفى حديث علىّ رضى الله عنه ❊ ان هذه الكلاب التى لها اربعة اعين من الجنّ ❊ وهم حى
من الجنّ منهم الكلاب السود البهم او سـفلة الجن وضعفاؤهم او كلابهم او خلق بين الجن والانس (الحنّ) حانك
فتحيله مهربانلق ايلك معناسـنه در على قول جنون معناسـنه در ومنع وصرف ايلك معناسـنه مصدر در
تقول حنّ عنىّ شرّك حنا من الباب الاوّل اى كفه واصرفه ويقال حنه حنا اذا صدّه وصرفه (بنو حن)
حانك ضميله عذره قبيلەسندن برجماعتدر (الحنة) حانك كسريله وفتحيله دلولكه دينور يقال به حنة اى جنة
(المحنون) مصروع ياخود مجنون معناسنه در حنّ ديدكلرى جنّ طائفەسى طوقنمش ديمك اولور يقال رجل محنون
اى مصروع او مجنون (التحنن) تفعل وزننده ترحّم وتعطّف معناسـنه در يقال تحنن عليه اذا ترحّم (حنه)
حاى مفتوحه ايله والدهٔ حضرت عيسى اولان مريم جنابلرينك والدەسى اسميدر وحنة الرجل كشينك زوجەسنه
اطلاق اولور يقال هى حنته اى زوجته وحنة البعير دوەنك بوكورمسندن عبارتدر وحنه عمرو صحابى والدەسنك
اسميدر وحمد بن عبد الله نام معبرك جدّى اسميدر ومحمد بن ابى القـاسم بن على نام محدّثك جدى اسميدر وهبة الله
بن محمد بن هبة الله نام محدّثك جدّى اسميدر (الحنون) صبور وزننده شول يله دينوركه اسركن ناقه كبى
صزليەرق اسر اوله يقال ريح حنون اى لها حنين كالابل وشول ثيبه خاتونه دينوركه اوّلكى زوجندن قالمش
ولدنى كوروب كوزتسون ديو ارەوارمش اوله يقال امرأة حنون اى متزوّجة رقة على ولدها ليقوم الزوج بهم
(الحنون) تنور وزننده قنه چچكنه دينور فاغيه معناسنه على قول هر شجرك چچكنه دينور (التحنين) تفعيل وزننده
اغاج چچك آچمق معناسـنه در يقال حننت الشجرة اذا نوّرت وجنكدە همتاسى اوزه حمله ايتمشيكن قورقوب
كيرو قاچمق معناسنه در يقال حمل فحنن اى هلل وكذب يعنى رجع وجبن (حنونه) تنوره وزننده يوسف بن يعقوبك
لقبيدركه زغبەدن روايت حديث ايلدى واماعلىّ بن حسين بن حنويه ياى تحتيه ايله درعمرويه كبى (الاحنان)
همزەنك كسريله ياى طنقردتمق معناسـنه در يقال احنّ القوس اذا صوّتهـا وخطا ايلك معناسـنه در يقال
احنّ الرجل اذا اخطأ (حنين) زبير وزننده طائف ايله مكه بيننده برموضع اسميدر اكرآنكله موضع مراد اولورسه

(منصرف)

منصرف و بقعه مراد اولورسه ممنوع اولور و بر رجل آديدر و حنين بر جزمه جى اسميدر * رجع بخفى حنين * مثلنك
منشأيدر براعرابى مزبوره كلور برچفت جزمه يه مشترى اولوب پازارلشدقده پك ناقص بهاو يرمكله منفعل اولدى
پس اعرابى يه فندو مكيده قصديله جزمه نك برتكنى كذركاهى اولان طريقه تعليق ايدوب برتكنى دخى برمقدارجه
ايلرويه القا ايلدى اعرابى يوردينه طوغرى عزيمتله اوّلكى تكنى كوردكده حنينك جزمه سنه عجب مشابهدر
برتكى دخى اولسيدى آلوردم ديه رك مرور ايدوب كتدى وقتاكه ايلرويه واردقده اول برتكى دخى كورمكله غنيمت
بيلوب همان دوه سنى اورايه بند و عودت ايلدى حنين ايسه كمينده تلكى كبى مترصد ايدى همان صچرايوب دوه يه
سوار و برطرفه ايلغار ايلدى بوجانبدن اعرابى جزمه يى آلوب كيرو كلدكده كورديكه دوه كوردكمى يدن چكسون
جزاسنى مثلى رونمون در پس جزمه لرى آلوب پياده جه خائبا قبيله سنه رجوع و بو قصه شيوع بولمغله رجع
بخفى حنين كلامى مثل اولدى حاجتندن تهى دست عودت ايدن كمسه حقنده ضرب اولنور و محمد بن الحسين
و اسحق بن ابراهيم الحنينيان محدّثلردر (حنين) امير وزننده و (حنين) سكيت وزننده و حرف تعريفله در سلفده
جمادى الاولى و جمادى الاخرى آيلرينك اسملريدر اوّل اوّلك و ثانى ثانينك اسميدر جمعى احنه كلور و حنون كلور
و حنائن كلور (يحنه) يانك ضمى و حانك و نون مشدده نك فتحيله ابن رؤبه دركه ايله نام بلده نك ملكيدر نبىّ اكرم
صلى الله عليه و سلم حضرتلرى انكله اهل جربا و اهل اذرح اوزره مصالحه ايلديلر يعنى ايله و جربا و اذرح
اهاليسى سنه ده بر مقدار مال و يرمك اوزره عقد صلح ايلدى (الحنحنة) زلزله وزننده رحم و اشفاق ايلمك
معناسنه در يقال حنحن عليه اذا اشفق (الحنن) فتحتينله بوق بوجكنه دينور جعل معناسنه (حن) حانك ضميله
عذره قبيله سندن برجماعت آديدر (حنانه) سحابه وزننده برچوبان آديدر (حنيناء) حانك فتحيله شامده بر موضع
آديدر (حنا) حانك كسرى و نونك شده سيله اسمادندر علىّ بن احمد بن حنّا و احمد بن محمد بن احمد بن حنى كه
حانك و نونك تشديديله در محدثلردر (بنو حنّا) كتّاب مصردندر (التحوّن) تفعل وزننده ذليل و خاكسار اولمق
معناسنه در يقال تحوّن الرجل اذا ذلّ و هلك (حونه) طلحه وزننده دمية بنت سابطك لقبيدر (الحين)
حانك كسريله دهر و زمان معناسنه در على قول وقت مبهم يعنى مطلقا وقت معناسنه دركه جميع ازمانه صالح اولور
كرك طويل و كرك قصير اولسون كرك سنه و كرك ازيد اولسون على قول قرق سنه مدّته مخصوصدر ياخود يدى
ياخود ايكى سنه يه ياخود التى آيه ياخود ايكى آيه مخصوصدر ياخود هر صباح و اخشامه اطلاق اولنور و يوم قيامته
اطلاق اولنور ساعه كبى و اجل و مدّت معناسنه در و قوله تعالى ﴿فتولّ عنهم حتّى حين﴾ اى حتى تنقضى المدة التى
امهلوها جمعى احيان و جمع الجمعى احايين كلور و قوله ﴿لات حين﴾ اى ليس حين * مولف تا بابنده بونى تفصيل ايلدى
خلاصه سى بونده اوچ مذهب واردر برى لات فعل ماضيدر نقص معناسنه در ثانى اصلى ليس ايدى يانك
مطلب
كسريله علم وزننده ياء الفه قلب اولندقدنصكره سين تايه ابدال اولدى ثالث لاء نافيه و تاء تانيث ايچون تاء ثمت كبى
ياخود لاء نافيه و تاحين لفظنك اوّلنه زياده قلنمشدر زيرا امامده يعنى مصحف حضرت عثمانده متصلا مرسومدر
و حين لفظنه اختصاصى قولنى شيخ رضى ردّ ايلمشدر و عربلر ايكى وقتك بيننى يعنى بر نسنه نك اولديغى وقتله بيانى
وقتنك بيننى تبعد مراد ايتدكلرنده حين كلمه سنى اذ كلمه سنه مضاف ايدوب حينئذ ديرلر (التحيين) تفعيل وزننده
وقت تعيين ايلمك معناسنه در يقال حينه اذا جعله حينا كذلك ناقه يى بركون بركيجه ده صاغمق ايچون توقيف
ايلمك معناسنه در يقال حين الناقة اذا جعل لها فى كلّ يوم و ليلة وقتا يحلبها و حق تعالى برآدمى رشاد و استقامتدن
بى بهره قلمق معناسنه در يقال حينه الله اذالم يوفقه للرشاد (التحين) تفعل وزننده بو دخى ناقه يى صاغمق ايچون
توقيت ايلمك معناسنه در يقال تحين الناقة بمعنى حينها و برآدم رشاد و توفيقدن محروم اولمق معناسنه در يقال
حينه الله فتحين (الحين) و (الحينة) حالرك كسريله اسملردر ناقه يى بركون و بركيجه ده بر وقت معينده صاغمغه دينور
يقال كم حينة ناقتك اى متى وقت حلبها و يقال كم حينتها اى كم حلابها و حينه بركون بركيجه ده براو كون طعام يمكه دينور
حانك فتحيله ده لغتدر يقال هو يأكل الحينة اى مرة فى اليوم و الليلة و حين معناسنه در وقت ديمكدر لكن بو اخصدر
يقال ما القاه الا الحينة بعد الحينة اى الحين بعد الحين (الحين) زين وزننده و (الحينونة) كينونه وزننده بر شيئك وقتى
كلوب چاتمق معناسنه در يقال حان حينه يحين حينا و حينونة اذا اقرب و آن و اكينك سنبله سى قوريمق معناسنه دركه
حصادى قريب اولور يقال حان السنبل اذا يبس و هلاك اولمق معناسنه در يقال حان فلان اذا هلك و يقال الدين
حين اى هلاك و محنت و بليه معناسنه در يقال وقع فى الحين اى المحنة و رشاد و توفيقدن بى بهره اولمق معناسنه دركه
يقال حان الرجل اذالم يوفق للرشاد و بو هلاك معنوى و محنت باطنيدر (المحاينه) مفاعله وزننده وقت تحديديله

معامله قلمق معناسنه در نته كه ساعتله معامله يه مساوعه دينور يقال عامله محاينة مثل مساوعة ﴿الاحيان﴾ همزه نك
كسريله بر مدّت اقامت وآرام ايلمك معناسـنه در يقال احين فلان بالمكان اذا اقام به يعنى حينا و ناقه نك صاغمسى
وقتى ياخود يوكلتمسى وقتى كلوب چاتمق معناسنه در يقال احينت الابل اذا حان لها ان تحلب او يعكم هلبها و برآدمه
قصد وطلب ايلديكى نسنه نك حصولى يقلشمق معناسـنه در يقال احين القوم اذا حان لهم ما حاولوه ﴿الاحانة﴾
اقامه وزننده هلاك ايلمك معناسنه در يقال احانه الله اذا اهلكه ﴿الحائن﴾ احمق و بيغز آدمه دينور يقال رجل حائن
اى احمق ﴿الحائنة﴾ مهلك اولان حادثه ونازله يه دينور جمعى حوائن در يقال نزلت بهم حائنة اى نازلة مهلكة ﴿الحانوت﴾
حنت ماده سـنده مسبوقدر ﴿الحانيه﴾ باده يه دينور خمر معناسـنه ﴿الحانة﴾ ميخانه يه دينور يقال رأيته فى الحانة
يشرب الحانية اى فى موضع بيع الخمر يشرب الخمر * مترجم ديركه مطرزى مقامهٔ غوطيه شرحنده ديديكه حانه حيندن
مأخوذدر هلاك معناسنه و ميخانه مهلكهٔ عرض ومال اولمغله بونكله تسميه اولندى انكچون خمره حانيه ديديلر
ونسبتنده حانوى دخى ديديلر ﴿حينى﴾ ضيزى وزننده بر بلده آديدر ﴿المحيان﴾ مقياس وزننده ميقات مرادفيدركه وقت
وحين معناسـنه در يقال حان محيانه اى حينه ﴿حيان﴾ شدّاد وزننده اسمادندر عبدالله بن محمد بن جعفر بن حيان
الحيانى كه محدثدر جدينه منسوبدر كذلك حافظ ابو الشيخ عبدالله بن محمد بن جعفر بن حيان الحيانى الاصفهانىّ
تصانيف كثيره صاحبيدر و بونك حفيدى محمد بن عبدالرزّاق الحيانى و عبيدالله بن هارون الحيانى محدثلردر و ابو حيان
النحوى متاخريندندر نجز بتوفيقه تعـالى

فصل الخاء المعجمه

﴿الخبن﴾ غبن وزننده و ﴿الخبان﴾
كتاب وزننده اوزون لباس مقوله سنى قاصمق معناسنه در يقال خبن الثوب وغيره خبنا وخبانا من الباب الثانى اذا
عطفه وخاطه ليقصر و ذخيره يى قحط انديشه سنه مبنى صقلمق معناسنه در يقال خبن الطعام اذا غيبه وخبأه للشدة
وخبن اهل عروض اصطلاحنده ايكنجى حرفى اسقاط ايلمكدن عبارتدر مثلا مستفعلن جزؤندن سينى اسـقاط
ايلمك كبى كه مفاعلن جزؤنه منقول اولور معناى اوّلدن مأخوذدر لكن كتب عروضده سبب خفيفك ثانيسـنه
مخصوص اولمق اوزره مثبتدر ﴿الخبنة﴾ غرفه وزننده قوجاقده كوتوريلان نسـنه يه دينور يقال اكل واتّخذ
خبنة وهى ما تحمل فى الحضن و بر موضع آديدر ﴿الخبنات﴾ فتحاتله خبنات معناسنه دركه غدر وفسادات ديمكدر
يقال انّه لذو خبنات اى خنبات ﴿الخبون﴾ صبور وزننده اولومه اطلاق اولنور نابديد ايلديكيچون يقال خبنته
خبون اى غيبته منية يعنى مات كما يقال شعبته شعوب ﴿الخبن﴾ خانك ضميله طولولمق و دغارجغك اغزيله ايپ چوره جك
قولپنك ارالغنه دينور ﴿الخبن﴾ عتل وزننده و ﴿المخبئنّ﴾ مطمئنّ وزننده طقناز و طوپاچ كوده لو آدمه دينور ﴿الخابن﴾
قاتى و شديد نسنه يه دينور و دروننده وقتى ايچون يلان سوز تهيئه وكتم ايدن كمسه يه دينور يقال رجل خابن اذا كان
يخبن الكذب ويعدّه ﴿الاخبان﴾ همزه نك كسريله سراويل قيورجغنده نسنه كيزلمك معناسـنه دركه مراد لباس
اتكنى قيوروب ايچنده نسنه بوكمكدر يقال اخبن الرجل اذا خبأ فى خبنة سراويله شيئا ﴿خبان﴾ غراب وزننده
يمنده بر وادى آديدر ﴿الخبعثنة﴾ ثاى مثلثه ايله قذعمله وزننده يومرى كوده لو شديد آدمه دينور وارسلانه دينور
خبعثن دخى دينور قذعمل وزننده وخبعثن صيق و طقناز انسـان وحيوانه دينور ﴿الخبعثن﴾ سـفرجل وزننده
ارسلانه دينور ﴿الختن﴾ خانك فتحى و تانك سكونيله اوغلانى و قيزى سنت ايلمك معناسنه در يقال ختن الولد ختنا
من الباب الثانى والاوّل اذا قطع غرلته و كسمك معناسنه در يقال ختن الشىء اذا قطعه ﴿الختين﴾ و ﴿المختون﴾ سنت
اولمش اوغلانه دينور قيزه كذلك ختين وهايله مختونه دينور ﴿الختان﴾ كتاب وزننده و ﴿الختانة﴾ كتابه وزننده
اسملردر يقال كنا فى ختان فلان وختانته و ختان ذكرده سنت موضعنده ده اطلاق اولنور ومنه الحديث ❊ اذا التقى
الختانان فقد وجب الغسل ❊ اى موضع الختن و ختانه سنتجيلك حرفتنه دينور ﴿الختن﴾ فتحتينله برآدمك كويكوسنه
دينور داماد معناسنه على قول برآدمك زوجه سى طرفندن اولان خصمنه دينور قاين اتا وقاين كبى جمعى اختان
مؤنثى ختنه در يقال هذا ختن فلان اى صهره او هو كلّ من كان من قبل المرأة كالاب والاخ * مؤلف صهرى داماد ايله
وانشته ايله بيان ايلمشيدى و ختن محدثيندن محمد بن الحسن الاسـترابادى لقبيدر فقهاء شافعيه دن ابو بكر الاسمعيلى
ختنى اولمغله اويلجه متعارف اولدى ﴿الختون﴾ و ﴿الختونة﴾ خانك ضميله مصاهره معناسنه در يقال بينهما ختون
وختونة اى مصاهرة واو لنمك معناسنه در يقال ختن فلان ختونا وختونة اذا تزوّج ﴿المخاتنة﴾ مفاعله وزننده بر كمسه يه
قيز و يروب قيز آلمغله خصملق پيدا ايلمك معناسنه در يقال خاتنه اذا تزوّج اليه بوراده تزوّج اصهر و صاهر معناسنى
متضمن اولمغله الى ايله صله لندى ﴿ختن﴾ زفر وزننده بر بلده در متأخريندن علىّ بن محمد الختنىّ اورادندر بو بلده
تركستان بلادندندر ﴿الختنة﴾ فتحاتله قاين انايه دينور يقال هذه ختنة فلان اى امّ زوجته ﴿الخاتون﴾ كلمهٔ اعجميه دن

مرأهٔ شریفه دیمکدر ترکید قادین اندن محرّفدر (الخدن) خانك کسریله و (الخدین) امیر وزننده بر آدمك یار و صاحبنه دینور تقول هو خدنی و خدینی ای صاحبی و برکسه یه ظاهری و باطنی هر امورنده همدم و غمکسار اولان آدمه دینور یقال هو خدنه و خدینه ای یخادنه فی کل امره ظاهر و باطن (الخدنة) همزه وزننده چوق دوست طوتان آدمه دینور یقال رجل خدنة ای یخادن الناس کثیرا (خدّان) شدّاد وزننده ابن عامر درکه اسد بن خزیمه نسبنك رجالندندر (الخدعونة) عصفوره وزننده قبق تعبیر اولنان سبزه‌دن بر دیلم و بر قطعه یه دینور (الخذنتان) خانك و ذال معجمه‌نك ضمی و نون مشدده‌نك فتحیله انسانك ایکی قیناغنه یاخود ایکی خایه‌سنه یاخود ایکی قولاغنه دینور حای مهمله ده لغتدر (الخذانیة) خانك ضمی و یانك تخفیفیله ایری کوده‌لو جلدو توانا ارکك دوه یه دینور یقال جمل خذانیة ای ضخم جلد (خربان) سحبان وزننده کلمهٔ فارسیه‌در حافظ الحمار دیمکدرکه اشکیجی دیمك اولور بونکله بعض کسه‌لر مسمی و مشتهر اولدیلر از جمله خربان بن عبیدالله و السریّ بن سهل بن خربان و قاضی احمد بن اسحق بن خربان محدّثلردر (خرشنه) شین معجمه ایله خردله وزننده روم دیارنده بر بلده‌در طراز المذهّب نام کتاب تعریبده حالا اناطولیده بلدهٔ اماسیه اولمق اوزره مرسومدر بانیسی اولان خرشنة بن روم بن سام بن نوح علیه السلام ایله مسمادر و اکا سلفده سیف الدولهٔ حمدانی غزا ایتمکله متنبی بر قصیده ایله وصف ایلمشدر بو بیتلر آندندر

☼ حتی اقام علی ارباض خرشنة ☼ تشقی به الروم و الصلبان و البیع ☼

☼ للسبی ماانکحوا و القتل ماولدوا ☼ والنهب ماجمعوا و النار مازرعوا ☼

(الخراطین) خانك فتحیله بر صو غلجانی و بر بغرسغی دیدکاری اوزون قورتجغزلردرکه چامورلرده اولور مدرّ و محلل و مثانه‌ده اولان طاشلری مفتت و برقان علتنه نافعدر (الخزن) خانك فتحی و زای معجمه‌نك سکونیله مالی بر مکان محرزده حفظ ایلك معناسنه‌در یقال خزن المال خزنا من الباب الاول اذا احرزه و خزن و خزون قعود وزننده ات بوزلمق معناسنه‌در یقال خزن اللحم خزنا و خزونا اذا تغیّر * شارح دیرکه بو ادّخارك معنای لازمیدر و مصباحده خنز ماده‌سندن مقلوب اولمق اوزره مرسومدر (الاختزان) افتعال وزننده بو دخی مالی مکان محرزده حفظ ایلك معناسنه‌در یقال اختزن المال اذا احرزه و یولك یقین اولانه سلوك ایلك معناسنه‌در کویا که اقربنی احراز ایدر یقال اختزن طریقا اذا اخذ اقربه (الخزن) فتحتینله و (الخزانة) سلامه وزننده بونلرده ات بوزلمق معناسنه‌در یقال خزن اللحم خزنا و خزن خزانة من الباب الرابع و الخامس اذا تغیّر (الخزین) امیر وزننده بوزلمش اته دینور یقال لحم خزین ای متغیّر (الخزانة) کتابه وزننده اسمدر خازنلکه دینور و مال مخزون وضع اولنان مکانه دینورکه لسانمزده خزینه تعبیر اولنور و بونده خاء مفتوح اولمز * مؤلف و لا یفتح قولیله تعبیر لطیف ایلمشدر یقال خزن المال فی الخزانة ای مکان الخزن و انسانك کوکلنه اطلاق اولنور یقال اجعله فی خزانتك ای قلبك (المخزن) مقعد وزننده بو دخی مال خزینه‌سنه دینور ترکیده مغازه مخزن محرّفیدر (الخزّان) شدّاد وزننده و (الخازن) لسانه اطلاق اولنور خزینه‌دار ضمائر قلبیه اولدیغنه مبنیدر یقال احفظ خزّانك و خازنك ای لسانك و خزّان شول تازه خرمایه دینورکه آفتدن ایچریسی قرارمش اوله (المخازن) مخزنك جمعیدر و مخازن منزل مقصوده اقرب اولان یوللره اطلاق اولنور یقال اخذوا مخازن الطریق ای مخاصره (الاخزان) همزه‌نك کسریله بعد الفقر زنکین اولمق معناسنه‌در یقال اخزن الرجل اذا استغنی بعد فقر و علیّ بن احمد و احمد بن موسی الخازنیان محدثلردر (الاخسان) همزه‌نك کسریله بر کسه عزیز ایکن ذلیل اولمق معناسنه‌در یقال اخسن الرجل اذا ذلّ بعد عزّ (الخشن) کتف وزننده و (الاخشن) احمر وزننده و صفلردر سرد و درشت نسنه یه دینور جمعی خشان‌در کتاب وزننده مؤنثی خشنه و خشناء‌در یقال شیٔ خشن و اخشن ای اخرش (الخشانة) سلامه وزننده و (الخشن) خانك فتحیله و (المخشنة) مرحله وزننده و (الخشونة) خانك ضمیله و (الخشنة) غرفه وزننده بر نسنه سرد و درشت اولمق معناسنه‌در یقال خشن الشیٔ خشانة و خشنا و مخشنة و خشونة و خشنة من الباب الخامس ضدّ لان و تقول العرب هو خشن الجانب و اخشنه و ذو خشنة و خشونة ای صعب لا یطاق یعنی فلان کس یاخود فلان آت ضبط و تحمّلی محال درجه‌سنده سرد و سرکش درنته‌که مقابلنده سهل العطف و لین الجانب تعبیر اولنور (الاخشیشان) اعشیشاب وزننده و (التخشّن) تفعل وزننده بر نسنه پك سرد و درشت اولمق یاخود سرد لباس کیمك یاخود سرد سویلر اولمق یاخود بلغور و بولاج مقوله‌سی خشونتلو دیرلکله کچنمك معناسنه‌در یقال اخشوشن الشیٔ و الرجل و تخشّن اذا اشتدّت خشونته او لبس الخشن او تکلم به او عاش عیشا خشنا بونلرك مجموعنده اخشیشان ماده‌سی ابلغدر و او کلمه‌سی تنویع ایچوندر (المخاشنة) مفاعله

وزننده بر آدم ایله سرد معامله ایلمك معناسنه‌در یقال خاشنه ضدّ لاینه (الاستخشان) برنسنه‌یی درشت بولمق
معناسـنه‌در یقال استخشنه اذا وجده خشنا (التخشین) تفعیل وزننده بر آدمی کوجندروب اویکه لندرمك
معناسنه مستعملدر یقال خشن صدره اذا اوغره (الخشناء) حمراء وزننده برنوع سبزه‌درکه پك یشل واله کرچه
سردجه طوقنوب لکن اغزده ملایم و سموزاوتی کبی لزوجتلی اولور و خشناء جابجا کمیکلری چیقق زبون وآریق
ناقه‌یه وصف اولور و خشناء بنت وبره کلب بن وبره‌نك همشیره‌سیدر و یات و یراقلری کثیر اولان عسکره اطلاق
اولنور یقال کتیبة خشناء ای کثیرة السلاح وابوالخشـناء عباد بن حسیب کنیه‌سـیدرکه اهل اخباردندر
(المخشنة) سموزلکی چرکین وتصلق اولان ناقه‌یه دینور یقال ناقة مخشنة ای دمیمة الطرق (الاخشن) احمر وزننده
دمیم الحال یعنی حال ومعاش جهتی ناملایم وصعوبتلو آدمه اطلاق اولنور یقال رجل اخشن ای دمیم الحال
واخشن سدوس قبیله‌سـندن بر تابعی اسمیدرکه موثوقدر وادهم بن محرز الشاعر الفارسیّ التابعیّ جدّینك
اسمیدر (خشین) زبیروزننده اسامیدندر جابر بن خشین فزاره نسـبنك رجالندندر وخشین بن النمر قضاعه
نسبنك رجالندندرکه ابو ثعلبة الخشنی رهطیدر ومحمد بن عبد السلام ومصعب بن محمد بن مسعود وپدری شارح
کتاب سیبویه وحسن بن یحیی ومسلمة بن علیّ الشامیان الخشنیون اعلام ومحدثیندندر وابوخشینة الزیادی که جهینه
وزننده‌در وابو خشینه حاجب بن عمرو محدثلردر (مخاشن) مجاور وزننده و(خشن) کتف وزننده و(خشاّن)
شدّاد وزننده وبونده خای مکسـوره ایدرلر اسامئ رجالدندر (الخصین) امیر وزننده کوچك بالته‌یه دینور
وبو مؤنثدر مذکر دخی اولور جمعی خصن‌در کتب وزننده واخصن در اجبل وزننده یقال ضربه بالخصین
ای بالفاس الصغیرة فأس لفظی مؤنثدر (الخضن) خانك فتحی وضاد معجمه‌نك سکونیله بر آدم دابه‌سنه طارلغله
اویکه‌سـندن اوزرینه هجوم ایدوب بدنندن اصرمق معناسنه‌در یقال خضن الناقة خضنا من الباب الاوّل
اذا حمل علیها وعضّ من بدنها وبر آدمدن انسـانیت منصرف اولمق معناسـنه‌در یقال خضنت عنه المروّة
علی المجهول اذا صرفت (المخضن) منبر وزننده دابه قسمنك اوزرینه پك وارمغله ذلول ومهزول ایدر اولان آدمه
دینور (المخـاضنة) مفاعله وزننده زنان طائفه‌سـیله لاغ وملاعبه ایلمك معناسـنه‌در یقال بات یخاضنها
ای یغازلها وبری برینه فحش سویلمك معناسنه‌در یقال خاضنوا اذا تراموا بقول الفحش (الخفن) خانك فتحی
وفانك سـکونیله قرن سولپومك معناسـنه‌در یقال خفن بطنه خفنا من الباب الاوّل اذا اسـترخی (الخیفان)
کیوان وزننده چکرکه‌یه دینور (الخقّان) حقّان وزننده ومرادفیدرکه دوه قوشـنك یاوریسـنه دینور
(خاقان) قافله بر رجل علمیدر وترکستان پادشـاهلرینك علم مخصوصیدر قیصر روم ورای هند کبی (التخقین)
تفعیل وزننده خاقاندن متصرفدر ترك طائفه‌سی بر آدمی خاقان نصب ایلمك معناسـنه‌در یقال خقنه الترك
علی انفسهم ای ملکوه ورأسوه (الخمن) امن وزننده برنسنه حقنده ظنّ وحدس ایله یاخود وهم ایله سوز
سویلمك معناسنه‌درکه اورانلمق تعبیر اولنور مثلا بر نسـنه‌نك طولی اندازه ایله معلوم دکل ایکن ظنّ وقیاسله
اوتوز اندازه‌در دیمك کبی یقال خمن الشیء خمنا من الباب الاوّل اذا قال فیه بالحدس او الوهم (التخمین) تفعیل
وزننده خمن معناسـنه‌در یقال خمن الشیء بمعنی خمنه (الخماّن) شـدّاد وزننده فرسز ضعیف مزراغه دینور
یقال رمح خمان وقناة خمانة ای ضعیف وناسك سفله وفرومایه مقوله‌سنه دینور یقال هم خمان الناس ای خشارتهم
وردیئهم (الخامن) خامل وزننده ومرادفیدرکه بی نام ونشان آدمه دینور یقال هو خامن الذکر ای خامله
(الخمن) فتحتینله جیفه مقوله‌سـنك بد رایحه‌سـنه دینور یقال فیه خمن ای نتن (خمان) کتاب وزننده بلاد
قضاعه‌ده برنیجه طاغلره اطلاق اولنور (الخنّ) خانك فتحی ونونك تشـدیدیله کسمك معناسـنه‌در یقال خنّ
الجذع خنّا من الباب الاوّل اذا قطعه وبر آدمك مالنی المق معناسنه‌در یقال خنّ ماله اذا اخذه وقابدن بر نسنه‌یی
آزجه آزجه چیقارمق معناسنه‌در یقال خنّ الجلة اذا استخرج منها شیئا بعد شیء وبر آدمك حریمنی وخانمانی
پایمال ایلمك معناسنه‌در یقال خنّ القوم اذاوطیء مخنتهم (المخنة) محبه وزننده بر آدمك حریمنه دینور ودره‌نك
طاره‌جق وقصیق یرینه دینور واوچورم صوآقندیسندن دره‌یه صو دوکیله‌جك یره دینور ویولك اغزنه دینور
وخانه وسرایك وسطنه دینور واواوکنه وحولویه دینور وبرونه علی قول اوجنه دینور وککزدن سویلیشه دینور
یقال یتکلم بالمخنة ای بالغنة واچق یوله دینور یقال اخذوا فی مخنة ای محجة بینة ومرعانك کزیده یرینه دینور
ونسنه یه‌جك یره دینور ومنه یقال فلان مخنة لفلان ای مأکلة له (خنه) خانك فتحیله اخت یحیی بن اکتم درکه محمد
بن نصر المروزی نام فقیهك حلیله‌سیدر (الخنة) خانك ضمیله سنت موضعنده کسیله‌جك دری‌یه دینور غرله معناسنه

و ککزدن سویلمکه دینور غنه معناسنه علی قول غنه یه شبیه یاخود اندن زیاده یاخود اندن اقبح و جهله سویلمکه دینور
(الاخن) فتحتینله ککزدن سویلیان آدمه دینور جمعی خن در خانك ضمیله (الخنین) انین وزننده ککزدن اغلمق
یاخود ککزدن کولمك کبی اغلمق یاخود کولمك معناسنه در یقال خنّ الرجل خنینا من الباب الثانی اذا بکی او ضحك
کالبکاء او الضحك فی الانف (المخن) میمك کسریله مسنّ وزننده اوزون آدمه دینور و بو مخنّ مصحفی دکلدر مخن
میمك فتحیله مخن معناسنه در (الخنان) سحاب وزننده رفاه و وسعت معاش معناسنه در یقال عیشه بالخنان ای بالرفاهیة
(الخنان) کتاب وزننده چوجق سنتنه دینور ختان معناسنه (الخنان) غراب وزننده بر مرضدرکه قوش قسمنك
بوغازنده حادث اولور کذلك بر مرض آدیدرکه کوزده عارض اولور دوه یه عارض اولان زکام علتنه دینور (و زمن
الخنان) عند العرب بر زمان معرو فدرکه منذر بن ماء السماء دورنده علت مرقومه دن قتی و افر دوه‌لر هلاك اولمشدر
(الخنخنة) زلزله وزننده کلامی ککزدن خمخم ایده‌رك مبهمجه سویلمك معناسنه در یقال خنخن الرجل اذا لم یبن
فی کلام فتخنخن فی خیاشیمه (الخنّ) خانك کسریله بوش کمی یه دینور یقال رکبوا الخنّ ای السفینة الفارغة (الاخنان)
همزه‌نك کسریله مجنون ایلمك معناسنه در یقال اخنه الله ای اجنه فهو مخنون ای مجنون و بو غیر قیاس اوزره در
(الخنة) خانك ضمیله حمه وزننده ایری کوده‌لی قوجه او کوزه دینور (المخنة) مجنه وزننده و (المخنة) محدثه وزننده
خصب و رخا اوزره اولان سنه یه دینور یقال سنة مخنة و مخننة ای مخصبة (الاستخنان) تعفن ایلمك معناسنه در یقال
استخنت البئر اذا انتنت (الخون) عون وزننده و الخیانة کتابه وزننده و (الخانة) و (المخانة) مقاله وزننده امانته
غدر ایلمك معناسنه در یقال خانه یخونه خونا و خیانة و خانة و مخانة اذا اؤتمن فلم ینصح و یقال خانه العهد و الامانة
ای فی العهد و الامانة و خون ضعف معناسنه در یقال فی ظهره خون ای ضعف و فرسز باقق معناسنه در یقال
خان الرجل اذا نظره فترة (الاختیان) افتعال وزننده بو دخی امانت و عهده غدر ایلمك معناسنه در یقال اختانه
بمعنی خانه مفردات راغبده اختیان خیانته قصد و مراوده ایتمك معناسنه مرسومدر (الخائن) و (الخائنة) بونده
تاء مبالغه ایچوندر و (الخؤون) صبور وزننده و (الخوّان) شدّاد وزننده خیانه دن اسم فاعللردر خائن لفظنك جمعی
خانه کلور و خونه کلور فتحاتله و خوّان کلور رمّان وزننده (التخوین) تفعیل وزننده بر آدمی خیانته نسبت ایلمك
معناسنه درکه فلان خائندر دیمکدن عبارتدر یقال خونه اذا نسبه الی الخیانة و برنسنه یی اکسلتمك معناسنه مستعملدر
یقال خوّنه و خوّن منه اذا نقصه و برنسنه یی کوروب کوزتمك معناسنه در کویاکه خیانتدن محفوظ ایدر بناسی
ازاله ایچوندر یقال خوّنه اذا تعهده (التخون) تفعل وزننده بو دخی برنسنه یی اکسلتمك معناسنه در یقال تخونه
اذا نقصه و برنسنه یی کوروب کوزتمك معناسنه در بناسی تجنب ایچوندر یقال تخوّنه اذا تعهّده (خائن العین)
ارسلانه اطلاق اولنور فتور ایله نظر ایلدیکیچون (خائنة الاعین) نامحرمه اچزدن او غورلین باقغه دینور یاخود
ریبه و خیانت نظریله باقغه دینور قال الشارح و منه قوله تعالی ﴿یعلم خائنة الاعین﴾ الایة و هی مایسارق من النظر
الی مالا یحل او ان ینظر بریبة بیضاوی النظرة الخائنة او خیانة الاعین عبارتیله تفسیر ایلمکله اسناد مجازی اولور
زیرا فی الحقیقة خائن ناظردر و ثانی یه کوره خائنه کلمه‌سی مصدر اولور عافیه و کاذبه کبی (الخوان) غراب وزننده
و (الخوان) کتاب وزننده سینی یه و تبسی یه و سفره یه دینورکه اوزرینه طعام وضع و اکل اولنور اخوان دخی لغتدر
همزه‌ٔ مکسوره ایله و منه الحدیث ای حدیث الدابة ﴿حتی انّ اهل الاخوان لیجتمعون فیقول هذا یامؤمن و هذا یاکافر﴾
و خوّان کلمه‌سنك جمعی اخونه و خون کلور خانك ضمیله * شارحك بیانه کوره فارسیدن معرّبدر (الخوان) شدّاد
و رمّان وزنلرنده سلفده شهر ربیع الاول اسمیدر جمعی اخونه در (الخوانة) شدّاده وزننده بر مقعده اطلاق اولنور
(خون) خانك ضمیله اسامیدندر عصام بن خون و احمد بن خون محدّثلردر (خیوان) ایوان وزننده یمنده بر بلده در
(خین) خانك کسریله ایرانده بر بلده در (الخان) دکانه دینور حانوت معناسنه یاخود دکان صاحبنه دینور و تجار
ساکن اولدیغی محله دینورکه لسانمزده دخی خان تعبیر اولنور * شارحك بیانه کوره بونلر فارسیدن معرّبلردر نته‌که
اوه خانه دیرلر (خینین) خانك فتحیله طوس قضاسنده بر قریه در مظفر بن منصور نام فقیه و ادیب اورادندر

فصل الدال

(الدبنة) دالك ضمیله بیوك لقمه یه دینور یقال اخذ دبنة ای لقمة کبیرة (الدبن) دالك کسریله
قیون آغیلنه دینور (التدثین) ثای مثلثه ایله تفعیل وزننده قوش یقین یقین یرلره تیز تیز قونارق او چوب کتمك معناسنه در
پاره‌لو قوش کبی یقال دثن الطائر اذا طار و اسرع السقوط فی مواضع متقاربة و اغاجده یوه ایدنمك معناسنه در یقال
دثن الطائر فی الشجر اذا اتخذ عشا (الدثنة) تمره وزننده ازجه صویه دینور (دثنه) فرحه وزننده اصحابدن
زید جنابلرینك پدری اسمیدر (دثین) امیروزننده بر طاغك آدیدر (الدثینة) جهینه یاخود سفینه وزننده بنی سیار

بن عمرو جماعتی یوردنده برموضع یاخود برصو اسمیدر مقدّما اسمی دفینه او لمغله تشأم ایدوب دثینه دیدیلر ﴿الدجن﴾
دالك فتحی وجیمك سكونیله قاره بلود دومان كبی یریوزینی یاخود افاق و اقطاری طوتوب قابلمق معناسنه‌در یقال
نحن فی دجن منذ ایام وهو البـاس الغیم الارض او اقطار السمـاء و دجن چوق یغموره دینور جمعی ادجان
كلور ودجون ودجن كلور ضمتینله ودجان كلور ومن الاول یقـال یوم دجن علی الاضافة ویوم دجن
علی النعت وكذلك لیلة دجن ولیلة دجن ویقال یوم ولیلة دجنة كحزقة كما سـیذكر ﴿الادجان﴾ همزه‌نك
كسریله ذكر اولنـان قبلایی بلودلی یاخود چوق یغمورلی كونه كیرمك معناسـنه‌در یقـال ادجن القوم
اذا دخلوا فی الدجن ویغمور وحمّا مقوله‌سی عارضه دائمی اولمق معناسـنه‌در یقال ادجن المطر والحمی
اذا داما و بلود متصل یغمور یاغدرمق معناسنه‌در یقال ادجنت السماء اذا دام مطرها وكون قبلایی دومانلو
و بلودلو اولمق معناسـنه‌در یقـال ادجن الیوم اذا صارذا دجن ﴿الادجیجان﴾ اعشیشاب وزننده بودخی
كون قبلایی دومانلی و بلودلو اولمق معناسـنه‌در یقال ادجوجن الیوم بمعنی ادجن ﴿الدجنّ﴾ عتلّ وزننده
﴿والدجنة﴾ حزقه وزننده و داللرك كسریله ده جائزدر قرا كولغه دینور ظلمت معناسنه وشول قبلایی سحابه دینوركه
مظلم اولوب یغموری اولمیه دجنه‌نك جمعی دجنّ‌در عتلّ كبی و عندالبعض دجنه هاایله ظلمته و دجنّ قبلایی سحابه
دینور یاخود دجنه مظلم سحابه دینور نونك تخفیفیله ده جائزدر وقات قات قاره بلودك آفاق و اطرافی قپلامسـنه
دینور تقول وقعنا فی دجنة منذ ایّام وهی الباس الغیم وتكاثفه ﴿المدجان﴾ محراب وزننده قرا كوكیجه‌یه دینور یقال
لیلة مدجان ای مظلمة ﴿الدجون﴾ قعود وزننده بریرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال دجن بالمكان دجونا من الباب
الاول اذا اقام وقوش وقیون وسائر حیوان اوه آلشمق معناسنه‌دركه ایكدی اولمق تعبیر اولنور یقال دجنت الحمام
والشاة وغیرهما اذا الفت البیوت ﴿الداجن﴾ اوه آلشق ایكدی حیوانه دینور جمعی دواجن‌در اسم منزلنه منزّلدر
ودولابه قوشیلان اركك دوه‌یه دینور دجون دخی دینور صبور وزننده یقال جمل داجن و دجون ای سان ﴿المدجونة﴾
دولاب چكمكه آلشدرلمش ناقه‌یه دینور ﴿الدجّانة﴾ جبانه وزننده و ﴿الدیدجان﴾ دیدبان وزننده متاع یوكلنور اولان
دوه‌یه دینور ﴿الدجنة﴾ هجنه وزننده پك چركین سیاهلغه دینور یقال به دجنة ای اقبح السواد ﴿الادجن﴾ احمر
وزننده و صفدر پك چركین سیاهه دینور مؤنثی دجناءدر یقال رجل ادجن وامرأة دجناء ای اقبح سوادا ﴿المداجنة﴾
مفاعله وزننده مداهنه ایلمك معناسنه‌در یقال داجنه اذا داهنه ﴿الداجنة﴾ آفاق و اقطاری مستوعب اولان
یغموره دینور دیمه كبی یقال مطرة داجنة ای مطبقة ﴿داجون﴾ رمله قضاسنده برقریه‌در ابوبكر المقری اورادندر
﴿ابودجانه﴾ ثمامه وزننده سماك بن حرسه‌نك كنیه‌سیدركه صحابیدر ﴿دجنی﴾ دالك ضمی یاخود كسری و قصر ایله
و بعضا مدّ ایله شول ارضك اسمیدركه حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام انك ترابندن خلق اولندی علی قول
حای مهمله ایله‌در قال الشارح ومنه الحدیث ❁خلق الله آدم من دجنی ومسح ظهره بنعمان السحاب❁ وهی ارض
بین مكة والطائف ﴿دجین﴾ زبیر وزننده ابن ثابتدركه كنیه‌سی ابوالغصن ولقبی جحی‌در هدی وزننده یاخود
جحی بشقه كسه‌در و جحی عربك نصرالدین خواجه‌سیدر لطائفی پك چوقدر ﴿الدحن﴾ دالك وحای مهمله‌نك
فتحیله برآدم طومالج قرنلو بودور اولمق معناسنه‌در یقال دحن الرجل دحنا من الباب الرابع اذا عظم بطنه فی قصر
﴿الدحن﴾ كتف وزننده و ﴿الدحونة﴾ دالك كسریله قثولّه وزننده و ﴿الدحنّه﴾ خدبّه وزننده و ﴿الدحنة﴾ كسرتینله
طومالج قرنلو بودوره دینور ودحنّه خدبّه وزننده تومسك یره دینور ﴿ودحن﴾ كتف وزننده دوباره‌جی متلاعب
خبیث و بدكاره دینور یقال رجل دحن ای حبّ خبیث ﴿دحنه﴾ حمزه وزننده احمر نام شاعرك جدّی اسمیدر
﴿دحین﴾ زبیر وزننده ابن ربیب‌دركه تابعیدر ﴿دحنی﴾ دجنی وزننده آنفاد جن ماده‌سنده ذكر اولندی ﴿الدخن﴾
دالك ضمی وخای معجمه‌نك سكونیله حبّ جاورس اسمیدركه قره‌جه داری و صورت داریسی دیدكلری خرده
داری‌یه دینور بعض دیارده اكا جیم مضمومه ایله جواز داری تعبیر ایدرلر علی قول آندن خرده و املس بركونه غله‌در
باردو یابس و قابضدر ﴿الدخان﴾ غراب وزننده و ﴿الدخن﴾ جبل وزننده و ﴿الدخّان﴾ رمّان وزننده تو تنه دینور عثان
معناسنه جمعی ادخنه و دواخن و دواخین كلور ﴿ابنا دخان﴾ غنی و باهله قبیله‌لرینه اطلاق اولنور ﴿الدخن﴾ فتحتینله
طعامه توتن سینمكله طعمی تتونسی اولمق معناسنه‌در یقال دخن الطعام دخنا من الباب الرابع اذا اصابه دخان فاخذ
ریحه و بركسه بدخوی وتیره درون اولمق معناسـنه‌در یقال دخن خلقه اذا ساء وخبث و برنسـنه‌نك لونی
قرامتق بوز اولمق معناسنه‌در یقال دخن الشیٔ اذا صارا دخن ودخن درونده اولان حقد و كینه‌یه اطلاق اولنور
یقال به لفلان دخن ای حقد و بدخویلغه اطلاق اولنور یقـال به دخن ای سوء الخلق وتقول العرب هدنة

علی دخن ای سکون لعلة لا لصلح یعنی مصالحه صورتنده بر متارکه‌درکه صمیمی مصافات دکلدرکه بعض غرض
وعلت ضمننده منعقد اولمشدر ودخن قلیجك ناملوسنده اولان جوهره اطلاق اولنور فرند السیف معناسنه
وعقل ودین وحسبده اولان تغیره اطلاق اولنور یقال فی عقله اودینه اوحسبه دخن ای تغیر ویانان آتش ایچره
اوطون آتمغله شعله‌سی تباه اولوب توتمك معناسنه‌در یقال دخنت النار دخنا من الباب المزبور اذا القی علیها
حطب فافسدت لیهیج لها دخان ونبات یاخود دابه‌نك لونی قرامتق بوز اولمق معناسنه‌در یقال دخن النبت
والدابة اذا صارت الوانهما کدرة فی سواد (الدواخن) اوجاقلرده وکلخنلرده اولان باجه‌لره دینورکه توتن اورادن
طشره خروج ایدر توتنلك وبخاری تعبیر اولنور داخنه مفردیدر (الدخنة) غرفه وزننده الواندن قرامتق بوزلغه
دینور یقال به دخنة ای کدرة فی سواد واوطه‌لری توتسیلدکلری توتسی‌یه دینور (الادخن) احمر وزننده لونی
قرامتق بوز اولان نسنه‌یه دینور دخناء مؤنثیدر (الدخنان) سحنان وزننده ومرادفیدرکه پك اسّی کونه وصف
اولور یقال یوم دخنان ای سخنان (الدخناء) حمراء وزننده یاخود دخنان ثعبان وزننده برکونه سرچه قوشنه
دینورکه قرامتق بوز اولانیدر (ابو دخنة) غرفه وزننده برقوشدر (المدخنة) مکنسه وزننده مجمره‌یه دینور یقال
طیبه بالمدخنة ای بالمجمرة (الدخن) دالك فتحیله و (الدخون) قعود وزننده آتش توتمك معناسنه‌در یقال
دخنت النار دخنا ودخونا من الباب الثالث والاول اذا ارتفع دخانها ودخون هوایه توز آغمق معناسنه مستعملدر
یقال دخن الغبار دخونا اذا اسطع (الادخان) همزه‌نك کسریله و (التدخین) تفعیل وزننده و (الادّخان) تشدید داله
افتعال وزننده بونلرده آتش توتمك معناسنه‌در یقال ادخنت النار ودخّنت وادّخنت اذا ارتفع دخانها و (ادّخان)
افتعال وزننده اکینك دانه‌لری پکشمك معناسنه‌در یقال ادّخن الزرع اذا اشتدّ حبة (الدخنة) دالك ضمیله
بودخی اوتك ودابه‌نك لونی قرامتق بوز اولمق معناسنه‌در یقال دخن النبت والدابة دخنة من الباب الخامس اذا
صارت الوانهما کدرة فی سواد (دخین) زبیر وزننده ابن عامر درکه تابعیدر (الدخشن) شین معجمه ایله جعفر وزننده
یومری کوده‌لو یاوزارکاث دوه‌یه دینور وقالین کوده‌لو آدمه دینور (دخشن) قنفذ وزننده بر رجل آدیدر (الددن)
داللرك فتحیله لعب ولهو معناسنه‌در نته‌که ددّ وددا قفاو زننده وددا ودیدان که فتحاتله‌در بومعنایه‌درنته‌که دال بابنده
ذکر اولندی (الددان) سحاب وزننده اصلا خیر ومنفعته یرامیان جماد مقوله‌سی شخصه دینور یقال رجل ددان
ای لا غناء عنده یعنی لا منفعة منه لاحد وکسمز کند قلیجه دینور وپك کسیجی قلیجه دیمکله ضدّ اولور (الدیدن) و (الدیدان)
و (الدیددان) داللرك فتحیله آیین وعادته دینور یقال دیدنه ودیدانه ودیددانه ان یفعل کذا ای عادته (الدیدبون) حیزبون
وزننده بای موحده بابنده مذکوردر جوهری وهمندن ناشی بوراده ذکر ایلدی (الدرن) فتحتینله مغربده بربرزمینده
برطاغك آدیدر وکیرو پاسه دینور یاخود مصدر درکیرلنمك معناسنه‌در یقال درن الثوب درنا من الباب الرابع اذا وسخ
وبیلاشمق معناسنه‌در یقال درنت یده بالشیٔ اذا تلطخت (الادران) همزه‌نك کسریله بودخی کیرلنمك معناسنه‌در
یقال ادرن الثوب بمعنی درن وبو معناده متعدی اولور تقول ادرنت الثوب ودوه‌درین دیدکلری اوت قوریسنی اوتلامق
معناسنه‌در یقال ادرنت الابل اذا ارعت الدرین (الدرن) کتف وزننده کیرلو نسنه‌یه دینور (المدران) محراب وزننده پك
کیرلو نسنه‌یه دینور مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور (الدرین) امیر وزننده و (الدرانة) ثمامه وزننده چوروب ریزه ریزه اولمش
اوتلق قوریسنه دینور کرك حمض وشجر وکرك چایر وسبزه اولسون (المدران) محراب وزننده دائما درین دیدکلری اوتلق
قوریسنی اوتلیان کیکه دینور یقال ظبی مدران اذا کان یأکل الدرین (المدرن) محسن وزننده قوری اوطونه دینور یقال
حطب مدرن ای یابس (الادرون) فرعون وزننده طوار یملکنه دینور معلف معناسنه وطویله ایلنه دینورکه
طوار باغلنور آری دخی دینور وکیرو پاسه دینور ووطن معناسنه‌در واصل وبنیاد معناسنه‌در (الدران) سحاب
وزننده تلکی‌یه دینور (درنی) بشری وزننده برموضع آدیدر دالك فتحیله ده زبانزده‌در نسبتنده درنیّ دینور ودرنی
بنت عبعبه برشاعره‌در (امّ درن) فتحتینله دنیانك کنیه‌سیدر (امّ درین) امیر وزننده قوراق یرك کنیه‌سیدر ارض
مجدبه معناسنه (دارین) رانك کسریله بحرین ترابنده بر موضعدر مسك داری اکا منسوبدر اسکله اولمغله اورادن
چیقدیغندن نسبت اولنور (درینه) جهینه وزننده براحمق آدمك اسمیدر وثقة الدوله علی بن محمد الدرینی
دمشقده مدرسهٔ ثقتیه واقفیدرکه تحدیث وروایت ایلدی (درآنه) رمآنه وزننده برخاتون اسمیدر (الدرن) کتف
وزننده کیرلو پاسلو نسنه‌یه دینورکه ذکر اولندی بو معناده‌درکه عربلر فلانك اللری دائما خیر واحسانه ملاصقدر
دیه‌جك یرده یداه درنتان بالخیر وایدیهم دران وهو درن الیدین دیرلر زیرا ویریلان اقچه‌نك البته اله کیری بیلاشور
(الدرابنة) دالك فتحیله دربان کلمه‌سنك جمعیدرکه فارسیدن معرّبدر قپوجی‌یه دینور بوّاب معناسنه (الدرجنة)

دحرجه وزننده ناقه ولدندن نفرت ايتدكدنصكره ياقلمق معناسنه‌در يقال درجنت الناقة على ولدها اذا رئمته
بعد نفار ﴿الدرخبين﴾ خاى معجمه ايله سرحبيل وزننده آفت وداهيه معناسنه‌در وبطئ الحركه آدمه دينور
نته‌كه ميمله درخمين دخى بو معنالره‌در ﴿الدراقن﴾ قافله علابط وزننده وبعضا رايى مشدّد اولور قيسى وزردالو
ديدكلرى ميوه‌يه دينور مشمش معناسنه زردالونك چكردكى آجى اولور وشفتالويه دينور خوخ معناسنه‌و بو لغت
شاميه‌در مفرداتده دراقى ديدكلرى بركونه شفتالو دراقن معرّبى اولمق اوزره مرسومدر ﴿الدشن﴾ دالك
فتحى وشين معجمه‌نك سكونيله‌و يرمك معناسنه‌در يقال دشن الشئ دشنامن الباب الاول اذا اعطى ﴿التدشّن﴾ تفعل
وزننده آلمق معناسنه‌در يقال تدشّن الشئ اذا اخذه ﴿داشان﴾ بر بلده آديدر ﴿الداشن﴾ صاحب وزننده
دشن كلمه‌سندن معربدر بونكله هنوز تلبس اولنمامش يكى لباس وهنوز مسكون اولمامش يكى خانه مراد ايدرلر
مترجم ديركه ظاهرا فارسيدن معرّب اولمق كركدر زيرا دشن فارسيده اهل بازارك ابتدا بازارلغنه دينوركه استفتاح
محرّفى سفته تعبير ايدرلر پس معناى مزبوردن بوندن مأخوذ اولور ﴿دشنى﴾ سكرى وزننده مصرا ولكه‌سندن
صعيد اعلا قضاسنده بر بلده‌در فقيه ومتقى احمد بن عبدالرحمن الدشناوى اورادندر ﴿الدعن﴾ دالك فتحيله
شول چيت تعبير اولنان نسنه‌يه دينوركه خرما چبوقلرينى شريت ايله اوروب حصير شكلنده ايدرلر اوزرينه خرما سررلر
﴿الدعن﴾ كتف وزننده و﴿المدعن﴾ مكرم وزننده بدخوى وبدغدا آدمه دينور ﴿الدعنّ﴾ خدبّ وزننده ماجن
ولاابالى آدمه دينور جمعى دعنه‌در عنبه وزننده ﴿الدعانة﴾ سحابه وزننده بر آدم لاابالى اولمق معناسنه‌در يقال
دعن الرجل دعانة من الباب الثالث اذا مجن ﴿ماادعنه﴾ فعل تعجبدر نه عجب ماجن ولاابالیدر ديمكدر ﴿دعان﴾ سحاب
وزننده مدينه ايله ينبع بيننده بر وادى اسميدر ﴿الدعكن﴾ جعفر وزننده خوشخوى وملايم مشرب چلبى آدمه
دينور يقال هو دعكن اى دمث حسن الخلق وقوللانلمش ايشلك باركيره دينور ﴿الدعكنة﴾ هايله بنيه‌سى متين
طيانقلى سمز ناقه‌يه دينور دالك كسريله‌ده جائزدر ﴿الدعكنة﴾ اردبّه وزننده يومرى فرجه دينور ﴿الدغن﴾ دالك
فتحى وغين معجمه‌نك سكونيله كون قبلايى قره بلودلو اولمق معناسنه‌در يقال دغن يومنا دغنا بمعنى دجن ﴿الدغنة﴾
دجنه وزننده ومرادفيدر وامّ ربيع بن رفيع اسميدركه ابوبكر رضى الله عنه حضرتلرينى اجاره وانقاذ ايلدى
على قول بو كلمه‌و زننده ياخود دحزمه وزننده‌در لكن صحيح اولان اوّلكيدر محدثلر لحن ايدرلر ﴿دغانين﴾ دالك فتحيله
عمرو بن كلاب بلادنده نيجه هضباته اطلاق اولنور ﴿دوغان﴾ سحبان وزننده راس عين قضاسنده بر قريه‌در
﴿دغينه﴾ جهينه وزننده احمق كمسه‌يه علمدركه هر احمق آدمه اطلاق اولنور ياخود بربون وسبكمغز خاتونك
اسميدركه معروفه‌در وعبدالله بن محمدكه ابوالهيثم شيخيدر وابراهيم بن احمد الداغونيان محدثلردر * شارح ديركه
اهل مرو خرمن عربه‌سى صتان آدمه داغونى اطلاق ايدرلر ﴿الدفن﴾ دالك فتحى وفانك سكونيله بر نسنه‌يى يره
كومك معناسنه‌در يقال دفنه فى التراب دفنا من الباب الثانى اذا ستره وواراه فيه ودوه‌لر كندى باشلرينه بر سمتى
طوتوب كتمك معناسنه‌در يقال دفنت الابل اذا سارت على وجهها وناقه دائما صويه كلدكده دوه‌لرك اورته
يرنده اولمق معناسنه‌در يقال دفنت الناقة اذا كانت دفونا ﴿الادّفان﴾ دال مشدده ايله افتعال وزننده بو دخى
بر نسنه‌يى كومك معناسنه‌در يقال ادّفنه بمعنى دفنه وقول قسمى بيع اولنه‌جغى شهره وصولدن اقدم قاچوب
كتمك معناسنه‌در يقال ادّفن العبد اذا ابق قبل وصول المصر الذى يباع فيه ﴿الاندفان﴾ انفعال وزننده و﴿التدفّن﴾
تفعل وزننده دفن اولنمق معناسنه‌در يقال دفنه فاندفن وتدفّن ﴿الدفن﴾ دالك كسريله بر موضعدر ﴿الدفين﴾
امير وزننده دفن اولنمش نسنه‌يه دينور مدفون كبى جمعى ادفان ودفناء كلور كرماء كبى وطپراق بوريوب اورتمكله
بلورسز اولمش قيويه وحوضه وپيكاره دينور ومستوره خاتونه اطلاق اولنور دفينه كبى يقال امرأة دفين ودفينة
اى مستورة جمعى دفنى كلور سكرى وزننده ودفاين كلور وداء دفين شول مرضه دينوركه مستتر ايكن ظاهر اولمغله
اندن بدنه فساد ودرد والم تحدث ايليه دفن دخى دينور دالك كسريله يقال فيه داء دفين ودفن وهو الذى ظهر
بعد خفاء فنشأ منه شرّ وعرّ ﴿المدفان﴾ محراب وزننده و﴿الدفان﴾ كتاب وزننده دفين كبى طپراق بوريمكله
بلورسز اولمش قيويه واشمه‌يه دينور يقال ركية دفين ومدفان ودفان اى مندفنة ﴿الدفينة﴾ سفينه وزننده
دفن اولنمش نسنه‌يه دينور تاء اسميه‌در ويرايچنه كوملمش ماله دينور كنز معناسنه جمعى دفاين‌در يقال وجد فلان
دفينة اى كنزا ودفينه بر موضع آديدر وبنو سليم يوردنده بر منزل آديدر ﴿المدفان﴾ محراب وزننده‌و ﴿الدفون﴾ صبور
وزننده‌و ﴿المدفون﴾ شول دوه‌يه‌و آدمه دينوركه افنديسندن فرار ايدن قول كبى لالحاجة كندى باشنه بر سمتى طوتوب
كيدر اوله نته‌كه دفن فعلى اولمغله ذكر اولندى ومدفان چوريمش طولومه دينور ودفون شول قوله دينوركه بيع

(اولنه‌جغى)

اولنه جغی شهره وصولدن مقدّم فرار ایلمش اوله وشول ناقه یه دینورکه صویه کلدکده سورینك اورته سنده کلمك عادتی اوله یقال ناقة دفون اذا كانت عادتها ان تكون وسط الابل اذا وردت ﴿دوفن﴾ جوهر وزننده بر کشینك وبرخاتونك اسملریدر ﴿التدافن﴾ تفاعل وزننده بری برندن اسرار واحواللرینی صقلمق معناسنه در یقال تدافنوا اذا تكاتموا ﴿الدفنیّ﴾ عربیّ وزننده برچشید چبوقلی الاجه قماشك اسمیدر ﴿الدفن﴾ شکس وزننده بی نام ونشان آدمه اطلاق اولنور یقال رجل دفن ای خامل ﴿دافنة الجذم﴾ جیمك کسریله پك یاشلولغندن دیشلری بتون فرسوده اولمش قوجه اکوزه دینور جذم جیمك کسریله اصل معناسنه در یقال بقرة دافنة الجذم وهی التی انسحقت اضراسها هرما ﴿الدافناء﴾ مدّ ایله برایشك ایچ یوزینه دینور یقال دافناء الامر ای داخله ﴿الدقن﴾ دالك فتحی وقافك سکونیله برآدمك چکه سنه اورمق معناسنه در یقال دقن فی لحی الرجل دقنا من الباب الاول اذا ضرب فیه وبرآدمه برنسنه یی ویرمیوب محروم ایلمك معناسنه مستعملدر یقال دقن فی لحیه اذا منعه وحرمه ﴿الدکنة﴾ غرفه وزننده سیاهه مائل رنکه دینورکه توتن رنکلی اولقدر قرامتق تعبیر اولنور بعض دیارده قهوه رنکی تعبیر ایدرلر یقال به دکنة ای لونه الی السواد ﴿الدکن﴾ فتحتینله برنسنه قرامتق رنکلی اولمق معناسنه در یقال دکن الشیء دکنا من الباب الرابع اذا كان مائلا الی السواد ﴿الادکن﴾ احمر وزننده قرامتق نسنه یه دینور ﴿الدکن﴾ دالك فتحیله بر متاعی بری بری اوزره استف ایلمك معناسنه در یقال دکن المتاع دکنا من الباب الاول اذا نضد بعضه علی بعض ﴿التدکین﴾ دکن معناسنه در یقال دکنه بمعنی دکنه ﴿الدکان﴾ رمّان وزننده حانوت معناسنه در ترکیده دخی دکان دینور وبو فارسیدن معرّبدر جمعی دکاکین در * شارح دیرکه بعضلر دك وبعضلر دکن ماده سندن اخذایله عربیتنه ذاهب اولدیلر نته که مؤلف دکك ماده سنده دخی ذکر ایلدی فی الاصل دکان قپو ارالغنده سکی وسدّ تعبیر اولنان نشیمنه دینور بعده چارشو دکانلرینه اطلاق اولندی ﴿الدکناء﴾ حمراء وزننده بیروکشنش وزعفران مقوله سی حوایجی چوق تریده دینور یقال ثریدة دکناء ای کثیر الابازیر ﴿الدکیناء﴾ عفیراء وزننده حشراتدن برجانورجك آدیدر ﴿دوکن﴾ جوهر وزننده و﴿دکین﴾ زبیر وزننده اسامیدندر ﴿الادلهنان﴾ ادلهمام وزننده ومرادفیدرکه قوجالمق معناسنه در یقال ادلهنّ الرجل اذا کبر وشاخ * مؤلف کرچه لغة فی ادلهم عنوانیله رسم ایدوب لکن ادلهمامك بومعنایه ورودینی ذکر ایلمامکله ظاهرا حقّ عباره ولغة فی ادلهمّ اولوب نسخه لردن واو ساقط اولمشدر ﴿الدمن﴾ دالك کسریله قالب قالب پچه لنمش کوبره یه وفشقی یه ودوه قیغنه دینور یقال فی دمنته دمن کثیر ای سرقین متبلد وبعر ودمن برنسنه یه مداومت ایدن آدمه دینور ادماندن مأخوذدر دمنه دخی دینور بوجهتدن دائما مالنی تقید ایدوب رعایت وتیمارنده مداومت ایدن آدمه دمن مال ودمنة مال اطلاق ایدرلر یقال هو دمن مال ودمنة مال ای سائسه ﴿التدمین﴾ تفعیل وزننده مواشی بریری کوبره لك وفشقیلق ایلمك معناسنه در یقال دمنت الماشیة المكان اذا بعرت فیه وبرآدمه برخصوص ضمننده رخصت ویرمك معناسنه در یقال دمّنه اذا رخص له وملازمت ایلمك معناسنه در یقال دمّن بابه اذا لزمه ﴿المتدمن﴾ فشقیلق مکانه دینور ﴿الدمنة﴾ دالك کسریله داردن وناسدن باقی قالمش آثار ونشانه یه دینور ویورد یرینه دینور یقال وقفوا علی دمنة وهی البقعة التی سوّدها اهلها ودروننده مضمر اولان حقد وکینهٔ قدیمه یه اطلاق اولنور یقال فی قلبه دمنة ای حقد قدیم وخانه یه قریب موضعه اطلاق اولنورکه خانه نك سپورندی مقوله سی فضلاتی القا اولنورکه سپورندیلك تعبیر اولنور مزبله معناسنه نهایه ده ﴿ ایاکم وخضراء الدمن ﴾ حدیثنده مرسومدر خضراء الدمن سپورندیلك فلیزی دیمکدر وفرومایه نسبدن نشئت ایلمش کوزل عورتدن کنایه درکه تحذیر بیورلمشدر ودمنه دائما ماله رعایت وتقید ایدن آدمه دینورکه ذکر اولندی جمعی دمن کلور هاسز ودمن کلور عنب وزننده وکتاب کلیله ودمنه برکتابدرکه حکمای هند وضع وتألیف ایلمشدر حالا همایوننامه دیدکاری کتاب آنك ترجمه سیدر ﴿الدمن﴾ دالك فتحیله دروننده برآدمه مدت مدیده کین طوتمق معناسنه در یقال دمن علیه دمنا من الباب الرابع اذا ضغن ابدا وخرما اغاجی چوریوب قرارمق معناسنه در یقال دمنت النخلة اذا عفنت واسودّت وترلایی کوبره لمك معناسنه در یقال دمن الارض دمنا من الباب الاول اذا دملها ﴿الدمان﴾ سحاب وزننده کوله دینور رماد معناسنه وفشقی یه وکوبره یه دینور وخرما اغاجنك چوریوب قرارمسنه دینور یقال بالنخلة دمان ای عفن واسوداد وترلایی کوبره لیان آدمه دینور یقال هو دمان ای یسرقن الارض ﴿الادمان﴾ فتحاتله ابن قطاع روایتی اوزره بودخی خرما اغاجنك چوریوب قرارمسنه وچورکلکنه وسیاهلغنه دینور ﴿الادمان﴾ همزه نك

كسريله برنسنه يه مداومت ايلمك معناسنه در يقال ادمن الشئ اذاادامه (الدمينى) سميهى وزنده عرب
طوشانك اينه دينور (مدمّن) معظم وزنده برموضع آديدر (الدمّون) تنور وزنده چركين وقبيح نسنه يه
دينور وبرموضع آديدر (دمينه) جهينه وزنده اسمادندر عبد الله بن دمينه برشاعردر (دامان) عراقده
برقريه در تفاحى كثيراولور (دمامين) دالك فتحيله صعيد مصرده برقريه در (الادمان) همزه فتحيله اوتلق
ايله شجر بيننده اولان اشجاردن برشجر آديدر وخرما اغاجنه مخصوص برآفت اسميدر (دومين) دالك فتحى
وميمك كسرى وبعضا فتحيله حمص قربنده برقريه آديدر (الدنّ) دالك فتحى ونونك تشديديله بيوك كوپه دينور
راقود عظيم معناسنه على قول دستيدن اوزون وسوبو اولانه دينور ياخود شول دستيدن كوچك كوپه
دينوركه ديبى سيورى اولمغله چقوره اوتورتمدقجه طورمز اوله يقال وضعه فى الدن اى راقود العظيم او اطول
من الحبّ او اصغرله عسعس لايقعد الا ان يحفرله ودنّ اساميدندر راشد بن دنّ بن معبد تابعيدر (الدنان) تثنيه
بنيه سيله ايكى جبل معروفدر (الدنن) فتحتينله ارقه بوكرى قنبور اولمق معناسنه در يقال به دنن اى انحناء فى ظهره
وبيون كوكسه ياپشق وايچرى چكمش طرزنده قصه اولمق معناسنه در وبوچارپا قسمنده معايبدندر يقال به دنن اى
دنوّ وتطامن فى الصدر والعنق ودنن بربلده آديدر (الادنّ) وصفدر دنن صفتيله متصف اولان شخصه دينور
دناّء مؤنثيدر وآلچق اوه دينوركه چوكك طرزنده اولور يقال بيت ادنّ اى متطامن (الدندنة) زلزله وزنده سينك
وآرى قسمى وزردامق معناسنه در يقال يدندن الذباب والزنبور اى يصوت وتقول اقلقنى دندنة الذباب اى صوته
وسوزى آچق وواضح ايلمامك وجه اوزره تكلم ايلمك معناسنه در وزردى كبى كومور دنمك تعبيراولنور يقال
دندن الرجل اى نغم وما فهمت منه كلام وما فهمت دندنته وهى هينمة الكلام (الدنين) انين وزنده بودخى
كومور دنمك معناسنه در يقال دنّ الرجل دنينا اذا انغم ولا يفهم منه كلام (الدندن) زبرج وزنده دندنه ودنين
معناسنه اسميدر وچوريوب قرارمش اوته وشجره دينور وصليان ديدكلرى اوتك كوكنه دينور (الادنان)
همزه نك كسريله مقيم اولمق معناسنه در يقال ادنّ بالمكان اذا اقام (الدن) دالك فتحيله و (التدنين) تفعيل
وزننده بونلرده سينك وآرى وزردامق معناسنه در يقال دنّ الذباب دنا ودنّن تدنينا اذا صوّت وطنّ (الدنة)
دالك كسريله قرنجه يه شبيه بربوجك آديدر (الدنادن) دالك فتحيله اوزون لباسك يره قريب صارقان اتكلرى
اوجلرينه دينور ذلاذل معناسنه در (دنين) زبيروزننده اسمادندر ظالم بن دنين ماويّه نام خاتونك پدريدركه
بنى دارم بن مالك بن حنظله اولان عبدالله ومجاشع وسدوس نام كسه لرك والده سيدر (الدنية) كوپه منسوب
ديمكدر بومناسبتله سلفده قاضى افنديلرك قلنسوه لرينه اطلاق اولنور حالا متعارف اولان عرف وكوچك
تپه لو ديدكلرينه اطلاقى ملايمدر (دون) دالك ضميله فوق كلمه سنك نقيضيدر غايت مرتبه دن برو ديمكدركه آندن
اشاغيجه تعبيراولنور يقال هو دونه ضدّ فوقه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره عند البعض دنوّ مقلوبيدر ودون
ظرف اولور اقرب معناسنه كما سيذكر واوك معناسنه كلور يقال مشى دونه اى امامه واكسه معناسنه اولور
يقال قعد دونه اى وراءه وفوق معناسنه كلمكله اوّل ايله ضدّ اولور وغير معناسنه كلور قيل ومنه الحديث
❋ ليس فيما دون خمس اواق صدقة ❋ اى فى غير خمس اواق قيل ومنه الحديث ❋ اجاز الخلع دون عقاص رأسها ❋
اى بماسوى عقاص رأسها اومعناه بكل شئ حتى عقاص رأسها يعنى مختلعه اولان خاتون افتداى ملك ايلدكده
زوج عقاص رأسندن ماعداسنه مالك اولور ايكنجى يه كوره عقاص رأسنه ده مالك اولور ديمك اولور پس
عقاصدن مراد صاچ اولمغله صاچ باغنه ده مالك اولور ديمك اولور بوكه كوره دون فوق وعلى معناسنه اولور ودون
شريف معناسنه كلور يقال شئ دون اى شريف وخسيس وكمتر معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال شئ دون اى
خسيس وامر معناسنه اولوركه مراد امر حاضردر اسم فعل اولور خذ معناسنه يقال دونك الدرهم اى خذه
ووعيد معناسنه در يقال دون صراعى وادن دونك ديرلر اى اقترب منى معناسنه ودون كلمه سى اوزره حرف جر اولان
من داخل اولور وقليلا باء جاره دخى داخل اولور يقال من دونه وبدونه واقرب معناسنه اولوركه ظرف اولور يقال
هذا دونه اى اقرب منه وقبل معناسنه اولور ومنه قولهم دون النهر جماعة اى قبل ان يصل اليه وحقير وساقط
معناسنه اولور يقال هذا رجل من دون اى من حقير ساقط ولا يقال رجل دون ودون كلمه سندن فعل متصرف
اولمامغله فعل تعجب اولەرق ما ادونه ديمك جائز دكلدر وكاف خطابله دونك اغراء معناسنه در يقال دونكه اى الزمه
فاحفظه مترجم ديركه بعض محققين ديديلركه دون كلمه سى فى الاصل ادنى مكان من الشئ معناسنه موضوعدر يقال هذا
دون ذاك اذا كان احط منه قليلا وتدوين كتاب بوندن مأخوذدر زيرا بعض ورقه بعضه تقريب اولنور ويقال

دونك هذا ای خذه من ادنی مكان منك بعده اتساع اولنوب احوال ورتبه‌لرده استعاره اولندی و دون دینور
قضاسنده برقریه آدیدر و همدان قضاسنده برقریه‌در بعضا آنك نسبتنده قاف زیاده ایدوب دونقی دینور عمیر
بن مرداس الدونقی اكا منسوبدر ﴿ دوین ﴾ دالك ضمی وواوك كسریله نیسابور قضاسنده برقریه‌در وارمینیه
اولكه‌سنده بربلده آدیدر محدثیندن نصرالله بن منصور و عبدالله بن رزین اورادندر ﴿دوان﴾ غراب وزننده عمان
قضاسنده برناحیه‌در ﴿دوّان﴾ شدّاد وزننده فارس اولكه‌سنده برموضعدر ﴿الدودن﴾ علبط وزننده قرداش قانی
دیدكلری دارویه دینور ﴿الدون﴾ عون وزننده بركمسه خسیس یاخود ضعیف اولمق معناسنه‌در یقال دان الرجل یدون
دونا اذا صار دونا خسیسا او ضعیفا ﴿الادانة﴾ اقامه وزننده دون معناسنه‌در یقال ادین الرجل ادانة علی المجهول
بمعنی دان ﴿ الدیوان ﴾ دالك كسریله و فتحیله اهل جیش و اهل عطیه‌نك اسم ورسم و علوفه و وظایفلرینه متعلق
دفاتر و صحایفك مجتمعنه اطلاق اولنور اسلامده ابتدا آنی حضرت عمر رضی الله عنه وضع ایلدی جمعی دواوین
و دیاوین كلور *شارح دیركه مؤلف مجتمع الصحف و الكتاب یكتب فیه اهل الجیش و اهل العطیة عبارتیله تفسیر
ایلمكله مراد عسكری و علوفه خوارلرك اسامیلری تحریر اولنان اوراق دفاترك و تحریر ایدن كاتبلرك جمعیتگاهی
اولان مكان اولور زیرا مجتمع لفظی اسم مكاندر و كتاب كتبه‌نك جمعیدر فعال وزننده كتاب دكلدر لكن امّهات
سائره‌ده ابتدا جمع اولنان اوراقه موضوع اولمق اوزره مرسومدر زیرا ابتدا تسمیه ایدن نوشروان‌در بركون زمرهٔ
كتاب قرارگاهی اولان قلمه كلوب بونلرك سرعتله حساب وكتابلرینی تماشا ایلدكده استعجاب و استعظامله
این كار دیو انست یعنی بو امر عظیم طوق انساندن خارج اولوب همان جنّ طائفه‌سنك كاریدر دیمكله من بعد
لفظ مزبور یازدقلری جریده‌ده قرار داده اولدی و اسلامده حضرت عمر صیانة لبیت المال وضع ایلدی بعده
دفتر مرقوم ترتیب اولنان موضعه‌ده اطلاق اولندی كه حالا دفترخانه تعبیر اولنور و توسیعله دعاوی دیكلنوب احكام
اجرا اولنان محضر پادشاهان و امرایه‌ده اطلاق اولندی و دیوان اشعار دخی اجتماع ملابسه‌سنه مبنیدر و قالدیكه
اشبو دیوان كلمه‌سنك بعضلر وجه مذكور اوزره معرّب بلكنه ذاهب اولوب واندن تدوین و تدوّن فعللری متصرّف
اولدی دیدیلر و بعضلر عربیتنه ذاهب و اصلی دوّان‌در دیدیلر واو مشدده ایله نته‌كه دینار و دیباج كلمه‌لرنده دخی
بوكونه مقالات جاریدر بناء علیه جمعنده دواوین و دیاوین دیدیلر زیرا اصلی واوی و یائی اولدیغی مختلف فیهدر
یاخود كسره ایچون واو یایه منقلب اولمغله جمعك بری اصله و بری فرعه كوره اولور *مترجم دیركه ظنّ ایدرمكه اشبو
دیوان لفظی الفاظ متوارده‌دندر یعنی هم فارسی هم عربیدر زیرا نوشروان زماننده اقدم شعراء جاهلیه‌نك
وسائرلرینك كلامنده واقع اولدیغی كورلمشدر و مأخذك دخی قابلیت تامّه‌سی واردر نته‌كه مقدمجه بیان اولندی
پس ابتدا دفاتر مجتمعه‌ده بعده محللنده مستعمل اولوركه دیوان یری دیمك اولور خذ ماصفی ﴿التدوین﴾ تفعیل
وزننده دفترلری برآرایه بریكدرمك معناسنه‌در یقال دوّن الدیوان اذا جمعه ﴿التدوّن﴾ تفعل وزننده وجه كمال
اوزره زنكین اولمق معناسنه‌در جمعیت معناسندن متصوّردر یقال تدوّن الرجل اذا استغنی غنی تامّا ﴿الدهن﴾
دالك فتحی و هانك سكونیله برآدم منافقانه معامله ایلمك معناسنه مستعملدر حسب الصوره اظهار ملایمتدن
عبارتدر یقال دهن فلانا دهنا من الباب الاول اذا نافقه و برنسنه‌یی یاغلمق معناسنه‌در یقال دهن رأسه وغیره
دهنا و دهنة اذابله و دهن یری اصلده‌جق مقدار یغموره اطلاق اولنور دالك ضمیله‌ده جائزدر جمعی دهان‌در
كتاب وزننده و دكنكله اورمق معناسنه مستعملدر یقال دهن فلانا اذا ضربه بالعصا و یغمور یری اصلاتمق
معناسنه مستعملدر یقال دهن المطر الارض اذابله ﴿ الدهن ﴾ دالك ضمیله سورینه‌جك یاغه دینور اندن برپاره‌یه
دهنه دینور جمعی ادهان و دهان كلور كتاب وزننده و عربلر هو طیب الدهنة دیرلر طیب الرایحه معناسنه‌كه
لازمی مراد اولور ﴿ الادّهان ﴾ تشدید داله افتعال وزننده یاغ سورنمك معناسنه‌در یقال ادّهن الرجل
اذا اطّلی بالدهن ﴿المدهن﴾ میمك و هانك ضمیله یاغدانه و یاغ شیشه‌سنه دینور و بو شذوذ اوزره كلان اسم آلتدندر
مكحل و مسعط كبی ﴿ومدهن﴾ صو ایركیله‌جك موضعه یاخود سیل صویی حفر ایلدیكی چقوره اطلاق اولنور یقال
ماوردت الاّ المدهن ای مستنقع الماء او كلّ موضع حفره سیل و منه حدیث طهفة النهدی ❋نسف المدهن و یبس الجعثن❋
جوهری ومنه حدیث الزهری عنوانیله امام زهری‌یه اسناد ایلمكله تصحیف قبیح ارتكاب ایلدی * شارح
دیركه حدیث كرچه طهفه‌نكدر لكن زهری تخریج ایلمشدر ﴿ الداهن ﴾ و ﴿الدهین﴾ امیر وزننده یاغ سورلمش
صقاله وصف اولور نسب اوزره وصف خاصدر یقال لحیة داهن و دهین ای مدهونة و دهین سودی آز ناقه‌یه
اطلاق اولنور یقال ناقة دهین ای قلیلة اللبن ﴿ المداهنة ﴾ مفاعله وزننده برآدمه دروننده اولان نسنه‌نك

مطلب

خلافنی اظهار ایله معامله ایلمك معناسنه‌درکه منافقانه اظهار خلوص و محبت ایلمکدن عبارتدر یقال داهنه
اذا اظهره خلاف ما اضمر والداتمق و غشّ ایلمك معناسنه‌در یقال داهنه اذا غشه ﴿الادهان﴾ همزه‌نك کسریله
بودخی مداهنه معناسنه‌در یقال ادهنه بمعنی داهنه و ابقاء معناسنه‌درکه بقیه‌دنلدر تقول لا تدهن علیه
ای لاتبق علیه ویقال ماادهنت الاعلی نفسك ای ماابقیت بوراده نونله انقاء نسخه‌لری غلطدر ﴿الدهناء﴾ حمراء
وسکری وزنلرنده نجد اولکه سنده تمیم قبیله سنه مخصوص برموضع آدیدر و بصره‌ده دار الاماره‌نك اسمیدر
و ینبع اوکنده برموضع آدیدر نسبتنده دهنی و دهناوی دینور و مسحل نام کمسه‌نك قیزی اسمیدرکه مالك بن سعد بن
زید مناة اوغللرینك بریسیدر مزبوره عجاج نام شاعرك زوجه سیدر و برنوع قزل اوتك آدیدر ﴿بنو دهن﴾
دال مضمومه ایله برجماعتدر معاویة بن عمار بن معاویة الدهنی نام محدّث انلره منسوبدر ﴿بنو داهن﴾ صاحب
وزننده برجماعتدر ﴿دهنه﴾ دالك کسریله ازد قبیله سندن بربطندر حکیم بن سعد و خالد بن زیاد الدهنیان
انلردندر ﴿الدهانة﴾ و﴿الدهان﴾ داللرك کسریله ناقه‌نك سودی آزجه اولمق معناسنه‌در یقال دهنت الناقة
ودهنت ودهنت دهانة ودهانا من الباب الاوّل والرابع والخامس اذا کانت دهینا ﴿الدهان﴾ کتاب وزننده قرمزی
سختیانه دینور قال الشارح و منه قوله تعالی ﴿فکانت وردة کالدهان﴾ قیل هو الادیم الاحمر وقیل دردیّ الزیت ودهان
طایغجق یره دینورکه ایاق قایوب کیدر کویاکه یاغلنمش اولور یقال مکان دهان ای زلق ﴿المدهن﴾ معظم وزننده
ظاهر حاللرنده غنا و نعمت و یسار نشانه‌سی اولان آدمه اطلاق اولنور یقال قوم مدهّنون اذا کانت علیهم آثار النعم
﴿الدهن﴾ دالك کسریله قاتل سباع اولان شجره دینور آغو اغاجی کبی مفردی دهنه‌در ﴿دهنی﴾ ضمتینله غلبی
وزننده سواد عراقده برموضعدر ﴿الدهدنّ﴾ دالك ضمیله اردنّ وزننده باطل و بیهوده معناسنه‌در دهدرّ
کلمه سنده لغتدر ﴿الدهدن﴾ جعفر وزننده ناس و خلق معناسنه‌در یقال ما ادری هومن ایّ الدهدن ای من
ایّ الناس والخلق ﴿الدهقان﴾ دالك کسری وضمیله حدّت ونفوذ ایله تصرف امور باینده قویّ و توانا آدمه
دینور یقال هو دهقان ای قویّ علی التصرّف مع حدّة و بازرکانه دینور یقال هو دهقان ای تاجر و عجم فلاّحلرینك
مصلحتکذارلری اولان کتخدا و بوی بکی و تیمار سپاهیسی و زعامت صاحبی و اغامقوله‌سی رئیسلرینه دینور یقال جاءنی
دهقان ای زعیم فلاّحی العجم و بو عربده شیخ قبیله منزلنده‌در عرب فلاّحلرینك زعیملرینه اطلاق اولنمز وسنجاق
بکنه دینور یقال هو دهقان ای رئیس الاقلیم جمعی دهاقنه و دهاقین کلور و بو معرّبدر یعنی دهخان فارسیدن
معرّبدرکه کوی بکی دیمکدر بعده توسیعله ذکر اولنان اشخاصه‌ده اطلاق اولندی * شارح دیرکه عربلر بو اسمدن
استنکاف ایدوب بونکله علوج و فرومایه مقوله سنه تسمیه و تعبیر ایلملریله کتب فقهیه‌ده قذف عدادندن اولدیغی
اکا مبنیدر و بعضلر عندنده قذف دکلدر انتهی * و دهقان مؤنثی دهقانه‌در ﴿الدهقنة﴾ دحرجه وزننده اسمدر
دهقانلغه دینور و مصدر اولور برآدمی دهقان نصب ایلمك معناسنه یقال دهقنوه اذا جعلوه دهقانا ﴿التدهقن﴾
تدحرج وزننده دهقان اولمق معناسنه‌در یقال تدهقن الرجل اذا صار دهقانا ﴿لوی الدهقان﴾
لامك کسریله نجد اولکه سنده برموضعدر ﴿دهمن﴾ جعفر وزننده فرس قدیم طائفه سنك شاهلرینه
علم مخصوص ایدی قیل یمن کبی نته‌که فرس حدیث پادشاهلرینه شاه اطلاق اولنور ﴿الدین﴾ عین وزننده
و﴿الدینة﴾ دالك کسریله مدّتلو و وعده‌لو بورجه دینور نته‌که وعده‌سز اولاننه قرض دینور یقال علیه دین
ودینة وهو ماله اجل ومالا اجل له فقرض و دین اولومه اطلاق اولنور یقال قضی دینه ای مات و حاضر
اولمیان شیئه اطلاق اولنور دین لفظنك جمعی ادین و دیون کلور و دین مصدر اولور وعده‌لو یاخود وعده‌سز
اودنج ویرمك و اودنج المق معنالرینه تقول دنته ادینه دینا اذا اعطیته الی اجل او اقرضته ویقال دان
فلان دینا اذا اخذ الدین و عوض و جزا ایلمك معناسنه‌در تقول دنته ادینه دینا اذا جازیته بونده دالك
کسریله‌ده لغتدر ﴿الداین﴾ و﴿المدین﴾ مکیل وزننده و﴿المدیون﴾ و﴿المدان﴾ مجاب وزننده و دالی مشدّد
اولور اودنج آلمش بورجلویه یاخود بورجی چوق آدمه دینور یقال رجل دائن و مدین و مدیون و مدان ای علیه
دین او کثیر * شارح دیرکه داین بورج ویرن آدمه‌ده دینور نته‌که فعللری ذکر اولندی ﴿الادانة﴾ اقامه وزننده
اودنج بورج ویرمك معناسنه‌در تقول ادنته اذا اعطیته الی اجل او اقرضته و بورج آلمق معناسنه‌در یقال
ادان الرجل اذا اخذ دینا ﴿الادّیان﴾ تشدید داله افتعال وزننده و﴿الاستدانة﴾ و﴿التدیّن﴾ تفعل وزننده بورج
ایدنمك معناسنه‌در یقال ادّان الرجل واستدان و تدیّن اذا اخذ دینا ﴿المدیان﴾ مفتاح وزننده ناسه چوق
چوق اودنج ویرن آدمه دینور یقال رجل مدیان اذا کان یقرض کثیرا و چوق چوق اودنج آلور اولان آدمه دیمکله

ضدّ اولور يقال رجل مديان اذا كان يستقرض كثيرا وكذا يقال امرأة مديان جعلری مداييندر (المداينة)
مفاعله وزننده اودنجلشمك معناسنه در تقول داينته ای اقرضنی واقرضته (الدين) دالك كسريله جزاء وعوض
معناسنه در ومنه يوم الدين ای يوم الجزاء واسلام معناسنه در تقول دنت دينا ای اسلمت ودأب وعادت معناسنه در
ودائمی ياغان يغموره دينور ياخود ملايم ياغان يغموره دينور وطاعت معناسنه در وذلّ وانقياد معناسنه در وداء
ومرض معناسنه در وحساب معناسنه در وقهر وغلبه واستعلاء معناسنه در وسلطان وملك معناسنه مصدر در يقال يدين
امره ای يملكه وحكم وفرمان معناسنه در وسيرت وطريقت معناسنه در وتدبير معناسنه در وتوحيد معناسنه در
ومطلقا حق تعالى دركاهنه قوللق اداسنه وسيله ومدار اولان عبادتك اسميدر وملت وشريعت معناسنه در وورع
وتقوی معناسنه در ومعصيت معناسنه در واكراه معناسنه در ودائما مخصوص بريره ياغان يغموره دينور كويا كه
اورايه ياغمغی عادت ايلمشدر وحال معناسنه در يقال سأله عن دينه ای عن حاله وقضا معناسنه در لكن حكم
وقضاء بر معنايه اولمغله مؤلف تكرار ايلمشدر وخدمت معناسنه در تقول دنته ادينه ای خدمته واحسان
معناسنه در يقال دنته ای احسنت اليه ومالك اولمق معناسنه در بودخی مكرّر در تقول دنته ای ملكته ومنه المدينة
للمصر وعزيز اولمق معناسنه در يقال دان الرجل اذا عزّ وذليل اولمق معناسنه در يقال دان الرجل اذا ذلّ
واطاعت ايلمك معناسنه در يقال دان الرجل اذا اطاع وعصيان ايلمك معناسنه در يقال دان الرجل اذا عصى
وبر نسنه يی معتاد ايلمك معناسنه در كرك خير وكرك شرّ اولسون يقال دان الرجل اذا اعتاد خيرا او شرّا وبر آدمه
مرض اصابت ايلمك معناسنه در يقال دان الرجل اذا اصابه الداء وبر آدمی خوشلنمديغی نسنه يه حمل وسوق
ايلمك معناسنه در يقال دان فلانا اذا حمله على مايكره ورام وذلول قلمق معناسنه در يقال دانه اذا اذلّه وفی الحديث
* كان صلى الله عليه وسلم على دين قومه * ای على مابقی فيهم من ارث ابراهيم واسمعيل عليهما السلام فی حجهم
ومناكحهم وبيوعهم واساليبهم واما التوحيد فانهم كانوا قد بدّلوه والنبیّ عليه السلام لم يكن الّا عليه يعنی حديث
مرقومده واقع ديندن مراد شرك اولميوب بلكه شريعت ابراهيم واسماعيلدن باقی قلان حجّ ونكاح وبيع وشرا
وسائر بعض احكامدر كه زمان سعادته قدر عربلر خصوصا قريش طائفه سی اولمقوله احكاملره اعتنا واهتمام
ايدرلر ايدی فخر عالم عليه السلام حضرتلرينه احكام مزبوره مجدّدا شريعت اولمق اوزره ابقا وتقرير اولندی
وعربلر توحيدی كرچه شركه تبديل ايدوب لكن نبیّ اكرم حضرتلری فطرت ازليه لری اوزره موحد ايدی
شارح ديركه بعضلر دين مذكوری عادت وشان معناسنه حمل ايلمكله مراد كرم وشجاعت مقوله سی اخلاق وعادات
ديمك اولور (الدينة) دالك كسريله بودخی دائمی ياغان ياخود ملايم ياغان يغموره دينور (المدين) مكيل
وزننده قوله اطلاق اولنور عبد معناسنه نته كه جاريه يه مدينه دينور عمل وخدمت كنديلری ذليل ايلديكيچون
ومدينه شهر وبلده يه دينور مصر معناسنه ملك معناسنه اولان ديندن مأخوذدر وتقول العرب انا ابن مدينتها ای عالم بها
يعنی بن اول قصبه يی كركی كبی بيلورم بنم على الكمال معلوممدر نته كه انا ابن بجدتها دخی بو موقعده مستعملدر (التديين)
تفعيل وزننده بر آدمی دين وملتنه حواله ايلمك معناسنه در يقال ديّنه اذا وكله الى دينه (دايان) يمنده بر حصن آديدر
(الادّيان) ادّخار وزننده كه افتعالدر بر نسنه يی بورجه صاتون المق وبورجه صاتمق معنالرينه اولمغله ضدّ اولور
يقال ادّان المتاع اذا اشتراه بالدين او باعه بالدين وفی الحديث عن عمر رضی الله عنه انه قال * لاسيفع جهينة دان معرضا *
ويروی ادّان وكلاهما بمعنی اشتری بالدين معرضا عن الاداء او معناه داين كلّ من اعترض له وبو حديث عرض
ماده سنده اشباع اولندی (الديّان) منّان وزننده قهّار معناسنه در وهو من صفته تعالى وقاضی وحاكم
معناسنه در وسايس وراعی معناسنه در وحاسب ومجازی معناسنه در كه بر فردك عملنی ضايع قلميوب خيرا وشرّا
حساب ومجازات ايدر وهو من صفته تعالى

فصل الذال المعجمة

(الذؤنون) زنبور وزننده بر نبات آديدر
(التذأنن) تدحرج وزننده ذؤنون نباتنی دیرمك معناسنه در يقال خرجوا يتذأننون ای يجنون الذؤنون (الذبنة)
ذالك ضميله صوسزلقدن دوداقلرك كوينوب تپسرمسنه دينور ذبله لفظنده لغتدر يقال بشفيته ذبنة ای ذبلة
من العطش (الاذعان) اكرام وزننده خضوع وسرفرو قلمق معناسنه در يقال اذعن له اذا خضع واقرار ايلمك
معناسنه در يقال اذعن بحقه اذا اقرّ واطاعتده سرعت وشتاب ايلمك معناسنه در يقال اذعن الرجل اذا اسرع
فی الطاعة ورام ومنقاد اولمق معناسنه در يقال اذعن له اذا انقاد (الذعن) فتحتينله بودخی انقياد ايلمك معناسنه در
يقال ذعن له ذعنا من الباب الرابع اذا انقاد (المذعان) باشی الده رام ومنقاد اولان ناقه يه يقال ناقة مذعان
ای منقادة سلسة الرأس وعربلرك رأيتهم مذعانين ای متتابعين قوللرنده صواب اولان باء موحده ايله اولمقدر نته كه

ذعب ماده‌سنده بیان اولندی (الذقن) ذالك کسری وقافك سکونیله پك پیرفانی یه دینور یقال رجل ذقن ای شیخ همّ (الذقن) فتحتینله اغزك اشاغی طرفندن ایکی چکه کمیکلرینك قاوشدیغی یره دینورکه اکك تعبیر اولنان ذالك کسریله ده جائزدر و بومذکردر جمعی اذقان‌در و منه المثل * مثقل استعان بذقنه * اصلی بودرکه یوکی آغر اولان دوه اککنی یره قویوب اکاطیانمدقجه قالقمغه قادر اولمامغله کویا که اککندن استعانه ایدر بومثل برکمسه کندیدن دون اولان کمسه‌دن برخصوص ضمننده استعانه ایلدکده ایراد اولنور (الذاقنة) صاحبه وزننده ذقنك التنه دینورکه صقاق تعبیر اولنور علی قول بوغاز باشنه یاخود اوجنده اولان یومریجه یه یاخود بیون چنبرینه یاخود کوبکدن اشاغیجه قارن یوره‌سنه یاخود بوغاز چقورینه یاخود قرنك اوست طرفنه دینور جمعی ذواقن‌در و منه المثل * لألحقنّ حواقنك بذواقنك * نته که حقن ذیلنده ذکر اولندی (الذقن) ذالك فتحیله برآدمك قفاسنه شمار اورمق یاخود اککنه اورمق معناسنه‌در یقال ذقنه ذقنا من الباب الاول اذا قفده اوضرب ذقنه و چکه‌یی برنسنه اوزره طیامق معناسنه‌در یقال ذقن علی یده اوعلی عصاه اذا وضع ذقنه علیها (التذقین) تفعیل وزننده بودخی چکه‌یی برنسنه یه طیامق معناسنه‌در یقال ناقة ذقّن علی یده او علی عصاه بمعنی ذقن (الذقون) صبور وزننده یوررکن اککنی صارقیدر اولان ناقه یه دینور یقال ذقون اذا کانت ترخی ذقنها فی السیر وکناری اکری دیکلمش برطرفه طوغری یاتیق اولان قوغه یه وصف اولور یقال دلو ذقون اذا خرزتها لجاءت شفتها مائلة (الذقن) فتحتینله قوغه ذقون اولمق معناسنه‌در یقال ذقنت الدلو ذقنا من الباب الرابع اذا صارت ذقونا (ذقان) کتاب وزننده برطاغك آدیدر (ذاقن) صاحب وزننده حلب قضاسنده برقریه آدیدر (ذاقنه) صاحبه وزننده برموضعدر (المذاقنة) مفاعله وزننده برآدمی صقشدرمق معناسنه‌در یقال ذاقنه اذا ضایقه (الذقناء) حمراء وزننده اوزون اککلو خاتونه دینور و فرجی اکری اولانه دینور یقال امرأة ذقناء ای الطویلة الذقن وکذا المائلة الجهاز جمعی ذقن‌در ذالك ضمیله (الاذقن) احمر وزننده اوزون اککلو کشی یه دینور (ذیمون) لیمون وزننده بخارا شهرنه ایکی بچق فرسخ مسافه‌ده برقریه آدیدر فقهاءدن ابومحمد حکیم بن محمد الذیمونیّ اورادندر (الذنین) و (الذنان) امیر و غراب وزنلرنده غلیظ اولمیان سموکه علی قول بروندن صوکبی سیلان ایدن طوری سموکه دینور یاخود عامدر کرك برده و ثوبده و کرك سیلانده و کرك غلیظ و رقیق اولسون ذنین دینور تقول امسح الذنین والذنان وهو رقیق المخاط او ما سال من الانف رقیقا اوعامّ فیهما (الذنن) فتحتینله برشخصك برونی سموکلو اولمق معناسنه‌در یقال ذنن الرجل ذننا من الباب الرابع اذا صار یسیل ذنانه وذنین وذنن سموك آقق معناسنه‌در یقال ذنّ المخاط ذنینا وذننا من الباب الثانی اذا سال و تقول العرب انه لیذنّ ای ضعیف هالك هرما اومرضا او یمشی مشیة ضعیفة یعنی فلان پك پیرلکدن یاخود مرضدن ناشی اولومجل رتبه‌سنده ضعیف وناتواندر دیه‌جك یرده یاخود ضعیف و آهسته و مجالسز یورو یشله یورر دیه‌جك یرده تفوّه اولنور سیلان مخاطه تشبیهله‌در کذلك فلان حاجت و مطلوبنی حصولپذیر ایدنجه قدر اولبابده رفق و سهولتله سعی و تردد ایلدی دیه‌جك یرده مازال فلان یذنّ فی تلك الحاجة حتی انجحها دیرلر (التذنین) تفعیل وزننده بودخی بروندن سموك آقق معناسنه‌در یقال ذنّن المخاط اذا سال (الاذنّ) فتحتینله دائما برونك صویی آقان آدمه دینور یقال رجل اذنّ اذا کان یسیل منخراه (الذنّاء) حمراء وزننده اذنّ لفظندن مؤنثدر و دائما حیضی سیلان اوزره اولان خاتونه دینور یقال امرأة ذنّاء اذا کانت لا ینقطع حیضها (الذنانی) حباری وزننده خاصة دوه قسمنك سموکنه دینور زنانی کلمه‌سنده لغتدر یاخود صواب اولان ذالله اولمقدر (الذنانة) ثمامه وزننده حاجت معناسنه‌در یقال به ذنانة ای حاجة و برضعیف نسنه‌نك بقیه‌سنه دینور یقال مافیه الّا ذنانة وهی بقیة الشیء الضعیف (الذنادل) ذلاذل وزننده ومرادفیدرکه لباسك یره یقین اتکاری اوجلرینه دینور (المذانّة) تشدید نونله مفاعله وزننده برآدمی کندیدن برحاجت ایستمك ایچون آراشدرمق معناسنه‌در یقال هو یذانّه علی حاجة ای یطلب الیه یسأله ایّاها (الذان) حال وزننده عیب معناسنه‌در یقال مافیه ذان ای عیب (التذوّن) تفعل وزننده حال و مال و ثروت و یسار صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال تذوّن الرجل اذا کان ذاغنی و نعمة (الذهن) ذالك کسریله فهم و عقل معنالرینه‌در یقال هو من اهل الذهن ای الفهم والعقل و قوّت محافظه معناسنه‌در یقال به ذهن ای حفظ القلب و فطنت و ذکا و سرعت انتقال معناسنه‌در فتحتینله ده جائزدر یقال هو من اهل الاذهان ای الفطنة و قوّت و زور و توانایی معناسنه‌در یقال فی بدنه ذهن ای قوة و شحم جمعلری اذهان‌کلور و مصدر اولور عن ایله صله‌لنور برآدمك قلبنی اشغالله برنسنه‌یی اونتدرمق معناسنه‌در تقول ذهننی عنه ذهنا ای انسانی والهانی (الاذهان) همزه‌نك کسریله و (الاستذهان) ذهن معناسنه‌در تقول اذهننی

عنه واستذهنني بمعنى ذهنني (المذاهنة) مفاعله وزننده باب مغالبه ده مستعملدر فطانت وزكاء بابنده يارشمق
معناسنه‌در تقول ذاهنني فذهنته اى فاطنني فكنت اجودمنه ذهنا (ذهن) ذالك ضميله ابن كعبدركه مدحج
قبيله‌سندن بربطندر (ذهبن) باى موحده ايله جعفر وزننده ابن قرضم‌دركه صحابه‌در (الذين) ذالك كسريله
عيب معناسنه‌در يقال مابه ذين اى عيب ﴿فصل الراء﴾ (رأنّ) رانك وهمزه‌نك ونونك مشدده‌نك فتحيله

فصل الراء

رعنّ معناسنه‌دركه حرف ترجىّ اولان لعلّ لفظنده لغتدر يقال رأنّه ورعنه بمعنى لعله وبونضر بن شميل
روايتيدركه امام خليلدن نقل ايلمشدر (الربون) رانك فتحيله و(الاربان) و(الاربون) همزه‌لرك ضميله بيع
وشرا تقريرى ايچون بروجه پيشين ويريلان برمقدار اقچه‌يه دينوركه خلق پيع ويردم تعبير ايدرلر من بعدعقد
منفسخ اولمز عربون دخى بومعنايه‌در (الاربان) همزه‌نك كسريله برنسنه اشتراسنده ربون ويرمك معناسنه‌در
يقال اربنته اذا اعطيته ربونا (المرتبن) اسم فاعل بنيه‌سيله بريوكسك محلّ اوزره مرتفع اولان آدمه دينور ارتبان
ارتفاع معناسنه‌در (الربّان) رمّان وزننده اجأ نام جبل اركانندن برركن اسميدر وربّان كمى‌يى يوريدن آدمه دينور
يقال هوربّان السفينة وهومن يجريها * مترجم ديركه بوبحر قلزم اصطلاحيدركه بحرمز بورده شاب تعبير اولنان
جرنابت اولمغله آنده كمى يوريمك بغايت دشوار اولديغندن اول طاشلرى وكمينك يولنى كركى كبى بيلان آدمه ربّان
اطلاق ايدرلر هركمى‌يه برربّان آلورلر دائما اول كمينك قچنده اوتوروب درياده كوزه‌دوب طورر دومنجى آنك
اشارتنه تابع اولور يمينك وشمالك وعلى وجهك ديو اقتضاسنه كوره چاغرر دومنجى دخى مقتضاسى اوزره عمل
ايدر يوريسدن بشقه وجه مرقوم اوزره بركيمسه‌در نته‌كه مشهودمز اولمشدر * ومؤلف بونى ربّ ماده‌سنده
رئيس ملاّحين ايله تفسير ايلمكله تربيه واصلاحدن مأخوذ اولديغنى تلميح ايلمشيدى بوراده دخى ذكرى ظاهرا
اختلافه مبنيدركه ربون ماده‌سندن اولور زيرا مرقومى كيجى اجرت غاليه ايله استيجار ايدرلر (الترّبن) تفعل
وزننده ربانلق ايلمك معناسنه‌در يقال تربّن الرجل اذا صار ربّانا (الربّانية) رمّانيه وزننده بنى كلاب بن يربوع
جماعتنه مخصوص برصو آديدر (ربان) كتاب وزننده جرم قبيله‌سندن بررجل آديدر عربده بوندن غيرى
راء مهمله ايله بركيمسه يوقدر ماعداسى زاى معجمه ايله‌در (ربن) فتحتينله اسمادندر على بن ربن الطبرىّ كتاب الامثال
وسائر بعض مؤلفات صاحبيدر (اربونه) همزه‌نك ضميله مغربده بربلده‌در (الرابن) صاحب وزننده ران معناسنه‌در
موضع الرابن موضع الران ديمكدر نته‌كه رين ماده‌سنده ذكر اولنور (تراتقين) تاى فوقيه‌نك فتحيله بلاد عجمده
برقصبه اسميدركه كردر ايالتنك قاعده‌سيدر (الرتن) رانك فتحى وتانك سكونيله خميره ايچ ياغى قاتمق معناسنه‌در
يقال رتن الشحم بالعجين رتنا من الباب الاول اذا خلطه به (المرتنة) مكنسه وزننده و(المرتنة) معظمه وزننده
خميرى ايچ ياغيله پرورده صمونه دينور (الراتين) برنوع صمغ اسميدركه باقرجيلر وقزانجيلر قاب لحملدكده قوللنورلر
چام آغاجنك صمغى اوله‌جقدركه بنفسه منجمد اولوب لكن سيال اولور اكازفت رطب ديرلر ياخود صلب وسخت
اولور اكارجنه ديرلر وياطبخله منعقد اولور يونانيده اكافلقونيا وتركيده چام ساقزى ديرلر (رتن) فتحتينله ابن كربال
بن رتن البترندى ديدكارى كيمسه‌در اصحاب كرامدن دكلدر بلكه بركذاب شخصدركه التيوز تاريخندنصكره
هندستانده ظهور ايدوب اصحابدن اولمق اوزره ادّعا ايدوب وتصديق اولندى يعنى نيچه سبكمغزان دخى تصديق
ايلديلر ونيچه احاديث روايت ايلديكه مزبورك اصحاب اصحابندن مسموعمز اولدى مرقوم كوياكه اصحابدن قالوب
التيوزدن زياده معمر اولمشدر السنهٔ هنديان بيغزانده حالا بابارتن هندى ديو متداول اولان شخص بو اوله‌جقدر
وبترند باى موحدهٔ مكسوره وتاء فوقيهٔ ساكنه ايله هندستانده بربلده‌در بوراده بعض نسخه‌ده قيل ليس بصحابى
عنوانده مرسوم اولمغله اول رسمه نسخه‌لر غير معتبردر اصل نسخهٔ صحيحه‌لرده قيل لفظى يوقدر كلام بخصوصه
مؤلفكدر وبو ماده‌ده خيليجه استقراء اولندى * خلاصه‌سى مؤلف شخص مزبورى منكردر صحيح اصابه فى الاسماء
الصحابه نام كتابه وبالجمله موضوعاته وكتب سائره‌يه مراجعت اولندى ميزان نام كتابده دجاجله‌دن اولمق اوزره
مثبوتدر سيوطى وشهاب وصغانى وسائر اعلام دخى بوبابده متفقلردر زيرا آخر صحابه ابو الطفل رضى الله عنه
اولديغى جمله عندنده ثابتدر اول شخص دخى اصحابدن اوليدى كتب سير واحاديثده البته مرسوم اولورايدى
وجامى مرحومك نفحاتده بطريق الحكايه نقل ايدوب واحتمالو تعبيراتله بيانلرى احتجاجه بروجهله صالح اولميوب
وعلاء الدولهٔ سمنانى‌يه اولطرفدن واصل اولان وديعه قرنا بعد قرن اولمق محتملدركه تبابعه‌دن برينك مدينه‌ده
طرف رسالتپناهى‌يه بالتوصيه وديعه‌لرينك وصولى كبى برمعنا اولور وطراز المجالس نام كتابده شهاب معمر موصلى‌يى
دخى انكار وتزييف ايلمشدر والحاصل رتن ماده‌سنده دوران ايدن احاديث خالص موضوعدر اصلا اعتماد اولنميه

مطلب

وقيل نسخه‌سنه كوره‌ده بالجمله كلام مقول قائل اولمغله ينه مؤلّف طرفندن ادّعاء واقرار مسلمو بدر مولانا جامى
حضرتلرى زعم عنوانيله كذلك كانه وصل عبارتيله وعلاء الدولة السمنانى هذا المشط من امشاطه عليه السلام
وصل الى هذا الضعيف من صاحبه عليه السلام وهذه الخرقة وصلت من ابى الرضا رتن الى هذا الضعيف عبارتيله
رسم ايلكله بوكلاملرده مزبورك قضيهٔ صحبتنه قطعى دلالت اولمديغى بديهيدر وصاحب قاموسك بعض مرويّاتى
استماعى تقبلنى مستلزم دكلدر * والحاصل صاحب قاموسه تصديق اسنادى محض افترادر خصوصا صاحب
شريعت عليه الصلوة والسلام حضرتلرى آخر سال انتقاللرنده بعد صلوة العشاء الاخيره اصحاب كرامه توجيه
خطابله بيوردقلرى اشبو ﴿ ارأيتكم ليلتكم هذه فان على رأس مائة منها لا يبقى احد من المؤمنين ﴾ حديثى كذلك
﴿ مامن نفس منفوسة يأتى عليها مائة سنة وهى حية ﴾ حديثى موجبنجه اول كوندن حسابله يوز سنه‌يه قدر قرن مرقومدن
بر متنفس قالميه‌جغى مقرردر وغرائبدندر كه شخص مزبورى كتابلرنده ثبت ايدنلر اسامىٔ مختلفه ايله رسم ايتمشلر
كيمى رتن بن كريال وكيمى ابو الرضا كنيه‌سى ورتن اسمى وكيمى رتن لقب وساهول بن جلديو بن مهاد اسمى وكيمى
رتن بن ماهوك بن خليده اسميله وكيمى راتونا وكيمى نونداد اسميله يازمشلر خلاصه كتب سير وتواريخ واحاديثك برنده
بونك اسم ورسمى يوقدر وقالديكى ظنّ غالبم بودركه مزبور اسم بى مسمّا اولوب بعض دشمن دين ومذهب مكر
ودسيسه‌سيدر هذا ماظهر لنا فى هذا الباب (وادى راتونا) تاى مضمومه ايله مدينه ايله قبا بيننده بر واديدر (الرثان)
ثاى مثلثه ايله سحاب وزننده پيدرپى تقاطر ايدن يغمور قطراتنه دينوركه مابينلرى كاهجه ساكن ومنفصل اوله
يقال بمطر الرثان اى القطار المتتابعة من المطر بينهن سكون (المرثنة) معظمه وزننده و (المرثونة) رثان ياغمش
ارضه دينور يقال ارض مرثّنة ومرثونة اذا اصابها رثان (الترثن) تفعل وزننده خاتون قزلجه كبى يوزينه زعفران
سورنمك معناسنه‌در يقال ترثنت المرأة اذا طلت وجهها بغمرة (الارثعنان) عين مهمله ايله اقشعرار وزننده يغمور
ارالق ويرميوب عموم اوزره متصل وفراوان ياغمق معناسنه‌در يقال ارثعنّ المطر اذا ثبت وجاد وصاچ اشاغى‌يه
صارقمق معناسنه‌در يقال ارثعنّ الشعر اذا تسدّل وبر كيمسه سلپوكلنوب ضعف ورخاوت پيدا ايلمك معناسنه‌در
يقال ارثعنّ فلان اذا ضعف واسترخى (الرجون) قعود وزننده بر يرده مقيم اولمق معناسنه‌در يقال رجن بالمكان
رجونا من الباب الاوّل اذا اقام ودابه اوه آلشمق معناسنه‌در يقال رجنت الابل وغيرها ورجنت ورجنت رجونا
من الباب الاوّل والرابع والخامس اذا الفت يعنى البيوت وطوارى مرعايه صاليورميوب خانه‌ده حبس ايله كتر علف
يدرمك ياخود خانه‌ده اليقويوب علفله بسلمك معناسنه‌در يقال رجن دابته اذا حبسها واساء علفها او حبسها
فى المنزل على العلف وطوار كنديسى خانه‌ده بسلنور اولمق معناسنه‌در يقال رجنت الدابة رجونا من الباب الرابع
اذا احتبست فى المنزل على العلف واوتانمق معناسنه‌در يقال رجن فلانا اذا استحيى منه (الترجين) تفعيل وزننده
بودخى طوارى مرعايه صالميوب اوده بسلمك معناسنه‌در يقال رجّن الدابة اذا حبسها فى المنزل على العلف (الارتجان)
افتعال وزننده بر آدمك ايشى شوريده ونامنتظم اولمق معناسنه‌در معناى آتيدندر يقال ارتجن امرهم اذا اختلط
وكره ياغى صزدرلدقده صفوت بولميوب طوپ طوپ اوله‌رق فاسد وتباه اولمق معناسنه‌در يقال ارتجن الزبد اذا
طبخ فلم يصف وفسد وارتكم ومقيم اولمق معناسنه‌در يقال ارتجن بالمكان اذا اقام (الرجين) امير وزننده زهر
قاتله دينور يقال سقاه رجينا اى سمّا قاتلا (الرجينة) سفينه وزننده جماعت معناسنه‌در (المرجونة) قفه‌يه دينوركه
ايچنه نسنه قورلر تحريفله كوفه تعبير اولنان ظرفدر (رجّان) شداد وزننده نجد اولكه‌سنده بر وادى آديدر وفارس
مملكتنده بر بلده آديدر اكا ارّجان دخى ديرلر همزه وراء مشدده مفتوحتينله احمد بن الحسن واحمد بن ايوب وعبدالله
بن محمد بن شعيب وبرادرى احمد الرجانيون المحدثون اورادندر (رجينه) جهينه وزننده مغربده بر موضعدر
(الارجحنان) اقشعرار وزننده بر طرفه ميل ايدوب آغمق معناسنه‌در يقال ارجحن الشىء اذا مال واوينايوب حركته
كلمك معناسنه‌در يقال ارجحنّ الشىء اذا اهتزّ وبر نسنه بردن دوشمك معناسنه‌در يقال ارجحنّ الشىء اذا وقع بمرّة
ويردن سراب اوينايوب قالقيمق معناسنه‌در يقال ارجحنّ السراب اذا ارتفع (المرجحنّ) مطمئنّ وزننده آغر نسنه‌يه
دينور يقال جيش مرجحنّ اى ثقيل ويقال رحى مرجحنة اى ثقيلة (الارجعنان) ارجحنان وزننده وجميع معنالرنده
مرادفيدر (رخان) خاى معجمه ايله سحاب وزننده مرو قضاسنده بر قريه‌در حسن بن قاسم الرخانىّ المحدّث اورايه
منسوبدر (الاردن) رانك ضميله لباس يكننك ديبنه دينوركه قولتق طرفيدر جمعى اردان در يقال وسّع الخياط ردن
ثوبه اى اصل كمه (الارادان) همزه‌نك كسريله و (الترذين) تفعيل وزننده لباسه ردن ياپمق معناسنه‌در يقال اردن
القميص وردّنه اذا جعل له ردنا (المردن) محسن وزننده قرا كويه اطلاق اولنور يقال ليل مردن اى مظلم وبدرايجه‌لو

(متعفن)

متعفن نسنه یه دینور یقال عرق مردن ای منتن (المردن) منبر وزننده ایپلك اكیره جك ایكه دینور مغزل معناسنه (الردن) فتحتینله بر نسنه بوریشوب بوزلمك معناسنه در یقال ردن جلده ردنا من الباب الرابع اذا تقبض وتشنج وردن یكی طوغان ولد ایله چیقان اش وصوك تعبیر ایتدكلری نسنه یه دینور واكیرلمش ایپلكه دینور وخز دیدكلری قماشه دینوركه صوقیونك یوكندن نسج اولنور (الردن) رانك فتحیله سلاح قعشدیسنه دینور تقول سمعت ردن السلاح ای صوت وقعه بعضه علی بعض وتوتدرمك معناسنه در یقال ردن النار ردنا من الباب الثانی اذا دخنه ومتاعی بری بری اوزره استف ایلك معناسنه در یقال ردن المتاع اذا نضده (الرادن) صاحب وزننده زعفرانه دینور (الاردن) احمر وزننده خز دیدكلری قماشدن برچشید قماش آدیدر (الاردنّ) همزه نك ودالك ضمه لری ونونك تشدیدیله امز غنغه دینور تقول اخذنی اردن ثقیل ای نعاس بوراده وتشدید الدال نسخه سی غلطدر واردن شام اولكه سنده بر مملكت آدیدر عبادة بن نسی وحكم بن عبدالله وسائر بعض اعلام اورادندر (الرادنی) صاحبی وزننده صارمتق قرمزی نسنه یه دینور الماكبی یقال احمر رادنی اذا خالطت حمرته صفرة (ردین) زبیر وزننده بشر بن عمرو بن مرثدك فرسی آدیدر (الرودنة) دحرجه وزننده پك یورولوب بیتاب اولمق معناسنه در یقال رودن الرجل اذا اعیا (الارتدان) افتعال وزننده ایپلك اكیرمك ایچون ایلك ایدنمك معناسنه در یقال ارتدنت المرأة اذا اتخذت مردنا (المردون) اكلنمش نسنه یه دینور یقال غزل مردون ای موصول (ردینی) زبیریّ وزننده بر رجل اسمیدر * شارح دیركه رمح ردینی ردینه نام بر خاتونه نسبت اولنوركه زوجیله رماح تقویم ایدر ایدی (رذان) ذال معجمه ایله سحاب وزننده ایرانده نسا نام شهر قضاسنده بر قریه آدیدر (راذان) بر موضعدر (ابن راذان) عبدالله بن محمددركه قرّاء زمره سندندر وبو فرددر یعنی بو كنیه ده غیری یوقدر (الروذنة) رودنه وزننده ومرادفیدركه ذكر اولندی (الراذنات) ذالك كسریله شهرك رستاقلرینه دینور (الرزن) رانك فتحی وزای معجمه نك سكونیله شول یوكسك یره دینوركه او توراقلی وچقورسی اولمغله یغمور صویی اقیوب ایركیلور اوله جمعی رزون ورزان كلور كتاب وزننده (الرزن) رانك كسریله ناحیه وجانب معناسنه در (الرزنة) رانك كسریله صوایركیله جك یره دینور جمعی رزان در جبال كبی (الرزانة) كرامه وزننده اغر اولمق معناسنه در یقال رزن الشیء والرجل رزانة من الباب الخامس اذا وقر (الرزین) امیر وزننده آغر نسنه یه ووقار وتمكین صاحبی آدمه دینور مؤنثی رزان در سحاب وزننده ورزین اسمادندر (الرزن) وزن وزننده بر نسنه نك اغرلغنی بیلمك ایچون ال ایله یوقری قالدرمق معناسنه دركه ال طارتیسی تعبیر اولنور یقال رزنه رزنا من الباب الاول اذا رفعه لینظر ماثقله واقامت ایلمك معناسنه در یقال رزن بالمكان اذا اقام (الارزن) احمر وزننده بر شجر اسمیدركه پك سخت وصلب اولور بو شجر آجی بادم اغاجی اوله جقدر وارزن ارمینیه اولكه سنده بر بلده آدیدركه ارزن الرّوم دیمكله معروفدر حالا ارضروم دیدكلری بلده در محدثیندن عبدالله بن حدید الارزنیّ اكا منسوبدر كذلك ارمینیه ده بر شهر آخر اسمیدركه خلاط قربنده در وحالا خرابه در ودشت الارزن شیراز ایله كازرون بیننده بر عظیم اوه نك اسمیدر (الروزنة) جوهره وزننده پنجره یه دینور یقال فتح بالبیت روزنة ای كوة (الترزن) تفعل وزننده اظهار وقار ایلمك معناسنه در یقال ترزن الرجل اذا توقر (ارزنجان) همزهٔ مفتوحه ایله روم اولكه سنده بر بلده آدیدر حالا ارضروم سمتنده معموردر (ارزنان) همزه نك فتحیله اصفهان قضاسنده بر قریه در (الترازن) تفاعل وزننده ایكی نسنه بری برینه مقابل اولمق معناسنه در یقال الجبلان یترازنان ای یتناوحان (المرازنة) مفاعله وزننده دوستلق ایلمك معناسنه در ومنه یقال هو مرازنه ای مخالّه (الرسن) فتحتینله ایپه دینور حبل معناسنه وطوارك برونی اوزرینه چكوردكلری یولاره دینور جمعی ارسان وارسن كلور احبل وزننده * شارح دیركه فارسیده دخی رسن ایپه دینور توافق قبیلندن اولمق اغلبدر وبعضلر تعریبنه ذاهب اولدیلر (الرسن) رانك فتحیله طواره یولار قلمق معناسنه در یقال رسن الدابة رسنا من الباب الثانی والاول اذا جعل لها رسنا (الارسان) همزه نك كسریله رسن معناسنه در بعضلر دیدیكه رسن دابه یی ایپله باغلمق وارسان یولار قلمق معناسنه در یقال ارسن الدابة اذا جعل لها رسنا ویقال رسن الدابة اذا شدها برسن (المرسن) مجلس وزننده و(المرسن) مقعد وزننده برونه اطلاق اولنور یقال ما احسن مرسنه ومرسنه ای انفه (رسن) رانك فتحیله اسامیدندر رسن بن عمرو طی قبیله سی رجالندندر ورسن بن عامر ازد قبیله سندندر وحارث بن ابی رسن فتحتینله در (الارسان) همزه نك فتحیله درشت وصلب اولان ارضلره دینور (الراسن) یاسم وزننده لفظ فارسیدر عربیده قنس دیدكلری نباته دینوركه تركیده آندز دیدكلریدر نته كه قنس ماده سنده ذكر اولندی (رستن) جعفر وزننده حما ایله حمص بیننده بر بلده در محدثیندن عیسی بن سلیم الرستنی اورادندر (الراشن) شین معجمه ایله صاحب وزننده سفره ده كی طعامی سپوری اكل ایدر اولان اینهانه دینور یقال رجل راشن ای مقمّ بوراده

مقيم نسخه‌لرى غلطدر وشاكردلره ويريلان شربتلك تعبير ايتدكارى بخششه دينوركه فارسيده شاكردانه ديرلر
يقال اعطاه راشنا وهو مايرضخ لتلميذ الصانع وطال قاوغه دينور كاسه ليس معناسنه يقال هو راشن لهم اى طفيلى
وعبدالله بن محمد الراشنى الاديب حريرينك شاكردى ايدى (الرشن) رانك فتحيله و (الرشون) قعود وزننده
بركسه طفيلى اولمق معناسنه‌در يقال رشن فلان رشنا ورشونا من الباب الاول اذا تطفل وكلب باشنى قابه صوقوب
يلامق معناسنه‌در يقال رشن الكلب فى الاناء اذا ادخل رأسه فيه ورشن نهر وجدولدن صوآلاجق كدكه دينور
كذلك ليمانه دينور فتحتينله ده لغتدر (رشين) زبير وزننده جرجانده برقريه‌در اعلامدن ادريس بن ابراهيم
الرشينى الجرجانى آندندر (الروشن) جوهر وزننده پنجره‌يه دينور يقال فتح بالبيت روشنا اى كوة * شارح ديركه
روزن وروشن فارسيدن معربلردر (الرشون) صبور وزننده خانه‌ده محبوس اولميوب دائما اوتليوب كزن قيونلره
دينور يقال غنم رشون اى رتاع (الرصن) رانك فتحى وصادك سكونيله برنسنه‌يى اكمال واتمام ايلمك معناسنه‌در
يقال رصنه رصنا من الباب الاول اذا اكمله وسوكمك معناسنه‌در يقال رصنه بلسانه اذا شتمه (الارصان) همزه‌نك
كسريله برنسنه‌يى محكم واستوار ايلمك معناسنه‌در يقال ارصنه اذا احكمه (الرصانة) سلامه وزننده برنسنه محكم
واستوار اولمق معناسنه‌در يقال رصن الشئ رصانة من الباب الخامس اذا استحكم (الرصين) اميروزننده محكم
واستوار اولان نسنه‌يه دينور يقال شئ رصين اى محكم ويار وهمدمنك ايشنى كورمكه ساعى ومساعد اولان اهل
مرؤته دينور يقال هو رصين اى حفى بحاجة صاحبه ووجع ودرد والمى اولان آدمه دينور يقال هو رصين اى
موجع متألم ورصينا الفرس آت قسمنك ديزلرنده اولان سكرلرك كه پاچه‌سيله قوللرى بيننده پرمق مركبدر
اوجلرينه دينور (الترصين) تفعيل وزننده برنسنه‌يى وجه تحقيق اوزره بيلمك معناسنه‌در يقال رصن الشئ
معرفة اذا غلبه وقال فى الاساس تقول رصن لى هذا الخبر اى حققه (المرصون) نعل كسلمش ياتمغا اورلمش عضوه
دينور يقال ساعد مرصون اى موسوم (المرصن) منبروزننده داغلغى‌يه دينوركه انكله دوابه داغ وتمغا باصيلور
(ارصان) همزه‌نك فتحيله بلحارث بن كعب يوردنده برموضعدر (المرضون) ضاد معجمه ايله قالدرم طاشى كبى برى برينه
بناشدر يلوب صره صره ديزلمش بناء وساٸر نسنه‌يه دينور يقال شئ مرضون اى شبه منضود من حجارة
ونحوها يضم بعضها الى بعض فى بناء وغيره (الرطانة) سحابه وكتابه وزنلرنده عربى لساندن غيرى لسانله تكلم
ايلمك معناسنه‌در يقال رطن له رطانة من الباب الاول اذا تكلم بالعجمية (المراطنة) مفاعله وزننده بودخى
برآدمه عربيدن بشقه لسانله تكلم ايلمك معناسنه‌در يقال راطنه اذا كلمه بالعجمية (التراطن) تفاعل وزننده
عربيدن غيرى لسانله سويلشمك معناسنه‌در يقال تراطنوا اذا تكلموا بالعجمية (الرطينا) مصغر بنيه‌سى وطانك
تشديدى وبعضا تخفيفيله سوزه دينور يقال مارطيناك هذه اى ما كلامك نهايه‌ده كنايه ايله اولان وبعض كسه‌لر
بيننده خاصة مصنوع اولان سوزه دخى اطلاق اولنوركه ساٸرلر آنى فهم ايلمزلر (الرطانة) شداده وزننده و (الرطون)
صبور وزننده برى برينه يولداش اوله‌رق چوق اولوب وصاحبلرى يانلرنده كثرت اوزره اولان دوه‌لره دينور
برمحلدن متفرق دوه‌جيلر جمعيتله برسمته كيدركن استصحابلرنده اولان چوق دوه‌لر اوله‌جقدر (الرعشن) شين
معجمه ايله جعفر وزننده قورقق جبان معناسنه‌در نونى زائده‌در وجست وچابك دوه قوشنه ودوه‌يه دينور مؤنثى
رعشنه‌در ومراد قبيله‌سنه مخصوص برفرس آديدر (الرعشنة) بنو ابى بكر بن كلابدن شعبه اولان بنو عمرو بن
قريظ جماعتى يوردنده برصو آديدر ملك حمير اولان رعشن اسميله مسمادر (الارعن) احمروزننده نه سويلديكنى
بيلمزبون وصالق وچولپه آدمه دينور مؤنثى رعناءدر يقال رجل ارعن وامرأة رعناء اى الاهوج فى منطقه الاحمق
المسترخى * مؤلف بصاٸرده ديديكه بوماده اتف الجبل معناسنه اولان رعن لفظندن مأخوذدركه برطرفه ميل
وتعوجى اولور واشبو ﴿ لاتقولوا راعنا ﴾ آيت كريمه‌سنده كه راعنا لفظندن نهى متضمندر يهود طاٸفه‌سى
پيغمبر كزين عليه السلام حضرتلرينه احفظنا ديه‌جك يرده راعنا ديرلر ايديكه مراعاتدن امردر خبيثلر تلوين
خفى ايله اخفا ايده‌رك رعناء ديرلر ايديكه مرادلرى ارعنك تأنيثيله حاشا ازدراء وتهكم ايدى حق جل وعلا حبيبنى
صيانة اول ملعونلرك مرادلرنى اعلامله زجرونهى ايلدى وارعن شول عسكره دينوركه طاغك برونى كبى برسمته
طوغرى طاشقين فضله‌سى اوله يقال جيش ارعن اى له فضول (الرعونة) عمومه وزننده و (الرعن) فتحتينله
برآدم بون وصالق وچولپه اولمق معناسنه‌در يقال رعن الرجل ورعن ورعن رعونة ورعنا من الباب الاول
والرابع والخامس اذا كان ارعن (ماارعنه) فعل تعجبدر نعجب چولپه واحمق آدمدر ديمكدر (الرعن) رانك
فتحيله كونش دماغه تاثير ايلمكله آدم سست اولوب بايلمق معناسنه‌در يقال رعنته الشمس رعنا من الباب الاول

اذا آلمت دماغه فاسترخى لذلك وغشى عليه ورعن طاغك ايلرى يسندن برون كبى چيقان سيورى يه دينور جمعى رعون
ورعان كلور رانك كسريله واوزون اوزادى طاغه دينور وحجازده بر موضع آديدر وبحرينده بر موضع آديدر
وطريق حجاج بصره ده حفر ابى موسى قربنده بر موضع آديدر ﴿ذورعين﴾ زبيروزننده حمير ملوكندن برينك لقبيدر
ورعين ملك مز بورك بنا كردهسى بر حصن ياخود اول حصنك محلى اولان طاغك آديدر ويمنده بر ناحيه اسميدر
﴿الرعين﴾ اميروزننده رعيل معناسنه دركه بر مقدارجه آت سورى يسنه دينور ﴿الرعون﴾ صبور وزننده سخت
وشديد نسنه يه دينور يقال شئ رعون اى شديد وكيجه نك قرا كولغنه دينور يقال خرجوا فى رعون الليل اى فى ظلمته
وبر يرده قرار ايلمز اولان كثير الحركه آدمه دينور يقال رجل رعون اى كثير الحركة ﴿رعنّ﴾ رانك وعينك ونون
مشـدده نك فتحيله حرف ترجى اولان لعلّ كلمه سندن لغتدر يقال رعنّ زيدا قائم اى لعل زيدا ﴿الرعناء﴾ حمراء
وزننده ارعن كلمه سنك مؤنثيدر بون وكوشك وصالق خاتونه دينور يقال امرأة رعناء اى هو جاء فى منطقه حمقاء
مسترخية لسان شعراده محبوبه يى رعنا ايله توصيف اسـترخادن ناشى نهال تازه كبى تمايلى اعتباريله در ورعناء
بصره شهرينك لقبيدر طاغك انفنه تشبيها زيرا جزيرة العربدن اوته يه ياخود عراقدن برويه تقدّم ايلمشـدر
وطائفده بر درلو اوزم اسميدر ﴿الرغن﴾ رانك فتحى وغين معجمه نك سكونيله برسوزى ديكليوب قبول ايلمك
معناسنه دركه سوز اسلمك تعبير اولنور يقال رغن اليه رغنا من الباب الثالث اذا اصغى اليه قابلا وصفا وحضور ايله
ييوب ايچمك معناسـنه در يقال فلان يرغن اى يأكل ويشرب فى نعمة وطمع ايلمك معناسـنه در يقال رغن فيه
اذا طمع ﴿الارغان﴾ همزه نك كسريله بودخى سوز اسلمك معناسنه در يقال ارغن اليه بمعنى رغن وبر آدمى طمعه
دوشورمك معناسنه در يقال ارغنه اذا اطمعه وبر ايشى قولايلق معناسنه در يقال ارغن الامر اذا هوّنه ﴿الرغنه﴾
تمره وزننده يوريمسى آسان دوز وملايم يره دينور يقال ارض رغنة اى سهلة ﴿رغنّ﴾ رانك وغينك ونون مشدده نك
فتحيله رعنّ كبى لعلّ لفظنده لغتدركه حرف ترجيدر يقـال رغنك تكرمنى اى لعلك ﴿مرغينان﴾ ميمك فتحى
وغينك كسريله ماوراء النهرده بر بلده در صاحب هدايه امام على بن محمد المرغينانى اندندر ﴿الرفن﴾ رانك فتحى
وفانك سـكونيله يمورطه يه دينور بيض معناسـنه * شارح ديركه بو نسخه لر غلطدر صواب اولان نبض اولمقدر
نون مفتوحه وباء ساكنه ايله ﴿الرفنّ﴾ خدبّ وزننده اوزون قويرقلى آته دينور يقال فرس رفنّ اى الطويل الذنب
﴿الرافنة﴾ پك طاشقين ناز وشيوه ايله خرامان اولان نكاره دينور يقال امرأة رافنة اى متبخترة فى بطر ﴿الرفان﴾ كتاب
وزننده خرده قطره لو يغموره دينور يقال امطر السحاب رفانا اى رذاذا ﴿الرفانينة﴾ طمانينه وزننده پك خوش
ديرلكه دينور يقال هو فى رفانينة اى فى غضارة العيش ﴿الارفينان﴾ اطمينان وزننده بركسـه توحشله قاچوب
كتدكدنصكره سكونت وآرام بولمق معناسـنه در يقال ارفأنّ الرجل اذا نفر ثمّ سكن وسـست وضعيف
اولمق معناسـنه در يقال ارفأنّ الرجل اذا ضعف واسـترخى وبر آدمك اويكه سى صاوشمق معناسنه در يقال
ارفأنّ غضبه اذا زال ﴿الرفهنية﴾ بلهنيه وزننده وسعت عيش ورفاه وحضور معناسـنه در يقال هو فى رفهنية
اى سعة العيش ورفاغية ﴿الرقون﴾ قافله صبور وزننده و﴿الرقان﴾ كتاب وزننده ﴿الارقان﴾ همزهٔ مكسوره ايله
قنه يه دينور حناء معناسـنه وزعفرانه دينور ﴿الترقن﴾ تفعل وزننده خاتون قنه ياقمق كذلك زعفران سورنمك
معنالرينه در يقال ترقنت المرأة اذا اختضبت بالرقون اى الحناء والزعفران ﴿الارقان﴾ همزه نك كسريله صاچه
وصقاله قنه ياقمق ياخود زعفران سورمك معناسنه در يقال ارقن لحيته اذا خضبها بالرقون وطعامى ياغه قاندرمق
معناسـنه در يقال ارقن الطعـام اذا اروّاه بالدسم وزعفران سورنمك معناسنه در يقـال ارقن الرجل اذا تضمخ
بالزعفران ﴿الترقين﴾ تفعيل وزننده بودخى صاچه ياصقاله قنه ياقمق وزعفران سورمك معناسـنه در يقال رقن
لحيته اذا خضبها بالرقون وقماش مقوله سى نسنه يه نشان قومق معناسـنه در يقال رقنه بمعنى رقمه وكتابتده
سطرلرى صيق صيق يازمق معناسنه در يقال رقن الكتاب اذا قارب بين سطوره ويازويه متبين اولمق ايچون
نقطه وحركه وضع ايلمك معناسنه در يقال رقّن الخطّ اذا نقطه واعجمه ويازويى كوزل ومزين يازمق معناسنه در
يقال رقّن الكتاب اذا حسنه وزينه وحساب دفترنده بعض محلى قاره لمق معناسنه درتاكه اول صحيفه مسوده اولوب
مبيضه اولمديغى معلوم اوله اسامى رسيد ايلمك كبى نته كه ترقيم بو معنايه در حالا اقلامده قيدنى ترقين ايلمك تعبيرى
بو معنـادندر وبو خضاب معناسـندن مأخوذدر يقال رقّن موضعا فى الحسـاب اذا سوّده لئلا يتوهّم انه بيض
﴿المرقون﴾ مرقوم وزننده ومرادفيدر يقال كتاب مرقون اى مرقوم ﴿الرقين﴾ امير وزننده اقچه يه اطلاق اولنور
تقول اعطانى رقينا كثيرا اى درهما ﴿الراقنة﴾ بشره سى رنكين ودلبر خاتونه دينور يقال امرأة راقنة اى الحسنة

اللون و دائما قنه یاقنور اولان خاتونه دینور یقال امرأة راقنة ای مختضبة ﴿الرقن﴾ فتحتینله خاصة قرتال یمورطه سنه دینور ﴿الارتقان﴾ افتعال وزننده زعفران سورنمك معناسنه در یقال ارتقن فلان اذا تضمخ بالزعفران ﴿الركون﴾ قعود وزننده برنسنه یه صمیمی میل ایلمك معناسنه در یقال رکن الیه و رکن رکونا من الباب الاول والرابع والثالث اذامال الیه و سکن * شارح دیرکه باب ثالث تداخل لغتین بابندندر یاخود شاذدر ﴿الرکن﴾ رانك ضمیله برنسنه نك بك قوی و محکم اولان جانبنه و کوشه و ضلعنه دینور یقال ظهره فی رکن وهو الجانب الاقوی و یمامه ده برموضع آدیدر و امر عظیم معناسنه در و مدار قوت اولان نسنه یه اطلاق اولنور ملك و مال و عسکر و متعلقات کبی یقال له رکن شدید وهو مایقوی به من ملك و جند و عز و منعه و حشم و شوکته اطلاق اولنور یقال له رکن ای عز و منعة ﴿الرکن﴾ رانك فتحیله و ﴿والرکین﴾ زبیر وزننده پك ایری فاره یه دینور ﴿الترکن﴾ تفعل وزننده برآدم قوت و شدت بولمق معناسنه در یقال ترکن الرجل اذا اشتد و وقار و تمکین پیدا ایلمك معناسنه در یقال ترکن فلان اذا توقر ﴿المرکن﴾ منبر وزننده معروف قابه دینورکه لکن تعبیر اولنان قابدر تغاره دخی دینور ﴿الرکین﴾ امیر وزننده هر جانبی عالی و سربلند اولان طاغه دینور یقال جبل رکین ای العالی الارکان و وقار و تمکین صاحبی آدمه دینور یقال رجل رکین ای رزین ﴿الرکانة﴾ سلامه وزننده و ﴿الرکانیة﴾ رفاهیه وزننده و ﴿الرکونة﴾ عمومه وزننده وقار و تمکین صاحبی اولمق معناسنه در یقال رکن الرجل رکانة و رکانیة و رکونة من الباب الخامس اذا رزن و وقر ﴿الارکون﴾ اسلوب وزننده ذیشان اولان بوی بکنه و کوی اغاسنه دینور ﴿رکانه﴾ ثمامه وزننده ابن عبد یزیددرکه صحابیدر بغایت زورمند ایدی نبی اکرم علیه السلام حضرتلری انکله مصارعه ایدوب ایکی دفعه غالب اولدیلر و رکانة المصری الکندی که پدری نامعلومدر صحبتنده اختلاف اولندی ﴿رکان﴾ غراب وزننده و ﴿رکین﴾ زبیر وزننده اسامیدندر ﴿الرمان﴾ زنار وزننده فواکهدن ناره دینورکه معروفدر مفردی رمانه در اوچ نوع اولور طتلو و اکشی و مز اولورکه طتلو ایله اکشی بیننده اولور میخوش و لوفان تعبیر اولنور طتلوسی طبیعتی و سعالی ملیندر و اکشی نوعی علی العکس درولوفان نوعی التهاب معده یه و وجع فؤاده نافعدر و نارك الماکبی التی کونه طعمی و اردر و رقت و لطافتندن و سرعت انحلالندن فی ذاته بغایت ممدوح میوه در * شارح دیرکه بعضلر نونك اصلیه اولمسنه ذاهب اولدیکه وزنی فعال اولور لکن مأخذنی بیان ایلمدیلر و امام خلیل نونك زیاده سنه ذاهب اولدیکه رم ماده سندندر جمع معناسنه درو وزنی فعلال در ﴿رمان السعالی﴾ سینك فتحیله آق خشخاشه دینور یاخود داندن برقسمدر ﴿رمان الانهار﴾ هیوفاریقون دیدکاری دارونك نوع کبیرینه دینور ترکیده قلج اوتی و یاره اوتی و قیون قران دیدکاری نباتدرکه هوفاریقون دخی دیرلر ﴿الرمانتان﴾ هجر قربنده برموضع آدیدر ﴿قصر الرمان﴾ واسط شهرنده برموضعدر محدثیندن ابوهاشم یحیی بن دینار و علی بن عیسی النحوی و صدقه و حسن بن منصور و عبدالکریم بن محمد و طلحة بن عبدالسلام و محمد بن ابراهیم الرمانیون اورایه منسوبلردر ﴿المرمنة﴾ مرحله وزننده نارلغه دینور ﴿رمان﴾ شداد وزننده ابن کعبدرکه مدحج قبیله سندندر و رمان بن معاویه سکون قبیله سندندر و رمان طی قبیله سی دیارنده برطاغك آدیدر ﴿ارمینیه﴾ همزه نك کسری و یای اخیره نك تخفیفی و قلیلا تشدیدیله روم اولکه سنده برمملکت آدیدر یاخود درت اقلیمدن یعنی اولکه دن عبارتدر یاخود بری برینه متصل درت مملکتدرکه هر برینه ارمینیه دیرلر نسبتنده ارمنی دینور همزه نك و میمك فتحیله که تغییر نسب قبیلندندر کتب جغرافیا بیانلری اوزره ارمینیه جد قدیملر اولان ارمن بن لیطی بن یونانه منسوبلردر و ارمن ولایتی ایکی قسمدر صغری و کبری و ارمینیۀ صغری آدنه و مرعش ایالتندن عبارتدر و کبری وان و قارص و ارضروم ایالتلرندن کنایتدر ﴿رومین﴾ رانك ضمیله و ﴿رامین﴾ حامیم وزننده اسامیدندر عبدالوهاب بن محمد بن رومین شیخ ابواسحق الشیرازی شیخیدر و حسن بن الحسین بن رامین فقهادندر ﴿الارمعنان﴾ اطمینان وزننده کوز یاشی اقق معناسنه در یقال ارمعن دمعه اذا سال ﴿الرنة﴾ رانك و نون مشدده نك فتحیله سسه دینور تقول سمعت له رنة ای صوتا ﴿الرنین﴾ انین وزننده حیقرمق معناسنه در یقال رن الرجل رنینا من الباب الثانی اذا صاح و برآدمك سوزینه قولاق طتوب دیکلمك معناسنه در یقال رن الیه اذا اصغی و یای چکره مك معناسنه در یقال رنت القوس اذا صوتت * شارح دیرکه معنای اخیر افعال بابندن اولمق اصوبدر ﴿الارنان﴾ همزه نك کسریله رنین ایله ایکی معناده مرادفدر یقال ارن الرجل اذا صاح و ارن الیه اذا اصغی ﴿الرنی﴾ رانك ضمی و الفك قصریله ربی وزننده مطلقا مخلوق قسمنه اطلاق اولنور تقول مادری هو من ای الرنی ای الخلق و رنی ماه جمادی الاخره نك اسم قدیمیدر ﴿المرنة﴾ اسم فاعل عنوانیله و ﴿المرنان﴾ محراب وزننده یایه اطلاق اولنور ﴿الرنن﴾ فتحتینله برجانور جکدرکه قیش موسمنده صوایچره آوازایدر ﴿رنان﴾ غراب وزننده اصفهان قضاسنده برقریه در احمد بن محمد بن احمد بن هالة المقری

اورادندر (رنجان) سلمان وزننده مغربده بربلده‌در جیم بابنده دخی ذکر اولندی (الرون) عون وزننده ترلاده دونم باشنه دینور (الرون) رانك ضمیله قاتیلق شدّت معناسنه‌در جمعی رؤون‌در یقال فیه رون ای شدّة (الرونة) رای مضمومه ایله برنسنه‌نك کوم اولان برینه دینور دریا انکینی کبی یقال رونة الشیٔ ای معظمه (الارونان) همزه‌نك و واوك فتحیله سسه دینور صوت معناسنه و شدید و دشوار اولان کونه دینور یقال یوم ارونان منعوتا و مضافا ای صعب و سهولتلو و حضورلو راحتلو کونه دیمکله ضدّ اولور یقال یوم ارونان ای سهل و لیلة ارونانة فیهما (راون) هاجر وزننده طخارستان مملکتنده بربلده‌در (المرون) مقول وزننده مغلوب و مقهور معناسنه‌در هو مرون به ای مغلوب مقهور (روین) زبیر وزننده اسماءندر محمد بن روین شعبه‌دن تحدیث ایلدی (راوان) جازده برقریه یاخود بر وادی اسمیدر (ریون) دیدن وزننده ارباع قضای نیسابوردن برربعك اسمیدر (الرهن) رانك فتحی و هانك سکونیله برکسه‌دن استدانه یاخود استعاره اولنان نسنه‌نك برینه وضع اولنان شیئه دینورکه فارسیده کرو و ترکیده طوتو تعبیر اولنور و بو فی الاصل مصدر در جمعی رهان و رهون و رهن کلور ضمتینله و رهین کلور عبد و عبید کبی تقول استدنت منه و وضعت کتابی رهنا و هو ما وضع عندالناس لینوب مناب ما اخذ منه و رهن مصدرا مستعمل اولورکه اصلی اوزره در برآدمك یانه برنسنه‌یی طوتو قومق معناسنه‌در یقال رهنه الشیٔ و رهن عنده الشیٔ رهنا من الباب الثالث اذا جعله رهنا و حبس ایلمك معناسنه‌در تقول رهنته لسانی ای حبسته و لایقال ارهنته بالهمزة کویاکه لسانمی اول کسه‌یه رهن ایلمشدرکه مراد آندن کفّ لسان ایتمکدر و ثابت و پایدار اولمق معناسنه‌در یقال رهن بالمکان اذا ثبت و دائم اولمق معناسنه در یقال رهن الشیٔ اذا دام و دائم قلمق معناسنه‌در یقال رهنه اذا ادامه (الارهان) همزه‌نك کسریله بودخی برنسنه‌یی برکسه یانه رهن قومق معناسنه‌در ارهنه الشیٔ اذا جعله رهنا عنده و ضعیف و زبون قلمق معناسنه‌در یقال ارهنه اذا اضعفه و برنسنه‌نك بهاسنی پیشین ویرمك معناسنه‌در یقال ارهنه اذا اسلفه و برمتاعك بهاسنی آرتروب آغر بهایه چیقارمق معناسنه‌در یقال ارهن فی السلعة اذا غالی بها و دائم قلمق معناسنه‌در یقال ارهن الطعام لهم و کذا الشراب و المال اذا ادامه و جنازه‌یی قبره قومق معناسنه مستعملدر یقال ارهن المیت القبر اذا ضمنه ایاه و برآدمه رهن قومق ایچون برنسنه ویرمك معناسنه‌در یقال ارهن فلانا ثوبا اذا دفعه الیه لیرهنه و مباحثه‌ده اوکدل قومق معناسنه‌در یقال ارهن ولده بی ای اخطرهم به خطرا بوراده ولدواوك ضمیله‌در (الارتهان) افتعال وزننده برکسه‌دن برنسنه‌یی رهن طریقله آلمق معناسنه‌در یقال ارتهن الشیٔ منه اذا اخذه رهنا (الرهین) امیر وزننده و (المرتهن) اسم مفعول بنیه‌سیله برنسنه مقابلی آلیقونیلان شیئه دینور (المراهنة) مقاتله وزننده و (الرهان) قتال وزننده برکسه ایله برماده ضمننده بحث ایدوب اوکدل قومق معناسنه‌در یقال راهنه مراهنة و رهانا اذا خاطره و اوکدل ایله آت یارشمق معناسنه‌در یقال راهنه علی الخیل اذا سابقه و یقال سبق یوم الرهان (الراهن) حاضر و آماده معناسنه‌در یقال هو راهن ای معدّ و زبون و مهزول معناسنه‌در یقال صار راهنا ای مهزولا (الرهون) قعود وزننده مهزول اولمق معناسنه‌در یقال رهن الرجل رهونا من الباب الثالث اذا صار راهنا (الراهنة) آت قسمنك کوبکی دائره‌سنك یوره‌سنه دینور (الراهون) هندستانده برطاغدرکه مهبط آدم علیه السلامدر سرندیب جزیره سنده‌در (رهنان) سلمان وزننده برموضعدر (رهنان) عثمان وزننده برموضعدر (رهنه) غرفه وزننده کرمان قضاسنده برقریه‌در (رهین) امیر وزننده حارث بن علقمه‌نك لقبیدر و نضر بن الرهین اتباع تابعیندندر (الرهن) رانك کسریله مالی کرکی کبی کوروب کوزدوب تیمار و رعایتنده اهتمام ایدن آدمه دینور یقال هو رهن ماله ای ازاؤه (رهینه) سفینه وزننده برموضعدر و رهین کلمه‌سنك مؤنثیدر مرهونه معناسنه جمعی رهاین‌در (الارهون) اسلوب وزننده حائض قیزه دینور یقال جاریة ارهون ای حائض (الرهدن) رانك حرکات ثلاثی و دالك فتحیله سرچه‌یه شبیه برقوشدرکه مکهٔ مکرّمه‌یه مخصوصدر رهدنه و رهدنه دخی دینور طرطبه وزننده و رهدون دینور زنبور وزننده جمعی رهادن کلور و رهدن قورقق آدمه و احمق آدمه اطلاق اولنور (الرهدنة) دحرجه وزننده برایشده آغر دپرنوب کیجکمك معناسنه‌در یقال رهدن الرجل اذا ابطأ و یوریمکده بری اوته چوریئوب اویالنمق معناسنه‌در یقال رهدن فی المشی اذا استدار فیه و برنسنه‌یه طوتلمق معناسنه‌در یقال رهدن الرجل اذا احتبس (الرهدون) زنبور وزننده رهدن دیدیکی قوشه دینور و یلانجی‌یه دینور یقال رجل رهدون ای کذّاب (الرین) زین وزننده برنسنه اوزره چوکوب کرکی کبی باصوب قابلیان کیر و پاسه دینور یقال غلب علیه الرین ای الطبع و الدنس و رین و ریون قعود وزننده قلبی کناه و قسوت باصمق معناسنه مستعملدر یقال ران ذنبه علی قلبه یرین

رينا وريونا اذا غلب عليه بومناسبتله مطلقا غالب اولمق معناسنه‌ده مستعملدر يقال رانك الشئ وران عليك
اى غلبك وكوكل بولانوب غثيان كلمك معناسنه‌در يقال رانت النفس اذا خبثت وغثت وخروج وخلاصى
قدرتدن خارج بوروطه وثقلته دوشمك معناسنه‌در يقال رين به على المجهول اذا وقع فيما لايستطيع الخروج منه
﴿الارانة﴾ اقامه وزننده قومك حيوانلرى قيرلمق معناسنه‌در يقال اران القوم اذا هلكت ماشيتهم ﴿المرينون﴾
ميمك ضميله حيوانلرى قيرلمش قوم وجماعته دينور ﴿رايان﴾ حجازده وهمدان قضاسنده برقريه واعلم قضاسنده
برقريه آدلريدر ﴿الرينة﴾ تمره وزننده خمره اطلاق اولنور عقله غالب اولديغيچون جمعى رينات كلور ﴿الران﴾
حال وزننده جزمه كبى براياق قابيدر لكن بونك طبانى اولمز وجزمه‌دن اوزون اولور * شارحك تحقيقنه كوره
فارسيدن مأخوذدركه بوطلق وپوطور تعبير ايتدكلريدركه بالدره چكيلور وران اذربيجان اولكه‌سيله همسنور
برايالت آيدر وبواران ديدكلرندن بشقه‌در ابو الفضل احمد بن الحسن ووليد بن كثير الرانيّان اورايه منسوبلردر
﴿رويان﴾ رانك ضميله طبرستانده بربلده‌در بحر المذهب وسائر مؤلفات صاحبى امام ابو المحاسن عبد الواحد
بن اسمعيل الرويانى اكا منسوبدر ورى شهرنده برمحله وحلب قضاسنده برقريه آديدر تجز بعونه تعالى

فصل الزاى

﴿الزؤان﴾ زايك حركات ثلاثيله قره‌موق تعبير اولنان سياهجه دانه‌دركه بغدايه قارشور
وبوبغداى آزنتيسيدر دلوجه‌دن بشقه‌در ﴿الزئنىّ﴾ زايك كسريله بوجو وفنو تعبير اولنان اياقلرى قصه وخرده
كوپكه دينور برنوعنه‌ده ماصتى تعبير ايدرلر ﴿الازأنىّ﴾ احمرىّ وزننده و﴿اليزأنىّ﴾ يعملىّ وزننده يزنى كلمه‌سنده
لغتدركه يزن ديدكلرى محله منسوب مزراق ديمكدر يقال رمح ازأنىّ ويزأنىّ اى يزنىّ ﴿الزبن﴾ غبن وزننده اوته قاقق
دفع معناسنه‌در يقال زبنه زبنا من الباب الثانى اذا دفعه ويمشى هنوز اغاجنده ايكن مثلا براولچك ياخود
ايكى وزياده اولچك يمش مقابلى صاتمق معناسنه‌در يقال زبن الثمر اذا باعه على شجر بثمر كيلا وزبن شول خانه‌يه
دينوركه بيوت سائره‌دن آلارغه‌ده اوله كوياكه مدفوعدر يقال بيت زبن اى متنحّ عن البيوت ﴿الزبن﴾ زايك
كسريله كركلو وحاجت معناسنه‌در يقال اخذ زبنه من المال اى حاجته ﴿الزبن﴾ فتحتينله شول بزه دينوركه
اوطه‌نك ياخود چادرك بچيى اوزره اوله حجله ديدكلرى سراپردهٔ زفاف كبى وناحيه معناسنه‌در يقال قعد فى زبن
اى فى ناحية ﴿الزبنّ﴾ عتلّ وزننده شديد الدفع انسان وحيوانه دينور يقال رجل وبعير زبن اى شديد الدفع
﴿الزبون﴾ صبور وزننده دائما سوديني صاغانى تپه ايله دفع ايدن ناقه‌يه دينور يقال ناقة زبون اى دفوع وحرب
زبون شول جنكه واوغراشه اطلاق اولنوركه بغايت وفرت وازدحام اوزره اولمغله عسكر برى برينى برى اوته
دفع ايدر اوله يقال حرب زبون اذا كانت يدفع بعض الجيش بعضا كثرة * مترجم حقير ديركه اهل ادبك خطاب زبون
تعبيرلريدركه بومعنادندركه مطلقا خطاب شانندن اولان كسه‌يه برصيغهٔ مخاطبه ايله خطابدن عبارتدركه
ميدانه خطاب ايلمك تعبير اولنور صيغه خاص ومخاطب عامدر مثلا اشبو * فى عسكر حين تلقاه وفى حشم *
مصراعنده واقع خطاب كبى كذلك لسانمزده پك ضعيف وناتوانه زبون تعبيرى دخى بوندن مأخوذدر كوياكه
كمال ضعفندن ناشى رغبتدن مدفوع اولور انتهى * وزبون شاشقين وغبىّ ونادان آدمه دينور وبومولّددر يقال
رجل زبون اى غبىّ خريف وشول قيويه دينوركه كنارنده صوچكن كسه‌نك طوره‌جق طاشى كيروجه اوله
﴿الزبنة﴾ حزقه وزننده ناقه‌نك اياغنه اطلاق اولنور سود صغانى آنكله دفع ايلديكيچون يقال زبنته بزبنتها
اى برجليها ﴿المزابنة﴾ مفاعله وزننده مدافعه معناسنه‌در يقال زابنه اذا دافعه واغاجنده اولان تازه خرمايى
برآدمه برمقدار خرمايه مقابل بيع ايلمك معناسنه‌در يقال نهى عن المزابنة وهى بيع الرطب فى رؤس النخل بالتمر
وبوندن نهى صادر اولدى زيرا غبن وجهالتى متضمّن اولمغله مخاصمه ومدافعه‌يه مؤدى اولور وامام مالك
عندنده بيع مزابنه مطلقا كيلى ياعددى ياخود وزنى نامعلوم اولان نسنه‌يى اورانمدن شوقدر مكيل ياشوقدر
معدود ياموزون نسنه‌يه صاتمقدن عبارتدر مثلا كيلسز بركومه حنطه‌يى اون كيله حنطه‌يه صاتمق كبى ياخود
معلوم اولان نسنه‌يى ينه جنسندن مجهول اولان نسنه‌يه صاتمقدن عبارتدر مثلا اون كيل بغدايى برآدمك كيلى
نامعلوم بركومه بغداينه صاتمق كبى ياخود مجهولى ينه جنسندن اولان مجهوله صاتمقدن عبارتدر وعند البعض
مزابنه بيع مغابنه‌دن عبارتدركه غبن جائز اولميان جنسده برى برينى الداتمق وجهيله اولان بازارلقدر جمله‌سنده
دفع معناسندن مأخوذدر ﴿الزابنة﴾ بعض دره‌لرده اولان شول تپه‌يه وبايره دينوركه دره‌نك اوكنه كلمكله آندن
برسمته مندفع ومنحرف اولنور ﴿الزبنية﴾ زانك كسريله هبريه وزننده انس وجنّ طائفه‌سنك متمرّداولانه دينور
يقال هو زبنية اى متمرّد من الجنّ او الانس وياوز وشديد شخصه دينور وضابط وسرهنك مقوله‌سنه دينور

مطلب

(شرطى)

شرطی معناسنه حالا سکبان باشی و بوستانجی باشی و عسس باشی و تفکجی باشی و سائرلری کبی جمعی زبانیه کلور
علی قول مفردی زبنیّ در زاyك کسری و یانك تشدیدیله زبانیهٔ ملائکه بو معنادندر اهل جهنمی جهنمه دفع
ایتدکلری‌ایچون ﴿الزبّین﴾ سکّین وزننده پك سرعتله بول و غائطی دفع ایدن کمسه‌یه دینور یاخود زوراکی صقنوب
حبس ایدر اولان کمسه‌یه دینور یقال رجل زبّین ای مدافع الاخبثین او ممسکهما علی کره ﴿الزبانیان﴾ تثنیه بنیه‌سیله‌که
زبانی مفردیدر حباری وزننده عقربك قویرغنده اولان چتاله دینورکه آنکله لدغ ایدر یقال ضربت العقرب
بزباناها و هی قرناها و زبانی منازل قمردن برمنزل اسمیدرکه عقرب صورتنك قویرغنده واقع ایکی پارلاق
کوکبدن عبارتدر قویرق اعتباریله مفرد اطلاق ایلدیلر ﴿الزبّونة﴾ زانك فتحی و ضمی و بانك تشدیدیله بیونه
اطلاق اولنور عنق معناسنه ﴿بنو زبینه﴾ سفینه وزننده برجماعتدر نسبتنده زبانی دینور تخفیفله غیرقیاس
اوزره زیرا قیاس اولان زبنی دیمکدر و ابو الزبان الزبانی که سحاب وزننده‌در محدّثدر و زبان بن مرّه
ازد قبیله‌سی رجالندندر و زبان ابن امرء القیس‌در ﴿زبّان﴾ شدّاد وزننده ابو عمرو بن العلاء المازنیّ النحویّ
اللغوی لقبیدر و زبان بن قائد و محمد بن زبّان بن حبیب و احمد بن سلیمان بن زبّان روات‌دندر ﴿الانزبان﴾ انفعال
وزننده الارغه اولمق معناسنه‌در یقال انزبنوا اذا تنحوا ﴿الزبن﴾ کتف وزننده شدید الدفع شخصه دینور
﴿زبران﴾ فتحاتله زبر ماده‌سنده ذکر اولندی که برقریه‌در ﴿الزجنة﴾ تمره وزننده برسوزه دینور تقول
ماسمعت له زجنة ای کلمة ونبسة ﴿الزحن﴾ زانك فتحی و حای مهمله‌نك سکونیله کیجکمك معناسنه‌در
یقال زحن الرجل زحنا من الباب الثالث اذا ابطأ و برکسه‌یی یرندن ایروب برطرف ایلمك معناسنه‌در یقال
زحن فلانا عن المکان اذا ازاله ﴿التزحن﴾ تفعل وزننده بودخی اکلنوب کیجکمك معناسنه‌در یقال
تزحّن الرجل اذا ابطأ و برنسنه‌یی خوشلنمیه‌رق زوراکی ایشلمك معناسنه‌در یقال تزحّن الشراب و علیه
اذا تکاره علیه بلا شهوة ﴿الزحّنة﴾ زجه وزننده شدید اسی‌یه دینور تقول یومنا هذا زحنة ای حرّ شدید
و بارخانه‌لریله و جملهٔ حدم و حشملریله کاربانه دینور یقال جاءت زحنة عظیمة و هی القافلة بثقلها و تباعها
﴿الزحنة﴾ غرفه وزننده دره‌نك بورغاج یرینه دینور و زحنة بن عبدالله شول کمسه‌درکه مرج الرهط وقعه‌سنده
ضحاك بن قیسی قتل ایلدی ﴿الزحنة﴾ همزه وزننده بودور عورته دینورکه تته که مذکرنده زحن دینور
صرد وزننده ﴿الزیحنّة﴾ زانك و حانك و نون مشدده‌نك فتحیله سیفنه وزننده مصلحت کورمکده آغر حرکت
ایدوب اویالنور و اظهار کسل ایدر اولان آدمه دینور یقال هو زیحنّة ای متباطئ عند حاجة تطلب الیه
﴿زرّین﴾ زانك فتحی و راء مشدده‌نك کسریله محدثیندن احمد الرملیّ لقبیدر و عبدالله بن زرین الدوینی ابو لقمه‌نك
شیخیدر و اشبو زرّین کلمه‌سی فارسیدن معرّبدر آلتوندن دوزلمش نسنه‌یه دینور زر آلتونه دینور و یاء نسبت و نون
تاکید نسبت ایچوندر ﴿المزرئنة﴾ مطمئنه وزننده بارده معناسنه‌در یقال غداة مزرئنة ای باردة ﴿الزرجون﴾
فتحتینله حلزون وزننده شرابه دینور خمر معناسنه و اوزم اصمه‌سنه و تکاکنه دینور کرم معناسنه علی قول
چبوغنه دینور و بردرلو قرمزی بویه اسمیدرکه سلوکن دیدکاری بویه اوله‌جقدر * مترجم حقیردیرکه معرّباتده
بو زرکون فارسی معرّبی اولمق اوزره مرسومدرکه آلتون رنکلی دیمکدر و غریبدرکه مؤلف زرج ماده‌سنده ثبت
و جوهری‌یی توهیم ایلمشیکن کندیلری دخی بوراده رسم ایلدی ﴿الزرجنة﴾ دحرجه وزننده شرکاء بری بریله
حصه‌لشوب چیقشمق معناسنه‌در یقال زرجنوا اذا تخارجوا و برآدمی آلدادوب دك و فند ایلمك معناسنه‌در
یقال زرجنه اذا خبه و خدعه ﴿الزرفین﴾ زانك ضمی و کسریله قپو حلقه‌سنه دینورکه قپونك چرچوپه‌سنه
قاقوب انکله قپویی قپارلر و اکا کلید کچوررلر و حالا انکله قپودن ایدرلر علی قول عامدر یعنی مطلقا قپو حلقه‌سنه
ورزه‌یه و صندق و سپت مقوله‌سنك اول رسمه حلقه‌لرینه دینور و بو معرّبدر یعنی فارسیدن معرّبدرکه فارسیده
ضمله زرفین و زفرین دیرلر ﴿الزرفنة﴾ دحرجه وزننده محبوبه زلفنی حلقه حلقه ایلمك معناسنه‌در یقال
زرفنت صدغیه اذا جعلتهما کالزرفین ﴿الزطنیّ﴾ عربیّ وزننده عبدالله بن محمد بن الفرج الزطنیّ المکیّ المحدثدر
شارحك بیاننه کوره زطن برقریه‌در ﴿ابو زعنه﴾ حمزه وزننده عامر بن کعب یاخود عبدالله بن عمرو کنیه‌سیدرکه
اصحاب بدردندر و شاعردر ﴿الزاغونیّ﴾ غین معجمه ایله علیّ بن عبیدالله الزاغونی درکه حنبلیّ المذهب محدّثدر
و زاغون بغداد قضاسنده برقریه‌در و محمد بن عبدالعزیز الزغینی که جوینی وزننده‌در فقهادن احکام القضاة
نام کتابك مؤلفیدر ﴿الزفن﴾ دفن وزننده رقص ایلمك معناسنه‌در یقال زفن الغلام زفنا من الباب الثانی اذا رقص
﴿الزفن﴾ زانك کسریله سواحلده دریانك حرّ و رطوبتندن توقی ایچون سطوح بیوب اوزره یاپوپ ایچنده آرام

ایلدکلری سایبان وتلوار وصلاج مقولەسنه دینور یقال رایته یقعد فی زفن وهی ظلة یتخذونها فوق سطوحهم
تقیهم من حرّ البحر ونداه وبدویلرك وقرویلرك چیت تعبیر ایلدکلری نسـنه یه دینورکه خرما چبوقلرینی بری
برینه بناشـدروب قنب ایله بری برینه بند ایلمکله حصیر طرزنده اولور خیمه نشینلر اکثری سـکود وسائر اغاج
چبوقلرندن ایدرلر چادرك برطرفنه پرده کبی چویروب اکسه‌سنی کیلار وخزینه ایدرلر ❪الزفون❫ زبون وزننده
ومرادفیدرکه تپه‌کن ناقه‌یه دینور علی قول اغسق اولانه دینورکه رقص معناسـندن اولور یقال ناقة زفون
ای زبون اوعرجاء ❪ الزیزفون ❫ حیزبون وزنـنده رونده وچاپك ناقه‌یه دینور یقال ناقة زیزفون ای سریعة
❪ الزیفن ❫ حضجر وزننده و ❪ الزیفنّ ❫ سیفنّ وزننده طویل وشدید آدمه دینور ❪ زیفن ❫ حیدر وزننده
❪وزوفن❫ جوهر وزننده اسامیدندر ❪ الزافنه ❫ صاحبه وزننده اغسق ناقه‌یه دینور یقال ناقة زافنة ای عرجاء
وزوجنی هروجهله جماعه اغناء واسـتیفا ایتدیرن خاتونه دینور یقال امرأة زافنة ای تکفی زوجها مؤنة الجماع
❪الزقن❫ زانك فتحی وقافك سکونیله یوك کوترمك معناسنه دریقال زقن الحمل زقنا من الباب الاوّل اذا حمله ❪الازقان❫
همزه‌نك کسریله برآدمه برنسـنه‌یی یوکلتمکده اعانت ایلمك معناسـنه‌در یقال ازقنه اذا اعانه علی الحمل ❪الزکن❫
فتحتینله اکلیوب بیلمك معناسـنه‌در یقال زکنه زکنا من الباب الرابع اذا علمه وفهمه وفراسـتله ظن وکمان ایلمك
معناسـنه‌در یقال زکنه اذا تفرّسه وظنه بعضلر دیدیکه زکن یقین وتحقیق منزله‌سـنده اولان ظنّ صادقه دینور
وعند البعض طرف ظنه اطلاق اولنورکه تمام ظن اولمیوب اندن برطرف وبرکوشـه جکدن عبارتدرکه خیالمق
تعبیر اولنور فیقال زکنه ای ظنه یقینا اوهو طرف من الظنّ ❪ الازکان ❫ همزه‌نك کسریله بودخی اکلیوب بیلمك
معناسـنه‌در یقال ازکنه اذا علمه وفهمه واکلادوب بیلدرمك معناسـنه‌در یقـال ازکنه الشیٔ اذا علمه وافهمه
وظن وکمان ایلدیکی نسنه‌ده مصیب اولمق معناسـنه‌در یقال ازکن الشیٔ اذا ظنّ فیه فاصاب ❪الزکانة❫ کرامه
وزننده و ❪ الزکانیة ❫ رفاهیه وزننده معنـای اخیردن اسملردر فراست صائبه وظنّ صادق معناسـنه‌در
❪المزاکنة❫ مفاعله وزننده مقاربه معناسـنه‌در یقال هذا جیش یزاکن الفا ای یقاربه ویقال بنوفلان یزاکنون
بنی فلان ای یدانونهم ویثافنونهم ❪ الزکن ❫ صرد وزننده قوّت حافظه صاحبی آدمه دینورکه ایشـتدیکنی حفظ
وضبط ایدر یقال هو زکن ای حافظ ضابط ❪ التزکین ❫ تفعیل وزننده دروندن برکسـه حقنده قارشق شبهه
وظن وکمان ایلمك معناسـنه‌در یقال زکن علیه اذا شـبه ولبس وظن ❪زاکان❫ عربدن برقبیله‌درکه قزوین
شهرنده سـاکن اولورلر ❪الزمن❫ فتحتینله و ❪الزمان❫ سحاب وزننده عصر ودهر معناسـنه‌درکه وقتك قلیل
وکثیرنه اطلاق اولنور اسملردر جمعی ازمان وازمنه وازمن کلور افلس کبی مصغرنده زمین دینور ومنه یقـال
لقیته ذات الزمین یرید به تراخی الوقت یعنی چوقدن اکا برسهلجه وقتده بولشـدم ایدی دیمکدر * شارح دیرکه
مؤلّفك واسمان قولی عطف تفسیردر وزمن زماندن مخففدر وبرسـنه درت زماندن عبارتدر اوّل ربیعدرکه
عرب اکا ربیع وسائر ناس خریف دیرلرکه کوز فصلیدر پس عربلرك ربیعی کوز فصلی اولور شمسك میزان برجنه
حلولی وقتدن معتبردر ثانی شـتاء موسمیدرکه شمسـك جدی برجنه حلولندن معتبردر ثالث صیف فصلیدرکه
عند الناس ربیعدر شمسك رأس حمله حلولندن معتبردر رابع قیظدرکه عند الناس صیف دینور شمسـك رأس
سرطانه حلولندن معتبردر ❪ المزامنة ❫ مفاعله وزننده زمان قولیله معامله ایلمك معناسـنه‌درکه مثلا برمدت
خدمته بارشمقدن عبارتدر یقال عامله مزامنة مثل شـاهره مشاهرة ❪ الزمانة ❫ سـلامه وزننده عشـق ومحبت
معناسـنه اسمدر ممتدّ اولدیغیچون اطلاق اولندی یقال به زمانة ای حبّ وآفت وعاهه معناسـنه‌در * شارحك
بیـانته کوره ذی روح قسمنه عارض اولان کوترملك آفتندن عبارتدر امتداد معناسـندندر ❪ الزمن ❫ فتحتینله
❪ والزمنة ❫ غرفه وزننده و ❪الزمانة❫ سلامه وزننده ذکر اولنان آفته اوغرامق یعنی کوترم اولمق معناسنه‌در
یقال زمن الرجل زمنا وزمنة وزمانة من الباب الرابع اذا اصابته الزمانة ❪ الزمن ❫ کتف وزننده و❪ الزمین ❫
امیروزننده کوترم کمسه‌یه دینور جمعلری زمنون وزمنی کلور مرضی کبی ❪الزمنة❫ فتحاتله زمان معناسنه‌در
تقول مالقیته مذزمنة ای زمان ❪ الازمان ❫ همزه‌نك کسریله برنسـنه اوزره زمان کچمك معناسـنه‌درکه کهنه
وقدیم اولمقدن عبارتدر یقال ازمن الشیٔ اذا اتی علیه الزمان ❪زمان❫ زانك کسری ومیمك تشدیدیله فند الزمانی
دیدکلری شاعرك جدی اسمیدرکه برقبیله پدریدر وفند مزبورك اسمی سهل بن شیبان بن ربیعة بن
زمان بن مالك بن صعب بن علیّ بن بکر بن وائلدر وجوهری زمان بن تیم الله بن ثعلبه‌در دیمسی سهودر
وتابعیندن عبدالله بن معبد واسمعیل بن عباد ومحمد بن یحیی بن فیاض المحدّثون الزمانیون آنلردندر ❪زمانه❫ سحابه

وزنده اسمادندر وثير بن المنذر بن حيك بن زمانه واحد بن ابراهيم بن زمانه محدثلردر ﴿الزن﴾ زانك فتحى ونونك
تشديديله برآدمك كودهسنك سكيرى قوريمق معناسنهدر يقال زنّ عصبه زنا من الباب الاوّل اذا يبس وبرآدمه
برنسنه ايله كمان ايلمك معناسنهدر كرك خير ايله وكرك شرّ ايله اولسون يقال زنّ فلان بخيرا وشرّ اذا ظنه به ﴿الازنان﴾
همزهنك كسريله بودخى برآدمه كمان ايلمك معناسنهدر يقال ازنّه به اذا ظنه وبرآدمى برنسنه ايله متّهم قلمق
معناسنهدر تقول ازننته بكذا اى اتهمته به ﴿الزن﴾ فتحتينله پك طارهجق يردهواقع آزجه صويه دينور على قول
شول قيو واشمه مقولهسنه دينوركه صويى وارميدر يوقميدر معلوم اولميه وبو مفرد وجمعه وصف اولور يقال ماء
ومياه زن اى قليل ضيق اوظنون لايدرى افيه ماء ام لا ﴿الزنّ﴾ زايك كسريله ماش ديدكلرى غلهيه ياخود چوداره
دينور دوسر معناسنه ﴿التزنين﴾ تفعيل وزنده دائما زنّ ديدكلرى غله اكل ايلمك معناسنهدر يقال زنن الرجل
اذادام اكل الزنّ ﴿زنين﴾ زبيروزننده ابن كعبدركه بربطندر ومحمود بن زنين برمعروف كمسهدر ﴿الزنة﴾ زايك كسريله
يغمور ايله صواريلان بغداى مقابلى اولان بغدايه دينوركه آقار صو ايله صواريلان اولور يقال حنطة زنةاى
خلاف العذى ﴿الزنانى﴾ قصر ايله زبانا وزننده دوه قسمنك برونلرندن سموك كبى آقان طورى صويه دينور ﴿الزنان﴾
سحاب وزننده و﴿الزناء﴾ تخفيف ومدّ ايله قصه كولكهيه دينور يقال ظلّ زنان وزناء اى قصير ﴿الزنانى﴾ سحابى
وزننده كندى نفسندن غيريه همّ وكفايتى اولميان آدمه دينوركه هممان همتى كندى نفسنه منحصر اوله يقال
رجل زنانىّ اى يكفى نفسه لاغير ﴿ابوزنّه﴾ زايك كسريله ميمون ديدكلرى جانورك كنيهسيدر ﴿زندنه﴾ زايك ودالك
فتحيله بخارى قضاسنده برقريهدر محدثيندن محمد بن احمد بن غارم اورادندر ياخود زنده منسوبدر زندنهيه دكلدر
وزندينه اوراده برقريهدر وابو حامد احمد بن موسى ومحمد بن سعيد المحدّثان ومحمد بن محمد كه مقرئ ماوراءالنهردر
اورادندر ﴿الزون﴾ زايك ضميله بته دينور صنم معناسنه ومطلقا مشركارك پرستش ايلدكلرى نسنهيه دينور كونش
ونارو كاو وسائر نسنهلر كبى وبو دورآدمه دينور زايك فتحيله ده لغتدر وبتخانهيه دينور يقال دخلوا فى الزون اى
بيت الاصنام ﴿الزون﴾ خدبّ وزننده بودور كشىيه دينور مؤنثى زونّهدر ﴿الزوان﴾ زايك حركات ثلاثيله زوأن
معناسنهدركه ذكر اولندى ﴿الزونة﴾ زايك ضميله زيب وزينت معناسنهدر وعاقله ورشيده خاتونه دينور
﴿الزان﴾ حال وزننده بيقمغه دينور يقال اخذه الزان اى البشم بوراده نونله نشم نسخهسى غلطدر ﴿زوين﴾ زبير
وزننده اسمادندر هبةالله بن زوين فقيه اسكندرانيدر ﴿الزينة﴾ زايك كسريله و﴿الزيان﴾ كتاب وزننده بزهنوب
طونانهجق نسنهيه دينور پيرايه معناسنه يقال اخذ زينته وزيانه وهى مايتزين به وزينه برواوى اسميدر وحسن
بن علىّ الحفار نام محدّثك جدّى اسميدر كذلك محمد بن حسين الاصفهانىّ نام محدثك جدّى اسميدر ﴿يوم الزينة﴾
بيرام كونيدر ياخود مصرده يوم كسر الخليج اسميدر نهر نيل اون التى ذراعه بالغ اولدقده وسط مصرده واقع خليج
كسر اولنمغله اول كون بيرام كبى ناس دوزنوب قوشنوب اظهار سرور وصفا ايدرلر ﴿دار الزينه﴾ يمنده عدن قربنده
برموضعدر وزينة بنت النعمان تحديث ايلمشدر ﴿الزين﴾ عين وزننده بزكه دينور جمعى ازياندر ومصدر اولور
بزهمك معناسنهدر يقال زانه يزينه زينا ضدّ شانه وزين بن شعيب المغافرى محدّثدر وحافظ ابو عبيدالله بن واصل
بن عبد الشكور بن زين الزينى وپدرى محدّثلردر وسنقر الزينى محدّث معروفدركه آنك اصحابندن روايتمز اولدى
﴿الازانة﴾ اقامه وزننده و﴿الازيان﴾ اصلى اوزره و﴿التزيين﴾ تفعيل وزننده بزهمك وطوناتمق معناسنهدر يقال
ازانه وازينه وزينه اذا جعله مزينا وازيان بزنمك وطوناتمق معناسنهدر يقال ازين الرجل بمعنى تزين ﴿التزين﴾
تفعل وزننده و﴿الازديان﴾ افتعال وزننده بزنمك معناسنهدر يقال زيّنه فتزين وازدان ويقال ازّين بكسر الهمزة
وفتح الزاى والياء المشددتين بونك اصلى تزين ايدى تاء ساكن قلنوب زايه ادغام واوّلنه همزه ادخال اولندى
﴿الازيينان﴾ احييرار وزننده و﴿الازينان﴾ احمرار وزننده كركى كبى دوزنوب قوشنمق معنالرينهدر يقال ازيانّ الرجل
وازينّ مبالغة ﴿زيّان﴾ شداد وزننده اسمادندر منصور بن نجم بن زيّان محدّثدر ﴿الزانة﴾ حاله وزننده تخمه وامتلاء
معناسنهدر يقال اخذته الزانة اى التخمة ﴿الزيان﴾ سحاب وزننده خوب منظر اولان شيئه دينور يقال قمر زيان
اى حسن ﴿الزاين﴾ صاحب وزننده دائما زيب وآرايشلو اولان محبوبهيه دينور صفات خاصّه قبيلندندر يقال
امرأة زاين اى متزينة زينت ظاهره نسوان او ضاعندن اولمغله صفت مخصوصه قلنمشدر

فصل السين المهملة

فصل السين المهملة

﴿سبن﴾ فتحتينله بغداد ايالتنده برقصبهدر ثياب سبنيه اورايه منسوبدر واول برچشيد سياه جاردركه نسوان
قوللنورلر ليث لغوى ثياب من كتان بيض عبارتيله تفسير ايلكله سهو ايلدى وابو برده ديديكه ثياب سبنيه ديدكلرى
ثياب قسيهدركه حريردن منسوج اولوب وآنده جابجا ترنج صورتلرى منقوشدر ابو جعفر واحد بن اسمعيل

السبنيان محدّثلردر ﴿الاسبان﴾ همزه‌نك كسريله دائما ثوب سبنى كيمك معناسنه‌در يقال اسبن الرجل اذا دام على لبس السبنية ﴿سيبنه﴾ سيفنه وزننده وآنده‌لغتدركما سيذكر ﴿الاسبان﴾ همزهٔ مفتوحه ايله نسوانك انجه ونازك اولان باش اورتولرينه دينور سبن مفرديدر فتحتينله ﴿الاستن﴾ و﴿الاستان﴾ همزه‌لرك فتحيله چوريمش آغاج كوكارينه دينور مفردى استنه‌در واستن شول كوم وطوپ آغاجلغه دينوركه كيرودن بقان آدم اشخاص ناس طوره‌يور قياس ايدرلر ﴿الاستان﴾ همزه‌نك كسريله سنهٔ جديده‌يه داخل اولمق معناسنه‌در يقال استن الرجل اذا دخل فى السنة وبو اسنت ماده‌سندن مقلوبدر ﴿الاستان﴾ همزهٔ مضمومه ايله بغداد قضاسنده درت قضادر برى اعلى العال برى اعلى برى اوسط برى اسفل‌در هبة الله بن عبد الصمد الاسنانىّ المحدّث آنلرك برندندر ﴿السجن﴾ سينك فتحى وجيمك سكونيله حبس ايلمك معناسنه‌در يقال سجنه سجنا من الباب الاوّل اذا حبسه ودرونده غم واندوهى اظهار ايليوب كتم ايلمك معناسنه مستعملدر يقال سجن الهمّ اذا لم يبثه ﴿السجن﴾ سينك كسريله زندانه دينور يقال رأيته فى السجن اى المحبس ﴿السجان﴾ شدّاد وزننده زندانجى‌يه دينور ﴿السجين﴾ امير وزننده محبوس آدمه دينور جمعى سجناء كلور كرماء وزننده وسجنى كلور سكرى وزننده مؤنثى كذلك سجين‌در وسجينه ومسجونه‌در جمعى سجنى كلور سكرى وزننده وسجائن كلور ﴿السجين﴾ سكين وزننده دائم اولان شيئه اطلاق اولنور يقال شئٌ سجين اى دائم وسخت وشديد اولان نسنه‌يه اطلاق اولنور يقال ضرب سجين اى شديد وبر موضع اسميدركه فجارك كتابى يعنى دفتر اعمالى آنده موضوعدر * وجهنمده بر وادى اسميدر اعاذنا الله منها وعند البعض ارض سابعه‌ده بر حجر اسميدر جمله‌سى سجن وحبس معناسندندر وسجين آشكاره معناسنه‌در يقال جاء سجينا اى علانية وديبنك يوره‌سنه چقور قازلمش خرما آغاجنه دينور سلتين كبى ﴿التسجين﴾ تفعيل وزننده برنسنه‌يى كركى كبى يارمق معناسنه‌در يقال سجنه اذا شققه وخرما آغاجنك ديبنك چوره‌سنى چقورلو ايلمك معناسنه‌در يقال سجن النخل اذا جعلها سلتينا ﴿السحنة﴾ و﴿السحناء﴾ سينلرك فتحى وحالرك سكونيله وفتحاتله بشرهٔ بدنك تروتازه‌لكنه وبرك سمن كبى ملايمتنه ونازكلكنه دينور يقال اعجبنى سحنة بشرته وسحناؤه اى لينه ونعمته وهيئت واسلوب معناسنه‌دركه تركئ قديمده قيلق تعبير اولنور يقال هو حسن السحنة والسحناء اى الهيئة ورنك ولون معناسنه‌در يقال ما احسن سحنته وسحنائه اى لونه ﴿المسحن﴾ مجلس وزننده منظرى خوش ويابوسى وهيئت وصورتى كوزل آته دينور يقال جاء الفرس مسحنا اى حسن الحال مؤنثى مسحنه‌در ﴿التسحّن﴾ تفعل وزننده برنسنه‌نك هيئت واسلوبنه دقّت ايلمك معناسنه‌در يقال تسحن المال اذا نظر الى سحنائه ﴿المساحنة﴾ مفاعله وزننده تسحّن معناسنه‌در يقال ساحن المال بمعنى تسحنه وملاقات معناسنه‌در يقال ساحنه اذا لاقاه وبركسه ايله حسن معاشرت وزندكانى ايلمك معناسنه‌در يقال ساحنه اذا خالطه وعاشره بوجه حسن ﴿المسحنة﴾ مكنسه وزننده عطارلرك دارو ازه‌جك سماقى طاشلرينه دينور صلايه معناسنه وطاش قيره‌جق كلنكه دينور ﴿السحن﴾ سينك فتحيله آغاجى يومشتمق ايچون ال ايله اوغمق معناسنه‌در يقال سحن الخشبة سحنا من الباب الثالث اذا دلكها حتى تلين وطاش قيرمق معناسنه‌در يقال سحن الحجر اذا كسره وسحن پك جمعيتلو كونه دينور يقال يوم سحن اى يوم جمع كثير ﴿السحن﴾ سينك كسريله كنف وحمايه وپناه معناسنه‌در يقال هو فى سحنه اى كنفه ﴿سحنه﴾ ثمره وزننده همدان قربنده برقريه‌در ﴿المساحن﴾ ميمك فتحيله التون وكومش حجرلرينه دينوركه معدندن چيقان جوهر لو فلزّ آتدن عبارتدر * شارح ديركه كرچه نسخه‌لرده حجارة الذهب والفضه عبارتيله مرسوم اولوب لكن صواب اولان حجارة تدقّ بها حجارة الذهب والفضة اولمقدر مفردى مسحنه‌در مكنسه وزننده ومساحن يوفقه بيلكى طاشلرينه دينوركه قلج وبچاق دمورلرى بيلنور ﴿السخن﴾ سينك ضمى وخاى معجمه‌نك سكونيله استى نسنه‌يه دينور يقال ماء سخن اى حارّ پس سخن وصف اولور ﴿السخونة﴾ و﴿السخنة﴾ و﴿السخن﴾ سينلرك ضميله و﴿السخانة﴾ كرامه وزننده و﴿السخن﴾ فتحتينله برنسنه استى وقيزغين اولمق معناسنه‌در يقال سخن الشئ وسخن وسخن سخونة وسخنة وسخنا وسخانة وسخنا من الباب الاوّل والخامس والرابع اذا كان حارّا ﴿الاسخان﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى قيزدرمق معناسنه‌در يقال اسخنه اذا احرّه واسخان عين اغلاتمقدن كنايه‌در يقال اسخن الله عينه وبعينه اى ابكاه بوندن مراد حزن واندوهله دعادر زيرا حزن واندوهدن نبع ايدن كوزياشى حارّ اولور نته‌كه سروردن نشئت ايدن ياش بارد اولور انكچون سرور ايله دعاده اقرّ الله عينه ديرلر بينلرنده علاقه ملازمه‌در پس بركسه مسرور اولسه قرير العين وغمناك اولسه سخين العين اطلاق اولنور ﴿التسخين﴾ تفعيل وزننده بو دخى ايستمق وقيزدرمق معناسنه‌در يقال سخنه بمعنى اسخنه ﴿السخين﴾ امير وزننده و﴿السخين﴾ سكين وزننده و﴿المسخن﴾

معظم وزننده و (السخاخين) سينك ضميله فعاعيل وزننده كه بوندن غيرى يوقدر اصمّش نسنه يه دينور يقال
ماء سخين وسخين و مسخن و سخاخين اى حارّ ويقال هو سخين العين ضدّ قرير العين كما ذكر وضرب سخين
شول شديد ومولم ضربه اطلاق اولنوركه طوقنديغى يرى آتش كبى قزغين ايدر يقال ضرب سخين اى مولم حارّ
(الساخن) صاحب وزننده و (السخنان) سلمان وزننده و فتحاتله جائزدر و (السخن) سينك ضميله و (السخنان)
عثمان وزننده اسّى كونه و صف اولنور يقال يوم ساخن وسخنان وسخن و سخنان اى حارّ و يقال ليلة ساخنة وسخنانة
وسخنة و سخنانة اى حارة (السخنة) سينك حركات ثلاثى وخانك سكونيله و فتحاتله و (السخن) سينك فتحيله
و (السخونة) سينك ضميله حمى ياخود قيزدرمه عارضه سنه دينور يقال تجد فى نفسك سخنة و سخنا و سخونة اى حمى
اوحرّا (السخنة) غرفه وزننده اسمدر قيز غنلغه دينور وسخنة العين حزن وغمدن كنايه دركه قرّة العين مقابليدر
يقـال هذه سخنة لعينه نقيض قرّتها (السخن) فتحتينله و (السخون) قعود وزننده و (السخنة) غرفه وزننده
كوز سخين اولمق معناسنه دركه صاحبى غمكين اولمقدن كنايه در يقال سخنت عينه سخنا وسخونا وسخنة من الباب
الرابع نقيض قرّت (السخون) صبور وزننده قزدرلمش چوربايه دينور يقـال مرق سخون اذا كان يسخن
(السخينة) سفينه وزننده بولامج تعبير اولنان طعامه دينوركه اوندن ياپيلور وسخينه قريش قبيله سنك لقبيدر
بولامجى چوق پشوردكلرندن ناشى وسائر عربلر آنلرى بوجهتدن تعييب ايدرلر ايدى (المسخنة) مكنسه وزننده
كشكول طرزنده اولان چوملكه دينوركه آنده طعام اصيديلور (التساخين) تماثيل وزننده قزغانلره دينور مراجل
معناسنه وجزمه لره دينور خفاف معناسنه وطيلسان طرزنده بركونه باش اورتولرينه دينوركه سلفده علماء وموابذه
شال كبى باشلرينه بورنورلر ايدى و بونك مفردى يوقدر على قول مفردى تسخن و تسخان در (السخاخين)
سلاطين وزننده اكينجيلرك بيل تعبير ايتدكلرى آلتلره دينور مفردى سخين در سكين وزننده جوهرينك توهمى كبى
امير وزننده دكلدر وقصّاب بچاقلرينه دينور ياخود عامّ ومطلقدر وسخين سكين وزننده آتش كوركنك
ال ياپشه جق صاپنه دينور (سخينه) جهينه وزننده عرض ايله تدمّر بيننده بربلده در عامّه سخنه ديرلر (الاسخنة)
همزه نك كسريله ابرده نك مقابليدر وابرده علتدركه برودت ورطوبتدن انسانك جوفنه عارض اولور اسخنه
حرارت ويبوستدن عارض علتدركه جماعه انواعندندر (السدين) امير وزننده ايچ ياغنه دينور شحم معناسنه وقانه دينور
ويوكه ويپاغى يه دينور و پرده يه دينور (السدان) سحاب وزننده و (السدن) جبل وزننده بونلر ده پرده يه دينور
يقال ارخى السدين والسدان والسدن اى الستر (السدن) سينك فتحيله و (السدانة) سلامه وزننده كعبهٔ معظمه يه
ياخود بتخانه يه خدمت ايلمك معناسنه در يقال سدن الرجل سدنا وسدانة من الباب الاول اذا خدم الكعبة او بيت
الصنم و پرده دارلق وقپوجيلق ايلمك معناسنه در يقال سدن الرجل اذا عمل الحجابة وسدن لباسى اشاغى
صاليورمك معناسنه در يقال سدن ثوبه سدنا من الباب الثانى والاول اذا ارسله (السادن) كعبهٔ معظمه نك ياخود
بتخانه نك خادمنه دينور جمعى سدنه در فتحاتله (الساربان) رانك سكونيله راوىٔ اشعار متنبى اولان علىّ بن ايوب بن
حسن الشيعى القمى جدينك اسميدر ساربان لفظ فارسيدر دوه جى ديمكدر (السرجين) و (السرقين) سينلرك
كسريله فشقى يه دينور زبل معناسنه وبونلر سركين فارسى معرّبيدركه سين مفتوحه ايله در (السوسن) جوهر
وزننده معروف چچك اسميدر برّى وبستانى اولور بستانى نوعى ايكى قسمدر برى ابيضدركه آزاد اطلاق ايدرلر وديكرى
آسمانكون يعنى كوك اولور اكا ايرسا ديرلر استسقايه نافع ومواد غليظه يى ملطفدر وآزاد ديدكلرى لطيف ودماغه
عارض اولان علل بارده يه نافع ودماغده مجتمع اولان رياح غليظه يى محلل در وكوكى جلّاء ومحلل ويپراغى ضماد
اسى صويالقش عضوه وهوام وحشرات خاصة عقرب لسعنه مفيددر وسوسن كلمه سنك مفردى سوسنه در تركيده
تحريفله صوصام تعبير ايدرلر زنبق بونك آق نوعيدر ومفرداتده ايرسا كوك سوسنك كوكيله مفسردركه خلق اكا
منكشه كوكى تعبير ايدرلر (سسنويه) عمرويه وزننده اساميدندر ابو القاسم محسن بن محمد بن المحسن بن سسنويه
محدّثدر (سستان) دستان وزننده ايرانده ملوك بنى بويه نك نسبلرى رجالندندر (الاسطوانة) همزه نك وطانك ضميله
بناء دير كنه واياغنه دينور ساريه معناسنه وزنى افعواله در ياخود فعلوانه در وبو استون فارسى معرّبيدر ودابه
قسمنك اياغنه اطلاق اولنور وذكره اطلاق اولنور جمعى اساطين در ومنه اساطين مسطنة اى موطدّة محكمة
(الاسطوان) افعوان وزننده اوزون بيونلو ياخود يوكسك ياپيلو اركك دوه يه دينور يقـال جمل اسطوان
اى الطويل العنق او المرتفع واسطوان روم اولكه سنده برسرحدّك اسميدر *شارحك بيانه كوره شام سرحدّى
اولمه جقدر (الساطن) صاحب وزننده خبيث وبدكاره دينور يقال رجل ساطن اى خبيث (الاسطان) سحبان

وزننده سطل دیدکاری باقر قابه دینور نون لام بدلیدر یعنی اصلی اسطالدر واسطان ارمینیه دن خلاط قضاسنده برقلعه آدیدر ﴿السعن﴾ سینك فتحیله چرویش یاغنه دینور وصرف وخالص شرابه دینور ومنه یقال یوم سعن مضافا ای شراب صرف ﴿السعن﴾ سینك ضمیله شول طولومه دینورکه اورته سندن کسوب طوربه شکلنده ایدرلر واکا نبیذ اصلادرلر وکاهجه قوغه کبی آنکله صوچکرلر وکاه اولورکه نسوان اکا یموق وایپلك مقوله سی اشیالرینی وضع ایدرلر جمعی سعنه کلور قرده وزننده ﴿السعنة﴾ تمره وزننده مبارك وقوتلو یاخود اوغورسزه دینور یقال هوسعنة ای میمونة اومشؤمة وبررجل اسمیدر وناچیز نسنه یه دینور یقال ماله سعنة ولامعنة ای شئ ﴿ابن سعنه﴾ شعرادندر ﴿السعنة﴾ غرفه وزننده زفن معناسنه درکه سطوحلرده اتخاذ اولنان سایبانه دینور علی قول مطلقا کولکه لکه دینور سایبان معناسنه صلاچ وخیمه وسائرلری کبی وبررجل آدیدر وقوغه نك اغزنه اوزاتدقلری اغاجه دینور اکر ایکی دانه اولورسه که صلیب شکلنده اولور عرقوتان دیرلر ودوه نك صارقق اولان اوست دوداغنه دینور وزیدبن سعنه بریهودیدر * شارح دیرکه اصحابدن اولمشدر ﴿الاسعان﴾ همزه نك کسریله کولکه لك ایدنمك معناسنه در یقال اسعن الرجل اذا اتخذ مظلة ﴿السعانین﴾ سینك فتحیله نصاری طائفه سنك بر پصقلیه لریدرکه فصح دیدکاری بیوك پصقلیه دن برهفته مقدم اولور خاچلریله صحرایه خروج ایدرلر * شارح دیرکه سریانیدن معربدر وشرط حضرت فاروقی اوزره ممنوعلردر ﴿المسعن﴾ معظم وزننده ایکی قطعه میشیندن دوزلمش قوغه یه دینور ﴿التسعن﴾ تفعل وزننده دوه پك تاولنمق معناسنه در یقال تسعن الجمل اذا امتلأ سمنا ﴿الاسغان﴾ غین معجمه ایله اسباب وزننده کمتر غداره دینور مفردی سغن در سبب وزننده یقال یتعیشون بالاسغان ای الاغذیة الردیئة ﴿اسفراین﴾ همزه نك ویای تحتیه نك کسریله خراسان اولکه سنده بر بلده آدیدر ﴿السفن﴾ دفن وزننده برنسنه نك قبوغنی صویمق معناسنه در یقال سفن الشئ سفنا من الباب الثانی اذا قشره سفینه بوندن مأخوذدر ویل یوزینی صیرمق معناسنه در یقال سفنت الریح وسفنت سفنا من الباب الاول والرابع اذا هبت علی وجه الارض ﴿السفینه﴾ دفینه وزننده کمی یه دینور صویك یوزینی قشر ایلمکله اطلاق اولندی فعیله بمعنی فاعله در جمعی سفاین وسفن کلور ضمتینله وسفین کلور امیروزننده ﴿السفان﴾ شداد وزننده کمی یاپانه دینور مرانقوز تعبیراولنور ﴿السفانة﴾ کتابه وزننده مرانقوزلغه دینور ﴿السفن﴾ فتحتینله پك سرد دری یه دینور کلر دریسی کبی ونسنه یونوب یومشده جق طاشه یاخود مطلقا نسنه یونه جق آلته دینور کسر کبی وشول دورپو کبی سردبالق یاکلر وتمساح دریسنه دینورکه اوقلری یوندقدنصکره آنی سوروب ناهموارلرنی ویونوق اثرلرینی کیدروب دوزومصیقل ایدرلر ﴿المسفن﴾ منبر وزننده بودخی نسنه یونه جق آلته دینور کسر کبی ﴿السفون﴾ صبور وزننده یریوزینی صیروب سپورن یله دینور یقال ریح سفون اذا کان تقشر وجه الارض ﴿السافنة﴾ سفون معناسنه در جمعی سوافن در ﴿السافین﴾ ارقه نك ایچ یوزنده براوزون طمردرکه یورك آصلدیغی طمر اکا متصلدر ﴿السفانة﴾ شداده وزننده شهدانه انجویه دینور یقال یتلألؤ کالسفانة ای اللؤلؤة وحاتم طائی قزینك اسمیدر ﴿سیفنه﴾ سینك کسری وفاء ونون مشدده نك فتحیله مصر دیارینه مخصوص برقوش آدیدر هرقنغی اغاجه قونسه مجموع اوراقنی اکل ایدر وسیفنه محدثیندن ابراهیم بن حسین بن دیزیل الهمدانی لقبیدر قنغی محدثه تردد ایلسه آنك محفوظ ومکتوبی اولان بالجمله احادیثی اخذ وکتب ایلمکله ملقب اولدی ﴿سفان﴾ شداد وزننده نصیبین ایله جزیرهٔ ابن عمر بیننده برناحیه آدیدر ونجیب بن میمون الواسطی السفانی محدثدر ﴿سفین﴾ امیروزننده مشرقده برموضع آدیدر ﴿سفینه﴾ دفینه وزننده نبی اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك یاخو ام سلمه جنابلرینك کوله سی لقبیدرکه اسمی مهران ایدی ﴿سفیان﴾ عثمان وزننده یاء بابنده مذکوردر ﴿الاسقان﴾ قافله اکرام وزننده قلیجه کرکی کبی جلا ویرمك معناسنه در یقال اسقن الرجل اذا تمم جلاء سیفه ﴿الاسقان﴾ همزه نك فتحیله چلیمسز انجه بوکورلره دینور خواصر ضامره معناسنه ﴿السکون﴾ قعود وزننده قرار وآرام ایلك معناسنه درکه ترکیده دیکلمك تعبیر اولنورکه بعد الحرکه اولور یقال سکن المتحرك سکونا من الباب الاول اذا قر وبرمحلده مستقر اولمق معناسنه مستعملدر یقال سکن داره اذا استوطنه ومسکین اولمق معناسنه در یقال سکن الرجل اذا صار مسکینا ﴿التسکین﴾ تفعیل وزننده متحرك نسنه یی اپسم وساکن قلمق معناسنه در تقول سکنته اذا جعلته قارا ودائما سکین دیدکاری جست وروندہ حماره بنمك معناسنه در یقال سکن الرجل اذا دام علی رکوب السکین وآتشده قارغی طوغرلتمق معناسنه در یقال سکن الصعدة اذا قومها بالنار ﴿الاسکان﴾ همزه نك کسریله برآدمی برمحلده ساکن وبرقرار قلمق معناسنه در یقال اسکنه الدار اذا جعله ساکنا فیها وبرآدمی فقر وفاقه حرکتدن

آليقومق معناسنه‌در يقال اسكنه الفقر اى قلل حركته على‌قول مسكين بوندن مأخوذدر كما سيذكر و بر آدمى
مسكين قلمق معناسنه‌در يقال اسكنه الله اى جعله مسكينا و صكره‌دن مسكين اولمق معناسنه‌در يقال ما كان
مسكينا و انما اسكن ﴿السكن﴾ فتحتينله و ﴿السكنى﴾ بشرى وزننده اسكاندن اسملردر تقول دبرلى فلانا سكنا
و سكنى و سكن آتشه اطلاق اولنور و مدار سكون و آرام اولان نسنه‌يه دينور خانه و اهل و عيال كبى يقال هو
سكن له و هو ما يسكن اليه و بر رجل آديدر بعضا كافى اسكان اولنور و سكن رحمت و بركت معناسنه مستعملدر
يقال هو سكن لهم اى رحمة و بركة ﴿المسكن﴾ مقعد و مجلس وزنلرنده اسم مكاندر خانه و منزله دينور يقال
هذا مسكنهم اى منزلهم و مسكن منزل وزننده كوفده بر موضع آديدر ﴿السكن﴾ سينك فتحى و كافك سكونيله
بر خانه‌ده ساكن اولان اشخاصه دينوركه اسم جمعدر ياخود ساكنك جمعيدر يقال هم سكن الدار اى اهلها
﴿المسكين﴾ ميمك كسريله و فتحيله اصلا بر نسنه‌يه مالك اولميان فقيره دينور على قول كفايت مقدارى نسنه‌سى
اولميانه دينور يقال رجل مسكين و يفتح ميمه اى لا شئ له او له ما لا يكفيه او يقال من اسكنه الفقر اذا قلل حركته
شارح ديركه مسكين ميمك كسريله‌در و بنى اسد لغتنده ميم مفتوحدر و بو سكوندن مأخوذدر تعيش ضمننده ناسه
سكون و استيناسلرى تصورينه مبنيدر ياخود اسكان فقردن مأخوذدركه تقليل حركه يعنى اعدام حركه معناسنه‌در
و مسكين ايله فقر بيننى فرق ايدرلر * عندالبعض مؤلفك اوّل تعريفى اوزره‌دركه فقيرك حالى مسكيندن احسندر
و عند الاصمعى على العكس‌در انتهى * و مسكين ذليل و مقهور معناسنه‌در يقال هو مسكين اى ذليل و ضعيف
معناسنه‌در جمعى مساكين‌در و مسكينون‌در مؤنثى كذلك مسكين و مسكينه‌در جمعى مسكينات‌در * مؤلف
فقر ماده‌سنده زياده‌جه اشباع ايلمشدر ﴿التسكن﴾ تفعل وزننده و ﴿التمسكن﴾ تمنطق وزننده مسكين اولمق
معناسنه‌در يقال تسكن الرجل و تمسكن اذا صار مسكينا ﴿السكنة﴾ فرحه وزننده بيونده باشك قرار
ايلديكى يره دينوركه باشك كرسيسيدر و سكنه مسكن معناسنه‌در جمعى سكنات كلور مكنه و مكنات كبى
و منه الحديث انه عليه السلام قال يوم الفتح ❋ استقرّوا على سكناتكم فقد انقطعت الهجرة ❋ اى على مساكنكم
﴿المسكنة﴾ مرحمه وزننده اسمدر مسكينلككه دينوركه فقر و ذلّ و ضعفدن عبارتدر ﴿المسكن﴾ محسن وزننده مسكنت
صاحبنه دينور يقال اصبحوا مسكنين اى ذوى مسكنة ﴿السكونة﴾ عمومه وزننده مسكين اولمق معناسنه‌در يقال
سكن الرجل و سكن سكونة من الباب الخامس و الاول اذا صار مسكينا ﴿السكين﴾ و ﴿السكينة﴾ سينك كسرى و كافك
تشديديله معروفدركه بچاغه دينور فارسيده كارد دينور مذبوحى حركتدن اسكان ايلديكيچون اطلاق اولنمشدر
سكين لفظى مذكر و مؤنث اولور ﴿السكّان﴾ شدّاد وزننده و ﴿السكاكينىّ﴾ سينك فتحيله بچاقجى‌يه دينور يقال
فلان سكان و سكاكينىّ اى صانع السكين * شارح ديركه سكاكين سكينك جمعيدر ابن سيده ديديكه بو نسبت
مولده‌در زيرا جمعه نسبت اولندقده قياس اولان مفردينه ردّ اولنمقدر ﴿السكّينة﴾ سفينه وزننده و ﴿السكّينة﴾ سينك
كسرى و كافك تشديديله وقار و طمانينت و تمكين معناسنه‌در و قرئ بهما قوله تعالى ❋ و قال لهم نبيهم انّ آية
ملكه ان يأتيكم التابوت فيه سكينة من ربّكم ❋ الآية اى فيه ما تسكنون به اذا اتاكم او هى شئ كان له رأس كرأس
الهرّ من زبرجد و ياقوت و جناحان يعنى بعضلر ديديكه بو راده سكينه‌دن مراد بر نسنه‌دركه زبرجددن
و ياقوتدن يد قدرتله مصنوعدر كدى باشى كبى باشى و قنادلرى وار ايدى چقن صيحه ايلدكده اعدالرينه فوز و ظفر
بولمغه دليل اولمغله اضطراب درونلرى آرام و سكونته محوّل اولور ايدى ﴿المسكينة﴾ ميمك كسريله مدينهٔ منوّره‌نك
اسميدر * شارح ديركه ظاهرا رحمت و بركت معناسندندر ﴿الاستكان﴾ افتعال وزننده ذل و خضوع و تواضع قلمق
معناسنه‌در يقال استكان الرجل اذا خضع و ذلّ و بو مسكنتدن مأخوذ افتعالدر كافك فتحه‌سى اشباع اولنمشدر
مؤلف بو نكله كون ياخود كين ماده‌سندن استفعالدر قولنى ردّ ايلمشدر ﴿السكّين﴾ زبير وزننده بر جماعتدر و جست
و رونده حماره دينور يقال رأيته راكبا على السكين اى الحمار الخفيف السريع بونك مؤنثى سكينه‌در و سكينه تسليط
الهيله نمرودك انفنه كيروب آزرده ايدن سيورى سينكك اسميدر و بر صحابى آديدر و حسين بن على رضى الله عنهما
حضرتلرينك دخترلرى اسميدر طرّهٔ سكينيه اكا منسوبدر جبهه‌لرنده طرّه‌لرى وار ايدى * شارح ديركه سكينه
جنابلرينك والده‌سى رباب بن امرء القيس ايدى كربلا وقعه‌سنده حاضره ايدى بعده مدينه‌يه كلوب حزن
و اندوهله آنده وفات ايلدى و نيچه محدّثه خاتونلرك اسميدر ﴿سكينه﴾ سينك فتحى و كاف مشدده‌نك كسريله اسمادرندر
علىّ بن الحسين بن سكينه و مبارك بن احمد بن حسين بن سكينه و مبارك بن مبارك بن حسن بن حسين بن سكينه
محدّثلردر ﴿ابو سكينه﴾ سفينه وزننده زياد بن مالكدركه محدّث و فرددر ﴿الساكن﴾ طائف قربنده بر قريه ياخود

بروادی اسمیدر واحد بن محمد بن ساكن الزنجانیّ و محمد بن عبدالله بن ساكن البیكندی محدّثلردر (سواكن) مكهٔ
مكرّمه قربنده بر كوزل جزیره اسمیدر جدّه ایله حبشه بیننده واقعدر (الاسكان) همزه‌نك فتحیله اقوات واغدیه
معناسنه مستعملدر مفردی سكن‌در فتحتینله (ساكن) وساكنه ومسكن مقعد وزننده و(مسكن) محسن وزننده
اسامیدندر (مسكین) بودخی اسمادندر مسكین الدارمیّ شاعر مجیددر ودرع بن یسكن كه ینصر وزننده‌در تابعیدر
(سكن) سینك فتحیله یاخود زبیر وزننده‌در صحبتنده اختلاف اولندی * مؤلف عجیبدركه سكان السفینه‌دن ذهول
ایلمشدركه رمان وزننده‌دركمینك دومنه دینوركمی‌یی اضطرابدن ساكن ایلدیكیچون (السلعنة) دحرجه وزننده
شدتله یلك معناسنه‌در یقال سلعن فی عدوه اذا عدا شدیدا (السلتین) سینك كسریله شول خرما اغاجنه دینوركه
صو واصل اولماغله صویی جذب ایچون دیبنه چقور قازلمش اوله (سمجون) حلزون وزننده ابو القاسم احمد بن
عبدالودود بن علیّ بن سمجون الهلالیّ الاندلسیّ نام شاعرك پدرینك جدی اسمیدر (سمحون) حای مهمله ایله
صعفوق وزننده‌كه وزن نادردر ابوبكر الاندلسیّ الادیب النحویّ پدرینك اسمیدر (السمانة) سلامه وزننده و(السمن)
عنب وزننده سمورمك معناسنه‌در یقال سمن الرجل سمانة و سمنا من الباب الرابع اذا كثر لحمه وشحمه (السامن)
و (السمین) امیر وزننده سموز شخصه دینور سمینك جمعی سمان‌در سینك كسریله وسامن صافی یاغی چوق آدمه
دینور یقال هم سامنون ای كثیروا السمن (المسمن) محسن وزننده خلقی ومادرزاد سموزه دینور یقال هو سامن
ای سمین خلقة (الاسمان) همزه‌نك كسریله خلقی سموز اولمق معناسنه‌در یقال اسمن الرجل اذا كان مسمنا و سموز
حیوانه مالك اولمق یاخود سموز حیوان اشترا ایلمك یاخود برآدمه سموز حیوان بخش ایلمك معناسنه‌در یقال اسمن
الرجل اذا ملك سمینا او اشتراه اووهبه و برآدمك حیوانلری سمورمك معناسنه‌در یقال اسمن الرجل اذا سمنت
ماشیته وطعامه یاغ قاتمق و یاغ ایله پشورمك معناسنه‌در یقال اسمن الطعام اذا عمله بالسمن و برآدمك یاغی چوق
اولمق معناسنه‌در یقال اسمن القوم اذا كثر سمنهم (التسمین) تفعیل وزننده سمورتمك معناسنه‌در یقال سمنه اذا
صیره سمینا وطعامی یاغله طبخ ایلمك معناسنه‌در یقال سمن الطعام اذا عمله بالسمن وصوغوتمق معناسنه‌در یقال
سمنه اذا برّده (المسمنة) مكرمه وزننده خلقی سموز خاتونه دینور یقال امرأة مسمنة ای سمینة خلقة (المسمنة) معظمه
وزننده ادویه ایله صكره‌دن سمورمش خاتونه دینور یقال امرأة مسمنة ای سمینه بالادویة (الاستسمان) بركسه‌دن
كندیسنه یاغ بخش اولنمغی ایستمك معناسنه‌در یقال استسمن الرجل اذا طلب أن یوهب له السمن و برآدمی
سموز بولمق معناسنه‌در یاخود سموز عدّ ایلمك معناسنه‌در یقال استسمن فلانا اذا وجده سمینا او عدّه سمینا
(المسمنة) میلرك فتحیله سمورمكه باعث اولان نسنه‌یه دینور سموزلك اوتی كبی یقال طعام مسمنة ای یسمن (السمینة)
سفینه وزننده اصلا طاش و مولوز اثری اولمیان صافی طپراقلو یره اطلاق اولنور یقال ارض سمینة ای تربة لا حجر فیها
(السمن) سینك فتحیله كره یاغندن حاصل اولان یاغه دینوركه صافی یاغ تعبیر اولنور سمورمك جمله‌سنه مقاوم وقروح
خبیثه‌دن و سحی منق و مجموع اورامی منضج و طلاسی چهره‌دن كلف و نمش عارضه‌لرینی مزیلدر جمعی اسمن‌در
فلس و افلس وزننده و سمون و سمنان‌در سینلرك ضمیله و سمن مصدر اولور طعامی صافی یاغله ترتیب ایلمك معناسنه
یقال سمن الطعام سمنا من الباب الاول اذا عمله بالسمن و برآدمه صافی یاغ یدرمك معناسنه‌در یقال سمن القوم اذا
اطعمهم سمنا وفتیان بن احمد بن سمنیه ابن نقطه‌نك شیخیدر (السمانی) حباری وزننده برقوش آدیدر مفرد و جمعه
اطلاق اولنور یاخود مفردی سماناة‌در بوقوش تركیده بلوه قوشی دیدكلریدركه پك یاغلو اولور بلدرجینه سلوی دیرلر
واكاقتیل الرعد دخی دیرلر رعد آوازیله هلاك اولورلر اكثری سواحلده اولور (السمان) شدّاد وزننده بویه‌لرك نقش
وزینتنی آچق ایچون ورونق ویرمك ایچون سوریلان روغنلره دینوركه نقاشلر قوللنورلر (السمنیة) سینك ضمیله
عرنیه وزننده هندستانده برطائفه‌دركه دهری و حلول و تناسخ مذهبنده‌درلر * شارح دیركه سومنات نام بلده‌یه
منسوبلردر غیرقیاس اوزره (السمنة) غرفه وزننده بر نوع نباتدركه نجوم صیف تربیه‌سیله نابت وهردم بهار اولور بونباتك
فلفل كبی دانه‌لری اولوركه حب السمنه دیرلر عجملر نقل خواجه دیرلر وتركیده بیان شهدانه‌سی تعبیر اولنور نسوان سمورمك
ایچون اكل ایدرلر و سمنه مطلقا سمورمك ایچون تناول اولنان دارویه دینور یقال تعالجت فلانة بالسمنة ای دواء السمن
و برموضع آدیدر و بخاری قضاسنده برقریه آدیدر فقهادن محمد بن علی بن عبدالملك آندندر و زبیر بن محمد العمری المقری
لقبیدر (سمنان) سلمان وزننده برموضعدر (سمنان) سینك كسریله بر بلده‌در (سمنان) ثعبان وزننده برطاغ آدیدر (سامان)
اسماء اعجامدندر سامان بن عبدالله الملك السامانی محدّثدر وری قضاسنده برقریه‌در واصفهانده برمحله‌در محدّثیندن احمد بن
علی الصحاف اورادندر (الملوك السامانیة) ایرانده سلفده برخاندان سلطنت ایدیلر سامان بن حیا نام جدلرینه منسوبلردر

﴿سمن﴾ سینك ضمیله برموضعدر ﴿سمینه﴾ جهینه وزننده بنساج نام محلدن بصره‌یه كیدنلرك ابتدا قوناقلری اولان موضعك اسمیدر ﴿الاسمان﴾ همزه‌نك فتحیله كهنه ازارلره دینور یقال جاؤا وعلیهم الاسمان ای الازر الخلقان ﴿سامین﴾ همدان قضاسنده برقریه آدیدر ﴿سمنین﴾ سینك كسریله بربلده‌در ﴿سمین﴾ امیروزننده عبدالله بن عمرو بن ثعلبه‌نك لقبیدر چوق برادرلری واعمام واقربالری اولمغله ملقب اولدی ﴿السنّ﴾ سینك كسری ونونك تشدیدیله دیشه دینور ضرس معناسنه جمعی اسنان واسنه كلور واسن كلور ضمتینله * شارح دیركه سنّ ایله ضرس مترادفدر وضرسی آزی دیشنده استعمال عرفیدر وسن لفظی مؤنثدر مصغری سنینه‌در وسن بیان اكوزینه دینور ومدینه‌ده برجبل آدیدر وری شهرنده برموضع آدیدر ونهر دجله اوزره بربلده‌در فقهادن عبدالله بن علیّ السنی اورادندر ورها ایله آمدبیننده بربلده‌در وسن القلم قلمك اوجنده یونیلان یرینه اطلاق اولنور شقك ایكی طرفیدر یقال اطل سنّ قلمك وهو مكان البري منه واكل شدید معناسنه مستعملدر وقرن وهمتا معناسنه مستعملدر دیشلرك بری برینه موافقتی تصورینه مبنیدر یقال هوسنه ای قرنه وصرمساق دیشنه اطلاق اولنور * شارح دیركه تای وحدت داخل اولوب واحدینه سنه دینور واوراق وبچقی دیشلرینه اطلاق اولنور ومقدار عمر معناسنه مستعملدركه یاش تعبیر اولنور یقال كم سنك ای مقدار عمرك وسن كلمه‌سی كرك دیش وكرك انسان وحیوانده عمر معناسنه اولسون مؤنثدر جمعی اسنان كلور * مترجم دیركه ابن اثیرك بیاننه كوره عمر معناسنده مدّت اعتباریله در واكا سنّ اطلاقی طول وامتداد تصورینه یاخود حیوانك عمری سنیله معلوم اولدیغنه مبنیدر وسنّ برآدمك یاشداشنه اطلاق اولنور یقال هوسنه ای لدته وتربه وارقه‌ده قبورغه كمیكلرینك اوجلرینه اطلاق اولنور وفی المثل *وقع فلان فی سنّ رأسه* ای عدد شعره من الخیراو فی ماشاء واحتكم یعنی باشنك قیللری عددنجه خیرونعمته اوغرادی یاخود مرامنه نائل اولوب دلخواهی اوزره سراسرآنده تصرف ایلدی دیه‌جك یرده ایراد اولنور شارح دیركه بومثل وجدفلان كلأ سنا وانبطأسنا قولندن مأخوذدركه كثرتدن كنایه‌در ووقع فی سنّی رأسه عنوانده دخی مرویدر ﴿ذوالسن﴾ ابن وثن البجلی لقبیدر آرتق دیشی اولمغله ملقب اولدی وذوالسن ابن الصوان بن عبد شمس لقبیدر ﴿الاسنان﴾ همزه‌نك كسریله پیروسالخورده اولمق معناسنه‌در یقال اسن الرجل اذا كبرت سنه وانسان وحیوانك دیشی بتمك معناسنه‌در یقال اسن الصبي اذا نبتت سنه ودیشی بتورمك یعنی دیشلندرمك معناسنه‌در یقال اسن الله سنه ای انبته وخاصة ناقه قسمنك سكز یاش دیشی بتمك معناسنه‌در یقال اسنّ سدیس الناقة اذانبت ﴿الاستسنان﴾ بودخی یاشلو پیراولمق معناسنه‌در یقال استسنّ الرجل اذا كبرت سنه وبریوله سلوك ایلمك معناسنه‌در یقال استسنّ الطریقة اذا سارها ویول ایشلك اولمق معناسنه‌در یقال استسنت الطریق اذا صارت مستسنا ﴿الاسن﴾ همزه‌نك وسینك فتحیله افعل تفضیلدر سائردن یاشلو اولانه دینور یقال هو اسن منه ای اكبرسنا ﴿السنین﴾ و ﴿السنینة﴾ سینلرك فتحیله سن كبی بونلرده برآدمك یاشداشنه دینور یقال هوسنه وسنینه وسنینته ای لدته وتربه وسنین بیلنمش بچاق مقوله‌سنه دینور وطاش قازندقده دوكیلان اون كبی قازندی‌یه دینور وبالجمله اوتی اوتلانمش یره دینور یقال ارض سنین اذا اكل نباتها وسنینه اوزون اوزادی یوكسك قوم یغننه دینور جمعی سنائن در ویله اطلاق اولنور ریح معناسنه ﴿السنّ﴾ سینك فتحیله بچاق مقوله‌سنی بیلكی طاشنه سوروب بیلمك معناسنه‌در یقال سنّ السكین سنا من الباب الاوّل اذا احدّه وصقله ومزراغه تمرن چورمك معناسنه‌در یقال سنّ الرمح اذا ركب فیه سنانه ودیشه مسواك سورمك معناسنه‌در یقال سنّ الاضراس اذا سوكها وسرعتله طوار سورمك معناسنه‌در یقال سنّ الابل اذا ساقها سریعا وبرایشی ایضاح وبیان ایلمك معناسنه‌در یقال سنّ الامر اذا بینه وچاموردن ساقسی دوزمك معناسنه‌در یقال سنّ الطین اذا عمله فخاّرا ومزراق تمرنیله بركسه‌یه دورتمك علی قول دیشلریله اصرمق یاخود برینك دیشلرینی قیرمق معناسنه‌در یقال سنّ فلانا اذا طعنه بالسنان اوعضه بالاسنان اوكسر اسنانه وبرشخصی یوزی اوزره قپایوب ییقمق معناسنه‌در یقال سنّ الفحل الناقة اذا كبها علی وجهها وطواری اوتلاغه صالیورمك علی قول طواری كركی كبی كوروب كوزه‌دوب رعایت وتیمارینه اهتمامله كوده‌سنی مهره لنمش نسنه كبی مجلا وهموار قلمق معناسنه‌در یقال سنّ المال اذا ارسله فی المرعی اواحسن القیام علیها حتی كانه صقلها وتصویر ایلمك معناسنه‌در یقال سنّ الشیء اذاصوره وزره كیوب اتكلرینی اشاغی صالیورمك معناسنه‌در یاخود كندی اوزرینه صودوكمك معناسنه‌در یقال سنّ علیه الدرع اوالماء اذاصبه وبریوله سلوك ایلمك معناسنه‌در یقال سنّ الطریقة اذا سارها وارضك بالجمله اوتلری اوتلانمق معناسنه دركه یرلری دیش دیش اولور یقال سنت الارض علی المجهول اذا صارت منینا ﴿المسنون﴾ بودخی بیلنمش بچاق

مقوله‌سنه دینور واوزرندن عمرلر کچش بیلنمش نسنه‌یه دینور ومنه قوله تعالی ﴿من حمإ مسنون﴾ ای منتن پس
معنای لازمی مراد اولمش اولور ومسنون الوجه چلیمسز جه دلبر اوله‌رق چکمه یوزلو آدمه دینور یاخود چهره‌سی
وبرونی نوعا سوبوجه اولانه دینور یقال رجل مسنون الوجه ای مملسه حسنه سهله اوفی وجهه وانفه طول
ومسنون مالك بن العجلان الانصاری قلجنك اسمیدر (التسنین) تفعیل وزننده بودخی بچاق مقوله‌سنی بیلمك
معناسـنه‌در یقال سنن السکین اذا احدّه وصقله وسوزه تاب وطراوت وورونق ویرمك معناسـنه‌در یقال سنن
المنطق اذا حسنه وبرکسه‌یه مزراق طوغرلتمق معناسنه‌در یقال سنن رمحه الیه اذا سدّده وطعامه اشتها ویرمك
معناسـنه‌در تقول سننی هذا الشیء ای شهی الیّ الطعام (المسن) میمك کسری وسینك فتحیله کندیسیله یاخود
اوزرنده نسنه بیلنور اولان شیئه دینورکه بیلکو وکوسره تعبیر اولنور (الاستنان) افتعال وزننده مسوا کاتمك
معناسـنه‌در یقال استنّ الرجل اذا استاك وآت شوق وجنبشه کلوب اوینامق معناسـنه‌در یقال استنّ الفرس
اذا قص وبیابانده سراب اوینایوب ایلدرامق معناسنه‌در یقال استنّ السراب اذا اضطرب (السنون) صبور وزننده
دیشلری مسوا کلیه‌جك شیئه دینور * شارح دیرکه اصل دیشه سورلمکله علاج ایده‌جك شیئه دینور (السنة) سینك
فتحیله دیشی آیویه ودیشی پارسه دینور وسنه اسامیدندر سنة بن مسلم البطین وابو عثمان بن سنه محدّثلردر وسنان
بن سنه وعبدالرحمن بن سـنه اصحابدندر (السنة) سینك کسریله ایکی آغزلی بالته‌یه دینور (السنة) سینك ضمیله
یوزه دینور وجه معناسنه یاخود یوزك کورینان برینه یاخود دائره‌سنه دینور صورت وچهره‌یه یاخود جبینان ایله
جبهه‌یه دینور وسیرت وطریقت معناسـنه‌در یقال له سنة حسنة ای سیرة وطریقة وطبیعت وجبلت معناسنه‌در
یقال هو کریم السنة ای الطبیعة وسنة الله تعالی حکمه وامره ونهیه یعنی سنت الهی طریقهٔ حکم وامر ونهیندن
عبارتدر وقوله‌تعالی ﴿الا ان تأتیهم سنة الاولین﴾ ای معاینة العذاب زیرا عذاب انلرك طریقهٔ مسلوکه‌لریدر وسنه
مدینه‌یه مخصوص برکونه خرما آدیدر (السنن) سینك حرکات ثلاثی ونونك فتحیله وضمتینله‌که درت‌لغتدر یولك
طوغریسنه دینور یقال الزم سنن الطریق وسننه ای نهجه وجهته وسنن فتحتینله سکردرکن بری اوته صیچرایوب
اوینار اولان دوه‌یه دینور (السنائن) سینك فتحیله سنینه‌نك جمعیدر طریقهٔ واحده معناسنه‌در ومنه یقال جاءت
الریح سـنائن ای علی طریقة واحدة بوراده مواقع اعتباریله جمع اولدی (المسانة) تشدید نونله مفاعله وزننده
و(السنان) قتال وزننده پوغور دوه ناقه‌یی آشمغه چوکرتمك ایچون اغزیله قاوره‌یه‌رق اکسه‌سنه دوشوب قوغمق
معناسـنه‌در یقال الفحل یسان الناقة مسانا وسنانا ای یکدمها ویطردها حتی ینوّخها لیسفدها (المسنونة) اوتی
اوتلانمش ارضه دینور (سنین) زبیر وزننده اسماددر (سنینه) جهینه وزننده بنت مخنف اسمیدرکه صحابیه‌در
وامّ سلمه جنابلرینك کوله‌سی اسمیدر (المسانّ) میمك فتحیله یاشلو قوجه دینور یقال ابل مسانّ ای کبار
(السنسن) زبرج وزننده صوسزلغه دینور عطش معناسنه وبکره‌نك وقیو چرخنك تکرلکلرنده اولان دیش
دیش کرتك یرلرینه دینور وارقه‌ده اکورغه کمیکلرینك اوجلرینه دینور سنسنه دخی دینور وکوکسده قبورغه
کمیکلرینك اوجلرینه دینور یاخود کوکسه کلان ایکو کمیکلرینك اوجلرینه دینور (سنسن) هدهد وزننده
ابوسفیان بن علاء نام کسه‌نك‌که عمرو بن علانك برادریدر لقبیدر وبرشاعر اسمیدر وحسین بن محمد نام شاعرك
جدّی اسمیدر (السنان) کتاب وزننده مزراق تمرننه دینور جمعی اسنه کلور وعربلر فلان آدمه مزراق قوللنمق
مسخردر مراد ایدوب نشانلدیغی یره تمرنی طعن وانفاذ ایدر دیه‌جك یرده هو اطوع السنان دیرلر تطاوعه السنان
کیف شاء معناسـنه‌وسنان سینکلره دینور ذبّان معناسـنه ومنه * ومابین عینیه ونیم سنان * ای الذبّان وسنان
اسماددر سـنان بن سـنه‌که ذکر اولندی وسنان بن ابی سـنان ابن طهیر وابن عبدالله وابن عمر وابن وبره
وابن سلمه وابن سمعله وابن تیم وابن ثعلبه وابن روح اصحابدندر وحصن سـنان روم دیارنده برحصاردر
وابو العباس الاصمّ السنانیّ جدّی اولان سنانه منسوبدر واول محدّثیندندر (سنین) زبیر وزننده ابوجمیله‌نك
اسمیدرکه اصحابدندر وسنین بن واقد کذلك اصحابدندر (اسـنان) عثمان وزننده هرات قضاسـنده برقریه‌در
(سنینا) سینك فتحیله کوفه قضاسـنده برقریه آدیدر (السناین) سینك فتحیله بنی وقاص یوردنده برصو آدیدر
(المستسنّ) اسم فاعل بنیه‌سـیله و(المستسنّ) اسم مفعول بنیه‌سیله طریق مسلوکه دینور (المستنّ) مضطرّ
وزننده ارسلانه دینور (ذوالسنینه) جهینه وزننده حبیب بن عتبة التغلبی لقبیدر اغزنده ارتق دیشی اولمغله
ملقب اولدی (اسدالسنة) سینك ضمیله اسد بن موسی نام محدّثك لقبیدر (السنیون) سینك ضمیله محدّثیندن
برجماعتدرکه احمد بن محمد بن اسحق ابن السنی‌که تصانیف کثیره صاحبیدر وعلاء بن عمر ویحیی بن زکریا

السنی ومنهاج مؤلفی احمد بن علیّ بن منصور و بونلردن بشقه نیجه ذواتدر (التسانّ) تشدید نونله تفاعل وزننده پوغورلر بری برینی قاوره یوب برملك معناسنه در یقال تسانّت الفحول اذا تكادمت (سنین) امیر وزننده عوف بن عبد دیارنده بر بلده در (التسوّن) تفعل وزننده قرن سولپو كاغمك معناسنه در یقال تسوّن بطنه اذا استرخی (سون) زفر وزننده اسامیدندر فضل بن محمد بن سون محدّثدر (سوان) غراب وزننده برموضعدر (اسوان) همزه نك ضمی و فتحیله یاخود سمعانی فتحله تقییدنده غلط ایلدی صعید مصرده برقریه آدیدر محدثیندن فقیر بن موسی آندندر (سونایا) سینك ضمیله بغداد قضاسنده برقریه ایدی صكره بلاد عدادنه ادخال اولندی (الاسهان) همزه نك فتحیله یومشق قوملقلره دینور یقال نزلوا بالاسهان ای الرمال اللینة (السین) كسر سینله حروف صفیردن برحرف مهموسدر صاد حرفندن اطباق ایله وزای معجمه دن همس ایله فرق اولنور وكاهجه بعض كلمه اوزره زیاده قلنور وكندیدن تاء حرفی بدل اولور الناس والنات والسكین والتكین كبی وسین برطاغك آدیدر واصفهان قضاسنده برقریه در ابومنصور المحمدان بن زكریا وابن شكرویه السینیان ابن خرشید قوله نام محدّثدن سماع حدیث ایلدیلر وقوله قاف مضمومه ایله ابن خرشیدك لقبیدر ومحمد بن عبد الله بن سین محدّثدر (یسن) كه قرآن مبیننده واقعدر یا انسان یاخود یاسید دیمكدركه اكتفا اولنمشدر (سینا) سینك كسری والفك قصریله حكمای اسلامیه دن شیخ الفلاسفه ابو علیّ الحسین بن عبد اللهك جدّی اسمیدر (سیناء) مد ایله برحجر معروف اسمیدر (سینان) سینك كسریله مرو قضاسنده برقریه در ومحمد بن المغیره نام محدثك جدّی اسمیدر كذلك امام طبرانی اصحابندن علی بن محمد بن عبد اللهك جدی اسمیدر (طور سینین) و (طور سیناء) سینلرك كسری و فتحیله ومدّ ایله و (طورسینی) قصر ایله شام اولكه سنده برطاغك آدیدر (سینینیه) ایكی نون و اوچ یایله برشجر آدیدر جمعی سینین در * شارح دیركه عند البعض طور لفظی بوكه مضافدر

فصل الشين المعجمة

فصل الشين المعجمة

(الشأن) شینك فتحی و همزه نك سكونیله خطب وامر وحال معناسنه در جمعی شؤندر وشأندر كتاب وزننده تقول ماشأنك ای امرك وحالك وخطبك * شارح دیركه همزه الفه قلبله شان السنه ده متداولدر وشأن كوزه یاش كله جك مجرایه دینوركه باشدن قاشه طوغری كلان طمردن عبارتدر جمعی اشؤن كلور افلس كبی وشؤن كلور یقال فاض شأنه وهو مجری الدمع الی العین وبعض طاغلرده واقع شول طمره دینوركه آنده نبع دیدكاری یای اغاجی نابت اولور وباش كمیكارینك چاتیسنه دینور موصل قبائل الرأس معناسنه كتب تشریحده باش بش كمیكی محتویدر وآنلره شؤن اطلاق اولنور دیو مشروحدر وبعض طاغك طپراغنده اولان شول طمره دینوركه اورایه خرما اغاجی غرس اولور جمعی شؤن كلور وشأن مصدر اولور برآدمك حال وشاننی بیلمك علی قول قارمق معناسنه در یقال ماشأن شأنه شأنا من الباب الثالث ای ماشعر به اولم یكترث له وقصد معناسنه در یقال یقال شأن شأنه ای قصد قصده و برآدم دائما صنعتی اولمق اوزره كوزل ایش ایشلمك معناسنه در یقال شأن شأنه اذا عمل مایحسنه و برآدمك حال وكیفیتندن خبر طوتمق معناسنه در تقول لاشأننّ خبرهم ای لاخبرنّهم و بركسه نك ایشنی تباه ایلمك معناسنه در تقول لاشأننّ شأنهم ای لافسدنّهم ای امرهم وشان صاحبی اولمق معناسنه در یقال شأن فلان بعدك ای صار له شأن (الاشتأن) افتعال وزننده قصد ایلمك معناسنه در یقال اشتأن فلانا اذا قصده (الشابن) صاحب وزننده اتنه طولو تر و نازكبدن تازه جوانه دینور یقال غلام شابن ای ناعم تارّ (الشبن) غبن وزننده اوغلان شابن اولمق معناسنه در یقال شبن الغلام شبنا من الباب الاول اذا صار شابنا وقریب اولمق معناسنه در یقال شبن الشیٔ اذا دنا (شبانه) سحابه وزننده بررجل آدیدر (شبانه) ثمامه وزننده اسمادندر احمد بن الفضل بن شبانة الهمدانیّ الكاتب وعبد الرحمن بن محمد بن شبانه كه فنّ حدیثده جزؤ صاحبیدر وعلیّ بن عبد الملك بن شبانه محدّثلردر (ابن شبان) شدّاد وزننده عبد العزیز بن محمد العطاردركه امام بخاریدن سماع حدیث ایلمشدر وشبّان كه رمّان وزننده در ابن جسر بن فرقددر یاخود اسمی جعفر وشبان لقبیدر ضعفادندر واحمد بن الحسین البغدادی كه شیوخندر شبّان دیمكله عریفدر (اشبونه) همزه نك ضمیله مغربده بربلده در (الشبانیّ) غرابیّ وزننده و (الاشبانیّ) عثمانیّ وزننده چیل چهره لو آدمه دینوركه چهره سی وصقالی قزل اولور (الشتن) شینك فتحی وتانك سكونیله بز طوقومق معناسنه در یقال شتن الثوب شتنا من الباب الاول اذا نسجه وحاكه (الشاتن) و (الشتون) صبور وزننده جلّاهه دینور وشتون ملایم اولان ثوبه دینور یقال ثوب شتون ای لین (اشتون) همزهٔ مضمومه ایله اندلسده برحصن آدیدر وانطاكیه قربنده برموضعدر (شتان) سحاب وزننده مكه ده كدا وكداء بیننده برطاغك آدیدر اوّل قصر ایله ثانی مدّ ایله درنته كه كدی ماده سنده مرسومدر (شتن الكف)

شينك فتحيله شثن الكفّ معناسنه دركه غليظ الكفّ ديمكدر (شتّانه) رمّانه وزننده اسمادندر محمد بن ابى المظفر
بن شتانه محدث و فرددر (شتنى) جمزى وزننده مصرده برقريه در (اشتيخن) همزه نك و تانك كسرى و خاى
معجمه نك فتحيله سمرقند قضاسنده برقضا آديدر محدّثيندن محمد بن احمد بن متّ الاشتيخنى اكا منسوبدر (الشثن)
شينك و ثاى مثلثه نك فتحيله و (الشثونة) عمومه وزننده ال ايرى و قالين اولمق معناسنه در يقال شثنت كفه و شثنت
شثنا و شثونة من الباب الرابع والخامس اذا خشنت و غلظت و دوه تيكن او تلامغله دوداقلرنده غلظت پيدا اولمق
معناسنه در يقال شثن البعير اذا غلظت مشافره من رعى الشوك (الشثن) شينك فتحى و ثانك سكونيله ايرى و قالين
عضوه دينور يقال هو شثن الاصابع اى غليظ (الشجن) فتحتينله همّ و حزن و اندوهه دينور يقال به شجن اى همّ
و حزن و صوقشدرمه كبى برى برينه كيرشمش چتلق اغاج داللرينه دينور و مطلقا هر نسنه نك شعبه و شاخنه دينور
و منه * الحديث ذو شجون * كما سيذكر و بنيه و تركيبى درنكلو اولان ناقه يه دينور و حاجت و مهمّه يه دينور جمعلرى
شجون و اشجان كلور و منه * الحديث ذو شجون * اى فنون و اغراض و بو شعبه معناسندندركه ذكر اولندى بو مثلك
اصلى بودركه ضبه نام بركمسه نك سعد و سعيد نام ايكى اوغلو وار ايدى بركون دوه لرينى آرامق قصديله هر برى بر جانبه
عزيمت ايدوب بعده وقت سعد عودت ايدوب سعيد نابديد اولوب و اصلا برسمتدن برخبرى ظهور ايلمامكله پدرى
نا اميد اولدى برمدتدنصكره ضبه آخر قبيله دن حارث نام كمسه ايله باديه ده كشت و كذار ايده رك برموضعه ورود
و برمقدار آنده قعود ايدوب اثناى صحبتده حارث ديديكه فلان وقتده بن بوراده شوصورت وقيافتده برجوانى قتل
و ساز و سلبنى استلاب ايلمشيدم حاليا شو قلج آنكدر ديو درميان اولان قلجى ابراز ايلمكله ضبه اوصاف مسروده دن
قلجدن قتل ايلديكى اوغلى سعيد اولديغنى تيقن ايلدكده همان * الحديث ذو شجون * ديه رك تيغ مزبور ايله حارثى
قتل و قصاص ايلدى برقصه ايله قصهٔ اخرايه استدلال اولندقده ضرب اولنور (الشجنة) شينك حركات ثلاثى
و جيمك سكونيله بودخى هر نسنه نك دال و بداغنه و فرع و شعبه سنه دينور يقال بينهما شجنة رحم اى شعبة رحم
(الشجن) رجم وزننده برآدمى برمهمّ و حاجت آليقومق معناسنه در يقال شجنته الحاجة شجنا من الباب الاول اذا
حبسته و شجن و شجون قعود وزننده برآدمى محزون و غمناك ايلمك معناسنه در يقال شجن الامر فلانا شجنا و شجونا
اذا احزنه و شجن دره ايچره ياخود دره نك يوقريسنده اولان يوله دينور جمعى شجون در (الاشجان) همزه نك
كسريله بودخى محزون ايلمك معناسنه در يقال اشجنه الامر اذا احزنه و آصمه جابجا صالقملو اولمق معناسنه در
يقال اشجن الكرم اذا صار ذا شجنة (الشجن) فتحتينله و (الشجون) قعود وزننده محزون اولمق معناسنه در
يقال اشجنه فشجن هو و شجن شجنا و شجونا من الباب الرابع و الخامس اذا حزن (الشجنة) شينك كسريله
آصمه ده و تكاكده اولان جابجا اوزم صالقملرينه دينور و طاغده اولان چتلاغه دينور و برموضع آديدر و شجنة
ابن عطارد بن عوف بن زيد مناة اسميدر (التشجن) تفعل وزننده برنسنه يى خاطره كتوروب ياد ايلمك معناسنه در
يقال تشجن الامر اذ تذكره و اغاجلر برى برينه كيريشوب صارمشق چتلق اولمق معناسنه در يقال تشجن الشجر
اذا التفّ (الشاجنة) بودخى دره ايچره ياخود دره نك يوقريسنده اولان يوله دينور جمعى شواجن در و شواجن
ديار ضبه دن بربيوك دره نك اسميدر (الشحن) شينك فتحى و حاى مهمله نك سكونيله طولدرمق معناسنه در يقال
شحن السفينة شحنا من الباب الثالث اذا ملأها و شكار سورر كبى برنسنه يى اكسه سندن سوروب كوتورمك
معناسنه در يقال شحنه اذا طرده و شله و ابعده و عسكر ايله شهرى طپطلو ايلمك معناسنه مستعملدر يقال شحن المدينة
بالخيل اذا ملأها و تازى شكارى صيد ايليه رك اوزون اوزادى قوغمق معناسنه در يقال شحنت الكلاب و شحنت
شحنا من الباب الاول والرابع والثانى اذا ابعدت الطرد ولم تصد شيئا (الاشحان) همزه نك كسريله بودخى
طولدرمق معناسنه در يقال اشحن المدينة اذا ملأها و اغلمغه حاضرلنوب ياتمق معناسنه در يقال اشحن الصبىّ
اذا تهيأ للبكاء و قلجى قننه صوقمق معناسنه در يقال اشحن السيف اذا اغمده و قلجى قيندن صيرمق معناسنه
اولمغله ضدّ اولور يقال اشحن السيف اذا سله و بركمسه يه اوق آتمغه ياتمق معناسنه در يقال اشحن له بسهم
اذا استعدّ له برميه (الشحنة) شينك كسريله طواره بركون بركيجه يته جك قدر علفه دينور و شهرلرده صو
باشى تعبير اولنان ضابطه دينوركه طرف سلطاندن منصوب و شهرك ضبط و ربطى خصوصنه كافى اولور يقال
هو شحنة البلد و هو من فيه الكفاية لضبط البلد من جهة السلطان ظاهرا طرد و دفع معناسندندر حالا لسان
عوامده شينك فتحيله متداولدر و شحنه خصومت و عداوت معناسنه در و برطويله آته دينور (الشحناء) صحراء
وزننده بودخى خصومت و عداوت معناسنه در يقال بينهما شحنة و شحناء اى عداوة (المشاحنة) مفاعله وزننده

مباغضه معناسنه‌در يقال شاحنه اذا باغضه ﴿المشاحن﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله بغض و عداوتى قوىّ اولان آدمه
دينور وشول مشاحن‌كه حديثده يعنى اشبو ﴿يطلع الله ليلة النصف من شعبان فيغفر لجميع خلقه الا لمشرك
او مشاحن﴾ حديثنده واقعدر مراد اهل بدعت و تارك جماعت و مفارق امّت اولان كيمسه‌در كويا كه امّت
و جماعته بغض و عداوت ايدر ﴿الشاحن﴾ صاحب وزننده مشحون معناسنه‌دركه طلو كمى‌يه دينور فاعل بمعنى
مفعولدر كاتم كبى كه مكتوم معناسنه‌در يقال مركب شاحن اى مشحون ﴿الشحن﴾ فتحتينله حقد و كين باغلمق معناسنه‌در
يقال شحن عليه شحنا من الباب الرابع اذا حقد عليه ﴿المشحئنّ﴾ مشمعلّ وزننده دائما طارغين اولوب هر نسنه‌يه
طاريلور اولان آدمه دينور يقال رجل مشحئنّ اى متغضب ﴿الشيخون﴾ خاى معجمه ايله جيحون وزننده شيخ
معناسنه‌دركه پير و سالخورده آدمه دينور ﴿المشخئنّ﴾ مشحئنّ وزننده و آنده لغتدركه ذكر اولندى ﴿الشدون﴾
قعود وزننده آهو ياوريسى و قوزى و اوغلاق و آت و صغر ياوريلرى قوّتلنوب انالرندن مستغنى بشقه باشلرينه
اولمق معناسنه‌در يقال شدن الظبى و جميع ولد الظلف والخفّ والحافر شدونا من الباب الاول اذا قوى و استغنى
عن امّه ﴿الاشدان﴾ همزه‌نك كسريله آهو و سائر حيوان ياوريسى كنديدن مستغنى اولوب بشقه باشنه اولمق
معناسنه‌در يقال اشدنت الظبية اذا شدن ولدها ﴿المشدن﴾ محسن وزننده ياوريسى قوّتلنوب بشقه باشنه
اولمش آهويه و سائر حيوانه دينور جمعى مشادن و مشادين كلور ﴿المشدونة﴾ يكى يتشمش قيزه دينور يقال جارية
مشدونة اى عاتق ﴿الشدنيّات﴾ فتحاتله شول دوه‌لردركه يمنده شدن نام موضعه ياخود شدن نام بوغوره
منسوبلردر ﴿الشدن﴾ شينك فتحيله بر شجردركه ياسمينه شبيه چچكى اولور ﴿شذونه﴾ شينك فتحى و ذال معجمه‌نك
ضميله اندلسده بر بلده‌در ابو عبدالله محمد بن خلصة النحوى آندندر ﴿الشاذكونة﴾ ذال معجمهٔ مفتوحه ايله بر كونه
بصمه نهالى و پرده‌يه دينوركه يمنده معمول اولور ابو ايوب الحافظ الشاذكونى بعينه منسوبدر زيرا پدرى آنكله
تجارت ايدر ايدى * شارحك بيانه كوره شادكونهٔ فارسى معرّبيدر ﴿الشرن﴾ شينك فتحى و رانك سكونيله قيا
چتلامق معناسنه‌در يقال شرنت الصخرة شرنا من الباب الرابع اذا انشقّ و يقال فى الصخرة شرن اى شقّ ﴿شرن﴾
فتحتينله طبرستانده بر بلده‌در ﴿الشوران﴾ شينك ضميله قرطم اسميدركه اصپور تخميدر ياخود اصپورك كنديسنه
دينور و محمد بن عبدالله الشاريان محدّثدر ﴿الشزن﴾ شينك و زاى معجمه‌نك فتحيله يالن اياق يوريمكدن ناشى پك
يوريلوب فرومانده اولمق معناسنه‌در يقال شزن الرجل شزنا من الباب الاول اذا اعيى شديدا من الحفا و شزن
و شزونه عمومه وزننده بر نسنه قاتى و سرد و قالين اولمق معناسنه‌در يقال شزن الشىء شزنا و شزونة اذا اشتدّ
و غلظ و يقال به شزن و شزونة اى شدّة و غلظة و شزن قاتى و پك و سرد يره دينور يقال نزلوا شزنا من الارض
اى غلظا و چتين خويلو چپارز مزاجلو آدمه دينور يقال رجل شزن اى عسر الخلق و شدت و مضايقه اوزره
اولان ديرلكه دينور يقال هو فى شزن من العيش اى شظف و ناحيه و جانب معناسنه‌در و ايراقلغه دينور يقال بينهما
شزن اى بعد و شوق و نشاطه كلوب جنبش پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال شزن الرجل شزنا من الباب الرابع اذا انشط
﴿الشزن﴾ ضمتينله بودخى جانب و ناحيه معناسنه‌در و آشق تعبير اولنان كميكه دينوركه چوجقلر اوينارلر ﴿الشزن﴾
شينك فتحيله بودخى آشيغه دينور جوهرى بونلرك بريني ذكر ايدوب لكن تقييد ايلمامشدر ﴿التشزّن﴾ تفعل
وزننده بر نسنه شدّت بولوب قاتيلنمق معناسنه‌در يقال تشزّن الشىء اذا اشتدّ و خصومت ايچون ياغيرى بر ماده
ايچون بر آدمك قرشوسنه خشونتله ديكيلوب طورمق معناسنه‌در يقال تشزّن له اذا انتصب له فى الخصومة
و غيرها و تشزّن و تشزين بر آدمى يره چالمق معناسنه‌در يقال تشزّن صاحبه تشزّنا و تشزينا اذا صرعه
شارح ديركه مصدر ثانى كه تفعيل وزننده‌در غير قياس اوزره‌در و نظيره قوله تعالى ﴿و تبتّل اليه تبتيلا﴾ لكن
بو احتباك قبيلندن اولمق اغلبدر و تشزّن حيوانى بوغزلمق ايچون ياتورمق معناسنه‌در يقال تشزّن الشاة
اذا اضجعها ليذبحها ﴿الشزنة﴾ تمره وزننده بخيله و ناكس عورته دينور يقال امرأة شزنة اى بخيلة ﴿شستان﴾
شينك كسريله اسم اعجميدر على بن ابى سعيد بن شستان محدّثدر ﴿ششانه﴾ كتابه وزننده اندلسده شهر بطليوس
اعمالندن بر قضا اسميدر ﴿الشاصونة﴾ صاد مهمله ايله چينيدن و ساقسيدن اولان قابه دينور مرطبانى و فغفور
و ازنيق طبقلر كبى جمعى شواصين‌در * شارح ديركه بوسقسونيه معرّبيدر و شاصونه بر رجل آديدر ﴿الشطن﴾
فتحتينله اوزون ايپه و اورغانه دينور على قول عامدر كرك اوزون و كرك قصه اولسون جمعى اشطان كلور يقال
بيده شطن اى حبل طويل او عام ﴿الشطن﴾ شينك فتحيله ايپ ايله چكوب باغلمق معناسنه‌در يقال شطنه شطنا
من الباب الاول اذا شدّه بالشطن و بر آدمك نيت و مقصدنه مخالفت ايلمك معناسنه‌در يقال شطن صاحبه اذا خالفه

عن نيته و وجهه و برارضه داخل اولمق معناسنه در كرك مقيم اولسون وكرك مسافر اولسون يقال شطن الارض اذا دخلها اتّما راسخا او واغلا (الشطون) صبور وزننده ديبى درين قيويه دينور على قول اشاغيسى طار ويوقاريسى بول اولوب ايكى طرفدن ايكى ايپ ايله چكيلور اولانه دينور يقال بئرشطون اى بعيدة الغور او التى تنزع بحبلين من جانبيها وهى متسعة الاعلى ضيقة الاسفل و ايراق نسنه يه دينور يقال غزوة و نية شطون اى بعيدة (الشاطن) صاحب وزننده خبيث و بدكاره دينور يقال رجل شاطن اى خبيث (الشيطان) جيحان وزننده معلومدركه فارسيده ديودينور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره شيطان ماده‌سنده ايكى قول واردر برى بعد معناسنه اولان شطوندن مأخوذدر بعيد عن الحقّ ياخود بعيدعن الرحمه اولديغيچون اطلاق اولندى بو صورتده نونى اصليه اولوب وزنى فيعال اولور قول ثانى شيط ماده‌سندن مأخوذدركه احتراق معناسنه‌در ابليس قوّت

مطلب

ناريّه‌دن مخلوق اولديغيچون اطلاق اولندى بو صورتده وزنى فعلان و نونى زائد اولور و برقول دخى واردركه هلاك معناسنه اولان شيطدن مأخوذدر نته‌كه مؤلف ماده‌سنده اشعار ايلدى اسم اصليسى عزازيل ايدى وشيطان مطلقا آزغين عتوّ وتمرّد صاحبى شخصه دينور كرك انس وكرك جنّ اولسون وعند البعض شيطان بردابه يعنى برجانور اسميدر وحيه‌يه دينور بركونه خفيفة الجسم حيه اوله‌جقدر و بردرلو داغ وتمغا اسميدركه دوه قسمنك قالچه‌سى باشندن ديكنه اويلغى اوزرندن سكيره قدر باصيلور و (شيطان الطاق) باب قافده ذكر اولندى و (شيطان الفلا) فاى مفتوحه ايله چول شيطانى ديمكدركه مراد صوسزلقدر يقال اخذه شيطان الفلا اى العطش (الشيطنة) دحرجه وزننده و (التشيطن) تدحرج وزننده شيطانلق ايلك معناسنه‌دركه شيطان عملى كبى عمل ايلكدن عبارتدر يقال شيطن الرجل وتشيطن اذا فعل فعل الشيطان (المشيطنة) مدحرجه وزننده شيطان ديدكارى تمغاى مذكوره دينور (المشاطن) اسم فاعل بنيه سيله قيودن قوغه‌يى ايپله چكن آدمه دينور (رؤس الشياطين) برجنس اوتك آديدركه پك قبيح اولور (شطنان) فتحاتله بر وادى اسميدر (شطون) شينك ضميله برموضع آديدر (شعث) ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده ابوروبح ذؤيب نام صحابينك پدرى اسميدر (الشعن) فتحتينله قورى او تلقدن طاغيلوب دوكيلان يپراغه دينور (الاشعان) همزه‌نك كسريله برآدمك خصومتله آلنده اولان صاچه يا پشمق معناسنه‌در يقال اشعن الرجل اذا ناصى عدوّه (المشعون) پريشان وژوليده صاچه دينور يقال شعر مشعون اى مشعث ومجنون لفظنه اتباع اولور يقال مجنون مشعون اى اتباع (الاشعينان) احميرار وزننده برآدمك صاچى قارش مورش پريشان اولمق معناسنه‌در يقال اشعانّ شعره اذا تشعث (المشعان) محراب وزننده صاچى طاغنق وپريشان آدمه دينور يقال رجل مشعان الرأس اى ثائره اشعثه (الشغنة) غين معجمه ايله غرفه وزننده برآرقه يوكنه دينور كاره معناسنه وتازه چبوغه دينور جمعى شغن‌در صرد وزننده (الشغرنة) شغربه وزننده ومرادفيدركه كورشجى خصمنى صرمه‌يه كتوروب ييقمق معناسنه‌در يقال شغرنه يعنى شغربه (الشفن) شين فتحى و فانك سكونيله عاقل وزيرك واهل فطانت آدمه دينور يقال هو شفن اى كيس عاقل و برآدمك ميراثنى كوزه‌دن يعنى وفاتيله ميراثنه منتظر اولان آدمه دينور يقال هوشفن له اى رقيب ميراثه و انتظار معناسنه‌در (الشفن) كتف وزننده بودخى عاقل وزيرك آدمه دينور (الشفون) قعود وزننده برآدمه كوز قويريغيله باقق على قول اعراض وجهيله باقق ياخود كوزينى قالدروب متعجب كبى باقق ياخود خوشلنميوب كراهت نظريله باقق معناسنه‌در يقال شفنه وشفنه شفونا من الباب الثانى والرابع اذانظر اليه بمؤخّر عينيه اونظر فى اعراض اورفع طرفه ناظرا اليه كالمتعجب او الكاره (الشافن) و (الشفون) صبور وزننده وجه مذكور اوزره نظر ايدن آدمه دينور (الشفتنة) دحرجه وزننده جماع ايلك معناسنه‌در يقال شفتن المرأة اذا جامعها (الاشقان) قافله اكرام وزننده برآدمك مالى آزالمق معناسنه‌در يقال اشقن الرجل اذاقلّ ماله وآزعطيه ويرمك معناسنه‌در يقال اشقن العطية اذاقللها (الشقونة) عمومه وزننده عطيه آز اولمق معناسنه‌در يقال اشقن العطية فشقنت شقونة من الباب الخامس اى قلت (الشقن) شينك فتحيله و (الشقن) كتف وزننده و (الشقين) اميروزننده آزجه نسنه‌يه دينور يقال شئ شقن وشقن وشقين اى قليل وعباس بن احمد بن محمد واسلم بن الفضل الشقّانيّان كه شدّاد يّان وزننده محدثلردر (مشكدانه) ميمك ضميله عبدالله بن عامر نام محدثك لقبيدر طيب الرايحه اولمغله ملقب اولدى (شلوبين) فتحتينله ياخود شلوبينه هايله مغربده بربلده‌در ابوعلىّ الشلوبينى النحوى اكا منسوبدر (شمن) فتحتينله ايرانده استراباد قضاسنده برقريه‌در ابوعلى حسين بن جعفر الشمنىّ اورادندر (شمونت) شينك وميم مشدده‌نك فتحيله اندلسده بربلده‌در (اشمونين) همزه مضمومه وتثنيه صيغه‌سيله صعيد اوسط قضاسنده بر بلده آديدر (اشمون جريس)

همزهٔ مضمومه و مصغر بنیه سیله مصرده شطنوف نام قریه تحتنده برقریه آدیدر (الشنّ) شینك فتحی و نونك
تشدیدیله طاغتمق معناسنه‌در یقال شنّ الماء علی الشراب شناً من الباب الاوّل اذا فرّقه و دشمن اوزره
هرطرفدن چاپل ایله اوشونتی ایتدرمك معناسنه مستعملدر یقال شنّ الغارة علیهم اذا صبها من کلّ وجه
وشنّ اسکی کوچك قربه یه دینور شنه دخی دینور هایله جمعی شنان کلور شینك کسریله و حفص بن عمر
بن مرّة الشنی صحابیدر و عقبة بن خالد و عمر بن الولید و صلت بن حبیب التابعی الشنیون محدّثلردر وشنّ بن
اقصی برجماعتك پدریدر و منه المثل * وافق شنّ طبقة * مثل مزبور طبق ماده‌سنده بیان اولندی واعور شنی
نام شاعر اول جماعتدندر (الاشنان) همزه‌نك کسریله بو دخی طاغتمق معناسنه‌در یقال اشنّ الغارة بمعنی شنها
وقربه اسکیمك معناسنه‌در یقال اشنت القربة اذا اخلقت (الشنین) امیروزننده صو طملامق معناسنه‌در
یقال انقطع شنین الماء ای قطرانه واوزرینه صوقونمش سوده دینور کرك تازه وکرك طولومده اسکی
اولسون (الشنانة) ثمامه وزننده طاملیان صویه دینور (الشنان) غراب وزننده صاچندی صویه دینور یقال
ماء شنان ای متفرّق وصوغوق صویه دینور یقال ماء شنان ای بارد (الشنة) شینك فتحیله بو دخی کوچك اسکی
قربه یه دینور و وهب بن خالد الجاهلی لقبیدر (ذو الشنة) وهب بن خالد نام رهزن لقبیدر دائمًا رهزنلك ایدر ایدی
و یاننده براسکی قربه طاشر ایدی (الشنان) سحاب وزننده شنآن کلمه‌سنده لغتدرکه بغض معناسنه‌در (شنان)
کتاب وزننده شام ترابنده بروادی آدیدر (الشنون) صبور وزننده سموزه دینور یقال رجل شنون ای سمین و آریق
و مهزوله دینمکله ضدّ اولور یقال رجل شنون ای مهزول و آج و جایع معناسنه‌در و نه سموز و نه زبون اولان ارکك
دوه یه دینور یقال جمل شنون ای بین المهزول والسمین (التشانّ) تشدید نونله تفاعل وزننده امتزاج ایلمك
معناسنه‌در یقال تشاناّ اذا امتزجا و دری بوزیلوب بورشمق معناسنه‌در یقال تشانّ الجلد اذا تشنج و قربه
اسکیمك معناسنه‌در یقال تشانّت القربة اذا اخلقت (التشنن) تفعل وزننده بو دخی دری بوزیلوب بورشمق
معناسنه‌در یقال تشنن الجلد اذا تشنج و قربه اسکیمك معناسنه‌در یقال تشننت القربة اذا اخلقت (الاستشنان)
اریقلیوب زبونلمق معناسنه‌در یقال استشنّ الرجل اذا هزل و سوده پك آرزومند اولمق معناسنه‌در یقال استشنّ
الی اللبن اذا عام و قربه اسکیمك معناسنه‌در یقال استشنت القربة اذا اخلقت (شنینه) جهینه وزننده عقیل
قبیله‌سندن بربطندر وسقلاب نام قارئ مصری پدرینك اسمیدر (شنا) شینك کسریله الّا وزننده اهوازده
برموضع آدیدر (الشنشنة) زبرجه وزننده برچینم اته دینور علی قول برپاره اته دینور تقول اکلت شنشنة من اللحم
ای مضغة ای قطعة منه و طبیعت و دأب و عادت معناسنه‌در یقال فیه من ابیه شنشنة ای طبیعة وعادة * قال الشارح
و منه المثل * شنشنة اعرفها من اخزم * (الشونة) شینك فتحیله شاشقین و بون عورته دینور یقال امرأة شونة
ای حمقاء و لغت مصریه‌ده غله انبارینه دینور یقال بنی شونة ای مخزن غلة و غزا و جهاد ایچون دکزده طونانمش
کمی یه دینورکه طونانمه تعبیر اولنور یقال جهزوا شونة کثیرة ای مرکبا معدّا للجهاد فی البحر (التشوّن) تفعل
وزننده برآدمك عقلی خفیف اولمق معناسنه‌در یقال تشوّن الرجل اذا خفّ عقله (الشون) عون وزننده برآدمك
باشنده شأن دیدیکی چاتی یی آچمق معناسنه‌درکه * شارحك بیانی اوزره بعض آدمك دماغی اوزره بوجك تحدّث
ایلمکله اولبابده حاذق کمسه اولورکه سهولتله دماغك اوزرینی که شأن دیدکاریدر آچوب اول بوجکی برتقریبله
اخراج ایدر یقال هو یشون الرؤس ای یفرج شئونها (الشاهین) جوارحدن بو اسمله معروف قوش اسمیدر
شارحك بیانه کوره فارسیدر فی الاصل شاهلره مخصوص اولمغله آنلره نسبت اولنمشدر جمعنده شواهین وشیاهین
دینور و شاهین ترازو قولنه دینور عمود المیزان معناسنه * مترجم دیرکه بونده دخی فارسیدر نته‌که ترازو دلجکنه‌ده
دینور (الشین) زین وزننده و مخالفیدرکه برنسنه یی لکه‌لیوب معیوب ایلمك معناسنه‌در یقال شانه یشینه شینا
ضدّ زانه (الشین) کسر شینله حروف مهموسه‌دن برحرفدر تنغیم و تفشیه صفتلرندن بهره‌دار یعنی تلفظده انتشاری
اولوب وقف حالنده جریان صوتی متضمندر و مخرجی شجر یعنی مفرج فمدرکه مخرج جیم جوارنده‌در (التشیین)
تفعیل وزننده شین حرفی یازمق معناسنه‌در یقال شین شینا حسنة اذا کتبها و شین اسمادندر شاذ بن شن محدّثدر
و ادریس بن بسام الشینیّ برشاعر اندلسیدر (المشاین) میمك فتحیله معایب و مقابح معناسنه‌در ظاهرا غیرقیاس
اوزره شین لفظنك جمعیدر حسن و محاسن کبی (شانه) مصرده برقریه آدیدر ﴿ فصل الصاد ﴾ (الصبن) غبن

﴿ فصل الصاد ﴾

وزننده منع و صرف ایلمك معناسنه‌در یقال صبن الهدیّة عنا صبنا من الباب الثانی اذا کفها و منعها و آشق ایله
قمار اوینیان آشیقلری و نردو طوبله اوینیان زارلری مرامی اوزره دوزلدوب آتمق معناسنه‌درتا که دلخواهی اوزره

او توره يقال صبن القامر الكعبتين اذاسوّاهما فى كفه فضرب بهما ﴿ الصبناء ﴾ حمراء وزننده ذكر اولنان وجه اوزره
قمار اوينيان آدمك النه دينوركه مقامرينه غدر ايدوب غلبه ايلك ايچون برتقريبله برطرفه اكوب اماله ايليه ﴿ الصابون ﴾
هارون وزننده معروفدر طبيعتى حارّ ويابس ومقرّح بدندر * مترجم ديركه مصباحده صرف ومنع معناسنه اولان
صبن مذكوردن فاعول اولمق اوزره مرسومدركه مبالغه در زيرا بدندن اوساخى منع وازاله ايدر فارسيده اكار هود
دينور ﴿ الصابونىّ ﴾ مصرده برقريه آديدر ﴿ ابن الصابونى ﴾ ادبادندر ﴿ صيبون ﴾ جيحون وزننده برموضعدر
﴿ الاصطبان ﴾ افتعال وزننده و ﴿ الانصبان ﴾ انفعال وزننده برنسنه دن منصرف اولمق معناسنه در يقال اصطبن
عنه وانصبن اذا انصرف ﴿ اصبهان ﴾ اصفهان شهريدر صاد بابنده ذكر اولندى ﴿ الصوتن ﴾ تاى فوقيه ايله غلط
وزننده وتانك فتحيله ده لغتدر وكلام عربده بونك نظيرى يوقدر بخيل وناكسه دينور ﴿ الصحن ﴾ لحن وزننده اورمق
معناسنه در يقال صحنه صحنا من الباب الثالث اذا ضربه وناس بيننى اصلاحله خوشحال ايلك معناسنه در يقال صحن
بينهم اذا اصلح وصحن ديدكلرى قاب ايله نسنه ويرمك معناسنه در يقال صحنه اذا اعطاه شيئا فى صحن وديلنمك
معناسنه در يقال صحن الرجل اذا سئل وصحن آت وقاتر طرنغنك جوفنه دينوركه كوچك طبق طرزنده اولور
وبيوك كاسه يه دينور حالا صحن اطلاق اولنان قاب بومعنادندر تقول اكلنا من الصحن اى العسّ العظيم وخانه نك
اورته يرينه دينور يقال قعد فى صحن الدّار اى وسطها وذيل تعبير اولنان سازك برينه دينور ايكيسنه صحنان
دينور باقردن اولوب برى برينه چلارلر اكثرى وزراء مهترلرى نوبت ارالغنده ضرب ايدرلر ﴿ الصحناة ﴾ و ﴿ الصحناءة ﴾
قصر ومدّ ايله وصادلرك فتحيله وكسريله تركيده صلاموره ديدكلريدركه خرده بالقلرى طوزليوب كوپه
طولدررلر منفسخ اولنجه ترك ايدوب بعده چالقيوب وسوزوب استعمال ايدرلر طعامه مشتهى ومعده يى مصلح در يقال
اطعمهم الصحناة والصحناءة وهى ادام يتخذ من السمك الصغار ﴿ المصحنة ﴾ مكنسه وزننده يصى چناق طرزنده
بركونه قابه دينور ﴿ الصحنة ﴾ غرفه وزننده حره ديدكلرى قاره طاشلق تپه لرده اولان دوزجه يره دينور ﴿ الصحون ﴾
صبور وزننده تپه كن ناقه يه دينور يقال ناقة صحون اى رموح ﴿ الصحناء ﴾ حمراء وزننده قولاغك ايچ
يوزينك ديبنه دينوركه يصتمجه اولور ﴿ الصيدن ﴾ صيقل وزننده صرتلانه دينور وصيق طوقنمش كميه وكچه يه
دينور وپادشاهه دينور وتلكى يه دينور ثعلب معناسنه وبرنوع كوچك جانور اسميدركه يرآلتنده كندى ايچون
يوه ياپوب وآنى نابديد ايدر ﴿ الصيدنانىّ ﴾ ياى مشدّده ايله بودخى تلكى يه وذكر اولنان جانور جكه دينور وچرچى يه
وتحفچى يه دينور صيدلانى كبى ﴿ الصعونّ ﴾ اردبّ وزننده انجه بيونلو وكوچك باشلو دوه قوشنه دينور على قول
مطلقدر مؤنثى صعونّه در ﴿ الاصعان ﴾ همزه نك كسريله برآدمك باشى كوچك وعقلى اكسك اولمق معناسنه در
يقال اصعن الرجل اذا صغر رأسه ونقص عقله ﴿ الاصعنان ﴾ احمرار وزننده برنسنه انجه ولطيف ونازك اولمق
معناسنه در يقال اصعنّ الشئ اذادقّ ولطف ﴿ المصعنة ﴾ محمرّه وزننده يوقه ولطيف اولان قولاغه دينور
يقال اذن مصعنة اى مؤللة ﴿ الصغانة ﴾ غين معجمه ايله سحابه وزننده جغانه فارسى معرّبيدركه تركيده دخى
چغانه ديرلر معروف سازدر حالا بوديارلرده متروكدر ﴿ صغانيان ﴾ صادك فتحيله ماوراء النهرده بربيوك ولايتدر
تصانيف كثيره صاحبى امام وحافظ اللغة حسن بن محمد بن حسن الصاغانى اورايه منسوبدر نسبتنده صغانى
وصاغانى دينور وصغانيان چغانيان معرّبيدر واسحق بن ابراهيم بن صيغون الصيغونى زاهد ومحدثدر ﴿ الصفن ﴾
صادك فتحى وفانك سكونيله وفتحيله خايه نك قابنه دينوركه طوربه سيدر وطعام ييه جك سفره يه دينور
واسرمش دوه نك اغزندن چيقان قزل دغارجغه دينور شقشقه معناسنه ﴿ الصفنة ﴾ تمره وزننده صفن ايله
ايكى معناى اخيرده مرادفدر وچوبان چانطه سنه دينور ﴿ الصفن ﴾ صادك ضميله مطهره شكلنده دريدن
دوزلمش ابريغه دينوركه آنكله ابدست آلنور وچوبان چانطه سنه دينوركه دريدن دوزوب ايچنه زاد وادواتنى وضع
ايدر ﴿ التصافن ﴾ تفاعل وزننده صويى حصه حصه بولشمك معناسنه در يقال تصافنوا الماء اذا اقتسموه بالحصص
﴿ الصفون ﴾ قعود وزننده آت اوچ اياغى اوزره طوروب دردنجى طرنغنى ديكمك معناسنه در يقال صفن
الفرس صفونا من الباب الثانى اذا قام على ثلاثة قوائم وطرف حافر الرابعة وبرآدم اياقلرينى برآرايه كتوروب صف
ايلك معناسنه در يقال صفن الرجل اذا صفّ قدميه وبرنسنه يى يره اورمق معناسنه در يقال صفن به الارض
اذا ضربه ﴿ الصفن ﴾ فتحتينله سنبله سى اولان اكينه دينور وشول يوه يه واينه دينوركه آرى مقوله سى حيوانلر
اوتلقلردن ويپراقلردن كنديلر ايچون ياخود ياوريلر ايچون اتخاذ ايدرلر ﴿ التصفين ﴾ تفعيل وزننده آرى مقوله سى
حيوان صفن ايدنمك معناسنه در يقال صفن الزنبور اذا اتخذ الصفن ﴿ صفنه ﴾ فتحاتله مدينه ده برموضعدر

(صفینه) جهینه وزننده بنو سلیم دیارنده عالیه نام محلده بر بلده آدیدر (الصافن) صاحب وزننده مالك بن
حریم الهمدانی فرسنك اسمیدر * مؤلف صافن تعبیراولنان طمردن سکوت ایلدی واول بوطك ایچ یوزندن
کیدن طمردرکه ایچ یوزده‌کی طوپوغك اورته سندن ظاهر اولور (صفین) سجین وزننده رقه قربندن
نهر فرات کنارنده برموضع اسمیدرکه آنده امام بالحق امیرالمؤمنین کرم الله وجهه ومعاویة بن ابی سفیان بیننده
وقعهٔ عظیمهٔ مشهوره واقع اولدی هجرتك اوتوز یدنجی سنه سنك ماه صفری غره سنده وقوع بولمغله من بعد
ناس صفرده سفردن احتراز ایدر اولدیلر * مترجم دیرکه مصباحك بیانه کوره اشبو صفین کلمه‌سی صف ماده سندن
فعلین‌درکه نونی زائده‌در یاخود صفون ماده سندن فعیل درکه نونی اصلیه‌در پس بونده دخی امثالی کبی
ایکی کونه اعراب جاری اولور بری نونك ماقبلنده اولوب نون جمع سلامت کبی دائما مفتوح اولور صفین وصفون
دینور وبری نون حرف اعراب اولور (الصن) صادك کسری ونونك تشدیدیله دوه سدکنه دینور بول الابل
معناسنه * شارح دیرکه بونسخه‌لر غلطدر صواب اولان بول الوبر اولمقدرکه آطه طوشانك سدکی اولورادویه‌یه
خلط ایدرلر وصن برد عجوز کونلرندن اوّلکی کونك اسمیدر وسپت طرزنده برکونه کلاتره دینورکه قپاقلی اولور
ایچنه اتمك قورلر (الصنة) صادك کسریله و (الصنان) غراب وزننده قولتق رایحه‌سنه دینورکه بدو منتن اولور
یقال ازال صنته وصنانه بالحمام ای ذفر ابطه (الاصنان) همزه‌نك کسریله برآدمك قولتغی بدقوقق معناسنه‌در
یقال اصنّ الرجل اذا صار ذا صنان وکبر ونخوتدن برونی هوایه قالدرمق معناسنه‌در یقال اصنّ فلان اذا شمخ
بانفه تکبرا واویکه‌لنوب طارلمق معناسنه‌در یقال اصنّ علیه اذا غضب وناقه کبه اولمغله پوغوره استکبار ایلمك
معناسنه‌در یقال اصنت الناقة اذا حملت فاستکبرت علی الفحل وصو متغیر اولمق معناسنه‌در یقال اصنّ الماء
اذا تغیر وبر نسنه اوزره اصرار ایلمك معناسنه‌در یقال اصنّ علی الامر اذا اصرّ وقسراغك قرننه قولون
بیومکله اناسنك قرننه ایلشوب باشیله اکسه‌سنه طوغری قاقشدرمق معناسنه‌در یقال اصنت الفرس اذا نشب
ولدها فی بطنها فدفع برأسه فی خورانها (الاصنّ) اصمّ وزننده متغافل آدمه دینور یقال رجل اصنّ ای متغافل
(الصنان) شدّاد وزننده بهادر آدمه دینور یقال رجل صنان ای شجاع (صنین) سکین وزننده کوفه‌ده
برموضع آدیدر (الصون) عون وزننده و (الصیان) و (الصیانة) کتاب وکتابه وزنلرنده حفظ ونکاه ایلمك
معناسنه‌در یقال صانه یصونه صونا وصیانا وصیانة اذا حفظه وآتك ایاغی طاشرقدن یاخود نعلسزاولدیغندن
طرنغی آزرده اولمغله طرنغنك اوجیله باصمق معناسنه‌در یقال صان الفرس اذا قام علی طرف حافره من وجی او حفی
(المصون) مقول وزننده و (المصوون) اصلی اوزره اسم مفعولدر محفوظ معناسنه‌در پس بونده اعلال وعدم
اعلال جائزدر (الاصطیان) افتعال وزننده بودخی حفظ ایلمك معناسنه‌در یقال اصطانه اذا اصانه (الصوان)
(والصیان) صادك حرکات ثلاثیله جامدانه دینورکه ایچنده ملبوسات حفظ اولنور ایکنجیده یاء کسره‌یه مجاورتله‌در
یقال جعل الثوب فی صوانه وصیانه وهوما یصان فیه (الصوانة) شدّاده وزننده دبرو مقعده اطلاق اولنور
آکثری ضرطه‌یی صقلدیغیچون وبرنوع طاش اسمیدرکه قاتی ومحکم اولور جمعی صوّاندر * شارحك بیانه کوره
چاقق طاشی اوله‌جقدر (الصین) صادك کسریله کوفه‌ده برموضع آدیدر واسکندریه‌ده برموضع آدیدر
وکسکر نام محلده ایکی موضع آدیدر وشرق جهتنده برمملکت آدیدر اوانیٔ صینیه که چینی طبقلر ومرطبانیلر در
اورایه منسوبدر * شارحك بیانه کوره چین اولکه‌سیدرکه صین آندن معرّبدر فغفور چینی معروفدر وحالا لفظ
فارسیله سینی تعبیرایتدیکمز تبسی یه تعریبله صینی دیدکلری دخی اورایه نسبتله‌در (المصوان) محراب وزننده
یای غلافنه دینور (الصینیة) صادك کسریله واسط عراق آلتنده بربلده آدیدر (الصونة) تمره وزننده قوطویه

فصل الضاد المعجمة

دینور یقال وضعه بالصونة ای العتیدة

فصل الضاد المعجمة

(الضائن) همزه‌نك کسریله ضعیف
وزبونه دینور یقال رجل ضائن ای ضعیف وسلپوك قرنلی آدمه دینور یقال رجل ضائن ای مسترخی البطن
وطعامی قلیل کوزل بدنلو آدمه دینور یقال هو ضائن ای الحسن الجسم القلیل الطعم وآق ویصی قوملغه دینور
وقیون قسمنه دینور جمعی ضأن کلور ضادك فتحی وهمزه‌نك سکونیله رکب وراکب کبی وفتحتینله جائزدر همزه
ایچون وضئین کلور امیروزننده قاطن وقطین کبی مؤنثی ضائنه‌در جمعی ضوائن‌در * مترجم دیرکه مؤلفك بیانی
اخفش قولی اوزره‌درکه ضأن ضائنك جمعیدر معزو ماعز کبی وسیبویهه کوره ضأن ومعز اسم جنسلردر
(الاضأن) همزه‌نك کسریله برآدمك قیونی چوق اولمق معناسنه‌در یقال اضأن الرجل اذا کثر ضأنه وقیونلری
کچیلردن سجوب آیرمق معناسنه‌در تقول اضأن ضأنك ای اعزلها من المعز (الضئنّ) ضادك کسریله یایق تعبیر

ایتدکلری بیوك طولومه دینورکه ایچنه یوغورد قیوب یاغی چیقمق ایچون چالقارلر (الضأنة) تمره وزننده
سکیردن اولان برونده لغه دینورکه دوه نك برونه چکوروب یولاری اکا بند ایدرلر (الضبن) ضادك کسریله شول یك یره
دینورکه قازمقدن خلق عاجز اوله وبدنده قولتق ایله بوکورك ارالغنه دینور یقال احتمله فی ضبنه وهو
مابین الابط والکشح (الضبن) غبن وزننده شول یوفقه صویه دینورکه اصلا آرتمز اوله کما سیذکر وضبن
مصدر اولور منع وصرف ایلك معناسنه درکه مهمله ایله صبن لفظنده لغتدر یقال ضبن الهدیة ضبنا
من الباب الاوّل اذا کفها ومنعها ویوکی قولتق ایله بوکور ارالغنه چالوب کوترمك معناسنه در ومنه اوّل الحمل
الابط ثم الضبن ثم الحضن یعنی مراتب حملك اوّلی یوکی قولتغه چالوب کوترمکدر زیرا اوّل وهله ده حاملك
قوّت ونشاطی یرنده اولور بعده کیده رك فتور کلمکله اشاغیجه اینوب صکره دخی اشاغی یه صیریلور (الضبن)
کتف وزننده و (المضبون) بونلر ده اصلا آرتمز اولان یوفقه جه صویه دینور یقال ماء ضبن وضبن ومضبون ای مشفوف
لا فضل فیه ومضبون کوترمه دینور یقال رجل مضبون ای زمن (الضبن) فتحتینله اکسکلکه دینور یقال به ضبن ای وکس
(الضبنة) ضادك حرکات ثلاثیله و (الضبنة) فرحه وزننده بر آدمك اهل وعیالنه دینور ویولداشنه قطعا نفع ومددی اولمیان
ایشه یرامز یولداشه دینورکه آغرلقدن غیری منفعتی اولمیه یقال هو ضبنة وضبنة ای لا غناء فیه ولا کفایة من الرفقاء
(الاضبان) همزه نك کسریله کوترم قلمق معناسنه در یقال اضبنه الدّاء اذا ازمنه وبر نسنه یی قولتقله بوکور ارالغنه چالوب
کوترمك معناسنه در یقال اضبن الشیء اذا جعله فی ضبنه ومجلسده بر آدمی یانك آلتنه آلوب صقشدرمق معناسنه در
یقال اضبن فلانا اذا ضیق علیه یعنی بان جعله تحت جنبه (ضبینه) سفینه وزننده بر بطن پدریدر (بنو ضابن)
و (بنو مضابن) ایکی قبیله در (الاضطبان) افتعال وزننده بودخی بر نسنه یی قولتقله بوکور ارالغنه چالوب
کوتورمك معناسنه در یقال اضطبنه اذا جعله فی ضبنه (الاضبان) همزهٔ مفتوحه ایله یرتجی جانورلری چوق
اورمانلره ومحلره دینور یقال نزلوا فی الاضبان ای المسابع الکثیرة السباع وبونك مفردی ضبن در فتحتینله (الضجن)
فتحتینله بر طاغك آدیدر (ضجنان) سکران وزننده مکه قربنده بر طاغدر وبادیه ده بشقه بر طاغك آدیدر (الضحن)
ضادك وحای مهمله نك فتحیله بر بلده آدیدر وبو ابن سیده دن منقولدر واستشهاد ایچون جوهرینك جمیله ضجن
ماده سنده ایراد ایلدیکی بیتی انشاد ایلمکله احد همانك قولی مصحفدر (الضدن) ضادك فتحی ودالك سکونیله
بر نسنه یی اصلاح وتسهیل ایلك معناسنه در یقال ضدنه ضدنا من الباب الثانی اذا اصلحه وسهله (ضدنی) سکری
وزننده بر موضعدر (ضدوان) و (ضدیان) سلمان وزنلرنده ایکی طاغلردر نونلری زائد اولمغله معتل بابنده اعاده
اولنور (الضیزن) زای معجمه ایله حیدر وزننده حافظ وامین ومعتمد علیه آدمه دینور یقال رجل ضیزن ای حافظ
ثقة وکشینك اولاد وعیالنه دینور یقال هم ضیزنه ای اولاده وعیاله کذلك شریکلرینه دینور وجلد وچالاك
ساقی یه دینور ومطربازه دینور یقال هو ضیزن ای بندار خزّان وبکره نك اورته سنده اولان اغاجله ساعد
دیدکاری اغاج ارالغنه استوار اولنان باقر پارهسنه دینور وشول ناخلف اوغلانه دینورکه پدرینك دیکر زوجه سی
بابنده پدرینه مزاحمه ایلیه یعنی انالغنه خیانتله قصد ایدر اوله یقال هو ضیزن ابیه اذا کان یزاحمه فی امرأته
وقیودن صوچکن آدمه مزاحمه ایدن کمسه یه دینور وبر صنم آدیدر (الضیزان) بیطار وزننده اصلا قسراغه
اشمامش آته دینور (الضزن) ضادك فتحی وزاینك سکونیله بر آدمك رضا واراده سی اولمیه رق النده اولان نسنه یی
چکوب آلمق معناسنه در یقال ضزنه ضزنا من الباب الاوّل والثانی اذا اخذ علی مافی یده دون ما یریده بوراده
اخذ کلمه سی علی ایله صله لنمق استیلاء معناسنه یاخود مستولیا تقدیرینه مبنیدر (التضازن) تفاعل وزننده بری
برینك اللرنده اولان نسنه یی آلمق بابنده طوتشوب اوغراشمق معناسنه در یقال تضازنا اذا تعاطیا فتغالبا
(الضیطنة) دحرجه وزننده و (الضیطان) فتحاتله شیشمان آدم اموزلرینی وکوده سنی اویناده رق یوریمك
معناسنه در یقال ضیطن الرجل ضیطنة وضیطانا اذا مشی فحرّك منکبیه وجسده مع کثرة لحم (الضیطن)
و (الضیطان) وصف مذکور اوزره اولان آدمه دینور (الضغن) ضادك کسری وغین معجمه نك سکونیله ناحیه
معناسنه در یقال قعد فی ضغن ای ناحیة وطاغ قولتغنه دینورکه قویتوسی اوله جقدر ابط الجبل معناسنه در
شارح ابط الجمل نسخه سی تخطئه ایلشدر ومیل وشوق وآرزو معناسنه در یقال به له ضغن ای میل وشوق
وحقد وکینه معناسنه در (الضغینة) سفینه وزننده بودخی حقد وکینه معناسنه در یقال فی صدره ضغن
وضغینة ای حقد (الضغن) فتحتینله دروننده کین باغلمق معناسنه در یقال ضغن علیه ضغنا من الباب الرابع

(اذا)

اذا حقد وميل ايلك معناسنه‌در يقال ضغن الى الدنيا اذا مال (التضاغن) تفاعل وزننده و (الاضطغان)
افتعال وزننده برى برينه درونلرنده كين طوتمق معناسنه‌در يقال تضاغنوا واضطغنوا اذا انطووا على الاحقاد
واضطغان برنسنه‌يى قولتق آلتنه آلمق معناسنه‌در يقال اضطغنه اذا اخذه تحت حضنه (الضاغن)
صاحب وزننده شول آته دينوركه ضرب اولنمدقجه مقدوريني ابراز ايلمز اوله يقال فرس ضاغن اذا كان مايعطى
جريه الا بالضرب (الضغنة) فرحه وزننده اكرى قارغى‌يه دينور يقال قناة ضغنة اى عوجاء (الضغنىّ) ضادك
فتحيله ارسلانه دينور (الضفن) دفن وزننده برجماعته همنشين اولمغه كلمك معناسنه‌در يقال ضفن اليهم
ضفنا من الباب الثانى اذا اتاهم يجلس اليهم وچقرمق معناسنه‌در يقال ضفن بغائطه اذا رمى به وايش
بتورمك معناسنه‌در يقال ضفن بحاجته اذا قضى وجماع ايلك معناسنه‌در يقال ضفن المرأة اذا جامعها
ودوه اياغيله يرى چارپمق معناسنه‌در يقال ضفن البعير برجله اذا خبط وناقه اوزره يوغورى حمل واغرا ايلك
معناسنه‌در يقال ضفن الشئ على ناقته اذا حمله عليها وبرآدمك قيچنه اياغله اورمق معناسنه‌در يقال ضفن
فلانا اذا ضرب برجله على عجزه وبرنسنه‌يى يره اورمق معناسنه‌در يقال ضفن به الارض اذا ضربه بها وناقه‌يى
صاغمق ايچون ممه‌لرينى ال ايله برارايه كتوروب طوپلمق معناسنه‌در يقال ضفن ضرع الناقة اذا ضمه للحلب
(الاضطفان) افتعال وزننده بركمسه كندى اياغيله اكسه‌سنى اورمق معناسنه‌در يقال اضطفن الرجل اذا ضرب
بقدمه مؤخر نفسه (الضفنّ) هجفّ وزننده و (الضفنّ) طمرّ وزننده بودوره دينور وكمى ارسلانى كبى جثه‌سى
بيوك احمق ونادانه دينور (التضافن) تفاعل وزننده ياردملشمق معناسنه‌در يقال تضافنوا عليه اذا تعاونوا
(الضيفن) حيدر وزننده‌كه طال قاوغه دينور فاء بابنده ذكر اولندى زيرا نونى زائده‌دركه ضيفك تابعى اولديغنه
ياخود ضيفدن فضله اولديغنه اشارتدر * شارح ديركه بعضلر معناى اوّلدن اخذ ايلمكله نونى اصليه اولور (الضمان)
امان وزننده و (الضمن) امن وزننده كفيل اولمق معناسنه‌در يقال ضمن الشئ وبالشئ ضمانا وضمنا من الباب
الرابع اذا كفله وكوترم اولمق معناسنه مستعملدر كفيل عهده‌يه ملازم اولديغى كبى كوترم دخى مكاننه ملازم اولور
يقال ضمن الرجل اذا صار زمنا (الضامن) و (الضمين) اميروزننده كفيل اولان آدمه دينور ضامن ذوضمان
معناسنه‌در يقال هو ضامنه وضمينه اى كفيله (التضمين) تفعيل وزننده برنسنه‌يى بركمسه‌يه الزامله مديون ايلك
معناسنه‌در تقول ضمنته الشئ اذا غرمته * شارح ديركه اودتمك معناسى بونك لازميدر وبرنسنه‌يى برظرف ايچره
قومق معناسنه‌در يقال ضمن الشئ فى الوعاء اذا جعله فيه (التضمن) تفعل وزننده تضمينه مطاوعدركه
تضمينى قبول ايلك معناسنه‌در تقول ضمنته الشئ فتضمنه عنى اى غرّمته فالتزمه وبرنسنه‌يى حاوى ومشتمل اولمق
معناسنه‌در تقول فهمت ماتضمنه كتابك اى مااشتمل عليه (المضمن) معظم وزننده اهل بديع اصطلاحنده شول شعره
اطلاق اولنوركه اكا غيرك شعرندن بربيت الحاق اولنمش اوله لكن مشهور دكل ايسه تنبيهى لازمدر لكن مصراع
واحدايله تضمين جائزدر يقال شعر مضمن اذا ضمن به بيت من الاخر كذلك شول بيته اطلاق اولنوركه معنا
ومفهومنك تمامى مابعدينه موقوف ومرهون اوله * مترجم ديركه عايشهٔ باعونيه‌نك اشبو قطعهٔ دلاراسى كبى

※ كانما الخال تحت القرط فى عنق ※ بدالنا من محياّ جلّ من خلقا ※
※ نجم بدى فى عمود الصبح مستترا ※ تحت الثرياّ قبيل الشمس فاحترقا ※

ومضمن برآخر آوازه‌دخى قوشلمينجه وقوف ممكن اولميان آوازه‌يه اطلاق اولنور يقال صوت مضمن اى لايستطاع
الوقوف عليه حتى يوصل بآخر (الضمن) ضادك كسريله برنسنه‌نك داخلنه اطلاق اولنور ومنه ضمن الكتاب
اى طيه (الضمنة) غرفه وزننده مرض وعلته اطلاق اولنور يقال به ضمنة اى مرض وكوترملكه دينور يقال به
ضمنة اى زمنة (الضمن) كتف وزننده عاشق وآشفته‌يه دينور يقال رجل ضمن اى عاشق وكوترمه دينور جمعى ضمنى
كلورمرضى كبى ومنه قول عبدالله بن عمرو بن العاص *من اكتتب ضمنا بعثه الله ضمنا يوم القيمة * اى من كتب نفسه
فى ديوان الضمنى والزمنى يعنى برآدم جهاده كتمامك ايچون كنديسنى كوترم دفترينه قيد ايتدرسه حق جلّ وعلا
آنى يوم قيامتده كوترم اوله‌رق بعث ايدر وضمن بدننده كسر ونقصان كبى علته مبتلا آدمه دينور يقال رجل ضمن
اى مبتلى فى جسده (الضمن) فتحتينله و (الضمان) و (الضمانة) سحاب وسحابه وزننده بونلرده اسملردر كوترملكه
دينور (المضمون) معلول معناسنه‌در ومنه يقال هو مضمون اليد اى مخبونها وبابانك صلبنده اولان ذريته اطلاق
اولنور جمعى مضامين درنته‌كه انانك صدرنده اولان ذريتلره ملاقيح دينور * قال الشارح وفيه الحديث ※ انه نهى عن
بيع المضامين ※ وهى مافى اصلاب الفحول ومضمون بررجل اسميدر (الضامنة) شهرلر وكويلر ايچره نابت اولان خرما

آغاجلرینه دینور علی قول حصارك ایچنده اولوب دائر امادار حصار آنلری دیوار بستان کبی احاطه ایلمش اوله بونده ضامنه مضمونه معناسنه‌در (الضنن) فتحتینله دلیر و بهادره دینور یقال رجل ضنن ای شجاع (الضنین) امیر وزننده بخیل آدمه دینور (الضنانة) سلامه وزننده و (الضن) ضادك کسریله بخل ایلمك معناسنه‌درکه بوندن لسانمزده اسرکمك ایله تعبیر اولنور مثلا اهل علمك برآدمه کتاب و یرممسی کبی و برنفیس نسنه‌یی سائردن دریغ ایدوب و یرمکه قیامیوب کندی آلیقومق کبی یقال ضن بالشیء ضنانة وضنا من الباب الرابع والثانی اذا بخل به و ضن ضادك کسریله برآدمه خاص اولان نسنه‌یه دینور کویاکه آنی غیره فدا ایلمکه بخل ایدر مضنون معناسنه‌در تقول هو ضنی ای خاص بی (الضنائن) ضنینه‌نك جمعیدرکه برکسه‌یه مخصوص قلنمش نسنه‌یه دینور ومنه ضنائن الله ای خواص خلقه * مؤلف بونکله اشبو حدیثه اشارت ایلمشدر قال النبی علیه السلام ❊ان لله ضنائن من خلقه یحییهم فی عافیة و یمیتهم فی عافیة❊ (المضنة) میمك فتحی وضادك فتحیله و کسریله محل بخل و دریغ اولان شیئه دینور یقال هذا علق مضنة ای نفیس یضن به (ضنة) ضادك کسریله عربدن بش قبیله آدیدر ضنة بن سعد قضاعه‌ده و ابن عبد عذره‌ده و ابن الحلاف اسد بن خزیمه‌ده و ابن العاص ازدده و ابن عبدالله بنو نمیرده‌درکه مراد قبائل مرقومه درونده خارجدن ملحق برقبیله‌در جوهرینك قبیلهٔ واحده‌یه تخصیصی قصوری متضمندر (المضنون) غالیه‌یه دینورکه قلیه مسك تعبیر اولنان عطردر غالیه اسمنی ابتدا حضرت معاویه وضع ایلدی (المضنونة) آب زمزمك اسمیدر (الضنان) شداد وزننده ابن المناندرکه شعرادندر (اضطنان) افتعال وزننده بخیل اولمق معناسنه‌در یقال اضطن الرجل اذا بخل (الضون) عون وزننده پنیر مایه‌سنه دینور انفحه معناسنه (الضونة) تمره وزننده کوچك قیزجغزه دینور صبیهٔ صغیره معناسنه و برآدمك اولادی چوق اولمق معناسنه‌در یقال ضان الرجل یضون ضونة اذا کثر ولده (التضون) تفعل وزننده بودخی برآدمك اولادی چوق اولمق معناسنه‌در یقال تضون الرجل اذا کثر ولده (الضانة) حاله وزننده دوه‌نك برونه چکوردکلری بروندرغه دینور بره معناسنه (الضیون) حیدر وزننده ارکك کدی‌یه دینور جمعی ضیاون‌در (ضین) ضادك کسریله یمنده شهر صنعاء ترابنده بربیوك طاغك آدیدر ❊ فصل الطاء ❊ (الطبن) طانك فتحی و بانك سکونیله و فتحیله ناسدن جمع کثیره دینور یقال جاء طبن من الناس ای جمع کثیر (وطبن) طانك حرکات ثلاثیله و صردوزننده برکونه لعب اسمیدرکه فارسیده اکاسدره دینور ترکیده طقورجن دیدکلری اویوندر عربیده قرق دخی دینور و کرکس و یرتجی جانور طوتمق ایچون قپانه و دوزاغه قودقلری جیفه‌یه دینور (الطبن) طانك ضمیله طنبوره یاخود لاغوته‌یه دینور تقول رأیته یضرب الطبن ای الطنبور او العود (الطبنة) غرفه وزننده طبن آوازینه دینور (الطبنة) طانك کسریله زیرکلکه دینور فطنه معناسنه جمعی طبن‌در عنب وزننده یقال هو اهل الطبنة ای الفطنة (الطبن) فتحتینله و (الطبانة) سلامه وزننده و (الطبانیة) کراهیه وزننده و (الطبونة) عمومه وزننده فهم وادراك ایلمك معناسنه‌در یقال طبن له و طبن طبنا و طبانة و طبانیة و طبونة من الباب الرابع والثانی اذا فطن له (الطبن) کتف وزننده و (الطابن) صاحب وزننده فطانتلو مدرك آدمه دینور (الطبن) غبن وزننده آتشی سو یمسون دیو کومك معناسنه‌در یقال طبن النار طبنا من الباب الثانی اذا دفنها لئلا تطفأ و ناس معناسنه مستعملدرکه مراد مجهول الحال کسه دیمکدر یقال مادری ای الطبن هو ای ای الناس (الطابون) آتش کومدکلری یره دینور (المطابنة) مفاعله وزننده چقوری اشاغیلتمق معناسنه‌در تقول طابن هذه الحفیرة ای طأمنها و طأطأها و موافقت معناسنه‌در یقال طابنه اذا وافقه (الاطبینان) اطمینان وزننده و مرادفیدرکه تمام قرارلشمق معناسنه‌در یقال اطبأن بالمکان اذا اطمأن (طوبانیه) طانك ضمیله فلسطین سنجاغنده برقلعه‌در (الطثن) طانك فتحی و ثای مثلثه‌نك سکونیله طرب و نغمه و آهنکه دینور (الطجن) طانك فتحی و جیمك سکونیله تاوه‌ده نسنه قاورمق معناسنه‌در یقال طجن الشیء طجنا من الباب الاول اذا قلاه (المطجن) معظم وزننده تاوه‌ده قاورلمش نسنه‌یه دینور (الطاجن) صاحب وزننده و (الطیجن) حیدر وزننده تاوه‌یه دینور ایکیسده معربدر یعنی تابهٔ فارسی معربیدر (الطحن) طانك فتحی و حای مهمله‌نك سکونیله اون اکوتمك معناسنه‌در یقال طحن البر طحنا من الباب الثالث اذا جعله دقیقا و یلان دکرمی قیورلمق معناسنه‌در یقال طحنت الافعی اذا استدارت (التطحین) تفعیل وزننده بودخی اوکوتمك معناسنه‌در یقال طحن البر بمعنی طحنه (المطحان) محراب وزننده دکرمی قیورلوب کومج اولان یلانه دینور (الطحن) طانك کسریله اونه دینور دقیق معناسنه ومنه المثل * اسمع جعجعة ولااری طحنا * یعنی دکرمنك کورلتیسنی ایشیده‌یورم اما اونی کوره‌میورم دیمکدر برنسنه‌یی و یرمکه وعد ایدوب و یرمیان کسه حقنده ضرب اولنور (الطحن) صردوزننده بودور آدمه

فصل الطاء

دینور و بربوجك آدیدر ولیث عفرین دیدکلری جانوره دینورکه عفر ماده‌سنده بیان اولندی (الطاحونة) دکرمنه
دینور (الطواحن) آزی دیشلره اطلاق اولنور مفردی طاحنه‌در * غریبدرکه مؤلف سین بابنده ضرس لفظنی
سن ایله تفسیر ایدوب بوراده طواحنی اضراس ایله تفسیر ایلدی اصول سائره‌ده طواحنی ضواحکدن اوته آلتلو
اوستلو اون ایکی آزی دیشلر ایله مبنیدر (الطحون) صبور وزننده اوجیوز مقدار قیونلره دینوروپك چوق
عسکره دینور یقال کتیبة طحون ای عظیمة وجنك وقتاله دینور وچوق دوه‌لره دینور بونلرك جمله‌سی اوغرادقلری
نسنه‌لره طحن ایلدیکیچون (الطحانة) شدّاده وزننده بودخی چوق دوه‌لره دینور (الطاحن) صاحب وزننده
خرمن دوکمك ایچون بری برینه چاتدقلری اوکوزلردن خرمن اورته‌سنده دائر اولانه دینور (الطحآن) شدّاد
وزننده دکرمنجی‌یه دینور اکر اشبو طحن ماده‌سندن مأخوذ اولورسه منصرف اولورکه وزنی فعال اولور واکر
بسط معناسنه اولان طحّ ماده‌سندن اولورسه غیرمنصرف اولورکه وزنی فعلان اولور * مترجم دیرکه اهل مغرب
اصطلاحنده پزونکه طحان اطلاق اولنور کویا که ایکی طاش بیننی حبه اوزره جمع ایدر نته‌که اکامسمار المقراض
دخی اطلاق اولنورکه مقص پرچینی دیمکدر (الطحانة) کتابه وزننده دکرمنجیلك حرفتنه دینور یقال یدیر معیشة
عیاله بالطحانة ای بحرفة الطحن (الطرن) طانك ضمیله حریر لباسه و تفتکدن منسوج شالی و صوف مقوله‌سنه دینور
یقال جاء وعلیه طرن ای خزّ (الطارونیّ) ذکراولنان لباسدن برچشیدا سمیدر (الطرینة) دحرجه وزننده مستلکدن
شوریده اولمق معناسنه‌در یقال طرین الشرب اذا اختلطوا من السکر بوراده شرب کلمه‌سی شین مفتوحه ایله شاربدن
اسم جمعدر (الطرین) درهم وزننده صوبیق چاموره دینور نته‌که غرین سیل صویی کتوردیکی چاموره دینور
بومعناده‌درکه فلان پك اویکه لنوب خشم و غضب ایدی دیه‌جك یرده اتی بالطرین والغرین دیرلر (طرنیانه) طانك
ونونك کسریله مغربده بربلده آدیدر (اطرون) اسلوب وزننده فلسطین ایالتنده بربلده‌در (طرون) صبور وزننده
ارمینیه اولکه‌سنده برموضعدر (طورین) طانك ضمیله دوی قضاسنده برقریه آدیدر (طرّکونه) طانك وراء مشدده‌نك
فتحی وکافك ضمیله اندلسده بربلده‌درو مغربده برموضع آدیدر (طیسانیة) طانك فتحیله اشبیلیه ایالتنده بربلده
آدیدر (طس) حم کلمه‌سی کبی سور قرآنیه‌دندر جمعنده همان ذوات طس دینور طواسین دیمك جائز دکلدر
(الطعن) لعن وزننده دورتمك و سانجمق معناسنه‌در یقال طعنه بالرمح طعنا من الباب الثالث والاول اذا ضربه
ووخزه و (طعن) و (طعنا) فتحاتله برکسه‌یی زباندرازلقله قدح و تعییب ایلمك معناسنه مستعملدر یقال طعن فیه
بالقول طعنا وطعنانا اذا قدحه وعابه و بریّه‌یه کیتمك معناسنه مستعملدر یقال طعن فی المفازة اذا ذهب و بتون کیجه
اکلنمیوب کیتمك معناسنه مستعملدر یقال طعن اللیل اذا سار فیه کله وآتك دیزکننی اوزادوب کرکی کبی اشدرمك
معناسنه مستعملدر یقال طعن الفرس فی العنان اذا مدّه وتبسط فی السیر و برکسه مطعون اولمق معناسنه‌در یقال
طعن الرجل علی المجهول اذا اصابه الطاعون (المطعون) و (الطعین) امیر وزننده مزراق مقوله‌سیله دورتلمش
کمسه‌یه دینور طعینك جمعی طعن کلور طانك ضمیله (المطعان) و (المطعن) محراب و منبر وزنلرنده عدویه کثیر
الطعن اولان مزراق صاحبنه دینور جمعلری مطاعین و مطاعن کلور (التطاعن) تفاعل وزننده و (الطعنان)
کسرتینله و نونك تشدیدیله و (الاطّعان) تشدیدطا ایله افتعال وزننده و (الطعان) قتال وزننده مزراق دورتشمك
معناسنه‌در یقال تطاعنوا فی الحرب تطاعنا وطعنانا واطّعنوا اطّعانا وطاعنوا طعانا اذا طعن بعضهم بعضا
(الطاعون) وباء علتنه دینور جمعی طواعین کلور * مترجم دیرکه طاعون مبالغه‌در زیرا اکا وخز الجنّ ورماح الجن
اطلاق اولنور بوحادثه اکثریا وباء زماننده ظهور ایدر قانونده و تذکره‌ده اسباب و ادویه‌سی مفصلا مشروحدر
مریضك نفسندن احترازایتمك واجبه‌دندر و باذن الله تعالی ساریدر (الطعثنة) طانك و ثای مثلثه‌نك فتحیله بدخوی
و بدمشرب عورته دینور یقال هی طعثنة ای السیئة الخلق و چوق قیونلره دینور یقال غنم طعثنة ای کثیرة
(الطفن) طانك فتحی و فانك سکونیله اولمك معناسنه‌در یقال طفن الرجل طفنا من الباب الاول اذا مات و حبس ایلمك
معناسنه‌در یقال طفنه اذا حبسه (الطفانیة) علانیه وزننده شتم و دشنام کلماتندندر رجال و نسوانه تفوّه اولنور
کویا که قرین موت اوله‌سن دیو آزارلمقدن کنایه‌در یقال علاه بالطفانیة ای بالشتم (الطفانین) طانك فتحیله یلان
سوزه دینور و بیهوده و لاطائل سوزه دینور یقال اتی بالطفانین ای الکذب و ما لاخیر فیه من الکلام و آلیقومغه
دینور حبس معناسنه و تخلف ایلمکه دینور بونلرك جمله‌سنده اسمدر (الاطفینان) اطمینان وزننده و مرادفیدرکه
قرارلشمق معناسنه‌در یقال اطفان بالمکان اذا اطمأنّ و برکسه خوشخوی اولمق معناسنه‌در یقال اطفأنّ الرجل
اذا حسن خلقه (الطمن) امن وزننده صفت مشبهه‌در ساکن و آرمیده معناسنه‌در جمعی طمون‌در طانك ضمیله

يقال ازعج فصار طمنا ای ساكنا (المطمئن) مشمعل وزننده بودخی سكون وآرام اوزره اولان آدمه دینور * مترجم دیركه
نفس مطمئنه بو معنادندركه عين اليقين مرتبه سیدر بعده راضیه ومرضیه در ابتدا امّاره در بعده ملهمه دركه علم
اليقين مرتبه سیدر علماء ظاهرك غايت سلوكاری بو مرتبه در و بو رؤیا مرتبه سیدر بوندنصكره جمع اطوارده حلّ
مشكلاته قادر مرشد كاملك ارشادیله مطمئنه رتبه سنه ترقّی اولور كه راضیه ومرضیه آنك صفاتندندر و بو راده ظلمت
شكّ ووهم وخيال مضمحلّ اولور و بونك نهایتنده رجوع قهقری متصوّر دكلدر اذ الاريب للراسخ ولا رجوع
للواصل (الاطمينان) اشمعلال وزننده ساكن و برقرار اولمق معناسنه در يقال اطمأنّ بالمكان اذا قرّ وسكن واطمينان
و طمانينه طانك ضمیله بركسه یه یاخود برنسنه یه اعتماد و ربط قلب ایدوب آنكله آرام وسكونت بولمق معناسنه مستعملدر
يقال اطمأنّ الى كذا اطمينانا وطمانينة اذا سكن اليه ووثق به فهو مطمئنّ وذاك مطمأنّ وتصغره طميئن * شارح دیركه
طمانينه اسم ایكن مؤلّف مصدر و موضعنده استعمال ایلدی يقال فيه طمانينة ای سكون وقرار (الطمأنة) دحرجه
وزننده برنسنه یی قرارلشدروب اوتوراقلی ایلمك معناسنه در يقال طمأن ظهره بمعنى طأمنه ومنزعج ومضطرب ایكن
ساكن وآرمیده اولمق معناسنه در يقال طمأن من الامر اذا سكن مصباحده مرسومدركه اشبو اطمأنّ بابنده اصل اولان
الفله اولمقدر احمارّ واسوادّ كبی لكن ساكنیندن اجتنابله على غير القياس مهموز ایدیلر وعند البعض اصلی همزهٔ متقدّمه
ایله اولوب على غير قياس همزه یی میمدن تأخیر ایلدیلر بدليل قولهم طأمن الرجل ظهره پس طمأنه طأمنه دن مقلوب
اولور و بعضا تسهيل همزه ایله طامن دخی دیرلر (طمين) سكين وزننده روم دیارنده بر بلده در (الطنّ) طانك فتحی
و نونك شده سیله بر نوع تازه خرما اسمیدركه قزل وپك طتلو اولور (الطنّ) طانك ضمیله انسانك وسائر حيوانك بدننه
دینور جمعی اطنان وطنان كلور طانك كسریله ویوكی یوكلتدكدنصكره ایكی دنكی ارالغنه وضع اولنان بر مقدارجه یوكه
دینوركه فارسی لفظله سربار تعبير اولنور يقال وضع بين العدلين طنا ای علاوة وقامش دمدلرینه دینور مفردی طنه در
يقال اخذ طنّا من القصب امر ای حزمة (الطنين) امير وزننده سینك وزردیسنه ولكن مقوله سنك چكردیسنه
دینور يقال كلامه كطنين الذباب او الطست ای صوته ووزرده مق وچكره مك معناسنه مصدر اولور يقال
طنّ الذباب والطست طنينا من الباب الاوّل اذا صوّت قصیدهٔ طنّانه بوندندركه هر محلده وهر دیارده شهرت
وآوازه صاحبیدر واولمك معناسنه مستعملدر يقال طنّ الرجل اذا مات (الطنطنة) زلزله وزننده بودخی وزرده مق
وچكره مك معناسنه در لكن مكرّر اولمغله زیاده یی متضمن اولدیغی غيرستیردر ویز ویز اوتمك وچیك چیك
چكره مك تعبير اولنور يقال طنطن الذباب او الطست اذا صوّت ويقال طنطنت الاذن وطنطنه طنبور
مقوله سی سازك وغيرینك طنقردیسنی حكایه اولور تقول سمعت طنطنة الطنبور وهی حكاية صوته (التطنين)
تفعيل وزننده طنين معناسنه در يقال طنّن الذباب بمعنى طنّ (الاطنان) همزه نك كسریله چكرتمك معناسنه در
يقال اطنّ الطست اذا صوّته و بركیكلی عضوی قطع ایلك معناسنه مستعملدر زیرا اوردقده ابتدا چكردیسی
ظهور ایدر پس ملازمه علاقه سنه یاخود استعاره یه مبنی اولور يقال اطنّ ساقه اذا قطعها (الطنى) طانك ضمیله
تنومد آدمه دینور يقال رجل طنى ای جسيم (الطنطان) سلسال وزننده غریو وفریاد معناسنه در يقال رجل
ذو طنطان ای ذو صخب (طوانه) ثمامه وزننده بر موضع آدیدر (الطين) طانك كسریله بالچغه دینوركه معروفدر
فارسیده كاف مكسورهٔ فارسیه ایله كل دیرلر (الطينة) هایله بالچقدن بر پاره یه دینور يقال جعل عليه طينة الختم
وهی قطعة منه ودمياط قربنده بر بلده آدیدر وخلقت وجبلت وسرشت معناسنه مستعملدر يقال له طينة وطيبة
ای خلقة وجبلة (الطين) زين وزننده بالچغی كوزل یوغورمق معناسنه در يقال طان الطيان يطون طينا
اذا حسن عمل الطين وبالچقله مكتوب مهرلمك معناسنه دركه حالا اولك موميله مهرلنور سلفده بالچقله مهرلنور ایدی
يقال طان كتابه اذا ختمه بالطين (التطيّن) تفعل وزننده بالچقه بیلاشمق معناسنه در يقال تطيّن الرجل
اذا تلطخ بالطين (الطيانة) كتاب وزننده چامورجیلق صنعتنه دینور يقال هو ماهر فی طيانته ای صنعة الطين
(التطيين) تفعيل وزننده چامور صیوامق معناسنه در يقال طيّن السطح اذا طلاه بالطين (المطين) امير وزننده
چامور صیوانمش طامه یادیواره دینور پس بو غير قياس اوزره اولور يقال طين السطح فهو مطين لكن امّهات سائره ده
ثلاثیدن دخی مصوغ اولمق اوزره مرسومدر (الطان) حال وزننده چامورلی یره دینور يقال مكان طان ای
كثير الطين بونك اصلی طائن اولوب قلب وحذف اولنمشدر (مطين) محدّث وزنند محمد بن عبد الله الحافظ
لقبیدر صباوتنده چامور اكلنه مولع اولمغله ملقب اولمشدر (فلسطين) كه شامده بر ایالتدر طاء بابنده
ذكر اولندی * مؤلف بوراده ایراد ایله جوهری یه تعرّض ایلمشدر

فصل الظای المعجمة

فصل الظاى المعجمة

(ظران) كتاب وزننده بر موضع آديدر (الظعن) ظانك فتحى وعينك سكونيله و فتحتينله برسمته كوچوب كتمك معناسنه در يقال ظعن الرجل ظعنا من الباب الثالث اذا سار (الاظعان) همزه‌نك كسريله كوچورمك معناسنه در يقال اظعنه اذا سيره (الظعينه) سفينه وزننده هودجه و محفه يه دينور ايچنده نسوان اولسون كرك اولمسون جمعى ظعن در ظانك ضميله و ظعن در ضمتينله و ظعاين در و اظعان در يقال شدّ الظعينة على الجمل اى الهودج و ظعينه محفه نشين اولان خاتونه اطلاق اولنور يقال فى الهودج ظعينة اى امرأة مادامت فيه (الاظعان) تشديد ظا ايله افتعال وزننده محفه يه بنمك معناسنه در تقول اظّعنت الظعينة اذا ركبته (الظعون) صبور وزننده شول دوه يه دينوركه كوچ مقوله‌سى اعمال ايچون قوللنلوب و يوك يوكلنور اوله يقال له ظعون اى بعير يعتمل و يحمل عليه (الظعان) كتاب وزننده محفه باغليه جق ايپه دينور (مظعون) اسمادندر عثمان بن مظعون اصحاب كرامدن مدينه ده الك اوّل وفات ايدن ذاتدر (ذو الظعينة) جهينه وزننده بر موضعدر (ظاعنه) ابن مرّ دركه بر قبيله پدريدر (الظنّ) ظانك فتحى و نونك تشديديله اعتقاد غير جازمك وجود و عدمى بيننده راجح اولان تردّده دينوركه فارسيده كمان و تركيده صانمه و سزمه تعبير اولنور جمعى ظنون و اظانين كلور تقول هو عند ظنى كذا و هو التردّد الراجح بين طرفى الاعتقاد الغير الجازم و بعضا علم و يقين موضعنه وضع و استعمال اولنور يقال قاله عن ظنّ اى عن علم * شارح ديركه فى الاصل ظنّ مصدر در اسم اوله‌رق دخى مستعملدر يقال ظنّه ظنا من الباب الاوّل * مؤلف بصائرده ديديكه ظنّ مجرّد اماره‌دن حاصل علمدن عبارتدر تقوّى بولدقده علم و يقينه مؤدّى اولور و پك ضعيف اولدقده توهّم حدّنى تجاوز ايلز و قوّتى صورتنده ياخود قوّى صورتيله متصوّر اولدقده تحقيقه دال اولان مثقله ياخود مخففه ان كلمه‌سنه مقارنا استعمال اولنور و ضعيف اولدقده شكه دالّ اولان ان مكسوره ايله استعمال اولنور انتهى (الظنة) ظانك كسريله تهمت معناسنه در جمعى ظنن در عنب وزننده يقال فيه ظنة اى تهمة (الظنين) امير وزننده تهمت اولنان آدمه دينور يقال رجل ظنين اى متّهم (الاظنان) همزه‌نك كسريله بر آدمه تهمت ايلمك معناسنه در يقال اظنه اذا اتهمه و برآدمى عرضهٔ تهمت قلمق معناسنه دركه كنديسنه كلان تهمته آنى قرشو طتوب آنى تهمتلو چيقارمقدن عبارتدر تقول اظننته اى عرضته للتهمة (الاظّنان) تشديد ظا ايله افتعال وزننده برآدمى تهمتلو قلمق معناسنه در ومنه قول ابن سيرين لم يكن علىّ كرم الله وجهه يظنّ فى قتل عثمان رضى الله عنه بتشديد الظاء و على زنة المجهول اصلى يظتن ايدى تاء طايه قلب اولندقدنصكره ظايه نقل و ادغام اولندى بو راده يفتعل من تظنن نسخه‌لرى غلطدر صواب اولان من الظنّ اولمقدر (التظنى) تدنى وزننده ظن و كمان قوللنمق معناسنه در يقال ليس الامر بالتظنى و هو اعمال الظن بونك اصلى تظنن ايدى نون اخيره يايه قلب اولندى (الظنون) صبور وزننده ضعيف و بى مجال آدمه اطلاق اولنور يقال رجل ظنون اى ضعيف و حيله و رأى و تدبيرى قليل آدمه اطلاق اولنور يقال رجل ظنون اى القليل الحيلة و شول خاتونه دينوركه شان و شرفى اولمغله هر كس تزوّجنه خواهشكر اوله يقال امرأة ظنون اى لها شرف تتزوّج و شول قيويه اطلاق اولنوركه صويى وارميدر يوقيدر معلوم اولميه يقال بئر ظنون اى لايدرى افيها ماء ام لا و صويى آزجه اولان قيويه اطلاق اولنور يقال بئر ظنون اى القليلة الماء و شول بورجه اطلاق اولنوركه آلان آدم ادا ايدرمى يوخسه ايتمزمى معلوم اولميه يقال دين ظنون اذا كان لايدرى ايقضيه آخذه ام لا (المظنة) ميمك فتحى و ظانك كسريله اسم مكاندر بر نسنه‌نك آنده اولمسى ظنّ اولنان محله دينور يقال هو مظنة للخير اى موضع يظنّ فيه وجوده * مترجم ديركه قياس اولان ظانك فتحيله اولمقدر ابن اثيرك قولى اوزره ظانك كسرى آخرنده‌كى هاء ايچوندر بعضلر ديديلركه بو مقوله اسم مكانه تاء الحاق بقعه اراده سنه ياخود مبالغه يه محمولدر لكن بونلر سماعيدر نته‌كه شافيه شروحنده مشروحدر

فصل العين المهملة

فصل العين المهملة

(العبن) عينك فتحى و بانك سكونيله جسم خشن و غليظ اولمق معناسنه در يقال عبن جسمه عبنا من الباب الاوّل اذا غلظ و خشن (العبن) ضمتينله اتلو جانلو ياقشقلو كوز آدمله دينور يقال رجال عبن اى سمان ملاح * شارح ديركه ظاهرا مفردى اعبن در (العبن) فتحتينله و نونك تشديديله و (العبنى) الف مقصوره ايله ايرى و جثه‌لو اولان كركس قوشنه و اركك دوه يه دينور ثانينك مؤنثنده عبناة و جمعنده عبنيات دينور (الاعبان) همزه‌نك كسريله بيوك جثه‌لو دوه ايدنمك معناسنه در يقال اعبن الرجل اذا اتخذ جملا عبنىّ (العبنة) غرفه وزننده دوه قسمنده اولان قوّت و زوره دينور كرك جمل و كرك ناقه اولسون (العتن) عينك و تاى فوقيه‌نك ضميله ياوز و قوىّ و شديد آدمله دينور مفردى عتون و عاتن در يقال رجل عتون و عاتن اى شديد (العتن) عينك فتحيله برآدمى عنف و زور ايله قاقيورمك معناسنه در يقال عتنه الى السجن عتنا من الباب الثانى

والاوّل اذا دفعه شديدا اعنيفا (الاعتان) همزه‌نك كسريله بورجلويه‌يك شدّت وتقاضا ايله رنجيده ايلك معناسنه‌در
يقال اعتن على غريمه اذا آذاه وتشدّده (عتان) كتاب وزننده خيبر قرشوسنده برصو آديدر (العثّ) عينك
كسرى وثاى مثلثه‌نك سكونيله برنوع يپراق اسميدركه تازه ايكن مواشى قسمى رعى ايدرلر ودوابّ ومواشى‌يه كركى
كبى تقيد وتيمار ايله اصلاح ايدن آدمه دينور يقال هو عثّ مال اى مصلحه وسايسه وقيون يوكنه دينور عهن
معناسنه (العثّ) فتحيله كوچك بته دينور صنم صغير معناسنه جمعى اعثاندر وتوتنه دينور يقال بالنار عثّ اى
دخان (العثان) غراب وزننده بودخى توتنه دينور جمعى عواثن كلور غير قياس اوزره وتوزه دينور غبار معناسنه
وبرموضع آديدر (العثّ) كتف وزننده توتن چالمغله طعمى بوزلمش طعامه دينور يقال طعام عثّ اى فاسد
لدخان خالطه (المعثون) بودخى عثّ معناسنه‌در يقال طعام معثون اى عثّ (العثن) عينك فتحيله و(العثان)
و(العثون) عينلرك ضميله آتشك توتنى توتمك معناسنه‌در يقال عثنت النار عثنا وعثانا وعثونا من الباب الاوّل
اذا دخنت وطاغك تپه‌سنه طوغرى آغمق معناسنه مستعملدر يقال عثن فى الجبل اذا صعد (التعثين) تفعيل
وزننده بودخى آتشك توتنى توتمك معناسنه‌در يقال عثنت النار بمعنى عثنت وناس بيننده فتنه وشورش القاسيله
افساد ايلك معناسنه مستعملدر يقال عثن عليهم اذا اوقع بينهم التخليط واثار الفساد ولباسى بخور ايله توتسولمك
معناسنه‌در يقال عثن الثوب اذا بخره بالبخور (العثن) فتحيتله معطر اولمق معناسنه‌در يقال عثن الثوب عثنا
من الباب الرابع اذا عبق (عثانه) ثمامه وزننده جذيمه قبيله‌سى يوردنده برصو آديدر (العثنون) عصفور وزننده
صقاله دينور على قول صقال باشنه ياخود ذقنده وذقن آلتنده بتوب اشاغى‌يه طوغرى صارقانه دينور ياخود
اوزنلغنه دينور يقال اعجبنى عثنونه اى لحيته اوهو مافضل منها بعد العارضين اومانبت على الذقن وتحته سفلا
اوهو طولها ودوه‌نك چكه‌سى آلتنده صارقان اوزون قيللره دينور وعثنون الريح وعثنون المطر روزكارك
ويغمورك اوّللرينه اطلاق اولنور ياخود مطلقا يغموره ياخود سماء وارض بيننده اولان يغموره اطلاق اولنور
جمعى عثانين‌در (العواثن) علابط وزننده پك تويلو ارسلامه دينور (المعثن) معظم وزننده قبا صقاللو آدمه دينور يقال
رجل معثن اى الضخم العثنون (العجن) عينك فتحى وجيمك سكونيله يوغورمق معناسنه‌در يقال عجنه عجنا
من الباب الاول والثانى اذا اعتمد عليه بجمع كفه يغمزه وبرآدمك عجانه اورمق معناسنه‌در يقال عجنه اذا ضرب
عجانه ودوه اللرنى يره اوره‌رق يوريمك معناسنه مستعملدر وبوسائر دابه‌لرده دخى اولور يقال عجنت الناقة
اذا ضربت الارض بيديها فى سيرها وقوجه آدم يرندن قالقاركن اللرينى يره طيامق معناسنه مستعملدر يقال
عجن فلان اذا نهض معتمدا على الارض كبرا (الاعتجان) افتعال وزننده بودخى يوغورمق معناسنه‌در
يقال اعتجنه بمعنى عجنه (المعجون) و(العجين) امير وزننده يوغورلمش نسنه‌يه دينور خميركبى وعجين حيز
ومخنث شخصه على قول رخاوتلو رجل ومرأه‌يه اطلاق اولنور عجينه دخى دينور جمعى عجن‌در كتب وزننده
(العجينة) سفينه وزننده بودخى مخنثه دينور يقال رجل عجين وعجينة اى مخنث واحمق وبيغز آدمه دينور
وجماعت معناسنه‌در ياخود جماعتدن چوق كمسه‌لره دينور (امّ عجينه) قرتال قوشنك كنيه‌سيدر (ابو عجينه)
و(ابن ابى عجينه) محدّثلردر (العجّان) شدّاد وزننده بودخى احمق آدمه دينور (المتعجنة) اسم فاعل بنيه‌سيله
جماعته دينور وپك سموز ناقه‌يه دينور (العجناء) حمراء وزننده سودى آز ناقه‌يه دينور وپك سموز ناقه‌يه دينور
على قول پك سموزلكندن ممه‌لرى صارقوب وامزكلرى برى برينه قاوشوب يوقرى چكلمش اوله وشول
ناقه‌يه دينوركه فرجنك ايچنده شيش اولمغله مانع لقاح اوله (العجنة) فرحه وزننده بودخى فرجنك ايچنده
شيش اولان ناقه‌يه دينور (العجن) فتحيتله ناقه عجنه اولمق معناسنه‌در يقال عجنت الناقة عجنا من الباب الرابع
اذا صارت عجنة (العجان) كتاب وزننده بيونه دينور عنق معناسنه ودبره دينور است معناسنه واكك التنه دينوركه
صقاق تعبير اولنور وخايه‌دن دبره طوغرى ممدود اولان سكيره دينور (العاجنة) برمحلك وسطنه دينور يقال
قعد فى عاجنة المكان اى وسطه (الاعجان) همزه‌نك كسريله پك تاولو ناقه‌يه بنمك معناسنه‌در يقال اعجن الرجل
اذا ركب الناقة السمينة وبرآدمك خايه‌دن دبره طوغرى ممدود اولان سكيرى شيشمك معناسنه‌در يقال اعجن
الرجل اذا ورم عجانه (المتعجن) اسم فاعل صيغه‌سيله و(العجن) كتف وزننده صمصيق طقناز كوده‌لو تاولو
دوه‌يه دينور (العاجن) صاحب وزننده رحمنده اصلا ولد قرار ايتمز اولان ناقه‌يه دينور يقال ناقة عاجن اى لايقرّ
الولد فى بطنها (العجاهن) علابط وزننده كرپى‌يه دينور قنفذ معناسنه ومجهول النسب آدمه دينور يقال هو
عجاهن اى ليس بصريح النسب وكويكو صاغديجنه دينور كويكو زفافخانه‌يه كيردكدنصكره عجاهن اطلاق

(اولنمز)

اولنمز وكويكو ايله كلين بيننده اولان ايلچىيه دينور مؤنثى عجاهنه‌در وخادم وخدمتكاره دينور وآشچىيه دينور
طبـاخ معناسـنه جمعى عجاهنه‌در عينك فتحيله (التعجهن) تدحرج وزننده كلين ايله كويكو ارالغنه ايلچى
وميانجى اولان كمسه زفافه قدر كلين طرفنه تردّد وملازمت ايلمك معناسـنه‌در يقـال تعجهن فلان اذلزم العروس
حتى بنى عليها (العجاهنة) علابطه وزننده ماشطه قادينه دينور (العدن) عينك فتحى ودالك سكونيله و(العدون)
قعود وزننده بريرده اقامت وتمكن ايلمك معناسنه‌در يقال عدن بالبلد عدنا وعدونا من الباب الثانى والاوّل اذا
اقام به ومنه جنات عدن اى جنات اقامة لمكان الخلود ودوه‌لر حمض ديدكلرى اوتدن خوشلنوب وكنديسـنه
كركى كبى سيكوب يرامغله دائما آنى اوتلامق معناسـنه‌در يقال عدنت الابل فى الحمض اى استمرته ونمت عليه
ولزمته فهى عادن وترلايى كوبره‌لمك معناسـنه‌در يقـال عدن الارض عدنا من الباب الثانى اذا زبلها واغاجى
بالته مقوله‌سى نسـنه اورمغله افسـاد وبرباد ايلمك معناسـنه‌در يقال عدن الشجرة اذا افسدها بالفاس ونحوها
ويردن طاش قوپرمق معناسـنه‌در يقال عدن الحجر اذا قلعه (العادن) شول دوه‌لره دينوركه حمض ديدكلرى
شور اوتلق كنديسنه يرامغله خوشلنوب دائما آنى اوتلر اوله‌لر پس عادن وصف خاصّ كبى اولور (التعدين)
تفعيل وزننده بودخى ترلايى كوبره‌لمك معناسـنه‌در يقال عدّن الارض اذا زبلها وقازمه ايله يرقازمق معناسنه‌در
يقال عدن بالمعدن الارض اذا ضربها به وشارب طولوم كبى طپطلو اولمق معناسنه‌در يقال عدن الشارب اذا امتلأ
(المعدن) مجلس وزننده جوف ارضده حاصل اولان آلتون وكومش مقوله‌سى جواهر ارضيه‌نك منبت ومحلنه
دينوركه فارسيده كان دينور اهل معدن آنده دائما اقامت ايلديكيچون ياخود حق جلّ وعلا جواهر مزبوره‌يى
آنده اثبات وتمكين ايلديكيچون اطلاق اولندى وهرنسنه‌نك مكان اصلنه دينور ومنه يقال فلان فى معدن الخير والكرم
اى مكان اصله (المعدن) منبر وزننده بيوك قازمه‌يه دينور صاقور معناسنه (عدان) سحاب وزننده برموضع آديدر
ودكز ياليسنه دينور ساحل بحر معناسنه وايرمق قييسنه دينور ويدى سنه مدّته دينور يقال مكثوا عدانا اى سبع
سنين بين العرب يدى عدد كامل اولمغله هرخصوصده اكا اعتنا ايدرلر بوراده برمحلده مثلا يدى سنه اقامت اولندقده
اول محل كندوسنه منتسب اولمق اعتباريله‌در وآندن مدّت وزمانه منشعب اولمشدر (العدانة) سحابه وزننده
جماعت معناسـنه‌در جمعى عدانات‌در يقال جاءت عدانة من الناس اى جماعة وقوغه‌نك اشاغيسـنه ديكيلان
درى پارچه‌سنه دينور جمعى عداين‌در (العيدان) عينك فتحيله دال بابنده ذكر اولندى (عدنان) سلمان وزننده
ابومعددركه برقبيلهٔ عظيمه پدريدر (العدينة) سفينه وزننده بودخى قوغه‌نك اشاغيسنه ديكيلان درى پاره‌سـنه
دينور بونكده جمعى عدائن‌در (المعدّن) معظم وزننده اشاغيسـنه عدينه ديكلمش قوغه‌يه دينور يقـال غرب
معدن اذا خرز به العدينة (المعدّن) محدّث وزننده معدنك طاشنى طپراغنى سوكوب فلزّات تفحص وطلب ايدن
آدمه دينوركه معدنجى تعبير اولنور معدن اميننده ده اطلاقى ملحوظدر يقال هو معدّن اى مخرج الصخر من المعدن
يبتغى فيه الذهب ونحوه (العدودنىّ) سفرجلىّ وزننده چابك ياخود ياوز ياخود عدودن نام پغوره‌ياخود عدودن
نام ارضه منسوب دوه‌يه دينور (عدن ابين) بدن احمد وزننده يمن دكزنده برجزيره‌در امراى حميردن ابين نام كمسه
آنده اقامت ايلمكله مضاف اولمشدر (عدن لاعه) اكا قريب برقصبه‌در (عدنه) فتحاتله ربده ناحيه‌سنده برموضعدر
وبررجل آديدر (عدنه) غرفه وزننده ملل قربنده بريلان آديدر (عدان) سحاب وزننده و(عدينه) جهينه
وزننده اسماء نسواندندر (العيدنة) دحرجه وزننده خرما اغاجى پك اوزون اولمق معناسنه‌در يقال عيدنت النخلة
اذا صارت عيدانة اى طويلة * مؤلف عيدانه‌يى عود ماده‌سنده ثبت ايلمشيدى بوراده دخى ذكرى لفظنه نظرايله
تصريفنه مبنيدر (العذانة) ذال معجمه ايله سحابه وزننده دبر ومقعده دينور (العرن) فتحتينله و(العرنة) غرفه
وزننده و(العران) كتاب وزننده بچلغان ديدكلرى علته دينوركه دابه قسمنك اياقلرينك اكسه‌لرنده ظهور ايلمكله
تويلرى كيدوب چتلاقلر ويارہ‌لر پيدا اولور على قول شول ناسوردركه آت قسمنك بلكجه‌لرنده حادث اولور بوآت
قسمنك انجكنده اولان مهره اوله‌جقدر يقال فى رجل الفرس عرن وعرنة وعران وهو داء يأخذ فى آخر رجل الدابة
يذهب الشعر ويشقق فى ايديها وارجلها او جسوة تحدث فى رسغ رجله (العرن) فتحتينله دابه بچلغان اولمق
معناسنه‌در يقال عرنت الدابة عرنا من الباب الرابع اذا اصابته عرنة (العرنة) فرحه وزننده و(العرون) صبور
وزننده بچلغان اولمش دابه‌يه دينور (العران) كتاب وزننده دوه‌نك برونه چوردكلرى برونده لغه دينور وعران مصدر
اولور برآدمك دار ووطنى بعيد اولمق معناسنه يقال عرنت الدّار عرانا من الباب الرابع اذا بعدت وبعيد معناسنه
وصف بالمصدر اولور كاسيذكر وبكره وچرخ اوقنه دينور وبعد معناسنه‌در يقال بينهما عران اى بعد وصرتلان

اینه دینور وقرن وهمتا معناسنه‌در یقال هو لیس بعرانه ای قرنه وحرب وقتال معناسنه‌در یقال وقع بینهم عران
ای قتال بونده مفاعله بابندن مصدر اولمق دخی محتملدر واکسره دینور مسمار معناسنه (العرن) قرن وزننده
دوه‌نك برونه بروندرق یچورمك معناسنه‌در یقال عرن البعیر عرنا من الباب الثانی والاوّل اذا وضع فی انفه
العران ودوه‌نك برونی برونده رقدن آغریمق معناسنه‌در یقال عرن البعیر علی المجهول اذا شکی انفه من العران
وبرنسنه‌یی ادمان ومعتاد ایدنمك معناسنه‌در یقال عرن علی الشیء عرنا من الباب الاوّل اذا مرن واوقك تمرن
یچه‌جك برینه سکیر صارمق معناسنه‌در یقال عرن السهم اذا رصفه (العرین) امیر وزننده ارسلان یتاغنه
دینور یقال کالاسد فی عرینه ای مأواه وصرتلان وقورد ویلان اینلرینه دینور عرینه دخی دینور جمعی عرن کلور
کتب وزننده وبك قوری میشه اغاجلغنه دینورکه ریزه ریزه اوله وچتلق اغاجلغه دینور واته دینور لحم معناسنه
وعربدن بر بطن اسمیدر واوکیك قوشنك اوتمسنه دینور وخانه‌نك وشهرك یوره‌سنه دینور یقال نزلوا فی عرین
الدار او البلد ای فنائه وتیکنه دینور شوك معناسنه وبر معدن اسمیدر وجانورك پاره پاره ایلدیکی لاشه‌یه دینور
وعزّ ومنعه معناسنه مستعملدر یقال لایصل احد الی عرینه ای عزّه وکلر یواسنه دینور (العارنة) بودخی
دیار بعیده‌یه دینور یقال دیار عران وعارنة ای بعیدة (العرنین) عینك کسریله برونه دینور علی قول برون کمیکنك
یك اولان برینه دینور یقال هو اشمّ العرنین ای الانف او هو ماصلب من عظمه ایکنجی‌یه کوره تمام انفده استعمالی
مجاز اولور وعرنین هر شیئك اوّل وابتداسنه دینور وقومك سیّد وشریف وذیشانلرینه اطلاق اولنور جمعلری
عرانین‌در یقال هو عرنین قومه ای سیدهم وشریفهم (العرانیة) علابطه وزننده سیل صوینك اوزون اوزادی
مدّینه دینور ودریانك اورته‌سنه وانکین یرینه دینور (عرانیه) عینك فتحیله ابن جشم درکه بلقین قبیله‌سی
رجالندندر وبلقین بنو القین مخففیدر (العرن) فتحتینله اتك اله بیلاشمش زفیرنه دینور وقاون وقارپوز رایحه‌سنه
دینور بوراده بعض نسخه‌ده طبیخ عنوانده مرسومدرکه سکین وزننده‌در بطیخ معناسنه‌در وبعضده امیر وزننده
مضبوطدرکه منصفدن برنوعدر وکرپچه والچی‌یه‌ده دینور پس بونلرك رایحه‌سنه اطلاق اولنور وعرن عینك
کسریله بومعنایه‌در وعرن توتنه دینور دخان معناسنه وبر شجر آدیدرکه یپراغیله دری دباغت اولنور وپشمش
اته دینور (العرن) عینك کسریله بودخی قاون وقارپوز رایحه‌سنه دینور (العرن) کتف وزننده شول کمسه‌یه
دینورکه قار اوینیانلرك یانته ملازمت ایلیه قمار قربانندن اکل ایدنجه قدر وعدیّ بن امینة الضبیّ یاخود عمیر بن
جبل البجلیّ فرسنك اسمیدر (المعرن) معظم وزننده تمرنی مسمار ایله برچینلنمش مزراغه دینور یقال رمح معرّن
اذا سمر سنانه بالعران (عرینه) جهینه وزننده برقبیله‌در عرنیون المرتدّون آنلره منسوبلردر (العرنة) عینك کسریله
عرن نام شجرك یرده اولان طمرلرینه دینورکه اطرافه مبسوط اولور علی قول ظمخ دیدکلری شجرك خشبنه دینور
وکندیسیله برکور شجی مقاومته قادر اولمیان پهلوانه دینور یقال هو عرنة ای صریع لایطاق (المعرون) عرن
دیدیکی خشب ایله دباغت اولنمش دری‌یه دینور (عرنان) عینك کسریله برطاغك آدیدر (الاعران) همزه‌نك
کسریله دائما ات یمك معناسنه‌در یقال اعرن الرجل اذا دام علی اکل اللحم وبرآدمك کوشکرینك بجاقلری
بچلغان کبی جابجا چتلامق معناسنه‌در یقال اعرن الرجل اذا تشققت سیقان فصلانه وبرآدمك دوه‌لری بجیك
اولمق معناسنه‌در یقال اعرن الرجل اذا وقعت الحکة فی ابله (عرانه) ثمامه وزننده اسمادندر حیقان بن عرانه
درکاه حضرت مصطفوی‌یه ورود ایلدی (بطن عرنه) همزه وزننده عرفاتده برموضعدر موقف حوزه‌سندن
دکلدر (العارن) ارسلانه دینور (معرون) و(عرین) زبیر وزننده و(عرّان) رمّان وزننده اسامیدندر (العربون)
عصفور وزننده و(العربون) حلزون وزننده و(العربان) قربان وزننده عقد واحکام بیع ایچون وبریلان برمقدارجه
پیشین اقچه‌یه دینور عامهٔ ترکیده پی تعبیر اولنورکه پیش مخففیدر یقال اعطی عربون السلعة وعربونها وعربانها
وهو ماعقد به البیع * مؤلف بونی عرب ماده‌سنده دخی ثبت ایلدی ظاهرا نونك اصلی وزیاده‌سی مختلف فیهدر صاحب
نهایه نونك زیاده‌لکنه ذاهبدر عربون غیرك مداخله‌سنه مانع اولدیغیچون معاملهٔ معقوده‌یی اعراب واظهار
واصلاح ایلدیکنه مبنیدر دیدی واکا اربون واربان دخی دینور عامّه ربون دیرلر (العربنة) دحرجه وزننده مشتری
بایعه نسنه اشتراسنده عربون ویرمك معناسنه‌در یقال عربنه اذا اعطاه العربون (العرتن) تای فوقیه ایله
جعفر وزننده و(العرتن) فتحاتله وتانك ضمیله ده‌که بونك اصلی عرنتن ایدی قرنفل وزننده یاخود جحنفل وزننده
یاخود تانك حرکات ثلاثیله‌ده لغتدر و(العرتون) حلزون وزننده برشجر اسمیدرکه آنکله دباغت اولنور (المعرتن)
مزعفر وزننده عرتن اغاجیله دباغت اولنمش دری‌یه دینور یقال ادیم معرتن ای مدبوغ بالعرتن (عرینات) مصغر

صیغه‌سیله برموضع آدیدر (العرجون) زنبور وزننده خرما سالقمنه دینور علی قول قوریوب اکیلدیکی حاله مخصوص صدر یاخود سالقمك دیبنه دینور *شارحك بیانی اوزره بو خرما اغاجنده طوردیغی یرده اکیلور و خرما سالقمی قطع اولندقده اغاج باشنده قوریوب قالور یاخود صاپنه وچوپنه دینور ومنتار نوعندن طوملان دیدکاری نباته شبیه برنبات آدیدر جمعی عراجین‌در (العرجنة) دحرجه وزننده حایك ثوبه عرجون صورتنی نقش وتصویر ایلمك معناسنه‌در یقال عرجن الثوب اذا صوّر فیه صور العراجین و برآدمه عرجون ایله اورمق معناسنه‌در یقال عرجن فلانا اذا ضربه بالعراجین و برنسنه‌یه قان یازعفران یاقنه سورمك معناسنه‌در یقال عرجنه اذا طلاه بالدم او بالزعفران او بالخضاب (العرهون) زنبور وزننده منتار نوعندن طوملان دیدکاری نباته دینورکه نصف یمورطه شکلنده اولور جمعی عراهین‌در (العراهن) علابط وزننده ایری و یومری کوده‌لو دوه‌یه دینور (الاعزان) زای معجمه ایله اکرام وزننده برنسنه‌یی بولشوب هرکس حصه‌سنی آلمق معناسنه‌در یقال اعزن فلانا اذا قاسمه فی النصیب فاخذ کل نصیبه (العسن) عینك فتحی وسینك سکونیله برکسه‌نك صاچی خوب ودلکش وبدنی بیاض اوله‌رق قامتی بلند اولمغه دینورکه وصف محابیبدر یقال به عسن ای طول مع حسن الشعر والبیاض وعسن برموضع آدیدر (العسن) عینك کسریله مثل ونظیر معناسنه‌در یقال ماله عسن ای مثل ونظیر وایچ یاغنه دینور بونده حرکات ثلاثه لغتدر (العسن) عینك ضمیله سموزلکه دینور (العسن) ضمتینله وفتحتینله علف طواره یرامغه دینور وفتحتینله مصدر اولور علف طواره یرامق معناسنه یقال عسن فی الدابة الکلأ عسنا من الباب الرابع اذا نجع (العسن) کتف وزننده آزجه علفله تاولنور اولان دابه‌یه دینور یقال دابة عسن ای شکور (الاعسان) همزه‌ٔ مفتوحه ایله آثار وعلایم معناسنه‌در واعسان الابل دوه‌نك یصی کورك کمیکارینه دینور واعسان الارض قطع اولنان اوطونك یرنده قلان اومجه‌لرینه وکتوکارینه دینور (التعسّن) تفعل وزننده برآدم پدرینه چکمك معناسنه‌در یقال تعسن الغلام اباه اذا اشبهه وبرشیئك اثر وعلامتنی اراشدرمق معناسنه‌در یقال تعسن الشیٔ اذا طلب اثره ویر برمقدارجه اوت بتورمك معناسنه‌در یقال تعسنت الارض اذا انبتت شیئا من النبات (الاعسان) همزه‌نك کسریله بو دخی یر برمقدارجه اوت بتورمك معناسنه‌در یقال اعسنت الارض بمعنی تعسنت (التعسین) تفعیل وزننده قوراقلق حالت حیوانلرك کوده‌لرینی صندروب زبونلتمق معناسنه‌در بابی ازاله ایچوندر یقال عسن الجدب الابل اذا خفف لحمها (العوسن) جوهر وزننده برطرفه وربجه اولان اوزون شیئه دینور یقال شیٔ عوسن ای طویل فیه جنأ (العیسان) شیبان وزننده برشیئك عهده سندن کلان زورمند آدمه دینور ومنه یقال ماهو من عیسانه ای من رجاله (الاستعسان) دوه آزجه علف اکل ایدر اولمق معناسنه‌در یقال استعسن البعیر اذا اکل قلیلا (العشن) عینك فتحی وشین معجمه‌نك سکونیله و(التعشین) تفعیل وزننده و(الاعتشان) افتعال وزننده برآدم کندی قریحه‌سندن برنسنه حقنده شویله‌در دیو تخمینله حکم ایلمك معناسنه‌در یقال عشن الرجل فیه عشنا من الباب الاوّل وعشن واعتشن اذا قال برأیه وخمّن واعتشان خرما اغاجنك کسلمش بداق دیبلرندن بشاق اراشدرمق معناسنه‌در یقال اعتشن النخلة اذا تتبع کرابتها وبرکسه اوزره بیوجه جدال ایچون کدی کبی آتلمق معناسنه‌در یقال اعتشن فلانا اذا واثبه بغیرحقّ (العشانة) ثمامه وزننده خرما لقاطه‌سنه دینور وخرما بداغنك دیبنه دینورکه بداق باشی اوله‌جقدر عشان دخی دینور غراب وزننده (ابو عشانه) عرب کنیه‌لرندندر (التعشن) تفعل وزننده بو دخی خرما اغاجنك بداق دیبلرندن بشاق اراشدرمق معناسنه‌در یقال تعشن النخلة اذا تتبع کرابتها (العشوزن) زای معجمه ایله سفرجل وزننده چتین وچپره‌شك وچپارز نسنه‌یه دینور یقال شیٔ عشوزن ای عسرملتو وخوی ومشربی شدید وتند آدمه دینور عشزن دخی دینور واو بدلی نونله یقال رجل عشوزن وعشزن ای شدید الخلق وصلابتلو انسان وحیوانه دینور مؤنثی عشوزنه‌در جمعی عشازن وعشاوزکلور (العشزنة) دحرجه وزننده ینازلق واونکوللك ایلمك معناسنه‌در یقال عشزن فلان فی الامر اذا خالف (الاعصان) صاد مهمله ایله اکرام وزننده برایش صرپ وکج وبج اولمق معناسنه‌درکه انحلالی دشوار اولور یقال اعصن الامر اذا اعوجّ وعسر (العطن) فتحتینله حوض یوره‌سنده اولان دوه‌یتاغنه دینورنته‌که سائر محلده اولانه مراح ومأوی دینور یقال اناخت الابل بالعطن وهو وطنها ومبرکها حول الحوض کذلك حوض یوره‌سنده اولان قیون وکچی یتاغنه دینور جمعی اعطان‌در ومنه تقول * العرب ضربوا بعطن * ای رووا ثمّ اقاموا علی الماء یعنی صویه کرکی کبی کندیلری ودابه‌لری قاندقدنصکره تکرار صوایچمکه قیام وتوجّه ایتدیلر * شارح دیرکه کلام مزبور امثالدندر ناسك کثرت واتساعی ضمننده ضرب اولنور کما فی النهایة فی حدیث الرؤیا * ضرب الناس بعطن * ضرب مثلا لاتّساع الناس فی زمن عمر

رضی الله عنه و ماقتح علیهم من الامصار و عربلر فلان خاندان و صاحب ثروت و سامان و سخیّ و کریم و صاحب
احساندر دیه جك یرده فلان رحب العطن دیرلرکه کنایه‌در یقال هو رحب العطن ای کثیر المال و اسع الرحل رحب
الذراع و عطن مصدر اولور دری دباغتده علی حاله ترك اولنغله چوریوب قوقمق معناسنه‌در علی قول تویی
یولنمق ایچون اوزرینه صو سپوب سپیده یاتورمغله یومشمق معناسنه‌در یقال عطن الجلد عطنا من الباب الرابع
اذا وضع فی الدباغ و ترك فافسد و انتن او نضح علیه الماء فدفنه فاسترخی شعره لینتف (المعطن) مجلس وزننده
بودخی صوقربنده اولان دوه یتاغنه دینور جمعی معاطن کلور (التعطین) تفعیل وزننده عطن ایدنمك معناسنه‌در
یقال عطن الرجل للابل اذا اتخذ العطن و دوه صویه قاندقدنصکره صو یوره‌سنده چوکمك معناسنه‌در یقال
عطنت الابل اذا رویت ثمّ برکت و دری یی سپیده چوق یاتورمغله چوریدوب قوقتمق یاخود تویلری یومشیوب
یولنمق ایچون اوزرینه صو سپوب یره کومك معناسنه‌در یقال عطن الجلد بمعنی عطنه عطنا کماسیذکر (العطون)
قعود وزننده بودخی دوه صویه قاندقدنصکره صو یوره‌سنده یاتمق معناسنه‌در یقال عطنت الابل عطونا
من الباب الاوّل و الثانی اذا رویت ثمّ برکت، و ناقه صو ایچدکدنصکره اسکی یتاغنه کتمك علی قول ابتدا ایچمامکله
عطنه ردّ ایدوب بر مقدار انتظار دنصکره دفعهٔ ثانیه‌ده صویه عرض اولنمق یاخود صویه قاندقدنصکره
چوکرتمك معناسنه‌در یقال عطنت الناقة عطونا و هو ان تراح بعد شربها او ردّها الی العطن لینتظربها لانها
لم تشرب اوّلا ثمّ یعرض علیها الماء ثانیا او هو ان تروی ثم تبرك (العاطنة) صویی ایچدکدنصکره صو یوره‌سنده
یتان ناقه‌یه دینور جمعی عواطن و عطون کلور عینك ضمیله (الاعطان) همزه‌نك کسریله برکسه دوه‌لری صویه
کلوب ایچمدکلریچون یاخود برکرّه ایچمکله تکرار ایچمك ایچون صویك یوره‌سنده یاتروب آلیقومق معناسنه‌در
یقال اعطن الابل اذا حبسها عند الماء فبرکت بعد الورد و برآدمك دوه‌لری صو یوره‌سنده اولان یتاغه یاتمق
معناسنه‌در یقال اعطن القوم اذا عطنت ابلهم (العطنة) فتحاتله معنای اوّلدن اسمدر دوه صویه کلدکدنصکره
یتاغه یاتمغه دینور (العطان) رمّان وزننده و (العطون) جلوس وزننده و (العطنة) فتحاتله معاطنه نازل اولان
جماعته دینور یقال قوم عطان و عطون و عطنة اذا نزلوا فی المعاطن (الانعطان) انفعال وزننده دری دباغتده
چوق یاتمغله چوریوب قوقمق معناسنه‌در یاخود تویی یولنمق ایچون اوزرینه صو سپوب سپیده یاتورلمغله
یومشمق معناسنه‌در یقال انعطن الجلد بمعنی عطن (العطن) عینك فتحیله تعطین الجلد معناسنه‌در که ذکر
اولندی یقال عطن الجلد عطنا من الباب الثانی و الاوّل بمعنی عطنه (المعطون) و (العطین) امیر وزننده وصف
مذکور اوزره اولان دری‌یه دینور و (عطین) و عطینه و جودی بدرایحه اولان کمسه‌یه دینور یقال رجل عطین
و عطینة ای منتن (العطان) کتاب وزننده هنوز دباغت اولنمامش دری‌یه قوقسون دیوا کدکلری فشقی‌یه یاخود
طوزه دینور شهرلرده کرجلیوب یاخود طوزلرلر (عاطنه) بحر یمنده براسکله آدیدر (العفن) دفن وزننده طاغه
و بایره آغمق معناسنه‌در یقال عفن فی الجبل عفنا من الباب الاوّل اذا صعد و اتی آزیدوب قوقمق معناسنه‌در یقال
عفن اللحم اذا غیره (العفن) کتف وزننده و (المعفون) بوزیلوب قوقمش اته دینور و عفن چوریمش نسنه‌یه
دینور (التعفین) بودخی اتی آزیدوب قوقمق معناسنه‌در یقال عفن اللحم بمعنی عفنه (العفن) فتحتینله و (العفونة)
عمومه وزننده برنسنه رطوبتدن یاخود سائر عارضه‌دن ییریوب چوریمك معناسنه‌در یقال عفن الحبل عفنا
و عفونة من الباب الرابع اذا فسد فتفتتت عند مسه (التعفّن) تفعل وزننده عفونه معناسنه‌در یقال تعفن الحبل
بمعنی عفن (عفان) شدّاد وزننده بر رجل آدیدر و بو غیر منصرفدر زیرا عفن ماده‌سندن فعالدر و منصرف اولور
اکر عفّ ماده‌سندن فعلان اعتبار اولنور ایسه و عفان سند اولکه‌سنده بر کورفز اسمیدر (الاعفان) همزه‌نك
کسریله برآدمك سختیانی انباشته‌ده چوریوب دلیك دلیك اولمق معناسنه‌در یقال اعفن الرجل اذا تثقب ادیمه
(العفاهن) علابط وزننده جلادت و حدّتلو توانا ناقه‌یه دینور (عقنه) قافله حمزه وزننده اران ایالتنده بر قلعه‌در
(عقیون) صهیون وزننده عرش اعظم تحتنده ریحدن بر بحر آدیدر آنده ریحدن مخلوق ملائکهٔ کرام واردرکه
اللرنده ریحدن مخلوق مزراقلر طوتوب دائما عرشه نظر ایدرلر و تسبیحلری سبحان ربنا الاعلی کلمهٔ شریفه‌سیدر
مترجم دیرکه بو ماده‌یی وافر تتبع ایلدم لکن سائر محلده ظفریاب اولمدم ظاهرا ارتفاع معناسنه اولان عقو یاخود
عقی ماده‌سندن اولمق کرکدر سبحان الله و مایعلم جنوده الا الله (العقیان) عینك کسریله معتلّ بابنده مرسومدر
(العکنة) غرفه وزننده پك سموزلکدن قرن اتنده حاصل اولان بیوه و بوکندی‌یه دینور جمعی عکن درصرد وزننده
یقال بطن ذو عکن و هی ماانطوی و تثنّی من لحمه سمنا (التعکن) تفعل وزننده پك سموزلکدن قرن اتلری بیولنوب

بوكوم بوكوم اولمق معناسنه‌در يقال تعكن بطنه اذا صار ذا عكن (العكناء) حمراء وزننده و (المعكنة) معظمه وزننده سموزلكدن قرنى اتلرنده بيولر و بوكوملر پيدا اولمش قيزه دينور يقال جارية عكناء ومعكنة اذا تعكن بطنها وعكناء ممه‌لرينك امجكلرى غليظ اولان ناقه‌يه دينور (العكنان) عينك فتحى وكافك سكونيله و فتحيله چوق دوه‌لره دينور (العكان) كتاب وزننده بيونه دينور عنق معناسنه (العلن) فتحتينله و (العلانية) كراهيه وزننده بر نسنه ظاهر وآشكاره اولمق معناسنه‌دركه سرّ واسرار مقابليدر راغبك بيانه كوره اكثرى معانى ومعقولاتده مستعملدر يقال علن الامر وعلن وعلن علنا وعلانية من الباب الاوّل والثانى والخامس والرابع اذا ظهر (الاعتلان) افتعال وزننده بودخى آشكاره اولمق وآشكاره‌يه چيقمق معناسنه‌در يقال اعتلن الامر اذا ظهر (الاعلان) همزه‌نك كسريله بر ايشى آشكاره قلمق معناسنه‌دركه كيزلمك مقابليدر تقول اعلنت الامر وبالامر اذا ظهرته و بر ايشى آچقدن ايشلمك معناسنه‌در يقال اعلن بالعداوة اذا جاهر (التعلين) تفعيل وزننده بودخى بر ايشى آشكاره قلمق معناسنه‌در يقال علن الامر اذا اظهره (العلان) جدال وزننده و (المعالنة) مجادله وزننده بودخى بر ايشى آچغه چيقارمق وآچقدن ايشلمك معناسنه‌در يقال عالن بالعداوة علانا ومعالنة اذا جاهر و بر نسنه‌يى بركسه‌يه اعلان واظهار ايلمك معناسنه‌در يقال عالنه الامر اذا اعلنه اليه (العلنة) همزه وزننده اصلا كتم سرّ ايلمز اولان آدمه دينور يقال فلان علنة اى لايكتم سرّا (العلانية) كراهه وزننده مصدردركه ذكر اولندى وشول آدمه دينوركه دائما جميع ايشى پس پرده‌دن اولميوب عيان وآشكاره اولور اوله جمعى علانين كلور يقال رجل علانية اى ظاهر امره واكا علانىّ دخى دينور سحابىّ وزننده جمعى علانيون كلور (العلوان) عينك ضميله عنوان معناسنه‌دركه سرنامهٔ مكتوبدر اجمالا درون مكتوبى اظهار ايدر يقال علوان الكتاب كذا اى عنوانه (علان) كتاب وزننده شهر صنعاء قربنده بر حصار آديدر (علانه) جبّانه وزننده ذمار قربنده بر حصار آديدر (العلجن) جعفر وزننده طقناز كوده‌لو ناقه‌يه دينور بونك نونى زائد اولمغله جيم بابنده ذكر اولندى (العلجون) عصفور وزننده ياوز ناقه‌يه دينور يقال ناقة علجون اى شديدة (العمن) عينك فتحى وميمك سكونيله بر يرده اقامت ايلمك معناسنه‌در يقال عمن بالمكان وعمن عمنا من الباب الثانى والرابع اذا اقام (العمينة) سفينه وزننده دوز وملايم ارضه دينور يقال ارض عمينة اى سهلة (عمان) غراب وزننده بر رجل آديدر ويمن اولكه‌سنده بر بلده آديدر منصرف وممنوع اولور (عمان) شدّاد وزننده شام ديارنده بر بلده آديدركه بلقاء ناحيه‌سنده‌در (الاعمان) همزه‌نك كسريله و (التعمين) بركسه عمان شهرينه قصد وتوجّه ايلمك معناسنه‌در ياخود اكا داخل اولمق معناسنه‌در يقال اعمن الرجل وعمن اذا توجّه الى عمان اودخله واعمان دائمى بر يرده مقيم اولمق معناسنه‌در يقال اعمن الرجل اذا دام على المقام (العمن) ضمتينله بر يرده مقيم اولان كمسه‌لره دينور مفردى عمون درصبور كبى (العمانية) غرابيه وزننده بصره‌ده بر جنس خرما آغاجيدركه يازوقيش باشندن چچكى اكسك اولميوب وهميشه داللرينك كيمى چچكلى وكيمى تازه وكيمى اولمش خرمالو اولور (العنّ) عينك فتحى ونونك تشديديله و (العنن) فتحتينله و (العنون) قعود وزننده بر آدمك اوكنه آرقورى بر ايش ظهور ايلمك معناسنه‌در مثلا بر ايشه مشتغل ايكن ناكهانى بر ايش دخى آچلق كبى يقال عنّ له الشئ عنا وعننا وعنونا من الباب الثانى والاوّل اذا ظهر امامه واعترض وعنن فتحتينله معناى مزبوردن اسم اولور وعنّ تشديد نونله بركمسه حقنده عنين اولمسيله حكم اولنمق ياخود سحر ايله باغلو اولمق معناسنه‌در يقال عنّ فلان على المجهول اذا حكم القاضى عليه بالعنانة او منع عن المرأة بالسحر بوندن اسم عنه‌در عينك ضميله ومكتوبه عنوان يازمق معناسنه‌در يقال عنّ الكتاب اذا كتب عنوانه وآتك اويانه دزكين چكورمك معناسنه‌در تقول عننت اللجام اذا جعلت له عنانا ودزكنى چكمكله آتى آليقومق معناسنه‌در تقول عننت الفرس اذا حبسته بالعنان وسوكمك معناسنه‌در تقول عننت فلانا اذا سببته (الاعتنان) افتعال وزننده بودخى برآدمك اوكنه آرقورى بر ايش چيقه كلمك معناسنه‌دركه اوكنه كرلمك تعبير اولنور يقال اعتنّ له الشئ اذا ظهر امامه واعترض و برآدمك حال وشانى وكار وكردارى بيانه چيقمق معناسنه‌در وبو عنوان ماده‌سندندر يقال اعتنّ ماعندهم اى اعلم بخبرهم (العنان) كتاب وزننده بودخى معناى اوّلدن اسمدر عنن كبى كه بر نسنه برآدمك اوكنه آرقوريدن كرلمكه دينور وآت كمنك دزكننه دينور جمعى اعنه‌در وعنن‌در ضمتينله آتك كم كبى اغزينه كيرميوب ايكى طرفنده آرقورى معترض اولديغيچون يقال جعل اللجام عنانا وهو السير الذى تمسك به الدابة وتقول العرب رجل طرف العنان اى خفيف يعنى جست وچالاكدر بوراده طرف كتف وزننده‌دركه بركمسه‌نك صحبتنده ثابت اولميان آدمه دينور وعنان مفاعله‌دن مصدر اولور معارضه معناسنه يقال عانّه عنانا ومعانّة اذا عارضه وشركة العنان شول

شركته اطلاق اولنوركه ايكى آدم بر مخصوص مالده مشترك اولوب سائر مallرنده مشترك اولميه‌لر كويا كه اول مال
اوكارينه آرقورى كلمكله اشترا و عقدشركت ايلديلر على قول بركسه برماله مشترى ايكن آنك اوكنه كريلوب بونده
بنى دخى شريك ايله ديمكله عقداولنان شركتدن عبارتدر و بوصورت مشترئ مزبور مال مرقومه كسب استحقاق
ايلمزدن مقدم اولور و بعضلر ديديكه شركت عنان شركتده برابر اولمقدن عبارتدر يعنى ايكى طرفك سرمايه‌سى
مساوى اولمقدركه اول ميدانه نمقدار اقچه وضع ايلمش ايسه ديكرى دخى اولقدر وضع ايلك وجهيله معقود اولان
شركت اولور و بو عنان فرسدن مأخوذدر زيرا ديزكنك ايكى طاقى دخى پس برابر اولور يقال بينهما شركة
عنان وهى ان يكون فى شئ خاصّ دون سائر مالهما اوهو ان يعارض رجلا فى الشرا فيقول اشركنى معك وذلك
قبل ان يستوجب العلق اوهو ان يكونا سواء فى الشركة ملاخسرو درررده سائردن احسن تعريف و بيان ايلمشدر
فليراجع و عنان انسانك صرتنده بل طرفنده اوزون طمره دينور ايكى طرفنده اولانه عنانا المتن دينور و بر موضع
و بر خاتون اسميدر (العنون) صبور وزننده دائما سائر دابه‌لردن ايلروده كيدر اولان دابه‌يه دينوركه پيشاهنك محرّفى
پيشـنك تعبير اولنور يقال دابّة عنون اى متقدّمة فى السـير (المعن) ميمك كسريله مسن وزننده شول فضول
وكستاخه دينوركه دائما بيهوده و وظيفه‌سـندن خارج اقوال وافعاله كيريشوب اولور اولمز ايشلره تعرّض
وتصدّى ايدر اوله مؤنثى معنه‌در يقال رجل معنّ اذا كان يدخل فيما لايعنيه ويعرض فى كلّ شئ وخطيب عربه
دينوركه عر بلرك خواجه‌لر يدر يقال هو معنّ اى خطيب (المعنون) مجنون وزننده ومرادفيدر يقـال رجل
معنون اى مجنون (العنانى) قصارى وزننده ومرادفيدركه غايت ومبلغ ديمكدر يقـال عنانك ان تفعل كذا
اى قصارك وبو اعتراض معناسـندندر (العنين) اميروزننده شول آدمه دينوركه قوّت ماسكه‌سى اولمامغله
ريح بطننى طوتمز اوله يقال رجل عنين اى لايقدر على حبس ريح بطنه (العنين) سكين وزننده سست اندام
اولمغله جماعه قادر اولميان آدمه دينور ياخود نسوانى يعنى جماعى قطعاً اراده واشتها ايلمز اوله يقال رجل عنين
اى لايأتى النسـاء عجزا اولا يريدهنّ صاحب مصباحك بيانه كوره مؤنثده دخى اولور عنينه دينور هايله يقال
امرأة عنينة اى لاتشتهى الرجال وصاحب مغربك بيانه كوره عنين كلمه‌سى عنّ الابل ماده‌سـندندركه حظيره‌ده
حبس ايلك معناسنه‌در ياخود اعتراض معناسندندر زيرا ادخال ايده‌ميوب ايكى طرفه اعتراض ايدر * مترجم دركه
عنّ الفرس باللجام ماده‌سـندن اولمق معناى ثانى‌يه‌ده ملايم اولور وقالديكه فقهانك عن امرأة دون اخرى
قوللرى معناى ثانى اوزره محرّجدر وكتب فقهيه‌ده عنين تعميم اولنمشدركه اتيان نسايه مطلقا مقتدر اولميادن
عبارتدر كرك ذكرى قائم اولسون وكرك اولمسون وكرك ثيبه و اصل اولوب بكره اولمسون وكرك بعض نسايه واصل
اولوب بعضه اولمسون وكرك مرضدن وضعفدن وكبر وشيخوختدن وكرك سحر وعقددن اولسون (العنانة)
سحابه وزننده و (التعنين) تفعيل وزننده و (العنينة) كسرتينله ونونك تخفيفى وتشديديله و (التعنينة) تاى مفتوحه ايله
اسملردر عنينلكه دينور وتعنين مصدر اولور بركسه حقنده قاضى عنين اولمق اوزره حكم ايلك معناسنه‌در على قول
سحر ايله باغلو اولمق معناسنه‌در يقال عنن الرجل عن امرأته على المجهول اذا حكم القاضى عليه بالعنانة اومنع عنها
بالسحر ومكتوبه عنوان يازمق معناسنه‌در يقال عنن الكتاب وعناه اذا كتب عنوانه وآت اويانه ديزكين چكورمك
معناسنه‌در تقول عننت اللجام اذا جعلت له عنانا (الاعنان) همزه‌نك كسريله بو دخى برآدمه عنين اولمق اوزره
حكم ايلك ياخود سحر ايله باغلو اولمق معناسـنه‌در يقال اعنّ الرجل عن امرأته على المجهول بمعنى عنّ وآت
او يانه ديزكين چكورمك معناسنه‌در تقول اعننت اللجام اذا جعلت له عنانا وديزكنى چكمكله آتى آليقومق
معناسنه‌در تقول اعننت الفرس اى حبسته بالعنان (العنة) عينك ضميله اسمدر * مؤلّفك سوقنه كوره عنن عن امرأته
وعنّ واعنّ بضمهنّ اى حكم القاضى عليه بذلك اومنع عن النساء بالسحر قولنك معناسندن اسمدر لكن متبادرى
ترديد ثانيدن اولمقدركه باغلولق تعبير اولنور ومغربك ومصباحك بيانلرينه كوره عنانه وعنينه كبى مطلق عنينلكدن
اسم اولوب ولغت مرزوله‌در ارجح اولان ذكر اولنانلردر وعنّه آغاجدن وچاليدن اولان آغيله دينور كرك دوه
وكرك قيون آغيلى اولسون جمعى عنن در صرد وزننده وعنان كلور جبال وزننده وآتش اوزره تنجره او تورتدقلرى
نسنه‌يه دينور ساج اياغى كبى وقدان القدر معناسـنه * شارح ديركه وقدان واو مكسوره ايله ديكدان فارسى
معرّبيدر وعنه ايپه دينور حبل معناسنه ويمنده بر ولايت آديدر و بر رجل اسميدر وعنه بر آدمك اوكنه آرقورى
چيقوب كريلان شيئه دينور ومنه يقال اعطيته عين عنة اى خاصّة من بين اصحابه يعنى فلانه ياران ورفقاسندن
مخصّص اوله‌رق نسنه ويردم كويا كه عطيّهٔ مزبوره‌يه شخص مرقوم يالكزجه معترض اولمشدر بوراده عين عنه

مطلب

لفظی مضافدر وعنه کلمه‌سی غیرمنصرفدر و بعضا منصرف اولور پس اعطیته اياه كائنا عين عنة سبكنده حال
اولور كذلك فلانی ارامقسزین بوساعتده ناکهانی کوردم دیه‌جك یرده رأيته عين عنة دیرلر رأيته اعتراضا
فی الساعة معناسنه وذاتی معلومم اولمیان برنسنه‌یه ناکهانی تعرض ایدوب صتاشدم دیه‌جك یرده اعننت بعنة
لاادری ماهی دیرلر تعرّضت لشیٔ لااعرفه معناسنه ﴿العنـان﴾ سحاب وزننده بلوده دینور یاخود صویی
وار ایکن یاغدرمیان بلوده دینور مفردی عنانه‌در هواده اعتراضنه مبنیدر یقال ظهرت فی السماء عنان ای سحاب
او هی التی تمسك الماء و بنی عامر دیارنده بر وادی اسمیدر اوست طرفی بنوجعده‌نك واشاغی طرفی بنوقشیرك
یوردلریدر وابوعنان وحفص بن عنان تابعیلردر * مؤلف عنانیه دیدکاری طائفهٔ یهودك ذکرندن سکوت ایلدی وبو
مصباح منیرده مشروحدر ﴿الاعنان﴾ همزهٔ مفتوحه ایله اغاجلرك اوجلرینه دینور یقال اعنان الشجر ای اطرافها
واعنان الشياطين شیطانلرك طباع واخلاقلرندن عبارتدر یقال فيهم اعنان الشياطين ای اخلاقها * مترجم دیرکه
نهایه‌ده بوعباره ایله مرسومدر وفی الحدیث سئل عن الابل فقال ﴿اعنان الشياطين﴾ الاعنان النواحی كأنّه قال
انها لكثرة آفاتها كأنها من نواحی الشياطين فی اخلاقها وطبايعها پس نواحی معناسندن اولور واعنان السماء
نواحی وآفاق واطراف آسماندن عبارتدر یقال اعنان السماء ای نواحيها بونلرك جمعی عنندر فتحتینله وعنان
السماء عینك کسریله فلکه نظر ایتدکده ناظره ظاهر ومرئی اولان یرینه دینور یقال بلغ عنان السماء وهو
مابدالك منها اذا نظرتها وعنان الدار خانه‌نك برجانبنه دینور ﴿العنوان﴾ و ﴿العنیان﴾ عینلرك ضمیله وکسریله
مکتوب وکتابك سرنامه ودیباجه‌سنه دینور مکتوبه بر طرفندن عن واعتراض ایلدیکیچون اطلاق اولندی
اصلی عنان ایدی رمان وزننده نونلرك كثرتندن بریسی واوه ویایه منقلب اولدی بناء علیه تصریفی اصل وفرع
اوزره مصوغ اولور * مؤلف بونلری عنو وعنی ماده‌لرنده دخی ذکر ایلمکله ظاهرا اقواله مبنیدر وعنوان برنسنه‌نك
ظهورینه کندیسیله استدلال اولنان شیئه دینور ومنه یقال الظاهر عنوان الباطن ای یستدلّ بظاهر
حال المرء علی ظهور حال باطنه ﴿العنونة﴾ دحرجه وزننده کتابه عنوان یازمق معناسنه‌در یقال عنون الكتاب
اذا کتب عنوانه ویقال عننه وعناه بقلب النون یاء کما ذکر ﴿العنعنة﴾ زلزله وزننده تمیم قبیله‌سنك تکلمده همزه‌یی
عین حرفنه ابدال ایلمرندن عبارتدر مثلا انّ یرنده عن دیدکاری کبی یقال یعنعن تمیم ای یبدلون العين من الهمزة
مؤلف عنعنهٔ حدیثدن سکوت ایلمشدر و بو مولّد دکلدر زیرا عربدن مسموعدر ﴿العانّ﴾ تشدید نونله اوزون
طاغه دینور یقـال جبل عانّ ای طویل ﴿عن﴾ عینك ضمیله بر قبیله و برموضع اسملریدر ﴿العنـان﴾ شدّاد
وزننده خیر ومنفعت خصوصنده بطائت اوزره اولان آدمه دینور یقال هو عنان عن الخير ای بطیٔ منه
﴿المعننة﴾ معظمه وزننده اندامی صیق ودیرنکلی خاتونه دینور یقـال جارية معننة الخلق ای مطویته
﴿عن﴾ عینك فتحی و نونك سکونیله اوچ وجه اوزره استعمال اولنور وجه اوّل حرف جرّ اولور اون معنایه دلالت
ایدر (١) مجاوزه ایچوندر نحو سافر عن البلد ای تجاوزعنه (٢) بدل معناسنه اولور کقوله تعالی ﴿لا تجزی نفس عن
نفس شيئا﴾ ای بدل نفس (٣) استعلاء ایچون اولور کقوله تعالی ﴿فانما یبخل عن نفسه﴾ ای علی نفسه (٤) تعلیل ایچون
اولور کقوله تعالی ﴿وما كان استغفار ابراهيم لابيه الا عن موعدة﴾ ای لموعدة (٥) بعد کلمه‌سنه مرادف اولور
کقوله تعالی ﴿عما قليل ليصبحن نادمين﴾ ای بعد قلیل (٦) ظرفیت ایچون اولور کقول الشاعر * ولاتك عن حمل
الرباعة وانيا * ای ولاتك فی حمل الرباعة زیراونی ماده‌سی اشبو ﴿ولاتنيا فی ذکری﴾ آیتنده فی ایله صله‌لنمغله
مصراع مرقومده‌کی دخی اکا حمل اولنمشدر (٧) حرف جرّ اولان من معناسنه اولور نحو قوله تعالی ﴿وهو الذی
يقبل التوبة عن عباده﴾ ای من عباده (٨) باء جارّه معناسنه اولور نحو قوله تعالی ﴿وما ینطق عن الهوی﴾ ای
بالهوی (٩) استعانه ایچون اولور کقولك رميت السهم عن القوس ای بها وبومعنا ابن مالك قولیدر (١٠) زائد اولور
محذوف اولان آخر عن کلمه‌سندن عوض ایچون ایراد اولنور کقول الشاعر * اتجزع ان نفس اتاها حمامها * فهلا
التی عن بین جنبيك تدفع * ای تدفع عن التی بین جنبيك عن کلمه‌سی اسم موصولك اوّلندن حذف اولنمغله ذیلنده
عن تعویضا زیاده اولنمشدی وجه ثانی مصدریه اولور وبو عنعنهٔ تمیم اداسنده اولورکه ذکر اولندیغی اوزره
ان موقعنده عن ایله تلفظ ایدرلر نحو اعجبنی عن تفعل بمعنی ان تفعل وجه ثالث اسم اولور جانب معناسنه کقول
الشاعر * من عن یمینی مرّة وامامی * وکقوله * علی عن یمینی مرّت الطير سنحا * ﴿العون﴾ عینك فتحی وواوك
سکونیله ظهیر ومددکاره دینور مفرد وجمعی ومذکر ومؤنثی برابردر جمع مکسری اعوان کلور یقال هو وهی
وهم عونه واعوانه ای ظهيره وبو فی الاصل مصدردر وعون اعانه‌دن اسم اولور یاردم ومدد معناسنه ومصدر اولور

خاتون عوان اولمق معناسنه يقال عانت المرأة تعون عونا اذا صارت عوانا كما سيذكر (العوين) امير وزننده اسم جمعدر ظهير ومددكار جماعته دينور (الاستعانة) ياردم طلب ايلمك معناسنه‌در تقول استعنته وبه اذا طلبت منه العون وقاسيق قيللى تراش ايلمك معناسنه‌در يقال استعان الرجل اذا حلق العانة (الاعانة) همزه‌نك كسريله ياردم ايلمك معناسنه‌در تقول استعنته فاعاننى (المعانة) ميمك فتحيله و (المعونة) ميمك فتحى وواوك ضميله مكرمه كبى و (المعونة) مقوله وزننده و (المعون) مقول وزننده عون كبى بونلرده اسملردر ياردم ومدد معناسنه‌در يقال ماعنده لنا عون ومعانة ومعونة ومعونة ومعون اى اعانة * شارح ديركه عند الفرّاء معون معونه‌دن جمعدر (التعوين) تفعيل وزننده بودخى ياردم ايلمك معناسنه‌در تقول عوّننى بمعنى اعاننى وخاتون عوان اولمق معناسنه‌در يقال عوّنت المرأة اذا صارت عوانا وحمار ديشى‌يه چوق آشمق معناسنه‌در يقال عوّن الحمار اذا اكثر بوكه لعانته وبر آدمك حصه ونصيبنه دخول ايلمك معناسنه‌دركه حصه‌سنه اورتق اولمقدن عبارتدر يقال عوّن فلانا اذا دخل عليه فى نصيبه (التعاون) تفاعل وزننده و (الاعتوان) افتعال وزننده ياردملشمق معناسنه‌در يقال تعاونوا واعتونوا اذا اعان بعضهم بعضا اعتون كلمه‌سى تعاون معناسنه اولمغله واوى اعلال اولنمدى (المعاونة) مقاتله وزننده و (العوان) قتال وزننده بركمسه‌يه ياردم ايلمك معناسنه‌در يقال عاونه معاونة وعوانا اى اعانه (المعوان) محراب وزننده ناسه كوزل ياردم ايدن ياخود چوق ياردم ايدن آدمه دينور يقال هو معوان اى الحسن المعونة اوكثيرها (العوان) سحاب وزننده شول جنكه دينوركه مقدّم بردفعه دخى اوغراش اولمش اوله‌كه مراد دفعهٔ ثانيه اولان جنك وقتال دركويا كه دفعهٔ اولى بكر اولور يقال وقعت بينهم حرب عوان وهى من الحروب التى قوتل فيها مرّة وشول صغر انيكنه وقسراغه دينوركه بطن بكرد نصكره طوغورمش اوله‌كه مراد ابتدا طوغورمش اولاندركه اورته ياشلو اولور يقال بقرة وفرس عوان اذا كانت نتجت بعد بطنها البكر وتحت زوجده اولان خاتونه دينوركه بودخى اورته ياشلو اولور جمعى عون كلور عينك ضميله قال الشارح ومنه المثل * لاتعلم العوان الخمر * يعنى اورته ياشلو خاتونه خمار بورنمكى تعليم ايتمه اول مستغنيه‌در وعوان ساحل بحر يمنده بر بلده آديدر ويغمور ياغمش يره دينور (العوانة) سحابه وزننده يك اوزون خرما اغاجنه دينور وكرپيدن كوچك بر جانور آديدر وقومساللرده اولان بر قورتجغز اسميدر وعرمه نام محلده برصو آديدر (العانة) قانجق اشكه دينور اتان معناسنه وبيان اشكى سوريسنه دينور جمعى عون كلور عينك ضميله وقاسيقده بتن قيللره دينور يقال حلق العانة اى شعر الركب * شارح ديركه قاسيغه‌ده اطلاق اولنور حتى بعضلر بونى حقيقت عدّ ايتمشدر وعانه عونه تقديرنده دركه واو مفتوحه ايله‌در وعانه نهر فرات اوزره برقصبه آديدر خمر عانيه اكا منسوبلردر وعانه برنيچه پرلاق كواكبه اطلاق اولنوركه سعودك اشاغى طرفنده واقعلردر (ابوعون) عين مضمومه ايله خرمانك وطوزك كنيه‌لريدر (بئرمعونه) عينك ضميله مدينه قربنده برقيو آديدر (عوائن) علابط وزننده برطاغك آديدر (المتعاونة) اسم فاعل بنيه‌سيله دونمش عورته دينور يقال امرأة متعاونة اى طاعنة فى السن (عون) صون وزننده (عوين) زبير وزننده (عوانه) سحابه وزننده (معين) امير وزننده (معين) مبين وزننده اسامئ رجالدندر (العهنة) عينك ضمى وهانك سكونيله تازه چبوغك اكيلوب بوكلسنه على قول آيرلميه‌رق قيرلسنه دينور وبو اسمدر (العهن) عهد وزننده تازه چبوق اكيلوب بوكلمك ياخود آيرلميه‌رق قيرلمق معناسنه‌در يقال عهن القضيب عهنا من الباب الثانى اذا تثنى او انكسر بلا بينونة وبريرده اقامت ايلمك معناسنه‌در يقال عهن بالمكان عهنا من الباب الاوّل اذا اقام وخروج ايلمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال عهن منه اذا خرج وبر ايشده جدّ وجهد ايلمك معناسنه‌در يقال عهن فى العمل اذا جدّ وعهد معناسنه‌در يقال عهن الرجل اذا عهد وتعجيل ايلمك معناسنه‌در يقال عهن له مراده اذا عجله له وخرمانك داللرى قوريمق معناسنه‌در يقال عهنت السعف اذا يبست (العهنة) عينك كسريله برشجردركه قرمزى چچكلرى اولور باديه اشجارندندر وعهنه عهن لفظندن اخصدركه قيون يوكنه على قول الوان بويانمش يوكه دينور پس عهنه آندن برقطعه‌يه اطلاق اولنور جمعى عهوندر يقال بيده عهن اى صوف اومصبوغ الوانا وعهنه احنه لفظنده لغتدركه حقد وكينه‌يه دينور يقال فى صدره عهنة اى احنة (العاهن) فقير وكدايه دينور يقال رجل عاهن اى فقير وقديمى اولان ماله دينور يقال له عاهن اى مال تالد وحاضر معناسنه‌در يقال شئ عاهن اى حاضر ومقيم وثابت معناسنه‌در يقال هو بالمكان عاهن اى مقيم ثابت واوشنكن وتنبل صالقى سولپوك آدمه دينور يقال رجل عاهن اى مسترخ كسلان وعواهن لفظندن مفرد اولوركه خرما بدنيسنه يقين يرلرده نابت خرما داللرينه دينور وناقه‌نك رحمنده

(اولان)

اولان طمرلره دینور وانسانك اعضاء کاسبه سنه دینور جوارح معناسنه ذکر اولنان شاخ معناسندندر وتقول العرب رمی فلان الکلام علی عواهنه ای لم یبال ام اخطأ یعنی سوزی اصابت وخطاسندن مبالات ایتمیه رك تفوّه ایلدی و بو تعجیل یاخود حاضر معناسندن مأخوذدر ﴿تعهن﴾ تانك حرکات ثلاثی وهانك کسریله حجازده بر موضع آدیدر ﴿العیهون﴾ طیفور وزننده بر خوشبو نبات آدیدر ﴿العهن﴾ عینك کسریله یوکه یاخود رنکارنك بویالوسنه دینورکه ذکر اولندی ودوابّ ومواشی یی کوزل کوزه دوب تیمار وتقیدنه اهتمام ایدن آدمه دینور عهد معناسندندر یقال هو عهن مال ای حسن القیام علیه ﴿عاهان﴾ ابن کعب درکه شاعردر ﴿العهان﴾ کتاب وزننده خرماسالقمنك دیبنه دینور ﴿بنو عهینه﴾ جهینه وزننده سلفده بر قبیله درکه حالا منقرضلردر ﴿العین﴾ عینك فتحیله و کسریله کوزه دینور فارسیده چشم دینور و بو مؤنثدر جمعی اعیان واعین وعیون کاور وجمع الجمعی اعینان کلور رأیته بعینی ای بباصرتی * مترجم دیرکه مقدّمهٔ زمخشریده مشروح اولدیغی اوزره عین لفظی الفاظ مشترکه نك اشهری ومعنا جهتندن اکثریدر ومدلولی اولان معنالرك بعضی موضوع له حقیقی و بعضی مجازیدر و باصره تأویلیله مؤنثدر وراغبك بیانه کوره معانیٔ سائره بر رمناسبتله مستعادر مثلا اشرف اعضاء اولدیغندن کندودن صاحب فضل ومزیت نسنه لر استعاره اولنور وجزؤ اعظم اولدیغندن نفس وذات معناسنه استعمال اولنور وعین اهل بلده دینور فتحتینله لغتدر یقال بلد قلیل العین ای اهله وخانه جماعتنه دینور یقال ما بالدار عین ای اهلها ومصدر اولور کوزدکورمك معناسنه یقال عانه یعینه عینا اذا اصابه بعینه و بعض کوزده اولان اصابت خاصه سنه دینورکه هر نیه نظر ایلسه اصابت ایدر یقال به عین ای اصابة فی عینه وانسانه دینور ومنه یقال ما بالدار عین ای احد وحجازده هذیل قبیله سنه مخصوص بر بلده آدیدر وجاسوسه دینور یقال بعث عینا ای جاسوسا و بوعورته فرج ومرکوبه ظهر اطلاقی کبیدر وعین وعینان فتحاتله مصدر اولورلر صو آقق معناسنه یقال عان الماء عینا وعینانا اذا جری وعین شول یوفقه دری پارچه سنه دینورکه کانکره وزنبورك یوالغنی اکا صاروب آترلر وجماعت وکروه معناسنه در فتحتینله ده جائزدر یقال جائت عین من الناس ای جماعة وحاسّهٔ بصره دینورکه کوزده اولان کوریجیلك قوّتیدر قوای خمسهٔ ظاهره نك بریدر یقال هو قویّ العین ای حاسّة بصره قوّیة وحاضر وموجود اولان شیئه دینور یقال هو عین ای حاضر وحقیقت قبله یه دینورکه نمازده اورایه توجّه اولنور وحروف هجادن بر حرفدرکه حروف حلقیه دندر ومجهوره دندر لدی التلفظ اظهارنده اهتمام اولنمق مناسبدر لکن مؤدّیٔ استکراه اوله جق دکلو مبالغه اولنمامق لازمدر * مترجم دیرکه دقایق ادبیه دندرکه حروف هجادن تنها یاخود کلمه نك ابتداسنده یازیلان عین ایکی قسمدر برینه عین نعلی و برینه صادی دیرلرکه بو صورتلرده در ع ع وعین بتراء دیدکلری دخی صورت ثانیه درکه همزه شکلی اولور وعین برنسنه نك کزیده و افضلنه دینور یقال هذا عین المال ای خیاره و بعض دریلرده اولان کوز کوز یوفقه دائره لره دینورکه دریده عیب عدّ اولنور و کوزجی یه و بکجی یه دینور یقال هو عین ای دیدبان وسکه لو آلتونه دینور یقال عندی عین ای دینار وسکه سز التونه ده دینور ذهب معناسنه و برنسنه نك ذات ونفس وحقیقتنه دینور یقال عین الشیٔ ای ذاته ونفسه * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر وربا معناسنه درکه منهیات معامله دندر میل میزان معناسندندر و برقوم وقبیله نك سید وذیشانه دینور یقال هو عین القوم ای سیدهم بو معنا زیر حکومتنده اولنلری کوروب کوزتدیکیچون یاخود آنلره نسبت کوزکبی اشرف اولدیغیچوندر وقبله طرفندن ظهور ایدن سحابه دینور علی قول عراق اولکه سنك قبله سی طرفندن یاخود عراقك صاغ جانبندن ظهور ایدن سحابه مخصوصدر و بو جزیرة العرب قطرینه نسبتله در بینلرنده سحاب مذکور عادتا ممطر اولور وعین کونشه علی قول شعاع و پرتوینه دینور دائما معاینه یاخود افضل کواکب یاخود ذات النور اولدیغنه مبنیدر تقول حجبت بصری عن الرؤیة عین ای شمس اوشعاعها و بر قوش آدیدر وحاضر ونقد اولان ماله دینور مال عتید معناسنه وعیب معناسنه در بو دخی میل میزان یاخود عیب جلد معناسندندر یقال ما به عین ای عیب وهذیل بلادنده بر موضعدر وشام دیارنده جبل اللکام تحتنده بر قریه آدیدر و یمنده سنجان ولایتنده بر قریه آدیدر و بر قومك کبیرنه دینورنته که ذکر اولندی وکونکلردن جریان ایدن صو یك مصبنه دینور مصلق وحوض کبی و نیچه کون متصل یاغان یغموره دینور واشمه وقیو مقوله سنك صولری نبع ایلدیکی یره دینورکه قیو کوزی تعبیر اولنور یقال انقطعت عین الرکیة ای مفجر مائها و برکمسه نك نظرکاهنه دینور بو تعبیر لسانمزده دخی زبانزده در کوزمدن آیرلمه دینور ومنه قوله تعالی ﴿فأتوا به علی اعین الناس﴾ ای بمنظرهم وترازونك بر کفه سنك بر طرفه مائللغنه دینور کویا که کوزك بر طرفه طوغری اکریجه نظری یاخود اصابت عین

تأثیری تصوّرینه مبنیدر یقال فی هذا المیزان عین ای میل وناحیه معناسنه‌در ویدی دینار دن نصف دانق
مقداره دینور ونظر معناسنه‌در تقول عینی لك دائما ای نظری ودیزکوزنه دینور نقرة الرکبه معناسنه واعیان
کلمه‌سندن مفرد اولورکه لاب وامّ قرنداشلردن برینه دینور متعدّدینه بنو الاعیان دینور نفیس وکزیده
معناسندندر اشبو اخوّته معاینه دینور کما سیذکر یقال هم بنو الاعیان الاخوة من اب وامّ وپیکاره دینورکه
فارسیده چشمه دینور ینبوع الماء معناسنه جمعی اعین وعیون کلور (صدیق العین) کوز قرشوسنده ایکن
ریاء اظهار صداقت ایدن بیوفا وهرجایی‌یه اطلاق اولنور یقال هو صدیق عین ای مادمت تراه وعربلر نظرت
البلاد بعین او بعینین دیرلر بلادك اوتلری بتون ظاهر اولدقده معلوم اوله‌که منازلدن جبهه ساقط اولدقده
عربلر نظرت الارض باحدی عینیها دیرلر وصرفه ساقط اولدقده نظرت بعینیهما جمیعا دیرلرکه اول هنکامده
تمام ربیع حکم ایدوب چایرلرکمال اوزره نابت اولور کلام مزبور تعبیر مذکوره مبنیدر کذلك عربلر برآدمه‌سن بنم
یانمده محفوظ ومکرّمسن دیه‌جك یرده انت علی عینی دیرلرنته‌که یالکزجه مکرمسن دیه‌جك یرده انت علی رأسی
دیرلر قال الراغب قوله تعالی ﴿ ولتصنع علی عینی ﴾ ای بکلائتی وحفظی ویقال فلان بعینی ای احفظه وارعی
ومنه یقال للراعی للشیٔ عین وشول کمسه‌که همان کوز قرشوسنده ایکن ریاء قول کبی خدمت وعبودیت ایدر
اوله اکا عبدعین اطلاق ایدرلر یقال هو عبد عین ای کالعبد مادام تراه کذلك عربلر صنع ذلك علی عین وعلی
عینین وعلی عمد عین وعمد عینین دیرلر اول ایشی جدّ ویقینه مقارن عن قصد ایشلدی معناسنه وها هو عرض
عین دیرلر قریب معناسنه‌که ایشته اول کوزكك اوکنده کرلمش طوریور دیمکدر کذلك هومنی عین عنة دیرلر معنای
مزبورده وبو اضافتله در وعنه کلمه‌سنك انصرافی وعدم انصرافیله نته‌که عنّ ماده‌سنده بیان اولندی ولقیته
اوّل عین دیرلر یعنی اکا الك اوّل بولشدم دیمکدرکه الك اول آنی کوردم تعبیر اولنور ونعم الله بك عینا دیرلر انعمها معناسنه‌که
سنك دیدار تابدارکله حق تعالی کوزمزی روشن ایلیه دیمکدر نته‌که نعم ماده‌سنده بیان اولندی (رأس عین) یاخود
(رأس العین) حرّان ایله نصیبین بیننده بر بلده‌در نسبتنده رسعنی دینور جعفری وزننده * مؤلف عینتاب نام
بلده‌نك که اسم اصلیسی عین‌در سکوت ایلمشدر نسبتنده عینی دینورنته‌که شارح بخاری علّامه عینی اورایه
منسوبدر (عین شمس) مصرده برقریه آدیدر (عین صید) صاد مفتوحه ایله و (عین تمر) و (عین انّی) حتی
وزننده بر موضعلردر (المعاینة) مفاعله وزننده بنو الاعیان وجهیله اولان قرنداشلق معناسنه‌در یقال بینهم
معاینة ای اخوّة من جهة بنی الاعیان وبو معناده مصدر اولور وبرنسنه‌یی بی شائبۂ شكّ وشبهه آشکاره‌جه
کورمك معناسنه‌در یقال عاینه معاینة اذا رأه عیانا (المعیان) محراب وزننده و (العیون) صبور وزننده
کوزی پك دکن آدمه دینورکه بدنظر تعبیر اولنور یقال رجل معیان وعیون ای شدید الاصابة بالعین وعیون
لفظنك جمعی عین کلور عینك کسریله وعین کلور کتب وزننده (ما اعینه) ما انه یعینه صیغه‌سندن فعل تعجبدر
تعجب اوّل بدنظر کمسه‌در دیمکدر (التعین) تفعل وزننده برنسنه‌یه کوزدکورمك ایچون دیکه دیکه نظر ایلمك
معناسنه‌در یقال تعین الابل اذا استشرفها لیعینها * شارح دیرکه مؤلف بو معنایی تکرار ایلمشدر زیرا ختام ماده‌ده
تعین الرجل اذا تشوّه وتانّی لیصیب شیئا بعینه عبارتیله‌ده ذکر ایلمشدرکه برنسنه‌یه کوزدکورمك ایچون تحسدا
بدنظر ایلمك معناسنه‌در وبعض نسخه‌ده تشوّس وتانّی عنوانیله مرسومدرکه کوزدکورمك ایچون دقت وتانّی ایله
کوزقو یریغیله باقشدرمق دیمك اولور وبرکسه‌یی یاخود برنسنه‌یی یقین وتحقیق وجهیله کورمك معناسنه‌در
یقال تعین فلانا اذا رأه یقینا وبرکسه‌یه برنسنه بعینه لازم اولمق معناسنه درکه اکا متعین اولمق تعبیر اولنور یقال
تعین علیه الشیٔ اذا لزمه بعینه (الاعتیان) افتعال وزننده بودخی برنسنه‌یه کوزدکورمك ایچون دیکه دیکه
باقمق معناسنه‌در یقال اعتان الابل اذا استشرفها لیعینها وجاسوسلق ایلمك معناسنه‌در یقال بعثنا عینا یعتاننا
ویعتان لنا ای یأتینا بالخبر (الاعانة) همزه‌نك کسریله بودخی برنسنه‌یه کوزدکورمك ایچون دقتله باقمق معناسنه‌در
یقال اعان الابل بمعنی اعتانها (العیان) عینك کسریله مفاعله‌دن مصدردر برکسه‌یی یابرنسنه‌یی شبهه‌سز
آچقدن کورمك معناسنه‌در ومنه یقال لقیه عیانا ای معاینة لم یشك فی رؤیته ایاه وعیان اسم اولور چفتجی
ادواتندن بردمور آلته دینورکه صبان اوقنك طوقی اوله جقدر جمعی اعینه وعین کلور ضمتینله (ابناعیان)
ایکی قوشدرکه اعراب آنلری زجرایله تفأل وتطیر ایدرلرکویاکه توقع ایتدکارینی انلرك حرکتلریله مشاهده ایدرلر
علی قول ایکی جزکیدن عبارتدرکه عیافت اربابی آنلری یریوزینه جزدقدنصکره ابناعیان اسرعا البیان دیرلر
وقجن قمار اوینیان کمسه‌نك اوبونی راست کلوب فائز اولسه جری ابناعیان دیرلرکویاکه فوز وطعامی

مشاهده ایدر ﴿ العین ﴾ فتحتینله و ﴿ العینة ﴾ عینك کسریله برآدم جاموس کوزلی وآهو کوزلی اولمق معناسنه درکه
کوزی دائره لو وسیاهی عظیم اولمقدن عبارتدر یقال عین الرجل عینـا وعینة من الباب الرابع اذا عظم سواد
عینه فی سعة ﴿ الاعین ﴾ احمر وزننده معنای مزبوردن وصفدرکه جاموس کوزلو آدمه دینور عیناء مؤنثیدر واعین
بیان اوکوزینك ارککنه دینور وبو بالغلبه اسم اولمغله توصیفله ثوراعین دیمك جائز دکلدر جمعلری عین درعینك
کسریله واعین اسمادندر عبدالله بن اعین محدّثدر ﴿ التعیین ﴾ تفعیل وزننده عین حرفی یازمق معناسنه در یقال
عین العین اذا کتبها وبرمتـاعی عینه وجهیله یعنی ویره سی یه آلمق یاخود صاتمق معناسنه در یقال عین الرجل
اذا اخذ بالعینة او اعطی بها کاسـیذکر واغاج تازه لنوب چچکلری آچمق معناسـنه در یقال عین الشجر اذا نضر
ونوّر وتاجرمالنی برآدمه عینله وجهیله سـاتمق معناسـنه درکه متاعنی اول آدمه اجل معلوم وعده سیله بربهایه
صاتوب بعده آندن متاع مزبوری فی الحال ناقص بهایه اشترا ایلمکدن عبارتدرکه اول آدمی زیاده یه مدیون ایدر
یقال عین التـاجر اذا باع سـلعته بثمن الی اجل ثمّ اشتراها منه باقلّ من ذلك الثمن ومیـانه ده جنك پیدا ایلمك
معناسنه درکه اظهار حرب ایتمش اولور یقال عین الحرب بیننا اذا ادارها وانجو دلمك معناسنه درکه انجو یه کوز
ایتمش اولور یقال عین اللؤلؤة اذاثقبها وبرآدمك مثالب ومعایبنی یوزنه قرشو سویلمك معناسنه در یقال عین فلانا
اذا اخبره بمسـاویه فی وجهه وقربه نك دیکش یرلری طوتیلوب صوترشح ایلسون ایچنه صوقومق معناسنه در
یقال عین القربة اذاصبّ فیها الماء لتنسدّ عیون الخرز بوراده تفعیل ازاله ایچوندر ﴿ العین ﴾ عینك کسریله بیان
اوکوزلرینه دینور مفردی اعین درکه ذکر اولندی ﴿ عیون البقر ﴾ عینك ضمیله بردرلو سیاه اوزم اسمیدرکه یوارلق اولور
کذلك برنوع سیاه ارك اسمیدر بونلر لسانمزده دخی متد اولدر ﴿ المعین ﴾ معظم وزننده شول قماشه دینور که آنده
جاموس کوزی کبی چارکوشه یه یقین خرده نقشلر اوله وکوزلرینك ارالغی سیاه اولان اکوزه دینور وبر معروف
ارکك اکوزك آدیدر ﴿ العیانة ﴾ کتابه وزننده جاسوسلق ایلمك معناسنه در تقول بعثنا عینا یعیننا عیانة ای یأتینا
بالخبر ﴿ المعتان ﴾ معتاد وزننده بدویلرك اوتلاقجیسنه دینور یقال هو معتان او رائد القوم ﴿ المعیون ﴾ و ﴿ المعین ﴾
مکیل وزننده بریوزنده آشکاره جریان ایدن صویه دینور یقال ماء معیون ومعین ای ظاهر جار علی وجه الارض
بونلر سـابق الذکر عین وعینان ماده سندندرلر نته که میمیّ الاصل اولان معین دخی بو معنایه در ﴿ العین ﴾ کیس
وزننده یانك فتحیله ده جائزدر و ﴿ المتعین ﴾ اسم فاعل بنیه سیله صوینی ترشح ایدن طلومه دینور علی قول یکیسنه
دینور یقال سقاء عین ومتعین اذا کان یسیل ماؤه اوجدید ﴿ العینة ﴾ عینك کسریله برنسنه یی ویره سی یه آلمغه
دینورکه اسمدر یقـال اخذه بالعینة ای بالسلف وبیع العینة قریبا تعیین ماده سـنده بیان اولندیغی اوزره برمالی
برآدمه وعده سـیله بربهایه صاتوب مجلس مزبورده ینه بایع آندن ناقص نقد بها ایله اشترا ایلمکدن عبارتدر مثلا
برآدمه بشیوز غروش اقتضا ایلمکله بازرکانه عرض مراد ایلدکده اولدخی مثلا درتیوز غروش قیمتلو متاعنی اوچ
ماه وعده ایله مزبوره التیوز غروشه بیع وتسلیم ایلدکدنصکره درساعت نقدآقچه ایله بشیوز غروشه آندن اشترا
ایلمك کبی * شارح درکه بو معامله ربا اولمغله منهیدر وبونقد حاضر معناسنه اولان یاخود ربا معناسنه اولان عیندن
مأخوذدر کتب فقهیه ده طرق سـائره سی واحکامی مبسـوطدر خصوصـا تاتار خانیه ده حیلهٔ شرعیه لری
مشروحدر وبو مسئله ایچون رسالهٔ مخصوصه لر تألیف اولنمشدر وعینه مالك کزیده وافضلنه دینور یقال
اعطاء عینة المال ای خیاره وحرب وقتالك ماده سـنه دینور وانك وقیون مقوله سنك کوزلرینك چوره سنه
دینور وثوب عینه مضاف اوله رق خوشمنظر قماشه دینور ﴿ المعان ﴾ مکان وزننده قوناغه دینور عادتا محل عین
اولدیغنه مبنیدر یقال نزلوا معاناطیبا ای منزلا وحجاج شام ایچون برمخصوص قوناق آدیدرکه حالا بربیوك قریه در
﴿ عینون ﴾ جیحون وزننده برقریه آدیدر عینونی دخی دیرلر ﴿ عینین ﴾ عینك کسری وفتحیله وتثنیه بنیه سیله احد
طاغنك اتصالنده برطاغك آدیدر احد وقعه سنده ابلیس لعین اکاچیقوب الا انّ محمدا قدقتل دیو ندا ایله شورشفکن
میانهٔ اهل اسلام اولمشیدی وعینین عینك فتحیله بحرین قضاسنده برقریه آدیدر خلید عینین دیدکلری کمسه اکا مضافدر
﴿ عینان ﴾ عینك فتحیله برموضع آدیدر ﴿ عیاّن ﴾ حیاّن وزننده بربلده آدیدر ﴿ عیانه ﴾ کتابه وزننده برموضع
آدیدر ﴿ العیون ﴾ عینك ضمیله اندلسده بربلده آدیدر وبحرینده برقریه اسمیدر ﴿ اعین ﴾ احمد وزننده ﴿ عیانه ﴾ ثمامه
وزننده یمنده ایکی حصار ادیدر ﴿ المعینة ﴾ میمك فتحیله برقریه آدیدر ﴿ العیناء ﴾ خضراء وزننده ومرادفیدر عین
جاموسه تشبیهله درزیرا عربلرپك سوادی خضرت ایله تعبیر ایدرلر یقال ارض عیناء ای خضراء وپك بیریمکله
برتلق درجه سـنده اولان قربه یه دینور واهل عروض اصطلا حنده نافذه اولان قافیه یه دینور که نفاذدن

مأخوذدركه اضمار ایچون هاء وصلك حركه سنه دینور نته‌كه ماده سنده بیان اولندی یقال قافیة عیناء ای
نافذة وعیناء برقیو آدیدر وقصر ایله عینی جبل ثبیرك قله‌سنه دینور لكن صواب اولان معجمه ایله اولمقدر ﴿ذوالعین﴾
اصحابدن قتادة بن نعمان لقبیدر برغزوه‌ده كوزینه زخم اصابت ایلمكله كوزی طشره اوغرایوب یوزینه سیلان
ایلمشیدی صاحب المعجزات علیه افضل الصلوات حضرتلری یدمؤیدلریله یرینه ردّ ومسح ایلدكارنده دیكر
كوزندن اصح وانور اولدی ﴿ذو العینین﴾ معاویة بن مالك نام شاعر وفارسك لقبیدر ﴿ ذو العیینین ﴾ مصغر تثنیه
بنیه‌سیله جاسوسه اطلاق اولنور ﴿ابوعینان﴾ نهار بن توسعه نام شاعرك جدّی كنیه‌سیدر ﴿ابن‌معین﴾ مكیل وزننده
معن ماده سنده مذكوردر ﴿ فصل الغین المعجمة ﴾ ﴿الغبن﴾ غینك فتحی وبانك سكونیله و ﴿ الغبن ﴾ فتحتینله
برنسنه‌یی اونتمق یاخود غفلت ایلك یاخود غلط ایلك معناسنه در یقال غبن الشیء وفیه غبنا وغبنا من الباب الرابع
اذانسیه اواغفله اوغلط فیه وغبن فتحتینله وغبانه غباوه وزننده برآدمك رأی واندیشه‌سی سست وضعیف
اولمق معناسنه‌در یقال غبن رأیه غبانة وغبنا اذاضعف ورایه كلمه‌سی منصوبدر * مترجم دیركه بوتركیب سفه نفسه
وبطر عیشه قبیلندندر یعنی فی الاصل سفهت نفسه وبطرعیشه وغبن رأیه اولوب وقتاكه افعال مرقومه رجاله
تحویل واسناد اولنمغله مابعدلری منصوب اولدی زیرا افعال مابعدلرینه واقع اولدی پس تفعیل بابندن سفه نفسه
وغبن رأیه تقدیرنده اولدیلر وبو بصریون وكسائی قوللریدر وبونلرك عندنده منصوب مذكوری تقدیم جائزدر
نته‌كه غلامه ضرب زید دیرلر وعند الفرّاء مثلا سفه نفسه تركیبنده وقتاكه فعل نفسدن صاحبنه تحویل اولنمغله
مابعدی مفسر مجراسنه جاری اولدی تاكه سفاهت آنده اولدیغنه دلالت ایلیه پس بونك حكمی سفه زید نفسا
دیمك ایدی زیرا مفسر نكره اولور لكن بواضافتی اوزره ترك اولنوب نكره كبی منصوب اوله‌رق ترك اولندی
نكره‌یه تشبیهـا وبوصورتده تقدیمی جائز دكلدر وبعضلر غبن فی رأیه قولیله تاویل ایلدیلر وبعضلر نوادردن
اوله‌رق تمییزیتنه ذاهب اولدیلر وغبن فتحتینله ضعف ونسیان معنالرینه اسم اولور یقال به‌غبن ای ضعف ویقال
غلبه الغبن ای النسیان ﴿ الغبین ﴾ امیر وزننده و ﴿ المغبون ﴾ رأی وفكر واندیشه‌سی سست وضعیف اولان
آدمه دینور ﴿ الغبن ﴾ غینك فتحیله وبانك سكونی وفتحیله برآدمی معامله‌ده آلداتمق معناسنه‌در یقال غبنه فی البیع
غبنا وغبنـا من الباب الثانی اذا خدعه بعضلر دیدیكه سكونله غبن معامله‌ده خدعه‌یه وفتحتینله ضعف رأی
واندیشه‌یه مخصوصدر ﴿ المغبون ﴾ مغامله‌ده آلدانمش آدمه دینور یقـال غبن الرجل فی البیع علی المجهول فهو
مغبون ای مخدوع بومعنـاده غبینه سفینه وزننده اسمدر معامله‌ده آلدانمغه دینور یقـال لحقته فی تجارته غبینة
وغبن برنسـنه‌یی ایوجه بیلیوب حقیقت حالندن غافل اولمق معناسـنه‌در یقال غبنوا خبر الناقه وغبنوا غبنـا
من البـاب الاوّل والرابع اذالم یعلموا علمها واوزون جامه‌یی قیوروب قاصمق معناسـنه‌در یقـال غبن الثوب
اذاعطف ﴿ التغـابن ﴾ تفاعل وزنـنده بری برنی آلداتمق معناسـنه‌در یقـال تغابنوا اذا غبن بعضهم بعضا
بوملابسه ایله یوم قیامته یوم التغابن اطلاق اولندی كویاكه اهل جنت رابح اولمغله خاسر اولان اهل جهنمه غبن
ایلمش اولورلر وبوماده اشتراكه موضوع اولمغله اهل جهنم طرفی تهكمه محمول اولور * مؤلف بصائرده وجوه عدیده
دخی بیان ایلمشدر ﴿ المغبن ﴾ منزل وزننده بدنده اولان قصق یرینه دینور قولتق ایچی وقاسیق كبی جمعی مغابن‌در
غبن الثوب ماده سندندر ﴿الاغتبان﴾ افتعال وزننده برنسنه‌یی قولتق وقاسیق كبی قصق یرده كیزلمك معناسنه‌در
یقال اغتبن الشیء اذا اختبأه فی المغبن ﴿اغبن﴾ احمد وزننده اسمادندر مالك بن اغبن جهینه قبیله سندن بركسه‌در
﴿الغابن﴾ صاحب وزننده كار وعملدن سست وفاتر آدمه دینور یقال هوغابن ای فاتر عن العمل ﴿الغدن﴾ فتحتینله
﴿ والغدنة ﴾ غرفه وزننده و ﴿ الغدنّة ﴾ حزقّه وزننده تازه‌لك وترلك وتاب وطراوت معناسنه‌در یقال به غدن
وغدنة وغدنّة ای نعمة ولینة وغدن اویقویه دینور وامزغمغه دینور یقال غلبه الغدن ای النوم وكذا النعاس
وكوشكلكه وسستلكه دینور تقول اخذنی غدن ای استرخاء وفترة وغدنّه حزقّه وزننده قولاق التنده چكه‌نك
نهایت بولدیغی یرده اولان كمیكلرده واقع یومریجه اتجكزه دینور ﴿المغدودن﴾ اغدیداندن اسم فاعل اولمق اوزره
برطرفه طوغری بومشقلغندن مائل اولمش تازه نهاله دینور یقال غصن مغدودن ای الناعم المثنی وتروتازه جوانه
دینور یقال شابّ مغدودن ای ناعم * مترجم دركه صحاحده وسائرده اغدیدان صاچ اوزایوب كمالنی بولمق ونبات
زیاده‌سیله تاب وطراوت بولوب یم یشل اولمق معنالرینه‌ده مرسومدر ﴿ الغدانیّ ﴾ غرابیّ وزننده مغدودن
معناسنه‌در ﴿ التغدّن ﴾ تفعل وزنـنده تازه نهال برطرفه اكیلوب بوكلمك معناسـنه‌در یقـال تغدّن الغصن
اذاتمایل وتعطف ﴿الغدان﴾ كتاب وزننده شول چبوغه دینوركه بریره اوزادوب اوزرینه اثواب آتارلر ﴿غدانه﴾

فصل الغین المعجمة

مطلب

ثمامه وزننده و بنو غدن غينك ضميله ايكى جماعت آديدر ﴿ الغدودنى ﴾ سفرجلى وزننده جست وسريع
معناسنه‌در ﴿ الغدفن ﴾ سبحل وزننده غدفل كلمه‌سنده لغتدركه تامّ وسابغ نسنه‌يه دينور سائر معنالرى ماده‌سنده
ذكر اولندى ﴿الغرين﴾ صريم وزننده و﴿الغرين﴾ حذيم وزننده طرين معناسنه‌دركه صويق بالچغه دينور
ومنه يقال اتى بالغرين والغرين اذا غضب و بونلك حمق معناسنه‌در وكپوكه دينور زبد معناسنه وسيل صويى
كتوروب بر يرده قلان چاموره دينور كرك ياش وكرك قورى اولسون ﴿الغرن﴾ فتحتينله بر قوش على قول طوشنجل
قوشنك اسميدر ياخود اكا شبيه بر قوشدر جمعى اغران كلور وعند البعض غرن ينكجه دينور ﴿غران﴾ غراب
وزننده برموضع آديدر ﴿الغرن﴾ كتف وزننده ضعيف وزبونه دينور ﴿الغرن﴾ فتحتينله خمير تكنه ايچره قوريوب
قالمق معناسنه‌در يقال غرن العجين على القرو غرنا من الباب الرابع اذا يبس ﴿غزنة﴾ غينك فتحى وزاى معجمه‌نك
سكونيله كابل جوارنده بر بلده آديدركه بالجمله بلادك اتزه واوسعيدر سلطان محمود غزنوينك پاى تختى ايدى
﴿غزنيان﴾ غينك ونونك فتحيله ماوراء النهرده برقريه آديدر ﴿الغسن﴾ غينك فتحى وسينك سكونيله آغزده نسنه
چينمك معناسنه‌در يقال غسن الشئ غسنا من الباب الاول اذا مضغه ﴿الغسن﴾ غينك ضميله ضعيف وزبونه
دينور ﴿الغسنة﴾ غرفه وزننده و﴿الغسناة﴾ فسطاط وزننده صاچ بلوكنه دينور جمعى غسن كلور صرد وزننده
يقال غسنة من الشعر وغسناة اى خصلة ﴿الغسان﴾ كتّاب وزننده پوستكيدن ياپلمش قفتانه دينوركه صبيان
اعراب كيرلر ﴿الغسان﴾ غراب وزننده نهايت قلب وغايت نفس معناسنه‌در تقول لقد علمت انّ ذلك من غسنان
قلبك اى اقصى قلبك وغاية نفسك ﴿الغسان﴾ شدّاد وزننده و﴿الغيسان﴾ كيسان وزننده جوانلق هنكامك
حدّت وقوّتى حالتنه دينوركه صعب وثقيل ايشلرك مدار اقتداريدر بو علاقه ايله بر آدمه سن او ايشك آدميسى
دكلسن ديه‌جك يرده ماانت من غسّانه وغيسانه ديرلر لست من رجاله معناسنه وغسّان بر صو اسميدكه اكا ازد قبيله‌سندن
بر طائفه نازل اولمغله اول صويه نسبتله آنلره غسان اطلاق اولندى بنو جفنه ديدكلرى آل ملوك آنلردندر
و بعضلر عندنده غسان مخصوص برقبيله‌نك اسميدر ﴿الغسّانى﴾ ياى نسبتله پك كوزل ودلبر آدمه دينور طراوت
شبابه منسوبدر يقال هو غسّانىّ اى جميل جدّا ﴿الاغسان﴾ همزه‌نك فتحيله انسانك اخلاق وسجيه‌لرينه
دينور يقال فلان على اغسان من ابيه اى على خلائق واسكى اثوابه دينور يقال ثياب اغسان اى اخلاق
﴿الغيسانة﴾ كيسانه وزننده تر وتازه ونازكبدن محبوبه‌يه دينور يقال جارية غيسانة اى ناعمة ﴿الغشن﴾ غينك
فتحى وشين معجمه‌نك سكونيله دكنكله ياخود قلجله اورمق معناسنه‌در يقال غشنه غشنا من الباب الثانى
اذا ضربه بالعصا او بالسيف ﴿الغشانة﴾ ثمامه وزننده خرما كسلدكدنصكره داللرك ديبلرنده قلان بشاغه
دينور ﴿التغشّن﴾ تفعل وزننده صويك اوزرينه طوار فشقسى چوكمكله مردارلنمق معناسنه‌در يقال تغشن
الماء اذا ركبه البعر فى غدير ونحوه ﴿الغصن﴾ غينك ضمى وصادك سكونيله اغاجك دالنه وشاخنه دينور
انجه‌سنه وقالينه اطلاق اولنور كوچكنه غصنه دينوركه مخصصدر جمعى غصون وغصنه كلور
عنبه وزننده واغصان كلور ﴿الغصن﴾ غينك فتحيله اغاجك دالنى بر آدم كندويه طوغرى چكمك معناسنه‌در
يقال غصن الغصن غصنا من الباب الثانى اذا مدّه اليه و بر نسنه‌يى اخذ ايلمك ياخود قطع ايلمك معناسنه‌در
يقال غصن الشئ اذا اخذه او قطعه و بر آدمى ايشندن منع وصرف ايلمك معناسنه‌در يقال غصن فلانا عن حاجته
اذا ثناه وكفه ﴿ذو الغصن﴾ بنو سليم حرّه‌سنده بر وادى اسميدر ﴿ابو الغصن﴾ دجين بن ثابت بن دجين نام
كمسه‌نك كنيه‌سيدر جحى نام كمسه‌نك كنيه‌سى دكلدر نته‌كه جوهرى اويلجه وهم ايلمشدر و بعضلر كنيه‌سيدر ديديلر
شارح ديركه بو صورتده جوهرى‌يه اسناد وهم غرائبدندر مع ذلك جحى ماده سنده بوقوله مناقض ثبت ايلمشدر
وجحى عربلرك نصر الدين خواجه‌سيدر ﴿الاغصان﴾ همزه‌نك كسريله و ﴿التغصين﴾ تفعيل وزننده اوزم
سالقمنك دانه‌لرى بيومك معناسنه‌در يقال اغصن العنقود وغصن اذا كبر حبه ﴿الاغصن﴾ احمر وزننده قوير يغنده
صقر اولان اكوزه دينور يقال ثور اغصن اذا كان فى ذنبه بياض ﴿غصن﴾ غينك ضميله و ﴿غصين﴾ زبير وزننده
اسامئ ناسدندر ﴿الغضن﴾ غينك فتحى وضاد معجمه‌نك سكونيله بر آدمى ايشندن آليقومق معناسنه‌در يقال
غضنه غضنا من الباب الثانى والاول اذا حبسه وعاقه وناقة ناتمام ياورى دوشورمك معناسنه‌در يقال غضنت
الناقة بولدها اذا القته لغير تمام وغضن اثوابده ودرى وزره مقوله‌سنده اولان بوكلمه وبوكندى يه دينور شكن
معناسنه فتحتينله ده جائزدر جمعى غضون كلور يقال غضن الثوب والدرع وغضونه وهو التثنى والتكسر وغضون الاذن
قولاقده اولان بوكلمره وقيورملره دينور وغضن رنج وعناء وتعب معناسنه‌در تقول لقيت منه غضنا اى عناء

وتعبا (التغضين) تفعيل وزننده بودخی ناقه ناتمام یاوری دوشورمك معناسنه‌در یقال غضنت الناقة بمعنی غضنت
(الغضان) کتاب وزننده معنای مزبوردن اسمدر ناقه‌نك ناتمام یاوری دوشورمسنه دینور (المغاضنة) مفاعله وزننده
برکسه یه اشارت ضمننده کوز قیمق معناسنه‌در یقال غاضن عینه اذا کاسرها وقال فی الاساس غاضن المرأة اذا غازلها
بمکاسرة العینین (الاغضن) احمر وزننده خلقی ومادرزاد اوله‌رق دائما کوزینی قیپان آدمه دینورکه قیپق کوزلو
تعبیر اولنور یاخود برآدمه عداوت یا کبر ونخوت جهتیله کوزینی چوق قیپان آدمه دینور یقال رجل اغضن ای کاسر
عینه خلقة او عداوة او کبرا (الغلن) غینك فتحی ولامك سکونیله اوغلانك دلوقنلولغی چابك ظهوریله آز وقتده
یال وبال صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال غلن الشباب غلنا من الباب الاوّل اذا غلا (الغلوان) ضمتینله یکتلکك
وسائر نسنه‌نك اوائل هنکامنه دینورکه آتش کبی تند وتیزلکی وقتیدر یقال غلوان الشباب والامر ای غلوائه
(الغمن) غینك فتحی ومیمك سکونیله دری‌یی یومشیوب تویی یولنمق ایچون کرچلیوب یره کومك معناسنه‌در
کذلك خرما قوریغنی نضیج بولمق ایچون طپراغه کومك یا برنسنه ایله اورتوب باصرمق معناسنه‌در یقال غمن الجلد
او البسر غمنا من الباب الاوّل اذا غمله وبرآدمی ترلتمك ایچون اوزرینی اثوابله بورنمك معناسنه‌در یقال غمن فلانا
اذا القی علیه ثیابه لیعرق (الغمین) امیر وزننده یره کوملمش دری‌یه وخرما قوریغنه دینور (الغمنة) غرفه وزننده
اسفیداج اسمیدرکه استوبج دیدکاریدر وقزلجه‌یه دینورکه نسوان یوزلرینه سوروب رنکامیز ایدرلر (الانغمان)
انفعال وزننده برآلتنده نهان ونابدید اولمق معناسنه‌در یقال غمن فی الارض علی المجهول فانغمن ای ادخل فیها
فتغیّب (بنو الغمنی) بشری وزننده حیره مملکتنده برجماعتدر (الغنّة) غینك ضمی ونونك تشدیدیله ککزدن
کلان صوته دینورکه تکلمده کوچك دلدن بروککزه چکیلوب کلان صوتدن عبارتدر بعض کسه‌ده خلقی اولور
ومنه یقال النون اشدّ غنة وهو جریان الکلام فی اللهاة یعنی صوت من قبل الخیاشیم * مؤلفك تعریفی مسامحه‌یه مبنیدر
ویزید بن الاعور طاشلرك آوازه‌سنده یعنی چینلمسنده دخی استعمال ایلدی مراد اشبو بیتنده استعمال ایلدیکیدر
* اذا علا صوانه ارنّا * یرمعها والجندل الاغنّا * مترجم دیرکه غنه اهل تجوید عندنده صفات حروفندر بعضلرك
حرفدن عدّی مجازدر زیرا ادغام ایکی‌یه منقسمدر اوّلکیسی ادغام بلاغنه‌درکه تنوین ونون ساکنه لامه ورایه ادغام
اولندقده غنه‌سز قراءت اولنور من لدنه ومن رب رحیم کبی ایکنجیسی ادغام مع الغنه‌درکه تنوین ونون ساکنه ینمو
حرفلرندن برینه ادغام اولندقده غنه ایله قراءت اولنور لکن خلف یاء وواوده غنه ایلمز (الغنّ) غینك فتحیله ککزدن
سویلمر اولمق معناسنه‌در یقال غنّ الرجل غنّا من الباب الرابع اذا تکلم من قبل الخیشوم وبرمحلك اغاجلری چوق
اولمق معناسنه‌درکه سینك آوازه‌لرینك کثرتنی مستلزمدر یقال غنّ الوادی اذا کثر شجره وخرما اغاجی یتشمك
معناسنه‌در یقال غن النخل اذا ادرك (الاغن) ککزدن سویلیان آدمه دینور یقال رجل اغن ای یتکلم من خیاشیمه
وحزین حزین رقتله ککزدن ملر اولان آهویه دینور یقال ظبی اغن اذا کان یخرج صوته من خیاشیمه وجوهرینك
طیره وصفله طیر اغن عبارتی غلطدر * مترجم دیرکه ظاهرا طغیان قلم ناسخدرکه ظبی یرینه طیر یازمشدر واغن نبوت
ادعا ایدن طلیحه‌نك هوا دارلرندن برشخص ایدی (الاغنان) همزه‌نك کسریله غن ایله ایکی معنای اخیرده
مرادفدر یقال اغن الوادی والنخل بمعنی غنّ وسینك وزردامق معناسنه‌در یقال اغن الذباب اذا صوّت وبرآدمك
شجرینك داللرینی یشرتمك یعنی نعمتنی وساز وسامان ودولتنی مطرّا وفراوان ایلمك معناسنه مستعملدر زیرا داللر
مطرّا اولنجه روزکار اسدکجه غنه‌دن خالی اولمز یقال اغن الله غصنه ای جعله ناضرا وطولوم طولمق معناسنه
مستعملدرکه غنه‌یی موجبدر یقال اغنّ السقاء اذا امتلأ (التغنین) تفعیل وزننده برآدمی ککزدن سویلر قلمق
معناسنه‌درکه دماغنه ضرر اصابتندن نشئت ایدر یقال غننه اذا جعله اغنّ (الغنّاء) ضرّاء وزننده اغن لفظندن
مؤنثدر واهل وسکان وعمارت وبنیانی فراوان وشن وآبادان قریه‌یه اطلاق اولنور یقال قریة غنّاء ای جمة الأهل
والبنیان وچایری وچمنی وافر باغچه‌یه ومرغزاره دینور یاخود چایرلری واوتلقلری پك صیق وصارمشق اولمغله
یل اوغرادقده خاشردیسی اولمیوب ضرلیوب هارلدرکبی آوازایلیه یقال روضة غناء ای الکثیرة العشب او تمرّ
الریح فیها غیر صافیة الصوت لکثافة عشبها (الغنان) غراب وزننده سینك وزردیسنه دینور یقال اقلقنی
غنان الذباب ای صوته (التغوّن) تفعل وزننده معاصی وآثامه اصرار وتهالك ایلمك معناسنه‌در یقال تغوّن الرجل
اذا اصرّ علی المعاصی وجنك وقتاله اقدام ایلمك معناسنه‌در یقال تغوّن فی الحرب اذا اقدم ظاهرا ثلاثیسی
مهجوردر (الغین) عین وزننده حروف هجادن برحرفدر مجهوره‌دن وحروف مستعلیه‌دندر مخرجی اعلای
حلقدندر تلفظنده افراطه مؤدّی غرغره واخفایه منتهی اولور وجهله تحقیق مخرجنده اهمال اولنمامق

(مناسبدر)

مناسبدر بلكه بيان واظهارنده وخاى معجمه مقولهسى حرفدن تمييز وتخليصنده اهتمام ودقت اولنمق لازمدر
وحرف مذكور زائد وحرف سائره بدل واقع اولمز وغين مصدر اولور صوصهمق معناسنه تقول غنت اغين غينا
اذا عطشت وپك صوسزلقدن يورك يانمق معناسنه در يقال غانت الابل اى غامت وغين بلودهدينور غيم معناسنه
واورتمك وقبلامق معناسنه در ومنه يقال غين على قلبه على المجهول غينا اى تغشته الشهوة اوغطى عليه والبس
اوغشى عليه اواحاط به الرين وكوكل بولانوب غثيان كلمك معناسنه در يقال غانت نفسى اى غثت ﴿الغينة﴾ تمره
وزننده برارض اسميدر وصوسز يرده اولان اغاجلغه دينور وقورولغه اكرصولو يرده اولورسه غيضه دينور
وشامدهويمامهده برموضع آديدر ﴿الغينة﴾ غينك كسريله يارهدن اقان صارى صويه دينور كذلك ميتدن وجيفهدن
اقان صارى صويه دينور ﴿الغيناء﴾ حمراء وزننده يپراقلرى فراوان اولان تاب وطراوتلو اغاجه دينور يقال شجرة غيناء
اى خضراء وبرقيو آديدر ﴿الغينى﴾ الف مقصوره ايله ثبير نام طاغك قلهسنه دينور وثبير نامنده بدى طاغ اولمغله
غينى آنلرك بريسنك اسميدر ﴿الاغيان﴾ همزهنك كسريله اصلى اوزره بودخى اورتمك وقبلامق معناسنه در يقال
اغين على قلبه على بناء المفعول بمعنى غين قال الشارح ومنه الحديث ❊ انه ليغان على قلبى حتى استغفر الله
فى اليوم سبعين مرّة ❊ بوراده غين قلب شريفلرى بعضا حسب البشريه امور دنيويه اشتغالدن كنايهدر زيرا
قلب انورلرى مدام استغراق اوزره اولور ايدى احيانا بعض مهمّ اولان امر دنيويه انصرافنى پاسلنمق ايله
تعبير بيورديلر ﴿الاغانة﴾ اقامه وزننده بلود هوايوزينى بتون بوريمك معناسنهدر يقال اغان الغين السماء
اى البسها ﴿الغانة﴾ ياى كيريشنك اوجنده اولان حلقهيه دينور ومغربده بربلده آديدر ﴿فرغانه﴾ فانك فتحيله
عجم بلادندن بربلده ﴿الغين﴾ غينك كسريله برموضع آديدر هواسى وخيم اولمغله حمّاسى پك چوق اولور هركيم
اورايه وضع قدم ايلسه همان عارض اولمغله پك انيس وهمدم حقنده * آنس من حمىّ الغين * مثل اولمشدر ﴿الاغين﴾
احمر وزننده اوزون نسنهيه دينور يقال شئ اغين اى طويل ﴿ذوغان﴾ يمنده برو ادى آديدر

فصل الفاء

فصل الفاء

﴿الفتن﴾ فانك فتحى وتاى فوقيهنك سكونيله فنّ وحال وكونه معناسنه در ومنه قولهم العيش فتنان اى لونان حلو ومرّ
يعنى انسانك دير لكى ايكى كونه دركه رفاه وحلاوت وشدّت ومرارت اوزره اولور و فتن مصدر اولور برنسنهيى آتشله
ياقمق معناسنه در ومنه قوله تعالى ❊ يوم هم على النار يفتنون ❊ اى يحرقون بالنار ﴿وفتن﴾ و﴿فتون﴾ قعود وزننده
برنسنه قلبه خوش وپسنديده كلمكله پك پسند وعجب ايلمك معناسنه دركه عشق ومحبتله اكا كرفتارلغه مؤدّى
اولور حسن دلبركبى يقال فتنه فتنا وفتونا من الباب الثانى اذا اعجبه وفتن برآدمى فتنهيه اوغراتمق معناسنه در يقال
فتنه اذا اوقعه فى الفتنة فهو مفتون وفتنهيه اوغرامق معناسنه لازم اولور يقال فتن الرجل اذا وقع فى الفتنة وفتون
بركمسه زن پرست اولمغله وصلتلرى داعيهسنه دوشمك معناسنه در يقال فتن الرجل الى النساء فتونا وفتن اليهن
على المجهول اى اراد الفجور بهن ﴿الفتنة﴾ فانك كسريله و﴿المفتون﴾ مصدر اولهرق صنامق معناسنه در
يقال فتنه فتنة ومفتونا اذا خبره ومنه قوله تعالى ❊ بأيّكم المفتون ❊ اى الخبرة وفتنه برخوش نسنهيى پسند
وعجب ايلمكه دينوركه اسمدر وآزغنلغه دينور ضلال وكمراهى معناسنه يقال وقع فى الفتنة اى الضلال وكناه
واثم معناسنه در وكفر معناسنه در ورسوايلغه دينور فضيحه معناسنه وعذاب معناسنه در وپوطهده التونى
وكومشى ارتمك معناسنه در تاكه جيدى كمترندن متميز اوله يقال فتن الذهب والفضة فتنة اذا اذابه وبرآدمى
آزدرمق معناسنه در يقال فتنه اذا اضله ودليلكه دينور جنون معناسنه ومحنت وبليهيه دينور ومنه اعوذ بالله
من فتنة القبر اى محنته وبلائه ومال واولاده اطلاق اولنور لقوله تعالى ❊ انّما اموالكم واولادكم فتنة ❊ الاية
وبين الناس واقع اولان اختلاف آراء وشورش وشقاق وغوغايه اطلاق اولنور يقال وقع بينهم الفتنة اى الاختلاف
فى الآراء ﴿المفتون﴾ مصدر دركه ذكر اولندى واسم مفعول اولور فتنهيه اوغرادلمش آدمه دينور يقال هو
مفتون اى اوقعوه فى الفتنة ومجنونه اطلاق اولنور يقال رجل مفتون اى مجنون ﴿الافتان﴾ همزهنك كسريله
بودخى برنسنه كوزه وكوكله عجيب كلمكله پسند ايدوب خوشلنمق معناسنه در يقال افتنه اذا اعجبه وبرآدمى
فتنهيه اوغراتمق معناسنه در يقال افتنه اذا اوقعه فى الفتنة وهو مفتن كمكرم ﴿التفتين﴾ تفعيل وزننده بودخى فتنهيه
دوشورمك معناسنه در يقال فتنه بمعنى افتنه ﴿الافتتان﴾ افتعال وزننده برآدمى فتنهيه اوغراتمق وفتنهيه اوغرامق
معنالرينه متعدّى ولازم اولور يقال افتتن فلان اذا اوقعه فى الفتنة ويقال افتتن فلان اذا وقع فى الفتنة ﴿الفتين﴾ امير وزننده
قره طاشلق طپراغى سياه ارضه دينور كويا كه محترق كبى اولور اذابهٔ ذهب معناسندن مأخوذدر جمعى فتن در كتب
وزننده ﴿الفتان﴾ شدّاد وزننده و﴿الفاتن﴾ اوغرىيه دينور يقال رجل فتان وفاتن اى لصّ وشيطانه دينور وفتان

قيومجی‌يه دينور اذابهٔ ذهب ايلديكيچون يقال هو فتّان ای صائغ (الفتانان) تثنيه صيغه‌سيله درهم و ديناره
اطلاق اولنور ومنه الناس عبيد الفتّانين ای الدرهم و الدينار ومنكر و نكيره اطلاق اولنور (الفيتن) حيدر و زننده
دولكره دينوركه نجّار معناسنه (فاتون) فرعونك اتمكجی باشيسی اولان كمسه‌دركه حضرت موسی عليه السلام
آنی قتل ايلدی عصا ايله ضرب و قتل ايلديكی شخص اوله‌جقدر (الفتنان) عدنان و زننده كه فنّ و حال معناسنه
اولان فتن لفظندن تثنيه‌در صباح و اخشامه اطلاق اولنور تقول ابلا ناكرّ الفتنين ای الغدوة و العشی (الفتان)
كتاب و زننده پالان اوزره اورتدكلری ميشين پالان اورتوسنه دينور (فاتن) صاحب و زننده (فتين) زبير و زننده
اسماء رجالدندر (الفيجن) جيمله حيدر و زننده سذاب اسميدركه تحريفله سدف تعبير اولنان چچكدر (الافجان)
همزه‌نك كسريله دائما فيجن يمك معناسنه‌در يقال افجن الرجل اذا دام علی اكل الفيجن (الفدن) فتحتينله
بركونه قرمزی بويه اسميدر و كرجله صيوانمش كوشكه دينور تقول رأيته بالفدن ای القصر المشيد (فدين) زبير
وزننده نهر خابور كنارنده برقريه‌در (الفدّان) شدّاد وزننده و (الفدان) سحاب وزننده اكوزه دينور ثور
معناسنه علی قول چفت سورمك ايچون بيوندرغه قوشلمش ايكی اكوزه بردن دينور يالكز برينه فدّان ديمز
و عند البعض اول ايكی چفت اكوزينك آلات و ادواتنه دينور بيوندرق و سائری كبی جمعی فدادين‌در * شارح
ديركه مخففك جمعی افدنه‌در و حالا اهل مصر لساننده فدّان درتيوز قصبه مقداری تارلايه اطلاق اولنور بهر قصبه
التی ذراعله بر ذراعك ثلثانی مقداردن عبارتدر و كسيملری فدّان باشنه مقنن‌در (الفدّادون) حدّادون
وزننده دال بابنده ذكر اولندی ياخود فدادين اصحابنه دينور فلاحون و حرّاثون اوله‌جقدر نته كه جمال اصحابنه
جمّالون دينور پس نسب اوزره اولور (التفدين) تفعيل وزننده دوه‌يی تاولندرمق معناسنه‌دركه قصر مشيد
شكلنده قلمق اولور يقال فدّن الابل اذا سمنها و بنايی اوزاتمق يعنی اوزون ياپمق معناسنه‌در يقال فدّن البناء
اذا طوّله (الفربيون) فانك فتحی و بانك كسريله بردارو اسميدركه ملطف و عرق نسأ و بردالكلی و قولنج علتلرينه
نافع و حشرات صوقسنه و كلب ديوانه جراحتنه مفيد ورحمدن اسقاط جنين و اسهال و بلغم لزج خصوصنده
مؤثّردر بودارو فرفيون ديدكلری صمغ اوله‌جقدر (الفرن) فانك ضميله اتمك پشوردكلری اوجاغه دينوركه لسانمزده
فرون تعبير اولنور (الفرنیّ) كردیّ وزننده قالين اولوب دكرمی اولان اتمكه دينوركه طشره‌لرده تنور اتمكی تعبير
اولنور علی قول صومون اتمكنه دينوركه اطرافی اورته‌سنه طوغری دير نكلی اولوب پشدكدنصكره صافی ياغله
ياخود سود و شكر ايله تعبيه اولنوركه كوزل بوغچه اولور و فرنی قالين جثه‌لو آدمه دينور و بيوك كوپكه دينور يقال
كلب فرنیّ ای ضخم (الفارنة) اتمكجی‌يه دينوركه فرونده اتمك پشورر (افرن) احمد وزننده و (يفرن) يمنع
وزننده مغربده بربر طائفه‌سندن برقبيله آديدر (فرنه) غرفه وزننده اسماددندر محمد بن ابراهيم بن فرنه محدّثدر (فرن)
فانك فتحيله بودخی اسماددندر محمد بن فرن محدّثدر (فران) شدّاد وزننده مغربده برواسع مملكت آديدر و فرّان بن بلی
قضاعه قبيله‌سنك نسبی رجالندندر (فاران) حجازده برنيچه جبالدركه توراتده مذكورلردر محدّثيندن بكر بن القاسم
الفارانی اكا منسوبدر * مؤلفك توراتده مذكوردر ديديكندن مراد اشبو منطوق شريفدر ❊ جاء الله من جبل سيناء
و اشرق من جبل ساغين و استعلن من جبال فاران و معه جماعة من جبال فاران ❊ بوراده جاء الله قولی جاء امر الله
تقديرنده‌دركه موسی عليه السلامه آنده توراة انزاليله امر و شرعنك ورودندن عبارتدر و جبل ساغين رومده
برطاغك آديدر آندن اشراقی عيسی عليه السلامه انجيل انزالندن كنايتدر و جبال فاران استعلانی فرقانی انزالندن
و آنده حضرت محمد عليه الصلوة و السلامك بعثتندن عبارتدر پس توراتده حضرت محمدك ظهور شرعندن كمال
ظهوری مشعر اولان استعلان ايله تعبير و تبشير اولندی (افران) همزهٔ مفتوحه ايله نسف قضاسنده برقريه آديدر
(فريانان) فانك كسريله مرو قضاسنده برقريه‌در (فرين) سكين وزننده برموضعدر (فرين) زبير وزننده شامده
برقريه‌در (فران) سحاب وزننده بنی سليم يوردنده برصودر (الفرنأة) دحرجه وزننده برنسنه‌يی پاره‌ليوب ريزه‌ريزه
قيمه ايلمك معناسنه‌در يقال فرنأه اذا فرسه و قطعه (الفرتنة) دحرجه وزننده سوزی متصل و منتظم سويليوب
بلوك بلوك و قارشق سويلمك معناسنه‌در يقال فرتن الرجل اذا شقق كلامه فاهتمش فيه و آديملری صيق صيق
آتارق يوريمك معناسنه‌در يقال فرتن الرجل اذا تقارب مشيه (الفرتنی) فانك و تانك فتحی و قصر ايله صرتلان
انيكنه دينور و حرف تعريفدن مجرّد اوله‌رق روسبو عورته و جاريه قسمنه اطلاق اولنور و برخاتون اسميدر
و مرو الرود شهرنده برقصرك اسميدر (الفرجون) برذون وزننده قشاغی‌يه دينوركه آنكله دابه قاشرلر محسه
معناسنه (الفرجنة) دحرجه وزننده قشاغی ايله دابه‌يی قشاغلمق معناسنه‌در يقال فرجن الدابة اذا حسها

مطلب

(بالفرجون)

بالفرجون ﴿ فرزان ﴾ فاى مكسوره ايله فرزين فارسى معرّبيدركه شطرنج آلاتندن فرز تعبير اولنان آلتدر جمعى
فرازين در ﴿ الفرسن ﴾ زبرج وزننده دوه قسمنك طبانه دينوركه طوارك حافرى منزلنده در فارسيده سول
دينور فتحتينله ﴿ الفراسن ﴾ علابط وزننده ارسلانه دينور ﴿ المفرسن ﴾ مزعفر وزننده اتلو يوزلو آدمه دينور يقال
رجل مفرسن الوجه اى كثير لحمه ﴿ الفراسيون ﴾ فاى مفتوحه ايله كرّاث جبلى اسميدركه يبان پراصه سيدر تركيده
ايت سيكى تعبير ايدرلر جلّاء واخلاط غليظه يى مذيب و بولى مدرّ و سدّه لرى مفتح وكلب ديوانه اصرديغى يره
نافعدر ﴿ الفرعون ﴾ برذون وزننده تمساح ديدكلرى جانوره دينور فارسيده نهنك ديرلر وحرف تعريفدن
مجرّد اوله رق وليد بن مصعب نام ملك مصرك لقبيدركه حضرت موسى عليه السلام آنك موساسيدر و فرعون
خضر عليه السلامك پدرى ياخود اوغلونك اسميدر و بونى نقاش وتاج القرّاء عليهما الرحمه كندى تفسيرلرنده
حكايت ايلديلر و فرعون مطلقا مملكت مصرده پادشاه اولان كمسه نك لقبيدر قيصر روم وشاه ايران كبى هر پادشاه
مصره لقب ايدى و بعضلر ديديكه فرعون عتوّ وطغيان صاحبى متمرّد ومتشدّد آدمه دينور و بونده ايكى لغت
دخى واردر برى زنبور وزننده و برى فانك ضمّى وعينك فتحيله در * شارحك بيانه كوره فرعون لفظى قبطيه ياخود
عبريه در عرب اخذ ايلمشدر * مترجم ديركه فرعون لغت عبريه ده متعصّب ومتكبّر معناسنه در جمعى فراعنه در
﴿ التفرعن ﴾ تدحرج وزننده فرعوندن متصرّفدر فراعنه اخلاقيله تخلق ايلمك معناسنه دركه تمرّد وتجبر وتكبّر لكدر
فرعونلك ايلمك تعبير اولنور يقال تفرعن الرجل اذا تخلق باخلاق الفراعنة ﴿ الفرعنة ﴾ دحرجه وزننده
غاية الغايه زيركلك وآفت ذهن اولمغه دينور يقال به فرعنة اى دهاء ونكر ﴿ فرغانه ﴾ فاى مفتوحه ايله مغربده
بر بلده در * شارح ديركه مؤلف بونى غين ماده سنده عجمستانده بر بلده در وغانه مغربده بر بلده ديو ثبت ايلمشيدى
بوراده غلط قلم نسّاخدر ﴿ فارفاءان ﴾ سازماسان وزننده اصفهان قضاسنده بر قريه در محدّثيندن برجماعت اكا
منسوبلردر ﴿ فسكن ﴾ زبرج وزننده اسعرد نام بلده قربنده بر قريه آديدر ﴿ الفشن ﴾ فانك فتحى وشين معجمه نك سكونيله
مصرده بر قريه آديدر ﴿ فشنه ﴾ تمره وزننده بخارا قضاسنده بر قريه در ﴿ فاشان ﴾ مرو قضاسنده بر قريه در ﴿ فيشون ﴾
جيحون وزننده بر نهر اسميدر ﴿ افشين ﴾ همزهٔ مفتوحه ايله اسم اعجميدر ﴿ فطراساليون ﴾ فاى مضمومه وسين
و ياى تحتيه ايله يونانيده كرفس جبلى تخمنه دينور ﴿ الفطنة ﴾ فانك كسريله حذق معناسنه دركه مراد ذهنك
تعلق ايلديكى نسنه يى ادراك خصوصنده جودت استعداددر يعنى ذهنى پاك وتيز اولمغله هر نه شيئه توجّه ومباشرت
ايلسه جبلى وخلقى آنى فهم وادراك ايلمك وجهيله اولان اوزلق وحذق ومهارتدر تجربه وتكرار وجهيله اولان
حذق وفهم دكلدر پس غباوت مقابلى اولور يقال به فطنة اى حذق ﴿ الفطن ﴾ فانك حركات ثلاثى وطانك
سكونيله و ﴿ الفطن ﴾ فتحتينله و ﴿ الفطن ﴾ ضمتينله و ﴿ الفطونة ﴾ عمومه وزننده و ﴿ الفطانة ﴾ كرامه وزننده
و ﴿ الفطانية ﴾ رفاهيه وزننده وجه مذكور اوزره بر نسنه يى فهم وادراك ايلمك معناسنه در يقال فطن به واليه وله و فطن
و فطن فطنا مثلثة الفاء و فطنا و فطنا و فطونة و فطانة و فطانية من الباب الرابع والاوّل والخامس اذا حذق و فهم
شارح ديركه باب خامسدن جبلى فطانتلو اولمق معناسنه در مؤلف مسامحه ايلمشدر ﴿ الفاطن ﴾ و ﴿ الفطين ﴾
اميروزننده و ﴿ الفطون ﴾ صبور وزننده و ﴿ الفطن ﴾ كتف وزننده و ﴿ الفطن ﴾ ندس وزننده و ﴿ الفطن ﴾ عدل
وزننده وصفلردر سرعت درك وانتقالى اولان زيرك وذهين آدمه دينور فطين كلمه سنك جمعى فطن كلور مؤنثنده
فطنه دينور فرحه وزننده ﴿ المفاطنة ﴾ مفاعله وزننده بر آدمه تفهيم ايچون سوزى دونه دونه سويلمك معناسنه در يقال
فاطنه فى الكلام اذا راجعه ﴿ التفطين ﴾ آكلاتمق معناسنه در يقال فطنه الكلام اذا فهمه ﴿ فعن ﴾ فتحتينله يمنده
بر قريه در بنى زبيد حصنلرندر ﴿ التفكن ﴾ تفعل وزننده تعجب معناسنه در يقال تفكن الرجل اذا تعجب وتفكر
معناسنه در يقال تفكن الرجل اذا تفكر و پشيمانلق ايلمك معناسنه در يقال تفكن عليه اذا تندّم ونيل وظفرى
ملحوظ ومظنون اولان نسنه نك فوتنه آجيوب يانمق معناسنه در يقال تفكن على شئ اى تأسّف وتلهف على فوته
بعد ان ظنّ الظفر به ﴿ الفكنة ﴾ غرفه وزننده اسمدر پشيمانلغه دينور يقال اخذه الفكنة اى الندامة ﴿ الفكن ﴾
فانك فتحيله يلان سوزاوزره عناد واصرار ايلمك معناسنه در يقال فكن فى الكذب فكنا من الباب الاوّل اذا لجّ
ومضى ﴿ فلان ﴾ و ﴿ فلانة ﴾ فالرك ضميله وحرف تعريفدن مجرّد اوله رق محدّث عنه اولان بنى آدمك اسمندن
كنايه لردر مذكردن فلان ومؤنثدن فلانه ايله كنايه اولنور يقال رأيت فلان او فلانة كناية عن اسمهما وحرف
تعريفله سائر حيوان وبهايمدن كنايه اولنور يقال ركبت الفلان وحلبت الفلانة * شارح ديركه فلان لفظى اعلامدن
كنايه درنته كه هن كلمه سيله كه هاى مفتوحه ايله در اجناسدن كذلك كم وكذا اعداددن وكيت وذيت احاديثدن كنايه

او لور انتهى * و بعضا بر آدمى ندا ايلدكده يافل ديرلر بلا تنوين رفعله و تثنيه ده يافلان و جمعنده يافلون ديرلر و مفرد
مؤنثنده يافلة و تثنيه سنده يافلتان و جمعنده يافلات ديرلر و سيبويه اشعاردن ماعدا محلده يافل ديوب يافلان ديمكى اراده دن
منع و ردّ ايلدى و بعضا مفرد مؤنثنده يافلاة دخى ديرلر و يافل دخى ديرلر لامك نصبيله كه يافلة ديمكدر هاء حذف
اولندى * شارح ديركه وجه مذكور اوزره يافل كلمه سى عند المبرد يافلاندن مرخم دكلدر بلكه على حدة كلمهٔ
مخصوصه در و سيبويه ديديكه كذلك مرخم دكلدر بلكه باب نداده صيغهٔ مرتجله در و بعضا ندانك غيريده استعمال
اولنور و بنو اسد مفرد و تثنيه و جمع و مذكر و مؤنثده لفظ واحد ايله استعمال ايدرلر و بنو اسددن ماعدا عربلر تثنيه و جمع
و تذكير و تأنيثله استعمال ايدرلر ‹ الفنّ › فانك فتحى و نونك تشديديله حال و ضرب و صنف و كونه معناسنه در بوندن
درلو و چشيد مقوله سيله تعبير اولنور جمعى افنان و فنون كلور و افنانك جمع الجمعى افانين در يقال فن منه اى حال
وضرب منه و مصدر اولور طرد ايلمك معناسنه در يقال فنّ الابل فنا من الباب الاول اذا طرده و بر آدمى معامله ده الداتمق
معناسنه دركه فند ايلمك تعبير اولنور يقال فن فلانا فى البيع اذا غبنه و مديون دينى اوزاتمق معناسنه در يقال فنّ دينه اذا
مطله و رنج و عناء و زحمت معناسنه در تقول لقيت منه فنا اى عناء و تزيين ايلمك معناسنه در يقال فنه اذا زيّنه
‹ الافنون › اسلوب وزننده بو دخى حال و نوع و كونه معناسنه در جمعى افانين در يقال اخذ فى افنان الكلام
اى اضرابه و يلانه دينور حيه معناسنه و صالق و سلپوك قوجه قارى يه دينور و مطلقا قوجه قارى يه دينور
و برى برينه صارمشمش صيق دالله دينور يقال شجرة بها افنون كثيرا اى غصن ملتفّ و صاچه و پريشان سوزه
دينور يقال يتكلم افنونا كالمجنون اى كلاما مثبجا و آت و ناقه قسمنك قارشق و شوريده سكرتمسنه دينوركه كاه
يواش و كاه شدّتلو قارمه قارش اولور يقال يجرى الفرس او الناقة افنونا اى جريا مختلطا و آفت و داهيه يه دينور
و افنون الشباب جوانلغك اوائل هنكامنه دينور و افنون السحاب بلودك اوّل نشئت و ظهورندن عبارتدر و افنون
صريم بن معشر التغلبىّ نام شاعرك لقبيدر ‹ الافتنان › افتعال وزننده كوناكون سوز سويلكه باشلمق معناسنه در
يقال افتنّ الرجل اذا اخذ فى فنون من القول * شارح ديركه تفنن دخى بو معنايه در يقال افتنّ فى الحديث و تفنن
‹ التفنين › تفعيل وزننده ناسى عرب و عجم و روم و ارنبودكبى هر جنسدن جمع و ترتيب ايلمك معناسنه در يقال فنن
الناس اذا جعلهم فنونا و برنسنه يه آخر نسنه لر قاتوب قارشدرمق معناسنه در يقال فنن الشئ بالشئ اذا خلطه
و تفنين قماشده كندى جنسندن اولميان يعنى ماده سنه مخالف درلو درلو چشيدلره دينوركه تمتين كبى اسمدر
يقال ثوب ذو تفنين اى طرائق ليست من جنسه و لباس قسمى يرتغى اولميه رق اسكيمكه ياخود بعض يرى يوفقه
و بعض يرى قالين و صيق اوله رق طوقنمق و جهيله اولان اختلافه دينوركه بونده دخى اسمدر يقال ثوب به تفنين
اى بلى بلا تشقق او هو اختلاف نسجه برقة مكان و كثافة مكان ‹ الفنن › فتحتينله اغاجك تازه دالنه دينور
جمعى افنان و جمع الجمعى افانين در يقال شجرة كثيرة الفنن اى الغصن ‹ الفنّاء › فانك فتحى و نونك تشديديله
‹ و الفنواء › حمراء وزننده داللرى چوق اغاجه دينور يقال شجرة فنّاء و فنواء اى كثيرة الافنان و بونلر غير قياس
اوزره دركه نونلر مقلوبدر * مؤلف بونى معتلّ بابنده دخى ذكر ايلمشدر ‹ الفينان › كيسان وزننده اغاج داللرى كبى
كوناكون شعبه لرى و فروعلرى اولان صاچه دينور يقال شعر فينان اى له افنان ‹ الفينانة › هايله كور صاچلو
خاتونه دينور يقال امرأة فينانة اى كثيرة الشعر ‹ الفنين › امير وزننده بركونه ورملو و جعدركه دوه نك قولتغنده
تحدث ايدر و اول دوه يه دخى فنين ديرلر و نجد ترابنده بر وادى و مرو قضاسنده بر قريه آديدر ‹ المفنون › فنين ديدكارى
درده مبتلا دوه يه دينور ‹ الفنان › شدّاد وزننده درلو درلو سكردن يبان اشكنه دينور ‹ المفنّ › ميمك كسريله
مسنّ وزننده شول آدمه دينوركه دائما عجائب و غرائب اقوال و افعال پيدا ايدر اوله مؤنثى مفنه در يقال رجل
مفنّ اذا كان يأتى بالعجائب ‹ الفنة › فانك فتحيله ساعت زمانى يه دينوركه التمش دقيقه مدّتدر و زمانك اوجنه
دينور وقت و آن معناسنه اولور نته كه فينه دخى دينور * شارح ديركه همزه ايله فيئه دخى بو معنايه در ‹ الفنة › فانك
ضميله فراوان چايره دينور يقال مرعى فيه فنة اى كلأ كثير ‹ المفننة › معظمه وزننده بدخوى قوجه قارى يه
دينور يقال تزوّج فلان امرأة مفننة اى عجوزا سيئة الخلق و شول ناقه يه دينوركه عشراء ظنّ اولنمشيكن كشاف ايله
حالى متبين يعنى عشراء اولمديغى منكشف اوله و عشراء اون آيلق كبه يه و كشاف كتاب وزننده حامل ناقه يه بوغور
آشمغه دينور ‹ الفنّ › فانك كسريله علم لفظنه مضاف اوله رق مستعمل اولور شول عالمه اطلاق اولنوركه
هر فنونه اتقان و متانتله انتسابى اولوب و هر برنى كما ينبغى اخذ و ضبط ايلمش اولمغله موقعلرنده اصول و قواعدى
اوزره كوزل قيام و اجرا ايدر اوله يقال فلان فنّ علم اى حسن القيام به احمد بن ابى فنن كه فتحتينله در

(شعرادندر)

شعرادندر وبو عثمان الفنينیکه سکینی وزننده‌در محدّثدر ﴿الفنفنة﴾ طنطنه وزننده چوبان یاخود دوه صاحبی
اوشندیکندن وکاهللکندن تقید ایلمیوب دوه‌لری صحرایه پراکنده و پریشان ایلمك معناسنه‌در یقال فنفن الرجل
ابله اذا فرّقها کسلا وتوانیا ﴿الاستفنان﴾ آتی درلو درلو اشدروب یورتمك معناسنه‌در یقال استفن فرسه اذاحمله
علی فنون من المشی ﴿الفیلکون﴾ حیزبون وزننده بردی اسمیدرکه حصیر اوتی وقوغه‌لق دیدکاریدر وقار
اسمیدرکه قاره ساقز دیدکاریدر اسّی صولر ایله یردن قینایوب چیقار علی قول زفت اسمیدرکه ارکك صنوبر
اغاجندن سیلان ایدن رطوبتدر ﴿فندین﴾ فانك ضمی و دالك کسریله مرو قضاسنده برقریه‌در فقهادن محمد بن
سلیمان الفندینی اورایه منسوبدر ﴿التفوّن﴾ تفعل وزننده برنسنه برکتلنوب کرکی کبی نشوونما بولمق معناسنه در
یقال تفوّن الشیء اذا صار ذابرکة وحسن نماء ﴿الفاوانیا﴾ نون مکسوره ایله عود الصلیب اسمیدرکه شقایق
کوکیدر قیرلدقده داخلنده ایکی خط صلیبی ظاهراولور حارّ وملطف ومدرّ وبرون قاننی قاطع ونقرس وصرع
علتلرینه تعلیق اولنسه دخی نافعدر ﴿الفین﴾ زین وزننده کلمك معناسنه‌در یقال فان الرجل یفین فینا اذا جاء
﴿الفینان﴾ کیسان وزننده بنوضبه‌یه مخصوص برفرس آدیدر وصاچی یاقشقلو اوزون اولان آدمه دینور
مؤنثی فینانه‌در نته‌که فنن ماده‌سنده ذکر اولندی یقال رجل فینان ای الحسن الشعر الطویله * شارح دیرکه فنن
لفظندن اعتبار اولنورسه نکره ومعرفه حالتلرنده منصرف اولوروا کرفینه‌دنکه وقت معناسنه‌در اخذاولنورایسه
فعلان بابنه الحاقله نکره حالتنده منصرف ومعرفه حالتنده غیرمنصرف اولور ﴿افیان﴾ همزهٔ مفتوحه ایله اسمادندر
عنث بن افیان معد بن عدنان قبیله‌سی رجالندندر ﴿الفینة﴾ فانك فتحیله ساعت زمانی‌یه دینور ووقت وهنگام
معناسنه‌در ومنه تقول لقیته الفینة بعد الفینة ای الحین بعد الحین وکاه اولورکه حرف‌تعریف محذوف اولور یقال
لقیته فینة بعد فینة ﴿الافیون﴾ همزهٔ مفتوحه ایله خشخاش مصری اسودك منجمد اولمش لبنیدرکه بواسمله
متعارفدر بالجمله اورام حارّه‌یه وخاصة کوزده اولان ورم حاره نافع ومخدرّ وقلیلی مفید ومنوّم وکثیری سمّ قاتلدر
شارح دیرکه اپیون فارسی معربیدر عند البعض یونانیدر پك ایودیجی ومسبت معناسنه‌در

فصل القاف

فصل القاف

﴿القبون﴾ قعود وزننده برسمته کتمك معناسنه‌در یقال قبن الرجل قبونا من الباب الثانی اذاذهب فی الارض ﴿الاقبان﴾
همزه‌نك کسریله دشمندن منهزم اولمق یاخود برنسنه‌دن خوف واندیشه‌سی اولمیوب امین اوله‌رق سرعتله یلمك
معناسنه‌در یقال اقبن الرجل اذا انهزم من العدوّ اواسرع فی عدوه آمنا ﴿القبین﴾ امیر وزننده امور ومصالحنده
جست وچالاك ومقدام اولان آدمه دینور یقال رجل قبین ای منکمش فی اموره وچابك وروننده انسان وحیوانه
دینور یقال رجل قبین ای سریع ﴿المقبئن﴾ مطمئنّ وزننده کرپی کبی بوزیلوب بورشور اولان نسنه‌یه دینور
﴿القبان﴾ شدّاد وزننده بیوك ترازویه دینورکه لسانمزده قپان تعبیر اولنور تخفیفله * مترجم دیرکه برهانك بیاننه کوره
کپان فارسی معربیدر یقال وزنه بالقبان ای القسطاس ومنه المثل المولّد * الدنیاقبان * نحن مع الرجحان * وامین ومعتمد
علیه آدمه اطلاق اولنور یقال هو قبان ای امین وآذربیجان مملکتنده بربلده آدیدر وعبدالله بن احمدنام محدثك
جدی لقبیدر ﴿حمارقبان﴾ بای موحده بابنده ذکر اولدیکه دوه‌جك واشك قوردی ویراشجیکی دیدکاری
اوزون ایاقلی بوجکدر ﴿قبین﴾ بای مشدده ایله وتصغیر ایله عراقده برقریه آدیدر ﴿القبنة﴾ غرفه وزننده امور
ومصالحده چالاك کلکه دینور یقال به قبنة ای اسراع فی الحوایج ﴿قابون﴾ دمشق قضاسنده برقریه‌در ﴿القتن﴾
قافك وتای فوقیه‌نك فتحیله ال ایاسی قدر بریصی بالق آدیدر ﴿القتین﴾ امیر وزننده قینامش آق اپکه دینورکه
خاملغی کتمش اولور وعورته علی قول کوزلنه دینور یقال تزوّج قتینا ای امرأة اوجیلة وبووصف خاص
مزلنده‌در وارکشی‌یه دینور علی قول کوزه‌خوار ذلیل کشی‌یه دینور بومعناده ضدّ اولور ومزراغه دینور وانجه
مزراق یلمانه دینور وکنه دیدکاری بوجکه دینور قراد معناسنه وپك آزاکل طعام ایدن آدمه دینور یقال رجل قتین
ای لاطعم له یعنی قلیل الاکل قال الشارح وفی النهایة قال الرجل یارسول الله تزوّجت فلانة فقال ﴿بخ تزوجت بکرا قتینا﴾
یقال امرأة قتین اذا کانت قلیلة الطعم بضم الطاء ویحتمل ان یراد بذلك قلة الجماع * پس مؤلفك رجله
تخصیصی بلا مخصص اولور ولاطعم له قولی پك قلتدن کنایه اولور ﴿القتانة﴾ کرامه وزننده برآدم قلیل الطعام
اولمق معناسنه‌در یقال قتن الرجل قتانة من الباب الخامس اذا کان قتینا ﴿الاقتان﴾ همزه‌نك کسریله قتانه
معناسنه‌در یقال اقتن الرجل بمعنی قتن وکنه دیدیکی بوجکی اولدرمك معناسنه‌در یقال اقتن الرجل اذا قتل
القردان ووجود آریق ونحیف ونزار اولمق معناسنه‌در یقال اقتن الرجل اذا نحل جسمه ﴿المقتئنّ﴾ مطمئنّ وزننده
و﴿المقتنّ﴾ معتلّ وزننده عمود کبی دیکیلوب طوران نسنه‌یه دینور ﴿القاتن﴾ قاتم وزننده ومرادفیدرکه بوزه مائل

قرامتق نسنه يه دينور يقال اسود قاتن اى قاتم ﴿القتون﴾ قعود وزننده مسكك رطوبتى چكيلوب قوبقورى اولمق
معناسنه‌در يقال قتن المسك قتونا من الباب الاول اذا يبس وزالت ندوّته ﴿القتان﴾ سحاب ياخود غياب وزننده
توزه دينور غبار معناسنه ﴿القحزنة﴾ حاى مهمله وزاى معجمه ايله دحرجه وزننده بركسه‌يى دكنكله اوروب ييقمق
معناسنه‌در يقال قحزنه اذا ضربه حتى وقع وقحزنه دكنكه دينور على قول صوپه‌يه وطويقه‌يه دينور جمعى
قحازن‌در يقال ضربه بالقحزنة اى العصا او الهراوة ﴿التقحزن﴾ تدحرج وزننده بركسه اوريلوب ييقلمق
معناسنه‌در يقال قحزنه فتقحزن ﴿القحزنات﴾ قافك وزايك فتحه‌لريله منذر بن ماء السماء نام اميرك قلجلرى اسميدر
﴿القدن﴾ قافك فتحى ودالك سكونيله يتشمك كفايت وحسب معناسنه‌در * شارح ديركه مثلا قدنى ديرلر حسبى
ويكفينى معناسنه لكن بونده بعضلر قدن اسم واحددر ياى متكلمه مضافدر وبعضا نونى حذف ايدوب قدى ديرلر
وعند البعض قدنى مركبدر نون وقايه‌در وبوكا كوره اسم فعل اولور *نته‌كه مؤلف قد ماده‌سنده ذكر ايلدى ﴿قدونين﴾
قافك فتحى ودالك ضميله بلاد رومده بر موضع اسميدر ﴿الاقذان﴾ ذال معجمه ايله اكرام وزننده بركسه عيوب كثيره
پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال اقذن الرجل اذا اتى بعيوب كثيرة ﴿القرن﴾ قافك فتحى ورانك سكونيله بوينوزه دينور
روق معناسنه وانسانك باشنده حيوانك بوينوز بته‌جك يرينه دينوركه مراد باشك ايكى طرفلو تپه‌سيدر على قول
باشك يوقريسنه دينور جمعى قرون‌در يقال ضرب على قرن رأسه وهو موضع روق الحيوان من رأس الانسان
او الجانب الاعلى وذؤابه معناسنه‌دركه اركك قسمنك پرچيدر على قول نسوان كيسوسنه دينور وصاچ بلوكنه
دينور خصله معناسنه وطاغ طوروسنه دينور جمعى قران‌در جبال وزننده وقرن الجراد چكركه‌نك باشنده اولان
ايكى تويك برينه دينور ايكيسنه قرنان دينور ومحفه اورتوسنه دينور وبيابانك اوّلنه دينور تقول وصلنا الى قرن
الفلاة اى اوّلها وقرن الشمس كونشك ناحيه‌سنه دينوركه دائرهٔ قرصنك كنارى‌در على قول اعلاسنه دينوركه
طلوع ايتدكده الك اوّل ظهوره ايدن جزؤندن عبارتدر حاجب دخى اطلاق اولنور وعند البعض پرتو وشعاعنك
اوّلنه دينوركه ابتدا ظاهر ومستفيض اولور يقال طلع قرن الشمس اى ناحيتها او اعلاها او اوّل شعاعها
وقرن القوم اول قوم وجماعتك سيد وسركرده‌سنه اطلاق اولنور يقال هو قرن قومه اى سيدهم وقرن الكلأ
چايرك ايوسنه ياخود صوكه قلانته ياخود هنوز پايمال اولمامش اوجنه وكوشه‌سنه دينور تقول رعيته من قرن الكلأ
اى خيره او آخره او انفه الذى لم يوطأ وآت قسمنك برباش سكرتمسنه دينور يقال عدا الفرس قرنا او قرنين اى طلقا
او طلقين ويغمورك بردن صاغانقلى ياغمسنه دينوركه بوره وبوغناق تعبير اولنور وبرآدمك ياشداشنه دينور تقول
هو قرنى اى لدتى ويقال هو على قرنى اى على سنى وعمرى وزماندن قرق سنه مدته دينور على قول اون سنه ياخود
يكرمى سنه ياخود اوتوز يا التمش ياخود يتمش ياسكسان ياخود يوز ياخود يوز يكرمى سنه‌يه دينور قول اوّل يعنى اخيردن
قول اوّل كه يوزسنه مدتدر اصح واصوبدر زيرا نبى اكرم عليه الصلوة والسلام حضرتلرى برغلام حقنده
﴿عش قرنا﴾ عبارتيله دعا ايلمشلريله اول غلام يوزسنه معمر اولدى وقرن شول امت وجماعته دينوركه اول طبقه بالجمله
آخرته كيدوب آنلردن فرد واحد قالمامش اوله‌كه برقرن كچدى تعبير اولنور يقال كان فى القرن الاول وهو كلّ امّة
هلكت فلم يبق منها احد وزماندن وقت وهنكامه دينور يقال كان كذا فى قرن من القرون اى وقت من الزمان
واغاج قبوغندن بوكلمش ايپه دينور يقال ربطه بقرن اى بحبل مفتول من لحاء الشجر وقيون يوكندن بوريلوب
بوكلمش بر بلوك يوكندى‌يه دينور وقوملغك اشاغى طرفنه دينور وبعض نسوانك فرجنده اولان كوچك آصلغه
دينوركه دبّه اولان آدمك دبّه‌لكى كبى خلقى برشيشدر يقال بالمرأة قرن اى عفلة صغيرة * مؤلفك صغيره ايله
وصفندن كبيرا ولانه اطلاق اولنمديغى مستباندر وبونك تفصيلى عفل ماده‌سنده مرور ايلدى وقرن كوچك طاغه
دينور على قول سائر طاغلردن بشقه‌جه قطعه‌يه دينور جمعى قرون وقران كلور جبال وزننده وقلجك وتمرنك
اغزينه دينور يقال قرن السيف والنصل اى حدّهما وبدندن بردن تر بوشانمغه دينور ومنه يقال حلبنا الفرس
قرنا او قرنين اى عرقا او عرقين وزمان واحد اهلنه دينوركه برزمان آدملرى اوله جقدركه مدّت حسبيله متقارنلردر
يقال ذهب القرن الذى انت منهم وكنت غريبا وهو اهل زمان واحد وبر امّت وجماعت انقضاسندنصكره
كلان امّت وجماعته دينور يقال قرن بعد قرن اى امّة بعد امّة وشول ميله دينوركه طاشدن قيونك اغزينه
ياپوب اوزرينه بكره‌نك وچرخك اوقنى وضع ايدرلر ايكى طرفلو اولمغله ايكيسنه قرنان دينور واول ميللر
اغاجدن اولورسه دعامه ديرلر وكوزه برميل يعنى بردفعه سرمه چكمكه دينور تقول ماجعلت فى عينى قرنا من كحل اى
ميلا واحدا وبركرّه معناسنه‌دركه فارسيده يكباره دينور تقول اتيته قرنا اى مرّة واحدة وقرن عرفات اوزره

چكلمش بر طاغك آديدر ودوز وطايغجق يكرنك طاشـه دينور سماقى كبى وحجاج نجدك ميقاتى آديدركه
طائف يانده برقريه‌در على قول آنده وادينك بكله وتمامه اسميدر جوهرى بونى فتحتينله رسمنده واويس
القرنى جنابلرنى اورايه نسبت ايلمسنده غلط ايلدى زيرا اويس القرنى قرن بن ردمان بن ناحية بن مراد
نام كمسه‌يه منسوبدركه اجدادينك بريسيدر ينه فتحتينله‌در وتثنيه صيغه‌سيله قرنان قطب شمالى يانده جدى
نام كوكب حذاسنده ايكى كوكبه اطلاق اولنور وقرن مصدر اولور برنسنه‌يى برنسنه‌يه بناشدروب بتشدرمك
معناسنه‌در يقال قرنه به قرنا اذا شدّه اليه ووصله وايكى دوه‌يى برايپه ديزمك معناسنه‌دركه بيوندرق كبى
ايكيسنك بيوننه باغليوب بناشدرمقدن عبارتدر يقال قرن البعيرين اذا جمعهما فى حبل وقرن ارض نحامه‌ده برقريه
آديدر وبغداد قضاسنده قطربلّ ايله مزرقه بيننده برقريه آديدر خالد بن زيد نام محدّث اكا منسوبدر ومصرده
برقريه وافريقيه‌ده بر طاغك اسملريدر وقرن باعر وقرن عشار وقرن الناعى وقرن بقل يمنده بر رحصن اسملريدر
و﴿قرن البوباة﴾ بانك فتحيله بر وادى اسميدركه سرات اولكه‌سندن بروچكيلوب كلور و﴿قرن غزال﴾ برمعروف
صرپ بوقشك آديدر و﴿قرن الذهاب﴾ برموضعدر و﴿قرن الشيطان﴾ و﴿قرنا الشيطان﴾ كه تثنيه صيغه‌سيله‌در
رأى وتسويلنه اتباع ايدن امتنه اطلاق اولنور ياخود قوّت وانتشارندن ياخود تسلط واستيلاسندن كنايه‌در
شارح ديركه مؤلف بونكله اشبو ﴿ الشمس تطلع بين قرنى الشيطان ﴾ حديثنه تلميح ايلمشدر بوراده قرندن مراد
باشنك تپه‌سنك برطرفيدركه ايكى طرفنه قرنان دينور شمسك طلوعى هنكامنده آلتنه كيروب شمسى اول حذاده
طوتمغله آفتاب پرست اولنلرك سجودى كنديسنه منقلب اولور ياخود قوّتندن كنايه‌دركه كون طوغديغى كبى
حركته كلوب ناسه تسلط ايدرلر زيرا كيجه‌لرده معامله قالمامغله اولقدر حركت وانتشارلرى اولمز ياخود مراد
اوّلين وآخرين حزب واميدر وبونلرك مجموعى تمثيل جهتيله‌در ﴿ذو القرنين﴾ تثنيه صيغه‌سيله اسكندر رومى
لقبيدر باعث تلقيبى بودركه مشار اليه مؤمن اولمغله قومنى ايمانه دعوت ايلدكده تمرّدلرندن باشنك بر قرننه يعنى
بريانته اوروب هلاك ايلديلر بعده حق تعالى احيا ايدوب ينه مسفورلرى ايمانه دعوت ايلدى بودفعه دخى باشنك
اول برقرننه اوروب هلاك ايلديلر حق جلّ وعلا ينه احيا ايلدى بوجهتدن ذو القرنين ايله ملقب اولدى وبعضلر
ديديلركه ارضك ايكى قرننه يعنى ايكى قطرندن عبارت اولان مغرب ومشرقه سير وسفر ايدوب بالغ وواصل اولمغله
ملقب اولدى على قول باشنك ايكى طرفنده اورلمش كيسولرى اولمغله ذو القرنين اطلاق اولندى * مترجم حقير ديركه
اشبو اسكندر ماده‌سى راء مهمله بابنده اسكندر ماده‌سنده وجه تحقيق اوزره بسط اولنمغله صحت وحقيقتى آنده
مرسوم ومبيندر وذو القرنين امراء عربدن منذر بن ماء السماء لقبيدر آنكدخى باشنك ايكى طرفنده اورلمش صارقق
زلفلرى اولمغله ملقب اولمشيدى كذلك علىّ بن ابى طالب كرّم الله وجهه حضرتلرينك لقبيدر حقنده فخر انام
عليه الصلوة والسلام حضرتلرى ﴿ انّ لك فى الجنة بيتا ﴾ و يروى ﴿ كنزا وانك لذو قرنيها ﴾ بيورملريله ملقب
اولمشدر يعنى ياعلى سنك ايچون جنتده برسراى عظيم ياخود بركنز جسيم حاضر ومهيا اولوب جنتك ايكى طرفنك
وملك اعظمنك صاحبى اولديغك جهتدن ذو القرنين جميع ارضى نه كونه سير وسياحت ايلديسه سندخى ملك
جنتك مجموعنده دلخواهك اوزره كشت وكذار ايليه‌جكسين بوندن مراد جمله‌دن ازيد واوفر حق تعالى
كنديلرينه ملك جنتى احسان ايليه‌جكنى بياندر وبعضلر ديديكه ذو قرنى الامّة تأويلنده‌دركه الامة لفظى اضمار
اولنمشدر هرنقدر تقدّم ذكريسى يوغيسه‌ده پس بو ﴿ حتى توارت بالحجاب ﴾ آيتى قبيلندن اولوركه شمس مراددر
پس معنا ياعلىّ سن بو امتك ذو القرنينى سن * مترجم ديركه بو معنانك تحتنده اسرار كثيرهٔ عليه مندرجدر ﴿ انت منى
بمنزلة هارون من موسى ﴾ سرّينه اقربدر ما كلّ يعلم يقال وفيه قال النبى عليه السلام له كرّم الله وجهه ﴿ انا وانت
ابوا هذه الامة ﴾ بناء عليه لسان حقيقتده حضرت مرتضايه آدم الاولياء وهارون الاصفياء وذو القرنين الاتقياء
اطلاق اولنور ياخود بوراده قرن متفرّد اولان طاغ معناسنه اولمغله ذو جبلين ديمك اولوركه حسن وحسين
جنابلرندن كنايه‌دركه الى يوم القيام نسب وسببلرينك بقاء ودوامنه وشريعت مطهره‌نك آنلر ايله قيامنه
اشارتدر كما قال عليه السلام ﴿ كلّ نسب وسبب ينقطع بالموت الآسببى ونسبى ﴾ ياخود باشنك ايكى قرننده واقع
اولان يارەلره اشارتدركه برنى عمرو بن ودّ اوروب ديكرنى ابن ملجم لعين اورمغله زخمناك ايلديلر واصحّ اقوال بودر
﴿قرن التمام﴾ بقله‌يه شبيه برنباتدر ﴿ذات القرنين﴾ مدينه قربنده ايكى طاغ ارالغنده برموضعدر ﴿القرين﴾
اميروزنده بودخى برآدمك ياشداشنه دينور يقال هو قرينه اى لدته وچفت اوكوزى كبى برى برينه بناشدرلوب
قوشلمش دوه‌نك هربرينه دينور وبرآدمك وبرنسنه‌نك مقارننه دينور جمعى قرناء كلور كرماء كبى يقال هو قرينه

ای مقارنه و برآدمك همیشه یار و مصاحبنه و همدمنه دینور یقال هو قرینه ای مصاحبه وهر بنی آدمه مقرون
اولان شیطانه دینورکه اصلا آندن مفارقت ایلمز وزید الخیل الطائی قلجنك اسمیدر وقرین بن سهیل بن قرین
کندیسی وپدری محدّثلردر وعلیّ بن قرین ضعیف الروایه‌در وقرین انسانك نفس ناطقه‌سنه اطلاق اولنور
کما سیذکر (القرینان) تثنیه صیغه‌سیله ابوبکر ایله طلحه‌یه اطلاق اولنور رضی الله عنهما زیرا طلحه‌نك برادری
عثمان ایکیسنی اخذ ایدوب برایپه بند ایلمشیدی (القرنة) غرفه وزننده قلجك وتمرنك اغزنه دینور و برنسنه‌نك
تومو‌ب چیقان اوجنه دینور مثلا قرنة الجبل طاغك دومالوب چیقان سیوریسنه اطلاق اولنور وقرنة السهم
اوقك سیوری اوجنه دینور ظاهرا حمام قرنه‌سی بومعنادندر ورحمك باشنه یاخود کوشه‌سنه یاخود شعبه‌سنه
دینورکه ایکی شعبه‌سی اولور خایه کبی یاخود رحمك تومسك یرینه دینور (القرن) قافك کسریله برآدمك شجاعتده
کفؤ و همتاسی اولان کمسه‌یه دینور علی قول هر بابده کفؤ و همتاسی اولانه دینور یقال هو قرنه ای کفؤه فی الشجاعة
اوعام (القرن) فتحتینله اوق قبورنه دینور جعبه معناسنه وقلجه دینور وسهم عربی‌یه دینور نبل معناسنه وایکی
دوه‌یی عربه اکوزلری کبی بری برینه چاتدقلری ایپه دینور کذلك آخر دوه‌یه چاتلمش دوه‌یه دینور قرین کبی وسلب
تعبیر اولنان اغاج قبوغندن بوکلمش شول ایپه دینورکه چفت اکوزینك بردن بیونلرینه کچوروب بری برینه چاتارلر
بعده بیوندرق کچررلر حالا بوسمتلرده قایشدن ایدرلرکه زیوله تعبیر اولنور وقرن او یس القرنی جنابلرینك جدی
اسمیدرکه اکا منسوبدر نته‌که ذکر اولندی وقرن مصدر اولور برکمسه چاتق قاشلی اولمق معناسنه یقال قرن
الرجل قرنا من الباب الرابع اذا کان مقرون الحاجبین (الاقرن) احمر وزننده چاتق قاشلی کشی‌یه دینور یقال
رجل اقرن ای مقرون الحاجبین وبوینوزلو قوچه دینور (القران) کتاب وزننده بودخی چفت اکوزلرینك
بیونلرینه کچوردکاری زیوله‌یه دینور ومصدر اولور حجّ ایله عمره‌یی جمع ایلمك معناسنه‌که نیت واحده وتلبیهٔ
واحده واحرام وسعی وطواف واحده ایله جمع ایلمکدن عبارتدر حجّ افراد مقابلیدر یقال قرن بین الحجّ والعمرة
قرانا من الباب الاول اذا جمع ویقال اقرن فی لغیة کما سیذکر وخرما قوریغی ابسار ایله ارطاب بینی جمع ایلمك
معناسنه مستعملدرکه برطرفی هنوز قورق و برطرفی اولمش اولور الاجه تعبیر اولنور واول خرمایه قارن دینور یقال
قرن البسر اذ جمع بین الابسار والارطاب وایکی خرمایی یناشدروب برلقمه ایلمك معناسنه‌درکه برنیچه کمسه‌لر
حاضر اولدقلری حالده خرما اکلنه مباشرت ایلسه‌لر برر برر یمك لازمدر ایکیشر ایکیشر اکل ایلمك رفیقلری اذن
ویرمدکجه منهیدر یقال قرن الرجل اذا جمع بین التمرتین فی الاکل وقران شول اوقلره دینورکه بری برینه مساوی
اولوب براوقجینك ایشی اوله بونك مفردی قرین‌در وقران مفاعله‌دن مصدر اولور مقارنه معناسنه برآدمه
یا برنسنه‌یه یار وهمدم ومصاحب اولمق معناسنه‌در یقال قارنه مقارنة وقرانا اذا صاحبه (الاقران) همزه‌نك
کسریله بودخی حجّ ایله عمره‌یی جمع ایلمك معناسنه‌در وبولغت ردّیه‌در افصح اولان ثلاثیدن قران اولمقدرکه ذکر
اولندی یقال اقرن الحاجّ اذا جمع بین الحجّ والعمرة وایکی اوقی برابرلشدروب بردن آتمق معناسنه‌در یقال اقرن
الرجل اذا رمی بسهمین وکوزل یوریشلو ناقه‌یه بنمك معناسنه‌در یقال اقرن الرجل اذا رکب ناقة حسنة المشی
وقرون دیدکاری ناقه‌یی صاغمق معناسنه‌در یقال اقرن الرجل اذا حلب الناقة القرون وبوینوزلو قوچ
قربان ایلمك معناسنه‌در یقال اقرن فلان اذا ضحی بکبش اقرن وبرنسنه‌یه کوچ یتمك معناسنه‌در یقال
اقرن للامر اذا اطاقه وقوی علیه وضعیف وبی مجال اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال اقرن عن الامر
اذا ضعف ویولدن صاپمق معناسنه‌در یقال اقرن عن الطریق اذا عدل وبرآدمك مواشیسی فراوان اولوب
یاور ومعینی اولمامغله چفتلکی امورنی اداره‌دن عاجز اولمق معناسنه‌در یقال اقرن الرجل اذا عجز عن امر ضیعته
یعنی من کثرة ماشیته ولا معین له وبرکمسه چفتلکی امورنی اداره‌یه مقتدر اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال
اقرن قلان اذا اطاق امر ضیعته وخرمایی ایکیشر تناول ایلمك معناسنه‌در یقال اقرن الرجل اذا جمع بین
رطبتین یعنی فی الاکل وطمرده قان چوغالمق معناسنه‌در یقال اقرن الدم فی العرق اذا کثر وچبان دشلمك اوزره
اولمق معناسنه‌در یقال اقرن الدمل اذا حان ان تفقؤه واوکنده کیدن آدمه طوقنمامق ایچون مزراغك باشنی
یوقری طوتمق معناسنه‌در یقال اقرن فلان اذا رفع رأس رمحه لئلا یصیب من امامه وترکش صاتمق معناسنه‌در
یقال اقرن الرجل اذا باع الجعبة وایپ صاتمق معناسنه‌در یقال اقرن اذا باع الحبل وایکی طوتساغی برایپه
دیزوب کتورمك معناسنه‌در یقال اقرن الرجل اذا جاء باسیرین فی حبل وهر کیجه هر کوزه بر رمیل سرمه چکنمك
معناسنه‌در یقال اقرن فلان اذا اکتحل کلّ لیلة میلا وبلود متصل یغمور یاغدرمق معناسنه‌در یقال اقرنت

(السماء)

السماء اذا دامت فلم تقلع واو لكر ارتفاع بولمق معناسنه‌در يقال اقرنت الثريّا اذا ارتفعت ﴿القرانى﴾ حبارى
وزننده بو دخى قرين ومقارن معناسنه‌در يقال هو قراناه اى مقارنه ﴿القرينة﴾ سفينه وزننده صمّان
نام محلده بر مرغزار آديدر ونفس ناطقه‌يه اطلاق اولنور كما سيذكر و بر موضع اسميدر ﴿القرون﴾ صبور وزننده
﴿والقرونة﴾ هايله بونلرده نفس ناطقه‌در يقال اسمحت قرينه وقرينته وقرونه وقرونته اى نفسه وقرون تيز ترليان
دابه‌يه دينور على قول اياقلرينى اللرى باصديغى يره بصان دابه‌يه دينور يقال دابة قرون اى تعرق سريعا او يقع
حوافر رجليه مواقع يديه وشول ناقه‌يه دينوركه چوكدكده ديزلرينى برى برينه يناشدرر اوله وشول ناقه‌يه دينوركه
ايكى ايلروده اولان ممه‌لرى كيروده اولان ممه‌لرينه پك قريب اوله وخرمايى ايكشر ايكشر ياخود ايكى لقمه‌يى بردن
قالدروب اكل ايدن كمسه‌يه دينور يقال رجل قرون اى جامع بين تمرتين او لقمتين فى الاكل ﴿الاستقران﴾ بو دخى
بر نسنه‌يه كوج يتمك معناسنه‌در يقال استقرن للامر اذا اطاقه وقوى عليه وطمرده قان چوغالمق معناسنه‌در
يقال استقرن الدم فى العرق اذا كثر ﴿القرنان﴾ قافك فتحيله وصفدر ديّوث وقلتبانه دينوركه سائرلر آنك
قرينه‌سنده يعنى زوجه‌سنده قرين ومشارك اولورلر ياخود بر اپه باغلنمش ايكى حيوانه ياخود ايكى بوينوزلو
اوكوزه تشبيهله‌در يقال رجل قرنان اى ديّوث مشارك فى قرينته ﴿القارون﴾ وج‍ اشميدركه اكير تعبير اولنان
كوكدر ادويه‌دندر وقارون حرف تعريفدن مجرد اوله‌رق سلفده عتاة ومتمرّيندن بر كمسه‌نك اسميدركه
اعجيدر السنه‌ده ضرب مثلدر مرسوم حضرت موسى عليه السلام قومندن واقرباسندن ايدى پك فقير اولمغله
حضرت موسى دعاسيله ثروت وغنايه بالغ اولدقده عتوّ وطغيان ايلمكله حضرت موسى دعاسيله كنديسى ومال
واشياسى منخسف اولدى ﴿القرينين﴾ اميرين وزننده نواحئ يمامه‌ده ايكى طاغدر وباديهٔ شامده بر موضعدر
ومرو الشاهجان قضاسنده بر قريه‌در فقهاء شافعيه‌دن ابو المظفر محمد بن الحسن القرينينى اكا منسوبدر
﴿ذو القرينتين﴾ تانيثله اويلغك ايچ يوزنده اولان سكيره دينور جمعنده ذوات القراين دينور ﴿القرنتان﴾ قافك ضميله
يمن حذاسنده واقع ساحل بحر هندستانده بر طاغك آديدر ﴿قرين﴾ زبير وزننده طائف قضاسنده بر قريه‌در
واسمادندر قرين بن عمرو وقرين بن ابراهيم ياخود ابن عامر بن سعد بن ابى وقاص وموسى بن جعفر بن قرين محدّثلردر
﴿قرون بقر﴾ قافك ضميله بنى عامر ديارنده بر موضعدر ﴿القرّان﴾ شدّاد وزننده شيشه‌يه دينور قاروره معناسنه
﴿قرّان﴾ رمّان وزننده يمامه‌ده بر قريه آديدر و بر رجل اسميدر ﴿المقرّنة﴾ معظمه وزننده برى برينه قريب خرده
طاغلره دينور ﴿مقرّن﴾ محدّث وزننده اسمادندر عبدالله وعبد الرحمن وعقيل ومعقل ونعمان وسويد وسنان
اولاد مقرّن اصحابدندركه يديسى دخى برادرلردر ﴿القرائن﴾ برى برينك يماجنده اولان خانه‌لره ويوردلره دينور
قرينه‌نك جمعيدر يقال دور قرائن اذا كانت يستقبل بعضها بعضا ﴿القرنوة﴾ قافك فتحى ونونك ضميله هرنوه
ديدكارى نباته دينوركه قلنبك تعبير ايتدكاريدر ياخود بشقه بر نبات آديدر واشبو قرنوه وهرنوه كلمه‌لرينك
عرقوه وعنصوه وترقوه وثندوه كلمه‌لرندن غيرى نظيرلرى يوقدر ﴿القرنوىّ﴾ و﴿المقرّنىّ﴾ معظمى وزننده قرنوه
نباتيله مدبوغ اولان درى‌يه دينور يقال سقاء قرنوىّ ومقرّنىّ اى مدبوغ بالقرنوة ﴿القرناء﴾ حمراء وزننده
شول يلانه دينوركه باشنده بوينوز طرزنده ايكى يومريجه ات اولور واكثرى انكرك قسمنده اولور بوينوزلو يلان
تعبير اولنور يقال حية قرناء اى لها كلحمتين فى رأسها ﴿القيروان﴾ قافك ورانك فتحيله سوارى جماعتنه دينور
جماعت خيل معناسنه وكاربانه دينور قفل معناسنه وچوق وعظيم عسكره وآلايه دينور ومغربده بر بلده آديدر
شارح ديركه قيروان كاربان فارسى معرّبيدر ﴿اقرن﴾ همزه‌نك فتحى ورانك ضميله رومده بر موضع آديدر ﴿القريناء﴾
جيراء وزننده بوكرجه‌يه دينور لوبياء معناسنه ﴿المقرون﴾ اهل عروض اصطلاحنده اسباب شعردن اوچ حركه
بعدساكن اولان جزؤه دينور متفاعلن جزؤندن متفا ومفاعلتن جزؤندن علتن كبى اهل عروض اكا وتد مقرون
اطلاق ايدرلر ايكى سببه يعنى بر سبب ثقيل ايله بر سبب خفيفه مقارن اولمشدر ﴿القرناء﴾ كرماء وزننده سور قرآنيه‌دن
شول سوره‌لره دينوركه نمازك هر ركعتنده فاتحه‌يه ضمّ ايله قراءت اولنه ﴿القرانيا﴾ قافك فتحيله بر شجر جبلى
اسميدركه زيتونه شبيه يمشى اولور تركيده قزلجق آغاجى ديدكاريدركه يمشنه قزلجق تعبير اولنور قابض ومجفف
وجراحات كبارى مدمّل وصغارنه مضادّه‌در ﴿المقرن﴾ منبر وزننده چفت اوكوزينه چكوردكارى بيوندرغه دينور
﴿القرصعنة﴾ جردحله وزننده شويكهٔ ابراهيم اسميدركه پيغمبر تيكنى وابراهيم تيكنى ديرلر انواع عديده‌سى واردر
بر نوعنك ساقى اوزون ومنبسط وسوسن برّى لونه شبيه اولور سينك طردى ايچون قپولره تعليق ايدرلر و بر قسمى
آق و يپراقلرى كثير و تيكنلرى تيز و بعينه اوزون كنكره شبيه اولور قدس شريف ترابنده چوق اولور وجع

ظهری ایچون مجربدر آق نوعنه ترکیده دوه الماسی تعبیر اولنور ﴿القرطعن﴾ جردحل وزننده بون واحمق آدمه
دینور ﴿القرطعنة﴾ جردحله وزننده ناچیز شیئه دینور یقال ماعلیه قرطعنة ای شیٔ ﴿الاقزان﴾ زای معجمه ایله
اکرام وزننده برآدمك انجك کمیکنی اوروب قیرمق معناسنه‌در یقال اقزن ساقه اذا کسرها ﴿قزوین﴾ قاف
مفتوحه وواو مکسوره ایله ایرانده بلاد جبلدن بربلده‌آدیدر دیلم ایله همسنوردر قزوینك دینور قضاسنده برقریه
آدیدر ﴿الاقسان﴾ همزه‌نك کسریله پك چوق ایش ایشلمکدن یاصو چکمدن ال ناسورلنمق معناسنه‌در یقال
اقسن الرجل اذا صلبت یده علی العمل والسقی ﴿الاقسینان﴾ اطمینان وزننده و ﴿القسانینة﴾ طمانینه وزننده
آغاج قوریوب قصقتی اولمق معناسنه‌در یقال اقسأنّ العود اقسینانا وقسانینة اذا اشتد وعسا بوراده قسانینه
اسم ایکن مصدر موقعنده استعمال اولنمشدر وبر آدم پك پیر اولمغله بدنی دکنك کبی قوبقوری اولمق معناسنه‌در
یقال اقسأنّ الرجل اذا کبر وعسا ودائما ایش اوزره اولمق معناسنه‌در یقال اقسأنّ فی العمل اذا مضی وکیجه
پك قرا کو اولمق معناسنه‌در یقال اقسأنّ اللیل اذا اشتدّ ظلامه ﴿قوسینیا﴾ قافك ضمی ونونك کسری
ویانك تشدیدیله مصر ایله اسکندریه بیننده برقضا اسمیدر ﴿القسطبینة﴾ زنجبیله وزننده ذکرك باشنه دینور
﴿قسطنطینیه﴾ شهر اسلامبولدر قسط ماده‌سنده بیان اولندی ﴿القشوان﴾ شین معجمه ایله ثعبان وزننده
کوده‌سی اتسزجه اولان چلمسز آدمه دینور یقال رجل قشوان ای القلیل اللحم ﴿القشونیة﴾ جعفریه وزننده
دریسی یوفقه واغزی طاره‌جق دوه‌لره دینور ﴿قشن﴾ قافك کسریله ساحل بحر یمنده برقریه آدیدر ﴿قاشان﴾
ایرانده شهر قم قربنده بر بلده‌در صاحب اللباب سینك اهمالیله لغت اولدیغنی حکایه ایلدی ﴿القطون﴾ قعود
وزننده بریرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال قطن بالمکان قطونا من الباب الاول اذا اقام وبرآدمه خدمت ایلمك
معناسنه‌در یقال قطن فلانا اذا خدمه ﴿القاطن﴾ اسم فاعلدر بریرده مقیم اولان کشی‌یه دینور جمعی قطان‌در
رمان وزننده وقاطنه‌درکه اسم جمع اوله‌جقدر وقطین‌در غازب وغزیب کبی ﴿القطن﴾ قافك ضمیله ﴿القطن﴾
ضمتینله و ﴿القطنّ﴾ عتلّ وزننده معروفدرکه پموغه دینور فارسیده پنبه دینور وبعضا آغاجی بیوکلنوب ویکرمی سنه
باقی قالور جازده پموق آغاجی سکود آغاجی قدر مشهوددر اولمشدر یپراغنك مطبوخنی ضماد وجع مفاصل حارّه
وبارده‌یه نافع وچکردکی ملین ومسخن وجماعی مقوّی وسعاله مفیددر ﴿القطنة﴾ هایله قطندن اخصدر برپاره
پموغه دینور ﴿الیقطین﴾ یای تحتیه‌نك فتحیله مطلقا ساقی اولمیان نباته دینور قباق وقاون وخیار تکاکاری کبی
﴿الیقطینة﴾ هایله تازه قباغه دینور یقال اکلنا یقطینة ای قرعة رطبة ﴿القطنیة﴾ قافك ضمی وکسریله ثیابه دینور
پموقدن اتخاذ اولندیغیچون وغلال وحبوباته دینورکه تخل تعبیر اولنور علی قول بغدایدن وارپه‌دن وقوری
اوزمدن وخرمادن ماعدایه اطلاق اولنور عدس وخلر وماش کبی یاخود مطلقا طبخ اولنان حبوباته دینور
وامام شافعی دیدیکه قطنیه عدس وخلر وبقله وبوکرجه ونخوددن عبارتدر جمعی قطانی کلور سحابیّ وزننده
وبعضلر عندنده قطانی صیفیه اولان سبزه وغلالدن عبارتدر * قال الشارح ومنه الحدیث * انّ عمر رضی الله عنه
کان یأخذ من القطنیة عشرا * وهی حبوب الارض او ماسوی الحنطة والشعیر والزبیب والتمر او هی الحبوب التی
تطبخ الشافعی العدس والخلر والفول والدجر والحمص او هی الخلف وخضر الصیف ﴿القطین﴾ امیر وزننده
برآدمك جاریه‌لرینه وحشم احرارینه وحشم مملوکارینه وخدم واتباع ومتعلقاتنه واوجماعتنه دینور مفرد وجمعی
مساویدر علی قول جمعی قطن‌در کتب وزننده یقال هو او هم قطین فلان وهی الاماء والحشم الاحرار والحشم
الممالیك والخدم والاتباع واهل الدار ﴿القطان﴾ قافك کسریله هودج ومحفه آغاجلرینه دینور جمعی قطن‌در
کتب وزننده ﴿قطنه﴾ غرفه وزننده اعلامدن ابو العلاء ثابت بن کعبك اسمنه اضافتله لقبیدرکه ثابت قطنه
دیرلر سمرقند وقعه‌سنده کوزی زخمدار اولمغله پموقله بندایلدیکندن ملقب اولدی * شارح ابو العلاء بن کعب بن ثابت
نسخه‌سنی تخطئه ایلمشدر وبو ترکیب بعینه زید بطه وقیس قفه قبیلندندر ﴿القیطون﴾ جیحون وزننده خزینه
اوطه‌سنه وکیلاره دینور یقال وضعه فی القیطون ای المخدع ﴿القطن﴾ فتحتینله بدن انسانده ایکی
قیناق چاتیسنك ارالغنه دینور یقال ضربه علی القطن ای مابین الورکین وقوش قسمنك قوریغنك دیبنه
دینور وبنو اسد یوردنده بر طاغك آدیدر وقطن بل اکیلوب بوکلمك معناسنه‌در یقال قطن ظهره
قطنا من الباب الرابع اذا انحنی وقطن بن نسیر وابن ابراهیم وابن قبیصه وقطن بن کعب وقطن بن وهب محدّثلردر
﴿الاقطن﴾ احمر وزننده معنای مزبوردن وصفدر یای کبی اکیلیوب دوتا اولمش آرقه‌یه دینور یقال ظهر اقطن ای منحن
﴿القطنة﴾ قافك کسریله و ﴿القطنة﴾ فرحه وزننده اشکنبه یاننده اولان شیردانه دینورکه فارسیده هزارتو

(وترکیده)

وتركيده قرق باير تعبير اولنور عامهٔ عرب اكا رمّانه ديرلر (القطانة) سحابه وزننده تجربه يه دينور وآق دكزده واقع صقليه جزيره سنده كه سجليه آطه سيدر بر بلده آديدر (الاقطاتان) همزهٔ مفتوحه ايله بر موضعدر (قطين) زبير وزننده يمنده سنجار مملكتنده بر قصبه آديدر (قعين) زبير وزننده اسد قبيله سندن بر بطندر (القيعون) جيحون وزننده بر نبات آديدر (القعن) قافك فتحيله خير تكنه سنه دينور واشراف كوفه ده حلاج بن علاج نام كمسه نك جدى اسميدر (القعن) فتحتينله برون پك قصه اولمق معناسنه در وبروننده اولان پك قصه لغه دينوركه اسم اولور يقال قعن انفه قعنا من الباب الثالث اذا قصر ويقال فى انفه قعن اى قصر فاحش وبرون اوجى قالقق اولمغه ديمكله ضدّ اولور قعان دخى بو معنايه در سحاب وزننده يقال فى انفه قعن وقعان اى ارتفاع فى ارنبته وپاچه آچق وآپشق اولمغه دينور يقال رجل به قعن اى انفجاج فى رجله (الاقعطنان) اقشعرار وزننده يورغنلقدن ناشى صوليوب خشليه رق صولوق كسلمك معناسنه در يقال اقطعنّ الرجل اذا انقطع نفسه من بهر (القفن) دفن وزننده دكنكله يا قامچى ايله اورمق معناسنه در يقال قفنه قفنا من الباب الاول اذا ضربه بالعصا او السوط وجنك وقتال معناسنه در يقال وقع بينهم قفن اى قتال وبرآدمك قفاسنه اورمق معناسنه در يقال قفنه اذا ضرب قفاه وقيونى اكسه سندن بوغزلمق معناسنه در يقال قفن الشاة اذا ذبحها من قفاها وكلب قاب قجاق يلامق معناسنه در يقال قفن الكلب الاناء اذا ولع (القفون) قعود وزننده اولمك معناسنه در يقال قفن الرجل قفونا من الباب الثانى اذا مات (الاقتفان) افتعال وزننده بودخى قيونى اكسه سندن بوغزلمق معناسنه در يقال اقتفن الشاة بمعنى قفنها وقيونى بوغازندن بوغزليوب باشنى كوده سندن آيرمق معناسنه در يقال اقتفن الشاة اذا ذبحها من قبل وجهها فابان الرأس (القفن) فتحتينله وكاهجه نونى مشدد اولور قفا معناسنه در يقال ضرب قفنه وقفنه اى قفاه (القفنّ) خدبّ وزننده وجودى تصلق ناتراش آدمه دينور يقال رجل قفن اى جاف (التقفين) تفعيل وزننده باشى كسوب بدندن آيرمق معناسنه در يقال قفن رأسه اذا قطعه (القفان) شدّاد وزننده برنسنه نك هر احوالنه اطلاع ايچون آردنى واوته سنى كركى كبى آلوب اراشدرمغه اطلاق اولنور يقال هو على قفّانه اى جمّاعه واستقصاء عمله * شارح ديركه مؤلف بونى قفف ماده سنده دخى ذكر ايلمكله بوراده جماعته نسخه سى غلطدر وبو قفن ماده سندن مأخوذدركه قفا معناسنه در بو جهتله برنسنه نك يابركمسه نك اكسه سنه دوشوب احوال واوضاعنى استقصا ايدن آدمه دينور پس معناى مزبورده استعمالى مبالغه اولور وبعضلر نونى زائد عدّ ايلديلر * نته كه مؤلف اكا رعايتله ده فاء بابنده دخى ذكر ايلدى وبعضلر قبان لفظندن معرّبدر ديديلر زيرا فلان قفان على فلان ديرلر يتحفّظ امره ويحاسبه معناسنه انتهى * وقفان قبانه دينوركه بيوك ترازودر وامين ومعتمد عليه آدمه اطلاق اولنور يقال هو قفان اى امين (قلنه) فتحاتله وتشديد نونله اندلسده بر بلده آديدر (قلونيه) قافك فتحى ولامك ضميله روم ديارنده بر بلده آديدر حالا قالونيه ديدكلرى اوله جقدر (قالون) لفظ روميدر ايو وجيّد معناسنه در قراء زمره سندن امام نافعك راويسى اولان ابوموسى عيسى بن مينا انكله مقلب اولمشدر (القمين) امين وزننده جست وچالاك معناسنه در يقال رجل قمين اى سريع وحمام كلخننه دينور وبرنسنه يه براشق ومناسب ولايق اولان شيئه دينور قمن دخى دينور كتف وزننده يقال هو قمين له وقمن اى جدير وخليق (القمن) جبل وزننده بودخى لايق وجدير معناسنه در وبو فى الاصل مصدر اولمغله تثنيه وجعلنمز وبرنسنه نك راست جهت وطريقنه اطلاق اولنور تقول جئت بالحديث على قمنه اى على سننه ويقين وقريب معناسنه در (القمنانة) قافك فتحيله كنه تعبير اولنان بوجكك يكى طوغمش خرده سنه دينور بعده حمنانه بعده قراد بعده حلمه ديرلر (المقمئن) مطمئنّ وزننده منقبض معناسنه در يقال شئ مقمئن اى منقبض (التقمن) تفعل وزننده بركمسه دن موافقت طلب ايلمك معناسنه در تقول تقمنت موافقتك اذا توخيتها (القمنة) فرحه وزننده بد ومنتن ققوبه دينور يقال رائحة قمنة اى منتنة (قمن) عنب وزننده مصرده بر قريه آديدر (قونيه) قافك فتحيله افريقيه ده بر بلده در (قيمون) ليمون وزننده فلسطين قضاسنده بر حصن آديدر (القنّ) قافك فتحى ونونك تشديديله اخبار تتبع ايلمك معناسنه در يقال هو يقنّ الاخبار قنا من الباب الاول اى يتتبعها وكوز ايله اويكا بويكا باقوب نسنه اراشدرمق معناسنه در يقال قن الشئ اذا تفقد بالبصر ودكنكله اورمق معناسنه در يقال قنه بالعصا اذا ضربه بها (القنّ) قافك ضميله كوچك طاغه دينور وكوملك وسائر لباس يكنه دينور (القن) قافك كسريله كندى وابوينى مملوك اولان قوله دينور عبد وامه دن تولد ايدن كوله كبى مفرد وجمعى برابردر على قول جمعى اقنان واقنه در وبعضلر ديديكه قنّ عبودتى خالص اولان

مطلب

قوله دینور یعنی مدبّر ومکاتب اولمیاندر علی قول مالکنك خانه سنده تولّد ایدوب مالکی آنی عندندن اخراجه
قادر اولمیه * مترجم دیرکه اشبو قنّ ماده سی ذکری آتی قنة الجبل ماده سندن مأخوذ در کشینك کویاکه برقاتی
اولادی و برقاتی ممالیکی درلکن ممالیك طشره قاتیدر نته که رقیق رقت وضعفدن مأخوذدرو بوفی الاصل مصدر در
مهجور التصریفدر آنکچون مفرد وجمعی و تذکیر و تأنیثی مساویدر وعند البعض وصفیتی تصوّریله متصرف
اولوروقنّ عبددن اخصدر اشبو عبودیه ده برقاچ قسم واردر * بری مطلقا عبد و امه اولقدرو بری عبد مملکه درکه
تغلبا اخذ وسبی اولنان حرّ الاصل در * و بری مقرف درکه پدری عبد ومادری آزاده اوله * و بری هجین درکه مادری
امه و پدری آزاده اوله * و بری اذرع درکه پدری عربی ومادری موالیدن اوله * و بری فلنقس درکه پدری موالیدن
ومادری عربیدن اوله * و بری مکرکس درکه والده سی سلسله سی جمله امه اوله * و بری محیوس درکه پدرینك و الده سی
و مادرینك والده سی امه اوله و بونلرك کیمنده مؤلف تردید ایله رسم ایلمشدر (القنونة) قافك ضمیله و (القنانة)
کتابه وزننده وجه مذکور اوزره قوللغه دینور یقال عبد قنّ وعبید قنّ بالاضافة وبالوصف وهو عبد ملك
وابواه اوهو الخالص العبودة بین القنونة والقنانة او الذی ولد عندك ولا تستطیع اخراجه عنك (القنة) قافك
کسریله بوکلمش ایپك برقاتنه دینور علی قول لیفدن بوکلمش ایپه مخصوصدر وقنه بر داروی دوایی اسمیدرکه فارسیده
بیرز دینور ترکیده قاصنی دیدکاری صمغدر مدرّ ورياحی محلل ومخرج ویورغنلق وکزاز وصرع وصداع وسدر
عارضه لرینه نافع وچوریمش دیش اغریسنه وقولاق اغریسنه واختناق رحم خصوصنه مفید وسهام مسمومه نك
وسموم سائره نك تریاقیدر ودخانی خانه دن طرد هوام وحشرات بابنده عجیب الاثردر (القنة) قافك ضمیله کوچك
طاغه دینورکه وطاغك قله سنه وتپه سنه دینور یقال الانوق تبیض فی قنة الجبل ای قلته وشول قاره طاغه دینورکه
تپه سی هوایه طوغری سیوریلوب اوزانمش اوله علی قول صرپ اولمیوب وهر طرفی دوز وهموار اولان
یاصتم طاغه دینور جمعی قنن کلور صرد وزننده وقنان کلور جبال وزننده وقنون کلور وحومانة الدرّاج نام
موضع قربنده برموضع آدیدر (الاقتنان) افتعال وزننده دیکیلوب طورمق معناسنه در یقال اقتنّ الشیء اذا
انتصب وقول ایدنمك معناسنه در یقال اقتنّ الرجل اذا اتخذ قناً وساکت واپسم اولمق معناسنه در یقال اقتنّ الرجل
اذا سکت (الاقتینان) اطمینان وزننده بودخی دیکیلوب طورمق معناسنه در یقال اقتأنّ الشیء اذا انتصب
(القنان) غراب وزننده قولتق رایحه سنه دینور صنان معناسنه ولباس یکنه دینور (القنوان) عنوان وزننده
بودخی یکه دینورکم معناسنه یقال قنان القمیص وقنوانه ای کمه (قنان) سحاب وزننده حضرت موسی وحضرت
خضر علیهما السلام قصه سنده سفینهٔ ناسی غصبا اخذ ایدر اولان پادشاهك اسمیدر علی قول اسمی هدد بن بدد
ایدی صرد وزننده وقنان اسد قبیله سی یوردنده برطاغك آدیدر (ابوقنان) برعابد وزاهد کنیه سیدر (القنین)
سکین وزننده طنبوره یه دینور وروم خلقنه مخصوص برلعب اسمیدر آنکله مقامره ایدرلر (ابن القنی) قافك ضمیله
برمحدثدر (القانون) هرنسنه نك مقیاسنه دینورکه آنکله قیاس واندازه اولنور جمعی قوانین کلور یقال قانونه
کذا ای مقیاسه * شارحك بیاننه کوره سریانیدر قاعدهٔ کلیه معناسی بوندن مأخوذدر وقانون دمشق ایله بعلبك
بیننده برموضع آدیدر * مترجم دیرکه برساز عجیبك دخی اسمیدر (القناقن) علابط وزننده اجرای کاریز واجرای
قنوات صنعتنده بصیر واستاذ اولان آدمه دینورکه اصطلاحزده صویولجی تعبیر اولنور جمعی قناقن در قاف
اولانك فتحیله یقال هو قناقن ای البصیر بالماء فی حفر القنیّ (القنقن) زبرج وزننده برکونه صدف بحری اسمیدر
وبرجنس ایری یبان صیچانه دینور واستاد قولاغوزه دینور یقال هو قنقن ای دلیل هاد (الاستقنان) برآدم
سودلرینی ایچمك ایچون قیونلریله وکچیلریله بریرده اقامت ایلمك معناسنه در یقال استقنّ الرجل اذا اقام مع غنمه
یشرب البانها واستقلال واستبداد معناسنه در یقال استقنّ بالامر اذا استقلّ (القنن) فتحتینله یولك طوغریلغنه
وجهت راستنه دینور یقال اخذ فی قنن الطریق ای سننه (القنینة) سکینه وزننده شراب وضع اولنان شیشه یه
دینور فارسیده مینا دینور یقال شرب بالقنینة وهی اناء زجاج للشراب بعض نسخه ده مایجعل فیه الشراب عبارتیله
مرسوم اولمغله اکا کوره مطلق اولور (القنّانة) قافك کسری ونونك تشدیدیله سواد عراقده برنهر اسمیدر
(قنونی) هیولی وزننده سراة اولکه سنده بروادی اسمیدر (قنینه) جهینه وزننده دمشق قضاسنده برقریه آدیدر
(القنونة) قافك فتحیله قیرق قابلره یامه اوره جق دمور یاخود باقر تنکه پارهسنه دینور (التقوّن) تفعل وزننده
برآدمه لسانله تعدّی ایدوب دلازارلق ایلمك معناسنه در یقال تقوّن فلانا اذا تعدّی علیه بلسانه وبرآدمی کمال
اوزره مدح وستایش ایلمك معناسنه در یقال تقوّن فلانا اذا مدحه تامّا (قونیه) قافك ضمی ونونك کسری ویانك

(تخفیفیله)

تخفیفیله روم اولکه سنده بر بلدهٔ جلیله اسمیدرکه حالا اناطولیده قونیه دیدکاری شهر عظیمدر ﴿قیوان﴾ کیوان وزننده یمنده خولان قبیله سنه مخصوص بر بلده‌در ﴿قون﴾ عون وزننده ﴿قوین﴾ زبیر وزننده بر موضع آدیدر ﴿القین﴾ عین وزننده دمورجی‌یه دینور جمعی اقیان و قیون کلور یقال هو قین ای حدّاد و مصدر اولور دمورجیلك ایلك معناسنه‌در یقال قان القین الحدید یقین قینا اذا سوّاه و پراکنده نسنه‌یی بریکدرمك معناسنه‌در یقال قان الشیٔ اذا لمّه و قاب و چاناغی مرمّت و اصلاح ایلك معناسنه‌در * شارحك بیانه کوره معنای اصلی بودر یقال قان الاناء اذا اصلحه و یراتمق معناسنه‌در یقال قان الله فلانا علی کذا اذا خلقه و قین قوله دینور بونك جمعی قیان کلور جبال وزننده یقال له قین ای عبد * شارحك بیانه کوره مؤنثی قینه‌در و یمنده عثّر نام بلده قرالرندن بر قریه آدیدر ﴿بنات قین﴾ بر صو آدیدر ﴿بلقین﴾ بانك فتحیله بنو اسد قبیله سندن بر جماعتدر اصلی بنو القین ایدی بلحارث و بلعنبر کبی نسبتنده قینیّ دینور بلقینیّ جائز دکلدر ﴿بلقینه﴾ بانك ضمی و قافك کسریله مصرده بر قریه‌در * مؤلف بونی باء فصلنده دخی ذکر ایلمشدر آنکچون بعض نسخه‌دن ساقطدر ﴿التقین﴾ تزیّن وزننده ومرافیدر یقال تقینت المرأة اذا تزیّنت ﴿القینة﴾ قافك فتحیله چنکی جاریه‌یه دینور علی قول اعمدر نته‌که ذکر اولندی یقال له قینة ای امة مغنیة او اعمّ و دبره یاخود دبره یقین اولان اکورغه کمیکنه یاخود ایکی او ماجه باشی بیننه یاخود اوراده اولان چقوره دینورکه بوچ تعبیر اولنور و قینة الفرس آتك صغریسیله غراب دیدکاری عضوی بیننده اولان چقورجه یره دینور و غراب صاغ اوجه ایله صول اوجه‌نك قاوشدیغی یردر و قینه ماشطه‌یه دینور یقال هی قینة ای ماشطة ﴿القینان﴾ قافك فتحیله چارپا قسمنك ایاقلرنده بوقاغی یکه‌جك یرلرینه دینورکه بوقاغیلق تعبیر اولنور علی قول دوه قسمنه مخصوصدر و قینان ابن انوش بن شیت بن آدم علیه السلامدر و سرخس قضاسنده بر قریه آدیدر ﴿قاین﴾ خاین وزننده ایرانده بر بلده آدیدر و آدم علیه السلام اوغللرندن برینك آدیدر ﴿القان﴾ حال وزننده بر جنس شجر آدیدرکه آندن یای دوزرلر ترکیده قین اغاجی دیدکلریدر و یمنده بر بلده آدیدر ﴿قینیه﴾ قافك فتحیله دمشق قربنده باب صغیر قرشوسنده سلفده بر قریه ایدی حالا یری بساتین اولمشدر ﴿الاقتینان﴾ اطمینان وزننده نباتات تاب وطراوت و رونق باغلمق معناسنه‌در یقال اقتأنّ النبت اذا حسن و باغچه تمام چچکلر آچوب زیب و زینت بولمق معناسنه‌در یقال اقتأنّت الروضة اذا اخذت زخرفها ﴿التقیین﴾ تفعیل وزننده بزه‌مك و طوناتمق معناسنه‌در یقال قین الجاریة اذا زینها

فصل الكاف

فصل الكاف * ﴿الکأن﴾ شأن وزننده شدّت بولمق معناسنه‌در تقول کأنت من الباب الثالث ای اشتدّت ﴿الکبن﴾ غبن وزننده و ﴿الکبون﴾ قعود وزننده بردوزه‌یه آهسته ملایمتله سکرتمك علی قول کندی کندیسنی صالیویرمیوب قصه قصه سکرتمك معناسنه‌در یقال کبن الفرس کبنا و کبونا من الباب الثانی اذا عدا فی استرسال او قصر فی عدوه و ثوبك کنارنی ایچ طرفنه قیوروب پرواز دیکمك معناسنه‌در یقال کبن الثوب کبنا من الباب الاوّل والثانی اذا ثناه الی داخل ثمّ خاطه و بر نسنه‌یی کف و منع ایلك معناسنه‌در یقال کبن هدیّته اذا کفها * شارح دیرکه بوراده هدبه نسخه‌لری غلطدر صحیح اولان هدیه‌درکه ارمغانه دینور قال الازهری کل کبن کف و کبن احسانی قومشولردن دریغ ایدوب اجانبه ایثار ایلك معناسنه‌در یقال کبن فلان اذا صرف معروفه عن جاره الی غیرهم و بر نسنه‌دن چکنلیوب عدول ایلك معناسنه‌در یقال کبن عن الشیٔ اذا کعّ و عدل و برآدمك اوست و آلت دیشلری آغزینك ایچنه طوغری کیروب یاتق اولمق معناسنه‌در یقال کبن الرجل اذا دخلت ثنایاه من فوق واسفل غار الفم و یره سینوب یاپشمق معناسنه‌در یقال کبن الظبی اذا لطأ بالارض و کبن الدلو قوغه‌نك ایچنه بوکیلوب دیکلمش پروازنه دینور و کبون سکون معناسنه‌در یقال کبن الشیٔ کبونا اذا سکن ﴿الکبنّ﴾ و ﴿الکبنة﴾ عتلّ و عتله وزنلرنده منقبض ترش رو بخیل و ناکسه دینور علی قول بخللندن ناشی یاننده اولانه یاخود کلان سائله نسنه ویرمامك ایچون باشنی یره دیکوب کوزنی یوقری قالدرمز اولان ناکسه دینور یقال رجل کبنّ و کبنة ای کزّ لئیم اولا یرفع طرفه بخلا ﴿المکبونة﴾ شول آته دینورکه قوللری قصه و قرنی ککلیش و کمیکلری انجه و خرده اوله مکبون دخی دینور جمعی مکابین‌در و ایوه‌کن خاتونه دینور یقال امرأ مکبونة ای عجلة ﴿الاکبینان﴾ اطمینان وزننده بوزیلوب بورتلق معناسنه‌در یقال اکبانّ الرجل اذا تقبض ﴿المکبون﴾ مکبونه دیدیکی آته دینورکه ذکر اولندی و پرمقلری ایری آدمه دینور یقال رجل مکبون الاصابع ای شثنها و کبان دیدیکی علته مبتلا دوه‌یه دینور یقال بعیر مکبون اذا اصابه الکبان ﴿الکبا﴾ غراب وزننده یمن اهالیسنه مخصوص بر درلو طعامدرکه مصر بغداینندن ترتیب ایدرلر و دوه‌یه مخصوص بر مرض آدیدر ﴿الکبنة﴾ غرفه وزننده برکونی لعب اسمیدر ﴿الکبنة﴾ وجنه وزننده قوری اتمکه دینور ﴿الاکبان﴾ همزه‌نك کسریله کفّ لسان ایلك معناسنه‌در یقال

اكبن لسانه عنه اذا كفه (المكبن) مكرم وزننده محكم ومتين شيئه دينور يقال رجل مكبن الفقار اى محكمه (الكتن)
كافك وتاى فوقيه‌نك فتحيله اوچاقلرده وبعض محللرده اولان توتن بيلاشغنه واثرينه دينوركه ايس ومجمنه
قورم تعبير اولنور يقال به كتن اى لطخ الدخان وبعض دوداقده اولان مورلغه دينور يقال بشفته كتن اى سواد
وبرنسنه‌لزوجتلو ويلشك اولمق معناسنه‌در يقال كتن الشئ كتنا من الباب الرابع اذا تلزج وخرما اغاجنك ديبلرنده
اولان طپراغه دينور وكير وپاسه دينور يقال بثوبه كتن اى درن ووسخ وبو معنالرك مجموعنده مصدر اولور يقال كتن
الدخان بالبيت كتنا من الباب الرابع اذا لطخ به ويقال كتن ثوبه اذا درن ووسخ (الكتن) كافك كسريله و(الكتن)
كتف وزننده چناغه دينور (الكتان) شدّاد وزننده معروفدركه لسانمزده دخى كتان تعبير اولنور آندن نسج
اولنمش ثياب حرّ وبردوبيوستده معتدلدر بدنه ياپشمز وآنده كهله چوق تولّد ايلمز وكتان صويوزنده اولان يوصونه
دينور وصويوزنده اولان سيلنتى يه وخار وخاشاكه على قول كپوكنه دينور (الكتان) رمان وزننده بركونه قزل
بوجك اسميدركه آرى كبى صوقوجى اولور * شارح ديركه يمنده سيورى سينكه دينور ظاهرا قزل نوعيدر (كتانه)
ثمامه وزننده مدينه‌ده برناحيه آديدر (الكتنة) كافك كسريله برجنس خوشبو شجر آديدر (المكتئن) مطمئن وزننده
وضدّيدركه مضطرب وبيقرار اولان كمسه‌يه ونسنه‌يه دينور يقال شئ مكتئن ضدّ مطمئنّ (الاكتان) همزه‌نك
كسريله ياپشدرمق معناسنه‌در يقال اكتنه به اذا الصقه به (الكثنة) ثاى مثلثه ايله غرفه وزننده مرسين وسكود
چبوقلرندن اورلمش يصى طبق طرزنده سپده دينوركه اوزرينه كوناكون چچكلر ديزرلر على قول شول نوردجه‌يه
يعنى انجه قامشدن وتازه ويپراقلى چبوقلردن اورلمش قفس طرزنده سپده دينوركه ايچنه شكوفه وضع ايدرلر حالا
چچك جيلرك سپدى اوله‌جقدر وبو فى الاصل لسان نبطيده كثنا اولمغله تعريبله كثنه ديديلر ونوردجه نوردهٔ
فارسى معرّبيدركه نوردن لفظندن اسم مفعولدر دورلمش بوكلمش نسنه‌يه دينور (الكدن) فتحتينله كتن وزننده
ومرادفيدركه دوداق مورارمق معناسنه‌در يقال كدن مشفر الابل كدنا من الباب الرابع اذا كتن اى اسودّ من رعى
النبات وبغدايجق اوتنك يوقريلرى اوتلنوب ديبلرى قالمق معناسنه‌در يقال كدن الصليان اذا رعيت فروعه
وبقيت اصوله (الكدنة) كافك كسريله دوه اوركجنه دينور ووجودده اولان لحم وشحم وقوّته دينور يقال انه
لذوكدنة اى ذوشحم ولحم وقوّة بوراده قوم نسخه‌لرى غلط محضدر (الكدن) كتف وزننده وجودى لحم وشحم
وقوّت صاحبى آدمه دينور ومؤنثى كدنه‌در يقال رجل كدن وامرأة كدنة اى ذو لحم وشحم وقوّة (المكدنة) مكرمه
وزننده تاولو ناقه‌يه دينور يقال ناقة مكدنة اى ذات كدنة (الكدن) كافك فتحيله وكسريله خانه‌ده نسوان قسمى
پرده‌لنمك ايچون چكيلان زاره دينور على قول هو دجه ومحفه‌ده نسوانك دوشندكلرى بزونهالى مقوله‌سنه
دينور ونسوانه مخصوص محفه كبى بركونه مركب آديدر وپالانه دينور رحل معناسنه وكوندن دوزلمش هاونه
دينوركه ايچنده نسنه دوكرلر اعراب ادواتندندر جمعى كدون‌در (الكدانة) سحابه وزننده آت ودوه قسمنده اولان
هجنه معناسنه‌دركه بابا طرفى عربى يعنى صوى اولوب وآنا طرفى صوى اولمامقدن عبارتدر يقال به كدانة اى
هجنة (الكودن) جوهر وزننده و(الكودنى) ياى نسبتله شول آته دينوركه باباسى عربى وآناسى بوز آت اوله يقال
فرس كودن وكودنىّ اى هجين وفيل ديدكلرى حيوانه دينور وقاتره دينور بغل معناسنه وسمر باركرينه واشكنسز
كند آته دينور يقال له كودن اى برذون (الكدن) كافك فتحيله بله ثوبى قوشاق كبى قوشانمق معناسنه‌در يقال
كدن ثوبه كدنا من الباب الاول اذا تنطق به وشدّ به (الكدن) فتحتينله حوضك وقيونك ديبلرنده قلان چاموره
دينور كدر معناسنه (الكدان) كتاب وزننده دوه‌نك باشنه بند ايتدكلرى ايپك فضله شعبه‌سنه دينوركه
آنيدخى دوه‌نك باشنك برطرفنه چكوب بند ايلمكله دوه‌يى ضبط وامساك ايدرلر * مؤلف ايجاز ايلمكله شارح
بووجهله بيان ايلمشدر وبوراده ثاى مثلثه ايله شعثه نسخه‌لرى غلطدر (الكديون) فرعون وزننده زيتون ياغى
طورطوسيله يوغرلمش انجه طپراغه دينوركه آنكله پاسلو زرهلرك پاسنى آچوب جلا ويررلر (الكران) كتاب
وزننده ساز قسمندن لاغوته‌يه دينور عود معناسنه على قول زيل ديدكلرينه دينور صنج معناسنه وباديه‌ده برموضع
آديدر (كران) غراب وزننده دار ابجرد نام بلده قربنده بربلده آديدر (كران) شدّاد وزننده اصفهانده برمحله
آديدر وتورانده شهر تبت قربنده بربلده آديدر ومغربده برحصن آديدر (كرين) كافك ضمى ورانك كسريله خراسانده
طبس ناحيه‌سنده برقريه‌در (كريون) عذيوط وزننده اسكندريه قربنده برقريه‌در (الكرينة) سفينه وزننده
چنكى عورته دينور جمعى كران‌در كافك كسريله يقال امرأة كرينة اى مغنية (الكرزن) جعفر وزبرج وزنلرنده
و(الكرزين) يقطين وزننده بيوك بالطه‌يه دينور (كارزن) رانك سكونى وزايك فتحيله سمرقند قضاسنده برقريه‌در

(محدثيندن)

محدثيندن ابو جعفر محمد بن موسى بن رجاالكار زنىّ اكا منسوبدر ﴿كارزين﴾ كرز ماده‌سنده ذكر اولندى
﴿الكرسنة﴾ كافك وسينك فتحى و نونك تشديديله بر نوع شجر اسميدركه صغير اولور و غلاف ايچره ثمرلرى اولور
مصدّع و مسهل ودمى ظاهر جلده جاذب ودوابّ قسمنى مسمّن وسعاله نافع وشرابله يوغورلمشنى ديوانه كلب
اصرديغى و ييلان صوقديغى وانسان اصرديغى يره ضماد نافعدر بعض نسخه‌ده الكرسنة نبت وهو الكشنى
عبارتيله مرسومدر ومفرداتده كرسنه تركيده بورچق وفارسيده كشنه وكاودانه ديدكلرى غله ايله مبيندر
ومؤلفك عنقريب الكشنى الكرسنة تعبيرى بونى مؤيدر ﴿الكركدّن﴾ كافلرك ودال مشدّده‌نك فتحيله وعامّه
نونى مشدد ايدرلر برجنس جانور اسميدركه فيلى بوينوزينه آلوب كوتورر بوجانور هندستانده اولور باشنك وسطنده
قالين وسيورى بربوينوزى اولور بعض هند تجارلرنده كورلمشدر ﴿كزنه﴾ زاى معجمه ايله وزنه وزننده محدّثيندن
محمد بن داود الرازى لقبيدر ﴿الكشنى﴾ بشرى وزننده كرسنه اسميدركه فارسيده كسنه وتركيده بورچق ديدكلرى
غله‌در ﴿كشانيه﴾ كافك ضميله بربلده آديدر ظاهرا روم ايليده كشان ديدكلريدر ﴿اكشونيه﴾ همزه‌نك فتحيله مغربده
بربلده‌در ﴿الكشخان﴾ خاى معجمه ايله سلمان وزننده برقومك رئيس وسركارينه دينور يقال هو كشخان القوم اى
رئيسهم * مؤلف كشخ ماده‌سنده بشقه معنايه‌ده ذكر ايلدى پس آنده نونى زائده اولور ﴿الكشخنة﴾ دحرجه وزننده
برآدمه كشخان ديمك معناسنه‌در يقال كشخنه اذا قال له يا كشخان ﴿التكشخ﴾ تفعيل وزننده كشخنه معناسنه‌در يقال
كشخه بمعنى كشخنه ﴿كشميهنه﴾ كافك ضمى وشينك سكونى وميمك كسرى وقليلا فتحى وهاء مفتوحه ايله شهر
مرو قضاسنده برقصبه‌در ادبادن محمد بن مكىّ بن زراع ومحدثاتدن كريمه بنت احمد اكا منسوبلردر احاديث
شرحلرنده كشميهنى متداولدر ﴿الاكعان﴾ همزه‌نك كسريله برآدمك جنبش ونشاطنه فتور كلمك معناسنه‌در يقال
اكعن الرجل اذا فتر نشاطه ﴿ذو كنعان﴾ ملوك يمنده برينك لقبيدر اون اندازه مقدارى قامتى وار ايدى غريبدركه
مؤلف كنعانك اسم ابن نوح عليه السلام اولديغى‌كه غرق اولمشدر كذلك اسم ولايت حضرت يعقوب عليه
السلام اولديغى اهمال ايلمشدر ﴿كعانه﴾ ثمامه وزننده برخاتون اسميدر ﴿الكفن﴾ دفن وزننده اتمكى پشمك ايچون
كوله كومك معناسنه‌در يقال كفن الخبزة فى الملة كفنا من الباب الثانى اذا واراها بها ويوك اكيرمك معناسنه‌در يقال
كفن الصوف اذ غزله وميته كفن صارمق معناسنه‌در يقال كفن الميت اذا البسه الكفن وكفن طوزسز طعامه
دينور يقال طعام كفن اى لاملح فيه ﴿التكفين﴾ تفعيل وزننده بودخى ميته كفن صارمق معناسنه‌در يقال كفن
الميت بمعنى كفنه ﴿الكفن﴾ فتحتينله ميته صاريلان ثوبه دينور ستر وموارات معناسندندر جمعى اكفان‌در ﴿المكفن﴾
محدّث وزننده طوزى وسودى وسائر قاتغى اولميان آدمه دينور يقال هم مكفنون اى ليس لهم ملح ولا لبن ولا ادم
﴿المكتفن﴾ ميمك ضمى وفانك فتحيله اسم مكاندر جماع هنكامنده چوكوب اوتورديغك موقعه دينور ﴿الاكتفان﴾
افتعال وزننده جماع ايلمك معنا سنه‌در معناى اوّلدن مأخوذدر يقال اكتفن المرأة اذا نكحها ﴿الكفنة﴾ غرفه
وزننده طپراغى پاك ومنبت‌ترلايه دينوركه هرنه زرع اولنسه انبات ايدر اوله ﴿الكفنة﴾ ثمره وزننده برشجر آديدر جوهرى
ضميله تقييد ايتمكله غلط ايلدى ﴿كلان﴾ سحاب وزننده غطفان قبيله‌سى يوردنده برقومسال آديدر ﴿كلين﴾ كافك
كسريله رى ايالتنده برقصبه‌در فقهاى شيعه‌دن محمد بن يعقوب الكلينى اكا منسوبدر ﴿الكمون﴾ قعود وزننده
پوصولنوب كيزلنمك معناسنه‌در يقال كمن الرجل وكمن كمونا من الباب الاول والرابع اذا استخفى وبر آدمك كوزنده
كمنه ديديكى عارضه ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال كمن الرجل كمونا من الباب الرابع ويقال كمن على المجهول اذا
اصابته كمنة ﴿الاكمان﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى كيزلمك معناسنه‌در يقال اكمنه اذا اخفاه ﴿الكمين﴾ امير وزننده
جنك هنكامنده پوصويه كيزلنمش عسكره دينور يقال قوم كمين وهم الذين يكمنون فى الحرب قوم لفظنك
تذكير وتأنيثى ماده‌سنده ذكر اولندى وكمين كلمه‌سى فتحتينله كمن لفظندن جمع اولمق دخى محتملدر قطن وقطين
كبى وفارسيده پوصويه كمين دينور عربيده دخى تجوّزا ممكندر وسزلميه‌رك برايشه داخل اولان آدمه دينور يقال
هو فى ذلك الامر كمين وهو الدخل فى الامر لا يفطن له ﴿الكمنة﴾ غرفه وزننده كوزه عارض اولان دومانلغه دينور
على قول قزل قزل بجيكه دينوركه كوز علتلرندندر يقال اصابت عينه كمنة اى ظلمة فى البصر او جرب وحمرة فيها
﴿الكمون﴾ صبور وزننده شول ناقه‌يه دينوركه قويريغنى اصلا قالدرمامق حسبيله كبه لكنى بلوردوب بيلدرمز اوله
يقال ناقة كمون اى كتوم اللقاح لم تشل ذنبها اذا لقحت ﴿الكمون﴾ تنوّر وزننده معروف دانه اسميدركه تحريفله
كميون تعبير ايتدكلريدر بول ولبنى مدرّ ومحرّك جشا وهاضم ورياحى طارد وطوز ايله ممضوغنى ابتلاع اغزدن
آقان سالياري قاطعدر وكمّون حلو انيسون ديدكلرى دانه‌در وكمّون حبشى چورك اوتنه شبيه دانه‌دركه تركيده كفه

كيونى ديدكاريدر وكمّون ارمنى كراويادركه قرمان كيونى ديدكاريدر وكمّون برّى كمون اسود دركه كمون كرمانى
ديدكاريدر (المكمن) مقعدوزننده كيزلنه جك يره دينوركه پوصوتعبيراولنور (دارة مكمن) برموضع آديدر (الاكتمان)
افتعال وزننده كيزلنمك معناسنه در يقال اكتمن الرجل اذا اختفى (مكمين الجماء) معيقل وزننده عقيق مدينه ده
بر موضعدر (الكنّ) كافك كسرى ونونك تشديديله برنسنه نك ايچنده ستروحفظ اولنديغى وقايه ومحفظه يه
كذلك برشيئك پرده لنوب كيزلنه جكى ستره يه دينور واوه واوطه يه اطلاق اولنور جمعى اكنان واكنه كلور اجله وزننده
(الكنة) و(الكنان) كافلرك كسريله بونلرده برنسنه نك پرده لنوب كيزلنه جكى ستره يه دينور (الكن) كافك فتحيله
و(الكنون) قعود وزننده برنسنه يى ستروپنهان ايلمك معناسنه در يقال كنه كنا وكنونا من الباب الاوّل اذا ستره
(الاكنان) همزه نك كسريله و(التكنين) تفعيل وزننده و(الاكتنان) افتعال وزننده بونلرده ستروپنهان ايلمك
معناسنه در يقال اكنه وكنه واكتنه اذا ستره واكتنان كيزلنوب صقلنمق معناسنه در يقال اكتن الرجل اذا استتر
واغارمق معناسنه در يقال اكتن الشئ اذا ابيضّ ذكرى آتى كنه دندر (الاستكنان) بودخى كيزلنوب صقلنمق
معناسنه در يقال استكنّ الرجل اذا استتر (الكنة) كافك ضميله بعض خانه نك ديوارندن جناح طرزنده چيقمه
شهنشين مقوله سنه دينور على قول قپواوزرنده ياپدقلرى صچاغه وصوندرمه يه دينور ياخود قپواوزرنده
ياپدقلرى كولكه لكه دينور ياخود كيلاره دينور ياخود اولرده رف ومصندره وشيروان مقوله سنه دينور جمعى
كنان در جبال وزننده وعربدن بر قبيله آديدر نسبتنده كنى وكنى دينور كافك كسرى وضميله لجى ولجى
ديدكارى كبى مضمومه تغيير نسب قبيلندن اولنور * مترجم ديركه ائمۀ نحاتدن ابن جنى كنى معرّبيدر (الكنة) كافك
فتحيله برآدمك اوغلنك زوجه سنه دينوركه كلين تعبير اولنور ياخود قرنداش خاتوننه دينور ينكه تعبير اولنور جمعى
كنائن در ستر بليغ ايله مستور اولدقلرينه مبنيدر وكنه فارس اولكه سنده برموضع آديدر (الكنة) كافك كسريله آقلغه
دينور يقال به كنة اى بياض (الكنانة) كافك كسريله درىدن اولوب اصلا اغاجى اولميان اوق قبورينه دينور على قول
برعكس اولانه دينور يقال نثر كنانته وهى جعبة من جلد لا خشب فيها او بالعكس وكنانة بن خزيمه برقبيله پدريدر
(المستكنة) اسم فاعل بنيه سيله درونده مضمر اولان حقد وكينه يه دينور (الكانون) و(الكانونة) آتش اوجاغنه
دينور برودتى ياخود آتشى ستر ايلديكنه مبنيدر وكانون قلب شتاده ايكى شهر رومى اسميدركه كانون اوّل
وكانون ثانى تعبير اولنور * شارح ديركه عندالبعض كانون لفظ سريانيدر قيش موسمنه دينور وعندالبعض
عربيدر ثقيل معناسندن مأخوذدر وكانون ثقيل وكرانجان آدمه دينور يقال رجل كانون اى
ثقيل ناس كند وبى كورنجه ثقلتندن اختفا ايتدكلرينه مبنيدر ياخود اوجاق علوى كبى چالديغى تصوّريله در
(مكنونه) زمزم قيوسنك اسميدر سلفده مدفون اولديغنه مبنى (كنّ) كاف مفتوحه ايله برطاغك آديدر وقطران
ناحيه سنده برقريه اسميدر (كتن) فتحتينله صنعاء يمن ترابنده برطاغك آديدر (كنينه) سفينه وزننده يمنده برقريه
آديدر (الكنكنة) زلزله وزننده برنسنه دن قورقوب قاچمق معناسنه در يقال كنكن الرجل اذا هرب وتنبللكدن
دائما اوده اوتورمق معناسنه در يقال كنكن الرجل اذا كسل وقعد فى البيت (كنون) صبور وزننده سمرقند
شهرنده برمحله در (الكون) عون وزننده و(الكينونة) صيروه وزننده كه ديمومه كبى تخفيفا واو يايه مبدّلدركه
وزنى فعلوله اولور ياخود اصلى كيونونه در فيعلوله وزننده واو يايه قلب وادغام وتخفيف اولنمشدر اولمق حدث
معناسنه دركه برنسنه نك حدوث ووقوعندن عبارتدر فارسيده بودن مرادفيدر يقال كان الشئ يكون كونا وكينونة
اذا حدث نحويون اكا تامّه اطلاق ايدرلركه وجد ووقع وثبت وحدث معناسنه در اكثرى احداثه داخل اولور
لنكتة ذواته ده داخل اولور وكان كلمه سى كه فعل ماضيدر اكر مجرّد زمان ماضيدن عبارت اولورسه فعل ناقص
اولمغله خبره محتاج اولور فاعلنى اسميت اوزره رفع ومفعولنى خبريّت اوزره نصب ايدر وبونك مصدرى كون وكيان
وكينونه در يقال كان زيد قائما اى وقع منه القيام فى الماضى وانقطع * مترجم ديركه شيخ رضى بياننه كوره فعل ناقص
اولان كان لفظى البته مصدرى اولان كون مطلقه يعنى مطلقا حصوله وخبرى كون مخصوصه دلالت ايدر وافعال
ناقصه بحثنده نفيس كلماتى اولمغله مراجعت واستفاده اولنه واكر برنسنه نك وقوع وحدوثندن عبارت اولورسه خبره
محتاج اولمز وسيبويه كان كلمه سنى فعل متعدّى يه تمثيل ايله كناهم كلامنى تجويز ايلديكه كنالهم معناسنه در وعربلر
كنت الغزل ديرلر غزلته معناسنه بوراده كان غزل معناسنه در نته كه شيخ رضى دخى ثبت ايتمشدر وبونده وسائرنده
مجازدر وكان كلمه سى بعضا زائد اولور يقال نزل فلان على كان ختنه اى على ختنه وتكفّل وتعهّد معناسنه اولور
يقال كان عليه كونا وكيانا اى تكفّل به ويقال كنت الكوفة اى بالكوفة ويقال منازل اقفرت كان لم يكنها احد

(اى لم يكن)

مطلب

ای لم يكن بها و بونلر حذف و ايصال قبيلندندر وكان كلمه سی تامّه اولور ثبت معناسنه و منه كان الله و لا شیء معه
و هرشيئك ثبوتی متقضاسی اوزره اولمغله خدای متعالك ثبوتی ازليتدن عبارتدر * مترجم ديركه اهل تحقيق
ديديلركه شان ربّانيدن كون ماضی ايله تعبير زماندن خالی اخبار محضدر زيرا حق جلّ و علا زماندن منزّهدر فقوله
قوله تعالى ﴿وكان الله عليما حكيما﴾ پس بومقوله تعبيرات بطريق التجريد معنای ماضويی اسقاطله معنای
اخباری اثباته محمولدر و بونك نظيری ﴿ومن آياته يريكم البرق﴾ آيتيدركه هيئتی اسقاطله حدثی اثباتدن عبارتدر
تسمع بالمعيدی كلامی دخی بوقبيلندندر حتی سيبويهدن منقولدركه كان كلمه سی همان وجود و تحقيقه دلالت ايدر
انتهی * وكان كلمه سی حدث معناسنه اولورنته كه ذكراولندی كقول الشاعر * اذا كان الشتاء فادفئونی * ای اذا حدث
الشتاء و حضر معناسنه اولور كقوله تعالى ﴿وان كان ذو عسرة فنظرة الى ميسرة﴾ و وقع معناسنه اولور كقوله
﴿ماشاء الله كان و مالم يشاء لم يكن﴾ و اقام معناسنه اولور كقول الشاعر * كانوا وكنا فاندری على مهل * و صار معناسنه
اولوركه فعل ناقص اولور كقوله تعالى ﴿وكان من الكافرين﴾ و استقبال معناسنه اولور يعنی مستقبلده استعمال
اولنور كقوله تعالى ﴿ويخافون يوما كان شرّه مستطيرا﴾ و مضی منقطع معناسنه اولوركه تامّه اولورنته كه ذكر
اولندی كقوله تعالى ﴿وكان فی المدينة تسعة رهط﴾ الآيه و حال معناسنه اولور كقوله تعالى ﴿كنتم خير امّة
اخرجت للناس﴾ بونلرك جمله سی مجازدر و عربلر بغض و عداوت ايتدكاری دشمنلری حقنده لا كان و لا يكون
ديرلر لا خلق و لا تحرّك معناسنه كه موتندن كنايه در ﴿الكائنة﴾ حادثه معناسنه در يقال كانت كائنة عظيمة ای حادثة
﴿التكوين﴾ تفعيل وزننده احداث معناسنه دركه اولدرمق تعبير اولنور يقال كوّنه ای احدثه و وار ايلمك معناسنه در
يقال كوّن الله الاشياء ای اوجدها صفت تكوين بوندندر ﴿المكان﴾ و ﴿المكانة﴾ ميملرك فتحيله اسم مكانلردر محلّ كون
و حصول معناسنه در جمعی امكنه و اماكن كلور و مكانه پايه و منزلت معناسنه مستعملدر مرتبه و منزله و موقع كبی
يقال رفيع المكانة ای المنزلة و ضميرده منوی و مقصود اولان جهته اطلاق اولنور مكينه دخی بو معنايه در تقول
مضيت مكانتی و مكينتی ای طيتی * مؤلف لفظنه نظر ايله مكانی مكن ماده سنده دخی ثبت ايلمشدر ﴿الكنتیّ﴾ كردیّ
وزننده و ﴿الكنتنیّ﴾ نون زياده سيله و ﴿الكونیّ﴾ عونیّ وزننده معمّر و سالخورده آدمه اطلاق اولنور كوياكه كنت
فی شبابی كذا او فی زمان كذا و كان هو فيه كذا قوللرينه منسوبلردر يقال هو كنتیّ و كنتنیّ و كونیّ ای الكبير العمر
﴿الاكتيان﴾ افتعال وزننده كفيل اولمق معناسنه در يقال اكتان عليه اذا تكفل به ﴿كيوان﴾ ايوان وزننده زحل
يلدزينك اسميدر غير منصرفدر لفظا عجميدر ﴿سمع الكيان﴾ جمع القيان وزننده عجم طائفه سنك بر كتابلری اسميدر

مطلب

مترجم حقير ديركه عبد القادر بغدادی عليه الرحمه ديديكه كيان فرس قديم لساننده عناصر و طبايع معناسنه در
و سمع الكيان سينك فتحی و كسريله مضاف اولەرق بر كتاب اسميدركه ارسطو تأليفيدر مبادیء علم طبيعی يی مشتملدر
اجسام بيننده مشترك اولان احوالك طبايعندن بحث ايدر و امام جواليقی ادب الكاتب نام كتابك خطبه سی شرحنده
ديديكه سمع الكيان ارسطو مؤلفاتندن بر كتابدر كيان سريانيده طبيعت معناسنه در و عند الحكماء طبيعت اجسامی
مواضعنه صرف و تحريك ايدن معنادن عبارتدر مجسدی سمت اسفله و ناری سمت علوی يه تحريك ايدن معنا كبی
و سمع شين معجمه ايله صيت معناسنه در كتاب مزبور مبادیء علم طبيعی اولمق حسبيله متعلمك علم مزبوردن ابتدا
كوشزدی اولمغله تسميه ايلمشدر بعده تعريب ايدوب مهمله ايله سمع الكيان ديديلر ﴿الاستكانة﴾ استقامه وزننده
خضوع و تواضع ايلمك معناسنه در استكان له اذا خضع * مؤلف بونی سكن ماده سنده افتعال اولمق اوزره
رسم و بورادە كوندن استفعال عدّ ايلمشدر اختلافه مبنيدر * شاح ديركه بعضلر كين ماده سندن اولديغندن ذاهب
اولمشدر كوندن اولديغی غريبدر مگر تكلف اولنه ﴿التكوّن﴾ تفعل وزننده دپرنمك معناسنه مستعملدر يقال
تكوّن الشیء اذا تحرّك ﴿الكهانة﴾ كافك فتحيله غايبدن خبر ويرمك معناسنه دركه فالجيلق ايلمك و باقجيلق
ايلمك تعبير اولنور يقال كهن له الرجل و كهن كهانة من الباب الاوّل و الخامس اذا قضی له بالغيب ﴿التكهن﴾ تفعل
وزننده و ﴿التكهين﴾ تفعيل وزننده كه تفعل بابندن نادر اولەرق مصدردر بو دخی كاهنلك ايلمك معناسنه در يقال
تكهن الرجل تكهنا و تكهينا بمعنی كهن ﴿الكاهن﴾ فالجی يه و باقجی يه دينور جمعی كهنه كلور فتحاتله و كهان كلور
رمّان وزننده و كاهن بر آدمك امور و حوايجنی رؤيت و اداره ايدن كمسه يه دينور كتخدا كبی يقال هو كاهن له ای يقوم
بامره فی حاجته و يسعی ﴿الكهانة﴾ كتابه وزننده كاهنلك حرفتنه دينور * شارح ديركه سلفده عربلرده كاهنلر اولور
ايدی شقّ و سطيح نام اشخاص كبی شياطين آسمانه عروجدن ممنوع اولمامغله بعض حوادث و اخباری
فرشته لردن استراق ايدوب آنلره نقل ايلمرله اخبار ايدرلر ايدی بعده فخر انام عليه الصلوة و السلام حضرتلری

ظهورلرنده ممنوع اولديلر وبعضلر جنّ طائفه سندن خدام ادّعا ايدرلر جنّ ايسه غيبى بيلمز لا يعلم الا الله
﴿المكاهنة﴾ مفاعله وزننده بركسه يه مساعده واعانت ايلمك معناسنه در يقال كاهنه اذا حاباه ﴿الكاهنان﴾ ايكى قبيله در
﴿الكين﴾ زين وزننده تواضع وخضوع ايلمك معناسنه دركين آتيدن مأخوذدر يقال كان له يكين كينا اذا خضع وكين
نسوان فرجنك داخلنده اولان اته دينور على قول چكردكك اطرافنده اولان پروزلر كبى پورتك پورتك خرده
بزجكزلره دينور ياخود لحم زائدنه دينور جمعى كيون كلور ﴿الاكتيان﴾ افتعال وزننده محزون اولمق معناسنه در يقال
اكتان الرجل اذا حزن ﴿الكينة﴾ تمره وزننده سدر اغاجنك يمشنه دينوركه عربستان كراسى تعبير اولنور وكفالت
معناسنه در ﴿الكينة﴾ كافك كسريله آدمى ذليل وخاكسار ايدن شدّت ومحنته دينور يقال وقع فى كينة
اى شدّة مذلّة وحالت معناسنه در يقال بات فلان بكينة سوء اى بحالة سوء ﴿كأيّن﴾ كافك وهمزه نك فتحى
وياى مشدده نك كسريله و﴿كاين﴾ كاعن وزننده لغتدر كم معناسنه در خبرده واستفهامده وبو كاف تشبيله
منوّن اولان اىّ كلمه سندن مركبدر اكا بناء نون اوزره وقف اولنمسى جائزدر * شارح ديركه مصحف عثمانيده نونله
مرسومدر وكم كلمه سنه بش حالده موافق اولوركه ابهام وتميزه احتياج ومبنى اولمق وصدر كلامده لازم اولمق
وبعضا افادهٔ تنكير وبعضا استفهام حالتلريدر وحالت اخيره نادردر وابىّ بن كعب ابن مسعود حضرتلرينه كأيّن
تقرأ سورة الاحزاب آية يعنى سورهٔ احزابى قاچ آيت عدّ ايدرسن ديو سؤال ايلدكده جوابنده * ثلاثا وسبعين * ديدى
وكم لفظنه بش اموردە مخالف اولور اوّل كاين مركبدر وكم قول صحيح اوزره بسيطدر ثانى كأيّن كلمه سنك مميزى
اكثرى من ايله مجرور اولور حتى ابن عصفور لزوميله حكم ايلدى ثالثا كاين لفظنى عند الجمهور استفهاميه اولمز
رابعا مجرور اوله رق واقع اولمز بعضلر تجويز ايلديلر كقولك بكأيّن تبيع هذا خامسا بونك خبرى مفرد اوله رق
واقع اولمز ﴿المكتان﴾ مغتاب وزننده كفيل معناسنه در يقال هو مكتان له اى كفيل ﴿الاكانة﴾ اقامه وزننده
ذليل وخاكسار ايلمك معناسنه در يقال اكانه الله اذا خضعه وادخل عليه الذلّ

فصل اللام

﴿اللبن﴾
غبن وزننده چوق يمك معناسنه در يقال لبن الرجل لبنا من الباب الثانى اذا اكل كثيرا وپك اورمق معناسنه در
يقال لبنه اذا ضربه شديدا وبرآدمه سود ايچورمك معناسنه در يقال لبنه لبنا من الباب الثانى والاول اذا سقاه
اللبن ﴿لبن﴾ لامك ضميله برطاغ آديدر ﴿لبن﴾ لامك كسريله طريق يمن اوزره حدود حرمدن برحدّ وسنورك
اسميدر ﴿اللبن﴾ كتف وزننده كرپچه دينور چاموردن كسوب ياپو ياپارلر واحدى لبنه در بونده لامك كسريله
ابل كبى وكسرتينله ده جائزدر وشول مجلسه دينوركه آنده امور مهمه لر رؤيت اولنمش اوله قاضى محكمه سى كبى يقال
مجلس لبن اى تقضى فيه اللبانة وسودى پك سون آدمه دينور يقال هو لبن اى محبّ اللبن ﴿التلبين﴾ تفعيل وزننده
كرپچ كسمك معناسنه در يقال لبن الرجل اذا اتخذ اللبن وتلبين تلبينه ديديكى طعامه دينور كما سيذكر ﴿اللبون﴾
صبور وزننده بودخى سودى پك سون آدمه دينور وسودى چوق اولان حيوانه دينور على قول سودى مجتمع اولمق
ايچون صاغلميوب ممه سنده ترك وابقا اولنمش حيوانه دينور وبعضلر ديديكه لبون ولبونه مطلقا سودلو حيوانه
دينور كرك چوق وكرك آز اولسون جمعى لبان ولبن كلور لاملرك كسريله ولبن كلور لامك ضميله ولباين كلور يقال
ناقة لبون اى ذات لبن يعنى كثيرا او ترك فى ضرعها او اللبون واللبونة ذات اللبن غزيرة كانت او بكية ﴿ابن لبون﴾ شول
اركك دوه ياوريسنه دينوركه ايكى ياشنى طولدرمش اوله على قول اوچنجى يه كيرمش اوله مؤنثى ابنة لبوندر اناسى
غيرى ياورى طوغورمغله ذات اللبن اولديغنه مبنيدر ﴿بنات لبون﴾ عرفط اغاجنك خرده لرينه دينور ﴿اللبنة﴾
فرحه وزننده و﴿اللبينة﴾ سفينه وزننده و﴿الملبن﴾ محسن وزننده و﴿الملبنة﴾ محسنه وزننده بونلرده سودلو حيوانه
دينور ياخود سودى بريكمك ايچون صاغلميوب ممه سنده ترك وابقا اولنمشه دينور ﴿الملبنة﴾ مرحله وزننده شول اوته
دينوركه اوتليان حيوانك سودى فراوان اولور اوله يقال عشب ملبنة اى تغزر عنه البان الماشية ﴿الملبون﴾
شول آدمه دينوركه سودى پك چوق ايچمكله دماغنه تأثير ايدوب سرخوش اوله بو كيفيت دوه سودنه مخصوصدر
وسود ايله پرورده آته دينور لبين دخى دينور امير وزننده يقال فرس ملبون ولبين اى المغذّى باللبن ﴿الالبان﴾ همزه نك
كسريله برآدمك سودى چوق اولمق معناسنه در يقال البن القوم اذا كثر لبنهم فهم لابنون وحيوانك ممه سنه
سود كلمك معناسنه در يقال البنت الناقة اذا نزل اللبن فى ضرعها وتلبينه ديديكى طعام ترتيب ايلمك معناسنه در
يقال البن الرجل اذا اتخذ التلبينة ﴿اللبن﴾ فتحتينله سوده دينور فارسيده شير ديرلر ولبن الشجر اغاجلردن حاصل
ولان صويه اطلاق اولنور ﴿اللابن﴾ صاحب وزننده نسب اوزره در سودى چوق كمسه يه دينور يقال قوم لابنون
ى كثير اللبن ﴿الاستلبان﴾ سود طلب ايلمك معناسنه در يقال استلبن القوم اذا طلبوا اللبن ﴿بنات لبن﴾ حيوانده

(اولان)

او لان شول بغرسقلره دینورکه سود آنلرده حادث اولور ﴿الملبن﴾ منبر وزننده سود سوزه جك سوزكی یه دینور و سود صاغاجق قابه دینورکه كولك تعبیر اولنور و كرپج كسه جك قالبه دینور علی قول كرپج طاشیه جق تسكره یه دینور ﴿الملبنة﴾ مكنسه وزننده قاشیغه دینور ملعقه معناسنه ﴿التلبین﴾ و ﴿التلبینة﴾ تالرك فتحیله بردرلو بولامج آشنه دینورکه اون كبكنی سود ایله و بال ایله آمیخته ایدوب ترتیب ایدرلر ﴿اللوابن﴾ حیوانك ممه لرینه اطلاق اولنور ﴿الالتبان﴾ افتعال وزننده سود امك معناسنه در یقال التبن الرضیع اذا ارتضع ﴿اللبان﴾ كتاب وزننده امكه دینور رضاع معناسنه ومنه یقال هو اخوه بلبان امّه * قال الشارح و یقال بلبن امه ﴿اللبان﴾ غراب وزننده كندر اسمیدركه كوںلك تعبیر اولنان صمغدركه ادویه دندر و چام اغاجنه دینور و شول حاجته دینوركه فقر و احتیاج جهتندن اولمیوب مهمه و مصلحت جهتندن اوله بونده مفردی لبانه در یقال قضی فلان لبانته ای حاجته المهمة ﴿اللبان﴾ سحاب وزننده كوكسه دینور صدر معناسنه علی قول اورته سنه یاخود ایكی ممه نك ارالغنه دینور یاخود آت و قاتر مقوله سی بتون طرنقلی دابه نك خاصة كوكسنه دینور ﴿اللبن﴾ كتف وزننده و ﴿اللبین﴾ امیر وزننده و ﴿اللبنة﴾ لامك كسریله لباسك قولتغنه دیكیلان پارچه یه دینوركه خشتك واكندرك تعبیر اولنور ﴿اللبنة﴾ غرفه وزننده لقمه یه یاخود بیوكنه دینور ﴿البان﴾ همزهٔ مفتوحه ایله بر طاغك آدیدر وجازده بر قریه آدیدر وقدس ایله نابلس بیننده بر موضع آدیدر ﴿لبنان﴾ لامك ضمیله شامده بر طاغك آدیدر حالا قرقلر طاغی دیدكلریدركه عبادتكاه اولیای كرامدر ﴿اللبیّان﴾ مصغر بنیه سیله بر موضع آدیدر ﴿لبون﴾ صبور وزننده بر بلده در ﴿لبنه﴾ غرفه وزننده افریقیه ده بر قریه در ﴿یلابن﴾ یای تحتیهٔ مفتوحه ایله حرهٔ بنی سلیم ایله جبال تهامه بیننده بر وادی اسمیدر یاخود اسمی یلبن در جعفر وزننده اطرافی اعتباریله جمعلنمشدر ﴿لبنی﴾ بشری وزننده بر خاتون اسمیدر و بر فرسك آدیدر و بر شجر اسمیدركه عسل قوامنده بنفسه سیلان ایدر صمغی اولور نته كه عسل ماده سنده بیان اولندی كه تحریفله عسلبند دیدكاری بخوردر ﴿اللبنانیة﴾ عثمانیه وزننده حاجت عظیمه یه دینور ﴿لبینی﴾ مصغر بنیه سیله بر خاتون آدیدر و ابلیس ملعونك قیزی اسمیدر و اقیس نام كسه نك قیزی اسمیدر و زفر بن خنیس بن الحذّاء الكابی فرسك اسمیدر ﴿التلبن﴾ تفعل وزننده اكلنوب قالمق معناسنه در یقال تلبن الرجل اذا تمكث و تلدّن ﴿ابولبین﴾ زبیر وزننده ذكرك كنیه سیدر صویی سیلان ایلدیكی تصوّرنه مبنیدر ﴿اللتن﴾ تای فوقیه ایله كتف وزننده طتلو نسنه یه دینور یقال هو لبن ای حلو ﴿اللتنة﴾ دجنه وزننده كرپی یه دینور قنفذ معناسنه ومنه یقال متی لم تقض التلنة اخذتنا اللتنة و تلنه حاجت معناسنه در ﴿اللجن﴾ لامك فتحی و جیمك سكونیله یلامق معناسنه در یقال لجنه لجنا من الباب الاوّل اذا لحسه ودوه یه یدرمك ایچون اغاجك یپراقلرنی سلكوب اونه یاخود ارپه یه قارشدرمق معناسنه در یقال لجن الورق اذا خبطه وخلطه بدقیق او شعیر ﴿التلجین﴾ تفعیل وزننده بودخی لجن ورق معناسنه در یقال لجن الورق بمعنی لجنه ﴿اللجن﴾ فتحتینله سلكوب اونه یاخود ارپه یه قارشدرلمش یپراغه دینوركه دوه یه علف ایدرلر ﴿اللجن﴾ كتف وزننده كیرلو یاسلو نسنه یه دینور یقال شئ لجن ای وسخ ﴿التلجن﴾ تفعل وزننده برنسنه یلشمك معناسنه در یقال تلجن الشئ اذا تلزّج و برآدمك باشی یایقنوب ایوجه پاك اولمامغله كیرلوجه قالمق معناسنه در یقال تلجن رأسه اذاغسله فلم ینقه ﴿اللجان﴾ كتاب وزننده و ﴿اللجون﴾ قعود وزننده دوه حرونلق ایلمك معناسنه در یقال لجن البعیر لجانا و لجونا من الباب الاوّل اذا حرن و آغر آغر كنند وكاهل یوریمك معناسنه در یقال لجن فی المشی اذا ثقل ﴿اللجون﴾ صبور وزننده حرن دوه یه دینور مذكر و مؤنثه وصف اولور یقال ناقة وجمل لجون ای حرون ﴿اللجین﴾ زبیر وزننده كومشه دینور یقال عنده لجین ای فضّة ﴿اللجین﴾ امیر وزننده دوه نك اغزی كپوكنه دینور ﴿اللجنة﴾ تمره وزننده شول جماعته دینوركه برخصوص ضمننده مجتمع اولوب واكا رضا داده اوله لر ﴿اللجن﴾ فتحتینله برنسنه یه ایلشمك معناسنه در یقال لجن به لجنا من الباب الرابع اذا علق ﴿اللحن﴾ لامك فتحی و حای مهمله نك سكونیله مصوغ و موضوع اولان صوته دینوركه خواننده آوازه سیدر تركیده ازكی تعبیر اولنور جمعی الحان و لحون كلور یقال قرأ بالحان و لحون وهی من الاصوات المصوغة الموضوعة و لحن لغت و لسان معناسنه در یقال هذا لحن قریش ای لغتهم قال الشارح ومنه قول عمر رضی الله عنه * تعلموا الفرائض والسنة واللحن * ای اللغة و قراءتده خطا ایلمك معناسنه در كرك اعرابنده و كرك سائرنده اولسون لحن القارئ فی القراءة لحنا من الباب الثالث اذا اخطأ و مخاطبدن ماعدا كمسه فهم ایلامك وجه اوزره رمز و الغاز و ابهامله سوز سویلمك معناسنه در یقال لحن له اذا قال له قولا یفهمه عنه و یخفی علی غیره و میل ایلمك معناسنه در یقال لحن الیه اذا مال

و فهم ايلك معناسنه در يقال لحن قوله و لحنه لحنا من الباب الرابع و الثالث اذا فهمه و لحن كلامك فحوا و معنا و مفهو منه دينور تقول فهمت من لحن قوله اى فحواه ومعناه (التلحين) تفعيل و زننده نغمه و ازكى ايله اجراى مقام ايده رك اوقومق معناسنه در يقال لحن فى قراءته اذا طرّب فيها و برآدمى خطايه نسبت ايلك معناسنه دركه خطا ايتدى ديمكدن عبارتدر يقال لحنه اذا خطأه (اللحن) فتحتينله و (اللحون) قعود وزننده و (اللحانية) كراهيه و زننده بونلرده لحن كبى قراءتده خطا ايلك معناسنه در يقال لحن فى القرأة لحنا كماذكر و لحنا و لحونا و لحانية اذا اخطأ (اللاحن) و (اللحان) شدّاد وزننده و (اللحانة) شدّاده وزننده قراءتده خطا ايدن آدمه دينور و لاحن كلامك مباديسندن عواقبنى ادراك ايدر اولان زيرك و خرده بين آدمه دينور فهم معناسندندر يقال هو لاحن اى عالم بعواقب الكلام (اللحنة) همزه وزننده دائما قراءتده خطا ايدن آدمه دينور و ناسى چوق تخطئه و تلحين ايدن حرفكيره دينور يقال رجل لحنة اذا كان يلحن الناس (اللحنة) غرفه وزننده چوق تلحين و تخطئه اولنان آدمه دينور يقال رجل لحنة اذا كان يلحنه الناس (الالحان) همزه نك كسريله برآدمه برسوز تفهيم ايلك معناسنه در يقال الحنه القول اذا افهمه اياه فلحنه (اللحن) فتحتينله بركسه برماده ضمننده سرد ايلديكى دليل و برهانه كركى كبى عارف و متبصّر و دانا اولمق معناسنه در يقال لحن الرجل لحنا من الباب الرابع اذا فطن لحجته و انتبه (الملاحنة) مفاعله وزننده برآدمه برنسنه يى اكلتمق معناسنه در يقال لاحنهم اى فاطنهم (اللخن) لامك فتحى و خاى معجمه نك سكونيله سنت اولمامش چوجغك سنت دريسنك ايچ يوزنده اولان بياضه دينور كذلك حمار قسمنك ذكرنده اولان برص كبى صقرلغه دينور (اللخنة) تمره وزننده كورك كميكنك اشاغيجه سنده اولان يومريجه اتجكزه دينور (اللخن) فتحتينله برنسنه بد قوقمق معناسنه در يقال لخن السقاء لخنا من الباب الرابع اذا انتن و جوز فاسد اولمق معناسنه در يقال لخنت الجوزة اذا فسدت و فرجك و قولتق ايچلرينك بدقوقسنه دينور و چركين سوز سويلك معناسنه مستعملدر يقال لخن الرجل اذا تكلم بقبيح و يقال ماهذا اللخن بفيك الطيب اى قبح الكلام (الالخن) احمر وزننده ختان اولمامش آدمه دينور مؤنثى لخناء در حمراء وزننده يقال رجل الخن و امة لخناء اى لم يختنا (اللدن) لامك فتحى و دالك سكونيله يومشق و ملايم نسنه يه دينور مؤنثى لدنه در جمعى لدان كلور لامك كسريله و لدن كلور لامك ضميله يقال غصن لدن و قناة لدنة اى لين (اللدانة) لامك فتحيله و (اللدونة) لامك ضميله برنسنه ذاتى يومشق اولمق معناسنه در يقال لدن الشئ لدانة و لدونة من الباب الخامس اذا كان لدنا (التلدين) تفعيل وزننده يومشتمق معناسنه در يقال لدنه اذا لينه (لدن) لامك فتحى و دالك ضمى و نونك سكون اوزره بناسيله عند كلمه سى كبى ظرف زمان و ظرف مكان اولور و بونده اون برلغت دخى واردر لدن لامك فتحى و دالك سكونيله و لدن كتف وزننده و لدن لامك ضميله و لدن جير وزننده و لد لامك فتحيله كم وزننده و لد لامك ضميله و لدا لامك فتحى و تنوينله و لدن ضمتينله و لد كذلك ضمتينله و لدى لامك فتحى و الفك قصريله در و لدى كلمه سنك هل استفهاميه معناسنه ورودى دخى مسموع اولمشدر * مؤلف كرچه لدن ايله لدى كلمه سنى برعدّ ايلدى لكن شيخ رضى فرق ايدوب ديديكه لدن كلمه سى زمان و مكانك اوّل و ابتداسندن معتبر انكچون اكثرى حرف جرّ اولان من كلمه سنه مقارن اولور و لدى كلمه سنده ابتدا معناسى لازم دكلدر و عند كلمه سى من حيث التصرف اعمدر و لدن كلمه سى مابعدنى اضافتله جرّ ايدر لكن غدوة كلمه سنى نصب ايدر (اللدن) ندس وزننده شول بغدايه دينوركه صوى اولمامغله اتمكى و طبخى ايو اولميه يقال طعام لدن اى غير جيد الخبز و الطبخ (اللدنة) دجنه وزننده و لامك فتحيله لغتدر حاجت و مهمه معناسنه در يقال لى عنده لدنة اى حاجة (التلدّن) تفعل وزننده اكلنوب قالمق معناسنه در يقال تلدّن الرجل اذا تمكث و اويالنوب كيجكمك معناسنه در يقال تلدّن عليه اذا تلكأ (التلدين) تفعيل وزننده برنسنه يى اصلتمق معناسنه در يقال لدّن ثوبه اذا ندّاه (اللاذن) ذال معجمه نك فتحيله لادن تعبير اولنان رطوبتدر صرمشق نوعندن قسوس ديدكلرى نبات اوزرنده تكون ايلمكله آنى اوتليان چپيلرك تويلرينه و پوستلرينه ياپشور و آنلرى صيروب آلورلر تويلرينه ياپشنلرى افضلدر و طرنقلرينه ياپشنلرى قوم و طپراقله آلوده اولمغله كمتر اولور طبيعتى مسخن و ملين و سدّه لرى و طمرلرك اغزلرنى مفتح و بول و لبن و حيضى مدرّ و نزله و سعال و وجع اذنه نافعدر * شارح بيانه كوره لادن فارسى معرّبيدر (اللزن) لامك فتحى و زاى معجمه نك سكونيله و (اللزن) فتحتينله ناس ازدحام ايدوب صقشمق معناسنه در يقال لزن القوم و لزن لزنا و لزنا من الباب الاول و الرابع اذا تزاحموا و لزن شكس وزننده غلبه لك و صقشمه يره دينور (اللزن) كتف وزننده و (الملزون) بونلرده غلبه لك صقشمه يره دينور و منه يقال مشرب لزن و لزن و ملزون اى مزدحم عليه (التلازن) تفاعل وزننده بو دخى

ازدحام ایدوب صقشمق معناسنه‌در یقال تلازنوا اذا تزاحموا ﴿اللزنة﴾ تمره وزننده و﴿اللزنة﴾ فرحه وزننده
و﴿اللزنة﴾ لامك كسريله جوع یاخود غم ومحنت سببیله تنك وتار اولان كیجه‌یه وصف اولور علی قول پك
صوغوق كیجه‌یه وصف اولور یقال لیلة لزنة ولزنة ولزنة ای ضیقة اوباردة ولزنه تمره وزننده قیتلق وقوراق
سنه‌یه وصف اولور یقال سنة لزنة ای شدیدة ضیقة وشدت ومحنته اطلاق اولنور جمعی لزن كلور لامك ضمیله
﴿الالزن﴾ احمر وزننده پك شدتلو ومحنتلو زمانه وصف اولور یقال زمان الزن ای الشدید الكلب ﴿اللسان﴾
كتاب وزننده دله دینور مقول معناسنه فارسیده زبان دیرلر مذكردر مؤنث دخی اولور تأنیثی جارحه یاخود
آلت قول اولدیغی تصوریله‌در جمعی السنه كلور اشربه كبی والسن كلور افلس كبی ولسن كلور لامك ضمی
وسینك سكونیله‌كه ضمتیندن مخففدر وقولهم فلان ینطق بلسان الله ای بحجته وكلامه ولسان لغت معناسنه
مستعملدر یقال لكلّ قوم لسان ای لغة وكوندریلان خبره اطلاق اولنور تقول اتانی منه لسان ای رسالة ولسان
القوم جمله طرفندن متكلم اولان آدمه اطلاق اولنور یقال هو لسان قومه ای المتكلم عنهم وظهر كوفه‌ده برارضك
اسمیدر ومنقر قبیله‌سندن برشاعر وفارس آدیدر ولسان المیزان ترازو دلنه اطلاق اولنور یقال استوی لسان
المیزان ای عذبته ولسان النار آتشك شعله‌سنك اوجنه دینوركه زبانه تعبیر اولنور لسان الحمل سكیرلی یپراق
تعبیر اولنان نبات آدیدر كوكنی اغزده چینمك وجع اسنانه نافع ویپراغی قابض ومجفف وضمادی قروح
خبیثه‌یه وداء الفیل علتنه وانار فارسی‌یه یعنی یانی قاره وشیرپنچه عارضه‌لرینه ونمله وقورداشنی علتلرینه وسیلان
دمك قطعی خصوصنده وكلب دیوانه اصردیغی یره وآتش یانغنه وخنازیره یعنی سراجه علتنه وكوچك دلده
اولان اورامه وسائر علل وعوارضه مفیددر ﴿لسان الثور﴾ بو اسمله معروف نباتدر بالخاصه مفرحدر وملین
وخلط صفرایی مخرج وخفقانه نافعدر ﴿لسان العصافیر﴾ دردار آغاجنك یعنی قاره آغاج دیدكلری شجرك ثمریدر
تركیده قوش دلی دیرلر بلده اولان اوجاعه وخفقانه نافع ومثانه‌ده اولان طاشلری مفتت ومخرجدر لكن مفرداتده
لسان العصافیر دیدیكی ثمرك شجری دیش بداق دیدكلری اولمق اوزره مرسومدركه شجر دردار دن بشقه یاخود
آندن برنوعدر ﴿لسان الكلب﴾ برنباتدركه تخمی انجه وحمرته مائل اولور وكوكی آق وسجملر كبی بری برینه مشتبك
شعبه‌لری اولور یاره‌لری مدمل وطحاله نافعدر بو نبات بین الاطباء بو اسمله معروفدر وفرنك طبیبلری اكا سنا ولوزا
تعبیر ایدرلر ﴿لسان السبع﴾ ارسلان دلی دیدكلری نباتدر مطبوخی مثانه‌ده وبوكركده اولان طاشلری مفتت
ومخرجدر ﴿الالسان﴾ همزه‌نك كسریله برآدمك سوزینی آخره ابلاغ ایلمك معناسنه‌در یقال السنه قوله ای ابلغه
وبرآدم یاوریسی هلاك اولمش ناقه‌یه یاقغله سود ویرمك ایچون كندی دوه‌سنك یاوریسنی آخره عاریت ویرمك
معناسنه‌در یقال السنه فصیلا ای اعاره ایاه لیلقیه علی ناقته فتدرّ علیه فیحلبها كویا كه كندی دوه‌سنك یاوریسنك
لساننی اعاره ایتمش اولور وبرآدمه برخبری ابلاغ ایچون ایلچی كوندرمك معناسنه‌در تقول السنی فلانا والسن لی
فلانا كذا وكذا ای ابلغ لی ﴿اللسن﴾ لامك كسریله سوزه دینور كلام معناسنه ولغت معناسنه‌در یقال لكل قوم
لسن ای لغة ولسان معناسنه‌در یقال فصیح اللسن ای اللسان ﴿اللسن﴾ فتحتینله فصیح اولمق معناسنه‌در یقال
لسن الرجل لسنا من الباب الرابع اذا فصح ﴿اللسن﴾ كتف وزننده و﴿الالسن﴾ احمر وزننده فصیح اولان آدمه دینور
ولسن اوجی لسان شكلنده سیوری اولان نسنه‌یه دینور طوطی برونی مست وپاپوش كبی ﴿اللسن﴾ لامك فتحی
وسینك سكونیله برآدمی دیللمك معناسنه‌دركه ذكر بالسوء ایلمكدن عبارتدر یقال لسنه لسنا من الباب الاول اذا اخذه
بلسانه وبركیمسه‌یه مكالمه ومحاوره‌ده غالب اولمق معناسنه‌در یقال لسنه لسنا اذا غلبه فی الملاسنة ای المناطقة ومحبوبه‌نك
دیلنی اغزه آلوب اممك معناسنه‌در یقال لسن الجاریة اذا تناول لسانها ترشّفا وعقرب صوقمق معناسنه‌در یقال
لسنته العقرب اذا لدغته وپاپوجك كوكسنی مخروطی ایدوب برونی طوطی برونی كبی انجه وسیوری یاپمق
معناسنه‌دركه لسان شكلنده اولور یقال لسن النعل اذا خرط صدرها ودقق اعلاها ﴿الملسن﴾ معظم وزننده اوجی
لسان شكلنده مخروطی اولان نسنه‌یه دینور طوطی برونی مست وپاپوج كبی ومنه یقال نعل ملسنة ای جعل طرفها
كطرف اللسان ﴿الملسون﴾ كذّاب ودروغی آدمه دینور كویا كه كندوسنه هردرلو لسان ویرلمش اولور یقال رجل
ملسون ای كذّاب ﴿التلسن﴾ تفعل وزننده دوه كوشكی آخرك ناقه‌سنه یاقلمق معناسنه‌در یقال تلسن الفصیل اذا السنه
صاحبه كما ذكر وآتش شعله‌لنوب زبانه پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال تلسن الجمر اذا ارتفعت شعلته ﴿اللسان﴾ زنّار وزننده
براوت آدیدر ﴿لسنونه﴾ لامك فتحیله برموضع آدیدر ﴿الملسن﴾ منبر وزننده شول طاشه دینوركه صرتلان طوتمق
ایچون یاپدقلری قولبه‌نك قپوسی اوزره صنعتله وضع ایدرلر وقولبه‌نك نهایتنه طعمه وضع اولنمغله صرتلان كیروب

اول طعمه یی آلدقده قپان کبی اول طاش انوب قپوبی سدّ ایدر ﴿المتلسنة﴾ اسم فاعل بنیه سیله خلیه دیدکلری ناقه یه
دینور وخلیه شول ناقه درکه آخر ناقه ایله ولد واحد اوزره یاقلمش اوله بو راده حلبه نسخه لری غلطدر ﴿الملسنة﴾
معظمه وزننده لسان شکلنده مخروطی اولوب لطافتله برونی سیوریجه اولان پاپوجه دینور یقال نعل ملسنة
ای فیها طول ولطافة کهیئة اللسان وایاغی اندامل موزون خاتونه دینور یقال امرأة ملسنة القدمین ای لطیفتها ﴿اللعن﴾
لامك فتحی وعینك سکونیله طرد وابعاد ایلمك معناسنه در یقال لعنه لعنا من الباب الثالث اذا طرده وابعده * شارح دیرکه
خدای متعال طرفندن اولورسه دنیاده خیر وتوفیقدن قطع وآخرتده لطف ورحمتدن ابعاد مراد اولور وخلق
طرفندن اولورسه سبّ ونفرین موقعنده اولور انتهی * وعربلر زمان جاهلیتده ملوکه دعا ایلدکده ابیت اللعن دیرلر
ابیت کلمه سی مجهول ومخاطب ماضیدر یعنی جنابکدن لعن ونفرینی موجب حالات صادر اولمیه دیمکدر ﴿اللعین﴾
امیر وزننده و﴿الملعون﴾ مطرود معناسنه در جمعی ملاعین کلور * شارح دیرکه بو وزندن وارد اسمایه تشبهله وزن
مزبور اوزره جمعلنمشدر انتهی * ولعین نسوانه ده وصف اولور اکر موصوف ذکر اولنورسه واکر ذکر اولنمزسه
لعینه دینور هایله یقال هی لعینة وامرأة لعین وشول کیمسه یه دینورکه هرکس اکا لعن ونفرین ایدر اوله شیطان کبی
یقال رجل لعین ای یلعنه کل واحد وشیطانه اطلاق اولنور وصف غالبدر وممسوخ اولانه دینور اسرائیلیه ده اولان
ممسوخلر کبی وسبّ وشتم اولنمش آدمه دینور یقال هو لعین ای مشتوم ومزرعه لرده جانور اورکتمك ایچون آدم صورتنده
یاپدقلری اویوغه دینور فزّاعه معناسنه وخزی وهلاکه اوغرامش آدمه دینور یقال رجل لعین ای مخزی مهلك
﴿اللعان﴾ و﴿اللعانیة﴾ و﴿اللعنة﴾ لاملرك فتحیله اسملردر نفرین معناسنه درکه مطرو دیتدن عبارتدر ﴿اللعنة﴾ لامك
ضمیله شول کیمسه یه دینورکه اکا هرکس لعن ونفرین ایدر اوله یقال هو لعنة ای یلعنه الناس ﴿اللعنة﴾ همزه وزننده
شول آدمه دینورکه ناسه چوق لعن ایدر اوله یقال رجل لعنة ای الکثیر اللعن للناس ﴿الملعن﴾ معظم وزننده بودخی
شول آدمه دینورکه اکا هرکس لعن ونفرین ایدر اوله ﴿التلاعن﴾ تفاعل وزننده سوکشمك معناسنه در یقال تلاعنا
اذا تشاتما وبری برینه لاابالیانه معامله ایلمك معناسنه درکرك قولا وکرك فعلا اولسون یقال تلاعنوا اذا تماجنوا ولعن
ایدشمك معناسنه در یقال تلاعنا اذا لعن کل واحد منهما علی الاخر ﴿الالتعان﴾ افتعال وزننده بر کیمسه کندی نفسنه
بددعا ایلمکله انصاف ایلمك معناسنه درکه اکر جرم بندن صادر اولدیسه اوزریمه لعنت اولسون دیو کندی نفسنه
بددعا ایلمکدن عبارتدر یقال التعن الرجل اذا انصف فی الدعاء علی نفسه وبو باب ملاعنه ده اولورکه مثلا
زوج التعان ایلدکده زوجه دخی التعان ایدر ولهذا یقال قد التعن الزوج ولم تلتعن المرأة وملاعنه معناسنه در
یقال التعانا اذا لاعنا ﴿الملاعنة﴾ مفاعله وزننده و﴿اللعان﴾ قتال وزننده بری برینه لعن ایلمك معناسنه در ومنه
یقال لاعن فلان امرأته ملاعنة ولعانا وتلاعنا والتعنا اذا لعن بعض بعضا ویقال لاعن الحاکم بینهما اذا حکم * شارحك
بیانی اوزره اشبو لعان مباهله اوله جقدرکه بر کیمسه زوجه سی حقنده بر آخر کیمسه ایله فجور ایلدی دیو قذف
ایلسه حاکم آنلر بیننده ملاعنه ایله حکم ایدر زیرا اثباتی درت شاهده محتاجدر ﴿الملاعن﴾ میمك فتحیله دفع
طبیعی ایده جك موضعلره اطلاق اولنور مفردی ملعنه درکه لعن ونفرینه باعث اولان ماده یه دینور قارعهٔ
طریق وظلّ شجر وجانب نهر کبی محللره تغوّط ایلمك ناسك سبّ ولعنتنه مؤدّی اولور ﴿التعلین﴾ تعذیب معناسنه در
یقال لعنه ای عذّبه ﴿اللعین﴾ امیر وزننده منقر قبیله سندن ابو الاکیدر مبارك بن زمعه نام شاعردر ﴿اللغن﴾ لامك
فتحی وغین معجمه نك سکونیله جوانلق حالتنك حدّت وهواسنه دینورکه دلو قانلولق تعبیر اولنور یقال فعله
بلغن الشباب ای بشرّته ﴿اللغن﴾ لامك ضمیله قولاغك ایچ یوزنده اولان کمرتلکه دینور وچکه ایله بیون بیننده
اولان یومریجه اته دینور ﴿اللغنون﴾ لامك ضمیله بودخی چکه ایله بیون بیننده یومریجه اته دینور وککزه دینور
خیشوم معناسنه ﴿اللغن﴾ لامك فتحیله برآدمك تکلم ایلدیکی اصل لغتدن بشقه لغت ولسانه دینور یقال جئت
بلغن غیرك اذا انکرت ماتکلم به من اللغة ﴿لغنّ﴾ لعلّ وزننده وآنده لغتدرکه کلمهٔ ترجیدر یقال لغنك بمعنی لعلك
﴿الالغینان﴾ اطمینان وزننده اوتلر اوزایوب بری برینه صارمشمق معناسنه در یقال الغانّ النبت اذا التفّ وطال
﴿اللغثون﴾ ثای مثلثه ایله زنبور وزننده ککزه دینور خیشوم معناسنه در جمعی لغاثین در علی قول بو لغنون
مصحفیدر ﴿اللقن﴾ لامك فتحی وقافك سکونیله و﴿اللقنة﴾ تمره وزننده و﴿اللقانة﴾ و﴿اللقانیة﴾ سحابه وکراهیه
وزنلرنده سرعت فهم معناسنه درکه برنسنه یی فی الحال فهم وادراك ایلمکدن عبارتدر کرك شفاها اولان کلامدن
وکرك مکتوبدن اولسون یقال لقنه لقنا ولقنة ولقانة ولقانیة من الباب الرابع اذا فهمه سریعا ولقانة ولقانیه
اسم اولورلر یقال به لقانة ولقانیة ای سرعة الفهم ﴿اللقن﴾ کتف وزننده سریع الفهم آدمه دینور ﴿الالقان﴾

همزه‌نك كسريله كلامى عجله ايله تيز حفظ و ازبر ايلمك معناسنه‌در يقال القن الكلام اذا حفظه بالعجلة (التلقين) برسوزى برآدمه سويليوب اكلاتمق معناسنه‌در يقال لقنه الكلام اذاقال له و فهمه يعنى اول كسه‌يه كلامى شو وجهله القا ايلديكه اول كسه انى فهم ايدوب و لسانه اجرا ايلدى بو معنادن اصطلاحجزده اغزنه دل ويرمك تعبير اولنور (اللقن) لامك كسريله كنف وركن معناسنه‌در يقال هذا القنه اى كنفه وركنه (ملقن) مقعد وزننده برموضعدر (لقان) غراب وزننده بر بلده‌اديدر (اللواقن) لامك فتحيله قرنك اشاغى طرفنه دينور اسفل البطن معناسنه (لقنه) لقمه وزننده اندلسده ايكى حصن آديدر برينه لقنة الكبرى و برينه لقنة الصغرى ديرلر (اللكن) فتحتينله و (اللكنة) غرفه وزننده و (اللكونة) و (اللكنونة) لامك ضميله برآدمك لساننده عجمه اولمغله عربيتى فصاحت و طلاقتله تمام ادا ايلمكدن عاجز اولمق معناسنه‌در لسانمزده بوندن پلتك اولمق و پلتككلك ايله تعبير اولنوركه لساننده عجمه‌دن آغرلق اولمغله حروفى اداده زحمتكش اولور يقال لكن الرجل لكنا و لكنة و لكونة و لكنونة من الباب الرابع اذا كان لايقيم العربية لعجمة لسانه (الالكن) احمر وزننده پلتك آدمه دينور (لكان) غراب وزننده برموضع اديدر (لكن) جبل وزننده ظرف معلوم اسميدركه تركيده كاف عجمى ايله لكن تعبير اولنان قابدر ابدست لكنى كبى (لكنّ) نون مشدده ايله حروف مشبهه بالفعل اقسامندندر اسمنى نصب و خبرنى رفع ايدر و استدراك معناسنى متضمندر يعنى مابعدنه برحكم اثبات ايدركه ماقبلنه مخالف اولور فلهذا كنديدن مقدم بركلام لازمدركه مابعدنه مناقض ياخود مضادّ اوله و بعضلر ديديكه بعضا استدراك ايچون و بعضا توكيد ايچون اولور و بعضلر انّ كلمه‌سى كبى دائما توكيد ايچون اولوب و توكيده معناى استدراك قرين و مصاحب اولور و عند البصريين بسيطه‌در و امام فرّاء عندنده لكن انّ كلمه‌لرندن مركبدركه لكن مخففه و انّ مشدّده‌در * شارح ديركه عندالغير اصلى لاكانّ ايدى تخفيف ايچون همزه‌نك حركه‌سى كافه بعد النقل همزه اجتماع ساكنين ايچون حذف اولنمشدر وكاه اولوركه اسمى حذف اولنور كقوله * فلو كنت ضبيا عرفت قرابتى * ولكن زنجىّ عظيم المشافر * ولكن كلمه‌سى كه نونك تخفيف و سكونيله‌در ثقيله‌دن مخففدر و بو حرف ابتدادر اصلا برنسنه‌ده عمل ايلمز اما اخفش ايله يونس عندلرنده عامل اولور و اكر كنديدن صكره جمله كلورسه حرف ابتدا اولوب مجرد استدراك معناسنى افاده ايدر بو صورتده عاطفه اولمز نحو قوله تعالى ﴿ولكن كانوا هم الظالمين﴾ و اكر كنديدن صكره مفرد ذكر اولنورسه عاطفه اولور و بو ايكى شرطله مشروطدر برى كنديدن مقدم نفى ياخود نهى ذكر اولنمقدر نحو ما رأيت زيدا لكن عمرو او بريسى واوه مقارن اولمامقدر و بعض نحويون ديديلركه مفرد ايله اولدقده البته واوه مقارنتى لازمدر (لن) لامك فتحى و نونك سكونيله حرف ناصبدر نفى استقباله دلالت ايدر و بونك اصلى لا اولوب الفى نونه ابدال اولنمش دكلدر اما فرّاء عندنده اويله‌در كذلك اصلى لاان اولوب تخفيف ايچون همزه و اجتماع ساكنين ايچون الف حذف اولنمش دكلدر فامّا خليل و كسائى عندلرنده اويله‌در و لن كلمه‌سى نفيك توكيدنه و تأبيدنه دال دكلدر لكن زمخشرى بونلره مخالفت ايلدى و ايكى دعواسى دخى بلا دليلدر زيرا اكر تابيده دلالت ايلمش اولسه اشبو ﴿فلن اكلم اليوم انسيا﴾ كريمه‌سنده منفيسى اولان تكليم يوم ايله مقيد اولمز ايدى و اشبو ﴿ولن يتمنوه ابدا﴾ كريمه‌سنده ابد لفظى تكرار اولمق اقتضا ايدر ايدى اصل اولان ايسه عدم تكراردر و لن كلمه‌سى دعا ايچون كلور كقوله ﴿لن تزالوا كذلكم ثم لا * زلت لكم خلودا الجبال﴾ قيل و منه قوله تعالى ﴿قال ربّ بما انعمت علىّ فلن اكون ظهيرا للمجرمين﴾ وكاه اولوركه لن كلمه‌سنه قسم القا اولنور يعنى قسمه جواب موقعنده ايراد اولنور كقول ابى طالب * والله لن يصلوا اليك بجمعهم * حتى اوسد فى التراب دفينا * و بعضا داخل اولديغى فعلى جزم ايدر كقول الشاعر * فلن يحل للعينين بعدك منظر * بونلرك تفصيللرى مغنى اللبيبده مشروحدر (اللون) كون وزننده برنسنه‌يى آخردن فصل و تمييز ايدن شيئه و حالته دينور يقال له لون كذا و هو ما فصل بين الشئ و بين غيره پس بو معناى آتيدن اعم اولور و نوع و صنف و چشيد معناسنه اولور و منه يقال اتى بالوان من الاحاديث اى انواع و جسده مختص اولان هيئت و صفته دينوركه فارسيده بوندن رنك و تركيده تو يروردلو ايله تعبير اولنور سواد كبى يقال لونه سواد او حمرة اى هيئته و وصفه و دقل ديدكلر برجنس خرما اغاجنه دينور على قول جماعتنه دينور بونده مفردى لونه‌در لامك ضميله ولينه‌در لامك كسريله كه اصلى لونه ايدى و لينه كلمه‌سى لين اوزره جمعلنور ولين ليان اوزره جمعلنور ذئب و ذئاب كبى (المتلوّن) تلوّندن اسم فاعلدر رنكدن رنكه كيرن شيئه دينور بوقلمون كبى و خلق و طور واحد اوزره ثابت اولميان ادمه اطلاق اولنور يقال رجل متلون اى لا يثبت على خلق (اللان) همزهٔ مفتوحه ايله ارمينيه طرفنده بر مملكت و برطائفه اسميدر حالا طاغستان تعبير اولنان مملكت اوله جقدر دار الملكى قويموق نام قصبه‌در بونده الفى عينه تبديل ايله علان ديمك لحن عامه‌در و ابو عبدالله اللانى معلّم الامراءدر بغويدن روايت ايلدى (الالونان)

اسوداد وزننده رنكلنمك معناسنه در يقال الونّ الشیٔ بمعنی تلون (لوين) زبير وزننده و (لون) كون وزننده محمد بن سليمان نام حافظك لقبلريدر (اللهنة) لامك ضميله سفردن كلان آدمك احباب واقربايه اهدا ايلديكی ارمغانه دينور يقال اتی فلان بلهنة وهی مايهديه المسافر وقهوه آلتی تعبير اولنان مختصرجه طعامه دينور يقال اطعمنا اللهنة ای اللمجة (التلهين) تفعيل وزننده و (الالهان) همزه‌نك كسريله مسافر سفردن كلدكده ارمغان ويرمك معناسنه‌در يقال لهنهم ولهن لهم تلهينا والهنهم الهانا ای اهدی لهم شيئا عند قدومه من سفره وتلهين برآدمه ماحضری قهوه‌التی يدرمك معناسنه‌در يقال لهنهم ولهن لهم اذا اطعمهم اللهنة (لهنك) لامك فتحی وهانك كسری ونونك تشديديله بركلمه‌دركه تأكيد ايچون استعمال اولنور بونك اصلی لانك ايدی همزه هايه ابدال اولندی نته‌كه اياك كلمه‌سنده هياك ديرلر واداة تأكيد اولان لام وان كلمه‌سنك بينی جمع اولمسی انّ كلمه‌سنك همزه‌سی هايه ابدال اولنمغله انّ لفظی زائل وكلمهٔ اخری مثابه‌سنده اولديغنه مبنيدر (الهان) عطشان وزننده يمنده برايالت اديدر ونواحیٔ مدينه‌ده بنی قريظه يوردنده برموضع ايدر (اللين) لامك كسريله و (الليان) لامك فتحيله برنسنه يومشق اولمق معناسنه‌در يقال لان الشیٔ يلين لينا وليانا ضدّ خشن (التلين) تفعل وزننده يومشمق معناسنه‌در يقال تلين الشیٔ ضدّ تخشّن ويلتا قلنمق معناسنه مستعملدر يقال تلين له اذا تملّق له (اللين) سيد وزننده و (اللين) يانك تخفيفيله وصفدر ميت وميت كبی يومشق نسنه‌يه دينور علی قول مخفف مدح مقامنه مخصوص‌صدر جمعی لينون والينـاء كلور افعلاء وزننده وعربلر فلان ملايم مشرب وسـهل العطف وتعصب وتمرد شائبه‌سـندن آزاده ديه‌جك يرده فلان لين الجانب ديرلر وهين لين ديرلر تشديد وتخفيفله سهل وآسان وملايم ديه‌جك يرده بونك جمعی الينـاء كلور (التليين) تفعيل وزننده و (الالانة) اقامة وزننده يومشتمق معناسـنه‌در يقال لينه والانه اذاصيره لينا (الليان) سحاب وزننده حضور وراحتله اولان بول ديرلكه دينور يقال هو فی ليان من العيش ای رخاء (الاسـتلانة) برنسنه‌يی ملايم كورمك ياخود ملايم بولمق معناسنه‌در يقال استلان الشیٔ اذا رأه لينا اووجده لينا (الملينة) مرحله وزننده يومشقلغه دينور اصل ملينه ملايملغه باعث اولان خصلت معناسنه‌در يقال انّه لذو ملينة ای لين الجانب (الملاينة) مفاعله وزننده و (الليان) قتال وزننده بركمسـه‌يه ملايمتله معامله ايلمك معناسـنه‌در يقال لاينه ملاينة وليانا اذا لان له (اللينة) لامك فتحيله قولتق يصديغی طرزنده بركونه يصدغه دينوركه يك يومشق اولور قوش تويندن اولان يوز يصديغی كبی (لينه) لامك كسريله مكهٔ مكرمه‌يولنده برصو اسميدركه حضرت سليمان علی نبينا وعليه السـلام حفر ايلمشـدر (ابولينه) لامك كسريله نضر بن مطرق كنيه‌سيدركه كوفیّ وضعيف الحديثدر (اللين) لامكسوره ايله مرو قضاسنده برقريه‌در محمد بن نصر المحدّث اورادندر وموصل ايله نصيبين بيننده برقريه‌در وبلاد غربده برموضعدر (مليانه) ميم مكسوره ايله مغربده بر بلده‌در (باب ليون) صبور وزننده مصرده برقريه ياخود برمحله آديدر

فصل الميم

(المانة) ميمك فتحی وهمزه‌نك سكونيله بدنده كوبكك يوره سيله بيله‌جه‌كوبكه دينور يقال اصاب مأنته وهی السرّة وماحولها وبوكوره‌دينور ياخود كوبك ايله قاسيق بيننده اولان يوفقه درينك ايچ يوزينه ياپشق ياغه دينور جمعی مأنات ومؤون كلور ميمك وهمزه‌نك ضميله * شارح بومعنالرده حرف ترديد ايله اولان نسخه‌لری ردّ ايلمشدر (المأن) شأن وزننده برآدمك مأنه ديديكی عضو مذكورنه اورمق معناسنه‌در يقال مأنه مأنا من الباب الثالث اذا اصاب مأنته وبرنسنه‌دن صقنمق معناسنه‌در يقال مأنه اذا اتقاه وحذره وبرآدمك زاد وزواده‌سنی درعهده ايدوب متحمل اولمق معناسنه‌در يقال مأن القوم اذا احتمل مؤنتهم وكاه اولوركه بومهموز اولميه‌رق استعمال اولنور يقال مانهم يمونهم كماسيأتی ومبالات ايلمك معناسنه‌در تقول ماماأنت مأنه ای لم اكترث له اولم اشعر به اوماتهيأت له ولااخذت عدّته واهبته يعنی آنك طرفنی اصلا قايرمدم ياخود هيچ اماله‌ٔ شعور ايلمدم ياخود آنك ايچون حاضرلنوب اسباب وادواته تشبث ايلمدم وبومجازدر فی الاصل حال وشـاننی التزام وامور لازمه‌سنی درعهده ايلمك معناسـنه‌در ومأن برنسنه‌يی رنج وامك چكوب طلب ايلمك معناسنه‌در تقول ماماأنته ای ماطلبته ولااطلت التعب فيه ومأن چفتچيلرك صبان اوقی ديدكلری اغاجه دينوركه اوجنه صبان دموری يچوروب ترلايی نطس ايدرلر ومأن حال وشأن معناسنه مستعملدر ومنه يقال امأن مأنك واشأن شأنك ای افعل ماتحسنه (المؤنة) معونه وزننده برآدمك سدّ رمق ايده‌جك قوت وزادنه دينور يقال مؤنته قليلة ای قوته (المئنة) ميمك فتحی وهمزه‌نك كسری ونونك تشديديله كه حديثده يعنی اشبو عن ابن مسعود رضی الله عنهما ❊ان طول الصلوة وقصر الخطبة مئنة من فقه الرجل❊ حديثنده وارد اولمشـدر علامت معناسـنه‌در علی قول انّ كلمه سـندن كه تحقيق ايچوندر اخذ وتصرّف

(اولنمشدر)

اولنمشدر وزنی مفعله‌در نته که معساة کلمه‌سی عسی ماده‌سندن مأخوذ ومتصرّفدر پس هو مئنة لكذا تركيبی مخلقة
ومجدرة ان يقال فيه انه كذا تأويلنده اولور اصمعی ديديكه بونده حق اولان مئينه اولمقدر فعيله وزننده‌که اين
ماده‌سندن اولور تمام محلی وموقعی ديمك اولور وابو زيد ديديكه بومئنه‌در تای فوقيه ايله‌که اتّ يأتّ ماده‌سندن
مفعله‌در غلبه بالحجة معناسنه‌در وبعضلر ديديكه فعله وزننده‌در كه فای مفتوحه ولام مشدّده ايله‌در مأنه
يمأنه ماده‌سندن مأخوذدركه بر آدمك مؤنتنه تحمّل وقيام ايلمك معناسنه‌در * مترجم ديركه اكثر اهل تحقيق
عندنده انّ كلمه‌سندن مأخوذ اسم مكاندر فی الحقيقه اول ايشك اهلی ومحلی ديمكدر قال فی الاساس فلان مئنة
للخير ومعساة من ان وعسی ای هو موضع لان يقال فيه انّه لخير بالتشديد وعسی ان يفعل خيرا وعربلر جوامددن
واصواتدن اخذ وتصرف ايلدكاری كبی حروفدن دخی ايدرلر (المماءنة) مفاعله وزننده برنسنه ضمننده كركی كبی
فكر وملاحظه ايلمك معناسنه‌در يقال ماءن فی الامر مماءنة اذا روّاه (التماءن) تفاعل وزننده برنسنه چوقدنكی
اولمق معناسنه‌در يقال تماءن الشیء اذا قدم (التمئنة) تكرمه وزننده حاضرلمق معناسنه‌در يقال مأن الشیء
تمئنة اذا هيأها وفكر واندیشه وملاحظه ايلمك معناسنه‌در يقال مأن فی الامر اذا فكر ونظر (الممأنة) مرحله
وزننده مخلقه معناسنه‌دركه محلّ لياقت ديمكدر يقال هو ممأنة لكذا ای مخلقة (المتن) ميمك فتحی وتای فوقيه‌نك
سكونيله جماع ايلمك معناسنه‌در يقال متن المرأة متنا من الباب الاوّل اذا نكحها ويمين ايلمك معناسنه‌در يقال
متن الرجل اذا حلف واورمق علی قول بك اورمق معناسنه‌در يقال متنه اذا ضربه اوشديدا وبرسمته كتمك
معناسنه‌در يقال متن فلان اذا ذهب فی الارض وبرنسنه‌يی سوندروب اوزاتمق معناسنه‌در يقال متن الشیء اذا مدّه
ومتن طپراغی پك وبوكسكجه ارضه دينوركه صرت تعبير اولنور متنه دخی دينور يقال نزلوا فی متن من الارض
ومتنة وهی ما صلبت منها وارتفعت متن كتاب ومتن نهار مقوله‌سی بوندن مأخوذدر ومتن السهم اوقك يلكندن
وسطنه وارنجه قدر يرندن عبارتدر ومتن صلب وقویّ وطيانقان آدمه دينور يقال رجل متن ای صلب ومتنا
الظهر تثنيه بنيه‌سيله ايكی طرفلو ارقه كميكلرينی قاپليان عضولردركه ارقه‌نك ايكی پچه‌سندن عبارتدر صرت
تعبير اولنور اموز باشلرندن قالچه باشلرينه وارنجه صاغلو صوللو صرتلردن عبارتدر بو معناده مذكر ومؤنث اولور
ومتن كذلك مصدر اولور قوچ قسمنی انه‌مك معناسنه يقال متن الكبش متنا من الباب الاوّل اذا شق صفنه واستخرج
بيضه بعروقها وبرآدمك صرتنه اورمق معناسنه‌در يقال متن فلانا اذا ضرب متنه وبرآدمی بركون تمام كزدروب
يورتمك معناسنه‌در يقال متن به اذا سار به يومه اجمع (المتانة) سلامه وزننده برنسنه صلب ومحكم اولمق معناسنه‌در
يقال متن الشیء متانة من الباب الخامس اذا صلب قال فی النهاية ومنه فی اسماء الله تعالی المتين هو القویّ الشديد
الذی لا يلحقه فی افعاله مشقة ولا كلفة ولا تعب (الامتان) همزه‌نك كسريله بودخی بركمسه‌نك صرتنه اورمق
معناسنه‌در يقال امتن فلانا اذا ضرب متنه (المتون) قعود وزننده اقامت ايلمك معناسنه‌در يقال متن بالمكان متونا
من الباب الاوّل اذا اقام (التمتين) تفعيل وزننده اسمدر چادر ايپنه دينور جمعی تماتين كلور فی الاصل تمتان كبی
مصدر اولوب كثرت استعمالله اسم منزلنده اولمشدر واصلی اوزره مصدر استعمال اولنور چادر قورمق معناسنه
يقال متن الخيمة اذا ضربها بخيوطها ومسابقه ايلديكی آدمه سن شو مقدار ايلرو جه‌دن قوشمغه آهنك ايله بن سكا
بورادن قوشوب يتشورم ديمك معناسنه‌در يقال متن لمن سابقه اذا قال له تقدّمنی الی موضع كذا ثم الحقك وقاره
چادرك شقه‌لری ارالقلرينك ارقه‌سنه قيلدن اورلمش صرتلر تعبيه ايلمك معناسنه‌دركه آغر شق ايلمك
تعبير اولنور تا كه دركارك اوجلری اورالری خرق ايلميه يقال متن البيت اذا جعل مابين طرائقه متنا من شعر
لئلا يخرقه اطراف الاعمدة وياية كريش صارمق معناسنه‌در يقال متن القوس اذا شدّه بالعقب وطولومی
ربّ ايله محكم قلمق معناسنه‌در يقال متن السقا اذا شده بالربّ (التمتان) تمثال وزننده بودخی چادر ايپنه دينور
(المماتنة) مفاعله وزننده بورجی اداده تأخير ايلمك معناسنه‌دركه اول بابده تصلب ايدر يقال ماتنه حقه
اذا ماطله وايراغه سكرتمك بابنده يارشمق معناسنه‌دركه اول خصوصده متانت مباحثه‌سی ايدر يقال ماتنه اذا
باعده فی الغاية (المثانة) ثای مثلثه ايله سحابه وزننده ايچرووده بول طورديغی يره دينوركه فارسيده آبدان
وتركيده قاوق تعبير اولنور ونسوانك داخل فرجنده ولدكله جك يوله دينور يقال اشتكی مثانته وهی موضع البول
وموضع الولد بوراده نسخهٔ صحيحه بورسمه‌در وموضع ولدن مراد رحم دكلدر بلكه طريق رحمدركه فرج
داخلدن عبارتدر زيرا بعض اصول سائره‌نك بيانلرينه كوره مثانه ثنه‌دن مأخوذدركه قاسيق ايله كوبك
ميانه دينور ومثانه موضع مذكورده‌در اصلی مثنه ايدی تخفيفا نون الفه قلب اولندی وداخل فرجده ايكی

ثقبه‌وار در اعلاسی مثانه‌یه منتهی اولورکه آندن بول منصبّ اولور و اسفلی رحمه مفضی اولورکه آندن دم خروج
ایدر و مثانه‌یه بول کاپیتاندن کلور و قالدیکه مثانه‌نك اصلی مثنه اولوب نونی الفه قلب اولنمسی مطّرده‌در نته‌که
امنّ کلمه‌سنك نون ثانیه‌سی الفه قلبله منا دینور لکن قاموس وصحاح وسائر کتب معتبره‌ده میم بابنده ثبت اولنمغله
ظاهرا لفظی اعتبارینه مبنیدر * شارح دیرکه رجالك مثانه‌سی معاء مستقیم فوقنده اولوب ونسوانك رحملری
فوقنده اولور ورحم معاء مستقیم فوقنده اولور (المثن) میمك فتحیله برآدمك مثانه‌سنه اورمق یا طوقنمق
معناسنه‌در یقال مثنه مثنا من الباب الثانی والاوّل اذا اصاب مثانته وبر آدمی برماده ایله رنج وزحمته براقق
معناسنه‌در یقال مثنه بالامر اذا غته به (المثن) فتحتینله برکسه سدکنی طوتمز اولمق معناسنه‌در یقال مثن
الرجل مثنا من الباب الرابع اذا کان لا یستمسك بوله وخاتونك لحم زائدی اوزون اولمق معناسنه‌در یقال مثنت
المرأة اذا بظرت (الامثن) احمر وزننده سدکنی طوتمز اولان آدمه دینور مثناء مؤنثیدر حمراء وزننده یقال رجل
امثن وامرأة مثناء ای لایستمسك بوله (المثن) کتف وزننده و (الممثون) مثانه علتنه مبتلا آدمه دینور یقال رجل
مثن وممثون ای یشتکی مثانته (المجون) جیمله قعود وزننده برنسنه پك وصلب وغلیظ اولمق معناسنه‌در یقال
مجن الشیٔ مجونا من الباب الاوّل اذا صلب وغلظ ذکری آتی ماجن بوندن مأخوذدر ومجون ومجانه امانه
وزننده ومجن میمك ضمیله برکسه قلت حیادن ناشی قولو فعلنده بی باك ولا ابالی اولمق معناسنه‌در کویاکه پك یوزلو
اولمغله اصلا اوتانوب قایرمز اولور یقال مجن الرجل مجونا ومجانة ومجنا اذا کان لا یبالی قولا وفعلا (الماجن) قول
وفعلنده بی باك ولا ابالی اولان کمسه‌یه دینور یقال رجل ماجن ای لایبالی قولا وفعلا مفتیٔ ماجن بومعنادندر
(الممجن) معظم وزننده اوزون اوزادی چکلمش ایراق یوله دینور یقال طریق ممجن ای ممدود (المجان) شدّاد وزننده
بدلسز وعوضسز اولان نسنه‌یه دینورکه مفت وباد هوا تعبیر اولنور یقال اخذه مجانا ای بلا بدل وکثیر وکافی
وواسع نسنه‌یه دینور یقال ماء مجّان ای کثیر کاف واسع (المماجن) ملازم وزننده شول ناقه‌یه دینورکه اکاچوق بوغورلر
آشوب لکن دول طوتمز اوله (المجنّ) میمك کسریله قلقانه دینور جنه‌دن مأخوذ اولمغله جنن ماده‌سنده ذکر
اولندی (مجانّه) میمك فتحی ونونك تشدیدیله افریقیه‌ده بربلده آدیدر (ماجشون) جیمك ضمی وکسریله وشین
معجمه ایله بر محدّث علمیدرکه ابو سلمه یوسف بن یعقوب‌در وبو ماه کون فارسی معرّبیدرکه آی چهره‌لو وآی رنکلو
دیمکدر (الماجشونیة) مدینه‌ده برموضعدر (المنجنون) میمك فتحیله و (المنجنین) صو دولابنه دینور باغچه‌لرده‌کی
دولاب کبی علی قول بیوك بکره‌یه وچرخه دینورکه آنکله صو چکیلور یقال دارت المنجنون والمنجنین ای الدولاب
او المحالة یسنی علیها ودهر وزمانه اطلاق اولنور جمعی مناجین کلور زمخشری مقدّمة الادبده بونی خرمن
عربه‌سیله وبعضلر قاکلی دیدکلری عربه ایله بیان ایلدیلر وبو ماده دخی منجنیق ماده‌سی کبی اختلافات اوزره
دائردر واشبو منجنون ومنجنین کلمه‌لرینك وزنلری وتعریب واصالتلری وسائر حاللری چارپردی مرحومك شافیه
شرحنده مفصلا مشروحدر فلیراجع (المحن) صحن وزننده اورمق معناسنه‌در یقال محنه محنا من الباب
الثالث اذا ضربه وصنه‌مق معناسنه‌در یقال محنه اذا اختبره ولباسی اسکیدنجه قدر کیمك معناسنه مستعملدر
یقال محن الثوب اذا لبسه حتی خلقه وبر آدمه برنسنه و یرمك معناسنه‌در یقال محنه شیئا اذا اعطاه وجماع ایلمك
معناسنه‌در یقال محن جاریته اذا نکحها وقویینك دیبندن چامور وطپراق چیقارمق معناسنه‌در یقال محن البئر
اذا اخرج ترابها وطینها ودری‌یی یومشتمق معناسنه‌در علی قول صویمق معناسنه‌در یقال محن الادیم اذا لینه
اوقشره ومحن یومشق وملایم نسنه‌یه دینور یقال شیٔ محن ای لین وبرکون بتمامه یوله کتمك یاخود صباحدن
اخشامه‌دك برایش اوزره اولمق معناسنه‌در یقال کان فی محن وهوان یأدب یومه اجمع فی المشی او غیره (الامتحان)
افتعال وزننده صنه‌مق آزمودن معناسنه‌در یقال امتحن فلانا اذا اختبره وبرنسنه‌نك حقیقتنه اطلاع
ایچون دقت وامعان ایله تأمّل ایلمك معناسنه‌در یقال امتحن القول اذا نظر فیه ودبرّ وقوله تعالی ❊ اولئك الذین
امتحن الله قلوبهم للتقوی ❊ الآیه ای شرحها ووسّعها * شارح دیرکه زمخشری اساسده دیدیکه محن الادیم دیرلر
مدّه حتی وسّعه معناسنه یعنی میشینی چکوب سوندرمکله اجزاسنی توسیع ایلدی معناسنه‌که بو دخی مجازدر
وآیت مرقومه بوندن مأخوذدر (المحنة) میمك کسریله اسمدر صنه‌مغه دینور آزمایش معناسنه پس بلاء کبی غم
ورنج ومصیبتده مجاز اولور (التمحین) تفعیل وزننده دری‌یی یومشتمق یاخود صویمق معناسنه‌در یقال محّن
الادیم اذا لینه اوقشره (المحونة) معونه وزننده برنسنه‌نك نقصان بوله‌رق محو وزائل اولمسنه دینور محق وبخس
معناسنه‌در * شارح دیرکه بو تحوّن ماده‌سندن اولمق اغلبدر (المخن) میمك فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله جماع

(ایلمك)

ایلمك معناسنه‌در یقال مخن المرأة مخنا من الباب الاول اذا جامعها و قیودن صو چكمك معناسنه‌در یقال
مخن البئر اذا نزع الماء من البئر و اغلق معناسنه‌در یقال مخن الرجل اذا بكی و بر نسنه‌نك قبوغنی صویمق
معناسنه‌در یقال مخن العود اذا قشره و مخن طبیعتنده زهو و خفت اولان قصه‌جه آدمه دینور مؤنثی مخنه‌در یقال
رجل مخن اذا كان الی القصر و فیه زهو و خفة و اوزون آدمه دیمكله ضد اولور یقال رجل مخن ای طویل ﴿المخن﴾
هجف وزننده بودخی اوزون آدمه دینور ﴿الممخن﴾ معظم وزننده شول یوله دینورکه چوق چكنمكله دوزلوب
سهولت بولمش اوله یقال طریق ممخن اذا وطئ حتی سهل ﴿ماخوان﴾ خانك ضمیله مرو قضاسنده برقریه آدیدر
وقهادن محمد بن عبدالرزاق الماخوانی اكا منسوبدر ﴿المدون﴾ قعود وزننده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال مدن
بالمكان مدونا من الباب الاول اذا اقام و بومهجور اولان افعالدندر كه بومعناده صیغه و تصریفی متروكدر
دع و ذر كبی مدینه بوندن مأخوذدر و شهره كلمك معناسنه‌در یقال مدن الرجل اذا اتی المدینة ﴿المدینة﴾ میمك
فتحی و دالك كسریله شهره دینور جمعی مدائن كلور و مدن كلور میمك ضمی و دالك سكونیله و مدن كلور ضمتینله
مترجم دیركه مؤلفك یبنی فی اصطمة ارض قولی قید اتفاقیدر یاخود اكثره محمولدر و زمخشری بلده‌یی كوچك
شهره و مدینه‌یی بیوك شهره تخصیص ایلمشدر و مصباحده مسطور اولدیغی اوزره میمك اصالتنه كوره‌كه بروجه
مذكور اقامت معناسندن وزنی فعیله‌در جمعی اولان مدائن لفظنده‌كه وزنی فعائلدر همزه رسم اولنور و اطاعت
و ملك معناسندن مأخوذدر دینلره كوره وزنی مفعله اولمغله مدائن مفاعل اولور همزه رسم اولنمز زیرا یای تحتیه
حركه جهتنده اصل اولمغله البته یایه رد اولنور معائش كلمه‌سی دخی بو قیاس اوزره‌در و مدینه جاریه قسمنه اطلاق
اولنور * شارح دیركه مؤلف بونی دین ماده‌سنده ذكر ایلدی و مدینه اون التی شهر و بلده اسمیدر اشهری مدینة
الرسول علیه الصلوة و السلام‌در اكا نسبتده مدنی دینور حنفی كبی و مدینهٔ منصور و مدینهٔ اصفهان كبی سائر مدینه‌لره
نسبتده مدینی دینوركه بدوی مقابلیدر علی قول مطلقا شهرلره منسوب اولان اگر انسان اولورسه مدنی و قوش
و سائر حیوان اولورسه مدینی دیرلر و عربلر هو ابن مدینتها دیرلر ابن بجدتها معناسنه‌كه اول قصه‌نك بو آدم كركی كبی
دانا و خبیریدر دیمكدر تقول انا ابن مدینتها ای ابن بجدتها ﴿التمدین﴾ تفعیل وزننده شهر بنیاد ایلمك معناسنه‌در
یقال مدن المدائن اذا مصرها ﴿مدین﴾ جعفر وزننده شعیب علیه السلام حضرتلرینك ساكن اولدقلری قصبه‌دركه
بحر قلزم جوارنده‌در * شارح دیركه مدین بن ابراهیم علیه السلام اسمیله مسمادر ﴿المدائن﴾ میمك فتحیله مدینهٔ كسرای
عجمدركه بغداد قربنده‌در نوشروان بناسیدر بیوك اولدیغندن جمع صیغه‌سیله تسمیه اولنمشدر حالا خرابه‌در
ایوان كسری آنده ایدی ﴿المدان﴾ سحاب وزننده برصنم اسمیدر ﴿المدین﴾ امیر وزننده ارسلانه دینور
﴿المیدان﴾ مید ماده‌سنده ذكر اولندی ﴿التمدین﴾ تدحرج وزننده متنعم اولمق معناسنه‌در یقال تمدین الرجل
اذا تنعم ﴿المرانة﴾ امانه وزننده و ﴿المرونة﴾ و ﴿المرون﴾ میملرك ضمیله برنسنه پكلكده یومشق اولمق معناسنه‌دركه
پك نسنه یومشغرق اولمق تعبیر اولنور قارغینك و وندك التوننك و برون اوجنك و ملایم درینك و یوزك یومشقلغی
كبی یقال مرن الشیء مرانة و مرونة و مرونا من الباب الاول اذا لان فی صلابة و یوزپك اولمق معناسنه مستعملدركه
او تانمز و عارلنمز اولمقدن كنایه‌در یقال مرن وجهه علی هذا الامر اذا صلب و مرون و مرانه برنسنه‌یه ادمان
ایلمك معناسنه‌در یقال مرن علی الشیء مرونا و مرانة اذا تعوده ﴿التمرین﴾ تفعیل وزننده پك نسنه‌یی یومشتق
معناسنه‌در یقال مرنه اذا لینه و یره اورمق معناسنه‌در یقال مرن به الارض اذا ضرب بها و برآدمی برنسنه‌یه
ادمان ایتدرمك معناسنه‌در یقال مرن فلانا علیه اذا دربه ﴿المارن﴾ یومشغرق اولان پك مزراغه دینور یقال
رمح مارن ای صلب لین و برونه علی قول برونك اوجنه یاخود یومشغنه دینوركه قصبه‌دن فضله اولان یریدر یقال
قطع مارنه ای انفه او طرفه او مالان منه و یومشق مزراغه‌ده دینور بواولكیدن بشقه‌در ﴿الممرن﴾ معظم وزننده
پك یوزلو آدمه دینوركه او تانمز و عارلنمزدن كنایه‌در فاسیده شوخ دینور یقال انه لممرن الوجه ای صلبه ﴿المرن﴾ قرن
وزننده دوه‌نك ایاقلری طاشرقغله طبانه یقین یرلرینی یاغلمق معناسنه‌در یقال مرن بعیره مرنا اذا دهن اسفل قوائمه
من حفائه و برآدمی یره اورمق معناسنه‌در یقال مرن به الارض اذا ضرب بها و مرن برچشید ثیاب آدیدر بوراده
نبات نسخه‌سی غلطدر و یومشدلمش میشینه و سختیانه دینور و كوركه دینور فراء معناسنه و جانب معناسنه‌در
یقال هو فی مرن منه ای جانب و كسوه معناسنه‌در یقال جاء و ما علیه مرن ای كسوة و ویركویه دینور عطاء
معناسنه و دشمندن قاچمق معناسنه‌در یقال مرن فلان عن عدوه مرنا اذا فر منه ﴿المران﴾ زنار وزننده یومشغرق
اولان پك و متین مزراقلره دینوركه خیزران كبی اكیلوب بوكیلور مفردی مرانه‌در یقال تطاعنوا بالمران ای الرماح

الصلبة اللدنة ومرّان برشجر آدیدر ترکیده یبان قزلجق اغاجی وچفت اغاجی دیدکلریدر وعمیر بن ذی مرّان
صحابه‌در وذهل بن مرّان بنی جعفی قبیله‌سندندر (المرن) کتف وزننده عادت وآیین معناسنه‌در یقال مازال
ذلك مرنه ای عادته وغریو وفریاد وغوغا وقتاله دینور یقال ماهذا المرن ای الصخب والقتال (المرن) فتحتینله
باغچه بکجیلرینك اغاج باشنده داللرار الغنده یاپدقلری تخته دینورکه اوزرنده نوم وآرام ایدرلر (مرانه) سحابه وزننده
بر موضعدر وبرناقه اسمیدر (التمرّن) تفعل وزننده فضیلت وظرافت تصلق معناسنه‌در یقال تمرّن فلان
اذا تفضل وتظرّف وبرنسنه‌یه همیشه ادمان ایدر اولمق معناسنه‌در یقال مرّنه فتمرّن ای درّبه فتدرّب
(امران الذراع) همزه‌نك فتحیله قولده اولان سکیرلره دینور (ابومرینا) چلیپا وزننده بر بالغه اطلاق اولنور
بولسانمزده مورینه دیدکاری بالق اوله‌جقدر (بنومرینا) اهل حیره‌دن برجماعتدر (الممارنة) مفاعله وزننده
و (المران) قتال وزننده ناقه ابتدا کبه کورینوب بعده بوش چیقمق علی قول پوغورلر هرچند کندیسنه چوق
آشوب لکن اصلا کبه قالمامق یاخود تکرار اشمدقجه کبه قالمز اولمق معناسنه‌در یقال مارنت الناقة ممارنة
ومرانا اذاظهر لهم انّها لاقح ولم تکن اوالتی یکثر ضرابها ثم لاتلقح اوالتی لاتلقح حتی یکرّ علیها الفحل (الممارن) ذکر
اولنان ناقه‌یه دینور (مرّان) شدّاد وزننده مکه قربنده بر قریه‌در (مرّین) میمك ضمی وراء مشدده‌نك کسریله
مصرده بر قریه‌در (مرین) زبیر وزننده مرو قضاسنده بر قریه‌در (التمارن) تفاعل وزننده ناقه‌نك سودی
صوغشمق معناسنه‌در یقال تمارنت الناقة اذا انقطع لبنها (المزن) میمك فتحی وزای معجمه‌نك سکونیله و (المزون)
قعود وزننده بر طرفه باقیه‌رق همان برسمته طوغری اوق کبی سرعتله آلوب یورویی ویرمك معناسنه‌در یقال مزن
الرجل مزناومزونا من الباب الاول اذامضی مسرعا لوجهه وذهب وبرآدمك چهره‌سی روشن اولمق معناسنه‌در
یقال مزن الرجل اذا اضاء وجهه وطولدرمق معناسنه‌در یقال مزن القربة اذا ملأها وبرآدمی مدح وستایش
ایلمك معناسنه‌در یقال مزن فلانا اذا مدحه وبرآدمی آخره تفضیل وترجیح ایلمك یاخود سلطان وامیر حضورنده
غائبده اولان برآدمی مدح وثنا ایلمك معناسنه‌در یقال مزن فلانا اذا فضله اوقرّظه من ورائه عند ذی سلطان
ودشمندن قاچمق معناسنه‌در یقال هذا یوم مزن ای یوم فرار من العدوّ (التمزّن) تفعل وزننده بودخی برطرفه نظر
وعدول ایلمیه‌رك همان سرعتله طوغریجه کتمك معناسنه‌در یقال تمزّن الرجل اذا مضی مسرعا لوجهه وذهب
وبرنسنه‌یه ادمان ومداومت ایلمك معناسنه‌در یقال تمزّن علیه بمعنی تمرّن وسخاوت صاتمق معناسنه‌در یقال
تمزّن فلان اذا تسخی وفضل وظرافت تصلق معناسنه‌در یقال تمزّن فلان اذا تفضل وتظرّف وحوزهٔ
قدرتندن زیاده ایله لاف وکذاف ایلمك معناسنه‌در یقال تمزّن الرجل اذا اظهر اکثر مماعنده (التمزین) تفعیل
وزننده طولدرمق معناسنه‌در یقال مزّن القربة اذا ملأها وبرآدمی آخره تفضیل وترجیح ایلمك معناسنه‌در یقال
مزّنه اذا فضله ومدح وستایش ایلمك معناسنه‌در یقال مزّنه اذا مدحه (المزن) میمك ضمیله بلوده دینور علی قول
آق بلوده یاخود یغمورلی بلوده دینور آندن برقطعه‌یه مزنه دینور یقال فی السماء مزن ای سحاب اوابیضه اوذو الماء
ومزن برخاتون آدیدر وسمرقند قضاسنده بر قریه آدیدر وکاهجه مزنه دخی دیرلر ودیلم مملکتنده بر بلده آدیدر (المزن)
فتحتینله عادت وآیین معناسنه‌در یقال کان مزنه کذا ای عادته وطریقه واسلوب معناسنه‌در وحال معناسنه‌در یقال
مزنه کذا ای حاله وبومهمله ایله مرن کلمه‌سندن مصحف دکلدر (المازن) صاحب وزننده قرنجه یمورطه‌سنه دینور
وبرقبیله‌نك پدری اسمیدر وبرصو آدیدر (المزنة) غرفه وزننده بلود پاره‌سنه دینورکه ذکر اولندی بوجهتله بلودار الغندن
چیقوب کورینان هلاله ابن مزنه اطلاق اولنور ومزنه یغموره دینور (مزون) صبور وزننده ارض عمان اسمیدر
(مزینه) جهینه وزننده بر قبیله‌در نسبتنده مزنی دینور میمك ضمی وزاینك فتحیله (المسن) میمك فتحی وسینك سکونیله
قامچی ایله اورمق معناسنه‌در علی قول شین معجمه ایله‌در (المسن) فتحتینله لاابالیانه اولمق معناسنه‌در یقال مسن
الرجل مسنا من الباب الرابع اذا مجن (المیسون) جیحون وزننده سرو سهی کبی قدّی موزون وچهره‌سی دلبر
خوشلقا اوغلانه دینور و (میسون) و (ماسن) صاحب وزننده اسامیٔ ناسدندر (المیسوسن) میمك فتحیله برنسنه‌درکه
نسوان صاچلرینی غسل ایده‌جکلری شیئك ایچنه قاتوب قارشدررلر * شارح دیرکه فی الاصل فارسی اوله‌رق می ایله
سوسن لفظندن مرکبدرکه سوسن شرابی اوله‌جقدر کل صویی کبی باشلرنی یایقدقلری نسنه‌یه قارشدررلر خوشبو
اولدیغیچون (مسینان) میمك فتحیله قهستان قضاسنده بر قریه‌در (مشکدانه) میمك کسریله وشین معجمه ایله لفظ
فارسیدر مسك قابی ومسك قتوسی دیمکدر محدثیندن حافظ عبدالله بن عمر بن ابان پك خوشبوی وخوشخوی اولمغله
آنکله ملقب اولدی (المشن) میمك فتحی وشین معجمه‌نك سکونیله قامچی ایله اورمق مسن معناسنه‌در یقال مشنه مشنا

من الباب الثانی بمعنی مشنه ای ضربه بالمسوط و طرملامق معناسنه‌در مشن وجهه اذا خدشه وجماع ایلك
معناسنه‌در یقال مشن المرأة اذا جامعها و خشونتلو نسنه ایله ال سیلك معناسنه‌در یقال مشن یده اذا مسحها بخشن
و قلجله چالوب ایچرویه ایشلتمیوب همان دری‌یی صیرمق معناسنه‌در یقال مشن فلانا بالسیف اذا ضربه به ضربا
قدقشر جلده و جزؤی نسنه ال و یرمك معناسنه‌در که دری‌یی صیرمق معناسندن مأخوذدر کما سیذکر و ممه‌ده اولان
سودی هپ صاغمق معناسنه‌در یقال مشن الناقة اذا حلب ما فی ضرعها (الامتشان) افتعال وزننده بر نسنه‌دن بر پاره
کسوب ایروب آلمق معناسنه‌در یقال امتشنه اذا اقتطعه و قاپمق معناسنه‌در یقال امتشنه اذا اختلسه و قلج صیرمق
معناسنه‌در یقال امتشن السیف اذا استله و ممه‌ده اولان سودی هپ صاغمق معناسنه‌در یقال امتشن الناقة اذا حلب
ما فی ضرعها و دسترس اولدیغی نسنه‌یی اخذ ایلك معناسنه‌در تقول امتشن منه ما مشن لك ای خذ ما وجدت
کما ذکر (المشنة) تمره وزننده ککیش اولوب درینلکی اولمیان یاره‌یه دینور بر نسنه‌یه سورنمکله یاخود قلج صیرمقله
پیدا اولان بیوجك صیرق اوله‌جقدر یقال اصابته مشنة ای جرح له سعة ولا غور له (التمشین) تفعیل وزننده ناقه
سودنی زوراکی ویرمك معناسنه‌در یقال مشنت الناقة اذا درّت کارهة (الموشان) و (المشان) میملرك ضمیله
و (المشان) کتاب وزننده بر جنس خرمادرکه جمله‌سنك اطیبیدر قال الشارح و منه المثل * بعلة الورشان تأکل
رطب المشان * (مشان) سحاب وزننده بصره قضاسنده بر قریه‌در (مشان) کتاب وزننده بر طاغك آدیدر و مشان
خبیث و خونخوار قورده دینور و سلیطه و بدزبان عورته دینور یقال امرأة مشان ای سلیطة (المعن) میمك فتحی
و عینك سکونیله اوزون نسنه‌یه دینور یقال شیءٌ معن ای طویل و قصه نسنه‌یه دینور یقال شیءٌ معن ای قصیر و آزجه
نسنه‌یه دینور قلیل معناسنه و چوق نسنه‌یه دینور یقال شیءٌ معن ای کثیر و ناچیز نسنه‌یه دینور یقال اعطاه
معنا ای هینا یسیرا و حقی اقرار ایلك معناسنه‌در یقال معن فلان بحقه معنا من الباب الاوّل اذا اقرّ و ذلّ و حقارت
معناسنه‌در یقال ماهذا المعن ای الذلّ * شارحك بیاننه کوره بوراده و الاقرار بالذل نسخه‌سی غلطدر و انکار
و جحود معناسنه‌در یقال معن بحقه اذا جحده و کفران نعم معناسنه‌در یقال هو یمعن للنعم ای یکفر و معن سختیانه
دینور و یربوزنده ظاهر و آشکاره جریان ایدن صویه دینور یقال ماءٌ معن ای ظاهر و معن بن زائده کرمای عربدندر
جود و سخاایله ضرب مثلدر حاتم کبی و معن مطلقا کندوسیله انتفاع اولنان نسنه‌یه دینور و مصدر اولور آت پك
ایراق سکرتمك معناسنه یقال معن الفرس معنا من الباب الثالث اذا تباعد یعنی عادیا و صویی آقتمق معناسنه‌در
یقال معن الماء اذا اساله و نبات کرکی کبی صویه قانوب تاب و طراوتله یتشمك معناسنه‌در یقال معن النبت اذا روی
و بلغ (الماعون) عطیه و احسانه دینور یقال هو یمنع الماعون ای المعروف و یغموره دینور و صویه دینور و مطلقا
کندوسیله انتفاع اولنه‌جق شیئه دینور یاخود قومشودن و احبابدن عاریت آلنمق شانندن اولان شیئه دینور
خردوات خانه کبی که بالته و کسر و تنجره و قوغه و چناق و سفره مقوله‌سی نسنه‌لردن عبارتدر یقال هو یمعن
فی ماعونه و هو کلّ ما انتفع به او کلّ ما یستعار من فاس و قدوم و نحوه و ماعون طاعت و انقیاد معناسنه‌در یقال
یمنع ماعونه ای انقیاده و طاعته و زکاته دینور یقال اعطی ماعونه ای زکوته و طالبدن منع اولنان یعنی نفاستی
سببیله برکسه‌یه ویرلمز اولان نسنه‌یه دینور یقال هو ماعون ای یمنع عن الطالب و طالبدن منع اولنمیان یعنی
مبتذل اولمغله کمسه‌دن دریغ اولنمز اولان شیئه دینمکله ضدّ اولور یقال هو ماعون ای لا یمنع عن الطالب و ماعون
حیوانك عهدهٔ اقتدارنده اولان یورویشه اطلاق اولنور یقال ضرب الناقة حتی اعطت ماعونها ای بذلت سیرها
(الامعان) همزه‌نك کسریله پك ایراق سکرتمك معناسنه‌در یقال امعن الفرس اذا تباعد و برخصوصده حدّی متجاوز
اولمق اوزره مبالغه و اجتهاد ایلك معناسنه‌در یقال امعن فی الامر اذا ابعد امعان نظر بوندندر و کلر یوه‌سنك
الك اوته‌سنه وارمق معناسنه‌در که بولنمیوب ناپدید اولور یقال امعن الضبّ فی جحره اذا غاب فی اقصاه و برآدمك
مالی چوغالمق معناسنه‌در یقال امعن الرجل اذا کثر ماله و مالی آزالمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال امعن الرجل
اذا قلّ ماله و برآدمك حقنی آلوب کتمك معناسنه‌در یقال امعن بحقه ای ذهب به و برآدمك حقنی اقرار ایلك
معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال امعن بحقه اذا اقرّ به و صوآقمق معناسنه‌در یقال امعن الماء اذا جری (معین)
امیر وزننده یمنده بر بلده‌در و یحیی نام امام و حافظك پدری اسمیدر (الممعون) شول مرعایه دینورکه آنده آب
روان اوله یقال کلاء ممعون اذا جری فیه الماء (المعان) مکان وزننده یورده و قوناق یرینه دینور یقال نزلوا فی معان
لطیف ای مبأة و منزل و معان حجاج شام طریقنده بر موضع آدیدر حالا بر قریه‌در نته‌که عون ماده‌سنده دخی
ذکر اولندی (معان) غراب وزننده بر رجل آدیدر (المعنان) میمك ضمیله دره‌لرده اولان صو آقندیلرینه دینور

(المكن) ميمك فتحى وكافك سكونيله و (المكن) كتف وزنده كلر وچكركه مقوله سى جانورلرك يمورطه لرينه دينور و مكن كافك سكونيله ذكر اولنان جانور يمورطلمق معناسنه در يقال مكنت الضبة او الجرادة مكنا من الباب الرابع اذا باضت (المكون) صبور وزنده يمورطليان كلر وچكركه مقوله سنه دينور (الامكان) همزه نك كسريله بو دخى كلر وچكركه مقوله سى يمورطلمق معناسنه در يقال امكنت الضبة اذا باضت فهى ممكن و بر آدمى بر نسنه يه قادر قلمق معناسنه در تقول امكنته من الشئ اى اقدرته * شارح ديركه امكان بركمسه يه بر نسنه مقدور اولمق معناسنه ده استعمال اولنوركه ممكن اولمق تعبير اولنور ومنه يقال فلان لا يمكنه النهوض اى لا يقدر عليه (الممكن) محسن وزنده يمورطه لو كلر مقوله سنه دينور وشول وادى يه دينوركه آنده مكنان ديديكى اوت بتر اوله (المكنات) ميمك فتحى وكافك كسرى و ضميله مكنه و مكنه لفظلرندن جمعدركه كلر وچكركه مقوله سنك يمورطه سنه دينور قوش يمورطه سنه ده اطلاق اولنور ومنه الحديث ❊ اقرّوا الطير على مكناتها ❊ بكسر الكاف وضمها اى بيضها (المكانة) امانه وزنده و (المكينة) سفينه وزنده وقار و رزانه معناسنه دركه خفيف اوليوب لنكرلو اولمقدن عبارتدر تقول امش على مكانتك ومكينتك اى على التؤدة والهينة ومكانه بر آدم سلطان و والى عندنده رتبه و حيثيّت صاحبى اولمق معناسنه در و اول رتبه و حيثيته دخى دينور يقال مكن فلان عند السلطان مكانة من الباب الخامس اذا صار ذا منزلة و يقال له عند السلطان مكانة اى منزلة (المكين) امير وزنده پادشاه و والى ياننده رتبه و منزلت صاحبى آدمه دينور جمعى مكناء كلور قرناء وزنده * مؤلّف بونلرى كون ماده سنده دخى ذكر ايلمشدر اختلافه بناء (التمكّن) تفعل وزنده بر آدم سلطان ياننده رتبه و پايه صاحبى اولمق معناسنه در يقال تمكن الرجل اذا صار مكينا عند السلطان و بر نسنه يه مقتدر اولمق معناسنه در تقول امكنته من الشئ فتمكن اى قدرته فاقتدر مصباحك بيانته كوره بوندن اسم مكنه در غرفه وزنده وقالديكه وجوب و امتناع مقابلى اولان امكان بو معنادندر مكانه دن دخى اولمق قابلدر (الاسم المتمكن) اسم فاعل بنيه سيله نحويوّن عندنده حركات ثلاثى يعنى رفع و نصب و جرّ حركه لرينى قبول ايدن اسمه اطلاق اولنور زيد كبى يقال جاءنى زيد و رايت زيدا و مررت بزيد اشبو اسم معربه متمكن اطلاقى اسميده تمكننه مبنيدر (المكان) ميمك فتحيله جاى و موضع معناسنه در جمعى امكنه و اماكن كلوركه جمع الجمعى اوله جقدر * مؤلف بونى دخى كون ماده سنده ذكر ايلدى (المكنان) ميمك فتحيله بر نوع نبات آديدر مواشى مرعاسندندر (ابو مكين) امير وزنده تابعيندن نوح بن ربيعه نك كنيه سيدر (التمكين) بر آدمى بر شيئه مقتدر قلمق معناسنه در (الاستمكان) بر نسنه يه اقتدار پيدا ايلمك معناسنه در تقول مكنته من الشئ فاستمكن اى اقدرته فاقتدر (المنّ) ميمك فتحى و نونك تشديديله و (المنينى) خليفى وزنده نعمت و يرمك معناسنه در يقال منّ عليه منا ومنينى من الباب الاوّل اذا انعم و بر آدمه ايولك ايلمك معناسنه در يقال منّ عليه اى اصطنع عنده صنيعة ومنّ ومنه ميمك كسريله بر آدمه ايتديكى ايولكى و لطف و احسانى تعديد ايله باشنه قاقق معناسنه دركه تحميل منت و امتنان ايلمك تعبير اولنور يقال منّ عليه منا و منة اذا امتنّ * شارح ديركه منه لفظى بو معنادن اسم دخى اولور احسانى باشه قاقغه دينور و نعمت و احسانه ده اطلاق اولنور و منّ كسمك معناسنه در يقال منّ الشئ اذا قطعه و طوارى يوروب بيتاب ايلمك معناسنه در منّ الناقة اذا حسرها و يول يوريمسى آدمى پك اتعاب ايلمكله قوّتنى كيدروب ضعيف و بى مجال قلمق معناسنه در يقال منّ السير فلانا اذا اضعفه و اعياه و ذهب بمنته اى بقوّته و بر نسنه يى اكسلتمك معناسنه در يقال منّ الشئ اذا نقصه و منّ مطلقا هوادن نازل اولان شول طلّ و رطوبته دينوركه طاشلره و اغاجلر اوزره نازل اولوب بال قوامنده منعقد و شيرين و صمغ هيئتنده خشكين اولور شيرخشت و ترنجبين كبى و بو بابده معروف اولان شجر بلوط اوزره نازل اولاندر معتدل و رطوبتدن عارض اولان سعاله و صدره و آق جكره نافعدر معلوم اوله كه من ديدكلرى رطوبت تركيده قدرت حلواسى ديدكلريدركه بر قاچ نوع اولور بريسى ترنجبين دركه بياض اولور و بونك شهدانه اولانه منّ افرنجى دينوركه اطبّاء استعمال ايدرلر و بعضا فرنكلر تربيه ايله بياض پنير شكرى طرزنده ايدرلر آنكچون منّ افرنجى ديرلر و بعضا طبله كارلر قدرت حلواسى ديو يشله مائل اولانى صتارلر طشره ولايتلرده اكا كزبى تعبير ايدرلر و بال صره تعبير اولنان نوعنه فارسيده شيرخشك و معرّبنده شيرخشت ديرلر انتهى * و منّ شول آدمه دينوركه آنى بركمسه ادّعا ايليه * شارح ديركه بو نسخه لر غلطدر صواب اولان و الممنّ الذى لم يدعه اب اولمقدر نته كه محكمده بو رسمه مرسومدر و ممنّ ميم اولانك ضمى و ثانيه نك كسريله در پس صوبى و نسبى معلوم اوليان آرالق دولى ياخود لقطه مقوله سى شخص اولوركه بركمسه بو بنم ولدمدر ديو ادّعا ايلمز و بو قطع معناسندندر و منّ بر درلو كيل ياخود ميزان على قول ايكى رطل مقداره دينوركه لسانمزده بطمان تعبير اولنور نته كه منا دخى دينور قفا وزنده جمعى

امنان كلور ومنا لفظنك جمعى امناء كلور احشاء وزننده و بو معتلدر (الامتنان) افتعال وزننده بر آدم بو كمسه يه
ايتديكى احسانى ذكر و تعداد ايله باشنه قاقق معناسنه‌در يقال امتنّ عليه اذا عدّ له مافعله من الصنايع
و برآدمك عندنده بغايت فاخر و نفيس اولان نسنه‌سنه نائل اولمق معناسنه‌در تقول امتننته اذا بلغت ممنونه
(الامنان) همزه‌نك كسريله بودخى ضعيف و بى‌مجال قلمق معناسنه‌در يقال امنه اى اضعفه و ذهب بمنته اى قوّته
(التمنن) تفعل وزننده امنان معناسنه‌در يقال تمننه السير اذا اضعفه و ذهب بقوّته (المنة) ميمك ضميله زور و قوّته
دينور يقال ليس لقبه منة اى قوّة (منه) ميمك فتحيله اسماء نسواندندر (المنون) صبور وزننده دهر و زمانه
اطلاق اولنور قطع معناسندندر يقال دار عليهم المنون اى الدهر (ريب المنون) حوادث دهردن عبارتدر و اولومه
اطلاق اولنور يقال منه المنون اى الموت و بر آدمه نسنه و يردكده ياخود بر ايولك ايلدكده امتنان ايدن كمسه يه دينور
منونه دخى دينور يقال رجل منون و منونة اى الكثير الامتنان و منون شول خاتونه دينوركه مال و غناسى ايچون
تزوّج اولنمغله هربار قوجه‌سنه امتناندن خالى اولمز كاسيذكر و منونه اورمجكه دينور (المنّانة) شدّاده وزننده
بودخى مالى ايچون تزوّج اولنمش خاتونه دينوركه دائما زوجنه امتنان اوزره اولور يقال امرأة منون و منانة اذا كانت
تزوّجت لمالها فهى تمنّ على زوجها قال الشارح و منه الحديث ۞ لا تتزوجنّ جنانة و لا منانة ۞ (المنين) امير
وزننده توزه دينور غبار معناسنه و ضعيف ايپه دينور و ضعيف و ناتوان آدمه دينور يقال رجل منين اى ضعيف
و قوىّ و زورمند آدمه دينمكله ضدّ اولور يقال رجل منين اى قوىّ و منين شام ديارنده جبل سينير اعمالندن
بر قريه آديدر بوراده سينين نسخه‌لرى غلطدر * مترجم ديركه شارح تاريخ عتبى اولان منينى اكا منسوبدر (الممنون)
بودخى ضعيف آدمه و قوىّ آدمه دينور و بر آدمك عندنده نهايت درجه‌ده فاخر و معتبر اولان شيئه دينور و محسوب
و موزون نسنه يه دينور و مقطوع معناسنه‌در و منه قوله تعالى ۞ فلهم اجر غير ممنون ۞ اى غير محسوب و لا مقطوع
(المننة) عنبه وزننده اورمجكه دينور و ديشى كرپى يه دينور (المما نّة) تشديد نونله مفاعله وزننده بر كمسه‌نك ايشنى
بتورمكده تردّد ايلك معناسنه‌در تقول ماننته اى تردّدت فى قضاء حاجته (الممنّان) ميم اولانك ضمى و ثانيه‌نك
كسريله ليل و نهاره اطلاق اولنور (منين) زبير وزننده و (منّان) شدّاد وزننده اساميدندر و ابو عبد الله بن منى كه
ميمك فتحى و نون مشدّده‌نك كسريله‌در لغويدر (منينان) زليخا وزننده بر رجلك لقبيدر (المنّان) ميمك فتحى و نونك
تشديديله عبادنه ابتداى امردن اعطا و انعام ايدن معطئ حقيقى جلّ شانه حضرتلرينك اسماء حسناسندندر (من)
ميمك فتحى و نونك سكون اوزره بناسيله اسمدر الذى معناسنه‌در و الفاظ عمومدن اولمغله بعاد و طولده متناهى كلام
كثيردن مغنيدر زيرا من يقم اقم معه ديديكك حينده مقصودك افاده اولنمغله جميع ناسك ذكرندن كافى و وافى
اولدى اكر بويله ديمسك ان يقم زيد او عمرو او بكر او خالد الى غير ذلك عبارتيله هر كسى تعداد ايده‌رك عاجز
و دمبسته قاله جغك دركار و افادهٔ غرضه طريق بولمق متعذّر اولور ايدى زيرا تسلسل كبى الى غير النهايه
چكلمكله جزاء تكلمه وقت بولنمز و من كلمه‌سى استفهام محض ايچون اولور و حكايه صورتنده تثنيه و جمعلنوب منان
و منون دينور و ذوى العقوله مخصوص اولمغله من عندك ديديكك حينده من الناس قولندن مستغنى اولنور و شرطيه
اولور نحو قوله تعالى ۞ من يعمل سوء يجز به ۞ الآيه و موصوله اولنور نته‌كه ذكر اولندى و نكرهٔ موصوفه اولور
كقول بشير الانصارى * فكفى بنا فضلا على من غيرنا * حبّ النبى محمد ايّانا * و نكرهٔ تامّه اولور نحو مررت بمن محسن
اى بانسان محسن (من) ميمك كسريله حرف جرّدر غالبا اماكنده ابتداء غايت ايچون اولور و سائر معنالرى اكا راجعدر
نحوه قوله تعالى ۞ انه من سليمان ۞ الآية بونده مكان منزلنه تنزيل اولندى و نحو قوله تعالى ۞ من المسجد الحرام ۞ اى
ابتداء اسرائه من المسجد الحرام و فى الحديث ۞ فطرنا من الجمعة الى الجمعة ۞ بونده زمانده ابتداء غايت ايچوندر و تبعيض
ايچون اولور كقوله تعالى ۞ منهم من يكلم الله ۞ و بيان جنس ايچون اولور و بونده اكثرى ما و مهما كلمه‌لرندن صكره واقع
اولور زيرا بونلر ابهام خصوصنده مفرط و موغّلدر كقوله تعالى ۞ ما يفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها ۞ وقوله تعالى
۞ مهما تأتنا به من آية ۞ و تعليل ايچون اولور كقوله تعالى ۞ مما خطاياهم اغرقوا ۞ و بدل و عوض ايچون اولور كقوله
تعالى ۞ ارضيتم بالحيوة الدنيا من الاخرة ۞ و كما فى القنوت ۞ لا ينفع ذا الجدّ منك الجدّ ۞ اى لا ينفع ذا الحظّ حظه من الدنيا بذلك
اى بدل طاعتك او بدل حظك و غايت معناسنه اولور نحو قولك رأيته من ذلك الموضع زيرا بونده موضع مذكورى رؤيته
غايت يعنى ابتداء و انتهاء رؤيته محل قلندى و تنصيص على العموم معناسنه اولوركه زائده اولور نحو ماجاءنى من رجل
و توكيده عموم ايچون اولور بونده دخى زائده‌در نحو ماجاءنى من احد و فصل معناسنه اولور بو صورتده ايكى متضادك
ايكنجيسنه داخل اولور كقوله تعالى ۞ و الله يعلم المفسد من المصلح ۞ و باء جارّه يه مرادف اولور كقوله تعالى ۞ ينظرون

اليك من طرف خفىّ ﴾ اى بطرف خفىّ وعن كلمه سنه مرادف اولور كقوله تعالى ﴿ فويل للقاسية قلوبهم من ذكر الله ﴾ اى
عن ذكره وفى كلمه سنه مرادف اولور كقوله تعالى ﴿ ارونى ماذا خلقوا من الارض ﴾ اى فى الارض وكقوله تعالى
﴿ اذا نودى للصلوة من يوم الجمعة ﴾ وعند كلمه سنه مرادف اولور كقوله تعالى ﴿ لن تغنى عنهم اموالهم ولا اولادهم
من الله شيئا ﴾ اى عند الله وعلى كلمه سنه مرادف اولور كقوله تعالى ﴿ ونصرناه من القوم ﴾ اى على القوم * مترجم حقير
دير كه مؤلف بوراده اون درت معنا ذكر ايلدى كتب نحويّه ده زياده مذكوردر ازجمله ربّما معناسنه اولور وصله
اولور لام زائده معناسنه ومذ معناسنه وباء قسم معناسنه اولور ﴿ التموّن ﴾ تفعل وزننده بركمسه اهل وعيالنه چوق
نفقه ومؤنت كورمك معناسنه در يقال تموّن الرجل اذا اكثر النفقة على عياله ﴿ المون ﴾ عون وزننده بر آدمك مؤنتنى
رؤيت وادارة ايلمك معناسنه در يقال مانه يمونه مونا اذا قام بكفايته وبونده مهموز دخى لغتدر نته كه ذكر اولندى
﴿ الممون ﴾ مقول وزننده مؤنتى كورلمش آدمه دينور ﴿ المهنة ﴾ ميمك كسرى وفتحى وهانك سكونيله و ﴿ المهنة ﴾ فتحاتله
و ﴿ المهنة ﴾ كلمه وزننده عمل وصنعت وخدمتده اوزلغه وچيره دستلكه دينور يقال هو حسن المهنة والمهنة والمهنة
اى الحذق بالخدمة والعمل ﴿ المهن ﴾ رهن وزننده و ﴿ المهنة ﴾ ميمك فتحى وكسريله بر آدمه خدمت ايلمك معناسنه در
يقال مهنه مهنا ومهنة من الباب الثالث اذا خدمه وبر آدمى ياحيوانى اوروب دوكمكله رنجيده وردناك ايلمك
معناسنه در يقال مهنه اذا ضربه وجهده وناقه يى صودن عودتده صاغمق معناسنه در يقال مهن الابل
اذا حلبها عند الصدر ولباسى پريوزنده چكوب سوريمك معناسنه در يقال مهن الثوب اذا جذبه اى جرّه وجماع
ايلمك معناسنه در يقال مهن المرأة اذا جامعها ﴿ الامتهان ﴾ افتعال وزننده بر كمسه يى يابرنسنه يى خدمته وايشه
قوللنوب مبتذل ايلمك معناسنه در وبو معناده لازم اولور يقال امتهنه اى استعمله للمهنة فامتهن هو ﴿ المهين ﴾ امير
وزننده خوار وحقير معناسنه در يقال رجل مهين اى حقير وضعيف وزبون معناسنه در يقال هو مهين اى
ضعيف وآز نسنه يه دينور يقال اعطاه شيئا مهينا اى قليلا ودادى آزتمش سوده دينور ورأى وفكر وتدبير
وتميزى آزجه سبكمغز آدمه دينور يقال رجل مهين اى قليل الرأى والتمييز ودولى طوتمز اولان اركك حيوانه
دينور جمعى مهناء كلور امراء وزننده ﴿ المهانة ﴾ سلامه وزننده معانىٔ مذكوره دن مصدردر يقال مهن مهانة
من الباب الخامس اذا كان مهينا ﴿ الماهن ﴾ صاحب وزننده كوله يه اطلاق اولنور عبد معناسنه وخدمتكاره دينور
يقال هو ماهنه اى عبده او خادمه ﴿ ميهنه ﴾ ميمك كسريله خابران ايالتنده بر قصبه آديدر ﴿ المين ﴾ زين وزننده يلان
سويلمك معناسنه در يقال مان الرجل يمين مينا اذا كذب واكين اكمك ايچون ترلايى نطس ايلمك معناسنه در يقال
مان الارض اذا شقها للزراعة ﴿ المائن ﴾ و ﴿ الميون ﴾ صبور وزننده و ﴿ الميّان ﴾ شدّاد وزننده يلانجى يه دينور كذّاب
معناسنه ﴿ الميناء ﴾ ميمك كسريله صرچه قسمنك جوهرينه دينور جوهر الزجاج معناسنه * مترجم ديركه مينا بينا
وزننده فارسيده شيشه يه وصرچه يه ولسانمزده مينه تعبير ايلديكمز لاجوردى صرجه يه دينمكله ظاهرا
فارسيدن معرّب ظنّ اولنور ﴿ مينى ﴾ ميمك كسرى وقصر ايله بر موضع آديدر واسكله يه دينور مرسى معناسنه
﴿ ميانه ﴾ كتابه وزننده اذربيجان اولكه سنده بر بلده در نسبتنده ميانجىّ دينوركه ميانج ميانه معرّبيدر ﴿ المان ﴾ حال
وزننده صبان دمورينه دينور سنه معناسنه ﴿ مينان ﴾ ميمك كسريله هرات قضاسنده بر قريه آديدر ﴿ المتماين ﴾
اسم فاعل بنيه سيله يلانجى آدمه دينور وبو ملابسه ايله دوستلغى صدق وصميمى اوزره اولميوب مغشوش اولان
كمسه يه متماين الودّ اطلاق اولنور يقال رجل متماين الودّ اى مغشوش نجز بحمده تعالى

فصل النون

﴿ المنبن ﴾ معظم وزننده بعض دانه لرى اكل اولنمش اولان اوزم سالقمنه دينور يقال عنقود منبن اى اكل بعض
ماعليه من العنب ﴿ النتن ﴾ نونك فتحى وتانك سكونيله بدقوقويه دينور يقال به نتن اى ضدّ فوح ونتن ونتانه سلامه
وزننده مصدرلردر برنسنه بدقوقمق معناسنه در جيفه كبى يقال نتن الشىء ونتن نتنا ونتانة من الباب الخامس
والثانى ضدّ فاح ﴿ الانتان ﴾ همزه نك كسريله بو دخى بد قوقمق معناسنه در يقال انتن الشىء بمعنى نتن ﴿ المنتن ﴾ محسن
وزننده و ﴿ المنتن ﴾ ميمك وتانك كسريله كه ميمك ضمه سى تانك كسره سنه تابع اولمشدر و ﴿ المنتن ﴾ ميمك وتانك
ضمه سيله كه تاء ميمه تابع اولمشدر و ﴿ المنتين ﴾ قنديل وزننده متعفن وبدبوى نسنه يه دينور ﴿ الينتون ﴾ يعفور
وزننده بربد رايحه نباته دينور تركيده درياس ديدكلرى صمغك شجريدر ﴿ التنتين ﴾ تفعيل وزننده بر نسنه يى
قوقودوب بر بد رايحه قلمق معناسنه در يقال نتنه اذا جعله منتنا ﴿ المناتين ﴾ ميمك فتحيله منتن لفظندن جمعدر
بد رايحه لو نسنه لره دينور ومنه يقال قوم مناتين ﴿ انتان ﴾ همزهٔ مفتوحه ايله طائف قربنده بر موضعدر آنده
هوازن وثقيف قبيله لرى بيننده بر وقعه اولمشدر ﴿ نحن ﴾ نونك فتحى وحاى مهمله نك سكونى ونون اخيره نك

(ضم)

ضمّ اوزره بناسیله ضمیر متکلم مع الغیردر بزدیمکدر آنکله نفسلرندن مخبر اولان تثنیه وجمع اراده اولنور وعند البعض
ضمیر متکلم وحده اولان انا کلمه‌سنك من غیر لفظها جمعیدر اجتماع ساکنین محذوری ایچون آخری تحریك
اولندی وحرکات سائره بیننده ضمّه اختیار اولندیغنك وجهی بودرکه چون ضمه جمعه دلالت ایدوب جمع مضمره
ایسه واو ومیم دلالت ایدر فعلوا وانتم کبی واو ایسه ضمّه‌نك جنسندندر پس مجانست ایچون ضمه ایله تحریك ایلدیلر
﴿نقنه﴾ نونك وقافك ونون مشدّده‌نك فتحیله ابو جعفر احمدك که اندلسده بنو حمود جماعتندن علویون دولتنك
وزیریدر پدری اسمیدر ﴿نوقان﴾ نونك ضمیله طوس ایالتنده بر بلده‌در محمد بن ابی علیّ بن نصر وابو المکارم فضل الله
بن الحافظ ابی سعید وناصر بن اسمعیل ومحمد بن المنتصر وعلیّ بن ناصر بن محمد الفقهاء النوقانیون اکا منسوبلردر
﴿النن﴾ نون اولانك فتحی وثانیه‌نك تشدیدیله ضعیف صاچلره دینور ومحمد بن عبد الله بن النن محدثندن برذاتدرکه
آنك مجازندن بزلر روایت حدیث ایدرز ﴿النون﴾ حرف زیاده‌دندر واشعارده نن عنوانیله تفوّه اولنمق ضرورته
مبنی جائزدر ونون یازو یازه‌جق دویده دینور دواة معناسنه وبالغه دینور حوت معناسنه جمعی نینان‌در نونك
کسریله وانوان‌در * مترجم دیرکه صحیح بخاریده مسطور اولان حدیث طویل ذیلنده یهودینك الا اخبرك بادام
اهل الجنة قال بلی قال بالام ونون قولنده بالام عبرانیدر اوکوزه دینور ونوندن مراد بالقدر ونون قلیجك اغزنه
اطلاق اولنور شفرة السیف معناسنه ﴿ذو النون﴾ یونس پیغمبر علی نبینا وعلیه السلام حضرتلرینك لقب
شریفلریدر وعربدن برآدمك قلیجی اسمیدرکه بالق هیئتنده مصنوع ایدی ﴿ذو النونین﴾ تثنیه بنیه‌سیله معقل
بن خویلد نام کسه‌نك قلیجی اسمیدر ﴿نونه﴾ نونك ضمیله بنت امیه‌درکه ابو سفیان بن حربك عمه‌سی ایدی ونونه
کلمهٔ صواب معناسنه‌در یقال قال نونة ای کلمة من الصواب وبربالغه دینور سمکه معناسنه‌که نوندن مفرددر
وکوجك چوجغك ذقننده اولان چقورجغه دینور تقول سوّد نونة هذا الصبیّ لئلا تصیبه العین ای النقرة فی ذقنه
﴿نائن﴾ صاحب وزننده اصفهان قربنده بر بلده‌در احمد بن عبد الهادی وعلیّ بن احمد المحدّثان النائنیان اورادندرلر
﴿نینان﴾ نونك کسریله حجازده بر موضعدر ﴿نینی﴾ نون مکسوره ایله تینی وزننده بر نهر اسمیدر ﴿نینوی﴾ نون
اولانك کسری وثانیه‌نك فتحیله کوفه‌ده بر موضع آدیدر وموصل قضاسنده بر قریه آدیدرکه یونس علیه السلامك
قریه‌سیدر تجز بحمده تعالی ﴿فصل الواو﴾ ﴿الوأن﴾ واوك فتحی وهمزه‌نك سکونیله یصی کوده‌لو آدمه
دینور علی قول مطلقا انلو ویصی نسنه‌یه دینور مؤنثی وأنه‌در ﴿الوبنة﴾ واوك فتحی وبانك سکونیله اذی ورنجش
معناسنه‌در یقال وقع فی الوبنة ای الاذی وآجلغه دینور یقال اخذه الوبنة ای الجوعة ﴿الوابن﴾ صاحب وزننده کس
وکسه معناسنه مستعملدر یقال ما فی الدار وابن ای احد ﴿الوتنة﴾ واوك فتحی وتانك سکونیله مخالفت معناسنه‌در یقال
بینهما وتنة ای مخالفة ﴿الواتن﴾ صاحب وزننده یرنده ثابت ودائم اولان شیئه دینور یقال هو واتن فیه ای ثابت دائم
ویریوزنده دائمی جاری اولان صویه وصف اولور یقال ماء واتن ای معین دائم ﴿الوتین﴾ امیر وزننده یورك
طمرنه دینورکه کسلدکده صاحبی هلاك اولور جمعی وتن کلور واوك ضمیله واوتنه کلور اجوبه وزننده وبودوام
معناسندندر ﴿الوتن﴾ واوك فتحیله برآدمك یورك طمرنه اورمق معناسنه‌در یقال وتنه وتنا من الباب الثانی اذا اصاب
وتینه ﴿الوتون﴾ قعود وزننده و﴿الوتنة﴾ وعده وزننده برنسنه اصلا منقطع اولمیوب دائمی اولمق معناسنه‌در
یقال وتن الماء وتونا ووتنة اذا دام ولم ینقطع ﴿الاستیتان﴾ حیوان سمورمك معناسنه‌در یقال استوتن المال
اذا سمن ﴿الاستیثان﴾ ثای مثلثه ایله بودخی حیوان سمورمك معناسنه‌در یقال استوثن المال اذا سمن وبرنسنه
بقیه قالمق معناسنه‌در یقال استوثن الشیء اذا بقی وقوی اولمق معناسنه‌در یقال استوثن الشیء اذا قوی وبرنسنه‌یی
چوغالتمق معناسنه‌در یقال استوثن من المال اذا استکثر وخرما اغاجلری ایریلی اوفقلی ایکی بلوك اولمق
معناسنه‌در یقال استوثنت النخل اذا صارت فرقتین صغارا وکبارا ودوه‌لرك یاوریلری کندیلر ایله بیله‌جه
نشئت ایلمك معناسنه‌در یقال استوثنت الابل اذا نشأت اولادها معها ﴿الوثن﴾ فتحتینله بته دینور صنم
معناسنه جمعی وثن کلور ضمتینله واوثان کلور یقال کانه وثن من الاوثان ای صنم * شارح دیرکه بعضلر
بونی حجاره واحشاب مقوله‌سندن مصنوعه تخصیص ایدرلر ﴿الواثن﴾ واتن وزننده ومرادفیدرکه ثابت
وپایدار اولان نسنه‌یه دینور یقال ماء واثن ای واتن صنم معناسی بوندن مأخوذدر ﴿الموثونة﴾ ذلیله اولان عورته
دینور ﴿الایثان﴾ همزه‌نك کسریله برآدمه پك چوق عطیه ویرمك معناسنه یقال اوثن زیدا اذا اجزل عطیته
ومالی چوغالتمق معناسنه‌در یقال اوثن من المال اذا اکثر منه ﴿الوجن﴾ واوك فتحی وجیمك سکونیله آتمق
معناسنه‌در یقال وجن به وجنا من الباب الثانی اذا رمی به وبرنسنه‌یی یره اورمق معناسنه‌در یقال وجن به الارض

اذا ضربها به ودوكك معناسنه‌در وچرپمك يقال وجن القصّار الثوب اذا دقّه ﴿الوجين﴾ اميروزننده دره‌نك
وچايك قييسنه دينور يقال رأيته يقعد على وجين الوادى اى شطه وبايرطرزنده طپراغى پك اولوب آنده يوريمسى
صرپ وچتين اولميان يوكسكجه صرت يره دينور ﴿الوجناء﴾ حمراء وزننده متين وشديد ناقه‌يه دينور وجين معناسندن
مأخوذدر يقال ناقة وجناء اى شديدة ﴿الوجنة﴾ واوك حركات ثلاثيله و﴿الوجنة﴾ فتحاتله و﴿الاجنة﴾ همزه‌نك
حركات ثلاثى وجيمك سكونيله‌كه همزه واودن بدلدر انسانك يوزنده يومريجه اولان موضعه دينوركه يناق تعبير
اولنور فارسيده رخسار دينور ﴿الميجنة﴾ ميمك كسريله طوقمقه دينور مدقّه معناسنه جمعى مواجن كلور
﴿التوجّن﴾ تفعل وزننده خضوع ومسكنت ايلمك معناسنه‌در يقال توجّن الرجل اذا ذلّ وخضع ﴿الاوجن﴾
احمد وزننده غليظ اولان طاغه دينور ﴿الموجونة﴾ شرمنده وخجله عورته دينور يقال امرأة موجونة اى خجلة
﴿التوجين﴾ تفعيل وزننده دوكمك دقّ معناسنه‌در ومنه يقال مادرى اىّ من وجّن الجلد هو اى اىّ الناس
اساسده زمخشرى ديديكه تقول العرب وجّن الدبّاغ الجلد اى ضربه ودقّه ليلين يعنى دبّاغ درى‌يى يومشتمق
ايچون دقّ ايلدى بومعنادندركه عربلر مادرى اىّ من وجنّ الجلد هو ديرلر اىّ الخلق هو معناسنه يعنى بوباب
كنايه‌دندركه تحقير موقعنده استعمال اولنور بن آنك نه كونه مخلوق اولديغنى بيلميورم ديه‌جك يرده ايراد اولنور زيرا
دباغت حرفتى بغايت آلچق وكمتردر ﴿التوحّن﴾ حاى مهمله ايله تفعل وزننده قرن بيوملك معناسنه‌در يقال
توحن الرجل اذا عظم بطنه وذلّ وهلاك معناسنه‌در يقال توحن الرجل اذا ذلّ وهلك ﴿الوحنة﴾ تمره وزننده
صيرنجق چاموره دينور ﴿الوحن﴾ فتحتينله بركمسه‌يه درونده كين لنوب كين طوتمق معناسنه‌در يقال وحن عليه وحنا
من الباب الرابع اذا احن ﴿الوخنة﴾ واوك فتحى وخاى معجمه‌نك سكونيله فساد معناسنه‌در يقال به وخنة اى فساد ﴿التوخّن﴾
تفعل وزننده خيره ياخود شرّه قصد ايلمك معناسنه‌در يقال توخّن الى خير او شرّ اذا قصد ﴿الودن﴾ واوك فتحى ودالك
سكونيله و﴿الودان﴾ كتاب وزننده برنسنه‌يى صويه باصوب اصلتمق معناسنه‌در يقال ودن الشئ ودنا وودانا من الباب
الثانى اذا بله ونقعه وكلين اولان بانونك جهاز ومهماتنى كوزلجه كورمك معناسنه‌در يقال ودن العروس اذا احسن
القيام عليها وودن برنسنه‌يى قصالتمق معناسنه‌در يقال ودن الشئ ودنا اذا قصره واورمق معناسنه‌در يقال
ودنه بالعصا اذا ضربه بها * شارح ديركه اساسده ميدان لفظى بومعنادن مأخوذ اولمق اوزره مرسومدر وودن
خاتون خيره جوره چوجق طوغورمق معناسنه‌در يقال ودنت المرأة ودنا من الباب الرابع اذا ولدت ولدا ضاويا
﴿الودين﴾ امير وزننده و﴿المودون﴾ صويه باصيلوب اصلنمش نسنه‌يه دينور ومودون بيونى وكوركى وكوكس كميكلرى
وقبورغه‌لرى وقوللرى قصه ويغرنيسى طار خلقتى ناقص آدمه دينور مؤنثى مودونه‌در يقال رجل مودون
اى القصير العنق والالواح واليدين الناقص الخلق الضيق المنكبين ومودونه قصه بيونلو كوجك جثه‌لو طقناز
طوپاج عورته دينوركه سپورنديجى كفه‌سى كبى برمعنا اولور يقال امرأة مودونة اى دحّلة قصيرة العنق صغيرة الجثة
ومودون خيره جوره چوجغه دينور يقال ولد مودون اى ضاو ﴿التودين﴾ تفعيل وزننده بودخى برنسنه‌يى صويه
اصلتمق معناسنه‌در يقال ودّنه اذا بله ونقعه وبرنسنه‌يى قصلتمق معناسنه‌در يقال ودّن الشئ اذا قصره
﴿الاتدان﴾ اتّفاق وزننده بودخى برنسنه‌يى صويه باصوب اصلتمق معناسنه‌در واصلنمق معناسنه اولمغله
متعدى ولازم اولور يقال اتّدن الجلد فاتّدن هو اى نقعه فانتقع ﴿الايدان﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برنسنه‌يى
قصلتمق معناسنه‌در يقال اودن الشئ اذا قصره وعورت خيره جوره ولد طوغورمق معناسنه‌در يقال
اودنت المرأة اذا ولدت ولدا ضاويا ﴿الاودن﴾ احمر وزننده تروتازه وملايم نسنه‌يه دينور يقال غصن اودن اى ناعم
واودن مرعش ايله فرات بيننده برقريه آديدر ﴿اودنه﴾ همزه‌نك فتحيله بخارى قضاسنده برقصبه‌در داود
بن محمد المحدّث الاودنىّ اورادندر ﴿التودّن﴾ تفعل وزننده درى يومشمق معناسنه‌در يقال تودّن الجلد اذا لان
﴿المودن﴾ مكرم وزننده خيره جوره ولده دينور ﴿التوذّن﴾ ذال معجمه ايله تفعل وزننده صرف وتحويل معناسنه‌در
يقال توذّنه اذا صرفه وبرنسنه‌يى عجبلمك معناسنه‌در يقال توذّنه اذا اعجبه ﴿واذنان﴾ ذال مكسوره ايله
اصفهان قضاسنده برقريه‌در ﴿التورّن﴾ تفعل وزننده چوق ياغ سورنوب دائما نازونعيم اوزره اولمق معناسنه‌در
يقال يتورّن فلان اى يتدهن كثيرا ويتنعم ﴿واران﴾ تبريز قضاسنده برقريه آديدر ﴿الورانية﴾ علانيه وزننده دبره
دينور است معناسنه ﴿ورنه﴾ تمره وزننده سلفده ذى القعده آينك اسميدر ﴿الوزن﴾ واوك فتحى وزاى معجمه‌نك
سكونيله و﴿الزنة﴾ عده وزننده طارتمق معناسنه‌در يقال وزنه يزنه وزنا وزنة اذا راز ثقله وخفته ووزن
برنسنه‌يى طارته‌جق شيئه دينور مثقال معناسنه‌در جمعى اوزان كلور وبرآدمك قالدره‌ميه‌جغى

خرما كومه‌سنه دينوركه هجر ديارى دنكندن نصف ياثلث دنك مقدارى اولور جمعى وزون كلور
ووزن بريلدز اسميدركه سهيل يلدزندن مقدّم طلوع ايلمكله خلق آنى سهيل يلدزى ظن ايدرلر ووزن
الجبل وزنة الجبل طاغك يماجنه اطلاق اولنور يقال نزلوا وزن الجبل وزنته اى حذائه ووزن شبيب بن
ديسم نام كمسه‌نك فرسى اسميدر ووزن برنسنه‌يى اورانلق خرص و تخمين معناسنه مستعملدر يقال وزن تمر النخلة
اذا خرصها وحرزها ووزن موزون ياخود وازن معناسنه‌دركه نسب اوزره‌در يقال درهم وزن اى موزون
اووازن و برنسنه‌نك قرشوسنه اطلاق اولنور كاسيجئ واصطلاح ادبيه‌ده بحره موافق شعر نظم و تقطيع ايلمك
معناسنه‌در يقال وزن الشعر اذا قطعه ونظمه موافقا للميزان ووزن انسانك عقل ورشد واندیشه‌سنه اطلاق
اولنور ومنه يقال فلان راجح الوزن اى كامل العقل والراى (الوزنة) تمره وزننده رشد و درايتى اولان بودور
عورته دينور موزونه دخى دينور يقال امرأة وزنة وموزونة اى عاقلة (وزن سبعه) بررجلك لقبيدر (الوزنة)
واوك كسريله بناء نوعدر يقال انه لحسن الوزنة اى الوزن (الميزان) ميمك كسريله ترازويه دينوركه آلت وزندر
وعربلر كوندز اورتالنوب ياريلندى ديه‌جك يرده استقام ميزان النهار ديرلر وميزان عدل و داد معناسنه مستعملدر
قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿الّا تطغوا فى الميزان﴾ قيل اراد بالميزان العدل ومقدار معناسنه مستعملدر يقال
ميزانه كذا اى مقداره (الموازنة) مفاعله وزننده برنسنه‌يه برابر اولمق معناسنه‌در يقال وازنه اذا عادله وقرشو
قرشويه اولمق معناسنه‌در يقال وازنه اذا قابله وحاذاه و برآدمك صنيعه‌سنه مكافات ايلمك معناسنه‌در يقال وازن
فلانا اذا كافاه على فعاله (الوزان) و(الوزانة) واولرك كسريله وزن وزنه كبى برنسنه‌نك يماجى اولان شيئه دينور
يقال هو وزنه ووزنته نصبا على الظرف و بوزانه و بوزانته اى قبالته (الوزن) واوك كسريله بودخى طارتلمش ياخود
طارتيسى تام اقچه‌يه دينور واو مفتوحه كبى يقال هذا درهم وزنا ووزن اى موزون اووازن (الاتزان) اتفاق
وزننده طارتلمق معناسنه‌در يقال وزنت له الدراهم فاتزنت واقچه‌يى نقد آلمق معناسنه‌در يقال اتزن الدراهم
اذا انتقدها وشعر تقطيعه موافق موزون اولمق معناسنه‌در يقال وزن الشعر فاتزن و برنسنه شئ آخر ايله برابر
وهمسنك اولمق معناسنه‌در يقال اتزن العدل اذا اعتدل بالاخر (الاوزن) سائردن قوىّ ولنكرلو اولان شيئه
دينور يقال هو اوزن من غيره اى اقوى وامكن وسائردن وجاهتلو اولان آدمه دينور يقال هو اوزن القوم
اى اوجههم (الوزين) امير وزننده اصيل و ثابت معناسنه مستعملدر يقال هو وزين الرأى اى اصيله واون
كبى مطحون اولمش ابوجهل قرپوزنه دينور (التوازن) تفاعل وزننده برابرلشمك معناسنه‌در يقال توازنا اذا
اتّزنا اى تساويا (الوزانة) امانه وزننده برآدمك راى وفكر وملاحظه‌سى قوىّ واصيل اولمق معناسنه‌در يقال
وزن الرجل وزانة من الباب الخامس اذا كان اصيل الراى (موزن) مخزن وزننده برموضعدر (التوزين) تفعيل
وزننده برنسنه‌يه ربط قلب ايدوب ذهننده آنى قرار داده قلمق معناسنه‌در يقال وزّن نفسه على كذا اى
وطّنها عليه (الايزان) همزه‌نك كسريله توزين معناسنه‌در يقال اوزن نفسه على كذا بمعنى وزنها (الوسن)
واوك وسينك فتحيله و(الوسنة) هايله و(الوسنة) تمره وزننده و(السنة) عده وزننده اويقو آغرلغنه دينوركه
دماغه عارض اولور هنوز قلبه و كوزه عروض ايلمز لكن كوز آغرلشوب سوزلمكه باشلر فارسيده پينكى و تركيده
اويوقلمه و پينكلمه واهل كيف اصطلاحنده شكر ايلمه تعبير اولور على قول اويقونك اوّلنه دينوركه همان بين النوم
واليقظه حالتيدر وعند البعض امز غنغنه دينوركه قلبه وآندن برمقدارجه كوزه عارض اولور پس اويقونك درت
مرتبه‌سى اولور واصح اولان قول اوّلدر و بونوم حدّندن خارجدر يقال اخذه الوسن والوسنة والوسنة والسنة
اى ثقله او اوّل النوم او النعاس و بومعناده مصدر اولورلر يقال وسن الرجل وسنا ووسنة ووسنة وسنة من الباب الرابع
اذا اخذه ثقلة النوم او اوّله او النعاس ووسن مدت مديده آغزى آچلمامش قيونك بد و تيز رايحه‌سندن بايلمق
معناسنه‌در يقال وسن الرجل اذا غشى عليه من نتن البئر نته‌كه اسن دخى بومعنايه‌در وسنه غفلت معناسنه
مستعملدركه معناى لازميدر يقال هو فى سنة اى غفلة ووسن حاجت معناسنه مستعملدر جمعى اوسان كلور
تقول ماهو من همى ولامن وسنى اى من حاجتى ويقال قضت الابل اوسانها من الماء اى اوطارها وحاجاتها
(الوسن) كتف وزننده و(الوسنان) عطشان وزننده و(الميسان) ميزان وزننده چوق اويوقليوب پينكلر
اولان آدمه دينور مؤنثى وسنه‌در فرحه وزننده ووسنى در سكرى وزننده وميسان‌در يقال رجل وسن ووسنان
وميسان وامرأة وسنة ووسنى وميسان اذا كثر نعاسه بونلر اسم فاعللردر مبالغه ايچون دخى مستعمللردر پس كوزنده
نعاس اولوب اويوقليان آدمه وداًئما بووصف اوزره اولان آدمه اطلاق اولنور (الاستيسان) اويوقلمق معناسنه‌در

يقال استوسن الرجل بمعنى وسن ﴿الايسان﴾ همزه‌نك كسريله آغزى آچلمدق قيونك بخارى آدمى بيخود ايلمك معناسنه‌در يقال اوسنته البئر اذا جعلته مغشيا عليه ورؤيا كورمك معناسنه مستعملدر يقال رزق فلان مالم يوسن به فى نومه يعنى فى رؤياه ﴿التوسن﴾ تفعل وزننده پوغور ناقه‌يى اويقوده يقاليوب آشمق معناسنه‌در يقال توسن الفحل الناقة اذا اتاها وهى نائمة وكذا الرجل المرأة ﴿الموسنة﴾ محسنه وزننده آغزى آچلمدق قيويه دينوركه بخارى آدمى بيخود ايليه ﴿ميسان﴾ ميم مفتوحه ايله برموضع آديدر ﴿الوسنىّ﴾ عربىّ وزننده چوق اويوقليوب پينكلر اولان آدمه دينور برشخوار كبى يقال رجل وسنىّ اى كثير النعاس ﴿الموسونة﴾ تنبل عورته دينور يقال امرأة موسونة اى كسلى ﴿ميسانة الضحى﴾ ميمك كسريله دائما قوشلق وقتى اويور اولان خاتونه دينوركه حقلرنده مديحه‌در زيرا كيجه چوق اويوميوب ايش كورر اولمغله قوشلق اكمال ايدر كذلك بعد الزوال اخشامه متعلق امور وقتى اولمغله مقدم اويوب اول هنكامده اويومز خصوصا قيلوله‌يه‌ده مراعات ايدر يقال فلانة ميسانة الضحى مدح فى حقهنّ ﴿الوشن﴾ واوك وشين معجمه‌نك فتحيله يوكسكجه وتومسكجه ارضه دينور وكوده‌سى قالين دوه‌يه دينور ﴿الاوشن﴾ احمر وزننده برآدمك خانكيسنه ودائما ملازمنه دينوركه هميشه اكا تردّد ايدوب آنكله همنشين اولوب طعامنى بيله‌جه تناول ايدر اوله طال قاوق اوله‌جقدر يقال هواوشن لفلان اى يأتيه ويقعد معه ويأكل طعامه ﴿الوشنان﴾ واوك حركات ثلاثيله اشنان لفظنده لغتدركه چوغانه دينور ﴿الثوشّن﴾ تفعل وزننده صوچكيلوب آزالمق معناسنه‌در يقال توشن الماء اذا قلّ ﴿الوصنة﴾ واوك فتحى وصادك سكونيله كوچك پچاوره‌يه دينور يقال مسحه بالوصنة اى الخرقة الصغيرة ﴿الوضن﴾ واوك فتحى وضاد معجمه‌نك سكونيله برشيئك اجزاسنى بوكوب برى برينك اوزرينه قاتلمق ياخود برنسنه‌يى استف ايلمك معناسنه‌در يقال وضن الشئ وضنا من الباب الثانى اذاثنى بعضه على بعض وضاعفه اونضده وقولان طوقومق معناسنه‌در يقال وضن النسع اذا نسجه ﴿الموضون﴾ و﴿الوضين﴾ اميروزننده برى برى اوزره بوكيلوب قاتلنمش ياخود استف اولمش نسنه‌يه دينور ووضين ترشه‌دن ياخود قيلدن طوقنمش يصى قولانه دينور على قول ميشيندن اولانه مخصوصدر جمعى وضن كلور واوك ضميله وعربلر دابه پك آريقليوب زبون اولدى ديه‌جك يرده قلق وضين الدابة ديرلر ﴿الموضونة﴾ اورلمش زرهه دينور على قول صيق حلقه‌لو اولانه ياخود ايكيشر ايكيشر حلقه ايله نسج اولنمشنه ياخود جواهر ايله منسوج اولانه دينور يقال درع موضونة اى منسوجة او المقاربة النسج او المنسوجة حلقتين حلقتين او بالجواهر ﴿التوضّن﴾ تفعل وزننده تذلل معناسنه‌در يقال توضّن الرجل له اذا تذلل له ﴿الاتّضان﴾ اتفاق وزننده برنسنه‌يه متصل اولمق معناسنه‌در يقال اتّضن به اذا اتّصل به ﴿الميضانة﴾ ميمك كسريله كوفه تعبير اولنان قابه دينور يقال نقله بالميضانة اى القفة ﴿الميضنة﴾ مكنسه وزننده چوال طرزنده برقابدركه خرما يپراغندن منسوج اولور جمعى مواضين‌در ﴿الوطن﴾ فتحتينله وطانك سكونيله انسانك اقامتكاهى اولان منزله دينوركه يورد تعبير اولنور يقال كلّ يحبّ وطنه اى منزل اقامته كذلك صغر وقيون مقوله سنك آغيلنه وآخورينه اطلاق اولنور جمعى اوطان كلور ﴿الوطن﴾ واوك فتحى وطانك سكونيله يورده مقيم اولمق معناسنه‌در يقال وطن بالوطن وبالمكان وطنا من الباب الثانى اذا اقام به ﴿الايطان﴾ همزه‌نك كسريله وطن معناسنه‌در يقال اوطن به بمعنى وطن وبريرى يورد ايدنمك معناسنه‌در يقال اوطنه اذا اتخذه وطنا ﴿التوطين﴾ تفعيل وزننده بودخى بريرى يورد ايدنمك معناسنه‌در يقال وطّنه بمعنى اوطنه وتوطين النفس برنسنه‌يه صميمى ربط قلب ايدوب آنى قرارداده قلمق معناسنه‌در يقال وطّن نفسه عليه اذا مهدها ﴿التوطّن﴾ تفعل وزننده بريرى وطن طوتمق معناسنه‌در بوعلاقه ايله توطّن النفس برنسنه‌يه قلب ياتوب يرلشمك معناسنه‌در يقال توطّنت نفسه عليه اذا تمهّدت ﴿الاستيطان﴾ بودخى بريرده وطن ايدنمك معناسنه‌در يقال استوطن المكان اذا اتخذه وطنا ﴿المواطن﴾ ميمك فتحيله موطن كلمه‌سنك جمعيدركه وطن طوتيلان محله دينور ومواطن مكه موقف يرلرندن عبارتدر يقال اذا اتيت مكة فوقفت فى تلك المواطن فادع لنا اى مواقفها ومواطن الحرب جنك محللرندن عبارتدر جنكاه معناسنه يقال هذه مواطن الحرب اى مشاهدها ﴿الميطان﴾ ميزان وزننده برنسنه‌نك غايتنه دينور وشول يره دينوركه قوشى آتلرى اورادن تعيين وارسال ايدرلر كويا كه آتلر ايچون توطّن ايده‌جك مقامدر واول مسافه‌نك غايتنه كه آتلرك سكرتمسى آنده منتهى اولور ميداء وميتاء دينور واول ايكى موضعك مابيننه ميدان دينور تقول ارسل الخيل من الميطان اى من حيث يوطّن لترسل منه الخيل فى السباق ﴿المواطنة﴾ مفاعله وزننده موافقت معناسنه‌در يقال واطنه على الامر اذا وافقه ﴿الوعنة﴾ واوك فتحى وعينك سكونيله پك يره دينور يقال ارض وعنة اى صلبة وعند البعض اصلا نبات انبات ايتمز اولان آق ويور ارضه دينور واكا وعن دخى دينور جمعى وعان‌در واوك

كسريله ووعنه قرنجه يواسنك اثر ونشانته دينور وطاغلرك يوزنده اولان يول يول طمرلره دينوركه شجر نبع
انبات ايدن طمرلره شبيه اولور (الوعن) واوك فتحيله وعنه ايله معناى اوّلده مرادفدر و صغنه‌جق يره دينور
ملجأ معناسنه (التوعّن) تفعل وزننده حيوان نهايت رتبه سموروب تاولنمق معناسنه‌در يقال توعّنت الابل والغنم
اذ ابلغت غاية السمن و برنسنه‌يى استيعاب ايلك معناسنه‌در يقال توعّن الشئ اذا استوعبه (الوغنة) واوك
فتحى وغين معجمه‌نك سكونيله ايچريسى ككيش دستى‌يه دينور (التوغّن) تفعل وزننده جنكده اقدام ايلك
معناسنه‌در يقال توغّن فى الحرب اذا اقدم (الوفنة) واوك فتحى وفانك سكونيله آزلغه دينور يقال به وفنة اى
قلة (التوفّن) تفعل وزننده آزالوب اكسلك معناسنه‌در يقال توفّن الشئ اذا نقص وقلّ (التوقن) قافله توقل
وزننده و مرادفيدركه ديك يوقرى طاغه آغمق معناسنه‌در يقال توقن الوعل فى الجبل اذا توقل (الايقان) همزه‌نك
كسريله يوه‌دن كوكرجن آولمق معناسنه‌در يقال اوقن الرجل اذا اصطاد الحمام من محاضنها (الموقونة) پاكدامن
پرهيزكار ومخدره قيزه دينور يقال جارية موقونة اى مصونة مخدّرة (الوقنة) غرفه وزننده طاغلرده اولان
قوش دونكنه دينور ويرده اولان چقوره دينور على قول بعض بايرلرك صرتلرنده چقور طرزنده اولان انكبه
يرلره دينور جمعى وقنات كلور نته كه اقنه دخى بو معنايه‌در جمعى اقنات كلور * شارح ديركه مبدله‌در (الوكن)
واوك فتحيله و(الوكنة) واوك حركات ثلاثيله و(الوكنة) ضمتينله و(الموكن) و(الموكنة) منزل و منزله
وزنلرنده قوش يوه سنه دينور يقال الطائر فى وكنه ووكنته ووكنته وموكنه وموكنته اى فى عشه ووكن
لفظنك جمعى اوكن ووكن كلور واوك ضميله ووكون كلور ووكن مصدر اولور پك يوريمك معناسنه يقال
وكن الرجل وكنا من الباب الثانى اذا سار شديدا و اوتورمق معناسنه‌در يقال وكن الرجل اذا جلس وقوش يمورطه
باصمق معناسنه‌در يقال وكن الطائر بيضه وعليه اذا حضنه (الواكنة) يمورطه‌ده ياتان قوشلره دينور يقال حمائم
واكنة اى حاضنة وواكنه برقلعه آديدر (التوكّن) تفعل وزننده يرلشمك معناسنه‌در يقال توكّن الرجل اذا تمكن
(التولّن) تفعل وزننده ماتم ومصيبت دمنده فرياد وفغان ايلك معناسنه‌در يقال تولّن الرجل اذا رفع صوته بالصياح
عند المصائب (التومّن) تفعل وزننده برآدمك اولادى چوغالمق معناسنه‌در يقال تومّن الرجل اذا كثر ولده
(الونّ) واوك فتحى ونونك تشديديله زبونلق ضعف معناسنه‌در وساز اقسامندن چارپاره‌يه دينوركه چنكيلر
وكوچكلر پرمقلريله چلارلر يقال يرقص بالونّ اى الصنج الذى يضرب بالاصابع وونّ قهستان ايالتنده برقريه
آديدر حسين الفرضىّ الونّى اكا منسوبدر (الوهن) واوك فتحى وهانك سكونيله وفتحيله برآدم كار وعملده كوشك
وسست وضعيف اولمق معناسنه‌در اسم اوله‌رق دخى استعمال اولنور يقال وهن الرجل كوعد ووهن كورث ووهن
ككرم وهنا اذا ضعف فى العمل ويقال فيه وهن اى ضعف فى العمل وضعف ايلك معناسنه متعدّى اولور يقال وهنه
اذا ضعفه ووهن كوده‌سى قالين قصه آدمه دينور يقال رجل وهن اى قصير غليظ وكيجه ياريسى مقدارنه ياخود كيجه
ياريسندن برساعت صكره‌جه وقته دينور نته‌كه موهن دخى بو معنايه‌در مجلس وزننده يقال مضى وهن وموهن
من الليل اى نحو من نصف الليل او بعد ساعة منه ووهن وقت مزبوره كيرمك معناسنه‌در يقال وهن الرجل اذا دخل
فى ساعت الوهن (الايهان) همزه‌نك كسريله بودخى وقت مذكوره كيرمك معناسنه‌در يقال اوهن الرجل اذا دخل
فى ساعة الوهن و برآدمى سست وضعيف قلمق معناسنه‌در يقال اوهنه اذا اضعفه (التوهين) تفعيل وزننده
بودخى برآدمى سست وضعيف قلمق معناسنه‌در يقال وهّنه اذا اضعفه (الواهن) هانك كسريله و(الموهون)
سست وضعيف آدمه دينور يقال رجل واهن وموهون وامرأة واهنة وموهونة اى ضعيف جمعى وهن كلور
واوك ضميله (الوهنانة) واوك فتحيله ايش ايشلك بابنده تنبل اولان عورته دينور يقال امرأة وهنانة اى فيها فتور
عند القيام (الواهنة) بركونه ريح اسميدركه انسان پير اولدقده اموزلرنده ياخود بازولرنده ياخود اخدعين ديدكلرى
طمرلرده حادث اولور ناسك ريح طيّار ديدكلرى ريحدر وقصه ايكويه دينوركه الك اشاغى ايكو اوله‌جقدر على قول قفاده
اولان اكورغه كميكنه دينور وبازويه دينور وواهنة الفرس آتك كوكسنك اوّل ايكوسنه دينور (الوهين) امير
وزننده شول كيمسه‌يه دينوركه ارغادلر اوزره ناظر اولوب آنلرى ايشلمكه سوق واغرا ايدر اوله بناء امينى اوله‌جقدر
(الوين) اين وزننده سياه اوزمه دينور (وينى) سكرى وزننده برموضع آديدر ﴿فصل الهاء﴾ (الهبون)
باى موحده ايله صبور وزننده اورمجكه دينور يقال نسجت عليه الهبون اى العنكبوت (الهتن) نتن وزننده و(الهتون)
قعود وزننده و(الهتنان) فتحاتله و(التهتان) تذكار وزننده يغمور بردن دوكلك معناسنه‌در على قول بو هطل
ديدكلرى يغموردن زياده اولوركه بوره اولور ياخود متصل اولمق اوزره ضعيف ياغمق ياخود برساعت كسيلوب

﴿فصل الهاء﴾

صکره ینه یاغمق اوزره یاغمق معناسنه‌در یقال هتنت السماء هتنا وهتونا وهتنانا وتهتانا من الباب الثانی اذا انصبت
اوهو فوق الهطل او الضعیف الدائم او مطر ساعة ثم یفتر ثم یعود (التهاتن) تفاعل وزننده هتن معناسنه‌در یقال تهاتنت
السماء بمعنی هتنت (الهاتن) صاحب وزننده و (الهتون) صبور وزننده وجه مذکور اوزره تقاطر ایدن سحابه
دینور هتون لفظنك جمعی هتن کلور کتب وزننده وهاتنك جمعی هتن کلور رکع وزننده (الهتمنة) دحرجه وزننده
چوق سویلمك معناسنه‌در یقال هتمن الرجل اذا اکثر الکلام (الهجنة) غرفه وزننده کلامی معیوب ایدن عیب ومحذوره
دینور یقال فی هذا الکلام هجنة وهی مایعیبه و علمده هجنه علمك اضاعتندن عبارتدر یقال احفظ علمك عن الهجنة
ای الاضاعة و هجنه مصدر اولور هجین اولمق معناسنه کما سیذکر (الهجین) امیر وزننده لئیم وفرومایه‌یه دینور
یقال هو هجین ای لئیم وپدری عربی ووالده‌سی جاریه اولان علی قول پدری جهتی و والده‌سی جهتندن خیر
واصیل اولان آدمه دینور جمعی هجن کلور هانك ضمیله و هجناء کلور امراء وزننده و هجنان کلور بطنان وزننده
ومهاجین ومهاجنه کلور * شارحك بیانه کوره بونلر محاسن وملامح قبیلندندر مؤنثی هجینه‌در جمعی هجن کلور
هانك ضمیله و هجاین کلور و هجان کلور هانك کسریله یقال هو هجین وهی هجینة ای عربی ولد من امة او من ابوه
خیر من امه * شارح دیرکه بو جنسه عربك هجین اطلاقی روم وصقالبه جنسنك بیاضلغنه قصدایله‌در و هجین
صویی وجنسی کریم اولمیان یعنی اصطلاحمزده کحیل اولمیان آته وبارکیره دینور یقال فرس وبرذونة هجین
ای غیر عتیق ونه سود ونه آغوز اولان میانه قویوسوده اطلاق اولنور یقال ابن هجین ای لاصریح ولا لبأ (الهجنة)
هانك ضمیله و (الهجانة) امانه وزننده و (الهجونة) عمومه وزننده هجین اولمق معناسنه‌در یقال هجن الرجل
هجنة وهجانة وهجونة من الباب الخامس اذا کان هجینا (الهجان) کتاب وزننده کزیده شیئه دینور ومنه قول
علی کرم الله وجهه * هذا جنای وهجانه فیه * ای خیاره وخالصه وجنا آغاجدن دوشوریلان میوه‌یه دینور
و بو ضروب امثالدندر تمامی * اذ کل جان یده الی فیه * قولیدر منشأی بودرکه جذیمة الابرش نام امیرك همشیره
زاده‌سی عمرو هنوز طفل ایکن اترابندن نیچه اطفال ایله منتار دوشورمکه چیقوب رفیقلری ایو منتار بولدقلرنده
اکل ایدوب عمرو طایسی ایچون جیبنده حفظ ایدر ایدی بعد العود رفیقلری تهی دست وعمرو جیبنده‌کنی چیقاروب
کلام مزبوری ایراد ایده‌رك طایسنه عرض ایلدی وامام علی بونی غزوه‌نك برنده فیء مسلمیندن اصلا برنسنه‌یه
وضع ید ایلمدیکنی بیان ضمننده ایراد ایلمشدر وهجان آق تویلو لطیف جمل وناقه‌یه دینورکه مایه تعبیر اولنور یقال
جمل هجان ای ابیض وناقة هجان ای بیضاء وصویی وجنسی پاك دوه‌یه دینور بونده مذکر ومؤنث ومفرد وجمعی
برابردر یقال جمل هجان وناقة هجان وابل هجان ویقال هجاین ای کرام وحسیب وکریم الاصل آدمه دینور یقال
رجل هجان ای حسیب وطپراغی پاك وصوی یره دینور یقال ارض هجان ای کریمة (الهجانة) کتابه وزننده
اسمدر حسیب واصیل اولمغه دینور یقال هو هجان ای بین الهجانة حسیب (الهاجن) صاحب وزننده برچاقشده
آتشی چیقمز اولان چقماغه دینور یقال زند هاجن اذا کان لایوری بقدحة واحدة وقبل البلوغ ارده‌ویرلمش
صغیره‌یه دینور ووقتندن اول کبه قالمش کچی جبشنه دینورکه پیجنه طوتمش اولور علی قول مطلقا پیجنه طوتمش
حیوانه دینور یقال عناق هاجن اذا کانت حملت قبل بلوغ السفاد اوهو کل ماحملت قبل بلوغها (الهاجنة)
و (المتهجنة) شول خرما آغاجنه دینورکه هنوز خرده وصغیر ایکن یمش طوتمش اوله (الهجن) هانك فتحیله معانی
مذکوره‌دن مصدردر یقال هجن الزند وغیره هجنا من الباب الثانی والاول (المهجنة) مشیخه وزننده و (المهجنی)
مرحبا وزننده و (المهجنی) میمك فتحی وجیمك ضمی والفرلك قصر ومدیله بی خیر ومنفعت قوم وجماعته وصف
اولور (المهجنة) معظمه وزننده شول ناقه‌یه دینورکه بغایت صویی پاك اولمغله صویی معلوم اولان کندی
بلادی بوغورلرندن غیری‌یه چکلمیه یقال ناقة مهجنة ای ممنوعة الا من فحول بلادها لعتقها وهنوز یمش طوتمش
تازه خرما آغاجنه دینور (الاهجان) همزه‌نك کسریله برآدمك صوی دوه‌لری چوق اولمق معناسنه‌در یقال اهجن
الرجل اذا کثر هجان ابله وبوغور بنت لبون اولان ناقه‌یه آشمغله کبه قالوب طوغورمق معناسنه‌در یقال اهجن
الجمل الناقة اذا ضربها وهی بنت لبون فلقحت ونتجت واوغلانی وقیزی کوچك ایکن اولندرمك معناسنه‌در یقال
اهجنوهم اذا زوجوهم صغارا (التهجین) تفعیل وزننده تقبیح معناسنه‌در یقال هجنه اذا قبحه (الاستهجان)
برنسنه‌یی قبیح کورمك معناسنه‌در تقول انا استهجن فعلك ای استقبحه ویقال هذا مما یستهجن ذکره وفیه
هجنة ای قبحة (الاهتجان) افتعال وزننده قیز صغیره ایکن ارده‌ویریلوب وطیء اولنمق معناسنه‌در یقال اهتجنت
الجاریة علی المجهول اذا وطئت صغیرة (الاهیجنة) مصغر بنیه‌سیله شول اوغلانلره دینورکه هنوز صغار ایکن

كندی امثاللری صغائر تزویج اولنمش اوله یقال غلمة اهیجنة ای اهلهم زوّجوهم صغارا الصغائر (الهدون)
قعود وزننده دیکمك وساکن واپسم اولمق معناسنه در یقال هدن الشیٔ هدونا من الباب الثانی اذا سکن (الهدن)
عدن وزننده ساکن واپسم قلمق معناسنه در یقال هدنه هدنا اذ اسکنه وچوجغی آوتمق معناسنه در یقال
هدن الصبیّ اذا ارضاء وبرنسنه یی یره کوممك معناسنه در یقال هدن الشیٔ اذا دفنه وقتل ایلمك معناسنه در یقال
هدن فلانا اذاقتله (التهدین) تفعیل وزننده بودخی چوجغی آوتمق معناسنه در یقال هدّن الصبیّ اذا ارضاه
و برآدمی بر یرده او یالیوب اکلندرمك معناسنه در یقال هدّنه اذا ثبطه وسکنه (الهدنة) تمره وزننده
چسندی یغموره دینور یقال مطرت هدنة ای مطر ضعیف قلیل (الهدنة) غرفه وزننده اسمدر بارشغه
دینور یقال وقعت بینهم هدنه ای صلح وراحت وسکون وآسایش معناسنه در کما سیذکر (المهادنة)
مفاعله وزننده مصالحه معناسنه در یقال هادنه اذا صالحه (المهدنة) مرحله وزننده بودخی راحت
وسکون وحضور معناسنه در یقال هو علی هدنة ای دعة وسکون (التهادن) تفاعل وزننده ایش یولنه
کیروب راست ودرست اولمق معناسنه در یقال تهادن الامر اذا استقام (الهیدان) میدان وزننده قورقق
آدمه دینور یقال رجل هیدان ای جبان وبخیل ونادان آدمه دینور (الهدان) کتاب وزننده احمق وثقیل
وکرانجان آدمه دینور یقال رجل هدان ای احمق ثقیل (الهدن) هانك کسریله اجوزلق خصب
معناسنه در وبحرین قضاسنده برموضع آدیدر (الانهدان) انفعال وزننده برکمسه عزیمتندن فاتر اولمق معناسنه در
یقال انهدن الرجل عن عزمه اذافتر (الاهدان) همزه نك کسریله آتی یراندرمق معناسنه در یقال اهدن الخیل
اذا اضمرها (المهدن) محسن وزننده شول آته دینورکه عهدهٔ اقتدارنده اولان سکرتمك مایه سنی کتم ایدوب
هنوز اظهار ایلمامش اوله یقال فرس مهدن اذا کان قدکتم جریالم یظهره (الهیرون) زیتون وزننده برجنس
خرما اسمیدر (هارون) اسم اعجمیدر یعنی بر پیغمبر ذیشان اسمیدرکه حضرت موسی نك لامّ برادریدر
علیهما السلام * شارح دیرکه عبرانیه ده هارون محبّ ودوست دیمکدر (هاران) ابن تارح درکه حضرت ابراهیمك
برادری وحضرت لوطك پدریدر علیهما السلام (الهرنوی) هانك ونونك فتحی وقصر ایله یاخود هرنوه ترقوه
وزننده یاخود هرنویّ یای مشدده ایله برنوع نبات اسمیدر علی قول قرنوه درکه قرن ماده سنده ذکر اولندی یاخود
فلیفله درکه بیردن اصغر دانه لردر وجع حلق وتلیین بطن ایچون نافعدر مفرداتده شجر عودك ثمریله وبعضنده
قلبك ایله مبیندر (الهرشن) شین معجمه ایله زبرج وزننده آوردلری ککیش آدمه دینور یقال رجل هرشن ای الواسع
الشدقین (الهوزن) زای معجمه ایله جوهر وزننده توزه دینور غبار معناسنه وبر قوش آدیدر وبرجماعتك پدری
اسمیدر (هوازن) های مفتوحه ایله برقبیله آدیدر (التهکن) تفعل وزننده پشیمانلق ایلمك معناسنه در یقال
تهکن علیه اذاتندم (الهلیون) برذون وزننده برنبات معلوم اسمیدر ترکیده قوش قونمزدیدکاری نباتدر حار
ورطب وجماعی مقوّیدر (هلینیه) جهینیه وزننده برخاتون اسمیدر (الهیمنة) بیطره وزننده برآدم دعا ایلدکدنصکره
آمین دیمك معناسنه در یقال هیمن الرجل اذا امّن ای قال آمین * شارح دیرکه بونك اصلی امّن تأمینا ایدی
میم مشدده نك بریسی یایه منقلب وهمزه دخی هایه مبدل اولدی وهیمنه قوش قسمی یاوریسی اوزره قناد قاقوب
پروازلمق معناسنه در یقال هیمن الطائر علی فراخه اذارفرف وبرنسنه اوزره حافظ ونکهبان اولمق معناسنه در
یقال هیمن علی کذا اذا صار رقیبا علیه وحافظا (المهیمن) میم اولانك ضمی وثانیه نك کسری وفتحیله
اسماء حسنادن براسم شریفدر مؤمن معناسنه که غیری خوف وخشیتدن امین وآزاده ایدیجی دیمکدر وبونك
اصلی مأ من ایدی که همز تیله ائماندن اسم فاعلدر همزهٔ ثانیه یایه قلب اولندقدنصکره همزهٔ اولی هایه ابدال
اولندی وبعضلر عندنده امین معناسنه درکه اصلی مؤتمن در امانتدن مفیعل در وعلی قول مؤتمن معناسنه درکه معتمد
وزننده یاخود شاهد معناسنه در * شارح درکه هیمنهٔ طائردن مأخوذ درکه مرجعی قیام علی الشیٔ معناسنه در
بناء علیه بیضاوی الرقیب الحافظ لکل شیٔ عبارتیله تفسیر ایلشدر (الهمیان) هانك کسریله اوجقوره دینور
تکه معناسنه وقوشغه دینور منطقه معناسنه ودغارجغه دینورکه ایچنه زاد وزواده قیوب بله چلارلر جمعی همایین
کلور یقال همیان اعجر وهمایین عجر وهو کیس للنفقة یشد فی الوسط وهمیان بن قحافة السعدیّ شاعر مشهوردر
وبونده هاء مضمومه ایله زبانزده دریاخود تثلیثی جائزدر (همانیه) هانك ضمیله بغداد قضاسنده برقریه
آدیدر (همینه) جهینه وزننده بنت خلف درکه صحابیه در (الهن) هانك فتحی ونونك تشدیدیله و (الهنین)
انین وزننده اغلمق معناسنه در یقال هن الرجل هنا وهنینا من الباب الثانی اذابکی وبرنسنه یه آرزو واشتیاقله رقت

ایدوب چکرنمك معناسنه‌در یقال هنّ الیه اذا حنّ (الهانّة) نون مشدده ایله و (الهنانة) ثمامه وزننده کوزك ایچنده سیاهنك التی یانده اولان یاغه دینور وکمیکده قالمش ایلك بقیه سنه دینور ودوه قسمنك بدننده اولان سموزلك وتاب وقوّت مایه سنه دینور (الاهنان) همزه‌نك کسریله دوه‌یی قوّتلندروب تاولندرمق معناسنه‌در یقال اهنّ الله الجمل ای صیره قویا (المهنون) قوّتلنوب طاولنمش ارکك دوه‌یه دینور یقال اهنه الله فهو مهنون وبو غیر قیاس اوزره در احمه الله فهو محموم قبیلندندر (الهننة) عنبه وزننده کرپی دیدکاری جانوردن بر نوع آدیدر (هونین) هاء مضمومه ایله بر بلده آدیدر (هنن) هانك فتحی ونون مشدده‌نك کسریله یمنده بر قریه‌در (الهن) هانك فتحی ونونك تخفیفیله نسوان فرجنه دینور وبونك اصلی عند البعض هنّ ایدی نونك تشدیدیله ومصغرنده هنین دینور مؤلف بونی هنو ماده سنده دخی رسم ایلمشدر (هاهنا) هانك ضمی ونونك تخفیفیله و (هاهنا) هانك ضمی ونونك تشدیدیله و (ههنا) الفك حذفی ونونك تشدیدیله ظرف مکاندر یقال تنحّ هاهنا وهاهنا وههنا ای ابعد قلیلا یعنی شوراجغه واردیمکدر هاء حرف تنبیهدر وبعضلر دیدیکه سودیکك آدمه ههنا وهنا دینور هالرك ضمی ونونلرك تخفیفیله که قربه اشارتدر شوراجغه کل دیمکدر وحظ ایتدیکك کسه‌یه ههنا وهنا دینور هالرك فتحی ونونلرك تشدیدیله که بعیده اشارتدر اوته‌یه وار دیمکدر وبو معتل بابنده دخی مذکوردر (الهنزمن) نون وزای معجمه ایله جردحل وزننده جماعت انسانی‌یه دینورکه برمحلده مجتمع وهمنشین اوله‌لر وبوفارسی هنجمن یاخود انجمن معربیدرکه مجمع ناس معناسنه‌در (الهون) هانك ضمیله و (الهوان) سحاب وزننده و (المهانة) امانه وزننده خوار وذلیل اولمق معناسنه‌در یقال هان الرجل یهون هونا وهوانا ومهانة اذا ذل وهون ومهانه خزی وفضیحه وخاکساری معناسنه‌در یقال وقع فی الهون والمهانة ای الخزی وهون اسماندندر هون بن خزیمة بن مدرکه برقبیله پدریدر وهون مطلقا خلق ومخلوق معناسنه مستعملدر تقول مادری ایّ الهون هو ای ایّ الخلق (الهون) عون وزننده برنسنه سهل وآسان اولمق معناسنه‌در یقال هان علیه الامر یهون هونا اذا سهل ووقار وتانی وسکینه معناسنه‌در ومنه تقول امش علی هونك ای علی رسلك وحقیر وکمقدر اولان نسنه‌یه دینور یقال شیٔ هون ای حقیر (الهین) و (الهین) میت ومیت وزنلرنده قولای وآسان نسنه‌یه دینور یقال امر هین وهین ای سهل ثانی اوّلدن مخففدر وقار وسکونت وتانی اوزره اولان لنکرلو آدمه دینور بعضلر دیدیکه تشدید ایله هواندن مأخوذدرکه ذلت معناسنه‌در وتخفیفله لین وسکون معناسندندر یقال رجل هین وهین ای ساکن متئدّ او المشدّد من الهوان والمخفف من اللین وبونك اصلی سید کبی هیون ایدی (الاهون) اسهل وزننده پك سهل وآسان نسنه‌یه دینور جمعی اهوناء کلور انصباء کبی یقال هواهون علیه ای اسهل وبو اسم فاعلدر (التهوین) تفعیل وزننده برنسنه‌یی سهل وآسان قلمق معناسنه‌در یقال هوّنه الله ای سهله وتخفیف معناسنه‌در یقال هوّنه اذا خففه وبرنسنه‌یی استحقار ایلمك معناسنه‌در یقال هوّن الشیٔ اذا اهانه (الاهانة) همزه‌نك کسریله و (الاستهانة) و (التهاون) تفاعل وزننده بونلرده برنسنه‌یی حقیر کورمك معناسنه‌در یقال اهان الشیٔ واستهان به وتهاون به اذا استحقره (الهونة) هانك فتحی وضمیله تانی ووقار اوزره اولان آغرمشربلو خاتونه دینورکه هون مؤنثیدر یقال امرأة هونة ای متئدّة (الهینة) هانك کسریله هون کبی معتدلانه وقار وسکونت وآهستکی معناسنه‌در اصلی هونه ایدی ومنه تقول امش علی هینتك وهونك ای علی رسلك (الاهون) احمد وزننده بررجل اسمیدر وسلفده یوم اثنین اسمیدرکه دوشنبه کوننك آدیدر (الهاون) واوك فتحیله و (الهاون) واوك ضمیله و (الهاوون) طاووس وزننده معروف ظرفدرکه ایچنده فلفل مقوله‌سی نسنه دقّ وسحق اولنور لسانمزده دخی هاون تعبیر اولنور * شارحك بیانه کوره فارسیدن معربدر لکن توافق لغتین اولمق اغلبدر واصللری هاوون ایدی فاعول وزننده (المهاونة) مفاعله وزننده رفق وسهولتله معامله ایلمك معناسنه‌در یقال هو یهاون نفسه ای یرفق بها (المهوئنّ) مطمئنّ وزننده وهمزه‌نك فتحیله جائزدر مکان بعید معناسنه‌در علی قول اوبرق یره دینور (الاهوینان) اطمینان وزننده صحراء وبیابان ککیش اوله‌رق اوتورا قلملو الچق اولمق معناسنه‌در یقال اهوانّت المفازة اذا اطمأنّت فی سعة

فصل الیاء التحتیة

(الیتن) یانك فتحی وتاء فوقیه‌نك سکونیله چوجق طوغرکن ایاقلری اللرندن اوّل چیقمغه دینورکه ترس طوغمق تعبیر اولنور نته‌که همزه ایله اتن دخی بو معنایه‌در یقال خرج الولد یتنا وهوان تخرج رجلا المولود قبل یدیه (الایتار) همزه‌نك کسریله و (التیتین) تفعیل وزننده خاتون چوجغی ترس طوغورمق معناسنه‌در یقال ایتنت المرأة الولد ویتنته اذا ولدته یتنا (المؤتن) محسن وزننده و (المؤتنة) محسنه وزننده چوجغی ترس طوغورن خاتونه دینور (المیتون) ترس طوغمش ولده دینور وبو شاذدر قیاس اولان

(مؤتن)

مؤتن اولمقدرمکرم وزننده زیرافعلی ایتاندر (الیرون) صبور وزننده فیل دیدکاری حیوانك دماغنه دینورکه زهر
قاتلدر ودابه قسمنك ترینه دینور وارکك حیوانك منیسنه دینور (یزن) یانك وزای معجمه‌نك فتحیله بروادی اسمیدر
وبوعلمیت ووزن فعل علتلریله غیر منصرفدر زیرااصلی یزأن ایدی همزه ایله ومنه رمح یزأنی وحمیر قبیله‌سندن
ربطن اسمیدر ابوالخیرمرثد التابعی وابوالتقی هشام بن عبدالملك المحدّث اکامنسوبلردر (ذویزن) ملوك حمیردن
برملك لقبیدر یزن دیدکاری وادیٔ مذکوری حمایت ایلدیکیچون ملقب اولمشدر (الیسن) فتحتینله اسن
معناسنه‌درکه آچلمدق قیونك بخارندن ورایحه‌سی تأثیرندن بیخود اولمقدن عبارتدر یقال یسن الرجل یسنا
من الباب الرابع بمعنی اسن (یاسین) اسمدر سین ماده‌سنده ذکر اولندی (الیفن) یانك وفانك فتحیله پك یاشلو پیر
وسالخورده آدمه دینور یقال رجل یفن ای شیخ کبیرودرت یاشنه کیرمش صغر طانه‌سنه دینور وبرموضع آدیدر
وهر فنونه آکاه وماهر آدمه دینور جمعی یفن‌در یانك ضمیله یقال هو یفن ای متفنن (الیفنة) فتحاتله صغر اینکنه
علی قول کبه اولانه دینور (الیقن) یانك فتحی وقافك سکونیله وفتحیله برنسنه‌یی شبهه‌سز حقیقت وجهیله
بیلمك معناسنه‌درکه کرچکدن بیلمك تعبیر اولنور یقال یقن فلان الامر یقنا ویقنا من الباب الرابع اذا علمه وتحققه
شارح دیرکه مصباحك بیاننه کوره نظر واستدلالدن حاصل علم وادراك اولمغله علم باری تعالی‌یه اطلاق اولنمز
وبومعرفتك فوقنده اولمغله معرفة الیقین تعبیراولنمز ویقن فتحتینله یقین معناسنه‌در ازاحهٔ شكّ وکماندن عبارتدر
مراد شكّ وتردّد مقابلیدر یقال علمه یقنا ای لیس فیه شكّ (الایقان) همزه‌نك کسریله و(التیقن) تفعل
وزننده و(الاستیقان) بونلرده برنسنه‌یی تحقیق وجهیله بی شبهه بیلمك معناسنه‌در یقال ایقنه وایقن به وتیقنه
واستیقنه واستیقن به اذا علمه وتحققه (الیقن) یانك فتحی وقافك حرکات ثلاثیله و(الیقنة) فتحاتله شول آدمه
دینورکه‌هرایشتدیکی نسنه‌یی ایقان ایدراوله (المیقان) محراب وزننده بودخی یقنه معناسنه‌درمؤنثی میقانه‌درشذوذ
اوزره یقال رجل یقن مثلثة القاف ویقنة ومیقان اذا کان لایسمع شیئا الاایقنه (الیقین) یانك فتحیله برنسنه‌یی شكّ
وشبهه‌سز اعتقاد صحیحله بیلمیه دینورکه علمك صفاتندندر فی الاصل مصدر یاخود اسم فاعلدر مبالغة وصف
واطلاق اولنمشدر یقال علمه یقینا وعلم یقین وعلم الیقین ای لیس فیه شكّ واولومه اطلاق اولنور وهاشم بن یقین
محدّثدر (یاقین) قدس قضاسنده برقریه آدیدر (الیقن) نجل وزننده برنسنه‌یه پك دوشکون حریص اولان
آدمه دینور یقال رجل یقن به ای مولع به (ذویقن) فتحتینله برصو آدیدر (الیمن) یانك ضمی ومیمك سکونیله
و(المیمنة) میسره وزننده برکت معناسنه‌درکه قوتلو وفرخنده اولمقدن عبارتدر نحس وشؤم مقابلیدر یقال یمن
فلان علی قومه کعلم ویمن کعنی یعنی مجهولا ویمن کجعل ویمن ککرم یمنا ومیمنة اذاکان مبارکا (المیمون)و(الایمن)
همزه‌نك ومیمك فتحیله و(الیامن) صاحب وزننده و(الیمین) امیر وزننده قوتلو وفرخنده نسنه‌یه دینور ایمن
لفظنك جمعی ایامن کلور ومیمونك جمعی میامین کلور (التیمن) تفعل وزننده برنسنه ایله تبرك ایلمك معناسنه‌درکه
آنکله قوتلولنمق وآنی قوتلو عدّ واعتبار ایلمکدن عبارتدر یقال تیمن به اذا تبرّك به واولمك معناسنه مستعملدر
قبرده صاغ جانبه یاتمق تصوّرینه مبنیدر یقال تیمن فلان اذا مات ومیتی قبرده صاغ یانته یاتورمق معناسنه‌در
یقال تیمن بالمیت اذا وضعه فی قبره علی جنبه الایمن ویمن مملکتنه نسبت ادّعا ایلمك معناسنه‌درکه بن یمنلویم دیمکدن
عبارتدر یقال تیمن الرجل اذا انتسب الی الیمن * مترجم دیرکه تیمن برایشه صاغ طرفیله وصاغ طرفندن باشلمق
معناسنه‌در ومنه الحدیث انه علیه السلام ﴿یحبّ التیمن فی جمیع امره مااستطاع﴾ کذا فی النهایة (الاستیمان)
بودخی برنسنه ایله تبرّك ایلمك معناسنه‌در یقال استیمن به اذا تبرّك به وبرآدمه یمین ویرمك معناسنه‌در یقال استیمنه
اذا استحلفه (ایمن الیمین) اضمن الضمین وزننده زیاده‌سیله یمن وبرکتلو وقوتلو معناسنه‌در فضل ومبالغه‌یی
متضمندر ومنه یقال قدم علی ایمن الیمین ای الیمن (الیمین) امیر وزننده صاغ اله دینور یسار مقابلیدر جمعی ایمن
کلور افلس وزننده وایمان کلوروایامن کلورکه ایمندن جمع الجمع‌در وایامین کلورکه ایماندن جمع الجمع‌در ویمین خیر
وبرکت معناسنه مستعملدر زیرا عربلر خیر وبرکتی یمینه نسبت ایدرلر یقال هو من اهل الیمین ای البرکة ویقال به
یمین ای برکة وزور وقوّت معناسنه مستعملدر زیرا صاغ صولدن قوّتلو اولور * قال الشارح ومنه قوله تعالی
﴿فراغ علیهم ضربا بالیمین﴾ ای بالقوّة وقوله تعالی ﴿کنتم تأتوناعن الیمین﴾ ای تخدعوناباقوی الاسباب اومعناه تأتوننا
من قبل الشهوة پس معنای اوّله کوره قوّتدن کنایه اولور وثانی‌یه کوره یمین طرفندن مأخوذ اولور زیرا صاغ جانب
جکرموضعی اولوب وجکراراده وشهوت منبعی ومظنه‌سیدرنته‌که یورك صول طرفده اولوب وآنده اول کیفیت
شائبه‌سی اولمز ویمین آند وقسم معناسنه‌در وبومؤنثدر جمعی ایمن کلور افلس وزننده وایمان کلور سلفده

عربلر عهد وحلف خصوصنده صاغ النی رفیقنك صاغ النه ضرب ومسح ایلدكلری علاقه‌سیله حلف وقسمه
یمین اطلاق اولندی ﴿ الیمن ﴾ یانك فتحی ومیمك سكونیله صاغ جانبه كتمك معناسنه‌در حرف باء ایله متعدی
اولور یقال یمن به یمن ویامن بقلب الیاء الفا یمنا من الباب الرابع اذا ذهب به ذات الیمین و بر آدمك یا بر نسنه‌نك
صاغ طرفندن كلمك معناسنه‌در یقال یمنه و یمنه یمنا من الباب الثالث والرابع اذا جاء عن یمینه * مؤلفك كمنعه
عنوانیله تقیید ایلمكله عادتی اوزره باب ثالثدن اولورکه شرطی مفقوددر ﴿ المیامنة ﴾ مفاعله وزننده بودخی صاغ
طرفه كتمك معناسنه‌در یقال یامن الرجل اذا ذهب ذات الیمین ویقال یامن به اذا ذهب به ذات الیمین ویمن مملكتنه
كلمك معناسنه‌در یقال یامن الرجل اذا اتی الیمن ﴿ التیمین ﴾ تفعیل وزننده و ﴿ التیامن ﴾ تفاعل وزننده بونلرده صاغ طرفه
كتمك معناسنه‌در یقال یمن فلان وتیامن اذا ذهب ذات الیمین وتیمن تهنئه وتبریك معناسنه‌در یقال یمن علیه
ای برك ﴿ الیمنة ﴾ یانك فتحیله و ﴿ الیمن ﴾ فتحتینله صاغ جانبه دینور یسره ویسار مقابلیدر بونلرده تذكیر جانب وتأنیث
ناحیه اعتباریله‌در یقال اخذ یمنة ویمنا ای ناحیة یمین ویمن فتحتینله بلاد غوردن قبلهٔ مكرمه‌نك صاغ طرفنده اولان
مملكت معروفه اسمیدر وهو یمنیّ ویمانیّ ویمان وقوم یمانیه ویمانون مثل ثمانیة وثمانون وامرأة یمانیة * شارح دیركه
عند البعض الف تثقیل یادن عوض اولمغله البته یای مخففه ایله یمانی دیمك لازمدر وبونده حذف یا ایله یمان دخی
دینور وعند البعض الف تأكید نسبت ایچون داخل اولمغله ینه یاء مثقلا باقی اولور وبونده قیاس یمنیّ دیمكدر غیر
قیاس اوزره النی یادن عوض ایلدیلر بعضلر الفك قبل الیاء دخولنی اعتبار ایله تثقیلی انكار ایلدیلر وبعضلر بعد
النسبة دخولنی اعتبار ایلملریله حذفنی تجویز ایلدیلر ﴿ الایمان ﴾ همزه‌نك كسریله یمن اولكه‌سنه كلمك معناسنه‌در
یقال ایمن الرجل اذا اتی الیمن ﴿ التیمنیّ ﴾ تانك ومیمك فتحی ویانك تشدیدیله یمن اولكه‌سنك افق واطرافنه اطلاق
اولنور * شارح دیركه لسان العربده یای نسبتسز مرسومدر ونسبتی تیمنیّ اولمق اوزره مرقومدر ﴿ الایمن ﴾ همزه‌نك
ومیمك فتحیله ایشی صاغ الیله طوتان آدمه دینور یقال رجل ایمن اذا كان یصنع بیمناه وبر موضع اسمیدر ﴿ ایمن الله ﴾
همزه‌نك فتحی ومیمك ونونك ضمیله و ﴿ ایم الله ﴾ نونك حذفیله وبونلرده همزه‌لرك كسریله زبانزده‌در و ﴿ ایمن الله ﴾
همزه‌نك ومیمك فتحیله وبعضا همزه‌نك كسریله و ﴿ ایم الله ﴾ همزه‌نك ومیمك كسریله وبعضلر بونلرك همزه‌لری
همزهٔ وصل اولدیغنه ذاهب اولدیلر و ﴿ هیم الله ﴾ هانك فتحی ومیمك ضمیله و ﴿ ام الله ﴾ همزه‌نك فتحی ومیمك حركات
ثلاثیله و ﴿ ام الله ﴾ همزه‌نك كسری ومیمك ضمی وفتحیله و ﴿ من الله ﴾ میمك ضمی ونونك كسریله و ﴿ من الله ﴾ میمك
ونونك حركات ثلاثلریله و ﴿ م الله ﴾ میمك حركات ثلاثیله و ﴿ لیم الله ﴾ لامك فتحیله كه ابتدائیه‌در و ﴿ لیمن الله ﴾ كذلك
لام مفتوحه ایله بونلرك مجموعی قسم موضعنه اسملردر ایمن الله قسمی تقدیرنده‌در سائرلری آندن مختصر ومخففدر
شارحك بیاننه كوره ایمن كلمه‌سنك همزه‌سی عند البصریین وصلدر بركت معناسنه اولان یمندن مأخوذدر
وعند الكوفیین همزهٔ قطعدر زیرا یمینك جمعیدر ﴿ ایمن ﴾ اذرح وزننده بر رجل اسمیدر ﴿ بنیامین ﴾ اسرافیل وزننده
یوسف علیه السلامك برادری اسمیدر ابن یامین دیمك غلطدر وحذیفة بن الیمان اصحابدندر ﴿ یمن ﴾ یانك ضمیله
و ﴿ یمن ﴾ فتحتینله و ﴿ یامن ﴾ صاحب وزننده و ﴿ یامین ﴾ اسماء رجالدندر و ﴿ یمن ﴾ یانك ضمیله بر صو آدیدر ﴿ المیمون ﴾
بر نهر اسمیدر وذكره اطلاق اولنور ومیمون بن خالد الحضرمیّ بركمسه‌دركه بئر مكه اكا نسبت اولنور ﴿ یمین ﴾ زبیر
وزننده بر حصن آدیدر ﴿ الیمانیة ﴾ رفاهیه وزننده برنوع آرپه اسمیدركه سنبله‌سی قزل اولور ﴿ المیمن ﴾ معظم وزننده
پك اوغورلو خجسته آدمه دینوركه دائما یمن وبركت پیدا ایدر اوله یقال رجل میمن ای یأتی بالیمن والبركة ﴿ الیمنة ﴾
غرفه وزننده برچشید یمن قماشنك اسمیدر ﴿ ینه ﴾ یانك ونون مشدده‌نك فتحیله ابو عبد الرحمن الحمراوی اسمیدركه
مصر فتحنده حاضر اولمشدر مصرده حمام ینه اكا مضافدر وعبد العزیز بن ابراهیم بن ینه روایت حدیث ایلدی
﴿ یون ﴾ یانك وواوك فتحیله یمنده بر قریه آدیدر ﴿ یوان ﴾ سحاب وزننده باب اصفهان یاننده بر قریه‌در ﴿ یونان ﴾
یانك ضمیله بعلبك قضاسنده بر قریه‌در وبرذعه ایله بیلقان بیننده بر قریه‌در ﴿ الیونانیون ﴾ سلفده بر قوم وطائفه
ایدی كه حالا منقرض اولدیلر * شارحك بیاننه كوره یونان بن یافث بن نوح علیه السلام نسلندن ایدی
یونانزمین آنلره مضافدر ﴿ یین ﴾ یالرك فتحیله ضاحك وضویحك نام جبللر بیننده بر صو یا بر وادی اسمیدر

باب الهاء

باب الهاء

فصل الهمزة

فصل الهمزة ﴿ الابه ﴾ همزه‌نك فتحی وبانك سكونیله وفتحیله بر نسنه‌یی فهم وتعقل ایلمك علی قول اونودلمشیكن
تذكر ایله‌درخاطر ایلمك معناسنه‌در یقال ابه له وبه وابه له وبه ابها وابها من الباب الثالث والرابع اذا فطن او نسیه ثمّ
تفطن له ویقال هو لا یؤبه له ای لا یلتفت یعنی اول نسنه ناچیزلكندن ناشی التفات واحتفاله لایق دكلدر وبو ملازمت

علاقه سيله مجازدر (التأبيه) تفعيل وزننده بر نسنه‌يى بر آدمه تنبيه وتفهيم ايلمك معناسنه‌در تقول ابّهته اى
نبهته وفطنته و بر آدمه بر نسنه ايله بدكمان اولوب متهم قلمق معناسنه‌در يقول ابهته بكذا اى ازننته (الابهة)
سكره وزننده عظمت وبهجت ومهابت ووجاهت معناسنه‌در يقال ما عليه ابهة الملك اى عظمته وبهجته
وكبر ونخوت معناسنه‌در يقال هو ذو ابهة اى كبر ونخوة (التابّه) تفعل وزننده تكبر ايلمك معناسنه‌در يقال تأبّه
الرجل اذا تكبّر وعلوّ جناب سببيله بر نسنه‌دن تنزه وتعظم ايلمك معناسنه‌در وبو عن حرفيله صله لنور يقال
تابّه عن كذا اذا تنزه وتعظم (الابّه) فتحتينله وهانك تشديديله كه بوغوق سسلى آدمه دينور ابحّ معناسنه‌در موضع
ذكرى بهه ماده‌سيدر جوهرى وهمندن ناشى بوراده ايراد ايلدى * شارح ديركه جوهرى بهه ماده‌سنده دخى
ذكر ايلمشدر بوراده ذكرى اختلاف قولينه مبنيدر (التاته) تفعل وزننده تعته معناسنه‌دركه معتوه وفرتوت
اولمقدن عبارتدر فرتوتلنمك تعبير اولنور يقال تاته الشيخ اى تعته (الاده) فتحتينله برجماعتك ميانه‌لرنده اولان ماده
رأى واحدا اوزره مجتمع وقرارداده اولمق حالتنه دينور (الانزهوة) نون وزاى معجمه ايله قندأوه وزننده كبر وعجب
وخود بينلكه دينور يقال به انزهوة اى كبر وعجب * شارح ديركه بو زهو ماده‌سندن اولمغله موضع ذكرى اورادر
(الاقه) همزه‌نك فتحى وقافك سكونيله طاعت معناسنه‌در قاه لفظندن مقلوبدر (الالاهة) كتابه وزننده و (الالوهة)
عمومه وزننده و (الالوهية) عبوديه وزننده قوللق ايلمك عبادت معناسنه‌در يقال اله الرجل الاهة والوهة والوهية
من الباب الرابع اذا عبد عبادة ومنه لفظ الجلالة يعنى مستجمع جميع صفات اولان اسم جلاله بو ماده‌دن مأخوذدركه
اصلى اله ايدى منكر افعال وزننده مألوه معناسنه‌دركه معبود ديمكدر كتاب مكتوب وبساط مبسوط معناسنه
اولديغى كبى ولفظهٔ جلاله حقنده علماء كرامك يكرمى اقوال مختلفه‌لرى واردر واله وجه مذكور اوزره معبود
معناسنه اولمغله بت پرستلرك معبود اتخاذ ايلدكلرى اصنام باطله كندى عند واعتقادلرنده اله اولور و (الاهة) كتابه
وزننده اسم اولور الهانية كبى كه همزه‌نك ضميله‌در معبودلق معناسنه كه تكريلق تعبير اولنور يقال الصنم اله عند
متخذيه بين الالاهة والالهانية * شارح ديركه حضرت واجب الوجود جلّ شانه ذات اجلّ واعلاسنده عقول
وافهام واوهام متحيّر اولديغى كبى ذات اعظمنه دالّ اولان اسم شريفنده دخى متحيّر اولديلر لكن اصح اقوال علم
وغير مشتق اولمسيدر * مترجم حقير ديركه اللّهم لفظنده بعض اهل تحقيق ديديلركه عند البصريين اصلى يا الله
اولوب كثرت استعمالدن ناشى حرف ندا حذف وآخرينه ايكى ميم تعويض وادغام اولندى ميمك تعويضنك وجهى
بودركه ميم حروف غنه‌دندر وياء حرفى اسكان اولندقده ميم كبى مخرجى خيشومه قريب اولور زيرا ميمدن ويادن
خيشومده بر صوت حاصل اولوركه اكا غنه ديرلر پس بينلرنده مناسبت اولمش اولور ومحذوف ياء ايله الف اولمغله
آنلردن ايكى ميم تعويض اولندى وتبركا باسمه تعالى ميم آخره الحاق اولندى ميم مشدده‌نك اوّله ادخالى
متعذّردر مكر تخفيف اولنه او صورتده ايسه محذور نفى لازم كلور وميم تعويضى يمندن حمير قبيله‌سى لغتنده
حرف تعريفدر نته‌كه طاب الهوا تركيبنده طابم هوا ديرلر كلمهٔ ندا ايسه تعيينه بلكه مع القصد تعريفه دلالت ايدر
نته‌كه صاحب لباب تنصيص ايلمشدر پس بو مناسبته مبنى ميم اختيار اولندى وتكرارى مؤدّى اولديغيچون ال
تعويض اولنمدى وبعض محققيندن منقولدركه اللّهم لفظى مجتمع دعادر زيرا لفظهٔ جلاله اسم جامع اولديغندن
بشقه ميم حرفى واو كبى اداة جمعدر پس بونكله دعا ايلمك جميع اسماء الهيه ايله دعا ايلمك اولور كذلك حساب
جمل كبير اوزره ميم لفظى يعنى زبر وبينات اعتباريله طقسان عدده دلالت ايدر وسطنده اولان يا ابجد حسابيله
اوندر وقرآنده مبين اسماء حسنى يوزدركه يوزنجى اسم جامعدر بو جهتله ينه جمعيتى متحقق اولور ولفظهٔ جلاله‌نك
تفصيل مباحثى بحر العلوم نام تفسيرده ونواهد سيوطيده واوائل بيضاويده مبسوطدر (الالاهة) كتابه وزننده
جزيره‌ده بر موضع آديدر و يلانه دينور حيه معناسنه وبتلره دينور اصنام معناسنه ويكى آيه دينور هلال معناسنه
وكونشه اطلاق اولنور وبونده همزه‌نك حركات ثلاثيله زبانزده‌در (الالهة) سفينه وزننده بو دخى كونشه
اطلاق اولنور (التألّه) تفعل وزننده قوللغه دورشمك معناسنه‌در يقال تأله الرجل اذا تعبد وتنسك (التاليه)
تفعيل وزننده بر آدمه قوللق ايتدرمك معناسنه‌در يقال اله فلانا اذا عبده (الاله) فتحتينله حيران اولمق
معناسنه‌در يقال اله الرجل الها من الباب الرابع اذا تحيّر وبر آدمك يا بر نسنه‌نك حسرتنه ياخود محنته صبر
وتحمل ايليوب پك جزع واضطراب ايلمك معناسنه‌در يقال اله على فلان اذا اشتدّ جزعه عليه وخوفدن
ناشى بر كسه‌يه پناه كتوروب صغنمق معناسنه‌در يقال اله اليه اذا فزع اليه ولاذ (الاله) همزه‌نك فتحى ولامك
سكونيله بر آدمه ياورلك ايدوب بر حادثه‌دن تخليص وتأمين ايلمك معناسنه‌در يقال الهه الها من الباب الاوّل

مطلب

اذا اجاره وآمنه (الامه) فتحتينله اونمق معناسنه‌در يقال امه الشئ امها من الباب الرابع اذا نسيه واقرار ايلمك معناسنه‌در يقال امه الرجل اذا اعترف (الامه) همزه‌نك فتحی وميمك سكونيله عهد وپيمان ايلمك معناسنه‌در يقال امه اليه امها من الباب الاول اذا عهد وقيون قسمی اميهه ديدكلری علته اوغرامق معناسنه‌در يقال امهت الغنم على المجهول وامهت امهامن الباب الرابع اذا اصابتها الاميهة (الاميهة) سفينه وزننده قيون قسمنه عارض اولان جدری علتنه دينوركه كوده‌سنده سراپا سيوجه‌لر ظهور ايدر واميهه امه كبی مصدر اولور قيون قسمی علت مذكوره‌يه مبتلا اولمق معناسنه يقال امهت الغنم امها واميهة اذا اصابتها الاميهة واول علته اوغرامش قيونه دخی اميهه دينور (المأموهة) و (المؤمّهة) معظمه وزننده بونلرده اميهه معناسنه‌در (المأموه) عقل وادراكنه خلل كلمش آدمه دينور يقال امه الرجل على المجهول فهو مأموه ای ليس معه عقله (الامّهة) همزه‌ء مضمومه ايله قبّره وزننده انايه دينور مادر معناسنه‌نته‌كه امّ دخی دينور على قول امّهه ذوات عقولدن اولميانه وامّ ذوات عقولدن اولانه مخصوصدر جمعی امّهات كلور * مترجم ديركه مصباحك بيانه كوره امّ ماده‌سنده درت لغت مستقله واردر بری امّ‌در همزه‌نك ضميله ثانی امّ‌در همزه‌نك كسريله ثالث امّه‌در رابع امّهه‌در پس امّات وامّهات مخصوص لغتلر اولمغله احدهما آخرك اصلی دكلدر بوجهتله حذف وزياده دعواسنه حاجت يوقدر (التامّه) تفعل وزننده برآدم برخاتونی انالق ايدنمك معناسنه‌در يقال تامّه امّا اذا اتخذها (الانه) همزه‌نك فتحی ونونك سكونيله و (الانوه) قعود وزننده ثقلت وتعبدن ناشی هارهار صولمق معناسنه‌در يقال انه الرجل انها وانوها من الباب الثانی اذا انح وحسد ايلمك معناسنه‌در يقال انه فلانا اذا حسده (الانه) نجل وزننده حاسد كمسه‌يه دينور يقال رجل انه ای حاسد (اوه) جير وحيث واين وزنلرنده و (آه) همزه‌نك مدّی وهانك كسريله و (اوّه) همزه‌نك فتحی وواو مشدده‌نك كسريله و (اوّ) همزه‌نك فتحی وبلاهاء واو مشدده‌نك كسريله كه هاء محذوفدر و (اوّه) همزه‌نك وواو مشدده‌نك فتحی وهانك سكونيله و (آووه) طالوت وزننده و (آه) الفك مدّی وهانك منوّنا كسريله و (آو) همزه‌نك مدّی وواوك منوّنا وبلاتنوين كسريله و (اوّتاه) همزه‌نك وواو مشدده‌نك فتحی وتاء زياده‌سيله و (آويّاه) همزه‌نك مدّی وواوك فتحی وياء مشدده زياده‌سيله كه مجموعی اون اوچ لغتدر بركلمه‌دركه شكايت وتوجّع عندنده يعنی غم واندوهدن شكايت وقتنده كذلك خسته اولدقده ياخود برعضو دردناك اولوب آغريدقده تفوّه اولنور لسانمزده آه ايله واوه ايله واوف ايله تعبير اولنور (الاوه) همزه‌نك فتحی وواوك سكونيله و (التاويه) تفعيل وزننده و (التاوّه) تفعل وزننده آه ايلك واوه ديمك معناسنه‌در يقال آه الرجل يؤوه اوها واوّه وتاوّه اذا قال اوّه وهی كلمة يقال عند الشكاية والتوجّع (الاوّه) شدّاد وزننده علم يقين صاحبی آدمه اطلاق اولنور ياخود اجابت دعايه موقن اولانه ياخود كثير الدعاء اولان متضرع آدمه ياخود قلبی يوفقه صاحب رحم ورقّت آدمه ياخود فقيه وعالم آدمه اطلاق اولنور ياخود مؤمن ديمكدر وبو لغت حبشه‌در يقال رجل اوّاه ای موقن او موقن الدعاء اجابته اوكثير الدعاء او الرحيم الرقيق او الفقيه او المؤمن * شارح ديركه اوّاه چوق آه ايدن كمسه‌يه دينور معانیء مزبوره‌ده مجازا مستعملدر ملازمه علاقه‌سيله (الآهة) حاله وزننده قزامق عارضه‌سنه دينور حصبه معناسنه نته‌كه چچك عارضه‌سنه ماهه دينور (الاهّة) همزه‌نك وهاء مشدده‌نك فتحيله محزونلغه دينور تحزن معناسنه‌در (الاه) همزه‌نك فتحی وهانك تشديديله و (الاهّة) كذلك همزه وهاء مشدده ايله درد ياخود غم وحزن سببيله آه واه ايلك معناسنه‌در يقال اهّ الكئيب اهّا واهّة من الباب الاول اذا توجّع فقال آه اوهاه (التأهيه) تفعيل وزننده و (التاهّه) تفعل وزننده اهّه معناسنه‌در يقال اهّه الرجل وتاهّه بمعنی اهّ (ايه) همزه‌نك وهانك كسراوزره بناسيله و (ايه) همزه‌نك كسری وهانك فتح اوزره بناسيله و (ايه) همزه‌نك كسری وهانك منونا كسريله اسم فعل امردر استزاده واستنطاق ايچوندر يعنی بركمسه‌دن ايشلديكی ايشك ياخود سويلديكی سوزك زياده ايلمسنی طلب ايچوندر براز دخی ايشله وبراز دخی سويله ديمكدر حالا برآدم بردلنشين سوز سويلدكده مخاطبه خوش كلمكله تمام اقبال ايدوب ايوها ايوها ديه‌رك استزاده ايدرز ايشته ايوهاقولمز ايه محرّفيدر اشبو ايه كلمه‌سی‌كه كسر وفتح اوزره مبنيدر اكر مابعدينه موصول اولورسه منوّن اولوب ايه حدّثنا دينور ومتكلمه خوش وساكت اول ديمك مراد اولورسه ايها دينور هانك نصبيله وايّه دينور هانك فتحيله * مترجم حقير ديركه بوماده فی الاصل اصواتدندر مصدره انتقال ايلشدر ايها وويها وواها كبی‌كه منصوبلردر وكيمی مصدردن اسم فعله انتقال ايلشدر ايه كبی تفصيلی شيخ رضی شرحنده مبسوطدر (ايه) همزه‌نك كسری وهانك سكونيله كلمهء زجردر حسبك معناسنه يعنی تكلم ايدن كمسه‌يه بوقدرجه سوز يتشور فارغ وساكت اول ديمكله امردر (التأييه) تفعيل وزننده برآدمه حيقروب ندا ايلمك معناسنه‌دركه بروكل ديو چاغرمقدن عبارتدر يقال ايّه بالبعير اذا صاح به وناداه

مطلب

و برآدمه یا اَیّها الرجل یعنی ای کشی دیو خطاب یاخودندا ایلمك معناسنه‌در یقال ایه بفلان اذا قال له یاایها الرجل
(ایهان) همزه‌نك فتحیله و نونك فتحیله و کسریله جائزدر و (ایها) نونك حذفیله و (ایهات) تای فوقیه ایله هیهات
کلمه‌سنده لغتدرکه استعباد ایچون اسم فعل ماضیدر پك ایراقلشدی قنده و نیره‌ده دیمکدر (ایهك) ویهك وزننده
ومرادفیدر کما سیذکر

فصل الباء

(البأه) بانك فتحی و همزه‌نك سکونیله برنسنه‌یی تیز فهم و ادراك
ایلمك معناسنه‌در تقول مابأهت له بأها من الباب الثالث ای مافطنت (بجیه) جمیله زبیروزننده اسمادندر
بجیه بن علی بن بجیه الطبری محدّثدر (البده) بانك فتحی و دالك سکونیله برآدمی برایش ایله قرشولمق معناسنه‌درکه
اکا قرشو کتورمکدن عبارتدر یقال بدهه بامر بدها من الباب الثالث اذا استقبله به و برنسنه آنسزین اولمق
معناسنه‌در یقال بدهه امر اذا فجئه وبده و بداهه بانك فتحی وضمیله و (بدیهه) سفینه وزننده هرنسنه‌نك اوّل
و ابتداسنه دینور یقال بده الشیٔ و بداهته و بداهته و بدیهته ای اوّله و یقال لك البدیهة ای لك ان تبدأ و برنسنه‌نك
آنسزین ظهور ایلمسنه دینور وفی صفته علیه السلام ❊من رأه بدیهة هابه❊ ای مفاجأة و فلان سلیم الطبع و تیز فهم
اولمغله همان ابتدای وهله‌ده رأیی مصیب اولور دیه‌جك یرده هوذو بدیهة دیرلر و فلان حاضرجواب اولمغله من غیر
تفکر و بلاتوقف همان جواب ویردی دیه‌جك یرده اجاب علی البدیهة دیرلر ویقال هذا معلوم فی بداية العقول
یعنی بوخصوص اعمال فکره محتاج دکلدر و بونی هرکس ابتدای امرده فهم و ادراك ایدر بوراده بدایه بدیهه‌نك جمعیدر
و آنسزین ظهور ایلمك باعث اعجاب اولمق مناسبتیله بدیعه و عجیبه معناسنه‌ده استعمال اولنور ومنه یقال له بدایه
فی الکلام و الشعر و الجواب ای بدایع و عجایب فیه (المبادهة) مجادله وزننده و (البداه) جدال وزننده برآدمه ناکهانی
برایش پیدا و عارض اولمق معناسنه‌در یقال بادهه امر ای فاجأه و یقال بادهه بامر ای فاجأه به (الابتداه)
افتعال وزننده من غیر فکر ولاتوقف حاضرجوابلق وجهیله شعر و خطبه مقوله‌سی تالیف و تکلم ایلمك
معناسنه‌در یقال ابتده الخطبة اذا ابتدأها وارتجلها (التباده) تفاعل وزننده بودخی علی الفور برنسنه
اظهار ایدشمك معناسنه‌در یقال هم یتبادهون الخطب ای یرتجلونها (ابرقوه) سقنقور وزننده برکوه‌فارسی معربیدرکه
ناحیة الجبل معناسنه‌درکه طاغ یوره‌سی دیمکدر بونکله فارس اولکه‌سنده برشهر تسمیه اولندی ابوالقاسم احمد بن
علی الوزیر الابرقوهیّ اکا منسوبدر مزبور آل بویه‌دن بهاء الدین نام شاهك وزیری ایدی و ابرقوه نیسابوره
التی مرحله مسافه‌ده برقصبه آدیدر (البرهة) بانك فتحی وضمی و رانك سکونیله زمان طویل معناسنه‌در
علی قول اعمدر تقول اقمت عنده برهة من الدهر ای زمانا طویلا او اعم (ابرهه) همزه‌نك و رانك فتحیله ابن الحارث‌درکه
تبع یمن‌در یعنی ملوك یمندندر و ابرهة بن الصباح قرآن مبینده مذکور اولان فیل صاحبیدرکه تخریب کعبه ایچون
قصد ایلمشیدی (البرهرهة) سفرجله وزننده بدنی سمن کبی آق اولان تازه خاتونه دینور یقال امرأة برهرهة
ای بیضاء شابة و بغایت تروناز کبدن محبوبه‌یه یاخود ترلکدن و نرم و نزاکتدن بدنی پالوذه کبی دترراولانه دینور یقال
امرأة برهرهة ای ناعمة او التی ترعد رطوبة * وقال الشارح وفی حدیث المبعث ❊فشق عن قبله وجیٔ بطست رهرهة❊
فالمراد بالرهرهة الطست الواسع قریب القعر یعنی بونده بعضلر برهرهه لفظنك باء حرفنی کلمه‌دن ظن ایلمریله
اشتباه ایتدیلر اول ایسه کلمه‌دن دکلدر (البره) فتحتینله وجودا تلوجانلو اولمغله دینور یقال به بره ای ترارة (برهوت)
رهبوت وزننده و بانك ضمیله سبروت وزننده برقیو یاخود بروادی یاخود بربلده آدیدر * شارح دیرکه حضرموت
اولکه‌سنده واقعدر اشهر اولان برقیودرکه مقرّ ارواح کفار اولدیغی مرویدر * مؤلف بونی تای فوقیه بابنده دخی
ذکر ایلدی و بعضلر بونی رهو ماده‌سندن اخذ ایلمشدر (البره) بانك فتحی و رانك سکونیله برآدمك وجودی
علیل و متغیر اولدقدنصکره بنه افاقت تامّه بولوب تندرست اولمق معناسنه‌در یقال بره الرجل برها من الباب الرابع
اذا ثاب جسمه بعد علة و برآدمك تنی بیاض اولمق معناسنه‌در یقال بره الرجل اذا ابیضّ جسمه (الابره) احمر
وزننده بیاض کوده‌لو کشی‌یه دینور مؤنثی برهاءدر حمراء وزننده (الابراه) همزه‌نك کسریله دلیل و برهان ایراد
و اقامت ایلمك معناسنه‌در علی قول عجایب نسنه‌لر ایرادیله ناسه غالب اولمق معناسنه‌در یقال ابره الرجل اذا
اتی بالبرهان او اتی بالعجائب و غلب الناس * شارح دیرکه زمخشرینك قولنه کوره برهان لفظنك نونی زائده‌در
مرأء بیضاء معناسنه اولان برهره ماده‌سندن مأخوذدر فعلنده ابره ابراها دینور نته‌که مؤلف دخی ایراد ایلدی برهن
برهنة ترکیبی مولّددر * ومؤلف بونی نون ماده‌سنده دخی ثبت ایلدی (البریه) زبیروزننده ابراهیم کلمه‌سنك مصغریدرکه
ترخیم اوزره‌در (نهر بریه) بصره‌ده بر ایرمق آدیدر (البله) فتحتینله و (البلاهة) سفاهه وزننده مطلقا غافل
علی قول شرّ و شور جهتندن غافل اولان یاخود خیروشرّی ونیك و بدی تمیزه قدرتی اولمیان احمق آدمه

دینورکه ترکیده بون واغور وساده دل وفارسیده کالیوه دینور یقال الرجل بلها وبلاهة من الباب الرابع فهو ابله
ای غافل اوعن الشرّ اواحمق لاتمییز له ومنه تقول العرب عیش ابله وشباب ابله ای ناعم کان صاحبه غافل عن
الطوارق یعنی حوادث واکداردن بی دغدغه وسالم عیش وشبابدر صاحبی اصلا اولسمته امالهٔ ذهن ایلمز ویقال
ابله میت الدآء ای من شره میت یعنی خیره مجبول اولوب اصلا شر وشور ومضرّت سمتی خاطرنه خطور ایلمز کذلك
مداق امور دنیویه یه قلیل الفطنه اولوب اخلاق وشمائلی خوب وپسندیده اولان کمسه حقنده ایراد اولنور
وسلامت صدری غالب آدمه دخی اطلاق اولنورکه نه سویلسه‌لر تصدیق ایدوب وهرکسه حسن ظنّ اوزره
اولوب صفحهٔ درونی نقش خدعه وتلویناتدن سیم صافی کبی ساده وسالم اولان حقنده دخی ایراد اولنور قال
الشارح وبه فسر الحدیث ❋ اکثر اهل الجنة البله ❋ (البله) فتحتینله و (البلاهة) سفاهه وزننده وجه مذکور
اوزره مصدرلردر برآدم ابله اولمق معناسنه‌در یقال بله الرجل بلها وبلاهة من الباب الرابع اذا کان ابله وبرمادیه
دلیل وبرهان ایرادندن عاجز اولمق معناسنه‌در یقال بله الرجل اذاعیّ عن حجته (التبله) تفعل وزننده بودخی
ابله اولمق معناسنه‌در یقال تبله الرجل بمعنی بله وصورتا بلاهت کوستورمك معناسنه‌در یقال تبله فلان اذا
استعمل البله ویتك اراشدرمق معناسنه‌در یقال تبله الرجل اذا تطلب الضالة ویولی بیلمیان کمسه اربابندن
سؤال وتحرّی ایلمیه‌رك یولسز کتمك معناسنه‌در یقال فلان یتبله اذا تعسف طریقا علی غیر هدایة ولامسئلة
(التباله) تفاعل وزننده بودخی صورتا ابلهلك کوستورمك معناسنه‌در یقال تباله الرجل اذا استعمل البله (البلهاء)
حمراء وزننده شول ناقه‌یه اطلاق اولنورکه قوّت وتمکین وجلادتی اولمغله اصلا برنسنه‌دن قوجنوب اورکمز اوله
کویاکه حماقتی اولمغله اولمقوله نسنه‌لری ادراك ایلمز اولور یقال ناقة بلهاء ای لاتنحاش من شیٔ مکانة ورزانة وبلهاء
برمعروف ناقه اسمیدر وشول خاتونه اطلاق اولنورکه صویی وقلبی پاك وپاکیزه اولمغله هرنه سویلسلر اینانوب
آلدانور اوله یقال امرأة بلهاء ای کریمة مزیرة غریرة مغفلة (الابلاه) همزه‌نك کسریله برآدمی ابله بولمق معناسنه‌در
یقال ابله فلانا اذا صادفه ابله (بله) کیف وزننده اسم فعل امردر دع واترك معناسنه یقال بله ماأضمرت ای دعه
وکاهجه مصدر منزلنده مستعمل اولور ترك معناسنه وکیف معناسنه اسم اولور واسم فعل اولدیغنه کوره مابعدی
منصوب اولور یقال بله زیدا ای اترکه ومصدر صورتنه کوره مابعدی اضافتله مجرور اولور یقال بله زید
ای الزم ترك زید وکیف کلمه‌سنه مرادف اولدقده مابعدی مرفوع اولور واوّلکی واوچنجی صورتلرده بله لفظنك
فتحه‌سی بناء یعنی آخری فتح اوزره مبنی اولور وایکنجی صورتده اعرابدر زیرا مصدردر وفی تفسیر سورة السجدة
من صحیح البخاری ❋ اعدت لعبادی الصالحین مالاعین رأت ولااذن سمعت ولاخطر علی قلب بشر ذخرا من بله
مااطلعتم علیه ❋ الحدیث بونده معانیٔ ثلاثهٔ مذکوره‌دن خارج اوله‌رق من کلمه‌سیله معرب ومجرور واقع اولدی
وبعضلر بوراده غیر کلمه‌سیله تفسیر ایلدیلر وبوتفسیر بله کلمه‌سنی استثناء کلماتندن عدّ ایدنلرك قولنه موافقدر
واجل معناسنه کلورکه حرف جوابدر * شارح دیرکه نهایه‌ده بوحدیث من کلمه‌سندن مجرّدا مرقومدر دع واترك
معناسیله مفسردر (مابلهك) بانك فتحی ولامك سکونیله مابالك وماشانك معناسنه مستعملدر * شارحك بیاننه کور
کیف معناسندندر تقول مابلهك ای مابالك (البلهنیة) بانك ضمی ولامك فتحی ونونك کسریله وسعت معاش
ورخاء ورفاه حال معناسنه‌در * قال الشارح ومن سجعات الاساس لازلت ملقی بتهنیة مبقی فی بلهنیة ای الرخاء وسعة
العیش (بنها) بانك کسری والفك قصریله فسطاط مصره التی فرسخ مسافه‌ده برقریه‌در بغایت اعلی عسلی اولور
عسل بنها مشهوردر (البوهة) بانك ضمیله تولك چقرطغانه دینور بوه دخی دینور یقال جاء وبیده بوهة وبوه
ای صقر سقط ریشه وخیره جوره اوله‌رق بغایت خفیف یل قوان آدمه دینور واحمق وبیغز کمسه‌یه دینور
ودیشی بایقوشه دینور ودوات ایچره قونیلان لیقه‌یه دینورکه دیدلمش یوکدن اولور حالاالیفدن وابریشمدن ایدرلر
وهواده روزکار اوکنده اوچوب کزن قوش تویلرینه دینور (البوه) بانك ضمیله بودخی تولمش چقره دینور
وارکك بایقوشه علی قول بیوك اولاننه دینور وبایقوشه شبیه بشقه برقوش آدیدر (البوه) و (البیه) بالرك فتحیله که
واوی ویائیدر برنسنه‌یه آکاه ومتنبه اولمق معناسنه‌در یقال باه للشیٔ یبوه ویباه بوها وبیها من الباب الاوّل
والرابع اذا تنبه له وبوه لعن ونفرین معناسنه‌در یقال علی ابلیس بوه الله ای لعنه وجماع ایلمك معناسنه‌در یقال
باه امرأة اذا جامعها وفهم وادراك ایلمك معناسنه‌در تقول مابهت له بضم الباء وکسرها یعنی من الباب الاوّل
والثانی ای مافطنت له (الباه) جاه وزننده اسمدر جماع معناسنه‌در یقال یستعمل المعجون للباه ای للجماع (الباهة)
حاله وزننده عرصه ومیدان معناسنه‌در باحه کبی (البائهة) زبون وآریق قیونه دینور اصلی باوهه‌در واو ایله

يقال شاة بائهة اى مهزولة ﴿البهّ﴾ بانك فتحى و هانك تشديديله بر آدمك پادشاه و امير ياننده قدر و منصب
و پايه‌سى عالى و عظيم اولمق معناسنه‌در يقال بهّ الرجل بها من الباب الاوّل اذا نبل و زاد فى جاهه عند السلطان
﴿التبهبه﴾ تزلزل وزننده شرف و شان و رتبه و عنوان صاحبى اولمق معناسنه‌در يقال تبهبه القوم اذا تشرفوا و تعظموا
﴿الابهّ﴾ ابحّ وزننده و مرادفيدركه بوغوق سسلى آدمه دينور يقال رجل ابهّ اى ابحّ ﴿البهبهىّ﴾ فدفدىّ وزننده
جسامتلو تنومند آدمه دينور ﴿البهباه﴾ بحباح وزننده و مرادفيدركه اسرمش دوه‌نك كوكره‌مسنه دينور ﴿البهبهة﴾
زلزله وزننده اسرمش دوه حيقره‌رق كوكرمك معناسنه‌در يقال بهبه الجمل اذا هدر رفيعا ﴿به به﴾ مكررا بالرك فتحى
و هالرك سكونيله بر كلمه‌دركه برنسنه‌يى استعظام حالنده تفوّه اولنور على قول بخ بخ معناسنه‌دركه برنسنه‌يى پك بكنوب
پسند ايلدكده سويلنوركه لسانمزده پاى فارسيله په په دينور و منه الحديث ❁به به انّك لضخم❁ شارح ديركه موقعك
معناى ثانى‌يه مساعده‌سى بعيددر ﴿بويه﴾ زبير وزننده و بانك ضمى و واوك سكونى و يانك فتحيله زبانزده‌در ملوك
عجمك پدرلرينك اسميدر مراد آل بويه ديدكلرى ملوكك جدّ اعلالرى اوله جقدر ﴿البيه﴾ بانك فتحى و يانك سكونيله
برنسنه‌يه آكاه و متفطّن اولمق معناسنه‌در و بو واويه و يائيه‌در نته‌كه ذكر اولندى يقال باه له يباه بيها
من الباب الرابع اذا تنبه له ﴿ابن بابيه﴾ يانك كسريله ياخود ابن باباه محدّثيندندر نجز بعونه تعالى

فصل التاء

فصل التاء

﴿التجه﴾ تانك فتحى و جيمك سكونيله يونلمك اتجاه معناسنه‌در يقال تجه له تجها من الباب الاول لغة
فى اتجه و بونده كوياكه واوى او تمغله لفظندن بناقلديلر موضعى وجه ماده‌سى اولمغله انشاء الله تعالى اوراده
اعاده اولنور * شارح ديركه بو اخذ و اتّخذ ماده‌سى قبيلندندر ﴿الترهة﴾ قبّره وزننده و ﴿الترّه﴾ سكر وزننده باطل
و بيهوده معناسنه‌در يقال جاء بالترهة و الترّه اى الباطل و ترّهه جادّه‌دن آيرلمش انجه و طاريوله دينوركه چغير
تعبير اولنور يقال اخذ الترّهة و هى الطريق الصغيرة المتشعبة من الجادّة و آفت و داهيه‌يه دينور و روزكاره
دينور ريح معناسنه و بلوده دينور سحاب معناسنه و دوزاوه‌يه دينور صحصح معناسنه و بر كوچك جانور اسميدركه
قومساللرده اولور جمعى ترّهات و ترارية كلورتاى مفتوحه ايله و بعضلر ديديكه ترّهات كه ترّهه‌نك جمعيدر
فى الاصل اوتسز صوسز قيربيابانلره دينوب بعده بيهوده و اباطيل ايچون استعاره اولندى كذلك بيهوده و عبث
و هرزه كلماته اطلاق اولنور كلمات مجانين كبى يقال اتى بالترّهات اى الاباطيل و الاقاويل الخالية من الطائل ﴿التره﴾ تانك
فتحى و رانك سكونيله ترّهاته اوغرامق معناسنه‌در يقال تره الرجل ترها من الباب الرابع اذا وقع فى الترّهات ﴿التفه﴾
تانك و فانك فتحيله و ﴿التفوه﴾ قعود وزننده برنسنه پك ناچيز اولمق معناسنه‌در يقال تفه الشئ تفها و تفوها من الباب
الرابع اذا قلّ و خسّ و تفوه بر كمسه احمق و بيغز اولمق معناسنه‌در يقال تفه فلان اذا حمق و آريق و زبون اولمق
معناسنه‌در يقال تفه الرجل و تفه تفوها من الباب الاوّل و الرابع اذا غثّ و فى حديث عبد الله بن مسعود
❁القرأن لا يتفه و لا يتشان❁ اى لا يغثّ و لا يخلق بوراده يتشان كلمه‌سى تشان كلمه‌سندن كه اصلى تشانن ايدى مستقبل اولمغله
معناى حديث قرأن مبين مرور زمان ايله نه ضعيف و حقير اولور و نه اسكى قربه كبى كهنه لنوب فرسوده اولور الى يوم
القيام نسق و احد اوزره باقى اولور ﴿التفهة﴾ فرحه وزننده شول اطعمه‌يه دينوركه آنلرده حلاوت و حموضت و مرارت
طعمى اولميه كه طاتسز تعبير اولنور و لهذا بعضلر اتمكى و اتى اطعمهٔ تفهه جمله‌سندن عدّ ايلديلر * مترجم حقير ديركه
شيخ قانونده بو وجه اوزره بيان ايلدى كه اطباء طعومى ايكى قسمه تقسيم ايلديلر برى طعوم بسيطه‌در و برى مركبه‌در
بسيطه طقوز نوعدر لكن لايق اولان تفه كه طاتسز لقدر يعنى طعمدن عارى اولمقدر طعومده داخل اولمامقدر
صويك طعمى اولمديغى كبى اول غدانك دخى طعمى اولمز و طعم بالفعل و بالقوّه اولور دمورده و باقرده بالقوّه‌در
كرچه ظاهرا تفهه دندر لكن بعض اجزا ايله ذوب و تحليل اولنسه طعمى حسّ اولنور پس عند الاطباء طعوم
سكز كونه‌در (١) حلاوت (٢) مرارت (٣) حرافت (٤) ملوحت (٥) حموضت (٦) عفوصت (٧) قبض (٨) دسومت‌در
بو صورتده مؤلفك بيانى اكتفاء قبيلندن اولور و تفهه‌نك مفردى تفه‌دركه كتف وزننده مصدرى تفه‌در فتحتينله يقال
تفه الطعام تفها فهو تفه و اطعمة تفهة ﴿ابن تافه﴾ صاحب وزننده محدّثدر ﴿المتفهة﴾ مكرمه وزننده يواش رام
و ذلول ناقه‌يه دينور يقال ناقة متفهة اى ذلول ﴿التفه﴾ تانك ضميله ثبه وزننده قاره قولاق تعبير اولنان جانوره
دينور فارسيده سياهكوش ديرلر ﴿التله﴾ فتحتينله تلف اولمق معناسنه‌در يقال تله الشئ تلها من الباب الرابع
اذا تلف و واله و حيران اولمق معناسنه‌در يقال تله الرجل اذا حار و اونتمق معناسنه‌در يقال تله كذا و تله عنه
اى انسيه ﴿الاتلاه﴾ همزه‌نك كسريله تلف ايلمك معناسنه‌در يقال اتلهه المرض اذا اتلفه ﴿المتلوه﴾ و ﴿التاله﴾
صاحب وزننده تلفكرده ياخود حيران و آشفته ديمكدر و منه يقال رجل متلوه العقل و تالهه اى ذاهبه تاله نسب

اوزره‌در (التمه) فتحتينله و (التماهة) سفاهه وزننده طعام بوزيلوب قوقق معناسنه‌در يقال تمه الطعام
تمها وتماهة من الباب الرابع اذا تغير ريحه وطعمه (المتماه) محراب وزننده شول قيونه دينوركه سودى صاغيلوركن
همان بدرايحه پيدا ايدر اوله يقال شاة متماه اذا كان يتغير لبنها ريثما يحلب (التهتهة) زلزله وزننده لسانده
اولان پپه يلكه دينور يقال بلسانه تهتهة اى لكنة وتكرار بتكرار باطل وبيهوده نسنه‌لرده بولنمق معناسنه‌در
يقال تهته الرجل اذا ردد فى الباطل (التهاته) دفاتر وزننده باطل وبيهوده نسنه‌لره دينور يقال وقعوا
فى التهاته اى الاباطيل (ته ته) مكررا تالرك ضمى وهالرك سكونيله دوه قسمنه مخصوص زجر وآزار اصواتندندر
حالا لسانمزده تقبيح وتأسف موقعنده توه‌توه ديديكمز بوندن مأخوذدر وبونكله كوپك قسمنى دخى يانلرينه
چاغررلر ولسانده پپه يلك اولان آدمك سويليشنى دخى حكايه اولور (التوه) تانك فتحى وضميله هلاك وبرباد
ونابود اولمق معناسنه‌در يقال تاه الرجل يتوه توها اذا هلك وذهب وكبر وتعظم معناسنه‌در يقال تاه الرجل
اذا تكبر وبرآدمك عقلى سراسيمه ومضطرب اولمق معناسنه‌در يقال تاه فلان اذا اضطرب عقله (التتويه)
تفعيل وزننده هلاك ايلمك معناسنه‌در يقال توهه اذا اهلكه (التوه) تانك ضميله هلاك معناسنه‌در جمعى اتواه
واتاويه‌دركه جمع الجمع‌در (ماتوهه) فعل تعجبدر ماتيهه معناسنه نه عجب كبر وتعظم صاحبيدر ديمكدر (التيه)
تانك كسريله كبر وصلف معناسنه‌در يقال تاه الرجل يتيه تيها اذا صلف وتكبر ويقال به تيه اى كبر وصلف
وتيه بيابانه دينور جمعى اتياه كلور وجمع الجمعى اتاويه كلور يقال اخذوا فى تيه اى مفازة ويول آزمغه دينور يقال
وقعوا فى تيه اى ضلال وتيهاء ومتيهه معناسنه كلور كما سيذكر (التايه) صاحب وزننده و (التياه) شداد وزننده
و (التيهان) سكران وزننده و (التيهان) تانك فتحى وياى مشدده‌نك كسريله مدمغ ومتكبر كمسه‌يه دينور وتياه وتيهان
سكران وزننده يول آزوب كمراه اولان آدمه دينور (ماتيهه) فعل تعجبدر ماتوهه معناسنه (التيه) تانك فتحى
وكسريله و (التيهان) فتحاتله يول آزمق معناسنه‌در يقال تاه الرجل يتيه تيها وتيهانا اذا ضل وبر نسنه‌يه
متصل بردوزه‌يه باقق سببيله كوز يوريلوب طونقلمق معناسنه‌در يقال تاه بصره اذا تاف (التيهاء) حمراء وزننده
و (المتيهة) سفينه وزننده وميمك ضميله لغتدر و (المتيهة) مرحله وزننده و (المتيه) مقعد وزننده تيه كبى اوجى
بوجاغى ويولى ونشانى اولميان بيابانه دينوركه اكا واقع اولنلر يول ايز بولميوب حيران وسركردان اولورلر يقال
ارض تيه وتيهاء ومتيهة ومتيهة ومتيه اى مضلة (التتييه) تفعيل وزننده تضييع معناسنه‌در يقال تيهه اذا ضيعه
﴿ فصل الثاء المثلثة ﴾ (الثاهة) حاله وزننده كوچك دله دينور لهاة معناسنه على قول ديش اتنه دينورلثه
معناسنه (الثهثهة) زلزله وزننده قارار يمك معناسنه‌در يقال ثهثه الثلج اذا ذاب ﴿ فصل الجيم ﴾ (الجبهة)
جيمك فتحى وبانك سكونيله انسانك يوزندن سجده حالتنده يره كلان موضعه على قول ايكى قاشك ارالغى برابرندن
يوقرى ناصيه‌يه قدر اولان يره دينور تركيده آلن وفارسيده پيشان دينور يقال جبهة ذات بهجة وهو موضع السجود
من الوجه او مستوى مابين الحاجبين الى الناصية وجبهه برقوم وجماعتك سيد وذيشاننه اطلاق اولنور وجه كبى
يقال هو جبهة قومه اى سيدهم ومنازل قمردن برمنزل اسميدر بواسد صورتنك جبهه‌سيدركه درت كوكبدن
عبارتدر وجبهه آت نوعنه دينور * قال الشارح ومنه الحديث ❊ليس فى الجبهة صدقة❊ اى الخيل وبونك مفردى يوقدر
وشول آدملره اطلاق اولنوركه حسبى خلقك ديت ودين كبى دائما تكاليف ومؤناتلرينى اداره وتمشيته مجبول اولمريله
انلردن برى هر كيمه توجه ايلسه خائب وصفر اليد اعاده وارسالرندن استحيا اولنه يقال هم جبهة اى ساعون فى حمال
ومغرم فلا يأتون احدا الا استحيى من ردهم ومذلت وخاكسارى معناسنه مستعملدر يقال لقى منه جبهة اى مذلة
وبر صنم اسميدر وآيه اطلاق اولنور قمر معناسنه (الاجبه) اشبه وزننده ارسلانه دينور وجبهه‌سى خوب ولطيف
اوله‌رق واسع اولان آدمه دينور على قول يومرى جبهه‌لو كمسه‌يه دينور مؤنثى جبهاءدر يقال رجل اجبه وامرأة
جبهاء اى الواسع الجبهة الحسنها او الشاخصها (الجبه) فتحتينله اسمدر ككش آلنلولق ياخود يومرى آلنلولغه دينور
(الجبه) جيمك فتحيله برآدمك جبهه‌سنه اورمق معناسنه‌در يقال جبهه جبها من الباب الثالث اذا ضرب جبهته
وبر آدمى رد ايلمك ياخود برخوشلنمديغى نسنه سويلمك ياخود ايشلمك معناسنه‌در يقال جبهه اذا رده اولقيه
بمكروه وعربلر فلان صويه واروب لكن صوچكه جك ياخود صوآله جق آلات وادواتى اولماغله همان صويك
يوزنه باقوب اوتوردى ديه جك يرده جبه فلان الماء ديرلر وردالماء ولا آلة سقى فلم يكن منه الا النظر الى وجه الماء معناسنه
كذلك يقولون جبه الشتاء القوم اى جاءهم ولم يتهيأوا له يعنى كنديلره قيش توجه ايدوب بصدى لكن اصلا لوازم
ومهماتندن بر نسنه تدارك وتهيئه ايلمامشلر ايدى وبونلر مواجهه معنالرندن مأخوذلردر (الجابه) صاحب

﴿ فصل الثاء المثلثة ﴾

﴿ فصل الجيم ﴾

(وزنده)

وزننده برسمته كيدن آدمه يوزى ياخود جبهه سى قرشوكلان قوشه ياخود وحشى جانوره دينوركه عربلر آندن تشأم
وتطيّر ايدرلر (الجبه) سكر وزننده جبّاء معناسنه دركه رمّان وزننده در قورقق آدمه دينور يقال رجل جبه اى جبّاء
(الاجتباه) افتعال وزننده صويى يابرآخر نسنه يى بكنميوب وخوشلنمديغندن يكرهنه رك وايچنه سيكميه رك تناول
ايلمك معناسنه در يقال اجبه الماء وغيره اذا انكره ولم يستمرئه (التجبيه) تفعيل وزننده زانى وزانيه نك يوزلرينى
قاره لدقدنصكره بردويه ياخود اشكه ارقه ارقه يه اوله رق بندروب رسواى ايلمك معناسنه در وبونده قياس اولان
يوزيوزه اولمقدر زيرا جبهه دن مأخوذدر ظاهرا بابى ازاله يه محمولدر ياخود تماشاجيلرك يوزلرينه مقابل اولديغنه
مبنيدر يقال فضحوهما بالتجبيه وهو ان يحمّ وجوه الزانيين ويحملا على بعير اوحمار ويخالف بين وجوههما
وبرآدمى باش اشاغى ترس چويرمك معناسنه دركه اشكنجه وعقاب حالاتندندر يقال جبهه اذا نكس رأسه
ومحتملدركه معناى اوّل بوندن مأخوذ اوله زيرا اول حالتده اولان كمسه البته خجالتندن سرنكون اولور ياخود
اصابت مكروه معناسنه اولان جبهه دن مأخوذ اوله كه جبهه جبها ديرلر اصابه بمكروه معناسنه نته كه بيان اولندى
(المجدوه) برنسنه دن خوفله متحير اولمش آدمه دينور تقول رأيته مجدوها اى مشدوها فزعا مصدرى اولان جده
شده معناسنه در (التجريه) تفعيل وزننده برايشى اعلان ايلمك معناسنه در يقال جرّه الامر تجريها اذا اعلنه له
(الجراهية) كراهية وزننده ناسك غريو وهنكامه وفريادنه دينور يقال ماهذ الجراهية اى الجلبة وجراهية
الامور موادّ وامورك خطب وعظامندن عبارتدر يقال تعهد جراهية الامور اى عظامها وجراهية الخيل
آت قسمنك كزيده لرينه اطلاق اولنور وجراهيه ظاهر وعلانيه معناسنه در يقال لقيه جراهية اى ظاهرا بارزا
(التجرّه) تفعل وزننده برايش آچقلنمق معناسنه در يقال تجرّه الامر اذا انكشف (الجرهة) تمره وزننده جانب
معناسنه در (الجرهة) فتحاتله قمع واحده ده اولان چتال خرما قورقلرينه دينور (جره) عنب وزننده فارس
اولكه سنده بربلده در (الجلهة) جيمك فتحيله دكرمى بيوك قيايه دينور وقوم وقبيله نك محله سنه ويورد يرلرينه
دينور ودره نك برجانبنه دينور يقال نزلوا فى جلهتى الوادى اى ناحيتيه وباشك اوكنده اولان قيللرك دوكيلوب
يرينك آچق وطاز قالمسنه دينور يقال به جلهة اى انحسار الشعر عن مقدّم الرأس (الجله) فتحتينله باشك اوكنده
اولان قيللر دوكيلوب يرى آچق وطاز قالمق معناسنه در يقال جله الرجل جلها من الباب الرابع اذا انحسر
شعره من مقدّم رأسه * شارح ديركه جله صلعك مقدّميدر جلح كبى (الجله) جيمك فتحى ولامك سكونيله خرده
چقل طاشلرينى يرندن برطرف ايلمك معناسنه در يقال جله الحصى عن المكان جلها من الباب الثالث اذا نحاه
وبرآدمى برامر شديددن ردّ ومنع ايلمك معناسنه در يقال جله فلانا اذا ردّه عن امر شديد وبرنسنه يى كشف
وابراز ايلمك معناسنه در يقال جله الشئ اذا كشفه وجبهه دن منديلى چوزميوب همان طولاميله قالدرمق معناسنه در
يقال جله العمامة اذا رفعها مع طيها عن جبينه (الجليهة) سفينه وزننده چقللرى ومولوزلرى آيرتلنوب برطرف
اولمش يره دينور وسود ايله پرورده اولمش خرما خورا كنه دينوركه مسمندر (المجلوه) قپوسز وپرده سز اوه
دينوركه آچقده اولور يقال بيت مجلوه اى لاباب فيه ولاستر (الاجله) احمر وزننده شول آدمه دينوركه جبهه سى
پك بيوك اولمغله قيل بتن يرلرى پك كيروده آلارغه اوله يقال رجل اجله اى الضخم الجبهة المتاخر منابت الشعر
وبوينوزسز اكوزه دينوركه كورك تعبير اولنور (الجنهىّ) جيمك ضميله عرنىّ وزننده خيزران ديدكلرى اغاجه
دينوركه تحريفله هزاران تعبير اولنور على قول عسطوس اسميدركه خيزرانه شبيه براغاجدر (المجنه) معظم وزننده
شجرمز بوردن دوزلمش نسنه يه دينور يقال طبق مجنه اى معمول بالجنهىّ (الجاه) و(الجاهة) قدر ومنزلت ومنصب
معناسنه در يقال له جاه عظيم وجاهة اى قدر ومنزلة * شارح ديركه جاه وجه مقلوبيدر نته كه مؤلفك بومادده ووجه
ماده سنده دخى تعبير اتندن منفهم اولور (الجوه) جيمك فتحيله برآدمى خوشلنمديغى برنسنه ايله قرشولمق معناسنه در
يقال جاه فلانا بمكروه يجوه جوها اذا جبهه به (الجوه) جيمك ضميله و(والجيه) جيمك فتحيله وجه معناسنه در
يقال نظر بجوه سوء وبجيه سوء اى بوجه سوء وبو وجه ماده سنده دخى مرسومدر بونلرده آندن مقلوبلردر (جاه جاه)
هالرك كسرى اوزره بناسيله وتنوينله وسكونله مستعملدر كذلك جوه جوه جيملرك ضمى وكسرى اوزره بنايله خاصة
اركك دوه سورمكه مخصوص اصواتدندر ناقه ده تفوّه اولنمز (الجهجهة) زلزله وزننده يرتجى جانورى كنديدن منع
ايچون حيقرمق معناسنه در يقال جهجه الرجل بالسبع اذا صاح به ليكفه (الجهّ) جيمك فتحى وهانك تشديديله برآدمى
بد معامله ايله ردّ ايلمك معناسنه در يقال جهه جها من الباب الاول اذا ردّه قبيحا (المجهجه) جيملرك فتحيله ارسلانه
دينور (جهجاه) جيمك فتحيله غفار قبيله سندن بركمسه دركه حضرت عثمان رضى الله عنه اوزره خروج ايدنلردن ايدى

حضرت عثمان خطبه قرائت ایدرکن همان اوزرینه هجوم ایدوب ید مؤیدلرنده اولان عصای مصطفوی یی اخذ
و دیزینه طوتوب شکست ایلمشیدی لکن چوق چکمیوب دیزنده آکله مرضی ظهور ایلدی و جهجاه بوندن بشقه
برکسه درکه عنقریب دنیایه مالك اولور و بونده فتحتینله جهه و هاسز جهجا عنوانلرنده دخی مرویدر مجموعی
صحیح مسلمده مثبوتدر مؤلف بو نکله اشبو حدیثه اشارت ایلمشدر ❁ لاتذهب الليالى حتى يملك رجل يقال له الجهجاه ❁
فصل الحاء المهملة (الحيه) حانك فتحى و يانك سكونى و هانك كسريله قيون سوره جك اصواتدندر
(حيه) حانك فتحى وهانك سكونيله حمار سوره جك اصواتدندر فصل الدال (الدبه) فتحتينله پك قومسال
يره دينور (التدبيه) تفعيل وزننده ذكر اولنان قومساله اوغرامق معناسنه در يقال دبّه الرجل اذا وقع فى الدبه
و طريق خيره ملازمت ايلمك معناسنه در يقال دبّه الرجل اذا لزم الدبه (الدبه) صرد وزننده طريق خيره دينور
(دباهه) سحابه وزننده سواد عراقده برقريه در (الدجيه) زبير وزننده آوجى كوملتيسنه دينور (التدجيه)
توجيه وزننده آوجى كوملتيسنده ياتمق معناسنه در يقال دجّه الرجل اذا نام فى الدجيه (الدره) دالك فتحى و رانك
سكونيله بركسه اوزره آنسزين چيقوب صالدرمق معناسنه در يقال دره عليهم درها من الباب الثالث اذا هجم
و طلع و بركسه دن برنسنه يى دفع ايدوب صاومق معناسنه در يقال دره عنهم ولهم اذا دفع * شارحك بيانه كوره
بو ماده درء ماده سندن مبدله در (الدارهات) ناكهانى ظهور و هجوم ايدن حادثات كونيه يه اطلاق اولنور يقال
نزلت عليهم الدارهات اى هواجم الدهر (المدره) منبر وزننده شول سيد وذيشانه دينوركه خصومت وقتال
حالتلرنده يدا و لسانا قومنك مقدّم و پيشواسى اوله يقال هو مدره القوم وهو السيد الشريف و المقدم فى اللسان
و اليد عند الخصومة (التدره) تانك ضمى و رانك فتحيله دفع و مدافعه معناسنه در يقال هو ذو تدره القوم اى الدافع
عنهم (التدريه) تفعيل وزننده زياده اولمق معناسنه در يقال درّه على كذا اذا نيف و بيلنمامك ايچون تبديل قيافت
ايلمك معناسه در يقال درّه فلان فلانا اذا تنكرله (الدرهرهة) سفرجله وزننده پك تابان يلدزه دينور يقال كوكبة
درهرهة اى وقّادة (الدافه) فانك كسريله غريب آدمه دينور هادف كبى يقال هو دافه هادف اى غريب
(الدكه) دالك فتحى و كافك سكونيله خمر مظنه سى اولان كسه اغزينك رايحه سى بيلنمك ايچون استشمام ايدن
آدمك يوزينه طوغرى هوه ديمك معناسنه در يقال دكه فى وجهه دكها من الباب الثالث اذا نكه (الدله) دالك
فتحى و لامك سكونيله و فتحيله و (الدلوه) قعود وزننده غم و غصه و عشق مقوله سى عارضه دن كوكل آشفته
و عقل زائل و پريشان اولمق معناسنه در كندويى آلدرمق تعبير اولنور يقال دله فلان دلها و دلوها من الباب
الرابع اذا ذهب فؤاده من همّ و نحوه (التدليه) تفعيل وزننده غم و غصه ياخود عشق برآدمى بيهوش و مدهوش
ايلمك معناسنه در (التدله) تفعل وزننده تفعيلدن مطاوعدر يقال دله العشق فتدله اى و لهه فتوله (المدله) معظم
وزننده غمّ و غصه دن ياخود عشقدن كوكلى و عقلى آشفته و زائل اولمش آدمه دينور على قول سهو كسه يه
دينور يقال رجل مدلّه اى الساهى القلب الذاهب العقل من عشق و نحوه او من لا يحفظ مافعل او فعل به
(الداله) و (الداله‌ة) لاملرك كسريله عقلى يوفقه سرسمجه سبكمغز آدمه دينور يقال رجل داله و داله‌ة اى
الضعيف النفس (ابو مدله) محدّث وزننده محدّث و تابعيدر (الدله) فتحتينله حيران اولمق معناسنه در على قول
غمدن ياعشقدن آشفته و مجنون اولمق معناسنه در يقال دله الرجل دلها من الباب الرابع اذا تحير او جنّ عشقا
او غما (الدله) دالك فتحى و لامك سكونيله برنسنه دن فارغ القلب اولمق معناسنه در يقال دله عنه دلها من الباب
الثالث اذا سلا و دله ضايع و هدر و باطل معناسنه در يقال ذهب دمه دلها اى هدرا (الدمه) فتحتينله قوملق
پك اسّى اولمق معناسنه در يقال دمه الرمل دمها من الباب الرابع اذا اشتد حرّه و دمه صبيان عربه مخصوص
برلعب آديدر (الادمیماه) اعشيشاب وزننده اسّيلكك شدّتندن آدم قينامق درجه سنه كلمك معناسنه در يقال
ادمومه الرجل اى كاد يغلى من شدّة الحرّ و بايلمق معناسنه در يقال ادمومه فلان اذا غشى عليه (الدهدهة) زلزله
وزننده يوارلمق معناسنه در يقال دهده الرجل الحجر اذا دحرجه نته كه معتلّ اولور كه هاء ثانيه يايه مقلوب
اولور بو معنايه در و دهدهه برنسنه يى برى برينك اوزرينه ترسنى چويروب قومق معناسنه در يقال دهده
الشيء اذا قلب بعضه على بعض و دهدهه اسم اولور يوز عدد دخى زياده جه دوه لره دينور (التدهده) تزلزل
وزننده يوالنمق معناسنه در يقال دهده الحجر فتدهده اى دحرجه فتدحرج و بونده دخى هايى يايه قلبله تدهدى
دينور يقال دهدى الحجر فتدهدى (الدهداء) سلسال وزننده خلق خرده دوه يه دينور جمعى دهاده كلور
(الدهدهان) داللرك فتحيله و (الدهيدهان) مصغر بنيه سيله بونلرده يوز عدد دخى زياده جه دوه لره دينور

فصل الحاء المهملة

فصل الدال

(الآده فلاده) داللرك فتحى وهالرك جريله بر كلمه دركه بو مادّه شمدى اولمزسه من بعد اولمز ديمكدر وبو ضرو بدندر
يقولون* الآده فلاده*اى ان لم يكن هذا الامر الآن فلا يكون بعد الآن يعنى بوو قتده ال ويرن فرصتى غنيمت بيلمزايسن
بوندنصكره ظفرياب اوله مزسن موقعنده ايراد اولنور * مترجم ديركه كتب امثالده بيان اولنديغى اوزره بوراده ده
كلمه سى لفظ فارسيدر دالك فتحى وكسريله لغتدر عطاء معناسنه در كذلك ضرب معناسنه ده كلور وداللك فتحيله
امر معروف ونهى منكر معناسنه ده كلور عرب اخذ واستعمال ايلديلر عطاء معناسنه اولديغى صورتده بوآدمك
يابو نسنه نك لايق ومستحق اولديغى جزاسنى ويرمزسن بردخى بولوب ويره مزسن وضرب معناسنه اولديغى
صورتده اكر بودفعه بونى ضرب ايلمزسن بردخى ايده مزسن وامر معروف معناسندن دخى بوكونه در والّا كلمه سنك

مطلب

اصلى ان لا ايدى قالديكه سيوطينك اشباه ونظائر نحويه سنده مرسومدركه بوراده ده لفظى عربيدر زيرا دهى
كلمه سى كه زكى وزننده در دهاء مادّه سندن اسم فاعلدر يقال دهى دهيا فهو ده وداه اى فطن وتركيب مزبور
ان لم تكن دهيا فى هذه المادة او الساعة فلا تكون ابدا يعنى بوخصوصده ياخود بوساعتده رشد وفطنتله داهيانه
حركت ايلمز ايسك بردخى مجال بوله مزسن وقيامته قدر دهاتدن معدود اوله مزسن ديمك اولور ودهى كلمه سنده
امثالده جارى اولان تخفيف جارى اولمش اولور ومثل مزبورى ابتدا تكلم ايدن سطيح نام كاهن در بعده موقعنه كوره
ايراد ايلديلر ودهى كلمه سنك حقى منصوب اولمق ايكن يايى اسكان ايلدكلرى امثال منظوم منزله سنه منزل اولديغنه
مبنيدر والحاصل بوراده ده كلمه سى اسم فاعلدر ومعربدر مبنى دكلدر وتوينى تنوين صرفدر تنوين تنكير دكلدر
ومثاله الاخر مثلا ان يقول الانسان لصاحبه وقد امكنه الفرصة فى طلب الثار الآده فلاده اى ان لا تطلب ثارك الآن
فلا تطلبه ابدا (الدهدوه) دالك ضميله و (الدهدوّة) داللرك ضمى وواوك تشديديله و (الدهدية) داللك ضمى
وثانيه نك كسرى ويانك تشديدى وتخفيفيله بوق بوجكنك يوارلديغى يوارلغه دينور (التدوّه) تفعل وزننده بوزلمق
معناسنه در يقال تدوّه الشئ اذا تغير وبرامر عظيمه بى محابا صالدرمق معناسنه در يقال تدوّه الامر اذا تقحم (دوه)
داللك فتحى وضميله بهار وقتنده طوغمش دوه كوشكنى چاغره جق اصواتندر (داه داه) هالرك كسرى وسكونيله
(ده ده) داللرك ضمى وهالرك سكونيله ناقه يى ياوريسى يانه چاغره جق صوتدر (التدويه) تفعيل وزننده ياوريسنك يانه
كلمك ايچون ناقه يى داه داه ياخود ده ده ديو چاغرمق معناسنه در يقال دوّه بالناقة اذا دعاها فقال داه داه او ده ده لتجئ
الى ولدها

فصل الذال المعجمة

فصل الذال المعجمة

(الذمه) فتحتينله مهمله اولان دمه كلمه سنك جميع معنالرنده مراد فدر
(الذة) ذالك فتحى وهانك تشديديله ذكاء قلب وشدّت فطنت معناسنه در تقول عجبت من ذه ذهنه اى ذكاء
قلبه وشدّة فطنته

فصل الراء

فصل الراء

(الرجه) وجه وزننده بر نسنه يى ديش ايله ياپشوب طوتمق معناسنه در
يقال رجه الشئ رجها من الباب الثانى اذا تشبث به باسنانه وصار صيلوب ارغمق معناسنه در يقال به رجه اى
ترعرع (الارجاه) همزه نك كسريله بر ايشى وقتندن تأخير ايلمك معناسنه در يقال ارجه الامر اذا اخّره عن وقته
مترجم ديركه بونك اصل وفصلنه واختلاف قرائتنه دائر بيضاوينك ﴿قالوا ارجه واخاه﴾ كريمه سى تفسيرنده تحقيق
اولنمغله مراجعت اولنه (الردهة) تمره وزننده بعض باير وطاغ صرتلرنده وقيالرده اولان خلق اويمه چقوره دينور
جمعى رده كلور هاسز ورداه كلور رانك كسريله وردّه كلور سكر وزننده ورده خشونتلى سرد تپه كبى تومسكه
دينور جمعى رده كلور فتحتينله واطرافنده اولان خانه لردن بيوك اولان خانه يه دينور وصو ايچره اولان قيايه دينور
وقارصوينه دينور وجابجا صالقم صچاق اولمش كهنه لباسه دينور يقال جاء وعليه ردهة اى ثوب خلق مسلسل
وبشر بن ابى حازم نام كمسه نك مدفنى اولان يرك اسميدر (الرده) رانك فتحى وداللك سكونيله بر كمسه يه طاش آتمق
معناسنه در يقال رده بحجر ردها من الباب الثالث اذا رماه به واوى بيوك ياپمق معناسنه در يقال رده البيت اذا
عظمه وكبره وبر كمسه سائرلره كرم وشجاعت مقوله سى اوصافله اولنوب عالى اولمق معناسنه در يقال رده
فلان اذا ساد القوم بشجاعة وكرم ونحوهما (الرده) نحل وزننده شول صلب ومتين لجوج ومتعصب آدمه دينوركه
بر كمسه يه بروجهله مغلوب اولمز اوله يقال رجل رده اى صلب متين لجوج لا يغلب (الرفاهة) سفاهه وزننده
و (الرفاهية) كراهيه وزننده و (الرفهنية) بلهنيه وزننده وجه معاش وسعت وسهولت وحضور ولطافت اوزره
اولمغه دينور يقال هو فى رفاهة ورفاهية ورفهنية من العيش وهو رغد الخصب ولين العيش ورفاهه ورفاهيه
مصدر اولورلر يقال رفه عيشه رفاهة ورفاهية من الباب الخامس اذا رغد ولان واخصب (الرفيه) امير وزننده
و (الرافه) صاحب وزننده معاشى سهل وواسع اولان آدمه دينور (الرفهان) سكران وزننده و (المترفه) متعظم وزننده
نعمت ووسعت معيشته مظهر اولمغله دائما حضور وآسايش اوزره اولان آدمه دينور يقال رجل رفهان ومترفه

ای مستریح متنعم ﴿ الارفاه ﴾ همزه‌نك كسريله بر آدمی رفاه و راحته مظهر قلمق معناسنه‌در يقال ارفههم الله ای
جعلهم رفهاء و دوه‌لری كنديلرينك ديلدكاری وقتده صويه كتورمك معناسنه‌در تقول ارفهت الابل ای
اوردتها متی شاءت و بر آدمك ماشيه‌لری خواهشكار اولدقلری وقتده صويه كلور اولمق معناسنه‌در يقال ارفه
القوم اذا ارفهت ماشيتهم و دوابّ ومواشی صويه قريب محلده اكلنمك معناسنه‌در يقال ارفه المال اذا اقام
قريبا من الماء و بر آدم هر كون صاچنه وصقالنه دهن سورنمك معناسنه‌در يقال ارفه الرجل اذا ادّهن كلّ يوم
ودائما نفيس اطعمه واشربه اكل وتناول ايدر اولمق معناسنه‌در يقال ارفه الرجل اذا دام علی اكل النعيم و راحت
وحضور ايلك معناسنه‌در يقال ارفه فلان اذا استراح ﴿ الترفيه ﴾ تفعيل وزننده بودخی بر آدمی نظام حال ورفاه
وحضوره نائل قلمق معناسنه‌در يقال رفههم الله بمعنی ارفههم و بر آدم دوه‌لری خواهشكر اولدقلری حينده صويه
كتورمك معناسنه‌در ارفاه كبی تقول رفهت الابل بمعنی ارفهتها و بر آدمه برخصوصده مهل و يرمكله تنفيس
وتفريح ايلك معناسنه‌در تقول رفّه عنی ای نفس يعنی كنت فی ضيق فنفس عنیّ ﴿ الرفه ﴾ رانك فتحيله وكسريله
و ﴿ الرفوه ﴾ قعود وزننده بر آدمك ديرلكی نرم وسهل و واسع اولمق معناسنه‌در يقال رفه الرجل رفها و رفوها من الباب
الثالث اذا لان عيشه ودوه‌لر هر كون ديلدكاری وقتده صويه كلمك معناسنه‌در يقال رفهت الابل اذا وردت
الماء متی شاءت ﴿ الروافه ﴾ روايح وزننده هر كون ايستدكاری وقتده صويه كلور اولان دوه‌لره دينور مفردی
رافهه‌در ﴿ الاسترفاه ﴾ بودخی راحت وحضور اوزره اولمق معناسنه‌در يقال استرفه الرجل عندنا ای استراح
﴿ الرفه ﴾ صرد وزننده صمانه دينور تبن معناسنه ﴿ الرفه ﴾ رانك كسريله خرده خرما اغاجلرينه دينور ﴿ الرفهة ﴾ فتحاتله
رأفت ومرحمت معناسنه‌در يقال به رفهة ای رأفة ومنه يقال هو رافه به ای راحم ﴿ الرافهة ﴾ مسافه‌سی قريب
اولمغله اثنای سفرده آهسته‌جه يورينان كيجه‌يه وصف اولور يقال ليلة رافهة وليال روافه ای لينة السير بو تركيب
﴿ والليل اذا يسر ﴾ كريمه‌سی قبيلندندر كه اسناد مجازيدر ﴿ الرهرهة ﴾ زلزله وزننده بشره‌نك وسائر نسنه‌نك رنكی
حسن رونق ولطافتله موج ولمعان ايلك معناسنه‌در يقال فی لون بشرته رهرهة وهو حسن بصيص لون البشرة
ونحوه وجود وكرمدن ناشی مائدهٔ طعامی توسيع ايلك معناسنه‌در يقال رهره فلان مائدته اذا وسعها كرما
﴿ الترهره ﴾ تزلزل وزننده بر آدمك بدنی ترلكدن و پرورش ونزاكتدن برك سمن كبی بياض اولمق معناسنه‌در يقال
ترهره جسمه اذا ابيضّ من النعمة و بيابانده سراب پيدر پی لمعان ايلك معناسنه‌در يقال ترهره السراب اذا تتابع
لمعانه ﴿ الرهراه ﴾ رحراح وزننده و ﴿ الرهروه ﴾ عصفور وزننده و ﴿ الرهره ﴾ فدفد وزننده برك سمن كبی تر و تازه و بياض
اولان بدنه دينور يقال جسم رهراه و رهروه و رهره ای ناعم ابيض و ﴿ رهّ ﴾ رانك فتحی وهانك تشديديله و ﴿ رهره ﴾
﴿ ورهراه ﴾ ديبی چقور اولميان ياپوان لكنه دينور يقال طست رهّ و ﴿ رهره ﴾ ورهراه ای واسع قريب القعر ﴿ الروه ﴾ رانك
فتحی و واوك سكونيله و ﴿ الرواه ﴾ غراب وزننده صو ير يوزنده بری اوته اويناپوب چالقنمق معناسنه‌در يقال راه الماء
روها ورواها اذا اضطرب علی وجه الارض ويقال ما اعجب رواه الماء ای اضطرابه علی وجه الارض ﴿ الريه ﴾ رانك
فتحی و يانك سكونيله بری اوته اولطه چالمق معناسنه‌در يقال راه الرجل يريه ريها اذا جاء وذهب ﴿ الترّيه ﴾ تفعل
وزننده باديه‌ده سراب بری اوته يلدرامق معناسنه‌در يقال تريّه السراب اذا تريع ﴿ المريه ﴾ محمد وزننده مريّع
معناسنه‌در كه بری اوته يلدرايان سرابه دينور

﴿ فصل الزای المعجمة ﴾

﴿ الزله ﴾ زامك فتحی ولامك سكونيله
چچكلرك حسن ورونقنه وتاب وطراوتنه دينور يقال فی الريحان زله لطيف وهو نوره وحسنه وقيو آغزنده
اولان بيوك طاشه دينوركه صو چكن كمسه آنك اوزرينه بصوب طورر وتحيّر معناسنه‌در يقال به زله ای تحير
﴿ الزله ﴾ فتحتينله نفس ناطقه‌يه عارض اولان صقندی‌يه وغم وتاسه‌يه دينور تقول اخذنی زله وهو ما يصل الی النفس
من غمّ وهمّ ﴿ الزمه ﴾ فتحتينله ذمه كلمه‌سنده لغتدر كه ذكر اولندی ﴿ زاه ﴾ جاه وزننده نيسابور قربنده بر قريه‌در
﴿ الزهزاه ﴾ سلسال وزننده حسن منظره وملاحت ولطافته مالك اولميه رق ادا و رفتار اوزره اولان ياقشقسزه دينور
يقال هو زهزاه ای مختال فی غير مرأة

﴿ فصل السين المهملة ﴾

﴿ السبه ﴾ فتحتينله يك پيرلكدن ناشی مدركه مختل
اولمغله عقل وادراك زائل اولمق معناسنه‌در ﴿ المسبوه ﴾ و ﴿ المسبه ﴾ معظم وزننده يك پيرلكدن عقل وادراكی زائل
اولمش فرتوت قوجه‌يه دينور يقال سبه الرجل علی المجهول وسبه فهو مسبوه ومسبه ای ذاهب العقل من الهرم ومسبه
طلاقت لسان صاحبی سخنور آدمه دينور يقال رجل مسبه ای طليق اللسان ﴿ السباهیّ ﴾ يمانیّ وزننده بودخی پيرلكدن
عقل وشعوری زائل فرتوت قوجه‌يه دينور يقال شيخ سباه ای ذاهب العقل من الهرم وسباهيه معناسنه‌در
وسباه سحاب وزننده يك كمراه آدمه دينور مضلل معناسنه ﴿ السبه ﴾ كتف وزننده و ﴿ السباهی ﴾ يمانی وزننده

و ﴿السباهية﴾ كراهيه وزننده متكبر كمسه يه دينور يقال رجل سبه وسباه وسباهية اى متكبر ﴿السباه﴾ غراب وزننده
سكته علتنه دينوركه انسانه عارض اولور يقال اصابه السباه اى السكتة بو علت اطبانك سبات ديدكارى اوله جقدر
لكن كتب طبيه ده سبات ايله سكته بى فرق ايلمشلردر فليراجع ﴿السته﴾ سينك فتحى وتانك سكونيله و فتحيله
است معناسنه دركه دبره دينور جمعى استاه كلور * شارح ديركه است لفظنك اصلى سته ايدى مصغرى ستيه در
و تقول العرب كان ذلك على است الدهر اى على وجهه يعنى ازقديم زمان اويلجه اولوب كلمكده در بوراده وجه
قدمدن كنايه دركه زمانك اكسه سندن يعنى اوته سندنبرو اويله ديمكدر و قولهم يا ابن استها كناية عن احماس ابيه امه
يعنى برآدمك اناسنى پدرى دبرندن تصرف ايلدكندن كنايه دركه اداة سب واقذاردر وفلانى فقيرو بينوا براقوب
كلدم ديه جك يرده تركته باست الارض ديرلر و سنك ايچون عون و ياور يوقدر ديه جك يرده مالك است مع استك
ديرلر مالك ظهر تركيبى كبى و فلاندن قطعا خوشلنمديغم كريهه يه اوغرادم ديه جك يرده لقيت منه است الكلبة ديرلر
و برجماعتك عجزندن كنايه ايدوب انتم اضيق استامن ان تفعلوه ديرلر ﴿السه﴾ سينك فتحى وضمى وهانك تخفيفيله
انسانك قيچنه دينور عجز معناسنه كه فارسيده سرون دينور على قول حلقهٔ دبرينه دينور مصباحك بيانه كوره
بونك اصلى ينه سته ايدى تاء حذف اولندى و بعضا هايى حذف ايدوب ست ديرلر و بونلر يدودم اعرابيله معرب
اولورلر و بعضلر عندنده وصل حالنده تاء فوقيه ايله و وقف حالنده هاء ايله تلفظ اولنور ﴿السته﴾ فتحتينله انسانك
مقعدى كميكننه دينور ﴿الاسته﴾ احمر وزننده و ﴿الستاهى﴾ غرابى وزننده قيچى بيوك آدمه دينور استه كلمه سنك
جمعى سته كلور كتب وزننده وستهان كلور عثمان وزننده ولوطى يه اطلاق اولنور ﴿السته﴾ كتف وزننده
و ﴿الستهم﴾ زرقم وزننده بونلرده لوطى يه دينور يقال رجل استه وستاهى وسته وستهم اى طالب الاست ﴿السته﴾
سينك فتحى وتانك سكونيله برآدمك اردينه دوشوب كتمك معناسنه در يقال ستهه ستها من الباب الثالث اذا تبعه
من خلفه و برآدمك مقعدنه اورمق معناسنه در يقال ستهه اذا ضرب استه ﴿السيتهى﴾ حيدرى وزننده دائما ناسك الك
كيروسنده كيدر اولان آدمه دينور يقال هو سيتهى اذا كان يمشى آخر القوم ابدا ﴿السفه﴾ فتحتينله و ﴿السفاه﴾ سحاب
وزننده و ﴿السفاهة﴾ سحابه وزننده عقل و ادراك خفيف اولمق على قول نقيضيدركه عقل و ادراكدن بى بهره اولمقدن
عبارتدر ياخود جهل و نادانى معناسنه در يقال فيه سفه و سفاه و سفاهة اى خفة الحلم او نقيضه او الجهل و بونلر مصدر
اولورلر سفيه اولمق معناسنه يقال سفه الرجل سفها و سفاها و سفاهة من الباب الرابع فهو سفيه و يقال سفه نفسه و رأيه
مثلثة يعنى من الباب الرابع و الاول و الخامس اذا حمله على السفه او نسبه الى السفه او اهلكه يعنى فلان فلانى سفاهته
اوغراتدى ياخود سفاهته نسبت ايلدى * شارح ديركه بوراده مؤلف مسامحه ايلمشدر زيرا مثال مزبور متعدى اولمغله
باب خامسدن وارد اولمز زيرا نفسه و رأيه مفعول و ضميرلر شخص آخره راجعدر و ثعلب و مبرد عندلرنده باب رابعدن
متعدى و خامسدن لازمدر و عربلرك سفه نفسه و رأيه قوللرى كه رشد امره و غبن رأيه و بطر عيشه و الم بطنه كبى ضمير مثلا
زيده راجعدر اصلى سفهت نفس زيد ورشد امر زيد ايدى وقتا كه فعل تحويل اولنوب زيده صفت قلندى ايسه مابعدلرى
منصوب اولدى فعل انلرك اوزرينه واقع اولديغيچون زيرا بو صورتده تفعيل بابندن سفه نفسه حكمنده اولمشدر
و بو بصريون و كسائى مذهبيدر و بونلرك عندنده منصوب مذكورك تقدمى جائزدر و فرّاء ديديكه وقتا كه فعل
نفسدن صاحبنه تحويل اولندقده مابعدى مفسر مجراسنه جارى اولدى تا كه سفاهت انده اولديغنه دلالت ايليه
و بونك حكمى سفه زيد نفسا ديمك ايدى زيرا مفسر نكره اولور لكن بو اضافتى ترك اولنوب نكره كبى منصوب ايليه
ترك اولندى نكره يه تشبيها و عند الفرّاء بونك تقديمى جائز دكلدر زيرا مفسر تقديم اولنمز و وجه مذكور اوزره
باب خامسدن همان سفيه اولمق معناسنه اولوب و سفه نفسه و رأيه قوللرنده باب اوّل و رابعه منحصر اولمغله مؤلفك
تثليث عنوانى موقع مسامحه در لكن كشافك ﴿و من يرغب عن ملة ابراهيم الا من سفه نفسه﴾ كريمه سنده خلاصهٔ مقالنه
كوره سفه كلمه سى متعديدر استحقار و استخفاف معناسنه دركه ملت ابراهيميه دن عاقل اولان اعراض ايلمز بلكه نفسنه
اهانت و تحقير ايدن اعراض ايدر ديمكدر و بعضلر عندنده جهل معناسنى متضمن اولمغله انك كبى متعدى اولدى پس
سفه نفسه قولى عقلى خفيف اولديغندن نفسنى بيلمدى ديمك اولور و بعضلر عندنده لازمدر و نفسه قولى شذوذا اوزره
تميزدر زيرا معرفه در نكره اولمق اكثردر و عند البعض نزع خافض اوزره منصوبدر سفه فى نفسه تقديرنده و اشبو سفه
و سفاهه ماده سى اصل بدنده اولان خفيفلكه دينور بعده نقصان عقل سببيله نفس انسانيده اولان خفتده استعمال
اولندى انتهى * و سفه و سفاهت مزراق دورتيلان زخمدن قان چابك ظهور ايلمك معناسنه مستعملدر يقال سفهت
الطعنة اذا اسرع منها الدم و خفّ و مشروبى چوق ايچوب لكن قانميوب اويلجه قالمق معناسنه مستعملدر يقال

سفه الشراب اذا اكثر منه فلم يرو و بيلمامك جهالت معناسنه مستعملدر نته كه اوّل ماده ده ترديد ايله ذكر اولندى
و بو معناده انجق على ايله صله لنور كويا كه جهالتدن ناشى نسنه اوزره سفاهت ايمش اولور ياخود سفاهت عقلى
سببيله اول نسنه اوزره جهالتله ركوب و استيلا ايتمش اولور يقال سفه علينا و سفه سفها و سفاهة من الباب الرابع
و الخامس اذا جهل و مشروبى قراردن خارج ايچمك معناسنه مستعملدر يقال سفه الشراب سفها اذا اسرف فيه
و برنسنه ايله مشغول قلنمق ياخود برنسنه يه اشتغال ايلمك معناسنه در تقول سفهت و سفهت سفها من الباب الرابع
و الثالث اى شغلت او تشغلت و برآدم كندى حصه سنى اونتمق معناسنه در تقول سفهت نصيبى اذا نسيته ﴿التسافه﴾
تفاعل وزننده بو دخى بيلمامك جهل معناسنه در يقال تسافه زيد اذا جهل ﴿السفيه﴾ امير وزننده و صفدر سبكمغز
و خفيف العقل آدمه دينور و جاهل و نادانه اطلاق اولنور جمعى سفهاء كلور و سفاه كلور سينك كسريله مؤنثى سفيهه در
جمعى سفيهات و سفايه كلور و سفّه كلور ركع وزننده و سفاه كلور سينك كسريله و سفيه ايو جه نسج اولنمامش كوشك
بزه وصف اولور يقال ثوب سفيه اى لهله سخيف و يقال زمام سفيه اى مضطرب و يقال ناقة سفيهة الزمام اى
مضطربته ﴿التسفيه﴾ تفعيل وزننده برآدمى سفيه قلمق ياخود سفيهدر ديمك معناسنه در يقال سفه فلانا اذا جعله
سفيها او نسبه الى السفه ﴿التسفه﴾ تفعل وزننده برآدمى حيله و خدعه ايله الدايوب مالنى آلمق معناسنه در يقال تسفه
فلانا عن ماله اذا خدعه عنه و يل اغاجك دالّرينى اكمك معناسنه مستعملدر يقال تسفهت الريح الغصون اذا امالتها
﴿المسافهة﴾ مفاعله وزننده سوكشمك معناسنه در يقال سافهه اذا شاتمه و منه المثل * سفيه لم يجد مسافها * و شراب
كوپنى يانه قويوب دمبدم آندن ايچمك معناسنه مستعملدر يقال سافه الدنّ اذا قاعده فشرب منه ساعة بعد ساعة
و شربده حدّى تجاوز ايلمك معناسنه در يقال سافه الشرب اذا اسرف فيه و طوار سير شديد ايله متصل يولده
كتمك معناسنه مستعملدر يقال سافهت الناقة الطريق اذا لازمته بسير شديد ﴿السفه﴾ سينك فتحى و فانك سكونيله
برآدمه مسافهه بابنده غالب اولمق معناسنه در يقال سفه صاحبه سفها من الباب الاوّل اذا غلبه فى المسافهة و برآدمى
سفيه قلمق معناسنه در يقال سفهه سفها من الباب الرابع اذا جعله سفيها ﴿المسفهة﴾ مرحله وزننده چوق
صو ايچمكه مؤدّى اولان طعامه دينور يقال طعام مسفهة اى يبعث على كثرة شرب الماء ﴿المسفه﴾ مكرم
وزننده صو ايله مملو اولان درهيه دينور يقال وادمسفه اى مملوء ﴿السموه﴾ قعود وزننده سكرتمكده قطعا يورلمق
بيلميوب بردوزه يه يل كبى قوشوب كتمك معناسنه در يقال سمه الفرس سموها من الباب الثالث اذا جرى جريا لا يعرف
الاعياء و مدهوش و متحير اولمق معناسنه در كه سمه اولمق تعبير اولنور ظاهرا لسانمزده سمه بوندندر يقال سمه الرجل
اذا دهش ﴿السامه﴾ صاحب وزننده سكرتمكدن اصلا تعب و فتور كلمز اولان حيوانه دينور جمعى سمه كلور ركع
وزننده ﴿السمهى﴾ سينك ضمى و ميم مشدده نك فتحى و الفك قصريله هوايه دينور كه عناصردندر و كنشك شعاعنده
هواده ايپلك ايپلك تخيل اولنان نسنه يه دينور مخاط الشيطان معناسنه كه شيطان اورمجكى تعبير اولنور و كذب و دروغ
معناسنه در و بيهوده و باطل نسنه يه دينور و منه يقال ذهبت ابله السمهى اذا تفرّقت فى كلّ وجه يعنى دوه لر تارمار
اولوب هر برى برطرفه كتدى ﴿السميهاء﴾ مصغر بنيه سيله بو دخى هوايه دينور ﴿السميهى﴾ مصغر بنيه سيله
و ميمك تشديد و تخفيفيله و ﴿السميهاء﴾ كذلك تشديد و تخفيفله بونلرده كذب و بيهوده و باطله دينور ﴿السمه﴾
سكر وزننده بو دخى كذب و باطل نسنه يه دينور و سمه سامه لفظندن جمع اولور صالمه اولمغله اطرافه پراكنده
اولان دوه لره دينور ﴿السمهة﴾ سكره وزننده صفره طرزنده نسنه دركه خرما يپراغندن نسج اولنور تراكه
لساننده تپيرتعبير اولنور كه طبله شكلنده اولور ﴿التسميه﴾ تفعيل وزننده دوه يى صالمه و مسيب قلمق معناسنه در
يقال سمه الابل اذا اهملها ﴿المسمه﴾ معظم وزننده عقل و شعورى زائل اولمش سمه كمسه يه دينور يقال رجل
مسمه العقل اى ذاهبه ﴿السنه﴾ سينك و نونك فتحيله يله دينور عام معناسنه كه فارسيده سال ديرلر جمعى سنون
كلور كه جمع مذكر سالمدر و سنهات و سنوات كلور فتحاتله * شارح ديركه بونده ايكى قول واردر برقول هائيدركه
اصلى سنهه در و برى واويدركه اصلى سنوه در سنهات هائينك و سنوات واوينك جمعيدر نته كه مؤلف معتل بابنده
دخى رسم ايلمشدر و بو مقوله غير عاقل جبرا لنقصان اللفظ جمع عاقل ايله جمعلنور و سورهٔ كهف تفسيرنده اكا متعلق
كلام نفيس اولمغله مراجعت اولنه * و سنه قوراقلغه و قيتلغه اطلاق اولنور يعنى آنده غالب استعمالدر دابه فرسده
و مال دوه ده غالب اولديغى كبى بونكده جمعى سنين و سنوات كلور اعراب قحط و جدب اولان سنه يى چوق ذكر
ايدوب بلكه عندلرنده تاريخ عدّ ايتملريله استعمال غالب اولمشدر يقال وقعوا فى سنة اى جدب و قوراق يره اطلاق
اولنور يقال اقاموا فى سنة اى ارض مجدبة ﴿السنيه﴾ زبير وزننده سنه نك مصغريدر تعظيم ايچون مستعملدر

جمعی سنیات کلور یای مشدده ایله یقال وقعوا فی السنیات البیض * شارح دیرکه بو جمع واوینك جمعیدر واو یایه قلب اولنمشدر هائینك جمعی سنیهات کلور پك قیتلق وقوراق سنه‌لره اطلاق اولنور والسنیات البیض هی سنوات اشتددن علی اهل المدینة قحط یوسف کبی برقاچ سنه شدید قیتلق اولمشیدی ﴿ المسانهة ﴾ مفاعله وزننده و﴿ السناه ﴾ قتال وزننده ییللق ایله معامله ایلمك معناسنه‌در خدمتکاری ییللق پازاریله طوتمق کبی یقال سانهه مسانهة وسناها اذا عامله بالسنة وکذا یقال ساناه مسافاة ایکنجی واوی قولنه مبنیدر واغاج قسمی برسنه میوه ویروب برسنه ویرمز اولمق معناسنه‌در یقال سانهت النخلة اذا حملت سنة دون سنة ﴿السنهاء﴾ حمراء وزننده برسنه میوه طوتوب برسنه طوتمز اولان خرما اغاجنه دینور ﴿ التسنه ﴾ تفعل وزننده اتمك وسائر نسنه کوفلنوب چوك لنمك معناسنه‌درکه اکثری چوق طورمقدن اولور اصل برنسنه‌نك اوزرندن ییل گچوب ییللمق معناسنه اولمغله تغیر وتکرجی مستلزمدر یقال تسنه الخبز وغیره اذا تکرج ﴿ السنه ﴾ کتف وزننده اوزرندن ییللر گچمش نسنه‌یه دینورکه ییللمش تعبیر اولنور یقال طعام سنه ای اتت علیه السنون ﴿المتسنه ﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله کوفلنوب چوك لنمش نسنه‌یه دینور یقال خبز متسنه ای متکرّج ﴿سهنساه﴾ سینك کسری وهانك ضمیله و﴿سهنساه﴾ کسرتینله وایکیسنده دخی های اخیره‌نك ضمیله وکسریله الصکره معناسنه‌در تقول افعل هذا سهنساه وسهنساه ای آخر کلّ شیء ﴿ سوهای ﴾ سینك ضمیله ارض مصرده اخمیم ناحیه‌سنده برقریه‌در

فصل الشين المعجمة

﴿ الشبه ﴾ شینك کسریله و﴿ الشبه ﴾ فتحتینله و﴿ الشبیه ﴾ امیر وزننده مثل ونظیر معناسنه‌در جمعلری اشباه کلور ومشابه کلور محاسن کبی غیرقیاس اوزره یقال ماله شبه وشبه وشبیه ای مثل ﴿ المشابهة ﴾ مفاعله وزننده و﴿ الاشباه ﴾ همزه‌نك کسریله برنسنه‌یه بکزه‌مك معناسنه‌در یقال شابهه واشبهه اذا ماثله وعربلر فلان ضعیف وعاجز اولدی دیه‌جك یرده اشبه فلان امّه دیرلر عجز وضعف معناسنه ﴿ التشابه ﴾ تفاعل وزننده و﴿ الاشتباه ﴾ افتعال وزننده بری برینه ملتبس اولمق درجه‌ده بکزه‌شمك معناسنه‌در یقال تشابها واشتبها ای اشبه کلّ منهما الاخر حتی التبسا ﴿ التشبیه ﴾ تفعیل وزننده بکزتمك معناسنه‌در یقال شبهه ایّاه وبه اذا مثله وتلبیس وتخلیط ایلمك معناسنه مستعملدرکه بیلنمز ایلمکدن عبارتدر یقال شبه علیه الامر اذا لبس علیه ﴿ المشتبهة ﴾ مختلفه وزننده و﴿ المشبهة ﴾ معظمه وزننده بری برینه ملتبس اولمغله مشکل اولان نسنه‌لره دینور یقال امور مشتبهة ومشبهة ای مشکلة یعنی ملتبسة بعضها بعضا ﴿ الشبهة ﴾ غرفه وزننده التباس معناسنه‌در یقال امر فیه شبهة ای التباس ومثل ومانند معناسنه‌در یقال به شبهة له ای مثل ﴿ المتشابه ﴾ متخالف وزننده محکم مقابلیدر ومنه فی القرأن المحکم والمتشابه * مؤلف حکم ماده‌سنده سوره محکمه‌یی وآیت محکمه‌یی بیان ایلمشدر وبصائرده خلاصهٔ بیانی بودرکه متشابه شول کلمه وکلام قرآنیدرکه غیره مشابهتی سببیله تفسیری مشکل اوله اولدخی یالفظ حیثیتیله یاخود معنا حیثیتیله اولور وعند الفقهاء متشابه ظاهری مقصودی منبیء ومعلم اولمیان کلمه وکلامدن عبارتدر وبونك حقیقتی بودرکه آیات قرآنیه بری برینه نسبتله اوچ صنفدر بری مطلقا محکمدر وبری مطلقا متشابه‌در وبری من وجه محکم ومن وجه متشابه‌در ومتشابه دخی اوچ ضرب اوزره‌در بری من جهة اللفظ وبری من جهة المعنی وبری من جهة اللفظ والمعنی‌در ومن جهة اللفظ اولان ایکی نوعدر بری الفاظ مفرده‌یه راجعدر یاغرابتی جهتندن اب کلمه‌سی کبی یامشارکت فی اللفظ جهتندن ید وعین کبی وبری جملهٔ کلام مرکبه راجعدر بودخی اوچ نوعدر بری اختصار کلامدن ناشیدر نحو قوله تعالی ﴿الم والمص﴾ ونحو قوله تعالی ﴿وان خفتم الا تقسطوا فی الیتامی فانکحوا ماطاب لکم من النساء﴾ وبری بسط کلامدن ناشیدر کقوله تعالی ﴿لیس کمثله شیء﴾ زیرا لیس مثله شیء دینلسه مراد سامعه اظهر اولور وبری نظم وسوق کلامدن ناشیدر کقوله تعالی ﴿انزل علی عبده الکتاب ولم یجعل له عوجا قیما﴾ زیرا الکتاب قیما تقدیرنده‌در ومن جهة المعنی اولان متشابه اوصاف الهیه واوصاف روز قیامتدر زیرا صفات مرقومه نفوس انسانیه‌ده صور تپذیر اولمز ومن جهة اللفظ والمعنی متشابه بش کونه‌در اوّل کمیت جهتندندر عموم وخصوص کبی ثانی کیفیت جهتیله‌در وجوب وندب کبی نحو قوله تعالی ﴿فانکحوا ماطاب لکم﴾ ثالث زمان جهتیله‌در ناسخ ومنسوخ کبی رابع مکان نزول وسبب نزول کبی خامس برفعلك صحت وفسادنه مشروط اولان شرط جهتیله‌در نمازك ونکاحك شروطی کبی انتهی ﴿ الشبه ﴾ و﴿ الشبهان ﴾ حرکاتله وشینلرك کسریله صاری باقره دینور نحاس اصفر معناسنه‌که ترکیده برنج تعبیر ایتدکلریدر جمعی اشباه کلور ﴿ الشباه ﴾ سحاب وزننده ترءیه شبیه برنباتدر ﴿ الشبه ﴾ و﴿ الشبهان ﴾ فتحاتله برتیکنلو نبات آدیدر قرمزی ولطیف چچکی وشهدانج طرزنده دانه‌لری اولور حشرات صوقان آدمه تریاق حکمنده‌در وسعاله ومثانه‌دن طاشلری پاره‌لیوب اخراج ایلمکده وقبض خصوصنده بعدیلدر

مطلب

(الشبه) ضمتينله بر شجر ياخود شجر ثمام اسميدر ياخود ثمام اسميدركه مارصمه تعبير اولنان ريحاندر (الشدة) شينك فتحى و دالك سكونيله يارمق معناسنه در يقال شده رأسه شدها من الباب الثالث اذا شدخه و مدهوش قلمق معناسنه در يقال شده فلانا اذا ادهشه و يقال شده الرجل على المجهول اذا دهش و مشغول قلنمق معناسنه در يقال شده فلان اى شغل و متحير قلنمق معناسـنه در يقال شده الرجل اذا حير (الاشداه) همزه نك كسريله بر آدمى مدهوش و حيران قلمق معناسنه در يقال اشدهه اى ادهشه (المشاده) ميمك فتحيله مشدهه نك جمعيدركه مشغله معناسنه در يقال هو فى مشاده اى مشاغل (الشده) شينك فتحى و دالك سكونيله و فتحيله اسمدر دهشت و شغل معنالرينه در (الانشداه) انفعال وزننده متحير اولمق معناسـنه در يقال انشده الرجل اذا تحير (الشداه) غراب وزننده اسمدر حيرت معناسـنه (الشره) فتحتينله بر آدم برنسنه يه پك دوشكون حريص اولمق معناسنه در يقال شره الرجل شرها من الباب الرابع اذا غلب حرصه (الشره) كتف وزننده و (الشرهان) سكران وزننده برنسنه يه حرصى غالب آدمه دينور يقـال هو شره على الطعام و شرهـان اى الغالب الحرص (اهيا اشراهيا) اوّلده همزه نك كسرى و هانك سكونيله و ثانيده همزه نك و شينك فتحيله كلمهٔ يونانيه در اسماء حسناددر الازلىّ الذى لم يزل معناسنه در يونانى اولمق حسبيله كرچه بو كتاب انك موضع ذكرى دكلدر لكن ناس غلط ايدوب احبار يهود زعملرى اوزره اهيا ديرلر همزه نك فتحيله و شراهيا ديرلر همزه نك اسقاطيله (الشفه) شينك فتحى و فانك سكونيله بر آدمى مشغول قلمق معناسـنه در يقـال شفهه شفها من الباب الثالث اذا شغله و سؤالده ابرام ايلمكله مسئول عنه اولانك يانندى بولنانى بالجمله آلمق معناسنه در يقال شفهه اذا الحّ عليه فى المسئلة حتى انفد ماعنده و منه يقال كاد العيال يشفهون مالى اى يفنونه بوراده بعض نسخه لرده حرف ترديد ايله رسم اولنمغله بو ايكى معنا اختلافه مبنى اولور لكن شارح استقلال نسخه سنى ترجيح ايتمشدر (و شفه) برآدمك دوداغنه اورمق معناسنه در يقال شفهه اذا ضرب شفته و طعامك اكل ايدنلرى چوق اولمق معناسنه در يقال شفه الطعام على المجهول اذا كثر آكلوه و برآدمك سائللرى كثير اولمق معناسنه در يقـال شفه زيد اذا كثر سـائلوه و يقال شفه المال اذا كثر طالبوه (المشفوه) شول كمسه دركه ناسك كنديدن جرّ و سئوالى چوق اولمغله مالملكى قالمامش اوله و شول طعامه اطلاق اولنوركه آنده تناول ايدن چوق اوله يقال طعام مشفوه اذا كثرت عليه الايدى و قليل اولان نسنه يه دينور يقال اموالنا مشفوهة اى قليلة (الشفه) شينك فتحى و كسرى و فانك فتحيله انسانك دوداغنه دينور اصلى شفهه دركه هائىّ اللامدر تثنيه سنده شفتان و جمعنده شفاه دينور شينك كسريله و شفوات كلور فتحاتله و بو شفه كلمه سنى معتلّ زعم ايدنلرك قولنه مبنيدر و عربلر رجل خفيف الشفة ديرلر ملحف يعنى سئوالده ملحّ و مبرم كمسه در ديمكدر كذلك قليل السئوال در ديه جك يرده دخى مستعمل اولمغله ضدّ اولور و كاه اولوركه ذكر جميل موقعنده استعمال ايدرلر يقـال له فينا شفة حسنة اى ذكر جميل و يقال مااحسن شفة الناس عليك اى ثناؤهم (بنت الشفه) كلمه يه اطلاق اولنور تقول ماسمعت منه بنت شفة اى كلمة (الشفاهىّ) غرابىّ وزننده بيوك دوداقلى آدمه دينور يقـال رجل شفاهىّ اى العظيم الشفة و بو تغيير نسب قبيلندندر (المشافهة) مفاعله وزننده بركمسه ايله دوداق دوداغه سويلشمك معناسـنه در يقال شافهه اى ادنى شفته من شفته يعنى تكلمه و برنسنه يه پك ياقلشمق معناسنه مستعملدر يقال شافه البلد و الامر اذا دنا (الشافه) صاحب وزننده صوسزه دينور يقال هو شافه اى عطشان (الحروف الشفهية) بضم حرفلريدركه باء و فاء و ميم حرفلرندن عبارتدركه مخرجلرى شفه در * مؤلفك بفم كلمه سيله تفسيرى لطافتى متضمندر (الاشفى) اعلى وزننده دوداقلرى برى برينه قاوشميوب آيرق اولان آدمه دينور يقـال رجل اشفى اى لاتنضمّ شفتاه (التشقيه) قافله تفعيل وزننده خرما قوريغى قيزارمغه باشلمق معناسنه در يقال شقه النخل بمعنى شقح بوراده شقحها نسخه سى غلطدر (المشاكهة) مشابهه وزننده و (الشكاه) شباه وزننده مرادفلريدركه بكزه مك معناسـنه در يقال شاكهه مشاكهة و شكاها اذا شابهه و شاكله و قاربه (التشاكه) تشابه وزننده مرادفيدركه برى برينه بكزه مك معناسنه در يقال تشاكها اذا تشابها (الاشكاه) همزه نك فتحيله برنسنه مشكل اولمق معناسنه در يقال اشكه الامر اذا اشكل (اشنه) قنفذ وزننده اصفهان قربنده بر قريه آديدر (الشوه) و (الشوهة) شينلرك فتحى و واولرك سكونيله يوزچركين و بد اولمق معناسنه در يقال شاه وجهه يشوه شوها و شوهة اذا قبح و برآدمى بلكلدوب قورقتمق معناسنه در يقال شاه فلانا اذا افزعه و كوز دكورمك معناسنه در يقال شاه فلانا اذا اصابه بالعين و حسد ايلمك معناسنه در يقال شاه فلانا اذا حسده و برنسنه يى كوكل پك خواهش و آرزو قلمق معناسـنه در يقـال شاهت نفسه الى كذا اى طمحت (الشوه) فتحتينله برآدم بدچهره اولمق معناسنه در يقال شوه الرجل و وجهه شوها من الباب الرابع اذا قبح و يون

اوزون اولمق معناسنه در يقال شوهت عنقه اذا طالت و بيون قيصه اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال شوهت
عقنه اذا قصرت ﴿الاشوه﴾ احمر وزننده وصفدر بد چهره كشي‌يه دينور وكبر وادا صاحبي شخصه دينور يقال
رجل اشوه اى مختال ﴿التشويه﴾ تفعيل وزننده چركين يوزلو قلمق معناسنه در يقال شوّهه الله اى قبح وجهه
وكوز دكورمك معناسـنه در تقول لاتشوّه علىّ اى لاتصبنى بعين ﴿الشوهاء﴾ حمراء وزننده بدچهره عورته
دينور يقال امرأة شوهاء اى قبيحة الوجه عابسة وكوزل يوزلو دلبر خاتونه ديمكله ضدّ اولور طول كردن اعتباريله در
يقال امرأة شوهاء اى جميلة واغورسز بد اختر عورته دينور يقال هى شوهاء اى مشؤومة وكريملو اوستلكلو آته
دينور على قول آوردلرى وبرونى دليكلرى پك ككيش اولانه دينور وبو اوصاف حميده دندر واغزى كوچك اولانه
ديمكله ضد اولور وايكى فرس اسميدر ﴿المشوّه﴾ معظم وزننده شكل وقيافتى چركين تصلق وبد اندام آدمه دينور
يقال رجل مشوّه اى القبيح الشكل ﴿الشايه﴾ صاحب وزننده و﴿الشاه﴾ جاه وزننده شايهدن مقلوب ومختصردر تيز
نظر آدمه دينور يقال رجل شايه البصر وشاه البصر اى حديده ﴿الشاه﴾ جاه وزننده قيونه دينور مفرددر
مذكر ومؤنثنه اطلاق اولنور على قول قيونه وكچى‌يه وآهويه وصغره ودوه قوشنه وحمار وحشى‌يه شاملدر وعورته
اطلاق اولنور جمعى شاء كلوركه همزه ايله در اصلى شاه ايدى وشياه وشواه كلور شينلرك كسريله واشاوه كلور همزه‌نك
فتحيله وشوى وشيه كلور عنب وزنلرنده وشيه كلور سيد وزننده * شارح ديركه بونك اصلى شاهه وآنك اصلى شوهه در
مصغرى شويهه در عدد صورتنده مثلا ثلاث شياه دينور عشره‌يه قدر وعشره‌يى تجاوز ايتدكده تا ايله تلفظ اولنور
وقيون كثير اولدقده هذه شاة كثيرة دينور قصر عنق معناسندن مأخوذدر ﴿المشاهة﴾ مسافه وزننده قيونلو يره
دينور على قول قيونى چوق يره دينور يقال ارض مشاهة اى ذات شاء اوكثيرتها ﴿الشاوىّ﴾ و﴿الشاهىّ﴾ قيونى اولان
آدمه دينور يقال رجل شاوىّ وشاهىّ اى صاحب شاه ﴿التشوّه﴾ تفعل وزننده قيون ياخود آهو ياخود حمار
وحش صيد ايلمك معناسنه در يقال تشوّه شاة اذا اصطادها وبيلنمامك ايچون تبديل قيافت ايلمك معناسنه در يقال
تشوّه له اذا تنكر ﴿الشوهة﴾ شينك ضميله ايراقلق بعد معناسـنه در ﴿ابوشاه﴾ صحابهٔ كرامدندر وشاه الكرمانى
اولياء اللهدندر منع وصرفى جائزدر ممنوعيتى علميت وعجميه مبنيدر ابوشاهين محدّثدر ﴿الشيه﴾ شينك فتحى ويانك
سكونيله كوز دكورمك معناسنه در يقال شاهه يشيهه شيها اذا عانه ﴿الشيوه﴾ صبور وزننده بدنظر آدمه دينوركه
نيه نظر ايلسه اصابت ايدر يقال هو شيوه من اشيه الناس اى عيون * مترجم ديركه بومقوله شخصى كوردكده همان
يوزينه قارشو اخفا ايله معوذتين سوره‌سنى تلاوت ايده‌لر ﴿فصل الصاد﴾ ﴿اصبهان﴾ شهر اصفهاندر اصص
ماده‌سنده ذكر اولندى ﴿الصته﴾ صادك فتحى وتانك سكونيله و﴿التصتيه﴾ تفعيل وزننده تذليل ايلمك معناسنه در
يقال صتهه صتها من الباب الثالث وصتهه تصتيها اذا ذلّله ﴿صه﴾ صادك فتحى وهانك سكونيله وهانك منونا
كسريله متكلمه كلمهٔ زجردر يعنى تكلم ايدن آدمه زجر وآزار ايله صوص وخوش اول معناسـنه در يقال تكلم
فلان فقلت صه وهى كلمة زجر للمتكلم اى اسكت * مترجم ديركه‌مه كبى صه دخى فى الاصل مصدر مقامنه قائم صوت
اولوب بعده اسم فعل امر اولمشدر تنكيرى مصدر اصليتى اعتباريله در شيخ رضى اسماء افعال بابنده تحقيق ايتمشدر
﴿الصهصهة﴾ زلزله وزننده متكلمى صه صه ديوب صوصدرمق معناسنه در يقال صهصه بهم اى اسكتهم
فقال لهم صه صه ﴿فصل الضاد المعجمة﴾ ﴿الضهّ﴾ ضادك فتحى وهانك تشديديله بر نسـنه‌يه بكزه‌مك
معناسنه در يقال ضهه ضها من الباب الاوّل اذا شاكله وشابهه لغة فى ضاهاه ﴿فصل الطاء﴾ ﴿الطله﴾ صرد
وزننده ناچيز يوفقه بلود پاره‌سنه دينور يقال مافى السماء طله وهو مارقّ من السحاب ﴿الطلهة﴾ غرفه وزننده مال
بقيه‌سنه دينور يقال بقيت طلهة من المال اى بقية منه ﴿الطله﴾ طانك فتحيله دائما ديار بديار رنج وتعب چكوب
سير وسياحت ايلمك معناسنه در يقال طله الرجل فى البلاد طلها من الباب الاوّل اذا ذهب ودبّ دبيبا فى دؤوب
﴿الاطله﴾ اطلس وزننده بر مقدار اوت بقيه‌سى قالمش يره دينور جمعى طله كلور طانك ضميله يقال واد اطله اى اطلس
شـارح اذا بقى فيه شئ من الكلأ عنوانيله تفسير ايدوب لكن مؤلف اطلس ايله كه نباتدن مجرّد ديمكدر تفسـير
ايلمكله احالهٔ باطله در ديو تعريض ايلمشـدر ﴿الاطلاه﴾ همزه‌نك كسريله اطلاع وزننده ومرادفيدر يقال اطله
اى اطلع ﴿المطمه﴾ معظم وزننده اوزادلمش نسـنه‌يه دينور يقـال شئ مطمه اى مطوّل پس تطميه تطويل
معناسنه اولور ﴿الطهطاه﴾ جهجاه وزننده كنج واوسته‌لكلى تاولو طولغون آته دينور ﴿طه﴾ بل وزننده فعل
امردر اطمئنّ معناسـنه‌كه مطمئن اول ديمكدر على قول لغت حبشـه‌ده يارجل معناسـنه در وطانك وهانك
فتحه‌لرينى اشباعله قرأت ايدنه كوره حروف هجادن ايكى حرف اولوركه برى طاء وبرى هادر * مؤلف بونكله

فصل الصاد
فصل الضاد المعجمة
فصل الطاء

آطه سوره سنك اوّلنده اولان طه كلمه سنه اشارت ايلمشدركه بعضلر بل وزننده قراءت ايلدى اكا كوره اصلى طاء
كلمه سيدركه وطئ لفظندن امر حاضردر همزه هايه قلب اولنمشدر فخر عالم عليه السلام حضرتلرى تهجّد نمازنده
بر اياق اوزره قائم اولمغله ايكى اياقلرينى بردن باصوب اطمينان اوزره اولملرى بابنده امر اولنمشدر ياخود طه كلمه سى
لغت حبشه ده يارجل ديمكدر آطه سوره سى اولنده مفسرينك وجوه عديده سى اولمغله مراجعت اولنه ﴿الطهاطه﴾
طاى اولانك فتحيله آتلرك كورلتيسنه واصوات وغريو وفريادنه دينور تقول دهشتنا طهاطه الخيل اى اصواتها

فصل العين

﴿فصل العين﴾ ﴿العته﴾ عينك فتحى وتانك سكونيله و ﴿العته﴾ و ﴿العتاه﴾ عينلرك ضميله برآدمك عقلنه
نقصان كلمك معناسنه دركه اكثرى پك پيرلكدن اولور تركيده بونامق تعبير اولنور على قول عقل وشعورى مفقود
وزائل اولمق ياخود سمه ومدهوش اولمق معناسنه در يقال عته الرجل على المجهول عتها وعتها وعتاها فهو معتوه اى
نقص عقله او فقد او دهش وعلم تحصيلنه پك دوشكون اولمق معناسنه در يقال عته فى العلم اذا اولع به وحرص عليه
وبرآدمك كلامنى هركسه نقل وحكايه ايلمكله آنى آزرده قلمغه متهالك اولمق معناسنه در يقال عته فى فلان اذا اولع بايذائه
ومحاكاة كلامه ﴿المعتوه﴾ عقلنه عته كلمش آدمه دينوركه بونامش تعبير اولنور فارسيده فرتوت دينور ﴿العتيه﴾
امير وزننده برآدمك سوزلرنى دائما هركسه نقل وحكايه ايله آزرده ايلمكه متوغل اولان آدمه دينور جمعى عتهاء
كلور امراء وزننده بوراده بعض نسخه ده اسم فاعل عاته عنوانده مرسومدر لابن كبى لكن مصباحده باب
رابعدن دخى مرسوم اولمغله عتيه نسخه سى اكا مبنى اولور ﴿العتاهة﴾ سحابه وزننده معناى مزبوردن اسمدر
﴿التعته﴾ تفعل وزننده تجاهل وتغافل معناسنه در يقال تعته عنه اذا تجاهل وتغافل وتنظف وتنزه معناسنه در
يقال تعته عنه اذا تنظف ودلورمك معناسنه در يقال تعته الرجل اذا تجنّن وحمق ورعونت ايلمك معناسنه در يقال
تعته فيه اذا ترّعن ولباس ومأكل خصوصنده دقّت ومبالغه ايلمك معناسنه در يقال يتعته فلان اى يبالغ
فى الملبس والمأكل ﴿المعته﴾ معظم وزننده اخلاق واطوارى معتدل اولان عاقل آدمه دينور يقال رجل معته
اى عاقل معتدل الخلق واخلاق واوضاعى شوريده وپريشان اولان مجنونه ديمكله ضدّ اولور يقال رجل معته
اى مجنون مضطرب الخلق ﴿ابو العتاهيه﴾ كراهيه وزننده ابو اسحق اسمعيل بن القاسم بن سويد نام شاعرك لقبيدر
جوهرينك وهمى كبى كنيه سى دكلدر * شارح ديركه بوراده اب صاحب معناسنه در قالديكه كنيه تعظيمه دالّ
اولمغله مؤلف ردّ ايلمشدر لكن جوهرى ظاهرى اعتبار ايتمشدر وعتاهيه ضلال الناس معناسنه دركه ناسك
پك ضالّ وكمراهى ديمكدر واحمق معناسنه در عينك ضميله ده جائزدر نته كه عتاهه دخى بو معنايه در سحابه
وزننده * شارح ديركه بونلر فى الاصل مصدرلردر ضلال وحمق معناسنه وعتاهيه اسمادندر ﴿العنته﴾ قنفذ
وزننده و ﴿العنتهىّ﴾ قنفذىّ وزننده برخصوصده پك مبالغه واقدام ايدر اولان آدمه دينور يقال رجل عنته
وعنتهىّ اى مبالغ فى الامر جدّا ﴿التعجيه﴾ تفعيل وزننده ايكى نسنه يه كوز دكرمكله برى بريندن آيرمق معناسنه در
يقال عجه بينهما تعجيها اذا اعانهما ففرّق بينهما ﴿التعجه﴾ تفعيل وزننده تجاهل معناسنه در يقال تعجه عنه اذا تجاهل
وبر خصوص طولاشقلنوب چپارزلنمق معناسنه در يقال تعجه الامر اذا التوى ﴿العنجهىّ﴾ قنفذىّ وزننده
خودبين ومتكبر آدمه دينور ﴿العنجهية﴾ قنفذيّه وزننده جهل وحمق وكبر وعظمت معنالرينه در ﴿العنجهانية﴾
قنفذانيه وزننده وتخفيفله جائزدر عنجهيه معناسنه در يقال به عنجهية وعنجهانية اى جهل وحمق وكذا كبر
وعظمة ﴿العيده﴾ حيدر وزننده بدخويلغه دينور يقال به عيده اى سوء خلق وبدخوى دوه يه وسائر حيوانه
دينور يقال بعير عيده اى سىء الخلق وعزيز النفس اوله رق اندامى ياقشقسز آدمه دينور ﴿العيدهة﴾ و ﴿العيدهية﴾
عينلرك ودالك فتحيله بونلرده بدخويلغه دينور ﴿العيداه﴾ عينك فتحيله بودخى بدخوى دوه يه وسائر حيوانه
دينور ﴿العرهون﴾ زنبور وزننده بر نبات آديدر جمعى عراهيندر وبونون بابنده دخى ذكر اولندى ﴿العزه﴾ عينك
كسرى وزاى معجمه نك سكونيله و ﴿العزه﴾ كتف وزننده و ﴿العزهى﴾ عينك كسرى والفك قصريله ولدى التنكير
تنوينله و ﴿العزهاة﴾ مشكاة وزننده و ﴿العزهاء﴾ عينك كسرى ومدّ ايله و ﴿العزهىّ﴾ ياى مشدده ايله و ﴿العنزهو﴾
قندأو وزننده و ﴿العنزهوة﴾ قندأوه وزننده و ﴿العنزهانىّ﴾ قنفذانىّ وزننده ساز وسوز وموسيقى ولهو ولعب والفت
نسوان مقوله سى حالاتدن متشوّق اولميان شخصه دينوركه بيدماغ وخشك طبع وبدمزاج اولمقدن نشئت ايدر
على قول لئيم وفرومايه كمسه يه دينور ياخود ياران وهمدمنه بغض وكينه سنى كتم ايلمز اولان آدمه دينور جمعى عزاه
كلور عينك كسريله وعزهون كلور عينك كسريله بونلر يالكز عزه كلمه سنك جمعيدر ﴿العزهاة﴾ سعلاة وزننده
شول عورته دينوركه كرچه ياشى بولمش اولوب لكن هنوز عشقبازلق هواسنده اوله يقال امرأة عزهاة وهى مرأة

(اسنت)

اسنت ونفسها تنازعها الى الصبى ﴿العضاهة﴾ عینك كسریله پك اولو اغاجه دینور علی قول خمط دیدكلری برّیه
اغاجنه یاخود مطلقا تیكنلو اغاجه دینور میشه اغاجی ومغیلان اغاجی كبی یاخود آنلرك اولو واوزون اولاننه دینور
جمعی عضاه كلور وعضون كلور عینلرك كسریله وعضوات كلور عینك كسری وضادك فتحیله * مترجم حقیر دیركه
بونك اصلی عضهه‌در شفه‌نك اصلی شفهه اولدیغی كبی هاء حذف اولندی وعندالبعض آخری واودر عضوات
اكا مبنیدر وجمع سلامتی سنون كبی ذوالتاء اولان مفردینك محذوفنه جبرایچوندر ﴿العضه﴾ عنب وزننده
و﴿العضهة﴾ عنبه وزننده عضاهه معناسنه‌در وعضه كذب وبهتان وسحر وافسون معنالرینه‌در جمعی عضون
كلور نته‌كه معتلّ بابنده مذكوردر ﴿العضویّ﴾ عربیّ وزننده و﴿العضهیّ﴾ عنبیّ وزننده و﴿العضاهی﴾ كتابی
وزننده ذكر اولنان شجر اوتلیان اركك دوه‌یه دینور یقال بعیر عضویّ وعضهیّ وعضاهیّ وناقه عاضهة وعاضه
ای یرعی العضاهة بونلر اختلاف مذكوره مبنیدر ﴿العضهة﴾ فرحه وزننده و﴿العضیهة﴾ سفینه وزننده و﴿المعضهة﴾
محسنه وزننده عضاهه‌سی چوق یره دینور یقال ارض عضهة وعضیهة ومعضهة ای كثیرة العضاهة ﴿الاعضاه﴾
همزه‌نك كسریله یرك عضاهه‌سی چوق اولمق معناسنه‌در یقال اعضهت الارض اذا صارت عضهة وبر آدمك دوه‌سی
عضاهه اوتلمق معناسنه‌در یقال اعضه القوم اذا اكلت ابلهم العضاه وافك وافترا ایلمك معناسنه‌در یقال اعضه فلان
اذا جاء بالافك والبهتان ﴿العضه﴾ عینك فتحی وضادك سكونی وفتحیله و﴿العضیهة﴾ بدیهه وزننده و﴿العضهة﴾
عینك كسریله یلان سویلمك معناسنه‌در یقال عضه الرجل عضها وعضیهة وعضهة من الباب الثالث اذا كذب
وسحر ایلمك معناسنه‌در یقال عضه الرجل اذا سحر وقوغجیلق ایلمك معناسنه‌در یقال عضه فلان اذا نمّ ودوه شجر
عضاهه اوتلامق معناسنه‌در یقال عضه البعیر اذا اكل العضاه وبر آدمه بهتان ایلمك معناسنه‌در یقال عضه فلانا
اذا بهته وقال فیه مالم یكن وشجر عضاه كسمك معناسنه‌در یقال عضه العضاه اذا قطعها ﴿العضه﴾ فتحتینله
دوه قسمی عضاهه اوتلامقدن دردناك اولمق معناسنه‌در یقال عضه البعیر عضها من الباب الرابع اذا شكی
اكلها اورعاها وافك وافترا پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال عضه الرجل عضها اذا جاء بالافك والبهتان ﴿التعضیه﴾
تفعیل وزننده بودخی شجر عضاه كسمك معناسنه‌در یقال عضه العضاة اذا قطعها ﴿العاضه﴾ و﴿العاضهة﴾
ضادلرك كسریله صوقدیغی آنده هلاك ایدن قتّال یلانه وصف اولور یقال حیة عاضه وعاضهة اذا كانت تقتل
من ساعتها وعاضه جادویه دینور یقال هو عاضه ای ساحر ﴿العفوه﴾ فایله قعود وزننده ناس تجمع ایدوب
كثرتندن هر یری قبلایوب طوتمق معناسنه‌در یقال عفه القوم عفوها من الباب الثالث اذا طبقوا ﴿العفاهیة﴾
علابطه وزننده ایری وضخامتلو نسنه‌یه دینور ﴿العله﴾ فتحتینله ملامته اوغرامق معناسنه‌در یقال عله الرجل
علها من الباب الرابع اذا وقع فی الملامة ومخمورلق رنجیله بیحضور اولمق معناسنه‌درکه كیفی چكدكدنصكره صداع
وثقلته دوشمكدن عبارتدر یقال عله الشارب اذا وقع فی اذی الخمار بوراده ادنی الخمار نسخه‌لری غلطدر
واجقمق معناسنه‌در یقال عله الرجل اذا جاع وبر نسنه‌یه منهمك اولوب یناز لق ایلمك معناسنه‌در یقال عله فلان
اذا انهمك ومدهوش ومتحیر اولمق معناسنه‌در یقال عله الرجل اذا تحیر ودهش وخوف وفزع واضطرابدن ناشی
بیقرار اولوب بری اوته اولطه چالمق معناسنه‌در یقال عله الرجل اذا جاء وذهب فزعا وخبیث النفس اولمق معناسنه‌دركه
مردانه وشیرمرد اولمامقدن عبارتدر یقال عله فلان اذا خبث نفسا وآت اویانلو اوله‌رق شوقله جنبش ونشاطه كلمك
معناسنه‌در عله الفرس اذا نشط فی اللجام ﴿العلهان﴾ سكران وزننده ذكر اولنان عله صفتلریله متصف آدمه
وآته دینور مؤنثنده علهی دینور سكری وزننده جمعی علاه كلور رجال وزننده وعلاهی كلور سكاری وزننده
وعلهان اركك دوه قوشنه دینور ﴿العاله﴾ صاحب وزننده خفت طبعی اولان عورته دینور یقال امرأة عاله
ای طیّاشة پس وصف خاص قبیلندن اولور ودیشی دوه‌قوشنه دینور بو مادّه‌ده عاله مذكره وصف اولوب طیّاشه
مبالغه‌یه دالّ اولمق ونعامه‌دن مفرد مراد اولمق دخی محتملدر ﴿العلهان﴾ فتحاتله ابو ملیك عبدالله بن ابی الحارث
فرسنك اسمیدر ﴿العلهاء﴾ حمراء وزننده زره قفتانه دینوركه ایكی بزك ارالغنه دوه پاغیسنی پموق كبی
قیوب قپامه طرزنده دیكدكدنصكره زره التندن كیرلر تاكه زره بدنی آزرده ایلمیه وبر فرس اسمیدر ﴿العمه﴾ فتحتینله
و﴿العموه﴾ و﴿العموهة﴾ عینلرك ضمیله و﴿العمهان﴾ فتحاتله ضلال وطغیان وكمراهیده متردّد وسركشته اولمق
معناسنه‌در یقال عمه الرجل وعمه عمها وعموها وعموهة وعمهانا من الباب الثالث والرابع اذا كان متردّدا
فی الضلال ومنازعه ومجادله‌ده یاخود سلوك ایده‌جكی طریق ومسلك خصوصنده حیران وسركردان اولمق
معناسنه‌در علی قول دلیل وحجت بیلامك معناسنه‌دركه دعواسنه اتیان دلیل وحجته مقتدر اولمیوب عاجز وفرومانده

اولمقدن عبارتدر يقال عمه الرجل وعمه اذا تحير فی منازعة اوطريق اوان لايعرف الحجة * مترجم ديركه زمخشری ديديكه عمه كرچه عمی كبيدر لكن عمی بصر وبصيرته عام وعمه بصيرته مخصوصدر وعمه فتحتينله صحرا وبيابان نشانه‌سز وعلامتسز اولمق معناسنه‌دركه اندن سمت وكنار بولمق مشكل اولور يقال عمهت الارض عمها من الباب الرابع اذا صارت لااعلام بها (التعامه) تفاعل وزننده عمه وعمه معناسنه‌در يقال تعامه الرجل بمعنی عمه (العمه) كتف وزننده و (العامه) صاحب وزننده متحير ومتردد اولان آدمه دينور جمعی عمهون كلور وعامهك جمعی عمه كلور ركع وزننده (العمهاء) حمراء وزننده شول ارضه دينوركه آنده يول وسمت بوله‌جق نشانه وعلامت اولميه يقال ارض عمهاء ای لا اعلام بها (العمهی) و (العميهی) عينلرك ضمی وميملرك تشديدی والفلرك قصريله نابود ونابديدلكه اطلاق اولنور ومنه يقال ذهبت ابله العمهی والعميهی ای لم يدر اين ذهبت (التعميه) تفعيل وزننده برآدمه پس پرده‌دن كيزلوجه ظلم ايلمك معناسنه‌در تقول عمهت فی ظلمه ای ظلمته بغير جلية (العاهة) حاله وزننده آفت معناسنه‌در يقال اصابته العاهة ای الآفة (العووه) قعود وزننده برنسنه‌يه آفت ايرشمك معناسنه‌در يقال عاه المال يعيه عووها اذا اصابته العاهة مصباحده باب رابعدن مصوغدر (المعيوهة) آفته اوغرامش يره دينور يقال ارض معيوهة ای ذات عاهة (الاعاهة) اقامه وزننده و (التعويه) تفعيل وزننده برآدمك مواشيسنه ياخود مزروعنه آفت اوغرامق معناسنه‌در يقال اعاه القوم وعوّه هوا اذا اصابت ماشيتهم اوزرعهم العاهة وتعويه يولجی كيجه آخرنده قونمق معناسنه‌در يقال عوّهوا اذا عرّسوا وبريرده محتبس اولوب قالمق معناسنه‌در يقال عوّه فلان اذا احتبس فی مكان ومركب صوپاسنی عوه‌عوه ديو چاغرمق معناسنه‌در يقال عوّه الجحش اذا دعاه بقوله عوه‌عوه (العائهة) نائبه وزننده حيقرمغه وچاغرمغه دينور صياح معناسنه (عاه‌عاه) هالرك كسريله و (عيه‌عيه) عينلرك وهالرك كسريله كيدن دوه‌يی طوردرمق ايچون چاغره‌جق صوتدن حكايه‌در (العه) عينك فتحی وهانك تشديديله مكابر وبحيا آدمه دينور يقال رجل عهّ ای القليل الحياء المكابر (عه‌عه) فدفد وزننده كيدن دوه‌يی آزار ايله طورديره‌جق صوتدن حكايه‌در (العهعهة) زلزله وزننده كيدن دوه‌يی طوردرمق ايچون عه‌عه ديمك معناسنه‌در يقال عهعه بالابل اذا زجرها بقوله عه‌عه ليحتبس

فصل الفاء

(الفراهة) كراهه وزننده و (الفراهية) كراهيه وزننده حاذق وماهر اولمق معناسنه‌در كرك عمل وصنعتده انسان اولسون وكرك يوريمكده واشكنلكده سائر حيوان اولسون يقال فره فراهة وفراهية من الباب الخامس اذا حذق (الفروهة) عمومه وزننده اسمدر اوزلق حذق معناسنه‌در (الفاره) صاحب وزننده اوز وحاذق آدمه دينور جمعی فره كلور ركع وزننده وفرهه كلور سكره وزننده وفرهه كلور سفره وزننده * شارحك بيانه كوره بو نوادردندر زيرا باب خامسدندر (الفارهة) كوزل قيزه اطلاق اولنور يقال جارية فارهة ای مليحة وچنكی عورته دينور قينه معناسنه * شارح ديركه فی الاصل وصف اولوب بعده غالب اولدی وشدتله اكل طعام ايدن عورته دينور يقال امرأة فارهة ای شديدة الاكل (الافراه) همزه‌نك كسريله حيوان اشكين يوررد دول طوغورر اولمق معناسنه‌در يقال افرهت الناقة اذا كانت تنتج الفرّه وخدمتده وايشده كوجده جست وچيره قول وخدمتكار ايدنمك معناسنه‌در يقال افره فلان اذا اتخذ غلاما فارها (المفره) محسن وزننده و (المفرهة) محسنه وزننده فاره دول طوغورر اولان ناقه‌يه دينور يقال ناقة مفره ومفرهة اذا كانت تنتج الفرّه (التفريه) تفعيل وزننده بودخی ناقه اشكين دول طوغورمق معناسنه‌در يقال فرّهت الناقة بمعنی افرهت (الفره) فتحتينله افراط سرور ونشاطدن بوطور اولمق معناسنه‌در يقال فره الرجل فرها من الباب الرابع اذا اشر وبطر (الاستفراه) صويی پاك جواد وفاره آتلر بسليوب يتشدرمك معناسنه‌در يقال هو يستفره الافراس ای يستكرمها (ابن فيرّه) فانك كسری وراء مشدده‌نك ضميله ابو القاسم الشاطبی در رحمه الله واول قاسم بن فيرّه بن خلف بن احمد الشاطبی دركه قراءتده منظومهٔ شاطبيه‌نك ناظميدر وفيرّه مغرب لسانده جديد معناسنه‌دركه يكی‌يه دينور (فراهه) سحابه وزننده سيستان ايالتنده برقصبه آديدر (الفطه) فانك وطای مهمله‌نك فتحيله آدمك ارقه‌سی ككيش وميدانلو اولمق معناسنه‌در يقال فی ظهره فطه ای سعة ويقال فطه الرجل وظهره فطها (الفقه) فانك كسريله برنسنه‌يی ذهن وفطنتله كركی كبی آكليوب بيلمك معناسنه‌در بعده شرف وسيادتی ايچون علم دين وشريعتده علم غالب اولديكه علم فقه ايله متعارف اولان علم شريف اوله‌جقدر * شارح ديركه مؤلفك سوقنه كوره اصول وفروع وتفسير وحديث داخلدر وبوبابده حنفيه ايله شافعيه بينلرنده اختلاف واردر ومؤلف شافعيدر وابن اثيرك بيانه كوره مرتبهٔ ثانيه‌ده علم فروع وفتوايه مخصصدر وفقه يالكزجه اكلمق فهم معناسنه‌در يقال فقه الشیء فقها من الباب الرابع اذا فهمه (الفقاهة)

(كرامه)

كرامه وزنده و﴿الفقه﴾ فتحتيله فقيه اولمق يعنى علم شريعته عالم اولمق معناسنه در يقال فقه الرجل وفقه
فقاهة وفقها من الباب الخامس والرابع اذا كان فقيها ويقال للشاهد كيف فقاهتك لما اشهدناك ولا يقال
فى غيره او يقال فيما ذكر الزمخشرى ﴿الفقيه﴾ اميروزنده و ﴿الفقه﴾ ندس وزنده باب مذكورلردن وصفلردر
جمعى فقهاء كلور علماء وزنده مؤنثلرى فقيهه وفقهه در جمعى فقهاء وفقايه كلور فرائض وزنده وفقيه شول
آيغره و پوغوره اطلاق اولنور كه كبه اولان ايله كبه اولميوب كوسنك اولانى تميز ايلمكده حاذق اوله يقال فحل فقيه
اى طب بالضراب يعنى حاذق بذوات الضبع وذوات الحمل ﴿التفقه﴾ تفعل وزنده بودخى اكلمق معناسنه در يقال
تفقه كلامى اذا فهمه * شارح ديركه تفقه تحصيل فقه ايلمك معناسنه ده كلور ﴿التفقيه﴾ تفعيل وزنده و﴿الافقاه﴾
همزه نك كسريله اوكرتمك تعليم معناسنه در يقال فقهه الشئ وافقهه اذا علمه ﴿المفاقهة﴾ مفاعله وزنده باب
مغالبه ده مستعملدر بركسه ايله علم ودانش بابنده يارشمق معناسنه در يقال فاقهه ففقهه اى باحثه فى العلم فغلبه
فيه ﴿المستفقهة﴾ اسم فاعل بنيه سيله شول خاتوندركه نايحه نك كفته لرينه قارشو كندى دخى نظيره لر ايراد ايدر
اوله مزبوره نك كلامنى فهم ايلمكله جواب ايرادندن ناشى اطلاق اولندى يقال امرأة مستفقهة اذا كانت تجاوبها
﴿الفاكهة﴾ كاف مكسوره ايله يمشه دينور ثمر معناسنه مراد ياش يمشدر هر نه اولورسه اولسون مطلقدر واشبو
﴿فيها فاكهة ونخل ورمان﴾ آيت كريمه سيله بالاستدلال خرما وعنب ورمانى اخراج ايدنلرك قولى باطل ومردوددر
وبو بحثى بن اللامع المعلم العجاب نام كتابمده مبسوطا بيان ايلدم يقال اكلوا الفاكهة وهى الثمر كله * شارحك
بيانه كوره جمعى فواكه در وبو بابده حنفيه ايله شافعيه بينلرنده اختلاف واردر وفاكهه پك لطيف وموزون
خرما اغاجنه اطلاق اولنور يقال نخلة فاكهة اى معجبة وبر رجل اسميدر وحلوايه اطلاق اولنور تقول اكلنا
فاكهة اى حلواء ﴿الفاكهانىّ﴾ ياى نسبتله ياش يمش صاتجيسنه دينور يقال هو فاكهانىّ اى بائع الفاكهة
بورادهٔ الف ونون تغيير نسب اداتيدر ﴿الفكه﴾ نجل وزنده دائما فاكهه اكل ايدر اولان آدمه دينور ﴿الفاكه﴾
صاحب وزنده فاكهه صاحبنه دينور ﴿التفكيه﴾ تفعيل وزنده برآدمه فاكهه كتورمك معناسنه در يقال فكه
القوم اذا اتاهم بالفاكهة ولطيف وخوش آينده سوزلر سويلمك معناسنه در يقال فكه الاحباب بملح الكلام اذا
اطرفهم بها ﴿الفكيهة﴾ سفينه وزنده و﴿الفكاهة﴾ ثمامه وزنده لطيفه يه وخوش آينده كلامه دينور مزاح كبى
تقول ما كان ذلك منى الا فكيهة وفكاهة اى مزاحا وملاحة ﴿الفكه﴾ فتحتيله و﴿الفكاهة﴾ كرامه وزنده برآدم
خوشطبع وبشوش ولطيفه كوى اولمق معناسنه در يقال فكه الرجل فكها وفكاهة من الباب الرابع اذا كان فكها
وبر نسنه يه پك خوشنه كلوب پسند وتعجب قلمق معناسنه در يقال فكه منه اذا تعجب ﴿الفكه﴾ كتف وزنده
و﴿الفاكه﴾ صاحب وزنده خوش منش وكشاده طبع وخندان وبشوش آدمه دينور ياخود مزاح ولطيفه ايله خلقى
دائما خنده ناك ايدن مضحك وطرفه كوى آدمه دينور يقال رجل فكه وفاكه اى طيب النفس ضحوك او يحدّث
صحبه فيضحكهم وفكه دائما ناسى فصل وغيبتله ذوقلنوب صفالنور اولان شخصه اطلاق اولنور يقال هو فكه
باعراض الناس اى يتلذذ باغتيابهم ﴿التفكه﴾ تفعل وزنده برنسنه دن پك خوشلنوب پسندينه كلمكله تعجب ايلمك
معناسنه در يقال تفكه منه اذا تعجب وپك نادم وپشيمان اولمق معناسنه در يقال تفكه الرجل اذا تندّم وتمتع وانتفاع
ايلمك معناسنه در يقال تفكه به اذا تمتع وفاكهه يمك معناسنه در يقال تفكه الرجل اذا اكل الفاكهة وفاكهه دن
پرهيز ايلمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور تأثّم كبى يقال تفكه فلان اذا تجنب عن الفاكهة
وقوله تعالى ﴿فظلتم تفكهون﴾ تهكم اى تجعلون فاكهتكم قولكم انا لمغرمون او تفكه هنا بمعنى القى الفاكهة
عن نفسه قاله ابن عطيه پس قول ثانى يه كوره تجنب بابندن اولور * شارح ديركه بعضلر تندم ايله تفسير ايلديلر
﴿التفاكه﴾ تفاعل وزنده مزاح ولطيفه ايديشمك معناسنه در يقال تفاكهوا اى تمازحوا ﴿المفاكهة﴾ مفاعله وزنده
برآدمه لاغ ومزاح ايلمك معناسنه در يقال فاكهه اذا مازحه ﴿الافكوهة﴾ اضحوكه وزنده اعجوبه معناسنه در يقال
اتى بافكوهة اى باعجوبة ﴿المفكه﴾ محسن وزنده و﴿المفكهة﴾ محسنه وزنده سودى يوغوردكبى قيو اولان ناقه يه
دينور يقال ناقة مفكه ومفكهة اى خاثرة اللبن ﴿فاكهه﴾ صاحبه وزنده و﴿فكيهة﴾ جهينه وزنده ايكى خاتون
آديدر ﴿ابو فكيهه﴾ اصحاب كرامدندر ﴿الفاه﴾ حال وزنده و﴿الفوه﴾ فانك ضميله و﴿الفيه﴾ فانك كسريله و﴿الفوهة﴾
فاى مضمومه ايله كه اخصدر و﴿الفم﴾ دم وزنده جمله سى برابردركه آغزه دينور فارسيده دهان ديرلر جمعلرى
افواه كلور وافمام كلور احوال واكام وزنلرنده واشبو افمام لفظنك واحدى يعنى جوهر ماده و لفظندن مفردى
يوقدر زيرا اصلى فوه ايدى فوز وزنده سنه لفظندن هاء حذف اولنديغى كبى بوندن دخى حذف اولنوب فوقالمغله

مطلب

واو متحرّك اوله‌رق طرفده واقع و ماقبلی مفتوح اولدیغیچون الفه قلب اولنوب فا قالدی و مطّرده درکه اسمك ماده‌سی احدهما تنوین اوله‌رق ایکی حرفدن عبارت اولمق صحیح دکلدر بناء علیه کندیسنه مشاکل و جلد اولان میمه ابدال اولندی زیرا ایکیسیده شفهیه‌دن اولدیغندن بشقه میم حرفنده واوك امتدادنه شبیه ادا ایدرکن اغزه طوغری بر بوشجه امتداد حالتی ظاهر اولدیغندن واوه ملایم و مناسبدر و تثنیه‌سنده فان و فوان و فیان دخی دیدیلر لکن ایکی صیغهٔ اخیره شاذلردر * مترجم حقیر دیرکه اشبو فم ماده‌سی کتب نحویه‌ده بر مادهٔ عظیمه‌در اسماء سته بحثنده و افیه‌ده و خصوصا شیخ رضی شرحنده مفصلدر خلاصه‌سی بودرکه فوه کلمه‌سیکه قوم وزننده‌در آخرنده اولان هاء کندوده شدّت صوت اولمیوب خفی اولدیغیچون حرف علت کبی حذف اولنمغله فو قالدی و واو حرف اعراب اولدیغیچون تحریك اولنمغله البته الفه قلب اولنمق لازم کلدی بو صورتده عصا و رحا کلمه‌لری کبی اکا دخی تنوین لاحق اولمق مقتضی اولور پس اجتماع ساکنین ایچون الفك حذفی ایجاب ایتمکله اسم معرب حرف واحد اوزره قالور بناء علیه کندی کبی شفوی اولوب و من غیر استثقال حرکاته متحمل حرف جلد اولان میمه ابدالله فم دیدیلر لفظنه نظرا بعضلر جمعنده افمام دیدیلر لکن فی الحقیقه افمامك مفردی فوه‌در هایله افواه کبی و مصغری فویهه‌در و اشعارده تثنیه‌سنده فوان و فیان کلمشدرکه نادردر * و مؤلفك تلوینات ذکری فوه ماده‌سنده احوال ثلاث اعتبارینه مبنیدر زیرا اعرابی عین کلمه‌در و بو بابده شیخ رضی تحقیق و تفصیل ایلمکله مراجعتی فائده‌یی متضمندر و سورهٔ رعدده فاه کلمه‌سنك صلهٔ ضمیری خصوصی مادهٔ مخصوصه‌درکه ابن کثیر صله ایتمشدر فلینظر ﴿الفوه﴾ فتحتینله برآدمك اغزی بیوك اولمق علی قول اوك دیشلری اوزون اوله‌رق اغزی یایوان اولمغله دوداقدن طشره چیقار اولمق معناسنه‌در یقال به فوه وهی سعة الفم او ان تخرج الاسنان من الشفتین مع طولها ﴿الافوه﴾ احمر وزننده وصف مذکور اوزره اولان کشی‌یه دینور مؤنثنده فوهاء دینور یقال فوه الرجل فوها من الباب الرابع فهو افوه وهی فوهاء و افوه ازد قبیله‌سندن بر شاعردر ﴿الفوهاء﴾ حمراء وزننده افوهك مؤنثیدر و اغزی بول قیویه دینور یقال بئر فوهاء ای واسعة الفم و شول بکره‌یه اطلاق اولنورکه دیش طرزنده اولان کرتك اوجلری اوزون و آره‌لقلری میدانلو اوله و اغزی یایوان مزراق یاره‌سنه وصف اولور یقال محالة فوهاء و طعنة فوهاء ای واسعة ﴿التفویه﴾ تفعیل وزننده برآدمك اغزینی کنکیش قلمق معناسنه‌در یقال فوّهه الله ای جعله افوه ﴿الفوه﴾ فوز وزننده سوز سویلمك معناسنه‌در یقال فاه یفوه فوها اذا نطق ﴿التفوّه﴾ تفعل وزننده بو دخی سوز سویلمك معناسنه‌در یقال تفوّه بکلمة اذا نطق و برمکانك اغزینه کیرمك معناسنه‌در مثلا دره‌نك اغزینه کیرمك کبی یقال تفوّه المکان اذا دخل فی فوهته ﴿المفوّه﴾ معظم وزننده و ﴿الفیه﴾ کیس وزننده سوز بیلور ناطقه پرداز فصیح و متکلم آدمه دینور علی قول طویمق بیلمز اکول و شدید الاکل شخصه دینور یقال رجل مفوّه و فیه ای منطیق او نهم شدید الاکل و مفوّه ذکری آتی افواه قاتلمغله‌ یك مطیب اولمش طیبه دیمکله بو علاقه ایله مطلقا مطیب نسنه‌یه وصف اولور و منه یقال شراب مفوّه ای مطیب و کذا یقال منطیق مفوّه و منطق مفوّه ای بلیغ طیب ﴿الاستفاهة﴾ و ﴿الاستفاه﴾ برکسه مقدّما قلیل الاکل یاخود قلیل الشرب ایکن صکره کثرت اوزره اولمق علی قول صو یاخود شربت ایچمکله صوسزلغنی تسکین ایلمك معناسنه‌در یقال استفاه الرجل استفاهة و استفاها اذا اشتدّ اکله او شربه بعد قلّة او سکن عطشه بالشرب ﴿الافواه﴾ همزه‌نك فتحیله فوه‌آتی جمعیدر طعامه لذّت ایچون قاتدقلری فلفل و کمون مقوله‌سی نسنه‌لره دینور توائل معناسنه و طیب قاتنقیسنه دینورکه طیبه قاتمغله رایحه‌سنی خوش ایده‌جك نسنه‌لردن عبارتدر فارسیده طیب افراز دیرلر یقال عنده افواه الطیب ای نوافجه و الوان و کونا کون شکوفه‌لره اطلاق اولنور یقال جاء و بیده افواه النور ای الوانه و ضروبه و مطلقا هرشیئك انواع و اصنافنه اطلاق اولنور یقال قد اصاب المال من افواه البقل ای اصنافه و انواعه و افواه لفظنك مفردی فوه‌در فانك ضمیله سوق وزننده و جمع الجمعی افاویه کلور و افواه ذکر اولندیغی اوزره آغز معناسنه اولان فوه لفظنك جمعیدرکه آغزلر دیمکدر بو مناسبتله برنسنه‌نك اوائلنه اطلاق اولنورنته‌که ارجل اواخرنه اطلاق اولنور و منه یقال دخلوا فی افواه البلد ای اوائله و خرجوا من ارجله ای اواخره و عربلر برآدم برخوش کلام یاخود بر برجسته شعر سویلسه دعا مقامنده لافضّ فوه دیرلر لافضّ ثغره دیمکدر حالیت و محلیت علاقه‌سیله یعنی دیشلری رخنه‌دار اولمسون دائما بویلجه درست سوزلر سویلسون دیمکدرکه مرجعی طول عمرینه دعادر و تقول العرب مات لفیه ای لوجهه و یقال سقط لفیه ای لوجهه بونلرده لام علی معناسنه‌درکه آغزی اوزره یعنی یوزی اوزره قپانوب دوشدی پس علاقه جزؤیت و کلیت اولور و یقال لو وجدت الیه

(فا کرش)

فاكرش اى ادنى طريق يعنى اكا اشكنبه آغزى قدر يولجغزده بولور ايسك همان توقف ايليوب اقتحام ايله
ديمكدر و بومثل كرش ماده‌سنده دخى كذران ايلدى ويقال فاهالفيك اى جعل الله فم الداهية بفمك بومثل
بدعا موقعنده ايراد اولنور فاها ضميرى داهيه‌يه راجعدر منوّن دكلدر افعالى مضمر اولان مصادر مجراسنه اجرا
اولنمشدر مراد بليه و داهيه دائما سكا قرين ومقابل اولسون ديمكدر ويقال سقى فلان ابله على افواهها اى نزع لها
الماء وهى تشرب يعنى دوه‌لره مقدّما حوضده صو احضار ايليوب بقيه‌يى ايچمكه باشلدقلرنده قيودن صو چكمكه
مبادرت ايلديكه اولوقتده النده اولان قوغه‌يه وقابه اوشونتى ايدرلر ويقال جرفلان ابله على افواهها اى تركها
ترعى وتسير يعنى دوه‌لرى مسيب ايلمكله كندى باشلرينه كزوب اوتلراولديلر (المفاهاة) و (المفاوهة) مفاعله وزنلرنده
ضرب نطق ومقال بابنده مفاخره ومباحثه ايلمك معناسنه‌دركه مراد سوزده يارشمقدر يقال فاهاه مفاهاة
وفاوهه مفاوهة اذا ناطقه وفاخره صيغهٔ اولى مقلوبه‌در (الفوّهة) قبّره وزننده بركسه حقنده سويلنان سوزه
اطلاق اولنور ومنه يقال انّ ردّ الفوّهة شديد اى القالة واهل اسلام برى برينى فصل وغيبتله كسوب بچوب
ناموسلرينه خلل ويرمكه اطلاق اولنور يقال لاينبغى للمسلمين الفوّهة اى تقطيع بعضهم بعضا بالغيبة وشول
سوده دينوركه طعمى بوزيلوب لكن هنوز فى الجمله تازه‌سود حلاوتى قالمش اوله ويول وسوقاق ودره مقوله‌سنك
آغزلرينه اطلاق اولنور نته‌كه فوهه دخى دينور فانك ضميله يقال فوّهة السكة والطريق والوادى وفوّهتها اى
فمها و برنسنه‌نك اوّلنه اطلاق اولنور جمعى فوّهات وفوايه كلور (التفاوه) تفاعل وزننده سويلشمك معناسنه‌در
يقال تفاوهوا اذا تكلموا (الفيه) سيد وزننده‌كه ذكر اولندى و (المستفيه) مستفيد وزننده اكول وپرخور شخصه
دينور يقال رجل فيه ومستفيه اى اكول (الفوّه) سكر وزننده برجنس انجه اوزون كوك اسميدركه آنكله نسنه‌لر
بويانور تركيده قزل بويه وقزل كوك ديرلر بوياجيلر قوللنورلر كبد وطحال وعرق النسأ وقالچه وبل آغريلرينه
نافع وبغايت مدرّ وسركه ايله معجوننى طلا برص علتنى مزيلدر (المفوّه) و (المفوّى) معظم وزنلرنده فوّه ايله
بويانمش نسنه‌يه دينور يقال ثوب مفوّه ومفوّى اى صبغ به صيغهٔ ثانيه معتلّ قولنه مبنيدركه معتلّ بابنده
دخى مرسومدر (الفهة) فانك وهاى مشدده‌نك فتحيله و (الفهاهة) كراهه وزننده و (الفهفهة) زلزله وزننده
اسملردر عجزلكه وفرومانده لكه دينور يقال به فهة وفهاهة وفهفهة اى عىّ * مترجم ديركه فهه زلّه وسقطه
معناسنه ده استعمال اولنوركه عجزك لازميدر تقول مارأيت منه فهة اى زلّة وسقطة (الفهه) فتحتينله عاجز
وفرومانده اولمق معناسنه‌در يقال فهه الرجل فهها من الباب الرابع اذا عيى واونتمق معناسنه‌در يقال فهه
الشى اذا نسيه (الافهاه) همزه‌نك كسريله و (التفهيه) تفعيل وزننده عاجز قلمق معناسنه‌در يقال افهه الله
وفههه اى جعله عييا (الفه) فانك فتحى وهانك تشديديله و (الفهيه) امير وزننده و (الفهفه) فدفد وزننده عاجز
وكليل وفرومانده‌يه دينور يقال هو فه وفهيه وفهفه اى عىّ (الفهفاه) ثرثار وزننده دوابّ ومواشى‌يى كوزل
تيمار وتقيد ورعايت ايدن آدمه دينور يقال هو فهفاه على المال اى حسن القيام به ﴿فصل القاف﴾ (القره)
فتحتينله بدنه عارض اولان صارمتق كبى لوللك عارضه‌سنه دينوركه ديشلره عارض اولان قلح طرزنده اولور صفرانك
رقيق يابخارى بدنه يايلمقدن نشئت ايدر يقال بجسده قره وهو كالقلح فى الاسنان ويقال قره الرجل قرها من الباب الرابع
اذا اصابه كالقلح فى الاسنان وكوده‌نك دريسى تمركى عارضه‌سنك كثرتندن جابجا چچك يرلرى كبى اويلوم
اويلوم اولمق معناسنه‌در يقال قره بدنه اذا تقب جلده من كثرة القوباء وبدن شدّت ضربدن ناشى بره‌لنوب
كوكرمك ياخود دريلرى صيرلمق معناسنه‌در يقال قره بدنه اذا اسودّ او تقشّر من شدّة الضرب (الاقره) احمر وزننده
معناى اولدن وصفدر بدننده ديش صاريلغى كبى عارضه ظهور ايلمش آدمه دينور قرهاء مؤنثيدر (القله) فتحتينله
قره وزننده وجميع معنالرنده مرادفيدر (قلهى) جمزى ياخود سكرى وزننده مدينه‌يه قريب برموضع آديدر (قلهيا)
فتحاتله وياى مشدده ايله مرحيا وبرديّا وزننده واكا قلهى دخى دينور قافك ولام مشدّده‌نك كسريله سعد بن ابى
وقاص رضى الله عنه حضرتلرينه مخصوص برلغم اسميدر حضرت عثمان وقعه‌سنده بركسه‌يى كوروب واكادائر
بركلام ايشتمامك ايچون آنده اختفا وانزوا ايلديلر (قلهاة) قافك فتحيله ساحل بحر عمانده بر بلده‌در (القمه)
فتحتينله طعامه اشتها آز اولمق معناسنه‌در يقال فيه اليوم قمه اى قلة شهوة الطعام (القمه) سكر وزننده برسمته
طوغرى ذاهب اولان دوه‌لره على قول باشلرينى يوقرى طوتوب بردن كيدن دوه‌لره دينور قامه مفرديدر صاحب وزننده
(التقمه) تفعل وزننده كنديكنى بيلمامك وجه اوزره سرسرى كتمك معناسنه‌در يقال خرج فلان يتقمه اى لايدرى
اين يتوجه (القاه) حال وزننده طاعت وفرمانبرى معناسنه‌در يقال هو اهل قاه اى طاعة وجاه ومنزلت معناسنه‌در

﴿فصل القاف﴾

يقال له عندفلان قاه اى جاه وطعام اكلنه دعوت اولندقده اجابتده سرعت وشتاب حالتنه دينور يقال له قاه اى سرعة
اجابة فى الاكل و بوماده يائيه در يعنى اجوف يائيدر اصلى قيه ايدى ياء الفه منقلب اولمشدر و قاه وسعت ورفاه اوزره
اولان دير لكه دينور يقال انه لفى عيش قاه اى رفيه ﴿القاهىّ﴾ يای مشدّده ايله رفاه حال ومال ومنال صاحبی آدمه دينور
يقال هو قاهى اى مخصب ﴿القوهة﴾ قاف مضمومه ايله شول سوده دينوركه برمقدارجه متغيّر اولوب لكن آنده
هنوز تازه سود حلاوتی قالمش اوله * شارح ديركه فا ايله فوهه دخی بو معنايه دركه ذكر اولندی ﴿القوهى﴾ كوهی وزننده
برچشيد بياض ثوب اسميدر قوهستانه منسوبدر ﴿قوهستان﴾ قاف مضمومه ايله نيسابور ايله هرات بيننده بر ولايت آديدر
قصبه سى قاين وطبس نام بلده لردر و بر موضع اسميدر و كرمان ايالتنده جيرفت قربنده بر بلده آديدر ثوب قوهىّ
اكا منسوبدر ياخود مطلقا ثوب مزبوره شبيه اولان ثوبه قوهى اطلاق اولنور هرنقدر آنده نسج اولنمز ايسه ده
شارح ديركه بو كوهستان معرّبيدر وقهستان آندن مختصردر ﴿التقويه﴾ تفعيل وزننده بلند آواز ايله حيقرمق
معناسنه در يقال قوّه الرجل اذا صرخ وشكارى دوزاق سمتنه سوروب قوللامق معناسنه دركه سسليه رك ايدرلر
يقال قوّه الصائد الصيد اذا حاشه الى مكان ﴿التقاوه﴾ تفاعل وزننده ايكى كمسه برى برينه چاغره رق بيلشمك
معناسنه دركويا كه بينلرنده علامت اولان آواز ايله چاغرشوب بليشورلر يقال هما يتقاوهان اى يصرخان فيتعارفان
كانهما يصيحان بصوت هو امارة بينهما ﴿الاستقواه﴾ بركمسه دن برنسنه يى ايستمك معناسنه در يقال استقوهه اياه
اى سأله ذلك ﴿الايقاه﴾ همزه نك كسريله و ﴿الاستيقاه﴾ اطاعت ايلمك معناسنه در يقال ايقه فلانا واستيقه اذا اطاعه
اشبو استيقه كلمه سى مقلوبدر ياء قاف اوزره تقديم اولنمشدر ﴿القهقهة﴾ زلزله وزننده ترجيع وتكرار ايله كولمك
على قول پك كولمك معناسنه دركه مرادقه قه ديو آواز ايله كولمكدر يقال قهقه الرجل اذا رجع فى ضحكه او اشتدّ ضحكه
وپك تلاش وشدّتله يوريمك معناسنه در يقال قهقه فى السير بمعنى هقهق * شارح ديركه بونده مقلوب اولمق محتملدر
﴿القه﴾ قافك فتحى وهانك تشديديله قهقهه معناسنه دركه وجه مذكور اوزره كولمكدر على قول بركرّه قه ديو كولمكدر
ترجيع وتكرار ايدرسه قهقهه دينور يقال قه الرجل بمعنى قهقه او يقال قه اذا قال فى ضحكه قه واذا كرّر قهقه
وقه قهقهه ايله كولمكك اسمى اولور يقال هو فى رهّ وقهّ اى فى سعة وضحك ﴿القهقاه﴾ ثرثار وزننده بغايت جدّ وشدّت
اوزره يورين دوه يه دينور يقال قرب قهقاه اى جادّ

فصل الكاف

﴿الكده﴾ كافك فتحى ودالك
سكونيله بدنده طاش وسائر نسنه شدّتله طوقنمسندن عارض اولان بره ويازه وصيرق مقوله سى اثره دينور جمعى
كدوه كلور كافك ضميله يقال به كده اى صك من حجر ونحوه اثرا شديدا و بو معناده مصدر اولور يقال كدهه كدها
من الباب الثالث اذا صكه وقيرمق معناسنه در يقال كده الشئ اذا كسره وصاچى طراق ايله طرايوب ياتمق
معناسنه در يقال كده شعره اذا فرّقه بالمشط وغالب اولمق معناسنه در يقال كده عليه اذا غلبه ويرتجى جانوره
زجر وآزار ايله باغرمق معناسنه در يقال كده السباع اذا صاتها للزجر وبو معناده اسم اولور كه اول صوته دينور
كافك ضميله ده لغتدر ﴿التكديه﴾ تفعيل وزننده كده معنالرينه در يقال كدّه بمعنى كده ﴿التكده﴾ تفعل وزننده
قيرلمق معناسنه در يقال سقط فتكدّه اى تكسر ﴿المكدوه﴾ مغموم واندوهناك معناسنه در يقال هو مكدوه
اى مغموم ﴿الكره﴾ كافك فتحى وضميله اباء ومشقت معناسنه دركه نفسه اباء وامتناع ايلديكى يعنى ايستميه رك
خوشلنميه رق خارجدن عارض اولان رنج ومشقتدن عبارتدركه زوراكى تعبير اولنور يقال قام على كره وكره اى على
اباء ومشقة وبعضلر عندنده كافك ضميله بركمسه كندى نفسنى جبر واكراهله خوشلنميه رق متحمل اولديغى نسنه يه
دينور وكافك فتحيله غيرك تكليف وجبريله متحمل اولديغى نسنه يه دينور * شارح ديركه بعض امّهاتده اباء ومشقتك
هر برى مخصوص معنا اولمق اوزره بيان اولنوب لكن اصولى ايكيسى بر معنا اولمقدر * ومؤلفك بصائرده بيانه كوره
كره ايكى نوعدر بريسى من حيث الطبع خوشلنمامق وبريسى من حيث العقل ياخود من حيث الشرع خوشلنمامقدر
فلهذا شئ واحد خصوصنده انى اريده واكرهه ديمك صحيح اولور يعنى كوكلم آنى اراده وطلب ايدر لكن مثلا
من حيث العقل او من حيث الشرع آندن خوشلنميوب اباء وامتناع ايدرم ديمكدر وقوله تعالى ﴿ كتب عليكم القتال وهو
كره لكم ﴾ اى تكرهونه من حيث الطبع انتهى ﴿الكره﴾ كافك فتحى وضميله و ﴿الكراهة﴾ كرامه وزننده و ﴿الكراهية﴾
كافك فتحيله و ﴿المكرهة﴾ مرحله وزننده ومكرمه وزننده لغتدر برنسنه طبعه ناخوش وناملايم اولمغله خوشلنميوب
ايكرنمك معناسنه در يقال كرهه كرها وكرها وكراهة وكراهية ومكرهة ومكرهة من الباب الرابع وكره كافك فتحيله
مكروه معناسنه دركاسيذ كرو باشى پك دوه يه دينور يقال جمل كره اى شديد وكراهه برنسنه صكره دن كريه وناخوش
اولمق معناسنه در يقال ما كان كريها فكره كراهة من الباب الخامس ﴿التكره﴾ تفعل وزننده برنسنه يى كريه كوروب

ایکرنمك معناسنه در یقال تکره الشیٔ اذا کرهه وخوشلنمدیغی کسه یه چهره سنی اکوب طارغنلق کوستورمك معناسنه در
یقال تکرّهه اذا تسخطه ویقال فعله علی تکرّه یعنی اول ایشی سومیه رك وخوشلنمیه رق زوراکی ایشلدی
﴿التکریه﴾ تفعیل وزننده برنسنه یی برکسه یه سودرمیوب کریه کوستورمك معناسنه در یقال کرّهه الیه اذا صیره
کریها ﴿الکره﴾ کجل وزننده و ﴿الکریه﴾ امیر وزننده مکروه معناسنه در یقال امر کره وکره وکریه ای مکروه
وکریه ارسلانه اطلاق اولنور ﴿الکراهین﴾ کافك فتحیله کراهیه لفظنده لغتدر تقول اتیتك کراهین ان تغضب
یعنی طارلمغك عندمده ناخوش اولمغله طارلمیه سن دیو سکا کلدم ﴿الکرهة﴾ فرحه وزننده پك یره دینور یقال
ارض کرهة ای غلیظة صلبة ﴿الکریهة﴾ سفینه وزننده جنك وقتاله یاخود جنکده اولان شدته دینور یقال
شهدت الکریهة ای الحرب او الشدة فی الحرب ومصیبت ونازله یه اطلاق اولنور یقال نزلت علیهم کریهة ای نازلة
وشول جنحه وبادره یه دینورکه اندن نفسه اکراهلق حالتی عارض اولور یقال کریهته ای بادرته التی تکره منه
﴿ذو الکریهة﴾ دموری اعلا کسکین قلیجه دینورکه قطعا برنسنه دن روکردان اولمیه تقول ضربته بذی الکریهة
ای بالسیف الصارم الذی لاینبو عن شیٔ ﴿الکرهاء﴾ صحراء وزننده وکافك ضمی والفك قصریله لغتدر قفا
چقورینك اوست یانته دینور وباشله بیله جه یوزه دینور ﴿المکروهة﴾ شدت معناسنه مستعملدر یقال رجل
ذو مکروهة ای شدّة ﴿التکاره﴾ تفاعل وزننده برنسنه دن خوشلنمیوب ایکرنمك معناسنه در یقال فعله علی تکاره
ومتکارها ﴿الاستکراه﴾ برایشی جبروا کراهله ایشلمك معناسنه در یقال استکرهت فلانة علی المجهول ای غصبت
نفسها یعنی فلان خاتون مجبورة زنا اولندی وبرنسنه یی کریه کورمك معناسنه در یقال استکره القافیة بمعنی کرهها
﴿الکرایه﴾ کرایم وزننده کریهه نك جمعیدر ﴿المکاره﴾ مکروهك جمعیدر محن وشدائده اطلاق اولنور یقال دونه
کرایه الدهر ومکارهه ای شدائده ﴿الکافه﴾ صاحب وزننده سرعسکره دینور یقال هو کافه ای رئیس العسکر
﴿الکمه﴾ فتحتینله انادن طوغمه کور اولمق علی قول مطلقا کور اولمق معناسنه در یقال کمه الرجل کمها من الباب
الرابع اذا عمی او عام وشبکور اولمق معناسنه درکه کوندز کوروب کیجه کورمز اولمقدن عبارتدر یقال کمه الرجل
اذا صار اعشی وکوزه دومان چوکوب دومانلو اولمق معناسنه در یقال کمه بصره اذا اعترته ظلمة تطمس علیه وکونشك
شعاعی بخاردن سیسلنوب فرسز اولمق معناسنه مستعملدر یقال کمه النهار اذا اعترضت فی شمسه غبرة وبرآدمك
لونی متغیر اولمق معناسنه مستعملدر یقال کمه فلان اذا تغیر لونه وبرآدمك عقلی زائل اولمق معناسنه مستعملدر
یقال کمه فلان اذا زال عقله ﴿الکمه﴾ کافك ضمیله برجنس بالق آدیدر ﴿المکمه﴾ معظم وزننده انادن طوغمه کوزلری
قپانق اولان آدمه دینورکه ممسوح العینین اولور یقال هو مکمه العینین ای لم تنفتح عیناه ﴿الکامه﴾ صاحب
وزننده شول آدمه دینورکه باشن آلوب کورلمه دن سرسری کیده وقنده کتدیکنی بیلمیه یقال هو کامه اذا کان
یرکب رأسه ولایدری این یتوجه ﴿المتکمه﴾ اسم فاعل بنیه سیله کامه معناسنه در یقال خرج کامها ومتکمها ای رکب
رأسه ولایدری این یتوجه ﴿الکمهی﴾ عمهی وزننده ومرادفیدرکه نابدیدلکه دینور یقال ذهبت ابله کمهی
ای عمهی ﴿الاکمه﴾ احمر وزننده انادن کوزسز طوغان آدمه دینور وشول چایرلغه واوتلاغه اطلاق اولنورکه
پك فراوان اولمغله نه طرفنه توجه اولنه جغی معلوم اولمیه یقال کلأ اکمه ای کثیر لایدری این یتوجه له لکثرته ﴿الکنه﴾
کافك ضمی ونونك سکونیله برنسنه نك جوهر وحقیقتنه دینور یقال سله عن کنه الامر ای عن جوهره وحقیقته
وبرنسنه نك قعر وغایت وانجامنه دینور یقال لایعرف کنهه ای غایته وبرشیئك قدر ومقدارنه دینور یقال فعل
فوق کنه استحقاقه ای قدر استحقاقه وبرنسنه نك وقت وهنکامنه دینور تقول اتیته فی غیر کنهه ای فی غیر وقته
وبرنسنه نك سمت ووجهنه دینور یقال هو فی کنهه ای فی وجهه ﴿الاکتناه﴾ افتعال وزننده و﴿الاکناه﴾ اکرام
وزننده برنسنه نك اصل وحقیقتنه یاخود غایتنه بالغ اولمق معناسنه در یقال اکتنه الشیٔ واکنهه اذا بلغ کنهه
﴿الکنهان﴾ کنعان وزننده برنباتدرکه ورقی لون وحدّتده ساقز اغاجی ورقنه شبیه اولور خاصه سندندرکه
اولدیغی محلدن عقرب قسمی مطرود اولور ورقنی اکل کبد وطحال ودماغی وبدنی مسخندر ﴿الکهة﴾ کافك
وهاء مشدده نك فتحیله کوده سی ایری یاشلو قوجان ناقه یه دینور وقوجه قاری یه دینور ویاشلو ناقه یه دینور
کرك آریق وکرك سموز اولسون ﴿الکهوه﴾ قعود وزننده پك قوجامق معناسنه در یقال که الرجل کهوها من الباب
الثانی اذا هرم ﴿الکه﴾ کافك فتحی وهانك تشدیدیله برآدمك یوزینه نفسلنوب هوه دیمك معناسنه در یقال کهّ السکران
کهّا اذا استنکه فکهّ فی وجهك ای تنفس ﴿الکهکهة﴾ زلزله وزننده حرارت معناسنه در وکهکهة الاسد ارسلان
آوازینی حکایه در تقول سمعت کهکهة الاسد ای صوته واوشومش کسه اصنمق ایچون آوجنی هوهلمق معناسنه در

يقال كهكه المقرور في يده اذا تنفس فيها اذا خصرت وكهكهة البعير اسرمش دوه‌نك هديرى صوتندن حكايه‌در واوّلكى معنالرده و بو معناده مصدراولور ﴿الكهكاهة﴾ ثرثاره وزننده هرنسنه‌دن هيبتلنوب اوركراولان بى زهره آدمه دينور يقال رجل كهكاهة اى متهيب واتلو جانلو سموز قيزه دينور يقال جارية كهكاهة اى سمينة ﴿الكوه﴾ فتحتينله متحيّر اولمق معناسنه‌در يقال كوه الرجل كوها من الباب الرابع اذا تحيّر ﴿التكوه﴾ تفعل وزننده برآدمك امور ومشاغلى كثرت وسعتندن طاغنق اولمق معناسنه دركه هرطرفدن كنديسنى احاطه ايليه يقال تكوهت عليه اموره اذا تفرّقت واتسعت ﴿الكوه﴾ كافك فتحى وواوك سكونيله برآدمك اغزينى قوقلمق معناسنه‌در تقول كهته اكوهه كوها اذا استنكهته ﴿الكيه﴾ سيد وزننده شول آدمه دينوركه خصوص ومصلحتنده مدار اوله‌جق برحيله وطريق اوجنه دسترس اولميوب عاجز وقاصر اوله ياخود مدير ومتصرّفى اولميه يقال رجل كيه اى برم بحيلته لاتتوجه‌له اومن لامتصرّف‌له ﴿الكيه﴾ كافك فتحيله كوه‌كى برآدمك آغزينى قوقلمق معناسنه‌در تقول كهته اكيهه كيهااذا استنكهته ﴿فصل اللام﴾ ﴿اللتاه﴾ تاى فوقيه ايله سحاب وزننده بوغازده اولان كوچك دله دينور لهاة معناسنه * شارح ديركه مقلوب اولمق محتملدر ﴿اللطه﴾ لامك فتحى وطانك سكونيله ال اياسيله اورمق معناسـنه‌در يقال لطه فلانا لطها من الباب الثانى اذا ضربه بباطن كفه ﴿اللهّ﴾ لامك فتحى وهانك تشديديله صاچى پرداخت ايله اندام ويروب خوشنما ايلك معناسنه‌در يقال لهّ الشعر لهّا من الباب الاول اذا رققه وحسنه ﴿اللهلهة﴾ زلزله وزننده جلّاه بزى كوشك وپازارى طوقومق معناسنه‌در يقال لهله الثوب اى هلهله ﴿التلهله﴾ تزلزل وزننده چايرك آزجه‌سنى اراشدرمق معناسنه‌در يقال تلهله الكلأ اذا تتبع قليله ﴿اللهلهة﴾ قنفذه وزننده شول واسع اوه‌يه دينوركه انده دائما سراب لمعان ايدر اوله تركيده ايلغملى اوه تعبير اولنور جمعى لهاله كلور تقول قطعنا اللهلهة وهى الارض الواسعة التى يطرد فيها السراب ﴿اللوهة﴾ لامك فتحيله سراب ايلدرامسنه دينور تقول اعجبنى لوهة السراب اى بريقه ﴿اللوه﴾ لوح وزننده و ﴿اللوهان﴾ فتحاتله باديه‌ده سراب اوينايوب ايلدرامق معناسـنه‌در يقال لاه السراب يلوه لوها ولوهانا اذا اضطرب وبرق ويراتمق معناسـنه در يقال لاه الله الخلق اى خلقهم ﴿التلوّه﴾ تفعل وزننده بودخى سراب اوينايوب ايلدرامق معناسنه‌در يقال تلوّه السراب اذا اضطرب وبرق ﴿اللووهة﴾ عمومه وزنـنده اسمدر سرابك اوينايوب ايلدرايشـنه دينور ﴿اللاهة﴾ حاله وزننده يلانه دينور حيه معناسـنه بعضلر عنـدنده لات ديدكلرى صنمه لات ايله تسميه‌سى بوندندركه اصلى لاهه ايدى هاء حذف اولندى ﴿الليه﴾ لامك فتحيله تسترّ ايلك معناسنه‌در يقال لاه الرجل يليه ليها اذا تستر سيبويه عليه الرحمه لفظهٔ جلاله‌نك بو ماده‌دن اشتقاقنى تجويز ايلدى وبلند وعالى اولمق معناسنه‌در يقال لاه الشئ اذا علا وارتفع كونشه صاحبه وزننده آلهه اطلاقى بو معناندر ﴿لاهوت﴾ هاى مضمومه ايله اكر كلام عربدن ايسه فعلوت وزننده رغبوت كبى ذكر اولنان لاه ماده‌سندن مأخوذدر * مترجم ديركه طراز المذهب بيانه كوره اشبو لاهوت لفظى عبرانيدر الله ديمكدر نته‌كه ناسـوت انسان ديمكدر بعده عرب دخى اخذ وتكلم ايلديلر وعند البعض ينه عبرانيدر خالق معناسنه‌در وناسوت مخلوق معناسنه‌در وبعضا لاهوت روحه وناسوت بدنه اطلاق اولنور وبعضا لاهوت عالم علوى‌يه وناسوت عالم سفلى‌يه اطلاق اولنور ولاهوت سببه ونا..وت مسببه اطلاق اولنور وكندى شيخى اولان شمس الدين هنديدن نقلى اوزره لاهوت ايله بعضا مطلق لطائف وناسوت ايله مطلق كثائف مراد اولور وبو تعبير اطلاقات مذكوره‌نك مجموعنه شاملدر ﴿اللات﴾ ذات وزننده ثقيف قبيله‌سنه مخصوص برصنمك اسميدر نته‌كه لتت ماده‌سـنده بيان اولندى ﴿فصل الميم﴾ ﴿المته﴾ ميمك فتحى وتاى فوقيه‌نك سكونيله قيودن قوغه ايله صوچكمك معناسـنه‌در يقال مته الدلو متها من البـاب الثالث اذا متحها ﴿التماته﴾ تفاعل وزننده ايراقلشمق معناسنه‌در يقال تماتهوا اذا تباعدوا ﴿التمته﴾ تمدّح وزننده ومراد فيدركه اوكونمك معناسـنه‌در يقال تمته الرجل اذا تمدّح وبيهوده يره خلقدن كندى ايچون مدح وثنا طلب ايدر اولمق معناسنه‌در يقال فلان يتمته اى يطلب الثناء بماليس فيه ومجون ولاابالبلك اظهار ايلك معناسـنه‌در يقال تمته الرجل اذا تمجّن * شارح ديركه تمجن نسخه‌لرى غلطدر صواب اولان تحمق عنوانده اولمقدر ومتحير اولمق معناسنه‌در يقال تمته الرجل اذا تحير وبرنسنه‌ده افراط ومبالغه ايلك معناسنه‌در يقال تمته فيه اذا بالغ وبطالت وغوايته دورشمك معناسـنه‌در يقال ماهذا التمته اى البطالة والغواية ﴿المته﴾ فتحتينله بودخى بطالت وغوايته دورشمك معناسـنه‌در يقال مته الرجل متها من الباب الرابع اذا عالج البطالة والغواية ﴿المده﴾ مدح وزننده ومراد فيدركه اوكمك معناسـنه‌در يقال مده فلانا مدها من الباب الثالث بمعنى مدحه ﴿التمده﴾ تمدّح وزننده

فصل اللام

فصل الميم

ومرادفيدر يقال تمدّه الرجل اذا تمدّح (الماده) مادح وزننده ومرادفيدر جمعى مدّه كلور ركع وزننده (المره)
فتحتينله كوز سرمه سز قالمق على قول سرمه يى ترك ايلمكله كوز فاسد وتباه اولمق ياخود سرمه سزلكدن ايچنك
چوره سى اغارمق معناسنه در يقال مرهت عينه مرها من الباب الرابع اذا خلت من الكحل اوفسدت لتركه اوابيضت
حماليقها (الامره) احمر وزننده كوزى وصف مذكوراوزره اولان كشى يه دينور مرهاء مؤنثيدر (المرهة) غرفه
وزننده شول آقلغه دينوركه اكا اصلا رنك آخر قارشمامش اوله قار وپنبه كبى يقال به مرهة اى بياض لايخالطه غيره
ومنه سراب امره ويغمورصويى ايركيلوراولان مصنعه وچقورمقوله سى يره دينور ومرهه بربطن پدرينك اسميدر
(مراهه) ثمامه وزننده برخاتون آديدر (مريهه) جهينه وزننده برقبيله والده سيدر (المره) نجل وزننده يوره كى
دردلو آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مره الفؤاد اى سقيمه (الممازهة) ممازحه وزننده ومرادفيدركه ارشمك ولاغ
ولطيفه ايدشمك معناسنه در يقال مازهه اذا مازحه (المزه) مزح وزننده ومرادفيدركه برآدمه لاغ ولطيفه ايلمك
معناسنه در يقال مزهه اذا مزحه (المطه) سطح وزنند برسمته كتمك معناسـنه در يقال مطه فى الارض مطها من
الباب الاول اذا ذهب فيها (الممطه) معظم وزننده ممدّه معناسـنه دركه ممدّح ديمكدر (المقه) ميمك وقافك فتحيله
كوبكل آقلغه دينوركه لون مذمومدر يقال به مقه اى بياض فى زرقة ومره معناسنه دركه سرمه سى بوشلنمش كوز
چوره سنك چركين آقلغى كبى آقلقدن عبارتدر (الامقه) احمر وزننده معناى مذكوردن وصفدر مقهاء مؤنثيدر
وايراق معناسنه در يقال مكان امقه اى بعيد وطپراغنده اصلا اوت وآغاج قسمى نابت اولميان قيريره دينور يقال
مكان امقه اى لا ينبت فيه نبت ولا شجر وشول آدمه دينوركه كوزينك كرپكلرى پك آز اولمغله كنارلرى ويوره لرى
قزل قزل اوله يقال رجل امقه اى المحمرّ المأقى والجفون من قلة الاهداب (المليه) مليح وزننده ومرادفيدركه
كوزل ديمكدر يقال غلام مليه اى مليح (الاملاه) همزه نك كسريله مبالغه وجهيله ايراد عذر ايلمك معناسـنه در
تقول املهت اى اعذرت وبالغت (الممتله) اسم فاعل بنيه سـيله زائل العقل آدمه دينور يقال رجل ممتله العقل
اى ذاهبه (المهّ) ميمك فتحى وهانك تشديديله دوه لرى رفق وسهولتله قوللنمق معناسنه در يقال مهّ الابل مها
من الباب الاول اذا رفق بها (المهه) فتحتينله يومشق وملايم اولمق معناسنه در يقال مهه الشئ مهها من الباب
الرابع اذا لان ورفق وتأنى ايله يابجه يابجه يورويشه دينور وسهل ويسيراولان شيئه دينور مهاه ومهاهه كبى
كاسيذكر واملى ورجاء معناسـنه در يقال ما فيه مهه اى رجاء ومهل معناسـنه در يقال اخذ منه مهها اى مهلا
(المهاه) سحاب وزننده حسن ورونق وتاب وطراوت معناسـنه در يقال به مهاه اى طراوة وحسن وحسن
ورونقلو زيبا نسـنه يه دينور يقال شئ مهاه اى حسن ورفق وسهولتلو يورويشه دينور يقال سير مهه ومهاه
اى رفيق واميد ورجاء معناسـنه در مهه كبى ومنه يقال لو كان فى الامر مهه ومهاه لطلبته ويسـير وآسان
شيئه دينور مهاهه دخى دينور ومنه المثل * كل شئ مهه ومهاه ومهاهة ماخلا النساء وذكرهنّ * اى يسير سهل
بونك مفهومنده اوچ احتمال واردر ايكيسى نسوانك مديحه سـنه وبريسى ذميمه سنه متعلقدر احتمال اوّل بودركه
مرد اولان آدمك يانده هرنسنه سهل وآسان اولمغله جمله سنه تحمّل ايدر لكن حرمنه متعلق كلماته حميتندن ناشى
بروجهله هضم وتحمل ايلمك ممكن دكلدر ثانى مهه ومهاه كلمه لرى بورادة حقير وباطل وبيهوده معناسنه مستعمل
اولمغله هرنسنه نك ذكرى بيهوده در لكن نسوان قسمنى ذكر ايلمك موجب تلذذ وصفادر ديمكدر بودخى سهل
ويسير معناسندندر ثالث مهه ومهاه قصد ورشاد معناسـنه محمول اولمغله كه حسن ورونق معناسندن مأخوذدر
هرشيئه تعرّض وتصدى ايلمك رشد وفلاحدن معدود اولوب لكن نسوان ذكرينه تصدى ايلمك مردانه بردرلو
سزا دكلدر ديمكدر النسـاء كلمه سى استثنا اوزره منصوبدر والنساء وذكرهن قول اعجبنى زيد وكرمه قبيلندندر
(المهمه) و (المهمهة) ميملرك فتحيله كنارلرى ايراق بريه وبيابانه دينور يقال قطعوا مهمها ومهمهة اى مفازة
بعيدة وشن وآبادان اولميان خالى وتنها ارضه دينور جمعلرى مهامه كلور (مه) ميمك فتحى وهانك سكونيله اسم
فعل امردر اكفف معناسنه دركه بونى ايتمه وايلمه وبوندن فراغت قيل ديمكدر فارسيده مكن مرادفيدر وبوزجر
موقعنده سـويلنور تاكيد اولندقده تكرار ايله مه مه ديرلر (المهمهة) زلزله وزننده برايشى ترك ايلمك ضمننده
برآدمه مه مه ديمك معناسـنه در يقال مهمه فلانا اذا قال له مه مه اى اكفف ومطلقا منع معناسـنه مستعملدر
يقال مهمهه عن السفر اذا منعه (التمهمه) تزلزل وزننده برنسنه دن واز كلوب فراغت قلمق معناسنه در يقال تمهمه
عنه اذا كف وارتدع (الماء) همزه ايله حال وزننده و (الماه) جاه وزننده و (الماءة) حاله وزننده كه واحديدر
صويه دينور آب معناسنه وماء كلمه سنك همزه سى هادن منقلبه در وبعض عربدن اسقنى ماءنوانده كه قصر ايله در

مسموع اولدی جمع قلتی امواه وجمع کثرتی میاه کلور ومصغرنده مویه دینور وموبهه دینورکه ماءه مصغریدر
شارح دیرکه مصباحك بیاننه کوره ماء کلمه‌سنك اصلی موه ایدی واو الفه قلب اولندی ایکی حرف خفیف مجتمع
اولمغله هاء همزه‌یه ابدال اولندی الف مقدّما اعلال اولندیغندن اول ابدال اولنمدی زیرا حرف واحد ایکی دفعه
اعلال اولنمز وجمعنده امواه دیدکاری کبی امواء دخی دیرلر همزه ایله ونسبتنده مائی ّ وماوی ّ دیرلر همزه‌یی واوه قلب
ایله (الماوّیة) تشدید یا ایله آیینه‌یه اطلاق اولنور جمعی ماوی در یقال جاءت وبیده ماویة ای مرأة وبوفارسیده
زجاجه آبکینه دیدکاری کبیدر * مترجم صحاحك مرأة کلمه‌سنی عورت معناسنه حملی وتوجیهی غرائبدندر وماویه
برخاتون اسمیدر (الموه) موج وزننده و (المیه) میمك فتحی ویانك سکونیله و (المووه) قعود وزننده و (الماهة)
و (المیهة) میمك فتحیله قیو واشمه وایازمه مقوله‌سی برچوق صولو اولمق معناسنه‌در یقال ماهت الرکیة تماه وتموه
وتمیه موها ومیها وموؤها وماهة ومیهة من الباب الرابع والاول والثانی اذا کثر ماؤها وکمی‌یه صوکیرمکله صولنمق
معناسنه‌در یقال ماهت السفینة اذا دخلها الماء وموه قارشدرمق معناسنه‌در یقال ماه الشیء بالشیء یموه موها اذا
خلطه به وصو ایچورمك معناسنه‌در تقول مهت الرجل بکسر المیم من الباب الرابع وبضمها من الاول ای سقیته الماء
(المیهة) کیسه وزننده صویی چوق اشمه‌یه وقیویه دینور یقال رکیة میهة ای کثیرة الماء (الماهة) حاله وزننده
میهه معناسنه‌در وچچك عارضه‌سنه دینور یقال ظهر ببدنه ماهة ای جدری (الامیه) و (الاموه) افضل وزننده
افعل تفضیللردر سائردن صویی اکثر اولان نسنه‌یه دینور یقال هذه الرکیة امیه واموه مما کانت اکثر ماء (الاماهة)
و (الامواه) همزه‌لرك کسریله قیوقزان کمسه صویه ایرشمك معناسنه‌در یقال حفر البئر فاماه وامره ای بلغ الماء * مؤلف
بونی ایکی دفعه تکرار ایلمشدر واماهه صوارمق معناسنه‌در یقال اماهوا دوابهم ای سقوها * مؤلف بونی دخی تکرار
ایلمشدر وحوضه صو بریکدرمك معناسنه‌در یقال اماهوا حوضهم اذا جعوا فیه الماء وقلج وبچاق نامملوسنی صوارمق
معناسنه‌در یقال اماه السکین اذا سقاه کما یقال امهی السکین وقارشدرمق معناسنه‌در یقال اماه الشیء اذا خلطه وبلود
چوق یغمور دوکمك معناسنه‌در یقال اماهت السماء اذا اسالت ماء کثیرا وارکك دیشینك رحمنه القاء نطفه ایلمك
معناسنه‌در یقال اماه الفحل اذا القی مائه فی رحم الانثی ویرده صو ترشح ایلمکله صیزندیلی وصولواولمق معناسنه‌در
یقال اماهت الارض اذا نزّت ومرکب غلیظ اولمغله ترقیق ایچون حقه‌یه صوقق معناسنه‌در یقال اماه الدواة اذا
صب فیها الماء (التمویه) تفعیل وزننده یرصولو اولمق معناسنه‌در یقال موّه الموضع اذا صار ذاماء وبرنسنه‌یه چوق
صوقومغله صولو ایلمك معناسنه‌در یقال موّه القدر اذا اکثر ماءها وبرکمسه‌یه سؤالنه مخالف خبر اخبار ایلمك
معناسنه‌در مستعملدر یقال موّه الخبر علیه اذا اخبره بخلاف ماسأله وباقر ودمور مقوله‌سنی یالدزلمق معناسنه‌در
یقال موّه النحاس اوالحدید اذا طلاه بفضة اوذهب (ماه الفؤاد) و (ماهیء الفؤاد) قورقق آدمه اطلاق اولنور
کویا که یورکی صو ایچره اولمغله دائما لرزه‌ناك اولور علی قول بلید وکند ذهن آدمه اطلاق اولنور کویا که صوکبی
قلبی نقش ادراکدن صافی وساده‌در بوراده ماهیء لفظی مائه مقلوبیدر وماه مائه مختصریدر یقال هو ماه الفؤاد
وماهیء الفؤاد ای جبان او بلید (الموهة) و (المواهة) میملرك ضمیله تاب ورونق ولطافت معناسنه‌در یقال
مااحسن موهة وجهه ومواهته ای ماؤه ورونقه وحسن وجمال معناسنه‌در تقول اعجبنی موهته ومواهته ای حسنه
ومحبوبك چهره‌سنده اولان آب وتابه دینور یقال مااحسن موهة وجهه ومواهته ای حسنه وترقرق الماء فی وجهه
(الماه) حال وزننده برایالتك قصبه‌سنه دینور یقال ماه البلد ای قصبته (الماهان) تثنیه بنیه‌سیله دینور ایله نهاوند
نام بلده‌لره اطلاق اولنورکه بری ماه الکوفه وبری ماه البصره‌در معلوم اوله که ماه پهلوی لساننده شهر وبلده‌یه
دینور وقتا که حذیفه همدان ولایتنی فتح وتسخیر ایدوب اندن نهاوند شهرینه کلدی اول زمان نهاوند بك مختصر
شهر اولمغله عسکری احاطه ایلمدیکندن امر ایلدی کوفه عسکری شهر دینوره کیدوب وبصره سپاهی نهاوند
ایچره قالدی چونکه شهره ماه اطلاق اولنمغله دینوره ماه کوفه ونهاوندده ماه بصره دیدیلر بناء علیه بین العرب
دینور ونهاونده ماهان اطلاق اولنور وماه وماه دینار ایکی بلده آدیدر وماهان بررجل اسمیدر ولفظ مزبور
عربی اولدیغی صورتده هوم یاخود هیم ماده‌لرندن مأخوذ اولور بوتقدیرجه وزنی لعفان اولور لامك عین اوزره
تقدیمیله یاخود وهم ماده‌سندن مأخوذ اولمغله وزنی لفعان اولور فایی عین اوزره تقدیمله یاخود همی ماده‌سندن
مأخوذ اولمغله وزنی علفان اولور یاخود مه ماده‌سندن مأخوذ اولمغله وزنی عفلان اولور یاخود یهم ماده‌سندن
مأخوذ اولمغله وزنی لاعاف اولور یاخود مهیمن ماده‌سندن مأخوذ اولمغله وزنی عافال اولور یاخود منه ماده‌سندن
اولمغله فالاع اولور یاخود نمه ماده‌سندن اولمغله وزنی عالاف اولور وعند البعض وزنی فعلان‌در (المیه) میمك

فتحیله برنسنه‌یی یالدزلمق معناسنه‌در یقال ماه السیف یموه میها اذا طلاه بماء الذهب واشمه وقیو مقوله‌سنك صویی چوغالمق معناسنه‌در یقال ماهت الرکیه تمیه لغة فی ماهت تموه

فصل النون

(النبه) نونك ضمیله فطنت وذکا معناسنه‌در یقال ماله نبه ای فطنة واویقودن اویانمغه دینورکه اسمدر وبومعناده مصدر اولور یقال نبه من نومه نبها من الباب الرابع اذا قام منه (الانباه) همزه‌نك کسریله اویقودن اویاندرمق معناسنه‌در یقال انبه فلانا من النوم اذا اقامه منه وبرآدمك حاجتنی اونتمق معناسنه‌در یقال انبه حاجته اذا نسیها همزه‌سی سلب ایچوندر (التنبیه) تفعیل وزننده بودخی اویاندرمق معناسنه‌در یقال نبهه من نومه ای اقامه وخامل وکمنام کمسه‌یه شان وشهرت ویرمکله عزیز ونامدار ایلمك معناسنه‌در یقال نبه باسمه ای نوه به (التنبه) تفعل وزننده و (الانتباه) افتعال وزننده مطاوعلردر اویانمق معناسنه‌در یقال انبهه ونبهه فتنبه وانتبه ای استیقظ (المنبهة) مرحله وزننده برآدمی برشیئه آگاه ایلمکه باعث اولان نسنه‌یه دینور یقال هذا منبهة علی کذا ای مشعر به وبرکمسه‌نك قدر وشاننی اشعار ایله بین الناس منقبتنی عالی قلمغه باعث اولان شیئه دینور یقال هو منبهة لفلان ای مشعر لقدره ومعل له اوله کوره نبهدن وثانی‌یه کوره نباهتدن مفعله‌در (النبه) فتحتینله سرعتله فهم وادراك ایلمك معناسنه‌در یقال مانبه له نبها من الباب الرابع ای مافطن بوندن اسم نبه‌در نونك ضمیله نته‌که ذکر اولندی ونبه شول یتکه وکمکرده‌یه دینورکه علی الغفله بولنمش اوله یقال جاء وبیده نبه ای ضالة وجدت علی غفلة وحالا موجود نسنه‌یه دیمکله ضدّ اولور ومشهور ومتعارف نسنه‌یه دینور یقال شیٔ نبه ای مشهور وشرف وشان صاحبی آدمه دینور وبومعناده اسم جمع اولور یاخود فی الاصل مصدر اولمغله مفرد وجمعی برابردر یقال رجل نبه وقوم نبه ای شریف وشرفاء (النبه) خجل وزننده بودخی مشهور نسنه‌یه دینور (النباهة) کرامه وزننده شرف وشان وشهرت صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال نبه الرجل ونبه ونبه نباهة من الباب الاول والرابع والخامس اذا شرف واشبو تثلیث باب ابن طریفدن روایتدر (النابه) صاحب وزننده و (النبیه) امیر وزننده شریف ونامدار آدمه دینورکه خامل مقابلیدر ونابه عظیم وجلیل اولان شیئه دینور یقال امر نابه ای عظیم (المنبوه الاسم) معروف الاسم دیمکدر یعنی نامدار اولان آدمه دینور یقال رجل منبوه الاسم ای معروفه (المنبهة) شارحك تصحیحی اوزره مکرمه وزننده‌که انباهدن اسم مفعولدر اونودلمش حاجته دینور پس بوراده کمحسنه نسخه‌سی غلطدر یقال حاجة منبهة ای منسیة (النباه) سحاب وزننده بلند ورفیع نسنه‌یه دینور یقال بناء وعزّ نباه ای رفیع (نبهان) سلمان وزننده برجماعتك پدری اسمیدر (نابه) صاحب وزننده و (نبیه) زبیر وزننده و (منبه) محدّث وزننده و (نبیه) امیر وزننده و (منبه) محسن وزننده اسامی ناسدندر (النجه) نجد وزننده برحاجت ضمننده برآدمه کلان کمسه‌یی خوشلنمدیغی کریه وطوریه کلامله مقابله ایدوب حاجتنی ردّ ایلمك علی قول پك چرکین وناسزا وجهله ردّ ایلمك معناسنه‌در یقال نجهه نجها من الباب الثالث اذا استقبله بما یکره وردّه عن حاجته اوهو اقبح الردّ وبرکمسه اوزره ناکهانی چیقه کلمك معناسنه‌در یقال نجه علی القوم اذا طلع وبرشهر وارضه واروب آندن خوشلنمیوب طبعنه ناملایم کلمك معناسنه‌در یقال نجه بلد کذا اذا دخله فکرهه (التنجه) تفعل وزننده نجه ایله معنای اوّلده مرادفدر یقال تنجه فلانا بمعنی نجهه (نجه الطیر) وجه الخیر وزننده مصر ایله ارض تیه میاننده برموضع آدیدر (النده) نونك فتحی ودالك سکونیله دوه‌یی حیقره‌رق آزار وطرد ایلمك معناسنه‌در یقال نده البعیر ندها من الباب الثالث اذا زجره وطرده بالصیاح وطوپلنمش دوه‌لری سوروب کوترمك یاخود کندی طوپلیوب سورمك معناسنه‌در یقال نده الابل اذا ساقها مجتمعة او ساقها وجمعها (الندهة) نونك فتحی وضمیله چوق دوابّ ومواشی‌یه دینور علی قول قیوندن یکرمی ودوه‌دن یوز مقدار واقچه مقوله‌سندن بیك مقداره دینور (الانتداه) افتعال وزننده و (الاستنداه) برایش یولنه کیروب طوغرلمق معناسنه‌در یقال انتده الامر واستنده اذا اتلأبّ (التنزه) زای معجمه ایله تفعل وزننده ایراقلشمق معناسنه‌در یقال تنزه عنه اذا تباعد وخلقك تنزه کلمه‌سنی باغ وباغچه وبساتینه تفرج ایچون چیقمق معناسنده استعمال ایتلری غلط قبیحدر * شارح دیرکه بوقولده مؤلف ابن السکیته تابع اولمشدر لکن خرجنا نتنزه عبارتی قساوت شهردن تباعد ایچون باغ وسبزه زاره چیقدق دیمکله تعبیر مرقوم غلطدن سالمدر (النزهة) غرفه وزننده اسمدر ایراقلق بعد معناسنه‌در * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر (النزه) کتف وزننده و (النزیه) امیر وزننده شول مکانه دینورکه صویتاغی مرج وچپل یرلردن وشنلك لازمه‌سی سینکلردن ودکز رطوبتندن وفساد هوا وو خامتدن بعید اوله‌که بومقوله یرلر وبایی مستوجب اولور مؤنثی نزهه ونزیهه‌در یقال مکان نزه ونزیه وارض نزهة ونزیهة ای بعید عن الریف وعمق المیاه وذبان القری وومد البحر وفساد الهوی (النزاهة) کرامه وزننده و (النزاهیة) کراهیه وزننده

برمكان وارض نزيه ونزيهه اولمق معناسنه‌در يقال نزه المكان نزاهة ونزاهية من الباب الخامس اذا كان نزيها
وبركسه مطلقا كريه وناخوش نسنه‌لردن بعيد اولمق معناسـنه‌در يقال نزه الرجل اذا تباعد عن كلّ مكروه
﴿النزيه﴾ اميروزننده مكاره وناسزالردن بعيد وسالم اولان آدمه دينور كرك حسى وكرك معنوى اولسون ﴿نزه الخلق﴾
نونك فتحى وزانك سكونى وكسريله و ﴿نازه النفس﴾ حشم نشين طائفه‌سندن شول عفيف ومتكرم وطيب النفس
آدمه دينوركه يالكزجه قونوب كوچوب نفسنى ومتعلقاتنى ومال ومواشيسنى بيوت سائره‌يه قارشدرمز اوله
جمعى نزهاء كلور كرماء وزننده ونزهون كلور ونزاه كلور صاحب وصحاب كبى يقال رجل نزه الخلق ونازه النفس
اى عفيف متكرم يحل وحده ولا يخالط البيوت بنفسه ولا ماله ﴿النزه﴾ نجد وزننده و ﴿النزاهة﴾ كرامه وزننده
ذكر اولنان نزيه الخلق ونازه النفس معنالرندن اسملردر ونزه مصدر اولور دواب ومواشى‌يى صولو يرلردن بعيد
ايلك معناسنه‌در تقول نزهت ابلى نزها اذا باعدتها عن المياه ﴿التنزيه﴾ تفعيل وزننده بركسه نفسنى قبايحدن
بعيد وبرطرف ايلك معناسـنه‌در يقال نزّه نفسه عن القبيح اذا نحّاها ﴿المنفوه﴾ منفور وزننده و ﴿النافه﴾
صاحب وزننده قورقق وضعيف القلب آدمه دينور يقال رجل منفوه ونافه اى ضعيف الفؤاد جبان ﴿النفوه﴾
قعود وزننده قورقق وبى زهره اولمق معناسـنه‌در يقال ماكان نافها فنفه نفوها من الباب الثالث وسركش
ايكن يواشيوب رام وذلول اولمق معناسنه‌در يقال نفه الجمل اذا ذلّ بعد صعوبة ﴿النفه﴾ نونك فتحى وفانك سكونيله
يوريلوب عاجز ودرمانده اولمق معناسنه‌در يقال نفهت نفسـه نفها من الباب الرابع اذا اعيت وكلت ﴿الانفاه﴾
همزه‌نك كسريله طوارى يوروب بيتاب ايلك معناسنه‌در يقال انفه ناقته اذا كلها واعياها وبركسه‌يه آزجه مال
ويرمك معناسنه‌در يقال انفه له من ماله اى اقلّ له منه ﴿التنفيه﴾ تفعيل وزننده بودخى يوروب بيتاب ايلك معناسنه‌در
يقال نفه ناقته بمعنى انفه ﴿الاستنفاه﴾ دكلنوب راحت اولمق معناسنه‌در يقال استنفه الرجل اذا استراح ﴿النقه﴾
نونك وقافك فتحيله و ﴿النقوه﴾ قعود وزننده خسـته لكدن يكيجه صحت بولوب لكن هنوز ضعيفجه وناتوانجه
اولمق معناسـنه‌در على قول كلى افاقت بولمق معناسـنه‌در يقال نقه المريض من مرضه ونقه نقها ونقوها
من الباب الرابع والثالث اذا صح وفيه ضعف او افاق وفهم ايلك معناسنه‌در يقال نقه الحديث اذا فهمه ﴿الناقه﴾
صاحب وزننده خسـته لكدن هنوز افاقت بولمش آدمه دينوركه عروق واعصابنده هنوز سستلك اوله جمعى
نقه كلور ركع وزننده وفهيم وسريع الانتقال آدمه دينور ﴿النقه﴾ كتف وزننده بودخى فطن وفهيم آدمه دينور
﴿الاستنقاه﴾ فهم ايلك معناسـنه‌در يقال اسـتنقه الحديث اذا فهمه ﴿الانتقاه﴾ افتعال وزننده بر كلام وخبرى
كركى كبى فهم ايلكله شفاى صدر حاصل قلمق معناسـنه‌در تقول انتقهت من الحديث اى اشتفيت ﴿النكه﴾
نونك فتحى وكافك سكونيله برآدم بركسه‌نك بورننه اغزى رايحه‌سنى اشمام ايچون تنفس ايدوب هوه ديمك ياخود
نفسنى انك بورننه طوغرى اخراج ايلك معناسنه‌در يقال نكه له وعليه نكها من الباب الثانى والثالث اذا تنفس
على انفه او اخرج نفسه الى انف آخر وكونشك حرارتى مشتدّ اولمق معناسنه‌در يقال نكهت الشمس اذا اشتدّ
حرّها وبرآدمك اغزنى قوقلمق معناسنه‌در يقال نكهه ونكهه نكها من الباب الرابع والثالث اذا شمّ ريح فمه
﴿الاستنكاه﴾ بودخى اغز قوقلمق معناسنه‌در يقال استنكهه اذا شمّ ريح فمه ﴿النكه﴾ سكر وزننده پك سوريلوب
درمانده اولمش دوه‌لره دينور يقال ابل نكه اى نفه ﴿النمه﴾ فتحتينله حيرته شبيه برحالتدركه مراد سمه اولمقدر يقال
نمه الرجل نمها من الباب الرابع وهو شبه الحيرة ﴿النهنهة﴾ زلزله وزننده زجر ومنع ايلك معناسنه‌در يقال نهنه فلانا
عن الامر اذا كفه وزجره وبونك اصلى نهه ايدى هاء وسطانى نونه ابدال اولندى ﴿التنهنه﴾ تزلزل وزننده مطاوعدر
ممنوع اولديغى نسنه‌دن كيرو طورمق معناسنه‌در يقال نهنه فلانا فتنهنه اى كفه فكف ﴿النهنه﴾ فدفد وزننده يوفقه‌جه
طوقنمش بزه دينور يقال ثوب نهنه اى الرقيق النسج ﴿النوه﴾ نوم وزننده يوكسلمك معناسنه‌در يقال ناه الشيء ينوه نوها
اذا ارتفع وبايقوش باشنى يوقرى قالدروب اوتمك معناسـنه‌در يقال ناهت الهامة اذا رفعت رأسها فصرخت
وبرنسنه‌دن كوكل چكوب اباء وترك ايلك معناسنه‌در يقال ناهت نفسه عن الشيء تنوه وتناه نوها من الباب الاوّل
والرابع اذا انتهت وابت وتركت ونفس ناطقه قوىّ اولمق معناسنه‌در يقال ناهت نفسه اذا قويت وحيوانى يارمجه
طويورمق معناسنه‌در يقال ناه البقل الدوابّ اذا مجدها وهو دون الشبع ونوه نونك فتحى وضميله انتهاء معناسنه‌دركه
اسمدر برنسنه‌دن نهيى قبول ايله فراغتدن عبارتدر يقال ماله نوه منه اى انتهاء ﴿التنويه﴾ تفعيل وزننده برآدمى
بلند آواز ايله چاغرمق معناسنه‌در يقال نوّهه ونوّه به اذا دعاه يعنى برفع الصوت وبرآدمى مدح وتعظيم ومناقبنى
تشهير ايله بلند قدر ونامدار ايلك معناسنه‌در يقال نوّه فلانا اذا رفعه يعنى بالتعريف والتطيير ﴿النوهة﴾ تمره

وزنده وجبه كبيدركه يكرمى در ساعتده براوكون طعام ايلمكه دينور ﴿النوّاهة﴾ نوّاحه وزنده ومرادفيدركه
ميت آغتجيسى اولان عورته دينور يقال هى نوّاهة اى نوّاحة ﴿النوّه﴾ سكر وزنده نوّح معناسنه دركه نايحك
جمعيدر ﴿نيه﴾ نيل وزنده سجستان ايله اسفراين بيننده بربلده در ﴿النايه﴾ صاحب وزنده بلند ورفيع اولان
شيئه دينور يقال شئ نايه اى مشرف رفيع ﴿النيه﴾ نونك فتحيله يوكسك اولمق معناسنه در يقال ناه الشئ ينياه نيها
من الباب الرابع اذا ارتفع و برنسنه عجيب اولمق معناسنه در يقال ناه الشئ اذا اعجب ﴿الناهة﴾ حاله وزنده كه اصلى
نائهه در بعدالقلب همزه حذف اولنمشدر برنسنه دن فراغت ايدن نفس انسانى يه دينور يقال نفس ناهة عن الشئ
اى منتهية ﴿فصل الواو﴾ ﴿الوبه﴾ واوك فتحى وبانك سكونيله فهم وفطنت معناسنه در يقال
وبه له ووبه وبها من الباب الثالث والرابع اذافطن وكبرايلك معناسنه در يقال وبه له اذا تكبر وقارمق معناسنه در
يقال هو لايوبه له وبه اى لايبالى به ﴿الايباه﴾ همزه نك كسريله بودخى فهم ودرك ايلك معناسنه در يقال اوبه له اذافطن
﴿الوجه﴾ واوك فتحى وجيمك سكونيله هرنسنه نك قرشوسنه كلان وقرشوسنده اولان شيئه دينور جمعى اوجه ووجوه
واجوه كلور همزه نك ضميله كه واودن مبدله در * مؤلفك بصائرده بياننه كوره وجه لفظى يوزه موضوعدر فارسيده
روى دينور ظاهربدنده ابتدا ناظرك قرشوسنه كلديكى علاقه سيله واعضاء سائره دن اشرف اولمق مناسبتيله بعده
انسانك مطلقا قرشوسنه كلان نسنه ده وهرشيئك اشرفنده ومبدأنده استعمال اولندى وبعضا وجه ايله ذات دخى
اراده اولنور * وشارحك نسخه سنده الوجه م اى معروف ومستقبل كل شئ عنوانيله مرسومدركه وجه يوزه دينور
وهرنسنه نك قرشوسنده اولانه دينور ديمك اولور ووجه برنسنه نك نفس وذاتنه اطلاق اولنور يقال وجه الشئ
اى نفسه ووجه الدهر اوّل الدّهر ديمكدر ووجه النجم ناظره طوغرى ظاهر اولان سمتيدر ووجه الكلام سبيل
مقصود كلامدن عبارتدر تقول وجدت وجه كلامه اى السبيل المقصود منه ووجه القوم متعين وذيشانلرندن عبارتدر
جمعى وجوه كلور يقال هم وجوه القوم اى اعيانهم وساداتهم ووجه حرمت وجاه معناسنه در جاه وجه مقلوبيدر
وسمت وجهت معناسنه دروجهت لفظنك اصلى وجه ايدى وعد وعده كبى وجهت عند البعض اسم مكاندر
توجه اولنه جق سمت ومكانه دينور ومصدر اولهرق دخى استعمال اولنور ووجه آزجه صويه دينور بونده فتحتينله ده
لغتدر يقال وجدنا وجها من الماء اى قليلا ومصدر اولور يوزه اورمق معناسنه يقال وجهه وجها من الباب الثانى
اذاضرب وجهه وبرآدمه وجاهت وشرافتده غالب اولمق معناسنه در تقول وجهتك عند الناس اجهك اى صرت
اوجه منك ﴿الوجيه﴾ امير وزنده بودخى برقومك سيد وذيشاننه دينور جمعى وجهاء كلور امراء وزنده يقال هو وجيه
القوم اى سيدهم ومطلقا جاه وقدر ومنزلت صاحبى آدمه دينور يقال هو وجيه اى ذو الجاه وبربونجق اديدركه
بين العرب معروفدر * شارح ديركه حضور سلاطينه دخول ايدن كمسه لرانى يوزلرينه سوررلر نزدشاهيده وجاهتلو
اولمق ايچون ووجيه شول آت قولوننه دينوركه طوغركن ايكى اللرى برابرجه خروج ايلمش اوله ووجيه ايكى معروف
اتلرك اسميدر ﴿الوجيهة﴾ سفينه وزنده بودخى ذكر اولنان بونجغه دينور ﴿الجهة﴾ جيمك حركات ثلاثيله
و﴿الوجهة﴾ واوك كسرى وضميله جانب وسمت وناحيه معناسنه دركه توجّه اولنور جمعى جهات كلور يقال توجّه
جهة كذا ووجهة كذا اى الى جانب وناحية * مترجم ديركه اشبو جهة ووجهه اسملردر اصللرى وجه ايدى مصدر
اولان وعد كلمه سنه قياسله واوى حذف وتاء تعويض اولندى واسم اولمق حسبيله بعضا واوى دخى ابقا اولنور
لده وولده كبى اصلنه تنبيه ايچون لكن عوض ايله معوض عنه جمع اولمغله تابى وحدته حمل اولنور ﴿الموجوه﴾
موجود وزنده ضرب فى الوجه معناسندن اسم مفعولدر مضروب الوجه معناسنه در ﴿التوجيه﴾ تفعيل وزنده
برآدمى برسمته كوندرمك معناسنه در يقال وجهه فى حاجة اذا ارسله وبرآدمى وجيه وذيشان قلمق معناسنه در يقال وجّهه
الامير اذا شرّفه ويغمور يرك بالجمله اجزاء وجوانبنه برقورى يرقومق وجهيله ياغمق معناسنه در يقال وجهت المطرة
الارض اذا صيرتها وجها واحدا كما يقال تركت المطرة الارض فردا واحدا وفدانلرى شمال طرفنه مائل اولهرق ديكوب
بعده بادشمال انلرى طوغرلتمق معناسنه مستعملدر يقال وجهت النخلة الشمال اذا غرسها فامالها قبل الشمال
فاقامتها الشمال وآت قولونى ايكى اللرى بيله جه خروج ايده رك طوغمق معناسنه دركه اوقولونه وجيه دينور نته كه ذكر
اولندى وتوجيه القوائم صدف كبيدركه اويلقلرى بربرينه يك قريب يعنى صتانى صيق اولوب طرنقلرى ارالقلرى
ميدانلو اولهرق بلكلرى بوروق وملتوى اولمقدن عبارتدر على قول توجيه آتك اللرينك ايچ يوزلرنده عجاتيان ديدكلرى
سكيرلرى وطرنقلرى برى برينه يقين اولهرق بلكلرى طشره طرفه بوروق اولمقدن عبارتدركه اول كونه آته ايت اللى
تعبير اولنور وتوجيه عروضيون عرفنده قافيهٔ مقيده ده واقع روى حرفندن مقدّم اولان حرفه اطلاق اولنور عند

فصل الواو

مطلب

البعض حرف مزبوره‌يى مضموم ياخود مفتوح ايلمكه دينور مكسور اولدقده سناد اطلاق اولنور * شارح ديركه شروح
خزرجيه‌ده قول مؤلفه مخالف تعريف اولنمشدر و توجيه برسمته يونلمك توجّه معناسنه كلور يقال وجّهت اليك
اى توجّهت و برنسنه‌يى برسمته چويرمك معناسنه‌در ومنه المثل * وجّه الحجر وجهة ماله * اى دبر الامر على وجهه
يعنى طاشى جهتلرندن برجهته چوير ديمكدر فى الاصل طاش ايله كاركيربنا ايدن آدمه خطابدركه طاشى النه الوب
بركره يرينه وضع ايدر لكن موافق كلمز اكاديرلركه طاشى چويرا كراو يمزسه يرينه چوير البته برمناسب جهتنه مصادف
اولورسن بومثل برامره برجهتدن تدبير ممكن اولمديغى صورتده برغيرى جهتدن تدبير لازمدر ديه جك يرده ضرب
اولنور وكلام مرقومده جهة كلمه‌سى منصوبدر رفعله ده مرويدر نصبى ظرفيت اوزره‌در و رفعى فله وجهة تقديرنده
اولور و ماء كلمه‌سى ابهاميه‌در ‹ الايجاه › همزه‌نك كسريله بودخى برآدمى شرف و وجاهت صاحبى قلمق معناسنه‌در
يقال اوجهه الامير اذا شرّفه و برآدمى وجيه وشريف بولمق معناسنه‌در يقال اوجه فلانا اذا صادفه وجيها ‹ الوجاه ›
و ‹ التجاه › واوك وتانك حركات ثلاثيله برنسنه‌نك قرشوسنه و يماجنه دينور تقول قعدت وجاهك وتجاهك
اى تلقاء وجهك * شارحك بيانى اوزره تاء واودن مبدله‌در ‹ الوجاه › قتال وزننده و ‹ المواجهة › مقاتله
وزننده يوز يوزه اولمق معناسنه‌در يقال لقيه وجاها ومواجهة اى قابل وجهه ويقال واجهه اذا قابله بوجهه
ووجاه برنسنه‌نك مقدارنه اطلاق اولنور يقال هم وجاه الف اى زهاؤه ‹ التواجه › تفاعل وزننده قرشو
قرشويه اولمق معناسنه‌در يقال تواجها اذا تقابلا ‹ الموجّه › معظم وزننده جاه وحرمت صاحبى آدمه دينور يقال
هو موجه اى ذو الجاه و ايكى يوزلو كليم مقوله‌سنه دينور يقال كساء موجه اى ذو الوجهين وكوكسنده
وارقه‌سنده بوكريسى اولان قنبوزه دينور يقال احدب موجه اى له حدبتان فى ظهره وفى صدره ‹ الوجيهة ›
سفينه وزننده بودخى ايكى يوزلو كليم مقوله‌سنه دينور ووجيه ديدكلرى مهره‌يه دينور نته‌كه ذكر اولندى
‹ بنو وجيهه › بربطن آديدر ‹ التوجّه › تفعل وزننده برنسنه‌يه طوغرى يونلمك معناسنه‌در يقال توجه
اليه اذا اقبل وعسكر بوزلمق معناسنه‌در يقال توجه الجيش اذا انهزم و پك پيرفانى اولمق معناسنه‌در يقال توجّه
الشيخ اذا ولّى وكبر ‹ الوجه › ندس وزننده وجيه وشريف آدمه دينور يقال رجل وجه اى وجيه ‹ الاتّجاه ›
همزه‌نك وتاء مشدده‌نك كسريله يونلمك معناسنه‌در تقول اتّجهت اليك اتّجه اتّجاها بمعنى توجهت بونك
اصلى اوتجه ايدى ويقال بالثلاثى تجهت تجها ‹ الاويجه › همزه‌نك ضميله اوجه لفظندن مصغردر يوزجكزلر
ديمكدر ومنه يقال نظروا الىّ باويجه سوء ‹ الوده › واوك فتحى ودالك سكونيله برآدمى برايشدن ردّ وصرف
ايلمك معناسنه‌در يقال وده عن الامر ودها من الباب الثانى اذا صدّه ‹ الايداه › همزه‌نك كسريله دوه‌لره
حيقرمق معناسنه‌در يقال اوده بالابل اذا صاح بها ‹ الودهاه › حمراء وزننده بدنى سمن كبى آق اولوب بغايت
لطيف وخوشلقا محبوبه‌يه دينور يقال امرأة ودهاء اى الحسنة اللون فى بياض ‹ الاستيداه › دوه‌لر طوپلنوب
سورلمك معناسنه‌در يقال استيدهت الابل اذا اجتمعت وانساقت ودشمن مغلوب ومنقاد اولمق معناسنه‌در
يقال استيده الخصم اذا انقاد وغلب كما يقال استوده فيهما اى يائية وواويّة و برايش يولنه كيروب راست
ودرست اولمق معناسنه‌در يقال استيده الامر اذا اتلأبّ و برآدمى تخفيف واستحقار ايلمك معناسنه‌در يقال
استيده فلانا اذا استخفه ‹ الوره › فتحتينله احمق اولمق معناسنه‌در يقال وره الرجل ورها من الباب الرابع اذا حمق
وروزكار چوق اسمك معناسنه‌در يقال ورهت الريح اذا كثر هبوبها وخاتون پك سموز وقوتلو اولمق معناسنه‌در
يقال ورهت المرأة ورها من الباب السادس اذا كثر شحمها ‹ الاوره › احمر وزننده احمق آدمه دينور ‹ الورهاء › حمراء
وزننده مؤنثيدر ويغمورى چوق بلوده دينور كما سيذكر ورابطه ونظامسز دلوجه اسن يله دينور يقال ريح
ورهاء اذا كانت فى هبوبها عجرفة وبرقسر اغلك اسميدر ‹ الورهة › فرحه وزننده كوده‌سى سموز وقوتلو خاتونه
دينور ويغمورى فراوان بلوده دينور ورهاء كبى يقال سحابة ورهة وورهاء اى كثيرة المطر ‹ الوارهة › واسع سراى
وخانه واوبه‌يه دينور يقال دار وارهة اى واسعة ‹ التورّه › تفعل وزننده برايشى عجمى كونه نامنتظم ايشلمك
معناسنه‌در يقال تورّه فى عمله اذا لم يكن فيه حذق ‹ الورهرهة › سفرجله وزننده شاشقين عورته دينور ‹ الوافه ›
فاعله صاحب وزننده نصارى كليساسنده ومناسترنده قيم اولان كمسه‌يه دينور يقال نصرانىّ وافه اى قيم البيعة
وبينلرنده حكم يعنى كتخداى امور اولان شخصه دينور ‹ الوفاهة › كتابه وزننده كليسا قيملكنه دينور ‹ الوفهية ›
واوك وفانك فتحيله كليسا قيملكى پايه‌سنه دينور ‹ الوفه › رفه وزننده نصرانى كليسا قيمى اولمق معناسنه‌در يقال
وفه النصرانىّ وفها من الباب الثالث اذا صار وافها ‹ الواقه › قاقله وافه وزننده و ‹ الوقاه › غراب وزننده بونلرده

كليسا قيمنه دينور (الوقاهية) سحابيه وزننده كليسا قيملكنه دينور (الوقه) وقع وزننده طاعت معناسنه‌در تقول
وقهت له وقها من الباب السادس اى اطعت له (الايقاه) همزه‌نك كسريله و (الاستيقاه) بونلرده اطاعت
معناسنه‌در تقول ايقهت له واستيقهت اى اطعت له (الاتقاه) اتخاذ وزننده برنسنه‌دن منتهى اولوب فراغت
كلمك معناسنه‌در يقال اتقه عنه اذا انتهى و برآدمك سوزينى اسليوب اطاعت وامتثال ايلمك معناسنه‌در يقال
اتقه‌له اذا اطاعه وسمع منه (الوله) فتحتينله حزن و وجد على قول افراط حزن سببيله عقل كيدوب شيفته و سرسم
اولمق معناسنه‌در يقال وله الرجل ووله ولها من الباب السادس والرابع والثانى اذا حزن اوذهب عقله حزنا
و متحيّر اولمق معناسنه‌در يقال وله الرجل اذا تحيّر وقورقق معناسنه‌در يقال وله‌منه اذا خاف (الولها) سكران
وزننده و (الواله) و (الاله) همزه ايله‌كه واودن مبدله‌در صاحب وزنلرنده‌كه نسب اوزره‌در وله كلمش كشى‌يه
دينور مؤنثلرنده ولهى دينور سكرى وزننده و والهه و واله دخى دينور و ولهان برشيطان آديدركه آبدست آلان
كيمسه‌يه مسلط اولوب صويى اسراف ايلمكه اغرا ايدر تقول استعذ بالله من الولهان وهو شيطان يغرى بكثرة صبّ
الماء فى الوضوء (التولّه) تفعل وزننده و (الاتّلاه) اتخاذ وزننده واله و سرسم و حيران اولمق معناسنه‌در يقال تولّه
الرجل واتّله بمعنى وله واتّلاه برآدمك عقلنى زائل ايدوب شيفته و سراسيمه قلمق معناسنه‌در يقال اتّلهه النبيذ اى
ذهب بعقله (الميلاه) ميلاد وزننده شول خاتونه وسائر حيوانه دينوركه ولدمفقودنه بغايت حزن و وجد ايدر اوله
يقال امرأة ميلاه اى شديدة الحزن والجزع على ولدها وشديد روزكاره دينوركه صرزلر يقال ريح ميلاه اى شديدة
وشول ناقه‌يه دينوركه اركنى استصحاب وانس ايلمكله ياندن كتدكده وجد وحنين ايدر اوله (الايلاه) همزه‌نك
كسريله واله و حيران قلمق معناسنه‌در يقال اوله المرأة الوجد والحزن اذا جعلها والهة (المولّه) مكرم وزننده اور مجكه
دينور عنكبوت معناسنه و بيانه صالنمش صويه دينور (الموّله) معظم وزننده بودخى بيانه صاليورلمش صويه دينور
يقال ماء موله وموّله اى مرسل فى الصحراء (الميله) منبر وزننده برّيه و بيابانه اطلاق اولنور يقال ولهوا فى الميله اى
الفلاة (الوليهة) سفينه وزننده برموضع آديدر (التوله) ضمتينله ولام مشدده‌نك كسريله هلاك و تلف موقعنده
مستعملدر ومنه يقال وقع فى وادى توله اى فى الهلاك و بوتهلك وامثالى كبى فى الاصل فعل مستقبل اولوب بعده
موقعده مستعمل اولدى نته‌كه محللرنده بالدفعات بيان اولندى (الومه) فتحتينله پك اسّى اولمق معناسنه‌در يقال ومه
النهار ومها من الباب الرابع اذا اشتدّ حرّه (الومهة) تمره وزننده مطلقا تاوه‌يه قيوب اريده‌جك نسنه‌يه دينور
ياغ كبى (واهاله) نصب و تنوينله و تنوينسز كلمهٔ تعجبدر برنسنه‌نك خوبلغندن و خوشلغندن تعجب محلنده استعمال
اولنور فارسيده خوشا مرادفيدر يقال واهاله ما اطيبه يعنى نه عجب كوزل نسنه‌در و برنسنه‌يه تلهف و تاسّف مقامنده
دخى استعمال اولنور كه واه واه يازق ديمك اولور * شارح ديركه تنوينى صورتنده كويا كه استطابة ديمكدر و عدم
تنوينى صورتنده كويا كه الاستطابة ديمكدر پس تنوين علم تنكير و تركى علم تعريف اولور و بومقوله كلمات فى الاصل
اسماء اصوات اولوب بعده مصدر مقامنه قائم اولورلر و كندى معنالرى اوزره فعل تقدير اولنور وكاه اولوركه
مصدره نقل اولنميوب صوت اوله‌رق مستعمل اولور افّ و غاق و واه كبى (الوهوهة) زلزله وزننده كوپك قسمى
يانق يانق اولومق معناسنه‌در يقال وهوه الكلب اذا جزع فردّده و اركك اشك ديشيسنك چورسنده شفقت جهتيله
سسلنمك معناسنه‌در يقال وهوه العير اذا صوّت حول اتنه شفقة و خاتون وجد و حزن حالتنده حيقرمق معناسنه‌در
يقال وهوهت المرأة اذا صاحت فى الحزن و وهوهه آت قسمنك كشنمسى صوكنده بوغازنده تردّد ايدن صوته دينوركه
هيهردى تعبير اولنور (الوهوه) فدفد وزننده و (الوهواه) ثرثار وزننده اوينانق و شوقلو شاطر آته دينور يقال فرس
وهوه و وهواه اى نشيط حديد (الموهوهة) اسم فاعل بنيه‌سيله بدنى طولغونلغندن دردترر اولان عورته دينور
يقال امرأة موهوهة اذا كانت ترعد من الامتلاء (الوّه) واوك فتحى و هانك تشديديله حزن و وجد معناسنه‌دركه
برنسنه‌يه آجيمق موقعنده استعمال اولنور واه ديمك اولور و افّ كلمه‌سى كبى كلمهٔ تكره و استقذار اولوركه برنسنه‌يى
مردار سنوب استكراه ايلدكده سويلنور يقال وّه من هذا وّه مثل افّ افّ (ويه) واوك فتحى و يانك و هانك
سكونيله و هانك كسريله و (الويها) نصب و تنوينله اغرا و تحريض مقامنده استعمال اولنوركه اصواتدندر تيز اول
و چابك اول ديمكدر مفرد و جمعه و مذكر و مؤنثه ايراد اولنور و كاه اولوركه ويه كلمه‌سى كلمهٔ اخرانك آخرينه تركيب
اولنوب برآدمه تسميه قلنور سيبويه و نفطويه كبى بونلرده جريان ايدن لغات سيب ماده‌سنده مرور ايلدى لكن
مؤلف اوراده اكا تصدّى ايلدى بونلرده ويه كلمه‌سى كه اصواتدندر بعد التركيب اسم واحد قلندقده آخرى كسر
اوزره مبنى قلندى غاق كبى اصواته شبيه اولديغيچون و بوخمسة عشر تركيبنه مخالفدر و حالت تنكيرده منوّن

مطلب

قلنور و شول كيمسه كه هذا سيبويه و رأيت سيبويه ديو غير منصرف اعرابى كبى معرب ايدر آنى تثنيه و جمع قيلوب
سيبويهان و سيبويهون دير و معرب قلميان تثنيه سنده ذوا سيبويه و كلاهما سيبويه و جمعنده ذوو سيبويه و كلهم
سيبويه ديديلر * تته كه مؤلف عليه الرحمه تحفة الآبيه نام رسالهسنده راهويه مادهسنده بورسمه تحقيق ايلدى
فصل الهاء (الهوهة) هانك ضميله قورقق آدمه دينور يقال رجل هوهة اى جبان (هه) هاى
اولانك فتحى و ثانيه نك سكونيله اصواتدندر برنسنه يى برآدمك خاطرينه كتورمك ايچون سويلنور يقال هه
اى تذكره و وعيد و تهديد محلنده استعمال اولنور (هاه) هاى ثانيه نك سكونيله بودخى كلمۀ وعيد و تهديددر
و ضاحكك ضحكندن حكايه اولور يقال ضحك فلان فقال هاه هاه (الهه) هاى اولانك فتحى و ثانيه نك تشديديله
(الههة) سويلركن لسان پلتكلنوب طوتقون طوتقون سويلمك معناسنه در يقال هه الرجل هها و ههة اذا لثغ
و احتبس لسانه (الهيه) هانك فتحى و يانك سكونيله شول كيمسه دركه اوستى باشى كيرلو و مردار اولمغله سورنوب
تلويث ايلمسون ديو اوته دفع و ابعاد اولنور اوله يقال هوهيه اذا كان ينحى لدنس ثيابه (هياه) سحاب وزننده
شياطين اسماسندندر (هيهات) هانك فتحيله و (ايهات) هايى همزه يه ابدالله و (هيهان) و (ايهان) تاء بدلى نونلر ايله
و (هايهات) و (هايهان) الف زيادهسيله و (آيهات) و (آيهان) الف ممدودهلر ايله و بونلرك هر برينك آخرى مثلثا
مبنى و معرب اولهرق و (هيهاه) هاء اوزره وقفله و (ايها) تاسز و نونسز و (ايأت) هالرى همزهلره قلبله بونلرك مجموعى
اللى برلغت اولور هر برى بعد معناسنه در يعنى اسم فعل ماضيدر پك ايراق اولدى ديمكدر قالديكه سكز اوّلكى لغتلرى
مثلثا مبنى اولهرق اوچه ضرب اولندقده يكرمى درت حاصل اولور كذلك معرب اولهرق اوچه ضرب اولندقده
يكرمى درت اولمغله مجموعى قرق سكز اولور اوچ اخيردخى ضم اولندقده اللى برلغت اولور * مترجم ديركه شيخ
رضى كاف خطابله هيهاك لغتنى زياده ايلمشدر و الحاصل كرچه اسم فعل ماضيدر لكن لسانمزده پك دورا دور
موقعنده ضرب اولنور (هيه هيه) مكررا هاى اوّل و ثانيه نك كسريله بر كلمه دركه طرد اولنهجق نسنه ايچون يعنى
بر ناخوش نسنه يى بر كيمسه نك طرد و طرح ايلمسنى امر ايچون تفوّه اولنور يقال هيه هيه اى اطرده كذلك بر سوزى دخى
زيادهجه سويلمكى طلب ايچون استعمال اولنور * شارحك بيانه كوره اصلى ايه ايدى اكر كلام معهود ايسه بغير
تنوين ايه و هيه دينور شو معهود سوزدن براز دخى سويله ديمكدر و اكر غير معهود ايسه منوّنا ايه و هيه دينور و اكر
لاقردى يى فراغت ايله ديمك مراد اولورسه نصبله هيها دينور فصل الياء (ياه ياه) هالرك سكونى و كسريله
و تنوينله جائزدر و (ياهياه) هاى اولانك فتحيله بر كلمه دركه برآدمى يا برحيوانى ايراقدن يانه چاغردقده استعمال اولنور
اقبل معناسنه و بونلرده مفرد و جمع مذكر و مؤنث برابردر زيرا اصواتدندر و بعض لغتده تثنيه و جمعلنور تقول
للاثنين ياهياهان و للجمع ياهياهون و للمؤنث ياهياة بفتح الاخر و للاثنتين ياهياهتان و للجمع ياهياهات اقبلن (اليهيهة)
زلزله وزننده بر كيمسه يى يا بر حيوانى ياه ياه ديو يانه چاغرمق معناسنه در يقال يهيه بالابل اذا قال لها ياه ياه بالادن برو
ذكر اولنان مواد اصواتدندر كيمى اصلى اوزره و كيمى اسم فعل اولمق اوزره مستعملدر تفصيللرى كتب نحويه ده
مبسوطدر تجزت الهاء بعون الله ذى المنن و الالاء و صلى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه النبلاء الكرماء

باب الواو والياء

فصل الهمزة * الياء * (الاباء) و (الاباءة) همزهلرك كسريله برنسنه يى كريه كوروب ايكرنمك معناسنه در
يقال ابى الشئ يأباه و يأبيه اباء و اباءة من الباب الثالث و الثانى اذا كرهه * شارح ديركه باب ثالث شذوذه مبنيدر و باب
ثانى قياس اوزرهدر * و مؤلف كره مادهسنى اباء ايله تفسير و امّهات سائرهده بونلرى فرق ايلديلر اباء امتناع معناسنه
مفسردركه كرهك لازميدر و راغبك بيانه كوره اباء شدّة امتناع معناسنه موضوع اولمغله امتناع اعم اولور (الايباء)
ايفاء وزننده برآدمى برنسنه دن اباء ايتدرمك معناسنه در تقول آبيته اياه اذا جعلته يمتنع عنه و يقولون بحر لا يؤبى اى
لا يجعلك تأباه اى لا ينقطع يعنى بر بحردركه سنى كنديدن امتناع ايتدرمزكه مراد و فرتندن ناشى اصلا منقطع اولمز
ديمكدر (الابية) سنيه وزننده شول دابه يه دينوركه دائما صويى قوقليوب ايكرنمكله ايچمكدن امتناع ايدر اوله يقال
دابة ابية اذا كانت تعاف الماء و اخشام علف ايستمز اولان دابه يه دينور قال الشارح و منه المثل * العاشية تهيج الابيه *
يعنى اخشام علف تناول ايدن حيوان تناول ايتميانلرى تشويق و تحريك ايلمكله آنلرده تبعيت ايلمكه باشلرلر غيرك
عملندن شوق و حركته كلوب كندى دخى اول عمله مبادرت ايدن كيمسه حقنده ضرب اولنور و ا[illegible] هر نقدر ضراب
اولنسه كبه قالمز اولان ناقه يه دينور (المأبأة) مرحله وزننده شول صويه دينوركه او صافى ناخوش اولمغله دوهلرك
اباء و امتناعلرينه باعث اوله يعنى آندن ايكرنوب ايچميهلر يقال ماء مأبأة اذا كان يأباه الابل (الأباء) همزه نك ضميله

فصل الهاء
فصل الياء
باب الواو والياء
فصل الهمزة

طعامدن دتسنمکه دینور یقال اخذه اباء عن الطعام ای کراهة و بو علت عدادنده اولمغله اسماء علل اوزانده
مصوغ اولمشدر (الآبی) داعی وزننده ناخوش نسنه دن هرزمان اباء و امتناع ایدیجی آدمه دینور جمعی آبین و ابات
کلور دعاة کبی و ابیّ کلور همزه نك ضمی و بانك کسری و یانك تشدیدیله و اباء کلور رمّان وزننده و آبی ارسلانه اطلاق
اولنور و آبی اللحم الغفاریّ اصحابدن برذاتدر ات قسمندن خوشلنمیوب اکل ایلدیکندن ملقب اولمشیدی (الابیّ)
غنیّ وزننده ناخوش نسنه لردن بالطبع اباء و امتناع ایدر اولان آدمه دینور جمعی ابیون کلور یقال رجل ابیّ من قوم
ابیین و محمد بن یعقوب بن ابیّ محدّثدر (الأبا) همزه نك کسری و الفك قصریله هنوز طعامدن طویمقسزین
چکلمك معناسنه در تقول ابیت من الطعام ابا من الباب الرابع اذا انتهیت عنه من غیر شبع (الابیان) فتحاتله
طعامدن چوق ایکرنور اولان علی قول افعال دنیه و خسیسه دن بالطبع اباء و امتناع ایدر اولان عالیجناب آدمه
دینور یقال رجل ابیان ای یأبی الطعام او الدنیة جمعی ابیان کلور همزه نك کسریله (الابا) همزه نك فتحی و الفك
قصریله دوه یاوریسی سوددن بیقوب دتسنمك معناسنه در یقال ابی الفصیل ابا من الباب الرابع و ابی
علی المجهول اذا سنق من اللبن و اخذه اباء و کچی یبان کچیسنك بولنی قوقولمق سببیله خسته اولمق معناسنه در
یقال ابی العنز اذا شمّ بول الاروی فمرض * شارح دیرکه بو خواصدندر بعضا قیون قسمنده عارض اولور
(الابوء) احمر وزننده یبان کچیسنك بولنی قوقولمق سببیله خسته اولان کچی یه دینور (الاباء) سحاب
وزننده بردیه یعنی حصیر دوزدکاری سازلغه دینور یاخود خاصّة خلفاء اسمیدرکه قندره دیدکاری سازلق
میشه سنه دینور پك صیق و یاپشقان اولمغله ایچنه سلوك ایدنلری منع و ابا ایدر و قامشه دینور قصب معناسنه
مفردلری اباءه در و بو مهموز اولمغله همزه بابنده ذکر اولندی (ابی) حتی وزننده ابن جعفر النجیرمی درکه
ضعیف الروایه محدثدر و مدینه ده بنو قریضه یورdnده برقیو اسمیدر و کوفه ایله قصر بنی مقاتل بیننده برنهر
آدیدر ملوك نبطیه دن ابی بن الصامغان حفر ایتدردی کذلك بطیحهٔ و اسطده برنهرك اسمیدر (الابّاء) شدّاد
وزننده ابن ابیّ درکه محدثدر و ابیّ مصغر بنیه سیله در (الابیة) همزه نك ضمی و باء مشدّده نك کسریله کبر
و عظمت معناسنه در یقال به ابیة ای کبر و عظمة (الابیة) همزه نك کسریله طوارك سودی ممه ایچره کیرو
چکیلوب کتمکه دینور ❊ الواویّ ❊ (الابا) همزه نك فتحی و الفك قصریله اب لفظنده لغتدرکه بابایه دینور
فارسیده پدر دیرلر و اب لفظنك اصلی ابو ایدی حرکاتله واو حذف اولنمشدر جمعی آباء کلور همزه نك مدیله و ابون
کلور * شارح دیرکه راغبك بیاننه کوره مقصور اولان ابا لفظنك دخی اصلی ابو ایدی قفا کلمه سی کبی استعمال
ایلدیلر و مصباحك بیاننه کوره ابا لغتنه کوره هذا اباه و رایت اباه و مررت باباه دینور و بعض لغتده واو محذوفدن
تشدید عوض اولوب هو الابّ دیرلر و لغت قلیله ده مطلقا نقص لازم اولمغله دم و ید کبی استعمال اولنور فتقول
جاءنی ابه و رأیت ابه و مررت بابه و لغت مشهوره ده یانك غیری یه مضاف اولدقده حروفله معرب اولور فتقول هذا
ابوه و رایت اباه و مررت بابیه * مترجم دیرکه عربلرك لله ابوك قوللریکه بالتعجب مدح موقعنده مستعملدر ابن اثیرك
بیاننه کوره ابوك لله خالصا سبکنده درکه بیت الله و ناقة الله کبی شرف و تعظیمی متضمندر سنك کبی نجیب ولد
اتیان ایلدیکیچون پدرك تشریف و تعظیمه احقدر دیمك اولور و بعضلر لله جزاء ابیك سبکیله تاویل ایلدیلر و اب
صاحب معناسنه استعمال اولور کنیه لرده اولدیغی کبی (الابوّة) ضمتینله و واوك تشدیدیله برآدمك اولادی ظهور
ایلمکله بابا اولمق معناسنه در تقول ابوت و ابیت ابوّة من الباب الاوّل ای صرت ابا * شارح دیرکه صیغهٔ ثانیه ده
یاء واودن مبدله در (الاباوة) همزه نك کسریله برطفله برکمسه بابالق اولمق معناسنه در تقول ابوته اباوة ای صرت له
ابا (الابواء) همزه نك کسریله اسمدر بابالق معناسنه در (التابّی) تجلی وزننده برآدمی بابا ایدنمك معناسنه در
یقال تابّاه اذا اتّخذه ابا (یاابت) و (یاابت) تانك کسری و فتحیله و (یاابه) رفع هایله یاابی دیمکدرکه تاء و هاء یای متکلمدن
عوضدر * مترجم دیرکه شیخ رضی دیدیکه بوراده یانك خاصّة تای فوقیه یه ابدالی تاء فوقیه بعض مواضعده تفخیمه
دال اولدیغنه مبنیدر علّامه و نسّابه کلمه لرنده اولدیغی کبی و اب و امّ ایسه موقع تعظیم و توقیردر و هاایله یاابه قولنده
ضمه و هاء سکته کبی وقف دخی جائزدر و تای فوقیه نك ضمیله ده جائزدر (یاابتاه) و (یااباه) ندبه موقعنده مستعملدر
(لاب لك) همزه نك حذفیله که اصلی لااب لك در و (لاابالك) و (لااباك) لامسز و (لاابك) و (لااب لك) بونلرك
مجموعی لفظده خبر و معناده لامحاله دعادر پدری اولوب و اولمیان حقنده دخی تفوّه اولنور پس مثل مجراسنه جاری
اولمشدر * شارحك بیاننه کوره دعا و بددعا اولور دعا اولدیغی صورتده حق تعالی سنی سائرك اعانتنه محتاج ایلمسون
دیمك اولور و بددعا موقعنده امورکه معین و کافی اولور آدمك اولمیوب بیکس قاله سن دیمك اولور و ذمّ معرضنده دخی

ايراد اولنور سنك كبى شخص انسان صلبندن كلمز بلكه بهايم صلبندن حاصل اولور ديمك اولور ياخود پدرك نامعلومدر ولدحرامسن ديمك اولور ومدح ضمننده دخى ايراداولنورسن بشردن خارج فرشته كبى آدمسن ياخود اموركده معين وكافى يه محتاج دكلسن ديمك اولور وحثّ واغرا مقامنده استعمال اولنوركه كندى اموركده بالنفس سعى واهتمام قيل سنك پدركبى قوام امورو كفايت مصالحكه ساعى يارو ياورك يوقدر ديمك اولور وعربلر ابو المرأه ديرلر زوج المرأه معناسنى مراد ايدرلركه تربيه معناسندن مجاز اولور *شارح ديركه تكمله ده بعض لغتده اب زوج معناسنه اولمق اوزره مرسوم اولمغله اكا كوره مجاز اولمز ‹الابوّ› ضمتينله و‹الابوّة› هايله اسم مصدر اولورلر بابالق معناسنه يعنى تضايف اوزره استعمال اولنورلر ابوّه وبنوّه تعبير اولنور يقال بينهما ابوّة وبنوّة *شارح ديركه ابوّه عمومه وخؤوله كبى جمع اوله رق دخى مستعمل اولور ‹بابى› بانك كسريله پدرم سكا فدا اولسون ديمكدر باء حرف جردر تفديه معناسنه در محذوفه متعلقدر ومحذوف عند البعض اسم اولمغله انت مفدى بابى تقديرنده در وعند البعض فعل اولمغله فديتك بابى تقديرنده اولور كثرت استعمالدن تخفيف اولنمشدر ويابى الفه قلبله بابا دخى دينور ياويلى كبى ‹التأبية› تربيه وزننده برآدمه بابى ديو تفديهٔ پدر ايلمك معناسنه دركه محاورات عربدندر تقول ابيته اى قلت له بابى ‹الابواء› همزه نك فتحيله ودّان قربنده برموضع آديدر ‹ابوى› جمزى وزننده و‹ابوى› سكرى وزننده برموضع اسمليدر ☼ الواوى ☼ ‹الاتو› همزه نك فتحى وتانك سكونيله طوغرى وهموار يوريمكه دينور يقال اتا فى السير يأتوا توا اذا استقام فيه وسرعت معناسنه در يقال اتا الرجل اذا اسرع وطريقه واسلوب معناسنه در يقال هو على اتو سديد اى طريقة سديدة واولومه دينور موت معناسنه وبلاء معناسنه در ومرض شديد معناسنه در وشخص عظيم معناسنه در وويركويه دينور عطاء معناسنه واتو واتاء كتاب وزننده اغاجك چچكى طومور جقلنوب يمشى بلورمك على قول اغاجك صلاحيتى ظاهر اولمق ياخود چوق يمش طوتمق معناسنه در يقال اتت النخلة والشجرة اتوا واتاء اذا طلع ثمرها اوبدا صلاحها اوكثر حملها واتو كلمك مجىٔ معناسنه در يائيه ده لغتدر تقول اتوته اى اتيته ‹الاتاوة› كتابه وزننده رشوت ويرمك معناسنه در تقول اتوته اتاوة اذا رشوته واتاوه اسم اولور خراج معناسنه كه ارض خراجيه دن آلنان مالدر يقال ادّى اتاوة ارضه اى خراجها ورشوت وبرطيله دينور عند البعض صو ضمننده ويريلان رشوته مخصصدر جمعى اتاوى كلور سكارى وزننده واتى كلور عروه وعرى كبى وبونادردر ‹الاتاء› همزه نك كسريله اتو معناسنه دركه ذكر اولندى واسم اولور اغاج محصولنه دينور يقال كثر اتاء شجره وهو مايخرج من اكاله وبركتلنوب ريع ونشو ونما بولمق معناسنه در يقال اتت الماشية اتاء اذا نمت ‹الاتاوىّ› و‹الاتىّ› همزه لرك حركات ثلاثيله شول جدوله دينوركه بركمسه آنى نهردن آيروب كندى ترلا وباغچه سنه كتورمش اوله وعند البعض سيل غريبه دينوركه قندن كلديكى نامعلوم اولوب على الغفله كلمش اوله وغريب كمسه يه ده دينور ☼ اليائى ☼ ‹الاتى› همزه نك فتحى وتانك سكونيله و‹الاتيان› و‹الاتيانة› همزه لرك كسريله و‹المأتاة› ميمك فتحيله و‹الاتىّ› همزه نك ضمى وكسرى وتانك كسريله كلمك مجىٔ معناسنه در تقول اتيته اتيا واتيانا واتيانة ومأتاة واتيّا اذا جئته *شارح ديركه اشبو اتى كلمه سى جاء كبى لازم ومتعدّى اولور وقوله تعالى ﴿ولا يفلح الساحر حيث اتى﴾ اى حيث كان ويقولون اتى الامر اى فعله وبونلر ملازمه ياخود سبب عادى علاقه سيله در يقال اتى عليه الدهر اى اهلكه ويقال اتى فلان على المجهول اى اشرف عليه العدوّ يعنى كنديسنه دشمنى غالب ومستولى اولدى ‹الايتاء› ايفاء وزننده سوق ايلمك معناسنه در يقال آتى اليه الشئ ايتاء اذا ساقه وويرمك معناسنه در يقال آتى فلانا شيئا اذا اعطاه اياه وعوض ومكافاة ايلمك معناسنه در يقال آتى فلانا اذا جازاه ‹الميتاء› محراب وزننده پك ايشلك آچق شاهراهه دينوركه هركس سلوك ايدوب اصلا خالى قالمز اوله يقال طريق ميتاء اى عامر واضح ونيچه يوللر قاوشوب جمع اولديغى محله دينور يقال صادفته فى الميتاء اى مجتمع الطريق ويماج ومقابل معناسنه مستعملدر يقال فى ميتائه اى تلقائه وداثما عوض ومكافات ايدر اولان آدمه دينور يقال رجل ميتاء اى مجاز ودائم العطا آدمه دينور يقال هو ميتاء اى معطاء ‹المأتىّ› مرمىّ وزننده و‹المأتاة› ميمك فتحيله كه اسم مكانلردر برايشه تشبث ودخول ايده جك سمت وجهتنه اطلاق اولنور يقال اتى الامر من مأتيه ومأتاته اى من جهته التى يؤتى منه ‹الاتىّ› غنىّ وزننده و‹الاتاء› سماء وزننده نهره دوشمش خار وخاشاك ويپراق مقوله سنه دينور جمعى آتاء كلور واتىّ كلور همزه نك ضميله عتىّ وزننده واتىّ واتاوى سيل غريبه دينور نته كه واويه ده دخى ذكر اولندى ‹الاتية› غنيه وزننده و‹الاتّية› همزه نك وتاى مشدده نك كسريله ياره نك ماده سنه وهجرانه دينور يقال قطعت اتية الجرح واتيته اى مادّته ومايأتى منه ‹الاستيتاء› ناقه كوسنمك

معناسنه‌در يقال استأتت الناقة اذا ارادت الفحل و كيجيكوب اكلنان آدمك كلسنى طلب ايلمك معناسنه‌در يقال استأتى زيد فلانا اذا استبطأه و سأله الاتيان ﴿التاتى﴾ تابى وزننده بر ايشه حكيمانه سهولتله سمت موافقندن تشبث ايلمك معناسنه‌در يقال تاتى للامر اذا ترفق واتى من جهته و برنسنه قيافت بولوب آماده اولمق معناسنه‌در يقال تاتى الامر اذا تهيأ ﴿التاتية﴾ تأديه وزننده و ﴿التاتى﴾ ياء واحده ايله‌كه اصلى تأتى ايدى يائيله‌كه تفعيل وزننده‌در برنسنه‌نك كله‌جك طريقنى اصلاح وتسهيل قلمق معناسنه‌در تقول اتيت الماء تأتية وتأتيا اذا سهلت سبيله ﴿اتّى﴾ حتى وزننده وآنده لغتدر يعنى تخفيفا حاء همزه‌يه مبدلدر يقال جاء الحجاج اتى المشاة اى حتى المشاة ※الواو※﴿الاثو﴾ همزه‌نك فتحى وثاء مثلثه‌نك سكونيله و﴿الاثاوة﴾ كتابه‌وزننده برآدمى اميرو سلطانه غمز وسعايت ايلمك معناسنه‌در على قول مطلقا غمازلق ايلمك معناسنه‌در يقال اثوت به وعليه يارجل اثوا واثاوة من الباب الاول اى وشيت به عندسلطان او مطلقا ※الياء※ ﴿الاثى﴾ همزه‌نك فتحى وثانك سكونيله و﴿الاثاية﴾ كتابه وزننده اثو واثاوه معناسنه‌دركه واويه ويائيه‌در تقول اثيت به وعليه اثيا واثاية بمعنى اثوت اثوا ﴿اثايه﴾ همزه‌نك حركات ثلاثيله بين الحرمين بر موضع آديدركه آنده مسجد نبوى واردر على قول عرج نام محل قربنده برقيو اسميدركه اوزرنده مسجد نبوى بنا اولنمشدر ﴿المؤاثى﴾ مرابى وزننده خصومت وجدل بابنده قوى آدمه دينور يقال رجل مؤاث اى مخاصم وشى وغمز معناسندندر ﴿المؤتثى﴾ مرتشى وزننده شول اكول شخصه دينوركه چوق طعام اكل ايلمكله چوق صوصيوب واصلا قانمز اوله ﴿الاثاء﴾ همزه‌نك كسريله طاشلره دينور حجاره معناسنه ﴿المأثية﴾ ميمك فتحى و يانك تخفيفيله و ﴿المأثاة﴾ مأتاة وزننده غمز وسعايه معناسنه‌در يقال ماترك فلان المأثية والمأثاة اى السعاية ※الياء※ ﴿اجاجا﴾ همزه‌لرك فتحيله ديشى قيون قسمنى چاغره‌جق اصواتدندر و بونك اصلى اجى اولمغله يائيه‌در ※الواو※﴿الاخية﴾ خاء معجمه ايله ابيه وزننده و همزه‌نك مديله و بعضا يانك تخفيفيله طوار باغليه‌جق طويله ايپنه دينوركه ديواره براغاج يعنى قازيق قاقوب ياخود يره قاقوب اكا براوزون ايپ باغليوب ايكى طرفنى يره كومدكدنصكره براوجنى حلقه طرزنده قيلوب اكا دابه بندايدرلر جمعى اخايا كلور خطيه وخطايا كبى و اواخىّ كلور و اخيه بليه وزننده چادر ايپنه دينور طنب معناسنه و حرمت و ذمت معناسنه مستعملدر يقال له عنده اخية اى حرمة و ذمة و بونك اصلى آخويه‌در فاعوله وزننده ﴿التأخية﴾ تأديه وزننده دوابه طويله ايپى ياپمق معناسنه‌در تقول اخيت للدابة اذا عملت لها اخية ﴿الاخ﴾ همزه‌نك فتحى وخانك تخفيفيله و ﴿الاخّ﴾ تشديد خا ايله‌كه واو محذوفه‌دن بدلدر و ﴿الاخا﴾ قصر ايله‌كه قفا لفظى كبى مستعملدر و ﴿الاخو﴾ دلو وزننده‌كه اصلى اوزره‌در و ﴿الاخو﴾ همزه‌نك فتحى وخانك ضميله قرنداشنه دينور فارسيده برادر دينور و برآدمك يار و صديقنه اطلاق اولنور يقال هو اخوه اى صديقه و صاحبه جمعلرى اخون كلور و آخاء كلور آباء وزننده و اخوان كلور همزه‌نك كسريله و اخوان كلور همزه‌نك ضميله و اخوه كلور همزه‌نك كسريله و اخوه كلور همزه‌نك ضميله و اخوّه و اخوّ كلور ضمتينله و واوك تشديديله ﴿الاخت﴾ همزه‌نك ضميله قز قرنداشه دينور بونده‌كى تاء تانيث ايچون دكلدر واودن بدلدر علامت تانيث اولديغيچون تعويض اولندى و همزه‌نك ضمى واو محذوفه دلالت ايلمك ايچون و اخ كلمه‌سنك و بونك و امثالنك تحقيق اعرابلرى شروح كافيه‌ده خصوصا اشباه ونظائر سيوطيده مبسوطدر واشبو اخ ماده‌سى ذكر اولنان اخيه ماده‌سندن مأخوذدر اختك جمعى اخوات كلور فتحاتله و عربلر تركته باخ الخير ديرلر بشرّ معناسنى مراد ايدرلر شرّ لفظنى لسانه آلمامق ايچون نته‌كه بزم اصطلاحمزده يوق ديه‌جك يرده خير تعبير اولنور و يقولون لا اخالك بفلان اى ليس لك باخ ﴿الاخوّة﴾ ضمتينله و واوك تشديديله قرنداشلق معناسنه‌در تقول ما كنت اخا و لقد اخوت اخوة اى صرت اخا ﴿الايخاء﴾ ايفاء وزننده و ﴿التاخّى﴾ تابّى وزننده بونلرده قرنداش اولمق معناسنه‌در تقول آخيت و تاخّيت له اى صرت له اخا و تاخّى برنسنه‌نك لايق اولانى طلب و تحرّى ايلمك معناسنه‌در تقول تاخيت الشئ اذا تحريته و برآدمى قرنداش ايدنمك ياخود قرنداش ديو چاغرمق معناسنه‌در تقول تاخيته اخا اى اتخذته او دعوته اخا ﴿المواخاة﴾ مكافاة وزننده و ﴿الاخا﴾ و ﴿الاخاوة﴾ همزه‌لرك كسريله و ﴿الوخاء﴾ وشاح وزننده بركمسه ايله قرنداشلق ايلمك معناسنه‌در يقال آخاه مواخاة واخاء واخاوة ووخاء وقولهم واخاه لغة ضعيفة بمعنى تاخيته ﴿اخيان﴾ مصغر بنيه‌سيله عليان وزننده برى برينه متصل ايكى طاغك اسميدر ※الواو※ ﴿الاداوة﴾ همزه‌نك كسريله مطهره‌يه دينوركه معروف صو قابيدر جمعى اداوى كلور فتاوى وزننده يقال جاء وبيده اداوة اى مطهرة ﴿الادوّ﴾ ضمتينله عتوّ وزننده يمش اولمق معناسنه‌در يقال ادت الثمرة تادو ادوا اذا اينعت ونضجت ﴿الادو﴾ همزه‌نك فتحيله برآدمه فند ايدوب آلداتمق معناسنه‌در تقول ادوت له آدو ادوا اذا ختلته ﴿الاداة﴾ همزه‌نك فتحيله آلت معناسنه‌در

جنك ایچون سیف وکتابت ایچون قلم کبی که اوادانلق تعبیر اولنور وبونك اصلی ادوه ایدی جمعی ادوات کلور
فتحاتله یقال اخذ للحرب اداته ای آلته ﴿التاآدی﴾ تفاعل وزننده آلات اتخاذ ایدوب یراقلنمق معناسنه‌در یقال
تادی الرجل ای اخذ للدهر اداته ☼ الیاء ☼ ﴿التأدیة﴾ تفعله وزننده برنسنه‌یی یرینه طبشرمق معناسنه‌در یقال
اداه الی محله اذا اوصله الیه واودەمك معناسنه‌در یقال ادّاه ای قضاه ﴿الاداء﴾ سحاب وزننده اسمدر برنسنه‌یی
محلنه طبشرمغه واودەمکه دینور ﴿الادی﴾ الفك مدیله که افضل وزننده‌در غیره نسبتله امانتی دائمـا ادا ایدن
آدمه دینور یقال هو آدی للامانة من غیره * شارح دیرکه اشبو آدی کلمه‌سی که افعل تفضیلدر اسم مصدر اولان ادا
ماده‌سندن اولمغله غریبدر ﴿الادیّ﴾ همزه‌نك ضمی ودالك کسریله عتیّ وزننده سود یوغرد چالنمغله قویلوب
اویمق معناسنه‌در یقال ادی اللبن ادیا من الباب الثانی اذاخثر لیروب وبرنسنه چوغالمق معناسنه‌در یقال ادی الشیٔ
اذا کثر وطولوم یایق اولوب یاغنی چیقارمق ایچون ایچنده سود چالقمغه قابل اولمق معناسنه‌در ادی السـقاء
اذا امکن لیمخض ﴿الایداء﴾ همزه‌نك کسریله برکمسـه‌دن جور وستم کورن آدمك خصوصنده تقویت واعانت
ایلك معناسـنه‌در یقال آداه ایداء علی فلان ای اعداه واعانه وقویّ اولمق معناسـنه‌در یقـال آدی الرجل
اذاقوی وسفر ایچون آماده اولمق معناسنه‌در یقال آدی الرجل للسفر اذا تهیأ وناس برمحلده کثرت بولوب خصب
وعمران اوزره اولمق معناسنه‌در یقال آدی القوم اذا کثروا بالموضع واخصبوا ومال پك اوره‌یوب توره‌مکله صاحبنی
باصمق معناسنه‌در یقال آدی المال صاحبه اذا کثر علیه فغلبه ﴿الاستیداء﴾ استعداء وزننده ومرادفیدرکه برکمسه‌نك
ظلم وستمندن ناشی برآدمدن استعانه ایلك معناسنه‌در یقال استأدی علیه اذا اسـتعدی وبرآدمك مالنی مصادره
ایلك یعنی جریمه طریقیله آلمق معناسنه‌در یقال استأدی فلانا مالا اذا صادره واخذه منه ﴿المؤدی﴾ مفتی وزننده
ایداء مذکوردن اسم فاعلدر قویّ وتوانا معناسنه‌در یقال هو مؤد علی هذا الامر ای قویّ ﴿الادیّ﴾ رضیّ وزننده
کوچك قابه وکوچك طولومه دینور علی قول اورته‌جه اولانه دینور وجست وچالاك وشیرمرد آدمه دینور یقال
رجل ادیّ ای خفیف مشمر وآزجه ماله دینور یقال مال ادیّ ای قلیل وککیش لباسه دینور نته‌که یدی دخی
دینور ﴿الاد﴾ ید وزننده وآنده لغتدر اصلی ادو ایدی ومنه یقال قطع الله ادیه ای یدیه * شارح دیرکه همزه‌یایه
مبدلدر ﴿الادی﴾ همزه‌نك فتحی ودالك سکونیله برآدمه رنك ایدوب الداتمق معناسنه‌در ادوکبی تقول ادیت له
ادیا اذاختلته پس واویه ویائیه‌در ﴿التادّی﴾ تابّی وزننده اودەمك معناسنه‌در تقول تادّیت له من حقه ای قضیته
﴿ادّی﴾ همزۀ مضمومه ایله سمّی وزننده معاذ بن جبل رضی الله عنه حضرتلرینك جدّی اسمیدر ﴿ادیّه﴾ سمیه
وزننده اسمادندر عروة بن ادیّه شـاعردر ومالك بن ادّی همزه‌نك فتحی ودال مشدّده‌نك کسریله تابعیندندر
☼ الیاء ☼ ﴿الاذی﴾ ذال معجمه ایله صفا وزننده برمقدارجه آزرده اولمق معناسنه‌درکه انجمك تعبیر اولنور یقال اذی
الرجل به اذی من الباب الرابع اذا اوصل الیه المکروه الیسیر ﴿التاذّی﴾ تابّی وزننده بودخی انجمك معناسنه‌در
یقال تاذّی به بمعنی اذی ﴿الاذیّة﴾ بلیه وزننده ﴿الاذاة﴾ اداة وزننده اسملردر مکروه‌یسیره دینورکه انجمه ورنجش
وآزار تعبیر اولنور یقال وصل الیه منه اذیّة واذاة ای مکروه یسیر ﴿الاذیّ﴾ غنیّ وزننده ویانك تخفیفیله لغتدر
بمعنی مفعول اولور شدید التاذّی اولان آدمه دینور هرنسنه‌دن وآزجه نسنه‌دن پك انجنور اولان کمسه‌دن عبارتدر
یقال هو اذیّ ای شدید التاذی وبمعنی فاعل اولور خلقی پك انجدوب رنجیده ایدراولان کمسه‌یه دینمکله ضدّ اولور
یقال رجل اذیّ ای شدید الایذاء ﴿الاذیّ﴾ همزه‌نك مدّی ویانك تشدیدیله طالغه‌یه اطلاق اولنور رکاب دریایه اذا
ورنجش ایلدیکندن ناشی پس آذی فاعل الاذی دیمك اولور یقال التطم آذیّ البحر ای موجه * شارحك بیاننه کوره
فی الاصل فاعول وزننده آذوی ایدی بعده موجده علم اولدی تشدید وتخفیفله جمعی اواذی کلور واقعا راغب
دخی مفرداتده ومنه الاذیّ وهو الموج المؤذی الرکاب البحر عبارتیله اسم فاعل اولدیغنی تصریح ایلشدر ﴿الاذی﴾
صفا وزننده برآدمی انجتمك معناسنه‌در * شارحك بیاننه کوره مؤلفك بوندن مرادی اذی لفظی متعدی دخی اولور
لکن بومعناده فعلی مهجوردرکه عربلر بونده استعمال ایلمدیلر اکا بناء مؤلف دخی والاذی فعل الاذا عنواننده
ایرادایدوب تصویغ وتمثیل ایلامشدر عادتی اوزره ایجاز وابهام ایلشدر پس متعدّی اولان مذکور اذی کلمه‌سنی
افعال بابنده استعمال ایدوب لغت راجحه‌ده اصل مصدرینی ترك ایلدیلرنته‌که بالاده امثالی مرور ایلدی واذی کبی اسم
مصدر اولان اذاة وبلیه وزننده اذیّه کلمه‌لرینی دخی افعالدن مصدر مقامنه اقامه ایلدیلرکه انجتمك ورنجیده ایتمك
معناسـنه‌در یقال اآذی صاحبه اذی واذاة واذیة ولاتقول ایذاء پس بوراده اصح اولان نسخه والاذی بوزن
القفا فعل الاذا عنواننده اولمقدرکه فعل فانك کسریله در یعنی فی الاصل باب اوّلدندر لکن وجه مذکور اوزره

تصرّفی مهجوردر و بونك ذیلنده وآذی صاحبه اذی و اذاة و اذیّة عبارتیله اولقدر بو نسخه‌دن ماعدا نسخه‌لره
قطعا التفات اولنمیه * ومؤلف دخی بصائرده کانه اسم مصدر قیدیله تقیید ایلمکله عربلر ایذاء لفظنی اسم مصدر
موقعنده وذکر اولنان صیغه‌لری مصدر موقعنده ایراد ایلمشلر و بونك امثالی کثیردر اطاع طاعة و صلی صلوة کبی
(الاذیة) فرحه وزننده شول ناقه یه دینورکه باعث اضطراب اوله‌جق وجع و مرضی یوغیکن خلقة بالطبع بریرده
آرام وقرار ایلمیوب دائما حرکت و اضطراب ایدر اوله مذکرنده اذی دینور کتف وزننده یقال ناقة اذیة و بعیر اذ
ای لاتقرّ فی مکان بلا وجع ولا مرض بل خلقة ❊ الیاء ❊ (الارة) عده وزننده اصلی اری اولمغله هاء یادن عوضدر آتشه
دینور یاخود آتش موضعنه دینورکه اوجاق اوله‌جقدر یاخود آتشك شدّتله اولان علوینه دینور و پصدرمه‌یه دینور
یقال اطعمنا ارة ای قدیدا و معتقر معناسنه‌درکه دابه‌نك صرتنده اولان یاغ و جداو برینه دینور و علاج ودوا
اولنه‌جق آغرقلی یره دینور معالج معناسنه و سرکه ایله قینادلمش پصدرمه‌یه دینورکه زادسفر ایدرلر جمعی ارون
کلورعزون کبی (الاری) جری وزننده تنجره‌ده طبخ اولنان طعامك صوسزلقدن دیبی یانوب سیاه دری شکلنده
یاپشوب قالمق معناسنه‌در یقال ارت القدر اریا من الباب الثانی اذا لزق باسفلها شبه الجلدة السوداء من الاحتراق کما
یقال اریت القدر اریا من الباب الرابع و طوار کندی آخورلرینه ملازمت ایلمك معناسنه‌در یقال ارت الدابّة
مربطها اذا لزمته و یل اسوب چارپمغله صوبی و یغموری سرپوب صاوروب دوکمك معناسنه‌در یقال ارت
الریح الماء اذا صبته و آری بال یاپمق معناسنه‌در یقال ارت النحل اذا عملت العسل * مترجم دیرکه ترکیده آری‌یه
آری اطلاقی ظاهرا بو معناجه عربیدن مأخوذ کبی برمعنا اولمق ملایمدرکه اسم فاعل اولور و برآدمه درونده کینه
وعداوت باغلمق معناسنه‌در تقول اری صدره علیّ ای اغتاظ و یقال اری صدره من الباب الرابع و طوارلر بری
برینه آلشمغله بردن چوقشوب برآخورده علف یمك معناسنه‌در یقال ارت الدابّة الی الدابّة اذا انضمت و الفت
معها معلفا واحدا و اری چوملك دیبنه یاپشمش طعامه دینورکه چوملك یانغی تعبیر اولنور تقول اطعمنا اریا و هو
مالزق باسفل القدر و باله دینور عسل معناسنه یاخود آری قسمنك چچکلردن آلوب جوفلرنده کتوروب قوانه وضع
ایلدکاری بال ماده‌سنه دینور یاخود کومج اطرافنه یاپشان بال بیلاشغنه دینور قال فی الاساس خیره کالاری
وشرّه کالشری ای کالعسل و الحنظل واری السحابه بلودك یغمور دوکسنه دینور واری الریح روزکارك بلود
احداث و سوق ایلمسندن عبارتدر واری چه و شبنم تعبیر اولنان رطوبته دینورکه نبات و اشجار اوزره دوشر
واکل اولنان طعام بیلاشغنه دینور (التاری) تحرّی وزننده بودخی آری بال یاپمق معناسنه‌در یقال تارّت النحل اذا
عملت العسل و تخلف ایلمك معناسنه‌در یقال تارّی عنه اذا تخلف و بریرده طوتیلوب اکلنوب قالمق معناسنه‌در
یقال تارّی بالمکان اذا احتبس و لایق اولانی طلب و تحرّی ایلمك معناسنه‌در یقال تارّی الشیء اذا تحرّی (الائتراء)
افتعال وزننده بودخی آری بال یاپمق معناسنه‌در یقال ائترت النحل اذا عملت العسل و بریرده اکلنوب قالمق
معناسنه‌در یقال ائتری بالمکان اذا احتبس (الایراء) همزه‌نك کسریله طوارلر بری برینه آلشدروب برآخورده
امتزاج اوزره علف اکل ایدر قلمق معناسنه‌در تقول آریت الدابّة ایراء اذا جعلتها تأری (الآریّ) عاری وزننده
و یانك تشدیدیله لغتدر آت طوله‌سنه دینور آخیه معناسنه اصلی آروی ایدی فاعول وزننده (التأریة) تأدیه
وزننده آتلره طوله دوزمك معناسنه‌در تقول اریت الدابة و للدابة اذا جعلت لها آریة و برنسنه‌یی کرکی کبی
برلشدروب ثابت و پایدار قلمق معناسنه‌در تقول اریت الشیء اذا اثبته و مکنته و آتشی بویودوب کرکی کبی
یالکلندرمق یاخود آتشه اوجاق ترتیب ایلمك معناسنه‌در تقول اریت النار اذا عظمتها و رفعتها او جعلت لها ارة
و توریه معناسنه‌درکه برنسنه‌دن آخر ایله کنایه ایلمکدن عبارتدر تقول اریت عن الامر ای وریت ❊ الواو ❊ (الازو)
همزه‌نك فتحی و زای معجمه‌نك سکونیله کولکه چکیلوب قصالمق معناسنه‌در یقال ازی الظل یأزو ازوا اذا قلص
❊ الیاء ❊ (الازی) همزه‌نك فتحی و زاینك سکونیله و (الازیّ) همزهٔ مضمومه ایله عتیّ وزننده برنسنه برارایه کاوب
بری برینه منضم اولمق معناسنه‌در یقال ازی الیه یأزی ازیا و ازیّا اذا انضم و بری برینه بناشدروب منضم قلمق
معناسنه‌در یقال ازاه الیه اذا ضمه و ازیّ عتیّ وزننده و ازی جدی وزننده کولکه چکیلوب قصالمق معناسنه‌در
یقال ازی الظلّ ازیّا من الباب المزبور و ازی ازیا من الباب الرابع اذا قلص و ازی جدی وزننده برآدمی فند ایله
فریفته ایلمك ایچون امنیتی اولان سمتدن کلمك معناسنه‌در یقال ازی له ازیا اذا اتاه من وجه مأمنه لیختله و برآدمی
مشقت عظیمه‌یه اوغرادوب بیتاب ایلمك معناسنه‌در یقال ازاه ازیا اذا اجهده و مالی اکسلتمك معناسنه‌در یقال
ازی ماله اذا نقصه (الایزاء) همزه‌نك کسریله بودخی برآدمی مشقته اوغرادوب بیتاب ایلمك معناسنه‌در

يقال آزاه ايزاء اذا اجهده و برآدمك كنديسنه ايتديكى جميله و احسان مقابلنده آندن زياده مكافات ايلمك معناسنه‌دركه ازاء ماده‌سندندر يقال آزى على صنيعه اذا فضل يعنى اضعف عليه وتفضل و بركسه‌دن هيبتلنوب خوف و انديشه ايلمك معناسنه‌در يقال آزى عن فلان اذا هابه و برنسنه‌يه مقابل اولمق معناسنه‌در يقال آزى الشىء اذا حاذاه و بركسه ايله معارضه و مقاومت ايلمك معناسنه‌در يقال آزى فلانا اذا جاراه ﴿المأزوّ﴾ مقروّ وزننده‌كه ازى ماده‌سندن اسم مفعولدر پس غيرقياس اوزره اولور و ﴿المؤزى﴾ مكرم وزننده‌كه ايزاء ماده‌سندندر مشقته كرفتار اولمغله بيتاب اولمش آدمه دينور ﴿الآزى﴾ غازى وزننده‌يك اسى كونه دينور يقال يوم آزى شديد الحرّ ﴿التأزى﴾ تفاعل وزننده ناس برى برينه صيقيلنوب چاتقين اولمق معناسنه‌در على قول جلوس حالتنه مخصوصدركه صيقى ويناشق اوتورشمق معناسنه‌در يقال تازى القوم اذاتدانوا او خاصّ بالجلوس ﴿الازاء﴾ همزه‌نك كسريله عيش و زندكانى‌يه سبب اولان شيئه دينور ياخود معيشتك زياده‌ورفاه‌و وسعتنه سبب اولانه دينور يقال يحتال فى ازاءالعيش اى فى سببه او هوماسبب من رغده و فضله و ازاء الحرب جنكده مقيم و ثابت اولان مردانه آدمه دينور يقال هو ازاء الحرب اى مقيمها و ازاء المال دوابّ ومواشى قسمنى كركى كبى رعايت وتقيدنده اهتمامله كوروب كوزه‌دن آدمه دينو يقال هو ازاءالمال اى سايسها و قيو ايله صوبنى چكوب دوكدكارى حوضك و قورنه‌نك بينده اولان قالدرمك مجموعنه دينور على قول حوضك صوبى اقامق ايچون اغزينه وضع اولنان طاش ياپوستكى ياپلاس مقوله‌سنه ياخود حوضه صو دوكيله جك محله دينور و ازاء برآدمك كفؤو همتاسنه دينور بونده مفرد و جمع مساويدر يقال هم ازاؤهم اى اقرانهم * شارح ديركه اصل ازاء برنسنه‌نك يماجنه و مقابلنه دينور معانى سائره بوندن منشعبدر ﴿الموازاة﴾ مفاعله وزننده برآدمه مقاومه و مجارات ايلمك معناسنه‌در واو همزه‌دن مبدلدر يقال وازاه اذا جاراه ﴿التازّى﴾ تاتّى وزننده برنسنه‌دن قچنليوب دونمك معناسنه‌در يقال تازى عنه اذا انكص و اوق نشانه صاپلنوب لكن اشلميوب دتريه‌رك طورمق معناسنه‌در يقال تازى القدح اذا اصاب الرمية فاهتز فيها و حوضه ازاء مذكور ياپمق معناسنه‌در يقال تازى الحوض اذاجعل له ازاء ﴿التازية﴾ تاديه وزننده بودخى حوضه ازاء قلمق معناسنه‌در يقال ازّى الحوض اذاجعل له ازاء ☼ الواو ☼ ﴿الاسو﴾ همزه‌نك فتحى وسينك سكونيله و ﴿الاسا﴾ بقا وزننده يارەيه علاج وتيمار ايلمك معناسنه‌در يقال اسى الجرح يأسوا اسوا واسى اذاداواه و ناس ما بيننى اصلاح ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اسى بين القوم اذا اصلحهم ﴿الاسوّ﴾ عدوّ وزننده و ﴿الاساء﴾ ازاء وزننده يارەيه علاج اولنه جق دواء ومرهمه دينور جمعى آسيه كلور عدوّ وعاديه كبى ﴿الاسى﴾ قاسى وزننده طبيب و جرّاحه دينور جمعى اساة كلور قاضى و قضاة كبى و اساء كلور همزه‌نك كسريله ظباء كبى ﴿الاسى﴾ على وزننده تيمار اولنان يارەيه دينور مأسوّ معناسنه‌كه فعيل بمعنى مفعولدر ﴿الاسوة﴾ همزه‌نك كسرى و ضميله پيشوا و مقتدى اولان آدمه دينور يقال هو اسوة القوم اى قدوتهم و برآدمك يار و غمكسارينه دينوركه دردندن آنكله تسليت و استشفا بولور طبيب معنوى مقامنده‌در جمعى اسى كلور همزه‌نك كسرى وضمى و الفك قصريله ﴿التأسية﴾ تأديه وزننده غمناك اولان آدمى تسليتله صبره ارشاد ايلمك معناسنه‌در ﴿التاسّى﴾ تاتّى وزننده تأسيه‌نك مطاوعيدر يقال اساه فتأسى اى عزاه فتعزى ﴿الايتساء﴾ افتعال وزننده برآدمى كنديسنه مقتدا قيلوب اكا اويمق معناسنه‌در يقال ائتسى به اذا جعله اسوة ﴿الاسواء﴾ همزه‌نك كسريله برآدمى برآخره اسوه و مقتدا قلمق معناسنه‌در تقول اسويته به اذا جعلته له اسوة ﴿المواساة﴾ مفاعله وزننده برآدمه امداد ماليه ايله غمكسارلق ايلمك معناسنه‌در على قول كفاف خصوصنه خاصدر يعنى برآدمك مالى انجق كنديسنه يتشه جك مقدار ايكن مضايقه‌ده اولان كمسه‌يه اول مالدن امداد ايلمكه مخصوصدر يوخسه كفافدن فضله اولان مالدن امداده مواساة اطلاق اولنمز يقال اساه بماله مواساة اذا اناله منه و جعله فيه اسوة ولا يكون ذلك الامن كفاف فان كان من فضله فليس بمواساة ﴿التاسى﴾ تفاعل وزننده برى برينه مواسات ايلمك معناسنه‌در يقال تأسى القوم اذا آسى بعضهم بعضا ﴿الاسى﴾ بقا وزننده حزن و تاسه معناسنه‌در يقال دفع اساه اى حزنه ﴿الاسوان﴾ سكران وزننده حزين و غمكينه دينور يقال هو اسوان اى حزين ﴿الاساوة﴾ همزه‌نك ضميله طبيبلغه دينور يقال هو يعرف الاساوة اى الطبّ ﴿اسوان﴾ عثمان وزننده صعيد ايلنده بربلده آديدر ☼ الياء ☼ ﴿الاسى﴾ همزه‌نك فتحى و الفك قصريله محزون اولمق معناسنه‌در تقول اسيت عليه اسامن الباب الرابع اذاحزنت ﴿الاسى﴾ عاصى وزننده و ﴿الاسيان﴾ اسوان وزننده محزون و غمناك آدمه دينور مؤنثلرى آسيه و اسيانه‌در جمعلرى اسيانون و اسيانات و اسايا و اسايون و اسييات كلور همزه‌نك فتحى و سينك سكونى و ياى مفتوحه ايله و اسيه محكم و استوار اولان بنايه دينور هاء مبالغه ايچوندر يقال بناء اسية اى محكم و طياغه و ديركه و اياق تعبير اولنان ستونه دينور جمعى

(رواسى)

رواسی دریقال بناء ثابتة الرواسی ای الدعائم و السواری و سنتجی خاتونه دینور یقال هی آسیة ای خاتنة * شارح دیرکه
بوواوی اولمق اغلبدر وآسیه بنت مزاحم فرعونك زوجه سیدرکه حضرت موسی مربیه سیدر وآسیه اخت
الحافظ الضیاء المقدسی محدثه در ﴿الاسی﴾ همزه نك فتحی و سینك سكونیله برآدمه خاصة ات بقیه سی الیقومق
معناسنه در تقول اسیت له من اللحم اسیا اذا ابقیت له خاصة ﴿الاسیّ﴾ غنی وزننده خانه یی کوچوردکده
برنده قلان خرت و مرت مقوله سنه دینور ❊ الیاء ❊ ﴿الاشی﴾ همزه نك فتحی و شین معجمه نك سكونیله یلان سوز پیدا
ایلمك معناسنه در یقال اشی الكلام اشیا من الباب الثانی اذا اختلقه و مضطر و ناچار اولمق معناسنه در یقال
اشی الیه اشیا من الباب الرابع اذا اضطرّ الیه ﴿الاشاء﴾ همزه نك فتحی و الفك مدیله خرده خرما اغاجلرینه دینور
علی قول عامدر مفردی اشاءه در * مؤلف همزه بابنده جوهری یی توهیم ایلمشیدی ﴿اشاء﴾ كتاب وزننده برطاغك
آدیدر ﴿وادی اشیّ﴾ سمیّ وزننده مغربده بر موضعدر ﴿وادی الاشائن﴾ همزه نك فتحیله برموضعدر
﴿آشی﴾ ناشی وزننده برموضعدر ﴿الاشی﴾ همزه نك فتحی و شینك سكونیله آت قسمنك جبهه سنده اولان بیاضه
دینور غرّه معناسنه ﴿اشاءه﴾ سحابه وزننده حضر موت ایلنده بر طائفه آدیدر ﴿الایشاء﴾ همزه نك كسریله
بدنده قیرلمش كمیكی اوكلتمق معناسنه در یقال اشی الدواء العظم اذا ابرأه ﴿آشی﴾ همزه نك مدی و الفك قصریله
داود پیغمبر علی نبینا و علیه السلام حضرتلرینك پدرلری اسمیدر * مؤلف بصائرده همزهٔ مسكوره و یای تحتیهٔ
ساكنه ایله تقیید ایلمكله بورایه مخالف اولور ❊ الیاء ❊ ﴿الاصیة﴾ ناصیه وزننده عربلرك خرمادن ترتیب ایلدكاری
بولامج آشنه دینور و منفك اولمیان داهیه یه دینور یقال داهیة آصیة ای لازمة و آصره معناسنه درکه چادرك اسفلنه
بند ایلدكاری قصه ایپه دینور قازیقلری اكا باغلرلر ایصر دخی دیرلر ﴿الایاصی﴾ قلب اوزره جمعیدر ایاصر
معناسنه در ﴿التأصیة﴾ تادیه وزننده برنسنه صرپلنوب چتینلنمك معناسنه در یقال اصّی الامر علی المجهول
تاصیة اذا تعسر ﴿الاصی﴾ همزه نك فتحی و صادك سكونیله دوه نك اوركجی قات قات یاغ باغلیوب سموزلكی
بلورمك معناسنه در یقال اصی السنام اصیا من الباب الرابع اذا تظاهر شحمه ﴿ابن آصی﴾ عاصی وزننده
برقوش كنیه سیدر * شارحك بیاننه كوره چیلق قوشیدر ❊ الواو ❊ ﴿الاصو﴾ همزه نك فتحی و صادك سكونیله
اوت چوغالوب بری برینه یناشوب صقالمق معناسنه در یقال اصی النبت یأصو اصوا اذا اتصل و كثر ❊ الواو ❊
﴿الاضاة﴾ ضاد معجمه ایله حصاة وزننده سیل صویندن و سائردن كلوب ایركیلان كولجكه دینور جمعی اضوات
كلور فتحاتله و اضیات كلور واوی یایه ابدال ایله و اضا كلور قصریله و اضاء كلور همزه نك كسریله و اضوان كلور سنه
وسنون كبی ﴿الاضاء﴾ كتاب وزننده قاون و قرپوز بستاننه دینور مبطخه معناسنه و خلاف هندی دیدكاری شجرك
قورولغنه و اورمانه دینور ظاهرا خلاف بلخی اوله جقدر ❊ الیاء ❊ ﴿الاعاء﴾ وعاء وزننده و آنده لغتدرکه نسنه قویه جق
قابه دینور ❊ الیاء ❊ ﴿الاواغی﴾ غین معجمه ایله اوانی وزننده آغیه لفظندن جمعدرکه باغیه وزننده درترلانك دونم باشلرنده
و بستانك تخته باشلرنده صو صالیویره جك یره وكدكه دینور ❊ الیاء ❊ ﴿الافا﴾ عصا وزننده هواده بلود پارچه لرینه
دینور نه رسمه اولورسه اولسون یعنی كرك بیوك و كوچك و كرك یوفقه و قالین اولسون مفردی افاة در عصاة كبی
و یغموری بوشالمغله برسمته چكیلوب كیدن بلوده دخی دینور ﴿افیّ﴾ عتیّ وزننده برموضعدر ﴿آفی﴾ همزه نك
مدیله كه فعل ماضیدر اوفی معناسنه در یعنی اصلی اوفی ایدی كما سیذكر ❊ الیاء ❊ ﴿الاقی﴾ همزه نك فتحی و قافك
سكونیله علت و مرضدن ناشی طعام و شراب ناخوش كلوب دتسمك معناسنه در یقال اقی الرجل اقیا من الباب
الثانی اذا اكره الطعام و الشراب لعلة ﴿الاقاء﴾ وقاء وزننده و آنده لغتدرکه اصلی وقاء ایدی برنسنه یی حفظ ایده جك
ظرفه دینور ❊ الیاء ❊ ﴿الاكی﴾ همزه نك فتحی و كافك سكونیله بركمسه بورجلوسندن مطلوبنی شهود ایله قویّ و محكم
قلمق معناسنه در یقال اكی الرجل اكیا من الباب الثانی اذا استوثق من غریمه بالشهود و بو همزه بابنده دخی
مرور ایلدی ﴿الاكاء﴾ وكاء وزننده و آنده لغتدرکه اصلی وكاء ایدی قربه نك اغزی باغنه دینور ❊ الواو ❊ ﴿الالاء﴾
سحاب وزننده بر جنس آجی شجردرکه هردم بهاردر مفردی الاءه در و الاء در جمعی كبی مؤلف بونی همزه بابنده
دخی ذكر ایلدی كه سرح اغاجی دیدكاریدر ﴿المألوّ﴾ مرجوّ وزننده و ﴿المألیّ﴾ مرمیّ وزننده شجر مزبور ثمریله
دباغت اولنمش دری یه دینور یقال سقاء مألوء و مألیّ اذا دبغ بالآلاء ای بثمره ﴿الالو﴾ همزه نك فتحی و لامك سكونیله
و ﴿الالوّ﴾ علوّ وزننده و ﴿الالیّ﴾ عتیّ وزننده و ﴿الالی﴾ صلا وزننده برخصوصده بطائت ایدوب سعی و اهتمامده
دریغ و تقصیر ایلمك معناسنه در یقال الی یألو الوا و الوّا و الیا و الی اذا قصر و ابطأ و كبر و دماغ ایلمك معناسنه در
یقال الی الرجل اذا تكبرّ و برنسنه یه مقتدر اولمق معناسنه در تقول ماالوته ای مااستطعته و الو و الو علو وزننده

ترك ايلك معناسنه در تقول ماالوت الشئ الوا والوّا اى ماتركته والو عطيه وبخششه دينور ﴿الايتلاء﴾ افتعال
وزننده بودخى برخصوصده توانى وتقصير ايلك معناسنه در يقال ائتلى فيه اذا قصر وابطأ ويمين ايلك معناسنه در
يقال ايتلى الرجل اذا اقسم ومقتدر اولمق معناسنه در ومنه حديث منكر ونكير ❊لادريت ولا ائتليت❊ وروى
❊ولا اليت❊ بوكه كوره اليت دريت كلمه سنه اتباع اولور وروى ❊لادريت ولااتليت❊ اى لااتلت ابلك بوكه كوره تلا
ماده سندن افعالدركه بددعا اولور دوه لرك اوره يوب دوللو دوشلو اولمسون ديمكدر ﴿الالية﴾ بليه وزننده اسمدر
تقصير ودريغ معناسنه وفعيله اولوركه مقصره خاتونه دينور بمعنى فاعله در ومنه المثل * الاحظية فلاالية * اى ان لم
احظ فلا ازال اطلب ذلك واجهد نفسى فيه وبوان لااكون حظية فلا اكون الية تقديرنده در يعنى الحالة هذه
بن قدر واعتبار صاحبى دكل ايسم قدر واعتبار بولمق طلبنده اصلا فتور وتقصير ايلميوب بولنجه يه دك سعى
وهمت ايدرم ديمكدر * مترجم ديركه مستقصاده بيان اولنديغى اوزه حظيه زوجى يانده قدر واعتبارى اولان
خاتونه دينور واليه مقصره يه دينور اصلى بودركه بركمسه برخاتون تزوج ايدوب واول خاتون كنديسنه لازم ولايق
اولوب وازواج يانده موجب قدر وحرمت اوله جق امور وخدماتده اصلا تهاون وتقصيراتى يوغيكن زوجى
عندنده بى عزت اولمغله بركون زوجنه كلام مزبورى ايراد ايلديكه ان لاتك حظية عندك فانا الالية تقديرنده در
كان بوراده تامّه اولمغله ان لاتوجد عندك حظية سبكنده اولور ومجمع الامثال صاحبى حظيه واليه كلمه لرنى نصبله
ضبط ايلمكله ان لااكن حظية عندك فلااكن الية تقديرنده اولور خلقدن غرض ومطلوبه نائل اولمق ايچون
مداراة وحسن معامله ايلك بابنده ضرب اولنور واليه آند ويمين معناسنه كلور ﴿الالوة﴾ همزه نك حركات ثلاثى
ولامك سكونيله و﴿الاليّا﴾ همزه نك فتحى وياتك تشديديله كه اصلى اليه در بونلرده آند ويمين معناسنه در يقال
عليه الية فى كذا والوة واليّا اى يمين ﴿الايلاء﴾ همزه نك كسريله يمين ايلك معناسنه در يقال آلى ايلاء اذا اقسم
شارح ديركه بعده ايلاء عرف شرعده مانع جماع زوجه اولان يمينه مخصوص اولدى نته كه كيفيات واحكامى
كتب فقيه ده مشروحدر وايلاء برمحل قيون وكچى قيغلغى اولمق معناسنه در يقال الى المكان اذا صار
ذابعر الغنم ﴿التالى﴾ تفعل وزننده بودخى يمين ايلك معناسنه در يقال تالى الرجل اذا اقسم ﴿الالوة﴾ همزه نك
فتحيله غلوه وزننده ومرادفيدركه اوق آتمى مسافه يه دينور يقال بينهما الوة اى غلوة وسعت ورفاهيته دينور
سبغه معناسنه وعود اغاجنه دينوركه تبخير وتبخر اولنور يقال استجمر بالالوة اى العود الذى يتبخر به ﴿الالوّة﴾
و﴿الالوّ﴾ ضمتينله وتشديد واوايله و﴿الالية﴾ كسرتينله بونلرده عود اغاجنه دينور جمعلرى الاويه در اثافيه وزننده
❊الياء❊ ﴿الالية﴾ همزه نك فتحى ولامك سكونيله انسان وحيوانك قيچنه وصغريسنه دينور عجيزه معناسنه دركه انسانك
قيچى وقيناغى وقيونك قوبريغى وسائر حيوانك صغريسى اولور على قول محلّ مزبورده متراكب اولان شحم
ولحمدن عبارتدر جمعى اليات كلور والايا كلور يقال لهاالية عظيمة اى عجيزة اوهى ماركب العجز من شحم اولحم
ولاتقل الية بكسر الهمزة ولالية بكسر اللام وتشديد الياء واليه برصو آديدر ﴿الالى﴾ همزه نك فتحى ولامك سكونيله
انسان وحيوانك قيچى وقوبريغى بيوك اولمق معناسنه در يقال الى الكبش والمرأة اليا من الباب الرابع اذا عظمت
اليته ﴿الاليان﴾ عطشان وزننده وفتحاتله و﴿الالى﴾ عصا وزننده و﴿الآلى﴾ عالى وزننده و﴿الآلى﴾ همزه نك مدى
والفك قصريله كه افعل وزننده در بيوك قوبرقلو قوچه دينور مؤنثى اليانه واليا كلور عطشى وزننده كذلك رجل
ومرأه يه وصف اولور يقال كبش ورجل اليان والاوآل وآلى ونعجة وامرأة اليانة والياى عظيمة الالية جمعى
الى كلور همزه نك ضمى ولامك سكونيله ومؤنثك جمعى دخى الى در واليانه نك جمعى اليانات كلور والايا كلور وآلاء
كلور مدّايله وبومقصور اولان الى كلمه سنك جمعيدر * مؤلف تشويش ايلمشدر واليه باش پرمغك دبنده بلكجه يه
طوغرى اولان اتجكزه دينوركه قوبريغى منزلنده در وبالدر اتنه دينوركه بالدرده اولان بالق اتيدر حماة الساق
معناسنه واليه آچلغه دينور مجاعه معناسنه وايچ ياغى پارچه سنه دينور وباديه ده برصو آديدر ﴿الالية﴾
همزه نك كسريله يكا معناسنه در يقال جاء من اليته اى من قبله وجانبه ﴿الالاء﴾ همزه نك مديله نعم معناسنه دركه
نعمتك جمعيدر مفردى الى در همزه نك كسريله ولامك سكونيله والى در همزه نك فتحى ولامك سكونيله والو در
دلو وزننده والى در رحى وزننده والى در همزه نك كسريله معا وزننده يقال كثيرة الالاء اى النعم ﴿الالىّ﴾ غنىّ
وزننده چوق يمين ايدن آدمه دينور يقال رجل الىّ اى الكثير الايمان ﴿اليه﴾ غرفه وزننده مغربده ايكى بلده
اسميدر ﴿اليتان﴾ همزه نك فتحى وتثنيه بنيه سيله حوءب نام محلده ايكى باير آديدر ﴿آليه﴾ عاليه وزننده برموضع آديدر
❊الواو❊ ﴿الامة﴾ فتحتينله مملوكه يه دينوركه فارسيده كنيزك ولسانمزده جاريه واصل تركيده قرنق تعبير اولنور

يقال له امة مليحة اى مملوكة و امه لفظنك اصلى اموة ايدى فتحـاتله ياخود اموة ايدى تمره وزننده جمعى اموات
كلور فتحاتله و اماء كلور دماء وزننده و آمى كلور قاضى وزننده كه اصلى آمو ايدى افعل وزننده وامو ان كلور همزه نك
حركات ثلاثى و ميمك سكونيله و امه بنت خالد و امه بنت خليفه و امه بنت الفارسى كه حضرت سلمان در و امه بنت
ابى الحكم صحـابيه لردر (التامى) تابىّ وزننده بر آدم جاريه ايدنمك معناسنه در يقال تامى فلان امة اذا اتخذها
(الاستيماء) بو دخى جاريه ايدنمك معناسـنه در يقال استامى الرجل اذا اتخذ امة (التأمية) تربيه وزننده اسير
ايلديكى ياخود بولديغى قيزى جاريه قلمق معناسـنه در يقال امّى الجارية اذا جعلها امة (الاموّة) اخوه وزننده
قيز جاريه اولمق معناسنه در يقال امت الجارية كرمت و اميت كسمعت واموت ككرمت اموة من الباب الثانى و الرابع
و الخامس اذا صارت امة (الاماء) كتاب وزننده كدى ماولمق معناسنه در يقال امت السنور تأمو اماء اذا صاحت
(بنو اميه) همزه نك ضمى و ميمك وياى مشدّده نك فتحيله قريشدن برقبيله در اميه امه كلمهسـنك مصغريدر نسبتنده
اموى دينور همزه نك ضمى و ميمك فتحيله كه قياس اوزره در و اموى دينور همزه نك و ميمك فتحيله تخفيف ايچون
واميى دينور عقيلى و نميرىّ مجراسـنه اجرا ايله و بعضلرك علقمة بن عبيد ومالك بن سبيع الامويان كه حركاتله در
اموه نام بلده يه منسوبلردر ديدكلرى كلام منظور فيهدر زيرا امه نام جدلرينه منسوبلردر (امّا) همزه نك و ميمك
تشديديله ميم بابنده ذكر اولندى (اما) همزه نك فتحى و ميمك تخفيفيله بر كلمه دركه مابعدنده وارد اولان كلامك ثبوت
وتحقيقنه دلالت ايدر يقال اما ان زيدا عاقل اى انه عاقل على الحقيقة خفى اولميه كه كتب نحويه ده مشروح
اولديغى اوزره اما كلمهسى الاكبى حرف استفتاحدر تنبيه ايچوندركه مابعدنك تحقق و ثبوتنى افاده ايدر لسانمزده
آكاه اول ديمكله تعبير اولنور و اكثرى قسمه مقارن استعمال اولنور كقوله * اماو الذى ابكى و اضحك و الذى * وكاه
اولور كه قبل القسم همزهسى هايه ياخود عينه ابدال اولنور هما وعما دينور و بعضا الفلرى حذف اولنوب هم و عم دخى
دينور كذلك اما كلمهسى حقا ياخود همزهٔ استفهامله احقا معناسـنه اولور كه همزهٔ استفهام اقرارى اولمغله
راست و ثابتدر و واقعدر ديمك اولور و عند البعض حقا معناسـنه موضوعدر و على قول همزه ايله ماء لفظندن
مركبدركه شئ معناسنه در و عرض ايچون استعمال اولنور نحو اما تعطف پس وجه مذكور اوزره الفك حذفيله
استعمالى سايغ اولمغله حريرينك درّه ده هم فعلت وهم خرجت قولنى تغليط ايلمسى نابجادر نته كه شهاب تصريح
ايلمشدر ومنه ماوقع فى صحيح البخارىّ فى كتاب الحجّ هم هذا الحديث حديث مالك ☼ الواو ☼ (الانو) همزه نك
كسريله كيجه دن برساعته دينور يقال مضى انو من الليل اى ساعة ☼ الياء ☼ (الانى) همزه نك فتحى و نونك سكونيله
و (الانا) زنا وزننده و (الاناء) سحاب وزننده برنسنه نك وقتى كلوب چاتمق معناسنه در يقال انى الشئ يأنى انيا
وانا واناء اذا حان و برنسـنه كمالنى بولوب يتشمك معناسنه در على قول نباتات قسمنك يتشمسنه مخصوصدر يقال
انى الشئ اذا ادرك او خاص بالنبات و صو نهايت درجه ده قزغين اولمق معناسنه در يقال انى الحميم اذا انتهى حرّه
و انى تأنى ايلمك معناسنه در يقال انى الرجل انيا من الباب الرابع بمعنى تانى و انى وهن معناسنه دركه كيجه دن نصف
مقدارى سـاعتدر على قول مطلقا كيجه دن بر وقت وساعته دينور انو كبى همزه نك كسريله ده لغتدر جمعى
آناء كلور مدّ ايله (الانىّ) غنىّ وزننده وقتى كلوب چاتمش نسنه يه دينور يقال هو انىّ اى حان وقته و كيجكوب
متأخر اولان شيئه دينور (الاناء) سحاب وزننده اسمدر برنسنه نك وقتى كلوب چاتمسنه و برنسنه نك كمالن بولوب
يتشمسنه دينور همزه نك كسريله ده لغتدر ومنه بلغ هذا الشئ اناه و اناه اى غايته او نضجه و ادراكه (الاناء) كتاب
وزننده معروفدركه قابه قاجاغه دينور صحن وطاس وتنجره ولكن وكاسه كبى جمعى آنيه كلور زانيه وزننده
وجمع الجمعى اوانى كلور (الآنى) زانى وزننده نهايت درجه ده قزغين اولان صويه دينور يقال حميم آن اى انتهى حرّه
وحليم ورفيق ومتانى آدمه دينور يقال آن اى كثير الحلم (الاناة) قناة وزننده و (الانى) على وزننده حلم ورفق
ووقار وتمكين معناسنه در يقال انه لذو اناة و انااى حلم ووقار و اناة شول خاتونه دينودكه برايشه يرندن كسل وفتور ايله
قالقار اوله يقال امرأة اناة اى فيها فتور عند القيام (التانّى) تابّى وزننده و (الاستيناء) بر ايشـده عجله وخفت
ايلميوب ثبات وتمكينله طوتمق معناسـنه در و وقت معناسنه اولان انى ماده سندن اولمغله كويا كه ايشـك وقتى
ايرشمدكجه مباشرت ايلمز يقال تانّى فى الامر و استأنى اذا تثبت فيه (الانىّ) همزه نك ضميله جفىّ وزننده و (الانى)
رضى وزننده كيجكوب كيرولنمك معناسنه در يقال انى الرجل انيا و انى انا من الباب الثانى و الرابع اذا تاخر و ابطأ
(التأنية) تربيه وزننده بو دخى كيجكوب كيرولنمك معناسنه در يقال انى الرجل تانية بمعنى انى (الايناء) همزه نك
كسريله برنسـنه يى كيجكديروب تاخير ايلمك معناسنه در تقول آنيته ايناء اذا ابطأته و اخرته (الانا) زنا وزننده

مطلب

و (الانی) همزه‌نك كسری و نونك سكونیله بونلرده انی معناسنه‌درکه كیجه‌دن بر وقت وساعته دینور (الانی) الی وزننده كوندزك مجموعنه دینور جمعی آناء كلور همزه‌نك مدیله و انی كلور همزه‌نك ضمی و نونك كسریله و انی كلور همزه‌نك كسریله (انا) هنا وزننده یاخود حتی وزننده یاخود نون مشدده‌نك كسریله مدینه‌ده بنو قریظه یورننده برقیو آدیدر و انا هناوزننده جاج مصر یولنده بر وادی آدیدر ❊ الواو ❊ (الاوّة) همزه‌نك ضمی و واوك تشدیدیله آفت و داهیه‌یه دینور جمعی اوو كلور صرد وزننده ❊ الیاء ❊ (الاویّ) همزه‌نك ضمی وكسری و واوك كسری و یانك تشدیدیله یورده قونوب ساكن اولمق معناسنه‌در تقول اویت منزلی و الیه اویا من الباب الثانی ای نزلته وسكنته و بو معناده متعدی اولور تقول اویته منزلی و الیه ای انزلته (التأویة) تأدیه وزننده بودخی اویّ معناسنه لازم و متعدی اولور تقول اوّیت منزلی و الیه واویته منزلی و الیه اذا انزلته (التأوّی) تأنی وزننده بودخی یورده قونوب آرام ایلمك معناسنه‌در تقول تاویت منزلی و الیه بمعنی اویت و قوشلر برارایه بریكمك معناسنه‌در یقال تاوّت الطیر اذا تجمعت (الاتواء) اتخاذ وزننده و (الایتواء) اصلی اوزره بونلرده یورده قونوب ساكن اولمق معناسنه‌در تقول اتّویت منزلی و ائتویت بمعنی اویت و ایتواء بر آدمه آجیوب رحم ورقت ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ائتوی له اذا رق له ورثی (الایواء) همزه‌نك كسریله برآدمی یورده قوندروب آرام ایتدرمك معناسنه‌در تقول آویته منزلی اذا انزلته (المأوی) میمك و واوك فتحیله و (المأوی) واوك كسریله و (المأواة) مرماة وزننده یورده دینور یقال هو مأوی المحاویج و مأویها و مأواتها ای مكانها (التأوی) تفاعل وزننده بودخی قوشلر برارایه بریكمك معناسنه‌در یقال تأوت الطیر اذا تجمعت (الاویّ) جثی وزننده بریكمش قوشلره دینور یقال طیر اویّ ای متاویات (الاویة) همزه‌نك فتحی و واوك سكونیله و (الایة) همزه‌نك كسری و یانك تشدیدیله و (المأویة) منزله وزننده و (المأوة) مرماة وزننده بر آدمك حالنه آجیوب رحم ورقت ایلمك معناسنه‌در یقال اوی له اویة و ایة و مأویة و مأواة من الباب الثانی اذا رقّ له ورثی (ابن آوی) چقال تعبیر اولنان جانورك كنیه‌سیدر جمعی بنات آوی كلور و بو افضل وزننده‌در و ابن عرس و ابن لبون كبی جمعی تاایله‌در (آوه) ساوه وزننده ری قربنده بر شهر اسمیدر آبه دخی دیرلر (او) همزه‌نك فتحیله حروف عاطفه‌دندر شك ایچون و تخییر ایچون و ابهام ایچون و واو كبی مطلقا جمع ایچون استعمال اولنور و تقسیم معناسنه دلالت ایدر و تقریب ایچون اولور كقولك ما ادری اسلم او ودّع فیه اشارة الی تقریب زمان اللقاء و الی معناسنه كلور و اباحت ایچون اولور و استثناء معناسنه كلور الا كبی بونك مابعدنده مذكور اولان فعل مضارع مقدر ان ناصبه ایله منصوب اولور كقوله * وكنت اذا غمزت قناه قوم * كسرت كعوبها او تستقیما * ای الا ان تستقیم و شرطیه اوله‌رق كلور ان معناسنه نحو لاضربنه عاش او مات ای ان عاش بعد الضرب و ان مات و تبعیض معناسنه اولور كقوله تعالی ❊ وقالوا كونوا هودا او نصاری ❊ و اضراب ایچون اولور بل معناسنه كقوله تعالی ❊ او یزیدون ❊ ای بل یزیدون و حتی معناسنه كلور نحو لاضربنك او تقوم ای حتی تقوم و ان معناسنه اولور همزه‌نك فتحیله و او كلمه‌سی اسم قلندقده واوی مشدد قلنور یقال دع الاوّ جانبا یعنی شو او لاقردیسنی بر طرفه براق و بو كلام افعل كذا او كذا دیو احتماله سویلیان آدمه ایراد اولنور (آا) حروف هجادن بر حرفدر مد و قصر اولنور مد ایله بعیده و قصر ایله قریبه ندا اولنور یقال آا زید ای ازید بونلرك تفصیلی حروف لینه بابنده‌در ❊ الیاء ❊ (الاهی) همزه‌نك فتحی و هانك سكونیله قهقهه ایله كولمك معناسنه‌در یقال اهی الرجل اهیا من الباب الثانی اذا قهقه فی ضحكه ❊ الیاء ❊ (الآیة) حاله وزننده علامت و نشان معناسنه‌در یقال به آیة كذا ای علامته و بر نسنه‌نك شخص و قالبنه دینور تقول رأیت آیة رجل ای شخصه و بونك وزنی فعله‌درکه اصلی اویه ایدی یاخود فعله‌در فتحاتله یاخود فاعله‌درکه اصلی آییه ایدی لامی زائل اولدی جمعی آیات و آی كلور هاسز و آیای كلور یایله و جمع الجمعی ایاء كلور و آیه عبرت معناسنه كلور بونك جمعی آی كلور هاسز و اماره معناسنه‌درکه بر نسنه‌یه دلالت ایدوب یقین افاده ایدن شیء و حال و كیفیتدن عبارتدر یقال عرفته من آیته ای من امارته و آیة القرأن كتاب كریمدن متصل المعنی كلام شریفه اطلاق اولنور انقطاعنه قدركه جمله منزلنده اولور * مؤلف بصائرده دیدیكه ایت قرأنیه حروف و كلامدن شول طائفه‌درکه افادهٔ معنا ایله منقطع و منفرد اولنجه‌قدر متصل و مربوط اوله و ایت فی الاصل علامت و عجب و جماعت و عبرت معنالرینه اولمغله هر برندن اخذی صحیحدر انتهی * و آیت كلمه‌سی افعاله مضاف اولان اسمادندر زیرا معناسی وقت معناسنه مقاربدر مترجم حقیر دیركه مغنی اللبیبده مرسوم اولدیغی اوزره جمله‌یه سكز كلمه مضاف واقع اولور بری اسماء زماندر كرك ظروف و كرك اسماء اولسون و بری حیث كلمه‌سیدر و بری آیت كلمه‌سیدركه علامت معناسنه‌در و بو فعلی

متصرف اولان جملۀ فعلیه یه جوازا مضاف اولورکرك مثبت وکرك ما ایله منفی اولسون کقوله * بآیة تقدمون
الخیل شعثا * و بوسیبویه قولیدر و ابو الفتح همان مفرده اضافتنی حصر ایلدی نحو قوله تعالی ﴿ان آیة ملکه ان یأتیکم
التابوت﴾ وشعر مذکوری بایة ماتقدمون ایله تأویل ایلدی ﴿الایاء﴾ همزه نك کسریله کونشك حسن و رونقنه
دینور حروف لینه ماده سنده مرسومدر ﴿التآیی﴾ تفاعل وزننده و﴿التایی﴾ تایی وزننده بر آدمك یا بر نسنه نك
شخصنه قصد و توجه قلمق معناسنه در تقول تاییته و تاییته اذا قصدت شخصه و تعمدته و تاییّ تاییّ وزننده
بر محلده مکث و توقف ایلمك معناسنه در یقال تایی بالمکان اذا تلبث علیه و رفق و تانی ایلمك معناسنه در یقال
تایی فی الامر اذا تانی ﴿المأییّ﴾ مأتیّ وزننده نباتاتی طواره یرامز اولان یره دینور یقال موضع مأییّ الکلاء ای وخیمه
﴿ایّ﴾ همزه نك فتحی و یانك تشدیدیله حرف استفهامدر انکله ذوی العقولدن و غیریدن سؤال اولنور ترکیده
اندن نه و قنغی ایله فارسیده چه و کدام ایله تعبیر اولنور مثلا ای شیء فارسیده چه چیز است و ترکیده نه نسنه در و ای
رجل فارسیده کدام مرد و ترکیده قنغی آدم و ایهما شو ایکی آدمدن قنغیسی و ایتهما شو ایکی خاتوندن قنغیسی
دیمکدر و عربلرك ایش قولاری ای شیء مختصریدر و ای کلمه سی مبنیدر و بعضا مخفف اولور کقوله * تنظرت نسرا
و السماکین ایهما * علیّ من الغیث استهلف مواطره * و کاه اولورکه اشبو ای کلمه سنه کاف داخل اولوب تکثیر عدده
نقل اولنور کم خبریه معناسنه و تنوینی نون شکلنده رسم اولنور و بونده بش لغت جاریدر (١) کاین کعین وزننده (٢) و کیین
همزه یی یا یه ابدا له (٣) کاین کاعن وزننده (٤) کأی رمی وزننده (٥) کأعم وزننده و تقول کاین رجلا لقیت یعنی مابعدی
تمییزیت اوزره منصوب اولور و تقول کاین من رجل لقیت یعنی من جارّه داخل اولور و ای اسم اولور معرف
باللام اولان منادایه انکله توصل اولنور یعنی اسم مفرد مبهم اولمغله کندیسنه حرف تنبیه اولان ها کلمه سنی اضافتله
حرف ندا ایله منادی بیننه توسیط اولنور یقال یا ایها الرجل بوراده الرجل کلمه سی صفتدر و مرفوعدر و کاه اولورکه
صفت مذکوره منصوب اولور یقال یا ایها الرجل اقبل ﴿ای﴾ کی وزننده ایکی وجه اوزره مستعملدر اول نداء
قریب ایچون اولور نحو ای زید اقبل ثانی تفسیر و عباره ایچون اولور نحو عندی عسجد ای ذهب ﴿ای﴾ همزه نك
کسر و مدیله نعم معناسنه درکه حرف جوابدر و یمینه متصل اولور یقال ای والله و کاه اولورکه همزه سی ها یه ابدال
اولنوب هی دیرلر ﴿ابن ایا﴾ ریا وزننده محدثیندندر ﴿ایا﴾ همزه نك فتحی و یانك تخفیفیله حروف ندادندر هیا کلمه سی
کبی انکله قریب و بعیده ندا اولنور ﴿فصل الباء﴾ * الواو * ﴿البأو﴾ بانك فتحی و همزه نك سکونیله و ﴿البأوا﴾

فصل الباء

بانك فتحی و الفك مدی و قصریله بر آدم بالا پروازلق ایدوب فخر و مباهات ایلمك معناسنه در یقال بأی الرجل یبأی
کسعی یسعی و بأی یبأو کدعا یدعو و الاخیر قلیل بأوا و بأواء اذا فخر و یقال بأی نفسه ای رفعها و فخر بها و دابه
سکرتمکده پك جدّ و جهد ایلمکله سائرلرندن سابق و غالب و عالی اولمق معناسنه در یقال بأت الناقة اذا جهدت
فی عدوها و تسامت و تعالت * الیاء * ﴿الباى﴾ رمی وزننده بأو مذکورده لغتدر تقول بأیت ابأی بأیا لغة فی البأو کله
* الواو * ﴿البتو﴾ بانك فتحی و تانك سکونیله بر یرده مقیم اولمق معناسنه در یقال بتا بالمکان یبتو بتوا اذا اقام به * الواو *
﴿البثا﴾ ثای مثلثه ایله عصا وزننده ارض سهله یه دینور مفردی بثاه در علی قول بر موضع آدیدر ﴿البثی﴾ الی وزننده
کوله دینور رماد معناسنه مفردی بثه در بای مکسوره ایله و بونك اصلی بوثه ایدی واو حذف اولندی ﴿البثیّ﴾ تشدید
یا ایله علیّ وزننده ناسی دائما مدح و ثنا ایدر اولان آدمه دینور و کثیر الحشم کمسه یه دینور یقال هو بثیّ ای الکثیر المدح
للناس و کذا الکثیر الحشم ﴿البثو﴾ بتو وزننده ترلمك معناسنه در یقال بثا الرجل یبثو بثوا اذا عرق * الیاء * ﴿بجاوة﴾
زغاوه وزننده زنکباردن نوبه طائفه سنك ارض و مملکتنك اسمیدر انده اعلا ناقه لر ظهور ایدر نوق بجاویات
اورایه منسوبدر جوهری بر قبیله ایله تفسیر ایلمکله وهم ایلدی ﴿بجایه﴾ بانك کسریله مغربده بر بلده آدیدر ﴿بجیه﴾
سمیه وزننده بر خاتوندرکه شیبة الحجبی جنابلرندن روایت حدیث ایدوب و کندیدن ثابت الشمالی روایت ایلدی
* الیاء * ﴿الابحا﴾ حای مهمله ایله ابرأ وزننده انقطاع معناسنه در تقول ابحت علیّ دابتی ای انقطعت * الواو * ﴿البخو﴾
بانك فتحی و خانك سکونیله کوشك و صالق نسنه یه دینور یقال شیء بخو ای رخو و کمتر خرماره دینور مفردی
بخوه در تمره کبی و بخو مصدر اولور اویکه و طار غنلق چوب ساکن اولمق معناسنه یقال بخا غضبه یبخو بخوا
اذا سکن و فترتنه که بوخ دخی بو معنایه در یقال باخ غضبه بوخا اذا سکن * الواو * ﴿البدو﴾ بانك فتحی و دالك سکونیله
و ﴿البدوّ﴾ علوّ وزننده و ﴿البداء﴾ سحاب وزننده و ﴿البداءة﴾ سحابه وزننده نسنه ظاهر اولمق معناسنه در یقال
بدی الامر یبدو بدوا و بدوّا و بداء و بداءة اذا ظهر و بدو بانك فتحیله و بداء و بداءه بر ماده ضمننده بر آدمك
ذهننده بر رأی و ملاحظه پیدا اولمق معناسنه در یقال بداله فی الامر بدوا و بداء و بداءة ای نشأله فیه رأی

وبدو اسم اولور رأی واندیشه معناسنه جمعی بدوات کلور فتحاتله یقال هو ذو بدوات ای آراء وبدو بداوه
معناسنه‌در کاسیذ کر وصحرایه چیقمق معناسنه‌در یقال بدا القوم بدوا اذا خرجوا الی البادیة بورادە قصرایله
بدا نسخه‌سی غلطدر وقضای حاجت ایلمك معناسنه مستعملدر زیرا خیمه نشین طائفه‌سی اولرندن طشره
صحرایه چیقارلر یقال بدا الرجل اذا انجی فظهر نجوه من دبره (الابداء) همزه‌نك کسریله بر نسنه‌یی اظهار ایلمك
معناسنه‌در تقول ابدیته اذا اظهرته وقضای حاجت ایلمك معناسنه‌در یقال ابدی الرجل اذا انجی (البداوة)
سحابه وزننده بر نسنه‌نك الك اوّل ظاهر وپیدا اولانته دینور یقال بداوة الشیٔ ای اوّل مایبدو منه وبداوه صحرا
نشینلکه دینور تقول مالك والبداوة ای خلاف الحضر (البادی) ظاهر معناسنه‌در یقال بادی الرأی ای ظاهره
یعنی من غیر تعمق (بادی بدیّ) غنیّ وزننده و(بادی بد) و(بادی بدا) عصا وزننده اوّل كلّ شی معناسنه‌درو بونك
اصلی مهموزدر نته‌که همزه بابنده ذکر اولندی ویحیی بن ایوب بن بادی واحمد بن علیّ بن البادی ولاتقل البادا
محدثلردر (البدو) ندو وزننده و(البادیة) عادیه وزننده و(الباداة) و(البداوة) بانك کسریله و(البداوة) سحابه
وزننده صحرایه دینورکه حضر مقابلیدر نسبتنده بداویّ دینور سخاویّ وزننده وبداوی دینور کتابیّ وزننده
ونادراولەرق بدویّ دینور عربیّ وزننده صحرا نشین دیمکدر وبداوه وبداوه صحرا نشینلکه دینور یقال هم اهل
البداوة والبداوة خلاف الحضارة (التبدّی) تفعل وزننده بادیه نشین اولمق معناسنه‌در یقال تبدّی الرجل
اذا اقام بالبادیة (التبادی) تفاعل وزننده اهل بادیه‌یه بکزنمك معناسنه‌در یقال تبادی الرجل اذا تشبه باهل
البادیة وبری برینه اظهار عداوت ایلمك معناسنه‌در یقال تبادوا بالعداوة اذا جاهروا بها (البدی) بانك ضمیله
هدی وزننده و(البدّی) غزّی وزننده بادی کلمه‌سنك جمعلریدرکه بادیه نشینلره دینور یقال قوم بدی وبدّی
ای بادون (البدوة) تمره وزننده دره‌نك برقییسنه ایکیسنه بدوتان دینور یقال نزلوا بدوتی الوادی ای جانبیه
(البدا) عصا وزننده دبردن چیقان نجاسته دینور وبدا الانسان آدمك بدننده اولان الك واو یناق یرینه دینور
مفصل معناسنه جمعی ابدأ کلور همزه‌نك فتحیله (البدی) رضی وزننده و(وادی البدی) رضی وزننده و(بدوه) تمره
وزننده و(بدا) عصا وزننده (ودارة بدوتین) بر موضعدر (المباداة) معاداة وزننده آچیقدن عداوت اظهار ایلمك
معناسنه‌در یقال بادی فلان بالعداوة اذا جاهر بها (البداة) قناة وزننده منتاره دینور کماة معناسنه وبر کونه
طپراغه دینور (البدا) رضا وزننده یرمنتارلو اولمق معناسنه‌در یقال بدیت الارض بدی من الباب الرابع اذا صارت
ذات بداة وبر طپراقلو اولمق معناسنه‌در یقال بدیت الارض اذا صارت ذات بداة (بادیه) آسیه وزننده بنت
غیلان الثقفیه‌درکه صحابیه‌در علی قول نونله بادنه‌در ❊الیاء❊ (البدی) بانك فتحی ودالك سکونیله برشیئه باشلمق
معناسنه‌در تقول بدیت بالشیٔ بفتح الدال وبدیت به بکسرها ای ابتدأت ❊الواو❊ (البذیّ) ذال معجمه ایله رضیّ
وزننده فحش سوزلو بدزبان دلی زفیر کسه‌یه دینور مؤنثی بذیّه‌در یقال رجل بذیّ وامرأه بذیّة ای فاحش (البذاء)
سحاب وزننده و(البذاءة) سحابه وزننده بر کسه بدکوی وبد زبان اولمق معناسنه‌در یقال بذؤ الرجل بذاء وبذاءة
من الباب الخامس اذا کان بذیّا و(بذاء) سحاب وزننده فحش وقبیح سوزه دینور یقال جاء بالبذاء ای بالکلام القبیح
(البذو) بدو وزننده برآدمه بد وفحش سویلمك معناسنه‌در تقول بذوت علیهم بذوا من الباب الاول ای تکلمت
بالفحش (الابذاء) همزه‌نك کسریله بذو معناسنه‌در تقول ابذیت بمعنی بذوت (بذوه) تمره وزننده ابو سواحك
فرسی اسمیدر جوهری بونده واستشهاد ایلدیکی بیتده ایکیشر غلط ایلدی اولا ماده‌یی بذو عنوانندە رسم
ایلدیکه هاسزدر ثانیا ابو سراجه نسبت ایلدیکه ابو سواح‌در وبیتده واقع فان ظلمناك لفظنك کافنی فتحه ایله
ضبط ایلدیکه مکسوردر وفاظلم کلمه‌سنی یاسز ثبت ایلدی (ابذی) ابزی وزننده ابن عدی بن نجیب‌در وحسن
بن محمد بن باذی محدثدر (بذیّه) علیه وزننده ابن عیاضدر ❊الواو❊ (البرة) بانك ضمیله ثبه وزننده خلخاله دینور
جمعی برات وبرین کلور بالرك ضمیله وبرین کلور بانك کسریله یقال جائت وفی رجلها برة ای خلخال ودوه‌نك برونه
یاخود برونك اتنه چکوریلان حلقه‌یه دینورکه برونسه‌لق تعبیر اولنور یقال جعل بانف الجمل برة وهی حلقة فی انفه
اوفی لحمة انفه وبونك اصلی بروه‌در عروه کبی (البرو) سرو وزننده برونسه‌لق دوزمك معناسنه‌در ومنه یقال برة
مبروّة ای معمولة وخلق ایلمك معناسنه‌در یقال براه الله یبروه بروا ای خلق ودوه‌نك برونه برونسه‌لق چکورمك
معناسنه‌در تقول بروت الابل اذا جعلت فی انفها برة واغاج وقلم مقوله‌سنی یونمق معناسنه‌در تقول بروت السهم
والعود والقلم اذا نحتها (البرّاء) شدّاد وزننده برونسه‌لق یپان استاذه دینور (الابراء) همزه‌نك کسریله بودخی
دوه‌نك برونه برونسه‌لق چکورمك معناسنه‌در تقول ابریت الناقة اذا جعلت فی انفها برة (المبراة) میمك ضمیله برونه

برونسه لق بچورلمش ناقه یه دینور ※ الیاء ※ (البری) برووزننده بودخی آغاج یونمق معناسنه دریقال بری السهم یبری بریا اذا نحته وزبون ومهزول قلمق معناسنه مستعملدر یقال براه السفر اذا هزله (الابتراء) افتعال وزننده بودخی آغاج یونمق معناسنه در یقال ابتری السهم بمعنی براه (الانبراء) انفعال وزننده آغاج یونلمق معناسنه در یقال انبری السهم اذا انحت وبرآدمك اوکنه آرقوری کلوب معترض اولمق معناسنه در یقال انبری له اذا اعترض (البریّ) رضیّ وزننده یونلمش نسنه یه دینور علی قول هر یری حقی اوزره یونلمش نسنه یه دینور یقال سهم بریّ ای مبریّ اوکامل البری (البرّاء) شداد وزننده اوق وآغاج یونجی یه دینور وبراء اعلامدن ابو العالیه نك وابو معشرك لقبلریدر (البرّاة) بانك فتحی ورانك تشدیدیله و(المبراة) مسحاة وزننده یای یونه جق بچاغه دینور * شارح دیرکه دورپویه اطلاقی بوجهتدندر (البراء) غراب وزننده و(البرایة) ثمامه وزننده یونیلان آغاج یونقه سنه وطلاشنه دینور نحاته معناسنه وبرایه دوه نك بدننده اولان شحم ولحمه علی قول ضعف وفتور کلیوب سیر وحرکتده باقی اولان قوّتنه اطلاق اولنور کویا که سفر یونقه سیدر یقال ناقة ذات برایة ای ذات شحم ولحم او بقاء علی السیر (البرا) عصا وزننده طپراغه دینور (الباریّ) یای مشدده ایله که حصیره دینور بور ماده سنده مرسومدر (بری) عصا وزننده بر موضعدر (التبری) تاتی وزننده تعرّض ایلمك معناسنه در تقول تبرّیت لمعروفه ای تعرّضت (المباراة) مجاراة وزننده برآدمه معارضه ایلمك معناسنه در که آنك ایشلدیکی کبی ایشلمکدن عبارتدر یقال باراه اذا عارضه وشریك ایله یاخود زوجه ایله صلحا مفارقت ایلمك معناسنه در یقال باری امرأته اذا صالحها علی الفراق (التباری) تفاعل وزننده برخصوصده معارضه ایدشمك معناسنه در یقال تباریا اذا تعارضا (البریة) بلیه وزننده که مخلوق معناسنه در همزه بابنده مرور ایلدی یعنی اصلی بریئه در همزه ایله * لکن مؤلف اوراده تصریح ایلمدی (الابراء) همزه نك کسریله برنسنه یه طپراق اصابت ایلمك معناسنه در که مراد طپراقلو وطپراقله آلوده اولمقدر یقال ابری الشیء اذا اصابه البراء ای التراب وشکر قامشلغنه اوغرامق معناسنه در یقال ابری الرجل اذا صادف قصب السکر (ابن باری) شعرادندر ※ الواو ※ (البزو) بانك فتحی وزای معجمه نك سکونیله برنسنه نك عدل وهمتاسنه دینور یقال هو بزوه ای عدله ومصدر اولور برآدمه تغلبله حواله وشرکیر اولمق معناسنه یقال بزی علیه یبزو بزوا اذا تطاول علیه وآلشوب دداننمق معناسنه در یقال بزی به اذا تانس وبرآدمه خشمله حمله ایدوب اخذ وقهر ایلمك معناسنه در یقال بزی فلان الرجل اذا قهره وبطش به وبرکمسه ابزی اولمق معناسنه در کما سیذکر یقال بزی الرجل اذا کان ابزی (البازی) بادی وزننده صقور جنسندندر که ترکیده طغان تعبیر اولنان آلیجی قوشدر جمعی بوازی وبزاة کلور قضاة وزننده وابوز کلور افلس وزننده وبؤوز کلور ضمتینله وبیزان کلور کویا که بزا یبزو ماده سندندر که قهر واخذ وبطش معنالرندندر ومؤلف زای معجمه ماده سنده باز عنوانندده دخی رسم ایلدی که اجوف واوی اولور غریبدر که فارسیده دخی باز دیرلر (الابزاء) همزه نك کسریله بودخی برآدمی عنف وخشمله اخذ وقهر ایلمك معناسنه در یقال ابزی به اذا قهره وبطش به وبرکمسه صغریسنی طشره طومالتمق معناسنه در که مراد یوررکن طومالده رق یوریمکدر یقال ابزی الرجل اذا رفع عجزه یعنی فی المشی وامزرمك معناسنه در یقال ابزت الصبیّ اذا ارضعته (البزا) عصا وزننده قیچه قریب ارقه اکیلوب بوکری اولمغه یاخود ارقه نك اورته سی مقعد اوزره حواله اولمغه یاخود کوکس طشره چیقوب ارقه ایچرو کیرمکه یاخود صغری طشره یه طوغری طومالق اولمغه دینور (البزو) بدو وزننده برکمسه وصف مذکور اوزره اولمق معناسنه در یقال بزی الرجل وبزا بزوا من الباب الرابع والاول اذا کان به بزا ای انحناء الظهر عند العجز او اشراف وسط الظهر علی الاست او خروج الصدر ودخول الظهر او ان یتاخر العجز ویخرج (الابزی) اعلی وزننده صفت مذکور اوزره اولان کشی یه دینور مؤنثنده بزواء دینور (التبازی) تفاعل وزننده برکمسه صغریسنی یوقری طومالتمق معناسنه در یقال تبازی الرجل اذا رفع عجزه وآدیملری سیرك سیرك آته رق یوریمك معناسنه در یقال تبازی الرجل اذا وسّع الخطو وعهده سنده اولمیان ایله اظهار تکثر ایدوب لاف وکذاف ایلمك معناسنه در یقال تبازی فلان اذا تکثر بمالیس عنده (بزوان) سلمان وزننده بر رجل آدیدر وعباس بن بزوان محدث معروفدر وفضیل بن بزوان زهّاددندر حجاج قتل ایلدی (البزواء) صحراء وزننده بین الحرمین بر ارضك آدیدر (البزیّ) ولیّ وزننده رضیع معناسنه در تقول هو بزیی ای رضیعی (ابزی) اعمی وزننده اسمادندر عبد الرحمن بن ابزی تابعیدر وابراهیم بن باز محدثدر ※ الیاء ※ (بسیان) بای مضمومه ایله بر طاغك آدیدر ※ الواو ※ (البشو) بانك فتحی وشین معجمه نك سکونیله خوشخوی اولمق معناسنه در یقال بشا الرجل بشوا من الباب الاول اذا حسن خلقه ※ الواو ※ (البصو) بانك فتحیله مدیونك مالملکنی بالجمله استقصا ایدوب آلمق معناسنه در یقال بصا یبصو بصوا

اذا استقصى على غريمه (البصاء) بانك كسريله خايه‌لرى كركى كبى چيقاروب خادم ايلمك معناسنه‌در يقال خصاه وبصاه بصاء اذا استقصى فى الخصاء ويقال خصاه الله و بصاه ولصاه ويقال هو خصىّ بصىّ (البصوة) ثمره وزننده كول ايچره اولان قغلجم وقور مقوله‌سنه دينور يقال مافى الرماد بصوة اى شررة ولا جمرة و بر موضع آديدر ※ الياء ※ (بضى) ضاد معجمه ايله ربّى وزننده وهدى وزننده بلاد بجيله‌ده بر قريه ياخود بر وادى اسميدر ※ الياء ※ (الباطية) باديه وزننده ناجود اسميدركه بيوك خمر كاسه‌سنه دينور حالا لسانمزده باطيه تعبير اولنان قاب آندن مأخوذدر فارسيده ساتكنى ديرلر وحكى سيبويه البطية بالكسر ولا علم لى بموضعها الآن يكون ابطيت لغة فى ابطأت بو عباره يه مؤلفك تشويشله اشكاللرى جمله سندندر زيرا برمقتضاى سياق ماقبلنه متصل ظنّ اولنور مع هذا اويله دكلدر بلكه كلام مستأنفدر مرادى بودركه سيبويه بطيه عنوانده بركلمه حكايت ايلمشدر لكن معناى موضوعى معلوم دكلدر انجق ابطيت كلمه‌سى ابطأت لفظنده لغت اولمسنه محمولدر ديمشدر يعنى بطيه بطأه لفظنده لغتدر وبونى كرچه بعض امهاتده ردّ ايدرلر لكن سيبويه حكايت ايلمكله البته مسموعدر * شارح ديركه باطيه باديهٔ فارسى معرّبيدر ※ الواو ※ (البظوّ) ظاى معجمه ايله علوّ وزننده بدنده ات قاتلنوب صيق وطقناز اولمق معناسنه‌در يقال بظا لحمه يبظو بظوا اذا اكتنز وتراكب (البظا) بانك ضميله بدنده قات قات يغيلان اته دينور وعربلرك حظيت المرأة و بظيت قوللرى اتباع وجهيله‌در ※ الواو ※ (البعو) بانك فتحيله جرم وجنايت ايلمك معناسنه‌در يقال بعا الرجل بعوا من الباب الثالث والاول والثانى اذا جنى واجرم باب ثانيدن اولديغنه كوره واوى و يائى اولور وعاريت نسنه آلمق على قول شكار ايچون عاريت تازى آلمق ياخود مسابقه ايچون عاريت آت آلمق معناسنه‌در يقال بعا الشئ اذا اخذ عارية او استعار كلبا يصيد به او فرسا يسابق عليه و بر آدمه قارده غالب كلوب اوكدلنى آلمق معناسنه‌در يقال بعاه اذا قمره واصاب منه وكوز دكورمك معناسنه‌در يقال بعاه بالعين اذا اصابه بها و بر آدمه شر سورمك وشر كيرلك ايلمك معناسنه‌در يقال بعا عليهم شرّا اى ساقه (الاستبعاء) بعو ايله معناى ثانيده مرادفدر يقال استبعى الرجل بمعنى بعا (الابعاء) همزه‌نك كسريله بر آدمه آت اعاره ايلمك معناسنه‌در يقال ابعاه فرسا اذا اخبله ※ الواو ※ (البغو) بانك فتحى وغين معجمه‌نك سكونيله برشيئه نه كونه نسنه‌در ديو باقمق معناسنه‌در يقال بغا الشئ يبغو بغوا اذا نظر اليه كيف هو وبغو عرفط وسلم ديدكارى ميشه اغاجلرينك چچكارندن چيقان نسنه‌يه دينور (البغوة) ثمره وزننده اغاجدن هنوز ياروب چيقان آق طومورجق چچكه دينور وخامجه ميوه‌يه دينور يقال اجتنى البغوة اى الثمرة قبل النضاج (بغوان) باء مفتوحه ايله نيسابور قضاسنده بر قريه آديدر (البغوى) بانك وغينك فتحيله امام حسين بن مسعود الفرّاء عليه الرحمه‌دركه بغشور نام بلده‌يه منسوبدر نته كه ماده‌سنده ذكر اولندى ※ الياء ※ (البغاء) بانك ضميله و (البغا) بانك ضمى والفك قصريله و (البغية) بانك ضميله و (البغية) بانك كسريله طلب ايلمك معناسنه‌در تقول بغيته ابغيه بغاء وبغا وبغية وبغية اذا طلبته ويقال بغاه الشئ اذا طلبه له (الابتغاء) افتعال وزننده بودخى طلب ايلمك معناسنه‌در تقول ابتغيته اذا طلبته (التبغى) تفعل وزننده و (الاستبغاء) بونلرده طلب ايلمك معناسنه‌در تقول تبغيته واستبغيته اذا طلبته واستبغاء بركمسه‌دن كندى ايچون برنسنه طلب ايلمسنى ايستمك معناسنه‌در يقال استبغى القوم فبغوه وبغواله اى طلبوا له (البغية) رضيه وزننده و (البغية) بانك كسرى وضميله حاجت ومطلوبه دينور تقول عنده بغيتى وبغيتى اى طلبتى ورضيه وزننده جستجو اولنان يتكه وكمكرده‌يه دينور تقول عندفلان بغيتى اى ضالّتى المبغية (الابغاء) همزه‌نك كسريله بركمسه ايچون برنسنه طلب ايلمك ياخود مطلوبى خصوصنده اعانت ايلمك معناسنه‌در يقال ابغاه الشئ اذا طلبه له اواعانه عليه (الباغى) طالب معناسنه‌در جمعى بغاة كلور قضاة كبى وبغيان كلور راعى ورعيان كبى وباغى دولى طوتمز اولان اركك دوه‌يه دينور يقال جمل باغ اذا كان لايلقح (الانبغاء) انفعال وزننده برنسنه قولايلنوب سهولت بولمق معناسنه‌در يقال انبغى الشئ اذا تيسر وتسهل ومنه يقال ماانبغى لك ان تفعل ومااتبغى وماينبغى لك ومايبتغى اى لايتيسر ولايصح يعنى فعل مذكورسكا مطاوع اولمز ايكنجى مثاللر افتعالدندر خلاصه‌سى سنك شانك آندن اعلا اولمغله ايده‌يم ديو قصد ايلمسك نه ايده‌مزسن بعده بو مناسبتله لياقت معناسنده استعمال اولندى‌كه ماينبغى مايليق معناسنه اولدى * مؤلف بصائرده ديديكه ابتدا اشبو بغى ماده‌سى متحرّى اولان نسنه‌ده تجاوز اقتصادى طلب ايلمكه موضوعدر كرك تجاوز ايلسون كرك ايلمسون پس بو تجاوز بعضا كميت اولان مقدارده و بعضا كيفيت اولان وصفده معتبر اولور فتقول بغيت الشئ اذا طلبت اكثر مايجب وكذلك ابتغيت فجور معناسنه اولان بغى دخى تجاوزدن مأخوذدر وبغى ايكى كونه‌در محمود ومذموم اولور اكثر محلده

مطلب

(مذمومدر)

مطلب

مذمومدر و ینبغی کلمه سیده بغی کلمه سنك مطاوعیدر مثلا ینبغی لك ان یکون کذا قوللرنده ایکی وجه اوزره مستعملدر بری مسخر للفعل اولمقدر نحو النار ینبغی ان تحرق الثوب و بری استیهال معناسنه اولمقدر یقال فلان ینبغی ان یعطی لکرمه پس لیاقت معناسنه استعمالی بوندندر و اشبو ﴿و ماعلمناه الشعر و ماینبغی له﴾ الایه کریمه سی وجه اوّلدندر که لا یتسخّر له الشعر و لا یتسهل له معناسنه در زیرا لسان مصطفوی علیه السلام اصلا قرض شعره جاری و مطاوع اولمز ایدی و مصباحده مرسومدر که ینبغی ان یکون کذا قولی یندب ندبا مؤکدا لایحسن ترکه معناسنه در ماضیسنك استعمالی مهجوردر و بونی افعال غیر متصرفه دن عدّ ایلدیلر و کسائیدن محکیدر که عربدن ماینبغی لك ان یکون قولی مایستقیم یاخود مایحسن معناسنه مسموعیدر و الحاصل ملازمه علاقه سیله لیاقت معناسنه مستعملدر ﴿ البغایة ﴾ بانك ضمیله طلب و کسب معناسنه در یقال انه لذو بغایة ای کسوب ﴿ البغی ﴾ بانك فتحی و غینك سکونیله عورت روسبی اولوب زنا ایلك معناسنه در یقال بغت الامة بغیا اذا عهرت فهی بغیّ و بغوّ و بر آدمه تغلبله ظلم و ستم ایلك معناسنه در یقال بغی علیه اذا علاه و ظلمه و حقدن عدول له سرکشلك ایلك معناسنه در یقال بغی فلان اذا عدل عن الحقّ و استطال و یلان سویلك معناسنه در یقال بغی الرجل اذا کذب و ایکی طرفه صالنه رق سرعتله یوریمك معناسنه در یقال بغی فی مشیته اذا اختال و اسرع و برنسنه یه نته لکنی بیلك ایچون باقق معناسنه در یقال بغی الشیٔ اذا نظر الیه کیف هو و برنسنه یه منتظر اولوب کوزتمك معناسنه در یقال بغی الشیٔ اذا رقبه و انتظره و بلود شدّتله یاغدرمق معناسنه در یقال بغت السماء اذا اشتدّ مطرها و بغی چوق یغموره اطلاق اولنور یقال دفعنا بغی السماء خلفنا و هو المطر الکثیر ﴿ المباغاة ﴾ و ﴿ البغاء ﴾ مفاعله وزننده بو دخی عورت زنا ایلك معناسنه در یقال باغت الامة مباغاة و بغاء اذا عهرت ﴿ البغیّ ﴾ رضیّ وزننده و ﴿ البغوّ ﴾ عدوّ وزننده زناکار عورته دینور یقال امرأة بغیّ و بغوّ ای عاهرة * شارح دیرکه اصللری بغوی ایدی و عندالاخفش بغیّ فعیلدر و صیغهٔ اخیره غیر قیاس اوزره در و بغیّ مطلقا جاریه یه اطلاق اولنور اصلی اعتباریله علی قول حرّهٔ فاجره یه دینور * شارح دیرکه امه یه بغیّ اطلاقی جاهلیتده بغی و زنا یه مساعاتلرینه مبنیدر یقال جاءت بغیّ ای امة او حرة فاجرة ﴿ الاستبغاء ﴾ برکسه دن حصول مطلوب ضمننده استعانه ایلك معناسنه در یقال استبغی القوم فبغوه ای استعانهم علی طلبه فاعانوهم و برکسه ایچون برنسنه طلبنده اولمق معناسنه در یقال استبغی القوم له الشیٔ اذا طلبوه له ﴿ الفئة الباغیة ﴾ امام عادلك طاعتنده خروج ایدن طائفه دن عبارتدر یقال هم فئة باغیة ای خارجة عن طاعة الامام العادل ﴿ البغایا ﴾ سرایا وزننده عسکرك چرقه جیلرینه اطلاق اولنور که عسکردن ایلروجه کیدرلر مفردی بغیه در یقال اقبلت البغایا ای الطلایع تکون قبل ورود الجیش ﴿ المبتغی ﴾ اسم فاعل بنیه سیله ارسلانه اطلاق اولنور ※ الواو ※ ﴿ البقاوة ﴾ شقاوه وزننده برنسنه یه باقق معناسنه در یقال بقاه بعینه یبقوه بقاوة اذا نظر الیه و برنسنه یه منتظر اولمق معناسنه در تقول بقوته اذا انتظرته و بقوو بقاوه حفظ ایلك معناسنه مستعملدر تقول ابقه بقوتك مالك ای احفظه حفظك مالك یعنی مالکی کوزه دوب حفظ ایلدیکك کبی آنیده حفظ ایله ※ الیاء ※ ﴿ البقاء ﴾ بانك فتحیله و ﴿ البقی ﴾ بانك فتحی و قافك سکونیله برنسنه نك زمان وجودی حالت اولی اوزره ممتدّ و مستمرّ اولمق معناسنه در یقال بقی الشیٔ بقاء و بقی بقیا من الباب الرابع و الثانی ضدّ فنی و ﴿ بقی ﴾ بانك فتحی و قافك سکونیله برنسنه یه کوز دیکوب مترقب اولمق علی قول برنسنه یه باقق معناسنه در یقال بقاه بقیا اذا رصده او نظر الیه بو معناده واویه و یائیه در ﴿ الابقاء ﴾ همزه نك کسریله و ﴿ التبقیة ﴾ تکمله وزننده و ﴿ التبقی ﴾ تفعل وزننده برنسنه یی باقی قلمق معناسنه در یقال ابقاه و بقاه و تبقاه اذا جعله باقیا و ابقاء میانه یی افساد خصوصنده افراط و مبالغه ایلیوب صلاحدن بقیه قومق معناسنه مستعملدر تقول ابقیت بیننا ای لم ابالغ فی افساده ﴿ الاستبقاء ﴾ ابقاء معناسنه در یقال استبقاه بمعنی ابقاه و اسیر و مجرمی قتل ایلیوب دیری ترك ایلك معناسنه درکه جاننی آلیقومقدن عبارتدر یقال استبقاه اذا استحیاه یعنی عفا عنه فلم یقتله و برنسنه نك برمقدارنی آرتروب کیرو یه آلیقومق معناسنه در یقال استبقی من الشیٔ اذا ترك بعضه ﴿ البقوی ﴾ تقوی وزننده و ﴿ البقوی ﴾ و ﴿ البقیا ﴾ بشری وزنلرنده و ﴿ البقیة ﴾ بلیه وزننده اسملردر برنسنه دن کیرو قالمش شیئه دینور تقول مالی علیه بقوی و بقوی و بقیا و بقیة و قوله تعالی ﴿بقیة الله خیر﴾ ای طاعة الله او انتظار ثوابه او الحالة الباقیة لکم من الخیر او ماابقی لکم من الحلال پس تفسیر اوّله کوره عندالله ابقا اولنان طاعات و عبادات دیمك اولور و ثانی یه کوره انتظار معناسندن اولور و قوله تعالی ﴿او لو بقیة ینهون﴾ ای ابقاء او فهم تفسیر اوّله کوره مصدر یاخود اسم مصدر اولور ثانی یه کوره اسم اولور و فهم و رأی و عقل خصائل باقیه دندر و بقیه فساد طاری اولان میانه ناسده باقی

صلاحه دینور وبقية بن الوليد محدّث ضعیفدر وبقیه وبقاء ایکی رجل اسملریدر ﴿ الباقية ﴾ اسم فاعل مؤنثدر
وكاه اولورکه مصدر موضعنه وضع اولنور واقیه کبی * شارح دیرکه مؤلفك تعبیرینه کوره اصل مصدر دکلدر
ومنه قوله تعالى ﴿ فهل ترى لهم من باقية ﴾ اى بقاء وقيل من جماعة باقية ﴿ الباقيات الصالحات ﴾ یعنی
﴿ والباقيات الصالحات خير عند ربك ثوابا ﴾ کریمه سنده مراد مطلقا اعمال صالحه درکه اجر وثوابی عندالله تعالی
باقیدر وبعضلر سبحان الله والحمدلله ولااله الاالله والله اكبر کلماتیله وبعضلر بش وقت نماز ایله تفسیر ایلدیلر
﴿ المبقيات ﴾ اسم فاعل بنیه سیله شول آتلردرکه سائر آتلرك سكرتملری منقطع اولوب نهایته واردقده هنوز بونلرك
سكرتمك مایه سندن بقیه لری قاله یقال ركبوا المبقيات وهى الخيل التى يبقى جريها بعد انقطاع جرى الخيل ﴿ بقیّ ﴾
تقیّ وزننده ابن مخلد درکه حافظ اندلسدر ❊ الياء ❊ ﴿ البكاء ﴾ بانك ضمى والفك مدیله و﴿ البكا ﴾ قصر ایله آغلمق
معناسنه در یقال بكى الرجل يبكى بكاء وبكا اذا اسال الدمع من عينه حزنا ویقال بكاه بكاء اى بكى عليه ورثاه
شارح دیرکه بعضلر ممدوده یی صوته ومقصوره یی سیلان دمعه تخصیص ایلدیلر وبكا آهنك وتغنی ایلمك معناسنه
اولمغله ضدّ اولور یقال بكى الرجل اذا غنى ﴿ الباكى ﴾ شاکی وزننده اسم فاعلدر جمعی بكاة کلور قضاة کبی وبكى
کلور بانك ضمی وكافك كسريله که اصلی بكوی ایدی ساجد وسجود کبی ﴿ التبكاء ﴾ تانك فتحی وكسريله مصدردر
آغلمق على قول چوق اغلمق معناسنه در یقال بكى تبكاء بمعنى بكاء اوكثيرا ﴿ الابكاء ﴾ همزه نك كسريله آغلتمق
معناسنه در یقال ابكاه اذا فعل به مايوجب بكاءه ﴿ التبكية ﴾ تأدیه وزننده برکسه یی میت اوزره آغلمغه قندرمق
معناسنه در یقال بكاه على الميت اذا هيجه للبكاء عليه ومیت اوزره مرثیه ایله آغلمق معناسنه در یقال بكاه اى
بكى عليه ورثاه كما یقال بكاه وبكى عليه بكاء ﴿ البكا ﴾ عصا وزننده بر نبات آدیدر بكاة مفردیدر نته که همزه بابنده
دخی ذکر اولندی ﴿ البكیّ ﴾ رضیّ وزننده کثیر البكاء آدمه دینور یقال رجل بكیّ اى كثير البكاء ﴿ التباكى ﴾ تفاعل
وزننده کوجله مصنع بكا ایدر اولمق معناسنه در یقال تباكى الواعظ اذا تكلف البكاء ﴿ البكاء ﴾ کتان وزننده مکه ده
بر طاغك آدیدر ﴿ باكويه ﴾ عجمده بر بلده آدیدر دربند اعمالندندر ❊ الياء ❊ ﴿ البلى ﴾ بانك كسرى والفك قصريله
و﴿ البلاء ﴾ بانك فتحی والفك مدّیله اسکیمك معناسنه در یقال بلى الثوب بلاوبلاء من الباب الرابع اذا خلق ﴿ الابلاء ﴾
همزه نك كسريله اسكتمك معناسنه در یقال ابلى الثوب اذا اخلقه ﴿ التبلية ﴾ تادیه وزننده بودخی اسكتمك
معناسنه در یقال بلى الثوب اذا اخلقه ﴿ البلى ﴾ و﴿ البلو ﴾ بالرك كسريله اسکی نسنه یه دینور بومناسبتله بلى الاسفار
وبلو الاسفار شول آدمه اطلاق اولنورکه آنی محن ومشاقّ اسفار وتجارب دهر دوّار یپریدوب فرسوده قلمش اوله
یقال فلان بلى اسفار وبلوها اى بلاه الهمّ والسفر والتجارب وداٸما شرّ وشور ایله اوغراشمغله شر ایشلرده قویّ
وتوانا کمسه یه بلى الشرّ وبلو الشرّ اطلاق اولنور یقال هو بلى شرّ وبلوه اى قوىّ عليه مبتلى به ودوابّ ومواشی
قسمنی کرکی کبی رعایت وتیمارنده مقیم اولانه بلى المال وبلو المال اطلاق اولنور جمعی ابلاء کلور یقال هو بلى وبلو
من ابلاء المال اى قيم عليه ﴿ ذو بلى ﴾ حتی وزننده و﴿ ذو بلاّ ﴾ الاوزننده و﴿ ذو بلیّ ﴾ رضیّ وزننده و﴿ ذو بلیّ ﴾ کسرتینله
و﴿ ذو بليان ﴾ فتحاتله و﴿ ذو بليان ﴾ کسرتینله ویانك تشدیدیله بعید ونابود ونابدید اولهجق محلده مستعملدر یقال
هو بذى بلى وبذى بلاّ وبلى وبلى وبليان وبليان اذا بعد عنك حتى لاتعرف موضعه * مؤلف بونی بلل ماده سنده
دخی ذکر ایلدی ذهاب معناسنه اولان بل ماده سندن ماخوذدر یاخود بعدك علمیدر بوراده بلا ماده سندن اولور
﴿ البلية ﴾ غنیه وزننده شول ناقه درکه جاهلیتده مرد اولان صاحبنك قبری یاننده باغلیوب آب وعلفنی ویرممکله
اجلقدن هلاك اولورایدی کویاکه قیامتده صاحبی آنك اوزرنده حشر اولور زعم ایدرلرایدی ﴿ البلى ﴾ جری وزننده
ناقه بلیه اولمق معناسنه در یقال بليت الناقة على المجهول بليا اذا جعلت بلية ﴿ بلیّ ﴾ رضیّ وزننده بر معروف
قبیله آدیدر نسبتنده بلوی دینور فتحتینله علوی کبی ﴿ بليانه ﴾ بانك فتحيله مغربده بر بلده آدیدر ❊ الواو ❊ ﴿ الابتلاء ﴾
افتعال وزننده بر نسنه نك حالنی بیلمك ایچون صنه یوب امتحان ایلمك معناسنه در تقول ابتليته اذا اختبرته * مؤلفك
بصاٸرده بیاننه کوره واویه اولان بلو ماده سی دخی اسکیمك معناسنه موضوعدر واختبار معناسی کویاکه کثرت
اختبار ایله اول نسنه یی اسكتمش اولور وغم ومصیبته بلا اطلاقی وجودی کویاکه اسكیدوب یپریدر اولمق
تصوریله در وتكليف واحكامك بلاء ایله تسمیه سی اوچ وجهه مبنیدر بری بالجمله تكاليف البته ابدانه محنت
ومشقت اولمغله کویاکه وجودلری فرسوده ایدر ثانی تكاليف اختبار اتدر ثالث حق تعالی حضرتلرینك عبادی
اختباری کاه مسارّ ایله اولور شکر ایلملری مصلحتیچون وکاه مضارّ ایله اولور صبر ایلملریچون بوجهتله محنت
ومنحت بلاء اولمش اولور زیرا محنت صبری ومنحت شکری مقتضیدر وصبرك حقوقنه قیام ایلمك شکرك حقوقنه

مطلب

(قیام)

قيام ايلكدن ايسردر پس محنت اعظم بلائين اولمشدر و لهذا قال عمر رضى الله عنه * بلينا بالضراء فصبرنا و بلينا بالسراء فلم نصبر * و قال على كرم الله وجهه * من وسّع عليه دنياه فلم يعلم انه قدمكر به فهو مخدوع عن عقله * و قال تعالى ❊ و لنبلونكم بالشرّ و الخير فتنة ❊ و قالديكه اختبار معناسنه اولان بلو و ابتلاء ايكى كونه اولور برى معلوم اولميان حال و كيفيتنى ادراك و وقوف ايچون امتحان اولنور و برى جودت و رداءتنى خارجه اخراج ايچون اولور و كاهجه ايكيسنه ده مبنى اولور پس ابتلاى الهى شقّ ثانى يه مبنيدر و ابتلاء استخبار معناسنه مستعملدر تقول ابتليت الرجل اذا استخبرته واختيار وانتخاب معناسنه در تقول ابتليته اى اخترته بو راده اختبرته نسخه لرى غلطدر ومنه حديث حذيفة * لتبتلنّ لها اماما * اى لتختارنّ لها اماما كما فى النهاية و بر نسنه يى بيلمك ضمننده بر كسه دن يمين طلب ايلمك معناسنه در يقال ابتلاه اذا استحلفه و استعرفه ﴿الابلاء﴾ همزه نك كسريله اخبار ايلمك معناسنه در تقول ابتليته فابلانى اى استخبرته فاخبرنى و برآدمه عذر بليغ ومقنع ايراد ايلمك معناسنه در يقال ابلاه عذرا اى اداه اليه فقبله و برآدمه يمين و يرمك معناسنه در يقال ابلاه اذا احلفه و يمين ايلمك معناسنه اولمغله متعدى و لازم اولور يقال ابلى الرجل اذا حلف ﴿البلو﴾ بانك فتحيله و ﴿البلاء﴾ سحاب وزننده بودخى امتحان ايلمك معناسنه در تقول بلوته ابلوه بلوا و بلاء اذا امتحنته ﴿البلوى﴾ دعوى وزننده و ﴿البلية﴾ غنيه وزننده و ﴿البلوة﴾ بانك كسريله اسملردر مادهٔ امتحان اولان تكليف و محنته دينور ﴿البلاء﴾ سحاب وزننده مصدردركه ذكر اولندى واسم اولور غم واندوهه اطلاق اولنور كويا كه جسمى اسكيدوب فرسوده ايدر اولديغيچون يقال اصابه بلاء اى غم و تكليف شرعى يه اطلاق اولنور ابدانه محنت ومشقت اولديغيچون ياخود اختبار الهى اولديغيچون و بلاء الهى محنت و محنت جهتلريله اولور نته كه ذكر اولندى ﴿بلاء﴾ قطام وزننده بلاء و محنتك اسميدر يقال نزلت بلاء على الكفار اى البلاء ﴿البالة﴾ و ﴿البال﴾ و ﴿البلاء﴾ بانك كسريله و ﴿المبالاة﴾ مساواة وزننده قايرمق معناسنه در تقول ماابالیه بالة و بالا و بلاء ومبالاة اى ما اكترث و يقال لم ابال بكسر اللام و لم ابل بضم الهمزة وفتح الباء و جزم اللام و لم ابل بكسر اللام صيغهٔ اولاده بالكز ياء اسقاط اولنوب لام حالى اوزره قالدى و ثانيه ده اجتماع ساكنين ايچون الف حذف اولندى زيرا آخرندن ياساقط اولمغله لام آخر حروف منزلنه تنزيل اولنوب نون يكن حكمنده اولدى * شارح ديركه باله و بال كلمه لرى باب مذكوردن غير قياس اوزره مصدرلردر ياخود اسم مصدرلردر باله نك اصلى باليه در عافاه عافيه كبى و بال كلمه سى باله دن مرخمدر ﴿الابلاء﴾ همزه نك فتحيله بر موضع آديدر ﴿بلى﴾ بانك فتحى والفك قصريله جواب استفهامدر نفى و جحد ايچون معقود در مخاطبه ايراد اولنان قولى يعنى سؤالى ايجاب ايدر زيرا مفادى ترك نفى در فاذا قيل ماقام زيد و قلت فى الجواب بلى فمعناه اثبات القيام و اذا قيل ليس كان كذا و قلت بلى فمعناه التقرير و الاثبات و لاتكون الّا بعد نفى ﴿الابليلاء﴾ اعشيشاب وزننده اوت اوزايوب دوه او تلامغه قابل وقادر اولمق معناسنه در يقال ابلولى العشب اذا طال و تمكنت له الابل ﴿ذو بلى﴾ ربى وزننده لام ماده سندن بيان اولندى ❊ الياء ❊ ﴿البنى﴾ بانك فتحى و نونك سكونيله و ﴿البناء﴾ بانك كسريله و ﴿البنيان﴾ بانك ضميله و ﴿البنية﴾ بانك كسريله و ﴿البناية﴾ كتابه وزننده ياپو ياپمق معناسنه در يقال بنى البيت بنيا و بناء و بنيانا و بنية و بناية من الباب الثانى نقيض هدم و بناء ياپلمش ياپويه دينور جمعى ابنيه و جمع الجمعى ابنيات كلور يقال بنى بناء حسنا اى مبنيا و بناء الكلمه نحويوّن عندنده بناء كلمه نك آخرى لا لعامل سكون و حركه دن ضرب واحد يعنى حالت واحده اوزره لازم و ثابت اولمقدن عبارتدر مقابلنده اعراب اطلاق اولنور و بناء برآدمه ايولك واحسان ايلمك معناسنه مستعملدر يقال بنى الرجل اذا اصطنعه و زوجه ايله زفاف ايلمك معناسنه مستعملدر يقال بنى على اهله و باهله اذا زفّها * شارح ديركه عادت عرب بودركه داماد عروسه داخل اوله جغى كيجه جبنلك طرزنده بر سراپرده قوريلوب آنك ايچنده دخول ايدر بو مناسبتله زفافدن و جماعدن كنايه ايدرلر و بناء وجودى سموروب قوتلندرمك معناسنه مستعملدر يقال بنى الطعام بدنه اى سمنه و لحمه انبته و يايك بغرى كريشه يك يقين متصل درجه سنده اولمق معناسنه در يقال بنت القوس على وترها اذا لصقت ﴿الابتناء﴾ افتعال وزننده بودخى ياپو ياپمق معناسنه در يقال ابتناه بمعنى بناه و زوجه ايله زفاف ايلمك معناسنه در يقال ابتنى على اهله اذا زفّها ﴿التبنية﴾ تأديه وزننده بودخى بناء ياپمق معناسنه در يقال بنّاه بمعنى بناه ﴿البنية﴾ بانك كسرى و ضميله ياپلمش ياپويه دينور جمعى بنى كلور بانك كسريله و الفك قصريله و بنى كلور بانك ضمى و الفك قصريله ﴿البناية﴾ كتابه وزننده مصدردركه ذكر اولندى و مصدر واسم اوله رق مجد و شرف معناسنه مستعملدر يقال له بناية اى شرف ﴿الابناء﴾ همزه نك كسريله برآدمه بناء و عمارت و يرمك ياخود خانه ياپجق نسنه و يرمك معناسنه در طاش و كراسته كبى تقول ابنيته اذا اعطيته بناء او ماينبى به دارا ﴿البانى﴾ اسم فاعلدر و محمد بن اسحق البانى

قالوندن استماع قراءت ايلدى ﴿البانية﴾ شول يايه دينوركه بغرى كيريشنه يك يقين اوله باناة دخى دينوركه ياء الفه مقلو بدر و باناة شول تيرانداز دينوركه اوقى اتاركن يايك كريشى اوزره اكيلوب آور يلور اوله يقال رجل باناة اى منحن على الوتر اذا رمى ﴿البنية﴾ غنيه وزننده كعبهٔ معظمه يه اطلاق اولنور مجد وشرفندن ناشى كه بنايه دن مأخوذدر ﴿المبناة﴾ ميمك فتحى وكسريله ميشيندن اولان صفره كبى سرزكى يه دينور مقعد وسجاده و صفره مقوله سنه شاملدر نطع معناسنه و پرده يه دينور ستر معناسنه وهكبه يه دينور عيبه معناسنه ﴿البوانى﴾ بواقى وزننده كوكس قبورغه لرينه دينورو ناقه نك اياقلرينه اطلاق اولنور ومنه يقال القت بوانيه اى اقام وثبت ﴿بناة اللحم﴾ بانك فتحى وتاى مربوطه ايله كوده سى اتلو سموز قيزه دينور يقال جارية بناة اللحم اى مبنية بوراده تاى طويله ايله بنات نسخه لرى غلطدر زيرا بناة لفظ مفرده در مبينه معناسنه ﴿بنى﴾ على وزننده مصرده بر بلده آديدر ﴿تبنى﴾ مستقبل مؤنث مجهول صيغه سيله شامده بر موضع آديدر ﴿الابن﴾ همزه كسريله ولده دينوركه مراد اوغلدر اصلى بنى ياخود بنو ايدى فتحتينله ياء وواو حذف اولندى جمعى ابناء كلور اسباب وزننده * مؤلفك بصائرده بياننه كوره ابن كلمه سى بناء ماده سندندر زيرا ابن پدرك بنا ايلديكى عمارتدر فلهذا برنسنه جهتندن حاصل اولان شيئه ياخود تربيه سيله ياخود تفقد يا كثرت خدمتى ياخود آنك امرنده كثرت قيامى اولسه بالاضافه ابن اطلاق اولنور مثلا ابن الحرب وابن السبيل كبى و مصباحده مرسومدركه ابن كلمه سنك اصلى بنو ايدى فتحتينله ياخود بنو ايدى بانك كسريله و بوقول تغيير جهتندن اقل وايسردر مؤنثنده ابنة وفى لغة بنت دينور وكسائى قولى اوزره بنت لفظنك صورت كتابتنه اتباعا تاء اوزره وقف اولنور واول اصلنده هاءدر زيرا كلمه معناى تأنيثى متضمندر ودرّه ده مرقومدركه بنت واخت كلمه لرينك تالرى اصليه در وصل و وقف حالتلرنده ثابت اولور على الحقيقه تأنيث ايچون دكلدر زيرا تاى تأنيثك ماقبلى الف اولمديغى صورتده دائما مفتوح اولور فاطمه وشجره كبى * ومؤلف بوراده قريبا ذكر ايدر ﴿البنوة﴾ ابوّه وزننده اسمدر اوغلق معناسنه در يقال بينهما ابوّة وبنوّة يعنى بينلرنده بابالق واوغلق واردر ﴿يابنىّ﴾ بانك ضمى و نونك فتحى وياى مشدده نك كسريله و فتحيله لغتلردر ياابت وياابت كبى و بو ابن كلمه سنك مصغريدر ياى متكلمه مضافدر اصلى بنيو ياخود بنيى ايدى و ابناء كلمه سى كه ابن لفظنك جمعيدر مطلق اوله رق سلفده برطائفه يه اطلاق اولنور ايديكه اصللرى عجمدن اولوب يمن مملكتنده ساكن اولديلر نوشروان آنلرى طرفندن والئ يمن اولان سيف ذى يزن امدادنه كوندروب اوراده اقامت وكيدهرك تأهّل وتوطّن ايلديلر نسبتلرنده ابناوىّ دينور ومفردنه ردّ ايله بنوىّ دينور عربىّ وزننده وابن كلمه سنه هاء الحاق ايدوب ابنة ديرلركه مؤنث اولور قيزه دينور دختر معناسنه واما بنت كلمه سى ابن كلمه سى اوزره مبنى دكلدر بلكه على حدة صفتدر ابتدا الحاق ايچون آخرينه ياى تحتيه كتور يلوب بعده تايه ابدال اولندى نسبتنده بنتىّ دينور وبنوى دخى دينور فتحتينله ﴿الابنم﴾ همزه نك كسرى اصلى ابندر ميم زائده در وابن كبى همزه سى وصليه در ومنه قول حسّان رضى الله عنه * ولدنا بنى العنقاء وابنى محرق * فاكرم بنا خالا واكرم بنا ابنما * اى ابنا * مترجم حقيرديركه حريرى درّه ده بورسمه تحرير ايلمشلردركه بعضلر ابن كلمه سنك همزه سنى هرمحلده حذف ايلمكله غلط ايدرلر زيرا همزهٔ مرقومه نك حذفى همان بين العلمين صفت وقوعنه منحصردر كرك اسم وكرك كنيه ولقب اولسون زيرا صفتك موصوفه شدت اتصالندن ناشى جزء اعتباريله كلمهٔ واحده منزلنده اولمشدر بناء عليه ماقبلنده واقع اسمدن تنوينى حذف ايدوب مثلا علىّ بن محمد ديرلر نته كه اسماء مركبه دن حذف ايدوب مثلا رامهرمز و بعلبك ديرلر پس موطن مزبوردن ماعدا محلده همزه نك اثباتى لازمدركه اول بش محلدن عبارتدر اوّل ابن كلمه سى ضميره متصل اولمقدر كقولك هذا زيد ابنك ثانى پدرينك غيره مضاف اولمقدر كقولك المعتضد بالله ابن اخى المعتمد بالله ثالث اب اعلايه منسوب اولمقدر كقولك ابوالحسن ابن المهدى بالله رابع خبر واقع اولمقدر نحو انّ كعبا ابن لوىّ خامس استفهامده واقع اولمقدر نحو هل تميم ابن مرّ * وشارحى شهابك بياننه كوره بعضلر كنيه ولقب موقعلرنده حذف ايلمزلر مكركه اشتهارى آنلر ايله اوله و بعضلر سطرك اوّلنده واقع اولورسه ده حذف ايلمزلر لكن بو مرجوحدر انتهى ﴿التبنّى﴾ تانّى وزننده بناء ماده سندندر بيت مبنىّ ياپوسنده اولمق معناسنه در ومنه حديث بادية بنت غيلان ❊ اذا جلست تبنت ❊ اى صارت كالبيت المبنىّ يعنى وجودى سموز وفلانه سى كبير اولمغله پاچه لرينى كروب اوتوردقده قبه چادرى ياپوسنده اولور و تبنى برآدمى اوغول ايدنمك معناسنه در يقال تبناه اذا اتخذه ابنا ﴿البنات﴾ بانك فتحيله بنت لفظندن جمعدر قيزلر ديمكدر و بنات اطفالك ياپوب اوينادقلرى صورتلره دينوركه قوقله و ببك تعبير ايدرلر ﴿بنيات الطريق﴾ مصغر بنيه سيله ترهات معناسنه دركه جادّه دن منشعب خرده يوللردن عبارتدر * قال الشارح

مطلب

مطلب

(ومنه)

ومنه المثل * دع عنك بنيات الطريق * اى عليك بمعظم الامر ودع الروغات ❊ الواو ❊ (البوّ) بانك فتحى و واوك
تشديديله دوه كوشكنه دينوركه مراد هنوز سود امن ياوريسيدر و صمان ايله ياخود قيتق ايله طولمش دوه
ياوريسى صورتنه دينوركه ناقه‌نك ياوريسى هلاك اولدقده اناسى سود و يرمز اولمغله اول ياورينك دريسنى
يوزوب صمانله ياقيتق ايله طولدروب بعينه ياورى صورتنده يپارلر اناسى ياوريسنى ظن ايدوب اكا ياقلمغله سودنى
ادرار ايدر و بوّ كوله دينور رماد معناسنه و بون و احمق آدمه دينور بوىّ دخى دينور مؤنثى بوّه‌در (البىّ) طىّ
وزننده برآدمك ايشنه اويكنمك معناسنه‌در يقال بوى يبوى بيا اذا حاكى غيره فى فعله (البوباة) باى موحده ايله
مرماة وزننده بيابانه دينور مفازه معناسنه و برموضع آديدر ابواء كبى (بوىّ) سمىّ وزننده و (بويان) بانك ضميله
اسامئ ناسدندر (بوى) ماضى صيغه‌سيله رمى وزننده بجيله يوردنده بر وادى آديدر (باى) حال وزننده اسمادندر
باى بن جعفر بن باى فقيه و محدّثدر (بويه) فوفل وزننده محدثيندن برجماعت اسميدر بريسى عمرو بن بويه‌در
❊ الواو ❊ (البهو) بانك فتحى و هانك سكونيله اولرك اوكنده اولان بشقه‌جه اوه دينور شهرخانه‌لرنده سلاملق
اوطه‌سى اولور يقال قعدوا فى البهو وهو البيت المقدم امام البيوت و سرداب كبى يرآلتنده اتخاذ اولنان كنكيش
اكوز يتاغنه دينور جمعى ابهاء كلور و بهوّ كلور ضمتينله و واوك تشديديله و بهىّ كلور رعىّ وزننده اصللرى بهوى
ايدى و ميدانلو كنكيش ارضه دينور و مطلقا واسع نسنه‌يه دينور و بدنده كوكسك ايچنه على قول ممه‌لر ايله بوغاز
چقورينك طولانى ارالغنه دينور و مطلقا حاملك يعنى كبه‌نك قرننده بين الوركين ولد يتاغنه دينور جمعى ابهاء
كلور و ابهى كلور افعل وزننده‌كه اصلى ابهو ايدى و بهى كلور بانك ضمى و هانك كسريله و بهى كلور بانك كسريله
مؤلف و مقيل الولد بين الوركين من الحامل عبارتيله ثبت ايلمكله بورحم اولميوب رحمك اوكى يعنى فرج ايله رحم
مابينى اولور مهبل ديدكارى كبى و برمقتضاى ماده محلّ مزبور رحمك سلاملق اوطه‌سى اولور لكن اورانك
مقيل ولد اولمسى نامليمدر انجق مقيل قيلوله‌دن اولمغله مكث جزؤى تصورينه مبنى اوله فلينظر (الباهى)
ساهى وزننده خالى و معطل اولان خانه‌يه دينور يقال بيت باه اى خال معطل (الابهاء) همزه‌نك كسريله اوى خالى
و معطل قلمق معناسنه‌در (البهى) نهى وزننده اوخالى و معطل اولمق معناسنه‌در يقال ابهى البيت ابهاء فبهى بهيا
من الباب الرابع اى اخلاه وعطله فتخلى و تعطل (البهىّ) غنىّ وزننده محدثيندندر عروه‌دن روايت ايلدى
(البهاء) بانك فتحيله كوزل اولمق معناسنه‌در يقال بهو الغلام و بهى و بها بهاء من الباب الخامس والرابع والثانى
والثالث اذا حسن و اسم اوله‌رق مستعملدر تقول قدملأ عينى بهاؤه اى حسنه و سود كپوكنك ايشلامسنه دينور
يقال ما الطف بهاء رغوة اللبن اى وبيصه (المباهاة) مساواة وزننده حسن و بهاء خصوصنده مفاخره ايدوب يارشمق
معناسنه‌در تقول باهيته مباهاة فبهوته اى غلبته بالحسن (الابهاء) همزه‌نك كسريله قابى بوشالتمق معناسنه‌در يقال
ابهى الاناء اذا فرغه و آتلرى چاپولدن فارغ و معطل قلمق معناسنه مستعملدر يقال ابهى الخيل اذا عطلها عن الغزو
و كوزل يوزلو اولمق معناسنه‌در يقال ابهى الرجل اذا حسن وجهه (التبهية) تاديه وزننده اوى كنكيش يايمق
معناسنه‌در يقال بهى البيت اذا وسعه و عمله (الباهية) اغزى كنكيش قيويه دينور يقال بئر باهية اى واسعة الفم
(التباهى) تفاعل وزننده تفاخر معناسنه‌در يقال تباهوا اذا تفاخروا (بهيه) سميه وزننده تابعيه‌در روايت
حديث ايلدى (البىّ) عىّ وزننده و (ابن بى) و (ابن بيان) شداد وزننده خسيس و دنى و كمايه شخصه دينور
يقال هو بى و ابن بى و ابن بيان اى خسيس و بونلر معناى آتيدندر (هىّ بن بىّ) آدم عليه السلام اولادندن ايدى
وقتا كه سائر اولادلرى ربع مسكوندن بر طرفه متفرق اولدقلرنده اولدخى برجانبه عازم اولوب لكن نابديد اولمغله
من بعد نام و نشانى محسوس اولمدى * شارح ديركه بو مناسبتله عربلر كمنام و بيقدر اولان كيمسه‌ده استعمال ايلديلر
و يوسف بن هلال بن بيه كه ميه وزننده در محدثدر (بياك الله) بانك فتحى و يانك تشديديله كه تفعيلدن ماضى
و دعادر اضحكك الله معناسنه‌دركه حق تعالى دائما سنى خندان و شادان قلسون ديمكدر ياخود قربك ياخود جاء بك
معناسنه‌دركه حق تعالى دائما سنى مطلوبكه قاوشدرسن ديمكدر ياخود بوأك معناسنه‌دركه سنى منازل رفيعه‌يه
ياخود مأواى جنته اسكان ايلسون ديمكدر حياك لفظنه ازدواج ايچون واوى يايه و همزه‌سى الفه قلب اولنمشدر
و عند البعض حياك لفظنه اتباعدر زيرا عربلر دوجا حيّاك الله و بياك ديرلر و بو قول موجّه دكلدر و حيّاك لفظى
تحيتدندر سلم الله عليك معناسنه‌در * قال الشارح و فى النهاية فى حديث آدم عليه السلام ❊ انه استحرم بعد قتل ابنه
مائة سنة فلم يضحك حتى جاءه جبريل عليه السلام فقال حياك الله و بياك ❊ قيل هو اتباع لحياك و قيل معناه اضحكك
و قيل عجل لك ما تحب و قيل اعتمدك بالملك و قيل تعمدك بالتحية و قيل اصله بوأك مهموزا فخفف و قلب اى اسكنك

منزلا فی الجنة وهیاك له * قالدیکه مؤلف اتباع قولنی واوك وجودینه مبنی تزییف ایلدی لکن اتباعك حرف
واو ایله ورودی جائزدر پس بیا کلمه سی معنایه دال اولدیغی صورتده تبئه‌دن اولور وزمخشری مقدمه ده
حیاك الله وبیاك قولنی * خدای تراحیات دهاد و برکات دهاد * عبارتیله تفسیر ایلمکله حق تعالی سکا حیات
و برکات ویرسون دیمك اولور ومحمد بن عبد الجبار بن بیا شیخ سلفی‌در وابن بای محدثدر (التبییء) تفعیل
وزننده برنسنه‌یی بیان وایضاح ایلمك تبیین معناسنه‌در تقول بییت الشیء اذا بینته و برنسنه‌یه قصد ایلمك
معناسنه‌در تقول بییت الشیء اذا تعمدته

فصل التاء الفوقیة

* الیاء * (التأی) سعی وزننده سبق و تقدم
ایلمك معناسنه‌در یقال تأی فلانا تأیا من الباب الثالث اذا سبقه * الواو * (التبو) تانك فتحی و بانك سکونیله
دشمنه غزا و چاپول ایدوب غنیمته نائل اولمق معناسنه‌در یقال تبا الرجل یتبو تبوا اذا غزا وغنم * الواو *
(تتوا الفسیلة) تای اولانك فتحی وثانیه‌نك سکونیله والف تثنیه ایله خرما فدانلرینك تپه‌سنده ایکی طرفلو
ذوابه‌لره یعنی زلف طرزنده خرده داللره دینور بوراده تتوا القلنسوه نسخه‌لری غلطدر * الیاء * (التثی)
ثای مثلثه ایله ظبی وزننده مقل دیدکلری یمشدن مرتب سویقه دینور و خرمانك قبوغنه دینور تثاة دخی دینور
حصاة وزننده * الیاء * (التاحی) حای مهمله ایله ساهی وزننده باغچوانه دینور خادم البستان معناسنه * الیاء *
(الترى) تانك فتحی و رانك سکونیله برایشی بردن طوتمیوب شیئا بعد شیء طوتمق معناسنه‌در یقال تری فیه تریا
من الباب الثالث اذا تراخی (الاتراء) همزه‌نك کسریله آرالرنی آچه‌رق اعمال متتابعه ایشلمك معناسنه‌در یقال اتری
الرجل اذا عمل اعمالا متواترة بین کل عملین فترة * الواو * (المتاساة) مواساة وزننده برآدمی استخفافله آزرده
ایلمك معناسنه‌در یقال تاساه اذا آذاه واستخف به * الواو * (التطو) خطو وزننده ظلم وجور ایلمك معناسنه‌در
یقال تطاه یتطوه تطوا اذا ظلمه وجار علیه * الیاء * (التعی) سعی وزننده سکرتمك معناسنه‌در یقال تعی الرجل
تعیا من الباب الثالث اذا عدا * الواو * (التغی) تانك فتحی وغین معجمه‌نك سکونیله قیز کولمسنی ستر ایله
باصدرمغه اقدام ایدوب لکن ضبط ایده میوب تغ تغ دیه‌رك کولمك معناسنه‌در یقال تغت الجاریة الضحك تغوا
من الباب الثالث اذا ارادت ان تخفیه ویغالبها (التغی) الی وزننده ضحك عالی معناسنه‌در (التفه) صرد وزننده
تفف ماده‌سنده بیان اولندی * الواو * (التلو) سمو وزننده برکیمسه‌یه اویوب آردنجه کتمك معناسنه‌در تقول
تلوته تلوا اذا تبعته ویقال تلیته کرمیته * شارحك بیاننه کوره بو لا دریت ولا تلیت کلامنده ازدواجه محمولدر و ترك
ایلمك معناسنه اولمغله ضد اولور تقول تلوته و تلوت عنه ای ترکته و برآدمی مخذول ایلمك معناسنه‌در تقول تلوته
و تلوت عنه اذا خذلته (التتلیة) تأدیه وزننده بودخی برکیمسه‌یه تابع اولمق معناسنه‌در تقول تلیته اذا تبعته و فریضه‌دن
صکره نافله قلمق معناسنه مستعملدرکه فریضه‌یه نافله‌یی اتباع ایلمش اولور یقال تلی صلاته ای اتبع المکتوبة تطوعا
و برکیمسه نذرنی ادا ایلمك معناسنه‌در یقال تلی الرجل اذا قضی نذره و حیاتدن اخررمقه وارمق معناسنه‌در یقال
تلی الرجل اذا صار باخر رمق من عمره (التلاوة) کتابه وزننده قرآن کریم اوقومق علی قول احمدر هر کلامی
اوقومق معناسنه‌در تبعیت معناسندندر تقول تلوت القرآن اوکل کلام تلاوة اذا قرأته (التتالی) تفاعل وزننده
نسنه پیدرپی اولمق معناسنه‌در یقال تتالت الامور اذا تلی بعض بعضا (الاتلاء) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی اخره
تابع قلمق معناسنه‌در تقول اتلیته ایاه اذا اتبعته و برکیمسه‌یه برنسنه‌یی احاله و تفویض ایلمك معناسنه‌در تقول اتلیته
علیه اذا احلته و برآدمه عهد و امان ویرمك معناسنه‌در تقول اتلیته ذمة ای اعطیته ایاها * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر
و مدیون ذمتنده مطلوبدن برمقدارینی الیقومق معناسنه‌در تقول اتلیت حقی عنده اذا ابقیت منه بقیة و برآدمه سهم
جوار ویرمك معناسنه‌در تقول اتلیته سهما ای اعطیته لیستجیر به عربك عادتی بودرکه برکیمسه برینك جوار و امانده
اولوب براخر سمته عزم ایلدکده آندن معلم و اسمی مرسوم اوق استصحاب ایدر جوارنده اولدیغنه نشان اولمغله اثناء
راهده تعرضدن امین اولور و اتلاء ناقه‌نك ولدی اردنه دوشمك معناسنه‌در یقال اتلت الناقة اذا تلاها ولدها
(الاستتلاء) برکیمسه‌یی برنسنه‌یه تابع اولمق ایچون چاغروب ایستمك معناسنه‌در یقال استتلاه الشیء اذا دعاه الی تلوه
(التلو) عدو وزننده دائما غیره اتباع ایدن آدمه دینور یقال رجل تلو ای لا یزال متبعا (التلو) تانك کسریله برنسنه‌نك
او یونتیسنه دینور یقال هو تلوه اذا کان یتلوه و بلند و رفیع نسنه‌یه دینور یقال انه تلو القدر ای رفیعه و شول دوه
یاوریسنه دینورکه سوددن کسیلوب کرکی کبی بیودکدنصکره بنه اناسنك اردنه دوشوب کزر اوله جمعی اتلاء کلور
واشك و قاطر صوپاسنه دینور یقال رأیته یجر تلوا ای ولد الحمار او البغل مؤنثی تلوه‌در و تلو اجفار حدنی کچمش
اوغلاغه دینورکه ترکیده چبش تعبیر اولنور و کوزاوائلندن مقدم طوغمش قیونه دینورکه طوقلی تعبیر اولنور (التلو) تانك

(فتحیله)

قتحيله قاطر صو پاسی آلمق معناسنه‌در یقال تلا الرجل تلوا اذا اشترى تلوا اى ولد البغل ﴿التلى﴾ غنى وزننده
چوق یمین ایدن آدمه دینور یقال رجل تلیّ اى كثير الايمان و مالی چوق ثروتلو آدمه دینور یقال رجل تلیّ اى الكثير
المال ﴿التلية﴾ بقيه وزننده ومراد فيدر كرك دين وكرك سائر نسنه اولسون ﴿التلاوة﴾ ثمامه وزننده بودخی بقيه
معناسنه‌در یقال فيه تلية وتلاوة اى بقية ﴿التلاء﴾ سحاب وزننده عهد وذمت وامان معناسنه‌در یقال اعطاه
تلاء اى ذمة وجوارا وشول اوقه دینورکه عادت عرب اوزره برآدمه امان ويروب زيرحمايته آلان كمسه‌نك انده
اسمى مرسوم اوله تاكه اول آدم بريره كتدكده اول اوقى استصحاب ايدوب كوستورمكله تعرضدن مأمون اوله
بينلرنده اكا سهم الجوار تعبير ايدرلر ﴿التلى﴾ رضا وزننده برنسنه‌دن برمقدار معناسنه‌در یقال تلى
من الشهر كذا تلا من الباب الرابع اذا بقى ﴿التتلى﴾ تجلى وزننده برنسنه‌نك اردنه دوشوب كركى كبى اراشدرمق
معناسنه‌در یقال تتلاه اذا تتبعه ﴿التوالى﴾ تالى وتاليه‌نك جمعيدر برنسنه‌نك كيروسنه ودبنه اطلاق اولنور وتوالى
الخيل آتلرك صغريلرينه ياخود قويرقلريله ارد اياقلرينه اطلاق اولنور وتوالى الظعن حشم نشين كوجلرينك
اردلرنده كلنلره اطلاق اولنور ﴿تلوّى﴾ فعوّل وزننده‌كه تشديد واو ايله‌در برطرزه كوچك سفينه اسميدر * شارحك
بيانه كوره بيوك كميلرك اكسه‌لرنده اولان صندال اوله‌جقدر ﴿التليان﴾ ترّهات وزننده برصويك آديدر ﴿المتالى﴾
ميمك فتحيله بهار كلدكجه طوغورمز اولان ناقه‌لره دینور ظاهرا مفردى متلاء‌در يقـال ابلهم متال اى لم تنتج حتى
صافت ❊ الواو والياء ❊ ﴿التناوة﴾ و﴿التناية﴾ كتابه وزننده اهل علم اولان كمسه مذاكره ومدارسه‌يى ترك واهمال
ايلمكه دینور * قال الشارح كان حميد بن هلال من العلمـاء فاضرت به التناوة اى ترك المذاكرة وهجران المدارسة
❊ الواو ❊ ﴿التهو﴾ سهو وزننده غافل اولمق معناسنه‌در یقال تها الرجل يتهو تهوا اذا غفل ﴿التهواء﴾ تانك كسريله
كيجه‌دن بربلوكه دینور یقال مضى تهواء من الليل اى طائفة منه ﴿تهيه﴾ سميه وزننده اسم بنت الجون دركه
روايت حديث ايلدى ﴿التوّ﴾ تانك فتحى وواوك تشـديديله فرد ويكتا معناسـنه‌دركه تك ديمكدر يقـال هو
توّ اى فرد وبرقات ايپه دینور جمعى اتواء كلور ومنه يقال كان الحبل توّا فصار زوّا وبيلك نفرسوارى‌يه اطلاق
اولنور يقال وجه الامير من خيله بتواى بالف ودنيا وآخرت شغلندن فارغ وتهى بيكاروتهكاره دینور یقال رجل توّاى
فارغ عن شغل الدارين وديكيلوب طوران بناء وعمارته دینور ويولده قطعا توقّف ايلميوب بريره دوس طوغرى
اوق كبى كلان آدمه دینور اكر نوعا ايركيلوب سكته ايدرسه اطلاق اولنمز يقال جاء فلان توّا اى قاصدا لايعرجه
شئ ﴿التوة﴾ هايله ساعت زمانى معناسنه‌در یقال مضت توّة من النهار اى ساعة ❊ الواو ❊ ﴿التوى﴾ هوا وزننده
هلاك اولمق معناسـنه‌در يقـال توى المال توى من الباب الرابع اذا هلك ﴿الاتواء﴾ همزه‌نك كسريله هلاك
ايلمك معناسنه‌در یقال اتواه الله اى اهلكه ﴿التوىّ﴾ غنىّ وزننده هلاك وتلف اولمش نسنه‌يه دینور وبر محلده
مقيم اولان آدمه دینور ﴿التوا﴾ رضا وزننده بركونه تمغادركه دوه‌نك قالچه‌سنه وبوينه صليب شكلنده باصيلور
﴿توى﴾ سمىّ وزننده همدان اعمالندن برموضعدر احمد وعبدالله ابنا الحسين التوييان المحدّثان اورادندر وتى
وتاء حرفلرى حروف لينه بابنده مرسومدر ﴿التاية﴾ طايه وزننده وجميع معنـالرنده مراد فيدر كما سـيذكر

﴿فصل الثاء المثلثة﴾

﴿فصل الثاء المثلثة﴾ ﴿الثأى﴾ سعى وزننده و﴿الثأى﴾ ثرى وزننده برنسـنه‌يى افسـاد ايلمك
معناسنه‌در یقال ثأى الشئ وثأه ثأيا وثأى من الباب الثالث اذا افسده وجرح وقتل وضرب مقوله‌سيله خاصة
فساده ويرمك معناسنه‌در یقال ثأى بينهم اى افسده بالجرح والقتل ونحوه وبو معنالرده اسم اولور يقال هو يرأب
الثأى والثأى اى يصلح الفساد ويقال عظم الثأى بينهم اى جراحات وقتل وضرب وقربه ومطهره مقوله‌سـنك
ديكشنى سوكمك على قول ديكركن بيرزى قالين قوللنوب ديكه‌جك ترشه‌يى ياخود ايپى انجه ايلمك معناسـنه‌دركه
بدجه ديكش اولور یقال ثأى الاديم وثأه اذا خرم خرزه اوهو ان يغلظ اشفاه ويدق السير وضعف وركاكت
معنالرينه‌در یقال به ثأى وثأى اى ضعف وركاكة وثأى ثرى وهوا وزننده ياره اثرينه ونشانه دینور ﴿الاثاء﴾
همزه‌نك كسريله جرح وقتل ايلمك معناسنه‌در یقال اثأى فيهم اذا قتل وجرح ﴿الثأوة﴾ تمره وزننده بك
ياشلو ديشى قيونه دینور وآريق وزبون قيونه دینور وچوق نسنه‌دن قالمش آزجه بقيه‌يه دینور يقال عنده ثأوة
اى بقية قليلة من كثير ❊ الياء ❊ ﴿التثبية﴾ تأديه وزننده بريكدرمك معناسنه‌در یقال ثبى الشئ اذا جمعه وبرنسنه‌يه
مداومت ايلمك معناسنه‌در یقال ثبى على الامر اذا دام عليه وحال حياتده اولان آدمه مدح وثنا ايلمك معناسنه‌در
یقال ثبّى على زيد اذا مدحه واثنى عليه وبرنسنه‌يى اصلاح ايلمك معناسنه‌در یقال ثبى الشئ اذا اصلحه وآرترمق
معناسنه‌در یقال ثبى الشئ اذا زاده واتمام واكمال ايلمك معناسنه‌در یقال ثبى الشئ اذا اتمه وتعظيم معناسنه‌در

يقال ثباه اذا عظمه و بركسه پدرينك سيرت و طريقتنى التزام ايلك معناسنه‌در يقال ثبى فلان سيرة ابيه اذاسار
بسيرته و برآدم كندى حال ضرورت و احتياجندن شكايت ايلك معناسنه‌در يقال لايزال يثبى فلان اى يشكو
من حاله و احتياجه و بركسه‌نك ظلمندن والى و حاكمه استعدا و استغاثه ايلك معناسنه‌در يقال ثبى على فلان
اذا استعدى عليه و شرّى جمع ايلك معناسنه‌در يقال ثبى الشرّ اذا جمعه و خيرى جمع ايلك معناسنه اولمغله
ضدّ اولور يقال ثبى الخير اذا جمعه (الثبة) ثانك ضمى و بانك تخفيفله حوضك وسطنه دينور و جماعت معناسنه‌در
على قول بربلوك سواريلره دينور جمع ثبات و ثبون كلور ثانك ضميله يقال نفروا الى العدوّ ثبات و ثبين اى جماعات
او هى العصبة من الفرسان * شارحك بيانه كوره اصلى ثبى ايدى (الاثبية) اثفيه وزننده بودخى جماعت معناسنه‌در
يقال عنده اثبية من الخيل اى جماعة و عمرو بن ثبىّ كه سمىّ وزننده‌در اصحابدندر ※ الياء ※ (الثتى) تاى فوقيه ايله
ثرى وزننده ياخود ظبى وزننده خرمانك قبوغنه ياخود كمترينه و دوكنديسنه و طلاشنه دينور و صمان قرنتيلرينه
و طلاش و خاشاكنه دينور و غراره و چواله باصوب طولدردقلرى صمان قرنتيلرينه و سائر خار و خاشاك مقوله‌سنه
دينوركه يوكك التنه بسط ايدرلر ※ الواو ※ (الثجو) ثانك فتحى و جيمك سكونيله طمبوب ساكت اولمق معناسنه‌در
يقال ثجا زيد يثجو ثجوا اذا سكت و متاعنى هركسه تفريق ايلك معناسنه‌در يقال ثجامتاعه اذا ثلثله و فرّقه (الاثجاء)
همزه‌نك كسريله اسكات ايلك معناسنه‌در يقال اثجاه اذا اسكته ※ الواو ※ (الثدواء) صحراء وزننده برموضع
آديدر ※ الياء ※ (الثدى) ثانك فتحى و كسرى و دالك سكونيله و (الثدى) ثرى وزننده خاصة نسوان قسمنك
ممه‌سنه دينور على قول اعمدركه ار و عورتك ممه‌سنه شاملدر و بو مذكر و مؤنث اولور جمعى اثدى كلور همزه‌نك فتحى
و دالك كسريله و ثدى كلور ثانك ضمى و دالك كسريله حلى وزننده اصلى ثدوى ايدى (ذو الثديّه) مصغر بنيه‌سيله
سميه وزننده امير المؤمنين امام علىّ المرتضى كرم الله وجهه اوزره خروج ايدن خارجيلرك رئيس و كبيرى اولان
حرقوص بن زهير نام شخصك لقبيدر على قول ذو اليديّه‌در ياى تحتيه ايله * شارح ديركه الى پك قصه اولوب قولى
اولميوب همان ممه باشى كبى بلكجه‌دن عبارت اولمغله ذو الثديّه و ذو اليديه ايله ملقب اولمشدر و ذو الثديّه فرسان قريشدن
عمرو بن ودّك لقبيدركه خندق وقعه‌سنده صدمهٔ تيغ حيدر كرّار ايله غلطيده حفرهٔ بوار اولدى (الثدياء) حمراء
وزننده بيوك ممه‌لى خاتونه دينور يقال امرأة ثدياء اى عظيمة الثدى (الثدى) هوا وزننده اصلانمق معناسنه‌در
يقال ثدى الشئ ثدى من الباب الرابع اذا ابتلّ (الثدو) بدو وزننده اصلاتمق معناسنه‌در يقال ثداه يثدوه ثدوا
اذابله (الثديّة) سميه وزننده شول طوربه‌يه دينوركه سواريلر آتك ايچنه اوق ادواتى اولان سكير و يلك مقوله‌سى
وضع و تركى‌يه بند ايدرلر (التثدية) تأديه وزننده غدالندرمك معناسنه‌در يقال ثدّاه اذا غذّاه ※ الواو ※ (الثروة)
ثانك فتحى و رانك سكونيله چوقلغه دينور كرك ناس و كرك مال جهتيله اولسون يقال انّه لذو ثروة اى كثرة
من الناس او المال و قمر ايله ثريّانك التقاء و اجتماعى اولان كيجه‌يه دينور يقال هذه ليلة ثروة اى يلتقى القمر و الثريّا فيها
(المثراة) مرماة وزننده مالك تكثر و توفرّينه باعث اولان شيئه دينور يقال هذا مثراة للمال اى مكثرة له (الثراء)
بهاء وزننده ناس ياخود مال زياده لنوب چوغالمق معناسنه‌در يقال ثرا القوم او المال يثر و ثراء اذا كثر و نمى و برآدمك
سائره نسبت مالى اكثر اولمق معناسنه‌در يقال ثرابنو فلان بنى فلان اذا كانوا اكثرمنهم مالا (الثرى) هوى
وزننده برآدمك مالى چوق اولمق معناسنه‌در يقال ثرى الرجل ثرى من الباب الرابع اذا كثر ماله (الاثراء) همزه‌نك
كسريله بودخى مالى چوق اولمق معناسنه‌در يقال اثرى فلان اذا كثر ماله (الثرىّ) غنىّ وزننده چوق ماله دينور
يقال مال ثرى اى كثير و ثرى و اثرى احوى وزننده مالى چوق آدمه دينور يقال رجل ثرىّ و اثرى اى كثير المال
(الثروان) سكران وزننده چوق و فراوان نسنه‌يه دينور يقال شئ ثروان اى غزير كثير و ثروان بر رجل آديدر
(الثروى) سكرى وزننده زنكين خاتونه دينور يقال امرأة ثروى اى متموّلة (الثريا) ثانك ضميله ثروى لفظندن
مصغردركه اصلى ثريوا در و ثريّا النجم اسميدركه فارسيده پروين و تركيده اولكر ديدكلرى طوپ كواكبدن عبارتدر
منازل قمردندر محلى ضيق اولوب كواكبى كثير اولديغندن اطلاق اولندى پس تصغيرى محلى اعتباريله اولور و النجم
معرفا آنك علم غالبيدر يقال طلعت الثريّا اى النجم * شارح ديركه يكرمى درت كوكب اولمق اوزره مرويدر و ثريا
مكه‌ده برقيو اسميدر و ثريّا بن احمد الالهانى محدّثدر و ثريّا بغدادده معتضد خليفه بنا كرده‌سى ابنيه‌دن عبارت بر عمارت
آديدر و محارب قبيله‌سى و ضباب قبيله‌سى يوردلرنده براز صولرك آديدر ※ الياء ※ (الثرى) ثانك فتحى و الفك قصريله
نم و ندى معناسنه‌در و نمناك طپراغه دينور على قول شول طپراغه دينوركه اصلندقده ساقزلنوب ياپشقان چامور
اولميه و خير و حسنه معناسنه‌در يقال هو ذو ثرى اى ذو خير و ارضه دينور تثنيه‌سنده ثريان و ثروان دينور فتحاتله

(جعى)

جمعی اثراء کلور و ثری مصدر اولور یرکرکی کبی قوریوب پکشدکدنصکره اصلنوب یومشمق معناسنه‌در یقال
ثریت الارض ثری من الباب الرابع اذا ندیت ولانت بعد الجدوبة و الیبس (الثریة) غنیه وزننده و (الثریاء) حمراء
وزننده وصف مذکور اوزره اولان ارضه دینور وثریاء اصلنلدقده ساقزلنوب یاپشقان چامور اولمیان طپراغه دینور
ثری کبی (الاثراء) همزه‌نك کسریله یرك نمناك طپراغی چوق اولمق معناسنه‌در یقال اثرت الارض اذا کثر ثراها (التثریة)
تأدیه وزننده طپراغی اصلتمق معناسنه‌در یقال ثرّی التربة اذا بلها و بوغورد کشنه صودوکوب ازمك معناسنه‌در یقال
ثری الاقط اذا اصبّ علیه الماء ثمّ لته و یری صوله‌مق معناسنه‌در یقال ثرّی المکان اذا رشّه و بدآدم الدرینی یردن قالدرمیوب
یره یاپشوب طورمق معناسنه‌در یقال ثرّی فلان اذا الزم یدیه الثری (الثریان) فتحاتله ثری لفظندن تثنیه‌درکه ذکر
اولندی بومعنادندرکه یغمور قعر زمینه تأثیر ایدوب تانمناك طپراغه بالغ اولدی دیه‌جك یرده التقی الثریان دیرلر
خصب ورخاء موقعنده و بین الرجلین سرعت اتفاق معرضنده ایراد اولنور و براعرابی عریان بدنی اوزره ساده
برکورك تلبس ایلمکله التقی الثریان دیدی‌که قاسیغی قیللریله کورکك تویلرینك بری برینه قارشدیغندن کنایه ایلدی
(ابو ثرّیه) سمیه یاخود غنیه وزنلرنده اصحابدن سبرة بن معبد الجهنی کنیه‌سیدر ✽ الواو ✽ (الثطو) ثانك فتحی
و طانك سکونیله آدیم آتمق معناسنه‌در یقال ثطا الرجل یثطو ثطوا اذا خطا و چقرمق معناسنه‌در یقال ثطا بسلحه
اذا رمی به (الثطاة) حصاة وزننده بربوجك آدیدر (الثطی) ثانك فتحی و الفك قصریله پك احمقلغه دینور یقال
به ثطی ای افراط الحمق (الثطی) غنیّ وزننده احمق آدمه دینور یقال رجل ثطی ای بین الثطی (الثطی) ثانك
ضمی و قصر ایله اور محکاره دینور عناکب معناسنه (الاثتطاء) افتعال وزننده کوشیوب سست و مسترخی اولمق
معناسنه‌در یقال اثتطی الرجل اذا استرخی ✽ الیاء ✽ (الثاعی) ساعی وزننده دائما اهل عرضلره قذف و اتهام
ایدن شخصه دینور ثعی مصدریدر یقال رجل ثاع ای قاذف ✽ الواو ✽ (الثعو) ثانك فتحیله برجنس خرما آدیدر علی
قول ایری اولانه یاخود یومشمش قوروغنه دینورکه اولمغه یوز طوتمش اولور معو کلمه سنده لغتدر ✽ الیاء ✽ (الثغیة)
ثانك فتحی و غین معجمه‌نك سکونیله قبیله‌یه مستولی اولان جوع و فقر حالتنه دینور یقال اصاب الحی ثغیة ای جوع
و افقار ✽ الواو ✽ (الثغا) ثانك ضمی و الفك قصریله قیون و کچی و آهو مقوله‌سنك وضع و ولادت هنگامنده آوازه‌لرینه
دینور و بعض قیون قسمنك دوداغنده اولان ریغه دینور وثغاء مصدر اولور قیون و کچی مقوله‌سی مله‌مك
معناسنه یقال ثغت الشاة یثغو ثغاء اذا صوّتت (الثاغیة) قیونه دینور و منه ماله ثاغیة و لا راغیة ای شاة و لا ناقة
(الاثغاء) همزه‌نك کسریله برآدمه قیون ویرمك معناسنه‌در تقول اتیته فما اثغی ای ما اعطی شاة و قیونی یاکچی‌یی
ملتمك معناسنه‌در یقال اثغی شاته اذا حملها علی الثغاء ✽ الواو ✽ (الاثفیة) همزه‌نك ضمی و کسری و فانك کسری
و یانك تشدیدیله اوجاق طاشنه دینورکه اوچ دانه‌سنی بری برینه چاتوب اوزرلرینه تنجره وضع ایدرلر و بونی
صحرالرده ایدرلر حالا شهرلرده دموردن اولورکه ساج ایاغی تعبیر اولنور اول طاشك هر برینه و اول دمورك هر
ایاغنه اثفیه دینور اصل صاج ایاغنه منصب دینور مجازا اثفیه‌ده اطلاق اولنور جمعی اثافی و اثافیّ کلور همزه‌لرك
فتحی و یانك تشدید و تخفیفیله و عربلرك رماه الله بثالثة الاثافیّ قوللرنده ثالثه‌دن مراد طاغ و قیا اولوب آنلر ایله
داهیه‌دن کنایه ایلملریله رماه الله بداهیة دیمکدر زیرا ایکی طاش چاتوب تنجره‌نك بر طرفنی بر بوکسك یره یاخود برقیا
کوشه‌سنه وضع ایدرلر استحکام ایچون و اکا ثالثة الاثافیّ تعبیر ایدرلر (التأثیف) تفعیل وزننده و (الایثاف) همزه‌نك
کسریله و (الاثفاء) اجرأ وزننده و (التثفیة) تربیه وزننده تنجره‌یی اوجاق طاشلری یاخود ساج ایاغی اوزره قومق
معناسنه‌در یقال اثف القدر و آثفها و اثفاها و ثفّاها اذا جعلها علی الاثافیّ * مؤلف ایکی اوّلکی صیغه‌لری
استطرادا ذکر ایلمشدر نته‌که فا بابنده بو ماده‌لری بیان ایلدی و اثفاء برکسه اوچ خاتون آلوب اوجاق طاشی
ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اثفی الرجل اذا تزوّج بثلاث نسوة (المؤثفاة) میمك ضمیله اوجاق طاشلری اوزره
بندرلمش تنجره‌یه دینور (الاثفیة) همزه‌نك کسریله جماعت انسانی‌یه دینور (الثفو) و (الثفی) ثالرك فتحی و فالرك
سکونیله برکسه‌یه تابع اولمق معناسنه‌در یقال ثفاه یثفوه و یثفیه ثفوا و ثفیا اذا تبعه و ثفی طرد ایلمك معناسنه‌در
تقول ثفیت القوم اذا طردتهم (التثفی) تشفی وزننده برآدمی کمایه‌لك و بدکهرلك جبلتی مأثر و مکارمدن قاصر
ایلمك معناسنه‌در یقال تثفی فلانا عرق سوء اذا قصربه عن المکارم (المثفاة) میمك کسریله برکونه تمغادرکه
ساج ایاغی شکلنده اولور و اوچ اری وفات ایلمش عورته دینور یقال امرأة مثفاة اذا کانت قد دفنت ثلاثة ازواج
و چوق اری وفات ایلمش عورته دخی دینور (المثفی) میمك کسریله مثفاة لفظنك مذکریدر (اثیفیه) بلهنیه وزننده
یمامه‌ده برقریه‌در (ذو اثیفیه) عقیق مدینه‌ده بر موضعدر ✽ الواو ✽ (الثقوة) ثانك ضمی و قافك سکونیله او سکوره

تعبیر اولنان قابه دینور سکرجه معناسنه جمعی ثقوات کلور خطوات وزننده (الثنی) ثانك فتحی ونونك سکونیله
برنسنه‌یی قاتنه قیوروب بوکمك معناسنه‌در یقال ثنی الشیٔ یثنی ثنیا من الباب الثانی اذا ردّ بعضه علی بعض
وایکنجی اولمق معناسنه‌دو تقول هذا واحد فاثنه ای کن ثانیه وتقول العرب هو لا یثنی ولا یثلث ای کبیر لا یقدر
ان ینهض لا فی مرّة ولا فی مرّتین ولا فی الثالثة یعنی پك ملحم وتنومند اولمغله اوتوردیغی یردن برو ایکی واوچ کره
دپرنشله ایاغه قالقمغه قادر اوله‌مز (التثنی) تأبیّ وزننده و(الانثناء) انفعال وزننده و(الاثنیناء) اعشیشاب وزننده
و(الاثناء) همزه‌نك وثاء مشدده‌نك کسریله که اصلی اثتناء ایدی افتعال وزننده تاء مهموسه لکده ثایه مناسب
اولمغله ثایه قلب وادغام اولندی مجموعی برنسنه قاتنه اکیلوب بوکلمك معناسنه‌در یقال تثنی الشیٔ وانثنی واثنونی
واثنی اذا انعطف (الاثناء) همزه‌نك فتحیله ثنی لفظنك که ثای مکسوره ایله‌در جمعیدر برنسنه‌نك قاتنه دینور یقال
اثناء الشیٔ ای قواه وطاقاته وثنی الحیه یلانك قیورلوب چورکلنمسنه دینور یاخود قیورمنه وبوکومنه دینور
وثنی الوادی دره‌نك بورغاجنه دینور جمعی اثناء کلور یقال اخذوا فی ثنی الوادی ای فی منعطفه وثنی الناقة ایکنجی
قرنده طوغوردیغی ولده دینور کذلك اول ناقه‌یه‌ده ثنی دینور وبرقوم وجماعتك اصل سیدو سرکارندن دونجه
اولان سوز صاحبنه دینور کتخدا کبی یقال هو ثنی القوم ای بعد السید وثنی اللیل کیجه‌نك برساعتنه یاخود
مطلق وقتنه اطلاق اولنور یقال مضی ثنی من اللیل ای ساعة او وقت (المثانی) معانی وزننده مثناة کلمه‌سنك
جمعیدر که ثنی کبی برنسنه‌نك قاتنه دینور یقال مثانی الشیٔ ای قواه وطاقاته ومثانی قرآن کریمك مجموعنه اطلاق
اولنور آیت رحمت آیت عذابه مقترن اولدیغیچون یاخود مرّة بعد مرّة تثنیه وتکرار اولنان آیته دینور رحمن سوره‌سنده
اولان آیت مکرّره کبی یاخود مراد سورهٔ فاتحه‌در نمازك رکعتلرنده تکرار اولندیغیچون یاخود سورهٔ بقره‌دن
سورهٔ براءه‌یه وارنجه سوره‌لردن عبارتدر یاخود مطلقا طولدن وایکیوز آیتدن آز اولوب سورهٔ مفصله‌دن زیاده
اولان سوره‌در یاخود سورهٔ حجّ ونمل وقصص وعنکبوت ونور وانفال ومریم وروم ویس وفرقان وحجر ورعد
وسباء وملائکه وابراهیم وص ومحمد ولقمان وغرف وزخرف ومؤمن وسجده واحقاف وجاثیه ودخان واحزاب
سوره‌لرندن عبارتدر ومثانی العود طنبورلرك ولاغوته‌نك ایکنجی تللرینه دینور مفردی مثنی‌در لکن مشهور اولان
ایکی تللی طنبوره دینور بلغاری ورضوه کبی ومثانی الوادی دره‌نك بوکلم وبورغاج یرلرینه دینور ومثانی الدابه
طوارك دیرسکلریله دیزلرندن عبارتدر بوکلدکلری سببیله (الثانیة) شول قیونه دینورکه من غیر علة بیونی اکوب
بوکر اوله یقال شاة ثانیة ای بنیة الثنی عنقها لغیر علة (الاثنان) همزه‌نك کسریله واحدك ایکنجی قاتیدرکه ایکی
تعبیر اولنور مؤنثی ثنتان‌در واثنان کلمه‌سنك اصلی ثنی‌در ثانك کسریله زیرا جمعنده اثناء دینور ابن وابناء کبی
(التثنیة) تربیه وزننده برنسنه‌یی ایکی قلمق معناسنه‌در یقال ثناه ای جعله اثنین * مترجم حقیر دیرکه فنّ صرفده تثنیه بوندن
مأخوذدر بومناسبتله اشبو نفیسهٔ ادبیه قیداولندی معلوم اوله‌که شعراء عرب اشعارلرنده اکثر تثنیه وتیره‌سیله خطاب
ایدرلر * قفانبك من ذکری حبیب ومنزل * وقان تزجرانی یا ابن عفان ازجر * مصراعلرنده اولدیغی کبی بعضلر
اکثر مصاحب ایکی اولمق وجهیله توجیه ایدرلر لکن سمع قبوله احری اولان بودرکه بو محللرده مراد تثنیهٔ افعال
مع وحدة الفاعل‌در ظاهرده فاعله منقوللدر یعنی مراد تکریر ندادر مع وحدة المنادی که تثنیه منادایه نقل اولنمشدر تأکید
وکمال اعتناء فائده‌سنه مبنیدر پس قفانبك قولی سن طور سن طور بن بکا ایده‌یم بن دیمکدرکه بو تجوّز صیغهٔ مع الغیر
اولان نبك کلمه‌سنده دخی جاریدر وسائرنون جماعتله مؤدی اولان محللرده بونکته‌یه دقت اولنه (ثنا) ثانك فتحیله
ابن احمدرکه محدّثدر (مثنی) معناوزننده و(ثناء) غراب وزننده اثنین اثنین وثنتین ثنتین معنالرینه‌دریعنی اثنین اثنین
وثنتین ثنتین کلمه‌لرندن معدوللردر ایکیشر ایکیشر دیمکدر یقال جاؤا مثنی وجاءت ثناء ای اثنین اثنین وثنتین ثنتین
(الاثنان) همزه‌نك کسریله و(الثنی) الی وزننده هفته کونلرندن بازار ایرتسی کوننك اسمیدر جمعی اثناء واثانین
کلور وبعض اشعارده بغیر لام یوم اثنین عنواننده وارد اولمشدر * شارح دیرکه مؤلفك الاثنان عنواننده ایرادی حالت
رفع اولدیغنه بناءدر یوخسه زبانزد اولان یوم الاثنین وکثرت استعماله اثنین‌در (الاثنوی) همزه‌نك کسریله
دائما یالکزجه بازار ایرتسی کونی صائم اولان آدمه دینور یقال هو اثنوی ای یصوم الاثنین دائما وحده (الثنی) الی
وزننده برایشی ایکی دفعه اشلمکه دینور ومنه الحدیث ❁ لا ثنی فی الصدقة ❁ ای لا تؤخذ مرّتین فی عام او لا تؤخذ
ناقتان مکان واحدة او لا رجوع فیها وثنی رئیس وسرکاردن برمرتبه دون اولان صاحب کلام قومه دینور وبوکدن
وقیلدن ایکی قات بوکلمش ایپه دینور (مثنی الایادی) معنی المبادی وزننده برآدمه احسانی بریاخود زیاده
اوله‌رق اعاده وتکرار ایلمکه دینور علی قول شول حصه‌لره دینورکه قمار ایچون ذبح اولان دوه‌دن فضله کلدکده

كرمادن برى انى اشترا و قاردن خارج اولنلرى اطعام ايدر ﴿المثناة﴾ ميمك فتحى وكسريله يوك وقيل مقوله سندن بوكلش ايپه دينور وكتاب اللهك غيرى كتابدن استكتاب واستنساخ اولنمش كلامه دينور كويا كه كتاب اللهدن استكتاب اولنان مبدأ و بو مثناة اعتبار اولنور و عند البعض شول دوزمجه كتابه دينور كه موسى على نبينا و عليه السلام دنصكره اخبارينى اسرائيل بينلرنده عندلرندن وضع و ترتيب ايدوب دلخواه اهلرى اوزره ديلدكلرى نسنه يى تحليل و تحريم ايلديلر على قول غناء و طرب و نغمه يه اطلاق اولنور ياخود فارسيده دوبيتى ديدكلرى شعردن عبارتدركه حالا مثنوى تعبير اولنور * قال الشارح و منه حديث ابن عمر رضى الله عنه * و من اشراط الساعة ان يقرأ فيما بينهم بالمثناة ليس احد يغيرها * ﴿الثناية﴾ و ﴿الثناء﴾ ثالرك كسريله بونلرده يوكدن و قيلدن بوكلش ايپه دينور ﴿الثنيان﴾ بنيان وزننده بودخى ايكنجى مرتبه ده اولان سوز صاحبنه دينور جمعى ثنيه درثاى مكسوره ايله و رأى و عقل و تدبيردن عارى آدمه دينور و رأى فاسده دينور ﴿الثنى﴾ هدى وزننده بودخى ايكنجى رئيسه دينور ﴿الثنية﴾ بليه وزننده يوقشه دينور على قول يوقشده اولان يوله ياخود طاغه ياخود طاغده اولان يوله ياخود طاغه صعود ايده جك يوله دينور تركيده بلاك تعبير اولنور كاف عجمى ايله يقال سلكوا ثنية اى عقبة او طريقها او الجبل او الطريقة فيه او اليه * شارح ديركه مقتضاى ماده اوزره اكرى بوكرى اولان يوقش اولمقدر و ثنيه شول ذواته اطلاق اولنوركه حق جلّ و علا انلرى صعقه دن استثنا ايلمشدر * مؤلفك مرادى حديث آتيدر روى عن كعب انه قال * الشهداء ثنية الله فى الخلق * كانه تاوّل قوله تعالى ۞ ونفخ فى الصور فصعق من فى السموات ومن فى الارض الا من شاء الله ۞ فالذين استثناهم الله من الصعق الشهداء لانهم عند ربهم احياء يرزقون كذا فى النهاية و ثنيه استثناء معناسنه در يقال حلف يمينا ليس فيها ثنية اى استثناء و درت اولك ديشلرك هر برينه دينوركه ايكيسى اشاغيده وايكيسى يوقريده اولور جمعى ثنايا كلور و شول ناقه يه دينوركه ايكنجى ياشنه وارمش اوله مذكرنده ثنى دينور غنى وزننده و درت ياشنه كيرمش قسراغه دينور كذلك مؤنثى ثنى در و اوچ ياشنه كيرمش قيون و كچى و صغره دينور حيوانات مذكوره سنّ مزبورده ثنيه لرينى القا ايلديكيچون اطلاق اولنور و خرمالق بازاردن استثنا اولنمش خرما آغاجنه دينور مراد برخرمالق بيع و ايجار اولندقده ايچندن كندى نفسيچون افراز اولنان آغاجدر ﴿الثنيا﴾ و ﴿الثنوى﴾ بشرى وزنلرنده و ﴿الثنية﴾ غرفه وزننده مذبوح اولان دوه نك باشنه و اياقلرينه اطلاق اولنور ذابح انلرى كندى نفسيچون استثنا ايدر اولديغنه مبنى و ثنيا اسم اولور استثنا اولنان شيئه دينور ﴿المثناة﴾ معلاة وزننده بر موضعدر ﴿مثنى﴾ معنى وزننده بر رجل آديدر ﴿الاثناء﴾ همزه نك كسريله دوه ثنى اولمق معناسنه دركه التى ياشنه وارمقدن عبارتدر يقال اثنى البعير اذا صار ثنيا و برآدمى وصف ايلمك معناسنه در مدحله ياخود ذم ايله ياخود مدحه خاصدر كما سيذكر يقال اثنى عليه اذا وصفه بمدح او ذمّ او خاصّ بالمدح ﴿الثناء﴾ ثانك فتحيله و ﴿التثنية﴾ تأديه وزننده اسملردر برآدمى مدح ياخود ذم جهتيله وصف ايلمكه دينور على قول مدح جهتنه خاصدر يقال طيره بالثناء والتثنية اى الوصف بمدح او ذمّ او خاصّ بالمدح بوراده تثنيه اسمدر و مصدر اولهرق استعمال اولنور يقال ثنى عليه بمعنى اثنى ﴿الثناء﴾ كتاب وزننده فناء معناسنه دركه خانه نك حوالوسنه و يوره سنه دينور و دوه نك ديزى باغنه دينور و بو ابن سيده دن منقولدر * مترجم ديركه صاحب مصباحك بياننه كوره ثنيا بشرى وزننده و ثنوى فتحتينله و قصر ايله استثناء لفظندن اسملردر و استثناء عطف الحبل معناسندن استفعالدر عن حرفيله رد و صرف معناسنه استعمال اولنور پس نحويون بو معنادن اخذ ايلمشلردركه عاملى مستثنادن صرف و تحويلدن عبارتدر و بعض عبارده مثنويه تعبيرى وارد اولمغله استثناء معناسنه در ۞ الواو ۞ ﴿الثهو﴾ سهو وزننده احمق اولمق معاسنه در يقال ثها الرجل يثهو ثهوا اذا حمق ﴿المثاهاة﴾ مباهاة وزننده مقاوله معناسنه در يقال ثاهاه اذا قاوله ۞ الياء ۞ ﴿الثواء﴾ ثانك فتحيله و ﴿الثوىّ﴾ عتىّ وزننده بريرده چوق زمان مكث و اقامت ايلمك على قول قونمق معناسنه در يقال ثوى المكان و بالمكان يثوى ثواء و ثويا اذا اطال الاقامة به او نزل و قبره قونمق معناسنه در يقال ثوى الميت على المجهول اذا قبر ﴿الاثواء﴾ همزه نك كسريله ثواء معناسنه در يقال اثوى بالمكان بمعنى ثوى به و برآدمى بريرده مقيم ايلمك معناسنه در تقول اثويته فيه اذا الزمته الثواء فيه و برآدمى مهمان ايدنمك معناسنه در تقول اثويته اذا اضفته ﴿التثوية﴾ تسويه وزننده بودخى برآدمى بريرده مقيم قلمق معناسنه در تقول ثويته اذا الزمته الثواء و اولمك معناسنه مستعملدر يقال ثوى فلان اذا مات ﴿المثوى﴾ مأوى وزننده منزل معناسنه در جمعى مثاوى در يقال نزلوا مثوى مباركا اى منزلا ﴿ابو المثوى﴾ قوناق صاحبنه دينور ربّ المنزل معناسنه و مهمانه دينور ضيف معناسنه ﴿الثوىّ﴾ غنىّ وزننده مهمان ايچون تهيئه و ترتيب اولنان اوه و اوطه يه دينور يقال انزلوه ثويا اى بيتا مهيأ للضيف و مهمانه دينور يقال هو ثويه اى ضيفه و اسير و كرفتاره دينور و حرمين شريفينك برنده مجاور اولان آدمه

دینور ﴿الثویة﴾ غنیه وزننده بر موضع آدیدر و کشینك خاتوننه دینور یقال هذه ثویة فلان ای امرأته و ثوّیه و ثایه
یوللرده نشان ایچون منصوب اولان شول میله دینورکه قاعد کسه‌نك قدی مقدارنجه اوله و ثایه او به‌دن بعید اولان
دوه یتاغنه دینور یاخود او به‌نك یوره‌سنده اولانه دینور ﴿الثوّة﴾ کوّه وزننده بودخی قاعد آدمك قدی مقدارنده
اولان میله دینور و خرت مرت خانه اسبابنه دینور جمعی ثوی کاور هدی وزننده و بعضلر دیدیکه ثوه و ثوی جثی
وزننده یومق طرزنده شول پچاوره یوالغنه دینورکه اوزرنده یایق یایدقلری قازیغك اوزرینه قورلر تاکه طولوم دلنوب
یرتلیه و بعضلر عندنده ثوّه طپراغی قالین هوبك یره دینورکه بعضا اوزرینه طاشدن او یوق نصب ایدرلر یول بیلنمکه
علامت اولمق ایچون و بعضلر دیدیکه ثوّه شول پلاس وپچاوره مقوله‌سنه دینورکه یایق ایتدکاری طولومی
یردن حفظ ایچون آلتنه قورلر ﴿الثاوة﴾ ثایه معناسنه درکه او به‌دن بعید یاخود او به‌نك چوره‌سنده اولان دوه یتاغنه
دینور ﴿ثاءه﴾ حاله وزننده بر موضعدر ﴿الثاء﴾ حروف هجادندر ﴿الثاویة﴾ ثاء حرفنده اولان قافیه‌در یقال قافیة
ثاویّة ای علی حرف الثاء ☼ الیاء ☼ ﴿الثیة﴾ نیه وزننده قیون یتاغنه دینور آغیل وماندره کبی

فصل الجیم

☼ الیاء ☼
﴿الجأی﴾ قصر ایله جوی وزننده و ﴿الجئة﴾ ثبه وزننده و ﴿الجؤوة﴾ جعوه وزننده آت و دوه الوانندن برکونه
لوندرکه قیرمزی‌یه مائل بوزلقدر علی قول بولانق اشقرلقدرکه دمور پاسی لوننده اولور یقال جئی الفرس
و جأی جأی و جئة و جؤوة من الباب الرابع و الثالث و هو غبرة فی حمرة او کدرة فی صدءة ﴿الاجئواء﴾ ارعواء وزننده
بودخی آت و دوه‌لون مذکور اوزره اولمق معناسنه‌در یقال اجئوی الفرس بمعنی جئی ﴿الاجوی﴾ احوی وزننده
صفتدر لون مذکور اوزره اولان آته دینور مؤنثنده جأوی دینور سکری وزننده ﴿الجؤوة﴾ جعوه وزننده طپراغی
قرامتق ارض غلیظه‌یه دینور ☼ الواو ☼ ﴿الجأی﴾ جیمك فتحی و همزه‌نك سکونیله لباسی دیکوب اصلاح ایلمك
معناسنه‌در یقال جأی الثوب جأوا من الباب الثالث اذا خاطه و اصلحه و مواشی‌یی حفظ ایلمك معناسنه‌در یقال
جأی الغنم اذا حفظها و برنسنه‌یی اورتوب بورتمك معناسنه‌در یقال جأی الشیء اذا غطاه و کتم و ستر ایلمك
معناسنه‌در یقال جأی الشیء اذا کتمه و ستره و آلیقومق معناسنه‌در یقال جأآه اذا حبسه و منه یقال احمق
لایجأی مرغه ای لایحبس لعابه یعنی اغزینك سالیاسنی طوتمیوب دائما آقیدر و بو ضرب بدندر کتم راز ایلمیان کمسه
حقنده ضرب اولنور و منع ایلمك معناسنه‌در یقال جأآه اذا منعه * شارحك بیاننه کوره مسح نسخه‌سی غلطدر
و یرتق یمامق معناسنه‌در یقال جأی السقاء اذا رقعه ﴿الجأآوة﴾ کتابه وزننده ایچنه تنجره وضع اولنان ظرفه
دینور یاخود اوزرینه تنجره قونیلان نسنه‌یه دینور کرك دریدن و کرك سائردن اولسون ﴿الجأآء﴾ کتاب وزننده و ﴿الجواء﴾
و ﴿الجیاءة﴾ جیملرك کسریله بونلرده جأآوه معناسنه‌در ﴿المجئیّ﴾ مرمیّ وزننده شول طولومه دینورکه بعض یری
از یلوب یاخود یرتلمش اولمغله ایچ یوزندن و طشره‌سندن قرشولقلی یامه اورلمش اوله یقال سقاء مجئیّ اذا کان
قد قوبل بین رقعتین من وجهیه ﴿جؤه﴾ ثبه وزننده یمنده بر قریه آدیدر ﴿جؤیه﴾ سمیه وزننده بر رجل اسمیدر ﴿الجأوة﴾
فروه وزننده قیتلغه دینور یقال اصابتهم جأوة ای قحط ☼ الیاء والواو ☼ ﴿الجبایة﴾ و ﴿الجباوة﴾ کتابه وزنلرنده
متفرق نسنه‌یی دیروب بریکدرمك معناسنه‌در یقال جبی الخراج یجبی کرمی یرمی و جبی یجبو کدعا یدعو جبایة و جباوة
من الباب الثانی و الاول اذا جمعه بوراده کسعی یسعی نسخه‌سی غلطدر ﴿الجبا﴾ جیمك حرکات ثلاثی و الفك
قصریله و ﴿الجبی﴾ جیمك فتحیله ناسی کذلك حوضه صویی اورادن بورادن کتوروب بریکدرمك معناسنه‌در
یقال جبی القوم و منهم و جبی الماء فی الحوض جبا مثلثة و جبیا اذا جمعه * مؤلفك سوقنه کوره جبایه و جباوه خراج
و وظایف مقوله‌سنده مستعملدر ﴿الجبی﴾ عصا وزننده قیو قازیله‌جق مکانه دینور و قیونك کنارینه دینور و دوه‌لری
سقی ایدن کمسه قیویه برکون مقدم کلوب دوه‌لر ایچون حوضده بریکدردیکی صویه دینورکه ایرتسی کون دوه‌لری
کتوروب سقی ایدر یقال اسق ابلی من جبا حوضك * بوراده مؤلف مسامحه ایلمشدر ﴿الجابیة﴾ بیوك حوضه دینور
یقال جفنة کالجابیة و هی الحوض الضخم و جماعت معناسنه‌در و دمشق قضاسنده بر قریه آدیدر ﴿باب الجابیه﴾
دمشق دروازه‌لرندن بریسیدرکه قریهٔ مرقومه سمتنه کشاده‌در ﴿الجابی﴾ چکرکه‌یه اطلاق اولنور او قاف جابیلری
چکرکه‌دن مضردر ﴿الجبایا﴾ عطایا وزننده شول اشمه‌لره دینورکه قازلدقدنصکره ایچنه باغ چبوقلری نصب
اولنه ﴿الاجتباء﴾ افتعال وزننده اورندیلمك معناسنه‌در یقال اجتباه اذا اختاره ﴿التجبیة﴾ تأدیه وزننده برکسه
اللرینی رکوع هیئتنده دیزلرینه قومق علی قول سجود هیئتنده یره قومق یاخود یوزی اوزره یره قپانمق معناسنه‌در
یقال جبی الرجل اذا وضع یدیه علی رکبتیه او علی الارض او انکبّ علی وجهه و رکوع ایدن آدمك هیئتی اوزره ایاغه
قالقمق معناسنه‌درکه اللرینی دیزلرینه قیوب اکیله‌رك قالقمقدر زیرا حالت مزبوره‌ده اعضاسنی جمع ایتمش اولور

(قال)

قال الشارح وفی حدیث عبدالله بن مسعود انه ذکر القیامة قال * ویجبون تجبیة رجل واحد قیاما لرب العالمین * وهی
ان یقوم قیام الراکع ﴿ الاجباء ﴾ همزه‌نك کسریله دوه صاحبی زکات آلمغه مباشر اولان کمسه‌دن دوه‌لرنی قاچروب
نابدید ایلمك معناسنه‌در یقال اجبی ابله اذا غابها عن المصدق واکینك صلاحی ظاهر اولمزدن مقدّم صاتمق معناسنه‌در
یقال اجبی زرعه اذا باعه قبل بدوّ صلاحه ☼ الواو ☼ ﴿ الجبوة ﴾ جیمك کسریله و ﴿ الجبا ﴾ جیمك کسری والفك
قصریله و ﴿ الجباوة ﴾ و ﴿ الجبایة ﴾ کتابه وزننده و ﴿ الجبا ﴾ عصا وزننده بونلر ده‌دیروب بریکدرمك معناسنه‌در واویه
ویائیه‌در یقال جبا المال یجبو کدعا یدعو وجبا یجبی کرمی یرمی جبوة وجبا وجباوة وجبایة وجبا من الباب الاول
والثانی اذا جمعه * شارح دیرکه بوراده کسعی یسعی نسخه‌لری غلطدر یاخود اصلی مهموزدیین قوله مبنیدرکه
باب ثالثدن اولور ﴿ الجباوة ﴾ و ﴿ الجبوة ﴾ و ﴿ الجباة ﴾ و ﴿ الجبا ﴾ جیملرك کسریله و ﴿ الجباوة ﴾ سحابه وزننده حوضده
بریکدرلمش دیرنتی صویه دینور ﴿ الجبا ﴾ عصاوزننده حوضه دینور علی قول قیوکنارنده صوچکن آدمك طوره‌جغی
موقعه دینور وقیونك یورسنه وچوره‌سنه دینور جمعی اجباء کلور ومحمد بن ابراهیم الجابی محدّثدر وعلیّ بن الجابیّ
الخطیب مقریٔ ومتأخرینندر ☼ الواو ☼ ﴿ الجثوة ﴾ جیمك فتحی وثای مثلثه‌نك سکونیله برآرایه برکلمش طاشلغه دینور
وجسدو بدنه دینور وبرآتش کوزینه دینور یقال اخذ جثوة من النار ای جذوة وبرنسنه‌نك اورته‌سنه دینور یقال جثوته
ای وسطه جمعلری جثی کلور جیمك ضمی وکسریله ﴿ جثی الحرم ﴾ جیمك ضمی وکسریله‌که جثوهٔ مذکوره‌نك
جمعیدر حرم شریف حدودنده تعیین سنور ایچون بریکدروب یغدقلری طاشلغه دینور یاخود شول دیکلمش
بتلره دینورکه جاهلیتده آنلر اوزره قربان ذبح اولنور ایدی بوراده جوهری وهم ایلدی یعنی حجارهٔ جمراتله بیان ایلدی
﴿ الجثوّ ﴾ علوّ وزننده و ﴿ الجثی ﴾ عنی وزننده دیز اوزره اوتورمق معناسنه‌درکه دیزچوکمك تعبیر اولور علی قول
ایاق پرمقلرینك اوجلری اوزره طورمق معناسنه‌در یقال جثا الرجل یجثو ویجثی جثوّا وجثیا من الباب الاوّل
والثانی اذا جلس علی رکبتیه اوقام علی اطراف اصابعه پس بو واویه ویائیه اولور ﴿ الاجثاء ﴾ همزه‌نك کسریله
برآدمی دیز چوکرتمك معناسنه‌در یقال اجثاه غیره اذا اقعده جثوّا ﴿ الجاثی ﴾ اسم فاعلدر جمعی جثی کلور
جیمك ضمی وکسریله‌که مصدر بنیه‌سنده‌در اصلی جثوی ایدی جلوس کبی ﴿ المجاثاة ﴾ مباهاة وزننده برکمسه ایله
دیز دیزه ویروب اوتورمق معناسنه‌در تقول جاثیت رکبتی الی رکبته ﴿ التجاثی ﴾ تفاعل وزننده بری برینه مقابل
دیزچوکوب اوتورشمق معناسنه‌در یقال تجاثوا علی الرکب اذا تقاعدوا اجثیا ﴿ الجثاء ﴾ سحاب وغراب وزنلرنده شخص
وقالبه دینور تقول رایت جثاءه وجثاءه ای شخصه وعوض وجزاء معناسنه‌در یقال هذا جثاؤه ای جزاؤه وبرنسنه‌نك مقدارنه
دینور یقال هو جثاء الف ای زهاؤه ﴿ جثیّ ﴾ سمیّ وزننده برطاغك آدیدر ﴿ الجثو ﴾ و ﴿ الجثی ﴾ سرو ورمی وزنلرنده
بریکدرمك معناسنه‌در تقول جثوت الابل جثوا وجثیتها جثیا اذا جمعتها ☼ الواو ☼ ﴿ الجحو ﴾ جیمك فتحی وحای
مهمله‌نك سکونیله برنسنه‌یی دیبندن بودامق معناسنه‌در یقال جحاه یجحوه جحوا اذا استأصله وبریرده مقیم اولمق
معناسنه‌در یقال جحا بالمکان اذا قام به ویوریمك معناسنه‌در یقال جحا الرجل اذا مشی وآدیم آتمق معناسنه‌در یقال
جحا الرجل اذا خطا ﴿ الاجتحاء ﴾ افتعال وزننده بودخی برنسنه‌یی دیبندن بودامق معناسنه‌در یقال اجتحاه اذا استأصله
﴿ جحوان ﴾ سلمان وزننده بررجل آدیدر ﴿ جحی ﴾ جیمك ضمیله هدی وزننده ابو الغصن دجین بن ثابت لقبیدر جوهری
وهمندن ناشی اسمی اولمق اوزره رسم ایلدی * ومؤلف دجن وغصن ماده‌لرنده غریب ذکر ایلمشدر * مترجم حقیر دیرکه
اشبو جحی عربك فی المثل نصر الدین خواجه‌لریدر ساده دل برذاتدر کتب ادبیه‌ده قتی وافر داستانی مسطوردر

(لطفه)

ازجمله برترلاده برکون بری اوته برنسنه جستجو ایدرکن برکمسه سببندن سئوال ایلدکده کچن هفته بوترلایه برمقدار
اقچه دفن ایلمشیدم حالا بولمیورم دیدی اول کمسه آیا برنشان ایلدکمی دیدکده بلی اول کون اوزرنده برسیاه سحاب
قطعه‌سی اولمغله آنی نشان ایتمشیدم دیو جواب ایلدی ﴿ الجحوة ﴾ خطوه وزننده ومرادفیدرکه بناء مرّه‌در واسم
اولورکه برآدیمه دینور ویوزه دینور وجه معناسنه ﴿ الجاحی ﴾ الی اوزچیره دست آدمه دینور یقال رجل جاح ای
مثاقف وتعدیل ارکان اوزره کوزل نماز قیلان آدمه دینور یقال هو جاح ای الحسن الصلوة ☼ الواو ☼ ﴿ الجخو ﴾ جیمك
فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله کوده‌نك دریسی ککیش اولمق علی قول سولپوك وصارقق اولمق معناسنه‌در یقال
ببدنه جخوای سعة الجلد او استرخاء واویلقلر چلیمسز اتسزجه اولمق معناسنه‌در یقال بفخذیه جخوای قلة
لحم وجخو دستی وبردق مقوله‌سنی یوزی قوینی چویرمك معناسنه‌در تقول جخوت الکوز جخوا اذا کببته ﴿ الاجخی ﴾
احوی وزننده کوده‌سنده جخو اولان کشی‌یه دینور مؤنثی جخواءدر ﴿ التجخیة ﴾ تادیه وزننده مصلی سجده‌ده
قوللرنی آچوب قرننی یردن میدانلو ایلمك معناسنه‌در یقال جخی المصلی اذا خوی فی سجوده یعنی مدّ ضبعیه وتجافی

عن الارض و ميل ايلمك معناسنه‌در يقال جخى الليل اذا مال و پير لكدن بل بوكلمك معناسنه‌در يقال جخى
الشيخ اذا انحنى و منه الحديث ❊ كالكوز مجخيا ❊ يعنى فى وصف القلوب اى قلب مائل منحن شبه القلب الذى لايعى
خيرا بالكوز المائل المنحنى الذى لايثبت فيه شئ بوراده جوهرى و همندن ناشى و منه قول حذيفة عنوانده ايراد
ايلدى لكن نهايه‌ده دخى حذيفه‌يه مسنددركه راوى حذيفه اولور (التجخى) تفعل وزننده‌كه اصلى تجخوايدى
بخوردان اوزره اكيلوب بخورلنمق معناسنه‌در يقال تجخى على المجمرة اذا تبخر و دستى مقوله‌سى يوزى قويى
دورلمك معناسنه‌در يقال تجخى الكوز اذا انكبّ ❊ الواو ❊ (الجدا) عصا وزننده و (الجدوى) فحوى وزننده
هر يرى احاطه ايدن يغموره دينور على قول منتهاسى معلوم اولميانه دينور يقال وقع الجدا والجدوى اى المطر
العامّ او الذى لايعرف اقصاه و عطيه و بخششه دينور يقال قلّ جداه و جدواه اى عطيته و جدوى كلمه‌سنك
تثنيه‌سنده جدوان دينور و جديان دينوركه نادردر فتحاتله (الجدو) جيمك فتحيله بخشش ويرمك معناسنه‌در
يقال جدى عليه يجدو جدوا اذا اعطاه الجدوى و برآدمدن برحاجت ايستمك معناسنه‌در يقال جداه اذا
سأله حاجة (الاجداء) همزه‌نك كسريله بودخى عطيه ويرمك معناسنه‌در يقال اجداه اى اعطاه عطية
(الجادى) و (المجتدى) طالب عطيه‌يه دينور يقال رجل جاد و مجتد اى طالب الجدوى (الاجتداء) افتعال
وزننده برآدمدن حاجت ايستمك معناسنه‌در يقال اجتداه اذا سأله حاجة (جدا الدّهر) عصا وزننده مطر عام
معناسندن مأخوذ شمول و استيعاب معناسنه مستعملدر و منه يقال لا افعل ذلك جدا الدهر اى آخره يعنى ابدا
و خير واسع معناسنه مستعملدر يقال به خير جدا اى واسع ❊ الياء ❊ (الجدى) جيمك فتحى و دالك سكونيله اركك
اوغلاغه دينور جمعى اجدى كلور و جداء و جديان كلور جيملرك كسريله * شارح ديركه مؤنثى عناقدر و جدى
بر كوكب آديدركه قطب شمالى يوره‌سنده بنات نعش ايله بيله‌جه دوران ايدر * شارح ديركه اكا منجملر جدىّ ديرلر
مصغر بنيه‌سيله برج جدى ايله فرق ايچون و جدى دلو برجنه متصل اولان برجك آديدر و بين العرب بو متعارف
دكلدر (الجديّة) رميه وزننده و (الجدية) تمره وزننده ايرم ديدكلرى ايچى طلو كچه‌لبچه نسنه‌دركه آت اكرينك
و دابه سمرينك آلتنه قورلر جمعى جديّات كلور بليات وزننده بونى كرچه تركى لغتلرده ايرم و اكره ديه‌رك بيان ايدرلر
لكن بو عرب و تركانه مخصوص صدر فارسيده كفچك دينور و جديّه رميه وزننده اوزون اوزادى اقان قانه دينور و ناحيه
معناسنه‌در و مسك قطعه‌سنه دينور و انسان چهره‌سنك رنكنه دينور (جديّه) سميه وزننده بر طاغك آديدر
(الجادى) و (الجاديا) زعفرانه دينور و جادى خمر و باده‌يه دينور (الاجداء) همزه‌نك كسريله ياره‌دن قان اقمق
معناسنه‌در يقال اجدى الجرح اذا سال (الجدى) جيمك فتحيله بركسه‌دن بخشش طلب ايلمك معناسنه‌در يقال
جديته جديا اى طلبت جدواه (الجداية) جيمك فتحى و كسريله آهو ياوريسنه دينور غزاله معناسنه (جدىّ)
سمىّ وزننده ابن احطب‌دركه حيىّ بن احطبك برادريدر و جدىّ بن بحتر شعرادندر (الجداء) غراب وزننده
بر عددى عدد آخره ضربدن حاصل اولان مبلغ حسابه دينور مثلا اوچى اوچه ضربدن حاصل اولان طقوز كبى
يقال ثلاثة فى ثلاثة جداء ذلك تسعة ❊ الواو ❊ (الجذو) جيمك فتحى و ذال معجمه‌نك سكونيله و (الجذوّ) سموّ وزننده
اياق اوزره ثابت اولوب طورمق معناسنه‌در يقال جذا الرجل يجذو جذوا و جذوّا اذا ثبت قائما و ديزچوكوب
اوتورمق على قول اياق پرمقلرينك اوجلرى اوزره بصوب طورمق معناسنه‌در يقال جذا الرجل اذا جثا او قام
على اطراف اصابعه و طواره كنه و صاقرغه ياپشوب قالمق معناسنه‌در يقال جذا القراد فى جنب البعير اذا لصق به
و لزمه و اوركچ پك ياغلو اولمق معناسنه‌در يقال جذا السنام اذا حمل الشحم (الاجذاء) همزه‌نك كسريله
بودخى اياق اوزره ميل كبى ثابت اولوب طورمق معناسنه‌در يقال اجذى الرجل اذا ثبت قائما و بركسه كوزنى
اوكنه ديكوب باقه‌رق طورمق معناسنه‌در يقال اجذى طرفه اذا نصبه و رمى به امامه و دوه كوشكنك اوركچى
پك ياغلو اولمق معناسنه‌در يقال اجذى الفصيل اذا حمل فى سنامه شحما (الجوادى) جيمك فتحيله شول دوه‌لره
دينوركه منبسط يوريوب طرنقلرى اوجنه بصه‌رق ديكنه يورر اوله‌لر مفردى جاذى و جاذيه‌در (الجذوة) جيمك
حركات ثلاثيله بيوك آتشدن آلنان آتش پاره‌سنه دينور قبسه معناسنه و آتش كوزنه دينور و جذمه معناسنه‌دركه
آتشلو كوسكو اوله‌جقدر بعد الالتهاب قلان آتشلو اوطون خرده‌سندن عبارتدر جمعى جذى كلور جيمك ضمى
و كسرى و الفك قصريله و جذاء كلور جبال وزننده يقال اتى بجذوة اى قبسة من النار و الجمرة و الجذمة
(الجذاة) حصاة وزننده ايرى اغاج اومچه‌سنه و كتوكنه دينور جمعى جذاء كلور جبال وزننده و بر موضع
آديدر (الجاذى) قولاجى قصه آدمه دينور يقال رجل جاذ اى قصير الباع (المجذاع) محراب وزننده

مطراق تعبیر اولنان دست چوبه‌در اعراب طائفه‌سی انکله لعب ایدوب ولدی الحاجه سلاح ایدرلر وقوش منقارینه دینور ﴿المجذوذی﴾ اجذیذاء ماده‌سندن اسم فاعلدر منزلدن یاخود یولده بارخانه‌دن اصلا مفارقت ایلیوب دائما اوراده طوران آدمه دینور یقال هو مجذوذ اذا کان یلازم المنزل والرحل ☼الیاء☼ ﴿الجذی﴾ جیمك فتحیله و ﴿الاجذاء﴾ همزه‌نك کسریله منع ایلمك معناسنه‌در تقول جذیته عنه واجذیته اذا منعته ﴿الجذیة﴾ جیمك کسریله اغاج اومچه‌سنه دینور ﴿الجذی﴾ جیمك کسریله برنسنه‌نك کوکنه واصلنه دینور ﴿التجاذی﴾ تفاعل وزننده صیرلمق معناسنه‌در یقال تجاذی السیف اذا انسل ﴿التجذی﴾ تفعل وزننده ارکك کوکرجین دیشیسنك اطرافنده اوته‌رك وقویریغنی یره سوره‌رك طولانوب دونمك معناسنه‌در یقال الحمام یتجذی بالحمامة ای یمسح الارض بذنبه اذاهدر ☼الواو☼ ﴿الجرو﴾ جیمك حرکات ثلاثی ورانك سکونیله هرنسنه‌نك کوچکنه دینور حتی حنظل و بطیخ مقوله‌سنك دخی کوچکنه دینور جمعی اجری کلور همزه‌نك فتحی ورانك کسریله وجراء کلور جیمك کسریله یقال جرو الحنظل والبطیخ ونحوه وکل شیء للصغیر منه وجرو کذلك مثلثة کلب وارسلان انیکلرینه دینور جمعی اجری واجریه واجراء وجراء کلورو بعض اغاجك ونباتك شاخلری اوجلرنده اولان تخم کیسه‌سنه دینور بقله غلافی طرزنده اولورو هنوز یتشمش میوه‌یه دینورو دوه‌نك اوربجنه عارض اولان اورمه کذلك بوغازنده ظهور ایدن ورمه دینور وعبیدالله بن محمد النحوی جدینك اسمیدر ﴿المجری﴾ و ﴿المجریة﴾ اسم فاعل بنیه‌لریله یاوریلی کوپکه دینور یقال کلبة مجر ومجریة ای ذات جرو ﴿الجروة﴾ جیمك کسریله قصه وبودور ناقه‌یه دینور وایکی قسراغك آدیدر ﴿بنوجروه﴾ بربطندر ﴿جرو﴾ جیمك کسریله و ﴿جری﴾ سمی وزننده و ﴿جریه﴾ سمیه وزننده اسامیدندر ☼الیاء☼ ﴿الجری﴾ جیمك فتحی ورانك سکونیله و ﴿الجریان﴾ فتحاتله و ﴿الجریة﴾ جیمك کسریله آقق معناسنه‌در یقال جری الماء ونحوه یجری جریا وجریانا وجریة اذا سال * مؤلفك بصائرده بیانه کوره جری ماده‌سی سرعتله مرور وکذران ایلمکه موضوعدر معانیٔ سائره آندن مأخوذدرو جری وجراء جیمك کسریله آت وسائرده به سکرتمك معناسنه‌در یقال جری الفرس ونحوه جریا وجراء ﴿الاجراء﴾ همزه‌نك کسریله صویی آقتمق معناسنه‌در یقال اجری الماء اذا اساله وآتی سکرتدرمك معناسنه‌در یقال اجری الفرس اجراء وبرخصوص ضمننده وکیل کوندرمك معناسنه‌در یقال اجری الرجل اذا ارسل وکیلا ونبات اوجلرنده تخم کیسه‌لری ظهور ایدوب تخملنمق معناسنه‌در یقال اجرت البقلة اذا صارت لهاجراء ﴿المجاراة﴾ مباهاة وزننده و ﴿الجراء﴾ جدال وزننده برکمسه ایله یوریمك وسکرتمك بابنده یارشمق معناسنه‌در یقال جاراه مجاراة وجراء اذا جری معه ﴿الاجریا﴾ همزه‌نك کسریله جری وجریان معناسنه اسمدر بعض نسخه‌ده اجری عنوانده مرسومدرکه همزهٔ مکسوره ویای مشدده ایله‌در بودخی صحیحدر ﴿الجاریة﴾ کونشه اطلاق اولنور سیر وجریانندن ناشی وسفینه‌یه اطلاق اولنورکه صفت غالبه‌در وهربار حضرت پروردکارك عزشانه عبادنه ادرار وانعام ایلدیکی رزق ونعمته اطلاق اولنورو تازه وکنج عورته دینور جمعلری جواری‌در * شارح دیرکه تازه قیزه جاریه اطلاقی خدمت وعملده جست وجریانلرینه مبنیدر بعده مطلقا کنیزکده استعمال اولندی ﴿الجرایة﴾ و ﴿الجراء﴾ و ﴿الجرا﴾ قصرایله و ﴿الجرائیة﴾ جیملرك فتحیله و ﴿الجراء﴾ جیمك کسریله نسوانده جاریه‌لکه دینور ﴿المجری﴾ مأوی وزننده اهل عروض اصطلاحنده روی حرفنك حرکه‌سنه اطلاق اولنور اعراب وبناء حرکاتنك محل جریانی اولدیغیچون ﴿المجاری﴾ میمك فتحیله عندالنحویین کلمه‌لرك اواخرینه اطلاق اولنور ﴿المجری﴾ میمك ضمی ورانك فتحیله افعال بابندن مصدر میمیدر ﴿المجری﴾ میمك ورانك فتحیله ثلاثیدن مصدر میمیدر ومنهما قوله تعالی ﴿بسم الله مجراها﴾ الایة بالضم والفتح ﴿جاریه﴾ اسامی رجالدندر جاریة بن قدامه ویزید بن جاریه صحیحین رجالندندر ﴿الاجریا﴾ همزه‌نك ورانك کسری ویانك تشدیدی والفك قصری وبعضا مدیله و ﴿الجریاء﴾ سنمار وزننده و ﴿الاجریة﴾ همزه‌نك ورانك کسریله آدمك دائما عزم وسلوك وجریان ایلدیکی سمت وجهته دینور یقال جری علی اجریاه واجریائه وجریاه واجریته ای علی الوجه الذی یأخذفیه ویجری علیه وخلق وسجیه وطبیعت معناسنه‌در یقال اجریاه وجریاه واجریته کذا ای خلقه وطبیعته ﴿الجری﴾ غنی وزننده وکیل معناسنه‌در مؤکلنك مجراسنه جاریدر مفرد وجمعی ومذکر ومؤنثی برابردر وایلچی‌یه اطلاق اولنور یقال هو جری ای رسول واجیر ومزدوره اطلاق اولنور وکفیل وضامن معناسنه‌در یقال هو جری له ای ضامن ﴿الجرایة﴾ جیمك فتحی وکسریله وکاله معناسنه‌در یقال ارسله بالجرایة ای بالوکالة ﴿التجریة﴾ تأدیه وزننده وکیل یوللمق معناسنه‌در یقال جری فلان فلانا ای ارسله وکیلا ﴿الجری﴾ ذمی وزننده برجنس معروف بالق آدیدر ترکیده یلان بالغی دیدکلریدر مارماهی معناسنه صلور دخی دینور ﴿الجریة﴾ ذمیه وزننده

قورسغه دینور حوصله معناسنه که مجرای طعامدر ﴿من جرائك﴾ جیمك کسری والفك سکونی وقصر ومدّی ورانك
تخفیفی وتشدیدیله من اجلك معناسـنه مستعملدرکه سندناوتوری وسنکچون ایله تعبیراولنور فارسیده ازبرای تو
مرادفیدر تقول فعلته من جرائك ومن جرّائك ومن جرائك ای من اجلك بونك تخفیفی جریان مادهسـندندر
وتشدیدی جرّ مادهسـندندر نته که مادهسـنده بیان اولندی وحبیبه بنت ابی مجرّاه که میمك ضمی وفتحیله در
صحابیه در یاخود زای معجمه وهمزه ایله در ❊ الیاء ❊ ﴿الجزاء﴾ زای معجمه ایله وفاء وزننده و﴿الجازیة﴾ مکافاة علی الشیٔ
معناسـنه اسملردرکه برنسـنه یه مقابل عوضدن عبارتدر یقال هذا جزاء مافعلت وجازیته ای مکافاته وجزاء
مصدر اولور مکافات ایلك معناسنه یقال جزاه به وعلیه یجزی جزاء اذا کافاه وکافی اولمق معناسنهدر یقال جزی
الشیٔ اذا کفی واودهمك معناسنهدر یقال جزی عنه اذا قضی ﴿المجازاة﴾ مکافاة وزننده و﴿الجزاء﴾ جدال وزننده
بودخی برکسه یه عوض ومکافات ایلك معناسنهدر یقال جازاه مجازاة وجزاء اذا کافاه ﴿التجازی﴾ تفاعل وزننده
بورجلویه ثقلت ایدوب دینی طلب ایلك معناسنهدرکه تقاضا ایلك تعبیر اولنور یقال تجازی دینه وبدینه اذا تقاضاه
﴿الاجتزاء﴾ افتعال وزننده برکسهدن عوض وجزا طلب ایلك معناسـنهدر یقال اجتزاه اذا طلب منه الجزاء
﴿الاجزاء﴾ همزهنك کسریله برنسنه آخرك مقامنه کفایتندن قاصر اولمق وجهله قائم اولمق معناسـنهدر یقال
اجزی کذا عن کذا ای قام مقامه ولم یکفه وفلان اکا فلان کسهنك غنا وکفایتنی ویردی یعنی اکا تمام وجهله
بدل اولدی موقعنده اجزی عنه مجزی فلان ومجزاته دیرلر وبو مهموزده لغتدر نته که همزهده ذکر اولندی واجزاء
بچاغه صاپ چکورمك معناسـنهدر یقال اجزی السکین بمعنی اجزأه یعنی بودخی مهموزده لغتدر ﴿الجزیة﴾
جیمك کسریله خراج ارضه دینورکه ارض خراجیهدن آلنان ماله دینور یقال ادی جزیة ارضه ای خراجه وذمّی
طائفهسندن آلنان باش خرجنه دینور جمعی جزا کلور جیمك کسری وزایك فتحیله وجزی کلور جیمك کسری وزایك
سکونیله وجزاء کلور جبال کبی ✱ شارحك بیاننه کوره جزا مادهسندندر لکن معرباتده جزیه کزیت فارسی معربی
اولمق اوزره مشروحدر ﴿جزی﴾ جیمك کسریله و﴿جزیّ﴾ سمیّ وزننده و﴿جزیّ﴾ علیّ وزننده اسامیدندر
﴿الجازی﴾ برفرس اسمیدر ومحمد بن علیّ بن محمد بن جازیة الآخریّ محدّثیندندر وآخریّ همزهنك مدّی وخانك ضمیله
دهستان قضاسـنده آخره نام قریه یه منسوبدر ❊ الواوی ❊ ﴿الجسوّ﴾ علوّ وزننده برنسنهپك وقصقتی اولمق
معناسـنهدر طاش کبی یقال جسا الشیٔ یجسو جسوّا اذا صلب ﴿المجاساة﴾ معاداة وزننده ومرادفیدر یقال
جاساه اذا عاداه ❊ الواوی ❊ ﴿الجشو﴾ جیمك فتحی وشین معجمهنك سکونیله خفیف یایه دینورکه کباده تعبیر اولنور جشیٔ
کلمهسندهکه مهموزدر لغتدر جمعی جشوات کلور فتحاتله ❊ الواوی ❊ ﴿الجعو﴾ جیمك فتحیله ال ایله بریکدریلوب کومه
اولمش فشقی وسپورندی ومولوز مقولهسنه دینور ﴿الجعة﴾ هبه وزننده آرپه بوزهسنه وآرپه نبیذنه دینورکه آرپه
صوبی تعبیر ایتدکلری مسکردر یقال شرب الجعة ای نبیذ الشعیر ﴿الجاعیة﴾ بون وسادهدل عورته دینور یقال امرأة
جاعیة ای حمقاء ❊ الواوی ❊ ﴿الجفاء﴾ وفا وزننده برکسه یا برنسنه یرندهطورمیوب برطرفه آیرلمق معناسنهدر یقال
جفا الشیٔ یجفو جفاء اذا لم یلزم مکانه وبرنسـنه آغر کلمك معناسـنهدر یقال جفا علیه کذا اذا ثقل وجفو وجفاء
وجفا قصر ایله برکسهیی اعراض یاخود طرد یاخود غیری وجهله آزرده ایلك معناسـنهدر یقال جفاه جفوا
وجفاء وجفـا وهو نقیض الصلة ﴿الجفوة﴾ جیمك فتحی وکسریله اسمدر جفاء وآزاره دینور یقـال فیه جفوة
ای جفاء واکر مجفوّ ایسه یعنی کندیسـنه جفا اولنمش ایسه به جفوة دینور وجفو وجفاء برکسـه مالنه ملازمت
ایلیوب اهمال ایلك معناسنهدر یقال جفا ماله اذا لم یلازمه وآتك اکرینی اوزرندن قالدرمق معناسـنهدر یقال
جفا السرج عن فرسه اذا رفعه ﴿التجافی﴾ تفاعل وزننده بودخی برنسـنه یا برکسه محلنده طورمیوب برطرفه
ایرلمق معناسنهدر یقال تجافی الشیٔ اذا لم یلزم مکانه ﴿الاجتفاء﴾ افتعال وزننده برنسنهیی یرندن آیرمق معناسنهدر
تقول اجتفیته اذا ازلته عن مکانه ﴿الاجفاء﴾ همزهنك کسریله بودخی آتك اکرینی صرتندن قالدرمق معناسـنهدر
یقال اجفی السرج عن فرسه اذا رفعه وطواری اتعاب ایدوب اوتلامغه مانع اولمق معناسنهدر یقال اجفی الماشیة
اذا اتعبهـا ولم یدع تأکل ﴿الجافی﴾ قبا وقالین نسـنه یه دینور یقال شیٔ جاف ای غلیظ وتصلق ووجودی قبا
ویاقشقسز آدمه جافی الخلقه اطلاق اولنور وغلیظ الطبع نادان ودرشت کسه یه جافی الخلق اطلاق اولنور یقال
رجل جافی الخلقة والخلق ای کزّ غلیظ ﴿الاستجفاء﴾ برنسـنهیی قبا سـنوب غلیظ عدّ ایلك معناسـنهدر یقال
استجفی الفراش وغیره اذا عدّه جافیا ❊ الیائی ❊ ﴿الجفی﴾ جیمك فتحی وفانك سکونیله یره ییقمق معناسنهدر تقول جفیته
اجفیه اذا صرعته ﴿الجفایة﴾ ثمامه وزننده بوش کمی یه دینور ﴿المجفیّ﴾ مرمیّ وزننده جفا اولنمش آزرده کسه یه

(دینور)

دینورکه واویه و یائیه اولور یقال رجل مجفیّ ای مجفوّ ☼ الواوی ☼ (الجلو) جیمك فتحی ولامك سکونیله و (الجلاء)
صلاء وزننده برکسه وطنندن و خانماندن آواره اولمق معناسنه‌در یقال جلا القوم عن الموضع ومن الموضع یجلوا
جلوا وجلاء اذا تفرّقوا و بومعناده متعدّی اولور یقال جلاه الجدب اذا طرده * مؤلفك بصائرده بیانه کوره جلو
ماده‌سی کشف ظاهر معناسنه موضوعدر معانیٔ سائره آندن متفرعدر و جلاء بال صاغمق ایچون قوانه توتسو
ویرمك معناسـنه‌در یقال جلا النحل جلاء اذا دخّن علیها لیشتار العسل (الاجلاء) همزه‌نك کسریله بودخی
خانماندن دور وآواره اولمق معناسـنه‌در یقـال اجلی القوم عن الموضع اذا تفرّقوا بعضلر دیدیکه برکسـه
خوفدن ناشی ترك دیار ایتدیسه ثلاثی صیغه‌سیله جلا الرجل دیرلر و قیتلقدن و قوراقلقدن ناشی ایسه اجلی دینور
واجلاء متعدی اولور برکسه‌یی خانماندن آواره قلمق معناسـنه یقـال اجلاه عن موضعه اذا فرّقه و سرعتله
یوریمك وسکرتمك معناسنه‌در یقال اجلی یعدو ای اسرع * شارحك بیانی اوزره باء موحده ایله بعد واسرع
نسخه‌لری غلطدر لکن مقتضای ماده بعید اولمق معناسی دخی بعید دکلدر (الاجتلاء) افتعال وزننده بودخی
برآدمی خانماندن آواره قلمق معناسنه‌در یقال اجتلاه عن موضعه اذافرّقه و کلینی تلیله پولیله تزیین ایدوب داماده
عرض ایلمك معناسنه‌در یقال اجتلی العروس علی بعلها اذا عرضها علیه مجلوّة و برنسنه‌یه نظر ایلمك معناسنه‌در
یقال اجتلاه اذا نظر الیه (الجلو) جیمك فتحی ولامك سکونیله و (الجلاء) جیمك کسریله قلج وآینه مقوله‌سنك
پاسنی آچوب مصیقل ایلمك معناسنه‌در یقال جلا السیف والمرآة جلوا وجلاء اذا صقلهما و برآدمك غم وقساوتنی
ازاله قلمق معناسـنه مستعملدر یقال جلا الهمّ عنه اذا اذهبه و برنسنه‌یی کشف و عیان قلمق معناسـنه‌در یقال
جلا فلانا الامر وجلا عنه اذا کشـفه و اکنندن لباسنی چقاروب براقمق معناسـنه‌در یقـال جلا ثوبه اذا
رمی به و عالی اولمق معناسنه‌در یقال جلا الشیٔ اذا علا وجلوه جیمك حرکات ثلاثیله وجلاء کتاب وزننده
کلینی تللی پوللی زینتله آراسته ایدوب داماده عرض ایلمك معناسنه‌در یقال جلا العروس علی بعلها جلوة مثلثة
وجلاء اذا عرضها علیه مجلوّة وزفاف هنکامنده کلینه یوز کورملکی و یرمك معناسنه‌در یقال جلا العروس
زوجها وصیفة او غیرها اذا اعطاها ایّاها فی ذلك الوقت ای العرض و الزفاف (الجلوة) جیمك کسریله دامادك
عروسه و یردیکی یوز کورملکنه دینور (التجلیة) تأدیه وزننده برنسنه‌یی کشف و عیان ایلمك معناسنه‌در یقال
جلی فلانا الامر اذا کشفه عنه وکلینه کیردکده یوز کورملکی ویرمك معناسـنه‌در یقال جلی العروس زوجها
وصیفة او غیرها اذا اعطاها ایّاها فی الزفاف و برنسنه‌یه شاهین شکاره نظر ایدر کبی نظر صالمق معناسنه‌در یقال
جلی ببصره اذا رمی به و تجلیه و تجلیّ تشدید یایله طغان کندی باشنی قالدروب شکاره باقمق معناسنه‌درکه بوحالت
شکاره آلشدقده اولور یقال جلی البازی تجلیة و تجلیّا اذا رفع رأسه ثمّ نظر (الانجلاء) انفعال وزننده و (التجلی)
تفعل وزننده برنسنه آچلوب روشن وعیان اولمق معناسنه‌در یقال انجلی الامر وتجلی اذا انکشف (الجلاء) سماء
وزننده روشن و بدیهی نسنه‌یه دینور یقال شیٔ جلاء ای جلیّ و بیاض نهاره اطلاق اولنور تقول اقمت عنده
جلاء یومی ای بیاضه (الجلاء) کتاب وزننده سرمه‌یه دینور کحل معناسنه علی قول برکونه مخصوص سرمه‌نك
آدیدر یقـال اکتحل بالجلاء ای بالکحل اوهو کحل خاصّ و برآدمك سبب تعین و توقیری اولان لقب لطیفه
اطلاق اولنور یقـال ماجلاؤه ای بماذا یخاطب من القاب الحسـنة (الجلا) عصا وزننده باشـك اوکنده
قیل اولمیوب طاز اولمق علی قول باشك نصف مقداری طاز اولمق معناسنه‌در عند البعض بوصلع حالتندن
دون اولمقدر یقال جلی الرجل جلا من الباب الرابع وهو انحسار مقدّم الشعر اونصف الرأس اوهودون الصلع
(الاجلی) اعلی وزننده باشی جلا و صفیله موصوف اولان آدمه دینور وباشنده اصلا قیل اثری اولمیه‌رق طاز
اوله‌رق خوب چهره وخوشلقا آدمه دینور یقال رجل اجلی ای الحسن الوجه انزع (الجلواء) حمراء وزننده
اجلی لفظندن مؤنثدر وککیش ومیدانلو اولان جبهه‌یه اطلاق اولنور یقال جبهة جلواء ای واسعة وآچقلق آیاز
هوایه وصف اولور یقال سماء جلواء ای مصحیة (ابن جلا) عصاوزننده و (ابن اجلی) اعلی وزننده شرف جهتیله
عیاری معلوم وامروحال وشانی واضح وروشن آدمه اطلاق اولنور تقول انا ابن جلا وابن اجلی ای الواضح
الامر وابن جلا برزجل معروفدر * شارح دیرکه علی طریق الحکایه فعل ماضیدر یاخود انا ابن الذی یقال له جلا
الامور وکشفها سبکنده‌در ومنه قول سحیم * انا ابن جلی وطلّاع الثنایا * متی اضع العمامة تعرفونی * (اجلی) اعلی
وزننده برموضعدر (جلوی) سکری وزننده برقریه‌در و برنیجه قسر اقلرك اسمیدر (الجلیّ) غنی وزننده واضح و روشن
معناسنه‌در یقال امر جلیّ ای واضح (من اجلاك) همزه‌نك فتحی و کسریله من اجلك معناسنه‌درکه سندن اوتوری
دیمکدر (الجالیة) اهل ذمت طائفه‌سنه اطلاق اولنور زیرا حضرت عمر رضی الله عنه انلری جزیرة العربدن طرد

واجلا ایلدیلر بعده مطلقا ذمّیانده استعمال اولندی (الاجلیلاء) اعشیشاب وزننده بر بلده‌دن بلدهٔ اخرایه
خروج وعزم ایلمك معناسنه‌در یقال اجلولی الرجل اذا خرج من بلد الی بلد (جلوان) سلمان وزننده اسامیدندر
محمد بن جلوان وجلوان بن سمره محدثلردر جیمك کسریله ده زبانزده‌در (ابن الجلا) جیمك فتحی ولامك تشدیدی
وقصر ایله کبار صوفیه‌دن بر ذات شریفدر ☼ الیائی ☼ (الجلی) جیمك کسریله عذی وزننده خانه ایچنه یالکز طامدن
اولان باجه‌یه دینور اکثری کوی اولرنده اولور (الجلی) جیمك فتحی ولامك سکونیله بر نسنه‌یه جلاویرمك معناسنه‌در
تقول جلیت الفضة جلیا ای جلوتها یائیه وواویه‌در (التجلیة) تأدیه وزننده اظهار ایلمك معناسنه‌در یقال ان الله
یجلی الساعة ای یظهرها (التجلی) تفعل وزننده یوکسکه چیقمق معناسنه‌در یقال تجلی مکان کذا اذا علاه وبر نسنه‌یه
یوقری وحواله اولان سمتدن باقمق معناسنه‌در یقال تجلی الشیٔ اذا نظر الیه مشرفا (المجلی) مصلی وزننده یارشه
قوشیلان قوشی آتلرینك جمله سندن ایلرو کلان آته دینور سائردن اقدم کندی کندیسنی اظهار ایلدیکیچون ☼ الواوی ☼
(الجماء) جیمك فتحی ومیمك تخفیفیله سحاب وزننده و(الجماءة) سحابه زننده‌وو جیملرك ضمیله بر نسنه‌نك شخص وحجم وقالبنه
دینور * شارح دیرکه مؤلف کرچه بو ماده‌نك واویه ویائیه لکننه اشارت ایلدی لکن ابن سیده واویه لکنی ترجیح ایلدی
(الجما) جیمك فتحی وضمی والفك قصریله طومالج یومری‌یه دینور وعورتك ممه‌سنه عارض اولان شیشه دینور
ویریوزنده سوه‌لوب طوران طاشه دینوروبر نسنه‌نك مقدارینه دینور وهر شیئك صرتنه وارقه‌سنه دینور وجما الجنین
وغیره قرنده یاورینك وسائر نسنه‌نك طوپلنوب بری اوته قلدانوب اوینامسندن عبارتدر وبدنه عارض اولان شیشه
وقبارغه‌وعقده‌یه دینور (التجمی) تجلی وزننده ناس برارایه کلوب درطوپ بریکمك معناسنه‌در یقال تجمی القوم اذا
اجتمع بعضهم الی بعض ☼ الیائی ☼ (الجنایة) کنایه وزننده برکسه حقنده صوچ ایتمك معناسنه‌در نفسنه واعضاسنه
ومالنه ضرر وزیان ایلمك کبی یقال جنی الذنب علیه یجنیه جنایة اذا جرّه علیه وبو معنای اتیدن مأخوذدر (الجنی)
جیمك فتحی ونونك سکونیله اغاجدن میوه دیرمك معناسنه‌در یقال جنی الثمرة جنیا اذا تناولها من شجرتها (الجانی)
صوچلو آدمه دینور واغاجدن میوه دیرن کسه‌یه دینور جمعی جناة کلور قضاة کبی وجناء کلور رمّان کبی واجناء کلور
وبو نادردر ویقال جنی الثمرة له وجناه ایاها (الجنی) عصا وزننده و(الجناة) حصاة وزننده دیوشوریلان میوه‌یه
دینور وجنی التونه اطلاق اولنور معدندن دیوشورلدیکیچون وقاطر بونجغنه اطلاق اولنور ودع معناسنه وتازه
خرمایه دینور وباله دینور عسل معناسنه جمعی اجناء کلور (الاجتناء) افتعال وزننده و(التجنی) تفعل وزننده
بونلرده اغاجدن میوه دیرمك معناسنه‌در یقال اجتنی الثمرة وتجناها اذا تناولها من شجرتها وتقول اجتنینا ماء المطر ای
وردناه فشربناه وتجنی برآدمه صوچ آتمق معناسنه‌در یقال تجنی علیه اذا ادعی ذنبا لم یفعله (الاجناء) همزه‌نك کسریله
اغاجك میوه‌سی یتشمك معناسنه‌در یقال اجنی الشجر اذا ادرك ویرك چایر ویر الماسی مقوله دیوشوریله جك نسنه‌لری
یتشوب چوغالمق معناسنه‌در یقال اجنت الارض اذا کثر جناها (الجنی) غنی وزننده هنوز تازه دوشورلمش
میوه‌یه دینور یقال ثمر جنی ای جنی من ساعته (الجنیة) غنیه وزننده صوقیونی یوکندن منسوج شاله‌وردایه دینور
یقال جاء وفی کتفه جنیة ای رداء من حزّ واحمد بن عیسی بن جنیه محدثدر (تجنی) تسعی وزننده بر بلده آدیدر (تجنی)
مجهول بنیه سیله تجنی الوهبانیه ایله معروفه محدثه ومعمره‌در وبعضلرك عقبهٔ طائفه تجنی اطلاقی لحن وخطادر صواب
اولان دجنی اولمقدر داللهٔ نته که دجن ماده‌سنده ذکر اولندی (الجوانی) جوانب معناسنه‌در یقال جاؤا من جوانیهم
ای جوانبهم * مترجم دیرکه بو ثعالب وثعالی قبیلندن اولمق ملحوظدر ☼ الواوی ☼ (الجنواء) حمراء وزننده جنأ
معناسنه‌درکه بوینوزلری دیبلرندن کتمش قیونه دینور (الاجنی) احوی وزننده اموزلری کوکسنه دوشمش آدمه
دینور یقال رجل اجنی ای بین الجناء لغة فی المهموز ☼ الواوی ☼ (الجوّ) جیمك فتحی وواوك تشدیدیله هواء معناسنه‌درکه
ارض ایله سماء ارالغندن عبارتدر یقال یطیر الریش فی الجوّ ای الهواء والجق واوبرق یره دینور جوّه دخی دیرلر جمعی
جواء کلور جبال کبی واوك واوطه‌نك ایچریسنه دینورکه بوش اولور جوّانی دخی دینور برّانی کبی یقال جوّ البیت
وجوّانیه ای داخله وجوّ فی الاصل یمامه اولکه سنه دینور وبشقه اون اوچ موضع آدیدر (الجوجاة) جیمك فتحیله دوه
قسمنی چاغرمقدن حکایه‌در اصلی جوجوه ایدی (الجوة) قبه وزننده طولومه اوریلان یامه‌یه دینور وقالنجه اولان
ارض قطعه‌سنه دینور وطاغلرده وپك یرلرده اولان اویمه ودلیك مقوله‌سنه دینور وحمرته شبیه رنکه دینورکه دمور
پاسنك لونی کبی اولور ترکیده قوکور تعبیر اولنور (التجویه) تأدیه وزننده طولومه یامه اورمق معناسنه‌در یقال جوی
السقاء اذا رقعه بالجوّة ☼ الیائی ☼ (الجوی) هوی وزننده درونده پنهان اولان عشق ومحبته دینور یقال به جوی ای
هوی باطن وحزن واندوهه دینور یقال اصابه جوی ای حزن ومنتن وبدرایحه صویه دینور یقال ماء جوی ای منتن

وبو صف بالمصدر درووجد وعشقك شدتنه وقلبك حرقتنه دينور وسل مرضنه دينوركه ورم تعبيراولنور واوزون
اوزادي اوكلمز خسته لكه دينور وبر مرض اسميدركه انسانك صدرنه عارض اولور هضم طعامه كلّى مانع اولور معده
اغريسى كبى وجوى بو معنالرده مصدر اولور يقال جوى الرجل جوى من الباب الرابع اذا اصابه الجوى وجوى ذكر
اولنان عارضه لردن برينه اوغرامش آدمه دينور مبالغة وصف بالمصدر دركاسيذكر وبرنسنه دن ايكرنمك معناسنه در
يقال جويه جوى اذا كرهه وبريرك هواسى مزاجنه ناخوش اولمغله اندن دلكيراولمق معناسنه يقال جويت نفسه
من البلد وعنه اذا لم يوافقها (الجوى) غنى وزننده جوى عارضه لرندن برينه اوغرامش آدمه دينور يقال رجل جوى
وجوى اذا اصابه الجوى والاخيروصف بالمصدر (الاجتواء) افتعال وزننده بودخى برنسنه دن خوشلنميوب ايكرنمك
معناسنه در يقال اجتواه اذا كرهه (الجوية) فرحه وزننده و(الجوية) غنيه وزننده هواسى ناخوش وخيم ومزاجه
ناموافق ارضه دينور يقال ارض جوية وجوية اى غيرموافقة (الجواء) كتاب وزننده ناقه نك فرجنى ديكمكه دينوركه
صويو پاك اولانى ديكرلر وبطن ارضه دينور وواسع دره يه دينور وصمان نام محلده برموضع آديدر وحمى ضريه ده
برصويك اسميدر وشول چانطه يه دينوركه چورب طرزنده اولوب چوبانلر اكا يبه جكارينى قورلر ويمامه ده برموضع
وعبس ديارنده بروادى آديدر وتنجره اوتوراغنه دينوراكثرى پجاوره يى حلقه ايدوب تنجره يى آنك اوزرينه وضع
ايدرلر (الجواة) و(الجياء) و(الجياءة) و(الجياوة) جيملرك كسريله بونلرده تنجره اوتوراغنه دينور (المجاواة) مباهاة
وزننده دوه يى صويه چاغرمق معناسنه در يقال جاوى بالابل اذا دعاها بالماء (جياوه) كتابه وزننده بر بطندر
(الجوىّ) غنىّ وزننده ضيق صدرعلتنه اوغرامغله لسانى آغرلشمش آدمه دينور (الجوى) جيمك فتحى وواوك كسرى
ويانك تخفيفيله منتن وبدرايحه صويه دينور (الجية) جيمك كسرى ويانك تشديديله متغيّر اولمش صويه دينور وصو مجتمع
اولان موضعه ياخود صويى منتن اولان اشمه يه دينور (الاجواء) همزه نك كسريله چوملكى ظرفنه تعليق ايلمك
معناسنه در تقول اجويت القدراذا علقتها على وطأتها ❋ الواوى ❋ (الجهوة) جيم مفتوحه ايله آچق دبره دينور
جهواء دخى دينور حمراء وسكرى وزنلرنده * مترجم ديركه اساسده مرسومدركه پچى يه ديمشلركه ياعنزُ قداقبل
القرّ يعنى موسم برد وشتاء كليور محافظهٔ وجودك ايچون نه عدّه اعداد ايلدك پچى بونى ايشتدكده ياويلى مالى سلاح الاست
جهوى والذنب الوى فاين المأوى يعنى قويرغم اكرى وكوتم آچق صغنه جق يرنيره در وجهوه تپه يه دينوراكمه
معناسنه ويك قوجه دوه يه دينور لحمه معناسنه (الاجهاء) همزه نك كسريله هوا آچلوب آيازلنمق معناسنه در يقال
اجهت السماء اذا انكشف واصحت ويول آچق وواضح اولمق معنا[سن]ه در يقال اجهت الطرق اذا وضحت وخاتون
چوجغه قالمامغله زوجنى اولاددن محروم ايلمك معناسنه در معناى آتيدن مأخوذدر يقال اجهت فلانة على زوجها
اذا لم تحبل وبخل ايلمك معناسنه در يقال اجهى فلان علينا اى بخل (الجهى) جيمك كسرى والفك قصريله خانه
خراب اولمق معناسنه در يقال جهى البيت جها من البـاب الرابع اذا خرب (الجاهى) خراب خانه يه دينور
وآشكاره معناسـنه در تقول اتيته جاهيا اى علانية (المجهى) ميمك ضمى وهانك كسريله اوستى آچق الاچغه
ودريم اوينه دينور يقال خباء مجه اى بلا سترعليه (الاجهى) احوى وزننده باشى طاس كوتى كل آدمه دينور
يقـال رجل اجهى اى اصلع (التجهية) تأديه وزننده يارهيى بوللتمق معناسنه در يقال جهى الشجة اذا وسـعها
(المجاهاة) مباهاة وزننده مفاخره معناسـنه در يقال جاهاه اذا فاخره ❋ اليائى ❋ (الجيا) و(الجياوة) و(الجية)
جيملرك كسريله جوى ماده سنده ذكراولنديلر (جىّ) جيمك كسرى ويانك تشديديله بروادى اسميدر (جى) جيمك
فتحيله سلفده اصفهان شهرينك لقبيدر ياخود اصفهان قضاسـنده برقريه آديدر جوهرى شاعرك اشبو * دراهم
زائفات ضربجيات * قولنده غلط فاحش ايدوب ديديكه ضرب جيات ضرب اصبهان ديمكدر زيرا جى اصفهانك
لقبيدر اجزآء اعتباريله جمعلنمشدر پس صواب اولان ضربجيات اولمقدركه ضربجى لفظنك جمعيدر قالب وردئ
اقچه يه دينور نته كه جيم ماده سـنده بيان اولندى (المجاياة) مباهاة وزننده مقابله معناسـنه در يقال جاياه اذا قابله
وبو مهموزده لغتدر ﴿ فصل الحاء المهملة ﴾ ❋ الواوى ❋ (الحبوّ) سموّ وزننده پك يقين اولمق معناسنه در
يقال حبا الشئ يحبو حبوّا اذا دنا وبدنده ككرك كميكلرى اوزايوب ايكى طرفلو برى برينه يقلشمق معناسـنه در
يقـال حبت الشراسـيف اذا طالت فتدانت وايكو كميكلرى ارقه يه ياپشمق معناسـنه در يقال حبت الاضلاع
الى الصلب اذا اتصلت وصو آقنديلرى برى برينه چاتقين اولمق معناسـنه در يقال حبا المسـيل اذا دنا بعضه
من بعض وبركسـه يلان كبى اللرى وقرنى اوزره سورينه رك يوريمك معناسـنه در يقال حبا الرجل اذا مشى
على يديه وبطنه (الحبو) سـهو وزننده معصوم كوكسنى قالدروب ديبى اوزره سوينه رك يوريمك معناسـنه در

(لطيفه)

﴿ فصل الحاء المهملة ﴾

يقال حبا الصبيّ حبوا اذا مشى على استه واشرف بصدره وكمى آقوب كتمك معناسنه در يقال حبت السفينة
اذا جرت و برنسنه يى حمايت ايدوب قوريمق معناسنه در يقال حبا ماحوله اذا حماه ومنعه ودوابّ ومواشى كمال
ضعف وهزالندن ناشى يرندن قلداميوب طورغون اولمق معناسنه در يقال حبا المال اذا رزم فلم يتحرك هزالا
و بركسه نك برنسنه آرقوريدن اوكنه كلمك معناسنه در يقال حبا الشئ له اذا اعترض و برآدمه عوض و امتنانسز
عطيه و يرمك معناسنه در على قول عامدر يقال حبا فلانا اذا اعطاه بلاجزاء و منّ او عامّ و برنسنه و يرميوب محروم
ايلك معناسنه اولمغله ضد اولور يقال حبا فلانا اذا منعه ﴿التحبية﴾ تأديه وزننده بودخى بركسه يى يا برنسنه يى
قوريمق معناسنه در يقال حبّاه اذا حماه ومنعه ﴿الحابى﴾ و﴿الحبى﴾ غنىّ وزننده برنسنه نك يا بركسه نك آرقوريدن
اوكنه كلوب معترض اولان شيئه دينور و حابى اوموزلرى قالقق وچقق اولمغله بيوننك ايكى طرفنه سمر قاشى كبى
حواله اولان آدمه دينور يقال رجل حاب اى المرتفع المنكبين الى العنق و يراوزرندن چاووب قايدقدنصكره نشانه
اصابت ايدن اوقه دينور يقال سهم حاب اى يزحف الى الهدف و برنبات آديدر ﴿الحباء﴾ كتاب وزننده و﴿الحبوة﴾
حانك حركات ثلاثيله اسملردر عوض و امتنانسز اولان ويركويه دينور ﴿الحابية﴾ شول قومساله دينوركه حابى
ديدكلرى نبات آنده نابت اوله ﴿الاحتباء﴾ افتعـال وزننده برآدم ثوبنه صارنوب بورنمك على قول دلبند وكمر
مقوله سيله صرتنى و بالدرلرينى صاروب طوپلامق معناسنه دركه درويشان اصطلاحنده كمنده كيرمك تعبير اولنور
يقال احتبى بالثوب اذا اشتمل به او جمع بين ظهره وساقيه بعمامة ونحوها ﴿الحبوة﴾ حانك فتحى وضميله و﴿الحبية﴾
حانك كسريله و ﴿الحباء﴾ حانك كسرى وضميله احتباء لفظندن اسملردر هيئت مزبوره اوزره اوتورشـه دينور
﴿المحاباة﴾ مباهاة وزننده و﴿الحباء﴾ جدال وزننده بركسه يه ميل و توجّه ايدوب بالاختصاص مساعده و نصرت
ايلك معناسـنه در يقال حاباه محاباة وحباء اذا نصره واختصه ومال اليه * شارح ديركه محاباة فى البيع كه مسامحه
و مساهله معناسـنه مستعملدر بوندن مأخوذدر و لسانمزده بى محابا شويله ايتدم تعبيرى محاباة محرّفيدركه مسامحه
معناسنه در ﴿الحبىّ﴾ غنىّ وزننده وحانك ضميله شول سحابه دينوركه هنوز يوقرى چيقميوب افقدن ارقورى ارض
اوزره حواله اوله على قول برى برى اوزره قاتلنمش اولانه دينور يقال سقاكم الحبىّ وهو السحاب المشرف من
الافق على الارض او الذى بعضه فوق بعض ﴿الاحباء﴾ همزه نك كسريله اوق طوغرى نشانه وارميوب بروجه يه
دوشمك معناسنه در يقال رمى فاحبى اذا وقع سهمه دون الغرض ﴿الحبة﴾ ثبه وزننده اوزوم دانه سنه دينور جمعى
حبى كلورهدى وزننده ❊ الواوى ❊ ﴿الحتو﴾ حانك فتحى وتاى فوقيه نك سكونيله پك سكرتمك معناسنه در يقال حتا الرجل
يحتو حتوا اذا عدا شديدا وكليم مقوله سنك اطرافنده اولان صچاغى صكره دن ياپشدیروب محكم ديكمك معناسنه در تقول
حتوت هدب الكساء اذا كففته ملزقا به ❊ اليائى ❊ ﴿الحتى﴾ غنىّ وزننده مقل قاويدنه دينور ومقل ديدكلرى يمشه ياخود
كمترينه ياخود قور يمشـنه دينور و زنبيل اوره جك اسبابه ياخود هنوز زنبيل اولميان حصيرنه دينور و خرمانك
يرده ياز نبيلده قلان قبوق ودوكندى مقوله سى خاشا كنه دينور وسپورندى يه دينور وآرى كومجنده قلان بالسز قبوق
وخشير مقوله سنه دينور ﴿الحاتى﴾ كثير الشرب آدمه دينور يقال رجل حات اى كثير الشرب ﴿الحتى﴾ رمى وزننده
برنسنه يى محكم ديكمك معناسنه در تقول حتيته اذا خطته واحكمته و بوكمك معناسنه در تقول حتيت الحبل اذا فتلته
﴿الاحتاء﴾ همزه نك كسريله حتى معنالرينه در تقول احتيته بمعنى حتيته ﴿المحتات﴾ ميمك ضميله ديرنكلو ومحكم نسنه يه
دينور و منه يقال فرس محتات الخلق اى موثقه ❊ الياء الواو ❊ ﴿الحثو﴾ و﴿الحثىّ﴾ حالرك فتحى وثالرك سكونريله
طپراق سرپمك معناسنه در يقال حثى التراب عليه يحثوه ويحثيه حثوا وحثيا اذا رماه ولازم اولور يقال حثى التراب
عليه فحثا التراب نفسه يحثو ويحثى حثوا وحثيا وحثى بركسه نك كندى النه قالدروب آلديغى نسنه يه دينوركه مراد
برآوج نسنه اوله جقدر غرفه كبى * شارح ديركه جمعى حثيات كلور فتحاتله ومنه فى حديث الغسل ❊ كان يحثى على
رأسه ثلاث حثيات ❊ اى ثلاث غرف وحثو برآدمه برناچيز نسنه ويرمك معناسنه در تقول حثوت له اذا اعطيته يسيرا
﴿الحثى﴾ ثرى وزننده صاچلمش طپراقره دينور وخرمانك يرده ياز نبيلده قلان قبوق مقوله سى خشيرلرينه دينور مفردى
حثاة در حصاة كبى وصمانه على قول خرده لرينه ياخود اوفنتيلرينه ياخود خاصة دانه دن آيرلمشنه دينوركه تازه سى
اوله جقدر ﴿الحثواء﴾ حمراء وزننده طپراقلو يره دينور يقال ارض حثواء اى كثيرة التراب ﴿الحاثياء﴾ نافقاء وزننده
ومرادفيدركه ترلا صچاننك يوه سنه ياخود يوه سنك اغزينه اياغيله چيقاروب يغديغى طپراغه دينور ﴿الاحثاء﴾
همزه نك كسريله برنسنه يى طپراق كبى خرد خشخاش ايلك معناسنه در يقال احثت الخيل البلاد اذا دقتها ويقال
احاثتها احاثة ❊ الواوى ❊ ﴿الحجى﴾ الى وزننده عقل وهوش معناسنه در وفهم وفطنت معناسـنه در يقال هو

(مناهل)

من اهل الرأى والحجى اى العقل والفطنة ومقدار معناسنه‌در جمعى احجاء كلور (الحجى) عصا وزننده ناحيه معناسنه‌در جمعى احجاء كلور ويغمور قطره‌لرندن صويك يوزنده پيدا اولان قبارجقلره دينور مفردى حجاة‌در حصاة كبى ومجوس طائفه‌سنك زمزمه‌لرينه دينوركه ماده سنده بيان اولندى ومصدر اولور برنسنه‌يه اصلا منفك اولمامق وجه‌اوزره دوشكون حريص اولمق معناسنه‌در يقال حجى به حجى من الباب الرابع اذا اولع به ولزمه وسكرتمك معناسنه اولمغله ضد اولور يقال حجى الرجل اذاعدا لكن ضدّيتى منظور فيهدر وحجى وصف اولور جديروروا معناسنه كماسيذكر (الحجاء) كتاب وزننده بودخى مجوس زمزمه سنه دينور ومفاعله‌دن مصدر اولور كماسيذكر (التحجى) تفعل وزننده مجوس طائفه‌سى زمزمه ايلمك معناسنه‌در يقال تحجى المجوسىّ اذا زمزم وبريرده مقيم اولمق معناسنه‌در يقال تحجى بالمكان اذا اقام به (المحجية) محسنه وزننده معناسى لفظنه مخالف اولان كلمه‌يه دينور يقال كلمة محجية اى مخالفة المعنى للفظ (الاحجية) همزه‌نك ضمى وجيمك كسرى ويانك تشديديله و(الاحجوة) واو مشدده ايله بودخى محجيه معناسنه‌در فارسيده لغز وچيستان وتركيده بيلمجه‌ويا كلتماج تعبيراولنور يقال القى اليه احجية واحجوة اى مخالفة المعنى للفظ فعجز عنها مقامات حريريه‌ده مخصوص مقامه‌در (المحاجاة) مباهاة وزننده و(الحجاء) جدال وزننده لغزسويلشمك معناسنه‌در باب مغالبه‌ده مستعملدر احجيه سويلشمكده ذهن وفطانتده يارشمق اولور تقول حاجيته محاجاة وحجاء فحجوته اى فاطنته فغلبته (الحجوى) فحوى وزننده و(الحجياء) مصغر بنيه سيله اسملردر (الحجو) حانك فتحى وجيمك سكونيله اقامت ايلمك معناسنه‌در يقال حجا بالمكان حجوا اذا اقام وبرنسنه‌يى اسركيوب ضنت ايلمك معناسنه‌در يقال حجا بالشئ اذا ضنّ به ويل كمى‌يى سوروب ايلتمك معناسنه‌در يقال حجت الريح السفينة اذاساقتها وحفظ راز ايلمك معناسنه‌در احجيه بوندن مأخوذدر يقال حجا السرّ اذاحفظه ويغور بوكور مكله ناقه آنك آوازينى ايشتدكده بيلوب اكامنصرف اولمق معناسنه‌در يقال حجا الفحل الشول اذاهدر فعرفت هديره فانصرفت اليه وطورمق معناسنه‌در يقال حجا الرجل اذا وقف ومنع ايلمك معناسنه‌در يقال حجاه اذا منعه وبرنسنه‌يى تيقن ايلميه‌رك ظن ايله شويله‌در ادّعا ايلمك معناسنه‌در يقال حجا الامر اذاظنه فادّعاه ظانا ولم يستيقنه وجزاء ومكافات ايلمك معناسنه‌در يقال حجا القوم اذا جزاهم (الحجىّ) غنىّ وزننده و(الحجى) فتى وزننده برنسنه‌يه براشق ولايق وروا اولان شيئه دينور يقال هو حجىّ به وحج بالتخفيف اصله حجى وحجى اى جدير به (المحجاة) ميمك فتحيله برشيئك ياقشغنه باعث اولان نسنه‌يه دينور يقال انه لمحجاة اى مجدرة (مااحجاه) و(احج به) همزه‌نك فتحى وجيمك كسريله فعل تعجبلردر عجب ونه عجب لايق وراشقلردر ديمكدر (المحجى) مفتى وزننده بخيل آدمه دينور يقال انه لمحج اى شحيح (ابو حجيه) سميه وزننده اجلح بن عبدالله بن حجيه‌نك كنيه‌سيدركه محدثدر وحجية بن عدى تابعيدر (الحجاء) قتال وزننده معاركه ومقاتله معناسنه‌در يقال حاجاه حجاء اذا عاركه (احجاء) همزۀ مفتوحه ايله برموضعدر ☼الواوى☼ (الحدو) حانك فتحى ودالك سكونيله و(الحداء) غراب وزننده و(الحداء) كتاب وزننده دوه‌يى زجر ايله سورمك معناسنه‌در يقال حدا الابل وبها حدوا وحداء وحداء اذازجرها وساقها * شارح ديركه بو ماده دوه‌يى نغمه وترانه ايله تشويق ايده‌رك سورمكه مخصوصدر * مترجم ديركه واقعا جميع امهاتده بورسمه مرسومدر بوصورتده مؤلفك اذا زجرها قولى اوّلى راء مهمله وآخرى زاى معجمه اولوركه تقديم معجمه ايله تحريف نساخدن اولور ياخود زجر صوت معناسنه اولور ومعناى مذكورده حدا لفظنك اصلى ومنشأى دى ماده سنده مرسومدر وحد وتابع اولمق معناسنه‌در يقال حدا الليل النهار اى تبعه (الاحتداء) افتعال وزننده بودخى تابع اولمق معناسنه‌در يقال احتداه اذا تبعه (التحادى) تفاعل وزننده دوه‌لر بربرينى سوروب كوترمك معناسنه‌در يقال تحادت الابل اذاساق بعضها بعضا (الحادى) و(الحدّاء) كتان وزننده نغمه ايله دوه سوريجيسنه دينور (الاحدية) و(الاحدوّة) اجيه واجوّه وزنلرنده بركونه دوه سورمكه دينور يقال بينهم احديّة واحدوّة اى نوع من الحداء زمخشرى حدا كلمه‌سنى تغنى ايله سورمكه تخصيص ايلمكله احديّه واحدوّه‌يى اغنيه وترانه ايله بيان ايلدى (الحوادى) هوادى وزننده اياقلره اطلاق اولنور اللره تالى وتابع اولدقلريچون (الحدواء) صحراء وزننده پويراز يلنه دينور سوق سحاب ايلديكيچون وبرموضع اسميدر (حدودى) شرورى وزننده برموضع آديدر * مترجم ديركه حادى عشر لفظنده حادى كلمه‌سنك اصلى واحد اولوب رفع التباس ايچون واوآخره نقل ويايه قلب وعينى دخى تقديم اولنمغله وزنى عالف اولدى ☼اليائى☼ (الحدى) عصاوزننده بركسه يرندن اصلا آيرلميوب دائما آنده اولمق معناسنه‌در يقال حدى بالمكان حدى من الباب الرابع اذالزمه فلم يبرح ومنه يقال لاافعله حدى الدهر اى ابدا (حدىّ) سمىّ وزننده بر رجل اسميدر (الاحداء) همزه‌نك كسريله

برنسنه‌یی عن قصد ایلمك معناسنه‌در یقال احدی الشیٔ اذاتعمده (التحدی) تفعل وزننده احداء معناسنه‌در یقال تحداه اذاتعمده و برکسه ایله تغلب بابنده معارضه ومنازعه ایلمك معناسنه‌در یقال تحدّی فلانا اذا نازعه وباراه (الحدیاّ) مصغر بنیه‌سیله اسمدر مغالبه اوزره معارضه ونزاعه دینور یقال مایحدی حدیّاه ای منازعته ومباراته وحدیاً الناس واحد الناس دیمکدر زیرا اکثری بین‌القوم حادی برشخص اولور وحدیا معارض ومنازعه اطلاق اولنور ومنه یقال انا حدیّاك ابرزلی وحدك یعنی سنك معارضك بنم میدانمه یالکزجه خروج ایله که باش باشه اوغراشه‌لم ❊ الواوی ❊ (الحذو) حانك فتحی وذال معجمه‌نك سکونیله و (الحذاء) کتاب وزننده ایاق قابنك برتکنی آخرتکنه اولچوب اندازه سنه کسمك معناسنه‌در یقال حذا النعل بالنعل یحذوحذوا وحذاء اذا قدّرها وقطعها و برنسنه‌یی برنسنه‌یه اویدرمق معناسنه‌درکه اول بچمده واو کسیمده قلمقدن عبارتدر یقال حذا النعل بالنعل والقذة بالقذة اذاقدّرهماعلیهما و برآدمه ایاق قابی کیدرمك معناسنه‌در یقال حذا الرجل نعلا اذا البسه ایاها و برآدمك بعینه ایشی کبی ایشلمك معناسنه‌در یقال حذا حذوزید اذافعل فعله وطپراق صاچمق معناسنه‌در یقال حذا التراب فی وجوههم اذاحثاه وسرکه وشراب کبی حدّتلو نسنه دلی اصروب انجتمك معناسنه‌در یقال حذا الشراب لسانه اذاقرصه و برآدمه نسنه ویرمك معناسنه‌در یقال حذا زیدا اذا اعطاه وحذو یماج وقرشو معناسنه‌در کاسیذکر (الاحذاء) همزه‌نك کسریله بودخی ایاق قابی کیدرمك معناسنه‌در یقال احذاه النعل اذا لبسه ایّاها (الحذوة) حانك کسریله عطیه وجائزه‌یه دینور تقول هذه حذوته ای عطیته وات پارچه سنه دینور یقال بیده حذوة من اللحم ای قطعة منه ویماج ومقابل معناسنه‌در کاسیذکر (المحاذاة) مباهاة وزننده برآدمك قرشوسنه چوب اکا مقابل اولمق معناسنه‌در یقال حاذاه ای آزاه (الحذآء) کتاب وزننده بودخی قرشو ومقابل معناسنه‌در یقال هو حذاك وحذوتك وحذتك ومحاذاك وتقول داری حذة داره وحذتها وحذوها مرفوعا ومنصوبا ای ازاؤها (الاحتذاء) افتعال وزننده برکمسه‌نك اورنکنه موافق ایش ایشلمك معناسنه‌درکه ایشلدیکی ایش آنك ایشنه اویمقدن عبارتدر یقال احتذی مثاله اذا اقتدی به ❊ الیائی ❊ (الحذیّة) غنیه وزننده مکه قربنده برهضبه آدیدر (الحذیاّ) مصغر بنیه‌سیله مژدکانی ویریلان شیئه دینور ومنه المثل * اخذه بین‌الحذیاّ والخلسة * ای بین الهبة والاستلاب یعنی انی فلاندن هدیّه ایله اختطاف بیننده اخذ ایلدیکه کوکللو کوکلسز یاری رضاء و یاری زور بازار ایله آلدی دیمکدر وحذیاً مال غنائمدن اولان حصه وقسمته دینور وقرشو ومقابل معناسنه‌در یقال هو حذیّاك ای بازائك (الحذی) عذی وزننده برشجر آدیدر (الحذایة) ثمامه وزننده و (الحذیا) حانك ضمیله و (الحذیّة) غنیه وزننده بونلرده مال غنیمتدن اولان قسمت وحصه‌یه دینور (الاحذاء) همزه‌نك کسریله برآدمه مال غنیمتدن حصه ویرمك معناسنه‌در یقال احذی فلانا اذا اعطاه حذیة من الغنیمة (الحذی) حانك فتحیله سرکه وشراب وبیات سود مقوله‌سی حدّتلو نسنه دلی اصروب آجشدرمق معناسنه‌در پس واوی ویائی اولور یقال حذی اللبن وغیره لسانه یحذیه حذیا اذاقرصه ودرینك پرتغنی چوغالتمق معناسنه‌در یقال حذی الاهاب اذا خرقه فاکثر وکسمك معناسنه‌در یقال حذی یده اذاقطعها و برآدمی لسانه کتوروب دیلملك معناسنه‌در یقال حذی فلانا بلسانه اذاوقع فیه (المحذاء) محراب وزننده دائماسی هدف تیرزبان ایدوب دیلملك عادتی اولان کمسه‌یه دینور یقال رجل محذآء اذا کان یحذی الناس (الحذیة) حانك کسریله طولانی کسلمش اولان نسنه‌یه دینور علی‌قول کسیلان کوچك پارچه‌یه دینور و برنسنه‌نك یاننده اولان نسنه‌یه اطلاق اولنور کویا که ایکی پارچه منزلنده اولور ومنه یقال جاء احذیتین ای کلّ منهما الی جنب الآخر * مؤلف حذیه‌نك معنای آتیسندن سکوت ایلدی قال فی‌النهایة وفی‌الحدیث ❊ ان الهدهد ذهب الی خازن البحر فاستعار منه الحذیة فجاء بها فالقاها علی الزجاجة ففلقها ❊ وقیل هی الماس لکن الماس بحردن ظهور ایلمز (الحذآء) کتاب وزننده اوزم کسیمی وقتنه دینور قطاف معناسنه (الحیذوان) حانك فتحی وذالك ضمیله ورشان اسمیدرکه * مؤلفه کوره قمری جنسندن ساق حرّ دیدکاری قوشدر (التحاذی) تفاعل وزننده برنسنه‌یی بولشمك معناسنه‌در یقال تحاذی القوم فیما بینهم الماء اذا اقتسموا ❊ الواوی ❊ (الحروة) حانك کسریله غیظ وغضب یاخود وجعدن ناشی بوغازده وصدرده و باشده عارض اولان یانقلغه آچشقلغه دینور تقول عرض لی حروة وهی حرقة فی الحلق والصدر والرأس من الغیظ والوجع وخردلك طعمنده اولان یاقجیلغه واصر یجیلغه دینورکه لسانه ملاقی اولدقده اجزاسنی بری بریندن تفریقله اصروب یاقمقدن عبارتدر نته‌که حراوه دخی بومعنایه‌در کتابه وزننده یقال فیه حروة وحراوة وهی حرافة فی طعم الخردل وایتی وتیزبدرایحه‌یه دینور یقال ماهذه الحروة ای الرایحة الکریهة مع حدة ❊ الیاء الواو ❊ (الحاریة) جاریه وزننده شول انکرك یلانه

(دینورکه)

دینورکه پك چوق یشامغله جثه سی اکسیلوب همان باشی و صولومسی وزهری قالمش اوله یقال رماه الله بالحاریة
وهی الافعی التی کبرت ونقص جسما ولم یبق الارأسها ونفسها وسمها ﴿الحرا﴾ و ﴿الحراة﴾ حالرك فتحیله ناحیه
معناسنه‌در وقوش سسنه دینور علی قول عامدر وآهو یتاغنه دینور وقوش یمورطلیه‌جق یره دینورکه فوللق
تعبیر اولنور جمعی احراء کلور وحراة آتشك یالکلنمسنه وطوتشمسنه دینور یقال حراة النار ای التها بها وحرا
لایق وخلیق معناسنه‌در ومنه قولهم بالحرا ان یکون ذاك وانّه لحرا بکذا ای خلیق وبونك تثنیه وجمعی کلمز
زیرا فی الاصل مصدردر ﴿الحریّ﴾ غنیّ وزننده بودخی روا ولایق معناسنه‌در یقال انّه لحریّ بکذا وحر مخففا
ای خلیق ﴿المحری﴾ و ﴿المحراة﴾ میملرك فتحیله برنسنه‌نك یاقشغی اوزره ایشلمسنه محل لیاقت اولان آدمه دینور
یقال انّه لمحری ان یفعل ولمحراة ای مخلقة وبومخله ومجبنه قبیلندن دخی اولور ﴿احربه﴾ و ﴿مااحراه﴾ فعل
تعجبلردر تعجب وعجب اکا لایقدر دیمکدر یقال احربه وما احراه به ای مااجدره ﴿التحری﴾ تفعل وزننده برنسنه‌یه
صمیمی قصد وعزم ایلمك معناسنه‌در یقال تحرّاه اذا تعمده واستعماله الیق وجسبان اولان نسنه‌یی طلب
ایلمك معناسنه‌در یقال تحرّی الرجل اذا طلب ماهو احری بالاستعمال وبر مکانده تمکن ایلمك معناسنه‌در یقال
تحرّی بالمکان اذا تمکث به ﴿الحری﴾ جری وزننده اکسلمك معناسنه‌در یقال حری الشیٔ یحری حریا اذا نقص
﴿الاحراء﴾ همزه‌نك کسریله اکسلتمك معناسنه‌در یقال احراه الزمان اذا نقصه ﴿حراء﴾ کتاب وزننده و ﴿حری﴾
علی وزننده وبو قاضی عیاضدن منقولدر مکه‌ده بر طاغك آدیدرکه آنده اولان غارده مفخر عالم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری قبل البعثه تنهاجه طاعت وعبادت ایدرلر ایدی * واشبو حراء کلمه‌سی مذکر ومؤنث ومنصرف وغیر
منصرف اولور ❊الواوی❊ ﴿حزوی﴾ زای معجمه ایله قصوی وزننده و ﴿حزواء﴾ حمراء وزننده و ﴿حزاء﴾ سحاب
وزننده و ﴿حزوزی﴾ شروری وزننده بر موضع اسملریدر ﴿المحزوزی﴾ احزیزاء ماده‌سندن اسم فاعل اوله‌رق
میل کبی دیکیلوب طوران علی قول بری اوته اوینایوب مضطرب اولان یاخود منکسر اولان شیئه دینور یقال
شیٔ محزوزای منتصب اوقلق اومنکسر ﴿الحزو﴾ حانك فتحیله قوشی یرندن اوچورمغله تفأل وتکهن ایلمك
معناسنه‌در یقال حزا الاعرابیّ یحزو حزوا اذا زجر وتکهن ﴿التحزّو﴾ تفعل وزننده حزو معناسنه‌در یقال
تحزّی بمعنی حزا ❊الیائی❊ ﴿الحزی﴾ رمی وزننده حزو معناسنه‌در یقال حزی یحزی حزیا لغة فی حزا حزوا ﴿التحزی﴾
تفعل وزننده حزی معناسنه‌در یقال تحزّی بمعنی حزی ﴿التحزیة﴾ تأدیه وزننده آغاجده اولان خرمالری تقدیر
وتخمین ایلمك معناسنه‌در یقال حزّی النخل تحزیة اذا خرصها وقوشی یرندن قالدرمغله فال طوتمق معناسنه‌در یقال
حزّی الطیر اذا زجرها وساقها وسراب برنسنه‌نك شخصنی قالقمق معناسنه‌درکه اول هیئتده تخیل اولنور یقال حزّی
السراب الشخص اذا رفعه ﴿الحزا﴾ عصا وسماء وزنلرنده بر نبات آدیدر مفردی حزاة وحزاءه‌در جوهری غلط ایدوب
خای معجمه ایله ثبت ایلدی بو نبات برّی وبستانی اولور برّیسنه یبان کرفسی ویبانی دره اوتی دیرلر بستانیسنه دلوجه کشنج
دیرلر فارسیده دیناریه وآهودوستك دیدکاری بودر ﴿الاحزاء﴾ همزه‌نك کسریله برنسنه‌دن هیبتلنمك معناسنه‌در یقال
احزی منه اذا هاب وبرمتاعك بهاسنی مشتری‌یه کوجلتمك معناسنه‌درکه زیاده‌یه چیقارمغله دشوار ایلمکدن عبارتدر
یقال احزی علیه فی السلعة اذا عسر وبرنسنه‌یه کسب شعور ایلمك معناسنه‌در یقال احزی به اذا علم به ومشرف ومرتفع
اولمق معناسنه‌در یقال احزی الشیٔ اذا اشرف وارتفع ﴿حزاء﴾ کتاب وزننده بر موضعدر ❊الواوی❊ ﴿الحسو﴾ حانك
فتحی وسینك سکونیله قوش قسمی صو ایچمك معناسنه‌در یقال حسا الطائر الماء یحسو حسوا ولا تقل شرب یعنی قوشك
صو ایچمسنده حسو استعمال اولنور شرب ماده‌سی استعمال اولنمز زیرا حسو آزجه آزجه ایچمکه مخصوصدر
بو معناده‌درکه حسو الطیر قصیر وقلیل نسنه‌دن کنایه اولنور یقال یوم کحسو الطیر ای قصیر وحسو تدریجله ایچمك
معناسنه‌در یقال حسا زید المرق اذا شربه شیئا بعد شیٔ وحسو ایچیله‌جك شوربا مقوله‌سنه دینورکه تدریجله ایچیلور
کماسیذکر ﴿التحسی﴾ تفعل وزننده و ﴿الاحتساء﴾ افتعال وزننده بونلرده شوربا مقوله‌سی ایچمك معناسنه‌در یقال
تحسی المرق واحتساه بمعنی حساه ﴿الاحساء﴾ همزه‌نك کسریله و ﴿التحسیة﴾ تادیه وزننده برآدمه شوربا مقوله‌سی
ایچورمك معناسنه‌در تقول احسیته المرق وحسیته اذا اشربته ﴿الحسیة﴾ غنیه وزننده و ﴿الحسا﴾ عصا وزننده
﴿والحسو﴾ دلو وزننده‌که ذکر اولندی و ﴿الحسوّ﴾ عدوّ وزننده اسملردر ایچیله‌جك شوربا مقوله‌سنه دینور وحسوّ
عدوّ وزننده شوربا مقوله‌سنی چوق ایچن آدمه دینور یقال رجل حسوّ ای الکثیر التحسی ﴿الحسوة﴾ غرفه وزننده
بر ایچم ایچیله‌جك نسنه‌یه دینور جمعی احسیه واحسوه وجمع الجمعی احاسی کلور تقول سقانا بحسوة ای الشیٔ القلیل
من الحسا وحسوه بناء مرّه اولور لکن حانك فتحیله افصحدر ❊الیائی❊ ﴿الحسی﴾ حانك فتحی وکسری وسینك

سكونيله و (الحسى) الى وزننده صوايركيله جك دوزجه وملايمجه يره دينور على قول شول غليظ يره دينوركه اوستى قوملق اولديغندن يغمور صويني چكميوب امساكله بريكدرمكله انده اشمه‌لر قازيلوب قوغه ايله صويندن النه‌ديقده ينه يرينه اطرافندن ترشحله جمع اولور اوله جمعى احساء وحساء كلور حانك كسريله كه اشمه‌يرلرى ديمك اولور هديه اشمه‌سى كبى (الاحتساء) افتعال وزننده و (التحسية) تاديه وزننده اشمه قازمق معناسنه‌در يقال احتسى حسى اذا احتفره واحتساء برآدمك مافى الضميرنى يوقلمق معناسنه مستعملدر يقال احتسى مافى نفسه اذا اختبره (الحسا) عصا وزننده بودخى برآدمك مافى الضميرنى يوقلمق معناسنه‌در يقال حسى مافى نفسه حسا من الباب الرابع اذا اختبره (الحساء) كتاب وزننده برموضعدر (احساء) همزه‌نك فتحيله برقاچ موضعلردر احساء بنى سعد هجر حذاسنده بربلده‌دركه احساء القرامطه‌در ياخود اندن بشقه و احساء حرشاف بحرين ساحلنده بربلده‌در واحساء بنى وهب فرعا ايله واقصه بيننده طقوز بيولكقيو آديدر واحساء قبيلهٔ غنى يوردنده برصو آديدر و يمامه‌ده برصو آديدر و جديله يوردنده برصو آديدر (المحساة) محراب وزننده دولابله صوچكن اوكوزه دينور ☼الواوى☼ (الحشو) حانك فتحى وشين معجمه سكونيله خلق خرده دوه‌لره دينور يقال اعطاه من حشو الابل اى صغارها ومقتضاى حالدن زائد سوزلره دينوركه كلام اثنالرينه تخليل ايدرلر مفهوم ومألدن خارج نسنه ومثلا ديدكلرى كبى يقال كثير الحشو فى كلامه اى فضل كلامه و آدمك نفس وذاتنه اطلاق اولنور يقال حشو الرجل اى نفسه ومصدر اولور يصدق ومندر مقوله‌سنى قيتق و پموق مقوله‌سيله طولدرمق معناسنه يقال حشا الوسادة حشوا اذا ملأها و يصدق ومندر مقوله‌سنك ايچنه طولدردقلرى نسنه‌يه دينور قيتق و پموق كبى و برآدمك اعضاء داخليه‌سنه طوقنمق معناسنه‌در يقال حشاه حشوا اذا اصاب حشاه (الحاشية) بودخى خرده دوه‌لره دينور (الحشية) غنيه وزننده ايچى پنبه ايله ياخود يولك ايله طولمش فراشه دينور يقال طرح له حشية وهى الفراش المحشوّ و قولتق يصديغنه دينور بعضلر ديديكه شول يوز يصديغى طرزنده كوچك يصديغه دينوركه عرب نسوانلرى سموز كورينه‌يم ديو بدننه و بوكولرينه ياخود بيوك كورنسون ديو صغريسنه استوار ايدرلر (المحشى) منبر وزننده بودخى اول يصديجغه دينور (الاحتشاء) افتعال وزننده خاتون ذكر اولنان يصديغى كوترمك معناسنه‌در يقال احتشت المرأة الحشية اذا لبستها و برنسنه كركى كبى طولمق معناسنه‌در يقال احتشى الشئ اذا امتلأ و حايض حيض بزى طوتمق معناسنه‌در يقال احتشت المستحاضة اذا حشت نفسها بالمفارم (المحاشاة) مباهاة وزننده برآدمه خرده دوه ويرمك معناسنه‌در يقال اتاه فاجله ولا حاشاه اى ما اعطاه جليلة ولا حاشية (الحشا) عصا وزننده اعضاء داخليه‌يه دينور بغرسق و بوكرك وجكر كبى جمعى احشاء كلور يقال اخرج القصاب حشا الشاة اى مافى بطنها (المحشى) مقعد وزننده قرنده طعام واره‌جق موضعه دينور مراد حيوانده اشكنبه‌نك ايچى و انسانده بغرسق اوله‌جقدركه ثفل موضعلريدر (الحشوة) حانك ضمى وكسريله برده‌ايشه برامیان چالى وچرپى وخار وخاشاك مقوله‌سنه دينور يقال ما اكثر حشوة ارضه اى حشوها و دغلها (الحشاة) حصاة وزننده طپراغى سياه منفعتسز ارضه دينور يقال ارض حشاة اى سوداء لاخير فيها ☼اليائى☼ (الحشى) عصا وزننده قرنده حجاب كبددن ماعدا اجزاء جوفيه‌يه دينوركه جكر و بوكرك و اشكنبه وسائريدر على قول يان طرفنك نهايتنده اولان آرد ايكولر ايله كه اوكسوز ايكو تعبير اولنور پوچ مابيننده اولان مهماته دينور مراد بوش بوكور ايله پوچ مابيننده اولنلردر ياخود ظاهر بطنه دينور و حضن و حصاره دينور بعض نسخه‌ده حضن عنوانده اولمغله قوجاق اولور * لكن شارحك نسخه‌سنده خصر اولمغله بل ديمك اولور و يورلمق ياخود علت سببيله هارهار خشليوب صولومغه دينور يقال حشى الرجل حشا من الباب الرابع اذا اخذه الربو و طولومده سود قار تمقلنوب درى كبى طولومك ايچ يوزينه ياپشمغله كنديسى بدرايحه باغليوب طولومى و ايچنه قونان سودى قوقتمق معناسنه‌در يقال حشى السقاء اذا صارله من اللبن كالجلد من باطن فلصق به فلا يعدم ان ينتن فيروح وحشا برنسنه‌نك يوره‌سنه وكنف و ناحيه‌سنه دينور تقول انا فى حشاه اى فى كنفه و ناحيته و مدينه قربنده برموضع آديدر (الحشى) غنى وزننده و (الحشيان) سكران وزننده هارهار خشليوب صولويان كشى‌يه دينور مؤنثى حشيه وحشياء‌در يقال هو حش وحشيان وهى حشية وحشيا اذا اخذه الربو وحشى غنى وزننده كوكى چوريوب تباه اولمش ياخود قورمش اوتلغه دينور (الحاشية) برنسنه‌نك كنارنه و پروازنه دينور يقال حاشية الثوب وغيره اى جانبه و برآدمك اهل و متعلقاتنه اطلاق اولنور يقال هو من حاشيته اى من اهله وخاصته و برنسنه‌نك يوره‌سنه وكنف وظلّ وحمايه‌سنه اطلاق اولنور يقال هؤلاء حاشيته بالنصب اى فى ناحيته وظله (المحاشاة) مباهاة وزننده برنسنه‌يى ميانه‌دن اخراج واستثنا ايلك معناسنه‌در يقال حاشامنهم فلانا اذا استثناه منهم و بوكنار و پرواز

(معناسنه)

معناسنه اولان حاشیه ماده‌سندندر کویا که انی حاشیه عدّ ایلمشدر (التحشی) تفعل وزننده محاشاة معناسنه‌در یقال تحشاه بمعنی حاشاه و بر آدمی بر نسنه‌دن تبرئه ضمننده حاشا فلان دیمك معناسنه‌در یقال تحشی الرجل اذا قال حاشا فلان و شرم و حیا جهتیله بر نسنه‌دن یا بر کمسه‌دن استنکاف ایلمك معناسنه‌در یقال تحشی من فلان اذا تذمم (حاشا) الفك قصریله حتی کلمه‌سی کبی مابعدنی مجرور ایدر یعنی حروف جاره‌دندر استثناء ایچوندر و حاشاك و حاشا لك بمعنی واحد و عربلرك حاشالله و یانك حذفیله حاش لله قوللری معاذالله معناسنه‌درکه تبرئه ضمننده ایراد اولنور یقال حاشالله و حاش لله ای معاذالله * شارح دیرکه مغنی اللبیبده حاشا کلمه‌سی اوچ وجه اوزره مستعمل اولدیغی مرسومدر (الحاشیتان) ابن المخاض ایله ابن اللبون مراد اولنور ابن مخاض بر یاشنده و ابن لبون ایکی یاشنده اولان دوه‌در ※ الیاء الواو ※ (الحصا) عصا وزننده اوفه‌جق طاشلره دینورکه چقل تعبیر اولنور مفردی حصاة‌در جمعی حصیات کلور فتحاتله وحصی کلور حانك ضمی و کسری و صادك کسریله وحصا صا بی‌یه دینور عدد معناسنه‌در علی قول عدد کثیره دینور تقول لم ارمنهم اکثر حصا ای عددا اوهو الکثیر وحصا مصدر اولور بر نسنه‌ده اثر قلمق معناسنه یقال حصا الشیء حصا من الباب الرابع اذا اثر فیه و یرك چاقلی چوق اولمق معناسنه‌در یقال حصیت الارض اذا کثر حصاها (الحصی) رمی وزننده بر آدمی چاقل ایله اورمق معناسنه‌در تقول حصیته حصیا اذا ضربته بالحصاة (المحصاة) مرماة وزننده چاقللو یره دینور یقال ارض محصاة ای کثیرة الحصی (الاحصاء) همزه‌نك کسریله بر نسنه‌یی صایمق معناسنه‌در یاخود ازبر ایلمك یاخود فهم و ادراك ایلمك معناسنه‌درکه مراد بو ایکی معناده دخی استعمال اولنور یقال احصی الشیء اذا عدّه او حفظه او عقله (الحصاة) حانك فتحیله مثانه‌ده طاش پیدا اولمغه دینورکه علتدر بول مشتدّ و متحجر اولدیغندن ناشیدر یقال حصی الرجل علی المجهول فهو محصیّ کتب طبیه‌ده مرسومدرکه کاهجه انسانك بوکرکلرنده و قاوقنده طاش وقوم تحدث ایدر سبب مادیسی مادهٔ غلیظه‌در و سبب فاعلی بر حرارت غریبه‌درکه ماده‌نك رقیقنی افنا ایدوب غلیظی متحجر اولدیغی حالده باقی قالور وحصاة رأی و رشد ودرایت معناسنه‌در یقال فلان ذو حصاة ای رأی (الحصیّ) غنیّ وزننده عقل و رشدی وافر آدمه دینور یقال هو حصیّ ای وافر العقل (الحصو) حانك فتحیله قرن سانجیسنه دینور یقال اضطرب من الحصو ای المغص فی البطن و منع ایلمك معناسنه‌در یقال حصاه حصوا اذا منعه (التحصیة) تأدیه وزننده بر نسنه‌یی حفظ و وقایه ایلمك معناسنه‌در یقال حصاه اذا وقاه (التحصی) تفعل وزننده صاقنمق معناسنه‌در یقال تحصی الرجل اذا توقی (الحصوان) فتحاتله یمنده بر موضعدر ※ الواوی ※ (الحضو) حانك فتحی و ضاد معجمه‌نك سکونیله آتش قرار دقدنصکره اولچروب ایشتمق معناسنه‌در یقال حضا النار حضوا اذا حرّك جمرها بعد ما همد (المحضاء) محراب وزننده و (المحضاة) مکنسه وزننده آتش اولچره‌جك کوسکویه دینور یقال سعر النار بالمحضاء و المحضاة ای حرّکها بعود تحرّك به النار (المحضی) منبر وزننده برداغه دینور کوز معناسنه ※ الواوی ※ (الحطو) خطو وزننده بر نسنه‌یی صار صوب ارغلامق معناسنه‌در یقال حطاه حطوا اذا حرّکه مزعزعا (الحطا) قفا وزننده ایری کهله‌یه دینور (الحطواء) حمراء وزننده قزل تویلو قیونه دینور (الاحطیطاء) اعشیشاب وزننده شیشوب قبارمق معناسنه‌در یقال احطوطی الشیء اذا انتفخ ※ الواوی ※ (الحظوة) حانك ضمی و کسری و ظای معجمه‌نك سکونیله و (الحظة) عده وزننده قدر و مکانت و اعتبار معناسنه‌در یقال ماله حظوة عنده ای مکانة و رزق و قسمت جهتندن اولان حظ و بهره‌یه دینور جمعی حظی کلور حانك کسری و الفك قصریله و حظاء کلور مدّ ایله و حظوه و حظه مصدر اولورلر بر کمسه یاننده عزتلو حرمتلو اولمق معناسنه یقال حظی کلّ من الزوجین عند صاحبه حظوة و حظة من الباب الرابع اذا صار ذا مکانة (الاحتظاء) افتعال وزننده حظوه معناسنه‌در یقال احتظی بمعنی حظی (الحظیة) غنیه وزننده زوجی یاننده وقع و قدر و حرمتی اولان خاتونه دینور و منه المثل * الا حظیة فلا الیة * نته که الی ماده‌سنده بیان اولندی (الحظوة) حانك فتحی و ضمیله شول کوچك اوقه دینورکه اطفال انکله مشق و ملاعبه ایدرلر و اغاج کوکلرندن سوروب چیقان تازه و ملایم فلیزه دینور جمعی حظاء کلور حانك کسریله و حظوات کلور فتحاتله (الحظیات) مصغر بنیه‌سیله حظیه‌نك جمعیدرکه حظوه‌نك مصغریدر ذکر اولنان کوچك اوقه دینور و منه المثل * احدی حظیات لقمان * یعنی لقمان بن عاد حظیاتندن بریدر و بو مثل شرّ تله معروف اولان کمسه‌دن احیانا بر ایولك صادر اولدقده ضرب اولنور (الحظیا) مصغر بنیه‌سیله یابجه یابجه یورویشه دینور یقال یمشی الحظیا و هو مشی روید (الحظو) حانك فتحیله یابجه یابجه رفق و تأنیله یوریمك معناسنه‌در یقال حظا الرجل حظوا اذا مشی الحظیا و هو

مشی روید ❊ الیائی ❊ (حظی) سمی وزننده بر رجل آدیدر (الحظی) علی وزننده کهله‌لره دینور مفردی
حظاة در (الحظی) الی وزننده حظ و بهره معناسنه‌در حظو کبی جمعی احظی وجمع الجمعی احاظی کلور
❊الواوی❊ (الحفا) جفا وزننده یالین یوریمکدن انسانك و دوه‌وسائر دوابك ایاقلری آشنوب فرسوده اولمق معناسنه‌در
علی قول یالین ایاق یوریمك معناسنه‌در یقال حفی الرجل والابل حفا من الباب الرابع اذا رقت قدمه من کثرة المشی
او هو المشی بلا خف ولا نعل (الحفی) غنی وزننده و (الحافی) اسم فاعللردر برآدمه مبالغه وجه اوزره نوازش
واکرام ایدوب واکا اظهار بشر و سرور ایدر اولان آدمه دینور یقال رجل حفیّ وحاف ای یبالغ فی الاکرام
ویظهر السرور والفرح و حقنده همت ایلك ایچون بر آدمك حالنی پك سؤال واستقصا ایدر اولان آدمه دینور
و حفیّ علمی استقصاء وجهیله تعلم و تحصیل ایدن عالمه دینور یقال هو عالم حفیّ اذا کان قد تعلم باستقصاء وسؤالده
الحاح وابرام ایدن کمسه‌یه دینور جمعی حفواء کلور حنفاء وزننده یقال رجل حفیّ ای ملحّ فی سؤاله (الحفوة) حانك
ضمی و کسریله و (الحفیة) و (الحفایة) حالرك کسریله اسملردر یالین یوریمکدن ایاق پیریوب آشنمه یاخود ایاغك یالینلغنه
دینور (الاحتفاء) افتعال وزننده یالین ایاق یوریمك معناسنه‌در یقال احتفی الرجل اذا مشی حافیا واوتی یردن
چکوب قوپرمق معناسنه‌در یقال احتفی البقل اذا اقتلعه من الارض وبو مهموزده لغتدر و بر آدمك اکرام
و تلطیفنده اظهار بشر و سرور ایده‌رك مبالغه ایلك معناسنه‌در یقال احتفی به اذا بالغ فی اکرامه واظهر السرور
والفرح و برآدمك حالندن لطف جهتیله پك سؤال ایلك معناسنه‌در یقال احتفی به اذا اکثر السؤال عن حاله (الحفاوة)
حانك فتحی و کسریله و (الحفایة) حانك کسریله و (التحفایة) تانك کسریله برآدمه اظهار بشر و سرور ایده‌رك پك
چوق نوازش واکرام ایلك و مهربانلق ایتمك معناسنه‌در یقال حفی به حفاوة و حفایة و تحفایة من الباب الرابع
اذا بالغ فی اکرامه واظهر السرور والفرح و بر آدمك لطف جهتیله حالندن چوق صورشدرمق معناسنه‌در
یقال حفی به اذا اکثر السؤال عن حاله (الحفو) عفو وزننده اکرام ایلك معناسنه‌در یقال حفا الله به حفوا اذا اکرمه
و برنسنه ویرمك معناسنه‌در یقال حفا زید فلانا اذا اعطاه و ویرمیوب محروم ایلك معناسنه اولمغله ضدّ اولور
یقال حفا فلانا اذا منعه و بیغی افراط وجه اوزره قرقمق معناسنه‌در یقال حفا شاربه اذا بالغ فی اخذه (الاحفاء)
همزه‌نك کسریله بودخی بیغی دیبنه وارنجه قرقمق معناسنه‌در یقال احفی شاربه اذا بالغ فی اخذه و دونه دونه سؤال
ایلك معناسنه‌در یقال احفی السؤال اذا ردّده و بر آدمه بر خصوصده لادن کبی یاپشوب نهایت مرتبه‌ده الحاح
وابرام ایلك معناسنه‌در یقال احفی فلان زیدا اذا الح علیه و برح به فی الالحاح و برآدمی بر خبر طویمق خصوصنه
حمل و حواله قلمق معناسنه‌در تقول احفیته ای حملته علی ان یبحث عن الخبر و برآدمی خوارلمق معناسنه‌در تقول
احفیت به اذا ازریته (المحافاة) مکافاة وزننده کلامده منازعه ایلك معناسنه‌در یقال حافاه اذا نازعه فی الکلام
(الحفاوة) حانك فتحیله الحاح وابرام ایلك معناسنه‌در ومنه المثل * مأربة لا حفاوة * یعنی مرام عرض حاجتدر
یوخسه ابرام والحاح دکلدر (الاستحفاء) استخبار معناسنه‌در یقال استحفاه اذا استخبره (حفاء) کساء وزننده
بر طاغك آدیدر (الحافی) قاضی وحاکمه اطلاق اولنور یقال هو حاف ای قاض (التحافی) تفاعل وزننده خصم ایله والی
وقاضی حضورنده مرافعه ایلك معناسنه‌در تقول تحافینا الی السلطان ای ترافعنا (التحفی) تفعل وزننده برآدمی اغفال ایله
غفلتنی اغتنام ایلك معناسنه‌در یقال تحفاه اذا اهتبله و چالشمق معناسنه‌در یقال تحفی فی الامر اذا اجتهد (الحفیا) حانك
فتحی والفك مدی و قصریله و یانك تقدیمیله زبانزده‌در مدینه‌ده بر موضع آدیدر ❊الواوی❊ (الحقو) حانك فتحی وقافك
سکونیله بدنده بوکوره دینور یقال اصاب حقوه و حقوته ای کشحه و فوطه‌یه دینور ازار معناسنه علی قول فوطه
باغلیه‌جق یره دینور که بل اوله‌جقدر بونده حانك کسریله ده و حقوه ده لغتدر جمعی احق کلور قافك کسریله
واحقاء کلور و حقیّ کلور حانك ضمی و قافك کسریله. و حقاء کلور جبال کبی و حقو مصدر اولور برآدمك بوکورنه
یاخود بلنه اورمق معناسنه یقال حقاه حقوا اذا اصاب حقوه و حقو سیل صویی چیقه‌مز اولان غلیظ و مرتفع یره
دینورکه بل و بیلان تعبیر اولنور جمعی حقاء کلور حانك کسریله و حقو السهم اوقك یلك یچه‌جك یرندن عبارتدر
یقال سهم دقیق الحقو و هو موضع الریش و حقو الثنیه یوقشده اولان یولك ایکی بوکوریدرکه ایکی جانبی اوله‌جقدر
یقال اخذوا من حقوی الثنیة ای جانبیها (الحقی) شقی وزننده بوکورنه اورلمش آدمه دینور (الحقا) عصا وزننده
بوکور آغریمق معناسنه‌در یقال حقی الرجل علی المجهول حقا فهو محقوّ و محقیّ ای شکی حقوه وات یمکدن قرن
آغریمق معناسنه‌درکه یچی اتی یمکدن قرنده وجع و سلاح عارض اولمقدر یقال حقی الرجل علی المجهول فهو
محقوّ و محقیّ اذا اصابه الحقوة (الحقوة) حقو کبی فوطه‌یه یاخود بله دینور وات یمکدن قرنه عارض اولان آغری‌یه

دینور یقال اصابه الحقوة ای الوجع فی البطن من اکل اللحم و بر علت آدیدرکه دوه قسمنه عارض اولور آق جکرده
پیدا اولمغله دوه نك جوفنده سانجی پیدا اولوب کویا که احشاسی کسیلوب طوغرنور ﴿الحقا﴾ حانك کسریله بودخی
ات یمکدن قرنده حادث اولان وجعه دینورکه یورك بورندیسی عارض اولور و بر موضع آدیدر و حقو کبی ازاره یاخود
بله دینور ❊ الواوی ❊ ﴿الحکایة﴾ کتابه وزننده بر سوزی و خبری نقل و روایت ایلمك معناسنه در تقول حکوت الحدیث
احکوه حکایة اذا نقلته و بو مشابهت معناسندن مأخوذدر اصلی حکاوه درکه واویدر ❊ الیائی ❊ ﴿الحکایة﴾ کتابه
وزننده یائیدر ذکر اولنان واوی معناسنه در تقول حکیت الحدیث احکیه حکایة اذا نقلته و برنسنه یه بکزه مك
معناسنه در تقول حکیت فلانا اذا شابهته و بر کمسه یه فعلا یاخود قولا تقلید ایلمك معناسنه در تقول حکیت
فلانا اذا فعلت مثل فعله اوقلت مثل قوله سواء و بر کمسه دن بر کلام نقل ایلمك معناسنه در تقول حکیت عنه
الکلام اذا نقلته بونکله معنای اوّلك فرقی واردر و دوکمی چکوب محکم ایلمك معناسنه در تقول حکیت العقدة
اذا شددتها ﴿المحاکاة﴾ مباهاة وزننده بودخی بکزه مك معناسنه در تقول حاکیته اذا شابهته و بر کمسه یه تقلید ایلمك
معناسنه در تقول حاکیته اذا فعلت مثل فعله اوقوله سواء ﴿الاحکاء﴾ همزه نك کسریله بودخی دوکمی چکوب
بکشدرمك معناسنه در تقول احکیت العقدة اذا شددتها و غالب اولمق معناسنه در یقال احکی علیهم اذا ابرّ ﴿الحکیّ﴾
غنیّ وزننده قوغجی عورته دینور یقال امرأة حکی ای نمّامة نسوان خصائصندن اولمغله حکیّ عنوانده مستعملدر
﴿الاحتکاء﴾ افتعال وزننده برنسنه قویلشوب متین و استوار اولمق معناسنه در تقول احتکی امری ای استحکم
❊ الواوی ❊ ﴿الحلو﴾ حانك ضمی و لامك سکونیله طتلو نسنه یه دینورکه آجی مقابلیدر فارسیده شیرین دینور یقال
هو حلو ای لیس بمرّ و حلو الرجال خوشطبع و شیرین سخن و خفیف الروح اولمغله هرکسك عندنده معتبر و محبوب
اولوب الفتندن فاکهه کبی استلذاذ اولنور اوله جمعی حلوون کلور مؤنثی حلوه در جمعی حلوات کلور
یقال رجل حلو و امرأة حلوة ای یستخفّ و یستحلی ﴿الحلاوة﴾ عداوه وزننده و ﴿الحلو﴾ حانك فتحیله و ﴿الحلوان﴾
حانك ضمیله طتلو و شیرین اولمق معناسنه در یقال حلی الشیء و حلا و حلو حلاوة و حلوا و حلوانا من الباب الرابع
والاول والخامس اذا کان حلوا و برنسنه یی طتلو عدّ ایلمك معناسنه در یقال حلی الشیء حلاوة من الباب الرابع
اذا عدّه حلوا و برنسنه کوزه و کوکله خوش کلمك معناسنه در تقول حلی الشیء بعینی و قلبی و حلا حلاوة و حلوانا
من الباب الرابع والاول اذا اعجبك بعضیلر دیدیکه باب اوّلدن فده یعنی برنسنه آغزه طتلو کلمکده و باب رابعدن
عینده کوزه طتلو و خوش کورنمکده مستعملدر فیقال حلا فی الفم و حلی فی العین و بر کمسه دن خیر و منفعته نائل
اولمق معناسنه مستعملدر یقال حلی منه بخیر و حلا منه من البابین المزبورین اذا اصاب منه خیرا و حلو حانك
فتحیله برنسنه یی طتلو و شیرین ایلمك معناسنه در یقال حلا الشیء یحلوه حلوا اذا جعله حلوا و بر آدمه برنسنه ویرمك
معناسنه در یقال حلاه الشیء اذا اعطاه ایاه و حلو و حلوان حانك ضمیله بر کمسه قزنی یاقز قرنداشنی مهر مسمی ایله
حین تزویجده مهرمز بوردن بر مقدار نسنه کندیسنه عائد اولمق اوزره تزویج ایلمك معناسنه درکه بو وضع و مهری
کندیسی اخذ ایلمك بین العرب ذمیمه در یقال حلا فلان فلانا حلوا و حلوانا اذا زوّجه ابنته او اخته بمهر مسمی
علی ان یجعل له من المهر شیئا مسمی * شارح دیرکه تمام مهری کندی آلمقده دخی مستعملدر و حلوان اسم اولور
دلّال اجرتنه و فالجی و کاهن اجرتنه دینور و خاتونك مهرینه یاخود شیرینلك و یدیلك تعبیر اولنان عطیه یه
دینورکه داماد طرفندن ویریلور و رشوت کونه ویریلان نسنه یه دینور و عوض و جزاء معناسنه در و منه تقول
لاحلونّك حلوانك ای لاجزینّك جزاك ﴿الاحلیلاء﴾ اعشیشاب وزننده برنسنه طتلو اولمق معناسنه در یقال
احلولی الشیء اذا حلی و برنسنه یی طتلو عدّ ایلمك معناسنه در یقال احلولاه بمعنی استحلاه * شارح دیرکه افعیعال
بابنده بوندن و اعروری کلمه سندن غیری متعدی کلمامشدر ﴿الاستحلاء﴾ بودخی برنسنه یی شیرین عدّ ایلمك
معناسنه در یقال استحلاه اذا عدّه حلوا ﴿التحلی﴾ تفعل وزننده استحلاء معناسنه در یقال تحلاه اذا عدّه حلوا
﴿الحلیّ﴾ غنیّ وزننده خوش و شیرین سوزه دینور یقال قول حلیّ ای یحلولی فی الفم ﴿التحلیة﴾ تأدیه وزننده
برنسنه یی طتلو ایلمك معناسنه در یقال حلاه تحلیة اذا جعله حلوا و کاه اولورکه حلأت السویق دیرلر مهموز
اوله رق و بوغیر قیاسیدر ﴿الحلوّ﴾ عدوّ وزننده بودخی خوشطبع و حلو الألفه آدمه دینور یقال رجل حلوّ ای
حلو ﴿حلوه﴾ غرفه وزننده بر قسراغك آدیدر ﴿الحلواء﴾ حانك فتحی و الفك مدّی و قصریله معروفدرکه حلوا ایله
یعنی شکر و عسل مقوله سی طتلو ایله مرتّب اولان طعامه دینور رشیدیه و مأمونیه کبی و طتلو و شیرین فاکهه یه
دینور ﴿الحلوّة﴾ عدوّه وزننده و ﴿الحلیة﴾ غنیه وزننده منظره سی پك خوش و شیرین و دلنشین ناقه یه وصف اولور

يقال ناقة حلوّة و حلية اى تامّة الحلاوة (الاحلاء) همزه نك كسريله طتلو سوز سويلك معناسنه مستعملدر
ومنه يقال فلان مايمرّ و مايحلى اى مايتكلم بمرّ و لاحلو و طتلو خوش ايش ايشلمك معناسنه مستعملدر يقال مايمرّ
و مايحلى اى لايفعل مرّا ولاحلوا و اكر بركرّه آجى و بركرّه طتلو اولمق حالتنى كه تلوّن مقتضاسيدر آندن نفى ايلمكه
قصدر ايدرسن مايمرّ و مايحلو ديرسن ثلاثى صيغه سيله و احلاء برنسنه يى شيرين بولمق ياخود شيرين قلمق معناسنه در
يقال احليته اذا وجدته او جعلته حلوا (الحلاوة) سحابه وثمامه وزنلرنده و (الحلاءة) همزه ايله و (الحلواء) صحراء وزننده
و (الحلاوآء) حانك فتحيله و (الحلاوآء) حانك ضميله قفانك اورته سنه دينور جمعى حلاوى كلور صحارى وزننده (الحلو)
حانك كسريله جلاّ هلرك كوچك طراغنه دينوركه مرادتفه اوله جقدر (الحلاوة) سحابه وزننده شول ارضه دينوركه
آنده ذكور بقل وسبزوات نابت اوله (الحلاوى) قصارى وزننده برنوع خرده شجر اسميدر و بر تيكنلو اوتك آديدر جمعى
حلاوى كلور مفردى كبى وحلاويات كلور حانك ضمى و واوك فتحيله (المحالاة) مباهاة وزننده بركمسه ايله مطايبه وملاطفه
ايلمك معناسنه در يقال حاليته اذا طايبته (حلوان) عثمان وزننده ايكى بلده آديدر و ايكى قريه اسميدر وحلوان بن عمران بن
الحاف بن قضاعه بركمسه دركه ذرّيتندن نيچه صحابهٔ كرام وجوده كلديلر و بوبانئ حلوان عراقدر زيرا حلوانك برى
شامده و برى عراقده در (الحلاة) حانك كسريله مدينه قربنده برطاغك آديدر (حلوه) غرفه وزننده حجازده برقيوا اسميدر
(الحلا) قفا وزننده شول دواء و دارويه دينوركه لدى الاستعمال صو ايله اصلتمق يا صو ايله ايچمك شانندن اوله (الحلاء)
شداد وزننده ابو الحسين الحلاء على بن عبيدالله بن وصيف در رؤساى طائفهٔ اماميه دندر و شمس الائمه عبدالعزيز
بن احمد الحلوانى كه امام مشرق و قدوهٔ حنفيه در و حلوانى سلمانى وزننده در نسبتى حلاوه يه در و نون بدلى همزه ايله
الحلوائى دخى جائزدر و ابو المعالى عبدالله بن احمد الحلوانى فقهاء شافعيه دندر * مترجم حقير ديركه شهاب شرح
درّه ده بونى تخطئه ايدوب ديديكه اكر حلاوه يه نسبت اولنسه لامحاله حلاوى ديمك لازمدر پس حلوانى حلواء
لفظنه منسوبدر ❊ اليائى ❊ (الحلى) حانك فتحى ولامك سكونيله زيب و زينته دينوركه دوزكون تعبير اولنور كرك التون
و كمش كبى معدنياتدن دوزلمش اولسون و كرك الماس و ياقوت مقوله سى جوهر اولسون جمعى حلى كلور حانك ضميله
دلى كبى بعضلر ديديكه حلى كلمه سى جمعدر مفردى حلية در تمر و تمره كبى و حلى مصدر اولور خاتون دوزكونه مالك
اولمق ياخود دوزنمك و بزنمك ياخود دوزكونلو اولمق معناسنه در يقال حليت المرأة حليا من الباب الرابع اذا استفادت
حليا او لبسته او صارت ذات حلى وقولهم حلى فى عينى قيل من الحلى يعنى اشبو حلى ماده سندندر حلاوتدن دكلدر (الحلية)
حانك كسريله بو دخى دوزكونه و پيرايه يه دينور حلى معناسنه جمعى حلى كلور حانك كسرى و الفك قصريله و حلى
كلور حانك ضميله و حلى السيف و حلاة السيف كه حالرك ضميله در بوندركه قلجك بالچاغنده و نيامنده اولان
زيب و زينتلردن عبارتدر و حليه خلقت و صورت و صفت معنالرينه مستعملدر يقال هو كريم الحلية اى الخلقة وتقول
عرفته من حليته اى صورته و صفته (الحالى) و (الحالية) زيب و ارايشلو خاتونه دينور يقال امرأة حال و حالية
اى ذات زينة (التحلية) تاديه وزننده خاتونى طوناتمق معناسنه در على قول خاتونه دوزكون ايدنمك ياخود انى
اوصاف جميله ايله وصف و ثنا قلمق معناسنه در يقال حلى المرأة اذا البسها حليا او اتخذه لها او وصفها ونعتها (حليه)
تمره وزننده اوچ موضع اسميدر (احلياء) همزهٔ مكسوره ايله برموضع آديدر (الحلى) غنى وزننده نصى ديدكلرى
اوت قوريسنك اغارمشنه دينور مفردى حليه در (الحليا) حميّا وزننده برنبات آديدر و برطعام اعراب آديدر ❊ الواوى ❊
(الحمو) دلو وزننده خاتونك زوجنك پدرينه دينوركه قاين آتا تعبير اولنور و مطلقا زوج طرفندن اولان خصمه
و قريبه دينور زوجك پدرى و برادرى كبى مؤنثنده حماة دينور و بونده درت لغت دخى واردر حمو ابو كبى و حماقفا كبى
و حم اب كبى و حمء همزه ايله يقال حمو المرأة و حموها و حماها و حمها و حمؤها اى ابو زوجها و من كان من قبله و الانثى حماة
بو راده انثى قاين انا و كور مجه كبى و حمو الرجل كشينك زوجه سنك پدريدركه قاين اتاسيدر ياخود زوجه سنك برادرينه
ياخود عمو جه سنه دينور يقال حمو الرجل اى ابو امرأته او اخوها او عمها و بعضلر ديديكه احماء زوجه طرفندن اولان
قريبه مختصدر نته كه اختان زوج طرفندن اولانه مخصوصدر مؤلف همزه ماده سنده دخى ذكر ايلدى * شارح
ديركه اشبو حمو ماده سى حمايه دن ياخود حرارت معناسندن مأخوذدر شفقت قلبيه لرى تصوريله و حمو حرّ و كرميت
معناسنه در يقال اشتد حمو الشمس اى حرها (الحماة) حصاة وزننده بالدرده اولان بالق اتنه دينوركه بالدر اتى تعبير
اولنور جمعى حموات كلور فتحاتله ❊ اليائى ❊ (الحمى) حانك فتحى و ميمك سكونيله و (الحماية) كتابه وزننده و (المحمية)
منزله وزننده برنسنه دن موذياتى منع ايله حفظ ايلمك معناسنه دركه قوريمق تعبير اولنور يقال حمى الشئ يحميه حميا
و حماية و محمية اذا منعه ودفع عنه و حمى و حميه غنيه وزننده و حمايه كتابه وزننده و حموه تمره وزننده اوتلاغى قوريوب قورى

قلمق معناسنه‌در یقال حمی الحمی حمیا و حمیة و حمایة و حموة اذا منعه و خسته‌یه مضرّ نسنه‌لردن پرهیز ایتدرمك معناسنه‌در یقال حمی المریض مایضرّه اذا منعه ایّاه بونده ایکی مفعوله متعدیدر ﴿الحمی﴾ رضی وزننده قورنمش نسنه‌یه دینور قوری تعبیر اولنور یقال کلاء حمی ای محمیّ ﴿الاحتماء﴾ افتعال وزننده خسته مضر نسنه‌لردن پرهیز ایلمك معناسنه‌در یقال حمی المریض فاحتمی ﴿التحمی﴾ تفعل وزننده قورنمق معناسنه‌در یقال تحمی من ذلك اذا امتنع ﴿الحمی﴾ غنی وزننده مضر نسنه‌لردن پرهیز ایتدرلمش خسته‌یه دینور یقال مریض حمی ای ممنوع ممایضره و مطلقا قورنمش نسنه‌یه دینور و اصلا برکسه‌نك ظلم و شتمنی و اوضاع بارده‌سنی محتمل اولمیان ابیّ النفس آدمه دینور یقال رجل حمی ای لایحتمل الضیم ﴿الحمی﴾ الی وزننده و کساء وزننده و ﴿الحمیة﴾ حانك کسریله برنسنه‌دن حمایت اولنان شیئه دینور قوری کبی ﴿الحامیة﴾ اصحاب و رفقاسنی حمایت ایدر اولان آدمه دینور هاء مبالغه ایچوندر یقال رجل حامیة ای یحمی اصحابه و حامیه جماعته وصف اولور نفسلرنی حمایه ایلدکلری ایچون و تقول العرب هو علی حامیة القوم ای آخر من یحمیهم فی مضیهم یعنی منهزم اولان عسکرك اکسه‌سندن استیلا ایدن دوشمندن حمایه ایدنلرك آخریدر علی اثر حامیة القوم تقدیرنده‌در و یقال مضیت علی حامیتی ای علی وجهی کویا که طوغری مقصدینك جهتی کندیسنی جهات غیرسدیده‌دن حمایه ایلمك تصورینه مبنیدر و حامیه ساج ایاغنه اطلاق اولنور حرارت اعتباریله و قویینك ایچنی اوره‌جك طاشلره اطلاق اولنور حمایه‌دن مأخوذدر جمعی حوامی کلور و حوامی آت و قاطر طرنقلرینك صاغ و صول یانلرینه اطلاق اولنور ﴿الاحماء﴾ همزه‌نك کسریله برمکانی سائردن قوریوب قوری ایلمك علی قول قوری اوله‌رق بولمق معناسنه‌در یقال احمی المکان اذا جعله حمی لایقرب او وجده حمی و برنسنه‌یی قیزغین ایلمك معناسنه‌در یقال احمی الله النار ای جعلها حامیة و برنسنه‌یی آتشده قیزدرمق معناسنه‌در یقال احمی المسمار اذا اسخنه ﴿الحمیة﴾ غنیه وزننده و ﴿المحمیة﴾ منزله وزننده غیرت و ناموسدن ناشی برنسنه‌دن عار و استنکاف ایلمك معناسنه‌در یقال حمی من الشیء حمیة و محمیة من الباب الرابع اذا انف منه ﴿الحمی﴾ حانك فتحی و میمك سکونیله و ﴿الحمی﴾ عتی وزننده و ﴿الحموّ﴾ سموّ وزننده پك قیزغین اولمق معناسنه‌در یقال حمیت الشمس حمیا و حمیا و حموّا اذا اشتدّ حرّها و حمی و حموّ سموّ وزننده برنسنه آتشده قیزمق معناسنه‌در یقال حمی المسمار حمیا و حموّا اذا سخن ﴿الحمی﴾ رضا وزننده حرارتدن ترلمك معناسنه‌در یقال حمی الفرس اذا سخن و عرق ﴿الحمة﴾ ثبه وزننده اغویه دینور سمّ معناسنه علی قول آری و یلان و عقرب مقوله‌سنك ایکنه‌لرینه و صوقه‌جق نسنه‌لرینه دینور جمعی حمات و حمی کلور حالرك ضمیله و پك صوغوغه دینور تقول اخذناحمة البرد ای شدّته و ابو حمه محمد بن یوسف الزبیدی محدّث مشهوردر ﴿حمة العقرب﴾ برقلیجك لقبیدر ﴿الحمیا﴾ ثریا وزننده خشم و غضبك اوّلنه و هیجاننه دینور که شدّتی حالتیدر تقول لاتکلمه فی حمیا غضبه ای فی شدّته و اوّله و حمیّا الکأس خمرك سورت و شدتنه یاخود اسکاری یاخود تمام باشه و دماغه استیلا ایلدیکی حالته دینور که کندیسنی الدردیغی کیفیتدر یقال فرعته حمیا الکأس ای سورتها و شدّتها او اسکارها او اخذها بالرأس و هرنسنه‌نك شدّتنه اطلاق اولور و حمیّا الشباب جوانلق چاغنك اوائلنه و جنبش و نشاطی هنکامنه دینورکه تمام مست سرانداز کبی شدّت و حدّتی کیفیتندن عبارتدر یقال هو فی حمیا الشباب ای اوّله و نشاطه ﴿الحامی﴾ شول بوغوره دینورکه ناقه‌یه چوق چکلمکله علی قول صلبندن اون بطن ولد کلمکله رکوب و استعمالدن آزاده اولوب و واردیغی میاه و مراعیدن اصلا ممنوع اولمیه بو جهتله کویا که ظهرنی حمایه ایدر یقال فحل حام اذا کان قدضرب الضراب المعدود او نتجت من صلبه عشرة ابطن ثم حام حمی ظهره فیترك فلا ینتفع منه بشیء ولایمنع من ماء و لامرعی ﴿حامی الحمیّا﴾ ثریّا وزننده شول آدمه دینورکه کندی حوزه‌سنی و یوره‌سنی و جوار و جانبنی حمایه ایدر اوله یقال هو حامی الحمیّا ای یحمی حوزته و ماولیه ﴿الاحمیاء﴾ اعشیشاب وزننده برنسنه لیل و سحاب کبی قرارمق معناسنه‌در یقال احمومی الشیء اذا اسودّ کاللیل و السحاب ﴿المحاماة﴾ مباهاة وزننده و الحماء کساء وزننده برکسه‌یه نکهبانلق ایدوب موذیاتدن حفظ و حمایه ایلمك معناسنه‌در تقول حامیت عنه محاماة و حماء اذا منعت عنه و مهمان ایچون تجمعله لوازم و اکرامنه مبالات و اهتمام قلمق معناسنه‌در تقول حامیت علی ضیفی اذا احتفلت له ﴿حمیان﴾ فتحاتله برطاغك آدیدر ﴿حماة﴾ حصاة وزننده شام دیارنده بربلده آدیدرکه حمص شهرنه قریبدر ﴿الحامی﴾ و ﴿المحمی﴾ اسم مفعول بنیه‌سیله ارسلانه اطلاق اولنور ﴿حماو الله﴾ اماوالله معناسنه‌در ﴿التحامی﴾ تفاعل وزننده صاقنمق معناسنه‌در یقال تحاماه الناس ای توقوه و اجتنبوه ﴿ابو حمیه﴾ غنیه وزننده محمد بن احمد الحافظ درکه محدّثدر ※ الواوی ※ ﴿الحنزقو﴾ حانك کسری و نونك سکونیله جردحل وزننده و ﴿الحنزقوة﴾ جردحله وزننده بودوره دینور یقال رجل حنزقو و حنزقوة ای قصیر ※ الواوی ※ ﴿الحنو﴾ حانك فتحی

ونونك سكونيله برنسنه يى اكوب ايكى قات ايلك معناسنه‌در يقال حناه يحنوه حنوا اذا عطفه و بورمق معناسنه‌در
يقال حنايده اذا لواها و ياى دوزمك معناسنه مستعملدر يقال حنا الحنية اذا صنعها (التحنية) تأديه وزننده
بودخى ايكى بوكوب اكمك معناسنه‌در يقال حنى الشيء اذا عطفه (الانحناء) انفعال وزننده و (التحنى) تفعل وزننده
ايكى قات اكلك معناسنه‌در يقال حناه فانحنى وتحنى اى انعطف (الحنية) غنيه وزننده يايه اطلاق اولنور جمعى حنى در
غنى وزننده وحنايا كلور (الحنوّ) علوّ وزننده بركمسه‌يه شفقت ومهر بانلق ايلك معناسنه‌در يقال حنت المرأة
على ولدها حنوّا اذا عطفت (الاحناء) همزه‌نك كسريله بودخى حنوّ معناسنه‌در يقال احنت المرأة بمعنى حنت (الحانية)
اركك پك قيرمش قيونه دينور وبلاعلة بيوننى بوكر اولان قيونه دينور وحانوت ودكّان معناسنه‌در (المحنية)
محمده وزننده و (المحنوة) نونك ضميله و (المحناة) مسعاة وزننده درەنك بورغاج وطولامبه سنه دينور يقال محنية الوادى
ومحنوته ومحناته اى منعرجه واكرى بوكرى يره دينور ودوه دريسندن دوزلمش سودكو لكنه دينور يقال سقانا اللبن
بالمحنية اى بالعلبة التى تتخذ من جلود الابل بونك طريقى بودركه دوه‌نك بر مقدار دريسنى طوربه طرزنده بوكوب ايچنه
قوم طولدردقدنصكره بر محله آصارلر قوريوب چناق طرزنده علبه اولور (الحنو) حانك كسريله وفتحيله بدنده اكرى
اولان عضوه دينور قاش كميكى وچكه وايكو كميكلرى كبى وسائر نسنه‌دن دخى اكرى بوكرى اولان شيئه دينور اكرى
بوكرى باير وقوملق كبى وهر اكرى اغاجه دينور اكر قلطاغى كبى جمعى احناء وحنىّ كلور كسرتيله وحنى كلور حانك
ضميله (الحنوان) تثنيه بنيه‌سيله تسكره تعبير اولنان آلته دينوركه ماده‌سى ايكى اكرى اغاجدر اوزرلرينه شبكه استوار
ايدوب انكله جج بغداى نقل ايدرلر (الاحناء) همزه‌نك فتحيله حنو لفظنك جمعيدر اكرى بوكرى اولان نسنه‌لره دينور
واحناء الامور چپره‌شك وچپارز امورردن عبارتدر يقال هو يصلح احناء الامور اى متشابهها (الحوانى) ايكو كميكلرينك
جمله‌سندن اطول اولنلرينه دينوركه هر طرفدن ايكيشر دانه اولور (الحناية) حمايه وزننده اسمدر ايكى قات اكريلمكه
دينور يقال به حناية اى انحناء (الحنواء) حمراء وزننده بوكرى ناقه‌يه دينور يقال ناقة حنواء اى حدباء (الحانوت)
و (الحانية) و (الحاناة) دكّانه دينور (الحانية) تشديد يايله خمره ياخود خمارونه يعنى ميخانه جيلره دينور اوّل حانه‌يه
ثانى حانيه‌يه نسبتدر * مؤلف بونلرى موضع ذكرى بورادر ديه‌رك حنت ماده‌سنده رسم ايلمشيدى (الحنوة) تمره
وزننده بر نبات آديدركه سهل يرلرده نابت اولور على قول آذريون برّى در وفسلكنه دينور و بر فرس آديدر (الحنيّان)
غنيا ن وزننده ايكى وادى‌يه اطلاق اولنور (حنو قراقر) صنو علابط وزننده بر موضع آديدر ❊ اليائى ❊ (الحناية)
كنايه وزننده بورمق معناسنه‌در يقال حنى يده يحنيها حناية اذا لواها و برنسنه يى اكوب ايكى قات ايلك معناسنه‌در
يقال حنى العود والظهر اذا عطفهما واغاجك قبوغنى صويمق معناسنه‌در يقال حنى العود اذا قشره (التحنية)
تأديه وزننده بودخى اكوب ايكى قات ايلك معناسنه‌در يقال حنى العود اذا عطفه (الحنى) حانك كسريله
سماوه‌ده بر موضعدر (حنىّ) سمىّ وزننده مكه قربنده بر موضعدر وجابر نام شاعرك پدرى اسميدر (حانى) جانى
وزننده ديار بكر ايالتنده بر بلده‌در اعلامدن عبد الصمد بن عبد الرحمن الحانىّ اكامنسوبدر وغير قياس اوزره
نسبتنده حنوىّ دخى دينور حنفى وزننده ❊ الواوى ❊ (الحوّة) حانك ضمى وواوك تشديديله الواندن خضرته مائل
اولان سواد على قول سواده مائل اولان حمرتدركه قرامتق قرمزيدر آت قسمنده طورى تعبير اولنور يقال به حوّة
اى سواد الى الخضرة او حمرة الى السواد وحوّة الوادى دره‌نك برجانبنه اطلاق اولنور يقال قعد حوّة الوادى
اى جانبها (الحوى) صفا وزننده برنسنه حوّهء مذكوره لوننده اولمق معناسنه‌در يقال حوى الشيء حوى من الباب
الرابع اذا كان به حوّة (الاحويواء) احميرار وزننده بودخى حوّه رنكنده اولمق معناسنه‌در يقال احواوى
احويواء ويقال احووى يحووى احوواء ويقال احووّى يحووّى احووّاء بتشديد الواو اذا كان به حوة صيغهء
ثانيه احمرار بابندندر وثالثه احميرار بابندندر واحويواء واحووّاء تشديديله يرسبزه واتله يم يشل اولمق معناسنه‌در
يقال احواوت الارض واحووّت اذا اخضرّت (الاحوى) احرى وزننده لون مرقوم اوزره اولمق يعنى يشله مائل
سياه ياخود قرامتق قرمزى اولمق معناسنه‌در وسياه نسنه‌يه دينور يقال شيء احوى اى اسود وپك قويى يشل
نباته دينوركه شدتندن سياهه مائل اوله يقال نبات احوى اى ضارب الى السواد لشدّة خضرته وقتيبة بن ضرارك
فرسى اسميدر (الحواء) شدّاد وزننده قرامتق قرمزى دوداغه وصف اولور يقال شفة حوّاء اى حمراء الى
السواد وبرقاچ قسراقلرك آديدر وحواء زوج آدم عليهما السلام اسميدركه جملهء افراد انسانينك امّ محترمه‌سيدر
مترجم ديركه پس قصر ايله حوّى غلط اولور وحواء ذكر اولنان لون حوّه‌دن مأخوذ اولمش اولور آدم لفظنى آدمه‌دن
مأخوذ ديدكلرى كبى وبعضلر جانب معناسنه اولان حوّه‌دن مأخوذ ديديلر حضرت آدمك برجانبندنكه مراد ضلع

(ايسريدر)

ایسریدر مخلوق اولدیغنه مبنیدر و بعضلر حیّ ماده سندندر دیدیلر و معلوم اوله که مقصود اولان تناسل ازدواجه
مطلب
و ازدواج محبته دائردر هرکسك کندی اجزاسنه میل و محبتی اجنبی یه اولاندن آرتقدر اکرحوّا آدمدن اخذ
اولنمسیدی رجالدن نسایه میل و ازدواج بولنمیوب عرق تناسل منقطع اولور ایدی و اکری ایکو کمیکندن
وصولدن خلق اولندیغنك اثرلری ظاهردر ﴿ حو ﴾ حانك ضمیله کچی قسمنه مخصوص زجر وآزار کلماتندندر
﴿الحواحاة﴾ حانك فتحیله کچیلره حو دیو حیقرمق معناسنه در یقال حوحی بالمعزی حوحاة اذا زجر و قال حو
﴿الحوّاءة﴾ رمّانه وزننده یره یاپشق اولان نباته دینور ودائما خانه سنه ملازم اولوب طشره چیقمز آدمه دینور
یقال رجل حوّاءة ای لازم فی بیته ﴿الحوّ﴾ حانك فتحی وواوك تشدیدیله ظاهر وآشکاره نسنه یه دینور ومنه یقال
فلان لایعرف الحوّ من اللوّ ای البین من الخفی کمایقال لایعرف الحی من اللیّ کماسیذکر ﴿ الحی ﴾ حانك فتحی و یانك
تشدیدیله و ﴿الحوایة﴾ سحابه وزننده برنسنه یی جمع واحراز ایلمك معناسنه در یقال حواه یحویه حیّا وحوایة
اذا جمعه واحرزه ﴿الاحتواء﴾ افتعال وزننده حوایه معناسنه در یقال احتواه واحتوی علیه اذا جمعه واحرزه
﴿التحوّی﴾ تفعل وزننده برنسنه دوشوریلوب قیورلمق وچور کلمك معناسنه در یلان کبی یقال تحوّت الحیة
اذا تلوت و بوزیلوب بورشمق معناسنه در یقال تحوی الشیٔ اذا انقبض ﴿ الحیة ﴾ حانك فتحیله یلانه دینور
فارسیده ماردیرلر بعضلر عندنده ذکراولنان قیورلمق وچور کلمك معناسندندر وعندالبعض حیات ماده سندندرکه
طول حیاتندن ناشی اطلاق اولندی ﴿الحوی﴾ غنیّ وزننده برنسنه یه بعدالاستحقاق مالك اولان آدمه دینور
وحوض صغیره دینور ﴿الحوّیة﴾ غنیه وزننده برنسنه نك یلان قیورمی کبی قیوریلوب چور کلمسنه دینورکه معنای
مصدری یاخود اسمدر و بطنده قیورم وطولاشق اولان بغرسغه دینور دواره ولفایف وبنات اللبن کبی که معاء مستقیم
ومعاء صائم مقابلیدر جمعی حوایا کلور یقال شحمت حوایا الجزور جمع حوّیة وهو ماتحوّی من الامعاء وشول کلیمه
و پلاسه دینورکه حلقه کبی ایدوب ایچنی طولدردقدنصکره دوه نك اورکجنه چب چوره اورترلر و برکوچك قوش
آدیدر ﴿الحاویة﴾ و ﴿الحاویاء﴾ بونلرده حوّیه کبی ذکراولنان بغرسغه دینور ﴿التحویة﴾ تأدیه وزننده برنسنه یی
بوزمك معناسنه در یقال حوّاه اذا قبضه ﴿الحواة﴾ حصاة وزننده و ﴿الحواء﴾ هواء وزننده سسه دینور صوت
معناسنه ﴿الحاء﴾ حروف هجادن برحرفدر حروف لینه ماده سنده مذکوردر ﴿حیوه﴾ ثمره وزننده بررجل اسمیدر
حوی ماده سندن مقلوبدر ﴿الحواء﴾ کتاب وزننده و ﴿المحوّی﴾ معلی وزننده بادیه نشینلرده بری برینه متقارب
طوپ اولره دینورکه اوبه تعبیر اولنور یقال قعدوا فی الحواء والمحوی وهی جماعة البیوت المتدانیة ﴿حویّ﴾ سمیّ
وزننده اسامیدندر نوح بن عمرو بن حویّ محدثدر بقیه نام محدث ضعیفدن روایت ایلدی ۞ الیائی ۞ ﴿الحیّ﴾ حانك
کسری و یانك تشدیدیله و ﴿الحیوان﴾ فتحاتله و ﴿الحیاة﴾ حانك فتحیله و ﴿الحیوة﴾ واوك سکونیله یعنی یانك فتحیله که
واو الف بدلیدر لام فعل دکلدر اهل یمن صلاة وزکاة وحیاة مقوله سنده واو ایله رسم ایدرلر مصحف امامده دخی
واو ایله مرسومدر همان اوچ محلده الفله مرسومدر بونلرك مجموعیده دیریلکه دینورکه موت مقابلیدر یقال به
مطلب
حیّ و حیوان و حیاة وحیوة ای نقیض الموت * شارح دیرکه حیوان کلمه سنك اصلی حییان ایدی یاء ثانیه واوه ابدال
اولندی و بو حیاتدن ابلغدر زیرا فعلان بناسی لوازم حیاتدن اولان حرکت و اضطرابی متضمندر و حیوان مبالغة
ذوحیاتده استعمال اولنورکه جانلو دیمکدر لکن بونده یایی اسکان ایدرلر الفه قلب اولنمق تحاشیسنه مبنی و بونلر
مصدر اوله رق دخی استعمال اولنورلر اصل مصدری حیاء در وفاء کبی یقال حیي یحیي حیاء من الباب الرابع و یقال
حیّ یحیّ بالادغام و یقال یحیي بالفك نقیض مات و حیاة طیب و حلال رزقه اطلاق اولنور لکن بونده طیبه ایله اتصاف
لازمدر یقال وفقه الله حیاة طیبة ای رزقا حلالا و عندالبعض حیاة طیبه دن مراد جنتدر ﴿الحیّ﴾ حانك فتحی و یانك
تشدیدیله حیاتدن وصفدر دیری یه دینور زنده معناسنه جمعی احیاء کلور یقال هو حیّ ای ضدّ المیت و نسوان قسمنك
فرجنه اطلاق اولنور و آچق و ایشلك یوله اطلاق اولنور یقال طریق حیّ ای بین و یقال حیّ الطریق حیا اذا استبان
﴿الحایی﴾ حیات بولیجی دیمکدرکه حدثه دلالت ایدر ومنه یقال ضرب ضربة لیس بحای منها ای لیس یحیي یعنی فلان
برکونه ضرب اولندیکه اول ضربه دن حیات بولوب دیری قالمسی متصور دکلدر و بوعربلرك لاتأکل کذا فانك مارض
قوللری کبیدرکه تمرض معناسنه استقبالیدر یعنی اول نسنه یی اکل ایلمه که آندن خسته اولورسن دیمکدر ﴿الاحیاء﴾
همزه نك کسریله دیرلتمك ودری قلمق معناسنه در یقال احیاه ای جعله حیّا و بریری تازه ومطرّا چایرلو چمنلو بولمق معناسنه در
یقال احیینا الارض ای وجدناها حیة و ناقه نك ولدی حیاتده اولمق معناسنه در یقال احیت الناقة اذا حیي
ولدها و قومك مواشیلری زنده اولمق یاخود حاللری حسن و نظام اوزره اولمق یاخود شن وآباد و تلو صولو یره

داخل اولمق معناسنه‌در یقال احیی القوم اذا حییت ماشیتهم او حسنت حالها او صاروا فی الخصب (الاستحیاء)
برآدمی قتل ایتمیوب دیری قومق معناسنه‌در یقال استحیاه ای استبقاه یعنی ترکه حیاً قیل ومنه قوله تعالی ﴿ان الله
لایستحیی ان یضرب مثلا﴾ ای لایستبقی و برکسه‌دن اوتنمق معناسنه‌در یقال استحیی منه بیائین واستحی منه بیاء
واحدة واستحاه بمعنی حیی حیاء لغت اولی اهل حجازك وثانیه تمیمك لغتیدر پس حرف جرّ ایله وحرف جرسز
دخی تعدیه ایدر (الحیة) حیّ کلمه‌سنك مؤنثیدر خصب ورخا اوزره اولان اوتلو صولوشن وآباد ارضه اطلاق
اولنور یقال ارض حیة ای مخصبه غضة النبات وحیه یلانه دینور فارسیده مار دیرلر * مترجم دیرکه موت طبیعیسی
اولمامغله اطلاق اولندی یاخود حوی ماده سندندر نته‌که ذکر اولندی و بونك مذکرنده حیّ دینمز التباس ایچون
جمعی حیّات وحیوات کلور فتحاتله وفلان خبیث وداهی وآفتدر دیه‌جك یرده فلان حیة الوادی او الارض او البلد
او الحماط دیرلرکه اوکلمه‌سی تنویع ایچوندر وحیة الوادی ارسلانه اطلاق اولنور وحیه قطب شمالی جنبنده فرقدان
ایله بنات نعش میاننده نیچه کوکبك یعنی کواکب عدیده‌دن مخیل صورتك اسمیدرکه بعینه یلان صورتیدر
و بو حیة الهواء اطلاق ایتدکاری اوله‌جقدر (الحیوان) فتحاتله جنس الحیّ یعنی دیری جانلو اولان مخلوقاتك
جنسیدرکه جمیع انواعنه شاملدر جسم نامی وحساس ومتحرك بالاراده‌دن عبارتدر اصلی حییان ایدیکه مصدردر
یاء ثانیه واوه قلب اولندی * شارح دیرکه یانك اسکانیله حیوان تلفظی حسب القاعده یانك الفه ابدالندن تحفظه
مبنیدر اشبو حیوان وجولان کلمه‌لرینك حرکهٔ لفظلری مسمالرینك حرکتلرینه تنبیهی اشعار ایچوندر خلاصه
حیوان لفظی فی الاصل اسم یاخود مصدر اولوب بعده جنس مذکورده غالب اولدی (المحاياة) مباهاة وزننده
چوجغه غدا ویرمك معناسنه‌در یقال حایا الصبیّ اذا غذاه (الحی) حانك فتحیله دیری‌یه دینورکه ذکر اولندی
و بطون عربدن بر بطنه اطلاق اولنورکه قبیله‌دن قلیل اولان جماعتدر جمعی احیاء کلور (بنوحیّ) حانك فتحیله
و (بنوحیّ) حانك کسریله عربدن ایکی بطندر وحیّ حق وثابت معناسنه مستعملدر نته‌که لیّ باطل معناسنه‌در
ومنه المثل * هو لایعرف الحیّ من اللیّ * کما یقال الحوّ من اللوّ * ای الحقّ من الباطل او لایعرف الحویّة من اللویّة
ای ماتحوّی من الامعاء من فتل الحبل یعنی بعضلر بونی واو یلدر دیدیلر نته‌که ذکر اولندی وحیّ برقبیله اسمیدر
نسبتنده حیوی دینور وحییی دینور حرکاتله (الحیا) حانك فتحی والفك قصریله خصب ورفاه ورخا معناسنه‌در
یقال ارض بها حیا ای خصب ویغموره دینور یقال وقع فی الارض الحیا ای المطر بونده مدّایله ده لغتدر و برخاتون
اسمیدر (الحیاء) حانك فتحی والفك مدّیله توبه ورجوع معناسنه‌در یقال حیی منه حیاء من الباب الرابع اذا تاب
واوتانمق شرم معناسنه‌در یقال حیی منه اذا احتشم * مترجم حقیر دیرکه زمخشری ومطرزی دیدیلرکه حیاء
واستحیاء ماده‌سی حیاتدن مأخوذدر یقال حیی الرجل کما یقال نسی وحشی وحیاء لوم وتعییب وذم اولنه‌جق
اوضاعدن احتراز سببیله حیات انسانه عارض اولان تغیر وانکساردن عبارتدر وکما یقال نسی وحشی قولی یعنی
نسی الرجل دیرلر نسا طمری آغریسه وحشی الرجل دیرلر حشاً یعنی اجزاء جوفیه‌سی آغریسه دیمك اولمغله حیی
کلمه‌سی دخی حالت مزبوره‌دن ناشی وضع حیاتی متغیر اولدی دیمکدرکه اندن اوتانمق ایله تعبیر اولنور وسید شریف
دیدیکه حیاء ایکی نوع اولور نفسانی‌که حضرت خدا آنی نفوسده خلق وایداع ایلمشدر یعنی فطری اولور عندالناس
کشف عورتدن حیاء کبی وایمانی اولورکه مؤمن اولان کمسه‌نك خوفاً من الله تعالی معاصیدن امتناع ایلمسندن
عبارتدر انتهی * وحیاء خفّ وظلف صاحبی یعنی دوه قسمنك وچتال طرنقلو حیوانك ویرتجی جانورلرك فرجنه دینور
وبونده قلیلاً الفی قصر اولنور جمعی احیاء واحییه کلور وحیّ کلور حانك فتحی وکسریله (الاستحیاء) بودخی اوتانمق
معناسنه‌در یقال استحیی منه واستحی منه واستحاه بمعنی و بوثلاثیدن ابلغدر (الحیی) غنیّ وزننده بالطبع اوتانجی
یرده وحیاء صاحبی آدمه دینور یقال انه حییّ ای ذوحیاء (التحیة) تقیه وزننده سلام معناسنه‌درکه برآدمه سلام
علیکم دیمکدن عبارتدر یقال حیاه تحیة ای سلم سلاماً * مؤلف بصائرده دیدیکه فی الاصل تحیه برآدمه حیاك الله دیو دعا
ایلمك معناسنه‌درکه عمرك الله واحیاك دیمکدر بعده مادهٔ تحیه اولان سلام مقوله‌سی دعاده استعمال اولندی بوجهتدن
جمعنده تحیات وتحایا دینور وتحیه بقاء وملك معنالرینه کذلك برآدمه بقاء ایله وملك ایله دعا ایلمك معنالرینه استعمال اولنور
ومنه التحیة لله ای البقاء او الملك پس بوراده اسم موقعنده‌در ویقال حیاك الله تحیة ای ابقاك او ملكك وتحیه
برنسه‌یه یقلشمق معناسنه مستعملدر کویا که اکا سلام ویررکبی اولور یقال حیا الخمسین اذا دنا منه * مترجم دیرکه
تحیه‌نك نسبتنده تحوی دینور اجتماع یاأت ایچون یانك بری واوه قلب اولنوب وکلمه رمیه ماده‌سنه اجرا اولندی
(المحیا) میمك ضمیله حمیا وزننده یوزك مجموعنه دینورکه طلعت تعبیر اولنور علی قول یوزك اصل وماده‌سنه دینور

مطلب

يقال فلان طلق المحيا و هى جماعة الوجه او حرّة ﴿الحيّوت﴾ تنّور وزننده اركك يلانه دينور ﴿الحوّاء﴾ كتان وزننده
و ﴿الحاوى﴾ يلان طوتجى يه دينور يقال رجل حواء و حاواى يجمع الحيات ﴿محياة﴾ ميم مفتوحه ايله بر موضعدر
﴿حيه﴾ حانك فتحيله و ﴿حيوان﴾ كيوان وزننده و ﴿حييه﴾ غنيه وزننده و ﴿حيويه﴾ شبويه وزننده و ﴿حيون﴾ تنور
وزننده اسامئ رجالدندر ﴿ابو تحيا﴾ تانك كسريله اصحابدندر نبىّ اكرم عليه السلام حضرتلرى دجالك كوزنى
آنك كوزينه بكزه‌درلر ايدى و ابو تحيا تابعيندن ايكى ذاتلردر و معاوية بن ابى تحيا تابعيدر و حماد بن تحيى مجهول
مخاطب بنيه‌سيله محدثدر و محمد بن محمد بن تحيا كه محيّا وزننده‌در فقهادندر ﴿تحيه﴾ تقيه وزننده اسماء نسواندندر
﴿تحية الراسبيه﴾ و ﴿تحية بنت سليمان﴾ محدّثه‌لردر و يعقوب بن اسحاق بن تحيه يزيد بن هاروندن روايت حديث
ايلدى ﴿ذو الحياة﴾ بر قلج آديدر ﴿المحاياة﴾ مفاعله وزننده آتشى اوفليوب اوياندرمق معناسنه‌در تقول حاييت النار اذا
احييتها ﴿حىّ﴾ حانك و ياء مشدده‌نك فتحى اوزره بناسيله اسم فعل امردر هلمّ و اقبل معناسنه كه تيز برى كل ديمكدر
فارسيده فراز آى مراد فيدر يقال حىّ على الصلاة اى هلمّ و اقبل اليها و اشبو حىّ كلمه‌سنى حرف تحضيض اولان
هلا و هل ايله ده تركيب ايدوب حىّ هلا على كذا و الى كذا ديرلر و حىّ هلا دخى ديرلر تنوينله و حيهل دخى ديرلر خمسة
عشر كبى و حيهل ديرلر صه و مه وزننده كه يانك و لامك سكونلريله‌در و حيهل ديرلر يانك فتحى و هانك سكونيله بونلرده
حى كلمه‌سى وجه مذكور اوزره اعجل و اسرع معناسنه و هلا صله معناسنه‌دركه و صلدن امردر آنى تيز يتشدر
ديمك اولور ياخود حى كلمه‌سى هلمّ يعنى كل و هلا كلمه‌سى حثيثا معناسنه اولمغله كوره‌يم سنى تيز و چابك كل ديمك اولوركه
حث و اغرايى متضمندر ياخود هلا اسرع معناسنه اولمغله تيز كل ديمك اولور ياخود هلا اسكن معناسنه اولمغله
اسرع عند ذكره و اسكن حتى ينقضى سبكنده اولور و حى هلا بفلان ديرلر تنوينله عليك به و ادعه معناسنه
و اكر تنوينله حيهلا دينورسه كوياكه حثا ديمش اولوركه منكردر و اكر بلا تنوين حيهلا دينورسه الحثّ ديمش اولوركه
معرفدر بونده تنوينى نكره‌لكه و تركنى معرفه‌لكه علم ايلديلر كذلك بوقبيلدن اولان جميع مبنياتده حال بويلجه‌دركه
آنده تنكير اعتقاد اولنورسه تنوين و تعريف اعتقاد اولنورسه ترك اولنور و حثا قولى احثث حثا تقديرنده‌در و الحث
قولى الزم الحث تأويلنده‌در ﴿التحايى﴾ تانك فتحى و يانك كسريله منازل قمردن هنعه‌نك حذاسنده اوچ كوكبه
اطلاق اولنور تحياة مفرديدر * مؤلفك هنعه ماده‌سنده بونلرى منزل عدّ ايلمشيدى ﴿ذو الحيه﴾ حانك فتحيله بر پادشاه
لقبيدركه بيك سنه پادشاهلق ايلمشيدى ﴿الاحياء﴾ همزه‌نك فتحيله بر صويك اسميدر تسيير نبوى عليه السلام ايله
عبيدة بن الحارث اورايه غزا ايلدى و مصره قريب بر موضعدر بنو خزرجه مضافدر ﴿حيّويه﴾ عمرويه وزننده
اسماندر ابو عمر محمد بن العباس بن زكريا بن حيّويه محدّثدر و امام الحرمين عبد الملك بن عبد الله بن يوسف بن
حيويه الجوينى علامهٔ معروفدر ﴿حييه﴾ سميه وزننده عمرو بن شعيب بن عبد الله بن عمرو بن العاصك والده‌سيدر
و معمر بن ابى حييه محدثدر و صالح بن حيوان و حيوان بن خالد محدثلردر على قول ايكيسيده معجمه ايله‌در و سعد الله
بن نصر الحيوانى كه فتحاتله‌در و اوغلو محمد و برادرزاده‌سى عبد الحق محدثلردر * مترجم حقير ديركه مؤلف اسم اولان
يحيى ماده‌سندن بوراده سكوت ايلدى لكن بصائرده ديديكه يحيى كلمه‌سى يفعل وزننده اسمدر قبل الوجود ابن
زكريا عليهما السلام تسميه اولندى و حيات ماده‌سندن مأخوذدر شيخوخت و الدين زماننده تولد ايدوب اكثرى
اولمقوله مولود معمر اولمديغندن و الدينه اطمئنان قلب ايچون حق جلّ و علا آنكله تسميه ايلدى و فى ذاته
حيات جسمانى و روحانى يى حائز ذات شريف ايدى و اسؤلة الحكم نام كتابده بورسمه مرسومدركه يوم قيامتده يحيى
عليه السلام الندهِ بر بچاق ظهور و حضرت جبريل كيش املح صورتده متمثل اولان موتى ياتروب يالكزجه
حضرت يحيى ذبح ايده‌جكدر بو سرّ الهى يه مبنى نشئت اولاده يحيا ايله تسميه اولندى و كنديده سرّ قوّت حيات
دخى ظاهر اولمشيدى زيرا بعد شهادته دملرى سنين و فيره غليان اوزره اولوب تاكه بخت نصر كلوب مذبحلرنده
تمش بيك يهود قتل ايتمدكجه سكون بولمدى و غليان دم قوّت حياتدن ناشى اولديغى مسلمدر ﴿فصل الخاء المعجمة﴾
* الواوى * ﴿الخبو﴾ خانك فتحى و بانك سكونيله و ﴿الخبوّ﴾ سموّ وزننده آتش سونمك معناسنه‌در يقال خبت
النار تخبو خبوا و خبوا اذا سكنت و طفئت و يقال خبت الحرب و الحدّة و الغضب اذا سكنت ﴿الاخباء﴾ همزه‌نك
كسريله آتشى سوندرمك معناسنه‌در تقول اخبأت النار اذا اطفأتها * اليائى * ﴿الخباء﴾ كساء وزننده دوه توينندن
ياقيون يوكندن اولان ايپدن ياخود قيلدن اولان او و چادره دينوركه باديه نشين طائفه‌سنه مخصوص صدر خركاه
معناسنه‌در تركيده قاره او و آلاچق و چكه‌دن اولورسه دريم اوى تعبير اولنور يقال هو من اهل الخباء و هو من الابنية
يكون من وبر او صوف او شعر و سنبله‌ده دانه‌نك غلافنه دينور و مستدير الشكل بر نيچه طوپ كواكبه اطلاق اولنور

مطلب

فصل الخاء المعجمة

بوكواكب سعد الاخبيه ديدكلريدركه منازل قمردندر درت كوكبدن عبارتدر اوچى خباء شكلندەدر وخباء ياغ
بر داغنه اطلاق اولنوركه بعينه خباء شكلنده اولور عربلره مخصوصدر ((الاخباء)) همزەنك كسريله و((التخبى))
تفعل وزننده و ((التخبية)) تفعله وزننده آلاچق ايشلمك معناسنەدر تقول اخبيت خباء وتخبيته وخبيته اذا عملته
وآلاچق قورمق معناسنەدر تقول اخبيت خباء وتخبيته وخبيته اذانصبته ((الاستخباء)) آلاچق قوروب ايچنه كيرمك
معناسنەدر تقول استخبيت الخباء اذا نصبته ودخلته ((خبى)) غنىّ وزننده كوفه ايله شام بيننده برموضع آديدر
وذى قارقربنده برموضع آديدر وباديەدەمروت نام وادى ايله جرادنام صويك ملتقاسنده ايكى خبراء يعنى شجرسدر
انبات ايدراوه اسميدر ※الواوى※ ((الختو)) خانك فتحى وتاى فوقيەنك سكونيله حزن وغمدن ياخوفدن ياخسته لكدن
ناشى ملول ومنكسر اولوب ضعف ومسكنت اظهار ايلمك معناسنەدر يقال ختا الرجل يختو ختوا اذا انكسر
من حزن اوفزع اومرض فتخشع وثوبك صچاغنى وپوسكلنى بوكمك معناسنەدر يقال ختا الثوب اذا فتل هدبه وبر
آدمى بر ايشدن كيرو طوردرمق معناسنەدر يقال ختافلانا اذا كفه عن الامر ((الاختتاء)) افتعال وزننده ختو ايله
معناى اوّلده مرادفدر يقال اختتى الرجل بمعنى ختا ((المختوّ)) معفوّ وزننده صچاغى وپوسكلى بوكلمش ثوبه دينور
يقال ثوب مختوّ اى المفتول الهدب ((الاختاء)) همزەنك كسريله متاعى رايج اولمامغله بردن صاتميوب جسته جسته
صاتمق معناسـنەدر يقال اختى متاعه اذا باعه كسرا ثوبا ثوبا ((المختتى)) اختتاء مادەسندن اسم فاعلدر ناقص
نسنەيه دينور ※اليائى※ ((الخاتية)) طوشنجل قوشنه دينور ((الاختتاء)) افتعال وزننده خوفدن ناشى بكزبچمك
معناسنەدر يقال اختتى الرجل اذاتغيرلونه من مخافة سلطان ونحوه ※الواوى※ ((الخثوة)) خانك فتحى وثاى مثلثەنك
سكونيله سلپوك وصارقق اولان بطنك اسفلنه دينور ((الخثواء)) حمراء وزننده بطنندن آشاغيسى سلپوك وصارقق
اولان خاتونه دينور وبورجال حقنده وصف اولمز يقال امرأة خثواء اذا كان اسفل بطنها مسترخيا ※اليائى※ ((الخثى))
خانك فتحى وثانك سكونيله صغر ياخود فيل قسمى تزكلمك معناسنەدر يقال خثى البقر او الفيل يخثى خثيا اذا رمى بذى
بطنه ((الخثى)) خانك كسريله صغر وفيل تزكنه دينور جمعى اخثاء وخثىّ كلور كسرتينله وياءنك تشديديله وخثى كلور
خانك ضمى وثانك كسريله ((الاخثاء)) همزەنك كسريله تزك ياقق معناسنەدر يقال اخثى الرجل اذا اوقد الاخثاء
((المخثاء)) ميمك كسريله بال صاغان آدمك طوربەسنه دينور ※الواوى※ ((الجوجى)) خانك وجيمك فتحى والفك قصرى
ومدّيله آياقلرى اوزون آدمه دينور على قول بويى اوزون وجثەسى وكميكلرى ايرى فيل هيئت آدمه دينور وكاه
اولوركه بوقيافتله جبان وبى زهره اولور يعنى طول قامت وضخامت قيافت لازمهٔ شجاعت دكلدر ((الجوجاة))
متصل اسن يله دينور يقال ريح خجوجاة اى دائمة الهبوب ※اليائى※ ((الخجى)) خانك فتحى والفك قصريله اوتانمق
معناسنەدر يقال خجى الرجل خجى من الباب الرابع اذا استحيى ((الاخجاء)) همزەنك كسريله چوق جماع ايلمك معناسنەدر
يقال اخجى الرجل الرجل اذا جامع كثيرا ((الاخجى)) احوى وزننده شول عورته دينوركه فرجى پك صولو وفاسد وواسع
وغور وقعرى بعيد اوله يقال امرأة اخجى اى الكثيرة الماء الفاسدة القعور البعيدة المسبار وآپشق آدمه دينور يقال
رجل اخجى اى افحج ((الخجاة)) حصاة وزننده مرداره دينور وآلچق وكمتركمسەيه دينور جمعى خجى كلور
ويقال ماهو الاخجاة من الخجى اى قذر لئيم ((الخجواء)) حمراء وزننده فرجى واسع عورته دينور ((الخجى)) خانك
فتحى وجيمك سكونيله اياقله طپراغى توزيدەرق يورمك معناسنەدر يقال خجا برجله اذا نسف بها التراب فى مشيه
※اليائى※ ((الخدى)) خانك فتحى ودالك سكونيله و ((الخديان)) فتحاتله دابه آدملرنى سيرك وككيش اتارق سرعتله
يورمك معناسنەدر على قول بودوه ايله آته مخصوص بركونه يورمكدن عبارتدر وعند البعض حمارك مربوط
اولديغى اوزون طوله واورك ايپى ايله ياتوب آغنديغى يرك ارالغنده قوشوب يلسنه موضوعدر يقال خدى البعير
والفرس يخدى خديا وخديانا اذا اسرع ورحّ بقوائمه اوهوضرب من سيرهما اوهو عدو الحمار مابين آريّه ومتمرغه
((الخدا)) عصا وزننده طوار فشقيلريله بيله جه چيقان قورتجغزه دينور ((خداء)) مدّايله برموضع آديدر ((الاخداء))
همزەنك كسريله آزجه آزجه يورمك معناسنەدر يقال اخدى الرجل اذامشى قليلا قليلا ※الواوى※ ((الخذو))
خانك فتحى وذال معجمەنك سكونيله برنسنه صالقى وسلپوك اولمق معناسنەدر يقال خذا الشئ يخذ وخذوا اذا استرخى
وبدنك اتى صمصيق طقناز اولمق معناسنەدر يقال خذا لحمه اذا اكتنز ((الخذواء)) حمراء وزننده و ((الخذاوية))
علابطه وزننده صالق ودوشوك اوله رق ايشتمسى خفيف اولان قولاغه دينور يقال اذن خذواء وخذاوية
اى بينة الخذا خفيفة السمع بوراده خذا عصا وزننده اسمدر صالقيلغه دينور وخذواء قولاغى دوشوك وصالق
ديشى اشكه دينور يقال اتان خذواء اى مسترخية الاذن وايكى قسراغك اسميدر ((الخذوات)) فتحاتله برموضع

(آديدر)

آدیدر ☼ الیائی ☼ (الحذی) عصا وزننده قولاق دیبندن صالقی اولمغله یوزه طوغری دوشوك اولمق معناسنه در
بو حالت انسانده وآتده واشکده دخی اولور خلقة یاخود بر حادثه سببیله اولور خلقة قولاغی اول کونه اولان
آته کوکج قولاقلو تعبیراولنور یقال خذیت اذنه خذا من الباب الرابع اذا استرخت من اصلها وانکسرت مقبلة
علی الوجه (الخذیّ) سمیّ وزننده حمار القابندندر وعبدالله بن خذیان که عثمان وزننده در مورّخیندندر ☼ الواوی ☼
(الخروة) عروه وزننده خرت لفظنده لغتدرکه بالته نك صاپ کچوره جك دلیکنه دینور جمعی خرات کلور * شارح
دیرکه تکمله ده واوسز الخرة عنوانده مرسومدر جمع صیغه سنده ده بوملایمدر ینه اصلی خرو اولور (الخراتان)
خانك فتحیله ایکی کوکبه اطلاق اولنور هر برینه خراة دیرلر بوکوکبلر اسد صورتنك یغرنیسنده واقعدر ☼ الواوی ☼
(الخزو) خانك فتحی وزای معجمه نك سکونیله برآدمه غالب اولمغله زیر حکمنه آلوب قهر وضبط ایلمك معناسنه در
یقال خزاه یخزوه خزوا اذا ساسه وقهره ومالك اولمق معناسنه در یقال خزاه اذا ملکه وبرآدمی هواوهوسندن
طوردروب چوورمك معناسنه در یقال خزافلانا اذا کفه عن هواه وعجمی دابه یه باش اوکرتمك معناسنه در یقال
خزا الدابة اذا راضها وعداوت ایلمك معناسنه در یقال خزا فلانا اذا عاداه وسود امسون دیو دوه کوشکنك
دلنی یارمق معناسنه در یقال خزا الفصیل اذا شق لسانه ☼ الیائی ☼ (الخزی) خانك کسریله و(الخزا) عصا
وزننده برکمسه بربلیه ورسوایلغه اوغرامغله بین الناس خوار وذلیل اولمق معناسنه در یقال خزی الرجل خزیا
وخزا من الباب الرابع اذا وقع فی بلیة وشهرة فذل بذلك (الاخزواء) ارعواء وزننده بودخی خزی معناسنه در یقال
اخزوی الرجل بمعنی خزی (الاخزاء) همزه نك کسریله رسوای ایلمك معناسنه در یقال اخزاه الله ای افضحه
ومن کلام العرب لمن اتی بمستحسن ماله اخزاه الله وربما حذفوا ماله فیقال اخزاه الله بوراده ماء کلمه سی تعجب
ایچوندر وکلام مذکور قاتله الله وتربت یداه قوللری کبی معناسی ملحوظ اولمیان دعادر ویقال کلام مخزیّ ای یستحسن
فیقال لصاحبه اخزاه الله عربلرك بورسمه تعبیرلری یعنی مثلا قاتله الله ماشجعه واخزاه الله ماشعره کلاملری
فلان شجاعتده وشعرده شول مبلغه بالغدرکه حاسدلری آنك حقنده وجه مذکور اوزره بددعا ایلمکه مجبور اولورلر
(الخزیة) خانك فتحی وکسریله یقال اصابته خزیة ای بلیة (الخزایة) کرامه وزننده و(الخزی) عصا وزننده
اوتانمق معناسنه در یقال خزی الرجل منه خزایة وخزی من الباب الرابع اذا استحیی منه (الخزیان) سکران وزننده
وصفدر شرمنده وحیادار آدمه دینور مؤنثی خزیاء وجمعی خزایاء کلور (المخازاة) مباهاة وزننده باب مغالبه ده
مستعملدر برکمسه ایله بری برینه اهانت وتفضیح ایلمکه دورشوب یارشمق معناسنه در تقول خازانی فلان فخزیته
ای کنت اشدّ خزیا منه وجوهری بوراده الخزاء نبت عنوانیله ذکر ایلمکله غلط ایلدی زیرا اول حای مهمله ایله درکه
ذکر اولندی ☼ الواوی ☼ (الخسا) عصا وزننده عدددن فرد معناسنه درکه تك تعبیر اولنور جمعی اخاسی کلور
غیر قیاس اوزره یقال خسا اوزکا ای فردا وزوجا * شارح دیرکه اشبو خسا وزکا لفظلری عند الاکثر منصرفلردر
وعند ابن الانباری منصرف ایدنلر نکره ایدوب ومنصرف ایتمیانلر مثنی وثلاث منزلنده اعتبار ایدرلر (المخاساة)
مباهاة وزننده جوز ایله تکمی چفتمی اوینامق معناسنه درکه چوجقلر اوینارلر یقال خاساه اذا لاعبه بالجوز فردا
اوزوجا (الاخساء) همزه نك کسریله و(التخسیة) تفعله وزننده مخاساة معناسنه در ☼ الیائی ☼ (الخسیّ) غنیّ
وزننده قیون یوکندن طوقنمش کلیم وکچه وآلاچق مقوله سنه دینور (التخاسی) تفاعل وزننده خرده چاقل طاشلری
آتشمق معناسنه در یقال تخاسوا اذا تراموا بالحصی ☼ الواوی ☼ (الخشو) حشو وزننده ایشه یرامیان کمتر خرمایه
دینور وخشو مصدر اولور اغاج کمتر خرما طوتمق معناسنه یقال خشت النخلة تخشو خشوا اذا اثمرت الخشو
ای الحشف (الخشا) عصا وزننده صوغوق چالمغله سیمسیاه اولمش اکینه دینور ☼ الیائی ☼ (الخشی) خانك فتحی
وکسری وشینك سکونیله و(الخشیة) و(الخشاة) خارك فتحیله و(المخشاة) مرماة وزننده و(المخشیة) منزله وزننده
و(الخشیان) فتحاتله و(التخشی) تفعل وزننده قورقمق معناسنه در یقال خشیه خشیا وخشیة وخشاة ومخشاة
ومخشیة وخشیانا من الباب الرابع وتخشّاه اذا خافه * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره بو ماده تعظیمه ممتزج خوف معناسنه
موضوعدر ناسك پادشاه ووالی واب مقوله سندن خوفی کبی واکثری قورقدیغی نسنه یه عن علم واقع اولور
(الخاشی) و(الخشی) غنی وزننده و(الخشیان) سکران وزننده اسم فاعللردر یقال رجل خاش وخش وخشیان
مؤنثنده خشیاء دینور جمعلری خشایاء کلور (التخشیة) تأدیه وزننده قورقتمق معناسنه در یقال خشاه اذا
خوّفه (المخاشاة) باب مغالبه ده مستعملدر خوف بابنده یارشمق معناسنه در تقول خاشانی فخشیته ای کنت اشدّ
خشیة منه (الاخشی) احری وزننده اسم تفضیلدر پك مخوف یره دینور و بو غیر قیاس اوزره در احب کلمه سی

كبی يقـال هذا المكان اخشی ای اخوف (الخشیّ) غنیّ وزننده قوری اوته دینور (الخشاء) سماء وزننده پك
وپوریره دینورکه اصلا نباتی اولمیه ※ اليائی ※ (الخصی) و (الخصية) خارك ضمی وکسری وصادلرك سكونيله اعضاء
تناسلدندرکه خایه وطشق تعبير اولنور تثنيه‌لرنده خصيان وخصيتان دينور جمعی خصی کلور مديه ومدی کبی
(الخصاء) خانك كسريله خایه‌لری چیقارمق معناسـنه‌درکه انسانده خادم ایلمك وحیوانده انه‌مك تعبير اولنور
يقال خصاه يخصيه خصاء اذا سل خصييه (الخصیّ) غنیّ وزننده و (المخصیّ) مرمیّ وزننده خایه‌لری چیقارلمشه
دینورکه انسانده خادم وآتده اكديج وخروسده امليق تعبير اولنور خصیّ کلمه‌سنك جمعی خصيان وخصيه کلور
خارك كسريله * مترجم حقير ديركه ابن سينا قانونده جالينوسدن نقل ايلمشدركه خصی بش كونه اولور خصيه‌سی
وقضيبی معاقطع اولنور ياخود يالكز خصيه‌سی ياخود يالكز قضيبی قطع اولنور ياخود فخذی شق اولنوب
قضيبی اول شقه ادخال اولنوب اوزری ديكيلور وتبوّل ايچون كره طشره‌ده قالور ياخود برمنوال محرر كوبكی
التنده قضيبی ستر اولنور پس بو وجهك ايكی اوّلكی صورتلرنده نسلی منقطع اولور انتهی * وخصیّ غنیّ وزننده اصطلاح
شعراده شول شعر وقصيده‌يه دینورکه آنده تغزل وتشبيب واقع اولميه يقال شعر خصی ای لم يتغزل فيه وبر موضع
وايكی فرس اسميدر (الخصی) خانك فتحی وصادك كسری ويانك تخفيفيله خایه‌لری آغریان آدمه دينور يقال رجل
خصی ای المشتكی خصاه (الخصية) غرفه وزننده قولاقده اولديغی حالده كوپه‌يه اطلاق اولنور (ابن خصية)
خانك كسريله محدثدر (الاخصاء) همزه‌نك كسريله طالب همان فنّ واحد تعلم ايلمك معناسنه‌در يقال اخصی الطالب
اذا تعلم علما واحدا ※ الواوی ※ (الخضا) ضاد معجمه ايله عصا وزننده ياش نسنه پاره‌لنوب خرد خشخاش اولمق
معناسـنه‌در يقال خضا الشیٔ يخضو خضوا اذا تفتت وانفضخ وهو رطب ※ الواوی ※ (الخطو) خانك فتحی
وطـانك سكونيله آديم آتمق معناسـنه‌در يقال خطا الرجل يخطو خطوا اذا مشی * مؤلف لازميله تفسير ايلدی
(الاختطاء) افتعال وزننده خطو معناسنه‌در يقال اختطی الرجل ويقال اختاط وهذه مقلوبة من اختطی بمعنی خطا
وبرنسنه‌يی اتلايوب كچمك معناسنه‌در (التخطی) تفعل وزننده بودخی برنسنه‌يی اتلايوب كچمك معناسنه‌در
يقال تخطی الناس واختطاهم ای ركبهم وجاوزهم يعنی ناسی باصوب اتليه‌رق كچدی نته‌كه جامعلرده اولك صف
مفتونلری ايدرلر ويقال تخطی رقاب الناس (الخطواة) خانك ضمی وفتحيله اديمه دينور جمعی خطا كلور خانك ضمی
والفك قصريله وخطوات كلور ضمتينله يقال هو فسيح الخطوة وهی مابين القدمين وخطوه خانك فتحيله بناء مرّه
اولور بر آديم آتمق معناسنه‌در جمعی خطوات كلور فتحاتله ※ الواوی ※ (الخظوّ) ظای معجمه ايله سموّ وزننده بدنك اتی
صمصيقی طقناز اولمق معناسنه‌در يقال خظا لحمه يخظو خظوا اذا اكتنز ومتعدی اولور وجودی ايری وتنومند
قلمق معناسنه يقال خظاه الله ای اضخمه واعظمه (الاخظاء) همزه‌نك كسريله بودخی خظو معناسـنه‌در يقال
اخظاه الله بمعنی خظاه (الخظوان) فتحاتله كوده‌سنك اتی چوق وصيقی اولوب بری بری اوزره قاتلنوب قتمرلنمش
آدمه دينور ※ اليائی ※ (الخظی) عصا وزننده بودخی كوده‌نك اتی صمصيق طقناز اولمق معناسنه‌در يقال خظی
لحمه خظا من الباب الرابع اذا اكتنز (الخظی) خانك فتحی وظانك كسريله كوده‌سنك اتی صمصيق طقناز كشی‌يه
دينور مؤنثی خظيه‌در يقال فرس خظ بظ وامرأة خظية بظية بوراده بظی كلمه‌لری تأكيددر (الاخظاء) همزه‌نك
كسريله سمورمك معناسنه‌در يقال اخظی الرجل اذا سمن وسمورتمك معناسنه‌در يقال اخظاه اذا سمنه ※ الواوی ※
(الخفو) عفو وزننده و (الخفوّ) سموّ وزننده شمشك پارلدامق معناسنه‌در يقال خفا البرق يخفو خفوا وخفوّا اذا لمع
وظاهر اولمق معناسنه‌در يقال خفا الشیٔ اذا ظهر (الخفوة) خانك كسريله خفيه معناسنه‌دركه كيزلولكه دينور
يقال يأكله خفوة ای خفية ※ اليائی ※ (الخفی) خانك فتحی وفانك سكونيله و (الخفی) خانك ضمی وفانك كسريله
برنسنه‌يی ظاهر وعيان ايلمك معناسنه‌در يقال خفاه يخفيه خفيا وخفيا اذا اظهره وبرنسـنه‌يی طشره چيقارمق
معناسـنه‌در يقال خفاه اذا استخرجه وكيزلمك معناسـنه‌در يقال خفاه اذا ستره وكتمه پس اضداددن اولور
(الاختفاء) افتعال وزننده بودخی برنسنه‌يی ظاهر وآشكاره ايلمك معناسنه‌در يقال اختفاه اذا اظهره وپنهان اولمق
معناسـنه‌در يقال اختفی منه اذا استتر وتواری واختفاء دم بلنميه‌رك برآدمی قتل ايلمكدن عبارتدر يقـال اختفی دم
فلان اذا قتله من غير ان يعلم به (الخفاء) وفاء وزننده برنسنه كيزلو اولمق معناسـنه‌در يقال خفی عليه الامر خفاء
من الباب الرابع اذا لم يظهر وتقول العرب برح الخفاء ای وضح الامر يعنی ايش آشكاره‌يه چيقدی بوراده خفاء مخفی
معناسنه اولمغله صار المكتوم فی براح ای ظاهر من الارض سبكنده اولوركه كيزلو ايش آچغه چيقدی ديمك اولور

مطلب

(ياخود)

ياخود برح زال معناسنه و خفاء كندى معناسـنه اولمغله زال الخفاء سبكنده اولور ﴿الخافى﴾ و ﴿الخفى﴾ غنى وزننده
خفا مادەسندن اسم فاعلدر كيزلو و نهان شيئه دينور يقال شئ خاف و خفى اذا لم يظهر ﴿الاخفاء﴾ همزەنك كسريله
كيزلمك معناسنه در يقال اخفاه اذا ستره و كتمه و كيزلنمك معناسـنه در يقال اخفى زيد اذا اسـتتر ﴿الخافية﴾ دائما
اعمال و اوضاعى مستور و مكتوم اولان آدمه دينوركه قار او زره كزوب ايزى بللو اولمز يقال هو خافية اى ضدّ العلانية
و كيزلو نسنه يه و سر نهانه دينور هاء مبالغه ايچوندر نته كه خافى و خفاد نخى دينور عصا وزننده يقال شئ خافية و خاف
و خفا اى خفىّ و خافى وخافيه و خافياء مدّايله جن و پرى يه دينور جمعى خوافى كلور وخافيه جن طائفه سى قرارگاهى
اولان يره دينور پريكاه معناسنه يقال ارض خافية اذا كانت بها جنّ ﴿الخفية﴾ خانك ضمى وكسريله كيزلنوب صاقلنمق
معناسنه در تقول خفيت له خفية من الباب الرابع اذا اختفيت ﴿الخفوة﴾ خانك كسريله كيزلو لكه دينور و منه يقال
يأكله خفية اى يسرقه ﴿الاستخفاء﴾ كيزلنوب صاقلنمق معناسـنه در يقـال استخفى الرجل اذا اسـتتر و توارى
﴿النون الخفيه﴾ صرفيون اصطلاحنده نون خفيفه يه اطلاق اولنوركه ثقيله مقابليدر ﴿الاخفية﴾ اخبيه وزننده
خفاء كلمه سندن كه خانك كسريله در جمعدر اغاج چچكننك قبجوغنه دينور يقال ظهرت اخفية النور اى اكمته و اخفية
الكرا كوزلره اطلاق اولنوركه اويقو كساءلريدر ﴿الخوافى﴾ خانك فتحيله قوشك شول يلكلرينه دينوركه قنادلرنى
قصوب يومدقده كيزلنوب كورنميه لر على قول مناكب ديدكارى يلكلردن صكره اولان درت يلكاره دينور ياخود
اوكده اولان يدى يلكلردن صكره كى يدى يلكاردن عبارتدر ﴿الخفاء﴾ كساء وزننده و مرادفيدركه كليمه دينور بعض
نسنه لرك اوزرينه اورتلمكله ماتحتنى ستر ايلديكيچون جمعى اخفيه در نته كه ذكر اولندى ﴿الخفية﴾ غنيه وزننده
ديبى يقين قيويه و اشمه يه دينور يقال حفر خفية اى ركية و اغاجلرى صيق چتلق و چاتقين اورمانه دينور و برآدمه جن
طوقنمق اثرينه دينور چالقلق و سرسملك حالتلرى كبى يقال به خفية اى لمم ﴿الخفيان﴾ تثنيه بنيه سيله برآدمك اوازيله
يرده اولان ايزنه اطلاق اولنور و منه قولهم اذا حسن من المرأة خفيّاها حسن سائرها يعنى صوتها و اثر وطئها الارض
معلومدركه صوتك حسن و لطافتى اهل ادب و حيا اولمسنه و ايزك حسن و لطافتى سهولت و نزاكتله يوريمسنه دلالت
ايدر ﴿المختفى﴾ اسم فاعل بنيه سيله كفن صويجى يه دينور استخراج معناسـندندر يقـال اخذوا مختفيا اى نبّاشا
❊ اليائى ❊ ﴿الاخقاء﴾ قافله اخفاء وزننده فرجى بول عورتله جماع ايلمك معناسنه در يقال اخقى الرجل اذا جامع واسعة
من النساء ❊ الواوى ❊ ﴿الخلو﴾ سموّ وزننده و ﴿الخلاء﴾ وفاء وزننده بوش و تهى اولمق معناسنه در يقال خلا المكان يخلو
خلوّا و خلاء اذا فرغ و شنلكسز تنها و خالى يره اوغرامق معناسنه در يقال خلا الرجل اذا وقع فى موضع خال لا يزاحم فيه
و حاضر اطعمه نك مجموعندن اكل ايلميوب بعضنه قصر ايلمك معناسـنه مستعملدر يقال خلا على بعض الطعام
اذا اقتصر عليه و خلوّ مكان وفات ايلمكدن كنايه اولور يقال خلا مكان فلان اى مات و خلوّ و خلاء بر نسنه زمان ماضيده
صاو شوب كتمك معناسنه مستعملدر يقال خلا الشئ اذا مضى و عن و من حرفلريله بر نسنه دن تبرّى ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال خلا عن الامر و منه اذا تبرّأ و بر نسنه يى بوشليوب صاليورمك معناسـنه در يقال خلا عن الشئ
اذا ارسله و باء حرفيله برآدمى مسخره لغه آلمق معناسنه در يقال خلا به اذا سخر منه و خلوّ خالى لفظندن جمع اولور
ساجد و سجود كبى يقـال جاؤنى خلوّ زيد اى خلوّهم منه يعنى خالين عنه ﴿الاخلاء﴾ همزەنك كسريله بودخى
بوش و تهى اولمق معناسنه در يقال اخلى المكان بمعنى خلا و بريرى خالى قلمق ياخود خالى بولمق معناسنه در يقال
اخلى المكان اذا جعله خاليا او وجده خاليا و بركسه ايله خلوت ايلمك معناسنه در يقال اخلاه و اخلا به بمعنى خلا به
خلوة و شنلكسز تنها يرده اولمق معناسنه در يقال اخلى الرجل اذا وقع فى موضع خال لا يزاحم فيه و برآدمى بركسه ايله
خلوتده بولمق معناسـنه در يقـال اخلاه معه اى وجدهما خلوين ﴿الاستخلاء﴾ بودخى خالى اولمق معناسـنه در
يقال استخلى المكان اذا فرغ و بركسه دن خلوت طلب ايلمك معناسـنه در يقـال استخلى الملك و به فاخلاه و به
و خلوت اولمق معناسنه در يقال استخلى بالملك بمعنى خلا به ﴿الخلو﴾ خانك فتحيله و ﴿الخلاء﴾ بلاء وزننده و ﴿الخلوة﴾
سلوه وزننده بركسه ايله يالكز قالمق معناسنه دركه خلوت ايلمك تعبير اولنور يقال استخلى الملك فخلا به و اليه و معه
خلوا و خلاء و خلوة اى سأله ان يجتمع به فى خلوة ففعل ﴿الخلاء﴾ صلاء وزننده مصدردركه ذكر اولندى و شنلكسز
خالى يره دينور يقال مكان خلاء اى مافيه احد و منه المثل * خلاؤك اقنى لحيائك * اى منزلك اذا خلوت فيه الزم
لحيائك بوراده اقنى كلمه سى الزم معناسنه در و حاصل معناسى كندى منزلنده منزوى اولديغكده ناسك شتركربه
اوضاعى و سائركونه معاملاتى سببيله عارض اولان غضبدن ناشى موجب شرم و حيا اوله جق رنج و عارضه دن
سالم اولورسن ديمكدر اختلاط ناسك مذموميتى معرضنده ايراد اولنور و خلاء برئ معناسـنه مستعملدر يقـال

هوخلاء عنه ای بریٔ و ممشایه اطلاق اولنور یقال مافی داره خلاء ای متوضّأ و بوش یره دینورکه اصلا آنده بر نسنه
اولمیه (الخلو) خانك کسریله خالی و تنها معناسنه در تقول وجدتهما خلوین ای خالیین و فارغ و بی قید و غائله آدمه
دینور مؤنثی خلوه در خلودخی دینور هاسز جمعی اخلاءكلور (الخلیّ) غنیّ وزننده بودخی فارغ و بی همّ و غائله
آدمه دینور جمعی خلیون و اخلیاء كلور یقال هوخلیّ ای فارغ و ارکن آدمه اطلاق اولنور یقال هوخلیّ ای لازوجةله
وآری قوانه دینور خلیه کبی (الخالی) بوش و تهی معناسنه در و ارکن آدمه دینور وآری قوانه دینور وارسز
عورته دینور جمعی اخلاءكلور (التخلیة) تأدیه وزننده و(التخلی) تفعل وزننده و(المخالاة) مبالاة وزننده
برنسنه یی ترك و فراغت قلمق معناسنه درکه بوشلامق تعبیر اولنور یقال خلی الامر وعن الامر وتخلی منه وعنه
وخالاه اذاترکه (الخلیة) غنیه وزننده بودخی آری قوانه دینور یاخود چاموردن دوزلمش راقود شکلنده نسنه یه
دینورکه ترکیده پتك تعبیر اولنور آنده دخی آری قسمی ایوا ایدر یاخود اغاجدن اویمه اولانه دینور یاخود خزمه
دیدکلری شجرك اومجه طرفنه دینورکه بعینه راقود شکلنده وایچی اوزسز قاووق اولغله آنده آریلر یوه ایدوب
بال پیارلر بونلرك مجموعی قوان اوله جقدر و خلیه همان سودنی صاغمق ایچون استعمالدن تخلیه اولنمش ناقه یه دینور
یاخود سائرك کوشکنه یاقلمش ناقه یه دینور یاخود ولدندن مهجور اولغله سائرك ولدنه یاقیلوب لکن امزرمیه رك
سودی صاغیلان ناقه یه دینور یاخود شول ناقه یه دینورکه یاوری طوغوروب کندیسی پك صوبی پاك اولغله سودی
فراوان اولدیغندن آلتندن ولدی آلنوب سائر ناقه یه نقل و کندیسی همان صاغمال اوله رق ترك و اخلا اولنه یاخود
شول ناقه یه دینورکه ایکی یاخود اوچ ناقه ایله ولد واحده یاقیلوب اول سببله سودی ادرار ایدوب لکن ولدی آنلرك
یالکز بریسی امزرمکله صاحبخانه دیکرلرینی صاغمق ایچون تفرّغ ایدهلر و ایاغنك باغی بوشاندریلوب صالیورلمش
ناقه یه دینور و بیوك کمی یه دینورکه قلیون تعبیر اولنور علی قول ملّاحلرك صنعی اولمیه رق برأسه یوریان کمی یه دینور
یاخود آردنده یدك صندلی اولان کمی یه دینور و خلیه طلاق مرأه دن کنایه اولور یعنی الفاظ کنائیه دندر زوج
زوجه سنه انت خلیة دیوب وانکله طلاقه نیت ایلسه مطلقه اولور (خلا) عدا وزننده حروف استثنادندر یقال جاءنی
القوم خلا زید *شارح دیرکه عندالبعض حرف جردر و عند البعض مصدر مضافدر و بعضلر فعل تصویر ایلمکله
مابعدی منصوب اولور (الخلاوة) خانك فتحیله تجیب قبیله سندن بر بطندرکه پدرلری خلاوه نام کمسه ایدی
ومنه المثل * انامنه فالج بن خلاوة * ای خلاء بریٔ اصلی بودرکه انیس نام کمسه اسیرلری قتل ایدرکن مز بور فالجه سنده
انیسه معاونت قیل نه طوره یورسن دیدکلرنده انا بریٔ من ذلك دیو اظهار تبرّی ایلمکله من بعد بن اول ماده دن
بریٔ و بعیدم دیه جك یرده انامنه فالج بن خلاوة مثل اولدی محدثیندن مالك بن عبدالله بن سیف الخلاویّ اول
بطندندر ☼الیائی☼ (الخلا) عصا وزننده تازه اوتلره دینور خلاة مفردیدر علی قول یرندن بچیلوب یاخود قوپارلمش
تازه اوته دینور جمعی اخلاءكلور (المخلاة) مصباح وزننده ایچنه بچلمش اوتلق وضع اولنان ظرفه دینورکه طوربه
تعبیر اولنور آلت منزلنه تنزیل اولنمشدر (الاخلاء) همزه نك کسریله خدای متعال تازه اوت بتورمك معناسنه در
یقال اخلی الله الماشیة اذا انبت لها الخلا و یر تازه اوتلو اولمق معناسنه در یقال اخلت الارض اذا اکثر خلاها (الخلی)
رمی وزننده تازه اوت بچمك یاخود چکوب قوپارمق معناسنه در یقال خلا فلان الخلا خلیا اذا جزّه او نزعه و یقال
خلا الماشیة اذا جزّلها خلا و آتك آغزنه کم اورمق معناسنه مستعملدر یقال خلا الفرس اذا القی فی فیه اللجام
وآتك آغزندن کمی چیقارمق معناسنه در یقال خلا اللجام عن فیه اذا نزعه و تنجره نك آلتنه اوطون صوقمق یاخود
تنجره ایچره ات قومق معناسنه در یقال خلا القدر اذا القی تحتها حطبا او طرح فیها لحما و طواره یم ایچون طوربه یه
اربه قومق معناسنه در یقال خلا الشعیر فی المخلاة اذا جمعه فیها (الاختلاء) افتعال وزننده بودخی تازه اوت بچمك
یاخود قوپرمق معناسنه در یقال اختلی الخلا اذا جزّه او نزعه (المختلی) ممتلی وزننده ارسلانه دینور (المخالاة)
مبالاة وزننده برکمسه ایله کورش طوتمق علی قول دك و فند ایله آلداتمق معناسنه در یقال خالاه اذا صارعه او خادعه
(الاخلیلاء) اعشیشاب وزننده دائما سود ایچر اولمق معناسنه در یقال اخلولی الرجل اذا دام علی شرب اللبن
☼الواوی☼ (الخمو) خانك فتحی و میمك سکونیله سود یوغردکبی قاتیلنمق معناسنه در یقال خما اللبن یخمو خموا اذا اشتدّ
☼الواوی☼ (الخموة) خانك فتحیله نجاسته دینور عذره معناسنه و سازلقدن یاپلمش آلاچق وهوغ دیدکلری اعراب
اولرینك باجه لرینه و فرجه لرینه دینور (الخنو) خانك فتحی و نونك سکونیله فاحش سوز سویلمك معناسنه در یقال
خنا الرجل یخنو خنوا اذا افحش یعنی فی منطقه ☼الیائی☼ (الخنا) عصا وزننده بودخی هرزه و فاحش سوز سویلمك
معناسنه در یقال خنی الرجل خنا من الباب الرابع اذا افحش و خنا آفات و نوائب معناسنه در مفردی

خناةدر يقال اصابته خناالدهر اى آفاته (الاخناء) همزه‌نك كسريله بو دخى فاحش سوز سويلمك معناسنه‌در يقال اخنى الرجل اذا افحش و على ايله اهلاك معناسنه‌در يقال اخنى عليهم اذا اهلكهم وچكركه چوق يمورطليوب كومك معناسنه‌در يقال اخنى الجراد اذا كثر بيضه واوتلاغك چايرلرى چوغالمق معناسنه‌در يقال اخنى المرعى اذا كثر نباته و بر نسنه اوزرندن زمان مديد كچمك معناسنه‌در يقال اخنى الدهر عليه اذا طال (الخنى) خانك فتحى و نونك سكونيله كسمك معناسنه‌در تقول خنيت الجذع خنيا من الباب الثانى اذا قطعته (خنيه) خانك كسريله قسطنطينيه نواحيسنده بر موضعدر ٭الواوى٭ (الخوّ) خانك فتحى و واوك تشديديله آچلغه دينور جوع معناسنه تقول اخذنى الخوّ اى الجوع و نجدده برقوم تپه‌سنك آديدر و واسع دره‌يه دينور يقال وادخوّاى واسع و يوم خوّ بين العرب معروفدركه اوراده بنواسد بنى يربوع اوزره هجوم و شبخون ايلديلر (الخوّة) خانك ضميله ارض خاليه‌يه دينور ٭اليائى٭ (الخواء) هواء وزننده خانه چوكوب خراب اولمق معناسنه‌در يقال خوت الدار تخوى خواء اذا تهدّمت و خواء خوايه معناسنه‌دركه سيذ كر وايكى نسنه ارالغنده اولان بوشلغه دينور ايكى طاغ وايكى ديوار ارالغى كبى يقال بينهما خواء اى هواء و خواء و خوى عصا وزننده پيدرپى آچ قالمق معناسنه‌دركه معده بوش قالور يقال خوى الرجل يخوى خوى و خواء اذا تتابع عليه الجوع و خاتون طوغورمغله قارنى بوش قالمق معناسنه‌در يقال خوت المرأة تخوى خواء من الباب الثانى و يقال خويت خواء من الباب الرابع اذا ولدت فخلت بطنها (الخوّ) خانك فتحى و واوك تشديديله بو دخى خانه ييقلمق معناسنه‌در يقال خوّت الدار بتشديد الواو يعنى من الواوى خوّا اذا تهدّمت و خوّ باله دينور عسل معناسنه خانك ضميله ده لغتدر و مطره دالّ اولان كوكب امطار ايليه‌رك نوء و سقوط ايلمك معناسنه‌در زيرا عربلر مطرى نوء كوا كبه اسناد ايدرلر يقال خوّت النجوم خوّا اى امحلت فلم تمطر (الخيا) عصا وزننده و (الخوى) غنىّ وزننده و (الخواء) هواء وزننده و (الخواية) سحابه وزننده خانه اهل و سكاننده خالى قلمق معناسنه‌در يقال خويت الدار خيا و خويا و خواء و خواية من الباب الرابع اذا خلت من اهلها و خيا يغموره دال اولان كوكب امطار ايليه‌رك نوء و سقوط ايلمكله قوراقلق پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال خوت النجوم خيا من الباب الثانى اذا امحلت فلم تمطر (الخاوية) شنلكسزيره دينور يقال ارض خاوية اى خالية من اهلها (الخوا) عصا و هواء وزنلرنده آدمك چوفى طعامدن خالى قالمق معناسنه‌در يقال خوى الرجل يخوى خوا و خواء اذا خلا جوفه من الطعام و خوا برون قاننه دينور رعاف معناسنه و پيدرپى آچ قالمق معناسنه‌دركه ذكر اولندى و چاقمقدن آتش چقميوب كور اولمق معناسنه در يقال خوى الزند اذا لم يور و ثابت و پايدار اولان شيئه دينور وايكى طاغ ارالغنده اولان بوش و درين يره دينور و يومشق طپراقلو يره دينور (الاخواء) همزه‌نك كسريله چقماق آتشسز اولمق معناسنه‌در يقال اخوى الزند اذا لم يور و مطره دال اولان كوكب يغمورسز نوء و سقوط ايلمك معناسنه‌در يقال اخوت النجوم اذا امحلت فلم تمطر و برآدمك جمله واريني آلمق معناسنه‌در يقال اخوى ماعنده فلان اذا اخذ كل شئ منه و آجقمق معناسنه‌در يقال اخوى الرجل اذا جاع و طوارپك سموروب تاولنمق معناسنه‌در يقال اخوى المال اذا بلغ غاية السمن (الخوى) هوى وزننده و (الخواية) سحابه وزننده برنسنه‌يى قاپمق معناسنه‌در يقال خوى الشئ خوى و خواية اذا اختطفه و خاتون طوغورمغله قارنى بوش قالمق معناسنه‌در يقال خوت المرأة اذا ولدت فخلا بطنها كذلك حين ولادتده بر نسنه اكل ايلمامكله معده‌سى بوش قالمق معناسنه‌در يقال خوت المرأة اذا لم تأكل عندالولادة فخلا بطنها (الخوية) غنيه وزننده طوغوران خاتونه يدردكلرى لوغسه طعامنه دينور (التخوية) تأديه وزننده لوغسه طعامى ياپمق معناسنه‌در يقال خوّى المرأة و خوّى لها اذا عمل لها خوية و مصلى سجده حالتنده قارننى يردن ميدآنلو و بازولرينى يانلرندن آچق و آيرق ايلمك معناسنه مستعمل شرعيدر نته‌كه نسوان بونك عكسنى ايدرلركه اكا احتفاز دينور يقال خوّى المصلى فى سجوده اذا تجافى و فرج مابين عضديه و جنبيه و طوارپك سموروب تاولنمق معناسنه‌در يقال خوّى المال اذا بلغ غاية السمن و باديه نشينلر برعلت مخصوصه‌يه كرفتار اولان خاتون ايچون تنور كبى برچقور قازوب ايچنه آتش ياقدقدنصكره اول خاتونى آنده اوتورتمق معناسنه‌در اعراب تيمارندندر ريح و فالج و نقريس مقوله‌سى علتلره بورسمه علاج ايدرلر تقول خوّيت المرأة اذا حفرت حفيرة فاوقدت فيها ثمّ اقعدتها فيها لداء بها (الخواة) حصاة وزننده دوابّ و انعامك ممه‌لريله قبل طرفنك ارالقلرى آيرلديغى يره دينوركه بوش بوكور سمتى اوله‌جقدر و الفك مدّيله جائزدر (الخواية) سحابه وزننده مزراق و اوق تمرنلرينك قوانلرينه دينور يقال خوا السنان اى جنته و خواية الرجل آدمك جوفنك ككيش اولان يرندن عبارتدر و خواية الخيل آت قسمنك سكردركن

قرندن ظهور ایدن چاغلدی یه و هارلدی یه اطلاق اولنور (خوایه) ثمامه وزننده ری قضاسنده بر موضع آدیدر (یوم خوی) خانك فتحی و ضمی و الفك قصریله ایام وقایع عربدن بر یوم معرو فدر (الاختواء) افتعال وزننده بر آدم بر یری کندیسنه مقاطعه ایدنمك معناسـنه‌در یقال اختوی البلد اذا اقتطعها و طوارك اللریله آیاقلری بیننه یعنی بوکور ینه دور تشدرمك معناسنه‌در یقال اختوی الفرس اذا طعن فی خوائه و بیهوش اولمق معناسـنه‌در یقال اختوی فلان اذاذهب عقله و برآدمك بالجمله وارنی آلمق معناسـنه‌در یقال اختوی ماعند فلان اذا اخذ کل شیء منه و جانور قسمی اوغلاق و بوزاغی مقوله‌سنی اوغورلین قاپوب اکل ایلمك معناسـنه‌در یقال اختوی السبع ولدالبقرة اذا استرقه و اکله (الخیّ) خانك فتحی و یانك تشدیدیله بر نسنه یه قصد و آهنك ایلمك معناسـنه‌در یقال خواه یخویه خیا اذاقصده (خوی) سمیّ وزننده اذربیجان اولکه‌سنده بر بلده‌در بو بلده حالا خای مضمومه ایله خوی دیدکلریدر محدثیندن محمد بن عبدالله و احمد بن الخلیلکه قاضی دمشق ایدی و ابو قاضیء دمشق شهاب الدین محمد و طبیب معاذ بن عبدان الخوّیون اورادندر (خیوان) کیوان وزننده محدثیندن بر جماعت اسملریدر وخالد بن علقمة الخیوانی امام ثوری شیخیدر

فصل الدال

* الواوی * (الدأو) دالك فتحی و همزه‌نك سکونیله قورد شکار ایده‌جکی صید ایچون مکر و خدعه ایله تلکولك ایلمك معناسنه‌در یقال دأی الذئب للصید دأوا وهو شبه الختل و المراوغة * الیائی * (الدأی) رأی وزننده و (الدأیّ) عتیّ وزننده و (الدءیّ) کسرتینله یغرنیده و ارقه‌ده اولان اکورغه کمیکارینه دینور علی قول کوکس قبورغه‌سنده اولان غراضیفه یعنی کمرتلك دیدکاری یومشق کمیکاره دینور یاخود کوکس ایله یانلرك قاوشدیغی یرلرده اولان ایکو کمیکارینه دینور بعضلر عندنده دأیاتکه دأی لفظندن جمعدر کورکده اولان التی عدد قبورغه یه دینورکه هر طرفده اوچر دانه اولور و دأی سعی وزننده مصدر اولور فند و دلك و حیله ایلمك معناسنه تقول دأیت للشیء دأیا من الباب الثالث اذا ختلت (ابن دأیه) تمره وزننده و همزه‌نك الفه قلبیله قرغه‌نك کنیه‌سیدر و بو حیله معناسـندندر یاخود دابه‌نك دأی دیدکاری عضو مذکوری یاغراولدقده اورایه مسلط اولدیغنه مبنیدر * شارح دیرکه همزه‌سی الفه قلبیله ابن دایه دخی دیرلر * الیائی * (الدبی) دالك فتحی و الفك قصریله یابجه یابجه یوریمکه دینور یقال یمشی الدبا ای الرویدو خرده چکرکه یه و خرده قرنجه یه دینور و عربلره مخصوص بر پازار اسمیدرکه پنایرلرندندر (المدبیة) محسنه وزننده خرده چکرکه‌سی و قرنجه‌سی چوق یره دینور یقال ارض مدبیة ای کثیرة الدبی (المدبیة) مرمیه وزننده و (المدبوّة) مدعوّه وزننده شول یردرکه آنك نباتنی خرده چکرکه‌لر یمش اوله یقال ارض مدبیة و مدبوّة اذا صارت قداکلت الدبی نبتها (الادباء) همزه‌نك کسریله عرفج نام شجردن خرده چکرکه شکلنده نسنه بلورمك معناسـنه‌درکه یمشی یرنده‌در یقال ادبی العرفج اذا خرج منه مثل الدبا (دبیّ) سمی وزننده دهناء نام محلده بر موضعدر چکرکه یتاغیدر (دبی دبیّ) اوّلده دالك فتحی و الفك قصریله وثانی سمیّ وزننده و (دبی دبین) ثانیده تثنیه بنیه‌سیله کلهٔ مرکبه‌در وفرت و کثرت موقعنده استعمال اولنور زیرا دبی چکرکه یه دینور و دبی موضع مزبورك اسمیدرکه چکرکه یتاغیدر و تثنیه تکراری متضمندر کویاکه موضع مزبورك چکرکه‌لری عددنجه کثیر دیمکدر و منه یقال جاء بدبی دبی و بدبی دبین ای بمال کثیر بونده جوهری غلط ایدوب دبی دبی عنوانده ثبت ایلدی (ابو دبیه) سمیه وزننده بر شاعردر (الدباء) رمان وزننده که قباغه دینور باء موحده بابنده ذکر اولندی جوهری و همندن بوراده ذکر ایلدی (التدبیة) تأدیه وزننده کار ایشلمك معناسنه‌در یقال دباه اذا صنعه * الواوی * (الدجو) دالك فتحی و جیمك سکونیله و (الدجوّ) علوّ وزننده قراکو اولمق معناسنه‌در یقال دجا اللیل دجوا و دجوا اذا اظلم و کچینك تویلری دیدیلوب آچلماق اوزره بری برینه ایلشوب قات قات کچه لنمك معناسنه مستعملدر یقال دجا شعر الماعز اذا البس بعضه بعضا ولم ینتفش و جماع ایلمك معناسنه مستعملدر یقال دجا فلان اذا جامع و لباس طار و قصه اولمیوب بول و اوزون و وافی اولمق معناسنه مستعملدر کویاکه بتون بدنی قاپلامغله ظلمت کبی ستر ایلمش اولور یقال دجا الثوب اذاسبغ (الادجاء) همزه‌نك کسریله و (التدجی) تفعل وزننده و (الادجیجاء) اعشیشاب وزننده بونلر دخی قراکو اولمق معناسنه‌در یقال ادجی اللیل و تدجی و ادجوجی اذا اظلم (الداجیة) مظلم کیجه یه دینور یقال لیلة داجیة ای مظلمة و وافیه و کامله معناسنه مستعملدر یقال نعمة داجیة ای سابغة (الدیاجی) دالك فتحیله کیجه‌لرك زیاده ظلمتلرینه دینور کویاکه دیجاة کلمه‌سنك جمعیدر (الدجواء) حمراء وزننده تویلری اوزون و فراوان کچی یه دینورکه مجسم سیاه کورینور یقال عنز دجواء ای سابغة الشعر (الدجة) ثبه وزننده لقمه طوتان اوچ پرمغه دینورکه حالا لقمه طوتر اوله‌و قفتانك دوکمه‌سنه دینورکه یقاده و یکده اولور جمعی دجاة کلور و دجی کلور دالك ضمی و الفك قصریله (المداجاة) مباهاة

(وزنده)

وزنده مدارا ايلمك معناسنه دركويا كه مدارا سببيله درونده اولان كينه وعداوتی ستر ايدر يقال داجاه اذاداراه
وبرآدمی بين الشدّة والرخاء منع ايلمك معناسنه در يقال داجاه اذا منعه بين الشدّة والرخاء ※ اليائی ※ (الدجية) غرفه
وزنده آوجی كوملتيسنه دينور يقال يقعد الصائد فی دجيته ای قترته ودجية القوس شول ايكی پرمق قدر قايشه دينوركه
يای اصه جق تصمه نك اوجنه چكريلور ودجيه قرا كولغه دينور ظلمت معناسنه جمعی دجی كلور دالك ضمی والفك
قصريله (الدجی) غنیّ وزنده قرا كوكيجه يه دينور يقال ليل دجیّ ای داج (المداجاة) مباهاة وزنده درونده
اولان عداوتی ستر ايلمك معناسنه در يقال داجاه اذا ساتره بالعداوة ※ الواوی ※ (الدحو) دالك فتحی وحای مهمله نك
سكونيله برنسنه يی دوشيوب يايمق معناسنه در يقال دحا الله الارض يدحوها ويدحاها دحوا من الباب الاول والثالث
اذا بسطها وجماع ايلمك معناسنه مستعملدر يقال دحا المرأة اذا جامعها وقرن بيويوب اشاغی يه طوغری صارقق
معناسنه در يقال دحا البطن اذا عظم واسترسل الی اسفل (الادحواء) ارعواء وزنده برنسنه يايلوب دوشنمك
معناسنه در يقال ادحوی الشیء اذا انبسط (الادحی) همزه نك فتحی وكسريله و(الادحية) اضحيه وزنده
و(الادحوّة) همزه نك وحانك ضميله قوم ساالده دوه قوشنك يمورطه چيقاردیغی يره دينور ※ اليائی ※ (الدحی) وحی
وزنده بودخی برنسنه يی دوشيوب يايمق معناسنه در يقال دحيت الشیء ادحاه دحيا من الباب الثالث ای بسطته ودوه
سورمك معناسنه در يقال دحيت الابل اذا سقتها (الادحیّ) همزه نك ضمی وكسريله ادحوّه معناسنه دركه دوه
قوشی يوه سنه دينور ومنازل قردن برمنزل آديدر منزل مزبور حالا بلده ايله متعارف اولان منزلدر (دحی) سمیّ
وزنده عربدن بربطن آديدر (دحیّ) غنی وزنده برموضع آديدر (الدحية) دالك كسريله سرعسكره دينور يقال
هو دحية الجند ای رئيسهم ودحية بن خليفة الكلبی صحابه در طلحه وزنده دخی زبانزده در (الدحية) دالك فتحيله
ديشی ميمونه دينور ودحيه ابن معاوية بن بكر بن هوازندر (المدحاة) مسحاة وزنده شول عربه طرزنده تخته دن
دوزلمش برنسنه يه دينوركه اكا كوچك چوجقلری ياتوروب يوريدرلر اوكنه كلان طپراغی وچقللری كوريوب
صيرارق يوريوب كيدر بوچوجق عربه سی اوله جقدر (التدحی) تفعل وزنده دوشنوب يايلمق معناسنه در
يقال تدحی الشیء اذا انبسط ※ اليائی ※ (الدخا) خای معجمه ايله عصا وزنده قرا كولغه دينور ظلمت معناسنه (الدخياء)
حمراء وزنده قرا كوكيجه يه دينور يقال ليلة دخياء ای ظلماء ※ الواوی ※ (الددا) قفا وزنده لهو ولعب معناسنه در
نته كه ددودن دخی بو معنايه در يقال هو فی الددا والدد والددن ای اللهو واللعب ※ الواوی ※ (الدروان) دالك
فتحيله صرتلانك ديشی قوردن اولان ياوريسنه دينور ※ اليائی ※ (الدری) و(الدرية) دالك فتحی وكسريله
و(الدريان) دالك كسريله و(الدريان) فتحاتله و(الدراية) كتابه وزنده و(الدریّ) حلیّ وزنده بيلمك معناسنه در
علی قول حيله ايله برتقريب بيلمك معناسنه در تقول دريته وبه ادری دريا ودرية ودريانا ودراية ودريا اذا علمته
او بضرب من الحيلة * شارح ديركه درايت ايله خدای متعال وصفلنمز ودری فند ودوباره ايله الداتمق معناسنه در يقال
دری الصيد دريا اذا ختله ومدری ايله باش قاشيمق معناسنه در يقال دری رأسه اذا حكه بالمدری (الادراء) همزه نك
كسريله بيلدرمك معناسنه در يقال ادراه به اذا اعلمه (التدری) تفعل وزنده و(الادّراء) دال مشدده ايله افتعال
وزنده مكر وفريبله الداتمق معناسنه در يقال تدرّی الصيد وادّراه اذا ختله وخاتون صاچنی طرايوب صاليورمك
معناسنه در يقال ادّرت المرأة وتدرّت اذا سرحت شعرها (المدری) ميمك كسريله طراغه دينور مشط معناسنه
شارح ديركه امهات سائره ده مدری شول دموردن دوزلمش پنچه شكلنده كوچك پرمقلی قاشيغه دينوركه انكله عورتلر
باشلرينی قاشيوب صاچلرنی دوزلدرلر انتهی * ومدری طوپلو وصانجق تعبير اولنان دمور و التون ايكنه يه دينوركه
خاتونلر انكله صاچلرنی دوزلدرلر فارسيده سرخاره دينور حالا سمو عمزه كوره اسلامبول خانملری مجوهر ايكنه تعبير
ايتدكاريدر ومدری بو ينوزه دينورقرن معناسنه جمعی مداری كلور مجاری كبی ومداری كلور ميمك ورانك فتحيله (المدراة)
ميمك كسريله و(المدرية) منزله وزنده مدری معناسنه در (الدرية) غنيه وزنده جنديلرك مشق وتعليم طعن ايچون
مزراغی اتوب دليكندن كچوردكاری حلقه يه دينور * مؤلف همزه بابنده دخی ذكر ايلدی (مدری) مجری وزنده بجيله
قبيله سنه مخصوص برقريه آديدر ※ الواوی ※ (الدسوة) دالك فتحی وسينك سكونيله برنسنه نشو ونما بولميوب موزه
وبودور اولمق معناسنه در يقال دسا الشیء يدسو دسوة نقيض زكا يزكو وكيزلنمك معناسنه در يقال دسا الرجل اذا
استخفی (الداسی) معنای اوّلدن اسم فاعلدر نشو ونما بولميوب موزه وبودور قالمش نسنه يه دينور يقال هو داس لازاك
※ اليائی ※ (الدسی) دالك فتحی وسينك سكونيله دسوه معناسنه در يقال دسی يدسی دسيا ضدّ زكا (التدسية) تأديه
وزنده برآدمی اغوا وافساد ايله كمراه ايلمك معناسنه در يقال دسّاه اذا اغواه وافسده * مؤلف دسّ ماده سنده دخی ذكر ايلدی

واورادەوبصائرده بيانه كوره اصلى دسس اولوب سين ثانيه يايه مقلوب اولمق اغلبدر وتدسيه كيزلو خبر كوترمك
معناسنه‌در يقال دسّى عنه حديثا اذا احتمله ❊ الواوى ❊ (دستوى) دالك وتانك وواوك فتحيله مجدده برمعروف
قصبه آديدر ❊ الواوى ❊ (الدشو) دالك فتحى وشين معجمه‌نك سكونيله جنكه طالمق معناسنه‌در يقال دشا فلان يدشو
دشوا اذا غاص فى الحرب ❊ الواوى ❊ (الدعاء) دالك ضميله رغبت الى الله تعالى معناسنه‌در كه نياز وابتهال‌له حق تعالى
دركاهندن خير ورحمت رجاسندن عبارتدر (الدعوى) فتوى وزننده دعاء معناسنه‌در تقول دعوت الله ادعوه
دعاء ودعوى اى رغبت اليه يعنى ابتهلت اليه بالسؤال ورغبت فيما عنده من الخير * مؤلف بصائرده ديديكه اشبو
دعاء ودعوى ماده‌سى اصل نداء يعنى برآدمى چاغرمق معناسنه موضوعدر لكن نداء اكثرى حرف ندايه مقرون
اولور منادانك اسمنك انضمامنه حاجت اولميه‌رق ودعاء بهمه‌حال مدعوك اسمنه مصحوب اولور يا احمد كبى وبعضا
احدهما آخرك مقامنه قائم اولور ودعاء الى الله تعالى نياز وسؤال‌له دركاه الهيدن خير واحسانى رجا ايلمكدن
عبارتدر وبعضا تسميهٔ اسم معناسنه استعمال اولنور ودعاء لام‌له صله‌لنورسه خير وعلى ايله صله‌لنورسه شرّ
ومضرت يعنى بددعاء اولور انتهى * وتقول العرب دعاه الله بمكروه اى انزله به بوراده معناى لازمى مراددر ودعاء
بركسه‌يى برنسنه‌يه سوق ايلمك معناسنه مستعملدر يقال دعاه الى الامر اذا ساقه وبرآدمى براسم‌له تسميه ايلمك
معناسنه‌در يقال دعوته زيدا وبزيد اى سمّيته به وحيوانك ممه‌سنده داعيه يعنى سود بقيه‌سى اليقومق معناسنه‌در
يقال دعا فى الضرع اذا ابقى الداعية فيه ودعوى اسم اولور كما سيذكر (الدعّاءة) دالك فتحى وعينك تشديديله
سبابه پرمغنه اطلاق اولنور يقال يشير بدعّاءته اى بسبابته (الدعوة) دالك فتحيله اسمدر چاغرمغه دينور ومنه
تقول هو منى دعوة الرجل اى قدر ما بينى وبينه ذاك بوراده دعوة لفظى ظرفيت اوزره منصوب اولمغله فلان ايله
مابينمز برآدمك چاغروب سسى يتشه‌جك مسافه مقدارنجه ديمك اولور ورفعله اولنجه مضاف تقدير اولنور ويقال
لهم الدعوة على غيرهم اى يبدأبهم فى الدعاء يعنى آنلر دعوت اولنمقده سائرلره تقديم اولنوب كنديلردن بدء اولنور
پس بوراده ملازمه ياخود اطلاق وتقييد علاقه‌سيله دعوت تقديم معناسنده استعمال اولندى ودعوت ادّعا
ماده‌سندن اسم اولور كما سيذكر وعهد وپيمان معناسنه مستعملدر يقال بينهما دعوة اى حلف وخاصة برآدمى
طعام وضيافته چاغرمق معناسنه‌در دالك ضميله‌ده لغتدر مدعاة دخى بومعنايه‌در تقول دعوته دعوة ومدعاة
اذا طلبته ليأكل عندك وضيافت معناسنده مستعملدر تقول كنا فى دعوة فلان ومدعاته اى فى طعامه (التداعى)
تفاعل وزننده ناس بريكمك معناسنه‌در برى برلرينى دعوتك لازميدر يقال تداعى القوم عليه اذا تجمعوا وهر طرفدن
دشمنلر قصد وتوجه ايلمك معناسنه‌در يقال تداعى العدوّ اذا اقبل وبنانك اجزاسى سوكيلوب يقلمغه باشلمق
معناسنه‌در كويا كه خراب اولمق ايچون برى برينى دعوت ايدرلر يقال تداعت الحيطان اذا انقاضت (الداعى)
اسم فاعلدر دعوت ايديجى‌يه وبرآدمى برنسنه‌يه سوق وتشويق ايديجى‌يه دينور ومنه ان النبى عليه الصلوة والسلام
❊ داعى الله ❊ كما قال تعالى ❊ وداعيا الى الله باذنه ❊ الآية اى الى توحيده ومايقرب منه وداعى مؤذنه اطلاق اولنور
(الداعية) جنك هنكامنده آتلرك بانك وفريادلرينه اطلاق اولنور وداعية اللبن ممه‌ده ابقا اولنان سود بقيه‌سنه دينور
كويا كه كيروسنده اولان سودى دعوت وجذب ايدر (الادّعاء) دال مشدده ايله افتعال وزننده برنسنه حقنده
بندر ديو زعم ايلمك معناسنه‌در كرك حق وكرك باطل اولسون اصطلاحجزده دعوى ايلمك تعبير اولنور يقال ادّعى فلان
كذا اى زعم انه له حقا او باطلا (الدعوة) و(الدعاوة) دالك فتحيله ادّعاء معناسندن اسملردر دالك كسريله‌ده
لغتلردر برنسنه حقنده بندر ديو زعم ايلمكه دينور واول زعم ايلديكى مطلبه دعوى اطلاق اولنور فتوى كبى الفى
تأنيث ايچوندر زيرا اصلى دعوه ايدى يقال بينهما دعوى باطلة ويقال دعوى باطل نظرا الى لفظه * شارح ديركه
جمعى دعاوى‌در واوك فتحيله فتاوى كبى وسيبويه واوك كسرنى ترجيح ايلدى (الدعوة) دالك كسريله نسب
خصوصنده ادّعا ايلمكه مخصوصدر يعنى فلان بنم پدرمدر ياخود اوغلمدر ديو ادّعا ايلمكه خاصدر تقول دعوته
بابن زيد دعوة وبو معناده اسم اوله‌رق استعمال اولنور يقال بينهما دعوة اى ادّعاء فى النسب (الدعىّ) غنىّ وزننده
اوغللغه دينور يقال هو دعىّ لك اذا كنت قد تبنيته ونسب جهتنده متهم اولان آدمه دينور يقال هو دعى اى متهم
فى نسبه (الادعاء) همزه‌نك كسريله برآدمى پدرينك غيرى‌يه منسوب قلمق معناسنه‌در كه بو فلانك اوغلى دكلدر
بنم يا فلانك اوغليدر ديمك كبى يقال ادعاه اذا صيره يدعى الى غير ابيه (الادعية) اضحيه وزننده و(الادعوة)
ادحوّه وزننده مابه التداعى اولان شيئه دينور مثلا لغز واحجيه كبى كه برى برينى آنى بيلمكه دعوت ايدرلر يقال بينهم
ادعية وادعوة وهى ما يتداعون به (المداعاة) مباهاة وزننده بيلمجه ولغزسويلشمك معناسنه‌در يقال داعاه اذا حاجاه

مطلب

(وبنايى)

و بنایی هر طرفدن هدم ایلمك معنا سـنه‌در تقول داعینا الحایط ای هدمناه ﴿دواعی الدهر﴾ زمانك صروف
وتقلباتنه اطلاق اولنور بربادلغه داعیه اولدیغیچون یقال اصابتهم دواعی الدهر ای صروفه ﴿الدعویّ﴾ ترکی
وزننده شخص وکسه معناسنه مستعملدر یقال ما بالمکان دعوی ای احد و بو دعوت معناسـندندر لیس فیه
من تدعوه یعنی آنده بر چاغروب جواب و یره‌جك کسه یوقدر سبکنده‌در و نفی مقامنه مخصوصدر ﴿الاندعاء﴾
انفعال‌وزننده دعوته اجابت‌ایلمك‌معناسنه‌دریقال اندعی لدعوته اذا اجاب ❊ الیائی ❊ ﴿دعیت ادعی دعاء﴾ لغة
فی دعوت‌ادعو دعاء یعنی دعاء‌ماده‌سی‌واویه‌و یائیه‌در ❊ الواوی ❊ ﴿الدغوة﴾ دالك‌فتحی و غین‌معجمه‌نك‌سکونیله
کوتوخویه‌دینور جمعی دغوات‌کلور یقال به‌دغوة‌ای‌خلق‌ردیٔ ❊ الیائی ❊ ﴿الدغیة﴾ دغوه وزننده و مرادفیدر
جمعی‌دعیات‌کلور ﴿دغه﴾ ثبه‌وزننده عجل‌قبیله‌سندن بر خاتونك‌آدیدر حمقله ضرب‌مثل‌اولوب * احمق من دغة *
دیرلر اصلی دغیّ یاخود دغوّ ایدی هاء حرف علتدن عوض اولدی مسـتقصاده مرسومدر که مزبوره‌نك اسمی
مادیّه‌در دغه لقبیدر قصه‌سـندن بریسی بودرکه کبه اولمغله وقت ولادتی حلول ایلدیکی کون اوبه‌دن چیقوب
بری‌اوته کزینور ایکن وضع بوریسی حادث‌اولمغله ادراك ایده‌میوب‌اسهال‌طبیعی ملاحظه‌سیله بر چقوره نزول
ووضع ولد ایلدی انی دخی درك ایده‌میوب غائط ظنیله ضره‌سنه کلوب یاهنتاه هل یفتح الجعرفاه یعنی غائط
اغزنی اچارمی‌دیو سؤال‌ایلدکده ضره‌سی تفطن ایدوب‌واروب ولدی اخذ ایلدی ❊ الواوی ❊ ﴿الدفو﴾ عفو
وزنـنده مجروحی اکلندرمیوب علی الفور قتل ایدوب خلاصلمق معناسـنه‌در تقول دفوت الجریح دفوا ای
اجهزت علیه * مترجم صحاح زیغ ایلمشدر ﴿الادفاء﴾ همزه‌نك کسریله دفو معناسـنه‌در تقول ادفیت الجریح
بمعنی دفوت وایصتدرمق معناسنه‌در تقول ادفیته لغة فی ادفأته بالهمزة و کیکك بوینوزی اکسه‌سنه طوغری
یك اوزایوب کوتنه قدر وارمق معناسنه‌در یقال ادفی الظبی اذا طال قرناه حتی کاد ان یبلغ استه ﴿الادفی﴾ احری
وزننده بلی اکلمش دوتا قدّ آدمه دینور یقـال رجل ادفی ای منحن ﴿الدفواء﴾ حمراء وزننده برونی اکری
طوشنجل قوشـنه دینور یقال عقاب دفواء ای معوجة المنقار واوزون بیونلو ناقه‌یه دینور یقال ناقة دفواء
ای الطویلةالعنق ﴿التدافی﴾ تفاعل وزننده تدارك معناسنه‌در یقال تدافاه اذا تدارکه وتداول معناسنه‌در یقال
تدافوه ای تداولوه ودوه قسمی آدیملرینی سیرك آتارق یوریمك معناسنه‌در یقال تدافی البعیر اذا سار سیرا متجافیا
﴿الاستدفاء﴾ ایصنمق‌معناسـنه‌در تقول استدفیت به لغة فی‌استدفأت بالهمزة ﴿ادفو﴾ همزه‌نك ضمیله اسکندریه
قربنده بر قریه آدیدر و صعید مصرده اسـوان ایله اسنی بیننده بر بلده اسمیدر اعلامدن محمد بن علی النحوی
اورادندر قرق جلدده بر تفسیر شریف تألیف ایلمشدر ❊ الیائی ❊ ﴿الدقا﴾ قافله عصا وزننده دوه یاوریسی
سودی چوق امکله ایچریسی بوز یلوب یورکی سورمك معناسـنه‌در یقال دقی الفصیل دقا من الباب الرابع
اذا اکثر من اللبن ففسد بطنه فسلح ﴿الدقی﴾ کتف وزننده وصف مذکور اوزره اولان دوه یاوریسنه دینور
مؤنثی دقیه‌درفرحه‌وزننده ﴿الدقوان﴾ سکران وزننده دقی معناسنه‌در مؤنثی دقوی‌در سکری کبی ❊ الواوی ❊
﴿الدلو﴾ دالك‌فتحی‌ولامك‌سکونیله معلومدرکه قوغه‌یه دینور و بومؤنثدر بعضامذکراولور جمعی ادلی و دلاء کلور
کتاب‌وزننده‌ودلی‌کلور دالك‌ضمی‌ولامك‌کسریله‌ودلی‌کلور‌کسرتینله‌ودلی‌کلور قصرایله‌علی‌وزننده‌ودلو فلکده
بربرجك‌آدیدرکه‌کواکبدن‌دلو صورتنی مشتملدرودوه‌یه‌مخصوص‌برکونه‌تمغااسمیدرکه‌دلو صورتنده اولورو آفت
وداهیه‌یه اطلاق‌اولنور ودلو مصدراولور قیویه قوغه صارقتمق معناسـنه تقول دلوت‌الدلو دلوا اذا ارسلتها
فی البئر وقیودن قوغه‌یی چکمك معناسـنه‌در یقال دلا الدلو اذا جبذها لیخرجها ودوه‌یی سهولتله آهسته‌جه
یورتمك معناسنه‌در تقول دلوت الناقة اذا سیرتها رویدا و بر آدمه رفق وملایمتله معامله ایلمك معناسنه‌در تقول
دلوت فلانا اذا رفقت به ﴿الدلاة﴾ حصاة وزننده کوچك قوغه‌یه دینور ﴿الادلاء﴾ همزه‌نك کسریله قیویه
قوغه صارقتمق معناسنه‌در تقول ادلیت اذا ارسلت الدلو الی البئر وحیوان تبوّل ایچون یاخود ضراب ایچون
آلتنی صالندرمق معناسنه مستعملدر یقال ادلی‌الفرس وغیره اذا اخرج جردانه لیبول‌اویضرب و برآدمك حقنده
بد وناسزا سوز سویلمك معناسنه مستعملدر یقال ادلی فلان فی فلان اذا قال قبیحا وتوسّل معناسنه مستعملدر
یقال ادلی برحمه ای توسّل بقرابته و بر ماده ضمننده دلیل وحجت احضار ایلمك معناسـنه مستعملدر یقال ادلی
بحجته ای احضرها یعنی احضار حجتله مدعاسـنه واصل اولدی و بر آدمه رشوت کونه مال دفع واعطا ایلمك
معناسنه مستعملدر یقال ادلی الیه بمال‌اذا دفعه ومنه قوله تعالی ❊ وتدلوا بها الی الحکام ❊ ای تدفعونها الیهم
رشوة ﴿الدالیة﴾ طواردوندردیکی بیوك دولابه‌دینور منجنون‌معناسنه‌وصودوندردیکی بیوك دولابه دخی‌دینور

ناعوره معناسنەو دالیه برنسنه درکه خرما یپراغندن اتخاذ اولنوب براوزون صریغك اوجنه بند و استوار ایدرلر
مؤلف ایجاز مخل اوزره تعبیر ایلمشدر بوندن مراد طولمبه اوله جقدرکه اعراب طائفه سی خرما یپراغندن یا تخته دن
اتخاذ ایدرلر حالا بورالرده باقردن و تنکه دن اتخاذ ایدرلر و دالیه قوغه ایله یاخود طوار دولابیله سقی اولنان ترلایه
دینور فاعله بمعنی مفعوله در یقال ارض دالیة ای تسقی بدلو او منجنون (الدوالی) عوالی وزننده بر نوع سیاه
اوزمدرکه پك سیاه اولمیوب قرامتق اولور * مؤلف دول ماده سنده بونی عنب طائفی ایله بیان ایلدی وشول خرما
قوریغنه دینورکه اغاجندن کسوب بر یره آصلمش اولمغله بر مدّت طوره رق اولدقده اکل ایدرلر (التدلی) تفعل
وزننده تدلل معناسنه درکه نازلنمق و انبساط کوسترمکدن عبارتدر یقال تدلّی علیه اذا تدلل و صالنوب صارقق
معناسنه در یقال تدلی من الشجر اذا تعلق (المدالاة) مباهاة وزننده برآدمه رفق و سهولتله معامله ایلمك معناسنه در
تقول دالیته اذا رفقت به ※الیائی※ (الدلا) عصا وزننده متحیر اولمق معناسنه در یقال دلی الرجل دلا من الباب الرابع
اذا تحیر (التدلّی) تفعل وزننده قریب اولمق معناسنه در یقال تدلّی به اذا قرب و تواضع ایلمك معناسنه در یقال تدلّی له
اذا تواضع (المدالاة) مبالات وزننده مدارا ایلمك معناسنه در تقول دالیته اذا داریته پس واوی و یائی اولور بوراده
واو ایله داویته نسخه سی غلطدر ※الیائی※ (الدم) دالك فتحی و میمك تخفیفیله معلومدرکه قانه دینور فارسیده خون
دیرلر اصلی دمی ایدی فتحتینله و تثنیه سنده دمان و اصلی اوزره دمیان دخی دینور جمعی دماء کلور دالك کسریله
و دمیّ کلور غنیّ وزننده * شارح دیرکه عندالبعض اصلی دمی ایدی میمك سکونیله و عندالبعض واویدر و بعضا
آخرنی میمه قلب و ادغامله دمّ دخی دیرلر (الدمة) فتحتینله تخصیص ایچوندر بر پارچه قانه دینور علی قول دم لفظنده
لغتدر یقال دم و دمة و دم کدی یه دینور سنور معناسنه (دم الغزلان) بر نوع نبات آدیدر (دم الاخوین) ایکی قرداش
قانی دیدکلری دارودر فارسیده خون سیاوشان دیرلر (الدمی) عصا وزننده قانه مق معناسنه در یقال دمی الجرح
دمی من الباب الرابع اذا خرج منه دم (الادماء) همزه نك کسریله و (التدمیة) تفعله وزننده قاناتمق معناسنه در
تقول ادمیت الجرح و دمّیته اذا اخرجت منه الدمّ و تدمیه برآدمه تسهیل طریق ایلمك معناسنه مستعملدر تقول
دمیت له اذا سهلت له سبیلا و طرّقته و تقریب ایلمك معناسنه در تقول دمّیت له کذا اذا قرّبت له وظاهر اولمق معناسنه در
تقول دمّیت له اذا ظهرت ویقال خذ ما دمّی لك ای ما ظهر (الدامی) قانیان عضوه دینور نسبت اوزره در
بو جهتله فقیر و بینوا آدمه دامی الشفه اطلاق اولنور شدّت غم و کدرندن کویا که دوداغی چتلیوب خون آلود
صورتنده اولور یقال هو دامی الشفة ای فقیر (بنات دم) بر نبات معروف آدیدر (الدمیة) غرفه وزننده مرمردن
تراشیده صورته دینور علی قول عامدر یقال هو کالدمیة وهی الصورة المنقشة من الرخام او عام و بته دینور صنم معناسنه
جمعی دمی کلور دالك ضمی و الفك قصریله (المدمّی) معظم وزننده قان بیلاشمش اوقه دینور یقال سهم مدمی
اذا کان علیه حمرة الدم و آت و سائر نسنه نك پك قزل اولاننه اطلاق اولنور یقال فرس مدمّی ای شدید الحمرة و کذا
غیره (المستدمی) اسم فاعل بنیه سیله غریمندن مطلوبنی سهولتله استخراج ایدن آدمه اطلاق اولنور یقال رجل
مستدم اذا کان یستخرج من غریمه دینه بالرفق و برونی قانامغله باشنی یره اکمش آدمه دینور (الدامیة) شول باش
یاریغنه دینورکه قان ظهور ایدوب لکن سیلان ایلمیه یقال شجة دامیة اذا کانت تدمی ولا تسیل (الدامیا) مدّ ایله
خیر و برکت معناسنه در یقال ترکهم فی الدامیاء ای فی الخیر و البرکة ※الواوی※ (الدنوّ) علوّ وزننده و (الدناوة)
سحابه وزننده یقین اولمق معناسنه در یقال دنا الیه و منه وله یدنو دنوّا و دناوة اذا قرب (الادناء) همزه نك کسریله
بو دخی قریب اولمق معناسنه در یقال ادنی منه اذا قرب و یقین قلمق معناسنه در یقال ادناه اذا قرّبه و مضایقه
اوزره چکنمك معناسنه در یقال ادنی الرجل اذا عاش عیشا ضیقا (التدنیة) تأدیه وزننده یقین قلمق معناسنه در
یقال دنّاه اذا قرّبه و برنسنه نك صغیر و کبیرینی تتبع ایلمك معناسنه در یقال دنّی فی الامور اذا تتبع صغیرها و کبیرها
(الاستدناء) برآدمك قریب اولمسنی ایستمك معناسنه در یقال استدناه اذا طلب منه الدنوّ (الدناوة) دالك فتحیله
مصدر درکه ذکر اولندی و خصملق معناسنه مستعملدر یقال بینهما دناوة ای قرابة و قربی (الدنیا) دالك ضمیله آخرت
مقابلیدرکه بو جهانه دینور و بعضا آخرینه تنوین الحاق اولنور جمعی دنی کلور صغر و صغری و کبر و کبری کبی
شارح دیرکه دنیا کلمه سی ادنی کلمه سنك مؤنثیدر بو عالمه دنیا اطلاقی آخرته نسبتله اقرب اولدیغنه مبنیدر و تأنیثی
مخلوقات اعتباریله در واوی الاصل اولوب واوی یایه منقلب اولمشدر حرف تعریفی ازاله اولنوب منکّر اولدقده
آخرینه تنوین الحاق اولنور فیقال ماله دنیا ولا آخرة و درّة الغواصده مشروحدرکه دنیا کلمه سنه تنوین ادخالیله
هذه دنیا متعبة دیمك اوهامندر زیرا دنیا کلمه سی واول وزنده اولان کلمه لر کرك معرفه و کرك نکره حالتلرنده قطعا

مطلب

(منصرف)

منصرف ومنوّن اولمق صحيح دكلدر زيرا دنيا كلمه سنده الف مقصوره تأنيث ايچوندر قالديكه الفله مؤنث اولان
كلمه كرك معرفه وكرك نكره حالتلرنده ممنوع عن الصرف اولوب لكن هاء ايله مؤنثا ولان منصرف اولديغنك
باعثى بودركه الف ايله مؤنث اولان كلمه الفه موضوع اولديغندن ناشى اقوى اولوب هاء تانيث ايسه كلمه يه صكره دن
عارض اولمغله اضعف اولديغندن الف تانيث علتين مقامنه قائم اولدى انتهى * ويقال هو ابن عمى او ابن خالتى او ابن
عمتى او ابن خالتى او ابن اخى او ابن اختى دنية و دنيا بكسر الدال فيهما منوّنتين و دنيا بضم الدال غير منونة و دنيا بالكسر
غير منونة اى لحاً يعنى فلان بنم بى واسطه متصل و ملاصق فلانزاده مدر * شارح ديركه دالرك كسريله دنيه و دنى
اسملردر قرابه معناسنه در و دنيا كلمه سى كه دالك ضميله در حاليت اوزره منصوبلردر ياء مناسبتيله دالى مكسور دخى
اولور زيرا بينلرنده كى نون خفيه در و بونلر فى الاصل مصدرلردر يناسبنى دانيا سبكنده در و ابن اعرابى ديديكه
بوراده دنيا كلمه سى منصرفدر و بومادهدن غيرى الف تانيثى اولان كلمه نك انصرافى معلوم دكلدر (المداناة)
مباهاة وزننده اياغه بوقاغويى صقشدرمق معناسنه مستعملدر تقول دانيت القيد اذا ضيقته (المدنية) محسنه
وزننده و (المدنى) محسن وزننده طوغورمسى يك يقين حيوانه دينور يقال ناقة مدنية ومدن اذا دنى نتاجها
(الدنىّ) غنى وزننده ساقط و ضعيف اولوب اصلا ايشه يراميان آدمه دينور يقال رجل دنىّ اى ساقط ضعيف
شارحك بيانه كوره مهموزده لغتدر (الدنا) عصا وزننده و (الدناية) سحابه وزننده بر كيمسه دنىّ و بى مايه اولمق
معناسنه در يقال ماكان دنيا و لقد دنى دنا و دناية من الباب الرابع اذا صار دنيا و دنا عصا وزننده بر موضع آديدر
(الادنيان) ايكى معروف دوه يه اطلاق اولنور (الادنى) احرى وزننده اقرب معناسنه در ومنه تقول لقيته ادنى
دنىّ وادنى دنا اى اوّل شئ يعنى جمله دن اقدم ابتداء وهلهده اكا بولشدم بوراده دنىّ جنىّ وزننده ودنا عصا وزننده در
قريب و قرب معنالرينه در (التدنى) تفعل وزننده برنسنه يه آزجه آزجه واروب يقلشمق معناسنه در يقال تدنّى اليه
اذا دناه قليلا قليلا (التدانى) تفاعل وزننده برى برينه يقلشمق معناسنه در يقال تدانوا اذا دنا بعضهم من بعض (دانيه)
جانيه وزننده مغربده بر بلده در آنده نيچه علماء ظهور ايلدى ابو عمرو المقرى الدانى آنلردندر ☼ اليائى ☼ (الدواء) دالك
حركات ثلاثى و الفك مديله علاج و درمان ايچون اولان نسنه يه دينور يقال داواه بالدواء مثلثة وهو ما داوى به
(الدوا) عصا وزننده خسته اولمق معناسنه در يقال دوى الرجل دوا من الباب الرابع اذا مرض و خسته يه اطلاق
اولنور وصف بالمصدردر (الدوى) كتف وزننده خسته يه دينور يقال رجل دو ويقال دوى على المصدر
و صيغهٔ ثانيه ده مفرد و جمع و تذكير و تانيث برابر اولور و دوى احمق آدمه اطلاق اولنور و اصلا يرندن ايرلمز اولان
آدمه اطلاق اولنور يقال رجل دواى لازم مكانه (الدويّة) غنيه وزننده دالك ضميله ده جائزدر هواسى مزاجه
اويميان و خامتلو يره دينور يقال ارض دويّة اى غير موافقة (الدواة) حصاة وزننده يازو يازه جق آلت معروفدركه
ديويت تعبير اولنور جمعى دوى كلور نوات و نوىّ كبى و دوىّ كلور عتىّ وزننده * مترجم حقير ديركه شهاب درّه
شرحنده ديديكه ديويت ايشليان آدمه دواتىّ ديمك لحنذر اصوب اولان دوويّ ديمكدر زيرا تاء تانيث نسبت حالنده
حذف اولنور نته كه فاطمه يه نسبتده فاطمى و مكه يه نسبتده مكى دينور زيرا بر اسم مسماسندن منسوبه نقل اولندقده
مطلب
صفات عدادينه ملتحق اولمغله مذكر و مؤنث اولمق صحيح اولور پس مؤنث اولان منسوبده ايكى علامت تانيث
جمع اولمق كراهتنه و تاء تانيثك حشو كلمه اولمق هجنتنه مبنى تاء مزبوره يى حذف ايدرلر انتهى * ودواة ابو جهل
قارپوزينك واوزمك وقاون وقارپوزك قبوغنه دينور ذال معجمه ده لغتدر (الدواية) ثمامه وكتابه وزنلرنده هريسه
و چورباوات صويى و سود مقوله سنه روزكار طوقندقده يوزلرنده بورطه زارى كبى يوفقه چه پيدا اولان يوزينه
و قيمغنه دينور و دواية الاسنان ديشلرك يوزنده حادث اولان يشللكه دينور طرامه كبى (الداوى) يوزنده ذكر
اولنان يوفقه چه قيمق حاصل اولان سود و چوربا مقوله سنه دينور يقال لبن داواى ذو دواية (التدوية) تأديه
وزننده سود وچوربا مقوله سنك يوزى دوايه طوتمق معناسنه در يقال دوّى اللبن اذا ركبته الدواية و بر آدمه
دوايه ويرمك معناسنه در تقول دوّيته اذا اعطيته الدواية كذلك صويك يوزنده دوايه كبى يل صاورنديسى
پيدا اولمق معناسنه در يقال دوّى الماء اذا علاه مماتسفيه الريح و اسرمش دوه كوكره يوب كورلده مك معناسنه در
يقال دوّى الفحل اذا سمع لهديره دوّى (الادواء) تشديد داله افتعال وزننده سود يوزنى آلوب اكل ايلمك معناسنه در
تقول دوّيته الدواية فادّواها اى اخذها فاكلها (المداوى) و (المدوّى) مقوّى وزننده چوق طعامه دينور يقال
طعام داو و مدوّ اى كثير و مدوّى كورلديلى بلوده دينور يقال سحاب مدوّ اى مرعد و اورتيلى مستور ايشه دينور يقال
امر مدوّ اى مغطى (الدوىّ) غنىّ وزننده و (الدوىّ) عتىّ وزننده و (الدووىّ) فتحتينله ناس وكس وكيمسه

معناسنه مستعملدر فشلدی یه یاخود دوّه یعنی صحرایه منسوبدر یقال مابالدار دویّ ودویّ ودووی ای احد
ودوی غنی وزننده اسن یلك فشلدیسنه دینور كذلك آری قسمنك وقوشلرك كورلدیسنه وفشلدیسنه دینور
یقال للریح والنحل والطائر دویّ ای حفیف ﴿المداوة﴾ مباهاة وزننده خسته یه علاج وتیمار ایلمك معناسنه در
تقول داویت المریض اذا عالجته وخسته یه خدمت ایدوب دردنی چكمك معناسنه در تقول داویت المریض
اذا عانیته ﴿الادواء﴾ همزه نك كسریله برآدمی خسته قلمق معناسنه در تقول ادویته اذا امرضته ویقال هو
یدوی ویداوی ای یمرض ویعالج وخسته یه همدم اولمق معناسنه در یقال ادوی فلان اذا صحب مریضا ☼ الواوی ☼
﴿الدوّ﴾ جوّ وزننده و﴿الدوّیّة﴾ یای نسبتله كه نفسنه منسوبدر و﴿الداوّیة﴾ واو اولی الفه مقلوبدر بونده یانك
تخفیفیله ده جائزدر برّیه وبیابانه دینور یقال خرجوا الی الدوّ والدوّیّة والداوّیة ای الفلاة ودوّ بر بلده آدیدر
﴿التدویة﴾ تفعله وزننده بیابانه كتمك معناسنه در یقال دوّی الرجل اذا اخذ فی الدوّ ﴿الدوّة﴾ هایله بر موضعدر
﴿الدوداة﴾ دالك فتحیله ایپ صالنجغك كوده یه تأثیر ایدن یرینه واثرینه دینور ☼ الیائی ☼ ﴿الدهی﴾ دالك فتحی
وهانك سكونیله و﴿الدهاء﴾ بهاء وزننده غایة الغایه زیركلك وجودت رأی وحسن فكر ودقت تدبیر معناسنه در
یقال به دهی ودهاء ای نكر وجودة رأی وارب ودهی ودهاء ودهاءه مصدر اولورلر بركیمسه پك زیرك وجودت
رأی وحسن فكر وتدبیر صاحبی اولمق معناسنه كه جن فكرلو اولمق تعبیر اولنور یقال دهی الرجل دهیا ودهاء ودهاءة
من الباب الرابع اذا كان داهیا ودهی برآدمی داهیه لكه نسبت ایلمك علی قول نقیصه عزو واسنادیله عیبلمك یاخود
برداهیه یه اوغراتمق معناسنه در یقال دهاه دهیا اذا نسبه الی الدهاء او عابه وتنقصه او اصابه بداهیة ﴿الداهی﴾
و﴿الدهی﴾ كتف وزننده و﴿الداهیة﴾ هاء مبالغه ایچوندر جن فكرلو آفت ذهن آدمه دینور جمعی دهاة كلور
قضاة كبی ودهون كلور بو دهی كلمه سنك جمعیدر اصلی دهیون ایدی ﴿التدهّی﴾ تفعل وزننده جن فكرلو آدم كبی
ایش ایشلمك معناسنه در یقال تدهّی فلان اذا فعل فعل الدهاة ﴿التدهیة﴾ تأدیه وزننده بو دخی دهی معناسنه در یقال
دهّی فلانا بمعنی دهاه ﴿الداهیة﴾ پك زیرك جن فكرلو آدمه دینوركه ذكر اولندی وداهیة امر عظیمه اطلاق اولنور
حادثه ونازلهٔ عظیمه كبی كه آفت تعبیر اولنور یقال اصابته داهیة ای امر عظیم ﴿الدهیّ﴾ غنیّ وزننده عاقل ومتبصر
آدمه دینور جمعی ادهیه ودهواء كلور كرماء وزننده یقال رجل دهیّ ودهٍ ای عاقل ﴿المداهی﴾ اسم فاعل بنیه سیله
ارسلانه دینور ☼ الواوی ☼ ﴿الدهواء﴾ حمراء وزننده و﴿الدهویة﴾ دالك ضمیله تأكید ایچون داهیه لفظنه
صفت اولورلر نته كه دهیاء دخی وصف اولور یقال داهیة دهواء ودهویة ای شدیدة جدّا ﴿یوم دهو﴾ زهو وزننده
ایام عربدن بریوم معروفدر ☼ الیائی ☼ ﴿دی دی﴾ داللرك فتحی ویالرك سكونیله نغماتله دوه سورمنك اصل ومنشأی
اولان كلمه در فی الاصل غنا ونغماتله دوه سورمك بوغیدی وقتا كه براعرابی غلامنك النی اصروب زخمدار ایلمكله
غلام مزبور دی دی یعنی یایدی یایدیّ دیه رك فریاد وفغانله كتدكده ایلروده اولان دوه لر غلامك آواز مذكورنی
ایشتمكله شوقلنوب دلخواه اوزره اشوب یوریمكه باشلدیلر اعرابی بو حالی كوردكده غلامه نوازش واكساء ایدوب
دائما دوه لرك اكسه سنده بوكونه آوازه یه مداومت ایلمسی ضمننده توصیه ایلدی من بعد دوه لری اول رسمه صوتله وكیده رك
نغماتله سوق ایدراولدیلر زیرا دوه قسمی آوازه ونغماتدن پك محظوظ ومتشوق اولورلر ﴿فصل الذال المعجمة﴾
﴿فصل الذال المعجمة﴾
﴿الذأو﴾ ذالك فتحی وهمزه نك سكونیله دوه یی پك سوروب قوغه رق كوترمك معناسنه در یقال ذأی الابل ذأوا
من الباب الثالث اذا طردها وساقها وجماع ایلمك معناسنه در یقال ذأی المرأة اذا نكحها واوت صولمق معناسنه در
یقال ذأی البقل اذا ذوی ﴿الذأوة﴾ تمره وزننده آریق وزبون قیونه دینور یقال شاة ذأوة ای مهزولة ☼ الیائی ☼
﴿ذبیان﴾ ذالك ضمی وكسریله برقبیله در نابغه ایله ملقب زیاء بن معاویه نام شاعر اكا منسوبدر * شارح دیركه ذبیان
دوه نك كوده سنده قلان توی بقیه سنه دینور ☼ الواوی ☼ ﴿الذحو﴾ حای مهمله ایله دحو وزننده دوه یی پك شدتله
سورمك علی قول اوكنه قاتوب قوغه رق كوترمك معناسنه در یقال ذحا الابل یذحاها ویذحوها ذحوا
من الباب الثالث والاول اذا ساقها عنیفا او طردها وجماع ایلمك معناسنه در یقال ذحا المرأة اذا جامعها وتیز تیز یوریمك
معناسنه در یقال ذحا الرجل اذا اسرع ☼ الیائی ☼ ﴿الذحی﴾ وحی وزننده یپاغی یی طوقمقله چرپمك معناسنه در
یقال ذحی الصوف یذحیه ذحیا اذا طرقه بالمطرقة وآچقده اولان آدمه یل طوقنمق معناسنه در یقال ذحتهم الریح
ای اصابتهم ولیس لهم منهاستر ﴿المذحاة﴾ مرماة وزننده آغاج قسمندن عاری اولان ارضه دینور یقال ارض مذحاة
ای لاشجر بها ☼ الواوی ☼ ﴿الذرو﴾ ذالك فتحی ورانك سكونیله یل برنسنه یی توزیدوب ایلتمك معناسنه در یقال
ذرت الریح الشیء تذروه ذروا اذا اطارته واذهبته وبو معناده لازم اولور توزمق معناسنه یقال ذرا الشیء اذا طار

فی الهواء و صاورمق معناسنه در یقال ذرا الحنطة اذا نقاها فی الریح و قیرمق معناسنه در یقال ذرا الشیٔ اذا کسره
وسرعتله کتمك معناسنه در یقال ذرا الظبی اذا اسرع وآغزدن دیشلر دوشوب دوکلك معناسنه در یقال ذرا فوه
ای اسنانه اذاسقط «الاذراء» همزه نك کسریله و «التذریة» تأدیه وزننده بودخی یل برنسنه یی توزتمق معناسنه در
یقال اذرته الریح و ذرّته اذا اطارته و اذهبته و تذریه برآدمی مدح وثنا ایلك معناسنه مستعملدر اصطلاحزده
اوچورمق تعبیر اولنور تقول ذریته اذا مدحته و معدن ترابنده التون اراشدرمق معناسنه مستعملدر تقول ذرّیت
تراب المعدن اذا طلبت ذهبه «التذری» تفعل وزننده صاورلمق معناسنه در یقال ذرا الحنطة فتذرت و برنسنه نك
یوقریسنه چیقمق معناسنه در تقول تذریت الذروة اذاعلوتها «الذراوة» ثمامه وزننده قوریمش اوتلق اوفندیسنك
توزندیسنه دینورکه یل اوکنده توزوب صاوریلور یقال مواعیده کذراوة النبت وهی ما ارفتّ من یابسه فطارت
به الریح وصاوریلورکن یره دوکیلان غله دوکندیسنه دینور و مطلقا روزکار توزیدوب اوچوردیغی توزندی یه
واوچورندی یه دینور «الذری» هدی وزننده بودخی توزندی یه واوچورندی یه دینور «الذروة» ذالك ضمی
وکسریله برنسنه نك یوقریسنه دینور یقال هوفی ذروة الشرف ای اعلاه «المذروان» میمك کسریله آدمك ایکی
قیناغنك اوجلرینه دینور مفردی یوقدر علی قول مذری مفردیدر و مذروان الرأس باشك ایکی طرفنه اطلاق
اولنور ومذروان القوس یایك یوقری واشاغی باشلرندن کیریش اوجلری چوره جك یرلره دینورکه ایکی اوجلری
اوله جقدر ومنه یقال جاء فلان ینفض مذرویه ای باغیا متهدّدا یعنی بغی وتعدی قصدیله تهدید ایلیه رك کلدی
و بو معنای اوّلدن ومعنای اخیردن محتملدر «الاستذراء» چکی کوسنیمك معناسنه در یقال استذرت المعزی اذا
اشتهت الفحل «الذرة» ثبه وزننده معروف غله اسمیدرکه مصر بغدایی دیدکلریدر اصلی ذرو ایدی هاء واودن
عوضدر «ابو الذری» سعی وزننده خالد بن عبد الرحمن الافریقی کنیه سیدر وعلیّ بن ذری الحضرمیّ وانعم
بن ذری الشعبانی محدّثلردر «بئر ذروان» سحبان وزننده مدینه ده برقیو آدیدر علی قول ذواروان دیرلر یاخود
ذروان در فتحاتله ❊ الیائی ❊ «الذاغیة» غین معجمه ایله شاشقین وچولپه نادان عورته دینور یقال امرأة ذاغیة
ای مضاّغة رعناء ❊ الواوی ❊ «الاذقی» قافله احری وزننده قولاقلری و بورونی صالق وسلپوك آته دینور مؤنثی
ذقواء در یقال فرس اذقی ای الرخو الاذن والانف ❊ الواوی ❊ «الذکوّ» علوّ وزننده و «الذکا» عصا وزننده
و «الذکاء» بهاء وزننده و بوز مخشریدن منقولدر آتش پك علولنمك معناسنه در یقال ذکت النار تذکو ذکوّا وذکا
وذکاء اذا اشتدّ لهبها «الاستذکاء» ذکو معناسنه در یقال استذکت النار بمعنی ذکت «الاذکاء» همزه نك
کسریله آتشی یاقوب علولندرمك معناسنه در یقال اذکی النار اذا اوقدها «التذکیة» تفعله وزننده اذکاء
معناسنه در یقال ذکی النار بمعنی اذکاها و بوغزلمق معناسنه در یقال ذکی الذبیحة اذا ذبحها و پیروسالخورده اولمق
معناسنه در عادتا تجاربله صاحب ذکاء اولدقلری تصورینه مبنیدر یقال ذکی الرجل اذا اسنّ وبدنّ «الذکیة»
غنیه وزننده علولنمش مشتعل آدمه دینور «الذکوة» و «الذکیة» تمره وزنلرنده آتش طوتشدیره جق طوترغه
دینور یقال ذکی النار بالذکوة والذکیة وهی ماذکاها به وشعله لو آتش کوزینه دینور «الذکا» عصا وزننده
بودخی شعله لو پرلاق آتش کوزینه دینور وذکا وذکاة هایله بوغزلمق معناسنه در یقال ذکا الذبیحة ذکا وذکاة
اذا ذبحه «الذکاء» وفاء وزننده برکمسه تیزفهم وزیرك اولمق معناسنه در یقال ذکی الرجل وذکی وذکو ذکاء
من الباب الرابع والثالث والخامس اذا کان سریع الفطنة وذکاء سنّ وسال وعمر معناسنه در یقال بلغت الدابّة
الذکاء اذا اسنت «الذکیّ» غنی وزننده ذکاء وذهن وفطنت صاحبی آدمه دینور و بوغزلنمش قربانه دینور
«ذکاء» غراب وزننده کونش اسماسندندر و بو معرفه در لاینصرفدر حرف تعریف داخل اولمز یقال طلعت
ذکاء ای الشمس «ابن ذکاء» صباح وقتنك کنیه سیدر یقال ظهر ابن ذکاء ای الصبح «المذاکی» میمك فتحیله
شول آتلره دینورکه قروحنی یعنی دیشلری کماله واردیغی هنکامی بریاخود ایکی یاش چمش اوله لر مذکی مفردیدر
مخلف وزننده یقال خیل مذاك اذا اتت علیها بعد قروحها سنة اوسنتان «الذکی» غنیّ وزننده و «الذاکی»
و «الذکیة» غنیه وزننده پك تیز رایحه لو مسکه وصف اولور یقال مسك ذکیّ وذاك وذکیة ای ساطع ریحه * شارح
دیرکه مسك وعنبر کلمه لرینك تذکیر وتأنیثلری جائزدر ظاهرا تانیثلری شمامه اعتباریله در «المذکیة» محسنه وزننده
مرّة بعد اخری یاغدیران بلوده دینور یقال سحابة مذکیة اذا مطرت مرّة بعد آخری «الذکاوین» ذالك فتحی
وواوك کسریله ذکوانه کلمه سنك جمعیدر کوچك سرح آغاجلرینه دینور ظاهرا پك متوقد اولدیغیچون «ابن ذکوان»
سلمان وزننده ائمۂ قراءتدن ابن عامرك راویسیدر «ذکوه» تمره وزننده بادیه ده برارسلان یتاغی یرك

آدیدر ۞ الیائی ۞ (الاذلیلاء) اعشیشاب وزننده بریره کیزلوجه کتمك معناسنه‌در یقال اذلولی الرجل اذا انطلق
فی استخفاء ورام ومنقاد اولمق معناسنه‌در یقال اذلولی الرجل اذا ذلّ وانقاد وشکسته خاطر اولمق معناسنه‌در
یقال اذلولی فلان اذا انکسر قلبه وآلت تناسل فرسزجه قالقمق معناسنه‌در تریاکی آلتی کبی یقال اذلولی الذکر
اذا قام مسترخیا (الذلولی) سفرجل وزننده ذلیل ورام اولمش آدمه دینور یقال رجل ذلولی ای مذلول (التذلی)
تفعل وزننده تواضع ایلمك معناسنه‌در یقال تذلی له اذا تواضع (الذلی) سعی وزننده آغاجدن میوه دیرمك
معناسنه‌در یقال ذلی الرطب ذلیا من الباب الثالث اذا جناه (الاذلاء) همزه‌نك کسریله برکسه ایله بیله‌جه آغاجدن
میوه دیرمك معناسنه‌در یقال ذلی الرطب فاذلی معه * شارح فاذلی نسخه‌سنی تغلیط و بونسخه‌یی تصویب ایلمشدر
۞ الیائی ۞ (الذماء) وفاء وزننده دپرنمك وقلدامق معناسنه‌در یقال ذمی الشیٔ ذماء من الباب الرابع اذا تحرك
وذماء اولومجل وجودده قلان بقیهٔ روحه یاخود قوّت قلبه دینور یقال مابقی منه الاذماء ای بقیة النفس او قوّة
القلب وبدنده همان بقیهٔ روح یاخود قوّت قلب قالمق معناسنه مصدر اولور یقال ذمی المذبوح ذماء من الباب الثانی
اذا بقی منه الذماء (الذامی) و (المذماة) مرماة وزننده زخمدار اولمش صیده دینور (الذمیان) فتحاتله سرعتله
یوریمك معناسنه‌در یقال ذمی الرجل ذمیانا من الباب الثانی اذا اسرع (الذمی) رمی وزننده برآدمی برنسنه‌نك
رایحه‌سی آزرده قلمق معناسنه‌در یقال ذمته رایحته ذمیا ای آذته (الاستذماء) برآدمك وارنی اراشدروب آلمق
معناسنه‌در تقول استذمیت ماعنده اذا تتبعته واخذته (الاذماء) همزه‌نك کسریله اوردیغی نسنه‌یی بقیهٔ جانله ترك
ایلمك معناسنه‌در یقال اذماه اذا وقذه وترکه برمقه (الذمی) عصا وزننده رایحهٔ منکره‌یه دینور ۞ الواوی ۞
(الذهو) لهو وزننده کبر ایلمك معناسنه‌در یقال ذها الرجل یذهو ذهوا اذا تکبر ۞ الیائی ۞ (الذوی) غنی
وزننده اوت صولمق معناسنه‌در یقال ذوی البقل وذوی ذویّا من الباب الثانی والرابع اذا ذبل (الاذواء) همزه‌نك
کسریله اوتی صولدرمق معناسنه‌در یقال اذواه الحرّ اذا ذبله (الذواة) حصاة وزننده بغدایك واوزم وقاون
وقرپوز مقوله‌سنك قبوغنه دینور (الذوی) الی وزننده خرده‌و جوره‌قیونلره دینور (ذائك) ذالك وزننده وآنده
لغتدرکه اسم اشارتدر یقال ذائك الرجل ای ذلك و بونك تفصیلی اشاغیده مبسوطدر

فصل الراء

﴿ فصل الراء ﴾ ۞ الیائی ۞
(الرؤیة) رانك ضمی وهمزه‌نك سکونیله کوزایله کورمکه کذلك قلبله کورمکه یعنی عقل ایله مشاهده رتبه‌سنده
بیلمکه دینورکه اسمدر اوّلکیدن بصر ایله ثانیدن بصیرت ایله تعبیر اولنور یقال شهدله عن رؤیة وهی النظر بالعین
وبالقلب * شارحك بیاننه کوره جمعی رؤی کاور مدیه ومدی کبی * مؤلفك اطلاقنه کوره مشترك اولور لکن عینده
حقیقت وقلبده مجازدر ورؤیه ورأی رانك فتحی وهمزه‌نك سکونیله وراءه راعه وزننده ورأیه ضربه وزننده
ورئیان رانك کسریله مصدرلردر کورمك و بیلمك معنالرینه‌در تقول رأیته رؤیة ورأیا وراءة ورأیة ورئیانا من الباب
الثالث اذا نظرته بالعین وبالقلب * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره رؤیت شیٔ مرئی‌یی ادراکدن عبارتدر واول قوای
نفسیه حسبیله برقاچ کونه اولور اوّلا حاسهٔ بصریه وآنك مجراسنه جاری اولانله اولور رأیت زیدا کبی
﴿ وقل اعملوا فسیری الله عملکم ﴾ الایة کریمه‌سی کبی زیرا حق تعالی‌یه حاسه اسنادی صحیح دکلدر ثانیا وهم وتخیل
ایله ادراك اولنور نحو رأی ان زیدا منطلق ثالثا تفکر ایله ادراك اولنور کقوله تعالی ﴿ انی اری مالاترون ﴾ الایه
رابعا عقل ایله ادراك اولنور وعلی ذلك قوله تعالی ﴿ ما کذب الفؤاد مارأی ﴾ الایة ورؤیة بصریه مراد اولورسه
مفعول واحده تعدیه ایدر نحو رأی زیدا وعلم معناسی اراده اولنور مفعولینه تعدیه ایدر نحو رأیت زیدا عالما انتهی
وفی الحدیث ﴿ ارأیتك وارأیتکما وارأیتکم ﴾ وهی کلمة تقول العرب بمعنی اخبرنی واخبرانی واخبرونی وکذلك
الم تر الی کذا کلمة تقال عند التعجب یعنی ارأیت کلمه‌سی کلام عربده اخبرنی معناسنه استعمال اولنور ذهنك لفظ مزبوردن
معنای مرقومه انتقالی رؤیت اخبارك سبب اقواسی اولدیغنه مبنی اولمغله اطلاق سبب واراده‌ٔ مسبب وجهیله
رؤیت اطلاق واخبار اراده اولندی وهمزهٔ استفهامکه طلب فهم ایچون موضوعدر آنکله امر بالاخبار مراد
اولندی طلبه دلالتده مشترك اولدقلری ایچون پس ارأیت کلمه‌سی اخبرنی کلمه‌سندن ذکر السبب واراده المسبب وجهیله
مجاز مرسل اولور وطلب فهمه موضوع اولان اداة اطلاق اولنوب طلبه موضوع اولان صیغهٔ امر اراده اولنمشدر
صیغهٔ مزبوره اداة مرقومه‌یه تشبیها خلاصه‌سی ارأیت کلمه‌سی مجاز مرسله مبنی استعاره اولور وتاء دائما مفتوح
اولور وکافك اعرابدن محلی یوقدر مجرّد خطاب ایچوندر احوال مخاطبه دلالت ایلکله تثنیه وجمعنده وتذکیر
وتأنیثنده متغیّر اولور و الم تر قوللری تعجیب معناسنده مثل مجراسنه اجرا اولندی برقصه‌یی کوروب وکورمیان واشیدوب
وایشتمیان کمسه‌یه خطاب اولور وبو بالتعجیب تقریری مفیددر زیرا استفهام انکار وقوعی ایچون اولوب نفی نفی

اثبات اولمغله نفی اولان رؤیتی تقریر ایدر و بوندن تعجب متولّد اولور بو جهتله معنیین مجازیین بینی جمع لازم کلمز
هر نقدر مؤلفه کوره جائز ایسه ده واشبو رأی ماده‌سی الی ایله صله لندقده اعتباره مؤدّی نظر معناسنی مقتضی اولور
دیدکلری وجه مذکور اوزره تعجیب معناسنه اشارتدر (الارتئآء) افتعال وزننده بودخی کورمك معناسنه در تقول
ارتأیته بمعنی رأیته و برماده ضمننده رأی و تدبیر ایلمك ایچون فکر و ملاحظه ایلمك معناسنه در یقال ارتأینا فی الامر
ای نظرناه (الاسترآء) استفعال وزننده بودخی کورمك معناسنه در تقول استرأیته بمعنی رأیته و بر آدمك
دیدارینی یعنی کورمسنی استدعا ایلمك معناسنه در یقال استرآه اذا استدعی رؤیته و برکسه دن بالاستشاره
رأی طلب ایلمك معناسنه در تقول استرأیته اذا استشرته (الریّة) نیه وزننده کورمکه دینور اسمدر تقول
الحمدلله علی ریّتك ای رؤیتك * شارحك بیاننه کوره بونك اصلی رؤیه ایدی همزه ابدال صحیحله واوه ابدال و بعده
یایه قلب وادغام اولنوب یایه مجاورت سببیله راء مکسور اولدی (الرّءآء) شدّاد وزننده کثیر الرؤیه اولان
یعنی کوره کن بینا آدمه دینور یقال هو رءّآء ای کثیر الرؤیة (الرؤیّ) رانك ضمی همزه‌نك کسریله صلی
وزننده و (الرؤآء) غراب وزننده و (المرآة) مرماة وزننده انسانده نظر تعلق ایده جك یره دینور منظر معناسنه
علی قول رؤی ورؤآء حسن منظر معناسنه اولوب و مرآة علی الاطلاق منظر معناسنه در یقال هو حسن الرؤیّ
والرؤآء والمرأة ای المنظر او الاولی حسن المنظر والثالث علی الاطلاق (الترئیة) تفعله وزننده اسمدر بهجت
وبها و حسن منظر معناسنه در و ترئیه مصدر اولور ریاء ایلمك معناسنه تقول رأیته ترئیة ای رائیته رئاء
و بر آدمه باقق ایچون آیینه عرض ایلمك علی قول اکا آیینه طوتمق معناسنه در تقول رأیته اذا عرضت المرأة علیه
او جلستها له لینظر فیها (الاراءة) و (الاراء) همزه‌لرك کسریله کوستورمك معناسنه در تقول اریته ایاه اراءة و ارآء
ای جعلته ینظر فیه اشبو اری کلمه‌سی فی الاصل ارأی ایدی یانك ماقبلی مفتوح اولمغله الفه قلب اولنوب ارأی
اولدقدنصکره همزه‌سی تلیین و حرکه‌سی رایه نقل اولنوب اجتماع ساکنین اولمغله همزه حذف اولندی و تقول
العرب اری الله بفلان ای اری الناس به العذاب والهلاك یعنی حق تعالی فلانی بلیه و عقوبته کرفتار ایدوب ناسه
عذاب و هلاك عبرتلرینی انکله کوستورسون که آنك مبتلا اولدیغی عقوباتی ناسه مدار اعتبار ایتسون دیمکدر و بو مثللدر
(المرآة) مباهاة وزننده و (الرئاء) قتال وزننده برکسه ناسه کندی متصف و متخلق اولدیغی فعل و کردارینك خلافنی
کوستورمك معناسنه درکه ریا ایلمك و کوسترش ایلمك تعبیر اولنور تقول رائیته مرأة و رئاء ای اریته علی خلاف
ما انا علیه و بر آدمی قرشوسنه چوب کورمك معناسنه در تقول رائیته ای قابلته فرأیته و برکسه ایله مشاوره ایلمك
معناسنه در تقول رائیته اذا شاورته (المرآة) مسحاة وزننده آیینه یه دینور * شارح دیرکه اصلی مرأیه ایدی مفعله وزننده
اسم آلت و اسم مکان دخی اولور جمعی مرای کلور جواری و غواشی کبی و مرایا کلمه‌سی قیاسدن خارجدر لکن
درّه شرحنده شهاب سماعا و قیاسا ورودینی تصریح ایلمشدر (الترائی) تفاعل وزننده آیینه یه باقق معناسنه در تقول
ترآیت فی المرأة ای نظرت فیها و بری برینی کورمك و کورشمك معناسنه در یقال تراءوا اذا رأی بعضهم بعضا و منه الحدیث
* انا بریء من کل مسلم مع مشرك * قیل لم یا رسول الله قال * لا ترائی ناراهما * ای لا یتجاور المسلم والمشرك بل یتباعد
عنه منزله بحیث لو اوقد نارا مارأها یعنی مطلقا اهل اسلامك مشرکینله مجاورت و مقاربتلرندن نهیی متضمندر یعنی
آتشلری بری برینی کوره جك قدر مسافه ده تقرّب ایلمیوب بلکه انلردن تباعد ایلسونلر زیرا مشرکین عهد و اماندن
مبرالردر و اهل اسلامك دلالتی طرف رحمانه و انلرك دلالتی جانب شیطانه اولور پس ترائی بوراده تعاین و تقابل معناسنه
اولمش اولور و ترائی اصلده تترائی ایدی تالرك بری تخفیفا حذف اولندی * شارح دیرکه ابو الهیثم علیه الرحمه لا یتسم
المسلم بسمة المشرك ولا یتشبه به عبارتیله تفسیر ایلمدی یعنی مسلم اولان کمسه مشرکلرك اشکاللریله متشکل و اخلاقلریله
متخلق اولمسون انتهی * و ترائی برماده ضمننده فکر و اندیشه و ملاحظه ایلمك معناسنه در تقول ترائینا فی الامر ای نظرناه
و خرما قوریغنده رنکار کورنمك معناسنه در یکلشمکله صاری و قرمزی رنکار ظاهر اولور یقال ترائی النخل
اذا ظهرت الوان بسره و کورنمك ایچون بر آدمك اوکنه ارقوری کلمك معناسنه در یقال ترأی لی ای تصدّی لاراه
(الترأی) تفعل وزننده آیینه یه باقق معناسنه در تقول ترأیت فی المرأة اذا نظرت فیها و برکسه یه کورنمك ایچون تعرض
ایلمك معناسنه در یقال ترأی لی ای تصدّی لأراه (الرؤیا) رانك ضمی و همزه‌نك سکونیله دوشه دینورکه اویقو
ایچره کوریلور جمعی رؤی کلور هدی وزننده تقول رأیت رؤیا حسنة و هی ما رأیته فی منامك * شارح دیرکه وزنی
فعلی در الفی تأنیثیه اولمغله غیر منصرفدر و تأنیثی صورت اعتباریله در یاخود اصلی رؤیه ایدی و رؤیا رؤی معناسنه در
کما سیذکر * مترجم حقیر دیرکه رؤیا ماده سنه بو مقامده اهل تحقیق مقاله‌سنك خلاصه‌سی قید و بیان اولنمق مناسب

کورلدی معلوم اوله که نفس ناطقه حین نوم ابدانیده حواس خمس ظاهره یه اشتغالندن منقطع و برمقدار فراغ
وکسب راحت ایتدکده مناسبت اصلیه سی سببیله عالم ملکوته که عالم شهادتده ما کان ومایکون بالجمله صور معانی ایله اول
عالمده بلکه جمیع مبادی عالیه وملکیهٔ سماویه ده علی طریق الازدحام موجود ومنقوش اولوب شیئا فشیئا علی حسب
التقدیر والاراده بو عالمده جلوه کر ظهور اولورلر تعلق واتصال‌ه انده عقل فعال یعنی روح القدسدن تلقف معنوی روحانیله
مرتسمات ومنتقشات مذکوره‌دن بعض نقوش ومرسوماتله منتقش اولوب نساج المعانی وحیاك الصور اولان قوت
متخیله دائما نسج معانی وحیاکت صور شانندن اولمغله اول معانی ونقوشی کندویه مناسب بر قالبه افراغ ایدر اندن
اول صور وقوالب افق متخیله‌دن حس مشترکه منحدر واندن مشاهد ومحسوس اولورلر اندن خزانهٔ صور محسوسات
اولان قوت خیالیه‌ده محفوظ ومستقر اولور رؤیای صادقه بوندن عبارتدر پس متخیله‌نك معنایه الباس ایلدیکی
صورتك ملبوسنه شدت مناسبتی اولور ایسه اول رؤیا تعبیره محتاج اولمز واکر ضعف متخیله سببیله مناسبت بعید اولور ایسه
تعبیره محتاج اولور زیرا انتقالات وقهقری وغیرها متوقف اولور وکاه اولور که صلاح وصفوت باطن سببیله رائی اهلی
واولادی اولدیغی بلده‌یه بلکه مصالح ناس احوالنه اطلاعه اهتمام ایدرسه اکاندن بعض اشیاء لایح اولور واولیاء اللهه
حین مراقبه‌ده حاصل اولان تلقف اخبار علویه وکشف اسرار ملکوتیه اشبو کیفیت اوزره افاضه اولنور امابعض
اسباب بدنیه وبواعث طبیعیه وعلل واخلاط امزجه ایله تخیلات منامیه اضغاث احلام اولوب تعبیر وتأویله کلمز
اولور واغلب واکثر منامات اضغاث احلام مقوله سندندر وکیفیت مذکوره اوزره رؤیای صادقه‌پك عزیزه‌در
وقال النبی علیه الصلوة والسلام ﴿رؤیا المسلم جزء من ستة واربعین جزء من النبوة﴾ (الرأی) غنی وزننده ورانك کسریله
لغتدر جنی‌یه وپری‌یه دینور که حسن صورتله انسانه ظاهر اولمغله آدم اکا عاشق وآشفته اولور علی قول رانك کسریله
پری طائفه سنك دلبرلرینه دینور ورأی بیوك یلانه اطلاق اولنور وبیع ایچون نشر وبسط اولنمش ثوبه وقماشه اطلاق
اولنور که مشتریلر رؤیت ایدرلر (المرأی) مرعا وزننده کوریله‌جك یره دینور که اسم مکاندر نته که مسمع سس ایشیدیله‌جك
یره دینور تقول هو منی مرأی ومسمع بالرفع والنصب ای بحیث اراه واسمعه یعنی فلان بکا دیداری کوریله‌جك وسسی
ایشیدیله‌جك یرده‌در * شارح دیر که عند سیبویه بو ظروف مخصوصه‌دندر غیر مخصوصه مجراسنه اجرا اولنمشدر (الرئاء)
کتاب وزننده برنسنه‌نك کورنشنك وکوسترشنك مقدارینه دینور یقال هم رئاء الف ای زهاؤه فی رأی العین
(الرؤی) و(الرؤیا) رالرك ضمی وفتحیله مرئی معناسنه اسم اولورلر وشخص معناسنه مستعملدر ومنه یقال جاء حین
جن رؤی ورؤیا ای حین اختلط الظلام فلم یترأوا (الرأی) رانك فتحیله اعتقاد معناسنه اسمدر جمعی آراء کلور
همزه‌نك مدیله وارءاء کلور که اولدن مقلوبدر وارأی کلور ارعی وزننده وری وری کلور رانك کسری وفتحیله ورئی
کلور غنی وزننده تقول هو فی رأیی کذا ای فی اعتقادی (المرآة) مسعاة وزننده برنسنه‌یی باقشدران آدمه وبرنسنه‌نك
باقشغنه باعث اولانه دینور یقال هو مرآة بکذا ای مخلقة (الارأی) احری وزننده‌پك لایق وروا معناسنه‌در
تقول انا ارأی ان افعل ذلك ای اخلق (الرئة) عده وزننده جانلو قسمنك نفس وریح وهواء موضعنه دینور که
آق جکردر فارسیده شش ترکیده اویکن دیرلر جمعی رئات ورئون کلور * شارحك بیاننه کوره اصلی رئی ایدی (الرأی)
سعی وزننده برآدمك آق جکرینه اورمق یا طوقنمق معناسنه‌در یقال رأه رأیا اذا اصاب رئته ویره سنجاق دیکمك
معناسنه‌در یقال رأی الرایة اذا رکزها فی الارض وچقماغی چاقق وکذلك چقماق چاقلمق معناسنه‌در که لازم ومطاوع
اولور یقال رأی الزند فرأی هوای اوقده فوقد (الارءاء) اکرام وزننده سنجاق دیکمك معناسنه‌در یقال ارأی الرایة
اذا رکزها فی الارض وبرکمسه عقل وتدبیر صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال ارأی زید اذا صار ذا عقل وبرکمسه‌نك
چهره وقیافتنده اثر حماقت ظاهر اولمق معناسنه‌در یقال ارأی الرجل اذا تبینت الحماقة فی وجهه بو جهتله اضداددن
اولور واینه‌یه باقمق معناسنه‌در یقال ارأی زید اذا نظر فی المرآة وبرنسنه‌یه کرپکلرینی چوق قیپه‌رق نظر ایلمك معناسنه‌در
یقال ارأی الرجل اذا حرك جفنیه عند النظر وبرکمسه‌نك پری طائفه سندن مألوف ومحبوبی اولمق معناسنه‌در یقال
ارأی فلان اذا صار له رئی من الجن وریاء وسمعه قصدیله عمل ایلمك معناسنه‌در که مرایلق ایلمك تعبیر اولنور یقال
ارأی الواعظ اذا عمل رئاء وسمعة وبرآدمك آق جکری اغریمق معناسنه‌در یقال ارأی الرجل اذا اشتکی رئته وبعض
فقهانك رأینه تابع اولمق معناسنه مستعملدر یقال ارأی فلان اذا اتبع رأی بعض الفقهاء وچوق رؤیا کورر اولمق
معناسنه‌در یقال ارأی الرجل اذا کثر رؤاه ودوه‌نك برونی بوغازینه طوغری کیجه دوشوك اولمق معناسنه‌در یقال
ارأی البعیر اذا انکب خطمه علی حلقه وحافر وسبع جنسلرندن ماعدا حیوانك ممه‌لرنده کبه‌لك علامتی ظاهر
اولمق معناسنه‌در که ممه‌لری بیو یوب سود لنمکه باشلر یقال ارأت الحامل من غیر الحافر والسبع اذرؤی فی ضرعها

مطلب

(الحمل)

الحمل واستبين ﴿المرءى﴾ میمك ضمیله مضنی وزننده برونی اوزون اولوب اشاغی بوغازینه طوغری کمی شکلله دوشوك
اولان دوه کله سنه وصف اولور یقال رأس مرءى اى طويل الخطم فيه تصويب و ﴿المرئى﴾ و ﴿المرئية﴾ اسم فاعل بنيه لريله
عملرنده اثر حمل ظاهر اولمش حیوانه دینور حافرایله سبع جنسلرندن ماعدا ﴿لاترما﴾ و ﴿لم ترما﴾ و ﴿اوترما﴾ فى الاصل
مضارع مخاطبلردر وماكلملرى لغودر اداة استثناء اولان لاسيما معناسنه مستعملدركه خصوصا دیمكدر یقال انه
لخبيث لاترما ولم ترما واوترما اى لاسيما صيغهٔ اخيره‌ده اولفظى احدامرين ايچون اولمغله نفى معناسنده مستعملدر
﴿ذوالرأى﴾ عباس بن عبدالمطلب وحباب بن منذر الانصارى لقبلريدر ﴿ربيعة الرأى﴾ امام مالكك شيخيدر
﴿هلال الرأى﴾ اعيان حنفيه دندر ﴿اصحاب الرأى﴾ اصحاب قیاسدركه برماده‌یه متعلق حدیث واثره ظفر یاب
اولمیجق رأى وقیاسله حكم ايلديلر ﴿سرّمن رأى﴾ كه قصبهٔ معروفه‌در سرماده‌سنده بیان اولندی ☼الواوى☼
﴿الربو﴾ علوّ وزننده و ﴿الرباء﴾ كتاب وزننده برنسنه نما بولوب آرتمق معناسنه‌در یقال ربا الشئ يربو
ربوّا ورباء اذا زادونما ویوكسك یره چیقمق معناسنه‌در یقال ربا الرابية اذا علاها وبرنسنه شیشوب
قبارمق معناسنه‌در یقال ربا السويق اذا صبّ عليه الماء فانتفخ ﴿الارباء﴾ همزه‌نك كسریله برنسنه‌یی
نمالندروب آرترمق معناسنه‌در تقول اربيته اذا نميته وزدته ﴿الربو﴾ رانك فتحیله یورغنلقدن یاعلتدن ناشی
هارهار صولیوب خشلمغه وخشلدی‌یه دینور ومصدر اولور یورغنلقدن یاقورقودن شیشوب شدتله هارهار
صولیوب خشلمق معناسنه‌در یقال ربا الفرس ربوا اذا انتفخ من عدو اوفزع واخذه الربو اى الانبهار وربو
یوكسك تپه‌یه دینور كما سیذكر وربو وربوّ علوّ وزننده بسلنوب نشو ونما بولمق معناسنه‌در تقول ربوت فى حجره
ربوا وربوّا اى نشأت ﴿الربا﴾ رانك كسرى والفك قصریله عینه معناسنه‌دركه معامله‌ده اولان قدر مشروعدن
متجاوز فضل وزیاده‌یه دینور اقچه ربحى كبى كتب فقهیه‌ده احكام كثیره‌سى واردر تثنیه‌سنده ربوان وربیان دخى
دینور رانك كسریله تخفیفا واو یایه قلب اولندى ﴿المربى﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله رباخوار آدمه دینور ﴿الربوة﴾ و ﴿الرباوة﴾
رانك حركات ثلاثیله و ﴿الرابية﴾ و ﴿الرباة﴾ حصاة وزننده ربوكبى یوكسك تپه‌یه دینور یقال ربار بوا وربوة ورباوة
ورابیه ورباة اى ماارتفع من الارض ورابیه شدیده وزائده معناسنه مستعملدر ومنه قوله تعالى ﴿فاخذهم اخذة رابية﴾
اى شديدة زائدة ﴿الرباء﴾ سحاب وزننده و ﴿الربىّ﴾ عتىّ وزننده بودخى بسلنوب نشو ونما بولمق معناسنه‌در
تقول ربيت فى حجره رباء وربيا من الباب الرابع اذا نشأت ﴿التربية﴾ تأدیه وزننده بسلمك معناسنه‌دركه نشو ونمایى
موجبدر تقول ربّيته اذاغدوته ویورغون وطوتقون حیوانى صولوقلندرمق معناسنه‌دركه بابى ازاله ايچوندر ربوى
یعنى صولومه عارضه‌سنى ازاله ايدر تقول ربّيت عن خناقه اذا نفسته ﴿التربى﴾ تفعل وزننده بودخى بسلمك معناسنه‌در
یقال تربّيته بمعنى ربّيته ﴿المربّى﴾ معظم وزننده ربّ ايله پرورده اولمش نسنه‌یه دینور مربّب دخى بومعنایه‌در
یقال زنجبیل مربىّ ومربّب اى معمول بالربّ ﴿الرباء﴾ سماء وزننده جمیله ولطف ومنت معناسنه‌در یقال لفلان
على فلان رباء اى طول ومنة وفضل ﴿الاربية﴾ اثفيه وزننده اویلغك كوكنه دینوركه قاليچه باشى اوله‌جقدر
یاخود اویلغك یوقریسیله اسفل بطنك اراغنه دینوركه تومسكجه لحمه‌دن عبارتدر ایكى طرفلو اولور ایكیسنه
اربیتان دینور وبر آدمك آل واقرباسنه دینور اهل بیتى وابن عمى كبى یقال جاء فى اربيته وهى اهل بيته وبنو عمه
﴿الربوة﴾ رانك كسریله و ﴿الربة﴾ ثبه وزننده اون بیك اقچه‌یه اطلاق اولنور یقال عنده ربوة وربة اى عشرة
آلاف درهم ﴿الربو﴾ رانك فتحیله جماعت معناسنه مستعملدر جمعى ارباء كلور ﴿الربية﴾ رانك ضمیله زبیه
وزننده حشرات ارضدن برجانوردر وكدى‌یه دینور سنور معناسنه ﴿الاربيان﴾ همزه‌نك كسریله برجنس بالق
آدیدر بیاض قورتجغزه شبیه اولور بونى مفرداتده استقوز ایله وبعضلر تكه وكرویت دیدكاریله بیان ایلدیلر ﴿المراباة﴾
مباهاة وزننده مدارا ایلمك معناسنه‌در تقول رابيته اذا داريته ﴿الربى﴾ هدى وزننده برموضع آدیدر ☼الواوى☼ ﴿الرتو﴾
رانك فتحى وتاى فوقیه‌نك سكونیله برنسنه‌یى محكم باغلمق معناسنه یقال رتاه يرتوه رتوا اذا شده وكوشتمك
معناسنه اولمغله ضد اولور یقال رتاه اى ارخاه وقلبه قوت ویرمك معناسنه‌در یقال رتا القلب اذا قواه وقیودن
قوغه‌یى آهسته‌جه چكمك معناسنه‌در یقال رتا الدلو اذا جذبها رفيقا ورتو ورتوّ علوّ وزننده باشله اشارت
ایلمك معناسنه‌در یقال رتا برأسه رتوا ورتوّا اذا اشار ورتو برنسنه‌یى برنسنه‌یه یاشدرمق معناسنه‌در یقال
رتاه اليه اذا ضمه وآدیملق وآدیم آتمق معناسنه‌در یقال رتا الرجل اذا خطا وبر آدمك قولى ازیلوب خرد اولمق
معناسنه‌در یقال رتى فى ذرعه على المجهول اى فتّ فى عضده ﴿الرتوة﴾ خطوه وزننده ومرادفیدركه آدیمه دینور
تقول دنوت منه رتوة اى خطوة ویوكسك بایروتپه مقوله‌سنه دینور وزماندن ادنى ساعته دینوركه دقیقه

اوله‌جقدر تقول قعدت عنده رتوة ای سویعة من الزمان و دعوت و ضیافت معناسنه‌در و قطره‌یه دینور یقال
سقانی رتوة من المال ای قطرة و اوق آتمی مسافه‌یه یاخود بر میل قدر علی قول کوز ایریمی مسافه‌یه دینور یقال بینهم
رتوة ای رمیة سهم او نحو میل او مدی البصر (الراتی) علومده متبحر وفاضل اولان عالم ربّانی‌یه دینور شدّ و احکام
معناسنه‌ندر یقال هو رات ای عالم ربّانیّ متبحر ☼ الواوی ☼ (الرثو) رانك فتحی وثای مثلثه‌نك سکونیله رثیئه معناسنه‌درکه
اکثی سود او زره تازه سود صاغلغله اولان یوغرده دینور و مصدر اولور میته مرثیه ایلك یعنی محاسننی تعداد ایده‌رك
آجیوب آغلمق معناسنه‌در تقول رثوت المیت بمعنی رثأته پس مهموزده لغت اولور نته‌که یائیه‌ده دخی لغتدر
و بر قصه‌یی ولاقردی‌یی ازبر ایلك علی قول ذکر ایلك معناسنه‌در تقول رثوت الحدیث اذا حفظته او ذکرته
☼ الیائی ☼ (الرثیة) تمره وزننده مفاصلده و الرده و ایاقلرده حادث اولان درد و وجعه دینور علی قول ایاقلرده اولان شیشه
و ورمه دینور یاخود پیرلکدن یاخود درد و علتدن ناشی حرکت و انبعاثه مانع اولان عارضه‌یه دینور یقال به رثیة
ای وجع المفاصل والیدین والرجلین او ورم فی القوائم او منعه الالتفات من کبر او وجع و ضعف و زبونی معناسنه‌در
یقال به رثیة ای ضعف وحمق معناسنه‌در (الرثیة) غنیه وزننده بو دخی ضعف وحمق معنالرینه‌در (الرثا) عصا
وزننده معانئ مذکوره‌دن مصدرلردر یقال رثی الرجل رثا من الباب الرابع اذا کان به رثیة (الرثی) سعی وزننده
و (الرثاء) و (الرثایة) کتاب و کتابه وزنلرنده و (المرثاة) مرماة وزننده و (المرثیة) منزله وزننده میتك محاسننی تعداد
ایده‌رك آجیوب اغلمق معناسنه‌در تقول رثیت المیت رثیا و رثاء و رثایة و مرثاة و مرثیة من الباب الثانی ای بکیته
و عددت محاسنه کما تقول رثوته رثوا کذلك میت حقنده مرثیه نظم ایلك معناسنه‌در تقول رثیت المیت اذا نظمت
فیه شعرا و رثی برآدمه آجیوب رحم و رقت ایلك معناسنه‌در یقال رثی له اذا رحمه و رق له و رثایه کتابه وزننده
برکسه‌دن بر لاقردی و بر خبر ذکر ایلك معناسنه‌در تقول رثیت حدیثا عنه رثایة اذا ذکرته عنه و ازبرلمك
معناسنه‌در تقول رثیت حدیثا اذا حفظته (الترثیة) تادیه وزننده و (الترثی) تفعل وزننده بونلرده میتك محاسننی
ذکر و تعداد ایده‌رك بکا ایلك معناسنه‌در تقول رثیت المیت و ترثیته بمعنی رثیته (الرثاءة) و (الرثایة) شدّاده وزنلرنده
میت اوزره نوحه ایدیجی قاری‌یه دینورکه آغلیجی تعبیر اولنور عربستان توره‌سندندر یقال امرأة رثّاءة و رثّایة
ای نوّاحة ☼ الواوی ☼ (الرجاء) وفاء وزننده و (الرجو) رانك فتحیله و (الرجاة) و (المرجاة) میمك فتحیله و (الرجاوة)
سحابه وزننده و (الرجاءة) همزه ایله اومق و امید ایلك معناسنه‌در یقال رجاه یرجوه رجاء و رجوا و رجاة
و مرجاة و رجاوة و رجاءة ضدّ یأس (الترجّی) تفعل وزننده و (الارتجاء) افتعال وزننده و (الترجیة) تفعله
وزننده بونلرده اومق معناسنه‌در یقال ترجّاه و ارتجاه و رجّاه بمعنی رجاه و ارتجاء خوف معناسنه مستعملدر
یقال ارتجاه اذا خافه * شارح دیرکه ثلاثی اولان رجاء ماده‌سی دخی خوف معناسنه مستعمل اولور
تلازم علاقه‌سیله و بونلردن اسم رجاءدر مدّ ایله (الرجا) عصا وزننده ناحیه و جانب معناسنه‌در علی قول
قیونك خاصّة بر ناحیه‌سنه دینور مدّ ایله ده لغتدر تثنیه‌سی رجوان و جمعی ارجاء کلور و منه المثل * رمی به الرجوان *
ای استهین به کانّه رمی به یعنی فلان خوار و مهان اولسون کویا که قیودن قوغه چقارکن ایکی طرفه
چارپلدیغی کبی اولدخی اویله‌جه ذلّ و منت و استهانته دوچار اولسون دیمکدر بوراده استهزاء نسخه‌سی
غلطدر و رجا سرخس قضاسنده بر قریه آدیدر و وجره نام محلده بر موضع آدیدر و رجا مصدر اولور تکلم ایدن کمسه
کلامدن منقطع اولمق معناسنه‌در یقال رجی الرجل رجا من الباب الرابع اذا انقطع من الکلام و سویلرکن حصر
اولمق معناسنه‌در یقال رجی علیه علی المجهول اذا ارتجّ علیه (الارجاء) همزه‌نك کسریله قیویه کنار یاپمق
معناسنه‌در یقال ارجی البئر اذا جعل لها رجا و صیاد شکاردن خائب اولمق معناسنه‌در یقال ارجی الصید
اذا لم یصب منه شیئا و تأخیر ایلك معناسنه‌در یقال ارجی الامر اذا اخّره مهموزده لغتدر و کبه حیوانك طوغورمسی
یك کلوب چاتمق معناسنه‌در یقال ارجأت الحامل اذا دنت ان یخرج ولدها (الارجوان) عنفوان وزننده
قرمزی نسنه‌یه دینور یقال قطیفة ارجوان ای احمر و یقال احمر ارجوانیّ ای قانی بونده تأکید و مبالغه ایچون
نفسنه نسبت اولندی و قرمزی ثوبه دینور یقال جاء و علیه ارجوان ای ثوب احمر و قرمزی بویه‌یه دینور
و قرمزیلغه دینور حمرت معناسنه و نشاستج اسمیدرکه لطایف الوان حمرتدندر آندن اشاغیسی بهرماندرکه
قنه بویاسیدر صاری‌یه مائل آچق قرمزی اوله‌جقدر بوراده نشاستج بغدای اوزندن معمول نشاسته معرّبی
دکلدر بلکه بنه معرّبدر لکن الواندن عامّهٔ عربك نشاء تعبیر ایتدکلری لون مزبوردرکه لسانمزده پنبه و کلپنبه
تعبیر اولنان خوشنما قرمزیلقدر * شارح دیرکه ارجوان ارغوان فارسی معرّبیدر (المرجیة) محسنه وزننده

مطلب

باب همزه‌ده ذکر اولندیکه فرقهٔ معروفه‌در عملی رتبه‌ده نیتدن و اعتقاددن تأخیر ایلدیلر و اذا اضفت الرجل به
قلت هو مرج و مرجی و اذا نسبت قلت هو مرجیّ و مرجائیّ پس معتلّ و مهموز اولور و مرجیه و مرجی وضع حملی پك
قریب اولان حامله دینور ﴿الارجیة﴾ اثفیه وزننده تأخیر اولنان نسنه‌یه دینور ﴿رجّاء﴾ کتان وزننده بنی غنی
جماعتندن بر صحابیهٔ بصریه‌در ابن سیرین آندن ❊ تقدیم ثلاثة من الولد ❊ متنیله اولان حدیث شریفی روایت ایلدی
و حدیث مذکور مسندده مقیددر ☼ الواوی ☼ ﴿الرحی﴾ حای مهمله ایله عصا وزننده دکرمنه دینور آسیا معناسنه
و بو مؤنثدر تثنیه‌سی رحوان درکه ایکی حجردر و یائیه دخی اولمغله رحیان دینور فتحاتله جمعی ارحی کلور همزه‌نك
فتحی و حانك کسریله و ارحاء کلور و ارحیّ کلور همزه‌نك ضمیله و رحیّ و رحیّ کلور رانك ضمی و کسریله
و ارحیه کلورکه نادردر کویا که جمع الجمعدر ﴿الرحو﴾ رانك فتحیله دکرمن یاپمق علی قول دکرمن دوندرمك
معناسنه‌در تقول رحوت الرحی رحوا اذا عملتها او ادرتها و ییلان قیورلوب دکرمن طاشی هیئتنده چورکلمك
معناسنه‌در یقال رحیت الحیة اذا استدارت ﴿الترحی﴾ تفعل وزننده بو دخی ییلان چورکلمك معناسنه‌در یقال
ترحّت الحیة بمعنی رحت ☼ الیائی ☼ ﴿الرحی﴾ عصا وزننده دکرمنه دینور واویه و یائیه‌در جمعلری و تثنیه‌لری آنفا
ذکر اولندی و رحی الحرب معظم و مزدحم اولان جنکاهه اطلاق اولنور نته‌که مرحی الحرب دخی اطلاق اولنور
زیرا دوران حرب اوراده اولور و اوّلکی مبالغه‌یه محمولدر و رحی کوکسه اطلاق اولنور و دوه‌نك کوکسنده اولان
دکرمی مهره‌یه اطلاق اولنور و شول اطرافندن یوکسك سدّ و سکی طرزنده ارضه دینورکه بر میل مقداری دائره‌سی
اولوب و دکرمی و مدوّر اوله یقال نزلوا فی رحی من الارض و هی قطعة من النجفة مشرفة تعظم نحو میل و رحی القوم
بر قومك و جماعتك مدار اموری اولان سید و اعیانلرینه اطلاق اولنور و بر آدمك جماعت عیال و متعلقاتنه اطلاق اولنور
و آزی دیشه اطلاق اولنور یقال طحنه بارحائه ای باضراسه و سائردن مستغنی و مستقل اولان قبیله‌یه اطلاق اولنور
یقال هؤلاء رحی ای قبیلة مستقلة و اسفناخ دیدکاری سبزه‌یه دینور و دوه و فیل قسمنك طبانلرینه اطلاق اولنور
و ازدحاملو دوه سوریسنه دینور جمعلری ارحاء کلور و بر فرسك اسمیدر و یمامه ایله بصره بیننده بر طاغك آدیدر
و سجستانده بر موضع آدیدر فخولدن محمد بن احمد بن ابراهیم اورادندر و رحی بطان بانك کسریله بادیه‌ده بر ارضك آدیدر
﴿رحی البطریق﴾ بغدادده بر موضعدر ﴿رحی جابر﴾ بلاد غربده بر موضعدر ﴿رحی عماره﴾ کوفه‌ده بر موضعدر
﴿رحی المثل﴾ بشقه بر موضعدر و احمد بن العباس الرحی محدّثدر ﴿الرحی﴾ رانك فتحی و حانك سکونیله رحو معناسنه‌درکه
دکرمن دوزمك یاخود دکرمن دوندرمك معناسنه‌در تقول رحیت الرحی اذا عملتها او ادرتها و بو نادردر و ییلان
قیورلوب چورکلمك معناسنه‌در یقال رحیت الحیة اذا استدارت ﴿المرحّی﴾ محدّث وزننده دکرمن دوزیجی‌یه
و دکرمنجی‌یی دینور ﴿ابو رحیّ﴾ سمیّ وزننده احمد بن خنبش کنیه‌سیدرکه محدّثدر ﴿رحیه﴾ سمیه وزننده جحفه
قربنده بر قیو آدیدر ﴿الارحاء﴾ همزه‌نك فتحیله واسط قضاسنده بر قریه‌در علیّ بن ابی الکرم المحدث الارحائی
اورادندر ☼ الواوی ☼ ﴿الرخو﴾ رانك حرکات ثلاثی و خانك سکونیله سست و سلپوك و کوشك نسنه‌یه دینور مؤنثی
رخوه‌در یقال شیء رخو ای هشّ ﴿الرخاء﴾ و ﴿الرخاوة﴾ رالرك فتحیله و ﴿الرخوة﴾ رانك کسریله بر نسنه کوشك
و سلپوك اولمق معناسنه‌در یقال رخو الشیء و رخی به رخاء و رخاوة و رخوة من الباب الخامس و الرابع اذا کان
هشا و رخاء بر آدمك معاشی وسعت اوزره اولمق معناسنه‌در یقال رخو الرجل و رخا و رخی رخاء من الباب الخامس
و الاول و الثالث اذا وسع عیشه و یقال هو فی رخاء من العیش ای فی سعة ﴿الاسترخاء﴾ بو دخی بر نسنه صالق
و سلپوك اولمق معناسنه‌در یقال استرخی الشیء بمعنی رخی ﴿الارخاء﴾ همزه‌نك کسریله بر نسنه‌یی کوشك یاپمق
و کوشتمك معناسنه‌در یقال ارخی الرباط اذا جعله رخوا و ارخاء عمامه خوف و اندیشه و خلجاندن امین و مطمئن
القلب اولمقدن کنایه‌در زیرا شدّت هنکامنده عمامه ارخا اولنمز یقال ارخی فلان عمامته اذا امن و اطمأنّ و مرعاده آت
هر طرفی دلخواه اوزره اوتلامق ایچون طوبله‌سنی اوزاتمق معناسنه مستعملدر یقال ارخی الفرس و للفرس اذا طوله
من حبله و بو باش ایپنی و دیزکننی کوشدوب اوزاتمقده دخی استعمال اولنورکه ارخاء عنان ایلمك تعبیر اولنور
و پرده‌یی اشاغی صالیورمك معناسنه‌در یقال ارخی الستر اذا اسدله و طوار پك پك یلمك علی قول تقریب دیدکلری
نقللمقدن زیاده‌جه یلمك معناسنه‌درکه لنك ایلمك تعبیر اولنور یقال ارخی الفرس اذا عدا شدیدا او فوق التقریب
و طواری ارخاء ایله یلدرمك معناسنه‌در یقال ارخی دابته اذا سار بها بالارخاء و ناقه‌نك قالچه اتلری صالقی اولمق
معناسنه‌در یقال ارخت الناقة اذا استرخی صلاها ﴿المراخاة﴾ مباهاة وزننده بر نسنه‌یی کوشتمك معناسنه‌در
یقال راخاه اذا جعله رخوا و خاتونك طوغورمسی یقلشمق معناسنه‌در یقال راخت المرأة اذا حان ولادها و بر نسنه‌دن

مباعدت ایلك معناسنه در يقال راخاه اذا باعده (الرخوة) رانك كسرى و ضميله اسمدر سستلكه و كوشكلكه دینور يقال فيه رخوة اى استرخاء (الحروف الرخوة) اهل تصريف عرفنده *لم يرعونا* حرفلرندن كه سكز حرفدر ماعدا حروفه اطلاق اولنور يقال فيه حرف من الحروف الرخوة وهى سوى لم يرعونا * شارح ديركه مؤلفك بيانته كوره اشبو سكز حرفدن ماعدايه حروف رخوه دینوركه حروف شديده مقابلى اوله جقدر لكن بوراده سبق قلم واقع اولمشدر زيرا محلنده مبيندركه حروف ياشديده يا رخوه اولور ياخود ايكيسنك بيننده اولوركه اكا حروف لينه ديرلر * مؤلفك ذكرايتديكى حروف لينه در حتى محكمده حروف رخوه اون اوچ حرف اولمق اوزره مرسومدركه ثاى مثلثه وحاء وخاء وذال معجمه وزاى معجمه وظاى معجمه وصاد وضاد وغين معجمه وفاء وسين وشين وهاء حرفلرندن عبارتدر واقعا شافيه ده وتجويد كتابلرنده شارحه موافق مثبت وبو وجه اوزره مشروحدركه حروف شديده شول حرفلردركه وقف واسكان اولندقده مخرجده منقبض اولوب صوتك جريانى منحصر اوله واول سكز حرفدن عبارتدركه *اجدك قطبت* كلمه لرى حاويدر مثلا جيم اوزره الف مكسوره ادخال اولنوب اج دينسه صوت جارى اولميوب منحصر اولور وحروف رخوه بونك مقابليدر و بونلرك بيننده براز حروف واردركه انلره حروف لينه اطلاق اولنور بين الجرى والانحصار اولور و بونلرى لم يرعونا كلمه سى جامعدر * بو صورتده مؤلفك بياننده طغيان قلم واقعدر (الرخاء) رانك ضميله ملايم اسن يله دينور يقال ريح رخاء اى لينة الهبوب (الراخى) و(الرخىّ) غنى وزننده ديرلكى وسعت ورفاه اوزره اولان خوشحال آدمه دینور يقال رجل راخ ورخىّ اى واسع العيش (التراخى) تفاعل وزننده كيرو چكلمك معناسنه در يقال تراخى عنه اذا تقاعس و كيجكمك معناسنه در يقال تراخى السماء اذا ابطأ المطر (المرخاء) محراب وزننده ارخاء ديدكلرى ذكر اولنان يلك ايله يلوب سكردر اولان آته دينور (مرخيه) محسنه وزننده شعرادن جامع بن مالك بن شداد لقبيدر (الارخية) اثفيه وزننده صاليويرلمش نسنه يه دينور پرده كبى ※الواو※ (الردو) عدو وزننده برآدمه طاش آتمق معناسنه در يقال رداه بحجر يردوه ردوا اذا رماه به وردى لفظنده لغتدر كما سيذكر ※اليائى※ (الردى) سعى وزننده و (الرديان) فتحاتله آت قيمى يرى طرنغيله تپوب چاله رق اشكين وآتشلو يوريمك على قول يورغه يوريمك معناسنه در يقال ردى الفرس رديا ورديانا اذا رجم الارض بحوافرها او هو بين العدو والمشى و قرغه سكه رك يوريمك معناسنه در يقال ردى الغراب اذا حجل وانسان بر اياغله سكمك معناسنه در يقال ردت الجارية اذا رفعت رجلا ومشت على اخرى تلعب و قيرمق معناسنه در يقال ردى الشئ اذا كسره و آرتمق معناسنه در يقال ردت غنمه اذا زادت و برآدمه يان باشى كلوب طوقنمق و چارپمق معناسنه در يقال ردى فلانا اذا صدمه و برآدمه طاش آتمق معناسنه در يقال رداه بحجر اذا رماه به و كتمك معناسنه در يقال ردى فلان اذا ذهب و اشاغى دوشمك معناسنه در يقال ردى فى البئر اذا سقط (الارداء) همزه نك كسريله آتى اشكين ياخود يورغه يورتمك معناسنه در تقول ارديت الفرس اذا مشيت به رديانا و ارتمق معناسنه در يقال اردت غنمه اذا زادت و اشاغى يه دوشورمك معناسنه در يقال ارداه اذا اسقطه و هلاك ايلك معناسنه در يقال ارداه اى اهلكه (المردى) منبر وزننده بركسه يه آتيلان طاشه دينور آلت منزلنده در ياخود آلت اهلاك اولديغى تصوريله در (التردى) تفعل وزننده اشاغى يه دوشمك معناسنه در يقال تردّى فى البئر اذا سقط فيها و خاتون وشاح طاقنمق معناسنه در يقال تردت الجارية اذا توشحت وشال وردا اورتمك معناسنه در يقال تردت الجارية اذا لبست الرداء (التردية) تأديه وزننده اشاغى يه دوشورمك معناسنه در يقال ترداه فى البئر اذا اسقطه فيها (الردى) عصا وزننده هلاك اولمق معناسنه در يقال ردى فلان ردى من الباب الرابع اذا هلك (الرداء) رانك كسريله ملحفهٔ معروفه دركه باشه و بلدن يوقرى يه بورينه جك چار و شال و فوطه مقوله سنه دينور ازار مقابليدركه بلدن اشاغى يه طوتنه جق فوطه مقوله سندن و پشتمالدن عبارتدر رداءه دخى دينور هايله يقال جاء وعليه الرداء والرداءة اى نقيض الازار و قلجه و يايه اطلاق اولنور وعقل و مدركه يه اطلاق اولنور وجهل ونادانى معناسنه مستعملدر ساتر اولديغيچون يقال به رداء اى جهل ومطلقا آدمه زين ورونق ايراث ايدن نسنه يه اطلاق اولنور علم وعقل و سخا كبى كذلك آدمه شين ونقيصه و يرن نسنه يه اطلاق اولنور جهل وحمق وبخل كبى بو جهتله اضداددن اولور و بو وجه اطلاق اولنور رقبه يه لازم اولديغيچون يقال خلص من الرداء اى الدين ووشاح ديدكلرى زينت نسوانه دينور ومعناى اوّلدندركه فلان كثير المعروف وواسع الاحساندر ديه جك يرده هو غمر الرداء ديرلر زيرا رداء واسع سائرى دخى احاطه ايدوب زير حمايته اخذ ايدر و فلان قليل العيال و خفيف الدين ديه جك يرده هو خفيف الرداء ديرلر زيرا عيال ايله دين رقبه ده ملتزملردر (الارتداء) افتعال وزننده بو دخى ردا اتمك معناسنه در

مطلب

يقال ارتدت المرأة بمعنى لبست (المراداة) مباهاة وزننده بركسه‌دن برنسنه طلب ايلمك معناسنه‌در يقال راداه
اذا راوده ومدارا ايلمك معناسنه‌در يقال راداه اى داراه و طاش آتمق معناسنه‌در يقال رادى عن القوم اى رمى
عنهم بالحجارة (الردى) كتف وزننده هلاك اولان آدمه دينور مؤنثى رديه‌در فرحه وزننده (المردىّ) ميمك
ضمى و يانك تشديديله شول اوزون صريغه دينوركه ملاحلر كمى‌يى وقايغى صيغ يردن و كناردن آنكله دفع ايدرلر
كوندر اغاجى تعبير اولنور جمعى مرادى كلور ميمك فتحى ودالك كسريله يقال دفع السفينة بالمردى وهى خشبة
تدفع بها السفينة (الرادى) ارسلانه دينور (الرداءة) كتابه وزننده و (المرداة) ميمك كسريله بونلرده رداء
معناسنه‌دركه بلدن يوقرى اورتونه‌جك جار مقوله‌سيدر (المرادى) مبادى وزننده‌كه مرداة كلمه‌سنك جمعيدر
ازر معناسنه‌دركه ازارك جمعيدر * مؤلف بوراده تشويش ايلمشدر و مرادى دوه‌نك و فيلك اياقلرينه اطلاق اولنور
(الرداة) حصاة وزننده قيايه دينور صخره معناسنه جمعى ردى كلور حصى وزننده ☼ الواوى ☼ (الرذىّ)
ذال معجمه ايله غنىّ وزننده شول آدمه دينوركه مرض و علت آنى باصوب مغلوب و ناتوان ايلمش اوله يقال رجل
رذى اذا اثقله المرض و مطلقا ضعيف و زبون انسان و حيوانه دينور مؤنثى رذيه‌در جمعى رذايا و رذاة كلور قضاة
وزننده (الرذاوة) سخاوه وزننده ضعيف و زبون اولمق معناسنه‌در يقال رذى الرجل رذاوة من الباب الرابع
اذا صار رذيا (الارذاء) همزه‌نك كسريله ضعيف و زبون قلمق معناسنه‌در تقول ارذيته اذا جعلته رذيا و برآدمك
آتلرى يادوه‌لرى ضعيف اولمق معناسنه‌در يقال ارذى فلان اذا صارت خيله و ابله رذايا و برآدمه ضعيف و زبون
حيوانلر و يرمك معناسنه‌در يقال ارذى فلانا اذا اعطاه رذية و بركسه دابه‌سنى سفرده زبون و مهزول ايلمكله
همپالرندن كيرو قومق معناسنه‌در يقال ارذى ناقته اى خلفها و هزلها (راذان) اصفهانده برموضع آديدر
اصلى روذان ايدى واو الفه مقلوبدر ☼ الواوى ☼ (رزا) على وزننده امام جامع اصفهان اولان ابو الخير محمد بن
احمدك جدّى اسميدر ☼ اليائى ☼ (الرزى) رانك فتحى و زايك سكونيله برآدمك برّ و احسانى قبول ايلمك معناسنه‌در يقال
رزى فلانا رزيا اذا قبل برّه (الارزاء) همزه‌نك كسريله بركسه‌يه آرقه ويروب صغنمق معناسنه‌در يقال ارزى اليه
اذا استند والتجأ ☼ الواو ☼ (الرسو) حسو وزننده و (الرسوّ) علوّ وزننده ثابت و پايدار اولمق معناسنه‌در يقال رسا
الشئ يرسو رسوا و رسوّا اذا ثبت و كمى دمور اوستنده طورمق معناسنه‌در يقال رست السفينة اذا وقفت على الانجر
و برنسنه‌يه نيت ايلمك معناسنه‌در يقال رسا الصوم اذا نواه و رسو حسو وزننده برخبرك ولاقردينك اوجنى ذكر ايلمك
معناسنه‌در يقال رساله رسوا من الحديث اذا ذكر طرفا منه و برآدمه اسناد ايله آندن برحديث و خبر نقل و روايت
ايلمك معناسنه‌در يقال رساعنه حديثا اذا رفعه و حدث به عنه و چكيله‌جك ناقه‌لرپراكنده اولمغله آرقه‌لرندن بوغور
حيقروب جمله‌سنى طوردرمق ورام ايلمك معناسنه مستعملدر يقال رسا الفحل بشوله اذا تفرّقت عنه فهدر بها فراعت
اليه و سكنت (الارساء) همزه‌نك كسريله بودخى برنسنه ثابت و پايدار اولمق معناسنه‌در يقال ارسى الشئ اذا ثبت
و كمى‌يى دمور اوزره طوردرمق معناسنه‌در تقول ارسيت السفينة اذا وقفتها على الانجر (المرساة) محراب وزننده كمى
دمورينه دينوركه دريايه آتوب آنكله كمى‌يى طوردررلر انجر معناسنه‌كه لنكر معرّبيدر (الرسوة) تمره وزننده دستينج
معناسنه‌دركه نسوانك انجودن و بونجقدن دزوب قوللرينه بلازك طرزنده كچوردكلرى قولباغنه دينور (المرسى) مكرم
وزننده‌كه افعال بابندن مصدر ميميدر كمى‌يى طوردرمق معناسنه‌درنته‌كه مجرى دخى آنك كبى مصدردر آقتمق معناسنه‌در
ومنه قوله تعالى ﴿بسم الله مجريها و مرسيها﴾ بضم الميمين وقد تفتح ميما هما من جرت ورست يعنى ميملرى مفتوح
قراءت اولندقده ثلاثيدن مصدر اولورلر آقق و طورمق معنالرينه وقرئ مجريها و مرسيها نعتا لله تعالى يعنى اسم
فاعل بنيه‌سيله ده قراءت اولنمرله بو صورتده حق تعالى‌يه صفت اولورا اجرا و ارساء ايديجى معنالرينه و قوله تعالى
﴿يسئلونك عن الساعة ايان مرسيها﴾ اى متى وقوعها يعنى ثبوتها (المراسى) ميمك فتحيله مرساة كلمه‌سنك جمعيدركه
كمى دمورينه دينور ومنه يقال القت السحاب مراسيها اى استقرّت وجادت يعنى بلود هوا يوزنده كركى كبى چوكوب
اطباق و شمول اوزره ياغدرمغه باشلدى (المراساة) مباهاة وزننده بركسه ايله صوده يوزشمك معناسنه‌در يقال راساه
اذا سابحه (الرسىّ) غنىّ وزننده چادرك و آلاچغك وسطنده ثابت اولان ديركه دينوركه آنك اوزرينه قوريلور
و خيرده ياخود شرده ثابت و مقيم اولان آدمه دينور يقال هو رسىّ فى الخير او الشرّ اى ثابت (مرسيه) محسنه
وزننده مغربده بربلده‌در (الراسية) شول قزغانه دينوركه بيوكلكندن ناشى يرندن قلداميوب ثابت و برقرار اوله يقال
قدر راسية اى لاتبرح مكانها لعظمها ☼ الواوى ☼ (الرشوة) رانك حركات ثلاثى و شين معجمه‌نك سكونيله جعل
معناسنه‌دركه برآدمه عملى مقابلنده و يريلان اجرته و اياق تريه دينور جمعى رشى كلور رانك ضمى و الفك قصريله

ورشى كلور رانك كسرى والفك قصريله * شارح ديركه بوراده جعل مخصص عرفيدركه حاكمه ياغيرى يه كندى
مقصودينه ايصال ضمننده ويريلان برطيلدن عبارتدر حبل معناسنه اولان رشأ ماده سندن مأخوذدر يقال
اعطاه الرشوة اى الجعل ﴿الرشو﴾ رانك فتحيله برآدمه رشوت ويرمك معناسنه در يقال رشاه يرشوه رشوا
اذا اعطاه الرشوة ﴿الارتشاء﴾ افتعال وزننده رشوت آلمق معناسنه در يقال رشاه فارتشى اى اخذ الرشوة ﴿الاسترشاء﴾
رشوت ايستمك معناسنه در يقال استرشى الحاكم اذا طلب الرشوة ودوه ياوريسى بيوننى اوزادوب اناسندن اممك
ايستمك معناسنه در يقال استرشى الفصيل اذا طلب الرضاع ﴿الارشاء﴾ همزه نك كسريله دوه ياوريسنى اناسنه
اوزادوب امزرتمك معناسنه در تقول ارشيت الفصيل اذا ارضعته وكيدركن توقف ايدن دوه ياوريسنك ياخود
دوه نك صغريسنى قاشيه رق ارشه ارشه ديه رك يورتمك معناسنه در اكارشى دينوركماسيذكر وبرآدمك دم وديتنده
شريك اولمق معناسنه در يقال ارشى القوم فى دمه اذا اشركوا وبرآدمه سلاح چكمك معناسنه در مزراق
طوغرلتمق كبى يقال ارشوا بسلاحهم فيه اذا اشرعوه فيه وابوجهل قرپوزينك فليزلرى ايپ كبى اوزامق
معناسنه در يقال ارشى الحنظل اذا امتدت اغصانه وقوغه يه ايپ باغلمق معناسنه در يقال ارشى الدلو
اذا جعل لها رشاء ﴿المراشاة﴾ مباهاة وزننده مساعده ومسامحه معناسنه در يقال راشاه اذا حاباه وبرآدمه شرّنى
دفع ايچون براز مال ويرمك معناسنه در يقال راشاه اذا صانعه ﴿الترشى﴾ تفعل وزننده ملايمت ايلمك معناسنه در
يقال ترشاه اذا لاينه ﴿الرشاء﴾ كساء وزننده و﴿الترشاء﴾ تانك كسريله ايپه دينور حبل معناسنه جمعى ارشيه كلور
ومنازل قمردن برمنزل آديدر وارشية اليقطين وارشية الحنظل قباق وابوجهل قرپوزى تكاكلرنده انجه ايپ كبى
سوروب اوزانان فليزلره اطلاق اولنور ﴿الرشاة﴾ حصاة وزننده براوتك آديدر جمعى رشى كلور حصى وزننده
﴿الرشى﴾ غنىّ وزننده شول دوه كوشكنه ياخود دوه يه دينوركه كيدركن توقف ايلمكله چوبانلر اكا همزه لرك ضميله
ارشه ياخود همزه لرك فتحيله ارشه ارشه ديوحيقره رق يانته واروب اليله صغريسنى قاشيدقده سكردوب
كيدر اوله بوراده ارشه كلمه لرى امر حاضر اولمريله كوياكه ممه ام ياخود امزرد يمكله تأنيثى متضمن اولمغين كلام
مزبوره آلشمشلر ﴿المسترشى﴾ اسم فاعل بنيه سيله رشوت طالبنه دينور واناسندن اممك استيان كوشكه دينور
ومنه يقال انك لمسترش لفلان مطيع له تابع لمسرته ❊ الواو ❊ ﴿الرصو﴾ رانك فتحى وصادك سكونيله برنسنه يى محكم
واستوار ايلمك معناسنه در يقال رصاه يرصوه رصوا اذا احكمه واتقنه ﴿الارصاء﴾ همزه نك كسريله بركمسه يرندن اصلا
منفك اولميوب دائما اوراده برقرار اولمق معناسنه در يقال ارصى بالمكان اذا لزمه لايبرح ❊ الواو ❊ ﴿الرضا﴾ رانك كسرى
وضمى والفك قصريله و﴿الرضوان﴾ رانك كسرى وضميله و﴿المرضاة﴾ مرماة وزننده خشنود اولمق معناسنه در
يقال رضى عنه وعليه رضا ورضوانا ومرضاة من الباب الرابع ضدّ سخط * شارح ديركه مصباحده بنفسه متعدى
اوله رق رضيت الشئ وباء حرفيله اخترته لفظيله مفسر اولوب وعن وعلى ايله تعديه سى لغت حجاز اولمق اوزره
مرسومدر وعلى ايله تعديه سى اقبال معناسنى متضمن اولوب ياخود نقيضى اولان سخط اوزره محمولدر وبو ماده
واوى ايكن يايه قلب اولنمشدر انتهى * ورضا برنسنه يى پسند واختيار ايلمك معناسنه در بونده بنفسه وباء حرفيله استعمال
اولنور تقول رضيته به ورضيت به اذا اخترته ورضا مرضى معناسنه كلوركه مبالغة وصف اولور يقال رجل رضا اى
مرضىّ ﴿الراضى﴾ اسم فاعلدر جمعى رضاة در قضاة كبى ﴿الرضىّ﴾ غنىّ وزننده بودخى اسم فاعلدر خشنود ديمكدر
جمعى ارضياء ورضاة كلور ورضون كلور اصلى رضيون ايدى يقال هو راض من رضاة ورضىّ من ارضياء ورضاة ورض
من رضين ورضىّ ضامن وكفيله اطلاق اولنور ودوست ومحبّ معناسنه اولور وتابعيه دن عنيه نام محدّثه نك پدرى
اسميدر وعلى بن موسى بن جعفر بن محمد بن على المرتضانك لقبيدر كذلك جعفر بن دبوقا المقرى لقبيدر ﴿الارضاء﴾
همزه نك كسريله راضى قلمق معناسنه در وبرآدمه راضى وخشنود ايده جك نسنه ويرمك معناسنه در يقال ارضاه
اذا اعطاه مايرضيه ﴿الاسترضاء﴾ و﴿الترضى﴾ تفعل وزننده برآدمك رضاسنى طلب ايلمك معناسنه در يقال استرضاه
وترضاه اذا طلب رضاه واسترضاء بركمسه دن كندويى راضى ايلمكى طلب ايلمك معناسنه در يقال استرضاه اذا طلب
ان يرضيه ﴿المرضوّ﴾ مدعوّ وزننده كه اصلى اوزره در و﴿المرضىّ﴾ مرعىّ وزننده پسنديده ومختار اولان شيئه
دينور ﴿الارتضاء﴾ افتعال وزننده بودخى پسند واختيار ايلمك معناسنه در يقال ارتضاه لصحبته وخدمته
اذا اختاره ورآه اهلا ﴿التراضى﴾ تفاعل وزننده برى برندن راضى اولمق معناسنه در يقال تراضوا اذا رضى
بعض عن بعض ويقال تراضياه اذا وقع به التراضى ﴿الرضوة﴾ رانك كسريله اسمدر خشنودلغه دينور تقول مافعلته
الاّ عن رضوة فلان اى عن رضاه ﴿الرضاء﴾ قتال وزننده مفاعله دن مصدردر يقال راضاه مراضاة ورضاء

(وقصر)

و قصر ايله ثلاثيدن مصدر دركه ذكر اولندى و جنس ياخود نوع ارادەسنه مبنى تثنيه لنوب رضوان و رضيان دينور
﴿الراضية﴾ اسم فاعلدر موصوف اعتباريله مؤنثدر مرضيه معناسنه مستعملدر كما فى قوله تعالى ﴿فى عيشة راضية﴾
اى مرضية وقالوا رضيت معيشة على المجهول فهى راضية ولا يقال رضيت على المعلوم ﴿المراضاة﴾ مباهاة
وزننده باب مغالبەده استعمال اولنور خشنود ايلكده يارشمق معناسنه تقول راضانى فرضوته اى غلبته
فى الرضاء ﴿رضى﴾ رانك ضميله سدى وزننده ابن زاهر المرادى در و عبد رضى الخولانى مظهر صحبت حضرت
نبوى اولدى ورضى جاهليەده ربيعه قبيلەسنه مخصوص بر بتخانه آديدر ﴿رضوى﴾ سكرى وزننده
بر فرس آديدر و مدينەده بر طاغك اسميدر و بر بلده آديدر ﴿رضوان﴾ رانك كسريله بر طاغك آديدر و خزيندار
جنتك اسميدر ※ الواو ※ ﴿الرطو﴾ خطو وزننده جماع ايلك معناسنه در يقال رطا المرأة رطوا اذا جامعها ※ اليائى ※
﴿الرطى﴾ رطو وزننده و مرادفيدر يقال رطى المرأة رطيا من الباب الرابع اذا جامعها ﴿الارطى﴾ همزهٔ مفتوحه ايله كه
بر شجر آديدر رطء مادەسنده بيان اولندى ﴿الراطية﴾ و ﴿الرواطى﴾ ايكى موضعدر ※ الواو ※ ﴿الرعو﴾ و ﴿الرعوة﴾
رانك حركات ثلاثيله و ﴿الرعوى﴾ رانك فتحى وضمى و الفك قصريله و ﴿الرعيا﴾ رانك ضميله اسملردر جهالتدن
حسن وجهله رجوع ايدوب كيرو چكلمكه دينور يقال فلان حسن الرعو و الرعوة مثلثة و الرعوى و الرعيا اى النزوع
عن الجهل وحسن الرجوع عنه * شارح ديركه رعو و رعوه مصدر و رعوى و رعيا اسملردر يقال رعا يرعو رعوا و رعوة
و هو حسن الرعوى و الرعيا ﴿الارعواء﴾ همزەنك كسريله جهالتدن حسن و جهله رجوع ايدوب كيرو چكلمك
معناسنه در يقال ارعوى الرجل عن الجهل اى رجع و كف * شارح ديركه ارعوى كلمەسى فى الاصل ارعوو ايدى
افعلل وزننده كه احمرار بابندندر بعد الاعلال افعول اولدى و باب مزبوردن ورودى نادردر و بونده ادغام
اولنمديغى اعلال ادغام اوزره مقدم اولديغنه مبنيدر زيرا اعلال اواخر كلمەنك و ادغام اواسطك عارضەسيدر
و اواخر محل تغيير اولمغله اعلالى اولى و اسبق در پس واو ثانيه خامسەده واقع اولديغندن يايه قلب اولنوب ارعوى
اولدى نته كه اقتوى دخى بو يلجه در ※ اليائى ※ ﴿الرعى﴾ رانك كسريله حيوان اوتلايه جق چايره دينور جمعى ارعاء كلور
يقال اخرج المواشى الى الرعى اى الكلاء ﴿الرعى﴾ رانك فتحيله و ﴿الرعاية﴾ كتابه وزننده و ﴿المرعى﴾ مرمى وزننده
اوتلامق معناسنه مصدرلردر يقال رعت الماشية الرعى رعيا و رعاية و مرعى اذا سرحتها و متعدى اولور اوتارمق
معناسنه يقال رعى الماشية اذا اسرحها و كواكبه نظر ايدەرك غروبنه منتظر اولمق معناسنه مستعملدر يقال
رعى النجوم اذا راقبها و انتظر مغيبها و حفظ و نكاه ايلك معناسنه در يقال رعى امره اذا حفظه ﴿المرعى﴾ ميمك
فتحيله مصدر ميميدركه ذكر اولندى و اوتلايه جق اوته دينور يقال رعت الماشية المرعى اى الرعى و اسم مكان اولور
چايرلغه و اوتلاغه دينور چراكاه معناسنه نته كه مرعاة دخى دينور ﴿الراعى﴾ طوار اوتاريجى يه دينور كه چوبان تعبير
اولنور و بر قوم و بر شهر و ولايت اوزره والى اولان آدمه اطلاق اولنور كه تحت ايالتنده اولنلرك حفظ و رعايتى ذمت
همتنه منوط اولنور جمعى رعاة كلور قضاة كبى و رعيان كلور رانك ضميله و رعاء كلور رانك ضمى و كسريله يقال هو
راعيهم اى والى امورهم و راعى بر شاعرك لقبيدر ﴿الرعية﴾ غنيه وزننده اوتليان ماشيه يه دينور يقال له رعية اى ماشية
راعية و مرعيه و محفوظه معناسنه درو والى زير دستنده اولان عامهٔ ناسه دينور * قال الشارح و منه الحديث ﴿كلكم راع
و كلكم مسؤل عن رعيته﴾ ﴿الترعية﴾ تانك حركات ثلاثى و يانك تشديدى و بعضا تخفيفيله و ﴿الترعاية﴾ تانك كسريله
و ﴿التراعية﴾ تانك ضمى و كسرى و يانك تخفيفيله و ﴿الترعى﴾ تانك كسريله دوەلرى خوش و كوزل رعى ايدن ياخود كنديك
و آباء و اجدادينك كار و پيشەسى چوبانلق اولان چوبانه دينور يقال رجل ترعية و ترعاية و تراعية و ترعى اذا كان تجيد
رعية الابل او صناعته و صناعة ابائه رعاية الابل ﴿الرعاوى﴾ سكارى وزننده و رانك ضميله دەشول دوەلردركه او بەنك
چورەسنده اوتليوب بعيد سمتلره كتمز اولەلر ﴿المراعاة﴾ مباهاة وزننده بر آدمى بركسه احسان ايدەرك كوزەدوب حفظ
و نكاه ايلك معناسنه دركه حقنه حرمت و رعايت ايلك تعبير اولنور تقول راعيته اذا لاحظته محسنا اليه و منه مراعاة
الحقوق و بر ايشك عاقبتى نيه منجر اولور ديو كوزتمك معناسنه در تقول راعيت الامر اذا نظرت الى م يصير بوراده
م كلمەسى ما مخففيدر و حيوانلر برى بريله برابرجه اوتارمق معناسنه در يقال راعى الحمار الحمر اذا رعى معها و كواكبه
نظر ايدەرك غروبنه منتظر اولمق معناسنه در يقال راعى النجوم اذا راقبها و انتظر مغيبها و بر نسنه يى حفظ و نكاه
ايلك معناسنه در يقال راعى امره اذا حفظه و بر يرده اوتلاق چوق اولمق معناسنه در يقال راعت الارض
اذا كثر فيها المرعى و بر آدمك سوزنه قولاق طوتمق معناسنه در تقول راعنى سمعك اى استمع مقالتى
﴿الرعيا﴾ و ﴿الرعوى﴾ رالرك ضمى و فتحيله اسملردر حفظ و نكاه معناسنه ﴿الاسترعاء﴾ بركسەدن بر نسنه يى

مطلب

حفظ وحمایه ایلکی استمك معناسنه‌در یقال استرعاه ایاه اذا استحفظه (الارتعاء) افتعال وزننده (والترعی)
تفعل وزننده اوتلامق معناسنه‌در یقال ارتعت الماشیة وترعت بمعنی رعت (الارعاء) همزه‌نك کسریله
اوتارمق معناسنه‌در یقال ارعی الماشیة بمعنی رعاها وبرآدمه بریری اوتلاق تعیین ایلمك معناسنه‌در یقال
ارعاه المکان اذا جعله له مرعی وبریرك مرعاسی چوق اولمق معناسنه‌در یقال ارعت الارض اذا کثر رعیها
وبرآدمك سوزنه قولاق طوتمق معناسنه‌در مراعاة کبی تقول ارعنی سمعك ای استمع مقالتی وبرآدمه عفوومرحمت
ایلمك معناسنه‌در تقول ارعیت علیه ای ابقیت علیه وترحمته (الرعیة) رانك کسریله اسمدر اوتلامغه دینور
وشول ترلایه دینورکه ایچنده جابجا یومری طاشلر اولمغله صبان یوریمسنه مانع اوله وسحیم قبیله‌سندن برصحابی
اسمیدر یاخود سمیه وزننده‌در (الرعایا) برایا وزننده‌و (الرعاویّة) رانك فتحی ویانك تشدیدیله مرعاده اوتلیان مواشی‌یه
دینور هر کیمك اولورسه اولسون (الارعاویة) همزه‌نك فتحیله مرعاده اوتلیان شول مواشی‌یه دینورکه خاصة
سلطان ووالی وحاکمك اوله (راعی البستان) و (راعیة الاتن) ایکی جنس چکرکه‌لردر (راعیة الخیل) برقوشدر
(الارعوّة) همزه‌نك وعینك ضمیله بیوندرغه دینور (راعیة الشیب) و (رواعی الشیب) پیرلك حالتنك اوائلنه
اطلاق اولنور ☼ الواوی ☼ (الرغاء) غین معجمه ایله ثغاء وزننده دوه وصرتلان ودوه قوشی بوکورمك وباغرمق
معناسنه‌در نته‌که ثغاء غنم وظباء مقوله‌سنه مخصوصدر یقال رغا البعیر والضبع والنعام یرغو رغاء اذا صوّتت
فضجت وفریاد ایله پك اغلمق معناسنه مستعملدر یقال رغا الصبیّ اذا بکی اشدّ البکاء (الرغوّ) عدوّ وزننده چوق
باغروب بوکوریجی ناقه‌یه دینورکه باغرغان تعبیر اولنور یقال ناقة رغوّ ای کثیرة الرغاء (الارغاء) همزه‌نك
کسریله دوه‌یی باغرتمق معناسنه‌در تقول ارغیت الناقة اذا حملتها علی الرغاء وسود کپوکلنمك معناسنه‌در یقال
ارغی اللبن اذا صارت له رغوة کذلك تبوّل ایدن آدمك بولی کپوکلنمك معناسنه‌در یقال ارغی البائل اذا صارت
لبوله رغوة وبرآدمه ناقه ویرمك معناسنه‌در تقول اتیته فما اثغی ومارغی ای لم یعط شاة ولاناقة (التراغی) تفاعل
وزننده هرطرفدن باغرشمق معناسنه‌در یقال تراغوا اذا رغا واحد ههنا وواحد ههنا (الرغوة) رانك حرکات
ثلاثیله و (الرغاوة) و (الرغایة) رانك ضمیله وکسریله سودك یوزنه کلان کپوکه دینور (الارتغاء) افتعال وزننده
سودك کپوکنی الوب ایچمك معناسنه‌در یقال ارتغی الرغوة اذا اخذها واحتساها (الرغو) رانك فتحیله
سود کپوکلنمك معناسنه‌در یقال رغا اللبن یرغو رغوا اذا صارت له رغوة (المراغی) میمك فتحیله سودلری
پك کپوکلنور اولان ناقه‌لره دینور یقال ابل مراغی اذا کانت لالبانها رغوة کثیرة وبومرغیه‌نك جمعیدر محسنه
وزننده (المرغاة) مسحاة وزننده شول قاشیق مقوله‌سنه دینورکه آنکله سودك یوزندن کپوك وقیمق
اخذ اولنه (الترغیة) تفعله وزننده سودی کپوکلندرمك معناسنه‌در بومناسبتله برآدمی طارلتمق معناسنه
مستعملدر یقال رغّاه اذا اغضبه (الرغاء) شدّاد وزننده برقوش آدیدر (الرغوة) تمره وزننده قیایه
دینور صخره معناسنه (الرغو) رانك ضمیله برفرس اسمیدر (المرغی) محدّث وزننده معنا ومفهومی
خوشجه ظاهر ومتبین اولمیان پروزلی کلامه اطلاق اولنور یقال کلام مرغ اذا لم یفصح معناه (رغوان) سلمان
وزننده مجاشع بن دارمك لقبیدر فصاحتندن ناشی ملقب اولدی زیرا جهارت صوت وفصاحتله تکلم ایدر ایدی
(بحرة الرغاء) بانك فتحیله طائف ترابنده‌لیه نام وادیده برموضع آدیدر آنده مسجد حضرت نبوی اولمغله حالا
زیارتکاه ومتبرّکدر ☼ الواوی ☼ (الرفو) عفو وزننده یرتق ثوبی یمایوب اوکارمق معناسنه‌در یقال رفا الثوب یرفو
رفوا اذا اصلحه وبرآدمی خوفدن امین ایلمك معناسنه مستعملدر یقال رفا فلانا اذا سکنه من الرعب (الرفاء) کساء
وزننده امتزاج واتفاق معناسنه‌در ومنه قولهم فی الدعاء للمتزوج بالرفاء والبنین ای بالالتحام والاتفاق یعنی بری
بریکزایله دائما امتزاج ومعاشرت اوزره دوللو دوشلو اوله‌سز (الترفیة) تفعله وزننده متزوجه بالرفاء والبنین دیو
دعا ایلمك معناسنه‌در تقول رفیته ای قلت له بالرفاء والبنین (رفیّ) مصغر بنیه‌سیله اسماندندر حیی بن رفیّ
برمعروف کمسه ایدی (الارفی) احوی وزننده قولاقلری صالق ودشوك اوله‌رق بیوك اولان کشی‌یه دینور
مؤنثی رفواءدر یقال رجل ارفی ای العظیم الاذنین فی استرخاء (الارفیّ) ترکیّ وزننده کیك سودنه علی قول خالص
وخوش سوده دینور ☼ الواوی ☼ (الرقو) و (الرقوة) رانك فتحی وقافك سکونیله شول قومسال قطعه‌سنه دینورکه
دعص دیدکلری اوزون ودکرمی قومسال قطعه‌سندن زیاده‌جه اوله (الترقوة) تانك فتحی وقافك ضمیله کوکسك
یوقریسنده بوغازك اوکنده اولان کمیکه دینورکه صولوغك ترقی ایده‌جکی موقعدر ترکیده بیون حلقه‌سی وبیون
چنبری تعبیر اولنور فارسیده چنبر کردن دینور ☼ الیائی ☼ (الرقی) رانك فتحی وقافك سکونیله و (الرقیّ) عتیّ وزننده

يوقرى چيقمق معناسنه‌در يقال رقى اليه رقياً ورقيا من الباب الرابع اذا صعد وافسون ايلمك معناسنه‌در يقال رقاه رقيا ورقيا من الباب الثانى اذا نفث فى عوذته ﴿الارتقاء﴾ افتعال وزننده و ﴿الترقى﴾ تفعل وزننده يوقرى چيقمق معناسنه‌در يقال ارتقى الجبل وترقاه اذا صعد * شارح ديركه بو ماده بنفسه والى ايله وفى ايله استعمال اولنور ﴿المرقاة﴾ ميمك فتحيله وكسريله نردبانه دينور يقال ترقى اليه بالمرقاة اى الدرجة * شارح ديركه موضع رقى اعتباريله ميمى مفتوح وآلت اعتباريله مكسور اولور ﴿الترقية﴾ تفعله وزننده يوقرى‌يه چيقارمق معناسنه‌در ومنه يقال رقى عليه كلاما اذا رفعه ﴿الرقية﴾ غرفه وزننده افسونه دينور جمعى رقى كلور مدى ومديه كبى يقال هو نافع الرقية اى العوذة ورقيه مصدر اولور رقى ورقى كبى افسون ايلمك معناسنه يقال رقاه رقيا ورقيا ورقية اذا نفث فى عوذته ﴿الرقاء﴾ شداد وزننده افسونجى‌يه دينور ﴿مرقيا الانف﴾ ميمك وقافك فتحى وتثنيه بنيه‌سيله برونك ايكى كنارينه اطلاق اولنور ﴿رقيه﴾ سميه وزننده اسماء نسواندندر جمعى رقيات‌در وعبيدالله بن قيس الرقيات كه شاعر مشهوردر اكا اضافتى اتفاقى رقيه نام ازواج عديده تزوج ايلديكنه مبنيدر ياخود رقيه نام جدات متعدده‌سى ياخود اول اسمده نيچه معشوقه‌لرى اولديغيچوندر بوراده جوهرى وهم ايلمشدر يعنى عبيدالله كلمه‌سنى مكبرا رسم ايلمشدر ورقيه بنت النبى عليه الصلوة والسلامدركه حضرت عثمان تزوج ايلدى وايكى صحابيه اسميدر ﴿رقى﴾ سمى وزننده برموضع آديدر وعبدالله بن شفى بن رقى اصحابدندر ※ الواوى ※ ﴿الركوة﴾ رانك حركات ثلاثيله كوچك قايغه دينور زورق صغير معناسنه * شارح ديركه امهات سائره‌ده كوندن وسختياندن دوزلمش كوچك صوقابيله مفسردركه تركيده قلاز ومطهره ديدكلرى اوله جقدر وركوه عواصرك يعنى اوزم صيقه‌جق منكنه‌نك وطاشلرك آلتلرينه وضع اولنان رقعه‌يه وتكنه‌يه دينور ومنه المثل * سارت القوس ركوة * مثل مزبور دولت ادباره يوز طوتوب احوال منقلب اولدقده ضرب اولنور وركوه نسوانك فرجنه اطلاق اولنور جمعى ركاء كلور رانك كسريله وركوات كلور فتحاتله ﴿الركية﴾ غنيه وزننده قيويه دينور بئر معناسنه جمعى ركى كلور عتى وزننده وركايا كلور ﴿الركو﴾ زكو وزننده يرى قازمق معناسنه‌در يقال ركا الارض ركوا اذا حفرها واصلاح ايلمك معناسنه‌در يقال ركا الامر اذا اصلحه وبركمسه حقنده بدسويليوب قدح وفصل ايلمك معناسنه‌در يقال ركا عليه اذا اثنى عليه قبيحا وتأخير ايلمك معناسنه‌در يقال ركا الشئ اذا اخره ومقيم اولمق معناسنه‌در يقال ركا بالمكان اذا اقام وبرنسنه‌يى چكوب محكم باغلمق معناسنه‌در يقال ركاه اذا شده وطواره قراردن زياده يوك يوكلتمك معناسنه‌در يقال ركا البعير اذا اضاعفه ﴿الاركاء﴾ همزه‌نك كسريله بودخى بركمسه حقنده بدسويلمك معناسنه‌در يقال اركا عليه اذا اثنى قبيحا وتأخير ايلمك معناسنه‌در يقال اركى الامر اذا اخره وصغنمق معناسنه‌در يقال اركى اليه اذا لجأ وبرآدمه اسناد مالم يفعل ايله افترا ايلمك معناسنه‌در يقال اركى عليه الذنب اذا وركه وعسكر تهيئه ايلمك معناسنه‌در يقال اركى لهم جندا اذا هيأهم ﴿المركو﴾ مدعو وزننده حوض كبيره دينور ويوكسك ديوارلو كوچك حوضه دينور ﴿المراكى﴾ و ﴿المرتكى﴾ اسم فاعل بنيه‌لريله دائم وثابت اولان نسنه‌يه دينور يقال شئ راك ومرتك اى دائم وثابت ومرتكى اعتماد ايديجى معناسنه‌دركه ارتكاء اعتماد معناسنه‌در تقول انا مرتك عليه اى معول بصيغة اسم الفاعل ﴿المرتكى﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله معتمد ومعول معناسنه‌در يقال ماله مرتكى الاعليك اى معتمد ﴿المراكية﴾ ميمك ضميله حمض ديدكلرى دوه مرعاسندن برشجردر جمعى مراكى كلور ﴿الركاء﴾ شداد وزننده بروادى اسميدر ※ اليائى ※ ﴿الركى﴾ غنى وزننده ضعيف وزبون معناسنه‌در يقال رجل ركى اى ضعيف ﴿الاركى﴾ احرى وزننده افعل تفضيلدر پك ضعيف نسنه‌يه دينور يقال هذا الامر اركى من ذلك اى اهون واضعف ※ اليائى ※ ﴿الرمى﴾ رانك فتحى وميمك سكونيله و ﴿الرماية﴾ كتابه وزننده آتمق معناسنه‌در يقال رماه وبه يرميه رميا ورماية اذا القاه ويقال رمى السهم عن القوس وعلى القوس ولا يقال رمى بالقوس زيرا باء رمى اولنه‌جق نسنه‌يه داخل اولور پس الدن يايى رمى ايدرسه اول وقتده رمى بالقوس دينور ورمى برنسنه اوزره زياده اولمق معناسنه مستعملدر كوياكه اول نسنه‌يى آتوب چكمش اولور يقال رمى على الخمسين اذا زاده ويقال له عليه رمى اى فضل وزيادة ونصرت ايلمك معناسنه مستعملدر كوياكه بروبه نصرتله اعدايى رمى ايدر يقال رمى الله له اى نصره وقولهم رمى الله فى يده وانفه وغير ذلك دعاء عليه يعنى كلام مذكور بددعادر حق تعالى آنك النه يابرونه ياخود سائر عضوينه علت القا ايلسون ديمكدر ﴿الارماء﴾ همزه‌نك كسريله آتمق معناسنه‌در مؤلف بونى تكرار ايلمشدر يقال ارماه بمعنى رماه وزياده اولمق معناسنه‌در يقال ارمى على الخمسين اى زاد واخراج عن الارض معناسنه مستعملدر يقال ارمت به البلاد اى اخرجته ﴿الارتماء﴾ افتعال وزننده آتلمق

معناسنه‌در يقال رماه فارتمى ومشاركت ايچون اولور آتشمق معناسنه تقول ارتمينا اى ترامينا ﴿ المراماة ﴾ مباهاة
وزننده و ﴿الرماء﴾ قتال وزننده و ﴿الترماء﴾ تانك فتحيله آتشمق معناسنه‌در تقول راميته مراماة ورماء ﴿الترامى﴾
تفاعل وزننده بودخى آتشمق معناسنه‌در تقول ترامينا وتراخى معناسنه مستعملدر يقال ترامى الامر اى تراخى
ويرايش برحالته وارمق معناسنه مستعملدر كوياكه تقدير آنى اول حالته رمى ايلمشدر يقال ترامى امره الى الظفر
اوالخذلان اى صار اليه وبلود برى برينه منضم اولوب صقشمق معناسنه مستعملدر يقال ترامى السحاب اذا
انضم بعضه الى بعض واخراج عن الارض معناسنه مستعملدر يقال ترامت به البلاد اى اخرجته ﴿ المرماة ﴾
مسحاة وزننده كوچك وضعيف اوقه على قول تعليم اوقنه دينور وچتال طرنقلى حيوانك طرنغنه دينور ظلف
معناسنه وقيون قسمنك طرنقلرى ارالغنده اولان خرده مهره كبى نسنه‌يه دينور بونده ميمك فتحيله‌ده لغتدر
﴿ الرمىّ ﴾ غنىّ وزننده كوچك بلود پاره‌لرينه دينور على قول يغمورينك قطره‌لرى ايرى وطلودانه‌لرى كبى
شديد الوقع اولان بلوده دينور جمعى ارماء كلور وارميه كلور ورمايا كلور ﴿ ارميا ﴾ همزه‌نك وميمك كسريله
برپيغمبر ذيشان اسميدر على نبينا وعليه السلام بنى اسرائيل پيغمبرلرندن ايدى بعض مورّخين بيانلرينه كوره
يوز سنه اماته اولنوب بعده احيا اولنان مشاراليه حضرتلريدر ﴿ الرماء ﴾ سماء وزننده زياده معناسنه‌در يقال
فيه رماء اى ربا ﴿الرميآ﴾ عميا وزننده آتشمق مراماة معناسنه‌در * شارح ديركه ابن اثير بونى خصيصى كبى مصدر در
مبالغه ايچوندر ديو بيان ايلمشدر ﴿ الرمى ﴾ الى وزننده اطفالك آتدقلرى طاشك كيدر كن سسنه دينوركه فكلادى
تعبير اولنور ﴿ المرتمى ﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله دشمن طرفنه ارسال اولنان جاسوسه وانجه قراغوله دينور يقال هو
مرتم لنا اى طليعة ﴿الرمة﴾ ثبه وزننده بردره اسميدر ﴿رمىّ﴾ سمىّ وزننده برموضعدر ﴿رميان﴾ رانك وميم
مشدده‌نك كسريله برموضعدر ☼ الواوى ☼ ﴿الرنوّ﴾ دنوّ وزننده و ﴿الرنا﴾ عصا وزننده اصلا كوز قپمه‌رق برنسنه‌يه
كوز ديكوب خيلى زمان باقمق معناسنه‌در يقال رناه واليه يرنو رنوّا ورنا اذا ادام النظر اليه بسكون الطرف وقلب
وبصر مشغول وهوى وهوس غالب اوله‌رق لهو ولعب ايلمك معناسنه‌در يقال رنا الرجل اذا لهى مع شغل قلب
وغلبة هوى وبرنسنه‌دن طربناك اولمق معناسنه‌در يقال رنا الرجل اذا طرب ﴿الرنا﴾ عصا وزننده مصدر دركه
ذكر اولندى وشول خوب ودلبر نسنه‌يه دينوركه خوبلغندن ناشى اكا هركس كوز ديكوب نظر ايدر
اوله يقال شئ رنا وهو مايرنى اليه لحسنه ﴿ الرناء ﴾ رانك ضميله صوت وآوازه‌يه دينور وطرب وسرور
وتغنى معنالرينه در ﴿ الارناء ﴾ همزه‌نك كسريله برخوش دلكش نسنه برآدمى متعجب ايلكله كنديسنه
چوق باقدرمغه مجبور ايلمك معناسنه‌در يقال ارناه الحسن اى اعجبه وحمله على الرنوّ ﴿ الترنية ﴾ تفعله وزننده
ارناء معناسنه‌در يقال رناه الحسن بمعنى ارناه وبرآدمى طربناك ايلمك معناسنه‌در يقال رناه اذا طربه وتغنى ونغمات
ايلمك معناسنه‌در يقال رنى الرجل اذا غنّى وحنين ايدوب اوزلمك معناسنه‌در يقال رنى اليه اذا حن ﴿الرنوّ﴾ عدوّ
وزننده برنسنه‌دن يك خوشلنمغله اكا باقوب طوران آدمه دينور ومنه يقال هو رنو فلانة اى يرنو الى حديثها
ويعجب به ﴿ترنى﴾ كبرى وزننده زانيه عورته علم اولمشدر ومنه يقال ياابن ترنى اى ابن الزانية * شارح ديركه بورنو
ماده سندن مؤنث مضارع مجهول اولوب بعده زانيه‌ده غالب اولدى زيرا منظورهٔ زنپار كاندر وترنى برقومسال
آديدر تانك فتحيله‌ده زبانزده‌در ﴿ الرنوناة ﴾ رانك ونونك فتحيله باده كشانك مخصوص اولان پيالهٔ عشرتلرينه
دينوركه دائما انكله نوش ايدرلر جمعى رنونيات كلور يقال يشرب بالرنوناة وهى الكأس الدائمة على الشرب
بوراده شرب شينك فتحيله‌در شاربك جمعيدر ﴿ المراناة ﴾ مباهاة وزننده مدارا قلمق معناسنه‌در يقال راناه اذا داراه
﴿الرنوة﴾ شهوه وزننده ارغاجه دينوركه ارش مقابليدر لحمه معناسنه جمعى رنوات كلور فتحاتله ﴿ الترنى ﴾ تفعل وزننده
برآدم محبوبنه دائمى باقوب طورمق معناسنه‌در يقال ترنى الرجل اذا ادام النظر الى محبوبه ☼ اليائى ☼ ﴿الرىّ﴾ رانك
كسرى ويانك تشديديله و ﴿الرىّ﴾ رانك فتحيله و ﴿الروا﴾ رضا وزننده ايچوب قانمق معناسنه‌در يقال روى من الماء
واللبن ريا وريا ورواً من الباب الرابع اذا شرب وشبع واغاج صويه قانوب تاب وطراوتلنمك معناسنه‌در يقال روى الشجر
اذاتنعم ﴿ التروى ﴾ تفعل وزننده بودخى قانمق معناسنه‌در يقال تروى الرجل والشجر من الماء بمعنى روى
وحديث وكلام نقل ايلمك معناسنه‌در يقال تروّى الحديث اذا نقله وتفكر ايلمك معناسنه‌در يقال تروى الرجل
اذا تفكر ومفاصل اعضاء صويه قانمش فدان كبى اعتدال وجهيله قالينلشوب قوند وقوىّ اولمق معناسنه‌در
يقال تروت مفاصله اذا اعتدلت وغلظت ﴿ الارتواء ﴾ افتعال وزننده بودخى قانمق ومفاصل اعضاء اعتدالله
تاب وقوّت بولوب قالينلشمق معناسنه‌در وايپ بوكلمك معناسنه‌در يقال روى الحبل فارتوى اى فتله فانفتل

﴿الرىّ﴾ رانك كسريله مصدر اولديغى كبى اسم دخى اولور قانمغه دينور ﴿الارواء﴾ همزه‌نك كسريله قاندرمق
معناسنه‌در تقول اروانى اى جعلنى ريّانا و برآدمه حديث و شعر مقوله‌سى روايت ايتدرمك معناسنه‌در يقال ارويته
الشعر اى حملته على روايته ﴿الريّان﴾ شدّاد وزننده صويه قانمش سيراب معناسنه صفتدر مؤنثى ريّادر قصر ايله
جمعى رواء كلور رانك كسريله و جبل الريان طئ قبيله‌سى بلادنده بر طاغدر آندن هميشه صو سيلان ايلمكله اطلاق
اولندى و بوندن بشقه بلاد مذكوره‌ده بر سياه و عظيم طاغك آديدر و ريان نسا قضاسنده بر قريه آديدر محدّثيندن
محمد بن احمد بن ابى عون اورادندر بونى يانك تخفيفيله ضبط ايدنلر غلط ايلديلر و مدينه‌ده برقله آديدر و حمى
ضريه‌ده بر دره آديدر و ديار بنى عامرده بر طاغك آديدر و يمامه‌ده بر قريه و بغـداده بر محله آديدر اعلامدن
ابن التلّ ديمكله معروف هبة الله بن الحسين و عبدالله بن معالى اورادندر و معدن بنى سليم قربنده بر موضعدر
و ريّان الراسبىّ و ريّان بن مسلم و حجاج بن ريّان و عمر بن يوسف بن ريّان محدّثلردر و ريّان ايله مسمّا اولنلرك اكثرى
مذكورلردن ماعدا معرّفلردر ﴿الروىّ﴾ غنىّ وزننده و ﴿الروى﴾ الى وزننده و ﴿الرواء﴾ سماء وزننده قاندريجى
چوق صويه دينور يقال ماء روى و روى و رواء اى كثير مرو ﴿الراوية﴾ زاويه وزننده صو طاشيدقلرى طولومه
اطلاق اولنور معناى ثانيدن مستعاردر يقال عنده راوية من الماء وهى المزادة فيها الماء و دولابه قوشـدقلرى
و ارقه‌سنده صو طاشيدقلرى دوه و قاتر و حمار مقوله‌سـنه دينوركه سقا طوارى اوله‌جقدر يقال له راوية يستقى
عليها و هو بعير او بغل او حمار يستقى عليه بونده هاء دابه اعتباريله‌در ياخود نقليه‌در و راويه هميشه حديث ياشعر
روايت ايدن آدمه دينور بو روايتدندر هاء مبالغه ايچوندر يقال هو راوية فلان اى يروى الحديث او الشعر منه
﴿الرواية﴾ كتابه وزننده حديث ياخود شعر حمل و نقل ايلمك معناسنه‌در يقال روى الحديث يرويه رواية اذا حمله
و نقله و ايپ بوكمك معناسنه‌در يقال روى الحبل اذا فتله و برآدمه صو كتورمك معناسنه‌در يقال روى على اهله
و لهم اذا اتاهم بالماء و دوه را كبنى دوشمسون ديو سمره باغلمق معناسنه‌در يقال روى على الرجل اذا شدّه على البعير
لئلا يسقط و ناس ايچون قيودن صو چكمك معناسنه‌در يقال روى القوم اذا استقى لهم ﴿التروية﴾ تفعله وزننده
برآدمه حديث ياشعر ياقصه روايت ايتدرمك معناسنه‌در تقول رويته الشعر اذا حملته على روايته و برنسنه‌ده
كركى كبى دوشونمك معناسـنه‌در تقول رويت فى الامر اذا نظرت و فكرت ﴿الروية﴾ غنيه وزننده اسمدر
فكر و انديشه‌يه دينور يقال هو سديد الروية اى الفكر ﴿يوم التروية﴾ تفعله وزننده ثامن ذى الحجه‌دركه عرفه
كوننده مقدم اولان كوندر حجاج اول كون منايه عزيمت ايدوب انده صو اولمامغله كنديلرى و دابه‌لرى كركى كبى
صويه قاندردقلريچون اطلاق اولندى ياخود حضرت ابراهيم على نبينا و عليه التسليم رؤياى ذبحى اول كيجه
كورمكله يوم مزبورده رؤياى مرقومه‌يى تروى و تفكر ايلدى فرداسى رحمانى اولديغنى بيلوب يوم عاشرده امر ذبحه
مباشرت ايلدى * مؤلف نزاكتله يوم عرفه‌نك دخى وجه تسميه‌سنه تلميح ايلمشدر ﴿الروىّ﴾ غنىّ وزننده اهل عروض
اصطلاحنده قافيه حرفنه دينوركه قافيه‌نك مبناسى اولان حرفدن عبارتدر مثلا قصيدهٔ لاميه ياخود رائيه كبى كه
روى لام ياخود راء حرفيدر تفكر معناسندن ياخود رواء ايله ربط ايلمك معناسندن مأخوذدر و روى شول سحابه
دينوركه قطره‌لرى طولو دانه‌لرى كبى ايرى اوله و قاندريجى ايچمكه دينور يقال شربة رويا اى شربا تاما ﴿الراوى﴾
آت اوزره كركى كبى طوران راكبه دينور كوياكه رواء ايله مربوطدر يقال هو راو اى يقوم على الخيل ﴿الريّا﴾
رانك فتحى و يانك تشديديله ريان مؤنثيدركه ذكر اولندى و خوش رائحه‌يه دينور يقال له ريا اى ريح طيبة
كوياكه طيبدن قانمش اولور و بو صفت غالبه‌در ﴿الاروية﴾ همزه‌نك ضمى و كسرى و واوك كسرى و يانك
تشديديله طاغ كچيسـنك‌كه جيران تعبير اولنور ديشيسنه دينور جمع قلتى اراوى كلور افاعيل وزننده يقال
ثلاث اراوى الى العشر و جمع كثرتى اروى كلور افعل وزننده و بونلر غير قياس اوزره‌در زيرا قياس بر عكس
اولمقدر على قول اروى اسم جمعدر ﴿المروى﴾ مقعد وزننده باديه‌ده بر موضع آديدر ﴿الرواء﴾ سماء وزننـده
بئر زمزم اسميدر ﴿الرواء﴾ كسـاء وزننده شـول ايپه و شريده دينوركه انكله دوه‌نك اوزرينه يوك چكوب
بند ايدرلر جمعى ارويه كلور ﴿المروى﴾ منبر وزننده رواء معناسنه‌در جمعى مراوى كلور يقال شد الحمل على
البعير بالرواء و المروى و هو الحبل يشدّ به المتاع عليه ﴿الروّ﴾ رانك فتحى و واوك تشديله اوجوزلغه و آبادانلغه
دينور يقال بالبلد روّ اى خصب ﴿اروى﴾ احرى وزننده مرو قضاسنده بر قريه‌در نسبتنده اروا وىّ دينور غير قياس
اوزره و طريق مكه‌ده بر صويك آديدركه حاجر قربنده‌در ﴿رواوه﴾ ثمامه وزننده مدينه قربنده بر موضعدر ﴿الرويّة﴾
سميه وزننده بر صويك آديدر ﴿المروّى﴾ معظم وزننده بر موضعدر ☼ اليائى ☼ ﴿الرىّ﴾ رانك فتحيله ايرانده بلدهٔ

معروفه در نسبتنده رازیّ دینور * مترجم حقیر دیرکه برهان قاطع ترجمه‌مزده بونك وجهی مشرو حدر (الریّ) رانك
کسریله خوب چهره‌یه و دلبر منظره و قیافته دینور یقال له ریّ ای منظر حسن (الرایة) سنجاغه دینور جمعی
رایات و رای کلور یقال قدّموا الرایة ای العلم * مؤلف وسائرلری بونی اشبو حسن منظر معناسندن اخذ ایلدیلر
لکن راغب مفرداتده الرایة العلامة المنصوبة للرؤیة عبارتیله بیان ایلمکله رؤیت ماده‌سندن اعتبار ایلشدر
ایکیسیده موجّهدر ورایة قلاده‌یه دینورکه کردانلقدر علی قول قاچقن قول بوینه چکوریلان دمور طوقه دینور
وهذیل قبیله‌سنه مخصوص بربلده آدیدر ودمشق قضاسنده برقریه آدیدر (الاراء) همزه‌نك کسریله سنجاق
دیکمك معناسنه‌در تقول ارأیت الرایة اذا رکزتها (ریّا) و(ریّة) رانك فتحیله ایکی موضعلردر (داریّا) راء بابنده
ذکر اولندی ☼ الواوی ☼ (الرهو) سهو وزننده پاچه‌لری آیرمق معناسنه‌درکه آیشی اچمق تعبیر اولنور یقال رها
بین رجلیه یرهو رهوا اذافتح وسهولتله آهسته جه یوریمك معناسنه‌در یقال رها الرجل اذا سار سهلا ویوکسك یره
دینور بایرکبی یقال مکان رهو ای مرتفع وآلچق یره دینمکله ضدّ اولور نته‌که رهوه دخی بومعنالره‌در ارض اعتباریله
ورهو فرجی واسع عورته دینور وطورنا قوشنه دینور وجماعت انسانی‌یه دینور وقوش قنادلرینی آچوب یایمق
معناسنه‌در یقال رها الطائر جناحیه اذا نشره وسکون بولمق معناسنه‌در یقال رها البحر اذاسکن (الرهواء)
حمراء وزننده و(الرهاء) سماء وزننده بونلرده فرجی ککیش عورته دینور رهوکبی یقال امرأة رهو ورهواء ورهاء
ای الواسعة الهن ورهاء واسع ومیدانلو یره دینور یقال موضع رهاء ای واسع ومذحج قبیله‌سندن بر جماعت
آدیدر مالك بن مراره وزید بن شجرة الصحابیاّن ومحدثیندن عمیرة بن عبد المؤمن الرهاویون انلردندر (الارهاء)
همزه‌نك کسریله فرجی بول عورت تزوّج ایلمك معناسنه‌در یقال ارهی الرجل اذا تزوّج واسعة ودائما طورنا
اتی یمك معناسنه‌در یقال ارهی الرجل اذا دام علی اکل الکرکی ووسعتلو یره اوغرامق معناسنه‌در یقال ارهی
فلان اذا صادف موضعا رهاء وبرآدمه دائما مأکولات ومشروبات ویرمك معناسنه‌در یقال ارهی لهم الطعام
والشراب اذا ادامه ورفق وسهولتله معامله ایلمك معناسنه‌در تقول اره علی نفسك ای ارفق بها وتقول مارهیت
الاّعلی نفسك ای مارفقت (الراهیة) بال آریسنه دینور طیرانده سکوننه بناءً (التراهی) تفاعل وزننده بری برینه
وداع ایلمك معناسنه‌در یقال تراهیا اذا توادعا (المراهاة) مباهاة وزننده مقاربه معناسنه‌در یقال راهاه
اذاقاربه وبرآدمی بونسمك معناسنه‌در یقال راهاه اذا حامقه (المرهات) محراب وزننده جست وچالاك قسراغه
دینور جمعی مراهی کلور یقال فرس مرهاة ای سریعة (رهواء) صهباء وزننده برموضعدر (رها) هدی
وزننده بربلده آدیدر فرات قربنده رقّه ایالتنك قاعده‌سیدر اعلامدن زید بن ابی انیسه ویزید بن سنان وحافظ
عبدالقادر الرهاویّون اورادندر (الراهی) رفاه وحضور اوزره اولان دیرلکه دینور یقال عیش راه ای رافه
(الرهیة) غنیه وزننده بردرلو طعامدر تازه بغدای سنبله‌سنی الده اوغوب فریك ایلدکدنصکره دوکوب سود ایله طبخ
ایدرلر سودلو فریك لاپه‌سی اولور (الارتهاء) افتعال وزننده اختلاط معناسنه‌در یقال ارتهوا اذا اختلطوا ورهیه
دیدکاری طعام مزبوری یاپمق معناسنه‌در یقال ارتهوا اذا اتخذوا الرهیة

فصل الزای المعجمة

(الزأی)
زانك فتحی وهمزه‌نك سکونیله تکبرلك ایلمك معناسنه‌در یقال زأی الرجل زأیا من الباب الثالث اذا تکبر
(الازآء) اکرام وزننده قرن طعامله طولوب آغرلنمغله صاحبنی حرکتدن آلیقومق معناسنه‌در یقال ازأه
بطنه اذا امتلأ فلم یتحرّك ☼ الیائی ☼ (الزبی) زانك فتحیله برنسنه‌یی یوکلنمك معناسنه‌در یقال زباه یزبیه زبیا اذا حمله
وسوروب کوتورمك معناسنه‌در یقال زباه اذا ساقه وبرآدمه برشرّ وکریهه ایرشدرمك معناسنه‌در یقال زباه
بشرّ ای دهاه (الازدباء) فی الاصل افتعال وزننده بودخی برنسنه‌یی یوکلنوب کوتورمك معناسنه‌در یقال ازدباه
اذا حمله وسوروب ایلتمك معناسنه‌در یقال ازدباه اذا ساقه (التزبیة) تأدیه وزننده بودخی سوروب ایلتمك
معناسنه‌در یقال زبّاه اذا ساقه وصو باصمیان یوکسك تپه‌یه قورتمق ایچون ات سرمك معناسنه‌در یقال زبّی اللحم
اذا نشره فی الزبیة وارسلان صید ایتمك ایچون زبیه قازمق معناسنه‌در یقال زبی الزبیة اذا حفرها (التزبّی)
تفعل وزننده بودخی زبیه قازمق معناسنه‌در یقال تزبّی الزبیة اذا حفرها (الزبیة) غرفه وزننده شول یوکسك
تپه‌یه دینورکه اکا سل صویی چیقوب باصمز اوله یقال قعد فی زبیة ای رابیة لایعلوها ماء جمعی زبی کلور هدی
وزننده وارسلان صیدایده‌جك چقوره دینور یوکسك یرلرده قازلدیغیچون * قال الشارح ومنه المثل * بلغ السیل الزبی *
ای اشتدّ الامر (الازبیّ) ترکیّ وزننده سرعت ونشاط معناسنه‌در وبرکونه یورویشه دینور وامر عظیم معناسنه‌در
کذلك شرّ عظیم معناسنه‌در جمعی ازابیّ کلور (الزابیان) فراتك اشاغی طرفنده ایکی نهرلردر زابان دخی دینور

بو نهرلر موصل ایله تکریت بیننده‌درکه زاب صویی تعبیر ایدرلر بری زاب صغیر و بری کبیردر ﴿التزابی﴾ تفاعل
وزننده کرینه‌رك آغر آغر یوریمك معناسنه‌در یقال هو یتزابی ای یمشی فی تمدّد وبطء وکبرلنمك معناسنه‌در
یقال تزابی الرجل اذا تکبر ﴿زبیه﴾ تمره وزننده بر وادی آدیدر ﴿زبیبا﴾ زاپك و بای اولانك کسریله ابو طاهر السلفی
شیخی محمد بن علی بن ابی طالبك پدرینك جدی اسمیدر ❊ الواوی ❊ ﴿الزجو﴾ زاپك فتحی و جیمك سکونیله برنسنه‌یی
اوته دفع ایده‌رك سوروب کوتورمك معناسنه‌در یقال زجاه زجوا اذا ساقه و دفعه و زجو و زجوّ علوّ وزننده و زجاء
سحاب وزننده برایش یولنه کیروب راست و آسان اولمق معناسنه‌در یقال زجا الامر زجوّا و زجوا و زجاء اذا تیسر
واستقام و زجاء جبایت خراج سهل و آسانلق بولمق معناسنه‌در یقال زجا الخراج زجاء اذا تیسر جبایته و برآدمك
کولمسی کسلمك معناسنه‌در یقال زجا فلان اذا انقطع ضحکه ﴿التزجیة﴾ تأدیه وزننده و ﴿الازجاء﴾ همزه‌نك
کسریله بونلرده دفع ایده‌رك سوروب ایلتمك معناسنه‌در یقال زجّاه و ازجاه بمعنی زجاه ﴿المزجاة﴾ میمك ضمیله
مزجی لفظنك مؤنثیدرکه شیٔ قلیل معناسنه‌در یاخود تامّ الصلاح اولمیان نسنه‌یه دینورکه بین الجید والردیٔ
اوله‌جقدر یقال بضاعة مزجاة ای قلیلة او لم یتمّ صلاحها * شارح دیرکه فی الاصل دفع وسوقی یسیر اولان
نسنه‌یه کذلك خستندن ناشی عرض اولنان آدملرك قبول ایلیوب دفع ایلدکاری نسنه‌یه دینور ﴿الزجاء﴾ سحاب
وزننده مصدردرکه ذکر اولندی و برایشده نافذ اولمق معناسنه‌در یقال زجا فی الامر زجاء اذا نفذ و یقال هو
ازجی منه بهذا الامر ای اشدّ نفاذا فیه منه ﴿الزواجی﴾ یمنده مهجم ناحیه‌سنده بر قریه‌در ❊ الیائی ❊ ﴿زخیّ﴾ خای
معجمه ایله سمی وزننده عنبر قبیله‌سندن بر صحابیدرکه فرط بن عبد مناف نسلندندر فخر عالم علیه السلام حضرتلری
آنك باشنی صیغیوب حقنده خیر و برکتله دعا ایلدیلر ❊ الواوی ❊ ﴿المزداة﴾ مرماة وزننده چوجقلرك جوز اویونده
جوز آتدقلری چقوره دینور ﴿الزدو﴾ زاپك فتحیله چوجقلر چقوره جوز آتمه اویونی اوینامق معناسنه‌در یقال
زدا الصبیّ الجوز و به زدوا اذا العب و رمی به فی المزداة ﴿الزدوّ﴾ علوّ وزننده برنسنه‌یه طوغری ال اوزاتمق معناسنه‌در
یقال زدا یده الی الشیٔ اذا مدها الیه ﴿الازداء﴾ همزه‌نك کسریله برکسه‌یه ایولك و احسان ایلك معناسنه‌در یقال ازدی
فلان اذا صنع معروفا و احمد بن مزدی که مکرم وزننده‌در محدثدر و اکامسدی دخی دیرلر ❊ الیائی ❊ ﴿الزری﴾ زاپك
فتحیله و ﴿الزرایة﴾ کتابه وزننده و ﴿المزریة﴾ محمده وزننده و ﴿الزریان﴾ زاپك ضمیله برآدمه عیب و عتاب ایلك
معناسنه‌در یقال زری علیه زریا و زرایة و مزریة و زریانا اذا عابه و عاتبه ﴿الازراء﴾ همزه‌نك کسریله بودخی برآدمه
عیب و عتاب ایلك معناسنه‌در لکن بو قلیل الاستعمالدر یقال ازری علیه بمعنی زری علیه و برآدمی برعیب
و نقیصه اسنادیله آلوده ایلك یاخود بین الناس مشتبه الحال ایلك ایچون اکا بر ماده صوقشدرمق معناسنه‌در مثلا
سوء ظنی یاخود التباس و اشتباهی مستلزم برایشه بیلاشدرمق کبی یقال ازری باخیه اذا ادخل علیه عیبا او امرا یرید
ان یلبس علیه به و برایشده تهاون و تقصیر قلمق معناسنه‌در یقال ازری بالامر اذا تهاون ﴿المزراء﴾ محراب وزننده
دائما ناسی تعییب ایدر اولان آدمه دینور یقال رجل مزراء اذا کان یزری یعنی یعیب علی الناس ﴿الزریّ﴾ غنیّ وزننده
نه بیوك و نه کوچك طولومه دینور یقال سقاء زریّ ای بین الصغیر والکبیر ﴿المزدری﴾ و ﴿المستزری﴾ اسم
فاعل بنیه‌سیله اسم فاعلدر دائما ناسی خوار لیوب احتقار ایدن آدمه دینور یقال هو مزدر و مستزر ای محتقر و مزدری
ارسلانه اطلاق اولنور ❊ الواوی ❊ ﴿ززا﴾ زای معجمه ایله عصا وزننده محدثیندن محمد بن محمود بن ابراهیم بن نبا
الفارقانی جدّینك جدّی اسمیدر کذلك محدثیندن ابو الخیرك پدری اسمیدر ❊ الواوی ❊ ﴿الزعو﴾ زاپك فتحیله عدل
و داد ایلك معناسنه‌در یقال زعا الوالی زعوا اذا عدل و اقسط ❊ الواوی ❊ ﴿الزغو﴾ زعو وزننده چوجق آغلمق
معناسنه‌در یقال زغا الصبیّ زغوا اذا بکی ﴿الزاغیة﴾ ارلر اوزره کورلیوب دوشن فاجره قاری‌یه دینور یقال امرأة
زاغیة ای هلوك ﴿الزغا﴾ هدی وزننده قاره عربلرك بدنلری رایحه‌سنه دینور ﴿زغاوه﴾ ثمامه وزننده زنکی عربلردن
بر جنس آدیدر ﴿زغوان﴾ سلمان وزننده بر طاغك آدیدر ❊ الیائی ❊ ﴿الزفی﴾ زاپك فتحیله و ﴿الزفیان﴾ فتحاتله یل
سحابی سوروب کوتورمك معناسنه‌در یقال زفت الریح السحاب زفیا و زفیانا اذا طردته و استخفته و یای چکره‌یوب
طنقرده‌مق معناسنه‌در یقال زفت القوس اذا صوّتت و سراب شخص متخیلی قالقمق معناسنه‌در یقال زفی
السراب الآل اذا رفعه ﴿الازفاء﴾ همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی محلندن محلّ آخره نقل ایلك معناسنه‌در یقال
ازفاه اذا نقله من مکان الی آخر ﴿الزفیان﴾ فتحاتله بودور عورته دینور و ایکی شاعرك لقبیدر و اوقی پك سرعتله
چقان یایه دینور ﴿المزفیّ﴾ مرمیّ وزننده قورقودلمش آدمه دینور مفزّع معناسنه‌در ﴿المنزفی﴾ منزوی وزننده
مزفی معناسنه‌در ❊ الواوی ❊ ﴿الزقو﴾ زاپك فتحی و قافك سکونیله و ﴿الزقاء﴾ زاپك ضمیله بیقوش اوتمك معناسنه‌در

يقال زقا الصدا يزقو زقوا وزقاء اذا صاح ※ اليائى ※ (الزقى) زايك فتحيله زقو معناسنه در يقال زقى الصدا زقيا
اذا صاح (الزقية) تمره وزننده حيقرمغه وفرياده دينور يقال زقى زقية اى صيحة (الزقية) غرفه وزننده اقچه
وسائر نسنه كومه سنه دينور يقال عنده زقية من الدراهم اى كومة (الزواقى) زايك فتحيله خروسلره دينور
مفردى زاقيه در ومنه يقال هو اثقل من الزواقى زيرا كيجه لر انجمن اولوب مسامره يه مستغرق ايكن خروس
اوتدكده صباح يقينلغنه دالّ اولمغله صحبتى قطع وهركس خانه لرينه پراكنده اولمغين آنى ثقلت عدّايدرلر (زقوقى)
نجوجى وزننده فارس ايله كرمان بيننده برموضع آديدر (زقا) عصا وزننده بر صوآديدر ※ الواوى ※ (الزكاء) زايك فتحيله
و(الزكوّ) علوّ وزننده نشو ونما بولمق معناسنه در يقال زكى الشئ يزكو زكاء وزكوّا اذا نمى وبركسه اهل صلاح
اولمق معناسنه در يقال زكى الرجل اذا صلح ومتنعم اولمق معناسنه در يقال زكا فلان اذا تنعم (الازكاء) همزه نك
كسريله بودخى نما بولمق معناسنه در يقال ازكى الزرع اذا نمى ونما بولدرمق معناسنه در يقال ازكاه الله
تعالى اى انماه (التزكية) تفعله وزننده بودخى نما بولدرمق معناسنه در يقال زكاه الله تعالى بمعنى ازكاه (الزكىّ)
غنىّ وزننده زكاء ماده سندن وصفدر جمعى ازكياء كلور (الزكوة) حصاة وزننده هر نسنه نك خالص وپاكيزه سنه
دينور صفوه معناسنه در وكشينك كندى مالندن اخراج وانفاق ايلديكى مقدار معينه اطلاق شرعيدركه
مالنى تطهير ايچون افراز ايدر يقال اعطى زكاة ماله وهى ما اخرجه منه ليطهره به * شارح ديركه زكاة
لفظنك اصلى فعله در صدقه وزننده طهارت ونماء وبركت معنالرينه اولوب بعده مال مرقومده استعمال اولندى
(الزكا) عصا وزننده عدددن چفت معناسنه دركه تك مقابليدر يقال اخسا ام زكا اى فردا ام شفعا ※ اليائى ※
(الزكا) زايك فتحى والفك قصريله بودخى بر نسنه نما بولوب آرتمق معناسنه در يقال زكى المال زكا من الباب
الرابع اذا نمى وزاد وصوصه مق معناسنه در يقال زكى الرجل اذا عطش (التزكى) تفعل وزننده بودخى
نما بولوب آرتمق معناسنه در يقال تزكى المال اذا نمى وزاد (زكيه) غنيه وزننده بصره ايله واسط بيننده بر قريه آديدر
※ اليائى ※ (الزلية) جنيه وزننده زيلو معرّبيدركه تركيده زيلى ديدكارى قالين شطرنجى كليمه دينور بريوزى صچاقلى
اولور حالا احرام ديدكارى اول نوعدندر جمعى زلالى كلور ※ الواوى ※ (الزنوّ) علوّ وزننده طارلمق معناسنه در
يقال زنا الموضع يزنو زنوّا اذا ضاق وبو مهموزده لغتدر (التزنية) تأديه وزننده طارلتمق معناسنه در يقال زنّى
عليه اذا ضيق (الزنىّ) غنىّ وزننده طار نسنه يه دينور يقال وعاء زنىّ اى ضيق ※ اليائى ※ (الزنا) زايك كسرى
والفك قصريله و(الزناء) مدّ ايله حرام فرج تصرف ايلمك معناسنه در يقال زنى الرجل زنا وزناء اذا فجر
(المزاناة) مباهاة وزننده و(الزناء) قتال وزننده بونلرده زنا ايلمك معناسنه در يقال زانا الفاجر مزاناة وزناء بمعنى زنى
وبر آدمى زانيدر ديمك معناسنه در يقال زانا فلانا اذا نسبه الى الزنا (الزنية) زايك فتحى وكسريله زناء معناسنه
اسمدر يقال هو ابن زنية اى ابن زنا (بنوزنيه) زايك كسريله عربدن بر جماعتدر وزنيه زايك فتحى وكسريله بر آدمك
الك صكره متولد اولان ولدينه دينور يقال هو ولده زنية اى آخر ولده (الزوانى) يمامه ده اوچ قره طاشلق
تپه نك آديدر ※ الواوى ※ (الزىّ) زايك فتحى ويانك تشديديله و(الزوىّ) عتىّ وزننده بر نسنه يى برندن ايروب آلارغه
ايلمك معناسنه در يقال زواه زيّا وزويّا اذا نحاه وكتم راز ايلمك معناسنه در يقال زوا سرّه عنه اذا طواه
وبر نسنه يى دوروب دوشورمك معناسنه در يقال زوا الشئ اذا جمعه وقبضه (الانزواء) انفعال وزننده بر نسنه
برندن بر طرف اولمق معناسنه در يقال زواه فانزوى اى نحاه فانتحى وزاويه نشين اولمق معناسنه در يقال
انزوى الرجل اذا صار فى الزاوية (الزاوية) يانك تخفيفيله كوشه يه دينور جمعى زوايا كلور يقال قعد فى زاوية
البيت اى ركنه وبصره ده بر قريه آديدر آنده حجاج ايله عبدالرحمن بن الاشعث بيننده بر وقعه اولدى وواسط
قضاسنده بر قريه آديدر ومدينه قربنده بر موضع آديدركه آنده انس بن مالك حضرتلرينك قصرى واردر واندلس
اولكه سنده بر موضع آديدر وموصل قضاسنده بر قريه آديدر (الزوزاة) زايك فتحيله ارقه يى ديكوب طوغرى طوتديغى
حالده آدملرى صيق صيق آتارق يوريمك معناسنه در يقال زوزى المال زوزاة اذا نصب ظهره وقارب الخطو
وطرد ايلمك معناسنه در يقال زوزى بفلان اذا طرده (الزوزية) علبطه وزننده كه بيوك چوملكه دينور مهموز اولمغله
همزه بابنده ذكر اولندى جوهرى وهمندن ناشى بوراده ثبت ايلمشدر (الزاى) حروف هجادندر مدّ اولندقده
بعد الالف همزه ايله رسم اولنور جوهرى بونده وهم ايلدى يعنى مدّ وقصر صورتلرنده همان يا ايله رسم اولنور ديدى
وبونده بش لغت واردر زاى كه يا ايله در زآء كه همزه ايله در زىّ طىّ وزننده در (زى) تخفيف يا ايله كى وزننده در
(زأ) تنوينله در جمعى ازواء وازياء وازوى وازيى كلور كه افعل وزننده در (الزوّ) بوّ وزننده قرينان معناسنه دركه

بری برینه قوشلمش ایکی نسنه‌دن عبارتدر چفته تعبیر اولنور ومطلقا زوج یعنی چفت معناسنه‌در نته‌که توّ فرد
معناسنه‌در یقال جاء زوّا ای زوجا کما یقال جاء توّا ای فردا ومتوکل خلیفه یاپدردیغی برکونه سفینه اسمی ایدیکه
چفته یوررایدی جوهرینك وهمی کبی عراقده برطاغك آدی دکلدر وجوهری‌یی بحترینك اشبو * ولاجبلا کالزوّ
یوقف تارة * وینقادامّا قدته بزمام * بیتی تغریر ایلدی (زواوه) ثمامه وزننده مغربده بربلده‌در (الزوّیة) سمیه
وزننده عبس قبیله‌سی بلادنده برموضع آدیدر (الازواء) همزه‌نك کسریله برکمسه یاننده برآدم ایله چفته کلمك معناسنه‌در
یقال ازوی الرجل اذا جاء ومعه آخر ۞الیائی۞ (الزیّ) زاینك کسری ویانك تشدیدیله هیئت وقیافت معناسنه‌در
جمعی ازیاء کلور تقول رأیته بزیّ حسن ای هیئة (التزیّی) تفعل وزننده برقیافتله قیافتلنمك معناسنه‌در یقال
تزیاالرجل اذا تهیّا (التزییة) تربیه وزننده قیافتلندرمك معناسنه‌در تقول زییته ای هیئته ۞الواوی۞ (الزهو) زاینك
فتحی وهانك سکونیله کوزل منظره‌یه وخوب ودلبر چهره‌یه دینور تقول رایت غلامًا له زهو ای منظر حسن وبو وصف
بالمصدردر وتاب وطراوتلو نباته دینور یقال نبات زهو ای ناضر ونباتك چچکنه دینور وزهو وزهوّ علو وزننده
وزهاء عطاء وزننده چچکلر جواهر کبی رونق بولوب تاب وطراو تلنمك معناسنه‌در یقال زهانور النبت یزهو زهوا
وزهوّا وزهاء اذا زهر واشرق وزهو باطل وبیهوده‌یه دینور یقال هو زهو ای باطل ویلان سویلمك معناسنه‌در یقال
زهاالرجل زهو اذا کذب واستخفاف معناسنه‌در یقال زهاه اذا استخفه وشبنملو نباتی یل بری اوته اویناتمق معناسنه‌در
یقال زهت الریح النبات اذا هزته غبّ الندی والاجه لنمش خرما قوریغنه دینور نته‌که زهو دخی دینور زاینك ضمیله
یقـال اذا ظهرت الحمرة والصفرة فی النخل قد ظهر فیـه الزهو ای البسر الملوّن وکبر وپندار وفخر وتعظم
معناسنه‌در یقال زهی الرجل علی المجهول بکذا یزهی به زهوا اذا تاه وتکبر وزها یزهو کدعا یدعو علی المعلوم
قلیلة ویقـال زهاه الکبر اذا جعله معجبا بنفسه واغاج اوزامق معناسـنه‌در یقال زها النخل اذا طـال وخرما
قوریغی صاری وقرمزی الاجه لنمق معناسنه‌در یقال زها البسر اذا تلوّن واوغلان بیویوب یال وبال صاحبی
اولمق معناسـنه‌در یقـال زها الغلام اذا شبّ وحیوانك ولادتی یقلشمغله ممه‌سی بیومك معناسـنه‌در یقـال
زهت الشاة اذا اضرعت ودوه صولندقدنصکره برکون یا ایکی کون متصل یوریمك معناسـنه‌در یقـال زهت
الابل اذا سارت بعدالورد لیلة او لیلتین وبو معناده متعدی اولور تقول زهوت الابل اذا سرت به زهوا ودوه کذلك
صولندقدنصکره اوتلاق طلبنه کیتمك معناسـنه‌در یقـال زهت الابل اذا مرّت فی طلب المرعی بعد ان شربت
وچراغی شعله‌لندرمك معناسـنه‌در یقـال زها السراج اذا اضاءه وقلیجی پارلداتمق معناسـنه‌در یقـال زها
بالسیف اذا لمع به ودکنکله اورمق معناسنه‌در یقال زهاه بالعصا اذا ضربه بها وتقدیر وتخمین ایلمك معناسنه‌در
یقال زهاه بمائة رطل اذا خرزه (الازهاء) همزه‌نك کسریله بودخی استخفاف معناسنه‌در یقال ازهاه اذا استخفه
وکبر وفخر وتعظم ایلمك معناسنه‌در یقال ازهی الرجل اذا تاه وتکبّر واغاج اوزامق معناسنه‌در یقال ازهی النخل
اذا طال وخرما قوریغی الاجه لنمق معناسنه‌در یقال ازهی البسر اذا تلوّن (التزهیة) تادیه وزننده بودخی خرما
قوریغی الاجه لنمق معناسنه‌در یقال زهی البسر اذا تلوّن (الزهاء) زاینك ضمیله مقدار معناسنه‌در یقال زهاء مائة
ای قدرها وخرزها (الزها) هدی وزننده زینت ورونق ونمایشی خوب وتابدار نسنه‌لره دینور ومنه یقـال
زها الدنیا ای زینتها وانیاقها (الانزهو) قندأو وزننده خودبین ومدمّغ ومتکبر شخصه دینور یقال رجل انزهو
ای متکبر (زها) هدی وزننده برموضعدر (زهوه) ثمره وزننده احمد بن بدرك معتقه‌سیدرکه راویهٔ حدیثدر

فصل السين

فصل السین ۞الواوی۞ (السأو) سینك فتحی وهمزه‌نك سکونیله یورده دینور وطن معناسـنه‌در
وبرنسنه‌یه قصد وشوق پك زیاده وقویّ اولمق معناسنه‌در ومنه یقال انّه لذو سأو ای بعید الهمّ ونیت وطیت معناسنه‌درکه
برنسنه‌یه اراده وعزم ایلمکدن عبارتدر یقال سأه سأوا من الباب الثالث اذا نواه بوراده ظای معجمه ونونله الظنة
نسخه‌لری غلطدر صوابی الطیة اولقدر وسأو سوء معناسنه‌درکه مقلوبدر یقال سأءه سأوا کرماه رمیا ای ساءه
سوءا بوراده ساءه ساءة نسخه‌لری غلطدر وسأو سکرتمك معناسـنه‌در یقال سأی الرجل اذا عدا وسأو وسأی
بزی چکوب سوندرمکله یرتمق معناسنه‌در یقال سأی الثوب سأوا وسأیا اذا مده فانشق ومیانهٔ ناسی افساد ایلمك
معناسنه‌در یقال سأی بینهم اذا افسد (السئة) سینك حرکات ثلاثیله‌سیه لفظنده لغتدرکه یایك کوشه‌سنه دینور
وبو ابن مالکدن منقولدر (الاسأء) اکرام وزننده یایه کوشه دوزمك معناسنه‌در تقول اسأیت القوس اذا عملت لها سأة
۞الیائی۞ (السبی) سینك فتحی ویانك سکونیله و(السباء) سینك کسریله اسیر ایلمك معناسنه‌در یقال سبی العدوّ سبیا
وسباء اذا اسره وصاتمق ایچون برشهردن شهر آخره خمر ایلتمك معناسنه‌در یقال سبی الخمر اذا حملها من بلد الی بلد

جوهری بونك مصدرینی یالکز سباء عنوانته قصر ایلمکله وهم ایلدی و برآدمی وطننك ابعاد ایدوب غربته دوشورمك معناسنه‌در یقال سبی الله فلانا ای غرّبه وابعده وقیو قازوب صویه ایرشمك معناسنه‌در یقال سبی الماء اذا حفر حتی ادرکه وسبی اسیر اولان آدمه دینورکه وصف بالمصدردر جمعی سبیّ کلور عتیّ وزننده یقال جاؤا بسبی کثیر ای مایسبی وسبی نسوان طائفه‌سنه اطلاق اولنور اسم فاعل معناسنه زیرا افئدهٔ رجالی اسرو بند ایدرلر واسم مفعول معناسنه اولور زیرا کندیلری اسر واستهلاك اولنورلر و بو اکثره مبنیدر بو معنا اعتباریله رجاله اطلاق اولنمز وسبی الحیه یيلان قاوینه دینورکه صویلمش دریسیدر مسبیّ معناسنه‌در ﴿الاستباء﴾ افتعال وزننده بودخی اسیر ایلمك معناسنه‌در یقال استباه اذا اسره ﴿السبیّ﴾ غنیّ وزننده اسیر اولان آدمه دینور مذکر و مؤنثه اطلاق اولنور جمعی سبایا کلور یقال غلام وجاریة سبی ای مأسور و بر یردن آخر یره سیل صویی کتوردیکی چالی چرپی و خار و خاشاك مقوله‌سنه دینور وسبیّ الحیه یيلان قاوینه دینور ﴿السبیة﴾ غنیه وزننده بر بلده‌دن بر بلده‌یه صاتمق ایچون کوتورلمش باده‌یه دینور ﴿السابیاء﴾ مدایله یکی طوغان ولد ایله بیله‌جه چیقان دری‌یه دینورکه اش تعبیر اولنور علی قول یوزنده قابلوچیقان بوفقه دری‌یه دینورکه فی الحال آنی صویوب آلمزلرسه چوجق دمبسته اولوب هلاك اولور ومال کثیره دینورکه مراد مواشی قسمیدر وحیوانك دوللرینه دینور نتاج معناسنه ونتاج ایچون اتخاذ اولنان دوه‌لره دینور وترلاصحچانك ایندن چیقاروب یغدیغی طپراغه دینور ودوللری چوق قیون وکچی سوریلرینه دینور ﴿الاسابیّ﴾ همزه‌نك فتحیله آقان قانك اوزون اوزون طریقه‌لرینه دینور مفردی اسباءه‌در همزه‌نك کسریله ﴿سبیه﴾ غنیه وزننده دهناء نام محلده بر قومسال آدیدر وسبیه غوّاصك دریادن اخراج ایلدیکی انجویه دینور ﴿سبیه﴾ سینك کسریله دمنه وزننده وتمره وزننده رمله قضاسنده بر قریه آدیدر محدثیندن ابو القاسم عبد الرحمن بن محمد وابو طالب السبیان آندندر ﴿السباء﴾ سما وزننده وعصا وزننده بودخی سیلندی اغاج وچالی چرپی مقوله‌سنه دینور وسبا یمنده بر جماعت آدیدر مؤلف باب همزه‌ده جبل وزننده تقیید ایلدی ومنه المثل * ذهبوا ایدی سبا وایادی سبا * ای متفرقین یعنی تارمار اولوب هر بری بر طرفه پراکنده اولدیلر باب همزه‌ده تفصیل اولنمشدر * شارح دیرکه ایدی سبا وایادی سبا کلمه‌لری مرکبدر معدی کرب کبی دائما حال واقع اولدیغندن نکره اولمغله منصرفدر وایدی وایادیدن مراد نفسلریدر تنه که وجه ایله‌ده نفس مراد اولور یاخود بوراده ید طریق معناسنه‌در یقال اخذ فلان ید بحر ای طریق بحر و بو طریقدن لسانمزده ینه مجاز اوله‌رق قول ایله تعبیر اولنورکه اول قولدن کتدی دینور پس اهل سبا پراکنده اولوب هر بری بر قوله کتمکله تفرقوا ایدی سبا قولی تفرقوا آخذین طرقا مختلفة سبکنده اولور وعند البعض یددن مراد نعمتدر زیرا تفرقلری سببیله نعمت وسامانلری دخی تارمار اولدی یاخود ید فرقه‌دن کنایه‌در پس تفرقوا تفرق فرق سبا دیمك اولور وبعضلر دیدیکه عن اصل قبیلهٔ سبا ید واحده یعنی جمله‌سی یکدل یکجهت اولوب وقتاکه متفرق اولدقده ایادی مختلفه اولدیلر ﴿التسابی﴾ تفاعل وزننده ایکی عسکر بری برینی سبی واسیر ایلمك معناسنه‌در یقال تسابوا اذا سبی بعضهم بعضا ❊الواوی❊ ﴿الستا﴾ عصا وزننده بزك ارشنه دینورکه ارغاج مقابلیدر سدی لفظنده لغتدر ومعروف واحسان معناسنه‌در یقال نال منه الستا ای المعروف ﴿الاستیّ﴾ ترکی وزننده بودخی بزك ارشنه دینور وارشلنمش بزه دینور ثوب مسدی معناسنه ﴿الاستاء﴾ همزه‌نك کسریله بزی ارشلمك معناسنه‌در یقال استی الثوب اذا اسداه ﴿الستو﴾ سهو وزننده سرعتله کتمك معناسنه‌در یقال ستا الرجل یستو ستوا اذا اسرع ﴿المساتاة﴾ مباهاة وزننده برکمسه ایله شفلقه دیدکلری اویون اوینامق معناسنه‌در یقال ساتاه اذا لعب معه الشفلقة وشفلقه برآدمك اکسه‌سندن کلوب مقعدینه تپه اورمغه دینور ﴿الاستیتاء﴾ ناقه کوسنید کندن سست اندام اولمق معناسنه‌در یقال استاتت الناقة اذا استرخت من الضبعة ❊الواوی❊ ﴿السجو﴾ علو وزننده برنسنه قرارنی بولمغله طوروب دیکلمك معناسنه‌در یقال سجا البحر یسجو سجوا اذا سکن ودام ومنه البحر الساجی والطرف الساجی ای الساکن وناقه اوزون اوزادی ناله وحنین ایلمك معناسنه‌در یقال سجت الناقة اذا مدت حنینها ﴿الاسجاء﴾ همزه‌نك کسریله ناقه‌نك سودی فراوان اولمق معناسنه‌در یقال اسجت الناقة اذا غرز لبنها ﴿المساجاة﴾ مباهاة وزننده مس ایلمك معناسنه‌در یقال ساجاه اذا مسه ویقال اتانا بالطعام فما ساجیناه یعنی بزه طعام کتوردی لکن اکا المزی طوقندرمدق و برنسنه‌یه دورشمك معناسنه‌در یقال ساجاه اذا عالجه ﴿السجواء﴾ حمراء وزننده کوزلری فاتر اولان خاتونه دینور یقال امرأة سجواء الطرف ای ساجیته وصاغیلورکن تلاش ایلیوب سکون وآرام اوزره اولان ناقه‌یه دینور یقال ناقة سجواء اذا حلبت سکنت ﴿التسجیة﴾ تأدیه وزننده میتك اوزرنی ثوبله اورتوب بوریمك معناسنه یقال سجی المیت اذا غطاه * شارح دیرکه تسجیه

سجا الليل ماده سندندر نته كه خلق معناسنه اولان سجيه دخی سكوندن مأخوذدركه نفس انسانيده ثابت وساكن اولان ملكه دن عبارتدر * مؤلف بونی اهمال ايلدی ❊ الياء الواو ❊ (السحی) وحی وزننده ير يوزندن چپا ايله بالچق صيرمق معناسنه در يقال سحا الطين يسحيه ويسحوه ويسحاه سحيا من الباب الثانی والاول والثالث اذاقشره وجرفه ومكتوبی سحاءه ايله باغلمق معناسنه در يقال سحا الكتاب اذاشده بسحاءة واوجاقدن آتش قورنی كوركله كورمك معناسنه در يقال سحا الجمر اذا جرفه وتراش ايلمك معناسنه در يقال سحا الشعر اذاحلقه (المسحاة) ميمك كسريله بالچق صيره جق آلته دينوركه چپا تعبير اولنور (السحاء) كتان وزننده چپا دوزيجی يه دينور (السحاية) كتابه وزننده چپا جيلغه دينور و برنسنه نك صيرنديسنه دينور وسحاية القرطاس وسحاوه وسحاءه كاغدك يوزندن صيردقلری يوفقه ترشه كبی صيرندی يه دينوركه انكله مكتوبی بندايدلر جمعی اسحيه كلور وسحايه ام الرأس اسميدركه بيت الدماغ در قحف سطحی منزلنده در ودرت كميكی واردركه جدران اربعه سيدر و بركميك دخی واردركه اساس منزلنده درواكا سحاءه دخی دينور همزه ايله وسحايه سحاب قطعه سنه دينور (الساحية) اوغراديغی يرلری صيروب كتورر اولان سيل صوينه دينور وشديد الوقع اولان يغموره دينور يقال مطرة ساحية ای الشديدة الوقع (التسحية) تأديه وزننده كاغد ترشه سيله مكتوبی باغلمق معناسنه در يقال سحی الكتاب اذاشده بالسحاية (الاستحاء) افتعال وزننده تراش ايلمك معناسنه در يقال استحی الشعر اذاحلقه (السحاة) حصاة وزننده ناحيه معناسنه در و برتيكنلو اغاجك آديدر و براسه قوشنه دينور جمعی سحا كلور وسحاة ساحة دار معناسنه در شارح ديركه مقلوبدر (الاسحاء) همزه نك كسريله برآدمك ياننده مكتوب باغليه جق كاغد ترشه لری چوق اولمق معناسنه در يقال اسحی الرجل اذا كثر عنده الاسحية (الاسحوان) عنفوان وزننده اوزون بويلو خوب و دلبر آدمه دينور وكثير الاكل كمسه يه دينور يقال رجل اسحوان ای جميل طويل وكذا كثير الاكل (سحاء) كساء وزننده برجنس تيكنلو اوتك آديدركه بال آريسنك اندن آلوب ياپديغی بال پك لذيذ اولور (الاسحية) اضحيه وزننده ات تكه لرينك يوزلرنده اولان قبوق كبی يوفقه زاره دينور ❊ اليائی ❊ (السخیّ) خای معجمه ايله غنیّ وزننده جوانمرد آدمه دينور جمعی اسخياء وسخواء كلور كرماء وزننده مؤنثی سخيه در جمعی سخيات وسخايا كلور يقال رجل سخی ای جواد وسخی كثرت تعبدن اياغی آغسق دوه يه اطلاق اولنور كماسيذكر (السخاء) عطاء وزننده و (السخا) عصا وزننده و (السخوة) سموه وزننده و (السخوّ) علوّ وزننده جوانمردلك ايلمك وجوانمرد اولمق معناسنه در يقال سخی الرجل وسخا وسخو وسخی سخاء وسخا وسخوة وسخوا من الباب الثالث والاول والخامس والرابع ويقال سخا بكذا ای جاد (التسخی) تفعل وزننده كوجله زوراكی اظهار سخاء ايلمك معناسنه در يقال تسخی الرجل اذا تكلف (السخاء) (السخو) و (السخی) سينلرك فتحيله تنجره آلتنه آتش ايشليه جك بر دوزلتمك معناسنه دركه كوسكی ايله كوللرينی ياوزرنده اولان اوطونلری ايكی طرفه چكوب يول كبی آچقدن عبارتدر تاكه وسعتلنوب آتش ميدانه چيقمغله تنجره يه تأثير ايليه يقال سخا النار وسخی سخوا وسخيا من الباب الاول والثالث اذا جعل لها مذهبا تحت القدر ويقال سخا القدر اذاجعل للنار تحتها مذهبا وساكن واپسم اولمق معناسنه در يقال سخا فلان اذاسكن من حركته (السخاءة) سحابه وزننده بركونه نبات مأكول آديدر جمعی سخاءدر (السخا) عصا وزننده دوه شدت تعبدن آغسيوب يانی چكرك يورر اولمق معناسنه دركه يكه مك تعبير اولنور يقال سخی البعير سخا من الباب الرابع اذا اصابه ظلع فهو سخ علی النقص وسخیّ كغنیّ (السخاوية) سحابيه وزننده ملايم طپراقلو يره دينور علی قول ككليش يره دينور جمعی سخاویّ كلور هاسز (السخواء) حمراء وزننده سخاويه معناسنه در جمعی سخاوی كلور صحاری وصحاری وزنلرنده (سخا) عصا وزننده مصر اولكه سنده برايالت آديدر ابو الحسن علی بن محمد السخاوی المقری المشهور آندندر واكا اعلام عديده منسوبلردر ❊ اليائی ❊ (السدا) عصا وزننده ثوبك ارشنه دينوركه ارغاج مقابليدر يقال هذا الثوب سداه حرير وهو مامد منه وكيجه لرده نبات اوزره دوشن شبنمه دينور ويشل خرما قوريغنه دينور بونده مدّايله ده لغتدر وبال كومجنه دينور واحسان ومعروف معناسنه در يقال نال سداه ای معروفه وصالمه كيدن مسيب ومهمل دوه يه دينور بونده سينك ضميله اكثردر يقال ابل سدی وسدی ای مهملة ايكيسنده دخی مفرد وجمعی برابردر (الاسدیّ) تركیّ وزننده وهمزه نك فتحيله ده بو دخی ثوبك ارشنه دينور تار معناسنه وارشلنمش بزه دينور (السداة) حصاة وزننده بودخی ارشه دينور (الاسداء) همزه نك كسريله جلاه بزه ارش ياپمق معناسنه در يقال اسدی الثوب اذا اقام سداه ودوه يی وسائری مسيب ومهمل ايلمك معناسنه در يقال اسداه اذا اهمله

ومیانهٔ ناسی اصلاح ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اسدی بینهما اذا اصلح واحسان ایلمك معناسنه‌در یقال
اسدی الیه اذا احسن وخرما سالقملرینك چوپلری صالقیلنمق معناسنه‌در یقال اسدی النخل اذا سدی بسره
﴿السادی﴾ مهمل ومسیب دوه‌یه دینور وسادس معناسنه درکه التنجی دیمکدر سین یایه مبدّلدر ﴿التسدیة﴾
تأدیه وزننده بودخی ثوبه ارش یاپمق معناسنه‌در یقال سدّی الثوب اذا اقام سداه واحسان ایلمك معناسنه در
یقال سدّی الیه اذا احسن ﴿التسدّی﴾ تفعل وزننده بودخی ثوبه ارش یاپمق معناسنه‌در یقال تسدّی الثوب بمعنی
سدّاه ﴿السدو﴾ سینك فتحیله برنسنه‌یه طوغری ال اوزاتمق معناسنه‌در یقال سدا یده نحو الشیٔ یسدو سدوا
اذامدّها وچوجقلر چقوره جوز آتمه اویونی اوینامق معناسنه در یقال سدا الصبیّ بالجوز اذالعب وبوزای
معجمه ایله زدو ماده سنده لغتدر ودوه یوررکن آدیملرنی سیرك سیرك آتمق معناسنه‌در یقال سدت الناقة اذا
اتّسع خطوها ﴿الاستداء﴾ افتعال وزننده برنسنه‌یه طوغری ال اوزاتمق معناسنه‌در یقال استدی یده
نحو الشیٔ اذامدّها وچوجقلر چقوره جو آتمه اویونی اوینامق معناسنه‌در یقال استدی الصبیّ بالجوز اذا
لعب به وترلمك معناسنه‌در یقال استدی الفرس اذاعرق ﴿السوادی﴾ یوررکن آدیملرنی سیرك سیرك آتان ناقه‌لره
دینور ﴿التسدی﴾ تفعل وزننده برنسنه‌نك اوستنه چیقمق معناسنه‌در یقال تسدّاه اذارکبه وعلاه وبرکمسه‌یه
تابع اولمق معناسنه‌در یقال تسدّاه اذاتبعه ﴿السدی﴾ عصا وزننده خرما قوریغنك قبجوقلری یاخود صالقملرینك
چوبلری صالقی اولمق معناسنه‌در یقال سدی البسر سدی من الباب الرابع اذا استرخت ثغاریقه ﴿السدی﴾
سینك فتحی ودالك کسریله قبجوغی یاخود سالقملرینك چوپلری صالقی اولان خرماقوریغنه دینور ﴿سدّی﴾ حتّی
وزننده زبید قربنده برموضعدر ﴿السدیّا﴾ حمیّا وزننده زبید قربنده بربلده‌در نسبتنده سدویّ دینور حرکاتله
غیرقیاس اوزره آندن اعلا نار چیقمغله رمّان سدویّ معروفدر ※ الیائی ※ ﴿السری﴾ سینك ضمیله هدی وزننده
عامّهٔ لیلده یوله کتمکه دینورکه اسمدرکرك اوّل واوسط کرك آخرنده اولسون وبومؤنثدر مذکردخی اولور تقول
اعجبتنی واعجبنی سراه ای سیره عامّة اللیل * شارح دیرکه اشبو سری وهدی وزننده مصدر نادردر زیرا بوجمع
بنیه سیدرحتی بنواسد بونلری جمع قیاسیله مؤنث استعمال ایلدیلر انتهی ﴿وسری﴾ ﴿ومسری﴾ میمك فتحیله ﴿وسریة﴾
سینك فتحی وضمی ورانك سکونیله و﴿سرایة﴾ کتابه وزننده مصدرلردر کیجه یوله کتمك معناسنه‌در یقال سری
الرجل یسری سری ومسری وسریة وسریة وسرایة اذا صار عامّة اللیل وباء حرفیله متعدّی اولور یقال
سری به اذا اسراه وآغاج کوکنك طمرلری یرآلتنه سوروب کتمك معناسنه‌در یقال سری عرق الشجر اذادبّ
تحت الارض وطوارك آرقه سنه متاع آتمق معناسنه‌در یقال سری متاعه اذا القاه علی ظهر دابّته ﴿الاسراء﴾
همزه‌نك کسریله بودخی کیجه یوریمك ویوله کتمك معناسنه‌در یقال اسری الرجل بمعنی سری وبومعناده متعدّی
اولور وباء حرفیله‌ده متعدّی اولور یقال اسراه واسری به اذا سیره باللیل وقوله تعالی ※ سبحان الذی اسری
بعبده لیلا ※ الآیة تأکید اومعناسیره یعنی وجه مذکور اوزره کیجه وقتی یورتمك معناسنه اولمغله لیلا کلمه‌سی تأکید
ایچون اولورکه تجوّزدن مناصدر یاخود تجریده محمول اولمغله مطلقا تسییر معناسنه اولوب لیلا کلمه‌سی بیان وقت
ایچون ایراد اولنمش اولور * مؤلف بصائرده دیدیکه بعضلر بونی سراة ماده سندن تصریف ایلدیلر وسراة ارض
واسعه‌یه وارض رفیعه‌یه دینور ایمدی اسری بعبده قولی ذهب به فی سراة الارض تأویلنده اولور وزمخشری تنوینی
تقلیله حمل ایلمکله بعض لیلده اسرا اولدیغی تلمیح ایچون ایراد اولندیغنه ذاهب اولدی واسراسراة نام بلاده وارمق
معناسنه‌در یقال اسری الرجل اذاصار الی السراة ﴿الاستراء﴾ افتعال وزننده بودخی کیجه کتمك معناسنه‌در
یقال استری بمعنی سری ﴿السراء﴾ شدّاد وزننده اکثری کیجه کیدن آدمه دینور یقال رجل سرّاء ای الکثیر السری
﴿الساریة﴾ کیجه ایله کلان سحابه دینور جمعی سواری کلور ودیرکه دینور اسطوانه معناسنه‌درکه جامعلرده
ودیوانخانه‌لرده اولان ایاقلردن وچادرلرده وسائرده دیکیلی اولان دیرکلردن عبارتدر رفعت معناسندندر وطبرستان
ایالتنده بربلده آدیدر بندار بن قلیل الزاهد السروی اکا منسوبدر * وساریة بن زنیم شول ذاتدرکه حضرت فاروق
رضی الله عنه طرفندن عجم اوزره سرعسکر اولمغله نهاوند صحراسنده محاربه‌یه مشتغل ایکن لشکر عجمدن برفرقه
اوغورلنوب برجانبده حواله اولان طاغك آرقه سنده‌درکمین اولدیلر تاکه عسکر اسلام جنکه مستغرق ایکن
ناکهانی ورالرندن هجومله پریشانلق ایراث ایلیه‌لر اول هنکامده حضرت فاروق مدینه‌ده مسجد شریفده
منبر اوزره جمعه خطبه‌سی قراءت ایدرلر ایدی ارائت ربّانیله حالت مزبوره آیینه کبی نظرکاهنده متمثل اولدقده
همان اثنای خطبه‌ده * یاساریة الجبل الجبل * دیوندا واغراء ایلمکله اسماع الهیله ساریه ندای فاروقی استماع وطاغ

طرفنه التفات ايتدكده كيفيت مزبوره يه مطلع اولوب درحال تدارك كنه قياماله كيدو مكرلرندن سالم اولديلر وموما اليه ساريه بغايت دونده وچالاك ايدى وسارية بن عمر والحنفى حنيفه قبيله سندندر خالد بن وليد رضى الله عنه اصحابندندر وسارية بن مسلمة بن عبيد الحنفى كذلك حضرت خالد اصحابندندر ﴿السرية﴾ غنيه وزننده دوشمن اوزره تسبير اولنان شول عسكره دينوركه اقلى بش نفر واكثرى اوچيوز ياخود درتيوز نفر اوله * مترجم ديركه فعيله بمعنى فاعله در كيجه وقتنده راهى اولدقلريچون اطلاق اولنوركه اصطلا حجزده چته تعبير اولنور ياخود سريه كزيده وخلاصه معناسنه در خيل مذكور البته كزيده ومنتخب اولور وسريه كوچك ومدوّر اولان تمرنه دينور ﴿التسرية﴾ تأديه وزننده عسكردن سريه افراز وترتيب ايدوب اعدا اوزره شبخون ايچون يوللامق معناسنه در يقال سرّى قائد الجيش اذا جرّد السرية ﴿السرىّ﴾ غنىّ وزننده خرمالغه جارى اولان جدوله دينور جمعى اسريه وسريان كلور سينك ضميله وسرىّ الزاهد السقطى صالح معروفدر وسرىّ نامنده اعلامدن برجماعت كلمشدر ﴿سرىّ﴾ سمىّ وزننده بودخى اسمادندر غنم بن سرى خزرج نسبى رجالندندر طلحة بن البراء الصحابى آنك نسلندندر وبنو حنيفه ده دخى سرىّ اسمنده برآدم كلمشدر ﴿سراء﴾ سماء وزننده برشجر آديدر مفردى سراءدر ﴿السراة﴾ حصاة وزننده هرنسنه نك يوقريسنه دينور تقول علوت سراته اى اعلاه ومنه سراة النهار والجبل اى اعلاه وسراة قبائل عديده يه مضاف اوله رق برموضع آديدر سراة بجيله وسراة زهران وسراة غنز وسراة الحجر وسراة بنى القرن وسراة بنى شبابه وسراة المغافركه نيچه قراء وجبالى محتويدر وسراة الكراع كه بودخى قراى متعدده يه مشتملدر وسراة بنى سيف وسراة الهان وسراة ختلان وسراة المصانع وسراة قدم كه ضمتيله در وسراة هتوم وسراة الطائف كه بونك غور واسفل طرفى مكه ونجد وعالى طرفى ديار هوازن درجمله سى برموضعدر ﴿سريا﴾ سينك كسريله بصره ده برقريه در ﴿سرياقوس﴾ سين مكسوره وقاف مضمومه ايله مصرده برقريه در ﴿السرّية﴾ سميه وزننده شامده برقريه در ﴿السارى﴾ برموضعدر وارسلانه اطلاق اولنور ﴿المسارى﴾ و﴿المسترى﴾ اسم فاعل وزنلرنده بونلرده ارسلانه دينور ❋الواوى❋ ﴿السرو﴾ سينك فتحى وراءنك سكونيله بو اسمله معروف شجر اسميدر مفردى سروه در مؤلف عرعرى بونكله تفسير ايلمشيدى وسرو طاغك قالين ويومرى يريله دره نك مابينى اولان بايره دينوركه طاغك بوكرى اوله جقدر ونبات ايچره اولور بركونه قورتجغزه دينور وحمير قبيله سنك قرار كاهلرى اولان يوردك آديدر وبرنيچه مواضع اسميدركه آنفا سراة عنوانيله ذكر اولندى وسرو اسمادندر محمد بن سرو احاديث موضوعه وضع ايدر برشخص ايدى وسرو مصدر اولور چكركه يمورطلمق معناسنه يقال سرت الجرادة تسرو سروا اذا باضت وبو مهموزده لغتدر وبرنسنه يى برآدم كندى اوزرندن برطرف ايدوب آتمق معناسنه در لباسنى اكنندن چيقاروب آتمق كبى يقال سرا الثوب عنه اذا القاه وبركسه شرف واصالتله مرؤتمند اولمق معناسنه در وبونده اسم دخى اولور كما سيذكر ﴿السراوة﴾ سماحه وزننده و﴿السرو﴾ سينك فتحيله و﴿السرا﴾ عصا وزننده و﴿السراء﴾ عطاء وزننده برآدم شرف واصالتله مرؤتمند اولمق معناسنه در يقال سر والرجل وسرا وسرى سراوة وسروا وسرا وسراء من الباب الخامس والاول والرابع اذا كان ذا مرؤة فى شرف ﴿السرىّ﴾ غنىّ وزننده شرف واصالتله مرؤتمند آدمه دينور جمعى اسرياء وسرواء كلور كرماء كبى وسرى كلور هدى كبى آندن اسم جمع سراة لفظيدر سينك فتحيله بونك جمعى سروات كلور فتحاتله مؤنثى سريه در جمعى سريّات وسرايا كلور ﴿الاسراء﴾ همزه نك كسريله ﴿والتسرية﴾ تأديه وزننده بونلرده برنسنه يى برآدم كندى اوزرندن برطرف ايدوب آتمق معناسنه در يقال اسرى الثوب عنه وسرّاه اذا القاه عنه وتسريه غم وغصه يى برطرف ايلمك معناسنه مستعملدر يقال سرّى عنه الهمّ على المجهول اذا انكشف ﴿الانسراء﴾ انفعال وزننده بودخى غم وغصه برطرف اولمق معناسنه در يقال انسرى عنه الهمّ اذا انكشف ﴿التسرّى﴾ تفعل وزننده كوجله زور اكى مرؤتمندلك ايلمك على قول اوطه لق جاريه ايدنمك معناسنه در يقال تسرّى الرجل اذا تكلف السرو واخذ سرّية * مؤلف بونى سرر ماده سنده بيان ايلمشدركه سرّيه سينك ضميله اوطه لق جاريه يه دينور سرّ لفظنه منسوبدركه جماعدن كنايه در تغيير نسب قبيلندندر وتسرّى بوندن تفعلدر اصلى تسرر ايدى راء ثالثه يايه ابدال اولندى ﴿السروة﴾ سينك حركات ثلاثيله قيصه وخرده اوقه دينور على قول تمرنى يصى واوزون اولانه دينور يقال رماه بالسروة مثلثة اى بالسهم الصغير القصير اوهو عريض النصل وطويله ﴿السراة﴾ حصاة وزننده صرته وارقه يه دينور ظهر معناسنه جمعى سروات در فتحاتله وسراة النهار ارتفاع بولديغى وقتدن عبارتدركه قوشلق زمانيدر تقول جئته سراة النهار اى ارتفاعه وسراة الطريق يولك صرتندن عبارتدر يقال اخذوا سراة الطريق اى متنه ﴿السرو﴾ سينك كسريله

دمياط قربنده بر بلده در و بلخ قضاسنده بر قريه در (سروان) سلمان وزننده سجستان قضاسنده بر قريه در
(الاستراء) افتعال وزننده اختيار ايلمك معناسنه در تقول استريتهم اى اخترتهم و بر نسنه نك كزيده و مختارينى اخذ
ايلمك معناسنه در يقال استرى الموت الحىّ اى اختار سراتهم (اسرايل) همزه نك كسرى و ياى تحتيه ايله
واسرائيل همزه ايله واسرايين واسرائين نونله اسمدر يعنى اسم عجمه دركه يعقوب عليه السلامك لقبيدر على
قول اسميدر * شارح ديركه بو لفظ عبرانيدر صفوة الله ياخود عبد الله ديمكدر حضرت يعقوبك اسمى ياخود
لقبيدر و بونده اسرال دخى لغتدر ميكال كبى ❊الواوى❊ (المساساة) مباهاة وزننده بر آدمه توبيخ و تعيير و سرزنش
ايلمك معناسنه در يقال ساساه اذا عيره وو بّخه ❊الواوى❊ (السطو) و (السطوة) سينلرك فتحيله بركسه اوزره
صچرايوب حمله ايلمك على قول خشم وشدتله قاوره يوب اخذ وقهر ايلمك معناسنه در يقال سطا عليه و به
يسطو سطوا وسطوة اذا صال اوقهره بالبطش و صو چوغالوب طاشمق معناسنه مستعملدر يقال سطا الماء
اذا كثر وزخر وطعام طاتمق و يمك معناسنه مستعملدر ال اوزاتمق تصوّريله يقال سطا الطعام اذا ذاقه و آت
آديملرنى سيرك وميدانلو آته رق يوريمك معناسنه در يقال سطا الفرس اذا ابعد الخطو و ناقه يه صو يسز پوغور
آشمغله اول منى يى اخراج ايچون النى ناقه نك فرجنه ادخال ايلمك معناسنه در يقال سطا الراعى على الناقة اذا ادخل
يده فى رحمها ليخرج مافيها من ماء الفحل و آت ديز كننى اسلميوب كندى باشنه كتمك معناسنه در يقال سطا الفرس
اذا ركب رأسه (المساطاة) مباهاة وزننده بركسه يه تشديد ايلمك معناسنه در يقال ساطاه اذا شدّد عليه
(الساطى) آديملرنى سيرك و ميدانلو آتان آته دينور يقال فرس ساط اى البعيد الخطو و سكر دركن قويريغنى علم كبى
يوقرى ديكن آته دينور يقال فرس ساط اذا كان يرفع ذنبه فى حضره و غلبهٔ شهوتدن و حرصندن ناشى بر ناقه
سوريسندن اول برسورى يه عزم و هجوم ايدن پوغوره دينور واوزن نسنه يه دينور ❊اليائى❊ (السعى) رعى
قصد ايلمك معناسنه در يقال سعى اليه سعيا من الباب الثالث اذا قصد * مؤلفك بصائرده بيانه كوره سعى مشى
سريع معناسنه موضوعدر معانى سائره آندن متفرّعدر و ايش ايشلمك معناسنه در يقال سعى فلان اذا عمل
و يوريمك معناسنه در يقال سعى الرجل اذا مشى و يلمك معناسنه در يقال سعى الرجل اذا عدا و برآدمى غمز ايدوب
قوغلمق معناسنه در يقال سعى به اذا نمّ به * شارح ديركه بونده سعايه متعارفدر و كسب ايلمك معناسنه در يقال
سعى على عياله اذا كسب لهم و جاريه روسبو لغه يلمك معناسنه در يقال سعت الامة اذا بغت * شارح ديركه بو معنا
خصائصدندر حرّه ده استعمال اولنمز (السعاية) كتابه وزننده زكات وميرى تحصيلنه مباشر اولمق معناسنه در
يقال سعى المصدّق سعاية اذا باشر عمل الصدقات و سعايه استسعا اولنان عبدك مكلف اولديغى كسبه و مبلغه
دينور * شارح ديركه بو فى الاصل مصدردر عبد رقبه سنى تخليص ايچون كسب ايلمك معناسنه در (المساعاة)
مباهاة وزننده جاريه يى زنا ايچون طلب و تكليف ايلمك معناسنه در يقال ساعى الامة اذا طلبها للبغاء (الاسعاء)
همزه نك كسريله برآدمى اهل كسب ايلمك معناسنه در يقال اسعاه اذا جعله يسعى اى يكسب و بر آدمك حاجتنى
رواقلمق معناسنه در همزه سى ازاله ايچوندر يقال اسعوا به اذا اطلبوه (المسعاة) ميمك فتحيله انواع مجد و شرفه
مقارن مكرمت و معلاة و فضل و مزيته دينور جمعى مساعى كلور يقال هو اهل المسعاة اى المكرمة و المعلاة فى انواع
المجد جوهرى فى الكرم يرنده فى الكلام عنوانيله ثبت ايلمكله غلط ايلدى * شارح ديركه نسخ مصححهٔ صحاحده
بالجمله فى الكرم عنوانيله مثبتدر (الاستسعاء) برآدم رقبه سنك بعضى معتق اولان قولنى تخليص تمام رقبه ايلمك ايچون
مكاتب كبى كسب وكار ايلمسنى طلب و تكليف قلمق معناسنه در يقال استسعى العبد اذا كلفه من العمل مايؤدى به
عن نفسه اذا اعتق بعضه ليعتق به مابقى بوندن اسم سعايه در نته كه ذكر اولندى (سعيا) يحيا وزننده ابن امصادركه
انبياء بنى اسرائيلدن بر پيغمبردر عيسى عليه السلامك ورود و بعثتلرينى تبشير ايلمشدر شين معجمه ايله ده لغتدر * شارح
ديركه معجمه ايله اعرفدر و بر موضع آديدر (السعوة) سينك كسريله و (السعواء) سينك فتحى و ضميله ساعت
معناسنه دركه وقت و زماندن بر جزؤدر يقال سعوة من الليل و سعواء اى ساعة و سعوه بى پرده و بى حيا و سليطه
و بدزبان عورته دينور (السعوة) تمره وزننده مومه دينور شمعه معناسنه و بر رجل آديدر (الساعى) بر خصوصه
والى و مباشر ياخود بر قوم و جماعت اوزره والى اولان آدمه دينور يقال هو ساع على امر او على قوم اى وال و يهود
و نصارانك سركرده لرينه و قوجه باشيلرينه و جماعت باشيلرينه دينور يقال هو ساعى اليهود او النصارى
اى رئيسهم (السعاة) سينك فتحيله تصرف و تقلب معناسنه در يقال مايجدى فيه سعاته اى تصرّفه و تقلبه
(سعيه) تمره وزننده ديشى چكينك علميدر صاغلغه چاغرلدقده سعى ايلديكيچون (السعاوىّ) غرابى وزننده

سهر و سفره صبور و متحمل آدمه دینور یقال رجل سعاوىّ ای صبور علی السهر و السفر ☼ الیائی ☼ (الساغية)
لاغيه وزننده لذیذ و خوشکوار مشروبه دینور یقال شربة ساغية ای لذیذة * شارح دیرکه سایغه‌دن مقلوبدر
☼ الیائی ☼ (السفی) سینك فتحی و فانك سکونیله یل طپراق صاورمق یاخود توزیدوب کوتورمك معناسنه‌در یقال
سفت الریح التراب تسفیه سفیا اذا ذرته او حملته (الاسفاء) همزه‌نك کسریله سفی معناسنه‌در یقال اسفت الریح
التراب بمعنی سفته و اوتك قلچقلری دوکلمك معناسنه‌در یقال اسفت البهمی اذا سقطت سفاها بونك بابی ازاله
ایچوندر و اکین سنبله سنك او جلری سرتلنوب قلچقلنمق معناسنه‌در یقال اسفی الزرع اذا خشن اطراف سنبله و طپراق
طاشیمق معناسنه‌در یقال اسفی فلان اذا نقل التراب و ایاغی چابك و رونده قاطر ایدنمك معناسنه‌در یقال اسفی الرجل
اذا اتخذ بغلة سفواء و طوار زبونلمق معناسنه‌در یقال اسفت الناقة اذا هزلت و برآدمه خفیفلك و شلفه‌لك ایتدرمك
معناسنه‌در یقال اسفی فلانا اذا حمله علی الطیش و الخفة و برآدمه کوتیلك ایلمك معناسنه‌در یقال اسفی به اذا اساء به
و سفیه اولمق معناسنه‌در یقال اسفی الرجل اذا سفه (السافی) و (السفیّ) غنی وزننده صاوریلان طپراغه دینور
و سفی سفیه آدمه دینور (السافیاء) مدّ ایله توزه دینور غبار معناسنه علی قول طپراغی توزیدوب کوترن یله
دینور (السفا) عصا وزننده آتك آلننده اولان پرچمی از اولمق معناسنه‌در یقال سفی الفرس سفا من الباب الرابع
اذا خفت ناصیته و سفا طپراغه دینور وز بونلغه و آر یقلغه دینور یقال به سفا ای هزال و اوجلری تیکنلو
اولان شجره دینور سفاة مفردیدر و سفا برکسه سفیه اولمق معناسنه‌در یقال سفی الرجل سفا من الباب الرابع
اذا سفه و ال چتلامق معناسنه‌در یقال سفیت یده اذا تشققت (الاسفی) احمر وزننده آلننك پرچمی آزجه اولان
آته دینور یقال فرس اسفی ای خفیف الناصیة (السفواء) حمراء وزننده جست و رونده قاطره دینور یقال
بغلة سفواء ای سریعة (السفاء) سماء وزننده ناقه‌نك سودی کسلمکه دینور (السفاء) کساء وزننده دواء
معناسنه‌در یقال به سفاؤه ای دواؤه (سفیان) سینك حرکات ثلاثیله اسامیٔ رجالدندر (سفیان) سینك کسری
یاخود فتحیله هراة قصاسنده برقریه‌در فحولدن احمد بن محمد بن اسمعیل بن الصباح السفیانی اکا منسوبدر
(سفوان) فتحاتله بصره‌ده بر موضعدر (المسافاة) مباهاة وزننده بری برینه سفیهانه وضع و معامله ایلمك معناسنه‌در
یقال سافاه اذا سافهه و خسته‌یه مداواة ایلمك معناسنه‌در یقال سافاه اذا داواه (المسفی) اسم فاعل بنیه‌سیله
قوغجی‌یه اطلاق اولنور یقال رجل مسف ای نمام (سفوی) جمزی وزننده بر موضعدر (الاستفاء) افتعال وزننده
یوزدوندرمك معناسنه‌در یقال استفی وجهه اذا اصطرفه ☼ الیائی ☼ (السقی) سینك فتحی و قافك سکونیله و (التسقیة)
تأدیه وزننده و (الاسقاء) همزه‌نك کسریله صوارمق و صو ایچورمك معناسنه‌در یقال سقاه سقیا و سقاه
تسقیة و اسقاه اسقاء بمعنی بعضلر بونلری فرق ایدوب دیدیلرکه سقی و تسقیه صو ایچورمکه و اسقاء صویه دلالت
ایلمکه مخصوصدر تقول سقاه سقیا و سقّاه تسقیة و هما بالشفة و اسقاه اسقاء اذا دله علی الماء و بعضلر دیدیکه
اسقاء صوارمق معناسنه‌در تقول اسقی ماشیته و ارضه ای سقاهما و عند البعض سقی و اسقا برکسه‌یه تناول ایچون
صو تعیین ایلمك معناسنه‌در یقال سقاه و اسقاه اذا جعل له ماء و یقال سقاه الله الغیث ای انزله له و یقال سقی
زید عمرا ای اغتابه یعنی عمروی فصل و غیبت ایلدی بو تعبیر بزم اصطلاحمزده دخی زبانزده‌در و یقال
اسقاه الله الغیث و اسقی زید عمرا و یقال سقی قلبه عداوة علی المجهول ای اشرب و تسقیه برآدمه سقاك الله یاخود
سقیالك دیو دعا ایلمك معناسنه‌درکه استنزال رحمتدر یقال سقّاه ای قال له سقاك الله او سقیالك و یقال فیه
اسقاه و اسقاء برآدمه صو طولومی ویرمك یاخود طولوم یاپمق ایچون دری ویرمك معناسنه‌در یقال اسقاه اذا وهب له
سقاء معمولا او اهابا لیتخذه سقاء (الساقی) صوار یجی‌یه دینور جمعی سقیّ کلور عتی وزننده و سقاء کلور
رمّان وزننده (السقاء) کتان وزننده مبالغه‌در جمعی سقاؤن‌در مؤنثی سقاءه‌در همزه ایله و سقایه‌در یا ایله (السقی)
سعی وزننده دمشق ترابنده بر موضعدر (السقی) سینك کسریله کندیسیله سقی اولنان صویه دینور * مؤلف
بصائرده صودن اولان حصه ایله تفسیر ایلمکله مرجعلری بردر تقول کم سقی ارضك وهو ما یسقی به و صو ایله
صواریلان اکینه دینور مسقوی کبی یقال زرعه سقی ای مستق و مادهٔ علت استسقا اولان صویه دینورکه
مستسقی اولانك بطننده مجتمع اولور بونده سینك فتحیله‌ده لغتدر و یکی طوغان ولدك باشنده بیله چیقان یوفقه
دری‌یه دینورکه ایچنده صاری صو اولور انی شق و طرح ایدرلر و بو صوك تعبیر ایتدکلریدر (المسقوی) میمك
فتحیله بو دخی آقار صو ایله صواریلان اکینه دینور کویا که مسقی لفظنه منسوبدر یقال زرع مسقوی ای مستق
(الاستسقاء) برآدمك قرننده سقی دیدکلری ذکر اولنان صو بریکمکله مستسقی اولمق معناسنه‌در یقال استسقی الرجل

اذا اجتمع فی بطنه السقی کتب طبیه ده مشرو حدرکه استسقاء علتی مادّهٔ بارده‌دن اولور انواعی اوچدر بری زقی
و بری طبلی و بریسی لحمیدر واستسقاء برآدمدن ایچه‌جك صو ایستمك معناسنه‌در یقال استسقی منه اذا طلب
سقیا ای مایشرب وعمل ایله قوصمق معناسنه‌در یقال استسقی الرجل اذا تقیأ (الاستقاء) افتعال وزننده
بو دخی بر آدمدن ایچه‌جك صو ایستمك معناسنه‌در یقال استقی منه بمعنی استسقی وعمل وتکلفله قوصمق
معناسنه‌در یقال استقی الرجل اذا تقیأ وسمورمك معناسنه‌در یقال استقی الرجل اذا سمن (السقایة) سینك
کسری وضمیله و (المسقاة) میمك فتحی وکسریله صو ایچه‌جك موضعه دینور صواد وچشمه وحوض کبی
وسقایه صو ایچه‌جك قابه دینور مشربه معناسنه (السقاء) کساء وزننده طولومه دینورکه طوقلی قیون دریسندن
دوزیلور اکا صو وسود قورلر جمعی اسقیه واسقیات واساقی کلور (السقیا) بشری وزننده اسمدر صوارمغه
دینور (السقیّ) غنیّ وزننده یغمورینك قطره‌لری ایری اولان بلوده دینور جمعی اسقیه کلور وحصیر اوتی
وقوغه‌لق دیدکاری سازلغه دینور بردی معناسنه وخرما آغاجنه اطلاق اولنور (الساقیة) نهر صغیره دینورکه
ترلا وباغچه صواردقلری جدوللدر (السقیا) سینك ضمیله یمنده بر بلده‌در ومدینه ایله وادی الصفراء بیننده
بر موضعدر (سقیه) سمیه وزننده سلفده مکه‌ده بر قیو آدیدر (التسقی) تفعل وزننده دوه حوذان دیدکاری
اوتك تازه‌سنی اوتلامغله سمورمك معناسنه‌در یقال تسقت الابل الحوذان اذا اکلته رطبا فسمنت علیه وصولنوب
کرکی کبی ایچنه سینمکله ایوجه قانمق معناسنه‌در یقال تسقی الشیٔ اذا قبل السقی وتروّی ❊الواو❊ (المساکاة)
مباهاة وزننده برکسه‌یه مطالبه ضمننده تقاضا وتضییق ایلمك معناسنه‌در یقال ساکاه اذا ضیق علیه فی المطالبة
❊الواوی❊ (السلو) سینك فتحی ولامك سکونیله و (السلوّ) علوّ وزننده و (السلوان) سینك ضمیله و (السلیّ)
عتیّ وزننده برنسنه‌یی اونودوب آندن قلبی فارغ وآزاده اولمق معناسنه‌در یقال سلاه وسلا عنه وسلیه سلوا وسلوّا
وسلوانا وسلیا من الباب الاول والرابع اذا نسیه یعنی وفرغ وذهل عن ذکره * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره سلو ماده‌سی
برنسنه‌نك محبتی کوکلدن زائل اولمق معناسنه موضوعدر پس اونوتمق معنای لازمی اولور (الاسلاء) همزه‌نك
کسریله برآدمه برنسنه‌یی اونتدروب آندن آزاده‌دل ایلمك معناسنه‌در یقال اسلاه عنه اذا جعله متسلیا عنه ویرتجی
جانورلردن مأمون اولمق معناسنه‌در یقال اسلی القوم اذا امنوا السبع (التسلی) تفعل وزننده اسلاء لفظندن
مطاوعدر متسلی اولمق معناسنه‌در مثلا غمناك اولان آدمه بعض نصح یاتبشیر کونه تلطیف وتطییب ایلمکله
مطمئنّ القلب اولمق کبی یقال اسلاه عنه فتسلی (السلوة) سینك فتحی وضمیله اسمدر برنسنه‌دن آزاده‌لکه
وفراغت خاطره دینور (السلوانة) سینك ضمیله باله دینور عسل معناسنه ونسوان عربك تسخیر ایچون قوللندقلری
بونجغه دینور بونده سینك فتحیله ده لغتدر وشول بونجغه‌ده دینورکه آنی قوم ایچره دفن ایدوب سیاهلندقده
چیقاروب صو ایله ازدکدنصکره عاشقه ایچورمکله درد عشقدن متسلی اولورلر (السلوی) بلوی وزننده
بو دخی باله دینور عسل معناسنه و بر قوش آدیدر سلواة مفردیدر * مترجم دیرکه بوقوش ترکیده بلوه دیدکاری
قوشدرکه بلدرجینه شبیه اولور بنی اسرائیله سوق وترزیق اولنان بوقوشلر دریك وحشی اولورنته‌که بوقطعه‌ده
تلمیح اولنمشدر * من آل اسرائیل علقته * قابلنی بالصدّ والتیه * قد انزل السلوی علی قلبه * ونزّل المنّ
علی فیه * وسلوی مطلقا قلبی فارغ ومتسلی ایدن شیئه دینور (السلوان) سینك ضمیله سلوانه دیدکاری
ذکر اولنان بونجغه دینور بعضلر دیدیکه سلوان متسلی اولمق ایچون ایچیلان صویه دینور یاخود
شول طپراغه دینورکه میتك قبرندن آلنوب صو ایله قارشدردقدنصکره عاشقه ایچوررلر آنك خاصه‌سیله
اول بیچاره‌نك کوکلنده اولان عشق زائل اولور یاخود شول دوایه دینورکه غمکین اولان آدمه ایچورلدکده تفریح
ایدراوله وسلوان سلیم قبیله‌سی یوردنده بر وادی اسمیدر وقدس شریفده بر چشمه آدیدرکه بك عجیبه در کونده همان
بریا ایکی کره جریان ایدر ناس انکله تبرّك ایدرلر (مسلیه) محسنه وزننده بر بطن پدرینك اسمیدر ومسلیة بن هزان
اصحابندر (السلیّ) سمیّ وزننده ولامك کسریله ده بادیه‌ده بر وادی آدیدر (الاستلاء) افتعال وزننده طوار سمورمك
معناسنه‌در یقال استلت الشاة اذا سمنت ❊الیائی❊ (السلا) عصا وزننده شول یوفقه دری‌یه دینورکه بطن مادرده
ولدآنده تولد ایدر واکثری بیله‌جه چیقار اکر طوغدیغی آنده یوزندن صیروب آلنمز ایسه ولد هلاك اولور انسانده
ومواشیده اولانه اطلاق اولنور ترکیده اش وصولك تعبیر ایدرلر جمعی اسلاء کلور ومنه المثل * وقعوا فی سلا جمل *
ای امر صعب یعنی برمشکل حاله دوچار اولدقده ضرب اولنور زیرا ارکك دوه‌ده اول دری اولمز وکذا یقال * انقطع
السلا فی البطن * کما یقال بلغ السکین العظم یعنی بو دخی مثلدر برایش نهایت درجه‌ده دشوار اولدقده ایراد اولنور

وسلامغربده بربلده آديدر نسبتنده سلاوى دينور وسلامصدر اولور رجده ذكراولنان درى پاره لنمق معناسنه در يقال سليت الشاة سلا من الباب الرابع اذا انقطع سلاها (السليا) سكرى وزننده قرننده سلاديديكى درى پاره لنمش قيونه دينور (التسلية) تأديه وزننده خاتونك ياحيوانك طوغوردقدنصكره صولك تعبيراولنان مذكور درى يى چكوب چيقارمق معناسنه در يقال سلى المرأة والشاة اذا نزع سلاها (الاستلاء) افتعال وزننده عورت ياحيوان طوغوردقدنصكره صوكنى طشره طرح ايلمك معناسنه در يقال استلت الناقة اذا طرحت سلاها ❊ الواوى ❊ (السمو) علو وزننده يوكسلمك معناسنه در يقال سما الشئ يسمو سموا اذا ارتفع وباء حرفيله متعدى اولور يوكسلتمك معناسنه يقال سمابه اى اعلاه ويقال سمالى الشئ اى رفع من بعد فاستبنته يعنى ايراقدن فلان نسنه بكا رفع واشخاص اولنغله آنى كركى كبى ادراك ايلدم وسمو شكاره چيقمق معناسنه در يقال سما القوم اذا خرجوا للصيد (الاسماء) همزه نك كسريله يوكسلتمك معناسنه در يقال اسماه اذا اعلاه واسم وضع ايلمك معناسنه در يقال اسماه اياه واسمى به اذا جعلته اسماله (السماة) قضاة وزننده شكاره چيقان صيادلره دينور صفت غالبه در سامى مفرديدر (السماوة) سينك فتحيله اركك ديشى اوزره آشمق معناسنه در يقال سما الفحل سماوة اذا تطاول على شوله وسماوة البيت اولك چارداغنه وشروانه دينور وبرنسنه نك شخص وقالبنه دينور تقول رأيت سماوته اى شخصه وسماوه كوفه ايله شام بيننده برموضعدر وبوعواصمدن دكلدر نته كه جوهرى عواصمدن ديمكله وهم ايلدى * شارح ديركه برسماوه دخى واردركه عواصمدندر (السماء) سينك فتحيله معلومدركه كوكه دينور فارسيده آسمان ديرلر مؤنثدر ومذكر اولور * شارح ديركه نخل وشجر وسماء وارض كبى اسم جنس واسم جنس مجراسنه جارى اولان كلمه لركه واحد وجمعه اطلاق اولنور تذكير وتأنيثلرى جائزدر وسماء هرنسنه نك سقفنه اطلاق اولنور تقول اصلح سماء بيتك اى سقفه كذلك رواق بيته اطلاق اولنور وبرفرس آديدر واتك صرتنه اطلاق اولنور يقال فرس رفيع السماء اى الظهر وبلوده اطلاق اولنور يقال امطرت السماء اى السحاب ويغموره على قول جيد وشاملنه اطلاق اولنور جمعى اسميه وسموات وسمى كاورعتى وزننده وسما كلور سينك كسرى والفك قصريله (ماء السماء) ملوك عراقدن بنوماء السماء ديدكارى جماعتك والده لرى اسميدركه دعمانك والدهسى اوله جقدر مزبوره نك بوندن غيرى اسمى يوقدر بعضلر ماويه اسمى وماء السماء لقبيدر ديمكله مؤلف سلب ايلدى بغايت دلبر وصافى منظراولمغله اطلاق ايلمشلر ايدى (المسماة) ميمك كسريله چوربه دينوركه اياغه كيلور (الاستماء) افتعال وزننده صياد اياغنه چورب كيمك على قول آهو صيدينه چيقمغله حرارضدن اياغنى وقايه ايچون برآدمدن چورب استعاره ايلمك معناسنه در يقال استمى الصائد اذا لبس المسماة او استعارها لصيد الظبا فى الحر وآهو صيدينك هنكامى اولميان سهيل يلدزى طلوعى وقتنده آهو صيدينه چيقمق معناسنه در يقال استمى الصائد الظبا اذا طلبها فى غيرآنها عند مطلع سهيل وبرآدمك زيارتنه قصد وتوجه ايلمك على قول بركسه دن خيرنشانه لرى تفرس ايلمك معناسنه در تقول استميته اذا تعمدته بالزيارة او توسمت فيه الخير (الاسم) همزه نك كسرى وضميله و(السم) و(السما) سينلرك حركات ثلاثى والفك قصريله كه مجموعى سكزلغتدر برنسنه نك علامت ونشانه دينور علو معناسندن مأخوذدر يقال اسمه كذا وسمه وسماه اى علامته وجوهر وعرضدن هرنسنه نك ازاسنه موضوع اولان لفظه دينور يكديكردن فصل وتميز ايچون فارسيده نام وتركيده آد تعبير اولنور جمعى اسماء واسماوات وجمع الجمعى اسامى كلور يانك اثباتى ونقصيله * شارح ديركه بونلرك اصللرى سمو ايدى كه علو معناسنه در * مؤلفك علامتله تفسيرى ينه علو معناسندن مأخوذدر وبصريون وكوفيون بينلرنده اولان اختلاف معلومدر (التسمية) تأديه وزننده برشيئه اسم وضع ايلمك معناسنه در يقال سماه فلانا وسمى به اذا جعله اسماله (السمو) سينك فتحيله بودخى آد قومق معناسنه در يقال سماه اياه وسمى به يسمو سموا بمعنى سماه والاول يعنى سماه بالتخفيف عن ثعلب لم يحكه غيره (السمى) غنى وزننده همنام معناسنه دركه اداش تعبير اولنور يقال هو سميك وهو من اسمه اسمك ومانند ونظيره اطلاق اولنور يقال هو سميه اى نظيره (التسمى) تفعل وزننده برآد ايله آدلنمق معناسنه در يقال سماه بكذا فتسمى به وبركسه يه ياخود برقبيله يه منتسب اولمق معناسنه در يقال تسمى بالقوم واليهم اذا انتسب بهم (المساماة) مباهاة وزننده علوشان جهتيله مفاخره ايلمك معناسنه در يقال ساماه اذا فاخره ويارشمق معناسنه در يقال ساماه اذا باراه (التسامى) تفاعل وزننده برى برلريله يارشمق معناسنه در يقال تساموا اذا تباروا (السما) هدى وزننده برآدمك خيروجميله جهتيله اولان نام واوازه وشهرتنه دينور يقال شاع سماه اى صوته فى الخير (سميه) سينك ضميله برجبل آديدر وعمار بن ياسر حضرتلرينك والده لرى اسميدر رضى الله عنهما ❊ اليائى ❊ (سمى) سينك ضميله بروادى ياخود بربلده آديدر ابن جنى ديديكه كلام عربده بوندن غيرى

سمی لفظنك استعمالی معلوم دكلدر ☼ اليائی ☼ (السنا) عصا وزننده شمشكك ايدينلغنه و پارلديسنه دينور تقول
رايت سنا البرق ای ضوءه و برجنس نبات اسميدركه صفراء وسوداء و بلغمی مسهلدر سناء دخی دينور مدايله بو نبات
سناء مكی ديدكلری نباتدركه مسهل معروفدر و برنوعی دخی واردركه روم ديارنده نابت اولمغله سناء رومی ديرلر
وسناء برچشيد حرير لباس آديدر و نجد اولكه سنده بر وادی آديدر و سنا بنت اسماء بن الصلت كرچه امّهات المؤمنين
رشته سنه كشيده اولوب لكن قبل الدخول وفات ايلدی (السناء) عطاء وزننده يوكسلمك معناسنه در يقال سنی
الشیٔ سناء من الباب الرابع اذا صار ذا سناء ويقال به سناء ای رفعة (ايدم السناء) برشاعر محسندر متأخريندندر
وبو فرس شاعرلرندن سنائی ديدكلری شاعرك غيريدر واحمد بن ابی بكر السنوی حركاتله محدثدر وبوعصوی
وزننده در (الاسناء) همزه نك كسريله يوقری قالدرمق ويوكسلتمك معناسنه در يقال اسناه اذا رفعه وشمشكك
شعاعی خانه دن ايچری يه كيرمك ياخود يراوزره دوشمك ياخود سحاب ايچره يوريوب اوينامق معناسنه در يقال
اسنی البرق اذا دخل سناه البيت او وقع علی الارض او طار فی السحاب وبرسنه بريرده مكث ايلمك معناسنه در يقال
اسنی القوم اذا لبثو اسنة يعنی فی موضع (التسنية) تأديه وزننده برنسنه يی قولايليوب فتح ايلمك معناسنه در يقال
سناه اذا سهله وفتحه (المساناة) مباهاة وزننده بركمسه ايله مدارا وحسن زندكانی ايلمكله خشنود ايلمك معناسنه در
يقال ساناه اذا راضاه وداراه وحسن معاشرته (التسنی) تفعل وزننده بوزلمق معناسنه در يقال تسنی الشی اذا تغير *
شارح ديركه بعضلر بو معناده اصلی تسنن اولمغه ذاهبدركه نون ثانيه يايه قلب اولنمشدر وتسنی بركمسه امورنده
سهولت بولمق معناسنه دركه سهولتله حصولپذير اولمقدن عبارتدر يقال تسنی زيد اذا تسهل فی اموره ويوكسكه
چيقمق معناسنه در يقال تسنی الرجل اذا رقی رقية وبرآدمی كوجله خشنود ايلمك معناسنه در يقال تسنی فلانا اذا
ترضّاه واركك ديشی يه آشمق معناسنه در يقال تسنی البعير الناقة اذا تسدّاها ليضربها (المسناة) ميمك ضمی ونونك
تشديديله صو بندينه دينوركه سدتعبيراولنور يقال عقدوا مسناة للماء ای عرما ترفيع معناسندن مأخوذدر (السانية)
ادواتيله برابر اوله رق بيوك قوغه يه دينور وصوچكمك ايچون دولابه قوشيلان ناقه يه دينور (السنو) سينك
فتحيله و (السناوة) سماحه وزننده دولابه قوشيلان ناقه ترلا صوارمق معناسنه در يقال سنت السانية تسنو سنوا
وسناوة اذا سقت الارض وآتشك شعله سی يوكسلمك معناسنه در يقال سنت النار اذا علی ضوءها وشمشك چاقق
معناسنه در يقال سنا البرق اذا اضاء وقيودن صوچكمك معناسنه در يقال القوم يسنون لانفسهم اذا استقوا واچمق
معناسنه در يقال سنوت الباب ای فتحته (المسنوة) و (المسنية) ميملرك فتحيله سانيه ايله سقی اولنان ارضه دينور ثانيده
واو يايه مقلوبدر (السناية) كتابه وزننده برنسنه نك كوتريسنه دينور يقال اخذه بسنايته ای كله (السنة) سينك
ونونك فتحيله ييله دينوركه فارسيده سال ديرلر يقال مضت سنة ای عام * شارح ديركه مؤلف بونی هاء بابنده دخی ذكر
ايلدی زيرا بعضلر هائی و بعضلر يائی و بعضلر واوی اولمسنه ذاهبلردر هائی اولديغنه كوره اصلی سنهه دركه جبهه
وزننده در هاء حذف اولنمشدر زيرا عربلر سنهت النخلة ديرلر خرما اغاجی اسكيوب اوزرندن زمان مرور ايلسه ويائی
اولديغنه كوره سانيه ماده سندن مأخوذ اولوركه دولابله قيو چوره سنده دونه رك صوچكن ناقه يه دينور يل
دخی دائر اولمغله اطلاق اولندی ياخود رفعت معناسندن مأخوذدر مخلوق اوزره دائر اولديغنه مبنيدر وواوی
اولديغنه كوره عنقريب مذكوردر (الاسنات) اكرام وزننده ناس قيتلغه اوغرامق معناسنه در زيرا قيتلغه سنه
اطلاق اولنور يقال اسنتوا اذا اصابتهم الجدوبة فرق ايچون واو تايه منقلب اولدی (السنی) سينك فتحی ونونك
سكونيله سنوكبی آچمق معناسنه در تقول سنيت الباب سنيا اذا فتحته پس واوی ويائی اولور (السنايا) سينك فتحی
وقصر ايله شريف ورفيع الشان آدمه دينور وبو مفرددر يقال رجل سنايا ای شريف (اسنا) همزهٔ مكسوره ايله كه
صعيدده بربلده در نون بابنده ذكر اولندی ☼ الواوی ☼ (السنة) فتحتينله ييله دينور عام معناسنه جمعی سنون
كلور سينك كسريله وسنوات كلور فتحاتله وسنهات كلور هايله نته كه آنفا مأخذلری بيان اولندی وسنه قوراقلغه
وقيتلغه اطلاق اولنور يقال اصابتهم سنة ای قحط وجدب وقوراق يره دينور ارض مجدبه معناسنه جمعی سنون
كلور (الاسنات) اكرام وزننده قيتلغه وقوراقلغه دوشمك معناسنه در يقال اسنتوا اذا اصابتهم الجدوبة (المساناة)
مباهاة وزننده و (السناء) قتال وزننده ييللق ايله معامله ايلمك معناسنه در يقال ساناه مساناة وسناء اذا استأجره للسنة
(السنواء) حمراء وزننده شدتلو ومحنتلو سنه يه وصف اولور يقال سنة سنواء ای شديدة (السنا) عصا وزننده
برنباتدر نته كه يائيه ده ذكر اولندی ☼ الواوی ☼ (السواء) سينك فتحی والفك مديله اسمدر عدل وداد معناسنه در
قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿ فانبذ اليهم علی سواء ﴾ ای عدل من الحكم ووسط معناسنه در يقال مكان سواء

ای وسط بین الحدّین و غیر معناسنه در یقال جاؤا سواء فلان ای غیره و هر طرفی برابر دوز و مستوی معناسنه در
یقال مکان سواء ای مستوو ثوب سواء ای مستو عرضه و طوله * شارح دیرکه سواء کلمه سی فی الاصل مصدر در
بعده وصف و ظرف اوله رق استعمال اولندی و سواء الجبل طاغك ذروه سنه اطلاق اولنور یقال قعد فی سواء الجبل
ای ذروته و سواء النهار کوندزك تمام نصفی زمانندن عبارتدر تقول لقیته سواء النهار ای منتصفه و بر موضع آدیدر
و یمنده صبر نام طاغك باشنده بر پلانقه آدیدر و سواء بن الحارث و سواء بن خالد صحابیلردر و سواء مثل و مانند
معناسنه در جمعی اسواء کلور و سواسیه و سواسی و سواسوه کلور سین اولیلرك فتحی و ثانیه لرك کسریله * شارح دیرکه
بونلر نوادر دندر و بعضلر بونلرك اسم جمع اولملرینه ذاهب اولدیلر انتهی * و کاه اولورکه سواء کلمه سی ایکی نسنه نك
وجودنی اقتضاء و طلب ایدر بینلرنده استواء حالتنی تحقیق و بیان ایچون و منه یقال سواء زید و عمرو ای ذو سواء بوراده
سواء کلمه سی ذو سواء ایله ماوّل اوله رق مقدم خبردر نته که عدل زید و عمر و دیرلر ذو عدل معناسنه و بو اعتبار سواء
و عدل کلمه لرینك مصدریتلرینه مبنیدر زیرا مصدرك مابعدنده فاعل مرفوعی ذکر اولنمز مکروجه مذکور اوزره
حذف و اضمار ایله موصوفیت اوزره جاری اوله و تقول مررت برجل سواء و العدم کماسیذکر ﴿لیلة السواء﴾ آیك
اون درنجی یاخود اون اوچنجی کیجه سنه اطلاق اولنور زیرا آی اول کیجه لرده مستوی اولور ﴿السوی﴾ سینك
کسری و ضمی و الفك قصریله بونلرده سواء کبی عدل و وسط و غیر معنالرینه در و برابر و مستوی معناسنه در سواء کبی
و منه یقال مررت برجل سواء کماذکر و سواء بکسر السین و المدّ و سوی بالکسر و سوی بالضمّ و العدم ای مستو
وجوده و عدمه * شارح دیرکه بونلر مصدریت اوزره منصوبلردر استواء هو و عدمه سبکنده در و صفت اولمق
اوزره مرفوع اولورلرکه مستو تأویلنده اولورلر انتهی * وقوله تعالی ﴿لا نخلفه نحن و لا انت مکانا سوی﴾ الآیة قرئ
بالکسر و الضمّ ای معلما و تقدیره ذا معلم یعنی میعادمز جمله یه معلوم اوله جق علامتله معلم اولان بر مکان اولسون که
آنده بزم ساحرلرمز ایله جمع اوله سز * شارح دیرکه کویا که جمله بیننده مستوی اولمش اولور و راغب مستو طرفاه
عبارتیله تفسیر ایلدی و کشاف منصفا بیننا و بینك عبارتیله بیان ایلدیکه ایکی طرفك مسافه سنه نصف و وسط
اولان مکان اولورکه طرفینه بعد و قرب جهتیله متفاوت اولمیه ﴿الاستواء﴾ افتعال وزننده ایکی نسنه بری برینه
مماثل اولمق معناسنه درکه کمیتده یا کیفیتده برابر اولمقدن عبارتدر یقال استویا اذا تماثلا و اعتدال معناسنه درکه بر طرفده
تفاوت اولمیوب مستقیم اولمقدن عبارتدر یقال استوی الشیٔ اذا اعتدل و بر آدمك جوانلغی کماله وارمق معناسنه درکه
تمام یکیت اولمقدن عبارتدر یاخود قرق یاشنه واروب قرارنی بولمق معناسنه در یقال استوی الرجل اذا بلغ
اشدّه او اربعین سنة و قوله تعالی ﴿ثم استوی الی السماء﴾ ای صعد او عمد الیها او قصد او اقبل علیها او استولی
یعنی الی کلمه سیله صله لنورسه معانئ مذکوریه دلالت ایدر ایمدی معنای شریف بودرکه حق جلّ و علا ارضی
خلق ایلدکدنصکره امر عالیسی تسویهٔ سماء خصوصنه صعود ایلدی یاخود ارادهٔ علیه سی آنك تسویه
و تدبیرینه تعلق ایلدی یاخود ارالقده سائر تکوین تخلل ایلمیوب طوغری آنك تسویه و تنظیمنه قصد و مباشرت
ایلدی یاخود آنك تسویه سنه توجّه ایلدی یاخود اکا مستولی و متصرف اولدی * مؤلف بصائرده دیدیکه استواء
ماده سی الی ایله صله لنورسه بر نسنه یه بالذات یاخود بالتدبیر منتهی اولمق معناسنی اقتضا ایدر آیت مرقومه شقّ
ثانیدندر و کشافك بیاننه کوره مجاز بمرتبتین اوزره مرتب استعاره اولور و ثمّ کلمه سی تراخی فی الرتبه معناسنه در انتهی
و تقول العرب استوت به الارض ای هلك فیها بوراده باء علی یاخود مع معناسنه در بونك مآلی اصطلاحمزده خاکله
یکسان اولدی تعبیرینه اقربدر ﴿التساوی﴾ تفاعل وزننده بودخی بری برینه مماثل اولمق معناسنه درکه بس برابر
اولمق تعبیر اولنور یقال تساویا اذا تماثلا ﴿التسویة﴾ تفعله وزننده ایکی نسنه یی بری برینه برابر ایلمك معناسنه در
تقول سوّیته به و سوّیت بینهما اذا عدلت و بر نسنه یی دوز و هموار ایلمك معناسنه درکه دوزلتمك تعبیر اولنور
و منه یقال سوّیت علیه الارض علی المجهول اذا هلك فیها و برشیئی طوغرلتمق معناسنه در یقال سوّاه اذا
جعله سویاً ﴿المساواة﴾ مباهاة وزننده بر نسنه یی بر نسنه یه برابر لشدرمك معناسنه در تقول ساویته به
و ساویت بینهما بمعنی سوّیت و بر نسنه بر نسنه یه کمیتده یا کیفیتده معادل اولمق معناسنه در یقال هو لا یساوی
شیئا ای لا یعادله بو معنادن اصطلاحمزده شو برشیٔ دکمز ایله تعبیر اولنور مثلا هذا لا یساوی درهما
دیرلر شونك قیمتی بر اقچه یه معادل اولمزکه بر اقچه یی دکمز دیمکدر و قولهم لا یسوی کیرضی قلیل یعنی لغت
قلیله ده ثلاثی اوله رق باب رابعدن دخی بو معناده وارد اولدی ﴿الاسواء﴾ همزه نك کسریله بودخی برشیئی
آخره معادل ایلمك معناسنه در تقول اسویته بمعنی سوّیته به و بر نسنه یی دوز و طوغری قلمق و طوغرلتمق

معناسنه در يقال اسواه اذا جعله سوياً و بركمسه خلق وطبيعتده پدرينه چكمك معناسنه در يقال اسوى فلان اذا كان
خلقه و خلق و الده سواء وحدثلمك معناسنه مستعملدر يقال اسوى الرجل اذا احدث و خوار و ذليل اولمق معناسنه در
يقال اسوى الرجل اذا خرى و ذكرى تماما فرجه صوقق معناسنه در يقال اسوى فى المرأة اذا اوعب * شارح ديركه
بو اوچ معنا مهموز اولان سوءه‌دن متصرفدر و برنسنه يى غفلت سببيله ترك و اسقاط ايلمك معناسنه در يقال اسوى حرفا
من القرأن اى اسقط و ترك و اغفل ﴿السواآن﴾ سينك فتحيله سواء كلمه‌سنك تثنيه‌سيدر جمعى اسواء كلور ايكيسى
بس برابرلردر ديمكدر يقال هماسواآن اى مثلان ﴿السىّ﴾ سينك كسريله بودخى مثل ومساوى معناسنه در تثنيه‌سى سيان‌در
يقال ماهو بسىّ لك اى بمثل و هماسيان اى مثلان جمعى اسواء كلور و يقال ليست المرأة لك بسى و ماهنّ لك باسواء اى بمثل
ولا امثال بونك اصلى سوى ايدى واو يايه ابدال اولندى و سىّ دوز و هر طرفى برابر نسنه‌يه دينور يقال مكان سىّ اى مستو
يعنى طرفاها فى المسافة و دوز اوه‌يه اطلاق اولنور فلاة معناسنه و برموضع آديدر و تقول العرب وقع فى سىّ رأسه
و فى سواء رأسه بفتح السين فى الاخير و كسرها اى حكمه من الخير او فى قدر مايضمر به رأسه او فى عدد شعره * مؤلف
بو مثل سنّ ماده‌سنده وقع فى سن رأسه اى عدد شعره من الخير او فيما شاء و احتكم عبارتيله ده ذكر ايلمشيدى * شارح
ديركه مستقصاده ايكى وجهله محرّردر فى سن رأسه عبارتنه كوره كثير و واسع معناسنه مستعمل اولان سنّ لفظندن
مصوغدر لانهم يقولون وجد فلان كلأً سنا اى كثيرا اواسعا و فى سىّ رأسه و سواء رأسه عبارتنه كوره برابر و مماثل
معناسندن مسبوكدر خلاصه‌سى باشى برابرنجه نعمت و رفاه شامله‌يه مالك و آنده دلخواهى اوزره متصرف اولدى
ديمكدر ياخود يردن باشنى بورى‌يه جك قدر نعمت واسعه‌يه نائل اولدى ديمكدركه سرتاپا نعمته مستغرق اولدى
تعبير اولنور ياخود باشنك قيللرى عددينه مساوى نعمته فائز اولدى ديمكدركه كثرتدن كنايه‌در ﴿لاسيما﴾ سينك كسرى
و ياى مشدده‌نك نصبيله كه جاءنى القوم لاسيما زيد قولنده واقعدر لامثل زيد كبيدر ما كلمه‌سى لغو و زائده‌در
و مابعدنده‌كى زيد لفظنك رفعى جائزدر دع مازيد قولنده‌كى كبى و كاه اولوركه يايى تخفيف ايدوب لاسيما ديرلر و لاسىّ
لما فلان و لاسيك مافلان و لاسية فلان و لاسيك اذا فعلت ذاك و لاسىّ لمن فعل ذلك دخى ديرلر * شارح ديركه لاء
كلمه‌سى نفى جنس ايچوندر سىّ كلمه‌سى اسميدر و بو تركيب استثناء موقعنده مستعملدر يعنى مابعدنى ماقبلنه ترجيح ايچون
مسوق اولمغله مساواتدن تفضيله اخراج اولنمش كبى اولور آندن لسانمزده خصوصا ايله تعبير اولنور مثلا تستحب
الصدقة فى شهر رمضان لاسيما فى العشر الاواخر ديدكده اعطاء صدقه‌نك عشر اواخرده استحبابى آكد و افضل
اولديغى متبين اولور پس ماقبلنه مساواتدن مخرج اولور بو تقديرجه حرف نفيسز استعمال اولنمز و مابعدنده كلان
اسمك اعرابنده جرّ و مطلقا رفع و نكره اولورسه نصب حالاتى جائزدر جرّ حالتنده ما كلمه‌سى زائد اعتبار اولنوب سى
كلمه‌سى مابعدينه مضاف قلنور نته‌كه ﴿ايما الاجلين﴾ قول شريفنده ما زائده‌در و رفع حالتنده ما موصوله ياخود
موصوفه اعتبار و اسم مزبور برمبتداء تقدير اولنور مثلا لاسيما يوم تركيبى لامثل الذى هو يوم ياخود لامثل شئ هو
يوم تقديرنده اولور و نصب حالتنده تميزيت اوزره منصوبدر سائر تراكيب مسروده بوندن استنباط اولنور و تفصيلى
مغنى اللبيبده مشروحدر ﴿السوىّ﴾ غنىّ وزننده دوز و طوغرى نسنه‌يه دينور و طرفينى مساوى مكانه دينور
سىّ كبى يقال مكان سوىّ و سىّ اى مستو يعنى طرفاه فى المسافة ﴿التسوّى﴾ تفعل وزننده دوزلنمك و برابرلنمك
معنالرينه‌در و منه يقال تسوّت به الارض اى هلك كما يقال استوت به الارض باء حرفى على ياخود مع معناسنه‌در
﴿السوّية﴾ غنيه وزننده برابرلك استواء موقعنده مستعملدر يقال هم على سوّية اى استواء بوراده سويه مقدّر
موصوفه صفه‌در خصلة و قسمة و هيئت كبى برمناسب موصوف مقدردر و سوّيه باركير سمرينه شبيه برنسنه‌دركه
اكا جوارى و فقراء مقوله‌سى راكب اولور على قول ثمام اوتنك قيتقلريله طولمش مندره دينوركه دابه‌نك صرتنه
پالان كبى وضع ايدوب اوزرينه بنرلر ﴿ابوسويه﴾ صحابيدر و عبيد بن سوية بن ابى سوية الانصارى كه انصاردن
برينك معتقيدر و عبد الملك بن ابى سويه سهل بن خليفه و حماد بن شاكر بن سوّيه كه امام بخاريدن صحيح بخارى
راويسيدر محدثلردر ﴿سيّوّيه﴾ عمرويه وزننده اساميدندر محمد بن على بن سيّويه المؤدّب و علىّ بن احمد بن محمد
بن سيّويه محدثلردر ﴿السوّيئة﴾ سميه وزننده برخاتون آديدر ﴿السوى﴾ عصا وزننده طوغرى و قصد معناسنه‌در
تقول قصدت سواه اى قصدت قصده ﴿السايه﴾ تسويه ماده‌سندن فعله‌دركه اصلى سويه ايدى طوغرلمش
و دوزلنمش يوله دينور و برآدمى فريفته و مفتون ايلمك ايچون تسويه و تنظيم اولنمش سوزه اطلاق اولنور تقول
ضرب لى ساية اى هيألى كلمة و سايه مكه قضاسنده برقريه ياخود بين الحرمين بروادى اسميدر ﴿ساوه﴾ عجمده
برشهر معروفدر ﴿السوى﴾ هدى وزننده سواء كلمه‌سندن فعلى‌در حبلى وزننده و منه قوله تعالى ﴿من اصحاب

مطلب

(الصراط)

الصراط السوى ✻ وهو فعلى من السواء وعلى تليين السوءى والابدال قول اوّله كوره سوءى كلمه سندن كه سيئه
معناسنه در مخفف اولور ✻الواوى✻ (السهو) لهووزننده و (السهوّ) علوّ وزننده برآدمك قلبى بشقه يره كتمكله
برخصوصى غفلت ايدوب اونتمق معناسنه در يقال سهافى الامر يسهو سهوا وسهوّا اذانسيه وغفل عنه وذهب
قلبه الى غيره * شارح ديركه سهو فى حرفيله صله لنورسه عن غير علم ترك و عن ايله صله لنورسه عن علم ترك معناسنه در
و تقول العرب حملت المرأة سهوا اى حبلت على حيض كويا كه آنده وصف غالب اولمشدر وسهو سكون وملايمت
معناسنه در ومنه تقول افعله سهوا رهوا اى عفوا بلا تقاض ويقال مال لايسهى ولاينهى اى لاتبلغ غايته يعنى
كثرت ووفرتندن نهايتنه بالغ اولنمز درجه سنده در وبو سكون وآرام معناسندن مأخوذدر وسهو سهل وملايم آدمه
وايشه دينور يقال رجل سهو وامر سهواى سهل وخوشكوار صويه اطلاق اولنور يقال ماء سهواى زلال ويواش
وملايم اركك دوه يه دينور مؤنثى سهوه در يقال جمل سهو وناقة سهوة اى وطئ (السهاوة) سماحه وزننده
دوه رام وملايم وخوب روش اولمق معناسنه در يقال سهو البعير سهاوة من الباب الخامس اذا كان سهوا (السهوة)
سينك فتحيله سهوك مؤنثيدركه ذكر اولندى وكباده تعبير اولنان ملايم يايه دينور يقال قوس سهوة اى مؤاتية وقيايه
دينور صخره معناسنه وصفه وايوانه على قول ايكى اوطه ارالغنده اولان كيلاره ياخزينه اوطه سنه دينور ياخود رف
ومصندره وشروان مقوله سنه دينوركه اكا بعض حوايج وضع اولنور ياخود كوچك خزينه اوطه سى شكلنده
اوطه يه دينور ياخود درت يا اوچ اغاجلردن چاتمه تخته پوشه دينوركه اوزرينه امتعهٔ بيت مقوله سى نسنه لر وضع
اولنور وكندوج اسميدركه طشره ديارلرده صرپون وپتك تعبير ايتدكارى بيوك ظرفدر فيچى ومانجنه طرزنده
اولور تخته انباره دخى دينور واوطه نك باجه سنه وپنجره سنه دينور وعروسك جهاز اوينه ياخود اول شكلده
اولان اوه دينور وحولوى خانه اوكنه چكيلان ستره يه دينور جمعلرى سهاء كلور سينك كسريله وبر بر زمينده
بر بلده آديدر وبر موضع آديدر (الساهى) و (السهوان) سكران وزننده اسم فاعللردر سهوايدبجى آدمه دينور
ثانيه ابلغدركه اونوتغان كمسه ديمكدر وسهوان وسهى سينك كسريله وضميله وسهىّ سمىّ وزننده بر موضع آديدر
(سهيه) سميه وزننده اسماددر ارطأة بن سهيه فارس وشاعردر (الاسهاء) همزه نك فتحيله الوان معناسنه دركه
كوناكون ديمكدر مفردى يوقدر (الاسهاء) همزه نك كسريله سهوه ديدكلرى ذكر اولنان اوطه ياپمق معناسنه در
يقال اسهى الرجل اذا بنى السهوة (السهواء) صحراء وزننده برقصراغك آديدر وكيجه دن برساعته دينور يقال
مضت سهواء من الليل اى ساعة (المساهاة) مباهاة وزننده الفت ومعاشرتده پك استقصاء ايلميوب مسامحه
وملايمتله معامله ايلمك معناسنه در يقال ساهاه فى العشرة اى ترك الاستقصاء يعنى خالقه وساهله (السها)
سينك ضميله بنات نعش صغرى ايچره بر كوكب خفى اسميدر نته كه قود ماده سنده بيان اولندى ✻اليائى✻ (السية)
سينك كسرى وياى مخففه نك فتحيله يايك ايكى باشلرنده اولان اكرى يره دينوركه كوشهٔ كمان تعبير اولنور جمعى
سيات كلور * شارح ديركه بونك آخرنده اولان هاء واودن عوضدر * عجبدركه مؤلف بونى يائى علامتيله معلم ايلدى
(لاسيما) سوى ماده سنده ذكر اولندى زيرا واويدر * مؤلف بونكله جوهرى يه حرف انداز تعريض اولمشدر

فصل الشين المعجمة

فصل الشين المعجمة

✻الواوى✻ (الشأو) شينك فتحى وهمزه نك سكونيله سبق وتقدّم ايلمك معناسنه در
تقول شأوت القوم شأوا اذا سبقتهم وامد وغايت معناسنه در يقال بعيد الشأو اى الامد والغاية وناقه نك
بولارينه دينور وقيغنه دينور بعر الناقه معناسنه وقازيلان قيودن طپراق چكوب چيقارمق معناسنه در يقال
شأوت من البئر شأوا اذا نزعت منها التراب وقيودن چيقان طپراغه ده اطلاق اولنور يقال نزع من البئر شأوا كثيرا
اى ترابا وزنبيله دينور يقال نقل التراب بالشأو اى الزنبيل (المشأة) مسحاة وزننده بودخى زنبيله دينور قيودن آنكله
طپراق اخراج اولنديغيچون (التشائى) تفاعل وزننده ايراقلشمق معناسنه در يقال تشاءى مابينهما اذا تباعد
وتارمار اولمق معناسنه در يقال تشاءى القوم اذا تفرّقوا (المشاءاة) مباهاة وزننده بركمسه ايله مسابقه ايلمك على قول
سبق ايلمك معناسنه دركه واحد ايچون اولور يقال شاءاه اى سابقه اوسبقه (الاشتأآء) افتعال وزننده استماع
معناسنه در يقال اشتأى الرجل اذا استمع وسبق ايلمك معناسنه در يقال اشتأاه اذا سبقه ✻الواوى✻ (الشبو)
شينك فتحى وبانك سكونيله يوكسك اولمق معناسنه در يقال شبا الشئ شبوا اذا علا وبكز بوزلدقدنصكره
يرينه كلوب روشن اولمق معناسنه در يقال شبا وجهه اذا اضاء بعد تغيّر وآت شاخلنمق معناسنه در يقال
شبا الفرس اذاقام على رجليه وآتش ياقمق معناسنه در يقال شبا النار اذا اوقدها (الشباة) حصاة وزننده
هنوز طوغمش عقربه دينور على قول صارى عقربه دينور يقال كانّه شباة وهى العقرب ساعة تولد اوعقرب

صفراء و دیز کنه کریلور اولان کسکین آته دینورو شاخلنور اولان آته دینورو عقربك نشترینه دینور که آنکله چلار
و هر شیئك کسکین اوجنه و کنارینه دینور یقال کانّه شباة السنان ای حدّه و شباة النعل آیاق قابنك برونلرینك
اوجنه دینور جمعی شبا کلور حصا کبی و شبوات کلور فتحاتله ﴿الاشباء﴾ همزه‌نك کسریله و یرمك معناسنه‌در
یقال اشباه اذا اعطاه و برکسه‌یی اسرکیوب مهربانلق ایلمك معناسنه‌در یقال اشباه اذا اشبله ای اشفق
و برآدمك رشید و عاقل اوغلی اولمق معناسنه‌در یقال اشبی الرجل اذا ولدله ولد کیس و دفع ایلمك معناسنه‌در
یقال اشباه اذا دفعه و برآدمی برقویویه یاخود برکریهه‌یه القا ایلمك معناسنه‌در یقال اشبی فلانا اذا القاه فی بئر
او مکروه و برآدمه اعزاز و تکریم ایلمك معناسنه اولمغله ضداولور یقال اشبی فلانا اذا اکرمه و اعزّه و آغاج بویلنوب
تاب و طراوتله داللری کور و بری برینه صارمشق اولمق معناسنه در یقال اشبی الشجر اذا طال و التفّ نعمة و بر
آدمك اولادی کندیسنه چکوب بکزه‌مك معناسنه‌در یقال اشبی زیدا اولاده اذا اشبهوه ﴿المشبی﴾ اسم مفعول
بنیه‌سیله و ﴿المشبی﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله رشید و زیرك ولد صاحبی آدمه دینور یقال رجل مشبی و مشب اذا ولدله
ولد کیس ﴿الشبا﴾ عصا وزننده یوصونه دینور طحلب معناسنه و مدینه‌ده بر وادی آدیدر ﴿شبوه﴾ تمره وزننده
عقربك ایکنه‌سنه دینور معرفه و غیر منصرفدر و حرف تعریف دخی داخل اولور و برقبیله پدرینك آدیدر
و بادیه‌ده برموضع و یمنده برحصار آدیدر و مأرب ایله حضرموت بیننده بربلده آدیدر که لحج نام بلده‌یه قریبدر
☼الواوی☼ ﴿الشتاء﴾ کساء وزننده و ﴿الشاتاة﴾ فصول اربعه‌دن قیش فصلنه دینور و شتاء کلمه‌سی شتوه لفظنك
جمعیدر کلبه و کلاب کبی علی قول ایکیسی دخی مفرددر جمعلری شتیّ کلور عتیّ وزننده و اشتیه کلور ابنیه وزننده
و شتاء طلویه دینور که کوکدن یاغار و قیتلغه و قوراقلغه دینور ﴿المشتاء﴾ و ﴿المشتاة﴾ میملرك فتحیله اسم مکانلردر
قیش اوطه‌سنه و قشلاغه دینور * شارح دیر که بونلر اسم زمان و مصدر میمی دخی اولور ﴿الشتویّ﴾ شینك فتحی
و تانك سکونیله و ﴿الشتویّ﴾ فتحتینله اسم منسوبلردر یقال مکان شتویّ و شتویّ ای منسوب الی الشتاء و شتویّ
فتحتینله خاصة قیش یغمورینه دینور که شتیّ دخی دینور غنیّ وزننده یقال کثر الشتویّ والشتیّ ای مطر الشتاء
﴿الشتو﴾ شینك فتحیله بریرده قشلامق معناسنه‌در یقال شتا بالبلد یشتو شتوا اذا اقام به شتاء و خاصة قیش
ایامنده قوراقلغه اوغرامق معناسنه‌در یقال شتا القوم اذا اجدبوا فی الشتاء و قیش پك صوغوق اولمق
معناسنه‌در یقال شتا الشتاء اذا برد ﴿التشتیة﴾ تأدیه وزننده و ﴿التشتی﴾ تفعل وزننده بونلرده بریرده قشلامق
معناسنه‌در یقال شتی بالبلد و تشتی اذا اقام به شتاء ﴿الاشتاء﴾ اعطاء وزننده بو دخی قیش موسمنده قوراقلغه
دوشمك معناسنه‌در یقال اشتی القوم اذا اجدبوا فی الشتاء و قیشه کیرمك معناسنه‌در یقال اشتی القوم اذا
دخلوا فی الشتاء ﴿الشاتی﴾ قیشلو کونه دینور یقال یوم شات و غداة شاتیة ای ذو شتاء ﴿المشاتاة﴾ مباهاة وزننده
قیش ایامی قولیله معامله ایلمك معناسنه‌در یقال شاتاه اذا عامله شتاء ﴿الشتا﴾ عصا وزننده سرد و خشونتلو
یره دینور و دره‌نك کوکسنه دینور ☼الواوی☼ ﴿الشثا﴾ ثای مثلثه ایله حصا وزننده شتاء کبی دره‌نك کوکسنه دینور
و بو شتا مصحفی دکلدر یقال نزلوا اشثا الوادی و شثاه ای صدره ☼الواوی☼ ﴿الشجو﴾ شینك فتحی و جیمك سکونیله
برآدمی غمناك ایلمك معناسنه‌در یقال شجاه شجوا اذا حزنه و طربناك و نشاطمند ایلمك معناسنه اولمغله ضد اولور
یقال شجاه اذا طرّبه و ناس ارالغنه شقاق و اختلاف دوشورمك معناسنه‌در یقال شجی بینهم اذا شجر و شجو
حاجت و مهمه‌یه دینور یقال له شجوای حاجة ﴿الاشجاء﴾ همزه‌نك کسریله بو دخی برآدمی محزون ایلمك و منشرح
و طربناك ایلمك معنالرینه‌در یقال اشجاه اذا حزنه و یقال اشجاه اذا طرّبه و برآدمی مغلوب و مقهور ایلمك
معناسنه‌در یقال اشجاه اذا قهره و غلبه و برآدمی برغم و اندوهه اوغراتمق معناسنه‌در یقال اشجاه اذا اوقعه
فی حزن ﴿الشجا﴾ عصا وزننده بوغازه طوران کمیك مقوله‌سنه دینور یقال نشب فی حلقه شجا و هو مااعترض فیه
من عظم و نحوه و شجا مصدر اولور برآدمك بوغازینه برنسنه طورمق معناسنه‌در یقال شجی به شجی من الباب
الرابع اذا اعترض فی حلقه شجی و برآدمك بورجلوسی صاویلوب کتمك معناسنه‌در یقال شجی به الغریم عنه اذا ذهب
﴿الشجیّ﴾ غنیّ وزننده مشغول و مهموم آدمه دینور بعض اشعارده تشدیدیایله وارد اولدی یقال رجل شجیّ و شج ای
مشغول ﴿الشجواء﴾ حمراء وزننده سلوکی صرپ و کوچ صحرایه دینور یقال مفازة شجواء ای صعبة ﴿الشجوجی﴾ سفرجل
وزننده و مدایله لغتدر پك اوزون آدمه علی قول کمیکلری ایری اوله‌رق اوزون آدمه دینور یاخود اوزون ایاقلویه
یاخود بلدن یوقریسی اوزون و ایاقلری قصه اولانه دینورو ایری و تنومند آته دینورو صقصغان قوشنه دینور مؤنثی
شجوجاة در و شجوجی و شجوجاة دائمی اسن یله دینور ﴿شجا﴾ عصا وزننده و ﴿شجوه﴾ تمره وزننده ایکی وادی آدیدر

(التشاجی) تفاعل وزننده خاتون زوجنه اظهار حزن وملالتله تمنع ایلمك معناسنه‌در یقال تشاجت المرأة علی
زوجها اذا تمنعت وتحازنت (الشاجی) ابن سعد العشیرة‌در وشاجی ابن النمر الحضرمی جاهلیدر (شجیّ) غنیّ
وزننده و(شجیه) غنیه وزننده ایکی موضعلردر ※ الواوی ※ (الشحو) محو وزننده اغز آچمق معناسنه‌در یقال
شحا الرجل شحوا اذا فتح فاه واغز آچلمق معناسنه‌در یقال شحا فوه اذا انفتح (الاشحاء) همزه‌نك کسریله بودخی
اغز آچمق معناسنه‌در یقال اشحی الرجل اذا فتح فاه (الشحوة) خطوه وزننده ومرادفیدرکه آدیمه دینور یقال
بعید الشحوة ای الخطوة (التشحی) تفعل وزننده برآدمه زباندرازلقله آلابنده ویرمك معناسنه‌در یقال تشحی
علیه اذا بسط لسانه فیه (الشواحی) آغزلرینی آچان آته وصف اولور یقال خیل شواحی ای فاتحات افواهها
مفردی شاحیه‌در (الشحا) عصا وزننده ککیش نسنه‌یه دینور یقال شیء شحا ای واسع وبر صویك آدیدر (الشحواء)
حمراء وزننده واسع قیویه دینور یقال بئر شحواء ای واسعة ※ الیائی ※ (الشحی) شینك فتحی وحانك سکونیله شحو
کلمه‌سنده لغتدر یقال شحی فمه شحا من الباب الرابع لغة فی شحا شحوا ※ الواوی ※ (الشخا) خای معجمه ایله عصا
وزننده چوراق یره دینور سبخه معناسنه ※ الواوی ※ (الشدو) عدو وزننده دوه سورمك معناسنه‌در یقال شدا
الابل شدوا اذا ساقها ونغماتله شعر اوقومق یاخود ایرلمق معناسنه‌در یقال شدا الشعر اذا غنیّ به او ترنّم وموسقیده
بربیت یا ایکی بیت اوقومق معناسنه‌در تقسیم وموال ومعنی کبی یقال شدا الرجل اذا غنی بیتا او بیتین بالغناء وادب
ودانشدن حصه‌مند اولمق معناسنه مستعملدر یقال شدا فلان اذا اخذ طرفا من الادب وبر نسنه جانبنه قصد
وتوجه قلمق معناسنه‌در یقال شدا شدوه ای نحا نحوه وبرنسنه‌یی برنسنه‌یه بکزتمك معناسنه‌در یقال شدا فلانا فلانا
اذا شبهه ایاه وشدو چوق نسنه‌دن برمقداره دینور یقال اخذ شدوا من المال ای قلیلا منه (الشادی) شدو
لفظندن اسم فاعلدر (الشدا) عصا وزننده وجودده قلان قوّت بقیه‌سنه وحصه‌سنه دینور وهرنسنه‌نك کسکین
اولان کنارینه واوجنه دینور واسّیلکه دینور یقال یوما شدا شدید ای حرّ وایوزلغه دینور یقال اخذه الشدی
ای الجرب (الاشداء) همزه‌نك کسریله موسقیده ماهر اصول آشنا خواننده اولمق معناسنه‌در یقال اشدی فلان
اذا صار ناخما مجیدا (شدوان) سلمان وزننده برموضعدر ※ الواوی ※ (الشذو) شینك فتحی وذال معجمه‌نك
سکونیله مسکه دینور علی قول رایحه‌سنه یاخود لوننه دینور ومصدر اولور برآدمی رنجیده ایلمك معناسنه‌در یقال
شذاه یشذوه شذوا ای اذاه ومسك سورنمك معناسنه‌در یقال شذا الرجل اذا تطیب بالمسك (الشذا) عصا وزننده
برشجر اسمیدرکه آندن مسواك اتخاذ اولنور وایوزلغه دینور یقال اخذه الشذا ای الجرب وطوزه دینور ملح معناسنه
ورایحه‌نك پك ایتیلکنه وتیزلکنه دینور * شارح دیرکه تیز رایحه‌ده دخی استعمال اولنور وبرکونه سفینه اسمیدر
وایت سینککنه دینور ذباب الکلب معناسنه علی قول مطلقا سنکه دینور ورنج واذی معناسنه‌در تقول لقیت منه
الشذی ای الاذی وشذا بصره قضاسنده برقریه آدیدر احمد بن نصر الشذائی المقرئ وابو الطیب محمد بن احمد
الشذائی الکاتب اورادندر وشذا آغاج پاره‌لرینه دینور یقال شذا العود ای کسره * شارح دیرکه شذاة مفردیدر
(الشذاة) حصاة وزننده بدنده قلان قوّت بقیه‌سنه دینور واسکی ویپرك نسنه‌یه دینور بعض نسخه‌ده السیء الخلق
عنوانده اولمغله بدخوی آدم دیمك اولور (الاشذاء) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی برطرف ایدوب الارغه قلمق
معناسنه‌در یقال اشذاه عنه اذا نحاه واقصاه (التشذیة) تأدیه وزننده برنسنه‌یی تحصیل شعور ایدوب آخره افهام
ایلمك معناسنه‌در یقال شذّی بالخبر اذا علم به فافهمه (شاذی) اسمادندر یوسف بن ایوب بن شاذی سلطان صلاح الدین
اسمیدرکه کندیلری واقاربی محدّث اولمغله تحدیث ایلدیلر مشار الیه پادشاه مملکت مصر ایدی غزا وجهاد
ایله مشهور صلحاء امتدن ومحدّثیندن ایدی رحمة الله تعالی علیه ومحمد بن شاذی بخاری محدّثدر ※ الیائی ※
(الشراء) شینك کسری والفك مدیله وقصریله برنسنه‌یی صاتون آلمق معناسنه‌در یقال شراه یشریه شراء
وشری اذا ملکه بالبیع وصاتمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال شراه اذا باعه وبرنسنه‌یی سرمك معناسنه‌در
یقال شری اللحم والثوب والاقط اذا شرّرها وبرکیمسه‌یی هزل وسخریه ایلمك علی قول خوارلیوب تذلیل وارغام
ایلمك معناسنه‌در یقال شری فلانا اذا سخر به او ارغمه وشراء نفس عسکرك اوکنه کچوب آنلرك طرفندن مقاتله
ایلمك یاخود قومی طرفندن سلطانه یاخود والی‌یه واروب آنلرك امور ومصلحتلرینی عرض وتنظیم ایلمکدن عبارتدر
یقال شری بنفسه عن القوم اذا تقدّم بین ایدیهم فقاتل عنهم او الی السلطان فتکلم عنهم وشرا برآدمی قورداشنی
دیدکلری کبجیکه اوغراتمق معناسنه‌در یقال شری الله فلانا اذا اصابه بعلة الشری (الاشتراء) افتعال وزننده
بودخی صاتون آلمق وصاتمق معنالرینه‌در یقال اشتراه اذا ملکه بالبیع ویقال اشتراه اذا باعه ومطلقا برنسنه‌یی

ترك ایدوب بر آخر نسنه یه تمسك ایلمك معناسنه مستعملدر ثمنی ترك ایدوب ومثمنه رغبت وتمسك ایدن مشتری کبی
وبو باء مقابله ایله استعمال اولنور ومنه قوله تعالی ﴿ اولئك الذین اشتروا الضلالة بالهدی ﴾ الآیة ای ترکوا الهدی
وتمسکوا بالضلالة یعنی بالقوه ایدیٔ استحصاللرنده اولان هدایی ترك ایدوب ضلالتی اختیار ایلدیلر ﴿الشری﴾
عصا وزننده قورداشنی دیدکاری کیجیك زحمتنه دینور انسانك بدننده اکثری دفعة حادث اولور برمرضدر
خرده خرده وقزل قزل سوزشلی بثره‌لردر ودردی کیجه‌لرده زیاده ومشتد اولور سببی اسیٔ بخاردرکه بدنده
دفعة ثوران ایدر یقال اصابه الشری ای بثور صغار حمر حکاکة مکربة وشری مصدر اولور ناس بیننده شرّ
وفتنه شراره‌لنمك معناسنه‌در یقال شری الشرّ بینهم شری اذا استطار قورداشنی اولمق معناسندن مأخوذدر
وشمشك چاقق معناسنه‌در یقال شری البرق اذا لمع وخشمه کلمك معناسنه‌در یقال شری الرجل اذا غضب
واونکولك وینازلق ایلمك معناسنه‌در یقال شری الرجل اذا لجّ وقورداشنی یه اوغرامق معناسنه‌در یقال
شری جلده اذا خرج علیه الشری وآت اشوب یوریمکده فتورسز مبالغه واقدام ایلمك معناسنه‌در یقال شری
الفرس فی سیره اذا بالغ فیه ﴿المشاراة﴾ مباهاة وزننده و﴿الشراء﴾ قتال وزننده مبایعه معناسنه‌در یقال شاراه
مشاراة وشراء اذا بایعه ومجادله معناسنه‌در یقال هو یشاریه ای یجادله بونك اصلی یشارره ایدی رای ثانیه
یایه منقلب اولدی ﴿الشروی﴾ جدوی وزننده مثل ومانند معناسنه‌در یقال ماله شروی ای مثل ﴿الاشراء﴾
همزه‌نك کسریله بودخی شمشك پارلدامق معناسنه‌در یقال اشری البرق اذا لمع وطولدرمق معناسنه‌در یقال
اشری الحوض اذا ملأه وبر نسنه‌یی بر طرفه اکمك معناسنه‌در یقال اشراه اذا اماله وآغاج یمشنك طمورجقلری
آچوب یارلمق معناسنه‌در یقال اشری الحمل اذا تفلقت عقیقته وناس بیننه شورش القاسیله بری برینه دوشورمك
معناسنه‌در یقال اشری بینهم اذا اغری ﴿الاستشراء﴾ بودخی ینازلق واونکولك ایلمك معناسنه‌در یقال
استشری الرجل اذا لجّ وبر ماده عظیم اولمق معناسنه‌در یقال استشرت الامور اذا تفاقمت وعظمت ﴿الشراة﴾
عصاة وزننده خوارج طائفه‌سنه اطلاق اولنورلجّ وعناد معناسنه اولان شری ماده‌سندن مأخوذدر زیرا لجّ
وتعندلرندن ناشی خروج ایلدیلر یوخسه شرینا انفسنا فی الطاعة ماده‌سندن مأخوذ دکلدر جوهری اویله
دیمکله وهم ایلدی شاری مفردیدر * شارح دیرکه جوهری بوقولنده ائمهٔ کثیره‌یه اقتدا ایلمشدر حتی ابن اثیر
دیدیکه آنلره شراة اطلاقی دنیا مقابلی آخرت اشترا ایلدك دیوزعملرینه مبنیدر انتهی ﴿الشری﴾ شینك فتحی ورانك
کسر ومدیله قورداشنی یه اوغرامش آدمه دینور یقال رجل شرای اصابه الشرا ﴿الشریّ﴾ غنیّ وزننده شول
آته دینورکه اشوب یوریمسنده قطعا فاتر اولمیوب اقدام ومبالغه اوزره اوله یقال فرس شریّ اذا کان یبالغ فی سیره
﴿الشری﴾ شینك فتحیله ابوجهل قارپوزینه دینور علی قول تکاکنه دینور وچکردکدن بیتمش خرما آغاجنه
دینور ﴿الشری﴾ علی وزننده و﴿الشراة﴾ حصاة وزننده مالك یعنی مواشی قسمنك رذال وکمترینه دینور یقال
اخذ الشری والشراة من المال ای رذاله ومالك کزیده ونفیسنه دینمکله ضدّ اولور یقال بقی عنده الشری
والشراة ای خیار المال جوهری بونی شینك فتحی ورانك سکونیله ضبط ایلمکله وهم ایلدی وشری طاغه
دینور ویوله دینور طریق معناسنه وسلمی نام طاغده بر یولك آدیدرکه ارسلانی پك چوقدر ونجدده طیّ قبیله‌سی
یوردنده بر طاغك آدیدر وتهامه‌ده بر طاغ اسمیدرکه یرتجی جانورلری کثیردر وکبکب ایله نعمان بیننده بر وادی
اسمیدرکه عرفاته بر مرحله‌در وشری ومدّ ایله شراء ناحیه معناسنه‌در جمعی اشراء کلور ﴿ذوالشری﴾ عصا
وزننده دوس قبیله‌سنه مخصوص بر صنم آدیدر ﴿الشریان﴾ شینك فتحی وکسریله بر شجر آدیدرکه آندن یای
دوزیلور وشریان شرایین لفظندن مفرد اولورکه بدنده اولان نبض طمرلرینه دینور عروق نابضه معناسنه‌در
بین الاطباء عروق ضوارب تعبیر اولنور یقال انقطعت شرایینه وهی العروق النابضة * مترجم دیرکه کتب
تشریحده مشروح اولدیغی اوزره شرایین بدنده نابض ومتحرك اولان طمرلردرکه سواکن واورده مقابلیدر
اصلی یونانیده متحرك بالحیاة معناسنه اولان اورطا تعبیر ایتدکاری بر قالین طمردرکه یسار قلب جهتندن نابتدر
ایکی قسم اولور بر قسمی بدنك نصف اعلاسنه وبر قسمی نصف اسفلنه متوجه وشعبهٔ کثیره ایله متشعب اولور
﴿الشریة﴾ غنیه وزننده طریقه واسلوب معناسنه‌در یقال هو علی شریّة حسنة ای طریقة وسرشت وطبیعت
معناسنه‌در یقال کریم الشریة ای الطبیعة ودائما قیزطوغورر اولان خاتونه دینور یقال امرأة شریّة اذا کانت
یلدن الاناث ﴿المشتری﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله بر قوش آدیدر وسیاره‌دن بر کوکب معروف اسمیدرکه فلك سادسده
مرکوزدر فارسیده برجیس دیرلر بهاء وسعادتی کویا که کندی ایچون اشتراء واختیار ایلمشدر ﴿الاشریراء﴾

اعيشيشاب وزنده مضطرب اولمق معناسنه‌در يقال اشرورى الرجل اذا اضطرب (الشرآء) سماء وزنده
بر طاغك آديدر (شراء) قطام وزنده برموضع آديدر (الشروان) فتحاتله كه تثنيه‌در ايكى طاغه اطلاق اولنور
(الشراة) حصاة وزنده دمشق ايله مدينه بيننده بر موضع آديدر علىّ بن مسلم واحمد بن محمود الشرويان
المحدثان اورايه منسوبدر (شريان) سلمان وزنده بر وادى اسميدر (التشرّى) تفعل وزنده پراكنده اولمق
معناسنه‌در يقال تشرّى الشئ اذا تفرق (الشرو) شينك فتحى وكسريله باله دينور عسل معناسنه ❊ الواوى ❊
(الشزو) شينك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيله مرتفع اولمق معناسنه‌در يقال شزا الشئ شزوا اذا ارتفع ❊ الواوى ❊
(الشصوّ) علوّ وزنده كوز بلرمك معناسنه‌در يقال شصا بصره شصوّا اذا شخص وبلود يوكسلمك معناسنه‌در
يقال شصا السحاب اذا ارتفع وقربه كركى كبى طولغله بجاقلرى يوقارى قالقمق معناسنه‌در يقال شصت القربة
اذا ملئت ماء فارتفعت قوائمها (الاشصاء) همزه‌نك كسريله كوزى بلرتمك معناسنه‌در يقال اشصى بصره
اذا اشخصه (الشاصلىّ) باقلىّ وزنده لام بابنده ذكر اولندى جوهرى وهمنه مبنى بورداده ثبت ايلدى
(الشصو) حشو وزنده قاتيلق شدّت معناسنه‌در يقال به شصو اى شدّة ❊ اليائى ❊ (الشصىّ) شينك ضميله
صلى وزنده ميت شيشوب اللرى واياقلرى يوقرى ديكلمك معناسنه‌در يقال شصى الميت وشصا شصيا
من الباب الرابع والاول اذا ارتفعت يداه ورجلاه ❊ اليائى ❊ (شطاة) حصاة وزنده مصرده برقريه آديدر
جوهرى وهمندن ناشى هاسز رسم ايلدى * شارح ديركه محكمده هاسز مرسومدر (الشطىّ) غنىّ وزنده
ترلادن اولك تعبير اولنان قطعه‌يه دينور دبره معناسنه جمعى شطيان كلور شينك كسريله (الانشطاء) انفعال وزنده
منشعب اولمق معناسنه‌در يقال انشطى منه الشئ اذا انشعب (التشطية) تفعله وزنده قربانك دريسنى يوزوب
اتنى طاغتمق معناسنه‌در تقول شطينا الجزور اى سلخناها وفرقنا لحمها وتنقيص ايلمك معناسنه‌در تقول شطينا
الطعام اى زرأناه (الشطىّ) شينك ضميله شصىّ وزنده ومرادفيدركه ميتك اللرى واياقلرى يوقرى
ديكلمك معناسنه‌در يقال شطى الميت شطيا من الباب الرابع بمعنى شصى ❊ الواوى ❊ (الشطو) خطو وزنده
جانب وناحيه معناسنه‌در يقال قعد شطو الوادى اى جانبه وناحيته ❊ اليائى ❊ (الشظا) ظاى معجمه ايله
عصا وزنده بدنده ديزه ياپشق على قول قوله ياپشق ياخود انجكه ياپشق اولان انجه‌رك كميكه دينور ياخود
انجكده اولان خرده سكيرلره دينور وشظا القوم بر قومك اتباعندن وعهد وامانله صكره‌دن دخيل ولاحق
اولنلرندن عبارتدر يقال هم شظا القوم اى اتباعهم والدخلاء عليهم وترلاده آقدرمه اوزره اولان تكرار آقدرمه‌يه
دينور تا نهايتنه وارنجه‌كه بردونم سوردكدنصكره اوزرينه تكرار بردونم نطسدن عبارتدر ومصدر اولوربدنده
سكير چتلامق معناسنه‌در يقال شظى عصبه شظا من الباب الرابع اذا انشق وشظا بر طاغك آديدر وشظا
ديدكلرى ذكر اولنان كميك چتلايوب يارلمق معناسنه‌در يقال شظى الفرس شظى من الباب المزبور اذا فلق
شظاه (التشظى) تفعل وزنده سكير چتلايوب تصمه تصمه اولمق معناسنه‌در يقال تشظى العصب اذا انشق
واغاج پاره‌لنوب قيمق قيمق اولمق معناسنه‌در يقال تشظى العود اذا تطاير شظايا (الشظية) غنيه وزنده
يايه دينور قوس معناسنه وانجك كميكنه دينور ومطلقا بر نسنه‌دن قوپمش پاره‌يه دينور اغاج قيمغى كبى جمعى
شظايا وشظىّ كلور عتىّ وزنده وطاغدن قوپوب آيريلان پارچه‌يه دينور يقال سقطت شظية من الجبل اى
فندرة (الشنظية) شينك وظانك كسريله بودخى طاغدن آيريلان پارچه‌يه دينور (الاشظاء) همزه‌نك كسريله
بر آدمك شظا ديدكلرى ذكر اولنان كميكنه اورمق معناسنه‌در يقال اشظاه اذا اصاب شظاه (وادى الشظا)
عصا وزنده بر معروف دره آديدر (التشظية) تفعله وزنده طاغتمق معناسنه‌در يقال شظاه اذ فرقه (شظىّ)
غنىّ وزنده برموضع آديدر (الشظىّ) صلىّ وزنده ميت شيشوب اللرى واياقلرى يوقرى ديكلمك معناسنه‌در
يقال شظى الميت شظيا من الباب الرابع بمعنى شصى (الشنظاة) شينك فتحيله طاغك كنكره شكلنده اولان
تپه‌سنه دينور ❊ الواوى ❊ (الاشعاء) همزه‌نك كسريله بر نسنه‌يه اهتمام ايلمك معناسنه‌در يقال اشعى به
اذا اهتمّ وشبخون عسكرنى كه چاپول تعبير اولنور دشمن اوزره هر طرفدن حواله ايلمك معناسنه‌در يقال اشعى
القوم الغارة اذا اشعلوها يعنى بثوها وفرقوها (الشعواء) حمراء وزنده دشمن اوزره هر طرفدن حواله اولوب
هجوم ايدن چاپوله دينور يقال غارة شعواء اى متفرّقة وداللرى هر طرفه طاغنق اغاجه دينور يقال شجرة شعواء
اى منتشرة الاغصان وبر ناقه اسميدر (الشاعى) ايراق نسنه‌يه دينور يقال مكان شاع اى بعيد ومقسوم ومحدود
اولميان حصه‌يه دينور يقال نصيب شاع اى شايع (الشواعى) شاعيه‌نك جمعيدركه پراكنده‌يه دينور

يقال جاءت الخيل شواعى اى متفرّقة (الشعو) شينك فتحيله قيل اورپرمك معناسنه‌در يقال شعا شعره شعوا
اذا انتفش (الشعى) هدى وزننده طاغنق صاچ بلوكارينه دينور مفردى شعوه‌در (الشعوانة) شينك فتحيله
پريشان صاچدن قولاغه طوغرى صارقان بلوكنه دينور وبرخاتون آديدر (شعيا) يحيا وزننده سعى ماده‌سنده
ذكر اولندى كه برپيغمبر عاليشان آديدر (شعيه) حمزه وزننده ياخود سميه وزننده بنت حبيب ياخود بنت حيس دركه
رواة حديث سلسله‌سندندر وسميه وزننده بنت الجلندى دركه پدرندن اولدخى انس حضرتلرندن روايت حديث
ايلديلر ☼ الواوى ☼ (الشغا) غين معجمه ايله عصا وزننده ديشلرك اختلافنه دينوركه كيمى اوزون وكيمى قصه
وكيمى ايچرويه باتيق وكيمى طشره‌يه چيقق اولمسندن عبارتدر يقال فى اسنانه شغا وهو اختلاف نبتتها بالطول
والقصر والدخول والخروج (وشغا) و (شغوّ) علوّ وزننده مصدر اولور ديشلر نظامسز اولمق معناسنه يقال
شغت سنه وشغيت شغوّا وشغا من الباب الاوّل والرابع اذا اختلف نبتتها وشغا اسم اولور طمله طمله ايشه‌مكه دينور
تقطير بول معناسنه نته‌كه شغيه دخى بو معنايه‌در تمره وزننده (الشغياء) و (الشغواء) حمراء وزننده نظامسز
اولان ديشلره دينور يقال سنّ شغياء وشغواء اى مختلفة النبتة وشغواء طوشنجل قوشنه دينور اوست منقارى
آلتندن اوزون اولديغيچون (التشغية) تفعله وزننده طمله طمله وآزجه آزجه ايشمك معناسنه‌در وكاهى
بو علتدن ناشى اولور يقال شغى الرجل اذا بال تقطيرا (الاشغاء) همزه‌نك كسريله بر خصوصده ناسه مخالفت
ايلمك معناسنه‌در يقال اشغوا به اذا خالفوا الناس فى امره ☼ اليائى ☼ (الشفاء) كساء وزننده دواء وعلاج معناسنه‌در
تسميه بالمصدردر جمعى اشفيه وجمع الجمعى اشافى كلور يقال فيه شفاء اى دواء * مؤلفك بصائرده بياننه كوره
بو ماده شين مفتوحه ايله كنار معناسنه اولان شفا ماده‌سندن مأخوذدركه عافيت وسلامت كنارينه وارمق معناسنه
اولوب بعده عافيتده مستعمل اولدى وشفاء خسته‌يى صاغلتمق معناسنه‌در يقال شفاه الله من مرضه يشفيه
شفاء اى برأه * شارح ديركه خسته صاغلمق معناسنه‌ده كلور يقال شفى المريض على المجهول اذا برأ وشفاء خسته
ايچون عافيت ايستمك معناسنه‌در يقال شفاه اذا طلب له الشفاء وكونش باتمق معناسنه‌در يقال شفت الشمس اذا غربت
وشفاء اسامى ناسدندر (الاشفاء) همزه‌نك كسريله بودخى خسته ايچون شفا ايستمك معناسنه‌در يقال اشفاه اذا
طلب له الشفاء وبرنسنه‌يه پك قريب اولمق معناسنه كنار معناسنه اولان شفا لفظندن اولمغله كويا كه اول نسنه‌نك
كنارينه چاتوب آكا حواله اولور يقال اشفى عليه اذا اشرف وخسته‌يه شفاء ويره‌جك نسنه ويرمك معناسنه‌در يقال
اشفى الشئ المريض اذا اعطاه يستشفى به (الشفا) عصا وزننده بودخى كونش باتمق معناسنه‌در يقال شفيت
الشمس شفا من الباب الرابع اذا غربت وشفا شئ قليله دينور يقال مابقى منه الا شفا اى قليل وهلالك
عند الغروب خيال كبى بقيه‌سنه دينور وهر شيئك اوجنه وكنارينه دينور يقال مابقى من الشئ الا شفا اى حرف
(الاشتفاء) افتعال وزننده شفا بولمق معناسنه‌در يقال اشتفى بكذا اذا نال به الشفاء (التشفى) تفعل وزننده بودخى
شفا بولمق معناسنه‌در يقال تشفى بكذا بمعنى اشتفى وغيظى اولان كمسه‌دن اخذ انتقام ايلمكله يوركى صوغومق
معناسنه مستعملدر يقال تشفى من غيظه اذا برئ منه (الاشفياء) همزه‌نك فتحيله برتپه‌نك اسميدر (الاشفى) همزه‌نك
كسرى والفك قصريله نسنه دله‌جك آلته دينور يقال ثقبه بالاشفى اى المثقب وپاپوشجيلر آلاتندن بيز تعبير
اولنان آلته دينور وبو مذكر ومؤنث دخى اولور يقال خرزه بالاشفى اى السراد ☼ الواوى ☼ (الشفو) عفو وزننده
كونش غروبه يقلشوب صالنمق معناسنه‌در يقال شفت الشمس تشفو شفوا اذا قاربت الغروب ويكى آى طوغمق
معناسنه‌در يقال شفا الهلال اذا طلع وبرنسنه ظاهر وعيان اولمق معناسنه‌در يقال شفا الشخص اذا ظهر وهيثم
بن شفكه عمّ وزننده‌در يعنى ابن شفى دركه عمى وزننده‌در محدّثدر بونى بعض محدثين رضا وبعضى سمىّ وزننده
رسم وضبط ايلمريله لحن ايلديلر وشفى بن مانع كه سمىّ وزننده بودخى محدثدر (الشفه) فتحتينله دوداغه دينور
بونك نقصانى واو ياخود هاءدر يعنى اصلى شفو ياخود شفهه‌در نته‌كه هاء بابنده ذكر اولندى ☼ الواوى ☼ (الشقا)
قافله عصا وزننده ووفاء وزننده شدت وعسرت معناسنه‌در يقال هو فى شقا وشقاء اى شدة وعسرة * مؤلفك
بصائرده بياننه كوره شقا سعادت مقابليدركه بدبختلك ديمكدر شدّت وعسرت ومحنت معناى لازميدر (الشقاوة)
سماحه وزننده و (الشقا) عصا وزننده و (الشقاء) بقاء وزننده و (الشقوة) شينك فتحى وكسريله بركمسه بدبخت
اولمق معناسنه‌در يقال شقى الرجل شقاوة وشقا وشقاء وشقوة من الباب الرابع ضدّ سعد وبو معناده متعدّى اولور يقال
شقاه الله تعالى (الاشقاء) همزه‌نك كسريله بودخى مدبر وبدبخت ايلمك معناسنه‌در يقال اشقاه الله ضد اسعده
وصاچ وصقال طرامق معناسنه‌در يقال اشقى الرجل اذا سرح بالمشقا (المشقا) ميمك كسريله طراغه دينور مشط

(معناسنه)

معناسنه مهموزده لغتدر ﴿المشاقاة﴾ مباهاة وزننده بركسه ايله جنك مقوله سى شدّتلو ايشه دورشمك معناسنه در يقال
شاقاه اذا عالجه فى الحرب ونحوها وباب مغالبه ده استعمال اولنوركه برتعب ومحنتلو ايشه دورشوب زحمتنه تحمل ايلمك
بابنده يارشمق معناسنه در يقال شاقاه اى غالبه فى الشقاء فشقاه يشقوه اى غلبه ﴿الشاقى﴾ هو ايه طوغرى اوزون اولوب
ديك يوقرى يالم اولان طاغه دينوركه صعودى قابل اولميه جمعى شواقى كلور ❊ الواوى ❊ ﴿الشكوى﴾ شينك فتحى
والفك قصريله وتنوينله ده جائزدر و ﴿الشكاة﴾ شينك كسريله و ﴿الشكاوة﴾ شينك فتحيله و ﴿الشكية﴾ غنيه وزننده
و ﴿الشكاية﴾ حكايه وزننده بركسه ضعف حالنى اخبار ايلمك معناسنه در يقال شكا امره الى الله يشكو شكوى وشكاة
وشكاوة وشكية وشكاية اذا اخبره بضعف حاله ويقال شكا فلانا عنه اذا اخبره بسوء فعله به ❊ مؤلفك بصائرده بياننه
كوره بو ماده نك اصلى ذكرى آتى شكوه ديدكارى صو قابنك اغزينى آچمق معناسنه اولمغله اظهار بث وحزن واخبار
ضعف وحال معناسنده مستعاردر ﴿التشكى﴾ تفعل وزننده بودخى شكايت ايلمك معناسنه در يقال تشكى اليه بمعنى
شكا ويايق ايلمك ايچون شكوه ديدكارى طولوم ايدنمك معناسنه در يقال تشكت المرأة اذا اتخذت الشكوة لمخض اللبن
﴿الاشتكاء﴾ افتعال وزننده تشكى معنالرينه در ﴿التشاكى﴾ تفاعل وزننده برى برينه حاللرندن شكايت ايلمك معناسنه در
يقال تشاكوا اذا اشكى بعضهم الى بعض ﴿الشكو﴾ شينك فتحيله و ﴿الشكوى﴾ حلوى وزننده و ﴿الشكواء﴾ مد ايله
و ﴿الشكاة﴾ حصاة وزننده و ﴿الشكاء﴾ عطا وزننده خسته لكه دينور مرض معناسنه وشكو وشكاة وشكوى
مصدر اولور برآدمى مرض دردناك ايلمك معناسنه يقال شكاه المرض شكوا وشكاة وشكوى ﴿الشكىّ﴾ غنىّ وزننده
شكايت اولنان درد ومرض وعارضه يه دينور يقال شكيه كذا اى مشكوّه ودردناك اولانه دينور يقال هو شكى
اى موجع وبرمقدارجه خسته وبيزاج اولانه دينور يقال هو شكى اذا كان مرض اقلّ مرض واهونه ﴿الشاكى﴾ بودخى
اهونجه بيزاج اولانه دينور وارسلانه دينور وشاكى السلاح آلات واسلحه سى حدّتلو وشوكتلو آدمه دينوركه كسكين
براقلو تعبير اولنور * مؤلف بونى شوك ماده سنده ذكر ايلمشدركه مقلوبدر ﴿الاشكاء﴾ همزه نك كسريله برآدمى برنسنه دن
شكايت ايدر بولمق معناسنه در يقال اشكى فلانا اذا وجده شاكيا وبرآدمك شكايت ايلديكى كسه دن اول آدمك
خشنود اوله جق نسنه سنى اخذ ورد ايلمك معناسنه در مال مغصوبنى وداد وانتقامنى المق كبى يقال اشكى فلانا من فلان
اذا اخذله منه مايرضيه وبرآدمك رنج وشكايتنى زياده قلمق معناسنه در يقال اشكى فلانا اذا زاده اذى وشكاية
وبرآدمك شكايتنى ازاله قلمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال اشكى فلانا اذا ازال شكايته واتهام معناسنه مستعملدر
يقال هو يشكى بكذا على المجهول اى يتهم به ﴿الشكوة﴾ خطوه وزننده تويسز ميشيندن ياخود كوندن اولان طولومه
دينوركه صو وسود قورلر جمعى شكوات كلور فتحاتله وشكاء كلور شينك كسريله ﴿التشكية﴾ تأديه وزننده يايق ايلمك
ايچون شكوه ايدنمك معناسنه در يقال شكت النساء اذا اتخذت الشكوة لمخض اللبن وبركسه نك مادۀ شكايتى اولان
كيفيتدن فراغتله تطييب وخوشدل ايلمك معناسنه در يقال شكى شاكيه اذا كفّ عنه وطيب نفسه ﴿الشكو﴾ خطو
وزننده كوجك جثه لو اركك دوه يه دينور وبر بطن پدرينك آديدر ﴿المشكاة﴾ مصباح وزننده ايچنه چراغ وضع
ايلمك ايچون ديوارده اولان ديبسز باجه يه وجره يه دينور يقال كأنّه مصباح فى مشكاة وهى كوّة غير نافذة ﴿الشكى﴾
شينك ضمى وكافك تشديديله لجام عسره دينور شكك ماده سنده ذكر اولندى جوهرينك بوراده ذكرى وهمدن
ناشيدر ﴿شكى﴾ حتى وزننده ارمينيه ده برقريه در اندن اعلا لجاملر وپوستلر چيقار ❊ اليائى ❊ ﴿الشكى﴾ شينك فتحى
وكافك سكونيله شكو ماده سنده لغتدر يقال شكيت اليه بمعنى شكوت ﴿الشكية﴾ رميه وزننده بقيه معناسنه در يقال
بقيت منه شكية اى بقية ❊ الواوى ❊ ﴿الشلو﴾ شينك كسريله عضو معناسنه در يقال قطع شلوا منه اى عضوا
وبرنسنه نك جسد وكالبدينه دينور وشول دريسى يوزلمش مذبوحه دينوركه اتنك برمقدارى اكل اولنوب بقيه سى
قالمش اوله جمعى اشلاء كلور ﴿الشلا﴾ عصا وزننده بودخى برنسنه نك جسدينه دينور ﴿الاشلاء﴾ همزه نك كسريله
يانه كتورمك ايچون دابّه يه يم طوربه سى كوسترمك معناسنه در يقال اشلى دابته اذا اراها المخلاة لتأتيه وصاغمق
ايچون حيوانى چاغرمق معناسنه در يقال اشلى الناقة اذا دعاها للحلب ﴿الاستشلاء﴾ طارلمق معناسنه در
يقال استشلى الرجل اذا غضب وكنديو برمضايقه دن ياهلاكدن تخليص ايچون برآدمى يانه چاغرمق معناسنه در
يقال استشلى غيره اذا دعاه لينجيه من ضيق او هلاك وقورترمق معناسنه در يقال استشلاه اذا استنقذه ﴿الاشتلاء﴾
افتعال وزننده بودخى برمضايقه دن استخلاص ايچون برآدمى چاغرمق معناسنه در يقال اشتلاه اذا دعاه لينجيه
من ضيق او هلاك ﴿المشلى﴾ معظم وزننده وجودى چلمسز آدمه دينور يقال رجل مشلى اى نضيف ﴿الشلو﴾
شينك فتحى ولامك سكونيله سير ايلمك معناسنه در يقال شلا الرجل شلوا اذا سار وبرنسنه يى يوقرى قالدرمق

معناسنه‌در يقال شلا شيئا اذا رفعه (الشلية) بقيه وزننده ات پارچه‌سنه دينور يقال اطعمه شلية من اللحم
اى فدرة ومال بقيه‌سنه دينور يقال شلية من المال اى بقية (الاشلاء) همزه‌نك فتحيله شلو كلمه‌سنك جمعيدركه
عضو معناسنه‌در واشلاء اللجام آت اويانك باشلق وديزكين قايشلرينه دينور يقال قام باشلاء اللجام اى سيوره
على قول شول كلره دينوركه زمان وافردنبرو وقوللنمغله تيمورى آشنوب يوفقلمش اوله ☼ الواوى ☼ (الشموّ) علوّ
وزننده برآدمك امر وشانى عالى اولمق معناسنه‌در يقال شما الرجل يشموا شموّا اذا علا امره (الشما) عصا وزننده
شمع معناسنه‌دركه مومه دينور ☼ اليائى ☼ (شانيا) قصر ايله كوفه‌ده برناحيه آديدر (الشوانى) باب همزه‌ده ذكر
اولندى ☼ الواوى ☼ (شنوه) شينك فتحى ونونك ضمى وواوك تشديديله شنوءه لفظنده لغتدركه برقبيله آديدر
نسبتنده شنوىّ دينور عربىّ وزننده (المشنوّ) مدعوّ وزننده و (المشنىّ) مرمىّ وزننده مشنوء معناسنه‌دركه مبغوض
ديمكدر نته‌كه باب همزه‌ده ذكر اولندى ☼ اليائى ☼ (الشىّ) شينك فتحى ويانك تشديديله اتى كباب وبريان ايلمك
معناسنه‌در يقال شوى اللحم يشويه شيا اذا جعله شواء وصويى اصتمق معناسنه‌در يقال شوى الماء اذا اسخنه (الاشتواء)
افتعال وزننده و (الانشواء) انفعال وزننده ات بريان اولمق معناسنه‌در يقال شوى اللحم فاشتوى وانشوى (الشواء)
شينك كسرى وضميله و (الشوى) غنىّ وزننده كبابه وبريانه دينور (التشويه) تفعله وزننده برآدمه كبابلق
وبريانلق ات ويرمك معناسنه‌در يقال شوّاهم اذا اعطاهم لحما يشوون منه وبرآدمك اوله‌جك يرى اولميان
عضوينه اورمق معناسنه‌در يقال شواه اذا اصاب شواه لامقتله وبرآدمه بريان يدرمك معناسنه‌در يقال شوّاهم
اذا اطعمهم الشواء (الاشواء) همزه‌نك كسريله بودخى برآدمه كبابلق وبريانلق ات ويرمك معناسنه‌در يقال
اشواهم اذا اعطاهم لحما يشوون منه وتازه بغداى سنبله‌سى فريك اولوب اوتلمكه كلمك معناسنه‌در يقال اشوى
القمح اذا افرك وصلح ان يشوى واوله‌جك اولميان عضوه اورمق معناسنه‌در يقال اشواه اذا اصاب شواه لامقتله
واكل اولنان طعامدن بقيه آليقومق معناسنه‌در يقال اشوى الرجل اذا ابقى من عشائه بقية ومالك كمترينى كسب
وادّخار ايلمك معناسنه‌در يقال اشوى الرجل اذا اقتنى رذال المال وبرآدمه بريان يدرمك معناسنه‌در يقال
اشواهم اذا اطعمهم شواء وخرما داللرى صراروب قوريمغه يوزطوتمق معناسنه‌در يقال اشوى السعف اذا اصفرّ
لليبوس (الشواية) ثمامه وزننده كبابلق وبريانلق كسلمش اته دينور (الشوى) عصا وزننده ناچيز نسنه‌يه دينور
يقال هو شوى اى هين حقير ومالك كوتيسنه وكمترينه دينور والله واياقلره واطراف بدنه دينور وباشك كاسه‌سنه
دينور يقال اصاب شواه اى قحف رأسه وبدنده مقتل اولميان عضوه دينوركه اورلدقده صاحبى هلاك اولمز اولان
عضودن عبارتدر يقال اصاب شواه وهو ماكان غير مقتل (المشوى) ميمك ضميله مهدى وزننده شول رميه‌يه
دينوركه كنديسنه آتيلان طاش طوقنيوب خطا ايتمش اوله (الشواية) شينك حركات ثلاثيله هلاك اولمش قوملك ياخود
مالك بقيه‌سنه دينور جمعى شوايا كلور وشواية الابل وشواية الغنم دوه‌نك وقيونك كوتو وكمتر اولانه دينور وشواية الخبز
اتمكك قرصنه دينور (الشوّية) غنيه وزننده بودخى هلاك اولمش قوملك يا مالك بقيه‌سنه دينور (الشوىّ) غنىّ
وزننده و (الشية) عده وزننده قيونه دينور شاء معناسنه (الشاوى) قيون صاحبنه دينور (الشاوية) قوريمش داله
دينور يقال سعفة شاوية اى يابسة (الشىّ) و (الشوىّ) غنىّ وزنلرنده عىّ وعوىّ كلمه‌لرينه اتباع اولورلركه
پك عاجز ديمك اولور يقال هو عيى شيى وعوى شوى ويقال ما اعياه وما اشياه وما اشواه فى التعجب ويقال جاء
بالعىّ والشىّ كل ذلك اتباع (الشاة) عورته اطلاق اولنور وفلكده برقاچ خرده كواكبه دينوركه قرحه ايله جدى
بيننده واقعلردر وبيان اوكوزينك ارككنه دينور (الشىّ) شينك فتحيله برموضعدر (الشيّان) شينك فتحى ويانك
تشديديله ايكى قرداش قانى ديدكلرى داروية دينور ودورانديش آدمه دينور يقال رجل شيان اى بعيد النظر
(الشوشاء) شينك فتحيله رونده وچابك ناقه‌يه دينور ☼ الياء الواو ☼ (الشهوة) شينك فتحيله برنسنه‌يى سووب اكا
ميل ورغبت ايلمك معناسنه‌در يقال شهيه وشهاه شهوة من الباب الرابع والاول اذا احبه ورغب فيه (الاشتهاء) افتعال
وزننده و (التشهى) تفعل وزننده بونلرده شهوه معناسنه‌در يقال اشتهاه وتشهاه بمعنى شهيه وتشهى بركمسه‌دن
برنسنه‌يى پيدرپى آرزو وطلب ايلمك معناسنه‌در يقال تشهى على فلان كذا اذا اقترح شهوة بعد شهوة (الشهى)
غنىّ وزننده و (الشهوان) عطشان وزننده و (الشهوانىّ) ياى نسبتله شديد الشهوه آدمه دينور مؤنثى
شهوى درسكرى كبى جمعى شهاوى كلور سكارى وزننده (الاشهاء) همزه‌نك كسريله برآدمه آرزو ايتديكنى ويرمك
معناسنه‌در يقال اشهاه اذا اعطاه مايشتهيه وبرنسنه‌يه كوز دكورمك معناسنه‌در يقال اشهاه اذا اصابه بعين
(شاهى البصر) حديد النظر آدمه دينور يقال رجل شاهى البصر اى حديده (موسى شهوات) برشاعر معروفدر

فصل الصاد

(المشاهاة) مباهاة وزننده برنسنه یه بكزه مك معناسنه در یقال شاهاه اذا شابهه ❊ الیائی ❊ (شیاء) كساء وزننده بخارا
قضاسنده برقریه در ابو نعیم عبدالصمد بن علیّ الشیائی كه فقهادندر اورادندر بونده قیاس اولان شیوی اولمقدر
شارح دیركه مقصور اولیدی قیاس اویلجه ایدی والله اعلم ﴿فصل الصاد﴾ ❊ الیائی ❊ (الصئیّ) صادك
حركات ثلاثی ویانك تشدیدیله قوش یاوریسی وفاره وحیه وهرّه ویربوع مقولهسی جانور سسلنمك واوتمك
معناسنه در یقال صأی الفرخ صئیامن الباب الثالث اذا صاح ومنه یقال جاء بما صأی وصمت ای بالمال الناطق والصامت
(الاصأآء) اعطاء وزننده ذكراولنان جانور مقولهسنی سسلندرمك معناسنه در تقول اصأیته اذا صوّتته (الصأة)
حصاة وزننده و (الصاة) ساعه وزننده ولد طوغدقده صولك تعبیر اولنان دغارجقده اولان مردار صویه دینور
❊ الواوی ❊ (الصبوة) حبوه وزننده دلی قانلولغه دینوركه اول هنكامده باشده اولان هوا وهوس وجاهللق ولهوولعب
ومستلك شیوهسندن عبارتدر یقال به صبوة ای جهلة الفتوّة (الصبو) صادك فتحی ویانك سكونیله و (الصبوّ) علوّ
وزننده و (الصبا) رضا وزننده و (الصباء) عطاء وزننده دلی قانلولق هوا وهوسنه میل ایلمك معناسنه در یقال صبا
الرجل یصبو صبوا وصبوّا وصبا وصباء اذا مال الی جهلة الفتوّة (الصبیّ) غنیّ وزننده هنوز سوددن كسلمامش
اوغلانه دینور یقال معه صبی وهو من لم یفطم بعد وكوزك بكنه اطلاق اولنور وقولاق یومشغنك آلتی یاننده اولان
كمیكه دینور وقلجك اغزینه دینور علی قول اغزینك اورتاسنده سوءلن تومسكه دینور وایاغك اوجنه دینور یقال به
وجع فی صبیّ قدمه ای راس قدمه وچكه كمیكارینك اوجلرینه دینور جمعی اصبیه كلور واصبی كلور وصبوه كلور
صادك كسریله وصبیه كلور صادك فتحی ویانك سكونیله وصبیه كلور صادك كسریله وصبوان وصبیان كلور
صادلرك كسری وضمیله (الصباء) سخاء وزننده برآدم چوجقلق ایلمك معناسنه در یقال صبی الرجل صباء من الباب
الرابع اذا فعل فعل الصبی وعاشق وآشفته اولمق معناسنه در یقال صبی الی المرأة اذا حنّ الیها (الصبوة) صادك
فتحیله و (الصبوة) ضمله و (الصبوّ) علوّ وزننده بونلرده عاشق وآشفته اولمق معناسنه در یقال صبا الی المرأة تصبو
صبوة وصبوة وصبوّا من الباب الاول اذا حنّ الیها وخرما اغاجی بعید اولان اركك خرما اغاجنه طوغری میل وتوجه
ایلمك معناسنه مستعملدركه دیشی خرما اغاجنه مخصوصدر یقال صبت النخلة اذا مالت الی الفحال البعید منها
وصبوّ علوّ وزننده اوتلیان حیوان باشنی یك اكوب اوتلادیغی چایره طیامق معناسنه در یقال صبت الراعیة صبوّا
ای امالت رأسها فوضعته فی المرعی وصبا یلی اسمك معناسنه در كما سیذكر (الاصباء) همزهنك كسریله محبوبه
بانو زندوست چلبی یه عشقبازلق ایلمكله آنی كندیسنه مائل وهوادار ایلمك معناسنه در یقال اصبت المرأة فلانا
اذا شاقته ودعته الی الصبا فحنّ الیها وصبا یلنه كیرمك معناسنه در یقال اصبی القوم اذا دخلوا فی الصباء (التصبیّ)
تفعل وزننده اصباء ایله معنای اولده مرادفدر یقال تصبته المرأة بمعنی اصبته وخاتونی وعده وفریبله كندیسنه
مفتون قلمق معناسنه در یقال تصباها اذا خدعها وفتنها (التصابی) تفاعل وزننده تصبّی ایله معنای ثانیده
مرادفدر یقال تصاباها بمعنی تصباها (المصاباة) مباهاة وزننده مزراغی سانجمق ایچون اشاغی یه طوغری اكمك
معناسنه در یقال صابا رمحه اذا اماله للطعن وبركسه انشاد ایلدیكی شعرك بیتنی كج وناموزون اوقومق معناسنه در
یقال صابا البیت ای انشده فلم یقمه وكلامی اسلوب ومساقندن خارج كج ومج سوق ایلمك معناسنه در یقال صابا
الكلام اذا لم یجره علی وجهه ومطلقا برنسنه یی برطرفه مائل قلمق معناسنه در یقال صابا البانی بناءه اذا اماله
ودوه صو ایچركن دوداغنی دویرمك معناسنه در یقال صابا البعیر مشافره اذا قلبها عند الشرب وقلجی قیننه ترس
صوقق معناسنه در یقال صابا السیف اذا اغمده مقلوبا (الصبا) صادك فتحی والفك قصریله روزكار اقسامندن
شول روزكاره دینوركه مطلع ثریّا ایله بنات نعش بیننده هبوب ایدر اوله تثنیهسنده صبوان وصبیان دیرلر فتحاتله
وتثنیهسی مرّتین اعتباریله در جمعی صبوات كلور فتحاتله واصباء كلور یقال هبت الصبا وهی ریح مهبها من مطلع
الثریاّ الی نبات نعش * شارح دیركه قبله یه مائل ومستقبل اولدیغیچون اطلاق اولندی وارباح اربعهنك تفصیللری
یوقاریده بالدفعات تحریر اولندی وصبا وصبوّ علوّ وزننده صبا یلی اسمك معناسنه در یقال صبت الصبا تصبوا
صبا وصبوّا اذا هبت وصبایلی طوقنمق معناسنه در یقال صبی القوم علی المجهول اذا اصابتهم الصبا (المصابیة)
اسم فاعل بنیهسیله داهیه یه دینور یقال اصابته مصابیة ای داهیة (المصبیة) محسنه وزننده و (المصبی) محسن
وزننده چوجقلو خاتونه دینور یقال امرأة مصبیة ومصب ای ذات صبی (الصابیة) شول اكری یله دینوركه
صبا ایله شمال كرتهسنك بیننده اولان كرتهدن هبوب ایلیه یقال هبت صابیة وهی النكیباء تجری بین الصبا والشمال
(صبی) سمی وزننده ابن معبد دركه تابعیدر وصبی بن اشعث اتباع تابعیندندر (ام صبیه) سمیه وزننده صحابیهٔ

جهینه‌در اسمی خوله‌در ※الواوی※ (الصتو) صادك فتحی و تانك سكونیله قالقیه‌رق و آتیله‌رق یوریمك معناسنه‌در
یقال صتا الرجل یصتو صتوا اذا مشی مشیافیه وثب ※الواوی※ (الصحو) محو وزننده كوك یوزندن بولود كتمك
معناسنه‌دركه هوا آیاز اولمق تعبیر اولنور یقال صحت السماء صحوا اذا ذهب الغیم عنها و سرخوش آیلمق معناسنه‌در
یقال صحا السكران اذا ذهب سكره ولهو و هوا و باطلی ترك ایلمك معناسنه‌دركه كندیسنه كلمك تعبیر اولنور یقال
صحا فلان اذا ترك الصبا و صحو آیاز معناسنه كلوركه وصف بالمصدر در یقال یوم صحو وسماء صحو (الصحا) عصا
وزننده كون و هوا آیاز اولمق معناسنه‌در یقال صحی الیوم و السماء صحا من الباب الرابع اذا صار صحوا و سرخوش
و عاشق آیلمق معناسنه‌در یقال صحی السكران و المشتاق اذا افاق (الاصحاء) همزه‌نك كسریله صحا معناسنه‌در
یقال اصحی الیوم و السماء و السكران اذا كان صحوا (المصحاة) مسحاة وزننده صو ایچه‌جك اناء معروف آدیدر
بعضلر طاس ایله و بعضلر جام ایله بیان ایلدیلر ※الواوی※ (الصخو) خای معجمه ایله صحو وزننده آتش قوریینی
قارشدروب آچمق معناسنه‌در یقال صخا النار یصخو صخوا اذا فتح عینها (الصخا) عصا وزننده كیرلنمك معناسنه‌در
یقال صخی الثوب صخا من الباب الرابع اذا اتسخ و دون (الصخاة) حصاة وزننده اسمدر كیر و پاسه دینور یقال به
صخاة ای درن و بر اوتك آدیدر (الصخی) كتف وزننده و صفدر كیرلو نسنه‌یه دینور یقال ثوب صخ ای درن ※الیائی※
(الصدی) عصا وزننده بدنی لطیف خوش اندام آدمه دینور یقال رجل صدی ای اللطیف الجسد و میت اولان جسد
آدمی‌یه دینور و باشك ایچنده اولان حشو و اجزاسنه دینور و بینی‌یه دینور دماغ معناسنه و بر قوش آدیدركه كیجه‌لر اوتوب
و اورادن اورایه صیچرایوب اوچار و زعم جاهلیه اوزره بر قوشك دخی اسمیدركه مقتولك قبرده اعضاسی چوریدكده
باشندن خروج و ظهور ایدر بوقوش بایقوش اوله‌جقدر كما سیذكر و صدی بر نسنه‌یه تصدّی و تعرض ایدن
آدمك فعلنه دینوركه اسم اولور تعرض معناسنه تقول منعت صداه ای تعرضه و دواب و مواشی قسمنك مصالحنه
و تیمار و رعایتی خصوصنه عارف و آگاه اولان آدمه دینور یقال هو صدی ای عالم بمصلحة المال و صوسزلغه دینور
و صوصه‌مق معناسنه‌در یقال صدی الرجل صدی من الباب الرابع اذا عطش و صدا چاغرلدقده طاغ و كنبد
مقوله‌سندن منعكس اولان آوازه دینوركه یانقو تعبیر اولنور تقول سمعت صدی و هو ما یردّه الجبل علی المصوّت و منه
یقال اصمّ الله صداه ای اهلكه زیرا آوازی منقطع اولمغله صدا دخی منعكس اولمز و صدی اركك بیقوشه دینور
یقال طار صدی ای ذكر البوم و بر جنس اوزون و سیاه بالق آدیدر (الصدی) كتف وزننده و (الصادی)
و (الصدیان) سكران وزننده و صفلردر صوسزه دینور مؤنثی صدیاء و صادیه‌در یقال رجل صدو صاد و صدیان
ای عطشان (الصوادی) صادیه‌نك جمعیدر و اوزون خرما اغاجلرینه دینور (التصدیة) تفعله وزننده ال قاقق
تصفیق معناسنه‌در یاخود صدّ كلمه‌سندن كه اعراض معناسنه‌در تفعله‌دركه دال ثانیه یایه مقلوب اولور یقال صدی
بیدیه تصدیة اذا صفق او هو تفعلة من الصدّ * مؤلف بونكله ﴿و ما كان صلاتهم عند البیت الامكاء و تصدیة﴾
الآیة كریمه‌سنه تلمیح ایلمشدر بوراده تصدیه ال قاقق معناسنه‌در یاخود صدّ ماده‌سندن تفعله‌در زیرا آنلر
اسلامدن صدّ و اعراض ایدرلر (المصاداة) مباهاة وزننده مدارا ایلمك معناسنه‌در یقال صاداه اذا داجاه و داراه
و اورتمك معناسنه‌در یقال صاداه اذا ساتره و معارضه ایلمك معناسنه‌در یقال صاداه اذا عارضه (الصدو) عدو
وزننده ال قاقق معناسنه‌در یقال صدا بیدیه صدوا اذا صفق (التصدّی) تفعل وزننده تعرض ایلمك معناسنه‌در
كویا كه صدای جبل كبی مقابله ایدر یقال تصدی له اذا تعرض (الاصداء) همزه‌نك كسریله اولمك معناسنه‌در
همزه‌سی سلبیه اولمغله كویا كه صداسنی ازاله ایلمش اولور یقال اصدی فلان اذا مات و طاغ و قبه مقوله‌سی یانقولنمق
معناسنه‌در یقال اصدی الجبل اذا اجاب بالصدا (صدیان) سلمان وزننده بر موضعدر (صدیّ) سمیّ وزننده بر صویك
و بر فرسك اسملریدر و صدیّ بن عجلان اصحابدندر (الصدی) صادك ضمی یانك تخفیفیله ابوموسی الاشعری
رضی الله عنه قلجنك آدیدر ※الیائی※ (الصری) جری وزننده كسمك معناسنه‌در یقال صراه یصریه صریا اذا
قطعه و دفع ایلمك معناسنه‌در یقال صراه اذا دفعه و منع ایلمك معناسنه‌در یقال صراه اذا منعه و صاقلمق معناسنه‌در
یقال صراه اذا حفظه و بر آدمك ایشنی تماما بتورمك كفایه معناسنه‌در یقال صراه اذا كفاه و وقایه و صیانت ایلمك
معناسنه‌در یقال صراه اذا وقاه و جماعدن امتناعله نطفه‌یی صلبنده آلیقومق معناسنه‌در یقال صری ماءه
اذا حبسه فی ظهره بامتناعه عن النكاح و تقدم ایلمك معناسنه‌در یقال صری القوم اذا تقدّمهم و تأخر ایلمك
معناسنه اولمغله ضد اولور یقال صری عنهم اذا تأخر و یوكسك اولمق معناسنه‌در یقال صری الشیء اذا علا
و اشاغی و الچق اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال صری الشیء اذا سفل و بر نسنه‌یی ایكی قات اكمك

(معناسنه)

معناسنه‌در يقال صرا انسانا اذا انجاه من هلكة و محبوس قالمق معناسنه‌در يقال صرى فلان فى يد فلان اذا بقى محبوسا و فصل خصومت ايلمك معناسنه‌در يقال صرى بينهم اذا فصل (الصرا) عصا وزننده چوق طورمغله دادى بوزلمش سوده دينور و صف بالمصدر در تقول سقانا صرى و هو اللبن المتغير و برنسنه‌نك بقيه‌سنه دينور (الصرياء) حمراء وزننده ممه‌سنده سود يغلمش ناقه‌يه دينور جمعى صرايا كلور غير قياس اوزره يقال ناقة صرياء اى محفلة (الصراية) سحابه وزننده ابوجهل قارپوزينه دينور و ابوجهل قارپوزينك صولرى بريكديكى يره دينور جمعى صراء كلور صادك كسريله (الصارى) كمى ملاحنه دينوركه لوند اوله‌جقدر جمعى صرّاء كلور رمّان كبى وصرارى و جمع الجمعى صراريون كلور وكمى اورته‌سنده معترض اولان خشبه‌يه دينور *شارح ديركه ابن اثير كمينك سرن ديدكارى ديركيله بيان ايلدى (الصراة) حصاة وزننده عراقده برنهر آديدر و ممه‌سنده سود يغلمش حيوانه دينور (الصرىّ) غنى وزننده پدرينك زوجه‌سنه جرأت و اقدام ايدر اولان ناخلف حرامزاده‌يه دينور قطع معناسنه‌در يقال هو صرىّ اى مقدم على امرأة ابيه (الصرّى) ربّى وزننده و (المصرّاة) معرّاة وزننده ممه‌سنده‌سودى يغلمش قيونه دينور يقال اتى بالصرّى و المصراة اى الشاة المحفلة و بوعن قصد برقاچ كون صاغمامقله سودى يغلمش اولاندر (الاصراء) همزه‌نك كسريله صراة ديدكارى حيوان مذكورى صاتمق معناسنه‌در يقال اصرى الرجل اذا باع الصراة (الصارية) شول قيويه دينوركه صويى مدت مديده‌دنبرو قالمغله بوزلمش اوله يقال بئر صارية اى البعيدة العهد بالماء الآجنة (الصرى) على وزننده و الى وزننده بريرده چوقدن ايركيلوب قالمش صويه دينور يقال ماء صرى و صرى اذا طال مكثه ※الواوى※ (الصرو) صادك فتحيله باقق معناسنه‌در يقال صرا اليه صروا اذا نظر (الصروة) صادك كسريله خرده نبات نوعندن بر نباتدر ※الواوى※ (الصعو) صادك فتحى و عينك سكونيله سرچه جنسندن بر كوچك قوشك آديدر تركيده قويرق صلان و يوندقوشى ديدكاريدر مؤنثى صعوه‌در جمعى صعوات كلور فتحاتله و صعاء كلور صادك كسريله و صعوه‌ده هاء وحدته دخى حمل اولنور و صعو مصدر اولور برنسنه اوفق و كوچك اولمق معناسنه‌در يقال صعا الشئ صعوا من الباب الثالث اذا دقّ و صغر (الصعوة) تمره وزننده خرده باشلو ناقه‌يه دينور يقال ناقة صعوة اى صغيرة الرأس و ابن ابى الصعوه محدّثدر ※الواوى※ (الصغو) صادك فتحى و غين معجمه‌نك سكونيله ميل ايلمك معناسنه‌در يقال صغا اليه يصغو و صغى يصغى صغوا من الباب الاول و الثالث اذا مال و كونش غروبه دورلمك معناسنه مستعملدر يقال صغت الشمس اذا مالت للغروب (الصغا) عصا وزننده و (الصغىّ) عتىّ وزننده بودخى ميل ايلمك معناسنه‌در على قول بر آدمك طماغيله دوداقلرينك بريسى بريكا اكيلمك معناسنه‌در يقال صغى الرجل صغا و صغيا من الباب الرابع اذا مال او مال حنكه و احدى شفتيه و يقال صغاه معك اى ميله معك (الاصغى) احوى وزننده طماغيله دوداغنك بريسى بريكا اكرى اولان آدمه دينور (الصغواء) حمراء وزننده و (الصغوة) صادك فتحيله و (الصغوة) صادك كسريله غروبه ميل ايلمش كونشه دينور (الصاغية) حسب الحاجه بركسه طرفنه ميل و توجه ايله وارد اولان جماعته دينور يقال هم صاغيتك اى الذين يميلون اليك فى حاجتهم (الاصغاء) همزه‌نك كسريله سوز ديكلمك معناسنه‌دركه بر آدمك سوزينه اماله‌ٔ كوش ايدر يقال اصغى الى حديثه اذا استمع و بر آدمك سوزينى ايشتمك ايچون قولاق طوتمق معناسنه‌در يقال اصغى اليه اذا مال بسمعه و برنسنه‌يى بريكا اكمك معناسنه‌در يقال اصغى الاناء اذا اماله و اكسلتمك معناسنه‌در يقال اصغى الشئ اذا نقصه و ناقه سوز ديكلر شكلنده باشنى پالانه طوغرى اكمك معناسنه‌در يقال اصغت الناقة اذا امالت برأسها الى الرحل كالمستمع شيئا (الصغو) صادك كسريله كيجه‌نك و چومچه‌نك جوفنه دينور و صغو البئر قويينك جانب و ناحيه‌سندن عبارتدر و صغو الدلو قوغه‌نك كنارنده اولان قيورمه و بوكلمه اطلاق اولنور (الاصاغى) بر بلده آديدر ※اليائى※ (الصغا) عصا وزننده و (الصغىّ) عتىّ وزننده واوييه‌ده لغتدر يقال صغى اليه صغا و صغيا من الباب الرابع اذا مال و استمع ※الواوى※ (الصفو) عفو وزننده و (الصفاء) وفاء وزننده و (الصفوّ) علوّ وزننده برنسنه بولانق اولميوب طورى اولمق معناسنه‌در يقال صفا الماء يصفو صفوا و صفاء و صفوّا نقيض كدر و هوا ايوزى ايازاولمق معناسنه مستعملدر يقال صفا الجوّ اذا لم تك فيه لطخة غيم و ناقه‌نك سودى فراوان اولمق معناسنه‌در يقال صفت الناقة صفوا و يقال صفوت الناقة صفاوة من الباب الخامس اذا صارت غزيرة اللبن (الصفوة) صادك حركات ثلاثيله و (الصفو) هاسز برنسنه‌نك پاكيزه و خالصنه دينور يقال اخذ صفوة الشئ و صفوه اى ما صفا منه (الصافى) و (الصفوان) سكران وزننده خالص و پاكيزه نسنه‌يه دينور و بلودسز و بخار و كدرسز سرين و خالص آياز كونه وصف اولور يقال يوم صاف

وصفوان ای بارد بلا غیم وکدر (الاستصفاء) برنسنه نك خالص وكزيده سنی اخذ واختيار ايلك معناسنه در يقال استصفاه اذا اخذ صفوه واختاره و برنسنه يی پاكيزه وخالص عدّ ايلك معناسنه در يقال استصفاه اذا عدّه صفيا و برآدمك جمله مالنی اخذ ايلك معناسنه مستعملدر يقال استصفى ماله اذا اخذ كله (الاصطفاء) افتعال وزننده بو دخی بر نسنه نك كزيده و پاكيزه سنی اخذ واختيار ايلك معناسنه در يقال اصطفاه اذا اخذ صفوه واختاره (المصافاة) مباهاة وزننده بر كمسه ايله خالص دوستلق ايلك معناسنه در يقال صافاه اذا صدقه الاخاء (الاصفاء) همزه نك كسريله مصافاة معناسنه در يقال اصفاه بمعنى صافاه و بر نسنه دن خالی اولمق معناسنه مستعملدر يقال اصفى من المال والادب اذا خلا ونسوان كثرت مجامعتله رجلك نطفهٔ صلبيه سنی بتورمك معناسنه مستعملدر يقال اصفى الرجل اذا انفدت النساء ماء صلبه و برآدمی برخصوصه اختيار ايلك معناسنه در يقال اصفى فلانا بكذا اذا آثره به وشاعرك قوّت قريحه سی تمام اولوب شعر سويليه مز اولمق معناسنه مستعملدر يقال اصفى الشاعر اذا صار لم يقل شعرا وطاوق يمورطه دن كسلمك معناسنه مستعملدر يقال اصفت الدجاجة اذا انقطع بيضها (الصفیّ) غنیّ وزننده خالص وصافی دوسته دينور يقال هو صفيه ای حبيبه المصافی وسرعسكرك مال غنيمتندن قبل القسمه كندی نفسيچون اختيار وتخصيص ايلديكی ماله دينور يقال اخذ الرئيس صفيه من المغنم وهو ما اختار منه لنفسه قبل القسمة وهر شيئك خالص وكزيده سنه دينور وسودی چوق ناقه يه دينور جمعی صفايا كلور وميوه سی چوق خرما اغاجنه دينور يقال نخل صفیّ ونخلة صفية ای الكثير الحمل (المصفی) معظم وزننده اسمادندر محمد بن المصفى ثقاتدندر (الصفاة) حصاة وزننده اصلا نسنه انبات ايلزاولان ايری ويالچين دوزطاشه دينور جمعی صفوات كلور فتحاتله وصفا كلور حصاوزننده وجمع الجمعی اصفاء كلور وصفیّ كلور صادك ضمی وفانك كسريله وصفیّ كلور صادك كسريله (الصفواء) حمراء وزننده و(الصفوانة) صادك فتحيله بونلرده يوزی دوزايری يالم طاشه دينور جمعی صفوان كلور هاسز وفتحاتله جائزدر (الصفا) عصا وزننده مشاعر مكهٔ مكرمه دندركه ابوقبيس جبلنه متصل برجبل صغيردر آنك صرتنده بربيوجك خانه بنا واستقرار ايلمشيدم وبحرين ترابنده بر نهرك آديدر (المصفاة) مسحاة وزننده سوزكی يه دينور تقول صفيت الشراب بالمصفاة ای بالراووق (صفيه) سميه وزننده ايام بردك ابتدا كوننه دينور وايكنجی كوننه صفوان ديرلر اول كونلرده هوا آيازاولديغيچون وصفيه برصويك آديدر (صفايه) ثمامه وزننده برموضع آديدر (صفوی) جمزی وزننده برموضع آديدر ❁ الواوی ❁ (الصكو) صادك فتحی وكافك سكونيله برنسنه دن آيرلمامق اوزره ملازم وملاصق اولمق معناسنه در يقال صكاه يصكوه صكوا اذا لزمه ❁ اليائی ❁ (الصلی) صادك فتحی ولامك سكونيله اتی بريان ايلك معناسنه در علی قول بر نسنه يی احراق ايچون آتشه آتمق معناسنه در يقال صلى اللحم يصليه صليا اذا شواه او يقال صلى الشیء اذا القاه فی النار للاحراق و برنسنه يی آتشده اصتمق معناسنه در يقال صلى يده بالنار اذا سخنها و برآدمه مدارا ايلك ياخود رنك وفند وخدعه ايلك معناسنه در يقال صلى فلانا اذا داراه او خاتله وخدعه و برنسنه يی آتشه صوقوب انده مكث ايتدرمك معناسنه در يقال صلاه النار اذا ادخله اياها واثواه فيها (الاصلاء) همزه نك كسريله بر نسنه يی ياقق ايچون آتشه القا ايلك معناسنه در يقال اصلاه اذا القاه فی النار للاحراق و بر نسنه يی آتشه ادخال ايدوب آنده مكث ايتدرمك معناسنه در يقال اصلاه النار اذا ادخله اياها واثواه فيها (التصلية) تفعله وزننده بو دخی بر نسنه يی ياقق ايچون آتشه القا ايلك معناسنه در يقال صلاه اذا القاه فی النار للاحراق ودكنك مقوله سی نسنه يی آتشله يومشدوب طوغرلتمق معناسنه در يقال صلى عصاه علی النار اذا لوّحه (الصلیّ) عتیّ وزننده و(الصلی) كسرتينله و(الصلا) صادك فتحی وكسری والفك قصريله آتشك شدّت حرّندن كوينوب آزرده وزحمتكش اولمق معناسنه در يقال صلى النار صليا وصليا وصلا وصلا من الباب الرابع اذا قاسی حرّها (التصلی) تفعل وزننده صلى معناسنه در يقال تصلى النار بمعنى صلى ودكنك مقوله سنی آتشله يومشدوب طوغرلتمق معناسنه در يقال تصلى عصاه علی النار اذا لوحه (الصلاء) كساء وزننده بريانه دينور تقول اطعمنا الصلاء ای الشواء وآتش طوترغنه دينور وقود معناسنه علی قول آتشه دينور (الصلا) علی وزننده بو دخی طوترغه ياخود آتشه دينور (الاصطلاء) افتعال وزننده آتشده ايصنمق معناسنه در يقال اصطلى بالنار اذا استدفى (المصلاة) ميمك فتحيله صليان ديديكی نبات چوق اولان يره دينور وصليان لام بابنده ذكر اولندی (الصلاية) سحابه وزننده وهمزه ايله صلاءه دخی لغتدر جبهه يه دينور و بر رجل آديدر وعطارلرك دسته سنك وسماقی تعبير ايتدكلری طاشه دينوركه اوزرنده طيب ازرلر جمعی صلیّ وصلی كلور

(صادك)

صادك ضمى وكسرى و لامك كسريله ☼ الواوى ☼ (الصلا) عصاوزننده انسانك صرتنك وسطنه دينور على قول
چارپا قسمنك وسط ظهرينه دينور ياخود چارپانك اوياقلرندن اشاغى يه منحدر اولان يره دينوركه يانجق تعبير اولنور
ياخود دبريله قويريغى ارالغنه دينوركه قوسقون يرى اوله جقدر ياخود قويريغك صاغ وصول طرفلرندن هربرينه
دينور ايكى طرفنه صلوان دينوركه تثنيه در جمعى صلوات كلور فتحاتله و اصلاء كلور (الصلو) صادك فتحيله
برآدمك ياخود چارپا قسمنك صلا ديدكارى موضع مزبورينه اورمق ياطوقنمق معناسنه در تقول صلوته صلوا
اذا اصبت صلاه (الاصلاء) همزه نك كسريله قسراغك طوغورمسى يقلشمغله صلا ديديكى موضعى
صالقيلنمق معناسنه در يقال اصلت الفرس اذا استرخت صلاها لقرب نتاجها (الصلا) عصا وزننده اصلاء
معناسنه در يقال صليت الفرس صلا من الباب الرابع بمعنى اصلت (الصلاة) زكاة وزننده دعاء معناسنه در
ورحمت و استغفار معنالرينه در * شارحك بيانه كوره دعاء معناسنده حقيقتدر و بو اسمدر مصدر تفعيل موقعنده

مطلب

استعمال اولنور يقال صلىّ صلوة اذا دعا ورحمت و استغفار معنالرنده مجاز نزو ميدركه حق تعالى يه مسند اولورسه
رحمت و ملائكه يه مسند اولورسه استغفار معناسى اراده اولور * مؤلف شافعى اولمغله اشتراكه ذاهبدر انتهى وطرف
الهيدن رسول حقنده صادر اولورسه حسن الثناء على الرسول معناسى مراد اولور وركوع و سجودى مشتمل اولان
عبادت مخصوصه يه دينوركه نماز تعبير اولنور دعايى مشتمل اولديغيچون تسميه اولندى و بونده دخى اسمدر موضع
مصدره وضع اولنور يقال صلى صلوة ولا يقال صلى تصلية * شارح ديركه صلوة على النبىّ موقعنده تصليه
مستعملدر نماز معناسنده التباس محذوريچون مستعمل دكلدر ومغرب صاحبى ديديكه صلاة نماز معناسنده

مطلب

حقيقتدر صلا ماده سندندركه آتك يانجغنه دينور مصلى ركوع و سجود حالرنده اورانى تحريك ايلديكى تصوريله در
وعند البعض مصلى ديدكارى ايكنجى قوشى آتنه تشبيه اولنمشدركه باشى اوكده كى آتك صلالرنده اولور
ودعاء معناسنده استعمالى اعظم اجزاء صلاة اولديغنه مبنيدر * وراغبك بيانه كوره تصليه دن مأخوذدركه
بناسى ازاله ايچوندر ازالهٔ توقدنار معناسنه در كوياكه مصلى كندى نفسندن نماز ايله ازالهٔ حرق نار ايدر كتب
تفاسيرده وجوه عديده دخى مشروحدر خصوصا سورهٔ بقره ده كشاف اشباع ايلمشدر ولامنك تخفيفى و بعده
واو رسمى شافيه شروحنده مشروحدر (التصلية) تفعله وزننده قوشى آتلرينك بريسى الك ايلروده كلان آتك
اردنده كلمك معناسنه دركه باشى كوياكه آتك صلا ديدكارى موضعنه كلور يقال صلى الفرس تصلية اذا تلا
السابق پس ايكنجى كلان قوشى آتنه مصلى اطلاق اولنور وآيغر اشك ديشى اشكارى اوكنه قاتوب قوودرق
بوله صوقق معناسنه در يقال صلى الحمار اتنه اذا طردها وقحمها الطريق بوراده وقحمها الطريق تركيبى
تتميمدر (الصلوات) صلاة لفظندن جمعدركه نمازه دينور ويهود كنيسه لرينه دينوركه هاوره تعبير اولنور بونكده
مفردى صلوة در موضع عبادت عبادتله مسمى اولمشدر بونك اصلى صلوتا ايديكه عبرانيدر صادك فتحى ولامك ضميله
شارح ديركه اصل صلوثا ايديكه ثاى مثلثه ايله در موضع نماز ديمكدر بو جهتله صلاة آندن معرّب ياخود مترادف
اولور ☼ اليائى ☼ (الصميان) فتحاتله صچرايوب آتلمق معناسنه در يقال صمى الرجل يصمى صميانا اذا تفلت ووثب
بوراده تقلب نسخه لريكه قاف وباى موحده ايله در غلطدر و سرعتله كتمك معناسنه در يقال صمى الرجل
اذا اسرع و صميان صادق الحمله آدمه دينوركه دشمن اوزره تهور ايله ارسلان كبى بى پروا حمله ايدن بهادردن
عبارتدر وصف بالمصدر در يقال رجل صميان اى الصادق الحملة و برنسنه يه برآدمى حمل و سوق ايلمك معناسنه در
تقول ما صماك عليه اى ما حملك عليه (الاصماء) همزه نك كسريله بو دخى سرعتله كتمك معناسنه در يقال اصمى الرجل
اذا اسرع و صيدى اوروب قلداتميه رق همان اولديغى يرده اولدرمك معناسنه در يقال اصمى الصيد اذا رماه فقتله
مكانه وآت قسمى ديزكنى قاوره يوب اسلميه رك كندى باشنه زوراكى كتمك معناسنه در يقال اصمى الفرس على لجامه
اذا عضّ ومضى (الصمى) صادك فتحى و ميمك سكونيله صيد اوريلوب همان اولديغى يرده اولمك معناسنه در يقال
صمى الصيد يصمى صميا اذا مات مكانه و برآدمه برماده عارض اولمق معناسنه در يقال صمى الامر فلانا اذا حلّ به
(الانصماء) انفعال وزننده دوكلمك معناسنه در يقال انصمى عليه اذا انصب ☼ الواوى ☼ (الصنو) صادك فتحى و نونك
سكونيله ايكى طاغ ارالغنده اولان چتلق اغاجلره دينور عود خيس معناسنه على قول ايكى طاغ ارالغنده
جارى اولان آزجه صويه دينور ياخود ايكى طاغ ارالغنده اولان قيايه دينور جمعى صنوّ كلور ضمتينله نحو و نحوّ كبى
(الصنو) صادك كسريله ديوارى اورلمامش معطل اشلمز قيويه دينور و بنو ثعلبه يوردنده براسكى قويينك آديدر
و برآدمك اوز قرنداشنه دينور يقال هو صنوه اى اخوه الشفيق و برآدمك اوغلنه دينور يقال هو صنوه اى ابنه

وعموجه سنه دينور جمعى اصناءكلور وصنوان كلور صادك كسريله مؤنثى صنوه در وخرما اغاجنك بركوكدن چيقان
ايكى يا اوچ يا زياده فدانلرينك هرچتالنه دينور صادك ضميله ده لغتدر على قول مطلقا شجرده اعمدر ايكى چتالنه
صنوان وصنيان دينور صادك حركات ثلاثيله * شارح ديركه جمعنده دخى صنوان دينور فرقى اعراب بالحركه ايله
متحقق اولور انتهى * وصنوان شول ايكى قويويه دينوركه بربرينه پك يقين اوله على قول ايكيسنك صويى بركوزدن
نبع ايدر اوله يقال ركيتان صنوان اى متجاورتان او تنبعان من عين واحد (الصانى) خدمته مداوم آدمه دينور
يقال هو صانيه اى ملازم لخدمته (الصناء) كساء وزننده وقصر ايله جائزدر كوله دينور رماد معناسنه (التصنى)
تفعل وزننده و (الاصناء) اكرام وزننده كمال حرص وشرهدن اوجاقده تنجره دينه او توروب آشجى ايله بيله جه
كباب وبريان ايده رك كوله بيلنمك معناسنه در يقال تصنى الرجل واصنى اذا قعد عند القدر شرها يكبب ويشوى
حتى يصيبه الصناء (الصنىّ) سمىّ وزننده شول كوجك اشمه يه دينوركه ناچيز اولديغندن اكا كمسه ميل وورود
ايليه يقال بالارض صنىّ اى حسى صغير لا يرده احد (الصناية) كتابه وزننده كوترى وهپ معناسنه در يقال اخذه
بصنايته اى بجميعه ※ الواوى ※ (الصوّة) صادك ضمى وواوك تشديديله ير تجى جانور جماعتنه دينور ويوللرده
علامت ونشان ايچون وضع ونصب اولنان طاشدن نشانه يه دينور يقال بالطريق صوّة اى حجر يكون علامة
بالطريق وروزكارك قارشق اسديكى يره دينور وبيقوش سسنه دينور تقول سمعت صوّة الصدى اى صوته وغليظ
ومرتفع اولان يره دينور جمعلرى صوى كلور هدى وزننده وجمع الجمعى اصواء كلور (ذات الصوى) هدى وزننده
برموضع آديدر (الصوّ) صادك فتحيله بوش وخالى نسنه يه دينور يقال شئ صوّ اى فارغ (الصوى) هدى وزننده
برنسنه نك تر و تازه لكنه وآب و تاب ورونقنه دينور يقال اخذه بصواه اى بطرائه ※ اليائى ※ (الصاوى) واوك
كسريله قورى نسنه يه دينور يقال شئ صاو اى يابس (الصوىّ) عتىّ وزننده قوريمق معناسنه در يقال
صوت النخلة صويّا اذا يبست (الصوا) عصا وزننده صوىّ معناسنه در يقال صويت النخلة صوى بمعنى صوت
وقوىّ و توانا اولمق معناسنه در يقال صوى الرجل اذا قوى (الصاوية) و (الصوية) غنيه وزننده قوريمش
خرما اغاجنه دينور (الاصواء) همزه نك كسريله و (التصوية) تأديه وزننده بونلرده قوريمق معناسنه در يقال
صوت النخلة وصوّت اذا يبست وتصويه حيوان سموروب طاولنسون ديو سودنى صاغميوب اويلجه ترك ايلمك
كذلك بوغور ديشى يه آشمق خصوصنده شوقلو وقواملو بولنمق ايچون استعمالدن و باغليوب حبس ايلمكدن
معاف ايلمك معناسنه در يقال صوّى الناقة اذا لم يحلبها لتسمن وكذا يقال صوى الفحل اذا لم يحمل عليه ولم يعقد
فيه حبل ليكون انشط واقوى للضراب ※ الواوى ※ (الصهوة) قهوه وزننده آت قسمنك صرتنك ايكى يانته دينوركه
تكلثينك قنادلرى آنلرك اوزرينه كلوب قپانور على قول فارسك اوتوره جق يرينه دينوركه تمام ارقه سى اولور يقال
استوى على صهوة الفرس وهى ما اسهل من ناحيتى سراة الفرس او مقعد الفارس منه ودوه اوركجنك كيرو يانته
دينوركه اورايه ركوب اولنور جمعى صهوات كلور فتحاتله وصهاء كلور صادك كسريله وتپه نك اوستنده اولان
قله يه وبرجه دينور و شول اوتوراقلى الچق يره دينوركه كمراه اولان دوه لر اورايه قصدوا يوا ايدرلر و طاغلرده اولان
مغاره وكسمه لك مقوله سنه دينوركه آنده يغمور صولرى اركيلور جمعى صهاء كلور صادك كسريله (الاصهاء)
همزه نك كسريله اعراب طائفه سى خسته چوجغى صافى ياغله ياغليوب كونشه قرشو اوتورتمق معناسنه در
يقال اصهى الصبىّ اذا دهنه بالسمن ووضعه فى الشمس من مرض يصيبه وآتك صهوه سى آغريمق معناسنه در
يقال اصهى الفرس اذا اشتكى صهوته (المصاهاة) مباهاة وزننده آتك يادوه نك صهوه سنه بنمك معناسنه در
يقال صاها الفرس او البعير اذا ركب صهوته (الصهى) نهى وزننده برآدمك مالى چوغالمق معناسنه در يقال
صهى الرجل صهيا من الباب الثالث اذا كثر ماله و برآدم يارهلنوب ياره سى صولنمق معناسنه در يقال صهى الرجل
اذا اصابه جرح فندى (الصها) عصا وزننده بودخى يارهصولنمق معناسنه در يقال صهى الرجل صها بمعنى صهى
صهيا (صهيون) برذون وزننده بيت المقدس اسميدر ياخود اوراده برموضع آديدر على قول روم ديارنده برموضعدر
كتب جغرافياده بيت مقدس ترابنده حضرت داود عليه السلام مدفنى اولان موضعله مرسومدر و دروازهٔ صهيون
اول سمته مقابلدر (صهىّ) سمىّ وزننده نمر بن تولب نام كمسه نك فرسى اسميدر

فصل الضاد المعجمة

فصل الضاد المعجمة

※ اليائى ※ (الضأى) ضادك فتحى وهمزه نك سكونيله وجود خيره وجوره اولمق معناسنه در يقال ضأى الرجل
ضأيا من الباب الثالث اذا دقّ جسمه ※ الواوى ※ (الضبو) ضادك فتحى و بانك سكونيله برنسنه يى آتش پك چالوب
كويندرمك معناسنه در يقال ضبته النار تضبو ضبوا اذا غيرته وشوته وصغنمق معناسنه در يقال ضبا اليه اذا لجأ

﴿المضباة﴾ میمك ضمیله كه اسم مفعولدر كولده پشمش اتمكه دینور خبز المله معناسنه ﴿الضابی﴾ كوله دینور رماد معناسنه ﴿الاضباء﴾ همزه نك كسریله امساك معناسنه در یقال اضباه اذا امسكه و یوقری قالدرمق معناسنه در یقال اضبی الشیٔ اذا رفعه و بركسه خیره و جوره اولمق معناسنه در یقال اضبی الغلام اذا اضوی و برنسنه یه ظفریاب اولمق ایچون اوزرینه حواله و مشرف اولمق معناسنه در یقال اضبی علیه اذا اشرف لیظفر به و سفرده تجارتدن مأمول اولان ربح و فائده دن خائب و محروم اولمق معناسنه در یقال اضبی بهم السفر اذا اخلفهم فیمارجوا من ربح
※الواوی※﴿الضحو﴾و﴿الضحوة﴾ضادلرك فتحی وحالرك سكونیله و﴿الضحیة﴾عشیه زننده ارتفاع نهار معناسنه در بعده حلول و ظرفیت علاقه سیله اولوقته اطلاق اولندی كه كنج قوشلق تعبیر اولنور شمسك هنوز افقدن قالقوب یكیجه یایلدیغی وقتدركه صلاة اشراق هنكامیدر آندنصكره ضحی اطلاق اولنور ضادك ضمی و الفك قصریله كه قبا قوشلق تعبیر اولنور و آندنصكره ضحاء اطلاق اولنور ضادك فتحی و الفك مدیله كه نصف نهاره قریب وقتدن عبارتدر اصطلاحجزده قوجه قوشلق تعبیر اولنور و ضحی لفظی كه ضادك ضمی و الفك مدیله در مؤنث و مذكر اولور و مصغرنده ضحیّ دینور هاسز تقول جئته ضحوا و ضحوة وضحیة ای ارتفاع النهار یعنی وقته وتقول جئته ضحی ای فویق الضحو وتقول جئته ضحاء اذا كرب انتصاف النهار * شارح دیركه بونلر فی الاصل وجه مذكور اوزره ارتفاع نهارك اسمی اولوب بعده وقتلرنده استعمال اولندیلر بروز و ظهور معناسندن مأخوذدر و ضحی لفظنك بعضلر فی الاصل ضحوه لفظندن جمع اولوب بعده مفرد كبی مستعمل اولمسنه ذاهب اولدیلر اكامبنی مؤنثدر دیدیلر وبعضلر عن اصل مفرد اولمسنه ذاهب اولمغله مذكردر دیدیلر پس مصغرنده هاء ادخال ایلمدیلر ومؤنثلكنه ذاهب اولنلر استعمالنه نظرا یاخود ضحوه نك مصغرینه التباس حذرندن ینه مصغرنده هاء ادخال ایلمدیلر و اشبو ضحوه و ضحیه و ضحی ماده لری همین ظرفیت اوزره استعمال اولنورلر و اكر ایچنده بولندیغك یومك ضحوه سی مراد اولورسه تنوین ادخال اولنمز مثلا لقیته ضحوة وضحی دینور و اكر غیر معین نهارك ضحوه سی مراد اولورسه منصرف اولور انتهی * وضحوه ضحی موقعنده دخی استعمال اولنور تقول اتیتك ضحوة ای ضحی * شارح دیركه بو ابن بری روایتیدر و ضحی ضادك ضمی و الفك قصریله كونشه اطلاق اولنور یقال ارتفعت الضحی ای الشمس و وضوح و بیان معناسنه مستعملدر یقال مالكلامه ضحی ای بیان ﴿الاضحاء﴾ همزه نك كسریله قوشلق وقتنه وارمق معناسنه در یقال اضحی الرجل اذا صار فی الضحی و اظهار ایلمك معناسنه در یقال اضحی الشیٔ اذا اظهره وقوشلق وقتنده ایش ایشلمك معناسنه در یقال اضحی یفعل كذا ای صار فاعله فی الضحی ﴿المضاحاة﴾ مباهاة وزننده برآدمه یابر محله قوشلق وقتنده كلمك معناسنه در یقال ضاحاه اذا اتاه فی الضحی ﴿التضحی﴾ تفعل وزننده قوشلق طعام ایلمك معناسنه در یقال تضحی الرجل اذا اكل فی الضحی ﴿التضحیة﴾ تفعله وزننده برآدمه قوشلق طعام یدرمك معناسنه در تقول ضحیته اذا اطعمته فی الضحوة وقوشلق وقتی قربان كسمك معناسنه در تقول ضحیت بالشاة اذا ذبحتها فی الضحی وقوشلق وقتی حیوان اوتارمق معناسنه در تقول ضحیت الغنم اذا رعیتها فی الضحی ﴿الاضحیة﴾ همزه نك ضمی و كسری و یانك تشدیدیله و ﴿الضحیة﴾ غنیه وزننده قوشلق وقتی ذبح اولنان قیونه دینور اضحیه نك جمعی اضاحیّ و ضحیه نك جمعی ضحایا كلور ﴿الاضحاة﴾ ارطاة وزننده بودخی اضحیه معناسنه در جمعی اضحی كلور ارطی كبی قربان بیرامی كوننه یوم اضحی اطلاقی بومعنایه مبنیدر زیرا اكثری قوشلق وقتنده ذبح قرابین ایدرلر * شارح دیركه بعده توسیعله یوم مذكورك وقت مطلقنده ذبح اولنانه اطلاق اولنور و اضحیه نك وزنی افعوله در ﴿الضاحیة﴾ قوشلق وقتی صو ایچن ماشیه یه اطلاق اولنور وضاحیة البصره بطن ماده سنده ذكر اولندی وضاحیه بارزه و ظاهره معناسنه در جمعی ضواحی كلور بومعناده ركه انسانك كوركاری واموزلری كبی كونشه كلان یرلرینه ضواحی اطلاق اولنور یقال شكت ضواحیه ای مابرز منه للشمس كالكتفین والمنكبین وضواحی الحوض نواحیٔ حوضدن عبارتدر و ضواحی الروم اقلیم رومك ایچروسنده وقولتقلرنده اولمیوب ظاهر وبارز اولان بلاددن عبارتدر و ضواحی سموات وافلاكه اطلاق اولنور وضاحیه آشكاره معناسنه در یقال فعله ضاحیة ای علانیة ﴿الضحو﴾ صحو وزننده و ﴿الضحوّ﴾ علوّ وزننده و﴿الضحیّ﴾ غنیّ وزننده كونشه چیقمق معناسنه در یقال ضحا الرجل یضحو ضحوا و ضحوّا و ضحیا اذا برز للشمس وضحو صحو وزننده وضحیّ عتیّ وزننده برنسنه یه كونش طوقنمق وكونش طوقنور اولمق معناسنه در یقال ضحا الشیٔ وضحی ضحوا و ضحیا من الباب الثالث و الرابع اذا اصابته الشمس وضحوّ علوّ وزننده برنسنه بللو وآشكاره اولمق معناسنه در یقال ضحا الطریق ضحوا اذا بدا وظهر و ضحو الظل موتدن

مطلب

کنایه‌در زیرا آدمك كولكه‌سی شمس اولدقده محو اولور یقال ضحا ظله اذا مات المضحاة میمك فتحیله كونی
وچوغاچ تعبیر اولنان یره‌دینورکه دائما کونشلك اولور یقال ارض مضحاة ای لاتکاد تغیب عنها الشمس (الضحیاء)
حمراء وزننده و (الاضحیانة) و (الاضحیة) همزه‌لرك كسریله روشن وتابان كیجه‌یه وصف اولور یقال لیلة
ضحیاء واضحیانة واضحیة ای مضیئة ویقال یوم اضحیان ای مضیء بوراده ضحیاة نسخه‌لری غلطدر و (ضحیاء)
بر قسراغك آدیدر ودموری قیرآته اطلاق اولنور مذکرنده اضحی دینور یقال حصان اضحی ای اشهب وفرس
ضحیاء ای شهباء وضحیاء شول خاتونه دینورکه قاسقلرنده اصلا قیل بتیوب کومش کبی ساده اوله یقال امرأة ضحیاء
اذا کانت لاینبت شعر عانتها وعمرو بن عامرك قسراغی آدیدر (القلة الضحیانة) کونشه قرشو کونی قله‌یه اطلاق
اولنور یقال قلة ضحیانة ای بارزة للشمس قله‌دن مراد طاغك اك تپه‌سیدر (الضاحی) بردره وبر قوملق اسملریدر
(الضحیان) سلمان وزننده حضرموتدن مکه‌یه بولنده بر موضع آدیدر ومدینه‌ده احیحة بن الجلاح نام کسنه‌یه مخصوص
بر قله‌نك آدیدر (الضحیّ) غنیّ وزننده یمنده بر موضعدر (الضحیان) سکران وزننده دائما قوشلق وقتی طعام ایدن
آدمه دینور مؤنثی ضحیانه‌در یقال رجل ضحیان اذا کان یأکل فی الضحی (المتضحی) و (المستضحی) و (المضطحی)
اسم فاعل بنیه‌لریله قوشلق وقتنه داخل اولان آدمه دینور (الاضحیان) همزه‌نك كسریله الحوانه شبیه
بر نبات آدیدر * الیائی * (الضاخیة) خای معجمه ایله داهیه معناسنه‌در یقال اصابته ضاخیة ای داهیة * الیائی *
(الضدی) عصا وزننده طارلمق معناسنه‌در یقال ضدی علیه ضدی من الباب الرابع اذا غضب (الضوادی)
بد وقبیح سوزلره دینور یاخود آوبج سوزلره دینورکه نفس الامرده تحقیقی اولمیوب همان بر آدمی آویدوب اشغال
ایچون مزاجه مطابق سویلنان سوزلردن عبارتدر مفردی ضادیه‌در یقال اتی بالضوادی ای الکلام القبیح اوما
یتعلل به ولا یحقق له فعل (الاضداء) همزه‌نك كسریله برقابی طاشنجه قدر طولدرمق معناسنه‌در یقال اضدی
الاناء اذا املأه فاترعه (المضاداة) مباهاة وزننده برآدمه ضدّ اولوب دشمنلك ایلك مضادّه معناسنه‌در یقال ضاداه
ای ضادّه ویقال انه لصاحب ضدی ای ضدّ * الواوی * (ضدوان) فتحاتله ایکی طاغك آدیدر * الیائی *
(الضری) عصا وزننده و (الضراوة) عداوه وزننده و (الضری) رمی وزننده و (الضراة) سحابه وزننده
ددانمق معناسنه‌در یقال ضری به ضری وضراوة وضریا وضراة من الباب الرابع اذا لهج به وتازی قسمی آوه
اوکره‌نوب باولیمق معناسنه‌در یقال ضری الکلب بالصید ضری وضراء بالکسر والفتح اذا تعوّد به (التضریة)
تفعله وزننده برآدمی برنسنه‌یه آلشدروب ددانمق معناسنه‌در یقال ضرّاه به اذا الهجه به وعوّده وتضریة
الغرارة خرارك جوانب واقطارنی بوکمکدن عبارتدر یقال ضرّی الغرارة اذا فتل قطرها (الاضراء) همزه‌نك
كسریله بودخی برنسنه‌یه آلشدروب ددانمق معناسنه‌در یقال اضراه به یعنی ضرّاه وذکری آتی ضرّی
دیدکلری نبیذ ایچمك معناسنه‌در یقال اضری الرجل اذا شرب الضریّ (الضریّ) غنیّ وزننده قانی طورمیان
طورمیان طمره دینور یقال عرق ضریّ ای لایکاد ینقطع دمه وآوه باولیوب اوکرنمش تازی اینکنه دینور وبر درلو
نبیذ اسمیدرکه خرمانك قزارمش وصرارمش قورقلرنی اصلدوب بعده صوینی سدر یمشنك اوزرینه دوکوب
بر برده بر مدّت حفظ وابقا ایلدکدنصکره چیقاروب استعمال ایدرلر (الضروّ) علوّ وزننده طمردن لاینقطع
قان ظهور ایلك معناسنه‌در یقال ضرا العرق یضرو ضرواً وضروّاً اذا بدا منه الدم یعنی لایکاد ینقطع (الضرو)
ضادك كسریله بودخی آوه باولیوب ددانمش تازی اینکنه دینور یقال جرو ضرو ای ضار بالصید وشجر کنکام
اسمیدر جوهری آنك صمغیله تفسیر ایلکله غلط ایلدی شجر مزبور شجر یمانیدرکه حصی لبان دیدکلری بخور
آنك صمغیدر وساقزلق آغاجنك یمشنه دینورکه چتلنبك تعبیر اولنور بونده ضادك فتحیله ده لغتدر ونعوذ بالله تعالی
مرض جذام بیلاشغنه دینور یقال به ضرو من الجذام ای لطخ منه (الضاری) قانی طورمیان طمره دینور وآوه
باولیوب ددانمش تازی‌یه دینور وشول طولومه دینورکه ایچنه خیلی مدتدنبرو یاغ قونه‌رق اسکیمکله قونان یاغك
دادی خوش وکوزل اولور اوله یقال سقاء ضار بالسمن اذا کان یعتق فیه ویجود طعمه (الضری) رمی وزننده
سیلان ایلك معناسنه‌در یقال ضری الشیء ضریا اذا سال (الضراء) وفاء وزننده کیزلنمکه دینور یقال انه لیمشی
الضراء ای بالاستخفاء ودره‌ده اولان چتلق وصیق آغاج قورولغنه دینور علی قول شول دوزاوه‌یه دینورکه آنده بر مقدار
آغاجلق اولوب واوراده یرتجی جانورلر اوبا ایدرلر اوله (ضریّة) غنیه وزننده بصره ایله مکه بیننده برقریه آدیدر
(الاضریراء) جوهری بوراده ذکر ایلکله غلط ایلدی صواب اولان ظای معجمه ایله اولمقدر * الواوی * (الضعو)
ضادك فتحی وعین مهمله‌نك سکونیله کیزلنوب صاقلنمق معناسنه‌در یقال ضعا الرجل ضعوا اذا اختبأ واستتر (الضعة)

(فتحتینله)

فتحتینله بادیه ده برشجر آدیدر نسبتنده ضعوی دینور فتحتینله ❊ الواوی ❊ (الضغو) ضادك فتحی وغین معجمه نك
سكونیله تذلل وخضوع وسرفرو قلمق معناسنه‌در یقال ضغا الیه ضغوا اذا استخذی وقار اویوننده خیانت ایلمك
معناسنه‌در یقال ضغا المقامر اذا خان وضغو وضغاء غراب وزننده كدی وطاوشان وتلكی مقوله‌سی چاغرمق
معناسنه‌در یقال ضغا السنور ونحوه ضغوا وضغاء اذا صاح (الاضغاء) همزه‌نك كسریله كدی مقوله‌سی حیوانی
چاغرتمق معناسنه‌در یقال اضغاه اذا حمله علی الضغاء ❊ الواوی ❊ (الضفو) عفو وزننده برنسنه وافی وكامل
اولمق معناسنه‌در یقال ضفا الثوب ضفوا اذا سبغ وفراوان اولمق معناسنه‌در یقال ضفا الشیء اذا كثر وحوض لبریز
اولمق معناسنه‌در یقال ضفا الحوض اذا فاض من امتلائه (الضافی) وافی وواسع اولان نسنه‌در یقال ثوب
ضاف ای سابغ (الضفا) عصا وزننده جانب معناسنه‌در ضفوان تثنیه‌سیدر فتحاتله یقال قعد فی ضفاه ای
فی جانبه (الضفوة) تمره وزننده وسعت ورفاه اوزره اولان دیرلكه دینور یقال هو فی ضفوة من العیش ای بلهنیة
❊ الیائی ❊ (الضلی) رمی وزننده هلاك اولمق معناسنه‌در یقال ضلی الرجل ضلیا من الباب الثانی اذا هلك (التضلی)
تفعل وزننده اهل ضلالتی اختیار ایدوب انلره قرین وهمدم اولمق معناسنه‌در یقال تضلی فلان اذا لزم الضلال
واختارهم شارح دیركه اصلی تضلل ایدی ❊ الیائی ❊ (الضمی) رمی وزننده ظلم ایلمك معناسنه‌در یقال ضماه ضمیا
من الباب الثانی اذا ظلمه شارح دیركه كویاكه ضیم مقلوبیدر ❊ الیائی ❊ (الضناء) وفاء وزننده و(الضنا) عصا
وزننده خاتونك اولادی چوق اولمق معناسنه‌در یقال ضنت المرأة ضناء وضنا من الباب الثانی ویقال ضنیت ضنا
من الرابع اذا كثر ولدها وبرآدمك برنسنه‌سی نما وبركتلنوب آرتمق معناسنه‌در یقال ضنا نصیبه اذا تربع وزاد
❊ الواوی ❊ (الضنو) ضادك فتحی وكسریله ولد معناسنه‌در یقال له ضنو كثیر ای ولد (الضنا) عصا وزننده بركمسه
بركونه شدید ومشتبه ومزمن درد ومرضه اوغرایوب خسته اولمق معناسنه‌دركه هرچند افاقت بولدی ظن اولنسه
ینه نكس ایدوب علی حاله دردناك اوله یقال ضنی الرجل ضنا من الباب الرابع اذا مرض مرضا مخامرا كلما ظن برؤه
نكس (الضنی) حری وزننده و(الضنی) یای مخففه ایله حری وزننده وجه مذكور اوزره اولان خسته‌یه دینور
یقال هو ضنی وضن (الاضناء) همزه‌نك كسریله برآدمی ذكر اولنان خسته‌لك باصمق معناسنه‌در یقال اضناه
المرض اذا اثقله (المضاناة) مباهاة وزننده رنج وزحمت چكمك معناسنه‌در یقال ضاناه اذا عاناه (ابوضنی) سمی
وزننده سعید بن ضنی نام محدثك كنیه‌سیدر ❊ الیائی ❊ (الضوی) هوی وزننده بركمسه خلقة یاهزالا انجه وچلمزه
خیره وآریق اولمق معناسنه‌دركه چوپدن چلبی تعبیر اولنور یقال ضوی الرجل ضوی من الباب الرابع اذا دق
عظمه وقل جسمه خلقة اوهزالا (الضاوی) تشدید یایه خیره وچلمز آدمه دینور مؤنثی ضاویه‌در بونك اصلی
فاعول ایدی یقال غلام ضاوی وجاریة ضاویة ای دقیق العظم قلیل الجسم (الاضواء) همزه‌نك كسریله انجه
وآریق اولمق معناسنه‌در یقال اضوی الرجل اذا دق وبرآدمی یادابه‌یی ضعیف وزبون قلمق معناسنه‌در یقال
اضواه اذا اضعفه وخاتون خیره وجوره ولد طوغورمق معناسنه‌در یقال اضوت المرأة اذا ولدت ضاویا وبرآدمك
حقنی اكسلتمك معناسنه مستعملدر یقال اضوی حقه اذا نقصه ایاه وبرایشی محكم ایلیوب كوشك وواهی طوتمق
وواهی قلمق معناسنه‌در یقال اضوی الامر اذا لم یحكمه (الضی) تشدید یایله عمی وزننده و(الضوی) غنی وزننده
بركمسه‌یه صغنوب اكا منضم وملتحق اولمق معناسنه‌در یقال ضوی الیه ضیا وضویا من الباب الثانی اذا انضم
الیه ولجأ وبریره كیجه وقتنده كلمك معناسنه‌در یقال ضوی الرجل اذا اتی لیلا وخبر صورمق معناسنه‌در یقال
ضوی الی خبره اذا سأل (الضاوی) كیجه وقتنده كلان آدمه دینور یقال جاء ضاو ای طارق وبر فرس آدیدر
(الضواة) حصاة وزننده قولاق یومشغنك آلتنده ظهور ایدن اور تعبیر ایتكاری یومری‌یه دینور بز دیدكاری
یومریدن بیوجك اولور وشول خرده خرده سیوریجه سیوجه‌لره دینوركه طوغوران ناقه‌نك هنوز ولدچیقمزدن
مقدمجه فرجنده ظهور ایدر ❊ الواوی ❊ (الضوة) ضادك و واو مشدده‌نك فتحیله و(الضوضاة) غریو وفریاده
وجغلتی‌یه دینور تقول سمعت ضوة القوم وضوضاتهم ای جلبتهم (الضواضی) علابط وزننده ایری ویومری
نسنه‌یه دینور (الضویضیة) مصغر بنیه‌سیله و(الضواضیة) علابطه وزننده داهیه‌یه دینور وضویضیه
اسرمش دوه‌یه دینور ❊ الواوی ❊ (الضهوة) قهوه وزننده صو بركه‌سنه دینور جمعی اضهاء كلور تقول نزلنا عند
الضهوة ای بركة الماء (الضهواء) حمراء وزننده هنوز ممه‌لری قالقوب بلورمامش قیزه دینور یقال جاریة ضهواء
ای لم تنهد ❊ الیائی ❊ (الضهیاء) ضادك فتحی والفك مدی وقصریله اصلا حائض وحامل اولمز اولان خاتونه دینور
علی قول حائض اولوب لكن حامل اولمیه‌كه قسیر تعبیر اولنور یاخود ممه‌لری بلورمز اولانه دینوركه اركك

ممه سی کبی اوله یقال امرأة ضهیاء و ضهیی ای لاتحیض و لاتحمل او تحیض و لاتحمل او لاینبت ثدیاها * شارح دیرکه
ارککه مضاهاتندن ناشی تصرف اولنمشدر و ضهیاء اصلا نبات بتورمز اولان پوریره دینور یقال ارض ضهیاء ای
لاتنبت و مغیلان کبی برنوع میشه آغاجنك اسمیدر (الضها) عصا وزننده خاتون ضهیاء اولمق معناسنه در یقال
ضهیت المرأة ضهامن الباب الرابع اذا کانت ضهیاء (الاضهاء) همزه نك کسریله دوه یی ضهیاء دیدکاری ذکر اولنان
آغاجلقده اوتارمق معناسنه در یقال اضهی الرجل اذا رعی ابله فی الضهیاء و ضهیاء خاتون آلمق معناسنه در یقال
اضهی الرجل اذا تزوج بضهیاء (المضاهاة) مباهاة وزننده برنسنه یه شبیه و مشاکل اولمق معناسنه در یقال
ضاهاه اذاشاکله (الضهی) غنیّ وزننده شبیه و مانند معناسنه در یقال هو ضهیك ای شبیهك

فصل الطاء

※ الواوی ※ (الطأآة) طعاة وحصاة وزننده قاره بالچغه دینور حمئه معناسنه (الطووی) و (الطووی) طالرك
ضمیله طوعی وزننده و (الطاوی) و (الطأوی) جهنیّ وزننده احد و کسه معناسنه در یقال مابالدار طوءیّ
وطوویّ وطاویّ وطأویّ ای احد * مؤلف بونی همزه بابنده رسم و ذهاب معناسندن اشعار ایلمشیدی ※ الیائی ※
(الطبی) طانك فتحی و بانك سکونیله برآدمی برنسنه دن صرف و تحویل ایلمك معناسنه در تقول طبیته عنه طبیا
اذا صرفته و دعوت ایلمك معناسنه در تقول طبیته الیه اذا دعوته و یدکلمك معناسنه در تقول طبیته اذا قدته
(الاطباء) همزه نك کسریله بودخی دعوت ایلمك معناسنه در تقول اطبیته الیه اذا دعوته (الطبی) طانك کسری
وضمی و بانك سکونیله خف و ظلف و حافر صاحبی حیوانلرك و یرتجی جانورلرك ممه لرینك امزکارینه دینورکه
سود مثانه سیدر جمعی اطباء کلور ومنه المثل * جاوز الحزام الطبیین * یعنی قولان صیریلوب اینه رك ایکی
ممه لری یله تجاوز ایلدی ناقه حدو و سعندن خارج یوریوب فرومانده اولمغله قرنی ایچرو چکوب و قولان صیریلوب
اینه رك ممه لرنی تجاوز ایلمش اولور برماده مشکل و مشتدّ اولوب اولبابده رنج و محنت حدّی تجاوز ایلدکده ضرب
اولنور (الطبا) عصا وزننده طوارك ممه سی صارقوب سلپوکلمك معناسنه در یقال طبیت الناقة طبامن الباب الرابع اذا
استرخی طبیها (الطبیة) فرحه وزننده و (الطبواء) حمراء وزننده ممه لری صالق وسلپوك حیوانه دینور (ذو الطبیین)
طانك ضمیله که تثنیه در و ثیل بن عمرو نام شاعرك لقبیدر (الطبیّ) غنیّ وزننده شول ممه یه دینورکه سهولتله صاغیلوب
چوق سود ویرر اوله یقال خلف طبیّ ای مجیب ※ الواوی ※ (الطبو) حبو وزننده دعوت ایلمك معناسنه در یقال طباه
یطبوه طبوا اذا دعاه (الاطباء) همزه نك و طای مشدده نك کسریله که افتعال وزننده بودخی دعوت ایلمك معناسنه در
یقال اطّباه اذا دعاه و برکسه ایله دوستلق ایدوب اول تقریبله قتل ایلمك معناسنه در یقال اطّبی القوم فلانا اذا خالّوه
وقتلوه ※ الواوی ※ (الطتو) طانك فتحی و تای فوقیه نك سکونیله کتمك معناسنه در یقال طتا الرجل طتوا من الباب
الاول اذا ذهب ※ الواوی ※ (الطثو) طانك فتحی و ثای مثلثه نك سکونیله چلیك چوماق اوینی اوینامق معناسنه در
یقال طثا الصبیّ طثوا اذا لعب بالقلة (الطثی) طانك ضمی و الفك قصریله خرده آغاج پاره لرینه دینور چلیك کبی
مفردی طثیه در غرفه وزننده ※ الواوی ※ (الطحو) دحو وزننده دوشیوب یایمق معناسنه در یقال طحاه یطحاه طحوا
من الباب الثالث اذا بسطه و دوشنوب یایلمك معناسنه لازم اولور یقال طحا الشیء اذا انبسط و یان اوزره اوزانوب
یاتمق معناسنه در یقال طحا الرجل اذا اضطجع و بریره کتمك معناسنه در یقال طحا زید اذا ذهب فی الارض
و بو معناده باء حرفیله متعدی اولور یقال طحا به قلبه ای ذهب به فی کل شیء یعنی خاطره قلبی انی بریرده قرار کیر
ایلیوب اورادن اورایه نقل و مضطرب ایلدی و طحو بعید اولمق معناسنه در یقال طحا الرجل طحوا من الباب
الاول اذ ابعد و هلاك اولمق معناسنه در یقال طحا الرجل اذا هلك و برآدمی یوزی اوزره ییقمق معناسنه در یقال
طحا فلان اذا القی انسانا علی وجهه (الطحا) عصا وزننده دوشکلی دوز یره دینور ارض منبسطه معناسنه و طحا
قصر ایله و مدّ ایله مصراولکه سنده درت قریه آدیدر * شارح دیرکه امام طحاوی اورادندر (الطاحی) جمع عظیم
معناسنه در و یوکسك نسنه یه دینور یقال سحاب طاح ای مرتفع و یریوزینه یایلمش نسنه یه دینور یقال شیء طاح
ای منبسط و کثرتندن ناشی هر نسنه یی طولدیران شیئه دینور یقال جیش طاح اذا ملأ کل شیء (الطاحیة)
و (المطحیة) و (المطحوة) میملرك فتحیله بیوك و یایوان سایبانه دینور یقال مظلة طاحیة و مطحیة و مطحوة
ای عظیمة (المطحیة) محدثه وزننده شول سبزه و نباته دینورکه ساقی اولمامغله یریوزینه منبسط اوله قرپوز و قباق کبی
یقال بقلة مطحیة ای نابتة علی وجه الارض (الطحیة) تمره وزننده برمقدارجه بلود پارچه سنه دینور یقال ما فی السماء
طحیة من سحاب ای قطعة منه ※ الیائی ※ (الطخیة) خای معجمه ایله طحیه وزننده و مرادفیدرکه برمقدارجه بلود
پاره سنه دینور یقال ما فی السماء طخیة من السحاب ای قطعة (الطخاء) سماء وزننده یوکسك بلوده دینور

يقال سحاب طحاء اى مرتفع و قلبه عارض اولان صقندى يه و تاسه يه دينور يقال بقلبى طخاء اى كرب ﴿الطخياء﴾
حمراء وزننده قرا كو كيجه يه دينور يقال ليلة طخياء اى مظلمة و ما آل و مفهومى فهم اولنميان مشتبه سوزلره دينور
يقال كلمات طخياء اى لاتفهم ﴿الطاخى﴾ پك قرا كويه دينور يقـال ظلام طاخ اى شديد ﴿الطخية﴾ طانك فتحيله
احمق آدمه دينور جمعى طخيوندر و قرا كولغه دينور ظلمت معناسنه و بونده طانك حركات ثلاثيله لغتدر ﴿طاخيه﴾
داهيه وزننده حضرت سليمان عليه السلام ايله تكلم ايدن قرنجه نك آديدر * شارح ديركه نهايه ده عيجلوف اسميله
مرسومدر * و مؤلف فاء بابنده كذلك عيجلوف اولمق اوزره ثبت ايلدى ﴿الطخىّ﴾ سمىّ وزننده خروسه دينور
ديك معناسنه ※الواوى※ ﴿الطخوة﴾ تمره وزننده يوفقه بلود پارهسنه دينور يقال بدت فى السماء طخية اى سحابة
رقيقة ※الواوى※ ﴿الطادية﴾ عاديه وزننده ثابت و قديم اولان نسنه يه دينور يقـال عادة طادية اى ثابتة قديمة
※الواوى※ ﴿الطروّ﴾ علوّ وزننده بر بعيد يردن ناكهانى چيقه كلمك معناسنه در يقال طروّا عليهم طرا اذا اتى من مكان
بعيد * شارح ديركه مهموزده لغتدر ﴿الطرا﴾ عصا وزننده ماده سى جبلت ارضدن اولميان نسنه يه دينوركه طپراق و قوم
و طاش جنسندن اولميان نسنه دن عبارتدر و بحد و حساب اولان اصناف مخلوقاته دينور يقال هم اكثر من الطرا و هى
مالا يحصى عدده من صنوف الخلق ﴿الطرىّ﴾ غنى وزننده تر و تازه شيئه دينور يقال شئ طرىّ اى غضّ ﴿الطراوة﴾
حلاوه وزننده و ﴿الطراءة﴾ همزه ايله و ﴿الطراء﴾ وفاء وزننده و ﴿الطراة﴾ حصاة وزننده بر نسنه تر و تازه اولمق
معناسنه در يقال طرو الغصن و طرى طراوة و طراءة و طراء و طراة من الباب الخامس و الرابع اذا صار طريّا ﴿التطرية﴾
تفعله وزننده بر نسنه يى تر و تازه قلمق معناسنه در يقال طرّاه اذا جعله طريّا و عطر و طيب مقوله سنه بعض خوشبو نسنه قاتوب
قوامه كتورمك معناسنه در يقال طرى الطيب اذا فتقه باخلاط و خلطه و كذا الطعام اذا خلطه بالافاويه ﴿الاطراء﴾
همزه نك كسريله برآدمه حسن مدح و ثنا ايلمك معناسنه در يقال اطراه اذا احسن الثناء عليه ﴿الاطرية﴾ همزه نك
و رانك كسريله رشته چورباسنه دينوركه بوديارده شعيريه محرفى شهريّه چورباسى تعبير ايدرلر تقول اطعمنا اطرية
و هو طعام كالخيوط من الدقيق ﴿الاطريراء﴾ اعشيشاب وزننده كثرت اكلدن تخمه و امتلا اولوب قرن شيشمك
معناسنه در يقال اطرورى الرجل اذا اتخم و انتفخ بطنه ﴿الاطروان﴾ عنفوان وزننده جوانلق هنكامنك اوائل چاغنه
دينور تمام دلو قانلولق سر خوشلغندن عبارتدر يقال فعله فى اطروان شبابه اى اوله و غلوآئه ※اليائى※ ﴿الطرا﴾ طانك
فتحى و الفك قصريله يونلمك على قول مرور ايلمك معناسنه در يقال طرى اليه طرى من الباب الرابع اذا اقبل او مرّ
﴿الطرية﴾ غنيه وزننده يمنده بر قريه آديدر ※اليائى※ ﴿الطسا﴾ عصا وزننده ياغلو طعامى چوق يمكدن معده بوزيلوب
امتلاء اولمق معناسنه در يقال طسى الرجل طسا من الباب الرابع اذا غلب الدسم على قلبه فاتخم ※الواوى※ ﴿الطسو﴾
حسو وزننده طسا معناسنه در يقال طسا الرجل يطسو طسوا بمعنى اطسى ※الواوى※ ﴿الطاعية﴾ ساعيه وزننده
جكرى مرضلو خاتونه دينور يقال امرأة طاعية اى العليلة الكبد ※اليائى※ ﴿الطغى﴾ طانك فتحى و غين معجمه نك
سكونيله و ﴿الطغيان﴾ طانك ضمى و كسريله بر نسنه حدّ و مقدارنى تجاوز ايلمك معناسنه دركه آزمق و ازغون
اولمق تعبير اولنور يقال طغى الشئ طغيا و طغيانا من الباب الرابع اذا جاوز القدر و پك يوكسلمك معناسنه مستعملدر
يقال طغى السحاب اذا ارتفع و كافر كفرنده پك ازغونلق ايلمك معناسنه در فرعون و نمرود كبى يقال طغى الكافر
اذا غلا فى الكفر و ظلم و معاصيده افراط ايلمك معناسنه در يقال طغى الرجل اذا اسرف فى المعاصى و الظلم و صو
چوغالوب طاشقين اولمق معناسنه در يقال طغى الماء اذا ارتفع و مزاجده قان غلبه ايلك معناسنه مستعملدر يقال
طغى به الدم اذا تبيغ و صغير قسمى بوكورمك معناسنه در يقال طغيت البقرة اذا صاحت ﴿طغا﴾ طانك فتحيله
بيان اكوزينك علميدر ﴿الطغا﴾ طانك ضميله سسه دينور صوت معناسنه ﴿الطغية﴾ تمره وزننده هر نسنه دن
نبذه و مقداره دينور يقال طغية منه اى نبذة منه و طاغك صرپ يرينه دينور و يالچين قيايه دينور ﴿الطاغية﴾
جبار و عنيد كمسه يه دينور هاء مبالغه ايچوندر يقال هو طاغية اى جبّار و احمق اولوب متكبر اولان شخصه دينور
يقال رجل طاغية اى احمق متكبر و صاعقه يه اطلاق اولنور يقال نزلت الطاغية اى الصاعقة و سلفده روم قراللرينه
اطلاق اولنور ايدى كثرت طغيانلرندن ناشى ※الواوى※ ﴿الطغوى﴾ بشرى وزننده * لكن شارحك بيانه كوره علوّ
وزننده در و ﴿الطغوان﴾ طانك ضميله بودخى حدّ و اندازه يى تجاوز ايدوب افراطه كيتمك معناسنه در يائيه ده لغتدر
يقال طغا يطغو طغوى و طغوانا من الباب الاول بمعنى طغى يطغى ﴿الطغوى﴾ طانك فتحى و الفك قصريله معناى
مذكوردن اسميدر آزغونلغه دينور و منه قوله تعالى ※كذبت ثمود بطغواها※ ﴿الطاغوت﴾ جالوت وزننده كه
قرآن مبينده واقعدر مراد لات و عزّى ديدكلرى صنملردر و زعمنجه غيبدن خبر ويرن كاهنه و شيطانه

وهرضلالت وغوايت رئيسنه وصنملره ومطلقا معبود باطله ومردهٔ اهل كتابه اطلاق اولنور مفرد وجمعی
مساويدر جمعی طواغيت كلور وطواغی كلور فی الاصل تاء زائد اولديغيچون وبو طغوت ماده‌سندن فلعوت در
فانك ولامك فتحيله اصلی طغيوت ايدی فعلوت وزننده يانك بقاسنی محافظه ايچون عين اوزره تقديم اولندقدنصكره
يانك تحركنه مبنی الفه قلب اولنمغله وزنی فلعوت اولدی وبعضلر ديديكه ﴿ يؤمنون بالجبت والطاغوت ﴾
الآية كريمه‌سنده جبتدن مراد حيی بن احطب وطاغوتدن مراد كعب بن اشرف نام يهوديلردر (الاطغاء) همزه‌نك
كسريله برآدمی طاغی قلمق معناسنه‌در يقال اطغاه اذا جعله طاغيا (الطغوة) ثمره وزننده مكان مرتفعه دينور
تقول رأيته فی طغوة ای مكان مرتفع ☼ الواوی ☼ (الطفو) عفو وزننده و (الطفوّ) علوّ وزننده بر نسنه
باتميوب صويك يوزينه چيقمق معناسنه‌در يقال طفا الشیٔ فوق الماء طفوا وطفوّا اذا علا واغاج اوزره يپراق بلورمك
معناسنه مستعملدر يقال طفت الخوصة فوق الشجر اذا ظهرت وحيوان تپه‌نك اوزرينه چيقمق معناسنه
مستعملدر يقال طفا الثور اذا علا الاكم وآهو پك سكرتمك معناسنه مستعملدر يقال طفا الظبی اذا اشتدّ عدوه
واولمك معناسنه مستعملدر يقال طفا فلان اذا مات وبر ايشه كيرمك معناسنه‌در يقال طفا فی الامر اذا دخل
فيه (الطفاوة) ثمامه وزننده كونشك وآيك اغيللرينه دينور يقال طفاوة القمرين ای دارتهما وتنجره ايچره صويك
يوزينه چيقان كپوكنه وكفنه دينور وقيس غيلان قبيله‌سندن بر جماعتك آديدر * مترجم حقيردركه راسب قبيله سيله
طفاوه قبيله‌سی برآدمك كنديلره انتسابی خصوصنده هبنقه‌يه اختصام ايلمرله هبنقه بوآدمی دريايه القا ايده‌لم
اكر دیبنه باتوب كيدرسه راسب قبيله‌سندندر واكر يوزينه چيقارسه طفاوه‌دندر ديو حكومت عدل اظهار
ايلمشدر (الطفوة) ثمره وزننده پك انجه اوته دينور (الطافی) بر فرس آديدر (الطفية) غرفه وزننده مقل اغاجك
يپراغنه دينور وبر كونه حيه‌يه دينوركه پك خبيث وقتال اولور ارقه‌سندن مقل يپراغی طرزنده ايكی جزكيسی اولور
☼ الواوی ☼ (الطقو) طانك فتحی وقافك سكونيله تيز تيز يوريمك معناسنه‌در يقال طقا الرجل طقوا اذا مشی سريعا
☼ الواوی ☼ (الطلاوة) طانك حركات ثلاثيله حسن وبهجت وقبول معناسنه‌دركه بر نسنه‌نك حسن ورونقی
وبهجتندن ناشی مقبول ومحبوب القلوب اولمسندن عبارتدر يقال ماعلی وجهه حلاوة وفی كلامه طلاوة ای حسن
وبهجة وقبول وجادولغه دينور سحر معناسنه وسودك وقانك يوزلرنده ظهور ايدن يوفقه‌جه زاره دينور وبعد
الطعام آغزده قلان طعام بقيه‌سنه دينور * وبر عارضه‌دن ياخود خسته‌لكدن ناشی اغزده پيدا اولان غليظ
سالياره دينوركه بيلاشق كبی اغزك ايچنه ياپشق اولور تركيده يار تعبير اولنور وكيچكمك معناسنه‌در يقال طلا
الرجل طلاوة اذا ابطأ (الطلا) عصا وزننده و (الطلوان) طانك ضميله وفتحاتله لغتدر بونلرده آغزده حادث
اولان غليظ سالياره دينور وطلا هنوز طوغمش آهو ياوريسنه دينور يقال رأيت ظبيا وعنده طلا ای ولده ساعة
يولد ومطلقا كوجك نسنه‌يه دينور جمعی اطلاء وطلاء كلور طانك كسريله وطلیّ كلور عتیّ وزننده وطليان كلور
طانك ضميله وكسريله (الطلواء) غلواء وزننده انتظار معناسنه‌در تقول ماهذا الطلواء ای الانتظار وكيچكمك
ابطاء معناسنه‌در (الطلو) طانك كسريله لطيف الجسم اولان قانصه يعنی صياده دينوركه هريره وهردليكه
كيروب وصيده قراتيسی خيال كبی اولور وقورده دينور ذئب معناسنه (الطلو) طانك فتحيله بودخی كوجك اولان
شيئه دينور كرك حيواندن وكرك سائر نسنه‌دن اولسون (الطلوة) غرفه وزننده صباح وقتنك آيدنلغنه دينور
يقال بدت طلوة الصبح ای بياضه (الطلوة) طانك كسريله وحشی جانورلرك ياوريسنه دينور ☼ اليائی ☼ (الطلی)
طانك فتحی ولامك سكونيله برشيئه بر نسنه‌يی صوايوب سورمك معناسنه‌در يقال طلی البعير الهناء يطليه وبه
طليا اذا لطخه به وقوزی مقوله‌سنك اياغنی باغلمق معناسنه‌دركه كوكنلمك تعبير اولنور تقول طليت الطلی
اذا ربطته وحبسته (التطلية) تفعله وزننده بودخی برشيئه بر نسنه صوامق معناسنه‌در يقال طلی البعير الهناء
اذا لطخه به وخسته‌يی كوروب كوزه‌دوب خدمت وتيمار ايلمك معناسنه‌در يقال طلی فلانا اذا مرّضه وبرآدمه
سوكمك معناسنه مستعملدر يقال طلاه اذا شتمه وموسيقی اوقومق معناسنه مستعملدركه قلوبه طرب ونشاط طلا
ايدر يقـال طلی فلان اذاغنی (الاطلاء) همزه‌نك وطای مشدده‌نك كسريله افتعال وزننده بر نسنه‌يی سورنمك
معناسنه‌در طيب ودواء سورنمك كبی يقال اطّلی به اذا طلاه عليه (التطلی) تفعل وزننده اطلاء معناسنه‌در
يقال تطلی به بمعنی اطلی ودائما لهو وطرب وهوايه دوشمك معناسنه‌در يقال تطلی فلان اذا لزم اللهو والطرب
(الطلياء) حمراء وزننده قطران سورلمش ناقه‌يه دينور يقال ناقة طلياء ای مطلية واويوز ناقه‌يه اطلاق اولنور
قطران سورلمك شاننده اولديغنه مبنی يقال ناقة طلياء ای جرباء ونسوانك حيض بزلرينه دينور يقـال هو

(لطيفه)

اقذر من الطلياء ای خرقة العارك ﴿الطلاء﴾ كسـاء وزننده سوريلجك قطرانه دینور يقـال طلی البعير بالطلاء
ای الهناء ومطلقا سوره جك وسورينه جك نسنه يه دینور صيوا ويالدز وعطر كبی وخمره وباده يه اطلاق اولنور
التون يالدزينه تشبيهله يقال سقاه الطلاء ای الخمر ومنصف تعبير اولنان اوزوم شيره سنك قويولمشنه دینوركه مثلث
تعبير ايتدكلری اولور ومنصف نصفی قالنجه قايناد لمش اولان شيره در * شارح ديركه بعضلر بونی فارسيدن معرّب
اولان ميفختج ايله بيان ايلديلركه تركيده نار دنك ديدكلری اوله جقدر علی كلا التقديرين حلالدر وخمره اطلاقی
محدثدر انتهی * وطلاء سوكمكه دینور شتم معناسنه وقوزينك اياغی باغنه دینوركه كوكن تعبير اولنور ﴿الطلاء﴾
طانك ضميله قان اوزره انجه زاركبی پيدا اولان قبوغه دینور ﴿الطلاء﴾ طانك ضمی ولامك تشديديله مكّاء وزننده
قانه دینور دم معناسنه ﴿الطلا﴾ عصا وزننده شخص وقالب معناسنه در تقول رأيت طلاه ای شخصه وقطران
سورلمش دوه يه دینور وشديد المرض خسته آدمه دینور وظلف وخفّ صاحبی حيوانك ياوريسنه دینور جمعی
اطلاء كلور تثنيه سی طليان در فتحاتله وهوا وهوس معناسنه در يقال قضی طلاه ای هواه ﴿الطلا﴾ رضا وزننده
لذّت معناسـنه در يقـال مافيه طلا ای لذّة ﴿الطلا﴾ طانك ضميله طليه لفظندن كه غرفه وزننده در ياخود
طلاة لفظندن كه طانك ضميله در جمعدر بيونه دینور عنق معناسـنه علی قول بيونك كوكنه دینور يقال ضربوا
طلاهم ای عنقهم او اصولها ﴿المطلی﴾ منبر وزننده برموضع آديدر ﴿المطلی﴾ مهنی وزننده آغر خسته يه دینور
يقال مريض مطلی ای مدنف وخلاصی مأمول اولميان محبوسـه دینور يقال محبوس مطلی ای لا يرجی خلاصه
﴿الطلی﴾ ربّی وزننده براېچم سوده دینور ﴿الاطلاء﴾ همزه نك كسريله هوا وهوسه ميل ايتمك معناسنه در ومنه
الحديث ❋ ماطلی نبيّ قطّ ❋ ای مامال الی هواه * شارح ديركه بوميل عنق معناسندن مأخوذدر واولو مجل كمسه نك
بيونی اكيلوب دوشمك معناسنه در يقال اطلی الرجل اذا مالت عنقه للموت ﴿الطليّا﴾ طانك فتحی ولامك كسری
ويانك تشـديديله اويوزلغه دینور يقـال اخذه الطليّا ای الجرب وتمركی يه شـبيه بركونه قرحه اسميدر مفردات
طبيه نك بيـانلرينه كوره بدنه يايلم اولان تمركی اوله جقدر ﴿الطـالی﴾ يوصونلو صويه دینور يقـال منهل
طـال ای مطحلب وقرا كوكيجه يه دینور يقـال ليل طـال ای مظلم ﴿المطلا﴾ ميمك كسری والفك
قصری ومديله طاره جق سـيل صويی يولنه دینور علی قول غضـا ديدكلری اشجار انبـات ايدن دوز
ويومشق ارضه دینور ﴿المطـالی﴾ ميمك فتحيله وحشی جانورلرك ياوريلرينی بسـلدكلری مواضعه دینور
مطلاء مفرديدر ميمك كسريله ﴿الطلیّ﴾ غنیّ وزننده كوچك قوزی يه واوغلاغه دینور جمعی طليـان
كلور طانك ضميله ❋ اليائی ❋ ﴿الطمی﴾ طانك فتحی وميمك سكونيله صو چوغالوب يوقری قالقمق معناسنه در
يقـال طمی الماء طميـا من الباب الثـانی اذا علا ونبـات بويلنوب اوزامق معناسـنه در يقـال طمی النبت اذا
طال وبر آدمك همتی عالی اولمق معناسـنه مستعملدر يقال طمت همته اذا علت ونهر ياخود بحر طلوب طاشقين
اولمق معناسـنه در يقـال طمی البحر اذا امتلا ❋ الواوی ❋ ﴿الطموّ﴾ علوّ وزننده يائيده لغتدر يقـال طما
يطمو طموّا لغة فی طمی يطمی فی الكلّ ﴿طمويه﴾ عمويه وزننده مصرده ايكی قريه در ﴿طميه﴾ غنيه وزننده
باديه ده برطاغ آديدر ونيل مصر ساحلنده برموضع آديدر ❋ اليائی ❋ ﴿الطنی﴾ طانك فتحی والفك قصريله تهمت
معناسنه در يقال رماه بالطنی ای التهمة وصوغومش اوجاق كولنه دینور وخسته لغه دینور مرض معناسـنه
وصو يوزنده اولان يوصونه دینور وشجر صاتون المق ياخود خاصّة خرما اغاجنده اولان خرمايی صاتمق
معناسنه در يقال طنی فلان طنا من الباب الرابع اذا شری الشجر اوهو بيع ثمر النحل خاصة وزنا وفجور ايتمك
معناسنه در يقال طنی الی المرأة اذا فجر بها وزنا وفجورده مستمرّ اولمق معناسنه در يقال طنی فی فجوره اذا مضی
وصوسزلقدن ياعلتدن طلاق واويكن صول طرفدن پهلويه ياپشمق معناسنه در يقال طنی زيد اذا لزق طحاله
ورئته بالاضلاع من الجانب الايسر بوراده جانب ايسر قيدی بيان منزلنده در وطنا وصف بالمصدر اولور
صوسزلقدن ياعلتدن طلاغی واويكنی پهلوسـنه ياپشمش آدمه دینور وذكری آتی اطناء حيه ماده سـندن اسم
اولور ﴿الطنا﴾ رضا وزننده عقرب صوقمسندن افاقت بولمق معناسـنه در يقال طنی اللديغ من لدغ العقرب طنا
من الباب الرابع اذا عوفی ﴿الطنی﴾ طانك كسری ونونك سكونيله حسی وزننده فجور وزنا معناسـنه در يقال
هو من اهل الطنی ای الفجور وباديه ده برمعروف صو آديدر ﴿الطنو﴾ طانك ضميله بودخی فجور وزنا معناسنه در
﴿الاطناء﴾ همزه نك كسريله زنا وفجورده مستمرّ اولوب كتمك معناسنه در يقال اطنی الرجل اذا مضی فی الفجور
وصوسزلقدن ياخود علتدن طلاق وآق جكر پهلويه ياپشمق معناسنه در يقال اطنی زيد اذا لزق طحاله ورئته

بالاضلاع من الجانب الايسر و اغاج صاتمق ياخود اغاجده اولان خرمالری صاتمق معناسنه در تقول اطنيت الشجر او ثمر النخل اذا بعتها و اغاجی ياخود خرمالری صاتون المق معناسنه اولمغله ضد اولور تقول اطنيت الشجر او ثمر النخل اذا اشتريتها و بر كسه نك اولميه جك عضوينه اورمق ياطوقنمق معناسنه در تقول اطنيت فلانا اذا اصبته فی غير المقتل و تهمته و سوء ظنه ميل ايلمك معناسنه در يقال اطنی زيد اذا مال الی التهمة و الريبة و يتاغه آغوب كسل و فتوردن اويومق معناسنه در يقال اطنی الرجل اذا مال الی الطنو فنام كسلا و حيه صوقديغی آدمی علی الفور هلاك ايليوب ابقا ايلمك معناسنه در و منه قولهم حية لاتطنی ای لايبقی لديغها * شارح ديركه مؤلف بو ماده لری همزه بابنده دخی ذكر ايلدی طنأ بقيۀ روحه ديمكله آندن مأخوذدر ياخود اولميه جك يره اورمق ياخود طلاقی پهلويه ياپشدرمق معناسندن اولوركه صوقديغی كسه نك طلاغنی پهلويه ياپشدرمغه ميدان ويرمز ديمك اولور و ابن اعرابی ديديكه اطناه المرض ديرلر علت بر آدمی هلاك ايليوب بقيۀ قوت ابقا ايلسه پس بوندن اخذی اظهردر (الطنی) عمی وزننده و صفدر صوسزلقدن ياعلتدن طلاغی و آق جكری پهلوسنه ياپشمش آدمه دينور نته كه طنا دخی دينوركه وصف بالمصدردر يقال رجل طن و طنا ای اللازق طحاله و رئته باضلاعه (التطنية) تفعله وزننده طلاغی و اويكنی پهلوسنه ياپشمش آدمه معالجه و تدبير ايلمك معناسنه در يقال طنی الطنی تطنية اذا عالجه من طناه و دوه نك بوكوردن طرفه يانی داغلمق معناسنه در يقال طنی البعير اذا كواه فی جنبه (الطناة) زناة وزننده و مراد فيدركه زانی و فاجرلره دينور طانی مفردیدر يقال هم طناة ای زناة (الطنو) طانك كسريله دوشكه دينور بساط معناسنه

☼ اليائی ☼ (الطیّ) طانك فتحی و يانك تشديديله برنسنه يی دورمك معناسنه در يقال طوی الصحيفة طيا من الباب الثانی نقيض نشرها بونك اصلی طوی ايدی و برلاقردی يی ياخبری كتم ايلمك معناسنه مستعملدر يقال طوی الحديث اذا كتمه و طیّ كشح بر آدمدن كلی اعراض و مفارقت ايلمكدن كنايه در تقول طوی كشحه عنی ای اعرض عنی مهاجرا و جماعتك يانـنه اوتورمق ياخود آنلره كلمك ياخود آنلری چكوب كتمك معناسنه مستعملدر كويا كه آنلری دورمش اولور يقال طوی القوم اذا جلس عندهم او اتاهم اوجازهم كذلك طیّ كشح علی الامر برايشی اخفاء و اضمار ايلمكدن كنايه اولور يقال طوی كشحه علی امر اذا اخفاه و طیّ بلاد و مسافه قطع و كذر ايتمدن كنايه در يقال طوی البلاد اذا قطعها و طیّ البعد تقريبدن كنايه در يقال طوی الله البعد لنا ای قرّبه و طیّ عن قصد آج طورمق معناسنه در يقال طوی الرجل اذا تعمد الجوع (الاطواء) همزه نك و طای مشدده نك كسريله افتعال وزننده و (الانطواء) انفعال وزننده دورلمك معناسنه در يقال طوی الصحيفة فاطوت و انطوت (الطية) طانك كسريله نيه وزننده بناء نوعدر بر كونه دورمك و دورلمك معناسنه دركه آندن تركيده دورش ايله و دورلش تعبير اولنور يقال انه لحسن الطية و ضمير و نيت معناسنه دركه سرّ و مقصد اوزره مطوی اولور يقال له طية بعيدة ای ضمير و نية (الاطواء) همزه نك فتحيله ناقه نك اوركنده اولان اوزون اوزون ياغدن بوكوملره و يبولره دينوركه سموزلكدن پيدا اولور و يمامه ده برقريه آديدر (المطاوی) ميمك فتحيله مطوی كلمه سنك كه مقعد وزننده در جمعيدر قيورملره و بوكوملره دينور يقال مطاوی الحية و الامعاء و الشحم و البطن و الثوب ای اطواءها (طوی) طانك ضمی و كسری و الفك قصريله و تنوينله جائزدر شام اولكه سنده بر وادی اسميدر * شارح ديركه ☼ انك بالواد المقدس طوی ☼ كريمه سی انكله مفسردر انصرافی وادی اعتباريله و عدم انصرافی بقعه اعتباريله در ياخود طاوی لفظندن معدولدر (ذوطوی) طانك حركات ثلاثيله و الفك قصريله و تنوينله ده جائزدر مكه قربنده برموضع آديدر حالا زاهر ايله متعارفدر (الطویّ) غنیّ وزننده ذوطوی نام بقعۀ مذكوره ده برقيو آديدر و طوی بر بوغچه بزه دينور يقال اتانا بطویّ ای بحزمة من البزّ و كيجه دن برساعته دينور يقال مضی طویّ من الليل ای ساعة (الطوية) غنيه وزننده ضمير قلبه و نيته اطلاق اولنور يقال له طوية شاسعة ای ضمير و نية بعيدة و قيويه اطلاق اولنور ديواری طاشله اورلديكيچون (الطاية) طامه دينور سطح معناسنه و خرما سره جك يره دينور و قومسالده اولان بيوك قيايه دينور (الطيان) ريّان وزننده پك آج آدمه دينور يقال رجل طيان ای لم يأكل شيئا (الطوی) هوی وزننده آجقمق معناسنه در يقال طوی الرجل طوی من الباب الرابع اذا جاع (الطاوی) و (الطوی) عمی وزننده معنای مذكوردن اسم فاعللردر آج آدمه دينور يقال هو طاو و طوای جايع مؤنثلری طيا كلور سكری وزننده و طاويه كلور (الاطواء) همزه نك كسريله بودخی آج اولمق معناسنه در يقال اطوی الرجل اذا جاع (الطوا) عصا وزننده صو طولومنه اطلاق اولنور سقاء معناسنه ☼ الواوی ☼ (الطهو) سهو وزننده و (الطهوّ) علوّ وزننده و (الطهیّ) عتیّ وزننده و (الطهاية) سماحه وزننده اتی ايوجه پشورمكه ياخود قاورمغه و بريان ايلمكه صو اشوب دورشمك معناسنه در يقال

طها اللحم يطهوه و يطهاه طهوا و طهوّا و طهيا و طهاية من الباب الاوّل و الثالث اذا عالجه بالطبخ او الشیٔ
و طهو ايشه دينور كار و عمل معناسنه تقول كان طهوى كذا اى عملى و بو فى الاصل مصدر در و بر سمته كتمك معناسنه در
يقال طها الرجل طهوا اذا ذهب فى الارض ﴿الطاهى﴾ آشجى يه دينور و كبابجى يه و بريانجى يه دينور و اتمكجى يه
دينور و مطلقا طبخ طعام ايله اوغراشجى كمسه يه دينور پاچه جى و بورجى و سائر كبى جمعى طهاة كلور قضاة كبى
و طهىّ كلور عتىّ وزننده ﴿الطهاوة﴾ طفاوه وزننده سودك و قانك يوزلرنده پيدا اولان يوفقه جه زاره دينور
﴿طهية﴾ سميه وزننده بر قبيله آديدر نسبتنده طهوىّ دينور طانك ضمى و فتحى و هانك سكونيله و كاه اولوركه ايكى
صورتده دخى هايى مفتوح اولور ﴿الطهاء﴾ طخاء وزننده و مراد فيدركه يوكسك سحابه دينور ﴿الطهى﴾ هدى وزننده
كناهه دينور ذنب معناسنه يقال ماطهاه اى ذنبه و جرمه و پشمش طعامه دينور تقول اتانا بالطهى اى بالطبيخ
﴿الطهى﴾ على وزننده صمان خرده لرينه دينور ﴿الطهيان﴾ فتحاتله طاغك قله سنه دينور و بر طاغك آديدر
و براده معناسنه دركه اكه لنان نسنه نك دوكيلان خرده لرينه دينور اكنتى تعبير اولنور * شارح ديركه بو برّاده در
جبانه وزننده كه صوبى صوغوده جق قابه دينور قارلق كبى ﴿الاطهاء﴾ همزه نك كسريله بر كمسه كار و صنعتنده
اوز و استاذ اولمق معناسنه در يقال اطهى الرجل اذا خذق فى صناعته ﴿الطهياء﴾ صحراء وزننده ناس معناسنه در
تقول مادرى اىّ الطهياء هو اى اىّ الناس ظاهرا جماعتله مأوّلدر ﴿فصل الظاى المعجمة﴾ ※ الواوى ※

فصل الظاى المعجمة

﴿الظبة﴾ ظانك ضميله ثبه وزننده قلجك و خنجرك آغزينه و تمرنك اوجنه دينوركه اوراريله قطع و اعمال اولنور چالم يرى
تعبير اولنور جمعى اظبى كلور همزه نك فتحى و بانك كسريله و ظبات كلور ظانك ضميله و ظبون كلور ظانك ضمى
و كسريله و ظبى كلور هدى وزننده يقال ضربه بظبة السيف او السنان اى حدّه ※ اليائى ※ ﴿الظبى﴾ ظانك فتحى
و بانك سكونيله كيك تعبير اولنان حيوانه دينور جمعى اظبى كلور همزه نك فتحى و بانك كسريله و ظبيات كلور فتحاتله و ظباء
كلور ظانك كسريله و ظبىّ كلور عتىّ وزننده و ظبى بر وادى اسميدر و بعض عربه مخصوص تمغا و نشان اسميدر
و بر رجلك و بر موضعك اسملريدر * مترجم ديركه بين العرب * به داء ظبى * مثلدر فلانك اصلا دردى يوقدر ديه جك يرده
ضرب اولنور زيرا آهو قسمنك مرض موتدن غيرى مرضى اولمز كذلك دشمنك محنتنه متعلق كلام ايشيدلدكده
لابظبى ديرلر اكا اصابت ايدن حادثه كندوسنه لازم و مؤثّر اولسون ديمكدر لا كان بمثل الظبى فى سلامته منه
تقديرنده در حاصلى شماتت موقعنده ضرب اولنور ﴿الظبية﴾ هايله ديشى كيكه دينور و شاة و بقره يه دخى
اطلاق اولنور و نسوان فرجنه دينور * شارح ديركه مؤلف بو راده خبط ايلدى زيرا محكمده و فرج المرأة و الشاة
و البقرة عنوانيله ذكر اولنمشدركه شاة و بقره لفظلرى مرأه اوزره معطوف اولمريله عورتك و قيونك و اينكك
فرجلرينه دخى دينور ديمكدر و بونلرى ابن اعرابى نقل و امام فرّابى ردّ ايلدى زيرا فرّاء يالكز كلبك فرجنه
تخصيص ايلمشيدى نته كه جوهرى تصريح ايلدى و بو معنا ذكرى آتى دغارجق معناسندن مستعاردر انتهى
و ظبيه دغارجغه دينور على قول كوچكنه دينور يقال وضعه فى ظبية اى جراب او الصغير منه و دره نك بورغاج
و بوكلم يرينه دينور و ظبيه بر بليد و كند ذهن كمسه نك آديدر و اوچ رأس قسراغك آديدر و ايكى صويك و ايكى
موضعك اسملريدر ﴿الظباء﴾ علاء وزننده و ﴿مرج الظباء﴾ كساء وزننده و ﴿عرق الظبية﴾ غرفه وزننده و ﴿ظبىّ﴾
ربّى وزننده و ﴿ظبى﴾ دلى وزننده بر بر موضعلردر ※ اليائى ※ ﴿الظارى﴾ اصريجى نسنه يه دينور يقال هو ظارى اى عاضّ
﴿الظرى﴾ جرى وزننده اقق معناسنه در يقال ظرى الماء ظريا من الباب الثانى اذا جرى و پك اسهاله اوغرامق
معناسنه در يقال ظرى بطنه اذا لم يتمالك لينا ﴿الظرى﴾ عصا وزننده زيرك و دانا اولمق معناسنه در يقال ظرى
الرجل ظرا من الباب الرابع اذا كاس اى صار كيسا ﴿الظرورى﴾ سفرجل وزننده زيرك و فهيم آدمه دينور يقال
رجل ظرورى اى كيس ﴿الاظرياء﴾ اعشيشاب وزننده بر آدمك قرنى شيشمك ياخود پك امتلا اولمق ياخود پك ياغلو
يمكله معده سى فاسد اولمق معناسنه در يقال اظرورى الرجل اذا انتفخ بطنه او صار ذا بطنة او غلب على قلبه
الدسم ※ اليائى ※ ﴿الظاعية﴾ ساعيه وزننده دايه و حاضنه يه دينوركه طايه قادين اوله جقدر يقال هى ظاعية له اى
داية و حاضنة ※ اليائى ※ ﴿التظلى﴾ تفعل وزننده دائما سايه و آسايشده اولمق معناسنه در يقال تظلى الرجل اذا لزم
الظلال و الدعة * شارحك بيانه كوره اصلى تظلل ايدى ※ اليائى ※ ﴿الظمياء﴾ حمراء وزننده سياه تويلو ناقه يه دينور
يقال ناقة ظمياء اى سوداء و تپسرمش دو داغه دينوركه قانى چكلمكله سلپوكلنوب قرامتق اوله كرك خلقى و كرك
عارضى اولسون يقال شفة ظمياء اى ذابلة فى سمرة و قپاقلرى يوفقه جه اولان كوزه دينور يقال عين ظمياء اى الرقيقة
الجفن و چليمسز بالدره دينور يقال ساق ظمياء اى قليلة اللحم و قانى آزجه و رونقسز اولان ديش اتنه دينور يقال

لثة ظمياء اى القليلة الدم ﴿المظمى﴾ مرمىّ وزننده يغمور صويله سقى اولنان اكينه دينور يقال زرع مظمىّ اذا
كان سقته السماء ☼ الواوى ☼ ﴿التظنى﴾ تفعل وزننده ظنّ وكمان ايلك معناسنه‌در يقال تظنى الرجل كذا اذا ظنّ
شارحك بياننه كوره اصلى تظنن ايدى ☼اليائى☼ ﴿الاظواء﴾ اغواء وزننده احمق اولمق معناسنه‌در يقال اظوى
الرجل اذا حمق ☼ اليائى☼ ﴿الظاء﴾ حروف هجادن بر حرفدركه لسان عربه مخصوصدر ﴿الظية﴾ ظانك كسرى
و يانك تخفيفيله هنوز چتلايوب اجزاسى طاغلمغه باشلمش لاشه‌يه دينور ﴿الظيان﴾ ريّان وزننده و﴿الظىّ﴾ ظانك
فتحيله باله دينور تقول اكلت ظيانا وظيا اى عسلا وظيان يبان ياسمیننه دينوركه لبلابه شبيه و برى برينه طولاشق
وچچكى بغايت خوشبو اولور و بشقه بر نبات دخى اسميدركه يپراغيله درى دباغت ايدرلر ﴿المظبن﴾ و ﴿المظيا﴾
مهيـا وزننده و﴿المظوى﴾ مقوّا وزننده ظيان ديدكارى نبات مزبور يپراغيله دباغت اولنمش درى‌يه دينور يقال
اديم مظين ومظيا ومظوى اى دبغ بالظيان اشبو ظيان كلمه‌سنده الف ونون زائددر صيغهٔ اولى لفظى اوزره‌در
واصلى اجوف واويدر ﴿المظياة﴾ و﴿المظواة﴾ ميملرك فتحيله ظيان نام نباتى چوق يره دينور يقال ارض مظياة
ومظواة اى الكثيرة الظيان ﴿فصل العين المهملة﴾ ☼الواوى☼ ﴿العبو﴾ عينك فتحى وبانك سكونيله چهره
روشن وتابدار اولمق معناسنه‌در يقال عبا الرجل يعبو عبوا اذا اضاء وجهه ومتاعى يرلو يرنده يصامق معناسنه‌در
يقال عبا المتاع اذا هيأه فى مواضعه ﴿العابية﴾ قرچهره دلبر قزه دينور يقال جارية عابية اى حسناء ☼اليائى☼ ﴿العباية﴾
و﴿العباءة﴾ سماحه وزنلرنده تركيده آبا تعبير اولنان ايپدن منسوج قبا كسوه‌يه دينور روستايى مقوله‌سى كيوب
ودوشنورلر جمعى عباءدر مفرده دخى اطلاق اولنور يقال جاء وعليه عباية وعباءة وهى ضرب من الاكسـية
وعبايه بر قسم‌راغك آديدر وتصلق وياقشقسز قبا وغليظ وثقيل كسـه‌يه اطلاق اولنور يقال هو عباء اى
جاف ثقيل بو معناده قصرى افصحدر * مؤلف بنه ايجاز واخلال ايلمشدر وعباية بن رفاعة تابعيدر ﴿عبيه﴾ سميه
وزننده برصويك وبر خاتونك اسميدر ﴿التعبية﴾ تأديه وزننده عسكرى يرلو يرنده يصامق معناسنه‌در يقال عبى
الجيش اذا هيأه فى مواضعه ﴿العبىّ﴾ غنىّ وزننده قربان پاينه دينور يقال اعطى عبيك من الجزور اى نصيبك
﴿التعابى﴾ تفاعل وزننده بر كسه بر قومه و ديكر كسه بر آخر قومه ميل ايدوب يصانمق معناسنه‌دركه ايكى طائفه ضيافت
طعامى ترتيب ايدوب هر برى مزبورلردن بريسى ايچون اطعام ايلمريله مزبورلر دخى كندى طرفدارلرى جانبنه
ميل والتحاق ايلملرندن عبارتدر بو حالت عادات عربدندر يقال وقع بينهم التعابى وهو ان يميل رجل مع قوم
والاخر مع آخرين وذلك اذا صنعوا طعاما فخبز احد الفريقين لهذا والاخر لاخر ☼ الواوى☼ ﴿العتوّ﴾ علوّ وزننده
و﴿العتىّ﴾ عينك ضمى وتانك كسريله و﴿العتىّ﴾ كسرتينله حدّى متجاوز سركشلكله تكبر ايلك معناسنه‌در يقال عتا
الرجل عتوّا وعتيا وعتيا من الباب الاول اذا استكبر وجاوز الحدّ وعتىّ عينك ضمى وفتحيله پك قوجامق معناسنه
مستعملدر يقال عتا الشيخ عتيا اذا كبر وولى ﴿العاتى﴾ و﴿العتىّ﴾ غنىّ وزننده حدّى متجاوز علوّ واستكبار ايدن
آدمه دينور عاتى لفظنك جمعى عتىّ كلور عينك ضمى وتانك كسريله اصلى عتوى ايدى ﴿عتىّ﴾ حتى وزننده وآنده
لغتدر * شارحك بياننه كوره هذيل وثقيف لغتلريدركه عن محلنده حن ديرلر ☼ اليائى ☼ ﴿العتى﴾ عصا وزننده
عتو لفظنده لغتدر تقول عتيت يا فلان عتيا من الباب الرابع بمعنى عتوت ﴿التعتى﴾ تفعل وزننده عتو معناسنه‌در
تقول تعتيت بمعنى عتيت ﴿عتىّ﴾ سمى وزننده ابن ضمره‌دركه تابعيدر ﴿الاعتاء﴾ همزه‌نك فتحيله مفسـد وفتنه كار
كسه‌لره دينور يقال هم اعتاء اى دعّارون عتىّ مفرديدر غنىّ وزننده ☼الواوى☼ ﴿العثوة﴾ ثاى مثلثه ايله تمره وزننده
اموز باشنه قدر نازل اولان اوزون صاچه دينور جمعى عثى كلور ربوه وربى كبى ﴿العثى﴾ عينك ضمى وثانك كسريله
و﴿العثىّ﴾ كسرتينله و﴿العثيان﴾ فتحاتله و﴿العثوّ﴾ سموّ وزننده فساد ايتمك وفساد اوزره اولمق معناسنه‌در يقال عثى
الرجل وعثى وعثا عثيا وعثيا وعثيانا وعثوا من الباب الثانى والثالث والرابع والاول اذا افسد ﴿الاعثى﴾ احوى
وزننده قرامتق رنكه دينور يقال لونه اعثى اى ضارب الى السواد وقرامتق آدمه دينور يقال رجل اعثى اى يضرب
لونه الى السواد واحمق آدمه دينور وبدنى قيللو آدمه دينور يقال رجل اعثى اى الكثير الشعر واركك صرتلانه دينور
﴿العثواء﴾ حمراء وزننده ديشى صرتلانه دينور ﴿العثى﴾ عينك ضمى والفك قصريله عثوه‌نك جمعيدركه غرفه
وزننده‌در فى الاصل تويلره وقيللره دينور بعده هنوز قينايوب چيقان خرده اوتلرده استعمال اولندى ومنه يقال
شاب عثى الارض اذا هاج نبتها☼ الواوى☼ ﴿العجوة﴾ عينك فتحى وجيمك سكونيله والده‌ولدينك رضاعنى وقتلرندن
تأخير ايلمك معناسـنه‌دركه مدّت فصالدن زياده امزرمكدن عبارتدر * شارحك بياننه كوره بو اسمدر پس مؤلفك
العجوة والمعاجاة قولى مسامحه اولور يقال ارضعته عجوة وهى ان تؤخر الامّ رضاع الولد عن مواقيته ﴿العجو﴾ فجو

(وزننده)

وزننده معنای مذکوردن مصدردر یقال عجت الامّ الولد یعجوه عجوا اذا اخّرت رضاعه عن مواقیته و دوه بوکورمك
معناسنه‌در یقال عجا البعیر اذا رغا وآغز آچمق معناسنه‌در یقال عجافاه اذا فتحه و برکسه یوزینی کوزینی اکوب
یورترمق معناسنه‌در تعبس ایلمك تعبیر اولنور یقال عجا وجهه اذا زوّاه و اماله و دوه بدخوی اولمق و سرکشلنمك
معناسنه‌در یقال عجا البعیر اذا شرس خلقه (المعاجاة) مناجاة وزننده بودخی والده ولدك رضاعنی و قتلرندن تأخیر
ایلمك معناسنه‌در یقال عاجته امّه بمعنی عجته (العجیّ) عینك ضمیله صلیّ وزننده رضاعی و قتندن تأخیر اولنمش
معصومه دینور مؤنثی عجیه‌در جمعی عجایا کلور عینك ضمی و فتحیله (العجیّ) غنیّ وزننده آناسز قالمش دوه
یاوریسنه کذلك آناسز قالمش معصومه دینور (التعجیة) تفعله وزننده بودخی تعبس ایلمك معناسنه‌در یقال عجی
وجهه اذا زوّاه و اماله (العجاوة) و (العجایة) ثمامه وزنلرنده و (العجوة) تمره وزننده حجازده تمر مخشی‌یه دینورکه
خشف دیدکلری فنا وکمتر اولان خرمادن عبارتدر و مدینه‌ده برجنس خرما اسمیدر * شارحك بیاننه کوره پك اعلا اولور
بصره‌ده اولان شهریز کبی لسانمزده اکا بالچق تعبیر اولنور (العجی) هدی وزننده شول یابس دریلره دینورکه
ضرورت تامّه وقتنده بدویلر آنی طبخ و اکل ایدرلر مفردی عجیه‌در غرفه وزننده (العجوة) غرفه وزننده آناسز
قلان معصومه بدل اولەرق تغدیه ایچون ایچوردکاری سوده دینور (العجاوة) عینك ضمی و کسریله عجوه معناسنه‌در
※الیائی※ (العجایة) ثمامه وزننده حیوان قسمنك قوللرنده بیلکنه متصل یرلرنده واقع شول طوپ سکیره دینورکه آنده
یوزك قاشی طرزنده اکار و مهره‌لر اولور علی قول مطلقا قوللرنده و ایاقلرنده اولان سکیره دینور یاخود آت و صغیر
قسمنك قوللرینك ایچ یوزلرنده اولان انجك سکیرنه دینور جمعی عجی کلور هدی وزننده و عجیّ کلور عتیّ وزننده
و عجایا کلور ※الواوی※ (العدو) عینك فتحی و دالك سکونیله و (العدوان) فتحاتله و (التعدآء) تذکار وزننده و (العدا)
عصا وزننده سکرتمك معناسنه‌در یقال عدا الرجل یعدو عدوا و عدوانا و تعدآء و عدا اذا احضر (العدوان)
فتحاتله‌که وصف بالمصدردر و (العدّاء) شدّاد وزننده پك سکردیجی‌یه دینورکه یوکرك تعبیر اولنور یقال فرس
عدوان و عدّآء ای شدید العدو و خاصّة قورد قسمنه وصف اولور یقال ذئب عدوان ای عاد * مؤلفك بصائرده
بیاننه کوره اشبو عدو ماده‌سی تجاوز و منافات التیام معناسنه موضوعدرکاه اولورکه حالت مذکوره قلبا اعتبار
اولنورکه آندن عداوت و معادات ایله تعبیر اولنور و بعضا مشی ایله اعتبار اولنورکه آندن عدو ایله یعنی سکرتمك ایله
تعبیر اولنور وکاه اولورکه اخلال بالعداله ایله اعتبار اولنورکه آندن عدوان ایله یعنی ظلم ایله تعبیر اولنور وکاهجه مقرّ
و مکان ایله اعتبار اولنورکه آندن عدوآء ایله یعنی اوتوراقلی اولمیوب ناملایم اولمغله تعبیر اولنور الحاصل معانی سائره
آندن متفرعدر (التعادی) تفاعل وزننده سکرتمك خصوصنده یارشمق معناسنه‌در یقال تعادوا اذا تباروا
فی العدو و تعادی تعداء کلمه‌سندن جمع اولورکه امکنهٔ غیر متساویه‌یه یعنی دوزو اوتوراقلی اولمیوب چاقرچقور اولان
یرلره دینورکه آنلرده راحتله اوتورلمیه قال الشارح و منه الحدیث ※و فی المسجد جراثیم و تعاد※ ای امکنة مختلفة
غیر مستویة و تعادی مصدر اولور برمحل دوز و اوتوراقلو اولمیوب ناهموار اولمق معناسنه یقال تعادی المکان
اذا تفاوت ولم یستو و ایراقلشمق معناسنه‌در یقال تعادی الرجل اذا تباعد و ناس بیننده فساد و اختلاف تحدّث
ایلمك معناسنه‌در یقال تعادی مابینهم اذا اختلف و بری برینه دشمنلك ایلمك معناسنه‌در یقال تعادی القوم
اذا عادی بعضهم بعضا (الاعداء) همزه‌نك کسریله سکرتدرمك معناسنه‌در یقال اعداه غیره اذا حمله علی الحضر
و برآدمه ظلم ایلمك معناسنه‌در یقال اعدی علیه اذا ظلمه و سرایت ایتدرمك معناسنه‌در یقال اعدی الامر
اذا جاوز غیره الیه و مظلوم و مغلوبه امداد و نصرت ایلمك معناسنه‌در یقال اعدی زیدا علی فلان اذا نصره و اعانه
و قوّاه (العداء) کساء وزننده و سماء وزننده برباش سکرتمکه دینور یقال عدا عدآء ای طلقا و احدا و عداء کساء
وزننده شول یوفقه طبق طرزنده طاشه دینورکه قپاق کبی آنکله نسنه قپایوب اورترلر (العدیّ) غنیّ وزننده برقومدن
شول جماعته دینورکه دائما حرب و قتاله سکردیشوب هجوم ایدرلر قومك بری های آدملری اوله جقدر علی قول
پیادکاندن دشمن اوزره الك اوّل حمله و هجوم ایدن کسه‌لره دینور * شارحك بیاننه کوره بو عادی کلمه‌سندن اسم جمعدر
غازی و غزی کبی یقال هم عدیّ القوم ای یعدون لقتال او هو من یحمل من الرجّالة و عدیّ برقبیله اسمیدر نسبتنده
عدویّ دینور حنفی وزننده و عدّیی دینور حنیفی کبی (العادیة) عدی ایله ایکی معنای اولرده مرادفدر علی قول
عدّی پیادکانه و عادیه سواریلره مخصوصدر و عادیه ایراقلغه دینور یقال بینهما عادیة ای بعد و برآدمی برنسنه‌دن
صرف ایدن مشغله‌یه دینور جمعی عوادی کلور یقال صرفته عن کذا عوادای صوارف و دائما حمض دیدکلری
شوراوت اوتلیان دوه‌لره دینور (العدو) بدو وزننده و (العدوّ) غلوّ وزننده و (العداء) عطا وزننده و (العدوان)

عينك ضمى وكسريله و ﴿ العدوى ﴾ بشرى وزننده برآدمه ظلم ايلمك معناسنه‌در يقال عدا عليه عدوا وعدوّا
وعدآء وعدوانا وعدوى اذا ظلمه وعداء عطاء وزننده وعدوان عينك ضمى وفتحتيله نسنه اوغورلمق معناسنه‌در
يقال عدا اللص على القماش عداء وعدوانا وعدوانا اذا سرقه وعدو بدو وزننده وعدوان عينك ضميله برآدمى
برنسنه‌دن صرف ايدوب چويرمك وچوورمك معناسنه‌در يقال عداه عن الامر عدوا وعدوانا اذا صرفه وشغله
وبركسه اوزره صچرايوب آتلق معناسنه‌در يقال عدا عليه اذا وثب وبر ايشى ترك ايدوب آندن چكمك معناسنه‌در
يقال عدا الامر وعنه اذا جاوزه وتركه ﴿ التعدّى ﴾ تفعل وزننده بركسه‌يه ظلم ايلمك معناسنه‌در يقال تعدّى عليه اذا ظلمه
وبرنسنه‌يى ترك ايدوب آندن چكمك معناسنه‌در يقال تعداه اذا جاوزه وتركه وبركسه خمردن مغنى واكا بدل اولمق
اوزره ايچه‌جك سود بولمق معناسنه‌در يقال تعدى القوم اذا وجدوا لبنا فاغناهم عن الخمر ظاهرا سودك اغناسى
اعرابيلره همان ايچه‌جك اولمقده‌در ياخود دوه سودينك اسكارينه مبنيدر كذلك طوارلره علف اشتراسندن مغنى
اوتلاغه ظفرياب اولمق معناسنه‌در يقال تعدوا اذا وجد وامرعى فاغناهم عن شراء العلف وتزويج اولنان
خاتونك مهرنى اخذ ايلمك معناسنه‌در يقال تعدّى مهر فلانة اذا اخذه ﴿ الاعتداء ﴾ افتعال وزننده بودخى ظلم
ايلمك معناسنه‌در يقال اعتدى عليه اذا ظلمه ﴿ المعدوّ ﴾ و ﴿ المعدىّ ﴾ مرمىّ وزننده‌كه على ايله مستعمللردر ثانيده
خفت ايچون واو يايه مقلوبدر كنديسنه ظلم اولنمش مظلومه دينور يقال هو معدوّ عليه ومعدىّ عليه اى ظلم
﴿ العدوى ﴾ جدوى وزننده فساد معناسنه‌در يقال به عدوى اى فساد وسارى اولان اويوزلق مقوله‌سى علته دينور يقال
لاتقرّبه منه فانّ به عدوى وهو مايعدى من جرب اوغيره اويوزلق مقوله‌سى علتك آخره سرايتنه دينوركه اسمدر
قال الشارح ومنه الحديث ❁ لاعدوى ولاصفر ❁ وهو مجاورة الجرب وغيره من صاحبه الى غيره ﴿ التعدية ﴾ تفعله
وزننده برآدمى برنسنه‌دن آخره صرف ايدوب چويرمك معناسنه‌در يقال عدّاه عن الامر اذا صرفه وشغله
وبرنسنه‌يى غيره صاوشدرمق معناسنه‌در يقال عدّاه اذا اجازه وانفذه فى غيره ﴿ العداء ﴾ سماء وزننده ايراقلغه
دينور يقال بينهما عداء اى بعد وبرنسنه‌يه هرجهتله موافق ومنقاد اولان شيئه دينوركما سيذكر ﴿ العدواء ﴾
غلواء وزننده بودخى ايراقلق معناسنه‌در يقال فرقهم عدواء الدار اى بعدها وبرآدمى برنسنه‌دن ردّ وصرف ايدن
شغل ومانعه دينور وطپراغى پك وقورى ارضه دينور يقال ارض عدواء اى يابسة صلبة وشول مركوبه دينوركه
آرقه‌سنده طاقى ناهموار اولمغله راكبى راحت واطمينان اوزره اوتورهميه ﴿ العدى ﴾ الى وزننده متباعدون
معناسنه‌در مفردى عدوّدر فعول وزننده يقال هم العدى اى المتباعدون وغرباء واجانبه دينور ودشمنلره دينور اعداء كبى
بوراده كافله كالاعداء نسخه‌لرى غلطدر صواب اولان والاعداء اولمقدر * شارح ديركه بوندن غيرى نعوتده فعل
وزننده جمع يوقدر وعدى مفرد اوله‌رق ناحيه معناسنه‌در عينك فتحيله‌ده لغتدر جمعى اعداء كلور وبرنسنه‌يه
طولا وعرضا موافق اولان شيئه دينوركما سيذكر ودره‌نك قييسنه دينور يقال قعد عدى الوادى اى شاطئه وسرير
وبنا مقوله‌سنده ايكى تخته ارالغنه صوقشدريلان تخته‌يه دينور وشول يوفقه طبق شكلنده طاشلره دينوركه قپاق كبى
برنسنه اوزره قپايوب اورترلر مفردى عدودر جرو وزننده ﴿ العدوة ﴾ غرفه وزننده ايراق مكانه دينور يقال هو
فى عدوة اى مكان متباعد وعدوه عينك حركات ثلاثيله دره‌نك قييسنه دينور يقال عدوة الوادى مثلثة اى شاطئه
﴿ الاستعداء ﴾ بركسه‌دن برمظلوم استغاثه واستمداد ايلمك معناسنه‌در يقال استعداه اذا استغاثه واستنصره
﴿ المعاداة ﴾ مباهاة وزننده و ﴿ العداء ﴾ قتال وزننده برسكرديمده ايكى شكارى پيدرپى صيد ايلمك معناسنه‌در يقال
عادى بين الصيدين معاداة وعداء اذا والى وتابع فى طلق واحد وبركسه‌يه دشمنلك ايلمك معناسنه‌در يقال عاداه
اى خاصمه وصاچدن ياصقالدن برازنى آلمق ياخود يوقارى قالدرمق معناسنه‌در يقال عادى شعره اذا اخذ منه
اورفعه ﴿ العدو ﴾ عينك كسريله و ﴿ العدوة ﴾ عينك كسرى وضميله برنسنه‌نك طولا وعرضا موافقنه دينور
يقال هذه الدار عداء تلك الدار بالفتح وعداها بالكسر والقصر كما ذكر اوعدوها وعدوتها اى طوارها وعدوه
عينك كسرى وضميله مكان مرتفعه دينور جمعى عداء كلور عينك كسريله وعديات كلور فتحاتله ﴿ العدوّ ﴾ عينك
فتحيله دشمنه دينور مفرد وجمعى ومذكر ومؤنثى برابردر وبعضا تثنيه وجمع وهاء ايله مؤنث اولور جمعى اعداء
وجمع الجمعى اعادى كلور * شارح ديركه بونك حالى ضدّى اولان صديق ماده‌سنه مقيس درتته‌كه محلنده بيان
اولندى يقال هو وهم وهى عدوّه ويقال هى عدوته ﴿ العدى ﴾ عينك ضمى وكسرى والفك قصريله عدوّ لفظندن
اسم جمعدر يقال هو عدّوه ضدّ صديقه ويقال هى وهما وهم عدوّه ويقال هى عدوّته وهما عدوّان وعدوّتان
وهم اعداء ويقال هم عداه وعداه وهو اسم الجمع ﴿ العداوة ﴾ حلاوه وزننده معاداتدن اسمدر دشمنلكه دينور

(يقال)

يقال بينهما عداوة اى خصومة ﴿العادى﴾ دشمنه دينور جمعى عداة كلور قضاة وزننده وارسلانه اطلاق اولنور
﴿العدى﴾ عصا وزننده برآدمى سوميوب بغض ايلمك معناسنه در تقول عديت له عدى من الباب الرابع اذا ابغضته
﴿العوادى﴾ عاديه نك جمعيدر حمض ديدكارى شور اوت اوتليان دوه لره دينور يقال ابل عادية وعواد اذا كانت
ترعى الحمض ﴿بنو عدا﴾ الى وزننده برجماعتدر نسبتنده عداوىّ دينوركه شاذدر ﴿عدوان﴾ سلمان وزننده برقبيله در
﴿بنو عدّاء﴾ شدّاد وزننده برقبيله در ﴿معدى كرب﴾ ميمك فتحى ودالك كسرى وبعضا فتحيله اسمادندر باء بابنده دخى
ذكر اولندى ﴿عدا﴾ عينك فتحى والفك قصرى وآخرك بناسيله برفعلدركه انكله استثناء اولنور ماء حرفيله
وآندن مجرّدا استعمال اولنور تقول جاءنى القوم ماعدا زيدا ويقال عدا زيدا * شارح ديركه عدا كلمه سنك مابعدى
مطلب
كنديسيله منصوب اولوب فاعلى تحتنده مضمر اولور واتّفاق نحويين اوزره ايكى وجهله استعمال اولنور اوّلا
حرف جرّ اولوب مستثناى جرّ ايدر ثانيا فعل متعدّى اولوب مستثناى نصب ايدر وماء كلمه سى على قول زائده
وعلى رأى مصدريّه در ﴿العدويّة﴾ عربيه وزننده موسم بهار چكدكدنصكره صيف هنكامنده نابت اولان نباتاته
دينور وقرق كوناك قوزيلره دينور على قول بونده معجمه ايله در ومصر قربنده برقريه آديدر ﴿عديّه﴾ سميه وزننده
برخاتونك وبرقبيله نك وبرايرك اسميدر ﴿عدوه﴾ تمره وزننده برموضعدر ﴿العاديان﴾ تثنيه بنيه سيله تختهنك ايكى
يوزينه دينور عادى مفرديدر ﴿العوادى﴾ ايرى اغاجلرك ديبلرينه غرس اولنمش اوزم تكاكنه دينور مفردى عاديه در
وعاديه مكلم الذئب اهبان رضى الله عنه حضرتلرينك والده سى اسميدر ﴿العدّاء﴾ شدّاد وزننده ابن خالددركه
صحابيدر ۞ الواوى ۞ ﴿العذو﴾ عينك فتحى وذال معجمه نك سكونيله بريرك هواسى خوش ومزاجه موافق اولمق
معناسنه در يقال عذا البلد يعذو عذوا اذا طاب هواءه ﴿العذاة﴾ حصاة وزننده و﴿العذية﴾ فرحه وزننده انهار وبحوردن
ومرجلردن وچوراقلردن ووخامتى موجب حالات سائره دن بعيد اولوب هواسى پك صاغ وطپراغى خوش وپاكيزه
ارضه دينور عذاة لفظنك جمعى عذوات كلور يقال ارض عذاة وعذية اى طيبة بعيدة من الماء والوخم ﴿العذاوة﴾
طراوه وزننده و﴿العذى﴾ عصا وزننده برمحل پك عذاة اولمق معناسنه در يقال عذوت الارض عذاوة وعذيت عذى
من الباب الخامس والرابع اذا كانت احسن العذاة ۞ اليائى ۞ ﴿العذى﴾ عينك كسرى وفتحيله شول اكينه دينوركه آنى
همان يغمور سقى ايدر اوله يقال زرع عذى اى لايسقيه الّا المطر وبرموضع آديدر وچوراق واكشى اوت اولميان
يره دينور ﴿الاستعذاء﴾ برمكانك هواسى خوش ولطيف ومزاجه موافق اولغله بركمسه اندن خوشلنمق معناسنه در
تقول استعذيت المكان اى وافقنى واستطبته ﴿العواذى﴾ و﴿العاذية﴾ و﴿العذويّة﴾ عربيه وزننده شول دوه لره دينوركه
شور اوتلرى اولميان مرعاده اوتلر اوله يقال ابل عواذ وعاذية وعذويّة اذا كانت فى مرعى لاحمض فيه ۞ الواوى ۞
﴿العرو﴾ عينك فتحى ورانك سكونيله برآدمه بركمسه جرّ ومأمول ضمننده كابوس كبى كلوب باصمق معناسنه در يقال عراه
يعروه عروا اذا غشيه طالبا معروفه وبرنسنه يى صاتدقدنصكره اكا تأسفله ملول وغمكين اولمق معناسنه در اول نسنه نك
نفاستى حسبيله قلبى اكا متعلق اولديغندن ناشى اولور عروء آتيه دن مأخوذدر يقال عرى فلان الى الشئ على
المجهول اذا باعه ثمّ استوحش اليه وايصتمه علتنك ابتدا دترتمسى ظهور ندهاو شوتمك معناسنه در يقال عرى الرجل على
المجهول اذا اصابته العرواء كماسيذكر ﴿الاعتراء﴾ افتعال وزننده عرو ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال اعتراه اذا غشيه
طالبا معروفه ﴿الاعراء﴾ همزه نك كسريله بركمسه يار وهمدمنى ترك واهمال ايلمك معناسنه در كويا كه عراء ديدكارى
مكان خاليده تنها براقوب كتمش اولور يقال اعروا صاحبهم اذا تركوه ﴿العرواء﴾ غلواء وزننده ايصتمه علتنك ابتدا
دترتمسى ظهورنده عارض اولان اوشوتمك حالنه دينوركه مقدمه سيدر يقال اخذته العرواء اى قرّة الحمى ومسها
فى اوّل رعدتها ويقال عرى الرجل على المجهول فهو معروّ اذا اصابته العرواء وعرواء الاسد ارسلانك حسّ
وحركتنه اطلاق اولنور وكونشك صراروب طولنمغه يوز طوتديغى زمانله كيجه نك مابيننه دينوركه اول هنكامده
پويراز يلى كبى سرين روزكار اسراوله ومنه يقال اهلك والعرواء وهى مابين اصفرار الشمس الى الليل اذا هاجت
ريح عرية ﴿العروة﴾ غرفه وزننده قوغه وبردق مقوله سنك قولپنه دينور تقول استمسك بعروة الدلو او الكوز
اى مقبضها وعروة الثوب لباسك ايليكنه دينوركه تكمه چكيريلور وعروة الفرج نسوان فرجنك طشره يوزندن
ايكى طرفلو شول انجه رك اوزونجه اتلرك هربرينه دينوركه جناح كبى ايكى جانبدن ثقبه دن اشاغى يه طوغرى
اوزانمش اولور ظاهرا امزكلى ابريغك قولپلرى مشابه سنده در وعروه مغيلان كبى ايرى ميشه لك اغاجى بلوكنه كذلك
شور اوتلق بلوكنه دينوركه قوراق ييللرده رعى اولنور مواشينك علفه سيدر وعروه ارسلانه دينور وشول چتلق
واورمان اغاجلغه دينوركه ايچنده دوه لر قشليوب واندن اكل وتعيش ايده لر وشتاء ايامنده يپراقلرى خزان اولميان

هر دم تازه اغاجه دینور یقال فی ارض کذا عروة ای شجر لا یسقط ورقه فی الشتاء * شارحك بیاننه كوره بو نكله صبور
كسه دن كنایه ایدرلر و عروه نفیس وفاخر ماله اطلاق اولنور فرس كریم كبی یقال لفلان عروة من المال ای النفیس
و شهرك یوره لرینه وحوالیسنه دینور تقول رعینا عروة البلد ای حوالیه (ابو عروه) مكه قضاسنده بر قریه در
و بر آدمك كنیه سیدر كه بغایت شدید الصوت نعره زن ایدی ارسلانه حیقردقده در ساعت ارسلانك زهره سی
چاك اولوب هلاك اولور ایدی خلق اول ارسلانك قرننی یاروب فی الواقع یوركی یرندن قوپمش بولورلر ایدی
و فیه قال النابغة الجعدی * زجرابی عروة السباع اذا * اشفق ان یختلطن بالغنم * ازجر زجرابی عروة تقدیرنده در
(العری) عینك ضمی وكسری ورانك سكونیله بودخی اثوابده اولان ایلیكه دینور و برنسنه نك قولپنه دینور
(المعرّی) معظم وزننده ایكی جاننده عروه سی اولان فرجه دینور (العریّة) غنیه وزننده صوغوق وسردیله دینور
یقال ریح عریّة وعریّ ای باردة بوراده تذكیری شمال اعتباریله در (العرو) عینك كسریله ناحیه و جانب معناسنه در
و برایشی وقتیله طوتوب اهتمام ایلمز اولان آدمه دینور جمعی اعراء كاور یقال هو عرو ای لا یهتمّ بالامر (عروی)
سكری وزننده برموضع و بررجل و بر یاصتم طاغك آدیدر (عروان) سلمان وزننده بررجل و برموضع اسملریدر
(ابن عروان) بر طاغه اطلاق اولنور (التعریة) تفعله وزننده برنسنه یه قولپ طاقمق و قولپ یاپمق معناسنه در
یقال عری المزادة اذا اتخذ لها عروة (الاعروان) عنفوان وزننده بر نبات آدیدر ※ الیائی ※ (العری) عینك ضمیله
چپلاقلغه دینور اسمدر لبس مقابلیدر فارسیده برهنكی دینور یقال مااحسن عریها ولبسها وعری وعریه مصدر
اولور صویینوب چپلاق اولمق معناسنه یقال عری الرجل من ثیابه عریا وعریة من الباب الرابع نقیض لبس
وعری چپلاق آته دینور یقال فرس عری ای بلا سرج (التعرّی) تفعل وزننده بودخی صویینوب چپلاق اولمق
معناسنه در یقال تعرّی من ثیابه بمعنی عری (الاعراء) همزه نك كسریله برآدمی صویمق معناسنه در یقال اعراه
الثوب ومن الثوب ضدّ البسه و میدان كبی ستره سز آچق صحرا و عرصه ده كتمك معناسنه در كذلك آنده آرام
و اقامت ایلمك معناسنه در یقال اعری الرجل اذا سار فی العراء ویقال اعری الرجل اذا اقام فی العراء و اغاجك
برسنه لك خرماسنی محتاجه باغشلمق معناسنه دركه اول سنه اغاج آنده عاریت اولور یقال اعراه النخلة اذا وهبه
ثمرة عامها (التعریة) تفعله وزننده بودخی صویوب چپلاتمق معناسنه در یقال عرّاه بمعنی اعراه (العریان)
عینك ضمیله و (العاری) چپلاق كسه یه دینور برهنه معناسنه عریان لفظنك جمعنده عریانون ومؤنثنده عریانه
دینور وعاری لفظنك جمعنده عراة ومؤنثنده عاریه دینور وعریان ایاقلری اوزنجه اوسته لكلی چرك آته اطلاق
اولنور یقال فرس عریان ای مقلص طویل و بر رجل اسمیدر ومدینه ده برقله آدیدر وسهل و منقاد اولان قوم
یغینه یاخود اصلا نبات انبات ایتمز اولانه دینور (النذیر العریان) خثعم قبیله سندن برآدمك لقبیدر * شارح دیركه
ذو الخلصه وقعه سنده عوف بن عامر آنی صویوب اللرنی قطع واول قیافتله قومنه اعاده ایلدی من بعد مطلقا
برامر هولناك ظهورندن تنبیه و تخویف ایدن كسه ده مثل اولدی و عند البعض برقومك جاسوس و دیدبانی دائما
بریوكسك محلده آرام وجوانب اربعه یه حواله نظر ایدوب برطرفدن اعدانك ظهورنی كوردكده همان صویینوب
ثوبیله كندی قومنه الماع و اشارت ایلمكله تنبیه و انذار ایدر اولدیغندن اكا نذر عریان اطلاق اولنوب كیده رك
مطلقا منذر بلیغده استعمال اولندی (العریة) عینك ضمی وكسریله و (المعرّی) و (المعرّاة) میملرك ضمی ورالرك
تشدیدیله بناء نوعلردر صو یقنلق و صویونش حالتلرینه دینور یقال جاریة حسنة العریة والمعرّی والمعرّاة
ای المجرّد * شارح دیركه نسخه لرده كرچه معری ومعراة واقعدركه مرمی و مرماة وزنلرنده در لكن محكمده وسائرده
تفعیلدن اولمق اوزره مرسومدر (المعاری) میمك فتحیله انسانده دائما آچق ومرئی اولان اعضایه اطلاق اولنور
وجه ویدین ورجلین كبی معری مفردیدر میمك فتحیله یقال مااحسن معاری هذه المرأة وهی حیث یری كالوجه
والیدین والرجلین واصلا نبات انبات ایلمز اولان مواضعه اطلاق اولنور ودوشكاره اطلاق اولنور (الاعریراء)
اعشیشاب وزننده بریره یالكزجه تك وتنها كتمك معناسنه در یقال اعروری الرجل اذا سار فی الارض وحده و بر
امر قبیح ارتكاب ایلمك معناسنه در یقال اعروری امرا قبیحا اذا اتاه ای ركبه و چپلاق آته بنمك معناسنه در
یقال اعروری فرسا اذا ركبه عریانا * شارح دیركه افعیعال بابندن متعدی اولەرق بونكله احلیلاء ماده سندن
غیری یوقدر (المعرّی) معظم وزننده نحویون اصطلاحنده عامل لفظیدن مجرّد اولان اسمه اطلاق اولنور
مبتدا كبی واهل عروض عرفنده شول شعره اطلاق اولنوركه ترفیل واذاله واسباغ علتلرندن سالم اوله
(العراء) سماء وزننده میدان كبی قطعا ستره سی اولمیان آچیق عرصه وفضایه دینور تقول رأیته فی العراء

اى الفضاء لايستترفيه بشئ جمعى اعراء كلور فارسيده اكا هامون ديرلر (العرى) عصا وزننده ناحيه معناسنه‌در وسراى ميدانته وخانه‌نك بنادن خالى اولان حولوسنه ويوره‌سنه دينور جناب معناسنه‌در (العراة) حصاة وزننده بودخى عرى معناسنه‌در وشدّت برد معناسنه‌در يقال اخذته العراة اى شدّة البرد (العرية) غنيه وزننده يپراقدن وميوه‌دن مجرّد جبلاق خرما اغاجنه دينور يقال نخلة عريّة اى معرّاة وميوه‌سى اكل اولنمغله خالى قالمش اغاجه دينور يقال نخلة عريّة اذا كانت اكل ماعليها وبركمسه خرمالغنى بيع وايجار ايدركن عقد وپازاردن طشره قويوب افراز واستثنا ايلديكى اغاجه‌ده دينور يقال بقيت‌له عريّة وهى ماعزل عن المساومة عندبيع النخل وزنبيله دينور مكتل معناسنه وريح بارده‌يه دينور عرى دخى دينور يقال ريح عريّة وعرىّ اى باردة (الاستعراء) اغاجدن تازه خرما ديو شروب يمك معناسنه‌در يقال استعرى الناس اذا اكلوا الرطب (المعاراة) مباهاة وزننده جبلاق آته بنمك معناسنه‌در تقول نحن نعارى اى نركب الخيل اعراء (العرى) جرى وزننده عطيه واحسان جرّ ومأموليله برآدمه كلمك معناسنه‌در عروكبى تقول عريته عريا اذاغشيته كعروته عروا ❋الواو❋ (العزة) عده‌وزننده‌جهور وكروه‌ناسه‌دينور جمعى‌عزون‌كلور عينك‌كسريله يقال جائت عزة من الناس اى عصبة ورايت حوله عزين اى جماعات * شارح ديركه اصلى عزوايدى واوحذف اولنوب‌هاء عوض‌اولدى نسبت معناسندن‌مأخوذدر مفردنده اولان حذف نقيصه‌سنى جبرايچون‌جمع عاقل‌ايله جمعلندى (العزو) عينك فتحى وزايك سكونيله برآدمى بركمسه‌يه يابر قبيله‌يه نسبت ايلمك معناسنه‌در يقال عزاه الى ابيه عزوا اذا نسبه اليه وبركمسه كنديسى برينه نسبتلنمك معناسنه‌در يقال عزا الرجل الى فلان ولفلان اذا انتسب اليه صدقا اوكذبا (الاعتزاء) افتعال وزننده و(التعزّى) تفعل وزننده بونلرده بركمسه‌يه يابر قبيله‌يه نسبتلنمك معناسنه‌در يقال اعتزى اليه‌وله وتعزّى اذا انتسب‌له صدقا اوكذبا (العزوة) و(العزية) عينلرك كسريله بناء نوعلردر بركمسه‌يه يابرقبيله‌يه نسبتلنمك حالتندن وهيئتندن عبارتدر يقال انّه لحسن العزوة والعزية اى الانتساب (عزوى) جدوى وزننده و(تعزى) تاى مفتوحه ايله ايكى كلمه‌دركه استعطاف محلنده ايراداولنور عزو مذكوردن مأخوذ اولمغله كوياكه بن سنكم وسكا منتسبم لطف واحسان ايله‌ديمك‌اولور * شارح ديركه بونلر اهل شحر تعبيراتندندر مثلا سائرك نحن لعمرى لقدكان كذا وكذا ديدكلرى يرده انلرعزوى وتعزى لقدكان كذاوكذا ديرلر اكا كوره تلطف ونوازش مقامنده اولور (عزويت) عفريت وزننده برموضع آديدر (بنوعزوان) سلمان وزننده جنّ طائفه‌سندن برجماعتدر ❋اليائى❋ (العزاء) سماء وزننده و(التعزوة) تانك فتحى وزايك ضميله اسملردر صبر وشكيب معناسنه‌دركه بربلا وقوعنده جزع وفزع وشكايت ايلميوب فرج ومكافاته انتظار ايله تحمل ايدوب قاتلنمقدن عبارتدر على قول مطلق اولميوب حسن صبر وتحمل مقبول معناسنه‌در يقال به عزاء وتعزوة اى صبراوحسن الصبر وعزاء صبر وتحمل ايلمك معناسنه مصدر اولور يقال عزى فلان‌عزى من الباب الرابع اذاصبر على‌مانابه (العزى) كتف وزننده صبور ومتحمل آدمه دينور يقال هوعزى اى صبور (التعزية) تفعله وزننده برآدمى مصيبت وقوعنده صبروتحمله ترغيب واغرا ايلمك‌معناسنه‌در يقال عزّاه اذا صبره وقال فى المصباح تقول عزّيته اى قلت‌له احسن الله عزاءك اى رزقك الله الصبرالحسن (التعازى) تفاعل وزننده‌برى‌برينى صبرايتدرمك معناسنه‌در يقال تعازوا اى عزّى بعضهم بعضا (العزى) عينك فتحيله برآدمى برينه نسبت ايلمك معناسنه‌در عزوكبى پس واوى ويائى اولور يقال عزاه اليه يعزيه عزيابمعنى عزاه عزوا (الاعتزاء) افتعال‌وزننده خلال جنك وقتالده‌برقوم وقبيله‌يه انتسابنى ادّعاايلمك معناسنه‌دركه يالفلان‌ويالبنى فلان‌ديومنتسب اولديغى قومه فرياد ايلمكدن عبارتدر يقال‌كان‌له‌اعتزاء اى ادّعاء وشعار فى الحرب (يعزى) يرضى وزننده كلمهٔ‌تلطف‌ونوازشدر لعمرى موقعنده ايراد اولنو يقـال‌يعزى ماكان كذاكقولك لعمرك ماكان كذانته‌كه انفـاتعزى عنوانيله‌ده ذكراولندى شارحك بيانته كوره بنومهره‌تعبيراتندندر وبونلرحشوّيات كلامدندر ❋الواوى❋ (العسو) عينك‌فتحى‌وسينك سكونيله و(العسوّ) علوّ وزننده و(العسىّ) عتىّ وزننده و(العساء) سماء وزننده و(العسا) عصاوزننده پك‌قوجالمق معناسنه‌در يقال عسا الشيخ يعسو عسوا وعسوّا وعسيا وعساء من الباب الاوّل ويقال عسى عسا من الباب الرابع اذا كبروعساء وعسوّ علوّ وزننده اوت قارتلنوب قوپقورى اولمق معناسنه‌در يقال عسا النبت عساء وعسوّا اذا غلظ ويبس وكيجه پك قرا كولق چوكمك معناسنه‌در يقال عساالليل اذااشتدّت ظلمته (العسو) عينك‌فتحى‌وسينك‌سكونيله‌مومه‌دينور شمع‌معناسنه (ابوالعسا) عصاوزننده‌بررجلدر ❋اليائى❋ (عسى) عدى وزننده‌مطلقا فعلدر ياخود مطلقا حرفدر امر محبوبده‌ترجى وامر مكروهده‌حذر واشفاق معنالرينه دلالت‌ايدر

معنيين مذكورين اشبو ﴿عسى ان تكرهوا شيئا فهو خيرلكم وعسى ان تحبوا شيئا فهو شرّلكم﴾ كريمه سنده مجتمع
اولديلرو عسى كلمه سى شك ويقين معنالرينه استعمال اولنور وكاهجه كاد كلمه سنه مشابه استعمال اولنوب مابعدنده
اولان فعل بلاان ذكر اولنور تقول عسى زيد ينطلق وعسى بارى تعالى طرفندن ايجاب ايچوندر واشبو *عسى
الغوير ابؤسا * مثلنده كان كلمه سى منزلنده دركه ابؤسا لفظى خبر موضعنه وضع اولندى الحاصل عسى كلمه سى افعال
مقاربه دندر اوله كه وشايدكه ومكركه واولور وكركدر معنالرينه كلوركه هر برى وجه مذكور اوزره محلنده مرعيدر
ممكن الحصول اولان ماده ده زبانزده در طمع وحذرى مشتمل ورجاو يقينه دالّ اولوب لكن ليت معناسنه تمنى ايچون
استعمالى غالبدر وقرأن كريمده من طرف البارى اولورسه يقين ووجوبى ايچوندر انجق ﴿عسى ربه ان طلقكن ان يبدله
ازواجا﴾ كريمه سنده شذوذ اوزره در وتفصيلاتى مغنى اللبيبده مشروحه در وقوله تعالى ﴿فهل عسيتم﴾ الآية
اى هل انتم قريب من الفرار كشافك بيانه كوره جبن وفرارلرى درجهٔ تحقيقده متوقع اولمغله هل ايله متوقع مزبوردن
استفهام اولوب واستفهامده تثبيت وتقريرى متضمندر ﴿العسا﴾ عصا وزننده اوت قوريوب قاتيلنمق معناسنه در
يقال عسى النبات عسا من الباب الرابع بمعنى عساعسوا ﴿العاسى﴾ خرما اغاجنه دينور وجوهرى بوراده عسا كلمه سنى
خرما قورغيله بيان ايلمكله غلط ايلدى صواب اولان غين معجمه ايله در ﴿المعسية﴾ محسنه وزننده شول ناقه دركه
سودى اولوب اولمديغى مشكوك اوله يقال ناقة معسية اذا كانت تشك ابها لبن ام لا ﴿المعساة﴾ مرماة وزننده يراوروا
وجسبان معناسنه در مذكر ومؤنثى ومفرد وجمعى برابردر يقال انّه لمعساة بكذا اى مخلقة به ﴿اعس به﴾ همزه نك
فتحى وسينك كسريله فعل تعجبدر اخلق به معناسنه دركه عجب يراشقلو وروا وجسباندر ديمكدر يقال اعس به
اى اخلق به ﴿العسىّ﴾ غنى وزننده و﴿العسى﴾ كتف وزننده برنسنه يه ياقشيجى شيئه دينور يقال هو عسىّ به
وعس اى خليق ويقال بالعسىّ ان تفعل اى بالحرىّ ﴿المعساء﴾ مكسال وزننده بلوغه تقرّب ايلمش قيزه دينور
يقال جارية معساء اى مراهقة ❊الواو❊ ﴿العشا﴾ عصا وزننده و﴿العشاوة﴾ عداوه وزننده كيجه ده وكوندزده
كوزدومانلو اولمغه دينوركه باصره سى ضعيف وقاصر اولمغله منظره سى قرامتق اولور على قول كورلكه دينور يقال
فى عينه عشا وعشاوة اى سوء البصر بالليل والنهار او العمى وعشا مصدر اولور برآدمك كوزى دومانلو ياخود كور
اولمق معناسنه در يقال عشى الرجل عشا من الباب الرابع وعشا يعشو عشوا من الاول اذا ساء بصره او عمى * شارح ديركه
امّهات سائره ده اشبو عشاء ماده سنى كوندوز كوروب كيجه كورممك ايله بيان ايدرلركه شبكورلق وطاوق قراكوسى
تعبير اولنور ﴿العشى﴾ كتف وزننده و﴿الاعشى﴾ احمر وزننده وصفلردر عشاء علتنه مبتلا آدمه دينور مؤنثى
عشواءدر يقال رجل عش منقوصا واعشى ورجلان اعشيان وامرأة عشواء وعشواوان واعشى ايله جاهليتده
واسلامده شعراى عديده ملقب اولدى از جمله اعشى باهله كه اسمى عامردر جاهليدر واعشى بنى نهشل كه اسمى
اسود بن يعفردر واعشى همدان كه اسمى عبدالرحمن در واعشى بنى ابى ربيعه واعشى طرود واعشى بنى
الحرماز وبنى اسد وعكل كه اسمى كهمسدر واعشى بن معروف كه اسمى خيثمه در وبنى عقيل وبنى مالك وبنى
عوف كه اسمى ضابئ ايدى وبنى ضوره كه اسمى عبدالله در وبنى جلان كه اسمى سلمه در وبنى قيس كه ابو بصيردر
والاعشى التغلبى كه اسمى نعمان ايدى وبونلردن ماعدا نيجه اعشى ايله ملقبلر واردر جمعى عشىّ كلور حمر وزننده
﴿التعشية﴾ تفعله وزننده كيجه آتش ياقوب ايشغيله قوش آولمق معناسنه در زيرا ايشقدن قوش قسمنك كوزلرى
خيره لنور يقال عشى الطير اذا اوقدلها نار التعشى فتصاد وبرآدمه اخشام طعامى يدرمك معناسنه در يقال
عشاه اذا اطعمه العشاء وكيجه وقتنده حيوان اوتارمق معناسنه در يقال عشى الابل اذا رعاها ليلا وبرايشى
تأنى ورفق وملايمتله طوتمق معناسنه در يقال عشى عنه اذا رفق به * شارح ديركه نته كه ضحى عنه تضحية دخى
بومعنايه در تضحية الابل وتعشية الابل عن الورد ماده سندن مأخوذدر زيرا دوه لرى صباح واخشام صويه
كتوروب كوتورر ايكن آهسته آهسته رعى ايده رك كوتورملريله من بعد تضحيه وتعشيه مطلق رفق وسهولت
معامله سنده مستعمل اولدى *حتى ضحّ رويدا وعشّ رويدا* مثلرى دخى بوندن مأخوذدر ترفّق فى الامر ولا تعجل
معناسنه در ﴿التعاشى﴾ تفاعل وزننده تجاهل معناسنه مستعملدر يقال تعاشى عنه اذا تجاهل ﴿العشواء﴾ حمراء
وزننده اعشى مؤنثيدركه ذكر اولندى وشول ناقه يه دينوركه اوكنده اولان نسنه لرى كورممكله كورلمه دن اللريله
اورايه بورايه باصوب چاله رق يورر اوله ومنه المثل * خبطه خبط عشواء * اى ركبه على غير بصيرة وقرا كويه
دينور ظلمت معناسنه تقول لقيته فى عشواء العتمة اى فى ظلمتها وبرجنس خرمانك ياخود اغاجنك آديدر ﴿العشو﴾
حشو وزننده و﴿العشوّ﴾ علوّ وزننده ايراقدن كورديكى آتشه ياچراغه استضاءه قصديله توجه ايلمك معناسنه در

يقال عشا النار و اليها يعشو عشوا و عشوّا اى رأها ليلا من بعيد فقصدها مستضيئا و عشو و عشى عينلرك فتحى
و شينلرك سكونيله بر آدمه اخشام يمكى يدرمك معناسنه‌در يقال عشاه يشعوه عشوا و يعشيه عشيا اذا اطعمه
العشاء و عشو حيوانى كيجه او تارمق معناسنه‌در يقال عشا الابل عشوا اذا رعاها ليلا و كوزى دومانلو آدمك
طو تديغى كبى طوتمق و اول كونه عمل و حركت ايتمك معناسنه‌در يقال عشا الرجل اذا فعل فعل الاعشى (الاعتشاء)
افتعال وزننده بودخى كيجه وقتى ايراقدن كورينان آتشه استضائه ايچون قصد و توجه ايلمك معناسنه‌در يقال
اعتشى النار و بالنار اذا رأها ليلا من بعيد فقصدها مستضيئا و عشا وقتنده كتمك معناسنه‌در يقال اعتشى
الرجل اذا سار وقت العشاء (العشوة) عينك ضمى و كسريله كيجه وقتى ايراقدن كورينان آتشه دينوركه استضائه
ايچون اكا قصد و توجه اولنه و بيان و بصيرتسز و هدايتسز كوركبى كورلمه‌دن بر امر ملتبسه صتاشمغه دينور بونده
عينك حركات ثلاثيله لغتدر يقال ركب فلان عشوة اى باشر امرا على غير بيان (العشوة) عينك فتحيله قرا كولغه
دينور ظلمت معناسنه على قول كيجه‌نك اوّلندن ربعنه‌دك اولن زمانه دينور (العشاء) كساء وزننده كيجه
قرا كولغنك اوّلنه دينوركه صولر قرار ديغى وقتدر على قول اخشام نمازندن يتسو وقتنه قدر زمانه دينور ياخود
زوال شمسدن ايرته طلوع فجر ماييننده اولان زماندن عبارتدر تقول جئته عشاء اى اوّل الظلام او من المغرب الى
العتمة او من زوال الشمس الى طلوع الفجر (العشىّ) و (العشية) غنىّ و غنيه وزنلرنده آخر نهاره دينور جمعلرى عشايا
و عشيات كلور يقال رعى الابل عشيا و عشية اى آخر النهار و بلوده دينور سحاب معناسنه (العشيشة) جهينه
وزننده و (العشيشان) و (العشيان) عينلرك ضميله و (العشيشية) جويريه وزننده و (العشيشات) و (العشيشيات) كه
جمله‌سى مصغر بنيه‌سيله‌در عشيشه و عشيشيه عشيه كلمه‌سنك خلاف قياس اوزره مصغرلريدر و صيغ اخيره
جمعلريدر ياء وسطى شينه مقلوبه‌در و نونله عشيان مغيربان كلمه‌سنه نظيردر تقول لقيته عشيشة و عشيشانا
و عشيّانا و عشيشية و عشيشات و عشيشيات (العشى) عينك كسريله و (العشاء) سماء وزننده اخشام طعامنه
دينور جمعى اعشيه و عشى كلور عتىّ وزننده يقال اكل العشىّ و العشاء اى طعام العشىّ (صلاتا العشىّ) تثنيه
بنيه‌سيله زكاتا الغنىّ وزننده او يله ايله ايكندى نمازندن عبارتدر (العشاءان) عينك كسريله اخشام ايله يتسو
و قتلرندن عبارتدر (التعشى) تفعل وزننده اخشام طعامى يمك معناسنه‌در يقال تعشى الرجل اذا اكل العشاء (العشيان)
سكران وزننده (المتعشى) دائما اخشام وقتى طعام اكل ايدن آدمه دينور (الاعشاء) همزه‌نك كسريله بر آدمه
اخشام طعامى يدرمك معناسنه‌در يقال اعشاه اذا اطعمه العشاء و ويرمك معناسنه مستعملدر يقال اعشاه اذا
اعطاه (العواشى) حواشى وزننده دائما كيجه وقتنده او تليان دوه و قيون مقوله‌لرينه دينور مفردى عاشيه‌در
(العشىّ) غنى وزننده شول دوه‌دركه اخشام علفنى چابك بتورميوب او زون او زادى اكل ايدر اوله مؤنثى عشيه‌در
(العشا) عصا وزننده ظلم ايلمك معناسنه‌در يقال عشى عليه عشا من الباب الرابع اذا ظلمه و مواشى كيجه او تلامق
معناسنه‌در يقال عشيت الابل اذا تعشت (العاشية) كيجه وقتى او تليان ماشيه‌يه دينوركه ذكر اولندى (العشوان)
عينك ضميله بر جنس خرمانك ياخود اغاجنك آديدر عشواء كبى (الاشتعشاء) بر آدمى حيران بولمق معناسه‌در
يقال اشتعشاه اذا وجده حائرا و آتش ياچراغ و مشعل شعله‌سيله كوز اوكنى كوروب يوله كتمك معناسنه‌در يقال
استعشى نارا اذا اهتدى بها (العشو) عينك كسريله شول چناغه دينوركه قيون و كچى مقوله‌سنك او تلاقدن
دونشلرنده ياخود صكره‌جه اكا صاغوب ايچرلر ❊الواوى❊ (العصا) عينك فتحى و الفك قصريله دكنكه دينور
مؤنث سماعيدر جمعى اعصى كلور همزه‌نك فتحى و صادك كسريله و اعصاء كلور و عصىّ كلور عتىّ وزننده و عصىّ
كلور كسرتينله و عربلر القاء عصاء ايله مسافرك يرينه وار وب آرام و اقامت ايلمسندن ياخود قازقلرى يرلو يرينه قاقوب
چادرنى قورمقدن كنايه ايدرلر يقولون القى عصاه اى بلغ موضعه و اقام او اثبت او تاده ثم خيم كذلك لين العصا ايله
بر آدمك شديد و متهوّر اولميوب ملايم طبع و سهل العطف و حسن السياسة اولمسندن كنايه ايدرلر يقال هو لين العصا
اى رفيق حسن السياسة و فلان چوبان يا فلان دوه‌جى رعى و سوقنده عنف و شدتله طوتميوب حيوانى آزجه
و خفيفجه ضرب و ملايمتله معامله ايدر ديه‌جك يرده هو ضعيف العصا ديرلر و شقّ عصا ايله جماعت مسلمينه
مخالفت مراد ايدرلر يقال هو قد شق عصا المسلمين اى خالف جماعتهم و فلان كمسه‌لر دائما خلقى دكنكله
دوكرلر ديه‌جك يرده هم عبيد العصا ديرلر و عصا مصدر اولور الده دكنك آلمق معناسنه‌در يقال عصى الرجل
عصا من الباب الرابع اذا اخذ العصا و قلجى دكنك كبى آلمق ياخود دكنكله اورركبى قلجله اورمق معناسنه‌در يقال
عصى بسيفه اذا اخذه اخذ العصا او ضرب به ضربها و يقال عصا بسيفه يعصو عصا بمعناه او تقول عصوت

بالسيف وعصيت بالعصا او عكسه او كلاهما فى كليهما هر حالده يائى ذكر الفى واودن مقلوبدر وعصا لسانه
اطلاق اولنور وانجك كيكنه اطلاق اولنوركه قلم ودودك تعبير اولنور عصا نيجه فرسلرك اسميدر وجماعت اسلامه
اطلاق اولنور نته كه ذكر اولندى ونسوانك باشلرينى اورتدكلرى اورتو يه دينور وجذيمة الابرش نام كسـه نك
قسراغى اسميدر اناسنك آدى عصيه ايدى سميه وزننده ومنه المثل * ان العصا من العصية * اى بعض الامر من بعض
(العصو) عينك فتحى وصادك سكونيله دكنكله اورمق معناسنه در يقال عصاه يعصوه عصوا اذا ضربه
بالعصا ويارەيى صاروب باغلمق معناسنه در تقول عصوت الجرح اذا شددته وناسى برخيره ياخود شرّه دائر ماده
ضمننده بريكدرمك معناسنه در تقول عصوت القوم اذا جمعتهم على خير او شرّ (الاعتصاء) افتعال وزننده اغاجدن
عصا كسمك معناسنه در يقال اعتصى الشجرة اذا قطع منها عصا (المعاصاة) مباهاة وزننده باب مغالبه ده مستعملدر
دكنكله اورشمق معناسنه در تقول عاصانى فعصوته اى ضاربنى بالعصا فغلبته (التعصية) تفعله وزننده برآدمه
عصا ويرمكله عصالندرمك معناسـنه در يقال عصاه العصا اذا اعطاه ايّاها (الاعصاء) همزه نك كسريله باغ
آصمه سى چبوقلر ويرمك معناسنه در يقال اعصى الكرم اذا خرج عيدانه ولم يثمر (العاصى) كسلدكده قانى طورمز
اولان طمره دينور * شارح ديركه بو ماده ونهر آتى عصيان ماده سنه متعلق اولمغله * مؤلف تخليل ايلمشدر وعاصى نهر
حماة لقبيدركه حالا عاصى صويى ديمكله متعارفدر اسمى ميماس در ومقلوبدركه جميع انهار قبله طرفنه جارى ونهر مزبور
شمال طرفنه جارى اولوب وبر محلده دولابسز سقى اراضى ايلمديكندن كوياكه عصيان ايدر اولمغله عاصى ايله
ملقب اولدى (العنصوة) عينك ضمى وفتحى وصادك ضميله و(العنصية) زبرجه وزننده صاچ بلوكنه دينور نته كه
عنص ماده سنده بيان اولندى ❊اليائى❊ (العصيان) عينك كسريله و(العصى) عينك فتحى وصادك سكونيله
و(المعصية) منزله وزننده بركسه امره انقياد ايلميوب اطاعتسز اولمق معناسنه دركه عاصى اولمق تعبير اولنور
يقال عصاه يعصيه عصيانا وعصيا ومعصية اذا خرج عن طاعته وخالف امره (المعاصاة) مباهاة وزننده عصيان
معناسنه در يقال عاصاه بمعنى عصاه (العاصى) و(العصىّ) غنىّ وزننده امره مخالفت ايديجى نافرمان كسه يه
دينور (الاعتصاء) افتعال وزننده ميوه چكردكى پكشمك معناسنه در يقال اعتصت النواة اذا اشتدّت (ابن ابى عاصيه)
بر شاعردر (التعصى) تفعل وزننده برايش كوجلمك معناسنه در كوياكه عصيان ايدر يقال تعصى الامر اذا
اعتاص (عصيه) سميه وزننده بر بطندر ❊الواوى❊ (العضو) عينك ضمى وكسريله وضاد معجمه نك سكونيله
بدندن بر جزؤه وبر پارەيه دينوركه كيكله بيله جه لحم وافردن عبارتدر فارسيده اندام دينور جمعى اعضاء كلور يقال قطع
عضوا من بدنه وهو كل لحم وافر بعظمه (التعضية) تفعله وزننده بر نسنه يى پارەلمق معناسنه در يقال عضى الشاة
اذا جزّأها وبر نسنه يى بلوك بلوك طاغتمق معناسنه در يقال عضى القوم اذا فرّقه (العضو) عينك فتحى وضادك
سكونيله تعضيه معنالرينه در يقال عضا الشـاة يعضوها عضوا اذا جزّأها ويقال عضا الشى اذا فرّقه (العضة)
عده وزننده تفريق اولنان نسنه دن بر بلوكه دينور فرقه معناسنه وبر پارەيه دينور قطعه معناسـنه ويلانه دينور
كذب معناسـنه جمعى عضون كلور عزون كبى يقال جعلوه عضين اى مفرّقة وعضون عضه لفظندن جمع
اولوركه هايله در جادولغه دينور نته كه هاء ماده سـنده ذكر اولندى (العضوّ) سموّ وزننده بركسه ملبوسـات
ومأكولاتده خوشحال اولوب ساز وسـامان صاحبى اولمق معناسنه دركه اجزاى رفاهى تامّ اولمقدن عبارتدر
(العاضى) عضوّ مذكور ايله متصف اولان آدمه دينور يقال رجل عاض اى بين العضوّ اى كاس طعم مكفىّ ❊الواوى❊
(العطو) خطو وزننده بر نسنه يه ال صونوب آلمق معناسنه در يقال عطا الشىء واليه يعطو عطوا اذا تناوله
وميوه كبى يوقريده اولان نسنه يه طوغرى باشى والرى قالدروب اوزاتمق معناسنه در يقال عطا اليه رأسه ويديه
اذا رفعه (العطو) عينك حركات ثلاثى وطانك سكونيله و(الطعوّ) عدوّ وزننده دائما آغاجك داللرندن ويپراقلرندن
قوپروب يمك ايچون بيوننى سوندروب اوزانور اولان آهويه وصف اولور يقال ظبى عطو مثلثة وعطوّ اذا كان
يتطاول الى الشجر ليتناول منه (العطا) عصا وزننده وبعضا ممدود اولور بخشش معناسـنه دركه ويركو تعبير اولنور
يقال هو اهل العطا والعطاء اى نول السمح وبخش طريقيله ويريلان ويركو يه دينور جمعى اعطيه وجمع الجمعى
اعطيات كلور يقال كثير العطا وهو مايعطى (العطية) غنيه وزننده بودخى ويريلان ويركو يه دينور (المعطاء)
محراب وزننده ويركيسى چوق آدمه دينور مذكر ومؤنثه وصف اولور جمعى معاطى كلور ميمك فتحى ويانك تخفيفيله
ومعاطىّ كلور يانك تشـديديله يقال رجل وامرأة معطاء اى كثير العطاء (الاستعطاء) برآدمدن عطيه ايستمك
معناسنه در يقال استعطى الرجل اذا سـأل العطاء (التعطى) تفعل وزننده استعطاء معناسـنه در يقال تعطاه

اذا سأله العطاء و برایشه صتاشوب اکا شروع ایلك معناسنه در یقال تعطی الامر اذا رکبه و ایومك معناسنه در یقـال تعطی الرجل اذا تعجل ﴿الاعطاء﴾ همزه نك کسریله و یرمك معناسـنه در یقال اعطاه شیئا اذا ناوله ایاه و انقیاد ایلك معناسنه در یقال اعطی فلانا اذا انقاد * شارح دیرکه بونده رأس ایله و ید ایله استعمال اولنور یقال اعطی رأسه او یده اذا انقاد ﴿المعاطاة﴾ مباهاة وزننده و ﴿العطاء﴾ قتال وزننده و یرمك معناسـنه در یقال عاطاه معاطاة و عطاء بمعنی اعطـاه و معاطاة الصبیّ اوغلان بشقه جه کسب و کار ایله قزانج ایدوب پدر و مادر کبی اقرباسنك مؤنتلرینی رؤیت و ادای خدمت ایلمسندن عبـارتدر نته که تعطیه دخی بو معناده مستعملدر و منه تقول یعاطینی الصبیّ و یعطینی ای ینصفنی و یخدمنی ﴿التعاطی﴾ تفاعل وزننده برنسنه یه ال صونوب آلمق معناسنه در یقـال تعاطاه اذا تناوله و خاصة حق و لایق اولمیـان نسنه یه ال اوزاتمق معناسـنه در یقال فلان یتعاطی ای یتناول مالا یحقّ و برنسنه یی آلمق خصوصنده هربری ال صونوب نزاع ایدشمك معناسنه در یقال یتعاطون الکأس ای یتنازعون فی اخذها و برنسـنه یی آلمق ایچون ایاغك پرمقلری اوزره قالقوب اکا طوغری اللری اوزاتمق معناسنه در و منه قوله تعالی ﴿فتعاطی فعقر﴾ ای قام علی اطراف اصابع الرجلین ثمّ رفع یدیه فضربهـا و برایشه صتاشوب مشتغل اولمق معناسنه در تعطی کبی علی قول تعاطی رفعنده یعنی بین الناس موجب عزّ و رفعت اوله جق حالتله اوغراشمغه و تعطی مذموم و قبیح ماده ایله اوغراشمغه مخصوصدر یقـال فلان یتعاطی الامر ای یرکـبه و یخوض فیه کالتعطی او التعاطی فی الرفعة و التعطی فی القبیح و تعاطی الصبیّ اوغلان بشقه جه کسب و کار ایله قزانج ایدوب پدر و مادر کبی اقرباسـنك مؤنتلرینی رؤیت و دلخواهلرینی کندیلره ایصـال و اعطا ایلك معناسـنه در بعض نسخه ده بو معنا معاطـاة و بعضده تعاطی ایله مرسومدر یقال الصبی یتعـاطی اهله ای یعمل لهم و ینـاولهم ماارادوا و تعاطی باب مغالبه ده استعمال اولنور و یرکو بابنده یارشمق معناسـنه تقول تعاطیناه فعطوته ای غلبته فی المعاطاة ﴿التعطیة﴾ تأدیه وزننده معاطاة کبی خدمت ایلك معناسنه مستعملدر تقول هو یعاطینی و یعطینی ای ینصفنی و یخدمنی و ایودرمك معناسنه در تقول عطیته اذا عجلته ﴿العطوی﴾ سکری وزننده کباده کبی قوللنمسی سهل اولان ملایم یایه دینور یقال قوس عطوی ای سهلة ﴿عطاء﴾ و ﴿عطیه﴾ اسمادندر ❊ الواوی ❊ ﴿العظو﴾ عینك فتحی و ظای معجمه نك سکونیله برآدمی برمحنته کرفتار ایلکله مغموم و بدحال ایلك معناسنه در یقال عظاه یعظوه عظوا اذا ساءه و برآدمی علی الغفله تسمیم ایلك معناسنه در یقال عظاه اذا اغتاله فسقاه سمّاً و برآدمی خیردن صرف ایلك معناسـنه در یقال عظـاه اذا صرفه عن الخیر و برآدمی غیبت ایلك یاخود حقنده زباندراز لقله ناسزا دیلملك معناسنه در یقال عظاه اذا اغتابه او تناوله بلسانه ❊ الیائی ❊ ﴿العنظوان﴾ عنفوان وزننده برکونه اوتلقدرکه پك آجی اولور بونی آجی چوغان ایله بیان ایلمشلردر ﴿العظا﴾ عطا وزننده دوه عنظوان اوتلامغله قرنی شیشمك معناسـنه در یقال عظی الجمل عظـا من الباب الرابع اذا انتفخ بطنه من اکل العنظوان ﴿العظایة﴾ سحابه وزننده سام ابرص دیدکلری کرتنکله یه شبیه برجانور آدیدر جمعی عظاء کلور مدّایله بو جانور کرتنکله نوعندن یلانه آغو و یرن دیدکلریدر ﴿العظی﴾ کتف وزننده و ﴿العظیان﴾ عطشان وزننده شول دوه درکه عنظوان اوتلامغله قرنی شیشمش اوله ❊ الواوی ❊ ﴿العفو﴾ عینك فتحی و فانك سکونیله محو و طمس معناسنه در قال المؤلف العفو عفو الله عزّ و جلّ عن خلقه و الصفح و ترك عقوبة المستحقّ یعنی عفو کامل و اعظم انجق عفو الهیدرکه عقوبته مستحق اولان جانی و عاصی و مذنب قوللرینك محض فضل و کرمیله کناهلرینی محو و عقابنی ترك و تجاوز ایلمکدن عبارتدر یقـال عفا الله عنه یعفو عفوا و عفا له ذنبه و عن ذنبه ای صفح و لم یعاقبه * شـارح دیرکه عفو ماده سی عندالراغب برنسـنه نك اخذ و تناولنه قصد ایلك معناسـنه موضوعدر یقـال عفاه اذا قصده متناولا ماعنده و یقـال عفت الریح الدار ای قصدتها متناولة آثارها و یقـال عفا النبت و الشعر اذا قصد تناول الزیادة و تقول عفوت عنك کانّك قصدت ازالة ذنبه صارفا عنه فالمعفوّ متروك فی الحقیقة و عن متعلق بمضمر و عند ابن الاثیر عفو ماده سی محو و طمس معناسنه موضوعدر علی کلا التقدیرین معانی سائره آنلردن متفرعدر و مطلوب اهمّ انجق عفو و صفح ربانی اولمغله مؤلف تقدیم و اداة حصر ایله قصر ایلدی انتهی * و عفو برنسنه نك اثر و وجودینی بالکلیه ازاله و نابود ایلك معناسنه در یقال عفت الریح الدار اذا درستها و محتها و امّحا معناسنه درکه میم مشدده ایله افتعالدر محو و مضمحل اولمق معناسنه در یقال عفا الاثر اذا امّحی و اضمحلّ و عفو پك حلال و طیب اولان ماله اطلاق اولنور کویا که مشتبهی ترك و محو اولنمشدر و بو وصف بالمصدردر تقول هذا من عفو مالی ای احله و اطیبه و برنسنه نك پك ایوسنه و کزیده و انفسنه دینور یقال اعطاه عفو المال ای خیاره و اجوده و فضل و احسان و معروف معناسنه در

وعفو الماء شاربه‌دن يعنى نهر ومنهل مقوله‌سى كنارنده صو ايچن جماعتدن آرتوب قلان صو فضله‌سنه دينور يقال
سقاه من عفو المـاء اى مافضل من الشاربة وعفو البلاد شول ارضدن عبارتدركه آنده بركمسه‌نك ملكيت جهتيله
اثر وعلاقه‌سى اولميوب خدايى اوله يقال اقطع له عفوا من الارض وهى مالا اثر لاحد فيها بملك وعفو اشك صوپه‌سنه
دينور ولدجار معناسنه بونده عينك حركات ثلاثيله جائزدر جمعى عفوه كلور عنبه وزننده وعفاء كلور عينك كسريله
وعفو كذلك مصدر اولور دوابّ ومواشى اوتى يقين يردن‌اوتلامق معناسنه‌در يقال عفت الابل المرعى اذا تناولته
قريبا يقيننده كثيرا ولديغندن ايراغى ترك ايلمشدر ودوه‌نك تويلرى چوغالوب اوزامغله صغرى طرفنى بورمك معناسنه‌در
يقال عفا شعر البعير اذا كثر وطال فغطى دبره وصويى بولاندروب مكدّر ايدن نسنه قارشدرميوب طورى وصافى
اولمق معناسنه‌در يقال عفا الماء اذا لم يطأه مايكدّره وزائد وفاضل اولمق معناسنه‌در يقال عفا عليه فى العلم اى زاد
واوت فراوان اولمغله يرك يوزينى بوريوب اورتمك معناسنه‌در يقال عفت الارض اذا غطّاها النبات وقيونك يوكى
چوغالمغله قيرقق معناسـنه‌در يقال عفا الصوف اذا جزّه وبركمسـه‌يه طلب وسؤال ايتمكسزين ويريلان شيئه
دينور تقول اعطيته عفوا اى بغير مسئلة (العفا) عصا وزننده بودخى بركمسه‌نك تملك جهتيله اثر ومدخلى اولميان يره
دينور واشك صوپه‌سنه دينور جحش كبى (العفوة) ثمره وزننده ديته دينور خونبها معناسـنه اولياى مقتولدن
آنكله كوياكه عفو حاصل اولور يقال اعطى له عفوة اى دية وعفوة القدر عينك حركات ثلاثيله تنجره‌نك قيناركن
يوزينه كلان كفنه وكپوكنه دينور (العفوّ) عدوّ وزننده كثير العفو ديمكدر يقال رجل عفوّ عن الذنب اى عاف
(الاعفاء) همزه‌نك كسريله برآدمى برخصوصدن برئ ومعاف ايلمك معناسـنه‌در يقال اعفاه عن الامر اذا برّاه
ودوه‌نك تويينى قرقميوب چوغالتمغله چاق صاغريسنى بوريوب اورتدرمك معناسـنه‌در تقول اعفيت شعر الجمل
اذا كثرته فطال وغطى دبره ونفقه‌دن زائد اولان مالى محتاجلره بذل وانفاق ايلمك معناسنه‌در يقال اعفى الرجل
اذا انفق العفو من ماله اى الفضلة وبرنسنه‌يى چوغالتمق معناسـنه‌در يقال اعفى اللحية اذا وفّرها وبرآدمى صحت
وعافيته قلمق معناسنه‌در يقال اعفاه بمعنى عافاه كماسيذكر (التعفية) تفعله وزننده بودخى دوه‌نك تويينى قرقمامغله
اوزايوب وچوغالوب صغريسنى بوريمك معناسـنه‌در يقال عفى الجمل بمعنى اعفاه وتعفية الخبال برقومك بالجمله
هلاك وانقراضندن عبارتدر يقال عفى عليهم الخبال اى ماتوا عربلر عفى على اثره ديرلر ايزنى تر ابله محو ونابديد
ايتدى معناسنه دركه بونده على ايله استعمال ايدر وبوراده خبال سحـاب وزننده هلاك وجنّ وجنون معنالرينه
محتملدر (العفاء) سمـاء وزننده محو وهلاك اولمق معناسـنه‌در يقال عفا اثره عفاء اذا هلك (العافى) برنسنه‌يى
طلب وجستجو ايدن آدمه دينور كرك احسان وكرك مرعى اولسون يقال هو عافيه اى رائده وصويه كلان آدمه
دينور يقال عفا الماء اذا ورد عليه فهو عاف وصاچى ياخود صقالى اوزون آدمه دينور يقال رجل عاف اى الطويل
الشعر وعاريت آلنان چوملك ديبنده چوملك صاحبنه ردّ وايثار اولنان چوربا وات صويى بقيه‌سنه دينور يقال
ردّه عافى القدر وهو مايردّ فيها من مرقة اذا استعيرت ومهمانه دينور يقال هو عافيه اى ضيفه ومطلقا فضل وكرم
ياخود رزق ومؤنت طالبنه دينور يقال جاء عافيا اى طالب فضل اورزق (المعتفى) مختفى وزننده بودخى فضل وكرم
ياخود رزق ومؤنت طالبنه دينور (العفاء) سماء وزننده طپراغه دينور وكوزك سياهنه عارض اولان آقلغه دينوركه
علتدر وعفاء وعفو سموّ وزننده خراب ومضمحل اولمق معناسنه‌در يقال عفت الدار عفاء وعفوّا اذا درست وعفاء
يغموره دينور (التعفى) تفعل وزننده بودخى خراب ويباب ومضمحل اولمق معناسنه‌در يقال تعفى الشئ اذا درس
(العفاء) كساء وزننده دوه‌قوشنده اولان چوق تويلره دينور وبدنده اوزون وفراوان قيللره دينور وسحاب يوزنده
اثواب پروزى شكلنده مرئى اولان نسنه‌لره دينور (ابو العفاء) حمارك كنيه‌سيدر (الاستعفاء) برآدم كنديسنه
تكليف وسپارش اولنان خصوص وخدمتدن معاف اولمغى ايستمك معناسـنه‌در يقال استعفاه منه اذا طلب العفو
منه عن تكليفه ودوه قسمى قورى اوتلغى دوداغيله اوكورتليه‌رك اوتلامق معناسنه‌در يقال استعفت الابل اليبيس
اذا اخذته بمشافرها مستصفية (الاعتفاء) افتعال وزننده استعفا ايله معنـاى ثانيده مرادفدر يقال اعتفت الابل
اليبيس بمعنى استعفته (العفاوة) عينك حركات ثلاثيله چوملك قيناركن يوزينه كلان كفه وكپوكه دينور (العافية)
كوده‌سى اتلو وسموز ناقه‌يه دينور جمعى عافيات كلور يقال ناقة عافية اللحم اى كثيرته وعافيه اسم اولور صحت
وسلامته دينور وثلاثيدن مصدر اولوب مفاعله بابنده استعمال اولنور معافات وعفاء كبى كه قتال وزننده‌در كماسيذكر
(المعفى) محدث وزننده شول كمسه‌دركه برآدم ايله يار وهمدم ورفيق اولوب قطعا آنك معروف واحسانه تعرض
وجرّ ومنفعت قيدينه تصدى ايليه يقال هو معف له اى يصحبه ولا يتعرّض لمعروفه (العافية) وافيه وزننده فى الاصل

(اسمدر)

اسمدر حق تعالی قولندن امراض و بلایایی دفع و حفظ ایلمکله حاصل اولان صحت و سلامته دینور یقال جعله الله
فی عافیة ای صحة و سلامة و عافیه مفاعله دن مصدر ثالث اوله رق شذوذ اوزره مستعمل اولور یعنی مصدر موقعنده
استعمال اولنور * شارح دیرکه عندالبعض عافیه ناشئه کبی مصدر ثلاثیدر (المعافاة) مکافاة وزننده و (العفاء)
قتال وزننده و (العافیة) نادر اوله رق حق جلّ وعلا قولنه علل و بلایادن صحت و سلامت ویرمك معناسنه در
یقال عافاه الله من المکروه معافاة وعفاء و عافیة ای وهب له العافیة من العلل و البلایا وحق جلّ سبحانه بر قولنی
ناسدن و ناسی اول قولندن عافیتده قلمق معناسنه درکه ناسك کندودن اذا وثقلت و تسلطنی وکندینك ناسه
احتیاج و تعرض و مراجعتنی صرفله اول قولنی آسوده و آزاده ایلمکدن عبارتدر یقال عافاه الله ای جعله من الناس
و الناس منه فی عافیة ※ الواوی ※ (العقوة) عینك فتحیله بر شجر آدیدر و عقوه خانه نك و محله نك یورهسنه و چورهسنه
دینور جمعی عقاء کلور عینك کسریله تقول رأیته یدور فی عقوة الدار او المحلة ای ماحولها (العقاة) حصاة
وزننده عقوه معناسنه در (العقو) عفو وزننده قویی قازوب بر طرفندن صو چیقارمق معناسنه در یقال
عقا الرجل عقوا اذا حفر البئر فانبط من جانبها و یوقاری آغوب یوکسلمك معناسنه در یقال عقا العلم اذا علا
وارتفع و بر نسنه دن خوشلنمیوب ایکرنمك معناسنه در یقال عقا الامر یعقو و یعقی من الباب الاوّل و الثانی اذا کرهه
(الاعتقاء) افتعال وزننده بو دخی قیو قازوب بر طرفندن صو چیقارمق معناسنه در یقال اعتقی الرجل بمعنی عقا
(المعقی) محدث وزننده بر یوکسك نسنه اوزرنده جولان ایدن شخصه دینور عقاب کبی که یوکسك طاغلرك
حوالهسنده چورینوب دوران ایدر ※ الیائی ※ (العقی) عینك کسریله هنوز تولد ایدن چوجغك قارنندن چیقان
فضلهیه دینور جمعی اعقاء کلور (العقی) عینك فتحی و قافك سکونیله هنوز تولد ایدن چوجغك فضلهسنی
اخراج ایلیهجك نسنه ایچورمك معناسنه در عربلر بال ایچوررلر یقال عقاه یعقیه عقیا اذا سقاه (التعقیة) تفعله
وزننده عقی معناسنه در یقال عقاه بمعنی عقاه و هوایه طوغری اوق آتمق معناسنه در یقال عقی بسهمه
اذا رمی به فی الهواء و قوش هوالنوب یوکسلمك معناسنه در یقال عقی الطائر اذا ارتفع فی طیرانه و بر یردن
کتورلمك معناسنه درکه کلان کمسهیه ازدراء موقعنده ایراد اولنور معنای اوّلدن مأخوذدر یقال من این
عقیت علی المجهول ای اتیت (العقیان) عینك کسریله شول جنس آلتونه دینورکه یردن نبات کبی نابت اولور
فارسیده زر رسته دیرلر یقال بنو فلان عقیان الذهب و هو ذهب ینبت (الاعقاء) همزهنك کسریله بر نسنه آجی
یاخود پك آجی اولمق معناسنه در یقال اعقی الشیء اذا صار مرّا او اشتدّت مرارته و بر نسنهیی آجیلغندن ناشی
اغزدن چیقاروب آتمق معناسنه در یقال اعقی الشیء اذا ازاله من فیه (الاعتقاء) افتعال وزننده تعقیه ایله
معنای اخیرده مرادفدر تقول من این اعتقیت علی المجهول ای اتیت ※ الواوی ※ (العکوة) عروه و تمره وزنلرنده
کوچك چوجغك ذقننده اولان چقور جغه دینور نونه معناسنه و اورتهیه دینور یقال عکوة الدار ای وسطها
و دلك دیبنه وکوکنه دینور اصل اللسان معناسنه و قویرق صوقنه دینور یقال فرس شدید العکوة ای اصل الذنب
و سکیردن یاپلش طورهیه و طوماغه دینورکه سکیری اوزونلغنه یاروب هر طرفنی اوروب طوره ایدرلر و بدنده جزء
غلیظهیه یعنی اوچقور کلان یوغون یرینه دینورکه مراد قولتق آلتیدر ترکیده سپدلك تعبیر اولنور و هر شیئك کوم
و غلیظ اولان یرینه دینور جمعی عکا کلور عینك ضمی و الفك قصریله و عکاء کلور کساء وزننده (عکوه) تمره
وزننده بر شاعر تمیمی اسمیدر (العکو) عفو وزننده آتك قویریغنی قویرق صوقنه طوغرو قیوروب دوکمك معناسنه در
یقال عکا ذنب الفرس عکوا اذا عطفه الی العکوة و عقده و طونك و شلوارك اوچقورلغنی قالین و بیوك ایلمك
معناسنه در یقال عکا بازاره اذا اعظم حجزته و غلظها و دوه سمزوب تنومند اولمق معناسنه در یقال عکت الابل
اذا غلظت و سمنت و دبردن فضلهنك بر مقداری چیقوب و بر مقداری چیقمیوب قالمق معناسنه در یقال عکا بخرئه
اذا خرج بعض و بقی بعض و توتن هوایه آغمق معناسنه در یقال عکا الدخان اذا تصعد و بوغور ناقهیی کبه قلمق
معناسنه در یقال عکا الفحل الناقة اذا لقحها و برآدمه مهربانلق ایلمك معناسنه در یقال عکا علی قومه اذا عطف
و اسیری یا مجرمی بنده چکمك معناسنه در یقال عکا فلانا فی الحدید اذا قیده و شده (المعکاء) محراب وزننده
سموز دوهلره دینور یاخود شول چوق دوهلره دینورکه کثرت و ازدحامندن باشلری بری برینك قویرق صوقلرینه
کیرشمش اوله یقال ابل معکاء ای سمینة او کثیرة رأس ذا عند عکوة ذا (الاعکی) اعلی وزننده ایکی یانلری
یوغون و قویرق صوقمی پك و قاتی اولان دوهیه دینور (العکواء) حمراء وزننده قویریغی آق و سائر یرلری سیاه اولان
دیشی قیونه دینور و بو دیشی قیونه مخصوصدر یقال شاة عکواء ای بیضاء الذنب و سائرها اسود (التعکیة) تفعله

وزننده قلجك قبضه‌سنه یاخود مزراغك تمرنی یاننه یاش سکیر صارمق معناسنه‌در یقال عکی علی سیفه و رمحه اذا شد علیهما علباء رطبا (العکیّ) غنیّ وزننده طولوم ایچره اویمش قویو سوده دینورکه یوغورد اوله‌جقدر ٭ الیائی ٭ (العکی) عینك فتحی وکافك سکونیله طونك یاشلوارك اوچقورلغنی قالین ایلمك معناسنه‌در یقال عکی بازاره عکیا اذا اغلظ بمقعده واولمك معناسـنه‌در یقال عکی زید اذا مات (التعکیة) تفعله وزننده و(الاعکاء) همزه‌نك کسریله بونلرده اوچقورلغی قالین ایلمك معناسنه‌در یقال عکی بازاره واعکی اذا اغلظ بمقعده واعکاء بر آدمی بنده چکمك معناسنه‌در یقال اعکاه اذا اوثقه فی الحدید (العکا) عینك ضمی والفك قصریله عکوه‌نك جمعیدرکه غرفه وزننده‌در * مؤلف معناسندن سکوت ایلمکله شارح دیرکه بوا کیرلوب هنوز یومق اولمامش ایپلك کلته‌سنه دینور (العاکی) میته دینور وعکوه دیدکلری ذکر اولنان ایپلك صاتیجی‌یه دینور وسویق مقل اکلنه دوشکون آدمه دینور (العکیّ) غنیّ وزننده مقل دیدکلری یمشك قاودینه دینور ٭ الواوی ٭ (العلو) عینك حرکات ثلاثی ولامك سکونیله و(العلاوة) ثمامه وزننده و(العالیة) بر نسنه‌نك یوقاریسنه دینور تپه باشی کبی یقال علو الشیٔ مثلثة وعلاوته وعالیته ای ارفعه وعالیه مزراغك وقارغینك یوقار یسـنه‌که اوست طرفیدر علی قول اوجنه یاخود تمرن طرفندن نصفنه دینور یقـال ما عالیة القناة کسافلتها ای اعلاها اورأسها او نصفها الذی یلی السنان وعالیه نجد اولکه‌سنك ما فوقیله ارض تهامه‌یه وما وراء مکه‌یه وارنجه قدر مشتمل اولدیغی ارضه دینورکه ارض حجاز اولور وظاهر مدینه‌ده نیچه قریه‌لره اطلاق اولنور مجموعنه عوالی دینور نسبتنده عالی دیرلر وغیر قیاس اوزره علوی دینور عینك ضمیله (العلوّ) سموّ وزننده بر نسـنه یوکسك وبلند اولمق معناسـنه‌در یقال علا الشی یعلو علوّا اذا ارتفع ویقـال علا النهار اذا ارتفع وبر شیئك یوقاریسـنه چیقمق معناسـنه‌در یقال علاه وبه اذا صعده ودابه‌یه بنمك معناسـنه‌در یقال علا الدابّة اذا رکبها وقدر وشان وشرف صاحبی اولمق معناسـنه‌در یقال علا فی المکارم اذا شرف وباء حرفیله یوکسلتمك ویوکسك ایلمك معناسنه اولور یقال علابه اذا جعله عالیا (العلیّ) غنیّ وزننده اسم فاعلدر یوکسك وبلند نسنه‌یه دینور وشدید وقویّ آدمه اطلاق اولنور بومعنا اعتباریله بعض کسه‌لر تسمیه اولندی علیّ المرتضی کبی کرم الله وجهه (العلاء) عطاء وزننده بو دخی یوکسك وبلند اولمق معناسنه‌در یقال علی الشیٔ علاء من الباب الرابع اذا ارتفع وشرف وشان جهتیله بلند مرتبه اولمق معناسنه‌در یقال علی فی المکارم اذا شرف (التعلی) تفعل وزننده بو دخی یوکسك اولمق معناسنه‌در یقال تعلی الشیٔ بمعنی علا وتدریجله یوکسلمك معناسـنه‌در یقال تعلی الرجل اذا علا فی مهلة وخاتون نفاسـدن یاخود مرضدن سلامت بولمق معناسـنه مستعملدرکه قالقمق تعبیر اولنور یقال تعلت المرأة من نفاسها او من مرضها اذا سلمت (الاستعلاء) بر نسـنه‌نك یوقاریسنه اغمق معناسنه‌در یقال استعلاه اذا صعده ویوکسلمك معناسـنه‌در یقال استعلی النهار اذا ارتفع (الاعلیلاء) اعشیشاب وزننده بو دخی بر شیئك یوقاریسنه چیقمق معناسنه‌در یقال اعلولاه اذا صعده (الاعلاء) همزه‌نك کسریله بو دخی بر نسنه‌نك یوقاریسنه چیقمق معناسنه‌در یقال اعلاه اذا صعده وبر نسنه‌یی یوکسلتمك معناسنه‌در یقال اعلاه اذاجعله عالیا وعن حرفیله بر نسنه‌دن نزول ایلمك معناسنه اولور یقال اعلی عن الدابة اذا نزل عنها وعالیه دیدکلری ارض مذکوره‌یه کلمك معناسـنه‌در یقال اعلی الرجل اذا اتی العالیه (التعلیة) تفعله وزننده بودخی بر نسـنه‌نك یوقاریسنه چیقمق معناسـنه‌در یقال علّاه اذا صعده وبر نسنه‌یی یوکسلتمك معناسـنه‌در یقال علّاه اذا جعله عالیا وعن حرفیله بر نسنه‌یی یوقاریدن ایندرمك معناسنه‌در یقال علی المتاع عن الدابّة اذا نزله ومکتوبه سرنامه یازمق معناسنه‌در یقال علی الکتاب اذا عنونه کما یقال علونه علونة وعلوانا (المعالاة) مبالاة وزننده بودخی بر نسنه‌نك یوقاریسنه چیقمق معناسنه‌در یقال عالاه وبه اذا صعده وعالیه دیدکلری ارض مذکوره‌یه کلمك معناسنه‌در یقال عالی الرجل اذا اتی العالیة وبر خبری فاش ایلمك معناسنه‌در یقال عالوا نعیه اذا اظهروه وعلی حرفیله برنسنه‌یی برینه یوکلتمك معناسنه اولور تقول عاله علیّ بالامر ای احمله علی (الحروف المستعلیة) اهل تجوید عرفنده یدی حرفدن عبارتدرکه * صاد مهمله وغین معجمه وقاف وضاد معجمه وخای معجمه وطاء وظاء * حرفلریدر مجموعنی *صغق ضخطظ* کلمه‌لری جامعه‌در بونلرك کیمنده لسان یوقاری طماغه استعلا وکیمنده ادا ایدرکن صوت علو جهتندن خروج ایلمکله مستعلیه اطلاق اولندی (العلاء) سماء وزننده مصدردرکه ذکر اولندی واسم اولور یوکسکلکه دینور یقال فیه علاء ای رفعة وبر رجل آدیدر ومدینه‌ده برموضع اسمیدر (سکة العلاء) بخارا شهرنده برصوقاقدر (الاعتلاء) افتعال وزنـده یوکسلمك معناسـنه‌در یقال اعتلی النهار اذا ارتفع (العالی) باب اوّلدن اسم فاعلدر

يوكسك نسنه يه دينور وعربلر شرف وشان صاحبى آدمه عالى الكعب اطلاق ايدرلر يقولون رجل عالى الكعب
اى شريف * شارح ديركه كعب قارغينك بوغومنه دينوركه ماده سندن عالى اولور بو وجهله كنايه ايدرلر ياخود كعب
رجلدندركه مراد اياقدر امتياز وتفوق جهتيله اهل صدر اولور ‹المعلاة› مرماة وزننده كسب شرف معناسنه در
شارح ديركه بو معناده مصدر ميمى واسم اولور واسم مكان اولور ومجبنه ومبخله كبى باعث معناسنه اولور جمعى معالى
كلور ومنه معالى الامور اى مكسب الشرف ومعلاة مكۀ مكرمه نك مقبره سى اسميدركه حجون نام محلده واقعدر
مكه نك اوست طرفنده در بونده معلاة اسم مكاندر ويمامه ده برقريه آديدر وبدر قربنده برموضع اسميدر ‹العلية›
و ‹العلى› عينلرك كسريله اجله واشراف ناسه دينور علىّ كلمه سنك جمعلريدركه غنىّ وزننده در يقال هم علية الناس
وعليه اى جلتهم ‹العلاوة› كتابه وزننده باشك يوقريسنه دينور على قول بيونك يوقريسنه دينور يقال ضرب
علاوته اى اعلى رأسه او عنقه ودابه يه محمول اولان ايكى دنكك ارالغنه زائد اوله رق وضع اولنان نسنه يه دينور
فارسى اداايله سربار تعبير اولنور يقال لاتضع العلاوة بين العدلين وهى ماوضع بين العدلين ومطلقا برنسنه اوزره
زياده قلنان شيئه دينور يقال اعطاه الف دينار او دينار علاوة وبرقسراغك آديدر ‹العلياء› صحراء وزننده كوكه
اطلاق اولنور سماء معناسنه * شارحك بيانه كوره اسمدر صفت دكلدر وطاغك تپه سنه دينور ومكان عالى يه دينور
يقال رأيته يقعد فى العلياء اى المكان العالى ومطلقا برنسنه دن عالى اولان شيئه دينور وفعلۀ عاليه معناسنه دركه
شرف ورفعتى متضمن عملدن عبارتدر * شارح ابن اثيردن نقل ايدركه حضرت عباسك نعت شريف نبويده نظم
وانشاد ايلديكى اشبو * حتى احتوى بيتك المهيمن من * خندف علياء تحتها النطق * بيتنده واقع علياء كلمه سى مكان
مرتفع معناسنه در اعلى كلمه سنك مؤنثى دكلدر زيرا منكرا ايراد اولنمشدر فعلاء افعل ايسه البته معرّف اولمق لازمدر
انتهى ‹عليامضر› عينك ضمى والفك قصريله قبيلۀ مضرك اعلاسنه اطلاق اولنوركه عندالبعض قريش
قبيله سيدر ماعداسنه سفلى مضر تعبير اولنور وعليا لفظى على كلمه سنك مؤنثيدر جمعى على كلور كبرى وكبر كبى
‹العليان› عينك كسريله ايرى وتنومند انسان وحيوانه دينور واوزون نسنه يه دينور طويل معناسنه وكالا ومتاعه
دينور ويوكسك ناقه يه دينور وآواز بلنده دينور يقال له عليان اى صوت جهير واركك صرتلانه دينور ‹العليان›
عينك ولام مشدده نك كسريله بودخى يوكسك ناقه يه وآواز بلنده دينور ‹العلوان› عينك ضميله مكتوبك سرنامه سنه
وديباجه سنه دينور يقال كتب علوان الكتاب اى عنوانه ‹العلاية› سحابه وزننده برموضع آديدر ويوكسك
محله دينور ‹العلى› ظبى وزننده بودخى يوكسك محله دينور ‹العلاة› حصاة وزننده دمورجيلرك اورس تعبير
ايتدكلرى دموره دينور سندان معناسنه واوزرنده كش ياپدقلرى يصى طاشه دينور يوغوردى اوزرينه سروب
قوريدوب كش ياپارلر وكولك طرزنده بركونه قابه دينوركه يره قويوب اطرافنى صغير تزكاريله بسليوب اكاسود
صاغارلر ويوكسك ناقه يه دينور وبرقسراغك وبرطاغك اسمريدر ‹عليوّن› عينك ولامك مشدده نك كسريله
مطلب
على كلمه سنك جمعيدركه عينك ولام مشدده نك كسرى وياتك تشديديله در سماء سابعه ده برموضع اسميدركه
ارواح مؤمنين اورايه صعود ايدرلر * مؤلف بصائرده بو معنايى بياندنصكره ديمشدركه عليون على قول اشرف
مواضع جنانك اسميدر نته كه سجين اشر مواضع نيرانك اسميدر وعندالبعض اهل وسكاننك اسميدر وبوعربيه يه
اقربدر زيرا جمع مزبور ناطقينه مخصوصدر وعلى انك مفرديدر بطيخ كبى * وابن اثيرك بيانه كوره سماء
سابعه نك ياخود حفظه ملائكه سنك ديوانلرى اسميدركه اعمال صالحين اورايه رفع اولنور ياخود اعلاى امكنه
واشرف مراتب ديمكدركه مراد دارآخرتده دركاه رضايه اقرب اولان درجاتدر وعليون كلمه سى حروف وحركاتله
معرب اولور قنسرين كبى وعندالبعض وجه مذكور اوزره جمعدر ياخود مفردى يوقدر ياخود مفرددر جمعى يوقدر
‹يعلى› يرضى وزننده كه فعل مستقبلدر اسماندر يعلى بن اميه صحابيدر ‹معلى› معظم وزننده اسماندر معلى بن
اسد صحابيدر ‹يعلى› يانك كسرى والفك قصريله برخاتون اسميدر وعبيد بن يعلى تابعيدر ‹العلو› عينك فتحى
ولامك سكونيله قهر وغلبه معناسنه در يقال اخذه علوا اى عنوة ‹التعالى› تفاعل وزننده يوكسلمك معناسنه در
يقال تعالى الرجل اذا ارتفع بونك امر حاضرنده تعال ديرسن لامك فتحيله اعل معناسنه ومفرد مؤنثنده تعالى
وجمعنده تعالين ديرسن * مترجم ديركه فى الاصل تعال كلمه سى تعالى ماده سندن امر اولمغله آنكله اسفلده
مطلب
اولان آدمك يوقرى چيقمسى ضمننده ندا اولنور ايدى كه آنكله يوقرى كل تعبير اولنور بعده كثرت استعماله مطلقا هلمّ
يعنى كل معناسنده استعمال ايلديلر كرك مدعوّ اولان كمسه اعلاده وكرك اسفلده اولسون وكرك برابرده اولسون
پس معناى خاصى عامده استعمال ايلديلر وكاه اولوركه جمع مذكر سالمده مجانست وملابسه سيله لامى مضموم اولور

وبه قرأ الحسن البصرىّ ﴿ قل يا اهل الكتاب تعالوا ﴾ ومؤنثنده يا يه مجانستله مكسور اولور انتهى ﴿العل﴾ عينك فتحى ولامك كسرى وضميله اسمدر فوق معناسنه علا لفظندن مقصوردر تقول اتيته من عل بكسر اللام وضمها اى من فوق وكاه اولوركه الفله من علا دخى ديرلر من عال دخى بو معنايه در تقول اتيته من عل ومن علا ومن عال اى من فوق * شارح ديركه كسرهٔ تخفيفا حالى اوزره ابقايه وضمه غايانه الحاقه مبنيدر تفصيلى مغنى اللبيبده مذكوردر ﴿العلية﴾ عينك ضمى وكسرى ولام مكسوره نك ويانك تشديدلريله چارطاق تعبير اولنان يوكسك اوطه يه دينور جمعى علالى كلور تقول قعدنا فى العلية اى الغرفة ﴿المعلى﴾ معظم وزننده قاراوقلرينك يدنجيسنك اسميدر واسعر نام كسه نك فرسى اسميدر جوهرى محدّث وزننده تقييد ايلمكله وهم ايلدى ﴿المعلى﴾ محدّث وزننده شول آدمه دينوركه دائما سودى حيوانك صاغ طرفندن كلوب صاغار اوله وبر فرسك آديدر ﴿يعيلى﴾ مصغر بنيه سيله بر رجل آديدر ﴿المعتلى﴾ ممتلى وزننده ارسلانه دينور ﴿علىّ﴾ سمىّ وزننده اساميدندر علىّ بن رباح محدّثدر ﴿عليان﴾ سلمان وزننده و﴿عليان﴾ مصغر بنيه سيله محدثلردر وابراهيم بن عليه كه سميه وزننده در محدثدر ﴿العلى﴾ هدى وزننده وادى القرى ناحيه سنده بربلده آديدر وديار غطفانده بر موضعدر وديار كلابده برنيچه قويى آديدر ﴿كورة العلاتين﴾ عينك فتحى وتثنيه بنيه سيله حمص ايالتنده برقضا آديدر ﴿العلواء﴾ حمراء وزننده قصهٔ عاليه معناسنه در تقول سمعنا منه علواء اى قصة عالية وبرخاتون وايكى قسراق اسملريدر ﴿العلىّ﴾ كسرتينله ويانك تشديديله يوكسكلكه دينور يقال به على اى علو ۞ اليائى ۞ ﴿العلى﴾ عينك فتحى ولامك سكونيله و﴿العلىّ﴾ عتىّ وزننده يوقرى يه آغمق معناسنه در يقال على السطح يعليه عليا وعليا اذا صعده ﴿على﴾ عينك فتحى والفك قصريله حرفدر يعنى حروف جاره دندر سيبويه‌دن اسميتى مرويدر طقوز معنايه دلالت ايدر (١) حسى ومعنوى استعلاء وتفوق ايچون اولوركه غالبا مجرورينه استعلايه دلالت ايدر نحو قوله تعالى ﴿وعليها وعلى الفلك تحملون﴾ وبعضا مجرورينك مقابلنه مستعلى اولور نحو قوله تعالى ﴿او اجد على النار هدى﴾ اى على المكان الذى هو قريب من النار هاديا يدلنى على الطريق * واستعلاء معنوى ايچون اولور نحو عليه دين (٢) مصاحبت ايچون كلور مع كلمه سى كبى نحو قوله تعالى ﴿وآتى المال على حبه﴾ اى مع حبه (٣) مجاوزه ايچوندر عن كبى كقول الشاعر * اذا رضيت علىّ بنو قشير لعمر الله اعجبنى رضاها * اى رضيت عنى (٤) تعليل ايچوندر لام كبى نحو قوله تعالى ﴿ولتكبروا الله على ماهداكم﴾ اى لماهداكم يعنى لهدايته اياكم (٥) ظرفيت ايچوندر نحو قوله تعالى ﴿ودخل المدينة على حين غفلة﴾ اى فى حين غفلة (٦) حرف جر اولان من معناسنه در نحو قوله تعالى ﴿واذا اكتالوا على الناس﴾ اى من الناس (٧) باء جارّه معناسنه در نحو قوله تعالى ﴿حقيق على ان لا اقول على الله الا الحقّ﴾ اى بان لا اقول وبو قراءت مخصوصه در (٨) زائده اولوب محذوف اولان على كلمه سندن عوض اولور كقول الشاعر * انّ الكريم وابيك يعتمل * ان لم تجد يوما على من يتكل * اى من يتكل عليه فحذف عليه وزاد على قبل الموصول عوضا (٩) استدراك ايچوندركه لكن معناسنه اولور نحو قولهم فلان جهنمىّ على انه لا ييأس من رحمة الله * وعلى كلمه سى اسم اولور فويق معناسنه دركه فوق مصغريدر يوقريجه ديمك اولور كقول الشاعر * غدت من عليه بعد ماتم ظمؤها * ﴿عليك﴾ اسم فعل امردر الزم معناسنه كه ملازمت ومداومت ايله ديمكدر تقول عليك زيدا اى الزمه وعليك الامر وبالامر يعنى شو ايشه اوزره اول وشو ايشه ملازمت واهتمام ايله * مترجم ديركه شيخ رضى بيانه كوره اصلى وجب عليك ايدى مثلا عليك زيدا قولى فى الاصل وجب عليك اخذ زيد ايدى سرعت ايچون اختصار ايلديلر اليك وامامك ودونك قوللرى دخى بونك كبيدر ۞ اليائى ۞ ﴿العمى﴾ عصا وزننده بر آدمك صكره‌دن كوزلرى بتون كور ونابينا اولمق معناسنه در يقال عمى الرجل عمى من الباب الرابع اذا ذهب بصره كله * شارح ديركه ايكى كوزك كور اولمسنه خاصدر بر كوزده استعمال اولنمز وكوزه دخى وصف اولور يقال عميت عيناه انتهى * وعمى قلب كور اولمق معناسنه ده مستعملدركه مراد جهل وبلادت وقساوتدر يقال عمى الرجل اذا ذهب بصر قلبه وبو معناده افعال بابندن وارد اولمز نته كه معناى اوّلده وارد اولور كما سيذكر وعمى قدّ وقامته دينور واوزونلغه دينور يقال ما احسن عماه اى قامته او طوله وتوزه دينور غبار معناسنه ﴿الاعمياء﴾ همزه نك وميمك كسريله بو دخى كور اولمق معناسنه در يقال اعماى يعماى اعمياء بمعنى عمى * شارحك بيانه كوره بو افعيلال بابندندر احيرار كبى اصلى اعمايى ايدى ادهامّ صيغه سنه احتذاء قصديله لفظ صحيح مخرجنه اخراج اولنوب ياى ثانيه الفه قلب اولنمغله اعمايا اعمياء اولدى كرچه اعمايا كلمه سنده دندانهٔ ياء اولى مرسوم اولميوب لكن تلفظنده مثبت اولور ومصدرنده ياى اولايى اسقاط ايلديلر اشهيباب كلمه سنده اشهباب ديدكلرى كبى وبعضا ياى مشدّده ايدوب اعمايّ يعمايّ دخى ديرلر ادهامّ يدهامّ كبى وبو احيرار بابندن دخى اولوركه اعماى يعماى دينور اصلى

(اعمي)

اعمي ايدی شذوذ اوزره یاء اولی الفه قلب اولندی طایه وغایه کلمه‌لری کبی وافعیلال مراد اولندقده یالر ادغام
اولنوب اعمایّ دینور (التعمی) تفعل وزننده بو دخی کوراولمق معناسنه‌در یقال تعمی الرجل بمعنی عمی (الاعمی)
احمر وزننده و(العمی) کتف وزننده بصرسز کورآدمه وبصیرتسز یعنی قلب کوزی کور آدمه دینورکه مراد
جاهل ونادان‌در اعمی لفظنك جمعی عمی وعمیان کلور عینلرك ضمی ومیملرك سکونیله وعماة کلور رماة وزننده
بوکویا که عامی کلمه‌سنك جمعیدر مؤنثی عمیاءدر حمراء وزننده وعمیه‌در فرحه وزننده‌که عمی مؤنثیدر (التعمیة)
تفعله وزننده کور ایلك معناسنه‌در یقال عمّاه ای صیره اعمی وبرکسه‌یی کیزلمك ستر واخفاء معناسنه مستعملدر
یقال عمی معنی البیت اذا اخفاه اشعارده معمّا بوندن مأخوذدر (مااعماه) فعل تعجبدر عمای بصیرتدن مصوغدر
نه عجب کوردل بی بصیرت جاهل ونادانددر دیمکدر تعجب کوردل اولمسنه مصرو فدر زیرا عین ظاهریده ازدیاد عما
متصوّر دکلدر (التعامی) تفاعل وزننده وزننده تصنعله کورلك کوستورمك معناسنه‌در یقال تعامی الرجل اذا اظهر
العما (العماء) سماء وزننده و(العمایة) سحابه وزننده و(العمیة) غنیه وسمیه وزنلرنده غوایت ولجاج معناسنه‌در یقال
فلان فی عماء وعمایة وعمیة ای فی غوایة ولجاج (العمیة) عینك کسری وضمی ومیمك ویانك تشدیدلریله کبر
وتعظم یاخود ضلال وکمراهی معناسنه‌در وبو عمی لفظندن فعیله‌در یقال ماهذه العمیة ای الکبر او الضلال (العمیا)
رمیّا وزننده فی الاصل مصدردر رمّیا وخصیصا کبی کوراولمق وبرنسنه مستور ومشتبه اولمق معنالرینه‌در بعده
اسم موقعنده استعمال اولندی ومنه یقال قتل فلان عمیّا ای لم یدر من قتله * قال الشارح وفی النهایه العمیا فعیلا من
العمی کالرمیّا من الرمی والخصیصا من التخصص وهی مصادر ومنه حدیث ❊ من قتل فی عمیا فی رمی یکون بینهم فهو خطأ ❊
والمعنی ان یوجد بینهم قتیل یعمی امره ولایتبین قاتله فحکمه حکم قتل الخطأ یجب فیه الدیه پس بوراده
قتل عمیا قارشقنلقده اوق اصابتیله مقتول اولمقدر (الاعماء) همزه‌نك فتحیله جاهل ونادانلره دینور اعمی کلمه‌سنك
جمعیدر یقال هم اعماء ای جهّال * شارح دیرکه مؤلفك سیاقی ایکی وجهله غلطی مشتملدر اوّلا محکمده منصوص
اولدیغی اوزره اعماء مجاهل معناسنه‌درکه میمك فتحیله‌در مجهول ونامعلوم نسنه‌لردن عبارتدر ثانیا مفردی اعمی
دکلدر بلکه عمی کلمه‌سیدر کتف وزننده‌که بمعنی مفعولدر انتهی * واعماء شول اراضی‌یه اطلاق اولنورکه آنده
قطعا آبادانلق وشنلك وعمارت اثری اولمیه یقال رمی بهم فی الاعماء وهی اغفال الارض التی لاعمارة بها واوزون
بویلو آدملره دینور (المعامی) میمك فتحیله بو دخی اثر عمارتدن خالی اولان بور اراضی‌یه دینور * شارحك بیانته
کوره غیر قیاس اوزره عمی کلمه‌سندن جمعدر قیاس اولان معمیه اولمق ایدی (العامیة) مبالغة اعماء کلمه‌سنی تأکید
ایچون ایراد اولنور کرك جهال وکرك سائر معانی‌یه اولسون یقال اعماء عامیة مبالغة ای متناهیة فیه وعامیه سودی
بك آزاولان خاتونه دینورکه مراد ممه‌سی کوراولان خاتوندر یقال امرأة عامیة ای بکاءة (صکة عمیّ) صادك وکاف
مشدده‌نك فتحیله و(عمی) سمی وزننده‌در وبعض اشعارده عینك ضمی ومیمك سکونیله وارد اولدی وصکة اعمی
عنوانیله ده وارد اولمشدر نصف نهارك بك اسّیلکی وقتك اسمیدرکه کونشك اسّیسی وجودی آتش علوی کبی چالوب
یاقدیغی وقتدن عبارتدر یاخود عمیّ اولوقته اولان بعینه اسّیلکك اسمیدر صکه کلمه‌سی چالوب چارپمق معناسنه‌در
وعمی اعمی لفظندن مرخما مصغردر تعظیم ایچوندر کونشك حرّی کوزده قرقومیوب کوز باقمقدن قالدیغی
تصوّریله اولوقته یاخود اسّیلکنه اطلاق اولندی * وعندالبعض عمی جاهلیه‌ده عدوان قبیله‌سندن برکسه آدیدرکه
فقیه اولمغله اثنای حجده حجاجه مناسك حجه متعلق افتا ایدرایدی برسنه علی العاده قافله ایله کلور ایکن مکه‌یه ایکی
مرحله مسافه‌ده برقوناغه نزول ایلدیلر واول کون اتفاقی هوا پك اسّی ایدی رفقاسنه توجه ایدوب هرکیمکه یارین
بوساعته قدر ادای عمره ایلمیوب محرم اولدیغی حالده قالورسه سنهٔ آتیه‌یه دك ادای عمر ایده‌میوب اویلجه حرام
اوله‌رق قالور دیدکده اهل قافله بالجمله صچرایوب اول آتشناك وقتده مکه جانبنه عزم وشتاب ایلدیلر اول ایکی
مرحله‌یی جدّ تام ایله قطع ایدوب زمان یسیرده مکه‌یه واصل اولدیلر وعندالبعض عمی عمالقه‌دن برامیر آدیدر وقت
هاجرده برقوم اوزره چاپول ایدوب جمله‌سنی استیصال ایلمکله وقت مزبورا کامضاف ومنسوب اولدی وجهینه
دخی اضافت ادنا مناسبت ایچوندر وصکه لفظی همیشه ظرفیت اوزره منصوبدر تقول لقیته او اتانا زید صکة عمیّ
ای فی اشدّ الهاجرة حرّا (العماء) سماء وزننده یوکسك سحابه دینور یاخود صیق وقالین وکثیف اولانه
یاخود ممطر اولانه یاخود یوفقه یاسیاه یابیاض یاخود افراغ مطر ایلمش خالی سحابه دینور یقال فی السماء عماء
وهو السحاب المرتفع او الکثیف او الممطر او الرقیق او الاسود او الابیض او الذی هراق ماءه (العمی) عینك فتحی
ومیمك سکونیله آقق معناسنه‌در یقال عمی الماء عمیا من الباب الثانی اذا سال وطالعه خار وخاشاکی طشره

آتمق معناسنه در يقال عمى الموج اذا رمى بالقذر و دوه اسريوب اغزينك كپوكنى تپه سنه طوغرى ياخود نيره يه
اولورسه اولسون آتوب صاچمق معناسنه در يقال عمى البعير بلغامه اذا هدر فرمى على هامته اوايا كان ﴿الاعتماء﴾
افتعال وزننده برنسنه يى اختيار ايلمك معناسنه در يقال اعتماه اذا اختاره و قصد ايلمك معناسنه در يقال اعتماه اذا
قصده ﴿العمية﴾ عينك كسريله اختيار معناسنه اولان اعتماء ماده سندن اسمدر اختيار معناسنه در ﴿الاعميان﴾ تثنيه
بنيه سيله سيل و حريق ياخود سيل و ليل ياخود سيل ايله اسرمش دوه يه اطلاق اولنور و منه اعوذ بالله من الاعميين
اى السيل و الحريق او السيل و الليل او السيل و الجمل الهائج ﴿العمى﴾ ربى وزننده اولو مجل آدملره اطلاق اولنور
كويا كه عامى لفظندن جمعدر كه اولوب و ديرى قاله جغى مشتبه در يقال تركناهم عمى اى اشرفوا على الموت
﴿عمايه﴾ سحابه وزننده بر طاغك آديدر جرير شعرنده تثنيه صيغه سيله ايراد ايلمشدر كه اتصالنده اولان جبل آخره
تغليب ايتمشدر ﴿عما﴾ عينك فتحى و ميمك تخفيفيله اما معناسنه دركه حرف استفتاحدر يقال عما والله كان كذا لغة
فى اما ﴿الاعماء﴾ همزه نك كسريله برآدمى اعمى بولمق معناسنه در يقال اعماه اذا وجده اعمى ۞ الواوى ۞ ﴿العمو﴾
عينك فتحى و ميمك سكونيله ضلال معناسنه در يقال هو فى عمو اى ضلال و ذلت و خضوع معناسنه در جمعى اعماء كلور
۞ الواوى ۞ ﴿العنو﴾ علو وزننده و ﴿العناء﴾ عطا وزننده اسير اولمق معناسنه در تقول عنوت فيهم عنوا
و عناء اى صرت اسيرا فيهم و يقال عنيت فيهم عنا من الباب الرابع اى صرت اسيرافيهم و تذلل و خضوع و سرفرو
قلمق معناسنه در تقول عنوت له اذا خضعت و برنسنه يى آچيغه چيقاروب آشكاره قلمق معناسنه در تقول عنوت
الشئ اذا ابديته و باء حرفيله اخراج معناسنه اولور تقول عنوت به اذا اخرجته و ارض نبات بتورمك معناسنه در
يقال عنت الارض بالنبات اذا اظهرته و كلب برنسنه يى كاوب قوقلمق معناسنه در يقال عنا الكلب للشئ اذا اتاه
فشمه و قربه نك ديكش ارالقلرى سيرك اولمغله صويى طشره صيزدرمق معناسنه مستعملدر يقال عنت القربة
بماء كثير اى لم تحفظه فظهر و برآدمه بعض امور و حوادث حادث اولمق معناسنه در يقال عنت به الامور اذا
نزلت و برنسنه برآدمى رنج و زحمته اوغراتمق معناسنه در يقال عنا الامر عليه اذا شق ﴿العنا﴾ عصا وزننده
بودخى اسيرلكه دوشمك معناسنه در تقول عنيت فيهم عنا من الباب الرابع اذا صرت فيهم اسيرا ﴿الاعناء﴾ همزه نك
كسريله برآدمى ذلول و فرمانبر ايلمك معناسنه در تقول اعنيته اذا اخضعته و يرنبات اظهار ايلمك معناسنه در يقال
اعنت الارض النبات اذا اظهرته ﴿العنوة﴾ خطوه وزننده اسمدر اسيرلكه دينور و خوارلغه و فرمانبرلكه دينور
و قهر و استيلاء معناسنه در يقال فتحت هذه البلدة عنوة اى قهرا و محبت و مودت معناسنه كلمكله ضد اولور تقول
بقلبى له عنوة اى مودة ﴿العوانى﴾ نسوانه اطلاق اولنور زيرا طائفۀ نسوان طرف رجالدن ظلم و جفا كوروب
بركمسه دن مظهرداد و نصرت اولمزلر * شارح ديركه ابن اثيرك بيانه كوره تحت ايدئ رجالده اسير و مقهور اولدقلرينه
مبنى * مترجم ديركه وجهين مذكورين صدور اسلامه نسبتله در يوخسه زمانه نسوانى خصوصا استانبول جادولرينك
بيچاره رجاله استيلالرى قلمه كلور معنا اولمديغى هويدادر ﴿التعنية﴾ تأديه وزننده حبس ايلمك معناسنه در يقال
عناه اذا حبسه و تعنيه اسم اولور دوه قيغيله آغشته اولمش بولندن مركب علاجه دينوركه كركى كبى مزج ايدوب
كونشده عقد ايلدكدنصكره اويوز و چيبان اولمش دوه يه طلا ايدرلر و تعنيه بو معناده مصدر اولور اويوز و چيبان
اولمش دوه يه علاج مزبورى سورمك معناسنه در يقال عنا البعير اذا طلاه بالتعنية ﴿العنية﴾ غنيه وزننده بودخى تعنيه
كبى ذكر اولنان علاجه دينور ﴿الاعناء﴾ همزه نك فتحيله جوانب و نواحى معناسنه در يقال اعناء السماء اى نواحيها
و كذا اعناء البلاد و قبائل مختلفه دن مجتمع جماعته دينور مفردلرى عنو در عينك كسريله ﴿العانى﴾ اسير و كرفتاره
دينور يقال هو عان اى اسير و دم سائله دينور ﴿العنوان﴾ عينك ضميله مكتوبك نشان و علامتنه دينوركه مراد
سرنامه و ديباجه سيدر ﴿المعناء﴾ معظم وزننده عنوان معناسنه در ﴿العنونة﴾ عنعنه وزننده مكتوبه عنوان يازمق
معناسنه در تقول عنونته اذا وسمته * شارح ديركه مؤلف بونلرى نون بابنده وجوهيله بيان ايلمشدر ۞ اليائى ۞
﴿العناية﴾ كتابه وزننده و ﴿العناية﴾ سحابه وزننده و ﴿العنى﴾ عتى وزننده برآدمه برزحمتلو نسنه مهم اولمق معناسنه در
يقال عناه الامر يعنيه و يعنوه عناية و عناية و عنيا اذا اهمه و برامر مهمه اوغرايوب اكا مشغول اولمق معناسنه در
يقال عنى فلان على المجهول عناية و يقال عنى بحاجة عنا من الرابع اذا اهمته و اشتغل بها و باب رابعدن ورودى
قليلدر ﴿الاعتناء﴾ افتعال وزننده برزحمتلو ايشه اهتمام ايلمك معناسنه در يقال اعتنى بالامر اذا اهتم به ﴿العنى﴾
كتف وزننده برايشه اوغرامقله رنج و تعب چكن آدمه دينور ﴿العنى﴾ عينك فتحى و نونك سكونيله برآدمه
برتعبلو ايش پيدا اولمق معناسنه در يقال عنى الامر له يعنى عنيا اذا حدث و نزل و طعام و شراب خوشكوار

(اولمغله)

اولمغله مزاجه موافق اولوب سيكمك معناسنه‌در يقال عنى فيه الاكل اذا نجع ويراوت بتورمك معناسنه‌در
يقال عنت الارض بالنبات اذا اظهرته وعنى وعنايه اراده وقصد ايلمك معناسنه‌در يقال عنى بالقول كذا عنيا
وعناية اذا اراد (العنا) عصاوزننده بودخى طعام وشراب خوشكوار اولمغله مزاجه يرامق معناسنه‌در يقال
عنى فيه الاكل عنا من الباب الرابع اذانجع واسيرلكه كرفتار اولمق معناسنه‌در يقال عنى الرجل اذا نشب
فى الاسار (المعنى) مأوى وزننده و(المعنىّ) مرمىّ وزننده و(المعناة) مرماة وزننده و(المعنية) مرميه وزننده
كلمه وكلامك مدلولنه دينوركه متضمن اولدقلرى امر مقصوددر قصد واراده معناسندندر خلاصه‌سى ازاسنه
الفاظ وضع اولنان صورت ذهنيه‌دن عبارتدر مفهوم آندن اعمدر (العناء) عطاء وزننده رنج وزحمت چكمك
معناسنه‌در يقال عنى الرجل عناء من الباب الرابع اذا نصب (التعنى) تفعل وزننده بودخى رنج وزحمت چكمك
معناسنه‌در يقال تعنى الرجل اذا نصب وبرتعب ومحنتلو ايشك زحمتنى ارتكاب ايدوب اوزرينه آلمق معناسنه‌در
يقال تعنى العنية اذاتجشمها (الاعناء) همزه‌نك كسريله و(التعنية) تاديه وزننده برآدمى زحمته اوغراتمق
معناسنه‌در يقال اعناه وعناه اذا انصبه وكتابه عنوان يازمق معناسنه‌در يقال اعنى الكتاب وعناه اذاعنونه
ويقال عنه بالنون (العنية) تمره وزننده اسمدر رنج ومشقت معناسنه‌در يقال به عنية اى عناء (العانى) و(المعنى)
محدّث وزننده عناء كلمه‌سنى مبالغة تاكيد اولورلر پك زحمت ومشقت ديمك اولور يقال عناء عان ومعنّ مبالغة
(المعاناة) مباهاة وزننده مشاجره ومنازعه معناسنه‌در يقال عاناه اذاشاجره وبرنسنه‌نك رنج وزحمتنى چكمك
معناسنه‌در يقال عاناه اى قاساه ومال اوزره دائما تقيد ونظارتله رعايت وتيمارنده اهتمام ايلمك معناسنه‌در يقال
هم مايعانون مالهم اى مايقومون عليها (المعنى) معظم وزننده برفرس اسميدر ☼ الواوى ☼ (العىّ) عينك فتحى
وياءنك تشديديله‌كه اصلى عوى ايدى و(العواء) عينك ضمى والفك مدّيله و(العوّة) عينك فتحى وواوك
تشديديله و(العوّية) غنيه وزننده كلب وقورد مقوله‌سى آغزنى برطرفه چويروب اورمك على قول صوتنى
آچقليه‌رق اوزاتمق معناسـنه‌دركه اولومق تعبير اولنور يقال عوى الكلب يعوى عيا وعواء وعوّة وعوّية
من الباب الثانى اذالوى خطمه وصوّت اومدّ صوته ولم يفصح وبرنسنه‌يى برطرفه بوروب بوكمك معناسنه يقال
عوى الشئ اذا عطفه وبركيمسه مثلا اوتوز ياش كبى تمامئ قوّت كرته‌سنه كلوب بازولرى كركى كبى قوّى اولمغله
اخرك پنجه‌سنى بورمق معناسنه مستعملدر يقال عوى الرجل اذا بلغ ثلثين سنة فقويت يده فعوى يدغيره وبرنسنه‌يى
ايكى قات اكمك معناسنه‌در يقال عوى البرة والقوس اذا عطفها وعن حرفيله ردّ وصرف معناسنه مستعمل اولور
يقال عوى عن الرجل اذا كذب وردّ يعنى فلان حقنده غيبت ايدن كيمسه‌يى تكذيب ايدوب اول تهمتى فلان اوزرندن
ردّ ايلدى وبرجماعتى فتنه وغوغايه چاغرمق معناسنه مستعملدر يقال عوى القوم الى الفتنة اذادعاهم (الاعتواء)
افتعال وزننده بودخى كلب اورمك ياخود اولومق معناسنه‌در يقال اعتوى الكلب بمعنى عوى وبرنسنه‌يى بوروب
بوكمك معناسنه‌در يقال اعتوى الشئ اذا عطفه (التعوية) تأديه وزننده بودخى برنسنه‌يى ايكى قات اكمك معناسنه‌در
يقال عوّى البرة والقوس اذاعطفها (الانعواء) انفعال وزننده برنسنه ايكى قات اكلمك معناسنه‌در يقال عوى القوس
فانعوت (العوّاء) شدّاد وزننده وقصرايله كلبه دينور ودبره ومقعده اطلاق اولنور ومنازل قمردن برمنزلك آديدر
بش ياخود درت كوكبدن عبارتدركه كتابت الف صورتنده واقع اولمشلردر واكاورك الاسد دخى ديرلر بوصورت
صورشماليه دندر برالتى آسمانه طوغرى اوزادوب برآدمى چاغرر شكلنده بركيمسه صورتى اوله جقدر كواكب مزبوره طرف
اسفلنده مركوزدر * شارح ديركه اساسك بيانه كوره منزل مزبور برودت هوا موسمنك عقبنده طلوع ايلمكله كويا كه
بردى طرد وتبعيد ايده‌رك اكسه سندن چاغروب كيدر اولديغى باعث تسميه درانكيچون طاردة البرد دخى ديرلر وعوّاء
قوجه ناقه‌يه دينور (العوّة) عينك ضمى وفتحيله بودخى است ومقعده دينور (الاستعواء) دادخواه اولمق
معناسنه‌در يقال استعواهم اذااستغاثهم (المعاوية) ميمك ضميله اركك قيزمش قانجق كلبه دينور يقال عوت المعاوية
اى الكلبة المستحرمة وتلكى انيكنه دينور وحرف تعريفسز اساميدندر * معاوية بن ابى سفيان صحابيدر ومعاويه‌نك
مصغرنده معيوه ومعيه دينور ياءنك تشديديله ومعييه دينور ياء ثلاث ايله (ابومعاويه) پارس ديدكارى جانورك
كنيه‌سيدر (معويه) ميمك فتحيله منزله وزننده ابن امرء القيس بن ثعلبه‌دركه قضاعه‌دن بربطن پدريدر (عا)
قصرايله و(عوْ) عينك فتحى وواوك سكونيله و(عاى) سكون ياايله قيون سوره‌جك صوتدن حكايه‌در (المعاعاة)
مباهاة وزننده الفاظ مذكوره ايله قيون سورمك معناسنه‌در يقال عاعى الراعى اذازجر الضئين فقال عا او عى او عاى
شارح ديركه بوعين ماده‌سنه متعلقدر (العوعاة) و(العيعاة) و(العيعاء) دحرجه وزنلرنده بونلرده معاعاة معناسنه‌در

مُعاوِيَه
اسلامده تمنی بیقانه
آدام.

يقال عوعى يعوعى عوعاة و عيعى يعيعى عيعاة و عيعاء بمعنى عاعى معاعاة (المعاواة) مباهاة وزننده بركيمسه يه حيقرمق
معناسنه در يقال عاواهم اذا صايحهم (عوّه) عينك فتحيله بر رجل آديدر (اعواء) همزه نك فتحيله و (عوىّ) سمى
وزننده ايكى موضعلردر (التعاوى) تفاعل وزننده ناس هر طرفدن كاوب بريكمك معناسنه در يقال تعاووا عليه
اذا اجتمعوا ☼ الواوى ☼ (العهو) عينك كسريله اشك صوپه سنه دينور جحش معناسنه و جنسى پاك و اندامى متعدل
ياقشقلو ياوزو قوتلوّ دوه يه دينور (الاعهاء) همزه نك كسريله برآدمك مالنه آفت ايرشمك معناسنه در يقال اعهى الرجل
وقعت فى ماله العاهة ☼ اليائى ☼ (العىّ) عينك فتحى و يانك تشديديله و (العياء) عطاء وزننده بركيمسه مراد ايلديكى
بر ايشك يولنى بيله ميوب و بوله ميوب آپشوب قالمق ياخود مباشرت ايلديكى ايشه كمال و متانت ويره ميوب عاجز
و درمانده اولمق معناسنه در يقال عىّ الرجل بالادغام و فكه عيا و عياء من الباب الرابع اذا لم يهتد لوجه
مراده او عجز منه و لم يطق احكامه و جهل معناسنه مستعملدر تقول عييته اذا جهلته (العيان) ريان وزننده و (العياياء)
عينك فتحيله و (العىّ) طىّ وزننده و (العيى) فعيل وزننده وجه مذكور اوزره بر نسنه دن عاجز و درمانده آدمه
دينور و عىّ و عيى كلمه لرينك جمعلرنده اعياء و اعيياء كلور (التعايى) تفاعل وزننده و (الاستعياء) و (التعيى)
تفعل وزننده عىّ و عياء معناسنه در يقال تعايا الرجل و استعيى و تعيى بمعنى عيى (العىّ) عينك كسريله تكلمدن
عجزايله حصر اولمق معناسنه در يقال عيى فى المنطق عيا من الباب الرابع اذا حصر (الاعياء) همزه نك كسريله
يوريلوب درمانده اولمق معناسنه در يقال اعيى الماشى اذا كلّ و يوروب درمانده قلمق معناسنه در يقال اعيى
السير البعير اذا كاه و عاجز ايلمك معناسنه در يقال اعياه الداء اذا عجزه (المعايا) و (المعايى) ميملرك فتحيله معيى كلمه سنك
جمعلريدركه يورغون و درمانده لر ديمكدر يقال ابل معايا و معاى اى معيية (العياء) سحاب وزننده و (العياياء) عينك
فتحيله شول بوغوره دينوركه ناقه يه چكلدكده كار كذارلق مصلحتنى بيلوب عجيلك ايليه ياخود اصلا ناقه يه چكلمامش
اوله كذلك بنى آدمده دخى استعمال اولنور يقال فحل عياء و عياياء اذا كان لا يهتدى للضراب او الذى لم يضرب قطّ
و كذا الرجل جمعلرى اعياء كلور عياياء كلمه سنك جمعى حذف زائد اوزره مبنيدر و عياء سحاب وزننده علاجپذير اولميان
مرضه دينور يقال داء عياء اى لا يبرأ منه و بو وصف بالمصدردر (المعاياة) مباهاة وزننده و (التعمية) تفعله وزننده
تعميه و لغز كبى فهم و استخراجندن عاجز اوله جق كلام ايراد ايلمك معناسنه در يقال عايا الرجل و عيى اذا اتى بكلام
لا يهتدى له (الاعيية) اثفيه وزننده لغز و معما كبى فهم و استخراجندن عاجز اوله جق كلامه دينور (بنو عياء) سماء
وزننده جرم قبيله سندن بر جماعتدر (عيعايه) عينك فتحيله عدوان قبيله سندن بر جماعتدر (المعيى) معظم وزننده
بر موضعدر (عيايه) سحابه وزننده بر جماعتدر (العىّ) طىّ وزننده ابن عدناندركه معد نام كيمسه نك برادرى ايدى

فصل الغين المعجمة

فصل الغين المعجمة

☼ اليائى ☼ (الغبية) غينك فتحى و بانك سكونيله آزجه يغموره دينور على قول بردن
صاغانقلى ياغان يغموره دينور تقول اخذتنا غبية اى مطرة غير كثيرة او الدفعة الشديدة و متتابعا دوكيلان چوق
صويه دينور و متتابعا اوريلان قامچى يه دينور بونلرك مجموعنده اسمدر و اسم مصدر دخى اولور و غبية التراب
طپراغك هوايه توزوب چيقان توزينه دينور و غبيه نابديدلكه دينور غيبت معناسنه در يقال جاؤا على غبية الشمس
اى غيبتها (الغبا) عصا وزننده بودخى هوايه آغوب چيقان توزه دينور (الغبياء) حمراء وزننده صرمشق چتلق
آغاجلره دينور يقال شجرة غبياء اى ملتفة و يقال غصن اغبى (التغبية) تأديه وزننده اورتمك معناسنه در يقال غباه
اذا ستره و باشدن صاچك مجموعنى كسمك معناسنه در يقال غبى الشعر اذا قصره و استأصله ☼ الواوى ☼ (الغبا)
عصا وزننده و (الغباوة) عدواه وزننده بركيمسه كند ذهن و بليد اولمغله فهم و فطنتدن قاصر اولمق معناسنه در
يقال غبى الرجل الشئ و عنه غبا و غباوة من الباب الرابع اذا لم يفطن له و بر نسنه مستور و مخفى اولمق معناسنه در
يقال غبى الشئ منه اذا خفى (الغبىّ) غنىّ وزننده ذهنى آغر بلادتلو آدمه دينوركه زكىّ و زيرك مقابليدر (الغبوة)
خطوه وزننده و (الغبوة) فتوه وزننده و (الغبىّ) صلىّ وزننده غفلت معناسنه در يقال فية غبوة و غبوة و غبىّ
اى غفلة (الغباء) سماء وزننده كيزلوجه ارضه دينور ☼ اليائى ☼ (الغاتية) تاى فوقيه ايله عاتيه وزننده بون واو غوز
خاتونه دينور يقال امرأة غاتية اى بلهاء ☼ الواوى ☼ (الغثاء) ثاى مثلثه ايله غراب وزننده و (الغثاء) زنار
وزننده صو يوزنده اولان و سيل صويى كتوردیكى خار و خاشاكه و كپوكه و سيل صوينه قارشمش يپراق مقوله سنه
دينور قال فى الاساس يقال فلان ماله غثاء و غثاء و عمله هباء و سعيه جفاء (الغثو) حشو وزننده بر يرده غثاء
چوغالمق معناسنه د يقال غثا الوادى يغثو غثوا اذا كثر فيه الغثاء ☼ اليائى ☼ (الغثى) غثو وزننده و مرادفيدر يقال
غثى الوادى يغثى غثيا بمعنى غثا غثوا و سيل صويى مرعايى بوزوب برى برينه قاتمغله حلاوتنى كيدرمك معناسنه در

يقال غثى السيل المرتع اذا جمع بعضه الى بعض واذهب حلاوته وخلط كلام ايلك معناسنه در يقال غثى الكلام غثيا من الباب الثانى والرابع اذا خلطه ودوابّ ومواشى يى ياخود ناسى برى برينه قاتوب هرج ومرج ايلك معناسنه در يقال غثى المال او الناس اذا خبطهم وضرب فيهم وغثى وغثيان فتحاتله كوكل بولانمق معناسنه دركه قئ مقدمه سيدر يقال غثت النفس غثيا وغثيانا اذا خبثت وهوا يوزى بولانوب بولوتلنمق معناسنه در يقال غثت السماء بالسحاب اذا غيمت (الاغثاء) همزه نك كسريله بودخى سيل صوبى مرعايى بوزوب برى برينه قاتمق معناسنه در يقال اغثى السيل المرتع بمعنى غثى (الغثا) عصا وزننده يريوزنده نبات چوغالمق معناسنه در يقال غثيت الارض بالنبات غثا من الباب الرابع اذا كثر فيها (الاغثى) اقصى وزننده ارسلانه دينور ❊الواوى❊ (الغدوة) غينك ضمى ودالك سكونيله صباحك اوّل وقتنه دينور بكره معناسنه فارسيده بامداد وتركيده اركن تعبير اولنور على قول صلوة فجرايله طلوع شمس بيننده اولان وقته دينور تقول اتيته غدوة اى بكرة او مابين صلوة الفجر وطلوع الشمس * شارح ديركه غدوه وبكره كلمه لريله اكرچه اندن اولديغى كونك صباحى مراد اولور ايسه منوّن اولمز واكر نكره مراد اولورسه منوّن اولورلر وغدوه لفظنك جمعى غدى كلور مديه ومدى كبى (الغداة) حصاة وزننده و (الغدية) غنيه وزننده بونلرده غدوه معناسنه در غداة كلمه سنك جمعى غدوات كلور فتحاتله وغديه نك جمعى غديات كلور وغداياء كلور وغدوّ كلور ضمتينله وواوك تشديديله وعند البعض غدايا غديه نك جمعى دكلدر بلكه عشاياء كلمه سنه مزاوجه وجهيله استعمال اولنور پس قائل مزبور غداة كلمه سندن جمع اولديغنه ذاهب اولمشدر (الغدوّ) سموّ وزننده و (الغدوة) غرفه وزننده بريره صباح وقتى كلمك وصباح قتى كيتمك وبر ايشه صباح وقتى مباشرت ايلك معناسنه در يقال غدا عليه غدوّا وغدوة اذا بكر عليه * شارح ديركه بعده توسعه اولنوب وقتدن تجريد ايله راح كبى افعال ناقصه يه ملحق اولمشدر صار معناسنه مستعملدر (الاغتداء) افتعال وزننده غدوّ معناسنه در يقال اغتدى عليه بمعنى غدا عليه (المغاداة) مفاعله وزننده بركمسه يه اركندن وارمق وبر ايشى اركندن ايشلمك معناسنه در يقال غاداه وغادى الامر اذا باكره (الغد) غينك فتحى ودالك تخفيفيله ايرته كونه دينوركه يارين دخى تعبير اولنور فارسيده فردا دينور وبونك اصلى غدو ايدى بلاعوض واو حذف اولندى نسبتنده غدىّ وغدوىّ دينور اثبات واو ايله (الغادية) صباح وقتنده پيدا اولان بلوده ياخود يغموره دينور (الغداء) سماء وزننده صباح طعامنك اسميدر جمعى اغديه در تقول اطعمنا غداء اى طعام الغدوة (التغدى) تفعل وزننده صباح طعامى يمك معناسنه در يقال تغدى الرجل اذا اكل الغداء (الغدا) عصا وزننده تغدى معناسنه در يقال غدى الرجل غدا من الباب الرابع بمعنى تغدّى (التغدية) تأديه وزننده صباح طعامى يدرمك معناسنه در تقول غديته اذا اطعمته الغداء (الغديان) سكران وزننده دائما اركن طعام اكل ايدن آدمه دينور مؤنثى غدياء در (ابو الغاديه) يسار بن سبع دركه صحابيدر (الغادى) ارسلانه اطلاق اولنور (الغدّاء) شدّاد وزننده ابن كعب دركه اعيان عربدندر (المغدى) ميمك ودالك فتحيله اسم مكاندر مؤنثى مغداة درشول يره دينوركه قوم اندن صباح وقتنده رحلت ايده لر كذلك وقت مرقومده رحلت اولنان يره دينور نته كه مراح ومراحه بونك مقابليدر بو مناسبتله مطلقا منشأ ومصيرده استعمال اولنديلر بعده برولدك پدرينه مشابهت كامله سنده استعمال ايلديلر زيرا پدر اولادك اصل ومنشأى ونسب واخلاق وشمائلده بالنسبه مرجع ومصيريدر وبوجهتله مجاز بمرتبتين اولور ومنه يقال ماترك فلان من ابيه مغدى ومغداة ولا مراحا ومراحة اى شبها يعنى كويا كه جمله سنى اخذ واستيفا ايلمشدر (الغدوىّ) عربىّ وزننده كبه حيوان قرننده اولان ياوريه دينور على قول قيون قسمنه مخصوصدر ياخود فحلك طوتدرديغى دوله مقابل بيع اولنان دوه يه وسائر حيوانه دينور ياخود قوچك طوتدرديغى دوله مقابل بيع اولنان قيونه دينور مؤلفك بما يباع او ان يبتاع قوللرى مسامحه اوزره در ولفظ مزبور كلمۀ نسبت اولمغله كويا كه آنلر فردايه منسوبلردر ❊الواوى❊ (الغذىّ) ذال معجمه ايله غنى وزننده و (الغذوىّ) عربىّ وزننده غدوىّ معناسنه در بو صورتده غذايه منسوب اولور وغذىّ تازه قوزويه دينور جمعى غذاء كلور غينك كسريله (الغذاء) كساء وزننده مأكولات ومشروباتدن بدنك نماء وقوامنه مدار اولان شيئه دينور يقال اعطاه غذاءه وهو ما به نماء الجسم وقوامه (الغذو) عزو وزننده بركمسه يه غذاء ويرمك معناسنه در يقال غذاه يغذوه غذوا اذا اعطاه الغذاء واركك دوه افشانى كسه رك ايشه مك معناسنه مستعملدر يقال غذا الجمل بوله وببوله اذا قطع ودوه نك افشانى كسيله كسيله كلمك معناسنه در يقال غذا بول الجمل اذا انقطع وآقمق معناسنه در يقال غذا الشىء اى سال وتيز تيز يوريمك معناسنه در يقال غذا الرجل اذا اسرع وطمردن قان روان اولمق معناسنه در يقال غذا العرق اذا سال دما (التغذية) تفعله وزننده بودخى غذالندرمك

معناسنه‌در یقال غذّاه بمعنی غداه و بسلمك معناسنه مستعملدر یقال غذاه‌اذاربّاه و دوه‌کسه‌رك ایشه‌مك معناسنه‌در
یقال غذّی الجمل بوله اذا قطعه وطمردن قان آقق معناسنه‌در یقال غذّی العرق اذاسال دما ﴿الاغتذاء﴾ افتعال
وزننده و ﴿التغذی﴾ تفعل وزننده غدالنمك معناسنه‌در یقال غذاه فاغتذی وتغذی ﴿الغذا﴾ عصـا وزننده
ارکك‌دوه‌نك بوله‌نه دینور ﴿الغذوان﴾ فتحاتله شوقلو وجنبشلو اویناق‌یوکرك آته‌دینور و بدزبان‌و فاحش‌و دلازار
آدمه دینور مؤنثی غذوانه‌در و بصره ایله مدینه بیننده برصویك‌آدیدر ﴿الاستغذاء﴾ برآدمی یره‌چالوب خاکسار ایلمك
معناسـنه‌در یقال استغذاه اذا صرعه فشدّ صرعه ﴿الغاذیة﴾ بدنده برطمرك آدیدر ﴿الغاذی﴾ غدالندریجی
و بسلیجی معنالرینه‌در بومناسبتله دوابّ ومواشی‌یی کوزل بسلیوب رعایت‌وتیمارنده حاذق آدمه اطلاق‌اولنور یقال
هوغاذی‌مال ای مصلحه وسائسه ※ الیائی ※ ﴿الغذی﴾ غذووزننده ومرادفیدر تقول غذیته غذیامن الباب الثانی
بمعنی غذوته جوهری‌یائیدن دخی کلدیکنی بیلمامکله انکارایلدی ※ الواوی ※ ﴿الغرو﴾ غینك فتحی‌ورانك سکونیله
برنسنه‌یه بوس‌بتون محکمجه یاپشوب قبلامق معناسنه‌در یقال غرا السمن قلبه یغرو غروا اذا لزق به
وغطّاه و برنسنه‌یی توتقاله یاپشدرمق معناسنه‌در یقال غری الجلد به اذا لصقه بالغراء وغرو عجب معناسنه‌درکه
تعجبدندر نته‌که غروی دخی بومعنایه‌در دعوی وزننده یقال لاغرو من کذا ولاغروی ای لاعجب ﴿الغرا﴾ عصا
وزننده و ﴿الغراء﴾ کساء وزننده برنسنه‌درکه کندیسیله برنسنه طلااولنور یاخود آخرنسنه‌یه یاپشدریلور بعضلر
دیدیکه برنسـنه‌درکه بالغك قرنندن ظهور ایدر آنکله نسنه یاپشدریلور بونلر ترکیده توتقال دیدکاریدرکه ایکی
درلواولور بردرلوسی غرا الجلود دیدکاریدرکه حیوانك جلدنی مهرّااولنجه تکرارتکرار طبخ وتصفیه‌دنصکره
انعقاد رتبه‌سـنه کلنجه بری‌برینه ضربله حاصل اولان توتقـالدر وبریسی غرا السمك دیدکاریدرکه بالق
توتقالی دیرلر خنزیر البحر دیدکاری اوزون برونلو بالغك و امثالنك جوفنده اولور منجمد رطوبتدر وغرا عصا
وزننده کوچك بوزاغی‌یه‌دینور ومطلقاتازه ولده‌دینور وآریق‌ومهزول انسانه وحیوانه‌دینور غراة‌دخی دینور
جمعی اغراء کلور وغرا کوزللکه دینور یقال به‌غرا ای حسن ﴿الغراء﴾ کساء وزننده توتقاله دینورکه ذکر اولندی
ودابّه‌سی اولمیان آدمه دینور یقال رجل غراء ای لادابّة له ﴿المغروّة﴾ مقروّه وزننده و ﴿المغرّیة﴾ مرمیه وزننده
توتقاله یاپشدرلمش یایه‌دینور یقال قوس مغروّة ومغرّیة ای ملصقة بالغراء ﴿الغرا﴾ عصا وزننده و ﴿الغراء﴾ سماء
وزننده برنسنه‌یه پك حرصله دوشکون اولمق معناسنه‌در یقال غری به غراوغراء من الباب الرابع اذا اولع ومایه
ومادّه اولان آیازمه وپیکار مقوله‌سنك صویی صوغومق معناسـنه‌در یقال غری العدّ اذا برد ماؤ بوراده عد
عینك کسریله‌در ﴿الاغراء﴾ همزه‌نك کسریله بودخی برنسنه‌یه دوشکون اولمق معناسـنه‌در یقال اغری به
علی المجهول اذا اولع وبرآدمی برنسنه‌یه ترغیب وتحریصله قندرمق معناسنه‌در یقال اغری فلانا به اذا ولّعه وناس
ارالغنه فتنه واختلال القاسیله بری‌برینه قشقرتمق معناسنه‌در یقال اغری بینهم العداوة ای القاها کانّه الزقها بهم
﴿الغروی﴾ دعوی‌وزننده اسمدر برنسنه‌یه دوشکونلکه دینور ﴿التغریة﴾ تفعله‌وزننده بودخی برنسنه‌یه پك حرصله
دوشکون اولمق معناسنه‌در یقال غرّی به علی المجهول ای اولع وصوامق معناسنه‌در یقال غرّاه به اذا طلاه
﴿الغریّ﴾ غنیّ‌وزننده کوزله دینور یقال رجل وشیٔ غریّ ای حسن ورسم وطرح وبناسی خوب ولطیف بنا
وعمارته‌دینور ﴿الغریّان﴾ تثنیه‌بنیه‌سیله کوفه‌ده‌ایکی بناء مشهوردر مادّهٔ مرقومه‌دن مأخوذدر ﴿المغاراة﴾ مباهاة
وزننده و ﴿الغراء﴾ قتال وزننده ایکی نسنه بیننه فاصله ویرمیوب بری‌برینه اولاشدرمق ویناشدرمق معناسنه‌در
یقال غاری بین الشیئین اذا ولی و برکسه ایله اونکوللك ایدوب لجّ وجدال ایلمك معناسنه‌در یقال غاری فلانا
اذا لاجّه ﴿الغراوی﴾ رغامی وزننده کپوکه‌دینور رغوه معناسنه جمعی رغاوی دررانك فتحیله ﴿غریّة﴾ غنیه‌وزننده
برموضع آدیدر ﴿غریّه﴾ سمیه وزننده غنی قبیله‌سی یوردنده برصوآدیدر ﴿غریّ﴾ سمیّ وزننده اجأنام جبل قربنده
برصوآدیدر ※ الواوی ※ ﴿الغزو﴾ غینك فتحی وزای معجمه‌نك سکونیله برنسنه‌یی اراده‌وطلب ایلمك معناسنه‌در
یقال غزاه‌یغزوه غزوا اذا اراده وطلبه وقصد ایلمك معناسنه‌در یقال غزاه اذا قصده وتقول غزوی کذا ای قصدی
ودشمنله جنك وقتال ایلمکه کتمك معناسنه‌در یقال غزا العدوّ اذا سار الی قتالهم وانتهابهم ﴿الغزوان﴾ فتحاتله
و ﴿الغزاوة﴾ عداوه وزننده بونلرده دشمن اوزره جنك وقتال ایلمکه کتمك معناسنه‌در یقال غزا العدوّ غزوا
وغزوانا وغزاوة اذاسارالی قتالهم وانتهابهم ﴿الغازی﴾ غزوایدن آدمه دینور جمعی غزّی کلور غینك ضمی وزای
مشدّده‌نك فتحیله وغزیّ کلور دلیّ وزننده ﴿الغزیّ﴾ غنیّ وزننده اسم جمعدر ﴿الاغتزاء﴾ افتعال وزننده بودخی
قصد ایلمك معناسـنه‌در یقال اغتزاه اذا قصده وبرآدمی سائر همدم واصحابلری بیننده اختیار واختصاص

ایلمك معناسنه‌در یقال اغتزی بفلان اذا اختص به من بین اصحابه (الاغزاء) همزه‌نك کسریله برآدمی غزایه حمل ایلمك معناسنه‌درکه غزا ایتدرمکدن عبارتدر یقال اغزاه اذا حمله علی الغزو و مدیون ذمتنده اولان دین و مطلوبی تعجیل ایلیوب تأخیر و امهال ایلمك معناسنه‌در یقال اغزاه اذا امهله و اخر ماله علیه من الدین و ناقه‌نك دول طوتمسی چپارزلنمق معناسنه در یقال اغزت الناقة اذا عسر لقاحها و خاتونك اری غزایه کتمك معناسنه‌در یقال اغزت المرأة اذا غزا بعلها (التغزیة) تفعله وزننده بودخی برآدمی غزا ایتدرمك معناسنه‌در یقال غزاه اذا حمله علی الغزو و (المغزی) مجرا وزننده اسم مکاندر مقصد و مرام معناسنه‌در یقال مغزی الکلام ای مقصده (المغازی) میمك فتحیله غزاة قسمنك مناقب و داستانلرینه دینور سیر و شهنامه کبی و منه کتاب المغازی ای مناقب الغزاة شارح دیرکه بونك مفردی یوقدر یاخود مغزی یاخود مغزاة کلمه‌لریدر (المغزیة) محسنه وزننده شول کبه ناقه‌یه دینورکه مدّت حملندن برسنه اوزره برآی کچمش اوله‌که اون اوچ آیه بالغ اولور یقال ناقة مغزیة ای زادت علی السنة شهرا فی الحمل (غزوان) سلمان وزننده هرات شهرنده برمحله آدیدر و طائفده برجبل آدیدر و بررجل اسمیدر (غازیه) و (غزیة) غنیه وزننده و (غزیه) سمیه وزننده و (غزیّ) سمیّ وزننده اسامیدندر (ابن غزو) دلو وزننده محدثدر و ربیعة بن الغازی تابعیدر ☼ الواوی ☼ (الغسوّ) علوّ وزننده کیجه قرا کو اولمق معناسنه‌در یقال غسا اللیل یغسو غسوا اذا اظلم (الاغساء) همزه‌نك کسریله غسو معناسنه‌در یقال اغسی اللیل بمعنی غسی (الغساة) حصاة وزننده خرمانك هنوز قوریغنه دینورکه اوچنجی مرتبه سیدر بلح معناسنه جمعی غسا کلور و غسیات کلور فتحاتله (الغسوة) ثمره وزننده سدر اغاجنك یمشنه دینور نبقه معناسنه درکه عربستان خرماسی دیدکاریدر (الغسا) عصا وزننده بودخی کیجه قرا کو اولمق معناسنه‌در یقال غسی اللیل غسا من الباب الرابع اذا اظلم (الاغساء) همزه‌نك کسریله کیجه‌نك ظلمتی قبلایوب بورتمك معناسنه‌در یقال اغساه اللیل اذا البسه ظلامه ☼ الواوی ☼ (الغشی) غینك فتحی و شین معجمه‌نك سکونیله و (الغشیان) فتحاتله بخوداولمق معناسنه‌درکه بایلمق تعبیر اولنور یقال غشی علیه غشیا و غشیانا علی بناء المجهول اذا اغمی و بوستر و غطاء معناسندن مأخوذدر * شارح دیرکه اکثر لغویین غشی ایله اغماء بیننی فرق ایدرلر و اقعا کتب طبیه‌ده دخی بووجهله مشروحدرکه غشی برحالتدرکه قلبك ضعفندن و روح حیوانینك داخله حرکتی یاخود محتقن اولمسی حسبیله بالکلیه قلبه اجتماعندن ناشی قلب تنفس ایده مدیکندن حسّ و حرکتك معطل اولمسیدر یاخود روح قلیل و رقیق اولمغله معدن روح اولان قلبده موجود اولان روحدن فضله اولمامغله سائر اعضایه توزیع اولمدیغندن حسّ و حرکت معطل اولور یاخود سببی برودتك شدّتی و یاحرارتك حدّتی اولور اکا بایغنلق تعبیر اولنور و اغماء بطون دماغ بارد و غلیظ بلغم ایله ممتلی اولدیغندن روحك مجرالرنده روحك نفوذنی مانع سدّهٔ کامله سببیله اعضانك حسّ و حرکتدن قالوب معطل اولمسندن عبارتدر بوکه اوغونمق تعبیر اولنور (المغشیّ علیه) مرمیّ وزننده بایلمش آدمه دینورکه بایغین تعبیر اولنور (الغشیة) خطوه وزننده اسمدر بایغنلغه دینور (الغشوة) و (الغشاوة) غینلرك حرکات ثلاثیله و (الغاشیة) و (الغشیة) غرفه وزننده و (الغشایة) ثمامه وزننده و (الغشایة) کتابه وزننده اورتویه دینور یقال علی بصره و قلبه غشوة و غشاوة مثلثتین و غاشیة و غشیة و غشایة و غشایة ای غطاء (الغواشی) غاشیه‌نك جمعیدر کماسیذکر (التغشیة) تفعله وزننده اورتمك معناسنه در یقال غشی الله علی بصره ای غطاه (الاغشاء) همزه‌نك کسریله تغشیه معناسنه در یقال اغشی الله علی بصره ای غطاه و تغشیه و اغشاء برنسنه‌یی شیٔ آخر ایله بورتمك معناسنه‌در تقول اغشیته ایاه و غشیته اذا غطیته مثال اوّلرده مجاز و بونلرده حقیقتدر (الغشاوة) عداوه وزننده برنسنه برشیٔ بورتمك معناسنه‌در یقال غشیه الامر غشاوة من الباب الرابع اذا غطاه (التغشی) تفعل وزننده بودخی بورتمك معناسنه‌در یقال تغشاه الامر اذا تغطاه (الغاشیة) برنسنه‌یی اورتوب بوریان شیئه دینور تأنیثی موصوف اعتباریله یاخود مبالغه‌یه محمولدر جمعی غواشی کلور و منه قوله تعالی ﴿و من فوقهم غواش﴾ ای اغماء ای اغطیة آت قسمنك اکری اورتوسنه‌که فارسیده زینپوش دیرلر غاشیه دیدکاری بو معنادندر و غاشیه قیامته اطلاق اولنور و منه قوله تعالی ﴿هل اتاك حدیث الغاشیة﴾ ای القیامة و نار جهنمه اطلاق اولنور و یورکی احاطه ایدن انجه زاره دینورکه انخلاعنده صاحبی هلاك اولور قمیص القلب معناسنه‌در فارسیده پوشش دل دیرلر و قلج قینینك اغزندن اشاغیده دیبلك تعبیر اولنان برینه قدر صاریلان صغری دریسنه دینور علی قول قبضه‌سنه صاریلان قالین دری‌یه دینور و انسان و حیوانك جوفنده عارض اولان ایچ مرضنه دینور و کابوس کبی آدمه مستولی اولان جرّارلره و سائلره اطلاق اولنور یقال غشیت علیه الغاشیة

مطلب

ای السؤال و جمعیتله زیارته کلان یارانه اطلاق اولنور و دوه بالانٔک آردقاشنده اولان دموره دینور ﴿الغشاء﴾ کساء
وزننده اورتو یه و پرده یه دینور و منه غشاء القلب و السرج و السیف و غیره ای ماتغشاه ﴿الغشواء﴾ حمراء وزننده
برمعروف قسراغك آدیدر وشول کچی یه دینورکه سائر بدنی بتون سیاه اولوب یوزی قبلایی بیاض اوله ﴿الاغشی﴾
غشواء لفظنك مذکریدر و صف مذکور اوزره اولان ارکك آته ده صفت اولور ﴿الغشو﴾ حشو وزننده سدر
آغاجنك یمشنه دینور نبق معناسنه و غشو مصدر اولور برکسه یه همان چیقه کلمك معناسنه یقال غشاه یغشوه
غشوا اذا اتاه ﴿الغشیان﴾ فتحاتله قامچیله یادکنکله پیدرپی ضرب ایلمك معناسنه در یقال غشیه بالسوط
غشیانا من الباب الرابع اذاضربه و برکسه یه چیقه کلمك معناسنه در یقال غشی فلانا اذا اتاه و جماع ایلمك معناسنه
مستعملدر یقال غشی فلانة اذا جامعها ﴿الاستغشاء﴾ اورتنوب بورنمك معناسنه در یقال استغشی ثوبه و بثوبه
اذاتغطی به کیلا یسمع ولا یری بورادہ کیلا یسمع قولی تمیم در ﴿غشی﴾ سمیّ وزننده برموضعدر ☼ الیائی ☼ ﴿الغضاة﴾ ضاد
معجمه ایله حصاة وزننده برشجر معروف آدیدر جمعی غضا کلور و منه ذئب غضا بوشجر بادیه اشجارندندر فارسیده
تاغ و ترکیده داغدغان وسکسك آغاجی دیرلر بغایت متین اولور آتشی نیجه کون سوینمیوب طورر بین العرب نار
الغضا متعارفدر و اول آغاجلقده تورەیوب ایوا ایدن قورد قسمی بغایت خبیث و مغتال اولمغله * ذئب غضا و اخبث
من ذئب الغضا * مثل اعرابدندر و عربلر بعض حیوانی و بعض امکنه و مراعی یه مضاف ایدرلر زیرا امکنه و اغذیه نك
طباعلرنده تأثیرلری اولدیغندن کویا که آنکله نشأت ایلمشلردر و غضا بنی کلابه مخصوص برارضك آدیدر و نجد
اولکه سنده بروادی آدیدر و اورمانه دینور ﴿اهل الغضا﴾ اهل نجددر زیرا شجر غضا آنده چوق اولور ﴿ذئاب الغضا﴾
بنوکعب بن مالك بن حنظله جماعتیدرکه پك خبیث و بدکار اولورلر ﴿الضغیاء﴾ حمراء وزننده شجر غضا چوق
اولان یره دینور یقال ارض غضیاء ای کثیرة الغضا و غضیاء مدّ و قصریله شجر غضا اورمانه و قوریلغنه دینور
﴿الغاضی﴾ شجر غضا اوتلایجی دوه یه دینور یقال بعیر غاض اذا کان یأکل الغضا و یقال ابل غاضیة و غواض
و غاضی دیرنکلو و جمعیتی منتظم تامّ و وافر شیئه دینور یقال شیء غاض ای حسن الغضوّ جامّ وافر و نظام حال
و جمعیت و سامان و ثروت صاحبی آدمه دینور یقال رجل غاض ای حسن الغضوّ کاس طاعم مکفیّ ﴿الغضی﴾
کتف وزننده شول دوه درکه شجر غضا اوتلامغله قرن آغریسنه اوغرامش اوله یقال بعیر غض اذا اشتکی بطنه
من اکل الغضا و یقال ابل غضیة و غضایا ﴿الغضا﴾ عصا وزننده دوه شجر غضا اوتلامقدن قرن آغریسنه
اوغرامق معناسنه در یقال غضیت الابل غضا من الباب الرابع اذا اشتکی بطنها من اکل الغضا ﴿غضیا﴾ سلمی
وزننده یوز عدد دوه نك علمیدر غیر منصرفدر ﴿غضیان﴾ سکران وزننده برموضعدر ﴿الغاضیة﴾ مظلمه معناسنه در
یقال لیلة غاضیة ای مظلمة و مضیئه معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال لیلة غاضیة ای مضیئة و نار عظیمه یه
اطلاق اولنور یقال نار غاضیة ای عظیمة ﴿التغاضی﴾ تفاعل وزننده تغافل معناسنه در یقال تغاضی عنه اذا
تغافل * شارح دیرکه اصلی تغاضض دخی اولور ﴿الاغضاء﴾ همزه نك کسریله کوز قپاقلرنی قیمق معناسنه در یقال
اغضی الرجل اذا ادنی الجفون و برنسنه حقنده طنمیوب اپسم اولمق معناسنه در یقال اغضی علی الشیء اذاسکت
و کیجه قرا کومق یاخود ظلمتله هرشیئی قبلایوب بوریمك معناسنه در یقال اغضی اللیل اذا اظلم او البس ظلامه
کلّ شیء و برنسنه یی کورمزدن کلمك یاخود کوردیکی کبی کورممزلك صورتیله اوته یه باقیویرمك معناسنه درکه
مسامحه ایلمکدن عبارتدر یقال اغضی عنه طرفه اذا سدّه او صدّه ﴿الغضو﴾ غینك فتحی و ضادك سکونیله بودخی
کیجه قرا کومق یاخود ظلمتله هرشیئی قبلامق معناسنه در غضا اللیل یغضو غضوا اذا اظلم او البس ظلامه
کل شیء ﴿الغضیانة﴾ سکرانه وزننده جنسی پك اصیل و ده بلوکنه دینور ﴿الغضوّ﴾ سموّ وزننده برنسنه دیرنکلو
و منتظم و وافر و وافی اولمق معناسنه در یقال غضا الشیء یغضو غضوّا اذا کان جامّا وافرا ☼ الیائی ☼ ﴿الغطی﴾ غینك
فتحی و ضمی و طانك سکونیله یکتلك حالتی درجهٔ کماله واروب تمام یکیت اولمق معناسنه در یقال غطی الشباب غطیا
من الباب الثانی اذا امتلأ و یوریمکده تمام دوشنوب بردوزه یه اشوب کتمك معناسنه در یقال غطت الناقة اذاذهبت
فی سیرها و کیجه مظلم اولمق معناسنه در یقال غطی اللیل اذا اظلم و آغاجك داللری اوزانوب یریوزینه دوشمك
معناسنه در یقال غطت الشجرة اذا طالت اغصانها و انبسطت علی الارض و کیجه ظلمتیله برنسنه یی قبلایوب بوریمك
معناسنه در یقال غطی اللیل فلانا ای البسه ظلمته و برنسنه نك اوزرنی اورتو ایله اورتمك یاقپاقله قپامق معناسنه در یقال
غطی الشیء و علیه اذاستره و علاه ﴿الاغطاء﴾ همزه نك کسریله بودخی آغاجك داللری اوزانوب یریوزینه دوشمك
معناسنه در یقال اغطت الشجرة اذا طالت اغصانها و انبسطت علی الارض و برنسنه نك اوزرنی اورتمك معناسنه در

يقال اغطى الشئ وعليه اذاستره وعلاه ﴿ التغطية ﴾ تفعله وزننده كيجه ظلمتله برنسنه يى قبلامق معناسنه در يقال
غطى الليل فلانا اذا البسه ظلمته وبرشيئك اوزرينى پوشيده ايله اورتمك معناسنه در يقال غطّاه اذا ستره وعلاه
﴿ الاغتطاء ﴾ افتعال وزننده اورتمك معناسنه در يقال اغتطى به اذا تغطى ۞ الواوى ۞ ﴿ الغطو ﴾ خطو وزننده
و﴿ الغطوّ ﴾ سموّ وزننده كيجه مظلم اولمق معناسنه در يقال غطا الليل غطوا وغطوّا اذا اظلم وبحر ونهر مقوله سنك
صويى چوغالوب قالقمق معناسنه در يقال غطا الماء اذا ارتفع واورتمك معناسنه دركه واوى ويائيدر يقال غطاه
اذاواراه وستره ﴿ الغطاء ﴾ كساء وزننده اورتويه دينور يقال ماله وطاء وغطاء اى مايتغطى به ﴿ الغطاية ﴾ كتابه وزننده
عرب نسوانك كوملك اوزرندن كيدكارى زبون مقوله سنه دينوركه آنكله تغطى ايدرلر ﴿ الاغطاء ﴾ همزه نك
كسريله باغ آصمه سنه صويورمك معناسنه در يقال اغطى الكرم اذا جرى فيه الماء ﴿ الغطوان ﴾ فتحاتله برآدمك
اتباع واعوان ومتعلقاتى مقوله سى جمع كثرتنه دينور يقال انه لذو غطوان اى ذومنعة وكثرة ۞ الواوى ۞ ﴿ الغفو ﴾
و﴿ الغفوة ﴾ و﴿ الغفية ﴾ غينلرك فتحى وفالرك سكونلريله تومسك ومرتفع يره دينوركه اورايى صو باصمز زبيه معناسنه
﴿ الغفو ﴾ عفو وزننده و﴿ الغفوّ ﴾ سموّ وزننده اويومق ياخود اويوقلمق معناسنه در يقال غفا الرجل غفوا وغفوّا
اذانام اونعس وبرنسنه صويك دبينه باتميوب يوزينه چيقمق معناسنه در يقال غفا الشئ اذاطفا على الماء ﴿ الاغفاء ﴾
همزه نك كسريله بودخى اويومق ياخود امزغنمق معناسنه در يقال اغفى الرجل اذا نام اونعس ۞ اليائى ۞ ﴿ الغفا ﴾ عصا
وزننده بغداى ايچندن آيرتلنوب آتيله جق بيكانه نسنه يه دينور قره موق ودلوجه وصمان كبى ﴿ الغفى ﴾ غينك
فتحى وفانك سكونيله بغداى ايچندن غفا ديدكارى بيكانه لرى آيرتليوب اوكورتلمك معناسنه در يقال غفى الطعام
غفيا من الباب الثانى اذا نقاه من الغفا ﴿ الاغفاء ﴾ همزه نك كسريله غفى معناسنه در يقال اغفى الطعام بمعنى غفاه
وبغداى كپكلى اولمق معناسنه در يقال اغفى الطعام اذا كثرت نخالته وخرمنده صمان اوزره ياتوب اويومق
معناسنه در يقال اغفى الرجل اذا نام على الغفا اى التين فى بيدره ﴿ الغفاء ﴾ غثاء وزننده ومرادفيدركه
سيلندى يه دينور وتوزكبى خرما قوريغنه عارض اولور برآفت اسميدركه قوريغى كويمز اولور وبغداى ايچره اولان
ويرنده قلان صمان وكسمك خرده لرينه والندى وچالقندى مقوله سنه دينور كذلك دوه لر ايچندن آيرتلنوب
سچيلان كمترلرينه دينور ﴿ الانغفاء ﴾ انفعال وزننده قيرلمق معناسنه در يقال انغفى الشئ اذا انكسر ﴿ الغفاءة ﴾ ثمامه
وزننده كوزك سياهنه عارض اولان آقلغه دينور يقال اصابت عينه غفاءة اى بياض على حدقتها ﴿ الغفية ﴾ غفله
وزننده امزغنمق معناسنه در يقال غفى الرجل غفية من الباب الرابع اذانعس وزبيه معناسنه دركه صو باصمز اولان
تپه سى يره دينور ۞ الواوى ۞ ﴿ الغلاء ﴾ سماء وزننده نرخ زياده بهايه چيقمق معناسنه در يقال غلا السعر يغلو غلاء
ضدّ رخص * مؤلفك بصائرده بيانه كوره غلو وغلا ماده سى برنسنه حدّى صاوشمق معناسنه موضوعدر
مصدرى نرخده اولورسه غلاء وقدر ومنزلت مقوله سنده اولورسه غلو ورمى سهامده غلوّ كلور سموّ وزننده
ومعانئ سائره آندن متفرعدر انتهى * وغلاء اوقى پك ايراق كيدن تيرانداز ه دينور يقال رجل غلاء اى بعيد الغلو بالسهم
﴿ الغالى ﴾ و﴿ الغلى ﴾ غنىّ وزننده پهالو نسنه يه دينور نسب اوزره درلر تقول بعته بالغالى والغلىّ اى بالغلاء يعنى
بالسعر الغالى ﴿ الاغلاء ﴾ همزه نك كسريله نرخى زياده بهايه چيقارمق معناسنه در يقال اغلى الله السعر اى جعله غاليا
واوتلقلرپك بويلنوب برى برينه صارمشمق معناسنه در يقال اغلى النبت اذا التفّ وعظم ونباتك داللرى قوّتلنوب
اوزامق ايچون يپراقلرينى صيروب تخفيف ايلمك معناسنه در يقال اغلى الكرم اذاخففه من ورقه ﴿ المغالاة ﴾ مباهاة
وزننده صاتلق نسنه يى حدّندن زياده بها ايله پازار ايلمك معناسنه در يقال غالاه وبه اذاسامه فابعط واوقى
پك ايراغه آتمق ايچون اللرينى يوقارى طوتمق معناسنه در يقال غالى السهم وبه مغالاة وغلاء اذا رفع يديه لاقصى
الغاية ﴿ الغلوّ ﴾ سموّ وزننده برنسنه حدّى تجاوز ايلمك معناسنه در يقال غلا فى الامر يغلو غلوّا اذا جاوز حدّه
﴿ وغلو ﴾ غينك فتحيله ﴿ وغلوّ ﴾ سموّ وزننده اوقى ايراغه آتمق ايچون اللرينى يوقرى طوتمق معناسنه در يقال غلا بالسهم
غلوا وغلوّا اذارفع يديه لاقصى الغاية وغلوّ سموّ وزننده اوقى حدّ ومقداردن ازيد ايراغه كتمك معناسنه در
يقال غلا السهم اذا ارتفع فى ذهابه وجاوز المدى واوتلرپك بويلنوب برى برينه صارمشمق معناسنه در يقال غلا
النبت اذا التفّ وعظم ﴿ الغلوة ﴾ تمره وزننده اوق آتمى مسافه يه دينور جمعى غلوات كلور فتحاتله وغلاء كلور
غينك كسريله ومنه المثل * جرى المذكيات غلاء * بوراده مذكيات مذكيه نك جمعيدركه بش ياشنى چمش آتلره
دينور يعنى سنّ مذكوره ده اولان آتلر ميدانلو اولور جذع كبى ميدانى طار اولمز بومثل ميدان فضيلتده اقرانه
فائق اولان كمسه موقعنده ايراد اولنور ﴿ المغلا ﴾ منبر وزننده ايراغه كيدن اوقه دينوركه منزل اوقى تعبير ايتدكاريدر

(الغلواء) نفساء وزننده و لامك سكونيله ده لغتدر حدّی صاو شمغه دینور تقول خفض من غلوائك ای من غلوّك
و دلوقانلو لغك سرعتله كاوب باصمش اوائل هنكامنه دینور یقال فعل ذلك فی غلواء شبابه ای فی اوّله و سرعته
(الغلوان) غینك ضمیله غلواء معناسنه‌در یقال غلوان الشباب ای غلواؤه (الغالی) سموزاته دینور یقال لحم غال
ای سمین (الغلاء) سماء وزننده خرده بالغه دینور جمعی اغلیه كلور (الغلوی) سكری وزننده غالیه‌یه دینور كه
طیب معروفدر كاسیذكر و جوهری برفرسك اسمی اولمق اوزره ده ثبت ایلمكله غلط ایلدی زیرا اول مهمله ایله
علوی‌در * شارح دیركه جوهری دخی مهمله ایله محلنده رسم ایلمشدر (التغالی) تفاعل وزننده نبات بویلنوب
اوزامق معناسنه‌در یقال تغالی النبت اذا ارتفع و طوار قسمی زبونلیوب اتی كتمك معناسنه‌در یقال تغالی لحم
الناقة اذا ذهب و اوتلر اوزایوب بری برینه صرمشمق معناسنه‌در یقال تغالی النبت اذا التفّ و عظم (الاغليلاء)
اعشیشاب وزننده بودخی اوتلر اوزایوب بری برینه صرمشمق معناسنه‌در یقال اغلولی النبت بمعنی تغالی (الاغتلاء)
افتعال وزننده سرعتله یوریمك معناسنه‌در یقال اغتلی البعیر اذا اسرع ☼ الیائی ☼ (الغلی) غینك فتحی و لامك
سكونیله و (الغلیان) فتحاتله قینامق معناسنه‌در یقال غلت القدر غلیا و غلیانا من الباب الثانی اذا جاشت
(الاغلاء) همزه‌نك كسریله و (التغلیة) تفعله وزننده قینامق معناسنه‌در یقال اغلی القدر و غلاها
اذا جاش بها و تغلیه برآدمه ایراقدن اشارتله سلام و یرمك معناسنه‌در یقال غلّاه اذا سلّم من بعد
و اشاربه (الغالیة) طیب معروف آدیدر تركیده تحریفله قلیه مسك دیرلر مركبات قدیمه دندر ابتدا آنی
ایجاد ایدن جالینوسدر اصل ماده‌سی مسك و عنبر و بان یاغی و عسلبند و خوشبو مقطر صولردر قیمتلو اولمسی
وجه تسمیه‌در (التغلی) تفعل وزننده غالیه سورنمك معناسنه‌در یقال تغلی الرجل اذا تخلّق بالغالیة (الغلانیة)
علانیه وزننده برنسنه‌ده حدّی تجاوز ایلمكه دینور نونی زائده‌در تغالی معناسنه‌در یقال باغه غلانیة ای بالتغالی
☼ الواوی ☼ (الغمو) غینك فتحی و میمك سكونیله سقف بیتی چامور و تخته و آغاج مقوله سیله اورتمك معناسنه‌در یقال
غما البیت یغمو غموا اذا غطاه بالطین و الخشب ☼ الیائی ☼ (الغمی) غمو وزننده اوغونمق معناسنه‌در یقال غمی
علی المریض علی المجهول ای غشی علیه ثمّ افاق (الاغماء) همزه‌نك كسریله غمی معناسنه‌در یقال اغمی علی المریض
علی المجهول بمعنی غمی علیه و بتون كون هوا قبلایی بلوتلو اولمق معناسنه‌در تقول اغمی یومنا علی المجهول ایضا
اذا دام غیمه و اخشام هلالك اوكنه بلود كلمكله كورنمز اولمق معناسنه‌در یقال اغمیت لیلتنا علی المجهول ای غمّ هلالها
(الغما) قفا وزننده اوغونمش آدمه دینور یقال رجل غما ای مغمیّ علیه بونك مفرد و جمعی و تثنیه‌سی مساویدر
یاخود تثنیه‌سنده غمیان دینور فتحاتله و جمعنده اغماء دینور و غما و غماء كساء وزننده خانه‌نك تاوانه دینور یاخود
طام اوزره اورتدكاری طپراق و تخته و طوغله مقوله‌سنه دینور بونك تثنیه‌سنده غمیان و غموان و جمعنده اغمیه
و اغماء دینور و غما آتی تزلتمك ایچون صرتنه چكدكاری چول و پلاس مقوله‌سنه دینور و غما هواده بلود اولمغله
هلال مستور اولمغه دینور كماسیذكر (الغمی) غینك فتحی و میمك سكونیله سقف خانه‌یی اورتمك معناسنه‌در
تقول غمیت البیت غمیا من الباب الثانی اذا غطیته و هوا بلوتلی اولمغله هلال كورنمز اولمق معناسنه‌در و منه یقال
فی السماء غمی و غما اذا غمّ علیهم الهلال و بونلر غمّ ماده‌سندن دكلدر برأسه لغتلردر (غما) غینك فتحیله اما
لفظنده لغتدركه حرف استفتاحدر یقال غما و الله ای اما و الله (الغامیاء) قاصعاء وزننده ترلا فاره‌سی یوه‌لرندن
برینك اسمیدر ☼ الواوی ☼ (الغنوة) غرفه وزننده زنكینلكه دینوركه غیره محتاج اولمامقدن عبارتدر تقول لی
عنه غنوة ای غنی ☼ الیائی ☼ (الغنا) غینك كسریله و الفك قصریله بركمسه تأهل ایلمك معناسنه‌در معنای آتیه دندر
زیرا اول سببله نامحرمدن اكتفا اولنور یقال غنی الرجل غنا من الباب الرابع اذا تزوّج و زنكین اولمق معناسنه‌در
و بونده غین مفتوح اولدقده الفی ممدود اولور یقال غنی فلان غنا و غناء ضدّ فقر و كفایت و اكتفاء معناسنه‌در
كماسیذكر و خاتون غانیه اولمق معناسنه‌در یقال غنیت المرأة اذا صارت غانیة و برمحلده مقیم اولمق معناسنه‌دركه
محالّ سائره‌دن مستغنی اولور یقال غنی بالمكان اذا اقام به و دیرلك سورمك معناسنه‌در یقال غنی فلان اذا عاش
و ملاقی اولمق معناسنه‌در یقال غنی به اذا لقی و برآدمك دوستلغنده علی الدوام طورمق معناسنه‌در تقول
غنیت لك منی بالمودّة ای بقیت و اولمق كون معناسنه مستعملدركه مجاز مرسل تبعی اولور تقول غنیت دارنا تهامة
ای كانت فیها (الاستغناء) و (الاغتناء) افتعال وزننده بونلرده زنكین اولمق معناسنه‌در یقال استغنی الرجل
و اغتنی بمعنی غنی و (استغناء) زنكینلك ایسته‌مك معناسنه‌در یقال استغنی الله تعالی ای سأله ان یغنیه (التغانی)
تفاعل وزننده بودخی زنكین اولمق معناسنه‌در یقال تغانی زید بمعنی غنی و بری بریندن مستغنی و بی نیاز اولمق

معناسنه‌در يقال تغانى القوم اذا استغنى بعضهم عن بعض ﴿التغنى﴾ تفعل وزننده بودخى زنكين اولمق معناسنه‌در
يقال تغنى الرجل بمعنى غنى و ايرلامق معناسنه‌در يقال تغنى بالشعر اذا صوّت به و شاعر قصيده‌سنده بر دلبر ايله
تغزل ايلمك معناسنه‌در يقال تغنى بالمرأة اذا تغزّل بها و شاعر برآدمى شعر ايله مدح ياخود هجو ايلمك معناسنه‌در
يقال تغنى بزيد اذا مدحه او هجاه ﴿التغنية﴾ تفعله وزننده برآدمى زنكين قلمق معناسنه‌در يقال غناه الله تعالى
اى جعله غنيا و ايرلامق معناسنه‌در يقال غناه الشعر و به اذا تغنى به و شاعر شعرنده دلبر ايله تغزّل ايلمك معناسنه‌در
يقال غنى الشاعر بالمرأة اذا تغزّل بها و شعرده برآدمى مدح ياخود هجو ايلمك معناسنه‌در يقال غنى بزيد اذا مدحه
او هجاه و قوش لطيف و دلنشين آواز ايله اوتمك معناسنه‌در يقال غنى الحمام اذا صوّت ﴿الاغناء﴾ همزه‌نك كسريله
زنكين ايلمك معناسنه‌در يقال اغناه الله تعالى اى جعله غنيا و برنسنه‌يه كفايت ايدوب يرينى طوتمق معناسنه
مستعملدركما سيذكر ﴿الغنية﴾ غينك ضمى و كسريله و ﴿الغنوة﴾ كه واويدر و ﴿الغنيان﴾ غينلرك ضميله زنكينلكه
دينوركه اسملردر يقال له غنية وغنوة وغنيان اى غنى و غنيه و غنيان غينلرك ضميله كفايت معناسنه‌دركه بى نياز
اولمقدن عبارتدركما سيذكر ﴿المغنى﴾ مرمى وزننده بودخى كفايت معناسنه‌در يقال ماله عنه غنى ولامغنى ولاغنية
ولاغنيان اى ماله بدّ يعنى فلانك آندن كفايت و استغناسى يوقدر بهمه حال اكامحتاج و ناچاردر و مغنى اسم مكان اولور
شول منزله دينوركه آنده اهل و سكانى اقامت ايلدكدنصكره كوچوب كتمشلر اوله على قول عامدر يعنى مطلقا منزل
معناسنه‌در يقال خلا مغناهم وهو المنزل الذى غنى به اهله ثمّ ظعنوا عنه او عامّ و مغنى مئنه معناسـنه‌دركما سيذكر
﴿الغنىّ﴾ وفىّ وزننده و ﴿الغانى﴾ زنكين آدمه دينور يقال رجل غنىّ و غان اى ذو الوفر و غنىّ غطفان قبيله‌سندن
برجاعتدر ﴿الغانية﴾ شول خاتونه دينوركه ناس كنديسنى طلب و رغبت ايدوب كنديسى كمسه‌يه طالبه و خواهشكر
اولميه على قول يك دلبر و حسـندار اولمغله رونق حسن و جماليله زيب و زينتدن احتياجسز اوله ياخود ابوينى
خانه‌سنده اقامت ايدوب سائر محله نقل و تبعيدى واقع اولميه ياخود شول تازه محبوبه‌يه دينوركه عفيفه و پاكدامن اوله
كرك ذات الزوج اولسون كرك اولمسون جمعى غوانى كلور يقال امرأة غانية اى التى تطلب ولاتطلب او الغنية بحسنها
عن الزينة او التى غنيت ببيت ابويها ولم يقع عليها سباء او الشابة العفيفة ذات زوج ام لا ﴿الغناء﴾ سحاب وزننده
و ﴿المغنى﴾ و ﴿المغناة﴾ ميملرك فتحى و ضميله كفايت معناسنه‌دركه برنسنه‌نك يرينى طوتمقدن عبارتدر يقال اغنى عنه
غناء فلان و مغناه و مغناته اى ناب عنه و اجزأ مجزأه و يقال مافيه غناء ذلك اى اقامته و الاضطلاع به يعنى بونده
آنك يرينى طوتمق حالتى و انكله حاصل اولان تقوّى يوقدر ﴿الغنيان﴾ غينك ضميله برنسنه سببيله سائردن مستغنى
و احتياجسز اولمق معناسنه‌در يقال غنيت المرأه بزوجها غنيانا من الباب الرابع اذا استغنت به ﴿الغناء﴾ كساء
وزننده طربناك اوله‌جق آوازه دينوركه خواننده آوازى اوله‌جقدر تركيده ايرتعبير اولنور فارسيده سرود دينور
تقول سمعت غنائه اى صوته المطرب ﴿الغناء﴾ سماء وزننده برقوملق آديدر ﴿الاغنية﴾ اثفيه وزننده و يانك تخفيفيله
لغتدر خواننده‌نك تغنى ايلديكى بركونه نغمه و آهنكه دينور مثلا شرقى و تقسيم و قوشمه و معنى كبى يقال بينهم
اغنية اى نوع من الغناء و بونده همزه‌نك كسريله‌ده جائزدر ﴿الاغنـاء﴾ همزه‌نك فتحيله كابنلرك جهازلرينه دينور
يقال نقلوا اغناء العروس اى املاكهـا ﴿الغنا﴾ عصا وزننده مغنى كبى مئنه معناسنه‌دركه برنسنه‌نك موضع
كفايتندن عبارتدر يقال مكان كذاغنا من فلان و مغنى منه اى مئنة منه ﴿غنيه﴾ و ﴿غنىّ﴾ سميه و سمىّ وزنلرنده
اساميدندر ☼ الواوى ☼ ﴿الغى﴾ غينك فتحى و يانك تشديديله آزغون و كمراه اولمق معناسنه‌در يقال غوى الرجل غيا
من الباب الثانى اذا ضلّ و متعدى اولور يقال غواه غيره اذا اضله و غىّ جهنمده بردره‌نك ياخود برنهرك اسميدر
اعاذنا الله من ذلك قال الشارح و منه قوله تعالى ﴿فسوف يلقون غيا﴾ وهو واد فى جهنم او نهر ﴿الغواية﴾ سحابه
وزننده بودخى آزغون و كمراه اولمق معناسـنه‌در يقال غوى الرجل غواية من الباب الرابع اذا ضلّ بونده كتابه
وزننده جائزدكلدر ﴿الغاوى﴾ و ﴿الغوىّ﴾ غنىّ وزننده و ﴿الغيان﴾ ريّان وزننده و صفلردر آزغون و كمراه آدمه دينور
وقوله تعالى ﴿والشعراء يتبعهم الغاوون﴾ اى الشياطين او من ضلّ من الناس او الذين يحبون الشاعر اذا هجا قوما او يحبوه
لمدحه اياهم بماليس فيهم و غاوى كوچك باشه اطلاق اولنور كوياكه اعتدالدن صاپمشدر يقـال رأس غاو
اى صغير و چكركه‌يه اطلاق اولنور ﴿الاغواء﴾ همزه‌نك كسريله و ﴿التغوية﴾ تفعله وزننده برآدمى آزدروب ازغون
قلمق معناسنه‌در يقال اغواه و غوّاه اذا اضله و تغويه سودى چالوب يوغرد ايلمك معناسـنه مستعملدر تقول
غويت اللبن اذا صيرته رائبا ﴿المغوّاة﴾ ميمك ضمى و واوك تشديديله آزه‌جق يره دينور مضله معناسـنه جمعى
مغوّيات كلور يقـال وقعوا فى مغوّيات اى مضلات ﴿المغواة﴾ مهواة وزننده مغوّات معناسنه‌در يقال ارض

مغواة اى مضلة ﴿الاغويّة﴾ اثفيه وزننده مهلكه معناسنه‌در يقال وقع فى اغويّة اى مهلكة وارسلان صيدى
ايچون قازلمش چقوره دينور زبيه معناسنه ﴿التغاوى﴾ برى برينه معاونتله بركسه اوزرينه اوشونتى ايدوب قتل
ايلمك معناسنه‌در على قول شورادن بورادن چوقشوب اوزرينه اوشونتى ايلمك معناسنه‌در هرنقدر قتل ايلمزلر ايسه‌ده
يقال تغاووا عليه اذا تعاونوا عليه فقتلوا او جاؤا من ههنا وههنا وان لم يقتلوه ﴿الغوى﴾ عصا وزننده دوه ياوريسى
سوددن تخمه اولمق ياخود ممه امكدن ممنوع اولمغله پك آريقليوب اولومجل اولمق معناسنه‌در يقال غوى الفصيل
وغوى غوى من الباب الرابع والثانى اذا بشم من اللبن او منع الرضاع فهزل وكاد يهلك ﴿الغوى﴾ كتف وزننده
معناى مزبوردن اسم فاعلدر ﴿الغية﴾ غينك فتحى وكسريله زنيه معناسنه‌دركه رشده مقابليدر حرامزاده
ديمكدر يقال ولدغية اى زنية ﴿غوىّ﴾ غنىّ وزننده و﴿غويه﴾ غنيه وزننده و﴿غويه﴾ سميه وزننده اسمادندر
﴿بنوغيان﴾ حيان وزننده برجماعت ايديكه دركاه حضرت مصطفوى‌يه وافدا كلديلر كنيه‌لرينى رسول انام عليه
السلام حضرتلرى تبديل ايدوب بنو رشدان اطلاق ايلديلر ﴿الغوغاء﴾ غينك فتحيله چكركه‌يه دينور واجناس
مختلفه‌دن ناس كثيره دينور * مؤلف بونى غين ماده‌سنده ثبت ايلمشدر ﴿الغاغة﴾ بودخى اجناس مختلفه‌دن مجتمع
ناس كثيره دينور وبرنبات آديدر ﴿غاوه﴾ برطاغك آديدر ﴿الغوى﴾ عصا وزننده و﴿الغوىّ﴾ غنىّ وزننده و﴿المغوى﴾
محسن وزننده يالكز جه‌تك وتنها آدمه دينور تقول بتّ غوى وغويا ومغويا اى مخليا ﴿مغويه﴾ معصيه وزننده اجرم
بن باهش لقبيدر ﴿ابومغويه﴾ محسنه وزننده اصحابدن عبد العزى كنيه‌سيدركه بعد الاسلام رسول انام عليه السلام
عبد الرحمن ايله تسميه بيورديلر ﴿الغاوية﴾ طلو صو طولومنه دينور راويه معناسنه ﴿الانغواء﴾ انفعال وزننده هوا
وهوسه اويوب ضلالته دوشمك معناسنه‌در يقال انغوى الرجل اذا انهوى ومال ☼ اليائى ☼ ﴿الغياية﴾ سحابه وزننده
پرتو شمسك آيدينلغنه وضياسنه دينور نفس پرتو دكلدر وقيونك دبينه دينور يقال وقع فى غياية البئر اى قعرها
وانسان اوزره مطلقا كولكه ايدن نسنه‌يه دينور سحاب وسايبان كبى وتهامه‌ده برموضع آديدر ﴿المغاياة﴾ مباهاة
وزننده برنسنه اوزره كولكه صالمق معناسنه‌در يقال غايا القوم فوق رأسه بالسيف اى اظلوا به ﴿الغاية﴾ نهايت
وانجام معناسنه‌در يقال بلغ الغاية اى المدى وسنجاغه دينور رايه معناسنه جمعى غاى‌در ﴿التغيية﴾ تفعله
وزننده و﴿الاغياء﴾ همزه‌نك كسريله سنجاق ديكمك معناسنه‌در تقول غييت الغاية واغييتها اذا نصبتها
واغياء هوا يوزنده بلود سايبان كبى طورمق معناسنه‌در يقال اغي السحاب اذا اقام

فصل الفاء

☼ الواوى ☼ ﴿الفأو﴾ فانك فتحى وهمزه‌نك سكونيله برنسنه‌يى اوروب يارمق معناسنه‌در نته‌كه فأى دخى بو معنايه‌دركه
واوى ويائى اولور يقال فأى رأس فلان فأوا وفأيا من الباب الثالث اذا ضربه وشقه وفأ وايكى طاغ ارالغنده
اولان آريغه دينور وايكى قاره طاشلق تپه ارالغنده اولان دوزجه وملايم يره دينور وذكر ميجه قوملق قطعه‌سنه
دينور وطاغ ارالقلرنده حولو كبى محاط اولان دوز واوتوراقلى پاكيزه يره دينور وصعيد ايلنده برقريه آديدر وفأو
كيجه‌يه دينور واخشامه دينور ودولج ناحيه‌سنده برموضع آديدر ودره‌نك شول صيق طاره‌جق يرينه دينوركه
اوته‌سى ياپوانلق اوله تركيده اوبوز تعبير اولنور ومهره تخته‌سى كبى پك دوز ويالم يره دينور ﴿الافاء﴾ همزه‌نك
كسريله فأو ديديكى موضع مزبوره اوغرامق معناسنه‌در على قول باشى موضحه اوله‌رق يارلمق معناسنه‌در
يقال افأى الرجل اذا وقع فى الفأ واوشج موضحة ﴿الانفياء﴾ انفعال وزننده آچلمق معناسنه‌در يقال انفأى
الشئ اذا انفتح وايكى نسنه‌نك ارالغى آريلوب آچلمق معناسنه‌در يقال انفأى ما بينهما اذا انفرج وبرنسنه چتلامق
ويارلمق معناسنه‌در يقال انفأى الشئ اذا انصدع ﴿الفئة﴾ عده وزننده جماعت وكروه معناسنه‌در جمعى فئات
وفئون كلور ☼ مؤلف همزه بابنده دخى ثبت ايلمشدر آنده رجوع معناسندندر وبونده شق معناسندندر ﴿الفأوى﴾
سكرى وزننده ذكر باشنه دينور فيشه معناسنه ﴿الفائية﴾ شول يوكسك يره دينوركه صحرا كبى دوبدوز اوله
☼ اليائى ☼ ﴿الفتاء﴾ سماء وزننده دلوقانلو يكيت اولمق معناسنه‌در يقال فتى الغلام فتاء من الباب الرابع اذا شبّ شبابا
﴿الفتا﴾ عصا وزننده دلوقانلو جوانه دينور يقال هو فتى اى شابّ وسخىّ وكريم وجوانمرد آدمه اطلاق اولنور تثنيه‌سنده
فتيان وفتوان دينور جمعى فتيان وفتوه كلور فالرك كسريله وفتوّ كلور ضمتينله وفتىّ كلور عصىّ وزننده مؤنثنده
فتاة دينور جمعى فتيات كلور فتحاتله ﴿الفتىّ﴾ غنىّ وزننده هر حيوانك كنجنه دينور مؤنثى فتيه وجمعى فتاء كلور
كساء وزننده يقال ثور فتىّ اى شابّ ﴿التفتية﴾ تفعله وزننده براوغلانى چوجقلق اوضاعندن منع ايله يكيتلك
كرته‌سنده معامله ايلمك واكا من بعد يكيت اولدك مثلا سكا من بعد چوجقلق وضعى عيبدر كبى سوز ديمك
معناسنه‌در تقول فتيت البنت اذا منعت من اللعب مع الصبيان ﴿التفتى﴾ تفعل وزننده تفتيه‌دن مطاوعدر يقال

فتيت البنت فتفتت ﴿الفتيان﴾ فتحاتله كه فتا لفظندن تثنيه در ليل و نهاره اطلاق اولنور تقول مافعله ماكرّ الفتيان
اى الليل و النهار ﴿الافتاء﴾ همزه نك كسريله برآدمه برمشكل خصوصى بيان و اظهار ايلمك معناسنه در يقال
افتاه فى الامر اذا ابانه له مفتى افنديلك افتاسى بو معنادندر ﴿الفتيا﴾ و ﴿الفتوى﴾ فالرك ضمى و فتحيله اسملردر سائلك
مشكلى حلّ و بيان ضمننده اولان سؤالنك جوابنه دينور بعده فقيهك مسئله جوابنده غالب اولدى يقال هو
من اهل الفتيا و الفتوى و هو ماافتى به الفقيه * شارحك بيانى اوزره بونلر فتى ماده سندندركه شابّ قوىّ معناسنه در
زيرا فتوى برحادثه نك جوابندن ياخود برحكمى احداثدن ياخود برمشكلى حلّ و بيان و تقويتدن عبارتدر
و فتوى لفظنك جمعى فتاوى كلور واوك كسريله و واوك فتحيله ده جائزدر ﴿الفتيان﴾ فانك كسريله بجيله دن
برقبيله در ربيعة الفتيانى كه اصحاب مرتضويدندر آنلردندر ﴿الفتوّة﴾ ابوّه وزننده كرم و مروّت و جوانمردى
معناسنه در يقال هو من اهل الفتوّة اى الكرم * مؤلف بصائرده بونى حقّ اوزره بسط ايلمشدر رحمه الله ﴿التفتى﴾
تفعل وزننده و ﴿التفاتى﴾ تفاعل وزننده برآدم فتوّت صاحبى اولمق معناسنه در يقال تفتى الرجل و تفاتى اذا كان
اهل الفتوّة ﴿المفاتاة﴾ مباهاة وزننده فتوّت بابنده يارشمق معناسنه در باب مغالبه دندر تقول فاتونى ففتوتهم
اى غلبتهم فى الفتوّة ﴿الفتىّ﴾ سمىّ وزننده اهل عشرتك پياله سنه دينور ﴿المفتى﴾ محسن وزننده هشام بن هبيره يه
مخصوص براولچك آديدر ﴿الفتة﴾ عده وزننده بيوك صودستيسنه دينور جرّه معناسنه جمعى فتون كلور فانك
كسريله ※ الواوى ※ ﴿الافثاء﴾ ثاى مثلثه ايله افتاء وزننده يوريلوب قالمق معناسنه در يقال عدا الرجل حتى
افثى اى اعيى ※ الواوى ※ ﴿الفجوة﴾ فانك فتحى و جيمك سكونيله ايكى نسنه نك اراليق يرينه دينوركه آچق اولور يقال
بينهما فجوة اى فرجة و كنكيش و ميدانلو يره دينور تقول بينى و بينه فجوة اى ارض متسعة و اوحولوسنه دينور يقال
فجوة الدار اى ساحتها و دابّه قسمنك صاغ طرنغيله صول طرنغنك ارالغنه دينور كرك طورركن و كرك يرده
ايزنده اولسون جمعى فجوات كلور فتحاتله و فجاء كلور كساء وزننده ﴿الفجواء﴾ حمراء وزننده بو دخى ميدانلو
كنكيش ارضه دينور و كريشى بغرندن آچق و ميدانلو يايه دينور يقال قوس فجواء اى البعيد وترها عن كبدها
و افجى كلمه سندن مؤنث اولور ﴿الفجو﴾ زجو وزننده برنسنه يى آچمق معناسنه در يقال فجا بابه يفجو فجوا اذا فتحه
و يايك كيريشنى بغرندن آچق و ميدانلو قلمق معناسنه در يقال فجا قوسه اذا رفع وترها عن كبدها ﴿الانفجاء﴾
انفعال وزننده آچلمق معناسنه در يقال فجا بابه فانفجى اى انفتح ﴿الفجا﴾ عصا وزننده يايك كيريشى بغرندن ميدانلو
اولمق معناسنه در يقال فجيت القوس فجا من الباب الرابع اذا بعد وترها عن كبدها و برآدمك اويلقلرينك
يادپزلرينك ياباالدرلرينك ارالقلرى ميدانلو و آچق اولمق معناسنه در يقال فجى الرجل اذا تباعد مابين فخذيه
اوركبتيه اوساقيه و عند البعض دوه نك آرد سكيرلرى برى بريندن ميدانلو اولمق معناسنه در يقال فجى البعير
اذا تباعد مابين عرقوبيه و ناقه پك بيوك قرنلو اولمق معناسنه در يقال فجيت الناقة اذا عظم بطنها ﴿الافجى﴾
احمر وزننده وصف مذكور اوزره اولان آدمه و دوه يه دينور مؤنثى فجواءدر ﴿التفجية﴾ تفعله وزننده مستور نسنه يى
كشف و عيان ايلمك معناسنه در يقال فجّاه اذا كشفه و برنسنه يى آلارغه ايلمك معناسنه در يقال فجّاه عنه اذا
نحّاه ﴿الافجاء﴾ همزه نك كسريله بركمسه اهل و عيالى طرفنه نفقه خصوصنى توسيع ايلمك معناسنه در يقال افجى
زيد اذا وسع النفقة على عياله ※ الواوى ※ ﴿الفحا﴾ حاى مهمله ايله عصا وزننده و فانك كسريله ده لغتدر بزر
معناسنه دركه حوايج ديكدر طعامك طبخنه مباشرتده لذيذ و خوشبو اولمق ايچون تنجره يه قونيلان بيرو دارچين
و قرنفل امثالى نسنه لردن عبارتدر فارسيده افراز ديك ديرلر على قول آنلرك يابس اولاننه مخصوصدر جمعى
افحاء كلور تقول اكثر افحاء قدرك اى اباز يرها او هى اليابسة منها ﴿الفحواء﴾ صحراء وزننده فحا معناسنه در و فحواء
فحوى الكلام معناسنه دركما سيذكر ﴿التفحية﴾ تفعله وزننده تنجره يه حوايجى چوقجه قومق معناسنه در يقال
فحى القدر اذا كثر ابازيرها و بركلامله برمعناى مفهومه ذاهب و راجع اولمق معناسنه در يقال فحى بكلامه الى كذا
اذا ذهب ﴿الفحوة﴾ تمره وزننده كوج بالنه دينوركه برقطعه سيدر تقول اكلنا فحوة اى شهدة ﴿الفحوى﴾ دعوى
وزننده و ﴿الفحواء﴾ صحراء وزننده و ﴿الفحواء﴾ غلواء وزننده بركلامك ذهن ذاهب اوله جق معنا و مذهبنه دينوركه
سياق و سباقندن ياقرائن سائره دن فهم و انتقال اولنه جق مدلول و مآلندن عبارتدر تقول عرفت ذلك من فحوى كلامه
و فحوائه و فحوائه اى من معناه و مذهبه ﴿الفحية﴾ جريه وزننده و ﴿الفحية﴾ ركيه وزننده طورى چوربايه دينور ياخود
اعمدر ※ اليائى ※ ﴿الفداء﴾ فانك كسريله و ﴿الفدى﴾ فانك كسريله و فتحى و الفك قصريله بدل و يروب اسير و كرفتار
مقوله سنى قورترمق معناسنه دركه يكيدن اشترا ايلمك منزلنده در يقال فداه يفديه فداء و فدى اذا اعطى شيئا

فانقذه ﴿ الافتداء ﴾ افتعال وزننده و﴿ المفاداة ﴾ مباهاة وزننده فداء معناسنه‌در يقال افتدى به وفاداه بمعنى فداه
﴿ الفداء ﴾ كساء وزننده و﴿ الفدى ﴾ علی وزننده و﴿ الفدى ﴾ الی وزننده و﴿ الفدية ﴾ فتيه وزننده شول بدلدركه آنكله
اسير ياخود برآدمك برماده‌دن كندى نفسى تخليص اولنمق ايچون اعطا اولنه وكفارت فديه‌سى معروفدر وعربلر
فديه لفظنى هديه كلمه‌سنه تزويج وارداف ايدرلر يقولون خذ على هديتك وفديتك اى فيما كنت فيه يعنى
طريقت قديمك وبولنديغك حال اوزره اول ديمكدر ﴿ التفدية ﴾ تفعله وزننده برآدمه سكا نفسم فدا اولسون ديمك
معناسنه‌در يقال فدّاه اذا قال له جعلت فداك ﴿ الافداء ﴾ همزه‌نك كسريله اسير طرفندن عرض اولنان فديه‌يى
قبول ايلمك معناسنه‌در يقال افداه الاسير اذا قبل منه فديته وچوجغى الده آويدوب اويناتمق معناسنه‌در زيرا
فدى لك ابى وامّى ديه‌رك اوينادرلر يقال افدى فلان اذا رقّص صبيه وخرمايه انبار ياپمق ياخود صاتمق
معناسنه‌در يقال افدى فلان اذا جعل لتمره انبارا او باع التمر وبرآدم تنومند اولمق معناسنه‌در يقال افدى
الرجل اذا عظم بدنه كويا كه انبار كبى اولمش اولور ﴿ الفداء ﴾ سماء وزننده برشيئك قالينلغنه وجمنه دينور يقال
فداؤه غليظ اى حجمه وغلال انبارينه دينور على قول غله ياخود كومسنه دينور ﴿ التفادى ﴾ تفاعل وزننده
بركسه‌دن صاقنوب قورنمق معناسنه‌در يقال تفادى عنه اذا تحامى ※الواوى※ ﴿ الفروة ﴾ فانك فتحى ورانك سكونيله
لبس معروفه دينوركه تركيده كورك وفارسيده پوستين ديرلر سمّور وتلكى پوستلرندن اولور وخاصة باشك
دريسنه دينور يقال سلخ فروة رأسه اى جلدته واصلا نبات اثرى اولميان قيريه‌دينور وغنا وثروت وسامان
معناسنه مستعملدر يقال انّه لذو فروة اى ثروة وغنا قال الشارح وفى النهاية فى حديث علىّ كرّم الله وجهه
قال * اللهم انى قد مللتهم وملونى وسئمتهم وسئمونى فسلط عليهم فتى ثقيف الذيّال المنان يلبس فروتها ويأكل خضرتها *
اى يتمتع بنعمتها لبسا واكلا يقال فلان ذو فروة وثروة بمعنى والضمير للدنيا واراد بالفتى الثقفىّ الحجاج بن يوسف
وانّه ولد فى السنة التى دعا فيها علىّ رضى الله عنه بهذه الدعوة * شارح ديركه بو وجهله حجاجك اهل عراق
وحجازه استيلاسى تسليط من الله اولمشدر وفروه بررجل آديدر وبريرده مجتمع بربلوك قورى اوتلغه دينور
وكوچك يكلى جبه‌يه دينوركه مراد حشم نشينلرك كبه تعبير ايلدكلرى لباسلريدر دوه يوكندن ياپارلر كذلك دوه
يوكندن ياپلمش يارم اين كليمه دينوركه انيدخى چوبان مقوله‌سى اوسته كينورلر ودلنجى طوربه‌سنه دينور وباشه
كيلن كسوته وتاجه دينور ونسوانك باش اورتولرينه دينور ﴿ ذو الفروة ﴾ دلنجى‌يه اطلاق اولنور ﴿ ذو الفروين ﴾
تثنيه صيغه‌سيله شامده برطاغدر ﴿ ساق الفروين ﴾ نجدده برطاغدر ﴿ المفرّاة ﴾ ميمك ضمى ورانك تشديديله كورك
قبلانمش جبه‌يه دينور يقال جبة مفرّاة اى عليها فروة ﴿ الافتراء ﴾ افتعال وزننده ارقه‌يه كورك كيمك معناسنه‌در يقال
افترى فروا اذا لبسه ﴿ ذو الفريّة ﴾ سميه وزننده برفارس وبرشاعر كنيه‌لريدر ﴿ فروان ﴾ مروان وزننده بررجل آديدر
﴿ فارياتان ﴾ مرو قضاسنده برقريه‌در محمد بن تميم واحمد بن حكيم المحدثان اورادندر ﴿ فراوه ﴾ سحابه وزننده خراسانده
بربلده‌در ※اليائى※ ﴿ الفرى ﴾ جرى وزننده برنسنه‌يى يارمق معناسنه‌در كرك فاسد وكرك صالح اولسون يعنى كرك
افساد وكرك اصلاح ايچون اولسون يقال فراه يفريه فريا اذا شقه فاسدا او صالحا ويلان سوز پيدا ايلمك معناسنه‌در
يقال فرى الكذب اذا اختلقه وقربه وطولوم مقوله‌سى نسنه‌يى كسوب بچوب يكيدن دوزمك معناسنه‌در يقال فرى
المزادة اذا خلقها وصنعها وقطع مسافه ايلمك معناسنه مستعملدر يقال فرى الارض اذا سارها وقطعها ﴿ التفرية ﴾ تفعله وزننده
و﴿ الافراء ﴾ همزه‌نك كسريله بونلرده يارمق معناسنه‌در يقال فرّاه وافراه اذا شقه فاسدا او صالحا وافراء برنسنه‌يى
اوكارمق ياخود اوكارمسيله امر ايلمك معناسنه‌در يقال افراه اذا اصلحه او امر باصلاحه وبرآدمه لوم وتوبيخ ايلمك
معناسنه‌در يقال افرى فلانا اذا لامه ﴿ الافتراء ﴾ افتعال وزننده يلان سوز پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال افترى الكذب اذا
اختلقه ﴿ الفرا ﴾ عصا وزننده حيران ومدهوش اولمق معناسنه‌در يقال فرى الرجل فرى اذا تحير ودهش ﴿ الفرية ﴾ مريه
وزننده افتراء معناسندن اسمدر كذب واسناد مالم يكن معناسنه‌در ومنه يقال هذه فرية بلا مرية ﴿ الفرية ﴾ تمره وزننده غوغا
وشماطه‌يه وجغلتى‌يه دينور تقول ماهذه الفرية اى الجلبة ﴿ الفرى ﴾ غنىّ وزننده يكيدن دوزيلوب اختراع اولنمش
نسنه‌يه دينور على قول امر عظيمه دينور يقال امر فرىّ اى مختلق مصنوع او عظيم وپك پسنديده وعجيب نسنه‌يه دينور
ومنه يقال هو يفرى الفرى اى يأتى بالعجب فى عمله وككيش قوغه‌يه دينور فرّيه دخى دينور يقال دلو فرىّ وفريّة
اى واسعة وهنوز صاغلمش سوده دينور يقال لبن فرى اى حليب ساعة يحلب ﴿ التفرّى ﴾ تفعل وزننده يارلمق
معناسنه‌در يقال تفرّى الشئ اذا انشق ويردن صو قيناوب چيقمق معناسنه‌در يقال تفرّت العين اذا انبجست
﴿ فرّيه ﴾ سميه وزننده ابن ماطل دركه تابعيدر ※الواوى※ ﴿ الفسو ﴾ حسو وزننده و﴿ الفساء ﴾ غراب وزننده صو تسز

آهسته جه یللنمك معناسنه در یقال فسا الرجل یفسو فسوا و فساء اذا اخرج ریحا بلاصوت ﴿الفساء﴾ کتان وزننده
و﴿الفسوّ﴾ عدوّ وزننده چوق یللنجی آدمه دینور ﴿الفاسیاء﴾ و﴿الفاسیة﴾ اوصورغان بوجکنه دینور خنفساء
معناسنه ﴿فسوات الضباع﴾ فتحاتله برجنس منتاردر بغایت بدبوی اولور ﴿الفسو﴾ فانك فتحیله عبدالقیس
قبیله سندن برجماعتك لقبیدرکه * اخبث صفقة من شیخ مهر * مثلنك منشأیدر اصلی بودرکه جماعت مزبوره
لقب مرقومدن پك عار ایدر اولمریله ایچلرندن زید بن سلامه برکون یمن قاشلرندن برد حبره نام قاشدن النه ایکی
طاقه آلوب سوق عکاظ دیدکاری پنایرده قیام وعلی ملأ الناس بو قاشلری آلوب بزدن بولقبی رفع ایدن کیمدر
دیو ندا ایلدکده مهو قبیله سندن عبدالله بن بیدرة بن مهو اول قاشلری اخذ وتلبس ایلدکد نصکره وصف
مسفور ایله کندی متصف اولمق ایچون اول جمع کثیر میاننده ضرطه چکه رك جولان ایلدی ﴿فسا﴾ عصا
وزننده فارس اولکه سنده بر بلده در ابوعلیّ النحویّ الفسویّ آندندر وفسا ساریه دیدکاری ثیاب دخی اکا
منسوبدر و بو نسبت غیرقیاس اوزره در ﴿ابن فسوه﴾ تمره وزننده برشاعردر ﴿الفسا﴾ عصا وزننده مهموزه ده
لغتدر که ماده سنده بیان اولندی ❊ الواوی ❊ ﴿الفشو﴾ حشو وزننده و﴿الفشوّ﴾ علوّ وزننده و﴿الفشیّ﴾ صلیّ
وزننده راز وخبر خلق ایچره یایلیوب شایع اولمق معناسنه در یقال فشا خبره وعرفه وفضله فشوا وفشوّا وفشیا
اذا انتشر ﴿الافشاء﴾ همزه نك کسریله راز وخبر مقوله سنی شایع ایلمك معناسنه در یقال افشی الخبر اذا نشره و بر
آدمك فواشی وسوائمی فراوان اولمق معناسنه در یقال افشی زید اذا کثرت فواشیه ﴿الفواشی﴾ حواشی وزننده
پراکنده ومنتشر دوابّ ومواشی یه دینورکه یابانده اوتلیان قیون وکچی ودوه مقوله سندن عبارتدر مفردی
فاشیه در ﴿التفشّی﴾ تفعل وزننده برنسنه چوغالوب یایلمق معناسنه در یقال تفشاهم المرض وبهم ای کثر فیهم و یاره نك
ایچی بولانمق معناسنه در یقال تفشت القرحة اذا اتسعت ﴿الفشاء﴾ سماء وزننده دوابّ ومواشی چوق دول
دوش پیدا ایدوب کثیر وفراوان اولمق معناسنه در یقال فشی المال فشاء اذا تناسل وکثر ﴿الفشیان﴾ فانك فتحی
وشینك سکونیله انسانه عارض اولان غشیه حالتنه دینورکه فارسیده تاسا ولسانمزده تاسه دینور قلبه عارض اولان
اندوه وغمدن عبارتدر ❊ الیائی ❊ ﴿الفصی﴾ فانك فتحی وصادك سکونیله برنسنه یی برنسنه دن آیرمق معناسنه در
یقال فصا الشیٔ من الشیٔ یفصیه فصیا اذا فصله ﴿الفصیة﴾ فصله وزننده حرارت و برودت زمانلری بیننده
اولان ارالغه اطلاق اولنور بر معتدلانه سکته اولور روز قاسمدن صکره جه اولان اعتدال کبی یقال قد ادرکت الفصیة
وهی سکتة مابین الحرّ والبرد و یقال یوم فصیة ولیلة فصیة بالنعت وبالاضافة ﴿الافصاء﴾ همزه نك کسریله
برحالتدن قورتیلوب چیقمق معناسنه در یقال افصی الرجل اذا تخلص من خیر او شرّ و قیش ویازمو سملری صاوشمق
یاخود سکونت بولمقله اعتداله وارمق معناسنه در یقال افصی عنّا الشتاء او الحرّ اذا ذهبا او سقطا و یغمور چکوب
هوا آچلمق معناسنه در یقال افصی المطر اذا اقلع وصیّادك دوزاغنه شکار ایلشمیوب خالی قالمق معناسنه در یقال
افصی الصائد اذا لم ینشب بحبالته صید ﴿التفصّی﴾ تفعل وزننده برنسنه دن آیریلوب قورتلمق معناسنه در یقال
تفصی الرجل منه اذا تخلص ﴿الفصیة﴾ رمیه وزننده و﴿الفصیة﴾ غنیه وزننده تفصّی معناسندن اسملردر
برنسنه دن صیرلوب قورتلغه دینور ﴿التفصیة﴾ تفعله وزننده برنسنه دن برآدمی آیروب قورترمق معناسنه در تقول
فصیته عنه اذا خلصته ﴿الانفصاء﴾ انفعال وزننده تفصیه نك مطاوعیدر تقول فصیته عنه فانفصی ﴿افصی﴾ اعلی
وزننده برجماعت آدیدر ﴿بنو فصیه﴾ سمیه وزننده بر بطندر ﴿الفصا﴾ عصا وزننده قوری اوزم دانه لرینه دینور
مفردی فصاة در ❊ الواوی ❊ ﴿الفضاء﴾ قضاء وزننده و﴿الفضوّ﴾ علوّ وزننده یر ککیش اولمق معناسنه در یقال
فضا المکان یفضو فضاء وفضوّا اذا اتّسع واقچه یی کیسه لمیوب میدانده قومق معناسنه در یقال فضی دراهمه
اذا لم یجعلها فی صرّة ﴿الفضا﴾ فصا وزننده ومرادفیدر که قوری اوزم دانه لرینه دینور و بری برینه قاتیلوب
قارشمش نسنه یه دینور بال وطحین وموز وزبیب کبی و ترکشده یالکزجه اولان اوقه دینور یقال سهم فضاای واحد
ومنه تقول بقیت فضا ای وحدی ﴿الفضاء﴾ سماء وزننده ساحه ومیدانه دینور وککیش آچیق صحرایه دینور
ومدینه ده بر موضع آدیدر ﴿الفضاء﴾ کساء وزننده یر یوزنده جاری اولان صویه دینور یقال بالارض فضاء ای الماء
یجری علی الارض ﴿الافضاء﴾ همزه نك کسریله جماع ایدرکن ارالقده اولان زاری خرق ایلمکله خاتونك ایکی
دلیکنی بر ایلمك معناسنه در توسیعله برنسنه یی فضا کبی ایلمك معناسندن مأخوذدر یقال افضا المرأة اذا جعل مسلکها
واحدا وخاتونله جماع ایلمك یاخود آنکله خلوت ایلمك معناسنه در کرك جماع ایلسون وکرك ایلمسون یقال افضی
الی المرأة اذا جامعها او خلا بها جامع ام لا وسجود حالتنده الی آیه سنی یره مسّ ایلمك معناسنه مستعملدر یقال افضی

الساجد بيده الى الارض اذا مسها براحته فى سجوده (المفضاة) ميمك ضميله ايكى دليكى براولمش خاتونه دينور يقال
امرأة مفضاة اى جعل مسلكها واحدا (فضا) عصا وزننده اسماندندر محمد وخالد ابنا فضا ايكيسيده معبرايدى
※ الواوى ※ (الفطو) خطو وزننده دابه يى عنف وشدتله سورمك معناسنه در يقال فطا الدابة فطوا اذا ساقها
شديدا ※ اليائى ※ (الافظاء) ظاى معجمه ايله اعطاء وزننده بدخوى اولمق معناسنه در يقال افظى الرجل اذا ساء خلقه
(الفظا) عصا وزننده بطن مادرده ياورى يتاغنه دينور رحم معناسنه ※ اليائى ※ (الافعاء) همزه نك فتحيله روايح
طيبه يه دينور (الفاعى) اسرمش دوه كبى اغزى كپوريجى خشمناك آدمه دينور يقال رجل فاع اى غضبان مزبد
(الفاعية) تمامه اسميدركه مارصمه تعبير اولنان چچكه دينور وقنه چچكنه دينور (الافعى) اعلى وزننده بنوكلاب
يوردنده بر يصتم طاغك آديدر وبرجنس خبيث حيه آديدر تركيده انكرك ديدكاريدر وبو وصف واسم اولور
وصفيته كوره غير منصرف واسم اعتبار اولندقده منصرف اولور اروى وارطى كبى جمعى افاعى كلور (الافعو)
همزه نك وعينك فتحيله افعى معناسنه در (المفعاة) مرماة وزننده انكرك ييلانى كثير اولان يره دينور يقال ارض
مفعاة اى كثيرة الافعى (المفعاة) ميمك ضمى وعينك تشديديله دوه يه مخصوص بركونا تمغا اسميدركه افعى شكلنده
اولور (المفعى) معظم وزننده مفعاة ديديكى تمغا باصلمش اركك دوه يه دينور يقال جمل مفعى اى وسم بالمفعاة (التفعى)
تفعل وزننده بر كمسه افعى كبى موذى وخبيث اولمق معناسنه در يقال تفعى الرجل اذا صار كالافعى (افاعيه)
علابطه وزننده مناده بردره آديدر (الافاعى) همزه نك فتحيله افعى لفظنك جمعيدر وحالبى ديديكى نبات كوكنك
برآلتنه منشعب اولان طمرلرينه دينور بوراده من الحالبين نسخه لرى غلطدر ※ الواوى ※ (الفغا) غين معجمه ايله
عصا وزننده غفا كلمه سيله كه غينك تقديميله در جملهٔ معناده مرادفدركه ذكر اولندى وكولكه دينور علبه معناسنه
وآغاجدن دوزلمش قوطويه دينور وچناغه وقواطه يه دينور واغز برطرفه اكريجه اولمغه واول كونه اكريلكه
دينور يقال فى فه فغا اى ميل (الفاغية) قنه چچكنه دينور على قول قنه نباتنك چبوغى يره مقلوبا غرس اولندقده
اصل قنه چچكندن الطف وخوشمنظر بركونه چچك ويرمكله فاغيه اول چچكه دينور (الافغاء) همزه نك كسريله
قنه نباتى چچك ويرمك معناسنه در يقال افغى نبات الحناء اذا خرجت فاغيته وبر كمسه دائما فاسد اولمش خرما
قوريغى يمك معناسنه در يقال افغى الرجل اذا دام على اكل الفغا وخرما اغاجى فاسد ومتغير اولمق معناسنه در
يقال افغت النخلة اذا فسدت وبرآدم زنكين ايكن فقير اولمق معناسنه در يقال افغى الرجل اذا افتقر بعد غنى
وكوزل ايكن چركين اولمق معناسنه در يقال افغى فلان اذا سمج بعد حسن ومطيع ايكن عاصى وسركش اولمق
معناسنه در يقال افغى الرجل اذا عصى بعد طاعة وبرآدمى طارلتمق معناسنه در يقال افغاه اذا اغضبه (الفغواء)
فحواء وزننده اسماندندر علقمة بن الفغواء ياخود ابن ابى الفغوا دركه صحابيدر (الفغو) لغو وزننده برنسنه فاش
وشايع اولمق معناسنه در يقال فغا الشئ فغوا اذا فشى واكين قوريمق معناسنه در يقال فغا الزرع اذا يبس
※ الواوى ※ (الفقو) فانك فتحى وقافك سكونيله برآدمك ايزينه اويوب كتمك وايزينى سورمك معناسنه در تقول
فقوت اثره فقوا بمعنى قفوت * شارحك بيانه كوره مقلوبدر وفقو برموضع آديدر (الفقا) عصا وزننده برصويك
آديدر (الفقوة) غرفه وزننده اوقك كزينه دينور جمعى فقى كلور مديه ومدى كبى يقال كسر فقوة السهم اى فوقه
※ اليائى ※ (الفقى) فقو وزننده يمامه ده برواديك اسميدر (فقى) سمى وزننده يمامه ده بنو العنبر جماعتنه مخصوص نيچه
چفتلك وخرمالق آديدر ※ الواوى ※ (الفلو) فانك فتحى ولامك سكونيله و (الفلاء) عطاء وزننده چوجغى
ياخود سائر ياورى يى ممه دن چكوب آيرمق على قول ممه دن كسمك معناسنه در يقال فلا الصبى والمهر يفلو فلوا وفلاء
اذا عزله عن الرضاع او فطمه وقلجله چالمق معناسنه در يقال فلاه بالسيف اذا ضربه به وسير وسفر ايلمك معناسنه در
يقال فلا زيد اذا سافر وبعد الجهاله عاقل وهشيار اولمق معناسنه در يقال فلا الرجل اذا عقل بعد جهل (الافلاء)
همزه نك كسريله فلو ايله معناى اولده مرادفدر يقال افلى الصبى والمهر بمعنى فلاه واسسز شنلكسز بيابانه
وارمق ياخود اورايه داخل اولمق معناسنه در يقال افلى زيد اذا صار الى الفلاة او دخلها وخاتونك چوجغى
ياآتك قولونى سوددن كسلمك كرته سنه كلمك معناسنه در يقال افلت المرأة او الفرس اذا بلغ ولدها ان يفطم (الافتلاء)
افتعال وزننده بو دخى فلو ايله معناى اولده مرادفدر يقال افتلى الصبى اذا فطمه ومواشى يه بريرك نباتنى اوتارمق
معناسنه در يقال يفتلون المكان اى يرعونه (الفلو) فانك كسريله و (الفلو) عدو وزننده و (الفلو) سمو وزننده
ممه دن كسلمش اشك صوپه سنه وآت قولونه دينور على قول برياشنه وارمش اولانه دينور جمعى افلاء كلور وفلاوى
كلور سكارى وزننده (الفلاة) حصاة وزننده شنلكسز بيابانه دينوركه چول تعبير اولنور على قول اصلا صواثرى

اولمیان بیابانه دینور یاخود شول بیابانه دینورکه براوجندن براوجنه اقلی دوه قسمی دردنجی کون واشك وقیون وچکی قسمی یدنجی کون بالغ اولورلر اوله یاخود ککیش صحرایه دینورکه اوه تعبیر اولنور جمعی فلا کلور حصا کبی و فلوات کلور فتحاتله و فلی کلور صلی وزننده و فلی کلور کسرتیله و جمع الجمعی افلاء کلور یقال اخذوا الفلاة ای القفر او المفازة لاماء فیها او اقلها للابل ربع و للحمیر و الغنم غب او الصحراء الواسعة * مؤلفك بوراده ربع قولی رانك کسریله درکه دوه دردنجی کون وارمقدر و غب قولی دخی غینك کسریله درکه یدنجی کون وارمقدن عبارتدر (فلا) عصا وزننده طوسده برموضع آدیدر ☼الیائی☼ (الفلی) فانك فتحی و لامك سکونیله قلجله چالمق معناسنه در یقال فلاه بالسیف یفلیه فلیا بمعنی فلاه یفلوه فلوا و بر آدمك باشنی بتلمك معناسـنه در یقال فلی رأسـه اذا بحثه عن القمل و بر کلامی تدبر و ملاحظه ایله معنا و مفادنی استخراج ایلمك معناسنه مستعملدر یقال فلی الشعر اذا تدبره و استخرج معانیه و بر آدمك عقل و رشد و عرفانی یوقلیوب میزانه آلمق معناسنه در یقال فلی فلانا فی عقله اذا رازه (التفلیة) تفعله وزننده بودخی باش بتلمك معناسنه در یقال فلی رأسه بمعنی فلاه (الفلایة) کتابه وزننده اسمدر باش بتلمکه دینور (الاستفلاء) و (التفالی) تفاعل وزننده برکمسه کندی باشنی بتلمك ایستمك معناسنه در یقال استفلی الرجل رأسه و تفالی اذا اشتهی ان یفلی رأسه (الفلا) عصا وزننده کسلمك معناسنه در یقال فلی الشیء فلا من الباب الرابع اذا انقطع (فلی) حتی وزننده بر طاغ آدیدر (فالیة الافاعی) شر و شـور و فتنه نك او ائلنه اطلاق اولنور اصلی بودرکه بر جنس خنفساء واردرکه آلاجه و بنکلی اولور دائما عقربلر ایله و یلانلر ایله الفت ایدوب بریرده اولورلر عربلر اکافالیة الافاعی دیرلر زیرا بر دلیکدن چیقدقده اکسه سندن یلان یاعقرب ظهورنی اشعار ایدر بوجهتله شر شور و فتنه نك او ائلنه اطلاق ایلدیلر بحث عن القمل معناسندندر ☼الیائی☼ (فامیه) یاخود افامیه که علابطه وزننده در شام اولکه سنده بر بلده و واسط قضاسنده بر قریه در ☼الیائی☼ (الفناء) سناء وزننده برنسنه یوق اولمق معناسنه در یقال فنی الشیء وفنی فناء من الباب الرابع و الثالث اذا عدم * شارح دیرکه عدم ایله تفسیری تفسیر بالاعمدر زیرا فناء بقاء مقابلیدر و فناء پك قوجالمق معناسنه مستعملدر یقال فنی فلان اذ هرم (الافناء) همزه نك کسریله برنسـنه یی یوق ایلمك معناسنه در یقال افناه اذا اعدمه (الفانی) پك قوجه و سالخورده پیره دینور یقال شیخ فان ای کبیر (التفانی) تفاعل وزننده بری برینی افناء ایلمك معناسنه در یقال تفانوا اذا افنی بعضهم بعضا (الفناء) کساء وزننده خانه نك اوکنده اولان آچق حولویه و یوره یه دینور حدود اوراده توکندیکیچون اطلاق اولندی و اوکندن مراد هر طرفندن اولان اوکیدرکه یوره تعبیر اولنور یقال فناء الدار لصاحبها و هی ما اتسع من امامها جمعی افنیه و فنی کلور صلی وزننده (المفاناة) مباهاة وزننده مدارا ایلمك معناسنه در یقال فاناه اذا داراه (المفناة) مرماة وزننده نازل اولانلرك مزاجلرینه موافق اولان خصب و رخالو خوش هوا ارضه دینور یقال ارض مفناة ای موافقة لنازلیها (الافانی) افاعی وزننده بر جنس نباتدر مفردی افانیه در ثمانیه وزننده * مترجم دیرکه مؤلف افناء لفظندن که همزهٔ مفتوحه ایله در ذهول ایلدی ابن اثیرك بیانه کور مفردی فنو در فانك کسریله و بوعند البعض فناء دار ماده سندندر و افناء کمنام و خامل و بی نشان آدملره دینور یقال هو من افناء الناس اذا لم یعلم ☼الواوی☼ (الفناة) حصاة وزننده صغره دینور بقره معناسنه جمعی فنوات کلور فتحاتله و عنب الثعلب آدیدرکه ایت اوزمی دیدکلری نباتدر جمعی فناء کلور حصا کبی و جذیمه یه مخصوص بر صو آدیدر (الافنی) اعلی وزننده اوزون صاچه دینور یقال شـعر افنی ای فینان (الفنواء) حمراء وزننده صاچی کور و اوزون خاتونه دینور یقال امرأة فنواء ای اثیثة الشـعر و ککیش کولکه لو آغاجه دینور یقال شجرة فنواء ای واسـعة الظل و بونده قیاس اولان فنّاء اولمقدر شدّاد وزننده زیرا ماده سی نونیه در (فنا) عصا وزننده نجدده بر طاغدر ☼الواوی☼ (الفوّة) فانك ضمی و واوك تشدیدیله قوّه وزننده قزل بویا و بویاجیلر کوکی تعبیر اولنان کوك اسمیدرکه بویاجیلر قوللنورلر وادویه دندر رحمدن جنینلری مسقط و حیض و بولی مدرّ و مفتح و جلاء و بشره یی تمرکی و برص و بهق مقوله سی عارضه دن منقی و مطهردر و مصر دیارنده بر بلده آدیدر (المفوّی) معظم وزننده فوّه ایله بویانمش ثوبه دینور یقال ثوب مفوّی ای صبغ بالفوّة (المفوّاة) میمك ضمی و واوك تشدیدیله فوّه منبتی اولان یره دینور یقال ارض مفوّاة ای کثیرة الفوة (الفو) فانك ضمی و واوك سکونیله بردارو اسمیدرکه ادویه دندر مدرّ و ذات الجنب و داء الثعلب علتلرینه نافعدر بونی مفرداتده بیان سنبلی دیدکاریله بیان ایدرلر (فاو) صعید ایلنده برقریه درکه قاف ایله قاو دیدکلری قریه حذاسـنده در و طائفده بر ناحیه آدیدر ☼الواوی☼ (الفهو) سهو وزننده و مرادفیدرکه غفلت سببیله خطا ایلمکدر تقول فهوت عنه فهوا من الباب الاول اذا سهوت (الافهاء) همزه نك کسریله برکمسه ضعیف الرأی و سخیف العقل اولمق معناسـنه در

يقال افهى الرجل اذا قال رأيه ※اليائى※ (فى) فانك كسرو مدّيله حروف جارّه دندر ظرفيت معناسنه مستعمل اولور
كرك زمانى اولسون نحو قوله تعالى ﴿فى ايام معدودات﴾ الآية و كرك مكانى اولسون نحو قوله تعالى ﴿وانتم عاكفون
فى المساجد﴾ و مصاحبت ايچون اولور نحو قوله تعالى ﴿ادخلوا فى امم﴾ و تعليل ايچون اولور نحو قوله تعالى
﴿فيما افضتم فيه﴾ اى لاجل ماافضتم و استعلاء ايچون اولور نحو قوله تعالى ﴿ولاصلبنكم فى جذوع النخل﴾ اى
عليها و باء جارّه يه مرادف اولور نحو قوله تعالى ﴿يذرأكم فيه﴾ اى به و الى حرفنه مرادف اولور نحو قوله تعالى
﴿فردّوا ايديهم فى افواههم﴾ اى اليها و من جارّه يه مرادف اولور نحو قوله تعالى ﴿فى تسع آيات﴾ اى من تسع آيات و مع
معناسنه اولور نحو قوله تعالى ﴿وجعل القمر فيهن نورا﴾ اى معهن و مقايسه ايچون اولور كه مفصول سابقله فاصل
لاحق بيننه دخول ايدر نحو قوله تعالى ﴿وماامتاع الحياة الدنيا فى الاخرة الاقليل﴾ و تاكيد ايچون اولور كه بغير تعويض
زائددر نحو قوله تعالى ﴿اركبوا فيها﴾ و تعويض ايچون اولور كه محذوف اولان فى كلمه سندن عوض اوله رق زائددر
كقولك ضربت فيمن رغبت اى ضربت من رغبت فيه (يافيما) لاسيما وزننده كه فى كلمه سى ياى متكلمه داخللدر مقام تعجبده
مستعمللدر * شارح ديركه يافى مالى و ياشىّ مالى و ياهىّ مالى ديرلر مهموز و غير مهموز اوله رق ياعجبا مالى تاويلنده درلر ما كلمه سى
تعجب ايچوندر عجبا بوندن بكانه حاصل اوله جقدر ديمكدر و جمله سى رفع موضعنده در بعضلر ما احسن هذا ايله تاويل
ايلديلر و ابو عبيد شىء فانّه تاسف و تلهف معرضنده استعمال اولنورلر ديدى كه ايواه عجبا بكا نولور اوله ديمك اولور
و مؤلف مهموزه ده دخى ذكر ايلدى و بونلرده يا حرف ندادر (فايا) منيح ايالتنده بر قضا آديدر محدثيندن رافع بن عبدالله
الفايايى اورايه منسوبدر ﴿فصل القاف﴾ ※اليائى※ (القأى) قافك فتحى و همزه نك سكونيله مديون
فصل القاف
دائننه ذمتنده اولان حق و مطلوبنى اقرار ايلك معناسنه در يقال قأى الرجل قأيا من الباب الثالث اذا اقرّ لخصمه
بحق ※الواوى※ (القبو) حبو وزننده برنسنه يى پرمقله بريكدرمك معناسنه در يقال قباه يقبوه قبوا اذا جمعه باصابعه
و بناىى يوكسك ياپمق معناسنه در يقال قبا البناء اذا رفعه و خاصة نابت زعفران ديروب ديوشورمك معناسنه در
يقال قبا الزعفران اذا جناه (القبا) عصا وزننده بر نبات آديدر و قبا برنسنه يى اكوب مقوّس قلمق معناسنه در
يقال قبا الشىء قبا اذا قوّسه (القبوة) غرفه وزننده ايكى دوداغك برى برينه قاوشمسنه دينور (القباء) سماء وزننده
قفتان و قپامه تعبير اولنان لباسه دينور قبوه ماده سندندر جمعى اقبيه در (التقبية) تربيه وزننده متاع مقوله سنى
برلو برينه يصامق معناسنه در يقال قبّى المتاع اذا عباه و برآدمك مصلحتى خصوصنده حق اوزره طوتميوب جور و تعدّى
ايلك معناسنه در يقال قبّى عليه اذا عدا عليه فى امره و بزدن ياقاشدن قفتان بچمك معناسنه در يقال قبّى الثوب
اذا جعل منه قباء (الاقتباء) افتعال وزننده بودخى متاعى برلو برينه يصامق معناسنه در يقال اقتبى المتاع اذا عباه
(التقبى) تفعل وزننده قفتان كيمك معناسنه در يقال تقبى الرجل القباء اذا لبسه و برآدمه اكسه طرفندن كلمك
معناسنه در يقال تقبى زيدا اذا اتاه من قفاه و برنسنه قبه كبى چوره سى قاوشق يوكسك اولمق معناسنه در
يقال تقبى الشىء اذا صار كالقبة (القابية) دائما منبتندن اصپور ديروب ديوشوريجى عورته دينور يقال امرأة قابية اذا
كانت تلقط العصفر و تجمعه (القابياء) لئيم و ناكس و فرومايه يه دينور بنو قابياء شرب خمر ايچون انجمن اولمش
عياش يارانه اطلاق اولنور يقال هم بنو قابياء اى المجتمعون لشرب الخمر (قباء) قافك ضمى و الفك مدّى و قصريله
مدينه يه قريب بر موضع اسميدر كه مسجد قباء انده مؤسسدر مدينه يه ايكى ميل مسافه ده جنوب طرفنده واقعدر و قباء
لفظى مؤنثدر مذكر دخى اولور مكان اعتباريله و مكه ايله بصره بيننده دخى بر موضع آديدر و قصر ايله قبا فرغانه ده بر بلده
آديدر (الانقباء) انفعال وزننده كيزلنمك معناسنه در يقال انقبى عنا فلان اذا استخفى (القبى) قافك كسريله و (القباء)
كساء وزننده قاب معناسنه دركه يايك بغريله كوشه سى ارالغى اولان مقداردن عبارتدر يقال بينهما قبى قوسين و قباء
قوسين اى قاب قوسين (المقبىّ) مرمىّ وزننده كثرت لحم و شحمدن شيشمش قبارمش انسان و حيوانه دينور (القباية)
سحابه وزننده چول بيابانه دينور مفازه معناسنه ※الواوى※ (القتو) قافك فتحى و تانك سكونيله و (القتا) قافك
حركات ثلاثيله و الفك قصريله و (المقتا) ميمك فتحى و الفك قصريله ملوك و كباره كوزل خدمت ايلك معناسنه در
يقال قتا الملوك يقتو قتوا و قتا مثلثة و مقتى اذا احسن الخدمة لهم (القتوة) خطوه وزننده قوغجيلغه دينور نميمه
معناسنه (المقتوون) ميمك فتحيله و (المقاتوة) و (المقاتية) ميملرك فتحيله خدمتكارلره دينور مفردلرى مقتوى
و مقتا كلمه لريدر ياخود مقتوين در ميمك فتحى و واوك كسرى و بعضا فتحيله و ايكى صورتده دخى صيغهٔ اخيره غير
منصرفدر مفرد و جمعى و مذكر و مؤنثى مساويدر على قول ميمى اصليه در مقت ماده سندن ماخوذدر كه خدمت
معناسنه در * شارح ديركه مقت ماده سنده مؤلف خدمت معناسنه كلديكنى ذكر ايلمدى (الاقتواء) ارعواء وزننده

برآدمی خدمتکار ایدنمك معناسنه‌در یقال اقتواه اذا استخدمه وبوشاذدر زیرا افعلال بابی البته لازمدر متعدی
دکلدر اصلی اقتووایدی ❊ الواوی ❊ (القثو) قافك فتحی وثای مثلثه‌نك سکونیله برنسنه‌یی بریکدرمك معناسنه‌در یقال قثا
المال یقثو قثوا اذا جمعه وخیار یاخود آجور یمك معناسنه‌در یقال قثاالرجل اذا اکل القثد اوالکربزة (الاقتثاء)
افتعال وزننده بودخی بریکدرمك معناسنه‌در یقال اقتثی المال اذا جمعه (القثوی) سکری وزننده اسمدر بریکمکه دینور
(القثا) عصا وزننده خیار ولهنه مقوله‌سی سسلو نسنه یمك معناسنه‌در یقال قثاالرجل قثا اذا اکل ماله صوت
تحت الاضراس ❊ الیائی ❊ (القثی) قثو وزننده ومرادفیدر یقال قثی یقثی قثیا لغة فی قثا یقثو قثوا ❊ الواوی ❊ (الاقحوان)
همزه‌نك وحای مهمله‌نك ضمیله و(القحوان) همزه‌سز عثمان وزننده بابونج اسمیدرکه پاپادیه‌در جمعی اقاحی کلور
یای مشدده ایله واقاحی کلور یانك تخفیفیله (المقحوّ) مدعوّ وزننده و(المقحیّ) مرمیّ وزننده پاپادیه قونمش ترکیب
ودوایه دینور یقال دواء مقحوّ ومقحی اذا کان فیه الاقحوان (الاقحوانة) همزه‌نك ضمیله مکه قربنده برموضع آدیدر
وشامده برموضع آدیدر وبصره ایله نباج ارالغنده برموضعدر (الاقاحی) اقحواندن جمعدرکه ذکر اولندی بومناسبتله
برنسنه‌نك هنوز نمایان اولان آثار واوائلنه ودلائلنه اطلاق اولنور کویا که پاپادیه کبی علامتلری بلورمش اولور
ومنه تقول رأیت اقاحی امره ای تباشیره (القحو) محو وزننده برنسنه‌یی تماما صیروب المق معناسنه‌در یقال
قحا المال قحوا اذا اخذه یعنی اجتفه (الاقتحاء) افتعال وزننده قحو معناسنه‌در یقال اقتحاه بمعنی قحاه (المقحاة)
مسحاة وزننده چپا دیدکاری آلته دینور یقال قحاه بالمقحاة ای بالمجرفة ❊ الواو والیاء ❊ (التقخیة) خای معجمه ایله
تفعله وزننده قبیح وجهله قخ دیو آغزندن بلغم توکورمك معناسنه‌درکه آخرمق تعبیر اولنور یقال قخی الرجل اذا
تنخع تنخعا قبیحا ❊ الیائی ❊ (القدوة) قافك حرکات ثلاثی ودالك سکونیله و(القدة) عده وزننده اردنجه اویوب
کیده‌جك نسنه‌یه دینور کرك حسی وکرك معنوی اولسون اسوه کبی تقول لی بك قدوة مثلثة وقدة وانت لی قدوة
وقدة وهو ماتسننت به واقتدیت به فارسیده اکا پیشرو وپیشوا دیرلر (الاقتداء) افتعال وزننده برآدمه اویمق
معناسنه‌در یقال اقتدی به اذا تسنن به (التقدّی) تفعل وزننده دابّه اصلا یولك طوغریسندن صاپمیوب راکبنی
طوغریسنه کوتروب کتمك معناسنه‌در یقال تقدّت به دابّته اذا لزمت به سنن الطریق ودابّه‌نك راکبی دخی وجه
مذکور اوزره کتمك معناسنه‌در یقال تقدّی الراکب علی الدابة اذا الزم سنن الطریق (القدیّ) غنیّ وزننده
و(القدی) عمی وزننده دادی وقوقوسی خوش ولطیف اولان طعامه دینور یقال طعام قدیّ وقدای طیب الطعم
والریح (القدی) عصا وزننده و(القداوة) عداوه وزننده طعام لذّتلو وخوش قوقولی اولمق معناسنه‌در
یقال قدی الطعام قدی وقداوة من الباب الرابع اذا صار قدیّا (القدو) عدو وزننده قداوه معناسنه‌در یقال قدا
الطعام یقدو قدوا بمعنی قدی وقریب اولمق معناسنه‌در یقال قدا الرجل اذا قرب وسفردن کلمك معناسنه‌در
یقال قدا فلان اذا قدم من السفر (ماأقداه) فعل تعجبدر نه کوزل لذّتلو ورایحه‌سی خوش طعام دیمکدر یقال
ما اقدی طعام فلان ای ما اطیبه (الاقداء) همزه‌نك کسریله پیرفانی اولوب موت هنکامنه یقلشمق معناسنه‌در
یقال اقدی الرجل اذا اسنّ وبلغ الموت وبرآدم خیر ومبرّات جهتنده ودین ومذهبده مستقیم اولمق معناسنه‌در
یقال اقدی فلان ای استقام فی الخیر وفی طریق الدین ومسك مقوله‌سی عطرك رایحه‌سی یایلمق معناسنه‌در
یقال اقدی المسك اذا فاحت رایحته وسفردن کلمك معناسنه‌در یقال اقدی فلان اذا قدم من السفر (القدو)
قافك کسریله شول کوکه دینورکه آندن نیچه طمرلر وفروع وشعبه‌لر سوروب یایلمش اوله یقال له قدو وهو الاصل
الذی یتشعب منه الفروع (القدوی) دعوی وزننده اسمدر طوغریلغه دینور یقال به قدوی ای استقامة ❊ الیائی ❊
(القادیة) شول قوم وجماعته دینورکه بادیه‌ده قوراقلق اولمغله بالجمله کوچلریله سوروب آبادانلغه کلور اوله (القدی)
قافك فتحیله هدی وزننده قادیه دیدکاری جماعت مذکوره برمحله کلمك معناسنه‌در یقال قدت قادیة تقدی قدیا
ای جاء قوم قد اقحموا من البادیة (القدیان) فتحاتله سرعتله یورمك معناسنه‌در یقال قدی الفرس قدیانا
اذا اسرع (القدة) عده وزننده برجنس حبه آدیدر جمعی قدات کلور قافك کسریله (القدیة) قافك کسریله
هدیه وزننده ومرادفیدرکه برآدمك سالك اولدیغی سیرت واسلوبه وبولندیغی وضع وحالته دینور تقول خذ
فی قدیتك وهدیتك ای فیما کنت فیه بوراده غنیه وزننده اولان نسخه‌لر غلطدر (القدا) قافك کسریله والفك
قصریله مقدار معناسنه‌در یقال قدا رمح ای قیده (المقاداة) مباهاة وزننده برکمسه‌یه معارضه ایدوب یارشمق
معناسنه‌در یقال لایقادیه احد ای لایباریه (المتقدّی) متصدّی وزننده ارسلانه دینور وصالنی صالنی یورر اولان
آدمه دینور متبختر معناسنه‌در (القنداوة) قافك کسریله قدأ ماده‌سنده‌که مهموزدر ذکر اولندی ❊ الیائی ❊

﴿القذى﴾ ذال معجمه ايله عصاوزننده انسانك كوزينه ومشروباته دوشن خار وخاشاكه وچرك مقوله‌سنه دينور يقال
وقع فى عينه وفى الشراب قذى وهو مايقع فى العين وفى الشراب من الوسخ ونحوه وناقه وقيون مقوله‌سى
حيواندن طوغورمزدن اول جه وصكره جه ظهور ايدن قان وچركاب مقوله‌سنه دينور وقذيان معناسنه مصدر
اولور كما سيذكر ﴿القذى﴾ الى وزننده اون كبى يك خرده طپراغه دينور جمعى اقذاء كلور وقذىّ كلور صلىّ وزننده
﴿القذى﴾ عصاوزننده و﴿القذيان﴾ فتحاتله برآدمك كوزينه چورچوب مقوله‌سى دوشمك معناسنه در يقال قذيت
عينه قذى وقذيانا من الباب الرابع اذا وقع فيها القذى وقذى وقذيان وقذى رمى وزننده وقذىّ عتىّ وزننده كوزه
مسنداولوركه كوز كندى ايچنه دوشن چرك وچپاق مقوله‌سنى چباليه‌رق طشره آتمق معناسنه در يقال قذت عينه
قذيا وقذيانا وقذياً وقذى من الباب الثانى اذا قذفت بالغمص والرمص وعربلر فلان ذلّ وظلم وحقارتى هضم
ايدوب مدافعه ومجادله ايليوب ساكت واپسم اولورديه جك يرده هو يغضى على القذى ديرلر اصل معناسى كوزينه
دوشن چورچوب ايچنده اوله‌رق كوزينى قپايوب يومر ديمكدر ﴿القذية﴾ غنيه وزننده و﴿القذية﴾ قافك كسريله
و﴿المقذيّة﴾ مرميه وزننده خار وخاشاك دوشمش كوزه دينور ﴿التقذية﴾ تفعله وزننده و﴿الاقذاء﴾ همزه‌نك كسريله
كوزه خار وخاشاك آتمق معناسنه در يقال قذّى عينه واقذى عينه اذا القى فيها القذى وكوزدن خار وخاشاك
چيقارمق معناسنه در يقال قذى عينه واقذى اذا اخرج القذى منها معناى ثانيه يه كوره بنالرى سلب ايچوندر
ومؤلفك اواخرجه قولنده اولفظى تنويع ايچوندر بوجهتله ضدّ اولور ﴿القاذية﴾ جماعت ناس معناسنه دركه
مراد قوراقلق سببيله بالجمله آبادانلغه ورود ايدن جماعتدر قاديه كبى ﴿القذى﴾ رمى وزننده قوراقلق سببيله قوم
وجماعت آبادانلغه كلمك معناسنه در يقال قذت قاذية قذيا اذا قدمت جماعة وقزغين ديشى حيوان اركك طلبنده
حرارت شهوتندن ناشى رحمندن مذى طرزنده بياض نسنه اخراج ايلمك معناسنه در يقال قذت الشاة اذا القت
بياضا من رحمها حين تريد الفحل وبونسنه اركك حيواندن ظهور ايدرسه تمذّى وديشيدن ظهور ايدرسه تقذى
اطلاق اولنوركه مذى منزلنده در ﴿المقاذاة﴾ مباهاة وزننده مجازات معناسنه در يقال قاذاه اذا جازاه ﴿الاقتذاء﴾
افتعال وزننده قوش قسمى كوزلرينى پيدرپى آچوب قپامق معناسنه در يقال الطير يقتذى اى ينظر ثمّ يغمض
❊اليائى❊ ﴿القرية﴾ قافك فتحى وكسرى ورانك سكونيله مصر جامعه دينور نسبتنده قريى دينور ياايله وقروى دينور
كروى وزنلرنده در جمعى قرى كلور قافك ضمى والفك قصريله وبوجمع شواذ صيغه‌سندندر ونسبتى دخى
نوادرندندر * مؤلفك بصائرده بياننه كوره قريه ناسك اجتماع ايلدكلرى موضعدن عبارتدر بوجهتله شهردن
وكويدن اعمّ اولور لكن عرفا كويده استعمالى شايعدر واول مجتمع اولان ناسه ده اطلاق اولنور حاليت ومحليت
اعتباريله وابن جنى ديديكه ❊واسئل القرية التى كنافيها❊ الآية كريمه‌سى اتساع وتشبيه وتوكيد حالاتنى متضمندر
امااتساعك تحقيق سؤال لفظنك فى الحقيقه مسئول عنه اولمغه صلاحيتى اولميان شيئه القا اولنديغنه مبنيدر وتشبيه
مسئوليته صلاحى اولميان نسنه صلاحيتى اولانه تشبيه اولنمشدركه كثرت مجاورت سببيله حالت مرقومه‌نك وجودنى
ادّعايه مبنيدر وتوكيد حالتى تصحيح خبرك نهايت درجه‌سنى ايذان واشعاره مبنيدر زيرا بوبر ماده دركه اهل جوابك
بياندن فضله عادتا متكلم اولميان جمادات دخى مسئولك صحتنى بيان واجابت ايدر ديمك اولور ﴿القريتين﴾ تثنيه بنيه‌سيله
ايكى قريه ديمكدر واشبو ❊على رجل من القريتين عظيم❊ آيت كريمه‌سنده مراد مكه ايله طائفدر مكه تغليب
اولنمشدر واكثرى لفظ مرقوم ياايله قريتين عنوانده متلفظدر يعنى الفله قريتان عنوانندكه حالت رفعيدر
قليلدر وقريه مكه ايله بصره بيننده بناج قربنده بركويك آديدر وحمص قضاسنده بركوى آديدر ويمامه ده
بر موضعدر ﴿قرية النمل﴾ قرنجه يواسنه اطلاق اولنور ﴿قرية الانصار﴾ مدينهٔ منوره در ﴿الاقراء﴾ همزه‌نك

مطلب

كسريله دائما قريه ده اولمق معناسنه در يقال اقرى الرجل اذا لزم القرية وبركسه دن ضيافت
طلب ايلمك معناسنه دركه اول كسه‌يى قارى يعنى مضيف قلمش اولور يقال اقرى الرجل اذا طلب ضيافة
﴿القارى﴾ قريه ده ساكن آدمه دينور يقال هو قار اى ساكن القرية ﴿القارية﴾ و﴿القاراة﴾ حاضرهٔ جامعه
معناسنه دركه جماعت صفتيدر نته كه باديه دخى بويله در وقاريه مزراغك اسفل طرفنه على قول يلمانلو اولان
بوقارى طرفنه دينوركه اوره جق اوجى اولورو قلجك اغزينه دينور يقال ضربه بقارية السيف اى بحدّه ﴿القرى﴾
جرى وزننده و﴿القرى﴾ عصاوزننده بريكدرمك معناسنه در ذكر اولنان قريه بو معنادندر يقال قرى الماء
فى الحوض قريا وقرى من الباب الثانى اذا جمعه وكويش كتورن حيوان كويشنى آوردينه بريكدروب يغمق معناسنه در
يقال قرى البعير وكلّ ماجترّ اذا جمع جرّته فى شدقه ودوه‌نك ديشلرى آغزيمغله آوردى شيشمك معناسنه در يقال

قرت الناقة اذا ورم شدقاها من وجع الاسنان و بلاد و قصباتی تتبع ایده‌رك كزمك معناسـنه‌در یقال قری البلاد
اذا تتبعها یخرج من ارض الی ارض و اوقومق معناسـنه‌در كه مهموزده لغتدر تقول قریت الصحیفة لغة فی قرأتها
فهی مقرية ﴿القرا﴾ رضا وزننده و ﴿القراء﴾ سخاء وزننده بر آدمی مهمان ایدوب ضیافت ایلمك معناسنه‌در یقال
قری الضیف قری و قراء من الباب الثانی اذا اضافه ﴿الاقتراء﴾ افتعال وزننده بو دخی برآدمی مهمان ایدینوب ضیافت
ایلمك معناسـنه‌در یقال اقتری الضیف اذا اضافه و بلاد و قصباتی تتبع ایده‌رك كزمك معناسـنه‌در یقال اقتری
البلاد اذا تتبعها یخرج من ارض الی ارض و بركسه‌دن ضیافت ایستمك معناسنه‌در یقال اقتری الرجل اذا طلب
ضیافة ﴿الاستقراء﴾ بو دخی بلاد و قصباتی تتبع ایده‌رك كزمك معناسـنه‌در یقال استقری البلاد اذا تتبعها یخرج
من ارض الی ارض * شارح دیركه بعده مطلق تتبع معناسنده استعمال اولندی و استقراء ضیافت ایستمك معناسنه‌در
یقال استقری زید اذا طلب ضیافة ﴿المقری﴾ و ﴿المقراة﴾ مجری و مجراة وزنلرنده صو بریكدیكی یره دینور حوض
و بركه و صهریج كبی ﴿القری﴾ غنی وزننده یوكسكدن اولان صو اقندیسـنه دینور علی قول یوكسكدن باغچه‌یه
آقوب دوكلدیكی یره دینور جمعی اقریه كلور و اقراء كلور وقریان كلور قافك ضمیله و هنوز یاپقده یاپلمامش قویوسوده
دینور ﴿قری الحیل﴾ بر وادی آدیدر ﴿القریان﴾ تثنیه بنیه‌سیله بر موضع اسمیدر ﴿المقری﴾ منبر وزننده و ﴿المقراء﴾
معطاء وزننده خاندان و مهماندوست آدمه دینور مؤنثلری مقراة و مقراء كلوركه مذكری كبیدر و مقراة مسافره
طعام وضع ایدوب ضیافت ایده‌جك بیوك چناغه و قواطه‌یه دینور تقول اطعمنا بالمقراة وهی قصعة یقری بها
و مقراة لفظنك جمعی مقاری كلور و مقاری تنجره‌لره اطلاق اولنور یقال اخرج الطعام بالمقاری ای القدور ﴿القریة﴾
غنیه وزننده عصایه دینور و قرنجه یواسنه دینور قریه كبی و شول دیركلره و اغاجلره دینوركه كرتكلری اولمغله
اوا و رتدكارنده سقفه اوزاتدقدنصكره آنلرك اوزرندن سقف اغاجلرنی اوزادوب اوجلرنی اول كرتكلره وضع
واسـتوار ایدرلر وكمیده سرن دیركنك تپه‌سـنده اولان آرقوری اغاجه دینوركه بابا فنقو تعبیر اولنور قابیه
دیدكلری یلكن آندن آچلور و بعضلر عندنده محفه‌نك اوسـتنده اولان اغاجه دینور ﴿قریه﴾ سمیه وزننده
بغدادده اوچ موضعك آدیدر وطی قبیله‌سی یوردنده بر موضع آدیدر ﴿المقریة﴾ مرمیه وزننده قراءت
اولنان صحیفه‌یه دینور مقروه معناسـنه ﴿القاریة﴾ یانك تشـدیدیله بر قوش آدیدركه عربلر آنی كوردكده
یغمور ظهوریله اسـتبشار ایدرلر كویا كه یغمور طرفندن ایلچی یاخود مقدمهٔ سحابدر جمعی قواری كلور
بونی یشیل صغرجق قوشیله بیان ایدرلركه آری قوشی و چكركه قوشی دخی دیرلر فارسیده سارسبز دیرلر ❊الواوی❊
﴿القرو﴾ قافك فتحی و رانك سكونیله برنسنه‌یه طوغری قصد ایلمك معناسنه‌در یقال قرا الیه قروا من الباب الاول
اذا قصده و برنسنه‌نك آردینه دوشوب آراشدرمق معناسـنه‌در یقال قرا الامر اذا تتبعه و دورتمك معناسـنه‌در
یقال قراه بالرمح اذا طعنه به و قرو نهر طرزنده اوزون حوضه دینوركه آنده دوه‌لر صولنور و شول اوزون اوزادی ارضه
دینوركه یوریمكله قطعی قابل اولمز درجه‌ده اوله جمعی قروّ كلور علوّ وزننده تقول وقعنا فی قرو ای ارض لاتكاد
تقطع و قرو اسلوب و طریقت معناسـنه مستعملدركه ذكر اولنان معنالردن مأخوذدر ومنه تقول تركتهم قروا
واحدا ای علی طریقة واحدة و شیره مقوله‌سی نسنه صیقه‌جق منكنه اولوغنه و لوله‌سنه دینوركه شیره اورادن
جریان ایدر انبیق بوغازی كبی و خرما كتوكندن دوزلمش تكنه و باطیه و فچی طرزنده قابه دینوركه نبیذ ایچون
ایچنه خرما و اوزم باصیلور علی قول اول كتوكدن دوزلمش لكن و طاس و برداق مقوله‌سی مشربه‌یه دینوركه آنكله
شرب اولنور و كوچك كاسه‌یه یاخود مطلقا كوچك قابه دینور و كلب یلاغنه دینور میلغه معناسنه بونده قافك
حركات ثلاثیله‌ده لغتدر جمعلری اقراء و اقری و اقروه و قریّ كلور صلی وزننده ویل یاصو یاخود بغرسقلر اینمكله
دریسی قوغه كبی بیوك اولمش خایه‌یه دینوركه دبه تعبیر اولنور قروه دخی دینور هایله * مؤلفك و جوهرینك بوراده
تعریفلری مسامحه اوزره‌در ﴿القروانیّ﴾ قافك فتحی و رانك سكونیله خایه‌سی دبه اولان آدمه دینور ﴿قرّی﴾ قافك
ضمیله فعلی وزننده بادیه‌ده بر صو آدیدر ﴿القرا﴾ عصا وزننده و ﴿القروان﴾ قافك فتحیله ارقه‌یه دینور ظهر معناسنه
و قرا قباغه دینوركه سبزوات‌ندر قرع معناسنه ﴿القرواء﴾ صحراء وزننده اوزن اوركجلو ناقه‌یه دینور یقال ناقة
قرواء ای طویلة السنام و بونك مذكری یوقدر جمل اقری دینمز و قرواء توره و دأب و عادت معناسنه‌در یقال علی قرواء
حسنة ای علی عادة حسنة و دبر و مقعده دینور ﴿القروری﴾ حجوجی وزننده طریق كوفه‌ده بر موضعدر ﴿الاقراء﴾
همزه‌نك كسریله برآدمك ارقه‌سی اغریمق معناسنه‌در یقال اقری الرجل اذا اشتكی قراه ای ظهره و ضیافت ایستمك
معناسنه‌در یقال اقری الرجل اذا طلب القری ای الضیافة * شارح دیركه بونده واوی و یائی مشوّش اولمشدر و دائما
آتك صرتنی چوللو طوردرمق معناسـنه‌در یقال اقری الجلّ علی الفرس اذا الزمه ﴿مقری﴾ سكری وزننده دمشق

قضاسنده برقریه‌در ﴿مقری﴾ حبلی وزننده نوبه مملکتنده بر بلده‌در ﴿مقرّیه﴾ محمیه وزننده یمنده برحصن آدیدر
﴿المقاری﴾ میمك فتحیله یوکسك تپه‌لرك باشلرینه دینور مقری مفردیدر سکری وزننده ﴿القیروان﴾ قافك ورانك
فتحیله قافله وکاربانه دینور وبو کاروان فارسی معرّبیدر ومغربده بر بلده آدیدر ﴿المقروّة﴾ مدعوّه وزننده شول
دیشی قیونه دینورکه کندی ممه‌سنی امسون دیو باشنه اغاجدن دوزلمه باشلق کچرلمش اوله یقال شاة مقروّة
اذا جعل رأسها فی خشبة لئلاّ ترضع نفسها ﴿المقروری﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله اوزون ارقه‌لو حیوانه دینور
﴿القروة﴾ فروه وزننده دبّه اولان خایه‌یه دینورکه ذکر اولندی وباشك تپه سنك اوجنه دینور یقال ضرب
قروة رأسه ای طرفه ﴿الاستقراء﴾ بدنده چبان ماده‌لنوب یعنی چرکلنوب ایرینلنمك معناسنه‌در یقال
استقری الدمّل اذا صارت فیه المدّة ✲ الواوی ✲ ﴿القزو﴾ قافك فتحی وزای معجمه‌نك سکونیله مکروه ومردار
نسنه‌لردن وآلوده لکدن صاقنوب نظافت اوزره اولمق معناسنه‌در یقال به قزو ای تقزّز ودکنك
اوجیله یری دورتشدرمك معناسنه‌درکه اکثری بر اندیشه وملاحظه ضمننده ایدرلر یقال قزا بعصاه الارض
یقزو قزوا اذا نکتها بها وقزه دیدکلری اویون اوینامق معناسنه‌در یقال قزا الرجل اذا لعب بالقزة
﴿الاقزاء﴾ همزه‌نك کسریله بین‌الناس استواء واستقامتله معروف ایکن برعیب ونقیصه ایله آلوده اولمق
معناسنه‌در یقال اقزی فلان اذا تلطخ بعیب بعد استواء ﴿القزة﴾ ثبه وزننده یلانه دینور حیه معناسنه
علی قول برجنس یلانه دینورکه قویرقسز واکری بوکری اولور جمعی قزاة کلور قضاة وزننده‌و بین‌العرب
برلعب آدیدر ✲ الیائی ✲ ﴿القزی﴾ قافك کسریله لقب معناسنه‌در یقال بئس القزی هذا ای اللقب ﴿التقزیة﴾
تفعله وزننده برکسه‌یی یره چالوب اولدرمك معناسنه‌در یقال قزّاه اذا صرعه وقتله ✲ الواوی ✲ ﴿القسو﴾
و﴿القسوة﴾ قافلرك فتحی وسینلرك سکونیله‌و ﴿القساوة﴾ عداوه وزننده‌و ﴿القساء﴾ قضاء وزننده برنسنه
طاش کبی پك وقاتی اولمق معناسنه‌در یقال قساقلبه یقسو قسوا وقسوة وقساوة وقساء اذا صلب وغلظ
واقچه قلب وزیوف اولمق معناسنه مستعملدر یقال قسا الدرهم اذا زاف ﴿القسیّ﴾ غنیّ وزننده طاش کبی پك
وقاتی اولان نسنه‌یه دینور وزیوف اقچه‌یه دینور جمعی قسیان کلور صبیان کبی واسّیدن یاصو غوقدن یاخود
قحط مقوله‌سی حالاتدن ناشی سخت وشدید زمانه وصف اولور یقال یوم وقرب وعام قسیّ ای شدید من حرّ او برد او قحط
ونحوه وقسیّ بن منبه ابو قبیله اولان ثقیفك برادریدر ﴿ذو قسیّ﴾ یمندن بصره یولنك آدیدر ﴿المقساة﴾ مرماة وزننده
قسوت قلبه باعث اولان نسنه‌یه دینور یقال الذنب مقساة للقلب ای یقسیه ﴿المقاساة﴾ مباهاه وزننده برنسنه‌نك
شدّت وزحمتنی چکمك معناسنه‌در یقال قاساه اذا کابده ﴿قسا﴾ عصا وزننده مصرده بر قریه‌در وتمیم قبیله‌سی
یوردنده بر قاره تپه آدیدر بونده مدّ ایله‌ده زبانزده‌در ﴿قساء﴾ غراب وزننده بر طاغك آدیدر ﴿الاقساء﴾ همزه‌نك
کسریله برنسنه‌یی پکلندروب قاتیلندرمق معناسنه‌در یقال اقساه اذا صلبه وغلظه وقساء دیدیکی طاغده
ساکن اولمق معناسنه‌در یقال اقسی الرجل اذا سکن قساء ﴿قساء﴾ کساء وزننده بر موضعدر ﴿الاقسیان﴾ احران
وزننده بر نبات آدیدر وبر رجل علمیدر ﴿قسیان﴾ علیان وزننده بر وادی یاخود بر صحرا آدیدر ﴿قسیان﴾ عثمان
وزننده عقیقده برموضع آدیدر ✲ الواوی ✲ ﴿القشو﴾ حشو وزننده اغاجك یپراغنی وقبوغنی صیروب صویمق
معناسنه‌در یقال قشا العود یقشو قشوا اذا قشره وخرطه وبرنسنه‌یی سیلمك معناسنه‌در یقال قشا الوجه
اذا مسحه ویلانك قاونی صویمق معناسنه‌در یقال قشا الحیة اذا نزع عنها لباسها وحیه لفظی مذکر ومؤنث اولور
﴿التقشیة﴾ تفعله وزننده بودخی یلانی قاولتمق معناسنه‌در یقال قشی الحیة اذا نزع لباسها عنها وبر آدمی ایشندن
چویرمك معناسنه‌در یقال قشاه عن حاجته اذا ردّه ﴿المقشی﴾ معظم وزننده و﴿المقشوّ﴾ مدعوّ وزننده قبوغی
صویلمش نسنه‌یه دینور یقال عدس مقشی ومقشوّ ای مقشر ﴿القشوة﴾ خطوه وزننده شول سپده وکفه‌یه
دینورکه خرما یپراغندن اوریلوب نسوان آنك ایچنه عطریّات وایپلك وپاموق مقوله‌سی ادواتلرنی وضع وحفظ
ایدرلر جمعی قشوات کلور فتحاتله وقشاء کلور کساء وزننده ﴿القشاء﴾ غراب وزننده توکرکه دینور بزاق معناسنه
﴿الاقشاء﴾ همزه‌نك کسریله زنکین ایکن فقیر اولمق معناسنه‌در یقال اقشی الرجل اذا افتقر بعد غنی ﴿القاشی﴾ کمتر
وکوتی پوله ومنقوره دینور ﴿القشیّ﴾ غنیّ وزننده چمز قلب اقچه‌یه دینور یقال درهم قشیّ ای قسیّ ﴿القشاوة﴾
ثمامه وزننده یر یوزنده اوزون اوزادی چکلمش سنوروسد وبند مقوله‌سنه دینور ونجدده بر صو آدیدر ﴿القشوان﴾
سکران وزننده جوره وخرده آدمه دینور مؤنثی قشوانه‌در یقال رجل قشوان ای دقیق ✲ الواوی ✲ ﴿القصو﴾ قصد
وزننده‌و ﴿القصوّ﴾ علوّ وزننده‌و ﴿القصا﴾ عصا وزننده‌و ﴿القصاء﴾ سخاء وزننده بعید اولمق معناسنه‌در یقال

قصاعنه يقصو قصوا و قصوّا و قصى و قصاء اذا بعد و يقال قصى عنه قصا من الباب الرابع ﴿القصىّ﴾ غنىّ
وزننده و﴿القاصى﴾ بعيد اولان شيئه دينور جمعلرى اقصاء كلور نصير و انصار و شاهد و اشهاد كبى ﴿القصوى﴾
و﴿القصيا﴾ بشرى وزنلرنده غاية بعيده يه دينور مذكرى اقصى در يقال مكان اقصى و غاية قصوى و قصيا اى
بعيدة * شارحك بيانه كوره قصوى اهل عاليه و قصيا اهل نجد لغتيدر و قصوى الوادى درهنك اوجنه دينوركه
نهايتيدر ﴿الاقصاء﴾ همزهنك كسريله بعيد ايلمك معناسنه در يقال اقصاه اذا ابعده و كريم و نفيس ناقه لر اكتساب
و اتخاذ ايلمك معناسنه در يقال اقصى الرجل اذا اقتنى القصية و عسكرك چورهسنى و يورهسنى كوروب كوزه دوب
محافظه ايلمك معناسنه در يقال اقصى فلان اذا حفظ قصا العسكر ﴿المقاصاة﴾ مباهاة وزننده باب مغالبه ده
مستعملدر مباعده بابنده يارشمق معناسنه در تقول قصانى فقصوته اى باعدنى فغلبته ﴿القصا﴾ عصا وزننده
و سماء وزننده خانه نك يورهسنه و حولوسنه دينور يقال نزل فى قصا الدار و قصائه اى فنائه و نسب بعيد
معناسنه در يقال هو منه بالقصا اى بعد النسب و ناحيه معناسنه در يقال هو فى قصاه اى فى ناحيته و منه
تقول حطنى القصا اى تباعد عنى يعنى بندن آلارغه اول بوراده حط كلمه سى حياطه دن امردر و يقال حاطهم
القصا اذا كان فى ناحيتهم و قصا ناقه نك و قيونك قولاقلرى اوجلرنده اولان جزئيجه كسكلكه دينور ﴿القصو﴾
قصد وزننده ناقه نك ياخود قيونك قولاقلرى اوجنى جزئيجه كسمك معناسنه در يقال قصا الناقة و الشاة قصوا
من الباب الاول اذا قطع طرف اذنها قليلا ﴿التقصية﴾ تفعله وزننده قصو معناسنه در يقال قصى الناقة و الشاة
يعنى قصاها و طرنق كسمك معناسنه در يقال قصى الاظفار اذا قصها ﴿القصواء﴾ حمراء وزننده و﴿المقصوّة﴾
مدعوّه وزننده و﴿المقصاة﴾ ميمك ضميله قولاقلرينك اوجلرى برمقدارجه كسلمش ناقه يه ياخود قيونه دينور ﴿الاقصى﴾
اعلى وزننده و ﴿المقصوّ﴾ مدعوّ وزننده و ﴿المقصى﴾ معظم وزننده قصواء و مقصوّه و مقصاة لفظلرندن
مذكرلردر يقال جمل و كبش اقصى و مقصو و مقصى ﴿القصية﴾ غنيه وزننده استعمالدن معاف اولمش جنسى پاك
نفيس و كريم ناقه يه دينوركه صاحبى استعماله قيه مز يقال ناقة قصية اى كريمة نجيبة مبعدة عن الاستعمال و چوق
قوللانيلوب اورسلنمش ناقه يه دينمكله ضدّ اولور يقال ناقة قصية اى رذلة جمعى قصايا كلور ﴿القاصية﴾ ناحية
معناسنه در يقال هو فى قاصية البلد اى ناحيته و پك قوجه ديشى قيونه دينور يقال نعجة قاصية اى هرمة
﴿الاستقصاء﴾ و﴿التقصى﴾ تفعل وزننده برنسنه نك نهايتنه بالغ اولمق معناسنه در يقال استقصى فى المسئلة و تقصى
اذا بلغ الغاية * شارح ديركه بونك سينى طلب ايچونده كلمكله برشيئك اوته سنى آراشدرمق و آراشديره رق اوته سنه
بالغ اولمق معناسنه در ﴿قصىّ﴾ سمىّ وزننده ابن كلاب دركه عمود نسب حضرت مصطفوى عليه السلام
جمله سندن جدّ خامسلريدر اسمى زيد ياخود مجمّع دركه محدّث وزننده در نسبتنده قصوىّ دينور يائك برينى
حذف و برينى الفه قلب ايتدكدنصكره واوه قلب ايلديلر و قصىّ و يمنده برصرپ عقبه آديدر ﴿القصوه﴾ ثمره وزننده
دوه قسمنك قولاغنك اوجنه باصيلان تمغايه دينور ﴿قصوان﴾ عثمان وزننده و سلمان وزننده برموضع آديدر
مترجم ديركه مؤلف اسم ناقة حضرت رسول الله عليه الصلوة و السلام اولان قصوى ماده سندن ذهول ايلدى
و بو عند البعض بشرى وزننده و عند البعض حمراء وزننده در ❊ اليائى ❊ ﴿القضاء﴾ سخاء و عصا وزنلرنده حكم
معناسنه دركه اسمدر يقال طلب قضائه و قضاه اى حكمه * شارحك بيانه كوره جمعى اقضيه در و اصل قضاء
قطع و فصل معناسنه اولوب معانى سائره آندن متفرعدر انتهى ﴿القضى﴾ قافك فتحى و ضادك سكونيله و﴿القضاء﴾
سخاء وزننده و ﴿القضية﴾ عطيه وزننده مصدرلردر حكم ايلمك معناسنه در يقال قضى عليه يقضى قضيا
و قضاء و قضية من الباب الثانى اذا حكم عليه و قضيه اسم اولور حكومت معناسنه جمعى قضايادر فعالى وزننده كه
مقصوردر و بونك اصلى فعائل در قلب مكانله فعالى اولمشدر و قضاء صنع و كار معناسنه مستعملدر يقال قضى
الشى اذا صنعه و برنسنه يى برآدمه لازم قلمق حتم و ايجاب معناسنه در يقال قضاه عليه اذا حتمه عليه و اوجبه
و بيان ايلمك معناسنه در و منه قوله تعالى ❊من قبل ان يقضى اليك وحيه❊ اى يبين اليك و موت معناسنه مستعملدر
يقال قضى الرجل اذا مات كويا كه امر دنياسنى فصل و قطع ايلدى و كذا يقال قضى نحبه اذا مات بوراده نحب
نذر معناسنه اخذ اولنورسه عهده سنده نذر كبى لازم اولان موتى ادا ايلدى ديمك اولور و على ايله صله لنورسه
قتل معناسنه اولور يقال ضربه فقضى عليه اذا قتله كويا كه انك ايشنى فصل و قطع ايدوب فارغ اولمش اولور
و برمأموله دلخواه اوزره نائل اولوب آنى كماله يتشدرمك معناسنه در يقال قضى وطره اذا اتمه و بلغه و عهد
و پيمانى متضمن وصيت ايلمك معناسنه در يقال قضى عليه عهدا اذا اوصاه و انفاذ عهد ايلمك معاسنه در يقال قضى

علیه عهدا اذا انفذه و برامر و خبری محلنه ایرشدرمك معناسنه‌در یقال قضی الیه اذا انهاه ومنه قوله تعالی
﴿وقضینا الیه ذلك الامر﴾ ای انهیناه الیه وابلغناه ذلك و اوده‌مك اداء معناسنه‌در یقال قضی غریمه دینه اذا ادّاه
شارح دیرکه اداء معناسنده عندالبعض حقیقت و عندالبعض مجازدر * لکن راغبك بیانه کوره مجازدر وینه راغب
دیدیکه قضاء ماده‌سی فصل الامر معناسنه موضوعدرکه برنسنه‌یی فصل و قطع ایلمکدن عبارتدر کرك قولا و کرك
فعلا اولسون و بونلرك هربری الهی و بشری اولور و قالدیکه قضاء و قدر بحثنده قضاء قدردن اخصدر زیرا
قدر تقدیر و قضاء تفصیل و قطع ایلمکدر و بعضلر دیدیکه قدر کیل ایچون تهیئه و اعداد اولنان نسنه‌دن و قضاء
آنی اولچمکدن عبارتدر بو جهتدن شامده طاعون اولدیغی حضرت عمر رضی الله عنه ایشتدکده کیرمیوب سمت
آخره منصرف اولمغله ابو عبیده رضی الله عنه * اتفرّ من القضاء * دیدکده حضرت عمر * افرّ من قضاء الله تعالی الی قدره *
دیدی که قدر مادام قضاء صورتنی بولمدقجه دفع الهی مرجودر خلاصه‌سی قدر دیوان دولت علیه‌ده
دفتر اجمال و قضاء آنك توزیع و تقسیمی منزلنده اولور و ابن اثیر دیدیکه قضاء و قدر متلازملردر احدهما آخردن
منفك اولمز زیرا قدر اساس و قضاء بناء منزلنده‌در و بو مبحثك تفصیلی کتب کلامیه‌ده‌در ﴿القاضیة﴾ اولومه اطلاق
اولنور یقال اتت علیه القاضیة ای الموت بوراده تانیث منیه اعتباریله‌در امر حیاتی قاطع و فاصل اولدیغیچون
اطلاق اولنور یاخود لازم معناسنه محمولدر و قاضیه دیت و فریضهٔ زکات خصوصلرنده جائزه و رایجه اولان
دوه‌لره دینور یقال ابل قاضیة ای جائزة فی الدیة و فریضة الصدقة ﴿القضیّ﴾ غنیّ وزننده بودخی اولومه اطلاق
اولنور مقضی معناسنه‌در و سریع القضاء اولان آدمه دینور کرك بورج و کرك حکومت خصوصنده اولسون
یقال رجل قضیّ ای سریع القضاء یکون فی الدین و الحکومة ﴿التقضیة﴾ تفعله وزننده و ﴿القضاء﴾ کذّاب وزننده
بودخی برنسنه‌یه مأمولی اوزره نائل اولوب اتمام و اکمال ایلمك معناسنه‌در یقال قضی وطره اذا اتمّه و بلغه و برآدمی
قاضی نصب ایلمك معناسنه‌در یقال قضاه السلطان اذا جعله قاضیا ﴿الاستقضاء﴾ برکسه کندی ماده‌سنه برآدمك
حکم و فصل ایلمسنی طلب ایلمك معناسنه‌در یقال استقضی فلانا اذا طلب الیه ان یقضیه بوراده طلب مراجعت
معناسنی متضمندر و برکسه قاضی تعیین اولنمق معناسنه‌در یقال استقضی فلان علی بناء المفعول ای صیر قاضیا
﴿التقاضی﴾ تفاعل وزننده برکسه مدیوندن حقنی قبض ایلمك معناسنه‌در یقال تقاضاه الدین اذا قبضه منه
لکن امّهات سائره‌ده تقاضی طلب دین معناسنه‌ده مرسومدرکه تقاضا ایتمك تعبیر اولنور یقال تقاضیته دینی ای طلبته
﴿القضاة﴾ قافك ضمیله شول یوفقه زاره دینورکه حین ولادتده معصومك یوزنده قابلو ظهور ایدر ﴿القضة﴾ عده وزننده
برجنس نباتدر جمعی قضی کلور قافك کسری و الفك قصریله و قضات کلور ﴿التقضّی﴾ تفعل وزننده برنسنه‌نك
اوته‌سی کسیلوب بتمك معناسنه‌در یقال تقضی الشیء اذا فنی و انصرم و قوش هوادن سوزیلوب اینمك معناسنه‌در
یقال تقضی البازی اذا انقضّ * شارحك بیانه کوره بو معناده اصلی تقضض ایدی ﴿الانقضاء﴾ انفعال وزننده
بودخی برنسنه‌نك آردی کسیلوب یوق اولمق معناسنه‌در یقال انقضی الشیء اذا فنی و انصرم ﴿القاضی﴾ حاکم
افندیدر قضاة جمعیدرکه اصلی قضیه‌در و قاتل معناسنه مستعملدرکه مقتولك ایشنی بتورر یقال سمّ قاض
ای قاتل قاتلك قاضی‌یه ملایمتی موقعنده‌در ﴿القضّاء﴾ شدّاد وزننده متین و محکم زرهه دینور ﴿القضا﴾ عصا
وزننده قوری اوزم چکردکنه دینور عجد معناسنه ﴿قضاء﴾ سماء وزننده اسامیدندر ☼ الیائی ☼ ﴿القطا﴾ عصا
وزننده برکونه مرض آدیدرکه انسان و حیوانك صغری طرفلرنده ظهور ایدر ﴿التقطی﴾ تفعل وزننده قوغه
پك طولمغله قیودن یایجه یایجه چکیلوب چیقمق معناسنه‌در یقال تقطت الدلو اذا خرجت من البئر قلیلا قلیلا لملئها
﴿القطیات﴾ فتحاتله قطوات لفظنده لغتدرکه قطاة لفظنك جمعدر ﴿قطیات﴾ سمیات وزننده بر وادی آدیدر ﴿قطیه﴾
غنیه وزننده مصر یولنده بر قریه آدیدر قطیا ایله معروفدرکه تخفیفله و الفله‌در ﴿القطیا﴾ قافك فتحی و یانك تشدیدیله
کنبار صینی اسمیدرکه نارجیل اغاجنك لیفندن بوکلمش ایپه دینور بونکله برآدم مسمّا اولورسه یایی مخفف اولور
☼ الواوی ☼ ﴿القطو﴾ خطو وزننده آغر و آهسته یوریمك معناسنه‌در یقال قطا الرجل یقطو قطوا اذا ثقل مشیه
و بغرتلق قوشی قطا قطا دیو اوتمك معناسنه‌در یقال قطت القطاة اذا صوّتت و حدها قطا قطا بوراده وحدها
قولی قیدو قوعیدر و آدیملری صیق صیق آتارق یوریمك معناسنه‌در یقال قطا الماشی اذا قارب فی مشیه ﴿الاقطیطاء﴾
بودخی آدیملری صیق صیق آتارق یوریمك معناسنه‌در یقال اقطوطی الرجل اذا قارب فی مشیه ﴿القطوان﴾
سلمان وزننده و فتحاتله و ﴿القطوطی﴾ حجوجی وزننده آدیملرینی صیق صیق آتارق یورر اولان شخصه دینور
و قطوطی بر موضع آدیدر بونك وزنی فعوعل یاخود فعلعل‌در و ایاقلری اوزون اولوب آدیملرینی صیق صیق اتارق

(یوریان)

يوريان آدمه ده دینور (القطاة) حصاة وزننده بدنده صغری یه دینور و بوچلرك ارالغنه علی قول دابه نك اردینه
دینورکه راکبك اکسه سنه بنان آدمك اوتوردیغی یردن عبارتدر و بغرتلق قوشنه دینور جمعی قطا کلور وقطوات
کلور حرکاتله (التقطی) تبطی وزننده ومرادفیدرکه او یالنوب کیجکمك معناسنه در یقال تقطی الرجل اذا تبطی
و برآدمه فندورنك ایدوب الداتمق معناسنه در یقال تقطی لاصحابه اذاختلهم و برکیمسه دن یوزدوندروب اعراض
ایلمك معناسنه در یقال تقطی بوجهه عنه اذا صدف وطوارك آردینه بنمك معناسنه در یقال تقطی الفرس اذارکب
قطاتها (قطیه) سمیه وزننده مروان بن الحکم الاموی زوجه سنك آدیدر (روض القطا) برموضعدر (قطوان)
حرکاتله کوفه ده برموضعدر اکسیهٔ قطوانیه اورایه منسوبدر (القطا) عصا وزننده قیون قسمنه مخصوص
برمرض آدیدر (القطیة) فرحه وزننده قطا علتنه اوغرامش قیونه دینور یقال شاة قطیة اذا کان بها قطا
※ الواوی ※ (القعو) قافك فتحی وعینك سکونیله بکره یه دینورکه تحریفله مقاره دیدکلری قیوچرخیدر علی قول
آغاج مقوله سندن اولاننه دینور یاخود دموردن اولان بکره اوقنه دینورکه تکرلك اکا کچور یلوب اوزرنده
دوران ایدر (القعوان) تثنیه بنیه سیله شول ایکی طرفلو تخته یه دینورکه بکره نك ایکی جانبنده قابلو اولوب بکره
آنلرك ارالقلرنده اولور علی قول شول ایکی دموره دینورکه تکرلك آنلرك ارالغنده دوران ایدر قعو کلمه سنك جمعی
قعی کلور صلی وزننده (القعو) جعو وزننده و (القعو) علو وزننده ارکك دیشی یه کرکتمك معناسنه در کرك
جماع ایلسون و کرك ایلسون یقال قعا الفحل الناقة قعوا و قعوا اذا ارسل نفسه علیها ضرب ام لا وقوش چفتلشتمك
معناسنه در یقال قعا الطائر اذا سفد (قعو العجیزتین) قیناقلری چلیمسز یاخود غلیظ یاخود یومری اولان آدمه
دینور یقال رجل قعو العجیزتین ای ارسح او غلیظهما او ناتئهما غیر منبسطهما (الاقتعاء) افتعال وزننده بودخی
ارکك دیشی یه کرکتمك معناسنه در یقال اقتعی الفحل الناقة بمعنی قعاها (القعواء) حمراء وزننده اوفق وجوره
عورته دینور یاخود انجه بجاقلو اولاننه دینور (الاقعاء) همزه نك کسریله برنسنه یه سویکنوب طیانه رق
اوتورمق معناسنه در یقال اقعی فی جلوسه اذا تساند الی ماوراه وکلب انجکلرینی دیکوب دیبنی یره قویوب
اوتورمق معناسنه درکه چوملمك تعبیر اولنور یقال اقعی الکلب اذا جلس علی استه وراکب آتی اوبجه سی اوزره
چویروب دوندرمك معناسنه در یقال اقعی فرسه اذا رد القهقری و برآدمك برونی قعا صفتیله متصف اولمق معناسنه در
کماسیذکر یقال اقعی انفه اذا کان به قعا (القعا) عصا وزننده برونك یومشغی قصبه یه طوغری حواله اولمق معناسنه درکه
اوراسی قالقق اولوب قصبه قصه و باصق اولمغله اوزرینه دوریلوب طیانمش کبی اولور یقال قعی الرجل قعا
من الباب الرابع اذا اشرفت ارنبة انفه ثم اقعت نحوا لقصبته (الاقعی) اعلی وزننده برونی وصف مذکور اوزره
اولان کشی یه دینور قعواء مؤنثیدر ※ الواوی ※ (القفا) فایله عصا وزننده بیونك اردینه دینورکه اکسه تعبیر
اولنور فارسیده خیره دینور وبومؤنث ومذکر اولور وبعضا ممدود اولور جمعی اقفی و اقفیه و اقفاء کلور وقفی
کلور صلی وزننده وقفی کلور کسرتینله وقفین کلور قافك ضمیله وتقول العرب لا افعله قفا الدهر ای طوله یعنی
ابد الدهر یعنی زمانك اکسه سنی آلنجه قدر آنی ایتم دیمکدر ویقال رد فلان قفا او علی قفاه ای هرم یعنی پیرفانی
اولوب عدم طرفنه توجه ایلدی (القافیة) قفا معناسنه در یقال ضرب علی قافیته ای علی قفاه وقافیه اهل عروض
عندنده بیتك آخر کلمه سنه علی قول بیتك آخرنده اولان حرف ساکندن مقدمجه اولان ساکنه وارنجه حروفله
اول اولکی ساکندن مقدم اولان حرف متحرکك حرکه سنه اطلاق اولنور وعند البعض قصیده نك مبنی علیهاسی
اولان حرفه اطلاق اولنور قول اول اخفش مذهبیدر وقول ثانی خلیل مذهبیدر مثلا * عفت الدیار محلها فمقامها *
مصراعنده مقامها کلمه سنده اولان قافك فتحه سندن آخری اولان الفه وارنجه که الف دخی داخلدر عند الخلیل
قافیه بودر * مؤلفك آخر حرف قولی من آخر حرف سبکنده در ویلیه کلمه سنك فاعل ضمیری آخر حرف ساکنه
ومفعول ضمیری اول ساکنه راجعدر وقول ثالث قطرب مذهبیدر وخلیله کوره قافیه بر کلمه یا ایکی یاخود بر کلمه نك
بعضی یاخود بر کلمه ایله کلمهٔ اخرانك بعضی دخی اولور (القفو) عفو وزننده و (القفو) علو وزننده برآدمك اردینه
دوشوب کتمك معناسنه در تقول قفوته اقفوه قفوا و قفوا اذا تبعته و برآدمك قفاسنه اورمق معناسنه در تقول قفوته
اذا ضربت قفاه و برآدمه آچقدن فجور وناسزا اسناداتله سب وقذف ایلمك معناسنه مستعملدرکه شتم وتعرضله
اردینه دوشمکدن عبارتدر تقول قفوته ای قذفته بالفجور صریحا ورمیته بامر قبیح و برآدمی برخصوصده
سائرندن مختص وممتاز ایلمك معناسنه درکه آغرلمق تعبیر اولنور تقول قفوت فلانا بامر اذا آثرته به وقفو اثر برآدمی
محو ومضمحل ایلمکدن کنایه اولور یقال قفا الله اثره ای عفاه (التقفی) تفعل وزننده بودخی برآدمك اردینه

دوشوب كتمك معناسنه‌در تقول تقفيته اذا تبعته و برآدمك دكنكله اكسه‌سنه وبيونی كوكنه اورشدرمق معناسنه‌در يقال تقفّاه بالعصا اذا ضرب قفاه بها و برآدمه پك اكرام وتلطف ايلمك معناسنه‌در يقال تقفى به اذا تحفى ﴿الاقتفاء﴾ افتعال وزننده بودخی برآدمك اردينه دوشوب كتمك معناسنه‌دركه پيرولك ايلمك تعبير اولنور تقول اقتفيته اذا تبعته و برآدمی برخصوصله آغرلمق معناسنه‌در تقول اقتفيته بامر اذا اثرته و برنسنه‌يی كندی نفسنه مخصوص ايدنمك معناسنه‌در يقال اقتفى به اذا اختصّ يعنی خص نفسه به و اختيار ايلمك معناسنه‌در يقال اقتفى الشیء اذا اختاره * شارحك بيانه كوره بوندن اسم قفوه‌در قافك كسريله صفوه و مختار معناسنه‌در تقول هو قفوتی ای صفوتی وخيرتی ﴿القفوة﴾ قافك كسريله و ﴿القفیّ﴾ عتیّ وزننده اسملردر آچقدن برآدمه اسناد تهمتله سوكمكه و بدسويلمكه دينور وقفوه كناهه دينور ذنب معناسنه ياخود برآدمی ديللمكه دينور كرك واقع وكرك غير واقع اولسون يقال بئس القفوة ای الذنب اوهوان تقول للانسان مافيه و ماليس فيه ﴿الاقفاء﴾ همزه‌نك كسريله بودخی برآدمی برخصوصله ممتاز ايدوب آغرلمق معناسنه‌در تقول اقفيته بامر اذا اثرته به و برآدمی آخر اوزره تفضيل و ترجيح ايلمك معناسنه‌در يقال اقفاه عليه اذا فضله و برنسنه‌يی آخره تخصيص ايلمك معناسنه‌در يقال اقفاه به اذا خصه و مهمانه اكرام اولنه‌جق طعام اكل ايلمك معناسنه‌در يقال اقفى الضيف اوالرجل اذا اكل القفیّ ﴿الاستقفاء﴾ بودخی برآدمك دكنكله اكسه‌سنه اورشدرمق معناسنه‌در يقال استقفاه بالعصا اذا ضرب قفاه بها ﴿القفية﴾ غنيه وزننده و ﴿المقفية﴾ مرميه وزننده اكسه‌سندن ذبح اولنمش قيونه دينور يقال شاة قفية و مقفية ای ذبحت من قفاها وقفيه سائر اوزره باعث فضل و تفوّق اولان مزيّت و فضيلته دينور يقال له قفية ای مزية على الغير و برآدمك اردنده باقی قلان خلفنه وقفادارينه دينور قفیّ كبی كماسيذكر ﴿التقفية﴾ تفعله وزننده بركيمسه‌يی برآدمك آردنجه يوللامق معناسنه‌دركه اكا قفادار ايلمك تعبير اولنور تقول قفيته زيدا و بزيد اذا اتبعته اياه ﴿القفیّ﴾ غنیّ وزننده بودخی برآدمك خلفنه وقفادارينه دينور يقال هو قفيهم و قفيتهم ای الخلف منهم وپك رحم وشفقتلو مكرم ومهربان آدمه دينور تقول انا قفیّ به ای حفیّ و مهمان مكرّمه دينور يقال هو قفیّ ای ضيف مكرم و مهمانه اكرام اولنه‌جق طعامه دينور يقال هيأ للضيف قفياً وهو مايكرم الضيف به من الطعام واخوان واحبابدن بركزيده و مختار اولان ياره دينور ياخود متهم ومعيوب اولانه ديمكله ضد اولور يقال هو قفی ای خيرة من الاخوان اومتهم منهم ﴿القفاوة﴾ حفاوه وزننده و مرادفيدركه اسمدر مهربانلغه دينور ﴿التقافی﴾ تفاعل وزننده برآدمه بهتان ايلمك معناسنه‌در يقال تقافاه اذا بهته ﴿القفا﴾ عصا وزننده ياخود قفا آدم برطاغك آديدر ﴿القفو﴾ عفو وزننده برموضعدر ويغمور ياغاركن توزان توزندی‌يه دينور ﴿القفية﴾ غرفه وزننده صيادك تپه‌لرده قازديغی چقوره دينوركه سباع اكا دوشمكله صيد اولنور ﴿عويف القوافی﴾ مصغر بنيه‌سيله * برشاعردر اسمی عويف اولوب اشبو * سأكذب من قدكان يزعم اننی * اذاقلت قولالااجيدالقوافيا * بيتی سبب اضافتی اولدی ❊ الواوی ❊ ﴿القلو﴾ قافك كسری و لامك سكونيله يينی نسنه‌يه دينور يقال شیء قلو ای خفيف وكنج اشكه دينور يقال ركب قلوا ای حمارا فتيا ﴿القلوة﴾ قافك كسريله شول دابه‌يه دينوركه پك اشكين وروننده اولمغله يولده راكبنی دائما رفقايه تقديم ايدر اوله يقال يركب فلان قلوة ای دابة تتقدّم بصاحبها ﴿القلة﴾ ثبه وزننده و ﴿القلی﴾ رضا وزننده و ﴿المقلی﴾ منبر وزننده چوجقلرك چليك چوماق اوينادقلری آغاجلره دينور قله چليك ومقلی چوماقدر قله لفظنك جمعی قلات و قلون كلور قافلرك ضميله و قلون كلور قافك كسريله * شارح ديركه كرچه نسخه‌لرده والقلی عنوانندەدر لكن صواب اولان والمقلی والمقلاء اولمقدر منبر و محراب وزنلرنده ﴿القلو﴾ دلو وزننده چوجقلر چليك چوماق اوينامق معناسنه‌در يقال قلا القلة و بالقلة اذا رمی بها و دوه‌يی عنف وشدتله سورمك معناسنه‌در يقال قلا الابل اذا ساقها شديدا و تاوه‌ده ات قاورمق معناسنه‌در يقال قلا اللحم اذا انضجه فی المقلی ﴿القلی﴾ رضا وزننده و ﴿القلاء﴾ عطاء وزننده برآدمه بغض ايلمك معناسنه‌در يقال قلازيدا يقلوه قلاو قلاء اذا ابغضه و بوباب ثانيدن دخی كلور كماسيذكر ﴿الاقليلاء﴾ برمحل آخره كوچك معناسنه‌در يقال اقلولی الرجل اذا رحل و تاوه‌يه دوشمش بالق كبی مضطرب و بيقرار اولمق معناسنه‌در يقال اقلولی الرجل اذا قلق و تجافی عن محله و بر ايشده صيغنوب جست و چابك سرعت و اقدام ايلمك معناسنه‌در يقال اقلولی الرجل اذا انكمش و طاغك تپه‌سنه چيقوب يوكسلمك معناسنه‌در يقال اقلولی الجبل اذا صعد اعلاه فاشرف و قوش آغاجك باشنه قونمق معناسنه‌در يقال اقلولی الطائر اذا وقع اعلا الشجر ﴿القلولی﴾ نجو جی وزننده پك يوكسك اوچان قوشه دينور ❊ اليائی ❊ ﴿القلا﴾ رضا وزننده و ﴿القلاء﴾ عطاء وزننده و ﴿المقلية﴾ محمده وزننده برنسنه‌دن هركز

(خوشلنميوب)

خوشلنميوب وسومديكندن بغض وتنفرّ ايدوب ترك ايلمك معناسنه‌در يقال قلاه يقليه وقليه يقلاه قلا وقلاء ومقلية
من الباب الثانى والرابع اذا ابغضه وكرهه غاية الكراهة فتركه وبعضلر عندنده باب ثانيدن ترك وهجر ايلمك وباب
رابعدن بغض ايلمك معناسنه مخصوصدر فيقال قلاه يقليه اذا هجره وقليه يقلاه اذا ابغضه * مترجم ديركه اشبو
﴿وجدت الناس اخبر تقله﴾ حديثنده ابن اثير ديديكه تقله كلمه‌سى كه مستقبل مخاطبدر ايكى بابدن دخى ممكندر واخبر
كلمه‌سى امردر تقله جزاسيدر وكرچه لفظا امردر لكن معنا خبردر وهاء تقله سكته‌در مفهومى ناسك ايچ يوزنى
اراشديروب بطانه‌لرندن خبردار اولان كمسه البته ناسه بغض ايدوب ترك ايدر يعنى سلام ويره‌جك آدم بوله‌مز
پس ناسك ايچ يوزنى اراشدرميوب همان الصورة بالصورة معامله ايلمك لازمدرنته‌كه تجسّس نصّ قرآنله ده منهيدر
وبو متضايفاتدندر زيرا انكدخى ايچ يوزينه باقلسه نه درلو قباشى ظهور ايدر وقلا وقلاء تاوه‌ده نسنه قاورمق
معناسنه‌در يقال قلاه اذا انضجه فى المقلى قاورمه‌يه قليه ديدكارى بو معنادندر وقلا وقلاء برآدمك باشنه اورمق
معناسنه‌در يقال قلا فلانا اذا ضرب رأسه ﴿المقلى﴾ منبر وزننده تاوه‌يه دينور ﴿القلاء﴾ شدّاد وزننده تاوه‌جى‌يه
دينور وقاورمه‌جى‌يه دينور ﴿القلاءة﴾ شدّاده وزننده تاوه دوزيلان كارخانه‌يه دينور ﴿القلى﴾ قافك كسرى ولامك
سكونيله و﴿القلى﴾ الى وزننده و﴿القلو﴾ صنو وزننده اشنان اخضر ورمث ومرام مقوله‌سى اكشيجه وشور اوتلرك
محرقندن دوزيلور برنسنه‌دركه تركيده قليه طاشى ديرلر صابونك جزؤ اعظميدر صوده حلّ ايدوب تصفيه دنصكره
آتشده عقد ايتدكارى طوزه ملح القلى ديرلر ﴿قالى قلا﴾ قافك فتحيله بر موضع آديدر كاتب چلبى مرحومك جهان نمانام
كتابنده ارض روم شهرينك نام قديمى اولمق اوزه مرسومدر * وشارحك بيانه كوره فى الاصل ايكى اسمدر نسبتنده
قالىّ دينور ﴿القلا﴾ قافك ضمى والفك قصريله طاغلرك اك تپه‌لرينه دينور مفردى قله‌در ثبه وزننده وانسانك دخى
تپه‌لرينه دينور ﴿مقلاء القنيص﴾ ميمك كسريله بركلب معلم اسميدر ※ اليائى ※ ﴿المقاماة﴾ مباهاة وزننده موافقت
معناسنه‌در تقول مايقاميني الشئ اى مايوافقنى وبو ابو عبيده‌دن مرويدر ※ الواوى ※ ﴿القنوة﴾ قافك كسرى
وضميله قزانجه دينوراسمدر يقال طيب القنوة اى الكسبة وبرآدمك تجارت ايچون اولميوب خاصة نفسيچون اتّخاذ
ايلديكى ثابت ماله وسرمايه‌يه دينور يقال غنمه قنوة اى خالصة له ثابتة عليه ﴿القنو﴾ قافك فتحى ونونك سكونيله
و﴿القنوان﴾ قافك ضميله و﴿القنوّ﴾ علوّ وزننده كسب ايلمك معناسنه‌در تقول قنوته قنوا وقنوانا وقنوّا اذا كسبته
وهمان صاغملق ايچون قيون وكچى ايدنمك معناسنه‌در يقال قنا العنز اذا اتخذها للحلب ﴿الاقتناء﴾ افتعال وزننده
امك چكوب كسب وكار ايلمك معناسنه‌در تقول اقتنيته اذا اكتسبته ودائما حياء اوزره اولمق معناسنه‌در يقال
اقتنى الحياء اذا لزمه ﴿القنىّ﴾ غنىّ وزننده شول حيوانه دينوركه تجارت ايچون اولميوب همان دوللرنى آلمق ايچون
ياخود صاغملق ايچون اتّخاذ اولنمش اوله يقال عنده قنىّ من الغنم اى مايتخذ منها لولد او لبن ﴿القنو﴾ حنو وزننده
بودخى حيا وحجابه مداوم اولمق معناسنه‌در يقال قنى الحياء وقنا قنوا من الباب الرابع والثانى اذا لزمه ﴿الاقناء﴾
همزه‌نك كسريله بودخى حيايه ملازم اولمق معناسنه‌در يقال اقنى الحياء اذا لزمه وهوادن يغمور ديكوب بلود
آچلمق معناسنه‌در يقال اقنت السماء اذا اقلع مطرها ﴿التقنية﴾ تفعله وزننده بودخى حيايه ملازم اولمق معناسنه‌در
يقال قنّى الحياء اذا لزمه ﴿القنا﴾ عصا وزننده برونك يوقريسى يوكسكجه واورته‌سى نوعا قالقق واوجى‌كه يومشغيدر
اويغون وطلوجه اولمق معناسنه‌دركه طوغان برونلو اولمق وقوج برونلو اولمق وچكمه برونلو اولمق تعبير اولنور
اورته‌سنده اولان قالقلق سمركبى اولوب ياقشقلو ونازكانه اولور وبو آت قسمنده عيب وصقر وبازى قسمنده
مديحه‌در على قول اورته‌سى فى الجمله تومسكجه اوله‌رق دليكلرى نوعا طارجه اولمقدن عبادتدر يقال فى انفه قنى
وهو ارتفاع اعلاه واحديداب وسطه وسبوغ طرفه او نتوّ وسط القصبة وضيق المنخرين ﴿الاقنى﴾ احمر وزننده
وصفدر طوغان برونلو آدمه دينور مؤنثى قنواء‌در يقال رجل اقنى وامرأة قنواء اى بانفه قنى ﴿القناة﴾ حصاة وزننده
قارغى‌يه دينور رمح معناسنه جمعى قنوات كلور حركاتله وقنا كلور حصا كبى وقنىّ كلور صلىّ وزننده وقنيات كلور
حركاتله وطوغرى دكنكه دينور ياخود اكرى دخى اولورسه اطلاق اولنور ويرده صو اجرا ايده‌جك كاريزه وكنكه
دينور جمعى قنىّ كلور صلىّ وزننده ﴿القناء﴾ شدّاد وزننده و﴿المقنى﴾ محسن وزننده قارغى صاحبنه دينور وقناء
ومقنى كه محدّث وزننده‌در صويولجى‌يه دينوركه صو علمندن خبير اولور ومنه يقال الهدهد قناء الارض ومقنيها
اى عالم بمواضع الماء منها ﴿القنو﴾ قافك كسرى وضميله و﴿القناء﴾ كساء وسماء وزنلرنده خرما سالقمنه دينور جمعى
اقناء كلور وقنيان وقنوان كلور قافلرك حركات ثلاثلريله يقال معه قنو وقناء من التمر اى كباسة ﴿المقناة﴾ مرماة
وزننده و﴿المقنوة﴾ مكرمه وزننده دائما كونشلك اولان يره دينوركه كونى تعبير اولنور مضحاة معناسنه‌در * شارح ديركه

مطلب

صحاحده و لسان العربده ضدّ المضحاة ايله مفسّر و مهموز وغير مهموز اوله رق ثبت اولمغله ظاهرا بوراده سقطهٔ
ناسخ واقعدر اكا كوره قويتى يره ديمك اولور * ومؤلف همزه بابنده دخى قويتى يرايله بيان ايلمشدر و ذكرى آتى
قناء واقناء ماده‌لرى دخى بونى مؤيد اولور ﴿التقنّى﴾ تفعل وزننده بركمسة نفقه ومعاشنده تصرّف واكتفا ايلمكله
برمقدارجه آرتروب ادّخار ايلمك معناسنه‌در يقال تقنى الرجل اذا اكتفى بنفقته ففضلت فضلة فادّخرها ﴿قنوّه﴾
فتوّه وزننده روم ديارنده بر بلده آديدر ﴿قناء﴾ غراب وزننده بر صو آديدر ﴿قنى﴾ الى وزننده صعيد ايلنده بر بلده‌در
﴿قنى﴾ على وزننده يمنده بر موضعدر ﴿قنى﴾ عمى وزننده ساحل بحر هندده ميفع قربنده بر قريه‌در ﴿القنو﴾ قافك
فتحى و نونك سكونيله پراتمق معناسنه‌در يقال قناه الله قنوا اى خلقه ﴿القنوّ﴾ علوّ وزننده سياهلغه دينور يقال به
قنوّ اى سواد ﴿القنى﴾ كتف وزننده رايحه‌سى آزمش مشكه وطولومه دينور يقال سقاء غن اى متغيّر الريح ﴿قنوان﴾
حركاتله ايكى طاغلردر ﴿القناء﴾ سماء وزننده و ﴿الاقناءة﴾ همزهٔ مفتوحه ايله ديوارك كولكه دوشن جانبنه دينوركه
قويتى طرفيدر تقول رأيته يقعد فى قناء الحايط واقنائه اى جانبه الذى يفئ عليه الفئ ❋ اليائى ❋ ﴿القنية﴾ قافك
كسرى و ضميله قزانجه دينور جمعى قنى كلور قافك كسرى و ضمى و الفك قصريله يقال هذه قنيته اى ما اكتسبه
﴿القنى﴾ قافك فتحى و نونك سكونيله و ﴿القنيان﴾ قافك كسرى و ضميله كسب وكار ايدوب مال قزانمق معناسنه‌در
يقال قنى المال قنيا وقنيانا من الباب الثانى اذا اكتسبه ﴿القنا﴾ رضا وزننده ومرادفيدر يقال قنى عنه قنا من الباب
الرابع اذا رضى ﴿التقنية﴾ تفعله وزننده و ﴿الاقناء﴾ همزه‌نك كسريله راضى وخشنود ايلمك معناسنه‌در يقال
قناه الله واقناه اى ارضاه واقناء صيد صيادك تولكنه كلمك معناسنه‌در يقال اقناه الصيد واقنى له اذا امكنه
﴿المقاناة﴾ مباهاة وزننده برنسنه‌يى آخره قاتمق معناسنه‌در يقال قاناه اذا خلطه و برنسنه‌يه اويمق معناسنه‌در يقال
قاناه اذا وافقه ﴿القانى﴾ پك قرمزى يه دينور و بونده صواب اولان همزه ايله اولمقدر جوهرى و همندن ناشى
بوراده ذكر ايلدى * شارح ديركه جوهرى مهموزده دخى ذكر ايلدى و بوراده اعاده‌سى اختلافه مبنيدر
❋ الواوى ❋ ﴿القوّة﴾ قافك ضمى و واوك تشديديله زور معناسنه دركه ضعف مقابليدر جمعى قوى كلور قافك
ضمى وكسرى و الفك قصريله ﴿القوايه﴾ كتايه وزننده قوّة معناسنه‌در يقال به قوّة وقواية ضدّ الضعف و بونلر
مصدر اولورلر كوجلو وزورلو وتوانا اولمق معناسنه يقال قوى الرجل قوّة وقواية من الباب الرابع ضدّ
ضعف ﴿القوىّ﴾ غنىّ وزننده كوجلو زورمند آدمه وحيوانه دينور ﴿التقوّى﴾ تفعل وزننده و ﴿الاقتواء﴾
افتعال وزننده قوّتلنمك معناسنه‌در يقال تقوّى الرجل واقتوى اذا قوى واقتواء برنسنه‌يى كندى نفسنه مخصوص
ايدنمك معناسنه‌در يقال اقتواه اذا اختصه لنفسه وخشم وعتاب ايلمك معناسنه‌در يقال اقتوى عليه اذا عاتب
﴿التقوية﴾ تفعله وزننده قوّتلندرمك معناسنه‌در يقال قوّاه الله اى جعله قويّا و برنسنه ايله متهم قلنمق معناسنه‌در
يقال هو يقوّى بذلك على المجهول اى يرمى به ﴿المقوى﴾ محسن وزننده زورمند وتوانا آته دينور يقال فرس
مقواى قوىّ ودابه‌سى توانا وزورمند اولان آدمه دينور يقال فلان قوىّ مقواى قوىّ فى نفسه ودابته ﴿القوى﴾
قافك ضميله هدى وزننده كه قوه‌نك جمعيدر عقل وهوشه اطلاق اولنور كه قوّت قلبيه‌دن عبارتدر يقال له قوة
شديدة اى عقل * شارح ديركه اهل حكمتك قواى ظاهره وباطنه تعبيراتى بوندن مأخوذدر وقوّة قاتلمش ايپ
وايلك مقوله‌سنك قاتنه دينور تقول زد قوة فى قوة الحبل اى طاقا ﴿القوى﴾ عمى وزننده قاتلرى مختلف اولان
ايپه دينور يقال حبل قواى مختلف القوى ﴿الاقواء﴾ همزه‌نك كسريله زنكين اولمق معناسنه‌دركه قوّت ماليه
پيدا ايلمكدن عبارتدر يقال اقوى الرجل اذا استغنى وفقير اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال اقوى
زيد اذا افتقر * مترجم ديركه بونده بابى ازاله‌يه حمل اولنور لكن راغبك بياننه كوره ذكرى آتى قىّ وقواء
ماده‌سندندركه قير يره قونمق معناسنه‌در بوندن افتقار تصوّر اولنمشدر نته‌كه اتراب وارمال دخى بوميزانده‌در
واقواء ايپ مقوله‌سنى قاتلمق معناسنه‌در يقال اقوى الحبل اذا جعل بعضه اغلظ من بعض واهل عروض
اصطلاحنده اقواء شاعر شعرينك قافيه‌لرينك حركه‌لرنى برى برينه مخالف ايلمكدن عبارتدركه بربيتك اعرابى
مرفوع وآخرك مجرور ايلمكله اولور واما نصبله اقواء قليلدر يقال اقوى الشاعر الشعر اذا خالف
قوافيه برفع بيت وجرّ آخر واوتدن وصودن خالى اولان قير يره قونمق معناسنه‌در يقال اقوى الرجل اذا نزل
فى القواء وخانه شنلكدن خالى اولمق معناسنه‌در يقال اقوت الدّار اذا خلت ﴿التقاوى﴾ تفاعل وزننده
بين الشركاء برمالى مزايده ايدوب نهايت بهاسنه يتشدرمك معناسنه‌در يقال تقاووه بينهم اذا تزايدوه وكيجه
آچ ياتمق معناسنه‌در يقال تقاوى الرجل اذا بات على القوى ﴿القوى﴾ هوى وزننده آچلغه دينور جوع

(معناسنه‌در)

معناسنه‌در ﴿ القیّ ﴾ قافك كسريله اوتسز صوسز قيريره دینور ﴿ القواء ﴾ كساء وزننده و ﴿ القواية ﴾ سحابه وزننده
قیّ معناسـنه‌در ﴿ القوی ﴾ هوی وزننده خانه خالی اولمق معناسنه‌در یقال قويت الدار قوی من الباب الرابع
اذا خلت و پك آجقمق معناسـنه‌در یقال قوی الرجل اذا جاع شديدا و يغمور محتبس اولمق معناسنه‌در یقال
قوی المطر اذا احتبس ﴿ قوّه ﴾ كوّه وزننده بر رجل آديدر ﴿ القواء ﴾ سماء وزننده آجلغه دینور یقال بات
القواء ای جايعا ﴿ المقاواة ﴾ مباهاة وزننده بركمسـه ايله زور وقوّت بابنده يارشمق معناسنه‌در باب مغالبه‌دندر
تقول قاويته فقويته ای غلبته فی القوة و بر آدمه برنسنه ويرمك معناسـنه‌دركه قوّت ماليه‌يه مظهر ايلر یقال
قاواه اذا اعطاه ﴿ القاوی ﴾ اخذ ايدیجی‌يه دینور یقال هو قاو ای آخذ ﴿ القاوية ﴾ يمورطه‌يه دينور و يغمورسز
سـنه‌يه وصف اولور یقال سنة قاوية ای قليلة المطر و بر چمزار آديدر ﴿ القویّ ﴾ سمیّ وزننده قاويه ديدكلری
چمزاره قريب بر وادی آديدر و يمورطه‌دن چيقـان پليچه دینور ﴿ قاوه ﴾ صعيد ايلنده بر قريه‌در ﴿ القيقاء ﴾
قافك كسريله تلتله كبی بر كونه مشربه آديدر وارض غليظه‌يه دینور ﴿ القوقاة ﴾ قافك فتحيله و ﴿ القيقاء ﴾
قافك كسريله حيقرمق معناسنه‌در یقال قوقی الرجل قوقاة وقيقاء اذا صاح ❊ اليائی ❊ ﴿ القهی ﴾ هوا وزننده
بر نسـنه‌دن يكرنمك معناسـنه‌در یقال قهی من الطعام قهی من الباب الرابع اذا اجتواه ﴿ الاقهاء ﴾ همزه‌نك
كسريله قهی معناسنه‌در یقال اقهی من الطعام اذا اجتواه ﴿ القاهی ﴾ خصب ونعمت كثيره ايله قونوب كوچن
آدمه دینور وحديد الفؤاد جست وچالاك آدمه دینور ❊ الواوی ❊ ﴿ القهوة ﴾ شهوة وزننده باده‌يه دینور یقال
شرب القهوة ای الخمر * مترجم ديركه شـاربنك طعـامدن اشتهاسنی قاطع اولديغيچون اطلاق اولندی وحالا
متعارف اولان مشروبه قهوه اطلاقی اهل كيف تسميه‌سيدر بو ملابسه ايله صوفيلر بوندن تنزّه ايتمك لازمدر
بر صوفی وار ايدی يدنجی جدّی قاضی اولمش برطالبك يدندن صو ايچمز ايدی بونك اجدادنده قاضی وار ايدی
ديو تنزه ايدر ايدی وانكنارك ابتدا نشأتی فرنكستاندن ايدی ديو اصلا انكنار يمز ايدی وصول اليله سلام

﴿ لطيفه ﴾

ومرحبا ايدنه انفعال ايدوب اجابت ايلمز ايدی زيرا صول ال جای عورت مخصوصندن اولمغله بنی كمال تحقير
ايدر دير ايدی وقهوه كركی كبی طوقلغه دینور یقال به قهوة ای شبعة محكمة وخالص سـوده دینور ورايحه
معناسنه‌در یقال له قهوة طيبة ای رايحة ﴿ القهة ﴾ عده وزننده بودخی خالص سوده دینور ﴿ القهوان ﴾ سلمان
وزنـنده اكری بوينوزلو قوجه قيون قوچنه دینور ﴿ الاقهاء ﴾ همزه‌نك كسريله دائما قهوه يعنی خمر ايچر اولمق
معناسـنه‌در یقال اقهی الرجل اذا دام علی شرب القهوة وسلطان ووالی‌يه اطاعت ايلك معناسـنه‌در یقال
اقهی الرجل اذا اطاع السلطان ❊ الواوی ❊ ﴿ قيوان ﴾ كيوان وزننده يمنده بر موضعدركه بلاد حولانده‌در

﴿ فصل الكاف ﴾

﴿ فصل الكاف ﴾ ❊ اليائی ❊ ﴿ الكأی ﴾ سعی وزننده برآدمی بدسوز ايله رنجيده ايلك معناسنه‌در یقال كأی
فلانا كأيا من الباب الثالث اذا اوجعه بالكلام ﴿ الاكآء ﴾ همزه‌نك كسريله بر نسنه‌دن خوشلنميوب ايكرنمك
معناسنه‌در یقال اكأی عنه اذا كرهه ❊ الواوی ❊ ﴿ الكبو ﴾ حبو وزننده و ﴿ الكبوّ ﴾ سموّ وزننده سورچوب يوز
اوزره يره قپانمق معناسنه‌در یقال كبا الرجل يكبو كبوا وكبوّا اذا انكب علی وجهه وچقماقدن آتش چيقميوب
آتشسز اولمق معناسنه مستعملدر یقال كبا الزند اذا لم يور واوجاقده آتش قوری يغيلوب تومك معناسنه‌در
یقال كبا الجمر اذا ارتفع وآت قسمی صولوديغی يا صولغانلغی بلورتميوب ايچريسـندن آلمق معناسـنه‌در یقال
كبا الفرس اذا كتم الربو وبر نسنه‌يی باش اشاغی چوروب ايچنده اولانی دوكمك معناسـنه‌در یقال كبا الكوز
اذا صبّ مافيه ونبات صولمق معناسنه مستعملدر یقال كبا النبت اذا ذوی وهوايه توز آغمق معناسنه‌در یقال
كبا الغبار اذا علی ﴿ الاكباء ﴾ همزه‌نك كسريله بودخی چقماقدن آتش چيقميوب آتشسز اولمق معناسنه‌در یقال
اكبی الزند اذا لم يور وچهره‌يی بوزمق معناسـنه‌در یقال اكبی وجهه اذا غيره ﴿ الكبوة ﴾ خطوه وزننده اسمدر
سورچوب يوز اوزره قپانمغه دینور ومنه لكلّ جواد كبوة ای انكباب وكبو ماده‌سنك سائر معنالرندن دخی اسمدر
وبر نسنه‌يه توز چوكديكندن آنك توزلولغنه دینور یقال به كبوة ای غبرة وبر آدمدن بر ناخوش وضع وحالت
كورلديكندن ياخود ايشيدلديكندن ناشی ايركيلوب طورمغه دینور تقول سألته فما كانت له كبوة ای وقفة ﴿ الكبا ﴾
الی وزننده سپورنديلكه دینوركه كومه اولور كناسه معناسـنه‌در تثنيه‌سنده كبوان دینور كافك كسری وبانك
فتحيله جمعی اكباء كلور * قال الشارح وفی النهاية كان قبر عثمان بن مظعون عند كبا بنی عمرو بن عوف ای كناستهم بوراده
بايله كباسه نسخه‌لری غلطدر وقال فی الاساس كبوت البيت اذا كنسته ﴿ الكبة ﴾ ثبه وزننده بودخی سپورندی
كومه‌سنه دینور جمعی كبون كلور اصلی كبوه‌در غرفه وزننده ﴿ الكباء ﴾ كساء وزننده عود اغاجنه دینوركه تبخير

اولنور یاخود آندن بر نوعدر جمعی کبی کلور مدی وزننده ﴿الکباء﴾ غراب وزننده و ﴿الکابی﴾ یوکسك و مرتفع
نسنه یه دینور ومنه یقال هو کابی الرماد ای عظیمه یعنی او جاغنده کوللری خرمن کبی عظیم و مرتفعدرکه خاندان
و مکرم و مضیاف دیمکدن کنایه در و هیثم بن کابی محدثدر ﴿الکباء﴾ سماء وزننده یردن صیزوب چیقان صیزندی یه
دینور و مهتابدن هر یره یایلوب شامل اولان پرتو و شعاعه دینور ﴿الکبوة﴾ غرفه وزننده بخوردانه دینور مجمره
معناسنه ﴿التکبی﴾ تفعل وزننده و ﴿الاکتباء﴾ افتعال وزننده تبخر ایچون بخوردان اوزره یقالری آچوب قپامق
معناسنه در یقال تکبی علی المجمرة و اکتبی اذا اکبّ علیها بثوبه ﴿التکبیة﴾ تفعله وزننده آتش قورلرینی کول ایله
اورتوب باصرمق معناسنه در یقال کبی النار اذا القی علیها رمادا ❊ الواوی ❊ ﴿الکتو﴾ کتم وزننده آدیملری صیق
صیق آتارق یوریمك معناسنه در یقال کتا الرجل کتوا اذا قارب الخطو ﴿الاکتاء﴾ همزه‌نك کسریله دشمن
اوزره غالب اولمق معناسنه در یقال اکتی الرجل اذا علا علی عدوه ❊ الیائی ❊ ﴿الاکتیتاء﴾ احلیلاء وزننده
برکسه پك غضبه کلوب پرخشم و غیظ اولمق معناسنه در یقال اکتوتی الرجل اذا امتلأ غیظا و لسان پپه‌یی
اولمق معناسنه در یقال اکتوتی زید اذا تمتع و افراط اوزره کندی نفسنی وصف و مدح ایدوب
اوکنمك معناسنه در یقال اکتوتی الرجل اذا بالغ فی صفة نفسه ❊ الواوی ❊ ﴿الکثو﴾ کافك ضمی و ثای مثلثه‌نك سکونیله
طپراق یغندیسنه دینور و برمقدارجه سوده دینور و بغرتلق قوشنه دینور ﴿کثوه﴾ غرفه وزننده بر موضع آدیدر
﴿الکثا﴾ عصا وزننده و ﴿الکثاة﴾ حصاة وزننده ایهقان اسمیدرکه صو ترمه‌سی و صو کردمه‌سی دیدکاری نباتدر
جمعی کثی کلور کافك ضمیله و الفك قصریله علی قول ایکده اغاجنه شبیه بر جنس اغاجك آدیدر ﴿کثه﴾ ثبه وزننده
یزد ایالتنك قاعدة الملکی اولان شهرك آدیدر اصلی کثوه‌در ❊ الیائی ❊ ﴿الکحی﴾ محو وزننده فاسد و تباه اولمق معناسنه در
یقال کحی الشیء کحیا من الباب الثانی اذا فسد بوراده همزه ایله افسد نسخه‌سی غلطدر ❊ الیائی ❊ ﴿الکدیة﴾ کافك
ضمیله و ﴿الکادیة﴾ دهر و زمانك شدّت و محنتنه دینور یقال اصابته الکدیة و الکادیة ای شدة الدهر و کدیه
پك و قاتی اولان ارضه دینور و پك صلابتلو بیوك یالچین قیایه دینور و متحجر بالجغه دینورکه طاش ایله چجر بیننده
میانه اوله کرپچ کبی و آزجه آزجه بریکدیریلوب کومه لنمش غله و طپراق کومه سنه دینور یقال قعد علی کدیة
من الطعام او التراب ای ماجمع منهما بوراده او شراب نسخه‌سی غلطدر ﴿الکدایة﴾ ثمامه وزننده و ﴿الکداة﴾
حصاة وزننده بونلرده آزجه آزجه بریکمش غله و طپراق کومه سنه دینور ﴿الاکداء﴾ همزه‌نك کسریله یرحفر ایدن
کمسه پك و قاتی یره وارمق معناسنه در یقال حفر الحافر فاکدی ای صادف الکدیة ای الارض الغلیظة و نسنه
استدیکی کمسه‌نك ید عطاسنی ارض مذکوره کبی پك و خیرسز بولمق معناسنه مستعملدر یقال سأله فاکدی
ای وجده مثل الکدیة و بر نسنه‌یی و یرمیوب بخل ایلمك علی قول خیر و احسانی پك آزجه اولمق یاخود برآدمه عطایی
تقلیل ایلمك معناسنه درکه بوراده تقلیل قطعدن کنایه در یقال اکدی الرجل اذا بخل او قلّ خیره او قلّل عطائه
و معدنده جوهره دائر نسنه تکوّن ایلیوب خالی اولمق معناسنه در یقال اکدی المعدن اذا لم یتکوّن به جوهر ﴿الکدیّ﴾
غنیّ وزننده و ﴿الکدی﴾ عمی وزننده قوقوسز مسکه دینور یقال مسك کدیّ و کدای لا رائحة له ﴿المکدیة﴾ محسنه
وزننده آصلمق خاتونه دینور یقال امرأة مکدیة ای رتقاء ﴿الکدی﴾ جدی وزننده بو دخی بخل ایلمك معناسنه در
یقال کدی الرجل کدیا من الباب الثانی اذا بخل و برآدمی عزیمتندن مشغول ایدوب آلیقومق معناسنه در یقال کداه
کدیا من الباب الثانی اذا حبسه و شغله و طرملق معناسنه در یقال کدی وجهه اذا خدشه و کدو و کدوّ علوّ وزننده
یر اوتی کیجکدرمك معناسنه در یقال کدت الارض کدوا و کدوّا اذا ابطأ نباتها و اکینك بتشی کمتر و بد حال اولمق
معناسنه در یقال کدا الزرع اذا سائت نبتته ﴿الکدی﴾ کافك ضمی و الفك قصریله کدیه‌نك جمعیدرکه ارض
صلبه یه دینور بو معنادندرکه کار قسمنه ضباب الکدی اطلاق اولنور اللریله پك یرلری حفر ایدر اولدیغیچون ﴿الکداء﴾
کساء وزننده برآدمدن احسانی قطع و منع ایلمك معناسنه در یقال کدا خیره عنه کداء اذا منعه و قطعه ﴿کداء﴾
سماء وزننده جبل عرفات اسمیدر و اعلای مکه ده بر جبل آدیدرکه سید الانام علیه السلام حضرتلری یوم فتحده مکه یه
اورادن داخل اولدیلر ﴿کدیّ﴾ سمیّ وزننده اسفل مکه ده بر جبل آدیدر رسول اکرم علیه السلام حضرتلری عودتده
اورادن خروج ایلدیلر و عرفات قربنده دخی بر جبل آدیدر ﴿کدی﴾ قری وزننده مکه‌نك مسفله سنده طریق یمن
اوزره بر جبل آدیدر ﴿کدی﴾ منقوص اوله‌رق فتا وزننده طائف یولنده اولان بوقشك آدیدر متاخرون بونلرك
تعیینلری خصوصنده بو رسمه تفصیلده غلط ایدوب اوتوزدن زیاده اقوال‌ه اختلاف ایلدیلر ﴿الکدی﴾ عصا
وزننده خرما اصلادلمش سوده دینورکه تسمین بدن ایچون قزجغزلر ایچرلر و کدی مصدر اولور برآدمك بوغازینه

نسنه طیقانمغله دمبسته اولمق معناسنه در یقال کدی بالعظم کدی من الباب الرابع اذا غصّ ودوه کوشکی صاغلمش
سود ایچمکله ایچریسی بوزلمق معناسنه در یقال کدی الفصیل اذا شرب اللبن ففسد جوفه ☼الواوی☼ (کذا)
کافك فتحی والفك قصریله بر کلمه در که آنکله شیءدن یعنی نسنه دن کنایه اولنور کرك عدد و مقدار و کرك افعال
واقوال اولسون کاف تشبیهله اسم اشارت اولان ذا کلمه سندن مرکبدر ترکیده آندن شویلجه و بویلجه ایله تعبیر اولنور
(الکاذیّ) بر نوع دهن آدیدر و بر جنس خوشبوی نبات آدیدر مفرداتده بوکونه مرسومدر که کاذیّ بلاد یمنده
نابت بر جنس شجردر خرما آغاجنه شبیه و چچی بوینوزی چکردکنه مشابه غلاف ایچره ثمری اولور و چچکی خرما چچکی
طرزنده و بغایت خوش رایحه اولور مقطر صویی اولور که مکه دن حجاج صوینی کتورورلر کاذی صویی معروفدر و یاغنی
چیقاررلر که دهن الکاذی دیرلر و کاذیّ قرمزی نسنه یه دینور ☼الیائی☼ (الکری) عصا وزننده امزغنمق
معناسنه در یقال کری الرجل کری من الباب الرابع اذا نعس * شارح دیر که نومده دخی استعمال اولنور (الکری)
عمی وزننده و (الکریان) سکران وزننده و (الکریّ) غنیّ وزننده امزغنوب اویقویه وارمش آدمه دینور
اوّلك مؤنثی کریّه در (الکری) جری وزننده پك سکرتمك معناسنه در یقال کری الرجل کریا من الباب الثانی
اذا عدا شدیدا و یکیدن نهر قازمق معناسنه در یقال کری النهر اذا استحدث حفره و دوه سکردرکن ایاقلرینی
ایچرویه طوغری دویروب دوندرمك معناسنه در یقال کرت الناقة برجلیها اذا قلبتهما فی العدو (الاکراء)
همزه نك کسریله آرتمق معناسنه در یقال اکری الشیء اذا زاد و اکسلمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال اکری
الشیء اذا نقص و عبادت ربّانی ایچون کیجه اویومیوب اویانق طورمق معناسنه در بناسی ازاله ایچوندر یقال اکری
الرجل اذا سهر فی طاعة الله تعالی و بر نسنه یی تأخیر ایلمك معناسنه در یقال اکری العشاء اذا اخّره و بر نسنه یی
اوزاتمق و اوزون اوزادی سوردرمك معناسنه در یقال اکری الحدیث اذا اطاله و دابّه و خانه مقوله سنی کرایه ویرمك
معناسنه در تقول اکرانی دابّته آجرنی (الکریّ) غنیّ وزننده بر نسنه یی کرایه ویرن آدمه دینور یقال
هو کریّ ای مکار فعیل بمعنی مفعلدر و مرعانوعندن بر نبات آدیدر مفردی کریّه در و چوق شیئه دینور یقال شیء
کریّ ای کثیر (الکرویا) فتحتینله و قصر ایله و مدّ ایله تخم معروف اسمیدر که فارسیده زیرهٔ رومی و ترکیده قرمان
کمونی دیدکلریدر کموندن اطول اولور و بو فعوللا وزننده در (الکروة) و (الکراء) کافلرك کسریله مستأجرك
و یردیکی اجرته و بدل ایجاره دینور * شارح دیر که کراء مفاعله دن مأخوذدر (المکاراة) مباهاة وزننده و (الکراء)
قتال وزننده خانه و دکان و دابّه مقوله سنی کرایه ویرمك معناسنه در یقال کاراه مکاراة و کراء اذا آجره (الاکتراء)
افتعال وزننده بر نسنه یی کرا ایله طوتمق معناسنه در یقال کاراه فاکتراه (الکروة) و (الکرو) کافلرك فتحی
و ضمیله اسملردر کرا جلغه دینور (المکاری) مجادل وزننده خانه و دابّه مقوله سنی دائما کرایه ویرن آدمه دینور
جمعی مکارون کلور اصلی مکاریون ایدی * شارحك بیانه کوره بوراده و جمع المکاری اکریاء و مکارون نسخه لری
غلطدر صواب اولان اکریاء کریّ لفظنك جمعیدر که ذکر اولندی (الکرو) سرو وزننده یر قازمق معناسنه در
یقال کرا الارض یکرو کروا اذا حفرها و قیونك دیوارلرینی آغاجلردن چاتوب طاش کبی اورمك معناسنه در یقال
کرا البئر اذا طواها بالشجر و بر نسنه یی بالدفعات تکرار و اعاده ایلمك معناسنه در یقال کرا الامر اذا اعاده مرارا
و تیز تیز یوریمك معناسنه در یقال کرت الدابّة اذا اسرعت و طوپ اوینامق معناسنه در یقال کرا بالکرة
اذا لعب بها و یقال کری یکری کریا من الباب الثانی (الکرا) عصا وزننده بر آدمك آیشی آیرق اولمق معناسنه در
یاخود بالدرلری انجه و قوللری ایری اولمق معناسنه در یقال کری الرجل کرا من الباب الرابع اذا فحج او هی دقّة
الساقین و ضخم الذراعین (الکروان) سلمان وزننده طوس قضاسنده بر قریه آدیدر و ککلك قوشنك ارککنه دینور
حجل و قبج معناسنه در مؤنثی کروانه در جمعی کراوین و کروان کلور کافك کسریله و ارککنه کرا دخی دینور
عصا وزننده و منه المثل * اطرق کرا اطرق کرا * انّ النعامة فی القری * بغاثکم فی ارضنا * استنسرا استنسرا *
بو مثل بر آدمی نرم و خوش آمدسوزلر ایله منافع ارائت ایده رك اغفال ایله مقصود اولان غائله یه دوشورمك موقعنده
ضرب اولنور لکن امّهات سائره ده کرا و کروان طوی قوشی نوعندن چاغرغان طوی دیدکلریله مبیندر کروان
قوشی دخی دیرلر (الکریّ) غنیّ وزننده مکاری معناسنه در که کراجی کمسه در (الکرة) ثبه وزننده یوالغه دینور
چوکان طوپی کبی جمعی کرین و کرین کلور کافك ضمی و کسریله و کری کلور کافك ضمی و الفك قصریله و کرات
کلور کافك ضمیله * شارح دیر که کره نك جمعنده عامّه نك اکره دیدکلری غلطدر (کراء) سماء وزننده بر موضع
آدیدر که طائف یولنده اولان صرپ عقبه اکا مضاف اولور (التکرّی) تفعل وزننده اویومق معناسنه در یقال

تكرّى الرجل اذا نام ❊اليائى❊ (الكزى) كافك فتحى وزاى معجمه نك سكونيله لطف وكرم مأمول ايدن آدمه فضل
واحسان ايلمك معناسنه‌در يقال كزى فلان كزيا من الباب الثانى اذا افضل على معتفيه بوراده قاف ايله معتقيه
نسخه‌لرى غلطدر❊الواوى❊(الكسوة) غرفه‌وزننده‌ذمشق قضاسنده برقريه‌آديدر وكسوه‌ارقه‌يه كيله‌جك كيسى‌يه
دينور كافك كسريله‌ده‌لغتدر جمعى كسى كلور كافك ضمى والفك قسريله وكساء كلور كافك كسريله يقال له
كسوة اى ثوب (الكسا) عسا وزننده لباس كيمك معناسنه‌در يقال كسى الرجل كسا من الباب الرابع اذا لبس
الكسوة (الاكتساء) افتعال وزننده بودخى لباس كيمك معناسنه‌در يقال اكتسى فلان بمعنى كسى (الكسو)
حسو وزننده برآدمه لباس كيدرمك معناسنه‌در يقال كساه الثوب كسوا اذا البسه اياه (الكاسى) كسوتلو آدمه
دينور نسب اوزره‌در يقال رجل كاس اى ذوكسوة *مترجم ديركه زمخشرى اساسده اشبو باب رابعدن كاسى اسم فاعل
اولمق اوزره تنصيص ايلمشدر نته‌كه حالى كلمه‌سى دخى باب رابعدندر يقال حلى فهو حال پس نسب اوزره اولميوب
وسائر تأويله‌ده حاجت يوقدر وبوماده شافيه‌ده وچار پردى شرحنده مشروحدر (الكساء) كافك كسريله
معلومدركه كليمه دينوركه كسوء بيتدر جمعى اكسيه‌در (الكساء) سماءوزننده مجدوشرف ورفعت معناسنه مستعملدر
يقال به كساء اى مجدوشرف ورفعة (الاكسى) اعلاوزننده افعل تفضيلدر غيردن اكثروازيد كسوه كيراولان ياخود
كسوه ويرر اولان آدمه دينور يقال هو اكسى منه اى اكثر اكتساء منه او اكثر منه عطاء للكسوة (المكاساة)
مباهاة وزننده مفاخره معناسنه در ظاهرا كسوت خصوصنده اولمقدر يقال كاساه اذا فاخره (الكسى) كافك
ضمى وسينك سكونيله هرنسنه‌نك كيروسنه خصوصا بدنده صغرينك كيروسنه دينور جمعى اكساء كلور يقال ضربه
كسى عجزه اى مؤخره ومنه يقال ركب اكساه اى سقط على قفاه يعنى قفاسى اوزره‌دوشدى كوياكه كندى ديبنه بنمش
اولور * شارح ديركه مهموزه‌ده‌دخى مرسوم اولمغله لغتدر وآنده همزه‌سز مثبتدر بوراده جمع عنوانى مبالغه‌يه محمولدر
كوياكه هراعضاسى يره كلمش اولور❊الواوى❊(الكشو) حشووزننده برنسنه‌يى ديش ايله اصيروب قوپرمق معناسنه‌در
تقول كشوته كشوا اذاعضضته فانتزعته بفيك❊اليائى❊(الكشية) غرفه‌وزننده كلر ديدكلرى جانورك قرننده‌اولان
ياغه دينوركه ايكى يانلرنده اوزون اوزادى اولور على قول قوير يغنك ديبنه وكوكنه دينور يقال اكل كشية الضبّ
وهى شحمة بطنه اواصل ذنبه ومنه المثل *اطعم اخاك كشية الضبّ* بومثل برآدمى بركمسه ايله مواسات ومعاشرته
اغراء وتشويق ايلمك موقعنده ايراد اولنور وبعضلر عندنده هزل واستهزاء محلنده ضرب اولنور قول اوّل معناى
اوّله كوره‌در زيرا ذكر اولنان ياغ عندالاعراب معتبردر وثانى معناى ثانى‌يه كوره‌درنته‌كه اطعم اخاك من عقنقل الضبّ
دخى ديرلر❊ اليائى❊ (الكصى) كافك فتحى وصادك سكونيله بركمسه عاليقدر ايكن دون وبيقدر اولمق معناسنه‌در
يقال كصى الرجل يكصى كصيا اذا اخسّ بعد رفعة ❊الواوى❊ (الكظو) ظاى معجمه ايله حظو وزننده بدنك اتى
صمصيق طقناز اولمق معناسنه‌در يقال كظا لحمه كظوا اذا اشتد ويقال خظا بظا كظا اتباع للصلب المكتنز
(الكاظية) قوپقورى قاتى ارضه دينور يقال ارض كاظية اى يابسة (التكظى) تفعل وزننده بدن سموزمكله لحم
وشحمى شيشوب قبارمق معناسنه‌در يقال تكظى لحمه سمنا اذا ارتفع❊الواوى❊ (الكعو) كافك فتحى وعينك
سكونيله بركمسه قورقق ويوركسز اولمق معناسنه‌در يقال كعا الرجل كعوا اذا جبن (الاكعاء) همزه‌نك فتحيله
قورقق آدملره دينور مفردى كاعى‌در وكاعى دائما دشمندن منهزم اولان ثبات وشهامتسز بى جوهر آدمه دينور
❊اليائى❊ (الكاغى) غين معجمه ايله كاعى معناسنه‌در ❊اليائى❊ (الكفاية) كتابه وزننده برنسنه‌يى بركمسه‌يه
يتشدرمك ويتشور ايلمك معناسنه‌دركه آنكله غيردن مستغنى ايلمكدن عبارتدر فارسيده بسيده كردن دينور يقال
كفاه مؤنته يكفيه كفاية اذا جعلها كافية له وبرنسنه برآدمه يتشور اولمق معناسنه‌دركه سائره احتياجى قالمز اولور
تقول كفاك الشئ اذا حصل به الاستغناء عن غيره پس فعل مزبور ايكى مفعوله متعدى اولدقده جعل معناسى
تضمينله مهمنى يتشدردى معناسنه اولور وبرمفعوله متعدى اولدقده اكا كفايت ووفا ايلدى يعنى يتروتشور اولدى
معناسنه اولور وقوله تعالى ﴿وكفا بالله وكيلا﴾ يعنى كار ساز اولان حضرت خداى متعال كافيدر يعنى ايش
بتورمكه يتشور غيردن استمداده حاجت يوقدر (الاكتفاء) افتعال وزننده بركمسه برنسنه‌يى كنديسنه كفايت
ايدر قلمق معناسنه‌دركه آنكله قناعت ايدوب سائردن مستغنى اولمقدن عبارتدر تقول اكتفيت به اى جعلته كافيالى
(الاستكفاء) برآدمدن برنسنه ايله قناعت ايدوب چكنمك طلب ايلمك معناسنه‌در تقول استكفيته الشئ فكفانيه
(الكافى) و (الكفىّ) غنىّ وزننده نسنه ايله كفايت ايديجى آدمه وبرآدمك مؤنتنه ومهمنه كفايت ايديجى آدمه
دينور يقال رجل كاف وكفىّ مثل سالم وسليم ويقال هذا رجل كافيك من رجل اى كفاك به ومثل ناهيك من رجل

وجازيك يعنى بو برآدمدركه سكا سائردن كفايت ايدر سنك يالكزجه مهمكى بتوروب غيره محتاج ايلمز رجل كاف يكفيك من رجل آخر سبكنده‌در ﴿الكفى﴾ كافك حركات ثلاثى وفانك سكونيله كفايت ايدن شيئه دينور يقال هو كفيك من رجل اى حسبك وبونك مفرد وجمعى ومذكر ومؤنثى مساويدر ﴿الكفية﴾ غرفه وزننده يچنه‌جك ويه‌جك قوت وتوشه وغدايه دينور جمعى كفى كلور مديه ومدى كبى تقول قنعت بالكفية اى القوت ﴿التكفى﴾ تفعل وزننده نبات بويلنوب اوزامق معناسنه‌در يقال تكفى النبات اذا طال ﴿الكفىّ﴾ غنىّ وزننده يغموره اطلاق اولنور ﴿بيع الكفاية﴾ عند الفقهاء مال مشترا بهاسنى مديون آخر ذمتنده اولان مطلوبه تقاص وحواله ايلمكدن عبارتدر مثلا بنم زيد ذمتنده بش غروشم اولوب عمرودن بش غروشلق برنسنه اشترا ايلسم نقد ويرميوب زيد ذمتنده اولان بش غروشمه تقاص وحواله ايلمك كبى يقال جرى بينهما بيع الكفاية وهوان يكون مثلا لى على رجل خمسة دراهم واشترى منك شيئا بخمسة فاقول خذها منه ❊الواوى❊ ﴿الكفو﴾ كافك ضميله و﴿الكفى﴾ هدى وزننده كفؤ كلمه‌سنده لغتدركه مثل ومانند معناسنه‌در ❊اليائى❊ ﴿الكليتان﴾ كافك ضميله كه تثنيه‌در مفردى كليه وكلوه‌در غرفه وزننده جوف حيوانيده احشاء تعبير اولنان اجزاى باطنه‌دن بوكرك ديدكلرى عضوه دينور ايكى طرفلو بوكورلره قريب ارقه كميكنه ياپشق ايكى دانه لحمه‌در ايچ ياغندن ايكى دانه انجه ظرف ايچره صارلمش اولور واول ظرفلره بوكرك ياغى تعبير اولنور جمعى كليات وكلى كلور كافك ضمى والفك قصريله وكلية القوس يايك ايكى طرفلو كوشه‌لرينك ارقه طرفندن بغرينك مابيننه دينوركه قبضه‌نك ايكى طرفلو انجه‌رك يريدر على قول اصمق ايچون باغ بندايده‌جك يرينه دينور ياخود قبضه‌دن اوچ قارش برويه قدر يرينه دينور وكلية السحاب بلودك اشاغى طرفنه دينوركه اتكلرينه طوغرى يريدر وكلية المزاده طولومك ودغارجغك قولپى التنه ديكلمش تيريز شكلنده دكرمجه كون پارچه‌سنه دينور ﴿الكلى﴾ كافك فتحى ولامك سكونيله برآدمك بوكرى اوستنه اورمق ياطوقنمق معناسنه‌دركه بوكركنى رنجيده ايدر تقول كليته كليا من الباب الثانى اذا اصبت كليته ﴿الكلى﴾ عصا وزننده برآدمك بوكركى اغريمق معناسنه‌در تقول كليته كليا فكلى كلا من الباب الرابع اذا المت كليته ﴿الاكتلاء﴾ افتعال وزننده بودخى برآدمك بوكركى اغريمق معناسنه‌در يقال اكتلى الرجل اذا المت كليته ﴿الكلى﴾ كافك ضمى والفك قصريله كليه‌نك جمعدركه ذكر اولندى ومنه يقال غنم حمراء الكلى اى مهازيل زيرا حيوانك بوكركلرينك قزل اولمسى اريق اولمسندن كنايه‌در زيرا سموز اولدقده قرامتق مور اولور وكذا يقال لقيته بشحم كلاه اى بحدثانه ونشاطه زيرا تازه‌لك وطراوت هنكامنده بوكركلر چرب وسموز وياغلو اولور وكلا الوادى دره‌نك اطراف وجوانبنه اطلاق اولنور ﴿كليه﴾ سميه وزننده برموضع آديدر ﴿التكلية﴾ تفعله وزننده برآدم پنهان اوله‌جق موضعى اولان محله كلمك معناسنه‌در يقال كلى الرجل اذا اتى مكانا فيه مستتر ﴿كليان﴾ عليان وزننده برموضعدر ❊الواوى❊ ﴿كلا﴾ كافك كسرى ولامك تخفيفيله بركلمه‌دركه تثنيه‌يه دلالت ايلمك ايچون موضوعدر وقطعا اضافتدن منقطع اولمز دائما مضاف اولور مؤنثنده كلتا دينوركه اولدخى حكم مزبور اوزره‌در يقال جاءنى كلا الرجلين وكلتا المرأتين وتقول جاءنى الرجلان كلاهما وامرأتان كلتاهما يعنى ايكيسى بيله كلديلر پس ايكى عددى مؤكد اولورنته‌كه كل كلمه‌سى جمعى مؤكد اولور * مترجم ديركه مصباحده مشروح اولديغى اوزره كلا كلمه‌سنك لفظى مفرد ومعناسى تثنيه‌در ودائما تثنيه‌يه مضاف اولور يقال قام كلا الرجلين ومضمره مضاف اولسه الفى يايه منقلب اولور تقول رايت كليهما وعودت ضميرده افصح اولان ضمير مفرد اولمقدر نحو كلاهما قام وقوله تعالى ❊كلتا الجنتين آتت اكلها❊ والمعنى كلّ واحدة منهما اتت اكلها وضميرى تثنيه اولەرق ايراد ايلمك دخى جائزدر تقول كلاهما قاما بو صورتده الفى لام كلمه اولمغله اسم متمكن اولديغندن منوّن اولورنته‌كه مقصور اولنلر منوّن اولورلر معا وعصا كلمه‌لرى كبى الفى واودن عوضدر وعند البعض اسم منقوصدر الفى تثنيه ايچوندر بدل واو دكلدر بو صورتده منوّن اولمز وكلتا كلمه‌سى مؤنث ايچوندر تاىى زائده والفى لام كلمه اولمغله فعيل وزننده‌در بوجهتله منون اولنور وعلى قول تاء لام كلمه اولان واودن بدل والفى تانيث ايچون اولمغله فعلى وزننده‌در بو صورتده منون اولمز الحاصل لفظين مزبورين بوكرك اسمى اولان كلوه‌دن مأخوذدر حيوانده البته ايكيشر اولمغله اكا مبنى تثنيه‌يه موضوع اولدى تنصيص وتاكيدى افاده ايدرلر ﴿كلوه﴾ كافك كسريله زنكبارده بربلده آديدر ❊اليائى❊ ﴿الكمى﴾ كافك فتحى وميمك سكونيله برنسنه‌يى طنيوب كتم وستر ايلمك معناسنه‌در يقال كمى شهادته كميا من الباب الثانى اذا كتمها * شارحك بيانه كوره خصائصدن دكلدر وجبه جوشن ومغفر ايله وجودى بوريوب كيزلمك معناسنه‌در يقال كمى نفسه اذا سترها بالدرع والبيضة ﴿الاكماء﴾ همزه‌نك كسريله بودخى كمى معناسنه‌در يقال اكمى شهادته اذا كتمها وعسكرك بهادرنى قتل ايلمك معناسنه‌در يقال اكمى فلان اذا قتل كمىّ العسكر وعيون ناسدن برآدم منزلنى ستر ايلمك معناسنه‌در يقال

مطلب

اكمى الرجل اذا ستر منزله من العيون و برايشه صيمى عزم و قصد ايلمك معناسنه در يقال اكمى على الامر اذا عزم عليه ‹الكمىّ› غنىّ وزننده دلير و بهادره دينور ياخود كيملى سلاحپوش آدمه دينور جمعى كماة كلور قضاة وزننده و اكماء كلور يقال هو كمىّ اى شجاع اولابس السلاح ‹المتكمى› اسم فاعل بنيه‌سيله بودخى كيملى سلاحپوشه دينور ‹التكمى› تفعل وزننده عسكرك دلاورلرى مقتول اولمق معناسنه در يقال تكمى الجيش على المجهول اذا قتل كميهم و برنسنه يى كوروب كوزتمك معناسنه مستعملدر يقال تكمى الشئ اذا تعهده و ستر ايلمك معناسنه در يقال تكماه اذا ستره ‹الكيمياء› سيمياء وزننده معلومدر * مؤلف بونى ميم بابنده دخى ذكر ايلدى پس مقتضاى سوقى عربى اولوب ستر معناسنه اولان كم ماده‌سندن ياخود كمى ماده‌سندن اولمقدر لكن درة الانوار نام كتابده عبرانيدن معرّب و مركب اولمق اوزره مرسومدر اصلى كيم و ياه ايدى كيم ملك معناسنه در كه كتف وزننده در و ياه اسماء ربّانيه‌دندر

مطلب

معناسى ياملك ياالله ديمكدر صنعت مزبوره‌يى اعمالده مالك الملك جل شانه حضرتلرينك اعانه و افاضهٔ قدسيه‌سنه محتاج اولمغله دائما تعبير مذكور ايله استفاضه اولنديغندن كيده‌رك مزج ايله انده علم غالب اولدى و رسالهٔ مولدده يونانى اولوب حيله و حذق معناسنه اولمق اوزره مشروحدر و عند البعض خيمياء يونانيدن معربدر برء الساعه معناسنه در ٭ الواوى ٭ ‹الكموى› سكرى وزننده پك روشن و نورانى مهتاب كيجه‌يه دينور يقال ليلة كموى اى قراء مضيئة ٭ اليائى ٭ ‹الكناية› كتابه وزننده برآخر نسنه‌يه استدلال اولنه‌جق بر كلام سويلمك معناسنه در رفث و غائط كبى كه رفث فحش معناسنه اولمغله جماعه و غائط چقور يره ديمكله فضلهٔ طبيعى‌يه اطلاق اولنور على قول كنايه برنسنه‌يى تكلم ايدوب غيرى نسنه‌يى اراده ايلمك معناسنه در ياخود بر لفظله تكلم ايلمك معناسنه در كه آنى حقيقت و مجاز طرفلرى متجاذب اوله يعنى حقيقتنى و مجازنى اراده ممكن اوله مثلا طويل النجاد قولنده فى الحقيقه قلجى باغنك اوزونلغى مراد اولمق كذلك بوينك اوزونلغى مراد اولمق ممكندر يقال كنى به عن كذا يكنى و يكنو كناية اذا تكلم بما يستدل به عليه او هو ان تتكلم بشئ و انت تريد غيره او بلفظ يجاذبه جانبا حقيقة و مجاز ‹الكنية› كافك كسرى و ضميله برآدمه اب و امّ و ابن و بنت كلمه‌لرينك بريني مضاف ايده‌رك تسميه ايلمك معناسنه در كه انكله اسمندن توريه ايلمش اولور يقال كنى زيدا اباعمرو و بابى عمرو كنية و كنية اى سماه به و كنيه و كنوه كلمه‌لرى كه كافلرك ضمى و كسريله در اسملردر اب و امّ و ابن و بنت ايله مصدّر اولان اسمه دينور يقال ابو عمرو كنيته و كنيته ‹الاكناء› همزه‌نك كسريله و ‹التكنية› تفعله وزننده بونلرده برآدمه كنيه وضع ايلمك معناسنه در يقال اكناه ابافلان و بابى فلان و كناه ابافلان و بابى فلان بمعنى كناه ‹الكنىّ› غنىّ وزننده بركمسه ايله كنيه‌ده موافق اولانه دينور كه همكنيه تعبير اولنور يقال هو كنيه اى كنيته كنيته ‹تكنى› مضارع مؤنث مجهول صيغه‌سيله برخاتون آديدر ٭ اليائى ٭ ‹الكىّ› كافك فتحى و يانك تشديديله داغلغى مقوله‌سيله داغلمق و داغ باصمق معناسنه در يقال كواه يكويه كيا اذا احرق جلده بحديدة و نحوها ‹المكواة› محراب وزننده داغ باصه‌جق داغلغى‌يه دينور ‹الكية› كافك فتحيله داغ اوريلان يره دينور ‹الكاوياء› بركونه داغ و تمغا باصه‌جق آلته دينور معلوم اوله كه حالا بعض عوارض ايچون بدنده آچدقلرى ياقى‌يه كى اطلاقى تشبيه جهتيله در ‹الاكتواء› افتعال وزننده داغلنمق معناسنه در يقال اكتوى الرجل اذا استعمل الكىّ فى بدنه و بيهوده لاف و كذاف ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اكتوى فلان اذا تمدّح بما ليس فيه ‹الاستكواء› بركمسه‌دن كنديسنى داغلمق استمك معناسنه در يقال استكواه اذا طلب منه الكى ‹الكوّاء› شدّاد وزننده خبيث و بدزبان و دائما ناسه سوكوب صوارر اولان هرزه‌كاره دينوركه لسانيله خلقك جكرينه داغ اورر يقال رجل كواء اى خبيث شتام ‹ابو الكوّاء› كتان وزننده عرب كنيه‌لرندندر ‹المكاواة› مكافات وزننده سوكشمك معناسنه در يقال كاواه اذا شاتمه ٭ الواوى ٭ ‹الكوّة› كافك فتحى و ضمى و واوك تشديديله و ‹الكو› هاسز خانه‌نك ديوارنده اولان باجه‌يه و دليكه دينور و عند البعض بيوكنه كو دينور هاسز و كوچكنه كوه دينور جمعى كوى كلور مديه و مدى كبى و كواء كلور غراب وزننده يقال وضع فى الحائط كوة و كوا اى خرقا * شارح ديركه كوّه بو صورتده آيدينلق ايچون اولان باجه ايله حجره‌دن اعم اولور ‹التكوّى› تفعل وزننده كوّه كبى طاره‌جق يره كيرمكله طورطوپ بوزيلوب قصلمق معناسنه در يقال تكوّى الرجل اذا دخل مكانا ضيقا فتقبض فيه و فراش ايچره خاتونك قولتغنه صوقلوب جسدينك حرارتيله اصنمق معناسنه در يقال تكوّى بامرأته اذا تدفاه و اصطلى بحرّ جسدها ‹كوّى› سمى وزننده بركوكب آديدر ‹كاوان› بصره دكزنده برآطه آديدر ٭ اليائى ٭ ‹الكهاة› و ‹الكهاء› كافلرك فتحيله پك طاولو سموز ناقه‌يه دينور على قول ياشنى بولمق كرته‌سنه وارمش ايرى و قوجامانه ياخود مه‌لرينك امزكلرينك دريلرى ككيش اولانه دينور ‹الاكهى› احمر وزننده چهره‌سنده كلف ديدكلرى قره‌جه لكه‌لرى اولان آدمه دينور يقال رجل اكهى اى

الاكلف الوجه و اغزى قوقان آدمه دينوركه علتدر يقـال رجل اكهى اى البخر ويكپاره اولوب اصلا ياريغى
وچتلاغى اولميان طاشه دينور وضعيف ويوركسز قورقق آدمه دينور يقـال رجل اكهى اى ضعيف جبان
(الكهى) كافك ضميله هدى وزننده بركسه اكهى اولمق معناسنه در يقال كهى الرجل كهى من الباب الرابع اذا
كان اكهى (الاكهاء) همزه نك فتحيله عظيم القدر آدملره دينور (المكاهاة) مكافاة وزننده مفاخره معناسـنه در
يقال كاهاه اذافاخره (الاكتهاه) افتعال وزننده برنسنه يى برآدمه مشافهة صورمق معناسـنه در تقول اكتهيك
بمسـئلة اى اشافهك (الاكهاء) همزه نك كسريله برنسنه دن بيقوب او صانمق معنا سـنه در يقـال اكهى
عن الطعام اذا امتنع عنه و صوغوق كونده پرمقلرك او جلرينى آغزيله هاوليوب اصتمق معناسنه در يقال اكهى الرجل
اذا سخن اطراف اصابعه بنفس ﴿فصل اللام﴾ ※اليائى※ (اللأى) لامك فتحى و همزه نك سكونيله كيجكوب
قالمق معناسنه در يقال لأى الرجل لأيا من الباب الثالث اذا ابطأ و احتبس و شدّت و محنت معناسـنه در (اللأى)
لعا وزننده و (اللأواء) صحراء وزننده بونلرده شدّت و محنت معناسـنه در يقال تركته فى لأى ولئا ولأواء اى
فى شدّة ولئا لعا وزننده يبان اكوزينه دينور ياخود اهلى اولان صغره دينور جمعى الئاء كلور العاع وزننده مؤنثنده
لئاة دينور يقال عنده لئا اى الثور الوحشىّ او البقرة ولأى لعى وزننده قلقانه دينور ترس معناسـنه و مدينه ده
برموضع آديدر واوراده بربشقه موضعك دخى آديدر و بررجل آديدر مصغرنده لؤىّ دينور ومنه لؤىّ بن غالب
بن فهر (الالأء) اكرام وزننده شدّت ومحنته اوغرامق معناسنه در يقال الأى الرجل اذا وقع فى اللأواء (الالتئاء)
افتعال وزننده مفلس اولمق معناسـنه در يقال التأى الرجل اذا افلس واويالنوب كيجكمك معناسـنه در يقال
التأى الرجل اذا ابطأ (التلبية) تفعله وزننده كه حج اثناسنده لبيك ديمك معناسنه در لبب ماده سـنده ذكر اولندى
※اليائى※ (اللبى) لامك فتحى و بانك سكونيله طعامى چوق يمك معناسنه در يقال لبى من الطعام لبيا من الباب الرابع
اذا اكثر منه (اللباية) ثمامه وزننده شجرا مطى اسميدركه ساقزلق اغاجيدر (لبىّ) مصغر بنيه سـيله ابن لبادركه
على وزننده در و لابى بن بور صحابيلر در (لبّى) حتّى وزننده ولامك حركات ثلاثيله برموضعدر ※الواوى※ (اللبوّ)
عدوّ وزننده ابن عبدالقيس دركه برقبيله پدريدر وكاهجه همزه ايله مذكور اولور (لبوان) سلمان وزننده برطاغك آديدر
(اللبوة) عنوه وزننده و (اللبوة) لامك كسريله و (اللبوة) سمره وزننده و (اللباة) فتاة وزننده و (اللبة) فتحاتله
و (اللب) لامك فتحيله كه ايكيسيده مخففدر ديشى ارسلانه دينور * مؤلف بونلرى همزه بابنده دخى ايراد ايلدى * شارح
ديركه لبوه كلمه سنده كى هاء تاكيد تأنيث ايچوندر ناقه و نعجه ده اولديغى كبى زيرا بونلرك لفظلرندن مذكر يوقدركه هاء
تذكير و تأنيثى فارق اوله ※اليائى※ (التى) همزه نك و لام مشدده نك فتحيله و (اللاتى) لامك اشباعيله و (اللت) تانك
كسريله كه مخففدر و (اللت) تانك سكونيله كه درت لغت اولمشدر اسم موصول اولان الذى كلمه سنك صيغه سنك غيريدن
مؤنثلريدر پس الّتى اول خاتونكه و اللّتان اول ايكى خاتونكه ديمك اولور (اللّاتى) تانك كسر و مدّيله و (اللّات)
تانك كسريله كه مخففدر و (اللواتى) يايله و (اللوات) تانك كسريله و (اللائى) همزه ايله و (اللاى) همزه سز يايله
و (اللّاء) ياسز همزه ايله و (اللوا) تاسز و همزه سز و ياسز و (اللّاءات) لامك و الفك مدّيله كه مجموعى سكز لغتدر الّتى
كلمه سنك جمعلريدر و تثنيه سنده اللتان دينور نون مخففه نك كسريله و اللتانّ دينور نون مشدده ايله و اللتا دينور نونسز
و مصغرنده اللتيا دينور لامك و تانك فتحى و يانك تشديله و اللتيا دينور لامك ضمى و تانك فتحيله و اللتيا و الّتى كلمه لرى
داهيه اسماسندندر يقال وقع فلان فى اللتيا و الّتى اى فى الداهية * مترجم حقير ديركه حريرى درّه ده اللتيا كلمه سنك
ضمنى تلحين و تغليط ايلمشدر زيرا ضمهٔ تصغير مبهماتدن خارج اولوب قيـاس مستمكنات اوزره جارى اولديغندن
بشقه آخرينه زياده قلنان ياء اوّلنك ضمه سـندن عوضدر پس الّذى و الّتى كلمه لرينك مصغرلرنده اللذيّا و اللتيا
دينور لاملرك فتحى و يالرك تشديديله وكتاب مذكور شرحنده شهاب ديديكه تسهيلده مشروحدركه عربلرك
بعد اللتيا و التى قوللرى بعد الخطة الصغيرة و الكبيرة سبكنده در كويا كه آنى احاطه دن عباره قاصر اولغله صله سى
حذف اولندى و عند البعض اللتيا خطهٔ كبيره دن و التى صغيره دن عبارتدر تصغيرى تعظيم ايچوندر و مجمع الامثالده
مرسومدركه كلام مزبور ايله عربلر كمال شدّت و محنتدن كنايه ايدرلر و بو مناسبتله داهيه ده علم غالب اولدى نهايت
التى غايته بالغ اولميان و اللتيا متناهيه اولان داهيه دن عبارتدر و الحاصل بعد الخطة التى بلغت النهاية سبكنده در
※اليائى※ (اللثى) ثاى مثلثه ايله لعى وزننده برنسنه دركه باديه اشجارندن سمره اغاجندن ساقط اولور كه مراد آندن
صمغ كبى سيلان ايدر برنسنه در منجمد اولدقده اكا صعرور ديرلر و پكشمامش سيلان ايدن صويق ساقزه دينور
ولثى مصدر اولور سمره آغاجندن شئ مذكور و ساقزلق آغاجندن صويق ساقز ظهور ايلمك معناسنه يقال لثيت

فصل اللام

مطلب

الشجرة لثا من الباب الرابع اذا خرج منها اللثى و اغاجه چه دوشمكله یاشارمق معناسنه‌در یقال لثیت الشجرة اذا
ندیت و لثى هوادن دوشن چه تعبیر ایتدكلری رطوبته دینور یاخود آنك كبی خفیفجه رطوبته دینور و صویه یاخود
قانه باصمغله آیاق قابی نمناك اولمق معناسنه‌در یقال لثى خفه لثا اذا ندى من الوطء فی ماء او دم و برنسنه‌یه سود
زفیری بیلاشمق معناسنه‌در یقال لثیت یده اذا لزجت من دسم اللبن و آزجه صو ایچمك معناسنه‌در یقال لثى
الرجل اذا شرب الماء قلیلا و تنجره‌نك بیلاشغنی كركی كبی یلامق معناسنه‌در یقال لثى القدر اذا لحسها شدیدا
(اللثیة) فرحه وزننده لثى دیدیكی رطوبتی سیلان ایدن سمره آغاجنه دینور و (لثیه) و (لثیاء) حمراء وزننده شول
خاتونه دینوركه دائما فرجی وسائر بدنی ترلیوب یاشارر اوله‌كه ذمیمه‌در یقال امرأة لثیة و لثیاء اذا كانت یعرق
قبلها و جسدها (الالثاء) همزه‌نك كسریله بودخی سمره آغاجندن لثى دیدیكی نسنه ظهور ایلمك معناسنه‌در
یقال الثت السمرة بمعنی لثیت و برآدمه لثى دیدیكی نسنه یدرمك معناسنه‌در یقال الثاه اذا اطعمه اللثى (الالتثاء) افتعال
وزننده سمره آغاجندن لثى دیدیكی نسنه دیروب دیوشورمك معناسنه‌در (التلثى) تفعل وزننده التثاء معناسنه‌در
تقول خرجنا نلتثى و نتلثى ای نأخذ اللثى (اللثىّ) غنی وزننده لثى اكلنه دوشكون آدمه دینور (اللثاة) لامك فتحیله لهاة
معناسنه‌دركه بوغازده كوجك دل تعبیر اولنان ات پارچه‌سنه دینور و برشجر آدیدر (اللثة) عده وزننده لثاة
معناسنه‌در * شارح دیركه مؤلف دیش اتنه اطلاق اولنان لثه‌دن سكوت ایلمشدر و اول یائیدر اصلی لثى ایدی
※الواوی※ (الالتجاء) افتعال وزننده برآدم اجنبی قومه نسبت ادّعا ایلمك معناسنه‌در یقال التجى الى غیر قومه
ای ادّعى ※الواوی※ (اللحو) محو وزننده برآدمه سوكمك معناسنه‌در یقال لحاه یلحوه لحوا اذا شتمه و اغاجك
قبوغنی صویمق معناسنه‌در یقال لحا الشجرة اذا قشرها (الالتحاء) افتعال وزننده بودخی اغاجك قبوغنی
صویمق معناسنه‌در یقال التحى الشجرة بمعنی لحاها ※الیائی※ (اللحیة) لامك كسریله صقاله دینوركه حلیهٔ چهرهٔ
انسانیدر جمعی لحى كلور لامك كسری و الفك قصریله و لحى كلور لامك ضمیله ذروه و ذری كبی و نسبتنده لحوی
دینور لامك كسری و حانك فتحیله و منه قولهم * من طالت لحیته قصرت فطنته * و هی شعر الخدّین و الذقن * مترجم
دیركه بو لحاء معناسندن كه قبوغه دینور مأخوذدر زیرا چهره‌نك قبوغی منزلنده‌در (الالحى) احمر وزننده و (اللحیانی)
لامك كسریله اوزون صقاللو یاخود قبا صقاللو آدمه دینور یقال رجل الحى و لحانیّ ای طویل اللحیة او عظیمها
(اللحى) لامك فتحی و حانك سكونیله چكه كمیكنه دینوركه صقال بتن موضعدر تثنیه‌سی لحیان‌در و جمع قلتی الحى
كلور همزه‌نك فتحی و حانك كسریله و جمع كثرتی لحیّ كلور لامك ضمی و حانك كسریله یقال هما لحیان و ثلاثة
الح و الكثیر لحیّ (اللحیان) لامك كسریله و شل معناسنه‌دركه یردن و قیادن ترشح ایدن صو صیز ندیسنه دینور
و سیل صویی یاردیغی خندقه و یاره دینور و قبا صقاللو آدمه دینور لحیانی كبی و برقبیله پدرینك اسمیدر (اللحاء)
كساء وزننده اغاجك قبوغنه دینور یقال لحاء الشجر ای قشره (اللحى) وحى وزننده اغاجك قبوغنی صویمق
معناسنه‌در تقول لحیت الشجر لحیا من الباب الثالث اذا قشرته و برآدمه لوم و توبیخ ایلمك معناسنه مستعملدر
تقول لحیت فلانا اذا لمته و لعن و نفرین ایلمك معناسنه مستعملدر یقال لحاالله فلانا ای قبحه و لعنه (الملحىّ)
مرمیّ وزننده لوم و توبیخ اولنمش آدمه دینوز (الملاحاة) مباهاة وزننده و (اللحاء) جدال وزننده منازعه
و مجادله ایلمك معناسنه‌در یقال لاحاه ملاحاة و لحاء اذا نازعه (الالحاء) همزه‌نك كسریله برآدم لوم و تعییری موجب
بر وضع و حركت ایلمك معناسنه‌در یقال الحى فلان اذا اتى ما یلحى علیه ای یلام و اغاجك قبوغی صویلق وقتی
كلوب چاتمق معناسنه‌در یقال الحى العود ای آن له ان یقشر (لحى) هدى وزننده و غراب وزننده مدینه‌ده
بر وادی اسمیدر (لحیان) عثمان وزننده ایكی وادی اسمیدر (لحیان) سلمان وزننده امیر حیره اولان نعمان بن منذرك
حیره‌ده بر قصر معلاسی اسمیدر (ذو لحیان) اسعد بن عوفك لقبیدر (ذو اللحیة) ایكی كمسه‌نك لقبیدر (لحیة التیس)
تكه صقالی دیدكلری نباتدر ※الیائی※ (اللخى) خای معجمه ایله عصا وزننده پك چوق هرزه و بیهوده سوز سویلمك
معناسنه‌در یقال لخى الرجل لخى من الباب الرابع اذا كثر كلامه فی الباطل و لخى برونه دارو دوكجك آلته دینور هونی كبی
على قول هونی طرزنده مخصوص بر آلتدركه برجنس دریا جانورینك دریسندن دوزوب انكله برونه انفیه كبی
دار و چكرلر سماء وزننده دخی لغتدر (الملخى) منبر وزننده بودخی لخى دیدیكی آلته دینور (الالخى) احمر وزننده
هرزه كوی مالایعنی سویلیجی یكشاق آدمه دینور مؤنثی لخواءدر و دیزلرینك بریسی آخرندن بیوك اولان دوه‌یه دینور
بونكده مؤنثی لخواءدر و لخواء فرجی واسع خاتونه دینور یقال امرأة لخواء ای الواسعة الجهاز و اوست برونی التندن
اوزون اولان طوشنجل قوشنه دینور (اللخى) رمى وزننده برآدمه مال ویرمك معناسنه‌در تقول لخیته لخیا

(من)

من الباب الثانى اى اعطيته مالى و برآدمك برونه انفيه كبى دارو چكدرمك ياخود اغزينه اغزاوتى دوكمك معناسنه در تقول لحيته اى سعطته او اوجرته الدواء (الالخاء) همزه نك كسريله لخى معنالرينه در تقول الخيته بمعنى لخيته (الالتخاء) افتعال وزننده دوه نك كوكسى دريسندن صريملق چيقارمق معناسنه در يقال التخى صدر البعير اذا اقدمنه سيراو صوده اصلنمش اتمك يمك معناسنه در يقال التخى الصبى اذا اكل خبزا مبلولا (الملاخاة) مباهاة وزننده و (اللخاء) قتال وزننده بركمسه ايله صميمى دوستلشمق معناسنه در يقال لاخاه ملاخاة ولخاء اذا صادقه و معاهده ايدوب آندلشمق معناسنه در يقال لاخاه اذا حالفه و برآدمك دلخواهى اوزره معامله ايله مدارا و موافقت ايلمك معناسنه در يقال لاخاه اذا صانعه و برآدمى برنسنه اوزره قشقرتمق معناسنه در يقال لاخاه عليه اذا حرشه و برآدمى غمز و سعايت ايلمك معناسنه اولمغله معناى اوّل ايله ضدّ اولور يقال لاخى به اذا وشى (اللخى) عمى وزننده الخى كبى برديزى اخرندن بيوك اولان دوه يه دينور يقال بعير لخ و الخى اذا كانت احدى ركبتيه اعظم من الاخرى (اللخاء) غداء وزننده اسمدر صوده اصلنمش اتمكه دينور ※ الواوى ※ (اللخو) لامك فتحى و خانك سكونيله لخى كبى برونه دارو چكدرمك معناسنه در تقول لخوته لخوا اذا سعطته (لخوه) طلحه وزننده ابن جشم بن مالك دركه معروفدر ※ اليائى ※ (لدى) عصا وزننده لدن كلمه سنده لغتدركه ماده سنده بيان اولندى (اللدة) عده وزننده ياشداشه دينور جمعى لدات كلور يقال هو لدته اى تربه و بو معتل اولمغله محلّ ذكرى بو مقامدر جوهرى و لد ماده سنده ذكر ايلمكله وهم ايلدى * شارح ديركه مؤلف دخى ولد ماده سنده ذكر ايلدى (الالداء) همزه نك كسريله برآدمك ياشداشلرى چوق اولمق معناسنه در يقال الدى الرجل اذا كثرت لداته ※ اليائى ※ (آلذى) لامك فتحى و ذال معجمه نك كسريله اسم موصولدر كنديسيله معارفى جمله لر ايله صفتلمغه توصل اولنمق ايچون مصوغ و موضوعدر صله سز تمام اولمز و بونده بش لغت دخى واردر (اللذ) ذالك كسريله كه مخففدر و (اللذ) ذالك سكونيله و (اللذىّ) ياى مشدده نك ضمى و كسريله و (لذى) محذوف اللام و مخفف الياء اوله رقكه بش و مجموعى التى لغتدر تثنيه سنده اللذان دينور و اللذا دينور نونك اسقاطيله كه مفردنده ذالك سكونيله اولانكدر جمعى الذين كلور احوال ثلاثه ده و اللذى كلور مفردى كبى * مترجم حقير ديركه كتب نحويه ده مبين اولديغى اوزره الذى كلمه سى كه اسم موصولدر معرفه يى جمله ايله توصيف ايلمكه وصلت اولمق ايچون موضوعدر زيرا جمله فى ذاتها نكره اولمغله معرفه يه صفت و قوعى صحيح اولمز پس موصولك دخوليله كسب تعريف ايلدكده توصيفى صحيح اولور مؤنثنده التى دينوركه ذكر اولندى مثلا جاءنى الذى قلته تركيبى شول سنك سويلديكك آدم بكا كلدى ديمكدر * و بونده وجه مذكور اوزره التى كونه لغت واركثرت تداولندن ناشى و صله سيله مستطال اولمق حسبيله تخفيف و بلكه تخفيفى خصوصنده مبالغه اولنوب ياسى و حركه سى و لامى بيله قصر اولندى بلكه يالكز الف و لامله ده اكتفا اولنور اسم فاعلده و اسم مفعولده اولديغى كبى و عند اهل التحقيق آلذين كلمه سى آلذى لفظندن جمع مصحح دكلدر زيرا الذى كلمه سى مفرد و جماعته متناول معناى جنسى يه دال اولمغله الذين كلمه سنك مفردى دكلدر بلكه الذى ذو زياده در يعنى فقط عدد و كثرت ضمننده تحقق حيثيتيله جنسه دلالتى اراده اولندقده آخرينه نون زياده ايدرلر بو صورتده فرد ياخود فردان اراده سنه صلاحيتى قالمز بلكه كنديسيله جماعت مراد اولمغه متعين اولور كوياكه لام استغراقله محلى جنس منزلنده اولور و بنى عقيل لغتنده حالت رفعده واو ايله الذون دينور انتهى (اللذا) عصا وزننده بريرده دائمى مقيم اولمق معناسنه در يقال لذى بالمكان لذا من الباب الرابع اذا سدك ※ الواوى ※ (اللسو) حسو وزننده طعامى كستاخانه پك پك يمك معناسنه در يقال لسا الرجل يلسو لسوا اذا اكل اكلا شديدا ※ الواوى ※ (اللشو) حشو وزننده بركمسه نه مالقدر ايكن ذليل و كمقدر اولمق معناسنه در يقال لشا فلان لشوا اذا خسّ بعد رفعة (اللشىّ) غنىّ وزننده صاغمال حيوانى چوق آدمه دينور يقال رجل لشىّ اى كثير الحلب ※ الواوى ※ (اللصو) لامك فتحى و صادك سكونيله مظنهٔ تهمت اولان آدمه يناشمق معناسنه در يقال لصاه و اليه لصوا اذا انضمّ اليه لريبة و برخاتونه اسناد تهمت فجور ايلمك معناسنه در يقال لصا المرأة اذا قذفها ※ اليائى ※ (اللصى) لصو وزننده و مرادفيدر يقال لصى اليه و لصى لصيا من الباب الثانى والرابع اذا انضم اليه لريبة (اللصىّ) غنىّ وزننده خصى لفظنه اتباع اولور يقال خصىّ بصىّ لصىّ اتباع ※ الواوى ※ (اللضو) لامك فتحى و ضاد معجمه نك سكونيله قولاغوز لقده اوزلق ايلمك معناسنه در يقال لضا الرجل لضوا اذا حذق الدلالة ※ اليائى ※ (اللطاة) حصاة وزننده ارض معناسنه در و موضع معناسنه در و جبهه يه على قول وسطنه دينور و برآدمك قربنده اولان اوغيرلره دينور (الملطاة) مصباح وزننده سمحاق ديدكلرى باش ياريغنه دينوركه جراحتله كميك بيننده بريوفقه جه زار قالمش اوله (الملطية) محسنه وزننده ملطاة معناسنه در

مطلب

(اللطی) لامك فتحی وطانك سكونیله یره یاپشوب قالمق معناسنه در یقال لطی الرجل لطیا من الباب الثالث اذا لزق
بالارض (اللطا) عصا وزننده برآدمی ثقلتله بصدرمق معناسـنه در تقول لطینی فلان لطا من البـاب الرابع
ای اثقلنی و برآدمه برنسنه ضمننده كمان ایلمك معناسنه در تقول لطیته بذلك ای ظننت عنده ذلك (التلطی) تفعل
وزننده دشمنك غفلتله فرصتنی كوزتمك یاخود عند الاعداء برجهتله مطالبه سی اولمغله علی غفلة برمقدار مالرینی اخذ ایله
سبق ایلمك معناسنه در یقال تلطی علی العدوّ اذا انتظر غرّتهم اوكان له عندهم طلبته فاخذ من مالهم شیئا فسبق به
※الواوی※ (اللطو) خطو وزننده برعارضه سببیله بر بیوك قیایه یاخود بر مغاره یه صغنمق معناسنه در یقال لطا الرجل
یلطو لطوا اذا التجأ الی صخرة او غار ※الیائی※ (اللظی) ظای معجمه ایله فتی وزننده آتشه یاخود یالكنه و علوینه دینور
یقال ما اشدّ اللظی ای النـار اولهیبها و لظی جنهم اسماسـندندر ومعرفه در پس علمیت و تأنیثله غیرمنصرفدر
ومصدر اولور آتش علولنمك معناسنه در یقال لظیت النار لظی من الباب الرابع اذا تلهّبت (الالتظاء) و (التلظی)
بونلرده لظی معناسنه در یقال التظت النار و تلظت بمعنی لظیت (التلظیة) تفعله وزننده آتشی علولندرمك
معناسنه در یقال لظی النار اذا الهبها (ذو لظی) بر موضعدر ※الواوی※ (اللعو) لامك فتحی وعینك سكونیله بدخوی
آدمه دینور یقال رجل لعو ای السیئ الخلق وچولپه و همج كمسه یه دینور یقال هو لعو ای فسل و پك حریص و عبد
النفس آدمه دینور مؤنثی لعوه در و جمعی لعاء كلور لامك كسریله (اللعا) عصا وزننده بودخی پك شره و حرصی
اولان آچ كوزلو آدمه دینور (اللعوة) تمره وزننده ممه باشلرینك چوره لرنده اولان سیاه چورنتی یه دینور غرفه وزننده
دخی لغتدر و دیشی كلبه دینور (اللعاة) حصاة وزننده بودخی دیشی كلبه دینور (ذو لعوه) تمره وزننده ملوك حمیردن كه
اذواء تعبیر اولنور بر ملك لقبیدر و بشقه برآدمك لقبیدر (اللاعی) ساعی نسنه دن بلكلیوب قورقان یوركسز آدمه
دینور یقال رجل لاع ای یفزعه ادنی شیء (التلعی) تفعل وزننده بال مقوله سی نسنه قوامه كلمك معناسنه در یقال
تلعی العسل اذا تعقد و بركسه اوّل بهارده ظهور ایدن اوتلق دیروب دیوشورمك معناسنه در یقال تلعّی اللعاع
اذا خرج یأخذه (الالعاء) همزه نك فتحیله پرمق كمیكلرینه دینور سلامیات معناسنه (اللاعیة) سودلكن انواعندن
صاری سودلكن و بالق سودلكنی دیدكلری نباته دینوركه طاغ طورولرنده نابت اولور صاری چچكلری اولوب
شاخلری سود ایله مملوّ اولور تخمنی صویه القا ایلدكده اكل ایدن بالقلر بیخود اولوب صویك یوزینه چیقارلر و ورق
مدقوقنی شرب زیاده سیله مسهلدر و سودی مقیئ كذلك بلغم و صفرایی اسهالده بیعدیلدر * مترجم دیركه مؤلف
كرچه لعالك تركیبنی عین ماده سنده ذكر ایلدی لكن اصل و فصلنی بیان ایلدی تركیب مزبوری عربلر برآدمك
ایاغی سورچسه اكا دعا مقامنده ایراد ایدرلركه بریرك نجیده اولمیه رق درست قالقه سن دیمكدر نته كه لعالك دخی دیرلركه
اكتفاء اولنمشدر ظاهرا لعالك تركیبنك اصلی لعالك ایدی كه لعالك تنعش صحیحا و سالما تركیبندن مختصردر شیخ
رضی زیاده جه تفصیل ایلمشدر فلیراجع ※الواوی※ (اللغة) لامك ضمی و غین معجمه نك فتحیله شول اصواتدن
عبارتدركه آنلر ایله هر قوم و طائفه یعنی هر صنف انسانی غرض و مراملرندن تعبیر ایدرلر عربی و فارسی و تركی كبی
جمعی لغات و لغون كلور لاملرك ضمیله یقال لغة العرب افصح اللغات وهی اصوات یعبر بها كلّ قوم عن اغراضهم
مؤلفك جمع بنیه سیله تعریفی انواع و اصناف اعتبارینه مبنیدر و بوتكلم و تلفظ معناسندن مأخوذدر اصل فعل
وزننده دركه لغو ایدی ثبه كلمه سی كبی هاء واودن عوضدر * شارح دیركه اصل لغو قوش جولدیسنه موضوعدر
بعده مفهومسز بیهوده كلامده استعمال اولندی صكره توسیعله مطلق كلامده مستعمل اولدی هر قومك كندی
لسانلری اوزره اولان كلامه لغه اطلاقی معنای موضوعندن یاخود ذكر اولنان معنای مجازندن مأخوذدر (اللغو)
لامك فتحی و غینك سكونیله تكلم ایلمك معناسنه در یقال لغا الرجل یلغو لغوا اذا تكلم و نومید اولمق معناسنه در یقال
لغا الرجل اذا خاب و تریدی یاغه كركی كبی قاندروب طویورمق معناسنه در یقال لغا ثریدته اذا روّاها بالدسم و (لغو)
معتدبه اولمیان هرزه و بیهوده نسنه یه دینور افعال و اقوالدن اعمدر لغی و لغوی كبی كاسید كرو بیع و شرا مقوله سی
معامله ده معتدبها اولمامغله مهمل و ساقط اولان قیونه دینور و قوله تعالی ﴿لایؤاخذكم الله باللغو فی ایمانكم﴾ الآیة
ای لایؤاخذكم بالاثم فی الحلف اذا كفرتم یعنی كفارتی ویریلان یمینك و بالی ساقط اولمغله دفتر حقوقه قید اولنیوب
هدر و ساقط اولدیغندن حق جلّ و علا اول حالی مؤاخذه و عقاب ایلمز * لكن مؤلف بصائرده بو معنایی صیغهٔ
تمریض ایله ذكر ایدوب و یمین لغوی عقد قلب تعلق ایلمیه رك یعنی اثنای كلامده من غیر فكر و لاروّیة سبق لسان
ایدن یمین ایله تعریف ایلدی خلال كلامده لا والله و بلی والله دیدكلری كبی و جوهری لغو كلمه سنی كلب اورمك
معناسیله ده تفسیر و بر بیتله استشهاد ایلمكله بو تعبیری باطلدر بیت مرقومده واقع كلاب لفظندن مراد ابن ربیعة

مطلب

بن عامر در بو خسه كابك جمعی دكلدر و بيت مرقوم بودر * وقلنا للدليل اقم اليهم * فلا تلغى لغيرهم كلاب * ﴿الالغاء﴾
همزه‌نك كسريله برآدمی خائب و نوميد قلمق معناسنه‌در يقال الغاه اذا خيبه پس ابطال ايلمك معناسی بوندن مأخوذ
اولور ﴿اللغى﴾ فتى وزننده لغو كبی بيهوده و بيمعنى سقط ولاطائل نسنه‌يه دينور لغوى دخی دينور كما سيذكر
ومصدر اولور خطا ايلمك معناسنه كما سيجیء و برنسنه‌يه پك دوشكون حريص اولمق معناسنه‌در يقال لغى به لغا
من الباب الرابع اذا لهج به وصويی پك چوق ايچوب هنوز قانميوب صوسزجه قالمق معناسنه‌در يقال لغى بالماء
اذا اكثر منه وهو لا يروى مع ذلك ﴿اللغوى﴾ سكرى وزننده بودخی بيهوده وساقط و بيمعنى نسنه‌يه دينور يقال
تكلم باللغو واللغى واللغوى او اشتغل به اى بالسقط وما لايعتدّ به من كلام ونحوه ولغوى بغرتلق قوشلرينك فرياد
وشماطه‌لرينه دينور تقول سمعت لغوى القطا اى لغطها ﴿اللغا﴾ عصا وزننده و﴿اللاغية﴾ و﴿الملغاة﴾ مرماة وزننده
خطا ايلمك معناسنه‌در يقال لغى فى قوله ولغى لغا ولاغية وملغاة من الباب الثالث والاول والرابع اذا اخطأ
ولاغيه فاحش سوزه دينور يقال كلمة لاغية اى فاحشة ﴿الاستلغاء﴾ لغت استماع ايلمك معناسنه‌در تقول استلغ
العرب اى استمع لغاتهم من غير مسئلة پس سينى طلب ايچون اولمز ❊ الواوى ❊ ﴿اللفاء﴾ فايله سماء وزننده طپراغه
دينور و يريوزنده اولان مولوز وايشه يرامز دوكنتى وقرنتى مقوله‌سنه دينور ومطلقا ناچيز نسنه‌يه دينور ضايع
ايدن آجيمز و بولانلر سونمز بيوفا احباب زمانه كبی ومنه يقال رضى مع الوفاء باللفاء وهو التراب والقماش على وجه
الارض وكل خسيس يسير حقير * مؤلف بونی باب همزه‌ده دخی ثبت ايلدی ﴿الالفاء﴾ همزه‌نك كسريله بولمق معناسنه‌در
يقال الفاه اذا وجده ﴿التلافى﴾ تفاعل وزننده قصوری ياخود فوت اولنان نسنه‌يی صكره‌دن تدارك ايلمك معناسنه‌در
يقال تلافاه اذا تداركه ❊ اليائى ❊ ﴿اللقاء﴾ قافله كتاب وزننده و﴿اللقائة﴾ و﴿اللقاية﴾ كتابه وزنلرنده و﴿اللقى﴾
كسرتينله و﴿اللقيان﴾ و﴿اللقيانة﴾ لاملرك كسريله و﴿اللقىّ﴾ صلىّ وزننده و﴿اللقيان﴾ لامك ضميله و﴿اللقية﴾ غرفه
وزننده و﴿اللقى﴾ لامك ضميله هدى وزننده و﴿اللقاءة﴾ سماحه وزننده برآدمه قرشو راست كلوب قاوشوب كورمك
معناسنه‌دركه بولشمق تعبير اولنور يقال لقيه لقاء ولقاءة ولقاية ولقيا ولقيانا ولقيانة ولقيا ولقيانا ولقية ولقى ولقاءة
من الباب الرابع اذا رأه * وشارحك مفردات راغبدن بياننه كوره مقابلة الشیء ومصادفته معناسنه موضوع اولمغله
برنسنه‌يه قرشو راست كلوب كورمك معناسنه‌در و بعضا بومفهوم ايكی‌يه تحليل اولنوركه يالكز قرشو راست كلمك
معناسنه اولور و يالكز كورمك معناسنه اولور * بوراده مؤلف شق ثانی ايله تفسير ايلدی ﴿التلقى﴾ تفعل وزننده
و﴿الالتقاء﴾ افتعال وزننده بونلرده برنسنه‌يه قرشو تصادف ايدوب كورمك معناسنه‌در يقال تلقّاه والتقاه بمعنى
لقيه و﴿التقاء﴾ مشاركت ايچون اولور تقول التقينا اى لاقينا وتلقى برنسنه‌يی قرشويه آلمق وقرشولمق معناسنه
اولمغله قبول ايلمك معناسنده استعمال اولنور ومنه يقال تلقت المرأة اذا علقت ﴿التلقاء﴾ تانك كسريله اسمدر
كورشمكه و بولشمغه دينوركه فارسيده ديدار دينور و بونك تبيان لفظندن غيری نظيری يوقدر * شارح ديركه
مؤلفك كلامی مشوشدر زيرا تبيان كلمه‌سی مصدردر وتلقاء كندی بياننه كوره اسمدر انتهى * وتلقاء توسعله ظرف
مكان اولور جهت لقاء ومقابله معناسنه و بوجهتله ظرفيت اوزره منصوب اولور يقال توجّه تلقاء النار وتلقاء
فلان اى حذائه ﴿التلاقى﴾ تفاعل وزننده بری برينه قرشو كلوب كورشمك و بولشمق معناسنه‌در تقول تلاقينا
بمعنى التقينا ﴿يوم التلاقى﴾ قيامت كوننden عبارتدر اسلاف واخلاف واهل ارض وسماء بری برينه ملاقى اولورلر
﴿اللقىّ﴾ غنىّ وزننده قرشو راست كلنوب كورشلمش كمسه‌يه دينوركه هر برينه نسبتله لقىّ دينور و ايكيسنه لقيان دينور
يقال هو لقيه اى ملتقاه وهما لقيان ولقىّ شقىّ لفظنه اتباع اولور يقال شقىّ لقىّ اتباع ﴿اللقى﴾ فتى وزننده و﴿الملقى﴾
مكرم وزننده و﴿الملقى﴾ معظم وزننده و﴿الملقىّ﴾ مرمىّ وزننده و﴿اللقاء﴾ شدّاد وزننده بونلرك جمله‌سی خيرده
وشرده مستعمللردر لكن شرده استعماللری اكثردر يعنى بونلر خيره ياخود دائما شرّه قاوشوب وكنديسنه دائما شرّ
وكريهه تصادف ايدن آدمه اطلاق اولنور يقال رجل لقى وملقى وملقى وملقىّ ولقاء فى الخير والشرّ وهو اكثر
وفى الاساس فلان ملقى اى ممتحن لايزال يلقاه مكروه ﴿الملاقاة﴾ مباهاة وزننده و﴿اللقاء﴾ قتال وزننده برآدمه
قاوشوب بولشمق معناسنه‌در يقال لاقاه ملاقاة ولقاء اذا قابله وصادفه ﴿الالاقى﴾ همزه‌ء مفتوحه ايله شدائد ومحن
معناسنه‌در يقال لقى منه الالاقىّ اى الشدائد مفردی القيه‌در اثفيه وزننده ﴿الملاقى﴾ ميمك فتحيله رحمك اغزنده
اولان شعبه‌لره دينور ملقى وملقاة مفرديدر ميملرك فتحيله شعبه‌لر ديديكى ظاهرا فوّهات عروق اولان نقره‌لر
اولمه‌جقدر ﴿المتلقّى﴾ اسم فاعل صيغه‌سيله رحمى نطفه‌يی قبولله كبه قلان خاتونه دينور ﴿الالقاء﴾ همزه‌نك كسريله
برنسنه‌يی نظركاهه براقمق معناسنه اولوب بعده مطلقا براقمقده مستعمل اولدی يقال القاه الى الارض اذا طرحه

(التلقية) تفعله وزننده القاء معناسنه در يقال لقاه الشئ بمعنى القاه اليه ومنه قوله تعالى ❊ وانّك لتلقّى القرأن
من لدن حكيم حميد ❊ اى يلقى اليك وحيا من الله تعالى (اللقى) فتى وزننده حقارت وذلتندن اعتبار اولنميوب طرح
واسقاط اولنان نسنه يه دينور جمعى القاء كلور (اللقاة) حصاة وزننده يولك وسطنه اطلاق اولنور يقال القاه
فى لقاة الطريق اى وسطه (الالقية) همزه نك ضميله اغنيه وزننده محاجات ايچون ميدانه القا اولنان كلامه دينوركه
بيلمجه ولغز تعبير اولنور فارسيده چيستان دينور يقال القى اليهم القية وهى ماالقى من الاحاجىّ (الملقى) مسعى وزننده
طاغلرده جيران قسمنك مقام ومأوا لرينه دينور (الاستلقاء) ارقه اوزره ياتوب اويومق معناسنه دركه هرنسنه
يوزينه قرشو كلور يقال استلقى على قفاه اذا نام * مؤلف بونى سلق ماده سنده افتعلاء وزننده اولمق اوزره رسم
ايلمشيدى ❊ الواوى ❊ (اللقوة) ثمره وزننده انسانك يوزينه عارض اولور برعلت آديدر يعنى يوزى واغزى اكيلور
جسمانى وروحانى علاجلر ايله طوغريلور ريحك مدخلى عناصر سائره يه غلبه ايلدكده قسمت عادله ده عدم تساوى
ايله حادث اولور (الملقوّ) مدعوّ وزننده لقوه علتنه اوغرامش آدمه دينور يقال لقى الرجل على المجهول فهو
ملقوّ اى اصابته اللقوة (اللقوة) لامك فتحى وكسريله شول خاتونه وناقه يه دينوركه نطفه يى قبول واستمساك
تيز كبه قالور اوله وديشى طوشنجل قوشنه ياخود چابك وچالاك اولانه دينور جمعى لقاء كلور لامك كسريله والقاء
كلور (ذواللقوة) بنو غدانه دن عقاب نام كمسنه لقبيدر (اللقو) لامك فتحى وقافك سكونيله برآدمى لقوه علتنه
اوغراتمق معناسنه در تقول لقوته لقوا اى اجريت عليه اللقوة ❊ اليائى ❊ (اللكا) عصا وزننده برنسنه يه پك
دوشكون حريص اولمق معناسنه در على قول برنسنه يه مداوم اولمق معناسنه در يقال لكى به لكا من الباب الرابع
اذا اولع به اولزمه (اللاكى) لائك معناسنه دركه لوكدن مأخوذدر چيتمك معناسنه در * شارحك بيانه كوره
مقلوبدر ❊ الواوى ❊ (اللمو) لامك فتحى وميمك سكونيله برنسنه نك مجموعنى بردن صيروب آلمق معناسنه در يقال
لما الشئ يلمولموا اذا اخذه باجمعه (اللمة) لامك ضميله اوجدن اون نفره وارنجه جماعت انسانى يه دينور وبرآدمك
ياشداشنه دينور يقال هو لمته اى تربه وشكله واسوه ومقتدا معناسنه در يقال هو لمته اى اسوته ❊ اليائى ❊ (اللمى)
لامك حركات ثلاثى والفك قصريله دوداقده اولان اسمرلكه دينوركه عندالعرب مدحه در يقال بشفته لمى اى السمرة
(اللما) عصا وزننده و(اللمىّ) صلى وزننده برآدم اسمر دوداقلى اولمق معناسنه در يقال لمى الغلام لما ولما لميا من الباب
الرابع والثانى اذا اسودّت شفته (الالمى) احمر وزننده اسمر دوداقلى آدمه دينور لمياء مؤنثيدر وقارغيسى متين ومحكم
وقبوغى پك سمرتلو مزراغه دينور يقال رمح المى اى شديد سمرة الليط صلب وقويوكولكه يه وصف اولور قرامتق
اولديغيچون يقال ظلّ المى اى كثيف وقويوكولكه لى اغاجه وصف اولور يقال شجر المى اى كثيف الظلّ وانجو
كبى اغزى يارى وديشلرى آب وتاب ايله رونقلو اولان محبوبه اطلاق اولنور يقال غلام المى البارد الريق
(الالتماء) افتعال وزننده لون متغيّر اولمق معناسنه در يقال التمى لونه على المجهول اى التمع (التلمى) تفعل وزننده
تلمؤ ماده سنده كه مهموزدر لغتدر برنسنه يى قاپليوب بوريمك معناسنه در يقال تلمت به الارض اذا اشتملت
(الالماء) همزه نك كسريله برنسنه يى اوغرى چالوب كوتورمك معناسنه در بودخى مهموزده لغتدر يقال المى
عليه اللص اى ذهب به خفية ❊ اليائى ❊ (اللىّ) لامك فتحى ويانك تشديديله و(اللوىّ) عتىّ وزننده ايپ مقوله سنى
بوروب بوكمك معناسنه در يقال لوى الحبل ليا ولويّا من الباب الثانى اذا فتله وثناه واوغلان يكرمى ياشنه وارمق
معناسنه دركويا كه كمال قوّته وارمغله سائرك قوللرينى بوكر اولور يقال لوى الغلام اذا بلغ عشرين وبرايشده سرعت
واقدام ايلميوب تكاسل ايلمك معناسنه مستعملدر يقال لوى عن الامر اذا تثاقل ولىّ وليان بيان وزننده بركمسه دن
برلاقردى يى يابرخبرى بيلدرممك ايچون بوكوب قيورمقله كتم واخفا ايلمك معناسنه مستعملدر تقول لوى عنّى امره
ليا وليانا اى طوّاه ولىّ برنسنه يه پك ميل واقبال ايلمك ياخود منتظر اولمق معناسنه در يقال لوى عليه اذا عطف
او انتظر وباشى برطرفه طوغرى چويروب اماله قلمق معناسنه در يقال لوى برأسه اذا امال به ودوه قويريغنى برى
اوته صالوب اويناتمق معناسنه در يقات لوت الناقة بذنبها اذا حركت وبرآدمى سائر اوزره ترجيح واختيار ايلمك
معناسنه در يقال لوى فلانا على فلان اذا اثره (الالتواء) افتعال وزننده ايپ مقوله سى نسنه بور يلوب بوكلمك
معناسنه در يقال لوى الحبل فالتوى وبرايشده اغر دپرنوب تكاسل ايلمك معناسنه در يقال التوى عن الامر اذا
تثاقل وبرنسنه اكرى بوكرى اولمق معناسنه در يقال التوى الرمل اذا اعوجّ وبرطرفه طوغرى اكيلوب مائل
اولمق معناسنه در يقال التوى الشئ اذا انعطف (التلوّى) تفعل وزننده التوا معنالرينه در يقال تلوّى الشئ بمعنى
التوى وشمشك طوغريلغنه چاقيوب بورغاجنه چاقمق معناسنه مستعملدر يقال تلوى البرق فى السحاب

اذا اضطرب على غير جهة (اللية) لامك و یای مشدده‌نك فتحيله لى ماده‌سندن بناء مره‌در بر كره بورمق و بوكمك
معناسنه‌در جمعی لوی كلور رضا وزننده (الالواء) همزه‌نك كسريله بودخی باشی برطرفه چویروب اكمك
معناسنه‌در يقال الوى برأسه اذا امال ودوه قويريغنی بری اوته صالوب اويناتمق معناسنه‌در يقال الوت الناقة
بذنبها اذا حركت ولوی ديديكی ذكری اتی قوملغه وارمق معناسنه‌در تقول الوينا ای صرنا الی لوی الرمل و بركسه‌نك
ترلاده اولان اكيننك دانه‌لری ازطوتمغله خفيف اولمق معناسنه مستعملدر يقال الوى الرجل اذا خف زرعه و بيراق
شقه‌سی ديكمك معناسنه‌در يقال الوى فلان اذا خاط لواء الامير و چوق تمنی ايدر اولمق معناسنه‌در بونده لو كلمه‌سندن
متصرفدر كه تمنی ايچوندر يقال الوى زيد اذا اكثر التمنی ولوی ديدكلری طعام يمك معناسنه‌در يقال الوى الرجل اذا
اكل اللوية وال ايله ياثوبله اشارت ايلمك معناسنه‌در يقال الوى بثوبه اذا اشار واوت صولمق معناسنه‌در يقال الوى
البقل اذا ذوی و برآدمك حقنی انكار ايلمك معناسنه‌در يقال الوى بحقه اذا جحده اياه و برنسنه‌يی آلوب ايلتمك معناسنه‌در
يقال الوى به ای ذهب به وسائره تغلبله برنسنه‌يی كندی نفسنه تخصيص و ايثار ايلمك معناسنه‌در يقال الوى بما فی الاناء
اذا استاثر به وغلب على غيره و برنسنه‌يی قاپوب نابديد ايلمك معناسنه‌در يقال الوى به العقاب اذا طارت به و هلاك
ايلمك معناسنه‌در يقال الوى بهم الدهر و برآدمك كلامنی مقصودی اولميان سمته چويرمك معناسنه مستعملدر يقال
الوى بكلامه اذا خالف به عن جهته و رفع لواء ايلمك معناسنه‌در يقال الوى اللواء اذا رفعه و يرك اوتلغی قوريمق
ياصولمق معناسنه‌در يقال الوى النبت اذا صار لويا (اللوى) عصا وزننده برنسنه اكری اولمق معناسنه‌در يقال لوى
القدح لوى من الباب الرابع اذا اعوج و اوت قوريمق ياخود صولمق معناسنه‌در يقال لوى النبت اذا صار لويا و معده
آغريمق معناسنه‌در كه امتلادن بورونتی ايله تحدث ايدر يقال لوى الرجل اذا وجعت معدته و يقال فی معدته لوى ای
وجع و ارقه بوكری اولمق معناسنه‌در يقال لوى ظهره اذا اعوج ولوى اللاتی معناسنه‌در كه اسم موصول مؤنث اولان التی
كلمه‌سنك جمعيدر * شارح ديركه اصلی اللواتی ايدی تاء و ياء اسقاط اولندقدنصكره يا ايله رسم اولندی (اللوى) عمی وزننده
اكری نسنه‌يه دينور يقال قدح لوو رمل لوای معوج و معده آغريسنه اوغرامش آدمه دينور و صرتی بوكری اولان
آته دينور (اللوى) الی وزننده بوكری و بورغاج قوملغه دينور ياخود توكنوب اوته‌سی منقطع اولانه دينور جمعی الواء
و الويه كلور (اللواء) كساء وزننده حيه قيوروب چور كلنمك معناسنه‌در يقال لوت الحية لواء اذا انطوت و لواء
مفاعله‌دن مصدر اولور يلانلر بری بری اوزره صاريلوب قيورلمق معناسنه يقال لاوت الحية لواء اذا التوت
عليها و لواء بيراغه دينور علم معناسنه لوای دخی لغتدر جمعی الويه و جمع الجمعی الويات كلور * شارحك بيانته كوره
لواء سرعسكر بيراغنه دينوركه علم و سنجاق اوله جقدر ورايه سائر بيراغه دينور و لواء اشبو لوى ماده‌سندندر كه
شقه‌سی صاريلوب دوريلور ورايه رؤيت ماده‌سندندر واحدهما اخرده استعمال اولنور و علم ايكيسنه‌ده شاملدر
زيرا علامتدندر و فی المثل * بعثوا بالسواء واللواء * ای بعثوا يستغيثون احشام و اعراب طائفه‌سی بردشمن استيلاسنده
قبائل سائره‌يه سياه بيراقلر ارساليله استغاثه و استمداد ايدرلر (الالوى) احمر وزننده اكری نسنه‌يه دينور جمعی لىّ
كلور لامك ضميله بونده يايه مجاورتله قياس اولان لام مكسور اولمقدر يقال قرن الوى ای معوج و بعيد و مجهول اولان يوله
اطلاق اولنور يقال طريق الوى ای بعيد مجهول و شديد الخصومه مجادل چپارز ايلشكن آدمه اطلاق اولنور يقال
رجل الوى ای الشديد الخصومة الجدل و ناسدن كناره كير اولوب دائما تنها و منفرد آدمه دينور مؤنثی لياء در يقال رجل
الوى ای منفرد معتزل والوى برشجر آديدر (اللىّ) طىّ وزننده و (الليان) لامك كسريله بورجی ادا ايلميوب
عوق و تاخير ايلمك معناسنه‌در يقال لواه دينه و بدينه ليا و ليا و ليانا اذا مطله و برآدمك حقنی انكار ايلمك معناسنه‌در
يقال لواه بحقه اذا جحده اياه (اللوىّ) غنىّ وزننده قوری اوتلغه علی قول تازه ايله قوری بيننده اولانه دينوركه
صولغه يوز طوتمش اولور (اللوىّ) سمىّ وزننده بودخی الوى ديديكی شجر مرقومه دينور (اللوية) غنيه وزننده
برآدمك كيزليوب صقلديغی شيئه دينور جمعی لوايا كلور (اللواء) شداد وزننده برقوشك اسميدر (اللاوياء) بر نبات
آديدر و داغلغی‌يه دينوركه انكله طاغ و تمغا باصيلور (اللوى) لامك ضمی و الفك قصريله باطل و بيهوده اولان
اقوال و افعاله دينور يقال جاء باللوى ای الاباطيل (اللاؤن) لامك مدی و همزه‌نك ضميله و (اللاؤو) نونك حذفيله
الذين معناسنه‌در كه اسم موصول جمعيدر يعنی الذين كلمه‌سنك من غير لفظها جمعيدر حالت رفعی واو ايله و نصب
و جری يا ايله‌در (اللوّة) لامك و واو مشدده‌نك فتحيله چركينلكه و بدچهره‌لكه دينور يقال به لوّة ای شوهة (اللوّة)
لامك ضميله و (اللية) لامك كسريله عود اغاجنه دينوركه تبخير اولنور (اللياء) شداد وزننده صودن بعيد اولان
ارضه دينور يقال ارض لياء ای بعيدة عن الماء جوهری بونی يانك تخفيفی و الفك قصر ايله قيد ايلكله غلط ايلدی

(لويه) سميه وزننده مكه يه قريب بستان ابن عامر سمتنده بر موضع آديدر (ليه) لامك كسريله حجازده ثقيف
قبيله سى يوردنده بر وادى آديدر على قول طائف ترابنده بر طاغدركه اوست طرفى ثقيف يوردى و اسفلى نضر
بن معاويه يوردى داخلندندر وليه قرابات معناسنه دركه بر آدمك پك يقين خصملرينه و اقربالرينه دينوركه برى برينه
صارلمش اولورلر (الالواء) همزه نك فتحيله لوى كلمه سنك جمعيدركه بورمه و بورغاج نسنه يه دينور ومنه الواء الوادى
اى احناؤه و الواء البلاد اراضى و بلادك نواحى و اطرافندن عبارتدر (اللواية) لامك كسريله شول دكنكه دينوركه
يوك دنكنك اغزينه چكريلوب تحميل اولندقده ايپلرى اكا طاقوب صرارلر (التلاوى) تفاعل وزننده ناس بر نسنه
اوزره چوقشوب بر يكمك معناسنه در يقال تلاووا عليه اذا اجتمعوا (اللولاة) دحرجه وزننده بر نسنه دن
يوز چويروب قاچنمق معناسنه در تقول لوليت مدبرا اى ووليت (اللات) حال وزننده ثقيف قبيله سنك صنمى
اسميدر و بونك اصلى فعله در فتحاتله عطف وميلان معناسندندر مشركون اكا مائل ايديلر و بو ابو على فارسى
روايتيدر و بو ماده لاه ولتت ماده لرنده دخى ذكر اولندى (زجّ لاوه) زايك ضميله ضريّه ناحيه سنده بر موضع آديدر
☼ الواوى ☼ (اللهو) سهو وزننده اوينو اوينامق معناسنه در يقال لها زيد يلهو لهوا اذا لعب * شارح ديركه اصل
لهو انسانى مهم و مايعنيدن صرف ايدن نسنه ايله مشغول اولمق معناسنه دركه لعب اندن اخصدر و لهو و لهوّ سموّ
وزننده بر نسنه دن پك خوشلنمغله اكا مفتون اولوب دائما آنكله آوينوب قالمق معناسنه در يقال لهت المرأة بحديث
الرجل لهوا ولهوّا اذا انست به و اعجبها (الالتهاء) افتعال وزننده بودخى بر نسنه ايله اوينامق معناسنه در يقال
التهى الرجل بمعنى لها (الالهاء) همزه نك كسريله بر آدمى لعب مقوله سى بيهوده نسنه اشغال ايلمك معناسنه در
يقال الهاه اللعب اذا اشغله * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر و بر نسنه يى عجزدن ناشى ترك ايلمك معناسنه در و بعضلر
عندنده ساز و نغمات و آهنك استماعنه مشغول اولمق معناسنه در يقال الهى الشئ اذا تركه عجزا اويقال الهى
الرجل اذا اشتغل بسماع الغناء (الملاهى) مناهى وزننده لهو و لعب آلاتنه دينور سازنده و بازنده طاقمى كبى يقال
عنده الملاهى اى آلات اللهو * شارحك بيانينه كوره مفردى ملهى و ملهاة در (التلاهى) تفاعل وزننده آلات لهو ايله
اوغراشوب و اوينامق معناسنه در يقال تلاهى بالملاهى اذا اشتغل بها و تلاعب (الالهوّة) و (الالهية) اثفوه واثفيه
وزنلرنده و (التلهية) تكرمه وزننده اويونجغه دينور يقال بينهم الهوّة والهية اى مايتلاهى به (اللهوة) شهوه
وزننده و (اللهو) هاسز كنديسيله ملهوّ ومشغول اولنان عورته دينور اكبر مالا يعنيدندر (اللهوة) غرفه وتمره
وزنلرنده دكرمن چكركن اوكوتمك ايچون بوغازينه قونيلان غله يه دينور و بخششه دينور على قول افضل واجزل
اولاننه دينور لهيه دخى دينور يايله يقال اعطاه لهوة ولهية اى عطية او افضلها واجزلها و بر آوج طلوسى ماله
دينور ياخود خاصة بيك دانه آلتونه واقچه يه دينور تقول اعطانى لهوة اى حفنة من المال و الفا من الدنانير
والدراهم لاغير (اللهى) عصا وزننده بر نسنه يى مفتونلق درجه سنده سومك معناسنه در يقال لهى به لها من
الباب الرابع اذا احبه و بر نسنه دن بتون بتون چكمك معناسنه در يقال لهى عنه اذا سلا وغفل و ترك ذكره (اللهىّ)
غنىّ وزننده و (اللهيان) لحيان وزننده بودخى بر نسنه دن بتون بتون چكمك و فراغت ايلمك معناسنه در يقال
لهـا عنه يلهو لهيـا و لهيانا بمعنى لهى عنه (التلهى) تفعل وزننده بودخى بر نسـنه دن ظاهرى و باطنى چكمك
معناسنه در يقال تلهى عنه بمعنى لهى عنه (اللهاة) حصاة وزننده بوغازده كوچك دل تعبير اولنان ات پارچه سنه
دينور على قول سقف فمدن لسانك توكنديكى يردن كه لسانك ديبيدر يوركات نهايتنه وارنجه محلدن عبارتدر جمعى
لهوات ولهيات كلور فتحاتله ولهىّ ولهىّ كلور لامك ضمى و كسرى و يانك تشديديله و لهاء كلور سحاب وزننده
ولهاء كلور كتاب وزننده يقال اشتكت لهاته وهى اللحمة المشرفة على الحلق او هى مابين منقطع اصل اللسان
الى منقطع القلب من اعلى الفم * مترجم ديركه متنبئ شاعرك اشبو * لولا مفارقة الاحباب ما وجدت * لها المنايا الى
ارواحنا سبلا * بيتنى احاجيدن عدّ ايلمشلردر يعنى لها كلمه سنده عقد مقاله ايلمشلر كيمى هايى ضمير اعتبار و مرجعنده
توقف ايدوب و كيمى ارواحه ارجاع ايلديلركه ماوجدت المنية الى ارواحنا سبلا لها سبكنده اعتبار ايلديلر و كيمى
لهاة لفظنك جمعى اولان لها عنوانده تفوّه ايلديلركه كوچك دله ديرلر بوهله خاطره كله جك توجيه دكلدر لكن
بونلرك اقربى لهى عنوانيله اولمقدركه لاهى لفظنك جمعيدر ساقى سقاة وقاضى قضاة وماشى مشاة كبى ولاهى
لاعب معناسنه در امواج ورياح ومنايا مقوله سنه حركت ومزاوله اراده سيله لعب ولهو اطلاقى جادهٔ اهل
بياندر يقال تلاعبت بنا الامواج و تلاعبت الرياح و تلاعبت المنايا بينهم و بعض نسخه ده مصراع مزبور يد المنايا
الى ارواحنا عباره سيله مرسومدر (اللهواء) صحراء وزننده بر موضعدر (لهوه) طلحه وزننده بر خاتون آديدر

﴿ اللهاء ﴾ زهاء وزننده ومراد فيدركه مقدار معناسنه‌در يقال لهاء مائة اى زهاؤها ﴿ الملاهاة ﴾ مباهاة وزننده
برنسنه‌يه يقلشمق معناسنه‌در يقال لاهاه اذا قاربه ومنازعه معناسنه‌در يقال لاهاه اذا نازعه وبر نسنه‌يه
واروب چاتمق معناسنه‌در يقال لاهاه اذا داناه ومعصوم ممه‌دن كسلمك وقتنه كلمك معناسنه‌در يقال لاهى
الغلام الفطام اذادنا منه ﴿ اللاهون ﴾ لاهى كلمه‌سنك جمعيدركه اشبو ❊ سألت ربّى ان لا يعذّب اللاهين من ذرّية
البشر فاعطانيهم ❊ حديثنده واقعدر مراد برجنحه وكناهى عن قصد ايشلميوب بلكه نسيان ياخود سهو وغفلت
ياخود خطاء طريقيله ايشليانلردر ياخود اصلا كسب ذنوب ايلامش اطفال زمره‌سيدر حق تعالى آنلرى تعذيب
ايلامك بابنده رجاى مصطفوى‌يه مساعده ووعد ايلديلر ﴿ لهيا ﴾ لامك فتحيله باب دمشق شامده برموضع اسميدر
❊ اليائى ❊ ﴿ الاياء ﴾ كساء وزننده نخود مقدارنده برنسنه اسميدركه پك بياض اولور آنكله سيمتن محبوبه‌لر صفتلنور
شارحك بيانه كوره مجازه مخصوصدر همزه بابنده دخى ذكر اولندى ولياء برجنس بالق اسميدركه دريسندن
اعلاقلقان دوزيلور وصودن بعيد اولان ارضه دينور ﴿ الاياء ﴾ شدّاد وزننده بودخى صودن بعيد اولان ارضه
دينور جوهرى مقصورا ثبت ايلمكله وهم ايلدى ﴿ ليه ﴾ لامك كسريله‌كه بروادى اسميدر لوى ماده‌سنده بيان
اولندى ﴿ اليا ﴾ همزه‌نك كسريله‌كه بيت مقدّسك اسميدر ايل ماده‌سنده ذكر اولندى

فصل الميم

❊ الواوى ❊
﴿ المأو ﴾ ميمك فتحى وهمزه‌نك سكونيله طولوم وقوغه وسائر درى مقوله‌سنى توسيع ايچون چكوب سوندرمك
معناسنه‌در تقول مأوت السقاء والدلو مأوا من الباب الاول اذا مددته ليتسع ﴿ التمآى ﴾ تفعل وزننده مأو ماده‌سندن
مطاوعدر تقول مأوت السقاء فتمآى اى اتّسع وبين الناس شرّ وشور وفتنه ياىلمق معناسنه‌در يقال تمأى الشرّ بينهم اذا
فشا ﴿ المأوة ﴾ تمره وزننده آلچق واو برق ارضه دينور جمعى مأو كلور ﴿ المواء ﴾ غراب وزننده كدى ماولمق معناسنه‌در
يقال مأى السنور يمؤ مواء اذا صاح ﴿ المأواء ﴾ لأواء وزننده شدّت ومحنت معناسنه‌در يقال اصابته المأواء اى
الشدّة ﴿ ذو المأوين ﴾ تثنيه بنيه‌سيله برموضع آديدر ❊ اليائى ❊ ﴿ المأى ﴾ نأى وزننده برنسنه خصوصنده پك تعمق
ومبالغه واستقصا ايلمك معناسنه‌در يقال مأى فيه مأيا من الباب الثالث اذا بالغ وتعمق وآغاج چچكلنمك ياخود
يپراقلنمق معناسنه‌در يقال مأى الشجر اذا طلع او اورق وناس بيننه القاى فساد ايلمك معناسنه‌در يقال مأى
بينهم اذا افسد وبركمسه برجماعتى كنديسيله كامل يوز نفره ابلاغ ايلمك معناسنه‌دركه يوزنجيسى اولور يقال
مأى القوم اذا تممهم بنفسه مائة ﴿ الممئيون ﴾ مرميون وزننده برآدمك زياده‌سيله تمام يوز نفر اولمش جماعته دينور
﴿ التمأى ﴾ تفعل وزننده طولوم ودرى مقوله‌سى چكيلوب سوندرلمكله بولالمق معناسنه‌در واويه‌ده لغتدر يقال
تمأى السقاء اذا توسّع وامتدّ ﴿ الماءة ﴾ ماعه وزننده قوغجى عورته دينور يقال امرأة ماءة اى نمّامة بونده قياس اولان
مأة اولمقدر معاة وزننده پس مقلوب اولور ﴿ المائة ﴾ ميمك كسرى وهمزه‌نك فتحيله يوز عددك اسميدر فارسيده
صدمراد فيدر فى ذاته اسم ايكن كلمهٔ اخرايه صفت واقع اولور تقول مررت برجل مائة ابله وبونده مائه لفظى
مجروردر لكن وصف بالجمله اولمغله قياس اولان مرفوع اولمقدر ومائه لفظنك جمعى مأت كلور ومئون كلوركه
جمع مذكر سالم صورتنده‌در ومئ كلور ميمك كسريله معى وزننده * شارح ديركه سيبويه جمع اخيرى انكار
ايلدى زيرا مفردى اجحافله بنات حرفين اوزره كلمه جمعلنمز انتهى * واكر عدد ايكيوز اولورسه مأتين دينور
واوچيوز ايسه ثلاثمائة دينوركه ادناى عددى مفرده مضاف ايدرلر مفرد مزبور معناى جمعيته دال اولديغيچون
وبو شاذدر وقياس اوزره ثلاثمأت وثلاث مئين دخى دينور لكن قول اوّل اكثردر ومائه لفظنك نسبتنده مئوىّ دينور
ميمك كسرى وهمزه‌نك فتحيله * شارح ديركه مائه لفظى مأيت الجلد اى مددته معناسندن مأخوذدر زيرا يوز عدد
امتداد ايله آحاد وعشراتدن متوسّع ومزداد اولور ومركبات عدديه‌ده هميشه اوّل اولان عدد اكثر اولان عدد اوزره

مطلب

تقديم اولنور احدعشر وتسعة عشر وسبعة عشر وعشرون كبى واون بردن يوقرى اون طقوزه وارنجه عددين بيننده
ملحوظ اولان واو عاطفه ساقط اولور بعده يوزه وارنجه واو ملفوظ اولور آندنصكره اوچيوزدن طقوز يوزه‌دك اقل
اكثر اوزره تقديم اولنور زيرا آنلرده اقل اكثرك مقدارنى بيان ايچوندر مثلا ثلثمائة لفظنده اولان ثلاث قاچيوز اولديغى
تعيين ايدر وثلاثمائه‌دن تسعمائه‌يه وارنجه مميزى شذوذ اوزره مفرد اولور احدعشره‌يه وثلاث عشره‌يه تشبيهله زيرا
تسعة عشره وارنجه آنلرك مميزلرى مفرد اولور وبونده قياس اولان مميزى جمع اولمق ايدى زيرا ثلاثه‌نك عشره‌يه وارنجه
مميزى جمع صيغه‌سيله اولور ثلاثة رجال كبى وعصام عليه الرحمه ديديكه مطلقا عدد كمّ مقوله‌سندن اولمغله اعراض
جمله‌سندندر بعده الفاظ عدد ايله معدوداتدن تعبير غالب اولمغله آنلره اسماء مشتقه معناسى اولان معناى وصف
طارى اولدى مثلا ثلاثة رجال تركيبى معدودة بهذا العدد سبكنده‌در نهايت معناى وصفيتك غلبه‌سى سببيله

غالبا موصوفلرينه تابع اولميه‌رق استعمال اولنور ﴿ الاماء ﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه يوز عدد اولمق معناسنه‌در
يقال امأى القوم اذا صاروا مائة و برنسنه‌يى يوز عدده ابلاغ ايلمك معناسنه‌در تقول امأيت القوم اذا تممتهم مائة
﴿ الممئون ﴾ معطون وزننده يوز نفره بالغ اولمش جماعته دينور اصلى ممأوون ايدى ﴿ المماءاة ﴾ مماشاة وزننده
يوزعدداوزره معامله ايلمك معناسنه‌در يقال شارطه مماءاة اى على مأة كمايقال شارطه مؤالفة اى على الف ❊ الواو ❊
﴿ المتو ﴾ ميمك فتحى وتانك سكونيله پك سرعتله يوريمك معناسنه‌در تقول متوت فى الارض متوا لغة فى مطوت
و برنسنه‌يى چكوب سوندرمك معناسنه‌در تقول متوت الحبل اذا مددته ﴿ التمتى ﴾ تفعل وزننده يايى اوزانوب
كرنكله چكمك معناسنه‌در يقال تمتى فى نزع القوس اذا مدّ الصلب ﴿ الامتاء ﴾ همزه‌نك كسريله بد وچركين
يوريمك معناسنه‌دركه مراد قوللرنى آچوب كرينه‌رك يوريمكدر يقال امتى الرجل اذا مشى مشية قبيحة و برآدمك
رزق ومعاشى كثير وممتد اولمق معناسنه‌در يقال امتى الرجل اذا امتدّ رزقه وكثر ﴿ ابن ماتى ﴾ محدثيندن على بن
عبدالرحمن كنيه‌سيدر ﴿ متى ﴾ ميمك فتحى و الفك قصريله حروف لينه‌ده مذكوردر ❊ اليائى ❊ ﴿ المتى ﴾ متو وزننده
و آنده لغتدركه ذكراولندى تقول متيته متيا من الباب الثانى لغة فى متوته ❊ الواوى ❊ ﴿ المحو ﴾ صحو وزننده
برنسنه‌نك اثرنى ازاله ايلمك معناسنه‌دركه بتون بتون نابديد ايلمكدن عبارتدر يقال محاه يمحوه و يمحاه محوا من الباب الاول
والثالث اذا اذهب اثره و بو معناده لازم اولور يقال محا الشئ اذا ذهب اثره و محو قمرك يوزنده مرئى اولان سياهلق
صورتنه اطلاق اولنوركه اثر محو و مسحهٔ جبريل عليه السلامدر ﴿ الامحاء ﴾ همزه‌نك و ميم مشدده‌نك كسريله‌كه
اصلى انمحاء ايدى انفعال وزننده و ﴿ الامتحاء ﴾ افتعال وزننده برنسنه محو و نابود اولمق معناسنه‌در و صيغهٔ اخيره
قليل الاستعمالدر يقال امحى الشئ وامتحى اذا ذهب اثره ﴿ المحوة ﴾ تمره وزننده يغموره اطلاق اولنوركه قحط
و يبوستى ازاله و محو ايدر يقال اصابت الارض محوة اى مطرة تمحو الجدب و عار و ناموسه دينور و ساعت زمانيه‌يه
اطلاق اولنور و محوه لامسز معرفه اوله‌رق ريح دبور اسميدركه باطى يليدر يقال هبت محوة اى الدبور * شارح
ديركه اساسده ريح شمال ايله مفسردر زيرا سحابى محو و ازاله ايدر و محوه برموضع آديدر ﴿ الماحى ﴾ اسماء حضرت
نبويه‌دندر عليه السلام زيرا حضرت بارى عزشانه ذات رسالت آياتلريله آثار كفر و ضلالتى جهاندن محو و نابديد
ايلمشدر و سيلهٔ محو اولدقلرى باعث تسميه‌در ﴿ الممحاة ﴾ محراب وزننده شول پچاوره و بز مقوله‌سنه دينوركه
آنكله منى وا كاشبيه نسنه‌لر محو اولنوركه سيلكى پچاوره‌سى تعبير اولنور ❊ اليائى ❊ ﴿ المحى ﴾ محو وزننده و آنده
لغتدر يقال محاه يمحيه محيا من البابين المزبورين لغة فى محاه ﴿ الممحىّ ﴾ مرمىّ وزننده و ﴿ الممحوّ ﴾ مدعوّ وزننده
اسم مفعوللدر محو و نابود اولمش نسنه‌يه دينور ❊ اليائى ❊ ﴿ التمخى ﴾ خاى معجمه ايله تفعل وزننده برنسنه‌دن اجتناب
ايدوب تبرى ايلمك معناسنه‌در تقول تمخيت منه اى تبرأت و تحرجت و عذر و بهانه ايراد ايلمك معناسنه‌در تقول
تمخيت اليه اى اعتذرت و كميكدن ايلك صوروب چيقارمق معناسنه‌در تقول تمخيت العظم اى تمخخته * شارحك
بيانه كوره اصلى تمخخ ايدى خاى اخيره يايه قلب اولندى ﴿ الامخاء ﴾ همزه‌نك كسريله بودخى اعتذار ايلمك
معناسنه‌در تقول امخيت اليه اى اعتذرت ﴿ مخا ﴾ عصا وزننده ساحل بحر يمنده برقصبه آديدر حالا بندر مخا ديدكلرى
بلده‌دركه تجار موقعيدر ﴿ التمخية ﴾ تفعله وزننده برآدمى برماده‌دن برى و بعيد ايلمك معناسنه‌در تقول مخيته
عن الامر اذا اقصيته عنه ❊ اليائى ❊ ﴿ المدى ﴾ فتى وزننده و ﴿ المدية ﴾ غرفه وزننده و ﴿ الميداء ﴾ ميمك كسريله
غايت و انجام معناسنه‌در يقال بلغ مدى الحياة و مديتها و ميداءها اى غايتها و تقول هو منى مدى البصر اى منتهاه
يوندن لسانمزده كوز ايرمى ايله تعبير اولنور ولا تقل مدّ البصر * شارح ديركه مؤلف مدد ماده‌سنده مدّ البصر ايله
تعبير ايلمكله بو راده نهيى اكا مناقضدر لكن جوازى لغت مرجوحه اولمق كركدر و مدى ماده‌سى مسافه معناسنه
موضوع اولوب بعده غايتده مستعمل اولدى و مدى صو يوزنده اولان يوصونه دينور عرمض معناسنه ﴿ المدية ﴾
ميمك حركات ثلاثيله بچاغه دينور شفره معناسنه جمعى مدى كلور ميمك كسرى و ضمى و الفك قصريله و يايك بغرينه
دينور يقال مدية القوس اى كبدها ﴿ الامدى ﴾ احمر وزننده پك ايراق و پك ميدانلو نسنه‌يه دينور بو مناسبتله
عزت و قدر و رفعتده غايت درجه‌ده اولان آدمه اطلاق اولنور يقال فلان امدى العرب اى ابعدهم غاية فى العزّ
﴿ المدىّ ﴾ غنىّ وزننده اطرافنه طاش نصب اولنمامش حوضه دينور و حوض اياغندن آقوب ايركيلان مردار
و ناپاك صويه دينور و شول كوچك آرقه و جدوله دينوركه اكا متنده اولان قويىدن فضله صو آقار اوله ﴿ المدى ﴾
ميمك ضميله هدى وزننده شام و مصر ديارلرينه مخصوص بركونه اولچك آديدر و بو مدّ ديدكلرى اولچكك
غيريدر جمعى امداء كلور * شارحك بيانه كوره اون بش مكوك آلور بر اولچكدر ﴿ الامداء ﴾ همزه‌نك كسريله

(برآدم)

برآدم یاشنی بولوب قوجالمق معناسنه‌در یقال امدی الرجل اذا اسنّ وسودی چوق ایچمك معناسنه‌در یقال
امدی الرجل اذا اکثر من شرب اللبن و برآدمه برنسنه ضمننده مهلت و یروب میدانی اوزاتمق معناسنه‌در تقول
امدیته ای املیت له (المماداة) مباهاة وزننده بودخی مهلت و یرمك معناسنه‌در تقول مادیته ای املیت له (مدایه)
سحابه وزننده برموضع آدیدر (ابن‌مدی) فتی وزننده بروادی‌یه اطلاق اولنور (المیداء) میمك کسریله غایت
معناسنه‌درکه ذکر اولندی و برنسنه‌نك بماجنه وقرشوسنه دینور تقول میداء داری میداء داره ای حذاؤه
☼ الیائی ☼ (المذی) میمك فتحی وذال معجمه‌نك سکونیله و (المذیّ) غنیّ وزننده و (المذی) عمی وزننده رجالدن
نسا ایله ملاعبه وتقبیل اثناسنده ظهور ایدن قویوجه صوجغزه دینور تقول خرج منی المذیّ والمذی والمذی وهو
مایخرج منك عند الملاعبة والتقبیل و مذی میمك فتحی وذالك سکونیله حوض لوله‌سندن آقان صویه دینور (المذیة)
غنیه وزننده برشاعرك والده‌سی لقبیدرکه شاعر مزبور انکله تعبیر وازدراء اولنور ایدی و (مذیّه) آیینه‌یه دینور
مذیه دخی دینور تمره وزننده جمعی مذیات کلور ومذاء کلور میمك کسریله یقال نظر فی المذیة والمذیة ای المرأة
(الامذاء) امضاء وزننده برکمسه عیالی طرفنه پزونکلك ایلمك معناسنه‌در یقال امذی الرجل اذا قاد علی اهله
وشرابه چوق صوقاتمقله طوری و یوفقه ایلمك معناسنه‌در یقال امذی شرابه اذا ازاد فی مزجه وآتی اوتلاغه
صالیورمك معناسنه‌در یقال امذی الفرس اذا ارسله یرعی وآتك دیزکننی کوشدوب اوزرینه آتمق معناسنه‌در
تقول امذ بعنان فرسك ای اترکه (المذی) میمك فتحی وذالك سکونیله و (التمذیة) تفعله وزننده بونلرده آتی
مرعایه صالیورمك معناسنه‌در یقال مذی الفرس یمذیه مذیا ومذاه تمذیة اذا ارسله یرعی (المذاء) کساء
وزننده رجال ونسایی بریره کتوروب بری بریله ملاعبه ایتدرمك معناسنه‌درکه اول سببله طرفین شهوته کلوب
مذیلری ظهور ایدر یاخود پزونکلك ایلمك معناسنه‌در و بو مفاعله‌دن مصدردر مماذاة دخی بو معنایه‌در یقال
ماذی فلان مذاء ومماذاة اذا جمع الرجال والنساء وترکهم یلاعب بعضهم بعضا اوهو الدیاثة بوراده کسماء
نسخه‌سی غلطدر (الماذی) باله دینور عسل معناسنه ومطلقا تیموردن اولان سلاحه دینور یقال جاء وعلیه
ماذی ای سلاح من حدید (الماذیّة) خوشکوار اولان یعنی ایچملی خمره دینور یقال خمر ماذیة ای سهلة وملایم
زرهه دینورکه سرداولمیه یاخود بیاض اولانه دینور (الماذیانات) ذالك کسری وفتحیله صومجرالرینه دینور مفردی
ماذیانه‌در علی قول صوآقندیلرینك ایکی طرفلو قیپلرنده بتمش چایره وچمنه دینور یاخو باغچه صوواردقلری دولابلرك
یوره‌لرنده نابت اولانه دینور ☼ الواوی ☼ (المرو) میمك فتحی ورانك سکونیله برجنس آق وبرّاق چقماق طاشنه
دینورکه فرنك طاشی دیدکلریدر اکثری تفك چقماقلرینه اویدررلر علی قول بغایت پك ومتین طاشه دینور مفردی
مروه‌در یقال ارض بها مرو وهی حجارة بیض برّاقة توری النار او اصلب الحجارة ومرو برشجر آدیدر مفرداتده
مرو انواع ریاحینه اطلاق اولنور اسم جنس منزلنده اولمق اوزره مرسومدر مطلق ذکر اولندقده مرماحور
مراد اولورکه قوجه یارپوزی دیدکلریدر ومروفارس اولکه‌سنده بربلده آدیدر نسبتنده مرویّ دینور ومروی
دینور عربیّ وزننده ومروزیّ دینور زای معجمه زیاده‌سیله‌که غیرقیاس اوزره‌در * شارح دیرکه انسان قسمیله سائر
نسنه‌نك بیننی فرق ایچون ارتکاب ایلدیلر انسانك نسبتنده مروزیّ دینور زایله وثوب مقوله‌سی اشیاء نسبتنده
مروی دینور (المروة) تمره وزننده مکهٔ مکرمه‌ده برجبل آدیدرکه صفا دیدکلری جبلك برادریدر مرو دیدکلری
طاشله مسمادر (مروان) سلمان وزننده بررجل آدیدر (المروراة) نجوجاة وزننده قیروجبلاق ارضه دینور جمعی
مروریّ ومروریات کلور ومراری کلور ومروراة مخصوص برارضك اسمیدر (المری) جری وزننده سوددویرمك
ایچون ناقه‌نك ممه‌سنی صغمق معناسنه‌در یقال مری الناقة مریا من الباب الثانی اذا مسح ضرعها لتدرّ وبرنسنه‌یی
خارجه چیقارتمق معناسنه‌در یقال مری الشیء اذا استخرجه وبرآدمك حقنی انکار ایلمك معناسنه‌در یقال مری
حقه اذا جحده واورمق معناسنه‌در یقال مری فلانا مائة سوط اذا ضربه وآت قسمنك برالی یابر ایاغی قریق یاخود
آغسق شکلنده یری سورشدرمك معناسنه‌درکه مراد اوچ ایاغی اوزره طوروب بریله یری قازوب سورشدرمکدر
اکثری یم وصو وقتنده ایدرلر یقال مری الفرس اذا جعل یمسح الارض ویجرّها بیده اورجله من کسر اوظلع
(الامراء) همزه‌نك کسریله ممه‌سی صغانان ناقه سود ادرار ایلمك معناسنه‌در یقال مری الناقة فامرت ای درّ لبنها
(المریة) میمك ضمی وکسریله ناقه‌نك ممه‌سی صغانمغله ادرار ایلدیکی سوده دینور تقول اخذت مریة الناقة
ای ماحلب منها بالمری ومریة میمك کسری وضمیله شكّ وشبهه معناسنه‌در یقال هذه فریة بلامریة ای بلاشكّ
وجدل ونزاع معناسنه‌در یقال مافیه مریة ای جدل (الامتراء) افتعال وزننده بودخی برنسنه‌یه یرندن چیقارتمق

معناسنه‌در يقال امتراه اذا استخرجه و برنسنه‌ده شكّ و تردّد ايلمك معناسنه‌در يقال امترى فيه اذاشك ﴿المرىّ﴾
غنىّ وزننده پك سودلو ناقه‌يه دينور علی قول شول ناقه‌يه دينوركه ياوريسز قالمغله سودى ممه‌سنی صغمقله
كلور اوله يقال ناقة مرىّ اى غزيرة اللبن اولا ولدلها فهى تدرّ بالمرى على يدالحالب ﴿الممرى﴾ محسن وزننده شول
ناقه‌يه دينوركه يوغورك منيسنى بالجمله رحمنه جذب وجمع ايدوب طشره صاليورمزاوله و يولنده راست و درست
اولان ايشه دينور يقال امر ممر اى مستقيم ﴿المماراة﴾ مباهاة وزننده و ﴿المراء﴾ جدال وزننده مجادله و منازعه
ايلمك معناسنه‌در يقال ماراه مماراة ومراء اذاجادله ﴿التمارى﴾ تفاعل وزننده شكّ و تردّد ايلمك معناسنه‌در يقال
تمارى فيه اذاشكّ ﴿المارّية﴾ ياى مشدده ايله تويلرى دوبدوز و هموار بغرتلق قوشنه دينور و بدنى سيم صافى كبى
آق و براق اولان محبوبه‌يه دينور يقال امرأة مارية اى بيضاء برّاقة ﴿المارى﴾ تويلرى آق ودوبدز يالم بوزاغى‌يه
دينور ديشيسنه ماريه دينور و قللى كوچك كليمه وجاجيمه دينور وقيودن صوچكن آدمك بلنه طوتنديغى قللى
پشتماله دينور و بغرتلق قوشنك آوجيسنه دينور و پوج طرفنه قدر اسكيوب يپرتمش ثوبه دينور ﴿الممرية﴾
محسنه وزننده و ﴿المارية﴾ صاحبه وزننده آق ودوزتويلو بوزاغيسى اولان اينكه دينور ظاهر لسان عوامده ديشى
قيونه ماريه تعبيرى بوندندر وماريه بنت ارقم ياخود بنت ظالم برخاتوندركه * خذه ولو بقرطى مارية * مثلنك منشأيدر
اصلى بودركه ماريهٔ مرقومه ملوك كنده اولادندن اولمغله قولاغنه طاقنديغى كوپه‌لرده ايكيوز دينار ياخود قرق
بيك التون قيمتلو برجوهر نفيس ياخود كوكرجين يمرطه‌سى قدر ايكى شهدانه انجو وار ايدى‌كه مثلى مرئى
دكل ايدى نفسنه ايثار ايله اول كوپه‌لرى كعبهٔ معظمه‌يه اهدا ايلمكله خازن خزانهٔ كعبه دخى آلوب بيت شريف
ايچره تعليق ايلدى من بعد برنسنه‌يه ترغيب و على اىّ حال احراز و استحصالى خصوصنه اغرا و تشويق ضمننده
كلام مزبور مثل اولدى بقرطى ماريه تركيبنده باء حرفى مقابله معناسنه اولمغله سن آنى اخذ و تحصيل ايله اكر
مقابلنده ماريه‌نك كوپه‌لرينى دخى ويرمك اقتضا ايدرسه‌ده ديمكدر ﴿المرّية﴾ غنيه وزننده اندلس ديارنده بربلده‌در
و ينه ديار مزبوره‌ده برموضع آديدر و واسط ايله بصره اراسنده برقريه آديدر ﴿المرايا﴾ ميمك فتحيله حيوانده سود
طمرلرينه دينوركه ممه‌يه سودانلردن كلور مرىّ مفرديدر غنىّ وزننده ﴿التمرّى﴾ تفعل وزننده بزنمك وطونمق
معناسنه‌در يقال تمرّى به اذاتزيّن ❊ الواوى ❊ ﴿المزيّة﴾ زاى معجمه ايله غنيه وزننده فضيلت معناسنه‌دركه
سائر اوزره تحقق ايدن مايهٔ رجحاندر خلاصه‌سى بعض آدمك متخصص و ممتاز اولديغى نعمت غير متعدّيه‌در علم
و سماحت و شجاعت كبى يقال له على فلان مزية اى فضيلة * شارح ديركه بوندن فعل ثلاثى متصرّف دكلدر
﴿المازية﴾ مزيه معناسنه‌در ❊ اليائى ❊ ﴿المزى﴾ ميمك فتحى و زايك سكونيله كبر ايلمك معناسنه‌در يقال مزى الرجل
يمزى مزيا اذاتكبر ﴿المزاة﴾ قضاة وزننده جبابره‌يه دينور مازى مفرديدر يقال اكثر القضاة مزاة اى جبابرة
﴿المزىّ﴾ غنىّ وزننده ظريف وشوخ مشرب نازك آدمه دينور يقال رجل مزىّ اى ظريف ﴿التمزية﴾ تفعله وزننده
مدح ايلمك معناسنه‌در يقال مزّاه اذامدحه ﴿المازى﴾ و ﴿المتمازى﴾ ناسدن كنار كسوب آلارغه و برطرف اولان
آدمه دينور تقول قعد فلان عنى مازيا و متمازيا اى مخالفا بعيدا ❊ الواوى ❊ ﴿المسو﴾ حسو وزننده صوبى پاك حيوانه
بيكانه اركك آشمغله صاحبى فرجنه النى صوقوب رحمندن منى‌يى چيقاروب پاكلمك معناسنه‌در تقول مسوت
على الناقة مسوا اذا ادخلت يدك فى حيائها فنقيته و اشك خير چينلق ايلمك معناسنه‌در يقال مسا الحمار اذا حرن
﴿المساء﴾ سماء وزننده اخشام وقتنه دينوركه ظهردن صلاة مغربه قدر وقتدن عبارتدر تقول اتيته مساء وهو ضد
الصباح و تقول اتيته مساء امس كما سيذكر و يقال اتى صباح مساء و صباح مساء بالاضافة يعنى مركب اوله‌رق
اتى صباح مساء ديرلركه واو عاطفه‌يى متضمندر صباحا و مساء معناسنه‌دركه اكابن هر صباح و هر اخشام كلدم ديمكدر
و بو وقعوا فى حيص بيص و يوم يوم قبيلندندر و اضافتله صباح مساء دخى جائزدر * مترجم حقير ديركه حريرى دره‌ده
ديديكه بعضلر زيد يأتينا صباح مساء ديرلر اضافتله و صباح مساء ديرلر اضافتسز و بونلرك بينلرنى فرق ايلمزلر
حال بوكه بينلرنده فرق واردر زيرا قول اوّله كوره يأتينا فى صباح مساء سبكنده اولمغله اخشامك صباحنده
يعنى همان صباح دمنده كلور ديمك اولور و ثانى‌يه كوره يأتى فى الصباح و المساء سبكنده اولمغله هر صباح و هر
اخشام كلور ديمكدر بونك اصلى يأتينا صباحا و مساء ايدى واو عاطفه حذف اولنوب بعد التركيب احد عشر
كبى فتح اوزره مبنى اولدى انتهى * و عربلر بركسه‌دن تطير و تشأم ايلدكده اول كمسه‌يه قرشو مساؤ الله لامساؤك
ديرلر مساء كلمه‌لرينك رفع و نصبلريله لنا مساؤ الله و نرجو مساء الله تقديرنده‌در زيرا عربلر اخشامله شر و ويل
و كدردن كنايه ايدرلرتنه‌كه صباحله خير و سروردن كنايه ايدرلر ﴿الامساء﴾ همزه‌نك كسريله اخشاملق و اخشامه

مطلب

قالمق معناسنه‌در يقال امسى زيد ضدّ اصبح ﴿الممسى﴾ مكرم وزننده امساء بابندن مصدر ميميدر يقال امسى امساء وممسى ضدّ اصبح ﴿المسى﴾ ميمك كسرى وضميله امساء ماده‌سندن اسمدر اخشاملغه دينور نته‌كه صبح اصباحدن اسمدر ﴿الامسية﴾ اثفيه وزننده اخشام چاتديغى وقته دينور اصبوحه مقابليدر ومنه يقال اتيته مساء امس ومسيه وامسيته اى امس عند المساء ﴿المسيانات﴾ ميمك ضميله مسيان كلمه‌سنك جمعيدركه مساء مصغريدر يقال جاء مسيانات اى مغيربانات وبو دائما ظرف اوله‌رق مستعمل اولور ﴿التمسية﴾ تفعله وزننده برآدمه كيف امسيت يعنى بو اخشام نه ياپدك نه حالده ايدك ياخود مساك الله بالخير يعنى حق تعالى اخشامكى خير ايلسون ديمك معناسنه‌در تقول مسيته اى قلت له كيف امسيت او مساك الله بالخير ﴿الامتساء﴾ افتعال وزننده بر نسنه‌نك جمله‌سنى بردن صيروب آلمق معناسنه‌در يقال امتسى ماعنده اذا اخذ كلّه ۞ اليائى ۞ ﴿المسى﴾ ميمك فتحى وسينك سكونيله مسو لفظنده لغتدركه ناقه‌نك ياقسراغك رحمنى بيكانه منيدن پاكلمك معناسنه‌در يقال مسى الناقة والفرس مسيا من الباب الثانى اذا نقى رحمها وهوانك اسيلكى طوارى زبونلتمق معناسنه‌در يقال مسى الحرّ المال اذا هزله ويابجه يابجه يوريوب كتمك معناسنه‌در يقال مسى السير اذا رفق به وبر نسنه‌يى ال ايله صغه‌مق معناسنه‌در يقال مسى الشئ اذا مسحه بيده وبر نسنه‌يى صيروب چيقارمق معناسنه‌در قيندن قلج صيرمق كبى يقال مساه اذا استله ﴿الماسى﴾ شول متمرد آدمه دينوركه بر فردك نصح وپندينه التفات واصغا ايلمز اوله يقال رجل ماس اذا كان لايلتفت الى موعظة احد ﴿الامتساء﴾ افتعال وزننده صوصه‌مق معناسنه‌در يقال امتسى الرجل اذا عطش ﴿التمسى﴾ تفعل وزننده و ﴿التماسى﴾ تفاعل وزننده برنسنه بند بند كسيلوب پارچه پارچه اولمق معناسنه‌در يقال تمسى الشئ وتماسى اذا تقطع وتماسى دواهى معناسنه‌در مفردى يوقدر يقال اصابتهم التماسى اى الدواهى ﴿مسينا﴾ خصيصا وزننده برّ قسطنطنيه ده بر بلده آديدر * شارح ديركه قسطنطنيه ايله ادرنه بيننده‌دركه روم ايلى طرفنده اولور لكن مشهور اولان مسينه‌كه تخفيفله‌در بحر سفيد اقصاسنده برجزيره‌در جائزدركه سلفده بواسمده اوراده دخى برشهر اولمش اوله ۞ اليائى ۞ ﴿المشى﴾ ميمك فتحى وشين معجمه‌نك سكونيله يوريمك معناسنه‌در يقال مشى الرجل يمشى مشيا اذا مرّ وبرآدمك ماشيه‌سى چوغالمق معناسنه‌در يقال مشى فلان اذا كثرت ماشيته وطوغرى يول بولمق وطوغرى يوله كتمك معناسنه‌در يقال مشى الرجل اذا اهتدى ومنه قوله تعالى ۞ نوراتمشون به ۞ اى تهتدون به ﴿المشية﴾ ميمك كسريله اسمدر يوريمكه ويوريشه دينور وبناء نوع اولور يقال مشى مشية حسنة ﴿التمشية﴾ تفعله وزننده بو دخى يوريمك معناسنه‌در يقال مشى الرجل اذا مرّ ﴿الامشاء﴾ همزه‌نك كسريله برآدمك ماشيه‌سى چوق اولمق معناسنه‌در يقال امشى زيد اذا كثرت ماشيته كذلك برآدمك ماشيه‌لرينك دوللرى دوشلرى فراوان اولمق معناسنه‌در يقال امشى القوم اذا كثرت اولاد ماشيتهم ﴿التمشاء﴾ تانك كسريله ثلاثيدن مصدردر يوريمك معناسنه يقال مشى زيد مشيا وتمشاء اذا مرّ ﴿المشاء﴾ شدّاد وزننده قوغجى‌يه اطلاق اولنور يقال هو مشّاء اى نمّام ﴿المشاة﴾ ميمك ضميله ماشى كلمه‌سنك جمعيدر غماز وساعى‌يه دينور يقال هم مشاة اى وشاة ﴿الماشية﴾ دوه وقيون وكچى قسمنه اطلاق اولنور جمعى مواشى كلور يقال له ماشية كثيرة وهى الابل والغنم وماشيه اولادى كثير اولان خاتونه وسائر حيوانه دينور يقال امرأة ماشية اى كثيرة الولد ﴿المشاء﴾ سخاء وزننده بر خاتونك يا حيوانك اولادى كثير اولمق معناسنه‌در يقال مشت المرأة مشاء اذا كثرت اولادها ﴿الامتشاء﴾ افتعال وزننده برآدمك ماشيه‌سى كثير الاولاد اولمق معناسنه‌در يقال امتشى القوم اذا امشى ۞ الواوى ۞ ﴿المشو﴾ حشو وزننده و ﴿المشوّ﴾ عدوّ وزننده و ﴿المشى﴾ غنى وزننده و ﴿المشاء﴾ سماء وزننده مسهل دارويه دينور راوند وسنامكى كبى يقال شرب مشوا ومشوّا ومشيا ومشاء اى دواء مسهلا ﴿الاستمشاء﴾ مسهل دوا استعمال ايلمك معناسنه‌در يقال استمشى الرجل اذا شرب المشى ﴿الامشاء﴾ همزه‌نك كسريله مسهل دارو يوركى سوردرمك معناسنه‌در يقال امشاه الدواء اذا اطلق بطنه بيت خلايه ممشا اطلاقى بوندندر ومسهل ايچمش آدمك يوره‌كى سورمك معناسنه‌در يقال امشى الرجل اذا ارتجى دواؤه ﴿المشا﴾ عصا وزننده سبزواتدن‌ها ويجه دينور على قول اكا شبيه بر نباتدر ۞ الواوى ۞ ﴿المصواء﴾ صحراء وزننده دبر ومقعده دينور واو يلقلرى اتسز وچليمسز عورته دينور يقال امرأة مصواء اى لالحم على فخذيها ﴿المصاية﴾ ثمامه وزننده كوچك شيشه‌يه دينور قارورهٔ صغيره معناسنه ۞ اليائى ۞ ﴿المضى﴾ ضاد معجمه ايله عتىّ وزننده و ﴿المضوّ﴾ سموّ وزننده كچوب كتمك معناسنه‌دركه فارسيده كذشتن مرادفيدر زمانك كچوب كتمسى كبى يقال مضى الشئ يمضى مضيا ومضوا اذا خلا ومضاء سخاء وزننده ومضوّ سموّ وزننده

برنسنه‌نك اوته‌سنه چكمك معناسنه‌دركه اوته ايشلمك تعبير اولنور يقال مضى فى الامر مضاء ومضوّا اذا نفذ فيه ومضوّ سبيل اولمكدن كنايه‌در يقال مضى فلان سبيله اذا مات ومضاء اوريلان نسنه‌يه قلج ايشليوب كسمك معناسنه‌در يقال مضى السيف فى الضريبة مضاء اذا قطع وايشلتمك انفاذ معناسنه‌در تقول مضيت على بيعى اذا اجزته ﴿الممضوّ عليه﴾ انفاذ ايله قرارداده اولمش ايشه دينور يقال امر ممضوّ عليه اى نفذ ﴿الامضاء﴾ همزه‌نك كسريله بودخى ايشلدوب اوته چكورمك معناسنه‌در يقال امضاه اذا انفذه وبرنسنه‌يى اتمام واجرا قلمق معناسنه مستعملدر تقول امضيت بيعى اذا اجزته توقيع يرنده امضاى صكوك ومكاتب بوندندر ومرسوم اولانه‌ده امضاء اطلاقى ممضى معناسيله مأولدر ﴿المضواء﴾ غلواء وزننده ايلرو چكمكه دينور تقدم معناسنه‌در ﴿ابو المضاء﴾ سماء وزننده آت قسمنك كنيه‌سيدر والمضاء الفايشى تابعينددر ﴿الماضى﴾ قلجه وارسلانه اطلاق اولنور ❋الواوى❋ ﴿المطو﴾ خطو وزننده پك جد وجهد ايدوب سرعتله يوريمك معناسنه‌در يقال مطا الرجل مطوا اذا جدّ فى السير واسرع وصالقمدن خرما قوپروب يمك معناسنه‌در يقال مطا الرجل اذا اكل الرطب من الكباسة ودوست صميمى ايله يار وهمدم اولمق معناسنه‌در يقال مطا زيد اذا صاحب صديقا وكوزلرى آچق معناسنه‌در يقال مطا الرجل اذا فتح عينيه وبرنسنه‌يى چكوب اوزاتمق وكرمك معناسنه‌در ايپى چكوب كرمك كبى ومنه يقال مطا بالقوم اذا مدّبهم فى السير وجماع ايلمك معناسنه‌در يقال مطا المرأة اذا نكحها ﴿التمطى﴾ تفعل وزننده كرنمك وسونوب اوزانمق معناسنه‌در ومنه يقال تمطى النهار وغيره اذا امتدّ وطال ﴿المطواء﴾ غلواء وزننده اسمدر كرنمكه وسونوب اوزانمغه دينور ﴿المطا﴾ عصا وزننده كرنمك معناسنه‌در يقال مطى الرجل مطا من الباب الرابع بمعنى تمطى ومطا ارقه‌يه دينور ظهر معناسنه جمعى امطاء كلور يقال ركب مطا الدابة اى ظهرها وخرما سالقمنه دينور ﴿المطية﴾ غنيه وزننده كرينه‌رك وسونوب اوزانه‌رق يوريان دابهٔ مركوبه‌يه دينور جمعى مطايا كلور ومطى كلور هاسز * شارح ديركه بعده مطلقا ركوب اولنه‌جق دابه‌ده استعمال اولندى ﴿الامتطاء﴾ افتعال وزننده بردابه‌يى مطيه ايدنمك معناسنه‌در يقال امتطى الدابة اذا جعلها مطية ﴿الامطاء﴾ همزه‌نك كسريله امتطاء معناسنه‌در يقال امطى الدابة بمعنى امتطاها ﴿المطو﴾ ميمك فتحى وكسريله اكين دمدى باغليه‌جق خرما جريدينه دينوركه اورته‌سندن ايكى ديلوب انكله دمدى بندايدرلر وخرما سالقمنه دينور جمعى مطاء كلور ميمك كسريله وامطاء كلور ومطىّ كلور غنىّ وزننده‌كه * شارحك بيانته كوره اسم جمعدر ﴿الامطىّ﴾ تركى وزننده بركونه صمغ مأكول اسميدر واوزون بويلو موزون آدمه دينور ﴿المطوة﴾ تمره وزننده ساعت ووقت معناسنه‌در يقال مضت من الليل مطوة اى ساعة ﴿المطو﴾ ميمك كسريله مثل ونظير معناسنه‌در وبرآدمك يار وهمدمنه دينور يقال هو مطوه اى صاحبه ومصر بغداينك سنبله‌سنه دينور ❋الواوى❋ ﴿المعو﴾ ميمك فتحى وعينك سكونيله اولمش تازه خرمايه دينور على قول اولمق رتبه‌سنه وارمشنه دينور تقول اطعمنا المعواى الرطب او البسر عمه الارطاب ودوه‌نك آلت دوداغنده اولان بريغه وشكافه دينور ﴿المعاء﴾ غراب وزننده كدى پك پك ماولمق معناسنه‌در يقال معا السنور يمعو معاء اذا صوّت ﴿التمعى﴾ تفعل وزننده برنسنه سونوب اوزانمق معناسنه‌در يقال تمعى السقاء اذا تمدد وبين الناس شرّ وشور وفتنه يايلمق معناسنه‌در يقال تمعى الشرّ اذا فشا ❋اليائى❋ ﴿المعى﴾ ميمك فتحى والفك قصريله و﴿المعى﴾ رضا وزننده اعفاج بطندن بغرسغه دينور فارسيده روده دينور بعضا مؤنث اولور جمعى امعاء كلور وتقول العرب هم مثل المعى والكرش اى اخصبوا اوحسنت حالهم يعنى خصب ورخاده اولوب حسن حال ونظام ورفاه صاحبلريدر ديمكدر زيرا بغرسق واشكنبه مادامكه درون بطنده اولدجه تروتازه ومطرّا واحداث دهردن امين اولورلر ومعا الى وزننده شول انكبه صو آقنديسنه دينوركه بناء دستكى كبى يوكسك اقندى‌يه متصل اوله يعنى ارالقلرى ديوار مثابه‌سنده اوله زيرا اول كونه آقنديلر بغرسقلر صورتنده اولور دوه اياقلرنده وصف مذكور اوزره اولان آقنديلره امعاء الوادى اطلاق ايدرلركه اولوق اولوق آقنديلردن عبارتدر وعندالبعض ايكى قطعه پك وقاتى يرلر ارالغنده اولان يومشق يره دينور ﴿معى الفار﴾ برجنس كمتر خرمايه دينور ﴿الماعى﴾ يومشق وسهل وملايم طعامه دينور ﴿الماعية﴾ پاره پاره وريزه ريزه اولمق شانندن اولان نسنه‌يه دينور مدمده معناسنه هاء تأنيث موصوف ياخود مبالغه ايچوندر ﴿معىّ﴾ سمىّ وزننده برموضعدر ❋الواوى❋ ﴿المغاء﴾ غين معجمه ايله غراب وزننده كدى ماولمق معناسنه‌در يقال مغا السنور يمغو مغاء اذا صاح ❋اليائى❋ ﴿المغى﴾ ميمك فتحى وغينك سكونيله كونده وميشنده اولان يومشقلغه وكوشكلكه دينور وهزل ياجد وتحقيق وجهيله بركسه‌يى متصف اولمديغى محامد ايله وصف ايلمكه دينور تقول ماهذا المغى

(وهو)

وهوان يقول فيه ماليس فيه اماهازلا او جادا وسوز سويلمك معناسنه در تقول مغيت مغيا من الباب الثالث اى نغيت
(التمغى) تفعل وزننده ميشين وسختيان مقوله‌سى كوشيوب يومشمق معناسنه‌در يقال تمغى الاديم اذا استرخى
(الماغية) دائما ناسه سوء ظن اوزره اولان افتراجى آدمه دينور يقال رجل ماغية اى مريبة ※الواوى※ (المقو)
ميمك فتحى وقافك سكونيله دوه ياوريسى اناسنى شدتله اممك معناسنه در يقال مقا الفصيل امه مقوا اذا رضعها شديدا
وبرنسنه‌نك كيرو پاسنى آچوب جلاو يرمك معناسنه در يقال مقا السيف والسن ونحوه اذا جلاه ومقو ومقوه ومقاوه كه
ميمك ضميله در برنسنه‌يى صاقنوب صيانت ايلمك معناسنه در تقول امقه مقولك ومقوتك ومقاوتك مالك اى صنه صيانتك
مالك * شارحك بيانه كوره مقاوه اسم مصدر در ※اليائى※ (المقى) مقو وزننده وآنده لغتدر تقول مقيت اسنانى مقيالغة
فى مقوت وتقول امقه مقيتك مالك اى صنه صيانتك مالك (المقية) تمره وزننده كوزك پيكارينه دينور ماق معناسنه
※الواوى※ (المكو) ميمك فتحى وكافك سكونيله و(المكاء) غراب وزننده دوداقله اصلق چالمق معناسنه در على قول
پرمقلرى حلقه كبى مشبك ايلمكله بورى طرزنده ايدوب اوفورمكله اوتدرمك معناسنه دركه اكثرى چوبان وقوشجى
مقوله‌سى ايدرلر اكا دخى اصلق وصصلق تعبير اولنور يقال مكا الرجل مكوا ومكاء اذا صفر بفيه او شبك باصابعه
ونفخ فيها وضرطه لمق معناسنه مستعملدر وبو مكشوف ومفتوح اولان مقعدك ياخود دابه قسمنك ضرطه‌سنه
مخصوصدر يقال مكت استه اذا نفخت ولايكون الا وهى مكشوفة مفتوحة او خاصة بالدابة ومكو تلكى وطاوشان
مقوله‌سى وحوشك اينه دينور (المكوة) ميمك كسريله است ومقعده دينور (المكا) عصا وزننده بو دخى
تلكى وطاوشان مقوله‌سى وحوشك اينه دينور وجبل نعمان اوزره مشرف برجبل آديدر (المكاء) زنار وزننده
چوبان آلدانقجى ديدكارى قوشه دينوركه دائما صفير ايدر جمعى مكاكى كلور ميمك فتحيله (التمكى) تفعل
وزننده ترليوب اصلنمق معناسنه در يقال تمكى الفرس اذا ابتل بالعرق وآت ديزلريله كوزينى قاشيمق معناسنه در
يقال تمكى الفرس اذا حك عينه بركبتيه (المكا) عصا وزننده ال كثرت عملدن ناسورلنمق معناسنه در يقا مكيت
يده مكا من الباب الرابع اذا مجلت من العمل (ميكائيل) ميمك كسريله ارزاق اوزره مؤكل اولان فرشته‌نك اسميدر
عليه السلام وبونده ميكال ولام بدلى نونله ميكائين دخى لغتدر * شارحك بيانه كوره عبدالله ديمكدر وميكائيل
برجل آديدر (مكوه) تمره وزننده بحر عمانده برجبل آديدر ※الواوى※ (الملو) ميمك فتحى ولامك سكونيله
شدتله يوريمك ياخود يلمك معناسنه در يقال ملا البعير ملوا اذا سار شديدا او عدا (التملية) تفعله وزننده برآدمى
برنسنه ايله متمتع ايدوب مدت مديده آنكله بيله جه چكندرمك معناسنه در تقول ملاك الله حبيبك اى متعك به واعاشك
معه طويلا وحق تعالى برآدمى طول عمر ايله بهرمند وبرخوردار ايلمك معناسنه در يقال ملاه الله عمره اى اطاله
ومتعه به (الملى) عتى وزننده عيش وحيات معناسنه در (التملى) تفعل وزننده طول عمر ايله بهرمند وبرخوردار
اولمق معناسنه در يقال تملى فلان عمره وملية اى استمتع منه (الاملاء) همزه‌نك كسريله بو دخى حق تعالى
برقولنى طول عمر وعافيتله بهره‌مند وبرخوردار قلمق معناسنه در يقال املاه الله عمره اى اطاله ومتعه به ومدتى
امهاله اوزاتمق معناسنه در تقول امليت له فى غيه اذا اطلت ودوه‌نك اياغى باغنى اوزادوب ميدانلو قلمق معناسنه در
تقول امليت البعير اذا وسعت له فى قيده واملال معناسنه دركه برآدم تقرير وبرآخر كسه يازمقدن ياخود نسخه‌يه نظر
ايتميوب عن ظهر القلب يازمقدن عبارتدر تقول امليت الكتاب اى امللته وامهال وتأخير ايلمك معناسنه در يقال
املى الله للظالم اى امهله (الملاوة) و(الملوة) ميملرك حركات ثلاثى واخيره تمره وزننده زماندن برمدته دينور تقول
اقمت عنده ملاوة من الدهر وملوة اى برهة (الملى) غنى وزننده زماندن مدت مديده‌يه دينور يقال اقام به مليا
من الدهر اى هويا ونهاردن ساعت طويله‌يه دينور يقال مضى ملى من النهار اى ساعة طويلة (الملا) عصا وزننده
صحراء معناسنه در (الملوان) فتحاتله كه تثنيه در ليل ونهاره على قول ليل ونهارك ايكى طرفنه اطلاق اولنوركه
اول وآخرلرندن عبارتدر مفردى ملادر عصا وزننده صحرا معناسنه‌ندر تقول لاافعله مااختلف الملوان اى الليل
والنهار او طرفا هما (الاستملاء) برآدمك املا ايلمسنى ايسته‌مك معناسنه در يقال استملاه اذا سأله الاملاء (الملاة)
قناة وزننده شول چول بيابانه دينوركه بغايت اسى اولوب جابجا سراب لمعان ايدر اوله جمعى ملا كلور حصا كبى
※اليائى※ (المنى) ميمك فتحى ونونك سكونيله تقدير ايلمك معناسنه در يقال مناه الله منيا من الباب الثانى اى قدره
شارح ديركه بو ماده تقدير معناسنه موضوعدر معانئ سائره برر شعبه ايله اندن متفرعدر انتهى * وبرنسنه ايله
مبتلا قلمق معناسنه در يقال مناه الله به اذا ابتلاه به وبو قليوب صنه‌مق معناسنه در يقال مناه اذا اختبره وبرنسنه‌يه
مبتلا اولمق معناسنه در يقال منى بكذا على المجهول اى ابتلى به * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وبرنسنه‌يه موفق

اولمق معناسنه‌در يقال منى لكذا على المجهول اى وفّق له وانزال منى ايلمك معناسنه‌در يقال منا الرجل اذا انزل المنىّ
(المنا) عصا وزننده و(المنية) غنيه وزننده اولومه دينوركه اجل مقدوردر جمعى منايا كلور ومنا قدر الهى‌يه
دينور تقول انا راض بمنا الله اى بقدره وقصد وآرزو معناسنه‌دركه ايستك وخواهش تعبير اولنور يقال له منا
اى قصد (المنىّ) غنىّ وزننده و(المنى) الى وزننده و(المنية) رميه وزننده مادهٔ توليد اولان صويه دينور اركك
وديشينك صويندن اعمدر آندن حيوان تقدير وتصوير اولنور ومنى لفظنك جمعى منى كلور قفل وزننده بريد
وبرد كبى (الامناء) همزه‌نك كسريله منى انزال ايلمك معناسنه‌در يقال امنى الرجل اذا انزل المنىّ ومكه‌ده منا
ديدكلرى محله كلمك معناسنه‌در على قول منايه قونمق معناسنه‌در يقال امنى الحاجّ اذا اتى منا او نزلها وناقه
ممنيه اولمق معناسنه‌در يقال امنت الناقة اذا صارت ممنية (التمنية) تفعله وزننده بودخى انزال منى ايلمك
معناسنه‌در يقال منى الرجل اذا انزل المنىّ وبرآدمى برنسنه‌يه اومدرمق معناسنه‌در يقال مناه اياه وبه اى جعل له
امنيته (الاستمناء) برآدم كنديدن منى خروجنى ايستمك معناسنه‌در تجلق كبى يقال استمنى الرجل اذا طلب خروج
المنىّ وناقه ممنيه ميدر دكلميدر يوقليوب دنه‌مك معناسنه‌در تقول استمنيت الناقة اى اختبرتها ممنية هى ام لا (منى)
الى وزننده مكه قضاسنده برقريه آديدر غير منصرف ومنصرف اولور محلّ مزبورده دماء ذبايح امناء واراقه
اولنديغى باعث تسميه‌در وابن عباس رضى الله عنهما حضرتلرندن مرويدركه محلّ مزبورده جبريل امين آدم
عليهما السلام حضرتلرندن مفارقت ايليه‌جكلرى هنكامده حضرت آدمه *تمن* يعنى دركاه الهيدن برامنيه تمنى
ونياز ايله ديدكده حضرت آدم دخى جنتى تمنى ايدرم ديمكله امنيه وتمنى ماده‌سندن منا ايله مسمّا اولدى * شارح
ديركه ظاهرا مكالمهٔ مزبوره لسان عربى ايله واقع اولمشدر ومنا نجد اولكه‌سنده برموضع آخر اسميدر وضريّه قربنده
برصو آديدر (الامتناء) افتعال وزننده منا نام محلّ مزبوره وارمق ياخود اورايه قونمق معناسنه‌در يقال امتنى
الحاجّ اذا اتى منى او نزلها (التمنى) تفعل وزننده برنسنه‌يى ديلك واومق معناسنه‌دركه تقدير معناسندن مأخوذدر
آرزو ايلديكى نسنه‌يى نفس ومتخيله‌ده تقدير وتصويردن عبارتدر يقال تمنى الشئ اذا اراده وييلان سويلك
معناسنه مستعملدر يقال تمنى الرجل اذا كذب واوقومق معناسنه مستعملدر يقال تمنى الكتاب اذا قرأه وييلاندن
دوزمه لاقردى چيقارمق معناسنه‌در يقال تمنى الحديث اذا اخترعه وافتعله (المنية) ميمك ضمى وكسريله و(الامنية)
اثفيه وزننده اومولان وتمنى اولنان آرزو ومقصوده دينور ومنيه كذلك ميمك ضميله وكسريله ومنوه غرفه وزننده
ناقه‌نك چكلدكدنصكره حامل اولوب اولمديغى ظاهر اولنجه‌قدر ممتدّ اولان ايامه اطلاق اولنور مثلا كنج پوغور
مقدّم كبه اولمامش كنج ناقه‌يه اشديغى كوندن اون كونه وارنجه‌قدر ايامدن عبارتدر ومنية الثنى يعنى التى ياشنه
كيرن پوغورك منيه‌سى اونبش كونه قدردر بومدتلر انقضاسنده ناقه‌نك حملى وعدم حملى متبين اولور (الممنى)
محسن وزننده و(الممنية) محسنه وزننده هنوز ذكر اولنان منيه ايچره اولان ناقه‌يه دينوركه حملى وعدم حملى متبين
دكلدر (المماناة) مباهاة وزننده مجازاة معناسنه‌در على قول برنسنه‌يى برآدمه لازم قلمق الزام وايجاب معناسنه‌در
يقال ماناه اذا جازاه او ألزمه وكيجكدرمك معناسنه‌در يقال ماناه اذا ماطله ومدارا قلمق معناسنه‌در يقال ماناه
اذا داراه وراكبك اكسه‌سنه بنمك معناسنه‌در يقال ماناه اذا عاقبه فى الركوب (تمنى) تجلى وزننده بين الحرمين
بربلده آديدر ❊ الواوى ❊ (المنا) عصا وزننده و(المناة) حصاة وزننده بركونه اولچك على قول بركونه طارتى
اسميدركه تركيده بطمان تعبير اولنور تثنيه‌سنده منوان ومنيان دينور فتحاتله ياء خفت ايچون متعاقب اولمشدر جمعى امناء
كلور وامنى كلور همزه‌نك فتحى ونونك كسريله ومنىّ كلور عتىّ وزننده ومنىّ كلور كسرتينله * شارح ديركه مؤلف
بونى من ماده‌سنده دخى ذكر وتفصيل ايلدى (المنو) حنو وزننده منى كبى برآدمى برنسنه ايله مبتلا قلمق
معناسنه‌در يقال مناه يمنوه منوا اذا ابتلاه ويوقليوب دنه‌مك معناسنه‌در يقال مناه اذا اختبره (المنوّة) فتوّه
وزننده آرزو وامنيه معناسنه‌در (المنا) عصا وزننده برنسنه‌نك مماجنه وتمام قرشوسنه دينور تقول دارى
منا داره اى حذاها (مناة) قناة وزننده جازده برموضع آديدر وبرصنم اسميدر مدّ ايله ده زبانزده‌در (الممناة) مرماة
وزننده طپراغى سياه ارضه دينور (المماني) ميمك ضميله ديّوث وقلتبانه دينور يقال هو ممان اى ديّوث
(مانى الموسوس) اشعار رقيقه صاحبى برشاعرك لقبيدر ومانى برزنديق آديدر اكا اقتدا ايدنى مذهبلره مانوى اطلاق
اولنور * شارح ديركه شرق جانبنده ظهور ايلمشدر فاعل خير نور وفاعل شرّ ظلام اولمسنه ذاهب ايدى نته‌كه
متنبّى اشبو بيتنده اشارت ايلمشدر *وكم لظلام الليل عندى من يد * تخبر انّ المانويّة تكذب * (التمانى) تفاعل وزننده
پرمق حسابيله توزيع وتقسيم ايلمك معناسنه‌در يقال تمانى القوم اذا عاملوا بالمخارجة ❊ الواوى ❊ (المومام) و(المومات)

(ميملرك)

میملرك فتحیله بیابانه دینور فلاة معناسنه درجمعی موامی کلور ﴿الموّ﴾ میمك ضمّ ومدّیله برکونه دوایی داروامیدرکه
وجع مفاصله وکبده شربا وطلاء نافعدر وعسر بول ومثانه ورحم اوجاعنه وسانجو ونفخ ریح عارضه‌لرینه
مفیددر بودارو سنبل جبلی وسنبل الاسد دیدکلری کوکدر وعند البعض یبان هاویجیدر ٭ الواوی ٭ ﴿المهو﴾
سهو وزننده تازه خرمایه دینور رطب معناسنه وانجویه دینور لؤلؤ معناسنه وبرجنس آق چاقل طاشنه دینور
مفرداتك بیاننه کوره روم دیارندن وصعید نواحیسندن ظهور ایدر الماس کبی آق وشفاف اولور فرنك طاشی
تعبیر ایدرلر بعض بچاق قبضه‌سی وظروف یپارلر وبوحجر سلوانك غیریدر ومهو طلویه دینورکه کوکدن یاغار
بردمعناسنه ویوفقه‌جه نازك قلجه دینور علی قول جوهرلو تابدار اولانه دینور وعبدالقیس قبیله‌سندن برجماعتك
پدری آدیدر وطوروجه اولان سوده دینور ومهو مصدر اولور پك اورمق معناسنه در یقال مهاه مهوا اذا ضربه شدیدا
﴿الامهاء﴾ همزه‌نك کسریله یاغ وسود وشربت مقوله‌سنه چوق صو قاتمغله پك طوری قلمق معناسنه در یقال امهی
السمن والشراب اذا اکثر مائه ودمور آلتی صواروب کسکینلتمك معناسنه در یقال امهی الحدیدة اذا احدّها وسقاها
الماء وطوارك ایاغی کوستکنی یا ایپنی اوزاتمق معناسنه در یقال امهی الفرس اذا طول رسنه ﴿المهاوة﴾ حلاوه وزننده
یاغ یاسود مقوله‌سی چوق صو قاتلمغله پك طوری اولمق معناسنه در یقال مهو السمن مهاوة من الباب الخامس اذا صار
مهوا فهو مهو کما ذکر ﴿المهی﴾ نهی وزننده اسمدر اتك کوستکنی اوزاتمغه دینور ومهی مصدر اولور یالدزلمق
معناسنه در یقال مهی الشیٔ یمهاه ویمهیه مهیا من الباب الثالث والثانی اذا موّهه بونلرده حرف حلق ایچون
یاء معاقب اولمشدر ﴿المهاة﴾ حصاة وزننده کونشه دینور یقال طلعت المهاة ای الشمس ویبان صغرینه دینورکه
قولان تعبیر اولنور کاوکوهی معناسنه وبلوره دینورکه صرچه جنسندندر جمعی مها کلور حصا وزننده ومهوات
ومهیات کلور فتحاتله ﴿المهاة﴾ میمك ضمیله ارکك حیوانك نطفه‌سنه دینور جمعی مهی کلور میمك ضمیله هدی وزننده
﴿الممهاء﴾ محراب وزننده سودی طوری ویوفقه اولان ناقه‌یه دینور یقال ناقة ممهاء ای رقیقة اللبن ﴿المهاء﴾ سخاء
وزننده بعض اوقده اولان اکریلکه دینورکه طوغری اولمیوب برطرفه قاچق اولمسیدر یقال فی القدح مهاء ای اود
٭ الیائی ٭ ﴿المهی﴾ نهی وزننده بچاغك اغزینی یوفقلدوب کسکینلتمك معناسنه در یقال مهی الشفرة مهیا
من الباب الثانی اذا رققها ﴿الامهاء﴾ همزه‌نك کسریله و ﴿الامتهاء﴾ افتعال وزننده مهی معناسنه در یقال
امهی الشفرة وامتهاها بمعنی مهاها ﴿الممهی﴾ منبر وزننده عبس قبیله‌سی یوردنده برصو آدیدر ﴿الاستمهاء﴾ جنکده
دشمنك طابورینی خرق وهزم ایلمك معناسنه در ومنه هم یستمهون فی البهم ای یخرقون الصفوف فی الحروب
فلا یقدر علیهم ٭ شارح دیرکه مؤلف بوماده ده پك ایجاز ایلمشدر لسان العربده ذکر اولندیغی اوزره استمهاء آت
قسمنك عهده‌ٔ اقتدارنده اولان سکرتمکی استخراج ایلمك معناسنه در یقال استمهی الفرس اذا استخرج ما عنده
من الجری ٭ پس مؤلفك اکتفاء ایلدیکی کلام که عدیّ بن الرقاع نام شاعرك اشبو ٭ هم یستجیبون للداعی ویکرمهم ٭
حدّ الخمیس ویستمهون فی البهم ٭ بیتندن مقتصردر یعنی مشار الیه اولان جماعت بغایت بهادر ودلاور اولمرله
جنکلرده دشمنك طابورلرینی خرق وهزم ایدوب وکمسه انلرك اخذ وقتللرینه قادر اولمزلر پس معنای مزبورلردن
مأخوذلردر وبهم بانك ضمیله عسکره دینور ٭ الیائی ٭ ﴿میه﴾ و ﴿میّ﴾ میملرك فتحی ویالرك تشدیدلریله اسماء نسواندندر
﴿میّا﴾ میمك فتحی ویانك تشدیدیله بنت ادّبن اد نام خاتوندرکه فارقین دیدکلری بلده‌نك بانیه‌سیدر اسمی مضاف
اولوب میافارقین ایله مشتهر اولمشدر ﴿فصل النون﴾ ٭ الیائی ٭ ﴿النأی﴾ رأی وزننده برنسنه‌دن بعید اولمق
معناسنه در یقال نأیته وعنه نأیا من الباب الثالث ای بعدت والاچق یاخود چادر اطرافنه مانع سیل اولمق ایچون
خرق قازمق معناسنه در یقال نأی النؤی للخیمة اذا عمله لها ووجه مذکور اوزره چادر اطرافنده قازلمش خرقه
دخی نأی دینور کما سیذکر ﴿الانأء﴾ اکرام وزننده بعید ایلمك معناسنه در تقول انأیته عنه اذا ابعدته وچادر چوره‌سنه
خرق قازمق معناسنه در یقال انأی الخیمة اذا عمل لها نؤیا وتقول انأیت النؤی اذا عملته ﴿الانتأء﴾ افتعال وزننده
تبعید اولنمق معناسنه در تقول انأیته فانتأی ای ابعدته فبعد وچادر حوالیسنه خرق ایلمك معناسنه در تقول انأیت النؤی
اذا عملته ﴿التناءی﴾ تفاعل وزننده ایراقلشمق معناسنه در یقال تناءوا عنه اذا تباعدوا ﴿المنتأی﴾ منتهی وزننده موضع
بعیده دینور ﴿النأی﴾ نونك فتحی وهمزه‌نك سکونیله و ﴿النؤی﴾ نونك ضمیله و ﴿النیٔ﴾ نونك کسریله و ﴿النوی﴾
هدی وزننده شول خرقه دینورکه الاچق وچادر ایچلرینه صو کیرمامك ایچون اطرافنه قازلمش اوله جمعی آناء کلور
آبار وزننده وانأی کلور همزه‌نك فتحی ونونك سکونیله ونوءی کلور صلی وزننده ونیٔ کلور کسرتینله بونلر مجموعنك
جمعیدر ٭ الواوی ٭ ﴿النأو﴾ نأی وزننده واندہ لغتدرکه بعید اولمق معناسنه در تقول نأوت عنه نأوا لغة فی نأیت

﴿فصل النون﴾

※الواوی※(النبوّ) علوّ وزننده و (النبیّ) عتیّ وزننده و (النبوة) خطوه وزننده کوز برنسنه دن یاغمق وچونکلمك معناسنه درکه پك قورقنج یاخود مردار وکریه اولدیغندن باصره نفوذ و مستقرّ اولمیوب یاغمقدن عبارتدرنته که دشمن یوزینه باقق حالتنده اولور یقال نبابصره نبوّا ونبیا و نبوة اذا تجافی * قال الشارح و فی النهایة و فی حدیث الاحنف * قدمناعلی عمر مع وفدفنبت عیناه عنهم ووقعت علی * ای تجافی نظره ولم ینظر الیهم و قلج اوریلان نسنه یه ایشلمیوب کیرو صچرامق وکیرودونمك معناسـنه در یقال نبا السیف عن الضریبة اذا کلّ وارتدّ عنها ولم یمض و برکسه یا برنسنه یك چرکین و بدصورت اولمغله کوز آندن منصرف اولمق معناسنه مستعملدر یقال نبت صورته ای قبحت فلم تقبلها العین و بریرك هواسی مزاجه اویمزاولمق معناسنه مستعملدر یقال نبامنزله به اذالم یوافقه و برآدمك یتاغی اویغون اولمامغله آرام وراحت ایده میوب بری اوته مضطرب و بیقرار اولمق معناسنه مستعملدر یقال نباجنبه عن الفراش اذالم یطمئن علیه واوق نشانه یه وارەمز اولمق معناسـنه در یقال نبا السهم عن الهدف اذاقصر (النابیة) شول یایه دینورکه کریشندن میدانلو اوله یقال قوس نابیة اذانبت عن وترها (النبیّ) غنیّ وزننده یوله دینور یقال اخذنبیاسدیدا ای طریقا (النبیة) غنیه وزننده خرما یپراغندن اورلمش سفره یه دینور و بوفارسیدر معرّبنده نفیه دینور فایله نته که نفف ماده سنده ذکر اولندی ترکیده اکا تپیر تعبیر اولنور طبله طرزنده اولور (النباوة) سحابه وزننده و (النبوة) تمره وزننده و (النبیّ) غنیّ وزننده یوکسك ارضه دینور ونباوه طائفده برموضع آدیدر شارح دیرکه بونلر همزه بابنده دخی ذکراولندی (النباوة) کتابه وزننده اسمدر یوکسکلکه دینور (نابی) اسمادندر نابی بن ظبیان محدّثدر واصحابدن عقبة بن عامرك جدّی وثعلبة بن عنمة بن عدیّ نام صحابه نك جدّ والدی اسملریدر (نبیّ) سمیّ وزننده ابن هرمز الباهی درکه تابعیدر (ذوالنبوان) فتحاتله ودیعة بن مرثد نام کمسه نك لقبیدر (النبوان) فتحاتله برصویك آدیدر (الانباء) همزه نك کسریله خبرویرمك معناسنه در مهموزده لغتدر تقول انبیته لغة فی انبأته وابوالبیان نبا بن محمد بن محفوظ که عصاوزننده در طریق بیانیون سلاکنك شیخیدر ※الواوی※ (النتو) تای فوقیه ایله علو وزننده عضو بدن شیشوب قبارمق معناسنه در یقال نتا عضوه نتوا اذاورم اصل برنسنه تومـوب طوملمق معناسـنه در بدنده هنوز چیقمغه باشلیـان چبانك تومـوب طوملمسی کبی نته که مهموزه ده لغتدر (النوتاة) فتحاتله بودور آدمه دینور جمعی نواتی کلور (الناتی) شیشوب قبارمش عضوه دینور یقال عضونات ای ورم (الانتاء) همزه نك کسریله کیرو لنمك معناسنه در یقال انتی الرجل اذاتاخرو برآدمك اوروب برونی ازمکله شیشوب قبـارتمق معناسنه در یقال انتی فلان اذا کسرانف انسان فورمه ویقال انتاه و برآدمه شکل وشمائلده وخلق ومشربده اویغون اولمق معناسنه در یقال انتی فلانا اذاوافق شکله وخلقه (التنتی) تفعل وزننده سرعتله پرتاو ایدوب آتلمق معناسنه در یقال تنتی علیه اذاتنزی (الاستنتاء) چبان کرکی کبی چرکله طلوب قالقوب طوملمق معناسنه در یقال استنتی الدمّل اذا استقرن ※الیائی※ (النواتی) نونك فتحیله نوتی کلمه سنك جمعیدرکه کمی طایفه سنه وخدمتجی نفرینه دینورکه لوند تعبیر اولنور ملاحون معناسـنه در * مؤلف بونی نوت ماده سنده دخی ذکرایلدی ※الواوی※ (النثو) نونك فتحی وثای مثلثه نك سکونیله برلاقردی یی هرکسه سویلیوب فاش وشایع قلمق معناسنه درکه دللره داستان ایلمك تعبیر اولنور یقال نثا الحدیث ینثونثوا اذاحدّث به واشاعه و برنسنه یی طاغیدوب یایمق معناسـنه در یقـال نثا الشیٔ اذا فرّقه واذاعه (النثا) عصا وزننده برآدمك یاد واخبـار اولنـان وصف حالنه اطلاق اولنور کرك کوزل وکرك قبیح اولسـون یقال هوحسن النثا وهوما اخبرت عن الرجل من حسن اوسیٔ (النثیّ) غنیّ وزننده قیودن صوچکرکن ایپدن صـاچیلان صوصاچندیسنه دینور (التناثی) تفاعل وزننده براز کمسه لر بینلرنده برآدمی یا برنسـنه یی ذکر ویاد ایدشمك معناسنه در یقال تناثوه ای تذاکروه ※الیائی※ (النثی) نثو وزننده وآنده لغتدرکه ذکر اولندی تقول نثیت الحدیث نثیـا من الباب الثانی لغة فی نثوت (الانثاء) همزه نك کسریله برآدمی فصل وغیبت ایلمك معناسنه در یقال انثی زیدا اذا اغتاب وبرنسنه دن عار وجنابله استنکاف ایلمك معناسنه در یقال انثی عن الشیٔ اذا انف منه ※الواوی※ (النجو) نونك فتحی وجیمك سکونیله و (النجاء) و (النجاة) و (النجایة) نونلرك فتحیله قورتلمق معناسنه در یقال نجامنه ینجونجوا ونجاء ونجاة ونجایة اذاخلص منه * مترجم دیرکه راغبك بیاننه کوره بو ماده انفصال من الشیٔ معناسنه موضوعدر ونجو اغاجی کسمك معناسنه در یقال نجا الشجرة نجوا اذاقطعها ونجو ونجا عصا وزننده دری یی یوزمك معناسنه در یقال نجا الجلد نجوا ونجا اذا کشطه ونجو ونجا یوزلمش دری یه دینور یقال عنده نجو ونجا ای جلد منجوّ ونجو حدثلك معناسـنه در یقال نجا الصبیّ اذا احدث ونجو مطلقـا بطندن خروج ایدن شیئه

(دینور)

دینور کرك نجس و کرك ریح اولسون و نجوی معناسنه کلور کاسیذ کرو یغموری دوکلمکله بوش قالمش سحابه دینور
و برآدمه یاخود برنسنه یه کوز دکورمك ایچون بدنظر ایلمك معناسنه در یقال نجا فلان اذا تشوه له لیصیبه بالعین
و بطندن حدث چیقمق معناسنه در یقال نجا الحدث اذا خرج (التنجیة) تفعله وزننده قورتلمق معناسنه در یقال
نجی منه اذا خلص و قورترمق معناسنه در یقال نجّاه الله ای خلصه (الاستنجاء) بودخی قورتلمق معناسنه در یقال
استنجی منه اذا خلص و اغاج کسمك معناسنه در یقال استنجی الشجرة اذا قطعها و برکمسه برآدمدن کندی حاجت
و مقصودنی استحصال ایلمك معناسنه در یقال استنجی منه حاجته ای تخلصها و قضای حاجتدنصکره موضع
طهارتی صوایله یایقمق یاخود طاشله سیلمك معناسنه در یقال استنجی الرجل اذا اغتسل بالماء من النجو
او تمسح بالحجر * مترجم دیرکه مصباحك بیاننه کوره بو معنا قطع شجر معناسنه اولان استنجاء ماده سندن یاخود التقاط
رطب معناسندن مأخوذدر و راغب تحرّی ازالة النجو او طلب نجوة لالقاء الاذی عباره لریله تفسیر ایلمکله اوّله کوره
اعتاب و استعتاب قبیلندن اولور یعنی مزید فیهی طلب ایچون اولور اعتاب کلمه سنك همزه سی سلب ایچون اولدیغی
کبی بونك مزیدی اولان انجاء کلمه سنك دخی سلب ایچون اولمغله استنجاء ازالۀ نجو طلب معناسنه اولور
و تردید ثانی یه کوره تستر ایچون نجوه یعنی یوکسکجه یر ارامق معناسنه اولوب بعده معنای مذکورده متعارف اولمش
اولور نته که تغوّط ابتدا غائط یعنی چقورجه یر ارامق معناسنه در لکن وجه اوّل اوجهدر وجوه سائره مجاز اولمغله
استخلاص معناسندن مأخوذ دیمك آنلردن اقربدر انتهی * و استنجاء تازه خرمایه ایرشمك یاخود تازه خرما یمك
معناسنه در یقال استنجی القوم اذا اصابوا الرطب او اکلوه و مطلقا آغاجدن یمش دیرمك معناسنه در یقال
استنجی الجناء اذا اجتناه (الانجاء) همزه نك کسریله قورترمق معناسنه در یقال انجاه الله منه ای خلصه
و اغاج کسمك معناسنه در یقال انجی الشجرة اذا قطعها و دری صویمق معناسنه در یقال انجی الجلد اذا کشطه
و بلود یاغدردقدنصکره کلدیکی سمته دونوب کیتمك معناسنه در یقال انجت السحابة اذا ولت ای ادبرت بعد
ماامطرت و اغاجك میوه سنك دیرمه زمانی حلول ایلمك معناسنه در یقال انجت النخلة اذا اجنت و برنسنه یی کشف
و اظهار ایلمك معناسنه در یقال انجی الشیٔ اذا کشفه (الانتجاء) افتعال وزننده برآدمدن برکمسه حاجتنی استحصال
ایلمك معناسنه در یقال انتجی منه حاجته اذا تخلصها و برآدمی سرداش ایلمکه تخصیص و اختیار ایلمك
معناسنه در یقال انتجاه اذا خصه بمناجاته و مرتفع یره اوتورمق معناسنه در یقال انتجی الرجل اذا قعد علی نجوة
و فسلدشمك معناسنه درکه مشارکت ایچوندر یقال انتجی القوم اذا تسارّوا (النجا) عصا وزننده و (النجوة)
تمره وزننده و (المنجا) مرمی وزننده تومسك و یوکسك یره دینور کویا که سیل صویندن نجاته باعثدر یقال نزلوا وراء
النجا و النجوة و المنجا ای ما ارتفع من الارض و نجا دکنکه دینور عصا معناسنه و دکنك دوزه جك صریق
مقوله سی اغاجه دینور (الناجیة) و (النجیة) غنیه وزننده پك چابك و روند ناقه یه دینور یقال ناقة ناجیة و نجیة
ای سریعة و بونکله ارکك دوه صفتلنمز و عند البعض صفتلنور یقال بعیر ناج و نجیّ ای سریع (النجو) نجم وزننده
و (النجوی) دعوی وزننده برآدمه سرّا سوز سویلمك معناسنه درکه فسلده مك تعبیر اولنور یقال نجاه نجوا و نجوی
اذا سارّه و برآدمك اغزینی قوقلمق معناسنه در یقال نجاه اذا نکهه و نجوی اسم اولور نجا کبی فسلدی یه دینور یقال
بینهم نجا و نجوی ای تسارّ و فسلدی ایدن کمسه لره دینورکه وصف بالمصدر اولور یقال هم نجوی المسارّون * شارح
دیرکه مفرد و جمعه اطلاق اولنور (المناجاة) مباهاة وزننده و (النجاء) جدال وزننده برکمسه یه فسلده مك
معناسنه در یقال ناجاه مناجاة و نجاء اذا سارّه * شارح دیرکه نیاز درکاه الهی یه مناجات اطلاقی اخفاء جهتیله
اولدیغنه مبنیدر (التناجی) تفاعل وزننده فسلدشمك معناسنه در یقال تناجی القوم اذا تسارّوا (النجیّ)
غنیّ وزننده فسلدی یه دینور و برآدمله فسلدی ایدنه دینورکه سرداش و همراز اوله جقدر جمعی انجیه کلور یقال
هو نجیة ای یسارّه (نجی) هدی وزننده ساحل بحر زنکبارده بر بلده آدیدر (النجاءك النجاءك) نونلرك فتحی
و الفلرك مدّیله و قصریله اسرع اسرع معناسنه درکه امر حاضرلرده چابك اول چابك اول دیمکدر و بو اغراء
بابندندر فعلی وجوبا محذوفدر الزم النجاء سبکنده در تخصیص خطاب ایچون کاف لاحق اولدی ذلك و هنالك
کافلری کبی اعرابدن محلی یوقدر خلاصه سی چابك اول قورتلغه باق دیمکدر قورتلغك ملزومی اولان سرعت
معناسنه استعمال اولنمشدر یقال النجاءك النجاءك بالمدّ و القصر ای اسرع اسرع (النجماة) حصاة وزننده
قورتلمق معناسنه درکه ذکر اولندی و حرص معناسنه در یقال به نجاة ای حرص و حسد معناسنه در
ظاهرا بونلرقدره معناسندن مأخوذدر و نجاة منتاره دینور کمأه معناسنه (التنجی) تفعل وزننده مرتفعجه

مطلب

يراراشدرمق معناسنه‌دريقال تنجّى الرجل اذا التمس نجوة من الارض و برآدمه يا برنسنه‌يه كوز دكورمك ايچون
بد نظر ايلمك معناسنه‌در يقال تنجى لفلان اذا تشوّه له ليصيبه بالعين (النجاوة) سحابه وزننده وسعتلو ميدانلو
ارضه دينور تقول بيننا نجاوة من الارض اى سعة (النجواء) غلواء وزننده‌كه جوهرى غلط ايدوب كرنمك معناسيله
تفسير ايلمشدر صواب اولان حاى مهمله ايله اولمقدر (ينجى) يرضى وزننده برموضع آديدر (المنجىّ) مرمىّ وزننده
برقلجك اسميدر و بررجل آديدر (ناجيه) بنو اسد يوردنده برصو آديدر و بصره‌ده برموضع آديدر (نجىّ) سمىّ
وزننده بررجل آديدر (النجوة) حرف تعريفله ثمره وزننده بحرين قضاسنده برقريه آديدر و نجوه حرف تعريفسز
بررجل آديدر (الناجى) ابو المتوكل على بن داود و ابو الصديق بكر بن عمر وراوىٔ حسن بصرى اولان ابو عبيده
وريحان بن سعيد نام محدثلرك لقبلريدر و على بن نجا الواعظ الحنبلى‌كه اعلامدندر ابن نجيه ديمكله معروفدركه سميه
وزننده‌در (نجيه) غنيه وزننده ابن ثواب الاصفهانى دركه محدثدر ※الواوى※ (النحو) محو وزننده يوله دينور يقال
اخذ نحوا اى طريقا و جهت معناسنه‌در يقال هو على نحوه اى جهته جمعى انحاء و نحوّ كلور عتلّ وزننده و قصد معناسنه
كلور بو معناده ظرف و اسم اولور تقول نحوت نحوه اى قصدت قصده تقول نحوى اليه اى قصدى و منه نحو العربية
يعنى علم نحو اطلاق اولنان فن معهود داشبو قصد معناسندندر زيرا انكله كلام عربينك سمت و منهاجى ادراك اولنور بونك
جمعى نحو كلور عتلّ وزننده و نحيه كلور دليه وزننده و قصد و عزم ايلمك معناسنه مصدر اولور يقال نحاه ينحوه و ينحاه نحوا
من الباب الاول و الثالث اذا قصده و بركسه برياني اوزره ميل ايدوب آغمق ياخود اوق اتان كمسه يايى چكركن برسمته
طوغرو اكيلوب آورلمق معناسنه‌در يقال نحا الرجل اذا مال على احد شقيه او انحنى فى قوسه و برنسنه‌يى برطرفه صرف
ايلمك معناسنه‌در يقال نحاه اذا صرفه و برنسنه‌يه كوز دوندروب باقق معناسنه‌در يقال نحا اليه بصره ينحاه و ينحوه
اذارده (الانتحاء) افتعال وزننده بودخى برسمته و برنسنه‌يه قصد و عزيمت ايلمك معناسنه‌در يقال انتحاه اذا قصده
و برنسنه‌يه سويكنوب طيانمق معناسنه‌در يقال انتحى له اذا اعتمد ودوه قسمى تك ديزكين آت كبى صول طرفه
طوغرى يمانوب چوكه‌رك يوريمك معناسنه‌در يقال انتحى البعير اذا اعتمد فى سيره على ايسره (الناحى) نسب
اوزره اسم فاعلدر علم نحوه منتسب اولان آدمه دينور جمعى نحاة كلور قضاة وزننده يقال رجل ناح من قوم نحاة
اى نحوىّ (الانحاء) همزه‌نك كسريله بركسه‌يه يا برنسنه‌يه قصد و توجه قلمق معناسنه‌در يقال انحى عليه
ضربا اذا اقبل و برنسنه‌دن صرف بصر قلمق معناسنه‌در يقال انحى بصره عنه اذا عدله و دوه يورركن صول
طرفنه طوغرى يمانه‌رق و سويكنه‌رك يوريمك معناسنه‌در يقال انحى البعير اذا اعتمد فى سيره على ايسره
(النحواء) غلواء وزننده دتره‌دوب كرنمكه دينوركه ايستمه مقدمه‌سيدر يقال اخذته النحواء اى الرعدة و التمطى
(بنو نحو) ازد قبيله‌سندن برجاعتدر ※اليائى※ (النحى) نونك كسريله طولومه دينور زقّ معناسنه على قول خاصة
ياغ طولومنه دينور نته‌كه نحى دخى دينور و حى وزننده و نحا دخى دينور فتا وزننده يقال جعله فى نحى و فى نحى
و فى نحا اى فى زق او هو ما كان للسمن خاصة * مترجم ديركه مؤلف * اشغل من ذات النحيين * مثلندن ذهول ايلدى
اصلى بودركه تيم الله بن ثعلبه قبيله‌سندن برخاتون زمان جاهليتده ايكى طولوم ايله برپازارك الارغه محلنده ياغ بيع
ايدر ايدى خوّات بن جبير الانصارى ياغ آلمق صورتيله يانه كلوب چاشنيلرينه باقق ايچون طولومك برينك اغزنى
چوزدردى آنك چاشنيسنى كوردكدنصكر ديكر طولومك دخى اغزنى چوزدروب كوياكه آنكده چاشنيسنه
باقدى خاتون ياغ آقسون ديو ايكى اليله ايكى طولومك اغزنى طوتدقده همان خوّات خاتونك اكسه‌سنه چكوب
ايكيسيده طونسز اولمغله بشقه داد و ستده مباشرت ايلدى خاتون دفع صددنده اولسه ياغ كيدر نه ياپسون
بالضروره بو پازارلغه قائل اولدى من بعد بغايت مشغول اولان كمسه حقنده * اشغل من ذات النحيين * مثل اولدى
بعد زمان خوّات اسلامه كلمكله سرور انام عليه الصلوة و السلام حضرتلرى مادهٔ مزبوره ضمننده خوّات ايله
ملاطفه بيوررلر ايدى و نحى نونك كسريله طپراق دستى‌يه دينوركه يايق ايدوب ايچنده سود يايلور و برنوع تازه
خرما اسميدر و انلو تمرنلو اوقه دينور جمعلرى انحاء كلور و نحىّ كلور عتىّ وزننده و نحاء كلور نونك كسريله
(النحى) و حى وزننده يايقده ياغى چيقمق ايچون سودى چالقيوب يايمق معناسنه‌در يقال نحى اللبن ينحيه و ينحاه
نحيا من الباب الثانى و الثالث اذا مخضه و برنسنه‌يى يرندن الارغه قلمق معناسنه‌در يقال نحى الشىٔ اذا ازاله
و برنسنه جانبنه امالهٔ نظر ايلمك معناسنه‌در يقال نحى بصره اليه اذا صرفه (التنحية) تفعله وزننده بودخى
برنسنه‌يى يرندن آيروب الارغه قلمق معناسنه‌در يقال نحّاه اذا ازاله (التنحى) تفعل وزننده الارغه اولمق معناسنه‌در
يقال نحّاه فتنحى اى ازاله فزال (الناحية) و (الناحاة) جانب معناسنه‌دركه قراركاهدن الارغه‌جه اولان سمتدن

عبارتدر يقال قعد فى ناحيته وناحاته اى جانبه (النحىّ) غنىّ وزننده الارغده كيدن دوهلره دينور يقال ابل نحىّ
اى منتحية (المنحاة) مرماة وزننده بورغاج صو آقنديسنه دينور ودولاب طوارينك يولنه دينوركه صو چكركن
اورادن تردّد ايدر (اهل المنحاة) نسب جهتيله برى برينه بعيد اولان جماعته اطلاق اولنور (المنحاة) ميمك ضميله
ايرى وبيوك يايه دينور يقال قوس منحاة اى ضخمة وبيوك اورجلو دوهلره دينور (الانحاء) همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى
بركسه جانبنه اماله وتوجيه ايلمك معناسنه‌در ومنه يقال انحى له السلاح اذا ضربه به (الانتحاء) افتعال وزننده
برايشه چالشوب چبالمق معناسنه‌در يقال انتحى فى الامر اذاجدّ وبرنسنه‌يه سويكنوب طيامق معناسنه‌در
يقال انتحى فى الشئ اذا اعتمد عليه (النحية) غنيه وزننده قصد معناسنه اولان نحودن فعيله بمعنى مفعوله دركه
هرنسنه‌نك قصد ايده‌جكى شيئه ديمكدر ومنه يقال هو نحية القوارع اى الشدائد تنتحيه يعنى فلان شدائد ومحن
روزكارك تختهٔ تعليم كبى مقصدى وتوجهكاهيدر اصلا كنديدن دور ومنفكّ اولمز ❊ الواوى ❊ (النخوة)
خاى معجمه ايله خطوه وزننده بركسه بيوكلنوب خود بينلك وتعظم وافتخار ايلمك معناسنه‌در يقال نخاالرجل ينخو نخوة
ويقال نخى الرجل على المجهول اذا افتخر وتعظم وبرآدمى مدح ايلمك معناسنه‌در يقال نخا فلانا اذا مدحه (الانتخاء)
افتعال وزننده بودخى تعظم وافتخار ايلمك معناسنه‌در يقال انتخى الرجل اذا افتخر وتعظم (الانخاء) همزه‌نك
كسريله برآدمك كبرونخوتى زياده اولمق معناسنه‌در يقال انخى الرجل اذازادت نخوته ❊ الياء والواو ❊ (الندو) حدو
وزننده ناس برآرايه كلوب بريكمك معناسنه‌در يقال ندا القوم يندو ندوا اذا اجتمعوا وبرنسنه طاغلمق معناسنه‌در يقال
ندا الشئ اذا تفرّق وناس مجلس مشورت كبى جمعيتكاهه حاضر اولمق معناسنه‌در يقال ندا القوم اذا حضروا
الندى ودوه قسمى اكشى اوتلاقدن طتلو اوتلاغه چيقمق معناسنه‌در يقال ندت الابل اذا خرجت من الحمض
الى الخلة وبرنسنه‌يه بكزنوب خلق وخلق جهتيله اكا چكمك معناسنه مستعملدر يقال ناقة تندو الى نوق كرام
اى تنزع (الانتداء) افتعال وزننده و(التنادى) تفاعل وزننده بودخى ناس برارايه كلوب بريكمك معناسنه‌در
يقال انتدى القوم وتنادوا اذا اجتمعوا وتنادى برى برينه چاغرمق معناسنه‌دركه نداء ماده‌سندندر يقال تنادوا
اذا نادى بعضهم بعضا ومجلس قوروب عقد انجمن ايلمك معناسنه‌در يقال تنادى القوم اذا تجالسوا فى النادى
(التندية) تفعله وزننده دوه‌لرى اكشى اوتلاقدن طتلو اوتلاغه چيقارمق معناسنه‌در تقول نديت الابل اذا اخرجتها
من الحمض الى الخلة وعند البعض دوه‌لرى صويه كوتوروب برمقدار ايچدكدنصكره براز اوتاروب بعده ينه صويه
كوتورمك معناسنه‌در يقال ندّى الابل اذا اوردها فشرب قليلا ثمّ رعاها قليلا ثمّ ردّها الى الماء وبرنسنه‌يى نمناك
ايلمك معناسنه‌در يقال نديت الشئ اذا بللته (المندى) مكرم وزننده آت ودوه قسمنك وجه مذكور اوزره ايكى
صوارمق بيننده اوتاردقلرى اوتلاغه دينور تقول هذا مندى خيلنا اى موضع تنديتها (النوادى) اوركك دوه‌لره
دينور يقال ابل نواد اى شاردة ونوادى النوى خرما چكردكارينى دوه‌يه علف ايچون قيروب ازدكلرنده
صچرايان صچرانديلرينه دينور (الندوة) تمره وزننده عقد مجلس ايدن جماعته دينور وندوه ناسك كوندز
مجتمع اولدقلرى مجلس وانجمنه دينور على قول ناس مجتمع اولدقلرى حالده اطلاق اولنور قالقوب طاغلدقلرنده
اطلاق اولنمز نته‌كه ندى ونادى دخى بومعنايه‌دركه سيذكر (دار الندوة) مكه‌ده برخانهٔ معلومدر يعنى قصىّ
بنا ايلديكى خانه‌دركه قريش آنده دائما مجتمع اولوب مشاوره ايدرلر ايدى (المناداة) مباهاة وزننده بركسه ايله
انجمن اولوب همنشين اولمق معناسنه‌در وعند البعض مفاخره معناسنه‌در ناداه اذا جالسه اوفاخره وبركسه
رازنى اظهار ايلمك معناسنه‌در يقال نادى بسره اى اظهره ويول بلوروب آچغه چيقمق معناسنه مستعملدر
يقال نادى له الطريق اذا ظهر وبرنسنه‌يى كوروب بيلمك معناسنه‌در يقال نادى الشئ اذا رأه وعلمه وبرآدمى
چاغرمق معناسنه‌در تقول ناديته وبه اى صحت به (الندىّ) غنىّ وزننده و(النادى) و(الندوة) تمره وزننده
و(المنتدى) ملتقا وزننده ناسك كوندوز بريكدكارى مجلس وانجمنه دينور على قول مجتمع اولدقلرى حالده
اطلاق اولنور تفرّقلرنده اطلاق اولنمز تقول حضرنا نديّهم وناديهم وندوتهم ومنتداهم اى مجلسهم نهارا اوهو المجلس
ماداموا مجتمعين فيه وتقول العرب ما يندوهم النادى اى ما يسعهم يعنى جماعت پك چوق اولغله مجلس آنلرى
احاطه ايلمز (التندّى) تفعل وزننده برآدم جوانمردلك ايدوب بركسه‌يه احسان وانعام ايلمك معناسنه‌در
معناى آتيدن مأخوذدر يقال تندّى الرجل اذا تسخى وافضل (الانداء) اكرام وزننده تندّى معناسنه‌در يقال
اندى فلان بمعنى تندّى وبرنسنه‌يى نمناك ايلمك معناسنه‌در تقول انديته اذا جعلته نديّا وبركسه كثير العطاء
اولمق ياخود خوش آواز اولمق معناسنه‌در يقال اندى الرجل اذا كثر عطاه او حسن صوته (الندى) عصا وزننده

برده اولان یاش طپراغه دینور ثری معناسنه وات یاغنه دینور شحم معناسنه ویغموره دینور ویاشلغه دینور
یقال به ندی ای بلل وچایره دینور کلأ معناسنه وبخور کبی خوشبو برنسنه یه دینورکه انکله تطیب اولنور
وغایت ومدی معناسنه‌در جمعی اندیه وانداء کلور ﴿الندیّ﴾ غنیّ وزننده اصلاق نسنه یه دینور بو مناسبتله
سخیّ وکریم آدمه ندیّ الکفّ اطلاق اولنور یقال هو ندی الکف ای سخیّ وبلند آواز اولوب سسی مسافهٔ
بعیده‌یه بالغ اولان آدمه ندیّ الصوت اطلاق اولنور یقال هو ندیّ الصوت ای بعیده ﴿المندیة﴾ محسنه وزننده
شول سوزه اطلاق اولنورکه مخاطب اولان آدمك شرم وحیادن آلنی ترلر اوله یقال کلمة مندیة ای یندی بها
الجبین ﴿النداء﴾ نونك ضمی وکسریله سسه دینور صوت معناسنه ﴿الندی﴾ فتا وزننده سس ایراق کتمك
معناسنه‌در یقال ندی الصوت ندی من الباب الرابع اذا بعد ﴿النادیة﴾ صودن بعید اولان خرمالغه دینور یقال
نخل نادیة ای بعیدة عن الماء ﴿الندءتان﴾ تمرتان وزننده ندءه کلمه‌سنك تثنیه‌سیدر آت قسمنك یان باشلرینك
ایج طرفلرینه قریب اولان یرلرینه دینور ﴿المندیات﴾ محسنات وزننده آدمی رسوا ومفتضح ایدن اقوال وافعاله
اطلاق اولنورکه شرمنده‌لکدن جبهه‌یی ترلدر اوله یقال افعال اواقوال مندیاب ای مخزیات ﴿الندی﴾ عصا وزننده
برنسنه یاشاروب نمناك اولمق معناسنه‌در یقال ندی الشیٔ ندی من الباب الرابع اذابلّ ﴿الندی﴾ عمی وزننده
اصلانمش نمناك شیئه دینور ﴿النوادی﴾ حوادث روزکاره اطلاق اولنور یقال اصابتهم النوادی ای الحوادث
﴿النادیات﴾ برنسنه‌نك اوائلنه اطلاق اولنور یقال بدت نادیاته ای اوائله ☼ الواوی ☼ ﴿النزوة﴾ مروه وزننده
برجنس آق ویوفقه طاش اسمیدرکه بعضا اندن چقماق دوزیلور ☼ الواوی ☼ ﴿النزو﴾ نونك فتحی وزای معجمه‌نك
سکونیله و ﴿النزاء﴾ غراب وزننده و ﴿النزوّ﴾ علوّ وزننده و ﴿النزوان﴾ فتحاتله صچرامق واطلامق معناسنه‌در
یقال نزا علیه ینزو نزوا ونزاء ونزوّا ونزوانا اذا وثب علیه وکوکل برنسنه‌یه چکمك معناسنه مستعملدر یقال نزا به
قلبه اذا طمح واشك قسمی حشاریلقدن بری اوته شاطر کبی قالقمق معناسنه مستعملدر یقال نزت الحمر اذا وثبت
من المراح ای مرحت فوثبت وتجره‌ده طعام قینامق معناسنه مستعملدر یقال نزا الطعام اذا غلا ﴿التنزیة﴾
تفعله وزننده صچرامق وآشمق معناسنه‌در یقال نزی علیه بمعنی نزا وتنزیه وتنزی هاسز متعدی اولور
صچراتمق وآشورمق معناسنه در یقال نزاه تنزیة وتنزیا اذا وثب به ﴿الانزاء﴾ همزه‌نك کسریله بودخی صچراتمك
وآشورمق معناسنه‌در یقال انزاه بمعنی نزّاه ﴿النزوان﴾ فتحاتله صچرامق معناسنه‌درکه ذکر اولندی وبرنسنه
شیٔ آخردن صیرلوب قورتلمق معناسنه‌در یقال نزا عنه نزوانا اذا تفلت بوراده قاف وبا ایله تقلب نسخه‌سی
غلطدر وحدت وسورت معناسنه‌در یقال به نزوان ای سورة ﴿النزیّ﴾ غنیّ وزننده و ﴿النزاء﴾ شداد وزننده
و ﴿المتنزی﴾ متنزه وزننده شرّ وشور وفتنه خصوصنه جسور وشیرمردوجست وچالاك اولان آدمه اطلاق اولنور
یقال انه لنزیّ الی الشرّ ونزّاء ومتنزّ ای سوّار الیه ﴿النازیة﴾ تیزلك حدت معناسنه‌در یقال فی طبعه نازیة ای حدة
وهفوه وبادره‌یه اطلاق اولنور یقال صدرت منه نازیة ای بادرة ودیبی چقور چناغه وکاسه‌یه دینور وبین الحرمین
صفراء نام محل قربنده برپیکار آدیدر ﴿النزیة﴾ غنیه وزننده بودخی دیبی چقور چناغه وکاسه‌یه دینور یقال
قصعة نازیة ونزیة ای قعیرة ﴿النزاء﴾ سماء وزننده و ﴿النزاء﴾ کساء وزننده ارکك حیوان دیشی‌یه آشمق معناسنه‌در
یقال نزا الفحل علی الناقة نزا ونزاء اذا سفد ﴿التنزی﴾ تفعل وزننده برنسنه‌یه سرعتله صچرایوب آتلمق
معناسنه‌در یقال تنزی علیه اذا توثب وتسرع ﴿النزو﴾ حذو وزننده جراحتدن قان پك چوق آقغله بیخود
اولمق معناسنه‌در یقال نزی الرجل علی المجهول نزوا ای نزف * شارح بوراده قاف ایله نزق نسخه‌سی
غلطدر ومنه فی النهایة وفی حدیث ابی عامر الاشعری * انه رمی بسهم فی رکبته فنزی منه فمات * یقال اصابه
جرح فنزی منه فمات وذلك اذا اصابته جراحة فجری دمه ولم ینقطع ﴿النزوة﴾ تمره وزننده قصه وبودور نسنه‌یه
دینور ونزوه عمان ترابنده برطاغك آدیدر ﴿النزیة﴾ غنیه وزننده سحابه دینور ☼ الواوی ☼ ﴿النسوة﴾ نونك
کسری وضمی وسینك سکونیله و ﴿النساء﴾ و ﴿النسوان﴾ و ﴿النسون﴾ نونلرك کسریله مرأه کلمه‌سنك من غیر لفظها
جمعلریدر نسبتنده نسوی دینور نونك کسری وسینك سکونیله ﴿النسوة﴾ خطوه وزننده بر ایش ایشلیان کمسه
ایشی ترك ایلمك معناسنه‌در یقال نسا عمله ینسوه نسوة اذا ترکه ونسوه بر ایچم سوده دینور تقول سقانی نسوة
من اللبن ای جرعة منه * مترجم دیرکه نسوه ماده‌سی بوندن مأخوذ اولمق اغلب ملحوظدر زیرا عرب قسمی بالطبع
زندوست اولوب وعندلرنده سود الطف اغذیه بلکه غدای مخصوص اولدیغی معلومدر بو ملابسه تصوریله اخذ
واطلاق ایلملری قریبدر ﴿نسا﴾ عصا وزننده فارس اولکه‌سنده بر بلده آدیدر وسرخس قضاسنده برقریه آدیدر

(وکرمان)

وكرمان وهمدان قضالرنده بر قريه آديدر ونسا بوط طمرينه دينوركه طپوغه قدر ممتداولور هرقالچه ده بردانه اولور
تثنيه سنده نسوان ونسيان دينور فتحاتله امام زجّاج عليه الرحمه ديديكه بونده عرق النسا ديمك جائز دكلدر زيرا
شئ كندى نفسنه مضاف اولمز * شارح ديركه عامك خاصّه اضافتنه حمل ايله جائزدر يوم الاحد وشجر الاراك
ديدكلرى كبى ياخود مسمانك اسمنه اضافتى ياخود اختلاف حسبيله شيئك كندى نفسنه اضافتى قبيلندن اولور
❊اليائى❊ (النسى) و (النسيان) و (النسابة) و (النساوة) نونلرك كسريله و (النسوة) خطوه وزننده اونتمق
معناسنه در يقال نسيه نسيا ونسانا ونسايةونساوة من الباب الرابع ضدّ حفظه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره نسيان
ماده سى برآدم كنديسنه استيداع اولنان نسنه نك ضبطنى ترك ايلمكدن عبارتدر اولدخى اول آدمك ضعف قلبندن
يعنى حافظه سى ضعيف اولديغندن ياخود غفلتندن نشأت ايدر ياخود عن قصد قلبندن ذكرى ساقط اولور
حقنده ذمّ الهى مترتّب اولان قسم اخيردر (الانساء) همزه نك كسريله اونتدرمق معناسنه در يقال انساه اياه
(النسى) نونك كسريله وفتحيله اونوديلوب فراموش اولنمش نسنه يه دينور يقال هونسيه اى مانسى ونسوانك
بيانه آتدقلرى حيض بچاوره سنه دينور يقال القاه كالنسى وهو ماتلقاه المرأة من خرق اعتلالها (النسىّ) غنىّ
وزننده بين القوم معدود ومعتبر اولميان آدمه دينور يقال هو نسىّ اى لايعدّ فى القوم وقوّت حافظه سى
اولمامغله كثير النسيان اولان آدمه دينوركه اونوتغان تعبير اولنور (النسيان) سكران وزننده بودخى اونوتغان
آدمه دينور يقال رجل نسىّ ونسيان اى كثير النسيان (النسى) نونك فتحى وسينك سكونيله برآدمك نسا ديدكلرى
ذكر اولنان بوط طمرينه اورمق معناسنه در يقال نسيه نسيا من الباب الرابع اذا ضرب نساه (النسا) عصا وزننده
برآدمك بوط طمرى اغريمق معناسنه در يقال نسى الرجل نسا من الباب الرابع اذا اشكا نساه (الانسى) احوى وزننده
بوط طمرى آغرر اولان كشى يه دينور نسياء مؤنثيدر حمراء وزننده (الانسىّ) همزه نك فتحى وسينك كسريله ساق
سفلاده يعنى انجكك اشاغيسنده بر طمر آديدر بو طمر عامه نك عرق الانثى ديدكلرى طمر اوله جقدر ❊اليائى❊
(النشوة) نونك حركات ثلاثى وشين معجمه نك سكونيله خوشبو نسنه قوقلمق معناسنه در على قول اعمدر يقال نشى ريحا
طيبة اوعامّ نشوة مثلثة من الباب الرابع اذا شمها وبرخبرى ايوجه طويوب حقيقتنه واقف اولمق معناسنه مستعملدر
يقال نشى الخبر اذا علمه وسرخوش اولمق معناسنه در يقال نشى من الشراب اذا سكر وبرنسنه يى مرّة بعد اخرى معاودت
وتكرار قلمق معناسنه دركه مراد اعتياد ايلمكدر يقال نشى بالشئ اذا عاوده مرّة بعد اخرى ومواشى مغيلان كبى ايرى
ميشه اغاجلرينك نشوه لرندن اوتلامقله خسته اولمق معناسنه در يقال نشى المال اذا اخذه داء من نشوة الغضا
(الاستنشاء) بودخى خوش رايحه قوقلمق ياخود مطلقا رايحه قوقلمق معناسنه در يقال استنشى ريحا طيبة
اوعام اذا شمها (الانتشاء) افتعال وزننده و (التنشى) تفعل وزننده استنشاء معناسنه در يقال انتشى وتنشى بمعنى
استنشى ومست وسرخوش اولمق معناسنه در يقال انتشى الرجل وتنشى اذا سكر (النشوة) ثمره وزننده مغيلان كبى
ايرى ميشه اغاجلرندن الك اوّل چچك طرزنده ظهور ايدر برنسنه يه دينور ورايحه يه دينور يقال اخذ نشوته
اى رايحته وسرخوشلغه دينور يقال به نشوة اى سكرة وبرسنه لك اغاج قاونى ديدكلرى ميوه يه دينور يقال اترجة
نشوة اى لسنتها (الانشاء) همزه نك كسريله مواشى مغيلان كبى ايرى ميشه اغاجنك نشوه سنى بولمق معناسنه در يقال
انشى البعير اذا وجد نشوة الغضاة (النشية) غنيه وزننده رايحه يه دينور (النشوان) و (النشيان) سكران وزنلرنده
سرخوشه دينور يقال رجل نشوان ونشيان اى سكران وبرخبرك ابتدا ظهورنده جستجو ايدر اولان آدمه دينور
يقال هو نشيان بالاخبار اى يتخبر الاخبار اوّل ورودها (النشوة) نونك كسريله خبر طويمغه دينور (النشا)
عصا وبعضا سما وزنلرنده نشاستج اسميدركه تركيده نشاسته تعبير ايتدكاريدر بغدايك اوزندن ياپيلور اشبو نشا
كلمه سنك اصلى نشاستج ايدى كه نشاستهٔ فارسى معرّبيدر تخفيفا شطر كلمه حذف اولندى محدّثيندن محمد بن حبيب
النشائى نشا عملنه منسوبدر (نشوى) سكرى وزننده اذربيجان اولكه سنده بر بلده در اكا نخجوان ونخشوان ونقشوان
ديمك جائز دكلدر بو بلده حالا شروان طرفنده نخجوان ديدكارى اوله جقدر (النشاة) حصاة وزننده نشوه سى
اولان ميشه اغاجنه ياخود رايحه لو اولان اغاجه دينور جمعى نشا كلور حصا كبى ❊الواوى❊ (الناصية) و (الناصاة)
باشك اوك طرفنده قيل بتديكى يرك نهايت بولديغى محله دينوركه آلين تعبير اولنور قصاص الشعر معناسنه در * مؤلفه
كوره قصاص الشعر باشك اوكندن واكسه سندن قيل بتمسى نهايت بولان موضعدر شهرتنه مبنى اوك طرفى
متبادردر * وشارحك بيانه كوره اوراده اولان پرچه وكاكله ناصيه اطلاقى مجازدر حاليت ومحليت علاقه سنه
مبنيدر (النصو) نونك فتحى وصادك سكونيله برآدمك النده اولان پرچه ياپشوب قاورمق ياخود پرچنى چكمك

معناسنه‌در يقال نصاه نصوا اذا قبض ناصيته اومد بها و بيابان بيابانه متصل اولمق معناسنه‌در يقال نصت المفازة بالمفازة اذا اتصلت و بدندن لباسى صو يوب چيقارمق معناسنه‌در يقال نصا الثوب اذا كشفه و نصو سانجويه شبيه وجعه دينوركه جوف انسانى‌يه عارض اولور ﴿الانصاء﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برآدمك آلننى قاوره‌يوب چكمك معناسنه‌در يقال انصاه اذا قبض بناصيته ﴿المناصاة﴾ مباهاة وزننده و ﴿النصاء﴾ جدال وزننده برى برينك النلرى پرچنى قاوره‌يوب چكشدرمك معناسنه‌در تقول ناصيته مناصاة و نصاء اى نصوته و نصانى ﴿المنتصى﴾ منتقى وزننده برى برينه متصل اولان ايكى دره‌نك اوست طرفنه دينوركه برى برينه قاوشدقلرى محلدر و برموضع آديدر ﴿الناصية﴾ مرعانك ايلرى و يوقرى طرفنده اوتليان دوه‌لره دينور يقال ابل ناصية اى ارتفعت فى المرعى ﴿نصاء﴾ كساء وزننده برموضعدر ﴿النواصى﴾ ناصيه‌نك جمعيدركه الينه دينور بومناسبتله اشراف ناسه اطلاق اولنور نته‌كه اذناب اسافل ناسه اطلاق اولنور يقال هم نواصى القوم اى اشرافهم ※اليائى※ ﴿النصية﴾ غنيه وزننده ناسك كزيده و خيارينه دينور جمعى نصى‌ّ و انصاء و اناصى‌ّ كلور ﴿الانصاء﴾ همزه‌نك كسريله بريرده نصى‌ّ ديدكلرى اوت چوق اولمق معناسنه‌در يقال انصت الارض اذا كثر نصيها * شارح ديركه نصى‌ّ كلمه‌سنك تعريفى نسخه‌لردن ساقط اولمشدر ونصى‌ّ غنى‌ّ وزننده افضل مرعادر تازه‌سنه نصى‌ّ و صليان واغاردقده طريفه و يوغونلنوب قارتلندقده حلى دينور تركيده بغدايجق اوتى و اشك كنكرى و دبجك اوتى تعبير اولنور ﴿الانتصاء﴾ افتعال وزننده اورندلك اختيار معناسنه‌در يقال انتصاه اذا اختاره وطاغ ياخود ارض اوزون اوزادى يوكسلك اولمق معناسنه‌در يقال انتصى الجبل و الارض اذا طالا و ارتفعا ﴿التنصى﴾ تفعل وزننده برنسنه‌يه ياپشمق معناسنه‌در يقال تنصى الشىء به اذا اتّصل و برقومك اشرافزاده‌سنى تزوّج ايلك معناسنه‌در يقال تنصى بنى فلان اذا تزوّج فى نواصيهم ※الواوى※ ﴿النضو﴾ نونك فتحى و ضاد معجمه‌نك سكونيله ارقه‌دن لباس صويوب جبلاتمق معناسنه‌در يقال نضاه من ثوبه نضوا اذا جرّده و سائره سبق و تقدّم ايلك معناسنه مستعملدر كويا كه آنلرك ايچندن كندى نفسنى تجريد ايدر يقال نضا الفرس اذا سبق غيره و قيندن قلجى صيرمق معناسنه‌در يقال نضا السيف اذا سلّه و قطع مسافه ايلك معناسنه‌در يقال نضا البلاد اذا قطعها ونضو و نضوّ علوّ وزننده الده و اياقده و باشده و صقالده اولان خضابك رنكى زائل اولمق معناسنه‌در على قول باش ايله صقالده اولان خضابه مخصوصدر يقال نضا الخضاب نضوا و نضوّا اذا ذهب لونه يكون فى اليد و الرجل و الرأس و اللحية او يخصهما و بدنده اولان ورم ساكن اولمق معناسنه‌در يقال نضا البدن اذا سكن ورمه و صو نشف ايلك معناسنه‌در يقال نضا الماء اذا نشف ﴿الانتضاء﴾ افتعال وزننده بودخى قيندن قلج صيرمق معناسنه‌در يقال انتضى السيف اذا سلّه و لباسى اسكتمك معناسنه‌در يقال انتضى الثوب اذا ابلاه ﴿النضو﴾ نونك كسريله آت او يانك باشلقسز يالكزجه كمينه دينور و اريق و مهزول اولان حيوانه دينور يقال ركب نضوا اى مهزولا من الابل وغيرها مؤنثى نضوه‌در جمعى انضاء كلور وانجه اوقه دينور قدح رقيق معناسنه وچوق قوللنلوب آتلغله كهنه و فاسد اولمش اوقه دينور و كهنه لباسه دينور ﴿النضىّ﴾ غنىّ وزننده آريق و مهزول حيوانه دينور يقال بعير نضىّ اى مهزول و تمرنسز يلكسز اوقه دينور و مزراغك ال ايله طوته‌جق يرندن يوقريسنه دينور ياخود بيونك باشدن طرفه يوقريسنه دينور ياخود كميكنه ياخود چكنى ايله قولاق ارالغنه دينور و نضىّ الكاهل يغرنيده اولان اوكورغه كميكلرينه دينور و انسانك آلت تناسلنه دينور ﴿الانضاء﴾ همزه‌نك كسريله دابه‌يى مهزول ايلك معناسنه‌در يقال انضى بعيره اذا هزله و برآدمه مهزول حيوان ويرمك معناسنه‌در يقال انضاه اذا اعطاه مهزولا و لباسى اسكتمك معناسنه‌در يقال انضى الثوب اذا ابلاه ※اليائى※ ﴿النضى﴾ نضو وزننده قيندن قلج صيرمق معناسنه‌در يقال نضيت الثوب نضيا لغة فى نضوته و لباسى اسكتمك معناسنه‌در تقول نضيت الثوب اذا ابليته ﴿الانضاء﴾ همزه‌نك كسريله و ﴿الانتضاء﴾ افتعال وزننده بونلرده لباسى اسكتمك معناسنه‌در تقول انضيت الثوب و انتضيته اذا ابليته ﴿المنتضى﴾ منتقى وزننده برموضع آديدر ※الواوى※ ﴿النطو﴾ خطو وزننده برنسنه‌يى چكوب سوندرمك معناسنه‌در يقال نطا الحبل ينطو نطوا اذا مده و بعيد اولمق معناسنه‌در يقال نطا المنزل اذا بعد و برنسنه‌يى طمبوب ايسم اولمق معناسنه‌در يقال نطاعنه اذا سكت و نسيج اولنه‌جق بزه ايپلكى ارش ايلك معناسنه‌در يقال نطا الغزل اذا سدّاه ﴿النطاة﴾ حصاة وزننده خرما قوريغنك دبنده اولان قبجوغه دينور ياخود خرما سالقمنه دينور جمعى انطاء كلور و نطاة خيبر ايالتنه دينور على قول آنده برچشمه‌نك ياخود برقلعه‌نك آديدر ياخود خاصة خيبرك حمّا عارضه سنه دينور ﴿الانطاء﴾ اعطاء وزننده و مراد فيدركه ويرمك معناسنه‌در يقال انطاه اى اعطاه ﴿التناطى﴾ تفاعل وزننده برى برينى سبق ايچون سكردشمك معناسنه‌در يقال تناطى القوم

اذا تسابقوا و بر كسه ايله بر نسنه ضمننده دورشوب اوغراشمق وصواشمق معناسنه‌در يقال تناطى فلانا
اذا مارسه و برى بريله سوزده كشاكش اوزره اولمق معناسنه‌در يقال تناطى الكلام اذا تعاطاه و تجاذبه
(المناطاة) مباهاة وزننده برى بريله نزاع وتطاول ايلمك معناسنه‌در يقال ناطاه اذا نازعه وطاوله و ايكى خاتون
اوتوروب ثوبه ارش ايلمك ايچون برى برينه ايپلك يومغى آتمق معناسنه‌در تقول رأيت مناطاتهما وهى ان تجلس
المرأتان فترمى كلّ واحدة الى صاحبها كبة غزل حتى تسدّى الثوب واشبو مناطاة بز نسج ايدركن اولور ❊الواوى❊
(النعو) نونك فتحى وعينك سكونيله اوست دوداغك برون التنده اولان دكرمى يبوه دينور ودوه قسمنك اوست
دوداغنده اولان يريغه دينور وآت قسمنك طرنغنك كيروسنده اولان قيناغك يارينه كذلك طرنغنك كيروسنده
اولان يا ريغه دينور وتازه خرمايه دينور (نعوه) تمره وزننده برموضعدر (النعاء) دعاء وزننده كدى ماولمق
معناسنه‌در يقال نعا السنور نعاء اذا صات (نعوان) سلمان وزننده بروادى اسميدر ❊اليائى❊ (النعى) سعى
وزننده و(النعىّ) غنىّ وزننده و(النعيان) غفران وزننده برآدمك وفات ايلديكنى خبرويرمك معناسنه‌در يقال
نعاه له ينعيه نعيا ونعيا ونعيانا اذا اخبره بموته و برآدمك ذنوب وقبايحنى اظهار واشاعه ايلمك معناسنه مستعملدر يقال
هو ينعى على زيد ذنوبه اى يظهرها و يشهرها (النعىّ) غنىّ وزننده موت خبرينى اعلام ايدن آدمه دينور
عربده مخصوص ناعى اولور يقال هو نعىّ اى ناع ونعىّ بمعنى مفعول اولور موتى خبرى اعلام اولنمش آدمه دينور
يقال هو نعىّ اى منعىّ (الاستنعاء) دوه سائرلرى صاوشمق ياخود اوركوب كيرو دونمك ياخود سكردەرك راكبنى
ياصاحبنى آلوب قاچمق ياخود دوه‌لر پراكنده و تارمار اولمق معناسنه‌در يقال استنعت الناقة اذا تقدمت او تراجعت
نافرة اوعدت بصاحبها او تفرّقت وانتشرت وقيون قسمنك اوكنه يچوب آردنجه كلسون ديو چاغرمق معناسنه‌در
يقال استنعى الرجل الغنم اذا دعاها لتتبعه (التناعى) تفاعل وزننده ناس جنكده برى برينى اغراء وتشديد ايچون
برى برينه مقتوللرينك خبرينى بيلدرشمك معناسنه‌در يقال تناعى القوم اذا نعوا قتلاهم ليحرّض بعضهم بعضا
(المنعى) و(المنعاة) ميملرك فتحيله موت خبرينه دينور (نعاء) قطام وزننده اسم فعل امردر نعى ايله يعنى فلانك
موتى خبرينى هركسه اعلام واظهار ايله ديمكدر يقال نعاء فلانا اى انعه واظهر خبر موته * شارح ديركه عرب
مراسمندندركه برذيشان كمسه وفات ايلدكده برى سوار اولوب بين القبائل و بين القوم نعى واعلان ايده‌رك دور ايدر
❊اليائى❊ (النغى) غين معجمه ايله بغى وزننده فهم اولنه جق سوز سويلمك معناسنه‌در يقال نغى اليه ينغى نغيا اذا تكلم
بكلام يفهم (الانغاء) اصغاء وزننده نغى معناسنه‌در يقال انغى الرجل بمعنى نغى (النغية) نغمه وزننده ومرادفيدركه
برخوش آينده ولطيف سوزه دينور تقول سمعت نغيته اى نغمته وتازه ايشيديلان خبره دينور هنوز صحت وحقيقتى
ثبات وتمكين بولمقسزين تقول سمعت نغية وهى اوّل الخبر قبل ان يستثبته (المناغاة) مباهاة وزننده برنسنه‌يه
پك يقلشوب چاتمق معناسنه‌در يقال ناغاه اذا داناه ويارشمق معناسنه‌در يقال ناغاه اذا باراه ومحبوبه ايله لاغ ولطيفه ايلمك
معناسنه‌در يقال ناغى المرأة اذا غازلها (نغيا) يحيا وزننده انبار قضاسنده برقريه آديدر وواسط ايله بصره بيننده برقريه
آديدر ❊الواوى❊ (النغوة) نغيه وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى (النغو) نغى وزننده وآنده لغتدر تقول نغوت
لغة فى نغيت ❊اليائى❊ (النفى) نونك فتحى وفانك سكونيله برنسنه‌يى يرندن آيرمق معناسنه‌در يقال نفاه ينفيه نفيا
اذا نحّاه ويقال نفاه ينفوه نفوا وهذا مروىّ عن ابى حيان ونفى لازم اولور يرندن آيرلمق معناسنه‌در يقال نفاه فنفى
متعدّ ولازم وسيل صويى سيلنتى‌يى كوتوروب ايلتمك معناسنه مستعملدر يقال نفى السيل الغثاء اذا حمله وانكار ايلمك
معناسنه‌در يقال نفى الشئ اذا جحده ونفى ونفيان فتحاتله يل طپراق توزتمق معناسنه‌در يقال نفت الريح التراب نفيا
ونفيانا اذا اطارته واوكورتلمك ايچون اقچه‌يى ال ايله صاورمق معناسنه‌در نفى الدراهم اذا اثارها للانتقاد وبلود
يغمور فشقرتمق معناسنه‌در يقال نفت السحابة ماءها اذا مجته (الانتفاء) افتعال وزننده برنسنه يرندن آيريلوب
آلارغه اولمق معناسنه‌در يقال انتفى منه اذا تنحى (النفىّ) غنىّ وزننده نفى اولنمش منفىّ معناسنه‌در عربلرك ابن نفىّ
اطلاق ايلملرى بوندندركه پدرى بر اوغلدن بيزار اولمغله بوبنم اوغلم دكلدر ديو جحد وسلب ايلديكى اوغلانه
اطلاق اولنور يقال هو ابن نفىّ اى نفاه ابوه ونفىّ چولمك قينار كن طشره آتديغى كفه وكپوكه دينور يقال نفىّ
القدر اى ما جفأت به عند الغليان ونفىّ الماء سرپلان صويك سرپنديسنه دينور يقال هذا نفىّ الماء اى
ماتطاير منه عن الرشاء ونفىّ الحوافر دابه يورركن اياغى آلتندن قايوب كيدن طاش ومولوز مقوله‌سنه دينور ونفى
خرما يپراغندن اورلمش قلقانه دينور ونفىّ الريح اشجار ديبلرينه روزكارك صاوروب يغديغى طپراغه دينور
وعسكر عظيم ايچندن كنار كسوب كيرولنان يادكاره دينور ونفىّ وعيد معناسنه مستعملدر تقول اتانا نفيكم اى

وعيدكم ﴿النفيان﴾ فتحاتله بودخى اشجار دبلرينه روزكارك صاوروب سورديكى طپراغه دينور ﴿النفاية﴾ نونك فتحى
وضميله و﴿النفاة﴾ حصاة وزننده و﴿النفوة﴾ تمره وزننده و﴿النفية﴾ غنيه وزننده و﴿النفاء﴾ سماء وزننده و﴿النفاوة﴾
ثمامه وزننده بر نسنه نك كيرويه قلان كمترينه وكتوسنه دينور خرمن ارضيه سى كبى ونفيه تمره وزننده ونفيه
غنيه وزننده خرماپيراغندن اورلمش سفره يه دينوركه اوزرينه كش ياپمق ايچون يوغر دسريلور ※الواوى※ ﴿النفو﴾
نفى وزننده وآنده لغتدر وبو ارتشاف نام كتابدن منقولدركه ابو حيان قوليدر يقال نفاه ينفوه نفوا لغة فى نفاه ينفيه
نفيا ※الواوى※ ﴿النقاوة﴾ و﴿النقاء﴾ و﴿النقاءة﴾ نونلرك فتحيله و﴿النقاوة﴾ و﴿النقاية﴾ نونلرك ضميله برنسنه پاك
وپاكيزه اولمق معناسنه در يقال نقى الشئ نقاوة ونقاء ونقاءة ونقاوة ونقاية من الباب الرابع اذا نظفت ﴿النقى﴾ غنى
وزننده پاك وپاكيزه نسنه يه دينور جمعى نقاء كلور نونك كسريله ونقواء كلور نقباء وزننده وبو نادردر يقال هو نقى
اى نظيف ﴿الانقاء﴾ همزه نك كسريله برنسنه يى پاك وپاكيزه قلمق معناسنه در يقال انقاه اى نظفه وحيوان ايلك
باغليوب سمورمك معناسنه در يقال انقت الابل اذا اسمنت وغله كركى كبى اوزلنوب قالنلشمق معناسنه در يقال
انقى البر اذا سمن ﴿التنقى﴾ تفعل وزننده و﴿الانتقاء﴾ افتعال وزننده برنسنه يى اورنديلك معناسنه در يقال تنقاه
وانتقاه اذا اختاره ﴿النقوة﴾ و﴿النقاوة﴾ و﴿النقاة﴾ نونلرك فتحيله و﴿النقاية﴾ و﴿النقاوة﴾ نونلرك ضميله اسم
اولورلر برنسنه نك كزيده ومختارينه اطلاق اولنورلر ونقاوه لفظنك كه نونك ضميله در جمعى نقى كلور هدى وزننده
ونقاء كلور مدايله ونقايه كلمه سنك كه ينه نونك ضميله در جمعى نقايا كلور نونك فتحيله ونقاء كلور نونك ضميله ومدايله
يقال هو نقوته ونقاوته ونقاته ونقايته ونقاوته اى خياره ونقاوة الطعام ونقاية الطعام نونلرك فتحى وضميله در
بغدايى آيرتليوب پاك ايدركن يبانه آتدقلرى دلوجه وچاودار وسائر فضلات مقوله سى نسنه دن عبارتدر ﴿النقا﴾
عصا وزننده صرتى اوركج كبى بوكرى اولان يومشق قوم يغننه دينور تثنيه سنده نقوان ونقيان دينور فتحاتله
جمعى انقاء ونقى كلور صلى وزننده ﴿بنات النقا﴾ بر جانورجقدر قومسالرده اولور واكا شحمة النقا دخى
ديرلر ﴿النقو﴾ حقو وزننده و﴿النقا﴾ عصا وزننده قول كميكنه دينور على قول مطلقا ايلكلى كميكه
دينور جمعى انقاء كلور ﴿النقى﴾ نونك كسريله ايليكه دينور مخ معناسنه يقال اخرج نقيه اى مخه ﴿الانقى﴾
احوى وزننده وجودنده ايليكلى كميكلرى انجه اولان آدمه دينور نقواء مؤنثيدر يقال رجل انقى وامرأة
نقواء اى دقيقا القصب ﴿النقة﴾ ثقه وزننده واكا مزاوجة ذكر اولنور يقال ثقة نقة اتباع ﴿النقاوة﴾
ثمامه وزننده بركونه نباتدركه صابون كبى آنكله اثواب غسل اولنور جمعى نقاوى كلور نونك ضميله ※اليائى※
﴿النقية﴾ تمره وزننده برسوزه دينور يقال مافاه بنقية اى بكلمة ﴿النقى﴾ غنى وزننده خاص اوندن ياپلمش بياض
اتمكه دينور حوارى معناسنه ﴿المنقى﴾ معظم وزننده يوله دينور طريق معناسنه ومدينه ايله جبل احد بيننده
بر موضع آديدر ﴿نقيا﴾ نونك كسريله انبارده بر قريه آديدر يحيى بن معين الحافظ النقياوى اورادندر ﴿بانقيا﴾
نونك كسريله كوفه قضاسنده بر قريه در ﴿النقاء﴾ لقاء وزننده ومرادفيدركه بولشمق معناسنه در تقول نقيته
نقاء اى لقيته لقاء ※اليائى※ ﴿النكاية﴾ كتابه وزننده اعدايى قيروب چورمك معناسنه در يقال نكى العدو
وفيه نكاية من الباب الثانى اذا قتل وجرح وخام چبانك باشنى قوپروب دشمك معناسنه در يقال نكى القرحة
اذا نكأها وتقول العرب هنيت ولا تنك اى لا نكيت ولا جعلت منكيا وبو تركيب دعادر ولاتنك كلمه سى مجهولدر
ناقص اولغله آخرى منقوصدر هميشه اعداء اوزره غالب ومظفر اولوب اصلا منكوب ومخذول اولميه سن ديمكدر
ومنكى كلمه سى نكايه دن مرمى وزننده در ※الواوى※ ﴿النمو﴾ علو وزننده برنسنه بركتلنوب آرتمق معناسنه در يقال
نما الشئ ينمو نموا اذا زاد واله وصقاله ياقيلان خضابك رنكى قويولنمق معناسنه در يقال نما الخضاب اذا ازداد حمرة
وسوادا ※اليائى※ ﴿النمى﴾ رمى وزننده و﴿النمى﴾ عتى وزننده و﴿النماء﴾ سخاء وزننده و﴿النمية﴾ عطيه وزننده
نمو كلمه سنده لغتدر يقال نمى الشئ ينمى نميا ونميا ونماء ونمية اذا زاد وطوترغى چوغالتمغله آتشى يك علولندرمك
معناسنه مستعملدر يقال نمى النار اذا رفعها واشبع وقودها وسمورمك معناسنه در يقال نمى الرجل اذا سمن ونهر
وبحرك صويى قباروب قالقمق معناسنه در يقال نمى الماء اذا طما وبر آدمه بر كلام وخبر رفع واسناد اولنمق
معناسنه در يقال نمى اليه الحديث اذا ارتفع اليه وبو معناده متعدى اولور تقول نميت الحديث اليه اذا رفعته وعزوته
﴿الانماء﴾ همزه نك كسريله بودخى برنسنه آرتمق معناسنه در يقال انمى الشئ اذا زاد وآرترمق معناسنه در يقال
انماه اذا زاده وبرسوزى نميمه وجهيله اشاعه وابلاغ ايلك معناسنه در يقال انمى الحديث اذا اذاعه على وجه
النميمة وشكارى كورميه رك اولدرمك معناسنه دركه ضرب ايدن كمسه نك اوكندن فرار ونظركاهندن غائب

اولدقدنصکره اولمکدن عبارتدر یقال انمی الصید اذا رماه فاصابه ثمّ ذهب عنه فمات (التنمیة) تفعله وزننده بودخی
برنسنه برکتلنوب ارتمق معناسنه در یقال نمی الشیٔ اذا زاد و برخبروکلامی برآدمه عزو واسناد ایلمك معناسنه درتقول
نمیت الیه الحدیث اذا رفعته الیه وعزوته (الانتماء) افتعال وزننده برآدم برکمسه یه کندیسنی نسبت ایلمك انتساب
معناسنه درکه نسبتلنمك تعبیراولنور یقال انتمی الیه اذا انتسب وقوش برمحلدن قالقوب آخر محلّه قونمق معناسنه در
یقال انتمی البازی اذا ارتفع من موضعه الی آخر (التنمی) تفعل وزننده بودخی قوش یرندن قالقوب بشقه یره
قونمق معناسنه در یقال تنمی البازی بمعنی انتمی (النامیة) قوّت نماء صاحبیدرکه آرتوب بیومك شانندن اولان
نسنه‌لردرمراد مخلوق الهیدر * قال الشارح ومنه الحدیث ❋ لاتمثلوا بنامیة الله ❋ ای الخلق ونامیة الکرم آصمه‌نك
صالقملو اولان چبوغنه اطلاق اولنور ونامیه بر معروف صویك آدیدر (الانمیّ) ترکیّ وزننده ایچی صمانله
طولدرلمش غلاف مقوله‌سنه دینور یصدق ودوه هاویدی وسائری کبی بوراده خیشه وحسیه نسخه‌لری غلطدر
صواب اولان حشیه درکه حشودن مأخوذدر (النماة) حصاة وزننده اوفق قرنجه یه دینور جمعی نمی کلور حصا
وزننده (النامیان) ایکی شاعره اطلاق اولنور بری مصیصه‌لو وبری غزه‌لودر (النمیة) غنیه وزننده ایپلك اکیرن
کمسه‌نك چقرقدن صیردیغی بری برینه مقابل ایکی ایپلك قلمیدرکه اوزرلرینه ایپلك صارلمغله یومق اولورلر (النمیّ)
عتیّ وزننده نمم ماده‌سنده ذکر اولندیکه لغت رومیه ده فلس معناسنه درکه پوله ومنقوره دینور ❋ الیائی ❋
(ننا) عصا وزننده ابو بکر محمد بن محمود الاصفهانیّ نام فقیه ومحدّثك پدری اسمیدر ❋ الیائی ❋ (النیة) نونك
کسری ویانك تشدیدی وتخفیفیله برنسنه یه قصد وعزم ایلمك معناسنه درکه اکا مباشرته عقد قلب ایلمکدن عبارتدر
یقال نوی الشیٔ ینویه نیة ونیة اذا قصده وبرنسنه یی ضایع ایلیوب حفظ وصیانت ایلمك معناسنه مستعملدر لزوم
علاقه‌سیله یقال نوی الله فلانا ای حفظه ونیه عزم وتوجه اولنان سمت ومرامه دینور کرك سفر وکرك عمل
وحاجت مقوله‌سی اولسون یقال نوی نیة ای قصد الوجه الذی یذهب فیه وایراق اولمق بعد معناسنه درکما سیذکر
(الانتواء) افتعال وزننده بودخی برنسنه یه عزم وقصد ایلمك معناسنه در یقال انتواه اذا قصده (التنوّی) تفعل
وزننده انتوا معناسنه در یقال تنوّاه اذا قصده (النوی) عصا وزننده بودخی عزم وقصد اولنان سمت وجهت
ومرامه دینور یقال نوی نوی بعیدة ای جهة یذهب فیها وایراق اولمق معناسنه در نیه کبی یقال نوی عنه نیة
ونوی اذا بعد ونوی خانه وسرایه اطلاق اولنور وبرمکاندن مکان آخره نقل وتحوّل ایلمك معناسنه در یقال نوی
من مکان الی آخر اذا تحوّل ونواة لفظندن جمع اولورکه چکردکه دینور جمع الجمعی انواء کلور ونویّ کلور عتیّ
وزننده ونوی کلور کسرتینله ونویّ قیزلری ختان ایدن سنتجی یه دینور وشام دیارنده برقریه آدیدر شیخ الاسلام
ابوزکریاّ یحیی النوویّ قدّس الله روحه اورادندر وسمرقند قضاسنده برقریه آدیدر ونوی مصدر اولور چکردك
آتمق معناسنه یقال نوی الرجل نوی اذا القی النواة (الانواء) همزه‌نك کسریله ایراقلشمق معناسنه در یاخود کثیر
الاسفار اولمق معناسنه در یقال انوی الرجل اذا تباعد او کثرت اسفاره وبرآدمك ایشنی بتورمك معناسنه در یقال
انوی حاجته اذا قضاها وخرما قوریغی وسائر میوه چکردك باغلمق معناسنه در یقال انوت البسرة اذا عقدت
نواها وچکردك آتمق معناسنه در یقال انوی الرجل اذا القی النواة وناقه یی طاولندرمق معناسنه در یقال انوی
الناقة السمن اذا جعلها ناویة (التنویة) تفعله وزننده بودخی برآدمك ایشنی بتورمك معناسنه در یقال نوّی
حاجته اذا قضاها ومیوه قسمی چکردك باغلمق معناسنه در یقال نوّت البسرة اذا عقدت نواها وچکردك آتمق
معناسنه در یقال نوّی الرجل اذا القی النواة (النواة) حصاة وزننده چکردکه دینورکه ذکر اولندی واعداددن
یکرمی علی قول اون عدده دینور یقال اخذ منه نواة ای عشرین او عشرة وبراوقیه التونه دینور علی قول درت
دانه مسکوك التونه دینور یاخود بش درهم وزننده یاخود اوچ درهم وزننده یاخود اوچ بچق درهم وزننده
اولانه دینور یقال تزوّجها علی نواة من ذهب ای علی اوقیة من ذهب اوهی اربعة دنانیر او مازنته خمسة دراهم
او ثلاثة دراهم او ثلاثة ونصف * شارح دیرکه بومعنا چکردك معناسندن مأخوذدر ونهایه ده بش درهم قیمتنده
اولان التونله ده مفسّردر (بنو نوی) فتا وزننده برقبیله‌در (ناو) حال وزننده برقلعه آدیدر (النیّ) نونك فتحیله ایچ
یاغنه دینور شحم معناسنه (نیّان) ریّان وزننده برموضعدر (النوویّة) عربیه وزننده دائما خرما چکردکی اکل ایدن
دوه‌لره دینور یقال ابل نوویّة ای تأکل النوی (الاستنواء) بودخی چکردك آتمق معناسنه در یقال استنوی الرجل اذا القی
النواة (النیّ) طیّ وزننده و(النوایة) نونك فتحی وکسریله ناقه سمورمك معناسنه در یقال نوت الناقة تنوی نیا ونوایة
اذا سمنت (الناویة) و(الناوی) سموز وطاولی ناقه یه دینور وصف خاصدر جمعی نواء کلور نونك کسریله (النیّ)

نونك كسريله معناى مزبوردن اسمدر ناقه نك سموزلكنه دينور يقال بالناقة نيّ اى سمن ☼ الياء ☼ (النهى) نونك
فتحى و هانك سكونيله برآدمى برنسنه دن منع و يساق ايلمك معناسنه دركه امر مقابليدر يقال نهاه عنه ينهاه نهيا من الباب
الثالث ضدّ امره (الانتهاء) افتعال وزننده مطاوعدركه يساغى اسليوب كيرو طورمق معناسنه در يقال نهاه عنه
فانتهى و برنسنه غايته وارمق معناسنه دركه تجاوز ايلميوب اوراده طورمقدن عبارتدر يقال انتهى الشئ اذا بلغ
نهايته و برآدمه برخبر يتشمك معناسنه در يقال اليك انهى المثل فانتهى اى بلغ (التناهى) تفاعل وزننده بودخى
يساغى قبولله كيرو طورمق معناسنه در يقال نهاه فتناهى و برنسنه نهايت بولمق معناسنه در يقال تناهى الشئ
اذا بلغ نهايته (النهوّ) عدوّ وزننده منكراتدن دائما ناسى زجر و منع ايدن آدمه دينور يقال هو نهوّ عن المنكر
امور بالمعروف (النهية) غرفه وزننده اسمدر برنسنه دن كيرو طوردرمغه دينوركه يساق تعبير اولنور و برنسنه نك
غايت و انجامنه دينور يقال بلغ الشئ نهيته اى غايته وآخره و يره قاقيلان قازيغك باشنده اولان كرتكه دينوركه
اكا ايپ چوريلور و عقل و مدركه يه دينور صاحبنى قبايحدن نهى ايلديكيچون جمعى نهى كلور مديه و مدى كبى
و نهى هدى كبى مفرد اولور يقال هو ذو النهية و النهى وهم اولو النهى اى العقل و العقول (النهاية) و (النهاء)
نونلرك كسريله بونلرده برشيئك غايت و آخرينه دينور يقال بلغ نهيته و نهايته و نهائه اى غايته وآخره و نهايه بسرك
دوه نك برونه چوردكارى اغاجك اوجنه دينور و شول تخته يه دينوركه قرشولقلى دوزوب اوزرنده دابه يه
يوك تحميل اولنور ايكى طرفنده اولانه حاملتان و عاضدتان دخى ديرلر و نهاء يك كوچك يغمور كولجكنه دينور
و نهاء النهار كوندزك كمال ارتفاعندن عبارتدركه مراد نصف نهاره قريبدر و نهاء الماء صويك كركى كبى قباروب
قالقمسندن عبارتدر و نهاء صرچه يه دينور زجاج معناسنه على قول صرچه دن دوزلمش شيشه و برداق مقوله سنه
دينور بونده قصر ايله ده لغتدر مفردى نهاءه در هايله و برنوع آق طاش اسميدركه مرمردن يومشق اولور و باديه ده
بردوابى نبات آديدر و برجنس بونجق آديدر (التنهية) تفعله وزننده برنسنه نهايته ايرمك معناسنه در يقال نهى
الشئ اذا بلغ نهايته و برآدمه برسوزى و برخبرى يتشدرمك معناسنه در يقال نهى اليه الخبر اذا بلغه و تنهيه اسم
اولور دره نك صويى منتهى اولديغى يره دينور (الانهاء) همزه نك كسريله برآدمه برسوزى و خبرى يتشدرمك
معناسنه در تقول اليك انهى المثل و نهى كما ذكر اى بلغه و يقال انتهى اليه المثل و نهى و انهى مجهولين و نهى كسعى
قليلة يعنى بو ماده دن سوز يتشمك معناسنه مجهول استعمال اولنور لكن معلوم اوله رق ورودى لغت نادره در
و انهاء صوكولنه كلمك معناسنه در يقال انهى الرجل اذا اتى نهيا اى غديرا و برنسنه يى يرينه ابلاغ ايلمك معناسنه در
يقال انهى الشئ اذا ابلغه (النهى) نونك كسرى و فتحى و هانك سكونيله صوكولنه دينور غدير معناسنه ياخود
كوله شبيه يره دينوركه انده صو ايركيلور جمعى انهى كلور همزه نك فتحى و هانك كسريله و انهاء كلور و نهى كلور
صلى وزننده و نهاء كلور كساء وزننده (التنهاء) تانك فتحيله دره نك صويى منتهى اولديغى يره دينور تنهيه كبى
(النهية) نونك كسريله و (النهية) غنيه وزننده نهايت درجه ده سموز و طاولى ناقه يه دينور يقال ناقة نهية و نهية
اذا بلغت غاية السمن (المنهاة) مرماة وزننده عاقل آدمه دينور نفسنى و سائرى قبايحدن نهى و منعه باعث اولديغيچون
يقال رجل منهاة اى عاقل (النهاوة) حلاوه وزننده بركمسه عاقل و هوشمند اولمق معناسنه در يقال نهو الرجل
نهاوة من الباب الخامس اذا كان منهاة (النهىّ) غنىّ وزننده عاقل آدمه دينور جمعى انهياء كلور (النهى) عمى
وزننده بودخى يك عاقل آدمه دينور جمعى نهون كلور عمون وزننده كه اعلال اولنمشدر يقال هو نهىّ من قوم انهياء
و نه من نهين و يقال نه بالكسر على الاتباع اى متناهى العقل هذا نهيك من رجل و ناهيك من رجل و نهاك من
رجل مجموعى حسبك معناسنه در تقول نهيك من رجل و ناهيك منه و نهاك منه اى حسبك يعنى فلان برغايتدركه
سكا هر وجهله كافى و وافى اولمغله سنى سائره طلب و مراجعتدن لسان حاله نهى و منع ايدر مثال اوّل مبالغة
وصف بالمصدردر * شارح ديركه مثال اوّلده مفرد و جمع و مذكر و مؤنث مساويدر و مثال ثانى كه اسم فاعلدر و ثالثكه
فعل ماضيدر انلرده مرعيدر و ثانى حاليت اوزره منصوبدر (نهاة) حصاة وزننده برفرس آديدر (نهيه) سميه
وزننده اسد بن عبد العزّى نام كمسه نك امّ ولدى اسميدركه حضرت خديجه نك جده سيدر كذلك عمر بن الخطاب
رضى الله عنه حضرتلرينك امّ ولدى اسميدر (النهى) فتا وزننده ترك حاجت ايلمك معناسنه در كويا كه كندى
نفسى جهتندن نهى اولنمشدر يقال طلب حاجته حتى نهى عنها نها من الباب الرابع و يقال انهى عنها
اى تركها ظفر بها اولم يظفر (نهيا) نونك كسريله و (نهيا) فتحاتله برصو آديدر (النهاء) نونك ضميله زهاء
وزننده و مرادفيدركه مقدار معناسنه در يقال نهاء مأة اى زهاؤها (دير نهيا) نونك كسريله مصرده برقريه در

﴿فصل الواو﴾

(نهى) هدى وزننده بحرين قضاسنده بر قريه‌در (التنهاة) تانك كسريله طپراق وچامور مقوله‌سندن يابمه صو بندينه دينوركه آنكله سمت آخره صرف اولنور ﴿فصل الواو﴾ ※اليائى※ (الوأى) رأى وزننده وعدايلمك معناسنه‌در يقال وأى الشیء وأيا من الباب الثانى اذا وعده وبرنسنه‌يى درعهده ايلمك معناسنه‌در يقال وأه اذا ضمنه ووأى ناسدن عدد كثيره دينور ووهم وظن معناسنه‌در تقول فى وأيى كذا اى فى وهمى وظنى (الوءى) فتا وزننده ياوز وجست وچالاك دابه‌يه دينور وبيان اشكنه دينور وءآة مؤنثيدر فتاة كبى (الوئية) غنيه وزننده انجويه دينور درّه معناسنه وككليش تنجره‌يه وچناغه دينور وأيه دينور ثمره وزننده يقال قدر وقصعة وئية ووأية اى واسعة وبيوك چوالـه دينور وبيوك قرنلو ناقه‌يه دينور وامور بيتنى كوزل اداره وحفظ ايدن كاركذار قادينه دينور يقـال امرأة وئية اى حافظة لبيتها (الاتاء) اتكاء وزننده برآدمك وعدنى قبول ايلمك معناسنه‌در يقال اتائى الرجل اذا اتعد (الاستيئاء) برآدمدن وعده ايستمك معناسنه‌در يقال استوءآه اى استوعده (التواءى) تفاعل وزننده بريكمك معناسنه‌در يقال تواءى القوم اذا اجتمعو ※اليائى※ (الوتى) واوك فتحى وتانك سكونيله كوجكلره دينور جيئات معناسنه مفردى وتيه‌در ※اليائى※ (الوثى) ثاى مثلثه ايله حسى وزننده وثأ معناسنه‌دركه مفاصلده اولان وجعه دينور تركيده صزى تعبير اولنور يقال فى مفاصله وثى اى وثأ (الموثية) مرميه وزننده برعضو ومفصلنده صزى پيدا اولمش آدمه دينور يقال وثيت يده على المجهول فهى موثية اى موثوثة بها وثى (الوثى) واوك ضميله هدى وزننده وثى لفظندن جمعدر صزيلر ديمكدر (الايثاء) همزنك كسريله برآدمك مركوبى اولان حيوان ياخود كمى صنوب برباد اولمق معناسنه‌در يقـال اوثى الرجل اذا انكسر به مركبه من حيوان او سفينة (الميثاءة) ميمك كسريله دمورچو مغه وكرزه دينور يقال ضربه بالميثاءة اى بالمرزبة ※اليائى※ (الوجى) عصا وزننده اياق ياطرنق يالين يوريمكدن ياخود طاشلق سرد يرده يوريمكدن آشنوب فرسوده اولمق ياخود آندن اشدّ اولان حالته اوغرامق معناسنه‌دركه طاشرققدن دريلرى صويلوب اتلرى پاره پاره اولمقدن عبارتدر يقـال وجى الماشى وجا من الباب الرابع اذا حفى او اشدّ منه ويقـال اصابه الوجى (الوجى) عمى وزننده و(الوجى) غنى وزننده اياغى طاشرققله آشنوب ييريمش آدمه دينور مؤنثى وجياءدر حمراء كبى (التوجى) تفعل وزننده بودخى اياق آشنوب ييريمك معناسنه‌در يقـال توجّى الفرس بمعنى وجّى (الايجاء) همزه‌نك كسريله اياغى طاشرقدوب آشندرمق معناسنه‌در تقول اوجيته اى جعلته وجيا ووبرمك معناسنه‌در يقال اوجاه اذا اعطاه وبخل ايلمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال اوجى الرجل علىّ اذا بخل واوجيه صاتمق معناسنه‌در يقال اوجى فلان اذا باع الاوجية وصياد آو بولميوب خائبا دونمك معناسنه‌در يقال اوجى الصائد اذا اخفق وآتك طرنقلرى پك كورلنوب كند اولمغله باصديغى يره تأثير ايليوب قازمقدن قالمق معناسنه‌در يقال اوجى الحافر اذا انتهى الى صلابة ولم ينبط وبرنسنه‌دن فارغ اولوب كيرو چكلمك معناسنه‌در يقال اوجى عن كذا اذا اضرب وانتزع وبرآدمى ايشه يرامز خير ومنفعتسز بولمق معناسنه‌در تقول سألناه فاوجيناه اى وجدناه وجيا (الوجى) واوك فتحى وجيمك سكونيله بودخى بركمسه‌يى خير ومنفعتسز بولمق معناسنه‌در تقول سألناه فوجيناه وجيا من الباب الثانى اى وجدناه وجيا وآنه‌مك خصى معناسنه‌در تقول وجيته اذا خصيته (الاوجية) اوديه وزننده وجاء لفظندن كه كساء وزننده‌در جمعدر كوچك آرقه يوكلرينه دينور عكوم صغار معناسنه (الوجىّ) غنىّ وزننده خير ومنفعتسز جمادات قبيلندن اولان كمسه‌يه دينور يقال رجل وجىّ اى لا خير عنده (ميجى) عيسى وزننده نعمان بن مقرّن الصحابىّ جدّينك اسميدر ※اليائى※ (الوحى) واوك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونيله اشارت ايلمك معناسنه‌در يقال وحى اليه يحى وحيا اذا اشار * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اشارت سريعه معناسنه موضوعدر ومعناى مرقوم على وجه الرمز والتعريض كلامله وتركيبدن مجرّد صوتله وبعض جوارحله بالاشاره حاصل اولور وكتابتله ده صورت بولور بوجهتله بونلرك هربرنده استعمال اولنور وبصائرده بوندن بشقه نفايس دخى اولمغله راغب اولنلر مراجعت ايدرلر انتهى * ووحى يازو يازمق معناسنه‌در تقول وحيت الكتاب اذا كتبته ويازلمش نامه وكتابه اطلاق اولنور وايلچى كوندرمك معناسنه‌در يقـال وحى اليه اذا ارسل اليه رسولا والهام معناسنه‌در يقال وحى الله فى قلبه كذا اى الهمه وكيزلوجه سوز سويلمك معناسنه‌در يقال وحى اليه اذا كلمه خفيا ومطلقا برآخر آدمه القا اولنان كلامه دينور وصوت وآوازه دينور كرك انسانك وكرك سائرك اولسون جمعى وحىّ كلور حلىّ وزننده ووحى سرعت ايلمك معناسنه‌در يقال وحى الرجل وحيا اذا اسرع (الوحا) عصا وزننده و(الوحاة) حصاة وزننده بونلرده صوت وآوازه دينور ووحا برقومك سيد وذيشانه دينور يقال هو وحا القوم اى

سيدهم وآتشه دينور وفرشته يه دينور ملك معناسـنه وعجله واسراع معناسـنه در بونده مدّ ايله ده لغتدر ومنه
قولهم الوحا الوحا اى العجلة والاسراع وبوفعل مضمر ايله اغراء اوزره منصوبدر ويقال وحى يحى وحا ووحاء
اذا اسرع ﴿الايحاء﴾ همزه نك كسريله برآدمه بركمسه يى يا برنسنه يى كوندرمك معناسنه در يقال اوحى اليه اذا بعثه
والهام معناسنه در يقال اوحى الله اليه اى الهمه وقلبه خوف واندیشه دوشوب خوفناك اولمق معناسـنه در
يقال اوحت نفسه اى وقع فيها خوف ﴿التوحّى﴾ تفعل وزننده سرعت ايلمك معناسنه در يقال توحّى الرجل
اذا اسرع ﴿الوحىّ﴾ غنىّ وزننده تيز وسرعتلو چابك معناسنه در يقال شئ وحىّ اى عجل مسرع ﴿الاستيحاء﴾
برآدمى بر يره كوندرمك ايچون چاغروب آنى تحريك وتشويق ايلمك معناسنه در يقال استوحاه اذا حرّكه ودعاه
ليرسله وبر نسـنه نك فهم وادراكنى طلب ايلمك معناسـنه در يقال استوحاه اذا استفهمه ﴿التوحية﴾ تفعله
وزننده بركمسه يه تعجيل ايلمك معناسنه در يقال وحاه اذا عجله ۞ اليائى ۞ ﴿الوخى﴾ واوك فتحى وخاى معجمه نك
سكونيله قصد ايلمك معناسنه در يقال وخاه يخيه وخيا اذا قصده ومعتمد يوله دينوركه هركس قصد ايدر يقال
اخذ وخيا اى طريقا معتمدا وقاصد معناسنه دركه قصد واعتدالى اولان يوله دينور جمعى وخىّ كلورعتى وزننده
ووخىّ كلور كسرتيله ووخى معتدل يوريمك معناسنه در يقال وخى الرجل يخى وخيا اذا سار قصدا ﴿التوخية﴾
تفعله وزننده برآدمى برايشه توجيه وتعيين ايلمك معناسنه در يقال وخّاه للامر اذا وجّهه له وبرنسـنه يى تحرّى
قلمق معناسنه در يقال وتّخى رضاه اذا تحرّى ﴿الاستيخاء﴾ استخبار معناسـنه در يقال استوخى القوم اذا استخبرهم
﴿التوّخى﴾ تفعل وزننده تحرى قلمق معناسنه در يقال توّخى رضاه اذا تحرّاه ۞ اليائى ۞ ﴿الدية﴾ دالك كسرى وياءنك
تخفيفيله مقتول ايچون وير يلان خونبهايه دينوركه قانى بهاسيدر جمعى ديات كلور يقال ادى دية القتيل اى حقه
شارحك بيانه كوره فى الاصل مصدردر اصلى ودى ايدى آخرنده كى هاء واو محذوفه دن عوضدر ﴿الودى﴾
وعد وزننده و﴿الدية﴾ عده وزننده مقتول ايچون وارثنه قان بهاسى ويرمك معناسنه در يقال ودى القتيل يديه
وديا ودية اذا اعطى ديته وبر ايشى يقلشدرمق معناسنه در يقال ودى الامر اذا قرّبه وبوغور قشانمق ايچون
ياديشى يه آشمق ايچون آلتنى صارقتمق معناسنه در يقال ودى البعير اذا ادلى ليبول او ليضرب وودى بعدالبول
ذكردن چيقان قويوجه لزوجتلو صوجغزه دينور ودىّ دخى دينور غنىّ وزننده كما سيذكر يقال الودى لا يوجب
الغسل وهو مايخرج بعدالبول ومصدر اولور برآدمدن ودى كلمك معناسنه يقال ودى الرجل وديا اذا خرج منه
الودى ﴿الوادى﴾ طاغلر وتپه لر وبايرلر ارالقلرنده اولان آچق وآيرق يره دينوركه دره تعبير اولنور جمعى اوداء
واوديه واوداة واوداية كلور * شارح ديركه ودى ماده سندندركه سيلان معناسنه در ماء مذكوردن مأخوذدر
﴿الايداء﴾ همزه نك كسريله هلاك اولمق معناسـنه در يقال اودى الرجل اذا هلك وبرآدمى اعدام ونابديد ايلمك
معناسنه در يقال اودى به الموت اذا ذهب به وبركمسه سـلاح وبراغه مستغرق اولمق معناسنه در يقال اودى
الرجل اذا تكفر بالسلاح وبر آدمك ذكرندن بعدالبول ودى كلمك معناسـنه در يقال اودى الرجل بمعنى ودى
﴿الاستيداء﴾ برآدمك حقنى اقرار ايلمك معناسـنه در تقول استودى بحق اى اقرّبه ﴿الودى﴾ فتى وزننده هلاك
معناسنه در يقال اصابه الودى اى الهلاك ﴿الودىّ﴾ غنىّ وزننده كوچك كوچك خرما فدانلرينه دينور مفردى
وديه در وبعدالبول ذكردن چيقان لزوجتلو صوجغزه دينور نته كه ودى دخى دينوركه ذكر اولندى ﴿التودية﴾
تفعله وزننده ذكردن ودى چيقمق معناسنه در يقال ودّى الرجل اذا خرج منه الودى وتوديه اسم اولور شول
اغاج پارەسنه دينوركه سودى آقسون ديو ناقه نك ممه سنى آنكله صاروب بندايدرلر جمعى توادى كلور وبودور
كشى يه دينور يقال رجل تودية اى قصير ﴿المودى﴾ محسن وزننده ارسلانه دينور ۞ اليائى ۞ ﴿الوذى﴾ واوك
فتحى وذال معجمه نك سكونيله طرملمق معناسنه در يقال وذى وجهه يذيه وذيا اذا خدشه ﴿الوذية﴾ تمره وزننده
آغرى يه وصزى يه دينور يقال اخذته وذية اى وجع ومرض وآزجه صو يه دينور وعيب ونقيصه يه دينور يقال
مافيه وذية اى عيب ﴿الوذاة﴾ حصاة وزننده متأذى ورنجيده اولنه جق نسنه يه دينور يقال اصابته وذاة اى ما يتأذى به
۞ اليائى ۞ ﴿الورى﴾ واوك ورانك سكونيله انسان وحيوانك ورمدن يا برمرضدن ناشى جوفنده حادث اولان ارينه
وچركه دينور ياخود شول شديد يارەيه دينوركه ايچروده حادث اولوب قان وارين قوصمغه مؤدّى اوله يقال فى جوفه
ورى اى قيح فى الجوف اوقرح شديد يقاء منه القيح وورى مصدر اولور آدمك ايچريسنى يارەدن حادث اولان
ارين برباد ايلمك معناسنه در يقال ورى القيح جوفه يرى وريا اذا افسده وبر آدمك آق جكرينه اورمق معناسنه در
يقال ورى فلان فلانا اذا اصاب رئته وورى ورية عده وزننده آتش يانوب علولنمك معناسنه در يقال ورت النار

وریاوریة اذا اتقدت و دوه سموروب یاغ و ایلیك باغلق معناسنه در یقال ورت الابل اذا سمنت فکثر شحمها ونقیها
ووری ووری عتیّ وزننده وریه عده وزننده چقماقدن آتش چیقمق معناسنه در یقال وری الزند ووری وریاووریّا
وریة من الباب الثانی و الرابع اذا خرجت ناره و کوده نك ایلیکی صمصیق طولغون اولمق معناسنه در یقال وری
المخ وریا من الباب الرابع اذا اکتنز (الایراء) همزه نك کسریله دوه یی سموزلك یاغلندروب ایلکلندرمك معناسنه در
یقال اورا الابل السمن اذا اکثر شحمها ونقیها و چقماقدن آتش چیقارتمق معناسنه در تقول اوریت الزند اذا
اخرجت ناره (الواریة) آق جکره عارض اولان علته دینور و بوریه لفظندن مأخوذ دکلدر زیرا رئه مهموز العیندر
یقال اصابته واریة ای داء فی رئته (الواری) و (الوریّ) غنیّ وزننده سموز وطولغون ایچ یاغنه دینور وواری آتشلو
چقماغه دینور یقال زند واری تخرج منه النار و تیز رایحه لو پك اعلا مسکه دینور یقال مسك وار ای رفیع جدّا
(التوریة) تفعله وزننده چقماقدن آتش چیقارمق معناسنه در تقول وریت الزند اذا اخرجت ناره و برنسنه یی اورتوب
کیزلمك معناسنه در یقال ورّی الشیء اذا اخفاه و برلاقردی یی و برخبری اظهار وتصریح ایلیوب پردهٔ خفاده
قومق معناسنه در یقال وری الخبر اذا جعله وراءه و برنسنه یی مراد ایدوب ظاهرده غیری اظهار ایلمك معناسنه در
مثلا برلفظ ذکر ایلسه که ایکی معنایه دلالتی اولوب بری قریب و بری بعید اوله قرینهٔ خفیه یه اعتمادا معنای بعیدمراد
ایلمك کبی یقال ورّی عن کذا ای اراده و اظهر غیره و برآدمه نصرت ایدوب طرفنه متوجّه اولان حوادث و مظالم
مقوله سی حالاتی آندن دفع ایلمك معناسنه در یقال ورّی عنه اذا نصره و دفعه بوراده بای موحده ایله بصره نسخه لری
غلطدر (الاستیراء) چقماقدن آتش چیقارمق معناسنه در یقال استوریت الزند بمعنی اوریت (الوریة) تمره وزننده
و (الریة) عده وزننده قاوه وسائر آتش طوترغنه دینور پچاوره و یموق و اوطون خرده لری کبی تقول هل عندك
وریة ای ماتوری به من خرقة او حطبة (التوراة) تانك فتحیله معنای مزبوردن تفعله در کتب اربعه دن موسی
علیه السلام حضرتلرینه نازل اولان کتاب اسمیدر توریهٔ زندماده سندن مأخوذ اسمدر سبب ضیاء و نور اولدیغیچون
اطلاق اولندی * مترجم دیرکه اکثر علماء عبرانیدن معرّب اولمسنه ذاهبلردر نور وضیاء معناسنه در وکوفیون عربی اولوب
وزنی تفعله اولدیغنه ذاهبلردر وری زند ماده سندندر تخفیف ایچون رانك کسره سی فتحه یه تبدیل و الفه قلب اولندی
و بصریّون عندنده وزنی فوعله در و تأنیثی موماة کلمه سنه نظیر اولدیغنه مبنیدر حالا یهودلر سفر تورا دیرلر تانك
ضمیله بووجهله عبرانیّ الاصل اولمق غالبدر (المواراة) مباهاة وزننده بودخی برنسنه یی اورتوب کیزلمك معناسنه در
یقال واراه اذا اخفاه (التواری) تفاعل وزننده کیزلنمك معناسنه در یقال تواری الرجل اذا استتر (التریة) غنیه
وزننده حائض خاتونك تطهر ایچون اغتسال ایلدیکی وقتده کوردیکی بولانقجه صویه دینورکه صفرتدن و کدرتدن
اقل و خفی اولور یقال قالت رأیت تریة وهی ماتراه الحائض عند الاغتسال و هو الشیء الخفیّ الیسیر اقلّ من الصفرة
والکدرة (الوری) فتا وزننده خلق و مخلوق معناسنه در تقول مادری ایّ الوری هو ای ایّ الخلق * مؤلفك
بصائرده بیاننه کوره ستر و اخفا معناسنه درکه وجه ارضی ستر ایلدکلری علاقه سیله در بوجهتله چکمش و کله جك
خلقه اطلاق اولنمیوب برعصر و قرنده اولانه اطلاق اولنور (وراء) واوك حرکات ثلاثیله مبنی اوله رق و (الوراء)
معرفه اوله رق ظروفدندر اکسه جهته واوك جهته اطلاق اولنمغله اضداددندر یقال هو وراءك ای خلفك
او قدّامك علی قول اضداددن دکلدر زیرا ایکیسی برمعنایه دریعنی فی الاصل وراء مصدر اولوب ستر معناسنه اولمغله
بردفعه ساتریت مراد اولوب فاعله مضاف اولورا کسه معناسنه اولور مثلا زید وراء بکر مثالنده بکر ساتر اولمغله زید
بکرك اکسه سنده اولور کذلك بکر وراء زید مثالنده زید مستور اولمغله بکر زیدك اوکنده اولور بوجهتله امرنسبی
اولدیغندن اضداددن معدود دکلدر پس فی الحقیقه سندن متواری اولان جهت اولور و وراء برآدمك ولدو لدینه
اطلاق اولنور ولداولدك آرندنده اولمغله اطلاق اولندی یقال هو ابنه من الوراء ای ولدولده ☼ الواوی ☼ (الوزی)
واوك فتحی و زانك سکونیله برنسنه طوپلنمق معناسنه در یقال وزی الشیء وزیا اذا اجتمع (الایزاء) همزه نك کسریله
ارقه یی برنسنه یه طیامق معناسنه در یقال اوزی ظهره اذا اسنده و خانه دیوارینك چوره سنی چامورلمق معناسنه در
یقال اوزی لداره اذا جعل حول حیطانها الطین (الاستیزاء) برنسنه یه ارقه ویرمك معناسنه در یقال استوزی
فی الجبل اذا اسندفیه (الوزی) فتا وزننده یاوز و طاش دوکن جلاد اشکه دینور و کوده سی صمصیق طقناز و طوپاج
بودوره دینور (المستوزی) اسم فاعل بنیه سیله میل کبی دیم دیك نسنه یه و شخصه دینور یقال شیء مستوز ای منتصب
وخودرای آدمه دینورکه همیشه کندی رأیله عامل اولوب اخرك رأی و تدبیرینه مراجعت ایلمز اوله یقال رجل مستوز
ای مستبدّ برأیه ☼ الیائی ☼ (الایساء) همزه نك کسریله تراش ایلمك معناسنه در یقال اوسی رأسه اذا حلقه و کسمك

معناسنه در يقال اوساه اذا قطعه (الموسى) ميمك ضمى و الفك قصريله استره يه دينوركه انكله باش تراش اولنور
يقال اوسى رأسه بالموسى و هو مايحلق به بونك وزنى امام فرّاءقولنجه فعلى در * شارح ديركه امام فرّايه كوره ميمى اصليه
اولوب ومؤنث اولور تفصيلى موس ماده سنده مرور ايلدى وموسى بنى ربيعه يوردنده بر حفر اسميدر وموسى القونس
جنكده باشه كيلان توغلغه نك كنارينه دينوركه استره كبى كسين اولور (بندر موسى) بحر هند اسكله سنده بر موضعدر
(المواساة) مباهاة وزننده بر آدمه يار وغمكسارلك ايلمك معناسنه در يقال واساه لغة فى آساه و هى لغة ردية (الاستيساء)
بر آدمدن يارلق وغمكسارلق ايستمك معناسنه در تقول استوسيته اذا قلت له واسنى والصواب ان يقال استأسيته
وآسيته ۞ اليائى ۞ (الوشى) واوك فتحى و شين معجمه نك سكونيله بز و قماش مقوله سنك نقشنه و الاجه سنه دينور هرنه
رنكدن اولورسه اولسون تقول اعجبنى وشى هذا الثوب اى نقشه * شارحك بيانه كوره الاجه ثوبه دخى دينور ووشى
السيف قلجك صوينده اولان جوهرينه دينور يقال ما احسن وشى السيف اى فرنده ووشى وشيه عده وزننده مصدر
اولورلر ثوب و قماش مقوله سى آلاجه ايلمك معناسنه دركه كوزل نقش و نكار ايله نقشليوب مزين و خوشنظر ايلمكدن
عبارتدر يقال وشى الثوب يشيه وشيا وشية حسنة من الباب الثانى اذا نمنمه و نقشه و حسنه و سوزه دوزمه يلانلر
ياقشدرمق معناسنه مستعملدر يقال وشى الكلام اذا كذب فيه ووشى ووشايه كتابه وزننده غمز و سعايت ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال وشى به الى السلطان وشيا ووشاية اذا نمّ عليه وسعى به و بر آدمك نسل و ذريتى چوغالمق معناسنه
مستعملدركه زينت دنيايه باعثدر يقال وشى بنو فلان اذا كثروا ووشى ذهبيتى اولان فلز معدنه اطلاق اولنور يقال
حجر به وشى اى من معدن فيه ذهب * وشيه عده وزننده بر نسنه نك لوننه دينوركه مراد اصل لوننه قارشق لونى
اوله جقدركه الاجه تعبير اولنور يقال ما احسن شية هذا الفرس اى لونه يعنى زائدا عليه * قال الشارح ومنه قوله تعالى
﴿ لاشية فيها ﴾ اى ليس فيها لون يخالف سائر لونها ويقولون * الليل طويل لااش شيته * اى لااسهره للفكر
وتدبير ما اريد ان ادّبره يعنى كرچه كيجه اوزوندر لكن بنم آنده رأى وتدبيرم مقصود اولان ماده ايچون اعمال فكر
واشغال ذهن و انديشه ايلمك ضمننده اويقودن قالوب تعب سهرى تحمل و ارتكاب ايلم * شارحك بيانه كوره
لاآش كلمه سى همزه نك مدّيله اولديغنه كوره افعال ياخود مفاعله بابندن نفس متكلم مستقبل ومنقوص اللامدر
نقش ايلمك ياخود نقشنى چيقارمق معناسنه در و قصرينه كوره ثلاثيدن اولوركه نقش ايلمك معناسنه دركه
ايكيسيده كيجه ايچره دمبدم تفكر وملاحظه ايلمك ديمكدر كوياكه اويقوسزلقده اعمال فكر ايله كيجه يى الاجه ليوب
نقش ايدوب و نقشنى ايشلر اولور و قالديكه مفاعله دن اولديغنه كوره اصلى واشاه اولوب واساه كبى واو همزه يه
مبدل اولور * ومؤلفك ولاتعرف صيغة اش ولاوجه تصريفها قولنده اش كلمه سى همزۀ مكسوره وشين مفتوحه ايله
كوياكه امر بنيه سنده در نه صيغه سنك وجهى و نه معناى مثله التيامى معلوم دكلدر وبعضلر كلام مزبورى دعا
موقعنه حمل ايلمكله حق تعالى اول ماده ايچون بنى كيجه لر اويقوسزلق زحمتنه كرفتار ايليه ديمك اولور (الاشى)
همزه نك ضميله صلىّ وزننده آت قسمنك آلننده اولان غره يه دينوركه صباح الخير تعبير اولنور يقال فرس به اشىّ
اى فى جبهة غرة كذلك آتك اياغنده سكيل تعبير اولنان بياضه دينور يقال فرس حسن الاشى اى التحجيل
بونك اصلى وشىّ ايدى (التوشى) تفعل وزننده صاچ و صقال چابجا قير سرپمكله آلاجه لنمق معناسنه در يقال
توشّى فيه الشيب اذا ظهر كالشية (الايشاء) همزه نك كسريله يرك ابتدا نباتلرى چابجا نقوش كبى ظهور ايلمك
معناسنه در يقال اوشت الارض اذا خرج اوّل نبتها و خرما اغاجنك قورقلرى اولوب تازه خرمالرى كورنمكه باشلمق
معناسنه در يقال اوشت النخلة اذا رؤى اوّل رطبها و بر آدمك مالى چوغالمق معناسنه در يقال اوشى الرجل اذا كثر
ماله و بر كلامك يا بر شعرك معنا ومفهومنى استخراج ايلمك معناسنه در يقال اوشى الرجل اذا استخرج معنى كلام
اوشعر و معدنده بر مقدارجه التون بولنمق معناسنه در يقال اوشى المعدن اذا وجد فيه يسير من ذهب و بر نسنه يى
يابجه يابجه سهولتله چكوب چيقارمق معناسنه در يقال اوشى الشئ اذا استخرجه برفق وآتى پك قوشدرمغله وسعنده
اولان يوكركلك مايه سنى ظاهره چيقارتمق معناسنه در يقال اوشى فرسه اذا اخرج ما عنده من الجرى و بر نسنه يى
بيلمك معناسنه در يقال اوشى الشئ اذا علمه و ميدانده اولان نسنه دن بر مقدارينى اخذ ايلمك معناسنه در يقال
اوشى فى الدراهم اذا اخذ منها و علاج ودواء خسته يى صاغلتمق معناسنه در يقال اوشى الدواء المريض اذا برأه
(الوشاء) سماء وزننده كثرت مال معناسنه اولان ايشاء ماده سندن اسمدر چوق ماله ومالك چوقلغنه دينور
(الاستيشاء) بودخى آتى پك سكرتمكله عهده سنده اولان يوكركلك مايه سنى ظاهره چيقارتمق معناسنه در يقال
استوشى الفرس بمعنى اوشاه و بر آدمى بر محله ارسال ايچون چاغروب تحريك واغراقلمق معناسنه در يقال استوشاه

اذا دعاه وحركه ليرسله ﴿الوشاة﴾ قضاة وزننده واشى لفظندن جمعدر ضربخانه‌ده آلتون ضرب ايدنلره دينوركه
سكه‌زن تعبير اولنور يقال هم وشاة اى الضرّابون للذهب وواشى كثير الولد آدمه دينور مؤنثى واشيه‌در وجلاهه
دينور حائك معناسـنه ﴿الايتشاء﴾ افتعال وزننده بدنده قيريق كميك اوكلمق معناسـنه‌در يقال ايتشى العظم
اذا برأ من كسر كان به ❊ اليائى ❊ ﴿الوصى﴾ واوك فتحى وصادك سكونيله بركمسه عاليقدر ايكن پست پايه اولمق
معناسنه‌در يقال وصى الرجل يصى وصيا من الباب الثانى اذا خسّ بعد رفعة وخفيف الطبع ايكن آغرلنوب
وقار وتمكين صاحبى اولمق معناسنه‌در يقال وصى الرجل اذا اتزن بعد خفة وبرنسنه شئ آخره متصل اولمق
معناسنه‌در يقال وصى الشئ به اذا اتصل به وبرنسنه‌يى شئ آخره وصل ايلمك معناسنه‌در يقال وصى الشئ به
اذا وصله به ووصى ووصىّ صلىّ وزننده ووصاء ووصاه واولرك فتحيله يرك اوتلرى برى برينه بتشك اولمق
معناسنه‌در يقال وصيت الارض وصيا ووصيا ووصاء ووصاءة اذا اتصل نباتها ﴿الايصاء﴾ همزه‌نك كسريله
و﴿التوصية﴾ تفعله وزننده برنسـنه‌نك ايشلمسنى برآدمه سپارشله درعهده ايتدرمك معناسنه‌در يقال اوصاه
ووصّاه اى عهد اليه * شـارح ديركه ايصاء وتوصيهٔ شرعى بوندن مأخوذدر اتصال معناسـندن متفرّعدر
مؤلف قصر وايجاز ايلمشدر زيرا عهد لفظنى ماده‌سنده وصيه ايله وبوراده وصيه‌يى عهد ايله تفسير ايلدى اصل
ايصاء لغتده بركسـه كندى غيبتنده برآخر آدمدن برايشك ايشلمسنى طلب ايلمكه دينور وشرعده بعد وفاته
ايشلمسنى طلبدن عبارتدر واشبو ايصاء ماده‌سى لام ايله مستعمل اولور مثلا اوصى فلان لفلان بكذا ديرلر ملكه‌له
بعد موته معناسنه‌دركه فلان ايچون شومالى وصى نصب ايلديكى كسه‌يه وصيت ايلدى ديمكدر والى ايله مستعمل
اولور مثلا اوصى فلان الى فلان جعله وصياله يتصرف فى ماله واطفاله بعد موته معناسنه‌كه فلانى مطلقا مالنه
وصى نصب ايلدى ديمكدر ﴿الوصاة﴾ حصاة وزننده و﴿الوصاية﴾ واوك فتحى وكسريله و﴿الوصية﴾ غنيه
وزننده اسملردر برنسنه‌نك ايشلمسنى برآدمه بركسه‌نك ايلديكى سپارشه واصمريجه دينور تقول قبل وصاتى ووصايتى
ووصيتى كذلك وصيه ميتك وصيت ايلديكى ماله دينور يقال هذا وصيته اى الموصى به ووصاة ووصيه بوكجه
مقوله‌سنى صاروب باغلدقلرى خرما داللرينه دينور وصاة لفظنك جمعى وصا كلور حصا كبى ووصيه‌نك جمعى
وصىّ كلور ﴿الوصىّ﴾ غنىّ وزننده نسنه وصيت ايدن آدمه دينور يقال هو وصىّ له اى الموصى وكنديسنه نسنه
وصيت اولنمش آدمه دينور يقال قبل الوصى وصايته اى الموصى بونك مؤنثنده دخى وصىّ دينوركه اسميتى مراد
اولور وكيل كبى جمعى اوصياء كلور على قول تثنيه وجمعى كلمز ﴿الايصاء﴾ وصى نصب ايلمك ونسنه وصيت
ايلمك معناسنه‌دركه ذكر اولندى وقوله تعالى ❊ يوصيكم الله فى اولادكم ❊ اى يفرض عليكم زيرا خداى متعال
طرفندن وصيت امر وايجابدر * شارح ديركه وصيه ماده‌سى وجه مشروح اوزره اصمرلمق معناسنه‌در ومجازا
استعطاف وامر معنالرينه استعمال اولنور شارع طرفندن وارد اولدقده البته امر وايجاب معناسـنه اولور
نته‌كه معناى طلبى متضمن اولان جميع اخبار صيغه‌لرى امر معناسنه‌در مثلا ❊ لقد فاز من اتقى ورحم الله من شغله
عيبه عن عيوب الناس ❊ حديثلرى كبى ﴿التواصى﴾ تفاعل وزننده برى برينه وصيت ايلمك معناسنه‌در يقال تواصوا
اذا اوصى بعضهم بعضا وقوله تعالى ❊ اتواصوا به ❊ الآية اى اوصى به اوّلهم آخرهم بوراده الف استفهاميه‌در توبيخ
وتقريعى متضمندر ﴿يوصّى﴾ يانك وواوك وصاد مشدده‌نك فتحى والفك قصريله برقوش آديدر بعضلر عندنده
آتماجه قوشيدر ❊ اليائى ❊ ﴿الوعى﴾ رعى وزننده برنسنه‌يى صاقلمق وسوزى ازبرلمك معناسنه‌دركه قلبده صاقلمقدن
عبارتدر يقال وعى الشئ والكلام وعيا من الباب الثانى اذا حفظه وبريكدرمك معناسنه‌در يقال وعاه اذا جمعه وبدنده
صيق كميك اكريجه اوكولوب بتشمك معناسنه‌در يقال وعى العظم اذا برأ على عثم ووعى جراحتدن اقان ارينه وصارى
صويه دينور يقال سال منه الوعى اى القيح والمدة وغريو وفرياده وچغلتى‌يه دينور على قول كلاب قسمنك
شماطه‌لرينه مخصوصدر وخلوّ وافتراق معناسنه‌دركه نفيه مخصوص اولمغله ضرورى وناچار ديمك اولور تقول مالى
عنه وعى اى بدّ وقدرت وتماسك معناسنه‌در يقال لا وعى لك عن ذلك اى لا تماسك دونه ﴿الوعى﴾ فتاوزننده بودخى
شماطه‌يه وغريو وغوغايه دينور ﴿الأيعاء﴾ همزه‌نك كسريله بودخى حفظ ايلمك معناسنه‌در يقال اوعاه اذا حفظه
وبريكدرمك معناسـنه‌در يقال اوعاه اذا جمعه وانفاق خصوصنده بخل وتضييق ايلمك معناسـنه مستعملدر
فى الاصل برنسنه‌يى برقاب ايچره قويوب صاقلمق معناسنه اولمغله معناى مزبور آندن مأخوذدر يقال اوعاه واوعى
عليه اذا قتر عليه ومنه الحديث ❊ لا توعى فيوعى الله عليك ❊ يعنى قال النبى عليه السلام ❊ لاسماء لا توعى فيوعى الله

مطلب

عليك اى لاتجمعى وتشتحى بالنفقة فيشحّ عليك ويجازى بتضييق رزقك وايعاء بركسەنك برونى استيصال وجهيله
كسمك معناسنەدر يقال اوعى جدعه اذا اوعبه (الاستيعاء) بودخى برونى استيصال وجهيله كسمك معناسنەدر
يقال استوعى جدعه اذا استوعبه (الوعا) عصا وزننده شماطه يه وغريو وفريادە دينور وياوز وشديد آته دينور
يقال فرس وعا اى شديد (الوعاء) واولك كسرى وضميله و (الأعاء) واودن مبدل همزه ايله قابه دينور حفظ وجمع
معناسندندر جمعى اوعيه كلور يقال جعله فى الوعاء والأعاء اى الظرف (الواعية) غريو وفريادە دينور يوخسه
جوهرينك وهمى كبى صارخه معناسنه دكلدر قال فى الاساس ارتفعت الواعية اى الصراخ والصوت وتقول
سمعت واعية القوم اى اصواتهم (الواعى) حافظ ووالى ومراعى معناسنەدر يقال هو واعى اليتيم اى واليه
(الموعى) مرمىّ وزننده بوريلوب بوكلكدن محفوظ قوىّ وزورمند اولان بيلكجه يه وصف اولور يقال هو موعىّ
الرسغ اى موثقه ※ اليائى ※ (الوغا) فتا وزننده و (الوغى) رمى وزننده ناسك شماطه سنه وغريو وفريادينه دينور
تقول سمعت وغا القوم ووغيهم اى صوتهم وجلبتهم (الوغية) تمره وزننده برمقدارجه نسنه يه دينور يقال وغية
من خير اى نبذ منه ※ اليائى ※ (الوفاء) سخاء وزننده عهد وپيمانى نقض ايلميوب محافظه ايلمك معناسنەدر يقال
وفى بالعهد يفى وفاء ضدّ غدر وبرنسنه اوزون اولمق معناسنەدر يقال وفى الشئ اذا طال ومنه يقال مات فلان
وانت بوفاء اى بطول عمر (الوفىّ) واولك ضميله صلىّ وزننده برنسنه فراوان وتام ووافر اولمق معناسنەدر يقال
وفى الشئ وفيا اذا تمّ وكثر ودرهم مثقاله معادل اولمق معناسنەدركه تمام وزنده برابر كلمكدن عبارتدر يقال
وفى الدرهم المثقال اذا عدله (الايفاء) همزەنك كسريله بودخى عهده غدر ايتميوب محافظه ومراعات ايلمك
معناسنەدر يقال اوفى بالعهد بمعنى وفى وبرنسنەنك اوزرينه آغمق معناسنەدر يقال اوفى عليه اذا اشرف
وبرنسنەيى بالتمام ويرمك معناسنەدر يقال اوفى فلانا حقه اذا اعطاه وافيا وبرآدمه يابرمحله كلمك معناسنەدر
كوياكه كلمك وعدينه وفا ايدر تقول اوفيت القوم اذا اتيتهم (الوفىّ) غنىّ وزننده و (الوافى) تامّ وفراوان نسنه يه
دينور يقال مال ودرهم وكيل وفىّ وواف اى كثير تامّ (التوفية) تفعله وزننده بودخى برنسنەيى بالتمام ويرمك
معناسنەدر يقال وفّاه حقه اذا اعطاه وافيا (الموافاة) مباهاة وزننده توفيه معناسنەدر يقال وافاه حقه
بمعنى وفّاه وحج ايلمك معناسنەدر كوياكه حسب الوعد ميعاده كلمش اولور تقول وافيت العام اذا حججت وبرآدمه
يابرمكانه كلمك معناسنەدر تقول وافيت القوم اذا اتيتهم (الاستيفاء) و (التوفىّ) تفعل وزننده برنسنەيى بالتمام
آلمق معناسنەدر يقال وفّى فلانا حقه فاستوفاه وتوفاه اى اخذه وافيا وتوفّى حق تعالى مخلوقنك روحنى قبض
ايلمك معناسنه مستعملدركه مخلوقنى كملا اخذ وقبض ايلمكدن يعنى روحك ظاهرا باطنا ياخود ظاهرا لاباطنا
ابداندن تعلق وتصرفنى قطع ايدوب جانب اطلاقه قبض واسترجاع ايلمكدن عبارتدر شقّ اوّل موت وثانى
نوم اولەجقدر يقال توفّاه الله اى قبض روحه (الوفاة) حصاة وزننده اسمدر اولمكه دينور يقال ادركته
الوفاة اى الموت (الموفية) محسنه وزننده برقريه آديدر (الموفّية) محدثه وزننده مدينهٔ منوّرەنك اسميدر (الوفاء)
سماء وزننده برموضعدر (الميفا) منبر وزننده تنور قپاغنه دينور وكرپچ طبخ ايلدكارى كرپچخانه يه دينور واطرافندن
يوكسك حواله يره دينور ميفاة دخى دينور هاله وفى دخى دينور رمى وزننده (اوفى) احمد وزننده اسمادندر اوفى
بن مطر وعبدالله بن ابى اوفى صحابيلردر (التوافى) تفاعل وزننده ناس بالجمله برارايه كلوب تمام اولمق معناسنەدر
يقال توافى القوم اذا تتامّوا (الوافى) اوزاندن بردرهمله درت دانق وزنه اطلاق اولنور يقال هو على زنة الوافى
وهو درهم واربعة دوانيق ※ اليائى ※ (الوقى) واولك فتحى وقافك سكونيله و (الوقاية) كتابه وزننده و (الواقية) لاغيه
وزننده برنسنەيى صاقنمق حفظ وصيانت معناسنەدر يقال وقاه يقيه وقيا ووقاية وواقية اذا صانه وتقول العرب
ق على ظلعك اى الزمه واربع عليه او اصلح اوّلا امرك فتقول قد وقيت وقيا ووقيا يعنى عربلر ق على ظلعك
ديرلركه وقايەدن امر حاضردر اياغك اغسقلغنه باقوب عهده كدن خارج حركاتدن نفسنى صيانت قيل ديمكدركه
مراد كندى عيبكى صاقن بين النـاس معيوبلقله مشتهر اولمه ديمكدر ياخود ابتداسن كندى مصلحتكى حفظ
واصلاح ايدوب بعده غيرك امورى غائله سنه مشغول اولەسن ديمكدر بومثلك اشباع اوزره تفصيلى ظلع ورقّ
مادەلرنده مرور ايلدى ووقى ووقىّ عتىّ وزننده برايشى اصلاح ايلمك معناسنەدر تقول وقيت الامر وقيا
ووقيـا اذا اصلحته ووقىّ طوار يالين يوريمكدن اياغى طاشرمق معناسنەدر يقال وقى الفرس من الحفا وقيا
بمعنى وجى كما يقال وقى من الحفا وقا من الباب الرابع (التوقية) تفعله وزننده بودخى برنسنەيى صاقنمق معناسنەدر
يقال وقّاه بمعنى وقاه وبرنسنەيى كوروب كوزتمك معناسنەدر يقال وقّاه اذا كلأه وحفظه (الوقاء) واولك فتحى

(وكسريله)

وكسريله و ﴿الوقاية﴾ واوك حركات ثلاثيله شول شيئه دينوركه آنكله برنسنه صاقلنور يقال هذا وقاءله ووقاية
وهو مايوقى به ﴿الاتّقاء﴾ افتعال وزننده برنسنه‌دن صاقنمق معناسنه‌در تقول اتّقيته اذا حذرته بونك اصلى
اوتقيت ايدى ﴿التقى﴾ هدى وزننده و ﴿التقية﴾ غنيه وزننده و ﴿التقاء﴾ كساء وزننده بونلرده صاقنمق معناسنه‌در
تقول تقيته اتقيه تقى وتقية وتقاء اذا حذرته * شارحك بيانه كوره بونلركده اصلى واودر تاء واودن بدلدر
وعندالبعض مصادر مزبوره افتعال موهومدندر شافيه‌ده بوبحث مبسوطدر ﴿التقوى﴾ دعوى وزننده اسمدر
صاقنمغه دينور يقال هو اهل التقوى اى الحذر بونك اصلى تقيا ايدى اسم ايله صفت بيننى فرق ايچون يايى واوه قلب
ايلديلر حزيا وصديا كلمه‌لرى كبى كه بونلر صفت اولمريله ياء واوه قلب اولنمدى * وشارحك بيانه كوره تاء واودن
مبدلدر وقوله تعالى ﴿هو اهل التقوى﴾ اى اهل ان يتقى عقابه ﴿التقىّ﴾ غنىّ وزننده تقوا صاحبى آدمه دينور جمعى
اتقياء وتقواء كلور شرفاء وزننده نادر اوله‌رق ﴿الاوقية﴾ همزه‌نك ضمى وقافك كسرى ويانك تشديديله
﴿والوقية﴾ همزه‌نك حذفيله اوزاندن يدى مثقال وزنيدر وقرق درهم اولان وزنه دخى دينور جمعى اواقىّ
واواقى كلور يانك تشديله وتخفيفيله ووقايا كلور بقايا وزننده يقال وزنه اكثر من اوقية ووقية وهى
سبعة مثاقيل وكذا اربعون درهما * شارح ديركه بونك وزنى افعوله‌در اضحوكه كبى * ومؤلف اشبو
اوزان خصوصنى مكك ماده‌سنده تفصيل ايلدى ﴿الواقى﴾ صاقنوب صيانت ايديجى‌يه دينور ومنه يقال
سرج واق اى بين الوقاء يعنى تكلتوسى دوز اولمغله آتك صرتنى باصمقدن حفظ وصيانت ايديجى اكردر
وواقى كركنز تعبير اولنان قوشه دينو صرد معناسنه ﴿الوقىّ﴾ غنىّ وزننده بودخى سرج واقى‌يه دينور ﴿ابن وقاء﴾
سماء وزننده وكساء وزننده بررجلدر ﴿الموقى﴾ معظم وزننده دلير وبهادره اطلاق اولنور يقال رجل موقى اى شجاع
﴿وقاء﴾ سماء وزننده ابن اياس دركه محدثدر ﴿التقىّ﴾ سمىّ وزننده برموضع آديدر ﴿ابو التقى﴾ هدى وزننده سبط
السلفىّ نام شيخ كبيرك راويلرى محمد بن الحسن وعبدالرحمن بن عيسى بن تقى نام ذاتلرك كنيه‌لريدر ﴿تقية الارمنازية﴾
برشاعرهٔ بديعة النظم‌در وتقية بنت احمد وتقيه بنت اموسان ايكى محدثه‌لردر ❊اليائى❊ ﴿الوكاء﴾ كساء وزننده قربه
وطلوم مقوله‌سنك اغزلرينى باغليه‌جق باغه دينور يقال شدّ القربة بالوكاء اى بالربّاط ﴿الوكى﴾ واوك فتحى وكافك
سكونيله قربه مقوله‌سنك اغزنى باغلمق معناسنه‌در يقال وكى القربة يكيه وكيا اذا شدّها بالوكاء ﴿الايكاء﴾
همزه‌نك كسريله وكى معناسنه‌در يقال اوكى القربة وعلى القربة بمعنى وكاها وبخل وامساك ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال سئل فاوكى اى بخل ﴿الاستيكاء﴾ حيوان سمزوب كوده‌سى ياغله طولوم كبى طولمق معناسنه‌در
يقال استوكت الناقة اذا امتلأت شحما وبطن منقبض اولمق معناسنه‌در يقال استوكى البطن اذا كان لايخرج
منه النجو وقربه وطولوم مقوله‌سى طولمق معناسنه‌در يقال استوكى السقاء اذا امتلأ ❊اليائى❊ ﴿الولى﴾ واوك فتحى
ولامك سكونيله برنسنه‌يه پك يقين اولمق معناسنه‌در يقال وليه يليه وليا من الباب السادس وولاه يليه
من الثانى اذا دنا منه وقرب وتقول كل مما يليك اى مما يقاربك وولى برشيئه قريب اولان نسنه‌يه دينوركه وصف
بالمصدردر تقول داره ولى دارى اى قريبة منها وبريغمورك عقبنده ياغان يغموره دينور يقال سقط الولى اى المطر
بعد المطر * شارحك بيانه كوره بهار يغمورندنصكره جه اولان يغمور اوله‌جقدر وولى بومعناده مصدر اولور يقال
وليت الارض على المجهول اذا امطرت بالولى ﴿الولىّ﴾ غنىّ وزننده اسمدر بريغمور عقبنده ياغان يغموره دينور وولى برآدمك
دوستنه ويار وصديقنه دينور يقال هو وليه اى محبه وصديقه ومعين ونصير معناسنه‌در يقال هو وليه اى نصيره
مؤلفك بصائرده بيانه كوره اشبو ولى ماده‌سى ايكى ياخود زياده نسنه‌نك بينلرينه اجنبى تخلل ايلميه‌رك متعاقبا
حصوللرينه موضوعدر واستعاره وجهيله حصول مذكور من حيث المكان ومن حيث النسبة ومن حيث الدين
ومن حيث الصداقة ومن حيث النصرة ومن حيث الاعتقاد قربيتده استعمال اولنور ﴿الولاية﴾ واوك كسريله
و ﴿الولاية﴾ واوك فتحيله برنسنه‌يه قدرت جهتيله برأسه ضابط ومتصرف اولمق معناسنه‌دركه خداوندكار اولمق
تعبير اولنور يقال ولى الشئ وعليه ولاية وولاية من الباب السادس اذا ملك امره وعندالبعض واوك فتحيله مصدردر
ذكر اولنان ولى ماده‌لرندن كه دوست وصديق اولمق وبرآدمه معين ونصير اولمق معناسنه‌در وواوك كسريله خطه
معناسنه‌دركه والينك تحت توليتنده اولان ارض معينه‌دن عبارتدر اصطلاحزده دخى ولايت وايالت تعبير اولنور
كذلك بكلك وحاكملك وپادشاهلق معنالرينه‌در فيقال وليه ولاية بالفتح اذا احبه ووليه وعليه اذا نصره ويقال
تحت يده ولاية بالكسر اى خطة وولى البلد اذا كان اميرا او سلطانا فهو والى البلد ويقال القوم على ولاية واحدة
بالفتح والكسر اى يد واحدة يعنى برى برينه عون ونصرتله يكجهتلردر * شارح ديركه سيبويه ديديكه ولايه فتحله

مطلب

مصدر در امیر و والی اولمق معناسنه وکسر ایله اسمدر بکلك وحاکملك و پادشاهلق معناسنه اماره ونقابه کبی (الایلاء) همزه نك کسریله برآدمی برایشه والی و متصرف قلمق معناسنه در تقول اولیته الامر اذا جعلته والیا علیه و برآدمی بریتیمه وصی نصب ایلمك معناسنه در یقال اولاه علی الیتیم اذا اوصی علیه (التولیة) تفعله وزننده بودخی برآدمی برایشه والی ومتصرف قلمق معناسنه در تقول ولیته الامر بمعنی اولیته وتازه خرما قورمغه یوز طوتمق معناسنه درکه معنای آتیدن مأخوذدر یقال ولی الرطب اذا اخذ فی الهیج و برنسنه یه اکسه چویرمك معناسنه در یقال ولی هاربا اذا ادبر و برنسنه دن اعراض ایدوب یوز دوندرمك علی قول اندن الارغه اولوب ایراقلشمق معناسنه در یقال ولی الشیء وعنه اذا اعرض اونأی و تولیة فی البیع عقد اوّل ایله وثمن اوّل ایله مالك اولدیغی متاعی من غیر زیادة اخره نقل و توجیه و بیع ایلمکدن عبارتدر یقال باعه تولیة وهو نقل ماملکه بالعقد الاول وبالثمن الاول من غیر زیادة (الولاء) واوك فتحیله ملك ومالکیت معناسنه در یقال هو صاحبه ولاء ای ملکا و یقینلق معناسنه در یقال بینهما ولاء ای قرابة * شارح دیرکه ولاء عتق بونلردن مأخوذدر (المولی) میمك فتحی والفك قصریله مالك معناسنه در یقال هو مولاه ای مالکه وقوله دینور عبد معناسنه جاریه یه مولاة دینور وقول ازاد ایدن آدمه دینور معتق معناسنه وازاد اولمش قوله دینور معتق معناسنه و برآدمك یارو همدم صاحبنه دینور و برکسه نك یقین خصمنه دینور عمزاده وطایی زاده کبی وقومشویه دینور جار معناسنه و برآدمك همعهدینه وحلیف ومعاهدینه دینور فرائضده مولی الموالاة بوندندر و برآدمك اوغلنه دینور یقال هذا مولاه ای ابنه وعموجه سنه دینور و مهمان ونزیلنه دینور وشریك واورتاغه دینور و برآدمك قیز قرنداشی اوغلنه دینورکه یکان تعبیر اولنور و برآدمك ولیسنه دینورکه امورنده ولایتی اولان کمسه دن عبارتدر ولی نکاح وولی یتیم کبی و برآدمك مربیسنه دینور یقال هو مولاه ای ربّه ومعین وناصر معناسنه در وانعام ایدن آدمه دینور منعم معناسنه وانعام اولنمش آدمه دینور منعم علیه معناسنه و برآدمك دوستنه ومحبنه دینور و برکسه نك تابعنه دینور یقال هذا مولاه ای تابعه وداماده دینور صهر معناسنه وسید وذیشان آدمه دینور یقال هو مولاهم ای سیدهم ومولی لفظنك جمعی موالی کلور و بوقرب معناسنه اولان ولی ماده سندن مفعل در (المولویّة) اولویّه وزننده مولالنمك معناسنه دکه موالی زمره سنه مشابهتدن عبارتدر نه معنایه اعتبار اولنورسه اولسون یقال فیه مولویة ای یشبه الموالی (التمولی) تسلق وزننده موالی یه یعنی سادات وکباره تشبه وتقلید ایلمك معناسنه در یقال هو یتمولی تمولیا ای یتشبه بالموالی ای السادة (التولی) تفعل وزننده برآدمی دوست ایدنمك معناسنه در یقال تولاه اذا اتخذه ولیا و برایشی درعهده ایلمك معناسنه در یقال تولی الامر اذا تقلده و برآدم اکسه چویروب کتمك معناسنه در یقال تولّی هاربا اذا ادبر (الولاة) حصاة وزننده و(الولیة) غنیه وزننده و(التولی) تفعل وزننده و(الولاء) سخاء وزننده و(الولایة) واوك فتحی وکسریله جمله سی یقینلق قرابه معناسنه در یقال انه لبین الولاة والولیة والتولی والولاء والولایة ای القرابة وولیه وصف اولور قریبه معناسنه یقال دار ولیة ای قریبة (الموالاة) مباهاة وزننده و(الولاء) جدال وزننده ایکی نسنه یی بری بری اردنجه قلمق معناسنه در یقال والی بین الامرین موالاة وولاء اذا تابع وسوریدن بعضلری بعضندن ایروب الارغه قلمق معناسنه در یقال والی غنمه اذا عزل بعضها عن بعض ومیزها (التوالی) تفاعل وزننده بری بری اردنجه اولمق معناسنه در یقال توالی علیه شهران اذا تتابع وتازه خرما قورمغه باشلمق معناسنه در یقال توالی الرطب اذا اخذ فی الهیج (الولیة) غنیه وزننده اکرلو پالانك تکلتوسنه دینورکه دابه نك صرتنه کلور علی قول تکلتو آلتنه یایلان پلاسه دینور ونسوانك احتیاطا مهمان ایچون حفظ ایلدیکی زادو طعامه دینور جمعی ولایا کلور (الاستیلاء) میدانك نهایتنه بالغ اولمق معناسنه در یقال استولی علی الامد اذا بلغ الغایة * شارح دیرکه اقتدار وتغلب معناسی بوندندر (اولی لك) همزه نك فتحیله بر تعبیردرکه آنکله وعید وتهدید قصد اولنور یقال اولی لك ای قاربك ما یهلکك و یقال اولی له واولی لی کذلك یعنی اکا داهیهٔ مهلکه مقارب یعنی نازل وواقع اولسون دیمکدرکه دعائیه در یاخود حکایه اولور پس قرب معناسندن اولان ایلاء کلمه سندن ماضی اولوب فاعلی محذوف اولور * شارحك بیانی اوزره بو محاورات عربدندر بعضلر اولی کلمه سنی احری واجدر معناسنه حمل ایله اولی لك العقاب او الهلاك ایله تأویل ایلدیلرکه عقاب یاخود هلاك سکا هر وجهله الیقدر دیمك اولور و بعضلر اصلی اولاك الله ماتکرهه اولمغله لام زائده در حق تعالی سکا خوشلنمدیغك حالتی ایقاع ایلسون دیمك اولور و عند البعض اولی کلمه سی ویل کلمه سندن مقلوب افعل در نته که دون لفظندن ادنی مقلوب افعل در وعلی قول آآل یؤل ماده سندن فعلی اولمغله عقباك النار یعنی عاقبت وارەجغك جهنم اولسون دیمك اولور انتهی * واولی پك لایق وسزا معناسنه کلورکه اقرب معناسندن مستعاردر یقال هو اولی بکذا ای احری جمعی اولی کلور همزه نك

فتحى ولامك كسريله و اوالى كلور اعالى كبى واولون كلور اعلون كبى وتثنيه سنده اوليان دينور ومؤنثنده وليا دينور واوك ضميله وتثنيه سنده وليان دينور وجمعنده ولى دينور واوك ضمى والفك قصريله وولييات دينور كبريات وزننده ※ اليائى ※ ﴿الونى﴾ عصا وزننده رنج وامكدن اولان يورغنلغه دينور يقال به ونا اى تعب وسستلك وكوشكلك فترت معناسنه اولمغله ضد اولور وناء دخى لغتدر مد ايله يقال به ونى ووناء اى فترة ﴿الونى﴾ رمى وزننده و﴿الونىّ﴾ صلىّ وزننده و﴿الوناء﴾ كساء وزننده و﴿الونية﴾ واوك كسريله و﴿الونا﴾ فتا وزننده كوشك وسست وبى تاب اولمق معناسنه در يقال ونى الرجل ينى ونيا ووينا ووناء وونية وونا من الباب الثانى اذا فتر وضعف وناس برآدمى ترك واهمال ايلمك معناسنه در يقال وناه القوم اذا تركوه وثوبك يكنى صغه مق معناسنه در يقال ونى الكمّ اذاشمره ﴿الايناء﴾ همزه نك كسريله برآدمى يابر حيوانى سست وضعيف وبى درمان ايلمك معناسنه در يقال اوناه اذا اضعفه ﴿التوانى﴾ تفاعل وزننده برايشده تقصير وتكاسل وفتور ايلمك معناسنه در يقال توانى فى حاجته اذا قصر ﴿الوانية﴾ سست وعملمانده ناقه يه دينور يقال ناقة وانية اى فاترة طليح ﴿الوناة﴾ و﴿الاناة﴾ همزه ايله قناة وزننده و﴿الانية﴾ غنيه وزننده آغر طبيعتلو عورته دينوركه قيام وقعود ومشى آغر وكيج اولور يقال امرأة وناة واناة وانية اى حليمة بطيئة القيام والقعود والمشى ﴿الميناء﴾ ميمك كسرى والفك قصريله ومديله اسكله يه دينور مرفأ معناسنه وصرچه نك جوهرينه واصل ومادهسنه دينور فارسيده كوهر آبكينه ديرلر ﴿الونية﴾ غنيه وزننده و﴿الوناة﴾ حصاة وزننده انجويه دينور على قول انجو دزيسنه دينور وونيه چواله دينور وبر موضع آديدر ﴿التونية﴾ تفعله وزننده بركيمسه برايشده جدّ واهتمام ايليوب تقصير وفتور ايله ايشلمك معناسنه در يقال ونى الرجل اذالم يجدّ فى العمل ﴿الواو﴾ حروف هجادن بر حرفدر ثلاثيه دندر وبونده وو دخى دينور ثنائى اوله رق ووا و لفظى كه مسمادر واو وياء وواودن مركبدر وواوك اقسامى حروف لينه ده ذكر اولنور انشاءالله تعالى * مترجم ديركه عندالاخفش اصلى اوچ واودن عبارتدر ※ اليائى ※ ﴿الوهى﴾ نهى وزننده برنسنه ده اولان يرتغه دينور جمعى وهىّ كلور صلىّ وزننده واوهيه كلور يقال فى الثوب وهى اى شقّ ومصدر اولور برنسنه يپروب يرتلق معناسنه در يقال وهى الثوب ووهى وهيا من الباب الثانى والسادس اذا تخرّق وانشقّ وبرنسنه نك باغى كوشمك معناسنه در يقال وهى السقاء اذا استرخى رباطه وبلودك يغمورى شدتله صولوسپكن ياغمق معناسنه دركويا كه بلود طولوم كبى يرتيلوب صوبى بوشانمش اولور يقال وهى السحاب اذا انبثق شديدا وبرآدم بون واحمق اولمق معناسنه در يقال وهى الرجل اذا حمق وبركيمسه صالقى دوشكون وضعيف اولمق معناسنه در يقال وهى الرجل اذا سقط ﴿الوهية﴾ غنيه وزننده بردانه انجويه دينور يقال رايت وهية كبيرة اى درّة وايرى وتنومند اولان قربانلق دوه يه دينور ﴿الاوهية﴾ روميه وزننده ايكى طاغ ارالغنده اولان فرجه يه دينور وطاغك تپه سندن دبنده اولان دره يه كانجه يوره يه ويالمه دينور ﴿وى﴾ واوك فتحى وياءنك سكونيله كلمهٔ تعجبدر عجب وزهى ديمكدر وكاف خطاب لاحق اولوب ويك دخى دينور يقال ويك لزيد وويله اى عجبا وكاه اولوركه وى كلمه سى مخفف ومشدد اولان كانّ كلمه سنه كه حروف مشبهه دندر داخل اولور ووى كلمه سيله ويل معناسندن كنايه اولور يعنى ويل معناسنه ده مستعمل اولور واشبو ﴿ ويكانّ الله يبسط الرزق لمن يشاء ﴾ آيتنده سيبويه ديديكه وى كلمه سى كانّ كلمه سندن مفصول اوله رق رسم اولنور وعند البعض الم تر معناسنه دركه سن كورمدكمى ديمكدر ينه مرجعى تعجبدر وبعضلر ويلك معناسنه در يعنى اصلى ويلك انّ ايدى على قول اعلم معناسنه دركه امر حاضردر ووى كلمه سيله ويل وهلا كدن كنايه اولنور * مترجم ديركه بو ماده يى دخى شيخ رضى اسم فعل بابنده شرح وتفصيل ايلمشدر

فصل الهاء

※ الواوى ※ ﴿الهبوة﴾ هانك فتحى وبانك سكونيله توزلولق غبره معناسنه در ﴿الهباء﴾ سماء وزننده توزه دينور على قول توتق كبى هوايه آغان توزه دينور يقال صار هباء اى غبارا اوهو مايشبه الدخان وهوايه آغوب ويريوزينه طاغلمش خرده طپراغه دينور * مؤلفك بصائرده بياننه كوره بوشعاع شمسله اوايچنده مرئى اولان خرده توز اوله جقدركه باجه يه وپنجره يه طوغرى چكيلور عامه اكا ذرّه تعبير ايدرلر وهباء قليل العقل آدملره اطلاق اولنور واحدى هباءه در جمعى اهباء كلور ﴿الهبوّ﴾ سموّ وزننده هوايه توز آغمق معناسنه در يقال هبا الغبار يهبو هبوّا اذا سطع وقاچمق معناسنه در يقال هبا الرجل اذا فرّ واولمك معناسنه در يقال هبا الرجل اذا مات ﴿الاهباء﴾ همزه نك كسريله توز توزتمق معناسنه در يقال اهبى الفرس اذا اثار الهباء ﴿الهابى﴾ مزار طپراغنه دينور ﴿التهبى﴾ تفعل وزننده توز توزمق معناسنه در ومنه يقال جاء يتهبى اى ينفض يديه يعنى اللرينى سلكه رك كلدى كه توزه رق كلدى ديمكدر ﴿الهبى﴾ هانك ضميله ربّى وزننده توزه بورنمش يعنى توز ودومان ايله قابلانوب نابديد اولمش كواكبه دينور يقال نجوم هبى اى هابية

قد استترت بالهباء بونك مفردی هابی‌در (المتهبی) اسم فاعل بنیه‌سیله ضعف بصره مبتلا آدمه دینور یقال
رجل متهبّ ای ضعیف البصر (الهبو) هانك فتحی و بانك سكونیله برجاعتدر (الهباءة) سحابه وزننده قبیلهٔ
غطفان یوردنده برارض آدیدر وآنده بروقعه اولمشدر (هی) هانك فتحی و بانك كسریله آت قسمنه مخصوص
زجر وآزار كلماتندندركه اشمك ضمننده سویلنور (الهبیّ) فتحتینله وتشدید یایله كوچك معصومه دینور مؤنثی
هبیه‌در (الهبایة) ثمامه وزننده آغاج قبوغنه دینور ☼ الیائی ☼ (هات) تانك كسر اوزره بناسیله فعل امردر
و برمعناسنه تقول هات یارجل ای اعط * شارح دیركه بونك امر حاضردن ماعدا صیغه‌سنی عربلر استعمال
ایلمیوب اماته ایلدیلر انجق حیره اهالیسی استعمال ایلدیلر وتقول هاتا وهاتوا وهاتی (المهاتاة) مباهاة وزننده
معاطاة معناسنه‌در برآدمه برنسنه و یرمك معناسنه‌در یقال هاتاه ای عاطاه وتقول ماأهاتیك ای ماأنا بمعطیك
(الهتی) هانك فتحی وتانك سكونیله كیجه‌دن بروقته دینور یقال مضی هتی من اللیل ای هتءٌ ☼ الواوی ☼
(الهتو) هانك فتحی وتانك سكونیله برنسنه‌یی ایاقله باصوب قیرمق معناسنه‌در تقول هتوت الشیء اهتوه ای
كسرته وطئا برجلی (المهاتاة) مباهاة وزننده برآدمه نسنه و یرمك معناسنه‌در یقال هاتاه مهاتاة اذا اعطاه
وبونك تصریفی معاطاة ماده‌سنك تصریفی كبیدر ☼ الیائی ☼ (الهثیان) هانك وثای مثلثه فتحیله طپراق صاچمق
حثو معناسنه‌در * شارحك بیانی اوزره شین معجمه ایله حشو نسخه‌لری غلطدر یقال هثی التراب یهثیه هثیانا اذا هثاه
☼ الواوی ☼ (الهجو) هانك فتحی وجیمك سكونیله و (الهجاء) كساء وزننده برآدمی شعر ایله ذمّ وشتم ایلمك
معناسنه‌در یقال هجاه الشاعر یهجوه هجوا وهجاء اذا شتمه بالشعر وبو تعدید حروف تهجیدن مأخوذدر
(المهاجاة) مباهاة وزننده شاعرلر بری برینی هجو وقدح ایلمك معناسنه‌در تقول هاجیته مهاجاة ای هجوته
وهجانی (الاهجیة) اثفیه وزننده و (الاهجوّة) اجوّه وزننده مادهٔ هجو اولان نسنه‌دركه عامّه هجویّه تعبیر
ایدرلر هجو ضمننده نظم اولان قطعه وقصیده كبی یقال بینهم اهجیة واهجوّة یتهاجون بها (الهجاء) كساء وزننده
برلفظی حروفیله تقطیع ایلمك معناسنه‌دركه حروفنی الف باء وجیم ودال دیو تعداد ایلمكدن عبارتدر تقول
هجیت حروف اللفظ هجاء اذا قطعتها وعدّدتها وتقول تعلم هجاء الحروف ای تعدیدها وهجاء شكل وقیافت
معناسنه‌در یقال هذا علی هجاء هذا ای علی شكله (التهجیة) تفعله وزننده و (التهجّی) تفعل وزننده بونلرده
هجاء حروف معناسنه‌در تقول هجیت الحروف وتهجیتها اذا عدّدتها (الهجاوة) عداوه وزننده كون پك اسّی
اولمق معناسنه‌در تقول هجو یومنا هجاوة من الباب الخامس اذا اشتدّ حرّه (الهجاة) حصاة وزننده قورباغه‌یه
دینور ضفدع معناسنه (الاهجاء) همزه‌نك كسریله برشعری هجویّه بولمق معناسنه‌در تقول اهجیت الشعر
اذا وجدته هجاء (المهتجون) مهتدون وزننده اهتجاء كلمه‌سندن جمع اسم فاعلدر مهاجون معناسنه‌دركه بری برینی
هجو ایله مشتغل اولان شاعرلردر یقال هم المهتجون ای المهاجون ☼ الیائی ☼ (الهجی) هانك فتحی وجیمك
سكونیله برنسنه قپالو اولمیوب آچق اولمق معناسنه‌در یقال هجی البیت هجیا من الباب الرابع اذا انكشف وكوز
ایچرو باتمق معناسنه‌در یقال هجیت عین البعیر اذا غارت ☼ الیائی ☼ (الهدی) هانك ضمی والفك قصریله
طوغری یوله كتمكه دینور رشاد معناسنه وطوغری یوله دلالت ایلمكه دینوركه اسمدر وبو مؤنثدر ومذكر اولور
یقال هو علی الهدی ای علی الرشاد ویقال سل الله الهدی ای الدلالة علی الرشاد وهدی كوندزه اطلاق اولنور
نهار معناسنه و * هدی و * هدی هانك فتحی ودالك سكونیله و * هدایه هانك كسریله و * هدیه فدیه وزننده مطلوبه
ایصال ایلمك شانندن اولان طریقه دلالت وارشاد ایلمك معناسنه مصدر اولور یقال هداه یهدیه هدی وهدیا وهدایة
وهدیة اذا ارشده وبو معناده لازم اولوركه هدایت بولمق وهدایتلنمك معناسنه اولور یقال هداه فهدی ای
اهتدی واشبو ماده ارائت طریق معناسنی ملاحظه ایله بالنفس مفعول ثانی‌یه متعدی اولور یقال هداه الله الطریق
واشارت طریق ملاحظه‌سیله الی حرفیله متعدی اولور یقال هداه الیه وتلویح طریق ملاحظه‌سیله لام ایله متعدی
اولور یقال هداه له (التهدّی) تفعل وزننده و (الاهتداء) افتعال وزننده دلالت وارشادی قبولله هدایتلنوب
طوغری یوله كتمك معناسنه‌دركه مطاوعلردر یقال هداه فتهدّی واهتدی ومطاوع اولمیه‌رق استعمال اولنوركه
بنفسه طوغری یول بولمق وطوغری یوله كتمك معناسنه اولور یقال هو لایهدی الطریق ثلاثیا ولایهتدی ولایهدّی
بفتح الیاء والهاء وكسر الدال المشددة ولایهدّی بفتح الیاء وكسرها مع كسر الهاء والدال المشددة ای لایكون مهتدیا
بوراده یهدّی كلمه‌سی كه یانك وهانك فتحی ودال مشدده ایله‌در اصلی یهتدی ایدی تاء داله ادغام اولنوب تانك فتحه‌سیله
هاء مفتوح اولدی ایكنجی‌یه كوره التقاء ساكنین ایچون هاء مكسور اولدی واوچنجی‌یه كوره هانك كسره‌سنه

اتّباعا یاء مکسور اولدی قال الشارح ومنه قوله تعالی ❁ افمن یهدی الی الحق احقّ ان یتبع امّن لا یهدّی الّا ان یهدی ❁
الآیة ای ام الذی لا یهتدی الّا ان یهدی من قولهم هدی بنفسـه ای اهتدی و اهتداء کلینی کویکی اوینه
کوندروب کیردك ایلمك معناسنه‌در یقال اهتدی العروس الی بعلها ای زفّها الیه وسائره تقدّم ایلمك معناسـنه
مستعملدر یقال اهتدی الفرس الخیل اذا صار فی اوائلها ﴿الهدوّ﴾ عدوّ وزننده و ﴿الهادی﴾ طوغری یول
کوستوریجی دلیل ومرشده دینور یقال رجل هدوّ وهاد ای یرشد ﴿المهیدیة﴾ مصغر بنیه‌سیله بر آدمك بولندیغی
حال وشان وسیرتنه دینور بونك مکبری یوقدر یقال هو علی مهیدیته ای علی حاله یعنی التی کان علیها ﴿الهدیّا﴾
مصغر بنیه‌سیله بر شیئك مثل ومانندینه اطلاق اولنور یقال لك عندی هدیّاها ای مثلها ضمیر قصه‌یه راجعدر
﴿الهدیة﴾ حانك حرکات ثلاثی ودالك سکونیله برایشك راست ودرست اوله‌جق سمت وجهتنه اطلاق اولنور
یقال نظر فلان هدیة امره مثلثة ای جهته ﴿الهدی﴾ و ﴿الهدیة﴾ هالرك فتحی وکسری ودالرك سکونیله برآدمك
سیرت ومسلك وطریقتنه دینور راه وروش معناسنه یقال هدی هدی فلان وهدیته ای سار طریقته وسیرته
﴿الهادی﴾ هدایت ایدیجی‌که ذکر اولندی وسائردن ایلری ومتقدم اولانه اطلاق اولنور یقال هو هاد ای متقدم
وبیونه اطلاق اولنور اعضاء سائره‌دن متقدم اولدیغیچون جمعی هوادی کلور وهوادی اللیل کیجه‌نك اوائلنه
اطلاق اولنور یقال ینام فی هوادی اللیل ای اوائله وهوادی الابل دوه سوریسنك اوکلرنده اولوب ابتدا ظهور
ایدن دوه‌لردن عبارتدر وهادی اوق ومزراق تمرننه دینور یقال اصابه هادی السهم ای نصله وخر منه
قوشیلان او کوزلرك الك ایچنده دوران ایدن اکوزه دینورنته‌که راکس دخی دیرلر وارسلانه دینور ﴿الهدیة﴾ غنیه
وزننده ارمغانه دینور اکثری حاجات اوکلرنده تقدیم اولندیغیچون یاخود الفت ومحبته ارشاد ایچون یاخود مهدی له
یاننه صاحبندن مقدّم واردیغیچون اوله جمعی هدایا وهداوی کلور بونده واوك کسریله‌ده لغتدر وهداوی کلور
واوك کسریله یقال ارسل هدیة وهی ما اتحف به ﴿الاهداء﴾ همزه‌نك کسریله و ﴿التهدیة﴾ تفعله وزننده بر آدمه ارمغان
کوندرمك معناسـنه‌در یقال اهدی له الهدیّة اذا اتحفها واهداء کلینی داماد طرفنه کوندروب کیردك ایلمك
معناسنه‌در یقال اهدی العروس الی بعلها اذا زفّها الیه وتهدیه طاغتمق معناسنه‌در یقال هدی الشیء اذا فرّقه
﴿المهدی﴾ منبر وزننده ایچنده هدیّه ارسال اولنان ظرفه دینور طبق وقطوکبی وکثیرة الاهداء اولان خاته دینور
شارح دیرکه بونده صواب اولان مدّایله اولمقدر ﴿الهداء﴾ کساء وزننده عارفانه طریقیله طعام ایلمك معناسنه‌درکه
هر بری بر درلو کتوروب مجتمعا صفالنمکدن عبارتدر یقال هادی الرجلان هداء اذا جاء احدهما بطعام والاخر
بطعام فاکلا معا وهداء ثلاثیدن مصدر اولور کلینی کویکویه یوللمق معناسـنه یقال هدی العروس الی بعلها
هداء اذا زفّها الیه وهداء عقلی ضعیف بلادتلو نادان کمسه‌یه دینور یقـال رجل هداء ای ضعیف بلید
﴿الهدیّ﴾ غنیّ وزننده طوتساغه دینور اسیر معناسنه وکلینه دینور هدیّه دخی دینور هایله عروس معناسنه
وحرم شریفه سوق اولنان قربانه دینور واکاهدی دخی دینور هانك فتحی ودالك سکونیله یقال اهدی الی الحرم
هدیاً وهدیا وهو ما اهدی الی مکة * مؤلف بوراده کالهدی فیهما عنوانیله رسم ایلمکله شـارح دیرکه تثنیه
ضمیرینك وجهی معلوم دکلدر غالبا عباره‌ده سقطه واقعدر زیرا امّهات سـائره‌ده الهدیّ ما اهدی الی مکة
والرجل ذوالحرمة کالهدی فیهما عبارتیله مثبت اولمغله بوراده دخی عنوان مرقومله ایکن اقلام نسّاخدن ساقط
اولمشدر پس هدیّ غنیّ وزننده وهدی دالك سکونیله عزّ وحرمت ووقع وحشمت صاحبی آدمه‌ده دینور ﴿الهادیة﴾
عصایه اطلاق اولنور یقال توکأ علی الهادیة ای العصا وصو ایچره تومموب چیقمش قیایه دینور ﴿الهداة﴾ اداة وزننده
ومرادفیدر الت آلتیدر یراق و پوصات وآوادنلق تعبیر اولنور هـاء همزه‌دن مبدلدر ﴿المهدیة﴾ مرثیه وزننده
مغربده بر بلده آدیدر ﴿هدیّه﴾ غنیه وزننده و ﴿هدیّه﴾ سمیه وزننده اسامیء نسواندندر ﴿التهادی﴾ تفاعل وزننده
ایکی طرفه تمایل ایله صالنه‌رق یوریمك معناسـنه‌در یقال تهادت المرأة اذا تمایلت فی مشیتها * مترجم دیرکه تهادی
هدیه‌لشمك معناسنه‌ده کلور ومنه الحدیث ❁ تهادوا تحابوّا ❁ یعنی بری بریکزه هدیه اهدا ایده‌سزکه محبتکزه وسیله اولور
﴿المهاداة﴾ مباهاة وزننده ایکی جانبه پوجه اوره‌رق یوریمك معناسـنه‌در یقال جاء یهادی بین اثنین ای یتمایل
❁ الیائی ❁ ﴿الهذی﴾ هانك فتحی وذال معجمه‌نك سکونیله و ﴿الهذیان﴾ فتحاتله هرزه و یاوه و نامعقول سوز سویلمك
معناسـنه‌در یقال هذی الرجل هذیا وهذیانا من الباب الثانی اذا تکلم بغیر معقول لمرض او غیره ﴿الهذاء﴾
غراب وزننده هرزه و یاوه و پریشان سوزه دینور یقال هذا هذاء من القول ای کلام غیر معقول ﴿الهذاء﴾ و ﴿الهذاءة﴾
هالرك فتحی وذالرك تشدیدیله هرزه سویلجی پریشان کفتار آدمه دینور یقال رجل هذّاء وهذّاءة ای کثیر الهذیان

﴿الاهذاء﴾ همزه‌نك كسريله اتى مهرّا اولنجه پشورمك معناسنه‌در يقال اهذيت اللحم اذا انضجته حتى لا يتماسك
✽الواوى✽﴿الهذو﴾عزو وزننده برنسنه‌يى قلجله برچالمده كسمك معناسنه‌در تقول هذوته بالسيف هذوا اذا هذذته به
بوراده هذوت السيف نسخه‌سى غلطدر وهذو هذى لفظنده لغتدركه صاچه صپان سوز سويلمك معناسنه‌در
تقول هذوت فى الكلام هذوا لغة فى هذيت ✽الواوى✽﴿الهراوة﴾هانك كسريله ايكى قسراغك آديدر وعصايه
وچوپدسته دينور جمعى هراوى كلور هانك وواوك فتحيله وهرىّ كلورعتىّ وزننده وهرىّ كلور كسرتيله
يقال ضربه بالهراوة اى العصا ﴿الهرو﴾ سرو وزننده و﴿التهرى﴾ تفعل وزننده عصا ايله اورمق معناسنه‌در
يقال هراه يهروه هروا وتهرّاه اذا ضربه بالهراوة ✽اليائى✽﴿الهرى﴾ جرى وزننده هرو لفظنده
لغتدركه عصا ايله اورمق معناسنه‌در يقال هراه يهريه هريا اذا ضربه بالهراوة ﴿الهرى﴾ هانك ضمى وراڭ
سكونيله ميرى غلالى يغيلان بيوك انباره دينور جمعى اهراء كلور يقال نقل الطعام الى الهرى وهو بيت كبير
يجمع فيه طعام السلطان ﴿هراة﴾ حصاة وزننده خراسان ايالتنده بربلده آديدر وفارس اولكه‌سنده برقريه آديدر
نسبتنده هروىّ دينور عربىّ وزننده ﴿التهرية﴾ تفعله وزننده هراة شهرنده نسج اولنمش ثوب ايدنمك
ياخود ثوبى صارى‌يه بويامق معناسنه‌در زيرا انده اعلا صارى بويه اولمغله اكثرى اثوابى صارى ايدرلر يقال
هرىّ ثوبه اذا اتخذه هرويا او صفره ﴿الهرّاء﴾ شدّاد وزننده ثوب هروى صاتيجى‌يه دينور ومنه معاذ الهراء
لبيعه الثياب الهروية ﴿المهاراة﴾ مباراة وزننده برآدمك صقالنه كولوب طنز وتمسخر ايلمك معناسنه‌در يقال
هاراه اذا طانزه بوراده ناظره نسخه‌سى غلطدر ﴿الهراء﴾ كساء وزننده خرما فدانه دينور فسيل معناسنه
✽الواوى✽﴿الهزو﴾عزو وزننده كزمك معناسنه‌در يقال هزا الرجل يهزو هزوا اذا سار ﴿ابوهزوان النبطىّ﴾
كه سحبان وزننده امراء امويه‌دن هشام بن عبدالملك حواشيسندن بركسه‌در ✽الواوى✽﴿الاهساء﴾همزه‌نك فتحيله
دنك وحيران اولمش كسه‌لره دينور مفردى مسموع دكلدر يقال هم اهساء اى المتحيرون ✽الواوى✽﴿المهاشاة﴾
شين معجمه ايله مباهاة وزننده بركسه ايله لاغ ولطيفه ايلمك معناسنه‌در يقال هاشاه اذا مازحه✽الواوى✽﴿الهصو﴾
هانك فتحى وصادك سكونيله قوجه‌مق معناسنه‌در يقال هصا الرجل يهصو هصوا اذا اسنّ وكبر﴿الاهصاء﴾
همزه‌نك فتحيله تندوقوىّ وشديد اولان آدملره دينور يقال هم الاهصاء اى الاشدّاء﴿المهاصاة﴾ مباهاة وزننده
برآدمك بلنى قيروب خرد ايلمك معناسنه‌در يقال هاصاه اذا كسر صلبه ✽الواوى✽﴿المهاضاة﴾ ضاد
معجمه ايله مباهاة وزننده برآدمى بونسنوب هزل واستخفاف ايلمك معناسنه‌در يقال هاضاه اذا استحمقه
واستخفّ به ﴿الاهضاء﴾ همزه‌نك فتحيله جماعات انسانى‌يه دينور ﴿الهضاة﴾ هانك كسريله زلف وذوابه معناسنه‌در
وقانجق حاره دينور ✽الواوى✽﴿الهطو﴾ خطو وزننده آتمق معناسنه‌در يقال هطا به يهطو هطوا اذا رمى به
﴿الهطى﴾ هدى وزننده كورش طوتشمق صراع معناسنه‌در ياخود شدتله اورشمق معناسنه‌در يقال وقع
بينهما الهطى اى الصراع او الضراب الشديد ✽اليائى✽﴿الهاغية﴾ غين معجمه ايله لاغيه وزننده بون
وكوشك خاتونه دينور يقال امرأة هاغية اى رعناء✽الواوى✽﴿الهفو﴾ عفو وزننده و﴿الهفوة﴾ خطوه وزننده
و﴿الهفوان﴾ هذيان وزننده سرعتله كتمك معناسنه‌در يقال هفا الرجل يهفو هفوا وهفوة وهفوانا اذا اسرع
وقوش قناد قاقوب اوچمق معناسنه‌در يقال هفا الطائر بجناحيه اذا خفق وبرآدمك اياغى قايوب سورچمك
معناسنه‌در يقال هفا الرجل اذا زلّ وآجقمق معناسنه‌در يقال هفا زيد اذا جاع وهفو وهفوّ سموّ وزننده بولك
پاره‌سى هوايه آغوب توزمق معناسنه‌در يقال هفت الصوفة هفوا وهفوّا اذا ذهب ويل بولك پاره‌سنى هواده برى اوته
اوينانمق معناسنه‌در يقال هفت الريح بالصوفة اذا حركتها وذهبت بها وكوكل متعلق اولديغى نسنه‌نك
اردنجه كتمك معناسنه‌در يقال هفا الفؤاد اذا ذهب فى اثر الشئ وسونوب طربناك اولمق معناسنه‌در يقال
هفا الرجل اذا طرب ﴿الهفا﴾ غصا وزننده بركره ياغوب بركره ديكوب اراالق ويرن يغموره دينور يقال عطاؤه
كالهفا وهو مطر يمطر ثم يكفّ ﴿الهفو﴾ هانك فتحى وفانك سكونيله جست وخفيف آدمه دينور ﴿الهوافى﴾ قوافى
وزننده آزمش دوه‌لره دينور يقال هذا من هوا فى الابل اى ضوالّها مفردى هافيه‌در﴿الهفاة﴾ هانك فتحيله يغمور
دانه‌سنه دينور مطره معناسنه يوخسه جوهرينك وهمى كبى نظره معناسنه دكلدر ورهمه‌دن يعنى متصل
ياغان يغموردن برمقداره دينور ﴿الاهفاء﴾ همزه‌نك فتحيله بون واحمق آدملره دينور يقال هم اهفاء اى حمقى
ظاهرا مفردى مستعمل دكلدر ﴿المهافاة﴾ مباهاة وزننده برآدمى بركسه كندى هوا وهوسنه ميل ايتدرمك
معناسنه‌در يقال هافاه اذا مايله الى هواه ✽اليائى✽ شارحك بيانه كوره بوراده واو نسخه‌لرى غلطدر ﴿الهقى﴾

هانك فتحی وقافك سكونیله هرزه و هذیان سویلك معناسنه در یقال هقی الرجل یهقی هقیا اذا هذی و بر آدمی ذم وقدح ایدوب دیلمك معناسنه در یقال هقی فلانا اذا تناوله بالقبیح و كوكل مفتون اولدیغی نسنه نك اكسه سنده كتمك معناسنه در یقال هقی فؤاده اذا هفا ﴿الاهقاء﴾ همزه نك كسریله افساد ایلك معناسنه در یقال اهقاه اذا افسده ※الواوی※ ﴿الاهكاء﴾ همزه نك فتحیله آشفته و حیران آدملره دینور یقال هم اهكاء ای المتحیرون ﴿المهاكاة﴾ مباهاة وزننده بر آدمك عقلنی استصغا ایدوب ابله و احمق یرینه قومق معناسنه در یقال هاكاه اذا استصغر عقله ※الواوی※ ﴿المهالاة﴾ مباهاة وزننده بر آدمی قورقنج نسنه ایله بلكلدوب قورقتمق معناسنه در یقال هالاه اذا فازعه و بو هاول ماده سندن مقلوبدر ﴿هلا﴾ هانك فتحی و الفك قصریله آت قسمنه مخصوص زجر و آزار حكایاتندندر اوته و آلارغه دیمكدر ﴿ذو هلیان﴾ هانك ولام مشدده نك كسریله ذو بلیان وزننده و مرادفیدركه نابدیدلك وادیسنه اطلاق اولنور یقال ذهب بذی بلیان و بذی هلیان ای حیث لایدری و بونلر غیرمنصرفلردر و بعضا منصرف اولورلر و اشبو هلیان مهالاة ماده سندندركه حاصلی قورقنج یره كتمكله نابدید اولدی دیمكدر و بونلر مبالغه یی متضمن تراكیب مخصوصه دندر نته كه بلیان ماده سنده تفصیل اولندی ※الیائی※ ﴿الهمی﴾ هانك فتحی و میمك سكونیله و ﴿الهمیّ﴾ صلی وزننده و ﴿الهمیان﴾ فتحاتله اقق معناسنه در یقال همی الماء و الدمع همیا و همیا و همیانا من الباب الثانی اذا سال و كوز كندی یاشنی صاپر صاپر دوكمك معناسنه در یقال همت العین اذا صبت دمعها و حیوانلر اوتلامغه بردن قوشوب كتمك معناسنه در یقال همت الماشیة اذاندّت للرعی و همی یره دوشمك معناسنه در یقال همی الشیء اذا سقط ﴿الهوامی﴾ هانك فتحیله آزوب پراكنده اولمش دوه لره دینور یقال هو من هوامی الابل ای ضوالّها ﴿الهمیان﴾ هانك كسریله سراویل باغنه دینوركه اوچقور تعبیر اولنور و اقچه كیسه سنه دینور یقال جعل الدارهم فی الهمیان ای وعائها و همیان بر شاعر آدیدر و بونده حركات ثلاثه زبانزده در * شارح دیركه همیان فارسیده دغارجغه دینور ازهری بونك دخیل اولمسنه ذاهب اولدی عندالبعض معرّبدر ﴿همیان﴾ غشیان وزننده بر موضع آدیدر ﴿هما﴾ هانك فتحیله امالفظنده لغتدركه كلمهٔ استفتاحدر تقول هما والله ای اما ※الواوی※ ﴿الهمو﴾ هانك فتحی و میمك سكونیله همی لفظنده لغتدر اقق معناسنه در یقال هما الدمع یهمو هموا لغة فی همی ※الواوی※ ﴿الهنو﴾ هانك كسریله وقت و زمان معناسنه در یقال مضی هنو ای وقت و بر قبیله پدرینك اسمیدر ﴿الهن﴾ هانك فتحی و نونك تخفیفیله اخ وزننده شیء معناسنه در یعنی انكله اسمنی ذكر ایلمدیكك هر اسم جنسدن كنایه اولنور بوندن عامهٔ تركیده نسنه محرّفی اولان نسنه ایله تعبیر اولنوركه تای فوقیه در یقال هذا هنك ای شیئك * شارح دیركه اكثری تصریحی مستهجن یاخود غیر مناسب اولان محلده ایراد اولنور و بونك اصلی هنو ایدی اخ واخو كبی و یقال فی النداء للرجل یاهن اقبل ای یارجل اقبل و یاهنان اقبلا و یاهنون اقبلوا و للمرأة یاهنة اقبلی و یقال یاهنت اقبلی علی زنة انت طویلة و بواخت و بنت كلمه لری كبی اولور جمعنده هنات و هنوات دینور فتحاتله و جاء فی الحدیث هنیة مصغرة هنة اصلها هنوة ای شیء یسیر و یروی هنیهة بابدال الیاء هاء یعنی جاء فی الحدیث عن ابی هریرة رضی الله عنه قال كان النبی علیه السلام ﴿یسكت بین التكبیر والقراءة اسكاتة﴾ قال احسبه ﴿هنیة﴾ وكذا فی الحدیث انه ﴿اقام هنیة﴾ ای قلیلا من الزمان وهو تصغیر هنة و یقال هنیهة پس مصغری پك ازجه نسنه دن كنایه اولنور و هن كلمه سنك تثنیه سنده هنان و هنوان دینور و نسوانه مضاف اولورسه فرجی مراد اولور یقال هن المرأة ای فرجها * شارح دیركه نسوانه مخصوص دكلدر بلكه رجال و نسوانك موضع عورتلرنده استعمال اولنور ﴿الهناة﴾ قناة وزننده داهیه یه اطلاق اولنور جمعی هنوات كلور فتحاتله ※الیائی※ ﴿هنیت﴾ متكلم ماضی اوله رق فعلت معناسندن كنایه اولوركه بن ایتدم و بن ایشلدم دیمكدر و بو هن كلمه سندن متصرفدر ※الواوی※ ﴿الهوّة﴾ قوّة وزننده چقور و انكبه یره دینور یاخود پك درین اولان چقور یره دینور یقال سقط فی الهوّة ای ما انهبط من الارض او الوهدة الغامضة منها ﴿الهوّاءة﴾ رمّانه وزننده هوّه معناسنه در ﴿الهوّ﴾ هانك فتحی و واوك تشدیدیله جانب معناسنه در یقال قعد فی هوّه ای جانبه و باجه یه دینور كوّه معناسنه ※الیائی※ ﴿الهواء﴾ سماء وزننده یر ایله كوك اراسنه دینور جوّ معناسنه * شارح دیركه عند التحقیق عناصر اربعه اقسامندندركه كرهٔ ناردن اشاغی و ماء و ترابدن یوقری جرم بسیط و حار و رطب و شفاف و لطیف و متحركدر انتهی * و هواء بر نسنه ایله مملوّ و مشغول اولمیوب مطلقا فارغ و خالی اولان یره اطلاق اولنور * قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿وافئدتهم هواء﴾ ای لا عقول لهم و قورقق جبان آدمه اطلاق اولنور قلبی جرأتدن خالی اولدیغیچون ﴿المهواة﴾ مرماة وزننده و ﴿الهوّة﴾ كوّه وزننده و ﴿الاهویة﴾ اثفیه وزننده و ﴿الهاویة﴾ بونلرده هواء معناسنه دركه ارض و سماء بیننده عبارتدر ﴿الهوی﴾ هانك فتحی والفك قصریله بر نسنه یه مفتون اولمغه دینور عشق معناسنه در اسمدر و بو خیرده و شرده مستعمل اولور یقال اخذه هوی سیء و هوی حسن

اى عشق ونفسك اراده و آرزوسنه دينوركه مراد شهواته آرزودر بونلر صاحبنى ورطه يه دوشورديكندن اطلاق اولندى يقال لاتتبع هوى النفس اى ارادتها * شارحك بيانه كوره جمعى اهواء كلور و هوى نفسك اراده و ارزو ايلديكى نسنه يه دينور يقال هو هواه اى مهوّيه و هوى برنسنه يه محبت ايلمك معناسنه مصدر اولور يقال هو يه هوى من الباب الرابع اذا احبه ﴿الهوىّ﴾ هانك ضميله عتىّ وزننده مزراق تمرننك ضربه سندن اولان يارەنك لاله كبى اغزى آچلمق معناسنه در يقال هوت الطعنة تهوى هويا اذا فتحت فاها وشاهين وعقاب مقوله سى قوش يوقريدن اشاغى يه برنسنه اوزره صاعقه كبى سوزيلوب ايمك معناسنه در يقال هوت العقاب اذا انقضت على صيد اوغيره و برنسنه يوقريدن اشاغى يه دوشمك معناسنه در يقال هوى الشئ اذا سقط و برنسنه يى المق ايچون ال صونلمق وال اوزانمق معناسنه در تقول هوت يدى له اى امتدت وارتفعت ويل اسمك معناسنه در يقال هوت الريح اذا هبت واولمك معناسنه در يقال هوى فلان اى مات ﴿الاهواء﴾ همزه نك كسريله بودخى يوقريدن اشاغى يه دوشمك معناسنه در يقال اهوى الشئ اذا سقط و برنسنه يه ال صونلمق معناسنه در تقول اهوت يدى له اذا امتدت وارتفعت * شارح ديركه بو معناده هوى واهوا باء ايله متعدى اولورلركه برنسنه يه ال صونمق معناسنه اولور ﴿الانهواء﴾ انفعال وزننده بودخى يوقريدن اشاغى يه دوشمك معناسنه در يقال انهوى الشئ اذا سقط من علو الى سفل ﴿الهوىّ﴾ غنىّ وعتىّ وزنلرنده و ﴿الهويان﴾ هذيان وزننده بونلرده يوقريدن اشاغى يه دوشمك معناسنه در يقال هوى الشئ هويا وهويا وهويانا اذا سقط من علو الى سفل وعندالبعض هوى غنىّ وزننده يوقرى آغوب چيقمق معناسنه در وهوى عتىّ وزننده اينشه وانكبه يه ايمك معناسنه در فيقال هوى الرجل هويا اذا صعد وارتفع وهوى الرجل هويا اذا انحدر ﴿الهوّة﴾ كوّه وزننده يوقرى يه آغوب چيقمق معناسنه در يقال هوى الرجل الجبل هوّة اذا صعده وارتفع ﴿الهوى﴾ عمى وزننده محبت معناسنه اولان هوى ماده سندن اسم فاعلدر محب ودوست معناسنه در يقال هوله هو اى محب ﴿الاستهواء﴾ شيطان برآدمك عقل وشعورنى چالمق ياخود سركشته وحيران قلمق ياخود هوا وهوسنى كنديسنه خوش كوستورمك معناسنه در ومنه قوله تعالى ❁كالذى استهوته الشياطين فى الارض❁ الآية اى ذهبت بهواه وعقله او استهامته وحيرته اوزينت له هواه ﴿الهاوى﴾ چكركه يه اطلاق اولنور ﴿هاوية﴾ حرف تعريفسز و ﴿الهاوية﴾ حرف تعريفله جهنم اسماسندندر اعاذناالله منها * شارح ديركه سقوط معناسندن مأخوذدر حرف تعريفدن تجرّدى علم اولديغنه مبنى وحرف تعريفله لمح وصفى متضمن اولديغندن ناشيدر ومنه قوله تعالى ❁فامه هاوية❁ اى جهنم ﴿الهوىّ﴾ غنىّ وزننده وعتىّ وزننده و ﴿التهواء﴾ تاى مفتوحه ايله كيجه دن برساعته دينور يقال مضى هوىّ من الليل وهوىّ وتهواء اى ساعة ﴿اهوى﴾ احرى وزننده و ﴿سوقة اهوى﴾ و ﴿دارة اهوى﴾ بر موضعدر ❁الواو❁ ﴿الهاء﴾ حروف مهموسه دن بر حرفدركاه اولوركه حرف آخره يعنى ياى تحتيه يه وهمزه يه والفه ابدال اولنور و بر كلمه نك اوّلنه وآخرينه زياده قلنور ﴿الهوهاة﴾ هانك فتحى وضميله بونواحمق آدمه دينور وشول قيويه دينوركه پك كنكيش اولغله ايچنه نزول ايده جك كسنه ايچون اصلا ال ياپشه جق واياق ايلشديره جك يرى اوليه يقال بئر هوهاة لامتعلق لها ولاموضع لرجل نازلها لبعد جاليها ﴿الهوية﴾ غنيه وزننده ديبى پك درين چقوره وقيويه دينور ﴿الهوىّ﴾ غنىّ وزننده قولاق كورلتيسنه دينور يقال سمع لاذنه هويا اى دويّا وقولاق كورلدەمك معناسنه مصدر اولور يقال هوت اذنه هويا اذا دوى ﴿هىّ﴾ هانك فتحى وياى مشدده نك كسر اوزره بناسيله اسم فعل امردر اسرع فيما انت معناسنه كه مشتغل اولديغك ايشده چابك اول ديمكدر وروبدك وهاك كلمه لرى كبى اكا دخى كاف خطاب لاحق اولور تقول هيك يارجل اى اسرع فيما انت * شارح ديركه تثنيه وجمعنده هياو هيوا دينور ﴿الهيان﴾ هانك فتحى ويانك تشديديله امر وحال وشان معناسنه در يقال ماهيانه اى ماامره * شارح ديركه بو تعبير ماء استفهاميه ايله بو عنوانده عربدن مسموعدر وهيان مجهول كسنه دن كنايه اولوركاسيذكر ﴿المهاواة﴾ مباهاة وزننده برآدمه مدارا ايلمك معناسنه در يقال هاواه اذا داراه ويهمز فيقال هاوءه ﴿الهواء﴾ كساء وزننده برنسنه يه اقبال وتوجه ايلمك معناسنه در نته كه لواء برنسنه يه اكسه ويروب يوز دوندرمك ادبار معناسنه در و بونلر مزدوجا استعمال اولنور بركره رفق وملايمت كوستوروب وبردفعه شدتله معامله ايلمك موقعنه مخصوصدر مثلا برآدم برنسنه يى انكار ياخود تعصب ايلدكده كاه سهولت وملايمت وكاه تشديد وتضييق ايلمك كبى يقال عامله بالهواء واللواء وهو ان يقبل بالشئ ويدبر اى يلاينه مرة ويشادّه اخرى ﴿هى﴾ هانك كسرى ويانك تخفيفى وتشديديله ضمير در مفردمؤنثدن كنايه در نته كه هو مفرد مذكردن كنايه در يقال هى هندوكاه اولور آخرنده اولان ياء حذف اولنور يقال حتاه فعلت ذاك اى حتى هى فعلت ومنه قول الشاعر * ديار سعدى اذه من هوا كا * اى اذهى ﴿هىّ بن بىّ﴾ هانك وبانك فتحى ويالرك تشديديله وهيان

﴿بن بيان﴾

﴿بن بيان﴾ كذلك تشديد ايله مجهول الذات و النسب اولان كسه‌دن كنايه‌اولور يقال هو هىّ بن بىّ و هيان بن بيان
اى لايعرف هو و لا ابوه بعضلر ديديكه هىّ حضرت آدم عليه السلام اولادندن ايدى لكن نسلى منقطع و منقرض
اولدى بعده مطلقا مجهول شخصدن كنايه ايلديلر وتأكيدا بىّ كلمه‌سنده مضاف ايلديلر وهيان و بيان
دخى انلردن مبالغه‌در خلاصه بى نام و نشان شخصدن انلر ايله كنايه ايلديلر * مؤلف بونى بىّ ماده‌سنده دخى
ذكر ايلدى ﴿هىّ﴾ هانك و ياى مشدّده‌نك فتحيله مهموزه‌ده لغتدركه كلمهٔ تعجبدر ماء استفهاميه‌يه مقرونا استعمال
اولنور تقول ياهىّ مالى و ياهىءَ مالى اى ياعجبا مالى وعربلر فىّ وشىء كلمه‌لرينى دخى بونك كبى محل تعجبده استعمال ايدرلر
و هر برينى برمعادن تصوير ايدرلر و بونده ما كلمه‌سى ابتدا اوزره مرفوع و خبرى مابعدنده اولان ظرفدر ﴿هيّاهيّا﴾
هانك فتحى و يانك تشديديله دوه قسمنه مخصوص زجر و آزار حكايتندر چاپك اشوب يوريمسى ضمننده تفوّه اولنور
شارحك بيانته كوره مكرّرا و غير مكرّر ايراد اولنور ﴿فصل الياء﴾ ﴿اليد﴾ يانك فتحى ودالك تخفيفيله
اعضاء بدنيه‌دن اله دينور كفّ معناسنه‌دركه فارسيده دست دينور بيلكجه‌دن برو پرمقلر ايله ال اياسندن مركب اولان
عضو معهوددر بعضلر پرمقلرك اوجلرندن اموز باشنه وارنجه مقدار ايله تحديد ايلديلر يقال ضربه بيده‌اى بالكفّ
او هى من اطراف الاصابع الى الكتف و يد لفظنك اصلى يدى ايدى دالك سكونى و آخرده ياى مخففه ايله بعده
ياء تخفيفا حذف اولندى و جمعى ايدى كلور همزه‌نك فتحى و دالك كسريله و يدىّ كلور يانك ضمى و دالك كسرى
و يانك تشديديله‌كه فعول وزننده اولور و جمع الجمعى ايادى كلور افاعى وزننده و يد لفظنده يدى‌كه فتى وزننده‌در
و يده‌كه هايله‌در و يدّ كه دال مشدّده ايله‌در لغتدر و فتى وزننده يدى لغتنه كوره تثنيه‌سنده يديان دينور لغت اوّله كوره
يدان دينور * شارح ديركه يد لفظى پرمقلرك اوجلرندن اموز باشنه وارنجه مقدار ايله تحديد ايلمك قطع يد سارق
ماده‌سنه مخالف اولور لكن بونده حقيقت اولورسه معناى اوّلده مجاز اولور زيرا جنايت سرقت كفّ ايله صورت
بولور حتى ابدست خصوصنده غسل يد دخى معناى اوّله متعلقدر خوارج طائفه‌سى قول ثانى‌يى اعتبار ايلمريله
منكبدن قطع ايدرلر انتهى * و يد جاه و قدر و شان معناسنه مستعملدر يقال له عند الناس يد اى جاه و وقار و تمكين
و رزانت معناسنه مستعملدر تقول شاهدت فيه يدا اى وقارا و برنسنه‌يه مستحق اولانى اندن منع و تحريم معناسنه
مستعملدر و مظلوم اوزرندن ظلم و ستمى منع معناسنده مستعملدر يقال هو صاحب اليد اى يمنع الظلم و يوله اطلاق
اولنور يقال اخذبهم يد البحر اى طريقه و بلاد يمنه اطلاق اولنور كوياكه جزيرهٔ عربك يدى منزلنده‌درو زور
و قوّت معناسنه مستعملدر يقال به يد عظيمة اى قوّة * قال الشارح و يقال آديئيد ايدا اذا قوى و قدرت معناسنه
مستعملدر تقول الامر بيد الله اى بقدرته و سلطان و ولايه معناسنه‌در تقول مالك عليه يد اى سلطان و ولاية
و ملك معناسنه‌دركه ميمك كسريله‌در يقال هذه الدار فى يده اى فى ملكه و جماعته اطلاق اولنور يقال القوم
يد واحدة اى جماعة و اكل معناسنه مستعملدر آلت اولديغيچون يقال هو اشدّ يدا اى اكلا و پشيمانلغه دينور
عادتا نادم اولان النى اصروب ياخود تاسفله تقليب ياضرب و تصفيق ايلديكى تصورينه مبنيدر يقال اخذته
عليه يد اى ندم و مدد و غياث معناسنه مستعملدر يقال نجابيده اى بغياثه و انقياد و استسلام معناسنه‌در * شارح ديركه
بو راده استلام نسخه‌سى غلطدر و قال قالوا فى حديث ﴿اعطوا الجزية عن يد﴾ اى عن انقياد و استسلام و منه حديث
عثمان رضى الله عنه ﴿هذه يدى لعمار﴾ اى انا مستسلم له منقاد لكن استلام معناسى دخى صحيحدركه حجر اسوده ال سورمك
و مس ايلمك معناسنه‌در زيرا فعل مزبور يدك فعليدر كما فى النهاية و فى الحديث ﴿الحجر الاسود يمين الله فى الارض﴾
قال هذا كلام تمثيل و تخييل و اصله ان الملك اذا صافح رجلا قبل الرجل يده فكان الحجر الاسود لله عزّ و جلّ
بمنزلة اليمين للملك حيث يستلم و يلثم و منه الحديث الاخر ﴿و كلتا يديه يمين﴾ اى ان يديه تبارك و تعالى بصفة الكمال
لانقص فى واحدة منهما لان الشمال تنقص عن اليمين و كلما جاء فى القران و الحديث من اضافة اليد و اليمين و غير ذلك
من اسماء الجوارح الى الله تعالى فانما هو على سبيل الاستعارة و المجاز و ذلّ و حقارت معناسنه‌در و منه قوله تعالى
﴿حتى يعطوا الجزية عن يد﴾ اى عن ذلّ و نعمت معناسنه مستعملدر يقال انّه لذو يد اى نعمة و برآدمه برينك ايلديكى
احسان و مكرمه * و جميله‌يه اطلاق اولنور تقول لفلان عندى يد اى احسان اصطنعه علىّ اشبو نعمت و احسان
معنالرنده جمعى يدى كلور ياى اولانك حركات ثلاثى و دالك كسريله و ايدى كلور همزه‌نك فتحى و دالك كسريله
شارح ديركه بعضلر ايدى كلمه‌سنى جارحه‌نك و ايادى‌يى نعمت و احسانك جمعنه تخصيص ايلديلر ظاهرا استعمال
قبيلندندر انتهى و تقول العرب اعطاه عن ظهر يد اى فضلا لا ببيع و مكافاة و قرض يعنى اول نسنه‌يى غرض
و عوضسز حسبى اوله‌رق و يردى ديمكدر و يقال ابتعت الغنم بيدين اى بثمنين مختلفين يعنى اول قيونلرى بن ايكى كونه

فصل الياء

مطلب

اقچه ایله اشتر ایلدم دیمکدر ویقـال بین یدی الساعة ای قدّامها زیرا برنسنه‌نك قدّامی متوجهك یمین وشمال
بیننه مسامت اولمغله جهت قدّامی بین یدین ایله استعاره ایلدیلر * شارح دیرکه مکاندن زمانی دخی استعاره ایدرلر
ونسبتله زمان ماضی و مستقبل اعتبار اولنور انتهی * ویقال لقیته اوّل ذات یدین ای اوّل شیء یعنی اکا هر نسنه‌دن اوّل
ملاقی اولدم ویقال سقط فی یدیه و اسقط فی یدیه علی بناء المجهول ای ندم زیرا ید ادة اشعار تاسف و ندامتدر و یقال هذا
الشیء فی یدی ای فی ملکی نته‌که ذکر اولندی و یقال لا یدان لك بهذا ای لا قوّة لك زیرا مقاومت و مداومت یدلر ایله اولمغله
عجزندن کویا که معدومة الیدان اولمشدر و ید لفظنك نسبتنده یدیّ و یدویّ دخی دینور ایکنجی اصلی اوزره درکه یاء
واوه مبدله‌در یاخود فتا وزننده اولان لغته مبنیدر و ید القوس یایك کوشه‌سنه اطلاق اولنور و ید الفاس بالته‌نك
صاپیدر و ید الرحی دکرمن صاپیدرکه دکرمن الی تعبیر اولنور و ید الطـائر قوشك قنادندن عبارتدر و ید الریح
روزکارك کمال قوّت واستیلاسـندن عبـارتدر یقـال قویت ید الریح ای سـلطانها و ید الدهر زمانك مدّ
و امتدادندن عبارتدرکه تأبیددن کنایه‌در تقول لا افعله ید الدهر ای مدّه یعنی ابدا بوراده ید ظرفیت اوزره
منصوبدر (الیدی) یانك فتحی ودالك سـکونیله و (الیدی) عصـا وزننده برآدمك نعمت و احسـانه
مظهر اولمق معناسـنه‌در یقال یدی الرجل منه علی المجهول و یدی کرضی یدیا و یدی من الباب الرابع اذا اولی
برّا و برآدمك الی قوریوب طوتمز اولمق معناسنه‌در یقال یدی فلان من یده اذا ذهبت یده و یبست و یدی ثدی
وزننده برآدمك النه طوقنمق یاخود اورمق معناسنه‌در تقول یدیته یدیا من الباب الثانی اذا اصبت یده و برآدمه
جمیله و احسان ایلمك معناسنه‌در تقول یدیته ای اتخذت عنده یدا (الایداء) همزه‌نك کسریله بو دخی برآدمه جمیله
و احسان قلمق معناسنه‌در تقول ایدیت عنده ای اتخذت عنده یدا و هذه اکثر یعنی بو معناده مزید استعمال ثلاثیدن
اکثردر (المودی) محسن وزننده برآدمه جمیله و احسان ایدن کمسه‌یه دینور نته‌که اسم مفعولنده مودی الیه دینور یقال هو
مود لفلان او منعم و محسن وذاك مودی الیه (المیدیّ) مرمیّ وزننده الری دوزاغه ایلشـوب قالمش آهویه
دینور یقال ظبی میدیّ ای وقعت یده فی الحبالة و الی کسلمش آدمه دینور یقال رجل میدی ای مقطوع الید
(المیاداة) مباهاة وزننده برآدمه یدا بید عوض و مکافاة ایلمك معناسـنه‌در یقال یاداه اذا جازاه یدا بید و برنسنه‌یی
یدا بید ویرمك معناسـنه‌در یقال اعطاه میاداة ای یدا بید (الیدیة) غنیه وزننده دائما ایشده کوجده اولان
عمارت و پیشه کر خاتونه دینورکه ایپلك اکیرر و بز طوقیوب سائر کونه صنایع ایشلر یقال امرأة یدیة ای صناعة
مذکرنده یدیّ دینور یقال رجل یدی ای صنّاع و یدی بول ثوبه دینور ادی دخی دینور همزه ایله یقال ثوب
ودیّ و ادیّ ای واسع (ما ایدی) فعل تعجبدر نه عجب ایشجیمن و الندن هر ایش کلور پیشه کر دیمکدر یقال
ما ایدی فلانة ای ما اصنعها (ذو الیدیه) سمیه وزننده حرقوص بن زهیر نام شخصك لقبیدرکه رئیس خوارج ایدی
بعضلر بونی ثای مثلثه ایله ذو الثدیه عنوانیله قید ایلدیلرکه ثدی ماده‌سنده مرور ایلدی و مسفور نهروان واقعه‌سنده
قتل اولندی (ذو الیدین) خرباق السلمی لقبیدرکه اصحـابدندر ایشی ایکی الیله ایشلر ایدی و ذو الیدین نفیل بن
حبیب اول کمسه‌درکه فیل قصه‌سنده حبشه طائفه‌سنی مکه‌یه ایصال ایچون دلیل اولمشیدی (الیداء) دعاء وزننده
ال آغریسنه دینور یقال اصابه الیداء ای وجع الید ※ الیائی ※ (یهیا) یانك فتحی و هانك سکونیله چوبان کلماتندندرکه
دوه قسمنی سـوررکن زجر ایدرلر ※ الیائی ※ (یویّ) سمیّ وزننده برآدمك اسمی اولمق ظن اولنور و اهل
سـاوه‌دن یوئیون دیدکاری جماعت اکا منسوبلر در نصر بن احمد الیوئی که حافظ ابو طاهر السلفی اندن بعض
اناشـید کتب ایلدی انلردندر * هذا آخر الیاء من الاوقیانوس البسیط فی ترجمة القاموس المحیط و الحمد لله الذی
بنعمته تتم الصالحـات و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و اصحابه و اتباعه ما اتصلت الحروف الی النهـایات

باب الالف اللینة

باب الالف اللینة

(أا) مقصوره و موقوفه اوله‌رق حروف هجادندر و ممدود اولور یعنی اسم قلندیغی صورتده مدّ اولنور * مؤلف بصائرده
دیدیکه الف فعل وزننده برکلمه‌در الفتدن مأخوذدر زیرا حروفك جمله‌سیله الفت ایدر و أا لفظی اسمدر الف
مسماسیدر و الف حروف هوائیه‌درکه جوفدن ظاهر اولور و مخرجی عین مخرجنه قریبدر و الف حقیقی الف ساکنه‌در
لا و ما کلمه‌لرنده اولدیغی کبی و اکا لینه دینور و متحرك اولدقده اکا همزه دینور و کاه اولورکه توسعا الفه همزه
اطلاق اولنور انتهی (آا) مدّ ایله حرف ندادر آنکله منادای بعیدندا اولنور تقول آ ازید اقبل و معلوم اوله‌که الف
حرفی اصول ثلاثه اوزره اولوب ماعداسی آنلرك فروع و توابعیدر اصول مزبوره‌نك بری الف اصلیه‌درکه جوهر
کلمه‌دندر اخذ کلمه‌سـنك الفی کبی ثانی الف قطعیه‌در اب و ابل و احد و احسن کلمه‌لرینك الفلری کبی ثالث الف

وصليه در استخرج واستوفى وابن وابنة كلمه لرينك الفلرى كبى بو ذكر اولنانلر اصولدر وذكر اولنه جق الفات بونلرك
توابعيدركه بو كتابده اون التى كونه الفدن عبارتدر (١) الف فاصله درو بو ايكى كونه در برى واو جمعدنصكره خط
وكتابتده رسم اولنور واو جمع ايله مابعدنده اولان كلمه نك بيننى فصل ايچون زيرا الف رسم اولمينجه واو مرقومه
مابعدينه متصل قياس اولنور شكروا وكفروا كلمه لرنده رسم اولنديغى كبى (٢) علامات اناث اولان نونله ونون ثقيله
بينلرنى فصل ايچون زياده قلنور افعلنانّ كلمه سنده اولديغى كبى (٣) الف عباره دركه متكلم انكله نفسندن تعبير
ايدر واكا الف عامله دخى اطلاق اولنور انا استغفر الله وانا افعل كذا قوللرنده كى الف كبى (٤) الف مجهوله در
فاعل وفاعول كلمه لرنده كى الف كبى و بو شول الفدركه اسم وفعلده اشـباع فتحه ايچون زياده اولنور (٥) الف
عوضدركه تنوينه مبدل اولور رأيت زيدا قولنده كى الف كبى (٦) الف صله دركه آنكله فواصل ايات وقوافئ
ابياتك فتحه سنه وصل اولنور بيان فتحه ايچون ومنه قوله تعالى ❁ وتظنون بالله الظنونا ❁ والف صله ايله الف
وصلك فرقى بودركه الف صله اواخر اسمايه جلب والحاق اولنور والف وصل اسماء وافعال اوائلنه زياده قلنور (٧)
الف نون حفيفه دركقوله تعالى ❁ لنسفعا بالناصية ❁ (٨) الف جمعدر نحو مساجد وجبال (٩) الف تفضيل
وتقصيردركه افعل تفضيل الفيدر نحو هو اكرم منك واجهل منك (١٠) الف ندادر كقولك ازيد اى يازيدو بو نداء
قريب ايچوندر (١١) الف ندبه در نحو وازيداه (١٢) الف تانيثدر حمراء و بيضـاء كلمه لرينك الفلرى كبى الف
ممدوده در وسكرى وحبلى كلمه لرينك الفلرى كبى كه الف مقصوره در (١٣) الف تعايى دركه عىّ ماده سندندر مثلا
برآدم ان عمر منطلق ديمك مراد ايدوب ان عمر ديدكده حصر اولوب كيروسنى ادايه مقتدر اولمامغله اوراده
ان عمرا ان عمرا ديورايى مدايده رك توقف ايلدكده ايشته اول الحاق ومدّ ايلديكى الفه الف تعايى تعبير اولنور كو ياكه
انكله بقۀ كلامك انفتاحنى استمداد ايدر (١٤) الفات مدّادر كالكل وخاتم ودانق كلمه لرنده كالكال وخاتام وداناق
ديدكارى كبى (١٥) الف محوّله دركه واودن ويادن منقلب اولان الفدر نحو باع وقال (١٦) الف تثنيه در نحو يجلسان
ويذهبـان وزيدان * مؤلف ابتداى ماده ده الف قطع والف وصلى اسمادن ايراد ايلامكله ذيل ماده ده ايراد
ايدوب ديرلركه جمع صيغه سنده الف قطع الوان وازواج كلمه لرينك الفلرى كبيدر واوائل اسماده الف وصل اشبو
ابن وابنم وابنة واثنين واثنتين وامرأ وامرأة واسم واست وايمن وايم كلمه لرينك همزه لرى كبيدر * ومؤلف بصائرده
الفى قرق وجه اوزره ثبت وفرد افردا مثـالرنى ايراد ايلمشدر ﴿اذا﴾ همزه نك كسرى والفك قصريله مفاجأه
ايچون اولوركه سن برايش اوزره ايكن ناكهانى وبغتة برشيئك حصول وظهورنى افاده ايدر بو صورتده جملۀ
اسميه يه مخصوص اولور وشرط معناسنى متضمن اولمامغله جواب ايرادينه محتاج اولمز وكلامك صدرو ابتداسنده
واقع اولمز زيرا آنى اتياندن غرض ماقبلنك وجودندنصكره مابعدينك على سبيل المفاجأه حصولنه دلالت ايلمكدر
واشبو اذاى مفاجأه زمان حاله دلالت ايدر شرطيه كبى استقباله دلالت ايلمز نحو خرجت فاذا الاسد بالباب وكقوله تعالى
❁ فاذاهى حية تسعى ❁ و بو عند الاخفش حرفدر وعبد المبرد ظرف مكاندر وعند الزجاج ظرف زماندركه زمان
مسـتقبله دلالت ايدر ومفاجأه ايچون اولميان اذا كلمه سى غالبا ظرف زمان مسـتقبل اولوب شرط معنـاسنى
متضمن اولور بو صورتده جملۀ فعليه يه داخل اولور وفعل مز بور اكثرى ماضى و بعضا مضارع واقع اولور
وكاه اولوركه ظرف زمان ماضى واقع اولور ومنه قوله تعالى ❁ واذارأو تجارة اولهوا انفضوا اليها ❁ الآية
وكاه اولوركه ظرف زمان حال اولور و بو بعد القسم واقع اولدقده اولور كقوله تعـالى ❁ والليل اذا يغشى ❁
وكقوله تعالى ❁ والنجم اذاهوى ❁ واذا كلمه سنك ناصبى خصوصنده ايكى مذهب وار دبرى ناصبى فعل شرطدر
ثانى جواب واقع اولان فعل ياخود شبه فعل در ﴿اذ﴾ همزه نك كسرى وذالك سكونيله زمان ماضى ايچوندر
وكاهجه مفاجأه ايچون كلور اكر بينا و بينما كلمه لرندنصكره واقع اولور ايسـه تقول بينا و بينما انا كذا اذجاء
زيد يعنى بن شو ايشه مشغول اولديغم اثناده ناكهانى زيد چيقه كلدى ﴿الى﴾ همزه نك كسرى والفك قصريله
حروف جارّه دندر انتهـاء غايت ايچوندر وغايت زمانيه اولور كقوله تعالى ❁ ثمّ اتمّوا الصيام الى الليـل ❁
ومكانيه اولور كقوله تعالى ❁ من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى ❁ ومعيت ايچون يعنى مع معناسنه اولور
و بو برنسنه يى شئ آخره ضمّ ايلديكك حالده اولور كنديلره متعلق معنا اعتباريله وشئ آخر كرك جنسـندن
اولسون كرك اولمسون كقوله تعلى ❁ من انصارى الى الله ❁ اى مع الله وكقولهم الذود الى الذود ابل اى اذا
اجتمع القليل مع القيل كثير وتبيين معناسـنه كلوركه مجرورينك فاعليتنى يعنى الى كلمه سـنك متعلق اولان حدثه
بحسب المعنى فاعل اولديغـنى مقدمنده ذكـر اولنان فعل تعجب ياخود اسم تفضيلدن محبت ياخود بغض

وعداوت معناسنی افاد ایلدکدنصکره مبین اولور کقوله تعالی ﴿رب السجن احب الیّ﴾ الآیه بوراده الی کلمه سی
کندی مجروری اولان نفس متکلمك که مرادیوسف علیه السلامدر اسم تفضیل اولان احبّ کلمه سنك مدلولی اولان
محبت حدثنه فاعل اولدیغنی بیان واشعار ایلمشدر ولام جارّه یه مرادف اولورکما فی حدیث الدعاء ﴿والامر الیك﴾
ای لك وفی معناسنه اولور نحو قوله تعالی ﴿لیجمعنکم الی یوم القیامة﴾ ای فی یوم القیامة وابتداء غایت ایچون
اولور من کبی کقول ابن احمر * تقول وقد عالیت بالکور فوقها * ایسقی فلا یروی الی ابن احمرا * ای فلا یروی منی
بو بیتده کور لفظی کافك ضمیله پالانه دینور ویسقی کلمه سی مضارع مجهولدر ویروی واوك فتحیله فعل مضارع
معلومدر وابن احمر فاعلیدر وفوقها ضمیری ناقه یه راجعدر مضمونی بودرکه ناقه‌مز بوره بن پالانی اوزرینه وضع
ایدرکن لسان حالله ابن احمر بکا بنمکدن عجباهرکز اوصانمزمی اوله دیو شکایت ایلدی سقی وارواء حالتی استعارهٔ
تمثیلیه یی متضمندر رکوب وملال کیفیتلرینه تشبیه اولنمشدر والی کلمه سی عند معناسنه اولور کقول الشاعر
* ام لاسبیل الی الشباب وذکره * اشهی الیّ من الرحیق السلسل * ای اشهی عندی وتأکید ایچون اولورکه زائد اولور
کقوله تعالی ﴿واجعل افئدة من الناس تهوی الیهم﴾ بفتح الواو ای تهواهم وبو امام فرّاء قولیدر ﴿الیك﴾ اسم فعل
امردر آلارغه و برطرف اول سائر آدملر ایله اوغراشمه سنك غیری کمسه ده ایشك اولمسون معناسنه در تقول الیك
عنیّ ای امسك وکفّ وتقول الیك کذا ای خذه واذا قالوا اذهب الیك فانّ معناه اشتغل بنفسك یعنی یوری سن
کندی امورکه باق کندی احوالکه مشغول اول زید وعمروك احوالی سکانه لازمدر ﴿الا﴾ همزه نك فتحی ولامك
تخفیفی والفك قصریله حرف استفتاحدرکه آنکله کلامه بدؤ وآغاز اولنور یعنی ابتداء کلامده مخاطبی ایقاظ
وکرلك تقریرینه شروع اولنه جق کلامك جلالتنی وسزای اصغا اولدیغنی اشعار ایچون اوّل نقله تصدیر ایلدکاری
اداتدندرکه بعضا فعل اولور اعلم کبی واسم اولور ذلك کبی وحرف اولور الا کبی والا کلمه سی بش وجه اوزره
استعمال اولنور (١) تنبیه ایچون اولورکه آگاه وخبردار اول غافل اولمه دیمکدر نحو قوله تعالی ﴿الا انهم هم السفهاء﴾
وبو صورتده تحقیق وتقریر کلامی مفید اولور زیرا فی الاصل همزهٔ استفهامله لاء نافیه دن مرکب اولور همزهٔ
استفهام ایسه نفیه داخل اولدقده تحقیق واثباتی مفید اولور نحو ﴿الیس ذلك بقادر﴾ ای هو قادر ثانی توبیخ وتقریع
وانکار ایچون اولور کقول الشاعر * الا ارعواء لمن ولت شبیبته * وآذنت بمشیب بعده هرم * ثالث استفهام عن النفی
اولور کقول الشاعر * الا اصطبار لسلمی ام به جلد * اذا الاقی الذی لاقاه امثالی * رابع عرض ایچون اولور خامس
حثّ وتحضیض ایچون اولور کرچه ایکیسیده برنسنه نك طلبنه دلالت ایدر لکن عرضك مفهومی رفق وملایمتله
طلب ایلمکی متضمندر کبار واجله دن وخشونت فهم اولنان کمسه دن برنسنه نك طلبی کبی ومنه قوله تعالی
﴿الا تحبون ان یغفر الله لکم﴾ وتحضیض حثّ واغراء وترغیبله طلب ایلمکی متضمندر مثلا الا تضرب زیدا قولی کبی که
نه طوره یورسن زیدی دوکزمیس معناسنه درکه مرجعی زیدی دوکمسنی طلبدر ﴿الو﴾ ضمتینله برجعدرکه لفظندن
مفردی یوقدر علی قول اسم جمعدر مفردی ذو کلمه سیدرکه صاحب معناسنه در ﴿اولات﴾ همزه نك ضمی وآخرینك
اعرابیله جمع مؤنثیدر مفردی ذات کلمه سیدر مثلا اولو الالباب دیرلر ذوی العقول اولان رجال واولات الاحمال
دینور حمل صاحبه لری یعنی کبه خاتونلر دردیمکدر ﴿الی﴾ همزه نك ضمیله هدی وزننده در ومدایله جائزدر برجعدرکه
لفظندن مفردی یوقدر علی قول مفرد مذکری ذا کلمه سیدر ومفرد مؤنثی ذه کلمه سیدر آنلر معناسنه درکه
فارسیده آنان مرادفیدر وکاه اولورکه اوّلنه حرف تنبیه داخل اولوب هؤلاء دیرلرکه ایشته آنلر دیمك اولور
وآخرینه کاف خطاب لاحق اولوب اولئك دیرلر واولاك دیرلر مد وقصر ایله واولالك دیرلر لام توسیطیله
هنالك وذلك کبی والاك دیرلر همزه نك ضمی ولامك تشدیدیله کما قال الراجز * مابین الآلك الی الاکا * واما
عربلرك ذهبت العرب الالی قوللرنده الی کلمه سی اول کلمه سندن مقلوبدرکه اولی لفظنك جمعیدر اخری واخر کبی
﴿الّا﴾ همزه نك کسری ولامك تشدیدیله حرف استثنادر مدخولنی متعدد سابقدن اخراج وافراز ایدر فارسیده
مکر مرادفیدر نحو قوله تعالی ﴿فشربوا منه الا قلیلا﴾ وبو کلام موجبه مثالدر وبونده مابعدینك نصبی
الّا ایله در ونفیدنصکره واقع اولور نحو قوله تعالی ﴿مافعلوه الّا قلیل منهم﴾ وبونك مابعدی ماقبلندن بدل بعض
من الکل جهتیله بدلیت اوزره مرفوعدر وکاه اولورکه الا کلمه سی غیر کلمه سی منزلنده استعمال اولنورکه مابعدی
ماقبلنه ذاتا یاخود صفة مغایر اولور بو صورتده الامع مابعدها برجمع منکره یاخود شبه جمع منکره صفت واقع
اولور یعنی بویله اولدیغی صورتده غیر معناسنه اولور والحاصل الّا کلمه سنده اصل اولان استثناء معناسیدر وغیر کلمه سنده
اصل اولان اعرابده ماقبلنه تابع صفت اولقدر الّا کلمه سی جمع منکر غیر محصوره تابع اوله رق ذکر اولنوب ومعنای

استثناء ممتنع اولورسه غیر کلمه‌سی اوزره حمل ایله الا یی تالیها جمع مذکوره صفت ایدرلر نحو قوله تعالی ﴿ لوکان فیهما
آلهة الا الله لفسدتا ﴾ الآیة تقدیره لوکان فیهما آلهة غیر الله پس بوراده الا الله کلمه‌سی آلهه لفظنه صفت واقع
اولمشدر زیرا بوراده استثناء معناسی ممتنعدر آلهه‌ده داخل دکلدرکه اخراج اولنه وکاه اولورکه شبه جمع منکره
یعنی تعریف لفظی ایله معرف اولان جمعه یاخود جمع معناسنه اولان نکره‌یه صفت اولور کقول الشاعر * اینخت
فالقت بلدة فوق بلدة * قلیل بها الاصوات الا بغامها * بوراده الا بغامها قولی اصوات کلمه‌سنه صفت واقع اولمشدر
زیرا الاصوات لفظنك تعریفی تعریف جنس اولمغله نکره حکمنده‌در وکاه اولورکه الا کلمه‌سی عاطفه اولوب واومنزلنده
اولور کقوله تعالی ﴿ لئلا یکون للناس علیکم حجة الا الذین ظلموا ﴾ وقوله تعالی ﴿ لا یخاف لدی المرسلون الا من ظلم ﴾ ای ولا
الذین ظلموا ولا من ظلم والا کاه اولورکه زائد اولور کقول الشاعر * حراجیج ماتنفك الا مناخة * علی الخسف اوترمی بها
بلدة قفرا * (الّا) همزه‌نك فتحی و لامك تشدیدیله حرف تحضیض درکه آنکله برنسنه‌یه حثّ واغرا اولنور و بو جملهٔ
فعلیهٔ خبریه‌یه مخصوص صدر زیرا تحضیض امر متجدّدی طلبدن عبارت اولوب تجدّد ایسه فعلك شانندن اولوب اسمك
شانندن دکلدر کذلك خبریه ایله خارجدن متحصل اولان شیء طلب اولنوب انشانك خارج و واقعی اولمامغله خبریه‌یه
مختص اولدی پس اشبو الا مررت بریاض الجنة قولی مجلس ذکره وارمدکمی نیچون وارمدك وارسك پك مناسب اولور
وارمغه سعی ایله دیمکدر (انّی) نونله حتی وزننده من این معناسنه درکه نیردن و قندن دیمکدر فارسیده از کجا مرادفیدر
ومنه قوله تعالی ﴿ انّی لك هذا ﴾ ای من این لك ومتی مرادفی اولورکه قچن و نه زمان دیمکدر تقول انّی یکون هذا
ای متی یکون وکیف معناسنه کلورکه نه کونه و نیجه دیمکدر کقوله تعالی ﴿ انّی یحیی هذه الله بعد موتها ﴾ ای کیف
یحیی واشبو انّی کلمه‌سی کندیسیله مجاز اولان ظروف اقسامندن اولور یعنی شرطیه وجزائیه تعبیر اولنان جملهٔ
فعلیه‌لره دخل اولوب شرطیه‌یی سبب وجزائیه‌یی مسبب ایدر تقول انّی تأتینی آتك وانا کلمه‌سی که مرکبدر نون
بابنده ذکر اولنـدی (ایا) همزه‌نك فتحی ویانك تخفیفیله حرف ندادر آنکله بعیدندا اولنور جوهرینك وهم
ایلدیکی کبی قریبه مخصوص دکلدر وکاه اولورکه همزه‌سی هایه ابدال اولنوب هیا دینور (ایّا) همزه‌نك کسری
ویانك تشدیدیله اسم مبهمدرکه جمیع مضمرات متصلهٔ منصوبه اکا لاحق اولور ضمیر مخاطبه متصل اولورسه سکا
و ضمیر غائبه متصل اولورسه اکا و ضمیر متکلمه متصل اولورسه بکا و بزه دیمك اولور تقول ایّاك وایّاه وایّای وایّانا
وکاه اولورکه همزه‌سی هایه ابدال اولنوب هیاك و بیاك وهیاه دینور و بعضا واوه تبدیل اولنوب ویّاك دیرلر امام
خلیل ایتدیکه ایّا کلمه‌سی اسم مضمردر کافه یعنی مابعدینه مضافدر واخفش دیدیکه ایا کلمه‌سی اسم مفرد ومضمردر
آخری متغیر اولورنته مضمراتك اواخری متغیر اولور مضمرینك یعنی خطاب وتکلم وغائب وضمیرلرینك اختلاف
اعدادلرینه بناء وایاکه همزه‌نك کسری ویانك تخفیفی وقصر ایله‌در کذلك ایاءکه همزه‌نك فتحی والفك مدّیله‌در
وایاةکه همزه‌نك فتحی وکسریله‌در کونشك نور وضیاء وحسن ورونقنه دینور کذلك نبات قسمنك حسن
ولطافتنه وتاب ورونقنه دینور تقول اعجبنی ایاالشمس وایاؤها وایاتها وایا النبات وایائه وایاته ای نورها وحسنها
(ایایا) همزه‌نك فتحیله و (یایا) همزه‌سز و (یایه) دوه قسمنی اشدروب سورمکه مخصوص زجر حکایاتندندر
و بوندن فعل تصریف ایدرلر یقال ایّا بالابل ویهیه بها ای قال لها ایایا ویایا ویایه مضارعنده همزه هایه مبدلدر
(الباء) مدّ ایله حروف جارّه دندر معانیٔ عدیده‌یه دلالت ایدر (١) الصاق ایچون اولورکه فعلی مفعول به اولان
کلمه‌یه ایصالدن عبارتدر والصاق حقیقی اولور نحو امسکت بزید بوراده امساك فعلی حقیقة وجود زیده واصل
اولمشدر ومجازی اولور نحو مررت بزید بونده مرور بالحقیقه زیده واصل اولمیوب بلکه زیدك مکاننه اقرب مکانه
واصل اولور * شارح دیرکه معنای الصاق باء جارّه‌نك معنای اصلیسیدر معانیٔ سائره کویاکه آندن متفرعدر زیرا سائر
معنالرك هر برنده شمّهٔ الصاق موجوددر بناء علیه سیبویه اکا اقتصار ایلمشدر (٢) تعدیه ایچون اولورکه فعل لازمی
تصییر معناسنی تضمینله متعدی قلمقدن عبارتدر کقوله تعالی ﴿ ذهب الله بنورهم ﴾ ای صیر الله نورهم ذاهبا (٣)
استعانه ایچون اولور نحو کتبت بالقلم ونجرت بالقدوم و بسملهٔ شریفه‌نك اوّلنده اولان باء دخی بو معناددر (٤) سببیه
ایچوندر کقوله تعالی ﴿ وکلا اخذنا بذنبه ﴾ ای بسبب ذنبه وکقوله تعالی ﴿ انکم ظلمتم انفسکم باتخاذکم العجل ﴾ ای
بسبب اتخاذکم (٥) مصاحبت ایچوندر و بونك ایکی مصححی واردر بری باء یرینه مع کلمه‌سنك قیامی ملایم اولمقدر کقوله
تعالی ﴿ اهبط بسلام ﴾ ای معه و بری باء ایله مدخولنك حال ایله ماوّل اولمسی صحیح اولمقدر کقوله تعالی ﴿ وقد
دخلوا بالکفر ﴾ ای کافرین (٦) ظرفیت ایچون اولور یعنی فی معناسنه اولور کرك ظرف مکانی اولسون کقوله تعالی
﴿ ولقد نصرکم الله ببدر ﴾ ای فی بدر وکرك زمانی اولسون نحو ﴿ ونجیناهم بسحر ﴾ ونحو ﴿ بایکم المفتون ﴾ ای

فی ایکم الفتنة ﴾ (٧) بدل معناسنه اولور و بونك مصححی مقامنه بدل لفظنی اقامتك صحیح اولمسیدر کقول الشاعر
* فلیت لی بهم قوما اذا رکبوا * شنوا الاغارة فرسانا ورکبانا * ای بدلا بهم (٨) مقابله ایچون اولورکه باء عوض دخی
دیرلر نحو اشتریته بالف ونحو کافأته بضعف احسانه (٩) مجاوزه ایچون اولور عن کبی و عند البعض بو معنا موقع
سؤاله مخصوص صدر کقوله تعالی ﴿ فاسئل به خبیرا ﴾ ای عنه و علی قول سؤاله مخصوص دکلدر نحو قوله تعالی
﴿ و یوم تشقق السماء بالغمام ﴾ ای عن الغمام و کقوله تعالی ﴿ ماغرّك بربك الکریم ﴾ ای ماخدعك عن ربّك والایمان به
(١٠) استعلاء ایچون اولور علی کبی کقوله تعالی ﴿ ومنهم من ان تأمنه بقنطار ﴾ ای علی قنطار (١١) تبعیض ایچوندر
من کبی کقوله تعالی ﴿ عینا یشرب بها عباد الله ﴾ ای منها و کقوله تعالی ﴿ وامسحوا برؤسکم ﴾ ای بعض رؤسکم
(١٢) قسم ایچون اولور نحو اقسم بالله (١٣) غایت معناسنه اولور نحو احسن بی ای الیّ (١٤) مجرد تأکید ایچون اولورکه
باء زائده دیدکلریدر و بونك کاهی زیادهسی واجب اولور نحو احسن بزید ای احسن زید ای صار ذا حسن یعنی بو فعل
تعجبدر اصلی احسن زید ایدی که زید کوزل اولدی دیمکدر بعده صیغهٔ خبر طلب و انشایه تغییر اولنمغله اصلاحا للفظ
باء زیاده قلندی و کاه اولورکه زیادهسی غالب اولور و بو کفی فعلنك فاعلنه زیاده قلنور کقوله تعالی ﴿ وکفی بالله
شهیدا ﴾ وکاه اولورکه زیادهسی ضرورت شعره مبنی اولور کقول الشاعر * الم یأتیك والانباء تنمی * بمالاقت لبون
بنی زیاد * و معلوم اوله که باء حرفی شفویدر و دائما مکسور تفوّه اولنور و بعضلر عندنده اسم ظاهره متصل اولدقده
مفتوح اولور نحو مرّ بزید (التاء) حروف هجادندر نسبتنده تاویّ و تیویّ دینور عربیّ وزننده یقال قصیدة تائیة
و تیویّة ای رویّها التاء (التتییة) تفعله وزننده تاء حرفی یازمق معناسنهدر تقول تییت تاء حسنة اذا کتبتها معلوم
اوله که تاء مفردهده درت کونهدر اوّل اوائل اسماده متحرك اولور ثانی اواخر اسماده متحرك اولور ثالث اواخر
افعالده متحرك اولور رابع اواخر افعالده ساکن اولور قسم اوّل حروف جارّهدندر قسم معناسنه دلالت ایدرکه
تای قسمیه تعبیر اولنور و بو تعجب موقعنه و اسم جلاله مخصوصدر نحو تالله لافعلنّ وکاه اولورکه تربّی و تربّ الکعبة
و تالرحمن دخی دیرلرکه سائر اسماء حسنایهده داخل اولور وقسم ثانی حرف خطابدر انت و انت کلمهلری کبی وقسم
ثالث که اواخر افعالده متحرك اولاندر متکلم و خطاب و غائب ضمیری اولان تاءدر قمت و قمت و قمت کبی وقسم
رابع علامت تأنیث ایچون یعنی مسندالیهك مؤنث اولدیغنه علامت ایچون وضع اولنان تاءدر قامت کلمهسندهکی
تاء کبی وکاه اولورکه تاء مذکوره ثمّ وربّ کلمهلرینهده الحاق اولنوب ثمت وربّت دخی دیرلر و اکثری بونلرده
مفتوح اولور و تاء لفظی کاه اولورکه اسم اولوب کندیسیله مؤنثه اشارت اولنور ذا ایله مذکره اشارت اولندیغی
کبی (ته) تانك کسری و هانك سکونیله بو دخی اسم اشارت مؤنثدر شو خاتون دیمکدر نته که ذه ذالك کسریله
مذکره اشارتدر تثنیهسنده تان دینور نونك کسریله و جمعنده الآء دینور نته که بیان اولندی و مصغرنده تیّا دینور
تانك فتحی و یانك تشدیدیله شو خاتونجغز دیمکدر وکاه اولورکه کاف خطاب الحاقیله تیاك دیرلر ولام توسیطیله
تیالك دیرلر و ذکر اولنان تاء کلمهسنه هاء تنبیه الحاقیله هاتا دخی دینور ایشته شو خاتون دیمکدر و برکسهیه
خطاب موقعنده ایراد اولنورسه کاف ایله تیك و تاك و تلك دینور تانك کسریله و تانك فتحیله تلك لغتی ردّیهدر
و تثنیهده تالك دیرلر لام مکسوره ایله و تانك دیرلر نون مکسورهٔ مخففه ایله و تانك دیرلر نون مشدده ایله و بالجمله
تذکیر و تأنیثنده و افراد و تثنیه و جمعده کاف خطاب مخاطب اولان کمسهیه تابعدر و کافك ماقبلی مشار الیهه
تابعدر وکاه اولورکه تیك و تاك کلمهلرینه هاء تنبیه داخل اولوب هاتاك و هاتیك دیرلر (الحاء) مهمله اولهرق حروف
هجادندر الفك قصری و مدی جائزدر و حاء کلمهسی مدّ ایله مدحج قبیلهسندن برجماعت آدیدر و امام خلیل قولی
اوزره بدزبان و سلیطه خاتونه دینور و بررجل آدیدرکه مدینهده بئرحاء دیدکلری قیو اکا منسوبدر و بعضا
بونده الفی قصر ایدرلر و بعضلر دیدیکه بونده صواب بئرحی اولمقدر فیعلی وزننده نته که برح مادهسنده بیان
اولندی (حاء) الفك مدی و بعضا قصریله و همزهنك کسر اوزره بناسیله دوه قسمنه مخصوص زجر و آزار
حکایاتندندر و چن کچی قسمنی یانلرینه چاغرسهلر حاحیت بالمعز حیحاء و حیحاة دیرلر و قیونلرینی یاننه چاغر
دیهجك یرده حاء بضأنك دیرلرکه مفاعله بابندن امر حاضردر و عربلر یوز یاشنه بالغ اولمش کمسه حقنده
لاحاء ولاساء دیرلر لامحسن ولامسیٔ معناسنهکه من بعد الندن ایولك وکملك کلمز دیمکدر یاخود لارجل ولاامرأة
معناسی مراد ایدرلر یاخود قیونلری حاء کلمهسیله و حماری سأ کلمهسیله زجر ایلمکه قادر دکلدر معناسنی قصد
ایدرلر * شارح دیرکه معنای اوّللر دخی بوندن مأخوذ کنایهلردر نته که همزه بابنده حاء و ساء مادهلرنده معنالری
ذکر اولندی (خاء) اعجامله همزه بابنده مرور ایلدی (ذا) اعجامله و قصر ایله اسم اشارتدر مشاری

(مفرد)

مفرد مذکردر یقال ذا وذاك وکاهی لام توسیط اولنوب ذلك دیرلر تاکیدی متضمندر وبعضا لام بدلی همزه
زیاده قلنوب ذائك دیرلر وذاك لفظنك مصغرنده ذیّاك دینور یانك تشدیدیله شونجغز دیمکدر وذلك کلمه‌سنك
مصغرنده ذیالك دیرلر وکاهی ذا کلمه‌سنه هاء تنبیه داخل اولوب هذا دیرلر ایشته شو دیمك اولور ﴿ذی﴾ ذالك
کسر ومدیله ﴿وذه﴾ هاء موقوفه ایله مفرد مؤنثه اشارتدر تقول ذی امة الله وذه امة الله وهاء مذکوره تانیث ایچون
دکلدر یادن مبدله‌در ﴿ذو﴾ ذالك ضم ومدّیله صاحب معناسنه‌در آنکله اسماء اجناس وصفنه توصل اولنور
اسم جنسه مضاف اولوب آنی نکره‌یه صفت قیلر نته‌که الذی ایله وصف معارفه توصل اولنور جمعی ذوون کلور
مؤنثنده ذات دینور تثنیه سنده ذواتان وجمعنده ذوات دینور وقوله تعالی ﴿واصلحوا ذات بینکم﴾ ای حقیقة وصلکم
او ذات البین الحال التی بها یجتمع المسلمون * شارح دیرکه ذات ماده‌سی برنسنه‌نك عین وحقیقتنده ونفس وخاصه‌سنده
بالاستعاره استعمال ایدرلر وبوراده احوالك بینه ملابسه وملازمه‌سی علاقه‌سیله ذات البین ایله تعبیر اولندی
نته‌که مضمرات قلبیه‌یی ذات الصدور ایله تعبیر ایدرلر وعربلر اسقنی ذا انائك دیرلر مافی الاناء من الشراب معناسنه‌که
قابده اولان شربتی مراد ایدرلر وهذا ذو زید دیرلر هذا صاحب هذا الاسم معناسنی اراده ایدرلر ویقال جاء من ذی
نفسه ومن ذات نفسه ای طبعا یعنی بالطوع والاختیار کلدی وذو کلمه‌سی طیّ لغتنده الذی معناسنه اسم موصول
اولور جمله ایله وصف معارفه وسیلهٔ وصلت اولور پس ناقص اولمغله لفظنده اعراب ظاهر اولمز الذی کلمه‌سی کبی
وافراد وتثنیه وجمع وتذکیر وتانیثی مساوی اولور تقول اتانی ذو قال کذا ای الذی قال وتقول العرب لا افعل ذلك بذی
تسلم وبذی تسلمان وبذی تسلمون والمعنی لا وسلامتك اولا والذی یسلمك ایکی وجهده دخی باء قسم ایچوندر اوّلده
بالذی فیه سلامتك وثانیده بالذی یسلمك سبکنده‌در * شارح دیرکه نته‌که اذهب بذی تسلم دخی دیرلر بونده باء ظرفیت
ایچون وذی زمن محذوفك صفتیدر یاخود باء مصاحبت ایچوندر اذهب بالشان الذی یقال لك تسلم سبکنده‌در
یاخود صاحب معناسنه اولمغله موصوف نکره اولور اذهب فی وقت صاحب سلامة دیمك اولور ﴿الفاء﴾ فاء مفرده
حرف مهمله‌در یعنی حروف عامله‌دن دکلدر وعند البعض عامله دندر بنفسها فعل مضارعی نصب ایدر نحو
ما تاتینا فتحدّثنا وبعضلر عندنده جاره دندر مدخولنی جر ایدر نحو قوله * فمثلك حبلی قد طرقت ومرضع * بجر مثلك
شارح دیرکه اهمالی جمهور مذهبیدر مثال اوّلده ان ناصبه وثانیده ربّ اضمار ایدرلر وفاء کلمه‌سی عاطفه اولورکه
معطوفله معطوف علیه بیننده ترتیبی افاده ایدر وبو ایکی نوع اوزره‌در بری ترتیب معنویدر قام زید فعمرو کبی وبری
ترتیب ذکریدرکه معطوف بحسب اللفظ معطوف علیهدنصکره واقع اولور واشبو ترتیب ذکری مجملی مفصل
اوزره عطف ایلك محلنده تحقق ایدر نحو قوله تعالی ﴿فازلّهما الشیطان عنها فاخرجهما مما کانا فیه﴾ الآیة بو مثالده
عنها ضمیری جنته راجع اولدیغنه مبنیدر واکر شجره‌یه راجع اولورسه قسم اوّلدن اولور وفاء تعقیب ایچون اولورکه
مابعدی من غیر مهله ولا تراخ ماقبلندنصکره واقع اولور یعنی جملهٔ ثانیه‌نك مضمونی جملهٔ اولی عقبنده اولدیغنی
افاده ایدر وبو مقامك مقتضاسنه کوره اولور مثلا تزوّج فولدله ولد قولنده تزوجله ولادت بیننده مدت حمل اولمغله بحسب
العاده متعاقبدر هرنقدر مدّت مذکوره متطاوله ایسه‌ده وثمّ معناسنه اولورکه مع التراخی جمع مطلقه دلالت ایدر
کقوله تعالی ﴿ثمّ خلقنا النطفة علقة فخلقنا العلقة مضغة فخلقنا المضغة عظاما فکسونا العظام لحما﴾ الآیة
بوراده فاء کلمه‌لری ثمّ معناسنه‌در زیرا معطوفلر معطوف علیهلردن متراخیدر وواو عاطفه معناسنه کلورکه من غیر
ترتیب جمع مطلق افاده ایدر کقول امرء القیس * بسقط اللوی بین الدخول فحومل * ای بین مواضع الدخول وحومل
وسببیه ایچون اولورکه ماقبلنك مابعدینه سبب اولدیغنی افاده ایدر وبو عاطفه‌ده غالبدر کرك جمله اولسون کقوله تعالی
﴿فوکزه موسی فقضی علیه﴾ یاخود صفت اولسون نحو قوله تعالی ﴿لآکلون من شجر من زقوم فمالئون منها
البطون فشاربون علیه من الحمیم﴾ شارح دیرکه فاء فصیحه بوندن متفرعدرکه مقدر اولان معطوف علیه معطوفه
سبب اولور وفاء تعلیلیه بوندن بشقه‌درکه اول لام تعلیلیه معناسنه‌در وفاء رابطهٔ جواب اولور یعنی جوابی
شرطنه ربط وتعلیق ایدر وبو برنیچه موقعده اولور بری جواب جملهٔ اسمیه واقع اولدقده اولور نحو قوله تعالی
﴿وان یمسسك بخیر فهو علی کلّ شیءٔ قدیر﴾ ونحو قوله تعالی ﴿ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت
العزیز الحکیم﴾ ثانی جواب کاهجه جملهٔ اسمیه‌یه شبیه جملهٔ فعلیه اولور یعنی متصرف اولمیوب افعال مقاربه
وافعال مدح وذم کبی جامد اولان فعل واقع اولور نحو قوله تعالی ﴿ان ترن انا اقلّ منك مالا وولدا فعسی ربی ان یؤتینی﴾
وقوله تعالی ﴿ان تبدوا الصدقات فنعماهی﴾ یاخود فعلی انشائی اولور امر ونهی کبی نحو قوله تعالی ﴿ان کنتم تحبون الله
فاتبعونی﴾ یاخود فعل لفظا ومعنا ماضی اولور اولدخی حقیقی اولور نحو قوله تعالی ﴿ان یسرق فقد سرق اخ له

من قبل﴾ يامجازى اولور نحو قوله تعالى ﴿و من جاء بالسيئة فكبت وجوههم فى النار﴾ بوراده كبّ فعلى تحقق وقوعنه بناء ماضى منزلنه تنزيل اولنغله ماضى ايله تعبيراولندى وكاهجه فاء ضرورت شعر سببيله كلمه دن حذف اولنور كقول الشاعر * من يفعل الحسنات الله يشكرها * اى فالله وعند البعض يعنى عندالمبرّد مطلقا يعنى سعه ده وضرورتده حذفى جائز دكلدر ومصراع مرقومده روايت صحيحه من يفعل الخير فالرحمن يشكره عنوانيله در على قول يعنى عند الاخفض فانك كلامدن حذفى لغت فصيحه در ومنه قوله تعالى ﴿ان ترك خيرا الوصية للوالدين والاقربين﴾ اى فالوصية ومنه ايضا حديث اللقطة ﴿فان جاء صاحبها والا استمتع بها﴾ اى فاستمتع بها (كذا) كافك فتحى والفك قصريله اسم مبهمدر انكله برنسنه دن كنايه اولنور شويلجه وبونك كبى ديمكدر فى الاصل كاف تشبيهله اسم اشارتدن مركبدر وكاهجه كم كلمه سنك مقامنده عدددن كنايه اولور بوصورتده مابعدى تميزيت اوزره منصوب اولور مثلا اعطانى اربعين درهما يرنده كذا درهما ديرلر بكا شوقدر اقچه ويردى ديمكدر * حريرى درّه ده بورسمه سرد ايلمشدركه عربلر كذا كلمه سيله برنسنه نك عددندن ومقدارندن كنايه ايدرلر مثلا فلان شاعر شوقدر بيت سويلدى ديه جك يرده قال فلان من الشعر كذا وكذا ديرلر واميرشو مقدار نفر قول آلدى ديه جك يرده اشترى الامير كذا وكذا عبدا ديرلر قالديكه بو كاف تشبيهله اسم اشارتدن مركبدر بعده كافدن تشبيه وذادن اشارت معنالرى منخلع اولمشدر زيرا بونكله نه برشيئه اشارت ونه تشبيه قصد اولنور بلكه عدد ومقداردن كنايه اولنور پس كاف زائدهٔ لازمه منزلنه تنزيل اولنمشدر ولزوم جهتندن ذا ايله ممتزج اولمغله كلمهٔ واحده حكمنده اولدقلرندن حبذ الفظنه موافق اولوب علامت تانيث الحاقى جائز كورلمدى پس عندى كذا وكذا عبدا وجارية دينور كذه جارية ديمك جائز دكلدر وبونك متفرعاتندندركه استعمالات عربيه ده دربت ودرايتى اولان اديب بلا عطف لفلان علىّ كذا كذا درهما ديسه اكا اون بر درهم لازم كلور زيرا احدى عشر اقل اعداد مركبه درواكر عطفله له علىّ كذا وكذا درهما ديسه يكرمى درهم دينى اولديغنى اقرار ايلمش اولور زيرا احد وعشرون اقل مراتب عدد معطوفدر زيرا شىء مبهمى مقرّ اولان كسه اوزره اقرارك اقل محتملى لازم كلورننه كه له علىّ دراهم ديسه اوچ درهم لازم كلوركه اقل محتمل جمعدر (كلاّ) حتّى وزننده مابعدينه صله اولور يعنى اوزرينه وقف صحيح اولميوب مابعدينه وصل اولنور وردع وزجر معناسنه اولوركه اويله دكل ديمكدر وكلمهٔ تحقيق اولوركه حقا معناسنه اولور وعربلر محاوره ده كاف حطاب الحاقيله كلاك والله وبلاك والله ديرلر كلا والله وبلى والله ديمكدر ابن فارس اشبو كلا كلمه سنك تحقيقنده مستقل بر كتاب تصنيف ايلدى (لا) الفك قصريله نافيه اولور يعنى حرف نفى اولوركه جواب محلنده وغيرى محل انكارده ايراد اولنور يوقدر ودكلدر معنالرينه در فارسيده نه لفظيله ادا اولنور واشبو لاء نافيه بش وجه اوزره استعمال اولنور (١) عامل اولوب مكسورة الهمزه اولان انّ كلمه سنك عملى كبى اسمنى نصب وخبرنى رفع ايدر نحو لا صاحب جود ممقوت (٢) ليس كلمه سنك عملى كبى عمل ايدركه اسمنى رفع وخبرنى نصب ايدر نحو لا رجل فى الدار ولا كلمه سى همان نكره لرده عمل ايدر كقول الشاعر * من صدّ عن نيرانها * فانا ابن قيس لا براح * قوله لا براح منصوب مثل لاريب ويجوز رفعه فتكون بمنزلة ليس (٣) عاطفه اولور وبونك اوچ شرطى واردر برى لادن مقدم مثبت واقع اولمقدركه معطوف عليه اوزره ثابت اولان حكمى معطوفدن نفى ايدر پس حكم معطوف عليه اوزره واقع اولور مثل جاءنى زيد لا عمر وياخود كنديدن مقدم صيغهٔ امر واقع اولمقدر مثل اضرب زيدا لا عمرا ثانى متعاطفلرى متغاير اولمقدر پس جاءنى رجل لا زيد تركيبى جائز دكلدر زيرا زيده اسم رجل صادق اولوب عطف ايسه تغاير اقتضا ايلمكله عطف مزبور صحيح اولمز ثالث كه مؤلف آندن سكوت ايلمشدر بشقه برحرف عطفه مقارن اولمامقدر مثلا جاءنى زيد لا بل عمر وقولنده عاطف بل كلمه سيدر لا كلمه سى مقدّمنى ردّ ونفيى متضمندر ولا كلمه سى حرف تصديق اولان نعم كلمه سنه مناقض جواب اولور بوصورتده كنديدنصكره واقع اولان جمله لر اكثرى حذف اولنور مثلا اجاءك زيد قوليله زيدسكا كلديمى ديو سؤال ايلسه لر جوابنده لا ديرسن كه لا جاء سبكندهدر يوق كلمدى ديمكدر وكاه اولوركه لاء نافيه جارّ ايله مجرور بيننه تخلل واعتراض ايدر يقال جئت بلا زاد وغضبت من لا شىء (٤) بر فعلك تركنى طلب ايچون موضوعدركه لاء ناهيه اطلاق ايدرلر وبوخاصة فعل مضارعه داخل اولوب معناسنك استقبالى وآخر حرفنك جزمنى اقتضا ايدر نحو قوله تعالى ﴿لا تتخذوا عدوى وعدوكم اولياء﴾ (٥) زائد اولور نحو قوله تعالى ﴿ما منعك اذ رأيتهم ضلوا ان لا تتبعن﴾ اى ان تتبعنى وقوله تعالى ﴿ما منعك ان لا تسجد﴾ اى ان تسجد وقوله تعالى ﴿لئلا يعلم اهل الكتاب﴾ اى ليعلموا (لو) لامك فتحى وواوك سكونيله برحرفدركه ماضى يه داخل اولوب ولى ايلديكى كلمه نك كه شرط ومقدّم اطلاق اولنور امتناع مفهومنى وآنك تاليسنك كه جزاء وتالى تعبير اولنور استلزامنى اقتضا ايدر سيبويه ديديكه لو كلمه سى غيرك يعنى

اوّلك وقوعندن ناشی زمان استقبالده قریبا واقع اوله‌جق نسنه‌نك كه ثانی تعبیر اولنور وقوعنه دلالت ایدر
ومتاخرینك لو كلمه‌سی حرف امتناعدر یعنی غیرك امتناعندن ناشی شیئك امتناعنه دلالت ایدر دیملری خلافدر
یعنی تحقیقه مخالفتی وبلا دلیل دعوایی متضمندر وبالجمله لو كلمه‌سی بش وجه اوزره مستعملدر اوّل لو جاءنی
اكرمته مثللو تراكیبده استعمال اولناندر وبو اوچ احوالی مفیددر (١) شرطیه یعنی كندیدنصكره واقع اولان جملتین
بیننده سببیت ومسببیت خصوصنك عقد وانعقادینه دلالت ایدر كه جملهٔ اولانك وقوعی ثانیه‌نك تحققنه سبب
وبادی قیلر (٢) شرطیه‌یی زمان ماضی‌یه ربط وتقییدایدر یعنی زمان ماضیده شرط ایچون اولور (٣) امتناع ایچون
یعنی مطلقا مقدمك امتناعندن ناشی تالینك امتناعنه دلالت ایدر تفصیلی كتب نحویه‌ده مبسوطدر ﴿ما﴾ الف
مقصوره ایله ایكی وجه اوزره مستعملدر بری اسمیه ثانی حرفیه اولور واسمیه اوچ قسمدر (١) معرفه اولور بودخی
ایكی كونه‌در بری ناقصه‌در كه الذی معناسنه‌در وبو ماء موصوله دیدكلریدر صله ایله اتمامه محتاجدر كقوله تعالی
❊ ماعندكم ینفد وماعندالله باق ❊ ثانی تامّه‌در بودخی ایكی نوعدر بری عامّه‌در كه معرّف الشیٔ كلمه‌سیله مقدّردر
وبو كندیسنی اسم تقدّم ایلمیان موقعده تحقق ایدر كقوله تعالی ❊ ان تبدوا الصدقات فنعمّا هی ❊ ای فنعم الشیٔ هی
وبو فی الاصل فنعم الشیٔ ابداؤها ایدی ثانی خاصّه‌در كه كندیدن مقدّم اسم ذكر اولنوب وكندیسی اول اسمك
لفظندن تقدیر اولنور نحو غسلته غسلا نعمّا ای نعم الغسل (٢) معنای حرفدن مجرد نكره اولور بودخی ایكی نوعدر
بری ناقصه‌در كه ماء موصوفه دیدكلریدر صفته محتاجدر منكر شیٔ كلمه‌سیله تقدیر وتاویل اولنور نحو مررت
بما معجب لك ای بشیٔ معجب لك ثانی تامّه‌در بودخی اوچ بابده واقع اولور (١) تعجب بابنده اولور نحو مااحسن
زیدا ای شیٔ احسن زیدا (٢) نعم وبئس بابیدر كه افعال مدح وذمّ بابیدر نحو غسلته غسلا نعمّا ای نعم شیئا پس
بوراده ماء كلمه‌سی تمیزیت اوزره منصوبدر (٣) مبالغه ایچون اولور مثلا بر آدمك بر فعلی ازجمله یازویی پك چوق
یازدیغنی اخبار ایلمك مراد ایلدكده ان زیدا مما ان یكتب دیرلر كویا كه زید كتابت فعلندن خلق اولنمشدر دیمكدر ماء
كلمه‌سی بوراده شیٔ معناسنه‌در وان همزهٔ مفتوحه ونون ساكنه ایله‌در مع صلتها بدلیت اوزره محلا مجروردر قسم
ثالث معنای حرفی متضمن نكره اولور بودخی ایكی نوعدر (١) استفهامیه‌در كه ایّ شیٔ معناسنه‌در ندر دیمكدر نحو
قوله تعالی ❊ ماهی ❊ وقوله تعالی ❊ مالونها ❊ وقوله تعالی ❊ وماتلك بیمینك ❊ واشبو ماء استفهامیه بر حرف جرّ ایله
مجرور واقع اولدقده الفی حذف اولنوب الفه دلالت ایچون میمی فتحه اوزره ابقا اولنمق واجبه‌دندر نحو فیم والام
وعلام ای فیما والی ما وعلی ما وكاه اولوركه ضرورت شعر ایچون فتحه الفه تابع اولوب حذف اولنغله میم ساكنا تلفظ
اولنور نحو قوله * یااباالاسود لم خلفتنی * بسكون المیم واسم اشارت اولان ذا ایله مترکب اولدقده الفی حذف اولنمق
جائزدكلدر نحو لماذا جئت ﴿ماذا﴾ بر نیچه وجه اوزره مستعملدر (١) ماء استفهامیه اولوب وذا اسم اشارت اولقدر نحو
ماذا التوانی وماذا الوقوف ای ایّ شیٔ هذا التوانی وهذا الوقوف (٢) ماء ینه استفهامیه اولوب ذا كلمه‌سی موصوله
اولقدر كه الذی معناسنه اولوركه كقول لبید * الاتسألان المرء ماذا یحاول * انحب فیقضی ام ضلال وباطل * بوراده
ماء مبتدا وذا موصول ویحاول صله‌سیدر (٣) ماذا كلمه‌سی علی التركیب استفهام اولقدر كقولك لماذا جئت (٤)
ماذا كلمه‌سنك مجموعی اسم جنس اولقدر شیٔ معناسنه یاخود موصول اولقدر الذی معناسنه كقوله * دعی ماذا
علمت ساتّقیه * ولكن بالمغیب خبرینی * (٥) ماء كلمه‌سی زائد اولوب وذا كلمه‌سی اسم اشارت اولقدر نحو قوله * افورا
سرع ماذا یافروق * بوراده سرع كلمه‌سی فرع وزننده‌در سرع لفظندن كه رانك ضمیله ماضیدر مخففدر یقال
سرع ذاخروجا (٦) ماء كلمه‌سی استفهامیه وذا زائد اولقدر نحو ماذا صنعت ای ایّ شیٔ صنعت ومطلقا ماء كلمه‌سی
كاهجه شرطیه اولور اكر معناسنه بودخی ایكی نوعدر بری غیرزمانیه‌در كقوله تعالی ❊ ماتفعلوا من خیر یعلمه الله ❊
وقوله تعالی ❊ ماننسخ من آیة او ننسها ❊ ثانی زمانیه اولور نحو قوله تعالی ❊ فما استقاموا لكم فاستقیموا لهم ❊ ای مدّة
استقامتهم لكم وحرفیه اولان ماء ایچون دخی وجوه عدیده واردر (١) نافیه اولقدر اكر جملهٔ اسمیه‌یه داخل
اولورسه حجازیون وتهامیون ونجدیون عندلرنده لیس كلمه‌سنك عملی كبی عمل ایدر ما ایله مدخولی بیننه ان كلمه‌سی
توسط ایلمامك واسمنه خبری تقدم ایلمامك كبی شروطله مشروطدر نحو قوله تعالی ❊ ماهذا بشرا ❊ وقوله تعالی
❊ ماهنّ امّهاتهم ❊ وماء كلمه‌سنك لا كلمه‌سنه تشبیها نكره ایله تركبی یعنی نكره‌یه دخولی نادردر كقوله * ومابأس
لوردّت علینا تحیة * قلیل علی من یعرف الحق عابها * وكاهجه الّای استثنائیه معناسنه مستعمل اولور كقولهم كل شیٔ
مهه ماالنساء وذكرهنّ بوراده النساء كلمه‌سی استثنائیت اوزره منصوبدر یعنی نسوانله الفت ومحادثه‌دن ماعدا
هر بر شیٔ خوش وطبعه ملایم وانسبدر وماء كلمه‌سی مصدریه اولور بودخی ایكی نوعدر غیرزمانی اولور نحو قوله

تعالى ﴿ عزيز عليه ماعنتم ﴾ و قوله تعالى ﴿ ودّوا ماعنتم ﴾ و قوله تعالى ﴿ فذوقوا بما نسيتم لقاء يومكم هذا ﴾ و زمانيه
اولور نحو قوله تعالى ﴿ مادمت حيا ﴾ اى مدّة دوامى حياً وقوله تعالى ﴿ فاتقوا الله مااستطعتم ﴾ اى مدّة استطاعتكم
وكاهجه زائد اولور بودخى ايكى نوعدر برى ماء كافّه دركه متصل اولديغى عاملى عملدن منع ايدر بودخى اوچ نوع
اوزره در (١) رفع عملندن كفّ ومنع ايدر و بو همان اوچ فعله متصل اولور برى قلّ فعليدر و برى كثر و برى طال
فعلريدر يقال قلما وكثرما وطالما (٢) نصب ورفع عملندن منع ايدر وبو حروف مشبهه يه متصل اولان ماءدر
نحو قوله تعالى ﴿ انما الله اله واحد ﴾ و قوله تعالى ﴿ كانما يساقون الى الموت ﴾ (٣) جرّ عملندن منع ايدر و بو حروف
جارّه يه وظروفه متصل اولان ماءدر حروف جارّه دن مراد اشبو درت حرفدر (١) ربّ كلمه سيدر كقوله * ربما
اوفيت فى علم * ترفعن ثوبى شمالات * اى ربما صعدت فى جبل والشمالات جمع شمال (٢) كاف در كقوله * كما سيف
عمرو لم تخنه مضاربه * (٣) باء حرفيدر كقوله * فلئن صرت لاتحير جوابا * لبما قد ترى وانت خطيب * (٤) من حرفيدر
كقوله * وانا لمما يضرب الكبش ضربة * وماء كلمه سنك متصل اولديغى ظروف بعد كلمه سيدر كقوله * اعلاقة
امّ الوليد بعدما * افنان رأسك كالثغام المخلس * و بين كلمه سيدر كقوله * بينما نحن بالاراك معا * اذاتى راكب
على جمله * مؤلف حيث واذا كلمه لرينه متصل اولاندن سكوت ايلدى نوع ثانى ماء غير كافه در بودخى ايكى نوعدر
برى فعلدن عوض اولور و بو ايكى موضعده اولور اما انت منطلقا انطلقت معك قولنده اولوركه اصلى انطلقت
لان كنت منطلقا ايدى و برى افعل هذا امّالا قولنده اولوركه ان كنت لاتفعل غيره سبكنده در ثانى غير عوض
اولاندر و بو را فعدنصكره واقع اولور نحو شتّان مازيد وعمرو و كقول الشاعر * لو بابنين جاء يخطبها * رمّل ماانف
خاطب بدم * و نصب و رفع ايله عامل اولاندنصكره واقع اولور نحو ليتما زيدا قائم و جاز مدنصكره واقع اولور نحو قوله
تعالى ﴿ واما ينزغنك ﴾ و قوله تعالى ﴿ اياً ماتدعو ﴾ وجرّ ايله عامل اولاندنصكره اولوركرك حرف جرّ اولسون
كقوله تعالى ﴿ فبما رحمة من الله ﴾ وكرك اسم اولسون كقوله تعالى ﴿ ايما الاجلين قضيت ﴾ وكاه اولوركه ماء ذوى العقوله
مخصوص اولان من موضعنده استعمال اولور كقوله تعالى ﴿ ولا تنكحوا مانكح آباؤكم ﴾ التقدير من نكح وماء كلمه سنك
نسبتنده مووية و ماويّه دينور واو ايله يقال قصيدة مووية و ماويّة اى آخرها ماء (مهما) ميمك فتحيله كلم مجازاتدندر هر
نچون معناسنه در و مهما كلمه سى بسيطه در اكففُ معناسنه اولان مه ايله ما كلمه سندن مركب دكلدر كذلك اصلى ما
اولوب ماء زائده ضم اولندقدنصكره الفى ها يه قلب اولنمش دكلدر و بو ايكى قول بعضلرك زعمريدر و اشبو مهما كلمه سى
اوچ معنايى مشتملدر (١) شرط معناسنى متضمن اوله رق زمانك غيرى مالا يعقلده يعنى ذوى العقولك غيريده استعمال
اولنور كقوله تعالى ﴿ مهما تأتنا به من آية ﴾ (٢) شرط زمانى اولور بو صورتده فعل شرطه ظرف واقع اولور كقول الشاعر
وانك مهما تعط بطنك سؤله * و فرجك نالا منتهى الذم اجمعا * (٣) استفهام ايچون اولور كقوله * مهما لى الليلة مهما ليه
اودى بنعلىّ وسربالیه * (متى) ميمك فتحى و قليلا ضمى والفك قصريله ظرف غير متمكندر آنكله برامرك زماندن
سؤال اولنور نچون و نه زمان ديمكدر كقوله تعالى ﴿ متى نصر الله ﴾ اى فى اىّ زمان و مجازات ايچون اولور تقول متى
تأتنى آتك و بعضا من جارّه معناسنه اولور نحو اخرجها متى كمه اى من كمه و اسم شرط اولور كقوله * متى اضع العمامة
تعرفونى * و وسط معناسنه اولور بونده همان ميمك فتحيله در تقول وضعته متى كمى اى فى وسطه (وا) الفك
قصريله ايكى كونه مستعملدر برى حرف اولور يعنى باب ندبه يه مخصوص حرف ندا اولوركه مصيبت و ماتم وقتنده
مندوب اولان اسمه ادخال اولنور مثلا وفات ايلمش زيده تحسر مقامنده وازيداه ديرلر و عند البعض مناداى حقيقيده
استعمال اولنور تقول وازيد ثانى اسم اولور اعجب معناسنه كه تعجبدن امر حاضردر كقول الشاعر * وابابى انت
وفوك الاشنب * كانما ذرّ عليه الزرنب * (الواو) معلوم اوله كه واو مفرده برنيچه قسمدر برى حرف عطف اولور جمع
مطلق معناسنه كه برنسنه يى مصاحبى اوزره عطفله بينلرنى بالترتيب و بلا ترتيب جمع ايچون مستعملدر كقوله تعالى
﴿ فانجيناه واصحاب السفينة ﴾ و سابقى اوزره عطفله ده جمع ايدر كقوله تعالى ﴿ ولقد ارسلنا نوحا وابراهيم ﴾ ولاحقى
اوزره ده عطف ايدر كقوله تعالى ﴿ وكذلك نوحى اليك والى الذين من قبلك ﴾ ومثلا قام زيد وعمرو تركيبنده معانى ثلاثهٔ
مذكوره محتملدر و معانئ مذكوره دن متعاطفينك معيت اوزره اولمرينه دلالتى راجح و ترتيبه دلالتى كثيردر و بالعكس
اولمق قليل و نادردر و متعاطفين بيننده تقارب ياخود تراخى اولمقده جائزدر كقوله تعالى ﴿ انّا رادّوه اليك وجاعلوه
من المرسلين ﴾ وكاه اولوركه جمع مطلق معناسنى افاده دن خارج اولور و بو وجوه عديده يى مشتملدر برى او معناسنه
اولدقده اولور و بو اوچ وجه اوزره در (١) او كلمه سنك مدلولى اولان تقسيم معناسنه اولمقدر نحو الكلمة اسم و فعل
وحرف (٢) اباحت معناسنه دلالت ايلمكدركه بودخى او كلمه سنك مدلولاتندندر نحو جالس الحسن و ابن سيرين

(اى)

ای احدیهما (٣) تخییر معناسنه اولمقدر کقوله * وقالوا نأت فاخترلها الصبر والبکا * وجه ثانی باء جارّه معناسنه
اولمقدر نحو انت اعلم ومالك ای بمالك وبعت الشاة شاة ودرهما ای بدرهم وجه ثالث لام تعلیل معناسنه اولمقدر
کقوله تعالی ﴿یالیتنا نردّ ولا نکذبّ﴾ ای لئلا نکذبّ و بو معنا تکملة العین مؤلفی خارزنجی قولیدر رابع استیناف ایچون
اولورکه مدخولی ماقبلندن منقع اولور کقولهم لا تأکل السمك وتشرب اللبن فیمن رفع تشرب یعنی تشرب
لفظنك رفعی صورتنده اکل سمکدن نهی اولوب شرب لبنی اباحه یه دالّ اولورکه ولك شرب اللبن سبکنده اولور
ونصب صورتنده معنا اوزره معطوف اولمغله اکل سمك و شرب لبندن بالمعیه نهی متضمن اولور خامس مفعول معه
واویدرکه اکا داخل اولوب منصوب ایدر نحو سرت والنیل ای مع النیل سادس واو قسمدر و بوآنجق اسم ظاهره
داخل اولور و همان محذوفه تعلق ایدر کقوله تعالی ﴿والقرأن العظیم﴾ واکر واو مزبوره دنصکره صورت قسمده
بر واو دخی وارد اولورسه اول واو آخری عطف ایچون اولور واکر بویله جه اولمسه هر بری علی حدة جوابه محتاج
اولمق لازم کلور کقوله تعالی ﴿والتین والزیتون﴾ سابع ربّ معناسنه اولان واودر و بو انجق اسم منکره داخل اولور
نحو وبلدة لیس لها انیس ای ربّ بلدة ثامن واو زائده در کقوله تعالی ﴿حتی اذا جاؤها وفتحت ابوابها﴾ تاسع
واو ثمانیه در یقولون ستة سبعة وثمانیة ومنه قوله تعالی ﴿سبعة وثامنهم کلبهم﴾ عربلر بیننده سبعه عدد کامل
اولمغله سکزنجی یه شروعده کویا که استیناف ایدرلر * مترجم دیرکه عدد سبعك کامل اولمسنك وجهی بودرکه عدد
سبع من حیث العدد جامع معانیدر زیرا عدد یا زوج ویا فرد ویا زوج مع الفرد اولور سبع عددنده اشبو معانی مجتمعدر
زیرا زوج اوّل که ایکیدر و زوج ثانی که درتدر و زوج ثالث آلتیدر کذلك فرد اوّل بردر وثانی اوچدر وثالث بشدر

مطلب

پس فرد اوّل که بردر زوج ثالث ایله که آلتیدر مجتمع اولدقده یدی اولور کذلك فرد ثانی که اوچدر زوج ثانی ایله که
درتدر جمع اولندقده یدی اولور کذلك زوج اوّل که ایکیدر فرد ثالث ایله که بشدر جمع اولندقده یدی اولور وسبع
بر عدددرکه وتری شفعدرکه واحد وثلاث وخمس وسبع دینور وشفعی وتردرکه اثنان واربعه وسته دینور وجه
مذکور اوزره اجزای وتر اجزای شفعله جمع اولندقده یدی حاصل اولور وعربلر بو جهتله سکزنجی یه نقل
ایلدکده واو ادخال ایدرلر واکا واو ثمانیه تعبیر اولنور ومنه قوله تعالی ﴿التائبون العابدون الحامدون السائحون
الراکعون الساجدون الامرون بالمعروف والناهون عن المنکر﴾ الآیه عاشر جمع مذکر ضمیری اولان واودر نحو
الرجال قاموا و بو واو عند الجمهور اسم وعند الاخفش والمازنی حرفدر حادی عشر جمع مذکر علامتی اولان
واودر و بو طیّ لغتنه یاخود ازد شنوءه یاخود بلحارث لغتنه مخصوصدر ومنه الحدیث ﴿یتعاقبون فیکم ملائکة
باللیل وملائکة بالنهار﴾ ثانی عشر واو انکاریه در مثلا بر آدم قام الرجل دیدکده مخاطبك لسان انکار ایله
الرجلوه قولی کبی بونده اولان هاء وقفیه در رجلك قیامنی انکار ایله لامی ضمه سی اوزره مدّ ایدوب واو ایله
تصویر ایلشدر ثالث عشر ماقبلی مضموم اولان همزهٔ استفهامدن مبدله واودر نته که قنبل نام راوی اشبو
﴿والیه النشور﴾ ﴿وامنتم﴾ کذلك ﴿قال فرعون﴾ ﴿وامنتم﴾ آیتلرینی اویله جه قرائت ایلدی که اصللری همزهٔ
استفهامیه ایدی رابع عشر واو تذکیردر مثلا یقوم زید دیمکی قصد ایدن کمسه یقوم کلمه سنی سویلیوب لکن زیدی
اونتدقده تذکره امداد ایچون یقوم کلمه سنی قطع ایلیوب زیدی درخاطر ایلك ایچون یقومو دیو مدّ ایلمسی کبی
خامس عشر واو قوافیدرکه قافیه لره الحاق اولنور و او صله دخی دیرلر کقول الشاعر * قف بالدیار التی لم یعفها
القدمو * اصل القدم ایدی میمك ضمه سی مداولنوب واوه وصل اولنمغله وزن تام اولدی سادس عشر واو اشباعدر
برقوع کلمه سنك واوی کبی که اصلی برقع ایدی سابع عشر اسم منادایی مدّ ایله حاصل اولان واودر مثلا
یاقرط دیو ندا ایدن کمسه امتداد صوت ایچون قافك ضمه سنی مد ایدوب یاقورط دیمسی کبی ثامن عشر واو محوله درکه
یادن مبدله اولان واودر مثلا طوبی کلمه سنك واوی کبی که اصلی طیبی ایدی تاسع عشر واوات ابنیه در جورب
وتورب وجدول کلمه لرنده اولان واو کبی عشرون واو وقتیه درکه مفهوم مده واو حالیه یه متقاربدر کقولك اعمل
وانت صحیح ای فی وقت صحتك الحادی والعشرون واو نسبتدر مثلا اخ کلمه سنك نسبتنده اخوی دیدکاری کبی
الثانی والعشرون عمرو کلمه سنك آخرینه الحاق اولنان واودرکه رفع وجر حالتلرنده عمر ایله عمرو کلمه سنی مفرقدر
وحالت نصبده التباسدن مأمون اولمغله الحاق اولنمز وعمرو کلمه سی عمردن اثقل اولمغله اکا تخصیص اولندی
تقول جاءنی عمرو ورایت عمرا ومررت بعمرو الثالث والعشرون واو فارقه درکه حرفین مشبهین فی الرسم بینی
فرق ایچون داخل اولور مثلا اولئك واولی کلمه لرنده همزه ایله لام بینلرینه واو ادخال ایدرلر الیك والی کلمه لرینه مشتبه
اولمامق ایچون الرابع والعشرون صورت خطده مرکز همزه اولان واودرکه مضمومیتنه علامتدر تلفظ اولنمز

نحو هذه نساؤك وشاؤك كذلك واو مزبور متلفظ اولور حمراوان وسوداوان كبى الخامس والعشرون واو نداء وواو ندبه‌در وازيد واغربتاه كبى السادس والعشرون واو حاليه‌در كقولك اتيته والشمس طالعة اى فى حال طلوعها السابع والعشرون واو صرفدر و بو شول واودركه اوّلنده معطوف حقنده اعاده‌سى صحيح ومستقيم اولميان حادثه‌يى مشتمل كلام اوزره بركلامى عطف ايچون ايراد ايدرلر پس ماقبلنده واقع اولان حادثه مابعدنده روا اولمديغندن ناشى منصرف اولمغله واو صرف ايله تعبير ايلديلر كقوله * لا تنه عن خلق وتأتى مثله * عار عليك اذا فعلت عظيم * يعنى سن كندك متخلق اولديغك خلق ناسزادن سائرى نهى ومنع ايلمه زيرا بويله ايلمك سكا عار وعيب عظيمدر پس بوراده اوّل كلامده واقع حادثه‌دن مراد نهى عن الخلق حالتيدر اكر تأتى مثله قولى لاتنه فعلى اوزره عطف اولنسه لا كلمه‌سى اكا دخى تصدر ايلمك لازم اولمغله معناى مراده مخالف اولور بو جهتله صورتا عطف ومعنا جهتيله صرف اولندى بوراده فانه لايجوز اعادة وتأتى مثله على تنه نسخه‌لرى غلطدر اصحّ اولان لايجوز اعادة لاعلى وتأتى مثله عبارتيله اولمقدر (الهاء) حروف معجمه‌دن يعنى حروف هجادن برحرفدر بش وجه اوزره مستعملدر اوّل ضمير غائب اولوب نصب وجرّ موضعلرنده استعمال اولنور كقوله تعالى ﴿قال له صاحبه وهو يحاوره﴾ ثانى حرف غيبت اولور يعنى مجرد غائب معناسنه دالّ اولور اياه كلمه‌سنده‌كى هاء كبى پس ضمير يالكز اياه لفظى اولور ثالث هاء سكته‌دركه كلمه‌نك آخرنده اولان حركه‌يى ياخود حرفى بيان ايچون آخرينه الحاق اولنور ماهيه وهاهناه كلمه‌لرنده اولان هاء كبى وبونده اصل اولان اوزرينه توقف اولنمقدر وبعضا على نية الوقف وصل اولنور رابع همزهٔ استفهامدن مبدله اولان هاءدر كقوله * واتى صواحبها فقلن هذا الذى منح المودة غيرنا وجفانا * اصله اذا الذى خامس هاء تانيثدركه كرد تاء تعبير ايتدكاريدر وقف حالنده رحمه كلمه‌سنك هاى كبى (ها) قصر ايله كلمهٔ تنبيهدر آنكله سياق كلامه آكاه اولوب نصب ذهن ايلمك ضمننده مخاطبه تنبيه وتأكيد اولنور وكاه اولوركه اسم اشارت اولان ذا وذى كلمه‌لرينه داخل اولور هذا وهذه وهاذاك وهاذيك كبى على قول ذا بعيد وهذا قريب اولان مشار اليهه مخصوصدر پس ذا او رجل وهذا ايشته شو رجل ديمك اولور وهاء لفظى مفرد ومؤنثدن كنايه اولور رأيتها كبى كه رأيت مرأة سبكنده‌در وبو ضمير مؤنث اولان هاء دكلدر وهاء كلمه‌سى دوه قسمنه مخصوص زجر حكايتندركه انكله دوه‌يى سوروب كتوررلر كذلك دوه‌يى چاغره‌جق اصواتندر وكلمهٔ تلبيه واجابت اولور مثلا برآدمى چاغرديغكده جوابنده هادركه ايشته واردم ديمك اولور واسم فعل امر اولور خذ معناسنه كه آل وطوت ديمكدر بونده مدّ ايله ده لغتدر وايكيسيده كاف خطاب ايله ده مستعمل اولورلر مثلا هاك وهاءك ديرلر سن آل معناسنه وممدوده‌ده كافدن مستغنى اولمق جائزدر بو صورتده همزه‌سى كافك تصريفلرى كبى تصريف اولنور مثلا هاء يا رجل ديرلر همزه‌نك فتحيله وهاء يا مرأة ديرلر همزه‌نك كسريله وهاؤما يارجلان ويا امرأتان وهاؤن يانسوة وهاؤم يارجال ديرلر ومنه قوله تعالى ﴿هاؤم اقرؤا كتابيه﴾ وجه ثانى ضمير مؤنث اولوب محلا مجرور ومحلا منصوب اولەرق استعمال اولنور نحو ﴿فالهمها فجورها وتقواها﴾ اوّلده مفعوليت اوزره منصوب وثانى وثالثده اضافتله مجرورلردر ثالث تنبيه ايچون اولور بو صورتده درت كلمه‌يه داخل اولور (١) بعيده مختص اولميان اسم اشارته داخل اولور هذا كبى (٢) اسم اشارتله مخبر عنه اولان ضمير مرفوعه داخل اولور نحو ﴿ها انتم اولاء﴾ (٣) ندا موقعنده وصلت اولان اىّ كلمه‌سنه داخل اولور يا ايها الرجل كبى بو مقامده هانك دخولى واجبدر منادانك مقصود بالندا اولديغى تنبيه ايچون وبنى اسد لغتنده هاء مزبوره‌نك الفى حذف اولنوب هاى اىّ كلمه‌سنك ضمه‌سنه اتباعا مضموم اولمق جائزدر ومنه قراءة * ابن عامر ﴿ايه الثقلان﴾ بضم الهاء فى الوصل (٤) قسم موقعنده اسم جلاله داخل اولور وبو حرف قسم حذف اولنديغى صورتده اولور تقول ها الله بقطع الهمزه ووصلهما وكلاهما مع اثبات الف ها وحذفها (هو) هانك ضميله صعيد ايلنده بربلده آديدر (هيوه) هانك فتحى ويانك ضميله يمنده برحصار آديدر (هلا) هانك فتحى ولامك تخفيفيله آت قسمنه مخصوص زجر وآزار اصواتندر برحالتدن زجر ومنع ضمننده تفوّه اولنور (هلاّ) تشديد لامله تحضيض وترغيب واغراء معناسنه مستعملدر هل ايله لادن مركبدر مثلا هلاّ مررت برياض الجنة ديرلركه مجلس ذكره وارمدكمى نيچون وارمدك نه طوررسن وارسك انسبدر ديمكدر (التهلى) تفعل وزننده سرعت ايلمك معناسنه‌دركه كلمهٔ مذكوره‌دن متصرفدر يقال تهلى الفرس اذا اسرع (هنا) هانك ضمى ونونك تخفيفيله و(ههنا) هاء زياده‌سيله ظروف مكانيه‌دندر بونلر ايله قريب اراده اولنور مثلا اجلس هنا وههنا ديرلركه شورايه وايشته شورايه اوتور ديمكدر (هنا) و(ههنا) و(هناك) و(هاهناك) هالرك فتحى ونونلرك تشديديله بعيده اشارتلردر لسانمزده اوراايله تعبير اولنور وعربلر دوستنه هاهنا وهنا ديرلركه هالرك ضميله‌در

ادن و تقرب معناسـنه که بکا پك یقین کل دیمکدر وسومدیکی آدمه ها هناً وهناً دیرلرکه هـالرك فتحی و نونلرك تشدیدلریله تنح بعیدا معناسنه درکه بندن دور اول معناسـنه کویاکه اسم فعل موقعنده استعمال ایدرلر و (هنا) هانك ضمی و الفك قصریله معرفت لهوو لعب معناسنه در و هنابر موضعك آدیدر وکاه اولورکه عربلر من هنی دیرلر هانك فتحی و نونك کسری و یانك سکونیله من هناديه جك يرده وکاه اولورکه انا وانت کلهلرینك همزهلرنی ها یه ابدالله هنـا و هنت دیرلر (الهنا) عصا وزننده فرومایه و مجهول اولان نسـنه یه دینور (هناه) هانك فتحیله خاصة ندامو قعنده فلان معناسـنه استعمال اولنورکه الفاظ کنایه دندر یقال یاهناه و بو هنو مادهسـندن مأخوذدر (هیـا) هانك فتحیله حرف ندادر اصلی ایا ایدی همزه یایه ابدال اولندی (الیـاء) حروف هجادر وحروف مهموسه دندر وشـدیده ایله رخوه بیننده متوسطدرکه نه قوتلو ونه ضعیفدر وحروف منفتحه دندر واول * صط ضظ * حرفلرندن ماعدا حروفدن عبارتدر وحروف منخفضه دندر واول قاف وغین وضاد وخاء معجمات وصاد وطاء مهملتین وظای معجمه دن ماعدا حرفدن عبارتدر ومصمته دندرکه * مر بنفل * حروفندن ماعداسیدر * شارح دیرکه بو راده من المهموسة عبارتی قلم ناسخدن سهودر زیرا حروف مهموسه همس مادهسنده ذکراولندیغی اوزره * حثه شخص فسکت * حرفلریدر و بصائرده یاء شجریهدن اولمق اوزره مرسومدر ومعلوم اوله که اشبو یاء حرفی اوچ وجه اوزره استعمال اولنور (١) ضمیر مؤنث اولور نحو تقومین للمخاطبة و نحو قومی للامر (٢) حرف انکار اولور مثلا برکسه رایت زیدا دیدکده لسان انکار ایله ازیدنیه قولنده اولدیغی کبی (٣) حرف تذکار اولور نحو قدی و بو بعینه واو مادهسنده واولك انکار ایچون و تذکر ایچون کلدیکی کبیدر و یا کلمهسی که الفله در حرف ندادر منادای بعیدندا اولنور کرك حقیقی وکرك حکمی اولسون وکاه اولورکه آنکله منادای قریب ندا اولنور تاکید ایچون و منه قول الداعی یا الله یارب و عند البعض قریب و بعید بیننده و علی قول قریب و بعید و متوسط بینلرنده مشترکدر و اشبو یا کلمهسی سائر حروف ندادن اکثر مستعملدر بناء علیه حرف ندا محذوف اولان موقعده آندن غیری تقدیر اولنمز کقوله تعالی ❊یوسف اعرض عن هذا❊ ای یا یوسف و اسم جلال و اسم مستغاث و ایها و ایتها کلمهلری همان آنکله ندا اولنور کذلك مندوب انکله ندا اولنور یاخود وا ایله ندا اولنور و خفی اولمیه که یا کلمهسنی مثلا فعل کبی مضاف اولمیان کلمهیی ولی ایلدکده یعنی اکا داخل اولدقده کذلك ندا ایچون اولوب منادی محذوف اولور کقوله تعالی ❊الا یا اسجدوا❊ فی قراءة ای الا یا قوم و کقول الشاعر * الا یا اسقیانی قبل غارة سنجال * کذلك ولی ایلدیکی حرف اولورسه ده محذوف اولور کقوله تعالی ❊یا لیتنی کنت معهم❊ و منه الحدیث ❊یارب کاسیة فی الدنیا عارية یوم القیامة❊ کذلك جملهٔ اسمیه اولورسه محذوف اولور کقوله * یا لعنة الله والاقوام کلهم * والصالحین علی سمعان من جار * بونلرك مجموعنده منادی محذوفدر علی قول مجرد تنبیه ایچون اولور تاکه جمله یی بکلها حذفله اجحاف کله لازم کلمیه و بعضلر دیدیکه اکر یا کلمهسنی دعا یاخود صیغهٔ امر ولی ایدرسه ندا ایچون اولوب بونلردن غیری اولورسه تنبیه ایچون اولور و یاء حرفی القاب عدیده یی مشتملدر از جمله یاء تأنیثدر اضربی کلمهسنده اولدیغی کبی و اسماء و صفاتده حبلی و عطشی و ذکری و سیمی کلمهلرنده اولدیغی کبی و یاء تثنیه و یاء جمعدر و قوافی یه لاحق اولان یاء صلهدر واو صله کبی و واودن محول اولان یادر میزان کبی که اصلی موزان ایدی و یاء استنکار در مثلا برآدم مررت بالحسن دیدکده مستنکر اولان کمسهنك الحسنیه قولنده اولان کبی و یاء تعایی درکه مراد ایلدیکی کلامی استحضاردن عاجز اولمغله استحضار ایچون کلدیکی کلمهنك آخرنی مد ایله حاصل اولان یادر مثلا مررت بالحسن دیوب اخی زید دیمکی استحضار ایلدکده در خاطر ایلکه وسیله اولمق ایچون بالحسنی دیو مد ایدر و یاء مد المنادی در مثلا بشر کلمهسنی نداده یا بشری دیو مد ایلدکلری یادر و ابنیهده فاصل اولان یاءدر یاء صیقل و یاء بیطار کبی و صورت خطده مرکز همزه اولان یاءدرکه همزهنك مکسوریتنی افاده ایچون رسم اولنور کذلك تلفظده همزه بدلی تلفظ اولنان یادر قایم و سایل کبی و یاء تصغیردر نحو عمیرفی عمرو و لام فعل کلمهدن مبدله اولان یاءدر خامس و سادس کلمهلرنده خامی و سادی دیدکلری کبی و ثعالب لفظنده ثعالی دیدکلری کبی و یاء ساکنهدرکه جزم موضعنده علی حالها ترك و ابقا اولنور کقوله * الم یأتیك والانباء تنمی * بما لاقت لبون بنی زیاد * و بریسی اجابت شاننده اولمیان شیئی ندا ایلدکده اکا تصدیر اولنان یاء ندادر یعنی ذوی العقله تشبیها غیر عاقل اوزره تصدیر اولنور کقوله تعالی ❊یا حسرة علی العباد❊ و قوله تعالی ❊یا ویلتا االدو انا عجوز❊ و بریسی یاء جزم مرسلدر کقولك اقض الامر و بونك ماقبلی مکسور اولوب کسره کندیسنه قایم مقام اولمغله حذف اولنور و بریسی یاء جزم منبسـطدر کقولك رایت عبدی الله و بونده یاء سـاقط اولمز زیرا یرینه قایم مقام اولهجق کسره یوقدر (التیئیة) تفعله وزننده یاء حرفنی یازمق معناسنه در تقول ییت یاء ای کتبتها

قال مترجمه العبد القليل العليل الكليل الآثم * الغريق فى لجة المعاصى والمآثم * ابو الكمال السيد احمد عاصم عصمه الله تعالى فى حرزه الدائم * فحمدا ثم حمدا ثم حمدا لمن تيسيره بالختم ابدى * هذا هو المرفاء لسفينة القلم الجارية على البحر الخضم العنبم واليم الهقم الغطمطم * الذى تخلو عن ادراك ساحله خلايا الأوهام * فكانه عنصر الماء البعيد الغور عن بلد العقول والافهام * الا وهو الاوقيانوس البسيط * فى ترجمة القاموس المحيط والقابوس الوسيط * وقد اتفق التوقف والاستواء * على ميناء فرضة الانتهاء * بشرطة التوفيق من مجرى الرياح على وفق الاشتهاء * فى اليوم الرابع عشر وهو يوم الاحد من ذى القعدة الشريفة المنخرطة فى سلك شهور سنة خمس وعشرين ومأتين والف * من هجرة من كما يرى من قدامه يرى من خلف * وهى موافقة لحساب «كتبخانهٔ علوم» ١٢٢٥ ودقيقة هذا التاريخ غير ستير على اصحاب الفهوم * اللهم انفع بفوائده جميع المسلمين * ومتع من عوائده كافة الطالبين * واجعله ذخر الآخرتى * ولنسبة نبيك النبيه وسيلتى * واعف عنى ماصدر منى من زلتى * وصن وجهى يوم الحسرة عن ذلتى * وهو يوم يندب فيه ويستغاث بندبة فيا خجلتنا يا كربتنا باندامتنا على سوء اعمالى وهجنة حالتى * واغفرلى ولوالدى ولجملة اصولى وفروعى وقرابتى * واحبتى واساتذتى ومشيختى ولجميع امة محمد عليه الصلوة والسلام * بحرمة من به ختم مصحف الرسالة وهو فاتحة الانبياء العظام * وصلى الله عليه وعلى آله واصحابه وخلفائه واتباعه واحبائه واشياعه وعلمائه وانصاره واوليائه * وعلى قاطبة الانبياء والمرسلين * والملائكة اجمعين * ماجرت جوارى الاقلام
فى عيالم عوالم العلوم * موشيات المعالم
ومنشآت الاعلام

مم
م

تاريخ

ترجمة القاموس لما كملت ※ مسكية الختم على خير الختوم ※ ارخت للاسم وللاتمام ※ قدتم الاوقيانوس بحر العلوم
١٢٢٥

فاتح جامع شريفى درسعام
مجيزلرندن اسلامبولى
مصطفى
كذا

فاتح جامع شريفى درسعام
مجيزلرندن اسلامبولى
محمد امين
كذا

بايزيد جامع شريفى درسعام
مجيزلرندن وطوپقپوسراى
همايونده خرقهٔ سعادتده
قارئ شفاء شريف السيد
حافظ محمد اسعد المصحح
فى المطبعة العثمانية

اياصوفيهٔ كبير درسعاملرندن
ومجلس علميه اعضاسندن
خلوصى زاده اسلامبولى
السيد عبدالقادر راشد
رئيس المصححين
فى المطبعة العثمانية

مكتب نواب منتخبلرندن
چهارشنبه لى السيد
عبدالله روحى
كذا

حفيد نافذ پاشا
السيد شكرالله
عصمت
كذا

فاتح درسعاملرندن
اسلامبولى
محمد توفيق
كذا

نور عثمانيه امام اولى
حافظ احمد
كذا

(طبع فى المطبعة العثمانية وختم فى غرة رجب لسنة خمس وثلاثمائة والف)
فى ٣ رجب سنه ١٣٠٥

